I 6146

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

APROVIZIONAREA — un mecanism perfect sincronizat

Numărul 27 ● Vineri 5 iulie 1985

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a efectuat vizite de lucru
în întreprinderi din Capitală și din județul Gorj

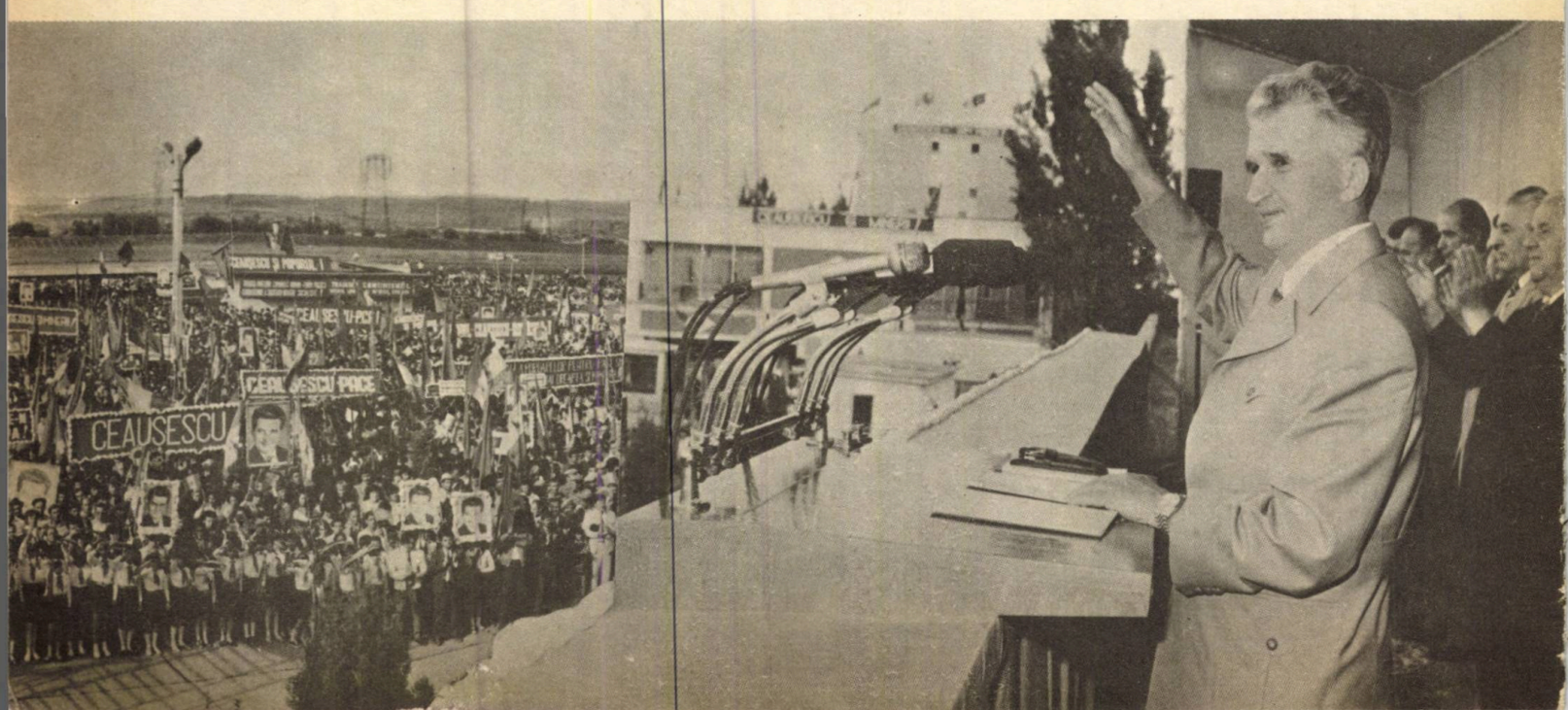

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Realizări de amploare în dezvoltarea economico-socială a patriei

ESTE un adevăr incontestabil, mărturisit de succesele fără precedent obținute de poporul nostru în toate sferele activității economice, sociale, culturale, faptul că socialismul, schimbînd din temelii sistemul relațiilor sociale și politice, a determinat prefaceri calitative de anvergură istorică nu numai în raport cu vechea orînduire, ci și față de fiecare etapă a dezvoltării și maturizării sale. Parcurgerea, în acest răstimp de istorie nouă, a mai multor etape de evoluție social-economică, afirmarea viguroasă a unor elemente specifice de ordin teoretic și practic, continuitatea procesului revoluționar pe coordonatele perene ale materialismului dialectic și istoric, dar împrospătat permanent în conținut de la un cincinal la altul cu elementele noi survenite în planul practicii sociale demonstrează dinamismul și spiritul deschis spre înnoire al celei mai avansate orînduiri sociale din istoria umanității.

Din această perspectivă se reliefează cu pregnanță **perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, eveniment de amplitudine istorică ce a deschis României socialiste, prin alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului, noi și luminoase orizonturi de progres și prosperitate.** De numele celui mai iubit fiu al poporului, de gîndirea lucidă, clarvăzătoare, de ardentul spirit revoluționar și exemplara putere de muncă și capacitate de mobilizare a energiilor creatoare ale întregii noastre națiuni se leagă perioada cea mai bogată în împliniri din istoria milenară a patriei ; o perioadă de două decenii care prin intensitatea, amplitudinea și efectele prefacerilor economico-sociale a dobîndit dimensiunile unei epoci, fiind asimilată în conștiința națiunii române drept „Epoca Nicolae Ceaușescu". **„Acum cînd se împlinesc 20 de ani putem spune că, într-adevăr, cele stabilite de Congresul al IX-lea al partidului s-au realizat în bune condiții, atît în dezvoltarea economică, cît și în perfecționarea conducerii activității de stat și în partid" —** sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea rostită la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Materializarea unei strălucite concepții privind progresul multilateral al țării

DEZVOLTAREA puternică a economiei naționale, progresele de substanță consemnate în toate planurile vieții economico-sociale în ultimii douăzeci de ani au fost înrîurite profund de personalitatea marcantă a secretarului general al partidului, care a inspirat deopotrivă concepția, strategia de ansamblu a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și modalitățile organizatorice și de conducere a transpunerii în practică a obiectivelor prevăzute. A fost astfel închegată o concepție avansată de conducere a societății socialiste românești care îmbină, într-un ansamblu unitar, legile general valabile ale construcției socialiste cu particularitățile ce izvorăsc din nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, cu resursele de care dispune economia națională, cu cerințele dezvoltării echilibrate a tuturor zonelor și localităților patriei. S-a ținut seama, totodată, de mutațiile ce survin în plan mondial — sub aspect economic, social, politic, cultural —, precum și de cerința de a integra eficient țara noastră în diviziunea internațională a muncii.

Au fost situate pe un plan superior, din inițiativa secretarului general al partidului, preocupările privind asigurarea echilibrului dinamic al dezvoltării prin proiectarea și realizarea unor structuri macroeconomice și de ramură moderne și eficiente, edificate în consens cu cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, concomitent cu perfecționarea neîntreruptă a mecanismului economico-financiar. Toate aceste orientări de importanță covîrșitoare pentru progresul economic și social al țării — cărora li se adaugă programele naționale în domeniul calității și al ridicării competitivității produselor, al sistematizării teritorului, al cercetării științifice naționale, al pregătirii forței de muncă și creșterii productivității muncii etc. — au constituit esența opțiunilor strategice, afirmate cu deosebire după cel de-al IX-lea Congres, privind accentuarea laturilor calitative, intensive ale dezvoltării.

Impulsul spre abordarea deschisă, lucidă, întemeiată pe o cunoaștere aprofundată a proceselor și fenomenelor caracteristice societății românești de astăzi, dar și spre o participare activă, angajantă, în spirit patriotic la realizarea obiectivelor de dezvoltare prevăzute în documentele programatice ale partidului și statului nostru — impuls al cărui izvor de emanație îl constituie exemplul de gîndire și activitate revoluționară al tovarășului Nicolae Ceaușescu —, a dobîndit semnificative împliniri în planul activității nemijlocite. Indicatorii sintetici ai dezvoltării economico-sociale ilustrează, pe deplin convingător, saltul calitativ pe care l-a înregistrat țara noastră în ultimii douăzeci de ani. Astfel, după cum se desprinde din tabel, venitul național este în anul 1985 de 4,5 ori mai mare decît în 1965, producția industrială de 6,3 ori, iar cea agricolă de 2,2—2,3 ori, în timp ce volumul comerțului exterior a crescut de 11 ori. Aceste progrese considerabile în planul activității macroeconomice s-au întemeiat, deopotrivă, pe consolidarea și lărgirea bazei tehnico-materiale, valoarea fondurilor fixe a crescut de 5,5 ori) și pe creșterea eficienței utilizării potențialului productiv acumulat, eficiență exprimată sintetic prin creșterea productivității muncii, care numai în industrie a înregistrat aproape o evadruplare.

În mod firesc, evidențiind cunoașterea temeinică a realităților și legităților economiei socialiste, justețea politicii de dezvoltare promovată de partid, progresele obținute în sfera producției materiale s-au răsfrînt pozitiv asupra nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. În perioada 1965—1985 retribuția medie netă a personalului muncitor a crescut de circa 3 ori, veniturile reale ale țărănimii (calculate pe o persoană activă) de peste 2,5 ori, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul de 3,3 ori. Concomitent au sporit substanțial cheltuielile social-culturale finanțate de la bugetul de stat (de 4,3 ori) și veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum (de 3,7 ori), evoluții pregnant pozitive a căror expresie sintetică o reprezintă creșterea de 3,7 ori a venitului național pe locuitor.

Industria și agricultura — ramuri de bază ale complexului economic național

DEZVOLTAREA fără precedent a economiei românești în ultimele două decenii se întemeiază în mod hotărîtor pe o seamă de opțiuni de politică economică majoră și pe urmărirea transpunerii consecvente în practică a acestora, în concordanță cu schimbările calitative survenite în economia și societatea românească de la o etapă la alta. O astfel de deschidere cu largi implicații a reprezentat-o teza necesității industrializării accelerate și cu precădere calitative a economiei naționale, teză ce exprimă, pe de o parte, evaluarea judicioasă a nivelului modest de dezvoltare a industriei de la care a pornit România în opera de construcție socialistă, iar pe de altă parte evaluarea efectelor dinamizatoare ale acestei ramuri economice de bază care trebuia nu numai să suplinească o evidentă înapoiere, dar în mod precumpănitor să permită modernizarea întregii structuri economice, integrarea sa competitivă în diviziunea mondială a muncii în condițiile accentuării restricțiilor energetice și de materii prime, ale intensificării concurenței și a măsurilor protecționiste promovate de unele state dezvoltate, ale afirmării viguroase a revoluției științifice și tehnice contemporane.

Succesele importante ale dezvoltării industriei româneşti sînt evidenţiate de faptul că în perioada 1965—1985 s-a înregistrat un ritm mediu anual de creştere a producţiei industriale de aproape 10%, ceea ce situează România printre ţările cu cel mai mare dinamism al creşterii economice. Producţia industrială a ţării noastre este astăzi de 6,3 ori mai mare decît în 1965 ; industria construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor, ramură de bază pentru extinderea şi modernizarea întregii economii naţionale, a înregistrat în perioada 1965—1985 o creştere de 11,5 ori, concomitent cu sporirea ponderii ei în totalul producţiei industriale. În cadrul acestei ramuri au dobîndit o amplă dezvoltare electronica, mecanica fină şi optica, producţia de maşini-unelte şi de utilaje tehnologice. În prezent, industria construcţiilor de maşini asigură aproape 90% din necesarul de utilaje pentru programul de investiţii. Totodată, industria chimică a cunoscut o dezvoltare deosebită, înregistrînd în 1965—1985 o creştere de peste 12 ori în condiţiile îmbunătăţirii continue a structurii şi calităţii producţiei acestei importante ramuri a complexului economic naţional unitar.

Capacitatea industriei noastre naţionale de a rezolva, în condiţii de eficienţă competitivă, cele mai complexe şi dificile probleme pe care le-a ridicat trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, restructurarea industriei, mai ales în primii ani ai actualului cincinal, este cea mai elocventă dovadă a justeţei liniei politice generale a partidului nostru în domeniul industrializării socialiste a ţării, care s-a concretizat în concentrarea de forţe puternice în direcţia dezvoltării şi modernizării industriei naţionale proprii, producătoare de mijloace de producţie. O asemenea industrie modernă a fost capabilă să creeze cu forţe proprii cele mai mari obiective din istoria poporului român : Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul bucureştean şi multe alte importante obiective economice realizate pe întreg cuprinsul ţării. Cît priveşte perspectiva, în cel de-al optulea cincinal, 1986—1990, industria se va dezvolta puternic pe coordonate de înaltă intensivitate şi calitate, producţia marfă industrială urmînd să crească în 1990, faţă de 1985, cu 34—37%, într-un ritm mediu anual de circa 6—6,5%. Ritmuri medii anuale de creştere mai mari se vor realiza de industria construcţiilor de maşini, de 7,0—7,5% şi de industria chimică, de 8,5—9%.

În cadrul procesului general de dezvoltare armonioasă, echilibrată a forţelor de producţie, a economiei naţionale, partidul nostru a acordat o atenţie deosebită proporţiei dintre industrie şi agricultură — ca proporţie fundamentală a structurii de ramură a producţiei materiale. În fundamentarea acestei proporţii, partidul a conceput, cu deosebire după Congresul al IX-lea, strategia optimizării ei în raport de efectul de antrenare pe termen lung pe care îl poate avea asupra întregii dezvoltări economico-sociale. S-a asigurat, paralel cu transformarea cantitativă şi calitativă a industriei în ramură modernă conducătoare şi hotărîtoare pentru crearea şi dezvoltarea potenţialului nostru tehnico-productiv, accentuarea procesului de intensificare pe baze moderne a producţiei agricole, astfel încît aceste două sectoare să constituie pilonii de rezistenţă ai progresului nostru continuu şi multilateral în orice condiţii, izvo[r] energiilor care potenţează şi susţin, la un nivel calitati superior, atît resursele dinamismului, cît şi gradul de satisfacer[e] a necesităţilor de consum productiv şi neproductiv ale socie[tăţii]

În prezent, producţia agricolă este de 2,3 ori mai mare decî în 1965. La temelia marilor realizări obţinute în agricultur[ă] noastră socialistă se află politica ştiinţifică, realistă şi de mar[e] deschidere social-istorică promovată de P.C.R. privind cooperativizarea socialistă în agricultură, crearea şi dezvoltarea baze tehnico-materiale necesare mecanizării lucrărilor agricole, chimizării şi irigaţiilor, organizarea, planificarea şi conducere[a] activităţii, formarea şi perfecţionarea pregătirii forţei de muncă etc

Procesul transformărilor revoluţionare în această ramură de bază a economiei naţionale a fost subordonat în permanenţă preocupărilor pentru obţinerea unor producţii ridicate, sigure şi stabile, indiferent de fluctuaţia factorilor climatici. Tocmai pe o asemenea bază a fost posibil — arăta secretarul general a partidului — să obţinem, chiar în condiţii naturale grele, producţii record, în prezent revenind pe locuitor peste 1 tonă de cereale. Iar noua revoluţie agrară constituie dovada cea mai elocventă a manifestării procesului revoluţionar în această ramură de bază a economiei în etapa hotărîtoare a modernizării sale intensive, în care creşterea productivităţii muncii pe seama sporirii randamentelor la hectar şi a producţiei pe cap de animal să atingă niveluri competitive cu cele mai bune realizări din lume.

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale

(1965 = 100)

	1970	1975	1980	1985*)
Populaţia	106,4	111,7	116,7	120,4
Populaţia ocupată	102,0	104,8	106,9	110,7
Produsul social	152	251	351	426
Venitul naţional	145	247	351	452
Producţia industrială	175	322	507	633
Producţia agricolă	110	150	181	228—230
Fonduri fixe	151	239	371	555
Productivitatea muncii în industrie	149	209	293	383
Volumul comerţului exterior	175	406	841	11 ori
Numărul personalului muncitor	119	146	170	177
Retribuţia medie netă a personalului muncitor	125	155	218	290
Veniturile reale ale ţărănimii pe o persoană activă	106	178	230	258
Desfaceri de mărfuri cu amănuntul	145	215	314	335—337
Cheltuieli social-culturale finanţate de la bugetul de stat	163	243	339	435
Venitul naţional pe locuitor	136	221	300	376
Veniturile obţinute de populaţie din fondurile sociale de consum, pe o familie	156	228	291	376

*) Date de plan

Ample efecte de antrenare în toate domeniile de activitate

CONCOMITENT cu dezvoltarea acestor ramuri de bază ale economiei naţionale, ca o expresie dar şi ca o condiţie a progresului lor, au fost dezvoltate şi modernizate puternic şi celelalte sectoare ale producţiei materiale : construcţiile, transporturile şi telecomunicaţiile, circulaţia mărfurilor. Astăzi, întreaga infrastructură a României este capabilă să asigure condiţii incomparabil mai bune, din punct de vedere calitativ şi cantitativ, pentru circulaţia mărfurilor, pentru întregul sistem de aprovizionare-producţie-desfacere, pentru ansamblul reproducţiei sociale care se desfăşoară planificat, în concordanţă cu principiile economisirii muncii sociale.

O altă realizare de seamă a politicii economico-sociale a P.C.R. o constituie repartizarea şi amplasarea raţională a forţelor de producţie pe teritoriul ţării. Pornind de la existenţa unor grave dezechilibre în profil teritorial, pe care le-a lăsat moştenire regimul burghezo-moşieresc, asigurarea condiţiilor de muncă şi viaţă egale pentru toţi locuitorii, din toate zonele şi localităţile patriei — cerinţă fundamentală a construirii societăţii socialiste — reprezintă, în concepţia şi activitatea secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, o problemă vitală, de înfăptuirea căreia depinde echilibrul dezvoltării întregii economii naţionale, ridicarea la o viaţă nouă, înfloritoare a tuturor judeţelor şi îndeosebi a celor rămase în urmă în trecut, înfăptuirea ţelului suprem al edificării socialismului pe pămîntul României.

Astăzi, România socialistă se caracterizează prin existenţa unui puternic potenţial tehnico-productiv modern în toate judeţele ţării, economia în profil teritorial are un caracter complex, echilibrat sub aspectul structurii de ramură, în măsură să asigure un grad superior de valorificare a resurselor naturale şi o înaltă productivitate a muncii — ca premise esenţiale pentru omogenizarea, la un nivel calitativ nou, a condiţiilor de muncă şi viaţă pentru toţi locuitorii ţării, fără deosebire de naţionalitate.

Politica de optimizare a proporţiei dintre fondul de acumulare şi fondul de consum, opţiunea de dezvoltare generală a potenţialului economic naţional, promovate cu consecvenţă, mai ales în ultimii 20 de ani, au avut ca rezultat atît o creştere susţinută a venitului naţional pe locuitor, cît şi a fondului de consum pe locuitor. În perioada 1965—1985, retribuţia medie netă a personalului muncitor a crescut de circa 3 ori, ajungînd la aproximativ 3 000 lei, veniturile reale ale ţărănimii obţinute din munca în cooperativele agricole de producţie şi gospodăriile personale pe o persoană activă au crescut în aceeaşi perioadă de circa 2,5 ori. Durata medie a vieţii a crescut la 70 de ani. Sem-

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

(Continuare în pag. 10)

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI

Linie de fabricație în flux pentru prelucrări mecanice

PRODUCȚIA de utilaj frigorific, organizată în cadrul industriei construcțiilor de mașni, are ca beneficiari industriile chimică, siderurgică, alimentară ș.a., comerțul și alimentația publică, transporturile de produse perisabile, alte ramuri și domenii. Această producție — concentrată în țara noastră în cinci unități industriale : „Tehnofrig" Cluj-Napoca, „Frigocom" și „Frigotehnica" București, Întreprinderea de frigidere Găești și „Tehnoutilaj" Odorheiu Secuiesc — reprezintă un sector evoluat, accesibil doar unei economii care a parcurs deja anumite stadii de dezvoltare ; iar produsele specifice, generatoare de confort, au impact asupra creșterii nivelului de trai al membrilor societății.

Pe parcursul celor peste 35 de ani de existență, întreprinderea „Tehnofrig" a acumulat o experiență valoroasă și s-a impus ca o marcă de prestigiu pe plan intern și internațional. Ea realizează o gamă variată de produse, între care utilajul frigorific reprezintă o permanență în profilul de fabricație. În perioada 1976—1984 ponderea lui în producția marfă a variat între 23,72% și 44,74%, iar prognozele arată creșterea ei la 67,8% în perspectiva anului 2000, fapt ce justifică pe deplin atenția pe care conducerea întreprinderii o acordă acestui tip de utilaje.

Utilajul frigorific, desfășurat pe o paletă largă de tipuri și dimensiuni, are ca element comun **compresorul**, adică unitatea generatoare a factorului activ—frigul. Compresoarele sînt furnizate fie înglobate în utilaje (grupuri de răcire, agregate și instalații frigorifice, răcitoare de aer, dulapuri de condiționat aer etc.), fie independent (într-o largă varietate tipodimensională). Dezvoltarea producției de utilaje frigorifice are, așadar, ca premisă organizarea unui puternic sector de fabricație a compresoarelor.

Studiul nostru s-a axat pe două tipuri de compresoare — le vom numi „compresor tip 1" și „compresor tip 2", care, potrivit aprecierilor conducerii întreprinderii, vor căpăta o greutate specifică mare în producția unității în anii următori. Analiza întreprinsă a scos în evidență ponderea importantă pe care o are în fabricația compresoarelor procesul de **prelucrare a carterelor** (carcaselor) ; ca urmare, în contexul măsurilor privind raționalizarea producției compresoarelor, ne-am concentrat atenția asupra prelucrării tipurilor respective de cartere, pe care le vom identifica drept „carter tip 1" și „carter tip 2".

Execuția lor implică operații de prelucrări mecanice, tratamente termice, tratări chimice, probe la presiune etc. Întrucît ponderea operațiilor de prelucrări mecanice este pentru primul carter de 70,5%, iar pentru al doilea de 76% din timpul total de execuție, am definit drept obiect al studiului raționalizarea prelucrărilor mecanice. Deși pînă în anul 1990 sînt prevăzute unele investiții, **problema creșterii producției de utilaj frigorific în anii viitori va trebui rezolvată în bună măsură pe căi intensive, adică prin adoptarea unui ansamblu de măsuri care să contribuie la creșterea productivității muncii : îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație**, perfecționarea fluxurilor tehnologice, extinderea lucrului la mai multe mașini etc. Pornind de la aceste premise și ținînd cont că fabricația de cartere tinde să îmbrace în anii următori caracter de producție de serie spre serie mare, s-a conturat **ideea organizării unei linii tehnologice (linie în flux) pentru execuția prelucrărilor mecanice.**

Organizarea acesteia trebuie să se încadreze în anumite cerințe : folosirea parcului de utilaje existent sau prevăzut în listele de utilaje din cadrul planului de investiții, a unei S.D.V.-istici compatibile cu gradul de tehnicitate al întreprinderii și cu nivelul de calificare al forței de muncă, includerea în componența liniei a unor utilaje considerate esențiale pentru procesul de fabricație studiat (anume, două centre de prelucrare), crearea în cadrul procesului de fabricație a unor interfețe care să permită ulterior organizarea unei celule flexibile deservită de un robot — și, nu în ultimă instanță, luarea în considerație a experienței deja acumulate în unitate cu privire la fabricația carterelor de compresoare.

Evident, conform principiilor eficienței economice, toate cheltuielile ocazionate de reorganizarea fabricației în flux tehnologic trebuie acoperite, în limitele unui termen de recuperare suficient de scurt, din resursele interne ale procesului de producție devenite disponibile în urma raționalizării. Procesul de fabricație a celor două tipuri de cartere trebuie încadrat dinamic în procesul global de producție din unitate și făcut compatibil cu procesele de fabricație adiacente sau paralele.

În fine, modernizarea fabricației carterelor este destinată să aibă și o semnificație de model, de stație pilot pentru acțiunea mult mai amplă de raționalizare a procesului de producție pe ansamblul unității.

Proiectarea organizatorică a liniei a presupus o strînsă corelare a aspectelor privind tehnologia prelucrărilor prin așchiere cu cele legate de organizarea propriu-zisă a liniei, astfel că etapele pe care le-a urmat studiul nostru au fost:

1. **identificarea tuturor fazelor de lucru** implicate în prelucrarea completă prin așchiere — conform exigențelor de

Supliment la nr. 27 1985 Revista ECONOMICA

calitate impuse de documentația tehnică — a celor două tipuri de cartere ;

2. **stabilirea relațiilor de precedență-succesiune dintre faze,** precum și a altor condiții de natură tehnologică.

3. **deerminarea,** prin normare, a **duratelor fazelor de prelucrare,** în strînsă legătură cu caracteristicile utilajelor pe care aceste faze urmează să fie executate ;

4. **gruparea fazelor în posturi de lucru ale liniei tehnologice ;**

5. **investigarea eventualelor modificări asupra duratelor fazelor de prelucrare, care se impun** ca o consecință a grupării lor și pe considerente legate de S.D.V.-istica ce urmează a fi utilizată ;

6. **identificarea și cuantificarea efectelor economice** ale noii organizări a fabricației carterelor și evaluarea indicatorilor de eficiență economică.

CONSIDERENTE GENERALE ASUPRA LINIILOR TEHNOLOGICE

O **linie tehnologică** (sau linie în flux) este forma de organizare a producției, conform căreia **locurile de muncă** (la care se pot executa fie lucrări manuale, fie prelucrări mecanicate sau automatizate) **sînt, fizic, amplasate în aceeași ordine în care sînt înscrise operațiile în itinerarul tehnologic al procesului respectiv.** Este evident că realizarea unui astfel de aranjament implică cheltuieli importante ; de aceea, liniile în flux se justifică doar atunci cînd nomenclatura de producție este stabilă pe timp îndelungat, iar volumul producției este suficient de mare pentru a asigura un grad corespunzător de utilizare a capacității liniei. Odată linia organizată, ea antrenează o serie de **avantaje : reducerea duratei ciclului de fabricație** prin scurtarea sau eliminarea timpilor neproductivi (timpi de transport și de așteptări între operații), **diminuarea volumului de producție neterminată, creșterea productivității muncii, reducerea,** în consecință, **a costului produsului, utilizarea la indici superiori a suprafețelor productive, simplificarea programării producției,** alte avantaje decurgînd din **specializarea locurilor de muncă** etc.

În componența liniei tehnologice intră **„n" posturi de lucru.** Obiectul muncii se deplasează succesiv de la postul 1 la postul n ; în acest fel, pe linie se găsesc simultan n obiecte ale muncii, în diferite stadii de finisare. La fiecare post de lucru se execută o **operație** constituită dintr-una sau mai multe **faze** (faza fiind cea mai mică unitate de muncă, ce poate fi separată și executată relativ independent față de celelalte activități ale procesului ce se desfășoară pe linie).

Liniile tehnologice se pot clasifica după mai multe criterii (vezi : Stăncioiu I., Planificarea operativă a producției de mașini, Ed. Științifică, București, 1965). Ele pot fi monovalente (destinate execuției unui singur produs) sau polivalente (pe care se execută o familie de produse asemănătoare din punct de vedere tehnologic) ; linia care constituie obiectul studiului nostru este polivalentă, servind fabricației a două tipuri de carcase.

Lansarea în fabricație a produselor pe o linie polivalentă se poate face în două moduri :

— **lansare intercalată,** caz în care intră pe linie un produs din familie, urmat de un altul, apoi de încă un altul etc. Stabilirea modului în care se succed produsele din aceeași familie trebuie să aibă în vedere încărcarea cît mai echilibrată a posturilor de lucru de-a lungul liniei, știind că datorită particularităților lor, diferitele produse pot să necesite operații de durate diferite la unul și același post de lucru. Lansarea intercalată se pretează pe liniile la care operațiile sînt manuale, muncitorul de la un anumit post de lucru putînd compensa execuția unei operații de durată mai lungă cu execuția unei operații mai scurte ;

— **lansare pe loturi de fabricație,** atunci cînd pentru a trece de la un produs al familiei la altul **sînt necesare lucrări de pregătire asupra utilajelor, pregătire-încheiere care să comporte un cost neneglijabil. În acest caz linia polivalentă** apare, în timp, ca o succesiune de linii monovalente.

Intrucît prelucrarea carterelor pe linia tehnologică are loc cu ajutorul mașinilor-unelte, urmează ca lansarea lor în prelucrare să se facă pe loturi de fabricație.

ECHILIBRAREA UNEI LINII TEHNOLOGICE

Ritmul r al liniei este intervalul de timp scurs între două livrări succesive ale produsului de pe linie sau timpul dintre două intrări succesive ale unui semifabricat pe linie. Atunci cînd duratele tuturor operațiilor sînt egale între ele și, evident, egale cu ritmul liniei, linia este perfect **echilibrată,** caz în care deplasarea obiectului muncii de la un post la altul are loc continuu, fără intermitențe ; de asemenea, nu se produc goluri de lucru la posturile liniei, ceea ce asigură un grad optim de utilizare a capacității de producție.

Pe linia în flux se desfășoară un proces tehnologic care poate fi descris ca un ansamblu de faze intercondiționate de relații de precedență-succesiune. Să notăm faza prin indicele j, cu $j = 1, \ldots m$; durata fazei j este t_j. Cele m faze se grupează în operații : notăm cu indicele i operația și postul de lucru aferent, avînd $i = 1, \ldots n$; durata operației i este p_i. Dacă p_i este mai mic decît r, atunci la postul i apare un timp mort $r - p_i$.

Dacă ținem cont că obiectul muncii stă pe linie un timp total nr, putem măsura gradul de echilibrare al unei linii cu ajutorul funcției timpilor morți, exprimată în termeni relativi (procentuali) : $M\%$. La o echilibrare perfectă avem $M\% = 0$, iar în lipsa acesteia dorim ca $M\%$ să aibă o valoare cît mai mică.

Acum putem defini problema echilibrării unei linii tehnologice (Hax C. A., Cândea D., Production and Inventory Management, Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice-Hall Inc., 1984) ; dat fiind un proces tehnologic cu mai multe faze, se cere gruparea acestora în posturi de lucru cu condițiile ca :

— **fiecare fază să fie cuprinsă într-un singur post de lucru** și

— **dacă faza j trebuie să preceadă faza k, atunci postul la care se execută j nu poate să se găsească pe linie după postul la care se execută k.**

Prin gruparea fazelor se urmărește minimizarea valorii funcției $M\%$. În aces scop se poate proceda în două moduri :

a) se stabilește ritmul r (pornind de la sarcinile de plan) și se caută gruparea fazelor care să conducă la cel mai mic număr de posturi n, sau

b) se pleacă de la un număr n prestabilit de posturi și se caută gruparea fazelor, astfel încît să rezulte cel mai mic ritm r.

În timp ce abordarea **a)** este proprie proiectării liniilor noi cu execuție manuală a procesului sau echipate cu mașini-agregat specializate, abordarea **b)** se impune în cazul reorganizării unor linii existente. În studiul nostru am utilizat o cale de mijloc, ținînd cont că prelucrarea carterelor urma să aibă loc fie pe mașini deja existente în întreprindere, fie pe unele cuprinse în listele de investiții.

Așa după cum am arătat mai sus, a fost necesar să identificăm mai întîi toate fazele proceselor tehnologice, împreună cu duratele și relațiile de precedență-succesiune aferente. Apoi am reținut pentru includere în linia tehnologică doar fazele prin care se realizează prelucrările mecanice.

Astfel, pentru carterul tip 1 au fost determinate 24 de faze ale procesului de așchiere (acidare, burghieri, prelucrări pe centrul de prelucrare, teșire, filetări, rectificări), avînd duratele normate cuprinse între 2 și 70 de minute.

Din modul cum a fost definită problema echilibrării unei linii tehnologice este evident că sîntem confruntați cu o problemă de combinatorică, pentru modelarea și rezolvarea căreia există numeroase modalități prezentate în literatură: modele de programare cu numere întregi, programare dinamică, algoritmi de enumerare a ordonărilor de faze, proceduri optimale de căutare în arborescențe, metode euristice, precum și pachete de programe de calculator (vezi :

Hax C.A., Cândea D., op. cit. ; Buffa E.S., Conducerea modernă a producției, Ed. Tehnică, București, 1975, vol. I). Datorită dimensiunilor relativ reduse ale problemei de echilibrare care face obiectul studiului nostru, precum și prezenței condițiilor ca unele faze să se execute pe anumite mașini, ceea ce conduce la o reducere în continuare a numărului de combinații ce trebuie luate în considerare, am putut obține rezolvarea manual, pe cale grafică.

Pentru aceasta procesul tehnologic a fost reprezentat sub forma unei rețele, ale cărei noduri reprezintă fazele, iar arcele — relațiile de precedență-succesiune dintre acestea. Lîngă fiecare nod s-au notat denumirea fazei (pe scurt) și durata acesteia. Un post de lucru cuprinde fazele dintre două linii verticale.

Din analiza procesului tehnologic este evident că prelucrările care trebuie să se desfășoare pe centrul de prelucrare — și care durează 70 de minute — constituie un loc îngust. De aceea s-a considerat necesar să se prevadă 2 centre de prelucrare care să lucreze în paralel, prelucrîndu-se astfel un carter la fiecare 35 de minute. Gruparea fazelor în posturi de lucru este doar una — și cea mai bună — dintre multiplele echilibrări pe care le-am generat ; ea conține 6 posturi, are un ritm de 35 minute și un timp mort de 23,8%. Sînt prevăzute : două mașini cu distanța între axe reglabilă (numite ANTRAX), trei mașini de găurit radiale (MGR) și două centre de prelucrare (CP).

Drumul pînă la obținerea soluției finale a fost complex, întrucît fiecare nouă grupare de faze a făcut necesară analiza critică a duratelor lor, impunîndu-se chiar ajustări ale acestora în funcție de utilajele și S.D.V.-istica preconizate a se folosi.

In mod similar s-a procedat pentru carterul tip 2 ; ritmul liniei este 37,5 minute, numărul de posturi este 7, iar timpii morți reprezintă 31,6% ;

In final s-a stabilit schema de amplasare a utilajelor (fig. 1, în care mașina ANTRAX a fost notată cu A) ; pe

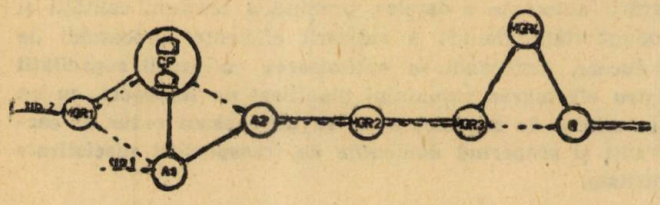

Fig. 1 : Amplasarea utilajelor și schema fluxurilor de prelucrare ale celor două cartere

lîngă utilajele liniei, mai apare și mașina de rectificat R, pe care se execută cîte o fază pentru fiecare tip de carter. Fluxurile de prelucrare sînt reprezentate cu linii diferite pentru cele două tipuri de cartere.

Cu privire la celula formată din cele două centre de prelucrare, mașina de găurit radială 1 și mașinile de găurit cu axe reglabile 1 și 2, se consideră că ea va putea fi deservită de 3 muncitori : unul la MGR1, altul pentru cele două CP, iar al treilea la ANTRAX 1 și 2.

Este preconizată automatizarea mașinilor ANTRAX, care să lucreze cu ritmul impus de centrele de prelucrare, înregistrînd la fiecare carter un timp de așteptare egal cu diferența dintre durata prelucrării pe centre (35 minute, respectiv 37,5 minute) și durata de 25 minute a prelucrării pe ANTRAX. Transferul obiectului muncii în interiorul celulei ar urma să fie realizat cu ajutorul unui robot.

Datorită imposibilității unei echilibrări perfecte a liniei, mașinile de găurit radiale vor avea o încărcare sub 100%. Pentru a utiliza judicios forța de muncă de la aceste mașini, ele pot fi programate să staționeze, de exemplu la începutul schimbului, un anumit interval de timp, muncitorii respectivi putînd fi repartizați, în acest interval, pentru alte activități, la alte locuri de muncă pe linia de cartere sau în secție. Aceasta ar duce la acumularea unui stoc limitat de cartere în fața mașinilor de găurit, stoc care apoi poate fi prelucrat pînă la sfîrșitul schimbului.

EFICIENȚA ECONOMICĂ

Așa cum am menționat, linia tehnologică este polivalentă, urmînd a fi alimentată alternativ cu loturi din cele două tipuri de cartere.

Ultima etapă a studiului — determinarea eficienței economice a reorganizării fabricației carterelor de compresoare în flux tehnologic — a conferit motivație și finalitate cercetării.

De obicei, într-o acțiune de tipul celei prezentate, efortul este constituit de însăși investiția cerută de materializarea proiectului. Identificarea efectelor este mai complexă, întrucît ele trebuie să reflecte atît aspectele cantitative, cît și pe cele calitative. În consecință, vom avea efecte comensurabile — exprimabile valoric ca economii — și efecte calitative, cum sînt : creșterea calității produselor, ușurarea muncii și schimbarea caracterului ei etc.

Principala sursă a economiilor o reprezintă diferența dintre timpul de prelucrare în flux tehnologic și timpul de prelucrare conform tehnologiei utilizate în prezent în întreprindere ; în plus, noua formă de organizare permite și diminuarea categoriei medii de încadrare a lucrărilor. Ținînd cont și de mărimea seriilor de fabricație, am estimat următoarele efecte :

- **productivitatea muncii crește în proporție de 218,9% la carterele tip 1 și 213,69% la carterele tip 2 ;**
- **economia anuală de timp normat pentru cele două cartere se ridică la 19 181 om-ore/an,** ceea ce echivalează cu o economie relativă de **muncitori de 9,15 muncitori de bază ;**
- avînd în vedere categoriile de încadrare a lucrărilor în prezent și cele propuse pentru fabricația în flux tehnologic, ar urma să se realizeze **economii de 367 851 lei/an la cheltuielile cu munca vie** (inclusiv impozit și C.A.S.) ;

— sporul de productivitate a muncii se traduce într-o substanțială **reducere a costului de uzină,** calculabilă prin aplicarea, asupra economiilor la costurile cu munca vie, a regiilor secției și întreprinderii : rezultă astfel **economii de 1 452 878 lei/an.**

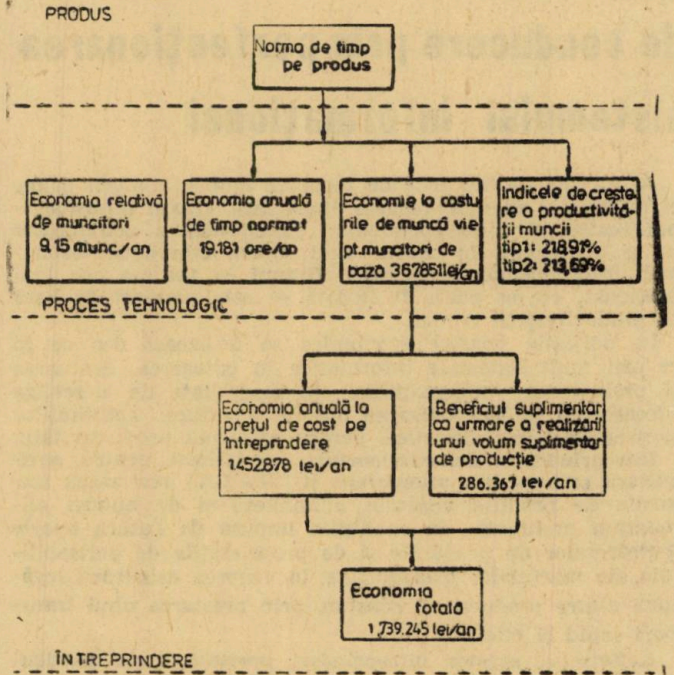

Fig. 6 Indicatorii eficienței economice la diferite nivele de agregare

Fig. 2 : Indicatorii eficienței economice la diferite nivele de agregare

O altă sursă de efecte favorabile constă din faptul că cei 9,15 muncitori eliberați din procesul de prelucrare a carterelor pot fi utilizați, în continuare, la execuția altor procese tehnologice din întreprindere, realizînd astfel producție în plus și, implicit, beneficiu suplimentar. Ținînd cont de structura costurilor la întreprinderea „Tehnofrig" și de rentabilitatea medie pe întreprindere, am stabilit că **beneficiile suplimentare** generate pe această cale s-ar cifra la **286 367 lei/an.**

Avantajele totale rezultă din însumarea economiilor la costul de uzină cu beneficiul suplimentar calculat anterior, conducînd astfel la **1 739 245 lei/an.**

Admițînd un termen de recuperare limită pentru investițiile în construcția de mașini de 5—6 ani, înseamnă că întreprinderea poate investi pentru reorganizarea fabricației celor două cartere de compresor, în condiții de eficiență economică, între cca 8,7 și cca 10,5 milioane de lei.

In fig. 2, prezentată în pagina a 3-a, apar dependențele dintre diferiții indicatori de eficiență și caracterul lor ierarhic. Astfel, dacă norma de timp reprezintă un element calculabil la nivel de produs, nivelul următor pune în evidență avantajele la scara procesului tehnologic, pentru ca la ultimul nivel, cel mai complex, să fie reliefate efectele la scara întreprinderii.

dr. ing. Dan CÂNDEA
ing. Ioan ABRUDAN
dr. ing. Petru BERCE
dr. ing. Olimpia ROȘ

Institutul Politehnic Cluj-Napoca

ORGANIZAREA CONDUCERII

Creșterea eficienței muncii de conducere prin perfecționarea sistemului informațional

ALĂTURI de fluxurile de forță de muncă, materii prime și materiale, energie, resurse financiare, **fluxul informațional realizează interdependența funcțională a activităților** ce se desfășoară în cadrul unui sistem cibernetico-economic, interdependență în care **timpul** — resursa cea mai prețioasă, ce nu poate fi stocată — este element de bază al productivității muncii.

În unitățile noastre economice se utilizează din ce în ce mai mult sistemele informatice în culegerea, evaluarea și prelucrarea informațiilor, ca modalitate de a realiza succesiunea și sincronizarea optimă a tuturor activităților și proceselor caracteristice, pentru creșterea productivității.

Întreprinderile de transporturi specializate pentru agricultură și industria alimentară (I.T.S.A.I.A.) realizează fluxurile de produse vegetale, animaliere și de bunuri alimentare prelucrate, în condițiile impuse de natura aparte a proceselor de producție și de proprietățile de perisabilitate ale mărfurilor transportate, în vederea asigurării legăturii dintre producție și consum, prin prestarea unui transport rapid și eficient.

Activitatea acestor întreprinderi prezintă unele particularități.

— o parte însemnată din mijloacele auto folosite sînt echipate cu instalații auxiliare, care permit ca în timpul transportului să se realizeze condițiile de păstrare, conservare și manipulare impuse de starea produselor;

— în eșalonarea pe parcursul anului a volumului de transporturi apar vîrfuri sezoniere, legate de recoltarea și prelucrarea producției agricole vegetale și de alte condiții;

— dispersia producției agricole pe un teritoriu vast implică utilizarea și a unor căi de comunicație rutieră nemodernizate și chiar neamenajate;

— se efectuează concomitent o largă și variată gamă de transporturi, supuse influenței factorilor naturali cu caracter aleator.

Toate acestea impun — pentru cunoașterea necesităților, asigurarea mobilității și flexibilității în planificarea și conducerea curentă a activităților — asigurarea permanentă a unui volum important de informații.

La astfel de aspecte specifice se adaugă unele particularități generale ale activității de transport, de pildă:

— în cadrul acesteia se realizează nu produse, ci prestații (exprimate în unități abstracte — tone—km) — deplasarea unei cantități de marfă pe o anumită distanță;

— locul de finalizare a acestui proces nu coincide niciodată cu locul unde a început, între cele două puncte existînd o distanță pe care se efectuează transportul.

Atît particularitățile specifice, cît și cele generale au implicații atît asupra procesului de conducere, asupra fluxurilor informaționale, cît și asupra obiectivelor, ariei de cuprindere și a funcțiunilor sistemului informațional al I.T.S.A.I.A.

SITRA: OBIECTIVE

Sistemul informatic al transporturilor din agricultură — SITRA — are ca obiectiv general perfecționarea actualului sistem informațional prin prisma unei largi utilizări a prelucrării automate a datelor, premisă a creșterii calității și productivității muncii, a ridicării eficienței procesului de conducere, urmărindu-se **optimizarea utilizării capacității pentru efectuarea volumului planificat de transport, cu un parc minim de mijloace auto, cu un consum redus de carburanți și acoperind domeniile de transporturi specializate solicitate.**

Din obiectivul general rezultă o serie de obiective derivate, pentru toate fazele circuitului DATE — PRELUCRARI — INFORMAȚII — DECIZII — ACȚIUNI, care să asigure calitatea sistemului informatic sub următoarele aspecte:

- o durată minimă a prelucrării datelor și a transmiterii informațiilor, în conformitate cu dinamica activității de transport specializat;
- o precizie mare a prelucrării datelor, realizată prin algoritmizarea activităților specifice pe baza actelor normative în vigoare;
- economicitatea, prin minimizarea cheltuielilor pentru exploatarea procedurilor automate și manuale și pentru întreținerea sistemului.

Cu privire la prima fază a circuitului — **DATELE**, menționăm următoarele obiective derivate:

— creșterea omogenității datelor prin reproiectarea documentelor, simplificarea formatului și asigurarea succesiunii logice a datelor preimprimate;

— eliminarea paralelismelor și transcrierilor de date și reducerea numărului de formulare utilizate, prin reproiectarea procedurilor manuale de generare a documentelor;

— utilizarea în sistemul de introducere a datelor a unor machete simple, uşor de manevrat, respectînd fluxul informaţional, fără întoarceri pe flux sau prelucrări manuale.

Consecinţa realizării acestor obiective este eliminarea muncii suplimentare, simplificarea sistemului informaţional, realizîndu-se şi o selecţie a datelor introduse în circuit, din punctul de vedere al necesităţilor de prelucrare optimă.

PRELUCRARILE sînt subordonate următoarelor obiective derivate :

— utilizarea largă a metodelor şi algoritmilor de prelucrare, în conformitate cu aria de cuprindere a activităţilor în cadrul sistemului informatic ;

— asigurarea informaţiilor de control pe tot parcursul prelucrărilor, avînd în vedere complexitatea procesului de exploatare a parcului auto şi performanţele echipamentelor de calcul ;

— ierarhizarea prelucrărilor, în concordanţă cu structura organizatorică, în care autocoloanele şi autobazele reprezintă trepte distincte de prelucrare ;

— proiectarea prelucrărilor avînd la bază principiul utilizării factorilor determinanţi, care asigură o largă informare asupra desfăşurării activităţilor.

Obiectivele menţionate urmăresc exploatarea optimă a bazei de date, alături de asigurarea coerenţei informaţiilor obţnute prin prelucrarea multifuncţională a datelor şi furnizarea informaţiilor strict necesare procesului de conducere.

INFORMAŢIILE, fază distinctă şi importantă pentru fundamentarea procesului decizional, prezintă următoarele obiective derivate :

— utilizarea unui sistem de rapoarte finale, proiectat pe criterii de utilizare ierarhică a informaţiilor, cu titluri semnificative, formate uşor manevrabile şi într-un număr redus de exemplare ;

— descentralizarea furnizării informaţiilor, urmărind ca acestea să fie obţinute în timp util şi suficiente pentru fundamentarea deciziilor ;

— proiectarea flexibilă a conţinutului informaţional al rapoartelor finale, pentru asigurarea cu minimum de efort a adaptărilor necesare utilizării unui nou sistem de raportare.

Astfel se realizează concordanţa informaţiilor obţinute cu cerinţele unui sistem dinamic de conducere, în care procesul de elaborare a deciziilor necesită o selecţie judicioasă a informaţiilor.

Pentru faza de maximă importanţă — **DECIZIILE**, amintim următoarele obiective derivate :

— uşurarea luării deciziilor, prin furnizarea în timp util a unui volum de informaţii strict necesare, ;

— concordanţa nivelelor de furnizare a informaţiilor cu nivelele ierarhice de decizie.

Aceste obiective creează legătura dintre informare şi decizie, în sensul că deciziile declanşează acţiuni generatoare de date care, prin prelucrare, furnizează informaţii pentru un nou proces de elaborare a deciziilor.

In legătură cu **ACŢIUNILE**, ca fază generatoare de date pentru un nou circuit, sistemul informatic prezintă următoarele obiective derivate :

— imprimarea unui nou stil de muncă personalului de conducere şi de execuţie, ca utilizatori ai metodelor şi mijloacelor de exploatare a sistemului informatic, sursă de creştere a calităţii şi productivităţii muncii ;

— delimitarea procedurilor manuale de cele automate, în strictă concordanţă cu tactul de desfăşurare al activităţilor şi cu ierarhia funcţiunilor sistemului informatic.

Obiectivele menţionate se regăsesc la nivelul celor trei circuite principale de reglaj al sistemului informatic :

— reglaj **operativ**, efectuat la nivelul fiecărei autocoloane, prin controlul direct al realizării sarcinilor de transport ;

— reglaj **tactic**, efectuat la nivelul autobazelor, prin analiza şi sinteza datelor de la toate autocolanele din subordine şi defalcarea sarcinilor de transport proprii ;

— reglaj **strategic**, efectuat la nivelul întreprinderii, prin agregarea informaţiilor de la toate autobazele şi efectuarea unui proces continuu de armonizare a obiectivelor care decurg din sarcinile de plan cu resursele disponibile.

SITRA : STRUCTURĂ

In conformitate cu aria de cuprindere a sistemului informatic rezultă următoarea structură pe subsisteme şi activităţi :

1. subsistemul **Planificarea tehnico-economică** : 1.1 planificarea şi defalcarea planului pe autobaze şi autovehicule; 1.2. urmărirea realizării planului de prestaţii auto ; 1.3. situaţii statistice şi raportări ;

2. subsistemul **Programarea şi urmărirea activităţii parcului auto** ; 2.1. programarea sarcinilor lunare de transport ; 2.2. urmărirea activităţii parcului auto ; 2.3. tarifarea transporturilor de marfă ; 2.4. normarea muncii conducătorilor auto ; 2.5. centralizarea realizărilor pe autobaze şi autocoloane ;

3. Subsistemul **Comercial** : 3.1. Evidenţa contractelor încheiate şi defalcarea lor pe autobaze ; 3.2. urmărirea execuţiei contractelor ;

4. subsistemul **Personal-retribuire** : 4.1. evidenţa personalului ; 4.2. calculul retribuţiilor ; 4.3. calculul cîştigurilor în acord global ;

5. subsistemul **Financiar-contabil** : 5.1. contabilitatea mijloacelor fixe ; 5.2. contabilitatea valorilor materiale ; 5.3. evidenţa obiectelor de inventar şi a echipamentului de lucru în folosinţă ; 5.4. evidenţa pe responsabili a mijloacelor fixe, a loturilor de bord auto şi a anvelopelor în folosinţă ; 5.5. contabilitatea analitică ; 5.6. calculul şi analiza îndeplinirii planului producţiei nete şi al costurilor de producţie ; 5.7. întocmirea şi analiza bilanţului contabil; 5.8. urmărirea circuitului imprimatelor cu regim special ; 5.9. analize tehnico-economice ;

6. subsistemul **Mecano--energetic** : 6.1. programarea şi urmărirea proceselor tehnologice de întreţinere ; 6.2. programarea reparaţiilor capitale ; 6.3. urmărirea activităţii de recondiţionare şi reutilizare a agregatelor şi pieselor de schimb.

Perfecţionarea într-o concepţie unitară a sistemului informatic al întreprinderilor de transporturi specializate pentru agricultură şi industrie alimentară este posibilă dacă se au în vedere o serie de aspecte concrete, ca : existenţa unor lucrări informatice în exploatare, care acoperă structura sistemului informatic în proporţie de circa 24% ; dezvoltările funcţionale efectuate pentru integrarea într-o concepţie unitară a lucrărilor existente ; existenţa în proiectare a unor lucrări informatice care acoperă structura sistemului informatic în proporţie de circa 64% ; existenţa în proiectare a interfeţelor dintre aplicaţiile aflate în exploatare şi cele aflate în proiectare ; neabordarea pînă în prezent a unor lucrări informatice care reprezintă circa 12% din aria sistemului informatic ; dotarea diferită cu tehnică de calcul, ceea ce implică delimitarea lucrărilor informatice care să constituie nucleul de proiectare, atît în varianta exploatării pe macrocalculatoare, cît şi pe minicalculatoare ; necesitatea reducerii timpului de realizare a sistemului informatic, cu costuri minime, prin generalizarea lucrărilor aflate în exploatare şi proiectare.

ACŢIUNI NECESARE

In consecinţă, principalele acţiuni pentru **perfecţionarea unitară a sistemului informatic SITRA** sînt :

- stabilirea gradului de utilizare a lucrărilor aflate în exploatare şi a necesităţilor de dezvoltare funcţională, pentru a răspunde cerinţelor de integrare în structura sistemului informatic ;
- proiectarea dezvoltărilor funcţionale şi a interfeţelor cu sistemul informatic ;

- stabilirea nucleului de lucrări care se vor realiza pentru a fi exploatate în variante macrocalculatoare, ca și în variantte microcalculatoare ;
- utilizarea lucrărilor aflate în proiectare pe varianta în variante microcalculatoare ;
- executarea variantei de exploatare pe minicalculatoare pentru lucrările stabilite ;
- proiectarea lucrărilor informatice neabordate ;
- experimentarea funcționării sistemului informatic la un număr restrîns de unități-pilot ;
- generalizarea sistemului informatic SITRA.

ing. M. ANDONE
director
ec. C. MUNTEANU
contabil-șef
I.T.S.A.I.A. — Neamț
ec. D.-M. ISACOVICI
șef atelier de proiectare
ec. I. ISACOVICI
șef proiect SITRA
Centrul teritorial de calcul electronic Neamț

PROGRAMUL CALITATE

Creșterea nivelului tehnic al execuției lucrărilor de construcții-montaj

CALITATEA construcțiilor, apreciată global după criteriile funcționalității și durabilității și în detaliu după respectarea prescripțiilor tehnice, a prevederilor din proiecte și a documentațiilor tehnologice, reprezintă un element important al eficienței investițiilor ; nivelul la care ea se realizează în execuție influențează direct și într-o măsură hotărîtoare exploatarea normală a clădirilor și celorlalte obiecte pe toată durata lor de viață. Dacă eventualele defecte de execuție la finisaje și la instalații aparente sînt lesne sesizabile și remediabile, calitatea așa-numitelor lucrări ascunse trebuie urmărită, asigurată și controlată cu cea mai mare atenție, în fiecare fază a proceselor tehnologice aferente.

Deși Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor nu conține sarcini care să vizeze direct construcțiile, din spiritul său și din prevederile sale generale se desprind orientări ce trebuie avute permanent în vedere și în această ramură. Ele se reflectă și în complexul de măsuri și acțiuni concrete întreprinse de către Ministerul Construcțiilor Industriale și unitățile din subordine, pe baza propriului program-cadru pentru asigurarea calității lucrărilor și ridicarea nivelului lor tehnic în anul 1985.

Linia generală pe care se axează programul poate fi sintetizată astfel : elaborarea, testarea, introducerea și generalizarea unor tehnologii de execuție care să garanteze concomitent un nivel calitativ corespunzător cerințelor actuale, o înaltă productivitate a muncii, reducerea consumurilor materiale și energetice, scurtarea duratei de realizare a lucrărilor ; dotarea cu mijloacele tehnice adecvate acestora ; însușirea tehnologiilor noi, în general a modului corect de lucru de către întregul personal din producție, prin instruiri speciale și cursuri de perfecționare profesională ; îmbunătățirea organizării și creșterea eficienței preventive a controlului tehnic al calității.

Domeniul prioritar al preocupărilor îl constituie structurile de rezistență, care la obiectivele industriale și agrozootehnice pun probleme deosebite față de alte categorii de construcții. La lucrările de beton armat se extinde folosirea adaosurilor superplastifiante, care măresc lucrabilitatea betonului preparat cu un factor apă/ciment redus (pentru evitarea scurgerii soluției de liant), ceea ce nu numai că permite punerea rapidă în operă cu ajutorul pompelor, dar asigură totodată, împreună cu procedeele de vibrare, înglobarea solidară a armăturilor și compactitatea elementelor turnate. A fost inițiat un program de modernizare a soluțiilor de cofrare, incluzînd tipuri noi de cofraje (universale modulate ; modulate, pentru planșee din elemente autoportante ; cu decofrare timpurie, pentru planșee tip dală ; din panouri universale autoportante ; din panouri de 2×3 m, pentru pereți ; cățărătoare, cu avans mecanic, pentru pereți plani și curbi) ; acoperind o gamă variată de utilizări, aceste obiecte de inventar, cu montare-demontare lesnicioasă și cu număr mare de refolosiri, vor avea o alcătuire rigidă, ce nu va permite deformările (deci nici abaterile dimensionale ale elementelor de structură). Au intrat în vigoare noi instrucțiuni, îmbunătățite, privind mecanizarea proceselor de preparare a betoanelor ; este în curs de finalizare acțiunea de atestare a stațiilor de betoane, de automatizare a principalelor operații și s-a trecut la asimilarea, în fabricația proprie a ministerului, a instalațiilor și aparaturii necesare automatizării lor complexe, avînd printre efecte înlăturarea erorilor de dozare. Referitor la prefabricatele din beton armat și panourile din beton celular autoclavizat, a fost difuzată la unități o fișă tehnologică în care se indică măsurile de prevenire a degradării în cursul manipulărilor, transportului și depozitării. De asemenea au fost emise instrucțiuni privind omologarea tehnologiilor de sudare (aplicabile la armături, structuri metalice, instalații, montaj de utilaje tehnologice ș.a.) și s-au organizat la unități laboratoare de instruire și testare a sudorilor. Pentru execuția lucrărilor cu grad ridicat de dificultate au fost constituite și instruite, în cadrul antreprizelor, formații de lucru specializate.

La ora actuală, practic întregul personal de execuție a absolvit cursurile de perfecționare și instruire (ce au avut loc în primul semestru) pentru asigurarea calității lucrărilor și creșterea nivelului tehnic al execuției. Programele, organizate pe categorii de cursanți (personal C.T.C., de proiectare tehnologică, conducerea antreprizelor și brigăzilor, maiștri, șefi de echipă, muncitori), au urmărit însușirea prescripțiilor și instrucțiunilor tehnice de calitate, a soluțiilor tehnologice, cunoașterea noilor scule, utilaje, a sistemelor de cofraje din panouri mari asamblate la sol ș.a. ; cu acest prilej au fost prezentate unele cazuri de lucrări necorespunzătoare, arătîndu-se de unde au provenit defectele și cum poate fi împiedicată apariția lor.

Relativ la activitatea de control tehnic al calității au fost întocmite instrucțiuni de îmbunătățire a organizării și desfășurării acesteia ; s-au întreprins măsuri pentru acoperirea necesarului de dotare suplimentară a laboratoarelor de la unități, inclusiv prin asimilarea în fabricație a unor aparataje care în prezent nu se produc în țară ; este în curs de definitivare un normativ privind dimensionarea și funcționalitatea personalului C.T.C.

Adrian RUSU

DOCUMENTAR EXTERN

Soluții tip de organizare a muncii

Încă din anul 1973, în R.D. Germană s-a trecut la elaborarea de soluții tip (ST) în domeniul organizării științifice a muncii (OSM), care cuprind următoarele elemente : caracterizarea ST, dotarea și dimensionarea locului de muncă, obiectele muncii, cerințele referitoare la condițiile de mediu, programul de alimentare cu energie electrică, ordinea de succesiune a lucrărilor, indicatori privind consumul de muncă și rezultatele acesteia, date privind cerințele pe care trebuie să le îndeplinească personalul muncitor, estetica locului de muncă, protecția și securitatea muncii, paza contra incendiilor. În 1975 au fost emise materiale metodologice privind elaborarea ST, iar în 1978 a intrat în vigoare un standard pentru OSM. Tipizarea soluțiilor de organizare și-a dovedit eficiența nu numai sub raportul îmbunătățirii condițiilor de lucru la locurile de muncă existente, ci mai cu seamă în cazul investițiilor noi, la care proiectarea ST încă de la începerea lucrărilor constituie o premisă pentru funcționarea optimă cu cheltuieli minime. Experiența a demonstrat că folosirea acestei tipizări determină creșterea productivității muncii cu 10—25%, reducerea cheltuielilor pentru pregătirea producției cu 30%, aplicarea consecventă a principiilor OSM la construirea de noi locuri de muncă și la reutilarea celor existente. În prezent se lucrează la perfecționarea metodologiei, în vederea generalizării în toate ramurile economiei naționale, studiindu-se totodată posibilitatea de elaborare a ST încă din faza de cercetare și proiectare a produselor noi care urmează să fie realizate la locuri de muncă tipizate, ceea ce va asigura obținerea eficienței scontate încă de la începerea fabricației.

Automatizarea programării producției

In majoritatea întreprinderilor industriale din Statele Unite, organizarea producției se face încă în forma tradițională, euristică, analizîndu-se separat cerințele pentru fiecare operație tehnologică, inclusiv în ce privește regimul de lucru al utilajului, modalitățile de prelucrare, caracteristicile metodelor, succesiunea operațiilor de prelucrare etc. Sistemul — care solicită specialiști cu înaltă calificare — prezintă avantaje pentru producția de serie mică și mijlocie, întrucît asigură flexibilitatea necesară, investițiile în echipament de calcul sînt reduse, iar soluțiile sînt de calitate superioară ; dar eficiența lui scade considerabil în cazul producției de serie mare și de masă, care pretinde elaborarea și actualizarea unui număr important de programe, ceea ce implică și cheltuieli considerabil sporite. Aceasta explică interesul tot mai larg ce se acordă programării asistate de calculator — idee lansată în 1965 de Niebel și dezvoltată ulterior de alți cercetători.

Sistemele de automatizare a programării (AP) existente în prezent pot fi clasificate în două tipuri de bază :

a) AP cu variante. În esență, aceasta presupune aplicarea sistemului clasic de mai sus, dar folosind calculatorul, în memoria căruia se introduc date relative la obiectivele standardizate ale programării producției, la încadrarea produselor (reperelor) în familii concrete și alte informații generale. De fapt, computerul elaborează variante de programe construite prin analogie cu alte programe pentru repere similare ; dacă lipsește baza pentru analogie (de pildă, în cazul produselor noi), trebuie să se recurgă la cunoștințele și experiența specialiștilor ;

b) sistemul de generare a programelor optime. El cuprinde două componente de bază : 1) o schemă codificată pentru expirarea caracteristicilor (geometrice ș.a.) ale reperelor sub formă de date apte pentru calcul, care „descriu" formele intermediare și cea finală a reperului, parametrii tuturor operațiilor tehnologice pe tipuri concrete de mașini și utilaje cu S.D.V.-urile respective etc. ; 2) instrumente pentru efectuarea calculelor, cum sînt logica luării deciziilor, formule de calcul, algoritmi tehnologici ș.a. Programele de calcul, al căror număr poate ajunge la cîteva sute, asigură alegerea succesiunii operațiilor, indică pentru fiecare din acestea utilajul și S.D.V.-urile necesare, iar în final emit o singură variantă de programare, optimizată pe ansamblul parametrilor. Acest sistem de AP folosește o cantitate mult mai mare de date decît primul.

Potrivit estimării specialiștilor, pînă în anul 1990 în S.U.A. 50% din totalul proceselor de prelucrare și asamblare din întreprinderile industriale vor fi programate pe baza folosirii celor două sisteme.

Robotica în laboratoare

Reprezentanți ai unei serii de laboratoare guvernamentale, industriale, din învățămîntul superior din Marea Britanie au constituit un club menit să promoveze dezvoltarea unor sisteme automatizate, bazate pe folosirea de miniroboți, pentru efectuarea unor operații și complexe de operații specifice de laborator. Clubul urmează să culeagă și difuzeze informații, să înlesnească accesul la servicii de consultanță, să finanțeze — prin organizațiile reprezentate — crearea și producerea unor astfel de roboți specializați.

Strategii pentru prelungirea vieții produselor

Numeroase firme japoneze și-au creat sau amplificat o poziție competitivă pe piața internațională prin capacitatea de inovare, orientată spre schimbarea completă a unor game de produse aflate în faza de declin a ciclului lor de viață. Astfel de succese au acreditat pe larg, în țările occidentale, ideea că în condițiile intensificării fără precedent a concurenței și ale ritmului rapid de desfășurare a revoluției științifico-tehnice contemporane (care, în competiția dintre întreprinderi cu același profil de fabricație, dă cele mai multe șanse celor cu un nivel mai înalt al productivității muncii), singura — sau cea mai sigură — strategie de dezvoltare constă în lansarea de produse noi, pentru compensarea declinului celor aflate în faza de maturitate avansată.

Însă nu orice întreprindere dispune de resursele financiare pe care le necesită cercetarea-dezvoltarea de produse complet noi, modificarea liniilor tehnologice și completarea echipamentului (mai ales atunci cînd se schimbă însuși profilul fabricației), asigurarea cu s.d.v.-uri specifice, acțiunile de promovare ș.a. ; ca să nu mai vorbim de riscul economic pe care îl poate antrena o astfel de înnoire masivă. Acestea sînt argumentele specialiștilor și managerilor care susțin un ritm de înnoire mai lent, paralel cu orientarea inovării tehnologice și comerciale spre prelungirea vieții produselor existente, astfel încît investițiile făcute pentru realizarea lor să fie valorificate pe o perioadă mai lungă.

In cartea sa „Dynamic Business Strategy", T. A. Smith (S.U.A.) propune cîteva strategii posibile în această privință, diferind după poziția pe care o firmă și produsele sale o dețin pe piață ; la o poziție puternică — menținerea ei și alocarea unei părți din resurse pentru dezvoltarea în alte domenii ; la o poziție medie — păstrarea ei (dacă e cu putință), începerea alocării de resurse pentru alte domenii, alegerea unui segment de piață specializat ; la o poziție slabă — alegerea unui segment specializat sau retragerea de pe piață. Schema apare ca net simplistă : potrivit ei, o întreprindere care ocupă o parte redusă într-o piață în declin ar urma să-și închidă porțile. Practica infirmă această drastică limitare a șanselor. Citînd exemple elocvente, consultanții în probleme de strategie a dezvoltării întreprinderii Maurice Bensoussan (Franța) și William Frost (Canada) arată — într-un număr recent al revistei „Management France" — că inovarea poate acționa cu succes și în direcția perfecționării constructive, tehnologice, funcționale a produselor existente, pentru a le prelungi ciclul de viață, a găsi noi categorii de clientelă. Efortul concomitent pentru creșterea productivității muncii va permite menținerea prețurilor la un nivel relativ moderat, factor de competitivitate ce își păstrează oricînd actualitatea.

Valorificarea resurselor secundare

ȚINÎND seama de importanța reciclării materialelor refolosibile în asigurarea bazei de materii prime și reducerea importului, în Polonia a fost constituit așa-numitul „Fond pentru materiale secundare“ El este destinat următoarelor scopuri : acordarea de ajutor financiar unităților economice, sub formă de dotație sau de credite cu dobîndă redusă ori fără dobîndă, în vederea creării condițiilor pentru folosirea eficientă a deșeurilor, dezvoltarea pe această bază a producției, ca și a prestărilor de servicii în domeniul recondiționării pieselor, subansamblurilor și ambalajelor uzate ; finanțarea investițiilor, modernizărilor, reparațiilor și aprovizionărilor legate de valorificarea resurselor materiale secundare ; organizarea de concursuri, expoziții, acțiuni de propagandă și informare care să stimuleze buna gospodărire a acestor resurse ; acordarea de recompense pentru rezultate deosebite în reciclarea materiilor prime și materialelor refolosibile. În cazul realizării în termenul stabilit a capacității de producție bazată pe resurse secundare, întreprinderea respectivă poate fi scutită de restituirea a jumătate din creditul ce i s-a acordat. Fondul se constituie prin prelevarea, de la acele unități (industriale, de construcții, comerciale, de servicii) care consideră nerentabil să folosească materialele secundare rezultate din propria lor activitate, a unei cote de 3% din sumele obținute prin vînzarea acestora la alte organizații. Dacă datorită colectării neselective se amestecă felurile și categoriile de deșeuri și/sau gradul de impurificare a lor depășește normele admise, se consideră că valoarea lor de întrebuințare și prețul ce se obține au scăzut din vina organizației respective — și atunci aceasta este obligată să verse la fondul pentru materiale secundare întreaga diferență dintre suma efectiv realizată din vînzare și suma pe care ar fi încasat-o în cazul unei selecții corecte. De asemenea, în cazul cînd se constată că la o unitate economică s-a distrus, din vină proprie, o cantitate de deșeuri — indiferent dacă organizația respectivă dispune sau nu de utilaje și tehnologii pentru reciclarea lor — ea trebuie să depună în fondul amintit o sumă echivalentă cu valoarea pierderii pricinuite.

Complexitatea problemelor tehnice și economice pe care le ridică reciclarea diferă de la o ramură la alta. Astfel, jumătate din materiile prime folosite în industria textilă a Poloniei provin din import, ceea ce justifică atenția care se dă folosirii lor mai raționale, prin măsuri tehnice și organizatorice pentru reducerea pierderilor. Totuși, la operațiile de sortare și pregătire, ca și datorită unor imperfecțiuni ale proceselor tehnologice, rezultă o anumită cantitate de deșeuri. Valorificarea acestora se face pe două căi : 1) pentru obținerea de produse textile tradiționale ; 2) pentru fabricarea, prin tehnologii specifice, a unor materiale izolatoare necesare în construcții, în industria automobilelor etc., ca și a altor produse neconvenționale. După cum arată H. Krzeszewski într-un studiu publicat în revista „Technika wlókienniczy“, prima cale întîmpină piedici serioase, determinate de lipsa unor utilaje corespunzătoare ; se impune urgentarea introducerii unor ringuri pe care să se poată obține fire toarse din amestecuri de deșeuri de materii prime textile și fibre chimice, ținîndu-se seama totodată, la aprecierea eficienței economice a folosirii acestor mașini, că nu se poate considera drept criteriu unic maximizarea beneficiului, întrucît în comparație cu ringurile obișnuite ele sînt mai scumpe, consumă mai multă energie, iar productivitatea muncii este mai redusă. Deșeurile ce nu au proprietățile necesare pentru filare își găsesc utilizări la obținerea textilelor nețesute, în industria pielăriei și încălțămintei, a maselor plastice ș.a. ; ele pot servi ca materiale auxiliare și la confecționarea echipamentului de lucru și de protecție. Autorul citează următoarele date economice privind, de pildă, fabricația din astfel de resurse secundare a plăcilor izolatoare : costul materiei prime — 34 zloți/kg, costul de producție — 73,4 mii zl./t, investiția specifică — 120 mii zl./t, consumul de energie — 2,8 MWh/t, randamentul mijloacelor fixe productive — 0,6 zl./t.

ENERGIA termică reziduală cu temperatură redusă — gaze de ardere, fluide și abur a căror reciclare în instalații convenționale nu este economică — poate fi utilizată pentru producerea de energie electrică, prin folosirea noului tip de turbine Rankine. Principiul de funcționare este următorul : căldura reziduală este transmisă la un boiler care încălzește fluidul de lucru — freon ; se produce abur, iar acesta, prin expandare, pune în mișcare turbina ce acționează generatorul de curent. Aburul uzat merge de la turbină într-un condensator unde trece în fază lichidă și este pompat înapoi în boiler. Ciclul se repetă continuu, cît timp se alimentează cu căldură generatorul de abur. Întregul sistem, care practic nu necesită întreținere, este etanșat ermetic, astfel că nu se produc pierderi de fluid. Diferite tipuri de turbine Rankine funcționează cu căldură reziduală la temperaturi cuprinse între 50 și 200 grade C, în funcție de tipul agentului termic. Gama produsă de firma Ormat, din Israel, are puteri unitare între 300 și 5 000 kW ; peste 2 500 de exemplare au fost livrate în diferite țări. În Statele Unite, la o fabrică de cărămizi din Kentucky, căldura reziduală de la cele 5 cuptoare de ardere alimentează o turbină fabricată de Sundstrand Energy Systems, care generează 750 kW ; două unități furnizate de Mechanical Technologies Inc. produc împreună 2,25 MW folosind căldura rezultată de la instalația de cracare catalitică a unei noi rafinării din California ; turbinele firmei Biphase Energy Systems folosesc amestecuri de gaze și lichide calde sub presiune rezultate din diferite procese chimice, petrochimice, din industria celulozei și hîrtiei etc., economia de combustibil ce se obține asigurînd amortizarea investiției în 4 ani. Firma franceză Sulzer fabrică turbine de 1,3 MW care pot acționa pompe, compresoare sau generatoare de energie electrică.

EXPLOATĂRILE forestiere din Finlanda — țară bogată în păduri — asigură nu numai materia primă pentru industria lemnului, mobilei, celulozei și hîrtiei, nu numai un volum important de export, ci și 16% din necesarul de resurse energetice primare — echivalentul a 4,1 milioane tone de petrol. Se estimează că la nivelul anului 1990 cantitatea acestor resurse va spori cu 2,5—3,5 mil. t.e.p., ceea ce va permite o însemnată economie de hidrocarburi care se procură din import. Ținînd seama de creșterea lentă a copacilor în condițiile climei nordice (ei ajung apți de exploatare la o vîrstă de cel puțin 100 de ani) și de necesitatea de a proteja această avuție națională în condițiile utilizării superioare a masei lemnoase în industrie, tăierile pentru combustibil se fac doar din rărituri (trunchiuri de 3—12 cm diametru) și se valorifică integral. Din cantitatea totală de combustibil lemnos livrată consumatorilor, 37% reprezintă lemn de foc (sub formă de așchii de 20—40, maximum 150 mm lungime), o proporție aproximativ egală — scoarță de copac, iar restul — rămășițe de la fabricile de celuloză. 30—40 mc de lemn de foc înlocuiesc 5—6 tone de combustibil lichid, reprezentînd media consumului anual al unei ferme țărănești pentru încălzirea locuinței, grajdurilor de animale, serelor și pentru uscarea cerealelor. Se extinde utilizarea lemnului neindustrializabil (inclusiv rădăcini) în scopuri energetice în industrie, inclusiv la mici centrale termoelectrice.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

Drept economic

Din practica încheierii și executării contractelor economice

OMOLOGAREA PRODUSELOR

● În considerarea interdicției legale de a se pune în fabricație de serie și de a se livra produse neomologate, instituită prin art. 23 din Legea nr. 7/1977, practica arbitrală a stabilit că nu se poate angaja răspunderea contractuală a furnizorului pentru perioada de întîrziere pînă la omologarea produsului și pentru aceea echivalentă cu ciclul de fabricație, raportat la data omologării (Decizia P.A.S. nr. 2904/1977). Potrivit practicii arbitrale deci, răspunderea furnizorului pentru întîrzierea livrării este angajată numai pentru perioada ce depășește ciclul de fabricație al produsului, calculat de la data omologării acestuia.

● Potrivit art. 18 alin. 2 din Legea nr. 71/1969 modificată și completată, părțile vor detalia și concretiza prevederile contractului încheiat, după aprobarea omologării și introducerii în fabricație a produselor contractate. Pînă la omologarea produselor, unitatea furnizoare nu poate proceda la livrare, iar unitatea beneficiară nu poate pretinde angajarea răspunderii pentru nerespectarea obligațiilor asumate. În aceste cazuri, există impedimente legale în calea executării obligațiilor, contractele sînt valabil încheiate, dar nu pot fi executate pînă la împlinirea condițiilor prevăzute de lege. (Dec. P.A.S. nr. 1964/1982).

LIVRARE ANTICIPATĂ

● Potrivit art. 40 din Legea contractelor economice, unitățile furnizoare sînt obligate să livreze produsele la termenele prevăzute în contract. În ce privește posibilitatea livrării produselor la o altă dată, prin art. 40 lit. a din dispozițiile legale sus-citate, se prevede că livrarea produselor cu anticipație se poate face numai cu acordul părților dat prealabil fiecărei livrări. În speță, furnizoarea nu a solicitat acordul beneficiarei prealabil livrării cu anticipație a produselor. Acest acord nu s-a realizat nici la primirea produselor, întrucît beneficiara, neacceptînd livrarea anticipată, a trecut produsele în custodia ei. În această situație, refuzul beneficiarei de plată a prețului este întemeiat, întrucît o livrare anticipată făcută fără acordul unității beneficiare, nu produce efectele unei livrări contractuale decît la scadența termenului contractual sau la consumarea produsului livrat, înainte de acest termen, de către unitatea beneficiară. Efectuarea unei livrări de produse fără acordul prealabil al beneficiarei nu dă dreptul unității furnizoare de a pretinde contravaloarea produselor livrate, anterior termenului de livrare, nu transferă, odată cu încărcarea produselor în mijlocul de transport, riscurile pieirii fortuite, furnizorul suportînd și cheltuielile de depozitare la beneficiar a produselor livrate anticipat (Decizia P.A.S. nr. 916/1981).

● Potrivit prevederilor legale produsele contractate se pot livra cu anticipație numai cu acordul părților, acord dat pentru fiecare livrare în parte. În speță, părțile au stabilit prin contract că livrarea se poate face anticipat, cu toate consecințele ce decurg din această situație. În litigiul venit spre soluționare în fața organului arbitral, furnizoarea a susținut că a acordat prioritate unor aparate solicitate de reclamantă a fi livrate în avans și că din această cauză, avînd capacitatea de producție limitată, a întîrziat livrarea celorlalte produse. În consecință a cerut a fi exonerat de răspuundere. Întrucît nu s-a condiționat posibilitatea de livrare în avans, de livrare cu întîrziere a celorlalte produse și nici nu s-a decalat termenul de livrare al acestora din urmă, furnizoarea a fost în mod just obligată la plata de penalități pentru predarea cu întîrziere a mărfurilor. Soluția pronunțată confirmată prin Dec. P.A.S. nr. 93/1979 este de natură să mobilizeze părțile pentru executarea întocmai a obligațiilor contractuale asumate prin contractele economice.

● În conformitate cu prevederile art. 14 din Normele metodologice emise de B.N.R.S.R., plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind dator să le efectueze iar creditorul să le ceară. Beneficiarul este obligat să efectueze plata după preluarea și recepția produselor. În cazul livrării produselor cu anticipație, fără existența unui acord prealabil, refuzul beneficiarului de a plăti prețul este justificat numai în condițiile în care produsele au fost luate în custodie la dispoziția furnizorului, situație în care obligația de plată a prețului se naște la termenul contractual de livrare. În situația în care beneficiarul preia marfa livrată cu anticipație, o recepționează și o consumă, el are obligația să achite prețul la data scadenței facturilor emise de furnizor, în caz contrar fiind pasibil de plata penalităților prevăzute de art. 47 pct. 6 din Legea nr. 71/1969. (Dec. P.A.S. nr. 3083/1979).

● Prin acțiune, reclamanta a cerut obligarea pîrîtei, la plata de penalități de întîrziere calculate la o cantitate de produse livrate și neachitate. Pîrîta a formulat cerere de rearbitrare susținînd că soluția este criticabilă întrucît livrarea produselor s-a făcut anticipat și ca atare plata se datora la împlinirea termenului contractual. În exercitarea dreptului de control s-a reținut că pîrîta datorează penalități de întîrzierea plății întrucît livrarea s-a făcut mai înainte de împlinirea termenului contractual în baza delegației scrisă dată de pîrîtă unui prepus al său de a ridica produsele de la unitatea furnizoare. Pentru aceste considerente cererea de rearbitrare a fost respinsă. Într-adevăr art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969 permite livrarea cu anticipație a produselor cu condiția de a exista acordul părților. Potrivit aceluiași text, acordul părților trebuie dat „prealabil fiecărei livrări". În consecință, nu este suficient ca în contract să se fi stipulat că părțile sînt de acord ca livrarea să se facă și anticipat, acordul trebuind să privească fiecare livrare și să fie dat mai înainte de a avea loc livrarea. Nimic nu se opune, însă, ca acceptarea livrării anticipate să aibă loc și după efectuarea livrării. De la această regulă fac excepție mașinile, utilajele și instalațiile destinate obiectivelor de investiții pentru a căror livrare anticipată nu este suficient acordul prealabil al părților, fiind necesar și acordul băncii finanțatoare. Prin acordul său, banca atestă că achiziționarea în devans a utilajelor ese jusificată economic, fiind asigurate condițiile pentru montarea și darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentația tehnico-economică aprobată.

LIVRARE ÎNTÎRZIATĂ

● Potrivit art. 40 lit. b din Legea nr. 71/1969, executarea și livrarea cu întîrziere a produselor de către furnizor pot fi efectuate numai cu acordul prealabil al beneficiarului. În cazul în care furnizorul nu respectă termenul de livrare prevăzut în contract, beneficiarul este în drept a renunța la primirea produselor dacă, datorită întîrzierii livrărilor, este în imposibilitatea de a le mai folosi. Obligația beneficiarului de a face plata prețului se naște numai în condițiile și la data acceptării livrării, prin scoaterea produselor din custodie, dat fiind că prin consumarea lor beneficiarul nu se mai află în situația prevăzută de textul citat. Soluția de respingere a pretențiilor formulate pentru plata unor produse ce nu se mai pot folosi este de natură să contribuie la întărirea disciplinei contractuale și la respectarea termenelor din contract. (Dec. P.A.S. nr. 49/1979).

● În conformitate cu dispozițiile legale în cazul cînd furnizorul nu respectă termenul de livrare prevăzut în contract, beneficiarul este în drept de a renunța la primirea produselor, dacă datorită întîrzierii livrării este în imposibilitate de a le mai folosi. Cererea formulată de beneficiar în legătură cu sistarea livrării restanțelor poate fi acceptată de furnizor, expres sau tacit, prin simpla nelivrare a acestora. Atunci cînd furnizorul nu răspunde dacă acceptă sau nu cererea formulată de beneficiar, dar nu mai livrează produsele restante în trimestrul respectiv, efectuînd livrări curente la termenele stabilite în trimestrele următoare, se consideră că a acceptat cererea beneficiarului. (Dec. P.A.S. nr. 191/1979).

● Potrivit prevederilor art. 40 lit. b din Legea nr. 71/1969, livrarea produselor cu întîrziere se poate face numai cu acordul prealabil al beneficiarului care va putea să refuze primirea produselor dacă datorită întîrzierii este în imposibilitate de a le mai folosi sau s-ar depăși nivelul stocurilor normate determinate potrivit legii. În speță, furnizoarea a cerut ca beneficiara să renunțe la livrarea unui lot de produse și, neprimind confirmarea de la beneficiară, a considerat că aceasta a renunțat tacit la produsul contractat. Organul arbitral, reținînd că pretențiile la penalități de întîrziere și de nelivrare formulate de beneficiara-reclamantă sînt datorate, iar o atare cerere de renunțare la produsele contractate, făcută de furnizoare, la care nu a primit răspunsul beneficiarei reprezintă de fapt o încercare de modificare a sarcinilor contractuale, a admis acțiunea, obligînd-o pe pîrîta-furnizoare la plata de penalități de întîrziere și de nelivrare. (Dec. P.A.S. nr. 1901/1979).

● Potrivit art. 40 lit. b din Legea contractelor economice livrarea cu întîrziere se poate realiza numai cu acordul prealabil al unității beneficiare. Acest aspect al livrării după termen are doar rolul de a evita transporturi inutile în situații în care — livrîndu-i-se după termen, unitatea beneficiară ar fi în imposibilitate de a folosi produsele. Dacă unitatea furnizoare a expediat produsele fără a-i cere acordul prealabil, unitatea beneficiară nu este scutită de obligația dovedirii cauzelor de refuz a primirii produselor prevăzute de lege. Astfel, unitatea beneficiară a refuzat în trim. IV primirea produselor nelivrate la termenele contractuale din trim. II și III — întrucît nu i s-a cerut acordul prealabil. În cursul soluționării litigiului, unitatea beneficiară a arătat că refuzul său s-a datorat existenței în stoc a unei cantități de produse ce depășea normativele. Această împrejurare nu poate justifica refuzul primirii produselor, întrucît unitatea beneficiară nu a dovedit că stocurile supranormative s-ar fi format prin livrarea cantității restante în contractul încheiat cu unitatea furnizoare reclamantă. Depășirea stocurilor în general, așa cum a fost invocată de unitatea beneficiară, putea avea și alte cauze decît întîrzierea unității furnizoare. În consecință, unitatea beneficiară a fost obligată la plata produselor (Dec. P.A.S. nr. 386/1983).

C. J.

Agricultură

ÎNTĂRIREA SPIRITULUI DE RĂSPUNDERE, DE ORDINE ȘI DISCIPLINĂ A SPECIALIȘTILOR DIN AGRICULTURĂ ÎN LUMINA DISPOZIȚIILOR LEGII nr. 22/28 noiembrie 1981

Realizarea noilor obiective ale revoluției agrare impune participarea efectivă, permanentă și activă a specialiștilor din agricultură la realizarea integrală a sarcinilor ce le revin în sectoarele în care își desfășoară activitatea prin prezența și integrarea deplină în cadrul relațiilor sociale ce le guvernează munca și viața.

Ținînd seama de perfecționarea continuă a forțelor de producție, în concordanță cu relațiile de producție, organul suprem legislativ a adoptat Legea nr. 22/1981, privind obligația activiștilor de partid și de stat și ai organizațiilor de masă și obștești, a cadrelor din conducerea unităților socialiste, a specialiștilor din agricultură și din alte domenii de activitate de a locui în localitățile în care își desfășoară activitatea.

În cele ce urmează, ne vom ocupa de acestè obligații specifice ce revin specialiștilor din agricultură — considerate ca obligații conexe ale raportului juridic de muncă.

Chiar din expunerea de motive, se face distincția între activitățile cuprinse în cele două sectoare ale agriculturii — de stat și cooperatistă — în conformitate cu raporturile ce se stabilesc între statul socialist cu organizațiile socialiste de stat și cooperatiste, precum și cu gospodăriile populației.

Potrivit art. 1. din lege, directorii, inginerii șefi, contabilii șefi și alte cadre din conducera unităților socialiste, în care intră și agricultura socialistă de stat, specialiști din agricultură, medicii veterinari, econmiștii etc. cu referire la cei implicați în ambele tipuri de proprietate — de stat și cooperatistă — care prin natura obligațiilor de serviciu, trebuie să fie prezenți în unitățile și localitățile în care lucrează, în scopul dezvoltării producției și a muncii, sînt obligați să se mute și să-și stabilească domiciliul în localitățile unde își desfășoară activitatea.

După cum se observă, chiar din primul articol de lege, se folosește expresia „și alte cadre din conducerea unităților socialiste", fără însă a se face referire nominală și expresă a acestor cadre pe profesii și meserii.

Considerăm că legiuitorul a avut în vedere atît cadrele din conducerea unităților socialiste de stat și cooperatiste menționate expres în lege, cît și alte cadre din conducerea unităților socialiste, nenominalizate (de ex. director tehnic, director comercial, epizootolog șef, șefii de ferme și de sectoare, responsabilii economici de ferme și sectoare etc.), cadre ce fac parte din conducerea operativă a unității economice socialiste.

Cadrele de conducere și specialiștii intrați sub incidența acestor reglementări și care își desfășoară activitatea în alte localități decît municipiile și orașele unde domiciliază sînt obligați ca în termen de cel mult 6 luni să-și schimbe domiciliul și să se mute efectiv în localitatea unde lucrează.

De asemenea, cei numiți în funcție, în termen de 3 luni de la numire, sînt obligați să-și schimbe domiciliul și să se mute în localitatea unde își are sediul unitatea în care lucrează.

În agricultură, mai mult ca în orice alt domeniu al vieții economice, este necesară prezența specialiștilor agricoli, deoarece de ei depinde rezolvarea unor probleme tehnice de înalt randament calitativ, pentru întărirea economico-organizatorică a unităților agricole în care lucrează, în activitatea de zi cu zi.

Statul — prin organele locale ale puterii de partid și de stat și organismele specializate —, contribuie la asigurarea condițiilor corespunzătoare de muncă și viață pentru personalul muncitor și membrii de familie ai acestuia, care își desfășoară activitatea în localitățile din mediul rural.

In lege întîlnim incidența normelor supletive, cu drepturile și obligațiile persoanelor fizice cuprinse în alte acte normative, [1] privind modalitățile de dobîndire și transmitere a dreptului de proprietate, raporturile directe dintre proprietari și chiriași, precum și procedura schimbării domiciliului și a reședinței.

Pentru personalul muncitor care se mută în localitățile în care lucrează, consiliile populare sînt obligate să le pună la dispoziție locuințe cu chirie, iar dacă sînt construite locuințe de serviciu vor putea să ocupe aceste spații din proprietatea unităților socialiste, organizațiilor cooperatiste sau altor organizații obștești.

Și într-un caz și în celălalt, contractul de închiriere al locuinței este un accesoriu al contractului de muncă, însă efectele juridice produse sînt diferite.

1) Art. 20 din Legea nr. 5/1971, cu privire la actele de identitate ale cetățenilor români, precum și la procedura schimbării domiciliului și a reședinței, stipulează obligația organelor de miliție de a efectua schimbarea domiciliului persoanelor care sînt încadrate ori transferate în muncă pe durată nedeterminată în altă localitate, unde au asigurată, în condițiile legii, locuință și în care locuiesc împreună cu familia. Dovada că persoana care își schimbă domiciliul are locuință asigurată se face cu actul de proprietate, cu contractul de închiriere sau de subînchiriere, iar dacă locuința face parte din fondul locativ de stat, administrat de întreprinderi subordonate comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare se face și cu ordinul de repartizare. Pentru a simplifica acțiunea de înscriere a mențiunii de schimbare a domiciliului personalului muncitor în localitățile unde lucrează, legea prevede că dovada pentru locuință asigurată în comune, se face și cu declarație scrisă dată în fața organului de miliție.

Potrivit dispozițiilor Decretului nr. 144/1958 și art. 8 din Decretul nr. 195/1977, consiliile populare și unitățile socialiste de stat și cooperatiste, sprijină soluționarea cu respectarea prevederilor legale, a cererilor persoanelor care dețin locuințe din fondul locativ de stat, pentru efectuarea schimburilor de locuință sau construirea de locuințe proprietate personală, în vederea stabilirii domiciliului în localitatea unde personalul desemnat de Legea nr. 22/1981 își desfășoară activitatea.

Tot în scopul asigurării condițiilor corespunzătoare de muncă și viață a persoanelor referite de Legea nr. 22/1981 și a membrilor de familie a acestora, ministerele și celelalte organe centrale, precum și consiliile populare comunale, împreună cu unitățile socialiste sînt obligate să sprijine încadrarea în muncă a soților sau soților personalului muncitor, care se mută în localitatea unde își desfășoară activitatea, potrivit pregătirii lor profesionale, în conformitate cu prevederile legii.

Ca un corolar de drepturi și obligații profesionale — legea la care ne referim, vine în întîmpinarea specialiștilor agricoli din sate și comune, atribuindu-le în folosință terenuri din suprafețele pentru loturile personale, în suprafață de pînă la 0,10 ha. fiind obligați să le lucreze și să obțină producții corespunzătoare.

Pentru personalul muncitor prevăzut la art. 1 din Legea nr. 22/1981 — care nu respectă prevederile legale privind stabilirea domiciliului în localitatea în care lucrează — se instituie răspunderea disciplinară, contravențională sau penală, după caz.

Celor care nu se mută și nu locuiesc efectiv în localitățile în care lucrează, li se desface contractul de muncă urmînd să lucreze în specialitatea lor direct în producție, fără a avea dreptul să ocupe funcții de conducere.

De asemenea, celor cărora li s-a desfăcut contractul de muncă nu pot ocupa funcții de specialitate în orașele declarate, potrivit legii, orașe mari, precum și în municipii.

Prin respectarea noilor reglementări cuprinse în legea comentată, specialiștii din agricultură și celelalte cadre expres prevăzute, își îndeplinesc rolul de mare însemnătate ce îl au în înfăptuirea programului general de dezvoltare a agriculturii.

Adrian Dumitru CRĂCIUNESCU

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

UNITATEA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTA CU PROFIL INDUSTRIAL GALAȚI,
Șoseaua Galați — Birlad (Km. 12), telefon 25865

— **Tercot „Andrei" 3054 ml. ✕ 33,72 lei/mp.**
— **Tercot „Bucur" 2230 ml. ☒ 34,00 lei/mp.**
— **Tercot „Costinești" 580 ml. ✕ 25,85 lei/mp.**
— **Pînză albită 1032 ml. ✕ 12,70 lei/mp.**
— **Pînză tifon 2657 ml. ✕ 5,14 lei/mp.**
— **Pînză „Ina" 713 ml. ✕ 20,80 lei/mp.**
— **Pînză dos saltele 857 ml. ✕ 28,60 lei/mp.**
— **Piele „box" 24 mp. ☒ 230,00 lei/mp.**

INTREPRINDEREA „23 AUGUST" SATU MARE
Calea Traian nr. 23—29, Satu Mare

— **Bandă lam. la rece OL 37-75✕2mm kg. 7330**
— **Bandă alamă Am. 63 1/2 T 08✕25 mm kg. 182**
— **Țevi cupru moale ∅ 13✕1 mm kg. 5530**
— **Pietre polizor ∅ 200✕20✕20 mm, 1250 Q buc. 26**
— **Fișe trifazice cod. 4601 buc. 8616**
— **Buton termostat pt. Maș. găt. electr. buc. 45848**
— **Arc presiune pt. Ma. găt. electr. buc. 154034**
— **Arc ușă cuptor pt. maș. găt. electr. buc. 36803**
— **Izolator bornă pt. maș. găt. electr. buc. 70903**

— Buton comutator pt. maș. găt. electr. buc. 28348
— Robinet pt. încălzit apă „Litoral" buc. 180
— Buton comutator „Litoral" buc. 228348

ÎNTREPRINDEREA DE ÎN RECI
Comuna Reci, județul Covasna
Strada Principală nr. 496

Oferă pe bază de comandă

înlocuitor zegras

ICS MĂRFURI INDUSTRIALE TULCEA

Oferă

cinci lifturi de marfă de 100 kg în stare nouă. Valoarea lor este de 117 000 lei.

ÎNTREPRINDEREA HORTICOLA „1 MAI" — București

PIESE DE SCHIMB

— Rulmenți 6211 buc. 7
— Idem 6210 buc. 20
— Idem 30212 buc. 2
— Idem 7310 buc. 1
— Idem 2212 buc. 4
— Idem 7906 buc. 2
— Idem 7308 buc. 1
— Idem 7202 buc. 7
— Idem 7202 buc. 6
— Idem 7201 buc. 4
— Idem 6212 buc. 2
— Idem 6210 buc. 53
— Idem 30310 buc. 1
— Idem 922205 buc. 10
— Idem 7307631-30209 buc. 4
— Idem 7209 buc. 10
— Idem 7201 buc. 10
— Idem 1308 buc. 3

S.R. I.M.S.

— Lame ștergător buc. 2
— Rotor distribuitor buc. 5
— Motoraș parbriz buc. 2
— Lame ștergător buc. 20
— Idem buc. 20
— Idem buc. 3
— Idem buc. 20
— Idem buc. 3
— Lame parbriz buc. 3
— Lame ștergător parbriz buc. 10
— Geam șlefuit buc. 5
— Geam șlefuit buc. 5
— Idem buc. 7
— Pompă ulei buc. 2
— Pompă buc. 1
— Aripă față stg. buc. 1
— Aripă spate buc. 1
— Piston motor buc. 3
— Elementi filtru buc. 2
— Ferodou bandă kg. 25,400
— Idem kg. 30,750
— Lampă tricompartimentală buc. 8
— Diode ambreiaj Carpați buc. 3
— Idem buc. 1

MULTICAR M 22-27

— Siguranță supapă admisie buc.
— Ventil buc. 10
— Idem buc. 6
— Telescop buc. 2
— Segment compresor buc. 8
— Idem ungere buc. 4
— Idem buc. 32
— Supapă buc. 3
— Supapă de refulare buc. 6
— Supapă admisie evacuare buc. 8
— Suport mufă buc. 1
— Siguranță buc. 2
— Idem buc. 2
— Scaune supapă buc. 12
— Idem aspirație buc. 6
— Idem evacuare buc. 6
— Saibă buc. 4
— Sateliți buc. 4
— Rezistență buc. 10
— Rulmenți cu ace buc. 1
— Idem buc. 1
— Roată dințată buc. 1
— Roată buc. 2
— Rezervor buc. 1
— Pinion electromotor buc. 4
— Pivot cu fuzetă buc. 14
— Pompă injecție buc. 4
— Pompă înaltă presiune buc. 1
— Pompă ulei buc. 2
— Pinion buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem buc. 3
— Idem buc. 1
— Idem buc. 2
— Idem buc. 1
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem buc. 4
— Idem buc. 2
— Idem buc. 4
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Piston buc. 2
— Plăci frontale buc. 3
— Pinion planetar buc. 4
— Lagăr bielă buc. 2
— Idem buc. 2
— Inel buc. 8
— Ghid supapă admisie buc. 2
— Grup satelit buc. 1
— Grup diferențial buc. 1
— Garnituri buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Garnituri 11508118 buc. 20
— Garnituri buc. 2
— Furnituri buc. 2
— Filtru buc. 2
— Flanșă buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem buc. 1
— Fuzetă stg. dr. buc. 2
— Furcă buc. 1
— Furcă buc. 1
— Furcă buc. 1
— Filtru ulei multicar buc. 8
— Element supapă injecție buc. 12
— Elementi filtru buc. 20
— Elementi filtru buc. 9
— Cilindru frînă față buc. 14
— Cilindru frînă față buc. 6
— Cuzineți pașier set 2
— Cuzineți set 2
— Cuplaj set 2
— Idem set 1
— Conductă set 2
— Capac set 2
— Idem set 1
— Idem set 1
— Conductă presiune set 1
— Cilindru receptor set 4
— Idem compresor set 5
— Idem motor rotor set 5
— Idem frînă set 4
— Chiuloasă completă set 1
— Carcasă cutie viteză set 1
— Bolț piston set 48
— Bucșe set 2
— Idem set 16
— Idem set 4
— Idem buc. 7
— Idem bielă buc. 4
— Bolțuri piston buc. 4
— Bolș set 4
— Idem piston buc. 4
— Idem set 3

— Idem set 10
— Bobină startor motorobot buc. 3
— Bielă motoroobt set 4
— Bielă set 4
— Bară direcţie set 3
— Ambreiaj set 1
— Arbore cotit set 1
— Ax furcă schimbător set 6
— Articulaţie set 2
— Angrenaj conic set 1
— Arcuri pompă alimentare set 24
— Idem supapă pompă set 24
— Arbore transmisie set 1
— Arbore cotit set 1
— Ax bolţ mic set 1
— Ax planetar set 2
— Ax cutie viteză set 1
— Ax plantar dr. set 2
— Ax multicar set 1
— Sită set 1
— Grupaj sinerou buc. 1
— Arbore cotit buc. 4
— Ax sect. cutie viteză buc. 1
— Ax planetar stg. buc. 2
— Broască uşă dreapta buc. 2
— Bucşe bielă buc. 1
— Cameră 900×16 buc 10
— Garnituri buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem buc. 20

TRACTOR

— Disc ambreiaj buc. 2
— Tambur buc. 1
— Supapă buc. 7
— Robinet pompă buc. 3
— Geantă tractor buc. 2
— Geantă buc. 1
— Filtru aer buc. 7
— Idem ulei tractor buc. 2
— Elemenţi buc. 8
— Disc ambreiaj buc. 3
— Disc ambreiaj buc. 1
— Cilindru tractor buc. 3
— Sită buc. 1
— Curele TR 17×11×3150 buc. 1
— Carcasă buc. 10
— Curele TR 1060 buc. 1
— Steu excavator buc. 1
— Tambur roată buc. 1
— Segmenţi ungere buc. 4
— Contrafişe buc. 114
— Comutator fosforic buc. 8
— Becuri 120 V 60 W buc. 12
— Idem 40 W buc. 111
— Idem 200 W buc. 86
— Dulii bachelită veioză buc. 13
— Elemenţi TZ 60 A buc. 103
— Idem DE 60 A buc. 40
— Macarale lămpi buc. 14
— Miner siguranţă buc. 1
— Mufe Pantzer 21 buc. 69
— Idem 29 buc. 19
— Pendulă cu tije buc. 23
— Priză II Polonia 10 A buc. 29
— Siguranţe automate buc. 3
— Sîrmă aluminiu 08 kg. 140
— Coturi 50×45 buc. 5
— Idem fontă 100×45 buc. 1
— Cot plastic buc. 9
— Cuie 4 cm kg. 50
— Idem cu cioc 29×30 buc. 37
— Dopuri 1 1/4" buc. 2
— Idem 3 buc. 1
— Idem cauciuc kg. 0,300
— Elemenţi calorifer buc. 4
— Fitile azbest buc. 36
— Fire relon kg. 37
— Gresie naturală relief mp 40,5
— Mufe negre 1 buc. 20
— Idem 1 1/4" buc. 8
— Idem 1 1/2" buc. 7
— Mufe reduse 3/4—1/4" buc. 6
— Idem negre 2" buc. 3
— Idem reduse 1 1/4" buc. 8
— Idem pvc ∅ 13 buc. 20
— Perii WC buc. 4
— Piuliţe holender 1" buc. 20
— Idem 1 1/2" buc. 12
— Ramificaţii fontă 100×100×45 buc. 1
— Idem 50 buc. 6
— Şnur bumbac m. 200
— Idem mătase m. 400
— Sticle albe 100 gr buc. 67
— Teuri 1 1/4" buc. 24
— Idem cruce 1 1/2"-2" buc. 9
— Tuburi fontă 50×1000 buc. 2
— Tub fontă 100×25 buc. 4
— Vane cu mufe 070 buc. 3
— Buretiere cauciuc buc. 10
— Centuri susţinere buc. 3
— Idem PCI buc. 7
— Glugă cauciuc buc. 2
— Măşti praf buc. 4
— Mască cagulă buc. 4
— Ochelari protecţie per. 10
— Saci portmască buc. 4
— Şoşoni pîslă per. 5
— Stingătoare PCI CO2 buc. 4
— Chei hidrant buc. 4
— Ţeavă pvc tip M ∅ 50 m. 312
— Fier plug buc. 2
— Perii frecat parchet buc. 6
— Aplice fier forjat buc. 2
— Armături cu braţ buc. 37
— Brăţări mici pt. jardiniere per 282
— Idem mari pt. jardiniere per. 25
— Furci cu tije buc. 4
— Legături între coarne buc. 27
— Nicovală coasă buc. 5
— Idem buc. 20
— Nituri 5×20 kg. 8
— Idem diverse kg. 29
— Piatră frecat kg. 50
— Picior pt. baghetă buc. 40
— Suport jgheab buc. 4
— Tendon suport buc. 4
— Teacă coasă buc. 6
— Voltmetru 541/400 buc. 1
— Apometru 100/5 buc. 1
— Burghie ∅ 29-29,5 buc. 12
— Idem 26 buc. 3
— Lopeţi pătrate buc. 57
— Cuţite bucătărie buc. 2
— Lopeţi fier buc. 137
— Măsuri 1 l. buc. 137
— Idem 5 l. buc. 2
— Sondă cu pedală pt. agrochim. buc. 5
— Ştergător cauciuc buc. 15
— Idem metalic buc. 3
— Stropitor cilindru buc. 3
— Tarozi M 22 buc. 11
— Idem 18 buc. 10
— Idem 20 buc. 19
— Piesă curăţire buc. 4

PIESE PT. TRACTOR ECHER

— Ax 1005 Echer buc. 1
— Ax pîrghie Echer buc. 1
— Angrenaj turometru buc. 1
— Arc piston Echer buc. 3
— Arc elicoidal Echer buc. 6
— Arc supapă Echer buc. 3
— Idem buc. 3
— Ax flexibil Echer buc. 1
— Ax 9005 Echer buc. 1
— Ax priză putere Echer buc. 1
— Ax cu came buc. 1
— Ax pinion atac Echer buc. 1
— Bucşe 034 Echer buc. 1
— Bucşe 9003 Echer buc. 1
— Bucşe 3110 Echer buc. 2
— Bucşe 4009 Echer buc. 1
— Bucşe 4123 Echer buc. 1
— Bucşe lamelate Echer buc. 1
— Bolţ protecţie remorci buc. 2
— Bielă Echer buc. 3
— Butuc cu planşă roţi RM 12 buc. 2
— Butuc Echer buc. 1
— Cuzineţi set Echer buc. 2
— Cilindru monobloc Echer buc. 1
— Cap tacheţi 302273 buc. 2
— Culbutor Echer buc. 1
— Culbutor 945 Echer buc. 2
— Culbutor 1620075 buc. 1
— Coroană diferenţial buc. 1
— Cuzineţi bielă buc. 1
— Cuzineţi cu guler buc. 1
— Cuzineţi bielă Echer buc. 3
— Furcă 8201 Echer buc. 1
— Filtru tractor Echer buc. 1
— Inel supapă aspiraţie buc. 3

— Inel supapă evacuare buc. 3
— Lagăr Echer buc. 1
— Lagăr cu role rulmenți buc. 1
— Lagăr complet buc. 2
— Lagăr palier buc. 1
— Pompă ulei Echer buc. 1
— Prezon 0204 buc. 2
— Piston Echer buc. 1
— Pinion 3119 buc. 1
— Idem 3133 buc. 1
— Idem 1045 buc. 1
— Idem 4030 buc. 1
— Idem 3116 buc. 1
— Idem 1041 buc. 1
— Idem 4060 buc. 1
— Idem 2145 buc. 1
— Idem principal 5105 buc. 1
— Rulmenți 16016 Echer buc. 1
— Roată dințată Echer buc. 1
— Roată 0097 Echer buc. 1
— Idem 1005 Echer buc. 1
— Roți dințate Echer buc. 6
— Roată 3002 Echer buc. 1
— Sateliți 9006 Echer buc. 2
— Saboți frînă Echer buc. 1
— Șurub bielă Echer buc. 6
— Turbine Echer buc. 1
— Tije Echer buc. 6
— Tije piston hidraulic buc. 1
— Tacheți Echer buc. 6

Întrebări și răspunsuri

● **ION CIHODARIU, Cluj-Napoca** — Apartamentele construite cu sprijinul statului intră în proprietatea beneficiarilor pe data predării acestora și nu în momentul cînd a fost încheiat contractul de construire. În conformitate cu dispozițiile cuprinse la pct. 1 lit. a alin. final din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P, cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună (inclusiv terasa superioară a blocurilor), care sînt stabilite ca obligații legale ce revin proprietarilor, indiferent dacă aceștia locuiesc sau nu în apartamentele lor, se repartizează proporțional cu cota-parte indiviză deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR NR. 134, Pitești-Nord** — Sînt de drept membri ai asociației locatarilor titularii contractelor de închiriere potrivit art. 3 din Statutul aprobat prin Decretul nr. 387/1977, nu și membrii lor de familie. Conform pct. 13 lit. a din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., deținătorii suprafețelor de locuit care primesc alte persoane în locuința lor sînt obligați să contribuie și pentru acestea la plata cheltuielilor comune, însă numai dacă durata primiri depășește 15 zile (ziua considerîndu-se de 24 de ore neîntrerupte) în cadrul aceleiași luni calendaristice. Plata acestor cheltuieli se face pentru întreaga lună. Perioadele mai mici de 15 zile din diferite luni nu se pot cumula (lit. c alin. final pct. 13 din Norme). Conform pct. 13 lit. c din Norme, persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței, își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin, sînt scutite în lunile respective numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere (cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor), vidanjării, consumului de energie electrică (pentru iluminatul părților comune, pentru funcționarea instalației de preparare a apei calde, pentru funcționarea hidroforului, a crematoriului și ascensorului), combustibilului necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizate după numărul de persoane. Scutirea de plata acestor cheltuieli se acordă de comitetul asociației la cererea scrisă a celui interesat adresată din timp acestui organ de conducere. Cheltuielile pentru încălzire (prin termoficare) variază de la bloc la bloc în funcție de poziția acestora, de materialele din care sînt construite, de soluțiile constructive adoptate etc. În cazul în care din cauza întîrzierilor la plata cheltuielilor comune asociația nu poate achita în termen și în întregime facturile unităților furnizoare și prestatoare, penalitățile plătite acestora se suportă de membrii restanțieri, proporțional cu sumele datorate (art. 19 din statut). Indemnizația pentru administrator la imobilele cu 101—300 membri ai asociației este de 756 lei lunar, iar a îngrijitoarei de 749 lei.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, Brezoianu 29 A, București** — Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare este de acord cu punctul de vedere exprimat potrivit căruia din texul art. 2/alin. 3 al Legii nr. 5/1973 rezultă că enumerarea este limitativă.

● **COMBINATUL DE UTILAJ GREU, Cluj-Napoca** — Din coroborarea prevederilor Decretului nr. 325/1983 (inclusiv ale anexei nr. 3) cu cele ale Legii nr. 57/1974 rezultă că fondul de participare la beneficii se repartizează de adunarea generală a oamenilor muncii astfel : cel puțin 75% pentru întregul personal al unității (care nu și-a pierdut dreptul de a participa) ; pînă la 15% pentru stimularea suplimentară ; pînă la 5% pentru excursii colective ; pînă la 5% pentru completarea fondului destinat acțiunilor sociale. Sumele de care poate beneficia personalul de conducere și de administrație din cota de cel puțin 75% și din cea de pînă la 15% se stabilesc cel mult în aceeași proporție cu media pe care o reprezintă sumele acordate celorlalte categorii de personal din unitate. Prooprția se determină față de retribuția tarifară și indemnizația de conducere (art. 8 alin. 4 din Decretul nr. 325/1983).

● **IOAN STAMATE, Iași** — În conformitate cu prevederile art. 21 din Statutul asociației de locatari aprobat prin Decretul nr. 387/1977, în imobilele locuințe proprietate de stat și proprietate a persoanelor fizice sau numai proprietate particulară, adunarea generală poate hotărî constituirea, distinct de fondul de rulment, a unui fond pentru executarea lucrărilor ce cad în sarcina proprietarilor. Dacă un asemenea fond nu există și apartamentul dv. a suferit degradări din cauza infiltrațiilor provenite de la terasa superioară a clădirii, sînteți în drept a vă adresa justiției pentru a obliga asociația de locatari (dacă imobilul este în întregime proprietate particulară) sau întreprinderea în a cărei administrare se află acest imobil să suporte prejudiciile ce v-au fost pricinuite. Comitetul (biroul) executiv al consiliului popular este singurul organ competent a elibera autorizația de constituire a unei asociații.

● **E.G.C.L., Cîmpulung Moldovenesc.** În conformitate cu prevederile art. 11 din H.C.M. nr. 860/1973 neplata la termen a chiriei datorate unităților socialiste atrage o majore de 0,5% asupra chiriei datorate pentru fiecare zi de întîrziere, începînd cu prima zi lucrătoare aceleia cînd suma a devenit exigibilă, fără ca majorarea să poată depăși totalul chiriei datorate, Calculul făcut de dv. este corect.

● **MARIN LAZĂR, București** — Dispozițiile art. 9 din Decretul 246/1977 se referă la retribuția tarifară de încadrare la care se adaugă și alte sume realizate în condițiile care fac parte din retribuție : de exemplu, indemnizația pentru conducerea formației de lucru care se acordă potrivit art. 70 din Legea nr. 57/1974, retribuția mai mare cu pînă la 25% care se acordă potrivit art. 74(4) din aceeași lege etc. Art. 10 din Decretul nr. 325/1983 se

referă numai la persoanele care erau beneficiare de alocație și ca urmare majorarea retribuției se încadrează în tranșe superioare de venituri. În cazul schimbării retribuției prin acordarea unei gradații sau categorii nu se mai aplică excepția menționată mai sus și cuantumul alocației se stabilește în raport de nou situație.

● **SEVER STOICA, Cîmpina** — Evidența sumelor primite pentru premierea unităților fruntașe în întrecerea socialistă se ține cu ajutorul contului 749 „Alte finanțări", în conformitate cu Planul de conturi pentru industrie și instrucțiunile de aplicare a acestuia — ediția 1984. Rezolvarea problemei semnalate la pct. 2 intră în competența Ministerului Muncii.

● **GRETTA CIOICA, Ulmeni, Maramureș** — În conformitate cu dispozițiile Decretului nr. 338/1983, sînt considerate concedii fără plată numai cele prevăzute într-un act normativ. Situația relatată de dv. nu are o reglementare legală. În consecință, conducerea uniății — pe baza cererii dv. — putea să vă considere cele 6 zile acordate din concediul legal de odihnă.

● **I.J.L.F., Tîrgoviște** — În cazul pensionării se aplică prevederile art. 15 din Legea nr. 3/1982 ; în ceea ce privește moștenirea, prevederile art. 16 din aceeași lege.

● **AUREL JIGA, Constanța** — Potrivit prevederilor art. 48 din Legea nr. 19/1971, republicată în 1977 „bunurile de consum alimentare și alte produse destinate aprovizionării populației se vînd la prețurile cu amănuntul". Pentru echipamentul de lucru personalul muncitor suportă 50% din prețul cu amănuntul al acestor produse. În plus, echipamentul de lucru ce se distribuie în locul celui degradat înainte de termen se procură și distribuie personalului tot la prețul cu amănunul (art. 5 din H.C.M. nr. 304/1975).

● **IOAN IOSIP, Cluj-Napoca** — Potrivit art. 24 din Legea nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat se exceptează de la obligația de plată a contribuției prevăzute la ar. 22 persoanele care au invaliditate de gradele I sau II și soții acestora pe timpul cît durează invaliditatea. Invaliditatea prevăzută la articolul respectiv se referă la invaliditatea de muncă și nu la posibilitatea de a avea sau nu copii. Contribuția fixă lunară reținută în plus poate fi restituită potrivit art. 18 și 26 din legea menționată pe un an în urmă de la data constatării.

● **VASILE ZAMFIR, Ploiești** — Cantinele restaurante nu pot realiza pierderi, cheltuielile acestora se acoperă prin prețul mesei format din costul alimentelor calculat pe baza prețurilor de procurare, fondul de retribuire și celelalte drepturi bănești cuvenite personalului cantinei-restaurant, inclusiv contribuția pentru asigurări sociale și alte cheltuieli de regie decît cele de la art. 20, care se suportă de oamenii muncii ce servesc meniuri fixe (art. 23) celelalte cheltuieli prevăzute la art. 20 (costul apei, energiei electrice, combustibilului și al transporturilor pentru aprovizionarea cantinei-restaurant, cheltuielilor legate de amortizare, chirie și reparații ale mijloacelor fixe, precum și uzarea sau înlocuirea obiectelor de inventar) se suportă de către organizațiile socialiste de stat, pe lîngă care funcționează cantinele restaurant respective. Potrivit art. 13 din legea sus-menționată, pentru buna aprovizionare a cantinelor restaurant, acestea pot organiza gospodării anexe, îndeosebi creșcătorii de animale și păsări. Ca urmare, considerăm că produsele gospodăriilor anexă sînt destinate exclusiv pentru aprovizionarea cantinelor restaurant pe lîngă care funcționează. În vederea asigurării bunei sale funcționări, cantina-restaurant are un comitet de conducere format din : delegatul conducerii organizației socialiste de stat ai cărei lucrători sînt abonați, delegatul sindicatului, delegatul organizației U.T.C., delegatul comisiei de femei, reprezentanții abonaților aleși de aceștia în funcție de numărul lor, șeful cantinei-restaurant. Șeful cantinei-restaurant conduce în mod operativ întreaga activitate, ia măsuri concrete pentru îndeplinirea hotărîrilor comitetului de conducere, angajează patrimonial și răspunde de activitatea economico-financiară, potrivit dispozițiilor legale. Răspunderea pentru neconstituireaa acestor organe revine organizațiilor cărora le sînt subordonate cantinele-restaurant. Potrivit prevederilor art. 2 din legea menționată, cantinele-restaurant sînt subordonate organizațiilor comerciale locale. Au rămas în subordinea întreprinderilor, desfășurîndu-și activitatea în condițiile Legii nr. 9/1971, cantinele pentru oamenii muncii din întreprinderile agricole de stat și întreprinderile pentru mecanizarea agriculturii, cantinele care funcționează pe lîngă șantierele de construcții-montaj și exploatările forestiere, precum și altele situate în locuri izolate.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, Cluj nr. 8, Mediaș** — În baza prevederilor Statutului privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor aprobat prin Decretul nr. 387/1977 (art. 23-25 și art. 1 alin. 2-4) comitetele și birourile executive ale consiliilor populare pot recomanda constituirea unor asociații de locatari pe un grup de clădiri fără însă a se depăși limita maximă de 600 membri la o asociație de locatari.

● **COOPERATIVA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACEREA MĂRFURILOR, Beclean** — Calitatea de angajat pentru un colector de lapte este acordată în cazul în care realizează venitul mediu pe total economie națională, provenind din fondul de retribuire conform Legii nr. 57/1974. Cărăușia fiind plătită din fondul de cheltuieli, nu se poate cumula cu celelalte venituri realizate pentru a obține calitatea de angajat, tarifele pentru transporturile prestate unităților socialiste fiind stabilite prin Decretul nr. 296/1983. Veniurile cumulabile care pot asigura calitatea de angajat pentru un colector de lapte sînt cele obținute pentru încheierea de contracte cu producătorii (1,85 lei/hl lapte sau 100 kg de produse), preluările de lapte (6,10 lei/hl sau 11,85 lei/100 kg produse), curățenia localului 8,10 lei/zi și pentru însoțirea laptelui materie primă conform „Normativului de timp de muncă pentru retribuirea achizitorilor pe timpul însoțirii transportului de lapte și produse lactate", elaborat de Centrala industrializării laptelui și transmis la CENTROCOOP la data de 20 I 1983. Decontarea cheltuiellior între CENTROCOOP și Centrala industrializării laptelui se face conform instrucțiunilor comune „privind decontarea cheltuielilor aferente activității de contractări-achiziții la lapte și produse lactate" nr. 28 183/29 III 1985 transmise la unitățile din subordine. Deoarece activitatea de colectare a laptelui a fost preluată de CENTROCOOP prin Decretul nr. 396/1982 pentru gospodăriile populației, este necesar ca CENTROCOOP să facă demersurile ce se impun pentru ca retribuția obținută de un achizitor pentru cărăușie să se cumuleze cu celelalte venituri din activitatea de colectare a laptelui în vederea obținerii calității de angajat.

● **MORARU MARGARETA — București.** Alocația de stat pentru copii reprezintă în esență un drept al acestora — ei sînt beneficiarii ultimi și nu părintele care o încasează de la unitate. În cazul în care părintele nu remite alocația încasată, acesta poate fi obligat prin justiție la plata sumelor respective, la cererea celuilalt soț. Ea se datorează pentru trecut pe o perioadă de 3 ani. Ca și alocația de stat, obligația părinților de a contribui la creșterea și educarea copiilor derivă din lege. Ca atare, părintele care își nesocotește această obligație sau o îndeplinește numai în parte, poate fi obligat prin justiție la plata unei sume corespunzătoare nevoilor copilului și posibilităților părintelui. Ea se datorează de la data introducerii cererii de chemare în judecată.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

VĂ PREZENTĂM:

INSTITUTUL DE CERCETARE, PROIECTARE ŞI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU MAŞINI ŞI UTILAJE AGRICOLE

Pentru îmbunătăţirea tehnologiilor de recoltare a porumbului în ştiuleţi şi a valorificării tulpinilor pentru furajarea animalelor concomitent cu eliberarea terenului, în cadrul institutului au fost realizate două tipuri de combine specializate pentru recoltarea porumbului şi anume: **combina autopropulsată de mare capacitate pe 6 rînduri, destinată pentru zonele de şes şi unităţi mari cultivatoare de porumb (tip C6—P); combina tractată pe 3 rînduri, pentru zone colinare şi suprafeţe mai mici cultivate cu porumb (tip C3—P).**

Prin eforturile conjugate ale cercetătorilor, proiectanţilor şi constructorilor s-a putut trece încă din anul 1983 la pregătirea de fabricaţie şi execuţia unui lot de combine autopropulsate de mare capacitate pe 6 rînduri, care au lucrat în producţie la recoltarea porumbului. Produs de mare complexitate, încorporînd elemente şi componente hidraulice, electrice, electronice şi transmisii mecanice de multiple tipuri, combina reprezintă o realizare de vîrf, competitivă, la realizarea căreia concură numeroase întreprinderi constructoare din ţară. Comparativ cu combina de recoltat porumb pe 4 rînduri pe care o înlocuieşte, această combină autopropulsată pe 6 rînduri are o productivitate sporită cu cca 60% în aceleaşi condiţii de lucru, eliberînd complet terenul la o singură trecere, recoltînd atît porumbul în ştiuleţi depănuşaţi — ce sînt colectaţi într-o remorcă tractată de combină — cît şi tulpinile pe care le toacă şi le încarcă într-o remorcă ce se deplasează paralel cu combina, permiţînd prin aceasta efectuarea imediată a arăturilor.

Avînd o productivitate de peste 45 tone ştiuleţi pe schimbul de lucru în culturi de porumb cu o producţie de circa 11 t/ha, combina este deservită de un singur om; din cabina maşinii, datorită sistemului electronic de control şi semnalizare de la bordul cabinei, acesta are posibilitatea permanentă să cunoască modul de comportare al celor mai importante organe de lucru ale combinei.

Avînd permanent în atenţie indicaţia conducerii superioare de partid şi de stat de a realiza maşini cît mai simple şi cu un consum cît mai mic de metal, în cadrul institutului a fost concepută şi realizată o nouă combină de recoltat porumb, tractată, pe 3 rînduri (C3—P), într-o concepţie originală, care execută recoltarea porumbului direct din lan sub formă de ştiuleţi nedepănuşaţi (pe care-i detaşează şi-i încarcă într-o remorcă cuplată la spatele combinei), concomitent cu tăierea şi tocarea tulpinilor, tocătura fiind încărcată într-o remorcă cuplată lateral de combină.

Omologată şi introdusă în fabricaţie de serie, noua combină, faţă de combina pe care o înlocuieşte (CT—3R), are masa redusă cu cca 1000 kg, lucrează în agregat cu tractorul de 80—100 CP şi are o productivitate de cca 25 t ştiuleţi/schimb în lanuri cu producţia de cca 11 t ştiuleţi/ha. Avînd un înalt grad de unificare a reperelor cu combina autopropulsată pe 6 rînduri din fabricaţia (C6—P), noul tip de combină pe 3 rînduri întruneşte, de asemenea, un grad ridicat de fiabilitate şi de disponibilitate tehnică.

În acelaşi domeniu al maşinilor pentru recoltat porumb, trebuie menţionat faptul că s-a realizat o variantă de combină autopropulsată pe 8 rînduri.

Ioan VASILESCU

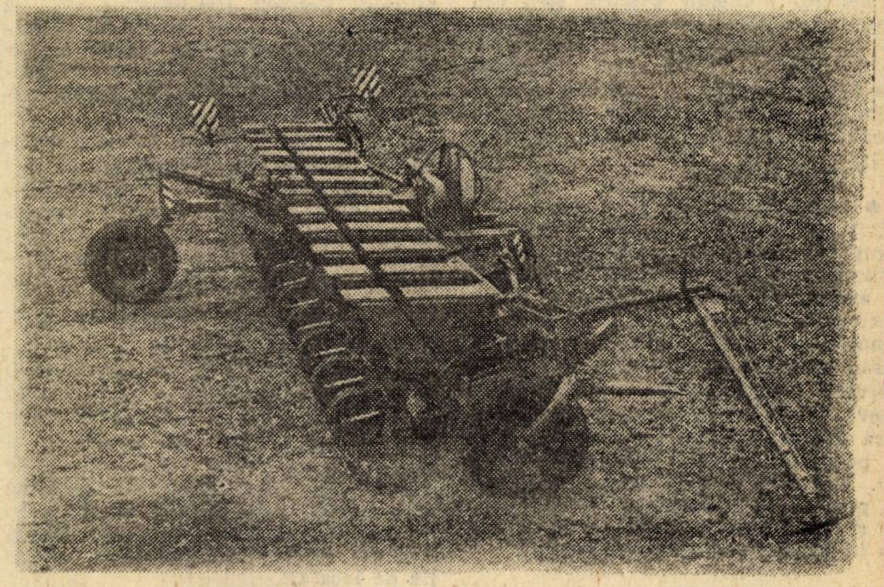

Semănătoarea modulată pentru plante prăşitoare pe 12 rînduri tip SEMO — un alt produs cu caracteristici superioare

Tiparul I. P. „Informaţia", 5 iulie,1985. Preţul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

MUSZAKAI INFORMÁCIÓS INTÉZET KÖNYVTÁRA 1883 BUDAPEST

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Gîndire novatoare, revoluționară cu privire la folosirea legilor economice obiective în procesul dezvoltării

PERIOADA care a început o dată cu Congresul al IX-lea al partidului este cea mai bogată în înfăptuiri și în domeniul științelor economice, al creșterii și afirmării rolului lor în sistemul dezvoltării economico-sociale a patriei noastre. Ca niciînd în trecut, în acești ani, Partidul Comunist Român, sub conducerea și cu aportul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu, a desfășurat o activitate teoretică de mare anvergură, aducîndu-și o contribuție remarcabilă la îmbogățirea tezaurului de gîndire științifică contemporană, la clarificarea conținutului proceselor și fenomenelor economice și social-politice, la cunoașterea esenței acestora și a legilor obiective care le guvernează.

A devenit o trăsătură fundamentală a politicii partidului nostru preocuparea sa permanentă, în marea operă de făurire a socialismului și înaintare spre comunism, pentru cunoașterea și utilizarea legilor obiective, pentru statornicirea în gîndirea și acțiunea oamenilor a necesității studierii relațiilor de cauzalitate, a tendințelor generale ale evoluției, ținînd seama de condițiile concret-istorice ale fiecărei etape. Acest amplu proces, în care oamenii își făuresc pe deplin conștienți propria lor istorie, **„presupune,** așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, studierea aprofundată a legilor obiective ale dezvoltării sociale, a realităților concrete în continuă schimbare și, ca urmare, elaborarea soluțiilor și măsurilor care răspund cel mai bine cerințelor acestor legi, folosirea întregii experiențe acumulate de societate, utilizarea potențialului material și uman al țării, potrivit imperativelor progresului social".** (Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, decembrie 1967, București, Editura politică, 1967, p. 31.).

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cunoașterea și utilizarea acțiunii legilor obiective sînt cerute de **necesitatea conducerii științifice a societății socialiste,** a desfășurării întregii activități economico-sociale în concordanță dinamică cu nevoia socială, cu cerințele progresului. Cunoașterea legilor obiective oferă posibilitatea înțelegerii fenomenelor și proceselor economice în legătura lor cauzală și servește activității de fundamentare a politicii partidului și statului, de elaborare a directivelor, a obiectivelor și sarcinilor privind dezvoltarea în perspectivă, în munca de previziune și planificare, în alocarea resurselor materiale și bănești, în mobilizarea eforturilor oamenilor muncii, în creșterea calității și eficienței. În același timp, promovarea unei politici științific fundamentate, pe baza cunoașterii legilor obiective și a condițiilor și particularităților fiecărei etape de dezvoltare a societății, are un rol hotărîtor în realizarea deplină a avantajelor pe care le oferă socialismul față de capitalism, în accelerarea progresului multilateral.

Așezarea, de către partid, a științei și metodelor ei la temelia întregii activități de conducere economică și a societății, în general, în mod deosebit în perioada de după Congresul al IX-lea, a stimulat cunoașterea și folosirea atît a legilor generale care acționează în toate orînduirile sociale (legea concordanței relațiilor de producție cu nivelul și caracterul forțelor de producție, legea economiei de timp, legea creșterii productivității muncii, legea reproducției etc.), a legilor comune mai multor orînduiri (ca, de exemplu, legea valorii, legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție), cît și a legilor specifice economiei socialiste (legea economică fundamentală a socialismului, legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, legea repartiției după muncă etc.).

Totodată, de mare însemnătate în folosirea legilor economice este luarea în considerare a condițiilor obiective noi, a cadrului social și economico-organizatoric nou, existent în socialism, care imprimă **o anumită specificitate acțiunii legilor generale și a celor comune,** modului concret în care se realizează, de exemplu, concordanța relațiilor de producție cu forțele de producție, economisirea muncii sociale, respectarea cheltuielilor de producție sociale etc. Dar, nu numai atît : avînd în vedere faptul că relațiile de producție sînt o realitate în mișcare, cunoscînd schimbări nu numai de la o orînduire la alta, dar și de la o etapă la alta în interiorul aceleiași orînduiri sociale, rezultă că și în cadrul societății noastre socialiste, în trecerea de la o etapă la alta a dezvoltării și maturizării sale, se manifestă unele deosebiri în conținutul legilor economice specifice, ca și al celorlalte legi obiective care acționează în această orînduire, în metodele și instrumentele științifice care se utilizează în vederea respectării cerințelor acestora. Cu alte cuvinte, îmbogățirea vieții economico-sociale, în toată întinderea și complexitatea ei, în condițiile unor exigențe mereu dinamice sub impulsul revoluției științifico-tehnice contemporane situează în plină actualitate necesitatea studierii realității, a cunoașterii și utilizării legilor obiective, încadrarea eforturilor societății în tendințele obiective și de perspectivă ale dezvoltării.

Subliniind însemnătatea deosebită a folosirii legilor economice în procesul dezvoltării, partidul nostru **luptă atît împotriva încălcării cerințelor obiective** ale acestora, a subiectivismului și voluntarismului, cît și **împotriva fetișizării lor,** a pasivității oamenilor în fața legilor. În orînduirea socialistă **„Cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale,** spunea secretarul general al partidului, **se impun oamenilor nu ca forțe coercitive, prin efectele distructive ale mecanismelor spontane, ci ca „necesități înțelese", însușite în mod conștient de societate și înscrise ca țeluri deliberate ale activității omenești". (Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, decembrie 1967, București, Editura politică, 1967, p. 30). Utilizarea legilor obiective presupune o activitate susținută de cunoaștere a esenței fenomenelor și proceselor economice, a condițiilor concret-istorice existente, a sistemului de necesități, de interese economice și stimulente, a formelor și metodelor de organizare și conducere, de adoptare a celor mai corespunzătoare direcții de acțiune și de mobilizare a resurselor etc. Acționînd astfel, partidul nostru asigură soluționarea realistă, în mod științific a problemelor privind dezvoltarea industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturilor, comerțului, învățămîntului, artei și culturii etc., repartizarea venitului național în fond de consum și fond de acumulare, politica de investiții, politica prețurilor, finanțelor și creditului, promovarea cuceririlor științifico-tehnice, amplasarea rațională a forțelor de producție, ritmul dezvoltării economico-sociale, valorificarea superioară a resurselor etc.

În acest context general, al utilizării conștiente a legilor, în care tendințele obiective și forțele dezvoltării se află sub controlul oamenilor înșiși, se impune subliniată activitatea neobosită a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru elaborarea unui model propriu de structurare a economiei naționale, pornindu-se de la condițiile concret-istorice ale țării noastre, în diferite etape. Astfel, marile izbînzi obținute de poporul român în dotarea tehnică a muncii, în dezvoltarea întregii economii naționale, în repartizarea teritorială a forțelor de producție, în creșterea productivității muncii sociale, în structura socială și profesională a populației ocupate, în ridicarea nivelului de trai și a calității vieții, ca și multe alte transformări sînt indisolubil legate de industrializarea țării, de crearea unei industrii puternice și moderne, de creșterea, cu precădere, în cadrul industriei a producției mijloacelor de producție. Într-adevăr, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Dacă nu am fi realizat o asemenea industrializare a țării, România ar fi rămas pentru vreme îndelungată într-o stare de înapoiere care ar fi afectat grav construcția socialismului, munca și viața poporului nostru".** (Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 decembrie 1982, București, Editura politică 1982, p. 82). În cadrul corelației dintre cele două sectoare ale producției materiale, partidul nostru a asigurat respectarea cerințelor **legii creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție** față de producția bunurilor de consum, care are o mare importanță pentru dezvoltarea echilibrată, armonioasă a întregii economii. Totodată, încă la Conferința Națională a partidului nostru din anul 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat caracterul dăunător pentru progresul social multilateral pe care-l au absolutizarea, fetișizarea producției de mijloace de producție, a industriei grele și neglijarea industriei bunu-

Sesiune omagială

„Epoca Ceaușescu" – două decenii de mari înfăptuiri istorice în dezvoltarea și modernizarea economiei românești" – acesta este genericul sub care, săptămîna trecută, s-au desfășurat lucrările simpozionului omagial organizat de **INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE** în cinstea aniversării a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român ce a inaugurat epoca celor mai strălucite împliniri din întreaga istorie a României, denumită, de întregul nostru popor, „Epoca Ceaușescu". Reunind contribuții ale unor prestigioase cadre din cercetarea economică și învățămîntul economic superior, sesiunea a prilejuit reliefarea contribuției de inestimabilă valoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la fundamentarea strategiei de dezvoltare și a căilor de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Au fost evidențiate, în acest context, progresele fără precedent înregistrate în toate sferele economiei – industrie, agricultură, mecanism economic, forță de muncă etc. –, realismul și eficiența practică a concepției privind necesitatea accentuării laturilor calitative, intensive ale dezvoltării, concepție elaborată și îmbogățită continuu de secretarul general al partidului. Alte comunicări au analizat în profunzime o serie de coordonate fundamentale ale politicii economice a partidului, elaborată și transpusă în practică în ultimele două decenii cu aportul hotărîtor de creativitate și inițiativă al secretarului general al partidului : modernizarea structurilor economice, perfecționarea activității de planificare, dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție în teritoriu, creșterea susținută a eficienței economice, amplificarea participării României la circuitul economic mondial, precum și efectele acestor orientări de perspectivă concretizate în ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Într-o atmosferă de vibrant patriotism, participanții la simpozionul omagial au adresat o telegramă tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**, în care se arată : **„Marile realizări de însemnătate istorică obținute de poporul român în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului sînt indisolubil legate de personalitatea dumneavoastră, care întruchipează cutezanță revoluționară, înalt patriotism, concepție originală, realism lucid, capacitate creatoare. Concepția pe care ați afirmat-o încă de la Congresul al IX-lea al partidului, cu privire la căile dezvoltării economico-sociale a României, a permis elaborarea strategiei științifice privind construirea socialismului și comunismului în patria noastră, bazată pe rolul hotărîtor al dezvoltării, cu precădere calitativă, a forțelor de producție în asigurarea progresului economico-social al țării. Aducem și cu acest prilej omagiul nostru tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, om politic de seamă, savant de renume mondial, sub a cărei eminentă conducere cercetarea științifică românească se afirmă tot mai puternic în asigurarea mersului înainte al economiei.**

Întreaga dumneavoastră operă științifică, mult iubite și stimate tovarășe NICOLAE CEAUȘESCU – subliniază telegrama în încheiere – **reprezintă pentru cercetătorii din domeniul științelor economice expresia vie a gîndirii revoluționare, creatoare, înnoitoare, consacrată propulsării economiei țării noastre pe noi culmi ale progresului și civilizației socialiste, un neprețuit îndemn de a-și aduce ei înșiși o contribuție sporită la opera istorică a poporului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism".**

rilor de consum și a agriculturii. În anii care au urmat, s-a acordat o atenție sporită și ramurilor producătoare de bunuri destinate satisfacerii cerințelor de consum ale populației, remarcîndu-se tendința de apropiere a ritmurilor de creștere a celor două subdiviziuni ale producției sociale și de micșorare a coeficientului de devansare a sectorului al doilea de către sectorul întîi. Astfel, în cadrul industriei, ritmul mediu anual de creștere a producției grupelor A și B a fost : 12,7% și 9,4% în întreaga perioadă 1950—1933 ; de 10,7% și 8,3% în perioada 1966—1933 și de 9,3% și 7,8% în perioada 1971—1983. Directivele Congresului al XIII-lea al partidului prevăd în cincinalul 1986—1990 ritmuri de creștere medie anuală relativ ridicate și în dezvoltarea subramurilor industriei producătoare de bunuri de consum : 5,5—5,8% la producția industriei ușoare ; 6,5—6,8% la producția industriei alimentare etc. Pe aceeași linie, a luptei împotriva fetișizării legii creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție, secretarul general al partidului nostru acordă o deosebită atenție optimizării proporției dintre industrie și agricultură. Ca o expresie a realismului și spiritului novator în gîndirea și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a luptei sale împotriva abordării dogmatice și închistării, se impune subliniat faptul că în elaborarea strategiei dezvoltării economiei românești **a fost reevaluat locul agriculturii ca ramură de bază a economiei noastre naționale.** Secretarul general al partidului a combătut tendința de **„subapreciere a importanței agriculturii în ansamblul economiei noastre naționale"...** care **„a dus în practică, într-o anumită perioadă, la neglijarea acestui sector, la nerealizarea sarcinilor de dotare stabilite în planurile de stat". (Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din unitățile agricole de stat și cooperatiste, 27 februarie 1974, București, Editura politică, 1974, p. 32). În cincinalul 1986—1990, conform prevederilor, producția netă agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani) urmează să crească într-un ritm mediu anual de 7,1—7,5%.

Realizarea, în perioada 1986—1990, a unei creșteri economice intensive, lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime, dezvoltarea intensivă a industriei, realizarea noii revoluții agrare, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale, trecerea la o calitate superioară în condițiile afirmării revoluției științifico-tehnice în toate domeniile au la bază studierea aprofundată a necesităților și resurselor, un efort deosebit pentru cunoașterea realității în toată complexitatea ei, realizat sub conducerea și cu aportul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu.

De asemenea, se impune a fi subliniat faptul că, în concepția P.C.R., a secretarului general al partidului, legile economice acționează nu izolat unele de altele, ci ca **un sistem,** de interdependențele care se creează între ele, în contextul economiei naționale. Fiecare lege obiectivă oglindește o latură sau alta a relațiilor de producție, a raporturilor de cauzalitate din viața economico-socială. Ca urmare, funcționarea și dezvoltarea întregii economii naționale în concordanță cu cerințele obiective sînt condiționate de cunoașterea și folosirea ansamblului legilor care acționează la un moment dat. De exemplu, legea economică fundamentală a socialismului exprimă direcția mișcării economice, subordonarea producției sociale ridicării bunăstării materiale și spirituale a membrilor societății, iar legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale exprimă necesitatea unei anumite forme, planificate, în care trebuie să aibă loc mișcarea economică neîntreruptă.

Legile acționează ca sistem unitar, deoarece însești fenomenele și procesele economice, de care ele sînt inseparabile, se află în unitate organică. În mod concret, legăturile dintre legile economice obiective se reflectă în însăși activitatea ce se desfășoară pentru respectarea cerințelor acestora și a criteriilor de maximizare a efectelor ce se obțin pe unitatea de cheltuială de muncă. În același timp, conducerea științifică a economiei, în concordanță cu cerințele fiecărei etape, presupune cunoașterea și utilizarea legilor obiective nu în mod static, ci în dinamica lor, avîndu-se în vedere conținutul și intensitatea cu care ele se manifestă în dependență de condițiile economice existente.

Locul central pe care **legea economică fundamentală a socialismului** îl ocupă în sistemul legilor economice care acționează în socialism își găsește reflectare în activitatea de optimizare a dezvoltării, în cadrul căreia maximizarea bunăstării materiale și spirituale a poporului constituie criteriul ei fundamental, scopul suprem al politicii partidului. Astfel, se consideră optimă acea variantă de echilibru economic care, în condițiile date, asigură cea mai mare creștere a nivelului de trai a calității vieții oamenilor. Grija partidului nostru pentru realizarea unei asemenea mobilizări a factorilor producției străbate întreaga dezvoltare economico-socială a țării, în perioada de după Congresul al IX-lea ; aceasta presupune o activitate deosebit de complexă de mobilizare a resurselor existente, de găsire a căilor utilizării lor eficiente, de respectare a unei multitudini de corelații și interdependențe, de triere a cerințelor în funcție de urgența satisfacerii lor, de gospodărire rațională a avuției naționale, de stabilire a opțiunilor dezvoltării etc.

Realizarea scopului producției socialiste, exprimat de legea economică fundamentală a socialismului, are loc în strînsă legătură cu folosirea legii economiei de timp de muncă, a legii creșterii productivității muncii, legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, a legii repartiției după muncă, a legii valorii etc. Maximizarea bunăstării sociale nu exclude, ci presupune minimizarea cheltuielilor pe unitatea de efect util. Astfel, economia de timp de muncă, maximizarea beneficiului ce se obține în unități și ramuri economice, ca reflectare a sporirii eficienței activității economice, reprezintă o condiție

Constantin ENACHE
Liana ȘUȚEANU

(Continuare în pag. 18)

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

„De la această mare adunare populară aș dori să adresez tuturor minerilor, energeticienilor și celorlalți oameni ai muncii chemarea de a face totul pentru a realiza în bune condiții planul de cărbune și energie, planul în celelalte sectoare, pentru a îndeplini astfel în întregime cincinalul 1981–1985 și a pune o bază trainică pentru noul cincinal, care asigură ridicarea patriei noastre pe o treaptă nouă de dezvoltare economico-socială, de progres și bunăstare pentru întreaga națiune !".

NICOLAE CEAUȘESCU

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Acțiuni ferme pentru sporirea producției de cărbune

PENTRU asigurarea dezvoltării economiei naționale în ritmuri înalte, pentru progresul economic și social al țării, amplificarea bazei energetice și de materii prime și acoperirea în cît mai mare măsură a nevoilor de consum din resurse proprii constituie un obiectiv de primă importanță, ce se situează permanent în atenția conducerii superioare de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În acest context se înscrie și recenta **vizită de lucru întreprinsă de secretarul general al partidului în județul Gorj, prilej cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat, împreună cu cadre de conducere și specialiști, modul în care se înfăptuiesc obiectivele stabilite privind creșterea producției de cărbune energetic,** cerînd ministerului de resort și conducerii celor două combinate din bazinul minier al Gorjului să elaboreze, împreună cu comitetul județean de partid, un program de măsuri care să asigure îndeplinirea în întregime a planului de producție în cele două combinate în semestrul al doilea al acestui an, precum și recuperarea unor nerealizări înregistrate în primul semestru al anului.

Sînt priorități majore care se pot realiza numai în condițiile unei mobilizări exemplare a tuturor oamenilor muncii, asigurării creșterii indicelui de utilizare a mijloacelor tehnice din dotare atît în subteran, cît și în cariere, respectării stricte a termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție, utilizării celor mai eficiente tehnologii de lucru etc., astfel încît activitatea productivă să se desfășoare ritmic, iar cantitățile de cărbune să fie extrase și livrate în conformitate cu prevederile sarcinilor de plan.

Ne propunem, în acest articol, să prezentăm o analiză a modului în care unitățile din cadrul **Combinatului minier Rovinari** au acționat și acționează pentru îndeplinirea în bune condiții și la timp a sarcinilor de plan ce le revin.

PENTRU ACEST AN, cele cinci unități componente ale C.M. Rovinari au de realizat o producție de cărbune superioară celei din 1984 cu peste 9 mil. t, respectiv 22,38 mil. t, volumul sterilului excavat și transportat urmînd să se ridice la circa 105,5 mil. mc. Atingerea acestor niveluri de producție a impus ca, încă din anul trecut, să se acționeze în așa fel încît să se creeze condițiile tehnice, tehnologice și organizatorice necesare desfășurării unei activități normale, ritmice, capabilă să asigure îndeplinirea integrală a prevederilor de plan pe fiecare lună. Pentru aceasta **au fost adoptate programe de măsuri și acțiuni concrete, vizînd asigurarea fronturilor de lucru atît în cariere, cît și în subteran, atragerea în circuitul productiv a noi rezerve de cărbune în perimetrele existente și în altele noi, îmbunătățirea organizării producției și a muncii la fiecare exploatare, utilizarea superioară a mijloacelor tehnice din dotare, deschiderea unor noi cariere și microcariere, creșterea gradului de cunoaștere a rezervelor de cărbune, precum și a stratelor de rocă ce urmează a fi îndepărtate sau traversate etc.**

Analiza modului în care prevederile acestor programe au fost concretizate în practică, în care s-a desfășurat întreaga activitate productivă scoate în evidență faptul că, **de la începutul anului și pînă în prezent,** la nivelul combinatului, **producțiile medii zilnice de cărbune au cunoscut creșteri importante de la o lună la alta** (graficul), ceea ce a permis o sporire constantă a cantităților de cărbune extrase și livrate termocentralelor ; realizări importante s-au obținut și **în domeniul investițiilor, pe primele cinci luni ale anului planul fiind îndeplinit în proporție de 103,61%.** O mențiune specială trebuie făcută în legătură cu utilizarea excavatoarelor cu rotor, utilaje conducătoare în cadrul liniilor tehnologice din exploatările în cariere. Preocupările în această direcție, ce au existat la nivelul fiecărei unități în parte, au condus la **o îmbunătățire simțitoare atît a randamentului orar al acestora, cît și a folosirii lor extensive** (tabelul), ceea ce a constituit, evident, factorul principal de sporire a producțiilor medii zilnice de cărbune.

Rezultatele obținute nu pot fi însă în totalitate considerate mulțumitoare: cumulat pe primele 6 luni ale anului realizările nu se situează la nivelul planului, combinatul nereușind să se încadreze pe deplin în prevederile programului de reeșalonare a producției pentru asigurarea recuperării restanțelor din prima parte a anului și realizarea unor producții sporite în trimestrele II și III, program întocmit în urma sarcinilor trasate la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din luna martie a.c. La acest lucru a contribuit, deopotrivă, atît o serie de factori subiectivi, cît și obiectivi, care au îngreunat desfășurarea activității de extracție. Din categoria primilor se pot evidenția neajunsurile ce s-au manifestat în asigurarea unei depline protecții a carierelor și microcarierelor prin măsuri eficiente de asecare și evacuare a apelor (provenite atît din precipitații, cît și din numeroasele izvoare existente la diferite adîncimi), respectarea cu strictețe a tehnologiilor de excavare în complex steril-cărbune, asigurarea fronturilor de lucru cu utilaje de curățire, montarea și menținerea în stare de funcționare a sesizorilor de metale, astfel încît să se prevîntîmpine ruperile de bandă transportoare și să se asigure, concomitent, o calitate înaltă a cărbunelui. Eliminarea acestor neajunsuri, care nu sînt noi, ele manifestîndu-se cu o anumită intensitate și în anii anteriori, ar fi creat, evident, condiții superioare de desfășurare a acti-

vității cu implicații pozitive asupra cantităților de cărbune extrase.

La aceste deficiențe proprii s-au adăugat și unele greutăți întîmpinate de unitățile combinatului în diverse domenii. Astfel, pe primele 5 luni ale anului, întreprinderile de profil din cadrul M.I.C.M. prezintă o restanță în livrarea unor diverse utilaje care se ridică la peste 4 700 t, utilaje în marea lor majoritate conducătoare în procesul tehnologic ce se desfășoară în cariere (excavatoare cu rotor, mașini de haldat și benzi transportoare de mare capacitate etc.). Or, cu toate eforturile minerilor, fără asemenea utilaje nu pot fi deschise la timp noile cariere, nu pot fi asigurate capacitățile de producție pe baza cărora au fost fundamentate nivelurile de plan la extracția cărbunelui. De asemenea, greutăți au fost întîmpinate și ca urmare a unei fiabilități scăzute prezentate de diverse piese și subansamble ale excavatoarelor cu rotor, ale căror dese defectări au influențat negativ nivelul producției ; edificator în acest sens este faptul că, în totalul orelor de nefuncționare a excavatoarelor înregistrate în primele 5 luni ale anului, cele cauzate de diverse defecțiuni mecanice și electrice dețin o pondere de peste 46%.

O mențiune specială considerăm că trebuie făcută în legătură cu existența unor situații cînd termocentralele nu pot prelua, ca urmare a nefuncționării — din diverse motive — la capacitatea planificată, întreaga cantitate de cărbune extrasă, iar depozitele acestora sînt pline. În aceste cazuri, imperativele realizării planului determină unitățile miniere să continue extracția și să depoziteze cărbunele în depozitele proprii (la unitățile C.M. Rovinari stocurile din depozitele proprii au crescut de la circa 467 mii t la începutul anului, la peste 545 mii t la sfîrșitul lunii mai). Desigur, cărbunele extras și înmagazinat în depozitele exploatărilor ar putea fi livrat altor termocentrale din țară, dar capacitățile de transport pe calea ferată nu sînt asigurate la nivelul solicitărilor.

■

PE BAZA analizelor întreprinse asupra modului în care s-a desfășurat activitatea în această primă perioadă a anului, în lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul recentei vizite de lucru în unitățile economice din județul Gorj, au fost elaborate — atît la nivelul combinatului, cît și al unităților componente — noi programe de măsuri, astfel încît, pînă la finele anului, să se asigure recuperarea restanțelor și îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan. În prezent, la fiecare exploatare se desfășoară o muncă susținută pentru urgentarea aplicării măsurilor cuprinse în programele elaborate la începutul anului și punerea în practică a celor inițiate pe parcurs. Printre principalele direcții de acțiune în care se depun eforturi pentru creșterea cantităților de cărbune extrase pot fi subliniate următoarele :

1 **Îmbunătățirea utilizării mijloacelor tehnice din dotare** — în special a excavatoarelor cu rotor, avînd în vedere că ponderea producției obținută prin exploatarea în cariere depășește 90% — **pentru creșterea indicelui de utilizare intensivă și extensivă.** În vederea atingerii unor randamente orare înalte măsurile inițiate preconizează, printre altele : ● introducerea la dispoziția fiecărei cariere a ceasurilor înregistratoare pentru evidențierea funcționării în sarcină a excavatoarelor cu rotor, asigurîndu-se astfel o creștere cu 5% a randamentelor orare ; ● pregătirea în avans de amplasamente balastate și nivelate și utilizarea metodei de secționare a benzilor de haldă și front, pentru reducerea perioadei de translatare a acestora ; ● extinderea haldării directe pe vatra carierelor a sterilului din mai multe trepte de excavare (trecerea la haldarea interioară în cariera Pesteana Sud a condus la o creștere a perioadei de utilizare a excavatorului de la 10—12 h/zi la 18—20 ha/zi) ; ● realizarea și menținerea unei dimensiuni optime a blocurilor de excavare, în conformitate cu caracteristicile funcționale ale excavatoarelor ; ● suprapunerea comenzilor de deplasare și rotire la extremitățile blocului de tăiere etc.

Un domeniu extrem de important pentru creșterea timpului de utilizare a excavatoarelor și în care sînt concentrate eforturi mari la nivelul combinatului îl reprezintă **îmbunătățirea activităților de întreținere și reparații.** În acest scop se urmărește : reducerea cu două zile a timpului alocat pentru reparațiile curente și capitale, asigurarea la timp a pieselor de schimb necesare prin utilizarea unor metode de organizare a producției și a unor tehnologii de mare productivitate și eficiență în atelierele specializate, asigurarea respectării prevederilor planurilor de reparații și executarea la un înalt nivel calitativ a tuturor operațiilor ș.a. Alături de acțiunile de întreținere a excavatoarelor, cele inițiate pentru **îmbunătățirea funcționării benzilor transportoare** și în special pentru preîntîmpinarea într-un grad mai mare a ruperilor covoarelor de cauciuc vor aduce o contribuție însemnată la creșterea gradului de utilizare a excavatoarelor.

2 **Adoptarea unor noi tehnologii de lucru,** specifice diferitelor condiții de exploatare a cărbunilor, capabile să asigure o creștere a cantităților extrase. Este vorba, printre altele, de : readaptarea tehnologiilor de lucru de la carierele Gîrla, Tismana 2 și Pesteana Nord în vederea utilizării posibilităților de haldare directă, renunțarea la exploatarea alăturată a abatajelor și aplicarea metodei de pregătire și exploatare a panourilor numai în eșichier, stabilirea de tehnologii optime de exploatare a straturilor cu grosimi de la 2 la 3,5 m.

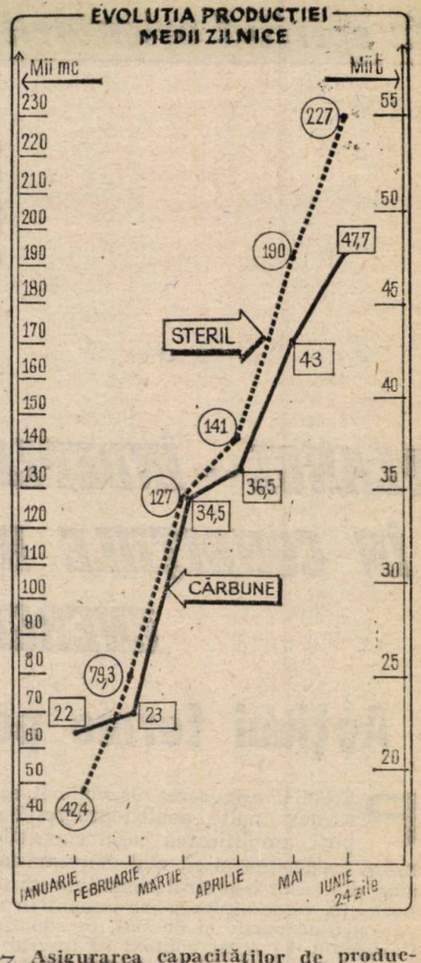

3 **Asigurarea capacităților de producție necesare atingerii unor niveluri superioare de extracție.** La noile capacități puse în funcțiune în primele 6 luni ale anului (100 mii t/an la cariera Urdari, capacitățile de la carierele Roșia Jiu, Timișeni-Pinoasa, Seciuri Vest 1) se vor adăuga altele, astfel încît, pînă la sfîrșitul anului, punerile în funcțiune să atingă o capacitate de 2750 mii t/an. Printre noile capacități la care se accelerează ritmul lucrărilor se numără : trei abataje la I.M. Urdari, linia a VIII-a de excavat-transport, dotată cu un excavator cu rotor tip 1400 și benzi T 108 și linia a III-a de excavat-transport, prevăzută cu excavator tip 470 și benzile aferente de la I.M. Roșia etc. La acestea se adaugă și lucrările de **deschidere a noi microcariere,** cu un potențial de circa 1 mil. t/an de la Seciuri Vest 1 și 2, Pinoasa 1 și 2, Hotăroasa. Evident, punerea în funcțiune la termenele fixate a acestor noi obiective depinde și de modul în care unitățile furnizoare de echipamente — în marea lor majoritate aparținînd industriei construcțiilor de mașini — vor înțelege să-și onoreze obligațiile asumate prin contracte.

4 **Asigurarea cu forță de muncă calificată și creșterea gradului de calificare a celei existente** — ca factori de bază ai obținerii unor producții sporite în fiecare exploatare minieră. Pînă la finele anului vor absolvi cursuri de calificare în meseriile de bază peste 1 120 persoane, iar un număr de 50 lăcătuși și mineri de suprafață vor urma cursuri de policalificare în meseria de excavatoriști.

Cristian GORIE

Situația utilizării excavatoarelor cu rotor

	ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai
— Indice de utilizare extensivă %	30,41	42,84	55,47	56,49	59,62
— Indice de utilizare intensivă mc/h	491	573	610	637	700

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Aprovizionarea tehnico-materială în sprijinul realizării planului

DEZVOLTAREA continuă a economiei naționale este strîns legată de asigurarea resurselor de materii prime, materiale, combustibili și energie într-o intimă și continuă conexiune cu valorificarea superioară a acestora, ridicarea la cote mai înalte a eficienței economice, într-un cuvînt de perfecționarea întregului proces de aprovizionare tehnico-materială.

Importanța deosebită ce se acordă direcțiilor de perfecționare a activității de conducere, planificare, organizare și realizare a aprovizionării și desfacerii pornește tocmai de la condițiile create în țara noastră, de la obiectivele dezvoltării viitoare a economiei, astfel încît realizarea saltului calitativ al acestei activități să asigure o rezolvare pentru o perioadă mai lungă a cerințelor pe care economia le are față de aprovizionarea tehnico-materială. Pe de altă parte este necesar, așa cum sublinia secretarul general al partidului la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, „ca în toate sectoarele și unitățile să se asigure realizarea în mod ritmic a producției fizice, la toate sortimentele. ...multe greutăți în desfășurarea normală a producției sînt rezultatul direct al nerealizării producției fizice la toate sortimentele — ceea ce a provocat și provoacă mari greutăți în aprovizionarea tehnico-materială".

În acest context se înscriu sarcinile și măsurile privind dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, utilizarea judicioasă a resurselor de materii prime, materiale, combustibili și energie, perfecționarea continuă a cadrului metodologic de desfășurare a acestei activități.

Corelarea planurilor de aprovizionare și producție — o cerință necesară și obiectiv posibilă

UNELE PROBLEME privind fundamentarea aprovizionării tehnico-materiale a producției, asigurarea continuității în derularea aprovizionării și desfacerii, valorificarea superioară și economisirea riguroasă a resurselor materiale și energetice apar încă din etapa elaborării planului de dezvoltare economico-socială a întreprinderii. Corelarea strînsă a tuturor indicatorilor din plan, asigurarea unor legături stabile între diferitele capitole ale planului întreprinderii constituie unele din premisele de bază pentru o activitate economică ritmică, fără întreruperi, cu eficiență ridicată în utilizarea resurselor de care dispune întreprinderea.

Faptul că planul de aprovizionare se elaborează concomitent cu planul de producție al întreprinderii determină pe unii specialiști să considere că motivația unor eventuale neconcordanțe și lipsuri în aprovizionarea cu materii prime și materiale o reprezintă faptul că, la elaborarea planului de aprovizionare, nu se cunosc, în detaliu, volumul, structura și eșalonarea producției, normele și normativele de consum și de stoc, precum și alte elemente de calcul necesare pentru determinarea și fundamentarea volumului, structurii și eșalonării nevoilor de resurse materiale și energetice ; că, deci, în ordinea de fundamentare a planului de dezvoltare economico-socială al întreprinderii va trebui acordată prioritate elaborării volumului și structurii producției, care să devanseze în timp elaborarea planului de aprovizionare cu resursele materiale și energetice necesare. O asemenea concepție scapă însă din vedere o serie de elemente obiectiv-necesare care intervin atît în activitatea de elaborare a planului, cît și pe parcursul realizării lui, și care determină concordanța și corelarea tuturor capitolelor, indicatorilor și obiectivelor prevăzute, și anume :

a) Activitatea productivă a întreprinderilor are caracter de continuitate și perspectivă, fiind determinată pentru perioade lungi de timp ; elementele principale care caracterizează parametri acestei activități sînt stabilite prin planurile cincinale și detaliate apoi în fiecare an prin cele anuale. Faptul că se elaborează planuri anuale nu trebuie înțeles în sensul că și activitatea întreprinderii se limitează la un an de zile, sau că acestea fragmentează această activitate în segmente de timp care creează discontinuitate și schimbări structurale în producție de la o perioadă la alta. **Planul anual nu întrerupe activitatea întreprinderii la finele anului și nici nu aduce modificări de fond față de etapa anterioară.**

Dacă facem abstracție de factorii calitativi care trebuie să prezinte în fiecare an un nivel tot mai înalt (grad superior de valorificare a resurselor materiale, de înnoire și modernizare a producției, creșterea ponderii produselor de calitate superioară etc.), atunci deosebirile dintre volumul, structura și eșalonarea producției și aprovizionării de la un an la altul ar privi numai sporul pe care îl înregistrează în anul următor ca urmare a creșterii productivității muncii, utilizării intensive a capacităților de producție, perfecționării organizării producției și a muncii ș.a. Or, toate aceste elemente sînt cunoscute întreprinderii și ea acționează chiar în sensul mobilizării și îmbunătățirii lor, așa încît are toate datele, din acest punct de vedere, pentru elaborarea concomitentă a planurilor de producție și aprovizionare.

b) În favoarea ideii prezentate pledează și faptul că specializarea întreprinderilor — stabilirea profilului de fabricație — este făcută de mai mult timp, prezentînd o stabilitate relativ mare. Iată, de pildă, în industria constructoare de mașini sînt bine stabilite atît profilul, cît și specializarea întreprinderilor pentru vagoane, locomotive, tractoare, motoare electrice, construcții navale, avioane, autocamioane, autoturisme, mașini-unelte, aparate radio și televizoare ș.a.m.d. ; aceeași situație se prezintă și în celelalte ramuri ale industriei : metalurgie, chimie, petrolieră, minieră, alimentară, ușoară etc. Ca atare, la elaborarea planului de producție și de aprovizionare fiecare întreprindere pornește, cum este și firesc, de la profilul ei de fabricație, de la ce a produs și va produce în continuare, știind și acționînd din timp pentru îmbunătățirea calității, înnoirea producției cu cele mai moderne produse pe plan mondial, extinderea gamei de produse pentru export, creșterea gradului de competitivitate a produselor fabricate. În acest context, planul de producție și planul de aprovizionare au o bază unitară, riguros fundamentată și precis direcționată, așa încît să nu se producă rupturi și neconcordanță între volumul de producție ce trebuie realizat și baza lui materială.

Se pot petrece uneori și schimbări ale profilului de fabricație, prin trecerea fie la cel de-al doilea profil (în prezent stabilit pentru cele mai multe întreprinderi), fie la un profil de fabricație cu totul nou ; dar aceasta nu se întîmplă peste noapte, ci se cunoaște din timp, ba, mai mult, uneori chiar colectivul unei întreprinderi propune schimbarea profilului de fabricație, datorită faptului că unele din produse nu mai sînt solicitate de beneficiari, sînt de un tip învechit sau, pur și simplu, își pierd valoarea de întrebuințare. În această situație întreprinderea se poate pregăti din timp, așa încît trecerea la o nouă producție să aibă asigurată baza materială.

c) Este cunoscut faptul că activitatea economico-productivă a întreprinderii reprezintă un tot unitar, în care diferitele ei componente acționează simultan și strict corelat ; dacă avem în vedere cele trei laturi principale ale

acestei activități : aprovizionare-producție-desfacere putem afirma că orice modificare în una din ele atrage după sine modificări corespunzătoare și în celelalte laturi, astfel încît se asigură unitatea de acțiune și de scop a întregii activități. În același timp, în procesul de elaborare a planului aceste laturi nu pot fi separate în timp și spațiu ; este evident că o anumită producție determină o anumită aprovizionare (ca volum, structură și eșalonare), după cum o anumită aprovizionare condiționează o anumită producție (lipsa unui material sau sortiment afectează realizarea unui anumit produs). Problema trebuie privită însă și în conexiunea continuă dintre procesele tehnologice ale întreprinderilor ; de pildă, dintre întreprinderile de țesături și cele de confecții. Este cît se poate de evident că planul de producție de țesături este, totodată, plan de aprovizionare pentru întreprinderile de confecții, că, deci, acestea din urmă trebuie să-și elaboreze planul de aprovizionare concomitent cu planul de producție a țesătoriilor, precum și cu propriul plan de producție ; a le despărți în timp înseamnă a lipsi de fundamentare atît planul de producție, cît și pe cel de aprovizionare.

Colaborarea furnizori—beneficiari în asigurarea și utilizarea eficientă a resurselor

ADÎNCIREA specializării și profilării întreprinderilor a determinat stabilirea unor legături constante, chiar tradiționale, pentru producerea și aprovizionarea unor materiale și produse ; așa sînt, de pildă, legăturile stabilite de întreprinderile antrepriză de construcții cu cele de materiale de construcții pentru aprovizionarea cu ciment, var, cărămizi, blocuri ceramice, faianță, prefabricate din beton, cu întreprinderile producătoare de materiale pentru instalații de geamuri etc. ; sau legăturile tradiționale de aprovizionare-desfacere dintre întreprinderile de autoturisme și autocamioane și cele producătoare de tablă, anvelope și camere de aer, lacuri și vopsele, materiale plastice etc. Pentru o serie de materiale și produse (minereu de fier, cocs, minereuri neferoase, cărbuni energetici, lemn pentru industrializare și pentru celuloză, ciment pentru prefabricate din beton, țesături pentru confecții, produse agricole pentru consum etc.) sînt de mult timp stabilite relațiile dintre parteneri — producători și consumatori —, așa încît elaborarea planului de producție și a celui de aprovizionare se realizează prin contactul permanent și pe baza datelor pe care cele două întreprinderi și le comunică reciproc. Aceasta face posibil ca între cele două unități să se încheie contracte economice pe termen lung, adaptate anual, dacă este cazul, corespunzător sarcinilor ce le revin celor doi parteneri.

În unele cazuri s-a ajuns la un anumit imobilism în elaborarea planului, respectiv la ideea că planul se poate elabora numai pe baza datelor care vin „de sus", că planul de aprovizionare se poate fundamenta numai după ce volumul, structura și eșalonarea producției vor fi stabilite în toate detaliile necesare. Se omite cu bună știință orientarea pe care o dau normativele în vigoare (Legea contractelor economice, Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României), și anume aceea că planul trebuie să se bazeze pe contracte economice încheiate ; pentru aceasta, în perioada precontractuală trebuie să aibă loc un dialog susținut între producători și consumatori pentru a cunoaște reciproc posibilitățile de producție și nevoile de consum, adaptările ce trebuie aduse producției și aprovizionării, astfel încît, prin analize detaliate și prin examinări de variante, să se poată asigura elementele necesare pentru elaborarea planului de producție și a celui de aprovizionare.

Trebuie avut în vedere că această acțiune este deosebit de complexă, de dinamică, deoarece fiecare întreprindere apare în dublă ipostază : de producător și de beneficiar. Ca urmare, fundamentarea propriului plan de producție — în baza celor stabilite cu întreprinderile beneficiare — se poate încheia numai după ce întreprinderea respectivă și-a elaborat și propriul plan de aprovizionare, deci după ce are asigurate de la furnizori resursele materiale necesare. Toată această perioadă de prospectare a pieței, a beneficiarilor și furnizorilor se caracterizează prin căutări continue, prin analize, dezbateri, discuții, examinări de variante multiple, primiri și transmiteri de prospecte și cataloage comerciale, vizionări de expoziții și expuse, probe și testări, pînă se aleg situațiile optime, care determină încărcarea maximă a capacităților de producție și asigurarea eficientă a aprovizionării tehnico-materiale.

Pentru asigurarea corectitudinii și continuității în aprovizionare, un loc important îl ocupă sursele din care urmează să se facă achiziționarea materiilor prime și materialelor necesare. În legătură cu aceasta, este subliniat accentul tot mai mare ce se pune în țara noastră pe dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energie, unul din obiectivele fundamentale ale cincinalului viitor. Această orientare nu reprezintă o soluție conjuncturală, de moment, ci un element fundamental, unul din pilonii pe baza cărora sînt proiectate dimensiunile dezvoltării viitoare a economiei românești.

O dată cu aceasta devin necesare adaptări corespunzătoare și în metodologia și organizarea aprovizionării tehnico-materiale ; astfel, ponderea resurselor interne în totalul resurselor balanțelor materiale înregistrează o creștere generală și constantă, se produc modificări în zonarea aprovizionării și optimizarea transporturilor, se multiplică relațiile interne de aprovizionare și desfacere, precum și cele contractuale, se creează mai multă certitudine și stabilitate în desfășurarea procesului de aprovizionare — livrare. Un loc aparte trebuie să-l ocupe, după părerea noastră, stabilirea de **relații economice pe termen lung.** În același timp, multiplicarea punctelor de producție și de consum, punerea în valoare a noi resurse materiale și energetice, folosirea complexă a resurselor locale fac posibilă **trecerea treptată la aplicarea conceptului de autoaprovizionare teritorială și în domeniul consumului industrial ;** aceasta va reflecta la un nivel superior eficiența repartizării judicioase pe teritoriul țării a forțelor de producție, a specializării și cooperării în producție, a îmbunătățirii continue a structurii industriei, contribuind, la rîndul ei, la reducerea cheltuielilor de transport, depozitare, manipulare etc.

În cadrul măsurilor de perfecționare un rol important a revenit rețelei bazelor județene de aprovizionare tehnico-materială, unități economice intermediare între beneficiari și furnizori. Modul de organizare a rețelei de baze de aprovizionare a răspuns și răspunde unor cerințe fundamentale pentru desfășurarea unei activități neîntrerupte a întreprinderilor, pentru creșterea continuă a eficienței activității din acest domeniu, asigurînd apropierea aprovizionării de producție, (reducerea distanțelor de transport, în medie la 30—50 km, a condus nu numai la scurtarea timpului de aprovizionare, ci și la utilizarea mai bună a capacităților de transport, evitarea staționărilor și întîrzierilor pe flux, eliminarea unor manipulări și depozitări suplimentare), concentrarea stocurilor într-un singur loc, într-o singură rețea, care să poată fi condusă de la centru și să asigure redistribuirea în teritoriu a acestora (organizarea bazelor județene a asigurat o reducere a nivelului stocurilor din întreprinderile care se aprovizionează prin aceste baze la maximum 30 zile, cu efecte favorabile atît pentru aceste întreprinderi, cît și pentru economia națională), activizarea resurselor materiale ale balanțelor (în anul 1984 bazele județene au preluat de la întreprinderile deținătoare un volum de materiale de peste 3,8 miliarde lei, reprezentînd materiale și produse imobilizate în stocuri cu mișcare lentă sau fără mișcare și au repus în circuitul economic peste 3,6 miliarde lei).

Perfecționarea în continuare a activității bazelor județene trebuie să ia în considerare și **necesitatea organizării unor depozite de-a lungul canalului Dunăre-Marea Neagră, precum și de-a lungul Dunării,** care să asigure aprovizionarea pe apă a întreprinderilor din cîmpia dunăreană de la furnizorii din aceeași zonă, degrevînd transportul pe calea ferată, mai costisitor și de capacitate mai mică ; nu trebuie omise nici posibilitățile viitoare ce le va oferi canalul București—Dunăre. De asemenea, procesul de perfecționare a rețelei de baze trebuie să se orienteze tot mai mult spre implicarea aprovizionării în desfășurarea producției prin efectuarea de către baze a unor operații premergătoare producției (debitare, croire simplă, prepararea unor amestecuri etc.), care pot degreva producția de unele operații simple, nespecifice tehnologiei de fabricație și care prelungesc nejustificat procesul tehnologic respectiv.

dr. Dumitru FUNDĂTURĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Noi resurse în circuitul economic

Soluții eficiente de valorificare a resurselor de bioxid de carbon

APROXIMATIV întreaga cantitate de combustibili fosili utilizați de om se regăsește sub formă de bioxid de carbon (CO_2) în atmosfera terestră. Mecanismele naturale de asimilare a acestuia (prin fotosinteză, de exemplu) nu pot fi adaptate la cantitățile din ce în ce mai mari de CO_2 eliberat în atmosferă, mai ales în condițiile în care suprafața pădurilor se reduce continuu. Creșterea concentrației de CO_2 în atmosferă poate avea efecte perturbatorii puternice asupra climei terestre ; ansamblul aspectelor ce le implică acumularea de CO_2 în atmosferă au caracter global, detaliere a lor nefăcînd obiectul prezentului articol.

Ne propunem, însă, să reliefăm posibilitatea valorificării surselor de CO_2 rezultate ca subproduse din diferite activități umane și care se caracterizează printr-o concentrație relativ ridicată, ce face posibilă — tehnic și mai ales economic — separarea lui în vederea utilizării în continuare ; la aceste surse se adaugă și bioxidul de carbon conținut în gazele naturale sau de zăcămînt. Evident că valorificarea bioxidului de carbon nu înseamnă numai aducerea în circuitul economic a unei surse ce se dovedește din ce în ce mai valoroasă, ci ea contribuie direct și la prezervarea calității atmosferei terestre.

■

BIOXIDUL DE CARBON este obținut, ca subprodus, în diverse procese efectorii, dintre care, semnificative pentru economia țării noastre, pot fi menționate :

— la sinteza amoniacului (intermediar la fabricarea îngrășămintelor chimice pe bază de azot) rezultă CO_2 cu concentrație ridicată (peste 99%), aproximîndu-se că la o tonă de amoniac se obține o tonă de bioxid de carbon. La o producție de circa 4 mil. tone amoniac/an potențialul de CO_2 este de 4 mil. tone, din care o anumită cantitate este dirijată la sinteza ureei;

— la fabricarea varului, CO_2 are o concentrație de peste 40%, la o tonă de var rezultînd circa 0,7 tone CO_2. La fabricarea cimentului, bioxidul de carbon este generat de descompunerea calcarului (ca și în cazul varului), putînd fi separat și valorificat. În Franța, de exemplu, din bioxidul de carbon rezultat de la fabricile de ciment se obține metanol ;

— cantități relativ mari de CO_2 se găsesc în gazele de purje ale instalațiilor de uree, de metanol, de la fabricarea fosfatului de sodiu (în acest ultim caz puritatea lui depășește 99%) etc. ;

— la instalațiile de lichefiere a aerului se obține ca subprodus CO_2 (ce constituie 0,03% din masa aerului), caracterizat printr-o puritate ridicată. Tot prin procedeul crioscopic se separă bioxidul de carbon din gazele de zăcămînt (de sondă) în industria extracției țițeiului ;

— în gazul natural din județul Bihor conținutul de CO_2 depășește 90%, putînd fi lichefiat ușor și valorificat ca atare sau transportat pe conductă sau cu cisterne ;

— bioxid de carbon se găsește în biogaz și, în concentrație ridicată, în procesele fermentative din industria alimentară.

Date comparative privind costul utilităților la recuperarea bioxidului de carbon din surse cu concentrație diferită

Concentrația CO_2 în gazul de alimentare al instalației	Schema tehnologică adoptată	Gradul de recuperare a CO_2 %	Costul utilităților lei/t CO_2
80% vol.	Fracționare — absorbție — detentă	96,4	53,0
	Fracționare — absorbție în soluție caldă de carbonat — stripare	99,25	51,9
	Absorbție în apă — detentă	90,08	115,9
60% vol.	Absorbție în apă — detentă	92,65	165,9
	Absorbție în soluție caldă de carbonat — stripare	96,91	173,8
30% vol.	Absorbție în apă — detentă	86,59	218,2
	Absorbție în soluție caldă de carbonat — stripare	94,08	181,8

Sursa : Gh. C. Suciu, Progrese în prelucrarea hidrocarburilor, Ed. Tehnică, 1984, p. 179

BOGĂȚIA și diversitatea surselor, distribuția acestora pe teritoriul țării au favorizat unele utilizări, dar potențialul de CO_2 rămîne excedentar față de consumul actual. Programele existente de valorificare a bioxidului de carbon vor duce, fără îndoială, la o sporire a cantităților valorificate în economia națională în următorii ani, creștere care se regăsește și în tendințele ce se manifestă pe plan mondial. Astfel, în S.U.A., dinamica consumului de CO_2 a cunoscut în perioada 1950—1960 un ritm mediu anual de creștere de 3—4% ; în intervalul 1976—1980 acesta a crescut la 8%, iar după 1980 se constată și se preconizează o creștere anuală a consumului de 10—15% ; ritmul ridicat de consum înregistrat după anul 1980 a fost determinat de cererea de CO_2 pentru injectare în subteran, la recuperarea secundară a țițeiului. De altfel, din totalul bioxidului de carbon produs în economia S.U.A., 35% este dirijat către extracția țițeiului, 46% pentru chimizare, 10% ca agent frigorific, 5% la apele și băuturile carbogazoase etc.

În stabilirea eficienței economice a valorificării bioxidului de carbon importanță prezintă nu numai valoarea de întrebuințare a produsului finit obținut cu ajutorul sau prin prelucrarea bioxidului de carbon, ci și nivelul cheltuielilor ocazionate de purificarea acestuia, din acest punct de vedere fiind favorizate sursele cele mai concentrate. În tabel este prezentată corelația dintre concentrația bioxidului de carbon și nivelul cheltuielilor de purificare, corelație care poate da indicații asupra priorității de valorificare a resurselor ; astfel, pe primul loc se situează bioxidul de carbon provenit de la sinteza amoniacului, urmat de cel rezultat din sondele de gaz natural.

Metodele de separare (purificare) a bioxidului de carbon sînt diversificate, puse la punct tehnologic, cunoscute și aplicate și în România ; există cercetări în domeniu privitoare la reducerea consumului energetic al fazei de separare, prin dezvoltarea unor noi procedee pe bază de membrane semipermeabile. Printre utilizările CO_2 dezvoltate în ultimul timp se reliefează, ca interesante pentru economia țării noastre, următoarele : ● introducerea bioxidului de carbon în serele legumicole pentru creșterea accelerată a plantelor, reducerea sezonului de cultură, mărirea randamentului total

al serei ; ● injectarea de CO_2 în stratul de cărbune ce urmează a fi gazeificat în subteran (în tehnica gazeificării subterane a cărbunelui ce nu poate fi exploatat prin metode miniere) și obținerea gazului de sinteză, intermediar prețios în industria chimică organică ; ● utilizarea de CO_2 lichid la transportul cărbunelui prin conducte, procedeu ce prezintă unele avantaje certe : consum mai redus de energie decît în cazul carboductelor cu apă, distanță de transport mai mare, separare ușoară și uscată a cărbunelui la destinație, rezistență la frig a amestecului și recuperarea finală a agentului de transport (CO_2) fie prin recirculare, fie prin trimiterea în cîmpurile de extracție a țițeiului ; ● injectarea bioxidului de carbon în interiorul containerelor auto ce transportă produse alimentare congelate sau termolabile și care face ca temperatura din interiorul acestora să scadă la —70°C în timp de 2—4 minute, putîndu-se reduce astfel timpul de încărcare a mijloacelor auto (evident, trebuie ținut seama că gazul este toxic pentru om) ; ● protejarea arcului de sudură pentru evitarea oxidării suprafețelor metalice și creșterea vitezei de sudură de circa 10 ori ; ● folosirea ca exploziv în industria minieră. Cartușul metalic ce conține CO_2 lichid este introdus în orificiul perforat în stratul de rocă și încălzit electric, gazul format rupînd discul de închidere al cartușului și dislocînd roca ; cartușul poate fi reutilizat.

Cînd bioxidul de carbon este destinat chimizării, de cele mai multe ori se urmărește transformarea acestuia în gaz de sinteză (amestec de monoxid de carbon și hidrogen), cu utilizări foarte largi în industria chimică. Se conservă astfel cantități mari din hidrocarburile fosile care formează baza de materii prime pentru obținerea convențională a gazului de sinteză. Evantaiul larg de utilizare a gazului de sinteză (din care metanolul este intermediar în obținerea benzinei sintetice) este baza pe care pot fi concepute platforme industriale integrate ; ușurința vehiculării bioxidului de carbon (gaz sau lichid) facilitează această integrare.

Dintre cercetările ce se fac în domeniul valorificării bioxidului de carbon sînt de evidențiat următoarele : utilizarea acestuia ca substrat în biosinteza proteinelor pe cale microbiologică. Proteinele pot fi obținute direct din CO_2 și alge (sau bacterii), ca în procedeul Institutului Francez al Petrolului sau cel al N.A.S.A. — S.U.A., sau pot fi obținute prin intermediul metanol-bacteriilor ; reformarea metanului cu CO_2 și obținerea, pe această cale, a gazului de sinteză ; se reintroduce CO_2 în circuitul productiv și se economisesc hidrocarburile fosile corespunzător la circa 50% din cantitatea de gaz de sinteză astfel obținut ; reducerea bioxidului de carbon cu ajutorul bacteriilor metanogene, autotrofe. Cercetările în acest domeniu sînt la început, România înscriindu-se printre țările care au abordat tema a cărei rezolvare ar putea duce la obținerea gazului metan din CO_2, soluție ideală pentru protecția mediului înconjurător și sursă de hidrocarburi.

■

AȘADAR, bioxidul de carbon înseamnă pentru economia țării noastre un potențial de ordinul milioanelor de tone/an, potențial care nu este încă valorificat integral. Pentru a crește gradul de valorificare considerăm oportune următoarele măsuri :

■ Amplificarea programelor existente de valorificare a CO_2, acordîndu-se prioritate utilizării complete a celui provenit din sinteza amoniacului.

■ Încurajarea folosirii bioxidului de carbon în acele domenii unde poate fi suplinită consumarea combustibililor fosili (gazul de sinteză, în siderurgie pentru reducerea consumului de cocs etc.), sau se pot obține combustibili sintetici (metanolul, de pildă, ca intermediar pentru obținerea benzinei sintetice).

■ Extinderea tehnologiilor și instalațiilor de purificare a bioxidului de carbon la gradul de „uz alimentar" și rezolvarea, astfel, a deficitului de CO_2 pentru băuturi și ape carbogazoase.

■ Extinderea utilizării bioxidului de carbon în întreaga economie națională pentru a putea mări cantitățile de CO_2 oferite de industria chimică și a promova integrarea platformelor industriale.

■ Încurajarea cercetării de gazeificare subterană a cărbunilor cu injecție de CO_2 + apă + oxigen, pentru a se obține gaz de sinteză cu destinația industria chimică.

■ Abordarea cercetărilor de perspectivă de separare a bioxidului de carbon din gazele de ardere a combustibililor și introducerea lui în circuitul economic.

Gh. MANEA

Realizări de amploare în dezvoltarea economico-socială a patriei

(Urmare din pag. 2)

nificativ pentru amploarea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai este și faptul că în ultimii 20 de ani s-au înregistrat succese fundamentale în construcția de locuințe ; în prezent, la fiecare 3 minute se dă în folosință o locuință nouă, iar în fiecare zi, 500 de familii se mută în case noi.

Dacă la toate acestea adăugăm progresele impresionante înregistrate în dezvoltarea științei (unde lucrează 235 000 persoane), învățămîntului și culturii în toată această perioadă, avem imaginea cuprinzătoare a ceea ce înseamnă umanismul politicii partidului nostru, care pune în slujba omului, progresului său material și spiritual, întreaga activitate de gîndire și creație, tot ce există mai de preț în cunoașterea universală.

Procesul complex al dezvoltării economico-sociale a patriei noastre se află în corelație directă cu măsurile privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, cu perfecționarea continuă a mecanismului de funcționare a economiei naționale. Garanția îndeplinirii întocmai a tuturor obiectivelor pe care le-a pus partidul nostru în fața națiunii constă în continua întărire și dezvoltare a proprietății socialiste. Ansamblul măsurilor adoptate de partid în ultimii ani în direcția perfecționării mecanismului economico-financiar, a îmbunătățirii structurilor de conducere în sensul întăririi autoconducerii muncitorești și autogestiunii unităților economice au ca numitor comun preocuparea pentru dezvoltarea mai rapidă a proprietății socialiste, pe calea creșterii mai accentuate a eficienței economice.

Înțelegînd însemnătatea fundamentală a marilor izbînzi dobîndite pînă în prezent, precum și a perspectivelor luminoase stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, oamenii muncii, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, acționează cu responsabilitate comunistă pentru îndeplinirea integrală a planului pe anul 1985, condiție esențială pentru încheierea cu bune rezultate a cincinalului actual și crearea unei baze trainice în vederea înfăptuirii istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, a indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Strîns unit în jurul partidului, al eminentului său conducător, poporul român întîmpină cu izbînzi importante în toate domeniile economico-sociale aniversarea a 20 de ani de la istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român.

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Creșterea rolului organelor financiare în utilizarea eficientă a fondurilor

ÎN DEZVOLTAREA intensiv-calitativă a activității economice, în funcționarea cu eficiență sporită a mecanismului economico-financiar, conducerea partidului și statului nostru acordă o atenție deosebită sporirii rolului finanțelor, creșterii contribuției și răspunderii aparatului financiar-bancar și contabil în transpunerea neabătută în practică a prevederilor de plan în fiecare unitate economică, în gospodărirea judicioasă a tuturor mijloacelor materiale și financiare puse la dispoziție, în întărirea ordinii și disciplinei în cheltuirea fiecărui leu, în aplicarea fermă a legilor. Așa după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 17—19 iunie a.c. : **„În realizarea tuturor sarcinilor în domeniul economico-financiar, al eficienței economice, un rol important revine organelor financiare din toate unitățile, Ministerului de Finanțe, băncilor și tuturor celor care lucrează în sectoarele economico-financiare. Avem și aici o serie de rezultate bune ; trebuie să spunem însă deschis că organele noastre financiare nu acționează întotdeauna, și peste tot, cu fermitate și răspundere... Atrag atenția că trebuie să tragem toate concluziile și să punem ordine, să facem ca sistemul nostru financiar să fie un sistem modern, să existe disciplină, ordine, astfel ca nici un leu să nu se poată cheltui decît pentru ceea ce a fost stabilit și cu maximum de eficiență economică".**

ÎN LUMINA acestor orientări și indicații de mare însemnătate, sarcina de bază a organelor financiare este aceea de a-și spori în continuare contribuția la asigurarea creșterii eficienței economice în toate sectoarele de activitate, de a acționa cu fermitate și răspunderi sporite pentru consolidarea autoconducerii și autogestiunii în procesul realizării exemplare a sarcinilor din planul acestui an și al asigurării unei temeinice pregătiri a producției pe anul 1986 și întregul cincinal viitor. Organele financiare de la toate nivelurile trebuie să vegheze permanent ca întreaga activitate să fie organizată și să se desfășoare pe principiile noului mecanism economic, ale eficienței și rentabilității fiecărei unități economice, a fiecărei activități, serviciu sau produs, al eliminării oricărei forme de pierderi. Împreună cu aparatul din celelalte domenii de activitate, organele financiar-bancare trebuie să-și aducă o contribuție sporită la punerea în valoare a tuturor rezervelor existente, mobilizarea resurselor financiare ale țării și utilizarea lor judicioasă, să acționeze cu fermitate pentru creșterea eficienței economice, asigurarea unei ordini riguroase în planificarea și utilizarea mijloacelor materiale și financiare.

Zi de zi trebuie sprijinită îndeplinirea integrală a sarcinilor la producția fizică, cu prioritate a celei destinate exportului, la productivitatea muncii, producția netă, producția marfă vîndută și încasată, a tuturor indicatorilor prevăzuți în plan și a obligațiilor asumate prin contracte, în vederea realizării acumulărilor bănești prevăzute în bugetele de venituri și cheltuieli aprobate. Cu răspundere sporită trebuie să se acționeze în așa fel încît pîrghiile financiar-bancare să contribuie cu tot mai multă eficacitate la **realizarea exemplară a programelor speciale** cu privire la accelerarea sporirii productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, și în special a celor materiale.

Întregului aparat financiar îi revine obligația ca împreună cu întreprinderile producătoare, cu organele de planificare și de comerț exterior să acționeze pentru îmbunătățirea gradului de prelucrare a materiilor prime și materialelor și a structurii produselor destinate exportului, creșterii substanțiale a calității acestora, pentru obținerea de prețuri externe superioare, astfel încît în anii următori să crească substanțial încasările valutare din valorificarea aceleiași cantități de metal, lemn și alte materiale de bază folosite. Este necesar ca activitățile desfășurate în acest domeniu să urmărească creșterea eficienței exportului și realizarea de aport valutar net la fiecare produs, acționîndu-se ferm pentru limitarea strictă a importurilor și **creșterea continuă a exporturilor.**

O atenție deosebită trebuie acordată de către toate organele financiare modului de utilizare a mijloacelor materiale și financiare destinate investițiilor, folosirii cu înalt simț de răspundere a fondurilor, respectării duratelor aprobate de realizare și punere în funcțiune în termenele planificate și atingerii parametrilor tehnico-economici la noile obiective, reducerii imobilizărilor în investiții neterminate, grăbirii montării utilajelor. În acest sens, avînd în vedere volumul de investiții prevăzut în planul anului și cincinalului următor, este necesar să sporească substanțial contribuția organelor financiare la realizarea în întregime a obiectivelor prevăzute cu o reducere substanțială a costurilor de investiții. Totodată, pentru folosirea eficientă a fondurilor bănești aflate la dispoziția unităților productive, o importanță deosebită se cere acordată în fiecare întreprindere accelerării vitezei de rotație a mijloacelor circulante ; încadrării cu strictețe în normele de stoc și normativele de mijloace circulante stabilite ; lichidării și prevenirii imobilizărilor de fonduri îndeosebi în stocuri de valori materiale ; accelerării decontărilor și asigurării permanente a echilibrului între încasări și plăți ; folosirii de către centrale și întreprinderi cu eficiență sporită a creditelor acordate de bănci.

O componentă majoră a întregii activități a aparatului financiar este necesar să o reprezinte **intensificarea sprijinului și controlului privind realizarea beneficiilor,** a tuturor veniturilor cuvenite statului, a modului de constituire și utilizare a fondurilor proprii ale unităților economice, astfel încît să se asigure tot ce este necesar pentru buna funcționare a fiecărei unități, dar și resursele financiare pentru înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare generală economico-socială a țării și ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

Organele de control financiar trebuie să se angajeze plenar în **exercitarea unui control ferm, exigent, operativ** și eficient, direct, în unitățile economice în scopul scoaterii la iveală a tuturor rezervelor, identificării neajunsurilor și găsirii soluțiilor corespunzătoare desfășurării în bune condiții a întregii activități. Este o îndatorire de înaltă responsabilitate a întregului aparat financiar ca să acționeze cu consecvență pentru respectarea strictă a legilor, să manifeste o mai mare intransigență față de oricine încearcă să încalce legalitatea, să lupte cu fermitate împotriva risipei și neglijenței. În acest cadru, sarcini deosebite revin organelor financiar-bancare în **întărirea controlului financiar preventiv,** a cărui exigență trebuie să crească și mai mult pentru a putea opri la timp toate acele cheltuieli și plăți care nu se încadrează în lege și care nu au o eficiență economică corespunzătoare. Avînd în vedere că exercitarea controlului financiar preventiv la un nivel calitativ superior se poate realiza numai de cadrele financiar-contabile care au o foarte bună pregătire profesională și experiență în această muncă, o însemnătate aparte o prezintă instruirea permanentă a celor ce exercită acest control,

cu accent deosebit pe cunoașterea legilor și pe aplicarea fermă și exigentă a reglementărilor în vigoare. Desigur, răspunderea directă pe care o au cei desemnați prin lege să exercite controlul financiar-preventiv — contabilul-șef, respectiv conducătorul compartimentului financiar-contabil — este foarte mare și ea se cere permanent întărită ; deosebit de important ni se pare însă ca preocuparea pentru respectarea legilor și creșterea eficienței economice, pentru eliminarea risipei să se manifeste în cît mai înalt grad în toate compartimentele unităților socialiste.

Întărirea disciplinei economico-financiare impune luarea de măsuri hotărîte pentru ca, paralel cu simplificarea tuturor formelor de evidență să se înlăture posibilitățile de sustrageri din avutul obștesc printr-o evidență strictă în fiecare unitate socialistă, care să permită cunoașterea în orice moment a elementelor patrimoniale și a modului cum sînt gospodărite resursele materiale și bănești încredințate.

■

SARCINILE SPORITE ce decurg din planul național unic de dezvoltare economico-socială și bugetul de stat impun și **creșterea considerabilă a rolului contabilului-șef din toate unitățile socialiste,** care potrivit atribuțiilor ce-i sînt conferite prin lege și prin întreaga lui activitate, trebuie să asigure respectarea strictă a legalității în domeniul economic, financiar și valutar, contribuind prin toate mijloacele la realizarea sarcinilor de plan, cu prioritate a exportului și obținerea unei eficiențe maxime, opunîndu-se în mod hotărît oricărei cheltuieli nelegale sau neeficiente.

● În acest scop **va trebui să sporească considerabil contribuția adusă, astfel încît bugetele de venituri și cheltuieli** — instrumente de planificare, analiză și control a întregii activități **— să fie elaborate în strînsă corelare cu indicatorii din planul economic, cu participarea tuturor compartimentelor din unitate,** asigurîndu-se încadrarea în sarcinile de plan aprobate, mobilizarea tuturor rezervelor existente, cunoscînd că prevederile stabilite privind veniturile sînt minime, iar cele referitoare la cheltuieli sînt maxime. După dezbaterea și adoptarea în adunarea generală se cere acționat cu răspundere deosebită pentru ca principalii indicatori economici și financiari să fie defalcați cît mai judicios pe fabrici, secții, ateliere etc., acționîndu-se pentru îndeplinirea în bune condițiuni a acestora. Organele financiare, contabilul-șef trebuie să se implice mai activ în analizele lunare în care organul colectiv de conducere analizează modul de realizare a prevederilor din bugete, aducîndu-și o contribuție sporită la stabilirea de măsuri care să asigure realizarea și depășirea veniturilor, menținerea echilibrului între încasări și plăți, constituirea fondurilor proprii și îndeplinirea obligațiilor față de bugetul de stat, bănci și furnizori, încadrarea în volumul de credite aprobat.

● Un domeniu important în care contabilul-șef trebuie să-și îndeplinească cu fermitate atribuțiile este cel al fundamentării, efectuării și reducerii continue a cheltuielilor. În acest sens, deosebit de important este să se acționeze în așa fel încît indiferent de natura lor și sursa de finanțare, costurile să fie dimensionate și efectuate pe baza normelor și normativelor aprobate, în strictă concordanță cu realizarea producției, cu respectarea strictă a legii, asigurînd un regim sever de economii. În execuție, pe baza programelor speciale de încadrare în costurile de producție se impune urmărirea modului de realizare a cheltuielilor pe fiecare produs, activitate sau serviciu prestat, față de prevederile planului ca limită și destinație, luîndu-se măsuri pentru micșorarea acestora, prin reducerea sau anularea cheltuielilor care nu sînt strict necesare sau oportune.

Este necesar să se înțeleagă bine că în toate întreprinderile contabilii-șefi trebuie să nu admită nici o depășire a cheltuielilor planificate (directe, indirecte, administrativ-gospodărești) sau efectuarea de cheltuieli interzise de lege, precum și schimbarea destinației fondurilor sau a surselor materiale, cunoscînd că astfel de abateri constituie infracțiuni pedepsite de legea penală. Acești specialiști este necesar să se implice mai puternic în prevenirea și evitarea cu desăvîrșire a cheltuielilor cu caracter neeconomicos (amenzi, locații, contrastalii, bonificații, rebuturi, remanieri etc.), iar dacă acestea s-au produs, în stabilirea răspunderilor în sarcina persoanelor vinovate, în recuperarea acestora în condițiile legii.

Insistăm și cu acest prilej asupra faptului că îndeplinirea cu succes a sarcinilor complexe și de mare însemnătate ce revin în etapa actuală contabililor-șefi necesită competența profesională, autoritate în exercitarea atribuțiilor și colaborarea strînsă cu ceilalți factori din unitatea respectivă. Bazîndu-se pe competența profesională (cerută de complexitatea problemelor activității economico-financiare) și pe autoritatea în exercitarea atribuțiilor (determinată de faptul că potrivit legii aceste organe au o serie de obligații și răspunderi, cum ar fi de pildă refuzarea efectuării oricăror cheltuieli nelegale sau ineficiente, indiferent de persoana din interiorul întreprinderii sau din afara acesteia care le-ar fi solicitat), contabilii-șefi trebuie să reziste oricăror presiuni care s-ar face asupra lor pentru a semna și accepta orice cheltuială care nu se încadrează în prevederile legale sau care nu are eficiență economică.

● O îndatorire de înaltă responsabilitate a contabilului-șef care se cere mereu mai bine și mai exigent îndeplinită în practică se referă la **exercitarea controlului financiar preventiv,** activitate care trebuie astfel organizată și efectuată încît să permită intervenții operative și hotărîte pentru preîntîmpinarea neajunsurilor din activitatea unităților, înainte de a se produce efecte negative, pentru obținerea unei eficiențe înalte din faza de luare a deciziilor. Conducerea compartimentului cu atribuții financiar-contabile, respectiv contabilul-șef, ca organ de specialitate, are obligația ca în cadrul organismelor de conducere colectivă să urmărească respectarea dispozițiilor legale în acest domeniu, să oprească înainte de efectuare toate operațiile care nu sînt legale, necesare, oportune sau economicoase în faza de angajare și de plată, respectiv de încasare, după caz. Acesta trebuie să aplice cu fermitate prevederile legale în cazurile în care se impune a se refuza acordarea vizei, fie în faza de angajare sau de plată. Așa după cum arăta secretarul general al partidului, **„contabilul șef are răspunderea să semneze dacă cheltuiala care se propune este bună, se încadrează în prevederile legilor, este economicoasă sau nu. Și, dacă constată că nu se încadrează în prevederile legale, să refuze să facă plățile și să semneze !"** În cazul în care conducătorul unității dispune în scris, pe propria răspundere, efectuarea operației refuzate la viză, contabilul-șef este obligat să încunoștiințeze în termen de două zile, în scris, pe conducătorul organului ierarhic superior, inspecțiile teritoriale financiare de stat etc.

● În fine, un alt domeniu important în care contabilul-șef are un rol decisiv este acela referitor la **realizarea la timp și în întregime a veniturilor planificate în fiecare întreprindere, satisfacerea la termen și în întregime a obligațiilor unităților economice față de bugetul de stat.** În acest scop este necesar să sporească răspunderile și implicarea contabilului-șef în stabilirea corectă a rezultatelor financiare pe bază de bilanț, prin înregistrarea tuturor veniturilor și a cheltuielilor, efectuarea cu respectarea prevederilor legale a cheltuielilor care se suportă direct din rezultate, calcularea corectă a prelevării unei părți din valoarea producției nete, precum și determinarea reală a beneficiului. Totodată, potrivit legii, trebuie îndeplinite în mod riguros obligațiile de vărsăminte către buget (cote-părți de beneficiu, prelevarea unei părți din producția netă, impozitul pe circulația mărfurilor, celelalte impozite, taxe etc.), precum și a celor către organele tutelare.

Deși cele arătate nu epuizează răspunderile contabilului-șef din unitățile economice, considerăm că aspectele relevate sînt suficiente pentru a ilustra sarcinile tot mai însemnate ce revin acestora în prezent. Desigur, apreciem că numai printr-o acțiune comună, convergentă a organelor financiare cu cele tehnice și economice, se pot soluționa cu eficiență sporită problemele complexe ce apar în activitatea fiecărei întreprinderi ; în acest cadru, organele financiare din toate unitățile pot și trebuie să-și aducă o contribuție sporită la buna gospodărire a fondurilor materiale și bănești, la punerea în valoare a rezervelor existente, la asigurarea îndeplinirii integrale și în condiții de eficiență sporită a tuturor sarcinilor prevăzute în plan și buget.

dr. Radu CIURILEANU
director general în Ministerul Finanțelor

CULTURILE DUBLE — MIJLOC DE FOLOSIRE INTENSIVĂ A SUPRAFEȚELOR AGRICOLE

AȘA CUM A DOVEDIT tot mai pregnant experiența din ultimii ani, condițiile pedoclimatice dintr-o serie de zone agricole ale țării permit ca de pe aceeași suprafață de teren să se obțină succesiv, în același an, două recolte, la culturi de cîmp diferite, ceea ce — pe lîngă o folosire intensivă a pămîntului, principala resursă a agriculturii — asigură producții vegetale sporite în vederea acoperirii necesarului de alimente al populației și de furajare a animalelor, aducînd totodată venituri suplimentare unităților cultivatoare.

La recenta plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„Suprafața noastră e mică, o cunoașteți. Nu o mai putem extinde ! Dar prin culturile duble, prin culturi succesive, prin culturi intercalate putem să creștem această suprafață cu 30—40 la sută — și deci să cultivăm, în fond, 13—14 milioane de hectare. Stă în puterea noastră și trebuie să facem acest lucru !"**

Anul acesta, corespunzător sarcinilor din planul de stat, unitățile agricole de stat și cooperatiste au de însămînțat două milioane de hectare cu culturi duble și succesive, din care 600 mii de hectare cu porumb pentru boabe, iar diferența cu plante furajere, legume și alte culturi. Aceasta reprezintă o sarcină de cea mai mare importanță pentru economia națională.

Determinarea suprafeței și a producției

ÎNTRUCÎT reușita acestor acțiuni este condiționată în principal de modul în care sînt satisfăcute condițiile de temperatură și umiditate, se consideră următorii indicatori de stabilire a dimensiunilor și nivelurilor de producție a culturilor duble : ● **proporția pe teritoriu a orzului și grîului,** deoarece aceste culturi, părăsind mai devreme terenul, lasă o perioadă mai mare de vegetație pentru cele care le urmează ; ● **suprafața amenajată pentru irigații** — dat fiind faptul că irigațiile îmbunătățesc conținutul indicelui hidrotermic pe teritoriile de ses, secetoase, cu căldură suficientă, dar deficiente sub aspect hidric ; ● **suma gradelor de temperatură** — indicator semnificativ pentru regiunile reci ale țării.

Prin prisma acestor criterii și indicatori subliniem că, dacă în zonele secetoase ale țării factorul limitativ în extinderea culturilor duble îl constituie resursa hidrică, în teritoriile de deal și de munte, restricția principală o constituie factorul termic. În acest sens, în tabelul nr. 1 se prezintă elementele de apreciere a limitelor de cultură a plantelor în cultură succesivă în zonele reci ale țării, după datele Stațiunii agricole centrale Brașov.

Tabelul nr. 1

Criterii de apreciere	Condiții
Perioada de recoltare a cerealelor timpurii :	
— orz de toamnă	5—10 zile
— orzoaică de toamnă	10—20 zile
Perioada de vegetație rămasă pînă la căderea primelor brume	60—65 zile
Suma gradelor de temperatură în perioada de vegetație a culturilor duble (10 iulie — 15 septembrie) :	
— necesar	minim 1200°
— asigurat (medie pe 10 ani)	minim 1100°

Potrivit înregistrărilor Stațiunii experimentale zootehnice Sighetu Marmației, suma gradelor de temperatură pe întreaga perioadă de vegetație activă a culturilor (20 aprilie — 30 septembrie) pe teritoriul de nord al județului este de 2640—2750°. Evident că în aceste condiții, sortimentul culturilor duble se restrînge cu precădere la culturile furajere, vizîndu-se teritoriile relativ mai calde din zonele respective.

În cultura a doua : porumb boabe, plante tehnice, legume

CU PRIVIRE la eficiența acestor culturi consemnăm rezultatele deosebite ale unor unități agricole socialiste în anul 1983, în condiții climatice nu tocmai favorabile. Astfel, la C.A.P. Vădăstrița, județul Olt, în sistem irigat, după recoltarea orzului și a grîului s-au însămînțat culturi duble (porumb boabe, sfeclă de zahăr, legume) pe o suprafață de 339 ha pe terenurile cooperativei și pe 140 ha pe loturile în folosință personală ale cooperatorilor, obținîndu-se o producție medie la hectar de 9 600 kg de porumb știuleți, 15 000 kg de sfeclă de zahăr, 23 000 kg de varză, 3 300 kg de fasole păstăi, 2 300 kg de castraveți ; valoarea producției realizate la culturile duble a însumat aproape 2,5 milioane de lei, adică peste 5 000 de lei la hectar. Și la C.A.P. Ulmu, județul Călărași, în sistem irigat, de pe 150 ha cultivate cu porumb în cultură dublă s-au recoltat cîte șapte tone de porumb știuleți la hectar. La C.A.P. Glodeanu Sărat, județul Buzău, în sistem neirigat, folosindu-se unele terenuri eliberate de orz și chiar de grîu, s-au cultivat în cultură dublă 400 ha cu porumb boabe (obținîndu-se în medie 5 000 kg de știuleți la hectar), iar alte suprafețe cu floarea-soarelui și fasole ; randamentele bune obținute s-au datorat folosirii de hibrizi și soiuri dintre cele mai timpurii, respectării stricte a tehnologiilor preconizate, fluxului susținut al lucrărilor de eliberare a terenului de produsele secundare ale culturilor anterioare și însămînțării culturilor duble în cel mult 48 de ore de la recoltarea plantelor premergătoare.

Culturile duble furajere

CULTURILE furajere dețin proporția cea mai mare din totalul suprafeței destinate culturilor duble. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta, la plenara menționată : **„Chiar dacă obținem numai culturi furajere acolo unde însămînțăm după 20 iulie — mă refer la porumb — aceasta este o cultură foarte bună pentru a asigura baza furajeră a animalelor".**

În exprimare procentuală (considerînd ca etalon pășunea c=100) echivalentul amidon este de 155 la silozul de ierburi, 182 la fîn, 300 la sfecla de furaj, 309 la silozul de cereale, 364 la gramineele perene uscate și 491 la concentrate. Cum culturile duble sînt destinate masei verzi și fînului, este notabilă eficiența economică a acestora în cadrul ansamblului bazei furajere. Nu numai faptul că nivelul costului este mai redus, dar ele prezintă și o serie de alte avantaje : au un indice de consumabilitate superior celui al cerealelor boabe și se realizează cu consumuri energetice mai mici.

De altfel, în Programul dezvoltării bazei furajere în actualul cincinal se prevede ca în anul 1985, din totalul de cca. 52 milioane unități nutritive, peste 35 de milioane să fie realizate de către furajele de volum. Or, suprafața prevăzută cu culturi duble furajere — în totalitate destinate pentru masă verde sau fîn — egalează întreaga suprafață arabilă prevăzută pentru plantele furajere de volum în prima cultură.

Considerînd comparativ densitatea animalelor pe teritoriu, la noi și în unele țări cu condiții naturale asemănătoare, ar rezultă că dispunem de o înzestrare cu teren agricol pe o unitate vită mare suficientă pentru a rezolva echilibrul balanței furajere fără concursul culturilor duble. Astfel, în țara noastră revin 0,87 ha de teren agricol — din care 0,64 ha de pajiști și 0,23 ha de teren arabil — pe o U.V.M., față de 0,50 (respectiv 0,40 și 0,10 ha) în R.F. Germania și 0,40 ha (respectiv 0,10 și 0,30 ha) în Franța. Numai că, în timp ce la noi suprafața care revine pe U.V.M. este de 1,74 ori mai mare decît în R.F. Germania, producția de substanță uscată la hectar reprezintă numai 47,7%. De asemenea, trebuie avut în vedere faptul că în cincinalul precedent, în timp ce efectivele de bovine au evoluat de la 6,126 la 6,513 milioane, iar ovinele de la 13,865 la 15,820 milioane, suprafața de teren arabil destinată plantelor de nutreț a scăzut de la 1,487 milioane de ha la 850,1 mii de ha. În vederea echilibrării balanței furajere, în primii 3 ani ai cincinalului actual, suprafața respectivă a crescut de la 959 mii la 1,287 milioane ha, tendință ce se menține : dacă în anul 1980 s-au însămînțat cu culturi duble furajere 872 mii ha, pentru 1985 sînt prevăzute cca 1,4 milioane ha.

Cercetările vizînd perioada cincinalului trecut consemnează următoarele niveluri de producție la culturile duble pe teritoriul din zonele de deal și de munte : 9,1 t/ha în județul Brașov, 8,5 t/ha în Bistrița-Năsăud, 7,7 t/ha în Maramureș, 6,2 t/ha în Neamț. Chiar și în anul 1983, la nivel republican, în condiții nefavorabile din punct de vedere climateric, la o producție medie de 5,5 t/ha la plantele anuale de masă verde, s-au obținut peste 2,3 milioane de tone, iar la 6,4 t/ha la porumb siloz — 2,4 milioane de tone. Pe fondul extinderii lucrărilor de îm-

Tabelul nr. 2

Suprafețe și producții medii la culturile duble furajere prevăzute pentru anul 1985 și factorii de determinare *)

Zona	Culturi duble furajere			Suprafața amenajată pentru irigații	Suprafața cultivată cu :	
	mii/ha	t/ha	% din arabil	mii ha	orz mii	grîu ha
Cîmpia Română de Sud (1)	499	19,9	16,1	1430	225	660
Podișul Dobrogei (2)	142	19,3	18,5	495	69	174
Podișul Moldovei (3)	210	17,0	17,8	113	66	309
Cîmpia Tisei, Piemonturile vestice, Carpații Occidentali (4)	230	15,7	15,3	94	124	385
Piemontul și Subcarpații Getici, Subcarpații de Curbură, Cîmpia Română de Nord (5)	150	15,0	14,9	100	59	235
Podișul și Subcarpații Moldovei (6)	106	14,9	14,9	57	42	155
Podișul și Carpații Interiori ai Transilvaniei (7)	104	11,8	9,4	32	115	238
Zona montană (8)	30	11,0	5,4	11	38	105
Total	1471	17,2	14,9	2332	741	2262

*) Datele privind factorii de determinare se referă la anul 1983.
Zona (1) : — județele : Brăila, Ialomița, Călărași, Giurgiu, Sectorul agricol Ilfov, Teleorman, Olt, Dolj, Mehedinți ; **Zona (2) :** Constanța, Tulcea ; **Zona (3) :** Galați, Vaslui, Iași, Botoșani ; **Zona (4) :** Timiș, Arad, Bihor, Satu Mare ; **Zona (5) :** Gorj, Vîlcea, Argeș, Dîmbovița, Prahova, Buzău ; **Zona (6) :** Vrancea, Bacău, Neamț, Suceava ; **Zona (7) :** Mureș, Cluj, Sălaj, Alba, Sibiu, Brașov, Covasna ; **Zona (8) :** Caraș-Severin, Hunedoara, Harghita, Bistrița-Năsăud, Maramureș.

bunătățiri funciare, în mod deosebit a irigațiilor, al îmbunătățirii hibrizilor și soiurilor de plante furajere destinate culturilor duble, al sporirii alocării de îngrășăminte chimice, se prevede ca în acest an, producția medie la porumbul siloz în cultură dublă să ajungă la 25 t/ha.

Sistemul cu două culturi furajere se prevede să se extindă de preferință pe terenurile amenajate pentru irigat, folosind scheme, care asigură producții medii mai mari, cum sînt : **porumb siloz, după orz de toamnă, după raigras aristat (lolium multiflorum) semănat în august, recoltat de două ori ; porumb siloz, iarbă de Sudan sau sorg, după rapiță furajeră sau borceag de toamnă ; porumb masă verde, rapiță sau varză furajeră, după grîul de toamnă.**

În regiunile în care factorul termic este restrictiv pentru culturile duble, porumbul furajer s-ar preta doar după orzul recoltabil cel mult pînă la jumătatea lunii iulie, sau după borceagul de primăvară recoltat cam în aceeași perioadă, dar are condiții mai bune de reușită după secară, sau după borceag de toamnă. Suma redusă a temperaturilor active creează greutăți porumbului furajer în cultură dublă, dar corespunde cerințelor la rapiță și lolium multiflorum. Rapița în cultură dublă în zonele de deal și de munte se seamănă în luna iunie, pentru a fi pășunată în luna septembrie, cînd animalele vin de la munte. Rapița semănată în august se consumă de către animale în luna aprilie anul următor. Loliumul semănat în iunie oferă un pășunat sau o coasă în toamnă, iar în aprilie următor încă o coasă. După lolium se poate cultiva rapița, consumabilă la prima coasă în primăvara anului viitor. Dintre toate culturile duble furajere cel mai mult se pretează la temperaturi scăzute rapița.

Ținînd seama de criteriile și indicatorii menționați, în cadrul unui studiu de mai mulți ani efectuat în județe și stațiuni experimentale reprezentative pentru zonalitatea pe teritoriu a producției agricole — cu privire la determinarea suprafețelor de teren arabil pentru culturile furajere de volum —, s-au determinat dimensiunile și nivelurile de producție ale culturilor furajere duble, pe zone naturale ale țării, pentru anul 1985, redate în tabelul nr. 2.

Pentru anul 1985 se preved culturi duble furajere, pe cca 1,4 milioane de ha, se preconizează suprafețe și niveluri de producții mai mari în Cîmpia Română de Sud și Podișul Dobrogei — teritorii cu o pondere mai mare a terenurilor irigate, în Podișul Moldovei — cu soluri relativ fertile și cu perioadă de vegetație mai lungă, în Cîmpia Tisei — cu aport susținut al apei freatice, în zona Cîmpiei Române de Nord și în cea a dealurilor înalte și colinelor din Subcarpații Meridionali și în Podișul și Subcarpații Moldovei — cu un raport hidrotermic echilibrat.

Suprafețe restrînse și producții sensibil mai reduse se propun în județele din incinta Subcarpaților Interiori, în Podișul Transilvaniei și în zona montană, caracterizate prin deficit termic și cuprinzînd terenuri cu o capacitate productivă redusă. Este important de constatat faptul că dacă în cursul cincinalului trecut — în condițiile în care irigațiile se situau cu o pondere mai redusă și pe terenurile cu culturi duble — nu se efectuau întotdeauna udările la proporțiile necesare, iar în zonele colinare și montane suprafețele mici cultivate cu culturi duble permiteau amplasarea acestora pe terenurile relativ mai favorabile, în prezent se remarcă o ușoară tendință de realizare a unor niveluri de producție ceva mai mari pe teritoriile cu un climat mai rece, cu umiditatea asigurată. **Investigațiile efectuate la nivelul județelor și al stațiunilor experimentale agricole ne conduc la concluzia că în profil teritorial culturile duble se resimt mai mult la deficitul de apă decît la insuficiența de căldură.** De aici decurge tendința și în cincinalul actual — fundamentată pe experiența a circa 20 de ani, de cînd se practică la dimensiuni notabile culturile duble — de a se promova în proporție mai mare, îndeosebi pe zonele de deal și de munte, culturile anuale pentru masă verde și fîn — solicitînd cu precădere asigurarea necesarului hidric, în dauna porumbului siloz, sensibil la insuficiența factorului termic. (Astfel, la nivel republican, dacă în anul 1980 se realiza un raport de 1,45:1 în favoarea porumbului siloz, în 1983 prioritare au fost culturile anuale pentru masă verde și fîn, în proporție de 1,13:1). **Este posibil ca în perspectivă, la dimensiuni sensibil mai mari ale irigațiilor, porumbul siloz în cultură dublă să-și consolideze locul.**

În raport cu factorii de determinare, în Cîmpia Română de Sud și în Podișul Dobrogei culturile duble furajere se prevăd la dimensiunile integrale ale culturii orzului și parțial a grîului, suprafața totală a terenului arabil irigat depășind de circa trei ori suprafața preconizată a fi cultivată cu culturi duble. Proporția culturilor duble scade apoi în zonele mai puțin calde, depășind totuși cu mult suprafețele amenajate pentru irigații.

Complexul de măsuri tehnico-organizatorice necesare

OBȚINEREA unor rezultate bune în sistemul culturilor duble solicită asigurarea bazei tehnico-materiale adecvate. În acest sens, menționăm că pentru ca a doua cultură să ajungă la maturitate — ne referim la porumbul boabe, sfecla de zahăr, floarea-soarelui, fasole, legume — este necesar să dispunem de semințe din soiuri și hibrizi timpurii. Se impun, de asemenea, să fie livrate cantitățile necesare de îngrășăminte chimice și erbicide, să se respecte numărul de udări și cantitatea de apă în raport cu culturile, stadiile de vegetație și condițiile climatice specifice și să se aplice tehnologiile respective, ca la plantele din cultura întîi.

Prima condiție în asigurarea reușitei culturilor duble și succesive o constituie **însămînțarea în perioadele optime,** ceea ce presupune realizarea unui flux continuu : recoltat, strîns paie, arat și semănat ; fiecare porțiune de teren arată sau discuită să fie însămînțată în aceeași zi, fertilizarea efectuîndu-se în același timp cu semănatul. În acest scop, este necesar să se lucreze continuu, ziua la strîngerea și depozitarea recoltei, iar noaptea la eliberarea de resturi vegetale și la pregătirea terenurilor, astfel încît de la strîngerea recoltei de pe o anumită suprafață și pînă la însămînțarea acesteia cu culturi duble și succesive să nu treacă mai mult de 48 de ore. În acest context, se dovedesc necesare repartizarea judicioasă a forțelor mecanice, asigurarea mecanizatorilor pentru schimbul de zi și de noapte, a formațiilor complexe de mecanizatori și cooperatori, utilizarea la întreaga capacitate a mașinilor existente, repartizarea culturilor în acord global.

Eficiența culturilor duble o determină nu numai asigurarea bazei tehnico-materiale necesare, dar și, în aceeași măsură, respectarea riguroasă a tehnologiilor de producție și aplicarea unui complex de măsuri organizatorice, pentru ca aceste culturi să contribuie la intensificarea folosirii pămîntului, la creșterea economică în agricultură.

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

Contribuția Uniunii Economice Internaționale „Interchimfibre"-București la dezvoltarea colaborării între țările membre C.A.E.R.

PENTRU satisfacerea cît mai deplină a necesarului de fibre chimice de calitate superioară al țărilor membre C.A.E.R. și pornind de la necesitatea extinderii și adîncirii colaborării economice și tehnico-științifice în domeniul producerii de fibre chimice, guvernele Bulgariei, Cehoslovaciei, R. D. Germane, României, U.R.S.S. și Ungariei au hotărît în anul 1974 să înființeze Uniunea Economică Internațională în domeniul fibrelor chimice „INTERCHIMFIBRE" cu sediul la București, în Republica Socialistă România. Convenția privind înființarea Uniunii a fost semnată de reprezentanții împuterniciți ai guvernelor și ratificată de organele competente ale părților contractante.

Desfășurîndu-și activitatea în conformitate cu interesele țărilor participante, U.E.I. „INTERCHIMFIBRE" se conduce după hotărîrile Consiliului Uniunii și ține seama de recomandările adoptate și sarcinile trasate la ședințele Comitetului Executiv al Consiliului și ale Comisiei Permanente C.A.E.R. pentru colaborarea în domeniul industriei chimice, în direcția dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice între țările membre și a creșterii eficienței activității Uniunii.

Identificarea unor multiple domenii de specializare în domeniul fibrelor și echipamentelor

ÎN VEDEREA exercitării funcțiilor și îndeplinirii sarcinilor care îi revin din Convenție și Statut, Uniunea acționează pentru dezvoltarea colaborării și evidențierea posibilităților de specializare în producția unor tipuri de fibre chimice, precum și pentru amplificarea livrărilor reciproce de astfel de fibre, pe baze reciproc avantajoase. Astfel, în cadrul U.E.I. „INTERCHIMFIBRE" a fost pregătită **Convenția de specializare multilaterală internațională în fabricarea unor tipuri de fibre chimice** pe care au semnat-o organizațiile economice corespunzătoare din Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România și U.R.S.S. Convenția se referă la schimburile reciproce privind următoarele tipuri de fibre chimice de bază : fire textile poliesterice pentru ață de cusut, fibre polipropilenice, fire tip covor și textile texturate, fire textile diacetat, fibre polivinilcloridice. Spre exemplu, în acest cadru România exportă în U.R.S.S. fire poliesterice pentru ață de cusut (domeniu în care s-a specializat) și fire textile poliesterice texturate ; în același timp importă din U.R.S.S. fire diacetat și fibre policlorvinilice. Convenția menționată cuprinde totuși un sortiment limitat de fibre chimice, care nu asigură în întregime necesarul țărilor participante și de aceea Uniunea acționează pentru extinderea Convenției și asupra altor tipuri de fibre chimice : fibre și cablu poliesterice, filamente poliesterice pentru scopuri tehnice și o serie de fibre cu destinație specială.

Paralel cu activitatea de specializare în producția unor tipuri de fibre chimice, în scopul evidențierii posibilităților și a extinderii schimburilor reciproce suplimentare de fibre chimice peste cantitățile convenite de țări în acordurile de lungă durată, în cadrul Uniunii se organizează periodic consfătuiri ale specialiștilor cu participarea reprezentanților organizațiilor producătoare, consumatoare și de comerț exterior ale țărilor. Acest gen de consfătuiri oferă specialiștilor țărilor un cadru adecvat pentru evidențierea de noi posibilități de livrări și pentru tratative preliminare, bi și multilaterale, referitoare la volumul, calitatea, termenele și condițiile de vînzare, ceea ce facilitează încheierea de către organizațiile de comerț exterior ale țărilor interesate a unor contracte suplimentare de livrări reciproce. Astfel, la consfătuirea organizată la începutul anului 1985, participanții și-au exprimat interesul de a exporta sau importa suplimentar în acest an peste 100 de sortimente, totalizînd peste 90 000 t fibre și fire chimice, ceea ce demonstrează eficiența și utilitatea organizării acestor întîlniri.

În conformitate cu recomandările Comisiei Permanente C.A.E.R. pentru colaborare în domeniul industriei chimice și avînd în vedere actualitatea problemei colaborării în domeniul asigurării producției de fibre chimice cu utilaje, dotare tehnologică și piese de schimb, în cadrul U.E.I. „INTERCHIMFIBRE" a fost elaborată și semnată de către organizațiile economice din Bulgaria, R. D. Germană, Polonia, România, U.R.S.S. și Ungaria, **Convenția multilaterală internațională de specializare în producția pompetelor dozatoare cu roți dințate pentru fibre chimice.** Țările semnatare s-au specializat pe un număr de circa 40 de tipodimensiuni de pompete, pentru diverse tipuri de mașini de filat fibre chimice, ceea ce dă posibilitatea realizării unor schimburi reciproce de ordinul zecilor de mii de bucăți pe an. A fost, de asemenea, semnată de către organizațiile economice din Bulgaria, Cehoslovacia, România, Ungaria și R. D. Germană **Convenția internațională multilaterală de specializare în producția filierelor pentru fibre sintetice,** iar în anul 1985 partenerii Convenției au convenit să extindă nomenclatorul producției specializate și asupra filierelor pentru fibre artificiale, ceea ce va permite dublarea volumului livrărilor pentru perioada 1985—1990.

În baza acestei convenții, de exemplu, România a importat din R.D. Germană filiere de diferite tipodimensiuni. Pentru perioada 1986—1990 Convenția de specializare s-a extins asupra filierelor în compoziția cărora se folosesc metale prețioase (aur, platină, tantal) destinate filării fibrelor artificiale. Un alt domeniu în care s-au realizat înțelegeri de specializare internațională între organizațiile economice din Bulgaria, România și Ungaria, se referă la **producția conducătorilor de fir ceramici pentru fibre chimice.** Organizațiile economice din R. D. Germană, U.R.S.S. și Cehoslovacia, au efectuat testări ale acestor accesorii și și-au exprimat interesul de a adera la această Convenție în viitorul apropiat. În cadrul Uniunii participanții la toate aceste convenții examinează anual stadiul îndeplinirii obligațiilor asumate de parteneri în ceea ce privește termenele, volumul livrărilor și nivelul tehnic al producției specializate.

Avînd în vedere interesul manifestat de membrii Uniunii și dorința acestora de a colabora pentru acoperirea necesarului cu piese de schimb, mașini și utilaje, în scopul reducerii importului pe valută liber convertibilă și pentru evidențierea posibilităților de colaborare ale țărilor interesate în ceea ce privește fabricarea și folosirea în țările membre ale C.A.E.R. a diferitelor utilaje pentru prelucrarea fibrelor chimice, a fost întocmită, pe baza informărilor primite din țările membre, lista acestor produse, cuprinzînd caracteristicile lor tehnico-economice. Apreciat pozitiv de membrii Uniunii, acest studiu le-a oferit posibilitatea să identifice noi domenii concrete de colaborare.

Uniunea a mijlocit vizite de lucru ale specialiștilor țărilor interesate la uzinele de fire și fibre chimice, unde sînt în exploatare aceste utilaje, ceea ce a condus la cunoașterea mai bună a potențialului țărilor, la extinderea schimburilor comerciale reciproce. Spre exemplu, aceasta a dat posibilitatea unor parteneri din R. D. Germană, Polonia, și U.R.S.S. să solicite întreprinderilor românești mașini și utilaje cum ar fi : mașini complexe de filat continuu mătase viscoză FVC-60, mașini de răsucit cu dublă torsiune, tip DT, de bobinat sub tensiune, tip MBT, de dublat-răsucit fire subțiri, tip DRF (fabricate de întreprinderea „Unirea" Cluj-Napoca), precum și mașini de filat celofibră cu modul ridicat la umed, fabricate de întreprinderea „Nicovala" din Sighișoara.

Conlucrarea în obținerea de noi tehnologii

COLABORAREA tehnico-științifică se desfășoară în cadrul unui plan de colaborare convenit de către Consiliul Uniunii, tematica lucrărilor referindu-se la îmbunătățirea tehnologiilor existente de fabricare a fibrelor chimice, elaborarea de noi procese de producție și utilaje de o mai mare productivitate, utilizarea mai eficientă a materiilor prime, perfecționarea proceselor tehnologice de fabricare a fibrelor de sortimente speciale cu proprietăți specifice. De asemenea, au fost luate în considerație cerințele industriei textile și de tricotaje privind extinderea sortimentelor și îmbunătățirea proprietăților de utilizare a fibrelor chimice.

Dintre lucrările realizate în cadrul colaborării și aplicate în producție, se pot menționa : metoda purificării lesiei prin presare fără dializă — în Bulgaria ; metoda purificării soluțiilor și apelor reziduale — în Polonia ; obținerea firelor textile poli-

amidice cu proprietăți antielectrostatice și tehnologia filării cu viteze mari, a etirării și texturării firelor poliesterice — în R.D. Germană ; folosirea materialelor nețesute pentru filtrarea viscozei și procedeul de purificare a gazelor de ventilație prin absorbție în fabricarea fibrelor viscozice — în Polonia ; tehnologia de producere a fibrelor poliesterice modificate, Dilana '73 și Dilala '74 — în Polonia ; tehnologia obținerii fibrelor poliesterice modificate TEROM — CA, TEROM — AP_1, TEROM — AP_2, — în România ; schema complexă a reducerii nocivității în producția fibrelor viscozice — în U.R.S.S. ; tehnologia fabricării firului covor poliamidic — în Cehoslovacia.

În consens cu recomandările organelor C.A.E.R., în cadrul U.E.I. „INTERCHIMFIBRE" au fost elaborate proiectele unor **Convenții privind colaborarea tehnico-științifică,** care se preconizează a fi semnate pînă la sfîrșitul anului 1985 ; dintre acestea pot fi menționate : realizarea de procese intensive și aparate pentru reconstruirea unităților existente de viscoză, inclusiv pentru fibre viscozice cu modul umed ridicat ; obținerea și folosirea fibrelor carbon din bitumuri de piroliză ; realizarea de linii automatizate pentru fabricarea fibrelor poliamidice și poliesterice, prin robotizare și folosirea tehnicii de calcul și a microprocesoarelor ; elaborarea de tehnologii cu deșeuri reduse sau fără deșeuri în fabricarea fibrelor viscozice.

În domeniul standardizării, în cadrul U.E.I. „INTERCHIMFIBRE" s-au elaborat proiectele a 22 **standarde C.A.E.R. privind metodele testării firelor și fibrelor chimice** și în prezent se efectuează lucrări pentru elaborarea de standarde C.A.E.R. privind condițiile tehnice pentru acele tipuri de fibre chimice care fac obiectul livrărilor reciproce dintre țările participante la Convenție și sînt incluse în Convenția de specializare în producția fibrelor chimice.

În scopul relevării interesului membrilor Uniunii și al îmbunătățirii organizării colaborării privind introducerea în producție a lucrărilor de cercetare științifică, experimentale și de construcții terminate, în cadrul U.E.I. „INTERCHIMFIBRE" s-a creat un **fond de informații** — care se actualizează anual — și care include lucrări de cercetare științifică, experimentale și de construcții, licențe și alte lucrări terminate, elaborate de țări și care pot fi propuse țărilor participante la Convenție. Fondul informațional conține 293 de lucrări tehnico-științifice terminate în țările participante la Convenție ; dintre acestea 30 de titluri sînt elaborate în cadrul Planului de colaborare tehnico-științifică al U.E.I. „INTERCHIMFIBRE" pe perioada 1981—1985.

Dat fiind interesul manifestat de specialiștii țărilor participante la Convenție față de extinderea schimbului reciproc de experiență în producția fibrelor chimice, Uniunea a organizat colective de specialiști ai țărilor și ai Uniunii, alcătuite din tehnologi, mecanici, economiști, cercetători etc., care au studiat experiența unor uzine de fabricare a fibrelor chimice. Astfel, echipe complexe de specialiști au vizitat 24 de uzine pentru producția firelor și fibrelor viscozice din Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, România și U.R.S.S., precum și pentru fibre polinozice din Bulgaria și Polonia, pentru fabricarea de fire tehnice poliamidice și cord din R. D. Germană, Polonia, România și U.R.S.S., fibre poliesterice în Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia și U.R.S.S. Ca urmare a vizitării uzinelor menționate au fost relevate peste 120 de propuneri privind colaborarea în domeniul extinderii experienței înaintate la întreprinderile țărilor interesate, propuneri orientate spre sporirea eficienței economice în producție, extinderea sortimentelor, creșterea calității producției, prelucrarea și utilizarea deșeurilor de fabricație și a materiilor prime secundare, protecția mediului înconjurător. Participarea specialiștilor români la lucrări a permis compararea tehnologiilor de fabricare, a utilajelor existente în organizațiile membre ale Uniunii cu cele din țara noastră, evidențiindu-se peste 40 de propuneri concrete aplicabile și la instalațiile din țară.

Uniunea își îndreaptă în prezent activitatea și spre studierea măsurilor elaborate și aplicate în țările membre în domeniul reducerii consumului de materii prime și energie, utilizării deșeurilor și a materiilor prime secundare, la fabricarea fibrelor chimice. În acest scop, pe baza datelor primite din partea Cehoslovaciei, R. D. Germane, României, U.R.S.S. și Ungariei și ca urmare a studierii de către specialiștii Uniunii a experienței uzinelor din Schwarza și Elsterberg — R.D. Germană, a Institutului de fibre chimice din Lodz și a Uzinei „Vistom" din Polonia, au fost întocmite referate detaliate, care au fost transmise țărilor pentru a fi folosite în colaborarea multilaterală sau bilaterală. Au fost elaborate, de asemenea, „Direcțiile principale ale colaborării țărilor participante la Convenția privind economisirea de materii prime, materiale, combustibil, energie și extinderea folosirii resurselor secundare în fabricarea fibrelor chimice în perioada 1986—1990 și pînă în anul 2000", precum și programe de colaborare pe teme concrete în această problemă.

În domeniul protecției mediului înconjurător, specialiști din Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia și România, împreună cu specialiștii din cadrul U.E.I. „INTERCHIMFIBRE", au avut consultații tehnico-economice la unele întreprinderi din aceste țări, privind problema epurării emanațiilor toxice, a regenerării băii de precipitare a fibrelor viscozice și a posibilității organizării colaborării țărilor în domeniul reviziilor și al reparațiilor periodice a instalațiilor existente. Propunerile concrete de colaborare au fost sintetizate și prezentate țărilor pentru a fi examinate și finalizate bi sau multilateral.

Utilizînd informațiile primite de la organizațiile membre și pe baza datelor din literatura de specialitate, în cadrul U.E.I. „INTERCHIMFIBRE" au fost elaborate peste 30 de studii și cataloage : prognoza dezvoltării industriei și consumului de fibre chimice în țările participante la Convenție și în lume, investițiile, tendințele de fabricare a materiilor prime, caracteristicile fibrelor chimice, metodele aplicate de reducere a consumului de materie primă și energie, inclusiv prin prelucrarea și utilizarea deșeurilor de fabricație și a materiilor prime secundare, tipurile de sortimente de fibre chimice care se produc în țările membre și care pot forma obiectul colaborării, Dicționarul poliglot, cuprinzînd termenii tehnici, în limbile țărilor membre, folosiți în domeniul fibrelor chimice ș.a.

În scopul satisfacerii cît mai depline a necesarului de auxiliari, coloranți sintetici și pigmenți al țărilor pentru producția de fibre chimice, Uniunea conlucrează strîns — obținînd rezultate pozitive — cu O.E.I. „INTERCHIM", care își are sediul în R. D. Germană, în baza Programului anual de colaborare între cele două organizații, în cadrul temei interramură „Efectuarea lucrărilor în domeniul sintezei și al folosirii auxiliarilor pentru fabricarea fibrelor chimice".

Direcțiile viitoare ale activității U.E.I. „Interchimfibre"

PROBLEMELE de bază ale activității Uniunii, în anii imediat următori, rămîn cele ale organizării colaborării între organizațiile economice membre ale Uniunii în domeniul realizării măsurilor prevăzute în Programul special de colaborare pe termen lung, partea referitoare la fibrele chimice.

— Se vor intensifica preocupările pentru dezvoltarea specializării și cooperării în producția diferitelor tipuri de fibre chimice, inclusiv pentru crearea tipurilor moderne de fibre cu caracteristici de întrebuințare superioare, prin reconstruirea și modernizarea unităților existente, precum și de organizare a colaborării în domeniul folosirii la maximum a capacităților existente, în scopul satisfacerii cît mai depline a necesarului țărilor interesate — participante la Convenție și creșterii livrărilor reciproce.

— Va continua activitatea de creare a premiselor necesare trecerii în viitorul apropiat a Uniunii la autofinanțare.

— În domeniul colaborării tehnico-științifice, eforturile vor fi îndreptate în direcția concentrării activității asupra finalizării temelor prioritare și a introducerii în producție a rezultatelor obținute.

— Se vor extinde lucrările de colaborare în domeniul utilizării economice și eficiente a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei în producția de fibre chimice, inclusiv prin extinderea domeniilor de utilizare a deșeurilor de fabricație și a materiilor prime secundare.

În vederea reducerii importurilor pe devize libere à materiilor prime de bază și a materialelor auxiliare — în special ale auxiliarilor textili pentru producția de fibre chimice, se va urmări specializarea fabricării acestora în țările participante la Convenție.

— Va continua activitatea de organizare a colaborării pentru studierea experienței înaintate în întreprinderi din țările interesate — participante la Convenție.

— Se vor elabora materiale informative, sinteze, cataloage, analize etc. de larg interes pentru membrii Uniunii.

Pornind de la faptul că în ansamblul relațiilor economice externe ale României, țară de sediu a Uniunii, un loc central revine colaborării și schimburilor economice și tehnico-științifice cu țările socialiste și îndeosebi cu țările membre ale C.A.E.R. dorim să ne aducem contribuția la adîncirea și perfecționarea în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice dintre aceste țări, în forme organizatorice variate, a căror alegere depinde de obiectul colaborării, de premisele și condițiile reale existente în țările participante, precum și de scopurile și sarcinile sale concrete.

ing. George COMĂNICI
director general U.E.I. „Interchimfibre" București

Stocul de cunoștințe profesionale: structură, semnificații, influențe

SPORIREA avuției naționale reprezintă un obiectiv major al politicii promovate de partidul și statul nostru, această dimensiune deosebit de însemnată a dezvoltării economice ilustrînd deopotrivă potențialul acumulat, modul de valorificare a acestuia, contribuția pe care o aduce fiecare generație la asigurarea unui nivel tot mai înalt de civilizație pentru sine și pentru generațiile care urmează. În cunoașterea acestui proces cu multiple și complexe determinări, cercetarea economică națională este călăuzită de concepția științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de tezele sale de inestimabilă valoare privind căile de sporire a avuției naționale în actuala etapă de dezvoltare a țării și în perspectivă. Pe baza unui fundament teoretic de mare valoare științifică, în țara noastră, în ultimii ani, se vădește o autentică emulație în planul examinării unor aspecte esențiale globale ale categoriei de avuție națională, precum și a aprofundării unor factori și componente cu influențe considerabile asupra dimensiunii și evoluției acesteia *).

Pe baza acestor largi deschideri, a acumulărilor dobîndite, ne-am concentrat atenția, în acest articol, asupra uneia din componentele avuției naționale — structura, semnificația și influențele stocului de experiență profesională. Precum se știe, ansamblul valorilor materiale și spirituale de care dispune o națiune la un moment dat este dependent — sub aspect cantitativ și calitativ — de pregătirea, respectiv competența profesională a generațiilor umane care s-au succedat istoricește în limitele granițelor unei țări. Promovînd o viziune novatoare de larg orizont prospectiv asupra ansamblului dialecticii dezvoltării, în opera revoluționară, social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu se demonstrează cu puterea argumentului științific rolul decisiv ce revine resurselor umane în cadrul avuției naționale. Reliefînd rolul de factor propulsor al resurselor umane asupra progresului social, a amplificării avuției naționale, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu este dezvoltată teza de largă rezonanță științifică și umanistă în baza căreia „populația reprezintă avuția supremă a fiecărei țări", iar „omul este scopul și rațiunea oricărei activități sociale".

Dintr-o asemenea perspectivă, categoria de „stoc de cunoștințe profesionale" (categorie cu un conținut complex, structurat într-un mod specific) prezintă o importanță aparte, întrucît ea permite nu numai o serie de corelații macro-sociale, ci și orientarea mai judicioasă a procesului de pregătire profesională. La rîndul său, elucidarea conținutului noțiunii în discuție impune analiza multilaterală a interdependențelor care apar și se manifestă între experiența umană acumulată de-a lungul timpului în activitatea social-economică, cercetarea științifică fundamentală și aplicativă — desfășurată la nivel național și mondial — și stocul de învățămînt, respectiv stocul de cunoștințe profesionale.

Stocul de cunoștințe profesionale se poate defini ca fiind totalitatea cunoștințelor științifice, tehnice, artistice, etc. însușite de populația unei țări pînă la un moment dat și utilizate de aceasta în procesul de creare a noi valori materiale și spirituale. Acestora li se alătură, în mod firesc, deprinderile practice de muncă specifice fiecărei profesii, precum și ansamblul atitudinilor și convingerilor moral-profesionale ale forței de muncă. Spre deosebire de stocul de învățămînt, care ia în considerare numai cunoștințele transmise prin școală, acest stoc cuprinde deopotrivă cunoștințele și deprinderile profesionale însușite în afara învățămîntului, în cadrul altor modalități de formare decît cele realizate prin școală.

Evidențierea semnificației practice a acestei categorii economice necesită cunoașterea surselor sale de constituire, dinamica temporală, anumite încercări de exprimare cantitativă. Una dintre cele mai importante surse de constituire a acestei componente a avuției naționale o reprezintă stocul de cunoștințe — științifice, tehnice, artistice, culturale etc. — național, dar și universal, stoc a cărui importanță poate fi apreciată în primul rînd în funcție de măsura în care este însușit — prin procesul de învățămînt și formare profesională — și utilizat în activitățile utile unei societăți. Între acesta și stocul de cunoștințe profesionale se instituie un sistem complex de relații cauzale, care explică, în bună măsură, printre altele, și dezvoltarea avuției naționale.

Cercetarea științifică apare astfel drept principala cale prin care se asigură multiplicarea și perfecționarea calitativă a volumului de cunoștințe de care poate beneficia o țară în dezvoltarea sa. Fără o activitate proprie susținută de cercetare nu poate fi asigurat progresul în domeniul cunoașterii, respectiv progresul economic și social absolut necesar în vederea ridicării calității vieții. Dar pentru ca munca de cercetare să devină tot mai eficientă, accentul cade în egală măsură atît pe pregătirea profesională a cercetătorilor (creatorilor), cît și pe cea a utilizatorilor de cunoștințe (alții decît cercetătorii), dat fiind faptul că între productivitatea muncii și nivelul de pregătire profesională al celor din producție există o dependență dintre cele mai strînse.

Stocul de cunoștințe științifico-tehnice și de altă natură care aparține unei națiuni la un moment dat nu este doar sursa, ci și rezultatul valorificării stocului de cunoștințe profesionale în decursul perioadelor anterioare. Tezaurul național științific, cultural, artistic etc. constituie, deci, atît rezultatul cît și cauza existenței și evoluției stocului de cunoștințe profesionale. Prin intermediul procesului de formare profesională a forței de muncă, inventarul ideilor, concepțiilor și teoriilor științifice este vitalizat și, într-un anume sens, multiplicat și potențat. Cu cît acesta este mai larg răspîndit și mai profund însușit de populația activă a unei țări, cu atît valoarea și utilitatea sa practică devin mai însemnate. Altfel rămîne o avere lipsită de modalitatea de a fi valorificată, supusă riscului uzurii morale.

Datorită schimbului internațional de idei, precum și datorită caracterului continuu și evolutiv al formării profesionale, stocul național general de cunoștințe se amplifică, sporindu-se astfel posibilitățile de îmbogățire — imediată și în perspectivă — a stocului național de cunoștințe profesionale, ca de altfel și a celui de bunuri materiale în care se concretizează. Aceasta deoarece, spre deosebire de schimbul internațional de mărfuri, în cadrul căruia bunurile materiale odată înstrăinate nu mai pot fi utilizate de cel care le-a înstrăinat, schimbul de idei prezintă particularitatea că oferă posibilitatea valorificării în continuare atît a ideilor furnizate, cît și a celor primite. Și este cunoscut că procesului de formare profesională îi revin sarcini deosebite în această direcție, atît pe linia îmbogățirii imediate a pregătirii profesionale a forței de muncă — deja formate sau în curs de formare — cît, mai ales, pe linia găsirii modalităților de sporire a creativității acesteia, creativitatea fiind unica cale de autoîmbogățire a zestrei de idei dobîndite pînă la o anumită dată.

Experiența umană acumulată în domeniul activităților economico-sociale, prin transmiterea ei de la o generație la alta, reprezintă, de asemenea, o altă sursă importantă de constituire a stocului național de cunoștințe profesionale. Deprinderile practice de muncă se dobîndesc în procesul de formare profesională — prin aceasta transmițîndu-se experiența deja acumulată către lucrătorii în formare — dar mai cu seamă direct în procesele de producție materială (sau nematerială). Ca urmare a unei anumite experiențe — mai mult sau mai puțin îndelungate — pregătirea profesională se consolidează și se perfecționează. Fiecare nouă experiență pregătește locul pentru experiențe ulterioare, acestea contribuind împreună la ceea ce am putea numi creștere profesională, cu implicații nemijlocite asupra creșterii economice. Acesta este de fapt și unul din motivele care determină să concepem și să înțelegem formarea profesională ca un proces continuu, dinamic, evolutiv.

În ceea ce privește caracteristicile pe care le prezintă stocul de cunoștințe profesionale al unei țări, între cele mai însemnate se evidențiază : organicitatea, propagabilitatea, sensibilitatea, multiplicitatea, adaptabilitatea și perisabilitatea.

*) Vezi lucrările sub semnătura sau coordonarea academician prof. **Manea Mănescu**, între care cea mai recentă „Avuția națională", Editura Academiei R.S.R.

a) Organicitatea este o caracteristică ce derivă din forma de prezentare, de existență a stocului de cunoștințe profesionale. Acesta nu se prezintă ca o masă amorfă de cunoștințe și deprinderi, ci este compartimentat, ordonat și sistematizat pe domenii de activitate, sectoare, ramuri și subramuri, unități economico-sociale, pe profesii și specialități, pe niveluri sau trepte de pregătire profesională, pe faze ale formării profesionale etc., putîndu-se vorbi chiar despre un **sistem** complex de cunoștințe și deprinderi profesionale.

b) Propagabilitatea reprezintă caracteristica stocului de cunoștințe profesionale de a putea fi transmis de la o colectivitate socială la alta sau de la o generație la alta. Însușirea de a putea și transmis în termen optim se manifestă cu atît mai intens cu cît stocul este mai bine structurat sau organizat și cu cît procesul de formare profesională — de calificare și perfecționare a calificării — este mai eficient. Sub acest aspect, eficiența sistemului de formare a forței de muncă depinde, la rîndul ei, de calitatea metodelor și tehnicilor formative întrebuințate, metode și tehnici care de fapt constituie o parte integrantă a însuși stocului de cunoștințe profesionale. Propagabilitatea este caracteristica ce generează necesitatea existenței și funcționării sistemului național de formare a cadrelor.

c) Sensibilitatea constituie însușirea stocului de cunoștințe profesionale de a reacționa la variația stocului general de idei, concepții, teorii etc., variație determinată de creșterea științifică, progresul tehnic, dezvoltarea și diversificarea experienței ș.a. Forma cea mai evidentă de manifestare a acestei însușiri o reprezintă prelungirea duratei procesului de formare profesională ca urmare a acțiunii factorilor enumerați.

d) Multiplicitatea este caracteristica stocului de care ne ocupăm de a se extinde o dată cu creșterea numărului de lucrători calificați și a duratei formării, dată fiind calitatea procesului de formare de a fixa aceeași cunoștință sau deprindere profesională la toate persoanele dintr-un anumit domeniu de activitate și profesie. Stocul de cunoștințe profesionale este întotdeauna — ca mărime — **un multiplu** al stocului general de cunoștințe aflat la un moment dat la dispoziția unei națiuni.

e) Adaptabilitatea este capacitatea stocului de cunoștințe profesionale de a corespunde în orice moment cererii sociale de cunoștințe și deprinderi, capacitate care derivă din modul de concepere, organizare și desfășurare a procesului de formare profesională a forței de muncă. Învățămîntul și formarea profesională sînt, prin excelență, procese orientate atît spre necesitățile curente, cît și spre cele de perspectivă. Spiritul anticipațional se manifestă aici mult mai intens decît în alte domenii, deoarece prevenirea neconcordanțelor între nevoia social-economică de cunoștințe și deprinderi profesionale și oferta procesului de formare este incomparabil mai puțin costisitoare decît înlăturarea lor. Existența sistemului de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor — conceput ca o componentă a procesului de formare profesională — oferă stocului de cunoștințe profesionale posibilitatea de a se adapta continuu schimbărilor care apar în activitatea economică și socială.

f) Perisabilitatea stocului de cunoștințe profesionale se datorează procesului de uzură fizică și morală la care sînt supuse cunoștințele și deprinderile.

Procesul de formare profesională a forței de muncă include, așadar, caracterul perisabil al stocului de cunoștințe profesionale, urmărindu-se cele mai bune soluții de înlăturare a efectelor nefavorabile derivate din acesta, cum ar fi : trecerea de la metodele clasice de formare, care vizează în primul rînd latura informativă, la metodele moderne, care pun accentul pe cultivarea potențialului de gîndire, judecată și înțelegere, pe capacitatea de adaptare continuă la nou ; instituirea unor forme obligatorii de perfecționare neîntreruptă a pregătirii profesionale ; dimensionarea optimă a orizontului profesional al lucrătorilor etc.

Stocul de cunoștințe profesionale, fiind foarte diversificat, se pretează relativ mai greu la cuantificări. Cu toate acestea, dimensionarea lui cît mai exactă se impune ca necesară în vederea aprecierii mărimii sale, stabilirii locului său în ansamblul componentelor avuției naționale, determinării eficienței folosirii sale, măsurării aportului său la dezvoltarea economico-socială a țării, efectuării unor comparații etc. Credem că în actualul stadiu de dezvoltare a statisticii sociale, cuantumul cunoștințelor și deprinderilor profesionale poate fi apreciat doar cu aproximație, cu ajutorul unor indicatori, cum ar fi, numărul cunoștințelor sau deprinderilor profesionale, nivelul calității acestora etc. În schimb, pe un plan mai general, pot fi concepuți și utilizați o serie de indicatori care reflectă indirect principalele laturi ale stocului profesional, plecîndu-se de la factorii sub a căror acțiune acesta variază în mod sensibil.

Este bine cunoscut faptul că stocul de cunoștințe și deprinderi profesionale se constituie în cadrul procesului de formare a cadrelor, mărimea sa fiind direct proporțională cu numărul lucrătorilor calificați și cu durata formării, calitatea sa depinzînd nemijlocit de nivelul de calificare a forței de muncă. De aceea, considerăm că sub aspect cantitativ, acesta ar putea fi apreciat, la diverse niveluri, cu indicatorul număr de om-ani pregătire profesională calculat cu relația :

$$S_{cp} \sum_i P_i d_i,$$

în care : S_{cp} — stocul de cunoștințe profesionale (exprimat în om-ani pregătire profesională) ; P_i — numărul populației pregătite profesional prin forma i (i — învățămînt primar, gimnazial, profesional, liceal, de maiștri, superior, ucenicie etc.) ; d_i — durata pregătirii prin forma i (în ani). Subliniem că în rîndul formelor de pregătire notate cu i se includ și formele de perfecționare a calificării stabilite prin lege.

Puterea informațională a acestui indicator este, totuși, sub limita impusă de pretențiile unei cunoașteri științifice riguroase, deoarece nu ne oferă nici o indicație în legătură cu structura și calitatea pregătirii profesionale a populației ce formează o anumită colectivitate. Se dovedesc astfel utili și indicatorii derivați din acesta, cum ar fi : stocul de pregătire profesională prin învățămîntul general, primar, stocul de pregătire profesională prin învățămîntul gimnazial, stocul de pregătire profesională prin școala profesională și, în general, stocul de pregătire profesională prin forma i (i avînd semnificațiile date mai sus), indicatori exprimați, de asemenea, în om-ani.

Gherasim TOADER
Iași

Gîndire novatoare, revoluționară

(Urmare din pag. 4)

a respectării cerințelor legii economice fundamentale a socialismului. Preocuparea partidului și statului nostru socialist, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii în direcția promovării științei și tehnicii avansate, a sporirii productivității muncii, înlăturării oricăror forme de risipă, a întăririi disciplinei și responsabilității etc. nu constituie un scop „în sine", ci este subordonată creșterii bogăției sociale și, pe această bază, ridicării nivelului de trai. **„Este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** —, **fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivi și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată".** (Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 decembrie 1982, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 25, București, Editura politică, 1984, p. 24—25).

Rezultă din aceasta luarea în considerare a legăturii care există între legea economică fundamentală a socialismului, pe de o parte, și legea creșterii productivității muncii și cea a economiei de timp de muncă, pe de altă parte.

Continua dezvoltare economico-socială a țării se bazează și pe utilizarea **legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale ;** realizarea în dinamică a echilibrului economic general, ca și a echilibrelor economice parțiale în condițiile maximizării eficienței muncii sociale se întemeiază pe o susținută activitate de reglare prealabilă a proceselor economice. Numai în acest fel se poate realiza modelarea întregii dezvoltări, subordonate scopului producției socialiste. În acest sens, un rol deosebit de important revine statului nostru socialist, care, sub conducerea partidului, desfășoară o susținută activitate pentru dezvoltarea pe bază de plan a economiei naționale, împotriva spontaneității, a mersului de la sine. În mod concret, ridicarea nivelului de trai al populației este mijlocită de repartizarea planificată a resurselor umane, materiale și bănești pe ramuri și în profil teritorial, de realizare a obiectivelor și sarcinilor privind creșterea produsului social și venitului național, a producției industriale, agricole, din construcții etc. ; ea impune, totodată, luarea în considerare a schimbărilor ce au loc în configurația necesităților și a sistemului proporțiilor economice, sub incidența progresului științifico-tehnic.

Solicităm sprijinul „R.E.“

RECEPȚIA calitativă și plata prețului pentru porumbul boabe utilizat în scopuri industriale (în fabricile de spirt și amidon) se face în raport cu prevederile STAS nr. 603/1975. Unele dintre unitățile care folosesc porumbul ca materie primă la fabricarea amidonului, care au instalații pentru extragerea germenilor de porumb, au stabilite sarcini de producție la acest produs. Randamentul de extracție a germenilor este condiționat de puterea de germinare a porumbului, respectiv de valoarea germinativă a acestuia. STAS-ul în vigoare nu prevede însă și indicele de germinare, ci numai indici privind umiditatea și corpurile străine. Din această cauză nu se poate pretinde furnizorilor de porumb ca loturile livrate să aibă și o valoare a energiei germinative mai ridicată în scopul asigurării unui randament corespunzător la extracția de germeni.

Contractarea și primirea unor loturi de porumb după alte norme STAS ar contraveni însă disciplinei financiare și principiilor ce stau la baza rentabilizării tuturor produselor. Porumbul care îndeplinește cerințele STAS nr. 1 058/1975 sau nr. 1 059/1977 (deci care are și o valoare ridicată a energiei de germinare) are un preț cu mult superior față de porumbul industrial. De aceea, propun completarea STAS nr. 603/1975 pentru porumbul utilizat la fabricarea amidonului și spirtului ce urmează a fi supus și operațiunilor de extracție a germenilor, cu un nou indice de calitate : energia germinativă (care să depășească valoarea de 95–98 %) sau, eventual, să se aprobe un nou STAS pentru porumbul care are această destinație.

Nicolaie PITICARU
Întreprinderea de spirt, bere, amidon din Rădăuți

ECOURI

Produse refolosibile

ARTICOLUL intitulat „Valorificarea superioară a subproduselor industriei metalurgice“, publicat în nr. 1 al „R. E.“, prezintă date interesante despre compoziția gazelor de furnal, gazelor de convertizor, precum și a zgurilor metalurgice. De asemenea, sînt interesante încercările făcute în diverse țări pentru folosirea lor cît mai completă în vederea recuperării resurselor energetice sau biologice pe care le conțin. Și la noi în țară există tehnologii de folosire a acestor produse refolosibile în anumite limite. Articolul, deși interesant, ar fi fost mult mai util dacă față de nivelul realizărilor de la noi din țară ar fi recomandat un număr mai mare de tehnologii de utilizare cît mai completă a acestor resurse, însoțite de un calcul economic corespunzător.

Șerban TEODORESCU
director în M.I.C.M.

★

DIN examinarea datelor privind compoziția chimică a zgurei de furnal rezultă că acest material, măcinat pentru a trece în întregime prin sita cu ochiurile de 1 mm și în proporție de minimum 50% și prin sita de 0,5 mm, ar putea fi utilizat ca amendament calcaros pentru neutralizarea acidității vătămătoare din solurile acide. În experiențele făcute la Stațiunea de cercetări agricole Livada – Satu Mare, zgura de furnal fin măcinată a avut o eficiență comparabilă cu cea obținută prin folosirea altor amendamente calcaroase reziduale sau naturale. Rezultate bune s-au obținut cu zgura de oțelărie de la Reșița și în experiențele făcute în zona Caransebeșului.

Comparativ însă cu alte materiale calcaroase reziduale, zgura de furnal prezintă dezavantajul unei stări fizice necorespunzătoare pentru aplicare, prezentîndu-se aglomerată în agregate mari, vitroase și dure și necesitînd în vederea aplicării măcinarea pînă la dimensiunile menționate. În prezent, programul de ameliorare a solurilor acide prin calcarizare, care prevede aplicarea anuală a 1,25 milioane tone echivalent $CaCO_3$ pe 250 mii ha teren arabil, se realizează cu materiale calcaroase reziduale. Necesarul anual de carbonat de calciu pentru derularea programului de ameliorare a solurilor acide se asigură integral din aceste materiale reziduale.

În măsura în care poate fi măcinată, condiționată la dimensiunea particulelor și livrată la costuri competitive cu celelalte materiale calcaroase reziduale, zgura de furnal poate fi prelevată și aplicată ca amendament calcaros în primul rînd în zonele cu soluri acide apropiate de combinatele siderurgice (Reșița, Hunedoara, Tîrgoviște). În ceea ce privește prelucrarea și aplicarea soluțiilor diluate de sulfat de amoniu cu 2–4% N, sînt necesare utilaje cu recipienți din materiale rezistente la coroziune, iar consumurile de carburanți sînt de circa 10 ori mai mari decît pentru îngrășămintele lichide concentrate sau pentru cele solide, utilizate în prezent în agricultură.

În situația actuală, aplicarea pe teren a soluțiilor diluate de sulfat de amoniu este total neeconomică. Prelucrarea și aplicarea acestor soluții în agricultura din preajma cocseriilor ar putea să devină eficientă economic și energetic, numai la o concentrație de minimum 20% N.

Florea PÎRLOGEA
director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Rezervele, în circuitul productiv

ÎN articolul „Producția anului 1985 – realizată la înalți parametri de eficiență“, apărut în nr. 2 al „R. E.“, se regăsește și întreprinderea noastră printre unitățile care au înregistrat restanțe la unii indicatori de plan în anul 1984. Astfel, la indicatorul producție marfă s-a înregistrat o realizare doar în proporție de 96,2%, deoarece principalii noștri furnizori nu au asigurat cotele alocate de materii prime decît în proporție de 71% la plastifiant, 88,4% la praf PVC, 92,5% la polietilenă de joasă densitate și aceasta uneori în mod neritmic. Nerealizarea sarcinii planificate la indicatorul producție marfă a influențat negativ și cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă unde s-a înregistrat o depășire de 18,6 lei. O altă cauză care a condus la depășirea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă a fost și aceea din influențe negative ca urmare a schimbării structurii sortimentale în funcție de solicitările beneficiarilor interni și externi.

Conștienți de răspunderile ce revin întreprinderii noastre pe linia realizării planului pe 1985 la toți indicatorii, colectivul nostru de muncă și-a prevăzut o serie de obiective prioritare cum sînt : valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea consumurilor specifice pe unitatea de produs, valorificarea maximă a resurselor refolosibile etc. Dorim în acest an să realizăm o îmbunătățire a activității tehnico-economice prin ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, creșterea ponderii produselor noi în totalul producției, îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație, folosirea integrală a capacităților de producție.

Ioan VÂGA
director al Întreprinderii de mase plastice din București

★

DORIM să menționăm că articolul intitulat „Producția anului 1985 – realizată la înalți parametri de eficiență“, apărut în revista dumneavoastră, a fost dezbătut în organul de conducere colectivă și cu specialiști din întreprindere. S-a apreciat că el constituie un stimulent care să mobilizeze, pentru anul în curs, colectivul nostru de muncă la obținerea unor rezultate bune cu care să contribuim la îndeplinirea prevederilor cincinalului 1981–1985.

În ce privește producția netă înregistrată în unitatea noastră trebuie să arătăm că aprecierile din articol au fost bazate pe datele preliminate, rezultatele definitive relevînd îndeplinirea în proporție de 100,2% a prevederilor. Referindu-ne la productivitatea muncii rezultatele sînt într-adevăr nesatisfăcătoare. Ele au fost generate, în principal, de neîndeplinirea prevederilor la producția marfă, ca urmare a unor greutăți majore în asigurarea bazei materiale necesare funcționării instalației de înnobilare a plăcilor. Spunînd acestea avem în vedere faptul că după reluarea activității la această instalație restanța de peste 500 mii mp a fost recuperată în proporție de 70% prin eforturile deosebite ale colectivului de oameni ai muncii care o deservesc.

Influența nerealizării integrale a producției valorice asupra îndeplinirii sarcinii de productivitate a fost atenuată printr-o serie de acțiuni de modernizare a fluxurilor tehnologice. În această direcție stă mărturie faptul că în timp ce nerealizarea planului la producția marfă este de 5,6%, la productivitate reprezintă numai 3,8%. Fără îndoială că nu trebuie trasă concluzia că au fost atrase în circuitul productiv toate rezervele existente în întreprindere. O dovadă o reprezintă fundamentarea, pentru anul 1985, a unei sarcini de creștere a productivității muncii de circa 10% comparativ cu 1984, în bună măsură pe seama utilizării rezervelor de care dispunem.

Gheorghe TROCAN
director general adjunct la Centrala de prelucrare a lemnului din București

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Tribuna specialistului

O problemă în dezbatere

Funcţionalitate şi eficienţă în procesul de aprovizionare tehnico-materială

CALITATEA de „unitate de execuţie specializată a M.A.T.M.C.G.F.F.", experienţa dobîndită în cei 12 ani de funcţionare în actuala formă de organizare (cf. H.C.M. nr. 569/1973) şi aproape 33 de ani de existenţă (cf. H.C.M. nr. 1549/1952) a bazei judeţene de aprovizionare tehnico-materială în cadrul căreia ne desfăşurăm activitatea, ca şi dorinţa de a contribui la optimizarea organizării şi planificării aprovizionării constituie motivaţia implicării noastre în dezbaterea iniţiată de „Revista economică"*) pe această temă de deosebită actualitate, cu profunde implicaţii asupra realizării planurilor de dezvoltare economico-socială a ţării, asupra creşterii eficienţei în întreaga economie naţională.

Perfecţionarea calitativă a procesului de aprovizionare tehnico-materială considerăm că trebuie orientată spre — şi apreciată în funcţie de — îndeplinirea cumulativă a următoarelor criterii majore de eficienţă :

- asigurarea destinaţiei optime resurselor materiale, conform politicii partidului şi statului în domeniul gospodăririi acestora ;
- promovarea de înlocuitori raţionali, de natură să crească valoarea de întrebuinţare a produsului finit, reducînd — în acelaşi timp — volumul importului de materii prime ;
- dimensionarea optimă a partidei de livrare şi asigurarea livrării la momentul optim solicitat de utilizator, folosind o tehnologie adecvată conservării calităţii iniţiale a materialelor, cu un grad maxim de mecanizare a operaţiunilor de depozitare, formare a lotului, încărcare şi transport ;
- reducerea la minimum a cheltuielilor de aprovizionare (evaluate la nivelul sistemului economic naţional, ca sumă a tuturor cheltuielilor realizate — din momentul producerii unui material, pînă în momentul introducerii lui într-un nou proces de fabricaţie — pe toată lungimea circuitului parcurs de la producător la utilizator) ;
- exercitarea unui control riguros asupra respectării destinaţiei stabilite prin plan şi gospodăririi raţionale a resurselor aprovizionate ;
- identificarea operativă şi în totalitate a resurselor devenite disponibile la deţinători, precum şi a celor secundare refolosibile şi reintroducerea lor în circuitul economic ;
- asigurarea desfacerii producţiei fizice realizate, în conformitate cu destinaţiile stabilite prin plan, cu un minim necesar de mijloace circulante ;
- flexibilitate maximă a subsistemului de A.T.M., pentru a fi în măsură să asigure continuitatea proceselor de producţie în condiţiile modificărilor care inerent apar pe parcursul perioadei de plan, în structura necesarului atît de materii prime şi materiale, cît şi de produse finite — modificări determinate de factori incidentali, a căror influenţă nu poate fi cuantificată în etapa de planificare.

Fundamentarea judicioasă a necesarului

ÎN FUNDAMENTAREA planului de aprovizionare, rolul consumatorilor de resurse materiale este hotărîtor, necesarul acestora constituind prima verigă a unui întreg lanţ de relaţii. Pornind de la acest fapt, supunem atenţiei următoarele aspecte :

— slaba fundamentare a **necesarului pentru realizarea producţiei** determină neconcordanţe între cotele alocate şi necesarul efectiv, conducînd, de regulă, la un **deficit de cotă** a cărui compensare necesită demersuri ulterioare, nu în toate cazurile finalizate în timp util ;

— specificarea defectuoasă a **necesarului de aprovizionat al întreprinderilor** (însumîndu-se mutaţiile ce apar în structura consumului pe parcursul perioadei de plan) determină o avalanşă de cereri adresate furnizorilor, vizînd modificarea sortimentelor, cantităţilor sau termenelor de livrare contractate, a căror rezolvare necesită acte de planificare corective (anulări sau suplimentări de repartiţii). Evident, pînă la parcurgerea întregii filiere contractul de livrare se derulează în forma iniţială, beneficiarul utilizîndu-şi cota aprobată prin plan pentru a acumula materiale care nu mai sînt necesare procesului de producţie, cu consecinţele economice inerente.

Avînd în vedere aceste împrejurări, susţinem necesitatea şi oportunitatea **elaborării planului de aprovizionare după definitivarea, pe sortimente şi trimestre, a planului de producţie, pe baza normelor de consum individuale, determinate prin metode tehnico-analitice.** Este adevărat că acest sistem necesită prelucrarea unui volum foarte mare de date, într-un timp relativ scurt, dar această cerinţă este compatibilă cu posibilităţile tehnicii de calcul existente în fiecare judeţ. Eforturile pentru a obţine o fundamentare reală sînt compensate de eliminarea caracterului de „preliminare statistică" a necesarului pentru realizarea producţiei, oferind acestuia validitatea reclamată de situaţia sa de element de bază al demersurilor ulterioare pentru realizarea în natură a aprovizionării tehnico-materiale.

Practica demonstrează că aproximările, în esenţă lipsa de fundamentare a planului de aprovizionare, produc, printre alte consecinţe, o dispersie nejustificată de resurse materiale în unităţile industriale, resurse care, în loc să servească nevoilor producţiei, generează cheltuieli neeconomicoase, prin calitatea lor de stocuri disponibile — în afara structurii consumului unităţii deţinătoare. Există tendinţa de a se minimaliza importanţa acestui aspect, pe seama faptului că B.J.A.T.M.-urile au sarcina să preia stocurile de materiale de uz general (corespunzătoare calitativ) disponibile din unităţi şi să le repună în circuitul economic. Un asemenea mod de abordare a problemei este greşit, deoarece scapă din vedere că în perioada de imobilizare, stocurile disponibile generează cheltuieli pentru creditarea lor, pentru depozitare, transporturi şi manipulări (ce ar putea fi evitate), se depreciază calitativ şi nu de puţine ori se uzează moral.

O metodologie de planificare simplă, operativă

ÎN ETAPA de planificare a aprovizionării tehnico-materiale se produc frecvente desincronizări — începînd de la transmiterea necesarelor de aprovizionat, la comunicarea cotelor aprobate, la acoperirea cu repartiţii a acestor cote —, toate conducînd la perfectarea contractelor de aprovizionare cu întîrziere nu numai faţă de programul de desfăşurare a activităţilor precontractuale, stabilit la nivel central, ci şi faţă de începutul anului de plan. De aceea se impune optimizarea relaţiilor de planificare a fluxurilor informaţionale şi a sistemelor de prelucrare a acestor informaţii, urmărind reducerea la minimum a perioadei de elaborare a planului şi folosind o metodologie unitară, simplă, cu posibilităţi de localizare operativă a desincronizărilor, a cauzelor şi a răspunderilor pentru producerea lor.

Pornind de la premisa că la nivelul actual de dezvoltare şi înzestrare, bazele Ministerului Aprovizionării îşi pot asuma responsabilităţi sporite, propunem **unificarea sistemului de centralizare a specificaţiilor reprezentînd necesarul de aprovizionat al consumatorilor din judeţe,** prin prezentarea acestor specificaţii — pentru toate materialele de uz general şi de către toţi beneficiarii de cotă — la baza judeţeană de aprovizionare.

Baza, centralizînd aceste specificaţii pe sortotipodimensiuni şi grupe de balanţă, are următoarele posibilităţi :

1) să constate dacă toţi beneficiarii de cote au depus în termen specificaţiile şi s-au încadrat în nivelul aprobat al cotelor ;

2) să acopere din stocurile proprii o parte din necesarul centralizat ;

3) să determine necesarul de aprovizionat al judeţului ;

4) să determine şi să pună la dispoziţia M.A.G.F. — pentru redistribuire în economie — stocurile disponibile existente în judeţ, dar în afara structurii consumului planificat al acestuia.

Prezentînd necesarul de aprovizionat al judeţului, B.J.A.T.M. ar oferi coordonatorilor de balanţă (simplificînd sistemul de relaţii al acestora) o premisă concretă de creştere a operativi-

*) Vezi : V. Dan, R. Isaic-Maniu, E. Stan, Perfecţionări necesare în organizarea şi planificarea aprovizionării, Revista economică nr. 18 şi 20/1985

tății în emiterea repartițiilor, iar organelor de decizie — locale sau centrale — posibilitatea informării operative și exacte asupra stadiului acoperirii cu repartiții a cotelor specificate. Furnizorul ar perfecta un singur contract de livrare cu fiecare județ, beneficiarul acestuia fiind B.J.A.T.M. Criteriul de optimizare a transporturilor s-ar respecta prin aceea că, la perfectarea acestui contract, baza ar determina — pe sortiment, termen scadent și consumator din județ — cantitățile vagonabile, care ar urma să fie expediate de către producători direct consumatorului, baza urmărind în acest caz doar gestiunea corectă a resurselor.

Credem că modul de lucru propus ar conferi o mai mare flexibilitate relațiilor producător-consumator, baza județeană fiind în măsură să rezolve, atît în etapa de planificare, cît și pe parcursul executării aprovizonării, o multitudine de probleme reclamate de beneficiarii săi sau create de furnizori, reducînd la minimul necesar intervențiile la coordonatorul de balanță pentru acte de planificare corective.

Referindu-se la acestea din urmă, în mod deosebit la **anulările de repartiții**, nu putem trece cu vederea unele neajunsuri și nemulțumiri pe care ele le pricinuiesc, în forma în care le întocmesc în prezent coordonatorii de balanță.

O primă categorie de „probleme" își are originea în anulările de repartiție, din inițiativa coordonatorului de balanță, neurmate de o repartiție nouă, eventual la alt producător, pentru sortimentul și cantitatea anulate. Se scoate astfel din plan o resursă, inițial alocată pe seama cotei aprobate consumatorului, **fără a produce efecte asupra nivelului cotei**, pe temeiul căreia (invocînd justificarea ce i-a fost acceptată cu prilejul fundamentării necesarului de aprovizionat) beneficiarul consumator afectat depune eforturi deosebite pentru a obține reintegrarea resurselor necesare, la care este îndreptățit.

O altă cauză generatoare de nemulțumiri o constituie practica emiterii unor anulări de repartiție după expirarea perioadei de plan la care se referă. Apreciem că, așa cum repartiția se emite în limita unei cote prealabil aprobate, la rîndul ei și anularea de repartiție (atunci cînd nu are în vedere înlocuirea — din motive întemeiate — a producătorului inițial indicat) trebuie să fie precedată de o anulare de cotă. Cît despre momentul emiterii anulării de repartiție, calitatea ei de document de planificare înlătură, din principiu, posibilitatea de a produce efecte retroactiv.

Avînd în vedere importanța **cotei de balanță** în toate etapele aprovizionării, considerăm necesară o îmbunătățire a circuitului informațiilor de această natură, între toate verigile implicate în proces. În ce ne privește (ne referim la unitățile de tip B.J.A.T.M.), ar fi de dorit ca toate informațiile referitor la cote să ne parvină de la direcțiile de specialitate ale Ministerului Aprovizionării, pentru toți beneficiarii și toate cotele aprobate județului în care funcționăm.

Îmbunătățirea relațiilor între verigile implicate în procesul de aprovizionare

ESTE CUNOSCUT că sincronizarea fabricației unui produs cu cerințele tuturor utilizatorilor săi este, practic, imposibilă. Această realitate determină ca o necesitate obiectivă existența unui depozit care să preia produsul finit — în momentul realizării lui — și să-l pună la dispoziția consumatorilor în momentul optim reclamat de aceștia.

În forma actuală de organizare a aprovizionării tehnico-materiale, există depozite de produse finite (uneori de dimensiunea unei baze de desfacere) la producători și depozite de aprovizionare (nu de puține ori de aceeași dimensiune) la consumatori. Fără a analiza nivelul de organizare, gradul de specializare și dotare, indicii de utilizare a suprafețelor sau nivelul cheltuielilor specifice de depozitare-manipulare, apreciem că existența unor rețele paralele de baze, una în subordinea M.A.T.M.G.F.F. și alta în subordinea ministerelor producătoare, este ineficientă, în primul rînd datorită dispersiei de resurse materiale pe care o cauzează, împiedicînd cunoașterea și redistribuirea operativă a acestor resurse, în funcție de necesități.

Credem că este necesar să se treacă la elaborarea unor măsuri concrete de integrare și profilare a acestor rețele paralele, într-un **sistem unitar de aprovizionare tehnico-materială al economiei naționale, subordonat Ministerului Aprovizionării, condus pe baza unui sistem informatic unitar** ; o primă etapă ar trebui consacrată codificării unitare pe economie a tuturor materiilor prime, materialelor și produselor. Privim **transferul unei părți din funcția comercială de la întreprinderile producătoare la B.J.A.T.M.** ca pe un element de **profilare tehnologică**, de natură să producă efecte economice favorabile, la întreprinderile producătoare prin reducerea normativului și accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, iar la nivelul economiei naționale prin reducerea imobilizărilor de resurse materiale, printr-un control mai eficient al utilizării acestora.

Ioan DEAC
Petru JILINSCHI
Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Hunedoara — Deva

● **Nota redacției :** Așteptăm în continuare, din partea cititorilor cu preocupări în domeniu, noi contribuții la definirea căilor și posibilităților de perfecționare a procesului de aprovizionare tehnico-materială, în vederea funcționării lui potrivit cerințelor dezvoltării intensive a activității economice în condițiile gospodăririi cu maximum de eficiență a resurselor materiale.

PERISCOP

Rolul balanțelor teritoriale în optimizarea amplasării forțelor de producție

Unele probleme metodologice legate de utilizarea balanțelor teritoriale ca instrument de planificare a amplasării producției în Uniunea Sovietică sînt abordate într-un studiu publicat în revista „Planovoe hozeaistvo". Se arată că în condițiile U.R.S.S. perfecționarea relațiilor între producție și transporturi, ținînd seama de dezvoltarea ambelor sectoare, capătă în prezent o importanță deosebită pentru creșterea eficienței procesului de aprovizionare tehnico-materială. Cheltuielile de transport dețin o pondere de 6—8% — iar în cazul combustibililor, materiilor prime și materialelor de construcții, de 40—50% — în costul la care îi revin utilizatorului produsele achiziționate. Cazurile de fluxuri neraționale în transportul interregional și interrepublican de mărfuri sînt determinate în principal de unele neajunsuri în amplasarea teritorială a forțelor de producție. De pildă, metalurgia, chimia și alte ramuri energointensive s-au dezvoltat cu precădere în partea europeană a țării, deficitară în resurse de combustibili : or, un mare combinat metalurgic consumă, pentru producerea unui milion de tone de laminate, 1,2 mil. tone de combustibil convențional, în scopuri tehnologice și energetice.

Astfel de disproporții pot fi evitate prin creșterea rolului balanței teritoriale. Balanța unională, însumînd diferitele balanțe materiale, realizează corespondența între balanțele pe ramuri și interramuri în ce privește nomenclatorul și volumul producției. Indicatorii săi reflectă la nivelul republicilor și raioanelor reproducția din diferitele ramuri, ca și raportul cantitativ între resurse (după locul obținerii lor) și repartizarea acestora (după locul de utilizare), ținînd seama de schimburile interrepublicane și interregionale. La nivelul următor — mediu — al sistemului se află subsistemul balanțelor interproduse (în expresie naturală) — unională, republicane, raionale și teritoriale (interregiuni). În sfîrșit, din corelarea balanțelor (valorice) interramuri rezultă nivelul superior : balanțele produsului social ca parte a balanțelor planificate ale economiei naționale. Balanța teritorială, prin conținutul său și metodologia de calcul, pe de o parte se aseamănă cu balanțele materiale unională și regionale, iar pe de altă parte are specificul său, care constă în selecția schimburilor interregionale și în calculul, pe bază de norme și normative, al particularităților regionale de reproducție.

Potrivit instrucțiunilor metodologice elaborate de Comitetul de stat al planificării și Comitetul de stat al aprovizionării ale U.R.S.S. în anul 1982, privind elaborarea balanțelor teritoriale de producție și repartiție a produselor, acestea cuprind : balanța de bază pentru nomenclatorul dat al producției în rețeaua raională ; tabele de calcul care detaliază principalele articole ale balanțelor; balanțe teritoriale mai detaliate. Pentru balanțele planului de perspectivă se dau note explicative cu analiza modificărilor de principiu ale indicatorilor față de balanțele optimale și de cele realizate. Balanțele teritoriale se întocmesc în stadiul elaborării schemelor — pe ramuri — de amplasare a producției, în cel de elaborare a direcțiilor principale ale planurilor pe termen lung și ale cincinalelor, după o metodologie unică ; în fiecare din aceste trei stadii se are în vedere etapizarea calculelor (preliminare, definitive), pentru asigurarea unei fundamentări cît mai realiste. La efectuarea calculelor se folosesc metode normative și statistice, precum și metode de prognozare.

CREȘTEREA AVUȚIEI NAȚIONALE — coordonată fundamentală a politicii Partidului Comunist Român

1. Creșterea avuției naționale a constituit și constituie o coordonată fundamentală a politicii Partidului Comunist Român, factorul hotărîtor al amplificării forțelor de producție și ridicării bunăstării populației, garanția întăririi independenței și suveranității naționale.

În anii construcției socialiste, cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, a fost imprimat un ritm susținut dezvoltării economico-sociale a țării, creșterii avuției naționale în condițiile realizării unor profunde modificări în structura părților constitutive ale acesteia.

Condensînd, într-o formă de mare sinteză, totalitatea resurselor de care dispune societatea la un moment dat, avuția națională depășește ca semnificație și grad de generalizare orice alt indicator care caracterizează potențialul economic al unei țări. Cu drept cuvînt se poate afirma că avuția națională măsoară și caracterizează „substanța" care constituie pivotul întregii vieți economice și sociale, de mărimea, structura și dinamica sa depinzînd în mod esențial ritmul și dimensiunile creșterii economice, ale bunăstării națiunii. Referindu-se la interdependența dintre creșterea economică, avuția națională și nivelul de trai, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„...stă în puterea noastră ca, înfăptuind neabătut programul de dezvoltare economico-socială a patriei, muncind mai bine și gospodărind mai bine, cu mai multă eficiență, mijloacele de care dispunem, să obținem creșterea mai rapidă a avuției socialiste, a venitului național și, pe această bază, să asigurăm ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor"**. (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București, 1974, pag. 889).

Instrumentul hotărîtor pentru transpunerea în viață a strategiei partidului de amplificare a avuției naționale îl reprezintă planul național unic de dezvoltare economico-socială. Din cei 37 de ani de dezvoltare planificată a țării, ultimele două decenii se detașează ca perioada cea mai rodnică. În acești ani de efervescentă activitate creatoare desfășurată de poporul nostru sub conducerea Partidului Comunist Român, s-a accentuat puternic procesul de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale, s-au perfecționat relațiile de producție, relațiile sociale în general, au avut loc ample mutații cantitative și calitative în întreaga economie, s-au creat condiții pentru creșterea accentuată a avuției societății noastre socialiste.

În spiritul atitudinii creatoare față de teoria și practica socială, urmărind cu toată atenția mersul construcției socialiste, apreciind cu realism etapele acestei construcții pe baza analizei științifice a condițiilor obiective și subiective, materiale și spirituale, prezente și de perspectivă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut un rol determinant în elaborarea și aplicarea unei concepții moderne cu privire la soluționarea problemelor cardinale ale creșterii noastre economice echilibrate și eficiente, care s-a materializat în profunde transformări revoluționare în toate domeniile vieții economice și sociale, în sporirea și modernizarea continuă a avuției naționale, a tuturor componentelor acesteia.

2. Realizările remarcabile obținute în ultimele două decenii sînt elocvent oglindite de evoluția rapidă a avuției naționale. În cadrul complexului de factori care au determinat această evoluție, un rol hotărîtor au avut eforturile susținute pentru dezvoltarea în ritm înalt a producției materiale, care se situează constant în centrul strategiei partidului nostru. Atrăgînd pe bună dreptate atenția asupra faptului că **„Pînă la urmă, bogăția unui popor nu constă în ceea ce se consumă la un moment dat, ci în mijloacele de producție de care dispune, în capacitatea sa de a realiza o cantitate cît mai mare de bunuri materiale"**, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat necesitatea ca o parte însemnată a resurselor destinate dezvoltării **„să fie alocată producției materiale, de care depinde în mod hotărîtor progresul societății noastre"**. (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Editura politică, București, 1973, pag. 482 și 499).

În acest context, trebuie relevată marea însemnătate pe care a avut-o pentru creșterea avuției naționale înfăptuirea cu consecvență a politicii de industrializare. Astăzi, mai mult ca oricînd, viața demonstrează că nu se poate concepe și realiza strategia făuririi unui complex economic național modern, echilibrat și capabil să ajungă la o înaltă eficiență, la un nivel ridicat al bogăției naționale, decît punînd în centrul preocupărilor industrializarea țării, care declanșează efecte de antrenare multiple, pe trepte calitativ superioare, în toate sectoarele de activitate, în toate componentele avuției naționale.

Ca urmare, în ultimele două decenii, eforturile au fost îndreptate în direcțiile care asigură dezvoltarea rapidă a potențialului industrial al țării în cadrul unei concepții strategice noi de modernizare accelerată a structurii producției.

În același timp, s-a avut în vedere că, în condițiile economiei românești, agricultura are un rol deosebit de important în valorificarea bogăției naționale și dezvoltarea acesteia, acționîndu-se ferm pentru crearea unei agriculturi intensive, de mare randament. În cadrul politicii de dezvoltare proporțională a întregii economii, de creare a unor structuri economice echilibrate care să asigure tot ceea ce este necesar pentru amplificarea continuă a avuției naționale, o atenție deosebită s-a acordat lărgirii și modernizării activității din silvicultură, construcții, transporturi și telecomunicații, din toate ramurile economiei.

Dintre factorii care în această perioadă au avut un rol determinant în creșterea avuției naționale sînt de menționat : aplicarea unei politici de repartizare judicioasă a venitului național între consum și acumulare ; amplificarea activității de cercetare științifică și introducerea mai rapidă în producție a rezultatelor acesteia ; înfăptuirea unor programe atotcuprinzătoare de calificare și de ridicare a calificării forței de muncă ; lărgirea relațiilor economice internaționale ; aplicarea unui ansamblu de măsuri pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar, care are ca o coordonată fundamentală crearea tuturor condițiilor pentru ca fiecare colectiv de oameni ai muncii să acționeze cu răspundere sporită în direcția gospodăririi raționale și dezvoltării continue a părții din avuția națională ce le-a fost încredințată spre gestionare.

3. În ce privește principalele trăsături caracteristice evoluției avuției naționale în ultimele două decenii, considerăm că sînt de relevat următoarele :

a) **Resursele umane**, componentă centrală a avuției naționale, factor decisiv al înfăptuirii programelor de sporire a bogăției naționale, reprezintă, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „avuția supremă a fiecărei țări".

Noile dimensiuni și structuri ale potențialului uman sînt determinate de faptul că partidul nostru, situînd în centrul preocupărilor soluționarea problemelor complexe ale creșterii economice pe baze moderne, a promovat totodată o politică demografică activă, a acționat permanent pentru ridicarea nivelului pregătirii profesionale și utilizarea rațională a forței de muncă. În acest cadru, sînt de subliniat următoarele caracteristici ale evoluției potențialului uman.

Populația țării a sporit de la 19 milioane în 1965 la 22,6 milioane în 1984. În perioada 1966—1984, corespunzător structurii pe sexe și grupe de vîrstă, la o creștere a populației totale cu 3,6 milioane, a revenit un spor al populației în vîrstă de muncă de 1,8 milioane persoane ; ponderea populației în vîrstă de muncă în populația totală a fost în 1984 de 55,8%.

Numărul celor ocupați în economie a crescut în această perioadă cu 816 mii ; ponderea acestora în populația în vîrstă de muncă era în 1984 de 83,1%. Modificări esențiale au intervenit în structura populației ocupate pe ramuri ale economiei ; ponderea populației ocupate în industrie și celelalte ramuri neagricole a ajuns în 1984 la 71%, față de 43,5% în 1965 și numai 25,9% în 1950. În industrie s-au creat peste 2 milioane locuri de muncă, în medie, anual, de aproape 2 ori mai mult decît în perioada 1951—1965 ; în anul 1978, numărul populației ocupate în industrie a depășit pentru prima dată pe cel din agricultură. Trebuie subliniat că, în concordanță cu politica de dezvoltare puternică a potențialului propriu de cercetare științifică, personalul care își desfășoară activitatea în acest sector a sporit în ultimii 20 de ani de aproape 5 ori.

Modificări ample, de fond, au intervenit în structura populației ocupate pe profesii și meserii, după gradul de calificare a forței de muncă. Semnificativ pentru mutațiile din acest domeniu este faptul că în prezent peste 85% din muncitori sînt calificați prin diferite forme de pregătire profesională. Numărul personalului cu studii superioare va fi în acest an de aproape 3 ori mai mare decît în 1965, circa 2/3 din cei cu studii superioare ocupați astăzi în economie fiind absolvenți din ultimul deceniu.

Se poate spune, așadar, că în ce privește resursele umane modificările intervenite în acești ani sînt în primul rînd de ordin calitativ ; ele au avut un mare rol în ridicarea substan-

țială a productivității muncii sociale, în susținerea unui ritm mediu anual înalt de creștere a venitului național, de 7,7% în perioada 1966—1984, în condițiile în care populația ocupată a sporit cu numai 0,4% în medie anual.

b) **Resursele naturale** reprezintă o componentă a avuției naționale care, în ultimii 10—15 ani, mai mult ca oricînd, a concentrat atenția și preocupările pe plan mondial. Analiza evoluției postbelice evidențiază faptul că problemele asigurării materiilor prime sînt în prezent tot mai complexe, mai complicate, soluționarea lor eficientă constituind un factor deosebit de important pentru realizarea unei creșteri economice dinamice și echilibrate.

În centrul politicii promovate de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a stat crearea condițiilor pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, atragerea rațională în circuitul economic a tuturor resurselor materiale, reducerea la maximum a consumurilor, prelucrarea superioară a materiilor prime, astfel încît să se asigure înlocuirea resurselor consumate cu noi valori de întrebuințare care să contribuie efectiv la sporirea avuției naționale. Eforturile făcute în acest domeniu sînt evidențiate de faptul că în ultimele două decenii peste 1/3 din investițiile din ramurile producției materiale au fost alocate sectorului primar al economiei, pentru executarea unui volum mare de lucrări geologice, dezvoltarea industriilor extractive și producătoare de energie, a agriculturii și silviculturii.

Este de subliniat că acțiunile ce vizează această componență de bază a avuției naționale, resursele naturale, s-au fundamentat pe concepția unitară, de lungă perspectivă, elaborată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind direcțiile în care trebuie îndreptate eforturile pentru realizarea unei creșteri economice susținute, echilibrate și eficiente. Aceste acțiuni s-au concretizat într-o serie de programe naționale, cum sînt cele referitoare la fondul funciar, fondul forestier, resursele energetice, amenajarea bazinelor hidrografice etc., precum și în planurile de dezvoltare economico-socială a țării.

În ce privește **substanțele minerale utile** s-a intensificat activitatea de cercetare pentru descoperirea de noi zăcăminte și promovarea acestora în categoria rezervelor industriale ; s-au luat măsuri pentru concentrarea lucrărilor de explorări pe obiective importante pentru realizarea unor producții cît mai mari de cărbune, țiței, minereuri feroase și neferoase, minereuri nemetalifere.

Ca urmare a eforturilor depuse, s-a realizat o creștere accentuată a producției de cărbune — de la 10,3 milioane tone în 1965 la 44,3 milioane tone în 1984 ; producția de gaz metan s-a dublat în perioada 1966—1975 și a fost menținută în ultimul deceniu la 27—29 miliarde m.c. ; în anul 1984 s-a asigurat o producție de țiței de 11,5 milioane tone. O creștere dinamică a cunoscut producția de energie electrică, aceasta ajungînd în 1984 la aproape 72 miliarde kWh față de circa 17 miliarde kWh în 1965. În același timp s-a acționat pentru modificarea structurii producției de energie electrică, potrivit cerințelor economisirii hidrocarburilor. Astfel, ponderea energiei hidraulice în totalul producției de energie electrică a sporit de la 5,8% în 1965 la circa 15% în 1984. În aceeași perioadă, în centralele termoelectrice a crescut ponderea energiei electrice realizată pe cărbuni de la 19,6% la peste 33%.

O atenție deosebită s-a acordat **fondului funciar,** conservării acestuia și sporirii fertilității solului. Potrivit programelor de sporire a capacității productive a fondului funciar au intrat în exploatare mari sisteme de irigații și desecări, au fost efectuate lucrări complexe antierozionale și de ridicare a fertilității terenurilor slab productive.

Astfel, din suprafața amenajată pentru irigații de peste 2,6 milioane ha în 1984, aproape 2,4 milioane ha s-au realizat după anul 1965. Consumul mediu de îngrășăminte chimice a ajuns în 1984 la 130 kg substanță activă pe un hectar teren arabil, față de numai 27 kg în anul 1965.

Ansamblul de măsuri aplicate pentru conservarea și sporirea fertilității solului au avut un rol important în obținerea — practic pe aceeași suprafață agricolă — a unei producții vegetale de 2 ori mai mare în 1984 față de 1965, precum și în creșterea de aproape 2,4 ori a producției în zootehnie.

În condițiile unui **fond forestier** de peste 6,3 milioane hectare — aproape 27% din suprafața țării — pădurile reprezintă o componentă de bază a avuției naționale. Prin modul în care a fost dimensionată exploatarea masei lemnoase și realizarea unor importante lucrări de împădurire, suprafața acoperită cu păduri a sporit în perioada 1966—1984 cu circa 350 mii hectare ; ponderea principală, 2/3 din suprafața nou împădurită, o dețin speciile valoroase de rășinoase și foioase repede crescătoare.

Ținînd seama de faptul că resursele naturale proprii sînt limitate, dezvoltarea bazei de materii prime și energie implicînd mari eforturi, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au situat în centrul preocupărilor întregii economii aplicarea unor ample programe de măsuri pentru **gospodărirea rațională și valorificarea superioară a resurselor materiale,** diminuarea consumurilor specifice în toate sectoarele de activitate, recuperarea și refolosirea materialelor rezultate din procesele de producție și consum. Reducerea în ultimele două decenii a gradului de materială și energointensivitate a producției materiale se reflectă sintetic în creșterea mai rapidă a venitului național decît a consumurilor energetice, a cheltuielilor materiale în totalitatea lor, cu influențe favorabile asupra avuției naționale.

c) **Resursele materiale acumulate,** adevărat „sumator" al activității umane materializate în bunuri create în decursul anilor, au, prin natura și destinația lor, o însemnătate deosebită, constituind suportul tehnico-material esențial pentru desfășurarea întregii activități economico-sociale, pentru ridicarea calității vieții.

În ultimele două decenii, avuția națională acumulată în bunuri materiale a sporit în ritmuri înalte, astfel încît în acest an va fi de 5,5 ori mai mare decît în 1965 ; o creștere superioară celei pe ansamblul avuției acumulate se realizează în sfera producției materiale, cu deosebire în industrie. Această evoluție dinamică a fost determinată hotărîtor de înfăptuirea consecventă a politicii partidului nostru de alocare a unei rate înalte pentru acumulare, care a reprezentat în perioada 1966—1985 circa o treime din venitul național, precum și de măsurile aplicate pentru gospodărirea cu eficiență sporită a resurselor destinate dezvoltării.

Trebuie subliniat că, în prezent, aproape 80% din avuția acumulată este proprietatea unităților socialiste, de stat și cooperatiste. În aceste condiții au o semnificație deosebită acțiunile întreprinse de partidul nostru pentru întărirea răspunderii tuturor colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea cu eficiență maximă și dezvoltarea continuă a avuției naționale.

Fondurile fixe, componentă de bază și principal generator al avuției naționale, vor ajunge la sfîrșitul acestui an la 2860 miliarde lei, față de 503 miliarde lei în 1965. Din totalul fondurilor fixe existente în economia națională 90% au fost puse în funcțiune în ultimele două decenii, ceea ce ilustrează procesul rapid al înzestrării cu echipamente moderne al diferitelor ramuri.

În procesul industrializării socialiste, avuția națională acumulată în fonduri fixe industriale a sporit în ritmuri înalte, ponderea acestora în totalul fondurilor fixe din economie ajungînd, în prezent, la 44%, față de 31,8% în 1965 și 19,8% în 1950.

Ca urmare a înfăptuirii politicii partidului nostru de dezvoltare teritorială armonioasă a forțelor de producție, în ultimele două decenii s-a accelerat considerabil procesul de apropiere între județe în ce privește înzestrarea cu fonduri fixe. Semnificativ în această privință este faptul că județele cu o bază tehnico-materială mai puțin dezvoltată cum sînt Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Covasna, Dîmbovița, Gorj, Mehedinți, Olt, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea, Vrancea (în care locuiește 1/4 din populația țării) și-au sporit ponderea în volumul total al fondurilor fixe din unitățile socialiste de la 15,4% în 1970 la aproape 22% în 1984 ; ponderea acestor județe în volumul fondurilor fixe industriale a crescut în aceeași perioadă și mai rapid, de la 15,5% la 24,4%.

Din datele prezentate rezultă că dispunem de o puternică bază tehnico-materială. Hotărîtor pentru creșterea în continuare a avuției naționale este, cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „să acționăm în așa fel încît să folosim cu maximum de eficiență capacitățile moderne create în toate sectoarele de activitate".** (Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 7—8 octombrie 1982, „Scînteia" nr. 12431, 9 octombrie 1982).

Creșterea veniturilor populației, a puterii lor de cumpărare, a făcut posibilă sporirea continuă a bunurilor materiale aflate în proprietatea personală, ponderea acestora în avuția națională acumulată ajungînd în prezent la peste 20%. În acest cadru trebuie arătat că, din cele 3 milioane locuințe construite în ultimele două decenii, peste 1,3 milioane au intrat în proprietate personală. Totodată, a sporit substanțial volumul bunurilor de folosință îndelungată acumulate de populație ; gradul de înzestrare cu asemenea bunuri a crescut în perioada 1966—1983 de 7,5 ori la televizoare, 3,3 ori la frigidere, 4,9 ori la aspiratoare de praf, 5,4 ori la mașini de spălat rufe și de 31 ori la autoturisme.

d) Formă specifică de acumulare a unor elemente nemateriale — cum sînt instrucția publică, știința, cultura, sănătatea publică etc. — **resursele potențialului creativ al națiunii** reprezintă o componentă a avuției naționale cu rol prioritar calitativ în evoluția întregii vieți economico-sociale.

I. DESMIREANU
dr. A. ROSEN

(Continuare în pag. 28)

Poziția neokeynesiștilor față de teoria avantajelor relative din comerțul internațional (II)

ÎN MĂSURA în care teoria despre relațiile economice internaționale s-a autonomizat în raport cu teoria economică generală, ea încearcă să dea răspuns cel puțin la următoarele întrebări : a) cum are loc alocarea resurselor pentru producție la scară internațională (și, implicit, națională), respectiv ce principii stau la baza diviziunii internaționale a muncii, după ce criterii se face specializarea diferitelor țări în producție și în comerțul exterior, care sînt cauzele comerțului internațional, care este cel mai potrivit instrumentar analitic cu ajutorul căruia se pot da răspunsuri științifice, convingătoare acestor întrebări ?, b) în ce constă mecanismul de desfășurare a comerțului internațional, inclusiv mecanismul de formare a prețurilor de pe piața mondială și cum se explică modificările care intervin în fluxurile comerciale internaționale pe termen scurt și pe termen lung ?, c) ce raport există între fluxurile internaționale comerciale și cele valutar-financiare, respectiv între exportul de mărfuri și exportul de capital ?), d) ce rezultate se obțin din comerțul internațional (cîștig sau pierdere) și cum se împart ele între parteneri ?, e) în ce constă raportul dintre creșterea economică și comerțul internațional în perspectiva trecutului, prezentului și viitorului ?, f) care este politica economică externă (comercială) optimă (liberschimbism, protecționism, integrare economică etc.) ?, g) ce rol au comerțul și politicile comerciale în desfășurarea și transmiterea crizelor economice din epoca contemporană ?, h) ce măsuri trebuie să fie adoptate la scară națională și internațională pentru atenuarea dezechilibrelor, crizelor etc. ?

În ultimă analiză, referindu-se la gîndirea economică neokeynesistă, aceste întrebări pot fi reduse, în fond, numai la două, și anume : prima, ce valoare explicativă atribuie neokeynesiștii teoriei costurilor comparative de producție, respectiv care este, după părerea lor, factorul esențial din care decurge avantajul relativ în comerțul internațional și, a doua, ce măsuri de politică economică trebuie adoptate pentru a asigura echilibrul economic la scară națională și internațională, îndeosebi pentru a stimula creșterea economică și micșorarea șomajului la scară națională, în condițiile echilibrării balanțelor comerciale și de plăți externe ?

Răspunsul dat acestor întrebări în lucrările din perioada postbelică de două personalități din gîndirea neokeynesistă, și anume Roy F. Harrod și Joan Robinson, sînt deosebit de elocvente pentru a înțelege progresele și limitele care decurg din poziția acestui curent de gîndire economică față de problema atît de complicată a relațiilor economice internaționale din zilele noastre. Spre deosebire de J. M. Keynes, care nu a abordat conținutul intrinsec al teoriei costurilor comparative de producție, limitîndu-se să critice unele din premisele și consecințele ei (presupunerea deplinei folosiri a mîinii de lucru și avantajele pretins reciproce ale liberului schimb), R. F. Harrod se ocupă pe larg de această teorie, situîndu-se pe o poziție de compromis între atitudinea tradițională și atitudinea keynesistă, aducînd în plus o serie de aspecte care decurg din abordarea dinamică a problemelor, din corelația existentă între creșterea economică și comerțul internațional. „Scopul acestui manual – scrie R. Harrod referindu-se la una din cărțile sale – a constat în a explica teoria tradițională despre comerțul internațional, modificată în timp util pentru a lua în considerare gîndirea lui Keynes și a școlii lui ; chiar modificată în acest fel, doctrina menționată ține de ceea ce s-a numit echilibru static, fie pe termen scurt, fie pe termen lung. Dar, de îndată ce abordăm reacția posibilă a nivelului investițiilor la sporirea vreunui factor al cererii (fie pe seama exportului, fie pe seama altui factor), sîntem nevoiți să pășim în domeniul teoriei dinamice"[8]).

Abordînd problema relațiilor economice internaționale, R. Harrod examinează, în esență, cîteva probleme : pe de o parte, principiile care guvernează desfășurarea lor sau, cum se exprimă el, „aritmetica simplă a teoriei despre relațiile economice internaționale", iar pe de altă parte, recomandările practice care pot fi făcute pentru asigurarea unei balanțe comerciale active în strînsă legătură cu realizările teoriei contemporane (keynesiste) despre șomaj, respectiv în legătură cu metodele de micșorare a șomajului pe plan intern.

R. Harrod așează la baza explicării fluxurilor comerciale internaționale „legea costurilor comparative" sau „ieftinătatea comparativă a producției", considerînd că „în forma în care a fost prezentată legea costurilor comparative (în lucrarea sa „International Economics" – n.ns.), aceasta este impecabilă din punct de ve-

FIȘE

Sesiune de comunicări

● *Sub egida* ACADEMIEI DE STUDII ECONOMICE, *săptămîna trecută s-au desfășurat lucrările unei Sesiuni științifice consacrată împlinirii a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului. Reunite sub genericul* „Bilanț de mari izbînzi, 1965–1985. Concepția revoluționară profund științifică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la dezvoltarea economico-socială a României", *comunicările prezentate cu acest prilej au evidențiat realizările înregistrate în dezvoltarea social-economică a țării în anii de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent ctitor de țară nouă. S-au reliefat astfel liniile directoare, profund științifice și novatoare, ale strategiei de dezvoltare, pe baza unui bogat material documentar fiind subliniate efectele de amplitudine pe care promovarea laturilor calitative, asigurarea echilibrului dinamic al proceselor economice, creșterea competitivității produselor le-au determinat la nivelul activității concrete din fiecare întreprindere și ramură economică.*

Participarea și creșterea intensivă

● *În mod necesar, fiecare nouă etapă de dezvoltare a economiei socialiste impune – în condițiile modificărilor survenite în practică – reelaborările conceptuale care să permită integrarea și explicarea unor fenomene sau forme de manifestare inedite. Acesta este și cazul conceptului de „participare", concept central în teoria economică socialistă, în condițiile accentuării laturilor intensive ale dezvoltării – apreciază* H.J. Braun și E. Dörschel *în articolul* „Umfassende Intensivierung und Vergesellschaftung von Produktion und Arbeit in der Industrie der D.D.R.". *(Intensificarea și socializarea producției și a muncii în industria R.D. Germane) publicat în numărul 5/1985 al revistei* WIRTSCHAFTSWISENSCHAFT. *Elementele de noutate sînt identificate de autori, în principal, în diferențierile pe care inovarea (tehnologică, dar și de altă natură) le aduce în planul aportului fiecărui om al muncii la sporirea proprietății colective, pe de o parte, și în relația mai subtilă care se stabilește între dimensiunea producției și gradul de participare, pe de altă parte. În același timp, în etapa dezvoltării intensive, se impun cu mai multă vigoare o serie de componente sociologice ale procesului amintit, între care sporirea contribuției la îmbunătățirea producției, simțul de gospodărire, nivelul de asumare a responsabilităților sociale.*

Dezvoltarea – un proces rectiliniu ?

● *Reflecțiile asupra teoriilor și modelelor de dezvoltare au în ultima vreme un puternic accent critic, constată* Paul Streeten *în articolul* „A problem to every solution" *(O problemă pentru fiecare soluție) publicat în numărul 6/1985 al revistei* FINANCE AND DEVELOPMENT. *Astfel de critici, apreciază autorul, sînt întemeiate în măsura în care în procesul dezvoltării au apărut anumite necorelări (accentuate și de criza econ*

dere conceptual și nu este expusă obiecțiunilor care pot fi făcute împotriva formulării ei inițiale de către clasici"[9]).

Ca și D. Ricardo, R. Harrod consideră că o țară trebuie să se specializeze în producerea mărfurilor pe care le poate produce mai ieftin, în funcție de anumite facilități pe care le are (resurse naturale, densitatea populației, capacitatea oamenilor, structura socială și politică, moștenirea economică din trecut etc.), că, ori de cîte ori există deosebiri în costurile relative ale mărfurilor între țări, este avantajos ca țările respective să participe la comerțul internațional. „Costurile comparative sînt diferite în țări diferite – scrie R. Harrod – deoarece abundența factorilor speciali necesari pentru producerea fiecărei mărfi (factori «specifici») nu se găsește în același raport față de cererea pentru fiecare marfă în diferite țări"[10]).

În același timp, R. Harrod se desebește atît de Ricardo, în ceea ce privește unitatea de măsură a costurilor relative ale mărfurilor comparate produse în diferite țări, cît și de B. Ohlin și P. A. Samuelson, în ce privește mecanismul de desfășurare și urmările economice ale comerțului internațional. Spre deosebire de D. Ricardo, care măsura costurile de producție în unități de muncă cheltuită pentru producerea lor, deci, cu ajutorul teoriei valorii bazată pe muncă, R. Harrod se abate de la linia clasică de gîndire și adoptă orientarea superficială inițiată de J. St. Mill, A. Marshall, bazată pe raportul între cerere și ofertă și pe identificarea efortului depus pentru a produce o marfă cu recompensa acordată factorilor de producție. „Costul poate fi măsurat – scrie R. Harrod – cu ajutorul... efortului ori prin recompensa care este plătită pentru efort ; această recompensă poate fi de asemenea măsurată fie printr-un anumit număr de coșuri pline de bunuri de consum, fie printr-o cantitate de bani. Din fericire pentru scopul urmărit, aici nu are importanță ce metodă se folosește"[11]).

Spre deosebire de alți susținători ai teoriei costurilor comparative de producție, R. Harrod este de părere că mărimea costurilor și deosebirile între țări în ce privesc costurile comparative depind de factorii specifici utilizați pentru producerea mărfurilor respective și de deosebirile care există între mărimea cererii pentru acești factori. Din acest punct de vedere, R. Harrod se delimitează atît față de concepția lui R. Ohlin, care avea în vedere înzestrarea diferită a țărilor cu factori de producție omogeni, cît și de P. A. Samuelson, care susținea specializarea țărilor în producerea mărfurilor pentru care se folosește factorul cel mai abundent[12]).

Spre deosebire de variantele anterioare (clasică și neoclasică) ale teoriei costurilor comparative de producție, R. Harrod face distincție între avantajul potențial și avantajul real din comerțul internațional și se ocupă de influența pe care o pot exercita condițiile externe asupra gradului de utilizare a factorilor de producție de care dispun diferite țări, inclusiv a mîinii de lucru. Condiția repartiției optime a resurselor pentru producție este, după părerea lui R. Harrod, concordanța dintre raportul existent între costurile materiale de producție ale mărfurilor și raportul existent între prețurile lor de vînzare[13]).

În practică există cel puțin două situații în care această condiție nu este respectată, și anume : cînd anumite întreprinderi sau ramuri economice cunosc o stare de avînt sau de declin, presupunînd redistribuirea factorilor de producție, și în cazul monopolului care permite retribuția mai mare a unor factori de producție decît în cazul liberei concurențe, precum și abaterea considerabilă a prețurilor de la costurile materiale de producție. „Prețurile pot să nu se adapteze la costurile comparative reale – scrie R. Harrod – deoarece factorii au ocazia să se organizeze mai bine într-o anumită ramură decît în alta și astfel să-și asigure rate mai bune de retribuție. Discrepanțele care iau naștere din această cauză sînt total dăunătoare întrucît ele abat folosirea forțelor productive de la folosirea lor corectă... Prețurile mai pot să nu se adapteze la costurile comparative reale și datorită caracterului monopolist sau aproape monopolist al unor activități care permit întreprinzătorilor să mențină prețurile peste costuri... Discutînd despre monopol, gînditorii clasici obișnuiau să-l înlăture, considerîndu-l un fenomen excepțional. Această atitudine este depășită" – conchide autorul citat[14]).

Consecința acestor discrepanțe o constituie, după aceeași apreciere, abaterea de la o diviziune internațională rațională a muncii și nerealizarea practică a tuturor avantajelor care ar decurge în mod normal din comerțul internațional pentru toți partenerii. Problema corectării dezechilibrelor care apar în balanța comercială a unei țări capitaliste ocupă un loc deosebit de important în gîndirea lui R. Harrod, atît datorită constatării că în practică nu s-a verificat ipoteza clasică a echilibrării automate a balanței de plăți ca urmare a fluxurilor internaționale ale aurului, cît și datorită împrejurării că economiștii clasici n-au acordat atenția cuvenită șomajului intern și legăturii dintre acesta și balanța comercială și a plăților externe.

Sultana SUTĂ-SELEJAN

[8]) Roy Harrod, International Economics, Digswell Place, James Nisbet and Co. Ltd., Cambridge At the University Press, 1966, p. 158—159

[9]) Idem, p. VIII

[10]) Idem, p. 19

[11]) Idem, p. 13

[12]) Vezi idem, p. 35—38

[13]) Vezi idem, p. 42

[14]) Idem, p. 49

mică), dar păcătuiesc prin excerbarea laturilor negative ale unui proces complex, divers, dinamic, dialectic. Ceea ce se poate reproșa teoriilor economice asupra dezvoltării – se mai arată în articol – este un anumit schematism : frecvent dezvoltarea a fost identificată cu creșterea economică, proces redus la rîndul său la cîțiva indicatori cantitativi.

Alte aspecte cu caracter „disfuncțional" îi apar însă autorului firești ; acestea supără, deoarece infirmă unele proiecte de dezvoltare, dar la o analiză mai adîncă se încadrează perfect în dialectica evoluției sociale. Iar între aspectele asupra cărora gîndirea economică ar trebui să stăruie, autorul reține: diferența ce există între teorie și practică, între teoreticieni și oameni de acțiune ; dificultatea de a îmbina prezentul cu perspectiva sub aspect praxiologic, faptul că orice acțiune umană concretizată are și efecte secundare, unele negative, dar altele stimulative pentru însuși procesul dezvoltării ; fiabilitatea încă redusă a prognozelor economice.

„Reflecția strategică"

• *„Reflecția strategică" este o reacție la nivelul cadrelor de conducere față de caracterul imprevizibil al evoluției economice – în plan macro și micro; după cum afirmă Michel Berger în articolul „La réflexion stratégique – un art à partager", publicat în numărul 49/50 a.c. al revistei „MANAGEMENT FRANCE", personalul cu funcții de conducere trebuie să învețe să trăiască într-un climat de incertitudine, care presupune un exercițiu, o instruire sistematică în această direcție. Realizarea unei astfel de adaptări structurale implică în chip fundamental modificări atît la nivel de strategie în conducere, cît și în ce privește comportamentul de conducere. Între modificările asupra cărora se oprește autorul sînt incluse asigurarea flexibilității gîndirii (modele de raționament permanent înnoite), utilizarea unor modele prognostice care să permită sesizarea destabilizării mediului economic al întreprinderii, adaptarea rapidă a organizării întreprinderii la noile restricții, integrarea eficientă a factorilor umani și culturali în sistemul de conducere microeconomic, conștientizarea întregului personal la problemele calității și competitivității.*

„Viața științifică"

• *Continuînd o mai veche inițiativă, Institutul politehnic „Gheorghe Asachi" din Iași a publicat primul număr pe acest an al buletinului informativ „Viața științifică" ce reunește o serie de materiale elaborate de cadre didactice universitare și cercetători din cadrul unității de învățămînt amintite. Articolele, a căror informație este de regulă completată cu grafice, calcule, tabele, prezintă o serie de realizări din domeniul tehnicii, fără a fi însă neglijate și aspecte economice ; reține, totodată, atenția efortul autorilor de a aborda probleme de actualitate ale cercetării științifice precum și accentuarea laturii practic-aplicative a acestor studii. În același timp, buletinul informativ al Politehnicii ieșene reprezintă un factor stimulativ de cercetare, creație, informare pentru toți studenții din acest important centru de învățămînt superior al țării.*

FIȘE

CONVORBIRI ECONOMICE
cu
NICHOLAS GEORGESCU-ROEGEN

profesor la Universitatea Vanderbilt din Nashville, Tennessee, S.U.A.

„Să ne gîndim și la generațiile viitoare"

• *Arătați în scrierile Dv. că noutatea, progresul științei, vine din combinare. Ce progrese mai remarcabile s-au înfăptuit, după părerea Dv., în știința economică, în ultimele decenii ?*

— Ceea ce s-a dezvoltat în ultimele decenii a fost, în primul rînd, o înțelegere a faptului că sistemul economic este format din activități multiple și legate între ele, că reprezintă, cu un titlu popular, un „sistem input-output". În 1949 s-a format un mic grup, inițiativa fiind a lui Koopmans și am fost invitați să prezentăm lucrări în legătură cu existența sistemelor sau rețelelor de diferit ordin. Eu am prezentat acolo trei articole. Titlul volumului care a reunit contribuțiile noastre explică în ce a constat transformarea. M-am luptat pentru el, pentru că la un moment dat s-a pus problema să se cheme „linear analysis". Eu am fost de părere că linearitatea nu este caracteristică preocupărilor din volum. Faptul că mulți dintre autori au luat drept bază pentru discuții un model linear reprezintă un accident metodologic. Pe noi ne preocupa multiplicitatea formelor în care un proces se poate dezvolta și în care produsele se pot distribui. Așa încît, pînă la sfîrșit, am cîștigat, și în loc de „linear analysis" s-a pus titlul „analysis of allocation and production". Analiza aceasta a fost un lucru nou care a izvorît din sistemul Leontief și care pe urmă s-a extins. Din nefericire s-a extins dincolo de orice limită rezonabilă, s-a ajuns la un formalism sec. Toate acestea, natural, au cerut matematici : vorbești despre sistem, îl descrii etc. și ajungi la anumite teoreme. Atunci am demonstrat eu pentru prima dată teorema substituibilității în sistemul Leontief, care este astăzi cunoscută sub numele de „teorema lui Samuelson". Eu am demonstrat-o mult înaintea lui Samuelson, și el recunoaște acest lucru. De fiecare dată cînd pomenește de ea, Samuelson spune „teorema substituibilității în sistemul Leontief pe care am demonstrat-o eu după Georgescu". Ceilalți însă vorbesc de teorema lui Samuelson. Cred că asta se datorește și faptului că el este la o universitate mai mare, MIT iar eu la Vanderbilt, o universitate medie.

• *Nu credeți că și luarea tot mai mult în considerare a mediului înconjurător, care pînă nu demult era considerat ca fiind în afara sistemului economic, reprezintă un pas însemnat înainte ?*

— N-am vrut să mă refer la ea, pentru că acolo vin eu cu prea mare greutate. Dar lumea economică nu a înțeles încă complet necesitatea luării în considerare a mediului înconjurător. Cei care își dau seama de poziția mea nu sînt încă, în general, economiștii, care sînt încă în această problemă „kyropraktoni", cum se spune pe grecește. Într-un articol, publicat în 1982, un economist de la Stanford prezenta, la sfîrșitul articolului său, o secțiune „În căutarea unei noi paradigme", spunînd că are în vedere paradigma mea. Eu sînt sigur că pînă la sfîrșit poziția mea va triumfa.

• *În conferința pe care ați ținut-o la București la Asociația de Drept Internațional și Relații Internaționale, v-ați referit între altele la importanța cunoașterii istoriei. De unde decurge, în opinia Dv., această importanță ?*

— Istoria nu poate, desigur, oferi răspuns la toate problemele care se pun astăzi. Dar ea te învață să pui probleme și te învață să cauți răspunsuri. Și de foarte multe ori ea te învață nu numai lucruri noi, dar și că ceea ce crezi este greșit. În definitiv tot progresul științific se face prin a nega valoarea, valabilitatea a ceea ce se crede la un moment dat.

• *Ce părere aveți despre problema energiei, a resurselor în general ?*

— Piața nu poate să facă nimic în privința aceasta, și asta constituie opoziția mea față de clasici și neoclasici. În chestiunile de resurse pe piața de astăzi numai generația actuală își exercită cererea și oferta. Or, problema resurselor este o problemă de speță, o problemă bioeconomică. Trebuie să ne gîndim că generațiile viitoare nu-și pot spune încă cuvîntul și că noi trebuie să vorbim și în locul lor. Aceasta este o chestiune deasupra economiei. Piața nu poate să reprezinte generațiile viitoare ; de multe ori s-a spus că omul este nerăbdător, nu economisește atîta cît ar trebui. De ce să nu fie considerată superioritatea unui procedeu care să facă fericite și generațiile următoare, una, două, trei, patru, cît poți să vezi în orizontul istoriei ?

• *Cititorii lucrării Dv. „Legea entropiei și procesul economic", apărută în traducere românească în anul 1979 în colecția „Idei contemporane" a Editurii Politice, ar fi fără îndoială bucuroși să afle ce alte lucrări aveți în pregătire în acest moment. Ați avea amabilitatea să le prezentați pe scurt ?*

— Una dintre ele se intitulează „Bioeconomics" *). Aceasta este ideea pentru care m-am făcut cunoscut peste tot în ultima vreme. De curînd, a apărut un dicționar al cărui titlu este „Marii economiști de la Keynes încoace". Autorul a inclus acolo 100, probabil ca să fie un număr rotund. Am fost și eu trecut printre ei și în descrierea contribuțiilor mele se menționează ce am făcut și efortul pe care îl fac în ultima vreme ca să construiesc și să răspîndesc „bioeconomia". Această carte este în curs de asamblare, ideile le am, toată problema este să pot face legătura într-o formă literară, nu să-mi înșir ideile așa una după alta. A doua carte este despre agrarianism, adică despre felul în care funcționează o societate în care există o populație țărănească în măsură importantă și în care tradiția și sistemul ancestral al economiei țărănești încă este în funcțiune. România nu mai este în această situație, dar a fost pînă la un moment dat. Eu am scris despre tema asta în 1960 un articol care a fost mult reprodus și tradus. Am mai scris despre diferența dintre economia agricolă și economia industrială, în sensul că, după părerea mea, pe lîngă o serie de legi comune, există unele legi care se aplică numai agriculturii, iar altele numai industriei.

În sfîrșit, editorul care a scos dicționarul amintit al marilor economiști mi-a propus — poate pentru că în raport cu gîndirea economică veche am adus o idee nouă — să-mi publice ultimele articole într-un volum. N-am avut încă timp să stau cu creionul în mînă să le aleg. Probabil că va avea un titlu legat de entropie sau de sisteme viabile, ceva în genul acesta.

Interviu realizat de
Dinu DRAGOMIRESCU

*) Asupra genezei și semnificației acestui termen a se vedea cuvîntul înainte al autorului la ediția în limba română, în volumul citat, pag. 9. (Nota redacției).

Instrumentele economice, componente ale arsenalului „politicii puterii" (I)

ÎN ULTIMA VREME, o serie de cauze, care nu pot fi rupte de contextul internațional complicat actual, au determinat o angajare din ce în ce mai pronunțată a instrumentelor economice pentru atingerea unui larg evantai de scopuri de politică externă de către anumite state și grupări de state.

Dată fiind mai ales vastitatea și bogăția cazuisticii în domeniu este extrem de greu să facem o prezentare cît de cît completă a modalităților prin care practica a consacrat utilizarea — îndeosebi negativă — a instrumentelor economice pe plan internațional. Mai mult, complexitatea tematicii însăși diminuează valoarea oricărei încercări de clasificare ce se dorește exhaustivă. În acest sens este suficient, credem, să arătăm doar că într-un fel se prezintă problema din unghiul relațiilor Est-Vest și altfel din cel al raporturilor Nord-Sud, după cum este tot atît de dificil de apreciat în ce grad o măsură economică luată de un stat a fost determinată de considerente economice interne sau de motive politice externe, devenind, în acest din urmă caz, un instrument ce intră sub incidența nemijlocită a analizei prezente. De asemenea, nu este mai puțin dificil de apreciat existența sau inexistența elementului intențional, care numai el însuși poate constitui, de pildă, un criteriu de clasificare în domeniu, după cum un alt obstacol major îl constituie faptul că, de multe ori, utilizarea instrumentelor economice este dublată — efectiv sau potențial — de recurgerea la alte instrumente, neeconomice, ceea ce face și mai grea evaluarea rezultatelor măsurilor respective. Ca atare, ne vom limita, în mod necesar, la prezentarea numai a anumitor modalități de utilizare a instrumentelor economice, de către unele state și grupări de state.

Trăsături ale situației internaționale actuale

UNA DIN MULTIPLELE CAUZE care determină prelungirea fenomenelor de criză, ce afectează în prezent viața internațională este aceea că avem de-a face cu o criză profundă a însuși sistemului internațional actual ; alcătuirea și raporturile dintre elementele sale vădesc o rigiditate crescîndă, mergînd adesea la obstrucție, mai ales atunci cînd apare necesitatea acomodării tendințelor majore izvorîte din mutațiile de mare amploare petrecute în ultimii 30—40 de ani. Acest lucru se datorează faptului că, în ciuda evenimentelor și proceselor remarcabile petrecute pe arena internațională în acești ani, esența sistemului nu s-a modificat.

În primul rînd, diviziunea internațională a muncii creată în perioada de dominație a sistemului capitalist — și care stă la baza întregului sistem internațional actual —, în ciuda progreselor remarcabile înregistrate prin apariția și impetuoasa dezvoltare a statelor socialiste și sub raportul dezvoltării economice, a multora din țările recent eliberate, a rămas, în linii generale, aceeași. Statele în curs de dezvoltare continuă și astăzi să reprezinte atît sursa principală de aprovizionare cu materii prime, cît și o importantă piață de desfacere pentru multe din produsele manufacturate ale țărilor dezvoltate, situație de natură să adîncească permanent decalajele structurale inițiale. În al doilea rînd, practicile economice mondiale — esențialmente capitaliste — au rămas și ele aceleași, datorită faptului că țările capitaliste dezvoltate continuă să dețină principalele pîrghii economice mondiale (vezi, de pildă, alcătuirea și funcționarea sistemului financiar internațional), pe care le utilizează în conformitate cu propriile lor interese. În al treilea rînd, deși raporturile politice de dependență nemijlocită au fost teoretic înlăturate odată cu cucerirea independenței de către tinerele state, locul lor a fost preluat de raporturile de tip necolonialist, care pun accentul pe crearea și adîncirea dependențelor economice în încercarea de menținere a țărilor în curs de dezvoltare în orbita politică a fostelor metropole. Și, în sfîrșit, în al patrulea rînd, relațiile politice internaționale continuă, în general, să ofere un larg cîmp de acțiune practicilor împărțirii lumii în zone de influență și interes, utilizării forței și amenințării cu forța, dictatului și ingerințelor în treburile interne ale statelor, nesocotirii principiilor și normelor dreptului internațional.

Ca atare, așa cum relevă secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sistemul internațional este supus în prezent acțiunii concomitente a două tendințe fundamentale majore : pe de o parte, se manifestă tot mai vizibil dorința de afirmare independentă a tinerelor state, a țărilor în curs de dezvoltare, nealiniate, mici și mijlocii, care urmăresc să își asume un rol corespunzător poziției majoritare pe care o dețin în cadrul sistemului și, în general, să imprime un curs nou relațiilor internaționale, iar, pe de altă parte, acționează puternic și tendința contrară a perpetuării practicilor negative curente de tipul celor menționate mai sus, promovate de cercurile interesate în menținerea actualelor stări de lucruri.

„Politica puterii", aspecte definitorii...

SUPORTUL TEORETIC al acestei din urmă tendințe îl constituie „politica puterii". De altfel, există chiar și o școală de gîndire în această privință, care își concentrează demersul teoretic — dar, cum vom vedea, și cu însemnate implicații practice — în jurul propoziției că „stă în natura lucrurilor ca statele să caute să obțină cît mai multă putere, datorită caracterului periculos și anarhic al lumii în care ele se văd nevoite să existe" [1]). Pe baza unei atari supoziții, teoreticienii acestei școli merg mai departe și sugerează că „dacă un stat urmărește să aibă succes pe plan internațional, nu are altă șansă decît să facă din obținerea de putere scopul său fundamental și imediat". [2]).

În același timp, privind-o ca fiind „capacitatea de a afecta comportamentul altora în direcția dorită" [3]), adepții acestei școli de gîndire mai concep puterea și ca un mijloc — în realitate primordial — de protejare și promovare a intereselor lor în arena internațională. Cu alte cuvinte, cu cît un stat dispune de o putere mai mare, cu atît el va putea mai lesne să determine alte state, în primul rînd pe cele mai puțin puternice, să acționeze în conformitate cu scopurile și obiectivele, în ultimă instanță, cu interesele sale pe plan mondial.

După cum se știe, inventarul instrumentelor puterii este deosebit de larg. Ceea ce este însă esențial pentru „politica puterii" constă în apelul necesar pe care îl presupune aceasta la formele negative coercitive ale puterii. Chiar și atunci cînd se subliniază aspectul așa-zis „pozitiv", adică necoercitiv, al puterii (potrivit tezei că modificarea comportamentului cuiva în sensul dorit poate fi la fel de bine determinată și de acordarea anumitor „beneficii"), se are, de fapt, în vedere, în ultimă instanță, tot sancțiunea mută o forței și amenințării cu forța, a cărei potențialitate domină din umbră întregul spectru al ipostazelor puterii. De altfel, nici nu ar putea fi altcumva, atîta timp cît adepții „politicii puterii" recunosc deschis că în „politica internațională în special, forța armată ca amenințare ori potențialitate constituie cel mai important factor material din care izvorăște puterea politică a unei națiuni" [4]).

Într-un cuvînt, se poate afirma că „politica puterii", atît în concepție, cît și în practică, este esențialmente negativă, această trăsătură dominînd-o de la însăși conceperea arenei internaționale în mod conflictual, pînă la imaginarea puterii în mod instrumental, ca mijloc de realizare a unor scopuri și obiective pe plan extern.

În opoziție cu asemenea concepții și practici România, președintele Nicolae Ceaușescu consideră că în soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale trebuie să se pornească de la renunțarea cu desăvîrșire la politica de forță și amenințarea cu forța. În acest context, președintele României sublinia la recentul Forum național al tinerei generații : **„Ne pronunțăm ferm împotriva oricărui amestec în treburile altor state, pentru renunțarea la orice fel de presiuni — inclusiv la cele economice — împotriva altor țări, pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî calea dezvoltării în mod liber, fără nici un amestec din afară".**

...și modalități de utilizare

DE LA BUN ÎNCEPUT trebuie spus că, prin importanța lor intrinsecă, interdependențele largi create deja și situația de criză cu care este confruntată economia mondială în

[1]) Trevor Taylor, Power Politics, în Trevor Taylor, editor, Approaches and Theory in International Relations, London, Longman, 1978, p. 22.
[2]) idem, loc. cit.
[3]) Jack C. Plano, Milton Greenberg, Roy Olton, Robert E. Riggs, Political Science Dictionary, Hinsdale, Illinois, The Dreyden Press, 1973, p. 294
[4]) Hans Morgethau, Power and Ideology in International Politics, în James : Rosenau, Editor, International Politics and Foreign Policy. A reader in research and theory, New York, The Free Press, 1969, p. 171

prezent, instrumentele economice ocupă un loc central în arsenalul „politicii de putere". Firește, o atare situație nu este o creație a zilelor noastre ; încă din timpuri mai îndepărtate, factori politici au recurs la instrumente de natură economică pentru atingerea unor scopuri și obiective externe. Mai mult, se poate spune că asemenea practici au devenit un însoțitor permanent al raporturilor internaționale din momentul în care capitalismul a reușit să înglobeze în orbita exploatării sale cele mai largi zone ale globului, dînd naștere sistemului internațional actual. Ceea ce este însă caracteristic pentru etapa actuală constă în frecvența și amploarea tot mai mare a utilizării instrumentelor economice în politica anumitor state și grupări de state.

Condiția fundamentală în lipsa căreia angajarea unor atari instrumente, chiar dacă ar mai fi posibilă pe o scară de dimensiuni apropiate celor prezente, ar fi în schimb serios handicapată sub aspectul „eficienței", o constituie existența interdependențelor economice contemporane, modul cum sînt ele percepute și utilizate de anumite cercuri în condițiile crizei actuale.

Indiscutabil, lumea noastră este și va fi o lume a interdependențelor economice crescînde. Astăzi este general recunoscut faptul că nici o țară, oricît de mare și dezvoltată ar fi, oricîte resurse materiale și umane ar avea, nu poate să atingă singură „vîrfurile" în toate domeniile de activitate, motiv pentru care nu se poate izola de restul lumii fără să-și pericliteze serios dezvoltarea. Participarea activă la schimburile internaționale de valori materiale și spirituale reprezintă în zilele noastre nu numai mijlocul de satisfacere a unei mari varietăți din necesitățile unei țări, dar și calea de asigurare a progresului ei rapid pe plan economic, social, tehnic și științific.

Privind retrospectiv, putem afirma că intensificarea legăturilor între state, creșterea interdependențelor economice internaționale constituie premisa dar și rezultatul dezvoltării economice, științifice, tehnice, demografice, sociale și culturale a omenirii, purtînd din plin, în consecință, amprenta acestei dezvoltări. De aici concluzia că, odată cu intrarea omenirii într-o nouă etapă a evoluției sale, putem vorbi despre un stadiu nou în care au intrat și interdependențele economice dintre state, stadiu caracterizat prin trăsăturile dominante ale situației actuale din economia mondială și anume :

— apariția problemelor global-planetare, necesitînd abordări și soluționări planetare ;

— adîncirea fenomenelor de criză economică mondială, afectînd, într-o măsură mai mare sau mai mică, toate statele ;

— propagarea, mai rapidă și cu o mai mare amploare, dincolo de granițe a efectelor politicilor naționale.

Asistăm, așadar, la o reevaluare, sub multiple aspecte, a factorului extern, a modului în care este concepută dezvoltarea independentă într-o lume a interdependențelor crescînde. Cînd problema energiei, sau cea a cursurilor valutare, ca să dăm doar două exemple, constituie de mai mulți ani preocupări generale în Nord sau în Sud, în Vest ori în Est, cînd fenomenele de criză din exterior nu mai pot fi definitiv oprite la granițele unei țări, cînd întreaga comunitate internațională are de suferit de pe urma unei măsuri economice luate unilateral de un anumit stat pe motiv că ar fi de politică internă, o asemenea reevaluare este, desigur, de dorit. În definitiv, a devenit foarte clar că mediul internațional a căpătat o importanță extraordinară pentru fiecare stat și a proteja acest mediu — acum esențial pentru supraviețuire —, a-l înzestra cu o coerență și funcționalitate benefică pentru toți constituie o dovadă de responsabilitate.

Din păcate, unele țări și grupări de țări reevaluează importanța factorului extern pornind nu de la aceste imperative și realități, ci de la premisele cunoscute ale „politicii puterii", de la mai vechile sau mai noile practici ale colonialismului și neocolonialismului, de forță și dictat. În consecință, noul stadiu atins de interdependențele economice internaționale în loc să fie însoțit de intensificarea conlucrării între state independente, în vederea depășirii actualelor dificultăți se caracterizează prin recrudescența practicilor de împărțire a zonelor de influență, prin lărgirea evantaiului de metode prin care marile puteri încearcă „recuperarea" fostelor colonii.

Cu alte cuvinte, aspectele pozitive, reciproc avantajoase ale interdependențelor sînt umbrite — iar în unele cazuri efectiv înlăturate — de o concepție care, pedalînd cu insistență pe dependența ce o generează, în mod obiectiv, schimburile internaționale, consideră că se poate profita din plin — indiferent de consecințe — de pe urma unei situații sau alteia. Nu este de mirare, deci, că de multe ori reevaluarea factorului extern înseamnă, acum, în multe țări în curs de dezvoltare, sublinierea aspectelor negative ale interdependențelor : vulnerabilitate sporită a economiilor naționale ; dependență crescută față de factori decizionali externi ; importul fenomenelor de criză etc.

Modul însuși în care se încearcă ieșirea din actuala situație de criză economică mondială furnizează exemple edificatoare în acest sens. Este cunoscut că țările capitaliste, folosindu-se de forța și pozițiile deținute în relațiile internaționale, au declanșat o amplă acțiune de transfer a efectelor crizei pe plan extern asupra altor state și, în mod deosebit, asupra țărilor în curs de dezvoltare. În efectuarea acestui complex și nu întotdeauna vizibil proces de transfer, se mizează pe adîncirea interdependențelor economice (țările în curs de dezvoltare, ca, de altfel, toate statele nu pot sista schimburile economice cu străinătatea) și mai ales pe caracterul asimetric al acestor interdependențe. Bazate pe un dezechilibru istoric de drepturi și obligații, interdependențele asimetrice înseamnă concentrarea drepturilor și avantajelor rezultate din schimburile internaționale la partenerii din țările dezvoltate și a obligațiilor și dezavantajelor la cei din țările în curs de dezvoltare. Polarizarea „avantaje-dezavantaje", mai mult sau mai puțin vizibilă în perioadele „normale", devine evidentă în perioadele de criză, datorită acțiunii mai multor factori, la care ne vom referi în a doua parte a acestui articol.

Mugur ISĂRESCU
Ioan Mircea PAȘCU

Creșterea avuției naționale

(Urmare din pag. 23)

Eforturile făcute pentru crearea condițiilor care asigură dezvoltarea potențialului creativ al națiunii sînt oglindite în bună măsură de faptul că în ultimele două decenii aproximativ 1/4 din cheltuielile de la bugetul statului au fost destinate acestui scop, fondurile alocate pentru finanțarea științei și acțiunilor social-culturale sporind de la 22,4 mld. lei în 1965 la 93 mld. lei în 1985. În etapa actuală se amplifică substanțial rolul potențialului creativ al națiunii în înfăptuirea unei reproducții de tip intensiv care asigură utilizarea cu eficiență sporită a forței de muncă, a resurselor naturale, a fondurilor fixe și a celorlalte bunuri materiale acumulate și, pe această bază, creșterea în continuare a întregii avuții naționale. Realizările obținute în anii construcției socialiste dau dimensiuni impresionante indicatorilor care caracterizează evoluția avuției naționale și a componentelor acesteia, dimensiuni care oglindesc realismul politicii economico-sociale a partidului.

4. Directivele privind viitorul cincinal și orientările dezvoltării economico-sociale pînă în anul 2000, adoptate de Congresul al XIII-lea, conturează un amplu program de largă perspectivă pentru transformarea revoluționară a societății românești, pentru făurirea unei civilizații materiale și spirituale superioare în România socialistă. În raportul prezentat la Congres, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a indicat cu claritate direcțiile în care trebuie concentrate eforturile în următorii ani pentru sporirea avuției naționale, pentru progresul multilateral al societății, subliniind că : **„Se impune să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea cerințelor dezvoltării, ale realizării unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. În cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare...".**

În concordanță cu directivele Congresului al XIII-lea, caracteristica dezvoltării economiei în cincinalul 1986—1990 o constituie accelerarea cursului spre o reproducție de tip intensiv, prin aplicarea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, dezvoltarea științei și învățămîntului, creșterea continuă a calificării oamenilor muncii, promovarea consecventă a metodelor moderne de conducere și organizare a producției și muncii, condiții sine qua non ale creșterii avuției naționale pe un plan calitativ superior.

Semnificativ pentru ceea ce constituie trăsăturile definitorii ale amplificării avuției naționale în viitorul cincinal este faptul că aceasta urmează să se realizeze în ritmuri susținute îndeosebi pe seama factorilor intensivi, prin creșterea mai accentuată a productivității muncii, valorificarea superioară a resurselor materiale, folosirea cu randament înalt a capacităților de producție, ridicarea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, în condițiile gestionării cu eficiență maximă a întregii avuții naționale.

Este cert că înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului va determina, odată cu creșterea cantitativă, profunde modificări calitative în toate componentele avuției naționale.

R. P. MONGOLĂ

Consolidarea structurii industrial-agrare a economiei

ÎN PROCESUL de dezvoltare a complexului economiei naţionale, constituit în anii construcţiei socialiste prin transformarea Mongoliei dintr-o ţară cu economie bazată exclusiv pe creşterea animalelor, într-o ţară industrial-agrară, etapa actuală se înscrie ca o perioadă marcată de cîteva trăsături distincte. Între acestea se detaşează, exprimînd o necesitate obiectivă a stadiului de dezvoltare atins, sarcinile privind realizarea unor ritmuri ridicate de creştere în principalele domenii de activitate.

Industrializarea, una din constantele strategiei economice a Partidului Popular Revoluţionar Mongol, prezintă în cincinalul în curs aspecte noi, eforturile fiind orientate cu precădere spre dezvoltarea bazei de combustibili şi materii prime necesară pentru o diversificare structurală ulterioară în industria prelucrătoare. La rîndul său, agricultura cunoaşte, pe termen lung, un proces de îmbunătăţire structurală, materializat în eforturile de amploare pentru extinderea sectorului vegetal, inclusiv în scopul susţinerii zootehniei, care îşi păstrează importanţa tradiţională. Semnificativă pentru modul complex de abordare în perspectivă a acestor obiective este adoptarea recentă — la plenara din 18 iunie a.c. a C.C. al Partidului Popular Revoluţionar Mongol — a „Programului de dezvoltare a agriculturii, de îmbunătăţire a aprovizionării populaţiei cu produse alimentare şi direcţiile majore de realizare a acestuia pînă în anul 2000", prezentat de Jambin Batmunh, secretar general al C.C. al P.P.R.M.

Transpunerea în practică a strategiei de accelerare a creşterii şi de consolidare a structurilor productive este ilustrată de datele sintetice privind rezultatele obţinute în ultimii ani şi de sarcinile planului pe anul în curs. În perioada 1981—1984 venitul naţional a înregistrat o creştere cumulată de peste 30%, producţia industrială a sporit cu 43,6%, iar fondurile fixe în economie cu 47,6%. Ritmul mediu anual al producţiei agricole globale în primii patru ani ai cincinalului a fost de 14,6%, depăşind sensibil pe cel înregistrat în perioada corespunzătoare din cincinalul precedent. Pentru anul 1985 s-a planificat o creştere cu 6% a venitului naţional, 7,5% a producţiei industriale şi 12% a producţiei agricole (20,6% în sectorul vegetal).

Priorităţile în domeniul industriei sînt reprezentate de întărirea bazei energetice şi de combustibili (căreia îi revin 42% din investiţiile industriale prevăzute pentru 1985), extinderea exploatării resurselor minerale (28% din investiţii) şi dezvoltarea industriei materialelor de construcţii. Industriile uşoară şi alimentară sînt şi în prezent sectoare importante ale economiei, cu toate că participarea lor la realizarea producţiei industriale înregistrează o reducere relativă, în favoarea celor menţionate anterior.

Concentrarea eforturilor investiţionale în energetică se reflectă într-o creştere susţinută a producţiei (20,3% conform planului pe anul 1985). În acest an continuă lucrările de construcţie la termocentralele de la Erdenet şi Ulan Bator şi extinderea termocentralei de la Darhan. Producţia de energie electrică prevăzută pentru anul în curs este de 2,3 miliarde kWh (1,8 miliarde în 1983), iar cea de energie termică de 5,5 miliarde kilocalorii (4,7 miliarde în 1983).

Industria extractivă a înregistrat, ca urmare a punerii în funcţiune a unor capacităţi în special în metalurgia neferoasă — cea mai importantă fiind combinatul de la Erdenet — o creştere a ponderii în totalul producţiei industriale, de la numai 0,4% în 1970, la circa 18% în prezent.

Concomitent cu eforturile intense pentru creşterea producţiei de energie, combustibili şi materii prime, în etapa actuală se accentuează preocupările pentru folosirea raţională a resurselor primare. Planul pe anul în curs prevede realizarea unor importante economii prin revizuirea normelor de consum, reducerea procentului de deşeuri la prelucrare, diminuarea pierderilor la transport şi manipulare. Sarcini importante privesc substituirea cu materii prime indigene a unor produse importate. În expresie cantitativă, economiile realizate pe aceste căi se vor cifra la 5 600 tone produse petroliere, 1 400 tone ciment, 90 milioane kWh energie electrică, 56,8 mii tone cărbune.

Pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, în primii patru ani ai cincinalului în curs s-au alocat fonduri de investiţii depăşind cu 30% pe cele realizate în perioada corespunzătoare a cincinalului precedent. La nivelul anului 1985, investiţiile în agricultură însumează 780 milioane tugrici, dintr-un total de 4,7 miliarde tugrici pe ansamblul economiei.

Consolidarea sectorului zootehnic, în cadrul căruia se realizează circa 75% din totalul producţiei agricole, a făcut în ultimii ani obiectul unor măsuri pe scară largă de asigurare a păşunilor irigate, construire de adăposturi zootehnice, creştere a producţiei de furaje, introducere a mijloacelor de mecanizare. Ameliorarea biologică şi sporirea efectivelor de animale se înscriu, de asemenea, între acţiunile care au condus la creşterea producţiilor medii anuale la principalele produse animaliere (în perioada 1981—1984 producţia medie anuală a fost mai ridicată decît în 1976—1980 cu 11,4 mii tone la carne, 4 milioane litri la lapte, 783 tone la lînă, 6,2 milioane bucăţi la ouă).

Culturile vegetale, sector relativ nou al agriculturii mongole, cunosc un proces de extindere rapidă; suprafeţele amenajate pentru culturi vegetale, inclusiv terenuri desţelenite, au însumat în ultimii ani peste 700 mii hectare, depăşind de 2,6 ori nivelul anului 1960. Peste 80% din acestea sînt destinate culturii cerealelor, a căror producţie totală se va cifra în acest an la circa 715 mii tone (comparativ cu media anuală de 565 mii tone în perioada 1981—1983 şi 376 mii tone în 1976—1980). Producţia de cartofi şi legume urmează să atingă în anul curent 136 mii tone (104 mii tone media anuală în 1981—1983). În vederea creşterii randamentelor, planul pe anul în curs prevede aplicarea de îngrăşăminte chimice şi antidăunători pe o suprafaţă de 400 mii hectare şi efectuarea de lucrări pentru combaterea eroziunii solului pe 600 mii hectare.

Între măsurile vizînd creşterea nivelului de trai se înscrie şi dinamica susţinută a ramurilor producătoare de bunuri de consum. În raport cu anul 1984, planul pe anul în curs prevede creşteri la producţia de articole din lemn (20%), încălţăminte, produse din piele şi blănuri (7,8%), lînă şi produse din lînă (9,7%), îmbrăcăminte (12,8%). De asemenea, pe baza majorării principalelor producţii vegetale şi animaliere, industria alimentară va spori în acest an cantităţile de mărfuri alimentare livrate populaţiei.

Alocarea unor fonduri sporite pentru învăţămînt, ocrotirea sănătăţii, ştiinţă şi cultură, servicii se va concretiza în creşterea fondurilor fixe în sfera neproductivă cu 10% în comparaţie cu anul 1984. În acest an se vor construi 30 de localuri noi pentru şcoli generale, cu un total de 12,8 mii locuri. Numărul paturilor în instituţiile de asistenţă medicală urmează să se majoreze cu 6%, iar cel al medicilor cu 4%. Suprafaţa locativă va spori cu 250 mii mp.

Realizarea obiectivelor dezvoltării economice şi sociale implică intensificarea relaţiilor economice externe, incluzînd, pe lîngă schimburile comerciale, forme de colaborare economică mai complexă. În prezent, R.P. Mongolă întreţine relaţii economice externe cu peste 30 de state, ponderea decisivă revenind ţărilor partenere membre ale C.A.E.R.

Relaţiile de prietenie şi colaborare româno-mongole, în cadrul cărora specialiştii români au participat la construirea unor importante obiective economice şi sociale în ţara prietenă, cunosc o evoluţie favorabilă, impulsionată în mod hotărîtor de înţelegerile convenite cu prilejul convorbirilor avute de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România cu conducerea de partid şi de stat din Republica Populară Mongolă. Încheierea în iunie 1983 a Tratatului de prietenie şi colaborare între cele două ţări oferă un cadru amplu pentru dezvoltarea pe baze stabile a colaborării bilaterale în multiple domenii.

Pavel CERNA

Piața internațională a cerealelor

ANUL 1984 s-a caracterizat prin disponibilități record de cereale la nivel mondial și o cerere de import moderată, determinată de nivelul încă ridicat al dobînzilor pe piața monetară occidentală și al costurilor de stocare în țările importatoare. Totodată, creșterea cursului dolarului american față de alte valute occidentale și dificultățile de creditare și de rambursare a creditelor, pe fondul continuării stării de recesiune economică, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare importatoare de cereale, au exercitat o influență depresivă asupra cererii.

În sezonul 1984/85 creșterea accelerată a producției mondiale de cereale a devansat creșterea cererii, rezultînd transformarea soldului negativ al balanței producție-consum din 1983/84 (—65,5 milioane tone) într-un sold pozitiv (+32 milioane tone).

Potrivit primelor estimări efectuate de Departamentul american al Agriculturii pentru sezonul 1985/86, producția mondială de cereale va înregistra un nou nivel record (1 333,3 milioane tone grîu și cereale furajere), dar creșterea va fi mult mai lentă decît în sezonul anterior. Consumul de cereale va marca sporuri mai rapide decît producția, rezultînd o ușoară diminuare a excedentului de producție.

În sezonul iulie 1985—iunie 1986, producția mondială de grîu este așteptată să însumeze 517 milioane tone, marcînd o creștere lentă față de sezonul anterior, în condițiile în care sporurile accentuate din U.R.S.S., R.P. Chineză și Canada vor fi practic anihilate de reducerile de producție din Piața comună, Argentina, Canada, S.U.A. și unele țări socialiste europene, cauzate de condițiile meteorologice nefavorabile.

Consumul mondial de grîu va înregistra o creștere mai lentă decît în sezonul 1984/85, dar mai accelerată decît a producției, ceea ce va antrena diminuarea excedentului de producție la 8,9 milioane tone (11,3 milioane tone în 1984/85).

Reducerea anticipată a interesului de achiziționare de pe piața externă manifestat de o serie de țări (îndeosebi U.R.S.S. și R.P. Chineză) se va concretiza în diminuarea volumului comerțului internațional cu grîu cu peste 6 milioane tone și implicit în majorarea stocurilor mondiale : acestea vor reprezenta în 1985/86 peste 23% din nivelul consumului de grîu pe plan mondial (21% în 1983/84).

La cereale furajere, majoritatea recoltelor în principalele țări producătoare (S.U.A., Canada, U.R.S.S.) va compensa reducerile de o mai mică amploare din Argentina, țările vest-europene, R.P. Chineză și unele țări socialiste europene, rezultînd pe ansamblul producției mondiale un spor de circa 13 milioane tone față de sezonul 1984/85, la nivelul de 816 milioane tone.

Creșterea consumului mondial de cereale furajere va fi devansată de creșterea producției, ceea ce va genera o majorare sensibilă a stocurilor mondiale (+25% față de sezonul 1984/85).

În condițiile unei oferte de cereale ce va depăși cererea de consum, a majorării stocurilor mondiale și a ponderii acestora în consum se poate aprecia că în următoarele luni prețurile grîului și ale cerealelor furajere se vor înscrie într-o tendință de scădere. Posibilitatea scăderii cursului dolarului față de alte valute occidentale ar putea determina schimbarea tendinței, în sensul creșterii prețurilor, dar numai pe termen scurt, fără modificarea tendinței de durată.

Balanța mondială a cerealelor

	1983/84	1984/85	1985/86
Producție	1178,4	1317,8	1333,3
Consum	1243,9	1285,8	1301,8
Sold	— 65,5	+ 32,0	+ 31,5

Sursa: estimări ale Departamentului Agriculturii al S.U.A.

Virginia CÂMPEANU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

MALTA: priorități economice

STRATEGIA de dezvoltare a Maltei urmărește menținerea unei creșteri economice menită să asigure sporirea gradului de ocupare a forței de muncă și o balanță de plăți curente excedentară. Pentru perioada 1981—1985 s-a prevăzut o creștere a produsului intern brut într-un ritm anual de 7%. Locul central revine sectoarelor industriale direct productive, producția acestora fiind anticipată să sporească într-un ritm anual de 7,6% pînă în 1985, pentru a contribui cu 47,3% la formarea produsului intern brut. Principala atenție va fi acordată ramurilor producătoare pentru export, industriei construcțiilor și reparațiilor navale.

Politica industrială a guvernului urmărește dezvoltarea întreprinderilor existente, prin creșterea productivității muncii și intensificarea eforturilor de promovare a investițiilor străine în economia națională, în vederea atragerii de tehnologii noi și facilitării accesului la materiile prime din țările în curs de dezvoltare. De asemenea, se are în vedere crearea de întreprinderi mixte, cu participare majoritară a capitalului maltez, bazate pe fructificarea complementarităților dintre Malta și țările învecinate.

Conform planului de dezvoltare economică, sectorul serviciilor va contribui, în 1985, cu 42,5% la formarea produsului intern brut, față de 41% în 1980. Sectorul turismului rămîne un sector important, atît ca sursă de valută, cît și ca stimulent pentru întreaga activitate economică. Veniturile din turism contribuie cu circa 20% la formarea produsului intern brut al țării.

Planul prevede o creștere semnificativă a investițiilor în sectorul industrial. În cadrul acestora, un loc prioritar îl ocupă cele destinate industriilor orientate spre export. Pînă în 1985, investițiile urmează să ajungă la circa 25—30% din produsul intern brut. Un alt obiectiv îl constituie sporirea producției agricole, în special prin folosirea mai eficientă a utilajelor de înaltă tehnicitate și printr-o utilizare intensivă a terenurilor agricole disponibile. În domeniul energetic, planul prevede extinderea rețelei de distribuire a energiei electrice și trecerea la folosirea unor surse alternative, în vederea reducerii dependenței de importurile de țiței.

Relațiile economice româno-malteze se desfășoară pe baza Acordului pe termen lung privind schimburile comerciale și cooperarea economică, industrială și tehnologică dintre România și Malta, semnat la 19 octombrie 1983.

Un moment de referință l-a constituit vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Malta, în 1983, fiind subliniat și cu această ocazie rolul major pe care îl au întîlnirile și discuțiile la nivel înalt în dezvoltarea relațiilor bilaterale, pe multiple planuri.

Florina OLTEANU

EVOLUȚII MONETARE

Factori determinanți ai deprecierii dolarului

INTERVALUL 24—28 iunie 1985 a fost caracterizat de o primă perioadă de acalmie cu tendință de scădere a dolarului S.U.A. față de celelalte valute occidentale urmată în zilele de 27 și 28 iunie de o puternică depreciere a valutei americane.

În sensul scăderii cursului dolarului american în special față de marca vest-germană și lira sterlină au contribuit mai mulți factori, dintre care în primul rînd masa monetară în S.U.A. și excedentul comercial al R. F. Germania — nu au avut efect imediat în sensul devalorizării monedei americane. Masa monetară în S.U.A. a fost în scădere, factor de ameliorare a inflației, care teoretic ar stopa creșterea dobînzilor pe perioada imediat următoare. Excedentul comercial al R.F. Germania este unul din cele mai mari înregistrate vreodată. Astfel, contul curent (balanța de plăți curente) al R.F.G. a înregistrat pe primele 5 luni ale anului un surplus de 15,4 miliarde mărci față de numai 7,1 miliarde în aceeași perioadă a anului trecut. Excedentul comercial a ajuns, tot pentru primele 5 luni, la 26,6 miliarde mărci, față de 18,7 miliarde mărci în aceeași perioadă a anului trecut.

Căderea dolarului pe piețele financiar-valutare mondiale de la nivele de 3,03 mărci la 3,02 a început însă odată cu publicarea, vineri 28 iunie, a cifrelor privitoare la indicele general al principalilor indicatori economici din S.U.A. Acest indice agregat deosebit de complex dă o imagine globală a tuturor fațetelor principale ale economiei americane și de aici importanța deosebită pentru piețele monetare ; astfel, indicele general a crescut cu 0,7% în mai față de aprilie, dar creșterea este total insuficientă pentru a susține dolarul mai ales după creșterea de 3,1% a produsului social total în al doilea trimestru al anului. Indicele a înregistrat nivelul de 167,8%. Opt dintre cei 16 indicatori disponibili au avut efect pozitiv în indicele general, iar doi — efect negativ. Alți doi indicatori din totalul celor 12 care intră în structura indicelui nu au fost disponibili. Cei opt care au contribuit la creștere sînt : prețurile principalelor materii prime, săptămîna medie de lucru, masa monetară, indicele bursier, indicele noilor autorizații de construcție, contracte și noi comenzi de echipament, costurile de șomaj și comenzile de producție. Alți indici auxiliari care se calculează cu această ocazie sînt indicele indicatorilor convergenți, un indice complex cu indicații asupra activității economice curente, care a scăzut cu 0,5% în mai și indicele indicatorilor anteriori (mai precis a celor care nu pot fi calculați decît după publicarea altora) care în mai a crescut cu 0,9%, după o creștere de 0,2% în aprilie. Acest din urmă indicator dă o imagine asupra activității economice trecute.

Deficitul comercial al S.U.A. a crescut la 12.67 miliarde dolari în mai, față de 11,85 în aprilie, lucru care a contribuit decisiv la deprecierea importantă suferită de moneda americană în acest final de săptămînă.

Pe piața **metalelor prețioase**, aurul a continuat să crească, prețul actual fiind în jur de 318 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI

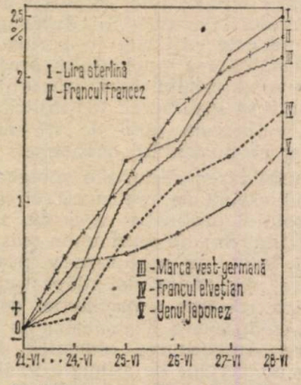

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 24—28 VI ; bază : 21 VI 1985

GLOSAR

Inovații în lansarea împrumuturilor internaționale [I]

IN CURSUL ultimilor ani și-au făcut apariția pe piețele specializate în emisiuni de titluri noi tehnici de lansare a împrumuturilor internaționale, menite să atragă pe investitori și totodată să satisfacă pe solicitatorii de fonduri în condițiile deosebit de dificile create de creșterea excesivă a dobînzilor, instabilitatea cursurilor valutare, incertitudinile și tensiunile manifestate în desfășurarea operațiunilor. Aceste instrumente financiare novatoare — adaptate la evoluția oscilantă a pieței — sînt utilizate pe o scară tot mai largă, tinzînd să dețină o pondere importantă în volumul total al tranzacțiilor efectuate pe bază de titluri. Este de remarcat mai cu seamă diversitatea formelor în care se materializează în ultimul timp obligațiunile lansate pe piețele internaționale în cadrul așa-numitelor euroemisiuni.

O categorie cu multiple variante o reprezintă **euroobligațiunile indexate**, respectiv împrumuturile ale căror dobînzi și/sau rate reprezentînd rambursarea capitalului sînt legate de anumiți indici determinați. Cele mai răspîndite sînt titlurile cu dobînzi variabile („floating rate notes") indexate asupra dobînzilor la depozitele interbancare pe una dintre principalele europiețe, volumul lor reprezentînd circa 50% din emisiunile în dolari și peste 25% din totalul general al noilor emisiuni internaționale. Sînt cunoscute însă și alte forme de indexare, de exemplu asupra indicelui sintetic al prețurilor de consum, asupra prețului aurului („gold indexed bonds"), asupra prețului petrolului („oil indexed bonds").

O altă categorie, prezentînd diverse variante, o constituie **euroobligațiunile cu opțiuni**, adică împrumuturi ce sînt însoțite pe lîngă cuponul de dobînzi și de un certificat atestînd dreptul investitorului de a dobîndi — la manifestarea actului său de voință — acțiuni, obligațiuni sau alte titluri de participare ale emitentului, ori altfel de valori predeterminate, ori aur. Tot în această categorie se înscriu și euroobligațiunile ce deschid și alte posibilități de manifestare a unor preferințe, cum ar fi opțiunea asupra termenului de rambursare, fie de anticipare a acestuia la cererea deținătorului („put option"), fie potrivit cererii debitorului („call option"), sau opțiunea asupra monedei de rambursare („currency linked").

În sfîrșit, se poate distinge și o categorie de euroobligațiuni oferind anumite avantaje specifice, între care sînt de menționat :

— **euroobligațiunile cu „cupon zero"**, care au cuprinsă dobînda în prețul de emisiune, remunerarea făcîndu-se printr-un sistem de scontare a titlurilor. Acestea atrag investitorii deoarece prezintă avantajul scutirii de impozitele pe dobînzi, oferind implicit venituri mai ridicate decît alte categorii de titluri, ceea ce explică faptul că în unii ani, ca 1982, peste 50% din noile euroemisiuni cu dobînzi fixe au fost cu „cupon zero" ;

— **euroobligațiunile libelate într-un „coș" de valute**, forma cea mai cunoscută fiind a titlurilor exprimate în Unitatea de Cont Europeană (ECU). Între elementele de atracție ale acestora sînt de menționat recunoașterea oficială a ECU de țările membre ale Pieței comune, spre deosebire de alte „coșuri" de valute formate după diferite criterii, limitarea riscurilor de curs, dobînda care reprezintă o medie a dobînzilor la titlurile emise în monedele țărilor vest-europene ;

— **euroobligațiuni fără termen de rambursare**, așa-numitele împrumuturi „perpetue", care sînt purtătoare de dobînzi variabile, dar prevăd scadențe privind plăți de rate din capital. Totuși, există posibilitatea unei preschimbări la o anumită dată a acestor obligațiuni în alte titluri avînd o scadență stabilită și purtînd o dobîndă specifică ce reprezintă media între dobînzile la cererea și respectiv la oferta de fonduri pe piața interbancară de la Londra („limean rate").

Radu NEGREA

Povara cheltuielilor militare

Sabin Cucuiețea, Iași — Un tur de orizont al situației economice actuale de pe continentul african găsiți în nr. 22 din 31 mai 1985 al revistei noastre. Așa cum a rezultat și cu ocazia colocviului organizat în luna ianuarie a.c. la Libreville, în Gabon, de Institutul african de studii strategice, în raport cu situația economică precară a celor mai multe din țările continentului, povara cheltuielilor militare apare ca fiind cu atît mai apăsătoare. Estimări considerate prudente, avansate cu acel prilej și reproduse de revista **Marchés tropicaux et méditerranéens** (29 martie 1985), situează cheltuielile militare ale țărilor continentului african la cel puțin 10 miliarde de dolari pe an, sumă echivalentă, de pildă, cu 59% din serviciul datoriei lor externe. Cifrele, care includ și cheltuielile militare ale guvernului rasist de la Pretoria, sînt însă foarte inegal repartizate. Astfel, opt din 50 de state africane dețin 64% din efectivele umane, 88% din tancuri, 81% din avioanele de luptă, 67% din elicoptere și 71% din tonajul navelor marinei militare a continentului, în vreme ce armatele a 23 de țări numără sub 10 000 de oameni, din care 13 sub 5 000 de oameni. De notat că această concentrare de arme nu corespunde actualelor zone conflictuale active de pe continent : țările implicate în aceste conflicte dețin mai puțin de o treime din efectivele umane și de tehnică de luptă ale Africii.

Soluționarea pe cale pașnică, în spiritul echității și justiției, a conflictelor și diferendelor interstatale sau interne de pe continent ar constitui, fără îndoială, premisa eliberării unor importante resurse umane, materiale și financiare, extrem de necesare accelerării dezvoltării economico-sociale a Africii.

Birou internațional

Dieter Müller, Sighișoara — Așa-numitul „Birou internațional pentru textile și confecții", la care vă referiți, a fost înființat în februarie a.c. de un grup de 10 țări în curs de dezvoltare, între care R.P. Chineză, Columbia, Egipt, Mexic, Pakistan și Peru. Noua organizație, care își are sediul la Geneva, se va pronunța pentru desființarea Acordului multifibre, apreciat de majoritatea țărilor în curs de dezvoltare ca fiind discriminatoriu față de exporturile de textile din țările „lumii a treia". Organizația, care este deschisă participării și altor țări în curs de dezvoltare, intenționează să-și afirme poziția cu ocazia negocierilor cu țările capitaliste dezvoltate pentru un nou Acord multifibre, în iulie a.c.

Structură industrială

Nastasia Prisăcaru, Suceava — Privită istoric, industria Elveției, țară complet lipsită de materii prime, s-a axat pe patru ramuri. Prima a fost industria textilă, care avea să determine dezvoltarea unei industrii constructoare de mașini (întîi de mașini textile, apoi de locomotive sub impulsul extinderii rapide a rețelei feroviare), a industriei chimice (mai întîi de coloranți și vopsele, după care s-a lansat în industria farmaceutică). O a doua a fost producția de ceasuri, pe baza căreia s-a creat apoi o industrie de aparatură de precizie și instrumentar științific. O a treia a fost industria alimentară, avînd inițial la bază prelucrarea laptelui (obținut din abundență), valorificînd întinsele pășuni alpine. În sfîrșit, numeroase hidrocentrale au furnizat energia electrică necesară industrializării, favorizînd în același timp dezvoltarea industriei de mașini electrice.

În condițiile progresului tehnic mondial excepțional de rapid din ultimul sfert de secol, diversele ramuri industriale au reacționat diferit. Astfel, dacă industria ceasurilor a marcat un recul relativ (Elveția mai deținea în 1981 numai 17% din piața mondială a ceasurilor, față de 40% în 1970, în vreme ce peste o treime din fabricile de ceasuri au dispărut), industria de mașini-unelte și-a menținut poziția de prim plan pe piața mondială, grație angajării într-un proces activ de restructurare. Bine a rezistat și industria farmaceutică, pe baza unui intens efort de cercetare-dezvoltare. Industria constructoare de mașini și industria chimico-farmaceutică beneficiază împreună de 90% din cheltuielile naționale de cercetare-dezvoltare. Prin ponderea lor în P.N.B. (2,3% în ultimul deceniu) Elveția se situează pe unul din primele locuri în O.C.D.E. ; în plus, majoritatea acestor cheltuieli sînt destinate unor scopuri civile, fiind finanțate în proporție de 74% de industrie. Totuși, în unele ramuri care pot fi considerate noi, ca electronica, informatica, telecomunicațiile, aeronautica, și care au cunoscut dinamicile cele mai rapide pe plan mondial, Elveția rămîne în urma altor țări dezvoltate, una din explicațiile date de experții O.C.D.E. acestui fenomen fiind absența unor mari comenzi guvernamentale.

Forță de muncă

Silviu Broancă, Fetești — Un studiu al Biroului Internațional al Muncii, dat recent publicității la Geneva, confirmă faptul că abuzul de băuturi alcoolice continuă să se afle — într-o serie de țări, inclusiv din rîndul celor mai dezvoltate — la originea ratei anormal de ridicate a absenteismului, a creșterii numărului accidentelor de muncă și să dăuneze producției (prin scăderea capacității productive și a calității muncii, creșterea fluctuației personalului etc.). În ultimii ani, relevă experții B.I.T., consumul mondial a crescut cu 124% la bere, cu 20% la vin și cu 50% la celelalte băuturi alcoolice. Potrivit studiului citat, alcoolismul provoacă numai în S.U.A. pierderi evaluate între 49 și 120 miliarde de dolari pe an.

Acesta este și motivul pentru care autoritățile, ca și cercurile economice din cele mai diverse țări sînt tot mai preocupate de stăvilirea flagelului amintit. Faptul că, în țările industrializate, din zece „mari băutori" șapte sînt salariați, oferă în același timp o șansă în plus combaterii alcoolismului. „Locul de muncă exercită influențe coercitive și binefăcătoare, de care se poate profita pentru a lupta împotriva acestui flagel", mai ales atunci cînd un angajat este constrîns să aleagă între a renunța la viciul său sau la locul său de muncă, se arată în studiu.

Piața comună

H.H. Heghea, Dorohoi — Vă mulțumim pentru aprecierile la adresa revistei noastre legate de abordarea unor aspecte ale vieții economice internaționale actuale. Ne face plăcere să consemnăm și faptul că aceste aprecieri vin din partea unui medic chirurg preocupat de problemele lumii contemporane.

În ce privește tematica la care vă referiți, vă sugerăm să consultați la o bibliotecă lucrarea „Comunitatea economică europeană" de dr. Aurel Ghibuțiu. Întrucît este vorba de o lucrare relativ mai veche, vă sugerăm să mai consultați în colecția revistei noastre pe luna noiembrie 1984 nr. 44 și 45, în care a apărut articolul „Evoluția procesului de integrare în cadrul Comunității Economice Europene", semnat de Dumitru Olaru, precum și articolul din numărul 24/1985, semnat de dr. Costin Kiriței, consacrat unor aspecte legate de extinderea utilizării așa-numitei „unități de cont europene", care stă la baza sistemului monetar al Pieței comune.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 27 din 5 iulie 1985

1965—1985, EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Realizări de amploare în dezvoltarea economico-socială a patriei **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 1

— Gîndire novatoare, revoluționară cu privire la folosirea legilor economice obiective în procesul dezvoltării **(Constantin Enache, Liana Șuteanu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Acțiuni ferme pentru sporirea producției de cărbune **(Cristian Gorie)** 5

● Aprovizionarea tehnico-materială în sprijinul realizării planului **(Dumitru Fundătură)** 7

● Noi resurse în circuitul economic. Soluții eficiente de valorificare a resurselor de bioxid de carbon **(Gh. Manea)** 9

● Creșterea rolului organelor financiare în utilizarea eficientă a fondurilor **(Radu Ciurileanu)** 11

— Culturile duble — mijloc de folosire intensivă a suprafețelor agricole **(N. Brașoveanu)** 13

— Contribuția Uniunii Economice Internaționale „Interchimfibre" — București la dezvoltarea colaborării între țările membre C.A.E.R. **(George Comănici)** 15

— Stocul de cunoștințe profesionale : structură, semnificații, influențe **(Gherasim Toader)** 17

— Cititorii au cuvîntul 19

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Funcționalitate și eficiență în procesul de aprovizionare tehnico-materială **(Ioan Deac, Petru Jilinschi)** 20

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Creșterea avuției naționale — coordonată fundamentală a politicii Partidului Comunist Român **(I. Desmireanu, A. Rosen)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Poziția neokeynesiștilor față de teoria avantajelor relative din comerțul internațional (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

— „Să ne gîndim și la generațiile viitoare". Convorbiri economice cu **Nicholas Georgescu-Roegen** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Instrumentele economice, componente ale arsenalului „politicii puterii" (I) **(Mugur Isărescu, Ioan Mircea Pașcu)** 27

— R.P. Mongolă. Consolidarea structurii industrial-agrare a economiei **(Pavel Cerna)** 29

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Great achievements in the economic and social development of our homeland **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 1

— A revolutionary new thought regarding the use of objective economic laws in the development process **(Constantin Enache, Liana Șuteanu)** 3

— Firm actions to increase the coal production **(Cristian Gorie)** 5

— The technical-material supply to back up the carrying out of the plan **(Dumitru Fundătură)** 7

— New resources in the economic circuit. Efficient solutions to capitalize on carbon dioxide resources **(Gh. Manea)** 9

— Increasing the rôle of financial bodies in the efficient use of funds **(Radu Ciurileanu)** 11

— The contribution of the International Economic Union „Interchimfibre" Bucharest to the development of the cooperation among CMEA countries **(George Comănici)** 15

— The professional knowledge stock : structure, meanings, influences **(Gherasim Toader)** 17

— Functionalism and efficiency in the technical-material supply **(Ioan Deac, Petru Jilinschi)** 20

— Growth of national wealth — a fundamental coordinate of the policy of the Romanian Communist Party **(I. Desmireanu, A. Rosen)** 22

— The neo-keynesian stand concerning the theory of relative advantages in international trade (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

— "We should also think of future generations". Economic talks with **Nicholas Georgescu-Roegen** 26

— The economic instruments — a component of the "power policy" stock (I) **(Mugur Isărescu, Ioan Mircea Pașcu)** 27

— Mongolia. Consolidating the industrial-agricultural structure of the economy **(Pavel Cerna)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Достижения широкого размаха в социально-экономическом развитии родины **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 1

— Новаторское, революционное мышление в связи с применением объективных экономических законов в процессе развития **(Константин Енаке, Лияна Шуцеану)** 3

— Решительные действия ввиду роста производства угля **(Кристиан Горие)** 5

— Технйческо-материальное снабжение в помощь выполнения плана **(Думитру Фундэтурэ)** 7

— Новые ресурсы в экономическом обороте. Действенные решения для освоения ресурсов двуокиси углерода **(Г. Манеа)** 9

— Рост роли финансовых органов в эффективном использовании фондов **(Раду Чурилеану)** 11

— Вклад международного экономического объединения «Интерхимволокно» — Бухарест в развитии сотрудничества между странами членами СЭВ **(Джордже Комэнич)** 15

— Запас профессиональных знаний: структура, значение, влияние **(Герасим Тоадер)** 17

— Функциональность и эффективность в процессе технического-материального снабжения **(Иоан Деак, Петру Жилински)** 20

— Рост национального богатства — основная координата политики Румынской Коммунистической Партии **(И. Десмиреану, А. Розен)** 22

— Школы-течения-экономисты. Позиция неокейнсистов в связи с теорией сравнительных выгод в рамках международной торговли (II) **(Султана Сутэ-Сэлэжан)** 24

— «Думать на будущих поколениях» Экономические беседы с **Николас Джеорджеску-Роеджен** 26

— Экономические инструменты-составная арсенала «политики силы» (I) **(Мугур Исэреску, Иоан Мирча Пашку)** 27

— М Н Р Упрочение промышленно-аграрной структуры экономики **(Павел Черна)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

Ţesături din in şi in în amestec cu alte materii prime, pentru decoraţiuni interioare şi articole de camping

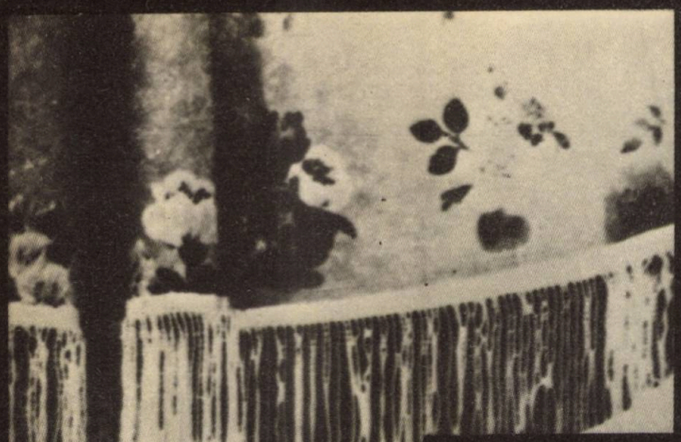

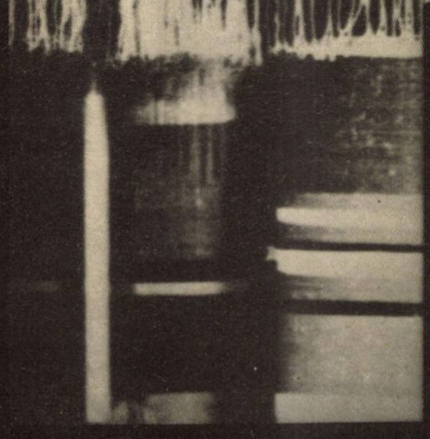

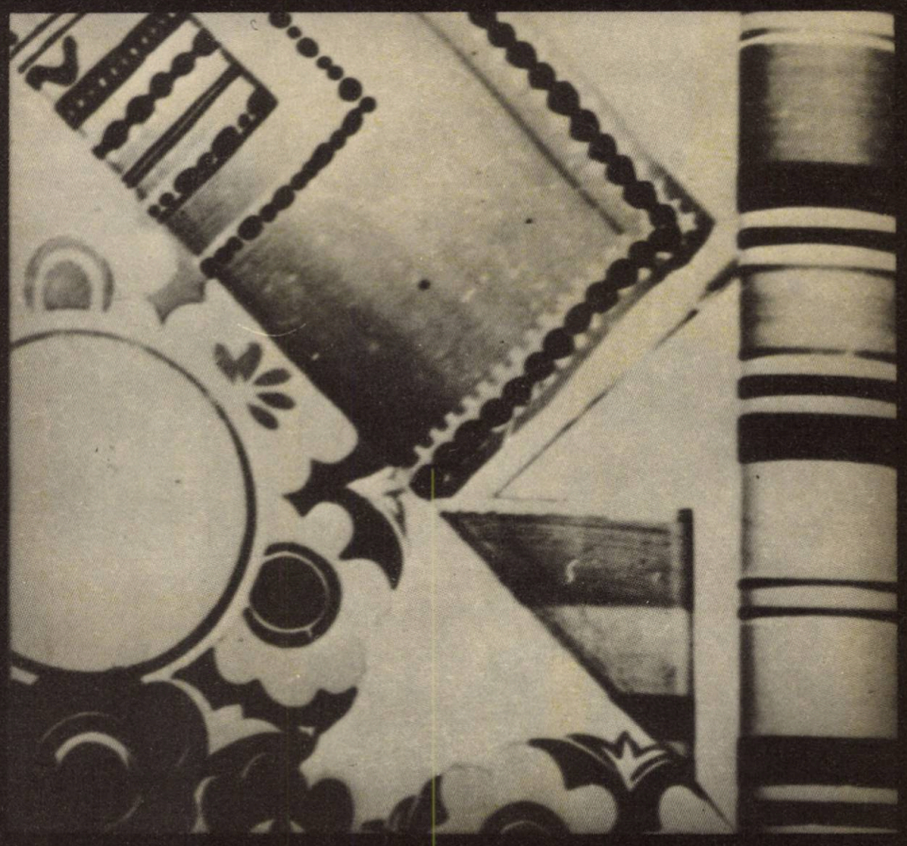

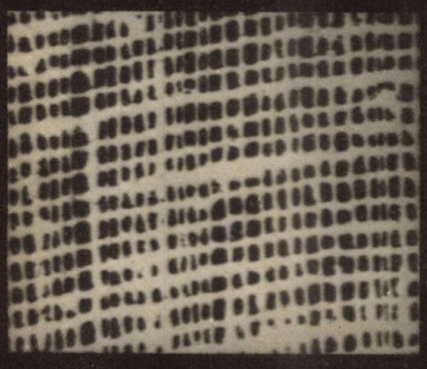

- *draperii, huse, traverse, feţe de masă, şervete de bucătărie, lenjerie de pat, ţesături pentru şezlonguri, scaune de camping, genţi, sacoşe de plajă;*
- *frumoase, moderne, practice, rezistente, uşor de întreţinut, au o mare rezistenţă la soare şi la spălări repetate*

UN BOGAT SORTIMENT DE ŢESĂTURI DIN IN ŞI IN ÎN AMESTEC CU ALTE MATERII PRIME ÎN TOATE MAGAZINELE COMERŢULUI DE STAT

NOI PRODUSE ALE ÎNTREPRINDERII „MIRAJ" – BUCUREŞTI

Gama GEROVITAL — formula 2 vă asigură tinereţea, frumuseţea şi prospeţimea dumneavoastră :

- **Cremă hidratantă de zi pentru ten gras**
- **Cremă hidratantă de zi pentru ten uscat**
- **Cremă nutritivă de noapte**
- **Cremă emolientă pentru ochi**
- **Cremă pentru masaj**
- **Lapte demachiant**
- **Loţiune tonică**

Producător: Intreprinderea „MIRAJ" — Bucureşti

J 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

EPOCA CEAUŞESCU

ANUL XX

Numărul 28 ● Vineri 12 iulie 1985

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU,

sub semnul dorinței comune de a extinde colaborarea reciproc avantajoasă,

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREȘEDINTELUI REPUBLICII MALTA, AGATHA BARBARA

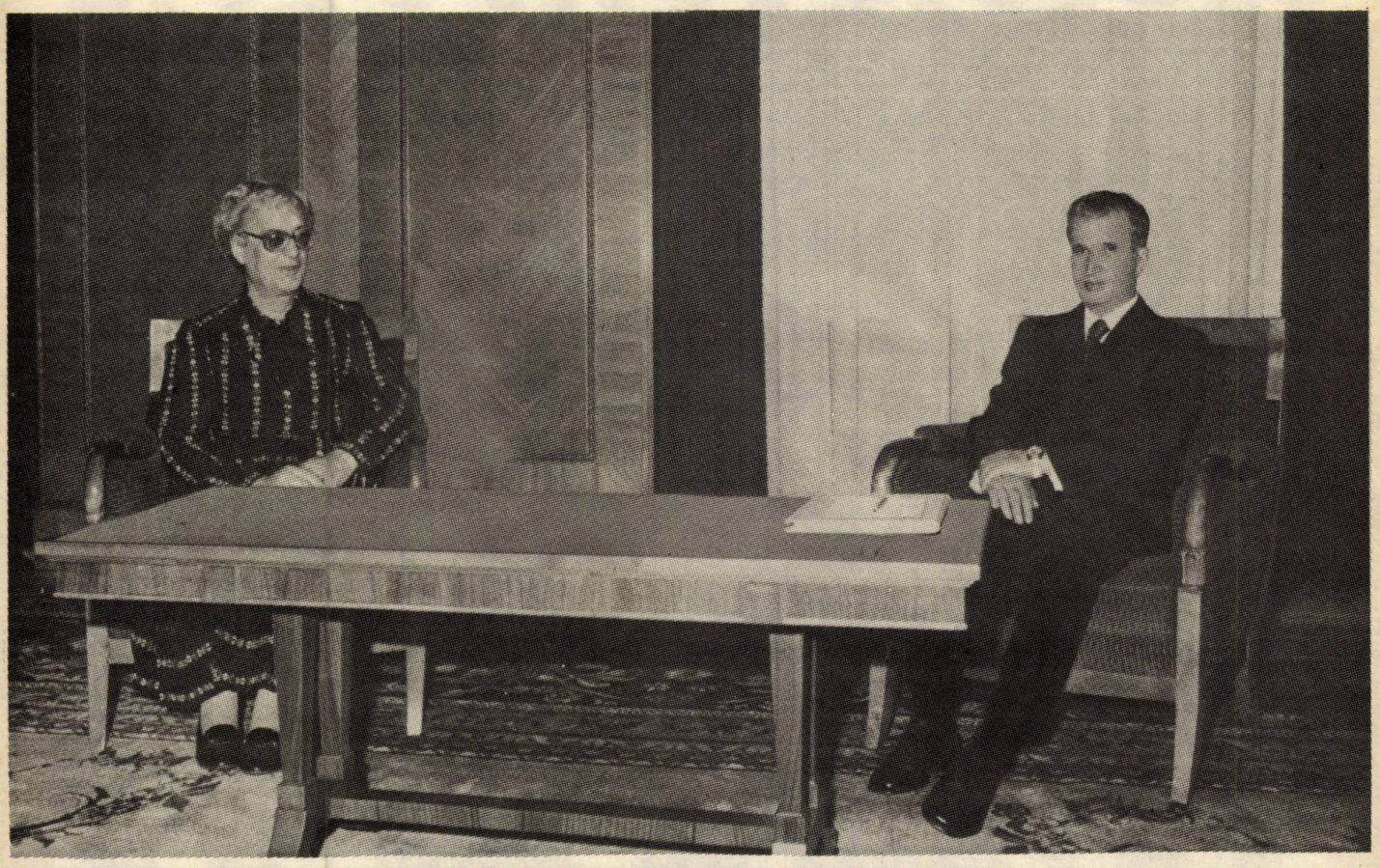

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România

ORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR 1993

Înaltă prețuire activității consacrate dezvoltării multilaterale a României socialiste, contribuției inestimabile la înnoirea și dinamizarea gîndirii și practicii revoluționare, la îmbogățirea patrimoniului cunoașterii și creației istorice, a tezaurului socialismului științific

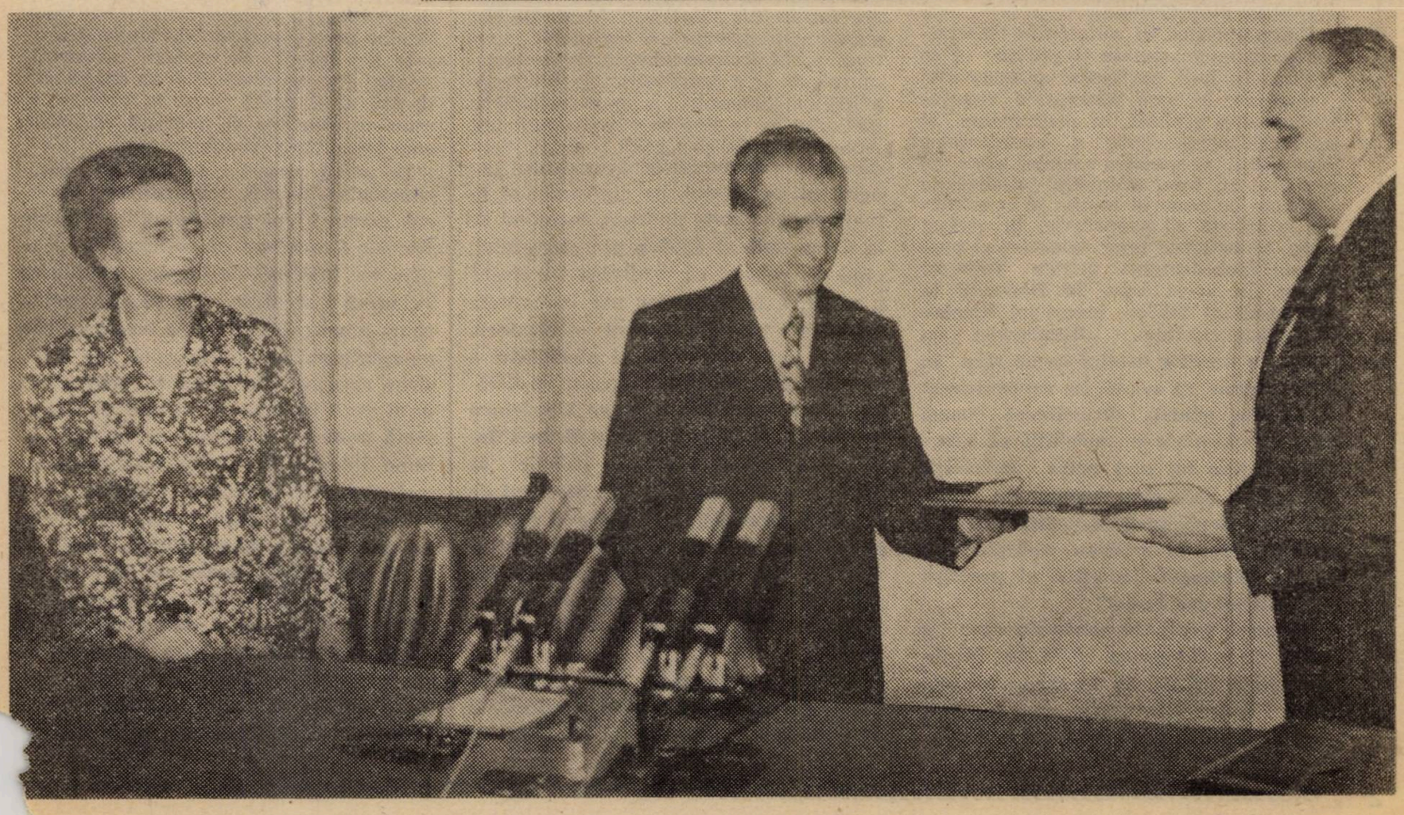

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

O strălucită strategie în slujba înfloririi multilaterale a României socialiste

CONGRESUL al IX-lea al partidului nostru se înscrie ca un eveniment de însemnătate hotărîtoare — în plan economic, social, politic — în istoria construcției socialiste în România. El a avut loc într-un moment în care, după încheierea procesului de generalizare a relațiilor socialiste în întreaga economie, România urma să treacă la consolidarea noii orînduiri sociale, la realizarea pe un plan superior a cerințelor și principiilor socialismului, amplificînd realizările anterioare și dezvoltînd procesul revoluționar. În acest sens se cerea fructificată mai bine experiența acumulată, iar procesul de edificare a noii orînduiri trebuia adecvat în și mai mare măsură la condițiile concrete ale țării și ale etapei superioare în care urma să treacă construcția socialistă. Totodată, pe plan internațional se afirmau tot mai puternic tendințele imprimate de revoluția tehnico-științifică în dezvoltarea forțelor de producție, care determinau schimbări importante în structura economiei naționale și a aparatului de producție, amplificînd fără precedent locul și rolul științei și tehnicii în viața societății.

În aceste condiții, se impunea adoptarea unei noi concepții, a unei noi strategii de dezvoltare economico-socială, care pe baza unei evaluări cuprinzătoare și realiste a realizărilor și stadiului de dezvoltare a României să țină seama de cerințele și condițiile noi în care se desfășura construcția socialistă, de condițiile concrete ale României și de tendințele ce se manifestau pe plan mondial.

Complexitatea și amploarea sarcinilor economice, sociale și politice ce se ridicau în fața partidului și poporului impuneau, în mod necesar, o abordare teoretică globală, în profunzime și de largă perspectivă, a problemelor dezvoltării economico-sociale, care apreciind în mod științific realizările obținute de poporul român în construcția socialistă să favorizeze, în același timp, formularea unor orientări și programe mobilizatoare pentru întregul popor. În acest sens, în Raportul la Congresul al IX-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Rezolvarea cu succes a marilor sarcini ce ne stau în față impune ca odată cu concentrarea eforturilor pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății să acordăm atenție tot mai mare activității ideologice, elaborării teoretice a problemelor dezvoltării societății noastre, să asigurăm o unitate strînsă între munca ideologică-teoretică și practica construcției socialiste".**

În acest spirit, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, în documentele P.C.R., în lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu, ales la Congres în fruntea partidului, au fost analizate în chip magistral, într-un spirit profund științific, probleme cardinale ale construcției socialiste, formulîndu-se, pe această bază, noi concepte și teze de mare importanță teoretică și practică, care au stat la baza fundamentării unei strategii de largă deschidere cu privire la progresul economico-social al României.

Gîndire de larg orizont

INTEGRATĂ organic concepției de ansamblu despre societatea socialistă multilateral dezvoltată, ca etapă obiectiv necesară și de profunde transformări revoluționare în toate domeniile vieții economico-sociale, strategia partidului nostru în domeniul dezvoltării economico-sociale se sprijină pe tezele fundamentale ale determinismului social fundamentat de Marx, pe cerințele și intercondiționările obiective ale mecanismului de dezvoltare a societății, dar pornește totodată de la premisa că progresul economico-social are de fiecare dată o formă concretă, istorice determinată, fiind în strînsă legătură nu numai cu relațiile de producție și sociale care-i determină impulsurile și mișcarea, ci și cu condițiile concrete ale țării, cu aspirațiile celor ce-l realizează.

De aceea, una din coordonatele de bază ale concepției pe care s-a clădit și se clădește strategia partidului o reprezintă studierea, cunoașterea și folosirea conștientă a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, combaterea fermă atît a oricăror forme de neglijare sau ignorare a cerințelor acestora, a subiectivismului și voluntarismului, cît și a tendințelor de fetișizare a legilor economice, a spontaneității și mersului de la sine în viața economică. Această poziție și-a găsit o amplă fundamentare în lucrările secretarului general al partidului, ea regăsindu-se în toate documentele de bază, începînd de la Congresul al IX-lea al partidului, cînd s-a relevat că studierea temeinică a vieții, a fenomenelor noi constituie principala cerință, absolut obligatorie a unei juste conduceri și planificări a economiei și pînă la Congresul al XIII-lea, cînd tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Înțelegerea și aplicarea legilor economice generale trebuie să aibă ca scop perfecționarea modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție și sociale. Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice înlăturînd voluntarismul, dar și acțiunea de la sine a acestora".**

Aceasta presupune, în concepția partidului nostru, studierea aprofundată a realităților concrete și a cerințelor în continuă schimbare, elaborarea soluțiilor și măsurilor care răspund cel mai bine cerințelor legilor obiective, folosirea experienței acumulate, utilizarea potențialului material și uman al țării, potrivit imperativelor progresului social.

În acest cadru, un rol esențial îl are studierea aprofundată a nivelului de dezvoltare a forțelor de producție, a stadiului, structurii și tendințelor acestora în fiecare etapă a construcției socialiste, determinarea cu rigurozitate a nevoilor de consum productiv și neproductiv și realizarea echilibrului între acestea și resursele societății, armonizarea permanentă a intereselor curente cu cele de perspectivă, precum și a celor generale, colective și individuale, aprecierea realistă a raportului dintre dezvoltarea economiei naționale, pe de o parte, și ceea ce formează mediul economic internațional, pe de altă parte.

Pe această bază, partidul nostru, secretarul său general au apreciat cu luciditate că formarea sistemului unitar al relațiilor de producție socialiste, realizările dobîndite în dezvoltarea forțelor de producție, transformările mari intervenite în structura și fizionomia generală a societății nu constituie decît o etapă, un început în procesul amplu și complex al înfăptuirii principiilor și idealurilor noii orînduiri sociale.

Pornind pe calea edificării noii orînduiri de la situația în care economia românească avea un pronunțat caracter agrar, industria fiind relativ slab dezvoltată, România avea de parcurs un drum lung în vederea înlăturării decalajelor care o separau de țările dezvoltate din punct de vedere economic, pentru crearea condițiilor în care socialismul să-și poată pune în valoare, în mod cuprinzător și profund, valențele sale înnoitoare, revoluționare.

De aici a rezultat, înainte de toate, concluzia firească, relevată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că trecerea la socialism nu înlătură de la sine rămînerile în urmă seculare, dar că, în același timp, noua orînduire este incompatibilă cu subdezvoltarea economică, iar depășirea acesteia din urmă și asigurarea unui grad înalt de civilizație nu reprezintă numai o chestiune de opțiune, de bune intenții, ci exclusiv de mijloace materiale, iar acestea, la rîndul lor, sînt în mod decisiv condiționate de nivelul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale și de potențialul economic al țării. În același timp, realizarea acestor mijloace este nemijlocit legată de transformările revoluționare în celelalte componente ale modului de producție și societății, de afirmarea tot mai puternică și de fructificarea deplină a posibilităților

D 646

CURIER ECONOMIC — LEGISLATIV

Drept economic

Practică privind executarea contractelor economice

AMBALAJE

● În cazul cînd obligaţiile contractuale de livrare a unor produse nu sînt condiţionate, în mod necesar, de punerea în prealabil la dispoziţie a ambalajelor de către beneficiar, nu este exonerat furnizorul de răspundere pentru nelivrare. Împrejurarea că produsele se livrează în ambalaje asigurate din operaţiunile de restituire şi de la producător, se referă doar la modul de aprovizionare în timp cu ambalaje, urmînd ca pentru restanţele de ambalaje să se pretindă penalităţile legale specifice (de întîrziere ori nelivrare cît şi pentru nerespectarea în termen a ambalajelor). În această situaţie, restanţele de produse nu se datorează culpei beneficiarului, ci furnizorului, care trebuie să ia toate măsurile necesare pentru asigurarea executării obligaţiilor de livrare a produselor contractate. (Dec. PAS nr. 931/1982).

● Potrivit prevederilor art. 124 lit. a, d şi e şi art. 138 lit. g din Legea nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea resurselor materiale a fondurilor fixe şi aprovizionarea tehnico-materială, furnizorul are obligaţia să procedeze la modernizarea şi perfecţionarea ambalajelor şi ambalării produselor, extinderea tipurilor eficiente de ambalaje care se întrebuinţează repetat, realizarea de ambalaje rezistente la transport, manipulare şi depozitare. Furnizorul are, de asemenea, obligaţia de a stabili modalităţi de ambalare şi de formare a unităţilor de încărcătură în funcţie de caracteristicile tehnice ale sistemelor de manipulare, transport, depozitare şi distribuire pe întregul parcurs al produselor, pînă la beneficiari şi de a proceda la paletizarea şi containerizarea transportului. Faţă de cele de mai sus şi stabilindu-se într-un litigiu că întîrzierea plăţii preţului produselor livrate a fost determinată de nerespectarea dispoziţiilor legale sus-arătate de către furnizor, Arbitrajul a respins pretenţiile acestuia la penalităţi. (Dec. PAS nr. 928/1982).

● Beneficiarul unor produse primite, nu poate reţine din preţul datorat şi facturat de furnizor, contravaloarea unor ambalaje livrate în alt an de plan furnizorului şi neachitate de acesta. Prin acest fapt ar opera o compensaţie ce este inadmisibilă în raporturile dintre organizaţiile socialiste, ca mijloc de stingere a obligaţiilor. (Dec. PAS nr. 971/1982).

● Potrivit art. 36 alin. 4 din Normativul aprobat prin Ordinul MATMCGFF nr. 96/1981, ambalajele necorespunzătoare calitativ sau restituite de alte tipuri, trebuie refuzate la plată şi ţinute la dispoziţia expeditorului timp de 15 zile. Dacă ambalajele sînt valorificate fără a se mai aştepta epuizarea termenului de 15 zile, expeditoarei i se datorează plata ambalajelor la valoarea lor reală, deoarece aceasta constituie prejudiciul încercat de expeditoare prin imposibilitatea de a mai dispune de ambalajele respective în timpul fixat de lege. (Dec. PAS nr. 1871/1982).

● În situaţia restituirii valorii ambalajelor returnate, nu se efectuează plata preţului ambalajelor, caz în care, potrivit practicii arbitrale, nu se pot pretinde şi acorda penalităţile prevăzute la art. 47 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 modificată şi completată prin Legea nr. 3/1979, întrucît suma respectivă constituie o garanţie şi nu preţ al ambalajelor. (Dec. PAS nr. 1955/1982).

CUSTODIA PRODUSELOR

● Prin Hot. A.S.C. nr. 126/1978 s-a reţinut că procesul verbal de custodie încheiat de furnizoare cu delegatul unităţii ierarhic superior beneficiarei şi nu cu împuternicitul acesteia, parte în contract, nu-i este opozabil. De asemenea, depozitul de produse nu se consideră valabil dacă marfa nu este ambalată, etichetată şi depozitată separat de celelalte stocuri ale furnizorului.

● Dispoziţiile de încasare cu facturi pentru mărfuri constituite custodie se primesc spre încasare numai cu viza prealabilă a inspectorului băncii din care să rezulte că produsele fac obiectul unui contract şi că există în realitate în depozitele furnizorului. În caz contrar refuzul de decontare este justificat (Dec. PAS nr. 2507/1977).

RECEPŢIE PRODUSE — LUCRĂRI

● Potrivit art. 4 lit. g din contractul-model pentru furnizarea de produse agrozootehnice de către cooperativele agricole de producţie şi unităţile economice intercooperatiste cu profil agricol, dacă beneficiarul nu se prezintă la data şi ora stabilită în grafic pentru recepţia produselor care, prin natura lor, sînt uşor alterabile, aceasta se va efectua, cantitativ şi calitativ, de către furnizor, în prezenţa unui delegat al Comitetului executiv al Consiliului popular local sau a altui delegat neutru competent. Acelaşi text prevede că, în asemenea situaţii, furnizorul este obligat să păstreze produsele la dispoziţia beneficiarului —

Supliment la Revista ECONOMICA

nr. 28 1985

timp de 6 ore în cazul strugurilor de masă — după care, daca beneficiarul nu se prezintă, își va asuma calitatea de custode, trecînd imediat la valorificarea produselor în numele și în contul beneficiarului. În cazul în care valorificarea nu ar fi posibilă în timp util, în raport cu natura și starea produselor, le va da întrebuințarea cea mai potrivită din punct de vedere economic, în limita posibilităților sale. În speță, furnizorul, deși a făcut recepția cantitativ și calitativ, în prezența unui delegat neutru competent, nu a dovedit pe de o parte, că a preluat produsele (struguri de masă) în custodie — numai din acest moment produsele trecînd în proprietatea beneficiarului — iar, pe de altă parte, că a încercat valorificarea produselor în scopul de a evita producerea de daune. În această situație, organul arbitral a fost îndreptățit să considere că furnizorul nu are dreptul să pretindă de la beneficiar daune în echivalentul diferenței de preț între prețul strugurilor de vinificație și prețul strugurilor de masă, valorificarea în numele și în contul beneficiarului implicînd transferul produselor în patrimoniul acestuia și, totodată, diligența furnizorului pentru o valorificare de natură să evite producerea de daune pentru beneficiar și pentru economia națională. Soluția se întemeiază atît pe prevederile contractului-model cît și pe principiul colaborării între unitățile socialiste care, în raporturile dintre ele, trebuie să se comporte cu diligență maximă, luînd toate măsurile de natură să evite deprecierea produselor ori valorificarea lor la prețuri inferioare. (Dec. PAS nr. 78/1978).

● Art. 70 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că în toate cazurile cînd la verificarea de către beneficiar se constată lipsuri sau deficiențe calitative și delegatul furnizorului nu este de față, beneficiarul va chema la fața locului un delegat al ministerului tutelar al furnizorului sau al Inspecției comerciale de stat, al serviciului comercial al Consiliului popular sau al unei întreprinderi economice din localitate, făcînd parte din sistemul furnizorului, ori al unei organizații socialiste neinteresate. Potrivit art. 71 din același regulament, constatarea lipsurilor cantitative și a deficiențelor calitative se va face numai în prezența unuia dintre delegații prevăzuți în articolul de mai sus, care va semna procesul-verbal de constatare. Semnarea procesului-verbal de către toate persoanele care au participat la constatare este o condiție a valabilității și opozabilității lui, prevăzută și de art. 62 din regulamentul citat, astfel încît este opozabil actul încheiat fără respectarea prevederilor legale sus-citate. În consecință, nu sînt opozabile furnizorului procesele-verbale de constatare întocmite la destinație dacă nu poartă semnătura delegaților neutri, deși aceștia sînt menționați în preambul. Participarea, în calitatea de delegat neutru la constatare, a unei persoane și semnarea ulterioară a procesului-verbal de către altă persoană, care nu a participat la constatare, face inopozabil actul încheiat, întrucît nu sînt respectate dispozițiile legale sus-menționate. (Dec. PAS nr. 2753/1979).

● În cadrul recepției produselor provenite din import, constatarea lipsurilor cantitative-calitative trebuie făcută în condiții care să asigure posibilitatea de a recupera de la furnizorii străini valoarea acestor lipsuri. În acest sens, prin Dec. PAS nr. 1117/1978, s-a reținut că recepția produselor din import se impune a fi efectuată în condiții de opozabilitate față de furnizorul străin. Contrar, nu se poate recupera de la acesta valoarea aferentă lipsurilor calitative constatate. Prin urmare, sînt neîntemeiate pretențiile unității beneficiare care a preluat de la cărăuș produse provenite din import fără obiecțiuni și a încheiat actul de constatare a lipsurilor cantitative după 4 zile de la primirea produselor în depozit. Unitatea beneficiară în culpă pentru neîncheierea actelor de constatare opozabile furnizorului străin este răspunzătoare de daunele provocate economiei naționale prin imposibilitatea recuperării valorii lipsurilor cantitative de la acel furnizor.

● Potrivit art. 34 din Legea nr. 71/1969, produsele și lucrările contractate se vor livra pe bază de recepție cantitativă și calitativă. Părțile contractante pot conveni, ținînd seama de natura produselor, ca livrarea să se facă și prin autorecepție. În speță, în contractul de livrare perfectat între părți, s-a stabilit ca beneficiara să trimită delegat pentru efectuarea verificării cantitative și calitative a produselor — vinuri și rachiuri naturale — și întrucît acest delegat nu s-a prezentat, furnizoarea produselor nu a procedat la livrarea cantităților contractate. Organul arbitral, reținînd însă că furnizoarea nu se poate prevala de lipsa delegatului beneficiarei, întrucît prevederile textului sus-citat, înscris în contract, stabilesc la alineatul următor că în atare situații furnizoarea are obligația de a efectua livrări prin autorecepție, a admis pretențiile reclamantei-beneficiar la plata de penalități de întîrziere la livrare. (Dec. PAS nr. 2583/1979).

● Conform prevederilor pct. 4 lit. a din contractul model pentru furnizarea de produse agrozootehnice de către cooperativele agricole de producție și unitățile economice intercooperatiste cu profil agricol, locul recepției este la furnizor, cu excepția cerealelor boabe, cartofilor de toamnă, leguminoaselor boabe, oleaginoaselor, plantelor industriale, mazărei verzi boabe recoltată în vrej și transportată la batoză de către furnizor, strugurilor pentru vin, plantelor medicinale și aromatice, a macului, mușțarului și lînii, pentru care recepția are loc la beneficiar. Articolul 4 lit. f precizează că beneficiarul nu poate formula obiecțiuni cu privire la cantitate și calitate după ce produsele au fost predate-preluate, cu excepția viciilor ascunse. Față de această prevedere, pentru ca beneficiarul să poată formula cu succes obiecții cu privire la cantitate și calitate, el are îndatorirea de a trimite un delegat competent să efectueze recepția, iar dacă nu-și îndeplinește această obligație și deleagă un șofer să ridice produsele, suportă riscurile legate de acest mod de a proceda. Din economia prevederilor contractului model rezultă că ori de cîte ori se prezintă o persoană din dispoziția beneficiarului spre a ridica produsele, recepția are loc la furnizor și devin incidente prevederile pct. 4 lit. f alin. ultim din contract, indiferent de faptul că această persoană este chiar șoferul mijlocului de transport, care avînd împuternicirea de a ridica produsele nu ar avea-o pe aceea expresă de a le recepționa. (Dec. PAS nr. 1948/1982).

OBLIGAȚIILE FURNIZORULUI

● În conformitate cu dispozițiile Legii nr. 71/1969, unitatea furnizoare datorează unității beneficiare penalități de întîrziere în livrare și nelivrare, precum și despăgubiri în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa, în măsura în care acesta nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților prevăzute în contract. Lipsa mijloacelor de transport pentru expedierea produselor nu constituie o împrejurare de natură să exonereze unitatea furnizoare de răspundere, deoarece pentru neexecutarea obligațiilor din contractul economic anual de prestații de transport răspunde cu penalități conform H.C.M. nr. 57/1952 (art. 19 și Anexa nr. 2, menținute în vigoare prin H.C.M. nr. 425/1975). Unitatea furnizoare este îndreptățită să formuleze pretenții împotriva unității de transport, în baza raportului juridic distinct pe care îl are cu aceasta, pe calea unei acțiuni separate și indiferent de acțiunea sa de către unitatea beneficiară din contractul de furnizare sau de angajarea răspunderii sale față de aceasta. (Dec. PAS nr. 3282/1977).

● În conformitate cu art. 12 din Legea nr. 71/1969, părțile trebuie să execute în natură și întocmai obligațiile asumate prin contractele economice, răspunzînd de îndeplinirea lor integrală, în conformitate cu sarcinile cuprinse în planul aprobat. Ca atare, cît timp unitatea beneficiară nu renunță la produsele ce nu i-au fost livrate în termen, nu este necesar acordul expres al acesteia pentru livrarea restanțelor. Această soluție este impusă de necesitatea îndeplinirii obligațiilor contractuale și a sarcinilor de plan, atîta vreme cît, potrivit legii, executarea în natură este posibilă. Altfel, odată nerespectate termenele de livrare, obligațiile contractuale ar rămîne definitiv neexecutate, ceea ce ar impieta asupra îndeplinirii sarcinilor rezultînd

din planurile anuale şi cincinale. (Dec. PAS nr. 735/1978). În redactarea actuală a Legii contractelor economice prevederea citată se regăseşte în art. 33.

● Potrivit art. 44 din Legea nr. 71/1969, organizaţia socialistă, care nu-şi execută obligaţiile contractuale ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părţi penalităţi, precum şi despăgubiri în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa, în măsura în care acesta nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităţilor prevăzute în contract. În speţă, s-a constatat că furnizorul nu şi-a îndeplinit la termen obligaţiile contractuale, astfel că temeinic şi legal a fost angajată răspunderea acestuia, fiind obligat a plăti penalităţile de întîrziere în livrare. Susţinerea furnizorului în sensul că obligaţiile contractuale au fost modificate prin decalarea termenelor de livrare dintr-un trimestru în altul nu poate fi reţinută, întrucît cererea furnizorului pentru decalarea termenelor de livrare nu a fost acceptată de beneficiară, astfel că raporturile contractuale au rămas nemodificate. Existenţa unei propuneri din partea organului tutelar al furnizorului de decalare a termenelor de livrare a cantităţilor nelivrate are numai valoarea de recomandare, beneficiarul avînd posibilitatea să accepte sau nu decalarea, în funcţie de nevoile sale determinate de existenţa sarcinilor de plan ce i-au fost atribuite. (Dec. PAS nr. 1799/1971).

● Art. 17 din Legea nr. 42/1977 prevede că livrarea produselor alimentare de către unităţile producătoare se va face zilnic, înainte de împlinirea unei treimi din termenul de garanţie al bunurilor. În cazul în care există neconcordanţă între data fabricaţiei ştanţată pe produse şi data înscrisă pe ambalaj, beneficiarul este îndreptăţit să ia în considerare data ştanţată. Dacă în contractul încheiat între părţi se prevede ca livrarea să se facă într-un termen de la fabricaţie mai scurt de o treime din termenul de garanţie al bunurilor, furnizorul este ţinut să respecte această dată. De asemenea, dacă în standardele de stat ale produselor sînt prevăzute alte condiţii — respectiv ca loturile să fie constituite din produse cu aceeaşi dată de fabricaţie — furnizorul este obligat să facă livrarea în acest mod. Nerespectarea oricărora din obligaţiile de mai sus, îndreptăţeşte pe beneficiar să refuze produsele la recepţie. (Dec. PAS nr. 3120/1977).

● Potrivit art. 40 din Legea nr. 71/1969, în cazul cînd furnizorul nu respectă termenul de livrare prevăzut în contract, beneficiarul este în drept de a renunţa la primirea produselor, dacă datorită întîrzierii livrărilor este în imposibilitate de a le mai folosi, fără să piardă dreptul de a cere furnizorului plata penalităţilor de întîrziere sau de neexecutare şi a despăgubirilor pentru repararea integrală a prejudiciului ce i-a fost cauzat. Dovedindu-se că datorită întîrzierii livrărilor, a fost în imposibilitate de a mai folosi produsele şi, în consecinţă, i s-au acordat penalităţi de întîrziere în predarea produselor şi penalităţi de neexecutare în natură, acestea din urmă dat fiind faptul că renunţarea beneficiarului, în condiţiile art. 40 din Legea nr. 71/1969, priveşte o obligaţie neexecutată şi care nu se poate executa nici în viitor, pînă la sfîrşitul anului de plan. Furnizorul nu poate susţine că neexecutarea în natură pînă la expirarea duratei sarcinii de plan nu-i este imputabilă — datorîndu-se renunţării beneficiarului la prestaţie — deoarece renunţarea însăşi este consecinţa culpei sale, de a fi făcut ca prin întîrzierea în executarea contractului, prestaţia să devină fără utilitate economică pentru beneficiar. (Dec. PAS nr. 1856/1978).

● Potrivit art. 40 din Legea nr. 71/1969, executarea şi livrarea cu întîrziere a produselor de către furnizor pot fie efectuate numai cu acordul prealabil al beneficiarului. Livrarea produselor cu întîrziere — adică după împlinirea termenului contractual de livrare — justifică refuzul de plată a preţului numai în situaţia în care beneficiarul a fost în drept să refuze primirea produselor în condiţiile art. 19 alin. 3 din Legea nr. 71/1969. În speţă, litigiul purtîndu-se asupra întîrzierii preţului, beneficiara-pîrîtă trebuia să facă dovada că este în imposibilitate de a folosi produsele în raport cu sarcinile sale de plan. In lipsa unor atari dovezi, răspunderea unităţii beneficiare rămîne angajată pentru decontarea cu întîrziere a preţurilor produselor livrate. În acest fel, unităţile beneficiare sînt stimulate în direcţia unei comportări ce are ca finalitate îndeplinirea sarcinilor de plan. (Dec. PAS nr. 398/1979).

● Potrivit art. 22 din Legea nr. 71/1969, contractele economice se încheie prin acordul părţilor, pe baza şi în exercitarea sarcinilor ce le revin unităţilor socialiste din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială. In situaţia produselor repartizate centralizat, lipsa repartiţiilor de materie primă este de natură să împiedice executarea contractului de către furnizoare. Întrucît organul arbitral nu a examinat situaţia neprimirii repartiţiei de materie primă, organul de control a desfiinţat hotărîrea prin care furnizorul a fost obligat la plata de penalităţi de întîrziere în livrare pentru a se reanaliza posibilităţile furnizoarei de executare a contractului. (Dec. PAS nr. 2755/1979).

● Potrivit art. 22 din Legea nr. 71/1969, contractele economice se încheie prin acordul părţilor, pe baza şi în executarea sarcinilor ce revin unităţilor socialiste din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială. Pentru executarea obligaţiilor contractuale asumate, furnizoarea trebuia să-şi asigure aprovizionarea tehnico-materială pe baza primirii repartiţiilor de materii prime pentru produsele la care se elaborează balanţe materiale. În măsura în care materia primă necesară realizării produsului contractat nu a fost asigurată prin repartiţii în raport cu planul de aprovizionare şi de producţie aprobat, cu toate intervenţiile furnizoarei, aceasta nu poate fi ţinută răspunzătoare pentru neexecutarea întocmai şi la timp a obligaţiilor contractuale asumate. În speţă, furnizoarea a fost exonerată de plata penalităţilor de întîrziere în livrare a unor produse, neputînd fi reţinută culpa ei în executarea cu întîrziere a obligaţiilor de livrare, întrucît a dovedit că a făcut intervenţii repetate la organele în drept în vederea asigurării obţinerii repartiţiilor de materie primă. (Dec. PAS nr. 2872/1979).

● În principiu, potrivit art. 41 din Legea contractelor economice produsele şi riscurile trec în patrimoniul unităţii beneficiare în momentul recepţiei. După momentul recepţiei, răspunderea unităţii furnizoare mai poate fi antrenată în legătură cu neîndeplinirea unei obligaţii asumate în mod expres. În soluţionarea unei acţiuni a unităţii furnizoare s-a constatat că, prin procesul-verbal de predare, aceasta îşi luase obligaţia să asigure pe timpul transportului cu personalul său îngrijirea şi paza animalelor livrate. Din procesul-verbal întocmit nu rezultă că însoţitorii animalelor ar fi devenit persoane încadrate la unitatea beneficiară, ci era vorba de o obligaţie distinctă asumată în momentul recepţiei de unitatea furnizoare. De aceea, unitatea beneficiară nu poate avea obligaţia de plată pentru animalele pierite prin deshidratare în timpul transportului — datorită lipsei de grijă a însoţitorilor — persoane încadrate la unitatea furnizoare. (Dec. PAS nr. 343/1983).

LIVRARE SORTIMENTALĂ

● În contractul intervenit între părţile în litigiu au fost nominalizate sortimentele şi cantităţile în cadrul grupei de produse repartizate. Întrucît pîrîta a livrat cu întîrziere unele sortimente, iar unele cantităţi au rămas nelivrate pînă la finele anului de plan, reclamanta a solicitat penalităţi de întîrziere şi de nelivrare în temeiul art. 47 din Legea nr. 71/1969. În apărare, pîrîta furnizoare a susţinut că şi-a îndeplinit obligaţiile contractuale prin livrarea altor sortimente, din cadrul aceleiaşi grupe de produse, care au fost acceptate de beneficiară. Apărarea pîrîtei a fost înlăturată, reţinîndu-se — printre altele — că potrivit practicii arbitrale în materie, livrarea şi acceptarea altor sortimente din aceeaşi grupă de produse, decît cele prevăzute în contract, în cazul cînd acestea nu sînt stabilite prin repartiţie, echivalează cu o modificare de contract prin acordul părţilor. Această soluţie se justifică numai în situaţia în care beneficiarul are posibilitatea să dea sortimentelor primite, în locul celor contrac-

tate, aceeași destinație economică. În speță, pîrîta a livrat cantități mai mari de fire relon textile subțiri în detrimentul celor groase. Întrucît reclamanta-beneficiară a întocmit planul de producție pe sortimente de țesături și în raport de acesta a încheiat contracte cu beneficiarii săi, nu se poate considera că a acceptat înlocuirea firelor groase contractate cu cele subțiri, livrate în plus în raport cu contractul, deoarece acestea aveau fiecare utilizări distincte în procesul său de producție. În aceste condiții și avîndu-se în vedere faptul că interesul economiei naționale impune realizarea unei producții diversificate sortimental, s-a considerat că pîrîta furnizoare avea obligația să-și îndeplinească sarcinile contractuale nu numai sub aspect cantitativ ci și pe structură sortimentală. (Dec. PAS nr. 4417/1982).

● Potrivit art. 44 din Legea nr. 71/1969 părțile trebuie să execute în natură și întocmai obligațiile asumate prin contracte și răspund de respectarea integrală a acestora în conformitate cu sarcinile cuprinse în planul aprobat. Întrucît prin executarea în natură a contractului de furnizare de produse se urmărește atingerea unui anumit rezultat economic — realizarea planului — organizația socialistă furnizoare nu este îndreptățită să execute prestația în alt fel decît în forma planificată și convenită prin contract, în specificul ei, depunînd toate eforturile și diligențele pentru realizarea acestei executări. În consecință, organul arbitral a stabilit corect că atîta timp cît produsul a fost planificat și contractat sub forma a două sortimente în executarea contractului, nu mai era posibilă compensarea între aceste sortimente. (Dec. PAS nr. 263/1979).

● Potrivit art. 33 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 unitățile socialiste sînt obligate să execute contractele economice în natură, cu respectarea întocmai a cantității, calității, termenelor și celorlalte obligații asumate. Prin urmare, în executarea prestațiilor se impune respectarea sortimentelor din contract pentru îndeplinirea în condiții corespunzătoare a sarcinilor de plan. Livrarea altor sortimente stinge obligația asumată prin contract, numai dacă sortimentele livrate fac parte din aceeași categorie de produse planificate și dacă ele sînt acceptate de beneficiar. În acest caz contractul se consideră modificat prin acordul de voință al părților. Deoarece, în speță, nu a intervenit acordul beneficiarului pentru livrarea altor sortimente decît cele contractate, furnizorul datorează penalități de întîrziere pe toată perioada pînă la livrarea sortimentelor contractate. (Dec. PAS nr. 1800/1979).

● În situația în care prin repartiția emisă pe sortimente se prevede admisibilitatea acestora, modalitatea compensării se stabilește de ambele părți prin contract, nefiind lăsată la latitudinea unei singure părți. (Dec. PAS nr. 2454/1979).

● După cum rezultă din Dec. PAS nr. 2989/1979, potrivit practicii arbitrale, în situația în care stabilirea sortimentelor este la latitudinea părților, în condițiile în care sortimentele livrate de furnizoare sînt acceptate de beneficiară, se consideră că aceasta din urmă a acceptat tacit modificarea contractului, astfel că livrările efectuate se impută asupra obligațiilor contractuale. Această soluție este valabilă, în cazurile în care sortimentele nu sînt stabilite prin repartiție, precizarea lor fiind la latitudinea părților. Dimpotrivă, părțile nu pot schimba sortimentele dacă ele sînt precizate în repartiție. La această soluție s-a oprit și PAS așa cum reiese din următoarele considerente ale Dec. nr. 499/1980 : „Așa cum rezultă din probele administrate în cauză, în repartiție sînt indicate și sortimentele produselor repartizate .Faptul că furnizoarea a livrat mai mult dintr-un sortiment nu o absolvă de răspunderea pentru neexecutarea contractului la sortimente, atîta vreme cît contractul s-a încheiat pe baza unor repartiții în care sortimentele produselor sînt nominalizate".

● Potrivit art. 33 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, unitățile socialiste sînt obligate să execute contractele economice în natură, cu respectarea întocmai a cantității, calității, termenelor și celorlalte obligații asumate. În măsura în care nu s-au respectat obligațiile contractuale asumate, potrivit art. 44 din legea mai susmenționată, unitatea economică datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Contractînd livrarea de zahăr preambalat în pungi de 1/1 kg și nerespectînd această prevedere, furnizoarea a fost obligată, prin hotărîre arbitrală, la plata de daune reprezentînd contravaloarea cheltuielilor efectuate de beneficiară pentru ambalarea zahărului livrat în vrac. Hotărîrea pronunțată a fost menținută întrucît furnizoarea livrînd zahăr neambalat a încălcat obligațiile contractuale și are a răspunde de daunele cauzate beneficiarei. (Dec. PAS nr. 3098/1979).

● În vederea soluționării acțiunii beneficiarei pentru plata penalităților de nelivrare și întîrziere, s-a constatat că unitatea furnizoare a livrat în cadrul aceleiași grupe de produse alte sortimente decît sortimentele prevăzute în contract. Repartiția a fost emisă global, fără precizarea sortimentelor, ceea ce dă posibilitatea unor înlocuiri de sortimente. Această înlocuire s-a realizat prin împrejurarea că, unitatea beneficiară — prin delegatul său — a recepționat și preluat alte sortimente decît acelea precizate prin contract. Astfel, prin acordul tacit al unității beneficiare, în limitele actului de planificare, a rezultat o înlocuire a clauzelor corespunzătoare din contract. În temeiul acestei acceptări tacite, deși s-au livrat alte sortimente, unitatea furnizoare și-a îndeplinit obligațiile contractuale, iar plata penalităților nu se mai justifică. Totuși, cererea unității furnizoare de a se compensa sortimentele livrate cu sortimentele din contract nelivrate — este inadmisibilă, pentru că între unitățile socialiste compensația, în principiu, nu se aplică. (Dec. PAS nr. 379/1982).

LIVRARE DE PRODUSE NECORESPUNZĂTOARE CALITATIV — CONSECINȚE

● Referitor la produsele care prezintă vicii aparente, practica arbitrală este în sensul că obligația de livrare nu poate fi considerată îndeplinită în legătură cu produsele pe care unitatea beneficiară le-a refuzat — pe acest motiv — la recepție. „În aceste condiții — se arată în Dec. PAS nr. 277/1979 — pentru cantitatea de marfă refuzată din cauza deficiențelor calitative, obligația de livrare nu poate fi considerată îndeplinită și deci în mod întemeiat a fost angajată răspunderea furnizorului pentru neexecutarea contractului. Unitatea furnizoare a susținut că nu trebuie obligată la plata penalităților de neexecutare în natură a obligațiilor contractuale aferente produselor respective, întrucît refuzul primirii produselor a intervenit în luna ianuarie, după expirarea anului de plan pentru care s-a încheiat contractul. S-a considerat că această împrejurare nu este de natură să absolve unitatea furnizoare de plata penalităților respective

● Unitatea beneficiară a refuzat să plătească o parte din prețul produselor ce i-au fost livrate, situație ce a generat acțiunea corespunzătoare a unității furnizoare. În cursul soluționării litigiului s-a constatat că după cum rezultă din certificatul de calitate și din avizul de expediere, s-a livrat faianță de calitatea I și a II-a, cu mențiunea că produsele corespund stasului ce este aplicabil în materie. Prin procesul-verbal întocmit la destinație invocat de unitatea beneficiară, s-a consemnat că „desenul imprimat pe plăcile de faianță prezintă abateri care modifică aspectul general, neconcordînd cu calitatea înscrisă în factură și pe cutie". Or, stasul corespunzător prevede 13 criterii după care faianța se încadrează în calitatea extra, calitatea I și calitatea a II-a. De aceea, verificarea la destinație trebuia să se efectueze potrivit criteriilor din stas și prin referire la acestea să se aprecieze calitatea produselor. Dacă produsele erau necorespunzătoare calitativ, unitatea beneficiară trebuia să le refuze în temeiul art. 38 din Legea nr. 71/1969. Soluția adoptată de unitatea beneficiară, de a desface produsele către populație la un preț inferior celui din factură și a refuza să-i plătească unității furnizoare diferența astfel rezultată, nu are nici

un temei legal. Față de cele arătate, acțiunea unității furnizoare a fost admisă. (Dec. PAS nr. 571/1983).

● Potrivit art. 27 lit. j din Legea nr. 7/1977, unitățile socialiste sînt obligate să prevadă în cuprinsul contractelor economice pe care le încheie, caracteristicile de calitate ale produselor, corespunzătoare scopului și procesului de prelucrare la unitatea beneficiară. Omisiunea unității beneficiare de a indica aceste caracteristici în raport cu destinația concretă pe care înțelege să o dea produselor contractate, nu justifică refuzul acesteia de a primi produsele livrate, atîta vreme cît ele întrunesc condițiile de calitate prevăzute în contract. Într-adevăr, necunoscînd cerințele determinate de destinația concretă a produselor, nu se poate imputa furnizorului că le-a livrat în condiții de calitate improprii pentru o anumită utilizare. Dimpotrivă, în culpă se află beneficiarul care a contractat produsele cu nesocotirea necesităților determinate de specificul procesului său de producție. (Dec. PAS nr. 1716/1978).

● Livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare conduce, potrivit art. 31 din Legea nr. 7/1977, la una din consecințele indicate de aceste prevederi și anume : remedierea produselor calitativ necorespunzătoare de către unitatea furnizoare ; înlocuirea produselor calitativ necorespunzătoare de către unitatea furnizoare. Numai în situația în care furnizorul nu procedează potrivit acestor dispoziții, se pune problema rezoluțiunii contractului de furnizare. prin obligarea furnizorului de a restitui beneficiarului contravaloarea produselor calitativ necorespunzătoare. Beneficiara fiind în speță îndreptățită să solicite obligarea furnizoarei la remedierea deficiențelor la produse, numai în caz de refuz putea cere restituirea prețului. (Dec. P.A.S. nr. 311/1982).

● În conformitate cu prevederile art. 49 din Legea nr. 7/1977, furnizorul are obligația să remită beneficiarului, odată cu livrarea mărfii și certificatul de calitate. Lipsa acestuia îndreptățește pe beneficiar să refuze plata prețului produselor astfel cum prevăd Normele metodologice ale B.N.R.S.R. Împrejurarea că în avizul de expediție se face mențiune că marfa corespunde din punct de vedere calitativ, nu înlătură omisiunea furnizorului privind neemiterea certificatului de calitate (Decizia P.A.S. nr. 3182/1977). Chiar în situația cînd furnizorul nu este el însuși producător, obligația sa subsistă deoarece el trebuia să nu primească produsul de la unitatea de producție fără certificat de calitate. Soluția aceasta, adoptată de arbitraj este de natură să mobilizeze unitățile socialiste în vederea respectării tuturor condițiilor care asigură livrarea de produse corespunzătoare calitativ (Decizia P.A.S. nr. 799/1979). În cazul în care beneficiarul primind marfa fără certificat de calitate o folosește totuși, refuzul de plată nu mai este justificat. (Decizia P.A.S. nr. 508/1979).

● Datorită apariției unor vicii ascunse a produselor livrate, părțile au stabilit printr-o convenție efectuarea remedierilor și înlocuirilor necesare pînă la un anumit termen. La termenul prevăzut unitatea furnizoare a prezentat numai o parte din produsele restituite de unitatea beneficiară. Ulterior, unitatea beneficiară a cerut obligarea unității furnizoare la restituirea prețului produselor neremediate sau neînlocuite. În legătură cu această acțiune a unității beneficiare s-a clarificat începerea termenului de prescripție de 6 luni — prevăzut de art. 4 din Decretul nr. 167/1958 — pentru transmiterea produselor calitativ necorespunzătoare. Intervenind convenția de restituire a produselor către furnizor pentru reconfirmare, termenul de prescripție n-a mai început să curgă de la data descoperirii viciilor ascunse. Cît timp nu se împlinise termenul de recondiționare, unitatea beneficiară nu era îndreptățită să pretindă restituirea prețului. De aceea, termenul de prescripție pentru restituirea prețului poate să înceapă numai de la data neîndeplinirii obligației asumate de unitatea furnizoare de remediere și înlocuire.

● În cazul cînd se transportă ciment în vagoane tip FADS cu prelată, care sînt asimilate vagoanelor acoperite și la destinație se constată că în parte cimentul a sosit pietrificat, urmează a fi antrenată culpa comună a furnizorului și cărăușului. Se are în vedere faptul că folosirea acestui tip de vagoane, în lipsa vagoanelor acoperite, este dictată de realizarea unor obiective economice, corespunzînd intereselor economice ale ambelor părți, care și-au asumat și riscul eventualelor degradări pe timpul transportului datorită folosirii acestor vagoane. (Dec. P.A.S. nr. 1968/1982).

● Pentru mașini, utilaje și instalații, precum și pentru aparate și alte bunuri de folosință îndelungată, unitățile producătoare au obligația, în baza art. 20 din Legea nr. 7/1977, să întocmească „Cartea tehnică a produsului". În conformitate cu art. 20 alin. ultim din aceeași lege, unitățile furnizoare și cele comerciale, după caz, sînt obligate să livreze produsele numai însoțite de „Cartea tehnică a produsului". În cazul în care produsul se livrează fără carte tehnică, executarea nu are semnificația unei livrări conforme legii, utilajul sau produsul neputînd fi folosit de beneficiar. Așa fiind, obligațiile contractuale nu pot fi considerate îndeplinite, unitatea furnizoare urmînd să răspundă potrivit legii (Decizia P.A.S. nr. 2761/1978).

● Potrivit prevederilor Legii nr. 71/1969, riscurile trec asupra beneficiarului odată cu predarea mărfurilor de către furnizor, organizației de transport. Prin aceste prevederi, legea a înțeles să reglementeze cazurile propriu-zise de risc, iar nu și consecințele culpei furnizorului constînd în livrarea de produse necorespunzătoare calitativ. Cu alte cuvinte, dacă deprecierea produselor în timpul transportului se datorează calității lor necorespunzătoare, este normal să se rețină culpa unității furnizoare care va suporta și consecințele patrimoniale ale faptei sale culpabile. În acest sens Decizia P.A.S. nr. 3320/1977.

● În mod asemănător cu speța menționată mai sus, prin Decizia P.A.S. nr. 3924/1977 s-a decis că în cazul în care produsele se depreciază în timpul transportului din cauze neimputabile unității furnizoare, riscul privește unitatea beneficiară. Cu atît mai mult cînd se reține culpa beneficiarului, consecințele păgubitoare se răsfrîng asupra patrimoniului său. În speța dedusă spre soluționare, deprecierea produselor s-a datorat faptului că beneficiara dispunînd recartarea vagonului, a prelungit durata transportului, fapt ce a dus la pierderea însușirilor calitative a produselor.

● Potrivit art. 134 din Legea nr. 19/1971, din coroborarea prevederilor alin. 1 și 2 din textul citat, rezultă că modificarea sau derogarea de la standardele de stat sau normele interne nu implică întotdeauna modificarea corespunzătoare a prețului, ci numai atunci cînd se realizează o calitate superioară a produselor sau condiții deosebite de prezentare — confirmate de principalele organe beneficiare — și dacă modificarea prețului este dispusă de organele competente stabilite de Legea nr. 19/1971. În lipsa unor asemenea aprobări, produsul superior se livrează la prețul legal în vigoare. În speță nu s-au constatat îmbunătățiri calitative ale produsului și nici nu s-au luat aprobările necesare în condițiile arătate, situație în care în mod întemeiat s-au respins pretențiile reclamantei la diferența de preț. (Dec. P.A.S. nr. 3429/1978).

● Din cauza dificultăților practice de a pune în executare hotărîrile arbitrale prin care o parte este obligată la realizarea în natură a obligației sale contractuale, practica

arbitrală a fost constantă în sensul inadmisibilității obligării debitorului la executarea în natură prin hotărîre arbitrală, deși principiul executării reale și nu prin echivalent domină materia contractelor economice. Prin excepție, o serie de decizii ale primului arbitru de stat (nr. 446/1979, nr. 990/1979 și nr. 1708/1979) au infirmat unele hotărîri arbitrale, întemeiate pe prevederile art. 1075 din Cod. civ., în virtutea cărora orice obligație de a face sau de a nu face se schimbă în dezdăunări, în caz de neexecutare din partea debitorului, statuînd că în domeniul executării de construcții sînt incidente clauzele contractului de antrepriză, care consacră expres principiul executării în natură a obligațiilor. Astfel, în virtutea art. 15 din Regulamentul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, plata penalităților și a daunelor în completare în vederea reparării integrale a prejudiciului, nu scutește partea în culpă de a-și îndeplini obligațiile contractuale. În cazul contractului de antrepriză pentru lucrări de construcții-montaj, constructorul poate fi obligat prin hotărîre arbitrală la executarea în natură a completărilor și remedierilor, concomitent cu retragerea din contul său a contravalorii lucrărilor.

● Potrivit art. 31 alin. 2 din Legea nr. 71/1977, prin termen de garanție se înțelege limita de timp în cadrul căreia recondiționarea sau înlocuirea produsului se face pe seama și cheltuiala unității producătoare, dacă nu se dovedește că deficiența de calitate nu-i este imputabilă. Drept urmare, dacă nu dovedește că deficiențele calitative apărute în termenul de garanție se datorează beneficiarului sau culpei unui terț, producătorul răspunde, fără a se distinge dacă viciile sînt aparente sau ascunse. Prin această soluție, unitatea producătoare este stimulată în direcția realizării calității prescrise, asigurîndu-se totodată și drepturile beneficiarului. (Decizia P.A.S. nr. 459/1979).

● În cazul livrării de mobilier, viciile care nu se pot descoperi la data livrării, ci numai cu prilejul operațiunii de asamblare și montare, chiar dacă aceasta s-a efectuat de personalul unității furnizoare în magazinul beneficiarului sînt considerate vicii ascunse. În acest sens s-a decis cu ocazia exercitării dreptului de control prin Decizia P.A.S. nr. 3843/1977.

● Potrivit art. 5 și 11 din Decretul nr. 167/1958, dreptul la acțiune privind viciile ascunse ale unui lucru transmis sau ale unei lucrări executate începe să curgă de la data descoperirii viciilor și se prescrie la împlinirea termenului de 6 luni de la această dată. Acțiunea nu poate fi respinsă ca prescrisă în raport cu primele defecțiuni constatate dacă ulterior se constată și alte deficiențe calitative în raport cu care pretențiile apar formulate în termen. O asemenea soluție se justifică din punct de vedere economic și juridic, instituindu-se o răspundere agravată a furnizorului, impusă de cerința majoră a economiei de a se introduce în circulație numai produse de calitate corespunzătoare (Decizia P.A.S. nr. 1826/1978). Potrivit prevederilor art. 31 din Legea nr. 7/1977, unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată. Ca atare, dispozițiile art. 11 din Decretul nr. 167/1958 se aplică în mod coroborat cu cele ale art. 31 din Legea nr. 7/1977. Astfel, dacă viciul ascuns a apărut în perioada de utilizare normată, chiar după expirarea termenului de un an specificat de art. 11 din Decretul nr. 167/1958, iar dreptul la acțiune s-a exercitat în termen de 6 luni de la constatare, acțiunea nu se poate considera prescrisă. În acest fel se promovează prevederea legală care consacră răspunderea furnizorului pentru viciile ascunse apărute după expirarea termenului de garanție, în cursul perioadei de utilizare normată (Decizia P.A.S. nr. 1047/1979).

● Potrivit art. 31 din Legea nr. 7/1977, unitățile furnizoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și pentru eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată. Ca atare, în lumina acestei reglementări, răspunderea unității furnizoare pentru vicii ascunse nu mai este limitată de termenul de un an de la livrare, prevăzut de art. 11 din Decretul nr. 167/1958 sau de termenele de garanție legală ori convențională. Aceste unități răspund și pentru viciile ascunse apărute după împlinirea termenelor de mai sus, pe toată durata perioadei de utilizare normată, în măsura în care viciile se datoresc fabricației. În acest fel, unitățile furnizoare sînt mobilizate în direcția ridicării nivelului produselor și diminuării cauzelor care determină apariția viciilor ascunse în cadrul perioadei de utilizare normată. (Dec. P.A.S. nr. 2061/1978).

● Prin Decizia P.A.S. nr. 286/1977 s-a stabilit că după recepționarea produselor de beneficiar, răspunderea furnizorului pentru viciile ascunse apărute ulterior urmează a fi angajată exclusiv sub forma despăgubirilor, admițîndu-se totuși că furnizorul ar putea fi obligat la plata penalităților de întîrziere și nelivrare dacă nu a asigurat remedierea sau înlocuirea produselor calitativ necorespunzătoare. Această soluție este valabilă și sub prevederile Legii contractelor economice în actuala redactare, deoarece numai în cazul în care remedierea sau înlocuirea produselor cu vicii ascunse nu a avut loc la termenul stabilit de părți, arbitrajul poate constata neexecutarea totală sau parțială a contractului economic și obliga pe furnizor la plata de penalități și la despăgubiri, în vederea reparării integrale a prejudiciului.

● În contractul model referitor la livrarea produselor ce au format obiectul contractului economic, se prevede că după recepție unitatea beneficiară nu mai poate formula obiecțiuni decît pentru vicii ascunse. Or, livrarea de răsad de vinete imatur, cu sistem radicular necorespunzător — nu se integrează în noțiunea de vicii ascunse. Într-adevăr, datorită acestor deficiențe răsadul nu a rezistat condițiilor de cîmp, situație care se putea manifesta numai după livrare. Starea răsadului se putea constata însă, în momentul recepției la care a participat și un specialist al unității beneficiare, fără să fie necesare investigații ori probe speciale. În această situație, unitatea furnizoare nu poate fi obligată la restituirea prețului așa cum a cerut prin acțiune unitatea beneficiară. (Dec. P.A.S. nr. 461/1983).

● Potrivit art. 31 din Legea nr. 7/1977 unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată și sînt obligate să stabilească, în condițiile prevăzute în contracte, de comun acord, cu beneficiarii și proiectanții, măsuri și termene de remediere sau de înlocuire a produselor necorespunzătoare. În conf. cu art. 33 din aceeași lege, furnizorul răspunde față de beneficiar, în perioada de garanție, pentru daunele prin nerealizarea parametrilor proiectați, datorită deficiențelor de calitate al utilajelor, instalațiilor și bunurilor de folosință îndelungată livrate. Ca atare, chiar și atunci cînd a remediat sau înlocuit produsele necorespunzătoare calitativ, unitatea furnizoare rămîne răspunzătoare pentru unele daune cauzate unității beneficiare care ar putea fi cheltuielile pe care acesta din urmă le-a efectuat pînă la descoperirea viciilor ascunse prin prelucrarea produselor, cheltuieli ocazionate de efectuarea analizelor de laborator necesare stabilirii cauzelor care au determinat viciile ascunse, cheltuielile de transport. (Dec. P.A.S. nr. 255/27.II.1982).

OBLIGAȚIILE BENEFICIARULUI

● Prin art. 47 pct. 1, lit. b din Legea nr. 71/1969, este sancționată cu plata de penalități de întîrziere neîndeplinirea de către beneficiar a obligației privind prezentarea la termenele stabilite în contract a specificațiilor ori a detaliilor necesare executării contractului. Aceste penalități nu sînt datorate în cazul în care, prin contract, părțile au stabilit că în situația necomunicării specificațiilor, produsele se vor expedia potrivit dimensiunilor stas. Aceasta, întrucît necomunicarea specificațiilor de către beneficiar

nu este de natură să împiedice îndeplinirea obligației de livrare, furnizoarea avînd posibilitatea de a livra produsele conform dimensiunilor stas (Decizia P.A.S. nr. 1015/1980).

● Potrivit art. 45 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, beneficiarul răspunde de neexecutarea contractului dacă nu-și respectă obligațiile de a căror îndeplinire depinde executarea lui. În situația în care beneficiarul și-a asumat prin contract obligația de a pune la dispoziția furnizorului materia primă necesară, neîndeplinirea acestei obligații atrage răspunderea cu plata de penalități. Pe de altă parte, nu poate fi antrenată răspunderea furnizorului pentru neexecutarea contractului, atît timp cît îndeplinirea prestației de livrare de către acesta era condiționată de asigurarea materiei prime de către beneficiar (Dec. P.A.S. nr. 1314/1980).

● În soluționarea acțiunii unității beneficiare pentru plata penalităților de neexecutare s-a constatat că livrarea a fost sistată la solicitarea acesteia. Printr-un telex din 27 iunie 1981, unitatea beneficiară i-a cerut unității furnizoare încetarea livrării, întrucît produsele nu-i mai sînt necesare, precizîndu-i-se că a propus coordonatorului de balanță anularea întregii repartiții. La 1 octombrie 1981, se anulează numai o parte din cantitatea prevăzută din repartiție. Obiectul acțiunii unității beneficiare l-a constituit plata penalităților de neexecutare pentru cantitatea rămasă după anularea parțială a repartiției. S-a apreciat, că, prin comunicarea adresată, unitatea beneficiară a creat incertitudine în realizarea livrării. Unitatea furnizoare prin expedierea produselor ar fi determinat cheltuieli de transport inutile și stocuri supranormative la unitatea beneficiară. Din situația invocată a rezultat indiscutabil refuzul unității beneficiare de a primi produsele ce creează imposibilitatea de executare. Răspunderea unității furnizoare nu poate fi implicată nici pentru nelivrarea cantității menținute, după anularea parțială a repartiției pînă la sfîrșitul anului de plan. Pentru această perioadă nelivrarea se justifică prin împrejurarea că, potrivit cererii inițiale a unității beneficiare de a nu i se mai livra, unitatea furnizoare a trebuit să aștepte o altă comunicare cu privire la anularea cantității rămase. În concluzie, neexecutarea producîndu-se din culpa exclusivă a beneficiarei, acțiunea pentru penalități a fost considerată neîntemeiată. (Dec. P.A.S. nr. 3487/1982).

● În situația în care părțile stipulează prin contract că expedierea produselor se va face cu mijloace proprii de transport, iar în caz de neprezentare, cu mijloace ITA, nu se exclude obligația furnizoarei de a expedia produsele contractate, chiar dacă în principiu, s-a prevăzut obligația beneficiarei de a ridica produsele. Deci, nu se poate reține culpa beneficiarei constînd în neîndeplinirea obligației de ridicare a produselor, cu atît mai mult cu cît, potrivit practicii arbitrale, în cazul în care această obligație nu se îndeplinește, furnizoarea nu are voie să adopte o atitudine pasivă ce ar periclita îndeplinirea sarcinii de plan, ci trebuie să procedeze la expediere. (Dec. P.A.S. nr. 2096/1982).

● În situația în care prin contract, beneficiarul își asumă o obligație determinantă pentru livrarea produselor, pe care nu și-o îndeplinește, din care cauză furnizorul este împiedicat să efectueze în termen livrarea produselor, nu poate fi antrenată răspunderea furnizorului prin plata de penalități de întîrziere, potrivit dispozițiilor Legii nr. 71/1969. (Decizia P.A.S. 988 din 20 aprilie 1982).

STABILIREA ȘI OBLIGATIVITATEA PREȚULUI LEGAL

● În conformitate cu dispozițiile art. 141 din Legea nr. 19/1971, organizațiile cooperatiste agricole, membrii cooperativelor agricole de producție, meseriașii, producătorii individuali și alte persoane fizice autorizate vînd produsele și prestează serviciile la prețuri și tarife de învoială. Prețurile și tarifele de învoială practicate de organizațiile cooperatiste agricole pentru produsele rezultate din prelucrări industriale, construcții, prestări de servicii și alte activități neagricole se determină pe baza normativelor date de Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri. În speță, față de faptul că atît în actele de recepție a lucrărilor efectuate de cooperativa agricolă de producție în beneficiul întreprinderii agricole de stat, cît și factura emisă de prestator s-a prevăzut un tarif pe care beneficiarul l-a achitat, se poate conchide că părțile contractante au convenit de comun acord, pentru prestația în discuție la prețul respectiv. Este adevărat că H.C.M. nr. 128/1968 exceptează, de la aplicarea tarifelor pe care le aprobă, întreprinderile agricole de stat, iar din conținutul H.C.M. nr. 447/1969 rezultă că tarifele prevăzute de această hotărîre se aplică în ipoteza în care prestatorul serviciilor executate în beneficiul întreprinderilor agricole de stat este o întreprindere pentru mecanizarea agriculturii. Or, în cauză, este o unitate din sistemul U.N.C.A.P. Ca atare, organul arbitral a fost îndreptățit să aplice prețul de învoială convenit de părți, luînd drept criteriu prețul stabilit și aplicînd normativele U.N.C.A.P., care au în vedere cheltuielile de producție efective ale unităților prestatoare din sistemul U.N.C.A.P., în săvîrșirea acestor prestații. (Dec. P.A.S. nr. 3488/1977).

● În conformitate cu prevederile Legii nr. 19/1971, la vînzările prin rețeaua cu amănuntul către unitățile socialiste se aplică prețurile cu amănuntul. Beneficiarii-unități socialiste datorează prețul cu amănuntul chiar dacă produsele procurate din rețeaua comerțului cu amănuntul urmează a intra în procesul de producție. Destinația produsului nu poate afecta prețul practicat de comerțul cu amănuntul. (Dec. P.A.S. nr. 907/1978).

● În conformitate cu prevederile Legii nr. 19/1971, se pot stabili prețuri, cu acordul beneficiarului, pe bază de postcalculație, în cazurile în care sînt folosite tehnologii noi la realizarea produselor și nici nu se pot utiliza prețuri prin comparare cu ale altor produse. În cazul în care furnizorul nu procedează în acest fel, adică nu întocmește calculație și nici nu cere acordul beneficiarului, el se află în culpă și nu se poate apăra că nu a executat produsul din cauza lipsei prețului (Dec. P.A.S. nr. 1902/1978).

● Prevederile Legii nr. 19/1971, interzic introducerea în fabricație a produselor de serie sau de masă înainte de a se fi stabilit prețul legal. Singura excepție admisă de lege se referă la produsele și serviciile noi a căror executare poate începe fără existența unui preț aprobat, dar nu pot fi livrate ; așadar, în toate cazurile pînă la prima livrare orice produs trebuie să aibă un preț legal. Livrările efectuate cu încălcarea obligației de mai sus sînt nule, părțile trebuie să-și restituie reciproc ceea ce au executat. Se procedează deci la remiterea produselor către furnizor în starea în care au fost primite, iar acesta restituie prețul. Dacă produsele au fost consemnate restituirea se face prin echivalent bănesc. (Dec. P.A.S. nr. 2236/1978).

● Potrivit art. 103 din Legea prețurilor nr. 19/1971, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București stabilesc prețuri și tarife pentru produsele și serviciile care le-au fost date în competență prin nomenclatura aprobată din decret prezidențial, precum și pentru alte produse și servicii care nu sînt prevăzute în art. 100. Unitatea furnizoare este o unitate subordonată consiliului popular județean, iar produsele fac parte din categoria acelora pentru care competența de stabilire aparține organului local al administrației de stat. În această situație, prețul aplicabil este prețul din decizia emisă de comitetul executiv al consiliului popular — în vigoare la data livrării — și nu prețul de catalog stabilit pe plan central, pe care unitatea beneficiară a înțeles să îl achite exercitînd refuz parțial de plată. Întrucît organul arbitral a soluționat litigiul cu respectarea competențelor legale de stabilire a prețurilor, obligînd unitatea beneficiară la plata diferenței de preț în raport cu prețul din decizia comitetului executiv al consiliului popular județean, în exercitarea dreptului de

control hotărîrea a fost menținută ca temeinică și legală. (Dec. P.A.S. nr. 2690/1978).

● Potrivit Legii nr. 71/1969, părțile sînt obligate să înscrie în contractele economice prețurile și tarifele în vigoare aprobate de organele în drept. Prețurile legal aprobate au un caracter imperativ; ele nu pot fi înlocuite sau modificate prin voința părților contractante. Pe cale de consecință, lipsa stipulației contractuale privind prețul legal aprobat nu are influență asupra validității contractului economic. Datorită caracterului imperativ al actului de stabilire a prețului, acesta face parte de drept din cuprinsul contractului, părțile avînd obligația de a-l respecta întocmai. În acest fel se asigură aplicarea, în raporturile contractuale dintre unitățile socialiste, a prețurilor stabilite pe cale normativă. (Dec. P.A.S. nr. 2870/1978).

● Potrivit art. 141 din Legea nr. 19/1971, prețurile și tarifele de învoială practicate de organizațiile cooperatiste agricole pentru produsele rezultate din prelucrări industriale, construcții, prestări de servicii și alte activități neagricole, se determină pe baza normativelor date de Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri. În consecință, în cazul în care se constată că stabilirea prețului prestației contractate cu o organizație agricolă cooperatistă s-a făcut cu nerespectarea dispozițiilor legale menționate, prestatoarea nu poate invoca acordul beneficiarului asupra prețului înscris în contract, respectiv prețul de învoială. (Dec. P.A.S. nr. 3283/1978).

● Potrivit art. 141 din Legea nr. 19/1971, organizațiile cooperatiste agricole vînd produsele și prestează serviciile la prețuri și tarife de învoială determinate pe baza normativelor date de Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri. În toate cazurile în care — potrivit dispozițiilor legale — se stabilesc prețuri și tarife maximale, de mercurial, pentru vînzările către populație, prețurile și tarifele de învoială se vor practica în limita acestora. În speță, s-a desființat hotărîrea arbitrală prin care s-au respins pretențiile unei organizații cooperatiste agricole pentru o diferență de preț la produsele comandate și preluate de beneficiară, spre a se stabili dacă prețul pretins a fost determinat în condițiile arătate mai sus. Produsele au fost folosite fără a se încerca reducerea prețului sau restituirea produselor în cazul neobținerii acordului asupra acestei reduceri. (Dec. P.A.S. nr. 1962/1979).

● Părțile în litigiu nu pot stabili un alt preț, nici mai mic, nici mai mare, decît cel legal. În raporturile dintre unitățile socialiste, prețul nu constituie un obiect de tranzacție. Prețul convenit de părți pe considerentul că este mai avantajos pentru unitatea pîrîtă-debitoare nu poate fi deci aplicabil, ci trebuie aplicat prețul legal în vigoare. (Dec. P.A.S. nr. 3874/1977).

● Dispozițiile legale în vigoare interzic livrarea produselor neomologate, ca și a acelora care nu au prețul stabilit. În asemenea situații, s-a considerat că existența acestor impedimente legale apără unitățile furnizoare de suportarea penalităților aferente nelivrării produselor contractate. În acest sens, prin Dec. P.A.S. nr. 1324/1979, s-au reținut următoarele: Motivul nelivrării produselor, la scadența termenului de livrare este că, existînd unele probleme tehnice de rezolvat privind siguranța în exploatare, nu s-a aprobat omologarea. Dealtfel, petiționara nu contestă lipsa de omologare și lipsa prețului legal aprobat, ci susține că fiind obligațiile pîrîtei, răspunderea acesteia urmează să fie angajată pentru nelivrarea în termen a produselor contractate. Această susținere nu poate fi reținută, deoarece pentru produsele neomologate și fără preț legal fixat, nu se pot pretinde penalități de întîrziere în livrare sau de nelivrare, fiind un impediment legal.

● În conformitate cu Legea nr. 19/1971 — prețul produselor ce se livrează între unitățile economice nu poate fi decît prețul legal la data efectuării livrării, obligația respectării prețului legal revenind atît furnizorului cît și beneficiarului. În consecință, dacă dintr-o eroare, furnizorul facturează produsele livrate la un preț inferior celui legal, el este îndreptățit să pretindă de la beneficiar diferența calculată în minus, iar beneficiarul este obligat să plătească această diferență, dat fiind că de greșeala săvîrșită de furnizor, cu ocazia facturării, nu poate profita beneficiarul. În situația în care beneficiarul arată că este păgubit întrucît produsele au fost vîndute la prețul practicat de furnizor, iar diferența nu mai poate fi recuperată, beneficiarul va formula cerere reconvențională în daune, cu prilejul soluționării căreia se va stabili răspunderea fiecărei părți pentru paguba rezultată ca urmare a desfacerii produselor la un preț mai mic decît cel legal. (Dec. P.A.S. nr. 2725/1979).

● Prin Dec. P.A.S. nr. 93/1980 s-a reținut că, reașezarea prețurilor a intervenit în perioada dintre expedierea produselor și primirea lor, dar consecințele reașezării se suportă de către unitatea beneficiară. La data facturării reclamanta-furnizoare este îndreptățită să practice prețul în vigoare, iar împrejurarea că transportul în discuție a fost executat cu depășirea termenului legal nu este de natură să antreneze răspunderea cărăușului. Pentru depășirea termenului de eliberare a transportului se puteau pretinde daune de la calea ferată potrivit dispozițiilor legale, proporțional cu taxele de transport, cu întîrzierea intervenită, iar reclamația administrativă împotriva C.F.R., pentru întîrziere în predare trebuie introdusă în termen de 14 zile în conformitate cu dispozițiile art. 85 pct. 2 lit. a din Regulamentul de transport C.F.R.

● Potrivit art. 48 din Legea nr. 19/1971 bunurile de consum și alte produse destinate aprovizionării populației se vînd la prețul cu amănuntul. Aceleași prețuri se aplică și la vînzările din rețeaua comerțului cu amănuntul către unitățile de stat, cooperatiste și alte organizații obștești. Ca atare, prețurile cu amănuntul se aplică în toate cazurile cînd bunurile de consum se desfac prin rețeaua comerțului cu amănuntul, indiferent de beneficiar. Prețul de livrare se aplică în situația cînd livrarea se efectuează de o unitate producătoare. Cum în speță magazinele reclamantei, de la care s-au livrat produsele, fac parte din rețeaua comerțului cu amănuntul s-a considerat în mod întemeiat că facturarea trebuia făcută la prețul cu amănuntul. (Dec. P.A.S. nr. 199/1982).

● Conform art. 37 din Legea nr. 12/1980 și Normelor metodologice date în aplicarea acestor prevederi legale, prețul mărfii franco frontiera română vămuite se formează din prețul în valută din factura externă la care se adaugă celelalte cheltuieli pe parcurs extern, taxe vamale și cota de comision. La facturarea produselor importate către beneficiara de import, importatorul a avut în vedere factura externă în care — în speță — pe lîngă prețul pe unitate de produs s-a prevăzut și adaosul contractual pentru complexitate și număr mic de bucăți. Avînd în vedere că în contractul extern s-a prevăzut acest mod de facturare, cu care beneficiara de import a fost de acord, există în mod corespunzător pentru aceasta și obligația plății adaosului sus-menționat. (Dec. P.A.S. nr. 438/1982).

● Potrivit art. 128 alin. 1 din Legea nr. 19/1971, prețurile și tarifele intră în vigoare de la data stabilirii lor sau la o dată ulterioară prevăzută în actul de aprobare a prețurilor și tarifelor, fiind interzisă introducerea în fabricație a produselor și prestarea serviciilor cu caracter de serie sau de masă înainte de a se fi stabilit prețurile și tarifele legale. În consecință, livrarea de produse de serie pentru care nu există prețuri fixe și care nu se încadrează în excepția prevăzută la art. 25 din Legea nr. 19/1971 constituie o operație nulă din punct de vedere juridic, iar organele arbitrale — sesizate cu acțiuni pentru plata prețului produselor livrate în aceste condiții — urmează să dispună restituirea reciprocă a prestațiilor efectuate. Altfel, ar însemna să se atribuie efecte juridice unor livrări efectuate de unitățile socialiste cu încălcarea interdicției legale instituite de art. 123 alin. 1 din legea citată, respectiv să se

permită unităților producătoare să nesocotească dispozițiile imperative ale acestui text și să se introducă în circuitul economic produse cu caracter de serie care nu au preț legal fixat. (Dec. P.A.S. nr. 905/1978).

● Potrivit art. 135 din Legea nr. 19/1971, este interzisă introducerea în fabricație a produselor și prestarea serviciilor cu caracter de serie sau de masă înainte de a se fi stabilit prețurile și tarifele legale. Arbitrajul a stabilit că reclamanta-furnizoare a livrat un sortiment de produs pentru care la data livrării nu exista preț legal fixat, aplicînd prețul aprobat pentru un alt sortiment. Întrucît produsul la data livrării nu avea preț legal fixat, iar prețul aprobat ulterior nu se putea aplica retroactiv, livrarea s-a considerat nulă, părțile fiind ținute să-și restituie reciproc prestațiile. Restituirea produselor în natură nefiind posibilă, deoarece produsele au fost folosite de pîrîta-beneficiară, corect s-a stabilit de către organul arbitral că reclamantei-furnizoare i se cuvine pentru produsul în discuție un echivalent bănesc stabilit pe baza documentației privind costurile efective de realizare a acestuia și luîndu-se drept criteriu de orientare prețul legal fixat ulterior de organul competent. (Dec. P.A.S. nr. 2236/1978).

● Potrivit art. 2 și 48 din Legea nr. 19/1971, între unitățile socialiste se aplică prețurile de livrare, iar produsele pentru aprovizionarea populației se vînd la prețurile cu amănuntul. Pentru livrarea de țesături de in de către o unitate industrială către o cooperativă meșteșugărească, care se aprovizionează în vederea executării de lucrări în care este specializată, nu se poate aplica decît prețul de livrare în vigoare. Împrejurarea că unitatea beneficiară — cooperativa meșteșugărească — execută lucrări pentru populație, nu modifică regimul prețurilor stabilit imperativ pentru raporturile sale cu unitatea furnizoare. Este vorba de raporturi juridice distincte, pe de o parte, între cooperativă și furnizoare, rezultînd din contractul economic și, pe de altă parte, raporturi posterioare livrării ce urmează să se stabilească între unitatea beneficiară și populație. Prin contractul economic, cooperativa se aprovizionează pentru desfășurarea propriei sale activități, fără a deveni mandatara unor persoane fizice față de furnizoare. De aceea, facturarea produselor — livrate la prețul cu amănuntul este greșită. (Dec. P.A.S. nr. 437/1983).

● Potrivit Legii prețurilor nr. 19/1971, prețul produselor ce se livrează între unitățile socialiste de stat și cooperatiste nu poate fi decît prețul legal la data efectuării livrării, obligația respectării prețului legal revenind atît furnizorului cît și beneficiarului. În consecință, dacă dintr-o eroare, furnizorul calculează produsele la un preț inferior celui legal, el este îndreptățit să pretindă de la beneficiar diferența calculată în minus, iar beneficiarul este obligat să plătească această diferență, dat fiind că de greșeala săvîrșită de furnizor cu ocazia facturării nu poate profita beneficiarul. (Dec. P.A.S. nr. 1873/1982).

● Este de principiu că produsele se livrează la prețul legal în vigoare la data livrării. Potrivit dispozițiilor legale, este interzisă livrarea produselor care nu au preț legal fixat. În situația în care produsul contractat nu are preț legal fixat, furnizorul se află în imposibilitate să execute livrarea. În consecință, beneficiarul nu poate pretinde penalități pentru întîrzierea în livrare sau nelivrare. (Dec. P.A.S. nr. 96/30.I.1982).

● Pîrîta-furnizoare a dovedit lipsa prețurilor legale aprobate pentru unele produse contractate, precum și faptul că a înaintat organului competent documentația pentru stabilirea prețurilor cu respectarea termenului prevăzut de art. 136 din Legea nr. 19/1971, republicată, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor. Potrivit art. 135 din Legea nr. 19/1971 este interzisă introducerea în fabricație a produselor de serie înainte de a se fi stabilit prețurile legale. În aceste condiții nu poate fi angajată răspunderea furnizoarei pentru neexecutarea obligațiilor contractuale. Întrucît însă pîrîta-furnizoare nu a răspuns la încercarea de conciliere prearbitrală și a invocat lipsa prețului legal pentru justificarea neexecutării obligațiilor contractuale numai în cursul soluționării litigiului, s-a considerat că se află în culpă procesuală și, în consecință, a fost obligată la plata cheltuielilor de arbitrare. (Dec. P.A.S. nr. 482/1982).

DECONTARE

● Trecerea produselor în administrarea directă sau în proprietatea unității beneficiare declanșează obligația de plată a prețului. Recepționarea produselor la furnizor și preluarea acestora de delegații unității beneficiare, s-a apreciat în Decizia P.A.S. nr. 132/1977, implică obligația de plată a prețului, fără a se mai putea invoca lipsuri cantitative ulterioare spre a justifica refuzul plății.

● Obligația de plată a prețului nu devine exigibilă pe data livrării produselor sau executării lucrărilor. Aceasta rezultă din coroborarea prevederilor Legii finanțelor (nr. 9/1972) și a Normelor metodologice emise de B.N.R.S.R. Prevederile acestor acte normative dispun expres că beneficiarul are dreptul de a refuza plata dacă produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare stabilit de bancă. Drept urmare, obligația de a efectua plata devine scadentă numai după preluarea-recepția mărfurilor de către beneficiar. Numai de la această dată curg penalitățile pentru întîrzierea plății prețului. (Dec. P.A.S. nr. 1876/1978).

● Potrivit art. 11 din Legea nr. 71/1969, în cazul în care în contract s-au stipulat clauze contrare dispozițiilor legale, aceste clauze sînt nule, urmînd a fi înlocuite cu prevederile corespunzătoare legii. În redactarea actuală a legii, prevederile art. 11 se regăsesc în art. 23. În ce privește asigurarea finanțării produselor, aceasta nu constituie o condiție de valabilitate a contractului, ci o obligație care rezultă pentru beneficiar din contract, încît beneficiarul nu poate invoca neîndeplinirea de către el a acestei obligații drept cauză de nulitate a contractului. Distincția între condițiile de valabilitate a contractului — care se analizează în raport cu momentul încheierii lui și condițiile de executare corespunzătoare a prestațiilor reciproce ale părților se impune a fi riguros făcută, pentru a nu lipsi de efecte juridice un contract valabil încheiat, cu consecințe nefavorabile pentru realizarea sarcinilor de plan stabilite părților (unități socialiste). (Dec. P.A.S. nr. 3562/1977).

● În cazul în care întîrzierea în decontare se datorește faptului că beneficiarul nu a primit factura și că aceasta nu a ajuns nici la unitatea bancară, nu se poate reține culpa sa. În speța dedusă spre soluționare arbitrajului de stat s-a constatat că beneficiarul a intervenit telefonic la furnizor spre a-i remite factura pe care a achitat-o imediat după primire. Deci acestuia nu numai că nu i se poate reține nici o culpă, el fiind chiar îndreptățit de a nu face plata decît după primirea produselor și a facturii. (Dec. P.A.S. nr. 568/1978).

● Decontările fără numerar la cererea creditorului, în speță (furnizor pentru produse livrate) se face, cu consimțămîntul debitorului (beneficiar în contractul de livrare) care trebuie să se pronunțe înăuntrul termenelor de acceptare. Banca poate prelungi acest termen de acceptare la cererea plătitorului cu condiția ca cererea să fie introdusă înăuntrul acestui termen. În cazul în care plătitorul nu a cerut prelungirea în condițiile legii și nici nu a refuzat plata pe un motiv legal, decontarea prețului cu întîrziere atrage penalizarea sa. (Dec. P.A.S. nr. 1161/1978).

● În conformitate cu prevederile legale, penalitățile pentru întîrzierea în achitarea prețului produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate se calculează de la data la care plata trebuia efectuată. Este neîntemeiată susținerea potrivit căreia penalitățile s-ar datora numai de la data cînd printr-o verificare făcută de părțile contractante, s-a confirmat că prețul produselor, în legătură cu care s-au solicitat penalități, nu a fost achitat. Această susținere este în contradicție cu dispozițiile legale sus-citate

și cu necesitatea îndeplinirii fără întîrziere a obligațiilor de plată care revin unităților socialiste. (Dec. P.A.S. nr. 3277/1978).

● Art. 154 din Legea nr. 9/1972 prevede că, — în raporturile dintre unitățile socialiste — plățile trebuie efectuate la data exigibilității lor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul fiind dator să le ceară. Neîndeplinirea obligației de mai sus este sancționată prin plata de penalități care se datorează unității socialiste creditoare, ca și prin plata de daune în vederea reparării prejudiciului cauzat prin neîndeplinirea conformă a obligației de plată a prețului. Au fost considerate ca motive nejustificate cele de mai jos. Se susține, relativ frecvent, că neîndeplinirea în termen a obligației de plată a prețului s-a datorat greutăților financiare cauzate de neîndeplinirea planului de producție și a celui de desfacere. În legătură cu o asemenea susținere, s-au reținut următoarele prin Dec. P.A.S. nr. 2279/1979 : În speță, se constată că procesele verbale invocate de petiționar dovedesc doar nerealizarea unei părți din producția planificată ca urmare a întîrzierii probelor tehnologice și a neterminării instalației de nitrocalcar și de uscare a clorurii de potasiu. Această împrejurare nu justifică însă întîrzierea plății produselor livrate de reclamantă și nici blocarea contului, pe de o parte, iar pe de altă parte se constată că pîrîtul nu a solicitat credite pentru asigurarea disponibilităților bănești necesare în vederea efectuării plăților în termen, așa cum avea posibilitatea în conformitate cu prevederile Legii finanțelor. Eroarea bancară nereclamată băncii în termen a fost înlăturată, prin Dec. P.A.S. nr. 2204/1979, cu motivarea că împrejurarea invocată nu întrunește elementele unui caz de forță majoră, pîrîta avînd obligația să verifice modul în care organul său bancar și-a îndeplinit obligațiile sale de mandatar inclusiv în ce privește operațiunea în cauză. Soluția adoptată corespunde cu Normele metodologice B.N.R.S.R. care dispun că „titularii de cont sînt obligați să verifice temeinicia operațiilor înregistrate în conturi și să semnaleze băncii orice omisiune sau eroare în cel mult 10 zile lucrătoare de la data stabilită pentru ridicarea sau expedierea extrasului de cont. Răspunderea băncii încetează dacă pînă la expirarea termenului stabilit nu este sesizată cu reclamație scrisă despre neînregistrarea sau înregistrarea eronată a operațiilor în conturi, soldurile și operațiile din acestea considerîndu-se confirmate".

● Potrivit art. 154 din Legea nr. 9/1972, în raporturile dintre unitățile socialiste plățile trebuie făcute la data exigibilității obligatorii, debitorul fiind dator să le efectueze iar creditorul să le ceară. Obligația unității beneficiare de a efectua plata după preluarea produselor constituind, în același timp, și o obligație contractuală. În ce privește dreptul unității beneficiare de a refuza plata înăuntrul termenului de acceptare stabilit, art. 158 din aceeași lege prevede, în mod limitativ, cazurile în care se poate exercita acest drept. Pentru situațiile în care unitățile socialiste au greutăți financiare din cauze obiective, legea amintită prevede posibilitatea acordării creditelor de către bănci. În speță, unitatea beneficiară care nu și-a îndeplinit la termen obligația de plată a prețului dovedește doar nerealizarea parțială a producției planificate ca urmare a probelor tehnologice și neterminării unor instalații de producție. În atare situație, unitatea beneficiară nu poate fi exonerată de penalitățile aferente întîrzierii în plata prețului, cu atît mai mult cu cît nu a solicitat credite pentru asigurarea disponibilităților bănești necesare efectuării plăților la termen. (Dec. P.A.S. nr. 2273/1979).

● Art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958, stabilește în raporturile dintre organizațiile socialiste un termen special de prescripție de 6 luni pentru orice acțiune izvorîtă din transmiterea unor produse calitativ necorespunzătoare sau pentru netransmiterea în tot sau în parte a unor produse datorate, se referă la dreptul la acțiune al organizației beneficiare, iar nu la acțiunea furnizorului, deoarece beneficiara este cea care reclamă existența unor lipsuri calitative sau cantitative la produsele livrate. În consecință, în cazul în care se refuză de către beneficiar plata produselor livrate pe motiv că s-au constatat lipsuri cantitative și furnizorul consideră neîntemeiat acest motiv, acțiunea furnizorului se prescrie în termenul general de 18 luni prevăzut de art. 3 din același decret, iar nu în termenul special de 6 luni. Stabilind termene diferite de prescripție, legiuitorul a avut în vedere natura și finalitatea drepturilor. (Dec. P.A.S. nr. 2938/1978).

REFUZUL DE PLATĂ

● În conformitate cu prevederile art. 158 din Legea finanțelor, unitățile beneficiare pot face refuzuri de plată în cazul cînd produsele facturate de furnizori nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau a altor termene prevăzute de bancă. În privința produselor provenite din import, neprimirea unor cantități nu justifică, întotdeauna, refuzul de plată. Se impune efectuarea constatării lipsurilor cantitative în condiții de opozabilitate față de furnizorul extern. Reclamarea lipsurilor cantitative către furnizorul extern la transportul produselor sosite în trafic internațional nu se poate face decît în condițiile existenței unor acte de constatare opozabile încheiate la destinație, respectiv procesului-verbal tip comercial. În ce privește întocmirea acestui act prin art. 16 par. 3 din Convenția S.M.G.S. se prevede că dacă calea ferată, ca rezultat al verificării stării efectuată de ea din proprie inițiativă sau la cererea destinatarului, va stabili pierderea totală sau parțială a mărfii, atunci este obligată să întocmească un proces-verbal comercial și să înmîneze o copie destinatarului. După liberarea mărfii, destinatarul nu mai poate cere căii ferate încheierea procesului-verbal comercial. Beneficiara-destinatară nu a procedat astfel, ci a preluat transportul fără obiecțiuni, iar verificarea mărfurilor a efectuat-o în depozitul său după ce a trecut mai mult de o lună de la preluarea transportului. (Dec. P.A.S. nr. 2894/1979).

● În alte situații lipsa de temeinicie a refuzului de plată se datorează faptului că neprimirea produselor este imputabilă exclusiv căii ferate iar dreptul de a obține despăgubiri de la aceasta aparține unității beneficiare. Într-o atare situație, cînd unitatea furnizoare nu poate recupera de la cărăuș suma aferentă lipsurilor cantitative survenite în timpul transportului, refuzul de plată nu se justifică. În speță, destinatara a achitat taxele de transport, situație în care, potrivit prevederilor art. 85 pct. 2 lit. b din Regulamentul de transport C.F.R., avea calitatea să acționeze pe cărăuș pentru neprimirea mărfurilor din documentul de transport. Petiționara nu a procedat în acest mod, deși era singura în măsură să o facă și abia după ce a fost acționată a început să întreprindă cercetări în legătură cu transportul în cauză. Este adevărat că în conformitate cu prevederile pct. 90, lit. c din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977, beneficiarul este în drept să refuze plata dacă nu a primit marfa înlăuntrul termenului de acceptare, dar, în cazul în care a aderat la contractul de transport, avînd calitatea să reclame lipsa cărăușului, petiționara nu se mai poate prevala de prevederile textului menționat. Rezultă din cele expuse, necesitatea ca unitățile beneficiare, cu ocazia exercitării refuzurilor de plată, să aibă în vedere toate dispozițiile normative ce reglementează raporturile juridice la care participă ; contrar, ele se expun la consecințe economice constînd în plata de penalități ori daune. (Dec. P.A.S. nr. 292/1978).

● Potrivit art. 90 lit. b din Normele metodologice privind efectuarea plăților între unitățile socialiste, emise în baza art. 217 de Legea nr. 9/1972, beneficiarul are dreptul ca, înlăuntrul termenului de acceptare stabilit, să refuze plata integral sau parțial, după caz, atunci cînd produsele nu au fost primite. Textul se referă atît la neprimirea în totalitate a produselor cît și la eventualele lipsuri cantitative constatate la produsele livrate. În acest din urmă caz, unitatea beneficiară are obligația de a face dovada lipsurilor invocate cu acte opozabile furnizorului. În consecință, invocarea unor lipsuri cantitative stabilite

de unitatea beneficiară, în mod unilateral, după preluarea produselor de la cărăuș, fără obiecțiuni, nu va putea justifica refuzul de plată. Această soluție urmărește apărarea proprietății socialiste și înlăturarea acelor situații în care lipsurile reclamate nu ar fi reale, existența lipsurilor în sarcina uneia sau alteia din părțile în litigiu trebuind să fie stabilită cu certitudine, pentru a se putea angaja răspunderea materială sau penală, după caz, a persoanelor vinovate. (Dec. P.A.S. nr. 92/1978).

● Potrivit prevederilor din Legea nr. 9/1972, beneficiarul are dreptul ca, înăuntrul termenului stabilit pentru acceptare sau pentru depunerea documentelor la bancă, să refuze plata atunci cînd produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau altor termene stabilite de bancă. Prețul achitat pentru o marfă neprimită la destinație constituie deci o plată din eroare, ținîndu-se seama că refuzul la decontare a unei asemenea sume apare reglementat în condițiile amintite. Drept urmare, pentru restituirea acestui preț, în raporturile dintre organizațiile socialiste, se aplică termenul de prescripție de 18 luni, conform art. 3 din Decretul nr. 167/1958, fiind o plată din eroare. (Dec. P.A.S. nr. 1915/1980).

PLATA PREȚULUI

● Neplata prețului produselor este sancționată cu penalități de întîrziere progresive, în raport cu perioada de întîrziere. Penalitatea se datorează numai dacă se reține culpa unității beneficiare. Pentru celeritatea operațiilor de decontare, prevederile legale obligă unitatea furnizoare a indica în factură temeiul legal al prețului. Beneficiarul are îndatorirea de a verifica temeiul legal al prețului practicat de furnizor, acesta din urmă nefiind obligat a anexa la factură actul normativ de stabilire a prețului. Refuzul astfel întemeiat nu a fost acceptat de organul arbitral și nici de P.A.S. (Dec. nr. 739/1978).

● Potrivit art. 131 din Legea nr. 9/1972, în raporturile dintre unitățile socialiste, plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind dator să le efectueze, iar creditorul să le ceară. În consecință, unitatea socialistă furnizoare este obligată să solicite plata prețului după predarea sau expedierea produselor către unitatea beneficiară, iar aceasta este obligată să efectueze plata după preluarea și recepția produselor, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Revenindu-i și obligația de a verifica legalitatea prețului practicat, unitatea beneficiară nu poate efectua plata înainte de a lua cunoștință de acest preț din factura unității furnizoare. Omisiunea acestei unități de a-i transmite celei beneficiare factura aferentă produselor livrate nu justifică decît în anumite condiții neachitarea prețului. Unitatea beneficiară care nu a primit factura are obligația să intervină la unitatea furnizoare pentru a i se trimite acest document. Dacă această obligație nu este îndeplinită, unitatea beneficiară răspunde, în mod corespunzător, pentru întîrzierea în plata prețului aferentă omisiunii sale. În acest fel, atît unitatea furnizoare cît și cea beneficiară sînt stimulate în direcția îndeplinirii neîntîrziate a obligațiilor ce le revin în legătură cu decontarea contravalorii produselor livrate. (Dec. P.A.S. nr. 2845/1978).

● În conformitate cu art. 131 din Legea nr. 9/1972, unitatea beneficiară este obligată să efectueze plata după preluarea și recepția produselor care i s-au livrat. Această obligație îi revine chiar și în cazul în care, deși prin contract s-a prevăzut că plata se face la cererea unității furnizoare, aceasta din urmă nu a solicitat-o. Drept urmare, neprimirea facturii nu exonerează unitatea beneficiară de răspunderea pentru întîrzierea în plata prețului produselor livrate, această unitate avînd, în situația dată — potrivit pct. 28 din Normele metodologice B.N.R.S.R. nr. 2/1977 — îndatorirea de a cere unității furnizoare transmiterea facturii. În acest fel, unitatea beneficiară este mobilizată, alături de unitatea furnizoare, în direcția decontării fără întîrziere a prețului produselor livrate. (Dec. P.A.S. nr. 2978/1978).

● În raporturile dintre unitățile socialiste, decontarea contravalorii prestațiilor executate trebuie să se facă în baza prețurilor și tarifelor legal stabilite. Din această cauză furnizorul sau executantul trebuie să indice în factură temeiul legal al prețului sau al tarifului practicat. În conformitate cu prevederile Normelor metodologice B.N.R.S.R., unitatea beneficiară este în drept — înăuntrul termenului de acceptare — să refuze integral sau parțial plata prețului dacă în factură nu este indicat temeiul legal sau prețul (respectiv tariful) este mai mare decît cel legal. (Dec. P.A.S. nr. 1941/1979).

● În conformitate cu art. 3 din Decretul nr. 167/1958, în raporturile dintre organizațiile socialiste, termenul prescripției este de 18 luni. Drept urmare, acțiunea furnizoarei pentru plata prețului produselor livrate se prescrie în acest termen. Nu se aplică acțiunii furnizoarei termenul prescripției de 6 luni prevăzut de art. 4 lit. a din decretul citat pe motivul că s-au invocat lipsuri calitative. Acest termen se referă la acțiunea beneficiarei pentru restituirea contravalorii lipsurilor cantitative sau calitative constatate la primirea produselor. (Dec. P.A.S. nr. 2632/1979).

● După cum s-a reținut prin Dec. P.A.S. nr. 117/1980, Normele metodologice B.N.R.S.R., prevăd că beneficiarul are dreptul să refuze plata cerută din inițiativa furnizorului, prin dispoziție de încasare, atunci cînd prețurile sau tarifele pe baza cărora s-a stabilit suma de plată sînt mai mari decît cele legale, suma de plată a fost stabilită în mod eronat ori pe facturi nu s-a indicat temeiul legal al prețului. Întrucît nu s-a prevăzut în factură temeiul legal al prețului practicat, s-a considerat că întîrzierea în plată survenită din această cauză este justificată, unitatea beneficiară neputînd fi obligată la plata penalităților pentru întîrzierea în achitarea prețului.

● Prin lege s-au prevăzut sancțiuni pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contractele economice, între care figurează și acelea pentru încasarea unei sume fără drept. Penalitatea de mai sus își găsește aplicarea în toate cazurile în care, în discuție, este o creanță născută dintr-un contract economic. În ceea ce privește calculul penalităților, trebuie precizat că penalitățile stabilite se calculează la suma încasată fără drept de la data la care a fost încasată pînă la data restituirii sumei. Momentul de la care debitorul se consideră în întîrziere fiind determinat de legiuitor, înseamnă că sîntem în prezența unei întîrzieri de drept a debitorului. (Dec. P.A.S. nr. 256/1979).

● Potrivit art. 47 alin. 1 pct. 6 din Legea nr. 71/1969, se stabilesc penalități de întîrziere pentru fiecare zi de nerestituire a unei sume încasate fără îndreptățire. În cazul unei sume decontate din eroare nu sînt datorate unității plătitoare astfel de penalități, deoarece o asemenea situație, prin elementele sale, este diferită de încasarea unei sume fără îndreptățire, fiind determinată de însăși unitatea amintită. (Dec. P.A.S. nr. 2403/1979).

● Pentru decontarea prin plăți planificate, furnizorul urmează să încheie cu beneficiarul o convenție în care să se prevadă: suma ce urmează a se vira periodic, termenele de virare, termenul de întocmire și predare a facturilor către beneficiar, precum și perioadele la care urmează a se regulariza eventualele diferențe de sume față de livrările efective. În vederea efectuării decontărilor, plătitorul urmează să predea băncii fie anticipat, fie la termenele de plată convenite, cîte o dispoziție de plată pentru suma stabilită a se vira periodic, pe baza căreia banca să efectueze decontarea, regularizarea diferențelor dintre sumele virate și valoarea livrărilor efective urmînd a se face la perioadele convenite sau la încetarea valabilității convenției. Întrucît penalitățile prevăzute de art. 1 din H.C.M. nr. 306/1970 au fost stabilite pentru decontarea cu întîrziere a contravalorii produselor livrate, lucrărilor executate sau serviciilor prestate, ele nu se datorează decît pentru decontarea cu întîrziere a sumelor care rezultă din regularizarea diferențelor dintre sumele virate și valoarea livrărilor efectuate, întrucît numai cu această ocazie se stabilesc cu certitudine cantitățile efectiv livrate, iar nu și pentru decontarea cu în-

tîrziere a cotelor planificate. Adoptarea unei soluții contrare ar putea determina sancționarea beneficiarului pentru neachitarea unor produse nelivrate, contrar prevederilor exprese ale H.C.M. nr. 306/1970. (Dec. P.A.S. nr. 1418/1978).

● Decizia P.A.S. nr. 1894/1978 menține soluția de mai sus la care adaugă și următoarele considerente. La perioadele convenite sau la încetarea valabilității convenției se procedează la regularizarea diferențelor între sumele virate și valoarea livrărilor, astfel că ele nu reprezintă echivalentul unei anumite livrări.

● Potrivit prevederilor legale, prețul produselor este cel existent la data efectuării livrării, obligația de a-l respecta fiind comună ambelor părți. Dacă din eroare, furnizorul facturează produsele la un preț inferior celui legal, el are dreptul să pretindă diferența, iar beneficiarul este obligat a o plăti. Termenul pentru acțiunea furnizorului privind restul din prețul produselor livrate este de 18 luni, dat fiind că de greșeala acestuia nu poate profita beneficiarul. Termenul de prescripție este prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958. Termenul de prescripție de 6 luni, prevăzut de art. 4 lit. c din același decret nu are incidență asupra acțiunii furnizorului, el este aplicabil numai acțiunii beneficiarului prin care se pretinde diferențe de preț rezultate din recalcularea prețurilor sau din aplicarea greșită a prețului și tarifelor legale. În acest sens (Dec. P.A.S. nr. 1013/1978).

● Potrivit art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958, termenul de prescripție este de 6 luni în ce privește orice acțiune pentru restituirea de diferențe de preț, rezultate din recalcularea prețului în temeiul dispozițiilor legale sau din aplicarea greșită a prețurilor sau tarifelor legale. Sînt supuse acestui termen de prescripție acțiunile prin care unitățile beneficiare pretind restituirea unor diferențe de preț pe temeiurile arătate. Dacă acțiunea aparține unității furnizoare care pretinde achitarea integrală a prețului aferent prestației îndeplinite, textul de mai sus nu este aplicabil. Într-adevăr, în acest caz nu se pretinde restituirea unei diferențe de preț, ci plata prețului datorat de către unitatea beneficiară. Fiind vorba deci de o altă situație decît cea indicată în ipoteza art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958, devine aplicabil termenul general de prescripție prevăzut de art. 3 din același decret, care este de 18 luni în raporturile dintre unitățile socialiste. (Dec. P.A.S. nr. 634/1979).

● Practica arbitrală a stabilit că reglementarea dată compensației de către Cod. civ., ca mijloc de stingere a două obligații reciproce, avînd ca obiect lucruri fungibile, nu este aplicabilă raporturilor dintre unitățile socialiste sub nici una din cele trei forme ale sale : legală, judecătorească și convențională. Astfel fiind, organele arbitrale nu au căderea de a opera compensația judecătorească, nici direct sau expres, nici indirect sau implicit. Organul arbitral a stabilit că efectuîndu-se livrări succesive ale aceluiași produs în cursul unei luni, refuzul de plată la factura în litigiu nu se consideră o compensare, fiind vorba de o regularizare de plăți între părți cu privire la livrările de marfă din aceeași perioadă, la care s-au constatat diferențe. Fiind livrări succesive, în completare, datoria respectivă nu mai provine, așadar, dintr-o operație distinctă, astfel că nu se poate pretinde că între părți a intervenit o compensare inadmisibilă în raporturile dintre organizațiile socialiste, ci o decontare de natură să justifice refuzul de plată a sumei în discuție. (Dec. P.A.S. nr. 12/1979).

● Normele metodologice ale B.N.R.S.R. stabilind principiile și regulile de bază ale decontărilor, prevăd că plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind obligat să le efectueze, iar creditorul să le ceară. Este interzis ca în dispoziția de plată (încasare) și în facturile atașate la acestea să se adauge sau să se scadă sumele provenite din operații anterioare, indiferent dacă ele se referă la livrări de mărfuri sau la altfel de obligații de plată, pentru decontarea unor asemenea obligații trebuind să se întocmească documente de decontare separate. În raporturile dintre organizațiile socialiste este inadmisibilă formularea unui refuz de plată motivat pe împrejurarea că debitorul ar avea, la rîndul său, o creanță rezultată dintr-o livrare anterioară, făcută cu lipsuri cantitative și calitative întrucît comparația contravine disciplinei finaciare și principiilor gestiunii economice. (Dec. P.A.S. nr. 606/1980).

● Potrivit art. 1 alin. 1 din Decretul nr. 219/1960, organizația socialistă de stat debitoare a unei sume de bani, pentru care creditorul nu și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea prescripției, este obligată să verse la bugetul statului suma datorată. La alin. 2 al aceluiași articol se prevede că dispozițiile alineatului precedent se aplică și organizațiilor cooperatiste și obștești debitoare față de organizațiile socialiste de stat, cu excepția organizațiilor cooperatiste din agricultură. Alineatul 3 precizează că dispozițiilor alineatului 1 al articolului menționat se aplică tuturor organizațiilor socialiste care au încasat sume peste prețurile sau tarifele legale. Întrucît din cele de mai sus rezultă că, în ce privește obligația de a vărsa sumele la buget, nu se face distincție dacă debitorul este organizație socialistă de stat sau cooperatistă, Arbitrajul este obligat să sesizeze organul bancar. (Dec. P.A.S. nr. 2960/1979).

● În conformitate cu dispozițiile art. 41 din Legea nr. 71/1969, produsele contractate se transmit în proprietatea sau administrarea directă a unității beneficiare pe data trecerii lor în custodia unității furnizoare, cu acordul unității beneficiare și în condițiile legii. O atare modalitate de livrare — prin lăsarea produselor în custodia unității furnizoare — are un caracter excepțional. De regulă, livrarea se efectuează în condițiile art. 16 lit. a din legea amintită, adică prin transmiterea efectivă a produselor contractate către unitatea beneficiară pentru ca aceasta să le utilizeze neîntîrziat. Livrarea produselor prin lăsarea lor în custodia unității furnizoare se poate practica, în mod valabil, numai cu aprobarea organului bancar competent. Prin urmare, nu se pot recunoaște efecte juridice unei asemenea livrări efectuate fără aprobarea organului bancar competent, lăsarea produselor în custodia unității furnizoare fiind de natură să producă consecințe economice negative prin imobilizări de mijloace circulante. (Dec. P.A.S. nr. 2326/1980).

● În temeiul Decretului nr. 234/1973, Banca Română de Comerț Exterior — care decontează factura emisă de furnizorul extern — este îndreptățită să încaseze de la întreprinderile de comerț exterior importatoare dobînzi penalizatoare în cazul întîrzierii achitării prețului produselor importate, de către beneficiarul de import. Întrucît beneficiarul de import este obligat a achita produsele la data scadenței, întreprinderea de comerț exterior penalizată este îndreptățită a încasa de la acesta daune echivalente cu dobînzile penalizatoare aplicate de B.R.C.E. Angajarea răspunderii beneficiarului de import se fundamentează pe neîndeplinirea obligațiilor ce revin acestuia din contractul încheiat cu întreprinderea de comerț exterior importatoare. (Dec. P.A.S. nr. 1795/1978).

● Beneficiarul livrării a achitat prețul produselor după introducerea acțiunii. Stabilindu-se că transportul privind aceste produse s-a primit anterior înregistrării acțiunii, debitorul a fost obligat la plata cheltuielilor de arbitrare în temeiul art. 274 Cod pr. civ., întrucît chiar dacă la data concilierii prearbitrale transportul nu era preluat, beneficiarul nu a dovedit că nu putea să facă demersuri la reclamant pentru retragerea acțiunii, în vederea restituirii taxei de timbru, în condițiile parag. 21 lit. b din Instrucțiunile M.F. nr. 1711/27 oct. 1960 (Dec. P.A.S. nr. 296/1982).

● Potrivit pct. 160 alin. 2 din Normele metodologice B.N.R.S.R., B.A.I.A., B.I. și B.R.C.E. nr. 2/1980, dispozițiile de încasare emise de secțiile de producție din sectorul cooperatist se vor remite de băncile plătitorilor numai cu viza unităților băncii furnizorului, din care

să rezulte că serviciile prestate se încadrează în profilul de activitate al secţiilor de producţie şi că acestea sînt legal constituite. (Dec. P.A.S. nr. 378/1982).

● În conformitate cu prevederile art. 24 alin. ultim din Legea nr. 71/1969, comanda urmată de executare de îndată echivalează cu contract încheiat. În speţă, livrarea s-a efectuat de o organizaţie socialistă de stat către o cooperativă agricolă de producţie în baza unei comenzi, pe care banca a confirmat posibilităţile de plată ale beneficiarei. Comanda a fost urmată de executare, situaţie în care pentru întîrzierea în plata preţului, beneficiara datorează penalităţile prevăzute de art. 47 din Legea nr. 71/1969. (Dec. P.A.S. nr. 310/1982).

● Potrivit prevederilor art. 163 din Legea finanţelor nr. 9/1972 livrările de mărfuri pentru cooperativele agricole de producţie şi asociaţiile economice intercooperatiste se fac numai după ce unităţile economice furnizoare se asigură de posibilităţile de plată ale acestor cooperative şi asociaţi. Pct. 20 din Normele metodologice privind efectuarea plăţilor între unităţile socialiste precizează că unităţile agricole cooperatiste folosesc pentru asigurarea plăţii mărfurilor aprovizionate adeverinţă de disponibil sau scrisori de comunicarea creditelor aprobate. La pct. 8 din Anexa 5, la normele citate se precizează, de asemenea, că pentru livrările de mărfuri către unităţile agricole cooperatiste se primesc dispoziţii de încasare la bancă numai dacă sînt însoţite de adeverinţă de disponibil sau scrisori de garanţie. Practica arbitrală s-a pronunţat că în situaţiile cînd furnizorul efectuează livrări cu încălcarea prevederilor dispoziţiilor legale sus-menţionate, nu i se cuvin penalităţi de întîrziere în decontarea preţului mărfurilor livrate(Dec. P.A.S. nr. 935/1982).

● În raporturile dintre unităţile şi organizaţiile socialiste, instituţia compensaţiei ca mijloc de stingere a obligaţiilor nu este în principiu aplicabilă. Dacă după o serie de livrări succesive a căror plată s-a efectuat imediat pe baza datelor furnizorului, survin unele modificări după terminarea unei etape de livrare, nu ne aflăm în prezenţa unei compensaţii, în sensul dispoziţiilor art. 1143 şi urm. Cod. civ., ci a unei decontări finale. (Dec. P.A.S. nr. 969/1983).

● Pentru ca unitatea beneficiară să poată fi obligată la penalităţi de întîrziere în plata preţului este necesar ca unitatea furnizoare să nu fie în culpă. Arbitrajul, într-o acţiune cu asemenea obiect, a constatat că unitatea furnizoare a trimis produsele fără avizele de expediere necesare, iar factura a fost întocmită cu ştersături şi cuvinte indescifrabile, contrar Normelor metodologice B.N.R.S.R., ceea ce a generat corespondenţă între părţi. Reţinîndu-se că din culpa unităţii furnizoare s-a produs întîrzierea în plata preţului, i s-a respins acţiunea pentru plata penalităţilor solicitate. (Dec. P.A.S. nr. 100/1981)

● Obligaţia unităţii beneficiare de a plăti preţul presupune îndeplinirea prealabilă a tuturor obligaţiilor unităţii furnizoare cuprinse în contract, prin care se asigură unitatea şi funcţionalitatea produselor. În legătură cu acţiunea unităţii furnizoare pentru obligarea unităţii beneficiare la penalităţi pentru întîrziere în plata preţului, s-a constatat că, potrivit procesului-verbal de autorecepţie, utilajul a fost livrat cu piese lipsă. Ulterior, unitatea furnizoare a expediat şi celelalte piese în completare, dar nici această împrejurare nu duce la culpa beneficiarei în plata preţului, cîtă vreme nu s-a realizat asamblarea tuturor pieselor şi punerea în funcţiune a utilajului de specialiştii unităţii furnizoare, aşa cum se prevăzuse în contract. Mai trebuie menţionat că, în conformitate cu art. 26 lit. h din Legea nr. 7/1977, unităţile furnizoare de utilaje au obligaţia să asigure punerea în funcţiune, asamblarea şi probele finale pentru utilajele şi instalaţiile complexe pe care le livrează. În această situaţie, obligaţia unităţii beneficiare de a plăti preţul începea de la data terminării asamblării pieselor de către specialiştii unităţii furnizoare. Drept urmare, s-a respins acţiunea pentru plata penalităţilor de întîrziere în decontare. (Dec. P.A.S. nr. 742/1983).

● Pentru produsele sezoniere sarcina de plan expiră la finele sezonului. În această situaţie, acţiunea derivînd din nelivrarea produselor sezoniere trebuie introdusă în termen de 6 luni de la data cînd pentru produsele respective sezonul a fost depăşit şi nu de la finele anului. (Dec. P.A.S. nr. 113/1982).

● Potrivit art. 154 din Legea finanţelor nr. 9/1972, plăţile trebuie efectuate la data exigibilităţii obligaţiilor, creditorul fiind obligat să le ceară, iar debitorul să le efectueze. În conf. cu pct. 46 din Normele metodologice nr. 2/1980 pentru efectuarea plăţilor între unităţile socialiste, dacă factura nu a fost primită într-un termen de maximum 20 zile de la primirea mărfii, iar plătitorul este în măsură să determine suma de plată la expirarea acestui termen, este obligat să efectueze plata prin dispoziţia de plată. În speţă, factura emisă de furnizor s-a primit de beneficiar, dar plata preţului a fost iniţial justificat refuzată, determinat de primirea ulterioară a transportului. Întrucît însă, după primirea mărfii, beneficiarul nu a efectuat plata preţului din proprie iniţiativă, deşi cunoştea preţul, organul arbitral a reţinut răspunderea acestuia în temeiul disp. art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969 (Dec. P.A.S. nr. 307/27.II.1982).

● Reclamanta a solicitat obligarea pîrîtei la plata unei sume cu titlul de penalităţi de întîrziere în decontarea contravalorii produselor livrate în baza contractului nr. 4/1980. Arbitrajul de stat interjudeţean Bucureşti a respins acţiunea reţinînd că între părţile în litigiu nu au existat raporturi contractuale şi ca atare nu există temei pentru acordarea penalităţilor solicitate. Reclamanta a formulat cerere de rearbitrare, susţinînd că organul arbitral nu a ţinut seama de faptul că la art. 2 din contractul nr. 4/1980 încheiat de unitatea sa cu I.C.R.M. Bucureşti s-a prevăzut că livrarea se va face la adresele indicate de beneficiar, între care figurează şi U.J.C.C. Teleorman — Depozitul Alexandria, plata urmînd a se face de beneficiarii direcţi. În exercitarea dreptului de control, s-a reţinut că susţinerile petiţionarei sînt neîntemeiate întrucît în speţă livrarea nu a fost convenită în tranzit organizat, contractul nr. 4/1980 fiind încheiat cu I.C.R.M. Bucureşti în calitate de beneficiară. Livrarea în tranzit organizat poate avea loc numai dacă o clauză în acest sens este inserată în ambele contracte, veriga intermediară fiind obligată să încheie coordonat şi concordant ambele contracte. Faptul că în speţă, în desfăşurătorul anexă la contract s-a prevăzut adresa pîrîtei U.J.C.C. Teleorman nu este de natură să ducă la concluzia că livrarea a avut loc în tranzit organizat atîta timp cît I.C.R.M. Bucureşti nu a încheiat cu pîrîta un contract cu clauza tranzitului organizat. În această situaţie, litigiile ivite în legătură cu executarea cu întîrziere sau neexecutarea obligaţiilor izvorîte din contractul nr. 4/1980 se rezolvă între părţile contractante, indicarea adresei U.J.C.C. Teleorman în desfăşurător avînd numai valoarea unei staţii de destinaţie. Pentru aceste motive, cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Dec. P.A.S. nr. 520/1981).

● În conformitate cu prevederile art. 158 lit. b din Legea finanţelor, beneficiarul are dreptul ca, înăuntrul termenului stabilit pentru acceptarea sau pentru depunerea documentelor la bancă, să refuze plata integrală sau parţială, după caz, atunci cînd produsele nu au fost primite pînă la expirarea termenului de acceptare sau altor termene stabilite de bancă. Beneficiarul a refuzat la plată factura emisă de furnizor în vederea încasării preţului produselor livrate, pe motiv că nu au fost primite. Ulterior, după eliberarea mărfurilor de către cărăuş, beneficiarul a achitat preţul. Furnizorul a cerut obligarea beneficiarului la plata penalităţilor prevăzute de art. 47 pct. 5 din Legea contractelor economice, pentru întîrzierea plăţii preţului produselor contractate. Avînd în vedere dispoziţiile textului citat, refuzul de plată practicat de beneficiară a fost justificat pînă la data cînd mărfurile

i-au fost eliberate de cărăuș. Întrucît plata s-a efectuat imediat după recepție, în conformitate cu prevederile Normelor metodologice ale B.N.R.S.R., nr. 2/1980, beneficiara nu datorează penalități pentru întîrzierea plății prețului. (Dec. P.A.S. nr. 682/1981).

● Lipsa documentelor de plată nu justifică neîndeplinirea obligației de plată de către debitor, întrucît potrivit pct. 46 din Normele metodologice B.N.R.S.R., B.A.I.A., B.I. și B.R.C.E. nr. 2/1980, în această situație plătitorul are obligația să intervină imediat la furnizor pentru a i se trimite factura, iar dacă nu o primește într-un termen de maximum 30 de zile de la livrare și este în măsură să determine suma de plată, este obligat să efectueze plata. Refuzul de plată nu se justifică, întrucît obligația de plată este corelativă și determinată de efectuarea livrării. (Dec. P.A.S. nr. 1637/1982).

CONDIȚIA FRANCO

● Prevederile legale stabilesc în sarcina părții în culpă, penalități pentru refuzul nejustificat de plată a prețului sau pentru încasarea unei sume fără îndreptățire. În speță, cheltuielile de transport fiind suportate de beneficiar, acesta le-a pretins prin acțiune cerînd, totodată, și penalități pentru refuzul de plată. Întrucît suma în discuție nu reprezintă preț sau o sumă încasată fără îndreptățire, ci daunele încercate de beneficiar prin plata cheltuielilor de transport, pretențiile sale pentru plată de penalități au fost în mod just respinse. (Dec. P.A.S. nr. 3080/1978).

● Art. 26 din Legea prețurilor nr. 19/1971 prevede că odată cu stabilirea prețurilor se precizează și condițiile de livrare. Pentru producția internă condiția de livrare este „franco producător", „franco depozit furnizor", „franco vagon stația de încărcare" sau alte condiții de franco livrare. În consecință, cheltuielile de transport urmează să fie efectuate de unitatea furnizoare sau de unitatea beneficiară în funcție de condiția de franco în care este stabilit prețul. Furnizorii și beneficiarii pot conveni însă prin contract, ca livrarea mărfurilor să se facă și în alte condiții de livrare decît aceea în care este stabilit prețul. În această situație, cheltuielile de transport urmează a fi decontate între părți, avîndu-se în vedere condiția de franco prevăzută în actul normativ de stabilire a prețului. Astfel, de exemplu, în situația în care condiția de livrare este „franco vagon stația de destinație", iar beneficiarul ridică produsele de la sediul furnizorului cu mijloace proprii, cheltuielile de transport de la stația de destinație la sediul furnizorului — cuprinse în preț — urmează a fi decontate beneficiarului de către unitatea furnizoare. (Dec. P.A.S. nr. 3601/1978).

● Conform Catalogului C.M. 1/1976, pentru toate produsele din ramura construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, condiția de preț este „franco depozit furnizor". Condiția astfel stabilită privește exclusiv prețul, fără implicații asupra modului în care se efectuează livrarea în cadrul contractului de furnizare. Prin urmare, condiția „franco depozit furnizor" nu poate fi interpretată decît în sensul că toate cheltuielile de transport sînt în sarcina unității beneficiare, ceea ce însă nu exclude obligația unității furnizoare de a expedia produsele contractate, afară de cazul în care părțile au convenit ca produsele să fie ridicate de unitatea beneficiară. (Dec. P.A.S. nr. 1279/1979).

● Prin condiția de livrare „franco stația de destinație", se înțelege că furnizorul este acela care suportă toate cheltuielile de transport de la depozitul său și pînă la stația de destinație. În cazul în care, deși condiția de livrare este „franco stația de destinație", transportul a fost efectuat de beneficiar, furnizorul este ținut a-i plăti cheltuielile de transport care erau în sarcina sa, dar el nu poate fi obligat să plătească mai mult decît cheltuielile de transport la nivelul la care sînt incluse în structura prețului de cost. (Dec. P.A.S. nr. 2387/1979).

● Admițîndu-se acțiunea reclamantei împotriva pîrîtei, aceasta a fost obligată la plata furajelor consumate de animalele ce i-au fost livrate, între data ajungerii la punctul de frontieră și data recepției. Împotriva hotărîrii arbitrajului, unitatea beneficiară a formulat cerere de rearbitrare, susținînd că furajele, a căror plată a format obiectul litigiului, au fost consumate de animale înainte de recepție. Dacă produsele livrate ar fi trecut în administrarea sa directă în momentul sosirii, mai arată unitatea beneficiară, nu ar mai fi avut obligația să-i plătească unității furnizoare și sporul de greutate a animalelor realizat pînă la data recepției. În exercitarea dreptului de control s-a menționat că, potrivit art. 9 din Decretul nr. 23/1977 produsele pentru export se livrează franco frontieră română. Din procesul-verbal aflat la dosar rezultă că recepția animalelor s-a efectuat după 10 zile de la sosirea la punctul de frontieră, situație pentru care furnizoarea nu a fost în culpă. Decretul nr. 23/1977, stabilind condiția „franco" de livrare a produselor pentru export, nu a modificat prevederile Legii contractelor economice cu privire la momentul transmiterii produselor în administrarea directă a unității beneficiare. În consecință, cererea de rearbitrare a fost respinsă. (Dec. P.A.S. nr. 1450/1982).

Grupaj selectat și realizat de
dr. C. JORNESCU

Transport

Primirea mărfurilor în gara de destinație

Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 cuprinde prevederi cu caracter imperativ privitoare la primirea mărfurilor în gara de destinație de către delegatul (delegații) unității beneficiare. Aceste prevederi reglementează și descriu în amănunt operațiunile ce trebuie efectuate de părțile implicate în această activitate. Astfel, art. 35 din Regulament dispune că la destinație cărăușul este obligat să procedeze, împreună cu delegatul unității beneficiare și cu membrii comisiei de primire ce eventual sînt de față :

— la cîntărirea mărfurilor în cazurile prevăzute de art. 29 (adică atunci cînd expedițiile poartă urme de violare, de sustragere, scurgere, pierdere sau avariere ; mărfurile transportate în mijloace de transport complete au fost transbordate sau transvazate și nu au fost cîntărite cu ocazia acestor operații ; mărfurile transportate auto și neînsoțite au fost predate spre transport după greutate ; destinatarul sau delegatul expeditorului cer în scris recîntărirea și stația are fred basculă corespunzător, are locomotivă de manevră și timp disponibil, capacitatea stației după graficul de lucru nu este depășită) ;

— la verificarea sigiliilor, a semnelor sau marcajelor, a mijlocului de transport, precum și a coletelor ;

— la deschiderea mijlocului de transport și la verificarea sumară a conținutului său.

Dispozițiile art. 53 din Regulament, se corelează cu ale art. 51 potrivit cărora operațiile menționate mai sus se execută în comun de prepușii cărăușului și ai unității destinatare. Actul normativ citat instituie această obligație comună în sarcina ambilor delegați.

Stăruim asupra faptului că în gara de destinația sau la locul de joncțiune cu linia de garaj trebuie procedat la „deschiderea mijlocului de transport și la verificarea sumară a conținutului său", obligație stabilită de lege atît în sarcina cărăușului cît și a destinatarului, pentru următoarele motive :

— verificarea cantitativă și calitativă a mărfurilor în depozitele destinatarului este o operație subsidiară (vezi art. 57 alin. 1 din Regulament) și ea nu înlocuiește constatările obligatorii ce trebuie efectuate în gara de destinație. Primirea produselor — ca operație juridică — are loc la primul contact dintre delegații căii ferate și ai unității beneficiare, adică în gara de destinație sau la punctul de joncțiune cu linia de garaj ;

— în unele cazuri, prepușii căii ferate refuză să deschidă vagonul și să examineze — chiar sumar — conținutul acestuia și implicit să facă orice constatare, dacă sigiliile și plombele vagonului sînt intacte și nu prezintă urme de violare, scurgere etc.

Verificarea sumară la care se referă legea sau examinarea generală a conținutului mijlocului de transport pot duce fie la constatarea integrității mărfurilor, fie la observarea unor urme de degradare, lipsuri etc. În această a doua ipoteză, verificarea nu se poate opri la constatarea sumară a felului cum se înfățișează marfa. Prevederile art. 54 din Regulament sînt imperative în acest sens. Potrivit textului citat, în cazul în care la locul de primire de la cărăuș se constată diferențe de greutate, urme de violare, avarii sau pierderi, destinatarul va cere șefului unității de transport sau înlocuitorului său să procedeze conform art. 36 adică mijlocul de transport nu se va descărca, încercînd a se stabili cauzele care au provocat paguba ; se vor determina lipsurile cantitative în raport cu elementele specificative de determinare prevăzute în actele de livrare și documentele de transport ; se va dresa de către prepușii cărăușului un proces-verbal de constatare semnat de aceștia, de delegatul destinatarului și de membrii comisiei de primire a unității beneficiare, indicîndu-se și adresa fiecărui semnatar. Dacă prepușii cărăușului refuză să facă cuvenita constatare, art. 54 alin. 3 din Regulament obligă pe destinatar a chema un delegat neutru și a face constatările legale cu participarea acestuia. În cazul în care destinatarul nu acceptă constatările cuprinse în procesul-verbal întocmit de șeful unității de transport, el va proceda la constatarea cu delegat neutru, putînd cere totodată și o expertiză referitoare la starea și greutatea mărfii, precum și la cauzele și cuantumul daunelor.

Expedițiile în mijloace de transport complete la care s-au constatat lipsuri, avarii etc. nu vor fi primite de către destinatar pe linia sa de garaj pînă la sosirea șefului unității de transport sau a înlocuitorului său.

Dacă diferențele de cantitate sau calitate constatate la locul de primire de la cărăuș se referă la produse ușor alterabile, destinatarul va chema de îndată un delegat neutru, va anunța pe furnizor telegrafic sau telefonic și va proceda la primirea mărfurilor (cu participarea delegatului neutru), fără a aștepta sosirea delegatului unității furnizoare.

Refuzul cărăușului de a participa la verificări poate fi constatat printr-un înscris, urmînd ca acesta să suporte toate consecințele dacă lipsurile cantitative (de ex.: spargeri de obiecte fragile) sînt datorite faptei sale. Dacă delegații cărăușului refuză a deschide vagonul și (sau) a face verificarea sumară a conținutului, destinatarul va chema la fața locului un delegat neutru, în prezența căruia se va proceda conform legii. Practica arbitrală a fost în mod constant deosebit de exigentă cu privire la aplicarea întocmai a prevederilor art. 35, 51 și 54 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Citām numai unele decizii P.A.S. În conformitate cu art. 35 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, la primirea mărfurilor de la cărăuș, destinatarul este obligat să procedeze împreună cu acesta la verificarea sigiliilor, la deschiderea mijlocului de transport și la verificarea sumară a conținutului său. Potrivit art. 36 din Regulamentul citat, în cazul în care se constată urme de violare, scurgeri, scăderi de greutate, avarii, mijlocul de transport nu se va deschide sau nu se va descărca și va fi anunțat șeful unității de transport pentru a se prezenta la constatare. În speță, destinatarul a primit vagonul cu grîu de la cărăuș fără obiecții, iar ulterior a procedat la constatare cu delegatul neutru și fără a invita la verificare și delegatul stației CFR. Arbitrajul, în mod întemeiat, a reținut că lipsa parțială constatată la verificarea efectuată cu delegat neutru nu este opozabilă nici cărăușului, nici furnizorului, întrucît în condițiile în care a fost constatată, pe linia de garaj a unității destinatare, după primirea mărfii fără obiecții de la cărăuș, nu prezenta garanția că într-adevăr provine de la încărcarea mărfii în vagon sau din timpul transportului și nu înlătură prezumția că marfa a sosit intactă, în greutatea menționată în documentul de transport. (Dec. P.A.S. nr. 2853/1979). În principiu, constatarea trebuie să se facă la primirea mărfurilor (în gara de destinație sau la locul de primire) și nu după introducerea mărfurilor în depozit, pentru a se înlătura prezumția că pretinsele lipsuri au putut surveni chiar în depozitul beneficiarului (Dec. P.A.S. nr. 1761/1979).

J. COSTIN

În atenția cititorilor

Suplimentele tematice apărute în 1985 — „Apărarea avutului obștesc" și „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste" au fost difuzate tuturor celor care au încheiat la timp abonamente speciale (340 lei).

Comenzile (și sumele) intrate ulterior datei de 20 ianuarie 1985 au fost onorate în limita disponibilităților.

Cererile care continuă să sosească la redacție nu pot fi onorate, lucrările fiind epuizate.

Pentru anul 1986 sînt în curs de elaborare următoarele lucrări, care vor fi difuzate exclusiv pe bază de abonamente speciale (340 lei) :

- **Acte, acțiuni și proceduri** în activitatea unităților economice, judecătorești, notariale și a consiliilor populare
- **Promovarea și derularea exporturilor** de întreprinderile de comerț exterior și de unitățile producătoare de mărfuri pentru export.

Industria mică

Înființarea de unități potrivit Legii nr. 7/1971 (I)

Valorificarea resurselor materiale locale și folosirea forței de muncă din localități rurale și urbane a determinat instituirea unui cadru legislativ corespunzător, care s-a concretizat în Legea nr. 7/1971 (republicată în B. of. nr. 28/1973).

Prin legea menționată, s-a creat baza juridică de înființare de unități cu activități industriale de artizanat și comercializare a acestora, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii.

În cadrul acestei rubrici vom prezenta principalele prevederi ale legii.

Condițiile pentru înființarea unităților de industrie, potrivit legii menționate sînt următoarele :

a) Potrivit art. 1, alin. 2, din actul normativ unitatea trebuie să contribuie la folosirea forței de muncă. Această prevedere este detaliată în art. 4, aducîndu-se unele precizări, iar redactarea îmbracă o formă imperativă. Potrivit art. 4 din lege, unitățile socialiste pot recruta forță de de muncă disponibilă numai din localitățile în care sînt situate formațiile de producție și de prestări de servicii. De la această regulă generală, același text din lege instituie o excepție pentru activitățile de exploatare a carierelor de piatră și balastierelor, cărămidării, vărării, prestări în construcții, artă populară și artizanat și exploatarea masei lemnoase, îngăduind atragerea de forță de muncă disponibilă și din alte localități. Pentru lucrările care necesită o calificare superioară sau de o anumită specialitate — cu aprobarea pentru fiecare caz în parte a organelor ierarhic superioare — se pot încadra persoane cu calificare corespunzătoare și din alte localități, cu condiția să nu existe cadre disponibile pe plan local. Localitate în înțelesul legii înseamnă satul, comuna, orașul și municipiul. Asupra condițiilor și modalităților privind încadrarea în muncă în formațiile de producție organizate în baza prevederilor Legii nr. 7/1971, se va reveni cu amănunte și precizări.

b) A doua condiție specifică pentru organizarea activităților economice potrivit Legii nr. 7/1971 constă în interdicția de principiu de a se utiliza materii prime și materiale care sînt deficitare pe economie și pentru care se elaborează balanțe. În conformitate cu art. 5 din lege, activitățile economice de producție și de prestări de servicii se vor desfășura pe baza resurselor locale de materii prime și materiale. În cazuri excepționale, unitățile socialiste care au organizat astfel de activități pot fi aprovizionate cu unele materii prime și materiale din fondul central dacă acestea au o pondere mică în valoarea (nu în cantitate) produselor și serviciilor ce urmează a se executa, și numai dacă sînt absolut necesare pentru realizarea acestora, adică nu pot fi înlocuite în procesul de producție.

c) Ultima cerință a legii se referă la existența unei autorizații de înființare a formațiilor de producție și prestări de servicii. Autorizația trebuie să fie prealabilă înființării. Ele nu pot funcționa decît în baza acestei autorizații. Autorizația cerută de Legea nr. 7/1971 se eliberează de către comitetul (biroul) executiv al consiliului popular al localității pe al cărei teritoriu urmează să se înființeze formația de producție și prestări de servicii. În București, autorizațiile se eliberează de sectorul pe raza căruia urmează să funcționeze unitatea. Este evident că în cazul în care însăși comitetul (biroul) executiv al consiliului popular decide organizarea unor activități economice de producție și de prestări de servicii pe raza sa teritorial-administrativă o asemenea autorizație reprezintă un non sens, ea nefiind necesară.

Autorizația de înființare și funcționare se eliberează pentru toate activitățile economice de producție și prestări de servicii care urmează a se înființa. Autorizația se eliberează la cererea unității socialiste care înființează sau în cadrul căreia funcționează aceste activități. În cerere se va specifica : unitatea care înființează sau pe lîngă care funcționează activitățile și sediul acesteia ; secția, atelierul, centrul sau altă formație de producție și prestări de servicii pentru care se cere autorizația, locul desfășurării activității (localitatea, strada, numărul) și obiectul activității. La cerere se va anexa și o copie de pe autorizația de înființare și funcționare, certificată de unitatea în cauză.

Autorizațiile se vizează anual în luna decembrie, reînnoindu-se astfel pentru anul următor.

Autorizația de înființare și funcționare se eliberează pentru fiecare secție, atelier, centru sau altă formație de producție sau prestări de servicii, care își desfășoară activitatea în cadrul unui sediu distinct, chiar dacă acestea aparțin unei singure unități.

Încetarea activității secției, atelierului, centrului sau altei formații de producție și prestări de servicii trebuie comunicată de îndată consiliului popular care a eliberat autorizația de înființare și funcționare, depunîndu-se și autorizația respectivă pentru anulare.

d) Din corelarea și coroborarea prevederilor art. 1, 2 și 14 din Legea nr. 7/1971 rezultă că activitățile economice de producție și prestări de servicii, înființate sau dezvoltate în conformitate cu dispozițiile acestei legi pot avea caracter industrial (respectiv de mică industrie, astfel cum este aceasta înțeleasă de Legea nr. 2/1980), precum și prelucrarea de produse agricole, executarea de lucrări și construcții, prestări de servicii.

C. J.

Redactor responsabil Supliment „R. E.”, dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația”, 12 iulie, 1985. Prețul „Revistei economice”, inclusiv Suplimentul — lei 5

1985 AUG 51

Dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economiei naționale

1965=100

	1970	1975	1980	1984	1985 (plan)	Ritm mediu anual de creștere 1966—1985
Numărul personalului muncitor	119	146	170	174,4	177	2,9
Fondurile fixe	151	239	371	505	555	8,9
Venitul național	145	247	351	411,4	452,5	7,9
Producția industrială	175	322	507	587,9	633	9,7
Producția globală agricolă	110	150	181	215,2	229,8	4,2
Volumul comerțului exterior	175	406	841	815,6	11 ori	12,7
Productivitatea muncii în industria republicană	149	209	293	334	383	7,0
Venitul național pe locuitor		221	300	344	376	6,9
Retribuția medie netă	125,3	155,1	217,7	284,5	290	5,5
Cheltuieli social-culturale finanțate de la bugetul statului	163	243	339	414,5	435	7,6

care decurg din organizarea socialistă a societății.

În acest fel, de la abordarea generală și schematică a progresului economico-social, care în tratările anterioare tindea să împingă acest concept spre scheme abstracte și uniformizante, atît prin mecanismele de desfășurare, cît și prin efectele produse, s-a ajuns la o tratare concretă și nuanțată, care privește dezvoltarea nu numai ca mișcare și creștere economică, ci ca un proces social dialectic și complex, în care progresul tehnic și progresul economic reprezintă factorii determinanți prin mecanismul de producere a avuției materiale, dar care din punct de vedere al finalității și obiectivelor trebuie să se subordoneze cerințelor progresului social, ridicării gradului de civilizație și a nivelului de viață al populației, afirmării tot mai depline a valențelor noii orînduiri sociale.

În acest fel, dinamismului susținut al forțelor de producție îi sînt asociate perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea democrației socialiste, ridicarea gradului de participare a oamenilor muncii la conducere, perfecționarea întregului sistem de organizare și conducere a vieții economico-sociale.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat cu strălucire că făurirea unei economii moderne și creșterea potențialului economic și științific reprezintă factorul decisiv al schimbării locului țării în diviziunea internațională a muncii, al participării tot mai largi și eficiente la schimburile economice mondiale. Totodată, dezvoltarea puternică a economiei reprezintă premisa esențială a întăririi capacității de apărare, a asigurării independenței și suveranității patriei. **„Trebuie să fim pe deplin conștienți, întotdeauna** — sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că adevărata întărire a capacității de apărare și a forței țărilor socialiste constă, în primul rînd, în dezvoltarea economico-socială, în construcția cu succes a socialismului — și, legat de aceasta, în înfăptuirea a tot ceea ce cuprinde programul nostru de dezvoltare, inclusiv perfecționarea conducerii activității economico-sociale, dezvoltarea democrației muncitorești-revoluționare, participarea activă a poporului la conducerea tuturor sectoarelor de activitate".**

Dinamica susținută a producției sociale

AVÎND la bază o asemenea strategie, inițiată, elaborată și fundamentată în chip magistral de tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, a înfăptuit o vastă operă constructivă, de prefacere înnoitoare a societății, asigurînd dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii socialiste, înflorirea științei, artei și culturii, ridicarea nivelului de civilizație, creșterea rolului și prestigiului României pe arena internațională. Edificatoare în acest sens sînt datele din tabel, care pun în evidență creșterea susținută a producției sociale și venitului național, sporirea potențialului productiv al țării și antrenarea tuturor zonelor și județelor țării în acest proces dinamizator. Astfel, pe ansamblul celor două decenii, venitul național a sporit de 4,5 ori, producția industrială de 6,3 ori, iar producția agricolă de 2,3 ori, asigurîndu-se ritmuri ridicate de creștere, care situează România în rîndul țărilor cu economia cea mai dinamică. Ca urmare, venitul național pe locuitor al României a crescut de la 8,6 mii lei în 1965 la 31,6 mii lei în 1984, urmînd ca în acest an el să ajungă, potrivit prevederilor planului național unic de dezvoltare, la peste 36 mii lei. Pe această bază s-au creat resurse tot mai mari pentru dezvoltare și pentru ridicarea nivelului de trai al populației. Potențialul productiv al țării, concretizat în fonduri fixe, a sporit de 5,5 ori, ridicîndu-se de la circa 500 miliarde lei în 1965 la 2 860 miliarde cît urmează să reprezinte ele în 1985, din care circa 90% au fost puse în funcțiune în ultimele două decenii.

După cum se știe, dezvoltarea economiei românești s-a realizat în mod deosebit în ultimii ani în condiții economice internaționale grele și în general în condiții internaționale foarte complexe. În ultimul deceniu, pe plan internațional au avut loc două „șocuri petroliere", care au dus la o creștere puternică a prețurilor, iar criza economică mondială a determinat o serie de limite și greutăți. Totodată, așa cum s-a subliniat în documentele de partid, au trebuit învinse și multe greutăți provocate de unele lipsuri și contradicții apărute în societatea noastră, precum și de acțiunea factorilor naturali deosebiți din iarna acestui an.

Partidul nostru a acționat consecvent pentru depășirea greutăților apărute, pentru înfăptuirea obiectivelor prevăzute în cel de-al șaptelea plan cincinal de dezvoltare economico-socială pe anii 1981—1985. Referindu-se la această activitate, la marea adunare populară cetățenească din Capitală, din 15 martie 1985, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Prin munca eroică a clasei muncitoare, a țărănimii, a intelectualității, a întregului popor, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, au fost depășite o serie de greutăți determinate atît de criza economică mondială — care a afectat, practic, toate statele — cît și de unele contradicții ce s-au manifestat în societatea noastră, obținîndu-se realizări remarcabile în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională din 1982, asigurînd dezvoltarea puternică a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale în cea de a doua etapă a realizării Programului partidului, asigurîndu-se astfel ridicarea patriei noastre pe culmi noi de bunăstare și progres".**

Înfăptuirea prevederilor planului pe anul 1985, înlăturarea unor rămîneri în urmă manifestate în aceste domenii ca urmare a greutăților provocate de iarna prelungită și de unele lipsuri în organizarea activității unor întreprinderi și sectoare reprezintă obiectivul major care mobilizează în prezent energiile creatoare ale oamenilor muncii pentru încheierea în condiții optime a actualului plan cincinal și trecerea la realizarea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului pentru cincinalul 1986—1990 și a orientărilor de perspectivă pînă în anul 2000, care urmează să asigure transformarea României într-o țară socialistă multilateral dezvoltată. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iunie a.c., prin planul pe 1986, al cărui proiect a fost dezbătut la Plenara comună, țara noastră intră în noua etapă a revoluției socialiste, hotărîtoare pentru înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre societatea comunistă. Într-un număr viitor al revistei vom continua analiza unor componente de bază ale strategiei dezvoltării economiei naționale.

Gheorghe CREȚOIU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Concepție științifică privind optimizarea raportului dintre industrie și agricultură

RETROSPECTIVA prilejuită de aniversarea a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului — moment cu ample deschideri revoluționare în viața țării și a poporului român — evidențiază cu toată forța realității nemijlocite că acești 20 de ani constituie perioada celor mai rodnice împliniri pe toate planurile vieții materiale și spirituale a patriei, că epoca pe care a inaugurat-o Congresul al IX-lea reprezintă perioada cea mai fertilă în prefaceri revoluționare din întreaga istorie a patriei, epocă al cărei ctitor și strateg vizionar este tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.

În acești ani plini de glorie, gîndirea și practica economică românească au dobîndit, prin aportul determinant al conducătorului partidului și statului nostru, un nou conținut, un caracter profund novator, un larg orizont prospectiv, o ancorare adîncă în contemporaneitate, în realitățile dinamice ale complexului economic național, oferind partidului, organelor de stat, maselor de oameni ai muncii o perspectivă clară pentru întreaga lor activitate, așezată trainic pe temeliile științei, pe folosirea în deplină cunoștință de cauză a legilor economice și sociale. În cadrul acestei vaste activități teoretice și practice, de un înflăcărat patriotism și umanism revoluționar, desfășurată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în slujba progresului rapid și multilateral al României socialiste, un loc aparte îl ocupă concepția privind dezvoltarea interdependentă a industriei și agriculturii, ca latură de prim ordin a dezvoltării echilibrate, armonioase atît în profil de ramură, cît și teritorial a economiei țării.

Echilibrul structural — componentă a politicii de progres economic

PRIN amploarea deschiderilor revoluționare, perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. a eliminat și în acest domeniu al politicii economice și sociale unele tendințe de imobilism care s-au manifestat în primele decenii de construcție socialistă. A fost astfel elaborat și perfecționat continuu, îmbogățit cu noi și noi elemente, un concept propriu al cărui promotor și fervent militant pentru traducerea sa în viață este secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un concept potrivnic dogmelor și șabloanelor, un concept privind dezvoltarea industriei și agriculturii în cadrul evoluției complexe, armonioase, în ritmuri susținute a întregii economii, dar în condițiile imprimării unui curs intens spre eficiență și rentabilitate ridicată, spre încorporarea organică a tot ceea ce oferă procesul revoluționar în știință și tehnică. **„Am pornit și pornim de la faptul că numai dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor economico-sociale, așezarea la baza acestui proces a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pot asigura progresul rapid al forțelor de producție, al întregii societăți"**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** În concepția secretarului general al partidului nu numai industria — cu efecte dintre cele mai însemnate în impulsionarea dezvoltării — ci toate sectoarele și ramurile își dobîndesc locul și importanța lor în cadrul diviziunii sociale a muncii, fapt ce impune înfăptuirea unui echilibru, a unui raport corespunzător între diferite ramuri și sectoare de activitate, pentru a preveni apariția diferitelor contradicții care pot avea consecințe serioase pentru dezvoltarea țării.

Cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. a determinat o cotitură fundamentală în politica agrară a partidului, în dezvoltarea și modernizarea agriculturii noastre socialiste aducînd clarificări de esență deopotrivă pe planul teoriei și practicii economice în acest domeniu. Secretarul general al partidului a fundamentat teze originale privind reconsiderarea locului și rolului agriculturii în strategia dezvoltării generale a economiei românești, concepție care își găsește o strălucită confirmare practică în marile progrese din ultimele două decenii pe care le-a înregistrat agricultura în România. Fiind criticate tendințele din perioada precedentă, tendințe de subapreciere a rolului acestei ramuri în țara noastră, abordările dogmatice și nerealiste care în practica economică s-au manifestat între altele, prin neîndeplinirea sarcinilor de dotare stabilite în planurile de stat, a fost definit, în toată complexitatea sa, rolul agriculturii, ținînd seama de numeroasele sale funcții și implicații pentru progresul economico-social al țării, pentru dezvoltarea rapidă și armonioasă a complexului economic național și ridicarea bunăstării poporului. Astfel, încă la Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia cu toată claritatea că fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei nu se pot asigura făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România. **„Între industrie și agricultură** — arăta secretarul general al partidului — **există o strînsă legătură și condiționare reciprocă. Orice subapreciere a unuia din aceste sectoare, orice rămînere în urmă a unuia sau altuia poate provoca disproporții în dezvoltarea economică generală, poate avea repercusiuni negative asupra întregii vieți sociale".**

Pe baza unei asemenea abordări teoretice, izvorîtă din realitățile țării, din înțelegerea acțiunii sistemului de legi economice, agricultura a căpătat deschideri largi în cadrul complexului economic național și în întreaga perspectivă a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. A fost fundamentat amplu, pe baza realităților țării, a tendințelor în știința și tehnica contemporană, conceptul de agricultură modernă, intensivă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei.

Ca în toate domeniile procesului complex al construcției socialiste în aceste două decenii, și în domeniul politicii agrare elementele graduale, cantitative s-au împletit armonios cu prefacerile adînci de natură calitativă, cu deplasări și mutații de mare anvergură istorică, care au permis formularea obiectivului realizării în actualul deceniu a noii revoluții agrare ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole apte să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale.

În conformitate deplină cu realitățile economiei românești, Congresul al IX-lea al P.C.R. a definit direcțiile creării și dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății noastre pe temelia industrializării socialiste, ca punct nodal al realizării unui raport optim între industrie și agricultură privite ca ramuri de bază ale economiei naționale. Aceasta reprezintă de fapt o latură esențială în înfăptuirea strategiei politicii partidului în ultimele două decenii de dezvoltare accelerată și multilaterală a economiei naționale. Numai pe temelia unei puternice dezvoltări a forțelor de producție, a modernizării continue a potențialului tehnico-productiv al economiei se pot realiza, pe termen lung, ritmuri înalte de creștere economică atît în industrie cît și în agricultură în condiții de eficiență ridicată.

Raportul dintre industrie și agricultură, progresul economico-social al țării în ansamblul său a fost conceput într-o legătură indisolubilă cu făurirea unei industrii puternice, cu o structură modernă, de înaltă tehnicitate. Politica consecventă de industrializare a fost orientată potrivit cerințelor imperioase ale dezvoltării de ansamblu a complexului economic național și creării, într-o perioadă relativ scurtă, a unei economii avansate. România dispune azi de o industrie puternică și modernă, cu ramuri și subramuri propulsoare ale tehnicilor și tehnologiilor de vîrf, ce contribuie la formarea unei temelii solide procesului reproducției socialiste și creșterii economice de tip intensiv, revoluționarea bazei tehnico-materiale a întregii economii, a structurilor economice teritoriale și sociale ale țării. În anul 1984 față de 1965, de exemplu, producția industrială a țării a fost de aproape 6 ori mai mare, iar industria națională a construcțiilor de mașini asigură aproape 90% din necesarul de mașini și utilaje pentru programele de investiții. În multe privințe, baza industrială de care dispune astăzi România este comparabilă cu aceea din statele dezvoltate ale lumii.

Politica de industrializare a țării a fost concepută de partidul nostru ca un proces de formare a unei economii complexe, moderne, multilateral dezvoltate, în care se îmbină armonios, echilibrat și în dinamică rapidă industria cu agricultura, cu transporturile și celelalte ramuri, pe fondul asimilării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. În acest cadru, se impune a fi subliniat și faptul că tezele, principiile, întreaga concepție și bogata activitate practică a partidului în anii care

au trecut de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R. privind dezvoltarea și modernizarea rapidă a industriei românești, propagarea efectelor ei multiple în toate compartimentele vieții economice și sociale a țării reprezintă totodată contribuții valoroase la îmbogățirea și dezvoltarea teoriei și practicii industrializării socialiste, inclusiv a împletirii armonioase a industriei cu agricultura. **„Noi considerăm — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că atît industria, cît și agricultura constituie ramuri de bază ale economiei românești — și ca atare trebuie să se dezvolte în mod corespunzător. Nu se poate însă asigura un nivel înalt de dezvoltare a forțelor de producție, a economiei în general, fără progresul rapid al industriei, pe baza celor mai noi cuceriri ale tehnicii și științei contemporane. Iată de ce noi am acordat și acordăm o atenție deosebită dezvoltării industriei".**

Profilul activității agricole sub înrîurirea industriei

RAPORTUL dintre industrie și agricultură prin prisma dezvoltării puternice și modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii se reflectă sub multiple laturi. Mecanizarea, ca factor de primă importanță în această privință, a schimbat radical caracterul muncii țărănimii, fiind realizată mecanizarea lucrărilor de bază la culturile de cîmp, legumicultură, pomicultură, viticultură, la fermele zootehnice de tip industrial și de tip gospodăresc. La sfîrșitul anului 1984, numărul tractoarelor fizice a ajuns la peste 174 000, al combinatelor autopropulsate pentru recoltat cereale boabe la 58 000, comparativ cu 81 356 și respectiv numai 292 în 1965. Suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic s-a micșorat la 57 hectare, comparativ cu 121 hectare în 1965, România aflîndu-se pe unul din locurile de frunte pe plan mondial în această privință. Se impune subliniat totodată și faptul că gama de tractoare s-a diversificat la peste 40 de tipuri și variante, iar agricultura a început să fie dotată cu 10 tipuri de agregate combinate de mașini agricole care permit executarea mai multor lucrări la o singură trecere.

Raportul dintre industrie și agricultură se manifestă puternic și prin contribuția chimizării — ca latură de bază a progresului tehnic și ca factor important al creșterii producției și productivității muncii. Agricultura a primit în anul 1984 cantitatea de 1 288,8 mii tone îngrășăminte chimice (100% substanță activă) și 44,5 mii tone pesticide, față de 266,4 mii tone îngrășăminte chimice în 1965. De asemenea, astăzi industria românească produce și livrează pentru lucrările vaste de irigații și îmbunătățiri funciare nivelatoare și screpere echipate cu instalații de laser, dragline, buldozere, escavatoare de mare capacitate, numeroase alte utilaje, contribuind și pe această cale la înfăptuirea obiectivelor de valorificare tot mai deplină a pămîntului ca cea mai importantă resursă naturală a patrimoniului nostru național. În aceste condiții, suprafața totală amenajată pentru irigat a ajuns de la 222,6 mii hectare în 1965, la 2 612,3 mii hectare la sfîrșitul anului 1984, la care se adaugă 199,5 mii hectare cu mici amenajări pentru udări direct din surse de apă. România se situează printre primele țări din Europa în privința ponderii — de 26,3% — a suprafeței arabile irigate în totalul suprafeței arabile.

Evidențierea acestor laturi ale concepției partidului privind raportul dintre industrie și agricultură — promovate cu deosebire în ultimele două decenii — arată cu toată claritatea, că vastul program de dezvoltare intensivă, modernă a agriculturii — pe baza politicii consecvente de acumulare și investiții — inaugurat de Congresul al IX-lea al P.C.R. se află într-o legătură indestructibilă cu marile eforturi materiale și de inteligență creatoare pentru continua extindere și perfecționare a bazei tehnico-materiale — proces complex, care beneficiază în mod substanțial de progresele înregistrate în industria națională.

Reconsiderarea rolului agriculturii în economia națională, schimbările fundamentale, revoluționare survenite în evoluția acestei ramuri în corelația ei strînsă cu industria, cu politica consecventă de industrializare a țării sînt strălucit confirmate de creșterea producției agricole, de sporirea contribuției acestei ramuri de bază a economiei românești la dezvoltarea generală a țării, la ridicarea bunăstării poporului, la satisfacerea nevoilor multiple ale economiei naționale, inclusiv ale industriei. Ritmul mediu anual de creștere a producției agricole situează România între țările cu cele mai ridicate ritmuri de dezvoltare a agriculturii.

Prin creșterea substanțială, în multe privințe adevărate salturi cantitative și calitative, a producției agricole, pe lîngă satisfacerea la nivel superior a cerințelor de consum ale populației, agricultura își realizează tot mai din plin funcțiile de furnizor de materii prime pentru industrie, lucru ce evidențiază și pe acest plan vitalitatea concepției promovată de partid de îmbinare armonioasă a celor două ramuri. Totodată, prin prelucrarea industrială a unei mari ponderi de produse agricole se obțin sporuri importante de venit național, un volum sporit și sortimente diversificate și de calitate superioară de bunuri de consum furnizate de industriile ușoară și alimentară. În economia României, așa cum arată calculele, se manifestă în ultimele cincinale, cu mare intensitate, corelația dintre creșterea mai puternică a producției industriale bazată pe prelucrarea materiilor prime agricole față de producția agricolă în ansamblu.

Forța industrială a țării, nivelul tehnic al industriei naționale se reflectă în evoluția ascendentă și rapidă a agriculturii românești, aceasta la rîndul ei influențînd puternic dezvoltarea industriei și a celorlalte ramuri. De aceea, orientarea dezvoltării economiei românești în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului s-a materializat prin stabilirea, într-o concepție închegată și dinamică, a căilor și modalităților tehnice, economice, sociale și politice de dezvoltare ascendentă, echilibrată și în ritmuri susținute atît a industriei cît și a agriculturii și nu prin contrapunerea uneia celeilalte. Înfăptuirea obiectivelor de mare însemnătate pentru dezvoltarea economiei naționale și creșterea nivelului de trai și a calității vieții poporului, stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. sînt condiționate, în mare măsură, și de realizarea sarcinilor cutezătoare, dar realiste, în deplină concordanță cu potențialul tehnico-productiv al economiei românești, privind dezvoltarea agriculturii.

Noile dimensiuni și cursul înnoitor imprimat teoriei și practicii economice în epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. s-au resimțit puternic și în domeniul dezvoltării teritoriale a forțelor de producție, în speță prin reconsiderarea rolului agriculturii și pe acest plan, prin îmbinarea judicioasă a celor două ramuri de bază ale economiei în toate zonele. Un rol deosebit în această privință îl are introducerea, în actualul deceniu, în planificarea teritorială, a indicatorului privind activitatea economică totală pe locuitor și pe județ. El permite o mai rațională repartizare a efortului investițional pe ramuri și teritoriu, o evidențiere mai precisă și la nivel calitativ superior a efectelor economice și sociale ale acestui efort, a gradului de atragere în circuitul economic și de valorificare a resurselor naturale și de muncă ale teritoriului, a potențialului agricol din fiecare unitate administrativ-teritorială în parte.

Efecte de anvergură în universul satelor și orașelor

TRANSFORMAREA agriculturii într-una din ramurile de bază ale economiei românești, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei sale tehnico-materiale, mecanizarea și chimizarea, aplicarea cunoștințelor agrotehnice moderne au determinat schimbări înnoitoare rapide în fizionomia țărănimii, în universul de civilizație socialistă al satului românesc contemporan. Astfel, agricultura nu mai constituie astăzi unica activitate la sate. S-au dezvoltat în localitățile rurale numeroase unități industriale, de interes local sau chiar republican, unități de construcții și transporturi, unități de prestări servicii, comerciale, diverse alte activități. Un număr important de comune întrunesc condițiile pentru a deveni centre agroindustriale.

Semnificativ pentru osmoza dintre industrie și agricultură este faptul că, din cele peste 3 mil. de persoane care lucrează în agricultură, circa 20% sînt mecanizatori, combineri, mecanici, constructori, motopompiști pentru irigații, strungari, sudori etc. În agricultură lucrau în anul 1983 un număr de 56 080 specialiști agricoli, comparativ cu 24 148 în anul 1965, din care cu studii superioare 30 882 și respectiv 11 436

Toate aceste prefaceri determinate de înfăptuirea concepției partidului privind dezvoltarea armonioasă a industriei și agriculturii au condus la o participare tot mai activă a satului la viața social-economică a țării, permițînd o schimbare radicală a înfățișării localităților rurale care înaintează rapid pe drumul împlinirilor socialiste, al modernizării și continuei înfloriri. În acest context, sistematizarea teritoriului și localităților urmărește îmbinarea armonioasă a condițiilor de viață modernă civilizată cu gospodărirea exemplară a fondului funciar, cu transformarea comunelor în puternice centre economico-sociale, contribuind — alături de alți factori economici și sociali — la asigurarea stabilității forței de muncă în agricultură, la creșterea gradului de ocupare pe durata întregului an.

Direcționată de concepția novatoare promovată cu consecvență de partid în ultimele două decenii, înscrise în istoria contemporană a României drept „Epoca Nicolae Ceaușescu", dezvoltarea industriei și întregul proces de industrializare socialistă, înfăptuirea noii revoluții agrare în lumina directivelor strategice stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului se vor desfășura în concordanță cu cerințele imperioase ale realizării creșterii economice de tip intensiv.

Mărețele obiective prefigurate de documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000 stabilesc noi dimensiuni calitative înfăptuirii concepției științifice a partidului privind raportul dintre industrie și agricultură, materializîndu-se în noi realizări istorice pe calea progresului multilateral al patriei.

Lazăr COSTINEL

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Gîndire novatoare, revoluționară cu privire la folosirea legilor economice obiective în procesul dezvoltării*)

CUNOAȘTEREA și utilizarea legilor economice obiective în conducerea societății socialiste necesită folosirea anumitor mijloace și tehnici de investigație a fenomenelor și proceselor, de reflectare a laturii cantitative și a trecerii la o calitate nouă în evoluția economico-socială, de punere în mișcare a intereselor economice, a factorilor producției etc.. În această direcție, o mare însemnătate are **mecanismul economico-financiar,** deoarece utilizarea legilor economice este strîns legată de o serie de pîrghii economico-financiare, cum sînt : planul, bugetul, creditul etc., precum și de un anumit mod de organizare și conducere, de gospodărire și măsurare a cheltuielilor și rezultatelor etc.

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a preocupat și se preocupă cu deosebită perseverență și spirit novator de perfecționarea mecanismului economico-financiar, creînd astfel condiții favorabile impulsionării întreprinderilor, centralelor și ministerelor, tuturor oamenilor muncii pentru a respecta acțiunea legilor obiective și a le folosi conștient în conducerea eficientă a economiei. În lumina hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 și a altor hotărîri ulterioare ale partidului, a avut loc înnoirea modalităților concrete de folosire a pîrghiilor economico-financiare, a sistemului de indicatori economici, în așa fel încît să se asigure punerea în mișcare cu randament superior a intereselor economice, a inițiativei și răspunderii unităților economice, a colectivelor de oameni ai muncii în dezvoltarea economico-socială unitară. Lărgirea competențelor și răspunderii unităților în utilizarea beneficiului corespunde acțiunii legii valorii, legii creșterii productivității muncii, legii economice fundamentale a socialismului, legii repartiției după muncă etc. Astfel, unitățile economice, știind că fondurile proprii (fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante, fondul pentru participarea oamenilor muncii la beneficii, fondul pentru acțiuni sociale etc.) depind de mărimea beneficiului rămas la dispoziția lor, sînt mai mult interesate în respectarea cerințelor legii valorii, a cheltuielilor de muncă socialmente necesare, în gospodărirea resurselor materiale și bănești, în sporirea rodniciei muncii, în lupta împotriva risipei. În această direcție, se stimulează activitatea economică și prin intermediul bugetului unităților, creditului și dobînzii, prin participarea oamenilor muncii la beneficii.

Referindu-se la utilizarea legilor economice în strînsă corelație cu mecanismul economico-financiar, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** spunea : **„Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice înlăturînd voluntarismul, dar și acționarea de la sine a acestora. Noul mecanism economico-financiar trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist, cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor. Deci aplicarea noului mecanism, a legilor economice generale nu trebuie să se desfășoare la voia întîmplării, ci să fie condusă în mod conștient".** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Editura politică, 1984, p. 28.)

Utilizarea legilor economice presupune acțiuni practice de promovare continuă a factorilor dezvoltării, precum și un susținut efort de estimare a cheltuielilor și rezultatelor, de comparare a nivelurilor atinse cu cele programate, de rezolvare la timp a contradicțiilor, de eliminare a stărilor de dezechilibru care pot să apară, de stimulare a ceea ce este nou, avansat și eficient etc. În acest proces, se impune prezența unui sistem de **categorii economice** și de **indicatori economici** care constituie o componentă esențială a instrumentarului științific necesar folosirii legilor economice obiective. Așa, de exemplu, folosirea legii valorii determină prezența a o serie de categorii, cum sînt : valoare, cost de producție, preț, venit net, timp de muncă socialmente necesar etc., iar cea a legii creșterii productivității muncii impune utilizarea categoriilor : productivitate individuală a muncii și productivitate socială a muncii, eficiență economică, regim de economii etc.

Partidul nostru a acordat o mare atenție **perfecționării și înnoirii sistemului de noțiuni, de concepte, de categorii,** în activitatea economică și în folosirea legilor obiective, contribuind, și pe această cale, la îmbogățirea teoriei și practicii economice, a tezaurului de gîndire științifică, în concordanță cu cerințele progresului. În mod deosebit a fost subliniat rolul proprietății socialiste ca relație economică primordială în sistemul relațiilor de producție socialiste, al autoconducerii muncitorești, repartiției după muncă, nivelului de trai și calității vieții oamenilor etc. Asemenea categorii ajută la înțelegerea unei anumite realități privind stăpînirea mijloacelor de producție și, legat de aceasta, a modului specific de conducere economică, de însușire a rezultatelor muncii etc. Întrucît viața economică și social-politică este în continuă transformare, se înțelege de la sine că în condiții noi sînt necesare și concepte sau categorii economice noi care să reflecte mai concret și mai cuprinzător realitățile, specificitatea orînduirii noastre socialiste. Amintim, în acest sens, introducerea, la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, a categoriilor retribuire după muncă, retribuție și personal muncitor — în locul noțiunilor salarizare, salariu, salariați, a noțiunii încadrare în muncă — în locul noțiunii angajare —, ținînd seama de faptul că oamenii muncii sînt ei înșiși și proprietari și beneficiari.

De asemenea, în procesul de ansamblu al perfecționării mecanismului economico-financiar și al utilizării conștiente a legilor economice, se impune menționată precizarea de către secretarul general al partidului a categoriei fond național de dezvoltare economico-socială, care are menirea de a exprima unitar totalitatea resurselor destinate dezvoltării în întreaga economie, precum și de a reflecta dimensiunile reale ale potențialului de dezvoltare, într-o perioadă sau alta. În acest fel, se consolidează baza științifică a determinării ritmului dezvoltării și, totodată, a acțiunii legii economice fundamentale a socialismului.

După cum s-a menționat mai sus, folosirea legilor economice obiective necesită și determinări cantitative, activități de măsurare și comparare etc. care stau la baza concluziilor asupra rezultatelor obținute și a stabilirii evoluției în perspectivă. De mare importanță este, în acest sens, sistemul de indicatori economici care se utilizează. În spiritul hotărîrilor partidului, al orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, în țara noastră au avut loc perfecționări ale indicatorilor economici, acordîndu-se prioritate producției fizice, producției marfă, producției nete ; prin aceasta, se urmărește reflectarea corectă a cheltuielilor și a rezultatelor dobîndite, a gradului de rentabilitate, de eficiență a muncii depuse, precum și stimularea valorificării superioare a resurselor și asigurarea posibilităților de autofinanțare. În lumina Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, o atenție deosebită se va acorda productivității muncii, care se exprimă prin consumul de manoperă pe produs sau grupe de produse. În domeniul industriei, se prevede ca producția marfă planificată să fie fundamentată pe baza productivității fizice. Începînd din anul 1934, productivitatea muncii în industrie se calculează pe baza producției marfă pe unitatea de cheltuială de muncă.

În ceea ce privește acțiunea legii valorii, de o mare însemnătate este politica promovată de partid în perioada de după Congresul al IX-lea, de așezare a prețurilor produselor pe criterii economice, în funcție de cheltuielile sociale de producție. S-a avut și se are în vedere faptul că prețul poate să asigure cointeresarea materială a întreprinderilor în reducerea consumurilor, obținerea de beneficii și creșterea rentabilității nu încălcîndu-se legea valorii, ci respectînd cerințele acesteia, atît în ramurile producătoare de mijloace de producție, cît și în cele de bunuri de consum. **„Existența unor prețuri nefundamentate din punct de vedere economic** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 1967 — **îngreunează în mod considerabil analiza conținutului de cheltuieli sociale încorporate în produse, stînjenește lupta pentru ridicarea productivității muncii sociale, pentru scăderea consumurilor materiale în producție, împiedică estimarea reală a rezultatelor activității fiecărei întreprinderi".** În teoria și în practica economică din țara noastră s-a statornicit modalitatea formării prețurilor pe baza valorii so-

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 27 al revistei

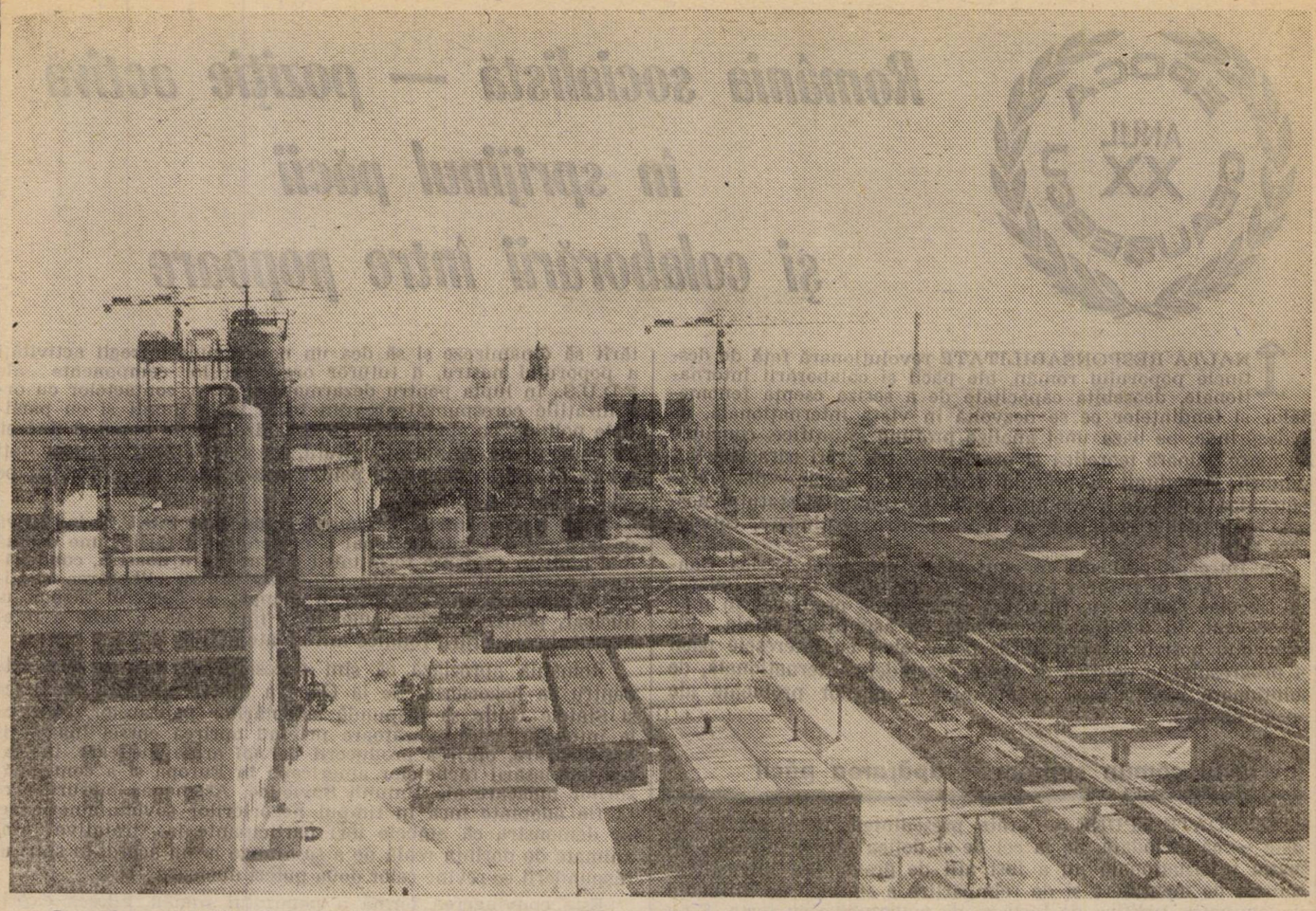

Repartizarea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriul țării pentru ridicarea economică a județelor mai puțin dezvoltate, creșterea prioritară a industriei grele, iar în cadrul acesteia a ramurilor de vîrf, valorificarea posibilităților de apropiere a locului de producție de locul de consum reprezintă cîteva dintre coordonatele politicii de industrializare socialistă concepută și aplicată cu fermitate în ultimele două decenii de partidul nostru, de secretarul său general. O ilustrare elocventă a acestor orientări este și Combinatul de îngrășăminte de la Slobozia, înălțat în inima marii zone cerealiere a Bărăganului și constituind principala unitate industrială a județului Ialomița

ciale a mărfurilor respective, eliminîndu-se fenomenele de voluntarism, oscilațiile acestora în funcție de jocul liber al raportului dintre cerere și ofertă. Oferta și cererea de mărfuri, prețurile și tarifele constituie, acum, obiect al activității de planificare, putînd fi astfel bine stăpînite și bine controlate de către stat. De asemenea, se cunoaște la fiecare produs mărimea muncii socialmente necesare, la un moment dat, care trebuie respectată ca normă socială de cheltuială în fiecare întreprindere. În aceste condiții, în mod firesc, mersul prețurilor trebuie să urmeze pe cel al valorii, al cheltuielilor sociale de producție ; ele trebuie să se încadreze strict în nivelurile stabilite.

În procesul utilizării legilor economice, al creșterii eficienței muncii și dezvoltării economico-sociale, Partidul Comunist Român acordă o deosebită atenție cointeresării materiale a oamenilor muncii și unităților socialiste, ținînd seama de cele două laturi inseparabile ale acesteia — stimularea și răspunderea. În conformitate cu cerințele legii repartiției după muncă, se urmărește corelarea veniturilor primite de oamenii muncii cu rezultatele obținute de ei în activitatea desfășurată ; veniturile trebuie să fie dimensionate în raport cu cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse. În etapa actuală de dezvoltare a țării noastre **„Autoconducerea și autogestiunea economico-financiară**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, impun, totodată, aplicarea fermă a principiilor noului sistem de retribuire — acordul global — legarea strînsă a veniturilor fiecărui om al muncii de rezultatele concrete ale activității desfășurate. Trebuie să pornim permanent de la principiul că în socialism nimeni nu poate trăi fără să muncească, pe seama muncii altuia“.** Aplicarea fermă a principiului socialist de repartiție după muncă are un rol important și în dezvoltarea conștiinței socialiste, în promovarea unui comportament înaintat al oamenilor, contribuind la crearea premiselor trecerii, în perspectivă, la comunism.

Întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare, în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre, contribuie la stimularea unităților economice, a oamenilor muncii în valorificarea cît mai înaltă a mijloacelor materiale și bănești, a potențialului de gîndire științifică, tehnică și organizatorică de care dispun.

Trecerea la dezvoltarea economică intensivă, în lumina hotărîrilor adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului nostru, în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, ale adîncirii interdependențelor dintre ramuri, subramuri, ca și dintre economiile naționale etc., atrage după sine creșterea complexității fenomenelor și proceselor economice și a importanței previziunii științifice. Ca urmare, o tot mai mare însemnătate capătă cunoașterea și utilizarea legilor obiective ale dezvoltării.

Totodată, complexitatea evoluției viitoare a societății și utilizarea conștientă a legilor dezvoltării economico-sociale impun perfecționarea activității de conducere a societății. Astfel, o dată cu dezvoltarea democrației muncitorești, sînt necesare întărirea și perfecționarea rolului statului socialist, care să asigure conducerea unitară a economiei naționale, evitarea disproporțiilor, rezolvarea contradicțiilor, dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor, ridicarea nivelului de trai al poporului, pe baza cunoașterii și utilizării legilor obiective.

Sarcini tot mai mari revin, în acest proces, cercetării economice românești, în direcția aprofundării studiului legilor obiective și respectării cerințelor lor, contribuind astfel la stimularea creșterii eficienței activității economice, la trecerea economiei țării noastre pe noi trepte de maturizare și dezvoltare. Cunoașterea și aplicarea legilor economice, ridicarea la un nivel superior a întregii munci de conducere și organizare a activității economico-sociale, utilizarea pe scară largă a științei conducerii constituie trăsături esențiale ale concepției revoluționare, profund științifice a secretarului general al partidului. Tovarășul Nicolae Ceaușescu cere tuturor oamenilor muncii să acționeze cu înaltă răspundere și conștiință patriotică, să participe plenar la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare, în largul cadru al democrației noastre socialiste, pentru creșterea eficienței economice a întregii activități productive, componentă fundamentală a strategiei dezvoltării economico-sociale a României în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

Constantin ENACHE
Liana ȘUȚEANU

România socialistă — poziție activă în sprijinul păcii și colaborării între popoare

ÎNALTA RESPONSABILITATE revoluționară față de destinele poporului român, ale păcii și colaborării internaționale, deosebita capacitate de a sesiza esența fenomenelor și tendințelor ce se dezvoltă în viața internațională, de a desprinde, pe baza unei analize profund științifice, concluzii de mare valoare teoretică și practică — trăsături caracteristice gîndirii și acțiunii tovarășului Nicolae Ceaușescu, — determină puternica angajare a conducătorului partidului și statului nostru, a României socialiste în lupta pentru destindere, colaborare și pace.

În întreaga perioadă inaugurată de cel de-al IX-lea Congres, de cînd în fruntea partidului și a statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, România socialistă a promovat în mod consecvent, în deplină concordanță cu aspirațiile vitale ale poporului nostru și ale tuturor popoarelor, cu interesele păcii și progresului, o politică de largă deschidere internațională, de soluționare constructivă și durabilă a marilor probleme ale epocii noastre.

Interesul comun suprem — apărarea păcii

SE POATE SPUNE — arăta președintele României socialiste — că niciodată, de la cel de-al doilea război mondial, situația internațională nu a fost atît de gravă. S-a intensificat politica de menținere și de reîmpărțire a sferelor de influență și dominație, politica de forță și de amenințare cu forța. S-au agravat vechile conflicte dintre state și au apărut altele noi, persistă manifestările crizei economice, care afectează practic toate țările și în mod deosebit țările în curs de dezvoltare, accentuînd instabilitatea economică și politică mondială.

Un factor de agravare puternică a situației internaționale îl constituie accelerarea cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare — ceea ce sporește pericolul unui nou război mondial, ce s-ar transforma, inevitabil, într-un război termonuclear, care ar duce la distrugerea întregii omeniri, a însăși vieții pe planeta noastră. Trecerea la amplasarea de către S.U.A. a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune în țări din vestul Europei și, ca urmare, la contramăsurile nucleare anunțate de către Uniunea Sovietică a agravat și mai mult întreaga situație mondială și, în mod deosebit, situația din Europa.

În condițiile în care cursa înarmărilor a sporit nemăsurat primejdia unui nou război mondial, problema fundamentală o constituie oprirea cursei înarmărilor și în primul rînd, a celor nucleare, trecerea la dezarmare și asigurarea unei păci trainice în lume.

Este convingerea fermă a partidului nostru, a secretarului său general, că stă în puterea popoarelor de pretutindeni ca, acționînd în deplină unitate, să determine oprirea cursei înarmărilor, relansarea politicii de destindere, de colaborare, să asigure pacea în lume. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „în fața pericolului nuclear trebuie făcut totul pentru ca — pe deasupra oricăror deosebiri de orînduire socială sau ideologică — toate țările continentului să acționeze și să conlucreze cît mai strîns pentru o Europă unită, a păcii și colaborării, fără arme nucleare și fără nici un fel de arme și războaie. În numele popoarelor, al generațiilor de azi și mîine, al femeilor și copiilor, al tuturor locuitorilor planetei noastre, trebuie să acționăm — pînă nu este prea tîrziu — pentru a se pune capăt cursei înarmărilor și pentru a se opri mersul omenirii spre prăpastie, pentru a apăra dreptul fundamental al națiunilor, al oamenilor, la viață, la pace, la independență, la existență liberă și demnă".**

Ca expresie a înțelegerii acestei necesități, la inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu, Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste din mai 1985 a hotărît să dinamizeze și să dea un nou impuls întregii activități a poporului nostru, a tuturor organizațiilor componente ale F.D.U.S., în lupta pentru dezarmare și pace, contactelor cu organizațiile corespunzătoare din toate țările lumii și cu partidele politice, cu sindicatele, cu organizațiile de femei și tineret, cu oamenii de știință și cultură, cu cultele religioase, cu toți cei ce doresc să acționeze pentru cauza păcii și dezarmării pe planeta noastră.

Noul **Apel pentru dezarmare și pace al F.D.U.S.** inițiativă de larg răsunet internațional a președintelui țării, pune o dată mai mult în evidență fermitatea cu care țara noastră, conducătorul partidului și statului militează pentru eliberarea continentului european și a întregii planete de spectrul războiului nuclear, pentru făurirea unei lumi fără arme, o lume a înțelegerii și conlucrării rodnice între toate națiunile.

România apreciază că sînt necesare eforturi perseverente pentru ca negocierile de la Geneva dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite să răspundă așteptărilor popoarelor, să ducă la înțelegeri corespunzătoare privind oprirea cursei înarmărilor nucleare, oprirea producerii de noi arme nucleare, încetarea amplasării rachetelor americane în Europa și a contramăsurilor nucleare ale Uniunii Sovietice. Asemenea măsuri, care să fie adoptate încă în timpul negocierilor sovieto-americane, ar demonstra că ambele țări participante la tratative sînt animate de dorința reală de a se ajunge la un acord, în spiritul răspunderii ce revine celor două puteri nucleare.

Este convingerea fermă a poporului român, adesea exprimată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că toate țările europene — care sînt nemijlocit interesate în eliminarea armelor nucleare de pe continent — trebuie să fie mai active, să participe, într-o formă sau alta, la desfășurarea cu bune rezultate a negocierilor sovieto-americane, să contribuie la realizarea de acorduri corespunzătoare privind armele nucleare și renunțarea la orice planuri de militarizare a Cosmosului.

Avînd în vedere interdependența tot mai strînsă ce caracterizează evoluția evenimentelor internaționale, pericolele ce decurg din angrenarea a noi și noi state în spirala cursei înarmărilor, în întreaga perioadă inaugurată de Congresul al IX-lea țara noastră a acționat consecvent pentru soluționarea tuturor conflictelor și problemelor litigioase dintre state numai și numai pe cale pașnică, prin tratative, pentru renunțarea la forță și la folosirea forței. Renunțarea la calea militară, rezolvarea problemelor numai pe calea tratativelor este în interesul fiecărui popor, al conviețuirii pașnice, relațiilor de bună vecinătate între națiuni. Ținînd seama de aceste comandamente și de prevederile Declarației privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale, adoptată de Adunarea generală a O.N.U. în 1982, România, împreună cu alte state, a prezentat propuneri concrete privind crearea în cadrul O.N.U. a unui organism special pentru bune oficii, mediere și conciliere, care să acționeze prompt și eficient în direcția prevenirii apariției de noi confruntări armate și pentru soluționarea pașnică a conflictelor și a oricăror altor probleme litigioase dintre state.

România a acționat cu toată fermitatea și pentru dezvoltarea conlucrării multilaterale între țările din Balcani, pentru transformarea acestei zone într-o regiune a păcii și colaborării, lipsită de arme nucleare și baze militare străine. Crearea unor astfel de zone denuclearizate în nordul și centrul Europei, precum și în alte regiuni ale lumii, ar răspunde intereselor păcii și securității, destinderii și întăririi colaborării internaționale.

În concepția României, o cale realistă pentru obținerea unor progrese sensibile în direcția destinderii o constituie înghețarea cheltuielilor militare de către toate statele, și în primul rînd de către statele mari, puternic înarmate, și apoi trecerea la reducerea bugetelor militare. Pronunțîndu-se în repetate rînduri în direcția reducerii cheltuielilor militare, România a pornit de la considerentul că, la nivelul de înarmare la care s-a ajuns, o reducere a efectivelor și armamentelor cu un anumit

procent nu ar afecta în nici un fel echilibrul dintre cele două părți și că, în general, echilibrul trebuie realizat și păstrat nu prin noi armamente și noi cheltuieli militare, ci prin reducerea celor existente la un nivel cît mai scăzut, prin eliminarea armelor de distrugere în masă. După cum arăta președintele Nicolae Ceaușescu, țara noastră are de asemenea în vedere faptul că uriașele cheltuieli militare au afectat în mod considerabil, în toate țările, o serie de programe sociale — în domeniul culturii, învățămîntului, sănătății, al nivelului de trai. Or, reducerea cheltuielilor militare ar crea posibilitatea alocării unor mijloace suplimentare în această direcție, inclusiv pentru un sprijin acordat țărilor în curs de dezvoltare — ceea ce ar duce la o îmbunătățire generală a nivelului de dezvoltare și de viață al popoarelor, ar consolida relațiile de încredere, de prietenie, de colaborare între toate națiunile lumii, fără deosebire de orînduire socială.

În ultimii ani, ca urmare a crizei economice mondiale, a politicilor obstrucționiste promovate de unele țări dezvoltate, inclusiv a politicii dobînzilor excesiv de înalte, situația țărilor în curs de dezvoltare s-a înrăutățit considerabil, s-au mărit decalajele dintre țările bogate și cele sărace, a crescut considerabil datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, ajungînd la circa 800 miliarde dolari.

În aceste condiții, țara noastră, președintele Nicolae Ceaușescu, au avansat un program complex și realist de acțiune, cuprinzînd atît obiective imediate, cît și de perspectivă.

Profund preocupată de înrăutățirea situației economice mondiale, care afectează, practic, toate statele, și în mod deosebit țările în curs de dezvoltare, România desfășoară o activitate susținută pentru găsirea căilor de depășire a actualei crize economice mondiale, pentru soluționarea globală, echitabilă a problemelor subdezvoltării — inclusiv a datoriei externe extrem de mari a țărilor în curs de dezvoltare — pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

În concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, rezolvarea justă și durabilă a marilor probleme ce confruntă epoca noastră impune participarea activă, egală, la viața internațională a tuturor statelor, indiferent de mărime sau orînduire socială, și, în mod deosebit, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, neutre și nealiniate, care constituie marea majoritate a țărilor lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de independență, colaborare și pace.

Așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, **„Soluționarea globală a problemelor economico-financiare, realizarea noii ordini economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilitatea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale. Este și în interesul țărilor dezvoltate de a se ajunge în cel mai scurt timp la soluționarea globală a tuturor problemelor economice și financiare mondiale, la realizarea unor noi relații economice internaționale. Aceasta va avea o mare însemnătate pentru întreaga dezvoltare mondială, pentru progresul economic și social al fiecărui popor, pentru politica de destindere, de colaborare și pace".**

Epoca unei dezvoltări intense și multilaterale a relațiilor externe

ÎN CONȘTIINȚA unor largi cercuri politice, a popoarelor de pe toate meridianele, numele României, al președintelui Nicolae Ceaușescu, sînt asociate în mod firesc cu lupta pentru făurirea unei lumi a dreptății și justiției, în care raporturile dintre state să se întemeieze pe deplina egalitate în drepturi, pe stimă și respect reciproc. În întreaga perioadă inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, România a militat cu hotărîre pentru respectarea neabătută, în relațiile dintre state, a principiilor deplinei egalități în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, pentru renunțarea la folosirea forței și la amenințarea cu forța, pentru respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele, fără nici un amestec din afară.

Angajarea fermă a României socialiste în sprijinul instaurării noilor principii, democratice, de relații interstatale se întemeiază pe convingerea că întronarea și generalizarea lor constituie cheia de boltă a păcii în lumea contemporană, însăși esența coexistenței pașnice între statele atît de diverse care o compun.

Așezate pe temelia trainică a acestor principii, relațiile externe ale României au cunoscut în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului o intensă și multilaterală dezvoltare.

Sub impulsul nemijlocit al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de numele căruia se leagă un nou etos internațional, un nou comportament de angajare personală a factorilor de decizie în dialoguri și acțiuni concrete pe tărîmul relațiilor bi și multilaterale, România socialistă întreține azi relații diplomatice și economice cu 155 de țări de pe toate continentele, iar P.C.R. întreține raporturi de conlucrare cu peste 200 de partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, partide de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, mișcări de eliberare națională, alte forțe democratice. Totodată, România participă la activitatea a 80 de organizații internaționale guvernamentale și la peste 700 de organisme neguvernamentale, la toate marile reuniuni și dezbateri internaționale prezentînd numeroase propuneri pentru soluționarea complexelor probleme ale lumii contemporane.

În perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, țara noastră a acționat consecvent pentru dezvoltarea relațiilor cu toate țările socialiste — în primul rînd cu țările vecine — considerînd că întărirea colaborării, solidarității și unității țărilor socialiste reprezintă un factor de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea construcției noii orînduiri în fiecare țară, pentru creșterea prestigiului și forței socialismului în lume, pentru pacea și colaborarea internațională. O atenție deosebită a fost acordată dezvoltării relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu țările mici și mijlocii, care constituie marea majoritate a statelor lumii și sînt direct interesate într-o politică de colaborare, independență și pace. În același timp, România extinde în continuare relațiile cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, în spiritul și pe baza principiilor coexistenței pașnice, participă activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale, la soluționarea constructivă a marilor probleme ale lumii contemporane.

Contribuția directă pe care secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o aduce la intensa activitate internațională a partidului și statului nostru își găsește expresia cea mai concludentă în numărul impresionant de întîlniri cu șefi de state și guverne, cu conducători de partide politice, parlamentari, reprezentanți ai diferitelor organizații progresiste și democratice, cercurilor economice, științifice, culturale, opiniei publice din numeroase țări. Deosebit de semnificative sînt cele peste 200 de vizite oficiale întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări din Europa, Africa, Asia, America Latină și America de Nord, în intervalul 1965—1985, întîlnirile și convorbirile realizate în România cu peste 130 de șefi de state, aproape 100 de șefi de guverne și președinți de parlament, peste 400 conducători de partide politice. Președintele țării noastre a participat, totodată, la numeroase reuniuni internaționale, cum sînt sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. din 1970, Conferința pentru securitate și cooperare în Europa din 1975, întîlnirile conducătorilor partidelor comuniste și muncitorești și ale șefilor de guvern ale țărilor membre ale C.A.E.R., consfătuirile Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia ș.a. Caracterul concret, rodnicia acestor întîlniri și-au găsit expresia într-o multitudine de instrumente internaționale care jalonează dezvoltarea relațiilor de prietenie și conlucrare dintre poporul român și alte popoare, consemnează hotărîrea de a colabora în vederea soluționării celor mai acute probleme, spre binele omenirii.

Așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara C.C. al P.C.R. din 26—27 martie 1985, **„La mărețele realizări din această perioadă, din anii socialismului, se adaugă politica internațională de colaborare cu toate națiunile lumii, de pace, care a constituit o trăsătură definitorie a întregii noastre activități. Putem afirma, cu îndreptățită mîndrie, că datorită și acestei politici internaționale, desfășurate în toată această perioadă, am putut obține marile realizări în dezvoltarea patriei noastre și, totodată, să aducem o contribuție importantă la cauza unității țărilor socialiste, a prieteniei cu toate popoarele lumii, la cauza păcii între toate națiunile planetei".**

În spiritul hotărîrilor adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R., partidul și statul nostru, așa cum a arătat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt hotărîte să promoveze cu fermitate și de acum înainte această politică externă realistă și constructivă, cu convingerea că ea servește atît intereselor poporului român, cît și intereselor tuturor popoarelor, ale păcii, destinderii și colaborării internaționale.

George MARIN

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎN ȘEDINȚA Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 5 iulie a.c., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost examinat **„Raportul cu privire la îndeplinirea planului în industrie, investiții și comerț exterior în semestrul I și luna iunie 1985 și măsuri pentru realizarea integrală a planului pe semestrul II 1985, inclusiv recuperarea restanțelor."** Subliniindu-se că în primul semestru a.c. sporul de producție-marfă industrială în luna iunie a fost de 8%, iar cel al investițiilor de 12,6% față de aceeași perioadă a anului trecut, în cadrul ședinței s-a atras atenția că, totuși, realizările din prima jumătate a anului se situează sub prevederile de plan. Secretarul general al partidului a insistat, în acest sens, în mod deosebit, asupra stărilor de lucruri negative existente încă în diferite unități industriale, centrale și ministere, reliefînd necesitatea ca, pe baza concluziilor desprinse din activitatea desfășurată pe primele 6 luni ale anului, să se intensifice preocupările pentru înlăturarea grabnică a neajunsurilor semnalate, pentru recuperarea urgentă a restanțelor și introducerea unui riguros spirit de ordine și disciplină în îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan.

O atenție deosebită a fost acordată măsurilor și acțiunilor care să conducă la **realizarea în bune condiții a producției destinate exportului, a contractelor încheiate cu partenerii străini.** În acest spirit, Comitetul Politic Executiv, ținînd seama de importanța deosebită a îndeplinirii riguroase a prevederilor la export, a hotărît să se aducă în acest domeniu unele îmbunătățiri planului pentru cel de-al doilea semestru al anului, subliniind că **sarcinile stabilite pentru fiecare minister trebuie considerate ca minime.**

Un alt punct important al analizei pe marginea Raportului prezentat a fost cel referitor la **realizarea la timp și în condiții de eficiență sporită a tuturor obiectivelor de investiții prevăzute în plan.** Tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra necesității livrării la timp și în condiții corespunzătoare a utilajelor și instalațiilor aferente noilor obiective, aceasta contribuind în mare măsură la intrarea în funcțiune la termenele planificate a tuturor investițiilor.

De altfel, secretarul general al partidului a arătat în cadrul ședinței că **există toate condițiile pentru înfăptuirea exemplară a planului pe 1985 și pe întregul cincinal.** Aceasta presupune, însă, ca toate unitățile economice, organele economice centrale să acționeze cu întreaga fermitate, în spiritul analizelor întreprinse și a măsurilor stabilite pe fiecare minister și ramură economică, pentru îmbunătățirea radicală a întregii activități, realizarea integrală a planului pe semestrul II a.c., astfel încît să se asigure condițiile necesare îndeplinirii cu succes a cincinalului 1981—1985 și trecerii la înfăptuirea planului pe 1986, a prevederilor viitorului cincinal.

Producția pentru export — prioritate în activitatea întreprinderilor

— Din experiența Combinatului siderurgic Hunedoara —

PRODUCȚIA pentru export a constituit și constituie un obiectiv major în acțiunile și preocupările consiliului oamenilor muncii din Combinatul siderurgic Hunedoara. Unitate cu o veche tradiție și o însemnată pondere în comerțul exterior al României, Combinatul siderurgic Hunedoara a reușit să se afirme an de an pe piața internațională a metalului, atît prin gama larg diversificată sortimental a paletei de produse oferite partenerilor externi, cît și prin nivelul calitativ ridicat al produselor, aflat într-un progres continuu în raport cu cerințele utilizatorilor de metal. Toate acestea au contribuit nemijlocit la expansiunea rapidă a exportului de produse siderurgice care, în acest cincinal, a cunoscut ritmurile cele mai înalte, în ciuda dificultăților conjuncturale care caracterizează actuala piață internațională a oțelului și a barierelor protecționiste introduse pe diverse piețe.

În cincinalul actual, ponderea exportului în valoarea producției marfă și în producția de laminate finite a C.S. Hunedoara a evoluat potrivit cifrelor din tabel.

Obținerea unor asemenea ponderi are la bază o continuă creștere și diversificare a ariei de răspîndire a produselor pe piețe, cît și o continuă diversificare a sortotipodimesiunilor de laminate exportate. În prezent, **produsele Combinatului siderurgic Hunedoara sînt cunoscute în 54 de țări din Europa, Asia, Africa și din cele două Americi, cu 23 mai mult decît la sfîrșitul cincinalului trecut.** Concomitent, paleta sortimentelor exportate s-a diversificat continuu, în prezent nomenclatorul produselor oferite cuprinzînd 200 de tipodimensiuni executate din 35 de mărci de oțel după standarde românești, standarde de circulație internațională sau condiții tehnice speciale convenite cu partenerii externi.

Creșterea ponderii exportului

	1981	1982	1983	1984	1985
% export din producția de laminate finite	20,38	19,7	25,79	29,06	34,51
% export din valoarea producției marfă	15,00	14,28	16,39	21,60	24,13

De mare însemnătate pentru promovarea exportului produselor laminate pe piețele siderurgice au fost **mutațiile de structură** efectuate în ultima perioadă și, în mod deosebit, **creșterea ponderii produselor executate din oțel carbon de calitate, slab aliate și aliate.** Dacă în 1984 ponderea acestor produse din exportul total de profile grele și profile mijlocii a fost de circa 35%, în primul semestru al acestui an întregul contingent exportat la profile grele a fost din oțel carbon de calitate și slab aliat, iar la sortimentul de profile mijlocii acesta a reprezentat peste 65% din volumul total exportat.

O tendință similară se manifestă și la sortimentele de sîrmă laminată pentru trăgătorii, unde oțelurile obișnuite, de masă, sînt înlocuite treptat cu sortimente de oțel cu carbon ridicat, destinat tragerii avansate sau cu carbon ga-

rantat în limite foarte restrînse, destinat, cu precădere, producției de electrozi. De fapt, începînd cu semestrul al doilea al anului trecut s-a realizat o înnoire accentuată a produselor contractate la extern, **aproape 35% din mărcile de oțel și sortimentele de profile fiind o noutate în nomenclatorul combinatului.** Această politică de adaptare elastică la cerințele pieții și de asigurare a exigențelor calitative ale partenerilor a constituit un element esențial în asigurarea portofoliului de comenzi și pe această bază a realizării an de an a sarcinilor de plan de export. Ca urmare, în 1984, producția totală de export a crescut față de 1981 cu 34,6%, creșterea pe relația devize convertibile fiind de 50,22%. Un factor însemnat în lărgirea ariei exportului, diversificarea structurii și asigurarea unei corelări judicioase a fondului de marfă cu comenzile partenerilor externi l-a constituit și colaborarea permanentă, cu întreprinderile de comerț exterior, „Metalimportexport", „Dunărea", „Delta".

O colaborare fructuoasă s-a statornicit cu organizațiile de construcții care execută lucrări în străinătate, ceea ce asigură o valorificare superioară a metalului și, în același timp, constituie și o formă eficientă de prezentare a potențialului industriei noastre siderurgice. Experiența noastră demonstrează că abordarea responsabilă și colaborarea principială între specialiștii din întreprinderile de comerț exterior și cadrele tehnice din secțiile și uzinele angrenate în realizarea producției pentru export constituie premisa esențială pentru îndeplinirea obiectivelor trasate de conducerea de partid și de stat în domeniul activității de comerț exterior.

■

SARCINILE stabilite prin planul național unic de dezvoltare pentru 1985 marchează o sporire considerabilă a volumului activităților de export, îndeosebi pe relația devize convertibile. Față de nivelul realizat în 1984, creșterile reprezintă în cifre absolute peste 177 mii tone laminate finite, sporurile fiind de 67,7% pe relația C.T.S. și aproape 20% pe relația devize convertibile. Pentru atingerea acestor nivele, consiliul oamenilor muncii, organele și organizațiile de partid din secțiile și uzinele cu sarcini de export au luat o serie de măsuri adecvate pentru a crea din timp condițiile necesare îndeplinirii exemplare a comenzilor de export. Astfel, în colaborare cu organele de specialitate din Ministerul Industriei Metalurgice a fost integral asigurat fondul de marfă pentru export pe toate relațiile, inițial la nivelul primului semestru, iar în prezent pe întregul an.

Pentru facilitarea acțiunilor de prospectare și contractare la extern, **fondul de marfă a fost nominalizat în detaliu pe linii de laminare, sortimente și tipodimensiuni de laminate, standarde de execuție de uzanță internațională.** Într-o măsură sporită față de perioadele anterioare am participat la licitații internaționale, adjudecîndu-se importante comenzi. Încă din trimestrul IV al anului trecut preocuparea noastră s-a axat spre asigurarea portofoliului de comenzi, precum și devansarea executării unor comenzi pentru a asigura volumul de export al lunii ianuarie. Ca urmare, din stocurile create peste volumul de plan al anului 1984, s-au vămuit în cursul acestui an mărfuri reprezentînd peste 15,1 milioane dolari. În primele 5 luni ale acestui an s-a asigurat, de asemenea, executarea în producție și livrarea directă sau în porturile românești a tuturor comenzilor scadente, ceea ce a permis realizarea programului pe 5 luni în proporție de 108,8% pe relația devize convertibile și lichidarea tuturor comenzilor în derulare pe relația C.T.S. Programul lunii iulie a.c., majorat în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prevede realizarea unui volum sporit de export cu 24% față de plan, avînd asigurate toate condițiile pentru îndeplinirea lui exemplară.

■

ÎN PARALEL, acțiunile întreprinse în ultima perioadă au permis menținerea în continuare a unui ritm susținut al producției pentru export, fiind pregătite și asigurate integral condițiile pentru realizarea planului de export, atît sub aspect cantitativ, cît și valoric. Urmărirea atentă a executării comenzilor în conformitate cu prevederile stipulate în contractele externe a permis ca, la produsele exportate, să nu fie înregistrate reclamații privind calitatea și respectiv caracteristicile fizico-mecanice și funcționale ale acestora. Cu atît mai mult, în condițiile creșterii volumului produselor ce urmează a fi exportate în jumătatea a doua a anului, se impun măsuri pentru îmbunătățirea serviciilor aduse acestor mărfuri, îndeosebi în parcursul de transport, în timpul depozitării și manipulării lor în porturile de tranzit etc. Deși aparent acestea sînt aspecte secundare, ele influențează asupra prestigiului exportului produselor românești și se impune de aceea o colaborare mai strînsă și mai eficientă pe întregul lanț de derulare a comenzilor pentru export.

Creșterea continuă a volumului produselor exportate impune, totodată, o preocupare tot mai insistentă pentru valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a muncii vii și materializate încorporate în produsele exportate. Oamenii muncii din Hunedoara, cu mijloacele tehnice de care dispun și cu puternica lor tradiție profesională acționează ferm în această direcție, astfel încît valoarea medie a fiecărei tone de metal exportat să fie cît mai ridicată. În cursul semestrului I a.c. prețurile unitare în valută obținute pe produsele exportate au crescut, în medie față de realizările anului 1984, cu 12 dolari pe tonă la profile grele, cu 11 dolari pe tonă la profile mijlocii și ușoare, cu 8 dolari pe tonă la oțel beton, în condițiile în care conjunctura mondială a fost nefavorabilă, iar tendința prețurilor pe piața externă s-a menținut staționară sau în scădere. În mod corespunzător, cursurile de revenire s-au îmbunătățit la produsele exportate, atît în comparație cu perioada expirată, cît și cu sarcinile planificate în acest an, ceea ce s-a concretizat și în volumul de beneficii obținute pe seama exportului și a stimulării suplimentare a oamenilor muncii care participă la această activitate.

■

ANALIZELE efectuate recent, atît în consiliul oamenilor muncii, cît și în plenara comitetului de partid al combinatului, în spiritul indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale s-au concretizat în noi măsuri menite să conducă la perfecționarea activității de comerț exterior. Acestea vizează, în primul rînd, creșterea gradului de adaptabilitate a producției la cerințele pieței, în vederea asigurării portofoliului de comenzi și diversificării mai departe a gamei de produse sub aspect calitativ și dimensional. Concomitent, se va urmări reducerea duratei de lotizare a executării comenzilor în scopul reducerii perioadei de derulare și, respectiv, a creșterii vitezei de realizare a mărfurilor de export.

O astfel de orientare se înscrie și în cerințele de livrare la termen a produselor către partenerii externi, care în mod nemijlocit determină și creșterea nivelului de competitivitate al produselor noastre față de firmele similare din Europa cu care ne confruntăm direct în competiția de piață. În acest context se înscriu și preocupările comune ale C.S. Hunedoara cu întreprinderile de comerț exterior și cele prestatoare de servicii pentru sincronizarea livrărilor din combinat cu programele de încărcare din porturile maritime și fluviale, în scopul reducerii perioadei de staționare a mărfurilor în intervalul de la producție la vămuire și reducerii stocurilor de produse exportabile.

Avînd o puternică participare în activitatea de comerț exterior și a altor unități industriale, atît din siderurgie cît și din alte ramuri ale economiei naționale, cu precădere din construcția de mașini, Combinatul siderurgic Hunedoara acordă o atenție deosebită și asigurării metalului necesar acestora. În acest scop, se urmăresc în special livrările de laminate finite și semifabricate pentru beneficiarii cu sarcini la export, obligațiile pentru construcția de mașini pe primul semestru fiind lichidate în totalitate.

Îndeplinirea tuturor sarcinilor care ne revin reclamă o angajare tot mai mare, disciplină, fermitate și responsabilitate profesională. Cu mijloacele tehnice de care dispun, utilizînd în spirit gospodăresc resursele materiale și punînd în valoare întreaga lor măiestrie profesinnală, siderurgiștii hunedoreni își vor aduce contribuția la îndeplinirea și depășirea prevederilor planului cincinal, la valorificarea tot mai înaltă a muncii și resurselor materiale.

ing. Ionel DOBRIN
director comercial
Centrala industrială siderurgică
Hunedoara

DEZBATERE „R. E."

Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (VI)

ASIGURAREA unei producții tot mai mari de energie electrică și termică, în concordanță cu nevoile economiei naționale presupune, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, intensificarea eforturilor energeticienilor, a tuturor factorilor implicați în acest proces pentru asigurarea funcționării normale, fără întreruperi a agregatelor, aprovizionarea ritmică cu materia primă, materiale și utilajele necesare, sporirea volumului resurselor recuperate și reintroduse în circuitul productiv etc. În cadrul dezbaterii, numeroși participanți s-au referit în cuvîntul lor la două mari direcții, considerate prioritare în practica unităților energetice și a celorlalte întreprinderi economice. Este vorba de valorificarea superioară a tuturor resurselor energetice refolosibile și de realizarea unor utilaje și echipamente fiabile, adaptate corespunzător specificului activității în acest important sector al economiei. Prezentăm în continuare cîteva intervenții pe aceste teme.

Toate resursele disponibile — valorificate integral, eficient

Experiență cu grad înalt de generalizare

Ștefan RAGĂLIE : „Deși în dezbatere antevorbitorii s-au referit la numeroase aspecte privind necesitatea îmbunătățirii activității pe linia valorificării resurselor energetice refolosibile, aș dori să mă opresc asupra importanței atragerii în circuitul productiv a unor resurse cu potențial mai scăzut. Pe întregul flux tehnologic al proceselor de producție din industria metalurgică se înregistrează creșteri semnificative ale eficienței energetice în utilizarea resurselor, precum și o sporire permanentă a ponderii resurselor energetice refolosibile introduse în circuitul economic. În această ramură s-a atins unul din cele mai ridicate niveluri de recuperare, de peste 25%.

Dacă utilizarea resurselor refolosibile cu potențial energetic ridicat nu a creat nici o problemă de ordin tehnic și economic, mai dificilă rămîne recuperarea resurselor energetice refolosibile libere (căldura sensibilă a zgurilor, aglomeratelor, a semiproduselor și a produselor laminate la cald etc.), precum și a energiei cu potențial energetic coborît (căldura gazelor la ieșirea din schimbătorul termic, a apelor de răcire de la furnale etc.), în special datorită indicatorilor de eficiență ce caracterizează procesul de recuperare (uneori investițiile specifice sînt de ordinul a 25—30 000 lei/tcc, iar costurile de producție pentru energia termică livrată de 300—400 lei/Gcal, ceea ce le fac ineficiente).

Totuși, gradul ridicat de recuperare a resurselor energetice refolosibile din industria metalurgică este o consecință directă a cercetărilor întreprinse în cadrul unităților subordonate M.I.M. în direcția valorificării, într-o proporție mult mai ridicată, a acestor resurse energetice libere. Dintre ultimele realizări consemnate se remarcă în mod special **promovarea pe scară industrială a cazanului C.R.I.T.** Pe baza rezultatelor obținute pînă în prezent, se estimează recuperarea anuală a unui volum de resurse refolosibile libere de ordinul a 300 000 tcc în condiții de eficiență economică (investiție specifică de 2 500 lei/tcc și de 90 lei/Gcal costul energiei termice livrate).

Avînd în vedere atît posibilitățile pe care le oferă atragerea în circuitul economic a resurselor energetice refolosibile, cît și sarcinile care revin industriei metalurgice pentru a-și satisface o parte din necesarul energetic propriu sau din zonele industriale situate în vecinătatea unităților metalurgice, cîteva direcții de acțiune se impun cu prioritate :

- **inventarierea mai riguroasă a potențialului exergetic al resurselor energetice refolosibile** în strînsă corelație cu gradul de utilizare a capacităților metalurgice ;
- **continuarea cercetării științifice privind performanțele cazanului C.R.I.T.** într-un ritm mult mai susținut decît pînă în prezent și implementarea lui în unitățile metalurgice, astfel încît pînă la finele anului 1985 peste 50% din sporul de resurse recuperate să fie obținut pe aceste capacități. În același context se impune ca pentru instalațiile viitoare de recuperare să se reducă semnificativ durata ciclului cercetare-proiectare-realizare fizică ;
- **extinderea procedeului de stingere uscată a cocsului** în toate unitățile cocso-chimice, în paralel cu atingerea parametrilor proiectați pentru capacitatea realizată la C.S. Galați ;
- participarea mai susținută a industriei constructoare de mașini la satisfacerea cerințelor industriei metalurgice. Această participare va trebui să se materializeze atît prin îmbunătățirea performanțelor tehnice pe care le oferă pompele de căldură, cît și prin tipizarea unor cazane recuperatoare specifice unităților metalurgice."

Ion POPESCU : „În continuarea celor prezentate de tovarășul Ștefan Răgălie socot important să prezint o experiență,

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor : **Ștefan RAGĂLIE**, cercetător, Institutul de economia industriei, **Ion POPESCU**, inginer, laboratorul de cercetare, întreprinderea „23 August" — București, **Ion BÂRBULESCU**, director, întreprinderea „Electrocentrale" — Ișalnița, **Viorel GĂINĂ**, director tehnic, Centrala de utilaj energetic și metalurgic.

cu rezultate bune, a specialiștilor din unitatea noastră. În cadrul secției forjă-prese sînt montate 10 cuptoare pentru încălzitul metalului cu un debit instalat de 3050 Nm^3/h și 11 cuptoare de tratament termic cu un debit instalat de 1530 Nm^3/h. Pentru colectarea gazelor de ardere rezultate de la cuptoarele respective s-a ales o soluție de colectare centralizată pe două coșuri : A și B. La coșul A, care are o înălțime de 60 m, sînt racordate, printr-un canal de gaze de ardere central, canalele de gaze de ardere de la cele 10 cuptoare de încălzit metalul și 3 cuptoare de tratament termic. La coșul B, care are o înălțime de 35 m, sînt racordate, tot pirntr-un canal central de secțiune variabilă, canalele de gaze de ardere de la 8 cuptoare de tratament termic.

Pentru **recuperarea căldurii din gazele de ardere** s-a proiectat și montat un cazan recuperator care urmează să producă 5,5 t/h abur saturat, la o presiune de 10 daN. Aburul produs în acest cazan, proiectat de Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice din Cluj-Napoca, este introdus apoi într-un supraîncălzitor unde i se ridică temperatura prin arderea a 60 Nm^3/h gaz metan. Gazele de ardere rezultate sînt introduse în canalul central de gaze de ardere, recuperîndu-se căldura conținută de ele. Aburul supraîncălzit produs este folosit la acționarea a 3 ciocane de forje care, în prezent, sînt acționate cu aer comprimat Luînd în calcul un număr de ore de funcționare (de 6900 h/an), rezultă o economie anuală de circa 760 tcc/an.

La baza coșului B s-a prevăzut, conform datelor de proiectare, existența unui debit mediu de gaze de ardere de 11 700 Nm^3/h, cu o temperatură de 550°C. Pentru recuperarea acestei cantități de căldură s-a proiectat și montat un cazan recuperator care urmează să producă 35 m^3/h apă caldă la 70°C. Apa caldă produsă de acest cazan se acumulează în rezervoare și se folosește pentru alimentarea secțiilor „forjă" și mașini-unelte. Ținînd seama de numărul de ore de funcționare al cuptoarelor de tratament termic (circa 4000 ha/an), rezultă o economie anuală de 1 000 tcc/an.

La funcționarea cazanului recuperator de apă caldă, mai mult decît la funcționarea cazanului de abur, apar unele probleme de corelare strictă între timpul de funcționare a cuptoarelor pentru încălzitul metalului supus forjării și producția de apă caldă. Avînd în vedere că debitul de gaze de ardere de 11 700 Nm^3/h se realizează prin funcționarea a 5 cuptoare, este necesar ca, în permanență, să se asigure o ritmicitate în funcționarea acestora, asigurîndu-se, astfel, cantitatea de căldură necesară preparării apei calde. Pentru asigurarea debitului necesar secțiilor respective, în schema de preparare a apei calde s-a prevăzut recircularea acesteia din rezervoare în cazan, pentru ca, în cazul în care debitul de gaze de ardere și temperatura lor (funcție de numărul de cuptoare în funcțiune) nu ating parametrii necesari, să se prepare apa caldă prin două treceri prin cazanul recuperator."

Utilaje energetice cu fiabilitate corespunzătoare

Producătorii de utilaje — mai aproape de cerințele energeticienilor

Ion BĂRBULESCU : „Termocentrala de la Işalnița — Craiova se încadrează, în general, în sarcinile de plan. Un aport principal în această direcție îl are asigurarea bunei funcționări a instalațiilor și agregatelor din dotare. Întrucît menținerea în stare de funcționare a acestora constituie o problemă esențială în obținerea unor cantități tot mai mari de energie, în cuvîntul meu am să mă opresc la cîteva aspecte care, soluționate, pot să contribuie la valorificarea mai deplină a acestui potențial tehnic.

Disponibilitatea echipamentelor sau timpul de bună funcționare reflectă mentalitatea acestuia, o caracteristică dependentă de concepție, proiectare, execuție, montare, exploatare și întreținere. Această disponibilitate a unor grupuri de mare putere montate în ultima perioadă s-a dovedit a fi scăzută, în primul rînd ca urmare a unor neajunsuri în construcția lor. După cum se știe, lipsa de fiabilitate a unui asemenea grup energetic, ținînd seama de comportamentul individual al celorlalte instalații, care sînt legate funcțional în serie, duce la scăderea producției de energie. Orice defecțiune la un grup de instalații provoacă scoaterea din funcțiune a ansamblului care formează grupul energetic. În legătură cu toate acestea doresc să fac cîteva propuneri rezultate din activitatea desfășurată într-o perioadă lungă de ani, pentru a preîntîmpina repetarea neajunsurilor în organizarea bunei funcționări a instalațiilor și agregatelor cu care se dotează termocentralele :

- să existe **un proiectant general** care să răspundă față de beneficiar de performanțele tehnico-economice ale grupului energetic construit, deci necesitatea introducerii probei complexe de 72 h, respectiv o demonstrație de funcționare continuă la parametrii proiectați; același lucru se cere și pentru demonstrarea performanțelor de eficiență;
- **beneficiarul de investiție să fie împuternicit ca, în faza de proiect tehnic, să prezinte obiecțiile sale, care să fie luate în considerare de către proiectanți;**
- **să se legifereze obligațiile proiectantului general și ale furnizorului de echipamente,** acesta din urmă fiind obligat să asigure, de la concepție pînă la punerea în funcțiune, fiabilitatea corespunzătoare la toate instalațiile și agregatele ;
- **dezvoltarea puterii instalate să se facă în exclusivitate cu grupuri energetice a căror fiabilitate a fost testată în timp ;**
- în vederea unei bune pregătiri profesionale a celor ce vor exploata instalațiile și agregatele, **beneficiarul să dispună de plan de forță de muncă pentru noile obiective cu un an de zile înaintea punerii lor în funcțiune ;**
- înaintea promovării investiției proiectantul general să expună proiectul sub formă de machetă unui larg colectiv de specialiști pentru aprecierea și stabilirea soluțiilor optime.

Eforturi conjugate în realizarea de echipamente energetice competitive

Viorel GĂINĂ : „După cum s-a arătat în cadrul dezbaterii, **în acest an urmează să fie pusă în funcțiune o putere instalată de peste 2 700 MW, din care circa 1 500 MW în centrale termoelectrice.** Pentru obiectivele cu punere în funcțiune în 1985 și în anii următori, unitățile din centrala noastră au de livrat un volum de 21 000 tone utilaje, din care 41 000 tone la obiective cu punere în funcțiune în 1985. Acest volum impresionant de utilaje, solicită din partea unităților furnizoare eforturi deosebite, concentrarea tuturor forțelor pentru utilizarea deplină a capacităților de producție, folosirea rațională a tuturor resurselor. Pentru îndeplinirea acestor deziderate, în fiecare unitate s-au făcut programe pe secții și echipe, cu priorități pentru obiectivele cu punere în funcțiune în trim. II și III, 1985. În acest fel s-a reușit să se livreze în majoritate utilajele pentru o serie de obiective cum sînt: grupul nr. 2 Giurgiu, grupul nr. 1 Drobeta-Turnu Severin, grupul nr. 5 Govora, grupul nr. 6 Turceni, grupul nr. 1 Iași. Trebuie să menționăm că la fiecare din aceste grupuri mai sînt de livrat unele subansamble sau circuite pentru care nu s-a reușit încă asimilarea în țară a unor repere, sau țevi — acestea urmînd să fie aduse din import. De asemenea, pentru o serie de obiective hidroenergetice, unitățile noastre au reușit să livreze utilajele necesare punerii în funcțiune, cum sînt blocul nr. 3-6 de 27 MW de la SHEN Porțile de Fier II, grupurile de 176 MW de la Rîul Mare Retezat, grupurile de 32 MW de la CHE Dîmbovița-Clăbucet, precum și utilajele pentru CHE Sasuri, Lerești, Ostrovul Mic.

În vederea eliminării stocurilor pe șantiere și asigurării unui flux continuu la montaj, unitățile noastre au fost orientate pentru **livrarea utilajelor în ordine tehnologică de montaj și la termene corespunzătoare.** Trebuie să recunoaștem că strădaințele noastre nu în toate cazurile s-au înscris în aceste cerințe.

După cum este cunoscut, se desfășoară o intensă activitate pentru trecerea centralelor termoelectrice, într-o perioadă relativ scurtă, de la combustibilii clasici (păcură și gaze) la utilizarea cărbunilor cu puteri caloriferice inferioare, cît și a altor surse de combustibili. Proiectarea într-o perioadă relativ scurtă a tipurilor de cazane care se fabricau pe păcură sau gaze, în vederea trecerii lor pe cărbune, a cerut un efort deosebit de însemnat din partea institutelor noastre de proiectare, cît și a întreprinderilor furnizoare pentru pregătirea fabricației și asimilarea noilor tipuri de cazane. Dat fiind numărul mare de cazane pe cărbune care se realizează în perioada 1986—1990, **se pune cu o deosebită acuitate problema omologării tuturor utilajelor energetice,** astfel ca în baza rezultatelor obținute să asigure creșterea producției de energie electrică prin folosirea intensivă a utilajelor.

În direcția omologării cazanelor — problemă des apărută în cuvîntul participanților la dezbatere — centrala noastră împreună cu institutele de proiectare, întreprinderile furnizoare și beneficiare a pornit o amplă acțiune pentru încheierea omologării utilajelor energetice, îndeosebi a celor care urmează să se realizeze într-un număr mare. Avînd în vedere importanța acțiunii de omologare, considerăm că și **beneficiarii de investiții la care urmează să se execute probele de omologare trebuie să asigure un ajutor mai eficient, prin pregătirea corespunzătoare a condițiilor de probă, asigurarea cărbunelui în bandă de calitatea necesară, efectuarea de revizii etc.**

Consider întru totul corectă părerea exprimată în cadrul dezbaterii că **fiabilitatea și calitatea utilajelor reprezintă o cale importantă de sporire a producției de energie electrică.** În această ordine de idei, doresc să menționez că această problemă reprezintă o preocupare permanentă a specialiștilor din institutele noastre de proiectări și din unitățile furnizoare. Astfel, în institutele de proiectări se urmărește și se analizează permanent funcționarea utilajelor livrate la obiectivele energetice și se iau măsuri operative pentru îmbunătățirea în continuare a performanțelor tehnico-economice ale utilajelor, cît și eliminarea deficiențelor apărute. Astfel, cu ocazia omologării cazanelor de 420 t abur/h pe lignit de 1 500 Gcal s-a stabilit un program de îmbunătățiri care să conducă la reducerea consumului de păcură, ca suport de flacără, reușindu-se ca la folosirea la capacități de 75%—100% să se funcționeze fără suport de păcură. De asemenea, s-au luat măsuri pentru creșterea capacității și fiabilității morilor de cărbune, precum și a celorlalte instalații auxiliare ale cazanelor. Ca urmare, disponibilitatea cazanelor de 420 t abur/h a crescut la CTE Borzești la nivelul realizat de cazane similare pe plan mondial. Măsurile luate sînt în curs de extindere la toate cazanele de 420 t abur/h în funcțiune sau în curs de montaj și fabricație.

Pentru toate tipurile de grupuri energetice sînt întocmite programe de cercetare a fiabilității care se urmăresc de colective mixte de specialiști, pentru a se aplica fie în procesul de fabricație la obiectivele care sînt în livrare, fie la montaj și exploatare la cele care au fost livrate. Considerăm că în această direcție, eforturile noastre trebuie conjugate în continuare cu ale beneficiarilor, care trebuie să asigure personal de exploatare și întreținere la nivelul utilajelor complexe pe care le au în dotare, cît și a producătorilor de materiale, care trebuie să ridice permanent stacheta calitativă a acestora."

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA
C. GORIE

Eficiența utilizării dotării tehnice în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii

CREȘTEREA gradului de mecanizare a lucrărilor agricole și efectuarea acestora în condiții optime de timp și de calitate, cu un cost cît mai redus, se înscriu între obiectivele importante ale noii revoluții agrare. Un rol însemnat pentru transpunerea în fapt a acestor obiective de bază revin stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. Importanța strategică a acestei categorii de unități, rolul lor la sporirea an de an a producției agricole sînt evidențiate și în recenta cuvîntare a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, în care se menționa că **„Răspunderi mari revin și stațiunilor de mașini agricole — S.M.A.-urilor... Trebuie ca și în activitatea S.M.A.-urilor să se aducă anumite îmbunătățiri, să crească mai puternic răspunderea lor, a mecanizatorilor, în executarea la timp și în bune condiții a lucrărilor agricole — aceasta fiind un factor hotărîtor pentru a realiza programele de dezvoltare a producției agricole în toate sectoarele".**

La începutul anului 1984, în țara noastră își desfășurau activitatea 574 S.M.A. Potențialul de producție a acestor unități de servire a agriculturii poate fi apreciat prin faptul că ele dețin fonduri fixe în valoare de peste 67 000 milioane lei, în cadrul lor activează peste 166 000 personal muncitor și concentrează aproape 90% din numărul de tractoare și alte utilaje și mașini specifice din dotarea agriculturii.

Pe fondul creșterii an de an a dotării tehnice a acestor unități se impune ca o necesitate obiectivă folosirea la întreaga capacitate a tuturor mașinilor și utilajelor din dotare, în scopul sporirii eficienței utilizării acestora, reducerii costului specific pe unitatea de lucrare agricolă, efectuării la timp și de calitate a lucrărilor, respectiv sporirii aportului acestora la obținerea unor producții mari, sigure și stabile.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm cîteva din rezultatele obținute în aceste direcții de către Trustul S.M.A. Prahova, S.M.A. Giurgiu și S.M.A. Caracal. Prezentarea comparativă a rezultatelor obținute de unități direct productive cu cele realizate în medie la nivelul unui județ ne va permite să evidențiem, alături de trăsăturile comune, rezervele existente pentru sporirea eficienței activității acestora.

Semnificativ pentru toate unitățile este faptul că în perioada analizată (1980—1984), suprafața deservită a cunoscut o sporire continuă. Astfel, la S.M.A. Giurgiu și Trustul S.M.A. Prahova această creștere este de 90%, iar la S.M.A.-Caracal — de 47%. În paralel, a avut loc și o dotare tehnică corespunzătoare. Valoarea fondurilor fixe totale a crescut în această perioadă cu aproape 30% la S.M.A. Giurgiu și Trustul S.M.A. Prahova, și de 3 ori la S.M.A. Caracal (revenind, în medie, 6,2—7,9 mii lei fonduri la un ha suprafață). Sporirea suprafeței deservite și a parcului de mijloace tehnice disponibile a permis creșterea an de an a volumului de lucrări realizate. Pozitiv este faptul că ritmul de sporire a volumului de lucrări (exprimat valoric) a fost superior celui de creștere a fondurilor fixe (45—48% la Trustul S.M.A. Prahova și S.M.A. Giurgiu, și 2,83 ori la S.M.A. Caracal). În anul 1984, valoarea lucrărilor executate la 1 000 lei fonduri fixe a variat între 240 (S.M.A. Caracal) și 391 lei (Trustul S.M.A. Prahova).

Deosebit de semnificativ este și faptul că în cadrul unităților analizate s-au înregistrat rezultate la fel de bune și în ceea ce privește utilizarea tractoarelor, ca principale mijloace de producție din S.M.A. (vezi tabelul).

Analizînd evoluția indicatorilor cuprinși în tabel observăm că, într-o perioadă relativ scurtă de timp, s-au înregistrat modificări pozitive la ambele unități.

Expresie a rezultatelor bune obținute de întreprinderile menționate este și faptul că an de an valoarea producției nete realizate s-a menținut la cote ridicate. Astfel, în Trustul S.M.A. Prahova producția netă era în anul 1984 cu 30% mai mare decît în anul 1980. Producția netă obținută de S.M.A. Caracal și S.M.A. Giurgiu în anul 1984 a fost de 14,8 și, respectiv, 15,2 milioane de lei. Pe acest fond, productivitatea muncii s-a dublat.

Obținerea unor rezultate pozitive, în ansamblu, nu exclude existența unor rezerve și chiar neîmpliniri în activitatea fiecărei unități. De altfel, rezervele existente în direcția sporirii eficienței economice pot fi evidențiate chiar din faptul că nivelul indicatorilor diferă de la o unitate la alta. O atenție deosebită trebuie acordată, de către toate unitățile, realizării planului la „producția fizică", respectiv, a volumului de lucrări exprimat în hectare arătură normală (ha.a.n).

În perioada analizată, pe fondul sporirii valorii lucrărilor executate, volumul de lucrări (exprimat în ha.a.n) s-a menținut relativ constant. Este necesar, de asemenea, să sporească ponderea volumului de lucrări executate cu tractoarele și mașinile agricole în volumul total de lucrări, prin utilizarea la capacitatea maximă a tuturor mașinilor și utilajelor din dotare. Rezerve importante există și în ceea ce privește reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei venituri și în primul rînd a consumului de carburanți, reducerea timpului și costului reparațiilor, îmbunătățirea calității lucrărilor etc.

Deschiderea campaniei agricole de vară a determinat în toate unitățile o largă mobilizare de forțe și inteligență creatoare pentru desfășurarea acesteia într-un cadru organizatoric optim. Astfel, atît la nivelul trusturilor S.M.A., cît și la nivelul S.M.A.-ului și punctelor de lucru au fost constituite comandamente formate din specialiști S.M.A., C.U.A.S.C., unități agricole etc. În toate cazurile au fost organizate tabere de cîmp, dotate corespunzător în funcție de mărimea suprafețelor ce urmează a fi recoltate. Numărul de combine și celelalte mijloace tehnice (mașini de balotat, autocamioane etc.) au fost stabilite și corelate în mod judicios, pentru ca atît recoltatul, cît și eliberatul terenului să se facă în perioadele optime.

Fiecare tabără de cîmp este necesar să fie dotată în acest sens cu remorcă cisternă pentru combustibil, butoaie cu principalele categorii de uleiuri, atelier mobil de reparații și un punct fix de reparații, dotat cu minimum de scule necesare, curele de schimb și alte piese cu grad de fiabilitate redus etc. Pentru muncitori este necesar ca la punctele mari de lucru să fie aduse remorci dormitor, să fie organizată asistența sanitară permanentă, servirea mesei calde, în condiții de igienă (cu hrană pregătită în bucătării de campanie sau adusă de la unități apropiate), chioșcuri cu răcoritoare etc. Atît realizările, cît și programul zilei următoare este necesar să se analizeze în fiecare seară, în ședință de comandament, cu toți factorii de răspundere.

Pe măsură ce lanurile ajung în stadiul de coacere, corespunzător umidității normale, stabilite pentru producția acestui an, fiecare tabără și punct de lucru trebuie să-și înceapă activitatea într-o perfectă organizare a muncii, anul acesta existînd toate premisele ca recoltatul cerealelor păioase să se desfășoare fără a se înregistra pierderi de producție.

Principalii indicatori ce caracterizează utilizarea parcului de tractoare

	Valoarea lucrărilor agricole (mii lei/tractor)	Nr. de ore lucrate de un tractor pe an	Costul unui ha.a.n. (lei)	Consumul de carburanți pe ha.a.n. (l)	Cheltuieli cu reparațiile (lei/ha a.n.)	Indicele utilizării parcului de tractoare (%)
Trustul S.M.A. 1980	109	1810	194	8,9	49,3	97,3
Prahova 1984	146	1979	170	7,4	50,4	101
S.M.A. 1980	119	1641	212	12,0	23	72
Giurgiu 1984	132	2008	180	8,0	12	101,2

Gh. FRĂȚILĂ
Rozalia BOBOC
Marina EMIN
Camelia MACIU

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Creșterea competitivității ofertei de export

Nivel tehnic — calitate — promovare

UNA DINTRE principalele direcții de dezvoltare a industriei construcțiilor de mașini în ultimele două decenii a constituit-o realizarea de vehicule pentru cele trei sisteme de transport ale economiei naționale — terestru, aerian și naval. În prezent, România dispune de puternice și moderne întreprinderi constructoare de locomotive și vagoane, mijloace de transport rutier — autoturisme și autoutilitare, aeronave, nave maritime și fluviale. Este semnificativ faptul că, însumată, producția industriei mijloacelor de transport a ajuns să dețină o pondere de aproape un sfert din întreaga producție a industriei constructoare de mașini a țării.

În domeniul fabricației de autovehicule utilitare, — de care ne vom ocupa în continuare — dispunem la ora actuală de mari capacități de producție, binecunoscute atît în țară, cît și peste hotare, în mari întreprinderi specializate cum sînt : Întreprinderea de autocamioane Brașov, „Autobuzul" București, „Automecanica" Mediaș și Întreprinderea mecanică Mîrșa, la care se adaugă peste 10 întreprinderi, specializate, de industrie orizontală și o întreprindere de asistență tehnică și service.

Concomitent cu acoperirea nevoilor economiei naționale de mijloace de transport, această industrie a devenit treptat și un important exportator. Astfel, potrivit sarcinilor de export pe acest an, peste jumătate din volumul producției de autocamioane și autobuze și peste 75% din volumul producției de autoutilitare se vor livra unor beneficiari externi din peste 60 de țări.

Ultima ediție a Tîrgului Internațional București — 1984 a prilejuit prezentarea noutăților din nomenclatorul de export pe acest an, respectiv : modernul autocar de turism cu motor de 256 CP, autobuzul cu tracțiune pe 4 roți, noile autoutilitare furgon TV, camioneta Diesel, camioneta cu cabină dublă și tracțiune pe 4 roți, microbuzul TV pentru transportul de pasageri ș.a. ; noi tipuri de autobasculante (de 55 și 100 t), de autotrenuri (cum sînt cele pentru instalații de foraj, cisterne de 30 000 l pentru mărfuri generale și altele) și autotractoare (pentru lichide petroliere, mobilă, mărfuri generale etc.). De altfel, viteza de înnoire a produselor din acest domeniu este foarte mare : dintr-un total de 58 tipuri de bază de autocamioane, autoșasiuri, autotractoare — număr care se multiplică prin echiparea lor în industria orizontală pentru diferite destinații, prin carosări și dotări adecvate — 59% reprezintă autovehicule noi, ce vor intra în fabricație eșalonat în perioada 1985—1990, 12% autovehicule modernizate din actuala producție de serie și 9% autovehicule reproiectate.

Apreciind după cota deținută de export în producție, se poate spune că întreaga industrie de autovehicule utilitare este specializată pentru export. Implicațiile pe care acest fapt îl are asupra tuturor funcțiilor centralei industriale și întreprinderilor românești de profil sînt deosebite, avînd în vedere condițiile tehnice de exploatare la diverși beneficiari externi, normele tehnice solicitate pe diverse piețe, concurența cu care se confruntă pe piața externă, tendințele ce se manifestă în cererea mondială actuală sub incidența restricțiilor energetice, de fiabilitate, service și de politici comerciale.

În aceste împrejurări, specifice fabricației pentru piața externă, proiectarea de produse capătă noi obiective : norme tehnice ce trebuie respectate, testări la beneficiari, o varietate de soluții tehnico-constructive (de preferință în portofoliu), pentru satisfacerea unor cereri specifice ca domenii de utilizare, mediu etc. ; la fel pentru activitatea de pregătire a fabricației (se ridică permanent probleme privind asigurarea de noi materiale, tehnologii, s.d.v-uri), pentru activitatea comercială (asigurarea contractelor pe termen lung, corespunzător ciclului de fabricație pe produse, a instrumentelor de plată, marketing în vederea fundamentării programelor de export de perspectivă), metode adecvate de conducere a producției (de exemplu : gestiunea pe calculator a modelelor și variantelor de produs, programarea asamblării modulate, evidența portofoliului de comenzi, a termenelor de livrare din contracte și eșalonarea execuției lor). Desfășurarea eficientă a activității de export și, respectiv, a întregii activități în aceste întreprinderi este condiționată, așadar, de o bună cunoaștere a evoluțiilor și tendințelor pieței externe, după care se ajustează corespunzător obiectivele pentru toate funcțiile, în scopul satisfacerii tuturor acestor cerințe.

După aprecierile specialiștilor, industria de autovehicule utilitare trebie să țină seama în prezent de existența unor factori restrictivi care influențează dimensiunea pieței mondiale, cum sînt : gradul ridicat de saturare a pieței țărilor dezvoltate ; creșterea duratei de utilizare a autovehiculelor, ca rezultat al procesului continuu de perfecționare tehnico-constructivă și îmbunătățirea performanțelor tehnico-calitative ale produselor, impusă de nivelul relativ ridicat al prețurilor carburanților ; reducerea drastică a importurilor țărilor în curs de dezvoltare — ca urmare a dificultăților de a primi noi credite, concomitent cu încurajarea politicii de integrare în producție și de implementare a unor linii și fabrici de montaj pentru autovehicule utilitare etc.

Existența acestor restricții face ca dezvoltarea exportului de autovehicule utilitare, cucerirea de noi segmente de piață să fie condiționate, în primul rînd, de viteza de asimilare a înnoirilor tehnice și tehnologice impuse de criteriile economicității producției și exploatării, ce domină producția și, respectiv, cererea mondială.

Pentru a rămîne competitivă, industria de autovehicule trebuie să facă proba unei mari forțe inovatoare, în condițiile unei continue reconsiderări a nomenclatorului de fabricație și export. Pe planul obiectivelor concrete ale cercetării-dezvoltării, în țara noastră aceste exigențe se grupează pe următoarele direcții mari : reducerea consumului de energie și scăderea rezistenței la rulare a autovehiculelor ; căutarea de ameliorări ale sistemelor de comandă ; restricții privind protejarea mediului înconjurător ; creșterea securității transportului cu autovehicule ; îmbunătățirea raportului dintre sarcina utilă și greutatea totală a autovehiculului (coeficientul de tară).

După aprecierile specialiștilor, transferul necontenit de tehnici și tehnologii între societăți și țări producătoare (pendulă „dus-întors"), flexibilitatea în adaptarea rapidă a inovărilor tehnice în germene constituie, în prezent, deviza dezvoltării industriei de autovehicule utilitare.

Autovehicule românești de înalt nivel mondial

DUPĂ CUM este și firesc, în producția românească de autovehicule de transport se regăsesc multe dintre aspectele și tendințele manifestate pe plan mondial în dezvoltarea acestui domeniu.

Reproiectarea și modernizarea autocamioanelor și derivatelor fac obiec-

tul unei vaste acțiuni — în concordanță cu prevederile „Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990" — care vizează în principal :

● **reducerea masei proprii a autovehiculelor** prin folosirea de materiale cu rezistență ridicată pentru componentele principale și prin extinderea utilizării de înlocuitori cu greutăți specifice mai reduse ;

● **creșterea gradului de valorificare a materialelor încorporate ;**

● **modernizarea** principalelor familii de autovehicule din licența M.A.N. ;

● **asimilarea de noi tipuri de autovehicule** utilizînd motoare de mare putere, realizate potrivit prevederilor programului național relativ la producția de motoare ;

● creșterea portanței, a indicelui de tară, a indicelui de disponibilitate a autovehiculelor și a duratei de utilizare normată ;

● **înlocuirea combustibililor convenționali ;** această preocupare a constituit obiectul cercetărilor concretizate în găsirea unor soluții de utilizare a metanolului ca înlocuitor parțial al motorinei. Funcționarea unui autovehicul cu un amestec de 30% metanol și 70% motorină ar putea asigura pe durata exploatării sale de cca 9 ani — respectiv 540 000 km — o economie de cca 80 tone de motorină. Programul de modernizare prevede continuarea și finalizarea acestor cercetări ;

● **realizarea de transmisii și organe de rulare cu randament mărit.** Noua familie de cutii de viteze, realizată în concepție proprie la C.C.S.I.T.A.—Brașov, prezintă îmbunătățiri față de cele anterioare : număr de trepte mărit, cuplare cu sincronizare în loc de saboți, sistem de ungere sub presiune etc., ceea ce asigură mărirea randamentului transmisiei. Pentru perioada 1985—1990, programul de modernizare

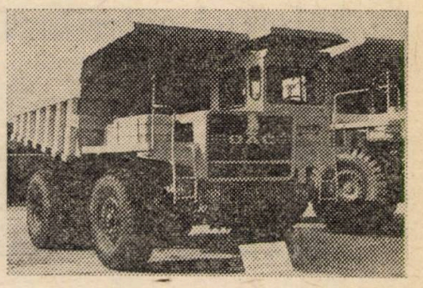

prevede trecerea la fabricația de serie a cutiilor de viteze cu 9 și 16 trepte pentru autovehicule specializate. Se prevede, de asemenea, trecerea la o nouă generație de punți motoare de 13 tone, cu îmbunătățiri constructive ;

● **îmbunătățirea coeficientului aerodinamic prin construcția și profilul caroseriilor.** S-au experimentat deja scuturi aerodinamice pe cabină și elemente aerodinamice (șorțuri) în partea inferioară a acesteia, iar pentru cincinalul 1986—1990 se prevede trecerea la asimilarea unei noi familii de cabine pentru autocamioane, aliniate la cerințele în această privință pentru categoria respectivă de autovehicule.

Strategii active de promovare la export

PIAȚA MONDIALĂ a autovehiculelor utilitare și-a redus puternic dimensiunile în ultimii ani. Astfel, la sfîrșitul anului 1984, înregistrările de noi autovehicule de acest tip se reduseseră cu 11% față de anul precedent (conform estimărilor revistei Internaționale Nutzfahrzeug), ceea ce a determinat puternice efecte negative asupra volumului producției marilor țări producătoare. Această situație conjuncturală a pieței internaționale are ca principal efect, pe lîngă cel privind accelerarea ritmului inovărilor tehnice și tehnologice din domeniul fabricației, accentuarea problemelor de comercializare, ale trecerii la noi strategii de export în concordanță cu caracteristicile și tendințele comerțului internațional respectiv :

— creșterea substanțială a vînzărilor de piese și subansamble de autovehicule ;

— creșterea sensibilității cumpărătorilor în ceea ce privește calitatea serviciilor acordate de producător pre- și post-vînzare ;

— sporirea rolului și importanței propagandei și reclamei comerciale ;

— condiționarea, într-o măsură tot mai mare, a deciziei care precede cumpărarea de prețul autovehiculelor și de consumul de combustibil pe care acestea îl înregistrează.

Ținînd seama de aceste trăsături, pentru îmbunătățirea gradului și modului de comercializare în exterior a autovehiculelor utilitare românești se impune să se acționeze în următoarele direcții :

● **PROSPECTAREA PIEȚEI :**

— folosirea mai eficientă a informațiilor conjuncturale transmise de firmele agent și reprezentanțele economice din străinătate, completate cu cercetări de teren ;

— asigurarea tuturor condițiilor pentru organizarea unui sistem informațional complex, implementat pe calculator, care să permită culegerea, selectarea, prelucrarea, stocarea și furnizarea de informații directe lucrătorilor operativi ;

— editarea în comun de către cercetători-producători-comercianți a unor buletine periodice de informare tehnică și economică, care să permită larga informare a tuturor celor care lucrează în domeniul exportului de mijloace de transport ;

— încheierea de convenții de cooperare cu firme specializate în marketing.

● **PROPAGANDĂ ȘI PUBLICITATE COMERCIALĂ :**

— realizarea de filme de propagandă (prezentînd autovehicule în condiții de exploatare la beneficiarii externi finali) și a altor acțiuni de promovare (simpozioane, conferințe tehnice, caravane de probe și demonstrații) ;

— organizarea unei expoziții permanente sau pe o perioadă mare (cel puțin 2 ani), pentru care să se realizeze autovehicule-prototip și care să poată fi folosite pentru probe și demonstrații, fotografieri și filmări ;

— participarea la tîrgurile și expozițiile internaționale specializate, fie centralizat, fie direct ;

— participarea la raliuri internaționale ;

— efectuarea de probe în cadrul acțiunilor de ofertare la export, fie de producător, fie de partener, cu recupe-

Olga MIHĂESCU

(Continuare în pag. 28)

Evoluția volumului producției și exportului de mijloace de transport în perioada 1965—1983

Grupe de mijloace de transport	1965	1983	Dinamică (%) 1965—1983
1. Locomotive electrice și diesel pentru linii magistrale			
— producția (buc.)	110	168	153
— exportul (buc.)	45	66	147
2. Vagoane de marfă pentru linii magistrale			
— producția (buc. echiv. 4 osii)	6 994	11 298	162
— exportul (buc. echiv. 4 osii)	2 860	7 642	267
— cota de export (%)	41	68	
3. Vagoane de pasageri pentru linii magistrale			
— producția (buc.)	100	404	404
4. Autovehicule			
— producția (buc.)	22 795	108 405	476
— exportul *) (buc.)	2 874	39 503	1 374
— cota de export (%)	13	36	
5. Nave și ambarcațiuni maritime autopropulsate pentru transportul mărfurilor			
— producția (buc.)	9	19	211
(mii tdw)	29	287	990
— exportul (buc.)	4	8	200

*) exclusiv remorcile auto (6702 buc. în 1965 și 42 buc. în 1983)
Sursa : Prelucrări după Anuarul statistic al R.S. România 1984, p 93 și 264.

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Acțiuni ferme în sprijinul sporirii beneficiilor

REALIZAREA de beneficii cît mai mari în întreaga activitate economică trebuie să reprezinte un obiectiv major în fiecare întreprindere ; pentru îndeplinirea și depășirea nivelului beneficiilor planificate, organele colective de conducere, toți oamenii muncii trebuie să se implice cu maximă exigență, creativitate și responsabilitate în mobilizarea amplă a potențialului disponibil, în gospodărirea cu eficiență ridicată a părții din avuția națională încredințată de societate spre administrare. Toate acestea sînt impuse de necesitatea ca beneficiul să-și poată exercita în cele mai bune condiții rolul important care i-a fost conferit în cadrul noului mecanism economico-financiar, ca pîrghie financiară de bază a autogestiunii economice. În acest sens, este deosebit de important ca beneficiul să-și aducă o contribuție tot mai ridicată ca sursă de bază a fondurilor centralizate ale statului, pentru dezvoltarea generală a societății, ca resursă principală a reproducției lărgite, a constituirii fondurilor proprii ale întreprinderilor, a consolidării autogestiunii și autofinanțării acestora, ca mijloc de cointeresare a unităților economice, a colectivelor de oameni ai muncii și a fiecărui membru al acestora în obținerea de rezultate cît mai bune, ca indicator sintetic de apreciere a eficienței activității economice și, în fine, ca instrument de control asupra realizării sarcinilor de plan, a modului de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești aflate la dispoziția întreprinderilor. Iată deci că, așa după cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 17—19 iunie a.c., prin realizarea unor beneficii cît mai ridicate, autoconducerea și autogestiunea pot și trebuie să asigure în întregime tot ce se cere pentru buna funcționare a fiecărei unități, dar și creșterea beneficiilor necesare pentru societate.

În lumina acestor înalte responsabilități și exigențe, pentru îndeplinirea exemplară, cu o eficiență înaltă, a sarcinilor planificate pe acest an și pregătirea în cele mai bune condiții a planului pe 1986 și întregul cincinal viitor, în toate unitățile economice trebuie intensificate preocupările pentru obținerea unor beneficii sporite, pentru mobilizarea mai activă a tuturor factorilor ale căror acțiuni converg în această direcție. Din multitudinea căilor și direcțiilor de acțiune capabile să contribuie la mobilizarea în grad ridicat a rezervelor existente de sporire a eficienței, a modalităților de perfecționare în continuare a activității desfășurate în vederea obținerii unor beneficii cît mai mari, vom insista, în cele ce urmează, asupra celor referitoare la :

● **Analiza temeinică, urmărirea permanentă și sprijinirea pe multiple planuri de către adunările generale, consiliile oamenilor muncii și organele financiare din fiecare întreprindere a realizării beneficiilor planificate.** Se cere remarcat că chiar dacă beneficiul efectiv poate fi cunoscut în execuție la intervale relativ largi, informațiile în legătură cu factorii de care depinde mărimea acestui indicator (realizarea volumului și structurii planificate a producției marfă vîndută și încasată, încadrarea în prevederile planificate privind reducerea costurilor de producție etc.) pot fi cunoscute mai operativ. Pentru aceasta este necesar ca atenția să fie concentrată spre valorificarea informațiilor oferite zilnic de evidența operativă și centralizatoarele de documente primare în ce privește producția, livrările, încasările, consumurile materiale etc., care dau posibilitatea să se facă estimări în legătură cu beneficiile nerealizate sau realizate suplimentar ca urmare a influenței anumitor factori.

● **Elaborarea riguros fundamentată, urmărirea în execuție și analiza permanentă a realizării bugetului de venituri și cheltuieli,** care oferă organelor de conducere colectivă posibilitatea de a determina luarea tuturor măsurilor pentru creșterea continuă a eficienței economice și obținerea, pe această cale, de beneficii cît mai mari. Este foarte important ca organele de conducere colectivă din unități să aibă în vedere, în elaborarea și execuția bugetelor de venituri și cheltuieli, indicatori economici bazați pe acțiunile și măsurile inscrise în programele speciale elaborate pe activități și produse. În strînsă legătură cu folosirea bugetelor de venituri și cheltuieli apreciem că este necesar ca organele de conducere colectivă să utilizeze într-o mai mare măsură decît pînă în prezent și alte instrumente menite să stimuleze colectivele de oameni ai muncii în obținerea de beneficii maxime cum sînt : sistemul dinamic al normelor și normativelor privind consumurile din întreprinderi — de materiale, de muncă, de cheltuieli financiare ; sistemul de retribuire a muncii și cel premial ; metodele moderne de urmărire și calculație a costurilor de producție care apreciem că trebuie să fie generalizate mai rapid în toate unitățile economice, mai ales ținînd seama de posibilitățile pe care le oferă acestea pentru cunoașterea mai bună a limitelor de cheltuieli la nivelul fiecărei secții, atelier, al fiecărui loc de muncă, ca și pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar la aceste niveluri.

● În centrul atenției se cer situate în permanență preocupările pentru

■ *Apreciem că un larg interes îl prezintă elaborarea și aplicarea într-o concepție unitară vizînd îndeplinirea indicatorului final de eficiență — beneficiul — a programelor speciale de măsuri pe factori de creștere a eficienței (programe de creștere a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție, de îmbunătățire a calității), așa încît transpunerea în practică a acțiunilor pe care le conțin să se concretizeze în realizarea integrală a sarcinii de beneficii. Aceasta ar permite înlăturarea problemelor pe care le mai creează uneori existența unor necorelări din acest punct de vedere între programele speciale adoptate în întreprindere, ca element deloc de neglijat în sprijinul sporirii substanțiale a beneficiilor. Totodată, credem că nu este lipsit de interes, ca în scopul creșterii eficienței activității economice, anual să se întocmească și un program special de sporire a rentabilității și beneficiilor care să grupeze măsuri tehnico-organizatorice și financiar-contabile alături de și într-o viziune unitară cu celelalte programe existente. În acest context o atenție deosebită se cere acordată prevenirii și înlăturării deficiențelor care pot apare în cuantificarea efectului economic al măsurilor înscrise în programe, în cunoașterea și utilizarea celor mai adecvate metode capabile să măsoare cît mai complet și real implicațiile acțiunilor prevăzute asupra mărimii și evoluției beneficiilor.*

Preocupările de această natură trebuie să nu scape din vedere îmbinarea mai consecventă a măsurilor curente cu cele de perspectivă, în așa fel încît asemenea programe de măsuri să nu conțină numai măsuri și acțiuni cu efect economic în anul de plan, ci să fie completate cu măsurile de perspectivă și etapizarea realizării lor.

realizarea ritmică a producției fizice, a producției-marfă, a producției marfă vîndută și încasată. În acest cadru eforturile trebuie concentrate spre realizarea de produse noi, cu nivel tehnic și competitivitate ridicate, extinderea tehnologiilor noi și modernizate, a metodelor înaintate de organizare și conducere a producției cu niveluri tot mai înalte de productivitate a muncii și de utilizare a capacităților de fabricație, care pe de o parte conduc la obținerea unei producții-marfă suplimentare, iar pe de altă parte la reducerea substanțială a costurilor și deci aduc o contribuție complexă la sporirea beneficiilor.

Totodată, trebuie să se înțeleagă cu claritate în fiecare întreprindere că numai producția marfă care a fost vîndută și încasată și ale cărei consumuri materiale și de muncă vie aferente se încadrează în nivelurile prevăzute conduce la obținerea de beneficii. Trebuie mereu reamintit că o producție fizică stocată, fără desfacere, nu poate asigura nici un leu beneficii, după cum acest lucru nu-l pot asigura nici economiile realizate la unele consumuri de materii prime, materiale, combustibil, energie, de timp de muncă, care au fost înghițite de către depășirile de consumuri din aceeași unitate.

Realizarea producției marfă vîndută și încasată impune o grijă sporită în fiecare unitate economică pentru introducerea în fabricație numai a produselor cu desfacere asigurată, contractarea fermă și la nivelul sarcinilor de plan a întregii producții ce urmează a fi livrată și încasată, lansarea în producție în timp optim a tuturor cantităților contractate, respectarea sortimentelor și indicilor de calitate prevăzuți, livrarea și încasarea ritmică a producției, accelerarea operațiunilor de expediere, facturare și încasare atît a produselor destinate consumului intern, cît și exportului. Desfășurarea cu exigență înaltă a unor asemenea acțiuni creează premisele necesare pentru prevenirea și înlăturarea depășirilor de stocuri normate de producție în curs de fabricație, a stocurilor normate de produse din depozite aflate în curs de expediție, a depășirii valorii produselor expediate și neîncasate față de prevederile din bugetele de venituri și cheltuieli.

În acest cadru un rol sporit apreciem că trebuie să-l joace extinderea controlului economic preventiv asupra planului lunar de producție, pentru a se asigura realizarea unor produse cu desfacere asigurată, cu prețuri aprobate legal, cu baza materială asigurată, pentru evitarea stocurilor de producție neterminată cu ciclu de fabricație depășit, a imobilizărilor de fonduri și a dobînzilor suplimentare.

● **Încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție, al cheltuielilor de circulație după caz, precum și reducerea continuă a acestora — factor hotărîtor de sporire a beneficiilor.** În acest context, dobîndesc un rol sporit acțiunile pentru reducerea substanțială a cheltuielilor materiale, prin încadrarea strictă în consumurile normate de materii prime și energie și respectarea normelor de muncă, amplificarea destinației productive a cheltuielilor și reducerea celor neproductive la strictul necesar, instaurarea unui regim de economii și eliminarea consumurilor inutile, a risipei de orice fel. Aceste probleme complexe evidențiază faptul că cerințele actuale privind elaborarea și aplicarea măsurilor înscrise în programele de reducere a costurilor nu mai pot fi satisfăcute prin atribuirea acestei activități în mod exclusiv compartimentelor financiar-contabile. Experiența a demonstrat că în domeniul de maximă însemnătate al reducerii cheltuielilor materiale și al urmăririi îndeplinirii obiectivelor stabilite **se impun acțiuni comune, conjugate, de natură tehnico-economico-financiară; numai prin coordonarea eforturilor tuturor compartimentelor întreprinderii, inclusiv a fabricilor, secțiilor de producție, atelierelor etc. pot fi stabilite, fundamentate și aplicate cele mai eficiente măsuri și soluții** privind reducerea costurilor de producție, cu prioritate a cheltuielilor materiale.

Pentru o fundamentare adecvată și realizarea integrală și la termen a prevederilor înscrise în programele de reducere a costurilor pe acest an și pentru 1986, nu trebuie neglijată detalierea soluțiilor adoptate, care să permită urmărirea în mod concret, nu numai pe ansamblul întreprinderii, dar și pe secții și ateliere, precum și pe compartimente a evoluției factorilor ce pot să influențeze reducerea costurilor și sporirea beneficiilor. Se apreciază că dezbaterea în secții și ateliere a măsurilor preconizate, defalcarea și urmărirea îndeplinirii pe secții și ateliere a prevederilor înscrise în programul pe întreprindere sînt acțiuni care pot și trebuie să conducă la diminuări și mai accentuate ale nivelului cheltuielilor materiale, ale costurilor de producție. Insistăm și cu acest prilej asupra necesității utilizării consecvente a unor **grafice speciale** de evidențiere și sprijin a înfăptuirii măsurilor prioritare, selectate din programele de reducere a costurilor, precum și a analizării trimestriale, lunare și săptămînale a acestora în cadrul organelor de conducere colectivă. În acest cadru, susținem necesitatea ca, periodic, la intervale cît mai scurte de timp, dar cel puțin lunar să se realizeze analize critice comune — ale organelor de conducere colectivă din întreprinderi, cît și ale comisiilor financiar-bancare — privind nivelul realizat al costurilor materiale de producție.

Și în acest domeniu, **controlul financiar preventiv și controlul economic preventiv trebuie să-și aducă o contribuție mai substanțială la urmărirea și sprijinirea încadrării în nivelul planificat al costurilor de producție** și ale fiecărui produs prin întărirea exigenței și respingerea la viză a tuturor operațiunilor care reclamă cheltuieli nelegale, neoportune, neeconomicoase, ineficiente.

Pentru diminuarea cheltuielilor, la eforturile proprii ale întreprinderilor producătoare apreciem că se cer mai consecvent adăugate cele ale unităților bancare finanțatoare, ale organelor tutelare, care trebuie să aducă o contribuție sporită la prevenirea imobilizărilor de resurse în investiții neterminate și nedate în funcțiune la termen, în mijloace circulante peste plan, în stocuri materiale peste normele aprobate, în utilaje și capacități nefolosite integral, în producție neterminată peste niveluri normale, în produse fără desfacere asigurată, în creanțe neîncasate la termen.

Acționînd cu consecvență pentru transpunerea în practică a unor măsuri de asemenea natură, mobilizînd în continuare la niveluri superioare întregul potențial productiv disponibil, colectivele de oameni ai muncii acționează cu fermitate pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan în condiții de eficiență sporită, pentru creșterea contribuției fiecărei întreprinderi la sporirea venitului național și a avuției sociale.

V. DUMITRANA

■ *Atenția factorilor implicați apreciem că se cere orientată și către perfecționarea în continuare a condițiilor create astfel încît toate întreprinderile care și-au îndeplinit sarcinile de plan, precum și obligațiile contractuale, livrînd produsele în cantitățile, la termenele contractuale și la parametrii de calitate prevăzuți de standarde și norme interne să aibă posibilitatea încasării operative a valorii acestora. Concret este vorba de cerința ca întreprinderile care își îndeplinesc integral obligațiile contractuale să nu fie în nici un caz lipsite de posibilitatea încasării valorii produselor livrate din cauza incapacității de plată a clienților.*

Imposibilitatea unor beneficiari de a efectua plăți apare în special ca urmare a nerealizării planului (ceea ce echivalează cu o imobilizare de fonduri) și a nerecurgerii la creditele pentru refacerea capacității de plată, reținere dictată de raționamente economice (costuri suplimentare) și considerații subiective (control bancar). Ca urmare apreciem oportun să susținem propunerea ca, în vederea asigurării condițiilor ca furnizorii de materii prime, materiale și utilaje tehnologice să-și încaseze contravaloarea produselor livrate sau a serviciilor prestate potrivit prevederilor de plan și cu respectarea dispozițiilor legale, la termenele și în condițiile stabilite prin contracte, băncile să fie autorizate să achite contravaloarea acestora din credite speciale acordate unităților economice care se mențin în incapacitate de plată, după utilizarea creditelor prevăzute prin actualele dispoziții legale. Desigur, aceste credite speciale ar urma să fie acordate în cadrul volumului total de credite aprobat pe economie, organele financiar-bancare urmînd să examineze, împreună cu conducerile unităților și ale organelor ierarhic superioare, cauzele incapacității de plată și să stabilească măsuri de perfecționare a activității acestor unități. Deosebit de importantă apare însă necesitatea ca întreprinderile — în calitate de clienți — care au ajuns în incapacitate de plată să fie obligate a solicita credite bancare în condiții speciale și cu destinație exclusivă de onorare a obligațiilor față de furnizorii care le-au livrat produse ori semifabricate pentru continuarea producției.

Promovarea progresului tehnic — o acţiune complexă, cu vaste implicaţii

DUPĂ CUM SE SUBLINIAZĂ în documentele de partid, înscrierea ţării noastre, cu deosebire din cincinalul actual, în mod pregnant pe traiectoria creşterii economice intensive conferă progresului tehnic şi tehnologic un loc central în strategia obţinerii unei eficienţe maxime, atît la nivelul verigilor economiei naţionale cît şi ale sistemului economic naţional privit în ansamblul său. Semnificaţia deosebită a accelerării progresului economiei româneşti — rezultantă şi a introducerii pe larg a tehnicii avansate — este evidenţiată de valoarea tot mai mare pe care o reprezintă sporul de venit naţional rezultat ca urmare a creşterii cu un procent a productivităţii muncii, în condiţiile ridicării nivelului de dezvoltare economică, ale amplificării dimensiunilor calitative ale producţiei industriale.

Să evidenţiem, în acest cadru, că necesitatea şi coordonatele esenţiale ale procesului creşterii accelerate a productivităţii muncii ca factor calitativ al progresului economic şi social al ţării rezultă cu pregnanţă din Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 şi orientările de perspectivă pînă în anul 2000. Sarcinile înscrise în acest domeniu, orientările şi indicaţiile date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, la Plenara Comună a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale urmăresc transpunerea în viaţă a prevederilor „Programului privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii în perioada anilor 1983—1985 şi pînă în anul 1990" — în vederea diminuării decalajelor respective existente între ţara noastră şi ţările cu economie avansată. Pentru rolul şi însemnătatea promovării progresului tehnic în economia românească este semnificativ că în cincinalul 1986—1990 productivitatea muncii va continua să crească pe seama introducerii tehnicii noi şi tehnologiilor de fabricaţie în ritmuri care să asigure dublarea acesteia — şi chiar mai mult pînă în anul 1990 faţă de anul 1980 în industrie, în activitatea de construcţii-montaj, în agricultura de stat, care să asigure creşteri substanţiale în sectorul transporturilor feroviare şi auto şi altele. În mod concret, ne vom referi la cîteva măsuri şi acţiuni în această direcţie.

Automatizarea şi robotizarea în strategia dezvoltării intensiv-calitative a industriei

INTRODUCEREA pe scară largă a roboţilor industriali, a sistemelor elastice de producţie, a maşinilor electronice de calcul de diferite niveluri şi a altor mijloace de mecanizare complexă în vederea creşterii productivităţii muncii este rezultanta acţiunii complexe a unui sistem de factori intercoleraţi care pot fi delimitaţi, în principal, în : factori de influenţă a cantităţii şi calităţii principalei forţe de producţie a societăţii, şi factori de natură tehnică, ale căror modificări favorabile potenţează forţa productivă a muncii şi reclamă o reconsiderare permanentă a rolului şi locului omului în sistemul producţiei materiale. Îmbinarea optimă a acestora, în condiţiile adaptării permanente a cadrului organizatoric (fie al producţiei, fie al muncii) la soluţia tehnico-economică aleasă, condiţionează în fiecare moment dinamica şi nivelul productivităţii muncii. Corespunzător priorităţilor şi imperativelor actualei etape de dezvoltare intensivă a României, asigurarea unei productivităţi superioare se va baza pe intensificarea activităţii de creaţie ştiinţifică, a muncii de concepţie, în vederea accelerării ritmului progresului tehnic încorporat, a extinderii automatizării, robotizării, aplicării pe scară largă a tehnologiilor moderne, asigurîndu-se transferul rapid al noului din cercetare-proiectare în producţie în condiţii de eficienţă înaltă. Aceasta va asigura aportul preponderent, de 55%, al progresului tehnic la creşterea productivităţii muncii.

După cum se menţionează în Directivele Congresului al XIII-lea, se vor extinde sistemele automatizate şi mecanizate, ponderea producţiei industriale realizate în aceste sisteme urmînd să se ridice la 70% în anul 1987 şi la peste 90% la sfîrşitul cincinalului. Se va trece la realizarea pe scară largă de linii, secţii şi sectoare complet automatizate şi robotizate.

Efectele favorabile multiple pe care automatizarea le exercită asupra creşterii productivităţii muncii şi a eficienţei economice în general constituie factorul accelerator al extinderii ei în toate domeniile de activitate. O treaptă superioară a automatizării, a cărei extindere condiţionează, tot mai mult, în contextul actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice, calitatea produselor şi competitivitatea acestora în confruntările internaţionale, este robotizarea. Înalta calitate a execuţiei, precizia, posibilitatea efectuării unor activităţi de o extremă varietate, sporurile de productivitate de pînă la 300% pe care le asigură impun robotul ca un element indispensabil al producţiei moderne.

Înscriindu-se activ în competiţia tehnico-ştiinţifică mondială, România, prin introducerea pe scară largă a automatizării şi robotizării, va reuşi să modernizeze tot mai mult economia sa şi să confere bazei sale tehnico-materiale atributele înaltei eficienţe şi productivităţi. În documentele programatice ale partidului nostru se acordă o atenţie deosebită acestor căi de promovare a progresului tehnic, vizîndu-se accelerarea introducerii şi extinderii automatizării proceselor de producţie în turnătorii, forje, tratamente termice, în metalurgie, chimie, maşini-unelte, utilaje tehnologice, maşini şi utilaje pentru construcţii, mijloace şi sisteme de transport şi în alte ramuri ale industriei şi economiei.

O întreagă experienţă mondială pledează în acest sens. Un exemplu revelator : firmele mici şi mijlocii din Japonia, care prin introducerea roboţilor industriali, a automatizării proceselor de producţie, reuşesc să aplice tehnologii flexibile, să reducă costurile de producţie, să perfecţioneze calitatea şi să ridice competitivitatea produselor. În acest sens, producţia de mijloace de automatizare şi, în primul rînd, de roboţi industriali şi maşini-unelte cu comandă program sporeşte rapid, cu circa 50% pe an. Exemple similare se pot da şi din alte ţări cu economie dezvoltată.

Revenind la economia românească, trebuie arătat că în perioada 1986—1990 se va urmări realizarea şi introducerea, în condiţii de eficienţă economică, a roboţilor industriali la locurile de muncă cu condiţii grele şi cu un grad ridicat de periculozitate, în care se efectuează operaţii de sudare, turnare sub presiune, galvanizare, vopsire etc. Astfel, în industria metalurgică va creşte gradul de automatizare al proceselor siderurgice prin introducerea mijloacelor moderne de conducere, care asigură o productivitate ridicată. Liniile de producţie vor fi dotate cu instalaţii şi mijloace de control activ al proceselor, pe toate fazele de fabricaţie, încît să se asigure reglarea automată a parametrilor tehnologici. În industria constructoare de maşini se au în vedere fabricaţia de maşini-unelte specializate cu grad ridicat de automatizare, linii automate complete pentru prelucrări, asamblări, turnări, care să asigure creşterea competitivităţii produselor, modernizarea tehnologiilor de fabricaţie ş.a.

Pentru realizarea tuturor sarcinilor trasate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. în domeniul automatizării şi robotizării producţiei, industriei electronice şi electrotehnicii, vor cunoaşte ritmuri superioare de creştere şi se vor dezvolta prioritar microelectronica, robotica, producţia de elemente de automatizare ş.a. Programul special pentru fabricarea şi introducerea în producţie a manipulatoarelor, a microprocesoarelor şi a roboţilor industriali, bazat pe profunde analize tehnice şi economice, indică liniile directoare prin care să se asigure o eficienţă economică ridicată, în concordanţă cu imperativele creşterii productivităţii muncii, ale maximizării eficienţei economice şi calităţii produselor, ale diminuării consumurilor de materii prime şi materiale.

Ca un factor deosebit de important trebuie amintit că în „Programul privind cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică şi progresul tehnic", program elaborat şi care se transpune în viaţă sub directa îndrumare a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, prim viceprim-ministru al guvernului şi preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, se fundamentează numeroase măsuri privind asimilarea în fabricaţie a tehnologiilor noi şi modernizate, mecanizarea şi automatizarea proceselor de producţie etc. În acest cadru sînt stabilite o serie de obiective importante pentru principalele ramuri ale industriei. Bunăoară, pentru industria extractivă sînt prevăzute conceperea, aplicarea şi generalizarea unor tehnologii de mare randament pentru dezvoltarea producţiei de cărbune, extragerea minereurilor neferoase, folosirea nisipurilor titano-zirconifere şi zăcămintelor de şisturi bituminoase şi cărbunoase, forarea şi exploatarea sondelor petroliere şi creşterea factorului final de recuperare a ţiţeiului din zăcămintele aflate la adîncimi medii şi mici etc. În industria energetică se relevă preocupările susţinute în direcţia asimilării tehnologiilor şi sistemelor pentru reducerea consumurilor specifice de combustibil şi a consumurilor proprii tehnologice în centrale şi reţele electrice, în direcţia introducerii automatizărilor complexe în sistemul energetic şi a calculatoarelor de proces în conducerea cascadei de hidrocentrale de pe unele rîuri. Sarcini de mare însemnătate revin construcţiilor de maşini, electronicii şi electrotehnicii, de exemplu pe linia asimilării de produse şi tehnologii de mare randament, care să reprezinte circa 72% din producţia ramurii în domeniul fabricaţiei de maşini-unelte, producţiei de mecanică fină, electrotehnicii, automatizărilor, tehnicii de calcul, în domeniul telecomunicaţiilor etc. Asemenea obiective sînt de o mare însemnătate, iar înfăptuirea lor reprezintă însăşi expresia traducerii în viaţă a programului privind promovarea progresului tehnic.

Calitatea factorului uman — coordonată principală

MULT MAI MULT DECÎT ORICÎND, în condiţiile extinderii automatizării, factorul uman joacă un rol esenţial în funcţionarea sistemelor tehnologice. Gradul de valorificare a materiilor prime, consumurile specifice de combustibil şi energie nivelul productivităţii depind de capacitatea oamenilor care conduc, manevrează şi controlează angrenajul productiv, de temeinicia cunoştinţelor profesionale, de modul în care valorifică potenţialul ştiinţific şi tehnic înmagazinat prin profesie.

Industria modernă bazată pe automatizare şi robotizare reprezintă un sistem complex, care necesită forţă de muncă calificată, care să fie capabilă să utilizeze tehnica de vîrf. Eforturile financiare depuse de stat pentru asigurarea înzestrării tehnice a muncii la nivel mondial trebuie dublate de asigurarea cu forţă de muncă calificată corespunzător. Ignorarea acestei corelaţii dintre calitatea aparatului tehnic şi calitatea forţei de muncă duce, în mod sigur, la defecţiuni, stagnări, deteriorări, la o slabă calitate a rezultatelor producţiei.

Este neîndoielnic — şi trebuie acţionat în consecinţă — că automatizarea impune o cunoaştere detaliată a utilajelor, a modului corect de exploatare a acestora, de deservire, de întreţinere, impune capacitate de analiză, de decizie a lucrătorului, care trebuie să fie înarmat cu un mare volum de cunoştinţe tehnico-profesionale pe care să le reîmprospăteze permanent. Sînt numai cîteva din considerentele care ne indică că muncitorul industrial modern trebuie să aibă un nivel înalt de competenţă şi calificare, că el trebuie să se pregătească continuu, să fie capabil să se adapteze permanent la noile cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii ; deservirea maşinilor moderne impune cunoştinţe tehnice superioare, flexibilitatea modului de lucru, înalta calificare.

În consens cu aceste deziderate, Programul privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii — această creştere, alături de sporirea calităţii producţiei, constituind efectul cel mai imperios necesar şi sintetic al promovării progresului tehnic — înscrie, ca sarcină majoră, ridicarea nivelului de calificare şi pregătire profesională, tehnică şi ştiinţifică a personalului muncitor în directă corelare cu gradul de dotare al industriei noastre, cu exigenţele impuse de revoluţia ştiinţifică şi tehnică şi cerinţele de sporire a calităţii din întreaga activitate economică. Astfel, pînă în anul 1985, se va încheia reciclarea întregului personal muncitor prin toate formele de reciclare şi perfecţionare prevăzute de lege. Mai departe, perioada 1986—1987 va reprezenta o etapă nouă de perfecţionare a pregătirii profesionale, accentul fiind pus pe însuşirea cunoştinţelor necesare conducerii maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor moderne, complexe, existente în dotarea unităţilor economice.

Adaptarea organizării şi organizarea adaptării

INTRODUCEREA şi extinderea microprocesoarelor şi roboţilor industriali pun probleme deosebite sub raportul organizării producţiei şi a muncii, dat fiind creşterea flexibilităţii în execuţie a maşinilor şi utilajelor şi a posibilităţii lor de a se adapta la modificările care intervin în fabricaţia produselor. În aceste condiţii, trebuie regîndit şi reorganizat întregul flux tehnologic pe baze moderne, utilizînd tehnologiile de vîrf, celulele şi sistemele flexibile de fabricaţie formate din maşini-unelte cu comandă numerică deservite de roboţi — complexul de operaţii executate fiind condus de calculator potrivit unui program introdus în memoria acestuia. Automatizarea, robotizarea nu numai că impun modernizări sub raportul organizării producţiei, ci devin şi condiţii necesare ale perfecţionărilor organizatorice, ca factori ai dublării productivităţii muncii. Experienţa mondială demonstrează că modernizarea organizării producţiei nu se poate realiza decît prin folosirea maşinilor — agregat multifuncţionale, a roboţilor, a microprocesoarelor, a întregului complex de automatizare a proceselor de producţie.

Folosirea metodelor moderne de organizare trebuie să se realizeze în contextul mai larg al perfecţionării producţiei şi a muncii la toate nivelurile, aşa încît pe seama acestor factori să se obţină 48% din creşterea productivităţii muncii în 1985, cca. 46,5% în 1967, iar în 1990 aproximativ 45%. Acest deziderat se va realiza printr-un sistem corelat de acţiuni şi mijloace, printre care un loc important îl ocupă optimizarea fluxurilor de fabricaţie. Cunoaşterea perfectă a stadiilor prin care trec obiectele muncii în procesul de producţie asigură elementele necesare analizei circulaţiei în timp a materialelor, semifabricatelor şi produselor pentru stabilirea măsurilor de raţionalizare şi pentru modificarea succesiunii unor operaţii, urmărindu-se prevenirea sau eliminarea stadiilor inutile care determină risipa de timp şi imobilizarea în fabricaţie. Acestea constituie premise dintre cele mai de seamă pentru creşterea productivităţii muncii. Să mai menţionăm că în acest sens există un vast instrumentar la dispoziţia analiştilor. Bunăoară, în scopul proiectării corecte a fluxului tehnologic pentru o sarcină de producţie dată, se utilizează grafice de analiză a amplasării locului de muncă — în ansamblul organizării tehnologice a producţiei — care servesc pentru identificări, încă din faza de proiect, a poziţiilor ce generează risipa de timp, a suprafeţelor de producţie, materialelor şi energiei şi mijloacelor băneşti necesare, şi care servesc, totodată pentru cunoaşterea, în detaliu, a întregului efort necesar.

Esenţială pentru o organizare riguroasă a producţiei este creşterea gradului de participare a omului în procesul de producţie. În acest context, pentru sporirea productivităţii muncii se impune cunoaşterea posibilităţilor de poliservire a maşinilor. Pentru asigurarea concordanţei riguroase între disponibilitatea în timp a omului şi cerinţele de intervenţie a acestuia asupra maşinii sînt elaborate ciclograme de poliservire care, pe baza simbolurilor utilizate, exprimă raportul dintre timpul de intervenţie al executantului, timpul de funcţionare al maşinii şi timpul de întrerupere în funcţionarea maşinii. Urmărind detaliile acestei chestiuni, o însemnătate aparte pentru analiză şi intervenţie, în scopul ridicării productivităţii, revine metodelor de măsurare şi studiere a timpului de muncă necesar executantului, utilajului sau „executantului — utilaj" pentru realizarea unei lucrări. De o mare însemnătate este şi stabilirea corectă a normativelor de muncă şi duratei ciclului de fabricaţie, bază pentru determinarea capacităţii de producţie a locului de muncă şi, în funcţie de aceasta, a potenţialului de producţie al sistemului din care face parte.

Se poate arăta în încheiere că introducerea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, automatizarea şi robotizarea procesului de producţie, întregul complex de factori tehnologici şi umani corelaţi şi coroboraţi între ei contribuie la asigurarea premiselor necesare pentru creşterea intensivă a economiei româneşti.

Barbu Gh. PETRESCU

Flexibilitatea — componentă a eficienței

Folosirea intensivă și extensivă a potențialului productiv al întreprinderii

DIRECTIVELE Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd pentru cincinalul următor creșterea productivității muncii în industrie — determinată pe baza producției marfă — într-un ritm mediu anual de 10%, care să asigure dublarea ei în 1990 față de 1980. În proporție de circa 55%, această creștere se va realiza prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, în primul rînd prin aplicarea de tehnologii evoluate, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de mare randament.

În același timp, ținînd seama că un număr mare de întreprinderi sînt echipate modern, la nivelul actual al tehnicii, o importantă rezervă de creștere a producției și a productivității muncii rezidă în mai buna folosire — intensivă și extensivă — a potențialului existent. „**În general** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **se impune să luăm toate măsurile pentru gospodărirea cu mai multă răspundere a fondurilor fixe, a avuției naționale.**"

În acest sens, alături de optimizarea sistemelor productive (întreprindere, secție, atelier) sub aspectul economiei maxime de resurse energetice, materiale și de muncă — determinată de cele mai multe ori static — este necesară realizarea unei evaluări legate de **dimensiunea și dinamismul sistemelor, de capacitatea acestora de a se adapta modificărilor mediului exterior.** În această accepțiune flexibilitatea poate fi independentă de poziția lor ierarhică, referindu-se deci atît la sisteme cu funcții preponderent de execuție (o linie de fabricație, de exemplu), cît și la sisteme cu funcții preponderent de conducere.

O mașină-unealtă este cu atît mai flexibilă, cu cît trecerea de la o operație la alta consumă mai puțin timp pentru reglaj și pregătire. O secție de fabricație sau o întreprindere își demonstrează flexibilitatea prin viteza mare de asimilare a unor noi produse sau prin timpul scurt în care răspunde la cererile beneficiarilor. În ambele cazuri, **flexibilitatea reprezintă o componentă esențială a competitivității** — deși ea acționează într-un mod oarecum diferit de celelalte forme ale progresului tehnic, și anume nu atît prin reducerea costurilor de producție, cît mai ales prin creșterea posibilităților de cîștig.

Este important de subliniat că realizarea practică de tehnologii flexibile și, mai departe, flexibilizarea întregii activități a unei întreprinderi este o problemă complexă, care nu este accesibilă prin simpla extrapolare a soluțiilor convenționale. Ea implică măsuri organizatorice apte să promoveze inovarea întregului proces, pe un itinerar în cadrul căruia se apelează din ce în ce mai mult la cuceririle actuale ale științei și tehnicii, de la cercetare și concepția produsului, pînă la fabricația și utilizarea acestuia.

Evoluția mediului socio-economic poate impune sistemului microeconomic (întreprindere, secție de producție, atelier etc.) modificări ce vizează atît natura, cît și volumul activității sale. În fiecare moment sistemul economic deține un stoc de resurse și exercită un grup de activități.

Din punctul de vedere al **flexibilității operaționale,** sistemul este considerat un ansamblu invariant de activități și se urmărește creșterea vitezei de răspuns, prin variația volumului resurselor (spre exemplu, creșterea sarcinilor planului de producție implică și creșterea volumului resurselor alocate). În acest caz este importantă **alegerea unui anumit stoc de resurse** angajat în funcționarea sistemului economic respectiv, pentru a răspunde operativ noilor nevoi apărute în spațiul socio-economic înconjurător — problemă ce se pune pentru toate activitățile și funcțiile exercitate de respectivul sistem.

La nivelul **flexibilității strategice,** apariția necesității sau oportunității unei anumite proprietăți a sistemului economic — proprietate ce va genera modificări în cadrul naturii activității — determină rezolvarea problemei menținerii potențialului fundamental al sistemului economic (capacitate tehnică de producție, forță de muncă, resurse financiare etc.), prin **adaptarea simultană a fiecărui element de potențial,** în timp cît mai scurt.

Delimitînd, din considerente de analiză, cîmpul de acțiune a flexibilității operaționale și a celei strategice, subliniem însă unitatea profundă a acestora, depinzînd direct de deciziile de investiții (în sens larg) și de restricțiile tehnologice și economice de care sînt legate (de exemplu, dotarea cu capacități cu grad diferit de flexibilitate tehnică, asigurate în cadrul investiției inițiale, determină în continuare nivelul flexibilității sistemului economic ce va funcționa în viitor).

Flexibilitatea operațională și potențialul economic

DIN ACEST punct de vedere, flexibilitatea operațională semnifică adaptarea sistemului economic la variațiile de volum ale input-urilor sau (și) output-urilor, cu costuri minime de ajustare și, în plus, cît mai ușor de suportat de structura sistemului. De exemplu, în numeroase cazuri, existența unei anumite capacități impune limite tehnice sau (și) economice la nivelul output-urilor, caracterul ireversibil al consumului din majoritatea resurselor determinînd sistemul să anticipeze pe o perioadă lungă de timp nivelul fluxurilor materiale, financiare și umane de asigurat.

Pentru o capacitate dată, soluțiile posibile pentru asigurarea unei flexibilități corespunzătoare **în orice moment** sînt destul de limitate : una se situează într-o perspectivă de creștere a sistemului și constă în alegerea unui potențial excedentar pentru a răspunde modificărilor mediului ; alta, de nivel mai general, caută să evite creșterea capacității prin investiții suplimentare, recurgînd la cooperări cu alte sisteme (de cele mai multe ori la nivelul subsistemului logistic).

Noțiunea de potențial excedentar (și flexibilitatea ce rezultă în cazul utilizării acestuia) nu este semnificativă decît în raport cu potențialul optim și cel maxim.

Influențele economice exercitate de mediul înconjurător, care apar aproape mereu înaintea celor de ordin tehnic, determină sistemul economic să ia o anumită atitudine în domeniul potențialului său, față de un optim predeterminat (optim care, în cele mai multe cazuri presupune minimizarea eforturilor medii pe o anumită perioadă de timp), atunci cînd output-urile optime calculate cu potențialul respectiv sînt peste nivelul cererii prognozate pentru perioada respectivă (excludem din analiză cazul în care potențialul excedentar apare ca urmare a unor cauze endogene.)

În cazul alegerii unui potențial excedentar, apare o inactivitate temporară în principiu a unui segment din forța de muncă, din capacitatea tehnică, materiile prime etc. — și, deci, o creștere a costului mediu efectiv. Acest fenomen are loc cînd flexibilitatea se confruntă cu **a)** o variație a prețurilor de achiziție a resurselor, sau **b)** — caz mult mai frecvent — cu variațiile cererii :

a) poate apare un potențial excedentar atunci cînd prețul plătit pentru un anumit tip de resursă crește. În acel moment, din considerente de eficiență economică, se reduce gradul de flexibilitate operațională, iar în durata de reacție proprie sistemului economic respectiv *) se realizează o recombinare a resurselor disponibile, astfel încît să se răspundă eficient nevoilor economico-sociale. Putem afirma, deci, că potențialul exce-

*) Vezi : Revista economică (supliment), nr. 3, 1985

dentar (atît ca nivel, cît şi ca durată de utilizare) depinde de amplitudinea şi frecvenţa variaţiei preţurilor resurselor procurate, ca şi de elasticitatea substituirii factorilor implicaţi în realizarea unor output-uri necesare în mediul exterior unităţii economice ;

b) modificarea cantitativă şi calitativă a output-urilor necesare în mediul exterior reprezintă o variabilă aleatorie ce nu poate fi prevăzută cu precizie la nivelul sistemului economic. Acesta trebuie să ţină seama că, în cazul păstrării în orice moment a unui anumit grad de flexibilitate, se poate ajunge uneori fie la subutilizarea temporară a potenţialului său, fie la imposibilitatea de a satisface în totalitate nevoile social-economice.

Frecvent, sistemul economic este interesat în cercetarea flexibilităţii cînd apar variaţii ale nevoii social-economice, la care nu poate să răspundă corespunzător. Dacă scopul major este satisfacerea nevoilor din mediul exterior, iar cererea este mai mare decît oferta, atunci echilibrarea acestora este mai importantă decît gradul de utilizare a potenţialului, ceea ce se traduce direct printr-o curbă a costului total, asimetrică în comparaţie cu potenţialul optim (P_0), ca în graficul de mai jos.

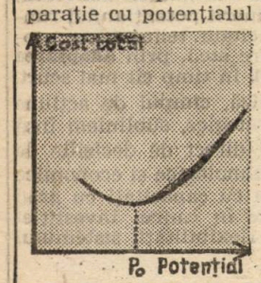

Output-urile curente pot acoperi cererea medie şi o anumită fracţiune din abaterea peste această medie, doar pe o anumită perioadă. Flexibilitatea se poate formaliza în acest caz utilizînd funcţiile costurilor. De exemplu, în cazul legăturii între costul de producţie şi capacitate, funcţia de regresie are forma :

$$C = aX^2 + bX + c,$$

unde C reprezintă costul total, iar X — nivelul capacităţii. Costul unitar mediu realizat este $M = C/X$, iar în raport cu funcţia de regresie de mai sus :

$$M = aX + b + c/X.$$

Dacă se admite că pentru nivelul optim al costurilor se realizează output-ul X_m, derivata secundară este

$$d^2M/dX = 2c/X^3 = 2a/X_m$$

şi variaţia costului mediu în jurul minimului este mai scăzută cu cît a este mai mic, iar 1/a îl putem considera ca o măsură a flexibilităţii în acest caz.

Extinderea noţiunii de gestiune a stocurilor

POSIBILITĂŢILE limitate de substituire pe termen scurt a factorilor, în faţa oscilaţiilor cererii, determină sistemul economic să accepte fie stocarea de resurse, fie un potenţial excedentar. Singurele variabile de decizie, în acest caz, rămîn nivelul output-urilor de realizat şi nivelul stocurilor. Se poate presupune, de exemplu, modelul de minimizare a costului în ipoteza cînd costul total C poate fi scris astfel : $C = f(Pt) + CiIt$, cu Ci reprezentînd costul de stocare, It — cantitatea de stocuri, iar Pt — output-urile normale la capacitate optimă.

Folosind notaţiile următoare, putem exprima f(Pt) : Cr — capacitate optimă ; CR — cost mediu pentru capacitatea optimă; Co — costul pentru o capacitate excedentară.

Astfel, $f(Pt) = CR \times Pt$, dacă output-urile Pt se obţin pe o capacitate suboptim şi $f(Pt) = CR \times Cr + Co(Pt - Cr)$, dacă output-urile Pt se obţin pe o capacitate excedentară.

Crescînd stocurile, se poate evita costul suplimentar (Co—CR), dacă există o capacitate care funcţionează normal. Stocul este rentabil pe o perioadă dată pentru valori minime ale raportului (Co—CR)/Cr în caz contrar apar probleme de imobilizare a resurselor financiare, concretizate în stocuri. Ca răspuns la o cerere aleatorie, potenţialul excedentar pe o perioadă scurtă realizează o flexibilitate conjuncturală, în ipoteza unei cereri mereu sporite, pe un orizont mare de timp. În acest caz se are în vedere, în primul rînd, ciclul de viaţă al output-urilor realizate, flexibilitatea operaţională fiind justificată, în prima fază a duratei de viaţă, printr-o recunoaştere a locului produsului în cadrul cererii totale şi aprecierea perspectivelor creşterii pe termen lung. Flexibilitatea judecată în raport cu potenţialul excedentar se va reduce progresiv în măsura în care output-urile „se maturizează", adică sporeşte consumul acestora în mediul exterior, iar capacitatea excedentară dispare.

Dimpotrivă, cînd perspectivele sînt de „îmbătrînire" a output-urilor, flexibilitatea operaţională se obţine tocmai prin modularea factorilor variabili şi o subutilizare a potenţialului.

Cercetarea flexibilităţii prin prisma excedentului de potenţial se loveşte de două serii de restricţii :

— de ordin tehnic, foarte variate, în funcţie de domeniul de acţiune al sistemului economic respectiv — şi

— de ordin economic.

● LIMITELE TEHNICE

LA O PRIVIRE sumară, impactul progresului tehnic ar conduce la o creştere cvasicontinuă a capacităţilor. În numeroase cazuri opţiunea pentru o capacitate excedentară conduce la o investiţie permanentă, care reduce drastic rentabilitatea în cazul cererii pentru output-uri ce nu înregistrează o creştere puternică în aceeaşi perioadă.

Problema este şi mai dificilă atunci cînd costurile subutilizării capacităţii sînt ridicate. Sînt activităţi (ca fabricarea cimentului) a căror flexibilitate tehnică este destul de redusă, iar creşterea dimensiunilor capacităţii este ineficientă atît din punct de vedere al input-urilor necesare (materiale, energie), cît şi al output-urilor (cele de natură ecologică fiind în ultimul timp tot mai des puse în discuţie). Sînt, de asemenea, domenii în care este dificil de stabilit care vor fi randamentele capacităţii în viitor, datorită structurii complexe a acesteia şi gradului de întreţinere foarte dificil de realizat la un nivel prestabilit.

● LIMITELE ECONOMICE

CERCETAREA flexibilităţii din punctul de vedere al potenţialului excedentar nu este întotdeauna compatibilă cu alte obiective ale flexibilităţii sau cu cele de rentabilitate.

Prima incompatibilitate decurge din nivelul alocării investiţiilor. Limita resurselor financiare disponibile poate fi atinsă, fără ca sistemul să fi reuşit să-şi mărească în măsura dorită gradul de flexibilitate. Apare astfel un conflict între obiectivul flexibilităţii şi cel al eficienţei economice a investiţiilor şi mai departe a output-urilor realizate. De asemenea, „preţul plătit" pentru un anumit nivel al flexibilităţii depinde direct de relaţia existentă între costul mediu şi rata de utilizare a capacităţii (ponderea costurilor convenţional constante în totalul costurilor).

„Conflictul" flexibilitate-rentabilitate apare deci în raport cu ponderea costurilor suplimentare implicate. În condiţiile în care se doreşte creşterea flexibilităţii, sistemul ar trebui să-şi sporească potenţialul din punct de vedere calitativ, în aşa fel încît să răspundă optim oricăror cereri apărute în mediul exterior sau oricăror restricţii la nivelul input-urilor. Acest lucru se va traduce în final prin creşterea ponderii costurilor suplimentare, ceea ce va conduce mai departe la reducerea temporară a rentabilităţii, sistemul economic — respectiv subsistemul de decizie — trebuind să aleagă între o flexibilitate operaţională a activităţii sale sau o rentabilitate momentană mai mare. În cazul în care se doreşte o creştere a flexibilităţii operaţionale, pot apărea probleme legate de potenţialul excedentar, determinat de o reducere (temporară) a cererii de output-uri.

Cooperarea cu alte sisteme

O BUNĂ PARTE a potenţialului existent într-un sistem economic (în special capacitatea de producţie, concretizată în maşini, utilaje, instalaţii etc.) este destinat să servească o lungă perioadă de timp unor anumite nevoi social-economice. De aceea se pune problema supleţei de combinare a factorilor, pentru a asigura o anumită flexibilitate pe o perioadă mare de timp. În condiţiile în care mediul evoluează continuu, iar impactul progresului tehnic se face tot mai mult simţit, modernizarea potenţialului, restructurarea acestuia pun probleme deosebite cînd, de exemplu, capacitatea tehnică de producţie are o durată normată de serviciu de ordinul a 10—15 ani, iar progresul tehnic (atît la nivel de capacitate, cît şi la nivel de output-uri necesare) ar necesita schimbarea structurii fondurilor fixe la o perioadă cu mult mai mică (cazul industriei electronice este concludent).

Una din soluţiile de creştere a flexibilităţii este în acest caz **sporirea cooperărilor,** cu efect asupra naturii output-urilor şi input-urilor. Ea presupune o specializare în timp a sistemului, care concomitent reduce flexibilitatea, prin interdependenţele crescute cu alte sisteme. Dacă într-o perioadă de timp, într-un sistem economic (întreprindere, secţie de producţie, atelier etc.) s-a redus gradul de flexibilitate, aceasta face — prin propagare — să scadă şi flexibilitatea celorlalte sisteme cu care cooperează, a spaţiului economic în general, problemă ce se poate rezolva printr-un cadru stimulativ de contracte de cooperare, în care să se aplice efectiv penalizări celor care nu-şi realizează clauzele contractuale.

Mihail DIMITRIU
Institutul de economie socialistă

Rolul criteriilor de optimizare în procesul dezvoltării intensive a economiei

INTRODUCEREA şi generalizarea progresului tehnic, a metodelor moderne de analiză şi control al calităţii, asimilarea de noi produse şi modernizarea celor aflate în fabricaţie, în vederea îmbunătăţirii parametrilor funcţionali tehnici ai acestora la nivel şi chiar peste nivelul celor mai bune produse similare realizate pe plan mondial — prevederi şi sarcini de stringentă actualitate cuprinse în mod expres în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. — pun într-o lumină nouă valoarea şi funcţionalitatea normelor, a competenţei profesionale şi a comportamentului socio-uman.

În acest sens, Directivele Congresului al XIII-lea surprind şi relevă necesitatea de a se acorda o atenţie deosebită ridicării nivelului de pregătire profesională a tuturor oamenilor muncii, perfecţionării, organizării producţiei şi a normelor de muncă, asigurării unui raport corespunzător între munca productivă şi cea de administraţie, întăririi ordinii şi disciplinei în toate unităţile.

În acest amplu efort de perfecţionare a sistemului de relaţii şi norme sociale, de afirmare pe trepte superioare a motivării valorice a muncii, a conduitelor şi performanţelor umane, un loc primordial revine cercetării fundamentale şi aplicative, inclusiv în sfera ştiinţelor sociale. În fapt, cerinţele şi exigenţele ce revin ştiinţelor în general şi cu deosebire celor sociale şi politice — ca expresie a unicităţii lor, de forţe nemijlocite ale progresului — reafirmate în Directivele Congresului al XIII-lea, vizînd fundamentarea căilor şi metodelor de creştere a productivităţii muncii, de amplificare a creaţiei conştiente a maselor, de participare tot mai activă a acestora la dezbaterea şi rezolvarea problemelor economico-sociale ale ţării, au devenit componente fundamentale ale strategiei dezvoltării intensive, accelerate. Asemenea incidenţe noi exercită un rol catalizator pentru practica activităţii de conducere a vieţii economice şi sociale.

În concepţia P.C.R., a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, activitatea ideologică trebuie să studieze noile probleme care apar în sistemul de repartiţie şi de muncă, în înfăptuirea principiilor eticii şi echităţii socialiste, în realizarea raportului optim între veniturile mari şi mici. Societatea noastră, după cum este cunoscut, asigură o repartiţie echitabilă între toţi oamenii muncii în raport de activitatea depusă şi, în acelaşi timp, creşterea continuă a cointeresării materiale, ţinînd seama de diviziunea muncii, de contribuţia pe care fiecare categorie sau om al muncii o aduce la dezvoltarea socială a ţării.

Ca răspuns şi directă angajare în realizarea unor asemenea obiective considerăm că un factor important, esenţial este **determinarea valorică, ştiinţifică a normelor şi studiul asimilării lor rapide.**

Beneficiind de calitatea şi funcţionalitatea sistemului nostru democratic, unic în felul său, de aportul competent, revoluţionar al oamenilor muncii, de participarea lor directă la elaborarea deciziilor — poporul, prin reprezentanţii săi aleşi în forumurile democratice de conducere a vieţii sociale, dezbate şi adoptă cele mai importante acte normative de perfecţionare a conducerii societăţii pe multiple planuri. Semnificativ în acest sens este şi faptul că Marea Adunare Naţională în sesiunea sa din decembrie 1984 a dezbătut şi aprobat **legea tipizării** şi **standardizării** produselor, construcţiilor şi tehnologiilor, **normarea tehnică** a consumurilor materiale şi energetice ; ridicarea calităţii şi nivelului tehnic al produselor.

Această acţiune ştiinţific-democratică a pus un accent deosebit pe criteriile de **funcţionalitate, fiabilitate** şi de **performanţă,** a legitimizat necesitatea realizării de produse cu consumuri reduse de materii prime, materiale, combustibili şi energie — măsuri legislative de care depinde însuşi progresul neîntrerupt al societăţii noastre. Legile şi actele normative, măsurile şi hotărîrile aprobate, întemeiate pe o deplină unanimitate şi unitate de voinţă şi acţiune, se înscriu în politica consecvent-revoluţionară a partidului şi statului nostru, de ridicare continuă a eficienţei întregii activităţi economico-sociale.

Se consacră astfel într-un mod original, pentru prima dată în ţara noastră, prin autoritatea şi valoarea actului de drept, unitatea indisolubilă dintre scop şi program, dintre motivarea şi finalitatea legii, a normelor consacrate juridic — fapt social normativ care contribuie esenţial la asigurarea condiţiilor de dezvoltare intensivă, accelerată a economiei naţionale — corespunzător hotărîrilor Congresului partidului.

Semnificaţia normării, în acest sens, asociază rolul cadrului juridic cu determinarea pe baze ştiinţifice, tehnico-economice riguroase a activităţilor la scară naţională, care să permită realizarea practică a prevederilor legii.

În acest proces dialectic de fundamentare ştiinţifică şi democratică a **economicului, politicului şi juridicului,** exegeza amănunţită a normativului — ca factor deosebit în creşterea eficienţei, productivităţii, implicit a responsabilităţii muncii depuse, este necesar să pornească de la constatarea că **normele** sînt nu numai prescripţii (obligaţii ori permisiuni) la o acţiune, indicaţii privind realizarea „lucrului bine făcut", dar şi **procese sociale** autonome, **funcţii** ale acţiunii.

În această calitate norma ne apare mai distinct ca regulă, ca model şi operaţie ; sau ca o **serie ordonată de operaţii de efectuat,** exprimate prin judecăţi de valoare ce conţin o cantitate determinată de informaţie — ce trebuie temeinic ştiută şi manipulată de către subiectul executor (al acţiunii) — referitoare la acţiune sau obiect. Norma se circumscrie, astfel, ca mod de desfăşurare a unei acţiuni în vederea atingerii scopului preconizat fie pe planul practicii, fie pe plan teoretic.

Înţeleasă ca proces, **norma reprezintă, aşadar, o modalitate de coordonare şi de desfăşurare a acţiunilor umane (individuale-colective) şi de conştientizare a intereselor generale ale muncii fiecăruia dintre subiecţii participanţi.** În acest fel, prescripţiile, regulile, metodele şi îndeosebi măsurile preconizate sînt riguros şi cuprinzător corelate, interdependente cu progresele în ştiinţă şi tehnologia contemporană, cu mutaţiile produse în viaţa economică şi socială — contribuind direct la perfecţionarea activităţii de producţie, de normare corectă şi reală a muncii, inclusiv de stimulare a acestora în funcţie de noile cerinţe ale progresului şi civilizaţiei socialiste. Aplicarea acestora permite unităţilor direct productive ş.a. să promoveze şi să susţină măsuri şi acţiuni controlabile şi măsurabile adecvate ce se impun din această perspectivă ; ridică şi amplifică valoarea etică şi politică a responsabilităţii, disciplinei, ordinii, a drepturilor şi obligaţiilor individuale — care adesea sînt reduse ori înţelese numai la nivelul comun, al „bunului simţ".

Normarea, standardizarea şi tipizarea produselor răspund necesităţii sociale obiective, se instituie ca modalităţi subiective de acţiune creatoare, implică proceduri, acte şi acţiuni statale, organizaţionale menite să afirme mai cert şi sigur finalitatea inventivităţii, a creativităţii oamenilor muncii. Aceasta determină creşterea aportului individual şi colectiv în reuşita efortului depus, în aprecierea echitabilă şi etică —, în evidenţierea şi stimularea publică a celor care muncesc foarte bine şi corect.

Normele — în condiţiile actuale de ample acţiuni transformatoare, ce reliefează continuitatea şi ascendenţa procesului nostru revoluţionar — sînt elemente dinamice şi valorice ale intensităţii dezvoltării, ele dobîndesc un rol nou, tot mai important în statuarea calităţii performanţelor, cotele lor fiind într-o continuă creştere. De altfel, dintre obiectivele fundamentale ale planului cincinal 1986—1990, care preconizează orientări şi sarcini exprese în toate domeniile vieţii sociale, rezultă necesitatea imperioasă de a asigura şi dezvolta un amplu şi prolific efort teoretic şi acţiuni convergente practice care să ridice şi să impună la un nivel de **valori sociale active şi finalizatoare : legea, norma, tipizarea** şi **standardizarea, economicitatea** şi **calitatea.**

Acest demers ştiinţific — teoretic şi practic — are ca scop tocmai afirmarea eficacităţii muncii sociale şi a normativităţii sale, astfel încît determinarea muncii (individuale şi colective) să nu se rezume la o apreciere îngust economică, la un act pur administrativ de rutină, de obişnuinţă,

dr. Ion PIETRARU

(Continuare în pag. 26)

Poziția neokeynesiștilor față de teoria avantajelor relative din comerțul internațional (III)

ÎN VIZIUNEA lui R. Harrod o bună politică economică trebuie să urmărească în egală măsură atît asigurarea deplinei folosiri a mîinii de lucru în interior, cît și o balanță echilibrată a plăților externe, dată fiind frecvența și amploarea dezechilibrelor economice din țările capitaliste în epoca noastră. Asigurarea echilibrului economic pe plan intern presupune, după părerea lui R. Harrod, egalitatea între cererea efectivă totală de mărfuri (Yd) și oferta potențială de mărfuri (Ys), care s-ar obține în condițiile deplinei utilizări a capacităților de producție și a mîinii de lucru existente. Asigurarea balanței echilibrate a plăților externe presupune egalitatea între totalul exporturilor unei țări (E) și suma importurilor de bunuri de consum (iY) și a bunurilor de capital (Z). Referindu-se la încălcarea celor două egalități în practică (Yd=Ys și E=(iY)+Z), R. Harrod apreciază că „n-ar trebui să numim dezechilibrul plăților externe și dezechilibrul dintre acumulări și investiții ca fiind două feluri de dezechilibre, deoarece ele sînt indisolubil legate între ele și reprezintă imaginea reflectată a fiecăreia în cealaltă".

Din această interconditionare pot să rezulte, potrivit părerii lui R. Harrod, patru feluri de dezechilibre [15]) și anume : șomaj intern și surplus extern, exprimate cu ajutorul formulei Yd < Ys și iY+Z > E, propunînd ca remediu expansiunea economică, respectiv creditul ieftin și lucrările publice pentru a stimula investițiile și sporirea ocupării mîinii de lucru, inclusiv înclinația spre import ; presiuni inflaționiste pe plan intern și deficit extern, exprimate cu ajutorul formulei Yd > Ys și iY+Z > E, propunînd ca remediu deflația, respectiv reducerea investițiilor și sporirea înclinației spre economii pentru a asigura egalitatea între cererea efectivă și oferta potențială (Yd=Ys), însoțite de creșterea exporturilor ; situația cea mai dificilă constă în prezența simultană a șomajului intern și a deficitului extern, exprimate cu ajutorul formulei Yd < Ys și iY+Z > E, propunînd ca remediu scăderea retribuției factorilor de producție (îndeosebi a salariilor), ceea ce ar permite creșterea exporturilor și reducerea importurilor, ca urmare a reducerii prețurilor interne. Date fiind dificultățile legate îndeosebi de reducerea directă a salariilor, R. Harrod preconizează metoda devalorizării banilor întrucît „Aceasta asigură reducerea largă și uniformă a veniturilor reale. În măsura în care retribuțiile în bani ale factorilor au devenit prea mari în raport cu nivelul prețului mondial — scrie R. Harrod —, se sugerează că adaptarea logică și potrivită o constituie modificarea ratei la care se schimbă moneda internă cu monedele din restul lumii. Se poate obiecta că aceasta este o manevră vătămătoare care urmărește să evite rezistența celor în cauză deoarece le-au fost reduse retribuțiile. Chiar dacă așa stau lucrurile, măsura pare să fie justificată întrucît este mai bine pentru toți să accepte o anumită reducere a plății decît să existe șomaj în continuare... Trebuie observat că, în situația la care ne referim acum — conchide R. Harrod —, în care retribuția în bani este prea mare în raport cu eficiența producției din țară, nu există nici un alt mod pentru a asigura deplina folosire a mîinii de lucru decît înfăptuirea unei reduceri a retribuției reale" [16]). Ultima formă de dezechilibru examinată se referă la situația în care presiunea inflaționistă internă este însoțită de o balanță externă favorabilă, exprimată cu ajutorul formulei Yd > Ys și iY+Z < E, propunînd ca remediu fie o reevaluare a monedei respective, sporindu-i puterea de cumpărare în raport cu monedele străine, fie o sporire a retribuției factorilor.

După cum se poate observa, dezechilibrele semnalate de R. Harrod sînt prin natura lor dezechilibre care decurg din funcționarea necontrolată a sistemului economic capitalist la scară națională și internațională, iar remediile propuse constituie o combinație a concepției burgheze tradiționale despre adaptarea automată a capitalismului la schimbările care intervin în funcționarea lui, cu concepția keynesistă despre intervenția statului pentru a declanșa sau întări aceste adaptări atunci cînd ele nu se produc în mod spontan. Din concepția burgheză tradițională a fost preluată îndeosebi ideea corectării unor dezechilibre economice prin oscilația prețurilor mărfurilor și modificarea cursului schimburilor externe, iar din concepția burgheză mai nouă, keynesistă, a fost preluată îndeosebi ideea folosirii politicii fiscale pentru influențarea volumului investițiilor și gradul ocupării mîinii de lucru pe plan intern, precum și a volumului exportului pe plan extern. Astfel, referindu-se la primul tip de dezechilibru menționat mai sus (șomaj intern și balanță externă activă) și la remediul corespunzător, întîlnit, între altele, în politica nordamericană de stimulare a activității economice interne („New Deal"), R. Harrod apreciază că „Acest corectiv era în parte în conformitate cu gîndirea clasică și în parte contrar ei. Potrivit gîndirii clasice se aștepta ca fluxul de aur spre țara dată, datorat balanței (de plăți externe — n.ns.) favorabile, să exercite un efect inflaționist (de sporire a mijloacelor de circulație — n.ns.) în interiorul țării. Adepții extremiști (ai acestui punct de vedere — n.ns.) puteau să susțină că simplul flux (spre interior al aurului — n.ns.) ar fi de ajuns pentru ca să producă o inflație suficientă care să corecteze balanța (externă — n.ns.) favorabilă, dar ar fi pe deplin în concordanță cu doctrina clasică ulterioară să presupunem că sistemul bancar trebuie să contribuie în mod activ la determinarea unei

FIȘE

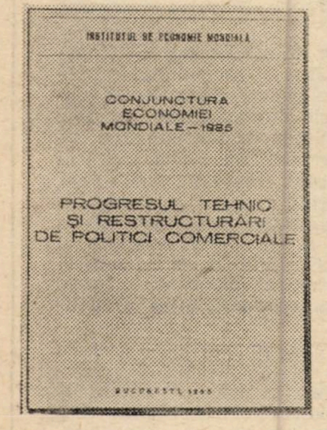

● *Numărul din acest an al publicației* „CONJUNCTURA ECONOMIEI MONDIALE", — *publicație editată de* Institutul de economie mondială *din cadrul* Institutului Central de Cercetări Economice *(a 33-a apariție de-a lungul anilor), este consacrat unei probleme de certă actualitate a economiei mondiale: influența progresului tehnic asupra politicilor comerciale internaționale. Analiza acestei problematici, deosebit de complexe și contradictorii, completează capitole prezente în mod tradițional în cadrul lucrării, cum ar fi analiza conjuncturii mondiale pe anul 1984 și unele prognoze avînd drept orizont de timp anul 1985. Din punct de vedere al alcătuirii, volumul cuprinde patru secțiuni. Prima se referă la evoluția conjuncturii economice internaționale în 1984 și estimări pentru 1985 cu detalieri pe principalele zone și țări, precum și la nivelul principalelor piețe internaționale de mărfuri (industria constructoare de mașini, combustibili, produse primare industriale, produse agroalimentare ș.a.). Următoarele două secțiuni cuprind sinteze asupra unor tendințe majore manifestate în economia mondială (mutațiile survenite în structurile și politicile economice promovate de unele state și evoluțiile constatate la nivelul structurilor economiilor naționale), pentru ca partea finală să fie consacrată schimbărilor previzibile pe piața internațională a energiei și a materiilor prime.*

Venituri

● *Aplicarea metodelor de stimulare a personalului prin dimensionarea retribuțiilor în mod strict față de performanțele individuale, precum și competențele acordate întreprinderilor în dimensionarea fondului de retribuire nu constituie o soluție cu valabilitate necondiționată, opinează* I.R. Gabor *și* G. Kövari *în articolul* „Keresetszabalyozas es munkahelyi ösztönzes — kiserlet egy tevhit elaszlotasara *(Controlul cîștigurilor și al stimulentelor — o încercare de înlăturare a unor credințe false) publicat în numărul din iunie 1985 al revistei* KÖZGAZDASAGI SZEMLE. *Astfel, sub aspect teoretic, se dovedește că corelația între creșterea la nivel macroeconomic a veniturilor reale și nominale și modul amintit de dimensionare a retribuțiilor la nivel de întreprindere funcționează greoi, cu numeroase discontinuități. Cu alte cuvinte, apreciază autorul, acest sistem de cointeresare materială nu contribuie în măsură su-*

sporiri a banilor de hîrtie şi a depozitelor bancare în conformitate cu sporirea aurului. Gîndirea mai modernă (keynesistă – n.ns.) arată că nici această măsură n-ar putea să determine în mod neapărat o suficientă sporire a activităţii economice interne (reflation în original – n.ns.) ; creditul ieftin n-ar putea să stimuleze activitatea îndeajuns pentru a restabili deplina folosire a mîinii de lucru şi a face ca importul să sporească în aşa măsură încît să egaleze exportul ; poţi aduce calul la apă, dar nu-l poţi obliga să şi bea – conchide R. Harrod, cu ajutorul unei metafore, pentru a sublinia limitele politicii bancare tradiţionale, de inspiraţie neoclasică.

În consecinţă – continuă autorul citat – s-a insistat asupra faptului că, în aceste condiţii, creditul ieftin ar trebui completat de lucrările publice care constituie un supliment direct la volumul investiţiilor (K). S-a susţinut, de asemenea, de către unii, care se îndoiau de faptul că lucrările publice folositoare ar fi avut o dimensiune suficientă, că investiţiile din anumite ramuri, care utilizau capitalul într-o proporţie mai mare, ar trebui să fie planificate dinainte şi grăbite sau extinse atunci cînd apar condiţiile la care se referă discuţia de faţă. Aceasta nu presupune neapărat «naţionalizarea» acelor industrii, dar cei care recomandau naţionalizarea puneau pe primul plan argumentul că autorităţile publice ar realiza pe această cale controlul asupra unei mari serii de investiţii" [17]).

Măsurile de intervenţie a statului pe care le are în vedere R. Harrod pentru remedierea simultană a dezechilibrelor interne şi externe ale economiei capitaliste contemporane stau sub semnul moderaţiei despre care vorbea şi J. M. Keynes atunci cînd critica formele excesive ale protecţionismului vamal, pentru a nu da naştere la represalii din partea altor ţări şi deci pentru a nu declanşa dezechilibre sporite provenind din exterior. „Aceste «remedii» pot însă să impună modificări – scria Harrod – atunci cînd luăm în considerare cerinţele bunei vecinătăţi" [18]).

Întrucît dezechilibrele în funcţionarea capitalismului se manifestă de regulă la scară mondială, R. Harrod consideră că măsurile adoptate la scară naţională pentru echilibrarea economiei trebuie să examineze nu numai efectele lor interne, ci şi implicaţiile lor externe, pentru a nu contribui la agravarea lor la scară mondială. Această grijă se impune îndeosebi în legătură cu ultimele două forme de dezechilibre menţionate mai înainte, respectiv cazul depresiunii interne însoţită de şomaj şi de deficitul balanţei de plăţi externe şi cazul inflaţiei interne însoţită de balanţa externă favorabilă, deoarece măsurile de reechilibrare la nivel naţional au consecinţe negative pe plan extern. Depăşirea depresiunii interne şi echilibrarea balanţei de plăţi externe presupun, arată autorul, un efort de sporire a exportului şi de reducere a importului ţării date, ceea ce ar dăuna însă altor ţări care au suferit, de asemenea, de pe urma depresiunii mondiale. Soluţiile care se impun în astfel de situaţii constau, după părerea lui Harrod, fie în aminarea măsurilor interne de echilibrare pînă în momentul în care începe atenuarea dezechilibrelor la scară mondială, fie în adoptarea unor măsuri concertate pe baza unui acord reciproc între ţările interesate, care să permită măsuri de uşurare a situaţiei pentru toate aceste ţări. [19]) Întrebarea firească în legătură cu această propunere este dacă ţările respective sînt dispuse sau nu să accepte aminarea însănătoşirii propriei situaţii de dragul îmbunătăţirii situaţiei mondiale, respectiv dacă ţările capitaliste reuşesc să ajungă la un acord reciproc acceptabil pentru ieşirea din dificultate. În ambele cazuri, răspunsul afirmativ este problematic, dacă ţinem seama de potenţialul inegal şi de raportul de forţe în continuă schimbare dintre ţările capitaliste, ceea ce îi obligă pe specialişti să depăşească explicaţia funcţională a dezechilibrelor interne şi externe ale economiilor capitaliste şi să cerceteze rădăcinile mai adînci, structurale şi de sistem, ale acestor dezechilibre, a căror rezolvare depăşeşte atît mecanismul forţelor spontane ale pieţei cît şi capacitatea de dirijare a economiei de către statele burgheze.

Incompatibilitatea mai mult sau mai puţin vizibilă dintre obiectivele urmărite de politica economică internă şi externă a ţărilor capitaliste privite în parte se regăseşte, pe plan doctrinar, în persistenţa unor contradicţii dintre liber-schimbism şi dirijism (protecţionism) de-a lungul mai multor generaţii de economişti burghezi proeminenţi ; ele sînt prezente şi în lucrările lui J. M. Keynes şi ale lui R. F. Harrod, după cum mărturiseşte acesta din urmă. „Am fost timp de o viaţă adept al liberului schimb şi continui să rămîn la fel – declară R. Harrod în 1967. Dar trebuie să se recunoască faptul că avantajele care se pot obţine din creşterea deplină (pe baza folosirii totale a capacităţilor de producţie şi a mîinii de lucru – n.ns.) depăşesc cu mult pe cele care sporesc marginal ca urmare a diviziunii internaţionale a muncii. Şovăiala lui Keynes, născut şi crescut în tradiţia liberului schimb, din timpul anilor treizeci, a constituit pentru mulţi un prilej de regret ; şi pentru mine a fost la fel, într-adevăr. Judecata care l-a influenţat atunci pe el seamănă cu cea care mă influenţează acum pe mine. Este adevărat că el urmărea să vindece marele rău al şomajului, care conta mult mai mult decît cîştigul marginal din liberul schimb, în timp ce eu sînt preocupat de realizarea (întregului – n.ns.) potenţial de creştere. Dar principiul este acelaşi". [20])

Mai pe scurt, deci, majoritatea covîrşitoare a neokeynesiştilor nu se pot elibera definitiv de influenţa teoriei burgheze tradiţionale despre comerţul internaţional, dar în acelaşi timp optează pentru măsuri dirijiste de stimulare a folosirii întregului potenţial de producţie, ceea ce presupune recurgerea la restricţii în relaţiile economice internaţionale, începînd cu limitarea importurilor şi stimularea exporturilor şi mergînd pînă la măsuri rigide, protecţioniste, denumite adeseori măsuri neomercantiliste, pe care le scuză adeseori prin pretextul că s-ar limita numai la perioade scurte.

Sultana SUTĂ-SELEJAN

15) Idem, p. 143-152
16) Idem, p. 151
17) Idem, p. 144-145
18) Idem, p. 152
19) Vezi idem, p. 167-169
20) Roy Harrod: Towards a New Economic Policy, New York, Augustus M. Kelley, Publishers, 1967, p. 61

---

ficientă la creşterea generală a veniturilor, ci oferă doar cadrul unei redistribuiri a acestora. Or, limitele în care are loc această distribuire se cer cunoscute şi planificate, ceea ce ar presupune – afirmă semnatarii articolelor – o îmbinare mai strînsă a instrumentelor de control şi planificare elaborate pe plan central, cu atribuţiile ce revin întreprinderilor, în acest domeniu.

Tehnologiile agricole şi starea mediului

● *Raportul privind mediul înconjurător elaborat sub egida* P.N.U.E. – „L'ETAT DE L'ENVIRONNMENT 1985" – *este consacrat în acest an analizei a două probleme vitale pentru dezvoltarea omenirii : influenţa tehnologiilor agricole asupra mediului natural şi relaţia populaţie-mediu. Referindu-se la primul aspect, raportul amintit subliniază că tehnologiile agricole promovate în epoca hidrocarburilor ieftine, alături de efectele pozitive remarcate într-o serie de ţări, îndeosebi prin creşterea şi diversificarea producţiei, au avut şi influenţe negative asupra mediului ambiant. Procesul de conştientizare a fost însă relativ lent, abia în ultima vreme formulîndu-se deschis problema costurilor ecologice ale diverselor sisteme de exploatare agricolă ; aceasta este şi cauza pentru care instrumentarul tehnico-economic de evaluare se află la un nivel încă rudimentar.*

Apare însă limpede că acest element nou – protecţia mediului – trebuie să acţioneze recursiv asupra tehnologiilor utilizate. Printre direcţiile fertile de investigaţie, raportul menţionează : gestiunea fitosanitară integrată, obţinerea de seminţe rezistente la salinitate sau la anumite maladii, care favorizează fixarea azotului pe cale biologică sau care măresc randamentul procesului de fotosinteză ş.a.

Impactul dezvoltării cu revoluţia informatică

● *În articolul* „Communications, Informatics and development" *publicat în numărul 1/1985 al revistei* „DEVELOPMENT" *cunoscutul om de ştiinţă* Mahdi Elmandjra *îşi propune să analizeze cîteva dintre aspectele cele mai semnificative ale raportului dintre noile tehnologii informatice şi procesul dezvoltării, conceput în sens larg. Prima constatare ce se impune – apreciază autorul – este aceea că revoluţia informatică nu este un panaceu şi că asemeni altor inovaţii majore creează o serie de probleme inedite concomitent cu soluţionarea unora cunoscute. Omenirea se află în prezent confruntată tocmai cu o asemenea dilemă : nici un proces de dezvoltare nu mai poate fi conceput fără informatizare, pe de o parte, iar pe de altă parte, asimilarea tehnologiilor informatice determină discontinuităţi în procesul dezvoltării şi afectează substanţial mediul socio-cultural din fiecare ţară, indiferent de nivelul de dezvoltare. Cu toate aceste obstacole, apreciază M.E., nimeni nu se va putea sustrage penetrării acestei revoluţii tehnologice. Problema este de atitudine – o receptare pasivă măreşte riscurile unei implementări tardive, în timp ce o asimilare activă, pe baza unei strategii judicioase, poate amplifica în mod substanţial efectele pozitive.*

FIŞE

Rolul criteriilor de optimizare în procesul dezvoltării intensive a economiei

(Urmare din pag. 23)

de adăugare sau completare de valori. Şi nici să se prezinte ca o pură aspiraţie, prezumţie ori aserţiune.

Constituit pe o relaţie social-politică complexă, acest proces sintetizează însăşi forma şi direcţia progresului individual şi social, iar liniile sale de forţă sînt interdependente cu condiţiile concrete, cu idealul, programul şi scopul propus, cu sensul devenirii umane şi sociale.

Pentru a înlesni înţelegerea şi aplicaţia mai exactă a acestui fenomen social deosebit de complex formulăm o serie de indicatori explicativi, caracteristici normativităţii :

a) **Practic** — constituirea normelor — ca proiect şi model al acţiunii derivă atît din necesitatea de a realiza un produs de calitate, eficient şi de performanţă, cît şi din nevoia de prevenire sau eliminare a situaţiilor de nerealizare sau de realizare parţială, incompletă a programelor şi scopurilor propuse. Procesul de perfecţionare a organizării muncii cuprins şi el în coordonatele normativităţii determină legic o dublă semnificaţie a muncii : una aparţinînd comportamentului condiţiei umane, iar alta privind disciplina tehnologică propriu-zisă. De altfel, prin marile lor disponibilităţi şi resurse creative, normele devin factorii cei mai importanţi ai ridicării productivităţii şi calităţii muncii.

b) În **plan teoretic** — integrat unor asemenea cerinţe, rezultă că dialectica elementelor ce compun un sistem de acţiune (variaţia şi relativa lor stabilitate) se regăsesc cu intensitate deosebită în normă, fie în calitatea sa de criteriu optim şi valoric, fie ca motivaţie şi finalitate a acţiunii. Norma devine astfel un factor decisiv (selectiv şi efectiv) în obţinerea unei înalte productivităţi, un mobil în stimularea procesului de afirmare a omului. Ea ajunge să guverneze cele mai concrete elemente ale conduitei umane, începînd cu problemele de gîndire şi practică economică (consumuri minime de energie pe unitate de venit ; sporirea valorii unitare a produselor ; înalte performanţe tehnologice ; reducerea cantităţii de materii prime şi energie încorporate pe unitate de produs finit şi toate celelalte exigenţe cunoscute), în întreprinderi şi instituţii pînă la acţiunile de invenţii, inovaţii specifice actului creativ atît de mult solicitat în societatea noastră.

c) **Aspectul real şi funcţional** al acestui raport, constanta lui rămîne între termenii ce exprimă în ultimă instanţă conduita practică şi contextul social-valoric al muncii — devenind posibile şi necesare programarea şi concretizarea multiplelor tipuri de relaţii structurale din perspectivă ; acţiune-creativitate ; aplicativ-fundamental ; lege-normă ; standardizare-tipizare ; proiectare-reproiectare, optim-valoric, pe care individul trebuie să le integreze în comportamentul său.

d) **În calitate de stimulator al conduitei umane, norma** dobîndeşte semnificaţia unui algoritm, a unui „prototip" comportamental valorizat desigur creator şi nu static. Aceasta este condiţionată însă de evitarea tendinţelor de preluare din „mers", fără discernămînt, fără o conştientizare adecvată a indicatorilor prescriptivi — pentru a nu transforma norma într-un cadru rigid, nefuncţional.

Un demers normativ, care nu este în concordanţă cu prevederile legii, cu actele normative în vigoare **coboară** norma pe o anumită curbă, pînă la nivelul unui „şablon", o restrînge şi chiar o „închide", fapt ce provoacă stări şi chiar efecte negative asupra conduitei deliberate, creatoare a individului.

Şi, dimpotrivă, atunci cînd norma este cunoscută, înţeleasă şi conştient interiorizată, valoarea ei creşte, se ridică la indicatori de certă performanţă socială.

Extinderea criteriilor şi consideraţiilor asupra normativităţii cu referiri la conduita oamenilor, la performanţele lor în procesul de muncă, devine operantă numai în condiţiile activării, dinamizării şi înaintării rolului conştiinţei în contextul activităţilor practice cotidiene sau a acelora cu caracter creativ atît de important în etapa ascensiunii intensive a societăţii noastre socialiste. Un factor de cea mai mare importanţă în creşterea valorii normei faţă de caracterul intensiv al dezvoltării îl reprezintă conţinutul revoluţionar al conştiinţei şi manifestarea sa cu precădere în planul răspunderilor şi împlinirilor profesionale.

e) Exprimînd o modalitate integrativ valorică a interlependenţei dintre obiectiv şi subiectiv în strategia dezvoltării sociale, ampla activitate politico-ideologică, cultural-educativă ca parte integrantă a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate impune cu prioritate permanenta conştientizare a legilor sociale, a normelor, ca cerinţă a conducerii ştiinţifice a societăţii.

În acest spirit este revelatoare precizarea cuprinsă în Raportul tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** la Congresul al XIII-lea, potrivit căreia : **„Înţelegerea şi aplicarea legilor economice generale trebuie să aibă ca scop perfecţionarea modului de producţie socialist, a forţelor şi relaţiilor de producţie şi sociale. Să acţionăm în mod conştient în aplicarea legilor economice înlăturînd voluntarismul, dar şi acţionarea de la sine a acestora... aplicarea noului mecanism al legilor economice generale nu trebuie să se desfăşoare la voia întîmplării, ci să fie condusă în mod conştient. În aceasta constă rolul conducător al partidului, al statului socialist."** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, Bucureşti, 1984, p. 28).

În aprecierea acestui fenomen social-uman, caracteristic stadiului actual de edificare a noii societăţi, considerăm că acţiunile educative întreprinse de către instituţiile de profil şi, în genere, de toate instituţiile de cultură, în formarea şi ridicarea conştiinţei socialiste trebuie să folosească şi să implice într-o mai mare măsură şi convergent toate formele şi acţiunile conştiinţei social-politice.

Ajunşi aici, putem formula teza că norma — ca esenţializare a sistemului de reguli, în serviciul societăţii, dar şi al formării personalităţii, se fixează şi se evidenţiază ca îndreptar specific, de factură proiectiv-valorică ce prescrie nu în primul rînd reguli de ordin restrictiv, interdictiv, ci mai cu seamă recomandări şi indicaţii cu caracter permisiv, stimulator, de natură să satisfacă aşteptările, nevoile sociale ca şi aspiraţiile individuale. Asemenea particularităţi conferă normei un rol prioritar de anticipare şi afirmare a unor comportamente umane dezirabile social. În asemenea împrejurări de sporire a responsabilităţii sub multiplele sale aspecte : profesional, politic, informaţional, etic, estetic etc., însăşi dimensiunea valorică, axiologică a normei devine mai pronunţată şi reflectă mai riguros temeiurile legice ale dezvoltării şi cu atît mai mult se afirmă, se manifestă valoarea ei.

În raport cu conduitele umane, normele au aşadar nu numai o determinare axiologică (exprimată impersonal prin idealuri, aspiraţii, trebuinţe, nevoi), ci şi o funcţie efectiv-practică (praxiologică-eficientă), ce materializează aspiraţiile şi indicaţiile în fapte, în acţiuni şi produse concrete. Mai precis, **normele sînt codificate în propoziţii prin care sînt desemnate valori.** Acestea, la rîndul lor, sînt recunoscute şi dobîndesc această virtute numai dacă se întemeiază pe o legitate socială ştiinţific demonstrată, dovedită şi răspund unei acţiuni şi finalităţi umane compatibile cu progresul social uman.

Acţiunea umană este în mod esenţial creatoare. Aceasta poate fi dovedită prin diversitatea de produse, rezultate, efecte, instituţii, influenţe noi, prin întreaga cultură şi civilizaţie, dar mai ales prin calitatea relaţiilor inter-umane adică prin norme comunicabile între oameni şi guvernînd comportamentul lor. Dar ceea ce este şi trebuie să finalizeze acţiunea, normele şi conduitele umane am regăsit în concepţia partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** care preciza **„Trebuie să pornim permanent de la principiul că în socialism nimeni nu poate trăi fără să muncească, pe seama muncii altuia. Fiecare cetăţean are datoria de onoare de a depune o activitate utilă în raport cu cerinţele societăţii şi cu pregătirea sa".** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, Bucureşti, 1984, p. 29—30.)

În condiţiile actuale, noua calitate a acţiunii şi conduitei umane trebuie firesc însoţită şi susţinută de prestigiul pe care îl conferă performanţa, ca atribut esenţial, potrivit căruia orice persoană specializată profesional, cu un anumit grad de competenţă, în virtutea funcţiei sale sociale are menirea şi responsabilitatea de a da măsura activităţii sale. Or, aceasta poate fi estimată tocmai pe baza unor norme menite să cuantifice aportul social şi individual cu un grad mai mare de autenticitate privind calitatea şi cantitatea muncii, fiabilitatea acţiunii sub raport valoric şi raţional. Mai concret, acţiunile organizatorice, administrative şi politice care au în vedere perfecţionarea contextului social al muncii este necesar să folosească procedee, metode adecvate, specifice, calitative, riguroase, la evaluarea cît mai exactă, fidelă a calităţii şi cantităţii muncii depuse, a importanţei sociale a muncii ; să releve deschis şi cert contribuţia pe care o reprezintă munca fiecăruia, calitatea şi eficienţa sa.

Deceniul O.N.U. pentru femei la ora bilanţului

ÎNTRE 15 şi 26 iulie 1985 va avea loc la Nairobi, capitala Kenyei, Conferinţa Mondială consacrată examinării şi evaluării rezultatelor Deceniului O.N.U. pentru femei, 1976—1985, desfăşurat sub deviza „Egalitate, Dezvoltare, Pace". În vederea acestui moment de bilanţ, pe plan internaţional au fost elaborate în ultima vreme o serie de studii care analizează progresele realizate şi dificultăţile întîmpinate în înfăptuirea Planului de acţiune adoptat, în urmă cu zece ani, de Organizaţia Internaţională a Muncii pentru ameliorarea condiţiei femeii în lume, în primul rînd a femeii muncitoare. Cu ocazia apropiatei conferinţe mondiale urmează să fie elaborat un program de acţiuni ulterioare, pînă la sfîrşitul acestui secol, menite să promoveze egalitatea pentru femeile care muncesc.

Egalitate, dezvoltare, pace

O EVALUARE a Deceniului O.N.U. pentru femei, întreprinsă chiar de Biroul Internaţional al Muncii [1]) şi prezentată în buletinul **Informations O.I.T.** (mai 1985), scoate în evidenţă anumite progrese pe calea realizării celor trei obiective ale sale : promovarea unei **egalităţi** veritabile între bărbaţi şi femei, asigurarea integrării depline a femeilor în procesul **dezvoltării,** ca participanţi şi beneficiari, şi întărirea contribuţiei femeilor la promovarea **păcii** mondiale.

Totuşi, ritmul progresului în aceste direcţii este lent şi inegal ; situaţia femeilor chiar s-a deteriorat în anumite privinţe în cursul deceniului analizat, indică raportul citat al B.I.T.

În ţările în curs de dezvoltare, circa două treimi din forţa de muncă feminină lucrează încă în **agricultură.** În acest sector, se arată în continuare în raport, sărăcia este gravă şi generalizată, iar situaţia femeilor s-a înrăutăţit în numeroase cazuri din cauza faptului că ele sînt din ce în ce mai mult private de pămînt, iar bărbaţii migrează spre oraşe pentru a căuta de lucru acolo.

Aşa cum notează însă un raport al O.N.U. pregătit în vederea apropiatei conferinţe de la Nairobi, o deosebire faţă de situaţia din trecut, în special în ţările în curs de dezvoltare, o reprezintă faptul că în prezent mai ales femeile şi anume cele foarte tinere sînt cele care migrează din mediul rural spre oraşe, deşi condiţiile în care sînt nevoiţi să trăiască în oraşe cei care au migrat din mediul rural sînt adeseori deosebit de precare.

Datele culese în mai multe ţări în curs de dezvoltare cu privire la utilizarea timpului diverşilor membri ai familiei conduc la aceeaşi concluzie cu cea a unui studiu făcut în 1979 în Coasta de Fildeş. Din studiul respectiv rezultă că dacă băieţii şi fetele între 10 şi 14 ani şi bărbaţii şi femeile între 15 şi 59 de ani îşi consacrau aproximativ aceleaşi timp agriculturii şi activităţilor conexe (ca de exemplu vînzarea de produse agricole, prelucrarea lor etc.), femeile aveau mai multe obligaţii decît bărbaţii deoarece ele efectuau cea mai mare parte a muncilor casnice. La vîrsta adultă volumul de muncă era dublu faţă de cel al bărbaţilor şi ele aveau la dispoziţie cu o oră mai puţin în medie, pentru odihnă sau recreere şi doar o treime din timpul pe care bărbaţii îl puteau consacra activităţilor sociale.

Ultimele două decenii au fost marcate de o creştere importantă a participării femeilor la activităţile **industriale.** Între 1960 şi 1980 totalul forţei de muncă mondiale (masculine şi feminine, în toate sectoarele) a crescut cu 38%, în timp ce creşterea forţei de muncă feminine totale a fost superioară (39%). Comparativ cu aceste cifre, efectivul femeilor angajate în industrie [2]) a crescut cu 104%, adică mai mult decît dublu, în timp ce numărul bărbaţilor nu a sporit decît cu 70%. Aproximativ 2/3 din creşterea netă a forţei de muncă industriale feminine a fost înregistrată în ţările în curs de dezvoltare, în principal din Asia. Tabelul de mai jos indică proporţia femeilor în totalul forţei de muncă în cele trei sectoare principale ale economiei, în anii 1960, 1970 şi 1980, pe regiuni şi categorii de ţări.

În timp ce ponderea industriei în ocuparea forţei de muncă feminine totale stagnează în ţările dezvoltate şi chiar regresează în cele mai dezvoltate dintre ele, contribuţia industriei în ocuparea forţei de muncă feminine a progresat rapid în ţările în curs de dezvoltare, în special din Asia şi Africa. Una din cauze este şi aceea că multe dintre activităţile industriale executate în trecut de femei în ţările dezvoltate sînt transferate către ţările în curs de dezvoltare.

Deşi locurile de muncă din sectorul industrial ameliorează nivelul de trai al femeilor, ca şi independenţa personală şi poziţia lor în cadrul comunităţii, avantajele materiale pe care le dobîndesc acestea tind să se micşoreze datorită discriminărilor la care sînt supuse şi care reduc cîştigurile feminine.

În ţările occidentale industrializate, aproape două treimi din forţa de muncă feminină este ocupată în sectorul **serviciilor** (proporţia respectivă ajungînd la 78% în America de Nord), un sfert lucrează în industrie şi mai puţin de o zecime în agricultură. În ţările socialiste europene, circa 20% din totalul forţei de muncă feminine este ocupată în agricultură, restul revenind industriei şi serviciilor.

Deşi femeile au pătruns în unele meserii în trecut dominate de bărbaţi, locurile de muncă pe care majoritatea reuşesc să le obţină continuă totuşi să se situeze — în ţările nesocialiste, chiar şi în unele din cele mai dezvoltate dintre ele — în sfera unor profesiuni tipic „feminine", care presupun un grad redus de specializare, se bucură de o consideraţie socială redusă şi sînt prost retribuite.

Discriminarea femeilor se manifestă şi în ceea ce priveşte şansele de promovare în muncă. În ţările occidentale industrializate un sfert din forţa de muncă feminină este ocupată în activităţi de birou, dar maximum 8% dintre femei ocupă posturi de răspundere. O tendinţă de schimbare pare totuşi să-şi facă loc şi în acest domeniu. Astfel, în Marea Britanie ponderea femeilor aflate în posturi de răspundere în industria textilă — o ramură în care în mod tradiţional forţa de muncă feminină este preponderentă — a crescut de la 1,8% în 1971 la 5,2% în 1978.

Deşi legislaţia privitoare la combaterea discriminării în angajarea forţei de muncă feminine se extinde în lume, exercitînd o anumită influenţă, ea rămîne în mod manifest insuficientă, constată raportul citat al B.I.T. Noţiunile de muncă pentru bărbaţi şi muncă pentru femei, profund înrădăcinate în conştiinţa socială, nu pot fi înlăturate doar printr-un text legislativ. Atîta timp cît contribuţia economică a femeilor nu va fi recunoscută cum se cuvine în societate, iar atitudinile — inclusiv propria atitudine — privind rolul femeilor în societate nu se vor modifica, acestea nu vor putea spera să obţină deplina egalitate cu bărbaţii, se remarcă în raport.

Una din temele care revin constant în raportul B.I.T. este rolul pe care trebuie să-l joace femeile în lupta pentru ameliorarea poziţiei lor în societate.

La nivel individual, raportul estimează că femeile trebuie să recuze conceptul secular de „muncă feminină" pe care îl perpetuează prejudecăţile inerente unei anumite structuri sociale. Încă înainte de a intra în viaţa activă, femeile sînt orientate spre o pregătire care le conduce la ocupaţii „feminine" tradiţionale şi le îndepărtează de căile conducînd la ocupaţii „masculine" mai specializate, presupunînd o responsabilitate sporită şi mai bine retribuite.

Cel mai eficace instrument este considerat însă a fi acţiunea colectivă. Participarea efectivă a femeilor la procesul de adoptare a deciziilor apare a fi unul din cele mai bune mijloace pentru a asigura luarea în considerare a intereselor specifice ale femeilor. În acest scop raportul recomandă creşterea proporţiei femeilor în organele de conducere, la diverse eşaloane.

În prezent însă, aşa cum arătam, în ciuda adoptării unor legi privind nediscriminarea, tratamentul inegal, în defavoarea femeilor, din punctul de vedere al accesibilităţii anumitor profesii şi nivelului retribuţiei, continuă să fie o realitate nu numai în numeroase ţări

[1]) L'égalité de chances et de traitement entre les hommes et les femmes, BIT, Genève, 1985

[2]) În sfera noţiunii de industrie sînt cuprinse aici atît industria extractivă cît şi cea prelucrătoare, precum şi sectoarele de apă, gaz, electricitate şi construcţiile

Proporția femeilor în totalul forței de muncă, pe sectoare, grupuri de țări și regiuni, 1960, 1970 și 1980

— în % —

Regiunea sau grupul de țări	1960				1970				1980			
	T	Agr.	Ind.	Serv.	T	Agr.	Ind.	Serv.	T	Agr.	Ind.	Serv.
Total mondial	34,5	38,3	24,3	34,1	35,1	37,4	27,3	37,4	34,8	37,0	27,8	37,8
Țări dezvoltate	38,1	46,1	26,7	42,6	39,7	44,4	28,8	47,2	40,2	43,3	29,2	48,7
Țări în curs de dezvoltare	32,7	36,7	21,0	32,1	32,9	36,5	25,7	25,9	32,4	36,4	26,5	26,9
America de Nord	32,0	10,2	20,9	41,8	36,5	10,8	22,4	46,1	38,1	11,4	23,4	47,3
Europa occidentală	30,1	26,8	22,2	40,7	32,1	28,0	22,4	42,6	33,3	28,5	23,0	43,9
Europa de Est și U.R.S.S.	48,1	56,5	36,3	47,4	48,1	51,5	38,3	56,0	47,0	49,6	36,9	57,0
Japonia	38,8	51,3	26,4	37,6	39,1	52,8	29,7	40,4	40,3	53,7	31,6	42,9
Africa (în curs de dezvoltare)	32,9	35,1	17,2	28,9	32,7	34,8	19,7	31,5	32,0	34,4	19,7	31,6
America Latină și Caraibe	18,9	9,4	16,9	34,3	21,2	8,1	16,7	38,4	23,0	9,3	15,8	38,8
Asia (în curs de dezvoltare)	34,1	38,8	22,0	19,3	34,2	38,7	27,6	21,8	33,6	38,5	28,8	23,2
China	38,4	45,0	20,0	16,3	37,9	34,8	28,7	20,5	37,6	44,1	30,6	22,7
India	31,3	35,4	24,6	15,8	32,6	37,9	26,1	16,2	31,7	37,7	27,1	17,4

Sursa : Date furnizate de Biroul de statistică al Biroului Internațional al Muncii

Note : T = efectiv total de forță de muncă ; Agr. = agricultură, silvicultură, vînătoare ; pescuit ; Ind. = industrie, include : industria extractivă, industria prelucrătoare, servicii publice și construcții ; Serv. = servicii.

în curs de dezvoltare, dar chiar și în unele țări occidentale dezvoltate.

Asigurarea unei veritabile egalități și în general reconsiderarea statutului femeii în societățile în care mai persistă discriminări se impun cu atît mai mult cu cît, dacă în ultimul deceniu forța de muncă a sporit în medie în lume cu 10 milioane de femei pe an, ajungînd la 675 milioane în 1985, în perioada care a mai rămas din acest secol sporul mediu anual în expresie absolută va fi de 13 milioane.

Afirmarea plenară a femeii în viața economică și social-politică a României

PRINTRE marile inițiative și deschideri istorice întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu atît în planul teoriei cît și în acela al practicii revoluționare figurează și schimbarea statutului social-politic al femeii, componentă intrinsecă a relațiilor noi, socialiste, definitorie pentru opțiunile programatice ale edificării noii orînduiri. Femeile reprezintă astăzi o remarcabilă forță dinamică a societății socialiste românești, ele contribuie activ la întreaga creație materială și spirituală a țării, dețin o pondere de aproape 40% din totalul personalului muncitor, adică peste 3 milioane, față de numai 1 milion cu 20 de ani în urmă.

Este ilustrativă contribuția femeilor nu numai în ramuri industriale tradiționale ca cea textilă, a confecțiilor etc. (unde reprezintă 80% din personal), ci și în ramurile noi, dezvoltate în cadrul procesului de modernizare a industriei românești : peste 50% în electronică și automatizare, aproape 40% în chimie, aproape 30% în construcții de mașini. A crescut, de asemenea, ponderea femeilor în domeniul științei, de la 30% în 1965 la aproape 43% în 1984. În învățămînt, cultură și artă femeile reprezintă 65% din totalul personalului, iar în domeniul ocrotirii sănătății femeile reprezintă trei pătrimi din totalul personalului. O pondere deosebit de importantă — 60% — reprezintă femeile în totalul forței de muncă din agricultură.

Participarea atît de impresionantă a femeilor la întreaga activitate economică și socială este întovărășită de creșterea considerabilă a numărului femeilor alese sau numite în funcții de conducere la toate nivelurile vieții politice, economice, științifice, culturale și obștești. În momentul de față, în țara noastră, femeile îndeplinesc funcții deosebit de importante în conducerea partidului și statului, în Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în guvern ca prim-viceprim-ministru, viceprim-miniștri, în conducerea ministerelor, în comitetele județene de partid, ca prim-secretari și secretari, în conducerea consiliilor populare. A crescut simțitor numărul femeilor care conduc mari centrale și întreprinderi industriale, unități agricole de stat și cooperatiste ; peste 2 300 de femei dețin funcții de director sau alte funcții de conducere. Aproape 250 000 de femei fac parte din organele de conducere colectivă, din forurile de conducere ale organizațiilor de masă și obștești. Mai mult de 16 000 de femei fac parte din consiliile oamenilor muncii din unitățile industriale, iar circa 22 000 din consiliile de conducere ale cooperativelor agricole de producție.

Femeile pot fi întîlnite astăzi în România participînd în toate domeniile, alături de ceilalți oameni ai muncii, la înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială, la realizarea tuturor obiectivelor de dezvoltare a țării pe calea socialismului și comunismului. În amplul program de ridicare a nivelului de pregătire profesională și politică a oamenilor muncii, statul nostru asigură femeii largi posibilități de a-și însuși cele mai noi cunoștințe din toate domeniile de activitate, ceea ce le permite valorificarea optimă a talentelor și aptitudinilor creatoare de care dispun.

Evantaiul de măsuri adoptate în România socialistă pentru creșterea rolului femeii în întreaga viață a societății, pentru potențarea la niveluri superioare a capacității de creație și inovație social-istorică a femeilor de la orașe și sate constituie o puternică mărturie și sursă a progresului multilateral al societății românești contemporane.

D. DINU

Nivel tehnic — calitate — promovare

(Urmare din pag. 16)

rarea costurilor acestora din livrările ulterioare de produse sau piese de schimb ;

— includerea în completul de livrare și a unor obiecte utile, purtătoare de mesaj publicitar : salopete, șepci, maieuri, genți de călătorie, truse de servit masa în călătorie, termosuri, brichete etc. ;

— diversificarea gamei de prospecte, cu sprijinul unor instituții specializate (inclusiv pentru componente auto).

● **REȚEAUA DE COMERCIALIZARE :**

— asigurarea unei rețele de reprezentanți sau delegați permanenți și de birouri tehnico-comerciale în țările și zonele de interes, remunerate proporțional cu realizările, în vederea asigurării prezenței permanente a întreprinderii de comerț exterior specializată — Universal Auto-Tractor — pe piețele de mare interes ;

— înființarea de reprezentanțe proprii cu activitate zonală, de societăți proprii sau mixte de comercializare (eventual de transport) pe terțe piețe.

● **SERVICE ȘI PERIOADA DE GARANȚIE :**

— acordarea de termene de garanție competitive (circa 100 000 km și 1 an de la punerea în exploatare a autovehiculului) ;

— acordarea de service în perioada termenului de garanție direct, prin rețeaua proprie și dotarea centrelor de service cu utilaje și personal bine pregătit, renunțînd la sistemul pausal ;

— acordarea de service post-garanție la prețurile pieței ;

— asigurarea rezolvării reclamațiilor externe în termen de 7—10 zile, prin acceptarea lor necondiționată pentru valori de pînă la 5% din valoarea produsului ;

— asigurarea livrărilor operative de piese de schimb (atît în perioada de garanție, cît și ulterior), documentații, manuale de reparații și cataloage de piese de schimb pentru tipurile de autovehicule livrate pe piețele respective.

Traducerea în fapt a prevederilor programului de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al autovehiculelor, îmbunătățirea metodelor, formelor și practicilor de comercializare a acestora vor asigura premisele pentru o creștere însemnată a gradului de valorificare prin export a eforturilor economice, tehnice și organizatorice de dezvoltare a acestei fabricații în țara noastră, pentru sporirea reprezentativității ei în cadrul nomenclatorului de produse caracteristic participării României la circuitul economic mondial.

Tîrgul internațional de chimie de la Bratislava

INCHEBA'85

INTERESUL pe care atît Cehoslovacia, cît și alte țări îl acordă lărgirii continue a contactelor și cooperării internaționale în domeniul chimiei este pe deplin justificat prin capacitatea ramurii de a absorbi progresul științifico-tehnic și de a determina, la rîndul ei, accelerarea acestui progres în ansamblul producției materiale. Un teren deosebit de favorabil pentru astfel de contacte îl oferă **Tîrgul internațional de chimie, INCHEBA**, de la Bratislava – prestigioasă manifestare comercială și științifică.

Cea de-a 17 ediție a tîrgului, ce a avut loc recent (22–28 iunie), a reunit peste 500 de expozanți din 23 de țări europene, asiatice și din America Latină, care au prezentat o bogată paletă de noutăți ale producției chimice, de silicați-sticlă-ceramică, de aparatură industrială și de laborator, tehnică medicală ș.a. Al 5-lea congres internațional APLICHEM (avînd ca temă chimia de mic tonaj), completat cu expoziția specializată „Raționalizare prin folosirea maselor plastice", primul simpozion internațional EKOCHEM (relația chimie-protecția mediului) și alte manifestări adiacente i-au întregit profilul, tranzacțiilor comerciale încheiate adăugîndu-li-se schimbul de informații și idei din care vor putea rezulta elemente definitorii suplimentare privind rolul chimiei în lumea contemporană.

Știința și producția din țara gazdă s-au remarcat printr-o participare amplă și la nivel ridicat, demonstrîndu-și capacitatea de eficiență, competitivitate și deschiderea spre cooperare cu alte țări în cercetare, producție și comerț.

Anul acesta a marcat a 15-a participare consecutivă a României la INCHEBA, ilustrînd evoluția ascendentă a relațiilor româno-cehoslovace în acest domeniu, în cadrul acordurilor bilaterale, reciproc avantajoase, convenite cu prilejul întîlnirilor la nivel înalt. Schimburile comerciale și acțiunile de cooperare între industriile chimice din cele două țări, avînd ca suport material dezvoltarea fiecăreia dintre ele, urmează să înregistreze în 1985 o creștere record, de aproape 40% față de volumul din anul trecut[*]). Întreprinderile de comerț exterior Chimimportexport și Danubiana au prezentat în pavilionul țării noastre o selecție de produse ale industriilor chimică organică și anorganică, a cauciucului, maselor plastice, farmaceutică, cosmetică, cu parametri superiori, apreciate de vizitatori – specialiști și public larg ; cu noul spray „DI-DA Util" pentru curățatul covoarelor – realizat la nivel mondial (de către „Nivea" Brașov) și caracterizat ca primul de acest fel în țările socialiste membre ale C.A.E.R. – chimia românească a adăugat încă o Medalie de aur la cele 35 obținute anterior la Tîrgul de la Bratislava.

Reflectînd și stimulînd progresul tehnic și economic care influențează direct ridicarea nivelului de trai în țările lumii, INCHEBA '85 a constituit o expresie a relațiilor economice internaționale ce se pot afirma numai în condiții de pace și înțelegere reciprocă.

AVÎND LOC în anul jubiliar al celei de-a 40-a aniversări a eliberării țării, Tîrgul de la Bratislava a oferit totodată un tablou cuprinzător al nivelului atins prin evoluția dinamică a industriei chimice din Republica Socialistă Cehoslovacă, a cărei pondere în totalul producției globale industriale s-a mărit de la 2% în perioada antebelică, la 7% în 1970 și 8,5% în 1980. Sub impactul revoluției științifico-tehnice, al reacției la criza energetică și a materiilor prime pe plan mondial, ținînd totodată seama de sporirea și diversificarea cerințelor pieței interne, de necesitatea unei participări mai largi la schimburile economice internaționale, în cincinalul care se încheie această ramură a avut de asigurat nu numai o creștere a producției cu 12% (iar în unele din sectoarele sale, cum sînt celuloza și hîrtia sau medicamentele, de 25—27%), ci și o restructurare de esență a ei, corespunzător orientării spre obținerea de produse cu grad de complexitate și cu valoare mai ridicate, care să înglobeze mai puține resurse materiale și energetice și mai multă muncă înalt calificată, începînd cu cea de cercetare [1]).

Afirmarea unui nomenclator cuprinzînd într-o proporție tot mai însemnată substanțe de mare puritate, coloranți organici, polimeri cu destinații speciale, chimicale cu acțiune selectivă pentru agricultură, medicamente de uz uman și veterinar ș.a. materializează orientarea spre ceea ce se cheamă chimie de mic tonaj, iar într-o denumire mai recentă și mai sugestivă, „chimie calificată". Potrivit Directivelor pentru Congresul al XVII-lea al P.C.C., acest proces urmează să fie intensificat în cel de-al 8-lea cincinal (1986—1990), în care, prin valorificarea superioară a materiilor prime în produse cu prelucrare avansată, pentru o gamă de destinații mult lărgită, se au în vedere creșterea rolului chimiei ca factor de eficiență în întreaga economie națională și îmbunătățirea balanței proprii de import-export (al cărei raport este în prezent de circa 4 : 3,5), considerînd atît exportul direct al ramurii — situat acum la o cotă de 11—13% din valoarea producției marfă — cît și cel indirect (prin înglobarea produselor sale în mărfurile oferite pe piața externă de alte industrii).

O ASTFEL de restructurare presupune, desigur, o bază de concepție, care se rezolvă în principal prin eforturi proprii. Cu concursul specialiștilor din institute de cercetări fundamentale și aplicative, din laboratoare ale învățămîntului superior, din domeniul dezvoltării de produs, din uzine, producția cunoaște un aflux tot mai intens de rețete și tehnologii performante, multe din ele cu caracter de noutate pe plan național și chiar mondial [2]). Dar restructurarea producției implică, de asemenea, modificări și amplificări în baza tehnico-materială — reconstrucția și modernizarea unor secții și întreprinderi, organizarea de noi linii tehnologice. Desfășurarea tot mai amplă a unor asemenea acțiuni este impusă și de situația fondurilor fixe din industria chimică. Volumul total al acestora (în care mașinile, utilajele, instalațiile tehnologice dețin o pondere de circa 57%) a fost de 2,9 ori mai mare în 1980, față de 1965, iar raționalizările introduse au sporit considerabil eficiența utilizării lor (de pildă, la producția de uree de 3 ori, de rășini ABS cu 64%, de îngrășăminte complexe cu 54%). În întreprinderile care n-au fost cuprinse în programul de dezvoltare s-a păstrat însă o dotare uzată fizic și moral. Se apreciază că, în afara efortului de modernizare din actualul cincinal, în cadrul diferitelor uniuni de producție chimică va trebui ca în 1986—1990 să se procedeze la înlocuirea a pînă la 37% din echipamente, 18—61% din secții să fie reconstruite, iar unele capacități, care la orizontul sfîrșitului de secol nu și-ar mai putea realiza funcțiile de producție și economice, să fie dezafectate.

În condițiile limitării resurselor pentru investiții din fonduri centralizate, s-au creat înlesniri pentru recurgerea la alte mo- →

*) Nomenclatorul de export cuprinde : din România spre Cehoslovacia — sodă calcinată, acid monocloracetic, clor lichid, pesticide, produse farmaceutice, cosmetice, cauciuc poliizoprenic, anvelope, negru de fum, fibre polinitrilacrilice, produse petroliere ș.a., iar în sens invers — pentacritită, bioxid de titan, acid oxalic, coloranți, produse farmaceutice, fracția C5 din izopren etc. ; se dezvoltă schimburile și cooperarea în domeniul auxiliarilor pentru industria cauciucului.

[1]) Ilustrativă în ce privește dezvoltarea intensivă, într-o structură mai eficientă a producției industriei chimice este, de pildă, fabricația maselor plastice, care se realizează astăzi în R.S.C. în 15 tipuri de bază și într-un volum de peste un milion de tone anual (de 16 ori mai mare decît în 1960), revenind 67 kg pe locuitor — unul din cele mai ridicate niveluri din lume. Utilizarea lor în locul materialelor clasice la realizarea de produse dintre cele mai variate, de la automobile pînă la obiecte de uz casnic, asigură în medie — potrivit calculelor specialiștilor cehoslovaci — o reducere a costului de pînă la 64% și diminuarea de 6,7 ori a consumului de energie. Acest sector a realizat în anul trecut un export în valoare de 964 milioane de coroane (din care 2/5 în țări socialiste) — de zece ori mai mare decît în 1975 și depășind de 3,3 ori importul de mase plastice.

[2]) Citām doar cîteva exemple. La întreprinderea „Spolena" Neratovice, printr-o tehnologie ce deține un brevet cehoslovac se obține Nerafen — un oxid de polifenil modificat, competitiv, ca rezistență la temperaturi ridicate, stabilitate chimică și alte performanțe, cu produsul Noryl, cunoscut pe piața internațională ; tot aici se fabrică Poliamid-6 — o rășină sintetică ale cărei calități o fac aptă pentru realizarea de repere mecanice de uzură, ca lagăre și roți dințate. Combinatul chimic Sokolov a început în anul trecut producția de acizi acrilici și o pregătește pe cea de acrilat ; se află în construcție o instalație de anilină la Ostrava și una de vopsele la Praga ; printre noutățile de la combinatul „Slovneft"-Bratislava se numără o polietilenă specială pentru izolarea cablurilor de telecomunicații ; tot în capitala slovacă, uzinele „Juraja Dimitrova" (CHZJD) au adăugat profilului de „chimie grea" aditivi pentru polimeri și fibre sintetice, substanțe de diagnostic medical, chimicale de înaltă puritate pentru microelectronică, iar în cadrul uniunii „Lachema" din Brno, înființată în anul trecut și reunind îndeosebi unități furnizoare de produse de mic tonaj, se fabrică printre altele substanțe pentru laboratoare de cercetări, pentru optică, tehnologie nucleară și laser. Cercetări încheiate sau în curs deschid perspectiva constituirii unei noi subramuri, legată de biochimie și biotehnologii.

A XIX-a conferință generală a Asociației internaționale pentru cercetări asupra venitului și avuției

După cel de al doilea război mondial, avuția națională a devenit tot mai mult o problemă de interes internațional. Au fost create organisme internaționale cu preocupări și în privința conceptului de avuție națională, a sferei de cuprindere, a metodologiei de estimare și a surselor de creștere, precum și a încadrării ei în conturile naționale. Dintre aceste organisme menționăm : Asociația Internațională pentru Cercetări asupra Venitului și Avuției, Comisia de Statistică a O.N.U., Conferința Statisticienilor Europeni și Comisia Permanentă de Statistică a C.A.E.R.

Primul dintre organismele de mai sus a fost înființat în 1947, de către Institutul Internațional de Statistică. El editează trimestrial o revistă intitulată „The Review of Income and Wealth" și organizează conferințe generale internaționale din doi în doi ani. În sfera de activitate a acestei asociații sînt cuprinse : definirea și estimarea venitului și avuției naționale, dezvoltarea sistemelor de conturi economice și sociale și folosirea lor în politica economică, comparații internaționale și alte analize economice.

Cea de a XIX-a conferință generală a Asociației Internaționale pentru Cercetări asupra Venitului și Avuției va avea loc în Olanda, la Leuwenhorst, în perioada 25—31 august 1985. Problema centrală a dezbaterilor conferinței din acest an o constituie Sistemul Conturilor Naționale („SNA"). Acesta a fost elaborat în 1952 de către Comisia de Statistică a O.N.U., iar ultima lui formă, definitivată în colaborare cu Conferința Statisticienilor Europeni, datează din 1968.

O primă serie de comunicări privește revizuirea sistemului conturilor naționale. Ioshimasa Kurabayashi va prezenta un raport asupra progreselor înregistrate de către Oficiul de Statistică al O.N.U., privind revizuirea programului SNA. Autorul japonez este directorul acelui Oficiu, cunoscut prin cercetările sale asupra conturilor economice. Urmează apoi comunicările referitoare la structura SNA, dintre care remarcăm pe a lui André Vanoli, directorul Departamentului Coordonării Statistice și Contabile din Franța, și a lui Heinrich Lutzel din R.F.G., care au efectuat cercetări în domeniul avuției naționale.

În problema sectorizării urmează a fi prezentată, între altele, o comunicare privind sectorizarea în conturile naționale și integrarea statisticilor economice, în lumina experienței Statelor Unite, de către Carol S. Carson, de la Biroul Analizelor Economice din S.U.A. Dintre cele șase comunicări referitoare la corelația SNA cu alte sisteme atrage atenția mai ales comunicarea cu privire la corelația dintre modelele SNA și cele ale Sistemului balanțelor materiale ale economiei naționale (MPS), rezultate și propuneri pentru punerea de acord. În prezent este în vigoare raportul „Comparații ale Sistemului conturilor naționale și ale Sistemului balanțelor economiei naționale", publicat de Comisia de Statistică a O.N.U.

În cadrul problemelor privitoare la fluxul statisticilor fondurilor și finanțelor în conturile naționale, reținem comunicarea ce va fi susținută de Nancy Ruggles de la Universitatea Yale din S.U.A., specializată în problemele SNA, privind „Conturile financiare și tabelele de balanțe" ; rezultatele vor servi la revizuirea SNA. La discuții va participa și Raymond N. Goldsmith de la aceeași universitate, care a sistematizat și aplicat metoda inventarului permanent. După cum se știe, aceasta este metoda cel mai mult folosită în prezent în estimarea avuției naționale în țările capitaliste.

În problematica „Integrarea statisticilor economice și sociale într-un cadru comun" menționăm raportul privind „Integrarea statistică : necesitate și greutăți", a lui Laszlo Drechsler, directorul Institutului de Planificare Economică din Ungaria, cu sarcini în domeniul SNA și MPS și comparații internaționale. De asemenea, menționăm și comunicarea „Sectorul gospodăriilor în conturile naționale și integrarea statisticilor sociale și economice", ce va fi susținut de Richard și Nancy Ruggles. În acest context am putea aminti și comunicarea referitoare la conturile regionale, pe cazul Iugoslaviei, a lui Ivo Lavrac, de la Universitatea din Ljubljana.

În afară de comunicările legate de SNA, care ocupă cea mai mare parte a conferinței, mai sînt programate și alte comunicări. Dintre acestea, în problema „Distribuirea și redistribuirea venitului și consumului total", menționăm comunicările : „Un cadru pentru conturile de venit și consum ale gospodăriilor", a lui W. Smit, de la Biroul Central de Statistică din Olanda, și „Venitul personal și consumul în Ungaria", susținută de Ekes Ildiko de la Institutul de Cercetări Economice din Ungaria. Mai notăm și comunicările „Estimarea serviciilor industriale : date cerute pentru analize economice", a lui John R. Norsworthy și James M. Aanested de la Centrul de Studii Economice din S.U.A. și „Clasificarea serviciilor de consum : experiențele Franței", susținută de Anne Chadeau, de la Universitatea din Paris și Caroline Roy de la I.N.S.E.E.

În legătură cu temele care se vor dezbate la conferință, menționăm că și în țara noastră există preocupări similare, care au făcut obiectul unor lucrări valoroase. Dintre acestea amintim doar cîteva studii și lucrări spre exemplificare : „Avuția națională", coordonator acad. Manea Mănescu, cu colaborarea unui colectiv de autori (1984) ; „Creșterea avuției naționale" de I. Desmireanu și A. Rosen (1985) ; „Reflectarea avuției naționale în contabilitatea națională" de L. Turdeanu (1982) ; „Principalii indicatori ai statisticii economice" de I. Capanu (1971) ; „Probleme ale clasificării serviciilor" de M. Capătă (1970) și altele.

dr. Lucian TURDEANU

←

dalități de finanțare a unor astfel de lucrări și se urmărește ca înnoirea bazei tehnico-materiale să se facă prioritar în acele întreprinderi unde ea prezintă garanția celei mai înalte eficiențe. O restricție aparte derivă din imperativul reducerii energointensivității producției, considerată ca una din principalele sarcini ale dezvoltării chimiei cehoslovace în prezent și în cincinalul viitor ; obiectivele noi care ar urma să depășească un anumit plafon al consumului energetic se includ — indiferent de valoarea lor de deviz — pe lista investițiilor ce se aprobă la nivel central.

Un volum important de reutilări se efectuează pe seama fondurilor — constituite la nivelul uniunilor de producție și al întreprinderilor — pentru dezvoltare științifico-tehnică și pentru reparații. Banca de stat cehoslovacă acordă, pentru unele modernizări, și credite în valută convertibilă, cu condiția certitudinii restituirii lor din aportul valutar net obținut prin exportul produselor realizate pe această bază (astfel de credite au primit, printre altele, uzina petrochimică din Žilin pentru extinderea producției de caprolactamă, uzina din Nováky — pentru policlorură de vinil, cea din Ružombek — pentru clorat de sodiu, „Slovnaft" — pentru polietilenă de înaltă densitate). Se acordă, de asemenea, o atenție deosebită posibilităților de dezvoltare a producției prin cooperare cu alte țări, în primul rînd socialiste. (Folosindu-se un credit de la Banca internațională de investiții a țărilor membre ale C.A.E.R., a fost creată, la uzina din Duslo Sala, o capacitate de 12 mii t/an — printre cele mai mari din lume — pentru producția, pe bază de tehnologie autohtonă, a antioxidantului CD, auxiliar care îmbunătățește substanțial comportarea maselor plastice.)

O direcție importantă din punct de vedere economic și social a investițiilor în industria chimică se conturează de pe acum și se va accentua în viitor. Este vorba despre protecția mediului ambiant, pe de o parte prin reducerea și neutralizarea deșeurilor și emanațiilor poluante (în ipoteza optimă, adoptarea de tehnologii care, prin trepte succesive de reciclare, să elimine complet deșeurile), iar pe de altă parte prin fabricația de produse chimice cu destinație ecologică, adică apte să contracareze efectul nociv al reziduurilor din alte industrii.

Dorin CONSTANTINESCU

Acordurile pentru materii prime

UNCTAD — organizație sub egida căreia își desfășoară activitatea acordurile internaționale pentru materii prime — a elaborat recent un studiu retrospectiv a cărui concluzie esențială este că, prin intermediul acestor acorduri, s-au depus eforturi deosebite pentru stabilizarea pe termen scurt a prețurilor, înregistrîndu-se totuși rezultate minime în ce privește sporirea, pe termen lung, a veniturilor și majorarea competitivității la export a țărilor în curs de dezvoltare.

Studiul a fost elaborat pentru a servi ca document de lucru al sesiunii speciale a Comisiei pentru materii prime a UNCTAD, reunită luna trecută la Geneva și s-a referit la principalele șapte produse acoperite de astfel de acorduri. După cum se cunoaște, aceste aranjamente, negociate de guverne sau organizații guvernamentale din țări producătoare sau consumatoare și-au propus, în primul rînd, să mențină prețurile în cadrul unor limite convenite pe termen scurt, cu ajutorul stocurilor-tampon și cotelor de export. Analizele au relevat că s-a acordat mai puțină importanță controlării tendinței producătorilor de a-și spori exagerat investițiile în condiții de prețuri ridicate, precum și stimulării cererii în momente mai dificile pentru producători. Rezultate apreciate drept „relativ satisfăcătoare" au fost obținute în cazul acordurilor pentru cositor, grîu, cauciuc și cafea ; acordurile pentru cacao au suferit eșecuri în stabilirea unor strategii pe termen lung, iar acordul pentru ulei de măsline reprezintă un caz aparte, dat fiind că nu și-a propus decît măsuri generale de încurajare a exporturilor și de reducere a costurilor de producție.

Potrivit studiului citat, acordul pentru cositor, considerat ca unul dintre cele mai eficiente, a reușit să asigure prețul limită inferioară, dar a făcut relativ mai puțin pentru a menține prețurile-plafon. Același document apreciază, în cazul grîului, că acordurile au înregistrat succese numai pînă în anii '50, după care intrarea în vigoare a sistemelor de subsidii practicate de Piața comună la export și cererile mari din partea principalilor importatori au făcut ineficiente încercările de intervenție pentru regularizarea prețului. La cauciuc se apreciază că acordul internațional a reușit să mențină prețurile-planșeu, în special datorită folosirii stocurilor-tampon și a mecanismelor financiare, deși la ultima rundă de negocieri nu s-au putut conveni noile limite de prețuri pentru această materie primă.

Studiul UNCTAD apreciază ca o condiție esențială a succesului unui asemenea acord, angajamentul ferm din partea guvernelor țărilor participante, în calitate de consumator sau de producător. De aceea, participarea Statelor Unite ca mare consumator și a Braziliei, ca principal producător, în cadrul acordului pentru cafea a determinat succesele obținute în stabilizarea pieței ; un caz contrar l-a reprezentat absența S.U.A. — în calitate de principal consumator — și a Coastei de Fildeș — ca mare producător — din acordul pentru cacao, ceea ce a făcut ca respectivul aranjament să piardă din eficiență. La fel s-a întîmplat în cazul zahărului, unde lipsa din acord a Statelor Unite ca mare importator și a C.E.E. ca exportator nu a mai făcut posibil controlul asupra prețurilor.

Un alt element deosebit de important îl reprezintă, după cum apreciază studiul UNCTAD, determinarea unor obiective realiste în ce privește limitele de prețuri ; absența unor astfel de înțelegeri a stat la baza fluctuațiilor de preț intervenite pe piața cafelei sau la cacao. Lipsa de coordonare a strategiilor s-a făcut simțită și în cazul altor materii prime, în special la produsele miniere, unde — consideră experții UNCTAD — se impune o legătură mai strînsă cu industriile beneficiare pentru convenirea obiectivelor pe termen lung.

Programe de dezvoltare

GRECIA: rolul sporit al eforturilor proprii

PRIORITĂȚILE cu caracter economic asumate de partidul PASOK, de guvernămînt, pentru perioada noului mandat se referă, în principalele sale direcții, la asigurarea unei dezvoltări echilibrate, bazată într-o măsură sporită pe forțe proprii, restructurarea și democratizarea în continuare a relațiilor de producție și a celor sociale, modernizarea industriei și a agriculturii. În procesul de dezvoltare industrială, atenție specială va fi acordată reducerii cheltuielilor de producție și stimulării sectoarelor purtătoare de progres tehnic, în măsură să asigure realizarea obiectivului de satisfacere, prin eforturi proprii, a cerințelor economiei naționale.

Fondurile pentru investiții se vor îndrepta, potrivit acestei orientări, către domenii ca microelectronica, biotehnologia, cu efecte directe și asupra altor sectoare de activitate, în sensul amplificării utilizării proceselor informaționale. De altfel, un capitol aparte al planului se referă la stimularea cercetării, preconizîndu-se creșterea fondurilor pentru cercetare și a personalului de specialitate, integrarea cercetării cu industria, înființarea de noi centre de cercetare în universități și centre aplicative în institute tehnice, crearea de centre de cercetare în diverse sectoare industriale.

Printre proiectele de anvergură cuprinse în noul plan cincinal, ce urmează să fie realizate de sectorul de stat, se numără ameliorarea situației transporturilor, amenajări pentru irigații și dezvoltarea regiunilor rămase în urmă. Sub aspect financiar, un rol important va reveni socializării sistemelor de credit, proces prin care se speră să se asigure finanțarea în cea mai mare parte a programelor de dezvoltare, stimularea activității întreprinderilor mici și mijlocii.

În agricultură va fi promovată în continuare experiența cooperativelor agricole, urmînd să ia ființă cooperative agroindustriale, în măsură să asigure o dezvoltare coordonată a celor două sectoare principale din economia țării. Unitățile agricole — ca de altfel și întreprinderile industriale mici și mijlocii — vor beneficia de ajutor sub raport tehnologic și organizatoric, de facilități financiare sporite.

Relațiile economice dintre România și Grecia se caracterizează printr-o evoluție continuu ascendentă, pe baza principiilor înscrise în Declarația solemnă româno-elenă, semnată în 1975 la București. Au sporit continuu schimburile comerciale reciproce de mărfuri și s-au intensificat acțiunile de cooperare economică și tehnico-științifică, identificîndu-se noi posibilități de cooperare în domenii de interes reciproc, în special în petrochimie, telecomunicații, transporturi.

Em. STANCU

Influențe nefavorabile ale sistemului bancar din S.U.A.

ZIUA independenței în S.U.A., 4 iulie, a însemnat pentru piețele financiar-valutare internaționale un moment de relaxare în evoluția descendentă a **dolarului S.U.A.** față de celelalte valute occidentale. Pe un fond general de scădere a monedei americane, incertitudinea generată de această zi cînd piețele financiare din S.U.A. au fost închise, a atenuat ușor efectul, pentru ca la redeschiderea lor dolarul american să sufere o violentă depreciere, atingînd față de marca vest-germană niveluri de sub 3,00 mărci la dolar, iar față de lira sterlină niveluri de peste 1,3350 dolari la lira sterlină. Cu numai cîteva zile în urmă, nivelurile erau de 3,06 mărci la dolar și respectiv 1,29 dolari la lira sterlină.

Deprecierea dolarului a început, imediat după publicarea ultimelor date referitoare la șomajul din S.U.A., date care — surprinzător, după cum se va vedea — nu sînt chiar rele... Rata șomajului a fost neschimbată în iunie (7,3% față de celelalte 4 luni anterioare, ianuarie fiind luna cînd cifra s-a modificat ultima oară scăzînd la 7,4%). Forța de muncă civilă a totalizat 114,78 milioane oameni în iunie, mai puțin decît 115,37 milioane în mai, dar mai mult decît 113,63 milioane în iunie 1984.

Adevărata cauză a scăderii dolarului nu au fost însă, după unii comentatori, aceste cifre ci zvonurile tot mai nefavorabile despre o mare bancă americană, First National Bank of Chicago — situată între primele 10 bănci din S.U.A. — care încă din octombrie anul trecut a declarat că „consideră pierdute circa 279 milioane dolari din portofoliul său de împrumuturi". În urmă cu cîteva săptămîni, First Chicago a declarat că cifra de profituri pe al doilea trimestru al anului, va fi foarte aproape de zero datorită necesității de finanțare a unei societăți mixte bancare braziliene în care First Chicago deține 44% din acțiuni. În aceste condiții, oficialități ale băncii au fost nevoite să intervină în presă cu declarații referitoare la sursele de finanțare ale băncii, cu detalii de structură de portofoliu de împrumuturi și cu alte date care de obicei nu ajung în presă.

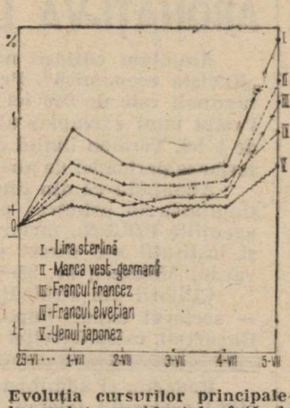

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 1—5 VII ; bază : 29 VI 1985

Acest impact psihologic imediat trebuie așezat în contextul factorilor de natură economică și tehnică ce au predominat piața valutară în ultimele săptămîni. Pe fondul anterior al unui deficit comercial crescînd al S.U.A. (12,67 mrd. dolari în luna mai, față de 11,85 mrd. dolari în luna aprilie), publicarea cifrelor care atestă menținerea neschimbată a ratei șomajului în această săptămînă a lăsat cîmp liber de acțiune operatorilor în deprecierea dolarului S.U.A. pînă la apariția de noi factori care să accentueze deprecierea sau să o infirme.

Pe piața metalelor prețioase, intervalul 1—6 iulie nu a adus decît variații ale prețurilor strict legate de evoluția dolarului, deși la un moment dat prețul aurului atinsese niveluri de 309 dolari uncia, în timp ce dolarul era cotat la niveluri joase față de valutele occidentale. Actualmente prețul este în jur de 313

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 28 din 12 iulie 1985

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— O strălucită strategie în slujba înfloririi multilaterale a României socialiste **(Gheorghe Crețoiu)** 2
— Concepție științifică privind optimizarea raportului dintre industrie și agricultură **(Lazăr Costinel)** 4
— Gîndire novatoare, revoluționară cu privire la folosirea legilor economice obiective în procesul dezvoltării **(Constantin Enache, Liana Șuteanu)** 6
— România socialistă — poziție activă în sprijinul păcii și colaborării între popoare **(George Marin)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Producția pentru export — prioritate în activitatea întreprinderilor **(Ionel Dobrin)** 10
— Dezbatere „R.E." Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (VI) 12
— Eficiența utilizării dotării tehnice în stațiunile pentru mecanizarea agriculturii **(Gh. Frățilă, Rozalia Boboc, Marina Emin, Camelia Maciu)** 14
— Creșterea competitivității ofertei de export. Nivel tehnic — calitate — promovare **(Olga Mihăescu)** 15
— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Acțiuni ferme în sprijinul sporirii beneficiilor **(V. Dumitrana)** 17

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Promovarea progresului tehnic — o acțiune complexă, cu vaste implicații **(Barbu Gh. Petrescu)** 19

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Folosirea intensivă și extensivă a potențialului productiv al întreprinderii **(Mihail Dimitriu)** 21

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Rolul criteriilor de optimizare în procesul dezvoltării intensive a economiei **(Ion Pietraru)** 23
— Școli ● curente ● economiști. Poziția neokeynesiștilor față de teoria avantajelor relative din comerțul internațional (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Deceniul O.N.U. pentru femei la ora bilanțului **(D. Dinu)** 27
— Tîrgul internațional de chimie de la Bratislava — INCHEBA '85 **(Dorin Constantinescu)** 29
— A XIX-a conferință generală a Asociației internaționale pentru cercetări asupra venitului și avuției **(Lucian Turdeanu)** 30
— Tendințe ● conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— A brilliant strategy for the multilateral flourishment of Socialist Romania **(Gheorghe Crețoiu)** 2
— A scientific concept about optimizing the industry — agriculture ratio **(Lazăr Costinel)** 4
— A revolutionary new thought regarding the use of objective economic laws in the development process **(Constantin Enache, Liana Șuteanu)** 6
— Socialist Romania's active role for peace and cooperation among peoples **(George Marin)** 8
— The export production — a priority in the activity of the entreprises of Hunedoara steel combine **(Ionel Dobrin)** 10
— A.R.E. debate. Ways and solutions to increase the energy production (VI) 12
— Efficient use of technical facilities in the mechanized stations **(Gh. Frățilă, Rozalia Boboc, Marina Emin, Camelia Maciu)** 14
— The increase of the export offer competitiveness. Technical level-quality — promotion **(Olga Mihăescu)** 15
— Firm actions to increase benefits **(V. Dumitrana)** 17
— The promotion of the technical progress — a complex action with large implications **(Barbu Gh. Petrescu)** 19
— Flexibility — a component of competitiveness. The intensive and extensive use of the productive potential of entreprises **(Mihail Dimitriu)** 21
— The role of the optimizing criteria in the intensive development process of the economy **(Ion Pietraru)** 23
— The neo-Keynesian stand concerning the theory of relative advantages in international trade (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 24
— A survey of the U.N. Decade for Women **(D. Dinu)** 27
— The XIX-th General Conference of the International Association for Research in Income and Wealth **(Lucian Turdeanu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Блестящая стратегия многостороннего процветания социалистической Румынии **(Георге Крецою)** 2
— Научная концепция относительно оптимизации соотношения между промышленностью и сельским хозяйством **(Лазэр Костинел)** 4
— Революционное, новаторское мышление по вопросам использования действия экономических объективных законов в процессе развития **(Константин Энаке, Лиана Шуцеану)** 6
— Социалистическая Румыния — активная позиция в поддержке мира и сотрудничества между народами **(Джордже Марин)** 8
— Экспортное производство-приоритетная задача деятельности предприятий Сидерургического Комбината Хунедоары **(Ионел Добрин)** 10
— За круглым столом «Ревиста экономикэ» — Пути и решения увеличения производства электроэнергии (VI) 12
— Эффективность использования технического оснощения на предприятиях по механизации сельского хозяйства **(Г. Фрэцилэ, Розалия Бобок, Марина Эмин, Камелия Мачиу)** 14
— Рост конкурентоспособности экспортного производства. Технический уровень-качество-развитие **(Олга Михэеску)** 15
— Твердые действия в поддержке увеличения прибылей **(В. Думитрана)** 17
— Внедрение технического прогресса — комплексное действие с широкими последствиями **(Барбу Г. Петреску)** 19
— Гибкость — составляющая конкуренто способности. Интенсивное и экстенсивное использование производственного потенциала предприятий **(Михаил Димитриу)** 21
— Роль оптимизационных критериев в процессе интенсивного развития экономики **(Ион Пиетрару)** 23
— Школы — течейия — экономисты. Положение неокейнесистов по вопросам теории относительных преимуществ в международной торговле (III) **(Султана Сутэ-Сэлэжан)** 24
— Итоги десятлетия ООН для женщины **(Д. Дину)** 27
— XIX-ая Генеральная Конференция Международного Общества по Исследованиями Дохода и Имущества **(Лучиян Турдяну)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

Țesături din in și in în amestec cu alte materii prime, pentru decorațiuni interioare și articole de camping

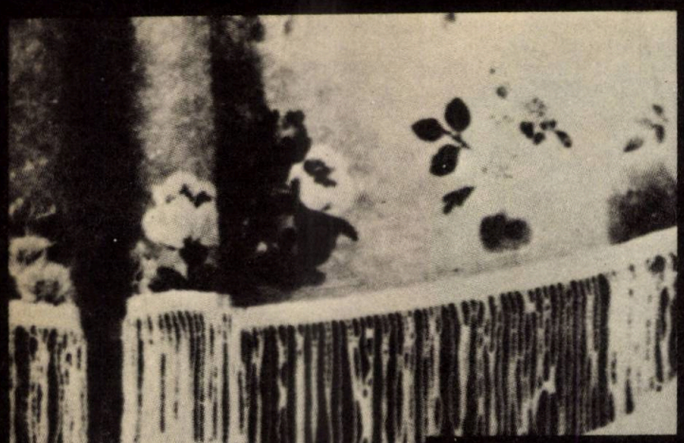

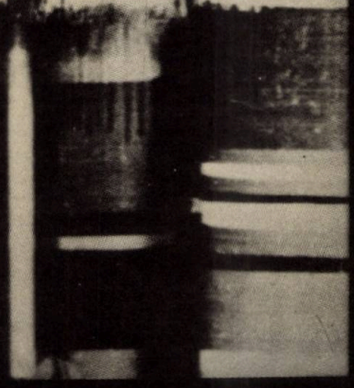

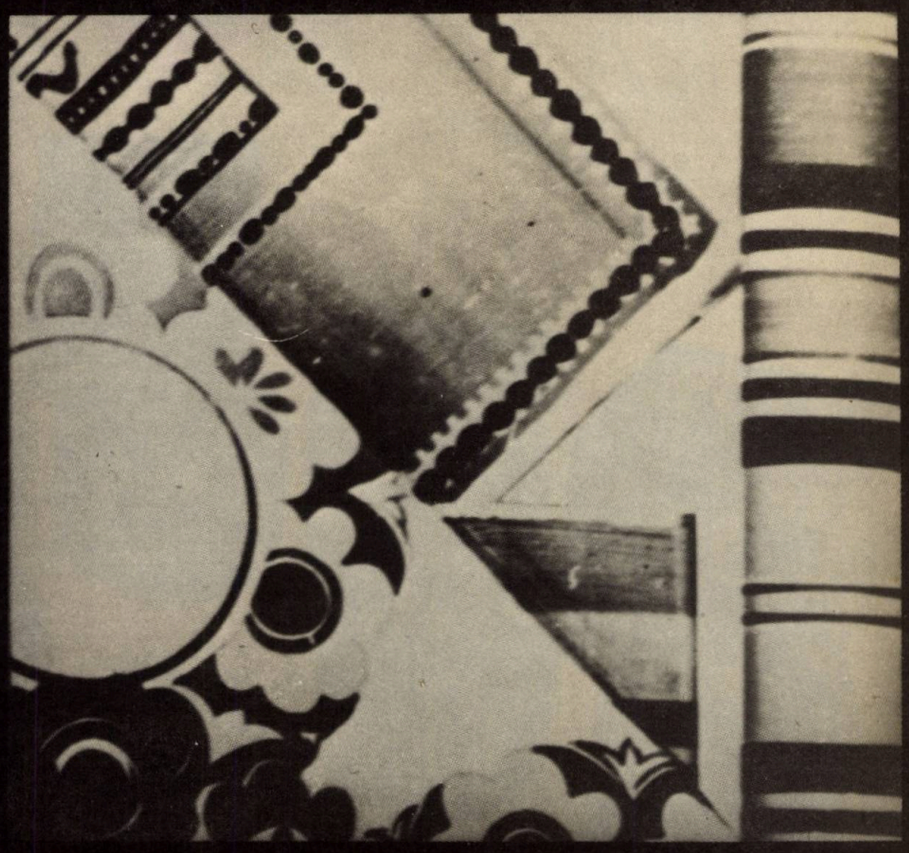

- *draperii, huse, traverse, fețe de masă, șervete de bucătărie, lenjerie de pat, țesături pentru șezlonguri, scaune de camping, genți, sacoșe de plajă;*
- *frumoase, moderne, practice, rezistente, ușor de întreținut, au o mare rezistență la soare și la spălări repetate*

UN BOGAT SORTIMENT DE ȚESĂTURI DIN IN ȘI IN ÎN AMESTEC CU ALTE MATERII PRIME ÎN TOATE MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT

NOI PRODUSE ALE ÎNTREPRINDERII „MIRAJ" – BUCUREŞTI

Gama **GEROVITAL — formula 2** vă asigură tinerețea, frumusețea și prospețimea dumneavoastră :

- Cremă hidratantă de zi pentru ten gras
- Cremă hidratantă de zi pentru ten uscat
- Cremă nutritivă de noapte
- Cremă emolientă pentru ochi
- Cremă pentru masaj
- Lapte demachiant
- Loțiune tonică

Producător: Intreprinderea „MIRAJ" — București

Lei 5

D 6461

Revista ECONOMICA

04

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CEAUȘESCU ȘI POPORUL

Oamenii muncii, toți cetățenii patriei își exprimă, într-o deplină unitate, sentimentele de nețărmurită dragoste, stimă și recunoștință față de omul a cărui viață este închinată propășirii multilaterale a României socialiste, făuririi unui destin fericit întregului popor

D 6146

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

1889

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Sistemul de balanțe privind relațiile de comerț exterior cu străinătatea ale României

2. Reflectarea sintetică a tuturor relațiilor comerciale, necomerciale și financiare ale țării noastre cu străinătatea se realizează cu ajutorul unui sistem de balanțe format din :

— balanța de plăți externe ;

— balanța creanțelor și angajamentelor externe.

Fiecare dintre aceste balanțe reflectă anumite procese în domeniul schimburilor cu străinătatea, completîndu-se reciproc, ele formează un tot unitar.

Balanța de plăți externe — instrument de planificare și conducere

Balanța de plăți externe reflectă totalitatea încasărilor și plăților în valută ce decurg din tranzacțiile cu caracter comercial, necomercial și financiar dintre țara noastră și celelalte țări pe o perioadă de timp determinată, de regulă, un an.

Balanța de plăți, ca document de sinteză, se elaborează de M.F., C.S.P., M.C.E.C.E.I., B.N.R.S.R. și B.R.C.E. în corelare cu indicatorii planului național unic de dezvoltare economico-socială și bugetul de stat, avînd la bază propunerile ministerelor economice și a altor instituții.

Proiectul balanței de plăți, împreună cu planul de comerț exterior și cooperare economică și tehnică internațională sînt înaintate de C.S.P. Consiliului de Miniștri spre discutare și aprobare odată cu planurile anuale și cincinale.

Proiectul balanței de plăți odată aprobat capătă **forță juridică obligatorie.** Încasările și plățile în valută realizate **efectiv** pe parcursul unui an constituie **balanța de plăți executată.**

● Evidențierea încasărilor și plăților în balanță se realizează, atît în formă sintetică (pe total), cît și pe grupe de țări. Astfel :

— relația cliring țări socialiste (CTS) include toate țările socialiste cu excepția R.S.F. Iugoslavia (începînd cu 1 ianuarie 1975 relațiile de plăți R.S.R. — R.S.F.I. se realizează în devize convertibile).

— relația devize convertibile (DC) cuprinde țările nesocialiste indiferent de modul de atingere al plăților — prin devize convertibile sau cliring țări nesocialiste (CTN), și R.S.F. Iugoslavia.

● În balanță sînt cuprinse toate tranzacțiile comerciale, necomerciale și financiare cu străinătatea **indiferent dacă încasarea sau plata** are loc în anul respectiv.

● Criteriul de înregistrare în balanță a tranzacțiilor cu mărfuri și servicii este cel al schimbării **proprietății internaționale,** respectiv a avut loc actul de vînzare-cumpărare internațională.

● Prețurile la care se înregistrează **exporturile** și **importurile** sînt prețuri **F.O.B.** sau **franco-frontiera țării exportatoare.**

● Balanța de plăți externe se întocmește în **lei,** luîndu-se în considerare cursul comercial unic și cursurile de revenire (în unel cazuri cursul necomercial), iar pe relații în ruble **transferabile** (CTS) și **dolari S.U.A.** (DC).

● Atît pe capitole, cît și pe relații si țări se urmărește asigurarea echilibrului între încasări și plăți, respectiv **echilibrul valutar.**

Structura balanței de plăți externe

Cunoașterea structurii balanței de plăți are o importanță deosebită pentru toți oamenii muncii, pentru lucrătorii din domeniul comerțului exterior, deoarece orice încasare sau cheltuială valutară, de la sumele de încasat pentru un export efectuat la plata cheltuielilor legate de deplasări în străinătate, telefoane internaționale, dobînzi, comisioanele pentru vehicularea documentelor își regăsesc reflectarea direct într-un post al balanței de plăți.

Structura balanței de plăți a cunoscut diferite forme de prezentare în funcție de obiectivele perioadei pentru care se elabora. În prezent, balanța de plăți externe cuprinde, atît în faza de plan, cît și de execuție trei capitole : (I) Operațiuni curente ; (II) Operațiuni de capital și (III) Operațiuni financiare.

(I) OPERAȚIUNI CURENTE, capitol cunoscut și sub denumirea balanța contului curent sau contul curent, reflectă tranzacțiile economice cu străinătatea (vînzări, cumpărări de mărfuri, servicii, turism internațional) din care rezultă încasări și plăți în valută, **creanțe și angajamente.**

Balanța contului curent la rîndul ei cuprinde două mari părți : balanța comercială și balanța serviciilor (invizibilelor).

(1) **Balanța comercială** este partea cea mai importantă a balanței contului curent. În cadrul balanței comerciale sînt evidențiate numai operațiunile comerciale, reflectîndu-se astfel volumul valoric al mărfurilor exportate și

Supliment la
nr. 29 1985
Revista ECONOMICA

importate pe interval de un an, indiferent dacă sînt cu plata imediată sau pe credit. La indicatorul export se includ și proiectele, documentațiile, precum și asistența tehnică acordată la instalații, utilaje etc. exportate. Elaborarea balanței comerciale are la bază planul de export și planul de import. Planul de export se reflectă în balanță prin postul „Export" (1.1) reprezentînd încasări-valutare, iar planul de import prin postul „Import" (1.2) reprezentînd plăți în valută.

Planul de export reflectat în balanța comercială reprezintă un venit lunar numai pentru vînzările de mărfuri a căror încasare se efectuează în anul respectiv, diferența, respectiv vînzările pe credit apar înregistrate la operațiuni de capital capitolul „Credite externe" (6.1 sau 6.2 după caz) ca credite acordate. În mod similar, importurile sînt reflectate în balanța comercială numai în măsura în care sînt plătite imediat, cele pe credit reflectîndu-se tot în capitolul „Credite externe".

În ansamblul balanței de plăți a țării noastre, balanța comercială prin postul încasări din export constituie principala sursă de obținere a valutei, respectiv 85—90%. Excedentul balanței comerciale constituie principala cale de realizare a unei balanțe de plăți echilibrate, de lichidare a datoriei externe, de sporire și consolidare a rezervelor valutare ale țării.

(2) **Balanța serviciilor** (invizibilelor) grupează încasările și plățile în valută rezultate din operațiuni care nu implică schimb de mărfuri. Includerea în balanță a acestor încasări și plăți se face în principal pe baza : planului valutar **al prestațiilor de servicii ;** planului valutar **al operațiunilor necomerciale** și al altor **operațiuni cu caracter financiar ;** planului valutar al operațiunilor de **turism.**

(2.1) Planul valutar al operațiunilor de turism întocmit de Ministerul Turismului este reflectat în balanță la postul **„Turism internațional"** și cuprinde la încasări veniturile în valută rezultate din prestațiile de servicii turistice, schimb valutar, vînzări de mărfuri cu plata în valută etc., iar la plăți cheltuielile cu valuta cedată cetățenilor români care vizitează în scop turistic alte țări, reclama turistică în străinătate, închirieri de avioane pentru turiști etc. Deseori gruparea acestor posturi este întîlnită sub denumirea de **balanța turistică.**

Prestațiile de servicii internaționale sînt reflectate în balanță la mai multe posturi. La baza includerii lor în balanță stă planul valutar al prestațiilor de servicii. Ca posturi mai importante pot fi amintite : (2.2) **„Transporturile internaționale"** unde sînt cuprinse veniturile și cheltuielile generate de transporturile și asigurarea de mărfuri, călători, bagaje în trafic internațional tranzitul de mărfuri pe teritoriul țării noastre, exploatarea mijloacelor de transport românești etc., toate acestea pe tipuri de transport (maritim, fluvial, aerian, căi ferate, auto)* ; (2.3) **„Telecomunicații internaționale** (poștă, telegraf telefon în trafic internațional); (2.4) **„Asigurări internaționale"** unde sînt incluse veniturile și cheltuielile efectuate ale ADAS din și pentru activitatea de asigurare, reasigurare materializate în prime și despăgubiri plătite sau încasate etc. Tot în balanța serviciilor sînt cuprinse și veniturile și cheltuielile privind (2.5) **„Executări de lucrări"** ca rezultat al activității întreprinderilor de antrepriză românești pentru lucrările executate în străinătate.

(3) **Operațiunile necomerciale** privesc fluxurile financiare ce izvorăsc din întreținerea misiunilor diplomatice, reprezentanțelor străine pe teritoriul țării noastre — ca încasare valutară și a celor române în străinătate ca o cheltuială valutară (3.1), iar în postul **„Alte operațiuni necomerciale"** (3.4) sînt cuprinse încasările și plățile provenite din : cheltuieli de deplasare în străinătate, comisioane și speze bancare etc.

(4) **Veniturile și cheltuielile din investiții de capital** sînt reflectate în principal în două posturi : (4.1) **„Investiții directe"** reprezentînd beneficiile și dividendele încasate de la societăți și bănci mixte și din alte acțiuni de cooperare precum și unele cheltuieli în valută generate acestea și (4.2) **„Dobînzile și comisioanele la credite externe"** care sînt o cheltuială în valută cînd se plătesc pentru creditele primite de țara noastră și un venit valutar în cazul creditelor acordate de România. Acest post se află în corelație și proporționalitate directă cu evoluția și structura balanței capitalului.

(II) OPERAȚIUNI DE CAPITAL sau balanța capitalului grupează mișcările de capital atît pe termen mijlociu și lung cît și pe termen scurt, materializate în :

(5) **„Investiții directe"** care pot lua forma **„Participanțiilor la societăți mixte"** (5.1) unde se reflectă aportul de capital vărsat în valută sau în natură, de întreprinderile și băncile românești la societățile și băncile mixte din țară și din străinătate, precum și beneficiile reinvestite ; **„Alte participații externe"** (5.2) unde sînt incluse la plăți, sumele investite de partea română în acțiuni de cooperare în străinătate și rambursarea sumelor investite de partenerii străini pe teritoriul țării noastre, iar la încasări sumele investite de partenerii străini în țara noastră și recuperarea sumelor investite în anii anteriori de țara noastră în străinătate ;

(6) **„Credite externe"** sînt înregistrate în balanță pe durata creditării : pe termen mijlociu și lung și pe termen scurt, pe tipuri de credite : pentru export, pentru import, pentru alte plăți, financiare, împrumuturi pe bază de emisiuni de obligațiuni ; credite primite de la F.M.I. și B.I.R.D. etc. La încasări sînt înregistrate creditele primite în anul respectiv și ratele aferente creditelor acordate de R.S.R. în anii anteriori cu scadență în anul de plan ; iar la plăți apar creditele acordate de România și rambursările de rate la creditele primite de țara noastră în trecut. Soldul între încasări și plăți la creditele primite reflectă modificarea angajamentelor (obligațiilor) externe ale țării noastre, iar în cazul creditelor acordate modificarea creanțelor (drepturilor) externe. Tot în balanța capitalului mai sînt surprinse două fluxuri financiare :

(7) **„Avansuri"** plătite și încasate pentru importurile și respectiv exporturile **„de investiții"** care sînt realizate pe credit de către țara noastră.

(8) **„Documente de export-import în curs de decontare"** aferente importurilor și exporturilor cu plata imediată, la încasări înregistrîndu-se valoarea documentelor de export existente în **stoc la sfîrșitul perioadei,** iar la plăți valoarea documentelor de import care existau în **stoc la începutul perioadei.** Soldul dintre încasări și plăți reflectă modificările apărute în stocul de documente de export și de import. În general, prin plan, nu se prevede modificarea acestui stoc.

(III) Capitolul OPERAȚIUNI FINANCIARE reflectă schimbările intervenite în situația rezervelor de aur, a rezervei de stat în devize convertibile, modificarea soldurilor conturilor bilaterale cu străinătatea ca urmare a încasărilor și plăților făcute în timpul anului, modificarea disponibilităților în DST.

Modificările pot fi rezultatul vînzărilor sau cumpărărilor de aur pe piața aurului, producției și consumului intern de aur ; creșterea sau diminuarea rezervei de stat în devize convertibile ca rezultat al încasărilor și plăților efectuate în cursul anului ; creșterea disponibilităților sau reducerea datoriei în conturile de cliring ; vînzările și cumpărările de DST primite de la F.M.I.

M. NEGRUS
I. TOCITU
V. EMIL

* În practica curentă, analiza comparativă a încasărilor și plăților privind transporturile internaționale este cunoscută și sub denumirea balanței transporturilor internaționale.

Conjunctura pe pieţele valutare şi de capital

Unitatea valutară vest-europeană şi lărgirea ariei sale de utilizare

Unitatea de cont (vest) europeană (European Currency Unit) — punctul de referinţă pentru mecanismul cursurilor valutare şi al intervenţiei pe piaţă în ţările participante la sistemul monetar (vest) european — a cunoscut în ultimii trei ani o extindere a utilizării sale în mai multe domenii ale schimburilor internaţionale.

Această extindere s-a datorat în parte şi relativei stabilităţi a S.M.E. Este semnificativ în acest sens că din 1982 nu a mai avut loc nici o modificare a cursurilor centrale ale monedelor participante la sistem: marca vest-germană, francul francez, guldenul olandez, francul belgian, lira italiană, coroana daneză, lira irlandeză şi francul luxemburghez. Relativa stabilitate a monedelor ţărilor membre ale S.M.E. au conferit un grad accentuat de stabilitate şi valorii E.C.U., ceea ce i-a mărit atractivitatea.

Astfel, în activitatea bancară, băncile comerciale din toate ţările membre ale C.E.E. cu excepţia R.F. Germania, sînt autorizate să ţină conturi în E.C.U., iar faptul că mai multe corporaţii multinaţionale păstrează deja o parte din disponibilităţile lor sub forma depozitelor în E.C.U. (estimate în prezent la 10—12 miliarde E.C.U.) a dus la extinderea eurodepozitelor în E.C.U. Peste 300 de bănci sînt antrenate în operaţiunile de pe piaţa interbancară a E.C.U.

În activitatea de creditare internaţională, în contextul general de diminuare a ritmului de creştere a volumului creditării, certificatele de depozit liberate în E.C.U. şi creditele sindicalizate în E.C.U. au crescut în 1984 de 2,6 ori, iar volumul emisiunilor de obligaţiuni în E.C.U. a fost în acelaşi an de 3,4 miliarde dolari.

În comerţul internaţional, E.C.U. este folosit, datorită relativei stabilităţi, ca monedă de evidenţă şi contabilizare, dar şi ca monedă de contractare, facturare şi decontare. În acest sens, majoritatea ţărilor membre ale C.E.E. caută să convingă ţările exportatoare de ţiţei şi de gaze ca stabilirea preţurilor, facturarea şi plata să se facă în E.C.U. De asemenea, C.E.E. urmează să propună ţărilor partenere extracomunitare utilizarea E.C.U. în contractele pentru produse agricole. Franţa a încheiat deja contracte în E.C.U. pentru primele trei produse din nomenclatorul său de import: energie, soia, celuloză. În Italia, confederaţia agricolă Confagricoltora oferă credite în E.C.U. În cercurile guvernamentale şi de afaceri se pune problema obligativităţii facturării în E.C.U. a importurilor de energie. În Anglia şi Olanda E.C.U. circulă liber, nelimitat de reglementări interne. Bursa de mărfuri londoneză a constituit un grup care studiază posibilitatea utilizării E.C.U. în comerţul cu materii prime şi mărfuri agroalimentare

Statutul de valută internaţională al E.C.U. a fost recunoscut şi de India, Singapore, Hong-Kong. Dintre ţările socialiste U.R.S.S. şi R.P. Ungară au contractat deja credite în E.C.U. Livrările de gaz ale U.R.S.S. către Italia urmează să fie contractate în E.C.U., iar unele importuri agricole ale U.R.S.S. au fost cotate tot în E.C.U. Unele exporturi ale R P. Chineze sînt facturate în E.C.U. De asemenea, unele firme franceze şi italiene au solicitat partenerilor din ţara noastră utilizarea E.C.U. în comerţul reciproc.

Conform raportului anual al Băncii Reglementelor Internaţionale (B.R.I.), publicat în luna iunie a.c. utilizarea E.C.U. ar putea fi extinsă în continuare prin lărgirea operaţiilor de creditare în E.C.U. şi în alte ţări la nivelul Franţei şi Italiei şi majorareă depozitelor particulare în E.C.U. peste nivelul celor din ţările Benelux. Conform statistici B.R.I., 94% din activitatea financiară desfăşurată în E.C.U. are loc în Franţa, Italia, Anglia, Belgia şi Luxemburg: majoritatea creditelor în E.C.U. au fost acordate rezidenţilor din Italia şi Franţa, iar 60% din depozitele particulare în E.C.U. sînt deţinute de rezidenţi din ţările Benelux.

De asemenea, extinderea pieţei obligaţiunilor emise în E.C.U. va depinde de capacitatea de menţinere a stabilităţii în cadrul S.M.E., determinată la rîndul ei de evoluţia în perspectivă a cursului dolarului S.U.A. dar şi de posibilităţile de creştere a stabilităţii preţurilor utilizate în C.E.E., de gradul de convergenţă a politicilor monetare vest-europene şi de performanţele economice pe care le vor atinge ţările membre S.M.E.

Aceste căi de extindere a utilizării E.C.U. sînt posibile datorită următoarelor considerente:

— activele denominate în E.C.U. ale băncilor europene au fost de 28 miliarde dolari la sfîrşitul anului 1984, ceea ce reprezintă sub 2,5% din total active;

— volumul de obligaţiuni emise în E.C.U. pînă la sfîrşitul anului 1984, de aproximativ 6 miliarde dolari, a avut o pondere de 2% în volumul total de euroobligaţiuni emise pînă la acea dată ;

— pe piaţa eurovalutelor, activele în E.C.U. le-au depăşit pe cele în eurolire sterline, eurofranci, franci francezi şi euroguldeni olandezi, dar se plasează încă sub nivelul celor în eurodolari, euromărci vest-germane şi eurofranci elveţieni.

Rata relativ înaltă a dobînzii la fondurile în E.C.U. şi riscul valutar mai redus ar putea face ca E.C.U. să devină pentru investitori o alternativă a dolarului, determinînd astfel o diminuare a cererii pentru dolari şi implicit, o scădere a cursului de schimb al monedei americane.

Dacă va avea loc anul acesta o depreciere substanţială a dolarului S.U.A. este posibil ca în cadrul S.M.E. să apară necesitatea unei realinieri care ar putea să zdruncine în oarecare măsură stabilitatea monetară din sistem şi implicit atractivitatea E.C.U.

Irina GAZIBAR

TERMENI EXPLICATIVI :

INTERVENŢIE PE PIAŢA VALUTARĂ, operaţiuni de vînzare sau cumpărare pe piaţa valutară a monedei naţionale contra altor valute, efectuate de Banca Centrală a ţării respective, în scopul influenţării cursurilor de schimb în direcţia dorită. În condiţiile sistemului monetar internaţional postbelic Bretton Woods, intervenţiile urmăreau menţinerea cursurilor de schimb în cadrul marjelor de fluctuare de ±1% de la paritate (politica cursurilor fixe). În condiţiile flotării, scopul intervenţiilor este fie evitarea unor modificări prea mari ale cursurilor de schimb, fie dirijarea şi controlul, într-o anumită măsură, a monedei naţionale. În cazul în care se urmăreşte oprirea tendinţei de scădere a cursului monedei naţionale, Banca Centrală intervine pe piaţă vînzînd valută străină şi invers. Intervenţiile sînt efectuate din rezervele oficiale de aur şi devize.

BENELUX, uniune vamală, transformată ulterior în uniune economică cu evidente elemente general-politice, între Belgia, Olanda şi Luxemburg. Originea B. este Convenţia vamală, adoptată în principiu în sept. 1944 la Londra şi intrată în vigoare în 1948. Între ţările membre s-au abolit taxele vamale şi contingentele la import adoptînd, în final, un tarif vamal comun. În 1958 a fost semnat un nou acord între reprezentanţii celor trei ţări (intrat în vigoare în 1960), prin care s-a fixat drept obiectiv formarea unei uniuni economice. În baza acordului, cele trei ţări permit pe teritoriul lor o circulaţie liberă a mărfurilor, serviciilor, capitalului şi forţei de muncă, promovează o politică economică şi socială coordonată pe plan intern şi o politică economică comună pe plan extern. În 1958,B. a aderat la CEE.

EUROPIEŢE, termen generic utilizat în relaţiile internaţionale pentru a desemna pieţele de capitaluri internaţionale private. Cele trei segmente ale E. sînt: piaţa eurovalutelor (capitaluri internaţionale pe termen scurt), piaţa

eurocreditelor (capitaluri internaţionale pe termen mijlociu); piaţa euroobligaţiunilor (capitaluri internaţionale pe termen lung). Limitate iniţial la piaţa eurodolarului, **E.** au cunoscut o continuă diversificare după anul 1960, atît în ceea ce priveşte operaţiunile financiare de pe aceste pieţe (în afara formării de depozite bancare, au început să fie mobilizate şi acordate credite pe termen mediu şi să fie emise obligaţiuni pe termen lung), cît şi în privinţa valutelor utilizate (într-o măsură tot mai mare, alături de dolarul S.U.A. au apărut marca vest-germană, francul elveţian, guldenul olandez, lira sterlină şi francul francez). Ponderea principală pe **E.** continuă să fie deţinută de depozitele bancare în eurodolari, din care motiv termenul de eurodolar (sau piaţa eurodolarilor) este frecvent utilizat în locul noţiunii de **E.** Spaţiul geografic al **E.** nu se limitează la Europa Occidentală, existînd pieţe de capitaluri internaţionale şi în Asia, sau America Latină; denumirea de „euro" provine de la faptul că, iniţial, spaţiul geografic al **E.** era limitat la Europa Occidentală. Principalele centre financiare ale **E.** sînt: Londra, Zürich, Paris, Frankfurt, în Europa; Singapore în Asia; Sao Paolo în America de Sud (paradisul taxelor). **E.** constituie o sursă importantă de lichiditate internaţională. Pe aceste pieţe sînt depuse, sub forma depozitelor bancare în eurodolari, euromărci, eurofranci elveţieni etc., surplusurile de valute convertibile ale participanţilor la comerţul internaţional şi sînt atrase fonduri lichide sub forma creditelor bancare sau emisiunilor de obligaţiuni. În ultimii ani, ca urmare a accentuării operaţiunilor speculative, în special a celor efectuate de corporaţiile multinaţionale, **E.** au devenit deosebit de instabile, agravînd criza sistemului valutar internaţional. Constînd din capitaluri băneşti care circulă în afara ţării în moneda căreia sînt exprimate, **E.** nu pot fi controlate în mod direct de autorităţile financiare ale ţărilor capitaliste; dolarii care circulă, de exemplu, în ţările vest-europene nu pot fi controlaţi direct nici de autorităţile americane, nici de autorităţile ţărilor pe teritoriul cărora se află, ceea ce înseamnă că băncile private care îi posedă pot utiliza aceste sume în orice fel de operaţiuni financiare.

EUROOBLIGAŢIUNI, obligaţiuni emise şi comercializate pe europieţe. **E.** sînt titluri de credit negociabile, care urmează să fie răscumpărate de emitent, de obicei după 7-15 ani şi care dau posesorului posibilitatea încasării anuale a unui venit fix (cupon).

BANCA REGLEMENTELOR INTERNAŢIONALE (BRI). Înfiinţată în 1930 pentru reglementarea datoriilor externe ale Germaniei din primul război mondial, BRI are în prezent ca obiectiv principal promovarea cooperării dintre băncile centrale ale ţărilor membre (30 ţări, în majoritate europene), prin punerea la dispoziţia acestora a unor mijloace suplimentare pentru operaţiuni financiare internaţionale. Operaţiunile principale efectuate de BRI: tranzacţii cu aur; acordarea de împrumuturi; primirea de depuneri de la băncile centrale; alte operaţiuni bancare. BRI cooperează cu FMI şi BIRD. BRI funcţionează ca o societate pe acţiuni, fiind condusă de un Consiliu. România este membră a BRI din 1930. Sediul este la Basel.

Organisme de promovare

Consiliul britanic pentru comerţ exterior

Consiliul britanic pentru comerţ exterior (British Overseas Trade Board) a fost constituit în 1972, el reuneşte reprezentanţi ai departamentelor de comerţ, industrie, externe (Foreign and Commonwealth Office) şi ai Departamentului de asigurare a creditelor de export (Export Credits Guarantee Department). Obiectul său de activitate îl constituie supravegherea desfăşurării activităţilor de promovare a exporturilor şi a modului de utilizare a resurselor guvernamentale alocate pentru promovarea exporturilor. Hotărîrile luate de consiliu sînt transpuse în activitatea curentă prin departamentul de comerţ împreună cu reprezentanţele diplomatice din străinătate.

Consiliul britanic pentru comerţ exterior dispune de o bancă de date gestionată de un calculator ICL pentru 6 500 de grupe de produse (conform nomenclatorului de la Bruxelles) pentru care se culeg prin cele 220 de ambasade şi 100 de consulate din întreaga lume informaţii de către 800 de reprezentanţi comerciali — peste 50 000 de rapoarte anual.

Informaţiile privesc 200 de zone geografice şi ţări, pe o structură privind 15 tipuri de probleme:

— Oportunităţi de export tradiţionale;
— Noi oportunităţi comerciale (scurt punctaj);
— Rapoarte de piaţă;
— Recomandări de agenţi comerciali pe pieţele locale;
— Adjudecarea licitaţiilor: cîştigătorii, participările la consorţiile care vor livra marfa;
— Clienţii ce vor vizita Marea Britanie;
— Oportunităţi pentru cooperare externă cu firme din străinătate (producţie sub licenţă; licenţierea pentru utilizarea unor brevete, know-how, design, mărci comerciale, societăţi mixte, transfer de întreprinderi, investiţii);
— Oportunităţi de cooperare internă cu firme din străinătate (producţie sub licenţă, oferte externe pentru cumpărarea în Anglia de licenţe pentru know-how, patente, design, mărci comerciale, societăţi mixte constituite în Anglia; investiţii pe teritoriul propriu);
— Modificări în tarifele vamale şi reglementările de import pe pieţele externe;
— Acordurile de credit încheiate pe pieţele respective;
— Acorduri comerciale;
— Informaţii privind tîrgurile internaţionale şi alte acţiuni promoţionale (misiuni comerciale, săptămîni ale produselor britanice etc.);
— Comentarii economice internaţionale;
— Programe naţionale de dezvoltare, rapoarte economice generale, evenimente economice pe pieţele locale interesînd exportatorii britanici şi sistemul de credite de export.

Servicii de asistenţă pentru exportatori — Divizia de servicii pentru export şi promovare are oficii regionale în 18 zone ale Marii Britanii prin care oferă servicii pentru introducerea pe noi pieţe a exportatorilor britanici (informaţii privind piaţa, concurenţa, gusturi şi preferinţe, uzanţe, metode de comerţ).

Firmele care întîmpină dificultăţi în producţia pentru export se pot adresa pentru sprijin departamentelor guvernamentale de resort care pot fi: departamentul industriei, al agriculturii, pescuitului şi alimentaţiei, al apărării, al mediului înconjurător şi cel al sănătăţii publice şi securităţii sociale.

Asistenţă în desfăşurarea activităţii de export ca şi în pregătirea cadrelor de specialitate mai acordă: Institutul de export, Institutul de marketing, Consiliul pentru design. În scopul promovării comerţului invizibil există un compartiment specializat în cadrul diviziei de servicii pentru export şi promovare.

Pentru înlesnirea contactelor între firmele de consulting engleze şi partenerii din străinătate a fost înfiinţat Biroul consultanţilor englezi. El întreţine legături cu agenţii internaţionale, primeşte vizitele din străinătate, ajută membrii săi în constituirea de consorţii pentru proiecte de export, ţine legături cu casele financiare şi organele guvernamentale, reprezentanţele diplomatice britanice din străinătate şi consultanţii din alte ţări, identifică punctele de interes ale consultanţilor britanici pentru oferirea în străinătate.

Asociaţia consultanţilor în management, fondată în 1956 reuneşte 25 de firme mari de consultanţă care oferă la export servicii de cercetări economice internaţionale, studii de fezabilitate industrială, evaluare de proiecte, marketing, asistenţă în dezvoltarea reţelei de distribuţie, selecţia cadrelor.

În scopul încurajării participării la mari proiecte industriale în străinătate exportatorii englezi pot apela la **Grupul pentru proiecte în străinătate** care administrează Fondul pentru proiecte în străinătate prin care sînt subvenționate cheltuielile de pregătire a participării la licitații, exclusiv costul ofertei, cheltuieli ce pot fi acoperite ulterior și returnate în caz de încheiere a contractului de export. Grupul acționează în strînsă colaborare cu Departamentul Comerțului, Departamentul Afacerilor Externe și Commonwelth-ului, ECGD și Ministerul Dezvoltării în Străinătate. Informații privind proiectele finanțate total sau parțial de Bancă Mondială sau alte agenții sau guverne pot fi furnizate consultanților, întreprinderilor, furnizorilor de echipamente, bănci prin Divizia de servicii de export și promovare.

Un alt gen de servicii de promovare a exporturilor complexe oferă **„European Components Service"** un organism specializat în depistarea oportunităților de livrări în subfurnitură în domeniul construcțiilor de mașini pentru exportatorii englezi. Personal specializat de marketing efectuează deplasări pe teren în întreaga Europă pentru a prelua comenzi de la mari uzine și antreprize pe care le cedează apoi spre fabricație firmelor engleze. Cercetările de marketing în străinătate sînt realizate cu concursul departamentelor comerciale ale ambasadelor și consulatelor britanice.

În ceea ce privește activitatea propriu-zisă de promovare, Consiliul britanic pentru comerț exterior sprijină participarea anuală a peste 5 000 de firme engleze la peste 300 de tîrguri internaționale în 50 de țări, organizează „Săptămîni ale Angliei" și vînzări promoționale, misiuni de export ale firmelor engleze în străinătate, simpozioane și seminarii tehnice. Începînd din 1973 pe piața niponă funcționează Centrul de marketing pentru exporturile engleze, care găzduiește anual minimum 10 expoziții ale exportatorilor englezi și alte acțiuni promoționale. Activitatea de publicitate pentru export este organizată de Unitatea de publicitate a Consiliului britanic pentru comerț exterior care apelează pentru asigurarea suporturilor publicitare la Oficiul central de informații (Center Office of Information) cu compartimentele sale specializate: Radio și presă pentru străinătate, afișaj, film și televiziune, reviste și design, vizite în Anglia și distribuție. Alte servicii sînt exercitate prin organisme specializate cum ar fi: **Sistemul de tarife și taxe** este administrat de oficiul „Custons and Excise", reglementările comerciale, inclusiv licențele de import-export prin „Export Licensing Branch" și „Simplification of International Trade Pracedures Board", tarifele pe piețele externe prin „Overseas Tariffsand Regulations Section", asigurările prin „Export Credits Guarantee Department". Alte organisme cu activitate de promovare a comerțului exterior sînt: societățile de factoring, cluburile de credite internaționale, Equipment Leasing Association, Finance Houses Association, camerele de comerț, cluburile de export, Crown Agents, Asociația caselor de export britanice.

T.C.

Arbitraj valutar

Piața aurului. Metale

4. Din complexul mecanism al piețelor financiar-bancare mai fac parte: piața metalelor prețioase, piața obligațiunilor și altor hîrtii de valoare, piața instrumentelor financiare la termen și piața opțiunilor, ultimele două fiind de dată mai recentă.

Aurul a avut utilizări de natură monetară din cele mai vechi timpuri și mai recent, printre domeniile de folosință au apărut industria de bijuterii, medicina dentară, industria electronică etc.

Funcția sa de tezaurizare în accepțiunea modernă este reediată în ianuarie 1954, cînd președintele S.U.A. de atunci (R.D. Roosvelt) a fixat prețul aurului în S.U.A. la 35 dolari uncia (aprox. 31 g). Prețul a rămas neschimbat pînă în anii '70, cînd este ridicat la $ 38/uncia (1971) și $ 42,2/uncia (1973).

Este dificil de estimat cît din rezervele țărilor capitaliste dezvoltate este deținut de aur și cît de valute și Drepturi Speciale de Tragere (DST), dar se presupune că există cca 30.000 tone în rezerve naționale, ceea ce poate însemna între 30—50% din totalul rezervelor, la o producție mondială de aur de aproximativ 1 000 tone [1].

În ceea ce privește prețul metalului galben, au existat două piețe paralele: o piață fixă, în care băncile centrale vînd și cumpără aur la prețul oficial, sistemul fiind practicat cu întreruperi între anii 1930—1961 și din 1968 — și o piață „liberă", în care prețul fluctuează în funcție de cerere și ofertă.

Diferența mult prea mare între prețul oficial și cel de pe piață a dus la crearea unui sistem numit „Gold Pool" (1961 la Londra) sistem prin care 8 dintre cele mai mari țări deținătoare de aur au convenit să ofere oricărui cumpărător aur la prețul oficial de $ 35/uncia. Evident, lucrul acesta a dus la dispariția pieței „libere", toate tranzacțiile fiind stabilizate la un preț fix. Mai mult chiar „cei 8" au început să și cumpere aur, la același nivel, prețul nemaiputînd varia nici în jos, eliminîndu-se astfel orice tendință speculativă a pieței.

În 1967 însă, lira sterlină a intrat într-o puternică „criză financiară", fiind în final devalorizată masiv față de dolarul S.U.A. atrăgînd după ea și alte valute. În această situație, cererea de aur a crescut brusc, mai ales în scopuri de tezaurizare și speculație, grupul „celor 8" fiind obligat, conform înțelegerii, să livreze aur la prețul fix de $ 35/uncia. Se estimează că în acel an (1967)peste 4 miliarde dolari au fost cheltuiți pentru cumpărarea de aur la preț oficial. „Gold Pool" era nevoit să satisfacă această cerere și rezervele cîtorva țări au început să scadă brusc (ex. Belgia), Franța a refuzat să mai adere la aranjament și s-a retras, rezervele S.U.A. se apropiau rapid de limita impusă de legea financiară americană de 40% acoperire a banilor în circulație, astfel încît, la 17 martie 1968 s-a revenit la vechiul sistem, în care numai băncile centrale puteau folosi prețul oficial. Aceste evenimente, urmate de cele de pe piețele valutare din anii 1971 și 1973 au dus la ruperea relației între aur și sistemul monetar.

Fondul Monetar Internațional a schimbat cîteva articole din statutul său, arătînd că prețul aurului nu mai este fix, că ratele de schimb valutar nu mai sînt legate de aur și că DST-urile nu mai sînt definite în funcție de acesta. În practică însă, deși cele de mai sus sînt valabile, aurul a rămas însă un mijloc principal de tezaurizare, rezervele oficiale guvernamentale fiind încă într-o mare proporție în aur.

Este elocventă situația prezentată mai jos (după date furnizate de FMI, US Bureau of Mines), care arată în timp proporția din producția mondială aproximativă utilizată pentru rezerve oficiale:

Perioadă	Producție (tone)	Procentaj folosit pt. rezervă (%)
1919	16.600	61%
1920—1929	5.640	94%
1930—1939	9.200	92%
1940—1949	9.300	71%
1950—1959	9.480	52%
1960—1969	13.600	5%
1970—1979	13.100	3%
1980	1.180	3%

[1] Date furnizate de R. Weisweiller — „Introduction to F. Exchange"

De asemenea, din aceeași sursă, o comparație între anii 1950 și 1980 referitoare la proporția dintre aur și total rezerve arată că dacă în 1950 din rezervele mondiale de aproximativ $ 50 miliarde, aproape $ 38 miliarde erau reprezentați de aur, în 1980, din rezerve de $ 1 000 miliarde, 700 miliarde erau aur. Prețul aurului în momentul estimării joacă un rol esențial, avînd în vedere faptul că este exprimat oficial în dolari, creșterea prețului influențînd evident proporția.

Variațiile prețului aurului, de la cifra de $ 35/uncia, au fost în ultimii ani mari, spectaculoase chiar, dar niciodată nu s-au mai apropiat de acest nivel. Pînă în 1979 prețul aurului a mers constant în sus, dar oarecum moderat de la an la an, atingînd în august 1979 un nivel de 290 dolari uncia.

În această perioadă are loc una din licitațiile periodice de aur organizate de Trezoreria S.U.A. (licitații care încercau de cîteva ori pe an să regularizeze cererea de metal galben și să dicteze prețul acestuia pe piață) la care în mod surprinzător „Dresdner Bank" (una dintre marile bănci vest-germane) achiziționează 96% din tot aurul oferit (720 000 uncii) la prețul $ 301.08/uncie. (Prețul aurului depășise $ 300/uncie și la vremea respectivă actul lui „Dresdner aBnk" a fost considerat nebunesc Artizanul acestei achiziții era Hans Joachim Schreiber, o figură proeminentă în lumea bancară vest-germană, membru al Consiliului de Administrație al băncii „Dresdner Bank", care, într-un articol apărut la cîteva zile după licitația de mai sus, își prezenta motivele pentru care plătise în numele băncii sale peste $ 300/uncia de aur.

Este greu de analizat dacă acest fapt sau simpla cerere de pe piață a dus la creșterea masivă a prețului aurului, care a urmat, dar cert este că în cîteva luni de zile de la aceste evenimente, prețul a urcat la $ 850/uncia, în 1980. Actualmente, prețul este din nou, după cinci ani, la nivelul de $ 300/uncia.

Piața aurului este organizată în marile centre financiare din lume și reprezintă o legătură multiplă (telefon-telex-brokeri, firme specializate de legătură între bănci și instituții specializate) în vînzarea și cumpărarea de aur. Acestea sînt capabile în orice moment să coteze un „two way price" (adică un preț în două sensuri), de genul $ 301,00—301,50 care, înseamnă că banca respectivă cumpără aur la $ 301/uncia și îl vinde la 301,50. În funcție de cererile clientelei bancare (firme industriale, companii) băncile își vînd și cumpără diverse cantități, prețul variind de la caz la caz.

Pe piețele mari există și o ceremonie a „fixing-ului" similară cu aceea de fixare a cursului valutelor, în care reprezentanții principalilor operatori din piață se întîlnesc într-un loc desemnat anume, unde, la o anumită oră, în funcție de ofertele și cererile din momentul respectiv, fixează un preț al aurului, preț de referință pentru tranzacțiile ulterioare. La Londra, ceremonia se repetă de 2 ori pe zi, la orele 10.30 a.m. și 3 p.m. și prețul este fixat în prezența reprezentanților celor 5 bănci principale din piața aurului : **Moccata & Goldsmid Ltd** (înființată în 1684, cu 10 ani înaintea Băncii Angliei), care face parte din grupul standard Chartered Bank Ltd ; **Sharps Pixley Ltd.** (înființată în 1750, face parte din grupul Kleinwort Benson) ; **N. M. Rotschild & Sons Ltd.** (fondată în 1804, principalul operator în acest domeniu) ; **Johnson Matthey Bankers** (1817) ; **Samuel Montagu Ltd.** (1853 — face parte din grupul Midland Bank).

Aurul nu este însă singurul metal prețios pentru care băncile de mai sus sau celelalte bănci active sînt pregătite să coteze prețuri. Există aceleași interese și fluctuații în prețul argintului, platinei etc.

Separat de metalele prețioase, există la Londra și în alte centre, burse specializate de metale obișnuite și metale rare. Organizarea acestora este similară cu cea a bursei de acțiuni, adică un „comitet oficial al bursei", pe de o parte, iar pe de alta — reprezentanți ai principalilor producători și utilizatori ai metalelor respective, care, în fiecare zi, se reunesc și — prin cerere și ofertă, stabilesc un preț de referință pentru metalul respectiv.

Există variații mari de preț și caracteristici specifice fiecărui metal în parte, ca de exemplu :

arama — care, în 4 ani (1974—1978) a avut creșteri și căderi masive de preț și de stocuri disponibile pentru comercializare (depozitele bursei din Londra au avut cantități între 11 000 tone (1974) și 650 000 tone (1978).

Prețurile ca atare au variat și ele, atingînd nivele de peste 1000 £/tonă ;

cositorul — a avut lungi perioade în care prețul a fost serios influențat de factorii politici. În Malaesia (mare exportator) prețul a atins 8 500 £/tonă ;

zincul — a avut o perioadă de puternică apreciere pe piețele de metale, în anii 1973—1974, urmată de scăderi masive de preț și numai în 1981 a revenit la nivelele record de 5 500 £/tonă.

Metalele rare sînt de asemenea cotate : crom, cobalt, vanadiu, molibden, tungsten și altele, avînd în vedere raritatea lor, piața acestora este mai puțin activă și prețurile mai stabile, deși în creștere constantă.

M.N.

Restructurări în producția și comerțul mondial

Concentrare-specializare-cooperare în industria de automobile

3. Pentru actualul deceniu se consideră că oferta mondială de automobile va înregistra o creștere comparabilă cu a cererii, majoritatea producătorilor fiind determinați să adapteze volumul și structura producției în raport cu solicitările pieței. Astfel, ritmul mediu anual de creștere a producției de automobile în principalele țări O.C.D.E. va fi în perioada 1981—1990 de cca. 3% față de aproximativ 4% în deceniul trecut, iar în acest an, potrivit estimărilor specialiștilor Institutului „London-Based Economic Models", se va înregistra o creștere a volumului producției de automobile cu cca. 16% față de 1980.

După cum am arătat în prima parte a articolului, în perioada 1980—1982 situația financiară a multor producători de automobile s-a deteriorat ca urmare a scăderii cererii și respectiv creșterii concurenței internaționale din industria de automobile. Dificultățile au condus la unele amînări, în trecerea la modele noi din punct de vedere tehnologic, cu consum redus de combustibil căutate de consumatori.

Un factor cu implicații deosebite asupra ofertei mondiale de automobile este reprezentat așadar de schimbările tehnologice continue, influențate la rîndul lor atît de forțe interioare pieței (în special legislația guvernamentală sau normele de utilizare a automobilelor care se ocupă în principal de protecție și mediu înconjurător, avînd drept efect schimbări în materie de design), cît și de forțe exterioare (pe de o parte, creșterea considerabilă a prețului petrolului și implicit al benzinei, ceea ce a determinat reacția pe termen mediu a producătorilor de a fabrica modele economice și pe de alta rata înaltă a dobînzii, care a determinat ridicarea costului împrumuturilor pentru finanțarea cumpărării de noi automobile).

Se poate aprecia prin urmare că în oferta mondială de automobile este evidentă tendința pe termen lung de schimbări tehnologice accelerate, atît în privința inovației de produs cît și a inovației de proces de producție, ambele laturi influențînd comportamentul competitiv. Pentru inovația de produs stimulul principal vine din necesitatea

de creştere a puterii obţinute dintr-o cantitate anume de combustibil şi respectiv, de reducerea masei automobilului şi a rezistenţei aerului, economia în mers a motorului fiind de asemenea îmbunătăţită substanţial. Astfel, la ultimul salon auto internaţional de la Paris a fost prezentat modelul „Citroen ECO 2000" ale cărui caracteristici constructive dominante vin în întîmpinarea obiectivelor mai sus enunţate. Pe această linie putem arăta că dintre schimbările tehnologice care reprezintă surse pentru îmbunătăţirea eficienţei, mai importante sînt următoarele :

— creşterea raportului de comprimare a motorului (prin modificări în camera de ardere în aşa fel încît amestecul este ars mai complet şi se obţine o economie de combustibil de peste 20% ; un dezavantaj este creşterea emisiei de hidrocarburi şi temperatura ridicată de lucru a motorului) ;

— îmbunătăţiri ale aprinderii (pe mai multe căi, prin utilizarea sistemelor de injecţie a combustibilului adaptînd amestecul la cantităţi determinate de aer sau de benzină cu o economie de peste 10% ; costă însă cu 10—15% mai mult decît carburatorul convenţional, iar prin utilizarea unui motor turbocompresat costul ar fi dublu faţă de un sistem normal) ;

— îmbunătăţiri ale motoarelor Diesel (prin injectarea directă a combustibilului ; un motor Diesel care derivă însă dintr-un motor cu benzină costă cu 20—25% mai mult, deoarece un motor Diesel nou costă cu cca. 50% mai mult decît motorul pe benzină echivalent) ;

— îmbunătăţiri ale sistemului de transmisie (multe modele noi sînt cu motor şi tracţiune faţă, motorul montat tranversal, spaţiul fiind folosit mai eficient, iar dimensiunile exterioare şi masa automobilului se reduce ; unii specialişti consideră că este probabilă şi o utilizare mai largă a cutiei de viteze cu schimbător, unde motorul să alerge în viteză de regim optim tot timpul) ;

— modificări ale caroseriei (prin ameliorarea aerodinamicii şi reducerea astfel a rezistenţei aerului exprimată printr-un Cd mai bun, precum şi prin reducerea greutăţii caroseriei şi motorului, interiorul rămînînd neschimbat ; distincţia „Car Design Award" care se atribuie pentru cel mai bun design al unui nou automobil de serie, a revenit anul acesta unui model japonez, „Honda Civic" tocmai pentru o asemenea orientare).

În ceea ce priveşte tehnologiile, restrucurarea acestei ramuri tradiţionale care este industria de automobile, are în vedere extinderea sistemelor de producţie flexibile (linii automatizate de maşini-unelte şi de transfer) care pot include şi un sistem de roboţi industriali.

Fără a neglija importanţa altor forme de automatizare şi a sistemelor electronice de control se cuvine a sublinia că în ultimii ani au avut loc creşteri substanţiale în privinţa numărului de roboţi folosiţi în industria de automobile, tendinţă care se preconizează că va persista, robotizarea fiind una dintre căile importante de reducere a costurilor (de exemplu, în Uzina de auomobile din Hofu, deschisă în 1982, unde s-a fabricat modelul Modza 626, — prima maşină japoneză a anului 1982—1983 — productivitatea a crescut considerabil prin utilizarea a 155 de roboţi care se ocupă de majoritatea operaţiilor de sudură şi lăcuire). Desigur, roboţii nu reprezintă o tehnică fezabilă pentru orice situaţie, ei lucrînd ca şi alte forme de echipamente automate pe un ciclu de timp prestabilit, de unde şi preocupările în direcţia creşterii vitezei de linie. De asemenea, o problemă în studiu este utilizarea roboţilor la asamblări finale de automobile în funcţie de dezvoltarea senzorilor, dat fiind faptul că roboţii sînt orbi şi au un simţ tactil foarte redus. Se apreciază, că robotul inteligent care simte şi vede va avea un impact considerabil asupra ocupării forţei de muncă.

Prin urmare, în producţia mondială de automobile se manifestă în materie de schimbări tehnologice două tendinţe opuse : cea către inovaţia de produs, care adaugă valoare şi face automobilul mai scump şi cea către inovaţia de proces, care reduce costurile şi face produsul mai ieftin.

După aprecierile experţilor O.C.D.E., investiţia în cercetare-dezvoltare va constituit un factor decisiv în această competitivitate, acordurile de cercetare-dezvoltare la nivel naţional sau internaţional fiind exemple în acest sens.

Se pare că pe termen lung — în afară de modernizarea continuă a industriei de automobile şi aceasta în primul rînd prin înlocuirea utilajelor existente în cele mai avansate, din punct de vedere tehnologic, ţări dezvoltate — majoritatea capacităţilor de producţie complet noi se vor ivi mai întîi în ţările recent industrializate, apoi treptat în ţări în curs de dezvoltare. Va rezulta astfel un anume grad de specializare între producători, iar în ţările puternic industrializate o creştere a producţiei de automobile foarte sofisticate. Complexitatea sistemului de legături comerciale internaţionale va putea conduce la rîndul său la dezvoltarea mai multor tipuri de automobile „mondiale" sau „regionale", cu versiuni pentru diferitele pieţe. Este interesant a sublinia în acest context că în opinia specialiştilor, principalele strategii de adaptare implică producerea automobilelor mai curînd pentru o piaţă mondială sau regională, decît pentru o piaţă naţională.

Cele mai avansate pe linia dezvoltării conceptului de automobil „mondial", concept cu accentul pus pe standardizare şi economii echilibrate (favorizînd marii producători „integraţi" care produc deja o gamă de automobile avînd un număr mare de componente comune), sînt companiile din S.U.A., cu vastele lor investiţii în străinătate. În orice caz, baza pentru o producţie eficientă de asemenea automobile ar putea duce la o structură industrială de tipul uzinelor de componente dispersate geografic în scopul realizării unor costuri de amplasare reduse, uzine care să furnizeze componente speciale în regiunile respective, sau, uneori, întregii firme. Nu trebuie uitat însă că o producţie întinsă la scară mondială de automobile de acest tip ar putea implica o descentralizare la distanţă de zonele de producţie tradiţionale.

Încă de acum 2 ani, experţii O.C.D.E. au avansat două strategii de adaptare alternative : cea de „socializare", în care producătorul specializat oferă produse „diferenţiate" printr-un serviciu sau caracteristică suplimentară, destinate unui segment de piaţă determinat şi cea de „diversitate tehnologică", care prevede un spectru crescînd de alternative tehnologice aflate la îndemînă pentru a întîmpina o mai mare diversitate de necesităţi ale consumatorului şi care conduc la o mult mai înaltă exclusivitate fiind axate în configuraţia procesului de producţie mai curînd pe flexibilitate decît pe eficienţă.

Este interesant, în acest context a observa strategia producătorilor japonezi. În perioada 1980—1981, ca urmare a restricţiilor la exportul către toate ţările principal producătoare de automobile, firmele japoneze şi-au schimbat strategia pe termen scurt pentru a exporta o gamă de modele de o mai bună calitate, continuînd să crească valoarea exportului în condiţiile restrîngerii volumului şi sporind exportul de echipamente pentru asamblare în străinătate (firma Mazda, singurul producător de trei tipuri diferite de motoare, cu piston, Diesel şi rotativ, ajuns să dispună de 16 uzine de asamblare răspîndite pe tot globul). În privinţa strategiei pe termen lung, producătorii japonezi merg pe linia înfiinţării de fabrici în străinătate, atît pe terenuri virgine cît şi prin „joint ventures" cu producătorii locali (primul producător de automobile japonez care a pătruns pe teritoriul S.U.A. a fost firma Honda prin montarea încă din 1981 a unei linii de montaj, urmată de firma Toyota în cadrul unei acţiuni de cooperare cu Ford). Apare astfel problema transferării optime a practicilor de conducere japoneze în medii nejaponeze. De remarcat, că în ultimii ani producătorii japonezi au investit considerabil în noi tehnologii, inovaţii, cercetare şi dezvoltare. În 1983 de exemplu, în materie de sugestii pe linie de calitate (2,84 milioane) cele 2700 de „Grupuri de Calitate Mazda" au plasat firma pe primul loc între cele japoneze, iar modelul MX-02, „automobilul prototip tehnologic", care ilustrează în viziunea firmei pe cel ideal pentru anii nouăzeci vine să confirme în acest sens.

Spre deosebire de producătorii japonezi sau europeni, care lasă dezvoltarea utilajelor pe seama firmelor specializate, producătorii nord-americani s-au lansat într-un program foarte ambiţios de dezvoltare a sistemelor de producţie automate şi a roboţilor (un studiu condus de „Carnergie Mellon University" apreciază că utilizarea unui robot în industria de automobile din S.U.A. costă cca 6$ pe oră, comparativ cu costul total pe oră al unui muncitor calificat, de 20$). Principalele probleme pentru firmele americane nu se referă însă la tehnologia de produs, ci la realizarea faptului că forţele pieţei s-au schimbat considerabil şi că se impune o dezvoltare şi îndeplinire a strategiilor în consecinţă. Se preconizează că, pînă la sfîrşitul acestui deceniu, principalii trei producători (General Motors, Ford şi Chrysler), vor investi pentru modernizarea producţiei, în special pentru producerea pe scară largă a automobilelor de mic litraj, cca 80 miliarde $.

La rîndul ei, piaţa vest-europeană prezintă două caracteristici distincte : marea diversitate a pieţelor şi numărul mai mare de producători, atît pentru automobile de masă, cît şi pentru automobile speciale. Pe ansamblu, producătorii vest-europeni au însă avantaj în tehnologia auto şi în special în cea de produs. În viitor, se va pune accentul pe introducerea tehnologiilor de producţie avansate, pe îmbunătăţirea eficienţei generale, prin facilitarea cooperării la nivel naţional, regional şi internaţional.

In mod evident, creşterea flexibilităţii relaţiilor industriale va reduce perioadele de tranziţie, totuşi, excesul de capacitate se va manifesta temporar, local sau regional, ca o consecinţă imediată a fluctuaţiilor inevitabile, de natură tehnologică sau economică, ale cererii de automobile. Aceasta va impune acordarea unei atenţii deosebite evitării reacţiilor protecţioniste în lanţ. Un element de o deosebită importanţă va fi în acest context evaluarea realistă a oricărei măsuri protecţioniste temporare considerate necesare, ţinînd cont de faptul că măsurile de acest gen izolează producătorii naţionali de competiţia internaţională a costurilor, lucru care afectează chiar supravieţuirea industriei respective. Iar cu cît impactul măsurilor menţionate mai sus, asupra structurii viitoare a industriei de automobile va fi mai profund, cu atît mai mult va fi împiedicată adaptarea la schimbare.

Theodor PURCĂREA

Marketing

Echipamentele depoluante – un domeniu de largă perspectivă

In scopul combaterii poluării apelor numeroase ţări din lume au adoptat măsuri legislative capabile să menţină sau să restabilească echilibrul biologic al apelor (atît la suprafaţă cît şi în reţeaua subterană), să asigure pentru populaţie, industrie şi agricultură o aprovizionare cu apă în cantităţi suficiente şi de calitate corespunzătoare, să protejeze pe termen lung calitatea resurselor de apă.

În ultimii ani se constată pe plan mondial o intensificare a acţiunilor contra poluării apelor, evidenţiindu-se în numeroase ţări o sporire a numărului de sisteme de evacuare şi de tratare a apelor reziduale. Studiile efectuate arată de asemenea, că instalaţiile de epurare prin precipitare chimică existente în ţările Pieţei comune (special concepute pentru a reduce riscul de eutrofiere) şi-au triplat capacitatea în perioada 1970—1985 (de la 3,4 la 10 milioane echivalent locuitor (EH — reprezintă o unitate de măsură comparativă, bazată pe numărul de persoane care aruncă în reţeaua colectoare în condiţii „de locuit normale" sau în condiţii „tip" ape uzate prezentînd anumite caracteristici).

In multe ţări europene se constată ca un efect al înăspririi legislaţiei privind protecţia apelor o tendinţă de creştere a procesului populaţiei conectate la o reţea publică de tratare a apelor uzate.

Tabelul nr. 1

	1970	1975
Canada	. . .	59
Finlanda	31	51
Franţa	32	40
Olanda	36	68
Anglia	80	82
Elveţia	. . .	60

Investiţiile consacrate programelor de depoluare a apelor s-au majorat simţitor în deceniul 1970—1980, comparativ cu deceniul precedent. Astfel, în R.F. Germania în perioada 1970—1979 investiţiile consacrate realizării unor reţele de asanare s-au dublat (de la 10,6 miliarde DM la 20,1 mrd DM) iar cele destinate instalaţiilor de epurare s-au triplat (de la 3,3 mrd DM la 10,6 mrd DM), comparativ cu perioada 1960—1969.

În Uniunea Sovietică fondurile investite în domeniul apelor pe plan naţional, în perioada 1976—1980, s-au ridicat la 88 miliarde ruble *. Repartizarea procentuală a acestei sume pe principalele domenii de utilizare este următoarea: 10,2% pentru locuinţe şi serviciile publice, 16,4% pentru industrie, 2,8% pentru domeniile termice şi energetice, 59,1% pentru agricultură (din care 94% pentru drenare şi irigaţii) şi 11,3% pentru alte utilizări. Repartizarea acestor fonduri pe tipuri de instalaţii este următoarea : 14,8% pentru conducte hidraulice, 18,2% pentru reţele de asanare (inclusiv instalaţii de epurare), 55,7% pentru drenare şi irigaţii, 11,3% pentru alte instalaţii.

Tratamentul, reciclarea şi eliminarea apelor reziduale de provenienţă industrială

După cum se ştie tratamentul antipoluant al apelor reziduale de provenienţă industrială vizează în principal reducerea conţinutului de substanţe poluante al acestor ape, permiţînd în acelaşi timp reutilizarea apei respective şi recuperarea subproduselor.

In funcţie de ramura industrială şi de modul de utilizare al apei în aval, este necesar să se elimine mai întîi în mai multe etape compuşii nocivi existenţi în afluentul respectiv, iar apoi să se evacueze reziduurile de o manieră acceptabilă. Printre compuşii potenţiali nocivi mai răspîndiţi se află : metalele grele, deşeurile radioactive, compuşii acizi, compuşii organici solubili care provoacă epuizarea oxigenului dizolvat, substanţele care nu sînt degradabile, anumiţi compuşi organici, compuşi în suspensie, substanţele care colorează sau tulbură apa şi compuşii cu azot sau fosfor.

Din rîndul industriilor care se remarcă printr-un grad sporit de poluare al apelor reziduale fac parte : industria hîrtiei, industria chimică şi petrochimică, industria metalelor neferoase (inclusiv cea de placare a metalelor).

Dintre utilizările cele mai frecvente ale apei în industria prelucrătoare se remarcă : utilizarea acesteia direct în cadrul unor tehnologii de fabricaţie, în procedeele de răcire, ca mijloc de transport al materiilor prime, semifabricatelor sau a deşeurilor, pentru producerea de abur sau pentru alimentarea aparaturii destinate să încălzească, pentru utilizări sanitare şi de întreţinere. Ca urmare a acestor utilizări variate, efluenţii industriali pot conţine practic orice fel de substanţă, produs compus sau amestecuri de compuşi, dizolvată, în suspensie sau în stare coloidală.

În continuare se vor trata succint unele aspecte ale problemelor puse de poluarea apelor reziduale în două importante sectoare industriale, în care gradul de poluare este foarte ridicat şi are un caracter specific.

* estimări O.N.U.

Industria chimică

Această ramură industrială caracterizată printr-o varietate extrem de mare a produselor obținute și a tehnologiilor de fabricație utilizate se remarcă printr-o diversitate la fel de mare a tipurilor și concentrației în substanțe poluante a apelor reziduale. Deși o bună parte a produselor chimice utilizate în prezent se fabrică pe scară industrială încă din secolul trecut, amploarea deosebită pe care a luat-o industria chimică de sinteză în acest secol a condus la creșterea complexității problemelor privind poluarea apelor utilizate în acest sector. Se poate înțelege dimensiunea și dificultatea acestei probleme numai luîndu-se în considerație faptul, că există în prezent în lume aproximativ 70 000 produse chimice (fără a se lua în calcul marea varietate de materiale plastice existente), care se fabrică pe scară industrială, iar anual apar pe piață peste 1 000 de produse chimice noi.

În prezent, în numeroase țări cercetarea în acest domeniu se orientează spre tratamentul efluenților industriali specifici, care conțin substanțe toxice și studiul efectelor sinergetice (proprietatea substanțelor chimice ca prin asociere să-și modifice acțiunea, prin amplificare sau reducere)) potențiale ale acestora. În general, trebuie remarcat faptul că deșeurile și apele reziduale provenind de la instalațiile din industria chimică au proprietăți specifice și este necesar să se studieze cu atenție de la caz la caz, procedeul de tratare a efluenților și tehnicile cele mai potrivite, utilizîndu-se în acest scop încercările în instalații pilot.

Într-un studiu recent elaborat de Comitetul pentru industria chimică al Pieței comune, referitor la utilizarea deșeurilor din industria chimică se prezintă o serie de măsuri vizînd reducerea poluării (apelor) la sursă și reutilizarea așa-numitelor deșeuri drept resurse secundare. Conform studiului, epuizarea resurselor de materii prime și prețurile în ascensiune ale acestora ca și noile reglementări privind protecția mediului înconjurător determină ca problema reutilizării deșeurilor să capete o importanță vitală. Exemplificînd, se constată că metodele de decapare utilizate la fabricarea bioxidului de titan și în industria petrochimică și petrolieră, conduc la producerea unor cantități foarte mari de ape reziduale avînd un conținut important de acid sulfuric. După un tratament preliminar, aceste ape pot fi utilizate cu succes pentru obținerea îngrășămintelor, putînd de asemenea, să înlocuiască acidul sulfuric și în alte utilizări.

Ape reziduale conținînd acid clorhidric se produc în general în operațiunile de sinteză organică și de decapare a metalelor. În ciuda anumitor inconveniente de ordin economic, perspectivele utilizării acestor deșeuri pentru obținerea de clor sînt apreciate ca favorabile.

În ceea ce privește problema reutilizării deșeurilor conținînd fluor, produse în industria sticlei nu s-a ajuns încă la o soluție definitivă, utilizîndu-se pentru moment numai concentrarea compușilor cu fluor și eliminarea acestora pentru a se evita poluarea mediului înconjurător.

Pentru recuperarea solvenților organici și a diverselor uleiuri conținute în efluenții industriali se utilizează de regulă distilarea.

Se pot de asemenea cita, cu titlu de exemplu, eforturile depuse pentru tratarea nu numai a apelor reziduale ci chiar a noroaielor care rezultă la fabricarea clorului prin electroliză. Îndepărtarea mercurului conținut de acestea se face prin diverse procedee chimice, prin spălare și decantare, permițîndu-se astfel reciclarea unei părți din produsele utilizate. Cu toate că investițiile și cheltuielile de exploatare în cazul utilizării acestui procedeu pentru eliminarea urmelor de mercur sînt apreciate ca ridicate, procedeul este destul de răspîndit și considerat ca indispensabil pentru protecția mediului.

Apele reziduale provedind din instalațiile de obținere a îngrășămintelor chimice, care conțin cantități însemnate de compuși cu azot, fosfor și potasiu sînt tratate de regulă în evaporatoare rapide, multietajate. De menționat faptul, că acest procedeu este considerat ca fiind foarte eficace și destul de economic și în cazul altor ape reziduale provenind din industria chimică.

Industria rafinării țițeiului

Apele reziduale provenite din industria rafinării țițeiului sînt extrem de variate, ca urmare a numărului foarte mare de tehnologii utilizate și de produse realizate. Aceste ape pot să aibă un conținut foarte ridicat de poluanți organici, compuși solizi în suspensie sau dizolvați, uleiuri în stare liberă sau emulsionată, noroaie caustice sau alcaline, fenoli, sulfuri, metale grele și cianuri. Separarea diverselor fluxuri de ape reziduale și pretratarea lor individuală, urmată de reutilizarea apelor reziduale tratate, reprezintă tot atîtea etape ale procesului de reducere a gradului de poluare al apelor utilizate în această industrie.

Se poate cita cu titlu de exemplu, cazul reutilizării condensatelor provenind din instalațiile de distilare sub vid, cracare termică sau catalitică, care conțin cantități ridicate de sulfuri și amoniac ce sînt îndepărtate prin distilare.

În general se poate trage concluzia că politica de reducere a poluării industriale în majoritatea țărilor lumii se orientează în principal spre combinarea a două strategii complementare, respectiv utilizarea unor tehnologii cît mai puțin poluante care să permită reducerea sistematică a volumului și concentrației în substanțe nocive a apelor reziduale și aplicarea unor tratamente cît mai eficace a efluenților industriali înainte de deversarea acestora în mediul acvatic.

Se constată, de asemenea, că în majoritatea țărilor sub efectul combinat al preocupărilor privind protecția mediului înconjurător și combaterea penuriei de resurse (materii prime și energie) se asistă la o intensificare a proceselor de reciclare și reutilizare a materiilor, reactivilor energiei și apei utilizate. În acest sens se poate menționa decizia Ministerului Comerțului din S.U.A. care prevede o creștere a ponderii reciclării de la 2:1—5:1 în anii '70 la 16:1 în anul 2000 pe ansamblul industriei prelucrătoare.

Previziunile privind ponderea reciclării în diverse ramuri ale economiei americane avansează următoarele cifre : 11:1 pentru industria hîrtiei, 27:1 pentru industria chimică și 40:1 pentru industria petrolieră. Specialiștii apreciază că se vor manifesta tendințe similare și în alte țări industrializate. În același timp, trebuie luat în considerare faptul că vor trebui făcute eforturi deosebite (financiare și în domeniul cercetării) pentru îmbunătățirea tehnologiilor antipoluante de tratare a apelor reziduale pentru a se realiza reducerea poluării apelor industriale prevăzută pentru următorii 10—20 de ani. Printre condițiile ce vor trebui îndeplinite de viitoarele tehnologii antipoluante se numără : eficacitate tehnică și rentabilitate economică sporite, aplicabilitate ușoară.

De remarcat faptul că tehnologiile actuale de tratare a deșeurilor industriale cuprind pe lîngă procedeele clasice (fizice, chimice, biologice, neutralizări, oxidări, arderi) și un număr în continuă creștere de procedee noi cum sînt : schimbul selectiv de ioni, absorbția pe cărbune activ, osmoza inversă, ultrafiltrarea, electroflotarea etc.

Iolanda Dăduianu-Vasilescu
I.E.M.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

Transport

Prestații portuare. Nerespectarea programului Comandamentului portuar pentru descărcare vagoane. Locații C.F.R.

Potrivit art. 5 lit. b din Decretul Consiliului de Stat nr. 260/15.VIII.1978 (Bul. Of. I. 65/17.VIII.1978), Comandamentul portului Constanța, stabilește programul de expediere a mărfurilor spre și din port, programul de intrare și ieșire a navelor la dane și pe acela de încărcări și descărcări de vagoane.

În aplicarea acestor prevederi legale privind desfășurarea procesului de derulare a mărfurilor și a condițiilor de efectuare a operațiunilor de încărcare-descărcare a acestora în nave și vagoane, prin Ordinul M.T.Tc. nr. 28/29.IX.1978 punct 20, s-a precizat că, programele de încărcare-descărcare a vagoanelor, se stabilesc zilnic de Întreprinderile de exploatare portuară împreună cu Direcția de căi ferate port Constanța și se aprobă de Comandamentul portuar.

Prin introducerea vagoanelor la fronturile de operare la termenele stabilite de Comandamentul portuar, se naște obligația pentru întreprinderea de exploatare portuară de a descărca, respectiv încărca vagoanele în termenele stabilite prin programele zilnice. Nerespectarea acestor termene este sancționată potrivit art. 10 din Tariful Local de Mărfuri (T.L.M.) cu plata locațiilor progresive și anume 20 lei pentru primele 24 ore, 30 lei pentru următoarele 24 ore și 40 lei pentru întreaga perioadă care depășește 48 ore, pînă la descărcarea efectivă a vagoanelor și predarea acestora către stația C.F.R.

În acest cadru specific de reglementare, dorim să subliniem că obligația de introducere a vagoanelor la fronturile de operare a navelor, izvorăște din programul de descărcare a vagoanelor, aprobat de Comandamentul portuar și nu în raport de sosirea și eventuala punere la dispoziție a vagoanelor către destinatari în condițiile T.L.M., apoi, același organism, stabilește și termenele de operare a vagoanelor, care sînt diferite de termenele stabilite de T.L.M,. acestea fiind bazate pe normele portuare. Așa fiind, în lipsa altei reglementări privind sancțiunea pentru nerespectarea acestor termene de încărcare-descărcare a vagoanelor, se aplică locațiile prevăzute de T.L.M. mai sus menționate.

Ne-am referit la reglementarea specifică din portul Constanța, pentru a evidenția unele particularități cu privire la introducerea vagoanelor la danele operative a acestora și la calculul locațiilor, particularități care reflectă noile relații economice în portul Constanța și care reclamă cu necesitate adaptarea normelor juridice la aceste mutații economice.

1. Spre deosebire de prevederile T.L.M. în sensul cărora, Stațiile C.F.R. pun vagoanele la dispoziția destinatarilor pe liniile publice, sau le introduc pe liniile industriale ale acestora în raport de capacitățile stațiilor, sau ale liniilor industriale, așa cum rezultă din contractele încheiate de părți, în portul Constanța, introducerea vagoanelor la danele operative, se face conform programelor zilnice de încărcări-descărcări, aprobate de Comandamentul portuar, în temeiul D. nr. 260/1978 și a Ord. M.T.Tc. nr. 28/1978 menționate.

Ca o primă consecință a acestei deosebiri de reglementare, este aceea că, Stația C.F.R., fiind obligată să se încadreze în limitele programului stabilit de Comandament, pentru vagoanele introduse peste acest program, nu este îndreptățită să încaseze locații C.F.R., neexistînd obligația corelativă a prestatoarei portuare de a descărca vagoanele plus program, după cum pentru neintroducerea vagoanelor la nivelul programului, răspunde pentru contrastaliile produse din această cauză, temei D. nr. 309/1978.

Activitatea în portul Constanța se desfășoară în flux continuu, pe trei etape de lucru între orele 23—07 ; 07—15 și 15—23, iar programul zilnic de încărcări-descărcări vagoane, este stabilit tot pe etape, existînd obligații corelative, pentru Direcția de căi ferate port Constanța de a introduce pe fiecare etapă vagoanele prevăzute în program și pentru întreprinderile de exploatare portuară, de a le opera în etapa respectivă.

Intreprinderile de exploatare portuară își organizează forța de muncă pe echipe și etape, în funcție de programul stabilit de Comandament, situație în care, momentul introducerii vagoanelor pentru operare este foarte important, nu numai din punctul de vedere al nașterii obligației de operare a vagoanelor în cadrul programului, dar mai ales, pentru corelarea programului cu activitatea echipelor de muncitori portuari, pe etape.

In acest context, s-a pus problema dacă vagoanele prevăzute în programul unei etape, au fost introduse în cursul acelei etape, prin ipoteză în loc de ora 07 la ora 12, pentru aceste vagoane, se pot pretinde locații dacă nu au fost descărcate pînă la sfîrșitul etapei (ora 15), dacă aceste vagoane urmează să fie operate în etapa următoare în care figurează și alte vagoane, cu alte echipe de muncitori în cadrul programului stabilit de Comandament ? Întrebarea se referă la consecințele în lanț ce rezultă din nerespectarea termenului de introducere a vagoanelor la termenele prevăzute de program.

Practica arbitrală, confruntată cu rezolvarea unor litigii născute din această cauză, ne referim cu titlu de exemplu la Hotărîrea nr. 2482/14 XII 1984 pronunțată de Arbitrajul de Stat Interjudețan Constanța, confirmată de Decizia arbitrului de stat șef nr. 15/18.III.1985 (nepublicate), a statuat că stația C.F.R. fiind în culpă pentru nerespectarea termenului de introducere a vagoanelor la începutul etapei, nu este îndreptățită să încaseze locații pentru depășirea termenului de descărcare, din etapa următoare, obligația Întreprinderii de exploatare portuară fiind raportată la prevederile programului zilnic și pe etape de încărcări-descărcări. În măsura în care, în etapele următoare ale zilei de program, Stația C.F.R. nu introduce numărul de vagoane prevăzute în program, Întreprinderea de exploatare por-

tuară, urmează să descarce vagoanele întîrziate la nivelul programului, altfel, nu va putea invoca întîrzierea introducerii vagoanelor din etapa precedentă, acestea fiind asimilate în programul etapei următoare a zilei respective. În această alternativă, prestatoarea, nu va putea să se prevaleze de culpa Stației C.F.R. și de faptul că vagoanele trebuiau să fie descărcate de alte echipe de muncitori din etapa precedentă. Pe același raționament, în măsura în care, în etapele următoare ale zilei de program, Stația C.F.R. introduce numărul de vagoane prevăzut în program, aferente respectivelor etape, Întreprinderea de exploatare portuară are obligația să descarce vagoanele prevăzute în respectiva etapă, iar vagoanele restante din culpa Stației, urmează a se descărca după posibilități, ele constituind sold la finele zilei de program, urmînd a fi reprogramate în programul zilei următoare, cu obligația corespunzătoare pentru prestatoare de a le descărca.

În aceste condiții, evidența introducerii vagoanelor și a scoaterii acestora de la dana operativă, prezintă o deosebită importanță. Această evidență, în portul Constanța, o ține Stația C.F.R., prin Registrul de încărcări-descărcări a vagoanelor (Registrul veghetor), datele înscrise în acesta, fiind confirmate de Întreprinderea de exploatare portuară prin semnătură și ștampilă, ele producînd dovada realității operațiunilor, pînă la proba contrară.

Specific activității portuare, Întreprinderea de exploatare portuară, încheie procese-verbale de realizări a programului de încărcări-descărcări pe fiecare etapă, semnate și de delegatul Stației C.F.R., în care se consemnează, pentru fiecare etapă, realizările programului, precum și cauzele nerealizărilor, cum sînt: neintroducerea vagoanelor conform programului; neintroducerea navei la dana operativă; lipsa echipelor de muncitori; lipsa utilajelor; refuzul navei de operare; precipitații; forță majoră etc. În măsura în care procesele-verbale de realizări sînt semnate fără obiecțiuni de delegatul Stației C.F.R., datele înscrise în aceste procese-verbale sînt opozabile cărăușului, locațiile urmînd a fi determinate în raport de conținutul proceselor verbale de realizări. În cazurile în care, delegatul Stației C.F.R., nu semnează procesul verbal de realizări, sau îl semnează cu obiecțiuni, la constatare trebuie să participe și delegatul Căpităniei portului, altfel, procesul verbal de realizări nu-i opozabil Stației C.F.R. și neconstituind o dovadă contrară înscrisurilor din Registrul veghetor, datele din acesta constituie temeiul calculului locațiilor.

Ne-am referit la relația dintre Registrul de încărcare-descărcare a vagoanelor întocmit de Stația C.F.R. și confirmat de Întreprinderea de exploatare portuară și procesele verbale de realizări încheiate de prestatoare și confirmate de delegatul Stației, semnalîndu-se în practică frecvente neconcordanțe între acestea, care generează litigii între calea ferată, care își fundamentează pretențiile în legătură cu locațiile pentru depășirea termenelor de operare a vagoanelor, pe datele înscrise în Registrul veghetor, în timp ce Întreprinderea de exploatare portuară invocă datele din procesele verbale de realizări, ca dovezi contrarii înscrisurilor din registrul Stației C.F.R.

Prin procesele verbale de realizări, consemnîndu-se și cauzele întîrzierilor în operare, care pot fi proprii cărăușului, acestea constituie cauza exoneratoare de plata locațiilor, de aceea, pentru a fi opozabile Stației C.F.R. trebuie cu necesitate să fie semnate de delegatul acesteia, sau de delegatul Căpităniei portului. Oricum, din practica litigiilor arbitrale, rezultă că părțile nu apreciază în cadrul concilierii prearbitrale, forța probantă a acestor acte și astfel supun spre soluționare cauze, care, în marea lor majoritate, pot fi evitate printr-o analiză corectă și obiectivă a propriilor acte.

2. În legătură cu calculul locațiilor pentru depășirea termenelor de operare a vagoanelor la danele operative, așa cum am menționat mai sus, aceste termene sînt stabilite prin programul aprobat de Comandamentul portuar, astfel că termenele de la care urmează a se calcula locațiile, sînt acelea prevăzute în program și nu în T.L.M. Pentru depășirea termenelor de operare a vagoanelor, întreprinderile de exploatare portuară, ca părți în contractul de transport C.F.R. al mărfurilor (destinatare în scrisorile de trăsură pentru vagoanele încărcate sosite în port pentru descărcare, sau expeditoare în cazul încărcării vagoanelor prin transbordul mărfurilor din nave), răspund față de Direcția de căi ferate port Constanța cu locații, care în practica actuală, sînt calculate în condițiile art. 10 din T.L.M., locații progresive, în raport de durata întîrzierii.

Față de rulajul mare de vagoane, care sînt operate la danele operative, în raport de capacitățile navelor supuse operării, uneori de zeci de mii de tone, de respectarea termenelor de operare a vagoanelor, depinde operarea în termenul contractual a navelor și evitarea contrastaliilor. Apoi, nerealizarea programelor de operare a vagoanelor aflate la danele operative, pe lîngă consecințele la care ne-am referit (determină contrastalii) blochează vagoanele care staționează pe liniile portului în vederea introducerii la danele operative, supuse și acestea locațiilor. Neoperarea vagoanelor aflate la danele operative în termenul din programul etapei, determină deci locații pentru depășirea termenului de operare, precum și consecințe în lanț cum sînt contrastaliile pentru întîrzierea în operarea navei și locațiile pentru vagoanele aflate în așteptare pe liniile triajului, de aceea, față de consecințele economice cu implicații asupra eficienței operațiunilor de export-import, respectarea programului Comandamentului portuar, prezintă o importanță majoră și presupune relații de colaborare între participanții la operațiunile de transbordare a mărfurilor prin portul Constanța și o organizare ireproșabilă a activității portuare.

În acest context de relații economice, care asigură desfășurarea procesului de derulare a mărfurilor eșalonat pe operații, sînt necesare norme juridice specifice, care să definească și să stabilească atribuțiile și răspunderile ce revin unităților care participă la activitatea de exploatare comercială a porturilor, prin elaborarea unui Regulament unitar de exploatare portuară, aprobat prin decret al Consiliului de Stat, așa cum prevede imperativ art. 11 din Decretul Consiliului de Stat nr. 260/1978.

Mutațiile pe plan economic și organizarea pe sectoare a activității în portul Constanța, ca urmare a prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 293/1978 (Bul. Of.I.73/9 VIII. 1978), au făcut ineficiente și neaplicabile Ordinele M.T.Tc. nr. 257/1969 și 673/1976 în legătură cu tratarea locațiilor în portul Constanța. Nici prevederile Regulamentului de exploatare comercială a porturilor, aprobat prin H.C.M. nr. 976/1954 (C.H.C.M. nr. 36/7.VI.1954) art. 35, nu corespund noilor condiții organizatorice ale portului Constan-

4a. Aceste condiţii, evidenţiază particularităţile specifice ale activităţii portuare actuale, care nu au corespondent în prevederile T.L.M. şi nu se corelează cu acestea, iată de ce, considerăm că, nu se poate justifica aplicarea prevederile T.L.M. în tratarea locaţiilor în portul Constanţa, pe lipsa unui Regulament unitar de exploatare portuară, situaţie care, impune în schimb, cu necesitate, elaborarea acestui Regulament, pentru a crea cadrul juridic noilor relaţii economice complexe ale activităţii portului maritim Constanţa.

Iulian LASCU

Aspecte decurgînd din modificarea şi completarea normativului de utilizare şi circulaţie a ambalajelor, paletelor şi containerelor

Ordinul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe nr. 93/12 oct. 1984 priveşte modificarea şi completarea Normativului de utilizare şi circulaţie a ambalajelor, paletelor şi containerelor.

In acest mod s-au adus unele îmbunătăţiri în reglementarea circuitului mijloacelor de ambalare, care constituie un domeniu de mare importanţă în activitatea de recuperare şi valorificare a resurselor materiale refolosibile.

Pentru a se asigura disciplina de plan, înlăturîndu-se în acest mod o folosire neeconomicoasă a mijloacelor de ambalare, s-a stabilit astfel că ambalajele, paletele şi containerele pentru care se elaborează balanţe materiale se livrează de către producători numai pe baza repartiţiilor emise în condiţiile legii.

Totodată în scopul reducerii eficiente a circuitului ambalajelor în care se expediază mărfurile livrate în depozitele bazelor de aprovizionare tehnico-materială, s-au prevăzut situaţiile în care ambalajele se restituie de către beneficiarul consumator direct furnizorului expeditor.

Dispoziţiile referitoare la operaţiile de reparare-recondiţionare a unor categorii de ambalaje, s-au completat în sensul că părţile pot stabili, cu prilejul încheierii contractelor economice de livrare a mărfii, modalităţile concrete de suportare de către beneficiar a operaţiilor de reparare, recondiţionare prin aplicarea unor cote procentuale la preţul legal al ambalajului, fie asupra cantităţilor de ambalaje restituite la care furnizorul mărfii execută operaţiile, fie asupra întregii cantităţi de ambalaje efectiv restituite în condiţii de calitate stabilite între părţi. De asemenea, prin aplicarea unor tarife de prestaţie legale asupra cantităţilor de ambalaje restituite la care furnizorul mărfii execută operaţiile de reparare-recondiţionare.

O asemenea reglementare nu derogă de la principiul stabilit de Normativul citat în sensul că la restituire ambalajele de transport se facturează la preţurile de livrare în vigoare (art. 15). Preţul diminuat al ambalajelor restituite se explică prin acoperirea cheltuielilor de reparare-recondiţionare efectuate de furnizor, fără a afecta deci asupra principiului de decontare integrală a unor asemenea ambalaje.

Stabilindu-se că ambalajele necorespunzătoare calitativ ori restituite de alte tipuri neridicate în termenul fixat sînt în drept a fi decontate expeditorului la preţ de materie primă veche, considerăm de lege ferenda că o asemenea dispoziţie s-ar impune a fi reexaminţă şi completată în condiţii corespunzătoare. Ambalajele în stare le recondiţionare ori de alte tipuri dacă ar fi decontate în acest mod s-ar realiza fără îndoială o îmbogăţire lipsită de justă cauză a destinatarului, ceea ce apare desigur inadmisibil în raporturile dintre organizaţiile socialiste.

Art. 30 pct. c din Decretul Consiliului de Stat nr. 465/1979 stabileşte dealtfel că ambalajele se valorifică ca materie primă numai după îndeplinirea duratei totale de serviciu şi numărului de cicluri normate, atunci cînd nu mai pot fi reparate.

Decontarea altor mijloace de ambalaje la preţ de materie primă veche nici nu ar fi de natură să asigure o grijă corespunzătoare pentru gospodărirea ambalajelor, paletelor etc. şi să preîntîmpine o eventuală distrugere a lor. Preţul de materie primă veche este de natură să implice declasarea, dezmembrarea ambalajelor. Or, normativul nu reglementează în principiu distrugerea mijloacelor de ambalare, ci doar refuzul de plată al acestora în scopul obligării beneficiarilor de mărfuri de a restitui ambalajele către furnizor cu respectarea tipurilor şi condiţiilor de calitate care să permită reutilizarea lor.

Ordinul MATMCGFF nr. 93/18 oct. 1984 precizează că buteliile de sticlă de alte tipuri neridicate de expeditor se valorifică de destinatar, în toate cazurile, ca ambalaje. Or, în acest mod s-a creat de acum o distincţie în valorificarea ambalajelor, ceea ce considerăm că ar trebui examinată sub aspectul folosirii cît mai eficiente a tuturor mijloacelor de ambalare, în mod uniform, în condiţiile legii. De asemenea, în cazul paletelor lăzi metalice de uz general STAS nr. 8635 — 70 şi cele metalice nu s-a prevăzut decontarea lor ca materie primă veche ci restituirea lor în starea în care se află.

Tot de lege ferenda opinăm că art. 69 aliniat 2 din normativ ar urma să fie modificat în sensul unei clarificări cît mai corespunzătoare spre a nu se putea ajunge la concluzia folosirii cotelor valorice de decontare desfiinţate prin abrogarea H.C.M. nr. 2335/1967, conform art. 35 din Decretul nr. 146/1980.

Textul respectiv din normativ prevede că părţile pot conveni ca scoaterea din activ a ambalajelor să se facă de furnizorul mărfii, în contul şi pe cheltuiala beneficiarului. In acest caz se aplică cotele valorice de decontare.

In soluţionarea litigiilor economice, s-a stabilit însă că asemenea cote se aplică numai în raport cu ambalajele ce urmează să fie scoase din activ în contul beneficiarului, potrivit convenţiei intervenite, prin decontări corespunzătoare calculate în acest scop, întrucît altfel s-ar eluda principiul adoptat de reglementarea în vigoare pentru decontarea integrală a ambalajelor atît la livrarea cu marfă cît şi la restituirea lor. Este desigur cunoscut că pot fi scoase din activ doar ambalajele deteriorate, care nu mai sînt apte a fi reparate, prevăzute de articolul 69 (aliniatul 1) din normativ.

Ordinul MATMCGFF în discuţie, prevede că unitatea socialistă care nu execută sau execută necorespunzător obligaţiile asumate prin contractele economice, referitoare la restituirea mijloacelor de ambalare în cotele şi termenele stabilite sau, după caz, la preluarea celor refolosibile, datorează celeilalte părţi penalităţile stabilite potrivit dispoziţiunilor art. 47 din Legea nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979.

În legătură cu aceasta, considerăm util să arătăm că penalităţile pentru nerestituirea în termen a ambalajelor se calculează în raport cu preţul acestora şi sînt de 0,1% în

primele 10 zile, 0,2% în următoarele 20 zile și 0,3% în perioada ce depășește 30 zile.

Asemenea penalități prin natura lor privind numai circulația ambalajelor folosite la livrarea de mărfuri, penalitățile de 8% prevăzute de art. 47 pct. 3 din Legea nr. 71/1969 nu au aplicabilitate în cazul nerestituirii în termen a mijloacelor de ambalare pentru care s-au stabilit penalitățile specifice amintite mai sus.

Potrivit art. 7 (aliniat 2) din normativ, ambalajele se recuperează și se repun în circuitul economic prin restituire de regulă în baza contractelor economice de livrare a mărfurilor la care se folosesc. De aici rezultă că penalitățile pentru nerestituirea în termen a ambalajelor au temeiul în contractele economice de livrare a produselor ambalate, nemaifiind deci cazul a se stabili raporturi contractuale distincte în această privință ori grafice speciale pentru restituirea ambalajelor.

Restanțele în restituirea ambalajelor față de care se calculează penalitățile se pot stabili în consecință numai în raport cu fondul de marfă livrat, ținîndu-se seama de cotele fizice de restituire și data efectivă a primirii mărfii ambalate (art. 9, 10, 11 din Normativ).

Ordinul de modificare a normativului precizează dealtfel în această privință că „în cursul derulării contractelor economice de livrare cotele fizice se aplică la cantitățile efective de ambalaje primite cu mărfuri la beneficiar".

Acest material nu-și propune desigur să epuizeze aspectele decurgînd din modificarea și completarea Normativului de utilizare și circulație a mijloacelor de ambalare, iar în practică se vor ivi diverse litigii, care vor impune în consecință adoptarea unor soluții conforme dispozițiilor legale și de natură să contribuie la consolidarea disciplinei economice în această materie.

I. DAVIDZON

Considerații asupra soluționării plîngerilor reglementate prin Decretul nr. 92/1976

Decretul nr. 92 din 16 aprilie 1976 reglementează în mod detaliat modul de încheiere, păstrarea, completarea și eliberarea carnetului de muncă. În cuprinsul acestui important act normativ este stabilit și cadrul juridic al exercitării plîngerii împotriva anumitor acte sau măsuri ale unităților socialiste.

Așa cum s-a arătat în chiar Expunerea de motive a Decretului nr. 92/1976 prin acest act normativ s-a consacrat „... posibilitatea folosirii plîngerii la instanțele judecătorești în cazul refuzului neîntemeiat al unității de a înscrie în carnetul de muncă unele date cuprinse în acte, a refuzului de a elibera carnetul de muncă la încetarea activității, ori în cazul efectuării de înscrisuri sau rectificări eronate".

Potrivit art. 1 din Decretul nr. 92/1976 în carnetul de muncă se înscriu date cu privire la vechimea în muncă, retribuția tarifară, pregătirea profesională, starea civilă, recompensele și orice alte situații prevăzute de lege. Înscrierile în carnetul de muncă se fac de către serviciul special al unității, unde persoana încadrată își desfășoară activitatea, odată cu întocmirea acestuia. Legea dispune însă că înscrierile eronate se rectifică de către unitate la cerere sau din oficiu (art. 7 al. 2 și art. 8 al. 1 din Decretul nr. 92/1976).

Împotriva modului cum s-a făcut rectificarea sau a refuzului de a înscrie în carnetul de muncă anumite date ce rezultă din acte „... titularul carnetului de muncă se poate adresa cu plîngere la judecătoria în a cărei rază teritorială își are sediul unitatea care a luat măsura respectivă...". Calea plîngerii este pusă de lege la dispoziția titularului și în cazul refuzului unității de a-i înmîna la încetarea activității carnetul de muncă „completat cu toate înscrierile la zi" (art. 4 al. 2 din Decretul nr. 92/1976).

În mod distinct, Decretul nr. 92/1976 reglementează și calea plîngerii împotriva proceselor-verbale de reconstituire a vechimii în muncă. Procesele-verbale care formează obiectul plîngerii se întocmesc de comisiile speciale ce funcționează pe lîngă comitetele executive ale consiliilor populare județene sau de sector în municipiul București. În acest sens art. 17 al. 2, din actul normativ anterior menționat, precizează că: „Împotriva procesului verbal al comisiei solicitantul sau unitatea unde lucrează acesta se va putea adresa, cu plîngere, judecătoriei în a cărei rază teritorială funcționează comisia...".

Dispozițiile cuprinse în Decretul nr. 92/1976, în legătură cu exercitarea plîngerii, ne sugerează cîteva considerații asupra soluționării acesteia. Prima problemă, avînd implicații teoretice și practice deosebite, ce se impune a fi clarificată vizează natura plîngerilor reglementate în Decretul nr. 92/1976. În acest context întrebarea firească care se pune este aceea dacă plîngerea reglementată în art. 17 al. 2 are sau nu aceeași natură juridică ca și plîngerea prevăzută de art. 8 al. 2 din Decretul nr. 92/1976.

Precizăm de la început că la o sumară analiză s-ar impune soluția potrivit căreia în ambele cazuri plîngerea are aceeași natură juridică și anume de **cale de atac devolutivă.** Cu toate acestea la o analiză aprofundată se ajunge inevitabil la o altă concluzie. Anticipînd asupra considerațiilor ce urmează socotim că plîngerea reglementată de art. 8 al. 2 se înfățișează ca o acțiune specială, iar cea prevăzută în art. 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 constituie o **cale de atac specială avînd un pronunțat caracter devolutiv.**

În determinarea naturii juridice a plîngerii reglementate de art. 8 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 nu se poate face abstracție de obiectul acesteia. Observăm că obiectul plîngerii este constituit din măsura luată de unitate în legătură cu înscrierea unor date în carnetul de muncă sau refuzul eliberării acestuia. Scopul plîngerii este acela de a obține obligarea unității la înscrierea unor date în carnetul de muncă ori la predarea acestui document oficial. Sub acest aspect plîngerea se apropie, ca natură juridică, de o acțiune în realizarea dreptului.

Obiectul și scopul plîngerii nu pot determina prin ele însele calificarea actului de sesizare ca fiind o acțiune. Pentru corecta determinare a naturii juridice a plîngerii este necesar să ținem seama de mai multe împrejurări.

În literatura de specialitate s-a considerat ca fiind esențial un singur criteriu, anume modul cum judecă instanța: în fond sau în ultimă instanță (Vezi în acest sens D. Radu, în **Soluționarea litigiilor de muncă de către comisiile de judecată din organizațiile socialiste de stat,** Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985, p. 146). De aceea, s-a arătat că atunci cînd „... instanța este autorizată în mod expres să pronunțe o hotărîre definitivă, situația este simplă: plîngerea reprezintă exercițiul unei căi de atac" (D. Radu, **op. cit.,** p. 147).

Necesitatea unui asemenea criteriu nu poate fi, în principiu, pusă la îndoială. Numai că în cazul la care ne referim un atare criteriu nu este întru totul relevant. Este evident că în cazul plîngerii reglementate în art. 8 al. 2 din Decretul nr. 92/1976

judecătoria se pronunță în ultimă instanță. Acest lucru rezultă neîndoielnic din chiar prevederile art. 8 al. 4 din Decretul nr. 92/ 1976, text potrivit căruia „hotărîrile pronunțate de judecătorii în soluționarea plîngerilor sînt definitive".

Cu toate acestea, plîngerea la care ne referim nu poate fi considerată ca fiind exercițiul unei veritabile căi de atac (deși însăși denumirea sa o sugerează). Aceasta deoarece deși judecătoria se pronunță în ultimă instanță ea nu examinează legalitatea sau temeinicia unei hotărîri pronunțate de un organ de jurisdicție. Or, pentru calificarea unui act de sesizare în sensul că el reprezintă exercițiul unei căi de atac este esențial să ținem seama tocmai de natura actului contestat.

Față de aceste precizări constatăm că în cazul analizat unitatea nu pronunță un act de jurisdicție ; ea refuză pur și simplu să înscrie anumite date în carnetul de muncă, să facă anumite rectificări sau să elibereze titularului carnetul de muncă la încetarea activității. Asemenea acte ale unității nu sînt rezultatul realizării unei activități jurisdicționale. Activitatea desfășurată de către unitate este de natura unor **acte de dreptul muncii.**

Iată de ce nu putem împărtăși opinia potrivit căreia plîngerea reglementată de art. 8 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 se înfățișează ca o cale de atac devolutivă (Vezi pentru o asemenea calificare I. Stoenescu, S. Zilberstein, **Drept procesual civil. Căile de atac și procedurile speciale,** Editura didactică și pedagogică, București, 1981, p. 67)

După părerea noastră judecătoria, sesizată în baza art. 8 al. 2 din Decretul nr. 92/1976, soluționează o **acțiune specială în realizarea dreptului** (Vezi în sensul că nu ne aflăm în prezența unei acțiuni în anulare : Gh. Mohanu, Gh. Brehoi, **Considerații în legătură cu aplicarea unor dispoziții din Decretul nr. 92/1976 privind cărnetul de muncă,** în R.R.D. nr. 10/1983, p. 38). Asupra acestei acțiuni instanța se pronunță, așa cum s-a arătat, pe bună dreptate, **în primă și ultimă instanță** (Al. Bacaci, notă la dec. civ nr 820/1983 a Trib. jud. Sibiu, în R.R.D. nr. 6/1984, p. 48 ; Gh. Brehoi, **op. cit.,** p. 36).

Plîngerea poate fi exercitată, așa cum am arătat deja, și împotriva procesului-verbal emis de comisia de reconstituire a vechimii în muncă (art. 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976). Și de data aceasta hotărîrea pronunțată de judecătorie este definitivă. De aceea întrebarea formulată anterior se pune și în cazul plîngerii reglementate de art. 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976. Răspunsul care se impune de data aceasta este după părerea noastră diferit. Plîngerea reglementată de art. 17 al. 2 din Decretul nr 92/1976 nu reprezintă o acțiune ci o **cale de atac specială** avînd un caracter devolutiv.

Într-adevăr, de data aceasta judecătoria se pronunță **în ultimă, dar nu și în primă instanță.** Pe de altă parte, prin intermediul plîngerii reglementate de art. 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 nu se urmărește anularea unui act de dreptul muncii, ci un control asupra modului în care comisia a soluționat cererea de reconstituire a vechimii în muncă. Din întreaga economie a Decretului nr. 92/1976 se poate desprinde concluzia potrivit căreia comisia de reconstituire a vechimii în muncă desfășoară o activitate specifică apropiată ca natură juridică cu cea jurisdicțională.

Așa fiind, **procesul-verbal al comisiei, o dată ce a rămas definitiv, dobîndește forță executorie,** iar măsurile dispuse printr-un asemenea act trebuie aduse la îndeplinire de către unitate. Este ceea ce dispune în mod expres și art. 17 al. 3 din Decretul nr. 92/1976. Potrivit acestui text : „Perioada de vechime în muncă și celelalte situații reconstituite **se** vor înregistra în carnetul de **muncă** pe baza procesului-verbal al comisiei, rămas definitiv, sau a hotărîrii judecătorești". Iată de ce apreciem că plîngerea ,reglementată de art. 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976, se înfățișează ca o cale de atac specială cu caracter devolutiv.

O ultimă problemă ce urmează să fie analizată succint în continuare vizează regulile după care se soluționează plîngerile reglementate în Decretul nr. 92/1976. Precizăm că deși plîngerile reglementate de art. 8 al. 2 și 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 au o natură juridică distinctă totuși ele se soluționează după unele reguli comune.

Plîngerile la care ne referim se soluționează, în general, cu respectarea dispozițiilor dreptului comun. La această soluție se ajunge implicit ca urmare a faptului că legea specială nu conține o reglementare cuprinzătoare în legătură cu procedura de soluționare a plîngerii. Prin urmare, în măsura în care legea specială nu conține o dispoziție expresă ea se completează cu prevederile legii generale.

Există însă în cuprinsul Decretului nr. 92./1976 și cîteva dispoziții speciale ce se impun a fi menționate și analizate pe scurt. Sînt semnificative în această privință dispozițiile art. 8 al. 3 din actul normativ menționat. Potrivit acestui text : „Plîngerile se vor soluționa de către judecătorie, cu precădere, cu citarea părților, instanța constituindu-se conform art. 23 al. 2 din Legea nr. 59/1968...".

În legătură cu textul citat este de observat, mai întîi, că legea vizează explicit doar plîngerile împotriva modului de înscriere a datelor în carnetul de muncă și cele privind refuzul unității de a-i elibera titularului carnetul de muncă. Față de această constatare s-ar putea acredita opinia că art. 8 al. 3 din Decretul nr. 92/1976 nu este aplicabil și plîngerii îndreptate împotriva procesului-verbal de reconstituire a vechimii în muncă.

Observăm că art. 8 al. 3 din Decretul nr. 92/1976 se referă la soluționarea plîngerii cu citarea părților și în compunerea prevăzută de art. 23 al. 2 din Legea nr. 59/1968. Așa fiind, se ridică întrebarea dacă plîngerile împotriva proceselor-verbale de reconstituire a vechimii în muncă se soluționează sau nu cu citarea părților. O atare întrebare se poate pune, de vreme ce art. 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 se limitează la precizarea potrivit căreia : „Împotriva procesului-verbal al comisiei solicitantul sau unitatea unde lucrează acesta se va putea adresa, cu plîngere, judecătoriei în a cărei rază teritorială funcționează comisia, în termen de 15 zile de la comunicare, hotărîrea judecătoriei fiind definitivă".

În lipsa unei prevederi exprese, în textul anterior menționat, s-a considerat că și plîngerea prevăzută de art. 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 urmează să fie soluționată de judecătorie cu citarea părților (Gh. Brehoi, **Carnetul de muncă,** Editura științifică și enciclopedică, București, 1984, p. 43—44). Soluția este motivată pe considerentul că fără citarea părților nu s-ar putea obține o hotărîre opozabilă ambelor părți (Gh. Brehoi, **op. cit.,** p. 43—44).

După părerea noastră problema enunțată trebuie să-și găsească o rezolvare corespunzătoare în funcție de natura juridică a plîngerii reglementate de art. 17 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 și ținînd seama de necesitatea completării legii speciale cu principiile dreptului comun. Plîngerea la care ne referim are, așa cum am subliniat deja, un caracter devolutiv. Or, căile de atac devolutive se soluționează în toate cazurile cu citarea părților. Aserțiunea noastră este de altfel valabilă în privința tuturor căilor legale de atac. Chiar și atunci cînd legea permite soluționarea unei cereri fără citarea părților recursul se judecă numai după realizarea acestei obligații (Vezi, de pildă, art. 581 al. 1 și 582 al. 3 C. proc. civ.).

Așa fiind, temeiul soluționării plîngerilor împotriva procesului-verbal de reconstituire a vechimii în muncă cu citarea părților îl constituie dispozițiile dreptului comun, iar nu cele ale art. 8 al. 3 din Decretul nr. 92/1976.

În al doilea rînd, observăm că art. 8 al. 3 din Decretul nr. 92/1976 precizează că plîngerile se soluționează de judecătoria competentă, care se constituie potrivit art. 23 al. 2 din Legea pentru organizarea judecătorească. Aceasta înseamnă că instanța se va constitui legal numai cu participarea asesorilor populari. Soluția legii este

firească căci atare litigii au incontestabil caracterul unor litigii de muncă (S. Ghimpu, I. T. Ştefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, **Dreptul muncii. Tratat**, Editura ştiinţifică şi enciclopedică, Bucureşti, 1982, vol. III, p. 440).

Aceeaşi natură juridică au însă şi litigiile privitoare la reconstituirea vechimii în muncă în condiţiile stabilite de Decretul nr. 92/1976 (S. Ghimpu, I.T. Ştefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, **op. cit.**, p. 440). De aceea, apreciem că şi plîngerile împotriva proceselor-verbale de reconstituire a vechimii în muncă urmează să fie soluţionate de judecătorii în condiţiile prevăzute de art. 23 al. 2 din Legea pentru organizarea judecătorească.

Consideraţiile de mai sus nu epuizează toate aspectele procedurale privitoare la soluţionarea plîngerilor reglementate de Decretul nr. 92/1976. Observaţiile formulate în rîndurile de faţă evidenţiază însă necesitatea interpretării dispoziţiilor legii speciale în strictă concordanţă cu prevederile dreptului comun.

dr. Ioan LEŞ

Practică judecătorească

MAJORĂRI PENTRU NEPLATA LA TERMEN A CHIRIEI

Obligarea chiriaşului la plata majorărilor de întîrziere, pentru neplata la termen a chiriei legal datorate subzistă numai în cazul în care acesta este culpabil. Chiriaşul nu datorează majorări de întîrziere atunci cînd unitatea care administrează imobilul nu a recalculat chiria deşi i s-au comunicat în termen toate datele necesare în raport de care se datora o chirie mai mare decît cea anterioară. Această soluţie a fost adoptată de Trib. Suprem, secţia civilă, prin Dec. nr. 1086/1983, în aplicarea art. 11 din H.C.M. nr. 860/1973 şi pct. 5 alin. ultim din contractul de închiriere tip.

CONTESTAREA DECIZIEI DE IMPUTARE

Potrivit prevederilor art. 176 alin. 1 din Codul muncii, termenul de sesizare al organelor de jurisdicţia muncii este de 30 de zile „de la data comunicării, în cazul în care legea prevede necesitatea unei comunicări". Termenul de contestare a deciziei de imputare nu începe să curgă de la data expedierii comunicării, ci de la data cînd actul ajunge la destinatar, aceasta fiind data la care cel în cauză a luat cunoştinţă de cuprinsul actului (Trib. Suprem, secţia civilă, Dec. nr. 2217/1983).

RĂSPUNDEREA PREPUŞILOR FAŢA DE UNITATEA SOCIALISTĂ COMITENTĂ

Potrivit art. 1000 alin. 3 Cod. civ., organizaţia socialistă răspunde pentru faptele păgubitoare săvîrşite de persoanele încadrate în muncă în exercitarea sarcinilor încredinţate. Prin aceasta s-a urmărit să se acorde părţii păgubite posibilitatea de a urmări pentru întreaga sumă fie pe autorii pagubei, fie unitatea socialistă civilmente responsabilă. Deşi unitatea este ţinută să despăgubească integral persoanele păgubite, totuşi în final, cei vinovaţi de provocarea prejudiciului trebuie să suporte ei singuri consecinţele faptelor lor. În acest scop, unitatea socialistă are la dispoziţie acţiunea în regres, prin care poate pretinde de la persoanele încadrate în muncă, vinovate, restituirea integrală a despăgubirilor plătite. Persoanele vinovate rămîn faţă de unitate obligate solidar, astfel cum erau şi faţă de partea păgubită, în ale cărei drepturi s-a subrogat unitatea socialistă. În acest sens Trib. Suprem, secţia civilă, Dec. nr. 352/1983.

FORMA DECIZIEI DE IMPUTARE

Deşi pentru stabilirea unui climat de ordine în unităţile socialiste este necesară — printre altele — şi existenţa unei discipline financiare riguroase (implicit emiterea deciziilor de imputare la termen şi cu un cuprins conform normelor legale), s-a decis totuşi, în scopul unei cît mai eficiente apărări a avutului obştesc, că hotărîrea luată de organul competent de a imputa paguba persoanei vinovate, consemnată în procesul verbal de şedinţă, constituie o dispoziţie de reţinere şi are valoarea unei decizii de imputare — producînd exact aceleaşi efecte juridice. Citãm în acest sens Decizia nr. 2305/1983 a secţiei civile a Trib. Suprem.

INTERZICEREA DESFACERII CONTRACTULUI DE MUNCĂ ÎN ANUMITE SITUAŢII

Potrivit art. 146 din Codul muncii este interzisă desfacerea contractului de muncă din iniţiativa unităţii în cazurile limitativ arătate de acest text, cu excepţia situaţiilor prevăzute de art. 130 alin. 1 lit. c, d, g, j, k şi l din acelaşi act normativ. Interpretarea raţională a textului duce însă la concluzia că acesta nu este aplicabil nici în cazurile prevăzute de art. 130 alin 1 lit. a, b, f şi h, precum şi în cazurile prevăzute de art. 129 şi 135 din cod. De asemenea, dacă în timpul în care persoana încadrată se află în una din situaţiile prevăzute de art. 146 din Codul muncii, survine o împrejurare care impune desfacerea contractului de muncă, în baza art. 130 alin. 1 lit. c sau i, termenul de o lună prevăzut de art. 130 alin 2 nu începe să curgă, iar dacă a început, curgerea lui se suspendă pînă la încetarea situaţiilor la care am făcut referire mai sus şi se reia în condiţiile arătate de art. 15 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958. În acest sens, Decizia nr. 203/1983 a secţiei civile a Trib. Suprem.

COMUNICAREA DESFACERII CONTRACTULUI DE MUNCĂ

Una din garanţiile principale ale stabilităţii în muncă o constituie şi obligaţia unităţii de a comunica celui în cauză, în scris, cu arătarea motivelor, măsura luată de unitate. Pe această linie de gîndire şi pentru a face şi mai eficace această garanţie, Trib. Suprem, secţia civilă, prin Dec. nr. 211/1983, a decis că această comunicare scrisă nu poate fi înlocuită cu alte probe din care să rezulte că persoana respectivă a luat cunoştinţă în alt mod de măsura desfacerii contractului său de muncă.

STABILIREA NATURII TRANSFERULUI PE CALEA CONSTESTAŢIEI

În aplicarea prevederilor art. 173 alin. 2 din Codul muncii şi ale art. 13 din Legea nr. 59/1968, Trib. Suprem, secţia civilă, prin Decizia nr. 56/1983 a decis că soluţionarea cererii de modificare a naturii transferului în vederea operării acestei modificări în carnetul de muncă este de competenţa comisiei de judecată (cu drept de plîngere la judecătorie) şi nu a instanţei judecătoreşti. Desigur, în cauză, este vorba de modificarea transferului la cerere în transfer în interesul serviciului.

STABILIREA VALORII BUNURILOR DELAPIDATE

În cazul delapidării prin acte repetate a unor bunuri, în condiţiile infracţiunii continuate, valoarea prejudiciului se calculează, în vederea răspunderii penale, în raport de preţul bunurilor în vigoare la data fiecărui act de însuşire, iar nu la preţul majorat. Acest din urmă preţ, calculat potrivit prevederilor Decretului nr. 208/1976, va fi avut în vedere numai la stabilirea despăgubirilor datorate de inculpat părţii civile. (Trib. Suprem, secţia penală, Decizia nr. 1439/1983).

C. J.

1985 AUG 5

Intrebări și răspunsuri

● **COMBINATUL DE FIBRE SINTETICE, Săvinești** — Împrejurările relatate de dv. reprezintă cauze obiective care îngreuiază decontările dintre unitățile socialiste. Ele nu pot conduce însă la înlăturarea încercării de conciliere, deoarece aceasta constituie o procedură obligatorie dispusă de lege în art. 120(1) — Codul de procedură civilă. În eventualitatea în care s-ar promova acțiuni fără o conciliere prealabilă, unitățile respective, pot invoca lipsa încercării de conciliere pentru a nu fi obligate la plata taxelor de timbru, invocînd culpa procesuală a reclamațiilor. În multe cazuri taxele de timbru depășesc nivelul cheltuielilor făcute cu deplasarea delegaților unităților litigante.

● **IOAN PRECUP, Brașov.** Potrivit prevederilor art. 52 din Legea nr 4/1973 (modificată și republicată în 31 decembrie 1980), persoanele care dobîndesc o a doua locuință prin moștenire, donație, ca urmare a căsătoriei sau pe alte căi, sînt obligate să înstrăineze una din acestea în termen de un an de la dobîndire, indiferent dacă imobilul dobîndit este sau nu închiriat.

● **VLAD STADNOVEANU, București** — În conformitate cu prevederile pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983, persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței, își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative, sînt scutite în baza cererii scrise adresată din timp comitetului asociației, în lunile respective, numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere (cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor), vidanjării, consumului de energie electrică (pentru: iluminatul părților comune, funcționarea instalației de preparare a apei calde, a hidroforului, crematoriului, ascensorului), combustibilului necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizat după numărul de persoane.

● **COOPERATIVA DE PRODUCȚIE, ACHIZIȚII ȘI DESFACERE A MĂRFURILOR, Hîrlău, Iași** — În conformitate cu prevederile art. 998 din Codul civil, orice faptă care cauzează altuia prejudicii, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat a le repara. În baza acestui text cu caracter de principiu, care stă la baza răspunderii civile delictuale, orice persoană (fizică sau juridică) este datoare a repara pagubele pricinuite altora prin fapte ilicite. Potrivit celor mai sus-arătate, vă puteți îndrepta împotriva unității care prin fapta sa v-a pricinuit pagube. Pe perioada cît nu s-a furnizat căldură, unitatea furnizoare nu poate pretinde plata, aceasta nefiind datorată.

● **EMERIC BENEDEK, Brașov; MIRCEA SORA, Ploiești; ALEXANDRU TICLEA, Mizil; A. FĂTU, Brăila** — Vă mulțumim pentru semnalarea făcută în legătură cu răspunsul apărut în nr. 25 pentru Maria Cîmpeanu din Reghin. Dv. menționați că „potrivit art. 39 din Codul familiei așa cum a fost modificat prin Decretul nr. 174/1974, căsătoria este desfăcută din ziua cînd hotărîrea prin care s-a pronunțat divorțul a rămas definitivă. Efectele patrimoniale ale căsătoriei încetează de la data cînd s-a făcut mențiune de pe hotărîrea de divorț pe marginea actului de căsătorie sau de la data cînd ei au cunoscut divorțul pe altă cale". Mențiunea de înscriere a divorțului se face de către consiliul popular, din oficiu, hotărîrea definitivă de divorț fiind comunicată acestuia tot din oficiu de instanța de judecată.

● **RADU I. CONSTANTIN, Nehoiu** — Lucrarea „Cartea gestionarului" este epuizată de mai mulți ani. În cazul în care se va hotărî editarea unei noi ediții, vă vom informa tot la această rubrică.

● **S.M.A., Dorohoi** — Oficiul local poștal este obligat să vă livreze la fiecare număr de revistă și suplimentul respectiv.

● **UJECOOP, Mureș** — Din lucrarea „Drepturile și obligațiile personalului din unitățile de stat și cooperatiste" a existat un supliment de tiraj și solicitarea dv. a fost satisfăcută. Nu veți primi însă lucrarea „Apărarea avutului obștesc", deoarece tirajul a fost epuizat. Comunicați I.S.I.A.P. contul dv. de virament pentru restituirea sumei respective.

Din răspunsurile primite de la oficiile de difuzare a presei

● **CENTRUL DE CERCETĂRI FIBRE CHIMICE, Săvinești** — „Abonamentele sînt predate în mod organizat la Combinatul de fibre Săvinești prin difuzorul obștesc central Adam Maria, iar numerele din suplimente au fost predate — avem confirmare scrisă — Oficiului juridic al combinatului.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ, Hînțești, Suceava** — „Cele două lucrări au fost primite de către abonat — care confirmă în scris — după efectuarea reclamației". **Nu înțelegem de ce a fost nevoie de reclamație scrisă din moment ce abonatul trebuia servit fără alte intervenții ?!**

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ, Dîngeni, Botoșani** — „Publicația respectivă a fost predată, din eroare, altui abonat care nu avea drept să primească acest abonament. Noi am recuperat publicația și am predat-o abonatului titular".

● **ANTREPRIZA DE LUCRĂRI HIDROTEHNICE, Fundulea, Călărași** — Din cercetările efectuate la fața locului a rezultat că cele semnalate se confirmă. Oficiul poștal Fundulea a distribuit greșit abonamentul la „Revista economică". Lucrările respective au fost recuperate și predate abonatului. Regretăm cele semnalate, avînd convingerea că prin măsurile luate vom evita în viitor apariția unor asemenea aspecte".

● **A.C.M.R., Rîmnicu Vîlcea** — Sîntem bucuroși pentru faptul că foarte mulți cititori ai revistei noastre și-au asigurat atît abonamentul la revistă, cît și la lucrările pe care le vom edita pentru anul viitor. Am avut și avem însă probleme deosebite cu abonații care virează în contul I.S.I.A.P. sume de bani fără explicațiile necesare unei comenzi. Dacă dv. ne-ați scris ce lucrări vă interesează, în schimb titulatura unității dv. cît și adresa au rămas un secret. Difuzarea presei și oficiile poștale refuză să mai primească tabele cu abonați fără aceste date.

● **I.C.G.L., Tîrgoviște** — „S-a predat abonamentul titular atît „Revista economică", suplimentele respective, cît și cele două lucrări apărute în acest an".

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 19 iulie, 1985 Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

CTITOR AL ROMÂNIEI SOCIALISTE

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Vocația tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU de ctitor al României moderne își găsește o strălucită confirmare în amploarea deosebită pe care a căpătat-o opera de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a economiei naționale. Volumul investițiilor, de peste 4,6 ori mai mare în 1985 față de cel din 1965, însumează în acest interval mai mult de 3 000 miliarde lei ; din fondurile fixe în valoare de 2 593 miliarde lei de care dispune în prezent economia națională, 80% au fost realizate în perioada 1965–1984

Nicolae Ceaușescu — eminent strateg al făuririi prezentului și viitorului luminos al țării

NAȚIUNEA, poporul român, întreaga noastră țară trăiesc în aceste zile marea sărbătoare ce o constituie jubileul celor două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului — eveniment de însemnătate hotărîtoare pentru destinele țării, acel Congres al comuniștilor români ce a ales în fruntea partidului pe cel mai vrednic și cutezător, pe cel mai iubit și mai stimat conducător, pe cel mai iubit fiu al națiunii noastre — pe tovarășul **Nicolae Ceaușescu**. Pe acel neînfricat revoluționar și strălucit patriot care încă din anii adolescenței, din tinerețe sau bărbat aflat la vîrsta deplinei maturități s-a identificat pînă la contopire cu idealurile și lupta neabătută ale poporului român pentru o viață omenească, trăită în demnitate și pace, pentru propășirea țării ; pe acela care s-a străduit, fără nici o clipă de răgaz, pentru fericirea patriei, pentru edificarea unei societăți întemeiate pe dreptate și echitate, într-o lume care să asigure împlinirea celor mai nobile idealuri și aspirații ale omului.

Identificare deplină cu idealurile țării și poporului

AU RĂMAS și vor rămîne acele zile de iulie 1965 înscrise cu aur în marea Cartă a istoriei și devenirii României. Aproape de cumpăna celui mai tumultuos secol din istoria umanității, aproape de cumpăna de mileniu, prin voința unanimă a comuniștilor români, a întregului nostru popor, țara dobîndea în fruntea ei un strălucit conducător, ale cărui gîndire și acțiune îi vor înrîuri fundamental destinele, îndreptînd-o pe calea unor mărețe realizări în toate planurile — economic, social, politic, cultural — pe calea celor mai mari împliniri din atît de îndelungata și atît de frămîntata ei istorie. Relevîndu-se, prin amploarea și calitatea înfăptuirilor, ca o excepțională epocă de măreț succese ale României, întregul nostru popor, ca semn de adîncă recunoștință și profundă prețuire față de marele și iubitul nostru conducător, a înscris pe frontispiciul acestei epoci numele de Ceaușescu ; numele marii personalități a istoriei țării și a istoriei contemporane, care a inspirat și materializat, în fapte vii, întregul proces al edificării României moderne, după principii riguros științifice, potrivit cu ceea ce este specific, propriu firii, aspirațiilor poporului român.

Nu există, practic, domeniu de activitate în care ideile cutezătoare, înțelepciunea, perspicacitatea și dinamismul tovarășului Nicolae Ceaușescu să nu fi orientat și generat mersul puternic ascendent spre progres și bunăstare, spre înfăptuirea socialismului multilateral dezvoltat și înaintarea țării spre comunism — visul de aur al omenirii. Nu există deschidere în orizontul cunoașterii umane, științifice, pe care să n-o fi luminat cu flacăra gîndirii sale. Sigiliul eminentei personalități a secretarului general al partidului se află pe tot ceea ce este rodnic și demn în viața și preocupările partidului nostru, ale poporului, ale țării. Alegerea recentă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu ca membru titular și președinte de onoare al Academiei** — cel mai înalt și prestigios for științific al României — reprezintă o nouă și elocventă expresie, o impresionantă mărturie a marii prețuiri și recunoașterii de care se bucură în rîndurile oamenilor de știință și cultură ai țării, ca de altfel în rîndurile întregului nostru popor, excepționala activitate și operă științifică ale secretarului general al partidului și președintele României.

Profundă și strălucitoare gîndire asupra dezvoltării și progresului

DIN întreaga această perspectivă, un loc fundamental îl are dezvoltarea și îmbogățirea continuă a concepției economice și social-politice a partidului nostru de către secretarul său general ; momente de referință, de cea mai mare însemnătate, în acest cadru, sînt constituite de raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea al partidului — ade-

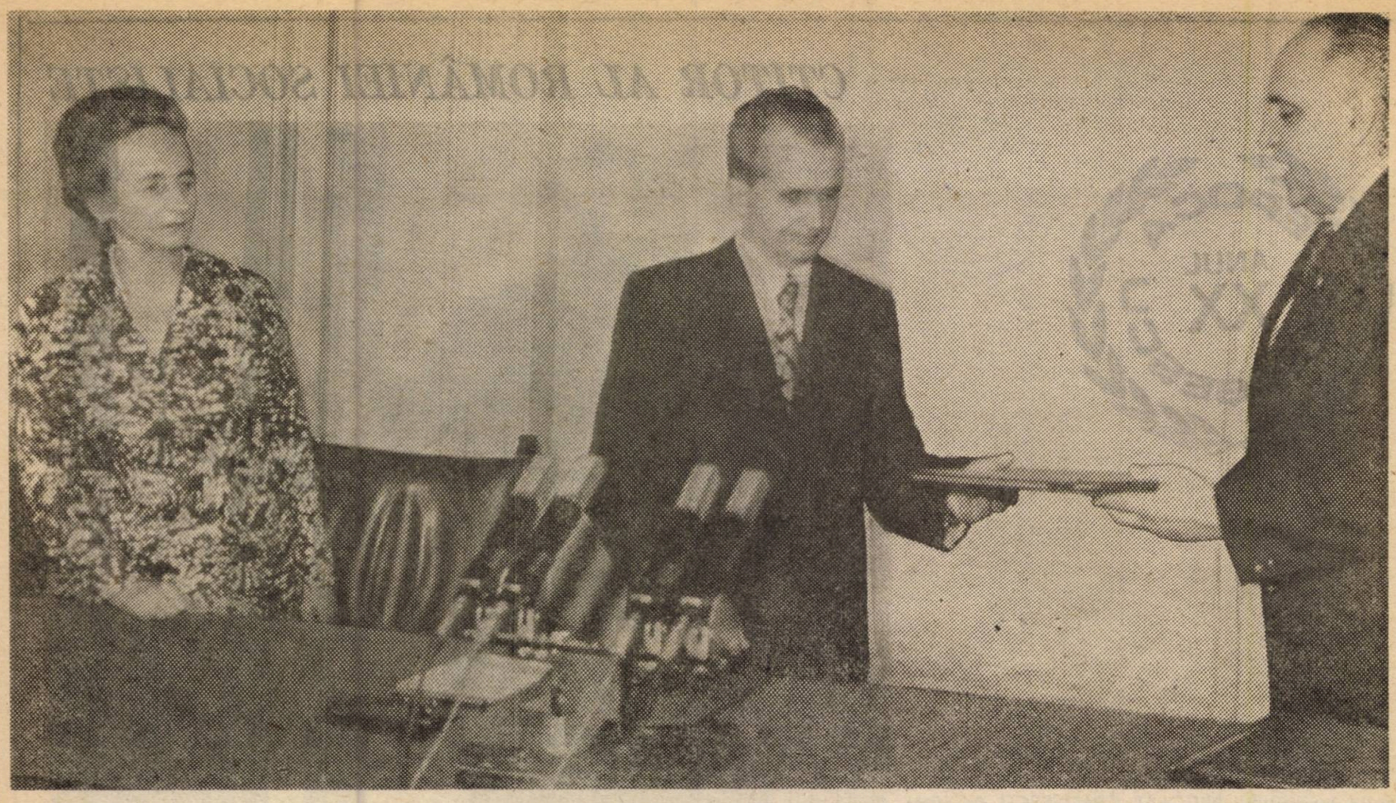

Ca o expresie a înaltei aprecieri, a sentimentelor de recunoștință și stimă deosebite pe care oamenii de știință și cultură, asemeni întregului popor, le poartă secretarului general al partidului pentru contribuția inestimabilă pe care o aduce la înnoirea și dinamizarea gîndirii și practicii revoluționare, la îmbogățirea tezaurului socialismului științific, la dezvoltarea multilaterală, liberă și independentă a României socialiste, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a fost ales membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România

vărată cotitură în strategia și concepția românească de făurire a noii orînduiri, de rapoartele prezentate la congresele care au urmat, cît și la conferințele naționale ale partidului, de cuvîntările secretarului general al partidului la congresele oamenilor muncii pe diferite domenii de activitate, la plenarele Comitetului Central, cît și cu diferite alte prilejuri. Purtînd adînc încrustată efigia magistralei gîndiri și acțiuni ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, se constituie astfel cea mai întinsă creație de acest gen din patrimoniul național, o creație larg recunoscută pe plan internațional, avînd un loc inconfundabil în peisajul gîndirii universale. Suflul nou, continuu înnoitor, promovat de secretarul general al partidului, cutezanța sa revoluționară, realismul său profund, marea sa putere de cunoaștere a fenomenelor — bazată pe un strălucit spirit intuitiv dar și pe uriașe acumulări spirituale și practice — viziunea sa sistemică, integratoare, unitară, de larg orizont în timp și spațiu, de a analiza viața economică și socială și de a desprinde concluzii de o mare forță de penetrație — sînt trăsături caracteristice modului magistral de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu, care i-au permis excepționale realizări.

Au fost astfel demolate teze eronate, ce păreau imuabile, și aceasta într-o perioadă în care pe plan internațional se insista mult pentru a menține socialismul în anumite cătușe — care îl împiedicau să-și pună în valoare forța și capacitatea sa. În toate domeniile vieții social-politice și economice contemporane s-au formulat idei, concepții, teze ostile rutinei, dogmei, șablonului, oricăror închistări și idei preconcepute și larg deschise noului și înnoirii. S-a înfăptuit și se înfăptuiește, abordarea creatoare, profund revoluționară, a problemelor construcției socialiste și comuniste în țara noastră — independentă, suverană, pe deplin stăpînă pe soarta și destinele sale. În plan politic a fost definit, în mod riguros, rolul conducător al partidului — nucleul întregii societăți, a fost subliniată creșterea acestui rol pe măsura sporirii complexității și progresului. Este cu adevărat impresionantă contribuția secretarului general al partidului nostru la dezvoltarea și progresul științei economice, la transformarea acesteia dintr-un sistem teoretic, conceptual, noțional, explicativ, într-un instrument de acțiune efectivă, practică, de transformare revoluționară profundă a realității.

Toate marile înfăptuiri și proiecții, obiective, în dezvoltarea din perioada de după Congresul al IX-lea al partidului sînt în mod indisolubil legate de gîndirea creatoare, de concepția și activitatea revoluționară ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a călăuzit permanent mersul activității economice a țării, a examinat rezultatele obținute, a prefigurat și indicat direcții fundamentale pentru soluționarea și depășirea contradicțiilor dezvoltării societății românești, punînd într-o puternică lumină marile potențe de progres ale socialismului. Sînt de importanță capitală contribuțiile secretarului general al partidului la examinarea și delimitarea principalelor etape ale evoluției economiei noastre de-a lungul istoriei, la delimitarea etapelor de făurire a noii orînduiri, avînd în vedere atît criteriul social, al relațiilor de producție, cît și pe cel al nivelului atins în dezvoltarea forțelor de producție, la analiza etapei de înaintare a României spre comunism — toate acestea reunite, în Programul partidului, într-o viziune de lungă perspectivă. De o însemnătate hotărîtoare — și cu atît mai mult pentru țara noastră — s-au vădit și se vădesc tezele cu privire la necesitatea obiectivă, demonstrată de o întreagă experiență mondială, a împărțirii rațională, judicioase, a venitului național pentru dezvoltare și consum și la constituirea astfel a unei rate înalte a acumulării, condiție hotărîtoare a dezvoltării dinamice.

În gîndirea secretarului general al partidului cu privire la strategia și tactica dezvoltării și progresului economico-social, rolul fundamental în complexul creșterii economice îl deține industrializarea socialistă a țării, dezvoltarea industriei pe baza promovării susținute a progresului tehnico-științific, industriei revenindu-i, între altele, rolul de promotor al tehnicii și tehnologiei avansate la nivelul tuturor activităților. Valențe și efecte economice și sociale de o anvergură cu totul deosebită prezintă concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la cerința imperioasă a ridicării cît mai susținute a eficienței, calității și competitivității activității economice și producției naționale, la nivelul celor mai de seamă realizări consemnate pe plan mondial, condiții indispensabile înlăturării decalajelor dintre industria și economia românească și cele ale statelor dezvoltate economic ale lumii. Tocmai în această lumină, a creșterii susținute a productivității și reducerii continue a efortului material al dezvoltării, industria și economia românească au dobîndit și dobîndesc continuu o structură tot mai modernă, proces complex la baza căruia au fost așezate criteriile economisirii severe a resurselor naturale și energiei, ale valorificării cît mai înalte a întregului potențial național. Între tezele economice și social-politice elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ample reverberații pentru întregul progres economico-social al țării se relevă aceea cu privire la afirmarea agriculturii naționale la rangul de ramură de bază a economiei și la noua revoluție agrară, precum și teza cu privire la dezvoltarea economico-socială echilibrată a întregului teritoriu al țării, punîndu-se astfel în lumină o strălucită concepție asupra echilibrului în dezvoltare.

Secretarul general al partidului acordă o importanță deosebită științei și cercetării științifice naționale, implicării largi și fundamentale a acestora în progresul multilateral al patriei. Este un proces în deplină armonie cu tradițiile și calitățile de creativitate demonstrate de-a lungul timpului de poporul ro-

mân, un proces menit să asigure un factor decisiv pentru eliminarea cît mai grabnică a decalajelor economice amintite — cu atît mai mult în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Pregătirea continuă a forței de muncă la nivelul marilor exigențe ale progresului economiei românești, reîmprospătarea și reciclarea continuă a cunoștințelor, un învățămînt larg desfășurat, modern, pregătind la un nivel corespunzător personalul — constituie o altă orientare fundamentală în gîndirea economică a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Toate aceste orientări de bază sînt menite să asigure un rol cît mai activ României în diviziunea mondială a muncii, un comerț exterior echilibrat — factor de progres al economiei românești. Totodată, în concepția secretarului general al partidului, condițiile externe, relațiile echitabile dintre state sînt menite să reprezinte un factor efectiv de potențare a eforturilor interne consacrate dezvoltării. În întreg acest context sînt relevante contribuțiile esențiale ale secretarului general al partidului nostru în domeniul perfecționării relațiilor de producție și sociale, democratizării și organizării superioare a cadrului de mișcare a dezvoltării și vieții economico-sociale, în domeniul mecanismului de funcționare a economiei socialiste. Este esențial faptul că în centrul întregii sale opere revoluționare conducătorul partidului și statului nostru a pus și pune cu consecvență omul, bunăstarea lui materială și spirituală, capacitatea de a fi la înălțimea epocii ce o trăim — acestor țeluri fiindu-le subordonate, în totalitate, dezvoltarea economică.

Avînd asemenea coordonate fundamentale, opera științifică — economică, socială și politică — a tovarășului Nicolae Ceaușescu se constituie ca o operă cu adevărat monumentală, ca o operă de căpătîi pentru înțelegerea fenomenelor dezvoltării naționale și ale lumii contemporane, a mecanismelor și forțelor care le animă, a tendințelor, proceselor evolutive și revoluționare care determină profilul societății zilelor noastre și vor hotărî soarta generațiilor viitoare. Este un mare privilegiu al prezentului de a putea beneficia de opera unui eminent gînditor, doctrinar, a unui strălucit savant, o operă de o imensă originalitate și creativitate științifică.

Creația teoretică a secretarului general al partidului nostru constituie, totodată, expresia unei tumultuoase și fără preget activități practice, pentru aplicarea consecventă a strategiilor de dezvoltare social-economică elaborate, pentru organizarea, mobilizarea și unirea tuturor energiilor naționale într-un uriaș și puternic front al muncii, al progresului construcției noii orînduiri. Tocmai dintr-o asemenea perspectivă, în condițiile marii ei rigurozități științifice, opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu cunoaște una din cele mai ample, directe și eficiente aplicări la scară socială.

„Epoca Ceaușescu" — epoca unor grandioase înfăptuiri

CELE DOUĂ DECENII care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, prin realizările magistrale obținute în acest răstimp, au contribuit în mod hotărîtor, cu pondere covîrșitoare, la înfăptuirea marilor transformări revoluționare care au schimbat din temelii înfățișarea țării. România este în prezent o țară industrial agrară în plină înflorire, cu o industrie puternică, tot mai modern structurată, cadru în care electronica și producția de elemente pentru automatizare, cibernetica și robotica, industria de calculatoare, producția de mașini-unelte de mare performanță, chimia de sinteză fină și mic tonaj, producția de oțeluri superioare, activitățile de mare complexitate din industria materialelor de construcții, produsele de calitate ridicată din industria ușoară și alimentară — obținute la scară de masă — constituie strălucite creații ale Epocii Ceaușescu. Pentru forța și capacitatea industriei noastre este dèosebit de reprezentativ faptul că mult peste 80% din necesarul de mașini, utilaje și instalații al reproducției este asigurat de activitatea industrială națională ; această pondere prezintă semnificații multiple ținînd seama de faptul că în această perioadă reproducția lărgită a fost și este de o mare anvergură, s-au realizat și se realizează cele mai strălucite creații ale minții și brațelor românești — să amintim doar de Transfăgărășan, de Metroul bucureștean, de Canalul Dunăre-Marea Neagră, de marile ctitorii industriale, urbane, culturale. Pe un plan sintetic se poate menționa că acțiunea factorilor intensivi a devenit preponderentă, cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului fiind concepute și în curs de realizare programe naționale de amploare, în domeniul științei și creativității, productivității, calității produselor etc.

Agricultura românească, aflată în primele cincinale de construcție socialistă undeva la remorca programelor de dezvoltare, se află în plin proces de intensivizare, noua revoluție agrară, în plină desfășurare, asigurînd producții record la cereale, creșteri substanțiale de randament în toate domeniile. Înfăptuirea importantului program de obținere de producții agricole sigure și stabile, inițiat, de asemenea, cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, va ridica la cote și mai înalte contribuția agriculturii la asigurarea cu resurse a economiei, precum și a populației cu produse agroalimentare. Celelalte ramuri și domenii ale economiei — construcțiile, transporturile și telecomunicațiile, comerțul etc. — se află și ele într-o continuă înflorire.

Mai mult decît oricînd în decursul istoriei țării, a fost afirmată pe deplin încrederea în capacitatea de creație a oamenilor de știință români, a națiunii noastre. Sub eminenta conducere a tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, om politic de seamă și savant de renume mondial, știința și creativitatea națională au un rol tot mai puternic în obținerea unei noi calități în activitate, în creșterea eficienței și competitivității, în realizarea progresului economico-social al României. Industria și economia românească se afirmă tot mai puternic în schimbul mondial de valori, produse de o mare complexitate fiind deosebit de apreciate în numeroase state.

Rod al sporirii în ritm susținut a venitului național — o creștere de peste 4,5 ori în ultimele două decenii, chiar în condițiile în care pe plan mondial se consemnează numeroase situații de marasm și regres economic —, al disponibilizării pe această cale a unor importante resurse, bunăstarea materială și spirituală a oamenilor muncii de pe întregul cuprins al țării a crescut continuu. În epoca ce poartă numele marelui și iubitului nostru conducător, au fost create aproape 4 milioane noi locuri de muncă, cu deosebire în activitățile complexe, veniturile totale reale ale populației au crescut substanțial, consumul oamenilor muncii a crescut puternic nu doar cantitativ, ci a cunoscut, deopotrivă, mari prefaceri structurale, în consens cu modul modern de viață și civilizație, partea cea mai mare din populația țării s-a mutat în locuințe noi. Veritabile înfloriri caracterizează învățămîntul și cultura, asistența socială, domeniul sănătății populației etc. Demn și respectat, cu o personalitate în continuă dezvoltare, afirmîndu-se tot mai puternic în viața economico-socială a țării, cetățeanul României socialiste moderne are un prezent tot mai fericit, perspective de afirmare și de viață dintre cele mai luminoase. Congresul al XIII-lea al partidului a adoptat hotărîri de o însemnătate cardinală pentru viitorul economiei românești, pentru propășirea economico-socială a țării, a căror înfăptuire va asigura progrese substanțiale pe calea socialismului multilateral dezvoltat și a înaintării spre comunism.

O asemenea operă și activitate magistrale reprezintă un bun inestimabil al partidului și statului nostru, ilustrarea cea mai reprezentativă a unei excepționale capacități de a cunoaște în detaliu adevărurile legităților general-valabile și de a le aplica în mod superior la condițiile concret-istorice ale societății românești, ale lumii contemporane. Într-un context de o asemenea amploare, meritele conducătorului partidului și statului nostru și-au aflat nu numai ampla recunoaștere și profunda recunoștință a clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, a întregului nostru popor, ci și o largă recunoaștere internațională. Numeroase organisme internaționale, bărbați de stat de mare prestigiu, numeroase academii, universități, instituții de cercetare științifică, prodigioase asociații profesionale, factori de răspundere în politica, știința și cultura internațională și-au exprimat și își exprimă prețuirea profundă, admirația sinceră față de personalitatea și opera tovarășului Nicolae Ceaușescu.

CU ÎNALTA și nobila conștiință a marilor obiective și împliniri ale celei mai glorioase epoci din întreaga istorie a României, epocă deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, oamenii muncii de pe întregul cuprins al țării au urmat și urmează, cu profund devotament și nețărmurit entuziasm, politica științifică a partidului de dezvoltare economico-socială a României, cincinal de cincinal țara noastră ridicîndu-se pe noi trepte de progres și civilizație. Cît de mult adevăr conțin — și cît de bine este el exprimat — cuvintele rostite de secretarul general al partidului de la prestigioasa tribună a Academiei României, al cărei președinte de onoare este : **„Congresul al IX-lea a marcat o nouă etapă în dezvoltarea societății socialiste. Sînt bine cunoscute marile realizări obținute în dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei, a agriculturii, a celorlalte ramuri ale activității economico-sociale, precum și în înflorirea științei, învățămîntului și culturii, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului... Consider însă necesar să subliniez că toate remarcabilele înfăptuiri pe care le-am obținut în această perioadă au fost posibile datorită faptului că hotărîrile Congresului al IX-lea au descătușat energiile creatoare ale întregului popor și au luminat drumul spre noi culmi de progres și civilizație în patria noastră".**

Iată dar limpede exprimată conștiința faptului că noua orînduire s-a construit și se construiește cu poporul și pentru popor. Iar tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă simbolul cel mai de preț al idealurilor și aspirațiilor comuniștilor, ale întregului popor român, marele strateg care conduce și mobilizează masele, în eforturile lor entuziaste dedicate propășirii țării, făuririi noii orînduiri.

Barbu Gh. PETRESCU

Epoca Ceaușescu — anii celor mai strălucite realizări din istoria patriei

ACUM, la 20 de ani de la istoricele hotărîri ale Congresului al IX-lea, realitățile dezvoltării economico-sociale a României atestă, cu forța faptelor împlinite, că alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului, în calitatea supremă de secretar general — act repetat la toate Congresele partidului care au urmat — se dovedește a fi izvorul nesecat de energie pentru progresul susținut și multilateral al patriei, pentru bunăstarea și fericirea poporului, pentru independența și suveranitatea sa. La baza acestui izvor de prosperitate generală se află mai presus de orice dragostea nețărmurită a tovarășului Nicolae Ceaușescu față de patrie, devotamentul nemărginit față de partid și popor, dorința fierbinte de a ridica România socialistă pe cele mai înalte culmi ale progresului, bunăstării și civilizației socialiste și comuniste.

Călăuzit de aceste sentimente profunde, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a dedicat încă din tinerețe întreaga sa energie creatoare și exemplara putere de muncă împlinirii idealurilor de libertate și progres, pentru ca, începînd cu Congresul al IX-lea să construiască cu mintea și sufletul, cu întreaga sa forță mobilizatoare o Românie socialistă modernă, armonios dezvoltată, capabilă să asigure condiții tot mai bune de muncă și viață pentru toți locuitorii săi.

Într-adevăr, perioada deschisă cutezător de Congresul al IX-lea al partidului, îmbogățită cincinal de cincinal cu noi deschideri teoretice și remarcabile împliniri practice pe baza orientărilor stabilite de Congresele al X-lea, al XI-lea, al XII-lea și al XIII-lea se prezintă astăzi, la ora acestui sărbătoresc bilanț, cu cele mai mari împliniri din întreaga istorie a poporului român, cei 20 de ani care au trecut fiind cei mai luminoși și plini de glorie. Acum, cînd prezentul înmănunchează pe harta țării resursele de progres și prosperitate create la cotele cele mai înalte ale științei și tehnicii — cu deosebire în perioada celor 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea — iar viitorul ne apare clar prefigurat de Congresul al XIII-lea, putem afirma cu cel mai deplin temei că sub conducerea clarvăzătoare, înțeleaptă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, poporul român a dobîndit izbînzi excepționale și va transforma România, în anii care vin, într-o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punctul de vedere al industriei și agriculturii, al învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului de trai, material și spiritual, al gradului de civilizație și calitate a vieții.

O magistrală concepție privind progresul economic și social

TOT ceea ce am înfăptuit în această adevărată epocă de aur a țării reprezintă rezultatul eforturilor eroice depuse de clasa muncitoare, de țărănime și intelectualitate, de toți oamenii muncii din patria noastră, fără deosebire de naționalitate care, sub conducerea magistrală a Partidului Comunist Român au manifestat întotdeauna încredere deplină și au acționat fără preget pentru a-și făuri în mod conștient destinul așa cum și-l doresc, cum au visat și pentru care au luptat înaintașii noștri secole de-a rîndul. Drumul parcurs nu a fost ușor, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, dar dacă am fi pușă, prin abstract, în situația de a o lua de la început, trebuie să arătăm că am alege același drum, aceeași cale, fapt ce demonstrează cîtă dorință și cîtă încredere s-au acumulat de-a lungul timpului pentru a edifica, pe pămîntul României, o societate fără exploatare, în care poporul să fie stăpîn pe propriile sale destine, să și le făurească așa cum dorește.

Marea forță ce a propulsat, la cote de prosperitate fără precedent, România socialistă în acești 20 de ani, constă în geniala strategie de dezvoltare elaborată de secretarul general al partidului și a cărei chintesență o exprimă simplu, dar profund, cuvintele : să construiești socialismul cu poporul, pentru popor. Cu încrederea deplină în capacitatea nețărmurită a poporului de a-și făuri un destin luminos, de a se înscrie demn în rîndul națiunilor lumii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat că hotărîtoare pentru înfăptuirea noii orînduiri sociale este angajarea conștientă și competentă, revoluționară a tuturor oamenilor muncii din fabrici și uzine, de pe ogoare, din domeniul științei și tehnicii, învățămîntului și culturii, din toate sectoarele vieții economico-sociale pentru o muncă de calitate măsurată pretutindeni cu prestigioase fapte de muncă, cu noi și mari împliniri în planul civilizației socialiste și comuniste.

În cadrul acestui proces unic, revoluționar, partidul nostru, începînd cu Congresul al IX-lea, a considerat că nu trebuie să rămînem tributari unor dogme sau modele învechite, ci trebuie să găsim, pornind de la analiza realistă a nivelului de dezvoltare a forțelor de producție din țara noastră, de la legitățile generale ale dezvoltării economice și sociale, acele modalități și forme care să asigure mersul înainte al socialismului și comunismului în fiecare țară, ridicarea patriei la un nivel mereu mai înalt de dezvoltare, de bunăstare și civilizație. Adevărurile general-valabile ale revoluției și construcției socialiste trebuie aplicate în raport cu condițiile istorice concrete, cu particularitățile naționale ale fiecărei țări, contribuind astfel la îmbogățirea și dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii socialismului științific, la creșterea prestigiului acestuia în lume.

Forța înaintării noastre vertiginoase în această epocă de aur s-a întemeiat pe industrializarea socialistă, proces în care, începînd cu Congresul al IX-lea, s-a pus un accent deosebit pe promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, fără de care astăzi, în condițiile revoluției științifico-tehnice mondiale, nu se poate concepe dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, a forțelor de producție ale societății. Transformînd știința și cuceririle ei în cea mai puternică forță de producție a societății, industrializarea socialistă a României, concepută în raport de noile exigențe ale dezvoltării economico-sociale, a revoluționat din temelii industria noastră națională, astăzi ea fiind ramura modernă conducătoare a întregii economii naționale. Cu un potențial economic de peste 43% din volumul fondurilor fixe și 37% din populația ocupată, industria contribuie în prezent cu peste 60% la crearea venitului național.

Amplul efect de antrenare pe care industria îl are asupra întregii economii naționale își are forța de propagare în capacitatea subramurilor de bază producătoare de mijloace de producție de a-și reproduce, la un nivel tot mai înalt, propria producție și, în același timp, de a pune bazele unei înzestrări tehnico-productive moderne în celelalte ramuri ale producției materiale. Această forță puternică și modernă de producere și reproducere la un nivel calitativ superior a condițiilor și factorilor de reproducție în toate ramurile economiei naționale s-a creat, cu deosebire, în ultimii 20 de ani, tocmai ca urmare a accentului deosebit pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, l-a pus pe dezvoltarea și modernizarea subramurilor industriale de vîrf. Orientînd ferm structura industriei în concordanță cu exigențele revoluției științifico-tehnice contemporane, partidul nostru a asigurat permanent și asigură în continuare creșterea gradului de valorificare superioară a resurselor naturale, sporirea productivității muncii sociale, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea eficienței comerțului exterior, sporirea bunăstării poporului.

Capacitatea industriei noastre naționale de a rezolva, cu forțe proprii, marile probleme pe care le ridică realizarea unei înzestrări tehnico-productive moderne, de a soluționa competitiv, pe această bază, cele mai complexe și dificile probleme tehnico-economice, se evidențiază zi de zi în întreaga economie națională. Aceasta asigură continuarea și consolidarea dezvoltării noastre independente, într-o lume a interdependențelor crescînde, în care se adîncește criza economică mondială. Grandioase obiective naționale, care au devenit unele din cele mai mari realizări din istoria poporului român, cum sînt Canalul Dunăre — Marea Neagră, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul și multe altele constituie cea mai grăitoare expresie a vitalității industriei românești (cu deosebire a subramurilor constructoare de mașini și chimiei), o industrie care și-a dobîndit o deplină maturitate, demonstrînd justețea și trăinicia concepției partidului nostru de dezvoltare și modernizare a ramurilor industriale producătoare de mijloace de producție.

Dar, cea mai semnificativă realizare a industriei noastre naționale, care s-a consolidat și modernizat rapid în cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, o constituie capacitatea ei de a susține creșterea de tip intensiv a economiei na-

Ctitorii ale Epocii Ceaușescu

Inaugurat anul trecut, Canalul Dunăre–Marea Neagră, impunătoare construcție a socialismului, va dăinui peste veacuri ca o realizare epocală a poporului român. Noua cale de navigație în lungime de peste 64 km, care scurtează cu cca 400 km traseul maritim-fluvial Constanța–Cernavodă, permite accesul navelor cu un deplasament de pînă la 5 000 tdw. „Magistrala albastră" contribuie, totodată, la irigații și la asigurarea altor nevoi de alimentare cu apă a zonei centrale a Dobrogei. În prezent se află în construcție tronsonul de derivație Poarta Albă–Midia–Năvodari, precum și canalul București–Dunăre

ționale, concepută ca soluție de fond și de durată a strategiei adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului. Pe baza puternicului și modernului potențial tehnico-productiv existent în economia națională, a amplului proces de dezvoltare și restructurare industrială, în perioada celui de-al 8-lea cincinal, prezentul și viitorul forței industriale a României socialiste se leagă organic, în cadrul unei concepții unitare, cu caracter stadial, ce formează coloana vertebrală a progresului social-economic rapid și multilateral. Rezultatul unui asemenea proces îl constituie accentuarea dezvoltării cu caracter industrial a celorlalte ramuri ale economiei naționale și, în primul rînd, a agriculturii, creîndu-se astfel condițiile pentru creșterea productivității muncii sociale și a gradului de valorificare superioară a resurselor naturale.

Congresul al IX-lea al partidului, fundamentînd o viziune nouă cu privire la desfășurarea industrializării socialiste, are în același timp marele merit istoric că a formulat cu claritate problema optimizării proporției fundamentale a economiei naționale — aceea dintre industrie și agricultură. Acest proces cu influențe profunde asupra dezvoltării generale a societății românești a fost gîndit și proiectat pornindu-se de la necesitatea că transformarea industriei în ramură modernă conducătoare a economiei naționale nu se poate înfăptui decît concomitent cu dezvoltarea modernă, intensivă a celei de-a doua ramuri de bază — agricultura. Din această interdependență dinamică rezultă condițiile esențiale ale echilibrului structurii economiei noastre naționale, în profil de ramură și teritorial.

Procesul revoluționar în agricultură, început în anul 1949, nu s-a încheiat o dată cu terminarea cooperativizării agriculturii, ci continuă. Acum, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, esențial este ca pe această bază economică nouă socialistă să dezvoltăm puternic agricultura noastră, să o facem modernă, intensivă și de mare randament economic, astfel încît înfăptuirea acestui proces complex și de mare profunzime să însemne o adevărată revoluție în modul de a gîndi, a munci și trăi al țărănimii noastre cooperatiste.

În deplină concordanță cu această viziune avansată, dialectică, Congresele al XII-lea și al XIII-lea ale P.C.R. au stabilit ca acest proces revoluționar de transformare a agriculturii într-o ramură modernă de bază a economiei naționale să intre într-o etapă nouă, calitativ superioară, în care factorii intensivi să devină suportul real al creșterii producției agricole. Utilizînd în perioada cincinalului viitor aproape 200 miliarde de lei investiții și 27% din populația ocupată a țării, folosind 380 kg îngrășăminte substanță activă la hectar și avînd 6 milioane ha suprafață irigată, agricultura românească își va spori contribuția la satisfacerea nevoilor economiei naționale, ale populației, consolidîndu-și astfel rolul său de ramură modernă de bază a economiei naționale și contribuind la starea generală a echilibrului structurii acesteia. Concomitent cu dezvoltarea celor două ramuri de bază ale economiei naționale, în perioada deschisă de Congresul al IX-lea au cunoscut o puternică înflorire toate ramurile producției materiale, realizîndu-se o îmbinare rațională a industriei și agriculturii cu celelalte sectoare, cu infrastructura.

Calitatea și eficiența dezvoltării — obiective de largă deschidere socială

LA BAZA dezvoltării și modernizării aparatului de producție, a ramurilor producției materiale, Congresul al IX-lea a adoptat, ca o opțiune strategică fundamentală, teza despre necesitatea asigurării unei rate înalte și rațional dimensionate, însoțită de utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor destinate dezvoltării economico-sociale. Într-o perioadă cînd în domeniul acumulării productive se exprimau opinii și poziții controversate, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adus clarificări de excepțională importanță principială și a militat consecvent pentru utilizarea unei rate înalte și rațional dimensionate a acumulării într-o țară slab dezvoltată sau în curs de dezvoltare, care să elimine starea de înapoiere economică, să reducă decalajele și să intre în rîndul statelor dezvoltate ale lumii, capabilă să asigure un nivel de trai material și spiritual în creștere.

Preocupîndu-se pentru alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare, secretarul general al partidului a atras atenția, în același timp, asupra faptului că accelerarea dezvoltării economico-sociale este condiționată și de utilizarea rațională, cu maximum de eficiență, a fondurilor de investiții. Pentru ca această strategie să devină suportul real al dinamismului economic în condiții de înaltă competitivitate, Congresul al IX-lea al partidului a conceput ca procesul de acumulare să se bazeze pe încorporarea largă a cuceririlor revoluției științifico-tehnice, corelarea între industrializare, acumulare și dezvoltare constituind în această perioadă o unitate deplină. Promovarea acumulării înalte și rațional dimensionată, pe fondul încorporării cuceririlor noii revoluții științifico-tehnice, a permis valorificarea avantajului creat de economia socialistă în direcția parcurgerii mai rapide a unor etape de dezvoltare, România socialistă reușind să obțină realizări remarcabile în toate planurile vieții economico-sociale într-un timp de cîteva ori mai mic față de oricare din țările astăzi dezvoltate.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a sesizat în chip magistral că revoluția științifico-tehnică actuală creează atît sursa vitală a parcurgerii mai rapide a unor etape de dezvoltare, cît și surse potențiale de sporire a decalajelor între state — respectiv între țările care țin și nu țin seama de efectele ei — evoluția economiei mondiale confirmînd, ulterior, pe deplin aceste previziuni ale secretarului general al partidului. Astăzi, după 20 de

ani de la Congresul al IX-lea, realitatea economiei socialiste românești dovedește elocvent că rata înaltă a acumulării, rațional-dimensionată și eficient utilizată — ca temelie a efortului propriu — nu numai că nu contravine obiectivelor fundamentale ale socialismului, creșterii bunăstării sociale ci, dimpotrivă, constituie cea mai sigură bază a dezvoltării și afirmării fiecărui popor, pentru întărirea independenței și suveranității sale, pentru depășirea cu succes a oricăror contradicții și dificultăți care pot să apară pe parcursul acestui proces complex. Iată, spre exemplu, un calcul simplu, dar edificator, pentru perioada 1966—1984, potrivit căruia dacă România folosea o rată de acumulare de 20%, deci cu 12 puncte mai mică decît cea reală, volumul fondurilor fixe ar fi reprezentat astăzi numai 55% din ceea ce este realizat, iar fondul de consum ar fi fost cu aproape o treime mai mic decît cel existent, în condițiile unui grad scăzut de ocupare a forței de muncă.

Or, astăzi, tocmai ca urmare a politicii științifice, realiste și de largă viziune istorico-politică, promovată de partid, România are un volum al fondurilor fixe de aproape 2 860 miliarde lei, partea covîrșitoare a acestuia, de 90%, fiind creată în ultimii 20 de ani. Tocmai pe o asemenea bază în economia noastră națională s-au putut crea în această perioadă peste 3,5 milioane noi locuri de muncă în toate județele țării, iar venitul național este în prezent de 4,5 ori mai mare decît în anul 1965.

Este semnificativ de subliniat și faptul că toate aceste progrese remarcabile au fost obținute într-o perioadă în care în economia mondială s-au produs mari perturbații, ale căror efecte negative au afectat și țara noastră. Economia românească a dobîndit din ce în ce mai mult capacitatea de a-și mobiliza și valorifica superior forțele proprii în direcția asigurării mersului ferm înainte pe linia înfăptuirii neabătute a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție în Epoca Ceaușescu a fost potențată permanent de perfecționarea continuă a relațiilor sociale și de producție, de adoptarea unui nou mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere și autogestiune economico-financiară, care au favorizat armonizarea intereselor personale cu cele de grup și generale, creîndu-se astfel cadrul social-economic adecvat utilizării resurselor natural-materiale și umane cu maximum de eficiență. Teza elaborată de secretarul general al partidului cu privire la faptul că existența proprietății socialiste nu înseamnă automat și manifestarea superiorității societății socialiste a fost aplicată consecvent prin folosirea unui mecanism economic adecvat, care să stimuleze cheltuirea cu maximum de eficiență a resurselor antrenate în circuitul economic în toate unitățile economico-sociale. De fapt, prin perfecționarea continuă a relațiilor sociale și de producție, a mecanismului de funcționare a economiei naționale, secretarul general al partidului a pus bazele științifice realiste ale unui proces de mișcare planică a societății în ansamblu și a fiecărei celule în parte pe fondul compatibilității intereselor subiecților economiei.

Înfăptuirea acestei strategii concepută de partidul nostru, cu aportul determinant al secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a asigurat transformarea României socialiste într-o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, puternică, în plin proces de dezvoltare intensivă, cu o agricultură socialistă angajată plenar într-un proces revoluționar de modernizare și intensificare a producției. Un element central al acestei strategii l-a constituit și repartizarea rațională, optimă a forțelor de producție în profil teritorial. Astăzi, fiecare județ are o puternică forță industrial-agrară, o structură complexă a ramurilor, condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru locuitorii săi. Să amintim, spre exemplu, că în prezent, din 27 de județe ale țării, fiecare realizează o producție industrială mai mare decît cea obținută în întreaga Românie în anul 1938. La sfîrșitul acestui cincinal, volumul minim al activității economice pe locuitor va fi de 70 000 lei, din care 50 000 lei o va reprezenta industria, 10 000 lei agricultura și 10 000 lei celelalte activități și servicii.

Împliniri de prestigiu pe toate coordonatele civilizației socialiste

POTRIVIT Directivelor celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., cincinalul 1986—1990 adîncește procesul de omogenizare a condițiilor de muncă și viață ale cetățenilor din toate județele și localitățile patriei, volumul activității economice ce revine pe un locuitor urmînd să fie în anul 1990 de cel puțin 80 000 lei în fiecare județ.

Politica P.C.R. de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de repartizare rațională a lor în profil teritorial, sprijinită de alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare și de încorporare în acumularea productivă a cuceririlor revoluției științifico-tehnice, a fost subordonată realizării scopului nemijlocit al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră — ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al tuturor membrilor societății. Ca urmare a creării de noi locuri de muncă, a sporirii continue a productivității muncii, veniturile oamenilor muncii au crescut permanent. În această perioadă, pe fondul creșterii puternice a productivității muncii sociale și a evoluției prețurilor în limitele planificate, retribuția reală a oamenilor muncii a sporit continuu, a crescut puterea de cumpărare. Aceeași evoluție pozitivă o înregistrează și veniturile reale ale țăranilor cooperatori, fapt ce a avut ca rezultat sporirea volumului desfacerilor de mărfuri către populație de 4 ori în prezent față de anul 1965.

Sporirea forței economice a României socialiste a avut ca rezultat în această perioadă și creșterea fondurilor sociale de consum, toți locuitorii țării beneficiind de importante servicii efectuate de societate. Cheltuielile social-culturale pe un locuitor (familie) au crescut de peste 3 ori, de la 1 100 lei în 1965 la 3 856 lei în 1984. În această perioadă, în toate județele țării s-au creat peste 2 milioane apartamente.

Ca urmare a condiționării creșterii veniturilor tuturor oamenilor muncii de creșterea premiselor reale ale sporirii bunăstării și pe baza evoluției prețurilor în limitele planificate, în perioada 1986—1990 va avea loc o sporire a desfacerilor de mărfuri cu 9—10%, a prestațiilor de servicii către populație cu 68—70%. În același timp, în cincinalul 1986—1990 se vor constitui încă 750 000 de apartamente, fapt ce va avea ca rezultat rezolvarea, în linii generale, a problemei locuințelor, crearea de condiții tot mai bune de locuit.

Pe fondul dezvoltării și diversificării celorlalte activități social-culturale, îmbunătățirii asistenței sanitare a populației, creșterii nivelului de cultură și civilizație, a nivelului de conștiință socialistă, se va făuri treptat o nouă personalitate, armonios dezvoltată fizic și psihic, cu o înaltă cultură socialistă, cu o temeinică pregătire profesional-științifică și cu un înalt nivel politico-ideologic. Toate acestea evidențiază cu putere că partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subordonează permanent întreaga dezvoltare economico-socială ridicării continue a nivelului de trai, material și spiritual al poporului, dezvoltării multilaterale a personalității umane.

Realitățile economico-sociale ale României demonstrează pe deplin că dacă astăzi putem vorbi cu legitimă mîndrie patriotică despre perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea și pînă în prezent ca despre epoca celor mai bogate realizări din istoria modernă a țării, aceasta se datorează vastei și laborioasei activități teoretice și practice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, excepționalei sale personalități, stilului său de muncă dinamic, energiei clocotitoare, fermității și clarviziunii revoluționare cu care secretarul nostru general conduce opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

Prodigioasa și impresionanta operă teoretică, ideologică și politică a marelui conducător al partidului — adevărată enciclopedie a gîndirii revoluționare, puternic ancorată în realitățile țării noastre și ale lumii contemporane — împreună cu exemplul luminos și însuflețitor al vieții și muncii sale eroice pe care și-a închinat-o intereselor și năzuințelor supreme ale poporului român, reprezintă izvorul principal, călăuza statornică a întregii noastre națiuni, în activitatea fermă de înfăptuire a Programului partidului, de înălțare a României pe noi piscuri de progres și civilizație, într-o lume a păcii și colaborării internaționale echitabile, a demnității, egalității și independenței tuturor statelor. Din această perspectivă complexă, alegerea, în cursul săptămînii trecute, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, drept membru titular și președinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România — cel mai înalt forum științific și cultural al țării — reprezintă un ales omagiu adus de oamenii de știință și intelectualitatea țării noastre, alături de întregul nostru popor contribuției de excepțională însemnătate a secretarului general al partidului la dezvoltarea teoriei socialismului științific, la elaborarea strategiei progresului neîntrerupt al patriei noastre socialiste.

Ilie VĂDUVA

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Contribuția de inestimabilă valoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea tezaurului gîndirii revoluționare

CONGRESUL AL IX-LEA al partidului a consacrat, în evoluția istorică a țării, un moment de radicale opțiuni politice și sociale, care aveau să definească în mod strălucit o epocă esențial nouă, înnoitoare, atît de fecund marcată de gîndirea și acțiunea unei personalități emblematice a existenței noastre naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Fundamentat pe ideile materialismului dialectic și istoric, ale socialismului științific și continuînd cele mai înaintate tradiții și idei progresiste ale maselor muncitoare, ale înaintașilor luptători și gînditori pentru libertatea și construcția patriei, programul strategic al partidului nostru înscrie cu pregnanță o pagină originală, riguros științifică în teoria și practica revoluției și construcției socialiste. Cu ferma convingere, subliniată repetat, privind caracterul deschis, creator al teoriei marxiste — adevărat receptor al cunoașterii universale, în măsură să anime și să cristalizeze procese și acțiuni sociale și naționale — tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat liniile de dezvoltare proprii țării noastre, integrate organic fluxului dinamic, impus de realitatea istorică dată. Ideea de bază, promovată cu nestrămutată convingere, viza înnoirea permanentă, în ritmuri înalte, a structurilor economico-sociale, a cadrului de manifestare și realizare a omului, aflat într-o ipostază inedită, aceea de constructor conștient al unei lumi prin sine și pentru sine. Călăuzit de ideea că devenirea revoluționară autentică presupune și impune un sistem real, viabil de valori politice, materiale și moral-spirituale, partidul comuniștilor era chemat să găsească mijloacele și căile de cristalizare și consolidare a unor norme și criterii ferme, unanim acceptate, de gîndire și acțiune, de muncă și viață.

Încercatul om politic, cutezător și vizionar, Nicolae Ceaușescu, ales în fruntea partidului de toți comuniștii, în consens cu voința întregului popor, și-a propus și a reușit pe deplin să pună în lumină și să afirme, prin rezultate de excepție, vocația constructivă, aptitudinile și energiile novatoare ale unei națiuni care are ceva de spus în istorie, tăria și resursele de optimism și încredere ale acesteia, de atîtea ori încătușate, ignorate ori greșit direcționate de forțe și interese politice incapabile să depășească anumite conjuncturi, concepții dogmatice sau tendințe de frînare a proceselor evolutive.

Momentul, de excepțională însemnătate în ascensiunea vieții noastre istorice, inaugurat în urmă cu două decenii, era semnificativ și revelator subsumat unui obiectiv fundamental — progresul neîntrerupt al țării, pe baza unei dezvoltări neîntrerupte, armonioase și echilibrate. În modul de a fi și a gîndi al societății socialiste românești se producea nu numai o schimbare de atitudine, nu numai o primenire a stilului și metodelor de muncă și luptă pentru nou, pentru progres, ci și o deschidere cutezătoare, fără precedent, spre orizonturi fertile, care să așeze România în perspectiva unei evoluții economico-sociale, legitimînd originalitatea și valoarea demersului ei socialist și comunist.

Așa cum pe bună dreptate s-a subliniat, Congresul al IX-lea a determinat o schimbare de esență privind rolul și contribuția creatoare a partidului, a maselor largi populare la triumful teoriei și practicii revoluționare de edificare a socialismului și comunismului în propria țară. Se confirma încă o dată, cu forța de necontestat a realității, multitudinea de deschideri și soluții pe care teoria marxistă, socialismul științific le oferă în desfășurarea procesului revoluționar, necesitatea obiectivă a stabilirii strategiei și tacticii în funcție de particularitățile, specificul și stadiul de evoluție ale societății în care se acționează.

„Congresul al IX-lea — sublinia recent tovarășul **Nicolae Ceaușescu — a descătușat energiile creatoare, a înlăturat o serie de șabloane și dogme și a pus în fața partidului nostru sarcina edificării socialismului cu poporul și pentru popor, pornind de la condițiile concrete din România, aplicînd principiile materialist-dialectice, ale socialismului științific, adevărurile general-valabile la realitățile României. Și tocmai înlăturarea acestor dogme și șabloane a descătușat energiile poporului nostru și a făcut să avem marile realizări de astăzi, care au ridicat țara pe treptele superioare ale dezvoltării multilaterale, în toate domeniile".**

Cuvintele-simbol rostite de secretarul general al partidului sintetizează un crez politic, devenit al tuturor comuniștilor, al întregului nostru popor, și confirmă strălucit un gînditor revoluționar marxist al lumii contemporane, animat de dorința fierbinte de a asigura țării, națiunii sale un loc de sine stătător, prestigiu și demnitate, în ansamblul țărilor și națiunilor lumii. Prin opera teoretică și practică a secretarului general al partidului, socialismul științific își confirmă încă o dată capacitatea și marile disponibilități de a se manifesta ca o gîndire dinamică, vie, ca un izvor de inspirație și armă de luptă în atît de diversele și complexele forme de existență socială și națională ale contemporaneității. Marea varietate de căi și mijloace de trecere și de edificare a socialismului și comunismului nu înseamnă, în concepția secretarului general al partidului nostru, o îndepărtare și, cu atît mai puțin, o abdicare de la legitățile revoluției și construcției socialiste. Viața, practica au demonstrat și continuă să demonstreze tăria și realismul concepției profund marxiste a unității în diversitate, ca sursă și cale de îmbogățire a gîndirii și acțiunii revoluționare, ca mod de a menține mereu actuală, în pas cu marile și complicatele procese și fenomene ce răscolesc structurile sociale și de gîndire contemporane, teoria revoluționară a clasei muncitoare.

Subliniind cu claritate că evoluția socialistă și comunistă a României are și va avea loc într-o lume concretă, cu situații, confruntări și schimbări, adesea spectaculoase, surprinzătoare, partidul, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a prefigurat programul de organizare și conducere a societății în mod realist și lucid, în funcție de exigențele și cerințele realității, a ceea ce există și trebuie corectat, dezvoltat, perfecționat. Cu fermitatea și clarviziunea caracteristice marilor spirite revoluționare, secretarul general al partidului nostru a pus, astfel, în fața țării, a tuturor oamenilor muncii singura alternativă viabilă, deschizătoare de orizonturi noi, luminoase care să asigure izbînda deplină a revoluției și construcției socialiste. Din această perspectivă, Congresul al IX-lea este considerat, pe bună dreptate, momentul decisiv în desfășurarea unui proces spectaculos de înnoire, în conținut și mijloace de realizare, a întregii societăți românești, un punct crucial de clarificare revoluționară a întregului partid și de direcționare a vocației constructive a tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe pămîntul României socialiste.

Prin acțiuni și soluții izvorîte din realitatea stringentă a momentului istoric, partidul, secretarul său general au determinat o serie de corectări, înnoiri de viziune, sincronizări de ordin politic și social, în sensul adevărului muncii și vieții, a ceea ce există și nu a ceea ce se poate imagina, inventa sau impune artificial. Redescoperirea unor adevăruri propulsatoare de energii și resurse creative, cum sînt: istoria, ca rezultat și tezaur al tradițiilor de luptă neîntreruptă pentru libertate și dreptate națională și socială, patriotismul, ca forță motrice a progresului, rolul progresist al națiunii în lumea contemporană, necesitatea obiectivă, dialectică a democrației socialiste, ca expresie a libertății și responsabilității umane, creșterea rolului partidului și perfecționarea activității statului, rolul conștiinței în construcția noii societăți — a determinat o puternică adeziune și mobilizare a maselor la programul de edificare economico-socială ; partidul, condus magistral de secretarul său general, a devenit în mod real centrul vital al societății românești.

De o mare actualitate și valoare, semnificative pentru o întreagă epocă de mari realizări, sînt aprecierile tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a partidului din 1972 : **„În fața unei națiuni apar momente unice, hotărîtoare pentru destinul și viitorul său. Istoria adevereşte că nu o dată în fața poporului nostru s-au ivit asemenea momente, dar el a știut întotdeauna să fie la înălțimea vremurilor, să acționeze cu fermitate și hotărîre pentru a-și clădi viitorul. Se poate spune că astăzi trăim momente de care depinde locul pe care îl va avea România socialistă în marea familie a țărilor socialiste, a tuturor națiunilor lumii".**

Prin partidul comuniștilor, prin secretarul său general, România socialistă și-a împlinit și își desăvîrșește destinul său socialist și comunist, angajată cu hotărîre în permanenta bătălie pentru progres, pentru bunăstarea și fericirea omului și a umanității.

Opera politică și socială ce se înfăptuiește azi în România

Ctitorii ale Epocii Ceaușescu

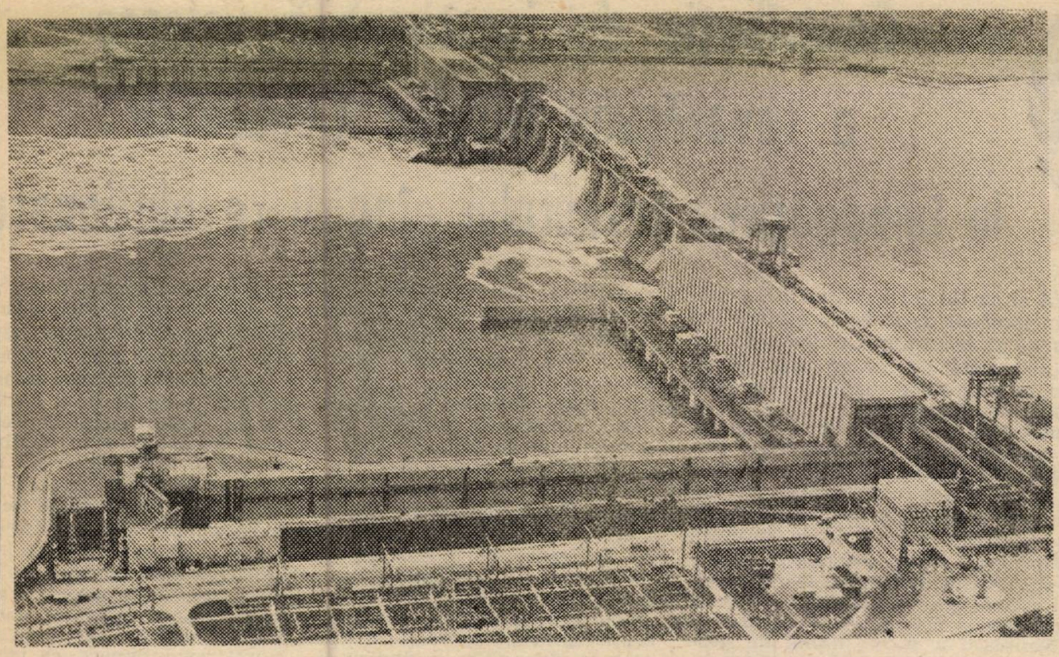

Dezvoltarea bazei energetice, condiție hotărîtoare pentru progresul general al economiei naționale, are loc pe baza unor programe speciale elaborate din inițiativa și cu participarea hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Producția de energie electrică urmează să atingă în acest an nivelul de 76,7 miliarde kWh (marcînd o creștere de cca 4,5 ori în decurs de două decenii) ; totodată vor fi puse în funcțiune noi capacități energetice însumînd 2 700 MW. În cooperare cu Iugoslavia, în zona Porților de Fier, pe Dunăre, s-a realizat primul sistem hidroenergetic și de navigație, în cadrul căruia hidrocentrala românească are o putere instalată de peste 1 000 MW, iar în prezent se execută complexul Porțile de Fier II

socialistă, organic legată de activitatea directă a celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se înscrie, între marile izbînzi ale revoluției și construcției socialiste, ca o contribuție de inestimabilă valoare la îmbogățirea gîndirii revoluționare, a practicii revoluției și construcției socialiste.

Larga deschidere teoretică și practică, ordonarea tuturor resurselor de creativitate materială și umană spre țeluri precise, în deplin acord cu legitățile economico-sociale și aspirațiile celor ce muncesc, au favorizat și impulsionat procese și evoluții de o mare complexitate și eficiență. Obiectivele și direcțiile stabilite, soluțiile alese presupuneau, în mod necesar, clarviziune, curaj și competență, capacitatea de a prospecta și proiecta viitorul. Fidel gîndirii și acțiunii revoluționare, secretarul general al partidului nostru, împreună cu comuniștii, cu întregul popor, a demonstrat o excepțională capacitate politică și științifică de fundamentare teoretică și realizare practică a căilor și mijloacelor de înfăptuire a mărețului edificiu economico-social în țara noastră.

Răspunsul partidului, al secretarului general la marile comandamente ale realității noastre tot mai complexe l-a constituit elaborarea și aplicarea, în viața concretă a României, a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, concept nou, de mare originalitate și eficiență socială, sinteză magistrală a experienței construcției socialiste în țara noastră și în alte țări, a realităților și tendințelor ce se manifestă pe plan mondial. Pornind de la necesitatea creării și continuei perfecționări și modernizări a unei puternice baze tehnico-materiale, în pas cu realizările și cerințele revoluției științifico-tehnice, dezvoltarea multilaterală a societății determină și impune realizarea și menținerea permanentă a unui echilibru economic dinamic, printr-o reală optimizare a raportului dintre ramuri, sectoare și domenii de activitate, prin prevenirea, identificarea și înlăturarea oricăror neconcordanțe, contradicții, acțiuni sau atitudini subiective disfuncționale. Cristalizarea noului concept de societate socialistă multilateral dezvoltată, așa cum apare în Programul partidului, își află primele orientări în chiar documentele Forumului comuniștilor din anul 1965. **„La baza progresului general al societății** — sublinia cu acel prilej tovarășul **Nicolae Ceaușescu — partidul pune dezvoltarea continuă a economiei. De aceea, deși se referă în principal la activitatea economică, Directivele Congresului constituie, prin conținutul lor, programul înfloririi multilaterale a României socialiste".**

Rezultat al studiului minuțios, sistematic, bazat pe legitățile evoluției istorice și ale cunoașterii umane, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată se constituie în dovada perenă a necesității atitudinii înnoitoare în istorie, un exemplu revelator al dezvoltării creatoare a marxismului în condițiile specifice ale României zilelor noastre. Concepută ca o construcție armonioasă, de mare suplețe și putere de asimilare, din mers, a fenomenelor și soluțiilor favorabile progresului mai rapid, perfecționării sistemului de gîndire și acțiune, acest tip nou de societate confirmă, cu puterea faptelor de anvergură istorică, teza potrivit căreia edificarea socialistă respinge modelul unic, preconceput, pretins universal-valabil, întrucît acesta nu este în măsură să rezolve marea diversitate de probleme, unele de o natură foarte specială, cu care se confruntă fiecare țară angajată pe calea socialistă și comunistă de dezvoltare.

În viziunea secretarului general al partidului nostru, dezvoltarea multilaterală, armonioasă are un caracter complex, între părțile întregului existînd relații firești de intercondiționare și întrepătrundere, care determină reglări și autoreglări, corectări și adaptări în funcție de condițiile noi, interne sau internaționale, în funcție de efectele și ritmurile de evoluție ale ansamblului și părților. Înțelegînd sensul înalt al edificării economico-sociale, prin prisma spiritului revoluționar, a atitudinii comuniste față de muncă și viață, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat cu tărie necesitatea de a acorda o prioritate deosebită creșterii economice, promovînd cu hotărîre și consecvență industrializarea socialistă, ca factor determinant al progresului social, al creșterii și modernizării bazei tehnico-materiale.

În deplină concordanță cu procesele și fenomenele evolutive proprii construcției socialiste și comuniste, cu realitățile contemporane de mare diversitate, progresul economic și social a conturat și fundamentat o adevărată strategie a calității în edificarea socialistă a patriei noastre. Chiar de la Congresul al IX-lea și apoi în Programul partidului, în documentele congreselor și conferințelor naționale sînt trasate căile și modalitățile concrete de introducere a noului, a tehnologiilor avansate, a celor mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, cu accent deosebit pe mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea proceselor de producție, în vederea atingerii țelului întregii politici a partidului : ridicarea bunăstării, a nivelului de civilizație a oamenilor muncii, a întregului nostru popor. În același timp, s-a pus un permanent accent pe necesitatea strîngentă de a se perfecționa activitatea de organizare și planificare a economiei, pe creșterea răspunderii și eficienței participării maselor la actul de decizie economico-socială, pe sporirea continuă a productivității muncii sociale.

Ceea ce definește și confirmă cu vigoare caracterul științific, temeinic fundamentat al etapei construcției multilaterale a societății noastre socialiste se regăsește cu pregnanță în simultaneitatea evoluției ascendente a tuturor componentelor întregului organism social, în capacitatea ansamblului de a se adapta și a reacționa favorabil impulsurilor înnoitoare, de a semnala neconcordanțe și contradicții, dar și de a rezista momentelor dificile, cum ar fi criza economică mondială sau apariția unor contradicții interne, cu efecte nefavorabile asupra ritmurilor și continuității în dezvoltare.

Un moment de referință în ampla bătălie de asigurare a progresului neîntrerupt al societății românești îl constituie, fără îndoială, Conferința Națională din anul 1982. Cu acel prilej secretarul general al partidului declara în fața comuniștilor, a țării întregi : **„Străbatem o epocă foarte agitată, omenirea fiind zguduită de cutremure, furtuni și uragane economice, politice, militare de mari proporții, care pun popoarele la grele încercări, le provoacă mari pagube și suferințe. În aceste împrejurări grele, înfruntînd valurile uriașe provocate de uragane și cutremure, trebuie să navigăm cu mare atenție pentru a asigura înaintarea patriei noastre spre piscurile înalte ale societății comuniste".** Printr-o riguroasă

Acordînd o atenție deosebită afirmării revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, secretarul general al partidului a orientat cercetarea științifică spre rezolvarea problemelor fundamentale ale dezvoltării economiei, conferindu-i astfel rolul unei inepuizabile forțe de producție. Cele 215 institute și centre de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și 100 de stațiuni de cercetare și producție agricolă numără un total de 235 mii de lucrători, de 5,2 ori mai mulți decît în 1965

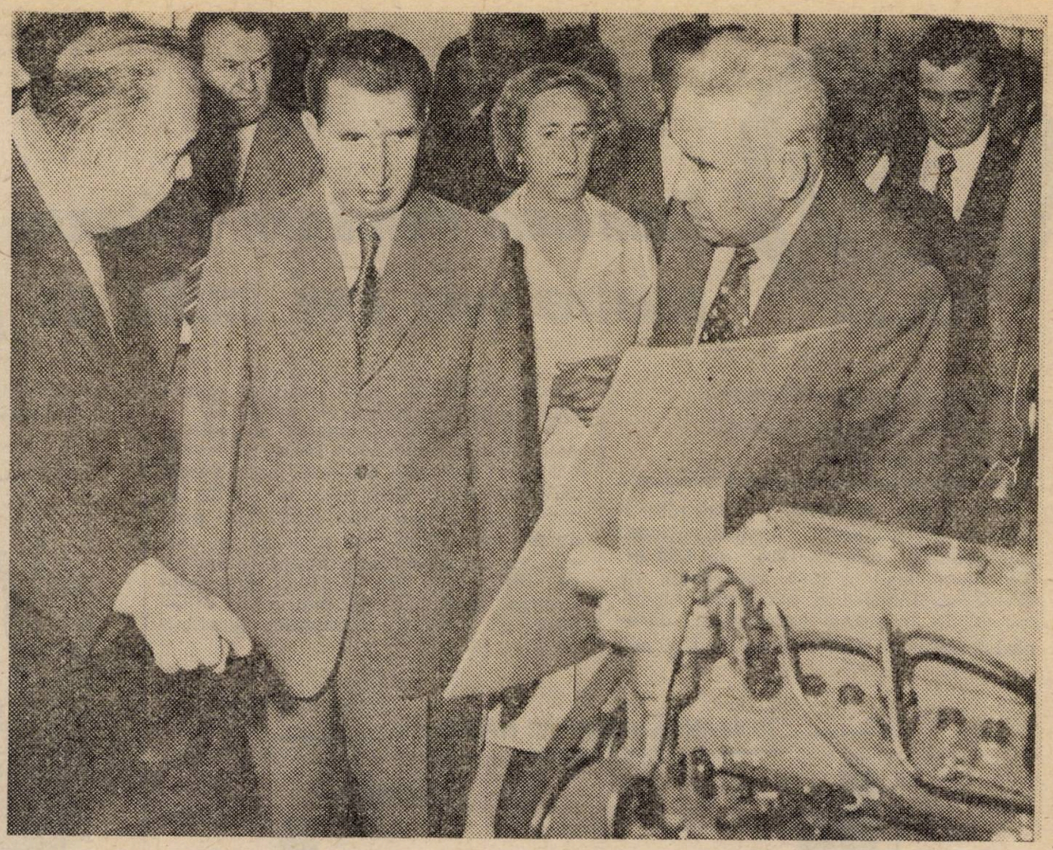

adaptare a ritmurilor de dezvoltare la condițiile concrete, prin realismul și fermitatea cu care au fost relevate anumite contradicții interne, lipsurile și greutățile apărute datorită acestei situații și a influenței crizei economice mondiale, prin modul în care au fost identificate și puse în valoare noi și noi resurse materiale, energetice și umane, transformările calitative din societatea noastră socialistă au continuat în toate planurile și domenile muncii și creației.

Perfecționarea continuă a sistemului economico-social și, în acest cadru, îmbunătățirea și adaptarea la exigențele prezentului a concepției și cadrului de conducere a economiei capătă dimensiuni de o însemnătate vitală în contextul național și internațional contemporan. Atent și receptiv față de aceste cerințe, partidul nostru, din inițiativa și sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a elaborat și pus în practică sistemul autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, expresie atît a democratismului profund al societății noastre, cît și al conducerii științifice, tot mai eficiente a vieții economico-sociale. A te menține mereu în ofensivă pe frontul noului înseamnă a înțelege în profunzime și a utiliza cu eficacitate noile pîrghii de conducere, al căror conținut și sens au fost precizate cu limpezime de secretarul general al partidului. În cadrul noului mecanism economic, „instrument modern de gospodărire, de conducere eficientă a întregii activități economice", se îmbină în mod organic, dialectic interesele generale ale societății cu interesele fiecărei colectivități, ale fiecărui om al muncii, într-o simbioză firească, caracteristică vieții democratice, revoluționare din țara noastră.

Secretarul general al partidului nostru, acționînd neabătut pentru dezvoltarea multilaterală, pe baze moderne a țării, subliniază necesitatea obiectivă a mobilizării întregului elan de muncă, a năzuințelor tuturor celor ce muncesc pentru realizarea în fapt a noului mecanism economico-financiar, pentru așezarea întregii activități constructive pe principiile eficienței economice.

Noul mecanism economico-financiar se bazează tocmai pe îmbinarea dialectică a cerințelor și posibilităților, pe realitățile și perspectivele evoluției economice socialiste moderne, ascendente. Prin modul cum a fost conceput și se aplică, noul mecanism economico-financiar se înscrie între soluțiile proprii, originale ale gîndirii și construcției socialiste elaborate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. **„Am adoptat acest mecanism, ca și alte măsuri privind perfecționarea conducerii economiei și societății** — sublinia recent secretarul general al partidului — **pornind de la o analiză realistă a stărilor de lucruri din patria noastră și bazîndu-ne pe legitățile generale ale dezvoltării economice și sociale. Am considerat însă că nu trebuie să rămînem la niște dogme sau modele învechite, ci să găsim acele forme și căi de activitate care să răspundă cel mai bine noilor cerințe ale dezvoltării forțelor de producție, ale dezvoltării sociale, în general. La timpul respectiv unii ne-au și criticat. Viața însă a demonstrat că am ales un drum just, că am procedat bine adoptînd forme de activitate care să răspundă condițiilor din țara noastră. Acum avem cel puțin satisfacția că și în multe alte țări se realizează asemenea îmbunătățiri și înnoiri ale conducerii economiei — ceea ce înseamnă că viața a demonstrat că am procedat bine, și că va trebui să mergem și în continuare neabătut pe această cale, să căutăm forme tot mai bune care să răspundă cerințelor dezvoltării noastre, să nu ne închinăm la dogme, la modele. Să ne gîndim și să căutăm tot ceea ce asigură mersul înainte al socialismului, al comunismului, ridicarea patriei noastre la un nivel de dezvoltare cît mai înalt !"**

Caracteristica esențială a edificării multilaterale a societății noastre socialiste este dată de concomitența dezvoltării și perfecționării continue a tuturor domeniilor de activitate — economic, politic, cultural-spiritual, precum și a cadrului instituționalizat de manifestare socială. În concepția secretarului general al partidului nostru, construcția socialistă asigură și consolidează relația obiectiv necesară între amplul proces evolutiv de transformare și înnoire a societății și atitudinea conștientă, bazată pe convingere reală și sinceră a întregului popor, în calitate de participant direct la edificarea economică și socială.

Se asigură, astfel, condițiile necesare, concrete de realizare și impulsionare a factorilor determinanți ai progresului istoric, printr-o implicare organică, nemijlocită, a întregului sistem economico-social, a tuturor componentelor sale de ordin politic, economic, instituțional etc. Din această perspectivă, societatea noastră socialistă se constituie într-o structură complexă, cu relații de interdependență între domenii și sectoare, precum și în cadrul acestora, care-i asigură suplețe, funcționalitate, eficiență.

Act conștient, deliberat, în cunoștință de cauză, construirea societății socialiste multilateral dezvoltate impune, deci, un progres material de amploare, regăsit în expansiunea cantitativă și calitativă a bazei tehnico-materiale, dar și un progres în conștiință, în măsură să se realizeze o concordanță concretă între existență și conștiință, între universul spiritual și cel material al omului. În acest context constructiv, revoluționar, conducerea politică de ordonare, orientare și cristalizare a resurselor, aspirațiilor și energiilor creatoare, de muncă, ale maselor capătă o însemnătate decisivă.

Asumîndu-și rolul istoric de organizator și conducător al poporului nostru pe calea socialismului, Partidul Comunist Român s-a integrat organic în structura socială și spirituală a

Păun BRATU

(Continuare în pag. 24)

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Economia României – ritmuri de dezvoltare printre cele mai înalte pe plan mondial

Industrializarea – factor propulsor al progresului întregii economii

● Pe baza dezvoltării susținute a forțelor de producție, **venitul național** al României este în 1985 de **4,52 ori** mai mare decît în 1965, anul celui de al IX-lea Congres al partidului (graficul nr. 1). În prima jumătate a deceniului nostru, cînd o serie de țări cunosc o încetinire de ritm sau chiar o stagnare, în România venitul național înregistrează un ritm mediu anual preliminat de creștere de peste 7%.

● Opțiune fundamentală a politicii economice a partidului, industrializarea s-a accentuat și a dobîndit noi valențe calitative după Congresul al IX-lea al partidului. În perioada 1965—1985 **producția industrială** s-a majorat de **6,3 ori**, într-un ritm mediu anual de aproape 10%, ceea ce situează România printre țările cu cel mai mare dinamism al creșterii economice (graficul nr. 2).

Graficul nr. 1

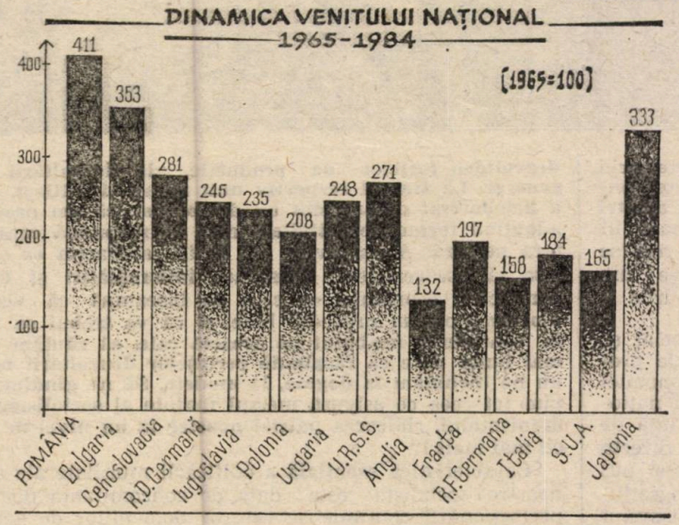

Graficul nr. 2

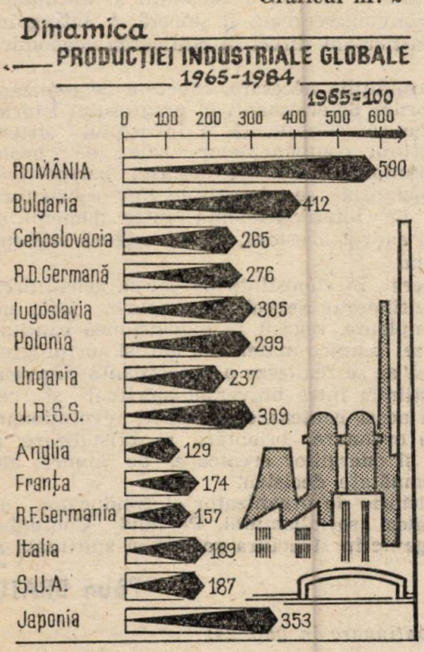

● Producția industrială a anului 1965 se realizează în anul curent în numai **60 de zile.** Devansînd de **1,4 ori** creșterea venitului național în intervalul 1965—1985, industria și-a majorat **contribuția la crearea venitului național** de la 48,9% la **peste 60%.**

● **Peste 80% din fondurile fixe** existente astăzi în industrie au fost puse în funcțiune în ultimele două decenii. În prezent, 27 de județe dispun, fiecare, de fonduri fixe în valoare de peste **40 miliarde lei,** față de un singur județ în 1965.

● Un puternic avînt au cunoscut în această perioadă **ramurile de bază ale industriei** (graficele nr. 3 și 5), care au devansat net creșterea de ansamblu a producției industriale. **Industria constructoare de mașini și prelucrării metalelor** și-a sporit ponderea în totalul producției industriale de la 21,2% în anul 1965, la **29%** în 1983. Ea asigură în prezent aproape **90%** din necesarul de mașini, utilaje și instalații pentru programul de investiții. La rîndul său, **chimia** și-a majorat ponderea de la 6,7%, în 1965, la **peste 10%,** asigurînd valorificarea tot mai înaltă a substanțelor utile.

● Subramuri de vîrf, promotoare ale progresului tehnic în întreaga economie, **industriile electronică și electrotehnică** realizau împreună în 1984 **peste 21%** din producția industriei constructoare

Graficul nr. 3

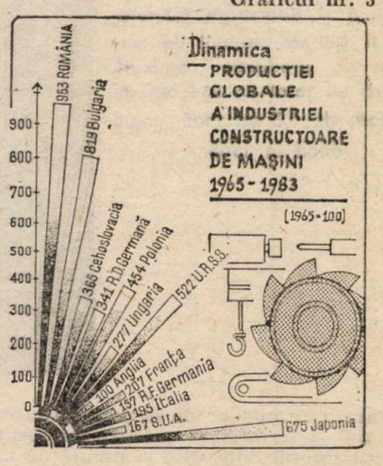

de mașini, față de numai 13,7% în 1965.

● În prezent **puterea instalată în centrale electrice** este de peste 5,5 ori mai mare decît în 1965, sporind de la 3 250 MW la 18 000 MW.

Pe calea unei agriculturi moderne, intensive, de mare productivitate

● **Producția globală agricolă** este în 1985 de circa **2,3 ori** mai mare decît în anul 1965, înregistrînd un ritm de creștere superior celui al multor altor țări (graficul nr. 4), ca și mediei mondiale.

● **Producția de cereale** boabe realizată în 1984 — cea mai mare din istoria țării — a fost de **23,6 milioane tone,** cu 11 milioane tone mai mare decît cea din 1965. Astfel, în 1984 producția de cereale pe locuitor a depășit **1 000 kg.** Producția de legume de cîmp crește între 1965 și 1985 de 4,5 ori.

● În perioada 1965—1983 **producția medie la hectar** la cereale boabe a sporit cu **17,8%** la grîu și secară, cu **51,6%** la orz și orzoaică, cu **114,6%** la porumb, cu **23,7%** la orez.

● **Investițiile alocate agriculturii** numai în actualul cincinal sînt de 2,5 ori mai mari decît cele din întreaga perioadă 1951—1965.

● La sfîrșitul acestui an **suprafața totală amenajată pentru irigații** se prelimină să ajungă la **3,7 milioane hectare,** de la 230 mii hectare în 1965.

● Pe baza dezvoltării industriei, agricultura avea la dispoziție anul trecut **peste 174 000 de tractoare,** față de 81 400 în 1965, iar numărul **combinelor autopropulsate** ajunge la **peste 58 000,** față de 292 în 1965.

● Cantitatea de **îngrășăminte chimice** (100% substanță activă) ce revine în

Graficul nr. 4

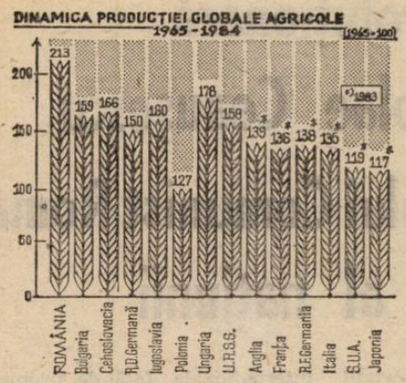

medie la un hectar de teren arabil va ajunge în acest an la **240 kg**, față de numai 27 kg în 1965.

● Numărul de **bovine, porcine, ovine** și **caprine,** precum și cel al **păsărilor** va fi în acest an de 1,6—2,8 ori mai mare comparativ cu anul 1965.

Sporirea contribuției factorilor intensivi ai dezvoltării

● **Venitul național creat de o persoană ocupată** este de aproape 4,1 ori mai mare decît în 1965.

● **Productivitatea muncii în industria republicană** a crescut de **3,3 ori** în perioada 1965—1984, situînd țara noastră pe un loc de frunte pe plan mondial sub raportul dinamicii acestui indicator (graficul nr. 6). Pe baza intensificării ritmului de creștere în actualul cincinal, nivelul acestui indicator este prevăzut a fi în 1985 cu **circa** 29% mai mare decît în 1980.

● În perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, **cercetarea științifică** proprie a devenit un factor hotărîtor al progresului multilateral al țării. În activitatea de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare lucrează în prezent **235 600 oameni ai muncii,** de peste 5 ori mai mulți decît în 1965.

Graficul nr. 5

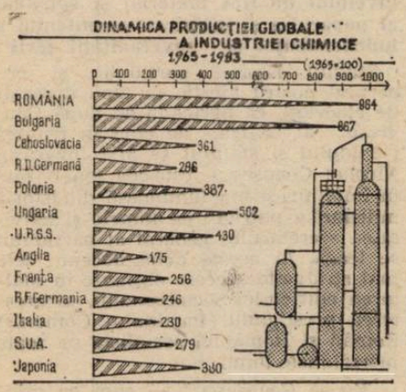

● Ponderea **produselor noi,** realizate pe baza concepției tehnice proprii, a fost în perioada 1981—1984 de **peste 97%,** față de 40% în anii 1961—1965.

● Pe baza ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, **gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei** a fost, în 1984, cu 33% mai înalt decît în 1980.

● **Cheltuielile totale** la 1 000 lei producție marfă în industria republicană se prevăd a fi, în acest an, cu **13,4%** mai mici decît în 1980, iar cele **materiale** cu **13,6%**.

Participare sporită la circuitul economic mondial

● **Volumul comerțului exterior** al României este în 1985 de **11 ori** mai mare decît în 1965, creșterea comerțului exterior devansînd de **2,43 ori** pe aceea a venitului național.

● Numărul țărilor cu care România întreține **relații economice** a sporit de la 98 în 1965 la peste **150** în 1985. Ponderea țărilor socialiste în comerțul exterior al României este de 53%.

● Paralel s-a îmbunătățit substanțial **structura exportului.** Astfel, ponderea produselor de prelucrare superioară (grupele mașini, utilaje, mijloace de transport, produse chimice, îngrășăminte, cauciuc; mărfuri industriale de larg consum) reprezintă în prezent 58% din totalul exportului, față de 36,2 % în 1965.

Graficul nr. 6

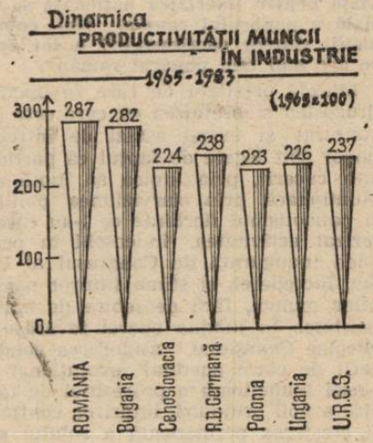

● **Ponderea exportului** în totalul producției se ridică actualmente la 86% la autoturisme de teren (exportate în 80 de țări), 78% la tractoare (exportate în 90 de țări), 60% la rulmenți, 45% la utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcții și refractare.

● Peste hotare funcționează mai mult de **120 de obiective** construite de România în colaborare cu statele respective, iar mii de specialiști români acordă **asistență tehnică** de specialitate în străinătate.

● Între anii 1965 și 1985 România a participat la 227 **tîrguri** cu pavilioane naționale și la alte numeroase **expoziții internaționale,** obținînd peste 300 diplome și medalii. Valoarea contractelor încheiate la tîrguri și expoziții a fost în 1984 de peste **5 ori** mai mare decît în 1965.

Țelul suprem — ridicarea continuă a nivelului de trai

● Pe baza dezvoltării rapide a economiei, în perioada 1965—1985 **numărul personalului muncitor** a sporit cu 3,3 milioane persoane, ceea ce reprezintă echivalentul a 43% din efectivul actual de peste 7,6 milioane al personalului muncitor. Creșterea numerică a fost însoțită de ridicarea continuă a nivelului de pregătire tehnică și profesională.

● **Retribuția medie** pe economie a sporit în ultimii 20 de ani de aproape 3 ori, de la circa 1028 lei în 1965 la **circa 3 000 lei** în prezent. **Veniturile nominale totale** (în bani și în produse) **ale țărănimii,** calculate pe o persoană activă, au crescut de la 495 lei lunar în 1965 la **aproape 2 000 lei** în acest an. **Pensia medie** lunară pentru limită de vîrstă și vechime integrală în muncă era la începutul acestui an de **1 766 lei față de 671 lei în 1965.**

● Creșterea puterii de cumpărare a populației este ilustrată grăitor de sporirea gradului de **dotare cu bunuri de folosință îndelungată** (tabelul).

● Din 1965 pînă în prezent oferta de **servicii către populație** a crescut de aproape **8 ori,** ajungînd în acest an la **1847 lei,** în medie, pe locuitor. Ponderea serviciilor în cheltuielile populației destinate satisfacerii cerințelor de consum a sporit de la 10% în 1965 la 20% în prezent.

Gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată

— bucăți la 1 000 locuitori —

	1965	1985
Aparate de radio	123,9	270
Televizoare	28,8	226
Frigidere	21,3	185
Mașini de spălat rufe	22,9	140
Autoturisme	1,2	40,5

● Ca rezultat al creșterii potențialului economic al țării, în perioada ultimilor 20 de ani s-au construit **2,3 milioane apartamente,** de aproape **6 ori** mai multe decît în cele două decenii anterioare. În noile locuințe construite în „Epoca Ceaușescu" s-au mutat **circa 10 milioane de oameni.** În prezent peste **81%** din populația țării locuiește în case noi.

● Din totalul suprafeței **clădirilor școlare** realizate în anii socialismului, **70%** au fost construite în ultimele două decenii.

● **Numărul locuitorilor ce revin la un medic** a scăzut de la 632 în 1965 la **489** în 1984, iar numărul paturilor de asistență medicală ce revin la 1 000 de locuitori a sporit de la 7,6 în 1965 la 9,4 în 1985.

Sursa datelor : Anuarul statistic al R. S. România, 1984 ; Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului național unic de dezvoltare economico-socială a R. S. România pe anul 1984 ; Revista de statistică nr. 5/1985 ; anuare naționale și comunicate statistice ale țărilor socialiste ; publicații statistice ale O.C.D.E.

Concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul Partidului Comunist Român de centru vital al națiunii

VICTORIILE de rezonanță cu adevărat istorică obținute — îndeosebi în anii de glorie care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului — în transformarea socialistă a patriei, dezvoltarea impetuoasă în acești ani a economiei, științei și culturii, perfecționarea relațiilor sociale, afirmarea largă a democrației socialiste, creșterea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului, dinamismul ce caracterizează în prezent ansamblul domeniilor vieții noastre sociale, ca și angajarea plenară a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la înfăptuirea obiectivelor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, unitatea de monolit și puternica efervescență politică cu care națiunea noastră întîmpină aniversarea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului — toate acestea sînt legate indisolubil de faptul că Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a condus și conduce cu clarviziune destinele poporului nostru pe calea edificării noii orînduiri, a bunăstării și fericirii.

În Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, în documentele Congresului al XIII-lea, în vasta operă teoretică a secretarului general al partidului se acordă o atenție deosebită rolului conducător al partidului, reafirmîndu-se, aprofundîndu-se și dezvoltîndu-se creator principiul de bază potrivit căruia, în procesul de organizare și conducere a vieții economice, sociale și politice, a tuturor domeniilor de activitate, partidul ocupă locul central, fiind forța politică conducătoare și centrul vital al națiunii, al întregii vieți sociale.

În viziunea complexă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, rolul conducător al partidului în societatea noastră, în edificarea socialistă și comunistă a patriei și, totodată, unitatea organică dintre partid și popor, întemeindu-se pe o multitudine de factori, au la bază, în primul rînd, argumente de ordin istoric. Așa cum înseși constituirea și afirmarea partidului clasei muncitoare pe scena politică a țării sînt rezultatul unui proces istoric și expresia unei necesități istorice obiective, și rolul său de forță politică conducătoare — recunoscut de întregul popor și înscris astăzi în Constituția țării — își găsește explicație și legitimitate istorică. Partidul nostru — evidențiază tovarășul Nicolae Ceaușescu — s-a dovedit a fi, în decursul întregii sale existențe, un promotor consecvent al noului, apărătorul ferm și devotat al intereselor fundamentale ale poporului, stegarul luptei eroice a maselor populare pentru progres, pentru socialism. Această misiune istorică pe care și-a asumat-o partidul, care i-a revenit și îi revine în virtutea calității sale de partid al clasei muncitoare — clasa cea mai înaintată a societății — și pe care a îndeplinit-o și o îndeplinește cu strălucire este indisolubil legată de faptul că partidul a preluat și potențat cele mai înalte și cutezătoare idealuri și aspirații ale poporului, înscriindu-le în programul său de transformare revoluționară a societății. **„Noi comuniștii** — arăta secretarul general al partidului — **considerăm că este o datorie de onoare de a studia, cunoaște și cinsti cum se cuvine pe cei care au contribuit la făurirea națiunii noastre, care și-au dat viața pentru libertatea națională și socială a poporului român. Noi, comuniștii, sîntem continuatorii a tot ceea ce are mai bun poporul român".**

Marele prestigiu de care se bucură, dragostea și prețuirea cu care este înconjurat și urmat astăzi de întregul popor sînt legate de faptul că partidul și-a cucerit, prin eroica sa luptă revoluționară, prin clarviziunea politică și patriotismul fierbinte ce i-au caracterizat activitatea, îndeosebi în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, încrederea și stima tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. În lumina operei tovarășului Nicolae Ceaușescu, asigurarea conducerii de către partidul revoluționar al clasei muncitoare a procesului de făurire a noii orînduiri, întărirea continuă și creșterea permanentă a rolului său conducător, pe măsura avansării pe calea construirii socialismului, reprezintă expresia unei necesități obiective a dezvoltării sociale care decurge din legitățile generale ale edificării societății socialiste și comuniste. Ea este legată, totodată, nemijlocit de specificul și dinamica corelației dialectice dintre obiectiv și subiectiv, spontan și conștient, dintre necesitate și libertate în dezvoltarea societății socialiste. Dezvăluirea, în lumina dialecticii și pe baza experienței construcției socialiste, a acestei corelații scoate în evidență faptul că, pe măsura înaintării societății socialiste crește în mod considerabil însemnătatea factorului conștient, iar în cuprinsul lui — rolul politicului și îndeosebi al partidului ca forță politică conducătoare a societății.

Conducerea de către partid a societății noastre socialiste decurge organic în primul rînd din necesitatea elaborării teoretice a problemelor principale ale dezvoltării societății socialiste, a fundamentării științifice a căilor de dezvoltare a României, a liniei politice generale a țării, a tacticii și strategiei, precum și din necesitatea formulării de aprecieri, concluzii și criterii privind atitudinea față de evoluția vieții Internaționale, față de problemele complexe ale dezvoltării mondiale.

Meritele istorice ale Partidului Comunist Român, ale secretarului său general, ctitor inspirat și generos al civilizației românești socialiste, sînt legate organic de aplicarea și dezvoltarea creatoare a adevărurilor universale, general valabile, la condițiile concrete, istorice și sociale, din țara noastră, de acțiunea fermă în spiritul concepției materialist-dialectice și istorice, de studierea atentă a realităților, de faptul că a pus în centrul preocupărilor interesele națiunii, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întărirea continuă a legăturii cu masele ,a unității întregului popor în lupta pentru viitorul comunist al patriei.

Elaborarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu — în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea —, cu cutezanță și în spirit revoluționar, pe baza materialismului dialectic și istoric, a problemelor multiple și complexe pe care le ridică edificarea socialistă a țării a contribuit în mod hotărîtor la înarmarea națiunii noastre, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, cu o perspectivă clară, științifică și însuflețitoare privind devenirea socialistă a patriei, conferind astfel liniile de forță actuale ale conștiinței naționale de sine a poporului român. **„Partidul** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — și-a cucerit încrederea și dragostea maselor populare, a poporului, ca rezultat al slujirii fără preget a intereselor oamenilor muncii, ale întregii națiuni, al aplicării ferme în viață a principiilor socialiste, al preocupării neabătute pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului și întărirea necontenită a independenței și suveranității țării".**

Studiul istoriei partidului și poporului nostru atestă, în mod deosebit de elocvent, că perioada de după Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, este cea mai bogată în împliniri și mai luminoasă din istoria milenară a patriei ; de numele și activitatea secretarului general al partidului se leagă, în aceste două decenii, cele mai strălucite succese obținute în înălțarea edificiului socialismului, în creșterea prestigiului Partidului Comunist Român și României socialiste pe toate meridianele lumii.

„Epoca Ceaușescu" — cum cu mîndrie este denumită perioada inaugurată de Congresul al IX-lea — a însemnat pentru partidul nostru reinstituirea plenară a spiritului creator antidogmatic în abordarea proceselor so-

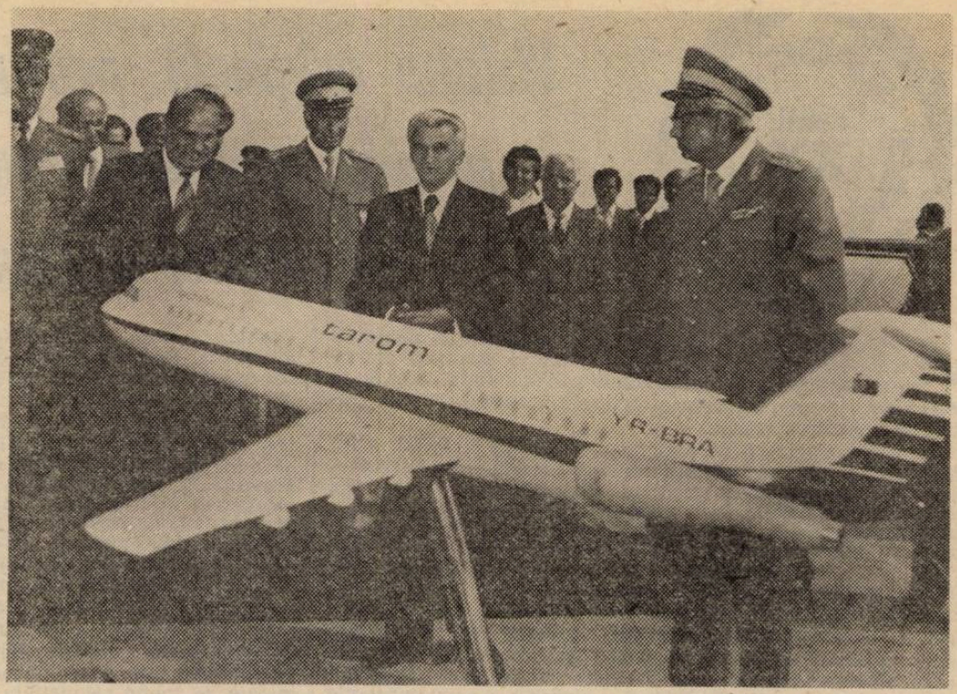

Continuînd pe un plan superior o activitate de concepție și producție, cu tradiție în țara noastră, actuala industrie aeronautică românească reprezintă prin capacitate, prin nivel tehnic, prin gama de fabricație o creație a Epocii Ceaușescu. În prezent se realizează 22 tipuri de aeronave, de la avioane ușoare cu destinație agricolă și sanitară, elicoptere ușoare și mijlocii, pînă la ROMBAC — performant avion mediu curier pentru transportul de pasageri

ciale, delimitarea netă și fermă de viziunile simpliste, unilaterale asupra socialismului, așezarea dialecticii în cadrele sale firești, originare — ca metodă prin excelență critică și revoluționară, receptivitate deosebită față de realitățile naționale, elaborarea — prin dezvoltarea creatoare a teoriei marxiste — a unei concepții cuprinzătoare, multilaterale — pătrunsă de cutezanță, patriotism și spirit revoluționar — asupra edificării noii orînduiri, asupra corelației dintre socialism și umanism, asupra rolului partidului, asupra raportului partid-popor, asupra esenței și funcțiilor statului socialist etc.

Fiind în planul existenței și activității sociale materiale centrul coordonator al tuturor domeniilor vieții economice și sociale, partidul — ca urmare a atitudinii teoretice creatoare și a aderenței organice la realitățile și interesele naționale — reprezintă, în plan spiritual, suprema expresie a conștiinței de sine a națiunii socialiste, a întregului nostru popor, tocmai pentru că ideologia partidului, morala pe care el o promovează, idealurile pentru care el luptă, spiritul revoluționar, novator, ce-l caracterizează constituie termeni de referință prin care, și în raport cu care, poporul nostru se autocunoaște, își dimensionează și își evaluează virtuțile, orizontul gîndirii și acțiunii, forța sa creatoare. **„Partidul** — sublinia deosebit de plastic tovarășul **Nicolae Ceaușescu — reprezintă nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate și de la care radiază energia și lumina ce pun în mișcare și asigură funcționarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicule de energie și lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul națiunii noastre socialiste. Putem spune că partidul comunist îndeplinește rolul de centru vital al întregului nostru sistem social".**

Abordarea, începînd cu Congresul al IX-lea, într-un spirit creator, antidogmatic și antireducționist a problemelor dezvoltării economico-sociale a țării și elaborarea, pe această bază, a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată au avut drept consecință fundamentarea unei viziuni noi, originale, cu privire la rolul conducător al partidului, la formele și metodele de conducere politică de către partid a societății, la unitatea dintre partid și popor, la raportul dintre afirmarea și creșterea rolului conducător al partidului și dezvoltarea democrației socialiste, prin participarea nemijlocită a maselor largi, a întregii națiuni la guvernarea societății. În această perspectivă, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu despre partid ca centru vital al națiunii este pătrunsă ca un fir roșu de ideea generoasă după care partidul, ca forță politică conducătoare, nu se situează și nu se poate situa deasupra societății, nu-și poate exercita rolul istoric ce-i revine prin metode de comandă, prin conferirea oamenilor muncii doar a statutului de executanți ai unor dispoziții care vin „de sus"; dimpotrivă, conducerea de către partid se exercită dinăuntrul organismelor sociale, de stat și economice, aceasta constituind procesul firesc, legic, al creșterii continue a rolului conducător al partidului, al întăririi unității întregului popor în jurul partidului, al ridicării conștiinței generale a maselor, al participării tot mai active și efective a națiunii, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, la conducerea societății.

În toate acestea se exprimă strălucit substanța profund democratică, umanistă și revoluționară a principiului care consacră partidul drept forță politică conducătoare a națiunii noastre socialiste. **„Trebuie să înțelegem** — releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Conferința Națională din 1982 — **că activitatea partidului nu se desfășoară undeva în afara societății, ci se află în cea mai strînsă legătură cu masele, cu poporul".**

Împletirea tot mai strînsă a activității partidului cu viața întregului popor presupune, pe de o parte, implicarea organică a fiecărui comunist, a fiecărui activist de partid în viața economico-socială, participarea activă la întreaga viață socială în strînsă legătură cu masele populare, și în primul rînd în colectivul în care lucrează, la soluționarea concretă a problemelor construcției socialiste, pe de altă parte, înfăptuirea conducerii de către partid dinlăuntrul organismelor sociale de stat, economice.

Între aceste două aspecte există o legătură dialectică profundă : numai participarea activă și efectivă a comuniștilor la rezolvarea problemelor construcției socialiste constituie premisa și totodată chezășia cunoașterii de fond a realităților, a identificării cu aspirațiile masei largi de oameni ai muncii și a antrenării acestora la realizarea obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate. Această participare permite, mai departe, ca în cadrul organismelor sociale, de stat, economice, comuniștii să asigure orientarea fermă a tuturor pîrghiilor și a tuturor eforturilor materiale și umane către realizarea integrală în practică a obiectivelor și sarcinilor stabilite de partid.

Integrarea partidului cu viața societății, a întregului popor, este un proces complex și multilateral care se realizează din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a partidului, vizînd o etapă calitativ superioară de exercitare a rolului conducător al partidului. Această integrare nu înseamnă o diminuare a rolului și funcțiilor partidului, ca forța politică conducătoare a întregii activități economico-sociale, ci, dimpotrivă, o amplificare a conținutului acestora prin intermediul unor noi forme și modalități, capabile să întărească și să sporească, într-o măsură considerabilă, misiunea partidului ca centru coordonator al tuturor domeniilor vieții economice și sociale.

Ion REBEDEU

Viziune originală, profund ştiinţifică privind modernizarea structurii economiei naţionale

MODERNIZAREA şi perfecţionarea continuă a structurii economiei naţionale reprezintă o latură esenţială a procesului de făurire a socialismului în România care, de la o etapă de dezvoltare la alta a ţării, s-a caracterizat prin trăsături şi obiective distincte.

Perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. a însemnat trecerea la o etapă calitativ superioară a dezvoltării economico-sociale în ţara noastră, în care factorul structural şi-a amplificat modul de acţiune şi formele de manifestare, în concordanţă cu obiectivele şi sarcinile edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate, ale trecerii de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea economică de tip intensiv. Rolul determinant în fundamentarea politicii de perfecţionare a structurilor economice revine tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele ţării. Aplicînd creator materialismul dialectic şi istoric la condiţiile României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a înlăturat viziunea simplistă şi dogmatică privind edificarea noii orînduiri şi a elaborat o nouă concepţie despre construirea socialismului în patria noastră, aducînd un aport inestimabil la dezvoltarea ştiinţei economice, la transformarea ei din sistem conceptual explicativ în instrument de acţiune practică, la delimitarea etapelor noii orînduiri, la precizarea direcţiilor de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare a României spre comunism. Expresie a înaltei aprecieri pe care oamenii de ştiinţă şi cultură, alături de întregul popor, o dau strălucitei activităţi teoretice şi practice, genialei gîndiri ştiinţifice, originale, novatoare, a conducătorului partidului şi statului nostru, Academia R.S.R. a hotărît în aceste zile aniversare alegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu în calitate de membru titular şi preşedinte de onoare al Academiei Republicii Socialiste România, act solemn, de importanţă cardinală în istoria Academiei Române, a ştiinţei şi culturii din patria noastră.

În cadrul concepţiei ştiinţifice a tovarăşului Nicolae Ceauşescu privind dezvoltarea economico-socială a României, o însemnătate deosebită au ideile şi tezele despre structura economiei naţionale şi perfecţionarea continuă a acesteia.

Asigurarea condiţiilor necesare pentru dezvoltarea susţinută echilibrată şi eficientă a întregii societăţi, adaptarea rapidă a structurii producţiei la nevoile sociale, în continuă creştere şi diversificare, folosirea cu eficienţă maximă a resurselor materiale, umane şi financiare, sporirea aportului cercetării ştiinţifice şi al progresului tehnic, intensificarea participării eficiente şi active la diviziunea internaţională a muncii au devenit criterii fundamentale ale politicii structurale în ţara noastră, al cărei scop final îl constituie înflorirea naţiunii socialiste pe plan material şi spiritual, ridicarea patriei pe noi trepte de progres şi civilizaţie.

Politica de modernizare a structurii economiei naţionale are ca fundament teoretic concepţia partidului nostru, a secretarului său general cu privire la edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, societate care, aşa cum rezultă din însăşi denumirea sa, trebuie să asigure dezvoltarea şi înflorirea multilaterală a tuturor componentelor economico-sociale, fiecare sector de activitate şi ramură a economiei avînd importanţa sa bine determinată în asigurarea progresului şi bunăstării poporului.

Esenţa structurilor economice ale socialismului multilateral dezvoltat este analizată în profunzime în opera teoretică a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, care în acest sens sublinia: **„Am dat formularea de „multilateral dezvoltată" societăţii noastre viitoare, pentru a nu se crea neînţelegeri, pentru a nu se lăsa loc neglijării vreunei laturi a activităţii, pentru a nu se trage concluzia că, vorbind de societatea socialistă dezvoltată, ne-am referi numai sau mai cu seamă la dezvoltarea bazei materiale".** (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 24, Editura politică, Bucureşti, 1983, p. 62). Pe baza acestei teze fundamentale au fost elaborate coordonatele structurale majore ale politicii economice a partidului şi statului nostru de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Corespunzător acestei orientări, în concepţia secretarului general al partidului crearea complexului economic naţional unitar şi modern, în conformitate cu tendinţele manifestate pe plan mondial, este o condiţie esenţială a progresului naţiunii noastre socialiste, a participării eficiente la diviziunea internaţională a muncii. Pornindu-se de la adevărul că socialismul este indisolubil legat de ştiinţă întreaga construcţie economică este concepută a se realiza pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane.

Tezele novatoare ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu definesc conţinutul modelului original de creştere economică, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, în care dezvoltarea armonioasă, proporţională a tuturor ramurilor economiei este însoţită de un raport optim între industrie şi agricultură — cele două ramuri de bază ale economiei naţionale — industria fiind ramura conducătoare în complexul economic naţional.

În strategia creşterii economice în „Epoca Ceauşescu" un obiectiv fundamental a fost continuarea industrializării pe baze noi, acordîndu-se prioritate dezvoltării unor ramuri industriale a căror însemnătate a fost subapreciată în primele trei cincinale de construcţie socialistă. Potrivit acestui obiectiv, dezvoltarea industriei a fost orientată cu fermitate spre ramurile şi subramurile de înaltă tehnicitate care asigură valorificarea cu eficienţă maximă a materiilor prime, materialelor, resurselor energetice şi muncii sociale, o competitivitate superioară a produselor româneşti pe pieţele externe. Premisă majoră a realizării unui echilibru dinamic între industria prelucrătoare şi cea extractivă, lărgirea bazei energetice şi de materii prime, asigurarea independenţei energetice a ţării, concomitent cu modernizarea continuă a structurii producţiei industriale în pas cu ritmul progresului tehnic, a stat şi stă în centrul politicii economice a partidului.

Este meritul personal al tovarăşului Nicolae Ceauşescu de a fi reconsiderat poziţia agriculturii în structura economiei româneşti, reliefînd rolul important pe care îl deţine agricultura în complexul economic naţional şi accentuînd necesitatea dezvoltării sale intensive. În perioada actuală dezvoltarea agriculturii se desfăşoară sub imperativul înfăptuirii unei noi revoluţii agrare, a cărei platformă conceptuală şi program de acţiune sînt iniţiate şi fundamentate de secretarul general al partidului. Noua revoluţie agrară presupune o transformare profundă a felului de muncă, de viaţă şi de gîndire al ţărănimii cooperatiste, realizarea unei producţii agricole ridicate şi stabile care să satisfacă din plin nevoile de consum ale populaţiei, precum şi cerinţele dezvoltării economiei naţionale.

În gîndirea secretarului general al partidului crearea complexului economic naţional presupune totodată dezvoltarea echilibrată pe baze moderne a construcţiilor, transporturilor şi telecomunicaţiilor, a comerţului precum şi a tuturor ramurilor producţiei nemateriale, a serviciilor de producţie şi de consum pentru populaţie.

Analiza principalelor schimbări structurale în dezvoltarea economiei naţionale în ultimii 20 de ani, prin prisma obiectivului accentuării laturilor intensiv calitative ale reproducţiei lărgite în România, relevă cu putere transpunerea în viaţă a concepţiei secretarului general al partidului, privind strategia edificării socialismului multilateral dezvoltat în ţara noastră, rolul factorului structural în dezvoltarea armonioasă, echilibrată şi eficientă a întregii societăţi.

Una din modificările de esenţă ale structurii economiei naţionale în perioada construcţiei socialiste, a cărei amploare şi conţinut calitativ superior se remarcă îndeosebi începînd cu perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, este transformarea României dintr-o ţară predominant agrară, cu o industrie slab dezvoltată şi o agricultură înapoiată într-un stat industrial agrar în plin proces de modernizare. Această schimbare profundă în profilul economic al României este ilustrată de modificările privind ponderea industriei şi agriculturii în volumul factorilor de producţie şi al venitului naţional în perioada 1965—1983 în condiţiile în care s-au multiplicat şi intensificat legăturile dintre industrie, agricultură şi celelalte ramuri ale economiei, interdependenţele şi intercondiţionările reproducţiei la nivel macro şi microeconomic şi s-a accentuat în măsură importantă gradul de complexitate al economiei naţionale. (vezi tabelul).

Datele din tabel sînt concludente pentru modernizarea structurii macroeconomice a României socialiste în „Epoca Ceauşescu". Creşterea ponderii industriei în volumul populaţiei ocupate, al fondurilor fixe şi venitului naţional şi scăderea ponderii agriculturii, reflectă rezultatele politicii de in-

dustrializare socialistă în țara noastră, înscriindu-se în tendințele structurale ale dezvoltării economice pe plan mondial.

Combătînd teoriile retrograde, care susțineau că România ar trebui să rămînă o țară eminamente agrară și că poporul român nu ar avea vocația industriei, secretarul general al partidului a subliniat rolul hotărîtor al dezvoltării industriei socialiste pentru progresul economico-social al țării noastre : **„Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 24, Editura politică, București, 1983, p. 20). Întreaga experiență a construcției socialiste, succesele de importanță istorică obținute de poporul nostru în ultimele două decenii confirmă justețea politicii de industrializare socialistă, necesitatea obiectivă a creării unei industrii puternice și moderne care să poată oferi celorlalte ramuri economice și sectoare de activitate mijloacele de producție și bunurile de consum necesare dezvoltării rapide și eficiente.

În perioada 1965—1983 cele mai înalte ritmuri medii anuale de creștere le-au înregistrat acele ramuri ale industriei prelucrătoare cu largi posibilități de generare și difuzare a progresului tehnic cum sînt : electrotehnica și electronica (15,2%), construcții de mașini (13,8%), chimia (13,4%). Ca urmare a dinamicii înalte ponderea celor trei ramuri în volumul total al producției industriale a crescut, respectiv, la electrotehnică de la 2,9 la 4,2%, construcțiile de mașini de la 11,9% la 18,7%, chimie de la 6,7% la 10,3%. Pe ansamblul perioadei producția ramurilor industriei prelucrătoare a crescut de 5,8 ori cu un ritm mediu anual de 10,3%. S-a asigurat de asemenea o dezvoltare a ramurilor industriei extractive, creșterea producției fiind de 1,9 ori mai mare, iar ritmul mediu anual de 3,7%.

În ultimele două decenii s-a accelerat procesul de restructurare a industriei prin creșterea prioritară, intensivă a ramurilor de prelucrare superioară a resurselor și limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de energie. În acest sens s-au asigurat ritmuri înalte de dezvoltare a acelor produse și subramuri care încorporează un volum mare de muncă de concepție și se bazează pe tehnologiile avansate cum sînt : oțeluri speciale aliate și înalt aliate, table și benzi din oțel laminat la rece, mijloace de automatizare și tehnică de calcul, echipamente de electronică și componente electronice, mașini grele și agregate multifuncționale, mașini-unelte cu comandă program, unele produse de înaltă tehnicitate ale mecanicii fine și opticii, produse chimice de sinteză fină etc. O serie întreagă de subramuri și produse industriale de înaltă tehnicitate au fost create în această perioadă (industria aviatică, a aluminiului, calculatoare electronice, industria autoturismelor etc.).

Dezvoltarea impetuoasă a ramurilor industriale moderne îndeosebi a construcțiilor de mașini și chimiei în România a constituit unul din factorii importanți ai modificărilor structurii în industrie, în întreaga economie care a beneficiat de dotări tehnice susținute cu mijloace de producție tot mai perfecționate.

În concepția secretarului general al partidului nostru, structura economiei, a producției reprezintă o categorie dinamică, al cărei proces de perfecționare este marcat de dialectica raportului dintre vechi și nou, de necesitatea înlocuirii produselor învechite cu cele noi, mai performante, sub influența hotărîtoare a progresului tehnic contemporan, a cerinței obiective a economisirii de muncă socială. **„În condițiile progresului tehnic de astăzi, —** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cînd modernizarea produselor și tehnologiilor are loc într-un ritm extrem de rapid, menținerea în fabricație a unor produse cu caracteristici învechite, dotarea economiei cu utilaje și instalații cu randament scăzut au efecte negative asupra dezvoltării economiei, a țării. De aceea, se impune să activăm energic și permanent pentru înnoirea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea substanțială a calității tuturor produselor".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Editura politică, București, 1973, p. 475).

Analiza dinamicii economice în prezent presupune o pătrun-

Structura venitului național, a fondurilor fixe și a populației ocupate pe ramuri ale economiei naționale

— în procente —

	Venitul național		Fondurile fixe		Populația ocupată	
	1965	1983	1965	1983	1965	1983
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Industrie	48,9	60,2	31,8	45,0	19,2	36,7
Construcții	8,0	7,8	2,4	4,2	6,3	7,6
Agricultură	28,9	15,5	13,5	11,0	56,5	28,9
Alte ramuri	14,2	16,5	52,3	39,8	18,0	26,8

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1984, p. 45, 50, 58.

Ctitorii ale Epocii Ceaușescu

În cadrul amplelor programe de completare și modernizare a infrastructurii de transporturi a țării se remarcă și construcția Transfăgărășanului — lucrare de deosebită dificultate tehnică. Această arteră rutieră, ce străbate la mare altitudine lanțul Carpaților Meridionali, oferă și noi posibilități pentru turismul auto și cel montan

dere tot mai profundă în componentele structurii la niveluri de agregare mai scăzută, pentru a evita simplificările inerente mărimilor agregate și a nuanța în mod corespunzător procesul continuu al interferențelor și mutațiilor structurale la nivel microeconomic. În condițiile actuale ale revoluției tehnico-științifice contemporane noțiunea de structură a căpătat valențe noi, avînd o semnificație din ce în ce mai bogată. Experiența construcției economice în România, ca și cea din alte țări arată că este insuficientă o analiză limitată numai la structura macroeconomică ; corelațiile macroeconomice au un grad prea mare de generalizare, ascund decalajele existente între economiile naționale și nu evidențiază că, în spatele cifrelor, pot fi diferențe profunde tocmai în sectoarele determinante pentru propășirea noului în creșterea calitativă a economiei. Nici analiza structurală la nivelul ramurilor și al subramurilor nu mai este în prezent suficientă pentru a defini caracterul modern al structurii economice, deoarece „produsul", elementul de bază al procesului economic, are un ciclu de viață tot mai scurt, procesul de reînnoire al acestuia, pe baza progresului tehnic, fiind din ce în ce mai accelerat și devenind într-o măsură tot mai mare un factor determinant al schimbărilor în structura microeconomică. Aprecierea locului unei ramuri, subramuri, produs sau activități trebuie să aibă în vedere și importanța sa pentru introducerea progresului tehnic în economie, pentru sporirea eficienței economice pe diferite stadii ale realizării producției.

Sînt tot mai multe subramuri și produse noi care, deși ca pondere în volumul valoric al întregii producții apar mai puțin importante, pot juca un rol deosebit de mare în promovarea progresului tehnic în toate ramurile economiei, pot produce schimbări radicale în tehnologiile de fabricație, în întregul mod de funcționare și organizare a aparatului tehnic de producție. Menționăm de exemplu că microelectronica și robotica, prin legăturile pe care le au cu celelalte ramuri ale economiei naționale, devin elemente ale modernizării structurii tot mai importante, care conferă eficienței economice a producției, dintr-un număr crescînd de sectoare de activitate, noi proporții și dimensiuni. Într-o anumită privință, se poate afirma, că în prezent, microelectronica tinde să deservească toate ramurile economiei naționale, similar cu ramurile combustibil, energie, transporturi și altele. Specificul acestei deserviri în cazul microelectronicii vizează optimizarea producției și a celorlalte activități, substituirea unui volum însemnat de muncă vie, atît simplă cît și complexă, cu activități preluate de automatizare și robotizare. (Alte aspecte ale acestei probleme vor fi prezentate într-un număr viitor al revistei).

Constantin GRIGORESCU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Dezvoltarea ramurilor purtătoare ale progresului tehnico-științific — factor de accentuare a laturilor intensive ale economiei

ÎN PROCESUL istoric de evoluție economico-socială a României realizările remarcabile ce au fost înregistrate confirmă, cu forța de necontestat a faptelor, caracterul științific al strategiei de lungă perspectivă adoptate de Partidul Comunist Român, care a pus accentul pe dezvoltarea economică rapidă, pe baza înfăptuirii neabătute a industrializării, în condițiile modernizării permanente a structurilor industriale, ale ridicării continue a eficienței economice în toate domeniile de activitate și a gradului de satisfacere a cerințelor materiale și spirituale ale întregului popor. Sintetizînd magistral esența acestui proces, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta : **„Acum, în actualele împrejurări ale crizei economice mondiale, putem afirma cu deplin temei că politica partidului nostru de creare a unei industrii puternice, moderne s-a dovedit și se dovedește pe deplin justă. Fără existența unei asemenea industrii nu am putea face față problemelor grele actuale din economia internațională... Dacă nu am fi realizat o asemenea industrializare a țării, România ar fi rămas pentru o vreme îndelungată într-o stare de înapoiere care ar fi afectat grav construcția socialismului, munca și viața poporului nostru".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 25, Editura politică, București, 1984, p. 74—75).

În raport cu potențialul productiv și tehnico-științific acumulat, cu cerințele fiecărei etape a procesului construcției socialiste, strategia dezvoltării industriei, de creștere a rolului acestei ramuri în complexul economic național a avut un caracter specific. Astfel, în primele trei cincinale (perioada 1951—1965) dezvoltarea industriei a avut un pronunțat caracter extensiv datorită înapoierii rămase de la vechiul regim în domeniul dezvoltării bazei tehnico-materiale a economiei, dar și preluării necritice a unor teze perimate, care nu țineau seama de obiectivele de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a țării și de tendințele ce se afirmau pe plan mondial. În această perioadă, precumpănitoare a fost creșterea rapidă a producției fizice a unor bunuri rezultate din fazele primare ale proceselor de prelucrare, mari consumatoare de materii prime și de energie, care încorporează, în proporție mai redusă, muncă superior calificată și creație tehnico-științifică și estetică proprie. Referindu-se la aceste aspecte, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** aprecia că : **„...într-o anumită perioadă a construcției socialiste, în fapt, sarcinile industrializării au fost, în bună măsură, subapreciate și neglijate. Astfel, în primele trei cincinale s-a subapreciat însemnătatea dezvoltării ramurilor industriale moderne — construcția de mașini, chimia, electronica, electrotehnica —, nu s-a acordat atenția corespunzătoare dezvoltării gîndirii și cercetării științifice proprii, promovării progresului tehnic în pas cu revoluția tehnico-științifică mondială. Nu odată se menționa că n-ar fi necesar să dezvoltăm ramuri de vîrf în economia românească, deoarece este greu să faci cu țăranii o industrie nouă. De asemenea, nu o dată s-a afirmat că trebuie să renunțăm la ideea dezvoltării cercetării științifice proprii, mergînd pe linia importului din străinătate. În fapt, aceasta însemna o abdicare de la orientările stabilite de partid, lăsînd România în situația de țară slab dezvoltată".** (Op. cit., vol. 14, Editura politică, București, 1977, p. 553).

Anul 1965, în care a avut loc evenimentul de importanță istorică reprezentat de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, a marcat începutul unei noi etape în dezvoltarea industriei românești. Această etapă, caracterizată prin modernizarea structurală a industriei și creșterea fără precedent a nivelului eficienței economice a activității industriale, reflectă cu pregnanță transpunerea în gîndirea și practica economică din țara noastră **a concepției profund științifice, dinamice și prospective, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la necesitatea dezvoltării multilaterale a industriei și la prioritatea ce trebuie acordată ramurilor industriale de vîrf**, propagatoare de progres tehnic în întreaga economie națională, prin intermediul cărora se valorifică superior potențialul industrial acumulat și capacitatea de creație a poporului. Această concepție de largă deschidere teoretică și apreciabilă utilitate practică este rodul prodigioasei activități desfășurate de secretarul general al partidului în direcția analizei și generalizării concluziilor reieșite din experiența construcției socialiste în țara noastră, a aplicării creatoare a socialismului științific, a tezelor general valabile ale materialismului dialectic și istoric la condițiile concrete ale României. Contribuțiile de o remarcabilă valoare teoretică și practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la conturarea liniilor de forță ale dezvoltării industriei românești după anul 1965, contribuții care au avut rolul determinant în definirea strategiei acestei dezvoltări, se bazează pe descifrarea, cu o magistrală forță de pătrundere, a esenței fenomenelor noi ce au apărut în procesul transformării revoluționare a societății noastre, a evoluției proceselor fundamentale din viața economică, socială și politică internațională. În cadrul acestor contribuții sînt de evidențiat rigoarea și realismul analizei efectuate cu privire la rezultatele obținute în activitatea economică, profunzimea concluziilor desprinse, precum și fundamentarea temeinică, de profundă factură științifică, a coordonatelor dezvoltării economico-sociale a țării în perioadele următoare.

În contextul acestor trăsături ale gîndirii economice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, **o însemnătate excepțională are teza sa potrivit căreia numai o industrie puternică — multilateral dezvoltată, cu o structură organică echilibrată, în care revoluția științifico-tehnică determină modificări de anvergură în calitatea și complexitatea tehnică a mijloacelor de muncă — poate asigura creșterea economică rapidă și determina mutații calitativ superioare în cadrul tuturor ramurilor complexului economic unitar național.** În acest sens, secretarul general al partidului arăta : **„În procesul îmbunătățirii permanente a structurii ramurilor și subramurilor industriale este evident că în viitor va trebui să dezvoltăm cu precădere industriile cu consumuri energetice reduse, cu produse de înaltă valoare, ce încorporează muncă complexă, calificare tehnică superioară, reducînd continuu producția ce înglobează un mare consum de materii prime și energie și cu o valoare mică, precum și tehnologiile învechite, care determină consumuri ridicate de combustibil și energie".** (Nicolae Ceaușescu, op. cit. vol .9, Editura politică, București, 1974, p. 623).

Noua strategie de dezvoltare a industriei a început să fie transpusă în fapt în perioada încheierii etapei de edificare a societății socialiste și de trecere în etapa nouă, calitativ superioară, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. Materializarea acestei strategii, înscrisă deplin pe coordonatele magistralei gîndiri economice și social-politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a determinat modificări profunde în structura industriei românești în perioada 1965—1983, evidențiate în tabelul nr. 1.

Corespunzător noii strategii adoptate, în perioada 1965—1983 ritmurile cele mai înalte de creștere au fost imprimate dezvoltării industriei construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, precum și industriei chimice. Cifrele înscrise în tabelul nr. 1 atestă modificările de fond care s-au produs în structura industriei în sensul modernizării acesteia, a dezvoltării mult mai accelerate a ramurilor și subramurilor purtătoare ale progresului tehnico-științific. Astfel, ponderea industriei con-

structuțiilor de mașini și prelucrării metalelor a crescut de la 21,2% în anul 1965 la 29,0% în anul 1983, deci cu 36,7%, cea a industriei electrotehnice de la 2,9% la 4,2%, deci cu 44,8%, iar cea a industriei chimice de la 6,7% la 10,3%, deci cu 53,7%. În anul 1983 ramurile industriale moderne (energia electrică și termică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia) contribuiau împreună în proporție de 53,3% la realizarea producției industriale din țara noastră (în prețuri curente), față de 41,8% în anul 1965 (calculat la prețuri comparabile 1963).

Modificările de amploare în structura industriei românești în sensul modernizării acesteia, **a accentuării laturilor intensive ale dezvoltării sale**, produse în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, pe care întregul popor o numește, cu îndreptățită mîndrie și obiectivitate istorică, **„Epoca Ceaușescu"**, sînt puse convingător în evidență și de apariția unor noi produse în nomenclatorul bunurilor industriale fabricate în țara noastră, precum și de evoluția producției unor grupe de produse sau produse caracteristice unei industrii moderne, cu un potențial tehnico-creativ și productiv apreciabil. Datele înscrise în tabelul nr. 2 sînt grăitoare în acest sens.

Cifrele înscrise în tabel evidențiază creșterea mai rapidă a producției grupelor de produse și produse complexe, de prelucrare superioară, care încorporează un volum sporit de muncă de concepție și de muncă de execuție de calificare înaltă și care valorifică la un nivel ridicat resursele materiale și energetice. Astfel, creșterea valorică a întregii producții industriale a fost devansată cu un coeficient de 1,7 de către cea de oțel electric, de 2,5 de către cea de aparate de măsură și control electrotehnice și electronice, de 9,9 de către cea de mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul electrotehnice și electronice, de 5,9 de către cea a industriei de mecanică fină și optică, de 4,8 de către cea de etilenă, de 20,1 de către cea de propilenă (100%) etc. În această deosebit de fertilă perioadă s-au format și consolidat unele subramuri industriale de vîrf (aparate de măsură și control, mijloace de automatizare, mecanică fină și optică și altele).

În ansamblul acțiunilor de amploare pe care le-a presupus și le presupune în continuare dezvoltarea ramurilor și subramurilor de vîrf, a așa-numitelor „industrii industrializante", precum și accentuarea caracterului intensiv al

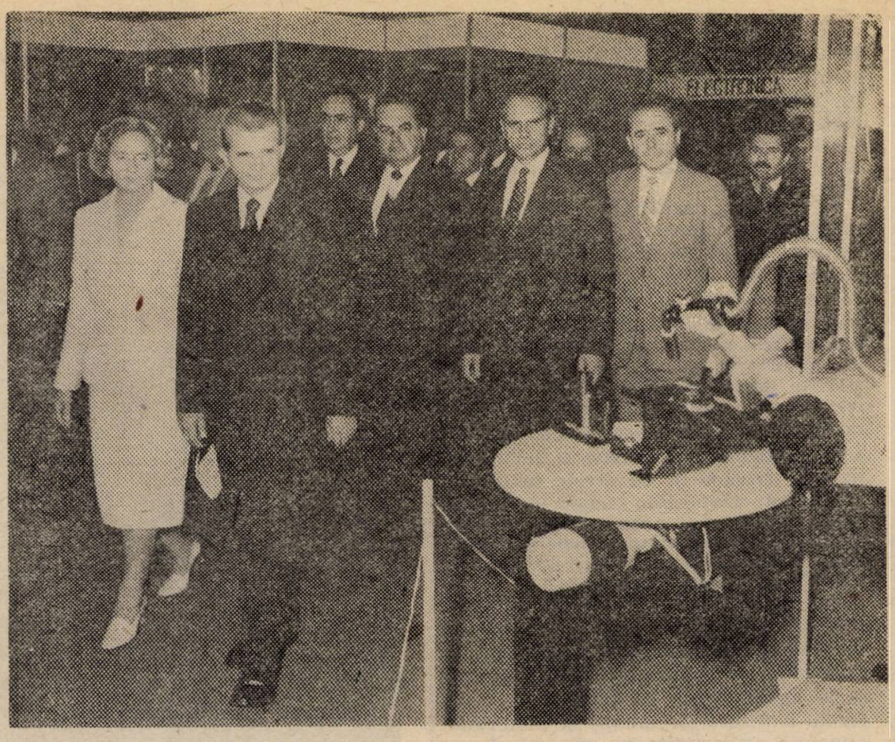

Ultimele două decenii au marcat și puternica dezvoltare a industriei electronice, ramură de vîrf, cu un puternic impact asupra progresului tuturor domeniilor de activitate economică și socială. Un exemplu elocvent îl constituie producția echipamentelor de calcul, dintre care se remarcă prin performanțe deosebite familiile de minicalculatoare Independent și Coral (unele tipuri fiind concepute pentru calcule inginerești de mare precizie) și cea de microcalculatoare. În actualul cincinal valoarea producției de tehnică de calcul este de peste 18 ori mai mare decît cea din intervalul 1971—1975

creșterii economice, locul primordial a revenit și este păstrat în continuare de progresul tehnic, adică de promovarea pe scară largă în activitatea productivă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în sensul reutilării și modernizării capacităților de producție existente, modificării structurii fabricației în favoarea grupelor de produse, produselor și sortimentelor mici consumatoare de resurse cu caracter restrictiv, îndeosebi de materii prime minerale și de resurse energetice neregenerabile. Caracterizarea de către secretarul general al partidului a cincinalului 1976—1980 drept **„cincinalul revoluției tehnico-științifice"** și a deceniului anilor '80 ca **„deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței"** sînt confirmări ale aplicării cu consecvență a **unei strategii a dezvoltării economice axate pe sporirea la un nivel fără precedent a contribuției progresului tehnic la modernizarea industriei și a economiei naționale, la creșterea simțitoare a eficienței întregii activități economice.**

„În realizarea programului de dezvoltare economico-socială în cincinalul viitor — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului — **un rol de importanță deosebită îl au cercetarea științifică, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne.**

Cercetarea științifică românească are marea răspundere de a soluționa mai rapid o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre.

Potrivit prevederilor Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, activitatea de cercetare va trebui să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești".

Un loc de asemenea important în accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării economice îl are organizarea științifică a producției și a muncii concretizată în măsurile luate în perioada menționată în direcțiile perfecționării formelor de organizare socială a producției industriale — concentrarea, specializarea și cooperarea în producție —, organizării platformelor industriale și extinderii acestora, dimensionării optime a unităților productive, utilizării intensive a capacităților de producție și optime a suprafețelor de producție, organizării rationale a fluxurilor tehnologice și a locurilor de muncă, creșterii productivității muncii. În contextul dezvoltării intensive o altă grupă de factori calitativi, asupra cărora are in-

Tabelul nr. 1

Dinamica producției industriale pe ansamblul industriei și pe unele ramuri ale acesteia, în perioada 1965—1983

	Indice cu bază fixă (1965 = 100)	Ritmul mediu anual de creștere în perioada 1966—1983	Raportul dintre indicele de creștere a producției unor ramuri și subramuri industriale și cel al producției industriale globale (1965—1983)
Total industrie	551	10,0	1,00
din care :			
a) Industria extractivă	190	3,7	0,34
b) Industria prelucrătoare	583	10,3	1,06
Din total industrie			
a) Metalurgia feroasă	501	9,4	0,91
b) Construcții de mașini și prelucrarea metalelor :	963	13,4	1,75
— construcții de mașini	10 ori	13,8	1,81
— electrotehnică	13 ori	15,2	2,36
c) Chimie	964	13,4	1,75

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1984, D.C.S.

cidență directă modernizarea structurii industriei prin dezvoltarea ramurilor și subramurilor purtătoare ale progresului tehnic, sînt cei privitori la calificarea forței de muncă, creșterea nivelului de pregătire a personalului muncitor, perfecționarea structurii profesionale a acestuia.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea ramurilor și subramurilor de vîrf este, deci, **un proces cu profunde și multiple determinări pe planul strategiei economice, al prezervării resurselor de materii prime și energetice ale țării, al potențialului de creație tehnico-științifică originală, al organizării și conducerii activității economico-sociale, al pregătirii și utilizării eficiente a forței de muncă, precum și cu efecte ample și extrem de favorabile asupra potențialului productiv al economiei naționale, valorificării resurselor umane și materiale, productivității muncii sociale, eficienței economice în general.**

Printre aspectele cele mai semnificative ale procesului amplu, complex și de durată al dezvoltării ramurilor și subramurilor industriale de vîrf se înscrie valorificarea la niveluri tot mai înalte a resurselor umane și materiale angajate în activitatea productivă — reflex sintetic al accentuării laturilor intensive ale acestei activități. Acest aspect a devenit tot mai pregnant după Congresul al IX-lea al partidului și, cu deosebire, în ultimii ani cînd, în raport cu situația resurselor materiale și energetice de care dispune țara noastră, cu adîncirea dificultăților de procurare a acestora de pe piața mondială, valorificarea lor superioară a devenit obiectivul esențial al modernizării mijloacelor de muncă și a structurii producției industriale. Astfel, în perioada 1965—1983, așa cum s-a mai arătat, producția unor bunuri rezultate din prelucrarea superioară a materiilor prime, care încorporează creație originală și muncă superior calificată, a înregistrat ritmuri mai înalte de creștere față de cel al întregii producții industriale. Consecința cea mai importantă a acestor modificări produse în structura producției industriale a fost reducerea semnificativă a consumului de materii prime și de energie pe unitatea valorică de producție. Comparativ cu situația din anul 1965 ,pentru realizarea unei producții industriale în valoare de 1 000 lei se consuma, în anul 1983, cu 17,4% mai puțină energie electrică, cu 38,4% mai puțin minereu de fier, cu 66% mai puțin țiței.

Succesele fără precedent înregistrate în ultimele două decenii în dezvoltarea economico-socială a țării noastre atestă deplin justețea strategiei economice a partidului și statului nostru adoptată după Congresul al IX-lea. „**Acum, la Congresul al XIII-lea** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — pe baza faptelor, a realizărilor obținute și în acest cincinal, putem afirma cu toată tăria că partidul nostru a procedat just concentrînd forțe puternice pentru industrializarea țării, pentru dezvoltarea agriculturii, pentru progresul general al forțelor de producție. Putem spune că, dacă nu am fi realizat această puternică bază materială, societatea noastră socialistă nu ar fi putut depăși greutățile și influențele crizei economice, societatea noastră socialistă nu s-ar fi putut dezvolta în continuare**".

Rolul esențial la conturarea și transpunerea în fapt a acestei strategii a revenit secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al cărui nume a devenit denumirea-simbol a epocii înfloritoare parcurse după anul 1965. Cu recunoscuta sa forță de analiză a problemelor ale societății românești și ale contemporaneității, în general, cu capacitatea sa remarcabilă de a scruta atent viitorul și a anticipa tendințe abia descifrabile care, treptat, devin definitorii pentru evoluția proceselor și fenomenelor contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat, cu responsabilitate și realism, liniile esențiale ale strategiei dezvoltării economico-sociale a țării care au determinat suflul înnoitor și transformările profunde produse în această perioadă și care converg, consecvent, spre obiectivul major al dobîndirii depline de către industria și economia românească a atributelor de modernitate, competitivitate și eficiență superioară.

Corneliu RUSSU

Ctitorii ale Epocii Ceaușescu

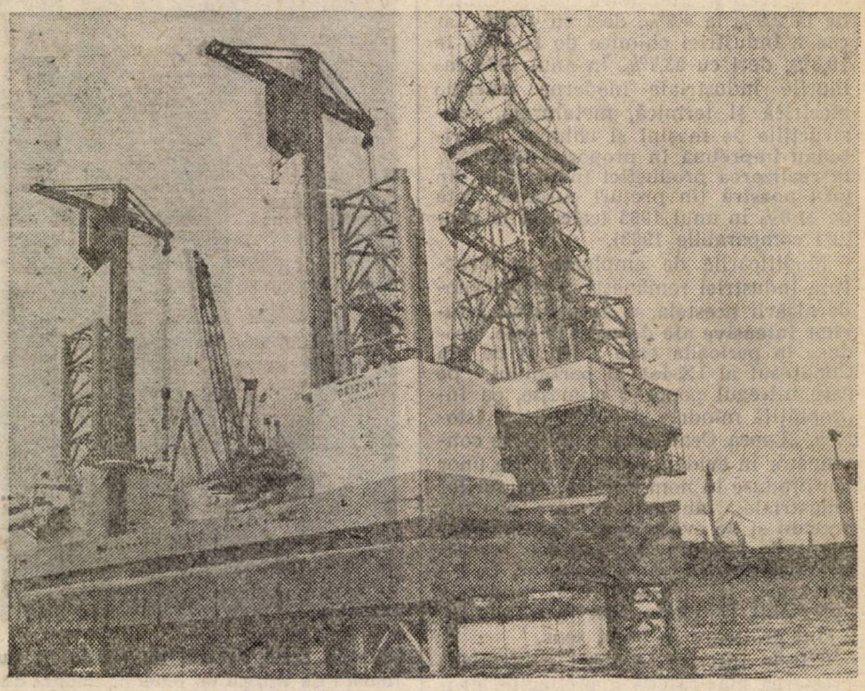

Paralel cu orientarea fermă spre valorificarea superioară a hidrocarburilor, a fost luat un complex de măsuri care să asigure un volum al extracției de țiței capabil să acopere în cît mai mare măsură nevoile economiei naționale. Factorul final de recuperare a rezervelor din zăcăminte va crește de la nivelul actual de 33%, la circa 40% în anul 1990. Totodată, se intensifică forajul pe structurile de mare adîncime și pe platforma continentală maritimă. Platformele românești de foraj marin, aflate în exploatare, au un nivel tehnic ridicat, rod al colaborării dintre industria de utilaj petrolier și cea navală.

Tabelul nr. 2

Evoluția producției unor grupe de produse sau produse industriale în perioada 1965—1983

	U.M.	1965	1983	%
1	2	3	4	5
Oțel electric	mii tone	282	2 661	944
Oțel aliat și aliat superior	mii tone	193	1 506	780
Table și benzi din oțel laminate la rece	mii tone	14	769	54,9 ori
Aluminiu primar și aliaje din aluminiu	mii tone	9	223	24,8 ori
Aparate de măsură și control electrotehnice și electronice	mil. lei	68	926	13,6 ori
Mijloace de automatizare și ale tehnicii de calcul electrotehnice și electronice din care :	mil. lei	151	8 264	54,7 ori
— calculatoare electronice	buc. echiv. calculatoare de 128KO	—	272	—
Produse ale industriei de mecanică fină și optică	mil. lei	318	10 398	32,7 ori
Autoturisme de oraș	buc.	—	76 899	—
Etilenă	mii tone	12	316	26,3 ori
Propilenă (100%)	mii tone	2	222	111 ori
Medicamente din care :	mil. lei	978	5 138	525
— antibiotice	tone	82	533	650
Lacuri și vopsele	mii tone	43	160	372

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1984, D.C.S., p. 90—94.

Înfăptuirea noii revoluții în agricultură — element hotărîtor al progresului social-economic multilateral al României

ANUL 1985 prezintă pentru întreaga națiune o semnificație aparte în dezvoltarea economico-socială a patriei, în înscrierea României socialiste în rîndul națiunilor lumii ca o țară demnă, liberă și independentă. Sărbătorim cu legitimă mîndrie patriotică împlinirea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R., de cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și stimat fiu al națiunii noastre, ctitor de țară nouă, personalitate proeminentă a lumii contemporane.

Între marile înfăptuiri din epoca ce a intrat în istoria națională ca „Epoca Ceaușescu", pe un loc de frunte se situează și profundele prefaceri cantitative și calitative ce au avut loc în agricultură, în munca țărănimii, în viața satelor.

Remarcabile succese dobîndite în acest domeniu după Congresul al IX-lea al P.C.R., înfăptuirea consecventă a perspectivelor luminoase deschise agriculturii prin Programul partidului sînt indisolubil legate de numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a conceput cu clarviziune științifică direcțiile hotărîtoare pentru consolidarea pe multiple planuri a procesului revoluționar de transformare socialistă a agriculturii, a condus cu fermitate înfăptuirea acestei măreți opere de însemnătate istorică, ce a demonstrat și demonstrează inepuizabila forță creatoare a țărănimii, vastele posibilități de sporire a avuției naționale, pe care le are agricultura. Viața însăși a confirmat, cu puterea faptelor, justețea liniei generale a politicii partidului, care, pornind de la concepția că industria și agricultura constituie ramuri de bază ale economiei, a promovat industrializarea accelerată a țării ca o condiție esențială a dezvoltării economice generale, inclusiv a sporirii în ritm rapid a bazei tehnico-materiale a agriculturii.

Consecvent principiului după care edificarea socialismului impune crearea unei industrii avansate și a unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, partidul nostru secretarul său general au acționat cu perseverență pentru modernizarea industriei și agriculturii, pentru construirea unei economii unitare, puternice. Ca urmare, agricultura noastră socialistă se caracterizează azi printr-o puternică bază materială, un înalt grad de mecanizare, printr-o utilizare largă a chimizării, prin ampla dezvoltare a irigațiilor și lucrărilor de îmbunătățiri funciare, prin ridicarea nivelului de pregătire a celor ce muncesc în agricultură — elemente fundamentale ale creșterii substanțiale a rezultatelor obținute în agricultura noastră socialistă — (vezi tabelele 1—4).

Documentele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, deschizînd o amplă perspectivă de progres multilateral societății românești, trasează căile pentru realizarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate, pentru accelerarea înfăptuirii noii revoluții agrare, mărind astfel contribuția acestei ramuri la crearea venitului național, la ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului de trai material și cultural al întregului nostru popor (vezi tabelul 5).

Subliniind cu rigoare științifică locul și rolul agriculturii în dezvoltarea de ansamblu a economiei românești, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, definea în magistralul Raport prezentat marelui forum al comuniștilor

Tabelul nr. 1

Dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii

	1938	1962	1965	1983	1985 *)
Tractoare fizice (buc.)	404	57 500	81 356	167 691	170 000
Combine autopropulsate pentru cerealele păioase (buc.)	—	—	292	42743	63400
Îngrășăminte chimice (mii tone)	—	137	266,4	1157,4	2403
Îngrășăminte organice (mii tone)	—	—	—	29614,2	36000
Suprafață amenajată pentru irigații (mii ha)	15,4	191	222,6	2 324,0	3 700

*) plan

români, astfel evoluția acesteia în cincinalul 1986—1990: **„Obiectivul fundamental îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale".**

Orientată în strictă concordanță cu condițiile, posibilitățile și nevoile țării, agricultura românească se integrează în ten-

Tabelul nr. 2

Evoluția principalelor produse vegetale

— mii tone —

	1938	1962	1965	1983	1985 *)
Cereale boabe	8982	9677	12601	19608	29650
Floarea-soarelui	589	450	564	700	1285
Sfeclă de zahăr	145,7	2006	3013	4819	10830
Cartofi de toamnă	1331,7	2332	1918	5630	6545
Legume de cîmp	451	1454	1654	4467	7500
Fructe și struguri	1380,9	1754	2070	3711	5020

*) plan

dințele calitative ale întregii noastre economii, avînd totodată în vedere tendințele ce se manifestă pe plan mondial. O serie de programe speciale vizează valorificarea deplină a rezervelor încă însemnate de care dispune agricultura în direcția creșterii producției în condiții de eficiență economică maximă (folosirea integrală a fondului funciar, a mijloacelor tehnice din dotare, organizarea științifică a muncii, utilizarea celor mai avansate tehnologii etc.), pentru realizarea unor producții superioare, cantitativ și calitativ, în scopul înfăptuirii unei mai bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare, a industriei cu materii prime, precum și a creării unor disponibilități pentru alte nevoi ale economiei, și export.

Anul 1985, ultimul din actualul cincinal, trebuie să constituie o perioadă deosebită pentru toți lucrătorii din agricultură. Întregul plan de dezvoltare economico-socială din acest an poartă pecetea opțiunii trecerii țării noastre în rîndul țărilor cu dezvoltare medie, ilustrată și prin ritmuri ridicate de creștere economică și ponderea tot mai însemnată ce revine factorilor calitativi, de raționalitate, eficiență și economicitate, în măsură să contribuie hotărîtor la folosirea superioară a resurselor materiale, concomitent cu sporirea productivității muncii sociale — elemente determinante în sporirea avuției naționale.

În corelație cu prevederile din programele adoptate pentru toate sectoarele — vegetal și animal, cu prevederile Programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, urmează să se obțină producții sporite de cereale, plante tehnice, legume și fructe, o creștere semnificativă a efectivelor de animale și a producției zootehnice, o îmbunătățire substanțială a bazei furajere. În proiectarea nivelurilor din plan s-a ținut seama de o folosire mai eficientă a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale existente, ca și de acțiunea pîrghiilor economice de stimulare a producției agricole în gospodăriile populației, potrivit rolului tot mai mare al acestora în realizarea unei autoaprovizionări eficiente, în sporirea fondului de stat de produse agricole. Anul 1985 constituie bilanțul pentru noua etapă de dezvoltare a agriculturii, în spiritul documentelor celui de al XIII-lea Congres al partidului.

Schița preliminară a planului cincinal pe anii 1986—1990, precum și perspectivele la orizontul anului 2000 asigură, în continuare, accentuarea procesului de modernizare a agriculturii pe întreg teritoriul României, potrivit unor programe cuprinzătoare stabilite pe comune, județe, zone și la scara întregii țări. Scopul acestora îl reprezintă creșterea producțiilor în toate sectoarele vegetale și animale, îmbunătățirea repartizării culturilor în funcție de favorabilitatea terenurilor, ameliorarea solurilor puțin productive, încheierea acțiunii de amenajare a suprafețelor irigabile, creșterea productivității muncii și rentabilității.

Așa cum indica tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, pentru înde-

Ctitorii ale Epocii Ceaușescu

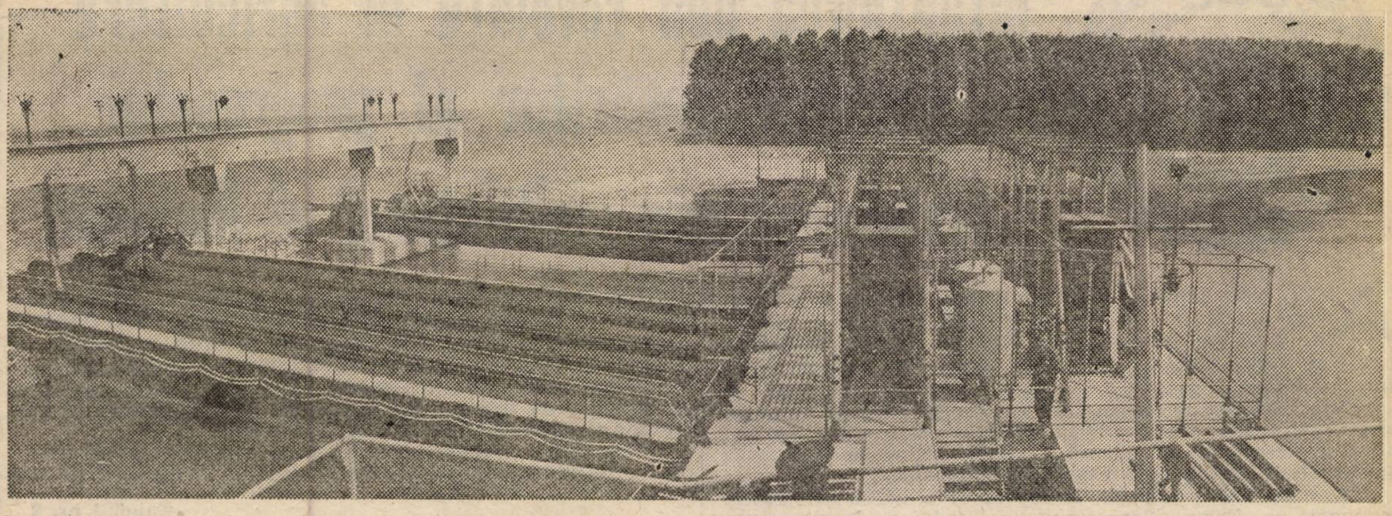

În cea mai fertilă epocă din istoria României, agricultura și-a sporit producția globală anuală de circa 2,3 ori. Potrivit conceptului noii revoluții agrare, elaborat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, include și dezvoltarea irigațiilor, ca o condiție pentru obținerea unor recolte sigure și stabile. De la 230 mii ha în 1965, suprafața totală amenajată pentru irigat va ajunge, la finele acestui an, la 3 700 mii ha.

plinirea acestor importante obiective, întreprinderile agricole de stat, cooperativele agricole de producție, stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, țăranii din zonele necooperativizate, stațiunile de cercetări, consiliile unice agroindustriale, toți

Tabelul nr. 3

Evoluția efectivelor de animale (la începutul anului)

— mii capete —

	1938	1962	1965	1983	1985 *)
Bovine	3653	4530	4953	6752	9000
Ovine și caprine	10452	11904	13932	19135	23000
Porcine	2761	4300	5365	14347	15000
Păsări ouătoare	20500	26000	26500	45480	64000

*) plan

lucrătorii agriculturii noastre — sub conducerea organelor și organizațiilor de partid — trebuie să se preocupe în mai mare măsură de folosirea judicioasă a fondului funciar, a bazei tehnico-materiale, prin aplicarea cuceririlor științei agricole, a normelor agrotehnicii moderne, prin executarea ireproșabilă a tuturor lucrărilor.

În cadrul preocupărilor generale ale conducerii partidului și statului nostru pentru ridicarea continuă a nivelului de viață al întregului popor, au avut loc — ca urmare a rezultatelor deosebite obținute în dezvoltarea noastră economică, în creșterea producției agricole — schimbări esențiale în condițiile de viață și de muncă ale țărănimii noastre muncitoare. Tabloul pe care îl înfățișează satul de azi, cu potențialul său economic tot mai ridicat (la care contribuie și amplificarea activităților de industrie mică și servicii), cu larga dezvoltare a rețelei așezămintelor de învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, a rețelei comerciale, cu marele număr de locuințe noi, cu realizările edilitar-gospodărești, reprezintă o mărturie grăitoare a faptului că pe măsura dezvoltării agriculturii, a întregii economii, binefacerile civilizației socialiste devin parte integrantă din traiul cotidian al tuturor oamenilor muncii de la sate. Intensa muncă politică și ideologică de masă desfășurată de organizațiile de partid, de cele de tineret, ampla viață culturală — prin care se cultivă frumoasele noastre tradiții artistice și se îmbogățește continuu patrimoniul culturii naționale — contribuie la modelarea conștiinței noi, înaintate a țărănimii noastre muncitoare.

Tabelul nr. 4

Dinamica randamentelor medii în zootehnie

	1950	1960	1965	1983	1985 *)
Lapte de vacă și bivoliță (litri)	867	1327	1497	1893	2350
Lînă (kg)	1,6	2,0	2,1	2,7	3,55
Ouă (buc.)	69	85	88	169	171

*) plan

Experiența arată, cu puterea de convingere a faptelor, că prosperitatea oamenilor muncii de la sate izvorăște, înainte de toate, din sporirea continuă a avuției obștești a unităților agricole, din munca plină de abnegație pentru a realiza producții tot mai mari, pe măsura potențialului agriculturii noastre socialiste. Grija permanentă a partidului, a secretarului său general, pentru ridicarea nivelului de trai al țărănimii a găsit o nouă și grăitoare expresie în complexul de măsuri pentru creșterea în continuare a veniturilor din muncă ale țărănimii, majorarea pensiilor cooperatorilor, precum și stabilirea unui sistem de pensionare a agricultorilor din zonele necooperativizate ale țării. Înfăptuirea programului de sistematizare economico-socială a comunelor, care include și crearea unor întreprinderi de valorificare și preindustrializare a produselor agricole, a unor unități de prestări de servicii, va genera în mod firesc îmbunătățirea tot mai accentuată a condițiilor de viață ale locuitorilor satelor. În acest cadru se situează și măsura luată de partid pentru a transforma numeroase comune mari în orașe agroindustriale, a căror înflorire economică va determina nemijlocit dezvoltarea lor urbanistică.

Toate aceste acțiuni sînt menite să asigure creșterea cointeresării țărănimii, pe fundalul preocupării statornice de

Tabelul nr. 5

Creșterea consumului mediu pe locuitor la principalele produse alimentare

	1950	1965	1975	1980	1985 *)
Carne și produse din carne (kg)	16,7	26,6	45,7	62,0	77,0 **)
Lapte și produse din lapte (exclusiv unt) (litri)	107,6	105,0	132,6	220,0	265,0
Ouă (buc.)	59	115	214	270	300

*) plan
**) inclusiv pește și produse din pește

îmbunătățire a traiului material și spiritual al oamenilor muncii — obiectivul fundamental al politicii Partidului Comunist Român, țelul suprem al operei de edificare a socialismului și comunismului în patria noastră.

Tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine marele merit de a fi combătut cu fermitate concepțiile retrograde, ce minimalizau rolul țărănimii, al agriculturii, în evoluția istorică a patriei noastre, în construcția socialistă ; secretarul general al partidului a acționat cu neabătută consecvență pentru înfăptuirea politicii agrare a partidului, pentru valorificarea potențialului creator al țărănimii, al agriculturii românești. Realizările de pînă acum ale oamenilor muncii de pe ogoare, îndrumarea înțeleaptă de către Partidul Comunist Român, de către secretarul său general asigură continua propășire a agriculturii, a satului, în cadrul dezvoltării întregii economii, a societății noastre socialiste.

Alexandru IGNAT

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Realizări de amploare în dezvoltarea economico-socială a întregului teritoriu al patriei

DUPĂ cum se știe, una din mărturiile puterii și trăiniciei unui popor o constituie nivelul dezvoltării forțelor de producție. Pe baza acestora se încheagă și se cimentează comunitatea de interese economice, de teritoriu, de cultură și limbă ale acestuia. **„Istoria milenară a poporului român, ca de altfel a tuturor popoarelor** — sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este istoria dezvoltării forțelor de producție, a producerii și perfecționării uneltelor de muncă...“.** În acest îndelungat proces, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a constituit momentul istoric care a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției și trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare înfăptuirii marilor transformări revoluționare de mai tîrziu, ale creării unei puternice economii, a industrializării țării. Pe această bază s-a dezvoltat și s-a întărit proprietatea socialistă, a întregului popor, asupra mijloacelor de producție, s-a realizat o economie unitară capabilă să asigure înfăptuirea în practică a principiilor socialiste de repartiție a produsului social și venitului național. Ceea ce reține, însă, atenția în mod deosebit este faptul că, dezvoltarea puternică a industriei socialiste a fost însoțită de amplasarea forțelor de producție și progresul acestora în toate județele țării. Acest lucru a constituit și constituie, așa cum remarca secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, **„...factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism“.** Din acest punct de vedere, **Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a constituit în viața economică, socială și politică a țării un eveniment de importanță excepțională, un moment hotărîtor, decisiv în înscrierea României socialiste pe coordonatele dezvoltării moderne.**

Criterii ale amplasării în profil teritorial a forțelor de producție

SUBLINIIND-SE ideea ca industrializarea să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate, aceasta fiind singura cale de urmat în vederea creșterii impetuoase a forțelor de producție, a productivității muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** remarca în Raportul prezentat Congresului al IX-lea al P.C.R. : **„Dezvoltarea industriei duce la înflorirea orașelor noastre, la transformarea acestora în puternice centre economice și culturale, are ca urmare creșterea rîndurilor și ridicarea nivelului de pregătire a clasei muncitoare, întărirea rolului ei conducător în societatea noastră socialistă, ceea ce exercită o puternică înrîurire asupra întregii vieți sociale“.** Cu acest prilej s-a insistat asupra **„...construirii unor întreprinderi industriale în raioanele agricole, creîndu-se astfel noi centre muncitorești“.**

Pornind de la aceste adevăruri, partidul nostru a elaborat și fundamentat, în anii ce au urmat, cu contribuția nemijlocită a secretarului său general, criteriile de repartizare teritorială a forțelor de producție, precum și principalele modificări ce urmau a se produce în structura bazei tehnice materiale a țării.

În primul rînd, a rezultat clar că făurirea socialismului în patria noastră a fost nemijlocit legată de dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării privită într-o **concepție unitară și de largă perspectivă.** Toate măsurile adoptate în acest sens au avut la bază existența unui plan național unic care a ținut seama, în fiecare etapă de dezvoltare, de condițiile istorice și sociale concrete din țara noastră, de realitățile prezente și, totodată, de cerințele viitoare ale societății socialiste multilateral dezvoltate, ale orînduirii comuniste. Din acest punct de vedere, **Congresul al IX-lea a deschis perspectiva realizării unei noi structuri economico-sociale a țării, a unei noi geografii economice a patriei în cadrul căreia să se asigure ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, făurirea deplinei egalități în ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor locuitorilor țării.** Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „În întreaga sa activitate partidul nostru a pornit și pornește de la faptul că nu este suficient doar să proclami principiile deplinei egalități în drepturi, cum nu este suficient să proclami numai, în general, principiile de egalitate și echitate ale socialismului. Recunoașterea, afirmarea acestor principii au, desigur, importanța lor, dar ele rămîn pe hîrtie dacă nu se asigură condițiile materiale pentru înfăptuirea lor“.**

Într-adevăr, baza adevăratei egalități și a afirmării multilaterale a tuturor cetățenilor patriei noastre a constituit-o în ultimii douăzeci de ani dezvoltarea economică puternică a tuturor zonelor geografice, creșterea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării. În acest context, politica de ridicare economică și socială a tuturor zonelor țării a dobîndit o importanță esențială pentru creșterea generală a nivelului de trai material și cultural al poporului, o condiție hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, și crearea premiselor în vederea trecerii spre comunism.

În al doilea rînd, înfăptuirea politicii partidului de repartizare judicioasă a forțelor de producție în profil teritorial a fost nemijlocit legată de **împletirea criteriilor de eficiență economică și socială.** Alături de criteriile de eficiență pur economică, au fost luate, de pildă, în considerare și asemenea aspecte, cum ar fi asigurarea stabilității populației în zonele și județele din care provine, împiedicarea migrației acesteia la distanțe geografice mari, reducerea proporțiilor navetismului, ocuparea forței de muncă feminine ș.a. De aceea, în definitivarea viitoarelor platforme industriale s-a pornit atît de la criteriul unei eficiențe sporite a investițiilor, prin comasarea întreprinderilor cu profile asemănătoare, a unor unități și secții comune, realizarea de construcții industriale compacte capabile să folosească în mai mare măsură rețelele feroviare, rutiere și electrice existente, cît și de la considerente de ordin social, astfel încît, cetățenii patriei noastre să poată beneficia din plin de cuceririle științei și culturii, să se poată încadra în muncă, pe cît este cu putință, fără a fi nevoiți să-și părăsească localitatea sau județul. Așa se explică faptul de ce aproape fiecare propunere de amplasare a noilor capacități de interes republican a fost examinată atent cu cetățenii din localitățile respective, cu organele locale de partid și de stat, cu celelalte organisme economice centrale, în cadrul unui larg dialog pe care secretarul general al partidului l-a purtat în mod statornic cu toți oamenii muncii.

Experiența economică a țării noastre a demonstrat că, numai în condițiile unei baze materiale solide, a unei industrii și agriculturi puternice a fost posibil progresul învățămîntului și științei, al activității culturale, a fost posibilă îmbunătățirea calității vieții. Este mai presus de orice îndoială că o zonă geografică lipsită de industrie va rămîne inevitabil în urmă din punct de vedere economic și al nivelului vieții sociale, al dezvoltării științei și culturii. Ne explicăm, astfel, de ce eforturile făcute în anii construcției socialiste pentru dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție nu au urmărit obținerea numai pe ansamblul economiei a unor ritmuri înalte de creștere, ci au fost astfel dirijate ca, în final, să asigure ridicarea la un nivel superior de civilizație materială a fiecărui județ, a fiecărei localități mai importante, să ofere o folosire judicioasă a forței de muncă, o calificare corespunzătoare a acesteia și, în consecință, o mai bună distribuire a veniturilor. Această orientare imprimată consecvent de partidul nostru de ridicare la o viață înfloritoare a tuturor zonelor și unităților teritoriale **nu a urmărit reproducerea la miniscară, în fiecare județ, a întregii structuri a economiei naționale, ci afirmarea în fiecare județ a avantajelor economice de care dispune,** punerea în valoare și atragerea în circuitul economic a resurselor naturale existente, utilizarea lor cu maximum de eficiență.

Ritmul înalt în care s-a dezvoltat industria, celelalte ramuri ale economiei naționale, introducerea tot mai accentuată în viața societății a elementelor civilizației moderne au pus tot mai insistent **problema păstrării nealterate a mediului înconjurător.** În acest scop, amplasarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării a evitat, de la început, concentrarea industriei numai în anumite zone, făcîndu-se eforturi considerabile în direcția limitării poluării. Această direcție de acțiune a fost considerată de partidul nostru drept o problemă vitală pentru națiunea noastră. **„Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor** — sublinia tovarășul **Nicolae**

Ctitorii ale Epocii Ceaușescu

Pregătirea temeinică, multilaterală pentru muncă și viață a tinerelor generații reprezintă o constantă a concepției secretarului general al partidului privind formarea omului nou, constructor activ al socialismului și comunismului. În acest context se înscriu dezvoltarea învățământului de toate gradele, politehnizarea lui, crearea unei legături organice între învățământ, cercetare și producție, îmbinarea cunoștințelor generale și de specialitate cu însușirea concepției științifice despre lume și cu educația politică, asigurarea unei baze tehnico-materiale moderne, care permit să se rezolve cu succes orice probleme în domeniul pregătirii cadrelor pentru toate sectoarele de activitate. Populația școlară a fost, în 1984/1985, cu peste 36% mai mare decît în 1965/1966 ; peste o pătrime din populația țării este cuprinsă astăzi în diferite forme de învățământ. Printre cele mai reprezentative construcții pentru învățământ realizate în ultimele două decenii se numără noul complex al Institutului politehnic București, cuprinzînd clădiri pentru studiu, laboratoare, microproducție, prestigioasă instituție de instrucție tehnică ce asigură în prezent pregătirea, în diverse profiluri și pe diferite forme de învățământ, a circa 27 000 de persoane

Ceaușescu — să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România".

Deși activitatea de prevenire a poluării mediului înconjurător a devenit, prin sfera ei de cuprindere, o problemă internațională, care vizează, în ultimă instanță, mai multe state europene dacă luăm în considerare anumite laturi ale ei, țara noastră a adoptat, printre primele, programe speciale privind conservarea, apărarea și dezvoltarea fondului forestier, creșterea potențialului productiv al pămîntului, ameliorarea solurilor și combaterea eroziunii lor prin vaste lucrări de îmbunătățiri funciare, amenajarea complexă și gospodărirea rațională a apelor ș.a.

Toate aceste programe au fost completate de-a lungul anilor de măsurile privind **sistematizarea teritoriului și a localităților,** măsuri legate organic de cadrul mai larg al perfecționării conducerii și planificării economiei naționale. Izvorîte din necesitatea punerii de acord a organizării administrativ-teritoriale cu schimbările calitative intervenite în dezvoltarea forțelor de producție și cu repartizarea lor geografică, măsurile privind sistematizarea teritoriului au contribuit la crearea de centre administrative puternice, capabile să asigure cadrul favorabil valorificării eficiente a resurselor materiale și umane, apropierii conducerii de unitățile productive de bază și înlăturării unor verigi administrative intermediare de prisos.

Realizări și perspective

PREOCUPAREA constantă a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru crearea unei economii moderne, echilibrate și de înaltă eficiență a fost așadar nemijlocit însoțită de ampla acțiune privind amplasarea teritorială armonioasă a forțelor de producție. Acest obiectiv programatic al politicii economice a partidului nostru a ocupat un loc central în toate planurile de dezvoltare economico-socială a țării care au urmat anului 1965. Un loc deosebit de important în cadrul acestei strategii a optimizării dezvoltării forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării l-a avut, fără îndoială, Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, care a dezbătut și aprobat **un ansamblu de măsuri menit să asigure perfecționarea organizării administrativ-teritoriale.** În acest context, **județele, municipiile, orașele** și comunele au dobîndit un rol sporit în gospodărirea și valorificarea potențialului material și uman de care dispun.

Continuînd și amplificînd seria acțiunilor întreprinse pe acest tărîm, Conferința Națională a partidului din 1972 a definitivat cadrul instituțional al amplasării teritoriale a forțelor de producție, prin trecerea la sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor pe baza unei concepții unitare și de largă perspectivă. Pentru prima dată s-a trecut la **elaborarea planurilor de dezvoltare economică, simultan, în profil de ramură, departamental și teritorial, asigurîndu-se astfel integrarea acestor subsisteme în echilibrul economic general.**

Plecînd de la aceste premise organizatorice favorabile și de la criteriile economice, social-politice și ecologice stabilite în prealabil, procesul de diversificare a producției materiale a cuprins, fără excepție, toate zonele țării, caracterizîndu-se prin modificări profunde în geografia ramurilor și semnificative deplasări structurale prielnice atragerii în circuitul economic și apoi valorificării resurselor de muncă socială.

Înainte de toate, **ample programe de investiții au fost cu prioritate orientate spre județele cu un nivel economic mai redus,** ceea ce a avut drept rezultat sporirea considerabilă a potențialului industrial al acestora. Datele statistice pe ultimii douăzeci de ani pun în evidență faptul că, de-a lungul întregii perioade, ritmurile medii anuale de creștere ale producției industriale într-o serie de județe care dispuneau de un potențial industrial relativ redus s-au menținut, constant, peste media realizată pe țară. Drept urmare, în toți acești ani, s-a conturat tendința de creștere a ponderii județelor cu o putere economică mai redusă, în trecut, în producția industrială, totală a țării. (vezi tabelul nr. 1). Mai mult decît atît, unele județe precum Galați, Argeș, Dolj, Bacău ș.a. pot fi încadrate, în prezent, în categoria celor cu o dezvoltare industrială ridicată. Față de o medie pe județ de 48 000 lei valoare completă de inventar a fondurilor fixe pe locuitor, în anul 1983 (exceptînd municipiul București), județul Argeș dispunea de 76 mii lei, Bacău 74 mii lei, Brăila 48,5 mii lei, Constanța 117,9 mii lei, Dolj 64,7 mii lei, Galați 82,9 mii lei, Gorj 65,7 mii lei, Mureș 48,8 mii lei, Neamț 45,4 mii lei, Olt 43,3 mii lei, Vîlcea 45 mii lei. În același timp,

Tabelul nr. 1

Ponderea unor județe în producția industrială a țării %

	1965	1983
Argeș	2,2	4,8
Buzău	0,9	1,8
Constanța	1,9	2,4
Covasna	0,6	0,9
Dîmbovița	1,7	2,3
Galați	1,9	4,0
Gorj	0,8	1,6
Iași	2,2	2,7
Sălaj	0,3	0,8
Teleorman	0,9	1,2
Tulcea	0,5	1,0
Vîlcea	0,8	1,4

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1971, p. 118 ; 1984 p. 86

O expresie a nivelului tehnic la care a ajuns construcția de mașini o constituie fabricația de autovehicule. Pentru piața internă și pentru export, uzinele noastre realizează în serie mare două familii de autoturisme de oraș în 8 variante, două familii de autoturisme de teren în 9 variante, 7 tipuri de mijloace de transport de mărfuri și pasageri (autoutilitare ușoare, autotractoare, autoturisme, autobasculante, autobuze, autocare, troleibuze) în zeci de variante

dispunînd de o înzestrare tehnică superioară, modernă, multe județe au realizat ritmuri ale productivității muncii pe o persoană, în industrie, superioare celui obținut la nivelul întregii țări. Dacă acest ritm a fost, pe întreaga industrie, în intervalul 1966—1983 de 6%, în județul Argeș el s-a situat la 8,8%, Bistrița-Năsăud 7,1%, Buzău 7,3%, Covasna 8,3%, Galați 9,6%, Satu Mare 7,2%, Sălaj 9%, Tulcea 8,4%. Acest lucru demonstrează faptul că **procesul amplasării armonioase a forțelor de producție în profil teritorial nu a însemnat numai modificări cantitative ci și importante mutații de ordin calitativ.**

Mutațiile de ordin calitativ pot fi urmărite și pe alte planuri. Este vorba, între altele, de repartizarea în teritoriu a diferitelor activități economice ca părți inseparabile ale diviziunii sociale a muncii și condiție, totodată, a perfecționării sistemului de proporții economice, a întăririi caracterului lor unitar. Astfel, industria construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, considerată a fi pivotul principal al dinamismului economic, o întîlnim, practic, în momentul de față, în toate județele țării. Din acest punct de vedere, această ramură are un rol decisiv în procesul omogenizării dezvoltării industriale în profil teritorial. Același lucru se poate spune și despre industria chimică, industria energetică și industria bunurilor de consum. Cît privește industria siderurgică ea este deja prezentă în 30 de județe, constatîndu-se o deplasare a centrului ei de greutate din sud-vestul țării în sud-est prin construirea celor două mari centre Galați și Călărași.

Ca rezultat al politicii de amplasare a noilor obiective economice, în primul rînd industriale, **a crescut foarte mult numărul personalului muncitor în întreaga economie,** cu deosebire în județele mai puțin dezvoltate în trecut. De pildă, dacă în întreaga industrie personalul muncitor a crescut la sfîrșitul anului 1983 față de 1965 de 2,1 ori, în Bistrița-Năsăud această creștere, în același interval de timp, a fost de 3,5 ori, în județul Botoșani de 4,5 ori, Buzău de 4 ori, Călărași de 3,1 ori, Covasna de 2,5 ori, Dîmbovița de 2,6 ori, Gorj de peste 3 ori, Olt de 6,6 ori, Teleorman de 5,2 ori, Vaslui de 5,3 ori. Aceste date trebuie completate de mențiunea că, în majoritatea județelor, cea mai mare parte a personalului muncitor este ocupată în activități industriale, ceea ce a condus la mărirea gradului de utilizare eficientă a resurselor de muncă.

Sporirea potențialului economic al tuturor județelor țării și mutațiile pe care acest proces le-a produs în numărul și structura personalului muncitor au avut **implicații pozitive asupra atenuării și, într-o oarecare măsură, chiar a lichidării discrepanțelor ce se mai făceau resimțite pe planul veniturilor populației.** Ca o urmare firească a acestei evoluții în toate județele țării s-a conturat un nivel înalt al consumului de bunuri de consum și servicii nemijlocit legat de creșterea veniturilor provenite din muncă.

Realizările incontestabile obținute în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului în domeniul repartizării forțelor de producție în profil teritorial pun, încă o dată, în evidență **excepționala importanță a tezelor și soluțiilor elaborate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în scopul rezolvării optime a acestei probleme.**

Astfel, practica economică și experiența dobîndită în ultimii douăzeci de ani arată că amplasarea armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial a fost și rămîne o **problemă inseparabil legată de industrializarea țării.** Pe seama industriei au fost create cea mai mare parte a noilor locuri de muncă, industria a fost aceea care a ridicat la cote necunoscute în trecut parametrii de eficiență, ea este aceea care a reușit să atragă în circuitul economic resursele și să le valorifice superior, tot ea este cea care a revoluționat procesele de muncă ale tuturor celorlalte ramuri. Orientarea eforturilor de acumulare cu prioritate spre județele cu un nivel de dezvoltare industrială mai redus a avut loc în contextul sporirii potențialului productiv al tuturor județelor, al continuării industrializării întregii țări.

De asemenea, îmbunătățirea structurii economiei în profil teritorial a jucat un rol deosebit în asigurarea unei creșteri continue a venitului național, a productivității muncii sociale și a eficienței nete a fondurilor fixe. Acest lucru s-a datorat, în principal, intensificării legăturilor economice între județe, atenuării diferențelor în nivelul calificării și utilizării forței de muncă pe ramuri și nu în ultimul rînd consolidării ei, în sensul unei stabilități mai mari. În egală măsură acest lucru a fost posibil pentru că în procesul industrializării, județele au căpătat structuri industriale proprii, fiecare județ dobîndind un profil industrial complex, fără a putea fi considerat, în prezent, definitiv (vezi tabelul nr. 2).

Din aceste motive **Congresul al XIII-lea** al partidului, făcînd bilanțul realizărilor obținute pînă acum, **a hotărît continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării,** stabilind, totodată, noi măsuri care să ducă la ridicarea economico-socială a tuturor județelor țării, în vederea creării unor condiții egale de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei. Atingerea acestui obiectiv va avea loc în condițiile intrării țării noastre într-o fază nouă, superioară, a progresului ei economico-social, marcată puternic de creșterea rolului științei și tehnologiei, de așezarea întregii producții materiale pe baze intensive. De altfel, de-a lungul ultimilor douăzeci de ani, la indicația secretarului general al partidului, în vederea caracterizării nivelului de dezvoltare economică a fiecărui județ, s-a trecut la calcularea unor indicatori din ce în ce mai complecși ; de la realizarea unui minimum de 10 miliarde lei producție industrială pe județ, la stabilirea unui anumit volum minim al activității economice pe un locuitor al fiecărui județ. Luarea în considerare numai a producției industriale, firește, nu era suficient de semnificativă ; activitatea economică a fiecărui județ este mult mai diversificată și fiecare își are specificul său. De asemenea, nici din punct de vedere al numărului populației județele nu se aseamănă. De aceea, în prezent, asigurîndu-se condițiile necesare realizării în fiecare județ a

Tabelul nr. 2

Gruparea județelor după producția marfă industrială realizată în 1983

Între 5—10 miliarde lei	8 județe
„ 10—15 —„—	7 județe
„ 15—20 —„—	6 județe
„ 20—25 —„—	4 județe
„ 25—30 —„—	5 județe
„ 30—35 —„—	2 județe
„ 35—40 —„—	3 județe
Peste 40 miliarde lei	5 județe

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1984, p. 81.

unui volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 mii lei anual, procesul amplasării forțelor de producție în profil teritorial capătă cîteva trăsături noi.

Fără îndoială, elementul esențial al acestui program îl constituie creșterea substanțială a productivității muncii sociale. Se știe că diviziunea socială a muncii poate deveni, în anumite condiții, un important factor de creștere a productivității muncii. Adîncirea ei în profil teritorial după precepte absolut științifice constituie o sursă remarcabilă de sporire a rodniciei cu care este cheltuită munca socială. Ritmurile și proporțiile viitorului plan cincinal 1986—1990, precum și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 sînt astfel modelate încît să permită accentuarea specializării și integrării producției în profil teritorial în vederea utilizării cu maximum de randament a tuturor capacităților de producție, economisirii stricte și valorificării superioare a resurselor rezultate din procesele de producție și consum cu cheltuieli de transport cît mai reduse. Un rol deosebit în reușita acestei acțiuni îl va avea, desigur, continuarea amplasării în zonele și localitățile mai puțin dezvoltate a unor unități cu dimensiuni mai reduse, îndeosebi în subramurile industriei prelucrătoare.

Al doilea element definitoriu al continuării politicii de amplasare armonioasă a forțelor de producție în profil teritorial este nemijlocit legat de **lărgirea bazei proprii de materii prime, îndeosebi a bazei energetice.** Este absolut clar că optimizarea structurii industriei în vederea încheierii pînă în 1990, în linii generale, a reorganizării intensive a tuturor sectoarelor va fi puternic marcată de soluționarea problemei aprovizionării cu materii prime, combustibil și energie. Investițiile pentru creșterea producției în acest domeniu se vor menține, constant, la cote înalte și vor viza, fără excepție, toate județele. Alături de sursele devenite clasice a căror arie de exploatare se va extinde, perspective reale de amplificare au sursele de energie neconvențională, la care se va adăuga energia nucleară. Totodată, se remarcă o anumită tendință de reconsiderare pe verticală a unor procese industriale, mai exact, a succesiunii diferitelor faze de obținere și de transformare a obiectelor muncii, în sensul reducerii la maximum a distanțelor în cursul trecerii materiilor prime de la stadiile extracției spre cele de prelucrare intermediară și apoi finală.

În fine, **politica de optimizare în profil teritorial, privită ca un proces unitar și de perspectivă, cuprinde și agricultura ca ramură de bază a economiei naționale.** Ca și pînă acum, problemele agriculturii nu pot fi rezolvate în general, ci în strînsă legătură cu structurile pedoclimatice specifice fiecărei zone în parte și cu raporturile ei foarte strînse cu industria. Realizarea noii revoluții agrare, concepută teoretic și practic de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care presupune practicarea unei agriculturi moderne, intensive, de mare productivitate, în stare să satisfacă, prin producțiile obținute, necesitățile de consum ale întregului popor, este de neconceput fără a o racorda la forța industrială a țării, singura capabilă să-i ofere cele necesare dezvoltării și modernizării bazei sale tehnico-materiale. La rîndul său, în multe privințe, aprovizionarea unor industrii cu materii prime este condiționată de creșterea potențialului agricol al fiecărui județ. Așadar, ca rezultat direct al noilor raporturi industrie-agricultură deja conturate, dar cu perspectiva amplificării lor în anii următori, asistăm la formarea unui nou echilibru economic în cadrul căruia cel teritorial tinde să devină trăsătura sa definitorie.

Planul național unic pe anul 1986 analizat în detaliu de Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din iunie a.c., pune cu putere în evidență noile ritmuri și proporții economice orientate în direcțiile hotărîtoare ale dezvoltării susținute a sectoarelor de bază ale economiei naționale și valorificării tuturor posibilităților care accentuează procesul reproducției intensive la nivelul ramurilor și în profil teritorial.

Desprinzînd ceea ce este esențial în procesele și fenomenele economice, dînd dovadă de o putere excepțională de analiză, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat cu claritate și de această dată direcțiile principale de acțiune, modul în care trebuie dirijat efortul investițional, astfel încît, în fiecare județ să se asigure dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime, energia necesară creșterii prioritare a sectoarelor prelucrătoare de înaltă tehnicitate, îmbunătățirii structurilor de producție și modernizării agriculturii. Aceste măsuri, completate de preocuparea constantă pentru ridicarea substanțială a calității produselor și de promovarea unei politici ferme de economisire și valorificare superioară a resurselor disponibile în toate zonele geografice, vor întregi și mai mult profilul economic al tuturor județelor patriei, în cadrul cărora fiecare unitate productivă urmează să devină o adevărată „redută" a autoconducerii și inițiativei muncitorești.

Gheorghe POSTELNICU

Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea tezaurului gîndirii revoluționare

(Urmare din pag. 9)

țării, asimilînd ideile și concepțiile progresiste, tradițiile înaintate, dar și emanînd lumina care să netezească drumul de muncă și luptă spre zările comunismului victorios. Partidul, în frunte cu cel mai reprezentativ exponent al existenței noastre contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a devenit un factor decisiv al progresului, ideile, inițiativele, programele stabilite contopind, ca într-un tot unic și unitar, gîndurile, inițiativele, năzuințele comuniștilor, ale poporului. Centru vital al societății noastre socialiste, partidul dă substanța, dinamizează și perfecționează activitatea întregului sistem politic, care are menirea de a asigura și garanta participarea nemijlocită, eficientă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, fără nici un fel de discriminare, la actul de conducere. Îndeplinirea cu abnegație și consecvență a rolului partidului de forță dinamizatoare, novatoare a societății constituie una dintre realitățile fundamentale ale existenței noastre sociale, relevată cu claritate de Congresul al XIII-lea, prin analizele întreprinse, prin rezultatele consemnate și largile perspective ce se deschid dezvoltării ascendente, multilaterale a țării.

Partid revoluționar, cu larg caracter de masă, angajat în opera constructivă împreună cu poporul, pentru popor, partidul nostru, sub directa îndrumare a secretarului său general, a inițiat și instituționalizat un amplu sistem de manifestare democratică, responsabilă a maselor de oameni ai muncii la conducerea și construcția socialistă. **„În întreaga activitate de dezvoltare economico-socială, un rol de seamă revine organizațiilor de masă și obștești** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres — **care cuprind toate categoriile de oameni ai muncii, asigură participarea lor organizată la înfăptuirea politicii generale a partidului și reprezintă un factor de importanță deosebită al democrației noastre muncitorești, revoluționare".**

Un sistem original, instituționalizat, unic în felul său, asigură realizarea, de fapt și de drept, a democrației socialiste, participarea oamenilor muncii, membri și nemembri de partid, la adoptarea, înfăptuirea și controlul deciziei politice. Consecvent principiilor și spiritului revoluționar care dau coerență, conținut și perspective reale muncii politice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acționat și acționează permanent pentru încetățenirea și instituționalizarea principiului muncii și conducerii colective la nivelul întregii societăți. În acest spirit au fost create și își desfășoară activitatea o serie de forumuri și organisme la scară națională. În același cadru se înscriu consfătuiri și dezbateri reprezentative pe diferite domenii de activitate, precum și modalitățile participative noi — organizațiile proprii ale F.D.U.S. „Tribuna democrației" și altele.

Forță politică conducătoare, centrul vital al societății, Partidul Comunist Român constituie, în concepția și viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, realitatea cea mai pregnantă a evoluției politico-sociale, dinamizatorul și catalizatorul proceselor și fenomenelor, în continuă schimbare și transformare, înregistrate de dialectica devenirii noastre socialiste și comuniste.

„Este necesar să păstrăm permanent spiritul viu, novator, revoluționar al partidului, al activității teoretice și ideologice arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** —, **să acționăm în permanență pentru perfecționarea și ridicarea rolului conducător al partidului în raport cu noile etape, cu cerințele dezvoltării economico-sociale, ale științei și culturii. Să facem totul pentru ca, întotdeauna, partidul nostru să rămînă un partid revoluționar, să dinamizeze întreaga dezvoltare, să mențină spiritul revoluționar, patriotic, de luptă al poporului nostru !".**

Rod al aplicării creatoare a legităților generale ale construcției socialiste la condițiile noastre concrete, programul de transformare revoluționară și de înălțare armonioasă, echilibrată a mărețului edificiu al patriei poartă în mod decisiv amprenta gîndirii și acțiunii originale, cutezătoare, realiste și științifice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducător încercat, revoluționar și militant intransigent, personalitate marcantă a gîndirii marxiste contemporane, luptător consecvent pentru o lume mai dreaptă și mai bună, o lume a colaborării și păcii.

În lumina durabilă a rațiunii istoriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu se înscrie între marii constructori ai celei mai înaintate societăți cunoscute în evoluția umană, societatea socialistă și comunistă, erou exemplar, a cărui cea mai fierbinte năzuință este aceea de a edifica o viață nouă, un om nou, în consens cu marile aspirații, cu visul de veacuri ale țării și poporului său. Realitatea dinamică, înfloritoare a României de azi constituie un argument revelator și garanția sigură pentru zorii comunismului victorios.

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Strălucite împliniri în ridicarea bunăstării, a nivelului civilizației socialiste

PERIOADA celor două decenii de cînd, prin voința unanimă a comuniștilor, a întregului popor, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales în funcția supremă de conducere a partidului, a destinelor patriei și poporului, perioada cea mai fertilă și mai bogată în împliniri din istoria multimilenară a patriei, intrată pentru totdeauna în conștiința neamului românesc — în semn de înaltă prețuire și recunoștință — drept „Epoca Ceaușescu", a fost marcată de importante contribuții în ce privește abordarea și soluționarea practică, într-o viziune științifică revoluționară, novatoare, a problemelor privind bunăstarea întregului popor, dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

Viziune realistă asupra corelației dezvoltare – bunăstare

ÎNCĂ de la Congresul al IX-lea al partidului, eveniment politic de răscruce în viața politică, economică și socială a țării, deschizător de eră nouă și luminoasă, de dezvoltare și prosperitate, a fost subliniată importanța deosebită acordată de tovarășul Nicolae Ceaușescu creșterii nivelului de trai al populației. În acest cadru, pe primul plan se situează definirea de către secretarul general al partidului a relației dialectice dezvoltare-bunăstare. **„O dată cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri, cu sporirea avuției naționale și a venitului național, vom face totul pentru a asigura ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România"** — arăta, în acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu.** Un moment de deosebită importanță în evoluția concepției Partidului Comunist Român privind creșterea bunăstării poporului îl constituie introducerea conceptului calitatea vieții, ca un element de bază în definirea obiectivelor dezvoltării social-economice a țării. În documentele de partid, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu este prezent, în mod constant, obiectivul de ridicare continuă a calității muncii și a vieții, care să conducă la un nivel superior de viață și civilizație pentru întregul popor.

Pentru transpunerea în practică a acestui obiectiv major, la indicația secretarului general al partidului, în planurile anuale și cincinale, în Programele-directivă de creștere a nivelului de trai și ridicare a calității vieții s-au cuprins, în mod sistematic, importante prevederi de sporire a bunăstării materiale și spirituale a populației, ca trăsătură de continuitate a strategiei politice a partidului nostru. În scopul realizării concomitente a creșterii economice și a ridicării nivelului de trai, partidul nostru a acordat o atenție deosebită elaborării teoretice a optimizării raportului dintre fondul de acumulare și fondul de consum. Dezvoltînd creator teoria corelației între acumulare și consum, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a elaborat teza stabilirii unei rate înalte, rațional dimensionată a acumulării, ca factor hotărîtor în asigurarea resurselor necesare creșterii economice și ridicării bunăstării materiale și spirituale a populației. Din perspectiva politicii de ridicare a nivelului de trai, justețea acestei strategii este demonstrată elocvent de datele care arată că în anul 1984, față de 1965, fondul de consum pe un locuitor a crescut de 2,6 ori, retribuția reală a personalului muncitor de circa 2 ori, iar veniturile reale ale țărănimii obținute din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale, pe o persoană activă, de 2,5 ori.

Pe parcursul întregii perioade de cînd în fruntea partidului și a destinelor țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, în politica veniturilor s-a manifestat o preocupare consecventă pentru realizarea unui raport judicios între veniturile directe ale oamenilor muncii și cele din fondurile sociale de consum. De asemenea, s-a acționat pentru îmbunătățirea continuă a criteriilor și mijloacelor de măsurare a muncii, a eforturilor depuse în activitatea economică și în viața socială. Totodată, ca rezultat conjugat al sporirii numărului personalului muncitor și a nivelului de retribuție este deosebit de concludent faptul că în „Epoca Ceaușescu" fondul de retribuire a crescut de 5,2 ori, ceea ce a asigurat, într-o măsură hotărîtoare, dinamismul deosebit de ridicat al veniturilor bănești ale populației în ansamblul lor.

Stabilindu-se un raport optim între retribuția maximă și minimă, decalajul dintre nivelurile de retribuție s-a redus apreciabil, de la 9,7 ori în 1965, la 5,5 ori în prezent. În același timp, s-a diminuat raportul dintre veniturile din muncă ale personalului muncitor, pe de o parte, și ale țărănimii, pe de altă parte. Caracterul profund umanist al politicii generale a Partidului Comunist Român, înscrierea sa consecventă în principiile eticii și echității socialiste se regăsește, de asemenea, în faptul că populația obține, din fondurile sociale de consum, importante venituri suplimentare. Semnificativ, în acest sens, este faptul că, pe anul în curs, statul cheltuiește de la buget, în medie, 13 mii lei pe o familie, față de 3 853 lei cît se cheltuiau în 1965.

Tabelul nr. 1

Înzestrarea populației cu principalele bunuri de folosință îndelungată (în perioada 1965—1985)

	Bucăți la 1000 locuitori			În procente (1965 = 100)	
	1965	1980	1985	1980	1985
Aparate radio	123,9	250,7	270,0	202	218
Televizoare	28,8	209,7	226,0	728	785
Frigidere	21,3	156,2	185,0	733	869
Mașini de spălat rufe	22,9	102,2	140,0	446	611
Autoturisme	1,2	28,9	40,5	24 ori	34 ori

Creșterea și modernizarea consumului populației

ÎN CADRUL politicii Partidului Comunist Român de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții întregului popor, asigurarea unui consum rațional, științific fundamentat, de bunuri și servicii, se constituie ca o componentă principală, realizarea echilibrului biologic necesar existenței și reproducției normale a ființei umane, dezvoltării aptitudinilor fizice și intelectuale, amplificării creativității muncii sociale reprezentînd obiective de cea mai mare importanță în formarea și dezvoltarea consumului. Cu mare putere de sinteză și deosebită claritate, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** arăta în acest sens că **„Întreaga dezvoltare trebuie să pornească de la necesitatea asigurării unei producții materiale în stare să satisfacă cerințele de consum științific determinate, dar care să excludă risipa sub orice formă, consumul de dragul consumului".** Concepția partidului nostru cu privire la strategia de satisfacere a trebuințelor de consum ale populației se bazează pe analiza riguros științifică a evoluției sistemului de nevoi, a gradului atins în satisfacerea diferitelor componente ale sale, precum și a posibilităților reale, din fiecare etapă, ale economiei naționale, urmărind îmbinarea judicioasă a obiectivelor prezentului cu cele de perspectivă.

Pentru evoluția consumului populației în „Epoca Ceaușescu", o trăsătură de bază o constituie creșterea importantă a tuturor componentelor sale, însoțită de semnificative mutații structural-calitative, realizate sub semnul raționalității și echității. Corespunzător amplei dezvoltări a economiei naționale, consumul mediu pe locuitor a crescut, în anul 1983 față de 1965, de: 2,2 ori la carne și produse din carne, pește și produse din pește; 1,5 ori la lapte și produse din lapte ; 2,5 ori la ouă ; 2,3 ori la legume și produse din legume ; 2,6 ori la fructe și produse din fructe etc. Pentru a se asigura, în continuare, o evoluție corespunzătoare a consumului populației, sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, s-a elaborat Programul de alimentație științifică a populației. Stabilind cerințele alimentației științifice și structura pe grupe de produse a consumului alimentar științific fundamentat, Programul atribuie, totodată, o importanță deosebită dezvoltării corespunzătoare a producției de bunuri de consum agroalimentare, comerțului și alimentației publice, precum și a cercetării științifice, vizînd;

Ctitorii ale Epocii Ceauşescu

Dezvoltarea teritorială are loc pe baza unei concepţii ştiinţifice de sistematizare, elaborată în concordanţă cu indicaţiile tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU. Pe baza schiţelor şi planurilor de sistematizare elaborate pentru 237 de oraşe şi 2 705 reşedinţe de comune s-a realizat amplasarea armonioasă a activităţilor de producţie, a reţelei de servicii şi de transport, a locuinţelor şi dotărilor social-culturale. Numărul apartamentelor construite din fondurile statului, ale întreprinderilor şi ale organizaţiilor cooperatiste în intervalul 1966-1985 depăşeşte 23,5 milioane ; la finele acestui an se va asigura, în medie, o suprafaţă locuibilă de peste 12 mp pe locuitor

finalmente, îmbunătăţirea continuă a stării de nutriţie a populaţiei.

O preocupare constantă a politicii partidului de creştere a nivelului de trai, în perioada de după Congresul al IX-lea, o constituie creşterea şi îmbunătăţirea calităţii consumului de produse textile şi de încălţăminte, care acoperă o parte însemnată din trebuinţele de consum materiale ale tuturor categoriilor de populaţie. În medie, pe un locuitor, de exemplu, în anul 1982 consumul a crescut faţă de 1965 de 1,7 ori la ţesături (inclusiv confecţii) şi de peste 2 ori la încălţăminte, sporurile realizate după anul 1965 fiind apreciabil mai ridicate decît în perioada anterioară.

În activitatea complexă de satisfacere pe un plan mereu superior a variatelor trebuinţe de consum ale populaţiei, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, realizări cu totul deosebite s-au înregistrat în procesul de dotare a familiilor de la oraşe şi sate cu bunuri de folosinţă îndelungată, cu un rol de seamă în ridicarea gradului de confort şi civilizaţie. În anul 1985, faţă de 1965, dotarea populaţiei a crescut de 2,2 ori la aparate de radio, 7,8 ori la televizoare, 8,7 ori la frigidere, 6,1 ori la maşini de spălat, 34 ori la autoturisme.

Acest proces de îmbunătăţire a dotării a contribuit la creşterea nivelului cultural şi de educaţie al populaţiei, la uşurarea muncii în gospodărie, la petrecerea raţională şi plăcută a timpului liber. În acest sens, trebuie să avem în vedere faptul că, astăzi, una din două familii are televizor, aparat de radio şi frigider ; două din cinci familii au maşini de spălat rufe; una din cinci familii are aspirator ; una din zece familii are autoturism (vezi şi tabelul nr. 1).

Un factor de bază al ridicării gradului de satisfacere a cerinţelor de consum ale populaţiei — reflectînd cît se poate de sugestiv dinamicile menţionate — îl constituie dezvoltarea şi modernizarea comerţului interior. Pe fondul creşterii economice susţinute, al sporirii şi îmbunătăţirii calitative a resurselor umane şi materiale ale ţării, al dezvoltării puternice şi modernizării producţiei industriale şi agricole, a bunurilor de consum, s-a pus la dispoziţia populaţiei prin comerţul socialist un fond de mărfuri mereu sporit cantitativ, continuu reînnoit şi diversificat sortimental. Corelat cu sporirea veniturilor băneşti ale populaţiei, vînzările de mărfuri cu amănuntul au înregistrat o dinamică mereu ascendentă şi în ritmuri înalte. De la 63,7 miliarde lei în anul 1965, s-a ajuns în 1984 la 272,2 miliarde lei, revenind, în medie, pe un locuitor, 12 030 lei, faţă de 3 350 lei în anul 1965. Ţinînd seama şi de evoluţia preţurilor de desfacere cu amănuntul rezultă că, în anul 1984, s-a vîndut prin comerţul socialist un volum total de mărfuri de aproape 3,4 ori mai mare decît în anul 1965, într-un ritm mediu anual de creştere de 6,6% (vezi şi tabelul nr. 2).

Ridicarea substanţială a gradului de participare a comerţului la satisfacerea în măsură mereu crescîndă a variatelor nevoi ale populaţiei s-a realizat în condiţiile extinderii şi modernizării continue a reţelei comerciale, într-o concepţie unitară, atît în localităţile urbane, cît şi în cele rurale. La începutul anului 1985, pe întreg teritoriul ţării funcţionau 82 mii unităţi comerciale cu amănuntul şi de alimentaţie publică, în suprafaţă totală de aproape 10 milioane mp. realizată în proporţie de peste 70% în perioada de douăzeci de ani de cînd în fruntea partidului nostru se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

În dezvoltarea reţelei comerciale s-a urmărit apropierea de cumpărători a unităţilor de desfacere, îndeosebi pentru produsele de cerere curentă, adaptarea sa continuă la modificările cerinţelor populaţiei privind volumul şi structura fondului de mărfuri, realizarea unor tipuri de magazine moderne şi eficiente — universale şi specializate — asigurarea unui nivel de servire civilizat. Reţeaua comercială s-a dezvoltat echilibrat, cuprinzînd toate judeţele ţării, municipiile, oraşele, centrele muncitoreşti şi localităţile rurale, acţionîndu-se pentru extinderea unităţilor de desfacere în noile ansambluri de locuinţe, revitalizarea şi modernizarea centrelor comerciale tradiţionale şi a pieţelor agroalimentare. În acest context, o realizare de seamă o constituie reţeaua modernă a celor 90 de magazine universale şi generale care funcţionează în prezent în municipii, oraşe şi centre muncitoreşti. Ţinînd seama de unele cerinţe specifice ale populaţiei, de particularităţile fondului de mărfuri, aflat într-o continuă înnoire şi diversificare sortimentală, s-a dezvoltat concomitent şi o largă reţea comercială specializată, care, mai cu seamă în ultimii ani, a fost profilată după criteriul complexelor de nevoi.

Tabelul nr. 2

Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerţul socialist

	Niveluri absolute, în preţurile fiecărui an			Dinamica, în preţuri comparabile —% —	
	1965	1980	1984	1984 faţă de 1965	Ritm mediu anual de creştere 1966—1984
I. MILIARDE LEI					
Total mărfuri alimentare şi nealimentare	**63,7**	**213,1**	**272,2**	**335**	**6,6**
— mărfuri alimentare	21,8	70,8	98,3	299	5,9
— alimentaţie publică	10,1	35,5	50,2	348	7,8
— mărfuri nealimentare	31,8	106,8	123,7	354	6,9
II. LEI/LOCUITOR					
Total mărfuri alimentare şi nealimentare	**3350**	**9598**	**12030**	**282**	**5,6**
— mărfuri alimentare	1148	3187	4342	252	5,0
— alimentaţie publică	533	1593	2220	293	5,8
— mărfuri nealimentare	1669	4813	5468	298	5,9

Consecinţă firească a preocupărilor partidului şi statului nostru în direcţia creşterii nivelului de trai, a ridicării calităţii vieţii întregului popor, în corelaţie cu creşterea economică de ansamblu a României socialiste, serviciile către populaţie au cunoscut, de asemenea, o dezvoltare mereu ascendentă. Ca rezultat al creării condiţiilor privind îmbunătăţirea locului serviciilor în ansamblul economiei naţionale, volumul serviciilor efectuate cu plată populaţiei a crescut de la 9,4 miliarde lei în 1965, la 57,1 miliarde lei în 1984. În decursul acestei perioade s-a manifestat o tendinţă pozitivă de alocare a unei părţi mai mari din veniturile băneşti ale populaţiei pentru procurarea de ser-

Ctitorii ale Epocii Ceaușescu

Metroul bucureștean – mijloc modern de transport în comun, de mare capacitate și viteză, reprezintă o realizare integral românească – de la concepție și execuție pînă la echipare, inclusiv vagoanele – remarcîndu-se printr-un nivel ridicat de funcționalitate și confort. Pe prima magistrală (26,3 km, 17 stații și 2 depouri) circulă zilnic pînă la 615 trenuri cu un trafic mediu de 355 mii de călători pe zi. În prezent se află în fază avansată lucrările la tronsoanele I și II (10 km, cu 8 stații și un depou) ale celei de-a doua magistrale

vicii, care asigură satisfacerea într-un grad mai ridicat a unei game variate de nevoi. Rețeaua prestatoare de servicii de la orașe și sate este alcătuită în prezent din peste 76 mii unități, cu peste 400 de profiluri.

Ca rezultat al înfăptuirii unor vaste programe de construcții de locuințe, al intensificării accentuate a procesului de urbanizare, de sistematizare teritorială și de ridicare a nivelului de dotare a localităților țării, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului s-a realizat o dezvoltare puternică a fondului de locuințe, mai cu seamă din orașe și centre muncitorești. Extinderea deosebită a fondului locativ a asigurat satisfacerea tot mai bună a cerințelor populației în acest domeniu, astfel încît, în perioada 1965—1984, aproximativ 10 milioane de cetățeni s-au mutat în locuințe noi. În prezent, peste 80% din populația țării trăiește în locuințe noi, dispunînd de condiții de trai remarcabil îmbunătățite.

Coordonate ale înfloririi personalității umane

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, în strategia dezvoltării multilaterale a patriei, elaborată și înfăptuită cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o opțiune de însemnătate globală o constituie situarea dezvoltării economico-sociale ca factor primordial al afirmării, înfloririi și dezvoltării multilaterale a personalității umane. În perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului s-au obținut succese de seamă în ce privește : ștergerea deosebirilor esențiale dintre clasele și categoriile sociale ; reducerea deosebirilor dintre sat și oraș, munca fizică și cea intelectuală, munca agricolă și industrială, munca de conducere și de execuție ; apropierea șanselor sociale ale oamenilor privind participarea activă la viața social-politică și exprimarea plenară a aptitudinilor și capacităților lor creatoare ș.a.

Un factor de o importanță deosebită în asigurarea condițiilor pentru afirmarea și înflorirea personalității umane, de ridicare pe noi trepte ale civilizației socialiste, îl constituie dezvoltarea și modernizarea continuă a învățămîntului de toate gradele, partidul nostru stabilind, în acest sens, un vast program, organic integrat în procesul de edificare a socialismului în România. Pentru evoluția dinamică și înnoitoare a învățămîntului românesc în „Epoca Ceaușescu", ca trăsături principale sînt definitorii : generalizarea, începînd cu anul școlar 1974—1975, a primei trepte a învățămîntului liceal, astfel încît s-a trecut la obligativitatea învățămîntului de 10 ani ; gratuitatea învățămîntului de toate gradele ; punerea în mod gratuit la dispoziția elevilor din învățămîntul primar, gimnazial și mediu a manualelor școlare ; extinderea și perfecționarea sistemului de acordare a burselor ; dezvoltarea și modernizarea pe scară largă a rețelei de învățămînt de pe întreg teritoriul țării ; integrarea organică a învățămîntului cu producția și cercetarea. În prezent, un sfert din populație este cuprinsă într-o formă de învățămînt, iar peste 50% din tineretul țării urmează cursurile învățămîntului liceal.

În scopul satisfacerii tot mai bune a nevoilor spirituale ale membrilor societății, al formării omului nou cu o înaltă conștiință, cu o gîndire revoluționară, cu atitudini și comportamente în concordanță cu principiile și normele muncii și vieții comuniste, ale eticii și echității socialiste, în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului s-a desfășurat, în forme variate, o vastă activitate politico-ideologică și educativă. Pentru înfăptuirea acestor obiective, s-a dezvoltat o largă rețea de unități necesare desfășurării activităților cultural-artistice, astfel, încît, în prezent, în țara noastră funcționează 677 de teatre, case de cultură, cluburi și instituții muzicale, 7 925 cămine culturale, 20 573 biblioteci, 5 641 cinematografe, 423 de muzee.

Un obiectiv major al politicii sociale a partidului nostru îl constituie ocrotirea sănătății, care este o componentă importantă și, totodată, un reflex al creșterii nivelului de trai și ridicării calității vieții. Gîndirea cutezătoare și novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a imprimat și în acest domeniu un ritm de dezvoltare dinamic, prin programele sanitare urmărindu-se ridicarea calității vieții întregului popor. În perioada de două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului s-a extins și modernizat continuu baza materială a ocrotirii sănătății, s-a asigurat creșterea numărului de cadre și îmbunătățirea nivelului lor de pregătire. Pe fondul marilor înfăptuiri din „Epoca Ceaușescu", a îmbunătățirii generale a condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor, durata medie de viață a crescut de la 65,96 ani în anul 1961, la 70 de ani în prezent.

Istoricele documente adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului deschid noi și luminoase orizonturi pentru creșterea nivelului de trai și ridicarea calității vieții, ca o continuare firească a măreților înfăptuiri de pînă acum, în condițiile în care tot ceea ce se realizează în România se realizează cu poporul și pentru întregul nostru popor.

Elaborat din inițiativa și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, „Programul-directivă de creștere a nivelului de trai și ridicare a calității vieții" stabilește, în concordanță cu obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 și cu prevederile Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului de dezvoltare economico-socială a țării, menținerea nivelului de trai realizat și sporirea bunăstării materiale și spirituale a poporului în strînsă corelație cu ridicarea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, cu creșterea venitului național, cu dezvoltarea generală a societății, urmărindu-se utilizarea cît mai judicioasă, eficientă, a fondului de consum și de acumulare, precum și eliminarea oricărei risipe, a cheltuielilor neraționale. Este prevăzut ca venitul național pe locuitor să ajungă, în anul 1990, la 50 000—52 000 lei, adică cu 37—42% mai mult decît în 1985. Circa 70% din acesta urmează să fie alocat fondului de consum iar aproximativ 30% pentru fondul de acumulare, de dezvoltare economico-socială a țării. Se vor asigura corelații stimulative între veniturile diferitelor categorii de personal prin aplicarea fermă a principiilor sistemului socialist de retribuire. Va fi promovat cu consecvența principiul creșterii mai rapide a productivității muncii față de creșterea retribuției, realizîndu-se astfel o corelație corespunzătoare între fondurile alocate pentru ridicarea nivelului de trai și sursele de acoperire a acestora.

Intrarea României, în anul 1990, într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială va constitui un nou și important pas înainte în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism, cu noi și tot mai remarcabile progrese în asigurarea unui înalt nivel de viață și civilizație pentru toți oamenii muncii.

Virgil ADĂSCĂLIȚEI

Mărturii ale înaltului prestigiu internațional al președintelui Nicolae Ceaușescu

„Dorim Partidului Comunist Român, poporului frate român noi succese în construirea societății socialiste dezvoltate și exprimăm speranța că prietenia între popoarele sovietic și român, coeziunea partidelor și țărilor noastre se vor întări și dezvolta și în viitor spre binele Uniunii Sovietice și Republicii Socialiste România, în interesul consolidării unității comunității socialiste, al cauzei păcii și socialismului".

COMITETUL CENTRAL AL P.C.U.S., PREZIDIUL SOVIETULUI SUPREM AL U.R.S.S., CONSILIUL DE MINIȘTRI AL U.R.S.S.

„Admir foarte mult activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu pe arena internațională. Șeful statului român a făcut bine cunoscute lumii pozițiile țării sale. A făcut să răsune cu autoritate vocea unei națiuni suverane. Consider ca fiind de mare importanță ideile, contribuția personală a președintelui României la edificarea unei noi ordini economice internaționale".

Dr. RAFAEL CALDERA
fost președinte al Venezuelei

„Poporul nostru se bucură sincer de marile succese pe care poporul român le obține, sub conducerea justă a Partidului Comunist Român, în frunte cu dumneavoastră, în lupta pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".

KIM IR SEN
secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene

„Am puternica impresie că președintele Nicolae Ceaușescu este un om care crede în Organizația Națiunilor Unite. Vreau să mărturisesc că încrederea pe care o are domnia sa în O.N.U. este pentru mine o sursă de reconfortare și de siguranță. Activitatea României a exercitat o deosebită influență asupra țărilor membre ale O.N.U. Ea a obținut rezoluții de o extraordinară importanță pentru viața internațională".

JAVIER PEREZ DE CUELLAR
secretar general al O.N.U.

„Comuniștii bulgari, poporul bulgar cunosc bine viața dumneavoastră, de fiu credincios al poporului român și al Partidului Comunist Român. Comuniștii bulgari, oamenii muncii bulgari vă cunosc ca pe un renumit militant al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, unul din marii prieteni ai țării noastre".

TODOR JIVKOV
secretar general al P.C.B., președintele Consiliului de Stat al R. P. Bulgaria

„Am deosebita plăcere de a vă exprima, domnule președinte, admirația mea pentru activitatea pe care o depuneți, propunînd măsuri viabile pentru îndepărtarea riscurilor unei confruntări și afirmarea păcii în lume".

REGELE JUAN CARLOS I AL SPANIEI

„Hotărîrea Secretariatului Uniunii Internaționale a Studenților de a acorda președintelui Nicolae Ceaușescu Medalia de aur „17 Noiembrie" este un profund omagiu, un semn de deosebită prețuire pentru îndelungata sa activitate revoluționară, pentru contribuția la unirea eforturilor tinerei generații în lupta popoarelor pentru pace, democrație și progres social, pentru soluționarea problemelor contemporaneității. Apreciem în mod deosebit marea încredere în tineret pe care președintele României o manifestă permanent".

STEPAN MIROSLAV
președintele Uniunii Internaționale a Studenților

„Poporul canadian este deosebit de onorat să aibă în mijlocul său un om de stat care a depus eforturi atît de mari pentru reducerea tensiunilor internaționale... Sîntem conștienți de rolul important jucat de România în cadrul relațiilor Est-Vest, în alte probleme cruciale de pe scena internațională... Canada recunoaște în România un purtător de cuvînt principal, rol conferit de diplomația dumneavoastră activă și independentă".

JEANNE SAUVÉ
guvernator general al Canadei

„Tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționar consecvent, luptător neobosit pentru libertatea popoarelor și mare prieten al poporului mozambican, se bucură întotdeauna de admirația noastră. Sub conducerea sa clarvăzătoare, poporul român frate, obținînd noi și mari victorii, a reușit să-și edifice o patrie socialistă avansată. Tovarășul Nicolae Ceaușescu este astăzi o mare personalitate, o mîndrie pentru poporul român și pentru popoarele care luptă împotriva imperialismului, colonialismului, fascismului și apartheidului".

SAMORA MOISES MACHEL
mareșal al Republicii, președintele Partidului FRELIMO, președintele Republicii Populare Mozambic

„Poporul frate român, sub conducerea fermă a Partidului Comunist Român, în frunte cu dumneavoastră, mergînd cu perseverență pe calea dezvoltării independente și de sine stătătoare, prin eforturi pline de dîrzenie, a obținut realizări strălucite în construcția socialistă, transformînd patria sa într-o țară socialistă cu o industrie modernă și o agricultură înaintată. Pe plan internațional, România a adus o contribuție activă la destinderea situației internaționale și la menținerea păcii în lume, bucurîndu-se astfel de aprecieri elogioase din partea tuturor popoarelor lumii".

LI XIANNIAN
președintele Republicii Populare Chineze

„Salutăm politica dumneavoastră externă îndreptată în întregime către obiectivele înscrise în dreptul și morala internațională : pacea, dezarmarea, respectul față de celelalte țări, independența, egalitatea, dreptatea, reglementarea diferendelor prin negocieri, dreptul pentru fiecare stat, indiferent de mărime, de a contribui la formarea conștiinței universale, neamestecul în afacerile interne ale statelor, necesitatea de a întări rolul Națiunilor Unite, instaurarea unei noi ordini economice internaționale".

DENIS SASSOU NGUESSO
președintele Comitetului Central al Partidului Congolez al Muncii, președintele R. P. Congo

„Glorioasele dumneavoastră eforturi și realizări în direcția reducerii încordării dintre Est și Vest, printr-o diplomație și o politică proprie și independentă, prin promovarea dezarmării nucleare sub control internațional, vor rămîne întipărite pentru totdeauna, cu o admirație neclintită, în inimile popoarelor iubitoare de pace, eternă, din întreaga lume".

YOSHIKATSU TAKEIRI
președintele Partidului Komeito din Japonia

„V-ați consacrat, stimate tovarășe președinte, întreaga viață slujirii poporului și atingerii țelurilor României, cîștigîndu-vă astfel încrederea, respectul și recunoștința cetățenilor dumneavoastră. Vă exprim deosebita noastră recunoștință și înaltul nostru respect pentru poziția de sprijin pe care ați adoptat-o în fruntea țării dumneavoastră față de lupta justă a poporului palestinian".

YASSER ARAFAT
președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei. Comandantul general al Forțelor Revoluționare Palestiniene

„Importanta contribuție a președintelui Nicolae Ceaușescu la lupta pentru destindere și pace, pentru reducerea înarmărilor și în primul rînd a înarmărilor nucleare, lupta dumneavoastră pe toate meridianele lumii, pentru o nouă ordine economică — această luptă v-a consacrat drept una din cele mai importante personalități ale epocii noastre".

ANDREAS PAPANDREU
prim-ministru al Republicii Elene

„Ca participant activ la luptele revoluționare ale clasei muncitoare, remarcabil activist și conducător al partidului și statului, ați adus o mare contribuție la opera de edificare a Republicii Socialiste România. Activitatea dumneavoastră în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român și de președinte al Republicii Socialiste România este legată de perioada dezvoltării dinamice și multilaterale a relațiilor dintre partidele, statele și popoarele noastre".

WOJCIECH JARUZELSKI
prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Polone

„Obținute de România cu mari eforturi proprii și sacrificii, rezultatele istorice, de mare prestigiu, în multilaterala sa dezvoltare internă și în promovarea unei politici internaționale dinamice în perioada de cînd prietenul Nicolae Ceaușescu se află în fruntea partidului și statului, constituie o mîndrie pentru poporul român, demn, inteligent și muncitor, cît și un exemplu pentru multe țări ale lumii care luptă pentru dezvoltarea lor liberă și independentă".

JOSE FIGUERES FERRER
președintele Partidului Eliberării Naționale din Costa Rica, fost președinte al Republicii Costa Rica

„Sub conducerea dumneavoastră înțeleaptă și dinamică, România a devenit un partener de nădejde al țărilor în curs de dezvoltare în problemele internaționale care privesc bunăstarea lor. Este încurajator să știm că această politică va fi continuată, sub conducerea dumneavoastră clarvăzătoare".

FERDINAND E. MARCOS
președintele Republicii Filipine

„În ultimul an țara dumneavoastră a continuat să aducă contribuții importante la slăbirea încordării și rezolvării problemelor pe plan internațional. Noi prețuim mult dialogul între cele două guverne în interesul întăririi securității și păcii în lume".

RONALD REAGAN

„Apreciem cu multă stimă rolul deosebit pe care îl aveți în realizarea unor adevărate legături de prietenie între popoare, pentru destindere și înlăturarea războiului rece în relațiile Est-Vest. Dumneavoastră, stimate prieten, ați făcut ceea ce v-au dictat conștiința, convingerile în necesitatea slujirii omului ; de aceea sînteți iubit de oameni și ați cîștigat stima și prețuirea istoriei. Iată de ce omenirea vă rămîne mult îndatorată".

HUSSEIN IBN TALAL
regele Regatului Hașemit al Iordaniei

„Trebuie să spun, din adîncul sufletului, că poziția adoptată de Partidul Comunist Român, de guvernul și poporul român, de tovarășul secretar general al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, a fost permanent pozitivă și cald apreciată de mișcările de eliberare din Africa și, îndeosebi, de S.W.A.P.O.".

SAM NUJOMA
președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (S.W.A.P.O.)

„Sub conducerea dumneavoastră înțeleaptă s-a făurit baza trainică, solidă pe care se edifică România socialistă, ca țară prosperă, hotărîtă să înfăptuiască idealurile socialismului. Ne amintim cu profundă recunoștință de rolul avut de România în timpul luptei noastre pentru independență și autodeterminare. Poporul din Zimbabwe vă salută în acest cadru ca aliați de încredere și eroi adevărați în lupta împotriva colonialismului, rasismului și imperialismului".

ROBERT GABRIEL MUGABE
președintele Uniunii Naționale Africane din Zimbabwe — Frontul Patriotic

„Pe plan mondial, România desfășoară o activitate consecventă și activă pentru pace, independență națională și colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Datorită acestei politici, care corespunde pe deplin intereselor supreme ale patriei, țara noastră se bucură de un binemeritat prestigiu internațional, are prieteni pe toate meridianele planetei".

NICOLAE CEAUȘESCU

Președintele României — personalitate proeminentă a lumii contemporane

CARACTERIZATĂ prin dinamism, prin profunzimea analizei, implicare energică și consecventă în cele mai arzătoare probleme ale contemporaneității, politica internațională promovată de România socialistă, sub directa îndrumare a strategului ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, are ca principale obiective cauza păcii și socialismului, a libertății și independenței popoarelor, corespunzător aspirațiilor vitale ale națiunii noastre, ale întregii umanități. Situarea pe primul plan a dezideratului păcii constituie trăsătura distinctă pe care președintele Nicolae Ceaușescu a imprimat-o cu perseverență și cutezanță revoluționară politicii externe a României socialiste. Profunzimea și realismul concepției sale s-au impus atenției și admirației pe plan mondial, cuvîntul președintelui României fiind ascultat cu respect, iar acțiunile sale neobosite găsindu-și largă apreciere prin justețea lor confirmată de practică.

Amplificarea raporturilor cu toate statele, indiferent de orînduirea socială, își află motivația în modul în care România înțelege să întrețină aceste relații, prin respectarea strictă a independenței și suveranității naționale, a deplinei egalități, neamestecul în treburile interne, nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forța, avantajul reciproc. Principialitatea imprimată de tovarășul Nicolae Ceaușescu întregii activități internaționale a României își găsește una din cele mai semnificative expresii în extinderea neîntreruptă a dialogului extern : astăzi țara noastră întreține relații economice și diplomatice cu 155 de state de pe toate continentele.

O politică externă în consens cu interesele fundamentale ale tuturor popoarelor

DEZVOLTAREA amplă a relațiilor internaționale ale partidului și statului nostru se întemeiază pe concepția Partidului Comunist Român, a secretarului general al partidului, potrivit căreia complexitatea deosebită a problemelor vieții internaționale actuale impune mai mult ca oricînd acțiunea unită a tuturor popoarelor, a tuturor forțelor progresiste. Democratizarea relațiilor dintre state constituie, în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu condiția esențială a asigurării unui curs nou în viața internațională, în măsură să garanteze pacea, independența și progresul tuturor națiunilor. În acest spirit și pornind de la interesele destinderii, păcii și colaborării internaționale, președintele Nicolae Ceaușescu a desfășurat o rodnică activitate pe planul relațiilor bilaterale și în forurile internaționale. Stau mărturie numărul mare de întîlniri avute în decursul acestor două decenii de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu șefi de state, șefi de guverne și președinți de parlamente, cu conducători de partide politice, organizații democratice și progresiste. Vizitele istorice întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări de pe toate continentele au constituit momente remarcabile în consolidarea înțelegerii, colaborării și destinderii pe plan mondial.

România militează și în cadrul organizațiilor internaționale pentru dezvoltarea conținutului acestor principii, pentru consolidarea aplicării lor. Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la reuniuni de importanță istorică ale O.N.U., la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa din 1976, la Conferința partidelor comuniste și muncitorești, consfătuirile Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia — cea mai recentă fiind cea de prelungire a valabilității tratatului — și ale șefilor de stat din țările membre ale C.A.E.R., au prilejuit afirmarea pozițiilor și inițiativelor românești, de larg ecou internațional, în probleme de primă importanță pentru viața contemporaneității. Dialogul fructuos purtat de președintele României în întîlniri la București sau cu ocazia soliilor peste hotare a pus în evidență dorința unei țări plenar angajate pe calea progresului de a stimula relațiile bilaterale pe multiple planuri cu toate țările, indiferent de orînduirea lor socială.

Puternicul umanism de care este pătrunsă, sub impulsul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu, activitatea internațională a României se întruchipează în modul cel mai grăitor în preocuparea neclintită pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru înlăturarea primejdiei nucleare care amenință destinele întregii civilizații umane. Prin strălucitele demersuri în acest sens, președintele Nicolae Ceaușescu este astăzi omagiat pretutindeni drept un „erou al păcii".

Secretarul general al partidului a pus în lumină faptul că, departe de a fi un factor de securitate, cursa înarmărilor reprezintă o sumă de riscuri, iar acumularea a noi mijloace de distrugere, îndeosebi nucleare, accentuează insecuritatea, agravează primejdia declanșării unei conflagrații de mari proporții și cu efecte dezastruoase. Încă la începutul perioadei de destindere, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că, atîta vreme cît nu va fi însoțit de măsuri de dezarmare, procesul destinderii va fi fragil, echilibrul forțelor fiind ușor de răsturnat, fapt confirmat de multe din evoluțiile ulterioare. Poziția de principiu a secretarului general al partidului și-a găsit expresia în multiplele inițiative și demersuri întreprinse de-a lungul anilor de România la O.N.U. și în alte foruri internaționale în vederea trecerii la măsuri efective de dezarmare, și îndeosebi de dezarmare nucleară, un prim pas trebuind să-l constituie reducerea bugetelor militare, începînd cu principalele puteri.

Pornind de la convingerea că o sarcină fundamentală în vederea apărării păcii în lume o constituie instaurarea unui climat de pace și securitate în Europa, România a desfășurat eforturi susținute pentru promovarea securității europene, avînd un rol important în pregătirea și desfășurarea Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, ca și a reuniunilor general-europene de la Madrid și Stockholm, unde a prezentat numeroase propuneri de întărire a încrederii și conlucrării dintre statele participante.

Acțiuni neobosite a desfășurat și desfășoară președintele României pentru oprirea cursei înarmărilor în Europa, pentru oprirea amplasării noilor rachete nucleare pe continent. Apelurile pentru pace adresate în mai multe rînduri de România marilor puteri, conducătorilor acestora, organizațiilor parlamentare din țările respective și din întreaga lume atrag atenția în modul cel mai serios asupra pericolului pe care îl reprezintă amplasarea de noi arme nucleare pentru continentul nostru și pentru omenire în general și se pronunță pentru înlăturarea acestui pericol, prin tratative eficiente, de fond.

Recentul Apel al Consiliului Național al Oamenilor Muncii și al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, adoptat la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, exprimă o nouă chemare la rațiune, necesitatea ca negocierile de la Geneva să ducă la rezultate practice, prin voința comună a principalelor puteri militare. În același timp, România dă o înaltă apreciere rolului ce revine popoarelor, tuturor forțelor iubitoare de pace de pretutindeni chemate să facă totul pentru oprirea cursei înarmărilor, și în primul rînd a celor nucleare, pentru oprirea militarizării Cosmosului, pentru ca toate statele continentului european, îndeosebi țările din N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia să fie mai active, să dea dovadă de răspundere față de destinele națiunilor lor.

Noile propuneri ale președintelui Nicolae Ceaușescu în problema dezarmării, pentru reluarea cursului destinderii, pentru făurirea unei lumi lipsită de spectrul nuclear, s-au bucurat de un larg răsunet pe arena internațională.

Din inițiativa tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, apreciat în lume ca „erou al păcii", în întreaga țară se desfășoară mitinguri, sînt adresate apeluri conținînd propuneri realiste și constructive în favoarea opririi cursei înarmărilor și trecerii la dezarmare

Un ecou deosebit au avut mitingurile și marșurile păcii organizate de poporul român, inițiativele românești, cum a fost și hotărîrea țării noastre de a reduce trei ani consecutiv, în mod unilateral, plafonul cheltuielilor militare la nivelul anului 1982. Ca țară europeană, România a desfășurat o intensă activitate pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și bunei vecinătăți, liberă de arme nucleare, de baze militare și de forțe armate străine, militînd totodată ca astfel de zone să fie realizate și în alte regiuni ale Europei și în lume.

Președintele Nicolae Ceaușescu a considerat întotdeauna, ca o idee de principiu, fundamentală, că orice litigii trebuie și pot să fie soluționate numai pe cale pașnică, prin tratative, oricît de anevoioase ar fi negocierile.

Abordarea într-un spirit nou a problemelor economice ale lumii contemporane

CU PREGNANȚĂ s-a desprins în ansamblul politicii externe inițiate de președintele Nicolae Ceaușescu abordarea într-un spirit nou, realist, a problemelor care privesc dezvoltarea economică a lumii contemporane. România și-a cîștigat un deosebit prestigiu în lume pentru contribuțiile aduse la elaborarea unui nou concept asupra relațiilor economice dintre state, la cristalizarea direcțiilor de acțiune, pentru traducerea în viață a dezideratului major pe care îl reprezintă instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat teza, de o deosebită importanță teoretică și practică, potrivit căreia decalajele dintre țările bogate și cele sărace devin o contradicție fundamentală a epocii noastre cu efecte pe plan economic, social și politic deopotrivă. Rezultat nemijlocit al politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, aceste decalaje mari și în continuă adîncire constituie o frînă în calea dezvoltării mondiale, o sursă de ascuțire a contradicțiilor internaționale, de natură să pericliteze grav destinderea și securitatea. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu — expusă la O.N.U. prin tezele care s-au bucurat de o largă audiență internațională — noua ordine presupune transformări fundamentale în însuși sistemul de relații dintre state, pe baza respectării principiilor de bază ale dreptului internațional, abolirea practicilor imperialiste care adîncesc decalajele economice, crearea condițiilor pentru progresul economic al tuturor statelor, în primul rînd al celor în curs de dezvoltare. În condițiile interdependențelor în creștere din lumea contemporană, lichidarea subdezvoltării este concepută de președintele Nicolae Ceaușescu prin soluții globale.

Punînd la baza concepției și acțiunii sale convingerea că stă în puterea popoarelor să imprime un curs pozitiv evoluției vieții internaționale, România socialistă, tovarășul Nicolae Ceaușescu pledează pentru unirea tuturor eforturilor umanității, atît pentru realizarea dezideratului suprem, pacea omenirii, cît și pentru stabilirea unor relații echitabile între state, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini mondiale. În acest sens, în concepția țării noastre, larg recunoscută de comunitatea internațională, tineretul trebuie și poate să se afirme ca o importantă forță economică, socială și politică pentru apărarea cuceririlor societății și pentru promovarea, pe mai departe, a idealurilor de progres. Proclamarea de către O.N.U. a Anului Internațional al Tineretului în 1985, sub deviza „Participare Dezvoltare, Pace", are la bază o inițiativă românească îmbogățită pe parcurs cu noi idei și propuneri de acțiuni. Ca semn al înaltei recunoașteri pe care comunitatea internațională o acordă contribuției României la cauza păcii și colaborării internaționale, la promovarea intereselor vitale ale umanității, ale tineretului, țării noastre i-a fost acordată președinția Comitetului Consultativ al O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului.

Nobilele principii care stau la baza gîndirii președintelui Nicolae Ceaușescu în probleme de politică internațională, abordările constructive, ideile și soluțiile avansate în domenii de strîngentă actualitate i-au adus conducătorului României un prestigiu binemeritat, pe toate meridianele globului. Expresie a largului ecou de care se bucură în lume gîndirea și cutezanța sa revoluționară, inestimabila sa contribuție la dezvoltarea materialismului dialectic și istoric, la elucidarea unor probleme complexe teoretice — o constituie faptul că în numeroase țări au apărut de-a lungul anilor peste 140 de volume, în 21 de limbi, consacrate gîndirii și activității președintelui Nicolae Ceaușescu. În semn de apreciere pentru activitatea sa internațională, pentru gîndirea sa social-politică, președintelui Nicolae Ceaușescu i-au fost conferite peste 100 de medalii, ordine, titluri de Doctor honoris causa, alte distincții, de către șefi de state, precum și de către binecunoscute și prestigioase instituții științifice de învățămînt, culturale, organizații internaționale.

În anul celei de-a XX-a aniversări a Congresului al IX-lea al P.C.R., poporul român are satisfacția unui bilanț rodnic al drumului parcurs sub conducerea partidului, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este un prilej pentru toți cetățenii României socialiste, fără deosebire de naționalitate, de a-și exprima sentimentele de aleasă stimă și profundă recunoștință față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, convingerea că sub conducerea sa țara noastră va obține noi și însemnate izbînzi pe calea dezvoltării libere și independente, a promovării cauzei progresului și păcii în lume.

Em. STANCU

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 29 din 19 iulie 1985

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — eminent strateg al făuririi prezentului și viitorului luminos al țării **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

— **EPOCA CEAUȘESCU** — anii celor mai strălucite realizări din istoria patriei **(Ilie Văduva)** 4

— Contribuția de inestimabilă valoare a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la îmbogățirea tezaurului gîndirii revoluționare **(Păun Bratu)** 7

— Economia României — ritmuri de dezvoltare printre cele mai înalte pe plan mondial 10

— Concepția revoluționară a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** cu privire la rolul Partidului Comunist Român de centru vital al națiunii **(Ion Rebedeu)** 12

— Viziune originală, profund științifică privind modernizarea structurii economiei naționale **(Constantin Grigorescu)** 14

— Dezvoltarea ramurilor purtătoare ale progresului tehnico-științific — factor de accentuare a laturilor intensive ale economiei **(Corneliu Russu)** 16

— Înfăptuirea noii revoluții în agricultură — element hotărîtor al progresului social-economic multilateral al României **(Alexandru Ignat)** 19

— Realizări de amploare în dezvoltarea economico-socială a întregului teritoriu al patriei **(Gheorghe Postelnicu)** 21

— Strălucite împliniri în ridicarea bunăstării, a nivelului civilizației socialiste **(Virgil Adăscăliței)** 25

— Mărturii ale înaltului prestigiu internațional al președintelui **NICOLAE CEAUȘESCU** 28

— Președintele României — personalitate proeminentă a lumii contemporane **(Em. Stancu)** 30

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — a prominent strategist of the creation of our country's bright present and future **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

— The **„CEAUȘESCU EPOCH"** — the years of the most brilliant achievements of our homeland's history **(Ilie Văduva)** 4

— Comrade Nicolae Ceaușescu's invaluable contribution to the enrichement of the treasury of revolutionary thought **(Păun Bratu)** 7

— The Romanian economy — development rhythms among the highest in the world 10

— Comrade Nicolae Ceaușescu's revolutionary concept on the role of the Romanian Communist Party as a vital centre of our nation **(Ion Rebedeu)** 12

— A profoundly scientific original view on the modernization of the structure of the national economy **(Constantin Grigorescu)** 14

— Developing high technological branches — a factor of increasing the intensive sides of our economy **(Corneliu Russu)** 16

— The new agricultural revolution — a decisive element for Romania's multilateral social and economic progress **(Alexandru Ignat)** 19

— Great achievements in the economic and social development of the whole country **(Gheorghe Postelnicu)** 21

— Brilliant fulfillments in increasing wealth and the standard of the socialist civilization **(Virgil Adăscăliței)** 25

— Proofs of the high international prestige of president **NICOLAE CEAUȘESCU** 28

— Romania's President — a prominent personality of the contemporary world **(Em. Stancu)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — превосходный стратег построения настоящего и светлого будущего страны **(Барбу Г. Петреску)** 1

— **ЭПОХА ЧАУШЕСКУ** — годы самых блестящих достижений в истории родины **(Илие Вэдува)** 4

— Вклад неизмеримой ценности товарища **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** в обогащение сокровищницы революционной мысли **(Пэун Брату)** 7

— Экономика Румынии — один из самых высоких темпов развития в мировом плане 10

— Революционная концепция товарища **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** о роли Румынской Коммунистической Партии как жизненного центра нации **(Ион Ребедеу)** 12

— Оригинальный, глубоко научный взгляд на модернизацию структуры народного хозяйства **(Константин Григореску)** 14

— Развитие отраслей — носителей научно-технического прогресса — фактор усиления интенсивных сторон экономики **(Корнелиу Руссу)** 16

— Осуществление новой революции в сельском хозяйстве — решающий фактор многостороннего социально-экономического прогресса Румынии **(Александру Игнат)** 19

— Обширные достижения в социально-экономическом развитии всей территории родины **(Георге Постелнику)** 21

— Блестящие успехи в повышении благосостояния, уровня социалистической цивилизации **(Вирджил Адэскэлицей)** 25

— Свидетельства высокого международного престижа президента Николае Чаушеску 28

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — выдающаяся личность современного мира **(Эм. Станку)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

Contribuţii de inestimabilă valoare la îmbogăţirea teoriei şi practicii revoluţionare

DIN GÎNDIREA FILOZOFICA A PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI

Nicolae Ceauşescu

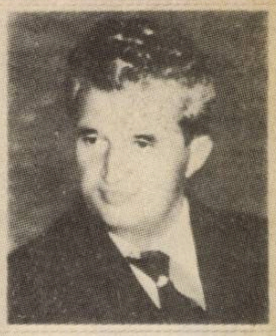

Rolul conştiinţei înaintate în construirea societăţii socialiste

EDITURA POLITICĂ

Din gîndirea economică a preşedintelui României

NICOLAE CEAUŞESCU

Revoluţia tehnico-ştiinţifică şi progresul tehnic

EDITURA POLITICĂ

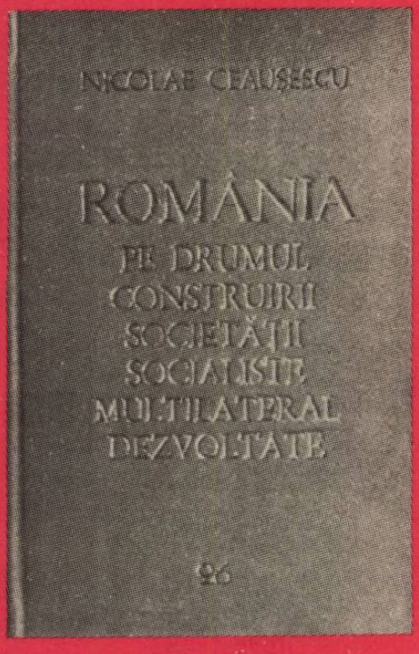

Forţele motrice ale progresului social în epoca contemporană

Dialectica edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate

DIN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ A PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI

NICOLAE CEAUŞESCU

Politica internaţională a României de pace prietenie şi colaborare cu toate popoarele

EDITURA POLITICA

Conducerea unitară a economiei

Comerţul exterior şi cooperarea economică internaţională

Economia naţională a României

Venitul naţional şi creşterea nivelului de trai

Lichidarea subdezvoltării a decalajelor dintre state făurirea noii ordini economice internaţionale- probleme cardinale ale zilelor noastre

Populaţia şi forţa de muncă

Afirmarea şi întărirea independenţei economice a României

Drepturile omului în lumea contemporană

Ideile şi concepţia preşedintelui României — puternic ecou în conştiinţa umanităţii

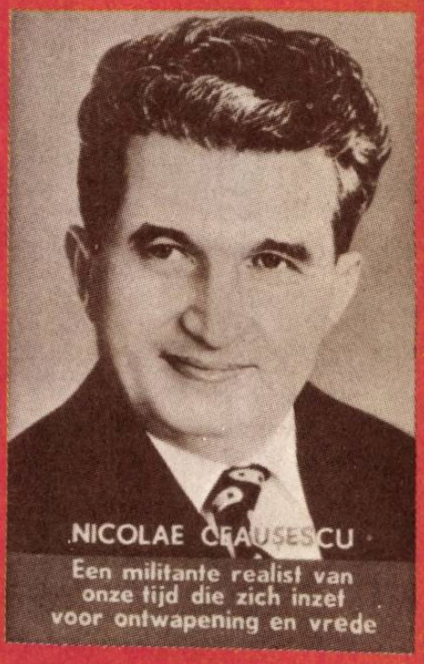

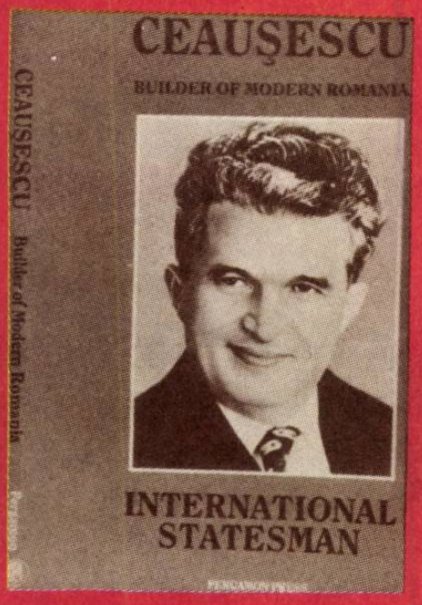

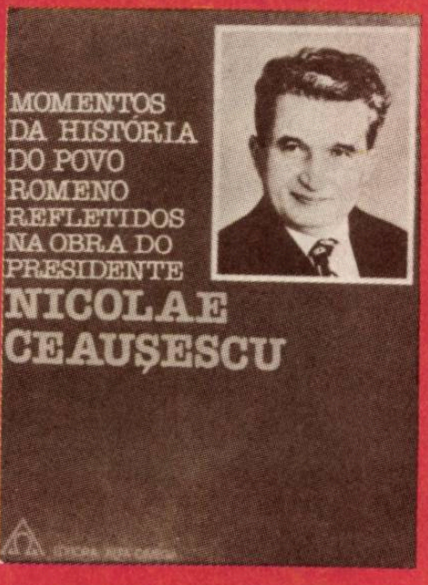

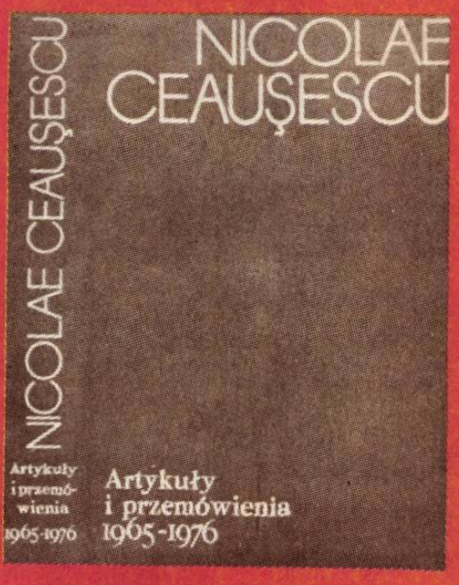

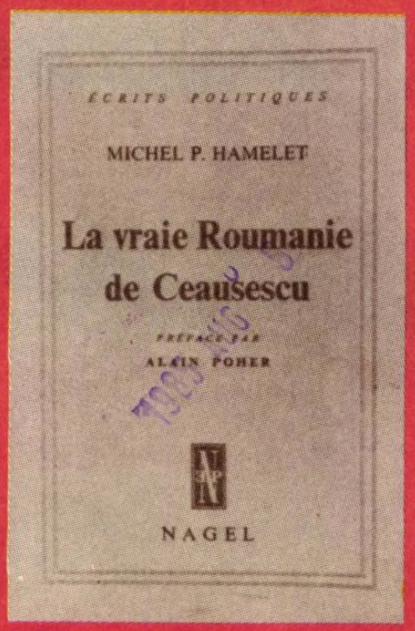

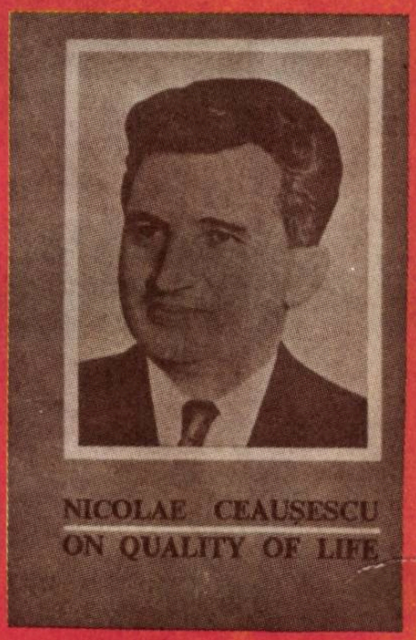

D 646 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Poporul român a sărbătorit cu entuziasm împlinirea a două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R., exprimîndu-şi dragostea şi recunoştinţa faţă de tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, hotărîrea fermă de a traduce în viaţă programul de înflorire multilaterală a patriei

Numărul 30 ● Vineri 26 iulie 1985

EPOCA CEAUŞESCU –
EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

CREŞTEREA BAZEI PROPRII DE MATERII PRIME ŞI ENERGETICE

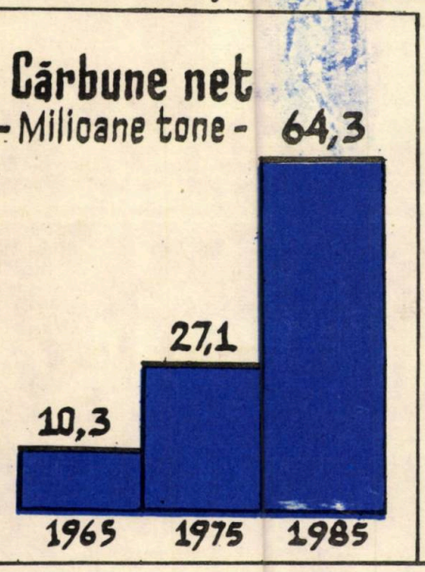

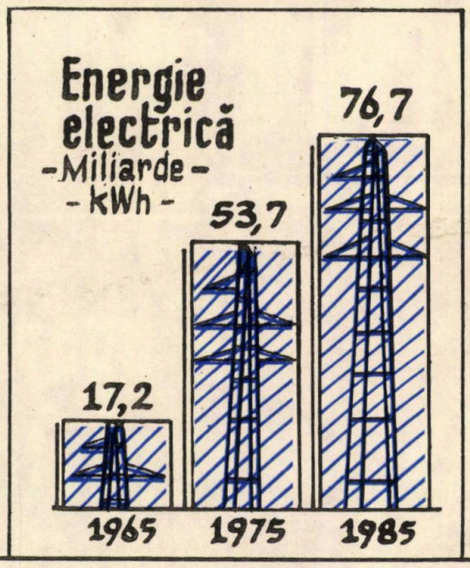

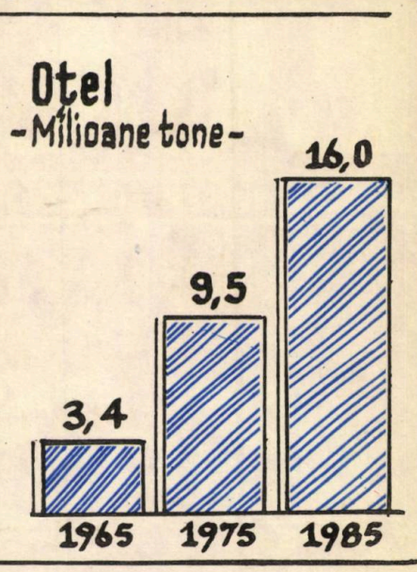

DEZVOLTAREA PRINCIPALELOR RAMURI INDUSTRIALE

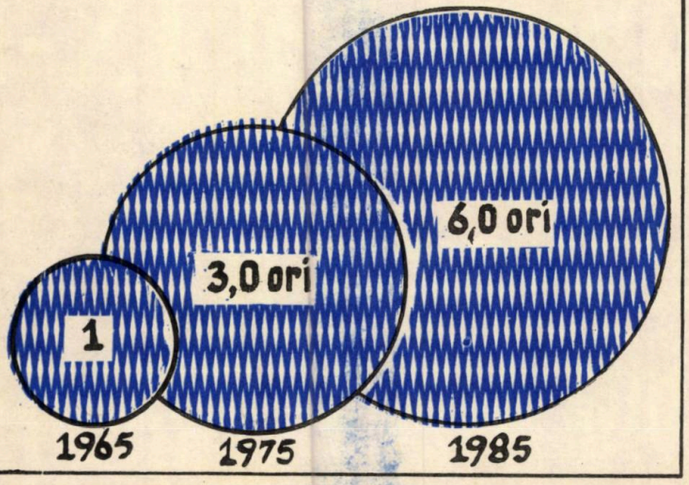

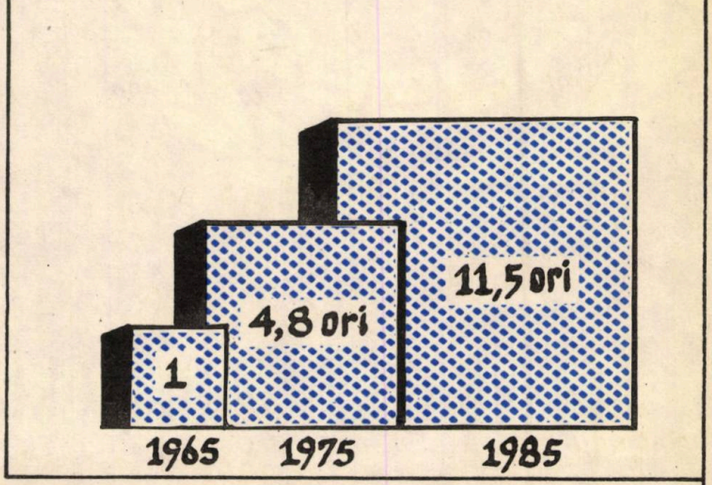

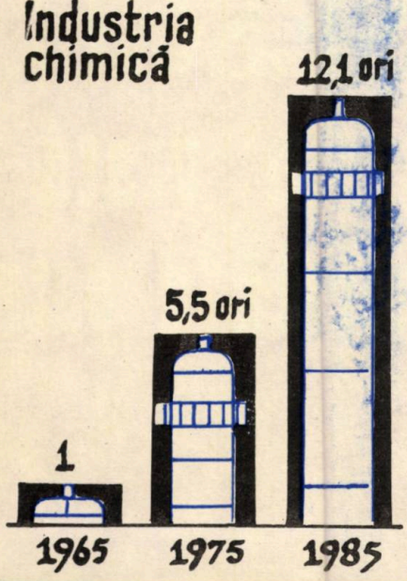

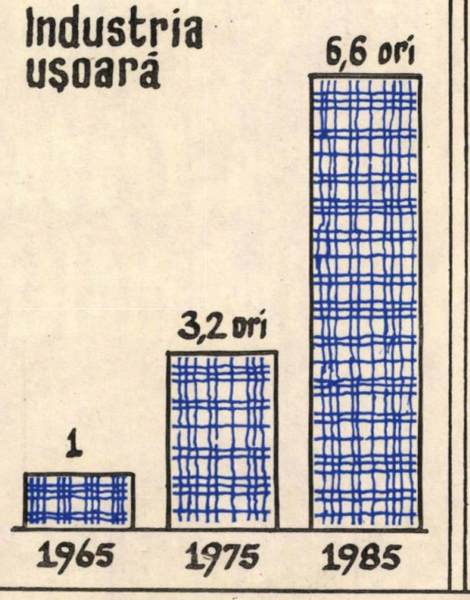

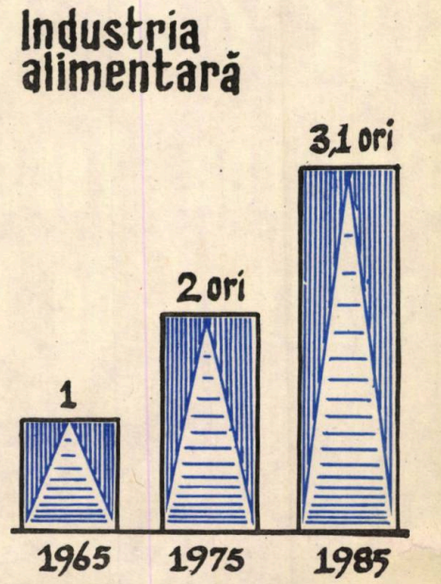

D 6146

CURIER ECONOMIC – LEGISLATIV

Raporturi de muncă

Unele probleme privind contribuția pentru pensie suplimentară

Începînd cu data de 1 ianuarie 1967, potrivit art. 70 din Legea nr. 27/1966, privind pensiile în cadrul asigurărilor sociale de stat, a fost instituită pensia suplimentară din contribuția personalului încadrat în muncă, care se acordă odată cu pensia de asigurări sociale, la încetarea activității.

Înființată prin efectul legii, și preluată de Legea nr. 3/1977, pensia suplimentară se bazează pe principiul mutualității, potrivit căruia în conformitate cu prevederile art. 64 din Legea nr. 3/1977 toate persoanele încadrate cu contract de muncă, inclusiv pensionarii contribuie la constituirea fondului din care se acordă această pensie suplimentară.

La art. 64 din Legea nr. 3/1977 se prevede că persoanele încadrate în muncă contribuie cu 2% din retribuția tarifară lunară iar cele care doresc pot contribui încă cu 2%. Astfel cei care contribuie cu 4% din retribuția tarifară lunară, beneficiază de o pensie suplimentară majorată.

Odată cu stabilirea unei pensii de asigurări sociale pentru munca depusă și limită de vîrstă, pensii de invaliditate sau de urmaș, se stabilește și pensia suplimentară în procentele prevăzute la art. 65 din Legea nr. 3/1977 în raport de perioada contribuită, care se aplică la media retribuțiilor care se au în vedere la stabilirea pensiei de asigurări sociale.

Potrivit art. 67 din Legea nr. 3/1977 persoanele care au contribuit la fondul pentru pensia suplimentară mai puțin de 5 ani, pînă la data pensionării, nu pot beneficia de această pensie și li se restituie contribuția reținută, cu dobînda legală.

În alte situații această contribuție nu se poate restitui.

În aplicarea dispozițiilor legale menționate mai sus, încă se mai ridică unele problemele, pe care vrem să le elucidăm.

1) Din textul art. 70 al Legii 27/1966 a(brogată) și art. 64 din Legea 3/1977 rezultă că pe baza principiului mutualității toate persoanele încadrate cu contract de muncă, pe durată nedeterminată sau determinată (temporarii, sezonierii etc.) inclusiv pensionarii, contribuie la fondul pentru pensia suplimentară, chiar dacă pensionarilor li s-au stabilit această pensie și nu se mai recalculează în raport cu perioada contribuită după stabilirea pensiei suplimentare.

2) În conformitate cu art. 65 și 66 din Legea 45/1977, persoanele care au contribuit cu 4% din retribuția tarifară, beneficiază de o pensie suplimentară în procente mai mari decît cele care au contribuit cu 2% ex.: cei care au contribuit peste 25 de ani cu 4% au dreptul la un procent de 18%, iar cei care au contribuit cu 2% procentul este de 12% etc. Dacă o persoană a contribuit la pensia suplimentară o perioadă cu 2%, iar alta perioadă cu 4%, pensia se calculează în procentele corespunzătoare contribuției de 4%, în acest caz fiecare 2 ani de contribuție cu 2% se iau în calcul ca un an de contribuție cu 4%.

Această contribuție se reține și la sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate precum și la alte sume care potrivit dispozițiilor legale fac parte din retribuție și se au în vedere la stabilirea pensiei de asigurări sociale de stat ex. indemnizația de conducerea formației de lucru (art. 70 din Legea 57/1974); retribuția mai mare cu pînă la 25%, care se acordă persoanelor care prestează activitate peste programul normal de lucru (art. 74 (4) din Legea 57/1974) etc., sume care se înregistrează în carnetul de muncă.

În cazul persoanelor care se găsesc în concediu de odihnă, concediu medical, ori concentrate și puse 50% din retribuție, precum și în cazul femeilor care lucrează jumătate de normă și li se consideră vechime în muncă o normă întreagă pe motiv că au copii în vîrstă de pînă la 6 ani (art. 158 din Codul muncii), potrivit art. 64 din Legea 3/1977, contribuția de 2% se reține la retribuția pentru normă întreagă. Persoanele care lucrează jumătate de normă și li se consideră vechime în muncă perioada respectivă, inclusiv pensionările de invaliditate gr. III contribuția se calculează la retribuția pentru jumătate de normă.

Pentru perioada care nu se consideră vechime în muncă și se înregistrează în carnetul de muncă ex. absențele nemotivate și concediile fără plată (art. 9 alin. 2 din Decret. 339/1983), nu se reține contribuție pentru pensia suplimentară.

3) Beneficiază de această pensie suplimentară persoanele care au contribuit mai mult de 5 ani pînă la data pensionării. La art. 67 din Legea 3/1977 se prevede că personalul care la stabilirea pensiei de asigurări sociale se constată că au contribuit mai puțin de 5 ani, cu aprobarea Ministerului Muncii, li se poate retribui contribuția reținută împreună cu dobînda legală.

Din precizările acestui articol rezultă că în alte situații nu se poate restitui această contribuție.

Avînd în vedere prevederile art. 70 din Legea nr. 3/1977, pensia suplimentară urmează același regim cu stabilirea și plata pensiei de asigurări sociale. În consecință, în cazul cînd s-a contribuit după pensionare și nu se beneficiază de recalcularea pensiei suplimentare, aceasta nu se restituie.

Supliment la nr. 30 1985 Revista ECONOMICA

În conformitate cu prevederile art. 52 alin. 4 din Legea 3/1977, litigiile cu privire la stabilirea și plata pensiilor se soluționează prin apel de către comisia centrală de pensii, constituită în baza art. 55 alin. 1 din Legea menționată mai sus, inclusiv litigiile referitoare la contribuția sau pensia suplimentară.

În acest sens s-a pronunțat și Tribunalul Suprem — secția Civilă — prin Decizia nr. 110 din 19.I.1980.

I. DUMITRESCU

comerț exterior

Procurarea de echipament industrial prin licitații de import

1. Procurarea anumitor categorii de mașini, de utilaje industriale sau de instalații complexe de mare valoare pecuniară, destinate pentru echiparea, modernizarea sau construirea de uzine noi este supusă unui regim special, care îmbină o procedură de licitație, reglementată de Decretul nr. 152 din 21 iunie 1974, cu un contract subsecvent de vînzare internațională, încheiat cu adjudecatarul.

Aceste cumpărări, care implică eforturi financiare importante — eventual împrumuturi bănești la bănci internaționale — sînt în prealabil înscrise într-un program anual de importuri pe cale de licitație, aprobat de Consiliul de Miniștri, la propunerea ministerelor interesate sau a altor organe centrale ori locale ale administrației de stat.

Procedura, care diferă vădit de o licitație judiciară, reglementată de art. 643—646 din Codul de proc. civ., are o natură administrativă și parcurge fazele următoare : elaborarea caietelor de sarcini, publicitatea prealabilă, depunerea ofertelor de vînzare de către participanți, adjudecarea și exercițiul eventual al căilor de atac (infra, nr. 2—6).

2. **Conținutul și controlul caietelor de sarcini.** Obligația de a întocmi aceste documente într-o limbă de circulație internațională incumbă ministerului sau organului administrativ care a inițiat licitația.

Caietele de sarcini precizează mai întîi atestările pe care trebuie să le prezinte fiecare participant la licitație referitor la calitatea sa de vînzător prezumtiv. Lista cuprinde de asemenea un memoriu de activitate, datele privitoare la situația financiară a întreprinderii în cauză, referințe convingătoare de bună reputație comercială și de solvabilitate.

În plus caietele de sarcini trebuie să determine exact și în detaliu obiectul licitației. În această privință ele menționează îndeosebi specificațiile tehnice, parametrii de funcționare, standardele mașinilor, utilajelor sau instalațiilor complexe ce urmează să fie cumpărate prin licitație. Anexele precizează de asemenea, după caz, amplasamentul uzinei ce se va construi, condițiile în care se va executa lucrarea și montajul, verificările tehnice ce vor fi efectuate în vederea recepției finale.

Din punct de vedere procedural, caietele de sarcini indică data pînă la care se înregistrează cererile de participare la licitație, termenul de validitate a ofertelor, moneda de calcul pentru stabilirea prețului de vînzare propus și care va fi totodată moneda viitorului contract de cumpărare, garanțiile necesare de executare, etapele succesive ale procedurii, inclusiv anunțarea rezultatelor după adjudecarea definitivă.

Caietele de sarcini menționează de asemenea clauzele principale ale contractului ce se va încheia de beneficiarul licitației cu adjudecatarul. Ele se referă îndeosebi la termenele de livrare convenabile, la modalitățile de plată (eventual prin compensare cu produse românești), la garanțiile de calitate, ca și la posibilitățile de cooperare cu furnizorii români. În esență, aceste stipulații prefigurează o vînzare sau, după caz, un contract de construcții, avînd din acest punct de vedere un conținut uzual.

Înainte de a fi difuzate, caietele de sarcini sînt supuse unui control care incumbă MCECEI, în temeiul art. 6 din Decretul citat.

3. **Măsuri de publicitate.** Licitația poate avea caracter public sau închis. Facultatea de a decide în această privință, în funcție de circumstanțe, aparține MCECEI.

Orice licitație cu caracter public trebuie să fie anunțată cu cel puțin 2 pînă la 4 luni înainte de data fixată pentru desfășurarea ei. În acest scop pot fi folosite ziarele și revistele comerciale avînd o circulație internațională, precum și orice mijloc uzual de publicitate. În plus, misiunile diplomatice ale R. S. România informează direct pe furnizorii potențiali din țara de sediu (primitoare). Dacă proiectul de construcție ale unui obiectiv industrial este finanțat de BIRD, Ministerul Afacerilor Externe trimite de asemenea anunțuri reprezentanților oficiali acreditați la București ai statelor membre în BIRD, precum și reprezentantului Elveției în România.

În cazul unei licitații închise — așadar lipsite de publicitate — MCECEI adresează invitații scrise furnizorilor potențiali, pe care îi selectează în acest scop.

Anunțurile cuprind informații utile pentru participanți. În principal ele menționează data pentru depunerea ofertei, ca și locul, ziua și ora licitației, inclusiv obiectul acesteia, descris cît mai amănunțit. Este de asemenea indicată adresa întreprinderii de la care cei interesați pot să-și procure caietele de sarcini.

Furnizorii străini au facultatea să recurgă, încă din această fază inițială, la asistența de specialitate pe care le-o prestează Institutul Român de Consulting (ROMCONSULT), cu sediul în București.

4. **Oferta și participarea la licitație.** Ofertele trebuie să respecte anumite condiții de formă, prescrise de caietele de sarcini. În caz contrar, cele necorespunzătoare sînt respinse de plano.

Dacă participantul la licitație înțelege să propună condiții tehnice și economice mai avantajoase decît cele care figurează în caietele de sarcini, trebuie să transmită două oferte distincte, una conformă cu prevederile acestor caiete, iar alta separată, cu explicațiile de rigoare relativ la diferențele pe care le conține.

Ofertele, trimise în plic închis, cu sigiliul participantului în cauză, trebuie să ajungă la MCECEI pînă la data care a fost stabilită prin anunțurile publice sau pe cale de adresă. Cele primite tardiv sînt restituite fără nici o examinare.

Păstrarea ofertelor este asigurată într-o urnă închisă și

sigilată, sub supravegherea MCECEI, pînă la data licitației.

Participanții sînt obligați să prezinte în plus o garanție, reprezentînd o anumită sumă fixată de MCECEI între 1% și 5% din totalul valorii obiectului supus licitației (art. 16 din Decret). În scopul arătat, Decretul citat admite în special un vărsămînt în devize, un cec confirmat de către o bancă străină agreată de BRCE, o scrisoare de garanție sau o cauțiune solidară din partea unei bănci care reunește aceste calități.

Garanția îndeplinește funcția de a obliga pe participant să mențină oferta pînă la expirarea termenului stabilit prin caietele de sarcini și care nu poate să depășească 180 de zile, calculate de la data cînd se procedează la deschiderea ofertelor de către comisia instituită în acest scop (**infra**, nr. 5). Dacă oferta este retrasă prematur de către participantul care a formulat-o, sancțiunea constă în pierderea garanției. Dar după expirarea termenului de menținere a ofertei, garanția va fi restituită persoanei care a constituit-o, cu excepția adjudecatarului. Acesta are obligația să mențină oferta sa pînă la perfectarea contractului de vînzare sau de construcție cu întreprinderea română beneficiară a licitației.

5. **Adjudecarea.** Această fază procedurală este supravegheată de către comisia de adjudecare, care are compunerea stabilită de lege (art. 19 din Decretul nr. 152/1974).

Prima atribuție a comisiei este de a deschide în public urna care conține ofertele, citind numele participanților și suma specificată de fiecare ofertă. Comisia verifică apoi atestările de capacitate tehnică și economică a participanților, precum și valoarea garanțiilor pe care le-au constituit.

După aceste operațiuni preliminare, comisia procedează la o analiză comparativă a ofertelor care îndeplinesc condițiile de fond stabilite prin caietele de sarcini. Comparația ia în considerare îndeosebi calitățile economice și funcționale ale utilajelor și ale mașinilor.

În intervalul care separă faza preliminară menționată de adjudecarea propriu-zisă, comisia poate să încuviințeze negocieri directe între beneficiarul licitației și participanții cei mai competitivi, spre a se preciza cea mai bună soluție tehnologică, lista utilajelor, eventual adaptarea proiectului la condițiile specifice din țară.

Hotărîrea privitoare la licitație se adoptă cu o majoritate de 2/3 din voturile comisiei. Ea trebuie să fie inserată într-un proces-verbal semnat de toți membrii comisiei. Documentul menționat specifică de asemenea opiniile separate și motivele de divergență.

Ulterior comisia comunică în scris hotărîrea pe care a adoptat-o, atît participanților, cît și adjudecatarului și beneficiarului licitației. Aceștia din urmă vor fi avertizați totodată asupra datei fixate în vederea încheierii contractului de vînzare internațională sau de construcții.

6. **Căi de atac.** Decizia de adjudecare poate fi anulată din oficiu de către MCECEI, dacă se constată că procedura a fost viciată. În plus, acest minister are facultatea de a autoriza, în temeiul art. 26 din Decretul nr. 152/1974, organizarea unei noi licitații pentru același obiect.

Participanții au la rîndul lor dreptul de a ataca hotărîrea de adjudecare pe cale de contestație. Aceasta trebuie să fie înregistrată la MCECEI în termen de 10 zile de la data cînd a avut loc comunicarea hotărîrii inițiale a comisiei de adjudecare.

Decretul nr. 152/1974 nu specifică motivele ce pot fi invocate pe calea contestației. În orice caz sînt excluse plîngerile care s-ar referi la acele criterii care sînt lăsate de dispozițiile legale la aprecierea comisiei de adjudecare.

Contestația este supusă spre rezolvare unei comisii avînd componența stabilită de art. 27 din Decret și care este prezidată de către un arbitru desemnat de președintele C.A.B.

Procedura de soluționare a contestației are caracter contencios. Trebuie deci să fie citat atît participantul la licitație care a exercitat calea de atac, cît și beneficiarul adjudecării.

Decizia prin care se rezolvă contestația are caracter definitiv. Nici o cale de atac nu este admisă de art. 29 din Decret, fie înaintea organelor de jurisdicție internă, fie internaționale.

Respingerea contestației confirmă contractul de vînzare internațională sau de construcție, încheiat în temeiul hotărîrii de adjudecare atacată și care va produce în continuare toate efectele inerente acestor categorii de convenții. Dimpotrivă, anularea hotărîrii de adjudecare poate să deschidă calea unei noi proceduri de licitație, cu respectarea condițiilor instituite prin Decretul nr. 152/1974.

dr. **O. CĂPĂȚÎNĂ**

Breviar — comerț internațional

TITLURI DE CREDIT 1. Atît în finanțarea comerțului cît și în tehnica plăților internaționale un rol important revine **titlurilor de credit** — denumite și efecte de comerț sau hîrtii de valoare —, sub multiplele lor forme. Aceste instrumente comerciale, instituționalizate de către toate sistemele de drept național și cu privire la care s-au încheiat mai multe convenții multilaterale, au apărut cu multe secole în urmă din necesitatea de a se imprima operațiunilor comerciale celeritate și siguranță. Astfel, modalitatea de recunoaștere a unei obligații de plată sub forma unui înscris simplu, cum ar fi o chitanță, nu satisface exigențele comerțului modern, în care celeritatea operațiunilor constituie o premisă primordială. Un astfel de document prezintă principalul neajuns că el constituie un titlu de creanță opozabil exclusiv debitorului, iar transmiterea lui de către creditor către o altă persoană urmează regulile greoaie ale cesiunii, reglementate de codurile civile ale statelor; comerțul impune, pentru o bună mobilizare a creditelor, ca asemenea transmiteri să se facă operativ, cu minimum de formalități. De asemenea, în cazurile în care un astfel de înscris — sub forma unei simple dovezi — consemnează obligația asumată de semnatar de a restitui un anumit bun (depozitat sau primit pentru transport), actul în cauză nu poate fi opus acestuia decît de persoana indicată de predător, împrejurare care ar îngreuna considerabil transmiterea bunului respectiv pe timpul depozitării sau al transportului. Dacă la cele de mai sus adăugăm necesitatea ca înscrisurile care dovedesc participarea la formarea unor capitaluri ale societății comerciale sau a creditelor acordate acestora să circule de la un posesor la

altul fără nici un impediment, avem tabloul complet al neajunsurilor pe care le prezintă actele întocmite sub forma simplă de tipul chitanțelor. Pentru surmontarea neajunsurilor pe care le prezintă actele întocmite în forma simplă prezentată mai sus, practica comercială, instituționalizată pe calea dreptului, a creat o serie de tipuri de înscrisuri denumite generic titluri de credit. 2. Elemente definitorii. Titlurile de credit se caracterizează prin aceea că : se materializează în toate cazurile sub forma unor documente care trebuie să conțină unele elemente impuse de legislația în materie și care atestă creanța, respectiv obligația asumată de debitorul semnatar sau acceptant ; deci, documentul este necesar pentru probarea și exercitarea dreptului încorporat în el ; dreptul pe care îl constată documentul este autonom de raportul juridic ce i-a dat naștere ; cu alte cuvinte, el se execută fără a putea fi invocate unele clauze din raportul juridic pe care l-a generat, fiind astfel desprins, bunăoară, de prevederile contractului de vînzare în baza căruia a fost emis ; dreptul născut din titlul de credit este literal, în sensul că creditorul nu poate pretinde alte drepturi decît cele strict înscrise în conținutul documentului ; orice probe pentru extinderea sau restrîngerea dreptului prevăzut în el sînt excluse ; titlurile de credit pot fi transmise — atunci cînd sînt emise la ordin sau la purtător — pe cale proprie acestora, denumită gir sau andosare, al căror mecanism constă în simpla înscriere pe document a următoarei formule : „Plătiți la ordinul...", după care urmează numele noului posesor legal al titlului. Prin simplul gir, titlul, cu toate drepturile încorporate în el, se transmite noului posesor indicat prin formula de mai sus. Din trăsăturile caracteristice expuse desprindem o definiție a acestora ; titlurile de credit sînt documente care permit titularului să-și realizeze, la scadență, drepturile literale și autonome menționate în cuprinsul lor, care poartă diferite denumiri și care pot circula pe calea girului înainte de scadența lor. 3. Clasificare. Privite sub aspectul cum este indicat posesorul titlurilor de credit, acestea pot fi : nominative, situație în care au indicat în cuprinsul lor numele titularului de drept ; în asemenea situații ele sînt lipsite de facultatea de a circula prin gir, forma de transmitere fiind aceea a cesiunii de creanță ; titlurile de credit nominative sînt lipsite astfel de trăsătura lor esențială ; posibilitatea de a fi transmise pe calea girului ; la ordin, sînt acele titluri care, alături de numele creditorului, respectiv al posesorului lor, poartă clauza „la ordin", potrivit căreia acesta poate dispune de titlu, dînd ordin ca plata să se facă unei alte persoane ; asemenea titluri circulă prin gir (andosare), prin înscrierea pe document a formulei arătate mai sus ; la purtător sînt titlurile de credit care nu cuprind nici o mențiune cu privire la posesorul lor, legitimarea creditorului rezumîndu-se la posesia titlului. Această clasificare prezintă un interes practic deosebit. Astfel, de exemplu, conosamentul privind un lot de marfă livrat, pentru care nu s-a deschis acreditiv, va trebui să fie întocmit la ordinul expeditorului, care va fi andosat, prin intermediul băncilor, pe numele cumpărătorului, după efectuarea plății. Exemplele pot fi multiple. Privite din punctul de vedere al obligației pe care o înglobează titlurile de credit, acestea pot fi : titluri care conțin obligația de plată a unei sume de bani : camoia, biletul la ordin, cecul etc. ; titluri de credit reprezentative : conosamentul și recipisa-varant, care conțin obligația de restituire a mărfurilor înscrise în ele, pe care le reprezintă și care pot fi vîndute prin simpla andosare a titlului ; titluri de participație : acțiunea care atribuie posesorilor calitatea de acționari ai societăților comerciale anonime.

TRANSFER DE TEHNOLOGII — formă de cooperare economică internațională, într-o accepțiune largă cuprinde transferul de mijloace tehnice, procedee și cunoștințe de specialitate etc., necesare pentru fabricarea unui anumit produs. Reținînd elementele componente de mai sus, contractele de transfer de tehnologie pot avea ca obiect o gamă largă de bunuri corporale și incorporale, precum și prestări de servicii : livrări de linii de fabricație, construirea de uzine complete, acordarea de licențe de brevete de invenție, transfer de know-how, asistență tehnică etc. Așadar, transferul de tehnologie se poate realiza atît prin încheierea de contracte separate pentru fiecare activitate — obiect — arătat, cît și prin realizarea de mari ansambluri industriale în cadrul aceluiași contract, care includ, de regulă, toate aceste activități. În preambulul ghidului pentru redactarea contractelor privind realizarea de ansambluri industriale, elaborat de Comisia Economică pentru Europa a O.N.U., cu referire la acest gen de contracte, se arată că ele „constituie un element important în cooperarea economică și tehnică, acoperind furnizarea și montarea instalațiilor industriale, precum și lucrările de construcții, și de inginerie civilă. Aceste contracte generează, de obicei, relații mai îndelungate și mai diversificate decît contractele uzuale referitoare la furnizarea de instalații și mașini". Noțiunii de realizări de ansambluri (obiective industriale și furnizări de materiale de echipament, mașini și utilaje, precum și montajul acestora), folosită de uzanțele internaționale, îi corespunde în dreptul nostru denumirea de exporturi complexe.

TRATAT INTERNAȚIONAL. Convenția cu privire la dreptul tratatelor, încheiată la Viena la 23 mai 1969, la art. 2, lit. a, arată că „prin expresia tratat se înțelege un acord internațional încheiat în scris între state și guvernat de dreptul internațional, fie că este consemnat într-un instrument unic, fie în două sau mai multe instrumente conexe, oricare ar fi denumirea sa particulară". Deci, tratatele internaționale pot avea denumiri diferite : tratate comerciale, acorduri comerciale, de plăți etc., declarații comune, memorandum, protocol, convenții comerciale etc. După numărul participanților, tratatele internaționale pot fi bilaterale sau multilaterale. De asemenea, tratatele internaționale pot fi clasificate după obiectul lor : politice, economice, culturale, de asistență juridică etc. Tratatele internaționale, constituind un important izvor de drept internațional, influențează atît conținutul cît și derularea contractelor comerciale externe.

PREȚURI INDEXATE — se stabilesc în unele contracte de lungă durată, cu executări succesive, urmărindu-se pe această cale să se evite consecințele negative ale fluctuațiilor de prețuri, salvîndu-se astfel echilibrul contractului avut în vedere de părți la încheierea lui. Prin clauza de indexare se leagă prețul stabilit prin contract de prețul unui etalon al unui produs reprezentativ cu cotația la bursă : tona de petrol, cărbune, tablă etc. la fiecare lot

livrat prețul din contract se recalculează automat, în funcție de prețul etalonului înscris în contract. Noul preț astfel stabilit se înscrie în factură, fără să fie necesară confirmarea lui de către cumpărător.

PREȚURI LIMITĂ ÎN PIAȚA COMUNĂ — sînt instrumente ale politicii comerciale netarifare prin care se urmărește limitarea importului la unele mărfuri. Se stabilesc trimestrial de organe specializate, la un nivel superior celor practicate de producătorii din țările comunitare, iar ca urmare ofertele externe, care trebuie să se încadreze în prețurile limită devin necompetitive în raport cu ofertele interne. Dacă ofertanții externi oferă mărfuri la prețuri mai mici decît prețurile limită, acestea sînt penalizate prin taxe de prelevare (suprapreliev). Prețurile limită mai poartă denumirea de prețuri prag sau de ecluză.

PREȚURI MONDIALE — constituie o categorie economică ce urmează anumite reguli proprii care se deosebesc de cele privind formarea prețurilor interne. 1. **Piața caracteristică** — locul de formare a prețurilor mondiale. Regula generală este că prețurile mondiale se formează pe piața caracteristică, unde are loc cel mai mare volum de tranzacții comerciale de vînzare-cumpărare și unde plățile se efectuează, în principiu, în valute convertibile. Aici se întîlnește cererea cu oferta, care pe lîngă influențarea producției prin pretențiile formulate de consumatori, determină într-o bună măsură nivelul prețurilor mondiale; noțiunea de piață caracteristică nu presupune existența pe plan mondial numai a unei singure, care conduce la formarea unui singur preț determinant, deoarece majoritatea mărfurilor din comerțul internațional se realizează în diferite curente comerciale, două sau mai multe piețe putînd fi caracteristice și susceptibile să determine prețul mondial. De pildă, piețele caracteristice ale țițeiului și produselor petrolifere sînt piața Orientului Apropiat și piața americană, iar ca urmare prețul mondial se determină atît de prima (Golful Persic) cît și pe cea de-a doua (Golful Mexic). De asemenea, pentru mărfurile fungibile, standardizate, bursele reprezintă puternice piețe caracteristice. 2. **Productivitatea muncii internaționale** este un factor determinant privind formarea prețurilor mondiale. În vînzarea comercială internațională mărfurile au, în afară de valoarea lor națională, și o valoare internațională determinată de nivelul productivității muncii pe plan mondial. Mărimile medii ale acesteia în principalele țări producătoare formează o scară pe baza căreia se stabilește productivitatea medie internațională. Ca atare, prețul mondial nu se formează în funcție de valoarea produsului într-o singură țară, ci are la bază o valoare medie internațională. Un exemplu va fi concludent. Să presupunem că trei întreprinderi din țări diferite fabrică același produs, cu performanțe similare. Întreprinderea A, potrivit nivelului ridicat al productivității sale, realizează produsul în cauză cu costuri totale de 4 500 dolari, întreprinderea B cu costuri de 5 000 dolari, iar întreprinderea C cu costuri de 6 000 dolari. Întîlnindu-se pe aceeași piață cele trei produse similare vor intra în concurență și pentru a fi competitivi primii doi producători acceptă prețul de 5 500 dolari, preț care este rezultatul productivității medii. În aceste condiții, întreprinderea exportatoare A, cu o productivitate peste cea medie realizează un beneficiu de 1 000 dolari, întreprinderea B, cu o productivitate apropiată celei internaționale, are un beneficiu de 500 dolari, iar întreprinderea C, datorită productivității sub media internațională, pierde 500 dolari, ceea ce face să fie scoasă din competitivitate. Așadar, progresul tehnic, care se reflectă în tehnologiile de fabricație, constituie un factor în formarea prețurilor mondiale. 3. **Alți factori care influențează formarea prețurilor mondiale.** Alături de productivitatea medie internațională a muncii, o serie de alți factori vin să influențeze formarea prețurilor mondiale; dezechilibrul dintre cerere și ofertă determinat de ciclu producției mondiale; este cunoscut că în timpul de criză și depresiune, supraproducția influențează accentuat prețurile, care încep să scadă; în faza de relansare, creșterea treptată a cererii este urmată de o sporire a prețurilor mondiale, chiar dacă datorită progresului tehnic valoarea intrinsecă a mărfurilor se reduce; acțiunea monopolurilor își pune amprenta asupra prețurilor mondiale; la o serie de produse, prețurile nu se mai formează în condiții de concurență bazată pe productivitatea muncii, acestea fiind influențate direct de politica comercială adoptată de producătorii grupați în monopoluri; evenimentele curente ne oferă atîtea exemple încît citarea lor apare ca inutilă (vezi prețurile produselor petrolifere); politicile comerciale edictate și practicate de statele lumii influențează de asemenea nivelul prețurilor mondiale.

PROCURIST COMERCIAL — persoană împuternicită de către o firmă să negocieze, să angajeze sau să administreze o parte sau totalitatea patrimoniului de care dispune. În relațiile comerciale internaționale, procuriștii, care de regulă sînt angajați ai firmei, încheie contracte comerciale în numele și în contul firmei pe care o reprezintă, fiind astfel mandatarii acesteia. Împuternicirea se dă prin procură, înscris în care este necesar să se facă precizarea exactă a sferei de cuprindere a mandatului dat procuristului. La semnarea documentelor — comenzi, contracte etc. — este necesar să se facă mențiune cu privire la calitatea și la elementele procurei.

ZONE ȘI PORTURI LIBERE — în: Argentina — Tierra del Fuego; în Austria — Viena, Linz, Graz, Solbad Hall; în Brazilia — Manaus; în Chile — Iquiqe, Punta Arenas, Arica; în Columbia — Barranguilla, Buenaventura, Palmaseca, Cucuta, San Andres; în Danemarca — Copenhaga; în Ecuador — San Lorenzo; în R. A. Egipt — Port Said, Nasr City, Alexandria, Port Tawfig; în Elveția — 19 zone și porturi libere (la Basel, Geneva, Zürich etc.); în Filipine — Peninsula Bataan; în Finlanda — Hanke; în R. F. Germania — Hamburg, Bremen; în Grecia — Pireu, Salonic; în India — Bombay, Kandia; în Italia — Genova, Neapole, Palermo, Veneția, Leghoru, San Paolo, Triest; în Japonia — Naha (Okinawa); în Malaiezia — Batu Berendam, Tanjong Kling, Bayan Lepas, Prai, Subang; în Mexic — Coatzacoalcos, Salina Cruz, Cozumel Island, Beja California; în Olanda — Roteerdam, Amsterdam, Shipol; în Spania — Barcelona, Vigo, Cadiz; în S.U.A. — 12 zone libere; în Suedia — Stockholm, Göteborg, Malmö; în Turcia — Istanbul, Iskenderun; în Venezuela — Caracas, Puerto Cabello, Parahuana.

Al. D.

M.T.Tc. — DEPARTAMENTUL AVIAȚIEI CIVILE — AEROPORTUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI OTOPENI SERVICIUL APROVIZIONARE

PIESE DE SCHIMB AUTO SR-113

— Arbore secundar primar 56237092 buc. 1
— Arbore pr. cu sector dințat buc. 14
— Ax pinion buc. 1
— Pompă apă 56171663 buc. 1
— Arbore secundar 56235179 buc. 1
— Ax volan cu melc 56401219 buc. 1
— Ax pîrghie ambr. 56200207 buc. 1
— Arbore pîrghie cd. dir. 56407786 buc. 4
— Arbore intermed. 56233976 buc. 4
— Arbore cd. dir. 56401227 buc. 1
— Ax pompă apă 56171663 buc. 5
— Ax. excentric buc. 10
— Ax furcă vit. 3-4 56240468 buc. 1
— Arbore cardan 56291762 buc. 1
— Ax arbore intermediar buc. 2
— Ax pompă apă 56171663 buc. 1
— Arc supapă 56120611 buc. 5
— Ax furcă vit. 1 56245061 buc. 4
— Idem, mers înapoi 56245319 buc. 5
— Arbore planetar 56304314 buc. 4
— Ax pinion satelit 56304512 buc. 12
— Bobină electromotor 56883440 buc. 5
— Bendix 56884083 buc. 2
— Bulon cercel arc buc. 10
— Bobină stator dinam 56883374 buc. 25
— Bară transv. direcție 56333016 buc. 2
— Bulon arc suspensie 5649418 buc. 12
— Butuc sincron vit. 4-5 56235971 buc. 1
— Bulon sferic cap bară buc. 7
— Bucșă arc suspensie 56482169 buc. 10
— Bucșă arc suspensie spate 56490618 buc. 8
— Bucșă suport arc față buc. 19
— Butuc disc. ambr. 56200959 buc. 2
— Bucșă bielă motor 56132012 buc. 2
— Bucșă arc buc. 8
— Bucșă casetă dir. 56400815 buc. 1
— Bucșă bulon arc suspensie buc. 1
— Bucșă arbore camă 56123912 buc. 2
— Bară stabilizator 56334964 buc. 3
— Bucși ax camă 56123912 set. 7
— Bobină stator dinam 56883440 buc. 4
— Cap schimb mers înapoi 56242316 buc. 2
— Capac cutie vit. simplu 56243961 buc. 1
— Colector dinam 56883697 buc. 18
— Chiulasă adm. compr. 56514110 buc. 8
— Cameră nivel const. 56153810 buc. 3
— Idem 56153810 buc. 3
— Corp distribuitor buc. 3
— Cutie pîrghie buc. 3
— Corp carburator 56150212 buc. 2
— Carcasă pinion buc. 1
— Colector adm. carburator buc. 1
— Carcasă sincron 56235658 buc. 3
— Dinam 12V recondiționat buc. 3
— Idem buc. 1
— Rulment 64805 buc. 1
— Fulie pompă apă 56172315 buc. 3
— Furcă mers înapoi 56234578 buc. 1
— Fulie compresor 56513617 buc. 3
— Furcă vit. 2-3 56242662 buc. 4
— Furcă schimb vit. 56240310 buc. 2
— Idem, vit. 2-3 56242662 buc. 2
— Idem vit. 2-3 56242662 buc. 1
— Flanșă arb. sec.. 56232937 buc. 2
— Furcă vit. 1 56242860 buc. 10
— Flanșă arbore primar 56232895 buc. 1
— Furcă schimb. vit. 1 56240260 buc. 2
— Fulie compr. 565136617 buc. 2
— Fulie II 56172810 buc. 5
— Idem 56172810 buc. 3
— Flanșă arbore secundare 56232937 buc. 1
— Fulie I 56172919 buc. 3
— Furcă oscilantă 56234545 buc. 1
— Flanșă pinion arbore buc. 1
— Flanșă arb. sec. 56232937 buc. 1
— Grup conic 56301238 buc. 1
— Ghid supapă diferite buc. 104
— Șaibă pinion planetar buc. 5
— Grup conic 56301344 buc. 2
— Idem buc. 1
— Idem 56301328 SR-101 buc. 1
— Idem 56301344 SR-101 buc. 2
— Ghiară manivelă buc. 3
— Indicator curent 56900913 buc. 2
— Idem 56900913 buc. 29
— Indic. pres. ulei 56901317 buc. 36
— Indic. ulei apă benz. 56904253 buc. 18
— Bucșă arc spate 56491715 buc. 20
— Inel lagăr fuzetă buc. 2
— Inel presiune buc. 4
— Indicator ulei buc. 17
— Capac carb. 56153810 buc. 2
— Indic. curent 56900913 buc. 2
— Lagăr lateral buc. 2
— Lagăr mijlociu buc. 4
— Levier direcție 56409816 buc. 2
— Manșon cauciuc card. 56295611 buc. 1
— Mecanism dir. 56402068 buc. 1
— Oglindă far 56913668 buc. 15
— Pinion distr. arbore cotit buc. 1
— Pinion arbore sec. 56231293 buc. 3
— Pinion vit. 3 56230659 buc. 1
— Perii dinam 56882697 buc. 878
— Pinion pompă ulei 56162027 buc. 17
— Pivot fuzetă 56330319 buc. 2
— Pinion arbore intermed. vit. 2 56230659 buc. 2
— Idem, sec. vit. 3 56230659 buc. 1
— Pastilă cap bară buc. 6
— Pinion pompă ulei 56162027 buc. 1
— Pinion principal 56234009 buc. 1
— Pinion vit. 4 56235815 buc. 3
— Plutitor carburator buc. 3
— Pinion angr. permanent 56234009 buc. 2
— Idem planetar 56302151 buc. 14
— Idem distribuitor 56120025 buc. 57
— Idem atac și coroană buc. 1
— Idem delco buc. 1
— Idem planetar 56304314 buc. 6
— Idem vitezom 56238380 buc. 5
— Idem mers înapoi 56231053 buc. 1
— Idem arbore sec. vit. 1 56231293 buc. 5
— Plutitor carburator buc. 5
— Pinion comandă pompă buc. 1
— Presetupă buc. 24
— Perii electromotor 56883648 buc. 237
— Piston cilindru principal buc. 3
— Pinion mers înapoi 56234651 buc. 1
— Pastilă fixare buc. 5
— Pinion sateliți gr. 56302276 buc. 35
— Idem vit. 2 56235211 buc. 4
— Prezon roată frînă 56380850 buc. 4
— Pinion vit. 1 56235732 buc. 8
— Idem delco buc. 6
— Idem buc. 29
— Rotor dinam. buc. 4
— Idem buc. 3
— Rulment 32212 buc. 2
— Semicasetă sateliți buc. 1
— Șaibă pinion planet. 56300866 buc. 18
— Siguranță bolț piston 56130719 buc. 7
— Suport arbore cardan 56293442 buc. 2
— Șaibă pinion planetar buc. 5
— Siguranță pivot buc. 5
— Supapă buc. 10
— Siguranță arbore buc. 3
— Suport filtru ulei buc. 5
— Sig. pivot fuzetă 56334618 buc. 2
— Saibă pivot fuzetă buc. 8
— Suport buc. 4
— Siguranță pivot buc. 13
— Segmenți motor 56130016 set. 1
— Segmenți mijloc buc. 8
— Segmenți ungere buc. 4
— Semicasetă dr. stg. buc. 3
— Supapă adm. compr. 56513914 buc. 42
— Semicasetă sateliți buc. 4
— Țeavă ax volan buc. 4
— Ventilator 6 pal 56172760 buc. 2
— Ventilator 56887680 buc. 6
— Pinion arb. sec. 56231293 buc. 1
— Idem vit. 2 56231335 buc. 1
— Pinion sateliți 56302276 buc. 1
— Tambur roată spate 56380652 buc. 2
— Segment compresie buc. 4
— Chiulasă compresor 56514110 buc. 1
— Siguranțe buc. 6
— Arc ambreiaj 56200454 buc. 8
— Bulon arc cercel buc. 3
— Resort saboți 56392608 buc. 6
— Bulon arc spate 56492515 buc. 1
— Cap bară buc. 2
— Capac carburator 56153810 buc. 1
— Șaibă buc. 10
— Flanșă arbore secundar buc. 8
— Pinion buc. 4
— Idem vit. 4 56235815 buc. 11
— Ax levier comandă 56241110 buc. 1
— Levier comandă 56241060 buc. 1
— Bridă arc față 56481534 buc. 3
— Grup conic buc. 1
— Pinion bendix 56884760 buc. 12
— Arbore distribuție buc. 20
— Ax sateliți buc. 4
— Contact stop frînă buc. 4
— Coroană reductor buc. 19
— Capac cut. viteze 56232118 buc. 4
— Fuzetă 56334865 buc. 1
— Jantă roată buc. 1
— Geam parbriz TV-20 buc. 1

— Grup conic TV-20 56303910 buc. 1
— Geam parbriz stinga buc. 1
— Geam şlefuit buc. 1
— Membrană frînă faţă buc. 41
— Parbriz buc. 1
— Pinion reductor 56304561 buc. 36
— Perii electromotor 56883689 buc. 64
— Saboţi faţă 56396302 buc. 2
— Saibă pinion satel. 56302367 buc. 4
— Semiplanetară buc. 3
— Sincron vit. 2-3 56235377 buc. 1
— Tampon cauciuc protecţie buc. 7
— Transmisie cardan 56290539 buc. 1
— Furcă mers înapoi 56234578 buc. 1
— Coroană reductor 56304611 buc. 1
— Flanşă frînă buc. 4
— Bucşă pivot buc. 32
— Bridă cu piuliţă faţă 56480262 buc. 10
— Bridă arc spate 56491475 buc. 25
— Bară dir. transv. 56333016 buc. 2
— Idem 56336175 buc. 7
— Furcă vit. 2-3 TV-20 56242662 buc. 29
— Capac cutie viteze TV-20S buc. 6
— Foaie faţă 56483522 buc. 3
— Fuzetă stinga 56334766 buc. 2
— Arbore planetar buc. 1
— Tampon faţă buc. 1
— Bucşă arc spate buc. 6
— Foaie I arc faţă buc. 4
— Arc supapă buc 200
— Ax furcă schimb. vit. 2-3 56242613 buc. 13
— Furcă schimb. vit. 2-3 56242662 buc. 10
— Idem 56242811 buc. 4
— Arbore cardan 56293071 buc. 1

AUTO MAZ-238
— Element filtru motorină buc. 1
— Idem brut buc. 3
— Element filtrare frînă ulei buc. 21
— Arc supapă motor buc. 6
— Arc presiune buc. 2
— Arc pompă apă buc. 24
— Element filtru brut motorină buc. 5
— Tampon elastic buc. 4
— Arc placă pres. ambreiaj buc. 3
— Boltă sector dinţat buc. 1
— Rotor electromotor buc. 1
— Disjunctor-conjuctor buc. 1
— Bobină stator electromotor buc. 2
— Rotor buc. 1
— Coroană dinţată buc. 2
— Pastilă mică cap bară buc. 2
— Simering buc. 1
— Presgarnitură arbore sec. buc. 1
— Simering arbore cotit buc. 1
— Idem roată spate buc. 1
— Disc ambreiaj buc. 1
— Segmenţi compresor buc. 7
— Tambur faţă buc. 1
— Diafragmă frînă spate buc. 22
— Cablu kilometraj buc. 1
— Corp pompă ulei buc. 3
— Arbore cardan buc. 1
— Garnit. carter pompă baleaj buc. 1
— Simering cap arbore primar. buc. 2

AUTO MAZ — 238
— Mecanism direcţie buc. 1
— Lagăr palier cuzinet buc. 2
— Bobină stator dinam. buc. 1
— Cuzineţi bielă buc. 2
— Scaun supapă evacuare buc. 12
— Garnitură inel cauciuc buc. 4
— Chiulasă motor buc. 2
— Segmenţi motor buc. 12

AUTO LIFT AL-2 (GAZ-51
— Tub cauciuc frînă buc. 11

AUTO ÎNCĂLZITOR ULEI MP-300 (GAZ-51)
— Compresor 32-10512 buc. 2
— Pompă petrol UNF 10VD buc. 2

AUTO FREZA D-475
— Arbore cardan 04040 buc. 5
— Arbore cardan 04010 buc. 4

AUTO ZIL-130
— Arbore pompă apă buc. 5
— Rotor pompă apă buc. 10
— Ventilator buc. 2
— Idem buc. 1
— Pompă apă completă buc. 3
— Coroană dinţată vol. motor buc. 4
— Garnituri chiulasă buc. 10
— Jiglor filtru centrifug. buc. 20
— Ventil siguranţă buc. 2
— Levier pompă benzină buc. 2
— Element filtru brut buc. 10
— Corp de amestec buc. 1
— Jiglor relaţii buc. 58
— Element filtru brut combust. buc. 15
— Fulie arbore cotit buc. 1
— Element filtru centrifugal buc. 20
— Fulie arbore buc. 2
— Element filtru aer buc. 10
— Idem buc. 2
— Idem buc. 2
— Filtru aer buc. 6
— Cap bară dir. transv. stg. buc. 2
— Cap bară direcţie buc. 2
— Idem buc. 2
— Idem 4
— Idem 4
— Cruce cardan buc. 1
— Bară direcţie transversală buc. 2
— Bucşă superioară bielă buc. 10
— Element filtru ulei buc. 4
— Corp mecanism c-dă direcţie buc. 5
— Element filtru ulei buc. 10
— Idem buc. 44
— Filtru ulei centrifugal buc. 2
— Pompă ulei buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem cpl. buc. 1
— Idem buc. 1
— Culbutori motor buc. 16
— Pompă ulei buc. 2
— Ax culbutori motor buc. 11
— Culbutori motor buc. 8
— Ghiară manivelă buc. 3
— Idem buc. 8
— Arc supapă buc. 16
— Idem buc. 23
— Taler arc supapă buc. 64
— Arc supapă buc. 48
— Taler arc supapă buc. 16
— Simering arbore cotit buc. 10
— Cuzinet arbore cotit buc. 2
— Idem palier bielă R1 set. 1
— Idem bielă set 1
— Idem palier set. 3
— Idem bielă set. 4
— Ghid supapă admisie evacuare buc. 32
— Saboţi frînă roată spate buc. 4
— Pivot fuzetă buc. 8
— Supapă admisie buc. 16
— Supapă evacuare buc. 2
— Idem buc. 20
— Idem buc. 20
— Pîrghie reglabilă buc. 6
— Pîrghie fuzetă buc. 6
— Pîrghie comandă fuzetă buc. 2
— Idem fuzetă buc. 2
— Flanşă corp fuzetă buc. 2
— Idem buc. 1
— Corp fuzetă buc. 2
— Idem buc. 4
— Cutie viteze buc. 1
— Saboţi frînă roată buc. 2
— Cilindru principal frînă buc. 4
— Cameră frinare buc. 6
— Sabot frînă roată spate buc. 4
— Segmenţi buc. 1
— Idem set. 1
— Segmenţi set. 2
— Idem motor set 6
— Supapă evacuare aer. buc. 4
— Tacheţi supapă buc. 7
— Suport ax culbutori buc. 4
— Bulon bielă cu piuliţă buc. 4
— Tije tacheţi buc. 58
— Arbore comandă distribuţie buc. 7
— Fulie dinam. buc. 4
— Rotor generator dinam. buc. 11
— Perii dinam. buc. 5
— Rotor alternator buc. 10
— Regulator presiune buc. 1
— Idem buc. 3
— Diafragmă cameră fr. spate buc. 5
— Bucşă bielă compresor buc. 10
— Tampon cauciuc buc. 18
— Idem buc. 12
— Bucşă arc spate buc. 8
— Tampon cauciuc buc. 2
— Tampon susp. cut. trans buc. 8
— Tampon arc faţă buc. 2
— Bucşă arc faţă buc. 2
— Tampon arc faţă buc. 10
— Tampon suspensie arc. buc. 16
— Tampon cauciuc buc. 8
— Idem buc. 18
— Idem buc. 36
— Tampon suspensie buc. 10
— Tampon arc faţă buc. 4
— Idem spate buc. 4
— Tampon cauciuc buc. 12
— Saboţi roată spate inf. buc. 3
— Idem buc. 4
— Idem buc. 1
— Releu electromagnetic buc. 7
— Electromotor ST-2 buc. 1
— Bendix electromotor buc. 8
— Bendix electromotor buc. 21
— Rotor electromotor buc. 12
— Idem buc. 6
— Perii electromotor buc. 25
— Contact cu cheie buc. 1
— Termoelement buc. 3
— Manometru aer roţi buc. 7
— Idem ulei buc. 10
— Idem aer frînă buc. 1
— Distribuţie camă buc. 2
— Ciocănel cu potcoavă buc. 15
— Camă distribuţie buc. 2
— Rotor distribuitor buc. 8
— Tub frînă faţă-spate buc. 20
— Rotor distribuitor buc. 2
— Idem buc. 10
— Capac distribuitor buc. 10
— Idem buc. 42
— Idem buc. 7
— Idem buc. 8
— Idem buc. 14
— Idem buc. 5
— Pîrghie reglare frînă buc. 26

— Placă contact platinat buc. 10
— Idem buc. 5
— Camă frînă spate buc. 10
— Idem roată față stg.-dr. buc. 4
— Idem buc. 4
— Tub frînă spate buc. 5
— Idem față buc. 10
— Simering butuc buc. 6
— Cruce cardan buc. 10
— Ștergător parbriz buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem buc. 6
— Idem buc. 2
— Idem buc. 1
— Broască ușă dr-stg. buc. 12
— Broască ușă dreapta buc. 1
— Idem stg. buc. 2
— Idem dreapta buc. 14
— Idem buc. 2
— Idem -stg. buc. 2
— Idem stînga buc. 9
— Macara geam ușă buc. 5
— Idem buc. 3
— Flanșă furcă cardan buc. 4
— Idem buc. 2
— Colector evacuare buc. 5
— Idem admisie buc. 2
— Idem buc. 8
— Bridă arc spate buc. 4
— Idem buc. 4
— Bucșă arc spate buc. 20
— Bulon arc spate buc. 19
— Idem față buc. 18
— Disc ambreiaj buc. 19
— Bulon roată față dr-stg. buc. 60
— Idem buc. 80
— Idem buc. 16
— Chiulasă motor buc. 1
— Placă presiune ambreiaj buc. 4
— Pirghie debraiere buc. 44
— Pinion comandă distrib. buc. 4
— Coroană intermediară buc. 21
— Placă presiune buc. 1
— Mecanism direcție buc. 1
— Geam parbriz buc. 5
— Butuc roată față cu tambur buc. 4

AUTO TATRA-111
— Manșon injecție buc. 1
— Cruce articulație buc. 2
— Pinion intermediar buc. 1
— Piston compresor buc. 1
— Inel piston distanțier buc. 4
— Chiuvetă cap bară buc. 2
— Pinion intermediar buc. 1
— Cap bară direcție buc. 6
— Stator dinam cpl. buc. 1
— Manșetă cilindru frînă buc. 12
— Pompă injecție buc. 1
— Ax planetar buc. 1
— Șurub tacheți buc. 4
— Flanșă arbore planetar buc. 1
— Ax planetar față buc. 1
— Fufă reglaj pompă injecție buc. 4
— Garnitură trompă punte buc. 2
— Rezistență reglare tens. buc. 1
— Garnitură tub protecție buc. 5
— Manșon cardan buc. 1
— Pinion mers înapoi buc. 1
— Garnitură pislă buc. 1

AUTO FREZA D-110
— Chiulasă compresor buc. 2
— Tacheți buc. 8
— Culbutori admisie buc. 2
— Idem evacuare buc. 4
— Ghid supapă evacuare buc. 4
— Supapă evacuare buc. 4
— Ghid supapă buc. 8
— Garnitură chiulasă buc. 2
— Filtru motorină buc. 1
— Piston CN R1 buc. 1
— Bolț piston buc. 1
— Idem buc. 3
— Cuzineți bielă buc. 3
— Cuzineți buc. 1
— Idem buc. 1
— Idem 2-4 per 2
— Idem buc. 1
— Garnitură chiulasă compr. buc. 2

AUTO CONDIȚIONER VZ 35-120 FREON 142 (GAZ-51)
— Filtru benzină 721900 buc. 2
— Garnitură 1179-1759-0 buc. 90
— Idem 1033-15-0 buc. 40
— Idem 1991-4-5-0 buc. 30

AUTO ÎNCĂLZITOR UD-6 UD-12
— Buton F 8120-00A buc. 6
— Buton KMZ buc. 1
— Filtru condiționer VZ 35-120 Freon 142 buc. 2
— Supapă C-10600 buc. 2
— Idem C-10700 buc. 2

AUTO FREZA DE ZĂPADĂ VF-3 firma SCHMIDT
— Lanț 377 buc. 1
— Cablu flexibil 836 buc. 1
— Tahometru 838 buc. 1
— Simering 58 buc. 1
— Furtun flexibil 66 buc. 4
— Motor hidraulic 78 buc. 1
— Inel etanșare 128 buc. 1
— Lanț 377 buc. 1
— Furtun flexibil 513 buc. 6
— Colier 628 buc. 1
— Contor 849 buc. 1
— Manșon cablu 859 buc. 10
— Indicator km 835 buc. 1
— Coroană dințată 48 buc. 2
— Snec 4-57 buc. 2
— Motor hidraulic 78 buc. 2
— Rulment NJ 2308 buc. 4
— Rulment 30313 J2 buc. 3
— Inel etanșare 128 buc. 6
— Rulment 32217 J2 buc. 2
— Idem 6028 buc. 4
— Idem 6026 buc. 4
— Pinion 203-204 buc. 2
— Rulment 3211 buc. 4
— Simering 350 buc. 1
— Lanț 377-378 buc. 2
— Cablu comandă 428 buc. 1
— Idem 437 buc. 1
— Distribuitor 532 buc. 1
— Bec 803—804 buc. 10
— Motor buc. 2
— Cot transmisie 836 buc. 2
— Tahometru 838 buc. 2
— Pinion 214 buc. 1

AUTO APA-35
— Contactor KPV-605 buc. 1
— Ampermetru 075 buc. 3
— Contactor KM-600 buc. 10
— Releu MKUS-48 buc. 8

AUTO MERCEDES OM-352 OM-346 (Schörling)
— Element filtru 1457431355 buc. 40
— Disc ambreiaj 0032504103 buc. 11
— Disc intermed. 406252007 buc. 6
— Turbină ppă apă 3462010207 buc. 6
— Pirghie debraiere 180602600 buc. 9
— Cărbuni dinam 2007014008 buc. 11
— Dinam 0101402090 buc. 4
— Fulie ventilator buc. 6
— Fulie dinam. buc. 6

AUTO MULTICAR M-22
— Ghid supapă 56204 buc. 24
— Tacheți 4501501 buc. 7
— Element filtru FGP buc. 17
— Piston ppă centrală 5621120/04 buc. 16
— Cilindru frînă stg.-dr. buc. 14
— Bucșă pivot 000004113/05 buc. 24
— Ghid supapă 516204'516206 buc. 40
— Scaun supapă 8501443/1 buc. 50
— Cuzineți ∅ 52, 54 buc. 40
— Ventil K5×1 TGL 12387 buc. 40
— Manșon reglare 5831 buc. 30
— Filtru aer M 513078 buc. 30
— Cilindru fr. 675124202/03 buc. 30
— Tampon suport motor B 50×50 1020141 buc. 60
— Roată volantă 4527029 buc. 12
— Filtru ulei rotativ 180F0R1-0 buc. 37
— Tambur fr. față-spate 000005004/02 buc. 16
— Geantă roată TGL 15651 buc. 14
— Ax came buc. 52
— Ax direcție buc. 10
— Grup diferențial buc. 3
— Prezon chiulasă buc. 24
— Capac chiulasă buc. 10
— Tije culbutori buc. 14
— Pompă ulei buc. 9
— Arbore cotit buc. 8
— Arbore planetar stînga 022081079/03 buc. 10
— Planetară stg. 000010041113 buc. 10
— Idem, dreapta 000010042/13 buc. 8
— Arbore primar dreapta buc. 6
— Carcasă volantă buc. 2
— Grup diferenț. 000010050/21 buc. 4
— Idem, 00001000/11 buc. 3

AUTO MULTICAR M-24
— Bujii buc. 40
— Roată volantă cu coroană buc. 3

AUTO M-461
— Capac carburator 67152553 buc. 10
— Corp carb. cpl. 67150029 buc. 10
— Camă distribuitor buc. 2
— Sector dințat carburator 65150865 buc. 7
— Arbore cu camă 67120857 buc. 15
— Corp pompă ulei 67160408 buc. 7
— Pompă ulei 67160028 buc. 9
— Ax cu came buc. 1
— Segmenți R2 67130559 set. 1
— Segmenți motor R1, 2, 3 67130609 buc. 66
— Buton claxon 3 B normal 6791820 buc. 12
— Miner ușă dr. 67515151 buc. 1
— Arbore pr. carburator 67151961 buc. 1
— Pivot fuzetă 67323600 buc. 16
— Pinion arbore secundar buc. 3
— Idem vit. 1 67231951 buc. 3
— Arbore primar 67231506 buc. 5
— Idem intermed. 67231902 buc. 4
— Idem secundar 67231936 buc. 1
— Idem 67231944 buc. 1

— Idem 67231978 buc. 2
— Bulon cap sferic 67238260 buc. 14
— Carter pivot buc. 16
— Arbore primar 6723506 buc. 1
— Idem 67231506 buc. 1
— Lame ştergător 67870600 buc. 1
— Corp mijloc carburator buc. 1
— Corp inferior carburator buc. 1
— Supapă evacuare buc. 28
— Pinion vit. 2 67232025 buc. 1
— Cilindru frînă spate 67385807 buc. 1
— Şaibă pinion planetar buc. 16
— Pinion planetar 67302505 buc. 4
— Pinion satelit 67302604 buc. 18
— Pastilă superioară buc. 10
— Idem inferioară buc. 10
— Bilă buc. 18
— Pivot fuzetă 67323600 buc. 4
— Bridă arc buc. 10
— Bridă cu piuliţă arc faţă buc. 2
— Bridă arc spate buc. 20
— Amortizor telescopic buc. 32
— Arbore primar 67231456 buc. 1
— Ax baladier cut. viteze buc. 1
— Arbore secundar ans. 67231902 buc. 1
— Arbore intermed. 67232306 buc. 1
— Idem 67232306 buc. 1
— Pinion vit. 1 67231977 buc. 1
— Idem 3 67233007 buc. 2
— Capac cutie viteze buc. 1
— Grup conic spate buc. 2
— Furcă glisantă buc. 2
— Foaie III arc spate buc. 5
— Capac cutie viteze buc. 2
— Arc placă pres. ambreiaj buc. 1
— Tacheţi 67723615 buc. 4
— Supapă evacuare 67122408 buc. 28
— Saibă pinion planetar buc. 4
— Arbore cu came buc. 3
— Arc faţă buc. 1
— Pirghie debraiere 67200108 buc. 24
— Carcasă buc. 2
— Inel sincron 67232751 buc. 11
— Sincron opl 67234013 buc. 7
— Inel sincron 67234005 buc. 2
— Furcă manşalier buc. 2
— Cablu kilometraj buc. 10
— Arbore planetar stg 67322601 buc. 1
— Tampon elastic buc. 25
— Segmenţi motor buc. 22
— Arbore planetar dr. 67322701 buc. 2
— Arbore camă motor buc. 3
— Fulie dinam buc. 15
— Levier fuzetă 67325407 buc. 2
— Ax intermed. cutie tr. buc. 1
— Clapetă carburator buc. 1
— Ax pîrghie comandă buc. 5
— Pirghie comandă buc. 13
— Siguranţă cutie viteze buc. 30
— Sită pompă benzină buc. 7
— Tachet reglabil buc. 20
— Pirghie comandă buc. 3
— Placă cercel capac buc. 22
— Pirghie pompă benzină buc. 4
— Furcă de cuplare buc. 1
— Idem volan buc. 1
— Furcă glisantă buc. 1
— Furcă mers înapoi buc. 4
— Siguranţă supapă buc. 56
— Şurub reglaj culbutori buc. 24
— Camă distribuţie buc. 6
— Furcă mers înapoi buc. 4
— Ghid supapă buc. 11
— Furcă mers înapoi buc.. 3
— Flanşă opritor ax came buc. 7
— Şaibă pinion planetar buc. 11
— Pirghie carburator buc. 1
— Pinion viteza 2 buc. 8
— Pinion arbore secundar buc. 2
— Pinion planetar buc. 1
— Ax clapetă carburator buc. 1
— Bulon cercel arc. buc. 1
— Bucşă cauciuc amortizor faţă buc. 232
— Geam TV-51 buc. 1
— Pinion atac buc. 1
— Şaibă pinion planetar buc. 2
— Casetă satelit buc. 1
— Pinion vitezometru 67260901 buc. 3
— Levier căutător IMS buc. 1
— Cutie viteze IMS buc. 1
— Foaie arc I. IMS buc. 5
— Sită pompă benzină IMS buc. 7
— Tachet reglabil IMS buc. 20
— Pirghie comandă IMS buc. 3
— Placă cercel arc. IMS buc. 22
— Siguranţe cutie vit. IMS buc. 30
— Pirghie comandă 67152058 IMS buc. 13
— Ax pîrghie comandă IMS buc. 5
— Clapetă carburator IMS buc. 1

AUTO ZIL-157

— Contact electromotor buc. 2
— Indicator benzină buc. 9
— Idem presiune ulei buc. 16
— Pinion bendix buc. 5
— Supapă admisie buc. 11
— Segmenţi motor buc. 4
— Flanşă corp fuzetă buc. 2
— Pompă apă buc. 2
— Broască uşă buc. 1
— Filtru ulei filtrare fină buc. 1
— Broască uşă dreapta buc. 1
— Ax furcă schimb. viteze 3-4 buc. 2
— Placă presiune buc. 1
— Radiator calorifer buc. 1
— Pinion vit. 1 arbore secundar buc. 2
— Cui ventil cu supapă buc. 1
— Garniură capac carburator buc. 3
— Pastilă transv. super buc. 2
— Segmenţi compresor buc. 1
— Rotor dinam. buc. 1
— Garnitură capac carburator buc. 2
— Camă distribuitor buc. 2
— Braţ ştergător parbriz. buc. 20
— Tobă eşapament buc. 1
— Supapă evacuare buc. 4
— Supapă admisie buc. 5

AUTO ZIL-164

— Segmenţi compresor buc. 24
— Arc ambreiaj buc. 3
— Supapă evacuare buc. 1
— Pastilă cap bară longit buc. 10
— Radiator calorifer buc. 2
— Bulon roată faţă buc. 6
— Manşon sincron buc. 1
— Garnitură pompă apă buc. 1
— Geam stop buc. 3
— Arbore secundar cut. viteze buc. 1

AUTO GAZ-66

— Capac distribuitor buc. 12
— Distribuitor aprindere buc. 3
— Regulator vacumativ buc. 1
— Idem buc. 2
— Indicator temperatură apă buc. 1
— Rotor electromotor buc. 3
— Rotor dinam. buc. 1
— Racord evacuare apă bloc buc. 2
— Idem buc. 2
— Fulie compresor buc. 2
— Idem 4202083 buc. 1
— Sabot frînă spate 3502095A buc. 4
— Idem faţă 3501095 buc. 4
— Idem spate buc. 8
— Tamburi frînă buc. 1
— Furtun cilindru servo buc. 4
— Cap bară direcţie buc. 8
— Bulon sferic buc. 2
— Bulon cap bară transv. buc. 4
— Fuzetă dr-stg. buc. 2
— Miner exterior uşă buc. 4
— Broască uşă dr. buc. 8
— Macara geam uşă dr-stg 6104000 buc. 7
— Idem dr. buc. 9
— Pinion pompă ulei buc. 3
— Pompă ulei buc. 1
— Filtru ulei buc. 4
— Scaun supapă evacuare buc. 8
— Supapă admisie buc. 30
— Supapă evacuare buc. 32
— Ghid supapă admisie buc. 24
— Idem evacuare buc. 8
— Pastilă cap bară 3003066 buc. 4
— Pastilă cap bară 3003067 buc. 4
— Ghid supapă evacuare buc. 32
— Arbore cu came buc. 1
— Bucşă taler arc supapă buc. 6
— Taler supapă buc. 16
— Scaun supapă buc. 2
— Taler arc supapă buc. 45
— Element filtru ulei buc. 24
— Piston cu bolt buc. 8

AUTO GAZ 51-69

— Piston cilindru frînă buc. 19
— Rotor pompă apă buc. 2
— Pompă ulei buc. 1
— Coroană dinţată buc. 1
— Placă presiune ambreiaj buc. 1
— Bobină stator dinam set 1
— Bolţ piston buc. 1
— Disc ambreiaj buc. 1
— Pinion planetar buc. 1
— Şurub chiulasă buc. 100
— Placă presiune ambreiaj buc. 2
— Idem buc. 1
— Perii dinam buc. 1
— Cruce cardan simplă buc. 9
— Casetă sateliţi simplă buc. 1
— Carcasă sateliţi buc. 1
— Perii dinam. buc. 4
— Semicon supapă buc. 1
— Amortizor faţă stg. buc. 2
— Cruce satelit buc. 1
— Pirghie pompă benzină buc. 2
— Tub filtru pompă benzină buc. 6
— Căciuliţe cauciuc capac delco. buc. 3
— Filtru decantor buc. 1
— Arbore intermediar buc. 1
— Turbină pompă apă buc. 1
— Bucşă taler superior buc. 7
— Întrerupător încălzitor buc. 1
— Arbore cu came buc. 1
— Idem buc. 2
— Ax intermediar buc. 1
— Manşon ax cardan buc. 1
— Camă frînă spate buc. 1
— Pastilă coadă supapă buc. 1
— Cilindru compresor buc. 1
— Bulon roată faţă de buc. 9
— Cap bară direcţie buc. 2
— Grup conic buc. 1

— Record dublu buc. 8
— Pastilă sprijin buc. 4
— Cap bară dr-stg. buc. 2
— Macara geam uşă buc. 14
— Pinion satelit buc. 1
— Arbore secundar buc. 1
— Melc acţionare buc. 10
— Racord flexibil buc. 10
— Element filtru buc. 6
— Element filtru benzină buc. 9
— Sită rezervor aerotermă buc. 2
— Jiglere buc. 15
— Idem mers înapoi aer buc. 10
— Garnituri cauciuc buc. 2
— Jigler principal buc. 18
— Bulon sferic bară longit buc. 3
— Capac pompă benzină buc. 1
— Camă distribuitor buc. 1
— Difuzor carburator buc. 2
— Supapă pompă benzină buc. 88
— Segmenţi piston ∅ 92 set 1
— Idem set 1
— Piston motor ∅ 92 buc. 4
— Jigler limitator buc. 9
— Capac vizitare buc. 1
— Cuzineţi bielă buc. 6
— Piston motor buc. 6
— Idem R1. buc. 13
— Supapă cilindru frînă buc. 1
— Ghid supapă motor buc. 32
— Scaun supapă buc. 13
— Taler arc supapă buc. 5
— Căţel placă presiune buc. 3
— Supapă admisie buc. 1
— Taler arc supapă buc. 24
— Arc supapă motor buc. 2
— Cap fişă buc. 19
— Bucşi cilindru motor buc. 6
— Cap fişă mujii buc. 32
— Corp pompă apă buc. 1
— Bucşă pompă apă buc. 2
— Siguranţă bolţ piston buc. 6
— Pinion cuplare bendix. buc. 1
— Rotor electromotor buc. 1
— Releu pornire buc. 4
— Şurub reglaj tachet buc. 8
— Cablu kilometraj buc. 5
— Ax volan cu melc buc. 1
— Mecanism direcţie buc. 2
— Disc ambreiaj buc. 1
— Presgarnitură butuc roată buc. 3
— Simering buc. 4
— Idem buc. 11
— Garnituri chiulasă buc. 10
— Arbore flexibil vitezometru buc. 2
— Garnituri colector, evac. buc. 10
— Presgarnitură buc. 1

AUTO ROMAN

— Bolţ arc buc. 42
— Levier inversar buc. 10
— Variator buc. 10
— Culbutori admisie buc. 6
— Bară longitudinală buc. 6

AUTO WARSZAWA şi POPEDA

— Supapă admisie evacuare buc. 2
— Rotor pompă apă buc. 1
— Sig. pastilă cap bară buc. 4
— Arc pastilă cap bară buc. 4
— Vitezometru buc. 1
— Ghid supapă motor buc. 50
— Racord cauciuc buc. 4
— Bucşi cauciuc cil. frînă buc. 2
— Arc etanşare pompă apă buc. 10
— Carcasă rulment buc. 1
— Cercel arc spate buc. 4
— Flanşă cruce cardan buc. 4
— Pastilă cap bară buc. 2
— Cap bară intermediară buc. 4
— Suport cercel arc buc. 6
— Jigler pulverizator buc. 1
— Capac protecţie roată buc. 8
— Suport rulment arbore buc. 1
— Lagăr bielă Popeda buc. 1
— Întrerupător ştergător buc. 2
— Furcă glisantă arbore cardan buc. 1
— Chiulasă motor buc. 1
— Manşon ax cardan Popeda buc. 2
— Piston pompă repriză Popeda buc. 2
— Tub ungere Popeda buc. 7
— Tampon sferic cauciuc buc. 10
— Garnituri cruce cardan buc. 8
— Bucşi cauciuc diferite buc. 36
— Garnituri admisie evacuare buc. 24
— Arc pastilă buc. 4
— Bară stabilizare buc. 2
— Disc ambreiaj buc. 1
— Lagăr palier Popeda buc. 2

SCARA IL—18

— Miner T—1878 buc. 5
— Furtun 1214—A53—500 buc. 20
— Furtun 1214—A53—400 buc. 20

AUTO ELECTROCAR EP—011

— Consolă dreaptă 011015 buc. 6
— Corp cil. receptor frînă buc. 6
— Bobină stator electromotor buc. 2
— Arc lamelar cărbuni buc. 42
— Buton 011182 buc. 10
— Întrerupător lampă 011407 buc. 3
— Apărător flamă buc. 224
— Carcasă casetă direcţie buc. 4
— Capac 011020 buc. 4
— Ax arc lamelar buc. 64
— Clichet 01126 buc. 2
— Levier stînga buc. 3
— idem buc. 31
— Fuzetă dreapta buc. 3
— Carcasă sateliţi 011098 buc. 5
— idem 011098 buc. 1
— Coroană diferenţial buc. 8
— idem buc. 2
— Coroană dinţată 011099 buc. 14
— Clemă III 011861 buc. 2
— Lagăr palier buc. 6
— (Manşon) Maleu roată spate buc. 1
— Bornă 011808 buc. 2
— Buton 0111182 buc. 2
— Arc bolţ fuzetă buc. 5
— Carter antrenare 011052 buc. 10
— Calorifer încălzitor buc. 7

AUTO KRAZ 255—258

— Contact stop buc. 6
— Plutitor nivel combustibil buc. 4
— Manometru presiune aer buc. 2
— Întrerupător curent buc. 2
— Rotor dinam buc. 1
— Bloc redresor buc. 4
— Stator alternator buc. 1
— Filtru ulei centrifugal buc. 1
— Electromotor buc. 1
— Releu cuplare electromotor buc. 1
— Pompă motor buc. 1
— Filtru filtrare fină buc. 4
— Pirghie debraiere buc. 12
— Pinion vit. 5 buc. 2
— Pompă ulei viteze buc. 1
— Bridă spate arc faţă buc. 2
— Siguranţe bolţ piston buc. 32
— Supapă evacuare motor 236—100701514 buc. 8
— Supapă admisie motor buc. 8
— Supapă evacuare buc. 8
— Arc supapă exterior buc. 8
— Scaun supapă evacuare buc. 14
— Cot distribuitor apă buc. 4
— Arc supapă interior buc. 8
— Element filtru fin combust. buc. 4
— Disc textolit centrifugal buc. 4
— Duză injector buc. 6
— Pompă amorsare buc. 2
— Injector cpl. buc. 16
— Placă presiune ambreiaj. buc. 1
— Pompă injecţie buc. 4
— Coroană dinţată buc. 1
— Cărbuni electromotor buc. 18

AUTO TRACTOR

— Arc supapă motor buc. 32
— Arc element pompă injecţie buc. 9
— Butuc roată buc. 5
— Cruce cardan buc. 91
— Cuzineţi palier set 4
— Dinam buc. 5
— Semicon supapă buc. 32

AUTO SANOS

— Cărbuni dinam buc. 35
— Perii cărbuni buc. 34
— Cărbuni dinam buc. 1
— Bobină excitaţie buc. 1
— Cuzineţi palier set 4
— Arc supapă buc. 11
— Tijă buc. 12
— Prezon palier buc. 50
— Suport faţă motor buc. 2
— Segmenţi 520101350 buc. 6
— idem buc. 6
— idem 520101360 buc. 6
— Pinion vilbrichen buc. 2
— idem buc. 4
— idem pompă ulei buc. 3
— Cărbuni dinam buc. 16
— idem buc. 9
— Furcă ambreiaj buc. 3
— Levier ambreiaj buc. 2
— Ax cu came buc. 1
— Arbore cu came buc. 1
— Ax cu came buc. 1
— Garnituri inelare buc. 10
— idem protecţie 50860032 buc. 8
— Inel etanşare buc. 10
— Inel cilindru 484100040 buc. 10
— Garnituri inelare buc. 10
— idem 484100040 buc. 10
— Carter ambreiaj buc. 1
— Model lemn placă presiune buc. 1
— Placă presiune buc. 1
— Cruce cardan 212781 buc. 2
— Carter volant buc. 2
— Pinion conic buc. 1
— idem satelit buc. 2
— idem planetar buc. 2
— idem buc. 1
— Cilindru buc. 1
— Fuzetă direcţie buc. 2
— idem buc. 3
— Radiator buc. 2
— Maleu roată buc. 5
— Placă presiune buc. 1
— idem 529600280 buc. 1

AUTO — DIVERSE

— Bec 24×45×40 gb 202P fără flanșă buc. 250
— Bandă ferodou 140×14 m. 85
— idem 800×8×2 cu inserție kg 360
— idem 180×12 m. 35
— Idem 120×12 m 65

PIESE SCHIMB OSP
— Condensator K 52—2—25300 50%B buc. 2
— idem K 52—2—25300 50%B buc. 2
— El. încălzire 10 ohmi pentru termostat buc. 40
— Tranzistor MP 26 A buc. 32
— Termosiguranță II3683002—1 buc. 56
— Tranzistor MP40 buc. 14
— Condensator P 100nf 01mf 45004612014 buc. 12
— Releu RP7 RS 4321002/1 buc. 8
— idem MP 16 A buc. 20
— Transformator R (92903) (92901) buc. 1
— Diodă D 242 buc. 19
— idem D 814 A buc. 36
— Tub electronic 6L 6G buc. 2
— idem EL 12 buc. 1
— idem 6 J 7 buc. 10
— idem 6S 2S buc. 3
— idem 6K4 buc. 2
— idem SG 200 S buc. 2
— idem SG 15PZ buc. 3
— idem SG 2 S buc. 12
— idem 6N 9S buc. 20
— Bloc releu termic TSA 63A buc. 8
— idem 10 A buc. 16
— Contactori TCA 25A buc. 1
— Ampermetru E5 0,25A buc. 1
— Releu RS 3259016 buc. 1
— Coloană seleniu 60×60×32 buc. 21
— idem 25×25×16 buc. 3
— idem 15×15×4 buc. 2
— Tub electronic SG 1 P buc. 14
— Termoregulator IAR 3877000 buc. 13
— Cuplă DTU 3656026 buc. 2
— idem DTU 3656011 buc. 2
— idem DTU 3656022 buc. 2
— Coloană 30 GD 26 AK buc. 48
— Releu RP 5 buc. 10
— Termoregulator 1—80—1000 C buc. 15
— Tranzistor MP 40(P14) buc. 24
— Tub electronic 6N 9S buc. 100
— Electromotor IAR 7—060—024 buc. 4
— Coloană 100 ET 6G buc. 13
— Tub electronic SG 2S buc. 6

PIESE SCHIMB RSP
— Lampă radio 6D 4J buc. 6
— Rezistență UE 4675005 buc. 4
— Rezistor SE 14—1% 2,2 Kohmi buc. 6
— Contactor KM 2332—23 E buc. 2
— Lampă 6E 5P buc. 40
— Tub electronic GU 81M buc. 8

PIESE SCHIMB PYE
— Tub electr. 6AH6M 6630001 buc. 4
— idem 6C4 buc. 3
— idem 6EW7—14680 buc. 4
— Bec SOV 2,5w EL 13507 buc. 30
— Agregat CT 59052 MICR pedală pt. ACC buc. 1
— Cuplă 9633297 RF panou buc. 4
— idem 9633998 RF cu cot. buc. 4
— Ansamblu contact elect. 107701 buc. 1
— idem 107721 buc. 2
— Potențiometru PSP 1—1A 2,2K buc. 3
— idem PSP 1—1A 4,7K buc. 3
— Diode DZ 309 buc. 20
— Tranzistori FV 7563 buc. 4
— Jac FP 13260 buc. 1
— Lampă FV 2403 SH 342 buc. 11
— Bloc filtru 26008 buc. 3
— Tub electronic DH 3—91 buc. 4

PIESE SCHIMB TELEX
— Pirghie 164 buc. 4
— idem 971 buc. 2
— idem perforator 4829 buc. 20
— idem 4828 buc. 15
— idem tracțiune 4813 buc. 1
— Cărbuni TR automat colector 11035 buc. 20
— Pirghie bloc 982 buc. 1
— Cap transmițător 12165 buc. 2
— Braț cu tijă diferite buc. 50
— Roată textolit 2239 buc. 3
— Roată (distanță) 4807 distanță buc. 3
— Roată dințată buc. 10
— Bandă tracțiune buc. 5
— Camă cuplare perforator 4896 buc. 3
— Clichet (154) 1198R buc. 9
— Rulment 629 buc. 3
— Disp. blocare indicativ nume 2647/2818 buc. 4
— Pirghie 470 426 buc. 2
— Cuplaj recepție 39/186 buc. 10
— Clichet 106/254 buc. 5
— Ax 959/1121 buc. 7
— Pirghie blocare 1222/1382 buc. 11
— Tije schimbare 2010/001—2181 buc. 18
— Tijă tracțiune 2014—2185 buc. 10
— idem 2015—2186 buc. 5
— Pirghie perf. 4840/001—5020 buc. 4
— idem 4841/001—5021 buc. 4
— idem 4830—5010 buc. 3
— idem 4839/001—5019 buc. 4
— Pirghie cu rolă 966 buc. 1
— Suport perii 6000T 1688 buc. 1
— Tijă tracțiune 2064 buc. 2
— Pirghie perf. 4850 buc. 2
— Șa de bronz 92 buc. 11
— Pirghie 918/001A buc. 38
— idem 918/018 R—4 buc. 56
— idem 918/020 T—5 buc. 60
— idem 918/025 Y6 TV/2 buc. 36
— idem 918/021 U—7 buc. 60
— idem 918/015 0—9 buc. 60
— Cuplaj TR automat 12120 buc. 2
— Rulmenți 11103/626 buc. 20
— Camă blocare 4809 buc. 1
— Cuplaj 405 buc. 14
— Ax 769 buc. 6

PIESE SCHIMB TV
— Accesorii numărat decimal 190234/260 buc. 4
— Cond. diferiți buc. 5
— Sig. AVS FEME 10A/500V buc. 10
— Termistor B8 3001/28640012 buc. 10
— idem buc. 18
— Sig. AVS FEME 10A buc. 20

PIESE SCHIMB INTERFON-DIFUZOR
— Coloane sonore 50w tip 072—233—984 buc. 15

PIESE SCHIMB KV—5
— Lampă radio 6N 9S buc. 16
— Convertizor IAR 3218.000 buc. 1
— Șurub acumulattor 1000611 buc. 14
— Lămpi radio 6J 4P buc. 11
— Releu RSH2 PY 3A buc. 2
— Rezist. OMLT 0,5 dif. valori buc. 2
— Lampă QS 150/15 buc. 11
— Lampă 6G2 buc. 7
— idem TR 1—6/15 buc. 6
— Condens. KT—2 M700 dif. valori buc. 5
— Lampă GU 5B buc. 2
— Cuplă SR 48 P26 ES2 buc. 2
— Diodă D2A buc. 10
— Condens. KBG MP2B 2mf/200V buc. 10
— idem 270pf/250V buc. 15
— idem 120pf. buc. 73
— idem 560pf. buc. 46
— idem 510pf/250V buc. 25
— idem tubular 1500pf. buc. 5
— idem 1300pf. buc. 6
— idem 240pf/500V buc. 8
— tubular 3300pf. buc. 5
— idem 1200pf. buc. 5
— idem 60pf/500V buc. 20
— idem 20pf/500V buc. 20
— idem 390pf/500V buc. 25
— idem 1000pf/500V buc. 20
— idem 1200pf/500V buc. 25
— Tub electronic EZ 12 buc. 18
— Lampă 6S5 buc. 3
— Bloc generator II 2081023 buc. 1
— Condens. KT 9V 47100—400pf tub buc. 5
— idem MBGP 2—200V 2mf buc. 10
— Cablu II 4853044 buc. 3
— idem 4853045 buc. 3
— idem 4853046 buc. 3
— Condens 470pf buc. 19
— Diodă D2D buc. 10
— Lampă 6T 5S buc. 12
— Tub electronic 6B8 buc. 4
— idem 6K7 buc. 30
— idem TR 1—6/15 buc. 12
— idem G 1—7B buc. 79
— idem 6N 7S buc. 8
— idem TR 1—6/15 buc. 12
— idem 6N 7S buc. 10

PIESE SCHIMB REPARAȚII GENERALE

— Bec osiam 20—230V 6w buc. 44
— Bec 12V 40w buc. 35
— Regletă contacte buc. 1
— Tub VI 1—50/25 buc. 6
— Bobină buc. 1
— Transf. translație telef. B4722 buc. 5
— Plăcuțe imprim. buc. 71
— Tranzistor 2322610115095OE buc. 10
— idem 2326101151500E buc. 10
— Condens. hîrtie buc. 2
— Tub electronic 6F 32 buc. 2
— idem TG—1—01/03 buc. 3
— idem STR 280/80 buc. 1
— idem 6T 6S buc. 3
— Releu intermed. RS 7917 buc. 5
— Releu termic TSG 32A buc. 1
— Întrerup. monopolar 16A—250A buc. 20
— Relee diferite buc. 4
— Tranzistori V60—30P buc. 3
— Siguranțe 3HA buc. 30
— Diodă D 814A buc. 52

— Tranzistor P 214A buc. 18
— Condens MBM 250—0,25 buc. 12
— Tranzistor D 524/101 buc. 32
— Diodă NIP 91002 buc. 25
— Diodă OA 245 buc. 16
— Diodă 1BTY buc. 30
— Diodă LMZ 13A buc. 7
— Tranzist. 0486B SM 2423/252 buc. 30
— Diodă 1N 7S 6A buc. 3
— Cond. KISU—10 10,27pf. buc. 25
— idem 200pf 2KNAx. buc. 10
— Releu 3710 buc. 2
— idem buc. 2
— Cond. NEG 2V—450 20w buc. 7
— Diode 814 B buc. 14
— Drosel UES 751001 buc. 2
— Trigher UE 2151001 buc. 3
— Mufă BDT/NMRF cu cot mamă buc. 1
— Regulator IAR 3226003 buc. 1
— Cond. MBGP 1 MF/300 V buc. 4
— idem 2mf/300V buc. 2
— idem 0,03mf/200V buc. 3
— Cond KBG 400V 0,05mf buc. 3
— Transf. IMR 5775012 buc. 2
— Cond. trimex IAR 4652005 buc. 4
— Releu RS 4523205 buc. 4
— idem 4521002 buc. 4
— Rezistență PEV 100 Ko buc. 4
— Condens. KAG 500V—0,03mf buc. 3
— Tranzist. ASY—26 buc. 74
— Releu UE 4579002 7—4—340 buc. 8
— Tranzist. MP 106 buc. 3
— Releu RSG 520004 buc. 4
— Redresor 15VD 32A coloană Se buc. 8
— Cond KSD—81000V—10000pf buc. 2
— Cond K 15V 10K 33pf buc. 5
— Cond. TS 4610120 KOS—21 buc. 2
— Condens. TS 4610119 KOS 20 buc. 2
— idem 4610123 KOS 24 buc. 2
— idem 4610122 FOS 23 buc. 2
— idem mică PE 11 buc. 2
— idem mică PE 12 buc. 2
— Cablu TT 4853040 buc. 3
— idem 4853041 buc. 3
— idem 4853042 buc. 3
— idem 4853043 buc. 3
— Cuplă mamă excitator DTU3656013 buc. 1
— idem tată cu contact 6620318 buc. 2
— Cuplă mamă contact 6620319 buc. 6
— Transf. IAR 413040 buc. 4
— idem IAR 4709023 buc. 3
— Corp sig. cpl PD1—10A buc. 15
— Siguranță IAR 4811011 buc. 5
— idem RP4 811—009 10A buc. 10
— Soclu releu 191×73 buc. 6
— Rezistență 1P 38 30 buc. 4
— Transf. 3P4 14006 buc. 1
— idem 2764EN477400 buc. 1
— idem ET 4700000 buc. 1
— Releu RU—3B buc. 3
— idem RU—4A buc. 1
— idem PI—4 buc. 1
— idem 2264 buc. 1
— idem RSC 525201 buc. 10
— Coloană seleniu E 320/120 buc. 3
— Cond. 560pf plăcuță buc. 60
— Bec 28V 10w—5w buc. 50
— Bec 28V 9w buc. 40
— Releu RSM—3 buc. 3
— idem 2 buc. 6
— idem termic PII 4542001 buc. 1
— Întrerupător trifazic 110A buc. 1
— idem voltmetric buc. 1
— Releu RSM—2 buc. 4
— Termoregulator 2877001 buc. 8
— idem TK 3877000 buc. 30
— Contact UE 6620011 buc. 4
— idem 6620012 buc. 10
— Trigher UE—2 151000 buc. 2
— idem 151001 buc. 2
— idem 151002 buc. 2
— Contact. sig. 361004, 361003, 361002 buc. 6
— Siguranță IAD 616001 buc. 20
— idem 616004 buc. 24
— Întrerup. cu galeți NI 3602000 buc. 1
— Tranzistor IT 308V buc. 40
— Transf. IR5 buc. 1
— Condens. trimes R 92291 buc. 1
— Transf. VS4 701005 buc. 1
— Condens. trimer RIC 4505 buc. 1
— Întrerup. A300 500V 20A buc. 3
— Tranzistor BDY 12 buc. 20
— Condens. 1100mf 70V buc. 1
— Tranzistor BCY 58 buc. 20
— idem 40406 RCA buc. 15
— idem BDY 55 buc. 15
— Diodă 55D70 buc. 10
— idem C 715 buc. 8
— Lampă GS4V buc. 3
— Tranzistor 2NG261 buc. 8
— idem BF 167 buc. 15
— idem BF 20 buc. 10
— Diodă F087 buc. 24
— Tranzistor BF 180 buc. 10
— idem EFT 317 buc. 25
— Electromotor DSI NT 3030843 buc. 1
— Automat AL 200×5—400 buc. 2
— idem 300×5—400 AD3M×5—400 buc. 1
— Siguranță 105/862001 buc. 10
— Contact temporizare buc. 1
— Tranzistor P 201A buc. 2
— idem P 214A buc. 25
— Lampă SIR—150/30 buc. 1
— Diode SZ 20KB buc. 10
— Tranzistor BZX 46/10 buc. 10
— Releu RD 45233301Px buc. 10
— idem RKN—R54513003A buc. 8
— Termosiguranță IA 3877001 buc. 6
— Mufe combinate cu 3 cuple buc. 10
— idem 2 cuple buc. 10
— Diodă IN 4387 buc. 1
— Priză jac NEU 4 830 031 buc. 20
— Rulment 100090—3 buc. 1
— Condens. BKGN—20—0,1mf buc. 1
— Mufă cablu coaxial cu cot 45943 buc. 1
— Rezist. bobinată 6,8 Kohmi buc. 2
— Redresor seleniu DS 1641/1 buc. 40
— idem 30VA 16A buc. 12
— Întrerupător 153 604003 sp. buc. 1
— Rezist. bobinată IAD 5634008 buc. 15
— idem IAD 5634007 buc. 10
— idem IAD 5634005 buc. 10
— idem IAD 5634000 buc. 18
— Redresor seleniu 15VD 32A buc. 1

PIESE SCHIMB TELEFONIE

— Siguranță telef. 1A buc. 60
— Jacuri diode metalice buc. 10
— Marcăr CTA 7s buc. 12
— idem buc. 9
— Transf. translație telefonice buc. 2
— Mufe concentrator buc. 32
— Transformator adaptare buc. 1
— Sonerie BLRS buc. 27
— Releu telefonic RP buc. 4

PIESE SCHIMB GONIOMETRU

— Lampă 13LO 36V buc. 3
— Comutator 44—326—219 buc. 1
— idem 44—326—023 buc. 1
— Diodă D 1×1 2M buc. 6
— Tub electronic SG 3S buc. 3
— idem SG 3S buc. 4
— idem 6G2 buc. 3
— Lampă 13LO 36V buc. 3
— Lampă SG 3S buc. 4
— Tub electronic 13LO 36V buc. 4
— idem 6TSS buc. 30
— idem SG4S buc. 12
— Tub electronic 6N 1P buc. 64
— Redresor seleniu 7 buc. 1
— Cablu EG 4853002 buc. 1
— Vibrator 5030001 buc. 1
— idem 5030002 buc. 3

PIESE SCHIMB DIVERSE

— Diodă D 226B buc. 11
— Tub electronic SG—3S buc. 23
— Lampă 6K3 buc. 20
— idem 6N8S buc. 282
— idem 6K3 buc. 30
— Electromotor DT 75/6 DS—4 buc. 1
— Diodă D2E buc. 39
— Electromotor DS1 buc. 3
— Tub electronic 6N1P buc. 400
— idem 6S19P buc. 68
— Redresor 40GM 8A buc. 6
— Lampă SG 15Q—2 buc. 42
— Redresor 100EM 2463 buc. 5
— Lampă 6P1PEV buc. 240
— idem 6T6S buc. 36
— idem 8LO39V buc. 1
— Lampă radio 12J8 buc. 26
— Cap ștergere buc. 1
— Lampă 4Q 0,25 buc. 10
— idem radio 6F6S buc. 1
— idem 6D8D buc. 25
— idem GR 20R buc. 2
— Fotocelulă 480 ohmi KH 1102 buc. 1
— idem NC 0159 buc. 1
— Lampă stabilizatoare STR 150/60 buc. 7
— idem STR 150/30 buc. 3
— idem ETR 150/30 buc. 1
— idem STR 99/40 buc. 3
— idem STR 85/10 buc. 3
— Lampă AZ—1 buc. 10
— Manipulator telefonic buc. 3
— Tub electronic EYY 13 buc. 10
— Motor theselsyn 62/242316 buc. 1
— Lampă 6K7 buc. 8
— Rachete verzi buc. 200
— idem albe buc. 200
— Tub elect. pt. raze ultraviolete V3 28 buc. 1
— Electromotor antrenor 137963002 buc. 1
— Priză 2RM22 MPE buc. 60
— Condens. 15 omf 16V PS 99575 buc. 1
— Starter 50M6 (Z 4500) buc. 10
— Releu contact 02—7914—170 buc. 4
— Bec PNT 220V 10W buc. 19

PIESE SCHIMB ENERGETICE

— Rezist. calorif. 17 elemenți buc. 20
— Furcă sig. 350A buc. 17
— Releu termic 33A 26,4—39,5A buc. 1
— idem 70/33A 56—84A buc. 2

— idem 50/33A 40—60A buc. 1
— idem 90/33A 72—108 buc. 1
— idem 125/33A 100—150 buc. 1
— Releu curent 50/33A 40—60 buc. 1
— idem monofazat 175/33A buc. 1
— Bobină contact 220V 52 ohmi buc. 1
— Patron sig. 350A buc. 10
— Soclu sig. LS 63A buc. 5
— Contact mobil AC3 40A buc. 10
— Siguranțe IP 5A buc. 121
— „T" din oțel profilat separator buc. 4
— Condensatori 2222—25uF buc. 5
— Întrerupător 100A/500V buc. 5
— Bec 24V/15w buc. 10
— Cheie aparat buc. 1
— Patroane MPR 425A buc. 20
— Patroane MPR 500A. buc. 10
— Releu clipitor fără contact RC-1 buc. 1
— Papuci Al 35. buc. 30
— Cablu telecomunicații Ty ∅ 0,6 buc. 530
— Contact fix AC3 25A. buc. 20
— Contact mobil AC3 25 A. buc. 20
— Contact fix AC3 40 A. buc. 28
— Bobină AC3 220V 25 A. buc. 5
— Bobină AC3 220V 24 A. buc. 5
— Bobină AC3 63A/48V. buc. 22
— Bobină AC3 63A/24V. buc. 9
— Bobină AC3 220 V. buc. 10
— Sîrmă Cu Em ∅ 0,18 kg. 4,45
— Bobină AC3 40A 48 V. buc. 20
— Papuci 90 mm. buc. 20
— Buton reținere buc. 2
— Sîrmă bobinaj BB ∅ 1,1 kg 24,58
— Bobină 24V ; 220V buc. 5
— Subansamblu contact fix buc. 10
— Bobină 220V buc. 2
— Cablu tv CT 24 plat m. 500
— Subansamblu contact mobil 3×3 buc. 30
— Mică bandă kg. 0,18
— Bobină 380V buc. 1
— Subansamblu contact fic buc. 7
— Bec 220V 500w buc. 25
— Releu protecție motor 100A buc. 1
— Releu PE 6—220V buc. 16
— Siguranță fuzibilă 0,25—4A buc. 14
— Cameră stingere IUP 15KV buc. 8
— Subansamblu contact fix buc. 20
— Papuci Al 25 buc. 100
— Bobină 380V buc. 2
— Bobină AC3 48V buc. 9
— Bobină 48V buc. 5
— Contact mobil buc. 5
— Prize 20VA 220V buc. 2
— Prize 20VA buc. 1
— Miner cheie comandă buc. 2
— Termostat buc. 15
— Siguranță lamelară 100A buc. 451
— Contact mobil buc. 10
— Cheie comandă DITU 63A buc. 3
— Contacte auxiliare buc. 3
— Bobină 48V buc. 1
— Releu R1-33 44 buc. 2
— Sîrmă Cu Em ∅ 8,18 kg. 1,33
— Balast BVA 80w buc. 10
— Contact fix buc. 10
— Condens. tip 380—15—1 buc. 3
— Contact fix DITU 25A buc. 82
— Contact fix DITU 63 A buc. 67
— Contact mobil DITU 63A buc. 100
— Paletă DITU 100A buc. 2
— Butoni comandă DITU 100A buc. 9
— Tije DITU 100A buc. 4
— Idem buc. 2
— Siguranță lamelară 125A buc. 139
— Idem, 200 A buc. 200
— Idem, 350A buc. 252
— Întrerupător auxiliar DITU 25A buc. 5
— Contact mobil DITU 25A buc. 80
— Inter. electronic AMT 220/100 A buc. 1
— Subansamblu DITU 25A buc. 2
— Idem, 100A buc. 4
— Contact fix AC3 100A buc. 50
— Motor 24V 25w buc. 1
— Tub nivel IUP buc. 3
— Autotransformator 220/127 buc. 1
— Cleme CLPM 50mm buc. 50
— Idem, 10mm buc. 92
— Idem, 25mm buc. 100
— Inel distanțer 14.726 buc. 10
— Sig. fuzibilă SIEMENS 50A 750 V buc. 50
— Idem, 6A 750V buc. 50
— TIRBO 20KV buc. 1
— Cleme fixare cablu ∅ 24 buc. 199
— Garnitură 14—753 buc. 15
— Programator cazan CAF PIA—170 buc. 1
— Cablu TUHPBY 11×2×0,7 m. 500
— Bobină 24V buc. 3
— Bobină 24V 40 A buc. 4
— Bobină 380V 25A buc. 1
— Contact fix 10A buc. 10
— Contact mobil 10 A buc. 10
— Bobină 48V 10 A buc. 5
— Bobină 220V 10A buc. 2
— Contact mobil 25A buc. 5
— Bobină 48V, 25A buc. 5
— Bobină 24V 25A buc. 5
— Garnitură 400A, B—11 buc. 15
— Întrerupător USOL 100A/63 buc. 3
— Condens. 25uF 250V buc. 20
— Contact mobil 20A buc. 4
— Întrerupător USOL 800A buc. 1
— Contact fix TCA 10A buc. 10
— Contact fix DITU 25A buc. 6
— Reductor + releu termic 200A buc. 2
— Idem buc. 1
— Bobină AC3 380V 25A buc. 3
— Contacte deget 14—71 buc. 500
— Contact mobil 10—630A cod 13—38 buc. 15
— Contact mobil 10—1250A cod 13—75 buc. 17
— Cablu TR2YEY 3×4×0,9 ml. 400
— Cablu T2BE 3×4×0,8 ml. 500
— Cablu KSBE 5×1,5 m. 1500
— Cablu TR2YEY 4×0,9 m. 150
— Cablu TN4PY 7×4×1,2 m. 600
— Cablu balizaj 16 mmp 6KV m. 4000
— Garnitură 10—400 A 3246 buc. 15
— Garnitură R—76753 buc. 9
— Garnitură 10—400 buc. 9
— Garnitură 10—400, 613 buc. 15
— Electromagnet 380V 5 kgf buc. 3
— Bec 24V 0,050A buc. 470
— Subans. TV 768 buc. 10
— Cupă amortizor 14—722 buc. 1
— Amortizor ulei 10/600A buc. 1
— Șaibă 10/600 buc. 3
— Legătură flexibilă 15/600 buc. 4
— Subans. contact mobil 15/600 buc. 3
— Subans. tub izolant 15/600 buc. 7
— Bucșă autodesf. buc. 3
— Bec 12V 40w buc. 200
— Întrerup. USOL 100/63A buc. 2
— Întrerup. USOL 800A buc. 2
— Garnitură 400A B 246 buc. 6
— Garnitură 400A B 13 buc. 6
— Garnitură B 18 buc. 15
— Bec 22/15 w B 15, 2 poli. buc. 100
— Pereți despărțitori pertinax buc. 8
— Bec 120V/40w buc. 70
— Șaibă 10 600A P 10 buc. 4
— Dibluri lemn buc. 875
— Garnitură B 18 buc. 6
— Transformator sonerie 220V 8—5—3 buc. 10
— Comutator 32060201 63A buc. 2
— Bec 220V 15w, B 15 2 poli buc. 70
— Bec. 220V 15w, B 15 2 poli buc. 300
— Releu termic TSA 10, 0,27—0,4A buc. 2
— Pafta (clemă) cablu 17 mm buc. 200
— PACO 25A etanș bifilar buc. 3
— Bec telefonic 244/0,050A buc. 300
— Bec telefonic 244/0,20 T5T buc. 700
— Contactor AC3 220V/100A buc. 2
— Releu termic TSA 10 7,3—11 buc. 5
— Contactor AC3 63A buc. 3
— Contactor AC3 100A buc. 10
— Contact mobil 630A IUP buc. 15
— Contact 630A 14—71 buc. 9
— Suport B 4013 buc. 50
— Placă 64016 reflector Philips buc. 59
— Capac 24015 Philips buc. 20
— Contact lateral 0107—133 buc. 2
— Contact lateral 0800540 buc. 4
— Rulment 2100—406 buc. 2
— Contact 0800/680 buc. 1
— Arc 217034 buc. 6
— Microîntrerupător 2600162 buc. 2
— Motor 65V 50Hz buc. 1
— Contact 630A 14—70 buc. 9
— Vizor 10—1600A buc. 9
— Transmițător 0800670 buc. 2
— Suport perii set buc. 2
— Perii 2692025 buc. 30
— Placă circuit imprim. Siemens buc. 2
— Releu Siemens buc. 2
— Releu 2620—416 buc. 4
— Lagăr 0107175 buc. 6
— Set conexiune 080803 buc. 2
— Role înregistratoare buc. 10
— Registru whcol buc. 8
— Microîntrerupător Honeywell buc. 2
— Releu conector buc. 2
— Circuit imprimat buc. 1
— Curea transmisie buc. 5
— Contactori TCA 400A buc. 10
— Rulment 2100—407 buc. 2
— Disc flotor 0215103 buc. 2
— Cablu măsurare 0803 buc. 2
— Inel etanșare 2.132.918 buc. 2
— Contact fix TCA 40 buc. 30
— Contact TCA 40A buc. 10
— Contact fix TCA 63A buc. 20
— Contact fix TCA 200A buc. 20
— Contact mobil TCA 200A buc. 5
— Balast 125W buc. 100

— Butoni comandă BF6 buc. 20
— Butoni comandă cu lampă buc. 20
— Condensatori 4700mF buc. 4
— Transformator relee Siemens buc. 3
— Bec telefonic 24/0,02 T5,5 buc. 40
— Balast BIA 65 w buc. 100
— Bec telefonic 24/0,02 T 5,5 buc. 100
— Piston P2-250001 P1 buc. 10
— Inel P2-250002 P1 buc. 10
— Inel P2-250004 P1 buc. 10
— Inel P2-25000 buc. 10
— Bolț piston P2-250005 P1 buc. 16
— Cuzinet bielă P2-25006 buc. 16
— Bandă 65229 buc. 4
— Tub A2-200 neon buc. 8
— Contact întrerupător AEW buc. 10
— Idem buc. 10
— Idem buc. 10
— Idem buc. 18
— Condensator 12-18 BV 4709 buc. 16
— Condensator CSR 3,2 TGL buc. 8
— Lampă tub 4Q-1025 buc. 22
— Lampă tub GKE-500 buc. 2
— Plăci contact 131825 buc. 18
— Triodă pentru TC 7012 buc. 4
— Tub electronic 15-1153-30 buc. 4
— Becuri 220 V/500 W buc. 30
— Becuri 220 V/150 W buc. 5
— Ansamblu elemenți 1300/220 V buc. 2

PIESE SCHIMB BALIZAJ PISTĂ

— Releu tip VR 1 w 51002 K5 buc. 1
— Lagăr 218-2017 buc. 2
— Bec 6,6 A/65 W buc. 1700
— Bec 24V/15w buc. 100
— Mufă lampă încastrată buc. 15
— Comutator 16 poz. pt. treaptă buc. 2
— Garnituri etanșare SHQ 99-74-10 A buc. 100
— Cleme mufe epoxi. buc. 20
— Releu de timp buc. 1
— Dulie 228/25 tip 43611 buc. 10
— Reflector 43062 D23 buc. 1
— Cleme resort prindere proiector buc. 93
— Mufă 43967 buc. 40
— Bec 6,6A/200w buc. 2708
— Bec 6,6A/100W buc. 155
— Garnituri cuplaj buc. 54
— Bride oțel buc. 72
— Șurub pentru termostat buc. 1
— Sticlă albastră buc. 4
— Sticlă clară dispersoare buc. 9
— Garnituri socluri D-13 buc. 100
— Idem 43001913 buc. 20
— Idem de barete buc. 100
— Idem tip 260 buc. 21
— Idem LMM1 buc. 100
— Idem socluri buc. 100
— Idem 5NQ 9950-6 A buc. 90
— Idem 5NQ 9974—10A buc. 100
— Suport reflector buc. 2
— Mecanism conducere buc. 1
— Releu auxiliar KDU 25 buc. 2
— Releu termic UDK 16 buc. 4
— Idem UD-12 buc. 3
— Soluție elastosil Q9960-4A buc. 20
— Căptușală patine buc. 27
— Inele fontă pt. lămpi Rf 43104 buc. 5
— Siguranță 3NA 1224 buc. 10
— Idem 55A 211 buc. 10
— Garnituri capac 43031 DS3 buc. 5
— Idem lentile 4361 buc. 10
— Cleme resort 43061 D1 buc. 50
— Garnituri 43061 D-12 buc. 5
— Contact cu arc 5NQ 9973 buc. 80
— Bec 24V 15w buc. 100
— Cleme resort D-20 43062 buc. 8
— Garnituri buc. 150
— Idem 43001 D-54 buc. 80
— Idem 43001 D-13 buc. 90
— Idem 43051 D-13 buc. 100
— Idem pt. lentile buc. 4
— Garnituri buc. 5
— Resort cleme buc. 50
— Bec 6,6 A 100 w buc. 130
— Bec 6,6 A 300 W buc. 750
— Clemă arc SP5 NQ 9987 A buc. 10
— Clemă resort 43021 D 28 buc. 30
— Bec 6,6 A 300W buc. 1220
— Garnituri 43041 D-19 buc. 10
— Siguranțe 700/1A buc. 194
— Idem MPR 350 A buc. 20
— Bec 6,6 A 200 W buc. 498
— Mufe R 43352 B buc. 99
— Bec 6,6 A 165 W buc. 213
— Bec 6,6 A 200 W buc. 850
— Bec 6,6 A 300 W buc. 950
— Tije buc. 12
— Bec 6,6 A 200 W buc. 1480
— Bec 6,6 A 300 W buc. 750
— Tiristor BSI 1540 buc. 24
— Bec 6,6A 200 W buc. 26
— Bec 6,6A 100 W buc. 1450
— Bec 6,6 A 200 W buc. 1900
— Bec 6,6 A 300 W buc. 800
— Radiator SSIEn 03 buc. 1
— Idem SSIEn 07 buc. 1
— Idem SSIEn 02 buc. 1
— Siguranță cu siliciu 100 A buc. 50
— Rezistență 6 W 5046 A buc. 1
— Patroane fuzibile 2A buc. 50
— Siguranțe MPR 200 A buc. 5
— Idem MPR 350 A buc. 24
— Garnitură silicon buc. 1986
— Siguranță MPR 80 buc. 12
— Bec 6,6 A 100 W buc. 1450
— Bec 6,6 A 200 W buc. 1550
— Bec 6,6 A 300 W buc. 650
— Bec 6,6 A 60 W buc. 200
— Cutii pt. branșament pistă buc. 7
— Bec 6,6 A 200 W buc. 1550
— Apărători plastic SPP 153 buc. 1
— Lampă tip SRP 153 buc. 2
— Fuzibil 0,5 A 7311H buc. 49
— Idem 0,5 A 7103 A buc. 50
— Idem 3A 7311C buc. 30
— Siguranță FP 700 0,5A buc. 100
— Idem FP 700 1A buc. 100
— Garnituri capac 43031 D5 buc. 10
— Idem 43001 D-13 buc. 5
— Idem 43031 D-13 buc. 10
— Idem conice ∅ 14 buc. 3,80
— Idem 43021 D4 buc. 130
— Idem 43062 D17 buc. 5
— Idem 43016 D5 buc. 30
— Bec TUNG SPAM 24V 15W BAI 50 buc. 50
— Cleme resort de prindere proiector buc. 80
— Garnituri cauciuc 43031 D16 buc. 10
— Soluție lucapren M 1725 kg. 22,70
— Siguranță 350 A buc. 16
— Idem 2A buc. 96
— Idem 3NA 100 A buc. 15
— Tub electronic 2N 1020 buc. 20
— Carcasă buc. 6
— Cleme 43062 D20 buc. 10
— Garnitură 43051 D13 buc. 70
— Bec 24 V 40 W buc. 50
— Suport fasung buc. 5
— Inel fontă buc. 2
— Tijă pentru lămpi buc. 2
— Garnituri buc. 70
— Lampă semnalizare 24 VC 6401 buc. 22
— Piuliță garnituri 5NQ 99530 A buc. 40
— Siguranță 2A buc. 50
— Condens. B 25226 A 2506 buc. 3
— Eclator 35 d 230 V 20 KV 40 A buc. 3
— Siguranțe 350 A 5NC 2431 buc. 14
— Sub. corp iluminat. buc. 3
— Siguranțe STL 781-22814-1 buc. 50
— Garnituri STL 781-23849-1 buc. 50
— Idem 3NQ 9974-10 A buc. 200
— Idem SMQ 9952-8 A buc. 200
— Idem filtru buc. 10
— Condens. MBO 25/1000 buc. 10
— Idem TGL 14 117 MG buc. 20
— Carcasă buc. 12
— Garnituri 5NQ 9974-10 A buc. 200
— Idem 5NQ 9950-6 A buc. 90
— Siguranță 3NC 2458 buc. 20
— Idem 3NQ 1224 buc. 10
— Idem 5SA 211 buc. 20
— Idem 3NC 2628 buc. 20
— Idem 3NC 2431 buc. 20
— Tiristor BSTL 1560 buc. 24

MATERIALE DE CONSTRUCȚII ȘI INSTALAȚII

— Racord cu filet exterior buc. 9
— Robinet spălător buc. 4
— Racord. buc. 20
— Racord 1/4 buc. 15
— Idem cu filet int. 3/8 buc. 15
— Plăci ceramică mp. 18
— Racord cu filet int. 3/8 buc. 6
— Teuri negre 3/8 buc. 13
— Mufe negre 1 buc. 15
— Holender cu record de lipit buc. 8
— Mufe negre 1 buc. 4
— Ramificații fontă 100 buc. 4
— Robinet dublu reglaj 3/8 buc. 4
— Trăgător rezervor buc. 3
— Ferestre din metal 1150×1100 buc. 3
— Rame terestre, metal buc. 2
— Robinet dublu reglaj buc. 138
— Reducții 2—1 1/2 buc. 15
— Mufe dreapta 1 buc. 41
— Mufe negre 1 1/4 buc. 37
— Mufe negre 1 1/2 buc. 25
— Mufe 2 buc. 33
— Sifon lavoar 1 1/4 buc. 9
— Coturi negre 1 buc. 7
— Teuri negre 1 buc. 5
— Niple negre 1 buc. 7
— Cot dreapta negru 1 buc. 10
— Holender negru 2 buc. 2
— Teuri negre 2 buc. 3
— Reducții negre 1—1 3/8 buc. 4
— Idem 1—1 1/2 buc. 8
— Dopuri negre 2 buc. 8
— Robinet trecere 2 1/2 buc. 9
— Mufe negre 1/4 buc. 18
— Cana gaze 2 1/2 buc. 4
— Niple negre 1 1/4 buc. 20
— Robinet vană 200 buc. 1
— Robinet ventil dreapta 100 buc. 1
— Idem repl. buc. 1
— Plăci ceramică verde mp 1,386
— Idem neagră mp 1
— Blocuri marmură roșie mp 4,842
— Tablă cupru 2 mm kg. 300
— Idem 2×510×2000 kg. 155
— Idem 2×1000×2000 kg. 289,50

Întrebări și răspunsuri

● **MIRCEA SORA, Ploiești** — Direcția de organizare, control, sinteză, personal-învățămînt, legislația muncii și cooperare externă din Ministerul Muncii ne-a răspuns că aveți dreptate cînd vă referiți la articolul „Contestație — plîngere — împotriva sancțiunii disciplinare", publicat în Suplimentul la revista noastră nr. 37/1984. Astfel, „termenul de sesizare este de 30 de zile de la comunicarea sancțiunii, potrivit prevederilor art. 101 din Codul muncii, care a modificat implicit prevederile art. 18 alin. 1 din Legea nr. 1/1970, unde se prevedea termenul de 15 zile. Hotărîrile de desfacere disciplinară a contractului de muncă luate de adunarea generală sînt definitive și sînt prevăzute în art. 64 lit. t, din Legea nr. 5/1978". În fine, organul ierarhic imediat superior conducătorului unității este biroul executiv al Consiliului oamenilor muncii, astfel că plîngerile împotriva sancțiunilor disciplinare aplicate de conducătorul unității nu pot fi soluționate decît de biroul executiv al Consiliului oamenilor muncii, cu excepția desfacerii contractului de muncă.

● **C.A.P. „23 August", Smeeni, Buzău** — Oficiul poștal din comuna dv. ne restituie plicul cu răspunsul nostru pentru motivul că unitatea dv. este necunoscută pe raza oficiului Smeeni. Noi v-am răspuns că sînteți în evidența I.S.I.A.P. cu abonamentele la revista noastră și cele două lucrări la poziția 25 de la 1 ianuarie a.c.

● **REGIONALA DE EXPLOATARE GAZ METAN, Craiova** — Oficiul de difuzare a presei Dolj — în contul căruia ați virat suma corespunzătoare abonamentelor — trebuie să vă răspundă și să vă livreze numerele revistei noastre, precum și lucrările respective deoarece dv. ați achitat la timp contravaloarea acestora.

● **CONSTANTIN MIHAI, Craiova** — Potrivit art. 5(1) din Decretul Consiliului de Stat nr. 335/1983, în contractul de acord global care se încheie de secții, ateliere, brigăzi, șantiere, loturi, ferme, formații de lucru, echipe de muncitori, inclusiv pe fabrici, uzine și întreprinderi, se vor prevedea pentru fiecare categorie de personal — pe lîngă realizarea producției fizice prevăzute în plan și contractele economice încheiate cu beneficiarii — și condițiile în care trebuie executat. Astfel, pentru muncitori, una din condiții este „încadrarea în normele de consum la principalele materii prime, materiale, combustibil și energie", iar pentru maiștri, personal tehnic productiv și celelalte categorii de personal de conducere și administrație din secțiile de producție, „încadrarea în consumurile normate la principalele materii prime, materiale, combustibil și energie". În conformitate cu pct. 4(2) din Normele tehnice de aplicare a acordului global în industrie nr. 19237/1983 elaborate de Ministerul Muncii, în baza Decretului nr. 100/1979 (anexa 1, pct. 2) și Decretului nr. 335/1983, în cazul în care unele dintre condiții nu se pot defalca și urmări pînă la nivelul formației de lucru, se va lua în considerare aceeași condiție stabilită pentru nivelul ierarhic superior. Întrucît înlocuirea condițiilor de acordare integrală a sumelor cuvenite în acord global este permisă numai în situațiile menționate la pct. 4(5) din Normele tehnice nr. 19237/1983 ale Ministerului Muncii, măsura luată de bancă este corectă.

● **C.A.P. PECHEA, Galați** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 394/1981 (69/1984) unitățile agricole socialiste, membrii cooperativelor agricole de producție și ceilalți producători individuali, în afara prețurilor de producție, contractare și achiziție, la sămînță și furaje, beneficiază de prime în bani, diferențiate în funcție de produs și în mod progresiv în raport cu cantitatea de produse agricole vegetale livrate pe ha la fondul de stat. Potrivit indicațiilor metodologice M.A.I.A. nr. 115525/1982 „suprafața la care se raportează cantitățile livrate pentru determinarea livrărilor medii pe hectar este cea rămasă în cultură, raportată prin darea de seamă statistică Agr. 2".

● **ANA MATEI, Bîrlad** — În anul școlar 1985/1986 Întreprinderea de sticlărie și porțelan din Dorohoi are plan pentru școlarizarea a 72 sticlari suflători la țeavă, în exclusivitate băieți, avînd în vedere că în această meserie sînt calificați numai bărbați.

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — În conformitate cu dispozițiile Decretului nr. 92/1976, în cazul cînd un carnet de muncă este deteriorat, titularul poate solicita Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului să i se elibereze un duplicat. Formele care trebuie îndeplinite vi se comunică de această direcție, care apreciază și oportunitatea eliberării duplicatului după analizarea originalului. În ceea ce privește înregistrarea în carnet, nu se face mențiunea de „condamnat", ci desfăcut contractul de muncă potrivit art. 130 lit. j sau k din Codul muncii, după caz.

● **STAȚIUNEA PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII, Aiud** — În conformitate cu dispozițiile art. 10 lit. d din Legea nr. 1/1970, persoanele cooptate într-o cooperativă meșteșugărească, care cu aprobarea conducerii cooperativei trec într-o unitate de stat, își păstrează numai vechimea neîntreruptă în muncă. Persoanele care au lucrat în baza unui contract de muncă în asemenea cooperative pot fi transferate în interesul serviciului în unitățile de stat în baza art. 69 din Codul Muncii și art. 11 lit. a din Legea nr. 1/1970. Prin transfer în interesul serviciului se face o cesiune a contractului de muncă. În cazul relatat de dv. nu există această cesiune.

● **ION IONIȚĂ, Ciucurava, Tulcea** — În conformitate cu dispozițiile art. 64 din Legea nr. 3/1977 contribuie la fondul pentru pensia suplimentară cu 2% sau 4% din retribuția tarifară lunară, toate persoanele care prestează activitate în baza unui contract de muncă (permanenți, temporari, sezonieri sau zilieri). În cazul relatat de dv. se reține această contribuție dacă există un contract de muncă în sensul Codului muncii.

● **DUMITRU GHEORGHE, Cîmpina** — Corespunzător precizărilor Ministerului Muncii în vigoare, în aplicarea prevederilor art. 6 alin. 2 din Legea nr. 3/1977 se ia în calcul și pensia suplimentară. Astfel, atunci cînd remunerația pe care un pensionar o primește în baza muncii prestate în temeiul unui contract civil de prestări de servicii (convenție), împreună cu pensia — inclusiv pensia suplimentară — depășește retribuția actualizată avută la data pensionării, se va face cunoscut oficiului de pensii care va diminua pensia de asigurări sociale (nu pensia suplimentară) cu suma care depășește retribuția actualizată.

● **CONSTANTIN CIOI, Vulcan** — Perioada 1973—1978 cît ați lucrat ca agent prestări servicii nu constituie vechime ca muncitor calificat, iar perioada 1960—1966, cît ați fost încadrat ca funcționar tehnic principal, de asemenea nu constituie vechime în funcții tehnice. Chiar dacă s-ar accepta ca legală încadrarea în funcția de tehnician din anii 1960 și apoi 1968, totuși încadrarea în funcția de tehnician principal în anul 1978 nu are temei legal în raport de prevederile pct. 66, alin. 3 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971. Vă lipsește absolvirea unui curs de specializare cu profil tehnic organizat potrivit ordinului Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 2238/1973. Cursurile de perfecționare profesională organizate în baza Legii nr. 2/1971 nu se pot echivala cu un astfel de curs de specializare.

● **DUMITRU COCOR, Reșița** — În aplicarea prevederilor art. 21 din Decretul nr. 162/1973, în situația în care în cursul celor 3 luni de la desființarea postului unitatea nu v-a oferit un altul pe care dv. să-l fi refuzat, nu vă putea desface legal contractul de muncă și să continue să vă plătească retribuția pînă la expirarea acestui termen. Ca atare, desfacerea contractului de muncă este ilegală. Vă

puteți adresa unității să vă acorde transferul în interesul serviciului la unitatea unde v-ați încadrat în cadrul termenului de 3 luni.

● **N. COMNOIU, Prahova** — La stabilirea sumei individuale de participare la beneficii se au în vedere și indemnizațiile pentru concediile de odihnă. Acestea fac parte din celelalte drepturi de retribuție în sensul pct. 6 lit. a din anexa nr. 3 la Decretul nr. 325/1983. Nu se iau în calcul indemnizațiile de asigurări sociale plătite pentru concediile medicale, întrucît acestea nu fac parte din drepturile de retribuire.

● **ȘTEFAN GROSS, Miercurea Ciuc** — Potrivit pct. 16 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12 /1971 dacă întreprinderea la care lucrați este de grad special sau de gradul I și II, nu puteți fi încadrat în funcția de șef birou economic fără studii superioare economice. Legea nu face vreo excepție în acest sens.

● **ION STOICOVICI, Moldova Veche, Caraș-Severin** — Membrilor cooperatori din cooperativele agricole de producție nu le sînt aplicabile prevederile Codului muncii. Durata timpului de lucru a acestora este stabilită de consiliul de conducere al cooperativei.

● **GAVRIL ADAMESCU, Cerna-Tismana** — Stagiarii nu sînt exceptați de la forma de retribuire în acord global. Temeiul legal îl constituie prevederile art. 3 alin. 2 din Decretul nr. 335/1983 și normele de aplicare a acordului global în unitatea dv. elaborate de organul administrativ ierarhic superior unității.

● **GRIGORE VÎLCEANU, Huși** — Procentul maxim aprobat pentru ultima gradație nu poate fi depășit. În raport cu situația relatată, unitatea v-a stabilit corect retribuția. Pentru a putea beneficia, timp de 3 luni, de retribuția avută la funcția anterioară, nu există un temei legal.

● **CAROL BALASZ, Sighetul Marmației** — Potrivit dispozițiilor art. 101, alin. 2 și art. 175, alin. 1 lit. a din Codul muncii, coroborate cu cele ale art. 18, alin. 2 lit. b din Legea nr. 1/1970, împotriva sancțiunii disciplinare vă puteți adresa în termen de 30 de zile organului de conducere colectivă al unității. Acesta este singurul organ competent să se pronunțe asupra temeiniciei și legalității sancțiunii.

În ceea ce privește concediul de odihnă, în cazul relatat, unitatea a procedat legal.

● **COOPERATIVA AGRICOLĂ DE PRODUCȚIE DOLÎRCENI, Botoșani** — Întrucît nu ne prezentați situația pe larg, nu vă putem comunica soluția legală. Astfel, nu ne precizați, dacă persoana în cauză este încadrată cu contract de muncă sau este membru cooperator. Nu rezultă clar dacă persoana respectivă a fost trimisă să urmeze cursurile de perfecționare potrivit Legii nr. 2/1971 cu drepturile prevăzute de acest act normativ sau a încetat activitatea și s-a dus să urmeze un curs de calificare. Pentru aceste considerente vă îndrumăm să vă adresați U.J.C.A.P. Botoșani cu relații complete asupra celor solicitate.

● **DIDINA ATUDOSIE, Mihăileni, Botoșani** — În ipoteza în care școlile generale nu au personalitate juridică, prevederile art. 33 alin. 3 din Legea nr. 57/1979 urmează să se aplice la întreg personalul inspectoratului școlar județean din această categorie și nu la acela al unei școli generale. Inspectoratul școlar este unitatea cu care personalul încheie contractul de muncă și nu cu școala generală care este o subunitate a inspectoratului, singurul care are personalitate juridică. Potrivit art 33 alin. 7 din Legea nr. 57/1974, în situația în care gradația a șaptea vi s-a acordat legal în raport cu dispozițiile art. 140 alin. 1 partea finală și pct 10 din anexa II din Legea nr. 57/1974 (deoarece nu aveți o vechime în învățămînt de peste 29 de ani) și avînd în vedere și prevederile art. 19 lit. c din Codul muncii referitoare la stabilitatea în muncă, inspectoratul nu vă putea modifica unilateral retribuția.

● **ÎNTREPRINDEREA DE PIELE SINTETICĂ, București** — Aveți deschisă calea unei acțiuni în justiție pentru obligarea unității respective să vă restituie cota îndemnizației de concediu plătite pentru timpul nelucrat la dv. de persoana în cauză. Dispozițiile art. 992 din Codul Civil — îmbogățirea fără justă cauză — acesta este și ultimul punct de vedere al Ministerului Muncii și al fostului Arbitraj de Stat.

● **ION BICĂ, Mirzănești Teleorman** — Potrivit prevederilor art. 64, lit. t, alin. 2 și 3 din Legea nr. 5/1978 desfacerea contractului de muncă în temeiul acestor dispoziții legale se poate face de adunările generale ale oamenilor muncii sau adunările oamenilor muncii organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare. Desfacerea contractului de muncă corespunzător acestor prevederi legale se poate face pentru ceilalți oameni ai muncii din unități care nu îndeplinesc funcții în conducerea unității și care au săvîrșit abateri grave de la disciplina muncii, de la normele eticii și echității socialiste sau care dau dovadă de lipsă de răspunde în realizarea planului. Hotărîrea adunării oamenilor muncii este definitivă. Desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 64 lit. t din Legea 5/1978 nu este identică cu cea a desfacerii contractului de muncă în temeiul art 130 alin. 1, lit. e din Codul muncii.

● **FLORICA MUNTEANU, Iași** — Potrivit Statutului caselor de ajutor reciproc ale pensionarilor (CARP) pot fi membri ai acestor asociații numai pensionarii sau beneficiarii de ajutor social și soțiile (soții) acestora sau copiii încapabili de muncă aflați în întreținerea lor. În consecință, personalul încadrat cu contract de muncă la astfel de asociații, nu pot fi membrii ai acestora. Nu există nici un impediment legal ca această categorie de personal muncitor să se afilieze la o casă de ajutor reciproc care funcționează pe lîngă Direcția județeană pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale sau Comitetul Executiv al Consiliului poular județean. Pentru copiii handicapați, în vederea ajutorării lor sau internării într-un așezămînt corespunzător, urmează să vă adresați Oficiului de asistență socială al Direcției județene pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Iași.

● **MIHAI PANȚÎRU, Piatra Neamț** — Prevederile pct. 17 din anexa nr. 3 la Decretul nr. 100/1979 se aplică numai muncitorilor și personalului operativ „trecuți" în aceeași unitate sau „transferați în interesul serviciului" în altă unitate. În consecință, persoanelor încadrate în condițiile art. 10 lit. d din Legea nr. 1/1970 nu le sînt aplicabile prevederile Decretului 100/1970 menționat mai sus. Absolvenții școlilor profesionale care au la bază prima treaptă de liceu se încadrează direct în categoria a 2-a de retribuție. După încetarea activității, pentru creșterea copilului în vîrstă de pînă la 7 ani, prin desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 129 din Codul muncii sau 135 din același cod, coroborat cu art. 9 alin. 2 din Legea nr. 1/1970, persoana în cauză se poate reîncadra în muncă oricînd. Beneficiază însă de vechime neîntreruptă în aceeași unitate numai dacă se reîncadrează în termen de cel mult 90 de zile de cînd copilul a împlinit vîrsta de 7 ani.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 26 iulie, 1985 Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

PLENARA COMITETULUI CENTRAL ŞI A ACTIVULUI CENTRAL DE PARTID

Profundă satisfacţie şi mîndrie pentru marile realizări obţinute în cele două decenii care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres şi de la alegerea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU în funcţia de secretar general al partidului, fermă angajare de a îndeplini exemplar hotărîrile Congresului al XIII-lea

„În întreaga mea activitate de comunist și revoluționar — ca soldat credincios al partidului, în conducerea partidului și statului — am acționat întotdeauna pentru înfăptuirea năzuințelor poporului nostru de bunăstare și fericire, pentru victoria socialismului și comunismului, întărirea independenței și suveranității patriei noastre, pentru dezvoltarea colaborării internaționale cu toate statele, pentru pace în lume".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a activului central de partid)

Impresionant omagiu adus partidului, tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, ctitor al României moderne — fermă angajare pentru înflorirea patriei

AU FOST aceste ultime săptămîni de iulie, zile de puternică însuflețire patriotică, revoluționară. Zile în care comuniștii, oamenii muncii și-au manifestat nobila, intensa bucurie cu care întîmpină, însoțesc, cu care cinstesc marile sărbători ale patriei, ale devenirii noastre revoluționare, și-au manifestat profunda stimă și recunoștința fierbinte față de partid, față de iubitul nostru conducător tovarășul Nicolae Ceaușescu, deplina și ferma angajare pentru înfăptuirea marilor țeluri ale făuririi socialismului multilateral dezvoltat și înaintării României spre comunism. Întregul nostru popor, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, a omagiat jubileul celor două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, eveniment încrustat adînc și pentru totdeauna, în conștiința comuniștilor, a națiunii noastre. Amplul proces de prefaceri revoluționare care a început de atunci, a consacrat o epocă nouă de istorie, o epocă de ridicare a patriei pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație, epocă ce poartă pe frontispiciul ei numele tovarășului Nicolae Ceaușescu — cel mai iubit fiu al națiunii, strălucit ctitor al României socialiste moderne.

Șirul amplelor manifestări omagiale desfășurate în întreaga țară, în cele mai prestigioase instituții științifice, culturale, la comitetele județene de partid, în ministere și centrale, în întreprinderi și unități din economie a culminat cu Plenara Comitetului Central al P.C.R. și a activului central de partid, consacrată aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al partidului și de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului precum și sarcinilor ce revin organelor și organizațiilor de partid, comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, în realizarea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Așa cum s-a arătat în Omagiul adus tovarășului Nicolae Ceaușescu de Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România, cu prilejul aniversării a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, în cuvîntul vorbitorilor la plenară, toți oamenii muncii, întreaga noastră națiune aduc un vibrant prinos de cinstire și recunoștință tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducătorul vizionar și cutezător, cugetătorul de uriașă cuprindere, rigoare și profunzime. Tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă o magistrală întruchipare a celor mai înalte virtuți ale geniului creator al poporului român, neînfricat revoluționar și fierbinte patriot, care și-a dedicat și își dedică, fără preget, viața, cauzei socialismului și comunismului, propășirii patriei într-o lume care trebuie să devină a păcii și dreptății. Prin întreaga sa operă, a intrat în conștiința umanității ca o strălucită personalitate.

De magistrala gîndire a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de activitatea sa de o clocotitoare energie sînt indestructibil legate toate marile înfăptuiri ce au conferit ultimelor două decenii pecetea celei mai rodnice perioade din istoria bimilenară și atît de frămîntată a poporului român, poziția României în lume, apreciată și respectată mai mult decît oricînd. Raportul muncitoresc de fapte și angajare prezentat plenarei și dedicat marelui eveniment de către comuniști, de către întregul nostru popor, reprezintă expresia celei mai înalte prețuiri a partidului nostru, a secretarului său general, expresia devotamentului nestrămutat al oamenilor muncii față de cauza partidului, expresia celei mai puternice hotărîri pentru realizarea, pe mai departe, a progresului economico-social al țării, a viitorului ei comunist. „Este voința unanimă a națiunii noastre socialiste de a vă ști mereu în fruntea sa pe dumneavoastră, conducătorul luminat care întruchipați cele mai alese virtuți ale poporului român, revoluționarul consecvent și cutezător care, de peste o jumătate de veac, desfășurați o uriașă activitate consacrată împlinirii idealurilor de libertate și independență ale poporului român, triumfului revoluției socialiste, înfloririi necontenite a României" — se subliniază în Omagiul amintit.

În încheierea plenarei tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o amplă cuvîntare — magistrală analiză și sinteză a etapelor parcurse de-a lungul istoriei, precum și în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, de țara și poporul român, pe drumul glorios al luptei pentru dreptate națională și socială, pentru progres ; strălucit program de acțiune pentru toți oamenii muncii în înfăptuirea Programului partidului, de dezvoltare susținută, pregnant calitativă a economiei și de ridicare astfel a bunăstării, de adîncire și intensificare a procesului revoluționar de formare a omului nou și de înflorire, pe toate planurile, a personalității umane, de afirmare tot mai activă a României ca neobosit mesager al păcii și dreptății în lume.

Așa cum se desprinde din cuvîntarea secretarului general al partidului, dintr-o perspectivă unitară, integratoare asupra trecutului, prezentului și viitorului României, Congresul a IX-lea a marcat o etapă de covîrșitoare însemnătate, înmănunchind cele mai valoroase tradiții de muncă și de luptă ale poporului, ale revoluționarilor și comuniștilor români. Într-o perioadă în care pe plan internațional se insista mult pentru a menține socialismul în anumite cătușe, care îl împiedicau să-și pună în valoare forța și capacitatea sa superioare, hotărîrile acestui congres, spiritul său, promovat de atunci în întreaga viață economico-socială a țării, demonstrau și demonstrează limpede unul din cele mai mari merite ale partidului nostru acela de a fi înțeles că materialismul dialectic și istoric, socialismul științific nu constituie dogme, ci științe de acțiune, științe care au dat și dau o perspectivă continuu nouă creșterii și perfecționării forțelor de producție, relațiilor sociale, asigurării progresului general al societății. Științe ale căror legități generale trebuie aplicate în procesul de făurire a noii orînduiri nu ca șabloane, ci, în mod creator, adaptate permanent realităților și condițiilor țării.

Într-o asemenea strălucită viziune, rod al unei cunoașteri și acumulări științifice profunde, al examinării deosebit de riguroase a realităților, experienței naționale și mondiale, au fost demolate teze eronate, formulate idei, concepții originale, o întreagă teorie economică și social-politică ostile rutinei, oricăror închistări și idei preconcepute și larg deschise noului și înnoirii. Este cu adevărat impresionantă contribuția adusă după Congresul al IX-lea al partidului la progresul științei economice, la elaborarea etapizării dezvoltării și formulării obiectivelor pentru fiecare etapă, la transformarea științei econo-

mice într-un instrument de acțiune efectivă, de modificare profundă a realității. De o însemnătate hotărîtoare s-au vădit și se vădesc tezele cu privire la necesitatea obiectivă, demonstrată de o întreagă experiență mondială, a împărțirii judicioase a venitului național pentru consum și dezvoltare ; rata înaltă a acumulării constituind, cu atît mai mult pentru țara noastră, o condiție fundamentală a dezvoltării dinamice, a înfăptuirii unor profunde mutații structurale în economie. Ample implicații pentru progresul economico-social al României au vădit și vădesc tezele industrializării pe baza promovării celor mai avansate cuceriri tehnico-științifice, exigențele de ridicare puternică a eficienței, calității și competitivtății întregii activități productive. Sînt relevante, totodată, contribuțiile esențiale la perfecționarea relațiilor de producție, a cadrului de organizare și conducere a dezvoltării economico-sociale, concepția cu privire la pregătirea oamenilor muncii ca factor decsiv al progresului, cea cu privire la finalitatea întregii dezvoltări : omul, împlinirea nevoilor sale etc. Abordarea creatoare, profund revoluționară, a problemelor construcției noii orînduiri în țara noastră, orientările, hotărîrile, măsurile adoptate în acest spirit au descătușat energiile creatoare ale întregului nostru popor, luminînd continuu drumul spre culmile progresului și civilizației în patria noastră, pe deplin stăpînă pe destinele ei.

Pe fondul acestei viziuni novatoare, originale al unei strălucite strategii de progres economico-social, elaborate și aplicate cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și ca rod al eforturilor întregului popor, condus de comuniști, în numai două decenii, România a înregistrat în dezvoltarea economiei, în plan social, cultural, progrese de uriașă anvergură. Progrese ce au făcut pe deplin posibilă parcurgerea de către țara noastră în intervalul relativ scurt de timp de făurire a noii orînduiri, a mai multor etape istorice ale dezvoltării ; de la România burghezo-moșierească, cu o economie înapoiată, la România socialistă, aflată în plin proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Economia românească, cadru în care forțele de producție au cunoscut o puternică dezvoltare, este în plină înflorire. Industria țării, în care poziția cea mai puternică o dețin sectoarele complexe, promotoare ale progresului tehnico-științific și care valorifică în mod superior potențialul național de resurse și forță de muncă, are o producție de peste 6 ori mai mare comparativ cu 1965 și de 100 ori mai mare față de 1944. La rîndul ei, agricultura, care în primele cincinale de construcție socialistă se afla undeva la remorca dezvoltării, a redevenit o ramură de bază a economiei ; ample prefaceri tehnice și de organizare, o nouă revoluție agrară sînt în curs de desfășurare ceea ce asigură o producție de 2,5 ori mai mare față de 1965 și de 7 ori mai mare față de 1944. Un rol important în obținerea acestor prestigioase realizări a revenit măsurilor elaborate în spiritul Congresului al IX-lea al partidului pentru reorganizarea și perfecționarea întregii vieți economico-sociale a țării. S-a desfășurat o importantă muncă politică, de educare și formare a omului nou, constructor conștient, devotat al socialismului multilateral dezvoltat, al înaintării țării spre comunism.

În condițiile dezvoltării susținute, pregnant calitative, tot mai eficiente, a economiei, venitul național a cunoscut o creștere puternică — de 4 ori mai mare față de 1965 și de 32 ori față de 1944, asigurînd continuu resurse atît pentru dezvoltarea economiei, cît și pentru sporirea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii. Din întreagă această perspectivă, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la plenara C.C. al P.C.R. și a activului central de partid, **„Orice om de bună credință care privește la tot ce s-a realizat în patria noastră, la transformarea însăși a geografiei României — prin marile lucrări de construcții, de înnoire a orașelor și satelor, prin lucrări vaste de irigații, prin realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră — poate să constate ce forță creatoare are un popor care a scuturat pentru totdeauna asuprirea și inegalitatea, a devenit stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale și își făurește în mod conștient propriul său viitor“.** Se demonstrează astfel, o dată mai mult, cu puterea de neclintit a faptelor, justețea politicii partidului nostru comunist — forța politică conducătoare a națiunii noastre — care își îndeplinește cu cinste misiunea istorică de a conduce poporul român spre cele mai înalte cote ale bunăstării și civilizației, spre societatea comunistă.

Anul aniversării celor douăzeci de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului este, totodată, anul încheierii cincinalului în curs și al intrării într-o etapă nouă de dezvoltare economico-socială a patriei ; în acest sens, Congresul al XIII-lea al partidului a adoptat hotărîri de o însemnătate cardinală pentru viitorul economiei românești, pentru propășirea țării. Dintr-o asemenea perspectivă complexă, în recenta sa cuvîntare, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea realizării unor orientări și măsuri de mare însemnătate.

Forțele de producție vor continua să se dezvolte puternic, ca factor fundamental al progresului general al patriei. Un rol esențial îl are asigurarea și în viitor a repartiției juste a venitului național pentru fondul de dezvoltare și fondul de consum, bază a unor importante programe de investiții menite să susțină dezvoltarea cu precădere calitativă a industriei, agriculturii și economiei în general. În lumina strategiei de progres a țării se relevă necesitatea creșterii preocupărilor pentru dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, cale sigură de sporire a avuției naționale. Pe un plan de maximă importanță se vădește cerința accentuării dezvoltării intensive a economiei. **„În noua etapă va trebui să considerăm depășită perioada dezvoltării extensive și să trecem cu toată hotărîrea la dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii, și a celorlalte ramuri economice“** — sublinia astfel secretarul general al partidului, punînd, o dată mai mult, în lumină condiționarea hotărîtoare a progresului economiei de valorificarea mai bună a potențialului de resurse și energie, de sporirea productivității, respectiv de mai buna organizare a producției și a muncii, de creșterea gradului de mecanizare, automatizare și robotizare a producției, de ridicarea hotărîtă a calității produselor — la nivelul prevederilor adoptate etc. Dezvoltarea cu toată fermitatea a bazei energetice și de materii prime, reducerea consumurilor, recuperarea și refolosirea energiei și materiilor prime, recondiționarea produselor, constituie alte importante direcții de acțiune care susțin — în mare măsură — echilibrul dezvoltării.

Atribuții dintre cele mai importante în procesul dezvoltării revin științei și cercetării naționale, progresului lor susținut, implicării lor tot mai largi — în strînsă legătură cu învățămîntul — în ridicarea la un nivel superior de eficiență și competitivitate a producției. Secretarul general al partidului evoca, în acest sens, realități de o mare semnificație : omenirea se află într-o etapă în care cuceririle științei au un rol de seamă în dezvoltarea forțelor de producție, în lărgirea orizontului de cunoaștere a universului ; această nouă revoluție tehnico-științifică impune ca o necesitate obiectivă pentru poporul nostru, pentru știința și cercetarea românească, angajarea cu întreaga forță și hotărîre ; viitorul, înfăptuirea marilor obiective economice și sociale pe care ni le-am propus sînt legate de felul în care vom ști să acționăm pentru a ridica la un nivel superior întreaga activitate de cercetare științifică. Trebuie acționat cu toată energia pentru promovarea noilor descoperiri, a progresului tehnic, în toate domeniile economico-sociale, orice rămînere în urmă în noua revoluție tehnico-științifică avînd repercusiuni, pentru multă vreme, asupra întregii vieți a poporului român.

O însemnătate hotărîtoare dobîndește aplicarea cu fermitate a noului mecanism economico-financiar, dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor, prevenirea și înlăturarea contradicțiilor ce pot să apară, creșterea rentabilității unităților și a tuturor activităților economice, buna gospodărire și dezvoltarea continuă a avuției naționale. În condițiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești, ale perfecționării acestora, ale perfecționării relațiilor de producție în general, se dezvoltă continuu sistemul democrației muncitorești, revoluționare, asigurînd participarea nemijlocită, tot mai puternică și tot mai largă, a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, imprimîndu-se noi trăsături întregului profil al societății românești. Constituie aceasta, arăta secretarul general al partidului, una din cele mai însemnate expresii ale sistemului democratic de conducere cu poporul și pentru popor, sistem caracteristic societății noastre, superior oricăror forme ale democrației burgheze. Este necesar, mai sublinia deasemenea, secretarul general al partidului, ca fiecare să dea maximum pentru societate și să primească de la aceasta potrivit muncii depuse, menținîndu-se un raport echitabil între veniturile mari și mici, dar înlăturîndu-se cîștigurile fără muncă, incompatibile cu organismul caracterizat de înaltă echitate, al societății noastre.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat creșterea rolului conducător al partidului — centru vital al întregii societăți, care acționează dinăuntrul maselor, și este intim integrat cu acestea. Deopotrivă a fost menționat faptul că în condițiile dezvoltării puternice a forțelor de producție, ale amplificării, fără precedent, a activităților economico-sociale, perfecționarea și creșterea rolului statului pentru asigurarea dezvoltării unitare și armonioase a societății se impun ca o necesitate obiectivă. Permanent trebuie avut în vedere că nu trebuie slăbită sub nici o formă conducerea unitară a activității economico-sociale, care îmbina interesele fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii, cu interesele generale ale societății.

STRÎNS uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu satisfacție profundă față de mărețele înfăptuiri obținute în anii care au trecut de la cel de al IX-lea Congres, anii cei mai glorioși ai istoriei și devenirii sale revoluționare, poporul român își consacră toate energiile creatoare pentru înfăptuirea prevederilor și obiectivelor adoptate. Pentru înfăptuirea planului pe acest an și pe întregul cincinal — bază temeinică a realizării hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, înaintării neabătute a patriei spre culmile civilizației socialiste și comuniste.

Dan POPESCU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Progresul științei — factor fundamental al politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate

PERIOADA inaugurată de Congresul al IX-lea este marcată de opțiuni politice de largă perspectivă istorică, două dintre ele impunîndu-se cu rol decisiv pentru destinele poporului român. Prima — formulată chiar la tribuna Congresului de tovarășul Nicolae Ceaușescu — a urmărit **o justă repartizare a venitului național pentru consum și dezvoltare**; aparent parțială și de natură strict economică, această opțiune — dînd expresie cerințelor obiective ale reproducției lărgite — a reprezentat, în fond, osatura strategiei generale a partidului. Marile înfăptuiri dobîndite în anii socialismului, îndeosebi în ultimii 20 de ani, au permis României să depășească înapoierea economico-socială, să parcurgă treptele stadiului de țară în curs de dezvoltare. Ele atestă, în mod concludent, justețea politicii partidului care, pornind de la concepția revoluționară despre natură și societate, de la socialismul științific, a acționat pentru aplicarea creatoare a legităților general-valabile la condițiile specifice ale țării noastre.

Cea de-a doua opțiune — în prelungire firească a realizărilor de pînă acum, dar cu implicațiile unui veritabil salt calitativ — revine momentului istoric actual și anume: **promovarea noii revoluții tehnico-științifice ca factor fundamental al întăririi pozițiilor României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerii sale într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată.** Este încărcată de multiple semnificații împrejurarea că această linie a fost viguros reafirmată de tovarășul Nicolae Ceaușescu sub cupola Academiei române, în sesiunea solemnă în care a fost ales ca membru titular și președinte de onoare al forului suprem de consacrare științifică al țării. Această dublă învestitură — ea însăși un simbol al legăturii indisolubile dintre știință și socialism — reflectă înaltul prestigiu de care se bucură secretarul general al partidului, președintele Republicii, pentru contribuția sa determinantă la elaborarea și aplicarea politicii partidului și statului, pentru prodigioasa sa activitate teoretică și practică, dedicată înfloririi patriei socialiste, realizării idealurilor de dreptate socială și națională ale poporului român, întăririi independenței și suveranității naționale, pentru aportul său esențial la extinderea colaborării internaționale, la cauza păcii în lume. Întreaga dezvoltare a concepției economice și social-politice a partidului nostru poartă amprenta personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, opera sa — aflată în plină desfășurare — prezentîndu-se de pe acum ca cea mai cuprinzătoare creație de acest gen din patrimoniul național, cu un loc inconfundabil în perimetrul gîndirii universale.

*) Comunicare prezentată la Sesiunea științifică „20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român", 18 iulie 1985

Între meritele Congresului al IX-lea trebuie, în mod special, relevată puternica dinamizare a activității științifice, stimulate de amplele deschideri înnoitoare operate în viața economică și social-politică; de cutezanța cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a demolat teze eronate ce păreau imuabile, a eliberat de corsetul interpretărilor simpliste o serie de adevăruri fundamentale ale socialismului științific, racordîndu-le la exigențele noii etape istorice; de forța cu care a demonstrat că făurirea noii orînduiri impune studierea atentă a legilor economice obiective, combaterea fermă a subiectivismului, triumfalismului și viziunilor idilice asupra noii societăți, cunoașterea aprofundată a realităților, „fără temerea de a privi lucrurile așa cum sînt ele și nu cum am dori noi să fie", că atașamentul față de valorile socialismului și comunismului nu este sinonim cu dogmatismul, cu anchilozarea în gîndire și practică, ci, dimpotrivă, cere abordarea novatoare a problemelor ridicate de viață, că știința nu poate avansa decît în climatul liberei confruntări de opinii, animate de principialitate și deplină obiectivitate. Să ne reamintim ce ecou profund au găsit în fiecare din noi ideile-forță proclamate în 1965, ce energii nebănuite au declanșat ele în partid, în societate, cît de tonifiantă a fost influența lor asupra vieții spirituale — și inclusiv a activității de cercetare —, să păstrăm mereu viu spiritul creator, revoluționar al Congresului al IX-lea, ca un fierbinte omagiu adus gloriosului nostru partid, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu!

Actuala opțiune majoră a partidului își are suportul trainic în moderna bază tehnico-materială de care dispune astăzi economia noastră națională, în amplul potențial tehnico-științific făurit în ultimele două decenii. Într-o perioadă cînd reminiscențele atitudinii „complexate" față de tehnologia străină erau la noi încă puternice, iar pe plan internațional se acredita insistent aserțiunea că țările rămase în urmă ar trebui să se axeze pe ramurile de producție tradiționale, de tehnicitate mediocră, tovarășul Nicolae Ceaușescu a clarificat cît de iluzoriu și periculos este să se creadă că putem beneficia de rezultatele științei doar prin importul de licențe și echipamente. **„Viața demonstrează că o asemenea atitudine față de știință** — arăta secretarul nostru general — **poate avea consecințe grave, ea determină rămînerea în urmă pe întregul tărîm al științei, frînează dezvoltarea economică și socială a țării, duce la dependență față de străinătate".**

Fondurile fixe aferente sectorului de cercetare-proiectare au crescut, în perioada 1965—1984, de peste 10 ori, iar numărul personalului ocupat de 5,2 ori. În virtutea măsurilor luate pentru generalizarea școlii de 10 ani, perfecționarea celorlalte forme de învățămînt și instituționalizarea reciclării profesionale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii — România situîndu-se de pe acum la nivelul statelor avansate din acest punct de vedere —, noua etapă a revoluției tehnico-științifice găsește țara noastră cu un sistem adecvat al instrucției publice. S-a organizat, totodată, o structură complexă a activității de cercetare, reunind rețeaua specializată de unități, sectoarele de concepție tehnologică din întreprinderi și învățămîntul superior, coordonate unitar în cadrul institutelor centrale și academiilor de profil. Sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al Guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, aportul cercetării la înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială a țării sporește an de an. Numărul obiectivelor de cercetare și dezvoltare tehnologică încheiate și valorificate în producție depășește, în actualul cincinal, de 3,8 ori pe cel realizat în perioada 1966—1970. Ca rezultat al asimilării masive de noi produse, s-a ajuns la un nomenclator industrial reprezentativ pentru condițiile tehnice contemporane.

Accelerarea progresului tehnico-științific a devenit nu numai posibilă, ci răspunde, totodată, unor imperative ineluctabile. Astăzi, nici un efort cantitativ suplimentar nu mai poate compensa lipsa de eficiență în utilizarea resurselor. Rezervele mari existente în domeniul productivității muncii, al randamentelor de conversie productivă a materiilor prime și energiei — încă mult subunitare — demonstrează că ecuația complicată a creșterii economice actuale poate fi soluționată, apelînd plenar forța cercetării și tehnologiei moderne.

Sigur că progresul tehnic nu rezolvă de la sine, în mod automat, nici una din marile probleme contemporane — caracterul bivalent al științei fiind astăzi mai evident ca oricînd în trecut. Spectrul efectelor sale posibile este extrem de contradictoriu, la un pol situîndu-se susținerea dezvoltării economico-sociale, comprimarea etapelor istorice, creșterea bunăstării popoarelor, iar la celălalt — conservarea și adîncirea raporturilor de exploatare a omului de către om, instaurarea celei mai rafinate, dar nu mai puțin feroce, forme de asuprire internațională — neocolonialismul tehnologic, gravul pericol al distrugerii vieții însăși pe planeta noastră într-o catastrofă nucleară. Depinde în mod hotărîtor de factorul politic în ce direcție, la ce costuri sociale și cu ce consecințe evoluează progresul tehnic! Înfăptuirea revoluției tehnico-științifice accentuează și mai mult, îmbogățindu-l cu noi atribute, rolul conducător al partidului în societatea noastră socialistă. Este pentru noi toți un motiv de legitimă mîndrie că,

începînd cu Congresul al IX-lea și continuînd cu directivele următoarelor foruri supreme de partid, cu Programul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, cu programele-directivă adoptate la Congresele XII și XIII, partidul nostru — prin aportul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu — și-a fundamentat o linie strategică pe termen lung, în care știința se asociază indestructibil cu progresul social, independența națională, pacea, colaborarea largă și fructuoasă între popoare.

Directivele pentru viitorul cincinal și perioada de perspectivă înscriu știința și tehnologia între prioritățile de bază ale politicii partidului, sarcinile în acest domeniu definindu-se prin însăși finalitatea lor economico-socială. După cum se menționează în rezoluția Congresului al XIII-lea al partidului : „Potrivit prevederilor Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1986-1990 — elaborat sub conducerea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu — activitatea de cercetare va trebui să aducă o contribuție deosebită la dezvoltarea bazei energetice și de materii prime a țării, să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției, sporirea gradului de complexitate a produselor românești".

Acțiunea inițiată de conducerea de partid și de stat pentru examinarea critică a instalațiilor deficitare din punct de vedere tehnico-economic și modernizarea lor radicală în următorii ani sînt de natură să confere o înaltă competitivitate industriei românești. În același context se plasează dezvoltarea ramurilor de vîrf — metalurgia sortimentelor speciale, chimia substanțelor pure și extrapure, în general a produselor de mic tonaj, crearea de noi materiale cu proprietăți prestabilite, electronica și îndeosebi microelectronica, energetica nucleară, informatica, producția de echipamente de mare productivitate, a sistemelor automatizate flexibile, robotica, tehnicile spațiale și aeronautica, tehnologiile neconvenționale de prelucrare industrială, ingineria genetică și biotehnologiile. Sintetic vorbind, aportul progresului tehnic în viitorul cincinal trebuie să se materializeze în acoperirea în proporție de circa 55% a sarcinii planificate de creștere a productivității muncii, în diminuarea consumului energetic pe unitatea de venit național cu peste 20% și sporirea cu 25—27% a gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor.

Trecerea, pe baza promovării revoluției tehnico-științifice, la dezvoltarea intensivă a economiei imprimă procesului de acumulare un conținut tehnologic tot mai accentuat, creșterea eficienței aparatului productiv asigurînd rezultate net superioare în comparație cu simpla lui extindere cantitativă ; tocmai de aceea, accentul se deplasează acum spre investițiile de reutilare și modernizare, spre accelerarea înnoirii părții active a fondurilor fixe. Se redimensionează, de asemenea, rolul cercetării fundamentale, care trebuie să asigure în devans stocul de informații și soluții tehnico-științifice necesare realizării obiectivelor de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale ; în mod repetat, inclusiv în recenta expunere de la Academia română, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că **„trebuie să ne preocupăm permanent ca științele de bază — matematica, fizica, chimia, biologia — să se mențină la un nivel cît mai înalt, să se dezvolte continuu".**

Revoluția tehnico-științifică conferă noi trăsături raportului dialectic dintre factorii interni și externi ai construcției economico-sociale ; accentuînd importanța ambelor grupe de factori, ea pune mai pregnant în evidență rolul hotărîtor al efortului național care — structurat el însuși în corelare cu tendințele mondiale — reprezintă temelia sigură a progresului fiecărui popor, a înfăptuirii unei largi și reciproc avantajoase cooperări internaționale. Directivele pentru viitorul cincinal stabilesc sarcinile sectorului de cercetare, ale tuturor ramurilor, în consens deplin cu aceste cerințe obiective, iar colaborarea tehnico-științifică externă este orientată spre o legătură mai strînsă cu cea economică, aplicîndu-se și aici principiul ciclului unitar cercetare-proiectare-producție. Așa cum se arată în documentele Congresului al XIII-lea, înaltul nivel tehnologic al economiei noastre va asigura participarea tot mai intensă a României la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea pe baze stabile și de lungă durată cu statele membre ale C.A.E.R., cu celelalte țări socialiste, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Actuala etapă a revoluției tehnico-științifice ridică noi probleme și în fața cercetării economice și social-politice, chemate să elaboreze soluții pentru integrarea mai adîncă a planului tehnic cu celelalte secțiuni ale planului național, „traducerea" fidelă a fenomenelor tehnice în limbajul economic și evaluarea corectă a aportului activității tehnico-științifice la dezvoltarea societății. Se cer, de asemenea, intensificate studiile cu privire la sistemul de indicatori economico-sociali și normative economice, pentru ca — paralel cu o simplificare substanțială a acestuia — să se asigure compatibilitatea reciprocă a elementelor sale, pornindu-se de la orientările politicii partidului și posibilitățile obiective ale economiei noastre, de la cerințele echilibrului, ale creșterii eficienței și accelerării progresului tehnic în toate ramurile și întreprinderile. În lumina aprecierilor secretarului nostru general, este necesar să aprofundăm corelațiile dintre planificarea macroeconomică și dezvoltarea autoconducerii muncitorești, căile de armonizare a modificărilor ce se aduc diferitelor laturi ale mecanismului economico-financiar, în condițiile asigurării coerenței sale de ansamblu.

În orînduirea noastră, accelerarea progresului tehnic, fundamentarea științifică, realistă a programelor de dezvoltare, se îmbină organic și este în tot mai mare măsură condiționată de dezvoltarea democrației. Rezultă aceasta atît din specificul forțelor de producție moderne, care necesită creativitate și spirit novator la toate nive-

Emilian DOBRESCU

(Continuare în pag. 12)

Lucrări omagiale

apărute în

Editura politică

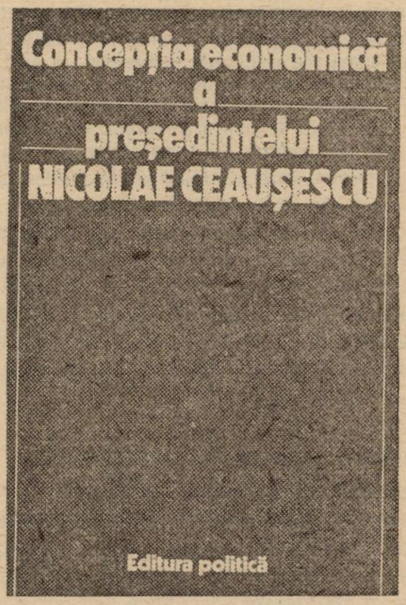

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

O strălucită strategie în slujba dezvoltării economico-sociale a României

CELE două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului se caracterizează printr-o accentuare fără precedent a transformărilor structurale care au dus la intensificarea puternică a procesului de modernizare a economiei naționale, atît în ceea ce privește populația ocupată și aparatul de producție, cît și în domeniul contribuției ramurilor la formarea venitului național. Orientată pe baza unei concepții unitare și de perspectivă, care ține seama de cerințele societății noastre, de exigențele revoluției tehnico-științifice contemporane, precum și de implicațiile proceselor contradictorii din economia mondială și din relațiile economice internaționale, politica partidului de industrializare a țării a urmărit nu o simplă creștere a producției industriale ; acest amplu proces a fost conceput ca un factor hotărîtor al realizării unei economii moderne, de înaltă tehnicitate, ca o premisă esențială a omogenizării bazei tehnico-materiale, a tuturor activităților economico-sociale în complexul economic național, ca un element director în organizarea superioară a spațiului economic într-un complex unitar, echilibrat și eficient și în schimbarea locului României în diviziunea internațională a muncii, în consolidarea independenței și suveranității naționale.

Trăsătura dominantă a acestor transformări a reprezentat-o accentuarea caracterului industrial al țării, transformarea industriei în ramura conducătoare a economiei naționale, ramură care aduce astăzi contribuția determinantă la formarea venitului național și asigură înzestrarea economiei naționale cu mijloace de muncă de tehnicitate tot mai ridicată. Este edificator pentru intensitatea acestui proces faptul că, dacă în cele trei cincinale premergătoare Congresului al IX-lea, ponderea industriei în venitul național s-a modificat doar cu 4,9 procente, în anii care au urmat Congresului contribuția industriei la formarea venitului național a crescut de la 48,9% în 1965 la peste 60% în prezent. Totodată, industria ocupă actualmente peste 36% din populația activă a țării (față de numai 19% în 1965) și acoperă peste 90% din investițiile în mașini, instalații și utilaje.

Structura economică echilibrată — suport al dezvoltării calitative

ÎN RAPORTUL prezentat la Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că ritmurile susținute de dezvoltare economică depind în măsură însemnată de valorificarea rațională a resurselor țării, în funcție de necesitățile imediate și de perspectivă, fiind necesară crearea de condiții tot mai bune pentru introducerea în circuitul economic a noi materii prime, creșterea mai accentuată a producției de cărbune și dezvoltarea amenajărilor hidroenergetice, valorificarea superioară, eficientă a resurselor țării, economisirea rezervelor de hidrocarburi în vederea utilizării lor superioare în industrie, ca materie primă.

Ținînd seama de aceste cerințe, ca și de implicațiile crizei energetice declanșate ulterior pe plan mondial, au fost inițiate, cu deosebire în ultimul cincinal, măsuri ample pentru dezvoltarea mai accentuată a bazei proprii de materii prime și energie, ca una din prioritățile de bază ale dezvoltării preponderent intensive a economiei naționale. În acest sens au sporit de peste trei ori, în raport cu perioada corespunzătoare anterioară, investițiile pentru lucrări de cercetare geologică, s-au dezvoltat puternic ramurile industriei extractive și producătoare de energie electrică, a crescut gradul de acoperire din producție proprie a necesarului în acest domeniu. Astfel, prin planul pe anul în curs se prevede asigurarea integrală din resurse interne a necesarului de plumb, zinc, aluminiu, lacuri și vopseluri, fire artificiale și sintetice, iar la alte produse (cărbuni, gaze naturale, laminate pline din oțel, cauciuc sintetic, celuloză și semiceluloză, lînă ș.a.) gradul de acoperire va fi de peste 90%.

În lumina hotărîrilor adoptate de Conferința Națională a partidului din 1982 și de Congresul al XIII-lea, activitatea în acest domeniu se desfășoară în prezent pe baza unui sistem complex de programe speciale pe subramuri și produse, care prevăd atît nivelurile de producție, cît și măsurile de ordin tehnic, economic și organizatoric prin care să se asigure perfecționarea activității geologice, impulsionarea mai puternică a producției, depășirea unor contradicții, greutăți și lipsuri manifestate, economisirea mai accentuată a resurselor și creșterea gradului de satisfacere din resurse interne a cerințelor economiei naționale.

Pe baza concepției fundamentate de secretarul general al partidului, modelarea procesului de dezvoltare industrială a țării s-a făcut astfel încît economia națională să poată încorpora tot mai larg și eficient cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, prin dezvoltarea și implementarea ramurilor și subramurilor de mare complexitate, care asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și a potențialului uman și care favorizează, totodată, promovarea progresului tehnic în întreaga economie națională.

Pe această bază au cunoscut o dezvoltare mai intensă ramurile industriale hotărîtoare pentru economia națională, producția industriei constructoare de mașini sporind în cele două decenii de circa 11 ori, iar producția industriei chimice de 12 ori. Ca urmare (cum reiese și din tabelul din p. 7), ponderea acestor două ramuri în structura producției industriale se ridică de la 27,9% în 1965 la circa 40% în prezent. Totodată, criticîndu-se orientarea care în primele trei cincinale a subapreciat dezvoltarea cercetării științifice proprii și a unor ramuri și subramuri moderne de înaltă tehnicitate, în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea au fost adoptate programe prin care au cunoscut o dezvoltare puternică electrotehnica și electronica, mecanica fină și optica, producția de utilaje tehnologice de mare complexitate, industria de automobile, de avioane și calculatoare, chimia fină și de mic tonaj, mijloacele de transport de mare capacitate ș.a. Semnificative pentru evoluțiile care au avut loc în ultimele două decenii pe baza orientării spre laturile calitative sînt schimbările care au avut loc, de exemplu, în industria electronică. Dacă în 1965 producția acestei subramuri a construcțiilor de mașini era formată din televizoare (în proporție de 52,4%), radioreceptoare (40,8%), componente electronice (6,4%) și cîteva alte componente diverse (0,4%), în prezent producția acestui sector se caracterizează printr-o structură mult mai diversificată și de mare complexitate, fiind formată din : mijloace de automatizare (24,5%), bunuri de larg consum electronice (15,3%), mijloace ale tehnicii de calcul (14,8%), electronică industrială (14,5%), alte componente electronice (13,8%), centrale telefonice (2,6%), roboți, manipulatoare ș.a.

O dezvoltare și diversificare susținută a cunoscut în acești ani și industria producătoare de bunuri de consum, — industria ușoară sporindu-și producția de circa 5 ori, iar industria alimentară de peste trei ori — precum și industria materialelor de construcții, lemnului și celulozei. În procesul de modernizare a industriei o nouă etapă este deschisă de înfăptuirea prevederilor Congresului al XIII-lea al partidului în concordanță cu cerințele noii revoluții tehnico-științifice. Au o însemnătate principială în acest sens prevederile Congresului potrivit cărora în cincinalul 1986—1990 dezvoltarea industriei se va realiza îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, urmînd ca în această perioadă să se încheie în linii generale reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor.

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 28 al revistei

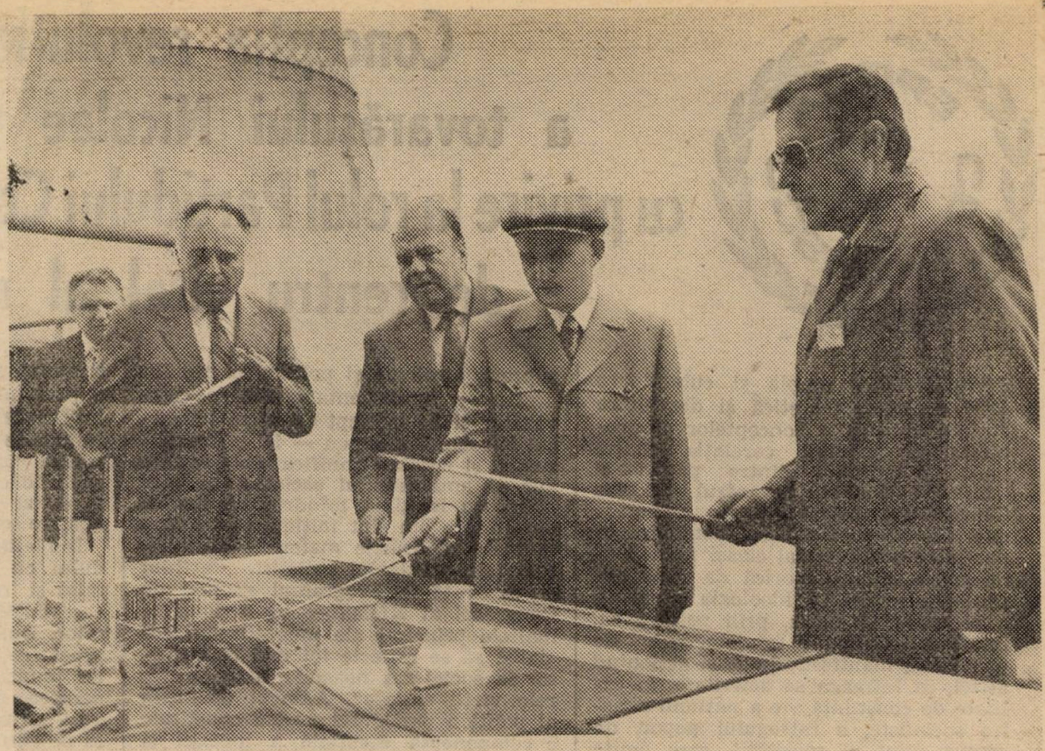

În cadrul politicii de înflorire multilaterală a tuturor ramurilor și sectoarelor economiei naționale, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acordă o atenție permanentă și prioritară dezvoltării bazei energetice și de materii prime. Producția de energie electrică, al cărei nivel era în 1965 de 17,2 miliarde kWh, va ajunge în acest an la 77,66 mrd. kWh, iar în 1990 la 95–97 mrd. kWh ; la producția de cărbune net, cifrele pentru aceiași ani sînt de 10,3, respectiv 64,3 și 95–100 mil. tone

Strategia partidului de dezvoltare economico-socială are în vedere faptul că, pentru România, agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei naționale, care poate și trebuie să aducă o contribuție mai mare la creșterea venitului național și la satisfacerea necesităților societății. De aceea, secretarul general al partidului a criticat subaprecierea din trecut a agriculturii precum și orice tendință de contrapunere a celor două ramuri ale economiei naționale, subliniind că, potrivit principiilor generale ale socialismului și pornind de la realitățile concrete ale țării noastre, Programul partidului prevede dezvoltarea concomitentă și puternică atît a industriei cît și a agriculturii. Totodată, secretarul general al partidului, subliniind că trecerea agriculturii pe baze socialiste nu se limitează la instaurarea relațiilor socialiste în această ramură a economiei, a fundamentat conceptul noii revoluții agrare, ca proces complex, care privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, organizarea activității etc.

Pe baza acestei orientări fundamentale, pentru dezvoltarea agriculturii au fost alocate investiții care pe ansamblul celor 20 de ani însumează peste 408 miliarde lei, fondurile destinate în actualul cincinal acestui sector (5 miliarde lei) fiind de peste 4 ori mai mari în raport cu cele din cincinalul 1961—1965. Pe această bază s-a modernizat și diversificat parcul de mașini și tractoare, au fost amplificate lucrările de irigații și ameliorări funciare, au crescut fondurile fixe din agricultură. Producția de cereale a sporit de la 12,6 milioane tone în 1965 la 23,6 milioane tone în 1984, cînd pe locuitor s-au realizat 1 042 kg ; sporuri însemnate au fost, de asemenea, realizate și la celelalte culturi, precum și în zootehnie.

Dezvoltarea susținută a economiei naționale a creat premise pentru creșterea gradului de participare a României la circuitul economic mondial. O dată cu creșterea puternică a volumului comerțului exterior, într-un ritm mediu de peste 12% pe an, sensibil mai mare în raport cu produsul social și venitul național, au avut loc schimbări importante în structura schimburilor economice externe, în primul rînd prin creșterea ponderii produselor cu grad ridicat de prelucrare în exportul României ; astfel, ponderea mașinilor, utilajelor, mijloacelor de transport, a produselor chimice și bunurilor industriale de larg consum a sporit de la 36% în 1965 la peste 60% în prezent.

Dinamica și evoluția structurii producției industriale pe unele ramuri

(procente)

	Dinamica producției		Pondere în prod. industrială	
	Nivel 1983 1965=100	Ritm mediu anual 1966 —1983	1965	1983
Total industrie	551	10,0	100,0	100,0
Din industrie — total				
— ind. extractivă	190	3,7	7,4	4,7
— ind. prelucrătoare	583	10,3	90,0	92,0
Energie electrică și termică	456	8,8	2,6	3,3
Combustibil	216	4,4	7,0	9,7
Metalurgia feroasă	494	9,3	8,3	7,0
Metalurgia neferoasă	367	7,5	3,2	3,8
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	963	13,4	21,2	29,0
Chimie	964	13,4	6,7	10,3
Materiale de construcții	564	10,1	3,3	3,5
Expl. și prelucrarea lemnului	279	5,9	8,2	4.0
Celuloză și hîrtie	443	8,6	1,2	1,3
Textilă	556	10,0	7,4	7,3
Confecții	683	11,3	4,2	3,5
Alimentară	268	5.6	22.0	11,5

Amplă mobilizare a resurselor naționale

STRATEGIA dezvoltării economico-sociale a României, promovată de partidul nostru din inițiativa și cu aportul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu, are drept coordonată fundamentală mobilizarea efortului economic propriu, materializat în valorificarea tuturor posibilităților de care dispune economia românească, dezvoltarea puternică a cercetării științifice proprii și alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare prin asigurarea unui raport optim între fondul de dezvoltare și fondul de consum. În opera secretarului general al partidului nostru a fost fundamentată o concepție de mare deschidere și însemnătate pentru dezvoltarea economiei, care ține seama de rolul determinant al acumulării în asigurarea reproducției socialiste lărgite, de necesitatea asigurării unei rate înalte a acumulării în vederea accelerării dezvoltării economice și a reducerii decalajelor față de țările dezvoltate, precum și de cerințele folosirii eficiente a resurselor alocate în acest scop. Referindu-se la această coordonată a politicii partidului, la Plenara din 1—2 iunie 1982 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Societatea noastră socialistă, ca orice societate, de altfel, trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducția lărgită, o acumulare înaltă — baza dezvoltării forțelor de producție, a nivelului de civilizație**

Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 12)

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul Partidului Comunist Român de centru vital al națiunii

PRINTR-O amplă și cutezătoare regîndire teoretică și dezvoltare novatoare a conceptelor și problematicii privind corelația dintre partid și națiune, dintre partid și istoria națională, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat, într-o elaborare cuprinzătoare, că partidul comunist, ca partid revoluționar al clasei muncitoare, are misiunea istorică de a da expresie adecvată în ideologia sa și de a promova și apăra, prin politica sa, interesele naționale fundamentale ale poporului, manifestîndu-se și acționînd astfel, în întreaga sa activitate, în calitate de conștiință vie a națiunii noastre socialiste, a întregului popor, de centru vital al societății, care emite lumina ce călăuzește întreaga națiune pe drumul luminos al comunismului. **„În orice condiții însă, —** menționează secretarul general al partidului — **nu se pot neglija interesele naționale ale unui popor... Nu se poate ca, în numele unor interese supranaționale, să se ceară unui popor să renunțe la independență, la libertate, la dezvoltarea economico-socială proprie". (Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, 1982, Ed. Politică, București, vol. 22, p. 465). Această idee capătă semnificații deosebite dacă ținem seama de faptul că în literatura social-politică occidentală este frecvent vehiculată ideea după care sarcinile prioritare ale umanității cer cel puțin o nouă interpretare a noțiunii de interese naționale, dacă nu abandonarea lor, ca fiind, chipurile, o piedică în rezolvarea problemelor internaționale.

Partidul Comunist Român este conștiința de sine și centrul vital al națiunii noastre nu numai pentru că în programul său recuperează, conștientizează și asimilează valorile naționale care ne unesc și ne definesc în calitate de națiune, ci și pentru că — și aceasta este un element esențial — politica sa exprimă fidel interesele noastre naționale și se concretizează, totodată, drept angajare efectivă pe direcțiile de acțiune care asigură înflorirea, pe toate planurile, a națiunii. Într-o asemenea abordare se evidențiază caracterul complex al patriotismului și mai ales ideea că a fi patriot înseamnă a apăra, a milita și a acționa pentru realizarea intereselor naționale. **„Fiind comuniști români —** arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — noi sîntem apărătorii hotăriți ai intereselor naționale ale poporului nostru, nu precupețim nimic pentru a asigura edificarea socialismului în România și, în același timp, ne aducem întreaga contribuție la întărirea pozițiilor comunismului în lume".** (Op. cit., Ed. politică, București, 1970, vol. 4, p. 96).

Avînd drept dimensiune emblematică ideea despre om ca valoare și scop suprem, ideologia și politica partidului nostru — fundamentată atît de clarvăzător și de înțelept de către tovarășul Nicolae Ceaușescu — își vădesc firească și nobila semnificație de cod de aur al umanismului socialist, în care citim, cu legitimă mîndrie, că pentru om și spre om sînt inițiate și orientate toate realizările materiale și spirituale ale praxisului socialist. „Partidul — se arată în Programul adoptat de Congresul al XI-lea — va acționa ca înaltele principii ale umanismului socialist să se reflecte tot mai cuprinzător în societatea noastră, în toate sferele vieții sociale". Adîncul umanism al politicii partidului nostru constituie o componentă esențială a unității și coeziunii dintre partid și popor.

În viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, dialectica partid-națiune, partid-societate este deosebit de complexă. Dînd o înaltă apreciere capacității de creație a maselor în toate domeniile și făurind cadrul organizatorico-instituțional pentru participarea largă a întregului popor la conducerea societății, partidul nostru acordă o atenție majoră dezvoltării conștiinței socialiste a oamenilor muncii, implicării lor responsabile, cu competență, pasiune revoluționară și devotament patriotic în înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, în făurirea conștientă a propriului lor destin. În acest sens, partidul nostru, alături și în strînsă legătură cu activitatea teoretico-prospectivă și organizatorică, desfășoară o amplă muncă politico-educativă care vizează formarea omului nou, împlinirea și manifestarea tot mai largă a personalității umane. Față de marile realizări în dezvoltarea patriei noastre socialiste, menționează secretarul general al partidului, are loc o anumită rămînere în urmă a conștiinței revoluționare, socialiste. **„Trebuie deci să avem permanent în vedere că procesul revoluționar, lupta revoluționară nu s-au încheiat, ci ele continuă în noile condiții istorice. Partidului nostru îi revine — repet — marea răspundere de a ridica spiritul revoluționar de luptă al întregului popor, de a conduce națiunea noastră în noile condiții istorice, de a asigura triumful comunismului în România!". (Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative, 2—3 august 1983). Acestui scop îi este subordonat de fapt și Programul ideologic, elaborat de Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, aprobat și adoptat de Congresul al XIII-lea ca parte integrantă a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Integrînd organic în ideologia și politica sa, în organizarea și desfășurarea activității sale revoluționare ideile nobile ale democratismului consecvent, ale umanismului autentic și ale patriotismului revoluționar, pentru care au militat întemeietorii comunismului științific, partidul nostru se manifestă ca centru de iradiere a acestor idei în întreaga viață socială, ca promotor ferm al înrădăcinării lor în conștiința și viața de zi cu zi a membrilor societății noastre socialiste.

Împletirea strînsă a activității partidului cu viața poporului are ca premisă și totodată ca obiectiv nivelul de conștiință din ce în ce mai înalt al maselor. După cum ridicarea gradului de pregătire și de competență al oamenilor muncii, lărgirea orizontului de cunoaștere și nivelului lor ideologic asigură antrenarea lor conștientă la opera de edificare a noii orînduiri, creează terenul prielnic pentru manifestarea largă a formelor democratice de conlucrare a partidului cu poporul și, în ultimă instanță, pentru contopirea — în etapa comunismului deplin — a partidului cu masele.

În anul în care aniversăm două decenii de la Congresul al IX-lea, partidul nostru se prezintă deosebit de puternic și de unit, un adevărat partid de masă, iubit, stimat și urmat cu încredere de întregul popor. Unitatea indestructibilă dintre partid și popor, a tuturor oamenilor muncii în jurul partidului, al secretarului său general, constituie o importantă și impresionantă forță a progresului nostru socialist, a înfloririi patriei, independente și suverane, a creșterii prestigiului României în lume.

Forța, coeziunea și vitalitatea societății românești socialiste sînt indisolubil legate — în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea — de promovarea consecventă a unui nobil și generos principiu : **„Socialismul —** după cum relevă secretarul general al partidului **— este opera conștientă a poporului, el se construiește cu poporul și pentru popor".** Există, așadar, o deplină compatibilitate și o armonioasă interdependență între rolul conducător al partidului, întărirea acestui rol și dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste.

Atunci cînd poporul devine cu adevărat stăpîn pe destinele sale, cînd partidul aflat la guvernămînt este el însuși ieșit din rîndul poporului și își trage forța și seva din rîndurile clasei muncitoare, ale țărănimii și intelectualității, în aceste condiții întărirea rolului de conducător politic al partidului constituie chezășia și factorul asigurării dezvoltării democrației, participării maselor largi la conducerea societății. Aceasta este o democrație nouă, revoluționară, în care poporul, sub conducerea comuniștilor, își înfăptuiește propriul său viitor. Mai mult, așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „nu se poate vorbi de democrație de partid, fără o largă democrație muncitorească".**

Concepția generoasă și de largă deschidere strategică asupra formelor și metodelor de înfăptuire și de creștere

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 29 al revistei

continuă a rolului conducător al partidului, fundamentată în documentele Congresului al XIII-lea, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, este pătrunsă de grija pentru asigurarea unei unități cît mai strînse între partid și popor, de preocuparea ca politica partidului de făurire a noii societăți să exprime în cel mai înalt grad interesele și năzuințele națiunii.

În acest spirit, elaborînd — în temeiul unei cunoașteri științifice a legilor obiective ce acționează în viața socială, și, totodată, pe baza unui dialog amplu cu poporul — obiectivele strategice de dezvoltare economico-socială și culturală a țării, conducînd întreaga activitate politico-organizatorică de înfăptuire a țelurilor stabilite, partidul are menirea istorică de a asigura participarea plenară, conștientă a tuturor oamenilor muncii la vasta operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și edificare a comunismului în România.

Afirmarea, deosebit de puternică, a democrației socialiste în patria noastră în perioada — extrem de fertilă — care a trecut de la Congresul al IX-lea, este legată indisolubil, pe de o parte, de elaborarea — cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu — a unei concepții cuprinzătoare, profund revoluționară și de aleasă substanță umanistă, cu privire la dezvoltarea democrației — ca latură esențială a operei de construcție socialistă și comunistă — pe de altă parte, de preocuparea stăruitoare și capacitatea remarcabilă ale partidului nostru de a iniția forme noi, inedite, de participare a maselor la viața politică, la conducerea statului și la soluționarea treburilor obștești, care să reflecte schimbările survenite în dezvoltarea economico-socială și în structura socială a țării, și care, totodată, să stimuleze atragerea tuturor oamenilor muncii la viața politică organizată, la elaborarea și înfăptuirea politicii generale de făurire a noii orînduiri, să contribuie la ridicarea pe trepte superioare a coeziunii socialiste a poporului. **„Partidului îi revine misiunea — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — de a acționa permanent pentru perfecționarea și creșterea rolului statului, al tuturor organismelor democratice din toate sectoarele de activitate".**

Noua calitate a oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai avuției sociale constituie fundamentul trainic pe care se înalță comunitatea de interese și năzuințe ale poporului nostru, hotărîrea sa de a acționa în strînsă unitate, sub conducerea partidului, pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea, hotărîri care dau glas, cu realism și cutezanță, aspirațiilor vitale ale celor ce muncesc, de prosperitate și bunăstare. Omogenizarea socială conferă noi și semnificative dimensiuni unității poporului, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului.

Unitatea indestructibilă dintre partid și popor, legătura organică, vitală, dintre partid și întreaga noastră societate, constituie o cucerire istorică fundamentală pentru destinele României socialiste, cu repercusiuni dintre cele mai fertile în ceea ce privește sistemul conducerii economice și sociale, căile, formele și metodele prin care partidul își exercită rolul de forță politică conducătoare a ansamblului vieții sociale. Tocmai această unitate de monolit dintre partid și popor, izvorîtă din identificarea sa deplină cu interesele vitale ale maselor populare, face ca partidul să fie legat organic, prin toate fibrele sale, de societatea socialistă românească și să acționeze ca centru vital al națiunii noastre socialiste. **„Cînd vorbim de rolul conducător al partidului nu înțelegem prin aceasta o noțiune abstractă, o lozincă, ci activitatea practică, de zi cu zi, prin care fiecare comunist, fiecare activist de partid, pînă la Comitetul Central, asigură unirea eforturilor oamenilor muncii, acționează în strînsă legătură cu masele, aflîndu-se permanent în mijlocul acestora, muncind, trăind împreună cu ele, participînd la viața lor zilnică".** De aceea, creșterea rolului conducător al partidului se realizează în condițiile dezvoltării continue a formelor democratice de conlucrare a partidului cu masele largi ale poporului, de dezbatere publică a liniei sale politice, a programului său. Îndepărtarea de masele populare, de preocupările și frămîntările acestora reprezintă, în concepția partidului nostru, un pericol grav pentru cauza socialismului, după cum aceleași consecințe nefaste le are și folosirea metodelor de comandă în locul muncii politico-ideologice, perseverente și sistematice, desfășurată în rîndul maselor largi de oameni ai muncii, a activității de convingere a maselor, de antrenare conștientă a lor la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului.

Afirmarea tot mai puternică a partidului ca centru vital al națiunii implică, în viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu, identificarea deplină a comuniștilor cu aspirațiile și preocupările maselor largi și acțiunea fermă, caracterizată prin dăruire și abnegație, pentru înfăptuirea politicii partidului, care dă glas cu luciditate, realism și spirit patriotic năzuințelor vitale ale întregului popor. În acest context, conceperea rolului conducător al partidului poartă pecetea revelatoare a valorilor umanismului revoluționar și a principiilor și normelor eticii și echității socialiste, care și-au găsit o amplă fundamentare în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea.

Rolul conducător al partidului reprezintă baza și fermentul esențial al coeziunii și unității națiunii noastre, al întregului popor și constituie factorul determinant al făuririi societății socialiste în patria noastră. Acest rol istoric se evidențiază cu deosebită pregnanță în capacitatea partidului de a se afirma activ în viața societății ca un puternic catalizator al energiilor maselor largi, ale întregului popor într-o direcție unică — transpunerea în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea. **„În actualul stadiu de dezvoltare a societății socialiste românești, în condițiile dezvoltării democrației socialiste, ale perfecționării cadrului democratic de participare a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor, partidului nostru îi revine** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara din iunie 1982 — **înalta misiune de a constitui forța politică organizatoare și dinamizatoare a întregii activități economico-sociale. El reprezintă și va reprezenta în continuare centrul vital al funcționării societății noastre socialiste".**

O trăsătură distinctivă a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu referitoare la partid ca centru vital al națiunii o reprezintă modul profund dialectic de abordare a statutului și funcțiilor partidului, a formelor sale de organizare, a metodelor de acțiune și a raporturilor cu celelalte componente și structuri ale sistemului social global. Ca orice organism social, și partidul e necesar să se perfecționeze continuu, să-și înnoiască modalitățile de acțiune în concordanță cu mutațiile care au loc în viața socială, să elimine tot ceea ce a devenit perimat, în așa fel încît el să se mențină permanent tînăr, receptiv la nou și la înnoire, în măsură să dinamizeze și să mobilizeze masele largi de oameni ai muncii la creația istorică. Pornind de la ideea continuității procesului revoluționar, cheia de boltă a acestei concepții o reprezintă cerința manifestării în chip constant și cu forță mereu sporită a spiritului revoluționar în întreaga activitate a partidului, ca o condiție de esență pentru materializarea în viață a înălțătoarelor valori și idealuri ale socialismului și comunismului.

Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra partidului ca centru vital al națiunii și asupra coordonatelor unității dintre partid și popor în societatea noastră este legată organic de înțelegerea corectă a raportului dintre patriotism și solidaritate internațională, a rolului națiunii în epoca de făurire a civilizației socialiste și comuniste, a atitudinii față de principiile independenței și suveranității naționale. **„A fi comunist** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — înseamnă în primul rînd să-ți iubești propriul popor, să lupți pentru demnitatea, bunăstarea și fericirea lui, pentru libertatea și independența patriei tale".**

Și, într-adevăr, este limpede ca lumina zilei că Partidul Comunist Român, partidul revoluționar al clasei muncitoare, a condus cu clarviziune și înaltă răspundere patriotică destinele națiunii noastre, a asigurat o puternică coeziune a societății românești, o unitate de nezdruncinat, de voință și acțiune, a tuturor cetățenilor patriei, s-a dovedit a fi apărător consecvent al suveranității și independenței naționale, promotorul unei politici care a asigurat României un loc demn în rîndul națiunilor lumii.

Totodată, credincios marilor tradiții de solidaritate internațională ale mișcării noastre muncitorești, Partidul Comunist Român promovează relații de colaborare cu toate țările socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate organizațiile și forțele democratice, progresiste, revoluționare, care luptă împotriva imperialismului și colonialismului, a politicii de dominație și dictat, pentru făurirea unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru dezarmare și pace, militează activ pentru așezarea relațiilor dintre state pe baze noi — ale egalității și dreptății, ale respectării independenței și suveranității naționale.

Expresie cu totul remarcabilă, de excepție, a spiritului creator și cutezanței revoluționare ce caracterizează definitoriu gîndirea și acțiunea secretarului general al partidului și totodată contribuție de inestimabilă valoare la îmbogățirea tezaurului teoriei revoluționare, concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu despre partid, ca centru vital al națiunii noastre socialiste, despre legătura indestructibilă dintre partid și popor reprezintă fundamentul, piatra unghiulară a sistemului de conducere democratică a vieții sociale socialiste, baza întăririi și dezvoltării unității și coeziunii poporului nostru, ca importantă forță propulsoare a progresului economic și social, a afirmării și apărării independenței și suveranității naționale.

Ion REBEDEU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Viziune originală, profund științifică privind modernizarea structurii economiei naționale

RIDICAREA nivelului tehnic și calitativ al produselor, ca atribut inseparabil al structurii sortimentale de producție, constituie o latură esențială a concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu privind modernizarea structurii economiei naționale, creșterea eficienței economice. Elocvent în această privință este programul elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, care are în vedere perfecționarea structurilor de fabricație a produselor, astfel ca la finele anului 1985 toate produsele ce se fabrică în economie să se situeze din punct de vedere tehnic și calitativ cel puțin la nivelul mediu ce se realizează în prezent pe plan mondial la tipuri similare, iar pînă în anul 1990 circa 95—98% din produse să se situeze la nivelul mondial ridicat și 2—5% din produse să aibă performanțe ce depășesc nivelul mondial.

În deplină concordanță cu concepția secretarului general al partidului, concomitent cu industrializarea socialistă a țării s-a asigurat și dezvoltarea agriculturii, cea de a doua ramură de bază a economiei, cu rol esențial în satisfacerea cerințelor populației și creșterea venitului național. Scăderea ponderii agriculturii în populația ocupată, fondurile fixe și venitul național a fost însoțită de o puternică dezvoltare și modernizare a bazei sale materiale și de creșterea producției agricole. În 1983 față de 1965 fondurile fixe din agricultură erau de 4 ori mai mari ; producția globală de 1,9 ori și produsul net de 1,4 ori. A avut loc, totodată, o îmbunătățire a structurii producției agricole ca urmare a creșterii într-un ritm mai intens a producției animale. Astfel, ponderea producției vegetale în totalul producției agricole a scăzut de la 63,2% în 1965 la 55,8% în 1983, iar ponderea producției animale a crescut de la 36,8% la 44,2%.

În prezent dezvoltarea agriculturii românești are la bază concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind înfăptuirea unei noi revoluții agrare care în ultimă instanță trebuie să se materializeze într-o sporire considerabilă a producției agricole. **„Prin această nouă revoluție agrară, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, înțelegem o schimbare fundamentală a agriculturii noastre în noua etapă de dezvoltare a României, care să asigure recolte bogate în toate sectoarele și să creeze condițiile pentru sporirea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării, la asigurarea bunei aprovizionări a populației cu tot ce este necesar".**

Poziții importante în structura economiei naționale dețin construcțiile, transporturile și telecomunicațiile. Dezvoltîndu-se în strînsă corelație cu cerințele realizării reproducției lărgite contribuția ramurilor amintite în anul 1983 la crearea venitului național era de 7,8% și respectiv de 6,2%. În prezent se are în vedere o utilizare cît mai eficientă a puternicului potențial tehnico-material existent în aceste ramuri.

O trăsătură definitorie pentru schimbările structurii economiei naționale, în perioada la care ne referim ca și în viitor, este creșterea contribuției științei și a progresului tehnic la sporirea eficienței producției sociale, la dezvoltarea economică de tip intensiv. Devenind o forță nemijlocită de producție, știința, activitatea de cercetare științifică, dezvoltarea tehnologică au căpătat și vor căpăta într-o măsură și mai mare în viitor funcțiile unei adevărate ramuri a economiei naționale care deservește prin produsul său de o valoare deosebită toate celelalte sectoare și domenii ale economiei și societății.

Dezvoltarea fără precedent a bazei tehnico-materiale a științei, creșterea numărului de persoane ocupate în acest domeniu, sporirea aportului cercetării la creșterea eficienței producției sociale reprezintă o coordonată de bază a modernizării structurii economiei românești. Autonomizarea cercetării științifice ca fază distinctă a reproducției lărgite cu „existență" economică proprie are loc concomitent cu desfășurarea unui puternic proces de integrare a acesteia cu producția și învățămîntul și presupune o intensificare a abordărilor multidisciplinare pentru realizarea de tehnologii și produse noi și modernizate. În concordanță cu nevoile curente și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, ramura știință și cercetare științifică își conturează tot mai puternic două direcții principale, cercetarea aplicativă și cea fundamentală, care se îmbină organic și se implică tot mai mult în strategia făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producție, intensificarea legăturilor pe baze economice între producătorii și beneficiarii de știință și progres tehnic, amplificarea efectelor propagate ale cercetării într-un număr cît mai mare de ramuri sînt trăsături de bază ale unei structuri economice moderne, cu funcționalitate sporită.

După Congresul al IX-lea al partidului o dezvoltare intensă au cunoscut, de asemenea, circulația mărfurilor, gospodăria comunală, învățămîntul și ocrotirea sănătății. Forța de muncă ocupată în aceste ramuri a crescut de la 11,6% în 1965 la 16,4% în 1983 și a contribuit la satisfacerea tot mai deplină a trebuințelor populației, la ridicarea calității vieții.

Promovarea unei politici de modernizare continuă a structurilor economiei naționale a urmărit creșterea eficienței economice în fiecare ramură și totodată micșorarea deosebirilor dintre ramuri, ceea ce contribuie la realizarea echilibrului structural dinamic al întregii economii naționale. În perioada 1965—1983, decalajele relative de productivitate între ramurile economiei naționale au cunoscut o reducere însemnată, ceea ce se explică prin manifestarea tendinței de apropiere treptată a condițiilor tehnice și economico-sociale de producție în aceste ramuri (tabelul nr. 2).

Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție în România în condițiile asigurării priorității industrializării socialiste a condus la creșterea gradului de complexitate a economiei naționale, la adîncirea diviziunii sociale a muncii, pe baza intensificării procesului de specializare și cooperare în producție, atît pe plan național cît și în funcție de tendințele diviziunii internaționale a muncii. În prezent se poate constata că legăturile dintre ramurile economiei naționale sînt din ce în ce mai complexe, că intercondiționările de ordin structural între diferitele faze ale reproducției socialiste lărgite se constituie într-un factor de influență tot mai puternică asupra creșterii economice și ridicarea eficienței. Se intensifică legătura dintre construcțiile de mașini, chimie și agricultură, crește interdependența dintre chimie, industria lemnului și industria textilă ; o serie de ramuri noi presupun cooperarea în producție a unui număr de întreprinderi din cele mai diferite ramuri ale economiei. Are loc o schimbare în profilul ramurilor preponderent intermediare și finale, în sensul creșterii contribuției acestora la producția finală și respectiv la consumul intermediar etc. Astfel, dacă în 1965 chimia furniza agriculturii 266 400 tone îngrășăminte chimice, în 1983 agricultura a folosit 1 157 400 tone, iar parcul de tractoare agricole fizice a crescut în aceeași perioadă de la 81 356 la 167 691 bucăți.

Modificările în structura pe mărfuri a comerțului exterior al țării noastre relevă în mod edificator realizările de însemnătate istorică obținute de poporul nostru în ceea ce privește structura și profilul economiei naționale (tabelul nr. 3).

Dacă în 1965 ponderea exportului de mașini, utilaje și mijloace de transport în volumul total al exportului reprezenta

Tabelul nr. 2

Raportul dintre productivitatea muncii *) în diferite ramuri și nivelul productivității în industrie

Anii	Ramura			
	industrie	construcții	agricultură	transporturi și telecomunicații
1965	1,00	0,50	0,20	0,44
1983	1,00	0,63	0,32	0,55

*) Productivitatea a fost calculată ca raport între venitul național și numărul de persoane ocupate

Sursa : Calculat pe baza datelor din Anuarul statistic al R. S. România, 1984

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 29 al revistei

În anii Epocii Ceaușescu au fost puse și consolidate bazele unor subramuri de vîrf ale industriei prelucrătoare, menite să contribuie la dotarea cu tehnică modernă a economiei naționale, la lărgirea nomenclatorului de export al României cu produse înalt competitive. Astfel, valoarea producției mijloacelor de automatizare (electrotehnice și electronice) și tehnicii de calcul electronice va fi în acest an de 10,2 miliarde de lei — de peste 67 de ori superioară celei din 1965. În viitorul cincinal creșterea producției industriei electronice o va devansa pe cea de ansamblu a producției marfă industriale de 1,85 ori, iar cea a industriei de mecanică fină de 1,45 ori.

18,8%, în anul 1983 acesta a fost de 31,7%. Participarea României la schimbul mondial de valori materiale și spirituale are la bază într-o măsură din ce în ce mai mare criterii structurale și de eficiență care vizează valorificarea în cel mai înalt grad a resurselor naționale în cadrul schimburilor externe.

Ca urmare a creșterii potențialului tehnico-productiv al țării importul de materii prime minerale, combustibil și metale și-a mărit ponderea în total import de la 31,4% în anul 1965 la 53,4% în anul 1983. Orientarea structurilor comerțului exterior spre produse cu un grad înalt de prelucrare este reflectată și de faptul că în perioada 1965—1983 raportul dintre tona exportată și cea importată s-a micșorat de aproape 4 ori și în mod corespunzător a crescut valoarea medie a unei tone exportate față de cea a unei tone importate. Îmbunătățirea substanțială a acestor indicatori are o semnificație majoră pentru eficiența modificărilor din structura comerțului nostru exterior.

Continuînd pe un plan superior orientările de pînă acum, în perioada 1986—1990 și pînă în anul 2000, trăsătura structurală de bază a economiei românești va fi determinată de locul și rolul deosebit al industriei și agriculturii în ansamblul reproducției lărgite de tip intensiv. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** evidențiia : **„Privind în perspectivă, economia**

Tabelul nr. 3

Structura comerțului exterior pe grupe de mărfuri
(procente)

	1965	1970	1980	1983
1. Mașini, utilaje și mijloace de transport				
— export	18,8	22,8	24,9	31,7
— import	39,9	40,3	24,6	24,3
2. Combustibili, materii prime minerale, metale				
— export	25,1	22,7	29,5	27,4
— import	31,4	30,4	50,3	53,4
3. Mărfuri industriale de larg consum				
— export	11,0	18,1	16,2	16,8
— import	6,7	5,5	3,0	3,8

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1984, p. 262.

României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă de înaltă productivitate, continuînd să rămînă și în viitor o țară industrial-agrară. Pe această bază se vor asigura dezvoltarea forțelor de producție, progresul general al societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului". (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 24, București, Editura politică, 1983, p. 25).

În concepția secretarului general al partidului, dezvoltarea economiei românești în perioada 1986—1990 și pînă în anul 2000 marchează o nouă etapă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate care presupune în ceea ce privește perfecționarea structurii economiei naționale accentuarea dezvoltării intensive a tuturor ramurilor industriei și asigurarea **„unui echilibru mai bun între diferitele sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat".**

În această privință, reține în mod deosebit atenția sarcina trasată de documentele programatice ale Congresului al XIII-lea al partidului care prevăd situarea pe primul plan a lărgirii bazei energetice și de materii prime, condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea în ritm susținut a întregii economii. La sfîrșitul viitorului cincinal producția de cărbune net va ajunge la 95—100 mil. tone, fiind cu 28—35% mai mare decît în 1985. Creșterea se va realiza îndeosebi prin sporirea producției de lignit și cărbune brun (84—89 milioane tone în 1990), obținută în proporție de peste două treimi în cariere. Va crește, de asemenea, extracția de șisturi bituminoase. La țiței se va intensifica forajul pe straturile de mare adîncime și pe platforma continentală maritimă și va crește factorul final de recuperare a rezervelor din zăcăminte de la 33% la 40%. Va crește producția de minereuri neferoase, cu deosebire extracția de minereuri cuprifere sărace, precum și producția de substanțe nemetalifere de calitate superioară.

O nouă dezvoltare va cunoaște baza energetică prin valorificarea tuturor tipurilor de resurse primare, a lignitului și șisturilor bituminoase, construirea de noi hidrocentrale, punerea în funcțiune a primelor centrale nuclearo-electrice și folosirea într-o măsură și mai mare a surselor noi de energie (solară, geotermică, a vîntului, biogazul și biomasa). Producția de energie electrică este prevăzută să ajungă în 1990 la 95—97 miliarde kWh (cu 23—26% mai mare decît planul pe 1985), din care 38 miliarde kWh pe bază de cărbune și șisturi bituminoase și 21—22 miliarde kWh în centralele nuclearo-electrice.

O dată cu dezvoltarea bazei energetice și de materii prime o atenție deosebită se va acorda economisirii resurselor existente, recuperării și refolosirii materiilor prime și energiei secundare. La recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat : **„Trebuie să fie bine înțeles că cea mai bună și mai importantă sursă de materii prime cît și de energie este folosirea rațională și reducerea consumurilor la materiile prime și materialele care le avem ! Aceasta este prima sursă și cea mai importantă — și ea stă în puterea noastră a tuturor, a fiecăruia !".** În acest sens se are în vedere că în anul 1986 peste 50% din necesarul de energie și materii prime pentru sporul de producție să fie asigurat prin reducerea consumurilor specifice, recuperarea și refolosirea energiei și a materiilor prime.

În concordanță cu tendințele actuale din revoluția tehnico-științifică, în cincinalul 1986—1990 și în perspectiva anilor '90 se va accentua procesul de modernizare a structurii producției industriale, prin creșterea cu prioritate a ramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior materiile prime, resursele energetice și munca socială și asigură promovarea largă a progresului tehnic, creșterea competitivității produselor românești. Ritmuri medii anuale de creștere relativ mai mari, în

Constantin GRIGORESCU

(Continuare în pag. 26)

Progresul științei

(Urmare din pag. 5)

lurile, cît și din noua calitate a oamenilor muncii în socialism ; însăși cibernetizarea economiei, a altor activități sociale, nu se poate realiza decît concomitent și în indisolubilă conexiune cu adîncirea democrației.

Ca rezultat al delimitării cercetării și dezvoltării tehnologice într-o sferă distinctă, determinantă, a reproducției — simultan cu articularea ei profundă cu celelalte sfere — știința devine realmente ceea ce Marx numea plastic „cea mai solidă formă a avuției, produsul și creatorul acesteia". Se inaugurează, astfel, o nouă etapă istorică a diviziunii sociale a muncii, care va duce la atenuarea și dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre munca agricolă și industrială, va contribui la o tot mai mare apropiere între muncitorime, țărănime și intelectualitate.

Contrar concepțiilor tehnocrato-elitiste vehiculate pe plan internațional, actuala revoluție tehnico-științifică potențează și ridică pe un plan superior rolul istoric al clasei muncitoare — ea însăși calitativ restructurată — care își asumă misiunea de a transforma radical întreaga viață economico-socială pe baza noilor cuceriri ale științei, de a făuri societatea unitară a oamenilor muncii, în condițiile înfloririi multilaterale a personalității. Acest rol revine obiectiv clasei muncitoare tocmai datorită poziției sale de principală clasă din punct de vedere numeric și forță de bază a producției moderne, care devine tot mai mult o aplicație directă a științei, datorită noului ei grad de pregătire generală și calificare profesională, conștiinței politice și experienței de conducere socială acumulate, înaltelor valori etice pe care le promovează — atașamentul de neclintit față de socialism și comunism, respectul față de muncă și competență, disciplina și spiritul revoluționar, aversiunea organică față de orice alterare a raporturilor umane de interese înguste, egoiste. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, ale transformării științei într-o puternică forță de producție, se accentuează rolul și ponderea intelectualității — trup din trupul clasei muncitoare și țărănimii, parte integrantă a noului tip de muncitor productiv colectiv.

Cele două opțiuni strategice care jalonează dezvoltarea economico-socială a României în ultimii 20 de ani și în perioada de perspectivă au ca rațiune supremă ridicarea bunăstării întregului popor. Potrivit calculelor de sinteză, nivelul actual al fondului de consum depășește cu peste 40% pe cel care s-ar fi obținut dacă în perioada 1966—1984 s-ar fi practicat rate mai reduse de acumulare, de exemplu, chiar 20%. La fel acum, afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice va accelera înaintarea țării noastre pe drumul progresului și bunăstării, anticipîndu-se — cum sublinia secretarul general al partidului — că **„în anul 2000 România va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului"**.

O strălucită strategie

(Urmare din pag. 7)

generală a țării. În același timp, trebuie să se asigure creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice și, odată cu acestea, creșterea venitului național, singura sursă a desfășurării neîntrerupte a reproducției lărgite și ridicării necontenite a nivelului de trai al întregului popor".

Ca urmare a acestei orientări, ponderea fondului de acumulare în venitul național a crescut de la 22,3% în primele trei cincinale (1950—1965), la circa o treime în perioada 1966—1980 ; în actualul cincinal rata acumulării este de 31%. Pe această bază au fost alocate investiții reprezentînd peste 3 000 miliarde lei, fiind puse în funcțiune, în perioada 1965—1984, peste 8 540 de noi capacități de producție industriale și agrozootehnice principale. S-au creat astfel condiții pentru sporirea potențialului economic al țării și s-a realizat un ritm mai accentuat de creștere a venitului național. Așa cum s-a arătat în literatura noastră de specialitate, potrivit calculelor, dacă în ultimii 20 de ani rata acumulării ar fi fost de 20% (apropiată de cea din primele trei cincinale), ritmul mediu anual de sporire a venitului național ar fi fost nu de aproape 8%, ci de 5%, iar venitul național pe locuitor ar fi crescut la numai 20 mii lei, în loc de 36 mii lei. În mod corespunzător și fondul de consum pe locuitor ar fi crescut de numai 1,5 ori, față de 2,5 ori, cît s-a realizat în mod practic.

Congresul al XIII-lea a hotărît ca și în viitorul cincinal din venitul național să se aloce circa 70% pentru fondul de consum și 30% pentru fondul de dezvoltare, considerîndu-se că o asemenea repartizare asigură condițiile necesare pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție și ridicarea nivelului general de civilizație. La recenta Plenară comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că repartizarea a circa 70% din venitul național pentru consum creează toate condițiile pentru a asigura nu numai menținerea actualului nivel, ci și creșterea în continuare a veniturilor oamenilor muncii, a nivelului lor de trai material și spiritual.

Largă deschidere spre ridicarea calității și competitivității produselor

O ALTĂ trăsătură definitorie a politicii economice a partidului în etapa actuală o reprezintă orientarea fermă spre creșterea mai puternică a eficienței economice și accentuarea rolului factorilor intensivi ai creșterii economice. Aceasta și-a găsit o amplă fundamentare în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în care a fost subliniat faptul că trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate și orientarea spre dezvoltarea intensivă a economiei reprezintă o cerință legică și un factor hotărîtor al menținerii și accentuării dinamismului economic. Orientarea amintită și-a găsit o expresie sintetică și mobilizatoare în Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii, prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente ; totodată, o atenție deosebită se acordă ridicării nivelului de pregătire profesională a tuturor oamenilor muncii, perfecționării organizării, producției și muncii, întăririi ordinei și disciplinei în toate unitățile. În acest sens este formulat obiectivul unei creșteri mai mult decît duble a productivității muncii în 1990 comparativ cu 1980. Ca urmare, ritmul mediu al creșterii productivității muncii în industrie urmează să sporească de la 7%, cît a fost în ultimele două decenii (calculat în industria republicană), la peste 10%.

În același timp, o direcție importantă a politicii economice promovate în ultimele decenii a reprezentat-o și o reprezintă ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în vederea promovării mai accentuate a progresului tehnic, a reducerii cheltuielilor materiale și costurilor de producție, precum și a sporirii competitivității produselor pe piața externă. Edificator pentru intensitatea acestei acțiuni pînă în prezent este faptul că produsele noi și modernizate au reprezentat în fiecare din ultimele două cincinale circa 45%. Programul de ridicare a nivelului tehnic al produselor, elaborat din inițiativa secretarului general al partidului, prevede, după cum se știe, ca ponderea produselor industriale care se realizează la nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la aproape 95%, iar la 2—5% din produse să se atingă performanțe de vîrf, superioare acestui nivel ; se au, de asemenea, în vedere ridicarea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, reducerea costurilor de producție, creșterea eficienței folosirii fondurilor fixe și sporirea rentabilității etc.

Toate aceste coordonate de politică economică ce au dobîndit substanță și și-au dovedit eficiența practică în ultimele două decenii sînt legate indestructibil de vasta activitate teoretică și organizatorică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ele constituie o expresie elocventă a gîndirii înnoitoare, a spiritului ardent revoluționar care s-au instaurat în toate sferele vieții economico-sociale o dată cu alegerea, la cel de-al IX-lea Congres, a tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de conducere în partid.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Eforturi conjugate pentru intrarea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții

REALIZAREA programului de investiții pe acest an și pe întregul cincinal 1981—1985 prezintă pentru economia națională o deosebită importanță. Punerea în funcțiune a tuturor obiectivelor prevăzute pentru această etapă asigură realizarea producției planificate și, prin aceasta, piața internă și contractele la export pot fi onorate exemplar. Iată de ce eforturile constructorilor și ale montorilor, pe de o parte, cît și ale furnizorilor de utilaje și beneficiarilor, pe de altă parte, se cer coordonate de așa natură încît fiecare lucrare să se încadreze în grafice, mai mult chiar, unele activități să fie devansate, creîndu-se astfel condiții ca noile capacități de producție să fie date în exploatare înainte de termenele planificate.

■

EFORTURILE tuturor factorilor implicați în procesul investițional au condus la obținerea în **semestrul I a.c. a unui spor al volumului lucrărilor de investiții de 12,6% față de aceeași perioadă a anului trecut.** În luna iunie a.c. realizările au fost superioare celor din anul trecut cu 17,2%, respectiv cu 15,4% la construcții-montaj. **Pe primele 6 luni ale anului au fost puse în funcțiune** (integral sau parțial) **146 capacități de producție principale, din care 18 în devans față de termenele fixate.** Numai în cursul lunii iunie au intrat în producție 56 de capacități importante. În același timp, stocurile de utilaje nepredate la montaj însumau la 30 iunie a.c. cu 239 milioane lei mai puțin față de începutul anului.

În acest context trebuie menționate rezultatele deosebite obținute pe unele șantiere de construcții, în special din sectoarele primare — energetice și de materii prime — care condiționează, prin realizarea obiectivelor planificate, buna desfășurare a activității economice în celelalte ramuri și subramuri. Preocupările factorilor implicați pentru organizarea superioară a producției și a muncii, pentru întărirea disciplinei și folosirea corespunzătoare a utilajelor din dotare etc. s-au concretizat pe unele șantiere în deschiderea și punerea în exploatare a carierei Pești-Teana și a microcarierei Urdari — Panoul II ; dezvoltarea secției de țevi din oțeluri inoxidabile de la întreprinderea de țevi „Republica" ; dezvoltarea producției de cărămizi refractare și plăci termoizolante de la Fabrica de produse refractare Baru Mare, Hunedoara etc., în realizarea unor sporuri apreciabile de producție, care au permis intrarea la termen în funcțiune și chiar în devans a multor capacități. Același lucru se poate spune și despre alte obiective de investiții din ramurile chimie, construcții de mașini, ușoară etc.

Cu toate acestea, analiza stadiului lucrărilor pe primele 6 luni a.c. reliefează faptul că nivelul realizărilor se situează cu mult sub posibilități. Restanțe importante sînt localizate la ministerele Industriei Chimice ; Agriculturii și Industriei Alimentare ; Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții ; Industriei Metalurgice ; Industriei Construcțiilor de Mașini ; Minelor ; Petrolului. Cauzele unei atari situații sînt multiple.

În marea majoritate acestea țin de modul propriu de organizare a activității pe șantierele de construcții. Fie că este vorba de nerealizarea lucrărilor de construcții-montaj, de neexecuția integrală a turnărilor de betoane sau a excavațiilor planificate (deschiderea minei Tehomir, județul Gorj, uzina cocsochimică de la combinatul siderurgic „Victoria"-Călan, hidrocentralele Cîrnești I, Păclișa, Totești etc.), fie că disciplina tehnică și de producție a impietat ritmicitatea lucrărilor pe unele șantiere (8 000 t/an produse cărbunoase, Întreprinderea de electrozi siderurgici Titu, 330 mii tone cocs/an, Combinatul siderurgic Reșița etc.) rezultatele s-au concretizat în întîrzieri în punerea în funcțiune a diferitelor capacități sau nerespectarea graficelor de lucru la altele, cu consecințe nedorite sub aspectul costului investițiilor, eficienței lucrărilor etc. În aceeași ordine de idei se cuvine să menționăm și neajunsurile în ce privește asigurarea forței de muncă calificată pe diferite șantiere (montori, instalatori etc. pentru dezvoltarea rafinăriei Brazi, dulgheri, fierari-betoniști, zidari, sudori pentru secția material tubular pentru industria petrolieră și laminorul de țevi Assel de la Întreprinderea de țevi Slatina etc.), ceea ce s-a repercutat asupra ritmului lucrărilor de execuție.

Pe de altă parte, o serie de rămîneri în urmă se datorează și nelivrării la termen a unor utilaje, în succesiunea de montaj. La Combinatul petrochimic Midia, de exemplu, la capacitățile stiren, oxid de propilenă și propilen glicoli însemnate restanțe s-au datorat nelivrării la vreme a unor utilaje necesare (4 reactoare de oxidare, 37 compensatori normali și lenticulari, 3 evaporatoare, 2 coloane cu talere etc.) de către întreprinderile de utilaj chimic Ploiești, Găești și „Griviția Roșie". Aceleași situații s-au înregistrat în cazul unor alte capacități de la Combinatul de fibre, celuloză și hîrtie Dej, Întreprinderea metalurgică Drobeta-Turnu Severin, la care furnizorii — Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie", întreprinderile de pompe „Aversa" și ventilatoare din București, „Progresul" Brăila, Întreprinderea de utilaj greu Craiova etc. — sînt în restanță cu importante cantități de utilaje, absolut necesare începerii operațiunilor de montaj.

■

PENTRU perioada care urmează se cer depuse eforturi susținute din partea tuturor factorilor investiționali pentru recuperarea rămînerilor în urmă și realizarea programului de investiții pînă la finele anului. **„Să trecem** — sublinia **tovarășul Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **la stabilirea măsurilor pe fiecare șantier și unitate, și tot ce este necesar, inclusiv în direcția organizării mai bune a aprovizionării, a creșterii productivității muncii, a asigurării forței de muncă — în așa fel încît să putem, neapărat, să realizăm în întregime investițiile".**

Ținînd seama de stadiul fiecărei investiții, de necesitatea amplificării eforturilor pe fiecare șantier, este necesar ca, în funcție de fiecare situație, să se acționeze cu mijloace și măsuri din cele mai eficiente, în așa fel ca punerea în funcțiune a fiecărui obiectiv planificat pentru acest an să fie riguros respectată.

Pornind de la faptul că, în ansamblul măsurilor adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului pentru progresul multilateral al economiei naționale, dezvoltarea bazei energetice și de materii prime va constitui și în viitorul cincinal unul din obiectivele prioritare, atenția principală trebuie acordată punerii în funcțiune la termenele fixate și chiar înainte de acestea a tuturor capacităților respective. Numai în industria energetică sînt prevăzute să fie puse în funcțiune în acest an unități care însumează o putere de peste 2 700 MW. Totodată, însemnate cantități de cărbune, țiței, minereuri urmează să se realizeze cu noile capacități de producție care trebuie puse în funcțiune pînă la finele anului. Or, în primul semestru, așa după cum am mai arătat, s-au manifestat o serie de neajunsuri care prelungesc în mod nejustificat perioadele de execuție a lucrărilor de investiții. Asemănător, se cer depuse eforturi susținute și pe șantierele care realizează capacități noi pentru industria metalurgică, chimică, materiale de construcții — domenii care, prin specificul lor, asigură însemnate cantități de materii prime pentru economia națională. Orice întîrziere în respectarea termenelor fixate atrage după sine, în lanț, neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială a industriilor prelucrătoare, inclusiv în realizarea producției fizice și pentru export.

Îndeosebi în această perioadă favorabilă muncii pe toate șantierele sînt necesare mai mult ca oricînd eforturi sporite, bine conjugate, din partea constructorilor, montorilor, furnizorilor de utilaje și beneficiarilor pentru accelerarea ritmului lucrărilor prin :

● **Organizarea superioară a activității pe fiecare șantier.** Aceasta presupune eliberarea din vreme a terenului, asigurarea fondurilor necesare — bănești și materiale —, a forței de muncă, a utilajelor, a proiectelor de ansamblu și pe fiecare operație în detaliu etc. Orice deficiență în pregătirea temeinică a fiecărei lucrări periclitează efectuarea altora și, efectiv, respectarea termenului de punere în funcțiune a obiectivului fixat. Timpul ce mai stă la dispoziție pentru acest an se cere folosit cît mai rațional și eficient. În acest sens este necesar ca, pe șantierele unde lucrările sînt întîrziate, să se treacă de urgență la concentrarea echipelor de lucru — de diferite profesii și în funcție de cerere — la obiectivele principale, la cele care, prin mici eforturi, pot fi finalizate foarte rapid. De asemenea, lucrul în mai multe schimburi sau schimburi prelungite, asigurarea permanentă a asistenței tehnice necesare pot contribui la recuperarea restanțelor acolo unde acestea se înregistrează și accelerarea sensibilă a lucrărilor.

● **Creșterea mai susținută a productivității muncii.** După cum se știe, în acest an în sectorul de construcții-montaj productivitatea muncii va trebui să atingă un procent mult mai mare decît realizările din 1984. Pentru aceasta se cer amplificate preocupările pentru mecanizarea lucrărilor, creșterea gradului de industrializare a activității, prin utilizarea în mai mare măsură a elementelor prefabricate și creșterea gradului de tipizare a construcțiilor, promovarea unor tehnologii de mare randament. Acolo unde asemenea măsuri au prins viață rezultatele de ansamblu sînt bune, sarcinile de punere în funcțiune în termen sînt respectate și chiar devansate. Iată de ce, unitățile de antrepriză, beneficiarii de investiții nu trebuie să piardă din vedere nici un element care poate favoriza creșterea productivității muncii pe șantiere, factor principal de asigurare a unor termene scurte de execuție, cu cheltuieli cît mai reduse.

● **Livrarea în ordinea de montaj și de calitate corespunzătoare a pieselor, subansamblelor și echipamentelor tehnologice.** Eforturile făcute în multe unități constructoare de utilaje tehnologice pentru o mai bună respectare a contractelor încheiate cu diverși beneficiari s-au concretizat în livrări de echipamente și instalații conform termenelor fixate. Din păcate, sînt furnizori, în special din industria construcțiilor de mașini, care înregistrează restanțe de mii de tone la utilajele cu termene de livrare în primul semestru al acestui an și, în același timp, execută în avans mii de tone de utilaje care nu pot fi încă montate și, desigur, rămîn în stoc pe șantiere săptămîni și luni de zile.

Dat fiind importanța asigurării ritmice a utilajelor pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune a unui mare număr de obiective pentru acest an, se cere ca, în baza unor relații de cooperare fructuoase, furnizori-beneficiari și constructori-montori, să se depună toate eforturile în vederea eliminării cît mai grabnice a neajunsurilor existente, pentru ridicarea întregii activități la cotele normale și eficiente de derulare. De mare importanță este **asigurarea asistenței tehnice a proiectanților și furnizorilor de utilaje și echipamente pe întreaga perioadă de efectuare a probelor tehnologice**, pentru ca noile capacități să funcționeze la parametri prevăzuți, în condiții de deplină siguranță în exploatare.

Hotărîtoare sînt acum activitatea organizatorică, munca practică, plină de răspundere a conducerilor ministerelor, consiliilor oamenilor muncii din fiecare unitate și șantier pentru înfăptuirea, punct cu punct și la fiecare nivel, a programelor stabilite, pentru rezolvarea operativă a tuturor problemelor de care depind îndeplinirea planului pe acest an și buna pregătire a producției anului viitor.

B. VASILE
B. CORNELIU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Vehicul urban, de mare capacitate, acționat cu motoare liniare ROM-U-LIM

REALIZARE de prestigiu a specialiștilor Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică și a colectivului de oameni ai muncii de la „Electroputere"-Craiova, primul vehicul românesc echipat cu motor de inducție liniar (ROM-U-LIM) este gata să contribuie la facilitarea la maximum a traficului urban de mare capacitate. Vehiculul, care a trecut cu succes și cele mai severe testări, poate funcționa în unități multiple, fiind exploatabil și pe estacade. De formă aerodinamică, modernă, dotat cu echipamente electronice de putere și comandă realizate de industria noastră de profil (invertor, tiristoare, procesoare etc.), putînd transporta în condiții de confort ridicat 1 036 călători cu o viteză de 120 km/oră, cu un consum de energie electrică pe călător-kilometru cu 25—30% mai mic decît la tramvai, ROM-U-LIM-ul reprezintă un succes de prestigiu atît pentru cei care l-au realizat, cît și pentru știința și tehnica românească în general.

Concepția acestui vehicul realizează o multitudine de alte avantaje față de cele amintite, dintre care mai trebuie reținut că :

— propulsia directă elimină reductorul și permite reducerea dimensiunilor osiei și a roților, simplificînd și micșorînd substanțial greutatea boghiului ;

— frînarea electrică se face cu ajutorul motorului liniar sau recuperativ ;

— reduce uzura șinelor și a roților datorită eliminării forței de propulsie din contactul roată-șină, precum și datorită absenței angrenajelor și a motoarelor rotative, ceea ce mai conduce și la diminuarea substanțială a lucrărilor de întreținere și exploatare ;

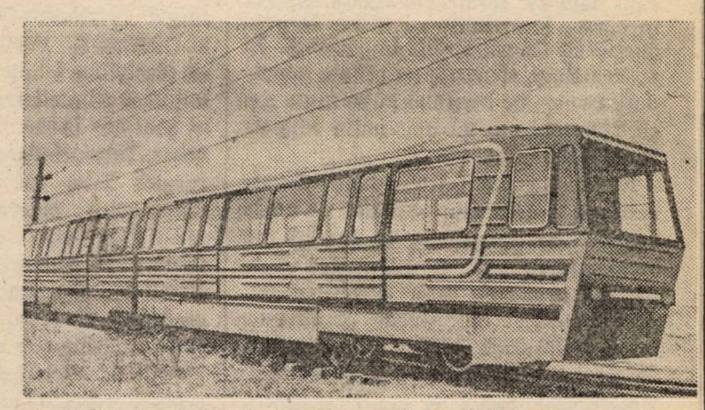

— plasarea lui pe estacade, în zone aglomerate, conduce la descongestionarea circulației, cu implicații favorabile în reducerea utilizării celorlalte mijloace de transport.

Acest modern vehicul, cu un design plăcut și silențios, pe care sperăm să-l vedem în curînd transportînd zilnic zeci de mii de călători în marile noastre centre urbane, deține ca parametri tehnici mai importanți : lungimea — 32 m, greutatea gol —36 tone, capacitatea maximă a unui vagon — 518 călători, tensiunea de alimentare — 750 Vcc și puterea fiecăruia din cele patru motoare de tracțiune — 140 kW.

E.K.

Noi resurse în circuitul economic

Valorificarea deplină a gazelor de sondă

CUNOSCUTE și sub denumirea de gaze de sondă, gazele asociate reprezintă un amestec de hidrocarburi (în principal cu 1—5 atomi de carbon în moleculă *).

Resursă materială și energetică din categoria gazelor naturale, gazele de sondă contribuie cu 20% la formarea energiei primare a lumii contemporane. Gazele naturale lichefiate s-au impus ca formă concentrată de combustibil ușor de depozitat și transportat (GNL reprezintă numai 1/600 din volumul ocupat de aceleași hidrocarburi în stare gazoasă), calitate ce le face să fie o sursă ideală de combustibil pentru perioadele de vîrf de consum în rețelele locale sau naționale. Producerea, transportul și utilizarea gazelor naturale lichefiate s-au dezvoltat mult și ca o alternativă a țițeiului, atît la utilizarea sa drept combustibil, cît și ca materie primă în industria petrochimică.

■

ÎN ȚĂRILE industrializate această industrie consumă aproximativ 1/4 din întreaga cantitate de GNL ; consumul este însă în creștere, instalațiile industriale putînd fi convertite relativ ușor pe alimentarea cu gaze naturale lichefiate în loc de componenți ai țițeiului. În acest proces de readaptare a bazei de materii prime a industriei petrochimice intervin ca elemente determinante și prețul mai redus decît al țițeiului (în echivalent țiței) și distribuția geografică mai largă a gazelor de sondă.

În sfîrșit, progresele înregistrate în îmbunătățirea tehnologiilor de separare a componenților din gazele de sondă (tabelul nr. 1) și în transportul maritim al gazelor naturale lichefiate au contribuit la impunerea unei dinamici ascendente și susținute a producției lor. Numărul componenților separați din gazele de sondă a crescut continuu, la hidrocarburile C_1—C_5 adăugîndu-se și hidrogenul sulfurat (pentru separarea sulfului, a bioxidului de carbon, azotului și mai recent și a gazelor nobile ca argonul, heliul), ceea ce a mărit eficiența prelucrării gazelor de sondă.

În prognozele de dezvoltare a producției gazelor de sondă și a gazelor naturale lichefiate se preconizează o reducere a cantităților folosite drept combustibil casnic și industrial în favoarea utilizării în industria chimică și drept combustibil pentru autovehicule. De remarcat că, în perioada 1971—1983, ritmul mediu anual de creștere a producției mondiale de gaze naturale a fost de 2,4%, în timp ce producția de țiței a crescut în aceeași perioadă numai cu 0,8%. Trendul producției de gaze naturale se va menține, atît din cauza disponibilității acestora (se mai ard mari cantități de gaze de sondă la faclă — 0,6% în S.U.A., 2,1% în Europa, 43,1% în Orientul Mijlociu, 60% în Arabia Saudită, 78% în Nigeria), cît și al prețului, costul acestora fiind de 3 dolari/baril (echivalent țiței). În 1983 erau anunțate programe de realizare de noi capacități de lichefiere a gazelor naturale de aproximativ 70 mil. t/an, situație regăsită, de altfel, și în structura investițiilor, care prevedea pentru obținerea gazelor naturale lichefiate fonduri de 35% din volumul investițiilor întregii industrii petrochimice mondiale.

Printre produsele petrochimice — cap de serie pentru sinteza organică, obținerea materialelor plastice și cauciucurilor etc. — un loc deosebit de important îl ocupă etilena obținută prin piroliza hidrocarburilor gazoase și lichide. Se apreciază că în 1990 în țările O.C.D.E. peste 50% din cantitatea de etilenă va fi obținută din hidrocarburile separate din gazele de sondă. În acest caz, utilizarea hidrocarburilor din gazele de sondă (denumite și C_{2+}) poate reduce valoarea noilor investiții (tabelul nr. 2) și, în același timp, și consumul specific de materii prime la instalațiile de piroliză. Astfel, pentru a obține o tonă de etilenă se folosește o cantitate de circa 4,5 tone fracții petroliere ; înlocuirea acestora cu hidrocarburi de tipul C_{2+} reduce necesarul de materii prime pînă la 1,4 tone. Evident că această substituție este o metodă eficace de a reduce dependența industriei petrochimice față de producția de țiței și explică, parțial, și reducerea efectivă în ultimii 10 ani a consumului de țiței în țările industrializate.

ÎN ROMÂNIA, producția gazelor asociate a ajuns (tabelul nr. 3) în anul 1983 la circa 10 miliarde mc, reprezentînd 1/4 din totalul gazelor naturale extrase în acel an. Existența gazului metan și a țițeiului nu a favorizat valorificarea mai deplină a gazelor de sondă, iar industria petrochimică s-a dezvoltat pe baza utilizării țițeiului ca materie primă. Gazele de sondă au rămas mult timp să fie utilizate drept combustibil, gazolina separată din acestea folosindu-se ca un component, la producerea benzinei, în rafinăriile de petrol.

În ultimul timp, anumite cantități de hidrocarburi de tipul C_{2+} sînt separate cu instalații moderne și dirijate către combinatele petrochimice. Programe recente prevăd amplificarea gradului de valorificare a gazelor de sondă prin amplasarea unui număr mai mare de instalații de separare în beneficiul industriei chimice. Concentrația medie a fracției C_{2+} în gazele de sondă în România este de aproximativ 10% (1) ;

Tabelul nr. 2

Valoarea investițiilor și consumul de energie la instalațiile de piroliză alimentate cu materii prime diferite

Materia primă	Investiția relativă (pe platformă) %	Reducerea consumului de energie în 1982 față de 1979 %
Etan	100	34
70% C_2+30% C_3	108	32
Propan	121	26
Butan	118	26
Benzină ușoară	134	22

Sursa : Zack R.S., Skamser R.O. Hydrocarbon Processing, octombrie 1983, p. 99

apreciind un randament de separare a componenților de 70% (vezi tabelul nr. 1), rezultă un potențial de $10.10^9 \times 0,1 \times 0,7 = 7.10^8$ mc sau, transformat în greutate, de aproximativ 0,8 mil. t/an.

Dacă tot acest potențial se valorifică și ar fi dirijat, de exemplu, către instalațiile de piroliză, ar putea înlocui 2—3 mil. tone fracții petroliere folosite în prezent la obținerea etilenei. La rîndul lor, aceste fracții petroliere (de tipul benzinei și motorinei) provin din circa 5—6 mil. tone țiței, cantitate cu care s-ar putea diminua importul de hidrocarburi (tabelul nr. 3). Acest exemplu are numai valoare demonstrativă, deoarece valorificarea componenților din gazele de sondă trebuie făcută prin scheme logice, fiecare component avînd o structură optimă a fluxului de fabricație care conferă, în final, o eficiență maximă și aduce gazele de sondă în cîmpul larg al industriei chi-

Gheorghe MANEA

(Continuare în pag. 28)

*) Gazele de sondă se extrag, prin intermediul sondelor, din cîmpurile petrolifere. În funcție de conținutul și natura componenților se deosebesc gaze de sondă umede și uscate. Gazele de sondă umede — ce conțin pînă la 0,16 litri gazolină per mc de gaz — sînt supuse operației de degazolinare, operație prin care se separă îndeosebi hidrocarburile C_3—C_5. În condiții mai energice de separare (la temperaturi mai scăzute și la presiuni mai mari) se separă și o parte din hidrocarbura C_2 (etilena) și cantități mai mari din C_3—C_5, toate la un loc formînd gazele naturale lichefiate (GNL).

Tabelul nr. 1

Performanțele unor procedee de separare a componenților din gazele de sondă

Procedeul de separare	Randamentul de separare, în %, din cantitatea inițială de component			
	C_2	C_3	C_4	C_5
Absorbție în petrol	—	30	70	100
Absorbție în petrol refrigerat (—45° C)	50	...	...	100
Criogenie, cu turboexpandor (—118° C)	90	99	100	100

Sursa : Kirk-Othmer : Encyclopedia of Chemical Technology, vol. 11, John Wiley Sons, New York 1980, p. 640—661

Procesul complex recoltat-transportat-depozitat-valorificat se cere privit și sub aspectul minimizării cheltuielilor de circulație

POLITICA consecventă de dezvoltare a agriculturii, promovată de partidul și statul nostru, a permis sporirea cantităților de produse pe care această ramură le livrează pentru satisfacerea cererii de consum a populației și pentru diferite alte nevoi ale economiei naționale. Pentru a intra în consum, produsele agricole parcurg un circuit de valorificare care cuprinde un ansamblu de relații între producătorii agricoli și întreprinderile de stat cu sarcini de preluare a produselor respective, precum și între aceste întreprinderi și utilizatorii de produse agricole. Întreprinderile de stat sub coordonarea cărora se desfășoară circuitul de valorificare au un rol important în crearea fondului central de produse agricole al statului, în condiționarea și păstrarea acestora, în livrarea lor pe destinații de utilizare.

Sporirea considerabilă a cantităților de produse în circuitul care leagă producătorii agricoli de utilizatori imprimă un grad ridicat de complexitate sarcinilor ce revin întreprinderilor de stat cu rol de preluare și valorificare. Acest lucru impune, între altele, și dezvoltarea bazei materiale a activității de valorificare (crearea de spații moderne de depozitare și păstrare, asigurarea mijloacelor de transport, a utilajelor și instalațiilor necesare pentru mecanizarea și chiar automatizarea diferitelor procese care se desfășoară în fluxul produselor agricole de la producători la utilizatori). Este demn de remarcat faptul că în domeniul valorificării cerealelor, fondurile fixe au sporit cu circa 29% în 1984, comparativ cu 1980. Avem de-a face, pe de o parte, cu un susținut efort investițional pentru creșterea nivelului de înzestrare tehnică, iar pe de altă parte, cu un însemnat volum de cheltuieli efectuate pentru înfăptuirea propriu-zisă a valorificării produselor.

Eforturile depuse în domeniul valorificării trebuie să permită desfășurarea optimă a acesteia, concomitent cu asigurarea deplină, din punct de vedere cantitativ și calitativ, a cererii utilizatorilor de produse agricole și a altor nevoi ale economiei naționale. Sarcini deosebite revin producătorilor și întreprinderilor de contractare, achiziționare și păstrare a produselor agricole (I.C.A.P.P.A.) în preluarea, gospodărirea și valorificarea superioară a produselor, recolta trebuind să fie strînsă operativ, depozitată și păstrată fără pierderi. Totodată, este necesară și raționalizarea cheltuielilor de circulație a produselor agricole, societății nefiindu-i, desigur, indiferente modalitatea în care se derulează circulația produselor agricole și nivelul cheltuielilor pe care aceasta le generează. Valorificarea produselor agricole nu poate fi privită, deci, ca o problemă particulară a producătorilor și a întreprinderilor de preluare, ci ca una de interes general, cu profunde implicații de ordin economic și chiar social. Desfășurarea optimă a activității de valorificare și raționalizare a cheltuielilor de circulație permit economisirea de resurse materiale, financiare și umane, care pot dobîndi alte utilizări în economia națională.

În domeniul valorificării cerealelor, leguminoaselor boabe și semințelor oleaginoase, dacă se au în vedere cantitatea de produse intrată în circuitul de valorificare (zeci de milioane de tone) și procesele cărora le sînt supuse produsele (transport, condiționare, păstrare etc.), volumul total al cheltuielilor este destul de mare. Astfel, la I.C.A.P.P.A. Timiș cheltuielile de circulație depășesc 81 milioane de lei anual (exclusiv cheltuielile cu transportul produselor la locul de preluare — 22,9 milioane de lei).

Importanța economică a calității produselor

NIVELUL cheltuielilor de circulație a produselor agricole se formează sub influența mai multor factori care pot fi exogeni sau endogeni întreprinderilor cu sarcini de valorificare. În prima categorie sînt cuprinși factori care se manifestă în activitatea întreprinderilor producătoare (calitatea produselor agricole, specificul condițiilor în care se obțin și se livrează produsele etc.), a întreprinderilor de transport (volumul și calitatea mijloacelor de transport, oportunitatea efectuării transporturilor etc.), ca și factori legați de volumul, calitatea și prețurile unor resurse utilizate de întreprinderile de contractare, achiziționare și păstrarea produselor agricole și ale serviciilor prestate acestora de către terți. Cea de-a doua categorie se constituie din factori care se referă la modul în care este organizată activitatea în unitățile operative ale întreprinderilor amintite, la desfășurarea operațiunilor și proceselor din fluxul tehnologic parcurs de produse, la nivelul de înzestrare tehnică, la calificarea forței de muncă utilizate etc.

Deși nu poate fi vorba de o tratare exhaustivă a factorilor prezentați, considerăm totuși că de mare importanță pentru eficiența cu care se desfășoară activitatea întreprinderilor de contractare, achiziționare și păstrare a produselor agricole, este calitatea — masă hectolitrică, procentul de corpuri străine și conținutul de umiditate la care sînt obținute produsele. Lăsînd la o parte măsura în care indicii calitativi amintiți reflectă calitatea intrinsecă a cerealelor, obținerea unor produse cu conținuturi mai mari de corpuri străine și de umiditate decît cele prevăzute în reglementările legale influențează cheltuielile de circulație, determinînd o creștere a nivelului relativ și absolut al acestora Fenomenul se datorează în special sporirii volumului transporturilor și măsurilor suplimentare pentru condiționarea produselor (eliminarea din masa acestora a corpurilor străine și a umidității).

Importanța deosebită a obținerii unor produse agricole de calitate superioară, consecințele economice favorabile ale acesteia pentru întreprinderile agricole și pentru cele cu sarcini de valorificare au făcut necesară reglementarea, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 176/1985, a nivelului maxim al indicilor calitativi care trebuie să caracterizeze cerealele, leguminoasele boabe și semințele oleaginoase în momentul recepționării lor de către întreprinderile de preluare, iar pentru umiditate s-a stabilit și nivelul ei maxim la recoltarea produselor.

În actuala campanie de recoltare a cerealelor păioase se impune o schimbare de optică din partea producătorilor în ceea ce privește condițiile în care se livrează produsele, acordîndu-se mai multă atenție înfăptuirii unor procese care influențează calitatea producției. Urmărirea îmbunătățirii calității produselor are o semnificație deosebită pentru producători, deoarece aceștia vor suporta cheltuielile de condiționare dacă vor livra produse la indici calitativi care depășesc nivelul maxim admis prin decretul amintit.

Livrarea unor produse de calitate superioară se poate concretiza în însemnate economii la cheltuielile în circuitul de valorificare. La I.C.A.P.P.A. Timiș depășirea procentului de umiditate și de corpuri străine la cantitățile de produse preluate a determinat transportarea a 121 917 tone de apă și corpuri străine la bazele de preluare, ceea ce reprezintă 17,1% din cantitatea totală transportată (vezi tabelul), mărindu-se în mod corespunzător cheltuielile de transport și cele de condiționare a produselor. Desigur procentul de umiditate se află sub influența unor factori atmosferici, dar sînt necesare măsuri de contracarare a acesteia, ca și efectuarea unui control riguros asupra factorilor care țin de modul în care se obțin produsele respective, utilizarea de soiuri care să corespundă condițiilor pedoclimatice din fiecare zonă, întreținerea culturilor, perioada și metodele de recoltare, transportul ritmic al produselor la bazele de recepție. Mai mult, trebuie să se aibă în vedere că o parte din acești factori influențează și procentul de corpuri străine pe care îl prezintă un produs.

De asemenea activitatea din bazele de preluare trebuie să se caracterizeze printr-o operativitate maximă în preluarea produselor, în desfășurarea fluxurilor tehnologice pe care le comportă condiționarea și păstrarea acestora. Neritmicitatea în efectuarea diferitelor procese și operații căror le sînt supuse produsele în baze poate duce la formarea unor stocuri mari, uneori depozitate în condiții necorespunzătoare, deci la apariția unor fenomene de degradare calitativă și, implicit, la pierderi cantitative.

Acțiuni necesare asupra altor factori de influență

VALORIFICAREA cerealelor, leguminoaselor boabe și semințelor oleaginoase implică două grupe mari de cheltuieli : de **recepționare și livrare,**

Diferențe de calitate la recepționarea produselor, față de indicii calitativi de bază, la I.C.A.P.P.A. Timiș

	Producția fizică (t)	Indici calitativi efectiv realizați		Indici calitativi admiși		Diminuarea relativă a recoltei datorită influenței calității			% față de producția fizică
		Corpuri străine %	Umiditate %	Corpuri străine %	Umiditate %	Total	din care: Corpuri străine	Umiditate	
Grîu + secară	381 560	11,7	19,8	3	15	51 510	33 195	18 315	13,5
Orz + orzoaică	36 973	10,3	17,6	5	15	2 921	1960	961	7,9
Porumb boabe	219 465	13,7	31,9	3	17	56 183	23 489	32 700	25,6
Soia	13 197	12,4	26,5	4	14	2 758	1 109	1 649	20,9
Floarea-soarelui	62 829	13,6	17,0	4	13	8 545	6 032	2 513	13,6
Total	714 024	x	x	x	x	121 917	65 779	56 138	17,1

acestea din urmă incluzînd cheltuielile cu transportul mărfurilor livrate.

Recepționarea produselor cuprinde o mare parte din activitatea I.C.A.P.P.A. : preluarea produselor, transferul și mișcarea lor în întreprindere, condiționarea, păstrarea și pregătirea desfacerii de fapt întreaga suită de procese care preced livrarea produselor către utilizatori. Ca urmare, în cheltuielile de recepționare se includ cele generate de efectuarea tuturor proceselor amintite, la care se adaugă și alte cheltuieli — avînd, deci o structură destul de cuprinzătoare. Complexitatea proceselor la care ne-am referit, consumurile materiale și de muncă vie pe care le presupune efectuarea lor fac ca în structura cheltuielilor totale (inclusiv cele cu transportul mărfurilor la locul de preluare), cheltuielile privind recepționarea să dețină ponderea cea mai mare (la I.C.A.P.P.A. Timiș aceste cheltuieli au reprezentat 61,8%, cele cu livrarea la 20,8%, iar cele de transport la 17,4%). Pe lîngă nivelul calitativ al produselor în momentul preluării, asupra cheltuielilor acționează și modul în care se organizează și se desfășoară diferitele operațiuni și procese care au loc în unitățile operative, gradul lor de mecanizare, ritmicitatea în execuție pentru a se evita manipulările suplimentare de produse. De mare importanță este, de asemenea, economisirea energiei prin perfecționarea continuă a tehnologiilor de pregătire și de păstrare a produselor.

Modernizarea de ansamblu **a bazei tehnice** a activității de valorificare are consecințe dintre cele mai de seamă asupra productivității muncii și, implicit, asupra cheltuielilor cu retribuțiile, care, la întreprinderea analizată ajung să reprezinte peste 27% din cheltuielile de recepționare. Prin creșterea înzestrării tehnice trebuie să se asigure sporirea cantității de produse (recepționate și livrate) pe o persoană ocupată în activitatea de valorificare, deci creșterea productivității muncii. De altfel, se apreciază că îmbunătățirea tehnologiilor și a echipamentelor de manipulare a produselor determină o însemnată reducere (de 4—10 ori) a tarifelor pe tonă, comparativ cu efectuarea manuală a acestora. Totodată, înzestrarea tehnică trebuie utilizată cît mai deplin, astfel încît pe tona de produs aflată în circuitul de valorificare, amortizarea (circa 13% din cheltuielile de recepționare) să fie cît mai mică. Fiind vorba de o cheltuială cu caracter relativ constant, micșorarea ei contribuie la reducerea nivelului relativ al cheltuielilor de recepționare, sau poate contracara mărirea acestuia în condițiile în care cheltuielile variabile cresc necorelat cu cantitatea de produse aflată în circuitul de valorificare. Folosirea deplină a înzestrării tehnice depinde, pe de o parte, de cantitatea de produse obținută și livrată de întreprinderile agricole, iar pe de altă parte, de modul de organizare a acestei activități, de nivelul de cunoștințe și de deprinderile tehnice pe care le posedă personalul de execuție din unitățile operative.

Raționalizarea cheltuielilor de circulație este strîns legată și de soluționarea multiplelor probleme pe care le ridică **transportul produselor.** Cu toate că nu sînt incluse în cheltuielile de recepționare ale I.C.A.P.P.A., ci sînt suportate de la bugetul de stat, cheltuielile de transport dețin o pondere de peste 17% în cheltuielile totale. Se pot avea în vedere mai multe direcții de acțiune, printre care: afluirea rațională de la întreprinderile producătoare la unitățile operative de preluare; asigurarea în activitatea de livrare a unor legături optime între unitățile operative ale întreprinderilor de valorificare și utilizatori, acest aspect luînd în considerare și livrările de produse din județele cerealiere în zonele unde, datorită condițiilor pedoclimatice, cerealele nu se pot cultiva pe suprafețe care să permită desfășurarea normală a procesului de autoaprovizionare. (În ultimă instanță, acest sistem complex de legături, în care sînt implicate multe întreprinderi — producătoare, de preluare, utilizatoare de produse agricole —, poate îmbrăca forma unui model economico-matematic de optimizare.) Atingerea unui asemenea obiectiv impune, între altele, o strînsă cooperare între toate întreprinderile amintite și între acestea și cele care efectuează transporturile (I.T.S.A.I.A., C.F.R. etc.).

Reducerea distanțelor de transport trebuie să fie însoțită și de utilizarea eficientă a capacității mijloacelor de transport și de creșterea vitezei lor comerciale. Un interes major prezintă în această direcție operativitatea preluării produselor de către bazele de recepționare (recoltarea probelor, efectuarea analizelor, recepționarea cantitativă etc.)., pentru a se reduce timpul de așteptare al mijloacelor de transport. Cel puțin la fel de importantă este și respectarea, de către întreprinderile agricole furnizoare, a graficelor de preluare a produselor de către baze, evitîndu-se aglomerarea acestora cu mijloace de transport între anumite ore ale zilei, care îngreunează desfășurarea activității și mărește timpul de așteptare al mijloacelor de transport, cu consecințe directe asupra numărului de curse efectuate.

Pierderile de produse, deși la întreprinderea menționată se află în limita normelor prevăzute, reprezintă 0,7% din cheltuielile de recepționare. Dacă avem în vedere faptul că pentru obținerea cerealelor și a celorlalte produse care se pierd are loc o anumită cheltuială de muncă socială, înseamnă că **diminuarea pierderilor** se impune a fi urmărită pe întreaga „lungime" a „canalului" de valorificare pe care îl parcurg produsele (producători baze de preluare, utilizatori). Urmează să se ia măsuri pentru evitarea pierderilor încă în timpul recoltării — aplicînd întocmai recomandările prevăzute în tehnologiile diferitelor culturi în ceea ce privește alegerea momentului optim de recoltare (care trebuie să asigure și o umiditate a produselor corespunzătoare reglementărilor legale) — și asigurînd buna funcționare a agregatelor utilizate la recoltat ; cu ocazia transportului produselor la baze (etanșeitatea mijloacelor de transport, adaptarea vitezei de deplasare la starea drumurilor etc.) ; la efectuarea operațiilor cărora le sînt supuse produsele în bazele de recepție ; pe timpul păstrării ; la vehicularea lor spre utilizatori.

Procesul de raționalizare a cheltuielilor de circulație trebuie să fie extins și asupra **cheltuielilor administrativ-gospodărești** efectuate de I.C.A.P.P.A. La nivelul întregului sistem de întreprinderi, volumul acestor cheltuieli devine însemnat. De aceea, planificarea lor trebuie riguros fundamentată, urmărindu-se oportunitatea efectuării fiecărui element de cheltuieli.

Raționalizarea cheltuielilor de circulație creează posibilități de sporire a beneficiilor întreprinderilor de contractare, achiziționare și păstrare a produselor agricole, ceea ce constituie un element definitoriu pentru funcționarea lor pe baza autoconducerii și autogestiunii economice. În aceste condiții, funcția economico-socială de constituire a fondului central de produse agricole al statului este însoțită și de satisfacerea cerințelor eficienței economice, de sporirea contribuției lor la procesul general de dezvoltare a țării noastre.

Radu VOICU
Cristian VASILESCU
Toader MOGA

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Reducerea accentuată a tuturor costurilor producției

ÎN CONDIȚIILE autogestiunii și autoconducerii, reducerea costurilor de producție reprezintă unul din obiectivele economice esențiale ale preocupărilor fiecărei unități economice, acesta fiind un element fundamental de care depinde eficiența întregii economii. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia că o problemă de bază a dezvoltării noastre economice intensive este sporirea eficienței întregii activități de producție, realizarea unor rezultate maxime cu eforturi financiare cît mai mici, calea principală constituind-o reducerea costurilor de producție și în special a cheltuielilor materiale ; realizînd o scădere mai pronunțată a cheltuielilor materiale se creează posibilități atît pentru dezvoltarea mai accentuată a țării, cît și pentru creșterea veniturilor oamenilor muncii. Aceasta însemnează a produce la un cost care să permită obținerea unui preț competitiv, care să conțină în el nu numai recuperarea cheltuielilor efectuate, ci și o rentabilitate corespunzătoare, pe temeiul căreia să se asigure autofinanțarea propriei dezvoltări și cointeresări a fiecărei întreprinderi, precum și o contribuție sporită la formarea fondurilor centralizate ale statului. De fapt, acesta este unul din raționamentele fundamentale ale noului mecanism economico-financiar.

La atingerea acestui obiectiv trebuie să-și aducă contribuția toate compartimentele întreprinderii și nu numai sectorul financiar-contabil, dat fiind că costurile se nasc în secțiile de producție, la locurile de muncă, după o tehnologie prestabilită și doar se cuantifică prin intermediul sistemului de evidență. Prezentăm în cele ce urmează unele considerente de natură a contribui, după părerea noastră, la obținerea unor reduceri accentuate în continuare a cheltuielilor materiale, a tuturor costurilor producției.

● ÎN TOATE unitățile economice o atenție deosebită se cere acordată normării riguroase și urmăririi severe a respectării consumului normat nu numai la anumite materii prime de bază, la anumite faze tehnologice sau categorii de produse, ci la întreaga masă generală, foarte diversificată a celorlalte materii prime și materiale, S.D.V.-uri și piese de schimb, echipamente și subansamble, reparații și amortismente, impozite și taxe etc., dat fiind că toate contribuie la formarea costului produselor.

Stăpînirea cît mai riguroasă a costurilor apreciem că impune instituirea unei „gestiuni a costurilor", *cerință hotărîtoare a economiei moderne și care presupune introducerea în întreprindere a unui sistem atotcuprinzător de conducere internă tehnic-operativă pe bază de* costuri normate *(standardizate). Sistemul generalizat pe întreaga unitate al costurilor normate se bazează pe varianta „standard operațional" și are următoarele puncte de referință :*

— pentru fiecare produs, înaintea lansării lui în fabricație, se antecalculează, pornind de la norme și normative, costul unitar de uzină (defalcat pe secțiile unde are loc fabricația, pe repere componente și pe articole de calculație), care apoi se actualizează pe măsură ce intervin diverse modificări de prețuri, tarife, consumuri, tehnologii etc., el rămînînd astfel un cost tipic, reprezentativ, costul adevărat al produselor ;

— pe baza planului intern al producției fizice a fiecărei subunități și a costurilor unitare normate pentru toate secțiile și sectoarele de producție se fundamentează bugete de producție și costuri ;

— costul normat antecalculat și actualizat în permanență (actualizarea devine obiectul de bază al calculației costurilor) rămîne în „standard", care trebuie respectat, precum se respectă și rețeta de fabricație, STAS-ul (standardul de stat), conform căruia se fabrică și respectivul produs ;

— la introducerea în fabricație a unui nou produs (sau modernizarea celor existente) se calculează în prealabil costul normat (standard) al acestuia, precum și influențele pe care acest nou produs (sau nouă tehnologie etc.), le aduce asupra costului celorlalte produse din nomenclatorul de fabricație, spre a putea aprecia mai bine situația eficienței generale a acțiunilor întreprinse și a vedea realmente dacă ele sînt sau nu rentabile ;

— locul central în planificarea și urmărirea cheltuielilor îl reprezintă secția de producție și felul de cheltuială, cu concentrarea controlului costurilor asupra determinării operative și analizei extensive a abaterilor.

De fapt apreciem că toate acestea sînt cerințe minime ale oricărei producții eficiente, reținînd însă că problematica introducerii și asigurarea funcționării sistemului costurilor normate este mult mai complexă, astfel că punctele de reper prezentate mai înainte rămîn simple jaloane ale implementării metodei de „conducere a gestiunii producției și costurilor pe bază de standarde de cheltuieli".

În acest context, apare mai clar în evidență și faptul că se cere acționat mai consecvent în întreprinderi pentru a elimina în cît mai mare măsură derogările de la nomenclatorul de materiale și normele de consum mai ales, dar și de la tehnologia de fabricație, fluxurile tehnico-productive, normele de muncă și categoriile de meserii implicate.

Dacă avem în vedere că previziunea organizării producției în conformitate cu fișa tehnologică, elaborată la introducerea în fabricație a produsului, a însemnat de fapt alegerea celor mai convenabile soluții de realizare a produsului (pe baza căruia s-a justificat asimilarea sa) și, implicit, nivelurile de prețuri, costuri și eficiență, ne dăm seama că orice derogare poate genera o abatere de la soluția optimă, ceea ce, exprimat financiar, aduce cu sine aproape inevitabil o majorare a costurilor și scăderea corespunzătoare a eficienței producției.

Cauzele apariției derogărilor sînt multiple, dar în scopul evitării lor apreciem că se cere acționat cu prioritate pentru : fundamentarea corectă și urmărirea riguroasă a executării planului de aprovizionare ; întărirea viziunii prospective în desfășurarea activității productive, conform planului ; perfecționarea procesului de formare, promovare și utilizare a forței de muncă ; perfecționarea continuă a relațiilor cu furnizorii și clienții într-un proces în care implicarea eficientă a întreprinderii în circuitul economic național trebuie privită cu cea mai mare responsabilitate.

● *PERFECȚIONAREA continuă a instrumentarului și a mecanismului conducerii operative a secțiilor* reprezintă în acțiunea de reducere a costurilor o problemă de interes major, nu numai ca urmare a adîncirii autoconducerii interne a întreprinderilor, dar și datorită dimensiunilor mari pe care le au unele secții ale producției de bază și chiar unele sectoare auxiliare din marile unități industriale.

Desigur, conducerea pe bază de plan a activității tehnico-economice a oricărei secții presupune existența, înainte de toate, a planului. Uneori însă, la nivel de secție se dispune fie de informații parțiale (număr personal, productivitate, coeficient de utilizare a ca-

parităților etc.), fie de informații relativ abstracte (cheltuială la 1 000 lei, producție marfă, venituri și cheltuieli) cînd majoritatea secțiilor de pe flux nu au producție marfă, ci semifabricate. Mai sînt cazuri în care la aceste niveluri producția fizică se defalcă aproximativ și numai în parte, costurile — pe feluri de cheltuieli — sînt mai greu de cuantificat, la fel și contribuția la formarea beneficiului etc. Ca urmare, apreciem necesar ca în contextul utilizării bugetului de venituri și cheltuieli al secției să fie luate în considerare funcțiile bugetului producției și costurilor utilizat ca instrument de lucru în sistemul costurilor normate (componenta, de fapt, a standardului operațional), elaborat la începutul fiecărei luni gestionare și care arată :

— cantitățile de producție fizică planificate a se fabrica, detaliate și nominalizate pînă la repere, tipodimensiuni și faze tehnologice ;

— costul de secție normat pe unitatea de produs, defalcat pe feluri de cheltuieli ;

— plafonul maxim de cheltuieli admis conform normelor pentru executarea producției planificate (rezultat din ponderarea cantităților cu costurile unitare), defalcat, de asemenea, pe feluri de cheltuieli (materiale, manoperă, semifabricate, cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajelor, cheltuieli comune ale secției etc.) pînă la costul de secție.

● UN ALT ASPECT esențial al exercitării conducerii operative pe bază de plan a secțiilor și marilor sectoare de producție se referă la *perfecționarea continuă a activității aparatului tehnico-economic operațional curent din subunitățile întreprinderii*, unde se hotărăște, de fapt, soarta producției și costurilor. Elaborarea bugetelor secției și defalcarea lor pe decade, săptămîni și zile, pe sectoare, ateliere, formații de lucru, faze tehnologice și chiar grupe de mașini, fundamentarea și actualizarea în timp util a normelor de muncă, de consum, de cheltuieli, de exploatare etc., în funcție de sarcinile de plan și evoluția tehnicii și tehnologiei de fabricație, în sfîrșit, urmărirea sistematică a îndeplinirii planului, a respectării normelor, a producției obținute și costurilor efectuate etc., necesită în acest sens, după părerea noastră, întărirea și perfecționarea în continuare la aceste niveluri a activității de planificare, normare și contabile. Insistînd asupra acestei necesități, trebuie să arătăm și faptul că realizările de vîrf în materie de computerizare a producției în întreprinderi moderne au reconfirmat rolul deosebit al acestor activități în conducerea pe bază de plan, ba chiar încărcarea lor cu atribute aparte : de control preventiv, prelucrare primară a datelor, controlul erorilor de înregistrare etc.

● ÎN SPORIREA eficienței și stimularea preocupărilor întreprinderii pentru reducerea accentuată a costurilor de producție, apreciem că se cere întărit în continuare accentul pus pe promovarea indicatorilor calitativ-economici de eficiență. Astfel, pentru întărirea în continuare a autoconducerii și autogestiunii considerăm necesar ca în cadrul principalilor indicatori în funcție de care se apreciază activitatea întreprinderii să se acorde atenție sporită beneficiului total (din care : prelevarea și beneficiul net de bilanț), alături de producția marfă vîndută și încasată (din care : la intern, la export) și producția fizică (pentru acele produse urmărite distinct prin planul național unic). În funcție de necesități este inclusă și producția marfă fabricată (producția industrială), „valoarea producției fizice", cheltuielile totale și, respectiv, materiale la 1 000 lei producție marfă.

După părerea noastră, orice alte date, orice alți indici și indicatori care oglindesc parametrii în care se desfășoară activitatea întreprinderii (productivitatea muncii, necesarul de personal, fondul de retribuire, coeficientul de utilizare a capacităților, producția netă etc.) se pot deduce cu ușurință. Astfel, sistemul costurilor normate arată care este totalul cheltuielilor cu retribuirea muncii (separat retribuțiile directe de cele cu caracter de regie) cuvenite conform normelor pentru obținerea producției planificate. Tot din sistemul de normare se extrage necesarul de personal, exprimat în omore, per total și pe meserii. Se ajunge astfel la fondul total de retribuire și la numărul mediu de personal. Dacă se face raportul dintre ele se află retribuția medie ; dacă se raportează producția (fizică, marfă) la numărul de personal se află productivitatea muncii etc.

Apreciem că accentul sporit pe realizarea beneficiilor contribuie direct la amplificarea preocupărilor pentru reducerea costurilor în realizarea întregii producții planificate.

În acest cadru apreciem că conducerea pe bază de plan a întreprinderilor și îndeosebi programarea activității prin bugetul de venituri și cheltuieli, ca și secțiunea planului costurilor pot dobîndi o eficiență sporită prin reducerea la strictul necesar a modificărilor, pe parcursul execuției, a nivelurilor unor indicatori planificați. Pentru că, după părerea noastră, planul costurilor, programele de măsuri pentru reducerea costurilor și încadrarea în nivelurile planificate de cheltuieli, ca și bugetul unității (aprobat în adunările generale ale oamenilor muncii), dacă sînt supuse multor modificări își pot îndeplini mai greu rolul de instrumente ale conducerii eficiente și de perspectivă. Înțelegînd necesitatea adaptărilor flexibile impuse de evoluția necesităților beneficiarilor, susținem posibilitatea unei stabilități sporite prin creșterea răspunderii întreprinderilor și centralelor în fundamentarea temeinică a obiectivelor stabilite.

● ÎNTĂRIREA preocupărilor pentru evitarea risipei de materii prime și materiale de orice fel, pentru gospodărirea cu chibzuință și economicitate a tuturor resurselor materiale și de muncă. *În acest sens, apreciem că se cer intensificate preocupările pentru realizarea la toate locurile de muncă a unei producții de calitate înaltă, fără rebuturi și remanieri ; utilizarea completă a tuturor mașinilor, utilajelor, instalațiilor și altor capacități de producție și aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu materii prime, materiale, piese de schimb, echipamente și S.D.V.-uri. Deosebit de important este ca necesarul de aprovizionat să fie dimensionat în strînsă corelare cu prevederile planului de producție, în așa fel încît, din fază precontractuală, să se asigure evitarea oricăror stocuri supranormative de materii prime și materiale, care încarcă inutil costurile de producție. Preocupările pentru respectarea riguroasă a normelor de consum, de materiale și de muncă, în fază de execuție, se cer îmbinate cu acțiuni continue de eliminare a costurilor neeconomice, care pot apare după fabricarea produselor finite datorită depozitării necorespunzătoare a mărfii, a amenzilor, penalităților, lacaților și contrastaliilor determinate de neajunsuri în organizarea transportului mărfurilor la beneficiari.*

Indiferent de forma sa de manifestare, mai mult sau mai puțin vizibilă, risipa se cere ferm combătută ; la aceasta trebuie să-și aducă o contribuție sporită toate subunitățile și compartimentele întreprinderii, toți oamenii muncii. Insistăm asupra faptului că preocupările de această natură nu trebuie înțelese ca fiind în sarcina exclusivă a compartimentului financiar contabil din întreprindere ; la diminuarea consumurilor materiale și energetice trebuie să-și aducă o contribuție concertată compartimentele de plan-producție, serviciile tehnice, de aprovizionare și desfacere a producției, întreaga conducere colectivă a întreprinderii.

În acest cadru organelor financiare le revin, desigur, sarcini deosebit de importante. Ele trebuie să vegheze permanent ca întreaga activitate să fie organizată și să se desfășoare pe principiile maximizării veniturilor și minimizării cheltuielilor de producție, ale eficienței înalte în activitatea fiecărei unități economice. Conducătorului compartimentului cu atribuții financiar-contabile, respectiv contabilului-șef ca organ de specialitate, îi revine sarcina exercitări cu exigență înaltă a controlului financiar preventiv, opririi înainte de efectuare a tuturor operațiunilor, cheltuielilor și plăților care nu sînt legale, oportune sau economicoase în faza de angajare și de plată, respectiv de încasare, după caz. Aceste organe trebuie să aplice cu fermitate prevederile legale în cazurile în care se impune a se refuza acordarea vizei de control financiar preventiv, dacă cheltuiala care se propune nu este economicoasă.

În concluzie, dorim să apreciem că în domeniul de importanță deosebită al reducerii costurilor se cer în permanență investite inițiativă și creativitate sporite pentru valorificarea tuturor posibilităților de obținere a unor rezultate superioare, pentru utilizarea însemnatelor rezerve disponibile, pentru creșterea accentuată a eficienței întregii activități productive.

conf. univ. dr. C.M. DRĂGAN
Academia „Ștefan Gheorghiu"

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII DE ÎNTREȚINERE

Factor de creștere a eficienței în utilizarea fondurilor fixe

FOLOSIREA deplină a echipamentelor existente, dotarea spațiilor actuale cu mașini și utilaje de înaltă productivitate sînt principalele căi de asigurare a capacității pentru sporurile de producție industrială prevăzute în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului și în schița preliminară pentru planul cincinal 1986—1990. Totodată, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din luna iunie : **„O atenție deosebită trebuie să acordăm bunei întreținerii și reparațiilor capitale. Multe din nerealizările dintr-o serie de unități și centrale se datoresc neexecutării la timp a reparațiilor, neurmăririi și neasigurării întreținerii corespunzătoare a utilajelor și mașinilor".**

Întreținerea echipamentelor industriale moderne, de o complexitate din ce în ce mai ridicată, se cere să fie, la rîndul ei, realizată pe baze moderne, alăturînd unei programări riguroase, unei delimitări precise a atribuțiilor și răspunderilor, folosirea unor tehnologii și metode avansate. În context capătă o importanță deosebită **aplicarea rezultatelor tribologiei,** pe baza **organizării activității tribotehnice.**

Tribologia (de la cuvîntul din greaca veche „tribos" — frecare) s-a conturat în ultimii 15 ani, în cadrul revoluției științifico-tehnice contemporane, ca o știință cu pronunțat caracter multidisciplinar, ce se ocupă cu soluționarea problemelor complexe ale frecării, uzurii și ungerii mașinilor, utilajelor și instalațiilor. **Tribotehnica** reprezintă latura aplicativă a tribologiei.

În țara noastră s-au obținut progrese semnificative în studiul uzurii materialelor care intră în structura diverselor mașini, utilaje și instalații și, legat de aceasta, în abordarea pe baze științifice a problemelor ungerii. O atenție deosebită se acordă în prezent lagărelor hidrodinamice pentru diferite tipuri de mașini și instalații, precum și lagărelor hidrostatice ca subansambluri ale diverselor utilaje din industria chimică. Au fost extinse cercetările cu privire la materialele din care urmează să fie executate diverse organe de mașini ce lucrează în condiții grele și cu parametri de exploatare cu valori din ce în ce mai mari, la tratarea suprafețelor acestora. De asemenea, cerințele de durabilitate și fiabilitate ale unor organe de mașini puternic solicitate care lucrează la temperaturi și presiuni ridicate au condus la efectuarea de cercetări cu privire la ungerea în regimuri fluide și limită la uzarea de abraziune, adeziune, oboseală, impact, coroziune și cavitație. În ultimii ani, prin eforturi de creație din partea cercetătorilor și specialiștilor în uleiuri și unsori aditivate au fost clarificate sub aspect teoretic și practic problemele complexe ale ungerii angrenajelor și rulmenților în regim elastohidrodinamic total sau parțial, dezvoltîndu-se cunoștințele despre pitting, gripare, cavitație [1]) și impact. Importante aspecte de natură tribologică ridică în continuare funcționarea mașinilor și agregatelor din industria chimică, a sistemelor de propulsare a navelor și aeronavelor, a echipamentelor centralelor nucleare.

Preocupările sporite în domeniul tribologiei se justifică prin **economiile foarte mari de materii prime, materiale și energie ce pot fi realizate** prin aplicarea rezultatelor acestei științe [2]). Astfel de efecte sînt demonstrate de experiența unor mari unități industriale, care au dat atenția cuvenită organizării activității în acest domeniu. De pildă, la Combinatul siderurgic Galați, care a înființat primul compartiment propriu de tribotehnică, s-a redus considerabil uzura pieselor mecanice. Pe baza organizării științifice a ungerii, la Combinatul de fire sintetice Săvinești s-a obținut, în unele instalații tehnologice, reducerea cu pînă la 90% a întreruperilor neplanificate, respectiv a accidentelor tehnice.

Activitatea de tribotehnică poate fi desfășurată în bune condiții numai dacă se asigură personal corespunzător și organizarea cea mai potrivită. Dintre specialitățile personalului necesar menționăm : ingineri mecanici, **ingineri chimiști,** chimiști laboranți, muncitori. Practica a dovedit că rezultatele cele mai bune le obțin colectivele în care cadrele tehnice cu studii superioare sînt și absolvenți ai **cursurilor postuniversitare de „Tribologie și fiabilitate"** (în domenii cum sînt : construcția de mașini, transporturi, tractoare și mașini agricole ș.a.), **formă de specializare ce ar trebui să fie extinsă.**

În perioada 1978—1981, pe lîngă Institutul de învățămînt superior Constanța au fost organizate cursuri postuniversitare în specialitatea „Tribologie și fiabilitate în construcția de mașini", frecventate de specialiști cu studii superioare care își desfășoară activitatea în unități industriale din municipiu și județ ; lucrările de absolvire ale acestora, axate pe rezolvarea unor probleme concrete ale producției [3]), au pus în evidență posibilitatea obținerii unor importante economii, într-o structură asemănătoare celei semnalate și în alte țări.

Atribuții specifice

ORGANIZAREA activității de tribotehnică reprezintă o foarte importantă sursă pentru **creșterea fiabilității mașinilor, utilajelor și instalațiilor,** cu implicații directe asupra realizării planului de producție. Dar avantajele ei nu sînt pretutindeni valorificate.

Un studiu efectuat în județul Constanța a reliefat că mai sînt întreprinderi, secții, ateliere în care activitatea de ungere se desfășoară în mare parte în mod empiric, nefiind așezată pe baze științifice, ceea ce dă loc la o serie de neajunsuri [4]). Din analiza acestora a rezultat că necesară detalierea activității de tribotehnică pe următoarele subactivități, cu atribuțiile lor specifice :

● **Informare-documentare :** relații cu I.N.I.D., O.S.I.M. și oficiul de informare documentară al ramurii pentru procurarea de material documentar în domeniu ; propuneri de abonamente la publicații de specialitate ; publicarea și afișarea materialelor documentare ;

● **Uzură :** depistarea preventivă a uzurii organelor de mașini puternic solicitate, a căror distrugere poate provoca avarii sau întreruperi mari în producție ; urmărirea comportării reperelor recondiționate ; stabilirea tipului de uzură la diverse organe de mașini ; elaborarea soluțiilor de remediere a defecțiunilor constatate ;

● **Analize de uleiuri și unsori :** colectarea de probe de uleiuri și unsori de la mașinile, utilajele și instalațiile aflate în exploatare ; emiterea buletinelor de analiză (recomandînd expres dacă lubrifianții analizați pot fi menținuți în exploatare sau trebuie înlocuiți) ; verificarea periodică a calității lubrifianților aflați în stoc ;

● **Folosirea corespunzătoare a uleiurilor și unsorilor :** inventarierea sortimentelor de lubrifianți folosite și formularea de propuneri fundamentate pentru eventuala micșorare a numărului acestora ; participarea la efectuarea schimbărilor de lubrifianți ; urmărirea comportării în exploatare a lubrifianților produși în țară, care îi înlocuiesc pe cei din import ;

● **Stabilirea normelor de consum :** elaborarea acestor norme pentru fiecare mașină, utilaj, instalație, pe baza normativelor în vigoare ; formularea de propuneri pentru modificarea lor în situații bine justificate ;

● **Etanșare :** depistarea etanșărilor defecte sau proiectate necorespunzător ; luarea de măsuri pentru remedierea sau înlocuirea etanșărilor, ori de cîte ori este necesar ; urmărirea comportării în exploatare a etanșărilor fabricate în țară, care le înlocuiesc pe cele din import ;

● **Reparații de echipamente de ungere :** verificarea periodică a stării echipamentelor de ungere, a instalațiilor de ungere centralizate și a gresoarelor ; asigurarea spălării cu lichide speciale a conductelor și a rezervoarelor cu lubrifianți ; remedierea defecțiunilor constatate ;

● **Recondiționarea uleiurilor :** asigurarea depozitării pe sortimente a uleiurilor folosite ; predarea uleiurilor uzate la stația de regenerare ; controlul activității acesteia și al calității operațiilor realizate.

Colective specializate

IMPORTANȚA, numărul și varietatea acestor atribuții impun ca ele să fie exercitate, ca sarcină permanentă, de bază, de către un personal anume destinat și pregătit, ceea ce justifică în-

[1]) Pitting — formarea petelor de coroziune ; gripare — aderența anormală a suprafețelor de alunecare a două piese în mișcare una față de cealaltă, datorită unei ungeri defectuoase ; cavitație — producerea, într-un curent de lichid, a unui vid parțial în care se formează bule de vapori ce provoacă izbituri pe pereții spațiului în care circulă lichidul (fenomen periculos, de pildă, pentru turbinele hidraulice și pompele centrifuge).

[2]) După cum se arăta într-o publicație a O.N.U., în anul 1981 în U.R.S.S. s-au obținut economii de peste 10 miliarde de ruble pe seama creșterii rezistenței la uzură a organelor de mașini, iar în Japonia economii echivalînd cu 2,75 miliarde de dolari ca urmare a îmbunătățirii ungerii mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Studii efectuate în Anglia au ajuns la concluzia că prin îmbunătățirea activității tribotehnice se pot obține economii anuale de 10 ori mai mari decît sumele cheltuite, ponderile surselor lor fiind : 22% — diminuarea pierderilor de producție cauzate de defecțiuni mecanice, 45% — reducerea cheltuielilor de întreținere și de aprovizionare cu piese de schimb, 24% — economii la investiții datorită măririi duratei de funcționare a utilajelor, 5% — scăderea consumului de energie, 2% — economii de manoperă pentru reparații, 2% — micșorarea costului ungerii.

[3]) Menționăm, cu titlu exemplificativ : Metodă de calcul al uzurii cuplei piston-segment-cilindru la motoarele SW 400 care intră în componența utilajelor portuare de tip Fadroma 12, Studiu privind uzura prin cavitație la echipamentele și instalațiile navale (Întreprinderea de exploatare portuară Constanța) ; Stabilirea regimurilor optime de rodaj, Ungerea cu ceață de ulei, Studiu privind influența lichidelor de ungere-răcire la prelucrările mecanice (Întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia).

[4]) Constatări similare au fost menționate și în comunicări prezentate la conferințele pe țară ale specialiștilor în probleme de frecare, uzare și ungere „Tribotehnica".

ființarea unor **colective de tribotehnică** în întreprinderile industriale, ca și în alte unități economice a căror activitate este legată de exploatarea de mașini, utilaje, mijloace de transport. În mod firesc, aceste colective (sau, după caz, birouri) ar urma să funcționeze în cadrul compartimentelor mecano-energetice, în atribuțiile cărora intră și menținerea în stare de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor și creșterea gradului lor de fiabilitate — respectiv în cadrul compartimentelor de control al instalațiilor, care există în unele uzine și combinate mari, de pildă în industria chimică. Coordonarea lor ar putea fi exercitată — în funcție de mărimea și complexitatea întreprinderilor și de volumul fondurilor fixe — de către : directorul tehnic sau inginerul-șef ; inginerul-șef mecano-energetic, în cazul întreprinderilor la care valoarea fondurilor fixe depășește un anumit plafon (de pildă, un miliard de lei) ; directorul adjunct tehnic sau directorul adjunct mecano-energetic, la centralele economice sau la întreprinderile foarte mari și complexe — de exemplu combinatele chimice, petrochimice și siderurgice. Sub forma cea mai generală, opinăm că organizarea colectivului de tribotehnică ar trebui realizată în formula redată în schema de mai jos (pe modelul unei întreprinderi industriale), ce are în vedere atît componenta funcțională (colectivul de tribotehnică), cît și cea de producție (ateliere sau formații de lucru — în funcție de volumul lucrărilor necesare — specializate și organizate în cadrul uzinelor sau secțiilor mecano-energetice).

Poziția activității tribotehnice în structura funcțională și de producție a unei întreprinderi industriale. (F_1 — formația de muncă pentru ungere ; F_2 — formația pentru repararea echipamentelor de ungere ; F_3 — formația pentru repararea echipamentelor de etanșare ; F_4 — stație de recuperare și regenerare a uleiurilor)

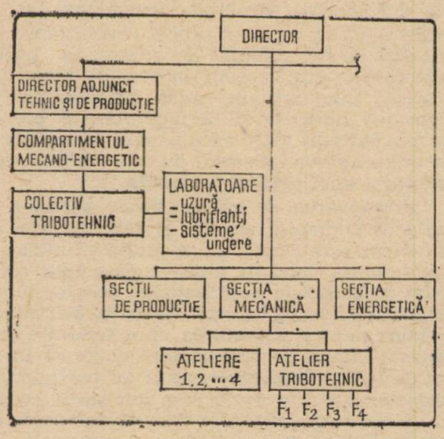

Atribuțiile colectivelor de tribotehnică implică relații specifice pe scară ierarhică, precum și cu compartimentele operaționale și de producție din întreprindere :

● CU **CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII.** Primește : instrucțiuni, ordine, dispoziții pentru elaborarea de studii privind condițiile optime de funcționare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, pentru soluționarea unor probleme de tribotehnică (în legătură cu : uleiurile, elementele de etanșare, suprafețele, sistemele de prelucrare a metalelor, lagărele cu rulmenți, sistemele hidraulice, lagărele hidrodinamice și hidrostatice, angrenajele, ambreiajele și sistemele de frînare, motoarele cu ardere internă, contactele electrice etc. Transmite : informații privind comportarea în exploatare a diverselor sisteme tribotehnice care intră în structura mașinilor, utilajelor, instalațiilor (cupluri cinematice, rulmenți, ambreiaje, roți dințate, lagăre, frîne etc.), funcționarea necorespunzătoare a unor sisteme de lubrifiere, avariile produse la diverse sisteme tribotehnice.

● CU **COMPARTIMENTUL MECANO-ENERGETIC.** Primește : cărțile tehnice ale utilajelor, programele de întreținere și reparații, dosarul de exploatare al utilajelor. Transmite : propuneri privind posibilitățile de prevenire a uzurii diverselor organe de mașini și de îmbunătățire a lubrifierii.

● CU **COMPARTIMENTUL PLANIFICARE-DEZVOLTARE-INVESTIȚII.** Primește : informații privind obiectivele și planul de investiții, documente. Transmite : propuneri privind achiziționarea de sisteme și instalații de ungere centralizate, aparatură și standuri pentru testarea uleiurilor, elementelor de etanșare, suprafețelor, lagărelor, angrenajelor, sistemelor hidraulice etc.

● CU **COMPARTIMENTUL ORGANIZAREA PRODUCȚIEI, MUNCII, PROTECȚIA MUNCII.** Primește : solicitări legate de rezolvarea unor dosare de accidente de muncă în care au fost implicate sisteme tribotehnice. Transmite : informații privind starea tehnică a sistemelor tribotehnice anterior producerii accidentului, arătînd dacă acesta a avut loc din cauza sistemelor respective sau ca urmare a nerespectării normelor de tehnica securității muncii.

● CU **COMPARTIMENTUL C.T.C. — LABORATOARE.** Primește : informații privind caracteristicile materialelor folosite pentru executarea diverselor organe de mașini supuse la solicitări mari : programe de urmărire a modului de comportare în exploatare a lubrifianților noi, de producție indigenă, folosiți ca înlocuitori ai lubrifianților din import. Transmite periodic : informații privind organele de mașini uzate, pentru determinarea tipului de uzare (abrazivă, oboseală, impact, pitting, exfoliere, coroziune etc.), precum și probe de lubrifianți folosiți în exploatare.

● CU **SECȚIILE ȘI ATELIERELE DE PRODUCȚIE.** Primește : informații privind comportarea în exploatare a uleiurilor, unsorilor consistente, suprafețelor în mișcare una față de cealaltă, elementelor de etanșare, lagărelor, angrenajelor, ambreiajelor, sistemelor de frînare, contactelor electrice etc., funcționarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din punctul de vedere al ungerii, al consumurilor de lubrifianți și al uzurilor premature. Transmite : planul operativ privind controlul diverselor sisteme tribotehnice, controlul nivelului uleiului în băile și rezervoarele sistemelor de ungere, aplicarea lubrifianților în locurile prevăzute în schemele de ungere, controlul rezistenței lubrifiantului la frecare în punctele de ungere ; soluții pentru remedierea defecțiunilor constatate.

● CU **COMPARTIMENTUL APROVIZIONARE (DEPOZITE).** Primește : informații privind planul de aprovizionare cu lubrifianți, lagăre, simeringuri etc. și cantitățile existente în stoc. Transmite : sugestii privind modul de depozitare a elementelor de sisteme tribotehnice existente în stoc. Instruiește comisia de recepție a lubrifianților.

● CU **COMPARTIMENTUL FINANCIAR.** Primește : informații privind costurile diverselor sisteme și elemente tribotehnice pe articole de calculație și elemente primare. Transmite : soluții privind reducerea acestor costuri și, în general, a cheltuielilor materiale.

● CU **OFICIUL DE CALCUL.** Primește : instrucțiuni privind colectarea de date primare asupra uzurii diverselor suprafețe aflate în mișcare una față de cealaltă (indicîndu-se sistemul tribotehnic, caracterul cuplei cinematice, modul de lucru, natura materialelor aflate în contact etc.) ; instrucțiuni privind întocmirea machetei de calcul în scopul programării pe calculator a ungerii. Transmite : formularele completate cu date primare.

● CU **COMPARTIMENTUL PERSONAL, ÎNVĂȚĂMÎNT, RETRIBUIRE.** Primește : planul de reciclare pentru muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri, planul de calificare la locul de muncă pentru muncitori ungători. Transmite : programe pentru perfecționarea pregătirii profesionale în domeniu ; propuneri nominale pentru înscrieri la cursurile postuniversitare de tribologie și fiabilitate.

Utilizarea tehnicii de calcul. Structura de concepție

REZOLVAREA aspectului organizatoric este esențială, dar nu suficientă pentru implementarea activității tribotehnice și, mai cu seamă, pentru a-i asigura un continuu progres calitativ. Este necesar ca o astfel de activitate, rod al științei și tehnicii contemporane, să beneficieze cît mai larg de rezultatele pe care acestea le acumulează.

Facilitățile create prin dotarea cu echipamente de prelucrare automată a datelor permite utilizarea lor și pentru activitatea de tribotehnică. Realizarea cel puțin a unei aplicații specifice de **programare pe calculator a ungerii** (mai cu seamă în unitățile economice cu un număr important de utilaje, totalizînd mii și chiar zeci de mii de puncte de ungere) permite efectuarea unui control eficient asupra sectoarelor auxiliare care execută servicii de această natură și permite stabilirea pe baze științifice a necesarului de lubrifianți ; folosind datele tehnice stocate în memoria calculatorului, furnizează formațiilor de ungere, în fiecare zi, pentru fiecare tip de utilaj și pentru fiecare loc de ungere, informații referitoare la tipul operației, numărul de muncitori și timpul necesar, calitatea și cantitatea lubrifiantului. În unitățile — încă foarte puține (printre care Combinatul siderurgic Galați, Combinatul de fire sintetice Săvinești, întreprinderea „Viscofil" București) — unde au fost implementate astfel de programe, au fost obținute **reduceri de 80—90% ale întreruperilor neplanificate.**

În același timp, trebuie avută în vedere crearea unei structuri de concepție, în cadrul institutelor de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică, precum și la centrale și mari întreprinderi industriale, sub forma unor **colective de cercetare și proiectare tribotehnică.** Acestea ar urma să se concentreze asupra a două domenii distincte : **lubrifianți** (stabilirea unor limite raționale ale consumurilor ; inventarierea tuturor locurilor de ungere și a sortimentelor de lubrifianți folosite la utilajele ce se proiectează — respectiv la cele aflate în exploatare ; optimizarea sistemelor de ungere ; testări în vederea omologării lubrifianților fabricați în țară pentru înlocuirea celor importați și în vederea restrîngerii numărului de sortimente) ; **uzură** (cercetarea tribosistemelor în funcție de specificul utilajelor existente sau în curs de proiectare : lagăre de alunecare și de rostogolire, roți dințate și de fricțiune, frîne, ghidaje, roți de rulare, arbori și axe, etanșări mobile și semimobile, instalații de exhaustare și transport al materialelor, etanșări etc.).

Constituirea de colective specializate de tribotehnică s-ar putea face deocamdată, cel puțin experimental, în 1—2 întreprinderi din cadrul fiecărei centrale, precum și în unele institute, urmînd ca pe baza rezultatelor obținute și a problemelor ce apar să se poată trage concluzii privind nu numai organizarea, dar și dezvoltarea pe baze științifice a acestei activități.

La nivel teritorial (județ) considerăm necesare reactivarea comisiilor de tribologie (eventual ca organisme ajutătoare ale consiliilor de control muncitoresc al activității economico-sociale), coordonarea pentru aspectele tehnice, de execuție de către inspectoratele teritoriale de control al gospodăririi fondurilor fixe, iar pentru aspectele de organizare, atribuții etc., de către cabinetele de organizare economică și socială.

dr. ing. Ionel DUMBRAVĂ
dr. ing. Mircea JEFLEA
Constanța

Revoluția științifico-tehnică și revoluția socialistă

ÎNTREAGA ISTORIE a civilizației umane demonstrează importanța științei pentru progresul societății omenești, pentru cunoașterea și transformarea de către om a naturii și societății. Influența pe care știința o exercită asupra dezvoltării în epoca contemporană crește nemăsurat. În acest sfîrșit de veac și de mileniu, știința cunoaște cu adevărat o creștere exponențială, mai mult de jumătate din oamenii de știință care au trăit vreodată pe Terra fiindu-ne contemporani. Peste 90% din descoperirile științifice și tehnice ale umanității au fost realizate, aplicate sau se vor aplica în acest secol. Dar nu atît densitatea, profunzimea și ritmul dezvoltării științei și tehnicii contemporane constituie aspectul cel mai important cît, mai ales, impactul științei și tehnicii asupra condiției umane, implicațiile extrem de profunde asupra societății, revoluționarizarea tuturor domeniilor sale de activitate. **„Trăim** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu aproape două decenii în urmă — **în perioada celei mai ample revoluții tehnice-științifice, care modifică radical condițiile producției materiale și posibilitățile de valorificare a bogățiilor naturale în folosul omului, asigură fabricarea pe scară industrială a unor noi și largi game de produse. Fizica — stăpînirea crescîndă a forței atomului, matematica, cibernetica, automatica, chimia modernă, biologia au deschis uriașe perspective de sporire a avuției materiale a lumii, de creștere a forțelor de producție ale societății, de lărgire a orizontului cunoașterii și a vieții spirituale a popoarelor".** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, Editura politică, București, 1968, p. 220—221).

Relevînd impactul revoluției științifico-tehnice asupra societății umane, se cuvine, cred, menționat și faptul că societatea se raportează diferit la acest proces revoluționar al epocii noastre, în funcție de natura orînduirii, de interesele clasei sau claselor ce dețin puterea economică și politică.

Astfel, spre deosebire de societatea capitalistă contemporană, orînduirea socialistă integrează știința într-un sistem socio-cultural profund modificat, capabil să-i ofere cadrul unei dezvoltări armonioase și să pună cuceririle științei și tehnicii în slujba omului, a societății.

Știința — factor primordial al progresului noii orînduiri

ESTE CUNOSCUT faptul că la baza apariției și dezvoltării societății socialiste a stat un proiect teoretic rezultat din analiza științifică a realității sociale și a tendințelor legice ale dinamicii acesteia. Teoria socialismului științific a prefigurat imaginea de ansamblu a noii orînduiri, trăsăturile sale esențiale, care au căpătat modalități specifice în fiecare țară socialistă ca rezultat al unor condiții istorice și naționale deosebite. Deci, însuși actul de naștere al societății socialiste poartă pecetea demersului teoretic-științific. De asemenea, caracterul conștient al edificării societății socialiste presupune cunoașterea legilor de dezvoltare socială și edificarea noii societăți pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, socialismul nefiind posibil fără știință.

Așadar, societatea socialistă, și cu atît mai mult cea comunistă, nu poate fi realizată decît pe baza celor mai avansate cuceriri ale cunoașterii umane. Pornind de la acest adevăr axiomatic nu se poate trage însă concluzia că revoluția științifico-tehnică face de prisos revoluția socialistă, așa cum afirmă unii ideologi ai tehnocrației. Spre deosebire de revoluția științifico-tehnică, care constituie un salt calitativ, o revoluție în domeniul științei, revoluția socialistă reprezintă saltul calitativ care realizează trecerea omenirii de la o orînduire socială inferioară la alta superioară în care se lichidează exploatarea și asuprirea și nu mai există clase antagoniste.

Revoluția științifico-tehnică, determinînd un înalt grad de socializare a muncii, agravînd contradicțiile capitalismului și generînd altele noi, contribuie la maturizarea premiselor obiective ale revoluției socialiste, scoate în evidență necesitatea acută a înlăturării contradicției dintre forțele de producție dezvoltate și relațiile de producție vechi, capitaliste, ca o condiție esențială a progresului omenirii. Deci, revoluția științifico-tehnică nu duce automat la socialism. Mai mult, în unele țări, revoluția științifică și tehnică are loc în condițiile menținerii orînduirii capitaliste, precedînd astfel revoluția socialistă, iar în altele, după cucerirea puterii politice și instaurarea relațiilor de producție noi, socialiste. **Așadar, înfăptuirea revoluției socialiste nu înseamnă implicit și realizarea revoluției științifico-tehnice, după cum înfăptuirea acesteia din urmă nu duce automat și direct la socialism.**

O particularitate a înfăptuirii revoluției științifico-tehnice în unele țări socialiste constă în realizarea simultană atît a sarcinilor acesteia, cît și ale industrializării socialiste. Într-o asemenea situație s-a aflat și țara noastră care a pornit pe drumul noii orînduiri de la un nivel de dezvoltare tehnico-industrială extrem de scăzut. În lumina acestei realități, politica partidului nostru de industrializare socialistă a constituit o necesitate obiectivă, vitală pentru dezvoltarea patriei și, totodată, unica modalitate de asigurare a condițiilor înfăptuirii revoluției științifico-tehnice. În afara făuririi unor puternice forțe de producție, înfăptuirea sarcinilor revoluției științifico-tehnice cere, printre altele, ca acest proces revoluționar din infrastructura societății să fie stimulat de adaptarea permanentă a întregului sistem de relații sociale la nivelul noilor forțe de producție, de crearea unui anumit cadru organizatoric și instituțional, de continua adîncire și perfecționare a procesului de democratizare a întregii vieți sociale, care să asigure cadrul politic, social și organizatoric adecvat, cu alte cuvinte, **adoptarea în acest domeniu a unei politici naționale.**

Promovarea de către fiecare partid a unei strategii naționale în domeniul științei și tehnicii este cu atît mai necesară cu cît nu este exclus ca revoluția științifico-tehnică să provoace, în anumite condiții unele contradicții sociale. Tocmai ținînd cont de astfel de eventualități, paralel cu amplul proces de scientizare la scara întregii societăți, Partidul Comunist Român ia măsuri pentru prevenirea unor tendințe de birocratism, de tehnicism îngust, de specializare excesivă în adoptarea deciziilor, asigurînd permanent condiții de participare activă și efectivă a maselor largi la conducerea întregului corpus social.

Societatea socialistă, spre deosebire de cea capitalistă, creează posibilitatea prevenirii sau limitării implicațiilor negative ale revoluției științifico-tehnice. În țara noastră, această posibilitate este valorificată prin adaptarea reciprocă a tehnologismului cu umanismul, prin politica de „tehnicizare" a omului și de „umanizare" a tehnicii. Atenția pe care Partidul Comunist Român o acordă prevenirii efectelor negative ale afirmării progresului științifico-tehnic este dovedită de faptul că dezvoltarea economico-socială a țării nu reprezintă un scop în sine, fiind subordonată creșterii bunăstării materiale și spirituale a membrilor societății, îmbunătățirii continue a calității vieții. Astfel, preocuparea față de protejarea mediului de muncă și viață al poporului formează unul dintre obiectivele înscrise în Programul P.C.R. „Partidul — se evidențiază în acest document fundamental — va promova o politică consecventă de împiedicare a poluării naturii, de aplicare strictă a prevederilor legale cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd condiții de viață corespunzătoare poporului nostru, atît în prezent, cît și în viitor". Un ansamblu întreg de legi, precum și crearea în 1974 a Consiliului Național pentru protecția mediului înconjurător oferă temeiul juridic și instituțional necesar înfăptuirii politicii ecologice a partidului.

Ceea ce merită a fi menționat cu deosebire este faptul că toate aceste măsuri nu împietează cu nimic asupra gradului înalt de industrializare și creștere economică, absolut necesar pentru depășirea decalajelor ce ne despart de țările avansate economic. Ne propunem, tocmai ca obiectiv — deloc ușor de atins — de a pune în operă un **model de creștere,** caracterizat prin rationalitate în utilizarea resurselor materiale și organizarea consumului, printr-un echilibru fundamentat în mod științific între necesitățile și posibilitățile societății și printr-o finalitate nu doar economică, ci și socială și umană.

Politica Partidului Comunist Român de promovare consecventă a progresului științifico-tehnic

LA BAZA STRATEGIEI Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a patriei spre comunism se află concepția, potrivit căreia socialismul se contopește în mod organic cu știința, că pro-

cesul de creare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale, avîntul forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, progresul general al societății depind de afirmarea tot mai hotărîtă a științei și tehnicii moderne. **Creator pentru prima oară în istoria țării al unei autentice politici de partid și de stat în domeniul științei și tehnologiei,** tovarășul Nicolae Ceaușescu a dezvăluit pe deplin, în sens principial și practic legătura obiectivă, organică dintre sarcinile științei și tehnicii, devenite puternice forțe de producție și sensul fundamental al orînduirii întregului popor, făurirea unei civilizații superioare, comuniste. Subliniind importanța vitală a științei și tehnicii pentru succesul operei de făurire a noii orînduiri, secretarul general al partidului precizează în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres: **„Trebuie să fim pe deplin conștienți că dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, făurirea comunismului nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general".**

Opțiunea dezvoltării în ritm rapid a țării a impus reconsiderarea poziției față de știință, renunțîndu-se la acea optică deformată, sterilă despre așa-zise științe reacționare, care a avut urmări negative asupra dezvoltării generale a societății noastre socialiste. Dezvoltarea forțelor de producție în ritm înalt a impus sarcina asimilării celor mai noi cuceriri ale științei pe plan mondial și, totodată, necesitatea stimulării resurselor și ambiției creatoare naționale. Surprinzînd caracterul dialectic al dezvoltării, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza că rămînerea în urmă nu trebuie considerată o fatalitate. Pentru a o depăși trebuie ,însă, **„să lucrăm în așa fel, încît dezavantajul pe care îl avem datorită rămînerii în urmă într-o serie de domenii să fie transformat — dacă se poate spune astfel — într-un avantaj, dezvoltarea economiei țării făcîndu-se pe baza celei mai înalte tehnici contemporane. În acest fel vom grăbi ridicarea României la nivelul țărilor avansate".**

Pornind de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan, că societatea socialistă multilateral dezvoltată și comunismul nu pot fi edificate decît pe baza celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, partidul a conectat întregul nostru sistem social la revoluția științifico-tehnică. Aceasta înseamnă cuprinderea într-o viziune unitară, alături de activitatea de cercetare științifică și activitatea de producție și de conducere socială, precum și raportul om-societate-natură. Cu alte cuvinte, atît progresul tehnico-științific cît și cel social-politic, în intercondiționarea lor dialectică, se înscriu drept condiții **sine qua non** ale înfăptuirii obiectivelor de dezvoltare economico-socială adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, subliniate expres în Raportul prezentat cu acest prilej de tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „Avînd în vedere tendințele generale ale dezvoltării mondiale, cît și forța industriei noastre socialiste, se impune să acordăm o atenție deosebită noii revoluții tehnico-științifice, astfel încît industria românească, întreaga economie să se ridice la nivelul celor mai noi și avansate cuceriri ale științei și tehnicii".**

Strategia P.C.R., la nivel macrosocial, în domeniul științei și tehnicii, conectînd întregul nostru sistem social la revoluția științifico-tehnică, definește cu claritate căile de acțiune pentru promovarea largă a acesteia în întreaga viață economico-socială din țara noastră. În mod firesc, între aceste căi în prim plan se înscriu **lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale a cercetării științifice,** prin crearea de noi institute de cercetare și reprofilarea unora dintre cele existente, îmbunătățirea dotării lor, orientarea mai fermă a institutelor de proiectare spre problemele ingineriei tehnologice, dezvoltarea compartimentelor de cercetare științifică din unitățile productive. Concomitent cu aceasta, s-a desfășurat o amplă activitate pentru formarea unui puternic detașament de cercetători, proiectanți și specialiști.

Una din componentele esențiale ale politicii partidului de promovare a progresului științifico-tehnic o constituie **dezvoltarea cercetării științifice în strînsă concordanță cu cerințele producției materiale și activității sociale.** Cerința fundamentală care se impune în această etapă constă în **stimularea puternică a gîndirii științifice și tehnice proprii.** Subliniind necesitatea introducerii științei și tehnicii înaintate în producție, partidul evidențiază, totodată, că aceasta devine neeficientă dacă este dependentă de străinătate, dacă nu se bazează pe eforturi proprii. Tocmai pentru dezvoltarea creativității tehnico-științifice, pentru imprimarea unui caracter larg, de masă, acesteia, ca urmare a inițiativei tovarășului Nicolae Ceaușescu, partidul promovează cu consecvență **legarea intimă, organică a cercetării științifice de producție, prin integrarea activității de cercetare și dezvoltare tehnologică, precum și a învățămîntului cu producția.** În acest scop au fost adoptate multiple măsuri — de la amplasarea unor institute de învățămînt superior pe platformele industriale, sistemul contractelor de cercetare științific între unitățile productive și cele de învățămînt, pînă la organizarea practicii în producție a studenților sau orientarea lucrărilor de diplomă spre studierea și soluționarea unor probleme reale ale producției.

O orientare de bază a politicii partidului de înfăptuire a revoluției științifico-tehnice constă în faptul că cercetarea științifică trebuie să devanseze activitatea economică, „să meargă — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — cu un pas înainte, să soluționeze nu numai problemele legate de înfăptuirea concretă a planului cincinal și a planurilor anuale, ci să abordeze probleme noi, de perspectivă, pentru a putea orienta și oferi baza întocmirii viitoarelor planuri de dezvoltare economico-socială, pentru a situa întreaga dezvoltare a societății pe temeiul științei și tehnicii celei mai avansate".**

La acestea se adaugă măsurile privind **reorganizarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, prin asigurarea unei coordonări mai riguroase a acestor sectoare.** Organizarea, coordonarea și conducerea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică au fost ridicate pe o treaptă superioară prin ansamblul de măsuri privind îmbunătățirea activității și funcționării Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — ca organ de partid și de stat, cu caracter deliberativ și larg reprezentativ, care asigură coordonarea și înfăptuirea unitară a politicii partidului și statului în domeniul științei și tehnologiei.

O deosebită importanță pentru promovarea largă a progresului științific și tehnic în întreaga viață economico-socială o are faptul că **planul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice se întocmește ca secțiune distinctă a planului național unic de dezvoltare economică și socială.**

Legarea tot mai strînsă a cercetării de cerințele concrete ale dezvoltării societății, integrarea ei organică cu producția, au sporit continuu rolul și aportul științei la promovarea progresului tehnic în toate domeniile de activitate, la înnoirea și modernizarea producției, a proceselor tehnologice. Totodată, sfera de aplicabilitate a științei a fost extinsă la organizarea și conducerea societății, alături de rolul de forță importantă de producție știința devenind un instrument modern, obiectiv necesar, conducerii politice a tuturor proceselor social-economice.

Rezumînd, politica noastră națională în domeniul științei și tehnicii, inspirată și continuu perfecționată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, are la bază următoarele principii programatice:

a) dezvoltarea bazei materiale a activității de cercetare, pregătirea temeinică a specialiștilor, stimularea permanentă a creativității, extinderea ei de la grupul restrîns al specialiștilor (ingineri, tehnicieni etc.) la masa largă a oamenilor muncii;

b) dezvoltarea concomitentă atît a cercetării aplicative, cît și a celei fundamentale și asigurarea unui raport rațional între acestea;

c) realizarea integrării științei cu învățămîntul și producția, aceasta reprezentînd o condiție esențială a trecerii la o nouă calitate, a asigurării ritmurilor înalte de progres și prosperitate;

d) devansarea activității economice de către activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică;

e) afirmarea revoluției științifico-tehnice **în toate domeniile muncii și vieții națiunii noastre,** ca pîrghie și factor dinamizator al acestora;

f) scurtarea drumului între cercetare și producție, rezultatele cercetării trebuind introduse cît mai rapid în producție, iar realizările valoroase generalizate și extinse la scara întregii economii;

g) promovarea în toate domeniile construcției socialiste a unei gîndiri științifice profund novatoare, îndrăznețe, pătrunsă de spirit revoluționar.

Pornind de la aceste principii **diriguitoare,** de la cerințele noii faze a dezvoltării societății noastre, Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit prioritățile științei și tehnologiei românești, prin adoptarea „Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990". Elaborat sub conducerea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, Programul exprimă tocmai rolul de importanță deosebită pe care îl au cercetarea științifică, introducerea rapidă și cu fermitate în producție a noilor cuceriri ale științei și tehnicii, în realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul viitor și în perspectivă. Activitatea de cercetare științifică este chemată să aducă o contribuție deosebită la dezvoltarea bazei energetice și de materii prime a țării, să

Marin NEAGU

(Continuare în pag. 26)

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Poziţia neokeynesiştilor faţă de teoria avantajelor relative din comerţul internaţional (IV)

ÎN RÎNDUL economiştilor neokeynesişti din zilele noastre există şi gînditori mai consecvenţi şi mai riguroşi, care şi-au exprimat în mod ferm critica faţă de teoria burgheză convenţională despre comerţul internaţional, manifestîndu-şi totodată dezamăgirea şi faţă de noul „mercantilism", faţă de protecţionismul agresiv al ţărilor capitaliste dezvoltate. Este vorba îndeosebi despre poziţia Joanei Robinson în aceste probleme. Decepţionată de explicaţiile eronate pe care le-a dat orientarea dominantă din gîndirea economică academică occidentală atît unor probleme specifice ţărilor dezvoltate, cît mai ales problemelor cu care se confruntă ţările în curs de dezvoltare, Joan Robinson apreciază că „Teoria economică esenţială care mi se pare folositoare este o reinterpretare în expresie postkeynesistă a teoriei clasice şi marxiste a acumulării, repartiţiei şi comerţului". [21])

Pornind de la unele deficienţe de principiu ale teoriei economice convenţionale din Occident (ruperea economicului de politic, ficţiunea echilibrului economic general, ocolirea problemei repartiţiei venitului naţional şi a contradicţiilor dintre grupurile sociale prin folosirea cifrelor medii la scară mondoeconomică sau globală etc.), Joan Robinson reproşează acesteia incapacitatea de a da o explicaţie ştiinţifică comerţului şi preţurilor, atît la scară naţională cît şi la scară internaţională. „Cea mai extravagantă pretenţie a ortodoxiei occidentale – scrie autoarea – constă în ideea că jocul liber al forţelor cererii şi ofertei, în condiţii de concurenţă, tinde să stabilească o structură echilibrată a preţurilor mărfurilor. Argumentul este aici peste măsură de abstract, încît nu are aplicabilitate la nici un sistem real de producţie şi de schimb... În ultimul timp a avut loc o proliferare de modele neoclasice elaborate în expresie matematică, dar acestea sînt elaborate, de asemenea, pe baza nesigură a echilibrului atemporal" [22]).

Puterea explicativă a teoriei burgheze tradiţionale despre comerţ şi preţuri este, după aceeaşi apreciere, şi mai redusă atunci cînd este vorba de schimburile internaţionale. „Aşa numita teorie a comerţului internaţional este şi mai puţin folositoare pentru analiza preţurilor relative decît teoria echilibrului pe o piaţă competitivă... Aceasta nu poate fi aplicată la schimburile dintre produsele primare şi produsele industriale... Aici, mai mult ca oriunde, jocul liber al forţelor pieţei, departe de a tinde spre echilibru, dă naştere la o continuă instabilitate pe termen scurt, ca şi la schimbări imprevizibile în raportul de schimb din timp în timp" [23]).

Partea cea mai periculoasă a teoriei burgheze convenţionale despre relaţiile internaţionale constă în cultivarea iluziei avantajului reciproc al partenerilor inegal dezvoltaţi, în condiţiile liberului schimb. „Cea mai răspîndită şi mai puternic susţinută dintre toate doctrinele neoclasice – scrie Joan Robinson – este cea referitoare la foloasele universale ale liberului schimb, dar, din nenorocire, în forma în care este prezentată, teoria n-are nici o legătură cu problema pe care îşi propune să o trateze" [24]). Autoarea a remarcat, pe bună dreptate, că, în condiţiile în care partenerii sînt inegal dezvoltaţi, liberul schimb nu este compatibil cu avantaje reciproce, iar obiecţiunile liberschimbiştilor faţă de protecţionismul ţărilor slab dezvoltate sînt neîntemeiate. „Liberul schimb practicat de alte ţări constituie în mod evident un avantaj pentru naţiunea exportatoare. Doctrina lui Ricardo a fost foarte convenabilă pentru Anglia din acel timp, dar curînd Germania, Statele Unite şi Japonia au început să dezvolte industrii (la început apărate de tarife), care au demonstrat că avantajul comparativ static este un ghid foarte slab în ce priveşte posibilităţile dezvoltării industriale.

Doctrina liberului schimb – continuă autoarea – era o parte componentă din apărarea laissez-faire-ului. Protecţionismul este un amestec în jocul liber al forţelor pieţei. Din această cauză, doctrina respectivă se potriveşte cu interesele oricărei naţiuni care deţine poziţia competitivă cea mai puternică pe pieţele mondiale".

Raportînd discuţiile din literatura de specialitate despre avantajele diviziunii internaţionale a muncii la problemele dificile cu care se confruntă omenirea din zilele noastre şi mai ales ţările subdezvoltate şi în curs de dezvoltare, J. Robinson remarcă, în mod realist, exagerările economiştilor occidentali de orientare tradiţională şi îngustimea intereselor pe care le apără ei. „În modelul din manuale, bazat pe deplina folosire a muncii şi a

FIŞE

• *Un nou volum consacrat problematicii deosebit de actuale şi în acelaşi timp complexe a perfecţionării mecanismului economico-financiar a văzut lumina tiparului la* EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ. *Este vorba despre lucrarea* „Activitatea economico-financiară a întreprinderii", *elaborată de un numeros colectiv de autori avînd drept coordonatori pe* I. Bucur, E. Cioflan, C. Enache, C. Lazăr. *Nota dominantă în care a fost conceput volumul este cea analitică, de investigaţie, mergînd pînă la detaliu, a mecanismului economico-financiar. Concomitent însă, organizatorii volumului au căutat să proiecteze o viziune monografică asupra problemelor supuse discuţiei. Tocmai de aceea în structura cărţii poate fi consultată o tematică diversă, ce reuneşte probleme privind activitatea de conducere la nivel de întreprindere, structura indicatorilor de bază ai activităţii economice, aspecte legate de planificarea producţiei industriale, de aprovizionare etc. O atenţie firească se acordă în lucrare pîrghiilor financiare propriu-zise dinamicii acestora în contextul dezvoltării calitative a economiei.*

Agricultura în faţa restricţiilor ecologice

• *Şi pentru agricultura socialistă, evaluarea efectelor ecologice ale marii mecanizări şi ale chimizării producţiei devin imperioase apreciază* Zv. Zivkov, *în articolul* „Ekologhicini problemi na selskoto stopanstvo" *(„Problemele ecologice ale agriculturii") publicat în numărul 4/1985 al revistei* IKONOMICESKA MISĂL. *Ideea de fond este aceea a necesităţii îmbinării cerinţelor unei agriculturi intensive cu rigorile care decurg din asigurarea echilibrului ecologic. Sesizarea şi soluţionarea justă a acestor probleme necesită în prealabil o schimbare de optică, apreciază autorul ; anume, trecerea de la o viziune secvenţială asupra eficienţei producţiei agricole spre o evaluare globală a acesteia, pe întregul ciclul tehnologic. Această abordare ar permite evaluarea mai precisă a tuturor efectelor generate de o anumită tehnologie de exploatare – efecte imediate sau ulterioare, la nivelul producţiei sau al ecosistemului. Pe acest fond general se poate interveni mai eficient în sfera tehnologică propriu-zisă, apreciază Zv. Z. Astfel, apare utilă folosirea largă a biotehnologiilor, a unor produse chimice nepoluante, concomitent cu conservarea şi chiar îmbogăţirea patrimoniului genetic naţional.*

celorlalte resurse în toate țările, comerțul echilibrat pentru fiecare țară și concurența perfectă pe toate piețele, se susține, în expresie statică (ignorînd acumularea și progresul tehnic), că liberul schimb tinde să determine nivelul maximum posibil al producției în lume privită în ansamblu și că fiecare țară participă la aceasta în conformitate cu nivelul productivității ei.

După cum am văzut – continuă autoarea –, aceasta nu are nici o legătură cu condițiile reale, dar argumentul este aplicat adeseori comerțului dintre periferie, care furnizează materii prime, și centrul industrial. Principiul «diviziunii muncii» este folosit pentru a justifica politicile care împiedică eforturile periferiei de a-și dezvolta o industrie proprie.

Odată cu răspîndirea activităților corporațiilor transnaționale, vechiul argument cunoaște modificări. Ele sînt încă interesate în industriile extractive, dar în același timp sînt angajate și în exportul de produse industriale spre țările lumii a treia, în parte prin instalarea de fabrici de asamblare în apropierea piețelor și prin exportul de componente sub pretextul investițiilor care «înlocuiesc importul». În plus, se răspîndește cu iuțeală cea de a treia treaptă a activității transnaționale, folosirea muncii ieftine pentru a furniza exporturi spre centrul însuși.

«Diviziunea internațională a muncii» între periferie și centru este dirijată acum aproape în întregime de marile corporații. Concurîndu-se între ele, acestea sînt mînate de nevoia de a obține profituri, neavînd în vedere nici un alt interes decît propriul lor interes" – conchide J. Robinson [25]).

În aceste condiții se pun în mod imperios întrebările: ce responsabilitate revine științei economice, gîndirii economice, în legătură cu explicarea realistă și corectă a problemelor complexe pe care le ridică relațiile economice internaționale și ce perspective se deschid în fața ei în viitorul previzibil ? Răspunsul dat acestor întrebări de Joan Robinson este onest și încurajator. Pe de o parte, este vorba de sarcina imediată de a combate iluziile și erorile pe care le cuprinde teoria burgheză tradițională referitoare la această problematică. „Tot ceea ce poate să spere teoria economică – scrie J. Robinson – este să contribuie la înlăturarea anumitor iluzii și să ajute, pe oricine dorește să vadă, ca să înțeleagă care este situația lor (a țărilor din lumea a treia – n. ns.) reală". Pe de altă parte, este vorba de sarcina mai complexă și de durată de a așeza analiza relațiilor economice internaționale pe baze metodologice și teoretice superioare celor de pînă acum. Pornind de la constatarea că „nu există nici o ramură a teoriei economice în care să fie un decalaj mai mare între doctrina ortodoxă și problemele reale decît în teoria comerțului internațional", J. Robinson vorbește despre „necesitatea reconsiderării teoriei comerțului internațional" [26]).

La baza aprecierilor critice formulate de economista britanică privind teoria burgheză convențională („ortodoxă") despre comerțul internațional stau, fără îndoială, rigoarea demonstrației și marea ei receptivitate față de realitate, față de problemele complexe ale contemporaneității. În același sens a acționat, de asemenea, marea ei receptivitate față de gîndirea economică marxistă și radicală. Chiar dacă nu este de acord cu multe teze marxiste sau dacă n-a reușit să le înțeleagă pe toate pînă la capăt, chiar dacă nu a manifestat suficient spirit critic față de unele teze ale unor gînditori radicali (ca de exemplu, A. Emmanuel), cunoașterea, fie și parțială, a acestor două orientări din gîndirea economică, opuse, prin metodologie, gîndirii burgheze dominante din Occident i-au ușurat Joanei Robinson considerabil aprecierea, în esență corectă, a direcției în care a evoluat această teorie de la D. Ricardo pînă la P.A. Samuelson. Cu acest prilej, economista britanică a remarcat, pe bună dreptate, că mulți exegeți ai operei ricardiene n-au înțeles corect teoria lui despre comerțul internațional și că, în raport cu aceasta, variantele ulterioare ale teoriei costurilor comparative de producție reprezintă o îndepărtare considerabilă de adevărul științific, transformîndu-se în adevărate dogme. „Indiferent dacă este convingătoare sau nu, analiza lui Ricardo este perfect clară – scrie J. Robinson. Modelul din Teoria pură a comerțului exterior exprimat de Marshall sub forma «curbelor ofertei» nu este ușor de înțeles... Aparatul curbelor ofertei urmărea să construiască pe temelia sistemului simplu al prețurilor bazate pe valoarea-muncă și să-l rafineze, dar Marshall n-a reușit altceva decît să producă o versiune degenerată a modelului lui Ricardo. Versiunea lui Samuelson la teoria lui Heckscher-Ohlin este și mai degenerată" [27]).

Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

[21]) Joan Robinson : Aspects of development and underdevelopment, Cambridge University Press, 1981, p. IX.

[22]) Idem, p. 13.

[23]) Idem, p. 16.

[24]) Idem, p. 102.

[25]) Idem, p. 143.

[26]) J. Robinson : Contributions to Modern Economics, New York, Academic Press, 1978, p. 213.

[27]) Idem, p. 216—217.

Pregătirea profesională : „formativ" și „educativ"

● *Una din activitățile care vor dobîndi noi valențe în dezvoltarea întreprinderii, în perspectiva următorului deceniu, este cea a pregătirii profesionale, a „formării" profesionale – apreciază* Edouard Rafinon *în studiul „La fonction «formation» – promouvoir les changements" publicat în numărul 49–50 al revistei* MANAGEMENT FRANCE. *Este vorba, după cum apreciază autorul, de îndepărtarea tot mai pronunțată de statutul actual, în care procesul formativ are un caracter oarecum închis (fiind orientat în funcție de obiective limitate), în favoarea unei implicări superioare în problematica dezvoltării întreprinderii ; este vorba de un salt calitativ, care în plan conceptual și metodologic cuprinde trecerea de la atributele „formative" spre cele „educative".*

Din această perspectivă, pregătirea profesională apare mai bine ancorată în dinamica întreprinderii, apreciază E.R. Astfel, probleme cum sînt schimbarea profilului de producție, asimilarea inovației, asigurarea concordanței între cerințele posturilor de muncă și nivelul pregătirii profesionale vor trebui să-și afle un corespondent adecvat în politica de pregătire profesională. Totodată, în această sferă de activitate vor fi cuprinse o serie de aspecte sociologice și psihologice vizînd integrarea tinerilor, creșterea gradului de competență generală a personalului, asigurarea unui climat de muncă adecvat.

Evaluarea avuției naționale

● *Publicația* „The Review of income and wealth" – Journal of the international association for research in income and wealth *(Publicație a asociației internaționale de cercetare în domeniul venitului și avuției) inserează în numărul său din martie 1985 o suită de studii consacrate, deopotrivă, unor probleme ale contemporaneității și unor aspecte legate de evaluarea avuției și a venitului național. În prima categorie de materiale se remarcă cele în care autorii își propun să evalueze impactul economic al resurselor naturale neregenerabile (îndeosebi cele din industria minieră), efectele producției agricole asupra sporirii avuției naționale, influențele unor fenomene relativ puțin cunoscute cum ar fi „economia subterană". Articolele cu caracter metodologic urmăresc să evidențieze căile prin care poate fi perfecționată metodologia de comensurare a venitului național și a avuției naționale, influența unor factori de ordin financiar asupra unor aspecte de contabilitate națională. Structura tematică a revistei este completată de un studiu elaborat de doi reputați cercetători români ai domeniului* – Lucian Turdeanu *și* Nicolae Marcu – *articol în care sînt prezentate aprecieri cu privire la evaluarea avuției naționale a României în perioada premergătoare celui de-al doilea război mondial (titlul studiului „Romania's wealth estimations before the second world war").*

FIȘE

Revoluția științifico-tehnică și revoluția socialistă

(Urmare din pag. 23)

asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești. Un rol hotărîtor revine cercetării științifice în promovarea unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse, ridicarea mai accentuată a productivității muncii, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului, a tuturor resurselor. În agricultură cercetarea științifică își va orienta eforturile spre valorificarea fondului funciar, realizarea de noi soiuri de plante, rezistente la ger și secetă, ameliorării genetice a speciilor de animale, în vederea obținerii unor producții agricole, vegetale și animale, ridicate.

Concomitent cu dezvoltarea cercetării în științele naturii și tehnice, Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, adoptat de cel de-al XIII-lea Congres, conține însemnate prevederi privind **creșterea rolului cercetării în științele sociale.** Astfel, cercetarea economică este chemată să-și sporească contribuția la analiza proceselor economice, la elaborarea unor soluții privind creșterea eficienței economice, sporirea productivității muncii, modernizarea structurii producției materiale, ridicarea rentabilității, perfecționarea organizării, planificării și conducerii economiei naționale. Științele social-politice, adîncind studierea legităților obiective ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării patriei spre comunism, au sarcina de a contribui la perfecționarea organizării și conducerii vieții economico-sociale, a democrației muncitorești, revoluționare, la generalizarea teoretică a experienței românești în edificarea noii orînduiri, la analiza problemelor lumii contemporane.

Evident, strategia Partidului Comunist Român de afirmare a revoluției științifico-tehnice în toate domeniile vieții economico-sociale se întemeiază pe asigurarea unui echilibru rațional între cercetarea aplicativă și cea fundamentală. Necesitatea ca știința românească să asigure rezerva de soluții pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei și întregii societăți, să participe activ la progresul creației tehnico-științifice mondiale determină acordarea unei atenții deosebite dezvoltării cercetărilor fundamentale, îndeosebi în domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei moderne. **„Numai în măsura în care știința românească se va angaja cu toate forțele în activitatea de cunoaștere și înțelegere a tainelor naturii și universului, patria noastră va putea să se mențină la un nivel de dezvoltare ridicat, va putea obține noi și noi succese pe calea progresului economico-social, își va întări continuu independența și suveranitatea națională, contribuind la dezvoltarea colaborării internaționale și realizarea păcii în lume".** (**Nicolae Ceaușescu,** Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1984, p. 36).

ESTE lesne de înțeles că așezarea fermă a mecanismelor activității productive pe temeiurile solide ale științei și tehnicii depinde atît de folosirea cît mai eficientă a potențialului de cercetare științifică, de ridicare a acesteia la nivelul exigențelor actualei etape de dezvoltare a societății noastre, cît mai ales de stimularea creației științifice și tehnice în masa largă a muncitorilor. Pentru țara noastră, extinderea creativității în rîndul oamenilor muncii este o necesitate obiectivă. Tocmai pentru a imprima creației științifico-tehnice un caracter de masă se impune, cum releva tovarășul Nicolae Ceaușescu, îmbunătățirea pregătirii profesionale, tehnico-științifice a elevilor și studenților în pas cu noile cuceriri ale cunoașterii în toate domeniile. Întrucît oamenii muncii, proprietari și producători, sînt cei care hotărăsc de fapt nivelul calitativ și tehnic al producției, perfecționarea pregătirii lor profesionale, lărgirea orizontului lor de cunoștințe tehnico-științifice constituie o necesitate imperioasă pentru soluționarea în bune condiții a problemelor privind dezvoltarea economiei naționale, creșterea productivității muncii, ridicarea calității, realizarea unei înalte eficiențe economice.

Așadar, promovarea progresului tehnico-științific este o cauză a tuturor oamenilor muncii. Revoluția științifico-tehnică își îndeplinește rolul său de factor dinamizator al întregii noastre societăți socialiste numai în măsura în care implică participarea generală în formarea unei noi mentalități publice, a unui nou stil de gîndire, de viață, de organizare și acțiune, necesare și conforme cu natura și caracterul științei. Sau, cu alte cuvinte, trebuie să promovăm o gîndire mai îndrăzneață, mai revoluționară în știință, pentru că numai așa vom putea ține pasul cu uriașele descoperiri care au loc în lume, vom putea face să crească contribuția științei și tehnicii românești, atît la progresul societății noastre, cît și la știința și civilizația mondială.

Întreaga politică a partidului nostru de promovare a științei și tehnicii moderne este orientată spre valorificarea integrală a avantajelor pe care le oferă noua orînduire în această direcție, spre subordonarea rezultatelor și virtuților științei și tehnicii principiilor proprii de făurire a socialismului, astfel încît acestea să servească OMUL, creatorul tuturor bunurilor materiale și spirituale.

Viziune originală, profund științifică privind modernizarea structurii economiei naționale

(Urmare din pag. 11)

perioada 1986—1990, se prevăd pentru industria construcțiilor de mașini (7,0—7,5%), în cadrul căreia industria electronică va crește pe cincinal cu 62—67%, mecanica fină cu 48—55%, iar cea de nave maritime pentru transportul de mărfuri cu 34—36%. **„Dezvoltarea industriei în cincinalul viitor** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **se va realiza îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acestora, introducerea continuă și aplicarea largă a tehnologiilor avansate".**

Politica de modernizare a structurii economiei naționale urmărește în viitor asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale, prevăzîndu-se o apropiere între ritmul de creștere a producției agricole și a celei industriale comparativ cu perioadele anterioare, o dezvoltare proporțională a diferitelor industrii prelucrătoare și extractive, a celor producătoare de mijloace de producție și bunuri de consum, realizarea unei balanțe comerciale active și echilibrarea balanței de plăți externe.

În perioada următoare cercetarea științifică va căpăta noi dimensiuni, va spori și mai mult aportul său la progresul general al societății românești, la accentuarea dezvoltării intensive a economiei. De asemenea, în raport cu cerințele populației se vor dezvolta comerțul și serviciile de gospodărie comunală, învățămîntul și activitățile cultural-artistice, ca și activitățile de ocrotire a sănătății.

Una din problemele importante ale politicii economice din țara noastră în perioada actuală și în perspectivă se referă la asigurarea mijloacelor și condițiilor necesare pentru obținerea unei flexibilități și adaptabilități cît mai mari ale structurilor economiei naționale în funcție de schimbările în nivelul, dinamica și structura nevoilor sociale și de cerințele progresului tehnic contemporan și ale diviziunii internaționale a muncii. Aceasta presupune realizarea unor structuri moderne și eficiente atît ale aparatului de producție cît și ale formelor de organizare și conducere a economiei, accelerarea procesului de înnoire și perfecționare a produselor și tehnologiilor de fabricație, extinderea mecanizării, automatizării și robotizării pe baza creșterii contribuției activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic. În această direcție un rol deosebit revine politicii de investiții care va acorda o atenție sporită reutilării pe baze tehnice superioare a întreprinderilor existente și va asigura proporții optime între volumul fondurilor de investiții alocate pentru modernizări și perfecționări ale aparatului de producție și volumul de fonduri destinate construirii de noi obiective.

Perfecționarea structurilor economiei naționale în actuala etapă de dezvoltare intensivă a economiei românești va contribui la ridicarea patriei noastre pe noi trepte de progres economic și social, la înfăptuirea obiectivului strategic de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în discursul solemn la sesiunea Marii Adunări Naționale din 29 martie 1985, la sfîrșitul acestui secol România va deveni o țară multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere industrial, agricol, științific și cultural, cît și al ridicării bunăstării materiale și spirituale a poporului, creîndu-se condițiile pentru trecerea la etapa afirmării cu putere în societatea noastră a principiilor de muncă și de viață ale societății comuniste.

Instrumentele economice, componente ale arsenalului „politicii puterii"

ÎN PRIMUL RÎND, țările în curs de dezvoltare, datorită insuficientei maturizări a forțelor de producție, lipsei de resurse financiare și materiale, în general a venitului național pe locuitor redus, sînt mai vulnerabile și au potențial de adaptare mai scăzut la fenomenele de criză decît țările occidentale dezvoltate. Această realitate prezintă o importanță deosebită deoarece capacitatea de adaptare se dovedește unul din factorii majori de diferențiere a gradului în care fenomenele de criză economică afectează diferite state și grupări de state.

În al doilea rînd, criza economică afectează cu mai multă tărie ramurile economice vulnerabile, respectiv unele domenii industriale clasice (textile, siderurgia de bază etc.), care în ultimele decenii s-au dezvoltat cu prioritate în țările lumii a treia. Datele statistice relevă fără putință de tăgadă că, în condițiile în care lumea occidentală a cunoscut cea mai puternică recesiune din ultimii 50 de ani, ramurile industriale de vîrf (microelectronica, industria aerospațială ș.a.) au crescut în ritmuri deosebit de rapide.

În al treilea rînd, țările în curs de dezvoltare sînt afectate de un element care devine exploziv ori de cîte ori fenomenele de criză iau amploare : datoria lor externă față de țările capitaliste dezvoltate.

Favorizate de existența acestor „atuuri", țările occidentale au putut utiliza întreg arsenalul de instrumente economice inventariat de teoria și practica „politicii puterii". Astfel, pe planul schimburilor comerciale, utilizarea în mai mică măsură a instrumentarului tarifar a fost contrabalansată de o adevărată „explozie" a barierelor netarifare, prin care statele dezvoltate au închis, parțial, piața națională produselor de import. O asemenea măsură a afectat serios încasările valutare ale țărilor în curs de dezvoltare, exact în momentul în care nevoile lor de finanțare — inclusiv pentru rambursarea datoriei externe — erau mai mari.

Pe planul relațiilor financiare, politica dobînzilor înalte promovată de unele țări occidentale (o practică relativ nouă în arsenalul mijloacelor neocolonialiste) a avut și are efecte deosebit de grave asupra economiei mondiale, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare, echivalînd cu ceea ce specialiștii apreciază a fi un „al treilea șoc petrolier". Majorînd la cote exagerate dobînzile — inclusiv pe considerentul că această măsură pur internă are scopul de a combate inflația — țările occidentale iau pur și simplu înapoi de la țările în curs de dezvoltare cam tot atît cît dau unora dintre acestea sub forma asistenței publice pentru dezvoltare.

Un mecanism mai vechi, dar „eficient" și de aceea utilizat în această perioadă de criză l-a constituit condiționarea — economică, dar și politică — a creditului internațional. În urma aplicării restricțiilor și condițiilor impuse de așa-numitele „criterii" ale creditării bancare, tocmai țările în curs de dezvoltare, țările sărace, care au cea mai mare nevoie de sursele de finanțare externă, nu pot obține fonduri necesare, pe motiv că nu au o „bonitate financiară" corespunzătoare. Conform acelorași criterii, bonitatea este cu atît mai scăzută cu cît o țară este mai săracă, iar celor cu bonitate scăzută sau li se refuză noi credite, sau li se impun condiții mai înrobitoare la cele acordate (dobînzi mai înalte, termene de rambursare mai reduse decît cele uzuale și, nu în ultimul rînd, condiționări politice).

Una din căile uzuale utilizate de țările dezvoltate în condiții de criză o constituie eludarea angajamentelor lor internaționale pe motiv că dificultățile economice au schimbat prioritățile interne. În acest sens, se poate menționa restrîngerea evidentă, în ultimii ani, a asistenței oficiale pentru dezvoltare acordată țărilor lumii a treia, în ciuda obligațiilor și angajamentelor asumate în cadrul „deceniilor O.N.U. pentru dezvoltare".

Pe plan monetar-valutar se remarcă un mecanism ad-hoc — poate cel mai subtil și, în orice caz, o „inovație" a neocolonialismului — prin care efectele negative ale crizei sînt transferate asupra țărilor în curs de dezvoltare : politica de flotare a cursurilor de schimb. Din suprapunerea fenomenelor de criză, a incertitudinilor de pe piețele valutare cu sisteme de cursuri flotante au rezultat mecanisme care dezavantajează net țările în curs de dezvoltare și constituie, în schimb, surse importante de cîștig pentru marile bănci și corporații occidentale.

În sfîrșit, pentru a încheia această enumerare evident incompletă a mecanismelor de transfer al efectelor crizei, prin intermediul procesului inflaționist, țările capitaliste dezvoltate au reușit să „canalizeze" spre lumea a treia o mare parte a dezechilibrelor plăților internaționale rezultate din majorarea prețului țițeiului.

Firește, în afara modalităților de utilizare evocate mai sus, în practică mai există nenumărate alte posibilități particulare în care instrumentele economice pot fi — și chiar sînt — utilizate în promovarea și salvgardarea intereselor externe ale anumitor state și grupări de state.

Primatul intereselor economice în politica externă

AJUNȘI la acest punct, se ridică întrebarea firească : ce a determinat recrudescența marcată a unor atari practici ale „politicii puterii" în etapa actuală ? Datorită puternicelor fenomene de criză ce confruntă economia mondială, interesele economice se reflectă și în urmărirea unor interese de natură strategico-militară. De pildă, instabilitatea accentuată din Orientul Mijlociu și Africa australă derivă tot din interese economice, respectiv asigurarea aprovizionării neîntrerupte cu petrol și alte materii prime a economiei occidentale.

Promovarea nemijlocită, directă a intereselor de natură economică se realizează prin apelul la numeroase instrumente economice. Cînd se urmărește adoptarea unor măsuri cu caracter coercitiv, se recurge la instrumentele economice al căror substrat se consideră că este mai puțin „vizibil".

Efectele utilizării instrumentelor economice sînt, de regulă, mai ample și se întind pe o perioadă mai lungă de timp, ceea ce permite prelungirea corespunzătoare a avantajelor obținute pe această cale. Dealtfel, neocolonialismul urmărește readucerea țărilor recent eliberate în orbita politică a fostelor metropole, prin accentuarea dependențelor economice.

Toate aceste considerente, ca și multe altele, care nu au fost menționate aici, au determinat, cum arătam, plasarea instrumentelor economice spre gradul cel mai ridicat de constrîngere în cadrul spectrului instrumentelor „politicii puterii", așa cum arată, de altfel, majoritatea autorilor în domeniul relațiilor internaționale.

Direcții de acțiune

DACĂ avem în vedere datele concrete ale situației actuale, apare logic ca măsurile posibile vizînd diminuarea efectelor negative și, în ultimă instanță, eliminarea acestor practici să fie fundamentate pornind de la cel puțin două premise esențiale. Prima ar fi că interdependențele economice, cu trăsăturile lor pozitive și negative, nu numai că se vor menține pentru o perioadă imprevizibilă de timp, dar se vor și adînci. Iar a doua, care este în același timp și una din cauzele principale ce determină afirmația de mai sus, că autarhia, devenită de-

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 27 al revistei

mult imposibilă, va reprezenta cu atît mai puțin o cale de urmat.

Aceasta înseamnă că, paralel cu intensificarea eforturilor proprii ale statelor în curs de dezvoltare vizînd atenuarea decalajelor economice, trebuie să se depună o activitate internațională la fel de susținută și împotriva tendinței unor țări industrial dezvoltate de a folosi instrumentele economice în scopuri coercitive. Ținînd seama de trăsăturile principale ale sistemului internațional actual, rezultă însă că atingerea unui asemenea deziderat, devenit astăzi vital pentru majoritatea țărilor lumii, în special pentru cele în curs de dezvoltare, poate avea loc exclusiv pe calea unei largi conlucrări internaționale, în cadrul mai amplu al unei noi ordini economice mondiale. La rîndul ei, o atare conlucrare va întări prin ea însăși latura pozitivă a interdependențelor, diminuînd astfel nemijlocit posibilitatea de materializare a consecințelor negative ale acestora.

În fond, tot datorită amplificării în proporție atît de mare a interdependențelor contemporane, posibilitatea de a controla și delimita strict atari consecințe negative a devenit din ce în ce mai redusă. Or, în aceste condiții, nu este deloc exclus ca însăși utilizarea instrumentelor economice de către anumite state și grupări de state în scopuri externe negative să se întoarcă pînă la urmă, într-un fel sau altul, chiar împotriva celor care au recurs la ele. Că lucrurile pot sta așa o demonstrează clar înmulțirea luărilor de poziție în acest sens ale unor personalități occidentale marcante. Astfel, fostul cancelar vest-german Helmut Schmidt arăta, de pildă, că „Interdependențele economice mondiale nu au fost niciodată mai mari ca în decursul ultimului deceniu. În același timp, nu a fost niciodată atît de necesar să se ia măsuri pentru a asigura ca politicile economice să se completeze una pe alta și să devină compatibile pe plan internațional, căci niciodată cooperarea nu a fost mai necesară ca în prezent".[5])

Efectul „bumerang" al politicii de forță și dictat, posibilitatea ca anumite măsuri coercitive luate, pe tărîm economic, de statele mari împotriva altor state să se răsfrîngă negativ chiar asupra celor care le-au inițiat este subliniată tot mai des de către diferite foruri internaționale. Raportul pregătit de secretariatul UNCTAD pentru a șasea sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Belgrad menționa, de exemplu, că depășirea complexelor și dificilelor probleme monetar-financiare ale lumii contemporane, în mod deosebit evitarea unei crize de proporții a plăților internaționale, rezultată din nerezolvarea problemelor stringente ale datoriei externe a lumii a treia, depinde în mod hotărîtor de conlucrarea tuturor statelor, fiind și în interesul țărilor occidentale să acționeze în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare, să adopte poziții constructive, cu alte cuvinte să nu întreprindă acțiuni pe linia vechii politici a puterii.

De altfel, pe plan teoretic, exegeți cunoscuți ai lumii occidentale au subliniat de mai multă vreme că în condițiile interdependențelor crescînde, „efectul bumerang" poate fi suficient de puternic pentru a deregla economiile dezvoltate[6]). Devine astfel tot mai larg acceptat — și tinde să ajungă o axiomă a vieții internaționale — că în condițiile interdependențelor economice crescînde, singura opțiune realistă, viabilă, a zilelor noastre o constituie nu reducerea, ci intensificarea colaborării internaționale, întărirea conlucrării între națiuni pentru depășirea actualelor dificultăți și fenomene de criză.

Exprimînd necesitatea asigurării colaborării economice internaționale pe baza noului tip de relații între state, singurele capabile să conducă la depășirea actualei crize din economia mondială, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului că **„Este și în interesul țărilor dezvoltate de a se ajunge în cel mai scurt timp la soluționarea globală a tuturor problemelor economice și financiare mondiale, la realizarea unor noi relații economice internaționale".** În concepția conducătorului partidului și statului nostru, care se bucură de un larg ecou pe arena internațională, edificarea unei noi ordini economice mondiale, bazată pe egalitate, echitate și avantaj reciproc, ar avea o mare însemnătate pentru progresul economic și social al fiecărui popor, pentru stabilitatea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale, pentru cauza destinderii și păcii în lume.

Mugur ISĂRESCU
Ioan Mircea PAȘCU

[5]) The Economist, 26 februarie — 4 martie 1983, p. 32
[6]) Vezi de pildă John Spanier, Games Nations Play, ediția a treia, Holt, Rinehart and Winston/Praeger, New York, 1978, pag. 276

Valorificarea deplină a gazelor de sondă

(Urmare din pag. 15)

mice, petrochimice, al economiei naționale.

Existența gazelor naturale (uscate și umede) în România face posibilă conceperea unor scheme de valorificare, în care un anumit component sau componenți să fie separați prioritar, în funcție de domeniul de utilizare. Se poate exemplifica această afirmație prin prezentarea compoziției chimice a gazelor prelevate din 99 sonde de gaze naturale de pe teritoriul României (în %) : metan 1,1—99,7, etan 0,1—26,8, propan 0,01—17, i-butan 0,004—5, n-butan 0,0003—5,8, hidrogen 0,0—28,7, heliu 0,0—0,25, argon 0,0—0,1, azot 0,0—19,5, bioxid de carbon 0,0—99,24, monoxid de carbon 0,0—2,7 etc. Aceasta este o situație fericită, deoarece extinde numărul de componenți ce pot fi economic separați (prin selectarea cîmpurilor cu concentrație maximă a unui component) și apropiați de beneficiarii potențiali, care pot fi astfel amplasați după o gamă largă de opțiuni sau criterii.

■

ADÎNCIREA gradului de valorificare a gazelor de sondă este urmărită prin programe naționale care se vor concretiza prin aducerea în circuitul productiv a elementelor utile din această bogăție națională. Evident că această acțiune include asimilarea tehnologiilor moderne de separare a componenților din gazele de sondă, asimilarea utilajelor și echipamentelor necesare acestor tehnologii și modernizarea instalațiilor actuale de separare.

Tabelul nr. 3

Evoluția producției gazelor asociate și a principalilor combustibili fosili în România

Produsul	1938	1960	1965	1975	1980	1983
Gaze asociate extrase (la 15°C și 760 mm Hg) mil. mc	1 820	1 365	4 657	6 305	7 015	10 387
Gaz metan extras (la 15°C și 760 mm Hg) mil. mc	311	2 057	13 038	27 001	28 156	27 719
Cărbune mil. t.	2 826	3 893	12 005	29 385	37 814	48 759
Țiței extras mil. t.	6 594	5 047	12 571	14 590	11 511	11 593

Sursa : Anuarul statistic al R. S. România, 1984

Suplimentar față de programele actuale de valorificare a gazelor de sondă, considerăm oportună și reliefarea unor acțiuni, între care :

— dezvoltarea consumului intern pentru toți componenții utili din gazele de sondă (inclusiv azot, heliu, argon etc.), separarea și valorificarea acestora ;

— asimilarea tehnologiilor moderne de valorificare a gazelor de sondă, a echipamentelor și utilajelor corespunzătoare pentru care există și o piață mondială cu potențial de absorbție și care ar putea interesa industria constructoare de mașini ; engineeringul și asistența tehnică ar amplifica efectele economice pozitive ale acțiunii de valorificare a gazelor de sondă. Segmente de piață libere pentru promovarea vînzărilor de tehnologie, utilaje și acordare de asistență tehnică sînt vizibile din prezentarea țărilor care ard cantități mari de gaze de sondă la faclă și din dinamica ascendentă a consumului de gaze naturale lichefiate.

Selecția acestor tehnologii (sau faze tehnologice), utilaje și echipamente pe care potențialul propriu de cercetare-dezvoltare și de producție industrială le poate aduce la nivelul performanțelor mondiale și asigura menținerea competitivității lor sînt opțiuni de perspectivă care vizează atît creșterea eficienței prelucrării gazelor de sondă proprii, cît și înscrierea țării noastre în exportul mondial de tehnologii, utilaje, echipamente, asistență tehnică ;

— dezvoltarea tehnicii de mărire a productivității cîmpurilor de gaze de sondă prin reciclarea gazelor uscate (după ce au fost separați componenții utili).

R. P. POLONĂ

Dezvoltarea echilibrată a economiei — obiective actuale și de perspectivă

Definită ca orientare strategică fundamentală, **asigurarea unei dezvoltări echilibrate și eficiente** a economiei poloneze își găsește concretizarea atît în sarcinile planului trienal 1983—1985, aflat în curs de finalizare cu rezultate favorabile, cît și în obiectivele preliminare ale planului cincinal 1986—1990 elaborat în 3 variante și supus în prezent unei largi dezbateri publice în vederea definitivării. Cele două planuri economice, deși referitoare la etape distincte în procesul de consolidare și dezvoltare a economiei naționale, conțin o serie de obiective comune care conferă **caracter de continuitate pe termen lung** unor eforturi majore cum sînt, de exemplu, cele vizînd economisirea resurselor materiale, modernizarea structurală și înnoirea tehnologică, intensificarea exporturilor, operarea unor ajustări impuse de aplicarea reformei economice.

Potrivit datelor și aprecierilor publicate de presa poloneză, în **anul 1984** s-au obținut rezultate bune, în multe cazuri superioare celor anticipate prin plan, înregistrîndu-se progrese în îndeplinirea programului economic adoptat de cel de-al IX-lea Congres al P.M.U.P. Astfel, venitul național a crescut cu peste 5%, iar producția industrială în sectorul socializat a sporit, în prețuri constante, cu 5,3% față de anul 1983 (producția industriei extractive a crescut cu 2,8%, iar a celei prelucrătoare cu 5,5%). Cele mai înalte ritmuri s-au înregistrat în domeniul electrotehnicii, electronicii și mecanicii de precizie, precum și în energetică. De asemenea, în agricultură anul 1984 s-a încheiat cu rezultate favorabile, mai ales în sectorul vegetal, ceea ce va asigura îmbunătățirea situației din zootehnie. Valoarea exporturilor a depășit pe cea a importurilor, soldul activ fiind echivalent cu circa 1,5 miliarde dolari. În același an, veniturile populației au sporit, în medie, mai rapid decît costul vieții. Ca urmare a măsurilor de majorare a ofertei de mărfuri de larg consum, aprovizionarea pieței a cunoscut o ameliorare.

Planul economic pentru **anul 1985**, care anticipează un spor de 3—3,5% al venitului național prevede, în general, menținerea tendințelor de dezvoltare economică înregistrate anterior. Se depun eforturi pentru depășirea unor dificultăți legate de aprovizionarea cu combustibili, energie, materii prime și materiale. Acest fapt este ilustrat de sarcina majorării producției industriale cu 4-4,5%, urmărindu-se ca 60% din această creștere să se realizeze pe baza economiilor de materii prime și materiale. Conform aprecierilor oficiale, în prima parte a anului, din cauza iernii aspre s-au înregistrat pierderi, care nu au permis realizarea indicatorilor planificați în mai multe sectoare de activitate. Dar rezultatele obținute în al doilea trimestru, precum și măsurile și acțiunile întreprinse în vederea recuperării în continuare a pierderilor, atestă existența resurselor necesare încheierii planului trienal în condițiile scontate.

Planul cincinal 1986-1990 conține, în cele 3 variante în discuție, indicatori cu niveluri relativ apropiate. Pentru venitul național sînt propuse, de exemplu, ritmuri de 3%, 3,5% și 4%, iar investițiile ar urma să atingă un volum reprezentînd 20%, 21% și respectiv 22% din venitul național.

Indicatorii de sinteză ai variantelor planului de dezvoltare în cincinalul 1986-1990 și ierarhizarea priorităților formulate în proiectele respective constituie reflectarea unor preocupări cu orizont de timp mai larg decît al unei perioade cincinale, dintre care unele au în vedere intervalul pînă la finele secolului actual.

Consolidarea echilibrului pieței interne, obiectiv urmărit cu consecvență încă în cursul planului 1983-1985 este definită ca sarcină esențială în cincinalul următor, la realizarea ei concurînd creșterea cu 16-22% a producției industriale, ridicarea în continuare a producției agricole și majorarea într-o anumită măsură a importurilor, prin comparație cu perioada planului trienal.

Astfel, una dintre problemele majore de care este necesar să se țină seama în dezvoltarea economico-socială a țării în următorii ani și în perspectiva pînă în 2000 este cea a **dezvoltării complexului energetic și de combustibili.** Întregul proces de creștere trebuie să fie adaptat la cantitățile de energie și combustibili de care Polonia va dispune din producție proprie și din import în limita posibilităților de plată. Analizele întreprinse în prima parte a acestui an au condus la concluzia că principala sursă energetică a țării continuă să rămînă cărbunele, a cărui extracție nu poate fi majorată decît cu condiția intensificării investițiilor după anul 1985. Necesarul de energie electrică va crește de la 135,8 miliarde kWh în 1985, la 164 miliarde kWh în 1990 și 230 miliarde kWh în 2000. Întrucît industria minieră nu poate asigura livrări de cărbune satisfăcătoare se prevede intensificarea construcției de centrale nuclearoelectrice. Prima centrală de acest fel, cu o putere instalată de 1860 MW este deja în construcție, urmînd ca primul bloc să intre în funcțiune în 1990, iar ultimul în 1997. Începerea construcției celei de-a doua centrale nuclearoelectrice, cu o putere instalată de 4000 MW este prevăzută pentru 1987, iar a celei de-a treia, cu o putere similară, pentru anul 1988. Concomitent cu eforturile pentru dezvoltarea producției de combustibili și energie, asigurarea necesarului implică **rationalizarea consumurilor.** Un program special pînă în anul 2000 detaliază sarcinile ce revin fiecărui domeniu de activitate privind economisirea combustibilului și energiei.

O altă problemă de însemnătate decisivă pentru dezvoltarea economico-socială o reprezintă **introducerea progresului tehnico-științific.** Cu prilejul consfătuirii naționale consacrate problemelor progresului tehnico-științific, desfășurate la Varșovia în martie a.c. s-au dezbătut posibilitățile de folosire eficientă în practica economică a rezultatelor cercetării naționale, de extindere a colaborării cu străinătatea în domeniul științei și tehnicii.

Pentru cincinalul următor se are în vedere accelerarea simțitoare a proceselor de modernizare, prin implementarea în mai multe etape a programului de introducere pe scară largă a electronicii, de automatizare și robotizare a proceselor de producție, precum și crearea condițiilor pentru producția de materiale semifinite care necesită sau care fac posibile, prin utilizarea lor, consumuri mai reduse de energie și combustibili. Ca rezultat al unui întreg complex de acțiuni de modernizare, în cincinalul 1986-1990 trebuie să aibă loc o reducere cu 6-10% a cheltuielilor privind materiile prime și energia pe unitatea de venit național și creșterea cu 16 pînă la 21,5% a productivității muncii sociale.

Imprimarea unei pronunțate **orientări spre export** a economiei poloneze, o altă caracteristică a planului cincinal 1986-1990, își are rațiunea în necesitatea îmbunătățirii echilibrului extern, prin asigurarea fondurilor necesare importurilor, în primul rînd de combustibili, materii prime și materiale, precum și pentru rambursarea datoriei externe. Sub raport structural, exportul trebuie să înregistreze o îmbunătățire în cincinalul următor, dinamica livrărilor de produse ale construcției de mașini și produse chimice fiind de două ori mai ridicată decît media.

Relațiile tradiționale **româno-polone** de prietenie și conlucrare pe multiple planuri au cunoscut și cunosc o evoluție favorabilă, puternic impulsionată de rezultatele întîlnirilor și convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și Wojciech Jaruzelski, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Polone. Convorbirile la nivel înalt desfășurate la București în 1982 și la Varșovia în iunie anul trecut, semnarea Programului de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări și a altor documente au creat cadrul necesar extinderii și diversificării relațiilor reciproce, prin folosirea posibilităților oferite de nivelul de dezvoltare și potențialul existent, de programele de dezvoltare ale României și Poloniei. Domenii de primă importanță ale colaborării bilaterale sînt cele ale construcției de mașini, chimiei, siderurgiei, agriculturii și industriei alimentare.

Eva CRAIU
I.E.M.

Standardizări în Piața comună

DUPĂ ani de dezbateri și negocieri, miniștrii comerțului din țările Pieței comune au convenit asupra unei noi modalități de abordare a problemei standardizării produselor comunitare. Noile reglementări, care vor fi supuse aprobării în toamna acestui an, vizează ca prioritate garantarea condițiilor de securitate pe care le oferă produsele respective, comercializate în interiorul C.E.E., în timpul exploatării. Hotărîrile Comisiei Pieței comune ar urma să fie adoptate, în viitor, dacă întrunesc cel puțin majoritatea voturilor țărilor membre. În caz contrar este menținută posibilitatea de respingere — pe plan național — a unei decizii de standardizare luate într-o altă țară comunitară, în legătură cu un produs comercializabil pe teritoriul țărilor membre ale C.E.E. Tocmai pentru a se evita astfel de situații, Comisiei Pieței comune îi revine rolul de a introduce ca standarde comune cel puțin normele tehnice de securitate.

Pînă în prezent, au fost stabilite 177 standarde tehnice comune, în special în domeniul motoarelor și al echipamentelor electrice. Pentru perioada următoare, atenție prioritară va fi acordată standardizării produselor din sectoarele construcțiilor de mașini și materialelor de construcții. Vor fi examinate, într-o primă etapă, mașini-unelte, echipamente medicale și radio, urmînd să fie identificate specificații și standarde comune pentru produse care înglobează tehnologii de vîrf, „în vederea utilizării acestor tehnologii în condiții cît mai eficiente de către toate țările comunitare", după cum se exprimă un recent comunicat al Comisiei C.E.E. Potrivit aprecierii ziarului Financial Times, Piața comună nu este încă pregătită să introducă noi reglementări de standardizare în domeniul telecomunicațiilor și tehnologiilor informaționale.

Acordul Internațional al Grîului

PRECONIZATA reînnoire, în vara acestui an, a Acordului Internațional al Grîului se pare că nu va aduce modificări de fond în funcționarea acestui instrument de regularizare a pieței. Înființat în 1949, acordul a fost practic ineficient în ultimii 15 ani datorită refuzului constant de participare din partea Statelor Unite. Reuniunea preliminară de la Londra a celor 60 de membri ai A.I.G. nu a lăsat să se întrevadă perspectiva schimbării poziției marilor producători, inclusiv a Pieței comune, în sensul participării lor la viitorul acord. Statele Unite refuză să se alinieze unor clauze rigide în ce privește fixarea prețurilor, sub presiunea puternică a fermierilor interesați în menținerea unei fluctuații libere a prețului pe piață. În cazul lor, o singură problemă rămîne deschisă, anume situația unei piețe dezavantajoase pentru exportatori, pentru o atare eventualitate agricultura americană sperînd să obțină subvenții de export din partea guvernului federal. Dincolo de ce se întîmplă în Statele Unite, este evident că cel mai puternic afectate vor fi în continuare țările mici exportatoare, care nici în viitor nu își vor putea apăra prețurile de desfacere.

În noua sa formulă, acordul se pare că va căpăta un rol sporit în efectuarea de studii de piață cu caracter de îndrumare, pentru identificarea posibilităților de creditare, transport și depozitare a cerealelor.

Programe de dezvoltare

SINGAPORE: proiecte economice multilaterale

EVOLUȚIA favorabilă a economiei singaporeze poate fi ilustrată prin factori ca : ocuparea aproape completă a forței de muncă ; un nivel al inflației de numai 3% și un venit pe locuitor de circa 6 000 dolari S.U.A. Estimările pentru 1984 indică o rată de creștere economică reală de 8—9%, nivel susținut, de altfel, de-a lungul ultimilor ani, în ciuda dificultăților din economia mondială. Este adevărat că în această țară o bună parte din investiții provin din principalele țări occidentale industrializate, în special din Statele Unite, inclusiv din partea companiilor transnaționale, care asigură desfacerea multora din produsele realizate în Singapore. Pe de altă parte, serviciile — sector dominant al economiei singaporeze — au ca destinatar principal tot țările occidentale dezvoltate.

Cererea externă susținută și condițiile extrem de avantajoase oferite partenerilor străini au creat condiții pentru implementarea unor însemnate proiecte în industria prelucrătoare. În ultimii ani au fost inițiate programe de reorientare industrială, atenția îndreptîndu-se către sectoare care înglobează tehnologii de vîrf. În construcția de mașini se realizează motoare, utilaje pentru construcții, utilaje pentru construcții, utilaje pentru industria alimentară, mașini pentru prelucrarea metalelor, lemnului și materialelor plastice, utilaje petroliere, metalurgice, instrumente de precizie și altele. Industria de semiconductori, care în ultimii ani a beneficiat de investiții străine de 100 mil. dolari, are în prezent, o producție de 2,13 mrd. dolari, echivalentă cu 5% din producția mondială de profil. În viitor, guvernul singaporez intenționează să stimuleze producția acestui subsector al industriei electronice, prin crearea de facilități adecvate de atragere a investitorilor străini. Urmează, de asemenea, să se extindă capacitățile pentru producția de semiconductori (destinată țărilor din America Centrală și de Nord), precum și cea de module electronice pentru controlul motoarelor.

Preocupare prioritară, construcțiile de locuințe se realizează în baza unui plan care prevede asigurarea de locuințe noi pentru circa 80% din populația țării. În următorii ani vor fi construite 180 mii noi apartamente și va fi amenajat un nou oraș în zona Marine Bay. Alte obiective se referă la construirea a trei autostrăzi (în zonele Bukit, Timah și Ayer Rajah), realizarea unui sistem rapid de transport pe calea ferată pentru tranzitul mărfurilor generale.

Serviciile financiare și comerciale (23% din P.I.B. în 1983) constituie sectorul cu cea mai rapidă creștere, în special datorită importanței dobîndită de Singapore ca centru financiar internațional.

Între România și Singapore au fost stabilite relații bune de colaborare. Cu ocazia recentei vizite oficiale în Singapore a primului ministru al guvernului român, în cadrul discuțiilor care au avut loc au fost evidențiate posibilitățile de sporire a schimburilor comerciale și de realizare a unor noi acțiuni de cooperare în domenii de vîrf cum ar fi electronica, robotica, telecomunicațiile și altele.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

Deprecierea dolarului S.U.A.

ÎN ULTIMELE DOUĂ SĂPTĂMÎNI, dolarul S.U.A. s-a depreciat pe piețele financiar-valutare cu circa 7—8% față de celelalte valute occidentale, în ultimele zile ale intervalului cursul său fiind în ușoară revenire. Astfel, față de nivele de 1,31 dolari/liră sterlină și 3,03 mărci/dolar, la mijlocul săptămînii trecute cursurile respective arătau astfel : 1,42 dolari/sterlină și respectiv 2,82 mărci/dolar. În afara cauzelor generale legate de evoluția situației economice a S.U.A., principalul motiv pentrau această masivă scădere a fost cifra de creștere a produsului social total american mult sub cea apreciată de 4%.

Evenimentul cel mai important însă în această perioadă a avut loc vineri 19 iulie pe piață din Milano, unde autoritățile monetare italiene au fost nevoite să suspende tranzacțiile în lira italiană datorită unor puternice presiuni speculative vizînd vînzarea de lire italiene față de celelalte valute și în special față de dolarul american. Pe fondul unei zile liniștite, evenimentele au început să se precipite în momentul „fixingului" cînd cursul liră italiană/marcă vest-germană a fost fixat la 664,70 liră/DM față de 647,45 anterior, iar cursul liră/dolar la 22 000 lire/dolar față de 1 840 anterior. Operatorii valutari au estimat imediat că un eventual curs „cross" dolar/marcă, prin cele două cursuri menționate mai sus, ar fi avut ca efect un curs dolar/marcă ireal de 3,10 față de cursul existent de aproximativ 2,90 mărci/dolar. În contextul menționat au apărut din partea utilizatorilor comerciali cereri masive de dolari prin vînzare de lire italiene, lucru care a suplimentat efectul fenomenului descris mai sus. Pe piață au apărut comentarii la adresa unor noi reglementări bancare ce urmează a fi introduse de Banca Italiei care în ultimul timp au dus la scurgerea de lire de pe piața italiană.

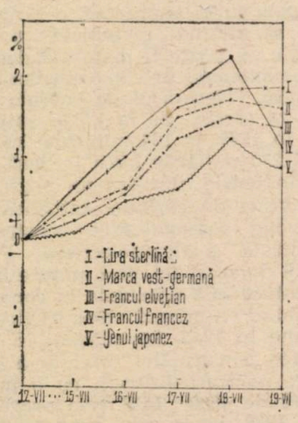

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 15—19 VII ; bază : 12 VII 1985

Există păreri împărțite cu privire la toate aceste fenomene, dintre care două par a fi captat cea mai mare greutate de opinie : fie o eroare de apreciere din partea autorităților monetare italiene, fie o încercare de a forța acceptarea de către ceilalți membri ai E.M.S. (sistemul monetar vest-european) a unei devalorizări importante a lirei italiene. De altfel, francul belgian, francul francez și coroana daneză ca și drahma greacă se pare că ar fi sub presiunea unor evenimente similare. În cazul francului francez, deprecierea ar fi fost favorizată și de scăderea cu 0,25% în așa numita „rată de intervenție" (de fapt dobînda de bază în Franța) de către două dintre marile bănci.

De menționat că în intervalul 15—19 iulie pe **piața dobînzilor** nu s-au înregistrat modificări importante, dolarul S.U.A. fiind cotat la nivel de 8,25% pentru o perioadă de 6 luni, marca vest-germană la 5,31%, iar francul elvețian — 5,125%.

Pe piața metalelor, aurul deși a început și a terminat săptămîna la același nivel, în jur de 317 dolari/uncia, a avut totuși zile cu fluctuații puternice atingînd maxima de 325 dolari/uncia.

Mihai RĂDO
Romeo RUSU

Inflația în lumea a treia

ÎNTR-O ANALIZĂ privind deteriorarea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare, determinată direct sau indirect de criza datoriei externe, revista **South** (nr. 54, aprilie 1985) semnalează că procesul inflaționist a înregistrat între 1981—1984 o continuă escaladare, perspectivele rămînînd în continuare nefavorabile. Dinamica prețurilor cu amănuntul în țările în curs de dezvoltare neexportatoare de țiței (vezi graficul) cunoaște ritmuri anuale care pe ansamblul grupului de țări au depășit, în medie, 60 de procente, cu diferențe mari de la o țară la alta. În America Latină, de exemplu, la finele

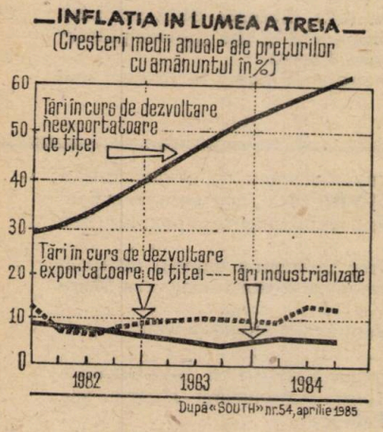

anului 1984 se înregistrau prețuri cu amănuntul depășind nivelul din 1983 cu 60% în Mexic, peste 100% în Peru și 200% în Brazilia. În Argentina creșterea prețurilor a fost nu mai puțin de 675%. Un caz de excepție îl reprezintă inflația galopantă în Bolivia, unde prețurile au crescut (în medie față de anii anteriori) cu 296% în 1982, 328% în 1983 și 1682% în 1984. Între 1981—1984 venitul pe locuitor a înregistrat în țările din această zonă geografică o pronunțată reducere. Referindu-se la țările în curs de dezvoltare în ansamblu, experții apreciază că abandonarea unor programe de investiții și cheltuieli sociale, care a urmat crizei datoriei externe, reduce posibilitatea ridicării sau cel puțin a menținerii nivelului de trai în următorii ani. Din punct de vedere al progresului economic și social, perioada anilor '80 reprezintă pentru marea majoritate a țărilor lumii a treia un deceniu de mari sacrificii. O compensare a acestora, posibilă abia în deceniul următor, rămîne condiționată de soluționarea crizei datoriei externe, apreciază revista citată.

Ungaria: balanța forței de muncă

POTRIVIT datelor reunite în lucrarea cu caracter statistic „Balanța resurselor de forță de muncă în economia națională a R.P. Ungare", populația aptă de muncă însuma în 1984 (la începutul anului) circa 6 235 mii persoane, înregistrînd o diminuare cu 17 mii persoane față de nivelul din anul 1983. Se apreciază că forța de muncă este integral utilizată, precizîndu-se că procentul celor încadrați în activitate pe baze contractuale este de 83,5% în cazul bărbaților și 74,7% în cel al femeilor. Numărul persoanelor ocupate în mica producție de mărfuri și în comerțul particular a crescut ușor, însă ponderea lor în totalul forței de muncă rămîne la un nivel de circa 4%. Potrivit aprecierilor presei ungare, pe marginea datelor statistice din sursa menționată, se constată deplasări structurale în utilizarea forței de muncă în diferite sectoare de activitate. În 1984, numărul persoanelor ocupate în ramurile nemateriale ale economiei era cu circa 3,3% mai mare decît la începutul cincinalului. De asemenea, se remarcă diminuarea numărului de lucrători prestînd muncă fizică, în favoarea celor cu un grad de pregătire intelectuală mai ridicat. Această ultimă categorie a înregistrat față de 1981 o creștere cu 18 mii persoane, deținînd în 1984 o pondere de 26% în totalul populației apte de muncă.

Comerț cu produse de vîrf

COMPETIȚIA în comerțul de produse ale tehnicii de vîrf reflectă indirect, prin cifrele referitoare la volumul schimburilor și la dimensiunile soldului activ sau pasiv al acestora, deosebirile de potențial și nivel de dezvoltare tehnologică între principalele țări industrializate. Cu toate eforturile pentru impulsionarea activităților de cercetare-dezvoltare, decalajele între țările vest-europene, pe de o parte, și S.U.A. și Japonia, pe de altă parte, se adîncesc. În comerțul O.C.D.E. cu produse ale tehnicii de vîrf ponderea S.U.A. a crescut între 1980—1983 de la 25,6% la 26,3%, ca și cea a Japoniei (de la 11,3% la 15%), în timp ce ponderile deținute de principalele țări vest-europene au înregistrat reduceri după cum urmează : R. F. Germania (de la 16% la 14,7%), Marea Britanie (de la 9,3% la 8,4%), Franța (de la 7,3 la 7,1%). În cazul ultimelor două țări, soldul schimburilor cu produse încorporînd un volum însemnat de cheltuieli de cercetare-dezvoltare este aproape nul. De menționat că excedentul cel mai ridicat îl înregistrează Japonia, ale cărei exporturi (40,6 miliarde dolari în 1983) au depășit cu aproape 29 miliarde importurile de asemenea produse. Studii întreprinse de organisme occidentale remarcă gradul înalt de concentrare a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare, cele cinci țări însumînd 90% din totalul cheltuielilor efectuate în acest scop în țările nesocialiste. Tendința de specializare a țărilor menționate în anumite domenii ale tehnicii de vîrf, conturată în ultimii ani, se va accentua probabil în perspectivă, dată fiind necesitatea obiectivă a concentrării eforturilor întreprinse pentru cercetare și dezvoltare tehnologică. În cazul țărilor vest-europene, una din problemele cele mai importante este considerată creșterea eficienței aplicării în practică a rezultatelor cercetărilor științifice.

Cuba: economisirea resurselor materiale

OBIECTIVELE de dezvoltare a economiei cubaneze propuse prin plan se realizează în etapa actuală în condițiile unor eforturi susținute pentru limitarea și reducerea consumurilor materiale. În 1984, de exemplu, produsul social a sporit cu 7,4% (depășind ritmul de 4—4,5% prevăzut în planul anual), iar consumul de combustibil pe unitatea de produs social s-a redus cu 1,7%. Economia realizată a însumat 180 mii tone combustibil convențional. Pentru anul în curs se anticipează ritmuri susținute. Continuînd tendința semnalată, consumul de energie electrică în sectorul de stat urmează să se diminueze cu 3,6% față de 1984, iar cel de motorină și benzină cu 2,8—3,8%. În domeniul construcțiilor, reanalizarea proiectelor prezentate în prima fază a elaborării planului a permis reducerea volumului acestora, în varianta finală, cu 320 milioane pesos. Comparativ cu anul 1984, lucrările de construcții vor înregistra în ansamblu o diminuare cu 14%, limitîndu-se astfel importul unor cantități de utilaje și materiale de construcție în valută convertibilă, a căror valoare o reprezintă echivalentul a peste 30 milioane pesos. Restrîngerea volumului lucrărilor de construcții impune concentrarea resurselor pentru definitivarea unor obiective importante în energetică și metalurgia neferoasă.

Subvenții guvernamentale

ACORDAREA sub diferite forme a sprijinului guvernamental pentru ramuri prioritare sau avînd mari dificultăți economice înregistrează în țările dezvoltate evoluții diferențiate pe termen lung. Indicatorul sintetic cel mai semnificativ este reprezentat de ponderea subvențiilor de stat (acordate din bugetul central, din cele ale organelor locale sau din diferite fonduri speciale) în produsul național brut. Evoluția pe termen lung a ponderii subvențiilor în P.N.B. pune în evidență creșteri rapide mai ales în țările cu potențial mai redus, unde se înregistra la începutul actualului deceniu o dublare sau chiar o triplare față de jumătatea anilor '60. În țările cu potențial ridicat subvențiile de stat au înregistrat în perioada menționată o tendință de creștere moderată în principalele țări vest-europene și Japonia, menținîndu-se relativ constante în S.U.A. În R. F. Germania, țară în care ponderea subvențiilor în P.N.B. se situează la un nivel mediu de circa 1,8% (comparativ cu 0,4% în S.U.A., 1,5% în Japonia, circa 2,5% în Franța și Marea Britanie, 3% în Italia), volumul absolut al subvențiilor se cifra în 1984 la 29 miliarde mărci vest-germane. Între cele două forme principale practicate, subvenții financiare directe și facilități fiscale, raportul s-a modificat în timp, în funcție de politica bugetară a guvernului federal. De la începutul anilor '80 a avut loc o reducere a subvențiilor directe, în timp ce facilitățile fiscale au sporit cu 12% în perioada 1981—1984.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 30 din 26 iulie 1985

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Impresionant omagiu adus partidului, tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU**, ctitor al României moderne — fermă angajare pentru înflorirea patriei **(Dan Popescu)** 2

— Progresul științei — factor fundamental al politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate **(Emilian Dobrescu)** 4

— O strălucită strategie în slujba dezvoltării economico-sociale a României **(Gheorghe Crețoiu)** 6

— Concepția revoluționară a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** cu privire la rolul Partidului Comunist Român de centru vital al națiunii **(Ion Rebedeu)** 8

— Viziune originală, profund științifică privind modernizarea structurii economiei naționale **(Constantin Grigorescu)** 10

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Eforturi conjugate pentru intrarea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții **(B. Vasile, B. Corneliu)** 13

— Noi resurse în circuitul economic. Valorificarea deplină a gazelor de sondă **(Gheorghe Manea)** 15

— Procesul complex recoltat-transportat-depozitat-valorificat se cere privit și sub aspectul minimizării cheltuielilor de circulație **(Radu Voicu, Cristian Vasilescu, Toader Moga)** 16

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Reducerea accentuată a tuturor costurilor producției **(C.M. Drăgan)** 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Organizarea activității de întreținere. Factor de creștere a eficienței în utilizarea fondurilor fixe **(Ionel Dumbravă, Mircea Jeflea)** 20

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Revoluția științifico-tehnică și revoluția socialistă **(Marin Neagu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Poziția neokeynesiștilor față de teoria avantajelor relative din comerțul internațional (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Instrumentele economice, componente ale arsenalului „politicii puterii" **(Mugur Isărescu, Ioan Mircea Pașcu)** 27

— R.P. Polonă. Dezvoltarea echilibrată a economiei — obiective actuale și de perspectivă **(Eva Craiu)** 29

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— An impressive homage to the Party, to Comrade **NICOLAE CEAUȘESCU**, the founder of modern Romania — a firm commitment to the flourishment of our homeland **(Dan Popescu)** 2

— The progress of science — a basic factor of the Party's policy of building the multilaterally developed socialist society **(Emilian Dobrescu)**, 4

— A brilliant strategy for Romania's economic and social development **(Gheorghe Crețoiu)** 6

— Comrade **NICOLAE CEAUȘESCU**'s revolutionary concept on the role of the Romanian Communist Party as a vital centre of our national **(Ion Rebedeu)** 8

— A profoundly scientific original view on the modernization of the structure of the national economy **(Constantin Grigorescu)** 10

— Common efforts for commissioning the new investment units in due time **(B. Vasile, B. Corneliu)** 13

— New resources in the economic circuit. The complete turning to good account of gases **(Gheorghe Manea)** 15

— Enterprise self-management : responsibilities, actions, results. Increased reduction of all production costs **(C. M. Drăgan)** 18

— A factor for increasing efficiency in fixed assets utilization **(Ionel Dumbravă, Mircea Jeflea)** 20

— The scientific and technical revolution and the socialist revolution **(Marin Neagu)** 22

— The neo-keynesian stand concerning the theory of relative advantages in international trade (IV) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

— The economic instruments — a component of the „power policy" stock **(Mugur Isărescu, Ioan Mircea Pașcu)** 27

— Poland — The balanced development of economy — present and long-term goals **(Eva Craiu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Впечатляющая признательность, проявленная по отношению к партии, товарищу **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ**, основателю современной Румынии, твердое обещание в целях расцвета родины (**Дан Попеску**) 2

— Прогресс науки — основной фактор политики партии построения многосторонне развитого социалистического общества (**Эмилиан Добреску**) 4

— Блестящая стратегия на службе социально-экономического развития Румынии (**Георге Крецою**) 6

— Революционная концепция товарища **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** относительно роли Румынской Коммунистической Партии как жизненного центра нации (**Ион Ребедеу**) 8

— Оригинальный глубоко научный взгляд на модернизацию структуры народного хозяйства (**Константин Григореску**) 10

— Сопряженные усилия по своевременному вводу в строй объектов капиталовложений (**Б. Василе, Б. Корнелиу**) 13

— Новые ресурсы в экономический оборот. Полное использование попутных газов (**Георге Маня**) 15

— Самохозяйствование на предприятиях — ответственность, меры, результаты. Усиленное снижение всех производственных затрат (**К. М. Дрэган**) 18

— Триботехника Фактор повышения эффективности использования основных фондов (**Ионел Думбравэ, Мирча Жефля**) 20

— Научно — техническая революция и социалистическая революция (**Марин Нягу**) 22

— Школы — течения — экономисты. Позиция неокейнесистов по отношению к теории относительной выгоды в международной торговле (IV) (**Султана Сутэ-Сележан**) 24

— Экономические инструменты — составляющие арсенала «политики власти» (**Мугур Исэреску, Иоан Мирча Пашку**) 27

— П.Н.Р. Пропорциональное развитие экономикицель настоящего и будущего (**Эва Краю**) 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

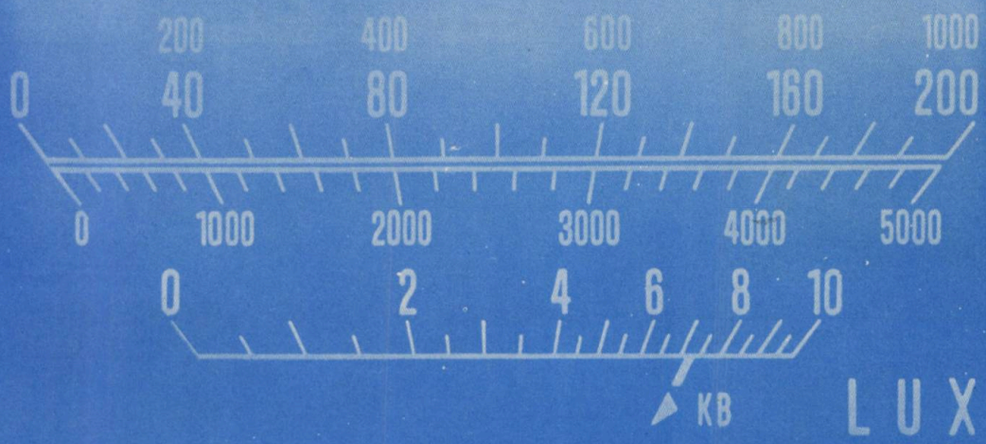

LUMINĂ DUPĂ DORINŢĂ!

De exemplu:
lămpi funcţionale, eficiente

NARVA

AKA ELECTRIC

HEIM-ELECTRIC EXPORT- IMPORT Volkseigener Außenhandelsbetrieb der Deutschen Demokratischen Republik
NARVA Export-Import · DDR – 1026 Berlin, Alexanderplatz 6, Haus der Elektroindustrie, Telefon 2180, Telex 011-4557

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Cerințele tot mai largi pentru produsele cosmetice realizate de Întreprinderea „MIRAJ" — București reprezintă garanția calității lor superioare.

Gama PELL AMAR — FORMULA 2 cuprinde produse pentru protecția și îngrijirea tuturor tipurilor de piele. Produsele sînt realizate pe baza unui complex natural care asociază principiile active din nămolurile sapropelice, zăcăminte naturale ale lacurilor din România, cu principiile active existente în extractele vegetale.

1985 AUG

- EMULSIE HIDRATANTĂ
- LOȚIUNE TONICĂ
- CREMĂ HIDRATANTĂ DE ZI PENTRU TEN GRAS
- CREMĂ HIDRATANTĂ DE ZI PENTRU TEN SENSIBIL
- CREMĂ NUTRITIVĂ DE NOAPTE
- CREMĂ EMOLIENTĂ PENTRU OCHI
- CREMĂ PENTRU MASAJ

PRODUCĂTOR: ÎNTREPRINDEREA „MIRAJ" — BUCUREȘTI

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 640

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

PARTICIPAREA PLENARĂ a întregului POPOR la realizarea măreţelor obiective ale dezvoltării multilaterale a PATRIEI

Numărul 31 ● Vineri 2 august 1985

EPOCA ANUL XX CEAUSESCU

CREŞTEREA NIVELULUI DE CIVILIZAŢIE ŞI BUNĂSTARE

CREŞTEREA NUMĂRULUI PERSONALULUI MUNCITOR
- mii -

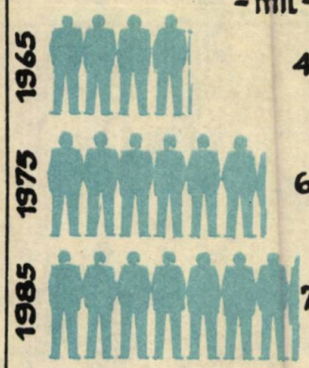

RETRIBUŢIA MEDIE NETĂ A PERSONALULUI MUNCITOR
- în procente -

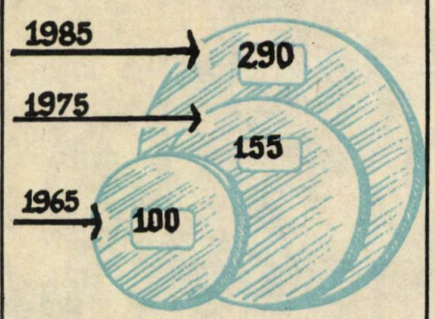

VENITURILE OBŢINUTE DE POPULAŢIE DIN FONDURILE SOCIALE DE CONSUM, PE O FAMILIE
- în procente -

NUMĂRUL APARTAMENTELOR CONSTRUITE ŞI DATE IN FOLOSINŢĂ DIN FONDURILE STATULUI, INTREPRINDERILOR ŞI ALE ORGANIZAŢIILOR COOPERATISTE

DINAMICA DESFACERILOR DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL
- în procente -

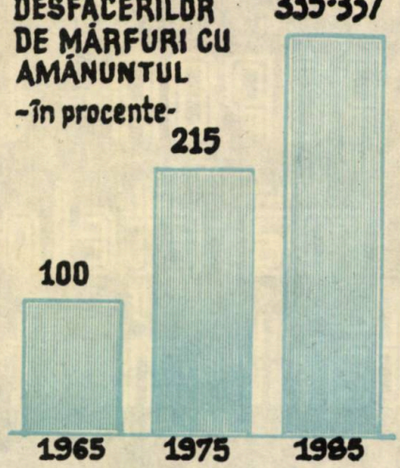

VOLUMUL PRESTĂRILOR DE SERVICII CĂTRE POPULAŢIE
- miliarde lei -

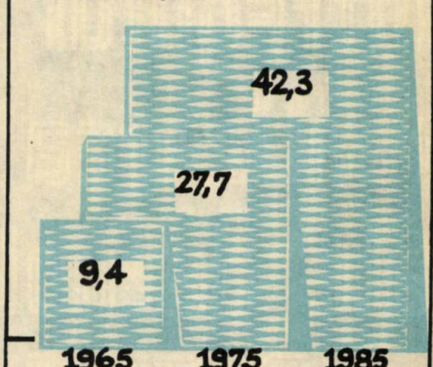

POPULAŢIA ŞCOLARĂ
- număr -

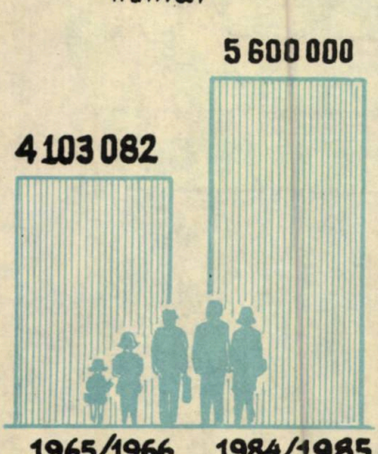

NUMĂRUL VOLUMELOR IN BIBLIOTECI
- în milioane -

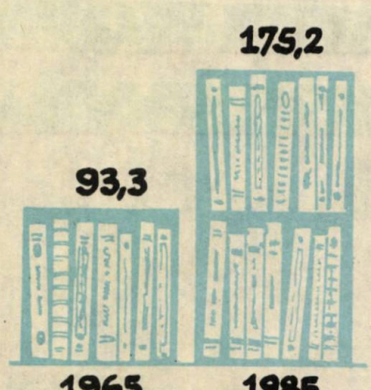

NUMĂRUL PATURILOR DE ASISTENŢĂ MEDICALĂ CE REVIN LA 1000 DE LOCUITORI

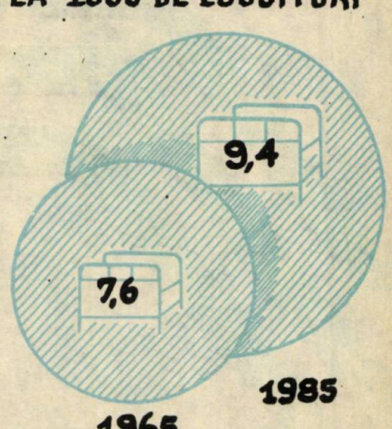

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

SISTEME INFORMAȚIONALE. SISTEME ȘI SUBSISTEME INFORMATICE

Conducerea ansamblului centrală — unități subordonate

CREȘTEREA rolului și răspunderii centralelor industriale și întreprinderilor în fundamentarea și îndeplinirea indicatorilor de plan implică perfecționarea în consecință a cadrului de relații între aceste două eșaloane organizatorice, repartizarea judicioasă între ele a atribuțiilor și exercitarea acestora potrivit cerințelor unei funcționalități ridicate a întregului sistem. De aici rezultă și necesitatea unui flux informațional reciproc, caracterizat prin simplitate, fiabilitate și operativitate — cerințe a căror satisfacere optimă o asigură folosirea facilităților oferite de tehnica electronică de calcul.

În cadrul Centrului de calcul al Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții a fost proiectat, pentru Centrala cimentului (ale cărei unități prezintă o similitudine a profilului de producție), un **sistem informatic** ierarhizat pe două niveluri, **destinat conducerii ansamblului centrală-întreprinderi.**

OBIECTIVE

Obiectivul major al sistemului constă în creșterea eficienței activității la cele două niveluri, prin furnizarea de date pentru fundamentarea planului și prin asigurarea unor informări operative — sintetice și analitice — privind gradul și modul de realizare a sarcinilor.

Obiectivele derivate, urmărite prin proiectare, sînt :

— crearea și întreținerea automată a fondului de date (nomenclatoare, capacități, solicitări, realizări, consumuri) la nivel de centrală și întreprinderi ;

— introducerea unui sistem de comunicație fiabil între centrală și întreprinderi, capabil să suporte transmiterea operativă a informațiilor detaliate ;

— reducerea, simplificarea și stabilizarea circuitelor și fluxurilor informaționale între întreprinderi și centrală ;

— exploatarea fondului de date în elaborarea — în regim conversațional — a variantelor de plan, ca și a situațiilor de preliminare, evidență și analiză a rezultatelor ;

— asigurarea interfeței cu sistemul informatic al ministerului.

CARACTERISTICI

În cadrul fiecăruia dintre cele două niveluri de bază ale modelului global au fost structurate : cîte o componentă pentru informarea conducerii ; componente (subsisteme) orizontale, corespunzătoare în general funcțiunilor de bază ale întreprinderilor (producție, comercial, personal etc.). Dat fiind specificul producției întreprinderilor din Centrala cimentului (producție de masă în flux continuu), nu a fost necesar un modul pentru pregătirea tehnică a fabricației.

Deși centrala dispune de o rețea telefonică închiriată, la care sînt conectate toate întreprinderile componente precum și Centrul de calcul al M.I.L.M.C., s-a optat pentru organizarea descentralizată a prelucrărilor. Această opțiune are la bază în primul rînd experiența din cadrul ministerului, care a confirmat eficiența sporită a utilizării unor capacități de calcul amplasate în întreprinderi (chiar cînd acestea au fost destul de modeste — calculatoare de generația a II-a CELLATRON), față de sistemele de prelucrare centralizată. S-au avut în vedere, în al doilea rînd, evoluția pe plan mondial și național a utilizării mini- și microcalculatoarelor, precum și alți factori indicați în literatura de specialitate ca necesari a fi luați în considerare la proiectarea unor sisteme interactive (posibilitățile sistemului de operare, dificultățile realizării unui sistem interactiv, disponibilitatea și fiabilitatea echipamentelor etc.). S-au prevăzut și prelucrări centralizate, utilizîndu-se sistemele de calcul din dotarea centrului de calcul al M.I.L.M.C. pentru un număr redus de module, care impun un asemenea mod de rezolvare (de exemplu, optimizarea transporturilor). Într-un volum redus se va folosi teletransmisia (utilizîndu-se rețeaua telefonică actuală) atît pentru colectarea datelor necesare prelucrărilor centralizate, cît și pentru alte transmisii de date între întreprinderi, centrală și centrul de calcul.

Se preconizează utilizarea unor componente interactive (din care unele sînt deja realizate) atît în actualizarea bazei de date, cît și — în mod deosebit — în interogarea acesteia ; în ambele cazuri vor fi însă folosite în continuare și prelucrările pe loturi (în batch), atît pentru actualizarea cît și pentru interogarea bazei de date, cu o pondere aproximativ egală, urmînd ca treptat să crească ponderea prelucrărilor interactive.

Pe măsura extinderii sistemelor de conducere cu calculatorul a proceselor tehnologice la liniile de ciment,

Supliment la nr. 31 1985 Revista ECONOMICA

în sistemul informatic de gestiune se vor utiliza date culese automat din proces.

Echipamentele de bază pentru realizarea sistemelor sînt minicalculatoarele, dotate cu memorii externe de mare capacitate (discuri de masă şi benzi magnetice) şi videoterminale, parte din ele prevăzute cu imprimante pentru copierea ecranelor (hard-copy).

O particularitate a eşalonării în timp a proiectării o reprezintă faptul că s-au atacat cu prioritate unele module la nivelul centralei, parte din ele realizîndu-se pînă la stadiul de implementare. Considerăm că astfel vor fi delimitate cu mai multă exactitate interfeţele între cele două nivele de bază (întreprindere-centrală). Schema prelucrării automate a datelor în local şi în teletransmisie în cadrul sistemului informatic proiectat — centrală şi întreprinderi — este dată în schema de mai jos.

Prezentăm în cele ce urmează cîteva elemente caracteristice componente ale subsistemului comercial — **activitatea de desfacere şi optimizarea transporturilor.**

● **La nivel de centrală**

Principala activitate este aceea de coordonator de balanţă, de elaborare şi urmărire a balanţelor pentru toate produsele coordonate. Avînd în vedere că grupele de produse coordonate de Centrala cimentului (ciment, var, ipsos, calcar) sînt produse omogene, înainte de a se emite repartiţiile are loc activitatea de optimizare — stabilirea relaţiilor optime de transport beneficiar-consumator pe criteriul distanţei minime de transport.

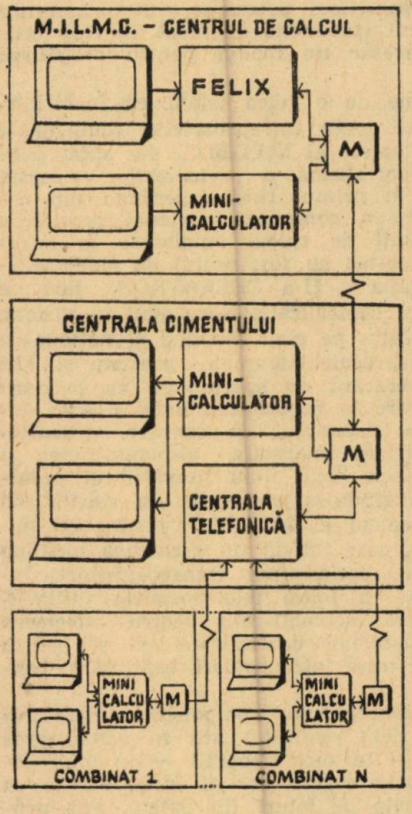

Sistemul informatic Centrala cimentului — întreprinderi : schema P.A.D. locală şi în teletransmisie

Cu un an înaintea anului de plan, consumatorii întocmesc necesarul, care, analizat şi avizat de MATMCGFF, se transmite ministerului, respectiv centralei, ca balanţă materială de produs. Necesarul de produs, pe fel de consum şi întreprinderi consumatoare, precum şi producţia pe întreprinderi pentru toate produsele supuse optimizării se prelucrează printr-o procedură specială de validare-control pe minicalculatorul centralei. Informaţiile astfel prelucrate se transpun în continuare într-o formă necesară sistemului de optimizare care se realizează pe sistemul Felix.

După obţinerea relaţiilor optime de transport se revine cu fişierul pe sistem de calcul mini. Se realizează în continuare toate operaţiile care se execută la nivel de centrală şi anume :

— emiterea repartiţiilor la început de an ;

— actualizarea (anulare, modificare) repartiţiilor în cursul anului de plan ;

— urmărirea acordării repartiţiilor pe beneficiari de cotă ;

— urmărirea realizării balanţelor materiale pe produs.

● **La nivel de întreprindere**

Principalele obiective ale activităţii de desfacere, gestiune produse finite, transporturi sînt :

— asigurarea completă şi la termen a sortimentelor solicitate de beneficiari ;

— urmărirea respectării disciplinei contractuale ;

— livrarea şi transportul produselor ;

— urmărirea stocurilor de produse finite.

Sistemul informatic pentru activitatea de desfacere la nivel de combinat a fost structurat pe următoarele module :

— modulul de **gestiune a datelor** (introducere, validare, prelucrări, actualizări de date) ;

— modulul de **vizualizare a datelor**, care asigură consultarea rapidă a informaţiilor din bază — ele fiind afişate la terminal (cu posibilităţi de copiere a ecranelor pe imprimante hard-copy) ;

— modulul de **raportare** (în batch), prin care se execută lucrări complexe, cu periodicitate scăzută (decadal, lunar, trimestrial) — cuprinzînd volume mai mari de informaţii ;

— modulul de **teletransmisie** — cuprinzînd informaţiile ce trebuie transmise periodic (zilnic, decadal, lunar) la centrală, în vederea introducerii lor în tabloul de bord al acesteia.

Informaţiile ce se pot obţine în urma prelucrărilor privesc :

— situaţia acoperirii planului de producţie cu repartiţii ;

— situaţia acoperirii planului de producţie cu contracte ;

— situaţia contractelor scadente ;

— situaţia livrărilor pe beneficiari (întreprinderi, ministere) ;

— situaţia livrărilor pe produs ;

— programul de transport ;

— elemente pentru dările de seamă statistice de stat (LV1, LV2, CE).

EFICIENŢA ECONOMICĂ

Sistemul proiectat prezintă următoarele elemente de eficienţă :

● realizează planificarea producţiei pentru perioade viitoare, în funcţie de obligaţiile asumate prin contracte — cantitativ, pe produse (grupe), sortimente şi perioade ;

● stabileşte valoarea acestei producţii, pentru planificarea financiară ;

● preîntîmpină stocarea de produse supranormative în depozitele proprii, ceea ce conduce la renunţarea la credite purtătoare de dobînzi pentru produse în depozit ;

● conduce la degrevarea capacităţii depozitelor, printr-o livrare ritmică în concordanţă cu producţia, reducînd cheltuielile de manipulare ;

● pune la dispoziţia unităţii elementele necesare din obligaţiile contractuale, pentru preîntîmpinarea unor cheltuieli neeconomicoase (de milioane de lei, cît reprezintă în prezent penalizările plătite la beneficiari pentru nerespectarea la termen a acestor obligaţii) ;

● oferă rapoarte sintetice pentru fundamentarea deciziilor privind buna desfăşurare a activităţii comerciale ;

● se pot obţine informaţii rapide, în regim conversaţional, privind situaţia livrărilor pe un contract, pe un beneficiar (întreprindere sau minister), pe un produs, la o anumită dată.

PREOCUPĂRI DE PERSPECTIVĂ

Ne preocupă rezolvarea unor probleme legate de : aspectul accesului concurent la date ; facilitățile și restricțiile impuse de sistemele de operare, dar nemenționate în documentații ; unele rezultate contradictorii ale testelor efectuate de noi în acest domeniu.

Asigurarea de către producători a compatibilității între toate echipamentele care intervin pe întregul lanț de prelucrări, ca și asigurarea modemurilor pentru transmisii de date la mare distanță sînt cerințe de bază pentru realizarea sistemului.

Analizele efectuate au relevat eficiența deosebită a informatizării unor activități cu o pondere deosebită în întreprinderile de lianți și azbociment, ca : întocmirea documentelor de însoțire a transporturilor (scrisori de trăsură), întocmirea automată a avizelor de expediție și a facturilor. Considerăm sugestiv să arătăm că la o fabrică cu linii de 3 000 t/zi, în medie la fiecare 4 minute este expediat un vagon de 20 t de ciment, și aceasta de-a lungul celor trei schimburi. Informatizarea acestor activități necesită însă atît echipamentele (cîntare automate, minicalculator cu un grad mult mai mare de fiabilitate și cu o memorie externă în acces direct de minimum 25 megaocteți), cît și un soft specializat.

Un domeniu în care experiența proprie este minimă este acela al interfeței sistem de P.A.D. — factori umani, în condițiile în care utilizatorii direcți vor trebui să lucreze tot mai mult la claviatura terminalului. Ne preocupă atît așa-numitele aspecte de „inginerie umană", de psihologie a utilizatorilor, cît și aspectele de asigurare permanentă a corectitudinii și coerenței bazei de date și în mod deosebit rezolvarea problemelor legate de reluările la incidente de genul celor produse de „căderi ale sistemului de calcul".

ec. Lucia CIULACU
ing. Gheorghe GROSU
ec. Ilie TITUS
mat. Dumitru HATNEANU
mat. Adrian BELCIUG

Instrument de planificare, comandă, urmărire și analiză economică a proceselor de producție în zootehnie

ÎN CADRUL PROCESULUI general de intensificare, modernizare și eficientizare a agriculturii, partidul și statul nostru acordă o deosebită atenție dezvoltării zootehnici. Paralel cu creșterea puternică a bazei tehnico-materiale a acestui sector, este necesară și perfecționarea sistemului informațional-decizional, în vederea fundamentării și optimizării deciziilor în domeniile specifice. Ținînd seama de dezvoltarea prevăzută a producției de tehnică de calcul și de experiența acumulată pînă în prezent de unele mari întreprinderi cu profil zootehnic, considerăm că nu e prematur să se treacă la **elaborarea și implementarea de subsisteme informatice la nivelul unităților agricole.**

Redăm, în cele ce urmează, o modalitate de organizare a unui astfel de subsistem, conceput pentru fermele de vaci, cu scopul de a facilita rezolvarea judicioasă a unor probleme de importanță majoră ce se pun în fața acestor unități de producție, cum sînt :

— organizarea reproducției animalelor,
— perfecționarea organizării selecției tineretului femel (pentru reproducție, pentru lapte, pentru carne),
— optimizarea rațiilor furajere,
— raționalizarea consumurilor de energie,
— organizarea mulsului vacilor și a livrării laptelui,
— întreținerea și curățenia grajdurilor.

PROIECTAREA FIȘIERELOR DE BAZĂ

Ținînd seama de problemele menționate, se impune constituirea următoarelor fișiere de bază :

1. FGENERALVACI — fișierul general cu datele de identificare și de reproducție pentru toate vacile din cadrul fermei ;
2. FVACIFATARE — fișierul cu vacile aflate în curs de gestație ;
3. FCRESTEREVITEI — fișierul privind creșterea viteilor în vîrstă de pînă la un an ;
4. FVACILAPTE — fișierul privind vacile de lapte și producția obținută de la fiecare în parte ;
5. FBENEFICIARI — fișierul cu datele de identificare ale beneficiarilor fermei de vaci ;
6. FCONSUMFURAJE — fișierul privind consumul de furaje pe cap de animal ;
7. FPERSONAL — fișierul privind evidența și retribuirea personalului încadrat la ferma de vaci ;
8. FBUGET — fișierul bugetului de cheltuieli și venituri la nivelul fermei.

Pe baza celor opt fișiere constituite la nivelul fiecărei ferme se pot face centralizările la nivelul I.A.S.-ului sau C.A.P.-ului, al C.U.A.S.C.-ului și județului, precum și la nivel național.

Prezentăm, în continuare, modalitatea de organizare a fondului informațional, utilizînd fișierele enunțate, în vederea prelucrării automate a datelor.

1. FGENERALVACI conține informațiile următoare :

1.1. COD-FERMA — codul fermei de vaci, care se stabilește astfel încît să dea posibilitatea efectuării de centralizări la niveluri ierarhic superioare. Se poate folosi un cod de șapte cifre, dintre care primele două reprezintă codul C.U.A.S.C. în cadrul județului, a 3-a și a 4-a codul respectivei I.A.S. sau C.A.P. în cadrul C.U.A.S.C., a 5-a și a 6-a codul fermei în cadrul I.A.S. sau C.A.P., iar ultima — cifra de control.

1.2. MATRICOL — VACA — numărul de identificare a vacii în cadrul fermei. Se alege ordinul de mărime cinci, putînd fi, deci, înmatriculate pînă la 99999 de capete ;

1.3. RASA — codul de identificare a rasei din care face parte vaca. Sînt suficiente două cifre zecimale ;

1.4. CATEGORIA — VIRSTA — codul grupei de vîrstă ;

1.5. DATA — NASTERII — data nașterii animalului. Vîrsta se obține prin scăderea acestei informații din data calendaristică curentă, care se introduce în calculator de la consola operatorului sau printr-o cartelă parametru ;

1.6. GREUTATEA — dată în kg, este actualizată periodic;

1.7. NR — VITEI — NASCUTI — numărul de viței născuți de vacă pînă în prezent. Caracterizează puterea de reproducție a vacii ;

1.8. NR — FEMELE — NASCUTE — numărul de femele născute de vacă pînă la data actuală ;

1.9. NR — MASCULI — NASCUTI — numărul total de masculi născuți de vaca respectivă, pînă în prezent ;

1.10. CANTIT — LAPTE — AN — PRECED — cantitatea de lapte obținută de la vacă în anul precedent ;

1.11. CANTIT — LAPTE — TOTALA — ANI — PRECED — cantitatea de lapte totală, în toți anii precedenți, de cînd vaca dă lapte ;

1.12. NR — ANI — LAPTE — numărul de ani de cînd se obține lapte de la vaca respectivă.

Informațiile 1.10., 1.11., 1.12. caracterizează vaca din punct de vedere al producției de lapte. Aceste informații se utili-

zează pentru planificarea cantității de lapte ce urmează să se obțină în anul următor, ținîndu-se seama atît de cantitatea obținută în anul precedent, cît și de media pe toți anii precedenți — care se obține împărțind informația 1.11. la informația 1.12.

1.13. CATEGORIA — PRODUCTIE — categoria de producție în care este inclusă vaca. Aceasta este în funcție de cantitatea de litri de lapte obținută anual, astfel : 2500—3000 litri — categoria I, 3001—3300 litri — categoria a II-a, 3301—4000 litri — categoria a III-a, 4001—4500 litri — categoria a IV-a ;

1.14. CANTIT — FURAJE-CONC — cantitatea (kg) de furaje concentrate consumate de vacă în cursul anului precedent ;

1.15. COST — FURAJE — CONC — costul (lei) furajelor concentrate consumate de vacă în anul precedent.

Informațiile 1.15. și 1.10. ne edifică asupra eficienței producției, întrucît ele determină costul unui litru de lapte, aferent furajelor. Prin optimizarea componentelor rațiilor furajere, diminuarea costurilor acestora și creșterea producției de lapte pe cap de vacă furajată, se urmărește o scădere continuă a costului furajelor la un litru de lapte ;

1.16. MARCA — INGRIJITOR — marca (numărul matricol) îngrijitorului care se ocupă de întreținerea și hrănirea vacii ;

1.17. COD — ECHIPA — INGRIJITORI — codul echipei de îngrijitori.

Informațiile 1.16. și 1.17. sînt utilizate pentru evidența sarcinilor personalului care are vaca sub îngrijire, determinînd retribuția acestuia, în acord, în funcție de producția obținută.

Pentru celelalte fișiere ale subsistemului, vom enumera doar informațiile conținute, fără a le mai codifica și detalia.

2. Fișierul FVACIFATARE conține : codul fermei ; matricola vacii ; greutatea : la începutul gestației, la finalul gestației, precum și după fătare ; numărul de viței născuți vii : femele și masculi ; numărul de viței născuți morți : femele și masculi ; data fătării ; cantitatea și costul furajelor concentrate consumate pe perioada gestației ; marca îngrijitorului și codul echipei de îngrijitori pe timpul gestației vacii. Pe măsură ce vacile au fătat, informațiile despre ele rămîn în cadrul fișierului permanent FGENERALVACI, fiind șterse din fișierul FVACIFATARE.

3. Fișierul FCRESTEREVITEI : codul fermei ; matricola vacii care a fătat vițelul ; matricola vițelului ; sexul și rasa vițelului ; data nașterii vițelului ; greutatea vițelului : la naștere, precum și după fiecare lună, pînă cînd împlinește un an ; data încetării consumului de lapte de către vițel de la vacă ; cantitatea și costul furajelor consumate de vițel pînă la vîrsta de un an ; marca îngrijitorului și codul echipei de îngrijitori.

4. Fișierul FVACILAPTE : codul fermei ; matricola vacii care dă lapte ; data începerii producției de lapte ; producția de lapte din luna precedentă ; utilizarea laptelui din luna precedentă : livrat la contracte, prelucrat în fermă, hrană pentru viței ; producția de lapte cumulată de la începutul mulsorilor pînă în prezent ; utilizarea laptelui, cumulat de la începutul mulsorilor pînă în prezent : livrat la contracte, prelucrat în fermă, hrană pentru viței ; cantitatea și costul furajelor concentrate consumate de vacă pe timpul producției de lapte ; marca îngrijitorului și codul echipei de îngrijitori pe perioada cînd vaca dă lapte. După încetarea producției de lapte, informațiile referitoare la vaca respectivă rămîn în fișierul FGENERALVACI.

5. Fișierul FBENEFICIARI : codul fermei care stabilește relații economice cu beneficiarii cuprinși în acest fișier ; codul beneficiarului — poate fi preluat din codificarea unitară SIRUES, pentru a stabili o integrare a subsistemelor informatice la niveluri organizatorice ierarhic superioare ; denumirea beneficiarului ; numărul contractului ; perioada contractului ; cantitatea de lapte ce trebuie livrată : totală, lunară, zilnică ; prețul unitar ; valoarea laptelui contractat. În cazul în care se contractează viței, trebuie să se specifice : numărul acestora ; greutatea lor ; prețul pe kg ; valoarea vițeilor contractați. Dacă se contractează vaci reformate, în fișier se specifică : numărul acestora ; greutatea ; prețul pe kg ; valoarea. De asemenea, dacă se contractează produse lactate, se vor înregistra în fișier cantitățile, prețurile unitare și valorile pentru fiecare produs lactat contractat. Valoarea generală a contractului cu un anumit beneficiar va fi dată de suma dintre valoarea însumată a laptelui, vițeilor, vacilor reformate și produselor lactate contractate.

6. Fișierul FCONSUMFURAJE : codul fermei ; numărul matricol al fiecărui animal furajat ; cantitatea și valoarea furajelor pentru fiecare lună a anului ; cantitatea și valoarea furajelor, cumulate pe tot anul.

7. Fișierul FPERSONAL : codul fermei ; numărul matricol al persoanei ; numele și prenumele ; funcția ; retribuția tarifară de încadrare ; sporurile cuvenite ; rețineri, pe categorii ; numărul de vaci cu lapte, de vaci fără lapte și de viței de care se îngrijește ; timpul lucrat și cîștigul lunar, precum și cumulat pe an.

8. Fișierul FBUGET : codul fermei ; cheltuieli (lunare) cu furajele, cu retribuțiile, alte cheltuieli ; venituri (lunare) din livrarea laptelui, din livrarea produselor lactate, din vînzarea vițeilor și a vacilor reformate. Pe baza acestor informații se pot determina pentru fiecare lună, trimestru sau anual, totalitatea veniturilor și totalitatea cheltuielilor, stabilindu-se rentabilitatea fermei.

PROIECTAREA DOCUMENTELOR DE INTRARE

Operațiile de evidență din activitatea unei ferme de vaci se află consemnate în diverse documente, de unde se preiau pe suporturi tehnice de date, în vederea prelucrării automate. Dat fiind faptul că în raport cu subsistemul informatic aceste documente reprezintă surse de date, ele poartă denumirea generică de documente de intrare.

Proiectarea unui subsistem informatic impune și raționalizarea documentelor utilizate în vechiul sistem, adaptarea și tipizarea conținutului lor în așa fel încît să răspundă exigențelor impuse de utilizarea calculatorului electronic.

După destinația lor, documentele de intrare se grupează în : **a)** documente pentru crearea și actualizarea fișierelor de bază ; **b)** documente de tranzacții, destinate creării fișierelor variabile.

Documentele din grupa **a)** nu există în cadrul sistemului manual, fiind necesară conceperea lor integrală. Se proiectează pentru fiecare fișier cîte un document de intrare, structura acestora depinzînd în mod direct de conținutul articolului ce urmează a fi creat sau actualizat.

În scopul creșterii operativității, propunem folosirea formularelor pentru culegerea de date (care au cîte 80 de coloane numerotate) ca documente de intrare pentru crearea fișierelor permanente. Acestea vor fi completate în aceeași ordine ca și descrierea structurii de articol pentru fiecare fișier în parte. În situația în care lungimea articolului depășește 80 de caractere, atunci se vor completa două sau mai multe rînduri în formularul de culegerea datelor, avîndu-se grijă să se completeze, la începutul fiecărui rînd, datele de identificare a articolului în cadrul fișierului. De exemplu, în cazul fișierului FGENERALVACI datele de identificare sînt : COD — FERMA și MATRICOL — VACA.

Pentru actualizarea fișierelor permanente se folosesc aceleași formulare ca și la creare, completîndu-se în coloana 80 cu una din literele : A pentru adăugiri, M pentru modificări, S pentru ștergeri. Adăugirile se completează la fel ca la creare. La modificări se completează datele de identificare și numai acele zone care se modifică. În cazul ștergerilor se completează numai datele de identificare.

Documentele din grupa **b)** reflectă operațiile economice în locul și momentul producerii lor. Este bine ca ele să fie concepute în așa fel, încît să fie folosite atît în cadrul sistemului manual ca documente obișnuite, cît și ca surse de date pentru sistemul informatic.

În vederea realizării acestui dublu scop se pornește de la documentele echivalente utilizate în sistemul manual, cărora li se aduc o serie de modificări din punctul de

vedere al conținutului și al formei. Printre modificările de conținut se pot enumera :

— înlocuirea documentelor diferite folosite pentru reflectarea a două operații succesive, cu un document unic, conceput în așa fel încît să permită înlănțuirea operațiilor în modul cel mai logic posibil. Spre exemplu, documentul „Jurnal de mulsori" ar putea fi cumulat cu documentul „Situația justificării laptelui", deoarece din analiza celor două documente se constată că numai coloanele corespunzînd cantităților de lapte obținute la cele trei mulsori nu sînt comune ambelor documente ;

— eliminarea din documentele cu circulație internă a datelor cu caracter permanent, precum și a celor rezultate din calcul. De exemplu, „numele și prenumele îngrijitorului" să nu se mai preia de fiecare dată, deoarece el se află înregistrat în fișierul permanent FPERSONAL. Se va prelua în fișierul variabil numai numărul matricol al îngrijitorului și, pe baza lui, se consultă fișierul FPERSONAL;

— adăugarea în documente a rubricilor petru codurile utilizate. De exemplu, COD—FERMA, COD—RASA etc.

În privința modificărilor în forma documentelor evidențiem :

— gruparea datelor care urmează să fie preluate pe suport, în așa fel încît rubricile ce le conțin să nu fie răspîndite pe întreaga suprafață a documentului ;

— înscrierea pe document a numerelor coloanelor în care se face perforarea fiecărei date în parte ;

— asigurarea succesiunii logice a datelor : informative, de grupare și cantitativ-valorice.

Prezentăm, pe scurt, o parte din documentele de intrare destinate creării fișierelor variabile necesare subsistemului informatic.

1. **Jurnal de mulsori — justificarea laptelui.** Se obține, după cum am văzut mai sus, prin cumularea a două documente din vechiul sistem. Prima lui parte se completează de către îngrijitor, zilnic, cu : data, matricola vacii, cantitățile de lapte obținute la cele trei mulsori. Partea a doua se completează de către economistul de fermă, care înscrie modul de întrebuințare a laptelui, pe destinații.

2. **Act de fătare.** Acesta a fost adaptat pentru a permite preluarea datelor necesare completării fișierului FCRESTEREVITEI.

3. **Act de cîntărire a animalelor.** Este folosit pentru stabilirea sporului în greutate și a valorii acestuia. Indicatorii se înscriu în număr de capete și număr de kg.

4. **Act de mutație a animalelor.** Specifică rasa și categoria animalelor care trec de la o vîrstă inferioară la una superioară.

5. **Fișa consumului de furaje.** Proiectată pentru a urmări consumul de furaje pe fiecare animal în parte, ea este utilizată în corelare cu fișierul FCONSUMFURAJE.

Alte documente utilizate, cum ar fi : „Dispoziție de livrare — Aviz de expediere", „Bon de predare, transfer, restituire", „Borderou de eliberare a avansurilor" ș.a. au aceeași structură informațională ca și cele folosite în celelalte ramuri și sectoare ale economiei, ele fiind deja adaptate pentru prelucrarea automată a datelor.

PRINCIPALELE ETAPE ALE PRELUCRĂRII DATELOR

În subsistemul informatic propus, prelucrarea datelor se desfășoară în următoarele etape :

— transcrierea datelor primare în formulare de culegere a datelor, pentru crearea fișierelor de bază descrise mai înainte ;

— preluarea datelor pe suporturi tehnice și verificarea lor ;

— validarea formală și logică a datelor înainte de înregistrarea în fișierele permanente ; trecerea datelor corecte în fișiere ; corectarea datelor eronate și efectuarea unei noi validări ;

— fișierele de bază, obținute inițial pe benzi magnetice, sînt sortate după anumite criterii și listate la imprimantă ;

— verificarea listelor de la calculator cu situația reală existentă ; depistarea și corectarea erorilor de conținut ;

— trecerea fișierelor de bază din organizare secvențială în organizare indexat-secvențială, pentru efectuarea reluărilor curente ;

— operarea actualizărilor la fișierele permanente ;

— pregătirea datelor pentru crearea fișierelor variabile ;

— validarea tranzacțiilor și obținerea fișierelor variabile;

— rularea programelor pentru obținerea situațiilor intermediare și finale. Se utilizează, pe de o parte, datele permanente din fișierele de bază actualizate, iar pe de altă parte, datele de mișcări din fișierele variabile.

În general, situațiile obținute de la calculatorul electronic reprezintă centralizări, pe diferite perioade de timp, ale datelor conținute în documentele de mișcări.

CONCLUZII

Introducerea informaticii în sfera producției agricole determină efecte economice substanțiale, datorită posibilităților pe care le oferă pentru promovarea unor metode științifice de planificare, comandă, urmărire și analiză tehnico-economică a proceselor de producție. Informația prelucrată electronic, corelată cu o organizare științifică a producției și a muncii, reprezintă o importantă resursă de creștere a productivității muncii în cadrul unităților agricole, de reducere a consumurilor și cheltuielilor materiale prin dimensionarea lor pe baze rationale.

Subsistemele informatice din cadrul unităților agricole reprezintă un important instrument în menținerea și întărirea disciplinei de plan, în asigurarea cu informații de înaltă calitate a proceselor de elaborare, adoptare, înfăptuire și control al deciziilor din aceste unități.

De remarcat, ca fapt deosebit de important, că realizarea obiectivelor subsistemelor informatice agricole depinde într-o măsură hotărîtoare de receptivitatea utilizatorilor, de nivelul de pregătire și de gradul de participare al acestora la definirea cerințelor informaționale și la perfecționarea continuă a acestor subsisteme.

Conducerile unităților agricole trebuie să-și asume un rol din ce în ce mai activ în conceperea și implementarea subsistemelor informatice. Se impune apropierea utilizatorului din agricultură de calculatorul electronic, pe baza tehnicilor de teleprelucrare, prin asigurarea de echipamente terminale amplasate în principalele centre de decizie și la sursele de date. Astfel, se obțin creșterea operativității și scurtarea timpului de așteptare a rezultatelor de la calculator, optimizîndu-se procesul de conducere.

lector dr. ing. Marian CONSTANTIN
lector dr. Florin BICĂ
Universitatea din Craiova

Îmbunătățirea metodelor de evidență în gestiunea materialelor

REFLECTAREA în evidență a gestiunii materialelor reclamă folosirea unor metode care să permită cunoașterea existenței materialelor, cantitativ și valoric, pe fiecare loc de depozitare în parte și pe feluri. În acest scop se folosește, mai frecvent, metoda fișelor cantitativ-valorice. Deși ea este foarte răspîndită în unitățile economice, prezintă unele neajunsuri, în sensul că menține un paralelism între evidența operativă, ce se conduce la locurile de depozitare, și contabilitatea analitică de la compartimentul financiar-contabil. Din această cauză metoda reclamă un consum nerațional de muncă și de imprimate.

Înlăturarea acestor neajunsuri se poate realiza prin **utilizarea unei variante a metodei fișelor cantitativ-valorice pentru gestiunea materialelor,** care să se conducă însă la locurile de depozitare a acestora. Soluția preconizată, la care ne vom referi în continuare, constă în **îmbinarea evidenței operative de la magazie cu contabilitatea analitică a materialelor.** Locul unde s-ar realiza evidența analitică a materialelor ar fi deci, în acest caz, magazia sau locul de depozitare a materialelor.

Realizarea gestiunii materialelor după această metodă poate fi încredințată unui contabil sau unui operator la mașinile de facturat și contabilizat, care să-și aibă locul de muncă la depozitul de materiale, dar care să aparțină, direct sau indirect, compartimentului financiar-contabil sau oficiului de calcul al unității. Aplicarea acestei metode de evidență își poate găsi justificarea practică la acele întreprinderi care au — ori își propun — o descentralizare a contabilității materialelor, respectiv conducerea contabilității analitice a materialelor la nivelul unor unități operative (secții de producție, subunități etc.), iar a celei sintetice la nivelul compartimentului financiar-contabil al întreprinderii.

Un asemenea subsistem informațional privind gestiunea materialelor se poate realiza atît în condițiile prelucrării manuale a datelor, cît și ale utilizării în acest scop a mașinilor de facturat și contabilizat.

În condițiile prelucrării manuale. documentul de bază utilizat este **„Fișa de magazie cantitativ-valorică ;** înlocuind două formulare folosite în prezent : „Fișa de magazie" (formular 14—2—10) și „Fișa de cont analitică pentru valori materiale" (formular 14—2—13), ea se conduce la magazia de materiale și se completează pe baza documentelor de intrare a materialelor (facturi, avize de expediere, note de recepție și constatare de diferențe etc.) și a celor de ieșire a materialelor (bonuri de consum, fișă-limită de consum, bonuri de predare, transfer, restituire etc.). Operațiile în legătură cu acest document și corelațiile lui cu alte documente primare și de evidență sînt redate în fig. 1 și 2.

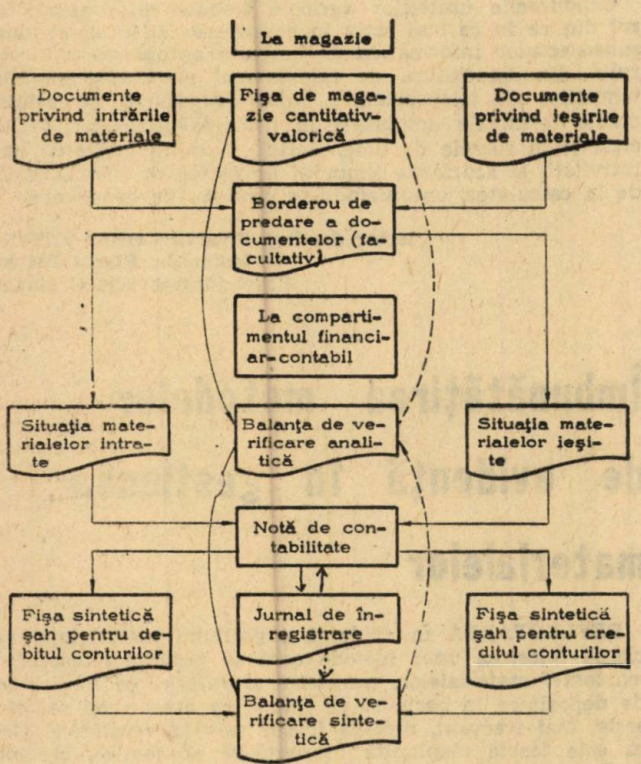

Fig. 1. Schema evidenței materialelor după metoda cantitativ-valorică la magazie, în cadrul formei de înregistrare contabilă „maestru șah"

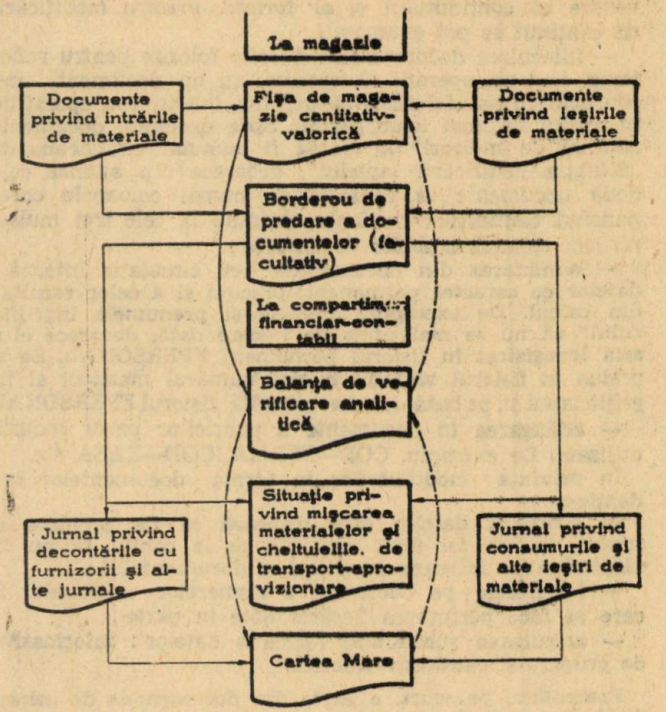

Fig. 2. Schema evidenței materialelor după metoda cantitativ-valorică la magazie în cadrul formei de înregistrare contabilă „pe jurnale".

În condițiile prelucrării datelor cu ajutorul mașinilor de facturat-contabilizat **Felix FC—64/96/128/1000,** se folosește același document, adică „Fișa de magazie cantitativ-valorică", adaptată însă la necesitățile prelucrării mecanizate. Operațiile ce se execută la magazie privind acest document sînt, în general, aceleași ca și în cazul prelucrării manuale.

Mecanizarea prelucrării datelor gestiunii materialelor, în cadrul acestei metode conduce la simplificarea operațiilor ce se execută, mai cu seamă la compartimentul financiar-contabil, așa cum se poate observa din fig. 3.

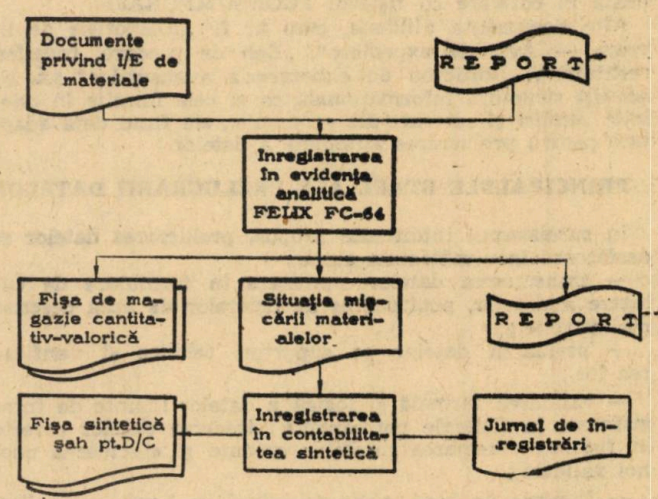

Fig. 3 Schema de sistem a prelucrării mecanizate a datelor evidenței materialelor

Subsistemul informațional propus privind gestiunea materialelor la locurile de depozitare prezintă mai multe avantaje și anume :

— se obține o degrevare a activității gestionarului de efectuarea unor operații de evidență operativă la magazie, acestea fiind preluate de alte persoane. În această situație gestionarul se poate ocupa în condiții mai bune de depozitarea, păstrarea și eliberarea valorilor materiale ;

— se realizează o apropiere a evidenței materialelor de unitatea operativă căreia îi sînt destinate acestea (secție, subunitate etc.), ceea ce permite cunoașterea în orice moment a informațiilor, nu numai cantitative, ci și valorice, cu privire la mișcarea materialelor.

Subsistemul informațional prezentat, ce se aplică cu bune rezultate la unele unități economice, realizează o descentralizare a evidenței materialelor la nivel de secții, depozite etc., acțiune ce se înscrie în contextul măsurilor actuale de creștere a autonomiei acestor trepte organizatorice, de sporire a răspunderii lor în buna gospodărire a valorilor materiale.

conf. dr. Petru PÂNTEA
Cluj-Napoca

DOCUMENTAR EXTERN

Analiza valorii și indicatorul funcționalitatea produselor

Metoda analizei valorii este aplicată în Cehoslovacia nu numai în vederea realizării unor produse care să îndeplinească la un nivel superior funcțiile de întrebuințare, ci și pentru rezolvarea unor probleme cum sînt raționalizarea folosirii materiilor prime, materialelor, energiei, valorificarea resurselor secundare, modernizarea tehnologiilor, a utilajelor, perfecționarea organizării producției, a activității de conducere, mai buna utilizare a forței de muncă. În medie, prin utilizarea metodei se obține un efect economic de 12—15 coorane la 1 coroană cheltuieli pentru elaborarea și aplicarea studiilor. În ultimii ani se desfășoară un experiment care urmează să identifice posibilitatea unei mai largi introduceri a conceptului de funcționalitate a produselor (satisfacerea cerințelor utilizatorilor) ca instrument de creștere a cointeresării oamenilor muncii în dezvoltarea inițiativei creatoare. Îndeosebi, funcționalitatea produselor poate fi luată în considerație la stabilirea prețurilor, în sensul ca mărimea beneficiului cuprins în prețul produsului să fie într-o măsură importantă corelată cu calitățile funcționale ale acestuia. Raportul funcționalitate-cheltuieli poate, de asemenea, servi drept criteriu la premierea personalului muncitor pentru îndeplinirea sarcinilor de cercetare, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic.

Actualități din robotică

● Capacitatea roboților industriali de a repeta cu precizie mișcările pe care le-au „învățat" și de a fi cu ușurință reprogramați pentru alte succesiuni și durate ale operațiilor specifice îi fac apți pentru o serie de procese de asamblare, flexibilitatea lor conferindu-le un avantaj față de automatizarea clasică ; însă viteza lor de lucru este, comparativ, mai mică, datorită timpului necesitat de mișcările pe care le execută, cu accelerarea-decelerarea aferente. La alegerea unui anumit tip de robot pentru un anumit tip de asamblare — arată Steve Elkins, de la o firmă britanică de consultanță, în revista „Management Services" (mai 1985) — trebuie să se țină seama de importanța economică a factorului timp, calculîndu-se durata de asamblare cu ajutorul unor formule (referitoare la dinamica și algoritmii de control ai robotului respectiv) care au ca termeni timpul mediu al operațiilor de efectuat, numărul dispozitivelor de prindere (mecanice, electromagnetice, vacuumatice etc.) și timpul mediu al schimbării lor, direcția forțelor gravitaționale (o piesă transferată de un robot va exercita asupra capului efector al brațului acestuia o forță echivalentă cu dublul greutății ei la deplasarea în plan orizontal — și triplă la deplasarea în plan vertical).

Celulele de asamblare robotizată sînt echipate, în principiu, cu o suprafață de lucru, cu dispozitive automate de alimentare și evacuare amplasate în zona de acțiune și axa de mișcare a robotului (dacă, de pildă brațul acestuia lucrează în coordonate cilindrice, dispozitivele respective trebuie să fie situate pe o rază comună). Fazele de asamblare executate de un robot trebuie să fie sincronizate cu cele precedente și cu cele următoare, pentru a nu se crea stocuri în cadrul celulei.

Eficiența funcționării robotului este condiționată de respectarea unor criterii speciale de proiectare a produselor potrivit acestei tehnologii. De aici rezultă că robotizarea asamblării poate fi avută în vedere la proiectarea de produse noi, la reproiectarea celor existente pentru care cererea crește dincolo de posibilitățile de asigurare cu forță de muncă, precum și atunci cînd metoda convențională de asamblare nu garantează o calitate constantă.

Printre avantajele utilizării roboților la operații de asamblare se numără : micșorarea pierderilor de materiale, îmbunătățirea calității și reducerea cheltuielilor de control al acesteia, mărirea fiabilității — deci mai puține remedieri în perioada de garanție, creșterea flexibilității liniei de asamblare. Aceste avantaje vor fi amplificate odată cu ieftinirea previzibilă a roboților și cu lărgirea posibilităților lor, prin echiparea cu senzori și cu „inteligență artificială".

● Folosind echipamente de producție proprie, firma japoneză de produse electronice Toshiba a introdus, la o fabrică de receptoare TV color, o linie de asamblare automată dotată cu 11 roboți tip Scara și minicalculatoare T-7/70, care asigură o flexibilitate exprimată prin capacitatea de montare fără intervenția omului a 500 de componente la fiecare aparat, reprezentînd 95% din gama tipurilor de componente utilizate. Roboții sînt montați în linie, în celule care cuprind și echipamente de comandă a secvențelor, a mișcărilor și a suprafețelor de lucru. Fiecare dintre ei este prevăzut cu un cap rotativ cu 6 gheare de prindere reglabile în așa fel, încît cu ajutorul lor pot fi manipulare circa 20 de piese diverse ca formă, mărime și greutate. Calculatorul de proces la care sînt conectați roboții execută programarea și dă instrucțiunile privind secvențele și pozițiile acestora. La rîndul său, el este conectat la un calculator de programare generală a producției pe fabrică, în memoria căruia sînt înregistrate și informațiile relative la proiectarea operațiilor robotizate. Această organizare constituie un pas important spre așa-numita „fabricație integrată cu calculator". Față de 9 operatori, cîți lucrau înainte la aceste operații de asamblare, linia robotizată folosește 2 tehnicieni, în 2 schimburi ; ei nu au nevoie să instruiască roboții pentru trecerea de la un produs la altul, ci se rezumă la a transmite calculatorului de proces, prin intermediul terminalelor din secție, codurile reperelor de asamblat și cele ale secvențelor, reprogramarea roboților făcîndu-se automat.

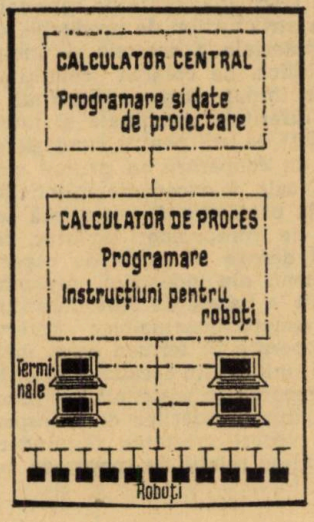

● În luna martie a.c., firma Unimation (din cadrul companiei transnaționale Westinghouse, cu sediul în S.U.A.) a lansat roboții PUMA 761 (cu o capacitate de manipulare de 10 kg) și 762 (20 kg), compuși fiecare dintr-o unitate de comandă și brațul robotului. La tipul 762, acest braț este montat pe un soclu rigid din fontă. El are 6 grade de libertate : rotire pe soclu, rotire în plan vertical la articulația „umărului", idem la nivelul „costului", al „mîinii", aplecarea mîinii și rotirea capului efector (de pildă, dispozitiv de apucare). Cu toată această complexitate a mișcărilor, repetabilitatea pozițională se înscrie într-o abatere maximă de plus-minus 0,2 mm. Raza de lucru este cuprinsă între 0,5 m (zona din jurul soclului) și 1,25 m, iar viteza de 1 m/sec. Unitatea de comandă este prevăzută cu ecran catodic și claviatură (care servesc la programare), un panou de control și un dispozitiv de instruire a robotului asupra secvenței de mișcări.

● La o fabrică de minitractoare și accesorii pentru grădinărit de lîngă Plymouth (Anglia) a fost instalat un sistem automat de sudură compus din două conveiere de 10 m lungime, care transportă piesele, pe palete, la robotul de sudură. Pe o latură a fiecărei palete sînt practicate 5 găuri, fiecare dintre ele putînd fi astupată sau nu, ceea ce permite 32 de combinații posibile, deci tot atîtea sortotipodimensiunile de repere pot fi transportate, fiecare în parte, pe cîte o paletă. La postul de sudură există detectoare care identifică paleta după combinația de găuri, astfel că robotul selectează singur, din cele 32 de programe pe care le posedă în memorie, pe cel adecvat. Sistemul contribuie la o mare flexibilitate a fabricației în funcție de cerere, putîndu-se schimba ușor tipurile de tractoare, fără a fi nevoie de producție în stoc. Productivitatea ridicată permite amortizarea echipamentului în cca. 8000 ore de funcționare. În același timp, sudorii calificați pot fi folosiți la operații de mai mare complexitate.

Bazele de date și cooperarea interîntreprinderi

Sarcinile industriei din R.D. Germană legate de raționalizarea organizării teritoriale a structurilor de producție, de modernizarea bazei tehnico-materiale a acesteia — inclusiv introducerea largă a roboților, de crearea condițiilor pentru reducerea importurilor impun lărgirea continuă a relațiilor de cooperare între diferitele combinate și întreprinderi. Un instrument deosebit de util pentru cunoașterea necesităților și posibilităților de cooperare, în primul rînd pentru rezolvarea pe această cale a excedentelor/deficitelor temporare de capacitate de producție, îl reprezintă bazele de date. În prezent, sute de întreprinderi primesc, din datele centralizate, informații despre rezervele de capacitate existente în diferite domenii ale industriei prelucrătoare și, la rîndul lor, transmit la bazele de date constituite la nivel regional situații asupra eventualelor rezerve proprii. Întrucît relații de cooperare pe termen scurt (ocazionale) se pot stabili și între unități din localități diferite, se urmărește în prezent antrenarea în sistemul de informare prin baze de date și a întreprinderilor de transporturi. De asemenea, se are în vedere creșterea răspunderii unităților economice care stabilesc relații de cooperare nerațională.

Proiectarea asistată de calculator

● Recent a fost editat la Londra raportul firmei internaționale de consultanță în domeniul managementului A. D. Little Ltd, cuprinzînd rezultatele unei anchete pe tema „Proiectarea asistată de calculator și productivitatea". Informațiile culese dintr-o serie de țări occidentale dezvoltate arată că, în comparație cu situația relevată de o anchetă similară efectuată cu 3 ani în urmă, în 1984 se constatau modificări în tipurile de hard- și software utilizate în domeniul P.A.C. De pildă, numărul terminalelor ce revine la un procesor a crescut de 4 ori. Contrar așteptărilor, creșterea globală a productivității ca urmare a extinderii P.A.C. a fost nesemnificativă ; aceasta nu din cauza incapacității utilizatorilor de a exploata corect echipamentul, ci pentru că el este folosit în rezolvarea unor probleme de proiectare mai complexe, ce nu puteau fi abordate fără tehnica de calcul.

● Punctul slab al sistemelor asociate proiectare asistată de calculator — fabricație asistată de calculator (P.A.C./F.A.C.) este incapacitatea de a realiza interfața dintre cele două elemente. Soluția constă în elaborarea de postprocesoare — module soft separate și distincte pentru fiecare mașină-unealtă CN sau CNC și pentru fiecare combinație de comenzi. Cel mai recent progres în domeniu îl reprezintă CAM-POST (echipament din generația a 4-a, produs în Canada de ICAM Technologies Corp.), un generator de postprocesoare care produce, modifică și menține legături pentru orice combinație de mașini cu comandă numerică. Interactiv și capabil de autoinstruire, el poate crea un post-procesor în cîteva ore.

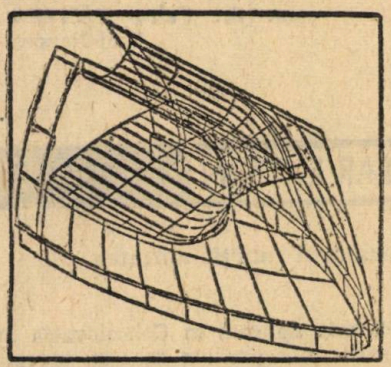

Dintre ultimele sisteme integrate P.A.C./F.A.C. ale firmei britanice Deltacom Sistems Ltd, un interes deosebit prezintă programul de modelare a suprafețelor tridimensionale DUCT, cu ajutorul căruia se realizează proiectarea de forme complexe cu dublă curbură și reproducerea lor exactă pe mașini CN, asigurînd controlul simultan pe 5 axe. Un exemplu este construcția grafică de mai sus, reprezentînd matrița din plastic pentru un nou tip de fier de călcat cu abur. Odată cu desenul, programul de calcul a furnizat, din baza de date, și informații de detaliu asupra tehnologiei de realizare prin injectare a matriței.

Structuralizarea proceselor de muncă

Pornind de la concluziile unei investigații în întreprinderi ale industriei electronice din Polonia, A. Sajkiewicz subliniază — într-un articol din revista „Ekonomika i organizacja pracy" — rolul important pe care îl deține, în stabilizarea colectivelor de muncă din întreprinderi prin eliminarea fluctuației, structuralizarea proceselor de muncă, adică armonizarea între tipurile de muncă și condițiile de desfășurare a acesteia — și, pe această bază, întărirea legăturii individuale a lucrătorului cu întreprinderea. O astfel de structuralizare întîmpină dificultăți atunci cînd nu se rezolvă integral și la timp schimbarea condițiilor de muncă potrivit schimbărilor în caracterul sarcinilor de producție, cînd au loc modificări frecvente ale ritmului de lucru etc. Politica de cadre a întreprinderii — arată autorul — trebuie să țină seama de problemele adaptării lucrătorilor la noi sarcini de producție, de condițiile și posibilitățile ridicării calificării lor, de climatul psihologic în rîndurile colectivului. De asemenea, problematica structuralizării, corespondența între diferitele feluri de muncă și grupurile de lucrători care le execută, trebuie reflectată corespunzător în programele de perfecționare a organizării muncii din întreprinderi.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

Drept economic

Stimularea exporturilor

În contextul interesului deosebit pe care îl suscită sistemele de promovare a exporturilor, mecanismele de stimulare a producătorilor și a întreprinderilor de comerț exterior au format obiectul unor recente reglementări edictate la niveluri și sub forme diverse. Vechile dispoziții cuprinse în Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a R. S. România și în Legea nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii au fost modificate sau completate prin prevederile următoarelor acte normative expuse în ordinea cronologică :

— Decretul nr. 100/1979 pentru aplicarea Legii retribuirii după cantitatea și calitatea muncii ;

— Decretul nr. 90/1979 privind efectuarea unor operațiuni comerciale pentru realizarea de aport valutar ;

— Legea nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională ;

— Legea nr. 2/1983 cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii ;

— Decretul nr. 325/1983 pentru majorarea retribuției personalului muncitor ;

— Decretele nr. 348 și 349/1983 privind stimularea întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export ;

— Decretul nr. 185/1984 privind stabilirea unor măsuri pentru creșterea stimulării întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export ;

— Decretul nr. 317/1984 privind aprobarea fondului pentru stimularea exportului și modificarea unor indicatori financiari pe anul 1984 rezultate din aplicarea Decretului nr. 185/1984.

Abundența în sine a acestor serii de acte normative demonstrează cu prisosință — dacă acest lucru mai era necesar — actualitatea problemei, interesul manifestat al organelor de partid și de stat față de stimularea producției pentru export.

Actualul sistem de stimulente în această direcție funcționează pe direcții multiple, direct și indirect.

1. Astfel, la întreprinderile producătoare, stimularea vizează întreprinderile industriale ca atare, ca entități (persoane) juridice, și deci indirect personalul muncitor.

Conform articolelor 6 și 17 din Decretul nr. 185/1984, se diferențiază rentabilitatea și beneficiile în funcție de ponderea exportului în totalul producției, după cum urmează :

a) pentru produsele destinate consumului intern rentabilitatea este de cel mult 7,5% ;

b) pentru produsele destinate exportului rentabilitatea va fi, de regulă, de pînă la 25,5% pe relația devize convertibile și de pînă la 16,5% pe relația cliring țări socialiste.

Art. 12 din Decretul nr. 185/1984 prevede, de asemenea, constituirea la nivelul fiecărei întreprinderi care execută produse pentru export a „fondului pentru stimularea exportului", care se alimentează din sumele reprezentînd diferența dintre prețurile de producție în vigoare și prețurile diferențiate pentru produsele livrate consumului intern și se utilizează pentru asigurarea beneficiului majorat aferent produselor livrate la export de cel puțin 2%.

2. Pentru stimularea personalului muncitor din întreprinderile industriale, s-a prevăzut :

a) Instituirea unui fond pentru stimularea suplimentară a personalului muncitor care a contribuit la realizarea producției pentru export ; acest fond se constituie în limita unor cote din beneficiul majorat aferent producției de export, la stabilirea cărora se are în vedere o anumită proporție din fondul de retribuire, în funcție de ponderea producției de export în totalul producției. Fondul pentru stimularea suplimentară a personalului muncitor care a contribuit la realizarea producției pentru export, împreună cu fondul de participare la beneficii cuvenit întregului personal muncitor urmează să reprezinte 4,5—5% din fondul de retribuire, în timp ce la întreprinderile care realizează numai producție destinată consumului intern, cota de constituire a fondului de participare este de 2,5—3% (art. 17 din Legea nr. 2/1983, art. 20 din Decretul nr. 185/1984, Cap. I, pct. 4 și pct. 6, alin. e din anexa nr. 3 la Decretul nr. 325/1983).

Fondul pentru stimularea suplimentară a personalului muncitor care a contribuit la realizarea producției pentru export s-a constituit începînd cu 1 septembrie 1983. Pînă la această dată, stimularea personalului respectiv s-a realizat pe baza prevederilor Decretului nr. 145/1979. Prin aplicarea noilor reglementări se are în vedere stimularea mai substanțială a personalului muncitor care a contribuit la realizarea producției de export.

b) Tot pentru stimularea personalului muncitor, fondul de participare la beneficii constituit pentru beneficiile realizate în cadrul planului se majorează cu o sumă reprezentînd 10% din beneficiul total realizat peste plan, proporțional cu depășirea exportului, în limita a 1,5% din valoarea exportului realizat peste plan. Cotele concrete pe ministere, celelalte organe centrale și consiliile populare județene și al municipiului București, se stabilesc, în mod diferențiat, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială (art. 51, alin. 11, lit. e din Legea nr. 57/1974). Precizăm însă că asupra acestui fond operează plafoanele ce se aprobă anual prin decret al Consiliului de Stat, ca și în cazul fondului de participare la beneficii constituit pentru întregul personal muncitor.

c) De asemenea, potrivit art. 51 alin. 3 și art. 54, lit. c din Legea nr. 57/1974, precum și cap. I, lit. B, pct. 6 alin. c din anexa nr. 3 la Decretul nr. 325/1983, fondurile valutare pentru excursii colective în străinătate, care constituie în viziunea legiuitorului un stimulent pentru realizarea și depășirea sarcinilor de export se repartizează direct întreprinderilor în cadrul unei cote din fondul valutar total stabilit pentru turism prin planul național unic de dezvoltare economico-socială. Contravaloarea în lei a valutei respective se suportă dintr-o cotă de pînă la 5% din fondul de participare din beneficiul total realizat.

d) Personalul muncitor din unitățile economice, precum și cel din aparatul propriu al ministerelor, celorlalte organe centrale și consiliilor populare județene și al municipiului București poate fi premiat în cursul anului dintr-un fond stabilit prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, pentru realizări deosebite în cadrul unor operațiuni de export, import și prestări de servicii cu plată în valută, care reprezintă un aport valutar mai ridicat și determină îmbunătățirea cursului de revenire. Premiile individuale ce se pot acorda din acest fond se aprobă de Biroul Executiv al Consiliului de Miniștri și, anual, ele nu pot depăși o retribuție tarifară lunară (art. 62 din Legea nr. 57/1974 și pct. 20 din Anexa nr. 3 la Decretul nr. 100/1979).

e) În sfîrșit, o altă formă de stimulare a oamenilor muncii din întreprinderile industriale care au contribuit

la realizarea producției de export o constituie, pe lîngă premiile acordate din fondurile constituite în vederea stimulării exportului, și premiile acordate din fondurile ce se constituie pentru întregul personal muncitor din unitățile economice, respectiv :

— stimulente anuale din fondul de participare* la beneficii constituit în baza cotei de 2,5—3% din fondul de retribuire pentru întregul personal muncitor ;

— premii în cursul anului pentru realizări deosebite, din fondul de 2% constituit în cadrul fondului de retribuire, precum și din fondul de 0,05% din fondul de retribuire planificat anual pentru unitățile subordonate, ce se constituie la ministere, celelalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București (art. 20 din Decretul nr. 185/1984, cap. I, pct. 4, lit. A, pct. a și lit. B, pct. a, cap. III din Anexa nr. 3 la Decretul nr. 325/1983, art. 59 și 60 din Legea nr. 57/1974).

3. Pentru stimularea personalului muncitor din întreprinderile de comerț exterior, recentele acte normative edictate în domeniul de referință au prevăzut constituirea următoarelor fonduri :

— fondul de participare la beneficii, constituit pe baza unei cote de 2,5—3% dn fondul de retribuire, pentru beneficiile realizate în cadrul planului, majorat cu pînă la 8% din beneficiile realizate peste plan (art. 20 din Decretul nr. 185/1984 și art. 51, alin. 1, lit. O din Legea nr. 57/1974). Acest fond urmează a se utiliza în anul 1985 pentru activitatea anului 1984 ;

— fondul constituit în limita a 1% din beneficiile anuale realizate din operațiuni comerciale de aport valutar, fond din care poate fi premiat personalul muncitor care a contribuit în mod deosebit la realizarea de aport valutar ;

— personalului muncitor din întreprinderile de comerț exterior îi sînt aplicabile și formele de stimulare menționate la punctul 2, lit. c, d, și e.

Perspectiva mecanismului de stimulare a exporturilor trebuie să fie întregită și cu prevederile Decretului nr. 383/1984 privind perfecționarea sistemului de stimulare a oamenilor muncii și a întreprinderilor în obținerea de beneficii suplimentare, precum și cu normele metodologice nr. 2188/19.I.1985 ale M.M., M.F. și C.S.P. emise în vederea aplicării prevederilor Decretului sus-menționat.

Astfel, în legătură cu prevederile art. 3 din decret, referitoare la suportarea din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor*) a 50% din influențele negative rezultate din amenzi și penalități neimputabile unor persoane fizice, normele metodologice prevăd următoarea procedură : a) 50% din aceste influențe se suportă din fondul de participare la beneficii, determinat pe baza cotelor stabilite potrivit legii ; b) suma reprezentînd diferența de amenzi și penalități care a rămas neacoperită se suportă din beneficiul total al întreprinderii, înainte de determinarea beneficiului de repartizat. La determinarea fondului de participare la beneficii pe baza cotelor stabilite potrivit legii, se ia în considerare, ca și pînă în prezent, beneficiul stabilit pe baza soldului creditor al contului de rezultate financiare în care s-au înregistrat, pe măsura producerii lor, atît amenzile și penalitățile plătite cît și cele încasate. Pentru ca fondul de participare la beneficii să fie afectat cu 50% din influențele negative rezultate din amenzi și penalități, așa cum se prevede la art. 3 lit. a din decret, din aceste influențe se scade, înaintea deducerii lor din fondul de participare la beneficii suma cu care fondul de participare la beneficii a fost deja afectat prin calculele inițiale care au avut în vedere beneficiul stabilit potrivit alin. 1. Suma cu care fondul de participare la beneficii a fost afectat prin calculele inițiale se determină prin aplicarea cotelor prevăzute de lege pentru constituirea fondului de participare la beneficii asupra părții de 50% din soldul negativ al amenzilor și penalităților. Suma reprezentînd 50% din influențele negative rezultate din amenzi și penalități se suportă din întregul fond de participare la beneficii al întreprinderilor în cauză, inclusiv din fondul de stimulare suplimentară a personalului muncitor care a contribuit la realizarea producției de export, determinat pe baza cotelor și condițiilor stabilite potrivit prevederilor art. 51, 52 și 57 din Legea nr. 57/1974, art. 17 din Legea nr. 2/1983, pct. 1—3 și pct. 4 lit. A și B din anexa nr. 3 la Decretul nr. 325/1983 și ale art. 20 din Decretul nr. 185/1984. În cursul anului, trimestrial, consiliile oamenilor muncii din întreprinderi stabilesc, în conformitate cu prevederile art. 3 lit. a alin. 2 din Decretul nr. 383/1984, pe fiecare colectiv de oameni ai muncii, partea din suma de 50% din influențele negative cu care se reduce fondul de participare la beneficii în raport cu răspunderea ce îi revine pentru plata de amenzi și penalități. În cazul în care suma de 50% din influențele negative nu poate fi repartizată integral pe colectivele de oameni ai muncii, diferența se suportă din fondul total de participare la beneficii al întreprinderii. În cazul în care întreprinderea constituie atît la finele fiecărui trimestru cît și pentru întregul an un fond de participare la beneficii mai mic decît suma de 50% din influențele negative rezultate din amenzi și penalități, diferența se reflectă în contul de rezultate financiare, caz în care colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile respective nu mai pot beneficia de fond de participare la beneficii. De asemenea, în cazul în care întreprinderile nu îndeplinesc condițiile pentru a constitui fond de participare la beneficii, întreaga sumă reprezentînd influențe negative rezultate din amenzi și penalități se reflectă în contul de rezultate financiare.

În legătură cu prevederile art. 4 din Decretul nr. 383/1984, referitoare la majorarea fondului anual de participare la beneficii cu o parte din sumele reprezentînd efectul unor măsuri de creștere a productivității muncii și reducerea consumurilor materiale, peste prevederile de plan (50% în primul an de aplicare și 25% în al doilea an), care se regăsesc în beneficii peste plan, normele metodologice prevăd :

a) eficiența economică (planificată de conducerile întreprinderilor) rezultată din creșterea productivității muncii se calculează pentru doi ani întregi de la data aplicării în producția curentă a măsurilor de creștere a productivității fizice a muncii, respectiv de la data aplicării de noi norme de muncă (de timp, de producție, de personal etc.), ca dată exactă luîndu-se în considerare luna următoare celei în care au fost introduse măsurile respective. Sumele reprezentînd efectul măsurilor privind creșterea productivității muncii peste prevederile de plan se determină ca diferență între cheltuielile cu munca vie cuprinse în prețul de cost efectiv realizat în fiecare an de plan cu cele planificate în primul an de aplicare a măsurilor respective, pe baza datelor privind reducerea consumului de manoperă (reducerea normelor de timp, majorarea normelor de producție, reducerea normelor de personal, reducerea numărului de posturi din statul de funcții etc.), exprimată în economie de fond de retribuire, pe unitate de produs. Economia totală de fond de retribuire se stabilește prin înmulțirea diferenței dintre cheltuielile cu munca vie din prețul de cost realizat în anul de plan și cele planificate în primul an de aplicare a măsurilor stabilite cu cantitățile vîndute și încasate din produsele sau grupele de produse respective. Pentru determinarea eficienței creșterii suplimentare a productivității muncii peste prevederile de plan se iau în considerare numai rezultatele măsurilor care au fost concretizate în reducerea nivelului normelor de consum de muncă planificate, a căror realizare asigură în fiecare an creșterea peste plan a productivității muncii obținută

* Denumit în continuare „fond de participare la beneficii".

la nivelul întreprinderii. Creşterea suplimentară a productivităţii muncii stabilită în condiţiile de mai sus trebuie să reflecte, potrivit prevederilor art. 4 alin. 1 şi art. 9 din Decretul nr. 383/1984 şi în beneficiile peste plan ale întreprinderii, obţinute prin reducerea cheltuielilor de producţie. Beneficiul peste plan obţinut prin reducerea cheltuielilor de producţie se stabileşte potrivit Normelor Tehnice nr. 4341/1980 elaborate de Ministerul Finanţelor, Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Muncii şi bănci în aplicarea prevederilor art. 12 din Decretul nr. 153/1980, referitoare la determinarea şi utilizarea fondului de participare la beneficii. Suma astfel determinată se defalcă în :

— beneficii pese plan rezultate din reducerea cheltuielilor cu munca vie ;

— beneficii peste plan rezultate prin reducerea cheltuielilor materiale.

Această defalcare se face luîndu-se în consideraţie reducerea reală a cheltuielilor de producţie obţinută pe fiecare dintre cele două căi.

În ceea ce priveşte influenţele din reducerea consumurilor materiale peste prevederile de plan, conducerile întreprinderilor stabilesc, pe baza programului de reducere a consumurilor specifice, pentru fiecare din măsurile aplicate, eficienţa economică obţinută pe produs şi, respectiv, sumele cu care se majorează fondul de participare la beneficii ca şi în cazul aplicării măsurilor de creştere a productivităţii muncii. Sumele reprezentînd efectul măsurilor privind reducerea consumurilor specifice de materiale peste prevederile de plan se determină prin compararea cheltuielilor materiale din preţul de cost efectiv realizat în fiecare an de plan, cu cele din preţul de cost planificat în primul an de aplicare a măsurilor respective pe baza datelor privind reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili şi energie, pe unitate de produs. Economia rezultată din reducerea consumurilor specifice de materiale peste prevederile de plan se stabileşte prin înmulţirea diferenţei dintre preţul de cost efectiv realizat în anul de plan al materialelor şi cel planificat în primul an de aplicare cu cantităţile vîndute şi încasate din produsul respectiv. Reducerea consumurilor specifice trebuie să se concretizeze, potrivit prevederilor art. 4 alin. 1 şi art. 9 din Decretul nr. 383/1984, în beneficiile peste plan ale întreprinderii, obţinute prin reducerea cheltuielilor de producţie. Beneficiul peste plan obţinut prin reducerea cheltuielilor materiale care se are în vedere la stabilirea sumelor cu care se poate majora fondul de participare la beneficii, se determină în aceleaşi condiţii ca şi pentru creşterea productivităţii muncii peste prevederile de plan.

Fondul de participare la beneficii se poate majora cu o parte din sumele reprezentînd efectul aplicării măsurilor de creştere a productivităţii muncii şi de reducere a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili şi energie peste prevederile de plan, numai dacă întreprinderea a obţinut beneficii peste plan pe ansamblul unităţii. Fondul de participare la beneficii prevăzut la art. 51 alin. 1 lit. b, c, d şi e din Legea nr. 57/1974, precum şi celelalte destinaţii ale beneficiului peste plan, prevăzute în Legea nr. 29/1979 se acoperă din beneficiul peste plan rămas după acoperirea sumelor reprezentînd efectul aplicării unor măsuri de creştere a productivităţii muncii şi reducerea consumurilor materiale peste prevederile de plan.

Art. 5 din Decretul nr. 383/1984 prevede majorarea fondului de participare la beneficii cu o parte din sumele reprezentînd contravaloarea în lei a valutei obţinute peste plan de întreprinderile care produc mărfuri pentru export, ca urmare a realizării unor preţuri externe superioare celor planificate (50% în primul an şi 25% în cel de-al doilea an). La stabilirea sumelor cu care se majorează fondul de participare la beneficii se are în vedere ca valuta obţinută peste plan, la nivel de întreprindere, să provină, în primul an de aplicare, din realizarea unor preţuri externe superioare celor planificate, iar în al doilea an, din realizarea unor preţuri externe cel puţin la nivelul anului anterior. Determinarea valutei obţinute peste plan, ca urmare a realizării unor preţuri externe superioare, se face ţinînd seama de valuta obţinută în plus la produsele la care preţurile externe realizate au fost superioare celor planificate şi se ia în considerare în măsura în care aceasta se regăseşte în valuta obţinută peste plan, la nivel de întreprindere. Calculul se face, la finele anului, pentru produsele la care s-au obţinut preţuri superioare, separat pentru primul an de aplicare şi separat pentru al doilea an de aplicare. Prin an de aplicare, în sensul prevederilor art. 5 din Decretul nr. 383/1984, se înţelege anul de plan. Pentru al doilea an de aplicare se iau în considerare produsele pentru care s-a calculat, în anul anterior, majorarea fondului de participare la beneficii şi pentru care preţurile externe realizate în anul de plan sînt cel puţin la nivelul celor realizate în anul anterior. Calculul în lei al valutei obţinute peste plan, ca urmare a realizării unor preţuri externe superioare celor planificate, se face pe baza cursului comercial în vigoare la 31 decembrie al anului de plan. Sumele reprezentînd partea din contravaloarea în lei a valutei obţinute peste plan cu care se majorează fondul de participare la beneficii se suportă, potrivit art. 10 din Decretul nr. 383/1984, din rezultatele financiare ale unităţilor economice, în anul în care are loc plata lor.

Atît Decretul nr. 383/1984, cît şi Normele Metodologice nr. 2188/1985 conţin de asemenea prevederi referitoare la majorarea fondului de participare la beneficii cu o parte din beneficiile suplimentare obţinute ca efect al aplicării în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice (conform art. 6, 10 şi 11 din Decretul nr. 383/1984 şi cap. IV, pct. 1—6 din Normele Metodologice nr. 2188/1985 cu 60% din beneficiile suplimentare în primul an de aplicare şi 30% în al doilea an), precum şi cu suma reprezentînd efectele în producţie a invenţiilor şi inovaţiilor (potrivit art. 7 şi 10 din Decretul nr. 383/1984 şi cap. V pct. 1—5 din Normele Metodologice nr. 2188/1985, cu 50% din efecte în primul an de aplicare şi 25% în al doilea an).

Menţionăm că Normele Metodologice nr. 2188/1985 prevăd că în situaţia în care în timpul aplicării măsurilor de majorare a fondului de participare la beneficii, cu o parte din : 1) sumele reprezentînd efectul aplicării unor măsuri de creştere a productivităţii muncii şi reducerea consumurilor materiale ; 2) sumele reprezentînd contravaloarea în lei a valutei obţinute peste plan de întreprinderile care produc mărfuri pentru export, ca urmare a realizării unor preţuri externe superioare celor planificate ; 3) cu o parte din beneficiile suplimentare obţinute ca efect al aplicării în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice şi 4) cu suma reprezentînd efectele aplicării în producţe a invenţiilor şi inovaţiilor) intervin reduceri sau creşteri de costuri de producţie ca urmare modificării unor preţuri sau retribuţii, ori prin aplicarea altor măsuri, influenţa acestora nu se ia în considerare la calculul avantajelor economice. Conducerile întreprinderilor trebuie de asemenea să ia măsuri pentru prevenirea acordării mai multor stimulente pentru aceeaşi economie obţinută la preţul de cost planificat. De exemplu, pentru aplicarea în producţie a rezultatelor cercetării ştiinţifice, concretizate într-o reducere a cheltuielilor cu munca vie, care se reflectă în creşterea peste plan a productivităţii muncii, fondul de participare la beneficii nu poate fi majorat decît o singură dată prin aplicarea art. 6 din Decretul nr. 383/1984. Evidenţierea distinctă în contabilitate a sumelor cu care se majorează fondul de participare la beneficii, ca efect al măsurilor prevăzute de Decretul nr. 383/1984, se va face prin intermediul unui nou cont denumit „Contul 750.33 sume destinate fondului de participare la beneficii". În raportul explicativ la bilanţul contabil anual se raportează distinct sumele reprezentînd majorarea fondului de participare la beneficii pe fiecare din măsurile prevăzute de Decretul nr. 383/1985 şi Normele Metodologice nr. 2188/1985.

DORIN ALDEA

EXTRAS DIN ACTELE NORMATIVE PRIVIND STIMULAREA EXPORTURILOR

1. Legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România.

Art. 8 alin. ultim. În cazul valorificării superioare a mărfurilor pe piețele externe sau al depășirii exporturilor și obținerii de valută suplimentară prin depășirea planului de încasări valutare, unitățile producătoare și organizațiile de comerț exterior vor beneficia de stimulente suplimentare, în condiții ce vor fi stabilite de Consiliul de Miniștri.

2. Legea nr. 12/1980 pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională.

Art. 41. Unitățile producătoare au dreptul să folosească, pentru necesități proprii, o parte din volumul încasărilor valutare obținute peste prevederile din planul lor valutar, pe seama sporirii producției și a exportului, inclusiv în cadrul acțiunilor de cooperare economică internațională, în condițiile realizării cursurilor de revenire planificate.

Pentru unitățile de stat partea din încasările valutare suplimentare care poate fi folosită de acestea este de 80 la sută și se repartizează astfel :

a) cel puțin 50% pentru întreprinderea producătoare ;

b) pînă la 10 la sută la dispoziția centralei care are în subordine unitatea producătoare ;

c) 20 la sută la dispoziția ministerului, organului central sau local respectiv.

În cazul unităților cooperatiste partea ce se acordă acestora din încasările valutare suplimentare este de 50 la sută, cu următoarea destinație ;

a) cel puțin 30 la sută pentru unitatea producătoare ;

b) cel mult 20 la sută la dispoziția organului central coordonator.

Art. 47. Personalul muncitor al întreprinderilor de comerț exterior beneficiază, pentru rezultatele obținute în activitatea de export, de premii ce se acordă în cursul anului pentru realizări deosebite, precum și de premii pentru încheierea de operațiuni de export-import și prestări de servicii care prezintă o eficiență valutar-financiară ridicată pentru economia națională și alte drepturi prevăzute de lege.

Pentru exportul realizat peste prevederile de plan, personalul întreprinderilor de comerț exterior beneficiază de premii suplimentare ce se acordă în cadrul unei cote stabilite anual în planul național unic de dezvoltare economico-socială, din beneficiile peste plan realizate ca urmare a depășirii sarcinii de export.

3. Decret nr. 348/1983 privind stimularea întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export.

Art. 4. Stimularea personalului muncitor în realizarea producției destinate exportului se va asigura, în mod deosebit, prin extinderea și generalizarea acordului global, care va constitui norma principală de retribuire a muncii, în toate sectoarele de activitate, cuprinzînd întregul personal din cadrul unităților economice.

Pentru fiecare formație de lucru, brigadă, atelier, secție și celelalte subunități se vor stabili în mod distinct sarcini de producție fizică și de producție destinată exportului, precum și condiții referitoare la calitate, consumuri și termene de executare.

Pentru personalul din conducerea unităților economice care produc mărfuri pentru export, precum și pentru alte categorii de personal, la determinarea drepturilor individuale de retribuire și la calcularea și eliberarea fondului de retribuire se va ține seama și de gradul de îndeplinire a planului de export.

Art. 9. Pentru promovarea și susținerea exportului unor produse la care desfacerea este asigurată pe o perioadă mai îndelungată, pe anumite piețe externe, în mod deosebit a produselor care încorporează un volum redus de materii prime, materiale și energie, se constituie un fond special pe seama unor venituri suplimentare la produsele similare destinate consumului intern, din obținerea unor prețuri externe îmbunătățite, precum și din alte surse.

Sursele de constituire și mărimea fondului special pentru promovarea și susținerea exportului unor produse se stabilesc anual, odată cu planul național unic de dezvoltare economico-socială și bugetul de stat, la propunerea Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale și Ministerului Finanțelor.

Art. 13. Fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor pentru stimularea suplimentară a producției destinată exportului se majorează, potrivit legii, cu suma reprezentînd o cotă de pînă la 10 la sută din beneficiul peste plan, proporțional cu depășirea planului de export, în limita a 1,5 la sută din valoarea exportului realizat peste plan.

Art. 17. Unitățile economice producătoare care depășesc exportul beneficiază, în condițiile prevăzute de lege, de fonduri în valută, în limita a 2 la sută din valuta realizată peste plan, în vederea organizării de excursii colective în străinătate pentru personalul care a participat efectiv la realizarea și depășirea planului de export.

4. Decret nr. 185/1984 privind stabilirea unor măsuri pentru creșterea stimulării întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export.

Art. 5. Beneficiul care depășește rentabilitatea la nivel de întreprindere, pe produs sau grupă de produse, se varsă la bugetul de stat ca prelevare pentru societate :

Beneficiile cuprinse în prețurile de producție, rămase după plata prelevării pentru societate, se diferențiază în funcție de destinația producției, asigurîndu-se o rentabilitate mai ridicată la produsele pentru export, îndeosebi pe relația devize convertibile pe seama reducerii rentabilității la produsele pentru consumul intern.

Diferențierea rentabilității și a beneficiilor se face la întreprinderile industriale în funcție de ponderea exportului în totalul producției fiecărei întreprinderi, determinată pe baza prevederilor de plan.

Art. 12. În vederea stimulării producției pentru export se constituie, la nivelul fiecărei întreprinderi care execută produse industriale pentru care s-au stabilit rentabilități, beneficii și prețuri diferențiate în funcție de destinația producției, „fondul pentru stimularea exportului". Acest fond se alimentează din sumele reprezentînd diferența dintre prețurile de producție în vigoare și prețurile diferențiate pentru produsele livrate consumului intern, determinate potrivit prezentului decret.

Fondul astfel constituit se utilizează pentru acoperirea diferenței dintre prețurile diferențiate pentru export și prețurile de producție în vigoare, respectiv pentru asigurarea beneficiului majorat aferent produselor livrate la export

Fondul pentru stimularea exportului trebuie să asigure, de regulă, acoperirea la fiecare întreprindere, a sumelor aferente beneficiilor majorate pentru produsele destinate exportului, din cele rezultate ca urmare reducerii beneficiilor la produsele livrate la consumul intern, menținîndu-se pe total întreprindere, nivelul rentabilității și volumul beneficiilor planificate.

Este interzisă redistribuirea beneficiilor și a fondului de stimulare a exportului între întreprinderi, centrale și ministere.

Art. 20. În cadrul cotei medii de 4 la sută din fondul de retribuire pe economie, prevăzute la art. 17 din Legea nr. 2/1983, fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor la întreprinderile care au producție pentru export se constituie pe baza cotei de pînă la 4,5-5 la sută din fondul de retribuire, în raport cu ponderea exportului.

La întreprinderile care realizează numai producție destinată consumului intern fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor se consituie pe baza cotei de 2,5-3 la sută. Pentru unitățile miniere, de extracție a țițeiului și a gazelor și de foraj, fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea be-

neficiilor va reprezenta 4 la sută din fondul de retribuire planificat. Pentru unităţile social-culturale, ministere şi celelalte organe centrale şi locale, precum şi pentru instituţii de stat fondul de premiere este de 2,5-3 la sută din fondul de retribuire planificat.

Diferenţierea cotelor în cadrul limitelor prevăzute în alineatele precedente se va face anual, odată cu aprobarea planului şi bugetului de stat.

5. Legea nr. 2/1983 cu privire la principiile de bază ale perfecţionării sistemului de retribuire a muncii şi de repartiţie a veniturilor oamenilor muncii.

Art. 17. Începînd cu data de 1 septembrie 1983, în condiţiile realizării planului, fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producţiei, a beneficiilor şi la împărţirea beneficiilor va reprezenta 4 la sută din fondul de retribuire pe economie.

În cadrul mediei de 4 la sută prevăzută la alin. 1 în unităţile care realizează producţie pentru export, precum şi în unităţile care livrează subansamble, piese de schimb şi alte produse de bază, ce se înglobează în produsele pentru export, se asigură un fond de participare mai mare, diferenţiat în raport cu ponderea producţiei pentru export în totalul producţiei.

6. Decretul nr. 325/1983 pentru majorarea retribuţiei personalului muncitor.

Art. 8, alin. 3. Sumele ce se acordă individual personalului muncitor din unităţile economice, sub formă de participare la realizarea producţiei, a beneficiilor şi la împărţirea beneficiilor, stimularea suplimentară pentru participarea la realizarea producţiei pentru export, premii în cursul anului pentru realizări deosebite sau alte categorii de premii şi stimulente sînt neplafonate, în condiţiile îndeplinirii şi depăşirii sarcinilor de plan ce revin întreprinderii sau fabricii cu gestiune economică, la indicatorii privind producţia fizică, producţia destinată exportului sau planul de export, producţia-marfă vîndută şi încasată, producţia netă şi cheltuielile la 1.000 lei producţie-marfă.

Anexa nr. 3, pct. A, lit. b

A. În cursul anului, la finele fiecărui trimestru se constituie :

b) fondul de participare pentru stimularea suplimentară a personalului care a participat la realizarea producţiei pentru export, prin aplicarea cotei stabilite la beneficiul majorat aferent producţiei realizate pentru export, cumulat de la începutul anului.

Anexa nr. 3, pct. B, lit. b

B. La finele anului se consituie :

b) fondul de participare pentru stimularea suplimentară a personalului care a participat la realizarea producţiei pentru export, prin aplicarea cotei stabilite la beneficiul majorat aferent producţiei realizate pentru export. Acest fond se completează cu suma reprezentînd pînă la 10 la sută din beneficiul total obţinut peste plan de unitatea producătoare, proporţional cu depăşirea exportului şi în limita a 1,5 la sută din valoarea exportului realizat peste plan, constituită în baza prevederilor art. 51 alin. lit. e) din Legea nr. 57/1974. În situaţia nerealizării condiţiilor stabilite, suma cu care se completează acest fond de participare, din beneficiul peste plan, se diminuează potrivit prevederilor art. 52 din Legea nr. 57/1974.

7. Legea nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea şi calitatea muncii.

Art. 51 lit. e. Fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producţiei, a beneficiilor şi la împărţirea beneficiilor se constituie anual, la dispoziţia unităţii, pe baza rezultatelor economice ale anului anterior, din următoarele surse :

e) o cotă de pînă la 10% din beneficiul peste plan obţinut de unitatea producătoare, proporţional cu depăşirea exportului, în limita a 1,5% din valoarea exportului realizat peste plan. Cotele de constituire a fondului de participare în raport cu valoarea exportului peste plan se stabilesc prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială, în mod diferenţiat, pe ministere şi celelalte organe centrale şi consiliile populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, precum şi pe relaţii.

Art. 51, alin. 3. Unităţile producătoare care depăşesc exportul beneficiază şi de fonduri în valută în limita a 2% din valuta realizată peste plan, în vederea organizării de excursii colective în străinătate. Contravaloarea în lei a valutei respective se suportă din fondul de participare la beneficii, constituit la dispoziţia întreprinderii sau parţial ori integral, de către beneficiarii excursiei. Fondurile valutare pentru excursii colective în străinătate se repartizează direct întreprinderilor, în cadrul unei cote din fondul valutar total stabilit prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială, pentru turism. Fondurile repartizate pe întreprinderi pot fi folosite numai pentru personalul muncitor al acestora.

Art. 62. Pentru realizări deosebite în cadrul unor operaţiuni de export, import şi de prestări de servicii cu plata în valută, care reprezintă un aport valutar mai ridicat şi determină îmbunătăţirea cursului de revenire, personalul muncitor din unităţile economice, precum şi cel din aparatul ministerelor, celorlalte organe centrale şi consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, poate fi premiat în cursul anului dintr-un fond stabilit prin planul naţional unic de dezvoltare economico-socială.

8. Decretul nr. 100/1979 pentru aplicarea Legii retribuirii după cantitatea şi calitatea muncii.

Anexa nr. 7, pct. 3, alin. 1-2

Retribuţia se acordă integral pentru indicatorul planul de export sau de încasări din prestaţii de servicii internaţionale, dacă planul a fost realizat pe toate relaţiile. În situaţia în care planul pe una dintre relaţii a fost îndeplinit, iar pe cealaltă depăşit, adaosul se determină în raport cu gradul de depăşire al planului total. Cînd planul de export şi încasări din prestaţii de servicii internaţionale nu este realizat pe una dintre relaţii, gradul de îndeplinire a acestui indicator se determină prin scăderea, din planul total, a nerealizărilor de pe acea relaţie.

În cazul în care depăşirea obţinută pe una dintre relaţii este avantajoasă pentru economia naţională Ministerul Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale poate aproba compensarea parţială sau totală a nerealizărilor de pe o relaţie cu depăşirea de pe cealaltă relaţie. Adaosul cuvenit în acest caz se determină în raport cu gradul de depăşire a planului, total de export şi de încasări din prestaţii de servicii internaţionale.

Anexa nr. 8, pct. 20

Premiile individuale ce se pot acorda pentru realizări deosebite în activitatea de comerţ exterior, potrivit art. 62 din lege, se aprobă de Biroul Executiv al Consiliului de Miniştri, la propunerea ministerelor, celorlalte organe centrale şi locale, cu avizul Ministerului Comerţului Exterior şi Cooperării Economice Internaţionale. Premiul individual anual nu poate depăşi o retribuţie tarifară lunară.

9. Decretul nr. 90/1979 privind efectuarea unor operaţiuni comerciale pentru realizarea de aport valutar.

Art. 14.

Se aprobă crearea unui fond, în limita a 1% din beneficiile anuale realizate din operaţiuni comerciale, la dispoziţia conducerii întreprinderilor de comerţ exterior, pentru acordarea de premii suplimentare în lei personalului muncitor care a contribuit, în mod deosebit, la realizarea de aport valutar. Suma premiilor pe un an, de care poate beneficia o persoană, nu va putea depăşi trei retribuţii lunare.

10. Decretul nr. 317/1984 privind aprobarea fondului pentru stimularea exportului şi modificarea unor indicatori financiari pe anul 1984 rezultate din aplicarea Decretului nr. 185/1984.

Art. unic. Se aprobă fondul pentru stimularea exportului pe anul 1984 în conformitate cu prevederile Decretului nr. 185/1984, potrivit anexei 1, precum şi modificarea indicatorilor financiari pe titulari de plan, potrivit anexei nr. 2, a planului bugetului de stat pe anul 1984, potrivit anexei nr. 3.

ÎNTREPRINDEREA DE REPARAȚII AUTO SUCEAVA
Calea Unirii nr. 25 — Suceava
Telefon 22398-50658 ;
Telex 023207

PIESE MULTICAR M-24 și M-25

— Melc direcție buc. 10
— Mufă cuplare buc. 10
— Pinion sateliți buc. 700
— Pîrghie ambreiaj buc. 20
— Pinion pompă ulei buc. 30
— Pinion planetar buc. 150
— Piston motor 85,5 R1 buc. 250
— Pinion ax came buc. 14
— Pinion arb. cotit buc. 13
— Pinion vit. 3 buc. 30
— Pinion baladeor vit. 2 buc. 13
— Pinion baladeor vit. 4 buc. 18
— Pinion antrenare vit. 2 buc. 20
— Pinion antrenare vit. 4 buc. 20
— Pinion pompă ulei buc. 4
— Pinion pompă ulei buc. 5
— Ax pinion pompă ulei buc. 15
— Roată dințată cilindrică buc. 30
— Roată volantă buc. 2
— Semibloc buc. 50
— Șurub conic buc. 3
— Șaibă pinion planetar buc. 300
— Segmenți ungere 85,5 R1 buc. 120
— Segmenți ungere 85 CN buc. 40
— Segmenți compresie 86 buc. 50
— Supapă reținere buc. 40
— Supapă limitator buc. 8
— Supapă închidere buc. 25
— Sincron vit. 2 buc. 20
— Suapă frînă I-II buc. 12
— Taler frînă buc. 24
— Suport întinzător buc. 20
— Transmisie cu melc buc. 12
— Tub cauciuc hidraulic buc. 50
— Tambur frînă spate buc. 9
— Tampon elastic buc. 25
— Țeavă aerisire galerie buc. 40
— Arbore planetar buc. 25
— Arbore planetar stg. buc. 35
— Arbore planetar buc. 20
— Ax volan direcție buc. 4
— Axă spate buc. 4
— Amortizor buc. 40
— Arbore secundar buc. 36
— Idem cabină buc. 15
— Arbore sector direcție buc. 25
— Ax comandă buc. 17
— Anticameră buc. 8
— uBtuc roată față buc. 1
— Bielă motor buc. 50
— Bucșă ax came ∅ 60 buc. 13
— Bolț piston motor buc. 350
— Bucșă ax came buc. 22
— Bucșă reglabilă buc. 7
— Bulon arc buc. 31
— Galerie evacuare buc. 2
— Baie ulei buc. 1
— Bucșă pivoți buc. 36
— Cuzineți palier buc. 200
— Coroană pinion buc. 10
— Cuzineți bielă buc. 1000
— Culbutori buc. 150
— Cilindru hidraulic buc. 11
— Carcasă c.v. buc. 3
— Carcasă cuplare buc. 13
— Carcasă volantă buc. 20
— Dinam buc. 2
— Disc ambreiaj 24 buc. 60
— Elemente filtru buc. 23
— Furcă schimbător viteză buc. 20
— Galerie schimbător viteză buc. 20
— Galerie admisie buc. 1
— Garnitură chiulasă buc. 300
— Inel distanțier buc. 90
— Pinion sateliți buc. 200
— Pinion viteza II-a buc. 6
— Idem III-a buc. 10
— Pompă ulei basculare buc. 30
— Prezon chiuloasă buc. 80
— Pinion intermediar buc. 8
— Volantă cu coroană buc. 3
— Siguranțe bolț piston buc. 500
— Suport ax culbutori buc. 240
— Taler frînă față buc. 4
— Arc supapă inferior buc. 100
— Ax roată buc. 50
— Axe sateliți buc. 160
— Arbore cotit buc. 15
— Arbore direcție buc. 6
— Articulație buc. 30
— Ax volan direcție buc. 15
— Arbore de antrenare buc. 18
— Ax pinion pompă ulei buc. 10
— Ax față buc. 6
— Arbore secundar buc. 2
— Arbore secundar buc. 22
— Arbore primar buc. 3
— Ax volan direcție buc. 4
— Ax furcă III-IV buc. 10
— Idem I-II buc. 10
— Bolț piston buc. 168
— Baie ulei buc. 7
— Bucșă ax came R2 buc. 48
— Idem R1 buc. 90
— Idem CN buc. 12
— Idem R3 buc. 24
— Bucșă cu flanșă buc. 20
— Bucșă profilată buc. 20
— uBtuc roată spate buc. 10
— Burduf cauciuc buc. 64
— Bucșă lagăr buc. 50
— Bucșă bielă buc. 200
— Coroană dințată buc. 100
— Capac chiuloasă buc. 5
— Capac distribuție buc. 30
— Capac etanșare buc. 7
— Carcasă buc. 29
— Carcasă buc. 5
— Capac cutie viteză buc. 10
— Capac buc. 11
— Carcasă casetă dir. buc. 4
— Cilindru frînă față buc. 4
— Idem buc. 4
— Cuplaj ambreiaj buc. 10
— Idem buc. 10
— Cilindru hidr. buc. 8
— Idem buc. 20
— Capac ulei buc. 4
— Carcasă pompă injecție buc. 9
— Carcasă grup difer. buc. 2
— Carcasă cutie viteză buc. 3
— Capac sup. cutie viteză buc. 4
— Cap piston cil. frînă buc. 20
— Cuplaj ansamblat buc. 5
— Corp încălzitor buc. 3
— Calibru frînă mînă buc. 35
— Cot cauciuc buc. 100
— Cot prindere buc. 3
— Diferențial ans. buc. 4
— Disp. compensare buc. 2
— Dop scos aerul buc. 25
— Fulie întinzător buc. 33
— Flanșă carcasă buc. 15
— Flanșă buc. 10
— Flanșă de antrenare buc. 10

RULMENȚI

— 6001 buc. 50
— 6007 buc. 50
— 6010 buc. 70
— 6208 buc. 50
— 6212 buc. 100
— 6305 buc. 50
— 16006 buc. 100
— 6222 buc. 20
— 6005 RSC3 buc. 200
— 6305 C3 buc. 200
— 20730 buc. 100
— 6314 P6 buc. 40
— 16002 buc. 50
— 6020 buc. 30
— 6014 buc. 100
— 1000904 buc. 40
— 6022 buc. 30
— 1000906 buc. 40
— 6304 UG buc. 100
— 635 L5 buc. 30
— 16003 buc. 50
— 1000807 buc. 40
— 6203 RS buc. 300
— 6013 buc. 20
— 1000801 buc. 70
— 624 buc. 20
— 6302 UG buc. 50
— 6304-2RS buc. 50
— 6001 UG buc. 200
— Nj 307 buc. 50
— NU 206 buc. 100
— NU 407 buc. 40
— NU 1022 NA buc. 250
— NU 2208 NA buc. 100
— Nj 208 N buc. 200
— NUP 215 NA buc. 60
— NUP 215 buc. 90
— Nj 205 buc. 90
— NU 1022 NP buc. 200
— Nj 304 buc. 100
— NU 2208 buc. 200
— NUP 306 NA buc. 50
— NU 305 buc. 90
— 2210 buc. 70
— 30209 buc. 200
— 30215 buc. 100
— 30304 buc. 100
— 30305 buc. 100
— 30302 buc. 100
— 32212 buc. 50
— 32310 buc. 100

— 32311 buc. 300
— 32312 buc. 200
— 32314 buc. 50
— 977909 buc. 600
— 50314 buc. 200
— 390311 buc. 1000
— 30210 buc. 100
— 30212 buc. 500
— 30213 buc. 100
— 32009 buc. 30
— 32204 buc. 100
— 390211 buc. 100
— 32015x buc. 100
— 30211 A buc. 50
— 32312 buc. 50
— 32211 buc. 50
— 51103 buc. 200
— 51112 buc. 50
— 51113 buc. 100
— 51200 buc. 50
— 495406 buc. 400
— 804705 buc. 200
— 942/20 buc. 700
— 807813 buc. 80
— 490405 buc. 1500
— K 60×68×30 buc. 700
— K 30×40×30 buc. 500
— RNNA 17×23×12 buc. 400
— K 45×53×21 buc. 400
— 490306 buc. 490
— 491107 buc. 300
— K 223819 buc. 100
— NN 3013 K buc. 15
— NN 3015 K buc. 15
— NN 3032 K buc. 15
— NN 3020 K buc. 50
— NN 3021 K buc. 10
— 941/25 buc. 50
— 943/20 buc. 70
— 941/12 buc. 30
— 941/13 buc. 30
— RNA 384820 buc. 400
— AXK 6590 buc. 30
— 496208 buc. 400
— RNA 4900 buc. 100
— RNNA 253226 buc. 500
— RNNA 303720 buc. 600
— RNNA 162213 buc. 1000
— NK 2020 buc. 200
— RNNA 253226 buc. 90
— NA 4900 V buc. 70
— RNA 4900 V buc. 70
— RNNA 142012 buc. 200
— NU 1034 NA buc. 50
— 2312 buc. 30
— BKF 305816 buc. 120
— 7304 B buc. 70
— Q 305 buc. 180

UNITATEA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL — GALAȚI —

Șoseaua Galați — Bîrlad
Telefon 25865

— Separatori buc. 17110
— Monoblocuri buc. 429
— Dopuri N. 27 buc. 11623
— Cearșafuri plic dimensiuni 178/210 buc. 923
— Cearșafuri pat dimensiuni 160/210 buc. 1189
— Fețe pernă dimensiuni 78/56 buc. 903
— Paletă ladă metalică cu role STAS 10319/1980 buc. 1087

Practică judecătorească

NEDEPUNEREA ÎNCASĂRILOR, ASCUNDEREA SUMEI RESPECTIVE ÎN UNITATE ȘI NEDECLARAREA EI LA ÎNCEPUTUL UNEI INVENTARIERI CONSTITUIE INFRACȚIUNEA DE DELAPIDARE, IAR NU PE ACEEA DE ABUZ ÎN SERVICIU

Reținerea de către șeful de unitate a unor sume din vînzările zilnice, ascunderea lor într-un dulap din unitate și nedeclararea lor organelor de control înainte de inventariere, constituie infracțiunea de delapidare, neavînd relevanță faptul că banii nu au fost scoși din unitate. Ceea ce caracterizează infracțiunea de delapidare este scoaterea unor bunuri sau valori (inclusiv sume de bani) din circuitul economic, moment în care infracțiunea s-a consumat. În acest sens Trib. Suprem, secția penală, decizia nr. 2462/1983.

DELAPIDARE. ÎNTINDEREA PAGUBEI

În vederea unei cît mai ferme apărări a avutului obștesc, Trib. Suprem, secția penală prin dec. nr. 451/1983, a decis ca în cazul cînd, după însușirea unei anumite sume din gestiune, autorul folosește, în mod repetat, alte sume pentru acoperirea în mod succesiv a lipsei inițiale, prin falsificarea evidențelor contabile și a unor acte, paguba ce trebuie avută în vedere la încadrarea juridică a faptei constă în totalul sumelor folosite în acest fel, iar nu numai în suma efectiv însușită la început de inculpat. Aceasta pentru că însușindu-și inițial o sumă și acoperind prejudiciul unității în lunile următoare, în mod succesiv, prin noi acte de sustragere, fiecare acțiune în parte a întrunit trăsăturile infracțiunii de delapidare, întrucît toate faptele comise ulterior au fost săvîrșite în realizarea aceleași rezoluții infracționale, determinată de unicitatea scopului urmărit.

COMPLICITATE LA DELAPIDARE.

Tribunalul Suprem, secția penală decizia nr. 1703/1983, a decis ca în cazul în care mai multe persoane se înțeleg cu autorul delapidării, înainte de săvîrșirea faptei, că vor cumpăra întreaga cantitate de produse ce urmează a fi sustrasă și organizează împreună preluarea acestora, fiecare dintre ele este complice la delapidarea întregii cantități de produse, iar nu numai la sustragerea produselor pe care le-a primit și plătit efectiv fiecare inculpat.

COMPETENȚA INSTANȚELOR IN STABILIREA CARACTERULUI UNOR MĂSURI DE RETROGRADARE

Tribunalul Suprem a fost confruntat cu soluționarea unui litigiu de muncă cauzat de imprecizia deciziilor de sancționare disciplinară emise de o unitate socialistă. Conducerea acestei unități a sancționat două persoane cu retrogradarea din funcție cu diminuarea retribuțiilor în baza art. 100 lit. e din Codul muncii (text la care se face referire în mod expres în actul de sancționare) fără a menționa însă perioada pentru care are loc retrogradarea. În schimb s-a menționat în mod legal că soluționarea plîngerii celor sancționați este de competența organelor administrative. Cei în cauză, profitînd de faptul că printr-o omisiune retrogradarea nu s-a dispus pe o perioadă determinată așa cum prevede legea, s-au adresat instanțelor judecătorești lăsînd a se crede că sînt în prezența unor desfaceri a contractului de muncă sau a unei modificări definitive a acestuia. Prin decizia civilă nr. 262/1983 Tribunalul Suprem constatînd că în mod neechivoc s-a inveder at în fața instanțelor de judecată intenția manifestă a unității de a aplica sancțiuni disciplinare și nu modificări cu caracter definitiv a contractului de muncă, a casat hotărîrile judecătorești nelegale și a trimis dosarul spre legală soluționare la Consiliul oamenilor muncii din unitatea socialistă respectivă, organ care este competent a rezolva plîngerile împotriva sancțiunilor disciplinare în baza art. 16 din Legea nr. 1/1970 și art. 175 lit. a din Codul muncii.

CUANTUMUL DESPĂGUBIRILOR ÎN CAZUL VĂTĂMĂRII CAPACITĂȚII DE MUNCĂ

Prin decizia nr. 1740/1983 a secției civile a Trib. Suprem s-a stabilit că persoana care a produs alteia o vătămare ce are urmări asupra capacității de muncă este ținută la despăgubiri chiar dacă, ulterior, victima realizează la locul de muncă aceeași retribuție sau mai mare, deoarece aceasta trebuie să depună, datorită infirmității suferite, un efort în plus, care necesită cheltuieli suplimentare pentru alimentație și medicamente.

C. J.

Revista ECONOMICA

EDITEAZĂ ÎN ANUL 1986 DOUĂ SUPLIMENTE TEMATICE :
● ACTE – ACȚIUNI – PROCEDURI
● PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

STIMAȚI CITITORI !

Pentru a veni în sprijinul unităților economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte organizații socialiste, în anul 1986 vom edita următoarele lucrări :

● **„Acte, acțiuni și proceduri"** în activitatea unităților economice, consiliilor populare, notariatelor și a instanțelor judecătorești.

● **„Promovarea și derularea exporturilor"** de către întreprinderile specializate și de către cele producătoare de mărfuri și prestatoare de lucrări și servicii.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițialele)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . din : : (mandatul poștal din ziua de . .)* v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim : „Revista economică", Suplimentul săptămînal și cîte un exemplar din lucrările : „Acte, acțiuni, proceduri" și „Promovarea și derularea exporturilor".

Semnătura

* Pe dispoziția de plată și mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".

ACTE ● ACȚIUNI ● PROCEDURI

- Contracte economice : tipuri (conținut), modele și procedura de încheiere
- Contracte de muncă
- Contracte civile (convenții)
- Primirea bunurilor (mărfurilor), recepția, mișcarea și ieșirea lor din gestiune
- Transmiterea bunurilor imobile prin vînzare și donație
- Succesiuni (moșteniri)
- Rol financiar – impozite și taxe
- Acțiuni judiciare privind contractele economice
- Acțiuni judiciare în procesele civile
- Acțiuni la comisiile de judecată
- Acțiunea civilă în procesul penal – obligațiile organizațiilor socialiste
- Probele și procedura de administrare în acțiunile civile și penale
- Cereri la organele administrative
- Contestații (plîngeri)
- Sistematizare, autorizații de construcții, modificări, demolări
- Spațiu locativ și gospodărie comunală
- Administrarea imobilelor
- Mică industrie (meșteșuguri) și comercializarea produselor
- Împrumuturi prin cooperativele de credit
- Autorizații, certificate (adeverințe) și permise
- Autentificări, legalizări, traduceri și certificări de înscrisuri – depozite legale
- Stare civilă
- Autoritate tutelară
- Titluri executorii – executarea lor
- Activitatea economică în unități militare

Notă : Fiecare act (acțiune) cuprinde: competența de soluționare, taxa de timbru datorată, modele (dacă nu sînt tipizate) și norma de drept care îl reglementează.

Lucrările (a 800 pag., sub formă de breviar de la A la Z), vor fi difuzate în luna ianuarie, exclusiv celor care încheie abonamente speciale (340 lei), pentru anul 1986, la ⟶

Revista ECONOMICA

Tiparul I.P. „Informația", 2 august, 1985 Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

I 646

ORSZÁG

„Este bine cunoscut că a trebuit să depunem o muncă uriaşă, să facem multe sacrificii şi să desfăşurăm o activitate multilaterală pentru unirea întregului partid şi popor în realizarea programelor şi a planurilor de dezvoltare. Nimic nu am avut pe gratis ! Nimic nu a venit din cer ! Totul este rodul muncii poporului nostru, al politicii partidului nostru comunist".

NICOLAE CEAUŞESCU

EPOCA ANUL XX CEAUŞESCU

Participare plenară a întregului popor la realizarea măreţelor obiective ale dezvoltării multilaterale a patriei

SATISFACŢIE ŞI ANGAJARE — iată cele două sentimente profunde care au animat şi animă poporul, pe toţi oamenii muncii din ţara noastră, în aceste zile.

Într-adevăr, jubileul celor douăzeci de ani de la Congresul al IX-lea al partidului a prilejuit poporului român sentimentele celei mai înalte şi depline satisfacţii. O satisfacţie izvorîtă din conştiinţa faptului că sub conducerea încercată şi înţeleaptă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, strălucitul strateg şi ctitor al României socialiste moderne, poporul român a înfăptuit cele mai grandioase realizări din istoria sa, realizări ce au transformat geografia economică a ţării, munca şi viaţa tuturor locuitorilor ei. Măreaţa aniversare a acelui forum al comuniştilor români care l-a ales în cea mai înaltă funcţie de partid, la cîrma destinelor ţării, pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu a prilejuit şi prilejuieşte reînnoirea celei mai ferme hotăriri a poporului de a da viaţă Programului partidului de propăşire a ţării ; a prilejuit şi prilejuieşte afirmarea convingerii nestrămutate că în frunte cu un partid puternic, cu un strălucit conducător, avem capacitatea, forţa de a depăşi orice greutăţi, de a asigura continua ridicare a ţării pe cele mai înalte trepte de progres şi civilizaţie. Cît de profunde sînt semnificaţiile pe care le relevă, din această perspectivă, cuvintele rostite de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în magistrala sa cuvîntare de la Plenara C.C. al P.C.R. şi a activului central de partid : **„Acum putem declara cu mîndrie că viaţa, realităţile au demonstrat justeţea drumului pe care am mers. Doresc să declar, şi în acest cadru, că dacă, prin abstract, ne-am întoarce cu 20 de ani în urmă şi ar trebui să stabilim pe ce cale să mergem, nu am şovăi nici un moment — chiar cunoscînd greutăţile pe care le-am învins — să mergem cu toată fermitatea pe aceeaşi cale de muncă şi luptă revoluţionară, de înnoire a societăţii, de făurire a socialismului şi comunismului, corespunzător condiţiilor din România, năzuinţelor poporului nostru".**

Aşadar, poporul, ţara au străbătut, în perioada deschisă de Congresul al IX-lea, un drum lung, atît de eforturi, cît şi de izbînzi. Aşa cum arăta secretarul general al partidului, construcţia noii orînduiri nu este lucru uşor, **„a trebuit să străbatem multe căi necunoscute, să urcăm spre culmile înalte învingînd multe obstacole, multe greutăţi".** Dar şi realizările au fost şi sînt pe măsura amplelor strădanii depuse, a eminentei conduceri de către partid a poporului. Este astăzi adînc încrustat în conştiinţa de sine a comuniştilor, a poporului român marele adevăr, strălucit confirmat de practică, conform căruia unitatea întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general, deplina angajare şi munca neprecupeţită pentru înfăptuirea ţelurilor propuse constituie cea mai sigură chezăşie a progresului multilateral al patriei, a independenţei sale, a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism. Vibrantul Apel al Plenarei C.C. al P.C.R. şi a activului central de partid adresat comuniştilor, tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor, cu prilejul aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea, în vederea îndeplinirii exemplare a hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, mesajele-angajament adresate iubitului nostru conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, din partea celor mai reprezentative organisme ale democraţiei noastre muncitoreşti, din partea organizaţiilor judeţene de partid, întreprinderilor şi unităţilor din economie, din domeniul social-cultural etc., constituie detalii, dintre cele mai semnificative, ale acestui peisaj de muncă hotărîtă. Participare, angajare, responsabilitate — sînt cuvinte de ordine dintre cele mai însemnate în acest timp eroic pe care-l trăim, pe care-l avem în faţă ; timp în care, prin mobilizarea superioară a potenţialului creator al întregului nostru popor, prin valorificarea la parametri cît mai înalţi de calitate, eficienţă şi competitivitate a acestui potenţial, poporul făureşte ţării destinul ei fericit.

Amplificarea realizărilor, parcurgerea a noi şi noi etape pe calea socialismului multilateral dezvoltat şi a înaintării ţării spre comunism cer, în mod firesc, eforturi, putere de muncă şi dăruire mai mari decît cele de pînă acum — şi aceasta pe toate planurile vieţii economice şi sociale. Tocmai de aceea, implicarea puternică a fiecăruia în procesul de dezvoltare pregnant intensivă a forţelor de producţie, ridicarea continuă a pregătirii profesionale, pe măsura marilor obiective ce le avem de înfăptuit — se impun realizate în mod exemplar. În acest cadru, în unităţile şi întreprinderile din economie, pe întreaga filieră a activităţii, de la conceperea şi pînă la finalizarea producţiei, în întregul sistem al economiei trebuie acţionat cu toată hotărîrea pentru îndeplinirea în cele mai bune condiţiuni a planului pe acest an, la toţi indicatorii, pentru încheierea celui de al 7-lea plan cincinal cu rezultate cît mai bune şi asigurarea astfel a unei baze trainice pentru trecerea la realizarea noului cincinal 1986—1990.

Aşa cum se subliniază în Apelul amintit, de o importanţă hotărîtoare este, în această perioadă, afirmarea în toate împrejurările a comuniştilor, a oamenilor muncii, ca promotori ai spiritului revoluţionar, de înaltă exigenţă, acţionînd cu cea mai mare răspundere pentru îndeplinirea obiectivelor şi sarcinilor ce revin din programul general de dezvoltare economico-socială a ţării fiecărui colectiv de muncă, fiecăruia la locul său de producţie. Îndatorirea cea mai înaltă a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii, a tuturor cetăţenilor patriei este de a contribui activ la îndeplinirea integrală a progra-

melor de dezvoltare economico-socială, la dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, a tuturor domeniilor de activitate — condiție esențială pentru creșterea bunăstării, pentru ridicarea patriei pe noi trepte de progres și civilizație.

Potrivit hotărîrilor și prevederilor Congresului al XIII-lea al partidului, pentru realizarea progresului economico-social al țării o însemnătate deosebită au dezvoltarea industriei, a bazei de materii prime și energetice a țării, promovarea susținută a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, extinderea mecanizării, automatizării, robotizării și cibernetizării producției, creșterea susținută a eficienței, calității și competitivității produselor românești. Tocmai de aceea, în industrie ca și în transporturi, construcții, în alte ramuri și domenii ale economiei, trebuie acționat cu abnegație și înalt spirit revoluționar pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planurilor de producție și activitate, pentru a asigura ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea superioară a resurselor materiale, creșterea necontenită a productivității, reducerea continuă a consumurilor de materii prime, energie și materiale. Se impune asigurată ridicarea susținută a calității produselor, astfel încît, la sfîrșitul cincinalului viitor, marea majoritate a produselor industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel mondial, iar o parte din ele să dobîndească întîietatea în lume.

Importante măsuri și acțiuni trebuie îndreptate, în mod concret, spre îndeplinirea integrală și ritmică a planului la producția fizică, în structura sortimentală prevăzută și spre respectarea strictă a termenelor contractuale. Totodată, de o mare importanță se relevă realizarea integrală, la un nivel calitativ superior și la termenele stabilite în contracte, a producției destinate exportului, îndeplinirea în întregime și în condiții de înaltă eficiență a planului de export constituind, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, o condiție hotărîtoare pentru desfășurarea corespunzătoare a activității noastre economice, pentru dezvoltarea generală a țării. Asigurarea punerii în funcțiune, la termenele stabilite, a tuturor capacităților de producție planificate, creșterea continuă, pe toate căile, a rentabilității întregii activități economice, gospodărirea cu maximă eficiență a mijloacelor tehnice, materiale și financiare încredințate de societate spre administrare fiecărui colectiv de oameni ai muncii, aplicarea fermă, riguroasă, a prevederilor noului mecanism economico-financiar, care a conferit atribuții sporite dar și răspunderi pe măsură unităților din economie, practic fiecărui om al muncii — constituie alte direcții de bază în care trebuie acționat cu hotărîre. Efectele tuturor acestor măsuri se regăsesc și se vor regăsi — într-un plan general — în creșterea susținută a venitului național, a avuției țării.

Un obiectiv de cea mai mare însemnătate al prezentului și perspectivei dezvoltării economiei îl constituie ridicarea rolului agriculturii, creșterea contribuției acestei ramuri de bază a economiei atît la asigurarea consumului populației cu produse agroalimentare, cît și la asigurarea reproducției cu materiile prime și materialele necesare. În acest scop, înfăptuirea noii revoluții agrare — proces complex, care presupune transformarea generală a felului de muncă, viață și gîndire ale țărănimii noastre — are ca direcții esențiale înfăptuirea mobilizatoarelor programe de creștere a producțiilor vegetale și animale, pentru executarea exemplară a fiecărei lucrări agricole, buna întreținere a culturilor și strîngerea la timp și în bune condiții a recoltei ș.a. Măsurile de creștere a producției agricole, toate acțiunile desfășurate în acest domeniu atît de important al economiei trebuie finalizate, în mod concret, prin rezultate superioare, prin obținerea unor producții sporite la hectar, la toate culturile și în toate județele, prin ridicarea la un nivel tot mai înalt a agriculturii românești.

Pornind de la strălucitele teze și orientări strategice formulate de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de la hotărîrile celui de al XIII-lea Congres, Plenara C.C. al P.C.R. și a activului central de partid a relevat, o dată mai mult, contribuția sporită pe care trebuie să o aducă cercetarea științifică la dezvoltarea și modernizarea producției, la valorificarea cu eficiență sporită a resurselor naturale, la afirmarea mai hotărîtă a unei calități superioare în toate domeniile. Este perspectiva din care frontul științific al țării, cu prestigioase afirmări pe plan național și internațional, trebuie să acționeze pentru dezvoltarea și intensificarea cercetărilor originale, pentru afirmarea tot mai puternică a potențialului de creativitate românească, pentru legarea tot mai strînsă de producție a muncii de cercetare și creșterea aportului științei la înfăptuirea obiectivelor viitorului cincinal.

După cum se subliniază în Apelul amintit, „Este o înaltă îndatorire de onoare a tuturor oamenilor muncii care își desfășoară activitatea pe tărîmul cercetării științifice de a face totul pentru a asigura realizarea și introducerea în producție a noi tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații de înaltă productivitate, pentru a contribui la producerea de noi materiale cu proprietăți tehnico-funcționale îmbunătățite, pentru elaborarea de tehnologii perfecționate, pentru reducerea consumurilor de materii prime și energie, pentru valorificarea materialelor refolosibile, pentru ridicarea continuă a calității produselor românești". Iată, dar, parametri tehnico-economici fundamentali pe care se sprijină proiectul implicării tot mai profunde a științei și creativității naționale la realizarea dezvoltării pregnant intensive a economiei, la propășirea țării.

Vitală pentru bunul mers al activității, pentru realizarea întocmai a prevederilor sînt organizarea procesului instructiv-educativ în strînsă concordanță cu cerințele economiei naționale, pregătirea de cadre temeinic calificate pentru economie, pentru toate domeniile construcției socialiste din patria noastră. Este esențial ca pe băncile școlilor de toate gradele să se formeze pentru muncă și viață un tineret harnic, însetat de cultură și știință, cadre bine pregătite — buni specialiști, buni revoluționari. Și este, de asemenea, esențială înalta exigență care trebuie să se manifeste în procesul de reciclare, reîmprospătare a cunoștințelor, cu atît mai mult într-un timp ca cel actual, atît de dinamic în schimbări și prefaceri, atunci cînd o parte, deloc neglijabilă, a cunoștințelor dobîndite se uzează moral la intervale tot mai reduse.

În aceste zile de activitate efervescentă, de puternică angajare în muncă, de intensă activitate creatoare a întregului nostru popor în scopul înfăptuirii obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării, în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații, în institutele de cercetare științifică și proiectare, în unitățile din alte sectoare ale economiei naționale se desfășoară adunările generale ale oamenilor muncii — organe supreme de conducere în sistemul democrației noastre muncitorești, revoluționare ; cadru de manifestare deplină a oamenilor muncii, a opiniilor și părerilor, a deciziilor lor în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor producției și activităților. În lumina marilor exigențe, a strălucitelor indicații și căi de acțiune formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistrala sa cuvîntare rostită la Plenara C.C. al P.C.R. și a activului central de partid, ca și cu alte prilejuri, participanții la adunările generale ale oamenilor muncii sînt chemați să analizeze cu înaltă responsabilitate muncitorească, în spirit revoluționar, activitatea desfășurată în prima jumătate a anului, rezultatele obținute în realizarea planului și a bugetului de venituri și cheltuieli, în îndeplinirea angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, modul în care se traduc în viață propunerile oamenilor muncii și prevederile din contractele colective de muncă. Se vor adopta, de asemenea, de către aceste înalte foruri ale autoconducerii muncitorești din unitățile economice, programe concrete de măsuri pentru eliminarea lipsurilor semnalate, pentru recuperarea urgentă a restanțelor acolo unde acestea există, pentru realizarea integrală, la toți indicatorii, a planului pe semestrul II și pe întregul an 1985 și pregătirea în bune condițiuni a producției din anul viitor, pentru introducerea unui spirit riguros de ordine și disciplină în înfăptuirea planului. În acest cadru, profunzimea analizelor întreprinse, consistența măsurilor propuse pentru soluționarea cît mai operativă a problemelor de care depinde bunul mers al activității economice, precum și forța mobilizatoare a deciziilor adoptate constituie coordonatele fundamentale ale reușitei cît mai depline a adunărilor generale ale oamenilor muncii — expresie atît de elocventă a modului democratic de conducere în societatea noastră, cu poporul și pentru popor.

Acum, cînd avem de înfăptuit obiective atît de grandioase, este necesară cea mai fermă și hotărîtă mobilizare și angajare a potențialului de creativitate al fiecărui om al muncii pentru propășirea țării. Această mobilizare și angajare reprezintă însăși expresia convingerii fiecărui om al muncii, a fiecăruia dintre noi că prin munca noastră unită, sub conducerea înțeleaptă a partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, România se va putea înscrie pe traiectoria progresului și civilizației comuniste. De activitatea creatoare desfășurată de toți oamenii muncii depinde însuși destinul comunist al țării.

Petre DĂNESCU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind creșterea rolului statului în conducerea unitară a întregii activități economice pe baza planului național unic

BAZÎNDU-SE pe teoria marxist-leninistă și ținînd seama de condițiile istorice concrete interne și internaționale actuale tovarășul Nicolae Ceaușescu abordează evoluția statului socialist în procesualitatea dialectică a dezvoltării sale. În condițiile socialismului, statul nu este ceva imuabil, neschimbător, veșnic. Dimpotrivă, caracterul funcțiilor statului, ponderea acestora se schimbă o dată cu modificările care apar în dezvoltarea societății în opera de edificare a socialismului.

Dezvăluind inconsistența opiniilor după care ar trebui grăbit procesul de diminuare a rolului statului în societate, secretarul general al partidului nostru a demonstrat că, în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, avîntul forțelor de producție, complexitatea vieții sociale fac să crească tot mai mult rolul factorului conștient, implicit al statului socialist, care asigură cadrul organizatoric corespunzător pentru buna funcționare, în mod unitar, a tuturor sectoarelor de activitate.

În același timp, clarificînd din punct de vedere teoretic conținutul statului socialist, în funcție de transformările petrecute în societatea noastră socialistă, de formele democratice de conducere, secretarul general al partidului arată că noțiunea de dictatură a proletariatului nu mai corespunde realităților social-istorice actuale din România. Analiza acestor realități conduce la concluzia înlocuirii noțiunii de dictatură a proletariatului cu noțiunea de democrație muncitorească sau de stat al democrației muncitorești. O asemenea noțiune, care corespunde realităților sociale noi, subliniază superioritatea socialismului și comunismului, ca orînduirea cea mai democratică și mai umană, în care poporul își făurește în deplină libertate, în mod conștient, propriul său viitor.

Pornind de la funcțiile complexe ce revin statului în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, de la rolul acestuia ca organism central al conducerii unitare a activității economico-sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul prezentat Congresului al XIII-lea al P.C.R., a exprimat cu deplină claritate și convingere **teza privind necesitatea obiectivă a creșterii și mai puternice în viitor a rolului statului în organizarea, conducerea și planificarea întregii activități economico-sociale pe baza planului național unic,** în vederea asigurării menținerii dinamismului înalt al dezvoltării economiei și vieții sociale în țara noastră. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului, arăta în cuvîntarea sa la Plenara Comitetului Central și a activului central de partid din 24 iulie a.c. că **„Este necesar să respingem orice încercare de diminuare, într-un fel sau altul, a rolului statului. Trebuie să înțelegem că autoconducerea și afirmarea cu putere a democrației muncitorești-revoluționare se pot realiza numai pe baza conducerii unitare a întregii dezvoltări a țării, pe baza planului național unic, prin creșterea continuă a rolului statului ca factor fundamental pentru a asigura victoria socialismului și comunismului, întărirea forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității României !"**

In calitatea sa de reprezentant suprem al poporului, statul nostru socialist este organizatorul vieții comune, unitare a întregii națiuni. El constituie instrumentul cu ajutorul căruia întregul popor, pe baza strategiei generale a P.C.R., asigură valorificarea superioară, cu înaltă eficiență, a resurselor materiale și umane ale țării, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a complexului economic național și, pe această bază, ridicarea nivelului de trai și a calității vieții întregului popor.

Obiectivele stabilite în cadrul Directivelor Congresului al XIII-lea pentru dezvoltarea economico-socială în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000 impun coordonarea unitară a întregului efort de dezvoltare a activității de cunoaștere și urmărire a interdependențelor multiple manifestate în economia națională, în noua etapă a accentuării creșterii intensive. Exponent al intereselor generale ale tuturor oamenilor muncii, statul nostru socialist este chemat să îndeplinească politica partidului, să decidă în probleme de mare complexitate și răspundere, care privesc dezvoltarea întregii națiuni. Stabilirea principalelor proporții din economia națională, alocarea venitului național pentru fondul de dezvoltare și pentru consum, dinamica și structura investițiilor pe ramuri, în profil departamental și teritorial, perfecționarea sistemului de pregătire și repartizare a forței de muncă, definirea direcțiilor prioritare ale cercetării științifice și progresului tehnic, aplicarea noului mecanism economico-financiar, ridicarea calității vieții, ancorarea tot mai puternică a economiei naționale în circuitul economic mondial constituie probleme care, în concepția partidului nostru, sînt de competența statului democrației muncitorești, revoluționare.

Preocuparea pentru creșterea rolului statului, ca organism de coordonare unitară a activității economico-sociale, reprezintă o constantă a activității P.C.R. de perfecționare continuă a conducerii și organizării economiei, fiind înscrisă în Programul partidului ca o direcție prioritară de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. De altfel, în întreaga perioadă ce a trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., în ultimii 20 de ani de cînd la conducerea partidului se află cel mai iubit fiu al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, problemele perfecționării conducerii și organizării sociale, inclusiv ale perfecționării activității statului, au fost situate permanent în centrul preocupărilor partidului nostru. **Rolul hotărîtor în definirea principiilor conducerii, organizării și planificării economiei și vieții sociale revine secretarului general al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu.**

Perfecționarea organizării conducerii și planificării economiei și vieții sociale s-a făcut și continuă să se efectueze în țara noastră în strînsă legătură cu creșterea potențialului economic, cu perfecționarea și dezvoltarea sistemului organismelor democrației muncitorești, cu dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor. **Statul nostru se manifestă astăzi tot mai pregnant ca stat al democrației muncitorești, revoluționare.** Această caracteristică decurge în primul rînd din profunzimea democratismului constituirii și funcționării organelor centrale și locale ale statului. În al doilea rînd, în procesul exercitării funcțiilor statului, se intensifică și se dezvoltă funcțiile de organizare și conducere conștientă a întregii activități. **„Funcțiile de organizare și conducere conștientă a activității în societatea socialistă** — se subliniază în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea — **nu vor dispărea niciodată".**

Președintelui Nicolae Ceaușescu îi revine marele merit de a fi contribuit la dezvoltarea creatoare a teoriei planificării, de a fi elaborat teze inedite și, în concordanță cu acestea, de a fi inițiat și promovat măsuri care au condus la cristalizarea unei concepții originale în domenii cardinale ale conducerii planificate a activității economico-sociale, la perfecționarea, sub numeroase și variate aspecte, a activității de planificare din țara noastră.

Contribuțiile tovarășului Nicolae Ceaușescu la perfecționarea conducerii planificate a activității economico-sociale constau, înainte de toate, în **afirmarea și realizarea în practică a conducerii de către partid a acestei activități la toate nivelurile și treptele organizatorice.** În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, planul este instrumentul principal al reglării vieții economico-sociale, al dezvoltării, modernizării și repartizării judicioase a forțelor de producție pe teritoriu, de ridicare a nivelului economico-social al tuturor zonelor, de afirmare a revoluției tehnico-științifice, de creștere a nivelului de trai al poporului, cu alte cuvinte este pîrghia esențială de înfăptuire a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

O direcție fundamentală a perfecționării activității de planificare se referă la lărgirea sferei de cuprindere a planului național, astfel încît acesta să cuprindă nu numai latura economică, ci și celelalte laturi ale vieții sociale, toate compartimentele societății. În același timp, elaborarea planului în profil tridimensional, în cadrul căruia sarcinile de ramură, precum și cele de întreprindere, centrală și minister se coordonează și se îmbină în mod organic cu cele în profil teritorial, asigură o

conjugare eficientă a eforturilor, precum și dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei naționale. Concepția profund științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra conducerii planificate a economiei este subliniată pe plan practic de perfecționarea sistemului de indicatori ai planului economico-financiar, de introducerea contractului economic ca instrument de planificare, de corelare riguroasă a planului cu piața, cu cerințele legilor economice obiective, inclusiv ale legii valorii, de îmbinare a planificării curente cu planificarea de perspectivă întemeiată pe studii de prognoză, astfel ca eforturile societății să aibă în vedere atît cerințele de moment, cît și tendințele fundamentale, de durată, ale progresului economic și social.

O importanță deosebită, teoretică și practică, are contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la fundamentarea și aplicarea în practică a principiului centralismului democratic, prin îmbinarea organică a dirijării unitare a întregii economii cu autoconducerea muncitorească și autogestiunea întreprinderilor. Măsurile luate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu privind creșterea autonomiei întreprinderilor prin promovarea în 1979 a **autoconducerii muncitorești** asigură în practică întărirea rolului conducător al partidului în verigile de jos ale economiei, participarea din ce în ce mai intensă a oamenilor muncii la punerea în valoare a rezervelor existente în unități, la formularea propunerilor și fundamentarea mai bună a sarcinilor de plan, contribuie la sporirea inițiativei și răspunderii colectivelor de muncă în realizarea sarcinilor ce le revin. Înfăptuind autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară în condițiile dezvoltării unitare, pe baza planului național unic, a vieții economico-sociale, colectivele de muncă din unitățile economice acționează, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XIII-lea al partidului, **„...în mod conștient în aplicarea legilor economice, înlăturînd voluntarismul dar și acționarea de la sine a acestora".**

Militînd neobosit pentru asigurarea conducerii științifice a societății, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a sesizat la timp necesitatea punerii de acord a mecanismului economico-financiar cu cadrul organizatoric larg democratic, deja introdus, arătînd : **„Față de acest cadru democratic creat nu s-a făcut pasul în ce privește măsurile de ordin economico-financiar care să pună la îndemîna organismelor de conducere colectivă, adunărilor generale ale oamenilor muncii mijloacele necesare îndeplinirii în cele mai bune condiții a rolului lor în conducerea întregii activități economico-sociale".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Editura politică, 1978, p. 590). În vederea soluționării acestei contradicții, Plenara C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978 a hotărît trecerea la un nou mecanism economico-financiar, a cărui esență o constituie **introducerea autoconducerii muncitorești ca principiu de bază al organizării și funcționării tuturor unităților economice.**

În concepția secretarului general al partidului, autoconducerea muncitorească reprezintă forma cea mai potrivită de realizare în practică a triplei calități a oamenilor muncii — de proprietari, producători și beneficiari — o expresie a ridicării pe o treaptă superioară a democrației muncitorești, în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism. Formulînd cu claritate conținutul autoconducerii muncitorești tovarășul **Nicolae Ceaușescu** subliniază că : **„Aceste măsuri urmăresc să așeze pe o bază nouă conducerea tuturor unităților economico-sociale, punînd la temelia acesteia principiul autoconducerii și autogestiunii, care presupune ca fiecare unitate, fiecare colectiv de oameni ai muncii să poarte răspunderea directă și nemijlocită pentru mijloacele și bunurile încredințate de societate — parte a proprietății întregului popor".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 16, Editura politică, 1979, p. 118—119). În condițiile aplicării principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii, conducerea colectivă a căpătat un conținut tot mai profund, fapt care asigură exercitarea plenară a drepturilor oamenilor muncii de participare la organizarea și conducerea producției, la luarea deciziilor în toate sectoarele de activitate.

Măsurile privitoare la introducerea noului mecanism economico-financiar, măsuri care poartă amprenta gîndirii revoluționare, originale a secretarului general al partidului nostru, reprezintă o puternică pîrghie de mobilizare a tuturor oamenilor muncii la realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a României, la ridicarea nivelului calitativ al muncii tuturor colectivelor, la sporirea răspunderii organelor colective, de la ministere pînă la fiecare întreprindere.

Autoconducerea muncitorească este abordată în lucrările secretarului general al partidului în strînsă legătură cu imperativele sporirii eficienței și rentabilității, cu principiul autogestiunii economico-financiare, al cărei conținut este caracterizat astfel de tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Pe baza principiului autogestiunii economico-financiare fiecare întreprindere și unitate economică va trebui să-și întocmească bugetul propriu de venituri și cheltuieli, pornind de la necesitatea asigurării, din activitate proprie, atît a mijloacelor financiare necesare, cît și a creșterii rentabilității și beneficiului".** (Op. cit., vol. 15, p. 596). În consecință, în concepția secretarului general al partidului, autoconducerea muncitorească și autogestiunea nu sînt o lozincă generală, ele presupun **întărirea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii** pentru realizarea unei producții de înaltă tehnicitate și calitate cu cheltuieli minime, cu o eficiență economică ridicată. Autoconducerea și autogestiunea presupun deci ca fiecare unitate să asigure organizarea mai bună a muncii, reducerea simțitoare a cheltuielilor materiale, gospodărirea mai bună a mijloacelor de care dispun, astfel încît fiecare colectiv să realizeze o asemenea rentabilitate încît să se poată asigura atît retribuțiile oamenilor muncii, cît și beneficiile necesare dezvoltării societății și acoperirii altor cerințe ale statului, bunei desfășurări a întregii vieți sociale.

Funcțiile majore ce revin autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare în condițiile actualei etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate reclamă — așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „împletirea tot mai strînsă a activității organelor de stat cu noile organisme democratice, trecînd tot mai mult în seama acestora o serie de atribuții în domeniul planificării și conducerii activității economico-sociale. Aceasta asigură reala democratizare a organelor de stat, întărirea rolului maselor populare la adoptarea hotărîrilor, la îndeplinirea lor, întărirea controlului clasei muncitoare, al maselor populare asupra întregii activități a organelor de stat".** (Expunere la Congresul al II-lea al Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe — 24 iunie 1981, București, Editura politică, 1981, p. 44).

Împletirea activității statului cu organismele democratice existente formează un ansamblu armonios care trebuie să asigure valorificarea deplină, în permanență, a avantajelor care decurg din natura proprietății socialiste, o și mai puternică potențare a funcțiilor statului socialist ca instrument de organizare și conducere unitară a societății socialiste. În acest sens, secretarul general al partidului nostru, în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., sublinia că : **„Perfecționarea activității statului democrației muncitorești, revoluționare, dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii din diferite sectoare vor duce la creșterea continuă a participării active a maselor populare la conducerea întregii vieți economico-sociale, la democratizarea tot mai largă a vieții noastre. Dar participarea activă a maselor populare la conducerea statului, dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare nu presupun în nici un fel renunțarea sau diminuarea conducerii unitare a activității de stat".**

Concepția științifică, revoluționară a secretarului general al partidului nostru asupra dialecticii participării crescînde a maselor de oameni ai muncii la conducerea vieții economico-sociale, concomitent cu întărirea rolului și funcțiilor statului în conducerea unitară a dezvoltării societății socialiste constituie o contribuție prețioasă, de mare valoare teoretică și practică, la dezvoltarea științei conducerii societății socialiste în general și în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism în special. Bogăția de idei și teze care caracterizează concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra conținutului și evoluției funcțiilor statului democrației muncitorești revoluționare în conducerea unitară a vieții economice și sociale deschide cele mai largi orizonturi de cercetare științifică și de acțiune practică nemijlocită în vederea realizării Hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a înaintării noastre rapide, necontenite pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii României la comunism.

Marin POPESCU
Gheorghe RĂBOACĂ
Ion TRĂISTARU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

„Dezvoltarea relațiilor internaționale ale României cu celelalte state, participarea activă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale, politica de pace și prietenie cu toate națiunile lumii constituie caracteristicile de bază ale politicii țării noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

Contribuții românești la afirmarea noii viziuni asupra dezvoltării relațiilor economice internaționale

TRĂIM într-o lume în care, în pofida unor evoluții contradictorii, au loc — pe termen lung — adîncirea interdependențelor internaționale, precum și creșterea considerabilă a complexității problemelor social-economice, politice, tehnice, științifice și culturale. Totodată, au sporit imens și s-au diversificat eforturile și preocupările care izvorăsc din diferite regiuni și țări ale lumii, pentru elucidarea numeroaselor aspecte contradictorii care caracterizează economia mondială, pentru viitorul relațiilor economice internaționale și, în general, al mondoeconomiei.

În acest context de mare complexitate, România socialistă s-a afirmat puternic, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, pe planul relațiilor economice internaționale, al participării la analiza și la soluționarea marilor probleme ale economiei mondiale. **Concepția românească privind problemele care caracterizează economia mondială, lumea zilelor noastre, elaborată cu aportul hotărîtor al președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se bucură de un înalt prestigiu pe plan internațional,** datorită originalității și profilului său distinct, contribuției notabile aduse în planul științei, al soluționărilor prezentate, vizînd cele mai diferite aspecte ale relațiilor economice și politice internaționale, în general ale economiei mondiale.

Într-adevăr, viabilitatea și interesul mare pentru concepția românească constă tocmai în faptul că ea se situează, cu consecvență și fermitate, pe analiza reală a evoluției economiei mondiale, în consens cu aspirațiile progresiste ale lumii contemporane ; o lume în care s-au realizat progrese considerabile pe planuri multiple, dar în care s-au acumulat și s-au amplificat contradicții puternice ce au condus la crize profunde și persistente, ale căror consecințe s-au generalizat în ultimii peste 10 ani, într-un fel sau altul, în toate țările lumii.

Concepția promovată de România — țară socialistă în curs de dezvoltare, interesată vital în dezvoltare și progres, în independență, suveranitate și colaborare internațională constructivă, pe principii democratice —, a pătruns larg în conștiința internațională. Acest fapt a fost atestat în numeroase rînduri de mari personalități ale zilelor noastre, în contacte bilaterale, în organisme internaționale de vocație mondială. Contribuția președintelui Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea tezaurului gîndirii economice și politice contemporane evidențiază : „cît de cuprinzătoare este analiza pe care o face tuturor aspectelor internaționale, întregii problematici actuale, cît de mare este atașamentul său pentru pace și înțelegere între națiuni" — cum afirma Javier Perez de Cuellar, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite.

Dinamism susținut, mutații structurale însemnate

ROMÂNIA dezvoltă relațiile sale economice externe într-un spirit constructiv de colaborare, care să asigure respectarea independenței politice și economice a fiecărui partener. În prezent, ea menține relații de comerț și cooperare cu peste 150 de țări din toate continentele lumii.

Deschiderea economiei românești către relațiile economice internaționale își are un trainic suport în succesele obținute de poporul român, în cele peste patru decenii de construcție economică socialistă. Față de nivelul din 1944, anul trecut producția industrială a fost mai mare de peste 100 de ori, cea agricolă de 7 ori, venitul național de 32 de ori. S-au dezvoltat și celelalte domenii ale vieții social-economice : comerțul, turismul, știința, învățămîntul etc. **Comerțul exterior s-a dezvoltat și el într-o dinamică accentuată, mai ales în ultimele două decenii, cînd volumul său a crescut mai rapid decît produsul social total, venitul național și producția industrială.** Această tendință se manifestă puternic și în ultimii ani, după ce au fost depășite unele dificultăți de la începutul acestui deceniu, cînd criza economică s-a extins în întreaga economie mondială. Corelația menționată în evoluția principalilor indicatori macroeconomici pune în evidență faptul că **o parte tot mai însemnată a reproducției socialiste lărgite este condiționată de participarea la diviziunea internațională a muncii** — ceea ce necesită, totodată, o grijă deosebită față de eficiența comerțului nostru exterior, deoarece, cu cît este mai mare deschiderea unei economii față de relațiile economice internaționale, cu atît crește vulnerabilitatea acesteia față de numeroase riscuri de un grad superior, față de concurența dură care acționează pe piața mondială. Pe de altă parte, această evoluție se înscrie ca o tendință de durată în economia mondială în care, în pofida unor vicisitudini temporare, are loc — așa cum s-a arătat — o adîncire a interdependențelor economice dintre state, dintre economiile naționale ce are un rol important în depășirea situației create de sistemul de crize, prin schimburi de mărfuri descătușate de măsuri protecționiste și discriminatorii, prin cooperări constructive în producție, în știință și tehnică, în formarea cadrelor de specialiști, prin schimbul de informații utile progresului fiecărei economii naționale și tuturor luate împreună.

În ultimele două decenii, în cadrul exportului nostru s-au produs mutații structurale importante prin creșterea continuă a ponderii și diversității produselor industriale prelucrate.

În acest context se situează îndemnul președintelui țării noastre, care sublinia, la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. : **„Să ne propunem ca în cincinalul viitor industria noastră să-și mențină și să-și consolideze pozițiile pe care le ocupă, să cucerească altele noi, să se ridice la un nivel și mai înalt pentru a fi competitivă, pentru a deține un loc mai de frunte în economia mondială din punct de vedere al nivelului tehnic și al calității".** Țara noastră oferă la export, în prezent, o gamă largă de mașini și utilaje, ca, de pildă : utilaj petrolier, avioane, tractoare, automobile de oraș și de teren și alte autovehicule, locomotive, vagoane, strunguri și alte mașini-unelte, instalații și fabrici complexe, la cheie, pentru cele mai diferite domenii, precum și utilaj electric și electronic. Acestora li se adaugă produsele chimice, într-o gamă variată, bunuri industriale de consum, produse agricole și alimentare, servicii tehnice, turistice etc. După cum este cunoscut, **exportul de produse prelucrate, mai ales al celor cu un înalt grad de tehnicitate și de calitate, care se realizează la o rată de rentabilitate corespunzătoare cerințelor, asigură valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă.**

Pe baza succeselor deja obținute pînă în prezent, **calitatea ofertei noastre de export** va crește considerabil în cincinalul următor și în continuare, într-o perspectivă mai largă, la orizontul anului 2000. Această acțiune se înscrie în **programul de modernizare a întregii economii românești, trasat de Congresul al XIII-lea al P.C.R.** Printre direcțiile importante ale dezvoltării producției de export în perspectiva următorilor 10—15 ani menționăm, pe de o parte, luarea în considerare a unor domenii în care, deja, sub raportul competitivității, ne înscriem la nivelul cerințelor mondiale, iar pe de altă parte, dezvoltarea prioritară a producției acelor mărfuri de export care asigură o înaltă valorificare a resurselor materiale printr-o concentrație tehnică și tehnologică ridicată a produselor care sînt realmente solicitate pe piețele externe.

România — care își bazează dezvoltarea producției de export, într-o măsură însemnată, pe importul de materii prime,

combustibil și energie (minereuri de fier și neferoase, cocs și cărbune cocsificabil, petrol, piei, bumbac etc.) — este obiectiv determinată să-și restructureze, într-o perioadă nu prea îndelungată, oferta de export. Produsele care valorifică superior metalul (în acest domeniu gama de valorificare merge de la 300 de dolari pe tona de tablă groasă, pînă la 250 000—300 000 de dolari pe tona de metal încorporată în avioane, aparatură electronică etc.), produsele chimice de mic tonaj și valoare ridicată vor deține în anii următori ponderi din ce în ce mai mari. **Această modernizare și restructurare a producției de export reprezintă o cerință fundamentală pentru progresul pe mai departe al economiei românești, pentru încadrarea sa, cu eficacitate sporită, în circuitul economic mondial.**

Stadiul atins în dezvoltarea forțelor de producție din țara noastră, experiența dobîndită în conducerea macroeconomică, precum și în cea microeconomică, mai ales după introducerea noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiunii muncitorești, forțele științifice și tehnice de care dispune economia națională **fac posibilă trecerea hotărîtă la dezvoltarea intensivă, în care pe prim plan stau creșterea accelerată a productivității muncii, valorificarea superioară, cu eficiență sporită a resurselor materiale și umane, ridicarea calității producției.** Pe această bază se creează condiții favorabile și pentru creșterea eficienței comerțului nostru exterior.

În ultimii ani, precum și în continuare, un accent deosebit se pune pe promovarea exporturilor în vederea obținerii unor balanțe comerciale active. Ca urmare, în primii patru ani ai actualului cincinal, balanța comercială s-a soldat cu excedente : în 1981 — 300 milioane de dolari, în 1982 — 1,8 miliarde de dolari, în 1983 — 2,4 miliarde de dolari, în 1984 — 3,1 miliarde de dolari. În aceste condiții s-a achitat o parte însemnată din datoria externă. Promovarea exporturilor constituie principala cale de asigurare a unui echilibru durabil al comerțului exterior și al întregii economii naționale.

Largă deschidere spre colaborarea economică internațională

ÎN CADRUL preocupărilor constante pentru dezvoltarea relațiilor sale economice externe, țara noastră acordă o atenție deosebită instituționalizării acestora prin tratate economice, acorduri comerciale și de cooperare economică internațională. România a încheiat circa 750 de acorduri și înțelegeri, din care peste 150 de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică internațională. **Un rol esențial în instituționalizarea relațiilor noastre externe îl dețin frecventele întîlniri ale președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu numeroși oameni de stat din alte țări, înțelegerile convenite cu aceste prilejuri.**

România se înscrie printre cele mai active țări în promovarea cooperării economice internaționale, unele forme ale acesteia fiind inițiate chiar de țara noastră pentru prima dată în cadrul organismelor internaționale — ca, de pildă, livrarea de utilaj pe credit rambursabil în produse sau servicii, cunoscută pe plan mondial sub denumirea de **formula românească de cooperare internațională.** Țara noastră practică o politică de largă cooperare, cum ar fi : societăți mixte de producție, comerciale, bancare, producția la comandă, subproducția sau subcontractarea, oferte comune de instalații pe terțe piețe, programe comune de cooperare științifică. În prezent, prin acțiunile de cooperare economică internațională se derulează peste 27% din exporturile românești și se asigură aproape 20% din materiile prime necesare economiei naționale.

Politica de extindere a cooperării internaționale s-a concretizat, pe parcursul anilor, într-un număr important de acțiuni, în primul rînd din sfera producției materiale : industria construcțiilor de mașini, chimia, industria lemnului și a materialelor de construcții, metalurgia, sectorul minier și al exploatării țițeiului, industria bunurilor de consum, telecomunicațiile etc. În acest cadru, este de subliniat cooperarea fructuoasă româno-sovietică în construirea de obiective economice atît în România, cît și în U.R.S.S., pentru dezvoltarea capacităților în siderurgie, chimie, construcții de mașini, ca și în industria feroaliajelor, celulozei, azbestului etc. Totodată, cele două țări vecine și prietene au construit în comun nodul hidroenergetic Stînca-Costești și participă la numeroase acțiuni de cooperare tehnico-științifică, inclusiv în domeniul nuclear și aerospațial. Tot în cadrul cooperării cu țările vecine, România a construit împreună cu Iugoslavia marile complexe hidroenergetice de la Porțile de Fier, iar cu Bulgaria întreprinderile constructoare de mașini de la Ruse și Giurgiu, ca și societatea mixtă „Dunărea". Numeroase acțiuni de specializare și cooperare caracterizează colaborarea României și cu celelalte țări socialiste în domenii de interes industrial prioritar.

În procesul diversificării și modernizării formelor de cooperare practicate de România, o atenție deosebită este acordată construirii de obiective economice în țările în curs de dezvoltare, prin livrarea de instalații și echipamente românești, acordarea de asistență tehnică, constituirea de societăți mixte de producție care funcționează în concordanță cu legislația statelor respective și contribuie la înfăptuirea programelor lor naționale de dezvoltare. În același timp, funcționează în străinătate — asociind interesele firmelor românești și ale unor parteneri din statele occidentale — circa 50 de societăți mixte comerciale (inclusiv bănci, societăți de transport, de asigurări), care contribuie la promovarea exporturilor românești.

Au fost constituite cu participare românească și primele societăți mixte de engineering, consulting, de valorificare a invențiilor etc. În același cadru de preocupări, se înscriu și societățile mixte de producție înființate în România cu participarea unor firme din alte țări, în domeniul construcției de mașini și chimiei — societăți a căror activitate, subordonată programului național de industrializare, este legată de cerința realizării unor produse de înalt nivel tehnic necesare economiei și promovării unor exporturi cu eficiență ridicată.

Extinderea și perfecționarea activității de cooperare și specializare internațională a producției se înscriu ca cerințe esențiale pentru situarea economiei românești, în următorii 10—15 ani, într-o situație din ce în ce mai bună în diviziunea internațională a muncii.

DEZVOLTÎND relațiile economice internaționale, România acordă o atenție particulară restructurării acestora — astfel încît ele să contribuie efectiv la progresul economic al tuturor țărilor lumii, cu deosebire al celor în curs de dezvoltare, la înfăptuirea noii ordini economice și politice mondiale —, precum și altor probleme care se înscriu în paleta conceptelor și soluțiilor vizînd economiile naționale și cele mondoeconomice în ansamblu.

Pe planul teoriei economiei mondiale subliniem analiza multidimensională a noilor fenomene, procese și tendințe din viața economică și politică internațională, care a dus la conturarea și îmbogățirea continuă a conținutului unor asemenea categorii cum sînt : **economia mondială unică, tot mai interdependentă ; raportul național-internațional ; primatul efortului propriu în dezvoltarea economică și socială a fiecărui popor ; contribuția crescîndă a colaborării internaționale ; rolul esențial al relației dezarmare — dezvoltare — pace ; conținutul și formele de manifestare ale crizei economice mondiale ; necesitatea și căile democratizării vieții și relațiilor internaționale ; conceptul, factorii și căile de înfăptuire a noii ordini economice internaționale.**

Conceptele teoretice de înaltă valoare științifică formulate în aceste domenii complexe de către președintele țării noastre, pe baza analizei lucide a evoluției fenomenelor în lumea contemporană, călăuzesc pozițiile și acțiunile concrete ale politicii internaționale a partidului și statului. Recent, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a reafirmat că : **„România va acționa cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale, pentru soluționarea pe o bază nouă a problemelor complexe ale subdezvoltării, considerînd că numai astfel se pot depăși dificultățile economice actuale, se pot asigura dezvoltarea fiecărui popor, realizarea unei lumi mai drepte și mai bune, în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber, așa cum dorește, fără nici un amestec din afară".** Totodată, secretarul general al partidului sublinia faptul că **„Am pornit și pornim de la faptul că numai în condiții de pace ne putem concentra forțele pentru dezvoltarea economico-socială a țării — acest lucru fiind, de altfel, valabil pentru toate statele lumii".**

Alexandru PUIU

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Producție sporită de energie la fiecare centrală termoenergetică

REALIZAREA integrală a producției de energie electrică și termică și asigurarea cantităților necesare pentru întreaga economie națională trebuie să constituie, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din luna iunie a.c., o preocupare prioritară a fiecărei unități și centrale electrice. Alimentarea corespunzătoare a tuturor consumatorilor cu energia electrică produsă la nivelul planificat are o influență deosebită pentru buna funcționare a întreprinderilor economice, pentru realizarea planului fizic pe întreaga economie, pentru desfășurarea ritmică a activității productive. Preocupări deosebite în acest sens se regăsesc la majoritatea centralelor electrice din sistemul M.E.E. Între acestea se disting cele ale colectivului de oameni ai muncii de la **Termocentrala Deva-Mintia,** din județul Hunedoara, unitate reprezentativă, a cărei putere instalată este de 1 260 MW, în 6 grupuri de circa 210 MW fiecare.

■

DIN PUNCT de vedere al puterii instalate, termocentrala Deva-Mintia este, în prezent, cea de a treia mare unitate producătoare de energie electrică din țară, reprezentînd 7% din puterea instalată în sistemul energetic național și 20% din puterea termocentralelor pe cărbune. În ce privește producția de energie electrică, de peste 4 ani consecutivi unitatea noastră ocupă primul loc pe țară, realizînd peste 10% din producția totală și circa 25% din cea de energie electrică pe bază de cărbune. Totodată, începînd din luna octombrie 1984, Termocentrala Deva-Mintia asigură și termoficarea municipiului Deva prin prelevarea de abur suplimentar din prizele fixe ale turbinelor pentru încălzirea agentului termic, capacitatea termică disponibilă fiind de 6 × 50 Gcal/h.

Combustibilul folosit la cazane este praful de cărbune, aleătuit dintr-un amestec de 8—11 sorturi de mixte de huilă și huilă energetică, provenit, în special, din bazinul carbonifer al Văii Jiului, cu puterea calorifică cuprinsă între 2 600 și 3 700 kcal/kg. Pentru prepararea prafului de cărbune, la fiecare corp de cazan sînt instalate cîte 4 mori cu ciocane de tip tangențial de 18—20 t/h, fiecare moară alimentînd cu praf de cărbune cîte 2 arzătoare. Gospodăria de cărbune, dimensionată inițial pentru un consum orar de 576 tone, avînd o linie de transportoare cu bandă de cauciuc de 2 x 1 000 t/h fiecare și un depozit pentru 180 000 t, este, în prezent, în extindere pentru realizarea celei de a doua linii de alimentare cu cărbune a buncărelor, de 2 x 1 200 t/h, precum și pentru sporirea capacității de depozitare la 600 000 t. Răcirea condensatoarelor turbinelor este realizată în circuit deschis din rîul Mureș.

Pe tot parcursul funcționării, termocentrala noastră a reprezentat o unitate energetică cu un **grad ridicat de disponibilitate a agregatelor energetice de bază și auxiliare,** precum și de con-

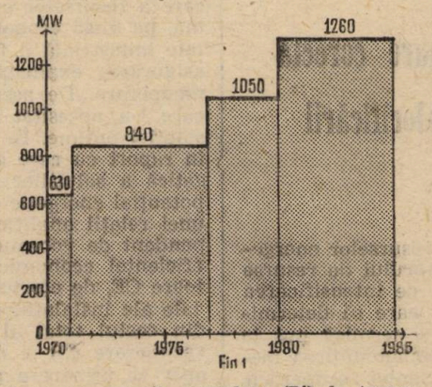

Creșterea puterii instalate (Pi) la termocentrala Deva-Mintia

tinuitate și siguranță în funcționare (graficul nr. 1). Acest lucru a fost posibil și ca urmare a preocupărilor proiectantului general, I.S.P.E. — București și a beneficiarului, încă din faza de proiectare, pentru alegerea schemelor circuitelor primare și dimensionarea echipamentului, pentru stabilirea unităților comune a schemelor de automatizare, măsură și protecție tehnologică, precum și pentru selecționarea și organizarea pregătirii profesionale a personalului de exploatare, întreținere și reparații. Paralel cu creșterea puterii instalate și producția de energie electrică a cunoscut o dinamică mereu ascendentă, așa după cum se poate observa și din graficul nr. 2. Reducerea producției de energie electrică în 1982 față de cea din 1981 s-a datorat efectuării unui volum mare de lucrări de reparații capitale la grupurile nr. 2 și 3 după 10 ani de funcționare, grupurile respective staționînd în reparație cîte 90 de zile fiecare.

Modul în care este asigurată continuitatea și siguranța în funcționare a centralelor termoelectrice se poate exprima prin „disponibilitatea" în funcționare a agregatelor energetice sau a termocentralei în ansamblu. În funcționarea instalațiilor energetice se disting trei noțiuni de disponibilitate : de timp, de putere și de energie. Dacă se analizează funcționarea agregatelor energetice de bază, precum și a centralei electrice în ansamblu, cu ajutorul celor 3 indicatori de disponibilitate enunțați, se observă că : a) disponibilitatea de timp realizată în 1984, de 91,4%, este cu 23,5% mai mare decît media de 67,9% realizată la centralele termoelectrice pe cărbune din țară ; b) disponibilitatea de putere de 71,2% obținută în anul trecut este cu 5,1% mai mare decît media de 66,1% realizată la celelalte centrale pe cărbune ; c) disponibilitatea de energie de 65,3% este cu 20,4% mai mare decît media de 44,9% realizată la centralele termoelectrice pe cărbune în aceeași perioadă de timp.

■

INDICII ridicați de disponibilitate realizați la termocentrala noastră sînt rezultatul efectuării, în perioada 1982—1984, a reparațiilor capitale la toate grupurile, preocupării întregului colectiv pentru executarea unor lucrări de întreținere și reparații de bună calitate, realizării verificărilor profilactice, precum și pregătirii și perfecționării personalului de exploatare, întreținere și reparații. Exemplul cifric cel mai edificator în acest sens îl reprezintă realizarea în 1984 a **unui coeficient de reparații accidentale de 2,3%** (cel mai mic procent înregistrat în centralele pe cărbune) **față de 21,3% valoarea medie înregistrată la centralele termoelectrice pe cărbune.**

Prin valorificarea la maximum, în ultimii ani, a huilelor din bazinul carbonifer Valea Jiului pentru fabricarea cocsului metalurgic, la termocentrala Deva-Mintia (proiectată inițial pentru arderea huilelor energetice cu o putere calorifică de 3 450—3 700 kcal/kg), se consumă în prezent o varietate mare de sorturi de cărbune, din țară și import, cu puteri calorifice cuprinse între 2 400 și 4 800 kcal/kg, cu caracteristici fizico-chimice și tehnologice di-

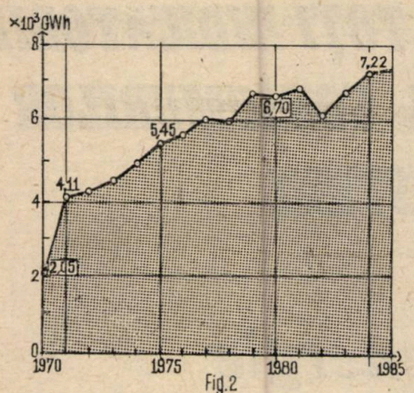

Fig.2

Dinamica producției de energie electrică la termocentrala Deva-Mintia

ferite de cele avute în vedere inițial. Această nouă situație a modificat de altfel complet condițiile tehnice de funcționare, în special ale instalațiilor de preparare a prafului de cărbune, regimul de ardere în focar, precum și regimul de funcționare a tuturor agregatelor auxiliare ale cazanelor de abur, avînd ca efect o oarecare reducere a puterii medii pe grupuri, afectînd astfel și producția de energie electrică. Datorită scăderii puterii calorifice a cărbunilor livrați, creșterii conținutului de steril și de umiditate, au apărut strangulări la transportul, descărcarea și depozitarea cărbunilor, precum și în alimentarea buncărelor, în special pe timp friguros.

În acest context, pentru a se adapta la funcționarea cu o varietate mare de cărbuni, cu caracteristici inferioare celor avute în vedere la proiectare, instalațiile din gospodăria de cărbune, cele de măcinare a cărbunelui, precum și cazanele de abur au fost și sînt supuse în continuare unor lucrări de modernizare. Este vorba în principal de :

- modernizarea și mărirea capacității gospodăriei de cărbune, prin construirea celei de a doua linii de alimentare cu cărbune a buncărelor și mărirea capacității depozitului de la 180 000 la 600 000 tone, acțiune în curs de realizare ;
- integrarea în schema gospodăriei de cărbune a unei instalații de descărcare a vagoanelor prin culbutare ;
- construirea a două tunele de dezgheț a vagoanelor cu aer cald pentru o garnitură de 34 vagoane cu cărbune înghețat ;
- mărirea capacității de măcinare a cărbunilor, prin înlocuirea actualelor mori cu ciocane cu turație rapidă, avînd debitul de 18—25 t/h și fiabilitate redusă la consumarea unor cărbuni cu conținut ridicat de steril, cu mori cu turație redusă, cu disc și sfere de 28—33 t/h, la care măcinarea cărbunelui are loc prin strivire, morile respective reprezentînd o noutate în centralele din țara noastră.

Măsurile luate în direcția perfecționării și modernizării instalațiilor de transport, descărcare și depozitare a cărbunelui, precum și de preparare a prafului de cărbune, răspund sarcinilor actuale de creștere continuă a potențialului electroenergetic al țării, obiectiv major subliniat în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Avînd un program clar de acțiune pentru perioada imediat următoare și de perspectivă, colectivul întreprinderii noastre este angajat plenar în înfăptuirea tuturor măsurilor tehnico-organizatorice care să contribuie la sporirea producției de energie electrică, la asigurarea unor cantități suplimentare de energie pentru Sistemul energetic național. În același timp, atenția este îndreptată spre realizarea tuturor măsurilor de pregătire a instalațiilor și agregatelor pentru funcționarea lor corespunzătoare, la parametrii stabiliți și fără întreruperi în tot parcursul anului, inclusiv în perioada sezonului rece.

dr. ing. Florea BEREȘ
director tehnic
Centrala termoelectrică Deva-Mintia

PUNCTE DE VEDERE

Metodologie adecvată de exprimare corectă a eficienței recuperării și valorificării resurselor refolosibile

IMPORTANȚA deosebită a valorificării resurselor energetice refolosibile pentru asigurarea necesarului de resurse al economiei naționale implică, alături de intensificarea acțiunilor cu caracter tehnic și organizatoric care să determine creșterea volumului de energie electrică și termică pus la dispoziția consumatorilor, și măsuri privind îmbunătățirea metodologiei de exprimare cît mai corectă a eficienței recuperării. Referitor la acest aspect consider că metodologia în vigoare asigură numai cuantificarea volumului fizic al recuperării resurselor energetice refolosibile ; din această cauză se dimensionează un nivel limită de 2 950 lei/tcc recuperat, fără a se ține seama și de nivelul energetic ce-l dețin. Deoarece acest nivel, dimensionat numai prin prisma consumurilor energetice directe, poate promova unele soluții tehnologice ce nu generează energii nete, considerăm că actuala metodologie ar trebui îmbunătățită prin cuprinderea pierderilor de valoare energetică înregistrate în procesul obținerii și utilizării acestor resurse (exergiile), a investițiilor complexe cumulate, necesare executării obiectivelor de recuperare și a energiei nete ce rezultă din aceste capacități.

În aceste condiții, valorificarea resurselor energetice reprezintă o soluție în alternativă cu promovarea resurselor noi de energie, iar deciziile privind recuperarea acestora, prin atragerea lor în cicuitul economic, vor trebui să fie fundamentate pe principii de eficiență economică și energetică, punînd în comparație efectele energetice cu efortul investițional și de exploatare, exprimat sub formă de energie complex cumulată. Din această cauză, fundamentarea unor decizii privind recuperarea unor resurse energetice refolosibile cu conținut energetic coborît, impune, în primul rînd, a analiza contribuția acestor resurse la producerea de energie utilă, ca sursă complementară la soluțiile tehnologice deja realizate.

Apreciem că, pentru fundamentarea deciziilor de valorificare a resurselor energetice refolosibile, trebuie să se țină seama, pe lîngă economia de energie, și de efortul pe care o unitate industrială îl face pentru realizarea, punerea în funcțiune, asigurarea exploatării, întreținerii și reparării instalațiilor de recuperare. De asemenea, va trebui comensurat și efortul pe care l-a necesitat activitatea de cercetare pentru realizarea soluției optime. În aceste condiții, determinarea efortului total în raport cu care ar trebui să se dimensioneze eficiența energetică a soluțiilor de valorificare a resurselor refolosibile cu potențial energetic coborît propunem să fie stabilită cu ajutorul unei relații analitice în care efortul energetic total Q este dependent de volumul investițional I , de coeficientul normat al eficienței economice En, de mărimea cheltuielilor recuperatoare CE, de efortul materializat în reparațiile curente și capitale ale instalațiilor de recuperare CI, de partea ce revine din costul total al cercetării pentru realizarea capacității de recuperare CR și de cheltuielile energetice suplimentare ce apar ca urmare a punerii în funcțiune a instalațiilor de recuperare DC.

În paralel, considerăm că trebuie completată și modalitatea în care sînt evidențiate efectele pe care le generează cuplarea instalației recuperatoare la echipamentul tehnologic, în sensul creșterii randamentului energetic și al scăderii consumului specific din cadrul procesului respectiv, chiar în condițiile creșterii costurilor de producție. Acest mod de abordare va permite dimensionarea mai corectă a nivelului de eficiență pe care-l presupune atragerea în circuitul economic a resurselor energetice cu conținut exergetic coborît. De asemenea, considerăm că nu trebuie omise din fundamentarea deciziilor privind atragerea acestor resurse în circuitul economic nici problemele pe care le creează funcționarea acestor echipamente în fiabilitatea întregului sistem tehnologic.

Promovînd această metodologie în cadrul unor studii realizate în Institutul de Economie Industrială, s-au dimensionat unele niveluri limită de eficiență economică și energetică ; acestea înseamnă : un cost al tonei de combustibil convențional economisit de ordinul a 1 750 lei și al unei Gcal de 250 lei, în condițiile unor investiții specifice de circa 10 000 lei/tcc și unor durate de recuperare de 10 ani.

Ștefan RĂGĂLIE

Dezbatere „R.E."

Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic (I)

PROMOVAREA progresului tehnic în întreprinderi constituie principalul factor de sporire a productivității muncii, de reducere a costurilor de producție, de ridicare a nivelului calitativ al produselor, de creștere a rentabilității. Acțiunile ce au loc în acest sens privesc, în egală măsură, atît perfecționarea și modernizarea mijloacelor de muncă, a tehnologiilor utilizate, cît și ridicarea permanentă a calificării profesionale. La Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Ne propunem să intensificăm automatizarea, robotizarea, introducerea tehnicii celei mai avansate și a noii tehnologii în toate domeniile. Dar aceasta nu este posibil fără a angaja puternic, zilnic, în toată activitatea, cercetarea științifică, fără o intensificare și mai puternică a conlucrării dintre cercetare, producție și învățămînt".**

În toate aceste direcții, fundamentarea din vreme a obiectivelor ce urmează a fi atinse, cuprinderea lor în planul tehnic devin sarcini mobilizatoare care, înfăptuite riguros, asigură ridicarea pe noi trepte de eficiență a întregii activități economice a întreprinderilor. Ținînd seama de faptul că s-a acumulat o bogată experiență în acest domeniu, că de regulă întreprinderile, centralele și ministerele întocmesc asemenea planuri tehnice anuale, că în ele sînt cuprinse obiective majore ce vizează progresul tehnic al fiecărei ramuri și unități, se presupune că, în general, acestea reprezintă instrumente de natură să mobilizeze și să țină permanent treaz preocuparea pentru promovarea noului, a tuturor cuceririlor științei și tehnicii contemporane. Pornind tocmai de la o asemenea apreciere, recent, „Revista economică", cu sprijinul Comitetului județean Mureș al P.C.R., a organizat o dezbatere pe tema **„Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic în întreprinderi"**, la care au participat specialiști și cadre de conducere din principalele întreprinderi industriale ale județului. În cele ce urmează publicăm intervențiile participanților în cadrul tematicii dezbătute.

Participanții la dezbatere : **Iulian VERES**, secretar al Comitetului județean Mureș al P.C.R. ; **Iosif IRIMIE**, vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc ; **Ion BOITAN**, directorul Combinatului chimic Tîrnăveni ; **Ion TOADER**, inginer-șef cu pregătirea fabricației, președintele Consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea „Electromureș" ; **Adalbert SOMODI**, inginer-șef cu pregătirea fabricației, întreprinderea „Metalotehnica", dr. **Vasile SZENTGYÖRGYI**, directorul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.), Filiala Tg. Mureș ; **Virgil PUIA**, inginer-șef, Întreprinderea de piele și mănuși ; **Vasile URDEA**, director tehnic, Combinatul de îngrășăminte chimice ; **Ion PATRAULEA**, inspector-șef, Inspectoratul județean pentru controlul calității produselor și metrologiei ; **Ioan PĂTRÎNJEL**, inginer-șef, Întreprinderea de sticlărie și faianță Sighișoara ; **Victor VERZEA**, inginer-șef tehnic producție, întreprinderea chimică „Prodcomplex" ; **Ion BĂCIULESCU**, șef atelier analiză proiectare, Centrul teritorial de calcul electronic.

Valorificarea maximă a potențialului tehnic și științific disponibil

Realizarea de produse și tehnologii la și peste nivelul mondial

Ion BOITAN : „Faptul că „Revista economică" își propune să abordeze problema eficienței planurilor tehnice ilustrează rolul care revine acestor planuri ca instrumente active în mobilizarea cadrelor de specialitate în acțiunea de promovare a progresului tehnic.

Planurile tehnice se întocmesc pe diferite trepte de responsabilități de multă vreme — poate mai bine de 35 de ani. Experiența acumulată a dovedit utilitatea lor în măsura în care au cuprins obiective concrete, iar înfăptuirea prevederilor acestor planuri a constituit o preocupare permanentă a cadrelor de conducere din întreprinderi, centrale și ministere. Sigur că, în funcție de situația specifică a fiecărei unități, se pot spune lucruri bune, însă transpunerea în viață a acestor planuri întîmpină și multe neajunsuri. Ce sînt de fapt și ce ar trebui să fie aceste planuri tehnice ?

După părerea mea, **planul tehnic înseamnă proiectarea producției de mîine,** prin mîine înțelegînd atît o zi, o lună, un an, cît și o perioadă mai lungă de timp. În ele se cuprind obiective de certă importanță pentru asigurarea bunului mers al producției — asimilarea de produse noi, modernizarea celor existente, promovarea de tehnologii avansate în scopul valorificării superioare a materiilor prime, reducerea consumului specific pe unitatea de produs, valorificarea resurselor refolosibile, acțiuni pentru autodotare etc. În prezent, **eficiența planurilor tehnice din unele întreprinderi este diminuată în mare măsură de perioada lungă de înfăptuire a obiectivelor ce le cuprind.** Aceasta face ca, de pildă, un produs nou să apară într-un interval de timp atît de lung încît cu greu ar mai putea fi considerat produs nou, competitiv. Asociez acestei prime idei o alta, care să ne permită înțelegerea mai bună a conținutului teoretic, dar mai ales practic al planurilor tehnice.

Planurile tehnice, în multe cazuri, includ o cercetare de recuperare și nu una de avangardă. Ele pot, de exemplu, să cuprindă ca obiective — asimilarea unor produse cunoscute pe piața mondială, utilizate și în economia națională, pe care dorim să le realizăm cu forțe proprii. Este incontestabil o problemă deosebit de importantă, cu implicații multiple. Dar aceasta este, după părerea mea, o cercetare de recuperare, în nici un caz una de avangardă. Aș da un exemplu în acest sens. În cadrul combinatului nostru a fost adoptată, ca urmare a unor obiective cuprinse în planul tehnic, o măsură tehnică privind închiderea cuvelor cuptoarelor de carbid. Bine pregătită și realizată, soluția a dat rezultate bune, în sensul că, cuptoarele respective și-au mărit capacitatea de lucru, în condiții de sporire a calității și de reducere a consumurilor energetice. Prin aceasta am rezolvat multe probleme tehnice, dar cercetarea în sine a rămas din păcate o cercetare de recuperare, adică am ajuns și noi cu performanțele acestor cuptoare de carbid la nivel mondial. Prin cercetare de avangardă eu înțeleg cuprinderea în planurile tehnice a unor obiective care să conducă la promovarea unor produse originale, nerealizate încă pe piața mondială, dar a căror lipsă se resimte în activitatea noastră de zi cu zi și care au șanse să devină competitive.

M-aș limita în acest sens la un singur exemplu: în combinatul nostru funcționează o instalație de criolit pentru care facem sinteza acidului fluorhidric. Pînă acum nu există în lume un material rezistent la amestecuri de acid clorhidric și sulfuric la temperaturi cuprinse în jurul a 200°C. Din acest motiv este și foarte greu să facem față procesului tehnologic care necesită un asemenea material. Situația implică necesitatea rezolvării acestei probleme stringente, respectiv realizarea unui material capabil să reziste satisfăcător la mediul în care se lucrează. Rezolvarea unei asemenea probleme reprezintă un exemplu de cercetare de avangardă, care ar trebui, alături de altele de acest fel, să fie înscrise între obiectivele planurilor tehnice.

Același lucru se poate spune, ținînd seama de specificul activității noastre și despre recuperarea energiei refolosibile. Și în acest domeniu facem eforturi pentru implementarea unor instalații recuperatoare din diferite surse : gaze fierbinți și prăfoase, ape cu potențial termic scăzut pînă la 60°C. Planul tehnic reflectă și în acest caz o preocupare foarte mare pentru cercetările de recuperare. Am în vedere, de exemplu, generalizarea utilizării pompelor de căldură despre care se discută de aproape 12—13 ani ; obiectiv ce figurează permanent în planul tehnic de dotare cu asemenea utilaje pentru a asigura recuperarea căldurii gazelor arse, deci pentru a ajunge la un nivel de dotare tehnică corespunzător celui pe plan mondial.

După opinia mea nu de asemenea măsuri trebuie să ne prevalăm pentru a realiza un plan tehnic. Ca un contra exemplu aș aminti de o cercetare efectuată în cadrul combinatului pentru realizarea unui recuperator de căldură din gazele prăfoase. Acest recuperator original are un foarte bun coeficient de schimb de căldură, înlătură neajunsul existenței prafurilor în aceste gaze și, în plus, recuperează căldura nu numai din gaze, ci și din materialele solide. În prezent, ne aflăm în situația de a exploata două asemenea echipamente, alte două fiind în execuție la Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca. Un asemenea recuperator de căldură poate fi utilizat în toate unitățile Ministerului Metalurgiei, Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții etc., în diferite alte procese tehnologice ale industriei noastre naționale. Sigur, pentru realizarea unor tehnici și produse noi, trebuie să existe audiență, trebuie să existe și curaj și competență teh-

nică etc. Nu poți stabili și întreprinde acțiuni hotărîte pentru perfecționarea producției de mîine, respectiv pentru realizarea obiectivelor planului tehnic, dacă nu înțelegi să-ți asumi asemenea răspunderi care se situează cîteodată la limita riscului".

Eforturile cercetării concentrate spre producția de mîine

Ion TOADER : „«Electromureș» are în profilul său o diversitate foarte mare de produse care implică tehnologii din domeniul mecanicii fine, al construcțiilor de utilaje, al aparatelor electronice și electrotehnice, chimiei etc. De altfel, numărul de produse fabricate este de peste 7 000, împărțit în peste douăsprezece grupe. Bineînțeles că, la o varietate așa de mare de produse, introducerea progresului tehnic implică o foarte mare responsabilitate, întrucît multe dintre produsele noastre conductori, electrici, cablaje, echipament electric, scule, utilaje, precum și alte produse care concură la îmbunătățirea nivelului de trai al populației (fiare de călcat, ondulatoare, antene etc.) — sînt absolut necesare economiei naționale.

Pornind tocmai de la această realitate și planul tehnic al întreprinderii cuprinde numeroase obiective legate de promovarea progresului tehnic. Un loc însemnat între acestea îl ocupă **asimilarea de produse noi și implementarea de tehnologii economicoase și de înaltă productivitate.** Pentru materializarea acestor obiective, în cadrul întreprinderii acordăm o atenție deosebită activității de proiectare-cercetare. În ce privește proiectarea, aceasta este organizată pe fiecare secție de producție în parte. În toate secțiile există, de pildă, ateliere specializate care fac proiectare constructivă și tehnologică.

La nivel de întreprindere există o secție de cercetare care coordonează aceste ateliere de proiectare, realizînd, în plus, cercetări uzinale la nivelul tehnologiilor comune tuturor acestor ateliere. Și mai important este faptul că, la nivel de proiectare, se pornește, să zic așa, de la studiul biografiei produsului și pînă la finalizarea intrării în fabricație. Pe acest circuit, atelierul de proiectare se preocupă absolut de tot ce ține de la „nașterea" produsului și pînă la determinarea indicatorilor economici (productivitate, beneficiu, costuri totale, costuri materiale etc.), ceea ce a facilitat formarea, într-o mare măsură, a unei optici economice a inginerilor proiectanți. Am reușit, totodată, să rezolvăm mult mai bine o serie de probleme tehnice care scurtează mult timpul de la proiect la materializarea lui. Bunăoară, unele dintre utilajele noastre pentru industria de echipamente auto, pentru conductori am reușit să le realizăm singuri, le-am modernizat și în prezent reușim chiar să vindem o parte din aceste utilaje. Astăzi **durata de realizare a unui produs complex nou este mai redusă cu aproape 30—40% față de ultimii 5—6 ani.**

Avem totuși și probleme, în special în ce privește modul de a concepe și, mai ales, de a prevedea obiective cît mai importante în planul tehnic ; mă refer aici la faptul că așa cum le-am conceput noi pînă acum ele nu rezolvă întotdeauna probleme de perspectivă care să asigure și o fundamentare de detaliu, pe termen lung, a producției. Bine s-a arătat în cadrul dezbaterii că în planurile tehnice trebuie să existe alături de unele probleme legate, să zic așa, de nevoile la zi și altele de mare anvergură cum ar fi **realizarea, în concepție proprie, a unor produse la nivel mondial și chiar peste acesta.** Ne vom strădui ca în viitorul cincinal asemenea obiective să fie prezente în număr cît mai mare în planul tehnic al întreprinderii noastre.

Referindu-mă la conținutul planurilor tehnice doresc să ridic și o altă problemă de interes general. Faptul că în ele se cuprind obiective de înfăptuit care corespund anului de plan nu este un lucru rău, dar, ținînd seama de anumite cerințe, se impune o schimbare în ce privește includerea unor sarcini. Mai ales în privința asimilării de produse noi sau modernizarea celor existente, inclusiv promovarea de tehnologii noi, am în vedere faptul **că obiectivele ce se includ să fie premergătoare sarcinilor de plan. Aceasta înseamnă că obiectivele de înnoire și modernizare a producției, promovarea de tehnologii noi să fie înfăptuite în anul curent pentru anul următor.** În acest fel se vor înlătura neajunsurile ce se manifestă în prezent cînd asimilarea și modernizarea unor produse cuprinse în planul de producție pentru anul în curs trebuie să aibă loc în același timp cu desfășurarea procesului de producție. Nu de puține ori această stare de lucruri a condus la nerealizarea producției fizice, întrucît asimilarea noilor produse, nefiind asigurată din timp, eforturile depuse nu au putut rezolva din vreme trecerea în producția de serie a unor produse, întrucît ele se aflau abia în faza de proiect. Se pot da în această privință numeroase exemple cînd un produs nou trebuia realizat în ianuarie dar, nefiind pregătit (asimilat), lucrul acesta a putut fi înfăptuit abia în luna august sau septembrie. Din această pricină, în multe întreprinderi producția fizică la unele sortimente nu a fost realizată conform planului sau a contractelor. Devansarea activității de la un an la altul a obiectivelor din aceste domenii ar avea menirea tocmai să înlăture acest neajuns. Iată de ce, în planurile tehnice obiectivele pentru înnoirea și modernizarea producției, experimentele pentru promovarea tehnologiilor avansate trebuie să premeargă sarcinilor de plan ale întreprinderilor și centralelor, astfel încît să se creeze din vreme toate condițiile ca produsele și tehnologiile noi și modernizate să poată fi aplicate o dată cu începerea fiecărui nou an de plan."

Inovație și creativitate în înnoirea și modernizarea producției

Toată atenția realizării contractelor cu unitățile beneficiare

Vasile SZENTGYÖRGYI : „În activitatea de ansamblu a Filialei Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică din Tg. Mureș, preocupările pe linia fundamentării cu măsuri viabile, eficiente a planului tehnic au vizat și vizează obiective de cercetare stabilite pe bază de contracte încheiate cu întreprinderile de profil privind modernizarea unor echipamente din sectoarele de prelucrare la cald, mari consumatoare de energie, dezvoltări de echipamente electrotehnice complexe, în scopul reducerii consumurilor specifice de energie electrică și creșterii productivității muncii. În acest sens, eforturile noastre sînt îndreptate spre patru mari direcții prioritare și anume : ● modernizarea cuptoarelor electrice cu arc pentru topit oțel ; ● dezvoltarea generatoarelor statice de medie frecvență pentru încălzire prin inducție ; ● încălzirea prin rezistență ; ● automatizări în industria constructoare de mașini a județului.

În domeniul modernizării cuptoarelor electrice cu arc pentru topit oțel, atenția a fost îndreptată spre familia de cuptoare cu servomotoare de curent continuu. Cercetările noastre au condus la dezvoltarea unui sistem electronic de poziționare electrozi tip SPE-3. Echiparea cuptoarelor de 3 tone cu acest sistem, în condițiile respectării disciplinei tehnologice, a condus la unele avantaje economice printre care : diminuarea energiei consumate pentru topirea unei tone de oțel cu 150 kWh ; reducerea duratei de elaborare a unei șarje de 3,5 t cu 21 minute, ceea ce conduce la posibilitatea creșterii productivității cu circa 500 șarje, adică cu 1 800 t oțel/an ; scăderea cheltuielilor anuale de întreținere de la 150 000 lei la circa 10 000 lei pe an etc.

Măsuri similare au fost întreprinse și în ce privește încălzirea prin inducție la medie frecvență, în special dezvoltarea generatoarelor cu tiristoare în scopul înlocuirii generatoarelor rotative și a unor metode de încălzire convenționale (de exemplu încălzirea cu gaz metan). Generatoarele statice de medie frecvență servesc ca surse de energie pentru încălzirea materialelor metalice în vederea forjării, tratamentelor termice și topirii. Filiala a realizat două generatoare statice, ca prime elemente ale celor două serii unitare de generatoare prevăzute a fi dezvoltate în benzile de frecvență de 0,5—3 kHz, respectiv 6—10 kHz. Pregătirea fabricației acestor generatoare este în curs de realizare la întreprinderea „Electrotehnica" București, iar a dulapurilor schimbătoare de căldură aferente la Întreprinderea „Prodcomplex" Tîrgu Mureș.

Conform planului de cercetare pe 1985, pînă la sfîrșitul anului se vor dezvolta alte două generatoare : generatorul tip GSMF 350 L 3,5, cu o putere de 350 kW la 2,5 kHz și generatorul tip GSMF 100 A 8, cu o putere de 100 kW la 8 kHz. Avantajele economice principale ale utilizării generatoarelor statice constau în : randamentul electric de 92—94%, mai bun decît cel al generatoarelor rotative (84—86%) ; pierderile de mers în gol sînt de șase ori mai mici decît la generatoarele rotative, atingînd maximum 5% din puterea nominală ; sînt mai fiabile, nu necesită reparații capitale și, astfel, suma cheltuielilor anuale de întreținere este de 15 ori mai mică decît la generatoarele rotative, adică max. 10 000 lei.

În ce privește încălzirea prin rezistență, în acest an s-a trecut la diversificarea rezultatelor obținute în urma experimentării regulatorului de temperatură tip ERTEX — 2,2/400, montat pe un extruder de material plastic la întreprinderea „Electromureș" Tg. Mureș. Aplicarea regulatorului conduce la un spor de producție de aproape 2,8 milioane lei pe an în gama conductoarelor afectate de această tehnologie îmbunătățită.

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA

(Continuare în pag. 15)

Piloni ai creșterii eficienței

Normele de consum — fundamentate și respectate riguros

O DIRECȚIE de acțiune de primă importanță, cu profunde implicații în activitatea de realizare a planului, este cea cu privire la folosirea rațională, cu spirit gospodăresc, a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei și reducerea permanentă a consumurilor normate, ca una din cele mai bune și mai importante surse de aprovizionare. În acest context se înscriu și acțiunile vizînd revizuirea unui număr mare de norme de consum, stabilirea unor noi norme de consum în concordanță cu condițiile tehnice și tehnologice din întreprinderi, lărgirea foarte puternică a bazei normative a planului ; astfel, de la circa 40 mii norme și normative de consum aprobate prin plan în anii anteriori, pentru 1985 s-au aprobat peste 63 mii. Prin aceasta s-au creat condiții superioare pentru o fundamentare completă, judicioasă a necesarului de resurse materiale pe întreprinderi, centrale industriale și ministere, a bazei tehnico-materiale a planului de dezvoltare economico-socială.

În același timp, cuprinderea în plan a unui număr mare de norme și normative de consum a determinat luarea unor măsuri concrete, pe fiecare material și produs, la fiecare secție de fabricație și chiar la fiecare loc de muncă, care au asigurat, în marea majoritate a cazurilor, înscrierea consumurilor efective (materiale și energetice) în limitele maxime stabilite prin norme. Aceasta a făcut posibil ca în 1984, de pildă, cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă în industria republicană să fie mai mici cu 9,3 lei față de 1983, iar cheltuielile materiale cu 6,1 lei.

Cu toate acestea, **în unele întreprinderi, la diferite produse s-au înregistrat atît în anul trecut, cît și pe primele 5 luni din acest an depășiri ale consumurilor specifice** ; astfel, în întreprinderile constructoare de mașini coeficientul de utilizare a metalului a fost în anul trecut cu 9,5% mai ridicat față de cel planificat, ceea ce a însemnat că pentru producția fabricată s-au consumat cîteva sute de mii de tone în plus. Sau, în industria metalurgică, neîncadrarea cu 3,1% în nivelul stabilit a coeficientului de scoatere a laminatelor a echivalat cu un consum suplimentar de 458 000 tone. De asemenea, așa cum s-a subliniat la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, cu toate că acum un an s-au analizat normele de consum cu toate consiliile de conducere din organele centrale și s-au stabilit măsuri de reducere corespunzătoare, nici pînă astăzi unele ministere nu au luat măsurile necesare pentru aplicarea lor în viață, atitudine care este cu totul inadmisibilă și trebuie să fie lichidată cu desăvîrșire.

■

GOSPODĂRIREA rațională a resurselor de materii prime și energetice, respectarea cu strictețe a normelor și normativelor de consum aprobate și reducerea lor permanentă constituie o constantă a politicii economice a partidului nostru. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara comună **„Trebuie să luăm toate măsurile pentru a asigura ca toate unitățile să se încadreze în consumurile materiale conform normelor stabilite și să se acționeze în continuare pentru elaborarea de norme îmbunătățite, cu consumuri mai reduse“.** Aceasta, în primul rînd datorită faptului că normele și normativele de consum stau la baza dimensionării necesarului de materii prime, materiale, combustibili și energie cuprins în plan și la echilibrarea balanțelor materiale. Or, consumul unor cantități mai mari de materii prime și materiale, peste normele și normativele aprobate, conduce inevitabil la neacoperirea altor necesități prevăzute în plan și la afectarea întregului echilibru material al planului.

În al doilea rînd, în competiția pe piețele externe cîștigă acele produse care întrunesc cele mai bune performanțe tehnice, calitative și de eficiență economică ; a livra la export diferite produse obținute cu consumuri mai mari de materiale decît cele realizate de partenerii externi înseamnă a pierde, a încasa mai puțină valută pe tona de materie primă încorporată în aceste produse, deoarece nimeni nu plătește în plus numai datorită faptului că în produsul respectiv se regăsește o cantitate mai mare de materie primă, combustibili și energie. În al treilea rînd, orice procent de reducere a consumurilor și deci și a cheltuielilor materiale, se reflectă nemijlocit și în mod pozitiv în creșterea venitului național — sursa sigură și trainică a dezvoltării și modernizării continue a economiei naționale, a ridicării bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii.

■

UN ROL deosebit în utilizarea judicioasă a resurselor de materii prime și energetice îl au **bilanțurile materiale** ; urmărind întregul circuit al materialelor, pe diferite faze de fabricație și de consum, **bilanțurile materiale pun în evidență cantitățile de materii prime și materiale ce urmează a fi introduse în procesele de fabricație, cele ce se vor regăsi în produsele fabricate, precum și cantitățile și structura materialelor recuperabile.** Prin funcțiile pe care le îndeplinesc, bilanțurile materiale sînt nu numai instrumente de planificare a utilizării resurselor materiale, ci și instrumente de control și urmărire a gospodăririi raționale, la un grad superior de valorificare a materiilor prime și materialelor. Datorită acestui fapt, este necesar ca și în continuare să se acorde o atenție tot mai mare elaborării judicioase a bilanțurilor materiale, realizării acestora conform prevederilor, sporirii gradului de fundamentare a planului de aprovizionare tehnico-materială.

Pentru înfăptuirea hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al partidului, a programelor speciale privind ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale și energetice, valorificarea superioară a tuturor resurselor și creșterea mai accentuată a productivității muncii, a fost elaborată și aprobată „Legea privind tipizarea și standardizarea produselor, construcțiilor și tehnologiilor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, ridicarea calității și nivelului tehnic ale produselor“. Măsurile stabilite prin noua lege au în vedere faptul că, așa cum s-a subliniat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, pînă în 1990 circa 95% din produsele românești trebuie să fie din punct de vedere tehnic și calitativ la nivelul celor existente pe plan mondial, iar cel puțin 2—5% peste acest nivel ; totodată, prin introducerea unor noi tehnologii va trebui să crească gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei cu circa 70% față de anul 1980.

În general, prin măsurile prevăzute și prin acțiunile ce se vor întreprinde se urmărește ca, în 1990, țara noastră să consume cu 20% mai puține resurse energetice pe unitatea de venit național. Pentru aceasta, în toate întreprinderile și unitățile economice trebuie intensificată munca de reproiectare tehnică a produselor pentru reducerea gabaritului și greutății lor, lărgirea gamei performanțelor tehnice, adoptarea unor noi tehnologii de fabricație, îndeosebi a tehnologiilor „curate“, care valorifică integral materia primă intrată în consumul productiv, modernizarea continuă a nomenclatorului de fabricație prin asimilarea în producție a unor materiale și produse de concepție superioară și care pun în valoare mai bine resursele materiale și energetice, înlocuirea materialelor scumpe și din import cu cele indigene.

dr. D. FUNDĂTURĂ

Calitate și economie

Importanța factorului timp

ÎNTR-UN articol anterior, în care căutam să descriem sensurile actuale ale conceptului de calitate, ne-am referit la continua „expansiune" a spațiului multidimensional prin care am definit calitatea, la dinamismul parametrilor cu ajutorul cărora încercăm să o evaluăm în mod obiectiv. Așa cum rezulta din această analiză, calitatea nu poate fi decît rezultatul unui dialog permanent între **cerințe** și **concepție**, expresia acordului dintre ceea ce se cere și ceea ce se asigură prin produsul oferit. Această continuă sporire a exigențelor privind calitatea, confirmabilă prin comparații de cifre, este de fapt o expresie a neobositei strădanii a omului pentru progres. Timpul constituie astfel un factor esențial în construirea materială a calității. Calitatea trebuie să urmeze timpul.

Într-un alt articol ne-am ocupat de modul în care această urmărire se realizează în sfera concepției. Nu este însă suficient să dispunem de o concepție de calitate, ci să asigurăm ca proiectele respective să ajungă prompt, sub forma unor produse sau servicii noi, la dispoziția celor care au nevoie de ele. **Viteza de asimilare** a devenit o condiție de calitate și, totodată, un factor de competitivitate. În economia noastră socialistă creșterea vitezei de asimilare constituie o sarcină de plan, măsurată prin ponderea produselor noi în volumul producției marfă. Pe măsura perfecționării aparatului industrial s-au înregistrat succese importante în ceea ce privește diversitatea și nivelul tehnic al produselor asimilate an de an, precum și în modernizarea celor din producția curentă. S-au menținut totuși și unele neajunsuri în realizarea obiectivelor planului de progres tehnic, depășiri ale ciclurilor de asimilare planificate, precum și deficiențe în comportarea în exploatare a unor produse noi.

Nu în puține cazuri astfel de neajunsuri se pun pe seama nesocotirii factorului timp, subliniindu-se relația antagonistă între „repede" și „bine", între viteza de asimilare și calitate. Aceste justificări neglijează caracterul subiectiv al relației și ignorează fondul problemei, care constă tocmai în stabilirea unor modalități de lucru care să rezolve favorabil antagonismele și piedicile obiective din procesul de asimilare. Ne vom referi în continuare la cîteva din principalele probleme pe care le pune **obținerea la timp** a calității.

■

PLANIFICAREA riguroasă a proceselor de asimilare a intrat de mult în uzul curent al oricărui organism industrial. Există însă motive pentru aprofundarea metodelor de lucru în acest domeniu. Datorită creșterii complexității tehnologiilor care se asimilează, acestea necesită tot mai mult o distribuire a eforturilor de asimilare asupra unui număr crescînd de colaboratori de specialitate. Amplificarea puternică a relațiilor de cooperare este nu numai o condiție impusă de criterii strict tehnologice, ci, totodată, un factor de scurtare a perioadei de asimilare, prin angajarea în acest proces a unui număr de colaboratori bine pregătiți pentru a rezolva problemele care li se încredințează. Concepția modulară reprezintă de fapt punctul de plecare pentru scurtarea ciclurilor de asimilare, folosind avantajele specializării înalte a producătorilor. Numai că valorificarea efectivă a acestor avantaje presupune programarea și urmărirea anticipativă și operativă a procesului de asimilare în toată complexitatea lui.

Se manifestă din păcate unele atitudini subiective în legătură cu programarea proceselor de asimilare. Așa, de exemplu, ideea de a „cîștiga timp" prin „sărirea" unor faze de asimilare, de multe ori tocmai a celor strîns legate de asigurarea calității, cum ar fi pregătirea fabricației sau testarea prototipurilor. La fel de grave sînt însă și „concesiile" care se fac prin diminuarea timpului destinat documentării, elaborării de mai multe variante și comparării lor. Efectele unor astfel de pseudo-măsuri sînt ușor de prevăzut și realitatea confirmă sistematic prevederile. Soluțiile pentru cîștigarea luptei contra timpului nu stau în „sărirea" fazelor ci, în primul rînd, în începerea din timp a procesului de asimilare, mai bine zis în permanența înnoirii producției. Se confirmă tot mai mult convingerea că asimilarea tehnicii noi nu trebuie văzută ca o activitate de campanie. În studiile cercetătorilor de prognoză și marketing, pe planșetele proiectanților, ale tehnologilor care se ocupă de metodele de fabricație, în atelierele de scule și de autoutilare, la întreprinderile colaboratoare, peste primele loturi aflate în producție se suprapune pregătirea produselor noi. Este, de fapt, o suprapunere contrapunctică de faze care se desfășoară în paralel, decalajul în timp al fiecăreia corespunzînd unei înlănțuiri optime a procesului de asimilare pentru mai multe generații succesive de produse.

Nu putem neglija desigur o sumă de **măsuri tehnice** care pot contribui foarte eficient la scurtarea ciclurilor de asimilare, punînd totodată accentul pe asigurarea calității. Se știe că, în construcția de mașini, una din fazele cu consum maxim de timp o reprezintă **execuția prototipurilor.** Problema duratei de realizare fizică a unor prototipuri este cu atît mai critică cu cît, în construcția acestora, intervin piese realizabile numai prin procese tehnologice cu ciclu lung, ca de exemplu piese din mase plastice, piese turnate sau ștanțate. De multe ori se încearcă scurtarea timpului prin improvizații constructive valabile numai pentru prototip : înlocuiri de materiale, tehnologii „ocolite" etc. Din păcate, în felul acesta prototipul diferă de viitorul produs de serie : unele defecte posibile ale acestuia din urmă nu pot fi depistate. Este mult mai bine să se recurgă la unele tehnologii speciale, care permit execuția pieselor cu o pregătire sumară, dar în condiții de calitate foarte apropiate de cele ale fabricației de serie (decuparea conturelor complexe cu laser în loc de ștanțare, ambutisarea în matrițe din aliaje ușor fuzibile, confecționarea pieselor din mase plastice în matrițe din rășini de turnare ș.a.)

■

ÎN PROGRAMAREA proceselor de asimilare parcursul critic este determinat, de cele mai multe ori, de timpul afectat testelor funcționale, în special a celor de anduranță. Se poate reduce timpul de testare fără a diminua nivelul de asigurare a calității ? Răspunsul constă în diminuarea timpului cu ajutorul metodelor moderne de modelare pe standuri de probe a solicitărilor din exploatare. În general, o astfel de modelare permite efectuarea în laborator a unor programe de solicitări identice cu cele ale unor regimuri extreme de exploatare, într-un timp mult mai scurt decît cel real. Datorită cercetărilor efectuate în ultimii ani în această direcție de institutele de specialitate, metodele de testare în timp redus, asistate de calculator, au fost larg extinse, de exemplu în domeniul organelor de mașini, motoarelor termice, mașinilor agricole. Există însă mari posibilități de a le aplica pe scară mai largă.

Analiza procesului de asimilare a tehnologiilor noi, a mijloacelor de natură să stimuleze receptivitatea față de nou și să elimine frînele care îl inhibă așteaptă încă, după părerea mea, o abordare științifică complexă. Această abordare ar trebui probabil să pornească de la identificarea procesului de asimilare cu un **proces de învățare.** Mi se pare că, așa cum se învață la școală regulile de asemănare a triunghiurilor, trebuie să fie învățată și o tehnologie nouă. Desigur, școala tehnologiei noi nu are bănci, cărți și maculatoare ; are în schimb mașini-unelte, scule, dispozitive, desene și instrucțiuni tehnologice. Elementele de noutate care trebuie însușite în fabrică, la asimilarea unui produs nou, sînt probabil tot atît de numeroase ca la multe cursuri școlare sau academice. Mă întreb dacă noi, inginerii din producție și cercetare, facem (sau am făcut) suficient de bine această meserie de dascăli, acum cînd exigențele privind calitatea sînt neasemănat mai mari decît cele ale deceniilor trecute.

O astfel de abordare a problemei procesului de asimilare ar permite, de asemenea, și determinarea prin calcul ingineresc a duratei unui astfel de proces și a „corpului didactic" necesar învățării. Să presupunem că un utilaj care trebuie asimilat conține un număr A de repere noi, fiecare cu N operații în medie. Fiecare operație trebuie învățată de M muncitori, instruiți de Q tehnologi, durata medie de învățare a unei operații necesitînd un timp T. Se poate deduce, plecînd de la aceste date, necesarul total de timp și de muncă pentru învățare și se poate elabora un grafic de asimilare bine fundamentat tehnic.

Relația calitate-timp se impune ca un factor esențial al tehnologiei moderne, al conducerii științifice a producției, al asigurării calității. Stăpînirea ei implică o concepție inginerească și economică evoluată.

I. CRIȘAN

OPINII

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ȘI MODERNIZĂRII AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

RAMURĂ DE BAZĂ a economiei naționale, agricultura a cunoscut progrese importante în toate sectoarele sale de activitate. Ritmul de creștere a producției globale a sporit continuu, atît în ramura producției vegetale cît și în cea a producției animale. Față de anul 1965, în 1983 producția globală agricolă a fost mai mare de 1,90 ori, iar în 1984 aceasta a crescut de 1,13 ori față de 1983, ceea ce demonstrează justețea politicii partidului nostru în domeniul agriculturii.

Ritmurile de creștere sînt diferite. Dacă sectorul producției vegetale consemnează o creștere de 1,69 ori, în zootehnie producția globală a sporit de 2,26 ori. Ca urmare, ponderea producției animale — caracteristică esențială a unei agriculturi moderne, intensive — care reprezenta în 1965 36,8% din producția globală (în prețuri comparabile în 1963), s-a ridicat la 44,2% în 1983. Modificările calitative intervenite prefațează orientările din Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., ca pînă la finele cincinalului viitor, zootehnia să dețină 46—48% în producția globală agricolă a României. Aceste schimbări vor influența în mod substanțial structura consumului alimentar, în sensul creșterii produselor de origine animală.

O puternică bază tehnico-materială

DIN ANALIZA modului de folosință a terenului se desprind schimbări esențiale. În perioada 1965—1984 suprafața agricolă a țării a crescut cu 172,7 mii hectare, pe seama introducerii în circuitul agricol a unor suprafețe neagricole (131,3 mii hectare) și a defrișării unor suprafețe forestiere (41,4 mii hectare), acoperite cu arboret, care din punct de vedere economic erau neeficiente. Acestor modificări de ordin cantitativ le sînt asociate schimbări și în ce privește ponderea în suprafața agricolă a unor categorii de terenuri. Suprafața agricolă a țării s-a modificat în sensul creșterii mai accentuate a unor categorii de terenuri : arabilul — cu 53,6 mii hectare, pășunile — cu 96,8 mii hectare, fînețele — cu 26,6 mii hectare, livezile și pepinierele pomicole — cu 8,2 mii hectare.

Folosirea rațională a principalului mijloc de producție din agricultură — pămîntul — depinde de numeroși factori. Măsurile luate de conducerea partidului și statului nostru au contribuit la îmbunătățirea, sub toate aspectele, a modului de folosință a fondului funciar. În această ordine de idei, o atenție deosebită s-a acordat extinderii suprafețelor arabile, prin punerea în valoare a terenurilor necultivate, desțelenirii pășunilor și fînețelor slab productive, recuperării terenurilor nisipoase și sărăturoase, folosirii rationale a terenurilor agricole din perimetrele forestiere, extinderii noilor plantații de vii și pomi pe terenurile în pantă, erodate și pe terenurile nisipoase, care nu pot fi valorificate în mod economic prin alte culturi. Un accent deosebit se pune pe lucrările de îmbunătățiri funciare, îndiguiri, desecări, combaterea eroziunii solului ș.a.

O agricultură intensivă, modernă presupune **extinderea suprafețelor amenajate pentru irigații.** Dacă în 1965 această suprafață reprezenta doar 229,9 mii hectare, în 1984 ea a crescut la 2 612,3 mii hectare. Stabilirea celei mai potrivite și mai economice structuri a modului de folosință a terenului și ridicarea continuă a fertilității lui se înscriu, de asemenea, printre principalele acțiuni desfășurate pentru utilizarea mai eficientă a fondului funciar. În ultimii ani au avut loc schimbări importante în modul de folosință a terenului, prin creșterea terenurilor arabile și a celor ocupate cu vii și livezi. La nivelul anului 1983 aceste categorii de teren, luate împreună, reprezentau 70,4% din suprafața agricolă, ceea ce depășește nivelul din multe țări europene cu agricultură avansată, scoțind în evidență posibilitățile de practicare a unei agriculturi cu un grad accentuat de intensificare.

Privită prin prisma structurii suprafeței agricole pe forme de proprietate — unități agricole de stat, cooperative agricole de producție, gospodării agricole individuale — este de reținut faptul că primele două tipuri de unități sînt preponderente în toate categoriile de folosință ale terenului agricol, cu deosebire la cele superioare ; în gospodăriile agricole individuale se află importante suprafețe ocupate cu pășuni și fînețe naturale (circa 857 mii hectare la finele anului 1983), precum și livezi și pepiniere pomicole, ceea ce le conferă condiții prielnice pentru sporirea efectivelor de animale și dezvoltarea pomiculturii.

O imagine grăitoare asupra modului de utilizare a fondului funciar este dată de **schimbările care au avut loc în structura terenului arabil cultivat.** Datele statistice demonstrează o orientare evidentă către o utilizare intensivă a pămîntului, aspect scos în relief de scăderea suprafeței ocupate cu cereale pentru boabe, concomitent cu sporirea suprafețelor ocupate cu leguminoase, plante tehnice, cartofi, plante de nutreț, căpșuni și plante pentru producerea de semințe și seminceri. Aceste schimbări calitative au contribuit nu numai la folosirea intensivă a suprafețelor, ci și la dezvoltarea multilaterală, armonioasă a întregii agriculturi, la plasarea țării noastre în rîndul celor cu o agricultură modernă, intensivă.

În punerea în valoare a întregului potențial al pămîntului, un rol deosebit îl au **irigațiile.** Eforturile enorme făcute în acest domeniu, sub aspectul investițiilor, au adus România în rîndul țărilor cu cele mai mari ponderi ale suprafețelor irigate din Europa. Suprafețele amenajate pentru irigații, ca și cele care urmează să fie amenajate pe baza programului complex elaborat în acest sens, pe perioada pînă în 1990, demonstrează opțiunea consecventă a politicii partidului și statului nostru pentru valorificarea eficientă a tuturor resurselor de sporire a producției agricole. În 1965, în structura suprafețelor amenajate pentru irigat, legumele dețineau ponderea cea mai mare (27,1%), urmate de cultura porumbului pentru boabe (27%), a lucernei și trifoiului (16,5%). În perioada ulterioară, paralel cu extinderea suprafeței irigate, s-a realizat o îmbunătățire a structurii acesteia, o importantă prioritară dîndu-se terenurilor destinate culturii cerealelor (43,5%), îndeosebi a porumbului, precum și a sfeclei de zahăr și soiei.

Mărirea considerabilă a suprafețelor amenajate pentru irigat ocupate cu cereale a permis obținerea unor randamente superioare la aceste culturi, cu influențe dintre cele mai favorabile, în ansamblul măsurilor care, în condițiile specifice din țara noastră, contribuie la dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii, la obținerea unor producții mari și constante prin contracararea efectelor negative ale secetei. Realizările în acest domeniu ilustrează marile posibilități pe care le are agricultura noastră socialistă de a introduce rapid și pe scară largă **progresul tehnic** în producție.

Condiții favorabile pentru obținerea unor randamente agricole mari și la un nivel constant s-au creat și se accentuează și prin **dotarea** corespunzătoare a **agriculturii** noastre din punct de vedere tehnic. Dezvoltarea industriei de mașini agricole a permis înzestrarea într-un timp scurt cu o bază tehnică înaintată, capabilă să permită executarea la un nivel calitativ înalt și în perioade optime a întregului ansamblu de lucrări specifice fiecărei culturi, fiecărei specii de animale. Diversificarea tot mai accentuată a tractoarelor, mașinilor și utilajelor agricole a contribuit la mecanizarea pe scară largă a lucrărilor din cultura cerealelor, a plantelor tehnice, la creșterea în general a productivității muncii, la ușurarea efortului fizic al lucrătorului din agricultură. Baza tehnică cu care a fost dotată agricultura a permis schimbări radicale și în ce privește agrotehnica aplicată ; au fost create

Tabelul nr. 1

Producția agricolă vegetală totală la principalele culturi
(mii tone)

	1965	1975	1980	1984	1984/1965
Cereale boabe-total	12 601,3	15 265,8	20 200,2	23 600	187%
Floarea-soarelui și soia	564,1	745,4	835,5	908	161%
Soia	2,7	212,8	447,9	407	150,7 ori
Sfeclă de zahăr	3 013,2	4 905,1	5 562,0	7 000	232%
Cartofi de toamnă	1 918,1	2 307,3	3 676,0	5 900	308%
Legume de cîmp	1 654,5	2 391,7	3 439,1	6 000	363%
Fructe	1 157,5	1 101,2	1 417,6	2 100	181%
Struguri	921,3	1 181,9	1 312,6	1 700	185%

astfel condițiile introducerii și generalizării în practică a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii agricole. Grija permanentă pe care partidul și statul nostru, personal secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o acordă agriculturii este demonstrată de sarcinile trasate industriei constructoare de mașini și institutelor de cercetări și proiectări, de a realiza mașinile agricole și tractoarele la nivelul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Numărul tractoarelor agricole se ridica în 1984 la peste 174 mii, iar cel al combinelor autopropulsate pentru recoltat cereale boabe la 58 mii. A sporit mult numărul plugurilor, al cultivatoarelor și semănătorilor mecanice. Comparativ cu 1965, a crescut numărul mașinilor de împrăștiat îngrășăminte chimice (de peste 3 ori), al celor de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică (de peste 5 ori). De asemenea, s-a mărit considerabil numărul combinelor tractate pentru recoltat furaje (2,6 ori), precum și al preselor pentru recoltat și balotat paie și fîn (2,4 ori). Ca urmare a evoluției ascendente a parcului de tractoare, suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic a scăzut în mod continuu. Ea s-a redus de la 121 ha în 1965, la 81 ha în 1975, 67 ha în 1980 și la 59 ha la nivelul anului 1983.

Tabelul nr. 2

Evoluția efectivelor de animale (la începutul anului)

— mii capete —

	1966	1976	1981	1984	1984/1966 (%)
Bovine — total	4 935	6 126	6 485	6 752	137
d.c. : vaci, bivolițe și juninci	2 328	3 028	3 188	3 099	133
Porcine — total	5 365	8 313	11 542	14 347	267
d.c. : scroafe de prăsilă	461	321	1 083	1 197	260
Ovine — total	13 125	13 865	15 865	18 451	141
d.c. : oi și mioare	9 852	10 398	11 341	10 922	111
Caprine — total	807	445	347	684	85
d.c. : capre	660	402	309	461	70
Păsări — total	40 085	78 626	97 800	119 237	297
d.c. : păsări ouătoare	26 500	40 116	43 787	45 480	172
Albine — mii familii	916	955	1 117	1 279	140

O preocupare centrală pentru dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a agriculturii a fost **perfecționarea și completarea sistemei de mașini**, care să asigure o înaltă productivitate a muncii, să permită apropierea nivelurilor veniturilor lucrătorilor din agricultură de nivelurile celor din industrie. Dotarea în ritm rapid a agriculturii cu mijloace mecanice, modernizarea parcului de mașini și tractoare, îmbunătățirea structurii bazei energetice constituie laturi ale procesului de intensificare a producției, de creștere a nivelului acesteia și a productivității muncii în agricultură.

Determinînd direcțiile principale ale dezvoltării bazei tehnice de producție în agricultură, Directivele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. prevăd ca un obiectiv principal mecanizarea proceselor de producție din zootehnie, viticultură, pomicultură, legumicultură, cultura plantelor tehnice și îmbunătățiri funciare. Perfecționarea sistemei de mașini și tractoare cuprinde toate sectoarele și formele de proprietate existente ; este necesar ca înzestrarea tehnică a muncii să fie uniformă în toate județele și zonele țării, astfel încît aceeași lucrare să necesite un consum de muncă aproximativ egal, indiferent de zona în care ea se execută. Proiectarea și executarea unor mașini multifuncționale, capabile să execute la o singură trecere mai multe lucrări reprezintă un important salt calitativ pe care l-a înregistrat agricultura noastră socialistă.

Creșterea gradului de universalitate a tractoarelor și mașinilor agricole a permis efectuarea lucrărilor respective în condiții de eficiență economică ridicate, determinată de sporirea numărului de hectare arătură normală executate de aceeași mașină. Reducerea perioadei de inactivitate a mașinilor și utilajelor agricole în decursul unui an are ca efect o repartizare mai uniformă pe lucrări a valorii de inventar ce trebuie recuperată prin amortizare. Sistema de mașini pentru cereale păioase și pentru porumb, pe lîngă faptul că a fost completată cu o serie de mașini noi, a cunoscut serioase îmbunătățiri din punctul de vedere al caracteristicilor tehnico-economice, cum sînt : lățimi diferite de lucru la combine, viteze mărite de lucru la semănători, la care se adaugă totodată și sporirea lățimii de lucru. În domeniul creșterii animalelor s-a urmărit extinderea mecanizării la principalele lucrări : pregătirea, transportul și distribuirea furajelor, alimentarea cu apă, mulsul vacilor, tunsul oilor, evacuarea dejecțiilor, dezinfecția adăposturilor etc.

Trecerea **la folosirea formelor neconvenționale de energie** în agricultură a reprezentat o preocupare susținută a cercetării științifice de specialitate. Utilizarea în continuare în mai mare măsură a acestor forme de energie reprezintă un important salt calitativ în folosirea mijloacelor și dotărilor tehnice. Înlocuirea mașinilor și instalațiilor consumatoare de hidrocarburi cu cele care folosesc — după caz — energia eoliană, cea solară, cea geotermală reprezintă modificări esențiale în perfecționarea proceselor de producție în agricultură. Extinderea tehnologiilor de valorificare energetică a biomasei, de transformare a dejecțiilor animale în biogaz constituie noi surse de economisire a energiei neconvenționale în agricultură.

O dată cu concentrarea unor însemnate mijloace materiale pentru mecanizarea complexă a lucrărilor agricole, în actualul cincinal s-a acordat importanța cuvenită utilizării tehnicii existente la întregul ei potențial.

Un alt factor asupra căruia s-a acționat cu multă consecvență în ultimii ani în agricultură l-a constituit **administrarea de îngrășăminte.** Consumul de îngrășăminte chimice și naturale a cunoscut ritmuri accelerate de creștere. Dacă în 1965, totalul îngrășămintelor chimice (în substanță activă) era de 266,4 mii tone, în 1982, acesta a înregistrat o creștere de peste patru ori, iar în 1984 de circa 5 ori. Structura lui s-a modificat în funcție de cea a structurii culturilor. Și în momentul de față ponderea cea mai mare este deținută de îngrășămintele pe bază de azot, care reprezintă peste 60% din totalul îngrășămintelor chimice consumate ; evoluții ascendente au înregistrat și îngrășămintele potasice. Îngrășămintele pe bază de fosfor însă înregistrează o scădere în mărime relativă. Dacă în 1965 ele reprezentau 41,3% din total, în 1980 — doar 35%, iar în 1983 numai 27%.

Ca urmare a dezvoltării capacităților de producție în subramura respectivă a industriei chimice, agricultura noastră a fost asigurată an de an cu cantități tot mai mari de îngrășăminte, într-un sortiment mereu mai variat și de calitate tot mai bună. S-a îmbunătățit, de asemenea, repartiția îngrășămintelor chimice pe sectoare ale agriculturii ; dacă în trecut cele mai mari cantități de îngrășăminte erau repartizate unităților agricole din sectorul de stat, în ultimii ani au crescut considerabil livrările către cooperativele agricole de producție, ceea ce este în concordanță cu ponderea pe care acest sector o deține în ansamblul agriculturii.

Contribuția îngrășămintelor chimice la ridicarea nivelului productiv al pămîntului nu trebuie apreciată numai după cantitatea totală și structura îngrășămintelor utilizate, cît mai ales după cantitatea folosită pe unitatea de suprafață. Astfel, dacă în 1965, la un hectar de teren agricol, reveneau doar 18 kg de îngrășăminte chimice în substanță activă, în 1984 cantitatea era de circa 5 ori mai mare.

O importanță aparte pentru dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii a avut orientarea producției de îngrășăminte, potrivit culturilor și condițiilor pedoclimatice din țara noastră. Pe baza cercetărilor științifice și rezultatelor practicii, s-au stabilit proporțiile cele mai raționale de utilizare a îngrășămintelor în funcție de cerințele agriculturii. Introducerea din ce în ce mai accentuată a îngrășămintelor chimice în producție nu exclude utilizarea marilor rezerve interne ale gospodăriilor agricole socialiste, care posedă însemnate cantități de îngrășăminte organice naturale. De altfel, experiențele și practica arată că cele mai mari sporuri de recoltă se obțin atunci cînd îngrășămintele chimice se folosesc împreună cu cele organice.

Principalul obiectiv : creșterea randamentelor

EFECTUL perfecționării și sporirii bazei tehnico-materiale în agricultură s-a concretizat în creșterea randamentelor la hectar și pe animal. La principalele produse agricole, media primilor trei ani din actualul cincinal scoate în evidență că față de cincinalul 1966—1970, randamentele la hectar sînt mai mari de 1,54 ori la grîu și secară, 1,58 ori la orz și orzoaică, 1,72 ori la porumb, 1,17 ori la fasole, 1,13 ori la floarea-soarelui, 1,77 ori la cartofi, 1,52 ori la lucernă. Toate acestea au condus, în 1984, la o producție de cereale de 23,6 milioane tone, 908 mii tone floarea-soarelui și rapiță, 407 mii tone soia, peste 7 milioane tone de sfeclă de zahăr, aproape 5,9 milioane tone de cartofi de toamnă, peste 6 milioane tone legume de cîmp, aproape 2,1 milioane tone fructe, peste 1,7 milioane tone struguri.

Salturi importante s-au înregistrat și în domeniul creșterii la porcine cu 8 982 mii, la ovine cu 5 326 mii, la păsări cu 79 165 mii, la albine cu 363 mii de familii. Sporirea efectivelor a permis creșteri și în ceea ce privește principalele produse zootehnice. Producțiile medii ale primilor trei ani din actualul cincinal

sînt net superioare mediei anuale din cincinalul 1966—1970. Astfel, producția de carne în greutate vie este mai mare cu 1 041 mii tone, cea de lapte — cu 10 157 mii hl, de lînă — cu 8 818 tone, iar cea de ouă — cu 4 054 mil. bucăți.

Extinderea și generalizarea elementelor de progres tehnic au imprimat un puternic dinamism pentru sporirea producției agricole. Baza unor producții agricole la un nivel superior o constituie rezultatele obținute în 1984. Producțiile record la cereale demonstrează rezervele importante de care dispun unitățile de stat și cooperatiste în vederea creșterii continue a randamentelor la hectar. Dacă în 1965 la grîu se realizau circa 1 970 kg/ha, la nivelul anului 1984 randamentul a fost mai mare de circa 1,7 ori. Producția de cereale realizată în medie în 1981—1984 este mai mare cu circa 2 milioane tone, față de media din perioada 1976—1980 ; au fost obținute succese în dezvoltarea zootehniei, efectivele de animale ajungînd la 8 milioane de bovine, 14,9 milioane de porcine și 20 milioane de ovine. Concomitent cu sporirea numărului de animale s-a îmbunătățit și calitatea acestora, ca urmare a creșterii ponderii raselor ameliorate. În urma măsurilor complexe de intensificare și modernizare a creșterii animalelor, s-a obținut o sporire sensibilă a randamentelor pe animal și a greutății medii la sacrificare, contribuind la creșterea producției animaliere totale și a livrărilor la fondul de stat.

Perfecționarea corelației : resurse funciare — niveluri de producție

STRUCTURA modului de folosință a terenului nu rămîne întotdeauna aceeași, întrucît diferite categorii pot primi altă destinație, potrivit modificărilor ce intervin în structura planificată a producției. Rezultatele cercetării științifice creează noi mijloace pentru trecerea categoriilor de folosință extensive la categorii de folosință intensive. Aceasta se poate realiza mai ales prin transformarea categoriilor de terenuri neproductive, sau cu un potențial de producție slab în terenuri cultivate, prin lucrări de îmbunătățiri funciare.

Prin transpunerea în viață a programului de irigații, în 1985 amenajările vor reprezenta 4 milioane de hectare, pentru ca în 1990 să se ajungă la 5,5 milioane, ceea ce practic va însemna atingerea întregului potențial irigabil. Țara noastră se va situa astfel pe primul loc în Europa, în ce privește suprafața amenajată pentru irigații, înaintea altor țări cu vechi tradiții în acest domeniu.

Paralel cu extinderea lucrărilor de irigații, un accent deosebit se pune pe extinderea suprafețelor agricole. Principala sursă în acest sens o reprezintă — alături de valorificarea terenurilor erodate sau în curs de erodare — desecările. Pînă la sfîrșitul cincinalului trecut erau îndiguite și desecate peste 40% din terenurile cuprinse în această categorie. Măsurile stabilite prin Programul național sînt orientate și în direcția extinderii suprafețelor amenajate pentru combaterea excesului de umiditate. În 1984, de exemplu, au fost prevăzute lucrări de desecare în sisteme și amenajări locale pe o suprafață de 333,4 mii hectare, precum și completarea și refacerea unor sisteme vechi, îndeosebi în zona de nord și de vest pe o suprafață de 153,2 mii hectare. Ca urmare, la finele actualului cincinal terenurile desecate vor însuma circa 3 761,5 mii hectare.

Lucrările de combatere a eroziunii solului se desfășoară într-un ritm intens, ceea ce reprezintă o creștere considerabilă a acțiunilor de valorificare complexă a resurselor funciare din zonele cu relief frămîntat. Anul trecut s-au efectuat lucrări de desecări pe 140,6 mii hectare și de combatere a eroziunii solului pe 297,7 mii hectare. Dezvoltarea fără precedent a lucrărilor de îmbunătățiri funciare a impus măsuri eficiente care să asigure rațională lor amplasare pe teritoriu, ca o bază sigură pentru atingerea nivelului preconizat în dezvoltarea agriculturii și a economiei în ansamblu.

Realizarea obiectivului fundamental al planului cincinal 1986—1990, prevăzut în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., face necesară continuarea fermă a politicii de structurare modernă a economiei naționale, prin care se asigură sporirea eficienței muncii sociale, condiție esențială pentru progresul continuu și multilateral al țării. Creșterea în ritm susținut a forțelor de producție din agricultură în viitorul cincinal își găsește ilustrarea în orientările consecvente în politica de investiții. Agricultura va beneficia în cincinalul viitor de un volum de investiții de peste 190 miliarde lei.

Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. consacră o atenție deosebită continuării procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii, orientînd eforturile în direcția mai bunei organizări și folosiri a întregii suprafețe agricole a țării, aplicării cuceririlor științei agrozootehnice înaintate. Știința românească este chemată să-și aducă aportul la dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii, la realizarea unor producții agricole sigure și stabile, indiferent de condițiile naturale.

Realizările obținute în primii patru ani ai actualului cincinal în agricultură creează toate condițiile pentru înfăptuirea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și Conferinței Naționale ale partidului. România va obține astfel noi și importante succese pe linia ridicării bunăstării întregului popor.

În conformitate cu prevederile Directivelor, producțiile medii anuale, în perioada cincinalului viitor, vor fi superioare celor din actualul cincinal : la cereale — cu 24—30%, la sfecla de zahăr cu 30—43%, la cartofi de toamnă cu 30—35%, la carne în viu — cu 38—41%, la lapte de vacă — cu 46—51%, la ouă — 12—19%, iar la lînă cu 27—35%. Creșteri semnificative sînt prevăzute și la celelalte produse agricole. Puternicul avînt pe care îl va avea agricultura în viitorul cincinal va plasa România în rîndul țărilor cu o agricultură modernă, intensivă. Toate acestea vor contribui la o substanțială sporire a producțiilor agroalimentare, contribuind astfel la o diversificare mai mare a consumului de produse pe locuitor, la creșterea bunăstării tuturor locuitorilor țării.

dr. Gh. N. IOSIF

Planurile tehnice

(Urmare din pag. 10)

Performanțele regulatorului sînt comparabile cu ale regulatoarelor similare construite de firmele străine specializate în domeniu.

Se pot spune încă multe lucruri despre activitatea filialei vizavi de problematica complexă a planului tehnic al întreprinderii. Pentru perioada imediat următoare și de perspectivă filiala și-a propus să acopere o sferă mai largă de preocupări în domeniul electrotermiei, în special la introducerea unor tehnologii neconvenționale și rezolvarea problemelor de automatizare ale unităților industriale din județul nostru."

Obiective care să țină seama de cerințele concrete ale producției

Virgil PUIA : „Ținînd seama de specificul activității noastre, planul tehnic al întreprinderii cuprinde în acest an măsuri care vizează,în primul rînd, valorificarea superioară și eficientă a materiei prime de care dispunem, iar pe de altă parte, găsirea de soluții pentru lărgirea bazei de materii prime, prin utilizarea unor noi sortimente de materie primă, inclusiv introducerea înlocuitorilor de piele.

În programul materializării măsurilor care să conducă la obiectivele stabilite de colectivul nostru aș menționa, în special, eforturile îndreptate pe linia **introducerii unor tehnologii avansate** (extinderea tehnologiei îmbunătățite de obținere a semifabricatelor pentru mănuși în vederea valorificării superioare a materiilor prime — reducerea procentului de mașină cu 50% — ; creșterea gradului de moliciune la pielea porcine, ceea ce a condus la ușurarea semifabricatelor ; valorificarea superioară a spaltului de porcine prin realizarea de semifabricate pentru haine și mănuși etc.) și promovării unor produse și sortimente noi care au facilitat un spor de producție de peste 3 200 mii lei, reducerea importului cu peste 47 mii lei și creșterea corespunzătoare a exportului cu peste 2 650 mii lei.

Aș vrea să subliniez, din experiența proprie, faptul că de o deosebită importanță este nu numai includerea de obiective majore în planurile tehnice ci și înfăptuirea lor în termene cît mai scurte. Există, din păcate, nu puține cazuri cînd, întreprinderile fiind confruntate cu unele neajunsuri în realizarea sarcinilor curente de plan, forțele de producție care se ocupă de asimilarea produselor noi sînt concentrate și ele tot în procesele de înfăptuire a planului. O asemenea stare de lucruri, firește, nu rămîne fără consecințe ; realizarea obiectivelor din planul tehnic se amînă uneori cu cîteva luni, afectînd serios producția pentru perioada viitoare. Există posibilități de evitare a unor atari situații ; **cadrele de specialitate, atelierele și secțiile care sînt prevăzute să se ocupe de problemele asimilării de produse noi, de promovarea unor tehnologi avansate, să fie lăsate să-și facă datoria, să-și realizeze sarcinile conform cu cele stabilite în planurile tehnice."**

INDICI SUPERIORI ÎN EXPLOATAREA NAVELOR FLUVIALE DE TRANSPORT

UTILIZAREA la parametrii planificați a tuturor capacităților de producție, a tuturor mijloacelor materiale din dotare constituie una din marile rezerve de sporire — cantitativă și calitativă — a sarcinilor de plan. Dacă avem în vedere faptul că în anii din urmă întreaga zestre tehnică a țării a fost puternic dezvoltată și modernizată, folosirea ei cît mai eficient, în fiecare sector și unitate economică, poate contribui din plin la realizarea, în condiții optime, a producției fizice planificate, la creșterea productivității muncii, la reducerea costurilor de producție. Așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, folosirea integrală a capacităților de care dispunem, menținerea tuturor mijloacelor fixe în stare perfectă de funcționare, ridicarea continuă a nivelului tehnic-calitativ al acestora trebuie să reprezinte preocupări importante ale fiecărei unități economice, de care depinde nivelul general de realizare a prevederilor de plan. În acest context, un loc deosebit îl ocupă, în cadrul transporturilor fluviale, utilizarea la întreaga capacitate a parcului de nave disponibile.

Tendințe și mutații calitative în utilizarea parcului de nave

ÎN ANII edificării economiei socialiste, concomitent cu desfășurarea intensă a industrializării, parcul flotei fluviale a României a cunoscut transformări însemnate, atît sub aspect cantitativ, cît și din punct de vedere calitativ peste 70% din capacitatea flotei destinate transportului de mărfuri și circa 65% din capacitatea navelor de călători avînd o vechime mai mică de 10 ani (tabelul).

Cele mai însemnate sporuri a cunoscut flota fluvială destinată transportului de mărfuri — urmare firească a creșterii rapide a volumului de mărfuri de transportat — creștere generată de amplificarea relațiilor de transport dunărene. La sfîrșitul anului 1984, parcul de remorchere-împingătoare era mai mare cu peste 118,4% față de 1970, iar puterea de tracțiune a acestora prezenta un spor de aproape trei ori. Dintre navele fără propulsie, creșterea cea mai însemnată au înregistrat-o șlepurile, barjele și ceamurile, al căror număr a sporit de aproape 1,5 ori, iar capacitatea cu 218%.

Analiza procesului de dezvoltare și modernizare a flotei fluviale subliniază unele **tendințe și mutații calitative** menite să influențeze decisiv caracteristicile tehnice de exploatare și efectele economico-sociale ale utilizării parcului de nave. Astfel, capacitatea medie a navelor nepropulsate și puterea medie instalată la navele motoare remorchere — împingătoare au crescut cu 142,4% și, respectiv, 244,3% în intervalul 1970—1984, favorizînd reducerea cheltuielilor de încărcare-descărcare a navelor, formarea de convoaie cu tonaj sporit și diminuarea corespunzătoare a cheltuielilor cu remorcajul pe tona de marfă transportată. Totodată, înzestrarea flotei cu unele tipuri de nave în serie mare (barje de 1 500—2 000 tone ; remorchere de 500—1 000 CP, împingătoare de 1 640—2 400 CP) îmbunătățește condițiile de întreținere și exploatare și permite mecanizarea operațiilor de încărcare, reducerea costurilor de producție.

Diminuarea duratei staționării navelor fără propulsie din lipsa capacităților de remorcaj și sporirea vitezei comerciale de transport sînt nemijlocit legate de **îmbunătățirea raportului dintre flota de tracțiune și flota nepropulsată,** al cărui nivel a crescut cu 16,7% în 1984, comparativ cu 1970. Această tendință urmează să se accentueze în cincinalul viitor, prin dotarea cu aproape 430 mii tone nave nepropulsate și 150 mii CP remorchere și împingătoare, raportul devenind 2,87 la sfîrșitul anului 1990, comparativ cu 5,5 cît este în prezent. Concomitent, flota de tracțiune a fost înzestrată, îndeosebi, cu nave împingătoare ce au permis extinderea sistemului de navigație prin împingere și care asigură o eficiență economică înaltă. Sporirea vitezei de transport, atragerea unei game cît mai largi de mărfuri spre acest tip de transport, precum și preluarea la transportul fluvial a unor partizi mai mici de mărfuri implică intensificarea dotării flotei noastre fluviale cu nave autopropulsate, pentru mărfuri generale și specializate, proces declanșat în 1984.

Flota fluvială de călători a cunoscut și ea atît o creștere a ponderii navelor de dimensiuni mici și mijlocii, cît și o îmbunătățire a structurii sale sub aspectul capacității pe unitatea de transport. Acțiunea de modernizare a flotei are în vedere satisfacerea integrală a cerințelor interne de transport fluvial, precum și sporirea continuă a ponderii navelor fluviale românești în efectuarea transporturilor de import — export ale țării noastre și în preluarea, în măsură cît mai mare, a tranzitului străin între diferitele porturi dunărene.

Creșterea capacității de transport a flotei fluviale depinde nemijlocit de organizarea și folosirea ei cît mai rațională, științifică în procesul de transport, astfel încît să fie îmbunătățiți continuu indicatorii de exploatare a navelor fluviale, **obținîndu-se un spor relativ de capacitate de transport fără investiții suplimentare** și, implicit, satisfacerea într-o măsură tot mai mare a cerințelor de transport ale economiei naționale, în condiții de eficiență ridicată.

Dinamica capacității flotei fluviale românești

1970 = 100

Indicatori	U.M.	1975	1980	1984
Capacitatea flotei fluviale				
— nave pentru călători	nr.	110,2	118,0	105,1
	locuri	116,6	115,7	106,4
— remorchere-împingătoare	nr.	121,0	151,0	218,4
	mii CP	153,4	223,0	393,6
— nave nepropulsate	nr.	129,4	172,3	230,9
	mii tone	148,2	215,2	329,0
din care :				
— șlepuri, barje,	nr.	133,8	174,5	246,7
ceamuri	mii tone	151,1	219,0	317,9
— tancuri	nr.	87,0	151,6	87,0
	mii tone	103,2	168,2	148,4

Îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici de exploatare a fiecărei nave

ANALIZA activității flotei fluviale de transport, prin studierea, în condițiile tehnico-economice date, a influenței conjugate a diferiților factori și indicatori specifici acestui domeniu, cum ar fi : capacitatea de transport a parcului de nave ; coeficientul de uti-

lizare a parcului de nave ; distanța medie de transport ; parcursul mărfurilor și al călătorilor; procentul timpului în marș cu încărcătură a navelor etc., pune în lumină existența unor însemnate rezerve, care activizate pot conduce la sporirea efectelor economico-sociale ale transporturilor fluviale.

Îmbunătățirea acestor indicatori tehnico-economici de exploatare a parcului de nave vizează creșterea eficienței activității de deplasare propriu-zisă a mărfurilor în spațiu — de la producător la consumator — și, implicit, a prestațiilor de transport în general. Volumul prestației de transport este influențat de mărimea parcului de nave în exploatare, acești doi indicatori fiind în raport direct proporțional, în situația în care toate celelalte condiții rămîn neschimbate. Depinzînd, la rîndul său, de o serie de factori, dintre care cei mai însemnați țin de starea tehnică a flotei, nivelul acestui indicator, exprimat prin coeficientul de utilizare a parcului de nave, înregistrează o ușoară creștere. Valorificarea rezervelor existente depinde nemijlocit de **asigurarea unor capacități suficiente și corespunzător adecvate reparației și întreținerii parcului de nave, precum și a pieselor de schimb necesare.** Indicele de utilizare a parcului de nave a fost îmbunătățit și prin intensificarea eforturilor personalului navigant în **efectuarea unor lucrări de întreținere și reparații la bordul navelor,** eliminîndu-se astfel deplasarea navei pînă la unitățile de reparații.

Activitatea flotei fluviale de transport depinde, în mare măsură, de distanța medie de transport, care, cu cît va fi mai redusă, cu atît volumul mărfurilor transportate va fi mai mare (considerînd că acțiunea celorlalți factori rămîne neschimbată). În condițiile țării noastre, în care ponderea covîrșitoare în traficul fluvial de mărfuri o dețin transporturile de cabotaj (peste 97%), și ca urmare a eforturilor de optimizare și raționalizare a întregului sistem de transporturi, **distanța medie de transport este în continuă reducere,** tendință ce se va manifesta și în viitor. În acest fel, sporirea traficului fluvial implică necesitatea **scurtării la minimum posibil a timpului de staționare a navelor** sub operații de încărcare-descărcare în porturi, pentru a spori corespunzător timpul de marș cu încărcătură, reducînd durata ciclului total de transport paralel cu sporirea coeficientului de utilizare a navelor în exploatare.

Prestația de transport este condiționată și de **creșterea vitezei medii tehnice și a timpului de marș cu încărcătură.** Dotarea flotei cu nave noi, cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, aplicarea unor noi tehnologii de constituire a convoaielor, precum și îmbunătățirea condițiilor generale de navigație conduc nemijlocit la creșterea vitezei medii tehnice de marș cu încărcătură a flotei de remorcaj.

Atît sporirea gradului de utilizare a navelor, cît și rezultatele de ansamblu ale flotei fluviale sînt influențate de modificările intervenite în structura traficului și a diferiților curenți de mărfuri și călători care îl compun, de gradul de echilibrare a raportului dintre mărfurile exportate și importate și dintre mărfurile și călătorii transportați în amonte și aval — raporturi ce pot elimina sau pot spori ponderea marșului navelor în gol sau fără convoi. Existența unor relații dezechilibrate de transport, cum ar fi relația Mahmudia—Galați pentru calcarul metalurgic, relațiile dintre punctele de extracție din Dunăre a produselor de carieră și balastieră și porturile de descărcare, determină creșterea ponderii marșului în gol al navelor, cu implicații nedorite asupra indicatorilor economico-financiari. Utilizarea eficientă a parcului de nave presupune o permanentă îmbunătățire a gradului de folosire intensivă a acestora, exprimat prin mărimea și dinamica unor indici, precum prestația medie pe unitate de capacitate și coeficientul de încărcare pe unitatea de capacitate.

Optimizarea relațiilor de transport

SARCINILE deosebit de mobilizatoare, puse în fața transporturilor fluviale de conducerea superioară de partid și de stat, se materializează în creșteri rapide ale traficului fluvial de mărfuri, care în 1990 va fi de peste 2,8 ori mai mare față de 1980. Cum însă capacitatea flotei ce urmează a realiza acest nivel de trafic va spori numai de circa 2,4 ori, devine clar că satisfacerea integrală a solicitărilor de transport trebuie să fie asigurată cu precădere pe seama **îmbunătățirii indicatorilor și indicilor tehnico-economici de exploatare a flotei,** acțiune de care depinde și în care rezidă **trecerea la o nouă calitate a transporturilor fluviale românești.** Pentru aceasta sînt necesare măsuri de **optimizare a relațiilor de transport fluvial,** în special în sensul echilibrării fluxurilor în amonte și aval și reducerii curselor în gol, prin atragerea de noi partizi de mărfuri și în cantități sporite pentru transportul fluvial, creării de noi relații de transport pentru călători, amplificării activității de turism nautic, extinderii transporturilor combinate : fluviu — cale ferată sau/și auto. Volumul prestației de transport va fi influențat pozitiv de utilizarea într-o mai mare măsură a Dunării, **de exploatarea intensivă a Canalului Dunăre—Marea Neagră,** de amenajarea unor noi căi navigabile — intrarea în exploatare a ramificației Poarta Albă —Midia—Năvodari și realizarea, în cea mai mare parte, a canalului București—Dunăre, dezvoltarea unor unități economice existente și amplasarea de noi unități în apropierea căilor navigabile.

Construirea noului port Sulina, în care navele maritime de mare capacitate pot fi descărcate parțial, facilitează intensificarea transportului fluvial pe acest sector, precum și realizarea cu flota românească a unui însemnat volum de tranzit pentru terți. Pentru evitarea deplasării în gol a convoaielor în aval poate fi analizată oportunitatea transportării cu navele fluviale a unor mărfuri pentru export și care să fie încărcate în navele maritime din portul Sulina sau Constanța-Sud-Agigea.

Îmbunătățirea activității flotei și creșterea traficului fluvial în condiții de eficiență sporită sînt nemijlocit legate de **promovarea și extinderea tehnologiilor moderne** — pachetizarea, paletizarea și containerizarea — care permit mecanizarea complexă a operării mărfurilor în porturi, sporirea vitezei de derulare a traficului, reducerea duratei transbordărilor, precum și extinderea transporturilor combinate. Creșterea eficienței activității de transporturi fluviale este condiționată de **sporirea continuă a nivelului calitativ al forței de muncă** implicată în exploatarea și întreținerea parcului de nave. Pe aceste coordonate se înscriu ridicarea nivelului de pregătire și intensificarea acțiunilor de policalificare a personalului navigant, care-i conferă o mai mare mobilitate profesională și permite reducerea dimensiunilor echipajului.

Intensificarea întregii activități de transporturi fluviale și sporirea continuă a eficienței acesteia sînt condiționate hotărîtor de cadrul organizatoric creat și de modul de aplicare concretă a noului mecanism economico-financiar în domeniul transporturilor fluviale. Interdependența dintre timpii de utilizare a mijloacelor de transport și durata turnusului, cu implicații directe asupra costului de transport și a eficienței transporturilor fluviale, implică **extinderea ariei de aplicare a autogestiunii economico-financiare la nivelul secțiilor de navigație,** pe fiecare port și navă în parte, acestea devenind unități economice cu sarcini proprii, fond total de timp de muncă și buget propriu de venituri și cheltuieli. Astfel, se creează condiții pentru evidențierea autonomă a cheltuielilor și veniturilor ce se realizează, unitățile respective fiind cointeresate direct în reducerea costurilor de producție și sporirea veniturilor lor, în folosirea intensivă, cu eficiență ridicată, a capacităților de transport și stimularea personalului muncitor în creșterea productivității muncii. Totodată, devine posibilă și urmărirea cheltuielilor pe relații, orientînd mai bine factorii de decizie în stabilirea căilor și măsurilor de reducere a acestora și sporire corespunzătoare a eficienței activității flotei fluviale.

dr. Emil GAVRILĂ
dr. Emilia TĂNĂSESCU
Galați

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Întărirea continuă a autofinanțării unităților economice

PENTRU îndeplinirea cerințelor de maximă însemnătate în întreaga dezvoltare economico-socială a țării privind funcționarea cu o eficiență înaltă a mecanismului economico-financiar, consolidarea autoconducerii și autogestiunii, în toate unitățile economice un obiectiv prioritar trebuie să-l constituie întărirea continuă a autofinanțării întregii activități. Astfel, este de mare actualitate necesitatea amplificării preocupărilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii pentru consolidarea continuă a capacității fiecărei întreprinderi de a restitui în termene cît mai scurte resursele primite din partea societății și de a-și constitui din resurse interne propriile fonduri de dezvoltare economică și cu caracter social-cultural.

■ În anii actualului cincinal, ca rezultat al dezvoltării activității economice și consolidării noului mecanism economico-financiar a crescut continuu partea din resursele unităților socialiste utilizată la constituirea fondurilor proprii. **Utilizarea cu eficiență maximă a tuturor resurselor angajate în procesele economice reprezintă fără îndoială imperativul major al creșterii ponderii fondurilor proprii, în raport cu creditul bancar și alte resurse.** Analiza activității desfășurate în întreprinderi pune în evidență însă, alături de această creștere continuă a dimensiunii proceselor de autofinanțare, faptul că echilibrul financiar al unităților economice este reglat, într-o măsură care nu este de neglijat, prin creditele bancare. Această realitate — care se desfășoară pe fondul pozitiv atît al creșterii ponderii fondurilor proprii cît și al accelerării decontărilor — menține în actualitate necesitatea de a aprofunda și soluționa cît mai adecvat problemele care apar în optimizarea raportului fonduri proprii-credite în unitățile economice.

● **Consolidarea procesului autofinanțării în domeniul investițiilor.** Perfecționările aduse strategiei din domeniul investițiilor, precum și planificării, pregătirii și derulării procesului investițional au determinat ca beneficiile, amortizarea fondurilor fixe și alte resurse proprii ale unităților să dețină o pondere însemnată în totalul resurselor de finanțare a investițiilor. Faptul că această evoluție favorabilă de ansamblu a avut loc pe fondul existenței în întreprinderi a unor rezerve încă nevalorificate în utilizarea cu eficiență înaltă a întregului potențial productiv disponibil ne determină să apreciem ca viabilă **posibilitatea amplificării continue a fondurilor proprii în totalul resurselor de finanțare a investițiilor pentru dezvoltare, chiar în condițiile în care din fondul de dezvoltare economică ar fi finanțate toate lucrările de investiții privind dezvoltările,** inclusiv dezvoltările importante (care în prezent se finanțează din fondul centralei).

● **Dezvoltarea autofinanțării mijloacelor circulante.** Pentru îmbunătățirea în continuare a raportului dintre fondurile proprii și creditele bancare pentru producție și circulație, o importanță hotărîtoare o are îndeplinirea integrală a planului de beneficii și accelerarea în continuare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante în fiecare unitate în parte. Tocmai legătura care există între aceste aspecte, impune necesitatea ca, în toate întreprinderile să sporească grija atît pentru minimizarea continuă a costurilor de producție și maximizarea veniturilor, cît și pentru o urmărire mai atentă și soluționarea mai eficientă a tuturor problemelor care apar în toate fazele procesului reproducției. Apreciem că ar trebui acordată o atenție mai mare soluționării problemelor care apar în fazele de finalizare ale ciclurilor de producție, mai precis în sfera circulației, unde mijloacele circulante funcționează sub forme care, de regulă, nu permit dimensionarea lor pe bază de norme de stoc și de normative și unde se constată relativ mai frecvent (în special în cazul produselor, lucrărilor și serviciilor facturate și neîncasate) tendințe de creștere relativă.

În ce privește preocupările pentru sporirea contribuției pîrghiilor economico-financiare la îmbunătățirea în continuare a raportului fonduri proprii-credite în domeniul mijloacelor circulante, experiența arată că aceasta ar putea fi sporită prin identificarea și aplicarea de noi măsuri care să asigure afirmarea mai deplină a funcției de control a finanțelor și creditului în economie. În corelație cu progresele realizate în organizarea și desfășurarea activității economice la toate nivelurile, metodele de planificare a necesităților de mijloace circulante, de dimensionare și de alocare efectivă a resurselor trebuie să fie în permanență guvernate de necesitatea controlului prin leu. Or, practica arată că metodele globale utilizate în prezent, de determinare a întregului necesar de mijloace cu ajutorul vitezei de rotație, de planificare și de alocare efectivă a resurselor în funcție de creșterea totală a mijloacelor circulante, de acordare a creditelor, de regulă, prin cont curent pentru asigurarea echilibrului global dintre încasări și plăți, nu permit în toate cazurile un control financiar eficient asupra dimensionării și utilizării mijloacelor circulante, în diferite forme funcționale ale acestora. De aceea, în prezent, în cadrul preocupărilor de creștere în continuare a rolului pîrghiilor economico-financiare, **unii specialiști converg către opinia că sînt necesare : planificarea distinctă a mijloacelor circulante supuse normării și a acelora care de regulă nu pot fi normate ; acoperirea, într-o proporție sporită, din beneficii a mijloacelor circulante normate și reducerea corespunzătoare a creditelor bancare.**

În legătură cu sursele de acoperire a necesarului mijloacelor circulante, trebuie avut în vedere că mai există situații în care ponderea creditelor se situează peste media pe economie, chiar în cazul unor unități din subramurile intermediare și finale ale industriei care au de regulă rentabilități relativ ridicate și posibilități sporite de creștere a fondurilor proprii. Respectivele întreprinderi apelează cu ușurință la credite pentru astfel de activități, dat fiind că nivelurile lor de rentabilitate se situează cu mult peste nivelul dobînzilor la credite. Ținînd însă seama de necesitățile de credite pe economie, de resursele limitate de creditare, de cerințele privind creșterea autofinanțării și de posibilitățile evidente pe care le au aceste unități în îmbunătățirea raportului fonduri proprii-credite, **sîntem de părere ca în astfel de cazuri să se examineze posibilitatea unor alocări anuale mai mari din beneficii pentru acoperirea creșterilor de mijloace circulante.** Totodată, sîntem de acord și cu ideea că este posibil ca **mijloacele circulante,** determinate pe baza normelor de stoc și a normativelor de mijloace circulante, strict necesare îndeplinirii sarcinilor prevăzute prin planul național unic, **să fie finanțate, de regulă, din fondul mijloacelor circulante, constituit din beneficiile realizate și resursele atrase,** în timp ce celelalte stocuri și cheltuieli de natura mijloacelor circulante — stocuri de iarnă, rezerve de plan, sezoniere, temporare etc., stabilite potrivit preve-

■ *În consolidarea autofinanțării, în optimizarea raportului dintre fondurile proprii și cele împrumutate în fiecare întreprindere, insistăm și cu acest prilej asupra necesității* creșterii importanței considerentelor care țin de rentabilitate și solvabilitate. *În acest cadru, apreciem că, din punctul de vedere al solvabilității întreprinderii ar putea fi considerată ca minimă relația : fonduri proprii/fonduri împrumutate =1, deoarece ea exprimă, la modul cel mai general, garanția că oricînd creditele bancare și obligațiile de plată pot fi achitate integral din resurse proprii. Desigur, optimizarea acestui raport se poate realiza pe măsura creșterii fondurilor proprii.*

Din punctul de vedere al rentabilității problema este mai complexă ; dacă luăm ca exemplu creditul bancar, este evident că utilizarea lui nu are eficiență economică pentru întreprinderile cu rentabilități la sau sub nivelul ratei dobînzilor. În astfel de cazuri, creditul nu numai că nu contribuie la creșterea fondurilor proprii ci, dimpotrivă, le diminuează Pentru întreprinderile cu rentabilități relativ mari situația este inversă. Avînd însă în vedere că în practica economică problemele de această natură sînt mult mai complexe, ni se pare necesar ca în aprecierea raportului dintre fondurile proprii și împrumutate să fie avut în vedere și : ● *raportul dintre disponibilitățile bănești și obligațiile de plată imediate (care nu trebuie să fie subunitar) ;* ● *structura și modul în care evoluează fondurile împrumutate, cu accent, în cadrul lor pe reducerea resurselor atrase (furnizori, creditori), dat fiind faptul că reducerea creditelor bancare, pe seama creșterii unor resurse atrase, nu poate fi considerată ca o soluție economică pentru optimizarea raportului dintre fondurile proprii și credite ;* ● *necesitatea diferențierii dobînzilor la creditele acordate pentru mijloacele circulante, în funcție de nivelul rentabilității, stabilit prin prețuri, (care ar corespunde cerințelor de echitate economică și, în plus, ar cointeresa în mai mare măsură unitățile cu rentabilități mari în sporirea fondurilor proprii). Aceasta nu înseamnă că pentru întreprinderile cu rentabilități relativ reduse nu se pune problema urmăririi și realizării anumitor corelații în structura fondurilor utilizate. Din acest punct de vedere considerăm că* pentru orice întreprindere — *și cu atît mai mult pentru întreprinderile cu rentabilități reduse* — este determinant raportul dintre disponibilitățile bănești existente în conturi și obligațiile imedite de plată, *deoarece de aceasta depinde, în măsură hotărîtoare, și evoluția raportului dintre fondurile proprii și cele împrumutate, pe parcursul execuției planurilor.*

■ *Avînd în vedere că, după părerea noastră, o problemă în desfășurarea activității financiare în domeniul mijloacelor circulante o constituie faptul că în perioada de planificare și de execuție nu se fac toate legăturile necesare între situația întreprinderii la începutul perioadei (potrivit bilanțului sau balanței de verificare) și cea preconizată pentru finele perioadei (prin bugetul de venituri și cheltuieli), pentru optimizarea raportului dintre fondurile proprii și cele împrumutate, apare necesară și* elaborarea unor proiecții parțiale de bilanț. *Susținem că dacă organele de conducere ale întreprinderii și compartimentelor de resort ar utiliza un instrument de această natură (detaliat într-un grad sporit pe structura mijloacelor și fondurilor), ele ar putea stabili, în mai multă cunoștință de cauză, măsurile ce se impun pe parcursul execuției pentru realizarea prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli în ce privește structura mijloacelor circulante și a fondurilor din care acestea se acoperă. Totodată, aceasta ar putea permite urmărirea mai îndeaproape și realizarea cu eficiență sporită a fluxurilor și refluxurilor bănești, care să conducă la realizarea disponibilităților în cont, la un nivel corelat cu modificările prevăzute pentru celelalte elemente ale activului și pasivului curent.*

derilor planului național, să fie finanțate prin credite bancare, potrivit Legii finanțelor.

În acest caz, unitățile din ramurile primare ale industriei, în special din industria extractivă, energie electrică etc., sînt într-o situație aparte, avînd în vedere nivelul relativ mai scăzut de rentabilitate și beneficii. Desigur, este de subliniat că ieșirea din această situație printr-un singur liant — acela al creșterii rentabilității — constituie calea cea mai indicată din punct de vedere economic. Dar, investițiile repetate pe care le fac în special întreprinderile miniere pentru menținerea producției sau pentru extinderea exploatării în adîncime și spre extremitățile zăcămintelor, precum și exploatarea zăcămintelor de minereuri mai sărace măresc cheltuielile de producție și necesarul de mijloace circulante (față de situația inițială) și diminuează posibilitățile de creștere a beneficiilor și a rentabilității. **În situația acestor întreprinderi din ramurile primare apare indicat ca** — pe lîngă măsurile de fond, care vizează creșterea mai accentuată a productivității muncii, prin îmbunătățirea tehnologiilor de extracție și preparare, folosirea mai bună a utilajelor din dotare și a forței de muncă — **să se examineze și posibilitatea de a revedea periodic dotarea inițială și de a se redimensiona și completa fondul mijloacelor circulante, în funcție de noile condiții de producție.** Aceasta apreciem că s-ar putea realiza cu ocazia recalculărilor periodice ale necesarului de mijloace circulante sau prin planificarea anuală a acestora.

Pentru optimizarea raportului fonduri proprii-credite se face simțită, după părerea noastră, și necesitatea concentrării creditelor în sfera circulației, unde formele funcționale sub care apar mijloacele circulante sînt influențate de factori care trebuie ținuți sub un control cît mai riguros. Tot în scopul întăririi autofinanțării unităților economice apreciem ca utilă de analizat ideea ca **băncile să acorde credite — nu ca o resursă globală de completare a fondurilor proprii, de echilibrare a soldului contului curent al unităților, ci prin conturi separate de împrumut,** care să permită urmărirea ulterioară în procesul realizării a respectării efective a destinației creditului, cel puțin în cazul unor credite cu frecvență și de valori însemnate. Totodată, apreciem că ar fi necesar ca metodele de organizare a plăților între unitățile socialiste să permită, într-o măsură mai mare, băncilor să cunoască mai operativ circuitul documentelor și să intervină mai hotărît pentru achitarea la timp a obligațiilor de plată a beneficiarilor de produse, lucrări și servicii. Mai mult, apreciem ca deosebit de oportună cerința ca, în vederea asigurării condițiilor ca furnizorii de materii prime, materiale, carburanți, energie, îngrășăminte chimice, utilaje, mașini și instalații etc., să-și încaseze produsele livrate sau serviciile prestate potrivit prevederilor de plan și cu respectarea dispozițiilor legale, la termenele și în condițiile stabilite prin contracte, **băncile să fie autorizate să achite contravaloarea acestora din credite speciale acordate unităților economice care se mențin în incapacitate de plată,** după utilizarea creditelor prevăzute prin actualele dispoziții legale. Desigur, aceste credite speciale urmează a fi acordate în cadrul volumului total de credite aprobat de conducere, organele financiar-bancare urmînd să examineze, împreună cu conducerile unităților și ale organelor ierarhic superioare, cauzele incapacității de plată să stabilească măsuri pentru redresarea activității, asigurarea echilibrului financiar și rambursarea creditelor primite de aceste unități.

■ Alături de îmbunătățirea și perfecționarea continuă a tehnicilor de lucru, a metodologiei de creditare și plăți, a legăturilor dintre întreprindere, centrală și bancă, menite să contribuie, în mai mare măsură, la perfecționarea modului de derulare a fluxurilor economice, cu efecte pozitive în autogestiunea economică, considerăm important să subliniem că **centrul de greutate al măsurilor și inițiativelor privind consolidarea autofinanțării trebuie să se plaseze în sfera efortului propriu al întreprinderilor,** care trebuie să asigure utilizarea întregului potențial încă din faza de fundamentare a planului propriu și bugetului de venituri și cheltuieli, iar pe parcursul execuției să urmărească cu maximă responsabilitate realizarea întocmai a acțiunilor și măsurilor stabilite pentru sporirea eficienței.

Nicolae SĂVOIU

În dezbaterea forumurilor democrației muncitorești din unitățile economice

Realizarea integrală, la cote înalte de eficiență a planului pe anul 1985

ÎN ATMOSFERA de puternic elan patriotic, revoluționar prilejuită de recenta sărbătorire a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului și de apropierea zilei de 23 August, adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile economice, consacrate analizei pe bază de bilanț a rezultatelor obținute în îndeplinirea planului și a angajamentelor în întrecere în semestrul I și stabilirii măsurilor necesare pentru realizarea integrală a indicatorilor cantitativi și calitativi pe întreg anul 1985, ultimul an al cincinalului, îmbracă o semnificație mult mai largă. În majoritatea lor covîrșitoare, întreprinderile de azi, sau cel puțin principalele lor secții, sînt ctitorii ale Epocii Ceaușescu. În aceeași perioadă de profunde prefaceri au fost constituite centralele, cu rol crescînd în conducerea subramurilor pe care le reprezintă ; au fost instituționalizate consiliile oamenilor muncii, adunările generale, iar odată cu introducerea noului mecanism economico-financiar principiul conducerii colective a fost ridicat pe planul superior al autoconducerii muncitorești, sprijinită pe autogestiune, care îmbină interesele generale ale societății cu interesele de grup și cu cele individuale.

De la această cotă înaltă a potențialului productiv și capacității tehnice, a calității cadrelor, a organizării economice și sociale, a democrației în acțiune, de la cota răspunderilor majore ce derivă din aceste evoluții fără precedent trebuie considerată și apreciată activitatea colectivelor de producători-proprietari-beneficiari.

Orientările, indicațiile, sarcinile formulate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din luna iunie, se constituie într-o amplă, exigentă și concretă tematică și pentru actualele adunări generale ; chemărilor secretarului general al partidului trebuie să li se răspundă pretutindeni prin mobilizarea completă a resurselor încă existente nu numai în întreprinderile care în această a opta lună a anului mai înregistrează rămîneri în urmă, ci și în cele, numeroase, cu realizări de excepție.

Pe inventarul problemelor ce se cer rezolvate ireproșabil, locul prioritar îl deține producția fizică, la rîndul ei avînd ca priorități producția de energie și materii prime și cea destinată exportului. Înscrierea sa la nivelul planificat, depășirea acestuia la produsele cu resurse și desfacere asigurate sînt esențiale pentru echilibrul întregului mecanism de aprovizionare a economiei — inclusiv a fondului pieței — și obținerea încasărilor valutare prevăzute, pentru finalizarea cu succes a actualului cincinal și racordarea la sporurile preconizate din 1986. De aceea, ritmicitatea fabricației și livrărilor, utilizarea deplină a mijloacelor fixe productive, urgentarea punerii în funcțiune a obiectivelor restante și a tuturor capacităților cu termene în programul de investiții pe acest an, ordinea și disciplina desăvîrșite, în întreaga activitate trebuie să constituie obiectul unei evaluări competente în adunările generale, pentru declanșarea și intensificarea unor acțiuni bine gîndite și cu eficiență maximă.

Practica a dovedit că aspectele cantitative ale rezultatelor nu pot fi separate de cele calitative, că utilizarea judicioasă a resurselor umane — prin creșterea accentuată a productivității muncii, a resurselor materiale și energetice — prin valorificarea lor superioară și reducerea consumurilor, ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, diminuarea suplimentară a cheltuielilor de producție rezolvă restricțiile obiective, măresc competitivitatea ofertei la export, asigură rentabilitatea necesară dezvoltării ulterioare a întreprinderilor și a bogăției naționale, accelerează ritmul de creștere a venitului național. În adunările generale urmează ca, pornind de la evaluarea stadiului de realizare a programelor proprii pe anul în curs, acestea să fie completate cu noi măsuri care se dovedesc necesare și pentru care s-au creat posibilități.

S-a stabilit ca pînă la finele lunii viitoare să fie încheiate toate pregătirile pentru producția anului viitor, astfel ca planurile ce vor fi dezbătute și aprobate în adunările generale din octombrie să fie fundamentate pînă la amănunt. Consiliile oamenilor muncii sînt datoare să raporteze acum, în fața colectivelor, asupra a ceea ce s-a întreprins, să stabilească modalități și răspunderi pentru rezolvarea la timp a problemelor încă neclarificate.

Dezbaterile din adunările generale, deciziile ce vor fi adoptate să reflecte adeziunea unanimă, confirmată prin fapte, la îndemnul adresat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta Plenară a Comitetului Central și a activului central de partid : **„Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an, la toți indicatorii, încheind astfel cel de-al 7-lea cincinal cu rezultate cît mai bune și punînd o bază trainică trecerii la realizarea noului cincinal — 1986—1990."**

C. DAMIAN

Mutații semnificative în calitatea dezbaterilor din adunările generale ale oamenilor muncii

EXTINDEREA formelor de conducere colectivă — manifestare a democratismului profund al vieții noastre economice și sociale, accentuînd participarea la decizie în cadrul instituționalizat al adunărilor generale, al consiliilor oamenilor muncii și avînd o importanță deosebită în formarea și dezvoltarea conștiinței politice — constituie o expresie a concepției revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și una din cele mai originale experiențe pe care o acumulează societatea noastră socialistă. În preocuparea de a surprinde procesualitatea constituirii și evoluției acestei experiențe, am efectuat cercetări de teren în unități industriale reprezentative din municipiile Tîrgoviște (anul 1974) : „Romlux" și Întreprinderea de utilaj petrolier — și Arad (în două etape : 1979 și 1984) : „Victoria", Întreprinderea de mașini-unelte (fosta întreprindere de strunguri) și Întreprinderea de vagoane [1]).

În majoritatea cercetărilor în domeniu de la noi, problemele ce constituiau conținutul discuțiilor în organele colective de conducere, în special în adunările generale, erau supuse analizei prin metoda observației indirecte (studiul documentelor). Cu convingerea utilității (teoretice, dar mai ales practice) a unui instrument care să permită surprinderea „pe viu" și redarea sugestivă a dezbaterilor în aceste forumuri ale democrației muncitorești, am adaptat la contextul nostru social-politic și la specificul conceptului românesc de autoconducere un sistem de categorii existent în literatura de specialitate, pentru a realiza **profilul colectiv de discuție al adunării generale a oamenilor muncii**, luînd în considerare caracteristicile acesteia de discuție de grup [2]). Categoriile reținute sînt : **1** — manifestă solidaritate ; **2** — destinde atmosfera, face aprecieri pozitive ; **3** — își exprimă acordul ; **4** — face propuneri ; **5** — formulează evaluări, opinii ; **6** — dă o informație, clarifică ; **7** — cere o informație ; **8** — cere o evaluare ; **9** — cere o direcție, un scop ; **10** — dezaprobă, critică ; **11** — manifestă insatisfacție ; **12** — manifestă o poziție ireconciliantă [3]).

Analiza comparativă a profilurilor de discuție și a conținutului luărilor de cuvînt — redată sintetic în schema din pag. 21, în care cifrele din prima coloană corespund celor 12 categorii menționate — ne-a dus la constatările și concluziile pe care le prezentăm în cele ce urmează.

Remarcînd de la început relativa similitudine a profilurilor de discuție în unitățile investigate, pentru fiecare perioadă

Profilurile colective de discuție ale adunărilor generale ale oamenilor muncii

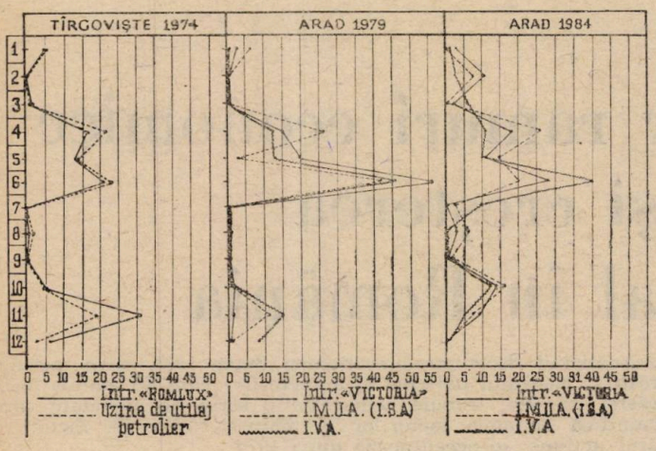

de analiză (1974, 1979, 1984), putem considera că intervalele de 5 ani s-au dovedit suficiente în acumularea experienței necesare pentru asimilarea perfecționărilor la care a fost supusă conducerea colectivă din unitățile industriale, prin : adoptarea Legii nr. 11/1971, respectiv a Legii nr. 5/1978 (cu completările ulterioare), care a introdus o redistribuire de roluri în cadrul consiliului oamenilor muncii ; introducerea autogestiunii economico-financiare, ale cărei principii corespund condițiilor și cerințelor evoluției noastre sociale, oferind totodată un cadru prielnic pentru acțiunea pîrghiilor economice, pentru mai buna gospodărire a părții din avuția națională încredințată spre administrare fiecărui colectiv de muncă, pentru depășirea dificultăților generate de criza economică mondială, îndeosebi de criza de energie și materii prime.

Ponderea cea mai mare în conținutul discuțiilor din adunările generale o dețin împreună **informațiile**, clarificările **(6)** și **evaluările**, opiniile, aprecierile **(5)** care stau la baza propunerilor făcute. Dacă în 1974 și 1979 acestea reflectau mai cu seamă o bună cunoaștere a problemelor cu care se confruntau unitățile în efortul propriu de dezvoltare/extindere, în anul 1984 se remarcă în plus implicarea largă a oamenilor muncii în rezolvarea cerințelor de îndeplinire a tuturor indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului, în creșterea eficienței economice a întregii activități și considerarea acestora în contextul comandamentelor majore ale economiei naționale.

Ponderea relativ ridicată a **propunerilor (4)** — prezentă constant în toate cele trei etape ale cercetării — arată că oamenii au fost și sînt preocupați de autodepășire, de rezolvarea unor dificultăți apărute și asigurarea înfăptuirii planului, de ridicarea sau menținerea întreprinderii lor pe un loc de frunte în ramura industrială respectivă. Mai semnificativ decît numărul propunerilor este însă conținutul acestora. Astfel, dacă în 1974 majoritatea lor se refereau la neajunsuri și greutăți de ordin tehnic și uman, proprii etapelor de început (înființarea, respectiv dezvoltarea unităților în cauză) și, mai ales, erau în proporție de 75% reluate din adunări anterioare (dovadă a faptului că nu fuseseră rezolvate satisfăcător) — ceea ce sporea considerabil insatisfacția **(11)** manifestată în cadrul dezbaterilor, în 1979 doar 30 pînă la 50% din propuneri constituiau repetări, cu observația că ele se refereau la aspecte proprii activității din anul respectiv. Explicația rezidă în faptul că la acea dată se făceau deja puternic simțite efectele Hotărîrii C.C. al P.C.R. din 1975 cu privire la soluționarea în termene riguros stabilite, cu operativitate și răspundere, a cererilor și reclamațiilor oamenilor muncii. Totodată, în cazul unităților din Arad (1979 și 1984) se manifestau pozitiv tradiția și stabilitatea colectivelor de muncă. Aplicarea în practică a propunerilor a redus simțitor insatisfacțiile transformate în poziție ireconciliantă, refractară **(12)**, aceasta din urmă devenind practic nulă în 1984.

În contextul dublei adaptări a unităților la noul mecanism economico-financiar și la restructurarea severă a utilizării resurselor materiale și energetice, luările de cuvînt au demonstrat — tocmai pe fondul înțelegerii profunde a cerințelor, posibilităților și responsabilităților autoconducerii muncitorești și autogestiunii — creșterea răspunderii fiecărui om pentru rezultatele proprii și ale întregului colectiv, germeni de conștientizare a necesității ca soluțiile să vină din interiorul unității și nu din disponibilitățile generale ale societății, a necesității eforturilor propriu pentru competență și creativitate. De la un anumit dubiu al unor oameni, asupra utilității participării — apărut în prima etapă a cercetării, datorită netranspunerii în practică a unor propuneri — asistăm la o **transformare calitativă esențială** : faptul psihic al **analizei lucide a propriei contribuții** și încercarea de autodepășire prin **construirea de soluții.** Propunerile vizează tot mai mult probleme legate de creșterea eficienței în realizarea sarcinilor de plan, cum sînt valorificarea mai bună a resurselor, posibilitățile de lărgire a gamei sortimentale și de ridicare a nivelului tehnic-calitativ al produselor, perfecționarea proceselor tehnologice, a organizării ș.a. Remarcăm în mod deosebit concluzia ce se poate desprinde, că **transformările interne pe care le-au cunoscut întreprinderile noastre industriale, programele pe care acestea își fundamentează, îndeplinirea indicatorilor calitativi** au constituit — și, totodată, au determinat — o reacție creativă de „adaptare prin șoc" la restricțiile în utilizarea resurselor materiale și energetice, la dificultățile și exigențele pieței internaționale.

Dacă se înregistrează o scădere a manifestărilor de insatisfacție din partea oamenilor muncii, crește în schimb ponderea **criticilor (10)** referitoare la lipsa de dinamism și ritmicitate atît la nivelul unității (producție, livrare, facturare), cît și la nivelul centralei (asigurarea contractelor, urgentarea valorificării produselor destinate exportului).

Cvasiinexistența **cererii de informații**, analize, orientări în acțiune **(7, 9)**, generată odinioară de mentalitatea comodă că „treburile merg oricum", este tot mai mult compensată de dialog — **cererea de evaluări, opinii, analize (8)** — absolut necesar pentru a pătrunde în fondul problemelor. Desigur, această deschidere spre confruntarea ideilor, informațiilor și soluțiilor — așa cum a reieșit din observare — este legată în mod direct și de introducerea generalizată a acordului global, care determină o intensificare a interesului pentru eficiența muncii.

MUTAȚII semnificative au avut loc și în ceea ce privește conținutul muncii de îndrumare desfășurată de cadre din afara întreprinderii — reprezentanți ai centralei, ministerului, factori de conducere politică locală — care participă la adunările generale. Acestea pot fi raportate, printre altele, la frecvența utilizării unor termeni care denotă o atitudine. Astfel, dacă în 1974, acești reprezentanți foloseau frecvent formula imperativă „trebuie" în luările lor de cuvînt, iar în 1979 pe cele rezolutive de gen „vom informa", „vom analiza", „vom încerca să rezolvăm", în 1984 ei au făcut mai cu seamă propuneri concrete, creative de soluționare în comun a problemelor întreprinderii, asumîndu-și deci contribuția prin preluarea celor ce depășesc nivelul și posibilitățile acesteia. Atît centralele, cît și organele locale dau dovadă de tot mai multă solicitudine în raport cu problemele esențiale ale unităților, de o tot mai mare capacitate de a sesiza rapid dificultățile și de a găsi simultan căi pentru depășirea lor. Asistăm la o tendință tot mai evidentă de manifestare generală a competenței și a asumării de răspunderi, de implicare solidară în realizarea sarcinilor de plan ale întreprinderilor. Considerăm că există temei pentru a aprecia că această tendință se va afirma tot mai pregnant în viitor.

Așa cum a relevat cercetarea, în intervalul considerat a avut loc — nu fără tatonări și dificultăți — **un evident proces de maturizare a însăși autoconducerii muncitorești,** proces a cărui dezvoltare și aprofundare reprezintă o sarcină importantă trasată de către tovarășul Nicolae Ceaușescu consiliilor oamenilor muncii, adunărilor generale ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor.

Mariana SÂRBU-CIUPERCESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

---

[1]) Numai analiza întreprinsă în municipiul Arad a fost concepută ca studiu în dinamică (1979/1984). Din punct de vedere metodologic considerăm însă utilă comparația cu întreprinderile din Tîrgoviște (1974), deoarece acestea s-au dovedit a fi un cadru de referință propice pentru începuturile experienței de conducere colectivă. Pe de altă parte, din cercetările efectuate a rezultat că din punctul de vedere al conducerii colective, zona sau localitate în care sînt amplasate unitățile economice sînt subsidiare în raport cu tradiția și stabilizarea acestora. Pentru etapele de cercetare din 1974 și, respectiv, 1979 a se vedea rezultatele publicate : Integrarea în muncă și participarea politică, în : Conștiința socialistă și participarea socială, Ed. Academiei R.S.R., București, 1977, p. 33—50 ; Constituirea experienței de conducere colectivă, în : Conducerea științifică a societății, Ed. politică, București, 1980.

[2]) În acest scop am folosit tehnica analizei de conținut a fiecărei luări de cuvînt, în care unitatea de analiză a constituit-o „tema" (o asertiune referitoare la o idee). La această tehnică am adăugat concluziile rezultate din observația directă (fundamentală, de altfel, și pentru încadrarea „temelor" într-una sau alta dintre dimensiuni).

[3]) Facem aici remarca metodologică — pe care o considerăm deosebit de importantă — că încadrarea informațiilor în una sau alta dintre categoriile de analiză a conținutului lor este determinată nu numai de ce se spune, dar, mai ales, de cum (și cu ce efect) se spune. De exemplu, o anumită informație poate fi încadrată la „dă o informație" (6), cînd e autentică și primită ca atare de către participanți ; dacă vă stîrni însă ilaritate, se înscrie în „destinde atmosfera" (2), iar dacă tonul cu care e prezentată este ridicat, se include în „manifestă insatisfacție" (11). Înscrierea temei într-una sau alta dintre categorii este posibilă numai dacă cercetătorul observă el însuși comportamentul participanților la adunarea generală. În această rezidă superioritatea tehnicii intercorelate folosită de noi : posibilitatea folosirii unei analize preponderent calitative.

Aportul principalelor ramuri economice la formarea şi creşterea venitului naţional în România

PROBLEMELE venitului naţional au ocupat şi ocupă un loc central în politica economică a partidului, în teoria şi practica economică. Documentele Partidului Comunist Român, din ultimele două decenii, expunerile secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, acordă o deosebită atenţie problemelor venitului naţional. Rolul şi importanţa venitului naţional şi a indicatorilor care-i exprimă conţinutul creşte într-o măsură şi mai mare în etapa actuală cînd în întreaga activitate economică se acţionează pentru realizarea obiectivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. privind creşterea rolului factorilor intensivi în toate domeniile vieţii economice, aspecte care pot fi cel mai bine caracterizate, planificate şi analizate, în principal, pe baza indicatorilor care exprimă venitul naţional.

Este semnificativ faptul că în anii de după Congresul al IX-lea caracteristica dominantă a economiei ţării noastre este dezvoltarea sa în ritmuri ridicate, creşterea substanţială a venitului naţional. Opţiunea pentru asigurarea unor ritmuri ridicate de dezvoltare printr-o activitate economică eficientă este o trăsătură a politicii economice a partidului, politică la elaborarea căreia secretarul general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi-a adus o contribuţie hotărîtoare ; aceasta este singura cale prin care pot fi realizate obiectivele strategice ale dezvoltării economico-sociale şi ale ridicării nivelului de trai al producţiei.

Evoluţia venitului naţional al României în perioada 1951—1985 se caracterizează prin continuitatea şi stabilitatea creşterii, trăsătură dominantă a întregii perioade de dezvoltare socialistă a ţării. Venitul naţional din 1985 este de 20 ori mai mare comparativ cu 1950, creşterea medie anuală fiind de aproape 20 miliarde lei, respectiv cu 9%. Cu acest ritm, România se situează printre ţările cu o dinamică economică ridicată. Acest ritm rapid al creşterii venitului naţional a permis o reducere a decalajelor care ne separă de ţările dezvoltate economic.

Creşterea absolută a venitului naţional pe perioade cincinale evidenţiază amplificarea acestui proces începînd cu subperioada 1966—1970 şi îndeosebi după 1970. Astfel sporul venitului naţional realizat în perioada 1971—1975 este mai mare decît cel obţinut în cele trei cincinale precedente (1950—1970), iar creşterea din intervalul 1981—1985 este aproape egală cu cea realizată între 1965—1975. Se remarcă, de asemenea stabilitatea creşterii relative a venitului naţional, creştere care a asigurat dublarea nivelului absolut la un interval de circa 8—9 ani. Sporirea intensă a venitului naţional a determinat creşterea ascendentă a venitului naţional pe locuitor — de peste 4 ori în ultimii douăzeci de ani. Creşterea absolută realizată în perioada cincinală 1971—1975 este egală cu sporul obţinut în cele trei cincinale precedente, luate împreună (1956—1970).

Tabelul nr. 1

Evoluţia venitului naţional al Republicii Socialiste România în perioada 1965—1985

Anii	Venitul naţional (mld. lei)	Creşterea absolută (mld. lei)		Creşterea relativă (%)		Venitul naţional pe locuitor (lei)
		medie	totală	medie	totală	
1965	146,2	—	—	—	—	7 585
1970	212,1	65,9	13,18	45,1	7,7	10 473
1975	361,9	149,8	29,96	70,6	11,3	17 035
1980	513,9	152,0	30,40	42,7	7,2	23 147
1985	720,8	206,9	41,38	40,3	7,0	30 675
TOTAL :	—	574,6	28,73	493,0	8,3	x

Analizînd dezvoltarea economiei după 1965, prin prisma creşterii venitului naţional şi a factorilor care au stat la baza acestei creşteri, trebuie remarcate o serie de elemente care semnifică acţiunea factorilor de natură calitativă, factori a căror acţiune se accentuează după 1970.

Cincinalul 1966—1970 se caracterizează atît prin devansarea dinamicii venitului naţional de către creşterea produsului social, fapt ce se reflectă în creşterea proporţiei cheltuielilor materiale în produsul social, cît şi prin sporirea mai accentuată a potenţialului tehnic-productiv, comparativ cu venitul naţional şi produsul social $I_f > I_{ps} > I_{vn}$ Modul de corelare în dinamică a acestor indicatori sintetici, în acest interval, este în principal rezultatul intensificării efortului pentru dotarea economiei şi pentru modernizarea structurii acesteia. În această perioadă cincinală s-au rezolvat probleme deosebite legate de modernizarea economiei naţionale ale căror rezultate se conturează în cincinalele următoare.

Trăsătura definitorie pentru ultimii 15 ani este creşterea mai rapidă a venitului naţional comparativ cu produsul social, cu investiţiile efectuate în economie şi cu volumul valoric al fondurilor fixe existente în economie.

Creşterea venitului naţional al României în ultimii 20 de ani cu 575 miliarde lei, deci de aproape 5 ori, utilizarea acestuia pentru dezvoltare şi consum în funcţie de etapa de dezvoltare în care se află economia ţării şi de obiectivele stabilite pentru fiecare etapă în parte, sporirea rolului factorilor calitativi în dezvoltarea economiei au fost însoţite de profunde modificări în nivelul de trai al populaţiei. Expresia sintetică a acestor modificări o reprezintă micşorarea indicilor de devansare a ritmurilor de creştere a venitului naţional şi a indicatorilor care reflectă utilizarea acestuia — fondul de consum şi fondul de acumulare — în ultimele trei cincinale. Astfel dacă în perioada 1966—1970 indicele de devansare a ritmului mediu de creştere al acumulării era de peste două ori mai mare decît cel al consumului, el s-a redus de la 1,4 în cincinalul 1971—1975 la 1,2 în actualul cincinal. De fapt, indicele de devansare a ritmurilor celor doi indicatori poate fi privit ca un indicator sintetic al eficienţei economiei. El exprimă în ce măsură efortul făcut pentru dezvoltarea economiei se regăseşte în creşterea fondului de consum.

Dezvoltarea României în ultimele două decenii, mutaţiile profunde intervenite în structura economiei sînt o urmare nemijlocită a rezultatelor obţinute în procesul industrializării socialiste. Înfăptuirea cu consecvenţă a politicii de industrializare socialistă a ţării a permis României să parcurgă mai multe etape istorice, de la o ţară cu o economie slab dezvoltată la o ţară industrial agrară în plin proces de dezvoltare. Transformările privind dezvoltarea României se oglindesc sintetic în potenţialul economic al ţării şi în structura pe ramuri a venitului naţional.

Obiectivele dezvoltării economiei pentru fiecare perioadă şi etapă sînt subordonate obiectivului general de lungă durată stabilit prin programele de dezvoltare economico-socială. Fiecare subperioadă se caracterizează însă prin anumite particularităţi privind dezvoltarea industrială. Problema esenţială în dezvoltarea industrială a ţării constă în asigurarea unei proporţii judicioase între industrie şi agricultură ; industrializarea nu poate fi concepută fără o agricultură modernă, care să satisfacă nevoile de consum ale populaţiei, necesităţile de consum productiv şi să creeze anumite disponibilităţi pentru export.

Schimbările în structura venitului naţional pe ramuri ale economiei naţionale, evoluţia contribuţiei industriei şi agriculturii la producerea venitului naţional evidenţiază transformările de ordin calitativ ce au avut loc în economia României.

Cum rezultă din datele statistice mutaţiile în profil de ramură au avut loc în principal în favoarea sectoarelor neagri-

Tabelul nr. 2

Contribuția ramurilor la formarea sporului venitului național și cheltuielilor materiale %

Ramura	1966—1970		1971—1975		1976—1980	
	VN	CM	VN	CM	VN	CM
Industrie	32,0	77,6	73,6	74,7	63,3	67,2
Construcții	13,2	9	6,5	6,5	9,3	12,2
Agricultură	—1,7	6,1	7,5	10,1	11,2	7,9

cole, în primul rînd a industriei. Creșterea rolului industriei în producerea produsului social, asociată cu faptul că consumul material din această ramură depășește consumul mediu, a făcut ca modificarea structurii pe ramuri în favoarea industriei să fie un factor care a determinat creșterea consumului productiv din întreaga perioadă.

Mutațiile în structura pe ramuri se reflectă în modificarea contribuției ramurilor la creșterea produsului social, a venitului național și a cheltuielilor materiale. Aceste modificări evidențiază o trăsătură fundamentală a dezvoltării economiei României, **creșterea accentuată a rolului industriei, ramura care asigură introducerea progresului tehnic și care creează condițiile atragerii în circuitul economic a noi resurse naturale și umane și valorificarea superioară a acestora.**

Se remarcă scăderea contribuției industriei și creșterea ponderii agriculturii în sporul venitului național și cheltuielile materiale. Acest proces oglindește omogenizarea dezvoltării economiei în profil de ramură.

Caracterizarea rolului ramurilor în creșterea venitului național presupune corelarea contribuției acestora la formarea sporului venitului național cu proporția pe care o dețin ramurile respective în potențialul economic și în creșterea acestuia. Creșterea venitului național poate fi analizată în funcție de o multitudine de factori, grupați după diferite criterii. În cadrul acestora un loc important îl ocupă indicatorii care exprimă fondurile fixe și forța de muncă. Pornind de la acest fapt este necesar să fie analizată în primul rînd contribuția ramurilor la creșterea productivității muncii și a eficienței folosirii fondurilor fixe, iar în funcție de rezultatele obținute să fie estimate rezervele existente în domeniul creșterii contribuției ramurilor la sporirea venitului național.

Analiza creșterii productivității muncii sociale în ultimii douăzeci de ani pune în evidență unele aspecte esențiale și anume :

a) creșterea nivelului absolut de la o perioadă cincinală la alta, ceea ce exprimă stabilitatea creșterii relative.

b) contribuția ridicată a industriei la formarea și creșterea productivității muncii.

c) importanța mutațiilor intervenite în structura populației ocupate în ramurile producției materiale pentru creșterea productivității muncii.

d) elasticitatea diferită a productivității muncii în funcție de modificările intervenite în nivelul înzestrării tehnice a muncii din ramurile producției materiale.

Dacă pînă în 1965 creșterea absolută a productivității muncii realizată în cadrul unui cincinal a fost de maxim 6 000 lei venit național pe persoană ocupată, în ultimele trei cincinale s-a ajuns la niveluri care depășesc 16 000 lei/persoană ocupată. Factorul principal al creșterii productivității muncii sociale a fost sporirea susținută a productivității muncii la nivelul ramurilor. Importanța modificărilor structurale se reduce cu toate că acestea dețin o pondere de circa 30% în sporul productivității muncii. Contribuția ramurilor la asigurarea nivelului productivității muncii s-a asociat cu evoluția structurii pe ramuri a populației ocupate ,a crescut sensibil ponderea industriei în defavoarea celorlalte ramuri și în principal, a agriculturii.

Analizînd locul ramurilor în creșterea productivității muncii sociale, se detașează categoric industria printr-o contribuție cuprinsă între 64% și 79% în ultimele patru perioade cincinale, deci cu mult peste ponderea pe care o deține în populația ocupată și în fondurile fixe. În schimb agricultura a contribuit la sporirea productivității muncii în proporție de 5,7—7,2% pondere care se situează mult sub nivelul resurselor materiale și umane de care dispune această ramură.

Creșterea productivității muncii a contribuit la sporirea venitului național într-o proporție cuprinsă între 65% și 68,6%, iar modificarea populației ocupate în ramurile producției materiale între 35 % și 31,4%. Contribuția celor doi factori se diferențiază sensibil de la o ramură la alta în funcție de evoluția populației ocupată la nivelul fiecărei ramuri (în industrie creșterea numărului personalului muncitor deține peste 33%, iar în agricultură scăderea populației ocupate a influențat negativ creșterea venitului național).

În aprecierea contribuției productivității muncii la creșterea venitului național trebuie pornit de la faptul că sporirea productivității muncii poate fi obținută pe diferite căi. Astfel, în analiza evoluției acesteia trebuie implicată înzestrarea tehnică a muncii și eficiența folosirii potențialului tehnic.

Înzestrarea tehnică a înregistrat creșteri spectaculoase în ultimele două decenii. Astfel de exemplu, dacă în primele trei cincinale înzestrarea tehnică a sporit cu mai puțin de 20 000 lei/persoană, în cincinalul 1976—1980 creșterea a depășit 53 000 lei/persoană. Această evoluție a înzestrării muncii exprimă sintetic mutațiile intervenite în structura pe ramuri a economiei naționale, rezultatele obținute în omogenizarea ramurilor producției materiale din punctul de vedere al dotării tehnice.

Evoluția contribuției ramurilor la înzestrarea tehnică la nivelul producției materiale se diferențiază sensibil în cele două ramuri de bază. Astfel contribuția relativă a industriei crește continuu, fără să atingă însă nivelurile deținute în cazul productivității muncii sociale. În schimb, în cazul agriculturii contribuția se reduce, fiind însă în toți anii peste ponderea pe care o deține în realizarea nivelului productivității muncii, fapt ce pune în evidență rezervele de creștere existente în acest domeniu și, implicit, în privința creșterii venitului național. Corelația dintre înzestrarea tehnică și productivitatea muncii se realizează prin intermediul eficienței. Aceasta înseamnă că raportul dintre sporul productivității și cel al înzestrării tehnice exprimă cît de scump se plătește pentru creșterea productivității muncii.

Analiza contribuției factorilor la creșterea productivității muncii sociale evidențiază rolul hotărîtor pe care l-au avut înzestrarea tehnică a muncii și mutațiile în structura pe ramuri a populației ocupate în producția materială. Dacă creșterea venitului național se analizează în funcție de volumul valoric al fondurilor fixe și de eficiența folosirii acestora se remarcă faptul că sporirea efortului pentru creșterea potențialului tehnic al economiei a fost principalul suport al creșterii venitului național.

Calculele privind influența factorilor asupra sporului venitului național relevă faptul că creșterea înzestrării tehnice și modificările intervenite în numărul populației ocupate au fost factorii care au asigurat în cea mai mare parte creșterea venitului național, mari rezerve existînd în domeniul eficienței folosirii fondurilor fixe și reducerii consumurilor materiale exprimate prin intermediul proporției cheltuielilor materiale în produsul social. În condițiile în care dimensiunile producției și ale potențialului tehnico-material au înregistrat creșteri impresionante, reducerea cheltuielilor materiale în general și a consumurilor de materiale în special au devenit o importantă sursă de creștere a venitului național. Documentele de partid și de stat și expunerile secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu pun în evidență importanța reducerii cheltuielilor materiale. Cu toate că s-au obținut unele rezultate în reducerea proporției cheltuielilor materiale de producție mai există mari rezerve în toate ramurile producției materiale. Astfel în perioada 1966—1980 venitul național a crescut pe seama diminuării ponderii cheltuielilor materiale cu aproape 9 mld. lei. Rezultate mai bune s-au obținut în ramura industriei unde sporul produsului net pe seama acestui factor a fost de peste 25 mld. lei. În contextul general al preocupărilor pentru reducerea consumurilor materiale un loc aparte îl ocupă consumurile energetice. Preocuparea pentru utilizarea cît mai eficientă a energiei se înscrie ca o componentă esențială în concepția partidului nostru, de valorificare cu înalt randament a resurselor materiale, umane și financiare.

Datele statistice pun în evidență reducerea sensibilă a consumului de energie la 1 000 lei venit național în ultimii 15 ani. Cu toate acestea există mari rezerve de economisire a energiei electrice în toate domeniile de activitate. Aprecierea rezervelor existente privind reducerea consumurilor energetice presupune și compararea nivelului acestora cu alte țări. Indicatorul care se folosește frecvent pe plan internațional este consumul energetic ce revine la 1 000 $ produs național sau venitul național.

Cu toate că rezultatele unor asemenea comparații pot fi privite doar ca orientative, ele oferă totuși o imagine asupra mărimii consumului de energie pe unitate de venit național. Cu toate rezultatele obținute în reducerea consumurilor de energie, se remarcă că acestea sînt încă mai mari decît în celelalte țări dezvoltate. De aici decurge și preocuparea deosebită a partidului nostru, a secretarului său general, pentru reducerea substanțială a consumurilor materiale și energetice, pentru creșterea mai rapidă a productivității muncii, în general a eficienței economice, pentru valorificarea cu maximum de rezultate a tuturor factorilor de producție.

prof. dr. I. CAPANU
lect. dr. P. WAGNER

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Academia Mihăileană — contribuţii la dezvoltarea gîndirii economice (I)

CONTINUIND tradiţia vechilor Academii şi Colegii, care în decursul secolelor au reprezentat aşezăminte de învăţămînt superior şi cultură înaltă, ce au dat ţărilor române, iar uneori şi străinătăţii, numeroşi cărturari, Academia Mihăileană, inaugurată la 16 iunie 1835, a constituit o importantă ctitorie de învăţămînt superior şi un centru de plămădire şi difuzare a marilor idealuri ale revoluţiei de la 1848 şi ale Unirii Principatelor Române. Prestigioasa instituţie de învăţămînt superior a fost slujită de ilustre personalităţi între care Gheorghe Asachi, Eftimie Murgu, Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu şi alţii. În domeniul ştiinţelor economice, personalităţile cele mai marcante au fost Ion Ghica şi Ion Ionescu de la Brad. Marele patriot, ctitor de şcoală şi cultură românească — Gh. Asachi, prin „Regulamentul şcoalelor din Moldova", s-a îngrijit ca la Academia Mihăileană, alături de alte discipline fundamentale să figureze şi disciplinele economice, între care — economia politică, statistica, economia rurală, ţinerea registrelor, cunoştinţe comerciale şi altele.

Dealtfel, tradiţia în predarea disciplinelor economice exista atît la şcolile din Moldova, cît şi la cele din Muntenia. În 1829, între materiile prevăzute în programul gimnaziului din Iaşi, ce funcţiona la Trei Erarhi erau şi „economia pămînteasca şi politicească" [1], iar „idei practice de comerţ" se predau şi la şcolile normale, precum şi la alte şcoli. La şcoala elementară pentru fete din Iaşi la anul III se preda şi „deosebitele învăţături ale iconomiei şi industriei casnice" [2]). Atît în Moldova cît şi în Muntenia, Regulamentul şcolar prevedea ca la cursul legilor în anul III să se predea şi economia politică, iar la cursul de agricultură, economia industrială şi forestieră [3]).

Gh. Asachi — Director al şcoalelor din Moldova, conştient de importanţa **cunoştinţelor economice** pentru progresul economico-social al ţării s-a preocupat ca în şcoli să se predea **întregul sistem de ştiinţe economice** teoretice şi aplicative, precum şi de înfiinţarea unei clase speciale de profil economic şi tehnic la mai multe şcoli „începătoare" pentru ca cei care nu vor putea urma treptele superioare ale învăţămîntului să aibă o calificare care să le permită să îmbrăţişeze o profesie pe care să o exercite în industrie, comerţ sau alte ramuri ale economiei. În acest sens, în revista Albina Românească Asachi scria : „Spre a îndrepta tinerimea în cariera industriei s-a aşezat la şcoala începătoare din Iaşi un al patrulea clas în care se va învăţa formăluirea stilului, aritmetica cu ţinerea registrelor de negoţ, principiile istoriei naturale aplicată către meşteşuguri şi manufacturi... Tinerii care nu sînt meniţi a urma clasurile înalte, vor afla în aceasta toate mijloacele de a se formari şi pentru a se face buni purtători de sarcină în trebile economiei sau comis (pristavi pe la casele neguţătoreşti), sau spre a se pregăti pentru temeinica învăţare a deosebitelor manufacturi, a căror îndeplinire foarte este de dorit în această ţară. Să nădăjduiesc că acest clas folositor se va putea aşeza în anul viitor şi pe la citeva şcoale departamentale" [4]).

Ca urmare a faptului că discipline economice s-au predat şi înainte de înfiinţarea Academiei Mihăilene şi continuau a se preda la diverse şcoli, a existat preocuparea, în special din partea profesorilor, de a edita manuale, unele din ele traduse. Dintre manualele tipărite menţionăm citeva : „Iconomia rurală şi domestică sau învăţătura pentru lucrarea pămîntului şi îmbunătăţirea gospodăriei de cîmp şi casă. Culese din cărţi în limbi străine". Lucrarea este publicată la „Eşi" probabil în 1837 de postelnicul Manol Drăghici — prezident al tribunalului de la Dorohoi [5]); „Manual popolar de economie rurală", de Schliper, tradus în 1843 din limba germană de Leon Filipescu, care preda economie rurală la Seminarul Veniamin [6]) ; „Elemente de finanţe" de Joseph Garnier — profesor la şcoala de poduri şi şosele din Paris — tradusă de Ion Ionescu de la Brad şi folosită de el şi alţi profesori, în manuscris, iar mai tîrziu editată de T. Codrescu şi D. Gusti. În această perioadă s-a făcut şi traducerea unui curs de economie politică. Ianache Dragoş din Iaşi traduce, în 1847, „Tratatul de economie politică" al lui J.B. Say.

În Ţara Românească, ştiinţele economice — economia politică, economia agrară, ştiinţele comerciale şi altele se predau, de asemenea, la numeroase şcoli între care şcolile normale, şcoala de legi etc. În acelaşi timp se publică şi

FIŞE

La izvoarele viitorului

● *La Editura Politică a fost tipărit recent un interesant volum eseistic semnat de actualul preşedinte al* UNESCO, Amadou-Mahtar M'Bow. *Volumul, după cum o arată şi titlul,* „La izvoarele viitorului" — *este incitant prin tematică şi oferă interesante elemente de reflecţie prin poziţia şi orizontul cultural al autorului. În esenţă, Amadou-Mahtar M'Bow îşi propune să incadreze obiectivele promovate de UNESCO în problematica generală a dezvoltării, să arunce o privire atentă asupra complexelor probleme ale lumii contemporane, ale necesităţii schimbării unor paradigme consacrate, ale promovării unor viziuni avansate cu privire la complexitatea lumii de astăzi şi de mîine. Urmărind această opţiune metodologică, autorul adînceşte o serie de aspecte de cuprindere globală, cum ar fi asimetriile şi inegalităţile lumii contemporane, mediul înconjurător şi resursele naturale, aspecte ale comunicării inter-umane şi interculturale, raportul dintre ştiinţă, tehnologie şi societate etc.*

Comerţ exterior

● *Comerţul exterior constituie o prioritate a politicii de dezvoltare promovată de R.P. Chineză, acest important sector economic urmînd să-şi sporească volumul activităţii concomitent cu creşterea eficienţei. Astfel, după cum arăta* Huang Wenjung *în articolul* „Nouveau développement des relations économiques et commerciales avec l'étranger", *publicat în numărul 3/1985 al revistei* „LA CHINE EN CONSTRUCTION", *China întreţine relaţii comerciale cu 174 de ţări şi teritorii, volumul comerţului exterior sporind cu 142% în 1984 faţă de 1978 ; s-a îmbunătăţit concomitent structura sa, produsele industriale reprezentînd actualmente 84% din* exporturile totale.

Pentru creşterea eficienţei în domeniul amintit — care priveşte deopotrivă exportul unor produse competitive şi importul de tehnologii care să permită dezvoltări ulterioare avantajoase — s-a acţionat şi în direcţia îmbunătăţirii cadrului legislativ care orientează activitatea unităţilor de comerţ exterior şi a întreprinderilor care au relaţii comerciale cu exteriorul. Cea mai importantă prevedere, subliniază H.W. constă în creşterea autonomiei gestionare a unităţilor şi implicit asumarea riscurilor comerciale. Această reformă care vizează sporirea rentabilităţii economice în toate sectoarele va contribui la exportul celor mai bune produse, la valorificarea superiorităţii anumitor întreprinderi, la creşterea nivelului tehnic al acestora şi diminuarea birocraţiei în sfera comercială.

Masa monetară şi dezvoltarea intensivă

● *Rolul banilor în economia socialistă în etapa dezvoltării intensive se află în creştere. Pentru a evidenţia acest proces, semnificaţiile sale, dobîndeşte importanţă o analiză mai minuţioasă a dinamicii funcţiilor unităţilor monetare pornind de la mecanismul de funcţionare a economiei socialiste — apreciază* W. Schlieser şi U. Zufelde *în articolul* "Zu den Funktion des Geldes in der sozialistichen Planwirtschaft" *(Cu privire la funcţiile banilor în economia socialistă planificată) publicat în numărul 5/1985 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Astfel — se afirmă — orientarea*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

o serie de manuale. În 1844, J. Jaclot, traduce și tipărește la Tipografia lui Eliade din București un curs de contabilitate. Cartea se intitula : „Dopia scriptură sau ținerea catastișelor în partidă simplă și în partidă îndoită, alcătuită în douăzeci și unu de lecții, care să se poată înțelege și de aceia ce n-au nici o idee de această știință fără învățător" [7]). Peste cîțiva ani, în 1851 a apărut pentru uzul elevilor un nou curs de contabilitate : „Ținerea registrelor" de Alexandru Pop [8]). În această perioadă se publică și o serie de manuale de economie agrară [9]). Cursurile de contabilitate și alte științe comerciale se predau, după cum am mai arătat, la școli de diferite profiluri. Nu existau încă școli comerciale. Din 1855 se agita mult problema înființării unei școli comerciale care însă a luat ființă mai tîrziu, deși de această problemă se interesase în 1857 și caimacanul Alexandru D. Ghica [10]).

În 1855, T. Sergiescu traduce și publică în București „Tratat de economie politică" de A. Blanqui. Publicarea manualului este motivată prin dorința de a se pune la dispoziția elevilor și publicului o lucrare care să-i inițieze în chestiunile economice necesare oricărui funcționar sau om de afaceri. „A nu cunoaște în epoca noastră noțiunile fundamentale ale acestei științe, scrie în prefață traducătorul, este a nu fi capabil d'a lua parte... într-un mod cuviincios la nici una din funcțiile publice și a ne pune în imposibilitatea d'a pricepe puterea evenimentelor care pot lucra asupra veniturilor ce acțiunea muncii și capitalului produc asupra societății" [11]). În afară de manualele traduse, bibliotecile personale, precum și unele biblioteci școlare conțineau numeroase cărți de economie.

Literatura economică nu se rezuma însă la manuale. Revistele vremii dezbăteau cu competență probleme economice majore. În acești ani au apărut studii ale lui Nicolae Șuțu — „Scurtă privire asupra stării economice a Moldovei" (1838) și „Noțiuni statistice asupra Moldovei" (1849). Ion Ghica, la rîndul său, a participat în coloanele revistelor cu o serie de articole la discutarea unor probleme majore, la ordinea zilei, scriind despre unirea vamală dintre Moldova și Muntenia, despre importanța drumurilor de fier, despre măsurile și greutățile românești etc. [12]) Mihail Kogălniceanu în „Foae Sătească" [13]), în „Propășirea", în „Steaua Dunării", în calendarele pe care le-a editat a stimulat abordarea problematicii economice, scriind el însuși numeroase articole.

Importanța pe care o acorda Kogălniceanu domeniului economic reiese și din programul revistelor sale. Astfel, în primul număr din „Foae pentru agricultură, industrie și negoț, supliment la foaia sătească" scos de la 7 aprilie 1840 pînă în decembrie 1840, Mihail Kogălniceanu își propunea să publice „cunoștințe practice, metode economice, învățături despre agricultură, morală și istorie, înștiințări despre negoțul dinlăuntru și din afară și alte asemenea știri folositoare". În „Propășirea", Kogălniceanu își propunea să trateze despre „întrebările cele mai interesante ale economiei politice, precum drumurile, canalurile, vămile, băncile, tranzacțiile comerciale și industriale" [14]). În programul ziarului Steaua Dunării", scria : „Ca jurnal comercial „Steaua Dunării se va ocupa cu chestiile cele mai principale ale agriculturii, ale industriei, ale comerțului nostru" [15]i

Revenind, acum, la Academia Mihăileană se poate arăta că aceasta cuprindea trei facultăți : filozofică, juridică și teologică și două cursuri speciale extraordinare : geometrico-politic și cursul economiei [16]). La cursurile extraordinare figurau „cursul economic de economia cîmpului, comercial : ținerea registrelor, sciința comercială, știința mărfurilor și corespondența" [17]). La facultatea juridică din anul II se predau și științele politice, respectiv „politica, economia statului, finanțele" [18]).

conf. dr. Nicolae STOICA
Universitatea „A.I. Cuza", Iași

[1]) V.A. Urechia, Istoria școalelor de la 1800—1864, București, 1892, vol. I, p. 119.
[2]) Ibidem, p. 273
[3]) Ibdem, p. 178
[4]) Albina Românească Nr. 87/noiembrie 1838. Vezi și V.A. Urechia, Istoria școalelor, vol. II, p. 53.
[5]) V.A. Urechia, op. cit., vol. I, p. 396.
[6]) V.A. Urechia, Istoria școalelor, vol. II, p. 271.
[7]) Victor Slăvescu, Literatura economică românească pînă la Unirea Principatelor, București, 1944, p. 176.
[8]) V.A. Urechia, Istoria școalelor, București, vol. III, p. 62.
[9]) În București, în 1837 apare „Manualul meu. Carte folositoare pentru economia de casă și de cîmp" ; în 1846 : I. Penescu. Manual de economie casnică etc. ; în Iași, în 1853 : D. de Litinski : „Manual de agronomie practică pentru Moldova". Vezi V. Slăvescu, op. cit.
[10]) V.A. Urechia, Istoria școalelor, vol. III, p. 90 ; 93.
[11]) Tratat de economie politică urmat de un bogat analitic, de A. Blanqui. Tradus din franțuzește de T. Sergiescu, profesor public, București. Citatul este din prefață.
[12]) Unirea vămilor între Moldova și Valahia — „Propășirea". Foaie pentru interesurile materiale și întelectuale", nr. 1, 2 ianuarie, p. 2—5. Măsuri și greutăți — „Foaie științifică și literară", nr. 23, 18 iunie, pp. 183—184 ' nr. 27, 16 iulie, p. 216, nr. 29, 30 iulie, p. 232, nr. 36, 17 septembrie, p. 288.
[13]) De la 1 aprilie 1840 M. Kogălniceanu devine redactorul săptămînalului „Foaie sătească" pe care a scos-o din 1839 Gh. Asachi.
[14]) „Propășirea" foaie pentru interesele materiale și intelectuale, 2 ianuarie 1844.
[15]) Steaua Dunării, jurnal politic, literar și comercial, apărută în 1855, 1 octombric, sub redacția lui M. Kogălniceanu.
[16]) V. A. Urechia, Istoria școalelor de la 1800—1864, vol. I, p. 282.
[17]) Op. cit., p. 256.
[18]) Idem.

---

necesară spre rentabilizarea tuturor unităților economice impune o mai riguroasă apropiere a prețului produselor de valoare prin diminuarea treptată a rentabilităților stabilite pe alte principii decît cele ale legii valorii. Totodată, apreciază autorii, apar noi constrîngeri în ce privește raportul dintre moneda națională și valutele forte, un raport cît mai real între acestea fiind în măsură să întărească funcția informativă a banilor, pe de o parte, iar pe de altă parte să permită aprecierea corectă a nivelului de competitivitate al economiei în ansamblul său, dar și spre baza piramidei pe filiera ramură, subramură, întreprindere, produs.

„Tehnopolurile"

● *Dacă în urmă cu 10–15 ani cuvîntul de ordine al factorilor de decizie și economici la nivel regional era industrializarea, în prezent problema apare cu totul schimbată – apreciază* Gerard Larpent *în articolul „Regions: la course aux technopoles" publicat în numărul 25/1985 al revistei „L'USINE NOUVELLE". Un nou termen și o nouă realitate fac carieră: tehnopolurile. Dezvoltate inițial în S.U.A. și Japonia, aceste concentrări tehnico-industriale par să constituie o formă nouă de dezvoltare industrială, aflată în plină expansiune. O formă ce favorizează, după cum arată G.L. analizînd situația din Franța, contactul între cercetare și industrie, între universitate și întreprinderi.*

Pentru a fi eficient, un tehnopol trebuie să satisfacă însă anumite cerințe. Astfel, o asemenea concentrare tehnico-productivă presupune existența unei rețele de cercetare solide, unități de pregătire a cadrelor de înalt nivel, un nucleau de industrii inovatoare. În condițiile respective, la care se adaugă și un climat socio-cultural adecvat, tehnopolul constituie o soluție pentru stimularea progresului tehnic, pentru valorificarea acestuia dar și o soluție în ce privește crearea de noi locuri de muncă, concluzionează G.L.

Orientarea spre export

● *Experiența ultimilor decenii de dezvoltare permite desprinderea unor concluzii destul de precise cu privire la eficiența diverselor politici economice adoptate. Oprindu-se la cuplul (pe care nu îl consideră antinomic) „substituirea importurilor" și orientarea spre „promovarea exporturilor",* Anne O Kreuger *constată în articolul „Import substitution versus export promotion" (Substituirea importului comparativ cu promovarea exportului), publicat în numărul din iunie 1985 al revistei „FINANCE AND DEVELOPMENT", că politica de promovare a exporturilor a fost însoțită, de regulă, în țările unde a fost aplicată, de o creștere economică mai pronunțată. Este totuși hazardat să se considere acest factor drept singurul cu influențe asupra evoluției economice, mai aproape de o explicație reală fiind faptul că o asemenea politică respectă în mai mare măsură legitățile alocării eficiente a resurselor. Totodată, un alt factor de influență – consideră autoarea – rezidă în protejarea pieței interne, prin măsuri economice, în sensul ridicării nivelului competitiv al economiei naționale.*

FIȘE

Piața comună de la 10 la 12

Creșterea potențialului, dar și a problemelor

LĂRGIREA treptată a Comunității Economice Europene, ale cărei etape precedente au fost marcate de aderarea Danemarcei, Irlandei și Marii Britanii, în anul 1973, și apoi de aceea a Greciei, în 1981, constituie o problemă care a continuat să preocupe principalele instituții și instanțe comunitare. Procesul lărgirii acestei grupări economice vest-europene nu s-a încheiat aici ; negocierile de aderare au continuat, de această dată, cu Spania și Portugalia.

Problema aderării acestor două țări iberice a fost pusă oficial încă din anii '60, dar negocierile au început efectiv din octombrie 1978. De atunci, au avut loc numeroase contacte și reuniuni, la Bruxelles, Madrid și Lisabona, în vederea identificării problemelor susceptibile a antrena repercusiuni și incidențe asupra politicilor comunitare și a funcționării instituțiilor Pieței comune.

Pe parcursul negocierilor, țările membre ale Comunității Economice Europene s-au situat adesea pe poziții destul de nuanțate : unele susțineau că, din punct de vedere politic, strategic și economic, consecințele unui eventual refuz privind aderarea Spaniei și Portugaliei ar fi mult mai mari decît dificultățile pe care le-ar crea acestea ca urmare a aderării, în timp ce altele manifestau o serie de rezerve, ba chiar îngrijorări, mergînd pînă la propuneri de genul celor ce susțineau întreruperea provizorie a desfășurării negocierilor.

Aceste interese diferite care generau poziții divergente vis-à-vis de aderarea Spaniei și Portugaliei au exercitat, pe parcursul negocierilor, o oarecare influență asupra multor inițiative luate de instituțiile comunitare. În cele din urmă, după lungi și dificile negocieri, reprezentanții Comunității Economice Europene și cei ai Spaniei și Portugaliei au ajuns la punctul terminus al eforturilor lor, care s-au încheiat cu semnarea tratatelor de aderare la Piața comună a celor două țări iberice.

A mai rămas, doar, ca aceste tratate să fie ratificate de parlamentele naționale ale țărilor semnatare. În momentul în care va fi realizată și această procedură, atunci Spania și Portugalia devin membre cu drepturi depline ale Comunității Economice Europene. Deocamdată, teoretic, se presupune că această calitate va fi dobîndită începînd cu 1 ianuarie 1986.

Contextul general

Pînă în prezent, raporturile dintre Comunitate și cele două țări iberice, deși reglementate oarecum diferit, aveau în vedere pregătirea procesului de aderare. Astfel, cu Spania, Comunitatea europeană a încheiat, în iunie 1970, un acord comercial preferențial în baza căruia, începînd din 1973, taxele percepute de Piața comună asupra majorității exporturilor spaniole au fost diminuate progresiv pînă la 60%, excepție făcînd unele produse considerate „sensibile" — textilele și încălțămintea —, a căror reducere a fost consimțită doar pînă la 40%. În sectorul agricol, aproximativ jumătate din exporturile spaniole beneficiază de preferințe tarifare între 25 și 60%.

În același timp, Comunitatea a încheiat cu Portugalia, în 1972, un acord de liber schimb în cadrul acordurilor bilaterale pe care le are cu țările membre ale A.E.L.S.. Din iulie 1976 au fost suprimate în întregime taxele vamale pentru majoritatea exporturilor industriale spre Comunitate și, totodată, s-au acordat reduceri tarifare pentru anumite produse agricole portugheze.

Vorbind despre actuala lărgire, se face adesea o paralelă fie cu prima, fie cu momentul instituirii Pieței comune, în anul 1958. În fapt, situațiile sînt extrem de diferite dacă avem în vedere contextul economic general în care s-au dezvoltat aceste procese sau propria lor natură, ținînd seamă de gradul diferit al dezvoltării țărilor în cauză.

În perioada creării Pieței comune, cele șase țări semnatare ale tratatului de la Roma înregistrau o perioadă de creștere economică ridicată și o relativă stabilitate a prețurilor. Anumite preocupări au apărut și în timpul primei lărgiri, dar acestea priveau mai degrabă unele aspecte particulare legate, într-un fel, și de persistența crizei economice mondiale.

Realitatea zilelor noastre este cu totul alta, deoarece dificultățile care se perpetuează, în ultimă vreme, afectează prin modalități și intensități evident diferite, atît statele membre ale actualei Comunități, cît și Spania și Portugalia.

Problema locurilor de muncă, consecințele crizei energetice, restructurările industriale au creat în cadrul Pieței comune probleme sociale deosebite și au accentuat disparitățile regionale. La rîndul său, sistemul monetar internațional, care oferă imaginea unei profunde dezorganizări, a condus la intensificarea tendințelor protecționiste și la multiplicarea problemelor cu care se confruntă Comunitatea europeană.

O altă diferență importantă constă în caracteristicile economice ale Spaniei și Portugaliei, al căror nivel de dezvoltare se situează sub media Comunității. O dată cu aderarea, acestea vor aduce cu ele probleme regionale considerabile și o structură economică considerată mult întîrziată, în raport cu cea a Comunității actuale. Restructurările necesare — concentrarea producției industriale, creșterea productivității muncii, modernizarea structurilor industriale etc. — vor antrena o presiune asupra locurilor de muncă, care pînă acum se traducea printr-o emigrare, de regulă, spre Comunitate. Această tendință ar putea, de acum, să suscite anumite rezerve datorită aspectelor sociale cu care se confruntă în prezent Piața comună. Problema ca atare s-ar putea agrava mai mult dacă se ține seama de faptul că domeniile principale de activitate — agricol sau industrial — ale țărilor iberice sînt mai curînd similare decît complementare cu cele ale statelor membre actuale și intră într-o deplină concurență cu unele regiuni mai puțin dezvoltate ale Comunității. Totodată acestea vor afecta și alte țări, cum sînt cele mediteraneene, cărora Comunitatea le asigură un regim privilegiat.

Luarea în considerare a acestui ansamblu de dificultăți face ca lărgirea Comunității să pună în discuție însăși dinamica evoluției sale interne, cu deosebire în ceea ce privește consolidarea și dezvoltarea pieței comune și realizarea Uniunii economice și monetare, dar și dinamica externă fondată pe deschiderea piețelor și cooperarea economică internațională. Aceste dificultăți sensibile nu trebuie să conducă, însă, la neglijarea altor aspecte de natură diferită, dar de aceeași intensitate.

Plecînd de la angajamentul său politic, această nouă lărgire a Comunității încearcă să aducă beneficii economice pentru toți membrii săi. În acest sens, țările iberice sînt deja integrate în mare măsură pe calea schimburilor ce le are cu Piața comună. Potențialul lor de dezvoltare va contribui în mod cert la intensificarea schimburilor intercomunitare ; Piața comună se va extinde de la 270 la 320 milioane de consumatori, oferind debușee noi pentru produsele industriale și agricole din actualele țări membre. În același timp, partenerii săi externi vor beneficia de o mai mare deschidere a piețelor spaniolă și portugheză, deoarece după aderare noile state membre vor aplica tariful vamal comun, mai puțin protecționist decît propriile lor tarife naționale.

Implicațiile aderării

Cele două țări oferă o deschidere spre alte regiuni și popoare, în special în America Latină. Peste douăzeci de țări latino-americane, reprezentînd o populație de circa 300 milioane locuitori, sînt legate de Spania prin raporturi lingvistice, culturale, istorice și economice, iar fostele colonii africane ale Portugaliei mențin de asemenea raporturi strînse cu această țară.

Aderarea simultană a Spaniei și Portugaliei la Piața comună va contribui, pe lîngă creșterea ponderii acestei grupări vest-europene în economia și comerțul mondial, la extinderea limitelor sale geografice și va produce, în mod incontestabil, mutații semnificative în raporturile sale cu țările în curs de dezvoltare, în general, și cu cele mediteraneene, în special. Prima lărgire a Comunității europene, prin aderarea Marii Britanii, Danemarcei și Irlandei, a condus la semnarea Convenției de la Lomé care stabilește raporturi contractuale între Piața comună și un număr însemnat de țări din Africa, Caraibe și Pacific, încheierea unui acord cu Canada, intensificarea relațiilor cu Australia, Noua Zeelandă, India, țările A.S.E.A.N. etc.

Impactul aderării Spaniei și Portugaliei, cumulat cu cel produs de Grecia, asupra relațiilor economice internaționale va fi cel puțin de aceeași anvergură cu cel creat de prima lărgire dar consecințele sale vor avea efecte mai accentuate asupra raporturilor cu țările din bazinul mediteraneean.

Acest impact este denumit în mod curent drept „deplasarea spre Sud a centrului de gravitate al Comunității". Privită însă în complexitatea sa, cu implicațiile și consecințele sale, noua lărgire a Comunității europene s-ar putea măsura mai bine în termeni economici, comerciali, sociali, politici și, totodată, financiari.

Înainte de toate, aderarea Spaniei și Portugaliei este expresia voinței acestor țări și a Comunității de a evolua împreună pe calea integrării economice vest-europene. În acest context, cele două țări iberice vor trebui să accepte tratatele instituite

«EUROPA CELOR 12»

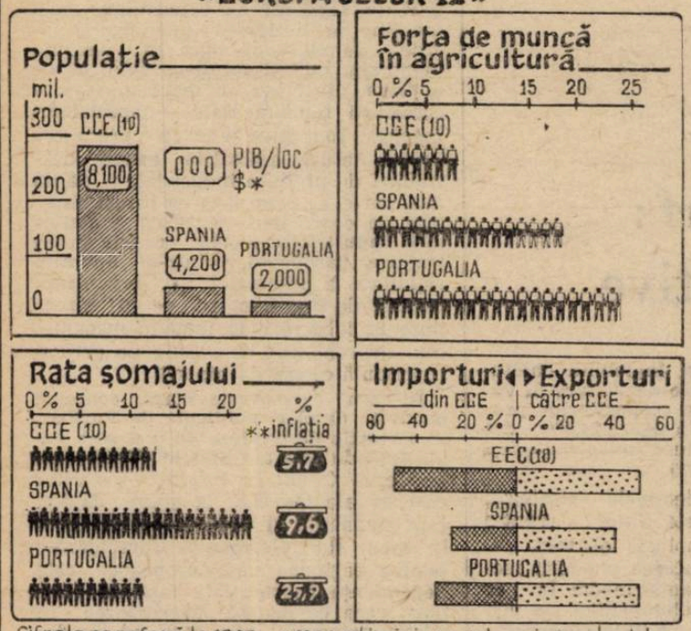

Cifrele se referă la 1983 - *1984 estimări - ** cele mai recente date

de Comunitatea europeană și finalitățile lor politice, deciziile intervenite după intrarea acestora în vigoare, precum și toate angajamentele luate pe plan extern, ceea ce, cu alte cuvinte, s-ar putea numi acceptarea „înfăptuirii comunitare". Această preluare integrală presupune rezolvarea continuă a unor probleme de adaptare prin măsuri tranzitorii și nu prin modificări ale regulilor comunitare. În mod practic, aceasta ar reprezenta preluarea de către noile membre a acordurilor preferențiale și nepreferențiale încheiate de C.E.E. cu țările terțe, a tuturor angajamentelor stabilite cu țările în curs de dezvoltare, asociate și neasociate, respectiv Convenția de la Lomé încheiată cu țările din A.C.P. (Africa, Caraibe și Pacific), acordurile cu țările din A.S.E.A.N. (Asociația Țărilor din Asia de Sud-Est) și cele ale Pactului Andin, Sistemul de preferințe generalizate acordat unui număr însemnat de țări, ajutorul alimentar etc., precum și angajamentele decurgînd din acordurile multilaterale încheiate în cadrul G.A.T.T.

În același timp, se ridică și o serie de probleme de natură juridică, respectiv dacă actualele angajamente, în domeniul comercial, ale celor două țări iberice sînt sau nu compatibile cu regimul juridic al politicii comerciale comune a C.E.E. Problema respectivă are două aspecte : pe de o parte, compatibilitatea cu politica comunitară a acordurilor încheiate de Spania și Portugalia înainte de aderare și, pe de altă parte, acceptarea de către acestea a angajamentelor externe ale Comunității ca membre și ca „importatori-exportatori comunitari".

Consecințele aderării

Efectul cel mai ușor previzibil se apreciază că va consta într-o reducere a importurilor comunitare pentru anumite produse și o protecție mult mai susținută față de țările terțe ale căror structuri de producție sînt asemănătoare cu cele ale noilor veniți. Problemele cele mai serioase se pun, de fapt, pentru țările sud-mediteraneene neproducătoare de petrol, ale căror exporturi spre Comunitate cuprind, în mare parte, produse agricole și manufacturate. Sub aspect economic și social, lărgirea Comunității spre sud va crește considerabil eterogenitatea nivelelor de dezvoltare în cadrul C.E.E., va crea probleme dificile privind coeziunea Pieței comune și coordonarea politicilor economice și monetare. Totodată, se consideră că va crea probleme privind convergența economică, creșterea sensibilă a disparităților economice existente între statele membre și între regiunile sărace și cele bogate ale acestora. În domeniul social, emigrarea muncitorilor originari din țările mediteraneene ar putea fi afectată de prioritatea comunitară acordată muncitorilor proveniți din țările iberice.

Relațiile externe ale Comunității, în general, vor fi extinse prin intensificarea legăturilor cu țările în curs de dezvoltare și în special cu cele latino-americane și mediteraneene. În această situație, nu este exclus ca raporturile dintre aceste țări și Piața comună să se modifice în așa fel încît să conducă la lărgirea Convenției de la Lomé.

Totodată, contextul mediteraneean este deosebit de complex și pune în evidență necesitatea de a aborda problemele acestei regiuni într-o optică globală, ținînd seama de dificultățile regiunilor Comunității, de acelea rezultînd din aderarea Spaniei și Portugaliei, de cele ale țărilor bazinului mediteraneean.

Implicațiile economice vor fi, de această dată, diferite față de cele rezultate după prima lărgire, datorită faptului că în noua situație este vorba de integrarea în cadrul economic comunitar a unor țări ale căror caracteristici economice, sociale și istorice sînt strînse legate de regiunea mediteraneeană a Europei, care este sensibil diferită de majoritatea statelor membre ale Comunității actuale. În componentele sale interne și externe, noua lărgire și politica mediteraneeană constituie imperative politice și economice pentru construcția vest-europeană care presupun a fi repuse pe fundamente ce suportă toate elementele edificiului, în așa fel încît greutatea acestora să poată fi repartizată cît mai echitabil. Între altele, noua lărgire are meritul de a pune în evidență un ansamblu de probleme care gravitează de mai multă vreme în jurul Mediteranei.

În afară de aceste aspecte cu caracter general, includerea Spaniei și Portugaliei în rîndurile țărilor comunitare creează unele incertitudini legate de anumite probleme sectoriale, regionale și sociale, precum și de relațiile intercomunitare în general.

În timp ce în cazul primei lărgiri țările candidate aveau un nivel de dezvoltare asemănător și posedau structuri economice similare cu cele ale Comunității, în situația actualei lărgiri țările respective se caracterizează prin diferențe sensibile privind nivelul lor de dezvoltare economică. De asemenea, structurile agricole, industriale și sociale sînt, în mare măsură, eterogene față de cele ale actualelor state comunitare.

Sectorul agricol va fi cel mai direct afectat datorită importanței politicii agricole comune în construcția vest-europeană și în bugetul comunitar, a ponderii ridicate a agriculturii în economia celor două țări iberice și în regiunile mediteraneene ale Pieței comune, care privesc nemijlocit Italia, Franța și Grecia. Trecerea Comunității europene de la 10 la 12 membri va conduce la o creștere de circa 17% a populației și deci a consumatorilor, în schimb, numărul agricultorilor va crește cu circa 40%, iar suprafața agricolă utilă cu peste 34%. În plus, aceste agriculturi sînt „mediteraneene", ceea ce implică anumite limite impuse de condițiile de climă, relief și sol care au restrîns posibilitățile de creștere a randamentelor și au stimulat anumite tipuri de producții ce incorporează un important volum de forță de muncă, cu o productivitate redusă. Printre aceste produse se detașează, în mod deosebit, cele de origine vegetală, în detrimentul celor de origine animală. Numai aderarea Spaniei va conduce la creșterea cu 25% a producției comunitare de legume, cu 48% a celei de fructe și cu 59% a celei de ulei de măsline. Or, aceste produse vegetale sînt considerate „sensibile", fiind deja, în mare parte, excedentare pe piața comunitară.

Consecințele previzibile ale lărgirii Comunității, cel puțin în prima etapă a integrării noilor veniți, în cadrul politicii agricole comune, s-ar putea traduce, în principal, prin creșterea volumului producției agricole și a concurenței intracomunitare, modificarea ratelor de autoaprovizionare, cu efectele sale asupra schimburilor Comunității, creșterea numărului de active agricole și scăderea venitului mediu pe locuitor, precum și creșterea ponderii relative a exploatărilor agricole cu situații structurale dificile. Integrarea structurilor productive și comerciale, precum și a potențialului de dezvoltare agricolă, spaniol și portughez, în mecanismul de prețuri și garanții al politicii agricole comune va crea probleme crescînde de concurență, dar și de altă natură, atît pentru producătorii comunitari cît și extracomunitari din regiunile mediteraneene.

În același timp, în diverse sectoare industriale — textil, siderurgic, construcții navale etc. — economia portugheză și, în special, cea spaniolă, constituie pentru Comunitate un concurent ce ar putea conduce la tensiuni în cadrul acestor sectoare aflate deja în criză, cu deosebire asupra celor din regiunile mai expuse, fie datorită structurilor economice fie datorită situației lor geografice. Pe de altă parte, economia comunitară poate provoca noilor membre tensiuni de aceeași natură în diverse sectoare și regiuni care constituie, în majoritatea lor, centre industriale și surse de venit, dar care nu suportă concurența comunitară. Cu alte cuvinte, aderarea Spaniei și Portugaliei va avea, în primul rînd, efecte asupra ansamblului Comunității, prin crearea unor capacități industriale suplimentare în sectoare care se confruntă deja cu probleme delicate de ordin

dr. Dumitru OLARU

(Continuare în pag. 29)

Documentar

Tehnologiile de vîrf: priorităţi şi perspective

COMERŢUL internaţional oferă, desigur, o imagine asupra cererii de produse de înalt nivel tehnologic ; nu este mai puţin adevărat, însă, că livrările externe se află sub influenţe dintre cele mai diverse — protecţionism, politici de embargo etc. — fapt ce determină distorsionări în aprecierea tendinţelor în comerţul cu produse intensive în tehnologie de vîrf, în special în perioadele de declin ale tranzacţiilor internaţionale. O bază de analiză diferenţiată oferă Departamentul Comerţului din Statele Unite, care ia în calcul ponderea cercetării şi dezvoltării în valoarea nou creată pe produs exportat.

Cercetări şi anchete efectuate pe parcursul a peste un deceniu, au permis întocmirea unei liste după criteriul ponderii cercetării şi dezvoltării în valoarea adăugată : 1) produse chimice organice ; 2) produse chimice anorganice ; 3) produse medicale şi farmaceutice ; 4) materiale plastice ; 5) dezinfectanţi, insecticide, fungicide sub formă prelucrată ; 6) îngrăşăminte prelucrate ; 7) generatoare, motoare şi turbine (inclusiv reactoare nucleare) ; 8) maşini şi utilaje de birou sau pentru prelucrarea automată a informaţiilor ; 9) aparatură electrică medicală şi radiologică ; 10) lămpi, tuburi electronice ; 11) aparatură destinată navigaţiei aeriene şi alte materiale conexe (aerospaţiale) ; 12) aparate şi echipamente de telecomunicaţii, pentru producerea şi înregistrarea sunetului ; 13) instrumente şi aparate profesionale ştiinţifice şi de control ; 14) aparatură fotografică şi optică ; 15) armament.

La o primă analiză se observă absenţa sectorului „automobile", considerat ca o industrie cu tehnologie medie în sistemul american, spre deosebire de cel vest-european.

Gradul înalt de specializare sectorială atins în Statele Unite — deliberat, ca strategie economică, sau forţat de avansul obţinut în ultimii ani de Japonia — a determinat cel puţin două efecte : majorarea importurilor americane de echipamente şi tehnologii care vin să completeze realizările industriei şi cercetării naţionale sau, într-o altă situaţie, datorită concurenţei serioase pe care Japonia o reprezintă pe piaţă în domenii specifice ca electronica şi informatica de uz public, aparatură optică şi fotografică. Într-adevăr, importurile americane, înglobînd cheltuieli mari de cercetare-dezvoltare în valoarea nou creată a respectivelor produse reprezentau, în 1982, 24,6% din importurile de produse industriale, faţă de numai 21% în 1975.

Reies de aici obiectivele strategiei promovată de Statele Unite : avantaj comparativ în tehnologia de vîrf, delocalizarea sau reducerea ponderii sectoarelor de importanţă medie în ce priveşte aplicarea tehnologiilor de vîrf în funcţie strict de evoluţia cererii interne.

A doua mare putere de talie mondială sub aspectul avansului tehnologic, Japonia apelează relativ mult mai puţin la importuri ,răspîndirea pe o arie foarte largă fiind de altfel o caracteristică principală a cercetării şi dezvoltării industriale nipone. Dacă specializarea sectorială este mult mai restrînsă decît în Statele Unite, nici importurile de produse cu pondere mare a cercetării şi dezvoltării în valoarea nou creată nu vizează decît puţine domenii de activitate, şi anume în primul rînd chimia şi aparatura electrică cu destinaţie medicală. Este interesant de menţionat, după cum remarcă un recent studiu,*), faptul că numai 40% din cheltuielile pentru cercetare/dezvoltare sînt destinate produselor care înglobează în mare măsură tehnologiile de vîrf, faţă de 63,6% în S.U.A., 62,8% în Anglia, 57,5% în Franţa, 51,6% în R.F.G. Distanţa este şi mai evidentă dacă se ţine cont că industriile care oferă produse de vîrf au o pondere ridicată (13,4%) în totalul activităţii productive, în raport cu situaţia din celelalte ţări occidentale dezvoltate. Explicaţia dată de specialişti este că această situaţie s-ar datora flexibilităţii deosebite a marilor firme japoneze, capabile să-şi reorienteze rapid o parte din întreprinderi către alte activităţi. Calificarea înaltă a forţei de muncă, sistemul unic de stimulare din partea statului a activităţii productive şi a celei de cercetare existent în Japonia, aşa-numitul sistem „paternalist" al structurii verticale de organizare sînt, de asemenea, factori care permit acestei ţări să aloce fonduri relativ mai restrînse pentru un volum de producţie net superior (comparativ cu situaţia din celelalte ţări puternic industrializate) în domeniul tehnologiilor de vîrf. În cazul specific al Japoniei, există însă un semn de întrebare în legătură cu capacitatea de a menţine pe o durată îndelungată poziţia de vîrf dobîndită în ierarhia mondială. Incertitudinile provin, pe de o parte, din lipsa, în mare măsură, a cercetării fundamentale — specialiştii japonezi îndreptîndu-se cu precădere asupra laturii aplicative, asupra dezvoltării de produse industriale ; pe de altă parte, se apreciază că însuşi sistemul de coordonare verticală a activităţii industriale — ceea ce s-ar putea traduce, paradoxal, printr-o anumită rigiditate a schemelor de organizare excesiv de tradiţionaliste — poate conduce la tulburări de fond în mecanismul aparent atît de elastic pe care îl reprezintă economia niponă.

În ceea ce priveşte Piaţa comună, potrivit datelor publicate de Paribas, exporturile de produse de vîrf sînt duble faţă de cele ale Statelor Unite, dar ponderea C.E.E. în totalul livrărilor externe ale O.C.D.E. la acest capitol este stagnantă şi chiar se diminuează în cazul R.F. Germania. Caracteristic pentru regiunea vest-europeană este dependenţa substanţială faţă de import, ceea ce denotă specializarea în cîteva domenii, între care un loc dominant îl deţine chimia (R.F. Germania, Franţa şi Anglia), aeronautica (Franţa), informatica şi aparatură de laborator (Anglia). În domeniul chimiei, situaţia trebuie privită nuanţat deoarece, potrivit datelor O.C.D.E., specializarea Pieţei comune în acest sector se referă mai ales la produse cu nivel mediu, în ce priveşte intensitatea folosirii tehnologiilor de vîrf. Aceasta explică şi superioritatea pe care o deţin în continuare produsele chimice ale industriei americane.

Nu poate fi negat faptul că cercetarea vest-europeană înregistrează un declin aproape general în ce priveşte dezvoltarea tehnologiilor de vîrf. O explicaţie ar putea fi oferită prin aceea că, încercînd să recupereze din distanţa ce o separă de rezultatele obţinute în laboratoarele americane şi japoneze, cercetarea vest-europeană dă cîştig de cauză cererii imediate, profilîndu-se pe sectoare noi (informatica, biromatica, aerospaţiale), unde mai există încă segmente de piaţă abordadabile în calitate de furnizor. În ce priveşte chimia, se constată, chiar în cadrul marilor concerne vest-europene de profil, tendinţa de reducere a activităţii specifice, prin trecerea unor unităţi de producţie către alte destinaţii productive (în special electronică), cu posibilităţi sporite de desfacere imediată pe piaţă.

Programele de restructurare industrială adoptate de principalele ţări dezvoltate vest-europene vizează, alături de mutaţii în sectoare clasice, stimularea cu precădere a investiţiilor către informatică şi domenii conexe, biotehnologii, energetică (inclusiv energetica nucleară). Un caz aparte îl reprezintă R.F. Germania urmată de Danemarca şi Olanda, unde ştiinţa se

*) Echange international et effort technologique, Conjoncture Paribas, dec. 1984

EVOLUȚIA INDUSTRIILOR PRELUCRĂTOARE IN ȚĂRILE OCCIDENTALE DEZVOLTATE

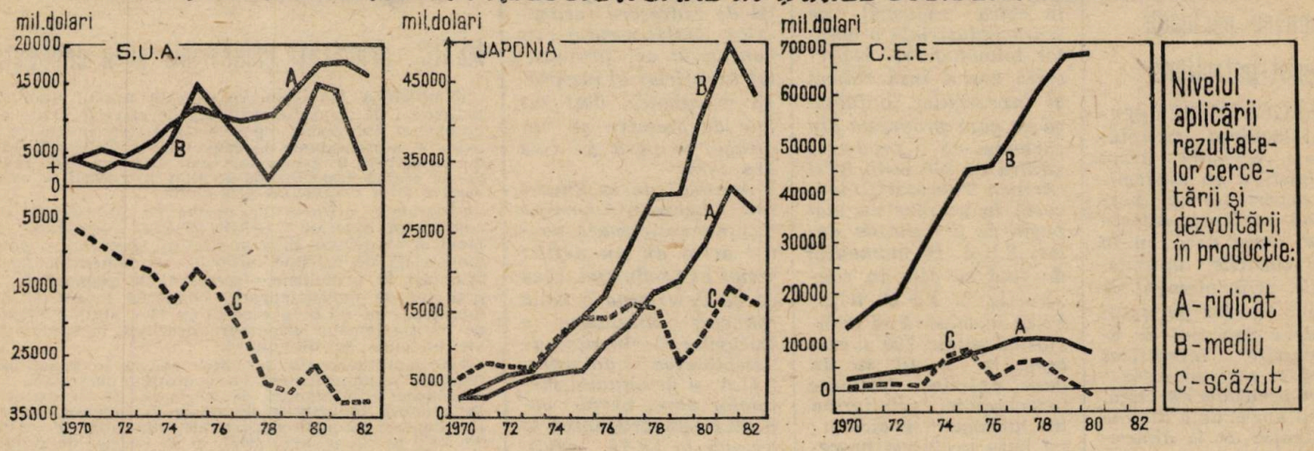

concentrează în mod deosebit către cercetarea fundamentală și diseminarea în masă a cunoștințelor teoretice. Este de reținut însă că, în ce privește Europa occidentală în ansamblu, nu se poate vorbi decît de proiecte și programe, aflate în cel mai bun caz în fază incipientă de aplicare. Ca atare, în prezent predominanța Statelor Unite continuă să fie o realitate greu de depășit în perspectivă imediată.

O atenție specială în acest gen de analize se acordă tehnologiilor de vîrf aplicate în domeniul militar, în măsură să dea o altă perspectivă asupra repartizării, pe ansamblu, a eforturilor de cercetare-dezvoltare. În această privință trebuie pornit de la faptul că majoritatea covîrșitoare a cheltuielilor provine din surse publice sau este finanțată direct de către stat. După cum relevă un buletin al Companiei Saint Gobain**), situația finanțării din fonduri publice a cercetării-dezvoltării, în cazul principalelor țări, industrializate, era în 1981 următoarea :

Cercetare-dezvoltare finanțată din fonduri publice, pe locuitor
— în dolari, calculat pe baza puterii de cumpărare —

	Apărare și aerospațiale	Alte sectoare	Total
S.U.A.	80	67	147
Japonia	1	62	63
R.F. Germania	11	108	119
Franța	51	80	131
Anglia	57	57	114

** „Quinze ans de recherche-développement" în Economie et industrie, buletin trimestrial al Companiei Saint Gobain dec. 1984.

Situația Franței și Angliei este relativ apropiată, deși datele pentru Franța sînt considerate de O.C.D.E. puțin revelatoare, în lipsa unor informații publice oficiale asupra tranzacțiilor cu armament.

În schimb, R.F. Germania, la un total al cheltuielilor de cercetare comparabil cu al celorlalte țări vest-europene consacră incomparabil mai puțin pentru cercetare în domeniul militar și deține astfel de departe primul loc în privința eforturilor cu destinație civilă. În ce privește Statele Unite date recente arată că finanțarea din fondurile publice a cheltuielilor militare a sporit de la aproximativ 54%, în 1981, la 70% în 1984. Pe de altă parte, în ultimul timp se constată ca tendință, creșterea ponderii firmelor particulare în finanțarea cercetării, atît militare cît și cu caracter civil, cu mențiunea că două treimi din aceste cheltuieli sînt efectuate în prezent de firmele transnaționale.

Em. STANCU

Creșterea potențialului, dar și a problemelor

(Urmare din pag. 27)

structural. asa cum este, spre exemplu, sectorul construcțiilor navale, din Spania, care va contribui cu 25% la creșterea capacității comunitare în acest domeniu. Dar, situații asemănătoare sînt înregistrate și în sectorul siderurgic, al automobilelor etc. În al doilea rînd, întreprinderile mai puțin eficiente din țările iberice vor fi confruntate, la rîndul lor, cu probleme de concurență deosebită, datorită faptului că țările respective nu-și vor mai putea proteja piețele lor prin măsuri naționale.

După toate estimările, în noua componență a Pieței comune se vor accentua considerabil discrepanțele regionale, astfel încît raportul actual de 5:1 între produsul intern brut din zonele comunitare cele mai bogate — cum este cea a Hamburgului — și cele cu structuri slab dezvoltate — asemănătoare cu Mezzogiorno italian — va crește pînă la 12:1, așa cum este, spre exemplu, diferența între Hamburg și regiunea portugheză Vila Real Bragança.

În aceste circumstanțe, pentru evitarea perturbațiilor pe piață, lărgirea Comunității a fost pregătită prin încheierea de aranjamente speciale, în care s-a convenit liberalizarea progresivă a unor exporturi spaniole și portugheze de produse sensibile. Pentru produsele agricole, liberalizarea treptată a schimburilor va începe o dată cu aderarea propriu-zisă, iar perioada de tranziție va fi destul de lungă, situîndu-se între 7 și 10 ani, iar uneori chiar pînă la 12 ani. Pentru anumite produse, această perioadă va fi împărțită în două etape : una care va fi în principiu, de 4 ani, și care va avea ca scop pregătirea punerii în aplicare de către Spania și Portugalia a mecanismelor comunitare de piață și alta de 6 ani, marcată prin aplicarea progresivă și integrală a politicii agricole comune.

Dificultățile cu caracter economico-social și încă multe altele posibile, vor determina o încetinire a procesului de integrare vest-europeană și o slăbire a puterii de decizie în cadrul Pieței comune. Există posibilitatea ca într-o asemenea situație să se procedeze și la adaptări de conținut și de aplicare a tratatelor de instituire a Comunității, iar, pe de altă parte, se presupune că integrarea unor noi state va avea ca efect reducerea substanțială a marjei de manevră de care dispune Comunitatea pentru a răspunde exigențelor noi ale politicii sale externe.

Pe de altă parte, Comunitatea europeană ar dori să evite, pe cît posibil, situații asemănătoare cu cele create de precedentele lărgiri, în sensul de a elimina eventualitatea apariției unor probleme de genul celor create de unele țări membre care au aderat mai tîrziu și care, neadaptîndu-se încă la mediul comunitar, intenționează să modifice structurile Comunității sau, așa cum au solicitat altele, să obțină un statut special.

Desigur, în cadrul unui proces de o asemenea anvergură și complexitate, în care intră în joc elemente și interese diferite apariția unor dificultăți din categoria celor semnalate este aproape inevitabilă. Reprezentanții Comunității economice europene nu le ignoră și nici nu le contestă ; eforturile lor sînt îndreptate spre diminuarea și eliminarea acestora. În aceste circumstanțe, succesul sau eșecul noii lărgiri va depinde, în mare măsură, de coeziunea sau diluarea Comunității.

Anticipări pentru perioada post-petrolieră

PREOCUPĂRILE pentru înlocuirea petrolului cu cărbune drept combustibil au determinat experiențe noi, permițînd concluzii interesante, chiar dacă nu în toate cazurile optimiste. Un prim element de reținut este dat de faptul că, dacă procesul de economisire înregistrat în multe țări occidentale, în perioada de criză, a avut darul de a distrage atenția de la dimensiunile reale ale problemei energetice, astăzi se revine tot mai insistent în direcția găsirii de alternative energetice, dat fiind convingerea imprimată de specialiștii care au în vedere reducerea rezervelor de țiței și inevitabilitatea trecerii la perioada post-petrolieră.

În al doilea rînd, evoluția costurilor în energetică este favorabilă preocupărilor vizînd reconversiunea cărbunelui. Astfel, potrivit unor studii recente citate de revista South, *în perioada 1973—1983, prețul mediu al țițeiului s-a multiplicat de 6,9 ori, cel al gazelor naturale de 7,3 ori, în timp ce prețul gazelor obținute din cărbune a crescut de numai 1,8 ori. Este semnificativ că, în lume, circa 60 de firme specializate se preocupă de îmbunătățirea parametrilor tehnologiilor clasice, din anii '30, de gazeificare a cărbunelui. Un obstacol serios în calea aplicării pe scară industrială a acestor tehnologii îl reprezintă costul încă ridicat al investițiilor, o fabrică de gaze provenite din cărbune, cu o producție zilnică de 250 mrd. BTU (British Thermal Units), costă în prezent nu mai puțin de 2 miliarde dolari S.U.A. În momentul de față se află în construcție în R.F.G. o fabrică în măsură să transforme zilnic 700 t cărbune, în 1,2 mil. mc de gaze sintetice destinate petrochimiei, sub formă de hidrogen și alcooli ; pe baza aceluiași procedeu, dezvoltat de firma Texaco, există încă în fază de proiect alte două obiective în R.F.G. și se preconizează acțiuni similare în S.U.A. și Japonia.*

Un alt stadiu de prelucrare a cărbunelui, procesul de lichefiere, rămîne încă deosebit de costisitor, atît sub aspect tehnologic, cît și în ce privește necesarul mare de cărbune, la prețuri scăzute.

Prognoze pe piața cuprului

SPECIALIȘTII de pe principalele piețe de bursă apreciază că anul acesta cuprul va înregistra cea mai bună situație, comparativ cu celelalte metale. Prognozele se bazează pe faptul că stocurile sînt sensibil reduse, în general se manifestă o reducere a ofertei de materii prime pe piață, în condițiile în care multe țări occidentale intră într-o perioadă de redresare economică. Astfel, cuprul este considerat ca principalul beneficiar al înviorării economice, deși ratele de creștere nu vor atinge, se pare, pe cele din 1984.

Analiștii de la Shearson Lehman/American Express anticipează pentru acest an un deficit serios al producției, ceea ce va determina o nouă reducere simțitoare a stocurilor. Influențat de consolidarea dolarului S.U.A. și de situația metalelor rare, prețul cuprului este prognozat să ajungă la 70-75 cenți/livră, față de 62,50 cenți, cît a fost media anului 1984, respectiv un nivel puțin stimulator pentru investitori. Redresarea cererii, către sfîrșitul anului, a atras după sine apelarea la stocuri care s-au redus — pe ansamblul anului 1984 — cu peste 400 mii tone. Prognozele diferitelor firme specializate vehiculează cifre între 200 și 350 mii tone referitor la excedentul cererii în 1985, în orice caz o situație net îmbunătățită pentru exportatori, față de cea a ultimilor ani. Un amendament la aceste prognoze este adus totuși de organizația țărilor exportatoare (C.I.P.E.C.), care nu exclude posibilitatea ca redresarea cererii să determine o creștere importantă a producției, reactivarea minelor vechi și a capacităților de prelucrare cu consecințe în direcția unei anumite diminuări a prețurilor.

Programe de dezvoltare

MEXIC: priorități industriale și în energetică

ECONOMIA mexicană se află în pragul unor restructurări de fond, determinate de efectele crizei economice și, în special, de cele ale crizei financiare. Ca urmare, perspectivele de dezvoltare a țării sînt văzute de specialiști în contextul unor încasări mai reduse de pe seama exporturilor de țiței și trecerii la valorificarea altor resurse ale economiei.

Programul național de dezvoltare industrială și a comerțului exterior (PRONAFICE) urmărește ca Mexicul să devină, pînă la sfîrșitul secolului, o putere industrială de mărime mijlocie, prin operarea de reorientări în principalele sectoare ale economiei. În procesul de industrializare, ponderea industriei prelucrătoare în P.I.B. a crescut la 25%, situînd Mexicul pe poziția imediat următoare Braziliei, în rîndul țărilor în curs de dezvoltare.

Principala tendință de viitor constă în substituirea flexibilă a importurilor, în condițiile dezvoltării cu precădere a producției de mijloace de producție și de produse industriale de folosință îndelungată. Vor fi stimulate totodată exporturile, (un ritm de creștere de 5,5% pe an pînă în 1988), și în special de produse prelucrate, iar importurile vor consta în special din piese de schimb, componente și alte bunuri necesare producției industriale autohtone. Printre sectoarele de interes deosebit se numără electronica, siderurgia și construcțiile auto. Investițiile străine sînt considerate ca element important pentru dezvoltarea selectivă a industriei și în vederea atragerii de tehnologii de vîrf.

În domeniul valorificării resurselor naturale, un rol important îl vor juca în continuare resursele de țiței și gaze, accentul punîndu-se pe prelucrarea sporită în țară a acestora. Se constată deja tendința de sporire a producției de produse petrochimice, destinată în mare parte acoperirii necesităților economiei naționale. Și la export se urmărește creșterea ponderii produselor prelucrate superior, față de situația actuală cînd numai amoniacul spre exemplu, constituie 76% din totalul exporturilor sectorului. O importanță majorată va reveni societății petroliere de stat PEMEX, în special în petrochimia de bază, a cărei producție a depășit deja 11 milioane tone.

Proiectele în domeniul energetic vizează realizarea ; pînă la sfîrșitul secolului, a unor capacități nucleare însumînd 5 000 MW. Alte direcții avute în vedere se referă la resuscitarea interesului pentru valorificarea potențialului piscicol, a resurselor miniere, dezvoltarea agriculturii (inclusiv restabilirea echilibrului între populația ocupată de la orașe și sate) și turismului.

În contextul schimburilor comerciale româno-mexicane, în ultimii ani, principalele produse care au făcut obiectul exporturilor românești au fost îngrășăminte chimice, tractoare și mașini agricole, mașini-unelte, utilaje chimice, mașini pentru industria textilă s.a. ; la importul din Mexic au prevalat produse ca bumbac, cafea, fluorură de calciu, melasă, concentrate de cupru.

Em. S.

Fluctuații valutare

DEȘI, în general, studiul cifrelor ar îndreptăți să caracterizăm drept „modeste" fluctuațiile valutare pentru săptămîna 22—26 iulie a.c., două procese semnificative reține atenția : procesul de depreciere a dolarului S.U.A. a continuat ; în cadrul acestui proces, răsturnările de situații au fost bruște, cu variații zilnice contradictorii.

În primul rînd trebuie menționat că procesul de depreciere lentă a dolarului S.U.A., pe parcursul săptămînii citate, a stat în centrul atenției băncilor centrale vest-europene, satisfăcute de faptul că nu au fost necesare intervenții pripite pe piață din partea lor, nefiind deci obligate „să ordoneze" piața prin folosirea rezervelor valutare proprii. Pe acest fundal, în activitatea zilnică, piața a speculat factorii de bază ai fluctuațiilor, predominînd cei economici și tehnici. Momente de nervozitate s-au manifestat la publicarea cifrelor legate de evoluția economiei principalelor țări industrializate.

În cursul zilei de 23 iulie, apariția cifrelor legate de bunurile de consum îndelungat din S.U.A., a determinat o bruscă întărire (apreciere) a dolarului S.U.A. față de celelalte valute occidentale, în special marca vest-germană și francul elvețian, urmată la scurt interval de procesul tehnic de „profit taking".

Se desprinde deci o evoluție prudentă a proceselor speculative pe piața valutară, operatorii preferînd să urmeze, o activitate de „pas cu pas", cu riscuri cît mai mici posibile, decît luarea unor poziții pe termen lung într-un context de factori contradictorii. Această prudență se explică și prin evoluția inconstantă a principalelor știri economice publicate în cursul săptămînii 19—26 iulie, unele favorabile întăririi dolarului S.U.A. (june consumer prices/durable goods" în S.U.A., creșterea șomajului în R.F. Germania), altele favorabile deprecierii monedei americane (excedentul comercial pentru luna iulie în R.F.G., viitoarea întîlnire a țărilor latino-americane avînd ca obiectiv definirea modului de soluționare a datoriilor externe ale acestor țări).

În acest context, prețul aurului a urmat cu fidelitate evoluția principalelor devize, săptămîna începînd cu 317 dolari/uncia și încheind cu 318 dolari/uncia, în cursul perioadei variațiile atingînd 317—322 dolari/uncia.

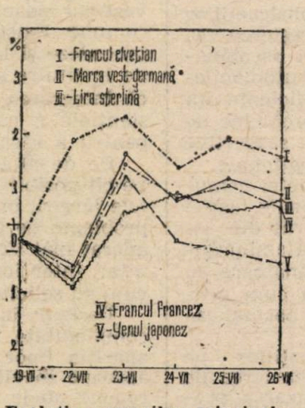

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 22—26 VII ; bază : 19 VII 1985

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

GLOSAR

Inovații în lansarea împrumuturilor internaționale [II]

IN ACELAȘI TIMP cu apariția de noi instrumente de împrumut în lansarea euroemisiunilor au intervenit inovații și în activitatea și tehnica operațiunilor pe piețele de capital naționale din unele țări occidentale deschise accesului debitorilor nerezidenți, care fac parte — prin condițiile oferite — tot din categoria pieților financiare internaționale. Una dintre evoluțiile cele mai simptomatice din ultimii ani o reprezintă **integrarea din ce în ce mai accentuată a pieței obligațiunilor în eurodolari cu piața financiară din S.U.A.**, însoțită de o interpătrundere a instrumentelor și condițiilor de credit. Ca o ilustrare a faptului, o piață secundară activă a titlurilor emise de Trezoreria S.U.A. s-a constituit și dezvoltat în principalele centre ale operațiunilor cu eurovalute, iar instituțiile financiare americane intervin tot mai frecvent pe piețele specializate în emisiuni de obligațiuni în dolari. Deschiderea spre exterior a pieței financiare americane a fost marcată de mai multi ani de amploarea emisiunilor așa numitelor „yankee bonds", obligațiuni libelate în dolari emise de străini pe piața din S.U.A., care au fost și mai mult facilitate prin simplificarea adusă în 1982 procedurii de înregistrare. Emitentul poate obține rapid de la organul competent (Securities and Exchange Commission) viza înainte de lansarea emisiunii de obligațiuni, ceea ce conferă operațiunilor o suplețe asemenea pieței euroemisiunilor.

Mai recent, autoritățile americane au adoptat unele măsuri de natură să atragă direct investitorii străini pe piața financiară din S.U.A., în intenția sporirii intrărilor de fonduri pentru finanțarea enormelor deficite bugetare. În acest scop, în iulie 1984 a fost desființat „withholding tax", respectiv impozitul la sursă, în procent de 30%, prelevat asupra dobînzilor la obligațiunile noi emise de instituții publice sau societăți particulare americane și preluate de străini, fapt ce oferă investitorilor titluri exonerate de prelevări fiscale, precum sînt euroobligațiunile. Tot ca o noutate, apărută cu aceeași finalitate de atragere a fondurilor străine, este de menționat formula apărută în 1983 sub denumirea „Wings", prin prescurtare la „Warrants into Negociable Government Securities", care constituie în fapt obligațiuni cu drept de subscriere la titluri de stat negociabile. Prin oferirea posibilității ca investitorii străini în astfel de obligațiuni să obțină, dacă doresc, titluri pe termen mijlociu și lung ale Trezoreriei S.U.A. se urmărește stimularea în mai mare măsură a tranzacțiilor de asemenea valori în afara teritoriului național. Se observă similitudinea cu împrumuturile pe bază de „Euro-Treasury Warrants", care dau dreptul investitorilor să achiziționeze într-un interval determinat certificate ale Trezoreriei S.U.A. la un preț stabilit.

Acționînd în aceeași idee, de **a diversifica și facilita operațiunile de împrumut pe bază de titluri pe termen mijlociu și lung**, autoritățile din alte țări occidentale au adoptat, de asemenea, măsuri aducînd o liberalizare a condițiilor de emisiuni. Deosebit de semnificativă este schimbarea de atitudine a Japoniei, care a menținut mult timp închisă piața financiară națională, dar începînd din 1980 a permis lansarea a diferite forme de împrumuturi. Între acestea au devenit de notorietate așa numitele „samurai bonds", respectiv obligațiuni libelate în yeni și emise de nerezidenți pe piața internă japoneză. Inițial autorizate numai pentru guverne străine și instituții internaționale, „samurai bonds" au fost permise în ultimul timp și societăților particulare. Se apreciază că împrumuturile străine libelate în yeni reprezintă acum peste 7% din emisiunile de obligațiuni internaționale. Și Anglia s-a înscris în această tendință de deschidere a accesului titlurilor străine. Cu toate că Londra este principalul centru al operațiunilor în eurodolari, se remarcă intensificarea, în ultimul timp, a tranzacțiilor cu eurosterline, precum și amploarea împrumuturilor „bulldogs", ce reprezintă emisiuni de obligațiuni străine pe piața internă britanică în condiții specifice acesteia.

Radu NEGREA

Containere

Adrian Mulțescu, Curtea de Argeș — În lume, traficul maritim de mărfuri încărcate în containere a debutat în anul 1956, ideea aparținînd — potrivit revistei **The Economist (15 iunie 1985)** — proprietarului unei firme de transporturi auto. Acesta a amenajat un vechi petrolier din timpul celui de al doilea război mondial pentru a transporta pe punte 58 de containere.

Transportul de mărfuri în containere de dimensiuni standardizate a permis reducerea cheltuielilor de încărcare-descărcare (grație gradului ridicat de automatizare a acestor operații) și creșterea capacității de transport a navelor, prin mai buna utilizare a spațiului de depozitare la bord. Datorită acestor avantaje, traficul mondial de mărfuri în containere s-a extins rapid, cuprinzînd o gamă extrem de diversă de produse, de la aparatură electronică la deșeuri de hîrtie. Între 1978 și 1983, de exemplu, perioadă în care comerțul mondial total a sporit cu numai 2% pe an, traficul în containere a crescut cu aproape 12% pe an. Cea mai rapidă creștere se consemnează în cazul produselor cu valoare unitară ridicată. Astfel, navele port-container transportă astăzi circa 3,5% din volumul mărfurilor comercializate pe mare, dar care valoric reprezintă 31% din total. Se apreciază că, în lume, circa 75% din mărfurile care pot fi transportate în containere sînt deja vehiculate în acest mod. Între țările dezvoltate proporția respectivă se apropie de 90%, iar specialiștii consideră că ritmul sporirii în continuare a traficului de mărfuri în containere va depinde, în primul rînd, de evoluția comerțului mondial.

Extinderea rapidă a efectivului navelor port-container a făcut ca pe piața acestora să apară în prezent un excedent de capacitate, ascuțind și mai mult concurența și stimulînd căutarea în continuare de noi formule, mai avantajoase, de transport.

O.N.U.D.I.

Alexandra Dumitriu, București — Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială urmează să fie transformată, în cursul acestui an, într-o agenție specializată în sistemul O.N.U. Păstrîndu-și infrastructura actuală, O.N.U.D.I. va beneficia de drepturi sporite — ca singura instituție de profil — în sprijinirea eforturilor de dezvoltare industrială ale țărilor în curs de dezvoltare. Cu ocazia celei de-a XIX-a sesiuni a Biroului de dezvoltare industrială (mai a.c.), se arăta, pe de altă parte, că programul O.N.U.D.I.-IV nu a adus elemente noi, deosebite față de anteriorul program, O.N.U.D.I.-III, fapt care impune o atenție sporită pentru atragerea de noi resurse financiare, destinate realizării principalului obiectiv al organizației.

Problema industrializării, cu accent pe impactul tehnologiilor din domeniul energeticii asupra industriei constructoare de mașini, a făcut obiectul unei sesiuni speciale de consultări, ținută tot în luna mai la Stockholm, cu participarea a circa 150 de experți, din mai multe țări ale lumii. Documentele prezentate subliniază faptul că diseminarea rapidă a tehnologiilor de vîrf, cu preponderență în țările dezvoltate, face ca decalajul dintre aceste țări și cele în curs de dezvoltare să se lărgească continuu : în prezent „lumea a treia" importă mai mult de jumătate din echipamentele industriale necesare, în timp ce ponderea lor în totalul producției mondiale depășește abia cifra de 5%.

Disparitățile sînt de asemenea evidente, chiar în rîndul țărilor în curs de dezvoltare : cele așa-numite „recent industrializate" concentrează peste 70% din producția industriei constructoare de mașini a întregului grup ; alte 30 de țări pun în prezent bazele industriilor naționale, avînd în vedere unele sectoare ale construcțiilor de mașini. O.N.U.D.I. sugerează că aceste țări ar trebui să se orienteze cu prioritate către : mașini agricole, utilaje pentru irigații, transport, echipamente energetice, pentru industria chimică, alimentară și construcții publice.

Subliniind rolul amplificării cooperării internaționale, O.N.U.D.I. consideră că este necesar ca astfel de acțiuni să antreneze creșterea participării naționale a țării în curs de dezvoltare beneficiare la realizarea proiectelor respective, chiar și în cazul proiectelor „la cheie".

Societăți mixte

Costin Constantin, Buzău — Societățile mixte reprezintă o formă de cooperare economică internațională practicată în numeroase țări socialiste. În prima jumătate a acestui deceniu se remarcă chiar, într-o serie de țări socialiste, o creștere pronunțată a numărului de societăți mixte cu participare străină la capital, paralel cu completarea legislației care reglementează acest domeniu. Astfel, în R. P. Chineză ritmul mediu de constituire a societăților mixte în perioada 1979—1983 a fost de 38 pe an ; numărul lor total era la sfîrșitul anului 1983 de 190. În R.S.F. Iugoslavia, în aceeași perioadă ritmul creării de societăți mixte a fost de 11 pe an, iar totalul se ridica la 178, la sfîrșitul anului 1983. În R. P. Ungară, în intervalul 1979—1984 s-au creat în medie 6 societăți mixte pe an, totalul fiind de 33 la sfîrșitul lunii martie a.c.

Biotehnologii

Liana Leca, București — Întrebările dv. referitoare la impactul economic al biotehnologiilor acoperă un evantai foarte larg de probleme dintre care un interes deosebit prezintă cea referitoare la proliferarea firmelor specializate în producția și comercializarea de rezultate ale cercetărilor în domeniul biotehnologiilor. Publicațiile de specialitate apreciază că după un prim val, semnalat la jumătatea anilor '70, de constituire a societăților specializate, în prezent, în evoluția acestora are loc depășirea stadiului de „copilărie precoce" și intrarea în plină „adolescență". De fapt, „bioantreprenorii", — cum sînt uneori denumite firmele din domeniul biotehnologiilor — sînt confruntați cu dificultatea de adaptare la ritmul deosebit de rapid al progresului în această ramură a științei. Așa cum atestă informațiile prezentate în cadrul unor recente manifestări internaționale, timpul extrem de scurt care separă obținerea rezultatelor în centrele de cercetare de transformarea lor în tehnologii de sinteză a unor substanțe imposibil de obținut prin metode convenționale conduce la apariția unui fenomen nou, de creștere a interdependențelor, cu consecințe concrete. Se semnalează deja crearea în cadrul centrelor universitare de cercetare a unor compartimente de tehnologie genetică, avînd ca obiectiv facilitarea transferului rezultatelor din laboratoare în industrie. Concomitent, firmele din industria chimică și a medicamentelor încearcă, pe lîngă asigurarea suportului financiar pentru cercetări, să ofere informații privind domeniile de maxim interes pentru piața noilor produse. Un alt aspect îl reprezintă tendința de specializare a firmelor din domeniul biotehnologiilor, cel puțin în ce privește obiectivele generale. În domeniul medical și farmaceutic, de exemplu, are loc deja o separare între firmele care dezvoltă tehnici de diagnosticare și cele care se orientează prioritar spre mijloace de tratament.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 2 august 1985

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Participare plenară a întregului popor la realizarea măreților obiective ale dezvoltării multilaterale a patriei **(Petre Dănescu)** 1

— Concepția președintelui **NICOLAE CEAUȘESCU** privind creșterea rolului statului în conducerea unitară a întregii activități economice pe baza planului național unic **(Marin Popescu, Gheorghe Răboacă, Ion Trăistaru)** 3

— Contribuții românești la afirmarea noii viziuni asupra dezvoltării relațiilor economice internaționale **(Alexandru Puiu)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Producție sporită de energie la fiecare centrală termoenergetică **(Florea Bereș)** 7

— Metodologie adecvată de exprimare corectă a eficienței recuperării și valorificării resurselor refolosibile **(Ștefan Răgălie)** 8

— Dezbatere „R.E." Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic (I) 9

— Normele de consum — fundamentate și respectate riguros **(D. Fundătură)** 11

— Calitate și economie. Importanța factorului timp **(I. Crișan)** 12

— Coordonate ale dezvoltării și modernizării agriculturii românești **(Gh. N. Iosif)** 13

— Indici superiori în exploatarea navelor fluviale de transport **(Emil Gavrilă, Emilia Tănăsescu)** 16

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Întărirea continuă a autofinanțării unităților economice **(Nicolae Săvoiu)** 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— În dezbaterea forumurilor democrației muncitorești din unitățile economice. Realizarea integrală, la cote înalte de eficiență a planului pe anul 1985 **(C. Damian)** 20

— Mutații semnificative în calitatea dezbaterilor din adunările generale ale oamenilor muncii **(Mariana Sârbu-Ciupercescu)** 20

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Aportul principalelor ramuri economice la formarea și creșterea venitului național în România **(I. Capanu, P. Wagner)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Academia Mihăileană — contribuții la dezvoltarea gîndirii economice (I) **(Nicolae Stoica)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Piața comună de la 10 la 12. Creșterea potențialului dar și a problemelor **(Dumitru Olaru)** 26

— Tehnologiile de vîrf : priorități și perspective **(Em. Stancu)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Full participation of the whole people to carry out the great goals of the multilateral development of our homeland **(Petre Dănescu)** 1

— President **NICOLAE CEAUȘESCU**'s view of increasing the role of the state in the unitary management of the economic activity on the basis of the national plan **(Marin Popescu, Gheorghe Răboacă, Ion Trăistaru)** 3

— Romanian contributions to promoting a new view of the international economic relations **(Alexandru Puiu)** 5

— Increased energy production at every thermopower station **(Florea Bereș)** 7

— A R.E. debate. Technical plans and the promotion of technical progress in enterprises (I) 9

— Coordinates of the development and modernization of the Romanian agriculture **(Gh. N. Iosif)** 13

— Higher values in the exploitation of river transport ships **(Emil Gavrilă, Emilia Tănăsescu)** 16

— The continuous strengthening of self-financing of economic units **(Nicolae Săvoiu)** 18

— The complete highly efficient carrying out of the 1985 plan **(C. Damian)** 20

— Important shifts in the quality of debates of the working people's general assemblies **(Mariana Sârbu-Ciupercescu)** 20

— The share of the main economic branches to the creation and growth of the national income in Romania **(I. Capanu, P. Wagner)** 22

— „Academia Mihăileană" : its contributions to the development of economic thought (I) **(Nicolae Stoica)** 24

— Common Market from 10 to 12. Greater potential, greater problems **(Dumitru Olaru)** 26

— High technologies : priorities and perspectives **(Em. Stancu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Полное участие всего народа в осуществлении грандиозных целей многостороннего развития родины **(Петре Дэнеску)** 1

— Концепция президента **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** о росте роли государства в унитарном управлении всей экономической деятельности на основе единого национального плана **(Марин Попеску, Георге Рэбоакэ, Ион Трэистару)** 3

— Румынский вклад в утверждении новой концепции о международных экономических отношениях **(Александру Пую)** 5

— Увеличенное производство энергии в каждой теплоэнергетической станции **(Флореа Береш)** 7

— Круглый стол Ревиста экономикэ. Технические планы и поощрение научного прогресса (I) 9

— Координаты скачки в развитии и модернизации румынского сельского хозяйства **(Г.Н. Иосиф)** 13

— Высшие индексы в эксплуатации речных транспортных суднов **(Е. Гаврилэ, Е. Тэнэсеску)** 16

— Хозрасчет на предприятии — ответственность, действия, результаты. Постоянное укрепление автофинансирования экономических единиц **(Н. Сэвою)** 18

— В обсуждении форумов рабочей демократии экономических единиц. Интегральное выполнение на высоком уровне эффективности плана на 1985 г. **(К. Дамиан)** 20

— Знаменательные сдвиги в качестве дискуссий на общих собраниях трудящихся **(Марианэ Сырбу-Чуперческу)** 20

— Вклад важнейших экономических отраслей в образовании и росте национального дохода Румынии **(И. Капану, П. Вагнер)** 22

— Школы — течения — экономисты — «Академия Михэйлеанэ»: вклад в развитии экономического мышления (I) **(Николае Стойка)** 24

— Общий рынок от 10 до 12. Рост потенциала но и проблем **(Думитру Олару)** 26

— Пиковые технологии: приоритеты и перспективы **(Эм. Станку)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

ASIGURAREA AUTOTURISMELOR

Pentru riscurile cu care este confruntat omul de la volan este necesar să se creeze şi mijloace eficiente de acoperire a urmărilor acestora. Unul din aceste mijloace, care totdeauna trebuie să existe înaintea neprevăzutului, este şi asigurarea.

Pentru ca proprietarii de autoturisme să poată primi despăgubiri de asigurare pentru pagubele la propriul autoturism, care nu sînt acoperite prin asigurarea de răspundere civilă auto, este necesar să încheie la ADAS o asigurare facultativă pentru avarii auto (casco), în baza căreia se acordă protecţie în următoarele cazuri :

a) Autoturismul a fost avariat datorită faptului că în timpul circulaţiei s-a lovit :
- cu un alt autovehicul sau cu orice alt fel de vehicul;
- de orice corpuri mobile şi imobile aflate în afara autoturismului asigurat.

b) Autoturismul a fost avariat ca urmare a faptului că în timpul circulaţiei a derapat, s-a răsturnat etc., inclusiv ca urmare a defectării unor piese ale acestuia.

c) Autoturismul aflat în circulaţie sau în staţionare a fost avariat de un autovehicul neidentificat.

d) Autoturismul aflat în circulaţie sau în staţionare a fost avariat ca urmare a lovirii fie de vehicule necuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, fie de pietoni, ori prin căderea pe autoturism a unor corpuri.

e) Autoturismul a fost avariat ca urmare a :
- incendierii lui ori a clădirii în care se afla garat ;
- exploziei, urmată sau neurmată de incendiu, inclusiv exploziei rezervorului de carburanţi sau a celui de aer comprimat ;
- trăsnetului — urmat sau neurmat de incendiu ;
- altor calamităţi naturale care pot produce pagube direct autoturismului sau indirect prin dărîmarea acoperişului unei construcţii pe acel autoturism etc.

f) Alte cazuri cuprinse în asigurare.

In asigurarea facultativă a autoturismelor pentru avarii auto (casco) se includ şi :
- cheltuielile de transport al autoturismului la atelierul de reparaţii cel mai apropiat de locul accidentului, care poate face reparaţia sau la locul cel mai apropiat de adăpostire a autoturismului, dacă acesta nu poate fi deplasat prin forţă proprie ;
- avariile autoturismului prilejuite de măsurile luate în timpul producerii evenimentului asigurat, pentru salvarea autoturismului sau a construcţiei în care se afla acesta, precum şi cheltuielile făcute în vederea limitării pagubelor, dacă acestea au fost necesare în urma unor avarii produse de cauze cuprinse în asigurare.

Primele de asigurare sînt diferenţiate în funcţie de capacitatea cilindrică a autoturismelor.

Asiguraţii mai au şi următoarele drepturi :
- plata unor prime anuale de asigurare diferenţiate în funcţie de faptul că asigurarea se încheie sau se reînnoieşte direct la unitatea ADAS, precum şi de vechimea neîntreruptă în asigurare, dacă pentru anii anteriori nu s-au primit ori nu se datorează despăgubiri în baza contractelor încheiate ;
- repararea la ateliere a autoturismelor asigurate, fără obligaţia unor plăţi prealabile către acestea, întrucît contravaloarea devizului de reparaţie se achită direct atelierului respectiv.

Asigurarea pentru avarii auto (casco) este cea mai completă asigurare pentru automobilişti.

Prezentînd unele din situaţiile ce pot surveni, precum şi condiţiile în care se încheie asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se precizează că această asigurare este necesară oricărui deţinător de autoturism, chiar şi în condiţiile existenţei asigurării prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Dacă există contractată asigurarea facultativă pentru avarii auto (casco), se poate contracta, suplimentar, asigurarea pentru pagubele produse autoturismului condus de altă persoană decît asiguratul sau rude ale acestuia, plătindu-se 25% din prima prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).

Pentru a satisface cele mai variate cerinţe de acoperire prin asigurare a situaţiilor neprevăzute ce se pot produce în timpul în care se utilizează autoturismele, precum şi pentru acoperirea numai a unor categorii de pagube, cu plata corespunzătoare a primelor de asigurare, deţinătorii de autoturisme pot încheia şi alte feluri de asigurări auto :

— Asigurarea autoturismelor numai pentru pagubele produse ca urmare a accidentelor de circulaţie, la care prima de asigurare reprezintă 80% din suma prevăzută la asigurarea pentru avarii auto (casco).

— Asigurarea de accidente a conducătorilor de autoturisme şi a altor persoane aflate în autoturisme, care se încheie independent de faptul dacă a fost sau nu încheiată o asigurare pentru avarii auto (casco), şi acoperă, în limita numărului de locuri admis la transport, consecinţele accidentelor întîmplate persoanelor aflate în autoturisme.

Primele la această asigurare se stabilesc în raport de nivelul sumelor asigurate pentru fiecare persoană.

Pentru orice informaţii în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteţi adresa fiecărei sucursale ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

adas
ADMINISTRAŢIA ASIGURĂRILOR DE STAT

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE, COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

Cerințele tot mai largi pentru produsele cosmetice realizate de întreprinderea „MIRAJ" — București reprezintă garanția calității lor superioare.

Gama PELL AMAR — FORMULA 2 cuprinde produse pentru protecția și îngrijirea tuturor tipurilor de piele. Produsele sînt realizate pe baza unui complex natural care asociază principiile active din nămolurile sapropelice, zăcăminte naturale ale lacurilor din România, cu principiile active existente în extractele vegetale.

1985 AUG 1 47

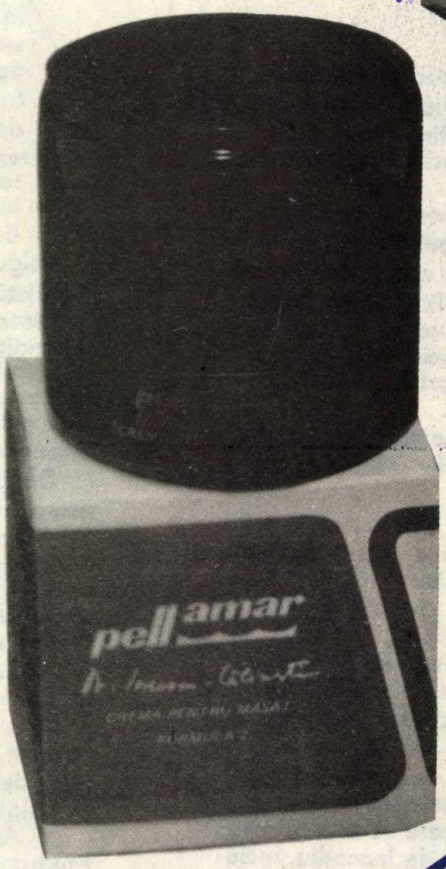

- EMULSIE HIDRATANTĂ
- LOȚIUNE TONICĂ
- CREMĂ HIDRATANTĂ DE ZI PENTRU TEN GRAS
- CREMĂ HIDRATANTĂ DE ZI PENTRU TEN SENSIBIL
- CREMĂ NUTRITIVĂ DE NOAPTE
- CREMĂ EMOLIENTĂ PENTRU OCHI
- CREMĂ PENTRU MASAJ

PRODUCĂTOR: ÎNTREPRINDEREA „MIRAJ" — BUCUREȘTI

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

INDUSTRIA de TRACTOARE şi MAŞINI AGRICOLE

- diversificare
- calitate
- eficienţă

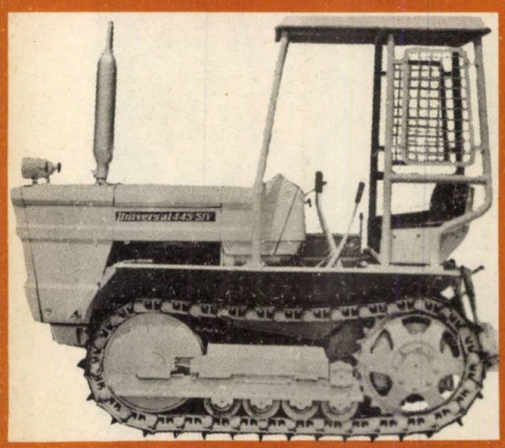

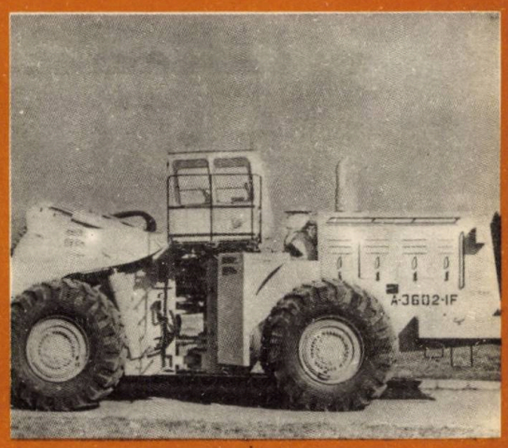

Numărul 32 ● Vineri 9 august 1985

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A INAUGURAT CRUCIŞĂTORUL „MUNTENIA“

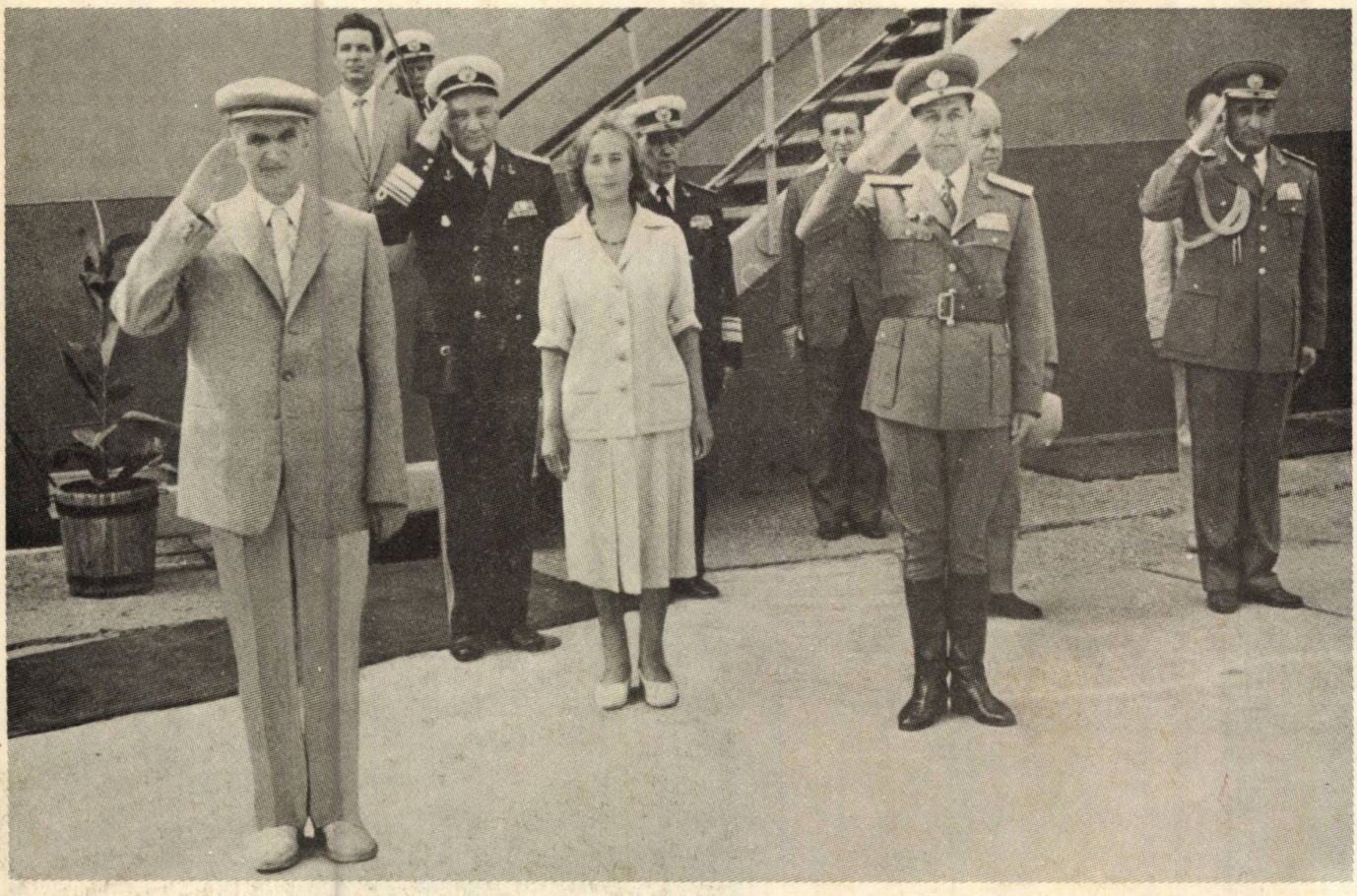

TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

i-a fost decernat „Ordinul Olimpic de Aur“, cea mai înaltă distincţie olimpică

D 646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

Agenda consiliilor populare

ATRIBUȚII ALE CONSILIILOR POPULARE CU PRIVIRE LA PREVENIREA ȘI COMBATEREA BOLILOR LA ANIMALE

Conform art. 1 din Legea sanitară veterinară, nr. 60/1974, apărarea sănătății animalelor și prevenirea transmiterii de boli de la animale la om este o problemă de stat și constituie o sarcină permanentă pentru toate organele și organizațiile de stat, precum și o îndatorire pentru toți cetățenii.

Atribuțiile consiliilor populare în acest domeniu sînt prevăzute atît în art. 37 din legea respectivă, precum și în **Normele și măsurile sanitare veterinare**, aprobate prin Ordinul M.A.I.A. nr. 114/1975 (Partea a II-a).

Astfel, potrivit art. 37 din lege, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare iau măsuri pentru întreținerea și folosirea conform regulilor sanitare veterinare a pășunilor, adăpătorilor publice, drumurilor de trecere a turmelor de animale, a locurilor de aglomerare a animalelor în tîrguri, mori, abatoare, puncte de tăiere, piețe și a locurilor aflate în administrarea lor unde se prelucrează, depozitează și valorifică produse de origine animală (lit. d); asigură strîngerea și distrugerea cadavrelor de animale care nu pot fi ridicate de întreprinderile de ecarisaj ; organizează prinderea și uciderea cîinilor vagabonzi ; amenajează și întreține locurile de depozitare a resturilor menajere potrivit regulilor sanitare veterinare (lit. e) ; îndeplinesc orice alte atribuții cu privire la activitatea sanitară veterinară, prevăzute în actele normative în vigoare și răspund de aplicarea măsurilor stabilite de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare pentru apărarea sănătății animalelor și asigurarea salubrității produselor de origine animală (lit. f).

PROFILAXIA BOLILOR LEGATE DE PAJIȘTILE NATURALE

Pentru prevenirea îmbolnăvirilor animalelor, în art. 123 din norme sînt prevăzute obligațiile unităților agricole socialiste care au în folosință pajiști naturale și ale comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare care au în administrare pășuni și fînețe naturale și anume : să ia măsuri pentru asanarea pajiștilor cu exces de umiditate prin lucrări de desecare — îndiguire, completate cu alte lucrări ameliorative, iar la nevoie cu unele tratamente chimice stabilite de către medicii veterinari, să organizeze păşunatul animalelor separat pe specii și categorii de vîrstă ; să asigure respectarea întocmai a restricțiilor de păşunat în zonele și perioadele stabilite de medicii veterinari; să nu admită pe pajiștile ce le dețin, le au în folosință sau le administrează, păşunatul de către turme străine, fără avizul medicului veterinar ; să construiască și să amenajeze adăposturi igienice pentru întregul efectiv de animale; să organizeze recoltarea și folosirea furajelor de pe terenuri infestate în conformitate cu indicațiile medicilor veterinari ; să ia măsuri ca terenurile pe care s-au descoperit animale bolnave sau moarte de diferite boli infecțioase sau care sînt cunoscute ca infectate cu germeni patogeni telurici să nu fie folosite la păşunat sau pentru alte culturi furajere.

Menționăm că toate păşunile și islazurile comunale din zonele cooperativizate au trecut în administrarea cooperativelor agricole de producție, însă consiliile populare respective urmează să exercite în continuare controlul asupra modului în care sînt îngrijite, repartizate și folosite (art. 4) alin. 2 din Decretul nr. 70/1984).

Organizarea și funcționarea tîrgurilor, oboarelor, expozițiilor și a altor aglomerări temporare de animale. Potrivit art. 78 din norme, acestea se pot organiza numai pe teritorii amenajate și înzestrate în mod corespunzător pentru efectuarea în bune condiții a examenului sanitar veterinar al animalelor și aplicarea măsurilor de profilaxie generală.

Supliment la nr. 32 1985 Revista ECONOMICA

Bovinele, cabalinele, porcinele, ovinele și caprinele nu se pot expune spre vînzare decît în tîrguri și expoziții, iar mieii, iezii, purceii de lapte și păsările se pot vinde și în piețe publice, în sectoare special destinate (art. 73).

Tîrgurile și oboarele trebuie așezate la marginea localităților. Locul de tîrg se alege în acea parte a localității unde animalele duse la tîrg, sau o bună parte a acestora, pot ajunge fără să treacă prin zona locuită a comunei. Se aleg terenuri salubre, care nu rețin apele, iar în incinta tîrgurilor, oboarelor și expozițiilor trebuie să fie asigurată scurgerea sau canalizarea apelor provenite din averse și a dejecțiilor.

Locul tîrgului va fi împrejmuit cu bare din material rezistent (lemn tare, prefabricate din beton).

Toate locurile cu aglomerări temporare de animale trebuie să aibă surse amenajate cu apă potabilă pentru adăparea individuală a animalelor, interzicîndu-se adăpatul în comun din același jgheab sau din aceeași găleată.

Tîrgurile mari vor fi amenajate cu grajduri, șoproane, situate la marginea incintei, pentru adăpostirea animalelor în caz de intemperii și pentru izolarea unor animale bolnave sau suspecte de boală (art. 80).

Tîrgurile funcționează numai în timpul zilei. Pînă la ora deschiderii, intrările rămîn închise cu porți sau bariere.

Toate animalele aduse la tîrguri sau expoziții trebuie să fie însoțite de listele de adeverire a proprietății și sănătății animalelor, iar dacă provin de pe teritoriul altor circumscripții sanitare veterinare cu sediul în alte localități și de certificate veterinare de transport.

Menținerea ordinii și disciplinei în tîrguri, oboare sau în alte locuri cu aglomerări de animale se realizează prin grija comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare (art. 81).

După fiecare zi de tîrg sau la închiderea expozițiilor, terenurilor pe care au funcționat acestea sînt curățate și dezinfectate. Aceste terenuri nu se pot întrebuința pentru pășunat sau recoltat furaje (art. 83).

Distrugerea sau valorificarea cadavrelor de animale și a ciinilor vagabonzi. Pentru prevenirea difuzărilor bolilor infecțioase și parazitare prin cadavre de animale și prin ciini vagabonzi, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare comunale, orășenești și municipale au sarcina să organizeze strîngerea și distrugerea cadavrelor de animale care nu pot fi ridicate de unitățile industriale de producere a făinurilor proteice furajere (ecarisaje industriale) și să organizeze prindere și ucidere de ciini vagabonzi.

În acest scop, organele respective organizează sau construiesc cimitire de animale, puțuri seci sau crematorii în toate localitățile sau grupe de localități apropiate (art. 124).

Prevenirea difuzării bolilor prin furajarea animalelor cu deșeuri alimentare menajere. Consiliile populare iau măsuri pentru a interzice furajarea animalelor pe terenurile, rampele și alte locuri ce servesc la depozitarea gunoaielor menajere, precum și pentru a interzice colectarea resturilor alimentare de pe aceste terenuri, din vehicule cu care se transportă sau din containerele ce servesc la depozitarea lor.

Pentru aplicarea restricțiilor menționate, organele în cauză iau măsuri ca terenurile destinate depozitării gunoaielor menajere să fie împrejmuite, ținute sub pază, iar noaptea să fie închise, astfel încît să se împiedice introducerea de animale pe aceste terenuri (art. 161 și 162).

Obligațiile în legătură cu apariția cazurilor de boală. Potrivit art. 195 din norme, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare au obligația ca, îndată ce au aflat de apariția unor cazuri de boală, să anunțe fără întîrziere pe medicul veterinar, iar pînă la sosirea acestuia să ia următoarele măsuri : să controleze dacă s-au aplicat măsurile de izolare a animalelor bolnave sau suspecte de îmbolnăvire și să impună restricții în circulația animalelor, cărnii și a altor produse de la aceste animale, furajelor și a altor materiale sau obiecte care ar putea fi contaminate, să facă cercetări în legătură cu extinderea bolii, precum și catagrafia animalelor din curțile în care sînt animale bolnave sau suspecte de boală ; să oprească eliberarea biletelor de proprietate și adeverire a sănătății pentru animale și să retragă asemenea acte eliberate anterior ; să oprească și să închidă într-un loc izolat al localității turmele de animale aflate în trecere, la care s-au constatat cazuri sau suspiciuni de boală, pînă la sosirea medicului veterinar.

Declararea oficială a bolii. În conformitate cu prevederile art. 202 din norme, declararea oficială a bolii la animale se face de către medicul veterinar de la circumscripția sanitară veterinară din rețeaua consiliilor populare, împreună cu președintele comitetului (biroului) executiv al consiliului popular sau înlocuitorul său, printr-un „act sanitar — veterinar de declarare a expoziției" ce va fi înscris în condica de constatări și îndrumări a consiliului popular.

Dacă epizootia a apărut într-o unitate de stat sau cooperatistă, la declararea bolii participă și medicul veterinar al unității.

Instituirea măsurilor necesare pentru combaterea bolilor. Comitetul sau biroul executiv al consiliului popular comunal, orășenesc sau municipal, în baza actului sanitar — veterinar de declarare oficială a bolii, instituie prin decizie măsurile legale necesare, adaptate condițiilor locale, pentru combaterea bolii.

Punerea în aplicare a deciziei se face prin comandamente antiepizootice.

În funcție de evoluția bolii, prevederile acestei decizii pot fi completate, modificate sau revocate de organele respective la propunerea scrisă a medicului veterinar inspector de stat sau a unui medic veterinar ierarhic superior (art. 206).

Măsurile sanitare veterinare de combatere prevăzute în actul de declarare oficială a bolii, în decizia comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, precum și cele stabilite ulterior sînt obligatorii și trebuie aplicate întocmai de către toate persoanele juridice și fizice (art. 207).

Comandamentele antiepizootice. Potrivit art. 15 din Legea sanitară veterinară, aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a bolilor transmisibile la animale se face de către comandamentele antiepizootice comunale, orășenești, municipale și județene, a căror competență se stabilește prin decizii ale comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare respective.

Comandamentul antiepizootic județean, este condus de primul vicepreședinte, la municipii și orașe, iar la comune de către președintele biroului executiv al consiliului popular. În componența comandamentelor intră conducătorii tuturor sectoarelor care au contingență sau pot sprijini acțiu-

nile de prevenire și combatere a bolilor transmisibile la animale, avînd ca secretar tehnic pe medicul veterinar de circumscripție.

Comandamentele municipale, orășenești și comunale au aceleași sarcini și răspunderi pe teritoriul respectiv ca și comandamentele județene cărora le sînt subordonate (art. 6).

Instituirea măsurilor obligatorii de carantină. Conform art. 13 din Legea sanitară veterinară, pentru combaterea și prevnirea extinderii epizootiilor, cînd se constată la animale boli transmibile, se instituie măsuri obligatorii de carantină, diferențiate în raport de gravitatea bolii, gradul de difuzabilitate și particularitățile căilor de transmitere.

În conformitate cu prevederile art. 215 din norme, prin carantină se înțelege complexul de măsuri restrictive ce se impun în circulația animalelor, oamenilor, produselor de origine animală și vegetală, furajelor, ustensilelor, mijloacelor de transport, dejecțiilor animale etc., cu scopul de a opri difuzarea bolilor transmisibile la animale.

În funcție de extinderea bolii, difuzabilitatea ei, căile de transmitere și efectivele de animale amenințate, carantina se aplică asupra unor curți, ferme, localități, pășuni, comune, grupe de comune sau teritorii mai întinse, iar în cazul anumitor boli numai asupra unor efective sau categorii de animale și de produse ale acestora.

După gravitatea evoluției bolii, ușurința și particularitățile căilor de transmitere, măsurile de carantină sînt gradate ca severitate și anume, de gradul I, II și III (art. 216 din norme).

Potrivit art. 14 din lege și art. 220 din norme, instituirea măsurilor de carantină (de gradul I și II) se stabilesc prin decizia comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare comunale, orășenești, municipale sau județene, după caz, pe baza actului de constatare întocmit de medicul veterinar inspector de stat al circumscripției respective.

Cînd teritoriul ce urmează a fi supus măsurilor de carantină depășește raza unei comune, carantina se instituie prin decizia comitetului executiv al consiliului popular județean, în baza propunerii inspectoratului sanitar veterinar.

Punerea în aplicare a măsurilor restrictive de carantină se face de către comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare, prin comandamentele antiepizootice (art. 222), care sînt obligate să analizeze periodic mersul epizootiei, să ia măsuri pentru înlăturarea greutăților și dificultăților ce se ivesc, să stabilească și să aplice măsurile suplimentare de combatere ce se impun (art. 225).

Zona epizootică. În conformitate cu prevederile art. 227 din norme, prin zonă epizootică se înțelege teritoriul direct amenințat din jurul localităților aflate sub măsuri de carantină din cauza unei boli de mare difuzabilitate, teritorii în care se impune o supraveghere strictă a animalelor sănătoase, precum și unele restricții în circulația animalelor, oamenilor, produselor de origine animală și vegetală.

Zona epizootică se instituie prin decizia comitetului executiv al consiliului popular județean, la propunerea inspectoratului sanitar veterinar al județului respectiv; în funcție de gravitatea bolii, zona epizootică poate avea o adîncime de 10-30 km.

Stingerea bolii și ridicarea măsurilor de carantină. Stingerea oficială a bolii se face în baza actului sanitar veterinar întocmit de medicul veterinar inspector de stat, atunci cînd constată că:

— în teritoriul supus măsurilor de carantină nu mai există animale bolnave sau ținute în observație pentru boala respectivă;

— s-a efectuat dezinfecția finală, precum și deratizarea și dezinsecția atunci cînd acestea au fost necesare;

— de la ultimul caz de moarte, vindecare sau tăiere din cauza bolii a trecut termenul minim stabilit în instrucțiunile speciale de prevenire și combatere pentru boala respectivă (art. 235).

Ridicarea măsurilor de carantină de gradul I și II se face în baza actului sanitar veterinar de stingere oficială, prin decizia comitetului sau biroului executiv al consiliului popular local.

Ridicarea măsurilor restrictive în zona epizootică se face prin decizia comitetului sau biroului executiv al consiliului popular județean odată cu stingerea oficială a bolii în localitatea sau localitățile în care a evoluat epizootia (art. 236).

Comitetele (sau birourile) executive ale consiliilor populare, la propunerea medicului veterinar de stat, pot menține și după ridicarea măsurilor de carantină unele restricții privind circulația animalelor și produselor (art. 16 din Legea nr. 60/1974).

ESTE NECESARĂ AUTORIZAREA ÎMPĂRȚELII ÎNTRE COPROPRIETARII CONSTRUCȚIEI ?

O construcție (și terenul pe care aceasta este amplasată) poate să aparțină mai multor persoane. Într-o atare situație imobilul respectiv se află în coproprietate sau proprietate comună (pe cote părți, ori în devălmășie).

Cel mai adesea, proprietatea comună pe cote părți se întîlnește în cazul succesiunii cînd sînt mai mulți moștenitori, dar și în alte cazuri cînd mai multe persoane dispun împreună de un anumit bun. Proprietatea comună în devălmășie există asupra bunurilor dobîndite de soți în timpul căsătoriei.

Proprietatea comună, ca mod de proprietate, are un caracter vremelnic, coproprietarii, putînd oricînd (cu excepția soților în timpul căsătoriei), în temeiul art. 728 din Codul civil, să iasă din indiviziune. Calea specifică de încetare a coproprietății este împărțeala (sau partajul).

Prin împărțeală se înțelege operația juridică prin care bunul sau bunurile comune sînt împărțite materialmente între coproprietari, fiecare dintre ei devenind proprietarul exclusiv al unui anumit bun sau al unei părți determinate. Ea se poate realiza atît prin bună învoială cît și pe cale judecătorească.

Însă, atunci cînd împărțeala are ca obiect bunuri imobile, aceasta se poate efectua numai cu respectarea dispozițiilor Legii nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale, ale Legii nr. 59/1974 privind fondul funciar și ale Decretului nr. 144/1958 privitor la reglementarea eliberării autorizațiilor de construire, reparație și desființare a construcțiilor, precum și a celor referitoare la înstrăinările și împărțelile terenurilor cu sau fără construcții.

Astfel, potrivit art. 31 din Legea nr. 58/1974, împărțeala între moștenitori a terenurilor cuprinse în perimetrul construibil al localităților urbane și rurale se va putea face numai prin înscris autentic, pe baza **autorizației eliberate de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare** comunale, orășenești și municipale. Tot la fel, conform art. 40 din Legea nr. 59/1974, împărțeala între moștenitori a terenurilor agricole este supusă formei autentice și **autorizării prealabile a organului administrativ competent.** De asemenea, în conformitate cu prevederile Decretului nr. 144/1958, **autorizația administrativă** este cerută pentru împărțeala terenurilor cu sau fără construcții situate în perimetrul construibil al localităților.

Sub regimul decretului menționat, și o perioadă, chiar după apariția celor două legi, s-a considerat în practica judecătorească că autorizația administrativă trebuie cerută atît în cazul împărțelii prin bună învoială, cît și pe cale judecătorească, indiferent dacă ea implică sau nu fracționarea în natură a imobilului, atribuirea lui către un copărtaș, ori vinderea acestuia, pentru ca, apoi, prețul obținut să fie repartizat între copărtași, deoarece, în toate aceste cazuri are loc o împărțeală în sensul juridic al noțiunii. Astfel, s-a stabilit că autorizația eliberată în caz de partaj privește nu numai încuviințarea împărțelii ca atare, ci și modalitatea în care urmează a se face (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1717/1972, în C.D., 1972, p. 80). Iar autorizația trebuie să fie respectată întocmai, în sensul că ieșirea din indiviziune nu se poate efectua decît conform modalității aprobate prin aceasta (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 216/1973, în I. Mihuță, Repertoriu de practică judiciară în materie civilă... pe anii 1969—1975, p. 221). Ea este necesară și atunci cînd partajul succesiunii se realizează prin atribuirea bunului imobil în întregime unuia dintre copărtași (Trib. Jud. Botoșani, dec. civ. nr. 18/1977, în R.R.D. nr. 3/1978, p. 46).

În cazul în care împărțeala unei construcții s-a făcut fără autorizația prevăzută de Legea nr. 58/1974 și Decretul nr. 144/1958, aceasta este nulă de drept (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 290/1977, în R.R.D. nr. 9/1977, p. 61).

Ulterior, practica Tribunalului Suprem a urmat o nouă orientare, precizîndu-se că autorizația de împărțeală a construcției nu este necesară, iar cea de împărțeală a terenului este necesară în anumite cazuri.

În acest sens, s-a arătat că potrivit dispozițiilor Legii nr. 58/1974, privind sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale autorizația prealabilă a comitetului sau biroului executiv al consiliului popular este necesară, în ce privește construcțiile, numai cînd are loc o înstrăinare, iar nu și atunci cînd are loc împărțeala acestora.

Obligativitatea unei asemenea autorizări, pentru împărțeala construcțiilor nu este prevăzută nici de celelalte acte normative prin care se reglementează circulația bunurilor imobiliare. De altfel, ea nu era prevăzută nici de Decretul nr. 221/1950, în prezent, abrogat, și nu este prevăzută nici de art. 11 din Decretul nr. 144/1958, care prevede că, în localitățile cu planuri de sistematizare, împărțeala „terenurilor cu sau fără construcții" se poate face numai cu autorizarea prealabilă a comitetului executiv al consiliului popular respectiv. Deci, indiferent dacă există sau nu construcții pe teren, autorizarea este prevăzută numai în cazul împărțelii terenului, fără a se fi instituit obligativitatea autorizării și în cazul împărțelii construcțiilor.

Ori de cîte ori formarea loturilor pentru ieșirea din indiviziune asupra construcțiilor reclamă executarea unor lucrări sau modificări asupra acesteia este necesară autorizația organului local al administrației de stat pentru a nu se ajunge la schimbări de ordin arhitectonic care să afecteze funcționalitatea ori siguranța construcției, așa cum rezultă din dispozițiile Decretului nr. 144/1958 și cele ale Legii nr. 8/1977, privind asigurarea durabilității siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor.

În aceste cazuri însă, autorizația este limitată numai la încuviințarea executării lucrărilor propuse, iar nu și la posibilitatea ieșirii din indiviziune propriu-zise. Atunci cînd se refuză eliberarea autorizației instanța urmează să dispună partajarea în altă variantă, care să nu necesite efectuarea de lucrări (Trib. Suprem, în comp. prev. de art. 39, alin. 2 și 3 din Legea de organizare judecătorească, dec. nr. 82/1978, în R.R.D. nr. 12/1979, p. 56 și în C.D. 1978, p. 43—47. A se vedea și Trib. Suprem s. civ., dec. nr. 1967/1981, în R.R.D. nr. 9/1982, p. 69, nr. 365/1984, în R.R.D. nr. 1/1985, p. 63).

În același sens s-a mai decis :

„...Nu există nici un impediment pentru împărțirea în natură a construcțiilor, prin atribuirea fiecărui copărtaș a cîte unei locuințe. Numai în cazul în care pentru compartimentarea construcției în două sau mai multe locuințe se impune executarea unor lucrări constructive, trebuie să se obțină autorizație pentru executarea acestor lucrări, potrivit art. 2 din Decretul nr. 144/1958 (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1094/1980 în R.R.D. nr. 1/1981, p. 66).

„Pentru partajarea construcției nu este necesară autorizația comitetului (biroului) executiv al consiliului popular. Ori de cîte ori însă, partajarea nu se poate decît prin executarea unor lucrări pentru formarea unor unități locative separate, este necesară autorizația în acest sens a organului administrativ, conform art. 2 din Decretul nr. 144/1958.

Cum instanța nu poate soluționa acțiunea de partaj, în varianta arătată decît pe baza autorizației prealabile de executare a lucrărilor, părțile urmează să fie îndrumate să prezinte această autorizație în cursul procesului" (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 524/1981 în R.R.D. nr. 12/1981, p. 102).

Printre lucrările sau modificările constructive care se impun se menționează amenajarea unui grup sanitar sau a altei dependințe, cînd părțile vor prezenta instanței (în cazul împărțelii pe cale judecătorească) prealabil partajului, autorizația organului administrativ competent, potrivit dispozițiilor Decretului nr. 144/1958 și ale Legii nr. 8/1977 (Trib. Suprem, s. civ., dec. 1066/1982, în R.R.D. nr. 7/1983, p. 58).

„În cazul în care pentru efectuarea partajării în natură a unui apartament sînt necesare unele modificări sau transformări, instanțele au obligația de a pune în vedere părților să prezinte autorizația organului administrativ, întrucît potrivit dispozițiilor art. 2 pct. II, lit. b din Decretul 144/1958 și art. 29 alin. 2 din Legea nr. 58/1978, astfel de lucrări se pot face numai după obținerea autorizației, impusă de dispozițiile art. 11 din Legea nr. 8/1977" (Trib. Suprem, s. civ., dec. 1420/1982 în R.R.D. nr. 8/1983 p. 60).

S-a stabilit că „fac parte din masa supusă împărțelii și construcțiile ridicate fără autorizația organului administrativ prevăzută de Decretul nr. 144/1958 și Legea nr. 58/1974, deoarece existența sau inexistența autorizației de construire vizează un raport de drept administrativ cu reglementări și consecințe speciale, fără a se aduce atingerea raportului de drept civil, născut între părți, în legătură cu dreptul de proprietate asupra construcției, astfel executată, copartajanții urmînd să suporte, ulterior partajului, ca de altfel, și înainte de efectuarea acestuia, eventualele consecințe, derivînd din încălcarea normelor de drept administrativ". (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 159/1982 în R.R.D. nr. 12/1982, p. 64).

Cu privire la terenul pe care este situată construcția, cînd și acesta aparține coproprietarilor, desigur că și el va fi supus împărțelii. Este evident că împărțeala construcției nu are semnificația unui act de înstrăinare, ca efect, terenul trecînd în proprietatea statului (cum s-a reținut de Trib. Județean Cluj prin dec. civ. nr. 1558/1974, în R.R.D. nr. 9/1975, p. 49—50), ea nefiind translativă de drepturi, ci are doar efecte declarative (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1648/1975, în R.R.D. nr. 3/1976, p. 61, nr. 119/1976 în C.D. 1976, p. 147, nr. 697/1977, în C.D. 1977, p. 34, dec. nr. 673/1978, în R.R.D. nr. 10/1978, p. 55, nr. 2079/1978, în R.R.D. nr. 5/1979, p. 50, nr. 402/1982 în R.R.D. nr. 1/1983, p. 68).

Dacă, însă, în cadrul procedurii împărțelii, construcția este vîndută la licitația publică, adjudecătorul nefiind copărtaș, ci terț, avînd loc o înstrăinare, terenul aferent acesteia trece în proprietatea statului, conf. art. 30, alin. 2 din Legea nr. 58/1974 (Cu privire la interzicerea înstrăinării de terenuri prin licitație publică, a se vedea Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 2/1978, în C.D. 1978, p. 32—33, nr. 230/1979, în C.D. 1979, p. 291—292).

Referitor la împărțeala terenurilor, Tribunalul Suprem a statuat că, potrivit prevederilor legale, pentru realizarea acestei operații, este necesară autorizația organului competent.

Astfel, a precizat că, Legea nr. 58/1974, reglementînd sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, urmează a fi aplicată în vederea realizării scopului propus.

În acest sens, se constată că în conformitate cu art. 1 din lege „sistematizarea are drept scop organizarea judicioasă a teritoriului țării, județelor și comunelor, a localităților urbane și rurale", precum și „zonarea funcțională a terenului".

Așa fiind, există un interes superior al statului de a controla împărțeala terenului, pentru ca aceasta să nu se facă într-un mod care să contravină planurilor de sistematizare.

Cum prin lichidarea stării de indiviziune se poate ajunge la modificarea planurilor existente ale terenurilor, planuri care sînt avute în vedere în cadrul operațiunilor de sistematizare, legea a instituit controlul arătat, pentru a se preveni orice modificare a acestor planuri fără autorizarea prealabilă din partea organelor locale ale administrației de stat.

Ca urmare, dacă în vederea ieșirii din indiviziune se propun lotizări prin care se modifică planul inițial al terenului, prin parcelarea acestuia, este necesară, pentru motivele expuse, autorizația respectivă. Ori de cîte ori însă, ca rezultat al ieșirii din indiviziune, nu se modifică planul inițial al terenului, nu este nevoie de autorizație, deoarece o asemenea modalitate de ieșire din indiviziune nu afectează planul de sistematizare, situația terenului rămînind neschimbată.

A admite că este necesară autorizarea și în situațiile în care prin lotizările propuse nu se parcelează terenul, controlul ar opera cu privire la toate modurile de sistare a indiviziunii, ceea ce ar însemna să nu se realizeze aplicarea dispozițiilor art. 728 din Codul civil, potrivit cărora nimeni nu poate fi obligat să rămînă în indiviziune.

Ca atare, prin „împărțeala terenurilor" în sensul legii, nu se înțelege decît parcelarea acestora și în nici un caz „ieșirea din indiviziune", care nu poate fi refuzată, textul legii referindu-se deci numai la una din modalitățile de efectuare a partajului.

Cele arătate mai sus sînt deopotrivă aplicabile și în cazul ieșirii din indiviziune dintre stat și persoane fizice, reglementată de Decretul nr. 841/1964 (Dec. nr. 82/1978, cit. A se vedea și Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2193/1979, în R.R.D. nr. 4/1980, p. 62 și în C.D., 1979, p. 131—133).

Tot asemănător, s-a decis că autorizarea prevăzută de art. 31 din Legea nr. 58/1974 și art. 46 din Legea nr. 59/1974 este necesară pentru ca împărțeala să nu se facă într-un mod care să contravină planurilor de sistematizare și folosirii raționale a fondului funciar.

Prin „împărțeala terenurilor" nu se înțelege ieșirea din indiviziune, care nu poate fi refuzată, ci operațiunea fizică în urma căreia are loc o divizare a terenului prin parcelare. Drept urmare, împărțeala poate fi efectuată, fără a fi necesară emiterea unei autorizații, prin atribuirea terenului în totalitate unui singur copartajant, fără a fi nevoie de o parcelare, drepturile celorlalți putînd fi asigurate prin primirea altui teren în întregime sau prin echivalent bănesc. (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 450/1980, în R.R.D. nr. 10/1980, p. 67).

Cînd autorizarea de împărțeală a terenului este necesară, ea trebuie să existe și în cazul partajului voluntar (Trib. Suprem, s. civ. nr. 67/1982, în R.R.D. nr. 10/1982, p. 60).

Evident că terenul pe care este situată construcția, va fi supus împărțelii doar atunci cînd acesta aparține coproprietarilor. Se cunoaște că este posibil ca diferite persoane (în primul rînd soții, dar și concubinii) să edifice clădirea pe terenul unui terț. Într-o atare situație va fi partajată numai construcția. (Privind posibilitatea unei asemenea partaj, a se vedea, de exemplu, Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1803/1982, în R.R.D. nr. 9/1983, p. 64, dec. nr. 1176/1983 în R.R.D. nr. 4/1984, p. 67—68, dec. nr. 199/1984, în R.R.D. nr. 12/1984 p. 70).

În concluzie, în cazul construcțiilor autorizarea împărțelii nu este necesară. Doar atunci cînd, în vederea împărțelii, se impune efectuarea unor lucrări de modificare a construcției, urmează a se solicita eliberarea autorizației (de construire), care să se refere la modificările arhitectonice propuse.

În cazul terenurilor, autorizarea împărțelii este necesară numai atunci cînd se modifică planul acestora, nu și atunci cînd nu are loc parcelarea lor.

Bineînțeles că, în ipoteza în care este vorba și de teren agricol, va fi nevoie de autorizația de preluare a acestuia, chiar și atunci cînd autorizația de împărțeală nu este necesară.

DEMOLAREA CONSTRUCȚIEI FĂRĂ AUTORIZAȚIE

Conform art. 29 alin. 2 din Legea nr. 58/1974 și art. 1 din Decretul nr. 144/1958, lucrările de construire, transformare sau reparare a construcțiilor se vor putea executa numai cu autorizația prealabilă a comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare.

Consecința principală a nerespectării acestor dispoziții o constituie demolarea lucrărilor realizate fără autorizație.

În acest sens, art. 29 alin. 3 din Legea nr. 58/1974 prevede : „Construcțiile și instalațiile realizate cu încălcarea documentațiilor de sistematizare, fără autorizație sau fără respectarea acesteia vor putea fi demolate sau desființate potrivit legii — pe cheltuiala celor vinovați. Pentru construcțiile și instalațiile ce se vor realiza în afara perimetrelor construibile se va dispune în toate cazurile demolarea".

Din această dispoziție rezultă că demolarea construcțiilor din perimetrul construibil nu este obligatorie, aceasta rămînînd la aprecierea organelor competente. Dimpotrivă, dacă construcția este situată în afara perimetrului construibil, urmează să se dispună în toate cazurile demolarea.

Metodologia realizării demolării este prevăzută de Decretul nr. 144/1958, precum și prin derogarea de la aceasta, de Decretul nr. 545/1958.

Astfel, în temeiul art. 18 din Decretul nr. 144/1958, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare, ținînd seama de avizul compartimentului sistematizare din cadrul aparatului propriu, în localitățile unde acesta există, precum și de cel al comisiei locale de sistematizare, pot cere prin justiție dărîmarea, desființarea sau aducerea în stare inițială a lucrărilor menționate și executate fără autorizație sau cu nerespectarea prevederilor acesteia în cazul cînd lucrările sînt făcute cu încălcarea planurilor de sistematizare sau a regulilor generale de sistematizare, precum și în cazul cînd prin existența lor s-ar da loc la accidente de orice natură, dacă în termen de 20 zile de la primirea unei somații făcute de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular beneficiarului lucrărilor, acesta nu se conformează, demolînd construcția.

Pînă la soluționarea cauzei de către justiție, comitetul sau biroul executiv al consiliului popular poate opri prin somație executarea lucrărilor respective.

Dărîmarea, desființarea sau aducerea în stare inițială a lucrărilor se hotărăște de judecătoria în raza căreia s-au realizat aceste lucrări, fără nici o despăgubire și pe cheltuielile beneficiarului care nu s-a conformat dispozițiilor legale.

În cazul în care beneficiarul lucrărilor refuză să execute operațiunile de dărîmare, desființare sau aducere în stare inițială a lucrărilor respective hotărîte de instanță, aceste operațiuni se aduc la îndeplinire de organele comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare pe teritoriul căruia se află lucrarea, pe cheltuiala beneficiarului.

Din analiza textului citat se desprind următoarele : titularul dreptului acțiunii în justiție este organul local al administrației de stat ; acțiunea nu poate fi pornită decît după ce, în prealabil, beneficiarul lucrărilor a fost somat să le desființeze și au trecut 20 de zile fără ca acesta să se conformeze somației ; pînă la soluționarea cauzei de judecătorie organul local poate soma beneficiarul să oprească construirea ; demolarea se hotărăște de judecătorie ; ea trebuie să se realizeze de beneficiar și în caz contrar de organele comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, fără nici o despăgubire și pe cheltuiala beneficiarului.

Dreptul la acțiunea prin care în baza art. 18 din Decretul nr. 144/1958, comitetul sau biroul executiv al consiliului popular cere prin justiție dărîmarea unei construcții ridicate fără autorizație, nu este prescriptibil, în această materie neaplicîndu-se dispozițiile privind prescripția aplicării unei sancțiuni contravenționale (art. 13 din Legea nr. 32/1968) sau prescripția dreptului la acțiune avînd un obiect patrimonial (Decretul nr. 167/1958) ori cele privind uzucapiunea, ci în lipsa unor prevederi exprese în sens contrar, dreptul la acțiune al organului local al administrației de stat există atîta timp cît dăinuie construcția ridicată fără autorizație (Trib. județean Hunedoara, dec. civ. nr. 681/1984, în R.R.D. nr. 1/1985, p. 62).

În soluționarea unei asemenea cauze, instanța nu are competență de a examina în ce măsură, în raport cu valoarea investiției efectuate de pirit, demolarea este necesară, întrucît din dispozițiile art. 18 din Decretul nr. 144/1958 și din cele ale art. 29, alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1974 nu rezultă că admiterea acțiunii este condiționată și de constatarea economicității măsurii. (Trib. jud. Neamț, dec. civ., nr. 290/1984, în R.R.D. nr. 10/1984, p. 78).

Potrivit prevederilor art. 29, alin. 2 din Legea nr. 58/1974 și Decretului nr. 120/1981, demolarea sau desființarea, chiar parțială, a unei construcții se poate dispune numai pe baza autorizației emise de organul local al administrației de stat.

Drept urmare, s-a decis că autorizația de demolare este necesară chiar și în situația în care construcția s-a edificat cu nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la sistematizarea localităților, deci fără autorizație de construcție, legea nefăcînd distincție.

„Așadar, instanțele nu pot dispune desființarea unei construcții, chiar parțial, fără autorizația prealabilă în acest sens, a organului administrativ competent, cum prevăd dispozițiile legale amintite". (Trib. Suprem, s. civ. nr. 459/1984, în R.R.D. nr. 2/1985, p. 66).

Soluția este, de altfel, în concordanță cu practica îndelungată și constantă a instanței supreme.

Spre deosebire de cele arătate mai sus, prin Decretul nr. 545/1958 a fost stabilită o cale mai simplă și mai eficientă pentru demolarea construcțiilor ridicate fără autorizație.

Astfel, conform art. 4 din acest act normativ, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare sînt autorizate — prin derogarea de la dispozițiile art. 18 din Decretul nr. 144/1958 — să demoleze construcțiile ce se vor executa fără respectarea prevederilor legale, pe baza constatărilor făcute de organele lor cu atribuții în domeniul sistematizării, chiar și cînd acestea aparțin sectorului socialist.

Cheltuielile de demolare vor fi suportate de cei vinovați, care în caz de neplată, vor fi urmăriți conform legilor în vigoare.

Actele de constatare a cheltuielilor de demolare, aprobate de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular respectiv, au valoare de titlu executor.

Din acest text rezultă că demolarea unei construcții ridicate fără autorizație se poate realiza și direct pe cale administrativă, fără a mai fi nevoie, în prealabil, de formularea unei acțiuni în justiție în baza art. 18 din Decretul nr. 144/1958.

Aceasta este o cale mai simplă, care, în final, duce la același rezultat. În practica organelor locale ale administrației de stat este preferabilă această cale, avînd în vedere că ea nu implică procedura necesară în fața instanței de judecată.

Deși actul normativ respectiv nu prevede, apreciem că nu se poate păși la demolare fără ca, în prealabil, să nu se fi somat beneficiarul ca în termen de 20 de zile, stabilit de art. 18 din Decretul nr. 144/1958, să realizeze el demolarea. Și dacă nu se conformează, se va trece la demolarea silită. Evident că demolarea trebuie să fie dispusă de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular (de la locul unde a fost ridicată construcția), prin decizia acestui organ (care este un act juridic administrativ).

Conform prevederilor legale, deci, se poate păși la demolare, direct, pe cale administrativă, chiar și atunci cînd construcția aparține unei unități socialiste.

ÎMPĂRȚEALA ÎNTRE COPROPRIETARI A UNEI CONSTRUCȚII POATE FI SILICITATĂ ȘI DE CONSILIUL POPULAR

O construcție (ca de altfel și alte bunuri) poate să aparțină mai multor persoane, proprietatea comună fiind o modalitate a dreptului de proprietate.

Caracteristic proprietății comune (sau coproprietății) este faptul că prerogativele dreptului aparțin împreună și concomitent mai multor titulari.

Cel mai adesea proprietatea comună se întîlnește în cazul succesiunii cînd sînt mai mulți moștenitori. În asemenea caz, moștenirea se transmite asupra moștenitorilor în stare de indiviziune.

În adevăr, indiviziunea poate avea ca izvor moștenirea, dar ea poate izvorî și din contractul de vînzare-cumpărare ori societate, precum și din comunitatea matrimonială.

Modalitatea specifică de încetare a coproprietății este împărțeala sau partajul bunurilor.

Conform art. 728 din Codul civil, nimeni nu poate fi obligat să rămînă în indiviziune, orice coproprietar putînd cere oricînd împărțeala bunurilor.

În afară de copărtași, legea recunoaște și altor persoane dreptul de a cere ieșirea din indiviziune și anume, creditorilor personali ai coproprietarilor, succesorilor lor în drepturi și procurorului (art. 974, 1825 și 490 din Codul civil, art. 45 din Codul de procedură civilă și art. 33 din Codul familiei).

Cu atît mai mult — s-a arătat într-o speță — trebuie să i se recunoască comitetului executiv al consiliului popular competent dreptul de a determina aducerea la îndeplinire a unei prevederi legale imperative (cuprinsă în art. 5 din Legea nr. 4/1973), solicitînd instanței de judecată partajul între copărtași a locuinței proprietate comună. (Trib. jud. Timiș, dec. nr. 1199/1983, în R.R.D. nr. 2/1984, p. 104—105).

Se cunoaște că, potrivit art. 5 din Legea nr. 4/1973, cetățenii au dreptul să aibă în proprietate personală o singură locuință pentru ei și familia lor. Membrii unei familii pot păstra, în proprietatea comună sau în proprietatea unuia dintre ei, o singură locuință. Familia, în înțelesul acestei legi, cuprinde soțul, soția și copii minori.

În art. 8 din aceeași lege se arată că prin „locuință" se înțelege suprafața locativă care cuprinde una sau mai multe camere de locuit, cu dependințele aferente, formînd o unitate locativă de sine stătătoare, determinată ca atare prin construcția sa.

Conform art. 52 din legea menționată, persoanele prevăzute la art. 5, care dobîndesc o a doua locuință prin moștenire, donație, ca urmare a căsătoriei, sau pe alte căi, sînt obligați să înstrăineze una dintre acestea în termen de un an de la dobîndire.

În cazul în care nu se îndeplinește obligația prevăzută, una dintre cele două locuințe va fi trecută în proprietatea statului, prin decizia comitetului executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București.

În aplicarea dispozițiilor Legii nr. 5/1973 Tribunalul Suprem a decis că referitor la obligația de a înstrăina una dintre cele două locuințe de către o persoană, urmează a se ține seama de noțiunea de locuință așa cum este definită de art. 8 din aceeași lege.

Cum obligația de înstrăinare este impusă proprietarului, acesta o poate îndeplini numai în cazul în care deține proprietatea exclusivă asupra locuinței, căci numai astfel poate să dispună asupra ei în totalitate. În caz de indiviziune, situația se clarifică numai la data partajului, căci numai atunci se cunoaște cui îi revine în exclusivitate dreptul de proprietate și, implicit, obligația de înstrăinare. De altfel, proprietarul în indiviziune a unei case de locuit, care mai are în proprietate în exclusivitate o locuință, nu are posibilitatea de opțiune, pentru a decide pe care dintre cele două imobile să-l păstreze, deoarece el poate folosi ca locuință pentru el, în exclusivitate, numai casa sau apartamentul asupra căruia are un drept de proprietate exclusiv, în timp ce asupra imobilului în indiviziune are numai o cotă parte ideală și nu poate dispune cu privire la acest imobil, decît numai în limita cotei sale de proprietate.

O atare cotă-parte de proprietate nu poate face însă obiectul trecerii în proprietatea statului pe baza Legii nr. 4/1973, deoarece legea se referă la proprietatea exclusivă asupra unei locuințe, vorbind despre preluarea „locuinței", deci a totalității acesteia și nu a unei cote ideale de proprietate. Această situație dovedește că obligația impusă prin art. 52 din lege revine persoanelor sau familiilor care au în proprietate exclusivă două sau mai multe locuințe, nu și celor ce au numai un drept de proprietate în indiviziune, caz în care obligația de înstrăinare se va naște la data efectuării partajului voluntar sau judiciar. (Trib. Suprem, în comp. prev. de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, dec. nr. 24/1979, în R.R.D. nr. 12/1979, p. 57).

Prin urmare, nu există obligația înstrăinării uneia din cele două locuințe atunci cînd una din acestea se află în proprietatea comună a mai multor titulari.

Dar, profitînd de această împrejurare este posibil, de la caz la caz, să se manifeste tendința de eludare a prevederilor art. 52 din Legea nr. 5/1973, copărtașii rămînînd cu această intenție, într-o indiviziune perpetuă.

Din acest motiv apare justificată acțiunea formulată în justiție de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, avînd ca obiect partajul unei construcții, cu scopul ca după ieșirea din indiviziune, coindivizorii să aibă cel puțin două locuințe, fiecare, ori cel puțin unul sau o parte din ei, pentru ca aceștia să fie obligați să înstrăineze una din ele, iar în caz contrar, să se poată face aplicația dispozițiilor din Legea nr. 4/1973, în sensul trecerii celei de a doua locuințe în proprietatea statului.

Această finalitate însă nu poate fi atinsă atunci cînd, ca rezultat al împărțelii, nici un copărtaș nu devine proprietarul exclusiv al unei noi locuințe distincte, ci doar al unei părți din ea, cînd, bineînțeles, nu poate exista obligația de înstrăinare.

Așa fiind, într-o atare situație, acțiunea organului local al administrației de stat apare lipsită de temei și deci, nu se justifică. (Trib. jud. Timiș, dec. nr. 1199/1983, cit.).

În concluzie, acțiunea formulată în justiție prin care comitetul sau biroul executiv al consiliului popular solicită partajarea unei construcții este justificată și necesară doar atunci cînd, în urma împărțelii, fiecare coindivizor (sau cel puțin unul, ori o parte din ei), va avea cel puțin două locuințe în înțelesul dat de art. 8 din Legea nr. 4/1973, pentru că numai așa există obligația înstrăinării uneia dintre ele, cu consecința, în cazul neconformării, a trecerii acesteia în proprietatea statului.

NECESITATEA ÎNCUVIINȚĂRII AUTORITĂȚII TUTELARE PENTRU TRANZACȚIA ÎNCHEIATĂ DE MINOR

Așa cum se cunoaște, tranzacția este învoiala părților între care se poartă un proces pentru stingerea acestuia (art. 271—273 din Codul de procedură civilă și art. 1704 și urm. din Codul civil). Ea poate interveni în orice fază a judecății, deci și în recurs (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 808/1978, în C.D., 1978, p. 267—268).

Tranzacția este concretizată de instanța de judecată în hotărîrea de expedient, care constată învoiala părților.

Această hotărîre este un contract intervenit între părți sub auspiciile justiției, deci un contract judiciar. Părțile trebuie să aibă capacitate de a dispune de dreptul lor, deoarece tranzacția presupune renunțări reciproce la drepturi.

Potrivit art. 1706 din Codul civil, pot încheia o tranzacție numai cei care dispun de drepturile ce formează obiectul acelei tranzacții. Așa fiind, în cazul reprezentantului legal sau al ocrotitorului legal va fi necesară autorizarea autorității tutelare (art. 129 alin. 2, art. 133 și 147 din Codul familiei) (I. Stoenescu, S. Zilberstein, Drept procesual civil, Ed. did. și ped. Buc., 1983, p. 503).

Se știe că pînă la împlinirea vîrstei de 14 ani minorul este lipsit de capacitate de exercițiu, actele sale juridice fiind încheiate de reprezentanții lui legali (art. 11 din Decretul nr. 31/1954). Aceștia sînt părinții (art. 105 din Codul familiei) sau, în lipsa lor, tutorele (art. 147), precum și, în anumite situații, curatorul (art. 132, 139, 146 și 152 din Codul familiei).

Minorul între 14—18 ani are capacitate de exercițiu restrînsă. În acest sens, art. 105 alin. 2 din Codul familiei prevede că, „după împlinirea vîrstei de 14 ani, minorul își exercită singur drepturile și își execută tot astfel obligațiile, însă numai cu încuviințarea prealabilă a părinților spre a-l apăra împotriva abuzurilor din partea celor de al treilea", la fel dispunînd și art. 124 în cazul minorului pus sub tutelă. Prin anologie, aceasta se aplică și atunci cînd minorul este pus sub curatelă.

Prin urmare, pînă la vîrsta de 14 ani minorul este reprezentat, iar între 14 și 18 ani este asistat.

Conform art. 105 alin. 3 și art. 129 din Codul familiei, părinții și tutorii nu pot fără prealabila încuviințare a autorității tutelare să facă valabilă înstrăinarea ori gajarea bunurilor minorului și renunțarea la drepturile patrimoniale ale acestuia, precum și să încheie orice alte acte care depășesc dreptul de a administra, adică acte de dispoziție.

Pe cînd actele de administrare sînt acele acte juridice care tind la punerea în valoare și la normala exploatare a unui bun sau a unui patrimoniu, actele de dispoziție sînt acele acte care au ca efect ieșirea unor bunuri din patrimoniu, întrarea altora, precum și grevarea lor cu sarcini reale.

Printre actele de dispoziție vizate de prevederile art. 129 alin 2 din Codul familiei este cuprinsă și tranzacția pentru că prin acest act juridic se depășește sfera actelor de administrare a patrimoniului minorului. Or, din prevederile art. 105 și 129 din Codul familiei reiese că numai actele de administrare pot fi făcute de părinți și curatori în numele minorului, fără a fi necesară obținerea încuviințării autorității tutelare (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 683/1983, în R.R.D. nr. 4/1984, p. 70).

Indiferent dacă este vorba de reprezentare sau asistare, actele de dispoziție ale minorului trebuie încuviințate, în toate cazurile de autoritatea tutelară.

Încuviințarea trebuie, în principiu, să fie prealabilă încheierii tranzacției. Avînd în vedere că învoiala părților este înfățișată instanței de judecată în scris, ea alcătuind dispozitivul hotărîrii de expedient (art. 1705 din Codul civil), va trebui prezentată în această formă autorității tutelare.

Evident că încuviințarea va fi acordată atunci cînd tranzacția este necesară și conformă intereselor minorului.

„Cînd nu rezultă dacă tranzacția încheiată de curatorul minorului în numele acestuia a fost făcută cu încuviințarea prealabilă a autorității tutelare, instanța, în virtutea rolului său activ, are îndatorirea să ceară părților să facă această dovadă și numai în caz afirmativ să o inființeze, astfel hotărîrea pronunțată este nelegală". (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 683/1983, cit.).

ALEXANDRU ȚICLEA

Comerț exterior

Canale de comercializare — firmele de factoring

Una dintre cele mai importante decizii pe care trebuie să o ia în mod curent conducerile firmelor angajate în comerțul internațional în domeniul activității de marketing o constituie alegerea celui mai adecvat canal de distribuție a produsului pe care îl comercializează. Conducerile companiilor apreciază din ce în ce mai mult în mod critic, metodele lor de marketing și dacă agențiile și instituțiile existente sînt adecvate. Asemenea reevaluări sînt esențiale

dacă se dorește să se obțină avantajele depline din posibilitățile pe care le are în față un producător exportator.

Un canal de distribuție cunoscut de asemenea și sub denumirea de „canal comercial" constă din intermediari și oricare alți cumpărători sau vînzători implicați în procesul de a aduce mărfurile de la producători la consumatori. Selectarea canalului sau canalelor adecvate de distribuție pentru un produs constituie una dintre cele mai importante probleme pe care le întîmpină marii producători, iar producătorii deja stabiliți trebuie să se întrebe continuu dacă condițiile s-au schimbat sau nu suficient pentru a necesita adaptarea unui nou canal.

Cu toate că sînt multe canale de distribuție ele pot fi grupate, în principal, în 5 tipuri majore după cum urmează :

1. — **Producător de mărfuri — direct la consumator sau utilizator.** Acest canal se utilizează în special pentru comercializarea mărfurilor industriale dar se poate utiliza și pentru produsele agricole și bunurile de consum. Fermierii pot vinde produsul lor la consumatori, pe standuri la piață, sau la marginea șoselei, sau ambulant. Producătorii de bunuri de consum pot vinde prin magazine proprii de desfacere, prin piață sau ambulant.

În comerțul internațional aceasta constituie forma principală de comercializare a produselor industriei construcțiilor de mașini.

2. — **Producător — vînzător cu amănuntul — consumator.** Vînzarea directă către vînzătorii cu amănuntul constituie o practică obișnuită pentru producătorii de mărfuri de consum care sînt apoi vîndute prin magazinele în lanț sau departamentale. Astfel de organizații, de regulă, preferă să cumpere în acest mod și ei au mijloacele financiare și volumul de cumpărări pentru a face acest lucru posibil. Acest sistem este, de asemenea, utilizat de producătorii de automobile și producătorii de aparatură electrică care au un preț ridicat.

3. — **Producător — vînzător cu ridicata — utilizator industrial.** Mulți producători de mărfuri industriale folosesc vînzătorii cu ridicata cum ar fi distribuitorii industriali, case de livrări sau firme specializate de negocieri de echipamente pentru a comercializa în modul cel mai adecvat și eficient produsele de care dispun. Chiar dacă vînzările directe au cea mai mare pondere în acest domeniu, mari cantități de mărfuri industriale continuă să se vîndă prin acest canal de distribuție.

4. — **Producător — vînzător cu ridicata — vînzător cu amănuntul — consumator.** Acest canal este cel mai adesea considerat a fi specific pentru vînzarea mărfurilor de consum individual și este cel mai larg utilizat dintre toate canalele de distribuție.

Prin acest sistem sînt comercializate atît produse manufacturate cît și mari cantități de produse agroalimentare.

5. — **Producător — Agent — vînzător cu ridicata — vînzător cu amănuntul — consumator.** Nu este ceva neobișnuit a se utiliza anumiți agenți între producători și vînzători cu ridicata sau între producători și vînzători cu amănuntul pentru că aceștia exercită anumite funcții de marketing. Astfel, producătorul de fructe sau vegetale poate da mărfurile sale în consignație la o companie de acțiuni pentru ca aceasta să efectueze vînzarea sau pot cere unui broker să localizeze un cumpărător pentru cerealele sale. În mod similar un producător de conserve sau de textile sau cherestea poate utiliza un agent pentru a dispune de producția sa.

Diversele tactici cu privire la canalele de comerț variază foarte larg printre vînzătorii de diferite mărfuri și chiar printre vînzătorii aceleiași mărfi și ele de asemenea, se schimbă în timp. Astfel, canalul pentru clasa mărfurilor industriale cunoscute ca „instalații" este, de regulă, foarte scurt, adesea constînd din producător și utilizator industrial cu toate că poate include de asemenea, pe agentul producătorului. În același timp canalul comercial pentru materii prime poate include și pînă la 5 sau mai mulți intermediari. Unii producători de medicamente vînd direct la utilizatorii finali, alții prin vînzătorii cu amănuntul la consumatorul final și alții prin vînzătorii cu ridicata, vînzătorii cu amănuntul care apoi vînd la consumatorul final. Mai mult, un singur producător poate în orice moment să folosească mai mult de un canal de distribuție respectiv să vîndă atît direct la cumpărători cu ridicata cît și la vînzători cu amănuntul.

Avînd în vedere această varietate de posibilități în alegerea canalelor de distribuție ne propunem a analiza în detaliu rolul și funcțiunile firmelor denumite de „factoring".

a) Evoluție. Firma de „factoring" denumită factor, reprezintă o organizație de afaceri care acordă servicii specializate, financiare, de credit, de colectare de sume de bani și de contabilitate pentru producătorii și distribuitorii de mărfuri.

Inițial denumirea de „factor" desemna un tip de agent pentru afaceri generale, însă ulterior, termenul a fost folosit, în primul rînd, pentru a descrie un grup relativ mic, însă foarte important de organizații comerciale și financiare ale căror activități erau cunoscute sub denumirea de factoring. Agentul care mai înainte efectua toate funcțiile firmei de factoring, așa cum au fost definite mai sus, nu mai există.

Echivalentul său modern cel mai apropiat este comerciantul care acționează pe bază de comision, reprezentantul comercial sau brokerul, însă trebuie menționat că ei nu mai efectuează toate serviciile pe care le făcea firma de factoring la origine și multe firme, deși efectuează operațiuni de factoring nu se denumesc de însele firme de factoring. Cu toate că există doar o mică asemănare între modul în care factoringul este efectuat astăzi și activitățile factorului în anii de început există o legătură importantă cu trecutul. La origine, factorul era un agent care ocupa o poziție de încredere și confidență considerabilă, efectuînd în mare, parțial, funcțiile unui comerciant care negociază mărfurile, mai curînd în numele său propriu, decît numai a se supune unor instrucțiuni specifice ale unui principal, după cum ar fi cazul unui agent obișnuit sau al unui broker. Serviciile sale aveau o valoare specifică în comerțul exterior cînd comunicațiile erau încete și sprijinul unui agent pe care să te poți baza în porturile străine era esențial pentru succesul oricărei obligații comerciale.

Funcția factorilor, indiferent unde erau localizați, în Europa sau în țările de destinație era de a înmagazina și de a vinde produsele alimentare sau articolele manufacturate date lor în consignație, iar apoi să raporteze principalilor lor pentru sumele încasate, să garanteze creditul dat cumpărătorilor și atunci cînd se cerea să acorde avansuri în bani principalilor lor înainte de vînzarea efectivă a mărfurilor.

Pe măsura dezvoltării comerțului internațional o parte din funcțiile factorilor își pierd importanța. Astfel, în secolul al XIX-lea cînd Europa asigura cea mai mare parte din necesitățile de textile ale Americii, factorii au contribuit în mare măsură la comerțul între cele două continente. Factorii din S.U.A. erau în măsură să asigure nu numai depozitarea și comercializarea produselor exportatorilor străini dar puteau da sfaturi cu privire la stilul creat de piață și alte cerințe ale pieței. La începutul secolului XX situația s-a schimbat radical. Producătorii de textile din America au crescut treptat în număr și curînd au început să asigure cea mai mare parte a cererilor pieței interne.

Ca rezultat importurile din Europa au pierdut din importanță și factorii din S.U.A. s-au găsit în fața unei scăderi rapide a partenerilor externi.

Funcțiile tradiționale de înmagazinare și vînzare ale factorilor aveau mică valoare pentru producătorul din S.U.A., deoarece marfa locală putea fi ușor stocată de fabrici pînă ce era vîndută și expediată.

Producătorul din S.U.A. lucrînd pe o piață care îi era familiară, a găsit că este mai economic să asigure desfacerea mărfii sale prin organizații proprii de vînzare astfel că factorul nu mai era necesar pentru funcția sa primară de a vinde.

Acesta este momentul cînd operațiunile clasice de factoring s-au schimbat și a apărut factoringul modern. Factorii și-au dat seama că pentru a supraviețui ei trebuiau să se concentreze asupra acelor servicii care îndeplineau o nevoie a economiei țării de destinație. Aceste

nevoi erau finanțarea și creditul : finanțarea pentru a ajuta extinderea industriei și un service de credit care ar da posibilitatea fabricilor să-și distribuie produsele lor în orice segment al economiei țării de destinație. Prin punerea la dispoziție a producătorilor în creștere, a marilor lor resurse financiare, firmele de factoring au devenit într-un sens bănci pentru industrie iar sectoarele lor de credit, cu eficiență ridicată și cu resurse financiare au preluat sarcina de a asigura supravegherea creditului pentru a lărgi piața internă. A mai apărut încă o altă schimbare în acel moment și aceasta a fost relația între părți. Pînă atunci relația era de la principal la agent, însă acum factorul a devenit o organizație comercială independentă care efectuează servicii financiare și de credit pe o bază contractuală, la alți parteneri de afaceri la care se referă ca fiind „clienții" săi.

Factoringul a intrat în secolul XX cu vechiul și onorabilul titlu de factor dar fără multe din trăsăturile distinctive ale predecesorului său : firmele de factoring nu mai manipulează mărfuri, nu mai vînd și nu mai sînt agenți.

Factoringul modern este efectuat de organizații specializate precum și de departamente specializate în factoring din cadrul marilor bănci.

b) Garantarea creditului. Un serviciu unic pe care îl acordă firma de factoring îl constituie faptul că aceasta acționează ca un departament de credit pentru producător. Agenții de vînzare sau lucrătorii însărcinați cu vînzarea în cadrul firmei producătoare continuă să solicite comenzi, însă fiecare comandă este trimisă spre referință la departamentul de credit al firmei de factoring. La toate vînzările care le aprobă firma de factoring pe credit, ea își asumă întregul risc de pierdere dacă factura sa nu este plătită la scadență din cauza insolvabilității clientului însă nu și dacă factura este neplătită din alte motive, respectiv dacă cumpărătorul refuză să plătească datorită unei mărfi cu defecte. Firma de factoring își asumă riscul de credit, cumpărînd literalmente conturile producătorului care urma să primească ceea ce este cunoscut sub denumirea „fără recurs", adică după cumpărarea a ceea ce este de primit, firma de factoring nu are recurs asupra producătorului în cazul în care cumpărătorul devine insolvabil. Valoarea principală a serviciului de credit al firmei de factoring constă în riscurile mai mari pe care aceasta este în măsură să le ia, dat fiind resursele sale extensive, marea sa specializare și eficiența departamentului său de credit și informațiile sale financiare comprehensive, pe care numai el însuși își poate permite să le obțină în mod curent de la miile sale de cumpărători.

Personalul de credit al firmei de factoring este divizat în doua departamente, fiecare din ele specializîndu-se într-o anumită industrie și în anumite cazuri în subdiviziuni ale ramurii. Avînd în vedere mărimea operațiunilor sale și faptul că cumpărătorii cu care el tranzacționează nu se limitează la o anumită industrie, firma de factoring poate diviza riscul de pierdere pe o bază mai largă decît ar putea un singur client.

Firma de factoring este deci capabilă să efectueze determinarea volumului de credit mai expeditiv și mai eficient și este în măsură de a acorda mult mai liberal creditul decît o poate face un concern mediu de afaceri.

Mulți producători găsesc că folosirea factoringului și transferul la firma de factoring a funcțiilor de credit, îmbunătățește relația sa cu cumpărătorul, dîndu-i posibilitatea de a evita detaliile neplăcute de a trebui să stabilească și în anumite cazuri să limiteze volumul de credit pentru cumpărătorii săi.

c) Serviciile de colectare. O trăsătură neuzuală a aranjamentului de factoring o constituie faptul că, deși toate facturile sînt emise de producător în numele său ele sînt întocmite a fi plătite firmei de factoring și nu producătorului. Aceasta se realizează printr-un aviz tipărit care apare pe fața facturii, instruind pe cumpărător să plătească factura la firma de factoring. Acest aranjament nu există în virtutea vreunei prevederi legale ci numai din considerente practice de afaceri, întrucît pentru a acorda un credit adecvat cumpărătorilor de la producător, este esențial ca firma de factoring să țină o evidență completă a tranzacțiilor între producător și cumpărător. Cu alte cuvinte, firma de factoring trebuie să țină evidența la zi a producătorului și să-i trimită prin poștă toate vînzările și plățile pe măsură ce acestea apar. Pentru a face aceasta firma de factoring primește de la producător o copie de pe factura trimisă cumpărătorului și primește de la cumpărător direct plata pentru factură. Firma de factoring este astfel în măsură să știe tot timpul exact cît datorează cumpărătorul și dacă el este în delict sau nu. Pe baza acestei evidențe a plăților și a informațiilor financiare din dosarul său, departamentul de credit al firmei de factoring este în măsură să ajungă la o concluzie rezonabilă cu privire la responsabilitatea de credit a cumpărătorului.

În momentul în care cumpărătorul a rămas în urmă cu plățile, serviciul de colectare al firmei de factoring își manifestă importanța sa. Cel mai important lucru pentru acest sector este să asigure plata deci ei vor forța colectarea sumelor fără însă a intra în conflict cu cumpărătorul sau să pună în primejdie bunăvoința care s-a stabilit între producător și cumpărător. Dat fiind experiența acumulată, cu privire la credit și informațiile detaliate pe care firma de factoring le-a utilizat în a acorda creditul inițial, aceasta nu este obligată să judece arbitrar dacă clienții, pentru motive valabile care prevalează în comerț, nu sînt în măsură să-și îndeplinească obligațiile lor prompt, pe măsură ce ajung la scadență și puterea financiară a firmei de factoring îi permite să fie indulgentă atunci cînd este necesar. Mai mult, în unele cazuri, datorită prestigiului și influenței firmei de factoring în comerț, cumpărătorii vor face eforturi speciale pentru a plăti facturile pe care le datorează firmei de factoring pentru a-și menține o bună rată de credit.

Producătorul care lucrează cu o firmă de factoring este astfel ușurat de sarcina și costurile de colectare precum și de riscurile aferente și se poate concentra pe aspecte de producție și comercializare a produselor sale.

d) Sarcinile de finanțare. În funcție de perioada de credit pe care un vînzător este dispus să o accepte pentru mărfurile sale la clienții săi, el va avea o sumă substanțială a activului său în conturi primitoare neachitate. Într-un contract de factoring firma de factoring încasează ea toate aceste conturi primitoare și producătorul are imediat disponibil de la aceasta prețul de vînzare al mărfurilor sale fără a trebui să aștepte pînă ce factura sa devine scadentă.

Firma de factoring disponibilizează aceste sume, nu ca un împrumut cu garanție asupra conturilor primitoare ci sub forma unei preluări efective a sumelor de primit pe care firma de factoring le achiziționează cu un rabat calculat de fapt de la data vînzării pînă la maturizarea facturii. Totuși, dacă producătorul nu alege alternativa de a retrage fondurile disponibile sumele scontate sînt creditate în contul său, sub forma unui „sold creditor" pe care el îl poate retrage atunci cînd îi convine lui.

Dobînda la creditul firmei de factoring pentru aceste solduri este la aceeași rată la care facturile au fost scontate, astfel încît dobînda la credit va balansa rabatul cîștigat dacă soldul nu este retras înainte de maturizarea facturii.

Pe lîngă banii lichizi pe care firma de factoring îi face disponibili la expedierea mărfii, ea asigură și alte fonduri dacă producătorul le cere pentru operațiunile sale. Aceste fonduri sînt denumite — „supraavansuri". Principala utilizare pentru aceste supraavansuri este de a-i da posibilitatea producătorului de a menține stocuri în anticiparea sezonului de vînzări și ele sînt garantate sau negarantate, depinzînd de perioada de timp în care vor rămîne neplătite și de responsabilitatea clientului implicat. Dacă avansurile urmează a fi garantate, atunci aceasta se face de regulă cu stocul de marfă aflat în posesia producătorului.

Firma de factoring pune de asemenea la dispoziția producătorului sume de bani pentru achiziționarea de mașini și echipamente, construcția de noi facilități în fabrică și pentru alte scopuri de afaceri. Aceste fonduri de obicei iau forma de împrumuturi pe termen și dacă se cere o garanție de regulă se dă o ipotecă asupra mașinilor și

echipamentelor respective. Firma de factoring permite o mai mare flexibilitate cu privire la graficul de plată pentru împrumuturile la termen şi sumele care urmează a fi replătite în fiecare an sînt fixate în funcţie de posibilitatea producătorului de a plăti ca rezultat al producţiei crescute şi a beneficiului suplimentar obţinut. Supraavansurile şi împrumuturile acordate de firma de factoring sînt efectuate anticipînd o continuitate a volumului de vînzări care vor fi colectate în viitor de către firmă şi aceste vînzări vor plăti supraavansurile şi împrumuturile în conformitate cu un grafic stabilit.

Firma de factoring primeşte plata pentru serviciile sale pe două căi. Prima este printr-un comision sau taxă care este calculată la valoarea tuturor facturilor producătorului care sînt administrate de firma de factoring. Acest comision nu este în nici un fel o taxă pentru folosirea banilor ci numai o compensare pentru creditul pe care l-a acordat, pentru contabilizarea şi pentru serviciul de colectare a sumelor. Suma comisionului variază de la producător la producător şi este în funcţie de cîteva consideraţiuni :

— standingul de credit al cumpărătorilor de la producător ;
— durata termenului de credit cu care se vinde marfa ;
— numărul de facturi care sînt emise de producător ;
— volumul anual de vînzări al producătorului.

A doua sursă de venituri pentru firma de factoring o constituie scontarea şi dobînda obţinută la cumpărarea conturilor primitoare şi la acordarea supraavansurilor.

Se va nota că nu toţi producătorii care tratează cu firmele de factoring utilizează serviciile sale financiare şi dacă producătorul nu trage fonduri contra vînzărilor sale sau el nu obţine supraavansuri sau împrumuturi de la firma de factoring el nu trebuie să plătească dobînda.

Aceşti producători care utilizează banii puşi la dispoziţie de firma de factoring, plătesc dobînda sub forma unui rabat din conturile lor de primit şi o dobîndă simplă asupra împrumuturilor pe care ei le pot cere de la firma de factoring.

Cu toate că cel mai mare număr de clienţi ai firmelor de factoring sînt producătorii din industria textilă, factorii sînt de asemenea utilizaţi la scară largă şi de către industria încălţămintei, mobilei, obiectelor de uz casnic şi de alte industrii.

Dat fiind serviciile specifice pe care le efectuează firmele de factoring sînt apreciate în comerţul internaţional şi volumul de tranzacţii efectuate prin intermediul lor este în creştere.

I. STERIU

Soluţii referitoare la prescripţia extinctivă în comerţul exterior

1. Potrivit practicii arbitrale, prescripţia dreptului material la acţiunile născute din activitatea de comerţ exterior este supusă, în conformitate cu normele conflictuale din dreptul internaţional privat român, legii care guvernează pe fond raporturile respective dintre părţi (Hotărîrea C.A.B. nr. 115 din 13 iunie 1985).

2. Întrucît dreptul internaţional privat român recunoaşte părţilor facultatea de a alege prin acordul lor de voinţă legea pe care o consideră convenabilă spre a le cîrmui raporturile de comerţ exterior prin clauza de electio juris, aceasta înseamnă totodată că li se acordă posibilitatea să decidă şi regimul juridic al prescripţiei extinctive a dreptului material la acţiune în domeniul menţionat de relaţii economice.

În adevăr, în măsura în care părţile, folosindu-se de facultatea arătată, declară că aleg cu titlul de lex contractus o lege străină, o asemenea opţiune poate avea urmarea de a supune prescripţia extinctivă unor termene diferite de cele ale legii române. Rezultă astfel că în activitatea de comerţ exterior părţile beneficiază implicit, ca efect al dreptului de a alege lex contractus, de principiul disponibilităţii şi în domeniul prescripţiei extinctive.

În virtutea principiului menţionat, ele sînt deopotrivă îndreptăţite, dacă prin clauza de electio juris au conferit aplicabilitate legii române în cadrul contractului încheiat, să opteze pentru termenele generale de prescripţie extinctivă de trei ani, stabilite de Decretul nr. 167/1958 sau pentru anumite termene speciale de 6 luni, prevăzute de acelaşi act normativ. Opţiunea, fie expresă, fie tacită, trebuie să fie concordantă şi neîndoielnică. Ea se poate materializa la data încheierii contractului de comerţ exterior sau mai tîrziu şi chiar în cursul litigiului arbitral, eventual prin notele scrise de susţineri şi de apărări, ca în speţă.

Rezultă aşadar că părţile pot în mod valabil să declare ca aplicabilă în raporturile comerciale internaţionale dintre ele prescripţia extinctivă cu o durată de 6 luni la care se referă art. 6, lit. a din Decretul nr. 167/1958, iar instanţa arbitrală este ţinută să respecte voinţa lor comună (aceeaşi hotărîre a C.A.B.).

3. Potrivit § 40, pct. 4 din C.G.L.— C.A.E.R. 1968/1975, dacă vînzătorul nu va primi în timp util de la cumpărător instrucţiunile de expediere a mărfii ce urmează să fie livrată pe calea ferată, vînzătorul are dreptul, la expirarea termenului de livrare stabilit de părţi, să predea marfa spre păstrare pe cheltuiala şi pe riscul cumpărătorului. În acest caz cumpărătorul plăteşte şi cheltuielile suplimentare ocazionate de transportul mărfii la depozit şi de la depozit la vagoane.

Cheltuielile de depozitare (înmagazinare) şi de transport la care se referă textul citat din C.G.L., suportate de către vînzător, pot fi cerute pe cale de acţiune arbitrală cumpărătorului în termenul de prescripţie extinctivă de doi ani, prevăzut de § 93, pct. 1 din C.G.L. (Hotărîrea C.A.B. nr. 157 din 28 mai 1982).

4. Potrivit prevederilor § 93, pct. 2 din C.G.L., termenul de prescripţie este de un an pentru acţiunile bazate pe reclamaţii privind calitatea mărfii, iar potrivit prevederilor § 94, pct. 2, lit. a, termenul de prescripţie se calculează, pentru acţiunile întemeiate pe reclamaţii privind calitatea mărfii, din ziua următoare zilei primirii de către cumpărător a răspunsului vînzătorului asupra fondului reclamaţiei, iar dacă acest răspuns nu este dat de către vînzător în termenele stabilite de pct. 1 sau de pct. 5 din § 76, din ziua următoare zilei în care a expirat termenul amintit mai sus pentru răspunsul asupra fondului reclamaţiei. Dacă răspunsul vînzătorului nu va conţine rezolvarea în fond a reclamaţiei, termenul de prescirpţie se calculează din ziua următoare zilei în care a expirat termenul pentru răspuns asupra fondului reclamaţiei.

Ca atare, în temeiul textelor citate, momentul iniţial al curgerii prescripţiei este determinat de răspunsul vînzătorului asupra fondului reclamaţiei, sub dublul aspect : dacă acest răspuns a fost dat în termenul prevăzut de pct. 1 sau de pct. 5 din § 76 şi dacă conţine rezolvarea de fond a reclamaţiei. În cazul în care vînzătorul răspunde în termen şi răspunsul său poartă asupra fondului reclamaţiei, prescripţia curge din ziua următoare zilei primirii de către cumpărător a răspunsului respectiv.

Sub ambele aspecte — conţinutul răspunsului şi terme-

nele în care acesta trebuie să fie comunicat cumpărătorului — paragr. 76, pct. 1 din C.G.L. prevede că vînzătorul este obligat să analizeze reclamația privind calitatea mărfii și să răspundă cumpărătorului asupra fondului reclamației, confirmînd acordul pentru satisfacerea ei integrală sau parțială, fără întîrziere, dar nu mai tîrziu decît cursul termenului prevăzut în contract. Dacă un asemenea termen nu este stabilit prin contract, atunci răspunsul asupra fondului reclamației trebuie să fie dat de către vînzător neîntîrziat, nu mai tîrziu de 60 de zile.

În speță reclamațiile de calitate datînd din perioada 23 septembrie—7 octombrie 1980, răspunsul dat de vînzător la 23 octombrie 1980 este un răspuns neîntîrziat, mult anterior expirării termenului de 60 de zile ; totodată acest răspuns cuprinde o rezolvare de fond asupra reclamațiilor de calitate, deoarece vînzătorul a fost de acord cu înlocuirea tuturor pieselor defecte. Întrucît răspunsul a fost formulat în termen și conține o rezolvare de fond asupra reclamațiilor de calitate în discuție, termenul de prescripție curge din ziua următoare celei în care reclamanta (cumpărătorul) a primit acest răspuns (28 octombrie 1980), așadar cu începere de la 29 octombrie 1980. La data introducerii acțiunii arbitrale din 9 noiembrie 1981, termenul de prescripție extinctivă era împlinit. Ca atare acțiunea arbitrală se învederează a fi tardivă (Hotărîrea C.A.B. nr. 159 din 28 mai 1982).

5. Dispoziția art. 16 Decretul nr. 167/1958, care refuză recunoașterii caracterul de a întrerupe prescripția în raporturile dintre organizațiile socialiste nu poate avea în vedere decît situația specială a raporturilor dintre unitățile interne (românești), în cadrul economiei naționale unitare. Declararea ca ineficientă a recunoașterii apare, în lumina dispozițiilor art. 16, lit. a, alin. 2, ca fiind un mijloc de a determina organizațiile socialiste interne să-și valorifice drepturile, potrivit cu evidențele de care dispun, fără a-și acorda indirect, pe calea întreruperii prescripției prin recunoaștere, credit una alteia, creditarea neîntrînd în capacitatea lor de folosință. Aceasta constituie un mijloc de întărire a disciplinei de plan, contractuale și financiare, în contextul economiei naționale.

Reglementarea citată, care declară inoperantă recunoașterea, nu ar putea fi însă extinsă pe planul raporturilor externe, fiecare partener contractual aparținînd unei economii diferite și avînd o activitate care se integrează în economia respectivă (Hotărîrea C.A.B. nr. 5 din 6 februarie 1969).

Dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

Drept economic

Cîteva considerații cu privire la modul de soluționare a litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste

1. Înscriindu-se în Directivele celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea continuă a conducerii societății, adoptarea Decretului de stat cu privire la unele măsuri referitoare la îmbunătățirea activității de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste, nr. 81/15.03.1985, a determinat modificări în modul de rezolvare a litigiilor dintre unitățile economice care au același organ tutelar.

Potrivit prevederilor art. VII din Decretul nr. 81/1985, soluționarea litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste din subordinea aceluiași minister, alt organ central sau consiliii populare județene ori a municipiului București sau centrale, se efectuează de către aceste organe.

Aliniatul următor stabilește și competența de soluționare a litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste de o valoare de pînă la 5000 lei inclusiv, precizîndu-se că ele se soluționează de către organul în subordinea căruia se află unitate debitoare, emițîndu-se decizii de către organele prevăzute la art. 1 și 2, ele constituind titlu executor.

Potrivit acestor dispoziții, organele mai sus-menționate au primit și primesc spre soluționare un număr crescînd de cauze față de reglementarea anterioară care prevedea competența soluționării acțiunilor de valori pînă la 1000 lei.

Pînă la apariția actualei reglementări în ministere și celelalte organe centrale ale administrației de stat, precum și în unele centrale de cooperație sau celelalte organizații centrale obștești funcționau pe baza unor regulamente de organizare și funcționare, organe arbitrale proprii în concordanță cu prevederile Legii nr. 5/1954.

Datorită unui volum mare de litigii cu care au fost confruntate unele organe arbitrale ministeriale avînd și cadre specializate în această activitate, în legile de organizare și funcționare a ministerelor a fost prevăzut un organ investit cu această atribuție purtînd și această denumire (Decretul Consiliului de Stat nr. 39/5.IX.1954 privind modificarea Decretului nr. 657/1969 pentru organizarea și funcționarea Ministerului Industriei Ușoare).

Dar chiar și acolo unde o atare organizare nu a fost prevăzută expres ci numai în cadrul oficiului juridic ca o activitate distinctă au existat și există reglementări care cuprind un număr de norme de soluționare pentru volumul de litigii deosebit de mare de astfel de litigii (MICh, MICM, MTTc ș.a.).

2. Este firesc ca în prezent în fiecare dintre ministere, organe centrale, consiliii populare sau centrale industriale să existe organe de soluționare a litigiilor patrimoniale intervenite între unitățile economice din același sistem, și care să funcționeze potrivit regulamentelor adoptate ținînd seama de specificul și particularitățile fiecăreia dintre activități, aplicînd cu strictețe prevederile Decretului nr. 81/1985.

Opiniem că ar fi util însă a se stabili cîteva principii comune, diriguitoare pentru rezolvarea litigiilor de către acest organ.

Rațiunea de a încerca o unificare a acestor prevederi rezidă în împrejurarea că oricare parte dintr-un litigiu rezolvat de organele de soluționare ministeriale poate figura în altă calitate la alte organe de soluționare din alte ministere sau în fața organelor judecătorești.

Cît privește conținutul acestor norme de soluționare al litigiilor patrimoniale dintre unitățile socialiste făcînd parte din același sistem se constată că părerile sînt împărțite, unii autori considerînd că activitatea de soluționare a acestor organe se efectuează întotdeauna numai pe cale administrativă iar alții apreciază că se aplică regulile speciale privind soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste „cuprinse în art. 720(¹) — 720 (⁹) și art. 720(¹¹) — formînd cap. XIV din cartea VI codul de procedură civilă introdusă prin Decretul nr. 81/1985".

Conținutul unor atari reglementări, este dat de împrejurarea că practica de soluționare dobîndită în atîția ani de activitate a sintetizat cîteva principii după care se ghidează toate organele de soluționare iar potrivit dispozițiilor Legii nr. 5/1954 (abrogată prin efectul Decretului nr. 81/1985) regulamentele de organizare și funcționare întocmite

de ministere, organe centrale, uniuni cooperatiste ş.a. erau avizate în prealabil de Arbitrajul de Stat Central care în acest fel le şi permitea uniformizarea

În oricare din aceste regulamente şi legi se precizează care este competenţa organului de soluţionare, cine este împuternicit a rezolva litigiul, cum se introduce acţiunea — de cele mai multe ori parafrazîndu-se dispoziţiile Codului de procedură civilă astfel cum au fost modificate prin adoptarea Decretului 81/1985 condiţionînd sau numai cerînd încercarea concilierii efective.

De asemenea se menţionează ce trebuie să cuprindă o cerere de soluţionare, o decizie, care este procedura de soluţionare ce se efectuează întotdeauna numai pe cale administrativă iar alţii apreciază că se aplică regulile speciale privind soluţionarea litigiilor dintre unităţile socialiste conform art. 720(1) — 720(9) şi art. 720(11) formînd cap. XIV din cartea VI codul de procedură civilă — introdusă prin Dec. 81/1985.

3. Cît priveşte natura juridică a acestor organe de soluţionare, controversate pe bună dreptate, dacă ar fi numai să se considere că ele reprezintă continuarea în parte a activităţii dusă de organele arbitrale desfiinţate prin efectul adoptării Decretului nr. 81/1985, ele trebuie oricum considerate organe ale administraţiei de stat.

Unii autori, analizînd natura juridică a organelor arbitrale ministeriale, au recunoscut că acestea au constituit organe de jurisdicţie speciale ce funcţionează în cadrul organelor administrative, pe cînd organele Arbitrajului de Stat ar fi fost organe de stat create pentru a înfăptui o jurisdicţie specială — ajungînd la concluzia că acestea se încadrează în sistemul organelor administraţiei de stat.

Autori de drept administrativ, menţionau, cu ocazia încadrării în clasificări a actelor administrative, printre actele administrative cu caracter jurisdicţional hotărîrile Arbitrajului de Stat şi cele ale arbitrajelor din organele centrale de specialitate, care soluţionau litigiile patrimoniale dintre unităţile economice cu valori peste 1000 lei, considerînd că aceste hotărîri au un caracter definitiv (Legea nr. 5/1954 prevăzînd doar căile extraordinare de atac, reexaminare şi rearbitrare).

Se menţionau de asemenea actele administraţiei de stat prin care se rezolvau litigiile patrimoniale dintre unităţile socialiste în valori sub 1000 lei la organele ierarhic superioare ale debitorilor.

Considerate ca acte administrativ-jurisdicţionale sînt şi hotărîrile colegiului de jurisdicţie din cadrul Curţii Superioare de Control Financiar, care îndeplineşte o serie de atribuţii jurisdicţionale privind soluţionarea litigiilor determinate de cauzarea de către înalţi funcţionari ai administraţiei, a unor prejudicii avutului obştesc.

Caracterizînd actele administrative jurisdicţionale şi enumerînd trăsăturile specifice, unii autori au prevăzut soluţionează litigii, sînt emise cu o procedură bazată pe contradictorialitate, organele emitente sînt independente în darea soluţiei atît faţă de părţi, cît şi faţă de orice alte persoane sau organe şi se bucură de stabilitatea specifică autorităţii de lucru judecat.

Prin trăsăturile specifice ale acestor acte — se enumeră stabilitate, deci pentru nelegalitate şi netemeinicie nu pot fi atacate decît dacă legea instituie în mod expres vreo cale de atac. Actele sînt elaborate într-o procedură de obicei mai simplificată decît cea judecătorească.

Dar actele administrative pot fi suspendate, revocate sau anulate în anumite împrejurări tocmai datorită realului democratism al administraţiei socialiste, formalismul nefiind de esenţa acesteia.

Tocmai de aceea toate actele administrative sînt de regulă revocabile indiferent dacă sînt normative sau individuale. Ca atare dacă se consideră că actele emise de organele prevăzute la art. VII din Decretul nr. 81/1985, sînt acte administrative şi nu de jurisdicţie — pot fi revocate — de organul emitent ori organul ierarhic superior al puterii şi administraţiei de stat care poate scoate din vigoare orice act administrativ, fie prin revocare datorită ilegalităţii, neoportunităţii, indiferent dacă aceasta se constată anterior, concomitent sau posterior emiterii.

Retractarea, revocarea de către organul emitent şi anularea de către organul ierarhic superior este posibilă cu excepţia actelor administrativ-jurisdicţionale.

Deci nu este lipsit de interes a se stabili care este de fapt natura actelor pe care le emit organele susmenţionate în vedere soluţionării litigiilor patrimoniale dintre unităţile din acelaşi sistem.

4. Al. 3 din art. VII din Decretul nr. 81/1985, prevede că deciziile emise de organele prevăzute la al. 1 şi 2 constituie titlu executor fiind definitive.

Evident că toate hotărîrile instanţelor judecătoreşti, rămîn nedefinitive, nefiind încă exercitate căile de atac şi nefiind încă trecut termenul pentru aceasta, se pot executa provizoriu urmînd ca de îndată ce hotărîrea a fost reformulată să se treacă la desocotire potrivit noii soluţii.

Despre aceasta se face vorbire expres în Decretul nr. 81/1985, la capitolul proceduri diverse art. 720(13) tocmai pentru că soluţionarea după declanşarea căilor de atac poate fi prelungită, în cazuri limitativ prevăzute „obiectul litigului fiind constituit de plata c/valorii produselor livrate, lucrărilor executate ori serviciilor prestate, instanţele judecătoreşti vor putea dispune la cererea temeinic justificată, a reclamantei, executarea provizorie a hotărîrii", în vederea decontării prin bancă.

Prin aceasta, s-a înlesnit unităţilor economice să-şi valorifice drepturile, pînă la recurarea unor hotărîri care le defavoriza.

A se considera irevocabilă decizia care soluţionează un litigiu purtat între unităţile economice din acelaşi sistem, care pot figura pentru aceleaşi valori dar în altă calitate în litigiile rezolvate de tribunale şi care beneficiază de căile de atac stabilite de codul de procedură civilă (fiind posibilă repararea eventualelor erori) este inechitabil.

În măsura în care pot apărea acte noi şi situaţii necunoscute la data adoptării unei decizii nu este în interesul unităţilor economice să rămînă prejudiciate de o soluţie care nu avea cum să aibă în vedere astfel de situaţii.

Dacă utilizarea căilor de atac prevăzute de Codul de procedură civilă, dă posibilitatea îndreptării unor greşeli intervenite la pronunţarea unei soluţii, pentru valori şi bunuri personale, cu aceeaşi grijă trebuie să se procedeze pentru reintregirea patrimoniului unităţilor economice, în litigiile care se soluţionează pe cale administrativă.

Ca atare, aceste organe interesate a respecta legalitatea şi de a da posibilitatea unităţilor economice să-şi valorifice creanţele, prin reglementările pe care le pot adopta — prevăd de fapt reexaminări ale soluţiilor dacă s-au prezentat acte şi situaţii noi neavute în vedere la data adoptării soluţiei iniţiale.

Opiniem că în măsura în care a fost încălcată legalitatea sau au fost rezolvate cauze fără a se ţine seama de întregul probator existent la dosar, organul ierarhic poate proceda la desfiinţarea deciziei vădit ilegală şi netemeinică.

5. Menţionăm că rezolvarea pe cale administrativă, neprevăzută expres de Decretul nr. 81/1985, presupune că în general soluţionarea poate avea loc pe calea unei rezolvări fără citarea părţilor, cu alte termene de emiterea pretenţiilor, fără timbrarea cererilor proporţional cu valoarea etc.

Or, fiecare organ de soluţionare poate considera că este util a se pretinde părţilor să producă toate dovezile de care se serveşte inclusiv efectuarea de punctaje, verificări comune, expertize tehnice sau contabile, mai ales că aceste organe rezolvă în prezent dosare de valori de sute de mii şi milioane de lei, de o complexitate deosebită.

Cît priveşte timbrarea acţiunii această problemă a fost elucidată prin precizările emise de Ministerul Finanţelor

potrivit cărora se datorează taxele prevăzute de Decretul nr. 517/1954 și Instrucțiunile emise de Ministerul Finanțelor nr. 2145/1955, iar pentru exercitarea controlului ierarhic asupra deciziilor pronunțate în condițiile art. VII al. 1, 2 din Decretul nr. 81/1985, taxarea se efectuează potrivit Decretului nr. 517/1954 și Instrucțiunilor nr. 2147/1985. În legătură cu executarea deciziilor prin care se soluționează această categorie de litigii, se observă că deși ele constituie potrivit dispozițiilor mai sus citate „titlu executor", unitățile bancare, nu în întregime, onorează ca atare actul fără a avea aplicată ștampila cu formula executorie, folosindu-se deci metodele de lucru obișnuite și pentru organele judecătorești.

6. Cît privește activitatea preventiv-educativă pe care organele de soluționare a litigiilor din ministere, organele centrale, consiliile populare, Consiliul popular al Municipiului București ca și centralele, pot și trebuie să o înfăptuiască, fiind o parte integrantă a activității, utilizează semnalările, separat redactate sau cuprinse în decizia emisă pentru soluționarea cauzei, deplasării la sediul unităților economice în vederea soluționării unei cauze sau prelucrarea unor decizii, acțiuni a căror eficiență este lesne de verificat.

În cuprinsul deciziilor, constatîndu-se, cu ocazia soluționării cauzelor, unele deficiențe generatoare de litigii, cu consecințe economice importante, se pot dispune, direct de la nivelul conducerii unității, măsuri în vederea remedierii acestor neajunsuri, dispunîndu-se, după caz, măsuri administrative sau disciplinare pentru prevenirea altor deficiențe asemănătoare.

Selectînd aspectele cele mai semnificative, cu grave consecințe economice se pot propune soluții cu promptitudine asigurînd și eficiența sporită a acestor acte.

7. Potrivit prevederilor Legii nr. 5/1954 și Regulilor procedurii arbitrale, abrogate prin efectul adoptării Decretului nr. 81/1985, se asigură o îndrumare unitară a întregii activități de soluționare a litigiilor economice cuprinzînd într-un sistem unic informațional toate datele rezultate din practica de soluționare a litigiilor.

Sigur că nefiind prevăzute astfel de dispoziții în susmenționatul decret, nu incumbă Ministerul de Justiție vreun fel de activitate în acest sens.

Considerăm că schimbul de păreri realizat prin consfătuiri, simpozioane etc. între cadrele de specialitate care rezolvă astfel de litigii cu reprezentanții Ministerului Justiției ar da posibilitatea de a se cunoaște mai îndeaproape și sintetiza activitatea a zeci de organe de soluționare cu litigii de ordinul zecilor de mii.

Și de ce să nu spunem că alinierea practicii ar servi scopului respectării cu rigurozitate a dispozițiilor legale și ar dovedi preocuparea tuturor lucrătorilor din acest domeniu pentru rezolvarea promptă și legală a problemelor ce pot apare în desfășurarea activității economice.

IDA SCHOTTEH

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE, ACCESORII ȘI SCULE-BAIA MAEE

Str. Baia Sprie nr. 160,

telefon : 994—17002—007/173

telex : 33321

ACCESORII PENTRU STRUNGURI DRT ȘI SF

— Tampon strung 32/40 DRT
— Bară de strunjit ∅ 20×125
— Port cuțit de retezat ∅ 40×132
— Piuliță
— Port burghiu
— Port randalină ∅ 30
— Port randalină ∅ 30
— Port cuțit inclinat ∅ 30×152
— Port cuțit inclinat
— Port cuțit drept ∅ 30×125
— Port cuțit inclinat rotund ∅ 40×150
— Bucșă cu con interior Morse 1
— Bucșă cu con interior Morse 2
— Bunșă cu con interior More 3

— Bucșă strung 63/80
— Port cuțit inclinat ∅ 40×192
— Port cuțit inclinat ∅ 50×212
— Port cuțit drept ∅ 50×175
— Port cuțit incl. rotund ∅ 40×173
— Port cuțit incl. rotund ∅ 50×190

— Port filieră și port tarod strung 32/40
— Port filiere pentru M 16
— Port tarod M 10
— Fălci demontabile

— Bucșă strung 50/60

— Port cuțit stinga 25 strung SF 280 NCC
— Port cuțit 40
— Port cuțit stinga 40
— Port cuțit dreapta 40
— Port sculă cu cuțit de fixare
— Port tijă
— Suport port scule
— Port sculă cu bucșe de reduct.
— Port sculă cu bucșe de reduct.
— Port cuțit stinga

— Port burghiu cu bucșă elastic strung Saro
— Port cuțit tangențial
— Port cuțit lodial
— Port burghiu cu bucșă elastică
— Port burghiu cu bucșă elastică
— Port cuțit radial
— Port cuțit radial
— Port sculă simplă sănii verticale
Port sculă dublă sănii verticale

Opritor rotativ reglabil
— Port sculă verticală
— Port sculă superioară dublă
— Opritor rotativ reglabil
— Port sculă radială
— Port sculă dublă sanie față
— Port sculă dublă sanie spate
— Port sculă dublă sanie spate
— Port burghiu combinat simplu
— Port sculă strieli
— Port filieră
— Port burghiu combinat
— Port filieră
— Port sculă degajare interior
— Port filieră
— Port sculă dublă sanie față
— Port sculă pentru alezaj,
— Port sculă pentru cuțit disc sanie față
— Port sculă simplă sanie spate
— Port sculă deschisă sănii verticale
— Port moletă sănii laterale
— Port burghiu
— Port filieră
— Port sculă simplă dreaptă
— Port burghiu confirmat simplu
— Port burghiu confirmat dublu
— Port burghiu confirmat reglabil
— Port filieră
— Opritor rotativ reglabil

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE, ACCESORII ȘI SCULE — BAIA MARE

Str. Baia Sprie nr. 160, telefon: 994 – 17002-007/173, telex 33321

livrează imediat pe bază de comandă, fără repartiție următoarele tipuri de mașini (unelte — scule) pneumatice de mînă :

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT, FORMĂ PISTOL :

- **tip MP4-12/12N4 (1200 rot/min; M6 — 6675 lei/buc)**
- **tip MP4-6/12N4 (600 rot/min; M8-6675 lei/buc)**
- **tip MP4-6R/12N4 (400 rot/min ; M8-6675 lei/buc)**
- **tip MP2-20/12N2 (2000 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)**
- **tip MP2-12/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)**
- **tip MP2-12R/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)**
- **tip MP2-612N2 (600 rot/min; M5 — 6440 lei/buc)**
- **tip MP2-6R/12N2 (600 rot/min; M5 — 6440 lei/buc)**

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT, FORMĂ DREAPTĂ :

- **tip MD2-20/12N2 (2000 rot/min ; M4 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-20R/12N2 (2000 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-12/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-12R/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-6/12N2 (600 rot/min; M5 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-6R/12N2 (400 rot/min; M5 — 6200 lei/buc)**

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT UNGHIULARĂ :

- **tip MD5-4/16U5-CR (400 rot/min; M8 — 7900 lei/buc)**
- **tip MD5-7R/16U5-CD (700 rot/min ; M8 — 7900 lei/buc)**
- **tip MD5-8/16U5-CR (800 rot/min; M8 — 7900 lei/buc)**
- **tip MD4-16/16U4-CR (1600 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-9/16U4-CR (900 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-5/16U4-CR (500 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-14R/16U4-CD (1400 rot/min; M5 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-7R/16U4-CD (700 rot/min; M6 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-4R/16U4-CD (400 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD2-22/16U2-CR (2200 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)**
- **tip MD2-13/16U2-CR (1300 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)**
- **tip MD2-20R/16U2-CD (2000 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)**

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT CU CLICHET :

- **tip MD5-25/17C5 (2500 rot/min ; M8 — 6770 lei/buc)**
- **tip MD4-17/17C4 (1700 rot/min; M8 — 6340 lei/buc)**

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT CU MELC :

- **tip MD5-47/16M5 (470 rot/min; M12 — 7695 lei/buc)**
- **tip MD5-18/16M5 (180 rot/min; M10 — 7695 lei/buc)**
- **tip MD5-36/16M5 (360 rot/min; M12 — 7695 lei/buc)**

MOTOARE STAȚIONARE :

- **tip MDD2-200 (200000 rot/min ; Diam. arbore ieșire ∅ 6 mm — 3325 lei/buc**
- **tip MDD2-45 (4500 rot/min ; Diam. arbore ieșire ∅8mm — 3325 lei/buc**
- **tip MDD2-10 (1000 rot/min; Diam. arbore ieșire ∅8mm — 3325 lei/buc**

De asemenea mai produce următoarele tipuri de mașini-unelte;

- **Mașina de mortezat M 320 mm (357000 lei/buc)**
- **Mașina de mortezat MH 500 mm (1.456.000 lei/buc)**
- **Mașina de honuit vertical HV 250,63-250 mm diam. de honuire, 1100 mm cursă (1.413.000 lei/buc)**
- **Mașina de honuit HV 100.76-100 mm 360 mm cursă (1.366.239 lei/buc).**

Revista ECONOMICA

EDITEAZĂ ÎN ANUL 1986 DOUĂ SUPLIMENTE TEMATICE :
● ACTE – ACȚIUNI – PROCEDURI
● PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

1985 AUG 3 01

STIMAȚI CITITORI !

Pentru a veni în sprijinul unităților economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte organizații socialiste, în anul 1986 vom edita următoarele lucrări :

● **„Acte, acțiuni și proceduri"** în activitatea unităților economice, consiliilor populare, notariatelor și a instanțelor judecătorești.

● **„Promovarea și derularea exporturilor"** de către întreprinderile specializate și de către cele producătoare de mărfuri și prestatoare de lucrări și servicii.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițialele)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . din . . (mandatul poștal din ziua de . .)* v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim : „Revista economică", Suplimentul săptămînal și cîte un exemplar din lucrările : „Acte, acțiuni, proceduri" și „Promovarea și derularea exporturilor".

Semnătura

* Pe dispoziția de plată și mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".

ACTE ● ACȚIUNI ● PROCEDURI

- Contracte economice : tipuri (conținut), modele și procedura de încheiere
- Contracte de muncă
- Contracte civile (convenții)
- Primirea bunurilor (mărfurilor), recepția, mișcarea și ieșirea lor din gestiune
- Transmiterea bunurilor imobile prin vînzare și donație
- Succesiuni (moșteniri)
- Rol financiar – impozite și taxe
- Acțiuni judiciare privind contractele economice
- Acțiuni judiciare în procesele civile
- Acțiuni la comisiile de judecată
- Acțiunea civilă în procesul penal – obligațiile organizațiilor socialiste
- Probele și procedura de administrare în acțiunile civile și penale
- Cereri la organele administrative
- Contestații (plîngeri)
- Sistematizare, autorizații de construcții, modificări, demolări
- Spațiu locativ și gospodărie comunală
- Administrarea imobilelor
- Mică industrie (meșteșuguri) și comercializarea produselor
- Împrumuturi prin cooperativele de credit
- Autorizații, certificate (adeverințe) și permise
- Autentificări, legalizări, traduceri și certificări de înscrisuri – depozite legale
- Stare civilă
- Autoritate tutelară
- Titluri executorii – executarea lor
- Activitatea economică în unități militare

Notă : Fiecare act (acțiune) cuprinde: competența de soluționare, taxa de timbru datorată, modele (dacă nu sînt tipizate) și norma de drept care îl reglementează.

Lucrările (a 800 pag., sub formă de breviar de la A la Z), vor fi difuzate în luna ianuarie, exclusiv celor care încheie abonamente speciale (340 lei), pentru anul 1986, la

Revista ECONOMICA

Tiparul I.P. „Informația", 9 august 1985 Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Sub semnul hotărîrii oamenilor muncii din industrie și agricultură de a înfăptui exemplar sarcinile de plan

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța

Tovarășul Nicolae Ceaușescu dînd indicații pentru dezvoltarea și modernizarea Combinatului de lianți și azbociment din Medgidia

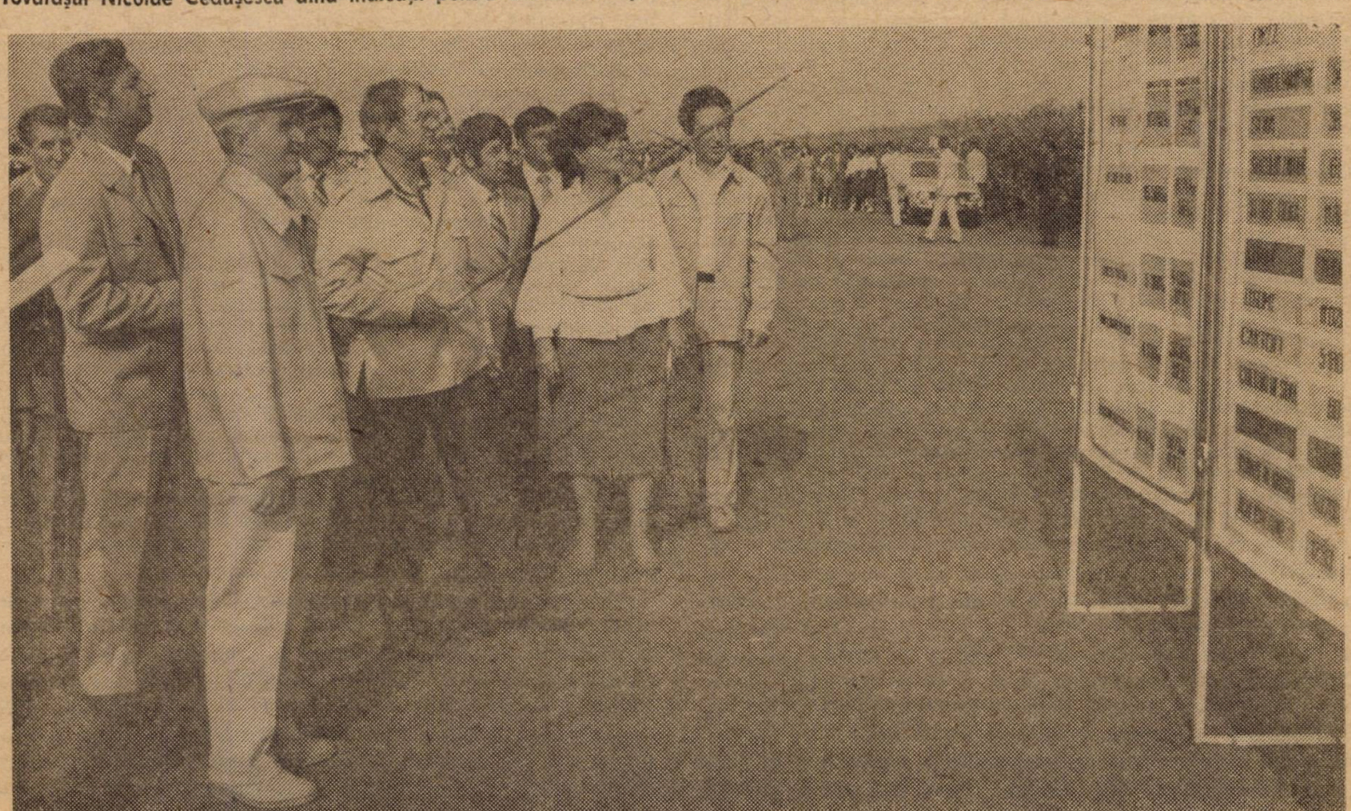

Sînt analizate rezultatele obținute de Consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist și Întreprinderea agricolă de stat Albești

MUZEUL INFORMAȚIEI ȘTIINȚIFICE

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Concepție novatoare privind perfecționarea conducerii economico-sociale planificate

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, conducerea planificată a dezvoltării economico-sociale reprezintă o activitate complexă și permanentă de organizare, direcționare, coordonare și reglare a tuturor laturilor procesului de dezvoltare economico-socială, respectiv a tuturor componentelor structurale ale economiei naționale, pe această bază asigurîndu-se mobilizarea întregului potențial uman, material și financiar de care dispune națiunea în vederea atingerii unor obiective dinainte stabilite printr-o politică economică pusă în slujba intereselor generale ale societății.

Perfecționarea conducerii economico-sociale planificate, promovarea consecventă a principiilor științei conducerii reprezintă unul din domeniile în care s-a afirmat și se afirmă cu deosebită intensitate gîndirea și acțiunea creatoare ale partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, orientate către întărirea continuă a caracterului rațional, organizat și planificat, al dezvoltării economico-sociale. În perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, au fost întreprinse curajoase deschideri teoretice în concepția privind conducerea societății socialiste, bazate pe o înțelegere profundă a noilor determinări pe care le capătă, în etapa actuală, atît necesitatea, cît și posibilitatea planificării într-o economie socialistă modernă, în plină dezvoltare. Astfel, în condițiile contemporane, dezvoltarea pe baze moderne a forțelor de producție presupune accentuarea caracterului unitar și prospectiv al conducerii. Ritmul tot mai alert de desfășurare a proceselor economico-sociale, intensificarea progresului științifico-tehnic, manifestarea unor efecte propagate în timp și spațiu, tendințele inerțiale ale evoluțiilor anterioare, paralel cu necesitatea de a anticipa consecințele deciziilor prezente și viitoare, creșterea influenței factorilor aleatori din spațiul economiei mondiale asupra dezvoltării economiilor naționale, cerințele de mărire a capacității de compensare a dezechilibrelor și de adaptare la perturbații sînt principalele aspecte care impun ca, în conducerea economico-socială, să se accentueze abordarea într-o viziune unitară (la scară națională) și prospectivă (riguros previzionată) a procesului reproducției. În etapa actuală și în perspectivă, are loc o creștere obiectiv determinată a complexității și dificultății problemelor care țin de caracterul unitar al economiei naționale și al dezvoltării ei, ceea ce implică necesitatea întăririi și perfecționării pe mai departe a conducerii economico-sociale planificate, a creșterii rolului planului național unic ca instrument de bază în reglarea funcționării mecanismului economic. În acest sens, o idee majoră ce se desprinde din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului este aceea că întărirea conducerii economico-sociale unitare, planificate nu este o sarcină conjuncturală a unei anumite etape, ci o cerință obiectivă pentru funcționarea mecanismului economic al socialismului. **„Se poate spune că și în viitor, cu cît se va amplifica și diversifica dezvoltarea economico-socială, cu atît mai mult se impune asigurarea conducerii într-o concepție unică, pe baza centralismului democratic, a întregii activități"** (**Nicolae Ceaușescu** — Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, București, 1984, pag. 44). Dat fiind că, în mod logic, funcțiile de organizare și conducere conștientă a activității în societatea socialistă nu vor dispărea niciodată, nu se poate pune, la un moment dat, problema limitării sau renunțării la aceste funcții, căci o asemenea orientare ar genera dezorganizarea activității, disproporții și contradicții cu consecințe grave pentru ansamblul societății. Condițiile în care se desfășoară dezvoltarea economiei noastre socialiste în etapa actuală și, în continuare, în perspectiva înaintării spre comunism, obligă la găsirea celor mai adecvate principii, forme și metode de conducere, organizare și planificare potrivit specificului fiecărei etape. Una dintre contribuțiile esențiale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea creatoare a teoriei și practicii conducerii planificate a economiei naționale constă în demonstrarea științifică a faptului că perfecționarea acestei conduceri reprezintă un proces complex și permanent. El vizează îmbunătățirea structurii și funcționalității sistemului de conducere economico-socială planificată, într-o concepție unitară, în scopul afirmării avantajelor conducerii pe bază de plan și a impactului ei asupra creșterii eficienței economice. În concepția P.C.R., sistemul de conducere planificată a economiei naționale poate și trebuie să fie continuu perfecționat, spre a fi mereu ținut în concordanță cu condițiile concrete în care se desfășoară procesul de dezvoltare economico-socială în fiecare etapă, cu stadiul atins și cu cerințele de perspectivă ale progresului societății, cu capacitatea de cunoaștere și folosire conștientă a acțiunii legilor economice obiective.

Îmbunătățirea funcționalității sistemului de conducere economico-socială planificată, a mecanismului economic în general, nu se reduce la o simplă adaptare pasivă a acestui mecanism la o stare calitativ nouă a sistemului condus, ci urmărește exercitarea unei influențe favorabile, active asupra economiei naționale, prin declanșarea și stimularea mutațiilor ce se înscriu pe traiectoria de evoluție către un stadiu superior de dezvoltare. În actuala etapă, România este ferm angajată pe calea trecerii la un nou stadiu de dezvoltare economică, ceea ce presupune tranziția treptată de la dezvoltarea de tip extensiv la cea de tip preponderent intensiv, prefigurată în Directivele adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului. Legat de aceasta, criteriul esențial de analiză critică a sistemului de conducere planificată existent și de fundamentare a măsurilor de îmbunătățire a lui în continuare este criteriul creșterii eficienței economice, prin prisma căruia trebuie apreciată viabilitatea tuturor componentelor sistemului, respectiv viabilitatea măsurilor de îmbunătățire preconizate.

Perfecționarea conducerii economico-sociale planificate are la bază o strategie ce integrează deopotrivă nivelul macro și cel microeconomic, precum și toate componentele sistemului de conducere planificată: concepția, principiile, formele, metodele, instrumentele de planificare, sistemul de indicatori și baza lor informațională, cadrul organizatoric, nivelul de competență și stilul de muncă ale cadrelor din domeniul conducerii și planificării. Măsurile referitoare la o anumită verigă a sistemului respectiv decurg și — deci — sînt în concordanță cu cele de perfecționare a întregului sistem de conducere planificată. Caracterul profund rațional și prospectiv al procesului de perfecționare la care ne referim este determinat de faptul că el pornește de la cerințele și obiectivele de ansamblu către mijloace și măsuri concrete de îmbunătățire, analizîndu-se implicațiile imediate și de perspectivă ale fiecărei măsuri și urmărindu-se corelarea lor și justa lor eșalonare în timp, într-o ordine logică. De asemenea, perfecționarea conducerii economico-sociale planificate are un caracter permanent, în sensul că modificările devenite necesare pe parcursul desfășurării procesului dezvoltării economico-sociale sînt adoptate și implementate în mod operativ; aceasta presupune ca, prin însăși concepția sa, sistemul de conducere planificată să fie flexibil, astfel încît perfecționările aduse unor componente să nu-i perturbe funcționarea, să nu genereze contradicții.

De pe aceste poziții de principiu, P.C.R. a înscris și înscrie, ca un obiectiv de prim ordin al politicii sale economice, îmbunătățirea continuă, sistematică a conducerii, organizării și planificării economiei naționale. Începînd de la Congresul al IX-lea și de la Conferința Națională ale partidului din 1967, din inițiativa și sub directa îndrumare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a trecut la înfăptuirea unui ansamblu cuprinzător de măsuri concrete vizînd: adoptarea autogestiunii econo-

mice ca principiu de organizare și funcționare a unităților socialiste; fundamentarea întregii activități economice pe criterii de eficiență și rentabilitate și renunțarea la teza anacronică a „pierderilor planificate" ; instituționalizarea adunărilor generale și consiliilor oamenilor muncii ca organisme ale conducerii colective ; constituirea centralelor industriale ; creșterea rolului și ariei de acțiune ale planului, prin trecerea de la conceptul „plan de stat" la cel de „plan național unic de dezvoltare economico-socială" și adoptarea principiului planificării pe cele 3 profiluri (departamental, de ramură și teritorial) ; consacrarea juridică a obiectivelor, principiilor și formelor de conducere pe bază de plan a economiei naționale, prin elaborarea și adoptarea Legii privind dezvoltarea economico-socială planificată a României, crearea unor noi organisme centrale și locale cu atribuții în domeniul conducerii planificate, respectiv Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale, Camera Legislativă a Consiliilor Populare, comisiile teritoriale de planificare.

În cadrul procesului de aplicare a noului mecanism economico-financiar, inițiat de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, pe baza concepției novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se acționează pentru perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare. În concordanță cu cerințele trecerii la creșterea economică preponderent intensivă, a fost conceput și este aplicat progresiv un complex de măsuri vizînd așezarea pe principii economice, de eficiență, a activității din toate sectoarele, perfecționarea aplicării centralismului democratic prin statuarea autoconducerii și autogestiunii ca principii de bază în conducerea planificată, îmbunătățirea sistemului de indicatori economico-financiari, creșterea rolului pîrghiilor economico-financiare în funcționarea mecanismului economic, asigurarea unor legături mai bune între plan și piață. Toate aceste măsuri se înscriu într-o succesiune care se continuă și în prezent, în baza unei concepții pe termen lung privind crearea mecanismului economic al dezvoltării de tip intensiv ; ele vizează, în ultimă instanță, creșterea rolului planului ca principal instrument de conducere a economiei socialiste, sporirea capacității sale de a asigura concentrarea și alocarea rațională a resurselor, folosirea lor cu maximă eficiență pentru satisfacerea intereselor curente și de perspectivă ale întregii națiuni, consolidarea echilibrului economic și accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale. Scopul final urmărit prin aceste acțiuni este accelerarea ascensiunii către o treaptă superioară de progres și civilizație, ridicarea sistematică a nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții membrilor societății. Logica internă a succesiunii măsurilor de perfecționare adoptate pînă în prezent reflectă cu claritate faptul că se urmărește restructurarea pe baze noi a mecanismului economic, care să favorizeze trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă și să funcționeze eficient în condițiile noului tip de dezvoltare.

În ceea ce privește **îmbunătățirea fundamentării științifice a concepției de conducere planificată a economiei naționale**, un merit esențial al secretarului general al partidului este de a fi demonstrat necesitatea întăririi în continuare a rolului planificării ca latură dominantă a conducerii economico-sociale. În acest context sporește rolul planului național unic, ca instrument principal de exercitare a conducerii, în soluționarea — la nivel macroeconomic — a problemelor generale ale procesului dezvoltării. Astfel, sînt incluse în sfera conducerii economico-sociale de ansamblu problemele decizionale care : a) reclamă o abordare integratoare asupra reproducției socialiste lărgite, cu factorii interni și externi ce intervin în cadrul ei ; b) presupun o viziune pe termen lung și cu caracter de continuitate în promovarea unor obiective strategice, îmbinînd interesele prezente cu cele de perspectivă ale întregii societăți; c) necesită asumarea de responsabilitate la cel mai înalt nivel de autoritate. Prin aceste trăsături este evidențiat caracterul politic al conducerii de ansamblu, deciziile adoptate la acest nivel determinînd evoluția generală a societății, viața și activitatea a milioane și milioane de oameni. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea sa la recenta Plenară a Comitetului Central și a activului central de partid : **„Trebuie să înțelegem că autoconducerea și afirmarea cu putere a democrației muncitorești-revoluționare se pot realiza numai pe baza conducerii unitare a întregii dezvoltări a țării, pe baza planului național unic, prin creșterea continuă a rolului statului ca factor fundamental pentru a asigura victoria socialismului și comunismului, întărirea forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității României !"**

Conducerea economico-socială de ansamblu include, în sfera sa, acțiunile de direcționare, coordonare și reglare referitoare la : proiectarea cadrului general al dezvoltării economico-sociale prin fundamentarea ritmurilor de creștere a venitului național și produsului social pe total și pe ramuri, modernizarea structurii economiei naționale în profil de ramură și în profil teritorial, precum și determinarea traiectoriilor de creștere a eficienței economice în formele ei generale, corelate cu opțiunea pentru tipul preponderent intensiv de creștere economică ; reglarea rațională a sistemului proporțiilor economice sintetice, prin evaluarea și trierea nevoii sociale, cuantificarea resurselor societății și fixarea unei ordini de prioritate în alocarea resurselor pentru satisfacerea diferitelor segmente ale nevoii sociale (potrivit amploarei, intensității și urgenței acestora din urmă) ; determinarea dimensiunilor și modului de utilizare a pîrghiilor economico-financiare ; fundamentarea strategiilor de desfășurare a proceselor cu orizont îndelungat de timp, în domeniul dezvoltării și aplicării științei și tehnologiei, al investițiilor și fondurilor fixe, al asigurării, formării și perfecționării forței de muncă ; participarea economiei naționale la circuitul economic mondial, reglarea proporțiilor de combinare între factorii interni și cei externi în procesul creșterii economice. Enumerarea elementelor ce intră în sfera de exercitare a conducerii economico-sociale de ansamblu arată că problemele care fac obiectul ei pot fi soluționate corespunzător cerințelor progresului economic numai prin concentrarea întregului potențial uman, material și financiar al țării pentru realizarea obiectivelor fixate prin planul național unic ; pe această bază devine posibil ca de efectele dezvoltării economico-sociale unitar conduse să beneficieze întreaga societate, deci și fiecare dintre membrii săi.

Totodată, se observă că problemele enumerate, prin aria lor de cuprindere și prin complexitatea lor, sînt și vor rămîne și în continuare de domeniul conducerii de ansamblu, soluționarea lor neputînd fi delegată către nivelurile subordonate, căci aceasta ar afecta unitatea și stabilitatea economiei naționale, ar diminua gradul de corelare reciprocă a componentelor sale, ar subordona interesele generale ale societății față de categorii de interese mai limitate și eventual contradictorii (chiar dacă sînt neantagoniste).

Creșterea rolului planului ca principal instrument al conducerii economico-sociale presupune extinderea sferei de cuprindere a planificării, precum și accentuarea caracterului său directiv asupra tuturor proceselor economico-sociale, inclusiv a unor domenii cu profunde implicații calitative și care ridică probleme mai complicate de cuantificare, cum sînt cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, dezvoltarea în profil teritorial, protecția mediului ambiant, aspectele social-umane ale dezvoltării economice.

O opțiune esențială a concepției perfecționate de planificare elaborată și promovată de partidul nostru după Congresul al IX-lea se referă la raportul dintre plan, pe de o parte, și piață și pîrghiile economico-financiare, pe de altă parte, în sensul că, menținînd toate avantajele conducerii unitare pe bază de plan, să fie în același timp utilizate mai larg posibilitățile pe care mecanismul pieței și al pîrghiilor sale le oferă pentru reglarea și autoreglarea funcționării sistemului economic. Concepția perfecționată de planificare include și o nouă modalitate de fundamentare a acțiunii principiului centralismului democratic în conducerea planificată, concretizată printr-o corelare rațională a fluxurilor informațional-decizionale ascendente și descendente ; planul se întocmește de jos în sus, dar într-o concepție unitară, exprimată prin cadrul general al dezvoltării economico-sociale, elaborat la nivel macroeconomic în mai multe variante ; dintre ele, organul politic de decizie o alege pe cea optimă în raport cu un sistem de criterii dinainte stabilit, în concordanță cu obiectivele politicii economice, cu exigențele echilibrului economic general, cu luarea în considerare a tendințelor de evoluție pe termen lung a economiei naționale și a raporturilor acesteia cu economia mondială. Pe baza cadrului general al dezvoltării economico-sociale și în baza principiului planificării de jos în sus, care — în condițiile autoconducerii și autogestiunii — își sporește consistența, unitățile economico-sociale și administrativ-teritoriale primesc niveluri orientative și normative cu ajutorul cărora își fundamentează propriile propuneri de plan. În virtutea caracterului unitar al conducerii economico-sociale, principiile, formele și metodele de conducere, organizare și planificare stabilite într-o concepție integratoare, la nivelul întregii economii, se aplică pe toate nivelurile subordonate, pînă la cel de bază în toate sectoarele de activitate. Aplicînd aceste principii, forme și metode unitare, fiecare verigă a sistemului economiei naționale (întreprindere, centrală, minister, ramură, unitate administrativ-teritorială) își manifestă inițiativa în elaborarea unor propuneri proprii de plan care să asigure identificarea și mobilizarea cît mai accentuată a potențialului de care dispune, a căilor și rezervelor interne de creștere a eficienței, propuneri care se corelează și se optimizează succesiv pe niveluri ierarhice și din care rezultă planul național unic. Exprimînd interesele întregii societăți planul național unic direcționează activitatea fiecărei verigi a economiei naționale, ale cărei obiective se subordonează astfel față de cele generale.

Horațiu DRAGOMIRESCU

EPOCA ANUL XX CEAUȘESCU

Politica demografică a partidului — parte componentă a programului de realizare a unei noi calități a vieții

PROBLEMELE POPULAȚIEI, politicile demografice reprezintă fără îndoială probleme complexe, fundamentale ale lumii contemporane ce preocupă într-o măsură tot mai mare toate statele și deschid un cîmp larg pentru cercetarea științifică multilaterală. În actuala evoluție mondială, problemele populației capătă noi dimensiuni și înțelesuri, atît prin dinamicile și caracteristicile cantitative ale acestora, cît mai ales prin complexitatea și interdependențele pe care acestea le generează. Examinată într-o asemenea concepție, populația, prin toate caracteristicile ei, se integrează în sistemul general economico-social, printr-un șir de relații complexe, unele sesizabile direct, altele mediat și de cele mai multe ori numai după o lungă perioadă de timp.

O analiză aprofundată ne conduce la concluzia că modelul de reproducție a populației exprimă unitatea dialectică dintre procesele biologice și cele economico-sociale și caracterizează legătura organică dintre evoluția demografică și creșterea economică.

Pornind de la o abordare sistemică a acestor procese și fenomene, rezultă că factorii de bază ai creșterii economice, cum ar fi : potențialul uman, resursele naturale, mijloacele de producție, progresul tehnico-științific, se află într-o strînsă interdependență și, în anumite limite, se intercondiționează reciproc cu cei ce caracterizează evoluția populației : natalitatea, mortalitatea și sporul natural al populației.

Studiul evoluției fenomenelor demografice, integrate în contextul general al dezvoltării economico-sociale, ocupă un loc de cea mai mare însemnătate în strategia construcției socialiste din România, în gîndirea științifică, novatoare, originală a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În concepția sa profund umanistă, populația reprezintă avuția supremă a fiecărei țări, omul fiind scopul și ratiunea oricărei activități sociale, principalul factor și beneficiar al dezvoltării. De aceea, analiza și dezbaterea problemelor de fond ale condiției umane reprezintă o cerință majoră, esențială a contemporaneității.

Subliniind importanța deosebită a modului în care se înfăptuiește politica demografică și se asigură sporul natural al populației, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** afirma : **„Este evident că întreaga noastră activitate trebuie să aibă permanent în vedere asigurarea unei sănătăți cît mai bune a populației, sporirea natalității, realizarea unei structuri cît mai armonioase de vîrstă a populației. De aceasta depind viitorul poporului, însăși făurirea cu succes a socialismului și comunismului în patria noastră."** (Cuvîntare la Plenara lărgită a Consiliului Sanitar Superior, 7 martie 1984).

Deoarece între populație și dezvoltare există o legătură indisolubilă, astăzi nici un program demografic nu mai poate fi elaborat izolat de strategiile economice, de politicile complexe care privesc nivelul și structura populației, utilizarea rațională a forței de muncă, mediul ambiant, utilizarea resurselor naturale, sănătatea, locuința, educația, calitatea vieții, ansamblul condițiilor vieții umane.

În optica României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, în abordarea problemelor populației se pleacă de la faptul că omul reprezintă factorul determinant al progresului economico-social, că întreaga organizare a societății, politica generală economico-socială trebuie să aibă drept țel suprem bunăstarea și fericirea oamenilor, garantarea libertății și demnității lor, dezvoltarea personalității acestora, participarea maselor la făurirea propriei sale istorii. De aceea, soluționarea problemelor populației trebuie căutată în primul rînd în relația dintre resursele umane și dezvoltare, în intercondiționarea acestora.

Așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu, problemele populației pot fi analizate numai în raport cu condițiile istorice, naționale, economico-sociale din fiecare țară, deoarece numai pornindu-se de la realitatea concretă se pot formula concluzii care să ducă la o justă soluționare a acestora. Pătrunzînd în profunzime legitățile obiective ale dezvoltării, raporturile dialectice dintre evoluția populației și dezvoltarea economico-socială, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție remarcabilă la elaborarea criteriilor și principiilor ce trebuie să stea la baza elaborării unor politici științifice, complexe în domeniul populației. Acestea vizează, în principal :

a) caracterul concret istoric, specific al abordării problemelor demografice ; b) integrarea politicii demografice în politica generală a dezvoltării economico-sociale ; c) politica demografică, integrată în politica socială, trebuie să aibă drept țel suprem utilizarea rațională a resurselor de muncă, crearea de noi locuri de muncă, creșterea productivității muncii și pe această bază asigurarea calității vieții, a unui standard de viață material și spiritual ridicat pentru întreaga populație ; d) prin politica demografică trebuie să se urmărească asigurarea unor echilibre demografice, pe grupe de vîrstă, pentru a se menține permanent tinerețea fiecărei națiuni, vitalitatea ei, energia creatoare și forța de gîndire a fiecărui popor, pentru a se crea condițiile perpetuării și dezvoltării sale în viitor ; e) la baza politicii demografice, ca și a oricărei politici în general, trebuie să stea dreptul sacru al fiecărui popor de a-și soluționa propriile probleme potrivit intereselor sale naționale și de perspectivă.

În opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, în documentele programatice ale Partidului Comunist Român, ca și în programele noastre de dezvoltare economico-socială sînt definite coordonatele fundamentale ale politicii demografice, în interrelație cu factorii complecși care determină strategia dezvoltării, construirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Politica Partidului Comunist Român în domeniul demografic pornește de la concepția că populația este un factor esențial al dinamismului și forței productive a societății, că ea reprezintă însăși sensul și ratiunea dezvoltării prin care se realizează interesele fundamentale ale membrilor societății noastre socialiste, creșterea permanentă a nivelului lor de trai material și spiritual și asigurarea unei noi calități a vieții. În condițiile socialismului, populația reprezintă nu numai o premisă esențială a progresului, nu numai izvorul forței de muncă ci și beneficiarul roadelor muncii comune. Tocmai de aceea creșterea sistematică a standardului de viață a întregii populații constituie momentul definitoriu al evoluției acesteia și influențează în mod hotărîtor caracteristicile calitative ale populației în ansamblu și pe structuri.

Pornind de la criteriile politicii demografice elaborate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, acestea se integrează organic în politica generală de dezvoltare economico-socială, la baza căreia stau industrializarea socialistă, modernizarea agriculturii, dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale, repartizarea rațională, echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu, dezvoltarea puternică a științei, învățămîntului, sănătății, culturii etc. Pe aceasta se fundamentează aspectul cel mai important al politicii noastre demografice și anume asigurarea unei creșteri mai susținute a populației, factor esențial al dinamismului si forței productive a societății. **„Aceasta impune**, subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, în primul rînd, o acțiune hotărîtă în direcția întăririi și apărării familiei — ca celulă de bază a națiunii — și pentru creșterea natalității, a vigorii și tinereții poporului nostru."** Acestui scop îi este subordonat un întreg complex de măsuri de ordin economico-social și sanitar, menite să contribuie la stimularea natalității, reducerea mortalității generale și infantile, creșterea duratei medii de viață a oamenilor.

În concepția secretarului general al partidului, politica demografică, în concordanță cu celelalte orientări generale

dr. Olimpia SOLOMONESCU
președinta Comisiei Naționale de Demografie

(Continuare în pag. 9)

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

23 AUGUST 1944-1985

ÎN MAREA ÎNTRECERE SOCIALISTĂ desfășurată în cinstea zilei de 23 August, îndeplinirea exemplară a planului pe acest an, crearea condițiilor necesare pentru un start cît mai bun în realizarea sarcinilor din cincinalul 1986–1990 constituie obiective principale ale activității tuturor unităților economice. Așa cum se subliniază în **Apelul Plenarei C.C. al P.C.R. și a activului central de partid** adresat comuniștilor, tuturor oamenilor muncii, întregului nostru popor, cu prilejul aniversării a 20 de ani de la Congresul al IX-lea, **este necesar să se acționeze cu abnegație și înalt spirit revoluționar pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planurilor de producție, pentru a asigura ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea superioară a resurselor materiale, creșterea necontenită a productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime, energie și materiale, ridicarea continuă a calității produselor, astfel încît, la sfîrșitul cincinalului viitor, marea majoritate a produselor industriei românești să fie realizate la cel mai înalt nivel mondial, iar o parte din ele să dobîndească întîietate în lume.**

În acest spirit a avut loc sîmbătă, 3 august a.c., sub președinția tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al Partidului Comunist Român, **ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.,** în cadrul căreia a fost analizat **Raportul privind îndeplinirea planului în industrie, investiții și comerț exterior în perioada 1 ianuarie – 31 iulie și în luna iulie 1985.** Cu acest prilej, subliniindu-se că, pe ansamblu, s-a realizat un ritm de creștere relativ ridicat, s-a arătat totodată că într-o serie de sectoare importante ale economiei naționale rezultatele obținute în această perioadă nu se situează la nivelul prevederilor de plan, nerealizarea sarcinilor prevăzute în programele de producție ale acestora generînd o serie de greutăți în buna desfășurare a activității economice. Este necesar, așa cum a arătat cu acest prilej tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca la nivelul tuturor unităților economice, și în mod deosebit al celor din ministerele petrolului, minelor, energiei electrice, construcțiilor de mașini, industriei materialelor de construcții și industriei ușoare, să se depună eforturi susținute pentru îmbunătățirea modului de desfășurare a proceselor de producție, pentru creșterea răspunderii, ordinii și disciplinei în producție, pentru valorificarea superioară a tuturor rezervelor interne de creștere a producției, astfel încît activitatea să reintre, într-un timp cît mai scurt, în normal, să se asigure realizarea în întregime a sarcinilor stabilite prin plan.

O atenție deosebită trebuie acordată în continuare de către toate ministerele, centralele și întreprinderile industriale îndeplinirii integrale, la nivelul stabilit, a prevederilor privind **exportul,** problema esențială a realizării planului. În acest sens, în toate unitățile economice trebuie să se asigure, prin măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice adecvate, premisele necesare respectării riguroase a contractelor încheiate cu diverși beneficiari prin livrarea, la termen și în cele mai bune condiții de calitate, a tuturor produselor prevăzute.

În cadrul ședinței s-a pus accent totodată pe necesitatea întăririi, în fiecare unitate economică în parte, a **controlului de calitate.** Subliniind că nici un produs nu trebuie să iasă pe poarta fabricii dacă nu întrunește în modul cel mai riguros condițiile de calitate stabilite, secretarul general al partidului a cerut să se acționeze cu mai multă fermitate și consecvență în acest domeniu, să se asigure toate condițiile necesare creșterii nivelului calitativ al produselor.

Există, așa cum s-a subliniat în cadrul ședinței, toate condițiile necesare pentru ca planul pe acest an să fie îndeplinit. Hotărîtoare sînt acum buna organizare, ordinea și disciplina în toate unitățile economice, la toate locurile de muncă, astfel încît să se valorifice integral potențialul tehnic, tehnologic și uman de care dispune fiecare întreprindere în parte și, pe această bază, să se asigure realizarea planului la nivelul stabilit, și îndeosebi a exportului.

În cadrul ședinței a fost analizat, de asemenea, **Raportul privind utilizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor din industrie, construcții și transporturi în semestrul I 1985,** precum și **Raportul cu privire la nivelul stocurilor de materii prime și materiale la 1 iulie 1985,** domenii în care îmbunătățirea activității are implicații directe asupra realizării planului de producție. Utilizarea la indici superiori a zestrei tehnice, gospodărirea cu grijă a materiilor prime și energetice, reducerea normelor de consum pe unitatea de produs în condițiile menținerii ridicate a calității sînt obiective permanente pentru fiecare unitate economică, de a căror înfăptuire depinde derularea ritmică a fabricației, realizarea producției fizice și, prin aceasta, onorarea la termen a contractelor încheiate, reducerea continuă a costurilor de fabricație, respectiv creșterea rentabilității.

Creșterea productivității muncii – la baza realizării producției fizice

ÎN CONTEXTUL creșterii interdependențelor dintre diferitele sectoare de activitate ale economiei naționale, caracteristică de bază a unei economii moderne, multilateral dezvoltate, îndeplinirea la timp și în bune condiții, de către fiecare întreprindere, a obligațiilor asumate prin plan constituie o premisă de bază pentru asigurarea ritmurilor de creștere prevăzute în documentele de partid, pentru realizarea progresului economico-social al țării noastre. În acest cadru, o importanță deosebită prezintă realizarea integrală a producției fizice planificate, la fiecare sortiment în parte, conform termenelor contractuale, știut fiind faptul că nerealizările dintr-un sector sau altul se fac simțite în alte domenii de activitate ca elemente perturbatoare ale proceselor de fabricație, împiedicînd buna derulare a producției.

Prezentăm în cele ce urmează o analiză a modului în care colectivul de oameni ai muncii de la **Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale din București** (I.E.M.I.) a acționat și acționează în continuare pentru realizarea producției fizice și onorarea, pe această bază, la timp și în cantitățile prevăzute, a contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi.

■

UNITATE reprezentativă a industriei noastre electronice, I.E.M.I. contribuie, în mod direct, prin produsele pe care le fabrică, la buna derulare a proceselor de producție din aproape toate sectoarele de activitate ale economiei, la asigurarea unui nivel tehnic și calitativ înalt produselor celorlalte ramuri economice. Două sînt principalele grupe de produse care alcătuiesc profilul de activitate al întreprinderii : aparatele

electronice de măsură și control de uz industrial (diverse tipuri de osciloscoape, frecventmetre, multimetre, aparate de tensiometrie) și aparatura de radiocomunicații (radiotelefoane de diferite tipuri), grupe care, de altfel, constituie și cele două sortimente ale producției fizice.

La finele primului semestru din acest an întreprinderea prezintă realizări și depășiri la ambele sortimente ale producției fizice : la aparate de măsură și control electronice producția suplimentară se cifrează la peste 14 mil. lei, iar la radiotelefoane la 0,3 mil. lei. Acest fapt a contribuit, evident, în mod hotărîtor, la înregistrarea unor procente superioare de îndeplinire a planului și la ceilalți indicatori : producția marfă 101,2%, producția marfă vîndută și încasată 100,4%, beneficiu 100% etc., realizări cu atît mai notabile cu cît au fost obținute în condițiile unor reduceri importante ale consumurilor de materiale (s-au realizat economii ce se ridică la circa 3 tone de metal, 20 MWh energie electrică, 129 tone combustibil convențional, 14 mii mc gaze naturale). Căror fapte se datorează în principal aceste realizări ?

În primul rînd, trebuie arătat că o atenție deosebită a fost acordată problemelor legate de **pregătirea din timp a producției.** În acest cadru se pot releva acțiunile întreprinse pentru asigurarea cu contracte la nivelul sarcinilor de plan, acțiuni inițiate cu mult înaintea începerii acestui an, bazate pe oferirea spre contractare a unor produse de nivel tehnic și calitativ superior, în concordanță cu necesitățile beneficiarilor, pe contacte directe cu aceștia, pe implicarea în acest proces nu numai a compartimentului de specialitate etc. Avînd din vreme contractele de livrare încheiate, știindu-se ce, cît și cînd trebuie produs și livrat s-a acționat în consecință pentru **asigurarea la timp a bazei tehnico-materiale** în cantitățile necesare, astfel încît procesul de producție să se deruleze ritmic, eficient.

Referindu-ne la acțiunile întreprinse în „interiorul" procesului de fabricație, putem evidenția pe cele ce au vizat **utilizarea la indici superiori a mașinilor și instalațiilor din dotare, economisirea strictă și gospodărirea judicioasă a materiilor prime și energiei** etc., care au contribuit direct la realizarea în bune condiții a producției fizice. Factorul determinant în îndeplinirea și depășirea acestui indicator la toate sortimentele, precum și a celorlalți indicatori cantitativi ai planului, cu influențe deosebite asupra eficienței procesului de producție, este reprezentat de **creșterea susținută a productivității muncii.** Pentru argumentarea acestei afirmații este de ajuns să arătăm că cele aproape 60 de procente cu cît este mai mare producția marfă realizată în semestrul I din acest an față de cea din aceeași perioadă a anului trecut s-au obținut în exclusivitate pe seama creșterii productivității muncii, capacitatea de producție a întreprinderii rămînind la același nivel ; față de plan, **productivitatea muncii a fost îndeplinită în proporție de 103,4%, ceea ce reprezintă o creștere față de semestrul I al anului trecut cu 18,5%.**

Realizările obținute puteau fi însă și mai consistente dacă în activitatea întreprinderii nu s-ar fi manifestat unele neajunsuri care au influențat negativ procesul de producție, conducînd, direct sau indirect, la unele neîmpliniri. Astfel, spre exemplu, chiar dacă producția fizică a fost, așa cum am arătat, realizată integral, situația nu poate fi pe deplin apreciată drept pozitivă avînd în vedere că, la finele semestrului, din totalul contractelor scadente de 512, circa 60 nu au fost onorate. Rezervele de perfecționare a activității productive existente țin atît de propria activitate, cît și, în același timp, de colaborarea cu unii furnizori. Din rîndul primelor se poate evidenția faptul că, prin măsuri adecvate, se cere să se urmărească mai îndeaproape îmbunătățirea ritmicității realizării producției, asigurarea optimă cu S.D.V.-urile necesare a tuturor locurilor de muncă, creșterea indicelui de utilizare a forței de muncă ș.a. Cît privește colaborarea cu diverși furnizori, în primele 6 luni ale acestui an întreprinderea a întîmpinat greutăți în asigurarea prin colaborări în cadrul centralei cu componente electronice, în special de la întreprinderile „Tehnoton"-Iași și „Conect"-București, I.P.R.S.-Băneasa, cît și în aprovizionarea cu țeavă pentru antene de la întreprinderea „Republica"-București. O mențione specială trebuie făcută în legătură cu colaborarea cu Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru electrotehnică, care înregistrează mari restanțe în livrările de filtre și cristale pentru radiotelefoane, pe care le realizează în cadrul activității de microproducție.

■

PENTRU semestrul al doilea, sarcinile de plan prevăd creșteri față de prima perioadă a anului (producția marfă + 15,5 mil. lei, producția fizică + 21,1 mil. lei etc.), a căror realizare impune amplificarea eforturilor, luarea celor mai adecvate măsuri pentru valorificarea integrală a tuturor rezervelor interne disponibile. De fapt, adunarea generală a reprezentanților oamenilor muncii, desfășurată recent, a constituit un prilej de analiză responsabilă a modului în care s-a realizat planul și de adoptare a unor măsuri concrete, ce vor determina în viitor perfecționarea întregii activități.

În cadrul programelor de măsuri elaborate, accentul se pune în continuare pe **asigurarea unor niveluri superioare de productivitate,** factor intensiv de creștere a producției, cu efecte deosebite asupra realizărilor cantitative și calitative. Principalele măsuri și acțiuni preconizate a se iniția în acest domeniu vizează în principal :

■ **Asimilarea și introducerea în fabricația de serie a unor noi produse,** de înaltă complexitate și tehnicitate, a căror realizare reclamă consumuri scăzute de manoperă și materiale. Este vorba, printre altele, de generatorul de semnal E 0506, voltmetrul F 0407, osciloscopul cu memorie F 0106, generatorul de joasă frecvență F 0508, primul tip de radiotelefon din generația a III-a (radiotelefon mobil în banda de 1 R 8110), care va sta la baza viitoarelor radiotelefoane mobile pentru celelalte benzi ș.a. Pînă la finele anului se prevede ca procesul de înnoire a fabricației să asigure o economie relativă de personal de 190 persoane (7,92% din totalul creșterii de productivitate din acest an), ponderea producției produselor noi și modernizate urmînd să atingă 92,0%.

■ **Introducerea unor tehnologii noi, de mare productivitate,** acțiune care, avînd în vedere profilul întreprinderii, este strîns legată de procesul înnoirii producției ; asimilarea unui nou produs atrage după sine, de regulă, elaborarea și implementarea unor tehnologii de fabricație specifice. Pe seama acțiunilor de această natură se va obține, pînă la finele anului, o economie relativă de personal de peste 130 persoane, în paralel cu economisirea unor importante cantități de materii prime, combustibil și energie.

■ **Organizarea superioară a producției și a muncii,** astfel încît să se asigure un flux continuu de fabricație, să crească indicii de utilizare a mașinilor și utilajelor, să se asigure, în general, cadrul necesar desfășurării în bune condiții a întregii activități productive. O atenție deosebită se acordă în acest sens acțiunilor pentru **creșterea gradului de tipizare, unificare și standardizare a reperelor,** un exemplu edificator constituindu-l tipizarea reperelor din componența casetei metroset 4, de la aparatele de măsură și control, ce asigură o economie de manoperă de circa 25%.

O importanță deosebită se acordă **asigurării la timp a tuturor locurilor de muncă cu S.D.V.-urile necesare,** domeniu în care, în prima parte a anului, s-au manifestat unele neajunsuri, cu implicații negative în derularea procesului de producție. Se urmărește ca, printr-o îmbunătățire a activității în acest domeniu, prin repararea la timp și de calitate a sculelor uzate să se evite abaterile de la tehnologii sau recurgerea la tehnologii ocolitoare impuse de lipsa S.D.V.-urilor. Eforturi susținute sînt depuse și pentru **asigurarea decalajelor corespunzătoare între secțiile prelucrătoare și de montaj,** astfel încît fluxul tehnologic să se desfășoare ritmic, fără perturbații. Totodată, sînt elaborate și vor fi inițiate în continuare noi acțiuni pentru **eliminarea unor locuri înguste,** care mai persistă încă în special la sculărie și prelucrări mecanice. Totuși, eforturile unității în acest domeniu nu sînt suficiente, ele trebuind să fie susținute de către forul tutelar prin alocarea unor fonduri mai mari pentru dotarea cu diverse mașini și utilaje.

În paralel cu preocupările vizînd îndeplinirea în bune condiții a planului pe acest semestru și pe întreg anul 1985, atenția este îndreptată, din ce în ce mai mult, spre pregătirea producției anului viitor. Acțiunile au și fost demarate, eforturile concentrîndu-se în această perioadă spre asigurarea cu contracte la nivelul sarcinilor de plan. Activitatea depusă în acest sens a permis ca, pînă în prezent, producția anului viitor să fie acoperită în proporție de circa 50% cu contracte și comenzi încheiate cu beneficiarii, ceea ce oferă garanția că începutul lui 1986 va găsi colectivul de oameni ai muncii pregătit să ridice pe noi trepte de eficiență întreaga activitate a întreprinderii.

C. GORIE

23 AUGUST 1944-1985

Industria de tractoare și mașini agricole — diversificare, calitate, competitivitate

ESTE O REALITATE de netăgăduit faptul că, în perioada care a trecut de la 23 August 1944 — și cu deosebire în cele două decenii care au trecut de la cel de al IX-lea Congres al P.C.R., la care în fruntea partidului nostru a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu — România a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială, devenind o țară industrial-agrară cu o industrie puternică, modernă și o agricultură socialistă avansată. Promovarea consecventă a politicii de industrializare socialistă a țării, politică ce a condus la crearea unor structuri industriale moderne, capabile să satisfacă cele mai diverse cerințe de mașini, utilaje și instalații ale întregii economii naționale, a permis dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate.

Printre ramurile de bază ale economiei care au beneficiat din plin de roadele acestei politici se numără și agricultura, ramură în care dezvoltarea puternică și în ritm rapid a producției a avut și are în continuare la bază programe prioritare cu privire la dezvoltarea unei puternice industrii de tractoare și mașini agricole, care astăzi este în măsură să ofere o gamă largă de astfel de produse, de diferite tipuri și mărimi, pentru întreaga varietate de lucrări agricole

Produse competitive, cu înalte performanțe tehnice

FABRICAȚIA de tractoare românești, ale cărei începuturi se situează în urmă cu aproape 40 de ani, a cunoscut, în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., sub directa îndrumare și orientare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o dezvoltare și diversificare continuă : **de la 4 tipuri în 15 variante, cîte se produceau în 1965, s-a ajuns astăzi la peste 50 tipuri de tractoare cu puteri cuprinse între 26—550 CP, realizate în peste 300 de variante constructive.** Numai în ultimii 20 de ani industria românească a produs circa 1 milion de tractoare, destinate unor diverse utilizări în agricultură, construcții, transporturi, exploatări forestiere, miniere, petroliere etc., care pot executa o paletă largă de lucrări și care prezintă caracteristici tehnico-funcționale înalte, apreciate atît în țară, cît și peste hotare.

În prezent, în funcție de necesitățile interne și de cerințele beneficiarilor externi, întreprinderile specializate din Brașov, Miercurea Ciuc, Craiova etc. asigură fabricarea și livrarea unei game variate de tractoare agricole și industriale, a cărei prezentare impune, avînd în vedere diversitatea mare a tipurilor, restrîngerea acestora în categorii principale, în funcție de clasa de putere și destinație. Rezultă astfel 5 principale categorii, și anume : ● tractoare agricole de 26—38 CP, pe roți, în variantă universală, tractoare cu lumină mare de trecere pentru legumicultură și tractoare cu 4 roți motrice pentru livezi, terenuri nisipoase și pante ; ● tractoare agricole de 45—62 CP, în variante pe roți și pe șenile, în 7 tipodimensiuni, unele cu destinație universală, iar altele specializate pentru culturi horticole sau lucrări în pante (dintre acestea, demn de menționat sînt tractoarele înguste și joase, pentru vii și livezi, tractoarele de tip încălecător, precum și tractoarele cu 4 roți motrice) ; ● tractoare agricole de 65—100 CP, destinate lucrărilor de bază ale solului, în variante cu 2 și 4 roți motrice, capabile să dezvolte forțe de tracțiune de pînă la 2 500 DaN, precum și pe șenile semielastice, cu forță de tracțiune de pînă la 3 000—4 000 DaN la 5—6 km/h ; ● tractoare agricole de 180—240 CP, cu 4 roți motrice egale și șasiu articulat, destinate pentru lucrări grele ale solului, pe parcele de dimensiuni mari ; ● tractoare industriale cu puterea între 45—550 CP, cu 2—4 roți motrice și pe șenile, echipate cu diferite utilaje specifice lucrărilor la care sînt utilizate.

Tractoarele românești se bucură astăzi de o bună reputație atît în țară, cît și pe toate meridianele globului, datorită înaltelor caracteristici tehnice pe care le prezintă, manevrabilității ușoare, siguranței, eficienței și calității superioare în exploatare, posibilității folosirii mașinilor agricole construite în alte țări ; ele dispun de o mare varietate de echipamente opționale (inversor de viteză, încărcătoare frontale, dispozitive pentru încărcat, transportat, săpat, ridicătoare hidraulice, prize de putere etc.), ce le oferă posibilitatea realizării unei game variate de lucrări.

Diversitatea constructivă — caracteristica de bază a producției de mașini agricole

ÎN STRÎNSĂ legătură cu necesitățile impuse de dezvoltarea agriculturii și creșterea producției în această ramură de bază, o atenție deosebită a fost acordată dezvoltării, în cadrul industriei constructoare de mașini, a unui puternic sector de mașini și utilaje agricole. Este meritul de necontestat al partidului nostru, personal al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, faptul că astăzi industria românească constructoare de mașini asigură atît pentru nevoile interne, cît și pentru beneficiarii externi, **peste 400 tipuri de mașini și utilaje agricole** destinate efectuării unei largi game de lucrări în cîmp și în zootehnie și caracterizate prin randamente înalte și consumuri reduse de energie și combustibil.

Înființarea, dezvoltarea și specializarea unor întreprinderi de profil — întreprinderi de mărime medie, organizate modern și dotate cu mașini și utilaje de înaltă productivitate — au permis realizarea unei producții bazate pe un grad înalt de tipizare și a unor produse cu caracteristici tehnico-funcționale tot mai ridicate. Astfel, **în domeniul mașinilor pentru lucrările solului,** se realizează pluguri cu comandă pornind de la 2 trupițe, în variantă purtată, și pînă la 8 trupițe, în variantă semipurtată, pluguri reversibile, pluguri pentru arături adînci sau pentru desfundat și pluguri specializate pentru vii și livezi.

În scopul **pregătirii patului germinativ** pentru semănat sau plantat, se fabrică o gamă variată de grape și cultivatoare, începînd de la grape cu colți sau stelate și pînă la grape cu discuri, purtate sau tractate, cu lățimi de lucru între 1,2—7 m, avînd diametrul discurilor între 460—810 mm ; pentru condiții mai dificile de pregătire a patului germinativ, în vederea executării simultane a prelucrării solului și însămînțării ierburilor sau cerealelor păioase, se realizează mașini combinate de tipul freză plus semănătoare.

Pentru **mărunțirea și nivelarea solului** în vederea semănatului, se produc cultivatoare combinate cu lățimi de lucru între 4—8 m, echipate cu cuțite săgeată sau ghiare de afînare și cu grape rotative elicoidale, iar **pentru lucrările de semănat** se realizează semănători purtate pentru cereale și ierburi, cu distanța între brăzdare de 12,5 mm și cu lățimea totală de lucru

● **Un salt impresionant : de la 4 tipuri de tractoare, în 15 variante, la nivelul anului 1965, la peste 50 tipuri, în peste 300 variante constructive, în prezent.**

● **În ultimii 20 de ani industria românească a produs circa 1 milion de tractoare.**

● **Întreprinderea de profil din Brașov realizează în prezent la fiecare 4 minute un tractor.**

● **Coordonate ale prezenței României pe piața mondială :**

— locul 10 în ierarhia exportatorilor de tractoare și mașini agricole ;

— 80% din producția de tractoare și 25% din cea de mașini agricole se exportă în aproape 100 de țări ;

— România a exportat pînă acum, în țări de pe toate continentele, peste 650 000 tractoare și circa 400 000 mașini agricole ;

— calitatea și fiabilitatea înaltă a produselor românești au permis obținerea de certificate de atestare din partea a peste 20 de institute de încercări cu renume mondial, precum și a prestigioase distincții internaționale la diferite tîrguri și expoziții.

de 2,6 ; 3,6 ; 6 m. Pentru **semănatul culturilor prășitoare** (porumb, floarea soarelui, soia, sfeclă etc.) se execută semănători purtate, care se caracterizează printr-o precizie și productivitate ridicată și care lucrează pe 5, 6 sau 12 rînduri, la distanțe reglabile între 45—100 cm, în funcție de cultură. Una dintre realizările recente în acest domeniu o reprezintă o variantă de semănătoare de precizie pentru însămînțarea directă în teren nearat, promovînd în acest fel tehnologiile moderne de folosire a sistemului de cultură „minimum tillage". Toate semănătorile combinate permit ca, o dată cu semănatul, să se aplice fertilizarea cu îngrășăminte granulate sau erbicidarea pe rîndurile de plante.

În domeniul **utilajelor pentru fertilizare,** industria noastră produce mașini centrifugale de mare capacitate, tractate și purtate, pentru împrăștiat îngrășăminte chimice solide, precum și mașini pentru împrăștiat gunoiul de grajd, cu capacități de 5 t sau 1—2 t pentru vii și livezi. De asemenea, pentru întreținerea culturilor se construiesc diferite tipuri de cultivatoare pentru prășit pe 4—8 rînduri, precum și cultivatoare combinate și freze pentru întreținerea viilor și livezilor, cu diferite distante între rînduri. Totodată, în scopul **combaterii bolilor și dăunătorilor culturilor agricole** se realizează o gamă variată de mașini purtate sau tractate destinate aplicării preemergente și postemergente a erbicidelor, cu capacități între 600—2 500 l. precum și mașini de stropit și prăfuit sau pentru tratamente combinate.

O importantă pondere în volumul producției românești de mașini agricole o au utilajele destinate **recoltării diferitelor culturi.** De un recunoscut succes atît în țară, cît și la export, se bucură combinele universale autopropulsate „Gloria" C 12 M, livrabile cu masa de tăiere de 3,1—3 ; 6—4,2 m și cu diferite echipamente opționale pentru cereale, orez, porumb boabe, sau

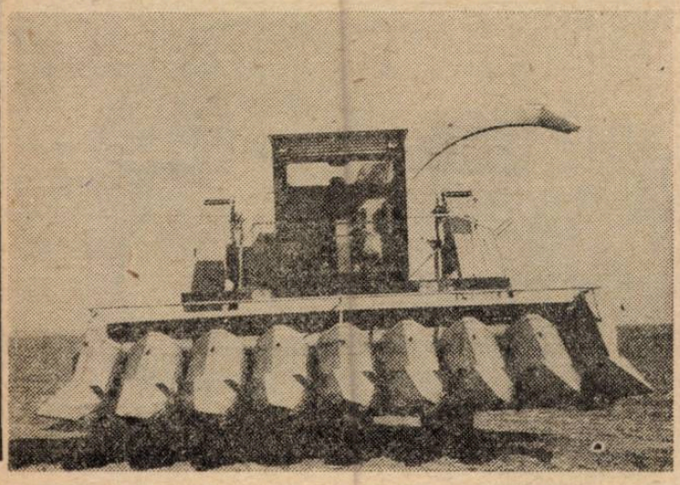

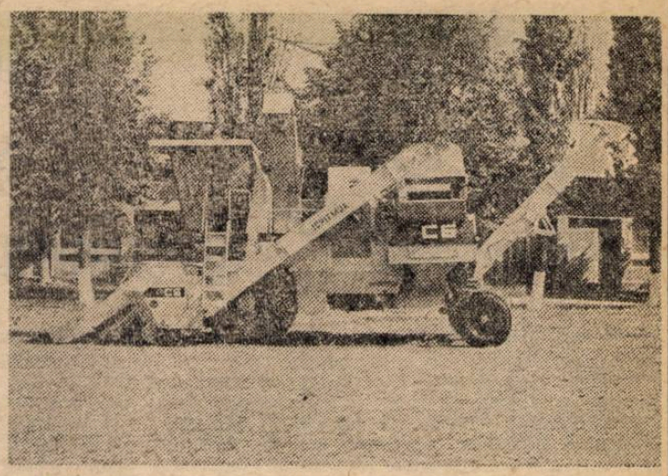

în variantă specializată pentru pante — cu sistem automat de control al orizontalității ; se realizează, de asemenea, combine autopropulsate specializate pentru recoltat porumb și știuleți depănușați pe 4 și 6 rînduri. Pentru recoltarea furajelor se execută o mare gamă de utilaje ca : motocositoare cu conducere manuală, cu lățime de lucru de 1,6 m, cositoare-greblă autopropulsată de 32 CP pentru pante, greble purtate, cu lățimi între 1,8—3 m, combine autopropulsate pentru recoltat furaje și altele. Gama acestor mașini este completată de presa clasică pentru adunat și format baloți paralelipipedici, precum și de presa pentru baloți cilindrici. În ceea ce privește recoltarea plantelor tehnice, legumelor și fructelor, gama de mașini realizate cuprinde o serie de utilaje caracterizate prin simplitate și fiabilitate, care permit mecanizarea parțială sau integrală a unor lucrări de recoltare.

Ca utilaje specifice, industria românească poate furniza echipamente complete pentru **irigarea culturilor** — stații fixe de pompare de diferite capacități, cu acționare electrică sau cu motor termic, utilaje curente de irigat cu motopompe deplasabile, precum și instalații de irigare prin aspersiune autodeplasabile transversal, tractate longitudinal sau cu mutarea manuală a conductelor și aspersoarelor.

Sortimentul de mașini și echipamente agricole este completat de o gamă largă de utilaje destinate **transporturilor tehnologice și curente din agricultură.** Este cazul remorcilor de diferite capacități, de la cele mici, monoax, de 2 tone, destinate tractoarelor de 30—40 CP și pînă la cele de 5, 7 și 12 tone, pentru tractoare de puteri mari, precum și pentru cuplarea lor la autocamioane etc.

Amplificarea potențialului de producție și cercetare științifică

CONTINUA creștere cantitativă și calitativă a producției românești de tractoare și mașini agricole, înregistrată cu precădere în ultimii 20 de ani, puternica diversificare a gamei sortimentale, realizarea de produse competitive, cu înalți parametri de fiabilitate, nu ar fi fost posibile fără o orientare justă a politicii investiționale, fără crearea unui puternic potențial tehnic, tehnologic și uman, capabil să asigure soluționarea tuturor aspectelor legate de derularea unor procese moderne, eficiente de fabricație. Astfel, în domeniul producției de tractoare, ca și în cel al fabricației de mașini și utilaje, s-a urmărit și se urmărește permanent ca întreprinderile de profil să fie dotate cu mașini și utilaje moderne, de mare randament (mașini agregat care lucrează pe bază de programe automate sau semiautomate, linii întregi de fabricație automate sau semiautomate etc.). Un exemplu în acest sens este elocvent : dacă în urmă cu 20 de ani existau, în cadrul întreprinderii „Tractorul" din Brașov, numai trei linii automate — linia de producere a culasei, a blocului motor și a punții mari — astăzi există peste 15 linii și secțiuni de linii automate, care conferă procesului de fabricație largi posibilități tehnice și tehnologice.

Rămînînd tot în domeniul producției de tractoare să amintim că **numai în ultimii 10 ani s-au investit peste 12 miliarde lei în asigurarea unor capacități moderne de fabricație** a acestora sau a subansamblelor și reperelor fabricate în unități specializate (pompe de injecție, instalații hidraulice, jenți, cabine etc.). De asemenea, tot în această perioadă s-au dezvoltat intens capacitățile de producție în domeniul autoutilării, în pre-

zent realizîndu-se anual utilaje, mașini-agregat și secțiuni de linii automate în valoare de peste 300 milioane lei. O mare parte din acestea sînt proiectate și executate în cadrul întreprinderii „Tractorul" din Brașov, care dispune de puternice forțe tehnice și umane în acest domeniu. Acest lucru a făcut posibilă dotarea întreprinderilor producătoare de tractoare cu mașini-unelte speciale și specializate, mașini-agregat sau linii de transfer într-un timp foarte scurt, economisindu-se importante fonduri valutare.

O atenție deosebită a fost acordată creării și dezvoltării unei puternice baze de cercetare și proiectare constructivă și tehnologică care, în prezent, este în măsură să asigure orientarea fabricației de tractoare și mașini agricole spre realizarea unor produse de înaltă competitivitate, în consens cu cerințele beneficiarilor. Dacă, spre exemplu, la începutul activității, în construcția de tractoare întreaga activitate de cercetare și proiectare era făcută de un compartiment propriu al întreprinderii de profil din Brașov, astăzi, ca urmare a permanentei atenții acordate de partidul nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, activităților de cercetare și proiectare, industria noastră constructoare de tractoare și mașini agricole dispune de puternice institute și centre de cercetare-proiectare și inginerie tehnologică, legate organic de întreprinderile de profil și lucrînd în colaborare cu institutele de cercetări agronomice, în scopul proiectării unor utilaje care să corespundă pe deplin cerințelor impuse de asigurarea unei agriculturi moderne, de mare randament.

Prezență de prestigiu pe piețele internaționale

CREȘTEREA ȘI DIVERSIFICAREA producției de tractoare și mașini agricole și continua îmbunătățire a calității și caracteristicilor acestora a creat implicit și un puternic potențial de export, țara noastră fiind prezentă astăzi, prin intermediul produselor de profil livrate beneficiarilor externi, pe toate continentele lumii. Exportul de tractoare și mașini agricole, ale cărui începuturi datează din anii '50, s-a dezvoltat continuu, plasînd România între primele 10 țări furnizoare din lume în acest domeniu. **Se exportă circa 80% din producția națională anuală de tractoare și 25% din cea de mașini agricole, în aproape 100 de țări de pe toate continentele.** Peste 650 000 tractoare agricole românești și circa 400 000 mașini agricole sînt folosite în Europa, Africa, Asia, America de Nord și Sud și Australia. În cadrul exportului, se promovează intens noi forme de comercializare și cooperare ; un exemplu grăitor îl oferă construirea de către țara noastră a unor linii de montaj pentru tractoare în nouă țări, în paralel cu asigurarea corespunzătoare a service-ului și a pieselor de schimb.

Confirmarea performanțelor și a fiabilității tractoarelor și mașinilor agricole românești, care concurează alături de produsele similare realizate de firme consacrate, caracterizîndu-se prin performanțe tehnice superioare, calitate înaltă, manevrabilitate, siguranță și eficiență în exploatare, consum redus de combustibil etc., o constituie certificatele de atestare obținute din partea a peste 20 de institute de încercări de renume mondial din Franța (C.N.E.E.M.A.), R.F. Germania (Kraftfahrt-Bundesamt), Canada (Saskatchewan), S.U.A. (Nebraska) etc. De asemenea, tractoarele românești „Universal" și mașinile agricole dețin o serie de distincții cu care se poate mîndri orice producător : trofee atribuite la manifestații și competiții din S.U.A., Franța, Spania, Iran, R.A. Egipt etc., precum și numeroase diplome și medalii de aur obținute la diferite tîrguri internaționale (Cairo, Brno, Lima, Zagreb, Leipzig).

În perspectivă, așa cum se prevede în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului nostru, producția de mașini și utilaje specifice agriculturii va asigura dotarea acestei ramuri cu echipamente multifuncționale, modernizîndu-se și tipizîndu-se întreaga fabricație de tractoare, în vederea creșterii randamentelor și reducerii consumului de carburanți. De asemenea, va spori și se va diversifica întreaga sistemă de mașini agricole, încît să se asigure, în perspectivă, mecanizarea tuturor lucrărilor agricole. Pînă la sfîrșitul cincinalului următor agricultura va dispune de 180 mii tractoare și de o sistemă de mașini de înaltă productivitate, care va efectua simultan mai multe operații.

Ilarie MUNTEANU
director general al Centralei industriale de tractoare, autocamioane și mașini agricole — Brașov

Politica demografică a partidului

(Urmare din pag. 4)

ale dezvoltării țării, are în vedere crearea de noi locuri de muncă, extinderea și perfecționarea sistemului educațional, ocrotirea sănătății — bunul cel mai de preț al omului —, promovarea unor politici sociale ce vizează întărirea familiei, ocrotirea mamei și a copiilor, dezvoltarea multilaterală a tineretului.

Populația României se ridică în prezent la aproximativ 22,7 milioane de locuitori, cu 18% mai mare decît în anul 1965. În cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R. creșterea anuală a populației noastre a fost de peste 0,8%, marcînd o corelație convenabilă între creșterea venitului național și cea a resurselor umane. În același timp, creșterea numerică a populației în țara noastră a fost însoțită de modificări profunde în distribuția acesteia pe sexe și grupe de vîrstă, în profil teritorial, pe ramuri ale economiei naționale, pe structuri sociale și socio-profesionale, pe medii de viață socială. Ponderea clasei muncitoare în totalul populației active reprezintă în prezent mai mult de 50%. S-au produs schimbări în structura populației ocupate pe sectoare, cea mai semnificativă din punctul de vedere al modernizării economiei naționale fiind creșterea ponderii populației ocupate în industrie și construcții, care a ajuns la mai mult de 2/3 din total.

Merită să fie subliniat faptul că în întreaga perioadă postbelică și în mod deosebit în ultimele două decenii, a sporit sistematic numărul de noi locuri de muncă, creîndu-se astfel condiții tot mai bune pentru ocuparea forței de muncă. Numai în ultimul deceniu a sporit numărul de noi locuri de muncă în medie cu peste 180 000 anual, ceea ce a permis asigurarea unui grad ridicat de ocupare a populației și atragerea puternică în producție a contingentelor feminine a căror pondere reprezintă aproape 45% din totalul populației ocupate.

În prognozele noastre naționale de dezvoltare economico-socială, factorului demografic i se acordă un loc important. Se estimează că pînă la sfîrșitul acestui deceniu populația țării noastre va atinge 24—25 milioane, ceea ce corespunde unei natalități de 18—19 la mia de locuitori, sau unui ritm anual de creștere de aproximativ 1%. În contextul general al politicii economico-sociale, programele noastre prevăd o multitudine de măsuri de ordin economico-social și sanitar, menite a contribui și mai mult la întărirea familiei, stimularea natalității și la creșterea duratei medii de viață a oamenilor.

Înfăptuirea programelor demografice și sociale își găsește expresia în educarea tineretului pentru întemeierea de familii trainice, în adoptarea unor măsuri de ocrotire a mamei și copilului, asigurarea sănătății oamenilor muncii, creșterea duratei medii de viață, formarea profesională, crearea de noi locuri de muncă, asigurarea de locuințe etc. Toate acestea necesită un considerabil volum de investiții ce dă măsura efortului pe care societatea noastră îl face pentru a veni în sprijinul familiei, stimulînd o anumită dimensiune și structură socio-profesională a acesteia, potrivit cu interesele fiecărei familii și în concordanță cu cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale a țării.

În programele noastre de perspectivă vom asista, în continuare, la un proces de omogenizare economico-socială și de integrare tot mai evidentă a familiei ca unitate demografică, economică, social-culturală, în modelul general al dezvoltării, al culturii și civilizației socialiste. În lumina sarcinilor izvorîte din documentele Congresului al XIII-lea, noua dimensiune a calității vieții, în strînsă corelare cu evoluția demografică, va evidenția noi interrelații ce privesc calitatea mediului social-politic și a mediului de muncă, calitatea mediului înconjurător, nivelul de învățămînt, cultură și sănătate, calitatea relațiilor interumane și a mediului familial etc. Toate acestea atestă complexitatea dezvoltării noastre economico-sociale și impun, așa cum rezultă din documentele Congresului al XIII-lea, extinderea cercetărilor pentru creșterea calității vieții, în corelare cu dezvoltarea forțelor de producție și cu cerințele de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Abordarea științifică, realistă a acestor probleme, găsirea modelelor conceptuale și a căilor și mijloacelor de acțiune practică sînt îndemnuri ce izvorăsc din documentele celui de-al XIII-lea Congres al partidului, din gîndirea și opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, despre om și umanism. Acestea constituie, în fond, și imboldul mobilizator pentru întreaga noastră cercetare demografică.

23 AUGUST 1944-1985

Abordarea responsabilă a sarcinilor de export

Coordonarea politicii de înnoire a produselor pe baza programelor de marketing

PREOCUPĂRILE pentru alinierea dinamică a nomenclatorului de export la tendințele pieței mondiale pe baza unor studii de piață care să identifice noi oportunități, noi debușee de export și-au verificat necesitatea și utilitatea, în special în cazul produselor complexe din domeniul construcțiilor de mașini. Astfel, desfășurarea — în colective interdisciplinare, cuprinzînd specialiști de la întreprinderea „23 August" București, din cercetarea tehnică și cea economică, din comerțul exterior — a unei ample cercetări de piață în domeniul **materialului rulant de cale ferată** a permis ca dintre numeroasele variante ale strategiei de dezvoltare, atenția specialiștilor să se oprească asupra **automotoarelor,** care reprezintă astăzi o soluție modernă de transport rapid, confortabil, eficient al călătorilor pe rute interurbane.

Pentru acest produs pledează atît existența unei importante cereri interne, cît și a unor piețe potențiale de export. Experiența deținută în prezent de unitățile specializate de cercetare-proiectare, producție, ca și în industria orizontală de subfurnizare pentru material rulant de cale ferată asigură condiții pentru asimilarea într-un interval relativ scurt a acestor noi mijloace de transport de mare complexitate, care se vor înscrie în viitor printre produsele de bază ale întreprinderii „23 August" din București.

Prezentăm în continuare, cu titlu de exemplificare pentru genul de informații obținute prin cercetare, cîteva aspecte relevante ale studiului de piață elaborat de specialiști din Institutul de economie mondială împreună cu cadre tehnice și economice ale producătorului.

Între primii exportatori mondiali de material rulant pentru calea ferată

INVESTIȚIILE în dezvoltarea transportului feroviar sînt apreciate, în condițiile actualei crize energetice, drept investiții în economisirea de energie. În țara noastră, strategia generală urmărită în prezent și preconizată pentru viitor este ca transportul pe calea ferată să preia cel mai mare volum al traficului, în timp ce transportul auto se va dezvolta pentru asigurarea distribuției și colectării mărfurilor.

Parcul național de material rulant pentru calea ferată (M.R.C.F.) a fost considerabil mărit și modernizat, atît prin îmbunătățirea parametrilor săi tehnico-economici, cît și prin renunțarea la tracțiunea cu abur în favoarea tracțiunii diesel și electrice. Producția noastră de vagoane de marfă și de călători acoperă necesarul intern în proporție de peste 90%, creînd, totodată, importante disponibilități pentru export. Capacitățile de producție create au făcut ca România să se situeze printre primele țări producătoare de vagoane din Europa și printre primele țări exportatoare de vagoane din lume.

Cea mai mare parte a producției de material rulant se realizează în cadrul Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant (C.I.U.T.M.R.) din București, cu unitățile sale reprezentative : întreprinderea „23 August" București — pentru locomotive diesel-hidraulice și diesel-electrice, întreprinderile de vagoane Arad, Drobeta-Turnu Severin și Caracal pentru vagoane de pasageri și marfă, Întreprinderea de osii și boghiuri Bals, Întreprinderea mecanică, armături și pompe Drobeta-Turnu Severin, întreprinderile „Hidromecanica"-Brașov și „Timpuri Noi" — București pentru transmisii hidraulice și compresoare de aer. La producția de material rulant pentru calea ferată contribuie, de asemenea, Centrala industrială de utilaj energetic și metalurgic București, prin Întreprinderea de construcții de mașini Caransebeș (care produce osii și boghiuri pentru locomotive) și Întreprinderea de construcții de mașini Reșița (motoare diesel), apoi Centrala industrială electrotehnică din Craiova, prin întreprinderea „Electroputere" (locomotive electrice și diesel-electrice) și Centrala industrială de utilaj petrolier, chimic și minier Ploiești, prin Întreprinderea „Unio" Satu Mare (locomotive de mină). Un loc important îl dețin în cadrul producției de M.R.C.F. institutele de cercetări și proiectări din acest domeniu, chemate să asigure permanenta perfecționare și modernizare a materialului rulant realizat în țară, precum și introducerea în fabricație a unor echipamente solicitate pe piața internă și/sau externă.

Gama producției de M.R.C.F. cuprinde : vagoane de călători, de diferite dimensiuni (56 și 80 de locuri ; pentru transport, suburban, etajate, vagoane de dormit și restaurant, vagoane de bagaje și poștă) vagoane de marfă cu 2, 4 și 6 osii — acoperite și descoperite, pentru transporturi normale și speciale, vagoane de marfă cu 8—26 de osii destinate transporturilor grele sau agabaritice, vagoane pentru transcontainere, pentru mărfuri fungibile, vagoane basculante de 25—40 mc, vagoane cisternă de 30—90 mc.

Puternica dezvoltare a producției de vagoane în România a creat premisele unei participări active la comerțul internațional în domeniu, mai ales în calitate de exportator. În ultimii ani, România s-a plasat în rîndul primilor șase exportatori mondiali de **vagoane de pasageri** și pe poziția a doua (după R. D. Germană) în cadrul țărilor socialiste. În anul 1982 ponderea sa în exportul mondial de astfel de vagoane a fost de 4,76%.

Sub raport structural, exportul nostru de vagoane de pasageri a constat îndeosebi din vagoane de clasă ; în anii actualului cincinal centrala a exportat în medie 70% din totalul producției sale fizice de vagoane de pasageri (cota exportului în totalul producției a fost în 1982 de 80% pentru R. D. Germană, 32% pentru Franța, 95% pentru R. F. Germania). Deși cantitativ s-a înregistrat în ultimii ani o diminuare a volumului fizic al exportului, totuși valoric se înregistrează o dinamică susținută. Rezultă că valoarea unitară a vagoanelor a crescut, pe baza nivelului calitativ și gradului mai bun de valorificare a materialelor — direcție în care în continuare trebuie depuse eforturi susținute, deoarece acești parametri influențează direct competitivitatea vagoanelor românești pe piața externă.

Calitatea vagoanelor produse în țară este testată pe standuri speciale de probă, în condiții atît statice cît și dinamice, mergînd pînă la simularea unor viteze de 300 km/h în vederea stabilirii, cu ajutorul calculatorului electronic, a fiabilității echipamentelor și a pragului de oboseală a materialelor, în urma solicitărilor dinamice la care acestea sînt expuse. Controlul riguros al calității face posibilă încadrarea în normele și standardele internaționale din domeniul transportului feroviar, ca și alinierea la anumite cerințe particulare impuse de beneficiari.

O caracteristică a orientării geografice a exporturilor românești de vagoane de pasageri este larga arie de răspîndire, care acoperă patru continente.

Cît privește comerțul internațional cu **vagoane de marfă,** în ultimii 10 ani el a fost dominat net de trei țări : Franța, Polonia și România. Ordinea acestor țări s-a schimbat de la un an la altul pînă în 1980, de cînd pe primul loc s-a instalat România, cu ponderi substanțiale în exportul mondial, astfel : 1980 — 27,5% ; 1981 — 25,6% ; 1982 — 39,0%. Ca urmare a evoluției ascendente a exportului românesc de vagoane de marfă, atît cantitativ, cît mai ales calitativ și structural, România a ajuns să se numere printre producătorii și exportatorii consacrați în domeniu, fiind prezentă în peste 20 de țări ale lumii. Cu o pondere a exportului în producție de peste 68%. România depășea în 1982 Polonia (40%), Franța (64%), R. F. Germania (17%). Principalele piețe de desfacere pentru vagoanele de marfă românești au fost, în intervalul 1975—1983 : U.R.S.S., Ungaria, R. D. Germană, Polonia, Cehoslovacia, Brazilia, Argentina, Siria, Irak, Egipt, Indonezia, S.U.A., Grecia. Ca și în cazul vagoanelor de pasageri, una din implicațiile majore ale orientării prioritare spre export a producției de vagoane de marfă constă în importanța deosebită pe care o capătă cunoașterea temeinică a cerințelor și exigențelor pieței externe, ca și necesitatea alinierii dinamice la aceste cerințe pentru realizarea unor exporturi cît mai competitive.

În ceea ce privește **locomotivele,** circa o treime din producția realizată în ultimii 20 de ani a fost livrată peste hotare. În acest fel exportul de locomotive, de diverse tipuri, și-a sporit ponderea în totalul exportului de material rulant de circa 3 ori în intervalul 1970—1980. În prezent, locomotivele românești se

află în dotarea parcurilor de M.R.C.F. ale următoarelor țări : — locomotive diesel hidraulice : Bulgaria, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Vietnam, R.P.D. Coreeană, Iugoslavia, R. P. Chineză, Siria, Mozambic, Costa Rica, Grecia, Turcia, Egipt, Nigeria, Tunisia, Irak, Bangladesh, Austria, Elveția, S.U.A. ; — locomotive diesel-electrice : Polonia, R. P. Chineză, Bulgaria ; — locomotive electrice : Iugoslavia, R. P. Chineză.

Problemele care se ridicau pentru centrala industrială, întreprinderile producătoare, ca și pentru exportator erau : Cu ce produse vom întîmpina viitorul ? Încotro se orientează cererea pe piața mondială ? De ce automotoare ? Și iată cîteva răspunsuri posibile, oferite de studiu.

O piață în expansiune

CONCEPUTE inițial pentru a servi traficul feroviar de călători în zonele suburbane, automotoarele, în diferitele lor variante constructive (cu motoare termice sau electrice, cu vagoane articulate sau vagoane distincte, normale sau etajate etc.), cu caracteristici tehnico-funcționale perfecționate (putere, forță de tracțiune, viteză, greutate, consum energetic, gabarit) și cu un design modern, și-au extins treptat domeniul de utilizări, putînd fi întîlnite tot mai frecvent nu numai pe liniile secundare cu trafic mai redus, dar și pe liniile magistrale interurbane cu valori foarte ridicate ale traficului de călători.

Automotoarele au demonstrat că pot rezolva cu succes problemele spinoase ale transportului de călători în marile aglomerații urbane și suburbane, ceea ce explică atracția crescîndă de care ele se bucură din partea administrațiilor de căi ferate și a întreprinderilor de transport public din tot mai multe țări ale lumii, precum și nivelul relativ ridicat al comerțului internațional în materie. De o atracție similară se bucură, însă, automotoarele și în rîndul constructorilor de material rulant, care văd în fabricația acestei categorii de produse o eficientă direcție de specializare, atît prin prisma acoperirii cu comenzi a capacităților de producție, cît și prin prisma gradului superior de valorificare a resurselor materiale, energetice și umane pe care automotoarele îl asigură în raport cu celelalte categorii de material rulant de cale ferată : vagoane de marfă, de călători și chiar locomotive. Este suficient, în acest sens, să menționăm că în comercializarea pe piața internațională a automotoarelor se obțin prețuri medii specifice (fig.) variind între aproximativ 5 și 34 mii de dolari pe tonă, comparabile cu cele obținute la locomotive diesel (3—31 mii de dolari) și superioare celor obținute la locomotive clasice (2—18 mii de dolari) și la vagoane de călători (2—21 mii de dolari). Ecartul între prețurile medii specifice minime și cele maxime este, evident, în funcție de structura ofertei de export pe tipodimensiuni, clase de puteri, dotări și gamă de utilizări.

În consens cu tendința de extindere a utilizării automotoarelor pe distanțe scurte și medii, ca și cu intensificarea cererii în domeniu, producția mondială de automotoare, în perioada 1975—1984, s-a caracterizat printr-o stabilitate ridicată și o evoluție ușor ascendentă, oscilînd între 2 500 și 3 000 de unități pe an.

Așa cum arătam, ceea ce se distinge în primul rînd la producția de automotoare este **nivelul tehnic înalt**, fapt ce explică gradul superior de valorificare al acestor produse. În prezent, ocuparea unor locuri de frunte în ierarhia mondială a producătorilor de automotoare este accesibilă doar acelor țări și firme care utilizează cu succes ultimele realizări ale progresului tehnic și științific și oferă produse care se disting nu numai sub raportul calității ireproșabile a execuției, ci și sub cel al performanțelor lor tehnico-funcționale și aspectuale.

În privința **specializării și cooperării** firmelor se poate reține faptul că, de regulă, fabricația de automotoare este asigurată de către firmele producătoare de vagoane de călători sau de locomotive, dată fiind amplasarea automotoarelor la intersecția celor două categorii de produse ; sînt și situații cînd fabricația automotoarelor este realizată de către firme cu profil aeronautic. Avînd, însă, în vedere gradul mai ridicat de complexitate al acestei specializări, de cele mai multe ori fabricația constă din asamblarea componentelor furnizate de către alte firme, al căror profil de bază îl constituie, de pildă, boghiurile, motoarele de tracțiune (diesel sau electrice), transmisiile (mecanice, hidraulice, electrice), echipamentele de frînare, echipamentele electrice, dotările interioare etc.

De ce varianta „Automotoare"

AVÎND în vedere potențialul de care dispune țara noastră în domeniul producției de material rulant de cale ferată (în-

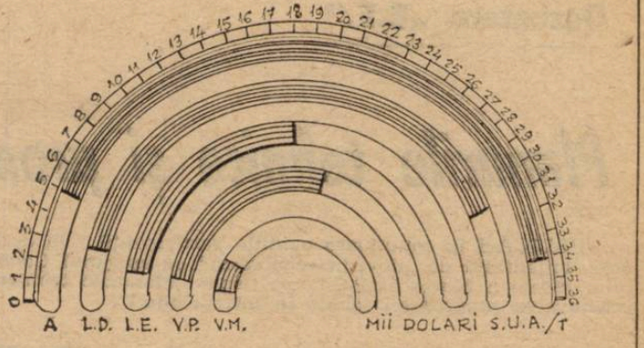

Gradul de valorificare pe piața internațională a diferitelor categorii de material rulant de cale ferată. A — automotoare ; **LD** — locomotive diesel ; **LE** — locomotive electrice ; **VP** — vagoane de pasageri ; **VM** — vagoane de marfă.

treprinderile „23 August" din București și „Electroputere" din Craiova au realizat deja o primă serie de automotoare diesel și electrice), se poate aprecia, cu deplin temei, că există premisele necesare organizării corespunzătoare și dezvoltării fabricației de automotoare și în România. Pe această cale s-ar asigura o sporire a competitivității și eficienței ofertei noastre de export în domeniul materialului rulant de cale ferată, precum și modernizarea transportului feroviar intern, în consens cu tendințele semnalate pe plan mondial. Este de reținut faptul că în țările industrializate există o strînsă conlucrare între producători și administrațiile naționale de căi ferate. O astfel de conlucrare ar fi cît se poate de bine venită și în țara noastră, între C.F.R.—M.T.Tc. și Institutul de cercetări și proiectări pentru transporturi și telecomunicații București, pe de o parte, și centralele industriale, respectiv întreprinderile producătoare și stitutele de cercetări în domeniul materialului rulant de cale ferată, pe de altă parte.

Pentru a se putea înscrie și ocupa un loc cît mai avantajos în diviziunea internațională a muncii în acest domeniu, prin realizarea unor automotoare înalt competitive sub toate aspectele, se impune ca factorii de decizie să examineze măsurile organizatorice specifice cerute de o astfel de fabricație. Pornind de la experiența marilor producători de automotoare, ar fi, credem, indicate următoarele :

- conceperea și realizarea unor familii de automotoare diesel și electrice, atît ușoare — pentru distanțe scurte, cît și de mare capacitate și viteză — pentru distanțe lungi ;
- organizarea la nivel corespunzător a livrărilor industriei orizontale de materiale și componente (motoare diesel orizontale, suspensii pneumatice, echipamente de frînare, sisteme electronice de comandă, reglare și control etc.) necesare fabricației de automotoare ;
- alinierea caracteristicilor tehnico-funcționale și aspectuale ale automotoarelor (greutate proprie, capacitate, viteză, accelerație-decelerație, mentenabilitate, fiabilitate, finisare, design și grad de confort) la nivelul realizărilor marilor firme străine concurente ;
- adoptarea, în construcția automotoarelor, a structurilor portante ușoare (de felul celor realizate pe bază de profile extrudate de mari dimensiuni din aliaje de aluminiu) ;
- optimizarea cheltuielilor de producere a automoarelor prin apelarea la proiectarea și fabricația asistate de calculator, precum și la principiul construcției modulare din elemente tipizate ;
- asigurarea unei calități ireproșabile a automotoarelor, prin promovarea în montaj doar a componentelor riguros verificate, ca și prin testarea produselor pe standuri și inele de probă ;
- organizarea corespunzătoare a activității de promovare la export a automotoarelor (după testarea pe căile noastre ferate), acordînd atenția cuvenită tuturor etapelor, începînd cu acțiunile de prospectare, de trimitere la probe, inclusiv pe bază de leasing, continuînd cu acțiunile de reclamă și terminînd cu cele de comercializare și service.

Prin punerea în aplicare a măsurilor enumerate, se va putea sconta realizarea unor produse reprezentative pentru nivelul tehnic atins de țara noastră în ultimii douăzeci de ani, acțiune ce s-ar înscrie în ideile și orientările pentru progresul multilateral al patriei, elaborate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ioan ȘTEFAN
I.E.M.

Dezbatere „R.E.“

Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic (II)

PUBLICĂM în continuare opiniile participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică“ cu sprijinul Comitetului județean Mureș al P.C.R. pe tema: **„Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic în întreprinderi“.**

Caracterul intensiv al dezvoltării și eficiența planurilor tehnice

De la proiect la realizare — un drum cît mai scurt

Vasile URDEA: „În cadrul combinatului nostru problemele privind producția și planul tehnic se împart în două: o parte care este mai puțin mobilă și care privește îngrășămintele chimice și altă parte mai mobilă, chiar foarte mobilă aș zice, cea privind materialele fotosensibile. Pentru acestea din urmă, prin planul tehnic se prevăd o serie de asimilări de produse noi care nu s-au fabricat pînă la data respectivă și care, de regulă, sînt procurate din import.

Tot ceea ce se asimilează este rodul muncii de cercetare depus de specialiștii din laboratorul care își desfășoară activitatea în cadrul unității de producere a materialelor fotosensibile și care, administrativ, aparține de institutul de cercetări din Mediaș. Între laboratorul de cercetare și unitatea noastră există o bună colaborare; de fapt, treburile se cam întrepătrund, așa este și normal. Mai normal însă ar fi fost, după părerea noastră, ca partea de cercetare să aparțină de combinat, deoarece este foarte greu să se tragă o linie de demarcație — unde se termină cercetarea și unde începe producția, ceea ce implică, evident, o coordonare unitară a celor două sectoare de activitate.

În cazul îngrășămintelor, în general, nu realizăm produse complet noi. Azotatul de amoniu tot azotat de amoniu rămîne, așa după cum ureea, nitrocalcarul și complexele sînt tot aceleași, nu comportă modificări. Ce am întreprins și întreprindem în continuare sînt unele schimbări (mai mari sau mai mici) — obiectiv cuprins și în planul tehnic pe combinat — menite să îmbunătățească calitatea produselor, să asigure un nivel competitiv al acestora pe piața mondială. În schimb, în planul tehnic sînt cuprinse importante măsuri privind recuperarea de resurse energetice refolosibile.

Firește, acordăm multă atenție înfăptuirii fiecărui obiectiv cuprins în planul tehnic. Avem realizări bune în acest domeniu, cu efecte pozitive în ridicarea calității produselor, reducerea consumurilor specifice, creșterea productivității muncii etc. Trebuie însă să menționăm că avem și destule minusuri legate de finalizarea la termen a unor obiective, în special din domeniul recuperării și valorificării resurselor refolosibile. Cauza ? În general neasigurarea la timp a utilajelor și anumitor materiale necesare. Întîmpinăm greutăți în aprovizionarea cu materiale speciale, cum ar fi oțelurile inoxidabile, cît și cu respectarea unor obligații contractuale privind livrarea unor utilaje recuperatoare de energie.

Pe de altă parte, finalizarea unor lucrări pentru obiectivele prevăzute în planurile tehnice întîmpină unele neajunsuri datorită tergiversărilor pe linia aprobării investițiilor. Ca exemplu pot da o notă de comandă înaintată anul trecut în luna octombrie, cu propunere de plan pentru 1985, în valoare de aproximativ douăzeci milioane lei, care nu este încă aprobată de minister, cu toate că instalația respectivă a fost pusă parțial în funcțiune încă din anul trecut, subvenționată din fondul de tehnică nouă. Este vorba, concret, de o instalație de recuperare de căldură, cu care am asigurat 4,5 Gcal. pe oră în iarna trecută, pentru încălzirea unor locuințe din Tg. Mureș. Ar fi trebuit să punem în funcțiune, în acest an alți 11 Gcal., dar acest lucru nu a fost posibil deoarece investiția încă nu este aprobată; ca atare, nu s-au putut nici măcar comanda utilajele. Cred că aici ar fi nevoie de simplificare; nici banii nu trebuie să se risipească, dar nici atîtea formalități pentru unele obiective de importanță vitală nu cred că ajută. Este cazul ca atît centrala noastră, cît și ministerul de resort să analizeze situația și să-i găsească o soluționare cît mai repede“.

Ion BOITAN: „Aș vrea să fac o completare la cele spuse de tovarășul Urdea. Nu numai tergiversarea în obținerea aprobărilor este o problemă care ridică unele semne de întrebare în soluționarea obiectivelor cuprinse în planul tehnic ci, în egală măsură, și cea a utilajului chimic, respectiv a fiabilității lui și posibilităților de procurare. De această problemă îndrăznesc să spun că se ocupă numai unitățile de producție și, într-adevăr, ele trebuie să se ocupe în primul rînd, pentru că ele exploatează direct utilajul și, deci, ele pot să înțeleagă cel mai bine cerințele producției. Pot să afirm însă că nu avem în prezent nici un fel de relație de contract privind îmbunătățirea unui anume utilaj din dotarea noastră și aceasta pentru că, la intervenții repetate, nu am găsit nici un partener care să soluționeze o asemenea problemă, astfel încît îmbunătățirea utilajului chimic a rămas o preocupare exclusiv a întreprinderii. Nu este tocmai bine acest lucru deoarece și în acest domeniu am putea realiza mai mult cu ajutorul planurilor tehnice, ajutați însă și de cercetarea specializată. Problema se pune deci în ce măsură relația între corespondentul din afară și activitatea dinăuntrul întreprinderii asigură îndeplinirea prevederilor de plan, a celor din planurile tehnice. O asemenea corelare nu există în planul tehnic al combinatului, deși se simte nevoia unei instalații îmbunătățite de amoniac“.

Participanții la dezbatere : **Iulian VEREȘ**, secretar al Comitetului județean Mureș al P.C.R. ; **Iosif IRIMIE**, vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc ; **Ion BOITAN**, directorul Combinatului chimic Tîrnăveni ; **Ion TOADER**, inginer-șef cu pregătirea fabricației, președintele Consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea „Electromureș“ ; **Adalbert SOMODI**, inginer-șef cu pregătirea fabricației, întreprinderea „Metalotehnica“ ; dr. **Vasile SZENTGYÖRGYI**, directorul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.), Filiala Tg. Mureș ; **Virgil PUIA**, inginer-șef, Întreprinderea de piele și mănuși ; **Vasile URDEA**, director tehnic, Combinatul de îngrășăminte chimice ; **Ion PATRAULEA**, inspector-șef, Inspectoratul județean pentru controlul calității produselor și metrologiei ; **Ioan PĂTRÎNJEL**, inginer-șef, Întreprinderea de sticlărie și faianță Sighișoara ; **Victor VERZEA**, inginer-șef tehnic producție, întreprinderea chimică „Prodcomplex“ ; **Ion BĂCIULESCU**, șef atelier analiză proiectare, Centrul teritorial de calcul electronic.

Vasile URDEA : „Dacă ne referim la instalația de amoniac care este un foarte mare consumator energetic, aici s-au făcut mari progrese. Totuși, instalația Kelog rămîne o instalație gîndită la nivelul anilor '60; modernizată, ea poate să producă cu consumuri energetice mai reduse de pînă la 25%, dar nu mai mult. În general, în cadrul combinatului nostru nu se face cercetare în domeniul îngrășămintelor. Cercetarea pentru îngrășăminte de la Craiova. N-aș putea spune că la noi nu se gîndește, dar se gîndește de regulă atunci cînd apare problema. Iată de ce eu cred că ar trebui, ar fi foarte util și necesar ca întreprinderea să aibă în subordine inclusiv cercetarea“.

Calitatea — un atribut al producției moderne

Ion PATRAULEA: „La nivelul județului am căutat, prin măsurile luate, să asigurăm realizarea tuturor obiectivelor din planurile tehnice astfel încît producția să beneficieze de toate atuurile progresului tehnic În ultimul timp am efectuat o serie de analize în principalele întreprinderi, care au urmărit, cu prioritate, modul cum se realizează un număr de peste 840 produse și grupe de produse înscrise ca noi în nomenclatorul de fabricație pe 1984—1985, cît și promovarea unei palete largi de tehnologii avansate.

Printre măsurile de îmbunătățire a calității (respectiv asimilarea de produse noi și modernizarea celor aflate în fabricație) și creșterea eficienței economice putem evidenția: la „Republica“-Reghin, trecerea de la tehnologia de turnare prin metoda duplex la turnarea în cuptoare electrice cu inducție a tamburilor pentru autovehicule (care a avut ca efect îmbunătățirea structurii fontei, creșterea rezistenței și reducerea pierderilor); la „Electromureș“, realizarea de echipamente electrice auto care să corespundă funcționării în regim de temperatură scăzută, a unui nou mecanism de antrenare cu ambreiaj reglabil, înlocuirea capetelor de redare a motorașului de acționare a casetofonului etc. ; la „Metalotehnica“, realizarea de mașini de cusut industriale cu turație mărită (circa 5—6 000 împunsături/minut), cu efecte asupra creșterii productivității muncii,

îmbunătățirea sistemului de comandă la mașina de tricotat rectiliniu cu 4 culori etc ; la C.I.C .Tg. Mureș, elaborarea tehnologiei de tratare cu substanțe tensioactive din producția internă pentru îngrășăminte, cu efect asupra diminuării tendinței de aglomerare și creșterii ponderii producției destinate exportului ș.a. În același timp, aplicarea măsurilor propuse în planurile tehnice ale întreprinderilor se vor materializa în economisirea în 1985 a 966 tone cocs metalurgic, 244 tone metal, 5 500 tone amoniac, 374 tone minereu de crom, 2 286 tone sodă calcinată, 4 133 mc cherestea diverse specii, 563 mii mp țesături, 6 201 tcc, 3 305 MWh, 2 515 mii ore manoperă.

Influența măsurilor stabilite se manifestă și asupra costurilor de producție, respectiv reducerea nivelului cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă care în 1985 va fi mai 67,6 lei la IMATEX, 63,5 lei la I. Ch. Prodcomplex, 92,1 lei la Întreprinderea de prefabricate Uncheni, 31,9 lei la I.P.L. Tg. Mureș, 33,9 lei la I.P.L. Reghin.

Ridicarea performanțelor tehnice și calitative ale produselor, realizarea măsurilor din programele stabilite conduc, pe lîngă reducerea consumului de materii prime, materiale și combustibil, la o mai bună valorificare a resurselor materiale. Valoarea producției industriale ce se va obține pentru fiecare leu cheltuit cu materiile prime, materialele și combustibilii va crește la majoritatea unităților economice.

Deși analiza făcută și programele întocmite scot în evidență preocupările colectivelor de oameni ai muncii din unitățile economice ale județului nostru de a ridica performanțele și calitatea produselor, totuși sînt încă o serie de unități care nu se înscriu cu nivelul calitativ la prevederile din program. Consider că, în acest sens, trebuie ca centralele industriale, ministerele, institutele de cercetări și proiectări să sprijine mai mult întreprinderile, să le pună la dispoziție datele necesare pentru compararea produselor, respectiv băncile de date, obligație de altfel prevăzută în programul național. În ce ne privește, organele Inspectoratului județean pentru controlul calității produselor, acestea vor acționa și în viitor pentru asigurarea controlului calității, pentru introducerea unor metode noi de control, sprijinind întreprinderile în întocmirea programelor și stabilirea măsurilor care să le asigure performanțele stabilite de programul național.

În încheiere aș dori să ridic și o problemă. În acțiunea de promovare a noi produse, de modernizare a celor aflate în producție, unele întreprinderi întîmpină greutăți, mai ales în aprovizionarea cu diferite materiale și componente electronice. Aceasta conduce la tergiversarea termenelor fixate, uneori produsele noi nefiind finalizate, chiar pînă la perioada cînd de fapt ele ar trebui produse în serie. Aș propune, pentru evitarea acestui neajuns ca **Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să aibă în vedere solicitările pentru produsele noi și să faciliteze cu prioritate aprovizionarea întreprinderilor care au sarcini mari în această direcție.** În același timp, **centralele industriale să acorde o mai mare atenție întreprinderilor care cooperează la realizarea unor noi produse, ajutîndu-le concret în asigurarea condițiilor de respectare a obligațiilor contractuale la termen atît cantitativ, cît și calitativ".**

Obiective de maximă importanță în pregătirea tehnică a producției

Corelare optimă între planurile tehnice și cele de producție

Iosif IRIMIE : „Aș dori să mă opresc asupra cîtorva probleme supuse dezbaterii de antevorbitori. Una dintre ele se referă la **devansarea planurilor tehnice față de planurile de producție.** De multe ori am fost puși în situația ca anumite faze ale planului tehnic la diferite produse, în special în domeniul construcțiilor de mașini, să fie prinse din urmă de către sarcinile de producție propriu-zise, ceea ce a făcut să ajungem în situația ori să nu ne putem realiza la nivelul necesar sarcinile de plan, ori să facem din mers anumite testări ale diferiților parametri pe parcursul executării produsului seriei zero, ceea ce s-a soldat uneori cu consecințe nedorite atît la executantul de utilaje, în mod special, cît și la întreprinderea beneficiară. Considerăm din acest punct de vedere necesar ca **planurile tehnice să fie elaborate în devans față de cele ale producției, asigurîndu-se intervalul necesar între realizarea produsului nou și promovarea lui în producția de serie.**

O altă chestiune care cred că se cuvine menționată este aceea a unei **strategii a dezvoltării și implementării progresului tehnic în întreprinderi.** În prezent, la nivelul județului avem două programe prioritare (de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor și cel de creștere mai accelerată a productivității muncii). Nu am putut clarifica însă cum vor arăta, din punctul de vedere al structurii producției, întreprinderile noastre pînă în 1990, ce produse vor fi menținute în fabricație și la măsurile preconizate să răspundă unor cerințe de calitate la care se va renunța, ce tehnologii vor fi promovate, astfel încît măsurile preconizate să răspundă unor cerințe de calitate la nivelul acestui orizont de timp și în continuare. De asemenea, ne confruntăm în unele unități economice cu probleme foarte serioase de poluare și nu știm precis cum vor fi ele soluționate.

Cred că în unitățile economice, dar în mod special în cele constructoare de mașini, trebuie să se insiste mai mult asupra constituirii de fonduri pentru planul tehnic și, în special, pentru **necesitatea realizării unor standuri de probă, a unor microateliere în baza cărora să realizăm o testare integrală a diferitelor produse.** E foarte neeconomicos — am avut situații cînd a trebuit să mergem la producător să aducem o serie de utilaje pentru testare a unor produse în vederea omologării lor — și se pierde timp prețios, în timp ce aceste produse puteau fi testate mai rapid și eficient de întreprinderea beneficiară. De asemenea, aș dori să mai fac o remarcă în legătură cu fluxul de informații beneficiar — furnizor. În general, așteptăm ca beneficiarul utilajului să ne solicite ce îi trebuie și noi, ca producători, să încercăm să realizăm. Or, cred că ar trebui să depășim această fază, astfel încît constructorii specializați în anumite tipuri de mașini să fie în măsură să ofere noi mașini cu performanțe mult sporite și care să se impună la beneficiar prin fiabilitate, parametri, eficiență.

O ultimă chestiune asupra căreia aș vrea să mă opresc este aceea a **eficienței utilizării fondului de tehnică nouă.** Nu este o problemă de neglijat, deoarece se cheltuiesc fonduri substanțiale și, deci, trebuie să urmărim eficiența acestora cel puțin din două puncte de vedere : eficiența cercetării, în general, din punctul de vedere al numărului de teme pe care le abordăm și a numărului de teme efectiv realizate și finalizate și urmărirea eficienței produsului creat în activitatea economică fie a producătorului, fie a consumatorului".

Valorificarea eficientă a resurselor — o coordonată prioritară a planului tehnic

Ioan PĂTRÎNJEL : „O atenție deosebită acordă specialiștii din întreprinderea noastră adaptării permanente a obiectivelor cuprinse în planurile tehnice la condițiile create de necesitatea unei mai bune gospodăriri a resurselor de energie. Fiind mare consumatoare de energie și gaz metan, în iarna care a trecut, întreprinderea noastră s-a confruntat cu probleme deosebite. De aceea ne-am și propus ca, prin planul tehnic, prin măsurile luate să realizăm o adaptare a tehnologiilor de fabricație și a dotării materiale astfel încît să creăm condiții corespunzătoare de desfășurare a proceselor tehnologice cu consumuri energetice cît mai reduse. Amintesc, în acest sens, acțiunile de modernizare a cuptoarelor de sticlă, care au început încă din anul trecut și care s-au materializat în economii de circa 4 milioane metri cubi gaz metan.

În continuare, și în acest an planul tehnic al întreprinderii cuprinde măsuri care vizează reducerea consumurilor energetice, de materii prime și materiale. Se are în vedere folosirea în mai mare măsură a cioburilor de sticlă din achiziții, reducerea greutății unitare a produselor de sticlărie de ambalaj, a consumului de combustibil, prin îmbunătățiri constructive aduse cuptoarelor de topit, asimilarea de produse noi în vederea acoperirii mai bune a cererii pieței. Sînt continuate, de asemenea, cercetările privind valorificarea zăcămîntului de caolin de la Surduc, județul Sălaj, și sînt abordate teme noi de cercetare care privesc creșterea rezistenței mecanice a produselor de faianță în stare uscată și la ardere în vederea reducerii greutății produselor și a pierderilor tehnologice. Tot în cursul acestui an s-a solicitat de către întreprinderea noastră o lu-

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA

(Continuare în pag. 15)

Direcții de modernizare a agriculturii românești în condițiile noii revoluții agrare (I)

CONCEPT REVOLUȚIONAR — de la a cărui enunțare și pînă la cristalizarea teoretică și practică s-a derulat o întreagă epocă istorică — respectiv de la Congresul al IX-lea pînă la Congresul al XIII-lea ale Partidului Comunist Român — în decursul căreia România a parcurs o nouă etapă de dezvoltare — noua revoluție agrară este, în esență, revoluția agricolă specifică sfîrșitului celui de al XX-lea secol în România. Ca obiectiv fundamental în domeniul agriculturii, ramură de bază a economiei românești, ea presupune — potrivit conceptului elaborat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și enunțat în raportul la Congresul al XIII-lea al partidului — **„transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale".**

Dar transformarea generală, revoluționarea condițiilor de muncă și de trai ale țărănimii — cu implicații hotărîtoare asupra mersului ascendent al întregii economii românești — presupune, anticipat, o adevărată revoluționare a modelului, a căilor și metodelor de modernizare a agriculturii românești, potrivit noilor condiții, interne și externe, în care se înfăptuiește noua revoluție agrară în România. *). Aceasta poate fi considerată ca o parte componentă a revoluției științifico-tehnice contemporane, care a cuprins toate ramurile economiei mondiale, dar în același timp ea se deosebește fundamental de revoluția agricolă din țările capitaliste dezvoltate, prin aceea că se desfășoară în condițiile relațiilor de producție socialiste la sate, a căror natură determină scopul și urmările ei social-economice. Particularitățile și condițiile sale specifice — în comparație cu cele în care s-a modernizat agricultura țărilor actualmente dezvoltate — fac imposibilă și dăunătoare preluarea mecanică, necritică a unuia sau altuia din modelele de modernizare existente pe plan mondial. Eficiența însemnatelor eforturi pe care poporul român le face pentru modernizarea agriculturii va depinde de calitatea parametrilor definitorii ai modelului propriu, rezultat din propria gîndire și din studierea atentă a realităților românești, în corelație cu evoluția generală a agriculturii mondiale.

■

ÎN CELE ce urmează vom încerca să aprofundăm unii dintre acești parametri, așa cum se desprind ei din documentele programatice ale P.C.R., care reflectă gîndirea novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Reorientarea și restructurarea resurselor și consumurilor energetice

AVEM ÎN VEDERE, în primul rînd, că agricultura românească a pășit pe calea modernizării într-o epocă în care problema energiei tinde să devină — pe plan mondial — un factor restrictiv în cadrul creșterii economice. Toate țările actualmente dezvoltate și-au modernizat agricultura în condițiile folosirii unor resurse de energie nereînnoibilă, care la acea vreme era ieftină și ușor de procurat. În felul acesta, mecanizarea complexă și completă și, mai ales, chimizarea complexă dusă chiar la extrem, care influențează în cea mai mare măsură sporirea cantitativă a producției agricole (determinînd apariția așa numitului „productivism" în agricultura occidentală) — bazate, la rîndul lor, pe aplicarea unor tehnologii mari devoratoare de energie — au devenit elemente definitorii pentru practicarea unei agriculturi denumită de „tip industrial", în cadrul căreia productivitatea muncii agricole a depășit ritmul de creștere și chiar nivelul absolut al productivității muncii industriale.

OPINII

Or, agricultura României se modernizează într-o perioadă de adîncire a crizei energetice mondiale, cînd toate statele lumii — într-o măsură mai mare sau mai mică, în funcție de resurse și de puterea economică proprie — au trecut la raționalizarea consumului energetic, în primul rînd, al celui de combustibil fosil. Pentru o agricultură modernă, problema asigurării cu energie este de importanță vitală mai ales sub aspectul sezonalității, al perioadelor „critice" de muncă, deoarece nerealizarea în termen optim a lucrărilor agricole duce nu numai la creșterea consumurilor energetice specifice, ci chiar la compromiterea recoltei.

De aceea, pentru agricultura României, problema **reorientării și restructurării resurselor și consumurilor energetice,** în scopul satisfacerii în condiții optime a nevoilor procesului de modernizare a producției, a devenit de actualitate deosebită. Paralel cu stăvilirea risipei de combustibil, prin **practicarea cu fermitate a unui strict regim de economii,** se impune valorificarea unor mai vechi și noi **surse energetice neconvenționale,** printr-o îmbinare rațională cu cele convenționale (combustibil fosil). Fără îndoială că principala sursă energetică pentru o agricultură modernă rămîne forța de tracțiune mecanică. Nimeni nu-și poate propune diminuarea gradului de mecanizare a agriculturii. Dar o eficiență mai ridicată a consumurilor energetice pentru mecanizarea tuturor lucrărilor agricole, o realizăm prin dotarea agriculturii cu echipamente multifuncționale, prin modernizarea și tipizarea întregii fabricații de tractoare (luîndu-se de bază tractorul de 65 CP), astfel încît, — așa cum precizează Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., — în anul 1990 agricultura va dispune de 180 000 de tractoare și de o sistemă de mașini de înaltă productivitate, care vor efectua simultan mai multe operații, în vederea creșterii randamentelor și reducerii consumului de carburanți.

În aprecierea corectă a acestei probleme trebuie avut în vedere că agricultura este nu numai consumatoare, dar și producătoare de energie nouă (inclusiv de forță de tracțiune). Avem în vedere **animalele de tracțiune,** în primul rînd **calul.** O pereche de cai poate deplasa un car cu o încărcătură de cinci tone!

Sînt suficiente argumente care pledează în favoarea reconsiderării acestei importante și eficiente forțe de tracțiune specifică agriculturii (mai ales în cazul lucrărilor de transport pe distanțe medii și scurte). Se face un insistent apel la lucrătorii ogoarelor să folosească în proporție cît mai mare atelajele la transportul gunoiului în cîmp, al produselor recoltate, al paielor etc., dar efectivele de cai se vădesc net insuficiente. Evidența efectivului de iepe, asigurarea cu armăsari din rase ameliorative pentru tracțiune, delimitarea prin plan a suprafeței furajere (mai ales de ovăz), stabilirea unor norme stimulative de retribuire pentru îngrijitorii de cabaline (cu acordarea de prime pentru fiecare mînz fătat și crescut pînă la vîrsta de 2 ani) — iată cîteva din elementele necesare elaborării unui program de creștere a acestor animale.

Reorientarea și restructurarea bazei energetice a agriculturii presupune și amplificarea folosirii surselor de energie noi (dar, în același timp, unele vechi de cînd lumea) neconvenționale, reînnoibile, cum sînt cele solară, geotermică, a vîntului, biogazul și bioma-

*) De altfel, istoria agriculturii mondiale (ca și cea a celei românești) poate fi privită ca istoria unor revoluții agricole succesive, impuse de nevoile mereu sporite în produse agricole și mijlocite de nivelul atins în dezvoltarea cunoașterii umane și a aplicării ei în domeniul agriculturii sub cele mai diverse aspecte — tehnic, economic, biologic, social etc. Cea mai recentă poate fi menționată revoluția agricolă produsă în țările capitaliste dezvoltate (îndeosebi din Europa de Vest) în perioada de după cel de-al doilea război mondial, revoluție care a dus la o adevărată „explozie" agricolă.

sa. Cea mai mare parte din aceste surse își găsesc utilizarea numai în procesele de muncă staționare din agricultură : zootehnie, irigații, legumicultură, depozitarea, uscarea și păstrarea produselor agricole etc. — toate însă domenii de mare însemnătate pentru economia agricolă. Biomasa — rezultată din valorificarea produselor secundare sau a deșeurilor agricole, precum și a terenurilor neproductive prin culturi energetice — este însă producătoare de combustibil ce poate fi utilizat pentru funcționarea mijloacelor de tracțiune mecanică în agricultură.

Prin urmare, pentru mecanizarea complexă și automatizarea proceselor de muncă, agricultura românească dispune de însemnate resurse energetice, a căror folosire, într-o îmbinare armonioasă, poate asigura promovarea fermă a progresului tehnic în toate ramurile și domeniile de activitate agricolă.

O proporție judicioasă între fertilizarea chimică și cea naturală

CEL MAI MARE CONSUM de energie îl reclamă însă nu mecanizarea, ci chimizarea complexă a agriculturii. Astfel, în timp ce la nivelul anului 1983 consumul energetic pentru exploatarea tractoarelor și mașinilor agricole a echivalat cu cca 500 000 tone de combustibil, cel pentru fabricarea îngrășămintelor chimice a fost de 3,3 ori mai mare ; considerînd cifrele preconizate pentru anul 1990 și ținînd seama și de utilizarea pesticidelor, raportul chimizare/mecanizare în ce privește consumul energetic în agricultură va fi de cca 10/1, iar volumul acestui consum s-ar ridica la 5,4 milioane tone de combustibil.

Însăși această ultimă cifră naște întrebarea dacă, în condițiile cerințelor energetice sporite determinate de dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale, ne putem permite depășirea unei anumite limite strict necesare a consumurilor specifice de îngrășăminte. Credem că răspunsul „Nu" se impune de la sine !

Acest răspuns este întărit și de o altă împrejurare : îngrășămintele chimice nu au capacitatea de a menține sau reface structura solurilor — ceea ce, în condițiile folosirii utilajelor mecanice, duce la tasarea solurilor, care provoacă fie consumuri energetice suplimentare pentru executarea lucrărilor agricole, fie pierderi de recoltă, fie ambele aceste efecte negative. Potrivit unui studiu efectuat în țara noastră, pe ansamblul suprafețelor agricole aflate la diferite grade de tasare, consumul total anual de energie crește cu 5,2%, iar producția scade tot cu 5,2%.

În aceste condiții, crește considerabil semnificația utilizării pe scară mai largă a gunoiului de grajd, produs reînnoibil al agriculturii, cu efecte hotărîtoare asupra fertilității solului și a recoltelor agricole. Chiar dacă ținem seama de consumul energetic ocazionat de aplicarea lui, acesta este totuși de 3,5 ori mai mic decît cel pentru fabricarea îngrășămîntului chimic echivalent. Compatibilitatea gunoiului de grajd cu practicarea unei agriculturi moderne este atestată de faptul că în țări cu agricultură înaintată, producția de elemente fertilizante (NPK) provenite din gunoiul de grajd este mai mare decît cea provenită din îngrășăminte chimice.

Resursele de îngrășăminte naturale ale agriculturii românești sînt atestate de următoarele calcule : la efectivele de animale prevăzute pentru anul 1985, producția de gunoi de grajd ar fi de 87—90 milioane de tone (din care 43 milioane tone de la bovine). La normele de apreciere a valorii nutritive practicate în țara noastră, aceasta ar însemna o producție de 1 872 mii tone substanță activă (din care 810 mii tone N, 306 mii tone P și 756 mii tone K), adică cu 62% mai mult decît consumul de îngrășăminte chimice din anul 1983, revenind aproape 190 kg s.a. la hectarul de teren arabil.

Din păcate însă, numai o mică parte din această cantitate este folosită. În anul 1983 s-au aplicat mai puțin de 30 milioane tone de gunoi de grajd, restul irosindu-se. Tocmai asupra acestei situații — inadmisibilă pentru o agricultură în curs de modernizare — a atras atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la recenta Plenară a Consiliului Național al Agriculturii, criticînd nefolosirea a circa jumătate din producția de gunoi de grajd, a cărui introducere în circuitul productiv ar permite obținerea de randamente mari la hectar, cu doze mai scăzute de îngrășăminte chimice.

Orientări în structura culturilor și a efectivelor de animale

ECONOMISIREA energiei fosile în producția agricolă pune într-o lumină nouă și problema structurii culturilor. Un sistem de asolamente de durată medie și lungă, bazat pe o rotație rațională a culturilor, asigură menținerea și refacerea pe cale naturală a fertilității solurilor, precum și combaterea bolilor și dăunătorilor, cu consumuri minime de produse chimice (îngrășăminte, pesticide și erbicide). Respingerea practicării monoculturii pe o perioadă de mai mulți ani, precum și cristalizarea unei concepții clare cu privire la sistemul de asolamente — în condițiile existenței consiliilor unice agroindustriale și ale extinderii suprafețelor irigate — reclamă o anumită structură a culturilor, în cadrul căreia cerealele pot deține o pondere de cel mult 50%. Paralel cu o mai mare diversificare a structurii zonale a culturilor, se impune creșterea ponderii leguminoaselor furajere, care contribuie la creșterea fertilității solului, dar asigură și o bază furajeră calitativ superioară, condiție indispensabilă pentru a transforma creșterea animalelor într-o ramură preponderentă a agriculturii românești.

Aceleași considerente reclamă perfecționarea structurii culturilor în direcția creșterii ponderii celor din grupa C4, adică a celor cu o capacitate mai mare de absorbție și transformare a energiei solare cinetice în energie potențială (cum sînt, la noi, porumbul, sfecla de zahăr, soia și altele).

În același timp, în structura efectivelor de animale se urmărește dezvoltarea prioritară a celor consumatoare de furaje pentru a căror producere sînt necesare consumuri energetice specifice mai reduse. Așa se explică, de fapt, cursul ferm spre sporirea mai accelerată a efectivelor de taurine și ovine (mai ales pentru valorificarea celor peste 4 milioane hectare de pajiști naturale, precum și a produselor secundare din producția cerealieră).

Oprea PARPALĂ

Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic

(Urmare din pag. 13)

crare de cercetare pentru adaptarea tehnologiei de fabricare a porțelanului fosfatic. Prin aceasta se urmărește stabilirea utilajelor necesare, a modificărilor care trebuie aduse secției de faianță artistică pentru realizarea, în condiții corespunzătoare, a porțelanului fosfatic.

În urma eforturilor depuse de către specialiștii întreprinderii, prevederile din planul tehnic privind asimilarea unor noi articole de faianță menaj și faianță artistică s-au realizat încă din trim. I 1985, introducîndu-se în fabricație 40 modele noi, ceea ce corespunde unui grad de înnoire de 46,24%, față de 40,31 planificat. Totodată, acest program a influențat pozitiv reducerea greutății produselor de faianță și de sticlă.

Întreprinderea noastră depune eforturi serioase pentru introducerea unor noi tehnologii avansate și extinderea celor existente, mai ales pentru valorificarea unor resurse refolosibile cum sînt, de pildă, cioburile de sticlă. Deși s-au făcut multe în această privință, prevederile din planul tehnic nu pot fi îndeplinite deoarece nu ni se livrează de către unitățile de achiziții, ritmic, cantitățile stabilite. Utilizarea eficientă a tehnologiilor prin care se valorifică resursele refolosibile poate avea loc numai în cazul cînd ni se asigură cantitățile de cioburi pentru care avem contracte cu unitățile de achiziții ale Ministerului Aprovizionării.

În privința promovării de tehnologii avansate întîmpinăm, din păcate, o serie de impedimente. Am în vedere faptul că **nu există, cu unele excepții, organizată o cercetare tehnologică de specialitate.** Lipsa acesteia face ca întreprinderile să treacă cu greutate la implementarea unei noi tehnologii, pe baza unei simple informații sau documentări aduse de către unii specialiști sau propusă ca metodă proprie de către unele cadre tehnice. **Ar fi necesar ca pe lîngă institutele de cercetări și proiectări să se organizeze și sectoare speciale de cercetări tehnologice.** Prin această măsură s-ar asigura mai operativ promovarea de tehnologii avansate, întrucît ar exista specialiști care au făcut experimentări și pot da asistența necesară pentru aplicarea lor cu eficiența scontată".

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Producția marfă — integral vîndută și încasată

ALĂTURI de realizarea integrală a prevederilor de plan la producția fizică și producția netă, **pentru fiecare întreprindere prezintă o importanță deosebită îndeplinirea la și peste nivelul stabilit a producției marfă vîndută și încasată,** indicator de bază în aprecierea activității desfășurate. În acest fel se confirmă utilitatea socială a producției fizice și marfă realizate și se asigură satisfacerea necesităților beneficiarilor externi și interni. Dincolo de acest aspect, pe care noi îl considerăm de primă importanță, realizarea indicatorului producția marfă vîndută și încasată reprezintă sursa principală de realizare a acumulărilor bănești. În condițiile unei bune planificări financiare, a fundamentării corecte a bugetului de venituri și cheltuieli, realizarea indicatorului producției marfă vîndută și încasată (cu încadrarea în costurile de producție planificate) contribuie direct la realizarea beneficiilor întreprinderii, deci și la constituirea fondurilor unității economice.

Prezentăm în cele ce urmează o analiză privind realizarea producției marfă vîndută și încasată la întreprinderea **„Electrotehnica"-București,** în dorința de a evidenția căi și mijloace de acțiune capabile să contribuie la obținerea unor rezultate superioare în îndeplinirea acestui indicator.

Întreprinderea „Electrotehnica", unitate cu tradiție a industriei noastre constructoare de mașini, a împlinit anul acesta 70 de ani de la înființare. Ea produce o gamă variată de produse pentru toate sectoarele de activitate din economia națională. Nomenclatorul de produse al întreprinderii se modernizează și se îmbogățește an de an, într-un ritm de reînnoire a producției și introducere a produselor noi în fabricație de peste 20% pe an. Aceasta face ca, practic, de-a lungul unui cincinal, nomenclatorul întreprinderii să se schimbe complet ; această modificare se face în favoarea creșterii continue și substanțiale a mijloacelor de automatizare electronice și electrotehnice. Este de menționat că aproximativ 20—22% din volumul producției este destinat exportului (direct) în multe țări de pe glob, și circa 30—35% din volumul producției este executat în condiții de export indirect, beneficiarii interni încorporînd produsele noastre în utilaje complexe pentru export. Producția pentru beneficiarii interni, axată pe electronica de mare putere, se regăsește practic la beneficiarii din toate ramurile de activitate ale economiei naționale.

În perioada parcursă din acest an întreprinderea și-a realizat principalii indicatori de plan. În cadrul lor o atenție deosebită a fost acordată **îndeplinirii producției marfă vîndută și încasată, al cărui plan a fost realizat și depășit** atît pe trimestre, cît și pe întreg semestrul I a.c. (tabelul). În acest scop, preocupările noastre au fost axate cu prioritate pe **realizarea ritmică a producției fizice planificate,** organizarea bine sincronizată a producției și a muncii, întărirea disciplinei tehnologice, asigurarea mijloacelor de transport necesare desfacerii în bune condiții a producției marfă realizate.

Pentru obținerea acestor rezultate, programele întocmite și aprobate de organele de conducere colectivă au avut în vedere legătura directă dintre asigurarea ritmicității și calității activității de producție lunară și realizarea producției marfă vîndută și încasată. Concret, măsurile stabilite vizează îndeplinirea ritmică pe luni, decade și zile a producției fizice planificate destinate cu prioritate beneficiarilor externi, precum și celor interni, în structura sortimentală și calitatea prevăzute în contracte, a producției marfă vîndută și

Eficiență sporită în calculația costului unitar al produselor

UTILIZAREA cu o eficiență cît mai înaltă a calculației costurilor pe elemente primare a ridicat și ridică o seamă de probleme. Ne vom opri la următoarele aspecte :

● *Creșterea sferei de cuprindere a costurilor directe în calculația costurilor constituie o necesitate în procesul estimării obiective a costurilor pe produs. Aceasta implică examinarea cu atenție a costurilor indirecte pentru a identifica acele categorii de cheltuieli care printr-o tratare corespunzătoare pot fi trecute în masa costurilor directe, cunoscînd că gradul de exactitate a calculației costului pe produs crește pe măsură ce ponderea costurilor directe în totalul costurilor este mai mare. Studiile și calculațiile experimentale efectuate în întreprinderi constructoare de mașini ne furnizează elemente și metodologii de identificare a unor costuri comune care, printr-o tratare adecvată în documentația tehnico-economică, pot fi incluse în categoria costurilor directe.*

Prin studiile și experimentele făcute am demonstrat ca fiind necesar și posibil calculul costului cu amortizarea mijloacelor fixe și al celui cu întreținerea și funcționarea utilajelor după procedee de determinare a costurilor directe. Astfel, fiind posibilă stabilirea timpului de prelucrare — în ore — pe grupe de mașini sau faze ale procesului tehnologic de prelucrare mecanizată sau automatizată a materiilor prime și a tarifelor orare de amortizare și de reparații și întreținere specifice locurilor de muncă (sectoare, ateliere, ca centre de producție), aceste costuri pot intra ca articole de calculație în nomenclatorul costurilor.

● *Tratarea circulației interne exprimată valoric. Nu în puține situații structura costurilor este modificată prin tratarea subansamblelor, pieselor, semifabricatelor din punct de vedere al costurilor ca fiind costuri materiale pentru locul sau activitatea consumatoare (în cadrul calculației absorbante sau complete). Dar nu numai costurile pieselor, subansamblelor, semifabricatelor consumate productiv considerate ca fiind costuri ale muncii trecute, materializate, prezintă importanță, ci și costurile comune a căror structură este eterogenă, complexă. Alterarea structurii costurilor prin nedescompunerea costurilor complexe, eterogene, în elementele simple ce le compun poate da o imagine deformată a raportului în care se găsesc costurile materiale și costurile cu munca vie.*

Dacă producția, fabricarea unui produs este în trepte, este evident că asistăm la circuitul produselor intermediare ce intră în componența — din punct de vedere valoric — a produsului finit. În prima treaptă, costul produsului intermediar (piesă, subansamblu) este dat de costul direct cu materialele, retribuțiile și costurile comune. În treapta sau faza următoare, acest intermediar se include în costul produsului următor în totalitate ca un cost material la care se adiționează costul cu retribuțiile și costurile comune ale fazei (sau treptei). Și așa pînă în stadiul obținerii produsului finit.

Putem dezvolta ideea și în ceea ce privește structura costurilor comune care prin tratarea precedentă nu evidențiază distinct natura componentelor, considerîndu-le în bloc ca fiind de natura costurilor materiale. Este evident că tratarea de asemenea manieră a costurilor oferă o imagine deformată a mărimii costurilor elementare grupate în costuri exprimînd munca trecută, materializată și costuri privind munca vie.

Pentru păstrarea realității apreciem că se impune tratarea costurilor circulației interne potrivit structurii lor inițiale pe elemente primare de costuri și transferarea lor în această structură în funcție de fluxurile reale ce au loc în cadrul procesului de producție din unitatea economică respectivă.

● *Stabilirea costului pe elemente primare pe produs presupune o succesiune de activități și rezolvări cum sînt bugetarea costurilor indirecte și planificarea costurilor directe.*

încasată, cu încadrarea strictă în cheltuielile planificate, realizarea planului acumulărilor băneşti şi a celorlalte resurse prevăzute în bugetele de venituri şi cheltuieli. Pe această bază s-au creat premise corespunzătoare pentru realizarea zilnică a producţiei fizice stabilită pe secţie şi ateliere, formaţii de lucru şi chiar locuri de muncă ; accelerarea ritmurilor de înnoire a produselor şi a tehnologiilor şi introducerea unor tehnologii de testare şi control tehnic superioare ; repartizarea pe colective şi nominalizarea în cadrul acestor colective a persoanelor care urmăresc grupe de produse de la faza de control şi testare la predarea la magazie, programarea mijloacelor de transport, livrarea acestora, facturarea şi încasarea de la beneficiari a contravalorii mărfurilor livrate, urgentarea încasării facturilor etc.

Pentru comprimarea perioadei de livrare şi încasare a producţiei marfă fabricate, un obiectiv important îl constituie **utilizarea cu maximum de eficienţă a parcului de vagoane, optimizarea transportului, reducerea substanţială a cheltuielilor de transport.** Analizele efectuate recent în consiliul oamenilor muncii al întreprinderii s-au concretizat în noi măsuri menite să conducă la perfecţionarea activităţii economico-financiare. Acestea vizează reducerea gabaritului produselor în vederea îmbunătăţirii continue a calităţii şi operativităţii transportului, legarea beneficiarilor interni din provincie, dispersaţi şi ocazionali, de cîte o bază judeţeană de aprovizionare, reducerea duratei de executare a comenzilor, în scopul reducerii perioadei de derulare şi respectiv a creşterii vitezei de încasare a contravalorii mărfurilor atît la export, cît şi la intern.

	% faţă de sem. I 1984	% faţă de plan 1985		
		trim. I	trim. II	trim. III
Producţia marfă vîndută şi încasată	116,3	100,4	101,8	101,3

Cu toate realizările obţinute, este evident că întreprinderea dispune de resurse de perfecţionare în continuare a organizării procesului de producţie, de întărire a disciplinei de plan. Alături de amplificarea cu prioritate a preocupărilor proprii, apreciem că la obţinerea unor rezultate tot mai bune pe linia realizării producţiei marfă şi încasată o contribuţie sporită ar putea aduce în continuare şi examinarea de către factorii de decizie a următoarelor **propuneri :**

— posibilitatea furnizorului de a introduce spre decontare factură cu dispoziţie de încasare la beneficiarii care au obligaţia de a-şi ridica produsele cu mijloace proprii, cînd produsele sînt executate la termenul şi de calitatea prevăzute în contracte, iar beneficiarii, cu toate intervenţiile făcute de furnizor, refuză să se prezinte ;

— decontarea imediată să fie extinsă şi la beneficiarii de investiţii al căror regim de decontare este altul decît cel prevăzut în metodologia bancară ;

— exercitarea din partea băncilor a unui control mai aprofundat asupra refuzurilor de plată ale beneficiarilor pentru facturi cu valori mai mari, analizarea la beneficiari a cauzelor reale ale refuzurilor, impulsionarea plăţilor şi sprijinirea furnizorilor pentru încasarea operativă a contravalorii produselor livrate.

Susţinem aceasta deoarece uneori se mai întîlnesc situaţii în care decontarea contravalorii mărfurilor livrate este îngreunată de faptul că anumiţi beneficiari de investiţi nu au efectuat încă toate demersurile necesare pentru aprobarea investiţiilor pînă în momentul primirii utilajelor de la furnizori ; alteori, unii beneficiari de investiţii nu mai au resurse de plată datorită subevaluării în devizul general a contravalorii utilajelor primite. În plus, propunerile amintite pot preveni situaţii în care de la sosirea vagoanelor cu produsele de la furnizor şi pînă la recepţionarea lor de beneficiari se scurge un timp nejustificat de lung, sau cele în care unii beneficiari fac numeroase intervenţii pentru urgentarea fabricării unor produse care apoi stau în magazie fără a mai fi solicitate şi preluate operativ de către aceştia.

Iată de ce apreciem că reglementarea acestor probleme ar duce la o mai operativă realizare a producţiei marfă vîndută şi încasată şi, implicit, la obţinerea unor rezultate financiare superioare, la solicitări de credite situate la un nivel tot mai scăzut şi menţinerea unui echilibru mai adecvat între încasări şi plăţi, la accelerarea vitezei de rotaţie a fondurilor.

Vasile POP
contabil-şef al întreprinderii „Electrotehnica"-Bucureşti

Bugetarea costurilor indirecte prezintă importanţă tot aşa de mare ca şi determinarea costurilor directe. În bugetare, fundamentarea poziţiilor pe elemente primare de cost trebuie să cuprindă pentru fiecare loc de cost bine delimitat, scopul costului şi felul acestuia (pe elemente primare) după anumite modele verificate în practică.

Construcţia bugetului considerăm că trebuie să aibă la bază principiul delimitării şi al responsabilităţii pe locuri generatoare de costuri, pe diferite niveluri, pornind de la bugetele primare şi continuînd la niveluri superioare cu diferite grade de agregare a bugetelor, astfel ca pe întreaga structură să se asigure cunoaşterea costurilor după scop şi feluri sau elemente primare. Fiecărui loc îi va corespunde un buget propriu, adică un buget al costurilor indirecte pentru fiecare secţie (atelier) principală, auxiliară, pentru administrare şi conducere.

Potrivit fluxurilor reale, anumite bugete trebuie integrate altora, deci anumite costuri din cadrul unuia sau unor bugete se repartizează (se transferă) altora. Se ajunge în acest mod la un buget agregat format din bugetul propriu al locului de costuri plus costurile translocate de la alte locuri, pe elemente primare şi pentru scopuri diferite. În acest fel vor exista bugete agregate ale secţiilor de bază cu detalierea potrivit specificului întreprinderii, ale secţiilor auxiliare şi un buget pentru nevoile generale ale întreprinderii.

Translocarea costurilor se realizează în ordinea firească a fluxurilor materiale prin repartizarea costurilor pe elemente primare în următoarea succesiune : repartizarea între secţiile auxiliare ; repartizarea bugetelor agregate ale secţiilor auxiliare pe secţiile de bază sau pe faze obţinîndu-se bugetul agregat al secţiei (fazei) privind costurile indirecte, repartizarea costurilor din bugetul întreprinderii, de regulă, numai asupra fazei finale (secţiei finale). Desigur, bugetul trebuie astfel structurat încît să permită transferul în cascadă al costurilor.

Dacă la totalul costurilor indirecte ale fiecărui loc de cost se adaugă costurile directe specifice locului, se obţine bugetul general al locului de cost, important în condiţiile cerinţelor autogestiunii în profunzimea întreprinderii, exprimînd mărimea planificată a consumului de factori necesari obţinerii unei anumite producţii planificate sau unei activităţi, unui serviciu.

Dimensionarea costurilor indirecte bugetate trebuie să se bazeze pe mărimi de referinţă directe, adică pe norme şi normative motivate tehnic-economic şi financiar.

● *Costurile directe legate nemijlocit de un produs sau altul se dimensionează în funcţie de consumurile cantitative specifice şi preţurile sau tarifele de evaluare a factorului consumat sau cota procentuală în funcţie de care se determină. Dimensionarea mărimii costurilor directe trebuie să se facă ţinînd seama de tehnologiile de fabricaţie utilizate, de itinerarul tehnologic al produsului, de structura producţiei fizice, de gradul de organizare a producţiei şi a muncii, de realizările perioadelor expirate sau realizările unor unităţi similare, de prevederile programului de reducere a costurilor de producţie.*

Calculaţia costurilor pe elemente de costuri pe produs devine un veritabil ferment al progresului tehnic, al perfecţionării tehnologiilor de fabricaţie sau al perfecţionării soluţiilor constructive sau tehnologice ale produselor. Prin intermediul ei se reliefează produsele cu un aport scăzut la producţia netă, sau cele cu un consum mare de materii şi materiale din import sau materiale energo-intensive, sau cu un consum înalt de energie, combustibil şi cu rentabilităţi unitare sub media întreprinderii, chiar dacă mărimea beneficiului total este mare.

Cunoscînd asemenea aspecte date de informaţia costurilor se generează un dialog economico-tehnic în găsirea soluţiilor care să conducă la îmbunătăţirea parametrilor tehnico-economici ai produselor, la creşterea competitivităţii acestora în raport cu celelalte.

M. EPURAN
H. CRISTEA
V. BĂBĂIŢĂ

O condiție esențială pentru creșterea productivității muncii pe șantiere și reducerea duratei de execuție a obiectivelor de investiții

Aplicarea neabătută a principiilor sistemului de antrepriză în construcții-montaj

ÎN VEDEREA îmbunătățirii substanțiale a activității din domeniul investiții-construcții, pe baza ideilor profund novatoare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în anul trecut au fost reglementate prin decret al Consiliului de Stat noile principii privind îmbunătățirea organizării unităților de construcții-montaj, pentru preluarea execuției lucrărilor în antrepriză.

Pentru a se cunoaște modul în care unitățile de construcții-montaj au acționat în vederea aplicării noului sistem, precum și problemele care se ridică în funcționarea lui, a fost desfășurată — cu sprijinul cabinetelor județene de organizare economico-socială și împreună cu ministerele economice cu activitate de construcții-montaj și cu organele centrale de sinteză economică — o largă acțiune de analiză pe această temă la 2 centrale, 18 trusturi și întreprinderi, 35 de antreprize și 81 de brigăzi complexe sau specializate, situate în 11 județe și municipiul București. Ea s-a referit la perioada primelor 7 luni de aplicare a sistemului de antrepriză.

Demonstrație grăitoare a avantajelor noii organizări

DIN INFORMAȚIILE culese, ca și din discuțiile purtate cu muncitori, maiștri, șefi de brigadă și cadre de specialitate din antreprize și trusturi, precum și cu reprezentanți ai organelor locale, a rezultat că noua formă de organizare și retribuire în acord global — care asigură legarea directă a veniturilor individuale de realizarea la termen a obiectivelor de investiții, de reducerea cheltuielilor de producție, creșterea productivității muncii și a eficienței economice în activitatea de construcții-montaj — s-a afirmat ca un factor important de stimulare a efortului colectiv pentru îndeplinirea în bune condiții a indicatorilor de plan.

Astfel, în intervalul considerat, cele 20 de unități cu personalitate juridică analizate și-au îndeplinit, în ansamblu, planul de construcții-montaj în proporție de 102,1%, cu o depășire de 3,5% a productivității muncii și o reducere de 6,17 lei a cheltuielilor la 1 000 de lei producție. În activitatea de producție industrială (prefabricate din beton armat, confecții metalice, produse de balastieră ș.a.) a unităților de construcții-montaj s-a obținut o producție suplimentară de 1,2 miliarde de lei, pe baza creșterii cu 10,7% a productivității muncii față de cea planificată. De altfel, la nivelul întregii ramuri rezultatele din cele 7 luni la care ne-am referit au fost superioare celor din perioada corespunzătoare a anului anterior ; datorită sporului de 12,6% al productivității muncii, producția de construcții-montaj, într-un volum cu 3,6 miliarde de lei mai mare, a fost realizată cu o economie relativă de 21,5 mii de oameni, pe această bază înregistrîndu-se și creșterea cîștigurilor constructorilor.

Avantajele create de noile structuri organizatorice au ieșit în evidență și pe alte planuri. Este de menționat, în acest sens, că aplicarea noilor principii de organizare a condus la reducerea treptelor ierarhice intermediare; prin eliminarea fărîmițării pe numeroase loturi și șantiere, s-a reușit o concentrare a forțelor și a mijloacelor materiale în unități puternice, bine închegate.

Față de situația dinaintea organizării, cînd la cele 20 de unități analizate funcționau 1 206 grupuri de șantiere, șantiere și loturi, în prezent își desfășoară activitatea 82 de antreprize și 416 brigăzi, deci mai puțin cu 708 subunități de producție.

Au fost respectate principiile legale privind organizarea pe baze democratice a brigăzilor, de către antreprenorul șef de brigadă, prin înțelegere directă cu membrii acesteia. Exigența colectivelor de muncă față de activitatea fiecărui om s-a manifestat din plin; cei nedisciplinați, care nu își făceau datoria, nu au mai fost acceptați de brigadă în rîndurile sale.

Pe parcursul execuției lucrărilor s-a manifestat un interes deosebit pentru realizarea obiectivelor cu un număr cît mai redus de personal, pentru policalificarea muncitorilor în meserii înrudite (lăcătuși-dulgheri; zidari-mozaicari-faianțari; zugravi-vopsitori-geamgii; dulgheri-montori de prefabricate ș.a.). De pildă, la Trustul antreprize generală de construcții-montaj Cluj, din subordinea consiliului popular județean, ponderea muncitorilor policalificați a ajuns la 30% din total, iar la brigăzile analizate ale trustului județean Iași 50% din muncitori erau policalificați, fiind atestați în 2—3 meserii. Situații asemănătoare se regăsesc la trusturile de construcții ale județelor Bacău și Galați — unde în perioada analizată au absolvit cursurile de policalificare 280, respectiv 250 de muncitori, precum și la alte unități.

La nivelul brigăzilor se urmărește cu mai multă atenție încadrarea în consumurile normate de materiale, precizate, pentru fiecare obiect și stadiu fizic, în anexele la contractul de acord global. De asemenea, în noua formă de organizare se constată o preocupare sporită pentru calitatea lucrărilor; o contribuție deosebită au în acest sens inspecțiile județene pentru construcții (înființate în anul trecut), atît prin activitatea de control și supraveghere pe șantiere și la punctele de lucru, cît și prin îndrumarea și instruirea personalului din compartimentele C.T.C. și laboratoare din unitățile de construcții-montaj aflate în raza lor de activitate.

Unele inconsecvențe în asigurarea condițiilor pentru activitatea eficientă a brigăzilor

DUPĂ CUM A REIEȘIT din analiză și după cum a demonstrat și experiența ulterioară, rezultatele pozitive înregistrate nu au atins totuși limita posibilităților efective, deoarece nu întotdeauna și nu pretutindeni au fost aplicate în mod consecvent prevederile legale și normele metodologice care reglementează noua organizare.

Brigăzile complexe sau specializate — încadrate pe tipuri de mărime, în raport cu volumul producției și complexitatea lucrărilor — au fost, în marea majoritate a cazurilor, asigurate cu personal de specialitate și cadrele de conducere necesare. Au fost găsite însă și situații necorespunzătoare: brigăzi care nu aveau încă numiți șefi și adjuncți ai acestora, sau a căror conducere fusese încredințată (cu delegație) unor maiștri, deși în aparatul propriu al antreprizelor și trusturilor respective erau suficienți ingineri cu experiență, care ar fi putut prelua aceste funcții.

Noua organizare cere și un mod nou de abordare a problemei **repartizării specialiștilor în structura funcțională și în cea de producție**, o creștere a preocupării pentru **a asigura cu cadre de conducere în primul rînd brigăzile de producție.** Fiecare trust și întreprindere-antrepriză are datoria ca la toate unitățile de bază, în funcțiile de șef și adjunct de șef de brigadă să încadreze personal cu pregătire corespunzătoare în specialitate și cu experiență în activitatea de construcții-montaj.

Unul din principiile esențiale ale sistemului de antrepriză e acela ca **brigăzile să fie dotate cu tot ce le este necesar pentru realizarea lucrărilor contractate.** Cu ocazia analizei a rezultat că brigăzile au primit în administrare o parte din utilaje, precum și scule, dispozitive și alte mijloace de mică mecanizare; cele 81 de brigăzi analizate aveau, în medie, o dotare de 7,4 mil. lei fiecare (revenind 128 mii lei, la un milion de lei producție de construcții-montaj). Separat de acestea, unitățile specializate de mecanizare au efectuat prestații cu

utilaje, pentru brigăzile de construcții, în valoare medie de 100 mii de lei la un milion lei producție de construcții-montaj.

S-a constatat însă că unele brigăzi și antreprize nu au realizat stadiile fizice planificate și punerile în funcțiune la o serie de obiective, datorită și unor neajunsuri din activitatea unităților de mecanizare. Astfel, Întreprinderea-antrepriză de construcții-montaje miniere Jilț nu a primit, de la Întreprinderea de transport și utilaje pentru construcții Motru, mijloace mecanice și de transport în număr suficient și corespunzătoare cu natura lucrărilor. La rîndul său, Întreprinderea-antrepriză de construcții-montaj și reparații siderurgice Galați a resimțit, în unele perioade, lipsa utilajelor de construcții necesare, deoarece Întreprinderea de utilaj greu, ce funcționează pe aceeași platformă, redistribuise o parte din ele la alte întreprinderi și nu asigurase disciplina conducătorilor de utilaje. La Trustul antrepriză generală de construcții industriale Craiova, circa 80% din prestațiile cu utilaje grele efectuate de Întreprinderea de utilaj greu și transport în construcții erau decontate la tarif orar și doar 20% pe bază de plan fizic, ceea ce denota slaba preocupare a unității de mecanizare pentru realizarea stadiilor fizice și integrarea conducătorilor de utilaje în acordul global.

În legătură cu aceasta, șefii brigăzilor de producție analizate au ridicat problema necesității de a se respecta întocmai prevederile legale referitoare la **integrarea efectivă în formațiile de lucru și în contractele de acord global a conducătorilor de utilaje,** care să fie plătiți, ca și ceilalți membri ai brigăzii, în funcție de munca efectuată și stadiile fizice realizate.

Din analiză s-a desprins ideea că în prezent, cînd producția de construcții-montaj se realizează în mare parte mecanizat, este necesar să se găsească soluții organizatorice pentru **trecerea în administrarea directă de către brigăzi a utilajelor de construcții care au o folosință îndelungată pe același punct de lucru.** De asemenea, trusturile antrepriză generală din subordinea ministerelor au solicitat să primească înapoi, de la întreprinderile de utilaj greu și transport în construcții, unele mașini și instalații cum sînt cele din ciclul lucrărilor de beton (stații de preparare, mijloace de transport și turnare), mijloace de extracție, transport și sortare a agregatelor de balastieră, mijloace pentru deservirea depozitelor și pentru transportul unor materiale etc., care se utilizează în mod constant.

Potrivit reglementărilor stabilite prin lege, brigăzile de producție răspund de executarea integrală a lucrărilor la termenele contractate, de calitatea acestora, de utilizarea judicioasă a forței de muncă, de policalificarea muncitorilor, de respectarea consumurilor materiale și energetice normate, de întreținerea și repararea utilajelor primite, de executarea lucrărilor de organizare de șantier în condiții de strictă economicitate. Analiza efectuată a scos în evidență că, **în general, brigăzile se ocupă de aceste probleme și își exercită atribuțiile ce le revin.** Cu toate acestea, deși în ansamblu cele 81 de brigăzi și-au îndeplinit în proporție de 108,1% planul producției de construcții-montaj pe perioada menționată, 17 dintre ele nu și-au realizat acest indicator; 21 de brigăzi nu au realizat nivelul planificat al productivității muncii, 17 din acestea înregistrînd depășiri ale numărului de personal stabilit.

O serie de unități au manifestat o preocupare deosebită pentru calitatea lucrărilor de construcții-montaj, au asigurat buna organizare și încadrarea cu personal corespunzător a activității de control. La Trustul antrepriză generală de construcții hidroenergetice București (din subordinea Ministerului Energiei Electrice), de exemplu, funcționează 11 laboratoare la antreprize și 66 de puncte de control la brigăzi, stații de betoane, de sortare, geotehnice ș.a. în care lucrează aproape 700 de muncitori și personal de specialitate.

Au fost însă și brigăzi care nu au organizat bine această activitate, astfel că s-au constatat betoane turnate necorespunzător, suduri de calitate slabă, armături poziționate greșit; în unele cazuri au fost chiar necesare sistarea și refacerea unor lucrări executate defectuos.

Tot în legătură cu modul în care brigăzile își îndeplinesc răspunderile, a rezultat că uneori urmărirea încadrării în consumurile normate de materiale se realizează doar la terminarea lucrărilor, ceea ce nu dă posibilitatea de a se lua măsuri operative pe parcursul execuției acestora. Compartimentele contabile din antreprize și trusturi nu asigură transmiterea și înscrierea în fișele-limită (anexa 4 la contractul de acord global) a consumurilor fizice efective de materiale pe obiecte, rezumîndu-se doar la urmărirea trimestrială a încadrării în consumurile exprimate valoric.

La unele brigăzi se mai mențin încă fenomene de indisciplină, absențe nemotivate, se acordă cu ușurință învoiri și concedii fără plată în perioade în care stadiul lucrărilor solicită folosirea deplină a întregului efectiv. Pe de altă parte, mai sînt brigăzi și antreprize care solicită un număr suplimentar de muncitori în meserii deficitare, fără însă a organiza cursuri de policalificare a celor existenți, sau realizînd această acțiune în mod formal.

Îndeplinirea atribuțiilor la nivel de antrepriză și antrepriză generală

CELE MAI MULTE antreprize, întreprinderi-antrepriză, trusturi și centrale antrepriză generală au acționat pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le-au fost conferite prin lege în noua formă de organizare, preocupîndu-se nemijlocit de asigurarea condițiilor necesare brigăzilor complexe și specializate, în vederea realizării sarcinilor de plan. Astfel, ele au luat măsuri pentru **asigurarea în mod centralizat a aprovizionării tehnico-materiale și a celorlalte resurse, a documentațiilor de execuție,** ca și pentru **pregătirea judicioasă a producției, adaptarea la teren a proiectelor tip, urmărirea asigurării calității lucrărilor, contractarea și decontarea lucrărilor realizate.** La alte unități însă, datorită repartizării defectuoase a atribuțiilor și responsabilităților între compartimente și pe niveluri ierarhice, ca și necunoașterii și neexercitării acestora de către cadrele de specialitate din antreprize și trusturi, unele sarcini rămîneau neexecutate sau erau lăsate în seama brigăzilor de producție; aceasta explica, de pildă, slaba preocupare pentru asigurarea documentației de execuție și pregătirea lucrărilor.

După cum se știe, sînt situații în care lucrările din plan sînt atacate cu întîrziere, datorită lipsei documentațiilor de execuție. La trusturi și antreprize funcționează secții, ateliere sau colective de proiectare, care sînt organizate și lucrează în acord global. Dar nu totdeauna acestea acționează din timp pentru a urmări încă din faza de proiectare, la institutele specializate, detaliile lucrărilor ce vor fi executate, astfel încît să reducă la minimum timpul necesar pentru verificarea și însușirea lor, pentru formularea eventualelor obiecții și proiectarea tehnologiilor de execuție, în vederea pregătirii documentațiilor pentru încheierea contractelor de acord global.

Sînt și cazuri în care institutele de proiectare specializate din subordinea ministerelor transmit la constructori documentația — chiar pentru lucrări de valori mici și fără o complexitate deosebită — cu întîrziere și în mod eșalonat, cu consecințe negative asupra contractării lucrărilor în acord global și respectării termenelor de punere în funcțiune la obiectivele din plan.

Una dintre sarcinile deosebit de importante ale antreprizelor și trusturilor o constituie pregătirea execuției lucrărilor și anume: stabilirea tehnologiilor și elaborarea unor detalii de execuție, determinarea necesarului de materiale și mijloace mecanizate pe obiecte și stadii fizice, calculul fundamentat al consumului de manoperă în corelare cu sarcina de creștere a productivității muncii. Toate aceste activități trebuie să preceadă încheierea contractelor de acord global între antreprize și brigăzi și să asigure condiții pentru o eficiență economică ridicată, pentru punerea în funcțiune la termen a obiectivelor planificate.

Analiza a reliefat că la unele unități această sarcină se execută în mod necorespunzător. Deși în structura organizatorică a antreprizelor și trusturilor, pe lîngă colectivele de proiectare funcționează compartimente pentru soluții constructive și tehnologice, pentru elaborarea și introducerea tehnologiilor noi, pentru contractarea în acord global a lucrărilor, totuși unele din aceste compartimente nu își îndeplinesc obligațiile ce le revin sau le realizează în mod formal, considerînd că, oricum, brigăzile de producție vor fi nevoite să le rezolve.

Apar ca necesare perfecționări și în ce privește **îndeplinirea atribuțiilor specifice care revin compartimentelor funcționale din antreprize și trusturi,** întrucît, datorită faptului că la unele unități nu au fost întocmite regulamente de organizare și funcționare potrivit noii organizări, o serie de sarcini nu sînt pe deplin cunoscute, nu se execută sau se realizează de către alte compartimente ori cu personal din brigăzi.

Eliminarea tuturor acestor neajunsuri, **respectarea neabătută a principiilor și cerințelor sistemului de antrepriză, perfecționarea în continuare a activității de organizare a producției și a muncii** la toate nivelurile organizatorice — brigadă, antrepriză, antrepriză generală — vor crea condiții favorabile pentru realizarea în bune condiții a planului producției de construcții-montaj pe acest an, creșterea suplimentară a productivității muncii și punerea în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții.

Ion STRINU

Considerații cu privire la indicatorii productivității muncii

DUPĂ cum este cunoscut, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu consideră creșterea productivității muncii ca obiectiv de importanță națională ; în acest sens, Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 a adoptat un document de excepțională însemnătate pentru progresul economic al României și anume : „Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în anul 1990", program devenit ulterior document adoptat de Congresul al XIII-lea al partidului. Este, deci, firească preocuparea specialiștilor de a găsi cei mai buni indicatori de exprimare a productivității muncii, cadru în care vom avansa și noi cîteva opinii.

În literatura de specialitate, pînă în prezent, toate metodele de calcul al nivelului și dinamicii productivității muncii s-au referit la productivitatea muncii vii, adică a aceleia care ține seama numai de cheltuielile de muncă efectuate pentru activitatea de producție desfășurată în momentul la care se referă calculele, fără a avea în vedere și cheltuielile de muncă trecută și cheltuielile de muncă conexe (adică din sectoarele interdependente). În ultimul timp, în literatura de specialitate se vorbește tot mai mult de productivitatea muncii integrale (globale), care ia în considerare cantitatea totală de muncă încorporată în produs, indiferent dacă această muncă este încorporată „în prezent" sau a fost încorporată „în trecut". Prezentul articol are ca obiect indicatorii de exprimare a nivelului productivității muncii vii precum și a celei integrale (globale).

Pentru exprimarea productivității **muncii vii** vom folosi noțiuni care arată eficiența folosirii acesteia la diferite niveluri ale economiei naționale, astfel : productivitatea muncii individuale ; productivitatea muncii la nivel de întreprindere ; productivitatea muncii la nivel de ramură ; productivitatea muncii la nivelul economiei naționale.

Productivitatea muncii individuale exprimă eficacitatea cu care este cheltuită munca fiecărui muncitor, munca creatoare de valori de întrebuințare. Ea se poate calcula fie ca raport între cantitatea de produse create și timpul de muncă cheltuit, fie ca raport invers. Necesitatea cunoașterii productivității individuale a fiecărui muncitor care participă la producerea bunurilor materiale decurge din legea economiei de timp, care este însăși legea creșterii productivității muncii.

Întrucît productivitatea muncii individuale poate fi calculată numai la acele întreprinderi care au producție omogenă (și care sînt destul de puține), propunem ca aceasta să fie înlocuită cu **productivitatea locului de muncă**, stabilită ca raport între fondul de timp cheltuit și programul de producție realizat și exprimată în ore pe bucată, operație, subansamblu, ansamblu etc.

Puncte de vedere

Ținînd seama că fiecare muncitor dispune de un loc de muncă pentru îndeplinirea sarcinii de producție, considerăm că productivitatea locului de muncă poate substitui productivitatea individuală a fiecărui muncitor. Acolo unde, într-un singur loc de muncă, lucrează mai mulți muncitori, iar rezultatul fiecăruia nu poate fi măsurat, productivitatea individuală poate fi considerată consumul mediu de ore pe unitate de produs, operație, ansamblu obținut la locul de muncă respectiv. Mai menționăm și faptul că întrucît la nivelul locului de muncă sînt concentrați factori care acționează direct sau indirect asupra procesului de producție, productivitatea la locul de muncă permite evidențierea rezervelor de creștere a productivității muncii și identificarea acelor factori care duc la scăderea ei.

Exprimarea productivității la locul de muncă prin consum de timp de muncă necesită, desigur, anumite lucrări pregătitoare, astfel : perfecționarea evidenței consumului de timp de muncă vie pentru fabricarea produselor ; diferențierea cheltuielilor de timp de muncă efectuate ; stabilirea unităților de produs la care să se raporteze cheltuielile de timp de muncă.

Diferențierea cheltuielilor de timp de muncă presupune stabilirea volumului de timp de muncă de diferite calificări, consumat pentru fabricarea producției respective. Pentru a surprinde mai bine influența calificării asupra productivității muncii, cheltuielile de muncă de diferite calificări pot fi transformate, prin intermediul unor coeficienți, în cheltuieli de timp de muncă de categoria I-a de calificare.

Stabilirea unităților de produse la care trebuie să se raporteze cheltuielile de timp propunem să se facă în funcție de specificul producției, fiind posibile următoarele unități de produs : operația, în cazul în care produsele se obțin printr-o singură operație productivă ; semifabricatul, dacă acesta este supus unei prelucrări ulterioare sau se livrează ca atare ; produsele finite, dacă procesul de producție se compune din cîteva operații simple sau stadii de producție ; grupele de produse finite, în situația unei producții diversificate.

Productivitatea la locul de muncă calculată pe baza metodei propuse s-a studiat în cadrul unei întreprinderi industriale din municipiul Cluj-Napoca, pe anii 1982 și 1983, rezultatele fiind cuprinse în tabelul numărul 1. După cum se observă, productivitatea muncii exprimată cu metoda propusă a crescut în anul 1983 față de 1982 la toate locurile de muncă, o creștere mai accentuată fiind la locurile de muncă 1, 4, 6, 8 și 9.

Pentru calcularea **productivității muncii la nivel de întreprindere**, cea mai indicată metodă este cea în unități valorice, în folosirea căreia se ridică două probleme : alegerea indicatorului valoric al producției precum și a pre-

Tabelul nr. 2

Indicatori	U.M.	anul 1982	anul 1983	Indici de creștere
Valoarea adăugată	mii lei	184 030	164 260	89,1
Producția netă	mii lei	168 060	147 140	87,6
Producția marfă vîndută și încasată	mii lei	348 200	369 200	106,0
Număr mediu de muncitori	pers.	1 235	1 271	102,9
Productivitatea muncii pe baza producției nete	lei/muncit.	136 080	115 846	85,1
Productivitatea muncii pe baza valorii adăugate	lei/muncit.	149 012	129 237	86,6
Productivitatea muncii pe baza producției marfă vîndute și încasate	lei/muncit.	281 942	290 543	103,0

Tabelul nr. 1

Locul de muncă	Total timp de muncă cheltuit (ore)		Producția fabricată (mii buc. conv.)		Productivitatea locului de muncă ore/ 1 000 buc.		Modificări	
	1982	1983	1982	1983	1982	1983	absolute	relative
L 1	10 470	7 393	1 073	1 287	9,75	5,74	—4,01	—41,1
L 2	11 661	8 998	1 909	2 220	6,11	4,05	—2,06	—33,7
L 3	12 257	9 800	897	1 050	13,66	9,34	—4,32	—31,6
L 4	11 686	8 195	680	854	17,18	9,60	—8,58	—44,1
L 5	11 054	8 998	845	1 040	13,08	8,65	—4,43	—33,9
L 6	10 421	7 369	752	940	13,85	7,84	—6,01	—43,4
L 7	9 229	7 369	610	790	15,13	9,33	—5,80	—38,3
L 8	4 292	2 869	950	1 150	4,52	2,50	—2,02	—44,7
L 9	3 672	2 456	1 254	1 480	2,93	1,66	—1,27	—43,3
L 10	2 456	2 042	2 150	2 490	1,14	0,82	—0.32	—28,1

Tabelul nr. 3

1980 = 100

Indicatori	1981	1982	1983	1984
Productivitatea muncii calculată cu producția globală	115	122	117	129
Productivitatea muncii calculată cu producția-marfă	125	131	132	146
Productivitatea muncii calculată cu producția netă	114	113	104	117

țurilor în care trebuie exprimată producția. Pentru o analiză completă a productivității muncii la nivelul întreprinderilor, propunem folosirea unui sistem de indicatori care să cuprindă în ordinea importanței : productivitatea muncii calculată cu valoarea adăugată ; productivitatea muncii calculată cu producția netă ; productivitatea muncii calculată cu producția marfă vîndută și încasată.

Productivitatea muncii calculată cu valoarea adăugată dă posibilitatea să se urmărească și eficiența folosirii fondurilor fixe, întrucît valoarea adăugată cuprinde, pe lîngă producția netă, și amortizarea. Ca element principal al procesului de producție alături de forța de muncă, fondurile fixe, modul de utilizare a lor trebuie să se reflecte în rezultatul final al producției.

Productivitatea muncii calculată cu producția netă a căpătat o importanță sporită după Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, cînd indicatorul producția netă a înlocuit producția globală. Astfel, prin acest indicator reflectăm efortul util al întreprinderii în obținerea rezultatului final, se evidențiază modul de folosire a muncii vii și, indirect, a muncii materializate.

Productivitatea muncii calculată cu producția marfă vîndută și încasată exprimă productivitatea recunoscută și însușită de societate, caracterizînd și calitatea producției obținută de întreprindere. Un neajuns al acestui indicator constă în faptul că el reflectă producția fabricată și realizată nu numai în perioada luată în studiu, ci și în perioadele anterioare, întrucît există deosebiri între momentul fabricării și cel al realizării.

Folosirea acestui sistem de indicatori al productivității muncii la nivelul întreprinderii evidențiază aspecte privind eficiența muncii cheltuite pentru fabricarea produselor într-o anumită perioadă de timp, corelațiile dintre munca materializată și munca vie, dintre elementele acestora, precum și dintre momentele fabricării și realizării.

Exemplificăm, în tabelul numărul 2, pentru întreprinderea analizată, sistemul indicatorilor propuși pentru calcularea productivității muncii la nivelul întreprinderii. Se observă că, productivitatea muncii calculată cu valoarea adăugată, respectiv cu producția netă, a scăzut în anul 1983 față de anul 1982 într-un ritm mai accentuat comparativ cu indicatorii valoarea adăugată și producția netă, datorită faptului că a crescut numărul de muncitori în anul 1983 comparativ cu anul 1982. De asemenea, productivitatea muncii calculată cu producția netă a scăzut într-un ritm mai accentuat comparativ cu cea calculată cu valoarea adăugată, ca urmare a punerii în funcțiune în cursul anului 1983 a unor mijloace fixe noi, care au sporit amortizarea. În acest cadru se poate arăta că urmărirea concomitentă a productivității muncii cu ajutorul celor trei indicatori reflectă existența unor rezerve de sporire a productivității muncii, legate în principal de reducerea cheltuielilor materiale.

Productivitatea muncii la nivel de ramură poate fi caracterizată tot printr-un sistem de indicatori, luînd în studiu indicatorii valorici la nivel de ramură — cum ar fi : valoarea adăugată, produsul net și producția marfă vîndută și încasată — și permite orientarea organelor de decizie spre dezvoltarea ramurilor cu eficiență ridicată.

Productivitatea muncii la nivelul economiei naționale poate fi caracterizată pe baza a doi indicatori : venitul național și valoarea adăugată și exprimă ritmul de dezvoltare economică a unei țări, capacitatea sa de concurență internațională.

Productivitatea muncii **integrale (globale)** exprimă eficiența cu care este cheltuită întreaga muncă socială, vie și materializată, depusă în toate verigile procesului de producție, începînd cu obținerea materiei prime și terminînd cu fabricarea produsului finit. Cheltuielile totale de muncă se pot determina numai cu ajutorul balanței legăturilor dintre ramuri elaborată în unități de timp de muncă. Productivitatea muncii integrale este un indicator al eficienței la nivel de agregare mai mare (ramură, economie națională), întrucît, la nivel de întreprindere, ca urmare a caracterului complex al relațiilor dintre întreprinderi în procesul creării bunurilor materiale, este dificil de calculat consumul total de muncă pentru fiecare produs.

Considerăm că în etapa actuală de dezvoltare a economiei naționale și de perfecționare a sistemului informațional, echipamentele electronice de calcul permit calcularea tuturor indicatorilor propuși pentru exprimarea productivității muncii vii, precum și a celei integrale (globale).

Este interesant de urmărit, de asemenea, care sînt implicațiile creșterii productivității muncii asupra costurilor — așadar, sporirea productivității ca atare, ca unul din cei mai importanți indicatori de eficiență, trebuie să determine reducerea costurilor totale, a cheltuielilor cu munca vie. Acest lucru ar trebui să se realizeze la nivelul fiecărui produs, ceea ce înseamnă că se vor compara productivitatea muncii pe produs și costul unitar al produsului. În sistemul informațional actual, evidența costurilor de produs este dificilă de determinat, mai ales în cazul întreprinderilor care au o producție eterogenă. Totuși, corelația dintre productivitatea muncii și costuri este necesar a fi urmărită și este posibilă la nivelul întreprinderii. În acest scop, productivitatea muncii poate fi calculată pe baza indicatorilor valorici ai planului producției industriale (producția marfă fabricată, producția globală și producția netă), iar nivelul costurilor poate fi calculat cu ajutorul indicatorilor cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă, cheltuieli materiale la 1 000 de lei producție marfă și cheltuieli de muncă vie la 1 000 de lei producție marfă.

Tabelul nr. 4

1980 = 100

Indicatori	1981	1982	1983	1984
Cheltuielile totale la 1 000 lei producție-marfă	96,8	105,0	113,2	111,0
Cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă	105,7	112,0	121,1	117,6
Cheltuieli de muncă vie la 1 000 lei producție-marfă	77,7	90,1	95,4	96,8

În cazul unei activități economice eficiente, atît la nivelul întreprinderii cît și al subunităților de producție ar trebui ca o dată cu creșterea productivității muncii (exprimată în special pe baza producției marfă) toți indicatorii de cheltuieli să scadă. Această afirmație are la bază cîteva considerente cu caracter de legitate și anume :

a) ca urmare a creșterii productivității muncii, cheltuielile de muncă vie la 1 000 lei producție marfă trebuie să se reducă, avîndu-se în vedere respectarea cerințelor corelației dintre creșterea productivității muncii și retribuție, corelație care constă în aceea că productivitatea muncii, în medie, trebuie să crească mai repede decît crește retribuția (pentru a putea genera acumulări) ;

b) productivitatea muncii trebuie să crească mai rapid decît cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă, atît datorită reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale (determinată de măsurile luate de întreprindere privind creșterea productivității muncii) cît și datorită reducerii cheltuielilor de amortizare (ca urmare a sporirii volumului fizic al producției).

Analiza corelației dintre evoluția productivității muncii și a cheltuielilor pe perioada 1980—1984 efectuată la o întreprindere industrială din municipiul Cluj-Napoca a scos în evidență o serie de aspecte pe care le prezentăm în continuare. În tabelele nr. 3 și 4 se redă astfel evoluția productivității muncii, respectiv a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă pe perioada studiată.

Din simpla comparare a evoluției indicatorilor amintiți la această întreprindere, se desprind următoarele concluzii :

— productivitatea muncii calculată cu producția marfă a avut o evoluție ascendentă comparativ cu anul 1980 (considerat an de bază), iar productivitatea muncii calculată cu producția globală și productivitatea muncii calculată cu producția netă au crescut pînă în anul 1982, înregistrînd o scădere

dr. Natalia GIURGIU
Anca BORZA
Universitatea din Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 23)

ECONOMIA TIMPULUI

NU ESTE UN LUCRU NOU că **timpul** a ocupat un loc fundamental în gîndirea și știința economică. Întemeietorii economiei politice clasice burgheze (W. Petty, W. Smith, D. Ricardo) au fost unanimi în a determina mărimea valorii mărfii prin cantitatea de muncă cheltuită pentru producerea mărfii ; **măsura** mărimii valorii a fost găsită în **timpul** individual cheltuit. Preluînd și dezvoltînd această idee, Marx — cel care a introdus consecvența dialectică în analiza fenomenelor economico-sociale — a demonstrat că timpul de muncă este un criteriu fundamental al evaluării mecanismelor și dezvoltării economice. În această perspectivă, **eliberarea timpului omului pentru manifestarea creativității** sale, creșterea timpului liber, dar și perfecționarea și schimbarea condițiilor de muncă pentru valorificarea maximală a timpului și a capacității de muncă a fost o concluzie revoluționară, cu vaste implicații în cristalizarea socialismului științific, a idealului social al societății comuniste.

E demn de remarcat faptul că timpul este o **categorie filozofică** și tocmai în această accepțiune a putut deveni criteriu de explicare a domeniului economic („explicație ultimă a unui sistem" — cum spunea Gödel). Fără îndoială, integrat în evoluția economică și analiza acesteia, timpul (a cărui înțelegere filozofică-ontologică rămîne premisa fundamentală) a căpătat noi determinații, specifice domeniului, a devenit o categorie economică operațională.

Una dintre problemele ferme care se ridică este aceea a raportului dintre timpul de muncă și timpul liber, locul acestuia din urmă în societate fiind un aspect puternic încifrat în atitudinea și concepția generală față de timp în economie.

Cum va arăta timpul social în viitor ? Astăzi, tot mai mulți cercetători sînt de acord cu faptul că societatea viitoare, societatea comunistă nu va însemna o exagerare a timpului liber, deși există încă imagini viitoriste actuale care deduc din progresul științifico-tehnic o adevărată escaladare a schimbării raportului timp de muncă — timp liber în favoarea acestuia din urmă.

Nu este locul nici pentru a defini și nici pentru a caracteriza aspecte ale timpului liber. Ne rezumăm doar la a spune că timpul liber devine și, în principiu, este și trebuie să fie creator, „eliberat de servitutile vieții fizice" cum spunea Marx, că această creativitate este strîns legată de caracterul creator al timpului de muncă. În fond, idealul nu e creșterea timpului liber în sine, ci folosirea creatoare a timpului omului, dezvoltarea timpului (și a timpului liber în special) ca timp pentru împlinirea însușirilor specific umane : ca timp pentru afectivitate, pentru comunicare, pentru autodepășire.

Este vorba deci, credem, de înfăptuirea unui raport optim între timpul de muncă și timpul liber, după necesitățile specifice și dinamice ale societății, conform unei **determinări științifice** a nevoilor de timp. Fără îndoială, determinarea științifică a nevoilor de timp nu are în vedere înserierea, uniformizarea oamenilor ci, dimpotrivă, înfăptuirea condițiilor pentru folosirea creatoare, exponențială a timpului, pentru maxima creativitate a unor categorii din ce în ce mai largi de oameni ai muncii, pentru descătușarea potențelor unicității și irepetabilității fiecărei ființe umane.

Examinarea strategiilor de atingere a acestui raport optim și dezirabil între timpul de muncă și timpul liber generează ideea că ele reflectă atitudini diferite nu numai față de viitor ci și, firesc, față de prezent. Neîndoielnic, între încrederea euforică (concepția automatistă) în virtuțile și ritmul introducerii cuceririlor revoluției științifico-tehnice asupra civilizației umane în general și pesimismul rezultat în urma evaluării dificultăților rezultate nu numai din transformările economice, ci și din cele ale coordonatelor morale, ale conștiinței (de pildă problemele complicate ale învățării disciplinei, altruismului și responsabilității), opțiunea pentru un optimism lucid (dublat de permanente întrebări metodice) se impune. Dificultățile „facerii" contemporane a viitorului, inclusiv a timpului viitorului, conduc la înțelegerea necesității unei permanente atitudini critice și autocritice față de prezent, de eforturile noastre de a-l construi. Abordarea critică, din punct de vedere economic, a folosirii timpului se constituie astfel ca o contribuție la efortul (specific contemporaneității și societății socialiste) de folosire economicoasă a timpului, de dezvoltare a creativității maselor.

Într-adevăr, economia și teoria economică a socialismului au continuat și dezvoltat **umanismul** științei economiei politice marxiste, conferind timpului economic o nouă încărcătură, noi valențe. Aceste valențe nu au apărut însă în socialism dintr-o dată, ele s-au cristalizat în procesul construirii noii orînduiri.

Dacă avem în vedere locul timpului în teoria economică la fel ca și în atitudinea (economică) comună față de timpul economic putem surprinde o tendință principală în trecerea de la conceperea și folosirea preponderent extensivă a timpului la înțelegerea și utilizarea preponderent intensivă a sa. Nu am transpus acestei tendințe, în mod automat, caracterizarea ce se dă economiei, ce integrează în sine revoluția științifico-tehnică. Nu este însă mai puțin adevărat faptul că modul de folosire a timpului în economie este indisolubil legat de transformarea economiei sub impactul revoluției științifico-tehnice.

Folosirea preponderent extensivă a timpului în primele etape ale procesului revoluționar din țara noastră — pînă la încheierea etapei revoluției socialiste în 1965 — a avut, credem, pînă la anumite limite, o justificare. Volumul, numărul și puterea slabă a mijloacelor de producție, sarcina economică principală de **construire a fundamentelor economice** — atît la nivelul relațiilor cît și al forțelor de producție, numărul redus al specialiștilor (însăși prima revoluție industrială care înseamnă în esență extensivitate și nu intensivitate) au trebuit să fie într-un anumit sens „compensate" prin munca dîrză (inclusiv cu mijloace de muncă simple) a maselor și folosirea extensivă a timpului economic.

Trecerea la folosirea preponderent intensivă a timpului economic în țara noastră — impusă nu numai de revoluția științifico-tehnică, ci și de cerințele competiției și manifestării independenței economice în lumea contemporană — poate fi astfel concepută ca o coordonată a etapelor superioare ale construirii socialismului, inaugurate de Congresul al IX-lea al P.C.R. din 1965. Trecerea la aplicarea consecventă **a viziunii creatoare** atît în teoria revoluționară cît și în întreaga viață economico-socială a fost marcată de personalitatea politică de excepție din fruntea partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Într-adevăr, din primii ani de după 1965 datează preocupările deosebite și susținute ale conducerii de partid și de stat pentru organizarea mai bună a sectoarelor economice și a întregii societăți în general (organizarea științifică și democratică-colectivă) ceea ce incumbă, poate în primul rînd, o folosire rațională a spațiului (pămîntului — 1966), a uneltelor de muncă, dar și o muncă disciplinată și responsabilă, deci o utilizare rațională a timpului.

Dar folosirea intensivă a timpului (și, în general, aplicarea consecventă a revoluției științifico-tehnice) este **un proces** destul de îndelungat și, în orice caz, dificil și complex. Acest proces este în funcție de înțelegerea și aplicarea corectă a cunoștințelor economico-sociale despre timp și organizarea economică în general de către categorii din ce în ce mai largi de oameni ai muncii, de către cadrele de conducere din toate sectoarele. Este semnificativ, de pildă, că achizițiile din ultimii ani pentru folosirea intensivă a timpului, creșterea productivității muncii, organizarea științifică a economiei (noul mecanism economico-financiar — februarie 1978, generalizarea acordului global, restructurările economice etc.) s-au concretizat în documentele Congresului al XIII-lea al partidului (1984) cu sublinierea expresă că în evaluarea muncii trebuie să se țină seamă **în primul rînd** de **productivitatea muncii**, că nivelul de trai al poporului este și va fi strict corelat cu creșterea productivității muncii.

Ce implică folosirea intensivă a timpului ? **Diminuarea risipei de timp, ca și folosirea lui rațională.** Aceasta se realizează printr-o vastă activitate de organizare a tuturor sectoarelor economice, a corelațiilor dintre ele, prin introducerea perspectivei mediu și lungi în planificare, prin folosirea rațională și economicoasă a spațiilor de producție, ca și a mijloacelor de muncă și a tuturor resurselor de materii prime și energie. Trebuie să subliniem faptul că folosirea intensivă a timpului permite în același timp folosirea intensivă a capacităților umane de creativitate, solicitînd un număr mai redus de oameni în aceeași unitate de timp (și unitate productivă desigur). O consecință a folosirii intensive a timpului este deci și restructurarea și reorientarea forței de muncă atît în funcție de nevoile societății la un moment dat cît și, în perspectivă, conform cu aspirațiile de împlinire profesională ale indivizilor.

Folosirea timpului poate fi socotită ca o oglindă a activității economice și studiul său nu este deci o chestiune de meta-economie ci e strîns legat de optimizarea economică. Unul dintre principalele comandamente actuale privind refolosirea, recondiționarea, reciclarea reflectă nu numai modalitatea nouă de a concepe producția în lumina revoluției științifico-tehnice, ci unghiul de vedere potrivit căruia timpul social este principala bogăție umană, o resursă fundamentală care nu trebuie să fie risipită sau folosită întîmplător. Utilizarea științifică a timpului în corelație cu folosirea rațională a celorlalte resurse economice (mai concrete decît timpul, este adevărat) se constituie ca o con-

secință a înțelegerii faptului că timpul uman este ireversibil și nerecuperabil, că — deși timpul ontologic este infinit — timpul social este finit, limitat atît pentru individul uman cît și pentru cadrele temporale din dezvoltarea societății.

Timpul uman este deci o bogăție care trebuie și ea gestionată. Iată de ce nu trebuie să uităm că economia politică este nu numai o știință a legilor și gestionării economice a mijloacelor naturale, materiale și sociale ci, în egală măsură, o **știință a gestionării timpului economic,** a elaborării conceptelor și mecanismelor economice care înglobează ansamblul factorilor și condițiilor care concură la **economisirea timpului,** la folosirea lui științifică, rațională.

Trecerea la folosirea intensivă a timpului este o cerință necesară a contemporaneității, a etapei actuale. Marea problemă este însă nu numai de a înțelege teoretic implicațiile folosirii timpului și deci nu numai de a operaționaliza în economie această înțelegere ci ca atitudinea individuală față de timp să nu fie o modalitate individuală de „a se descurca", ci să reflecte o nouă deprindere în raportarea față de timp. Unul dintre obiectivele majore ale formării conștiinței noastre economice este ca atitudinea responsabilă față de timp să devină caracteristică unor categorii din ce în ce mai largi de oameni.

Iată de ce, dacă în etapele folosiri extensive și, în general, în conceperea extensivă a timpului în economie s-a considerat că economia timpului este mai mult o problemă „de viitor", deci mai degrabă o sarcină pentru generațiile viitoare, astăzi noi înțelegem faptul că economia timpului — ca latură și consecință a introducerii revoluției științifico-tehnice în economie — este o problemă actuală, un **imperativ actual.** Pentru că libertatea opțiunilor generațiilor viitoare incumbă pregătirea tuturor condițiilor acestei libertăți încă de astăzi. Și în această perspectivă ne apare clar faptul că bogăția timpului liber pe care îl preconizăm este strict determinată de folosirea intensivă a timpului în producție, în muncă.

Complexitatea sarcinilor acestor ani, ale etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România, ține seamă într-o măsură hotărîtoare de factorul timp. Sub un aspect, este și o „cursă contra cronometru" — dacă nu accelerăm ritmul dezvoltării economice, al integrării RST în economie, al creșterii productivității și calității va avea de suferit independența economică a țării noastre, după cum rămînerea economiei noastre pe un plan dezavantajos s-ar repercuta negativ asupra mai multor generații. Sub un alt aspect, această accelerare a ritmului dezvoltării economice este, înainte de toate, indisolubil legată de folosirea intensivă a timpului în economie.

Din acest punct de vedere, în anii următori va trebui să se rezolve problema folosirii încă extensive a timpului în unele sectoare. Se știe că influența crizei economice mondiale asupra tuturor statelor, inclusiv asupra țării noastre, a îngreunat condițiile economice ale producției și muncii în general. Aceasta a dus în anumite locuri la o oarecare nesocotire a concepției științifice, moderne asupra timpului. Organizarea și corelare defectuoasă, risipa de energie și materii prime, munca i. „asalt", „timpii morți", indisciplina, „compensarea" risipei pri activitatea unor forțe de muncă suplimentare sînt fenomen negative care concretizează folosirea încă extensivă a timpulu în unele locuri și implică o mare risipă de timp. În repetate rînduri, secretarul general al partidului nostru, tovarășu Nicolae Ceaușescu a evidențiat faptul că dacă organizarea a fi fost mai bună, dacă responsabilitatea oamenilor muncii în general, a specialiștilor și a cadrelor de conducere din toate unitățile și sectoarele economice ar fi fost mai mare, atît influența crizei economice mondiale asupra țării noastre cît și cea a unor condiții naturale climaterice grele ar fi fost resimțite mai puțin.

Folosirea intensivă a timpului este strîns legată de gospodărirea rațională a tuturor resurselor. Și, la fel ca și față de alte resurse, recuperarea (de pildă a întîrzierilor) nu „întoarce timpul", nu rezolvă pierderile de timp. Adevărata rezolvare este numai folosirea economicoasă a timpului, a tuturor condițiilor muncii **din capul locului.** Reparările sînt necesare, dar ele trebuie să devină din ce în ce mai rare. În acest sens înțelegem preocupările susținute ale conducerii de partid și de stat, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru evaluarea economiei, a planurilor prin perspectiva introducerii intensivității în economie. Planurile și programele speciale de dezvoltare, șirul de măsuri privind dezvoltarea agriculturii, corelările mai juste și conceperea nouă a priorităților, restructurarea și reorientarea forței de muncă, aplicarea mai consecventă a noului mecanism economico-financiar, adîncirea democrației socialiste prin creșterea rolului organismelor autoconducerii muncitorești, măsurile de creștere a ordinii și disciplinei sînt astfel orientări care revizuiesc și modalitățile de utilizare a timpului.

Dar aceste orientări sînt în funcție de receptivitatea oamenilor muncii. Tovarășul Nicolae Ceaușescu remarca faptul că succesele dezvoltării economice (ale construcției socialismului) sînt atît în funcție de caracterul științific, realist, consecvent revoluționar al planurilor și programelor de dezvoltare cît și de hotărîrea și responsabilitatea oamenilor muncii de a le transpune în realitate. Iată de ce un aspect important al considerării științifice a timpului în economie este **educarea unei noi atitudini față de timp.**

Sensibilizarea oamenilor față de timp trebuie să conducă la cristalizarea convingerilor după care numai atitudinea responsabilă față de timpul de muncă este chezășia creșterii și schimbării calității timpului liber. Corelarea timp de muncă — timp liber, explicit formulată în documentele partidului nostru se constituie, astfel, în premisă a demersului înțelegerii timpului economic. Făurirea culturii timpului, a unei atitudini culturale față de timpul social (timpul economic) devine o sarcină actuală presantă.

dr. Ana BAZAC

Indicatorii productivității muncii

(Urmare din pag. 21)

bruscă în anul 1983. Explicația acestei situații create în întreprindere este legată de creșterea mai accentuată a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă, comparativ cu ritmul de scădere a cheltuielilor de muncă vie la 1 000 lei producție marfă — astfel, în anul 1983, cheltuielile de muncă vie la 1 000 lei producție marfă s-au redus cu numai 4,6%, în timp ce cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă au crescut cu 21,1%. În anul 1984, situația se îmbunătățește întrucîtva, totuși întreprinderea nu reușește să recupereze integral rămînerile în urmă pe linia folosirii eficiente a materiilor prime, materialelor și fondurilor fixe.

Judecînd indicatorii amintiți în evoluția lor, întreprinderea a avut cea mai bună situație în anul 1981, cînd productivitatea muncii calculată cu toți indicatorii valorici ai planului de producție a crescut față de anul 1980, iar cheltuielile de muncă vie la 1 000 lei producție marfă s-au redus cu 22,3%. Din întreaga situație înfățișată se poate deduce că la această întreprindere nu se respectă o anume corelație din cadrul procesului complex de sporire a productivității, și anume aceea potrivit căreia cheltuielile de muncă vie să scadă într-un ritm mai accentuat comparativ cu creșterea cheltuielilor materiale determinate de sporirea producției, astfel încît, pe ansamblu, costurile să aibă tendința de scădere. Acest lucru se explică, pe de o parte, datorită neurmăririi continue a consumurilor specifice de materii prime și materiale și nefolosirii utilajelor la întreaga lor capacitate, iar, pe de altă parte, datorită nerespectării corelației dintre creșterea productivității muncii și a retribuției.

Evoluția productivității muncii calculată pe baza producției marfă și a retribuției pe aceeași perioadă luată în studiu se redă în tabelul nr. 5.

La întreprinderea analizată, corelația dintre creșterea productivității muncii (w) și creșterea retribuției medii (Rm) a fost respectată numai în anii 1981 și 1982.

Avînd în vedere aspectele relatate, se poate concluziona că sporirea productivității muncii trebuie să se reflecte favorabil în structura costurilor, astfel încît să determine, în mod direct, reducerea cheltuielilor de muncă vie la 1 000 lei producție marfă și, indirect, reducerea ritmului de creștere a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă — ceea ce are ca rezultat tendința de reducere a nivelului costurilor totale.

La majoritatea întreprinderilor, structura cheltuielilor este simplă, ponderea cea mai mare deținînd-o cheltuielile cu materiile prime și materialele, respectiv cheltuielile cu retribuțiile personalului muncitor. Urmărirea respectării anumitor proporții între aceste două feluri de cheltuieli, precum și a corelației dintre productivitatea muncii și indicatorii de cheltuieli nu sînt dificile de realizat.

Tabelul nr. 5

1980 = 100

	1981	1982	1983	1984
w	125	131	132	146
Rm	95,5	129	133	149

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Academia Mihăileană — contribuţii la dezvoltarea gîndirii economice (II)

ÎN STRUCTURA cursului de ştiinţe politice de la Academia Mihăileană programa (din 1840/41) cuprindea, între altele, noţiuni de economie politică şi doctrine economice, respectiv „cele trei sisteme ale iconomiilor politici : adică comercială, fiziopractică şi industrială impreună cu patronii, principiile şi argumentele lor" [19]). Reiese că cursul trebuia să predea noţiuni despre şcoala mercantilistă, fiziocrată, gîndirea economică din perioada revoluţiei industriale în curs de desfăşurare atunci, în ţările avansate, precum şi despre exponenţii acestor curente de gîndire.

Economia politică, care s-a predat fie ca disciplină distinctă, fie în cadrul cursului de ştiinţe politice, cu mult înainte de înfiinţarea Academiei Mihăilene, precum şi după aceea la mai toate şcolile, a avut o pondere importantă în cadrul noii instituţii de învăţămînt superior. La Academia Mihăileană, unul din predecesorii lui Ion Ghica la predarea economiei politice a fost doctorul în filozofie şi drept Petru Cimpeanu. În cererea de acordare a unui „Atestat mărturisitoriu de însărcinările" ce le-a avut, solicitat Academiei în 1849, el arăta că „în anul 1841 am propus istoria dreptului Romanu şi introducerea în Economia Politică" [20]).

Ion Ghica a predat economia politică în anii şcolari 1842/43 şi 1843/44. Ion Ionescu de la Brad a predat atît discipline de ştiinţe agricole, cît şi economie agrară, finanţe şi noţiuni de economie politică. Statistica a fost predată de Gh. Seulescu. Ea figurează atît la Drept, cît şi în programa Facultăţii de filozofie, la anul III.

Prelegerile predate de unii profesori, în afară de problemele de specialitate, abordau problemele majore ale progresului ţărilor române, problema Unirii, a improprietăririi şi altele, care nu conveneau cercurilor sociale retrograde. Sub influenţa acestora şi unor presiuni din afară domnitorul Sturdza, „Spăimîntat de progresul şcolilor de idei naţionale şi liberale" [21]), a adoptat măsuri de înlăturare din şcoală a unor profesori, între care Mihail Kogălniceanu, precum şi a unor elevi arestaţi pentru „neorînduială în şcoală" [22]).

Revoluţia de la 1848 a deschis căi noi progresului ţărilor româneşti, inclusiv în domeniul învăţămîntului. Academia Mihăileană care avusese de suferit şi-a ridicat treptat activitatea la un nivel superior. Un moment important îl reprezintă în această privinţă anul 1856, cînd facultăţile de drept şi de filozofie au fost reînfiinţate într-o formă modernă. Simion Bărnuţiu, unul dintre profesori, a avut un rol important atît pe tărîm organizatoric, cît şi prin marele număr de discipline predate.

Economia politică a fost predată de profesorul Gh. Apostoleanu, iar statistica de Al. Papiu-Ilarian [23]). Iar înfiinţarea Universităţii în 1860 a găsit în cele două facultăţi, constituite pe baze moderne, temelii puternice. Ştiinţele economice au fost bine reprezentate la facultăţile Universităţii, în special la Drept. Aici, pe lîngă economia politică, s-a predat şi statistica, contabilitatea, finanţele. Un mare număr de absolvenţi de la Drept şi-au trecut licenţa cu subiecte din ştiinţele economice.

Profesoratul ieşean al lui Ghica la Academia Mihăileană a constituit un moment important în istoria învăţămîntului economic. Nu numai atît însă, el poate fi consemnat şi ca un moment important al colaborării dintre românii din diverse provincii în pregătirea condiţiilor pentru triumful cauzei revoluţiei de la 1848 şi a Unirii Principatelor. Se ştie că, la rîndul său, Ion Ionescu de la Brad, răspunzînd chemării lui Bălcescu, a venit la Bucureşti şi a îndeplinit funcţia de vicepreşedinte al comisiei de improprietărire. Numeroşi patrioţi transilvăneni şi bănăţeni de asemenea au contribuit la dezvoltarea învăţămîntului în Moldova şi au militat pentru reuşita marilor cauze naţionale şi sociale care însufleţeau pe românii de pretutindeni.

Alături de Mihail Kogălniceanu, Ion Ghica, Ion Ionescu de la Brad şi alţii au făcut din catedră o tribună de predare a ştiinţei în strînsă legătură cu afirmarea intereselor de progres ale ţării. Ion Ghica aminteşte în scrisorile sale către V. Alecsandri faptul că la cursurile lui Mihail Kogălniceanu şi ale sale participau nu numai elevi, ci şi un numeros public [24]). Ion Ionescu de la Brad, unul din auditorii cursurilor lui I. Ghica, explica aceasta prin faptul că profesorul „din regioana înaltă a ştiinţei se pogora în lecţiunile sale şi făcea oarecari aplicaţiuni la ţara noastră" [25]).

Ion Ghica avea temeinice cunoştinţe economice. Făcînd studii politehnice în Franţa, el a audiat mai multe cursuri de economie, a studiat diverse doctrine economice şi politice, a cunoscut atît şcoala economică franceză, cît şi pe cea engleză. Mai tîrziu, vorbind de „părinţii ştiinţei economice", cita pe „Adam Smith, Say, Ricardo, Bastiat, Cobden" [26]) şi alţii. De asemenea, a cunoscut ideile socialiştilor utopici francezi, în special doctrina lui Ch. Fourier, ale cărui conferinţe le audiase şi cu care întreţinuse chiar

FIŞE

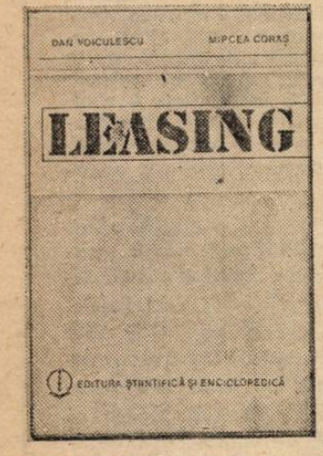

● *Procesul industrializării rapide a numeroase state, extinderea cooperării internaţionale, adîncirea specializării au adus pe scena comerţului mondial o formă modernă de operaţiuni — leasingul — aptă să promoveze contracte reciproc avantajoase, relaţii cu parteneri din orice ţară în spiritul păcii şi bunei înţelegeri. Pornind de la faptul că operaţiunile leasing cuceresc noi arii de acţiune economică atît în ţările industrializate, cît şi în statele în curs de dezvoltare interesate în amplificarea relaţiilor economice, în găsirea unor noi căi, eficiente, de comerţ exterior, a unor noi surse de venituri în valută, necesare acoperirii importurilor, Dan Voiculescu şi Mircea Coraş, autorii volumului „Leasing", apărut recent la Editura ştiinţifică şi enciclopedică, încearcă o „radiografie" a acestei operaţiuni simple dar avantajoase, de închiriere. Ritmul rapid al creşterii volumului operaţiunilor de leasing, afirmă autorii, este simptomatic pentru nivelul actual al cererii de asemenea facilităţi, în condiţiile diminuării relative a disponibilităţilor de credite, creşterii masei investiţiilor necesare achiziţionării unor tehnologii moderne şi tehnici de vîrf, în condiţiile accentuării măsurilor protecţioniste. Această scurtă, dar densă carte de teoria şi practica leasingului oferă răspunsuri avizate la unele întrebări ridicate de viaţa financiar-economică actuală şi, mai ales, la modalităţile de aplicare a tehnicilor leasing pe piaţa internă şi în comerţul exterior. Sînt prezentate, astfel, avantajele şi limitele sistemului leasing, formele şi modalităţile acestei operaţiuni, contractul de leasing, tehnica operaţiunii, practicarea leasingului în diferite domenii de activitate, modalităţi de utilizare a leasingului în comerţul exterior etc.*

Privire globală asupra înnoirii producţiei

● *Utilizarea potenţialului de progres al revoluţiei tehnico-ştiinţifice actuale pentru impulsionarea dezvoltării societăţii socialiste nu este un proces neted — afirmă Vratislav Dolezel în articolul „Nektere podminki efektivniho vyuziti vedecko-technickeho potencialu spolecnosti v narodnim hospodarstvi" (Cîteva condiţii pentru utilizarea potenţialului tehnico-ştiinţific în economia naţională) publicat în numărul 4/1985 al revistei POLITICKA EKONOMIE. Astfel, dacă în urmă cu cîteva decenii, problema problemelor era cea a asigurării unui potenţial naţional de cercetare viguros, în prezent se înregistrează anumite disproporţii între acest potenţial (în creştere) şi condiţiile generale de asimilare eficientă şi operativă a noutăţilor tehnice. Obstacolele care mai*

relaţii personale [27]). De aceea, predînd timp de doi ani cursul de economie politică la Academia Mihăileană, el a luat din doctrinele economice ceea ce considera că va fi mai util elevilor săi şi făcea largi consideraţiuni cu privire la problemele dezvoltării economice a ţărilor române. Aceasta corespundea cel mai mult spiritului său independent şi orizontului său larg. De altfel, cînd a scris „Convorbiri economice", lucrare care a avut incontestabil legătură şi cu acumulările sale ştiinţifice din perioada de profesorat, sublinia : „îmi e cu neputinţă să mă supun la o învăţătură doctrinală, să mă fac organul unei şcoli sau al unei secte ştiinţifice" [28]).

Din perioada de profesorat a lui Ion Ghica la Academia Mihăileană s-a păstrat programa analitică şi lecţia de deschidere a cursului de economie politică pe anul şcolar 1843/1844, ţinută la 23.XI.1843 şi publicată în „Propăşirea", precum şi alte două lecţii aflate în manuscris în arhive. În lecţia introductivă Ghica subliniază importanţa ştiinţei pe care o preda, arătînd că „economia politică singura este în stare să ne lumineze întru căutarea interesurilor noastre materiale şi culturale" [29]). El considera că ştiinţele, între care şi economia politică, pot contribui la progresul Principatelor Române, la ridicarea lor la nivelul de civilizaţie din ţările avansate. În această privinţă Ghica scria „Cînd cineva îşi aruncă ochii asupra priveliştii ce înfăţişează ţările noastre în trecerea lor de la amorţeala în care s-au aflat la civilizaţia Europei, la zborul acest reînviitor, nu poate afla altă cirmă mai mîntuitoare decît economia politică. Economia politică îşi are partea sa în lucrarea ştiinţelor asupra societăţii şi ea astăzi are vot şi părere în problemele politicii Europene şi a toatei lumi" [30]). Important este, de asemenea, de reţinut că inima lui Ghica bătea deopotrivă pentru toate ţările române, voia pentru toate „ţările noastre zborul reînviitor".

Începînd chiar cu lecţia introductivă, Ion Ghica prezenta auditoriului său – elevi şi public – orizonturile economice din ţările avansate, aspecte cu privire la rolul activ al forţelor de producţie în dezvoltarea societăţii, cu privire la rolul industriei, transporturilor moderne, electricităţii. „Industria este mişcătorul neamurilor" spunea el. „...Industria pune în lucrare ceea ce altă dată cei mai mari politici şi cei mai puternici monarhi n-au cutezat", „numai interesurile materiale, industria poate uni şi desface neamurile" [31]). Făcînd elogiul ştiinţei şi industriei, I. Ghica arăta că industria şi ştiinţa au creat oamenilor posibilitatea dezrobirii faţă de forţele naturii şi folosirea acestora în interesul lor. Stăpînind puterea căldurii, a electricităţii, oamenii pot produce mai multe bunuri, îşi economisesc munca, îşi creează timp să se dedice şi activităţii spirituale. Evident, aceste consideraţii cu privire la rolul ştiinţei şi industriei chiar şi azi au o valoare educativă, pentru tineri, cu atît mai mult cu un secol şi jumătate în urmă.

Ţările române fiind atunci „eminamente agricole", Ghica era îndreptăţit a spune că „greutatea noastră în cumpăna Europei se va mări cu numărul kilelor de grîu ce vom putea scoate peste hotare" [32]). El nu subestima dezvoltarea, alături de agricultură, şi a altor ramuri. Cercetarea operei sale economice arată că el era un adept al industrializării, al introducerii maşinismului, al îndreptării tinerilor spre activităţi productive. „Să căutăm a da societăţii oameni care să-i dea conducători de maşini, artizani esperţi în meseriile acelea cari cer cunoştinţe mai întinse şi un aprantisagiu mai lung... iar nu aspiranţi de fonctiuni şi de copişti de cancelarie" [33]). În ce priveşte dezvoltarea industriei, el afirma că „munca... trebuie aplicată mai cu deosebire la industriile acelea pentru cari poporaţiunea are mai multă îndeminare, mai multe înlesniri şi mai multe mijloace, iar nu la industriile cari nu pot trăi decît cu sacrificiile contribuabililor" [34]).

Pledoaria lui Ion Ghica pentru dezvoltarea activităţii economice, a industriei – prin care în sens larg el înţelegea „agricultura, manufacturile şi comerţul şi nu numai industria dar şi ştiinţele, literele şi frumoasele arte" – se datora şi faptului că de dezvoltarea sa era legată însăşi independenţa ţării. „Industria din firea ei este înainte alergătorul neatîrnării şi a slobozeniei ...Nouă industria ne este mai trebuitoare şi mai neapărată decît era americanului pentru că nu numai îmbunătăţirea stării morale şi fizice, dar şi existenţa noastră politică atîrnă de la dezvăluirea industriei" [35]). Importanţa pe care o avea dezvoltarea industriei, a economiei pentru asigurarea independenţei a fost subliniată cu consecvenţă în publicistica revoluţionară şi patriotică a vremii. Mihail Kogălniceanu în programul ziarului „Steaua Dunării", făcînd referiri la unele teze susţinute de Ion Ghica, scria : „Dacă pretutindenea interesele materiale ţin astăzi cel întîi loc în viaţa popoarelor, aceasta trebuie mai cu osebire să preocupe pe Românii a căror importanţă publică, după expresia nimeritâ a lui Ion Ghica, atîrnă de numărul kilelor de grîu ce exportă peste marginile lor" [36]).

conf. dr. Nicolae STOICA
Universitatea „Al. I. Cuza", Iaşi

[19]) V.A. Urechia, Istoria şcoalelor de la 1800—1864, vol. I, p. 256
[20]) De la Academia Mihăileană la Liceul Naţional : 100 de ani, 1835—1935, p. 372
[21]) Din Raportul lui M. Kogălniceanu către domnitorul Al. I. Cuza, citat după Iulian Teodorescu, Istoricul Facultăţii juridice din Iaşi, Anuarul jubiliar al Universităţii din Iaşi pe anul 1910
[22]) V.A. Urechia, Istoria şcoalelor, vol. I, p. 381
[23]) Gh. Ungureanu, Învăţămîntul juridic în Academia Mihăileană. Cercetări, în Anuarul jubiliar pe 1935 al Liceului Naţional din Iaşi, p. 375
[24]) Ion Ghica, Scrieri, vol. III, Bucureşti, 1914 (Scrisori către Vasile Alecsandri), p. 162
[25]) G. Bogdan-Duică, Viaţa şi opera întîiului tărănist român, Ion Ionescu de la Brad, 1818—1891, Bucureşti, 1922, p. 14
[26]) Ion Ghica, Opere, vol. II (Convorbiri economice), ESPLA, Buc. 1956, p. 367
[27]) Th. Diamant, Scrieri economice, 1958, p. 21. (Introducerea de Gr. Mladenatz)
[28]) Ion Ghica, op. cit., p. 12
[29]) Ion Ghica, Lecţia de deschidere a cursului de economie politică, rostită la Academia din Iaşi, la 23 XI 1843, Propăşirea, nr. 8/23. II. 1844
[30]) Ibidem
[31]) Ibidem
[32]) Ibidem.
[33]) Ion Ghica, Opere, vol. II (Convorbiri economice), ESPLA, Buc., 1956, p. 146
[34]) Ion Ghica, op. cit., p. 371
[35]) Ion Ghica, Lecţia de deschidere..., loc. cit..
[36]) Steaua Dunării, Jurnal politic literar şi comercial, 10 octombrie 1855

---

apar, apreciază V.D., sînt fie de natură organizatorică, fie legate de nivelul de pregătire al cadrelor din economie, de imperfecţiuni în sistemul planificării inovării, al aprovizionării tehnico-materiale, al colaborării între întreprinderi etc. Dacă apare limpede că numai concentrarea resurselor spre domeniul cercetării nu mai este suficientă atunci creşterea eficienţei inovării trebuie gîndită global, fundamentată pe studii de prognoză multidisciplinare.

„Planificarea strategică"

● *Progresul întreprinderii într-o lume a mutaţiilor rapide, cum este cea actuală, presupune imaginarea şi folosirea unor instrumente adecvate de conducere microeconomică. Unul dintre acestea îl reprezintă „planificarea strategică" – apreciază Michel Godet în articolul „Veille prospective et flexibilité strategique" publicat în numărul din mai-iunie/1985 al revistei „MANAGEMENT FRANCE". „Planificarea strategică", la rîndul său, este concepută pe baza împletirii a două elemente: reflecţia prospectivă şi adaptarea strategică, ceea ce exprimă necesitatea practică de a îmbina orientarea activităţii întreprinderii în funcţie de prognoza privind viitorul posibil, probabil şi dezirabil, pe de o parte, iar pe de altă parte în funcţie de schimbările ce survin neîncetat în plan tehnic, economic şi social. Punerea în practică a unei astfel de concepţii, apreciază M.G. este posibilă prin respectarea unor criterii metodologice, individualizate de autor pe baza examinării unor eşantioane reprezentative de întreprinderi. Între cele mai importante criterii sînt reţinute: învăţarea din experienţele trecute, ţinînd seama că multe din fenomenele prezente îşi au rădăcina în acţiuni anterioare; purificarea informaţiei, absolut necesară în contextul actualului „bombardament" informaţional; analiza critică a ideilor „la modă".*

Populaţia şi calitatea mediului natural

● *Una dintre cele mai complexe realităţi ale lumii contemporane este relaţia dintre populaţie şi mediu. Deşi nu au fost pe deplin elucidate influenţele reciproce (care nu sînt întotdeauna pozitive) pot fi totuşi desprinse cîteva dintre coordonatele problemei – se apreciază în studiul „Population et environnement", inclusiv în sinteza publicată sub egida PNUE (Programul O.N.U. Pentru Mediu). O primă concluzie este aceea că raportul amintit se prezintă diferenţiat, în funcţie de climatul existent, de cuantumul resurselor naturale, de dinamica creşterii demografice etc. O alta, deosebit de importantă, subliniază faptul că relaţia populaţie-mediu trebuie privită prin prisma procesului de dezvoltare. Anumite fenomene de degradare a mediului s-ar datora, se arată în studiu, tipului de dezvoltare promovat de ţările puternic industrializate, model ce a fost asimilat într-o anumită măsură şi de ţările în curs de dezvoltare. Or, o soluţie pentru prevenirea degradării mediului şi implicit pentru asigurarea unor condiţii optime de viaţă trebuie să pornească de la analiza strategiilor de dezvoltare adoptate, strategii care pot evita de la început cursele unor perturbări ecologice viitoare, cum ar fi supraconcentrarea urbană, industrializarea neselectivă, aplicarea unor tehnologii agricole dăunătoare etc.*

FIŞE

Reevaluarea serviciilor ca forță motrice a dezvoltării naționale și internaționale (I)

PROBLEMATICA serviciilor, raportată la dezvoltarea națională și internațională sau la comerțul internațional, a ocupat mult timp un loc relativ marginal în cadrul preocupărilor specialiștilor, atît sub aspectul abordării teoretice, cît și pragmatice.

Începînd cu anii '80, serviciile suscită un interes și mai larg, decît în deceniile trecute, pe plan mondial, devenind unul din subiectele de mare actualitate, viu dezbătute. În paralel cu preocupările pe plan național în direcția abordării unor aspecte aferente comerțului internațional cu servicii, caracteristic perioadei recente, se poate constata o multiplicare substanțială a activităților menite să examineze problematica serviciilor, în cadrul unor organizații și organisme economice internaționale, așa cum sînt Acordul General pentru Tarife Vamale și Comerț (G.A.T.T.), Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (O.C.D.E.), agențiile specializate ale O.N.U. în special U.N.C.T.A.D.

În contextul intensificării preocupărilor pe plan internațional vizînd serviciile se detașează, ca o tendință inedită, plasarea tot mai mult a dezbaterilor asupra serviciilor într-o optică globală, universală depășindu-se astfel perspectiva sectorială, caracteristică abordărilor de pînă acum. Deși problematica serviciilor este considerată înainte de toate în contextul teoriei clasice a schimburilor comerciale, fiind abordată cu precădere prin prisma politicii comerciale — orientare tributară în mare măsură demersurilor unor țări în direcția reglementării și liberalizării schimburilor internaționale cu servicii — se remarcă, recent accentuarea preocupărilor pe plan internațional în direcția considerării serviciilor sub aspectul rolului acestora în procesul creșterii economice, al dezvoltării *).

O serie de evoluții pe planul economiei mondiale în ultimele decenii, au contribuit la reașezarea într-o nouă lumină a rolului serviciilor, atît din punct de vedere al economiilor naționale, cît și al relațiilor economice internaționale, conducînd la mutații în optica comunității internaționale față de sectorul terțiar al economiilor naționale. Mutațiile care au avut loc în sectorul terțiar al țărilor lumii — reflectate, în primul rînd, în creșterea ponderii serviciilor în produsul intern brut și în forța de muncă ocupată în economiile naționale — se constituie într-o trăsătură majoră a modificărilor structurale din economia mondială din ultimele decenii, comparabilă cu acea ajustare structurală care s-a tradus, pe parcursul primei jumătăți a secolului nostru, prin deplasarea resurselor productive dinspre agricultură spre industria prelucrătoare și prin creșterea considerabilă a comerțului cu produse prelucrate.

Datele statistice disponibile pe plan internațional sînt inadecvate și insuficiente pentru o abordare în profunzime a sectorului de servicii, a contribuției reale a acestuia la creșterea economică și dezvoltare. Dificultățile întîmpinate pe plan internațional în analiza sectorului de servicii sînt de ordin conceptual și metodologic și rezidă în principal în : absența unei delimitări precise și unanim acceptate la nivel internațional a sferei de cuprindere a sectorului terțiar ; gradul scăzut de dezagregare și de acurateță a datelor statistice ; lipsa de comparabilitate a datelor din sistemele naționale de evidență etc. În baza Clasificării Internaționale Industriale Tip (I.S.I.C.), pe ramuri a activităților economice, sectorul de servicii înglobează următoarele categorii : comerț și finanțe, transporturi și telecomunicații, administrație publică și apărare națională, ca și „alte servicii". Această din urmă grupă extrem de eterogenă acoperă o gamă variată de activități cum ar fi : învățămîntul; serviciile medicale și alte servicii sanitare; lucrări sociale ; consultanță juridică ; serviciile furnizate întreprinderilor ; producția, distribuirea și proiecția de filme cinematografice ; teatru și servicii conexe ; alte servicii recreative ; serviciile casnice ; industria hotelieră etc. Spre deosebire de această definiție larg acceptată în cadrul O.N.U. — bazată pe Sistemul conturilor naționale —, în statisticile țărilor socialiste — bazate pe sistemul producției materiale — nu sînt considerate drept servicii decît cele legate de producția materială, respectiv „serviciile productive", cum ar fi : transporturile, telecomunicațiile, turismul, comerțul și gospodăria comunală.

Cu toate aceste dificultăți, studiile întreprinse pe plan internațional avansează unele concluzii cum ar fi faptul că : sectorul de servicii furnizează partea preponderentă a produsului intern brut în majoritatea țărilor lumii : 67% în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și 51% în cel al țărilor în curs de dezvoltare în 1979. În același timp, sectorul de servicii este un important furnizor de locuri de muncă, absorbind, în 1979, circa 70% din totalul forței de muncă active în țările capitaliste dezvoltate, 41,2% în cazul țărilor în curs de dezvoltare și 42% în cel al țărilor socialiste [1] ; în ultimele decenii, dimensiunea sectorului de servicii în cadrul modelului trisectorial al economiilor naționale a crescut practic în toate țările, atît pe seama agriculturii cît și a industriei, tendință prefigurată a continua și în viitor ; c) în timp ce din punct de vedere al dimensiunii globale a sectorului de servicii, respectiv al ponderii în produsul intern brut, nu par a exista variații sensibile între diferitele grupuri de țări, la un nivel mai accentuat de dezagregare a datelor statistice ies la iveală contraste puternice între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare, în special în cazul acelor segmente ale sectorului terțiar care sînt încadrate în categoria de „alte servicii" și care înglobează printre altele așa-numitele „servicii noi", considerate ca element determinant al competitivității internaționale globale a economiilor industrializate (de exemplu, cele legate de tehnica prelucrării și transmiterii datelor și informațiilor de telematică etc.).

Conexiuni intra și intersectoriale

PROGRESELE înregistrate în ultimii ani în domeniul telecomunicațiilor, al informaticii, răspîndirea fără precedent a calculatoarelor în sfera profesională și casnică reprezintă tot atîtea evoluții care influențează profund sectorul de servicii. Ca o consecință a mutațiilor curente produse pe planul dezvoltării tehnologice, în prezent au loc modificări profunde ale profilului tehnologic al activității umane în ansamblul său, traduse prin schimbări ale conținutului producției, nu numai în sfera bunurilor materiale, ci și a serviciilor, precum și ale structurilor tradiționale ale comerțului și dezvoltării în general. Schimbările produse în profilul tehnologic al serviciilor — în special sub incidența tehnologiilor informaționale — conduc simultan la îmbunătățirea productivității în sfera producției de servicii și la creșterea flexibilității acestora. Se deschid, astfel, noi posibilități pentru dezvoltarea sectorului și pentru creșterea capacității sale de a participa la circuitul internațional de valori. În același timp, aceste mutații se traduc printr-o amplificare fără precedent a legăturilor organice dintre producția de bunuri materiale și producția de ser-

*) Un amplu studiu a fost publicat de Secretariatul U.N.C.T.A.D. sub titlul „Les services et le développement, doc. TD/B/1008 din 2 august 1984

vicii, punînd în evidență complexitatea interconexiunii din interiorul sectorului terțiar, pe de o parte, și dintre sectoarele producătoare de bunuri materiale și de servicii, pe de altă parte.

Progresele tehnologice manifestate la scară mondială fac, totodată, iminentă examinarea problematicii serviciilor într-un context **universal** și **pluridisciplinar,** care să permită luarea în considerare a multitudinii aspectelor legate de comerț și dezvoltare, în ansamblul lor. În această lumină, reevaluarea. reconsiderarea serviciilor în procesul de creștere economică și dezvoltare se apreciază să s-ar constitui într-un element deosebit de important în elaborarea strategiilor de dezvoltare globală, la nivel național, regional și multilateral [2]). De altfel, rezultatele cercetărilor oglindite în literatura de specialitate din ultimii ani au evidențiat noi aspecte legate de locul și rolul sectorului serviciilor în procesul creșterii economice și dezvoltării, de natură să pună sub semnul întrebării și chiar să infirme numeroase concepte derivate din concepția clasică a „celor trei trepte" de dezvoltare, și înainte de toate conceptul potrivit căruia creșterea sectorului serviciilor (ca pondere în produsul intern brut și în ocuparea forței de muncă active) constituie în mod necesar o consecință automată a procesului de dezvoltare în ansamblul său, precum și a sporirii veniturilor pe locuitor.

Cercetările efectuate asupra modificării distribuției pe profesii a forței de muncă, în unele țări capitaliste dezvoltate, în anii '60 și '70 au pus în evidență faptul că „terțiarizarea" economiei constituie mai degrabă rezultatul modificării profilului profesional **în interiorul** sectoarelor economiei, decît al modificării structurii cererii intersectoriale, cel puțin în cazul țărilor capitaliste dezvoltate care au constituit obiectul analizelor respective. Prin urmare, creșterea producției și a forței de muncă ocupate în sectorul terțiar nu pot fi considerate doar ca rezultat al unor „modificări structurale pure", în cadrul cărora țările parcurg un simplu proces de transformare de activități și de forță de muncă dinspre agricultură spre industrie și servicii. În fapt, această constatare implică existența unei legături organice între diferitele tipuri de activități în cadrul economiilor naționale, a unei anumite **integrări intersectoriale**, însoțită de o creștere a conținutului de servicii al diferitelor activități [3]).

Sectorul de servicii este legat în mod inextricabil de restul economiei. Astfel, transporturile, telecomunicațiile sau serviciile publice constituie elemente-cheie ale infrastructurii economice, indispensabile dezvoltării celorlalte sectoare ale economiei în funcționării neperturbate a acesteia.. Alte servicii pot juca un rol important în integrarea verticală a activităților întreprinderilor (de exemplu, serviciile de consultanță juridică, publicitatea etc.) sau pot înlesni expansiunea orizontală a acestora (de exemplu, telecomunicațiile și serviciile legate de prelucrarea datelor și informațiilor).

Dacă în numeroase situații dezvoltarea producției sectorului terțiar nu pare a fi o rezultantă a creșterii economice — așa cum tind să demonstreze noile teorii privind rolul serviciilor, în curs de cristalizare — par a se multiplica evidențele în susținerea ipotezei că dezvoltarea sectorului terțiar se poate constitui într-una din premisele creșterii economice, ale dezvoltării. Dezvoltarea unui sistem eficient în sfera bancară și a asigurărilor, a unei rețele bine organizate de transporturi, telecomunicații și administrație publică reprezintă tot atîtea condiții indispensabile creșterii și dezvoltării economiilor naționale. Mai mult, o serie de servicii nu sînt orientate spre consumatorii finali, ci servesc în calitate de consum intermediar pentru activitățile productive ale altor ramuri ale economiei naționale, respectiv este vorba de serviciile utilizate în procesul producției de bunuri materiale și de alte servicii, sau care facilitează distribuția acestora între locul producerii și cel al consumului lor. În acest sens, rezultatele unui studiu elaborat recent în Marea Britanie relevă că industria prelucrătoare din această țară consumă 20% din producția sectorului terțiar și furnizează ocupații pentru aproape 20% din forța de muncă a sectorului terțiar, la rîndul său acesta din urmă utilizînd 7% din forța de muncă angajată în industria prelucrătoare — ceea ce permite aprecierea că serviciile sînt serios implicate în industrie [4]).

O dată cu lărgirea producției industriale, cu creșterea conținutului în servicii al producției de bunuri materiale sub impulsul progresului tehnico-științific, serviciile implicate în sfera producției industriale se multiplică, devin mai variate, ma sofisticate și mai intense în cunoștințe tehnologice. Creșterea cererii pentru servicii indusă de dezvoltarea industrială are drept consecință crearea în cadrul sectorului terțiar de noi domenii de activitate — de exemplu, prelucrarea și transmiterea datelor și informațiilor, activitatea de cercetare spațială etc. — care, la rîndul lor, impulsionează dezvoltarea industriei, fie prin dezvoltarea unor noi subramuri ale acesteia (industria calculatoarelor, a echipamentelor spațiale etc.), fie prin ridicarea nivelului tehnologic al ramurilor și subramurilor existente. Fiind un focar de idei și tehnologii noi — în măsura în care sectorul terțiar include învățămîntul, cercetarea științifică — dezvoltarea acestuia devine un element tot mai important al modernizării structurii industriei, a celorlalte sectoare ale economiei naționale. În acest context, în prezent se vorbește tot mai mult de rolul serviciilor ca factor de restructurare a economiilor naționale, ca mijloc de adaptare a acestora la cerințele decurgînd din revoluția tehnico-științifică contemporană.

Rolul serviciilor ca factor de restructurare a economiei mondiale a ieșit în evidență cu deosebită pregnanță, în special, în contextul consecințelor nefavorabile ale crizei economice mondiale asupra economiilor naționale. Se bucură de o destul de largă răspîndire opiniile conform cărora, în țările capitaliste dezvoltate, în anii '70, sectorul serviciilor a constituit unul din factorii structurali care au acționat în direcția stabilizării economiilor naționale, a atenuării recesiunilor economice declanșate în 1974—1975 și 1980—1983, în virtutea faptului că producția acestui sector al economiei naționale a cunoscut reduceri mai mici ale ritmurilor de creștere, comparativ cu ramurile productive, iar forța de muncă ocupată în această sferă — deși mai lent — a continuat să crească, acționînd ca o supapă pentru resorbirea șomajului. Potrivit unor studii recente, dacă în spațiul țărilor membre ale O.C.D.E. numărul angajaților în sectorul terțiar nu ar fi crescut și după 1973, în 1977 numărul șomerilor ar fi fost de 33,7 milioane în loc de 18,2 milioane, iar încetarea creșterii producției sectorului de servicii ar fi condus probabil la o criză de amploarea celei de la începutul anilor '30 [5]). De altfel, unele prognoze indică faptul că, pînă la sfîrșitul mileniului, în țările capitaliste dezvoltate, partea preponderentă a noilor locuri de muncă potențiale va fi asigurată de sectorul terțiar.

În lumina acestor interconditionări sectoriale și intrasectoriale se impune a fi reconsiderată și părerea tradițională — care rezidă în aceeași teorie clasică a celor trei stadii de dezvoltare — conform căreia deplasarea forței de muncă spre sectorul terțiar ar constitui una din cauzele încetinirii creșterii productivității muncii pe ansamblul economic, respectiv o „frînă" în activitatea economică — argument la care s-a recurs, de altfel, frecvent pentru explicarea încetinirii creșterii economice în principalele țări industrializate, în anii '70. Teoriile mai recente cu privire la locul și rolul sectorului terțiar admit că importanța acestui sector nu poate fi apreciată doar prin prisma productivității muncii. Mai degrabă, productivitatea pare a constitui o consecință a interconexiunilor care se stabilesc între diferitele activități productive și mai puțin o funcție a condițiilor de producție în cadrul activităților respective. Așa cum producția și comerțul cu bunuri materiale nu mai pot fi disociate de producția și comerțul cu servicii, acestea din urmă au un efect multiplicator asupra economiei în ansamblu, efect care nu poate fi comensurat numai în termeni cantitativi. De altfel și cercetări românești reflectate în literatura economică din țara noastră relevă contribuția importantă a serviciilor la creșterea economică, asupra eficienței productiei sociale, asupra productivității muncii sociale [6]).

Agnes GHIBUȚIU
I.E.M.

---

[1]) Studiu al Secretariatului UNCTAD : Production and trade in services", 1985, doc. TD/B/941, Rev. 1, cap. III

[2]) TD/B/1 008 cap. I p. 3

[3]) Juan F. Rada, Advanced Technologies and Development : Are Convenational Ideas about Comparative Advantage Obsolete ? în „Trade and Development. An UNCTAD Review, nr. 5, 1984, p. 289—292

[4]) Szolgáltatások : teremt-e újabb munkahelyeket ? în Figyelő, Budapesta, nr. 24, din 13 iunie 1985, p. 3

[5]) I. Leveson, J.W. Wheeler, Western Economies in Transition : Structural Changes and Adjustment Policies in Industrial Countries. Westview Press-Boulder, Croom Helm, Londra, 1980, p. 155, citat de Muraközy Laszlo, A szolgáltatás ágazat fejlődése a tőkés országokban. in Sztatisztikai Szemle, Budapesta, nr. 5, 1984, p. 486

[6]) Gr. Vâlceanu, H. Puwak, Contribuția serviciilor pentru populație la creșterea economică, în „Revista economică", nr. 50, din 14 decembrie 1984 p. 16

Expresie a modificării raportului de forţe interoccidental

INTERNAŢIONALIZAREA YENULUI

ÎN CĂUTAREA explicării „miracolului" economic japonez, s-a insistat mult, în lucrările de specialitate, asupra modului deosebit, cu totul aparte, în care au fost minuite în această ţară mecanismele monetare. Mai cu seamă politica aplicată în materie valutară a stîrnit aprinse controverse, şi nu numai teoretice, fiind ştiut că între principalele subiecte ale necontenitei confruntări interoccidentale se află, de multă vreme, problema rolului monedei japoneze în derularea tranzacţiilor internaţionale. Şi aceasta deoarece, în pofida faptului că economia niponă a dobîndit începînd din anii '60 o pondere tot mai mare pe plan mondial în producţia industrială şi schimburile comerciale, yenul a continuat să ocupe pînă nu demult un loc modest în ierarhia valutelor utilizate în circuitul de bunuri şi capitaluri. Presiunile insistente exercitate de principalele ţări partenere din lumea capitalistă, şi cu precădere de S.U.A., nu au putut determina în răstimp autorităţile japoneze să-şi modifice atitudinea şi să accepte ca moneda proprie să îndeplinească un rol pe măsura participării ţării la viaţa economică internaţională ; numai intervenţia unor factori imperativi a reuşit să aducă, în ultimii ani, o netă schimbare de poziţie, vădită de elemente noi apărute în cadrul general al relaţiilor valutare. Această evoluţie în timp a politicii monetare prezintă aspecte interesante, demne de reţinut, privind controlul şi intervenţiile prin care statul a căutat să exercite o cît mai mare influenţă asupra dezvoltării economice susţinute a Japoniei.

Un sistem financiar strict dirijat

APROAPE trei decenii de la încetarea celui de al doilea război mondial şi pînă la primul „şoc" petrolier din 1973, un factor de bază al creşterii economice rapide realizate de Japonia a fost sporirea, puternic sprijinită de stat, a investiţiilor în activităţi productive. Pentru a permite întreprinderilor să se finanţeze îndestulător şi cu un cost scăzut, autorităţile au acţionat perseverent, stimulînd constituirea de economii de către toate straturile sociale, aşa încît să fie mobilizate la maximum resursele băneşti existente în vederea canalizării, prin aparatul bancar, spre investiţii. Pe baza acestei acumulări de disponibilităţi a fost aplicată statornic o politică de creditare „ieftină" a societăţilor industriale şi comerciale, mult mai favorizate din acest punct de vedere, comparativ cu oricare dintre ţările capitaliste industrializate.

O legislaţie strictă a menţinut sub o supraveghere permanentă băncile, pentru a limita concurenţa şi a menţine plafonate dobînzile, oferindu-le în schimb alte avantaje, precum şi posibilităţi largi de refinanţare la banca centrală şi diferite instituţii publice specializate. În intenţia împiedicării ieşirilor spre străinătate a fondurilor disponibile aparţinînd rezidenţilor, în căutarea de eventuale plasamente mai remuneratorii, s-a procedat la o izolare a pieţei financiare japoneze de pieţele internaţionale, prin interzicerea oricăror tranzacţii de capital în afara celor legate de finanţarea schimburilor comerciale.

Acest sistem financiar controlat, compartimentat şi apărat de penetraţia şi concurenţa străină a funcţionat satisfăcător şi a îndeplinit menirea de a satisface doar cerinţele economiei naţionale pînă spre mijlocul anilor '70, cînd modificarea condiţiilor atît externe, cît şi interne, a impus treptate schimbări. Cele două „şocuri" petroliere, slăbirea conjuncturii în lumea capitalistă, trecerea la sistemul cursurilor valutare fluctuante, inclusiv în ce priveşte yenul, încetinirea creşterii comerţului mondial şi criza datoriilor externe au marcat vizibil economia japoneză, puternic deschisă spre exterior. Perioada ritmurilor înalte de dezvoltare economică a ţării s-a încheiat, ca dovadă reducerea mediei anuale de creştere de la 9,8% între 1960 şi 1973, la 3,7% între 1973 şi 1983. Totodată, bugetul japonez a început să înregistreze importante deficite, care au creat o cerere crescîndă de fonduri din partea sectorului public, devenit un important solicitator de împrumuturi pe piaţa monetară şi de capital.

Întrucît, din pricina slăbirii activităţii, ritmul de creştere a investiţiilor s-a redus la jumătate, între cele două perioade de referinţă, în timp ce procentul de acumulare internă a capitalurilor a continuat să sporească, fiind cel mai ridicat din lumea capitalistă, s-au produs fundamentale schimbări în orientarea fluxurilor de fonduri, îndreptate într-o proporţie mărită spre finanţarea deficitului bugetar. Între timp s-au produs schimbări structurale şi în relaţiile monetare cu străinătatea, apelîndu-se la formule nemaiîntîlnite anterior. În perioadele cînd, datorită unor factori externi — precum creşterea preţului petrolului — au fost înregistrate deficite ale balanţei de plăţi, s-a procedat la slăbirea restricţiilor asupra intrărilor de capitaluri străine pentru a fi acoperite astfel dezechilibrele plăţilor externe. Dimpotrivă, cînd balanţa de plăţi japoneză a înregistrat excedente — cum a fost cazul în cei mai mulţi ani — au fost liberalizate ieşirile de capitaluri din această ţară, cu intenţia, în principal, ca yenul să nu se aprecieze prea mult, ca orice valută într-o asemenea situaţie, şi să devină, implicit o frînă în calea amplificării exporturilor — obiectiv economic esenţial atît al sectorului particular, cît şi al celui public.

O schimbare fundamentală, o adevărată mutaţie în domeniul valutar s-a produs cu începere din 1980 şi în continuare, în ultimii ani, prin liberalizarea progresivă, fără precedent, a mişcărilor de capital între Japonia şi exterior, ca urmare, în principal, a excedentelor mari comerciale care au determinat acumularea de importante creanţe asupra străinătăţii. Spre exemplu Japonia a obţinut în 1984 un excedent în relaţiile comerciale cu S.U.A. de 37 miliarde dolari şi cu ţările Pieţei comune de peste 10 miliarde dolari. Ca urmare, ieşirile brute de capitaluri pe termen lung din această ţară au crescut de la 10,8 miliarde dolari în 1980, la 27,4 miliarde dolari în 1982 şi la 56,9 miliarde dolari în 1984, ajungîndu-se ca totalul activelor străine deţinute să facă un salt, în cursul intervalului 1980—1984, de la 159,6 miliarde dolari la 330,0 miliarde dolari. Procentul activelor străine faţă de produsul naţional brut s-a mărit, în intervalul menţionat, de la 13,7% la 28,3%, pe cînd în S.U.A. s-a menţinut în jur de 23%.

Rezultatul cel mai pregnant al ansamblului de măsuri adoptate pe parcursul anilor '80 pentru reciclarea creanţelor deţinute asupra străinătăţii a fost **internaţionalizarea yenului, devenit o monedă utilizată pe o scară tot mai largă şi avansat acum pe o poziţie de prim rang, după dolar şi marca vest-germană şi înaintea unor valute cu o lungă tradiţie, precum lira sterlină şi francul francez.**

Consolidarea poziţiei pe pieţele internaţionale

AŞA cum rezultă din date publicate de organismele internaţionale, datorită măsurilor de liberalizare a operaţiunilor libelate în yeni, ca şi a importanţei ţării în economia mondială, **ponderea yenului a crescut considerabil în toate categoriile de tranzacţii internaţionale.** Spre exemplu, **exporturile Japoniei,** care se situează din acest punct de vedere pe locul 3 în lume, **au fost exprimate anul trecut într-o proporţie de circa 40% în moneda naţională,** faţă de 17,5% în 1976 şi 29,4% în 1980. Este adevărat că importurile japoneze continuă să fie contractate şi decontate numai într-un procent în jur de 3% în yeni de mai mulţi ani, datorită faptului că în cea mai mare parte reprezintă materii prime şi produse de bază cotate şi plătite în mod uzual în dolari, potrivit practicii internaţionale.

Mult mai spectaculoasă apare creşterea rolului monedei respective în derularea operaţiunilor financiare internaţionale. Cu toate că din datele publicate de instituţii specializate, precum Banca Reglementelor Internaţionale, rezultă că depozitele în yeni au reprezentat în 1983 peste 21 miliarde dolari, adică mai puţin de 2% din totalul **pieţei eurovalutelor,** dacă se includ şi sumele estimative privind pieţele din Extremul Orient, mai precis Singapore şi Hong Kong, necuprinse în statisticile respective, totalul valoric creşte la peste 50 miliarde dolari, rezultînd un procent sensibil mai ridicat şi oricum ocuparea celui de al **treilea loc, după dolar şi marca vest-germană.** Şi din alte date (vezi tabelul) referitoare la **rezervele oficiale** sau **emisiunile de obligaţiuni** se desprinde concluzia că ponderea valu-

Ponderea yenului în operațiunile internaționale

— în % —

	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
Exporturile zonei OCDE								
— Japonia	10,6	11,2	11,3	9,3	10,3	12,3	12,0	12,8
— S.U.A.	18,5	17,5	16,8	17,7	18,3	19,5	18,4	17,7
— R.F.G.	16,0	16,2	16,4	15,9	15,2	14,1	14,8	14,4
Rezerve oficiale								
— yeni	2,0	2,3	3,2	3,5	4,2	4,1	4,2	4,2
— dolari	76,5	77,9	75,6	72,8	66,7	69,4	68,5	69,1
— mărci R.F.G.	9,0	9,2	11,0	12,6	15,1	13,2	12,5	11,9
Emisiuni obligațiuni internaționale								
— yeni	0,7	4,0	12,5	7,3	4,8	6,0	5,2	5,3
— dolari	61,0	55,6	36,8	37,8	42,7	63,0	63,9	57,0
— mărci R.F.G.	12,0	18,9	22,2	22,0	21,9	5,0	7,1	8,6
Depozite în eurovalute								
— yeni	0,5	0,9	1,2	1,1	1,4	1,4	1,7	...
— dolari	78,3	76,3	74,3	76,2	78,9	80,6	81,3	...
— mărci R.F.G.	13,5	14,5	15,4	12,5	10,2	9,7	9,0	...

Sursa : O.C.D.E. — Statistiques financières mensuelles ; F.M.I. — Examen annuel.

tei analizate s-a mărit rapid în acești ani, consolidîndu-și o poziție puternică pe piețele internaționale. Pentru a dobîndi o imagine a ordinului de mărime a investițiilor străine în yeni menționăm că valoarea conturilor în această monedă, deschise pe numele nerezidenților, a crescut de la 4 miliarde dolari în 1979, la 14,1 miliarde dolari în 1982 și că participarea externă pe piața monetară din Japonia a sporit în același interval de timp de la 3,4% la 14%.

Un aspect grăitor al liberalizării tranzacțiilor externe ale Japoniei îl constituie și expansiunea băncilor sale în lume. Între 1976 și 1983 numărul formațiunilor bancare japoneze din străinătate s-a mărit de la 107 la 166, iar în privința operațiunilor saltul activelor deținute de la 3 miliarde dolari la 38 miliarde dolari și al volumului împrumuturilor consimțite, de la 3,8 miliarde dolari la 21,4 miliarde dolari, ilustrează un remarcabil dinamism.

Temeiuri de incertitudine

ESTE de remarcat, însă, că în multe comentarii apărute în presa occidentală de specialitate se subliniază ideea că modificarea atît de rapidă a rolului monedei japoneze în tranzacțiile internaționale nu constituie dovada unei categorice opțiuni din partea autorităților și mai ales a influentelor cercuri de afaceri din această țară, ci mai curînd indică o reacție pragmatică la realitatea importantelor excedente comerciale din ultimii ani. Așa încît, oricît de spectaculoasă ar apărea, internaționalizarea yenului nu reprezintă decît un început cu o insuficient de clară perspectivă de extindere în viitor. După cum afirma chiar Y. Kashiwagi, președintele lui Bank of Tokio, în cursul unor conferințe ținute anul trecut, faptul că **rolul jucat de yen ca monedă internațională se află departe de importanța pe care o are Japonia în economia mondială** arată reținerile manifestate în asumarea sarcinilor și riscurilor implicate de noua sa poziție. De altminteri, deschiderea acceptată în fapt de autoritățile japoneze nici nu a permis o utilizare a monedei respective pe o scară largă, în condiții comparabile cu acelea consimțite, spre exemplu, de organele de resort din R.F. Germania în privința mărcii. Este concludent că datorită întregului complex de împrejurări, yenul nu a fost folosit pînă acum ca monedă de intervenție de către băncile centrale din țările occidentale, principalul instrument utilizat continuînd să fie dolarul, urmat de marca vest-germană, la care se apelează preponderent pentru ajustările din cadrul Sistemului Monetar Vest-European (S.M.E.).

Pornindu-se de la aceste premise s-a afirmat nu o dată că Japonia înțelege să procedeze ținînd seama, în primul rînd, de propriile interese, adesea divergente de acelea ale țărilor partenere. Preferința pentru anumite categorii de operațiuni este considerată ca indicînd intenția de a nu se ajunge la angajarea pe drumul unei internaționalizări complete, ci de a se obține venituri și avantaje cît mai mari din implicarea monedei respective în anumite circuite, operațiuni și relații cu rezultate bine stabilite dinainte.

În anul 1984 Japonia a devenit — pentru prima dată — principalul creanțier din cadrul economiei mondiale. Dar, cu toate că multe țări au solicitat Japoniei să efectueze investiții directe în economia lor în vederea compensării deficitelor mari rezultate din schimburile reciproce, reacția concretă s-a vădit destul de rezervată, chiar în cazul S.U.A. Ca dovadă, la sfîrșitul anului trecut valoarea cumulată a investițiilor directe japoneze în străinătate se ridica la 32 miliarde dolari, ceea ce este puțin, atît ca ordin de mărime, cît și în raport cu alte operațiuni externe încheiate în răstimp. Urmărind, bunăoară, structura ieșirilor de capitaluri pe termen lung din această țară, care au însumat 56,9 miliarde dolari în 1984, se constată că plasamentele în obligațiuni reprezentau 30,7 miliarde dolari, împrumuturile bancare și creditele comerciale 16,9 miliarde dolari, iar investițiile directe doar 6 miliarde dolari, așadar precumpănitor plasamente cu rentabilitate rapidă și ridicată, precum și cu o recuperare a fondurilor prestabilită, bine circumstanțiată în timp.

Mai trebuie subliniat și un alt aspect concludent al acestor masive fluxuri de capitaluri japoneze spre străinătate. În condițiile realizării unor importante excedente comerciale, autoritățile nipone au permis și chiar încurajat ieșirile de fonduri, astfel că balanța mișcărilor de capital pe termen lung a înregistrat în ultimii cinci ani deficite de o mărime fără precedent. Creșterea acestor deficite a fost pe măsura amplificării excedentelor comerciale, denotînd o acțiune deliberată de a se anihila efectul firesc de întărire a cursului de schimb al yenului, așa cum s-a întîmplat în trecut cu alte valute ca marca vest-germană, în anii '70, cînd existau masive solduri pozitive ale balanței comerciale a R.F. Germania. De aceea, criticile adresate de alte țări au fost că **Japonia a dirijat liberalizarea utilizării externe într-un sens care a dus practic la slăbirea monedei proprii, în vederea menținerii avantajelor pe care un curs nerealist de scăzut le oferă pentru mărirea competitivității mărfurilor nipone pe piețele externe.** După cum au recunoscut chiar unele personalități oficiale japoneze, valoarea comercială intrinsecă a monedei respective putea fi apreciată la mijlocul anului trecut la circa 180 yeni pentru 1 dolar, în timp ce cursul pe piețele de schimb oscila în jur de 250 yeni pentru 1 dolar, demonstrînd o depreciere artificială considerabilă, care a acționat ca o primă la exporturile spre piața americană, și invers, ca o frînă pentru intrările de mărfuri provenind din S.U.A.

Această contradicție fundamentală între obiectivul strategic al propulsării în continuare a exporturilor și interesul valorificării cît mai avantajoase a enormelor creanțe asupra străinătății explică incertitudinile ce planează asupra politicii care va fi urmată în continuare de autoritățile japoneze, cu implicite efecte asupra oscilațiilor de curs și în general a procesului de internaționalizare a yenului, cu toate că au fost anunțate pînă acum importante măsuri de liberalizare.

Tendințele contradictorii manifestate în desfășurarea relațiilor monetare externe demonstrează că tabloul consensului de interese din cadrul economiei nipone este departe de realitate. De multe ori s-a enunțat ideea că sistemul economic din această țară a fost mențnut — din punct de vedere capitalist — atît de centralizat și atît de strict controlat de autorități încît întreprinderile au ajuns să considere insuportabil acest dirijism prelungit. Socotind că societățile industriale și comerciale pe care le conduc s-au dezvoltat prea mult timp fără a putea dispune cum vor de profituri, fiind susținute permanent de bănci, de care depind însă excesiv, oamenii de afaceri japonezi manifestă dorința unei independențe sporite, a unei libertăți de mișcare asemenea concurenților din alte țări capitaliste. Liberalizarea operațiunilor financiare a deschis posibilitatea multor combinații speculative, care s-au dovedit uneori foarte rentabile, ceea ce a sporit atracția pentru astfel de afaceri.

Din cauza acțiunii unei multitudini de factori, situația yenului apare multor specialiști ca fiind incertă, și chiar vulnerabilă, deoarece o evaluare realistă a lucrurilor arată că Japonia nu va putea continua fără serioase riscuri interne și externe să încurajeze o ridicată acumulare internă de capital în timp ce descurajează consumul, să acumuleze excedente comerciale și totodată să speculeze capitalurile pe piețele financiare din străinătate, să mențină raporturi nerealiste de curs, dar să continue procesul de internaționalizare a yenului.

Radu NEGREA

Europa occidentală: șomajul din nou în actualitate

FAPTUL că numărul șomerilor a ajuns la aproape 19 milioane în Europa occidentală ridică din nou în fața guvernelor țărilor vest-europene probleme greu de soluționat. Studii ale O.C.D.E. arată că decalajul dintre creșterea reală și cea nominală a P.I.B. a fost mai mare în Europa occidentală față de situația din S.U.A. sau Japonia, în perioada 1975—1977; reducerea relativă a acestui decalaj în țările vest-europene în intervalul 1982—1984 (graficul nr. 1), respectiv a inflației, nu a avut efecte sesizabile pe piața muncii. Dat fiind că decalajul este la un nivel apropiat în S.U.A., specialiștii O.C.D.E. consideră că situația relativ mai bună a încadrării forței de muncă în Statele Unite demonstrează mai buna adaptare a industriei americane față de cerere.

Pe de altă parte, studiile O.C.D.E. pun fenomenul sporirii șomajului pe seama unei necorelări a creșterii veniturilor cu evoluția productivității muncii.

În sfîrșit, un alt motiv semnalat de revista britanică The Economist *se referă la faptul că investițiile făcute în ultimul timp în industria occidentală au vizat în cea mai mare parte raționalizarea producției și doar în mică măsură extinderea capacităților, ținînd seama de ponderea încă importantă a capacităților nefolosite* (graficul nr. 2). *Acest context este, deci, puțin stimulativ pentru sporirea încadrării forței de muncă, deși studiile citate nu pun în evidență adevăratele cauze, de sistem, ale nefolosirii capacităților de producție.*

Graficul nr. 1

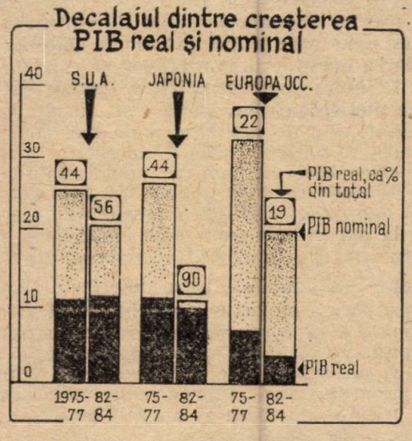

Graficul nr. 2

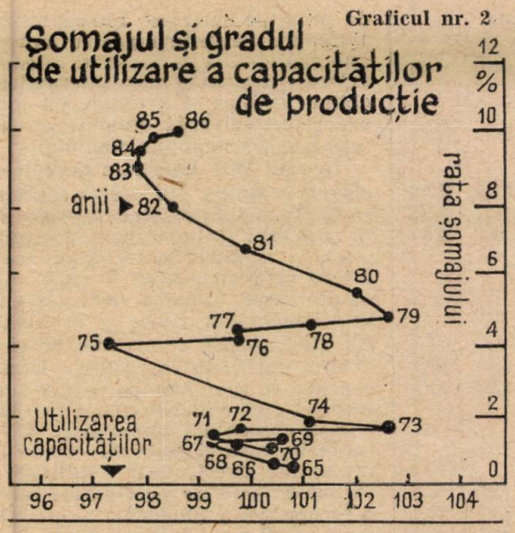

Sursa graficelor : The Economist, 15 iunie '85

Programe de dezvoltare

AFRICA DE EST: perspective petroliere considerabile

ÎNSCRIINDU-SE în preocupările mondiale pentru depistarea de noi resurse energetice, țările de pe țărmul Oceanului Indian se află pe calea identificării unor rezerve importante de hidrocarburi, exploatabile în condiții favorabile acordate întreprinzătorilor. Sectorul de interes major se concentrează în zonele de coastă, pe o distanță de 500 km, din Somalia pînă în nordul Mozambicului, incluzînd Republica Democratică Malgașă și Insulele Seychelles, pînă în vestul Tanzaniei.

După experiențele nereușite din ultimii zece ani, perfecționarea tehnologiilor a permis detectarea de bazine atractive, în special în Mozambic și R.D. Malgașă, iar multe țări din regiune și-au adaptat procedurile administrative de acces. Un studiu efectuat în R.D. Malgașă a permis depistarea a două zone cu potențial ridicat : bazinul Morondova (în sud-vest) și Mahajanga (în nord-vest). Pînă în prezent, au fost inițiate explorări atît on shore cît și off shore de către firmele Amoco, Agip, Mobil Oil, Occidental Petroleum și Union Oil.

Sectorul petrolier off shore cuprinde în cea mai mare parte delta fluviului Zambezi unde au fost deja acordate unele concesiuni (Esso, Dutch Shell și Amoco) ; întreprinderea de stat Empresa Nacional de Hidrocarbonetos de Mocambique poartă în prezent negocieri cu noi posibili parteneri.

În Tanzania explorările vizează zone la nord de Dar es Sallam, cea din sudul orașului Pageni, sectorul cuprins între Kisarawe și Songea, precum și bazinul Rift Valley. Primele teste efectuate în Kenya — sub incidența prevederilor mult mai favorabile ale noii legislații, adoptate în toamna anului 1984 — permit concluzia că subsolul are o structură asemănătoare zonei petroliere din Sudan, unde explorările au dat rezultate deosebite. Guvernul kenyan a dispus deja scoaterea la licitație a șapte blocuri petroliere : primele contracte au fost încheiate cu compania Amoco, iar Petro-Canada, Union Oil și Marathon sînt angajate în acțiuni de exploatare.

În Somalia, zonele care oferă perspective bune sînt situate în bazinul nordic de coastă (de lîngă golful Aden), bazinul de pe coasta Oceanului Indian și regiunea Mandera Trough (în apropierea frontierei cu Kenya și Etiopia). Și Somalia a introdus, din 1984, noi reglementări care facilitează accesul partenerilor externi la explorarea și exploatarea hidrocarburilor.

Zona Rift Valley se bucură de o atenție deosebită în urma studiilor geologice efectuate de Fundația națională americană de știință împreună cu Elf Aquitanie și Mobil Oil. Zonele de interes se află în Malawi și regiunea lacului Tanganyika, specialiștii apreciind că mai sînt încă necesare explorări seismice considerabile înainte de a se putea trece la exploatarea propriu-zisă.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

Deprecierea lirei sterline

INTERVALUL 29 VII — 2 VIII a fost caracterizat în prima parte a intervalului de depreciere accentuată a dolarului S.U.A. față de celelalte valute occidentale, fenomen care a continuat de fapt trendul ultimelor săptămîni. Astfel valuta americană a fost cotată la nivele de 2,78 mărci vest-germane, lira sterlină atingînd 1,43 dolari în aceeași zi. Ca efect de ajustare, însă ca și datorită unor indicatori generali ai economiei americane ceva mai buni decît se așteptau, dolarul s-a întărit în ultimele două zile ale săptămînii ajungînd la 2,83 mărci pentru un dolar, lira atingînd nivele de 1,36 dolari. De fapt, lira sterlină a suferit și din cauza deciziei unor țări membre ale O.P.E.C. de a mări cantitatea de țiței extras, ceea ce a afectat lira ca parte a politicii internaționale de corelare a prețului petrolului și a cantităților produse, cu piața financiară și valuta țării în cauză.

În S.U.A., deși cifra șomajului a rămas constantă la 7,3%, perspectivele de viitor în acest domeniu par destul de sumbre, principala slăbiciune provenind din sectorul industriei prelucrătoare, după cum a anunțat Janet Norwood, de la Biroul de Statistica Muncii din S.U.A. Numărul de noi locuri în sectorul agricol a crescut cu aproximativ 243 000, față de perioada precedentă, dar creșterea a fost atenuată de deficiențe și pierderi implicite de slujbe în alte sectoare astfel că efectul a rămas nesemnificativ în masa totală a fenomenului pe ansamblul economiei S.U.A. Peste 200 000 de locuri de muncă, au fost pierdute în industria prelucrătoare de la începutul anului pînă în prezent. De asemenea, pierderi de locuri de muncă s-au înregistrat în industriile de echipament electric, mașini grele și siderurgică. Creșteri s-au înregistrat în sectorul public.

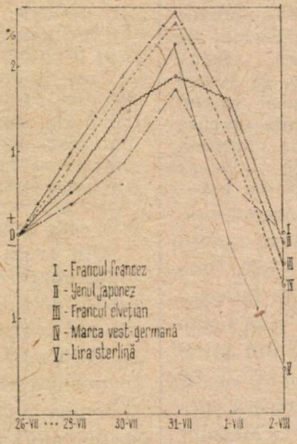

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29 VII — 2 VIII ; bază : 26 VII 1985.

Pe piața londoneză a apărut o inițiativă interesantă din partea Băncii Angliei care a început să exploreze posibilitățile de a interveni mai activ pe piața interbancară a eurovalutelor, în sensul plasării directe de fonduri la băncile comerciale. Nu s-a luat încă o decizie definitivă în acest sens, anume de a suplimenta tehnicile actuale de intervenție cu cea a depozitării directe. Banca dorește să rețină această posibilitate prin prisma faptului că deține în orice moment o cantitate impresionantă de bonuri de tezaur și alte hîrtii de valoare, care au efect asupra masei monetare în anul fiscal curent. Actualmente sistemul permite Băncii Angliei intervenția prin „casele de scont" de la care de fapt cumpără aceste efecte de valoare, dar suma mare deținută în hîrtii de valoare (de aproximativ 10 miliarde lire sterline) provoacă anumite fenomene de scădere artificială a costului refinanțării pe piața creditului, pe termen mijlociu. Se crede că instituțiile care emit aceste efecte deținute de bancă au plasat în bună parte fondurile obținute pe piața de depozite interbancară, mărind masa monetară în circulație.

Pe piața metalelor prețioase, **aurul** a trecut de la nivele de 318—319 dolari/uncia pînă la 323—325 dolari/uncia, limita între care a variat în intervalul analizat. Argintul se menține la circa 6,25 dolari/uncia, platina 279 dolari iar paladiumul în jur de 99 dolari.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Datoria externă africană

ÎNTR-O analiză recentă, revista **South** (iulie 1985) face apel la o serie de date și aprecieri ale unor organisme internaționale și la evaluări ale experților, încercînd să contureze cît mai exact dimensiunile actuale și perspectivele de rambursare ale datoriei externe a țărilor africane din zona subsahariană. Nivelul real al datoriei unui număr de 42 de țări din această regiune se situează, potrivit unor calcule citate de sursa menționată, la 130—135 miliarde dolari S.U.A., ceea ce reprezintă cu circa 50% mai mult decît cifra luată în considerație în mod uzual pînă în prezent. Aceasta înseamnă că 35—40% din încasările din export sînt alocate rambursării datoriei, față de 9% la jumătatea anilor '70. Date fiind condițiile în care a fost contractată și cele de rambursare, datoria țărilor africane subsahariene este mai oneroasă decît a oricărei alte regiuni. În cea mai mare parte, datoria externă își are originea în împrumuturi din a doua jumătate a anilor '70, cînd raportul de schimb a înregistrat o puternică deteriorare, iar diferite surse de încasări valutare, între care și remiterile muncitorilor aflați în străinătate, s-au diminuat. Împrumuturile masive efectuate în intenția de a susține procesul de creștere nu au condus la rezultatele scontate, deteriorarea situației economice fiind generală. Un indicator sintetic, exprimînd gravitatea acestui proces, îl reprezintă reducerea în ultimii ani a venitului mediu pe locuitor cu 10% pe ansamblul țărilor africane subsahariene, în unele cazuri fiind vorba de scăderi drastice, de peste 25%.

U. R. S. S.: obiective în agricultură

ÎN PROCESUL realizării Programului alimentar al U.R.S.S., un loc important revine acțiunilor pentru dezvoltarea „zonei de necernoziom" a R.S.F.S.R., în care se realizează o treime din producția agricolă a țării. În această zonă sînt amplasate 10 200 colhozuri, sovhozuri și unități de mecanizare. După cum se subliniază într-un comentariu publicat recent de **Ekonomiceskaia Gazeta** (nr. 29, iulie 1985), investițiile realizate în cincinalul precedent și în cel actual au însumat 65 miliarde ruble, iar programul special privind dezvoltarea zonei de necernoziom prevede pentru cincinalul viitor noi investiții, totalizînd 46 miliarde ruble. Comparativ cu nivelurile medii anuale actuale, producția agricolă în unitățile socialiste se va majora cu 17—20%, iar productivitatea muncii va spori cu 20—22%. Baza tehnico-materială a zonei va continua să se dezvolte în cincinalul 1986—1990, prin creșterea suprafețelor irigate cu 200 mii hectare și înzestrarea unităților agricole și de mecanizare cu 390 mii tractoare, 104 mii combine cerealiere, 263 mii autocamioane și livrarea unor cantități de îngrășăminte totalizînd 6 790 mii tone în echivalent substanță activă.

Cercetare-dezvoltare

STUDII comparative întreprinse în Japonia de către o comisie special constituită, cu participarea a cinci organisme guvernamentale, furnizează informații și aprecieri privind situația cercetării științifice și dezvoltării tehnologice în principalele țări occidentale. Cele 83 de domenii ale științei și tehnicii selectate pentru analiză au fost examinate prin prisma mai multor indicatori, între care volumul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare, numărul personalului de specialitate afectat acestor activități, numărul de patente și licențe etc. De asemenea, au fost luate în considerație, ca factori importanți de influență, politicile guvernamentale și sistemele efective de coordonare a lucrărilor de cercetare-dezvoltare, gradul de participare a statului la finanțarea lor.

Una dintre concluziile generale ale studiilor menționate se referă la faptul că în domeniul cercetărilor fundamentale se constată o oarecare rămînere în urmă a Japoniei, considerată în mare parte un rezultat al participării relativ reduse a surselor guvernamentale la finanțarea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare.

Din punct de vedere al potențialului științific și tehnic, în 4 dintre domeniile analizate Japonia depășește S.U.A. (în special la aparatură de fotocopiere), iar în altele, între care informatică, echipamente de telecomunicații, mașini-unelte cu comandă program, echivalează nivelul atins în S.U.A. Într-un număr de 30 de domenii, cum sînt energetica și ingineria genetică, potențialul științific și tehnic al Japoniei este inferior celui al S.U.A. Comparativ cu țările vest-europene, Japonia înregistrează rămîneri în urmă în numai 8 domenii din cele peste 80 analizate, menționîndu-se de exemplu construcția de reactoare cu neutroni rapizi, explorarea resurselor naturale și energetica.

R. D. Germană: utilizarea cărbunilor inferiori

ÎN SCOPUL majorării ponderii deținute în balanța energetică de resursele proprii de combustibil, în R. D. Germană se acționează simultan în direcția creșterii extracției de lignit și a perfecționării tehnologiilor de combustie. Producția de lignit, cea mai ridicată pe plan mondial, s-a cifrat la 294 milioane tone în 1984, față de 137 milioane tone în 1950. În aceeași perioadă producția de energie electrică a crescut de 5 ori. În exploatarea la zi a lignitului s-au înregistrat progrese ale tehnologiei de extracție, permițînd rezolvarea unor probleme ținînd de condițiile de exploatare mai dificile sau a celor de natură ecologică. Rezervele de lignit cu salinitate ridicată, deși ușor exploatabile, nu au fost atrase pînă în prezent în circuit, date fiind dificultățile în utilizarea sa în termocentrale. Elaborarea unei tehnologii noi, bazate pe principiul „patului fluidizat" (utilizat în tehnologii de transfer termic din alte domenii), permite în prezent combustia nu numai a lignitului cu salinitate ridicată, ci și a altor categorii de cărbune, inclusiv a lignitului umed. Presa de specialitate din R. D. Germană apreciază că aplicarea noului procedeu creează premisele extinderii în continuare, pe termen lung, a folosirii lignitului drept combustibil.

Urbanizarea pe plan mondial

CONFORM datelor statistice publicate de organisme specializate ale O.N.U., în anul curent populația urbană va reprezenta aproape 42% din populația globului, comparativ cu numai 30% în 1950 (vezi tabelul). În țările dezvoltate proporția populației urbane atinge 72% din total, iar în țările în curs de dezvoltare se situează la 32%. După aprecierile ECOSOC, problema urbanizării, rezultat al transformărilor de anvergură în domeniul economic și tehnologic, generează o serie de schimbări cu implicații sociale, politice și culturale dintre cele mai complexe. Aprecierile în legătură cu cauzele și consecințele procesului de urbanizare sînt în general controversate. Unele dintre ele se rezumă la concluzia că acest proces reprezintă urmarea necesară și inevitabilă a dezvoltării, în timp ce altele invocă fapte care contrazic prima afirmație. Urbanizarea în America Latină atinge de exemplu 69%, nivel foarte apropiat de cel al țărilor industrializate, fără ca acest indicator să aibă semnificația unei reduceri a decalajelor economice. O constatare referitoare la toate țările în curs de dezvoltare privește faptul că ritmul de creștere a populației urbane este mult prea rapid pentru a permite rezolvarea tuturor consecințelor economice și sociale.

Populația urbană
(în % din total)

	1950	1970	1985 (estimare)
Total mondial	29,4	37,0	41,6
Țări dezvoltate	53,6	66,4	72,4
Țări în curs de dezvoltare	17,3	25,3	31,7
— Africa	14,8	22,9	32,1
— America Latină	41,1	57,4	68,9
— Asia	14,7	21,1	26,2

Sursa : Commercio Exterior, Mexico, nr. 4/1985

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 32 din 9 august 1985

1965—1985. EPOCA CEAUȘESCU — EPOCA PROGRESULUI MULTILATERAL AL ROMÂNIEI

— Concepție novatoare privind perfecționarea conducerii economico-sociale planificate **(Horațiu Dragomirescu)** 2

— Politica demografică a partidului — parte componentă a programului de realizare a unei noi calități a vieții **(Olimpia Solomonescu)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Creșterea productivității muncii — la baza realizării producției fizice **(C. Gorie)** 5

— Industria de tractoare și mașini agricole — diversificare, calitate, competitivitate **(Ilarie Munteanu)** 7

— Coordonarea politicii de înnoire a produselor pe baza programelor de marketing **(Ioan Ștefan)** 10

— Dezbatere „R.E.". Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic (II) 12

— Direcții de modernizare a agriculturii românești în condițiile noii revoluții agrare (I) **(Oprea Parpală)** 14

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Producția marfă — integral vîndută și încasată **(Vasile Pop)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Aplicarea neabătută a principiilor sistemului de antrepriză în construcții-montaj **(Ion Strinu)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Considerații cu privire la indicatorii productivității muncii **(Natalia Giurgiu, Anca Borza)** 20

— Economia timpului **(Ana Bazac)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Academia Mihăileană — contribuții la dezvoltarea gîndirii economice (II) **(Nicolae Stoica)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Reevaluarea serviciilor ca forță motrice a dezvoltării naționale și internaționale (I) **(Agnes Ghibuțiu)** 26

— Expresie a modificării raportului de forțe interoccidental — internaționalizarea yenului **(Radu Negrea)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A new concept of improving the planned economic and social management (I) **(Horațiu Dragomirescu)** 2

— The Party's demographic policy — a component of the program to achieve a new quality of life **(Olimpia Solomonescu)** 4

— The productivity growth — a basis to carry out the physical production **(C. Gorie)** 5

— The tractor and agricultural machinery industry — diversity, quality, competitiveness **(Ilarie Munteanu)** 7

— Coordination of the products renewal policy according to marketing programs **(Ioan Ștefan)** 10

— A. R.E. debate. Technical programs and promotion of technical progress (II) 12

— Directions of modernization of Romanian agriculture within the new agricultural revolution (I) **(Oprea Parpală)** 14

— Self-financing in enterprises — responsibilities, actions, results. The goods production — sold out and cashed **(Vasile Pop)** 16

— Firm application of the principles of the contract system in assembly-constructions **(Ion Strinu)** 18

— Considerations on the indicators of work productivity **(Natalia Giurgiu, Anca Borza)** 20

— The time economy **(Ana Bazac)** 22

— „Academia Mihăileană" — contributions to the development of economic thought (II) **(Nicolae Stoica)** 24

— Revaluating services as a moving force of national and international development (I) **(Agnes Ghibuțiu)** 26

— Internationalization of the yen — an expression of changing the Western forces ratio **(Radu Negrea)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новаторская концепция о совершенствовании планового-общественно-экономического руководства (I) **(Хорацю Драгомиреску)** 2

— Демографическая политика партии — составная часть программы о осуществлению нового качества жизни **(Олимния Соломонеску)** 4

— Повышение производительности труда — воснову выполнения плана о физической продукции **(К. Горие)** 5

— Промышленность тракторного и сельскохозяйственного машиностроении — диверсифицирование, качество, конкурентоспособности **(Иларие Мунтяну)** 6

— Координирование политики обновления продукции на основе программ маркетинга **(Иоан Штефан)** 10

— Обсуждение. Технические планы и внедрение технического прогресса (II) 12

— Направления модернизации румынского сельского хозяйства в условиях новой аграрной революции (I) **(Опря Парпалэ)** 14

— Самохозяйствование на предприятиях — ответственность, меры, результаты. Товарная продукция — полностью проданная и оплаченная **(Василе Поп)** 16

— Неуклонно применение принципов подрядной системы в строительно-монтажной деятельности **(Ион Стрину)** 18

— Соображения относительно показателей производительности труда **(Наталия Джурджу, Анка Борза)** 22

— Экономика времени **(Ана Базак)** 20

— Школы — течения — экономисты. «Академия Михэйлеанэ» — вклад в развити экономического мышления (II) **(Николае Стойка)** 24

— Переоценк услуг как движущей силы национального и международного развития (I) **(Агнес Гибуцыу)** 26

— Интернационализация иены — выражение изменения соотношения сил между западными странами **(Раду Негря)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

UNIUNEA CENTRALĂ A COOPERATIVELOR MEŞTEŞUGĂREŞTI

Uniunile şi cooperativele fruntaşe şi evidenţiate în întrecerea socialistă desfăşurată în anul 1984

Pentru rezultatele deosebite pe care le-au obţinut în anul 1984, în îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan şi a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, Comitetul Executiv al UCECOM a acordat unor uniuni judeţene şi din municipiul Bucureşti, precum şi unor cooperative meşteşugăreşti următoarele distincţii :

„STEAGUL ROŞU AL UNIUNII CENTRALE A COOPERATIVELOR MEŞTEŞUGĂREŞTI" (transmisibil) şi Diploma de onoare de „UNIUNE FRUNTAŞĂ PE ŢARĂ ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ DESFĂŞURATĂ ÎN ANUL 1984", **Uniunii Judeţene a Cooperativelor Meşteşugăreşti Vilcea.**

Diploma de onoare de „UNIUNE EVIDENŢIATĂ PE ŢARĂ ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ DESFAŞURATĂ ÎN ANUL 1984", uniunilor judeţene ale cooperativelor meşteşugăreşti **Botoşani, Arad, Neamţ, Suceava, Dolj şi Uniunii cooperativelor meşteşugăreşti metal, chimie, lemn, construcţii-Bucureşti.**

„STEAGUL ROŞU AL UNIUNII CENTRALE A COOPERATIVELOR MEŞTEŞUGĂREŞTI" (transmisibil) şi Diploma de onoare de „COOPERATIVĂ FRUNTAŞĂ PE RAMURĂ ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ DESFĂŞURATĂ ÎN ANUL 1984", cooperativelor :

- **„Îmbrăcămintea"-Craiova** (confecţii-îmbrăcăminte) ;
- **„Tricotextil"-Bucureşti** (textile-tricotaje) ;
- **„Petrodava"-Piatra Neamţ** (piele-încălţăminte-marochinărie) ;
- **„Artizanatul"-Botoşani** (artă populară) ;
- **„Muncă şi Artă"-Galaţi** (covoare) ;
- **„Ancora"-Constanţa** (metal) ;
- **„Mobilă şi Tapiţerie-Bucureşti** (lemn-chimie) ;
- **„Prestarea"-Craiova** (prestări servicii neindustriale) ;
- **„Instalatorul"-Bucureşti** (construcţii) ;
- **„Munca Invalizilor"-Iaşi** (cooperative de invalizi) ;
- **„Arta"-Novaci** (cooperative cu activitate mixtă).

Diploma de onoare de „COOPERATIVĂ EVIDENŢIATĂ PE RAMURĂ ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ DESFĂŞURATĂ ÎN ANUL 1984", cooperativelor :

- **„Confecţia"-Botoşani , „Înfrăţirea"-Piatra Neamţ, „Bistra"-Oţelul Roşu** (confecţii îmbrăcăminte) ;
- **„Tricotextil"-Oradea, „Textile-Tricotaje"-Satu Mare, „Arta Maramureşeană"-Sighetu Marmaţiei** (textile-tricotaje) ;
- **„Pielarul"-Arad, „Arta Pielăriei"-Bistriţa, „Stăruinţa"-Carei** (piele-încălţăminte-marochinărie) ;
- **„Mioriţa"-Iaşi, „Arta"-Braşov, „Textila"-Ploieşti** (artă populară) ;
- **„Arta Populară"-Craiova, „Arta Populară"-Bucureşti, „Arta Populară"-Focşani** (covoare) ;
- **„Tehnometalica"Arad, „Precizia"-Slatina, „Metalo-Chimica"-Brăila** (metal) ;
- **„Lemn-Metal"-Bistriţa, „Mobila"-Satu Mare" „Călimanul"-Topliţa** (lemn-chimie) ;
- **„Igiena"-Tg. Mureş, „Progresul"-Baia Mare, „Înfrăţirea"-Botoşani** (prestări servicii neindustriale) ;
- **„Constructorul"-Cluj-Napoca, „Constructorul"-Alba Iulia, „Constructorul"-Rm. Vilcea** (construcţii) ;
- **„Stăruinţa"-Craiova, „Muncă şi Artă"-Piteşti, „Sporul"-Sighişoara, „Munca Invalizilor"-Rădăuţi** (cooperative de invalizi) ;
- **„Siretul"-Siret, „Unirea"-Balş, „Metalica"-Cimpia Turzii, „Avîntul"-Baia Sprie, „Progresul"-Solca, „Pincotana"-Pincota** (cooperative cu activitate mixtă).

DECORAŢIUNI INTERIOARE, ARTICOLE DE CAMPING ŞI UZ GOSPODĂRESC, DIN ŢESĂTURI DE IN

1965 AUG 3 01

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă un bogat sortiment de ţesături din in sau în amestec cu alte materii prime, pentru :

— draperii, huse, traverse ;
— feţe de masă, şerveţele, şorţuri de bucătărie, prosoape ;
— genţi, sacoşe, articole pentru plajă ;
— ţesături pentru şezlonguri şi scaune de camping.

Ţesăturile din in şi în amestec cu alte materii prime prezintă calităţi deosebite :

— o rezistenţă mare la acţiunea razelor solare, a spălărilor repetate, bună absorbţie, nu lasă scame.

Necesare în orice gospodărie, ţesăturile din in şi în amestec cu alte materii prime sînt practice şi moderne !

Pentru casă şi pentru vacanţă — numai ţesături din in !

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

BIBLIOTECA CENTRALĂ DE INFORMARE TEHNICĂ

D 640

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

DEZVOLTAREA PUTERNICĂ A INDUSTRIEI CHIMICE ROMÂNEŞTI

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Galați

Însuflețitoare atmosferă de stimă și dragoste față de conducătorul partidului și statului nostru, hotărîre fermă de a-i urma îndemnurile patriotice, de a face totul pentru înfăptuirea sarcinilor de plan, a programelor de dezvoltare economico-socială a țării

BIBLIOTECA CENTRALĂ A MUZEELOR

23 AUGUST 1944-1985

Concepție novatoare privind perfecționarea conducerii economico-sociale planificate

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, conducerea economiei pe baza unui plan atotcuprinzător, unic și indivizibil reprezintă un atribut esențial, inalienabil al independenței și suveranității naționale. Înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economice și sociale, prin fructificarea capacității de progres pe care o oferă relațiile socialiste de producție, poate fi asigurată cu succes numai în condiții de independență ; cadrul național reprezintă cadrul optim de exercitare a conducerii planificate, de mobilizare a efortului propriu de dezvoltare, de valorificare plenară a întregului potențial uman, material și financiar al țării. Prin prevederile lor, ca și prin modul lor de elaborare, planurile de dezvoltare economică și socială a României, fundamentate științific și realist, în concordanță cu directivele partidului, creează condițiile pentru ridicarea nivelului și complexității forțelor de producție, pentru creșterea și diversificarea posibilităților de satisfacere a necesităților din resursele și producția proprie. Consolidarea independenței economice nu exclude, ci — dimpotrivă — presupune și asigură o participare activă și tot mai eficientă la circuitul economic internațional, permițînd minimizarea efectelor negative ale crizei mondiale asupra economiei naționale.

Sistemul de principii ale conducerii planificate a cunoscut, în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., însemnate perfecționări. Astfel, ca rod al gîndirii originale a tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a consolidat democratismul economic socialist, s-a afirmat consecvent principiul muncii și conducerii colective la toate nivelurile, s-a îmbunătățit modul de aplicare a principiului centralismului democratic în exercitarea conducerii planificate a economiei naționale. În contextul introducerii noului mecanism economico-financiar au fost instituite principiile autoconducerii și autogestiunii, drept principii de bază ale conducerii planificate, a căror promovare vizează creșterea rolului unităților economico-sociale și administrativ-teritoriale în fundamentarea prevederilor planului — proces care începe de jos în sus — și în realizarea acestor prevederi, prin găsirea căilor de mobilizare a rezervelor de creștere a eficienței economice. Aplicarea autoconducerii și autogestiunii duce la întărirea caracterului democratic al planificării, la sporirea realismului planului și la accentuarea rolului său mobilizator, la stabilirea unei legături strînse și directe între calitatea oamenilor muncii de producători, cea de proprietari și cea de beneficiari ai rezultatelor dezvoltării.

O idee centrală a concepției partidului nostru privind realizarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare este aceea potrivit căreia colectivul de muncă din fiecare unitate răspunde în fața întregii societăți, reprezentată de statul socialist, pentru modul în care își îndeplinește obligațiile ce-i revin în cadrul diviziunii sociale a muncii conform planului național unic de dezvoltare economico-socială ; el poartă, de asemenea, responsabilitatea deplină pentru utilizarea eficientă a părții din avuția națională ce i s-a pus la dispoziție, pentru păstrarea integrității patrimoniului său și dezvoltarea în continuare a acestuia.

Autonomia și inițiativa unităților economice — avînd ca suport de exercitare sistemul de organisme ale democrației muncitorești — au un vast domeniu de afirmare în direcția îndeplinirii exemplare a prevederilor de plan, a identificării în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă, a unor soluții concrete de accentuare a laturilor calitative, de eficiență și competitivitate în întreaga activitate desfășurată.

Sistemul autoconducerii muncitorești, conceput și instituționalizat cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, expresie a gîndirii sale originale cu privire la dezvoltarea democrației socialiste participative, reprezintă cadrul fertil de afirmare a gîndirii colective, de stimulare a creativității, de promovare a noului ; prin intermediul lui se asigură o asumare directă a responsabilității oamenilor muncii în elaborarea unor propuneri de plan cît mai temeinic fundamentate, în concordanță nemijlocită cu necesitățile de ansamblu ale dezvoltării economico-sociale, precum și în organizarea optimă, în condițiile date, a realizării sarcinilor ce revin fiecărei unități din planul general de dezvoltare economico-socială.

O componentă esențială a sistemului de conducere economico-socială planificată o reprezintă **metodologia previzională**, a cărei perfecționare are loc prin lărgirea instrumentarului utilizat în fundamentarea, elaborarea și urmărirea realizării planului, prin integrarea metodelor avansate, bazate pe modelarea economico-matematică, îmbunătățirea conținutului sistemului de balanțe și a modalităților de echilibrare a acestora, cu un accent sporit pe resursele provenite din valorificarea materialelor refolosibile ; de asemenea, în acest scop se extinde baza normativă a planului. Prin elaborarea și utilizarea unui sistem de norme și normative științific fundamentate, avînd un caracter progresiv, mobilizator, prin defalcare pe ramuri, activități și pe niveluri organizatorice, ele sînt capabile să reglementeze evoluția interdependentă a diferiților parametri economici, facilitînd asigurarea, între eforturi și efecte, între cheltuieli și rezultate, a unor corelații specifice dezvoltării economice de tip preponderent intensiv.

O deosebită importanță în acest sens prezintă utilizarea, atît ca instrument de fundamentare a planului, cît și ca etalon de apreciere a eficienței, a normativelor de consum de materiale, energie și manoperă pe unitatea fizică de produs, pe operații și pe faze de fabricație, precum și a unor normative de valorificare a resurselor materiale și de recuperare a materialelor refolosibile.

Perfecționarea metodologiei de planificare determină necesitatea raționalizării sistemului informațional utilizat, îmbunătățirea performanțelor lui de funcționare constînd în creșterea operativității și preciziei în informare, extinderea capacității de prelucrare, simplificarea circuitelor informaționale etc. Aceste elemente sînt condiționate de introducerea sistemelor informatice bazate pe folosirea tehnicii electronice de calcul la diferite niveluri de conducere din economia națională. Este prevăzut ca, în actualul și viitorul cincinal, tot mai multe întreprinderi, centrale și ministere să utilizeze programe informatice pentru calculul și urmărirea indicatorilor de plan, precum și pentru aplicarea diferitelor modele economico-matematice în acest domeniu. La nivel central, funcționarea sistemului informatic al planificării economiei naționale, dispunînd de o bancă de date cuprinzătoare, facilitează creșterea vitezei și a preciziei cu care se efectuează calculele de plan, asigură elaborarea unui număr sporit de variante ale previziunii, coordonarea indicatorilor din cadrul diferitelor capitole de plan, urmărirea realizării sarcinilor, precum și actualizarea planului.

O latură importantă a perfecționării sistemului de conducere planificată a economiei naționale se referă la indicatorii previzionali utilizați la nivel micro și macroeconomic. Îmbunătățirea indicatorilor se efectuează în mod corelat la aceste două niveluri, pentru asigurarea corespondenței dintre indicatorii asociați diferitelor trepte ierarhice, a posibilităților de agregare și dezagregare, atît în fundamentarea, cît și în urmărirea realizării lor. Prin analiza critică a sistemului de indicatori existenți la un moment dat și raportarea lui la cerințele dezvoltării economico-sociale, ale creșterii rolului planului, se operează modificări constînd în înlocuirea unor indicatori deveniți inadecvați, se perfecționează metodologia de calcul și baza informațională a indicatorilor reținuți în sistem ; se urmărește reflectarea cît mai fidelă a complexității procesului de dezvoltare economico-socială, prin planificarea nu numai a nivelului indicatorilor luați separat, ci și a corelațiilor necesare dintre ei ; se urmărește, de asemenea, întărirea funcției de mobilizare a indicatorilor previzionali, prin corelarea sarcinilor de plan cu sistemul de interese și de stimulente, fundamentîndu-se o interacțiune superior reglată între plan și pîrghiile economico-financiare. În contextul preocupărilor susținute ale partidului nostru, ale secretarului său general pentru perfecționarea meca-

Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 32 al revistei.

nismului economico-financiar, sistemul de indicatori previzionali a cunoscut și cunoaște în continuare îmbunătățiri de fond prin creșterea ponderii — atît numeric, cît și ca importanță — a indicatorilor de eficiență, ca expresie a orientării către laturile calitative ale dezvoltării economico-sociale. Indicatorii de eficiență — de tipul efectului obținut la unitatea de efort, care trebuie maximizat, sau al efortului necesar pentru obținerea unei unități de efect, care trebuie minimizat — capătă un rol esențial în elaborarea planului, deoarece — avînd caracter normativ — ei reprezintă un punct de plecare și un criteriu de fundamentare a variantelor și soluțiilor, și nu o rezultantă pasivă a comparării eforturilor planificate cu efectele planificate, așa cum se proceda în condițiile vechiului mecanism economico-financiar.

Analiza comparativă, critică, precum și optimizarea în iterații succesive a variantelor previzionale, la diferite niveluri, se face pe baza indicatorilor normați de eficiență ; în acest fel, obiectivul general al creșterii eficienței se integrează în însăși substanța sistemului de planificare, în esența modului său de funcționare. În concordanță cu orientarea către laturile calitative ale activității economice, nu orice depășiri ale indicatorilor de rezultate sînt considerate favorabile, ci numai cele care concordă cu necesitățile generale ale societății, exprimate prin comenzi și contracte și care au totodată asigurată baza de materii prime și energie, precum și celelalte resurse necesare spre a fi realizate. O altă restructurare importantă în cadrul sistemului indicatorilor previzionali o reprezintă regîndirea raportului dintre indicatorii valorici și cei fizici. În contextul noului mecanism economico-financiar, se urmărește utilizarea lor concomitentă și corelată, avînd în vedere avantajele pe care fiecare categorie le oferă : cei valorici — prin capacitatea de sinteză, prin posibilitățile de agregare-dezagregare și de stabilire a proporțiilor valorice fundamentale ale dezvoltării economico-sociale și a indicatorilor macroeconomici de bază, iar cei fizici — prin posibilitățile de corelare a necesităților cu resursele, de concretizare a sarcinilor de plan și de urmărire cu maximă precizie a realizării acestora. O importanță deosebită prezintă extinderea folosirii indicatorilor fizici, atît în domeniul producției, cît și al investițiilor, transporturilor, circulației mărfurilor, la nivel macro și microeconomic. Corelat cu aceasta, se realizează acțiunea de tipizare și standardizare a produselor și subansamblelor și de codificare unitară a acestora. Extinderea utilizării indicatorilor fizici nominalizați în planul național unic permite dimensionarea riguroasă a necesităților și disponibilităților de resurse, în condițiile accentuării caracterului deficitar al acestora, precum și creșterea realismului în fundamentarea normelor și normativelor de plan, în mod precis și analitic, în expresie fizică.

O problemă esențială este corelarea indicatorilor fizici cu cei valorici, în special a indicatorilor economici defalcați din planul național unic cu cei financiari, înscriși în bugetele de venituri și cheltuieli, pentru a se asigura concordanța dintre latura fizică și latura valorică ale procesului reproducției socialiste lărgite și prevenirea dereglărilor ce pot apărea. Perfecționarea sistemului indicatorilor previzionali implică și regîndirea raportului dintre indicatorii de tip sarcină obligatorie și cei de fundamentare (de calcul). Subsistemul indicatorilor de fundamentare trebuie să se dezvolte în așa fel încît să asigure cuprinderea și corelarea tuturor laturilor și aspectelor activității economico-sociale ; în același timp, în subsistemul indicatorilor de tip sarcină obligatorie trebuie reținuți aceia care, în interdependența lor, determină direcționarea proceselor macro și microeconomice în concordanță cu cerințele dezvoltării preponderent intensive, putînd fi îndepliniți concomitent în condițiile unei activități economico-financiare normale, fără a limita inițiativa titularilor de plan. Din direcțiile generale de îmbunătățire a sistemului indicatorilor previzonali și din necesitatea creșterii rolului unităților de bază în fundamentarea propunerilor de plan au rezultat probleme și cerințe specifice pentru indicatorii microeconomici, avînd însă implicații și la nivel macroeconomic. Astfel, pornind de la tezele și orientările formulate în documentele de partid, a fost introdus conceptul de „indicatori de bază", care se referă la laturile fundamentale ale procesului de dezvoltare economico-socială. Prin corelarea indicatorilor de bază se asigură evoluția sistemelor conduse pe o traiectorie decurgînd din strategia generală. În categoria indicatorilor de bază se includ acei indicatori capabili să exprime modul în care fiecare unitate economică răspunde exigențelor de ansamblu referitoare la echilibrul economic și la creșterea eficienței, condiționînd totodată acordarea stimulentelor și reflectînd — în situația în care se realizează prevederile planificate — o desfășurare normală a activității economice. Totodată, rolul privilegiat al indicatorilor de bază constă în faptul că ei fundamentează calculul indicatorilor de eficiență, figurînd — în cadrul acestora din urmă — ca expresii ale rezultatelor (efecte fizice — producție fizică, efecte nou create — producție netă, efecte nete — venitul net sau beneficiul). Ca indicatori de bază au fost stabiliți atît indicatorii fizici — producție fizică, cît și valorici — producție netă, producția marfă vîndută și încasată, trebuind ca ei să fie planificați și analizați corelat și să se evite absolutizarea unuia sau altuia dintre ei.

Conform actualelor reglementări privind sistemul perfecționat de retribuire a muncii, a căror adoptare — la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu — reprezintă o etapă importantă în evoluția sistemului de cointeresare materială, activitatea economică este apreciată ca normală și este stimulată corespunzător dacă toți indicatorii de bază specifici diferitelor domenii de activitate sînt realizați, simultan, la nivelurile sau în limitele planificate, respectîndu-se corelațiile prevăzute.

Problemele asigurării corelațiilor proprii echilibrului economic dinamic la toate nivelurile de planificare capătă o importanță crescîndă în condițiile în care se accentuează caracterul restrictiv al unor resurse, provenite fie din import, fie din zăcăminte cu grad mare de dificultate în exploatare și cu conținut scăzut în substanță utilă. În această situație, se manifestă tendința ca echilibrele să fie tot mai strînse, stabilitatea lor depinzînd de respectarea cu rigurozitate a normativelor de plan care exprimă exigențele dezvoltării echilibrate a întregii economii naționale. Efectele pe care le poate provoca apariția unor dezechilibre sînt, la actualul grad de complexitate a economiei noastre, din ce în ce mai ample și se propagă rapid într-un număr mare de verigi ale organismului economic. Toate acestea determină accentuarea caracterului normativ al planificării, ceea ce înseamnă un nou mod de a pune problema : **ne interesează nu obținerea unui volum maxim de producție, ci a volumului necesar economiei naționale și populației, în condițiile minimizării volumului de resurse consumate.** În funcție de natura resurselor, se impune limitarea consumului lor în mărimi absolute — în cazul celor neregenerabile — sau limitarea consumului specific, cu posibilitatea creșterii volumului total utilizat — cum este cazul resurselor regenerabile, caz în care trebuie să se țină seama de ritmul reproducerii lor (acesta trebuind corelat cu dinamica necesităților).

Din elementele prezentate cu privire la evoluția principalelor componente ale sistemului de conducere planificată a dezvoltării economico-sociale se constată multilateralitatea problematicii referitoare la perfecționarea acestui sistem.

Adaptarea sistemului de conducere economico-socială planificată la condițiile în continuă schimbare, la cerințele progresului societății, nu se realizează de la sine, ci într-un mod profund conștient, prin acțiuni coordonate, desfășurate sub conducerea partidului, prin mobilizarea gîndirii colective a oamenilor muncii, în cadrul participării lor la înfăptuirea democrației muncitorești.

După cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară comună a Comitetului Central și a activului central de partid, **„În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea am realizat mari transformări în planificarea și conducerea întregii activități economico-sociale. În noua etapă a dezvoltării societății socialiste românești se impune să aplicăm cu toată fermitatea noul mecanism economic, autoconducerea, autogestiunea, să aducem continuu îmbunătățirile care se impun ca urmare a dezvoltării forțelor de producție și a perfecționării relațiilor sociale."**

Ansamblul preocupărilor în acest domeniu trebuie să pornească de la ideea, subliniată în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, potrivit căreia, pe baza experienței acumulate și ținînd seama de stadiul de dezvoltare a societății românești, este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru ridicarea întregii activități de planificare și conducere a vieții economice și sociale la un nivel nou, calitativ superior.

Horațiu DRAGOMIRESCU

D 846

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

BIBLIOTECA MUZEULUI BANCII NAȚIONALE A ROMÂNIEI 1983

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Tehnica operațiunilor de compensație

Engineering financiar

Incapacitatea actului sistem monetar internațional de a rezolva probleme de lichiditate la nivelul cerințelor comerțului internațional s-au resimțit în perioada postbelică la scurt timp după punerea bazelor sale în 1947 prin Convenția de la Bretton Woods.

Unul dintre simptomele acestui fenomen l-a constituit apelarea la operațiuni în barter, compensații care să elimine necesitatea decontărilor în valute convertibile.

Considerate pînă nu demult ca un fenomen marginal, privind mai ales comerțul est-vest, operațiunile de compensații s-au extins în ultimii ani, în special în cazul țărilor în curs de dezvoltare.

Un studiu recent al O.C.D.E. relevă că 54 de țări — neincluzînd țările est-europene și cele vest-europene — manifestă interes pentru aceste operațiuni. O parte importantă se derulează între țările în curs de dezvoltare sau între acestea și țările socialiste. O altă parte se derulează între țările O.C.D.E. (sînt cunoscute aranjamentele cu ocazia vînzărilor de materiale aeronautice sau militare, cînd țara cumpărătoare obține în contrapartidă posibilitatea de a asambla local o parte a materialelor sau de a livra furnizorului produse și servicii locale, legate direct sau nu de materialele primite) sau între acestea și țări din afara zonei. În acest ultim caz de exemplu, în S.U.A. există o reglementare specială în baza căreia se pot schimba produse alimentare contra materii prime strategice.

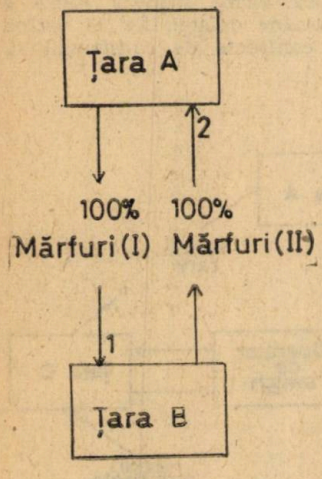

Fig. nr. 1

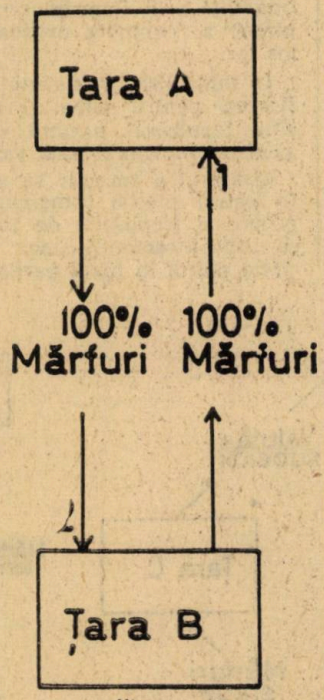

Fig. nr. 3

Avînd în vedere că aceste operațiuni nu mai produc dobînzi, eliminînd necesitatea creditelor (furnizor, cumpărător) de export, nu trebuie să mire încercarea de a izola aceste operațiuni în statisticile comerțului internațional, astfel că obținerea unor date precise pare imposibilă. Totuși, presa occidentală apreciază că operațiunile de compensații reprezintă circa 20—40% din comerțul mondial (360—720 miliarde dolari).

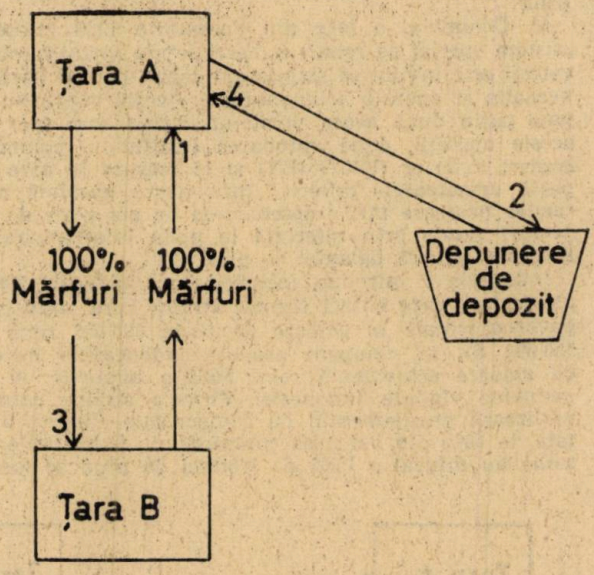

Fig. nr. 2

Intr-o lume în care producătorii se specializează continuu, operațiunile de compensații vin să realizeze o concordanță necesară între nevoile părților, pe patru planuri — calitativ, cantitativ, monetar și temporal — și în două sensuri, cumpărare și vînzare. Aceasta cu atît mai mult cu cît ele reprezintă o modalitate de răspuns la probleme imediate: criză de lichidități, contracție subită a exporturilor, perturbarea curentelor comerciale tradiționale după impunerea controlului importului. Operațiunile de compensații sînt deci concomitent: posibilitate de a face față penuriei de mijloace de plată în devize convertibile; un mijloc de finanțare a importurilor, un factor de corijare a distorsi-

Supliment la
nr. 33 1985
Revista ECONOMICA

unilor introduse de o rată de schimb inadecvată ; un mijloc de promovare a unor exporturi stabile, inclusiv a acelora în care țara respectivă nu este lansată, o soluție eficace pentru creșterea și regularizarea comerțului exterior, o alegere economică rațională.

Iată de ce, atît presa cît și organisme specializate în comerțul internațional consideră că operațiunile de compensații vor deveni un factor inevitabil și durabil al strategiilor alese. Dacă semnalăm că mai multe din marile bănci anticipează creșterea nevoilor clientelei și au creat servicii specializate pentru a veni în sprijinul acesteia în organizarea tranzacțiilor de compensații, nu ne rămîne decît să dăm crezare pronosticurilor acelor experți care consideră că la sfîrșitul actualului deceniu, jumătate din comerțul mondial se va face după această formulă dinamică a compensațiilor.

Tranzacții în compensație : cîteva exemple caracteristice

Brazilia a început să recurgă la compensații înspre mijlocul anilor '70 cînd a căutat să-și diversifice, din punct de vedere geografic exporturile și s-a orientat către alte țări în curs de dezvoltare care sufereau de o penurie de devize convertibile. Mai recent, compensațiile au fost legate de aprovizionarea cu petrol (operații de mare anvergură cu Irak, Nigeria, Angola, U.R.S.S.) și s-au extins și cu țările industrializate, ca urmare a efortului pe care Brazilia îl depune pentru creșterea excedentului balanței sale comerciale și pentru promovarea exporturilor sale de produse manufacturate. După cum se știe, Brazilia nu a publicat reguli formale în ceea ce privește organizarea compensațiilor.

În Columbia, o lege din decembrie 1983 introduce un „sistem special de relații comerciale" în virtutea căruia guvernul este invitat să stabilească reguli pentru barter, compensație și operații triunghiulare. Aceste reguli au fost fixate puțin după aceea printr-un decret care face posibile aceste operații, după aprobarea Institutului columbian de comerț exterior (INCOMEX) și în măsura în care ele respectă următoarele criterii : încurajarea durabilă a importurilor necesare țării : deschiderea de noi piețe de export ; prețuri fixate prin referință la piața internațională, efect favorabil asupra balanței de plăți ;

Indonezia a introdus, începînd cu 1 ianuarie 1982 o reglementare care obligă firmele străine care obțin contracte guvernamentale în valoare de peste 500 000 rupii (aprox. 500 000 $), să cumpere produse indoneziene nepetroliere de valoare echivalentă celei FOB a bunurilor și echipamentelor vîndute Indoneziei. Firmele străine care nu își realizează angajamentul de compensație suportă o penalitate de 50% din valoarea contractului. Autoritățile indoneziene au difuzat o listă de treizeci de produse locale dintre care va trebui să fie aleasă compensația. Această listă cuprinde mai ales produse primare sau semi-elaborate (cauciuc, cafea, manioc, lemne tăiate) și cîteva produse manufacturate (articole pneumatice, mobile, jus de fructe, țigări...).

Pe piața internațională a petrolului, Iranul se orientează spre desfacerea unei părți din producția sa prin compensații. Presa anunță în mod regulat tranzacții, printre altele cu China (1983), Brazilia, Noua Zeelandă (1982) și 1984 (livrări de carne), Grecia (1984), Uruguai și Tailanda (1982, orez) și cu societăți comerciale japoneze.

La fel Irakul, a început din 1983 să-și regleze prin export de petrol o serie de tranzacții comerciale. Aceste operații privesc Japonia (160—190 milioane dolari), Franța (aproape 425) și Coreea de Sud. În 1983, o operațiune de reeșalonare a datoriilor în privința firmelor indiene a comportat livrări de petrol pentru 90 milioane dolari. Ea a fost repetată în 1984 (150 milioane).

Malaezia a început să manifeste interes pentru compensații la sfîrșitul lui 1982, și oficialitățile și-au exprimat public dorința de a vedea furnizorii străini cumpărînd mai larg produse locale, în special manufacturate. Politica dusă în prezent este emulatoare ; în principiu furnizorii nu sînt supuși nici unei obligații, dar faptul că acceptă compensații va fi considerat ca un element suplimentar de apreciere a propunerii lor. O organizație administrativă a fost pusă în funcțiune cu începere de la 1 august 1983 în cadrul Ministerului Comerțului și Industriei pentru a coordona propunerile de compensație și a determina dacă acestea sînt în interesul Malaeziei. Lista produselor locale putînd face obiectul cumpărătorilor în compensație, cuprinde, în principiu, ansamblul producției naționale cu excepția cauciucului natural, uleiului de palmier, a cositorului și a lemnului. Pînă în prezent nu sînt cunoscute decît trei contracte importante încheiate pe acest principiu în 1983 cu Coreea de Sud (o navă de război), Iugoslavia (echipamente pentru o linie electrică) și Japonia (șine). În august 1984 s-a anunțat că partea străină dintr-un contract pentru construcția unei rețele ferate urbane ar fi finanțată prin împrumuturi în rate avantajoase și că furnizorii ar cumpăra produse locale pentru valoarea livrărilor lor.

În iunie 1984, Pakistanul a cumpărat avioane de la firma Boeing, pentru suma de 183 milioane dolari, în compensiție furnizorul urmînd să cumpere produse pakistaneze pentru 20% din această valoare.

Quatarul a început să se preocupe din 1983, să regleze în petrol plățile comerciale (Ex. firma suedeză ASEA a propus o tranzacție de 20 milioane dolari), fie să obțină ca subcontractanții unor noi contracte de construcții să preia petrol în plată parțială.

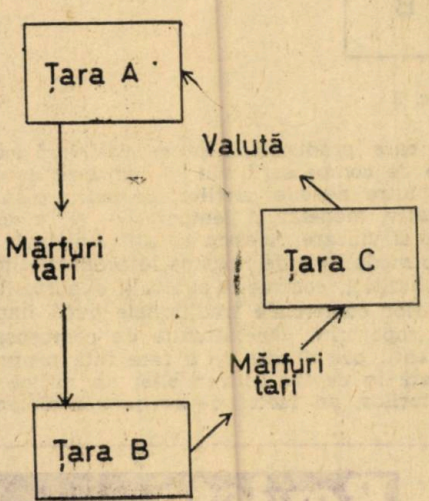

Fig. nr. 4

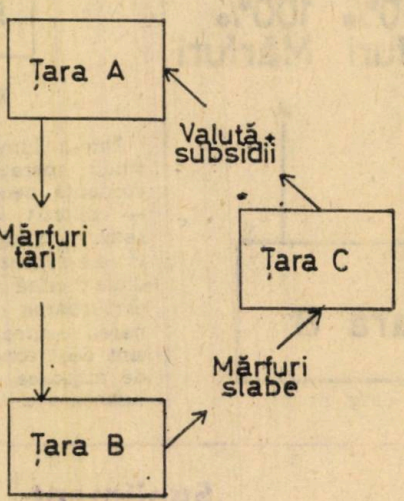

Fig. nr. 5

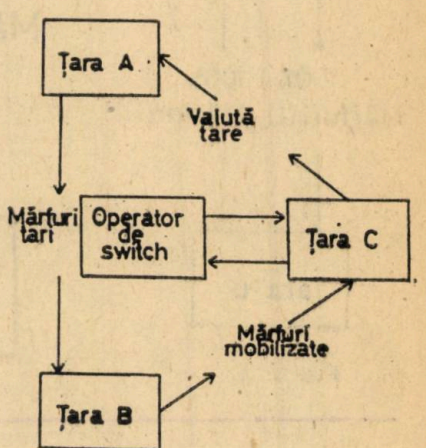

Fig. nr. 6

Complexitatea tehnicii financiar-bancare necesară desfășurării acestor operațiuni a făcut ca să se dezvolte un veritabil engineering financiar specific.

Formele operațiunilor de compensație

În prezent se practică pe piața mondială patru forme principale de operațiuni de compensație :

I. Livrarea în contrapartidă : ● prin operațiuni paralele ; ● cu depozit anticipat ; ● prin operațiuni legate

II. Livrarea în compensație : ● triunghiulară — cu mărfuri tari ; ● triunghiulară — cu mărfuri slabe ; ● triunghiulară — cu switch financiar ; ● integrală ; ● parțială

III. Livrarea în conturi de evidență.

IV. Livrarea în cooperare industrială : ● cu plata tehnologiei în produsele obținute ; ● în produse înrudite.

Caracteristicile acestor operațiuni sînt următoarele :

Operațiuni de contrapartidă paralele (fig. nr. 1)

1. Contractele (I) și (II) se negociază și se semnează simultan, dar se derulează separat ;
2. Contractul II va trebui să conțină clauze de penalizare pentru neîndeplinire ;
3. Contractul II poate fi cedat pentru îndeplinire unei terțe părți (ex. o firmă comercială) cu consimțămîntul firmei din țara B ;
4. Cheltuielile pe care le incumbă plasamentul mărfurilor de contrapartidă (contract II) sînt incluse în prețul stabilit în contractul I ;
5. Întrucît cele două contracte, de regulă nu se declară simultan autorităților, furnizorul inițial — contract I — poate beneficia de sistemul de stimulare a exportului din țara sa (credite de export preferențiale, asigurare, etc.).

Operațiuni de contrapartidă cu depunerea contravalorii la o bancă agreată (fig. nr. 2)

1. Țara furnizoare preia mai întîi mărfurile de contrapartidă (de plată) și le vinde în vederea depunerii sumei respective la o terță bancă, agreată de parteneri, sub clauza eliberării banilor la depunerea documentelor de export ;
2. Depunerea încasărilor din livrarea țării B într-un cont la o bancă agreată de parteneri, cu eliberarea condiționată a banilor ;
3. Exportatorul din țara A livrează marfă țării B ;
4. Pe baza documentelor convenite la depunerea în cont exportatorul poate ridica suma reprezentînd contravaloarea mărfii sale.

Operațiuni de contrapartidă legate (fig. nr. 3)

● Un importator din țara A preia mărfurile din țara B, și pe această bază primește un angajament din țara B că exporturile viitoare ale țării A în țara B vor fi decontate în contrapartida mărfurilor pe care el le-a cumpărat ;

● Este uzual să se perceapă o taxă pentru considerarea ca obligație de compensație achitată a importului respectiv pentru alte exporturi viitoare.

Operațiuni de compensație triunghiulară cu mărfuri tari fig. nr. 4).

1. Compensația triunghiulară presupune mișcarea mărfurilor între 3 țări ;
2. Oportunitatea unei astfel de operațiuni apare cînd mărfurile pe valută liber convertibilă ale țării B se pot plasa pe piață, dar nu interesează țara A.
3. Ca urmare mărfurile tari ale țării B sînt vîndute în țara C, care apoi stinge datoria contractată de țara B în țara A, plătind în valută țării A ;
4. În acest fel țara B și-a procurat mărfurile de care are nevoie pe valută convertibilă (forte) din țara A.

Operațiuni de compensație triunghiulară cu subsidii (fig. nr. 5).

● Operațiunile decurg ca și în cazul compensației triunghiulare cu mărfuri tari, cu deosebirea că mărfurile țării B sînt mai puțin cerute pe piață.

● Pentru ca țara C să accepte să plătească în valută țării A contravaloarea mărfurilor importate din țara B ea va primii subsidii din țara A (exportatoare).

● Cheltuielile pentru subsidii acordate țării C sînt incluse de țara A în prețul de export cerut țării B.

Operațiuni de compensație triunghiulară cu switch financiar (fig. nr. 6)

1. Între țările B și C se realizează un acord de clearing bilateral
2. Pentru exporturile în țara B, țara A solicită plata în valută forte.
3. Pentru a procura valută forte țara C își valorifică creanțele din contul de clearing cu țara B pe piețele valutare plătind corespunător un discount
4. Țara C plătește țării A în valută forte
5. În continuare dealer-ul care deține valută de clearing o valorifică pe piața monetară cu un disagio

Operațiuni de compensație integrală (fig. 7)

1. Se încheie un singur contract pentru transferul concomitent al mărfurilor între cele două țări
2. Mărfurile sînt evaluate în unități monetare

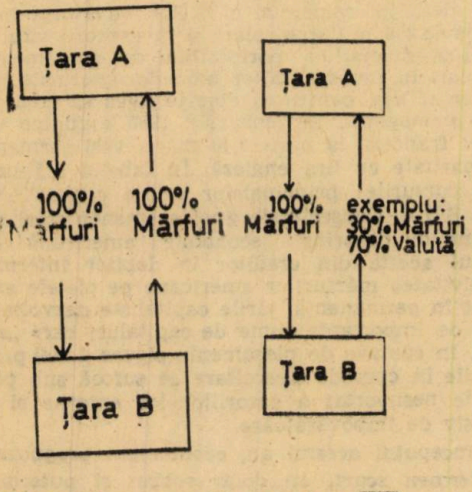

Fig. nr. 7

Fig. nr. 8

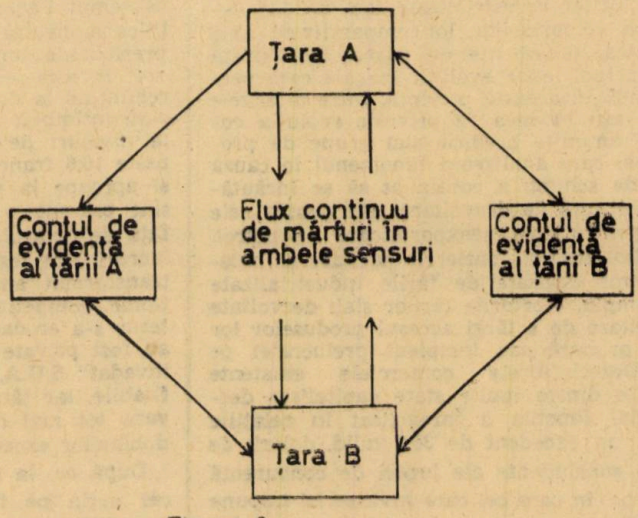

Fig. nr. 9

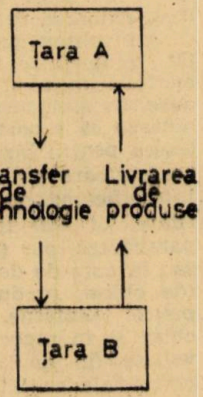

Fig. nr. 10

3. Decontarea se face adesea reținînd suma ce ar urma să se transfere pentru mărfurile primite în compensație

Operațiuni de compensație parțială (fig. nr. 8).

● Exportatorul acceptă decontarea parțială în mărfuri pentru mărfurile livrate.

● În continuare se urmează procedura compensației integrale.

Operațiuni de livrare în conturi de evidență (fig. nr. 9)

1. Pe baza unui acord comercial realizat între firme din țările A și B se realizează un flux continuu de mărfuri de import-export ;

2. Importurile și exporturile sînt înregistrate în conturi de evidență prin băncile de comerț exterior din cele două țări care urmăresc echilibrarea.

Operațiuni de livrare în cooperare industrială (fig. nr. 10)

● Cunoscută în literatura de specialitate și sub numele de „formulă românească de cooperare", semnifică finanțarea de către țara A a dezvoltării unor capacități de producție în țara B.

● Ca urmare țara B urmează să compenseze valoric finanțarea investiției prin livrare de produse realizate (înrudite) țării A.

Theodor PURCĂREA

Conjunctura pe piețele valutare și de capital

Evoluții monetar-financiare și implicațiile acestora asupra comerțului internațional

Evoluția comerțului internațional în anul 1984 și în prima parte a acestui an este definită — de cele mai diverse organisme comerciale, financiare și bănci naționale sau internaționale —, ca fiind bună în ansamblu. În elaborarea unor asemenea aprecieri se are în vedere faptul că în anul trecut comerțul mondial a crescut cu 8,8% față de anul 1983, precum și că pentru acest an se prelimină o creștere de 5,4%, în cadrul căreia exporturile vor avea totuși o dinamică mai scăzută față de importuri (de exemplu, 5,3% total export în cazul țărilor industrializate față de 6,1% — indicele de creștere a importurilor lor comparativ cu anul 1984). Cu toate acestea, divergențe de păreri mai există încă, datorate, în principal, unor evoluții inegale care persistă în ultima perioadă în această privință, între diferitele țări, grupuri de țări sau în ceea ce privește evoluția comerțului mondial cu anumite produse sau grupe de produse. De asemenea, cei care analizează fenomenul în cauză notează că raportul de schimb a continuat să se înrăutățească pentru țările în curs de dezvoltare, atît pentru cele exportatoare cît și pentru cele neexportatoare de petrol. Intensificarea protecționismului, barierele tarifare și netarifare tot mai frecvent utilizate de țările industrializate paralizează, pur și simplu, eforturile țărilor slab dezvoltate sau în curs de dezvoltare de a lărgi accesul produselor lor (de obicei, produse primare sau incipient prelucrate) pe piețele externe. Dezechilibrele comerciale existente chiar și în raporturile dintre multe state capitaliste dezvoltate (în anul 1984, Japonia a înregistrat în relațiile comerciale cu S.U.A. un excedent de 36,8 mild. dolari, de exemplu), sînt probe concludente ale luptei de concurență din ce în ce mai acerbe, în care cel care învinge își impune pînă la urmă condițiile.

Dimensiunile exacte ale tabloului prezentat succint pînă acum nu pot fi definitiv conturate dacă nu se ține seama de un factor-cheie, cu implicații directe, de dimensiuni și sensuri diferite asupra comerțului internațional, și anume evoluțiile monetare și valutare, naționale și internaționale. Corelațiile existente între raporturile monetar-valutare și dezvoltarea relațiilor economice și comerciale dintre diferite țări sînt, fără îndoială, multiple, complexe și într-o strînsă interdependență, fiecare dintre cei doi termeni ai raportului putînd să influențeze sau să fie influențat într-o măsură mai mult sau mai puțin considerabilă. În Declarația economică din 4 mai 1985 de la Bonn a șefilor de state din principalele șapte țări industrializate se menționează, de altfel, în mod expres că „un comerț multilateral deschis este esențial pentru prosperitatea globală" [1], solicitîndu-se în acest scop reducerea substanțială și de urgență a barierelor din calea comerțului și funcționarea sistemului monetar în așa fel încît acesta să devină mai stabil și mai eficient. Se recunoaște, în acest fel (pentru a cîta oară ?) că dezvoltarea stabilă, echilibrată și în condiții de egalitate a comerțului internațional nu mai este posibilă, în perioada actuală, fără ordine și eficiență în sistemul monetar internațional.

Mai departe însă de aceste declarații corecte și frumoase, practica internațională demonstrează că lucrurile nu se desfășoară întotdeauna în conformitate cu cele declarate. Instabilitatea monetară existentă pe piețele internaționale a făcut obiectul unor dezbateri uneori foarte controversate, atît în ceea ce privește conceptele și principiile metodologice, cît și în ceea ce privește implicațiile practice ale acesteia. Economiști de cele mai diferite formații profesionale elaborează în ultima vreme scenarii monetare al căror scop, uneori declarat, este de a da o orientare minimă conducătorilor de firme, oamenilor de afaceri, bancherilor etc. asupra a aceea ce se prognozează în privința cursurilor valutare și mai ales asupra acțiunilor lor viitoare, în așa fel încît efectele negative ale fluctuațiilor de curs să fie eliminate sau, în orice caz, cît mai reduse posibil.

De cele mai multe ori însă, aceste scenarii monetar-valutare rămîn ceea ce sînt ele de fapt : „anticipări" — și aceasta pentru că în spatele lor sau mai bine-zis, confirmarea sau infirmarea lor depinde de evoluții politice, economice și uneori chiar sociale, greu de cuantificat și de surprins în scenarii, chiar și în situații în care se utilizează un sofisticat aparat matematic și procedee moderne de calcul, bazate pe tehnică electronică, în cele mai multe cazuri. Analiza succintă a cîtorva dintre scenariile monetar-valutare elaborate în ultima prioadă demonstrează acest lucru.

La sfîrșitul anului 1984, încă înainte de alegerile din S.U.A., se estima, într-un scenariu elaborat în Franța, că este posibil ca dolarul să cadă, în situația în care F.E.D.-ul (Sistemul Federal de Rezerve al S.U.A.) își va relaxa politica monetară, deficitul comercial al S.U.A. va atinge impresionanta sumă de 200 miliarde dolari și investitorii străini vor încerca să-și diversifice portofoliile de plasamente renunțînd la dolari în favoarea altor monede. Lucrurile nu s-au întîmplat chiar așa, pentru că dolarul avea să crească la niveluri de neimaginat, în februarie 1985 ajungînd la peste 10,6 franci francezi, la peste 3,40 mărci vest-germane și aproape la paritate cu lira engleză. În tabelul alăturat sînt prezentate cursurile principalelor valute convertibile față de dolarul S.U.A. Consecințele unei asemenea stări de lucruri sînt lesne de desprins : economia americană s-a transformat anul acesta din creditor în debitor internațional, competitivitatea mărfurilor americane pe piețele externe s-a erodat în permanență, țările capitaliste dezvoltate au fost private de importante sume de capitaluri care „au invadat" S.U.A. în căutare de plasamente sigure și mai profitabile, iar țările în curs de dezvoltare se sufocă sub povara tot mai de nesuportat a datoriilor lor externe și a dobînzilor excesiv de împovărătoare.

După ce, la începutul acestui an, economiștii prognozau cel puțin pe termen scurt, un dolar robust și puternic, începînd cu mai-iunie a.c. cei care prognozează dolarului

un declin major sînt tot mai mulţi.*) Aşa după cum rezultă, se pare că, în prezent, chiar Administraţia Reagan a renunţat, într-o oarecare măsură, la concepţia potrivit căreia cursul dolarului trebuie să fie dictat de forţele pieţei, deoarece a devenit tot mai evident că deficitele comerciale tot mai mari acumulate de S.U.A. (123 mild. dolari în 1984) nu vor putea fi eliminate în condiţiile în care exportatori americani trebuie să exporte scump şi pot să importe ieftin. De asemenea, Paul Volcker, preşedintele Sistemului Federal de Rezerve, care a criticat în repetate rînduri evoluţia cursului dolarului, a atras de curînd atenţia că acesta dă serioase semne de dezechilibru care trebuie corectate. După cum se cunoaşte, în luarea deciziilor sale privind limitele în cadrul cărora urmează să evolueze masa monetară în S.U.A., F.E.D.-ul analizează o serie de factori cu implicaţii mai mult sau mai puţin directe asupra cursului dolarului, dintre care menţionăm : inflaţia, producţia, vînzările cu amănuntul, cheltuielile pentru consum, salariile şi alte venituri, exportul şi importul, afacerile în domeniul investiţiilor, dobînzile, politica fiscală, evoluţiile de pe piaţa forţei de muncă, şomajul ş.a. Masa monetară din S.U.A., reflectată prin intermediul celor trei indicatori : M_1, M_2 şi M_3 [3]), a evoluat în prima parte a acestui an în limite foarte strînse, ceea ce semnifică necesitatea unei relaxări în perioada care urmează ; dobînzile americane sînt mai scăzute în prezent decît cele de la începutul acestui an şi este foarte probabil ca ele să scadă în continuare dacă economia americană va avea o evoluţie relativ înceată (în graficul alăturat se prezintă evoluţia dobînzii reale în perioada 1980—1985) ; diferenţialul dobînzilor reale din S.U.A. faţă de dobînzile din alte ţări, cum ar fi R.F.G., Japonia, Franţa etc. a scăzut de asemenea, toţi aceşti factori conducînd la ideea că în următoarele 12—18 luni dolarul ar putea suferi o depreciere majoră faţă de celelalte valute, dacă se vrea ca exporturile americane să devină mai competitive.

In ceea ce priveşte evoluţia viitoare a celorlalte valute, scenariile elaborate s-au concentrat, în cele mai multe cazuri, pe analiza comparativă a cauzelor şi rezultatelor care sînt determinante în stabilirea cursurilor de schimb ale acestora faţă de dolarul american — şi mai puţin pe explicarea şi implicit pe anticiparea unor niveluri de curs între ele însele. De exemplu, pentru yenul japonez se prevede că în partea a doua a acestui an acesta să-şi revină spectaculos la niveluri ce vor oscila între 235—250 yeni/dolar, avînd în vedere ritmurile medii anuale de creştere înregistrate deja în 1984 sau previzibile în următorii ani pentru economia japoneză. Ritmul mediu de creştere în ultimul trimestru al anului 1984 a fost de 9,6%, iar în acest an creşterea economică a Japoniei, bazată pe export în principal, va fi mai rapidă decît cea a S.U.A. — pentru prima dată din 1982.

Lira sterlină, deşi a fluctuat puternic în ultima perioadă, a urmat în fapt imaginea-oglindă a evoluţiei de pe poziţii „forte" a dolarului american. În afară de aceasta, în evoluţia lirei sterline mai trebuie luate în considerare şi politica fiscală restrictivă promovată de guvern pentru a combate inflaţia, scăderea preţurilor petrolului, precum şi faptul că această valută este expusă la speculaţii pe pieţele internaţionale. Cu toate că a evoluat deosebit de nefavorabil la începutul acestui an (în februarie a scăzut pînă la 1,039 dolari/lira sterlină faţă de 2,33 dolari/liră — media anului 1980), lira sterlină şi-a revenit ulterior, confirmînd opiniile acelor experţi care i-au prognozat totuşi o apreciere faţă de dolarul american.

În sfîrşit, pentru a încheia exemplificările, pentru dolarul canadian se aşteaptă, pe baza unor analize întreprinse avînd la bază metoda paritaţii puterii de cumpărare, fondată de Gustave Cassel de la Universitatea din Stockholm în perioada postbelică, o restabilire modestă faţă de dolarul american, avînd în vedere interdependenţele puternice dintre economiile Canadei şi S.U.A.

Din cele prezentate pînă acum reiese faptul că evoluţia comerţului internaţional este puternic influenţată, alături de o serie de alţi factori, şi de evoluţiile cursurilor valutare ale principalelor monede în care sînt efectuate majoritatea covîrşitoare a exporturilor şi importurilor. Rezultatele obţinute în participarea la diviziunea internaţională a muncii de către o anumită ţară pot depinde şi depind, în cele mai multe cazuri, de modul în care evoluează valuta în care a fost încheiat contractul, de momentul în care are loc plata sau încasarea angajamentelor respectiv a creanţelor rezultate, precum şi de abilitatea de care au dat dovadă partenerii de contract în contracararea riscurilor valutare.

Aşa după cum s-a remarcat, în etapa actuală de cvasigeneralizare a cursurilor flotante, obţinerea unui preţ remunerator într-o tranzacţie nu mai este suficientă, în orice moment cîştigul putîndu-se transforma în pierdere. Obiectivul părţilor contractante, deci şi al întreprinderilor de comerţ exterior româneşti exportatoare, trebuie să fie acela de a obţine în final o încasare remuneratorie.

De asemenea, considerăm că, în vederea evitării riscurilor valutare şi a consecinţelor financiar-valutare care le însoţesc, se impune o mai strînsă conlucrare între serviciile operative ale întreprinderilor de comerţ exterior şi compartimentele specializate de arbitraj valutar existente în economie. Activitatea întreprinderilor de comerţ exterior ar trebui canalizată pentru încheierea unui volum sporit de contracte de export în monede care au tendinţa de a se aprecia, sau de a se include în contractele externe clauze de prevenire (clauze asiguratorii sau clauze valutare). O importanţă deosebită a căpătat activitatea de reparare a prejudiciilor legate de riscul valutar (de exemplu, tehnici de plată în avans sau întîrziere, creditele paralele, acoperirea la termen ş.a.) existent atît în contractele de export-import, cît şi în cadrul celor de cooperare economică internaţională.

Tabel

EVOLUŢIA CURSURILOR MEDII ALE UNOR VALUTE FAŢĂ DE DOLARUL AMERICAN

- un dolar SUA = n unităţi naţionale -

Valute	1970	1980	1984	Sem.I 1985	Nivel maxim atins în cursul sem. I.1985
- Marca vest-germană	3,66	1,82	2,85	3,17	3,49
- Francul francez...	5,55	4,23	8,74	9,67	10,62
- Yenul japonez.....	360,00	226,74	237,52	253,94	263,05
- Lira sterlină.*)..	2,40	2,33	1,34	1,19	1,039
- Lira italiană.....	625,00	856,40	1757,00	1992,14	2171,00
- Francul elveţian .	4,37	1,68	2,35	2,67	2,94

*) Cotaţie inversă : dolari SUA pentru o liră sterlină.

SURSA : Pentru perioada 1970-1984 datele sînt extrase din INTERNATIONAL FINANCIAL STATISTICS. Pentru sem.I.1985, datele sînt calculate pe baza cotaţiilor medii lunare ale valutelor respective.

Grafic

EVOLUŢIA DOBÎNZII REALE PE TERMEN LUNG ÎN S.U.A.

- procente, pe an -

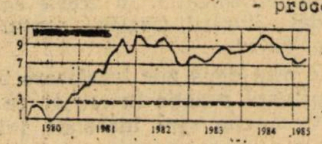

NOTA:- Linia punctată reprezintă nivelul mediu al dobînzii reale pe termen lung, din perioada 1974-1983,

SURSA: IMF - World Economic Outlook aprilie 1985.

O sferă din ce în ce mai largă de utilizare au căpătat-o operațiunile de „hedging", al căror mobil constă, în esență, în evitarea riscului valutar de către un importator sau o bancă, în situația în care aceștia au de făcut o plată la termen, transferîndu-se altfel, riscul valutar, asupra împrumutătorului.

Dezvoltarea inegală a fluxurilor comerciale internaționale din ultima perioadă poartă pecetea instabilității valutare mondiale și slăbiciunilor pe care le-a arătat actualul sistem de cursuri valutare fluctuante. Pentru stabilitatea valutară rămîne, mai mult ca oricînd, valabil faptul că sînt necesare politici sănătoase și stabile din partea tuturor statelor, în special din partea țărilor industrializate, precum și promovarea unei cooperări continue, în cadrul căreia fiecare națiune să participe în condiții echitabile la diviziunea internațională a muncii.

Alexandru TĂNASE

[1]) IMF SURVEY, vol. 14 nr. 11/27 mai 1985, pag. 169.

[2]) A se vedea în acest sens diferite scenarii prezentate de revista INTERNATIONAL INVESTOR din mai și iunie 1985, de exemplu, la rubrica „Monede".

[3]) Într-o prezentare foarte succintă, M_1 poate fi definit ca numerarul deținut de public la care se adaugă cecurile de călătorie, depozitele la vedere și alte depozite; M_2 cuprinde M_1 plus economiile și depozitele pe termen scurt, inclusiv soldurile conturilor deschise la bănci și case de economii, iar M_3 cuprinde M_2 plus, în principal, depozitele pe termen lung. Pentru o tratare mai detaliată, a se vedea colecția INTERNATIONAL FINANCIAL STATISTICS și FINANCE AND DEVELOPMENT — martie 1984.

Arbitraj valutar

Tehnica cotațiilor „spot" (la vedere)

1. Atunci cînd o parte interesată contactează o bancă de prim rang și își exprimă dorința să cumpere sau să vîndă o sumă într-o valută străină și nu menționează data livrării, banca respectivă va cota prețul său de cumpărare și de vînzare, cu reglare în „spot".

A cere un curs de schimb „spot" înseamnă a cere cursul de schimb al unei valute. Cursul de schimb „spot" constituie baza oricăror tranzacții care implică vînzarea sau cumpărarea unei valute contra alteia. Cursul „Spot" este un curs de bază, de referință, iar cotațiile pentru tranzacții cu livrarea efectivă a valutelor la alte termene decît „spot" se vor calcula pe baza acestuia. De exemplu, pentru a vinde sau cumpăra o valută la termen, cu livrare peste 6 luni, cursul „spot" va fi ajustat prin adăugarea sau diminuarea marjei adecvate intervalului de timp respectiv.

Tranzacția „spot" nu înseamnă o reglare imediată a conturilor între cei doi participanți. Pe principalele piețe valutare — Londra, New York, Frankfurt, Paris — ea arată că reglarea respectivă se va efectua în cel mult două zile lucrătoare bancare. Există unele centre unde tranzacțiile se fac cu livrare în ziua următoare, altele cu livrare în aceeași zi („cash settlement"). În aceste cazuri de excepție oricare ar fi data livrării (reglării conturilor), ea poartă numele de „spot date".

Ce se înțelege prin două zile lucrătoare bancare? Să privim cum se operează practic în „spot" pe piața Londrei: la Londra, o tranzacție spot încheiată într-o zi de luni, va trebui reglată efectiv în prima zi de miercuri, dacă ziua de marți nu este o zi de sărbătoare în Anglia. Desigur, dacă tranzacția implică schimbul de dolari S.U.A. contra lire sterline, iar ziua de miercuri este zi de sărbătoare la New York, atunci ziua de joi va fi „spot"-ul sau ziua de reglare a tranzacției.

Deoarece o tranzacție de arbitraj valutar constă în schimbul unei valute contra alteia, centrele unde valutele respective trebuie înmînate sau plătite vor trebui să fie amîndouă deschise pentru afaceri, în caz contrar, principiul esențial al „valorii compensate" nu ar putea să opereze. Prin „valoare compensată" se înțelege că părțile contractante livrează valutele în același timp; astfel, cel puțin în teorie, riscul creditării este exclus. În practică, desigur, este imposibil să se efectueze plata la New York și la Londra în același timp. Plata sterlinelor se va efectua înaintea plății dolarilor, deoarece piața din New York se deschide cînd băncile din Londra își încetează activitatea. Prin principiul „valorii compensate", nici una din părțile unei tranzacții nu pierde folosirea fondurilor sale.

Deoarece băncile sînt închise sîmbăta și duminica în majoritatea țărilor lumii, o tranzacție de arbitraj inițiată joi sau vineri va avea ca „spot" ziua de luni, respectiv marți (sau, atît timp cît nu sînt sărbători vineri sau luni, iar, în cazul dolarilor, piața din New York este deschisă pentru afaceri luni sau marți).

„Bid" și „offered side"

Cursurile de schimb sînt cotate pe majoritatea piețelor în două variante: cursul de ofertă („offered side") și cursul de cerere, de cumpărare („bid side"). Arbitragiștii schimbă aceste cursuri în permanență, întocmai ca agenții de bursă. De regulă, piețele de arbitraj din Europa se deschid la orele 8,30—9 dimineața. Piața își bazează de obicei cotațiile de deschidere pe cursurile de închidere ale unei zone decalate din punct de vedere al fusului orar.

Arbitragistul va cota cursul de schimb al valutei în care lucrează, prin telefon sau telex, partenerului de tranzacție sau brokerilor. El se va angaja într-o tranzacție cu un partener pe care îl consideră demn de încredere și chiar atunci cînd împuternicește un broker să încheie tranzacții în numele băncii sale, el nu va accepta ca acestea să fie încheiate cu orice bancă. El acționează în limita unui plafon de lucru aprobat de conducerea băncii sale, plafon care variază în funcție de numele băncii partenere.

În cazul în care cineva vinde arbitragistului, la cursul cotat de acesta, o sumă care depășește necesitatea sa de moment, el poate refuza să încheie tranzacția pentru diferența sumei care depășește nevoia sa, sau, acceptînd toată suma, va cota în continuare un curs atractiv pentru cumpărători, debarasîndu-se de suma pe care a cumpărat-o în plus.

Practic, o cotație arată în felul următor: o bancă cotează $/DM 3,0490—3,0500. Primul curs este cursul de vînzare, iar al doilea este cursul de cumpărare. De regulă, cotația este simplificată, apărînd 3,0490—00, sau chiar 90—00, presupunîndu-se că partenerii au suficientă experiență pentru a cunoaște cifrele respective. Primele trei cifre zecimale se numesc „points" (puncte), iar a 4-a și eventual a 5-a se numesc „pips".

Piața tranzacțiilor de arbitraj valutar diferă de alte piețe prin aceea că este realmente și inevitabil o piață internațională. Tranzacțiile de arbitraj valutar devin necesare atunci cînd între persoane din zone valutare diferite intervin relații de afaceri. Piața locală (națională) reprezintă o parte dintr-o organizație internațională, un centru național pentru o activitate internațională.

În practică, cei care doresc să preschimbe o valută cu alta, arareori se întîlnesc fără intervenția unui intermediar. În întreaga lume, intermediarii principali ai unor asemenea tranzacții sînt băncile. Ele acționează pe cont propriu, căutînd o altă bancă, pe plan intern sau extern, care dorește să încheie tranzacția inversă.

Țara A	**Țara B**
Tranzacția 1	**Tranzacția 1**
Firma A cumpără mărfuri de la firma B.	Firma B vinde mărfuri firmei A. Firma B primește valuta proprie (banii B)
Firma A cumpără valuta B pentru a plăti și dă în schimb valuta A.	ca plată de la firma A.

Tranzacția de arbitraj valutar
(prin una sau mai multe bănci)

Tranzacția 2	**Tranzacția 2**
Firma X vinde mărfuri firmei Y. Firma X primește valuta sa proprie (valuta A) ca plată de la firma Y	Firma Y cumpără mărfuri de la firma X. Firma Y cumpără valuta A pentru a plăti aceste mărfuri și dă valută B în schimb.

In fiecare tranzacție (nr. 1 și nr. 2) unul din cei doi participanți (și numai unul) trebuie să efectueze o tranzacție de arbitraj.

Care anume din cei 4 participanți este implicat în tranzacție depinde de valutele în care tranzacțiile sînt efectuate: acest exemplu asociază valuta B tranzacției 1 și valuta A tranzacției 2.

MIHAI RĂDOI
CĂTĂLIN MOISUC

Comerț invizibil

Particularități ale transferului de know-how

Materializînd o tipologie specifică a relațiilor economice internaționale transferul de tehnologie presupune adaptarea și diversificarea tehnicilor comerciale și juridice de contractare.

Aspecte interesante pentru faza de prenegociere, sînt relevate de contractul de know-how, în primul rînd datorită relațiilor ce se stabilesc între furnizorul și beneficiarul tehnologiei, și în al doilea rînd datorită alegerii pe care fiecare din cei doi parteneri o face față de celălalt. Astfel, se pune problema de a ști cum și cît din volumul de informații care delimitează know-how-ul poate fi prezentat de furnizor, astfel încît beneficiarul să adopte o decizie favorabilă și, în același timp, să fie menținut secretul, pentru ca în cazul întreruperii negocierilor, know-how-ul respectiv să nu poată fi utilizat de partenerul interesat inițial în obținerea sa.

Comisia economică a ONU pentru Europa a consacrat două proceduri juridice de protecție a secretului asupra know-how-ului folosite în practică: angajamentul unilateral al beneficiarului și convenția „ad-hoc" a părților.

a) În primul caz este vorba de un consimțămînt scris al beneficiarului, prin care acesta se angajează să nu divulge, să nu utilizeze informațiile obținute față de terți, sau pentru realizarea de produse, înaintea semnării contractului.

O variantă a primei proceduri o reprezintă legarea obligației derivînd din angajamentul unilateral de voință, de existența unui antecontract privind menținerea caracterului confidențial al informațiilor în cursul fazei precontractuale a negocierilor. Acest antecontract se formează prin angajamentul beneficiarului, respectiv acceptarea acestuia în mod tacit de către furnizorul de know-how.

Ambele variante iau în considerare, în mare măsură, acordul de voință al părților, fără posibilitatea urmăririi solidității sale prin măsuri sancționatorii, motiv pentru care au o credibilitate restrînsă în asemenea relații.

b) Convenția „ad-hoc", acceptată ca un contract de opțiune, intervine între furnizor, care se obligă să transmită unele informații tehnice privind know-how-ul său, și beneficiarul care preia aceste informații ca strict confidențiale și se angajează să nu le utilizeze pînă la încheierea contractului propriu-zis. Și în acest caz este puțin probabil ca o informație cedată, indiferent de prevederile convenției „ad-hoc" să poată fi uitată pe calea dreptului obligatoriu în cazul unui eșec al tratativelor.

Adiacent angajamentului beneficiarului de păstrare a caracterului confidențial al informațiilor primite în faza de prenegociere, se poate constitui un depozit în valută ca o garanție în favoarea furnizorului. Finalizarea negocierilor va duce la diminuarea depozitului cu remunerația curentă furnizorului prin contract. În cazul nefinalizării, depozitul poate fi menținut sau restituit parțial sau total.

În toate situațiile prezentate se pune problema concomitenței încrederii între parteneri și riscurilor ce pot apărea, față de care realizarea unei protecții juridice se dovedește insuficient de sigură.

În aceste condiții apărarea secretului asupra know-how-ului trebuie realizată aprioric prin limitarea cantitativă și calitativă a întinderii informațiilor transmise, care să contureze însă o imagine de ansamblu asupra obiectului acestuia, folosindu-se scheme operative, indicatori de eficiență, fără a depăși limitele sugestiei, pentru influențarea, în sens pozitiv a deciziei, de achiziționare, dar în același timp fără posibilitatea delimitării know-how-ului în entitatea sa.

De menționat faptul că există două situații de excepție de la obligația de non-divulgare în faza de prenegociere a elementelor know-how-ului: cea în care acestea, conform legii, sînt excluse de la regimul juridic de protecție (partea aflată în domeniul public) și cea în care elementele sînt cunoscute deja beneficiarului, sau provin din tranzacțiile anterioare.

În determinarea caracterului divulgabil sau nedivulgabil al componentelor know-how-ului trebuie ca părțile să țină seama de cele care constituie tehnică de bază și cele care urmează a face obiectul cooperării viitoare între părți, perfecționările ce urmează a fi aduse ulterior. De asemenea, este necesar ca în faza de prenegociere părțile să nu se angajeze în operațiuni similare sau în domenii similare sau în domenii conexe, fără a se asigura, prin dispoziții speciale, că respectivii terți vor lua măsuri de protejare a know-how-ului în cauză.

Dragoș ȘERBĂNESCU

Marketing

Piața vinurilor

1. Producția de vinuri este un sector capital pentru Comunitatea Economică Vest-Europeană, deoarece cu o producție de 165 milioane de hectolitri pe an (în ultimele cinci campanii) ea reprezintă 6 la sută din produsul final al economiei agricole comunitare. Acest sector este însă dificil de administrat, atît datorită problemelor legate de producție și de întinderea suprafețelor viticole, cît și datorită eterogenității viticulturii țărilor respective.

În funcție de zonele geografice, produsele diferă foarte mult: viile din Nord sînt axate pe producerea de vinuri fine iar cele din Sud pe vinuri de masă. Cele din urmă produc la ora actuală cea mai mare parte a surplusurilor.

Dacă viile franceze tind să se restringă ca suprafață, cele italiene se stabilizează iar cele vest-germane se extind. În aceste condiții este dificil pentru Piața Comună de a da soluții omogene problemelor cu care se confruntă acest sector aflat în criză.

Pentru a organiza piața viticolă, Comunitatea a adoptat în 1980 o legislație comună ale cărei principii continuă să rămînă în vigoare. Astăzi, în fața creșterii îngrijorătoare a surplusurilor accentuate de o modificare a obiceiurilor de consum, Comisia Pieții Comune propune partenerilor comunitari noi măsuri atît conjuncturale cît și structurale pentru a se putea controla noile fluxuri.

1970 : organizarea comunitară a pieţelor

Din 1970, odată cu organizarea celorlalte sectoare ale producţiei agricole comunitare Piaţa Comună a pus bazele politicii sale viticole. Aceasta se axează în principal pe două direcţii :

— măsuri de „orientare", al căror obiectiv este de a reduce potenţialul de producţie a vinurilor slabe de masă şi de a îmbunătăţi structurile de producţie ;

— măsuri de „garanţie", destinate să menţină nivelul preţurilor pe piaţă.

Reglementările fixează totodată domeniile de intervenţie ale Pieţii Comune pe planul preţurilor şi al distilării, prin intermediul următoarelor instrumente :

1. **Preţul orientativ** : Comunitatea fixează în fiecare an, înainte de 1 august, un preţ de intervenţie pentru fiecare categorie de vin de masă, pe baza cursurilor constatate în timpul ultimelor două campanii. Aceste preţuri sînt valabile de la 16 decembrie la 15 decembrie ale anului următor.

2. **Preţul de referinţă** : se determină pe baza preţului orientativ, majorat cu cheltuielile de comercializare. O majorare se prevede de asemenea pentru îmbuteliere. Preţul de referinţă reprezintă limita inferioară sub nivelul căreia se aplică o taxă compensatorie pentru a proteja politica comunitară şi a împiedica practicile de cîştigare a pieţei prin preţuri foarte scăzute (politică de dumping).

3. **Preţul de declanşare** : se fixează anual înainte de 15 decembrie în funcţie de nivelul preţului de orientare şi ţinînd cont de situaţia pieţei vinurilor, de resurse şi de necesităţile de consum de vinuri de masă ale Comunităţii. Acest preţ nu poate depăşi 95 la sută din preţul orientativ. Preţul de declanşare reprezintă limita minimă a preţurilor de piaţă care face să intre în funcţiune mecanismele de intervenţie comunitare pentru susţinerea pieţei (a preţurilor).

4. **Principiul garantării unui preţ minimal** : toate intervenţiile pe piaţă ale autorităţilor comunitare trebuie să vizeze asigurarea pentru producătorii de vinuri a încasării unor preţuri corespunzătoare a cel puţin 82 la sută din preţurile orientative.

5. **Distilarea preventivă facultativă.** Este posibil să se distileze vinurile de masă de îndată după recoltare (de la 1 septembrie la finele anului). Preţul care se asigură producătorilor viticoli este de numai 60 la sută din preţul orientativ. (65 la sută dacă distilarea obligatorie nu a fost declanşată).

6. **Distilarea obligatorie.** Comunitatea poate interveni în cursul anului pentru a decide o distilare obligatorie în scopul reechilibrării pieţei. Cantitatea care urmează să se distileze depinde de randamentul la hectar, tipurile de vinuri etc. Preţul care se plăteşte producătorilor echivalează cu 60 la sută din preţul orientativ.

După ce se hotărăşte distilarea obligatorie, se propune totodată viticultorilor o **distilare de sprijin** facultativă. În cadrul cantităţilor respective, se asigură în mod excepţional producătorilor 82 la sută din preţul orientativ.

Măsuri pentru a face faţă crizelor

Reglementările de mai sus nu rezolvă totuşi toate problemele acestui sector agricol foarte complex şi într-o permanentă stare de criză.

Din 1970 viticultura a cunoscut două crize importante. Cea din 1975 a determinat o reorganizare a politicii comunitare în 1976 : Piaţa Comună a admis necesitatea punerii în aplicare a unei politici structurale adaptate, măsurile conjuncturale, deşi necesare, nemaifiind suficiente.

Măsurile adoptate vizează interzicerea înfiinţării de noi plantaţii destinate vinurilor de masă şi acordarea de prime pentru abandonarea temporară a viticulturii de către producători. Totodată Piaţa Comună dă directive de abandonare a viticulturii în anumite zone sau de modernizarea plantaţiilor.

Pentru a face faţă noii crize declanşate în 1981, programul de acţiune propus de Comisia Pieţei Comune în 1978 este prelungit pînă în 1986, cuprinzînd următoarele puncte:

— crearea unui regim comunitar al plantaţiilor de vii şi interzicerea noilor plantaţii ;

— acordarea de ajutoare pentru modernizarea patrimoniului viticol ;

— acordarea de ajutoare pentru stimularea încetării producţiei.

Comisia a luat totodată măsuri pentru raţionalizarea gestiunii pieţei şi intensificarea controlului suprafeţelor.

Cu toate aceste măsuri situaţia s-a agravat în ultimii doi ani : recoltele foarte bune din aceşti ani (care au dus la creşterea cu 0,7 la sută pe an a producţiei) au condus la majorarea surplusurilor şi, deşi exporturile au crescut, nu s-a putut stăvili creşterea stocurilor. De aceea, în aprilie 1984 interdicţia de a se planta noi vii s-a prelungit pînă în 1990.

Comisia Pieţei Comune este conştientă de faptul că o reducere a producţiei nu se poate realiza decît prin diminuarea suprafeţelor cultivate. Ea trebuie totodată să vegheze asupra coerenţei dintre politica preţurilor (nivelul de susţinere a pieţei garantat prin intervenţii) şi politica structurală avută în vedere.

În acest scop se propun următoarele :

— îngheţarea preţurilor instituţionale pentru diminuarea nivelului de susţinere ;

— întărirea stimulentelor pentru abandonarea producţiei la toate categoriile de vii ;

— reducerea forţată a suprafeţelor, care implică o reducere a drepturilor de replantare pe timp de 10 ani ;

— compensarea producătorilor pentru limitarea dreptului de replantare ;

— creşterea conţinutului de alcool al produselor în amonte de vin.

În prezent 56 000 de hectare de plantaţii viticole din Franţa şi 30 000 de hectare din Italia au fost deja abandonate (schimbată destinaţie sau transformate în pîrloage). Diminuarea suprafeţelor a fost însă compensată de creşterea randamentelor. Excedentele (20,5 milioane hectolitri în 1980 şi 32 de milioane hectolitri în 1984—1985) au fost orientate către distilare, ceea ce a dus însă la creşterea cheltuielilor comunitare.

Această serie de măsuri au două obiective : remedierea deficienţelor de gestiune a pieţei şi restabilirea echilibrului său (în particular prin limitarea potenţialului de producţie şi introducerea pragului de garanţie).

Pe plan mondial consumul de vin progresează în ritm lent. El creşte rapid în ţările dezvoltate, unde pînă nu demult se consuma puţin vin. (Republica Federală Germania, Marea Britanie, ţările nordice, America de Nord, Australia...) şi într-o măsură mai lentă în ţările viticole consumatoare medii (Elveţia, Grecia) şi în ţările cu o situaţie economică dificilă (în special America Latină).

Distincţia făcută în trecut între ţările băutoare de vin, de bere şi de băuturi spirtoase tinde să se estompeze. Diferenţele în consum se fac simţite din ce în ce mai mult de la o generaţie la alta şi tot mai puţin de la o ţară la alta. Totuşi, dacă în marile ţări producătoare de vinuri vinul roşu este predominant în consum (Franţa, Italia), în alte părţi cel alb este predominant (75 la sută din piaţa vest-germană, 70 la sută din cea japoneză şi 58 la sută din piaţa Statelor Unite).

Comerţul internaţional cu vinuri creşte într-un ritm mediu anual de 1—1,5 la sută pe an. Zece ţări din lume livrează mai mult de 90 la sută din exporturile mondiale, Franţa exportînd 20 la sută din volumul total mondial, ocupînd astfel locul doi după Italia. Exporturile sale s-au dublat în ultimii 12 ani, de la 5 milioane la 10 milioane de hectolitri. Principalii clienţi ai Franţei sînt Statele Unite (19,4 la sută din volumul exporturilor) şi Piaţa Comună (56 la sută).

Emanuel ODOBESCU

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

Contabilitate — financiar

Unele aspecte ale regimului juridic al lucrărilor de investiții

Art. 97 din Legea nr. 9/1972 interzice contractarea și angajarea de cheltuieli pentru investiții, înainte de aprobarea indicatorilor tehnico-economici sau, după caz a documentației tehnico-economice a investițiilor, precum și începerea de lucrări, înainte ca organele bancare să fi pronunțat asupra legalității acestor cheltuieli.

În legătură cu interpretarea acestui text de lege, practica a ridicat două probleme principale :

a) care va fi soarta contractelor încheiate cu încălcarea prevederilor art. 97 din Legea nr. 9/1972 ?

b) admisibilitatea acțiunilor pentru plata prețului și pentru eventuale penalități de întîrziere, introduse de antreprenori (furnizori), atunci cînd lucrările sînt recepționate și refuzate la plată de către beneficiari.

Textul legii nu conține o sancțiune expresă pentru nesocotirea ei, iar în practica arbitrală sînt cunoscute mai multe soluții.

Avînd în vedere că cele două probleme se leagă indisolubil între ele, în cele ce urmează să le tratăm împreună.

I. Într-o opinie[1] se susține că întrucît contractele încheiate în pofida legii, sînt lovite de nulitate, deci inexistente de drept (qui contra legem agit, nihil agit) și în această materie, atît antreprenorul (furnizorul) cît și beneficiarul au obligația de a restabili situația anterioară încheierii contractului.

Această teză, în practică, este subtilizată cu ideea că nulitatea contractului, pentru motivele arătate, operează numai pînă la aprobarea indicatorilor tehnico-economici și avizul favorabil asupra legalității a organelor bancare, iar după această dată, contractul devine valabil încheiat, deci în esență, sîntem în prezența unei nulități relative a contractului. Importanța practică a acestei opinii constă în faptul că acțiunile pentru obligarea la plată a beneficiarului sînt considerate premature și respinse în întregime pînă la data aprobării, iar respingerea eventualelor penalități de întîrziere, după data aprobării.

Soluția prezentată este criticabilă pentru următoarele motive :

1. O asemenea practică ar însemna o încurajare tacită a beneficiarilor pentru a contracta lucrări investiționale inoportune, pentru care nu pot primi aprobare din partea organelor bancare, conform art. 96 din Legea nr. 9/1972, producînd consecințe nefavorabile, care ar dăuna disciplinei de plan și contractuale.

2. Nu ar fi sancționată sub nici o formă încălcarea art. 97 din Legea Finanțelor de către beneficiari.

3. Beneficiarul unei lucrări de investiții nu putea să fie obligat la plată, ceea ce ar constitui o îmbogățire fără just temei.

4. Ținînd cont de valoarea în general mare a lucrărilor de investiții, adoptarea tezei prezentată, ar periclita realizarea contractelor, precum și echilibrul financiar al unităților antreprenoare, cu implicații grave asupra posibilităților de retribuire a muncitorilor care au executat lucrarea. Astfel neîndeplinirea unei formalități înaintea încheierii contractelor, s-ar transforma într-o veritabilă „problemă de nerezolvat", cu consecințe economico-financiare.

5. Opinia prezentată este însă susceptibilă de rezerve și din considerente teoretice. Principiile clasice ale dreptului, așa cum este cea care a constituit premisa acestei opinii, nu pot fi aplicate întotdeauna în materia dreptului economic, unde reglementarea legislativă trebuie să corespundă în orice moment stadiului de dezvoltare economică a societății. În condițiile transformărilor dinamice ce au loc în industrie, contractele economice au un rol hotărîtor în realizarea sarcinilor de plan. Într-adevăr, potrivit legii, contractele economice constituie un instrument de fundamentare și realizare a sarcinilor prevăzute în planul național unic. Avînd în vedere această situație, contractul economic nu este numai un simplu acord de voință a părților, ca atare neîndeplinirea unor atribuții legate de încheierea contractelor de către părți, nu poate duce la anularea însăși a actului.

În consecință, această opinie nu poate fi împărtășită.

II. Într-o altă opinie[2], prevederile art. 97 din Legea nr. 9/1972, stabilesc obligații exclusive în sarcina beneficiarului, iar pentru nerespectarea lor, numai beneficiarul poate fi răspunzător.

Potrivit acestei teze exprimată în practica altor organe arbitrale, acțiunile pentru plata prețului, sînt admisibile, cu toate cheltuielile aferente.

Avînd în vedere că în motivarea acestor soluții, arbitrajele nu tratează problema valabilității contractelor în lumina prevederilor art. 97 din Legea finanțelor, credem că la baza hotărîrilor au stat interesele economice evidente, care izvoresc din aceste contracte.

Analiza celor două opinii ne conving, că germenii diferenței de teorii se găsesc în stabilirea chestiunii, cine are obligația să verifice aprobarea indicatorilor tehnico-economici și avizarea favorabilă a investițiilor de către organele bancare. Pînă cînd prima teză, pornind de la considerente teoretice, a ajuns la concluzia că această sarcină o are antreprenorul (furnizorul), în a doua, din motive practice s-a optat că aceasta este obligația beneficiarului.

În ceea ce ne privește ne subscriem la această a doua opinie, cu mențiunea că antreprenorul are obligația subsidiară de a se informa despre demersurile făcute de beneficiari în vederea obținerii avizului organelor bancare privind începerea lucrărilor, dar neîndeplinirea acestor atribuții nu paralizează dreptul lui la acțiune pentru plata prețului.

Pentru a conchide astfel, am avut în vedere următoarele motive :

În înțelesul legii, obligațiile prevăzute de art. 96 din Legea nr. 9/1972, le are atît antreprenorul (furnizorul), cît și beneficiarul. Din acest fapt rezultă că nerespectarea obligațiilor de mai sus presupune culpa comună a părților, ca atare s-ar impune sancționarea amîndurora. În mod practic însă organele arbitrale nu au posibilitatea dublei sancționări, pentru că admiterea acțiunii presupune sancționarea beneficiarului, iar respingerea acțiunii este egală cu sancționarea numai a antreprenorului (furnizorului). Constatarea inexistenței contractului nu se poate concepe ca o dublă sancțiune din moment ce lucrările au fost executate în favoarea beneficiarului.

Considerăm că obligația verificării aprobării indicatorilor de către organele bancare, este în principal sarcina beneficiarului și ne bazăm pe prevederile art. 95 din Legea nr. 9/1972 care prevede că : „...întreprinderile... trebuie să depună la băncile specializate documente de aprobare a investițiilor, studiul tehnico-economic aprobat, contractul de antrepriză...".

Credem că acest text, folosind expresia „întreprinderile" s-a referit la unități economice beneficiare, iar din momentul ce operațiunile bancare privind începerea unor lucrări de investiții sînt declanșate de către beneficiari, este firesc ca și răspunderile pentru omisiunea acestora să cadă în sarcina lor, urmînd ca antreprenorii (furnizorii) să se asigure numai informativ despre demersurile făcute de către beneficiari.

În sensul celor de mai sus — ținînd cont și de finalitatea economică a contractelor economice, de rolul lor în îndeplinirea sarcinilor de plan —, opiniem că acțiunile introduse de către antreprenori (furnizori) privind plata

lucrărilor de investiții, recepționate de către beneficiari, pentru care în prealabil nu s-au asigurat despre avizul favorabil a investiției de către organele bancare, sînt admisibile.

O altă problemă ridicată de aceste acțiuni este cea a penalităților de întîrziere în decontarea facturilor, pretinse de către antreprenori.

Avînd în vedere că nerespectarea cerințelor art. 97 din Legea finanțelor constituie o încălcare a legii, ca atare nu putem vorbi despre un contract legal încheiat, chiar dacă ea a produs efecte între părți, penalitățile de întîrziere în plata prețului nu sînt admisibile, așa cum a hotărît și Primul Arbitru de Stat prin Decizia nr. 2097/1983[3].

Ervin SZÉKELY

[1] Hotărîrea nr. 2296/1982 pronunțată de Arbitrajul de Stat Interjudețean — Oradea (nepublicată) ; Hotărîrea nr. 1217/1984 pronunțată de Arbitrajul de Stat Interjudețean — Oradea (nepublicată).

[2] Hotărîrea nr. 3026/1982 pronunțată de Arbitrajul de Stat Interjudețean — Galați (publicată) ; Hotărîrea nr. 31/1984 pronunțată de Arbitrajul UCECOM (nepublicată).

[3] Decizia P.A.S. nr. 2097/1983 publicat în R.R.D. nr. 7/1984, p. 73.

Cu privire la valorificarea inventarierilor

Inventarierea patrimoniului constituie una din obligațiile cele mai complexe ale unităților socialiste și are drept scop apărarea avutului obștesc și a stabilirii stării efective a elementelor patrimoniale de activ și pasiv.

Stabilirea rezultatelor inventarierii capătă astfel o importanță majoră întrucît valorificarea finală a lucrărilor și înregistrarea operativă a rezultatelor, confirmă calitatea activității comisiilor care evaluează pe această cale realitatea patrimoniului consemnînd în final eventualele lipsuri, sau diferențe, cauzele și răspunderile gestionarilor.

Regularizarea diferențelor constatate la o inventariere determină deci necesitatea punerii de acord a datelor din evidența contabilă cu situația constatată pe teren.

Modalitățile privind determinarea rezultatelor inventarierii au fost stabilite prin H.C.M. nr. 1885/1970 și Normele Metodologice M.F. nr. 595/1970 care la punctul 158 precizează următoarele :

„Comisia de inventariere consemnează într-un proces-verbal rezultatele inventarierii, concluziile și propunerile cu privire la cauzele plusurilor, lipsurilor, pierderilor și vinovații pentru acestea, precum și propunerile de măsuri legale. Propunerile cuprinse în procesul-verbal al comisiei de inventariere **se prezintă în termen de 3 zile de la data încheierii operațiunilor de inventariere, conducătorului unității economice**".

Acest text a fost preluat și de UCECOM în momentul elaborării Normelor metodologice privind contabilitatea unităților cooperației, text aprobat prin Decizia nr. 162/1971. Singura diferență constă în majorarea termenului de 3 zile sus-amintit la 10 zile.

Aparent, problema este clară dar în practica curentă se fac numeroase discuții în legătură cu formularea „de la data încheierii operațiunilor de inventariere", aspectul cel mai contradictoriu fiind determinat de interpretarea unor organe CFI sau al unor alte organe de cercetare, care consideră că termenul ar putea curge de la data la care comisia a terminat întocmirea (redactarea) propriu-zisă a inventarului.

Această interpretare eronată a ocazionat uneori și propuneri de sancționare a comisiilor, care în anumite cazuri nu au putut valorifica inventarul în cadrul termenului limită de 3 zile (respectiv 10).

Considerăm utilă o precizare în acest domeniu mai ales că elementele care definesc problema rezultă clar și din textele și normele metodologice elaborate ulterior de Ministerul Finanțelor și M.C.I. (N.M. nr. 63120/1970, 35/1973).

Stabilirea rezultatelor unei inventarieri presupune în prealabil o serie de lucrări din care vom aminti pe cele mai importante în ordinea unei succesiuni impusă de metodologia actuală de lucru.

a) Determinarea rezultatelor în plus sau în minus se face direct pe listele de inventariere după ce în prealabil se face o verificare a exactității înregistrărilor în contabilitate. Exactitatea soldurilor contabile se verifică prin confruntarea evidenței contabile cu cea tehnico-operativă. Această confruntare se face de regulă lunar, dar dacă inventarul se face de la o dată care presupune existența unor operațiuni efectuate după data ultimei confruntări, verificarea ultimelor înregistrări este obligatorie.

Confruntarea evidențelor și semnătura contabilului pe fișele de magazie, constituie garanția că înregistrările sînt identice și că documentele pe baza cărora s-au făcut operațiile au fost ridicate de la gestionar.

Este de reținut că în cazul unor gestiuni complexe și cu număr mare de repere, această confruntare și verificare poate căpăta o amploare deosebită, mai ales în cazurile în care calitatea lucrărilor lasă de dorit și se constată inadvertențe sau erori (omisiuni, pierderi de acte etc.). Problema este mai simplă la gestiunile care se evidențiază global valoric, întrucît volumul operațiunilor are un caracter sintetic pronunțat, dar la gestiunile contabilizate după metoda cantitativ-valorică, consemnarea stocurilor scriptice în inventare pentru determinarea diferențelor se poate face numai după ce s-a realizat confruntarea evidențelor, respectiv a fișelor printr-o punere de acord perfectă.

b) După o primă stabilire a diferențelor rezultă necesitatea operării unor compensări între plusuri sau minusuri dacă diferențele în cauză se încadrează în prevederile pct. 160 din normele metodologice nr. 595/1970, respectiv se constată că există întrunite cele 3 condițiuni :

— risc de confuzie fără diminuarea valorică a patrimoniului

— aceeași perioadă de gestiune și același gestionar

— cantități egale între plusurile și minusurile constatate

Compensările sînt aprobate de organe tehnice de specialitate care sînt sesizate prin transmiterea unor situații comparative de către comisia de inventariere. Organele tehnice trebuie să fie în posesia listelor bunurilor compensabile aprobate în prealabil de forurile ierarhic superioare.

După aprobarea unor eventuale compensări, diferențele constatate inițial se reduc corespunzător, lipsurile rămase fiind în situația de a fi soluționate și prin acordarea unor eventuale perisabilități.

c) Acordarea de scăzăminte legale se face în baza unor norme maximale stabilite prin H.C.M. nr. 190/1984. După operarea și a scăzămintelor legale, comisia este în măsură să definitiveze rezultatele inventarierii stabilind diferențele consemnate în procesul-verbal final.

Toate lucrările efectuate de comisie anterior acestui moment se consemnează în proces-verbal de control gestionar, care se înregistrează la registratura unității într-un termen de 3 zile (10 zile în cooperația meșteșugărească) de la încheierea tuturor operațiunilor legale de valorificarea inventarului.

Ulterior, conducătorul unității cu avizul persoanelor competente decide, în cel mult 5 zile, asupra soluționării propunerilor făcute.

Etapele trecute în revistă mai sus expuse ilustrează complexitatea valorificării unui inventar, care în funcție de volumul său și a lucrărilor de control aferente, poate uneori dura o perioadă destul de îndelungată ; se urmărește, de regulă, ca rezultatele să fie înregistrate în bilanțul contabil al semestrului în care a avut loc inventarierea.

Precizările de mai sus se consideră a fi necesare în raport cu aprecierea unor termene care, așa cum am arătat mai sus, pot da naștere la confuzii.

Dan DOBREANU

Practică judecătorească

ÎNCHEIEREA DE SOLUȚIONARE A PLÎNGERII ÎMPOTRIVA AMENZILOR CONTRAVENȚIONALE

În conformitate cu prevederile Legii nr. 32/1968, încheierile date de organele administrative, competente să soluționeze plîngerile împotriva sancțiunilor contravenționale, sînt definitive și executorii. În aplicarea acestor dispoziții legale, Trib. munic. București, secția a III-a civilă prin decizia nr. 2344/1984 a decis că orice altă soluție dată ulterior de către organul emitent al încheierii ori de către organul ierarhic superior în urma contestării uneia sau alteia din părți nu poate fi luată în considerare.

INADMISIBILITATEA RENUNȚĂRII LA DREPTURI DE CĂTRE UNITĂȚILE SOCIALISTE

Făcînd o creatoare aplicare a prevederilor art. 256 din Legea finanțelor (nr. 9/1972) potrivit cărora conducătorii și celelalte persoane din cadrul unităților socialiste răspund pentru nerespectarea obligațiilor privind apărarea integrității avutului obștesc și gospodărirea acestuia, Trib. Suprem secția civilă prin dec. nr. 268/1984 a decis că nici juristul în fața organelor judiciare și nici conducătorul unității socialiste nu poate renunța parțial sau total la pretențiile formulate, în cazul în care acestea sînt legale și temeinice.

SOLICITAREA CHELTUIELILOR DE JUDECATĂ

De regulă, cheltuielile de judecată reprezintă unul din capetele de cerere ale acțiunii principale, solicitîndu-se odată cu formularea acțiunii introductive. Nimic nu se opune ca ele să fie solicitate separat, constituind obiect al unei acțiuni principale. În asemenea situații, termenul de prescripție începe să curgă nu de la data efectuării lor, ci de la data rămînerii definitive a hotăririi prin care petentul a cîștigat procesul. În acest sens a decis Trib. Suprem, secția civilă, dec. nr. 328/1984.

COMPETENȚA COMISIEI DE JUDECATĂ CU PRIVIRE LA STABILIREA LEGALĂ A RETRIBUȚIEI TARIFARE

În majoritatea covîrșitoare a litigiilor de muncă avînd drept obiect retribuția tarifară se pretind anumite drepturi decurgînd din modul în care a fost calculată retribuția tarifară în cazul depășirii sau nerealizării integrale a sarcinilor. Aceste contestații sînt de competența organului de conducere colectivă din unitate sau a organului ierarhic superior, dacă numirea personalului respectiv s-a făcut de către acest organ (art. 207 alin. 2 din Legea nr. 57/1974). În unele cazuri — mai rare — obiectul litigiului constă numai în stabilirea corectă a retribuției tarifare, solicitîndu-se aplicarea justă a prevederilor legale, fără a se cere și plata unor sume. În asemenea cazuri, competența revine comisiei de judecată potrivit prevederilor art. 207 alin. 1 din Legea nr. 57/1974. În acest sens s-a pronunțat Trib. Suprem, secția civilă, prin decizia nr. 466/1984.

ASOCIAȚIILE DE LOCATARI LA IMOBILELE CU TOȚI PROPRIETARII PERSOANE FIZICE POT CUMPĂRA ANUMITE ÎNCĂPERI

Atît Trib. Suprem, secția civilă prin decizia nr. 715/1984 cît și Trib. munic. București secția a III-a civilă prin dec. nr. 3150/1984 au decis că deși scopul asociațiilor de locatari nu este achiziționarea unor imobile sau părți din imobile, totuși — în mod excepțional — ele pot cumpăra anumite încăperi (boxe sau garaj) dacă toți membrii asociației sînt proprietari. Partea din imobil (încăpere, boxă, garaj etc.) astfel cumpărată devine proprietatea comună a membrilor asociației servind la mai buna gospodărire și administrare a imobilului pe care e constituită asociația.

REZOLUȚIUNEA ANTECONTRACTULUI DE VÎNZARE-CUMPĂRARE

Trib. Suprem, prin dec. nr. 2350/1983 a secției civile, confirmă practica sa constantă în această materie. Pentru rezoluțiunea antecontractului de vînzare-cumpărare este necesar să se facă dovada că una din părți nu și-a respectat obligațiile ce-i reveneau în legătură cu perfectarea contractului sau că perfectarea vînzării a devenit imposibilă, indiferent de culpa părților. Faptul că proprietarul nu mai vrea să vîndă imobilul nu constituie un motiv de rezoluțiune a antecontractului, și nici faptul că termenul prevăzut pentru perfectarea actului este depășit, atît timp cît nu s-a prevăzut în înscris o asemenea condiție rezolutorie.

PĂSTRAREA DREPTULUI LOCATIV ÎN CAZUL ABSENȚEI

Locatarul care a lipsit din locuință mai mult de 6 luni dar o reocupă înainte de a se fi cerut evacuarea sa și a se pune în executare un nou contract de închiriere, de către o altă persoană, își păstrează dreptul de locațiune, nemaiputînd fi evacuat. În aplicarea prevederilor art. 19 din Legea nr. 5/1973, Tribunalul Suprem a ajuns la această soluție prin dec. nr. 82/1983, arătîndu-se totodată că alături de titularul contractului de închiriere, membrii familiei au drepturi locative proprii. S-a precizat, de asemenea, în considerentele deciziei că plecarea din locuință a unuia dintre soți, ca urmare a izgonirii sale sau din proprie inițiativă, dar datorită degradării relațiilor conjugale, nu echivalează cu renunțarea la locuință.

ÎNCHIRIEREA CURȚILOR ȘI GRĂDINILOR AFECTATE LOCUINȚELOR

Făcînd aplicarea prevederilor art. 12 din Legea nr. 5/1973, potrivit cărora suprafața curților și grădinilor aferente se închiriază odată cu suprafața locativă în exclusivitate sau, după caz, în folosință comună și este trecută în contractul de închiriere, Trib. Suprem, secția civilă prin dec. nr. 25/1983 a decis că locatarul unei locuințe nu poate invoca un drept locativ asupra curții sau grădinii dacă nu i s-a acordat acest drept prin contractul de închiriere.

DOVADA TITLULUI DE LOCAȚIUNE

În aplicarea prevederilor Legii nr. 5/1971 și ale Legii nr. 5/1973, prin decizia nr. 94/1983, Trib. Suprem, secția civilă a decis că operațiile din buletinul de identitate privind domiciliul sau reședința nu constituie și nici nu echivalează cu titlul de locațiune. S-a decis că cele două reglementări (Legea nr. 5/1971 și nr. 5/1973) rămîn distincte, ca obiect juridic, cu toată interdependența dintre ele și deci mutațiile și înregistrările din buletinul de identitate, efectuate în baza Legii nr. 5/1971, nu pot ține loc de titluri locative constituite numai în baza Legii nr. 5/1973.

SUSTRAGEREA DE PRODUSE AGRICOLE

Este cunoscut că Decretul nr. 306/1981 scoate din competența comisiilor de judecată faptele de sustragere de produse agricole, indiferent de cantități și de valoare (chiar sub 500 lei). Ca atare, fapta constituie infracțiune și nu abatere. În aplicarea acestor prevederi Trib. Suprem, secția penală, prin dec. 680/1983 a decis că sustragerile de produse agricole din avutul obștesc constituie infracțiune indiferent dacă locul unde se află este loc de depozitare prin destinație sau numai ocazional.

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **TEODOR POPA — Bucureşti,** ne întreabă ce infracțiuni pot fi judecate de comisiile de judecată din unitățile socialiste. În baza prevederilor art. 12 alin. final din Legea nr. 59/1968, anumite infracțiuni pot fi judecate de comisia de judecată dacă au fost săvîrșite la locul de muncă, iar autorul are calitatea de persoană încadrată sau membru al unei organizații cooperatiste ori obștești. Aceste fapte sînt: lovirea sau alte violențe, infracțiune prevăzută de art. 180 alin. 1 Cod penal; vătămarea corporală din culpă, prevăzută de art. 184 alin. 1 Cod penal; insulta, prevăzută de art. 205 Cod penal.

Competența comisiei din unități este atrasă indiferent de calitatea ce o are partea vătămată (persoana încadrată, membru cooperator ori cetățean). Judecarea acestor trei infracțiuni poate avea loc numai la cererea persoanei vătămate și numai cu procedura prealabilă a încercării de împăcare. Comisiile din unități pot proceda însă în mod direct — fără cererea părții și fără a încerca împăcarea părților — la judecarea și a altor infracțiuni și anume a celor trimise spre rezolvare de procuror (în faza de urmărire penală) și de instanțe, în baza prevederilor art. 50 Cod penal, dacă sînt întrunite cumulativ condițiile prevăzute în acest text, precum și cele stabilite de art. 12 din Legea nr. 59/1968, adică fapta este comisă la locul de muncă de o persoană încadrată sau un membru al unei unități de stat sau organizații cooperatiste ori obștești. Potrivit prevederilor art. 12 alin. final din Legea nr. 59/1968, în cazul cînd pentru faptele expuse mai sus împăcarea părților nu a reușit și dacă la ultima ședință în care s-a încercat împăcarea, persoana vătămată a cerut ca plîngerea să fie soluționată de comisia de judecată, aceasta va proceda la judecarea pricinii. Comisia are îndatorirea de a stărui ca părțile să se împace. Dacă încercarea de împăcare nu a reușit, comisia poate proceda la soluționarea plîngerii numai la cererea părții vătămate, făcută în ultima ședință în care s-a încercat împăcarea. Cererea va fi expresă, iar alegerea o dată făcută de către partea vătămată, aceasta nu mai poate reveni asupra ei. Potrivit art. 35 alin. final din lege, în cauzele în care se efectuează procedura la împăciuire, împăcarea trebuie făcută în termen de 30 de zile de la sesizare. Așadar, așa cum s-a arătat mai sus, comisia poate proceda la judecarea infracțiunilor prevăzute de art. 12 alin. final din lege, numai sub condiția îndeplinirii acestor două cerințe: efectuarea obligatorie a procedurii de încercare de împăcare a părților și în baza cererii părții vătămate. Aceste două condiții nu sînt necesare în cazul sesizării comisiei — în baza art. 24 din lege — de către organele judiciare.

● **NICOLAE POP — Cluj-Napoca** se interesează de unele aspecte privind cooperarea în producție a unităților de industrie locală. Potrivit legislației în vigoare, unitățile consiliilor populare pot organiza acțiuni de cooperare cu următoarele unități: cu unități ale industriei republicane, în conformitate cu art. 55 din Legea nr. 8/1972, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 1/1979 și art. 11 din Legea nr. 2/1980; cu cooperativele agricole de producție, potrivit Statutului cooperării și asocierii cooperativelor agricole de producție cu unități de stat sau ale cooperației de consum, aprobat prin Decretul nr. 93/1983, precum și în baza art. 19 din Legea nr. 2/1980 și art. 18 din Decretul nr. 32/1980, precum și pct. 4 din Normele elaborate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, U.N.C.A.P. și Banca pentru agricultură și industrie alimentară (nr. 612/1981); cu cooperative meșteșugărești, corespunzător prevederilor art. 17 din Legea nr. 2/1980 și art. 2, lit. e din Legea nr. 14/1968; cu unități ale cooperației de consum, în baza dispozițiilor art. 11 și 18 din Legea nr. 2/1980 și art. 3 alin. 4 din Statutul organizațiilor cooperației de consum. Cooperarea în producție poate avea ca obiect următoarele activități: recondiționarea de piese, repere și subansamble; executarea de ansamble sau subansamble pentru realizarea de către industria republicană a unor produse complexe; producerea unor bunuri de consum, articole de uz casnic și gospodăresc, articole de artizanat și artă populară etc.; alte servicii pentru satisfacerea cerințelor populației, ale unităților socialiste și pentru export.

● **L. VULPE — Brașov,** ne întreabă dacă lucrarea „Servicii publice" va fi reeditată. Tematica lucrării menționate este preluată, și mult lărgită, în lucrarea „Acte — acțiuni — proceduri" care va fi difuzată tuturor abonaților la revistă, în 1986. Pentru detalii a se veda anunțul de la pag. 16.

● **D. CRĂCIUNESCU — Timișoara.** Cu privire la executarea silită a debitorilor solidari arătăm că Codul civ., art. 1042, prevede că, creditorul poate urmări pe oricare dintre debitorii solidari (cu excepția prevăzută de art. 50 din Decretul nr. 221/1969), fără ca debitorul să poată opune beneficiul de diviziune, pretinzînd să fie executat numai pentru o parte a datoriei. Potrivit art. 1046 din cod, codebitorul solidar poate opune creditorului toate excepțiile care îi sînt personale, precum și cele ce sînt comune tuturor debitorilor. În cazul cînd paguba a fost produsă unei unități prin infracțiune de către o altă persoană încadrată la o altă unitate, aceasta din urmă răspunde civilmente în solidar cu autorul infracțiunii, avînd calitatea de comitentă pentru fapta prepusului ei; potrivit art. 50 din Decretul nr. 221/1960, urmărirea se face mai întîi asupra bunurilor și veniturilor persoanei fizice menționate (dacă ele sînt solvabile) și numai apoi împotriva unității civilmente responsabilă. Acțiunea pornită împotriva unui debitor întrerupe prescripția în contra tuturor debitorilor, (art. 1045). Cu privire la regimul dobînzilor, art. 1040 din cod prevede că „cererea de dobîndă făcută în contra unuia din debitorii solidari face a curge dobînda în contra tuturor celorlalți". Creditorul unei obligații solidare se poate îndrepta împotriva oricărui codebitor solidar pentru întreaga sumă datorată, fără ca acesta să-i poată opune beneficiul diminuării. Înființarea popririi pentru întreaga creanță asupra retribuției unui codebitor solidar nu îl lipsește pe creditor de posibilitatea de a începe urmărirea și împotriva altui codebitor solidar. (Trib Suprem, Dec. civ. nr. 1778/1976).

● **ELENA BUȘOI, Reșița —** În raport de situația relatată în scrisoare rezultă că sînteți ilegal încadrată în funcția de tehnician principal. În anul 1977, cînd ați fost încadrată în funcția de tehnician, nu aveați 5 ani vechime ca muncitor calificat, iar în anul 1979, cînd ați fost promovată în funcția de tehnician principal, nu aveați o vechime de cel puțin 5 ani în funcții tehnice. (art. 24 lit. d, art. 25 lit. a din Legea nr. 12/1971 și pct. 67 lit. d și pct. 66 alin. 1 din anexa 2 la aceeași lege). Corespunzător dispozițiilor pct. 63 lit. b din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 inspectorii personal-învățămînt, pentru probleme de învățămînt, trebuie să aibă studii superioare. Perioada cît ați lucrat ca inspector în cadrul compartimentului personal-învățămînt nu poate fi considerată ca vechime în funcții tehnice.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR, N. Titulescu, 160, București.** Potrivit prevederilor art. 3 din Decretul nr. 387/1952, asociația de locatari poate solicita notariatului de stat în raza căruia se află situat imobilul, emiterea unui titlu executor. În vederea obținerii titlului executor notarial, trebuie să se procedeze în modul următor: comitetul asociației locatarilor va face o so-

mație în scris debitorului, prin care îi va pune în vedere ca în termen de 10 zile de la primirea ei să achite suma datorată. Această somație se trimite prin poștă cu aviz de primire sau prin serviciul executorilor judecătorești de la judecătoria în raza căreia domiciliază debitorul. Dacă acesta nu achită datoria, comitetul asociației locatarilor se va adresa notariatului de stat competent, cu o cerere în care se va arăta : denumirea și sediul asociației locatarilor ; numele, prenumele și locul de muncă al datornicului ; suma de plată, inclusiv majorările și dobînzile legale ; perioada de timp pentru care este datorată suma și termenul în care trebuie achitată ; data comunicării somației. Cererea va fi însoțită de : extrasul de cont al debitorului și de copia somației, certificată de creditor împreună cu dovada comunicării către debitor. Dacă aceste condiții sînt îndeplinite, notarul de stat va elibera titlul executor. Pentru eliberarea unui titlu executor se plătește o taxă de 1% din valoarea debitului, dar nu mai puțin de 5 lei. Plata taxei notariale se face anticipat și integral. Cererea de eliberare a acestui titlu se va putea face în maximum 3 ani de la data cînd plata trebuie efectuată și, bineînțeles, dacă nu există litigiu pendinte în fața instanței judecătorești privitor la datoria respectivă. Punerea în executare a titlului executor obținut se face printr-o proprire asupra veniturilor bănești ale debitorului. În cazul în care debitorul nu este încadrat în muncă sau nu are alte venituri bănești, asociația creditoare se poate adresa cu o cerere de executare silită la serviciul executorilor judecătorești de la judecătoria în raza căreia domiciliază debitorul, pentru ca acesta să procedeze la sechestrarea și vînzarea bunurilor debitorului. Cererea de punere în executare a titlului notarial se poate face în termen de trei ani de la data emiterii acestuia.

● **C. BIBERIU — București** — Legat de preocupările dv. arătăm că mărcile de fabrică nu constituie o „descoperire" a epocii contemporane, așa cum se mai crede uneori. Ele au existat din cele mai vechi timpuri. Începuturile întrebuințării unor asemenea semne sau denumiri se pierde în negura timpurilor, ceea ce a determinat pe unii autori să considere, pe bună dreptate, că originea lor trebuie căutată în semnele întrebuințate de popoarele de păstori pentru a-și marca turmele. Cercetătorii din acest domeniu au remarcat faptul că la grecii antici și la romani, mărcile de fabrică erau aplicate în special pe produsele de olărie, precum și pe vinuri, medicamente, pîine, uneori chiar pe brînzeturi. Semne distinctive s-au găsit și pe produsele vechilor fabrici de porțelan din China și Japonia. Cercetările arheologice au identificat peste 6 000 de semne distinctive, folosite de romani pe vasele antice și, în general, în industria ceramică, care erau formate din numele producătorului, din denumirea localității de unde provenea produsul sau dintr-un semn figural. În prezent în acțiunea de mobilizare a întreprinderilor pentru realizarea unor produse de calitate superioară, un factor important îl constituie și marca de fabrică, adică semnul cu care sînt **marcate produsele.** Marca de fabrică facilitează individualizarea și identificarea unui produs fabricat de o întreprindere de un produs similar al altei întreprinderi, împrejurare ce prezintă utilitate pentru cumpărători, **arătîndu-le originea produselor,** adică întreprinderea de unde provin și acordîndu-le totodată o **garanție cu privire la calitatea lor.** Dar marca de fabrică prezintă utilitate, în primul rînd pentru întreprinderile producătoare, care, însoțind produsele cu o marcă cunoscută și bine reputată, **le desfac cu mai multă ușurință,** în special pe piețele externe ; totodată, ca urmare a introducerii mărcii pe piața internă și externă, întreprinderile sînt obligate să îmbunătățească continuu calitatea produselor, pentru a-și întări astfel reputația. În literatura de specialitate funcțiile mărcilor de fabrică în economia contemporană a țărilor capitaliste este pe larg analizată, majoritatea autorilor grupîndu-le în trei categorii : **funcția de concurență, funcția de organizare a pieței, funcția de monopol.** Plecînd de la legile obiective ale producției în economia socialistă planificată, marca de fabrică îndeplinește două mari funcții : **funcția de calitate** și **funcția de emulație a vînzărilor.**

● **ION BRĂILOIU, București.** Art. 31, alin. 4 din Legea nr. 7/1977 definește perioada de utilizare normată acel interval de timp în cadrul căruia produsul, în condițiile de exploatare, depozitare și transport stabilite potrivit normelor și normativelor tehnice, trebuie să-și mențină nemodificate caracteristicile funcționale.

● **M. HARALAMBIE, București.** Recepția constituie o operație bilaterală ce se efectuează de prepusul (delegatul) unității beneficiare, în prezența delegatului unității furnizoare, de regulă, la sediul acesteia. Deși operația de recepție, sub ambele sale laturi, cantitativă și calitativă, se efectuează numai de delegatul unității beneficiare, totuși ea nu poate fi considerată din punct de vedere al terminologiei juridice și în înțelesul legii ca o recepție propriu-zisă, decît dacă se efectuează în prezența sau asistența delegatului unității furnizoare. Numai sub acest aspect recepția se poate considera ca o operație bilaterală. Nu în sensul că la întocmirea actului participă două unități socialiste prin prepușii lor, ci că operația se efectuează de delegatul unității beneficiare în prezența sau asistența delegatului unității furnizoare. Am considerat necesară această precizare prealabilă, deoarece în terminologia folosită de unitățile socialiste relevăm o inadvertență. Astfel, suficient de des, operațiunea de verificare și constatare efectuată la locul de descărcare a mărfurilor sau în depozitul unității beneficiare fără prezența delegatului furnizorului este denumită recepție. O asemenea denumire este improprie. La unitatea beneficiară are loc o verificare a mărfurilor livrate spre a se vedea în ce măsură ele corespund cantitativ și calitativ cu mențiunile din actele de livrare. Așa cum s-a observat cu drept cuvînt, comisia care procedează la verificare este denumită de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 comisie de primire și nu comisie de recepție, actul normativ citat neutilizînd nicăieri termenul de comisie de recepție. Actul încheiat cu acest prilej este un proces-verbal de verificare și nu de recepție. În esență deci, nu poate avea loc, în înțelesul legii, recepția unor produse fără prezența delegatului unității furnizoare. În cazul lipsei acestuia poate avea loc numai o verificare a mărfurilor. Delegarea chiar permanentă a unui delegat al beneficiarului la sediul unității furnizoare nu constituie o dovadă sau o prezumție că recepția produsului a fost efectuată. Această operațiune este necesar să se execute în mod real. Tot astfel, operația pe care o face unitatea furnizoare, în lipsa delegatului beneficiarului, de a verifica din punct de vedere cantitativ și calitativ mărfurile ce urmează a fi expediate spre a se executa obligația de livrare din contractul economic, nu constituie o recepție și nici o modalitate a acesteia, ci tot activități ce au drept scop controlul cantității și calității. Așa cum s-a învederat, caracteristica principală a legislației privind calitatea este viziunea globală a conceptului și apărarea multilaterală a calității. Între măsurile pe care legea le are în vedere și pe care le impune este și recepția produselor, serviciilor și obiectivelor de investiții (construcții-montaj, utilaje, instalații etc.), cu scopul primordial de a evita intrarea acestora în circuitul economic fără a avea parametrii de calitate stabiliți pe cale legală sau convențională.

● **UN GRUP DE CITITORI** ne întreabă dacă avem în plan reeditarea lucrării „Contractele economice". În cadrul lucrării „Acte-acțiuni-proceduri", care va fi difuzată abonaților în luna ianuarie 1986 sînt incluse două secțiuni privind contractele economice și procedura de soluționare a litigiilor, potrivit Decretului nr. 81/1985.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE, ACCESORII ȘI SCULE-BAIA MARE

Str. Baia Sprie nr. 160.

telefon : 994—17002—007/173

telex : 33321

ACCESORII PENTRU STRUNGURI DRT ȘI SF

— Tampon strung 32/40 DRT
— Bară de strunjit ∅ 20×125
— Port cuțit de retezat ∅ 40×132
— Piuliță
— Port burghiu
— Port randalină ∅ 30
— Port randalină ∅ 30
— Port cuțit înclinat ∅ 30×152
— Port cuțit înclinat
— Port cuțit drept ∅ 30×125
— Port cuțit înclinat rotund ∅ 40×150
— Bucșă cu con interior Morse 1
— Bucșă cu con interior Morse 2
— Bunșă cu con interior More 3

— Bucșă strung 63/80
— Port cuțit înclinat ∅ 40×192
— Port cuțit înclinat ∅ 50×212
— Port cuțit drept ∅ 50×175
— Port cuțit incl. rotund ∅ 40×173
— Port cuțit incl. rotund ∅ 50×190

— Port filieră și port tarod strung 32/40
— Port filiere pentru M 16
— Port tarod M 10
— Fălci demontabile

— Bucșă strung 50/60

— Port cuțit stinga 25 strung SF 280 NCC
— Port cuțit 40
— Port cuțit stinga 40
— Port cuțit dreapta 40
— Port sculă cu cuțit de fixare
— Port tijă
— Suport port scule
— Port sculă cu bucșe de reduct.
— Port sculă cu bucșe de reduct.
— Port cuțit stinga

— Port burghiu cu bucșă elastic strung Saro
— Port cuțit tangențial
— Port cuțit lodial
— Port burghiu cu bucșă elastică
— Port burghiu cu bucșă elastică
— Port cuțit radial
— Port cuțit radial
— Port sculă simplă sănii verticale
Port sculă dublă sănii verticale

Opritor rotativ reglabil
— Port sculă verticală
— Port sculă superioară dublă
— Opritor rotativ reglabil
— Port sculă radială
— Port sculă dublă sanie față
— Port sculă dublă sanie spate
— Port sculă dublă sanie spate
— Port burghiu combinat simplu
— Port sculă striell
— Port filieră
— Port burghiu combinat
— Port filieră
— Port sculă degajare interior
— Port filieră
— Port sculă dublă sanie față
— Port sculă pentru alezaj,
— Port sculă pentru cuțit disc sanie față
— Port sculă simplă sanie spate
— Port sculă deschisă sănii verticale
— Port moletă sănii laterale
— Port burghiu
— Port filieră
— Port sculă simplă dreaptă
— Port burghiu confirmat simplu
— Port burghiu confirmat dublu
— Port burghiu confirmat reglabil
— Port filieră
— Opritor rotativ reglabil

ÎNTREPRINDEREA REPARAȚII NAVE ȘI UTILAJE — TULCEA

Produce și oferă pentru anul 1986 :

	Preț unitar
— Ponton dormitor de 42 locuri	1.550.000
— Pod trecere de 100 tone	1.254.000
— Pasarelă de 100 tone	207.379
— Ponton acostare de 100 tone	616.500
— Geam gabara de 100	1.254.000
— Gabara fluviala de 100 tone	
— Bac metalic 100 tone nepropulsat	1.068.000
— Bac motor de 215 C.P. pentru transport persoane și mărfuri 40 persoane fără echipaj	1.552.500
— Șalupă remorcher de 65 C.P. (8 persoane) fără echipaj	383.000
— Ponton acostare pe 2 flotori ∅ 1200×10.000 mm	169.000
— Pasarelă metalică pentru ponton acostare ∅ 1200	62.700
— Tractor pe p.j.p	163.000
— Remorcă pe p.j.p.	92.980
— Încărcător frontal p.j.p.	240.560
— Agregat de recoltat stuf p.j.p.	190.550
— Cositori pentru plante subacvatice	81.600
— Agregat de împrăștiat îngrășăminte în elestee	233.500
— Mașină de mărunțit gheață	11.258
— Gabara maritimă 22 tone	382.540
— Pod trecere 16 ml	470.000
— Decongelator continuu pt. pește	340.700

— Reparat motoare „D. 110, D. 115, Wolla, Saviem, Raba, tractor S 1500 etc.
— Inversor de 65 CP, 215 CP, elici de 65 CP, elici de 215 CP, piese forjate, chei tachelaj, pastici, piese din fontă, aluminiu, bronz, garnituri și semeringuri din cauciuc, rebobinări electromotoare, tratamente termice (cimentare)
— Construcții metalice, utilaje, după proiect
— Construcții navale care nu sînt în producția de serie amintită mai sus (cu proiect avizat de R.N.R.)

Comenzile pentru anul 1986 se primesc la finele anului curent.

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE, ACCESORII ȘI SCULE — BAIA MARE

Str. Baia Sprie nr. 160, telefon: 994 – 17002-007/173, telex 33321

livrează imediat pe bază de comandă, fără repartiție următoarele tipuri de mașini (unelte — scule) pneumatice de mînă :

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT, FORMĂ PISTOL :

- tip MP4-12/12N4 (1200 rot/min; M6 — 6675 lei/buc)
- tip MP4-6/12N4 (600 rot/min; M8-6675 lei/buc)
- tip MP4-6R/12N4 (400 rot/min ; M8-6675 lei/buc)
- tip MP2-20/12N2 (2000 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)
- tip MP2-12/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)
- tip MP2-12R/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)
- tip MP2-612N2 (600 rot/min; M5 — 6440 lei/buc)
- tip MP2-6R/12N2 (600 rot/min; M5 — 6440 lei/buc)

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT, FORMĂ DREAPTĂ :

- tip MD2-20/12N2 (2000 rot/min ; M4 — 6200 lei/buc)
- tip MD2-20R/12N2 (2000 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)
- tip MD2-12/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)
- tip MD2-12R/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)
- tip MD2-6/12N2 (600 rot/min; M5 — 6200 lei/buc)
- tip MD2-6R/12N2 (400 rot/min; M5 — 6200 lei/buc)

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT UNGHIULARĂ :

- tip MD5-4/16U5-CR (400 rot/min; M8 — 7900 lei/buc)
- tip MD5-7R/16U5-CD (700 rot/min ; M8 — 7900 lei/buc)
- tip MD5-8/16U5-CR (800 rot/min; M8 — 7900 lei/buc)
- tip MD4-16/16U4-CR (1600 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)
- tip MD4-9/16U4-CR (900 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)
- tip MD4-5/16U4-CR (500 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)
- tip MD4-14R/16U4-CD (1400 rot/min; M5 — 7650 lei/buc)
- tip MD4-7R/16U4-CD (700 rot/min; M6 — 7650 lei/buc)
- tip MD4-4R/16U4-CD (400 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)
- tip MD2-22/16U2-CR (2200 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)
- tip MD2-13/16U2-CR (1300 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)
- tip MD2-20R/16U2-CD (2000 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT CU CLICHET :

- tip MD5-25/17C5 (2500 rot/min ; M8 — 6770 lei/buc)
- tip MD4-17/17C4 (1700 rot/min; M8 — 6340 lei/buc)

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT CU MELC :

- tip MD5-47/16M5 (470 rot/min; M12 — 7695 lei/buc)
- tip MD5-18/16M5 (180 rot/min; M10 — 7695 lei/buc)
- tip MD5-36/16M5 (360 rot/min; M12 — 7695 lei/buc)

MOTOARE STAȚIONARE :

- tip MDD2-200 (200000 rot/min ; Diam. arbore ieșire ∅ 6 mm — 3325 lei/buc
- tip MDD2-45 (4500 rot/min ; Diam. arbore ieșire ∅8mm — 3325 lei/buc
- tip MDD2-10 (1000 rot/min; Diam. arbore ieșire ∅8mm — 3325 lei/buc

De asemenea mai produce următoarele tipuri de mașini-unelte;

- Mașina de mortezat M 320 mm (357000 lei/buc)
- Mașina de mortezat MH 500 mm (1.456.000 lei/buc)
- Mașina de honuit vertical HV 250,63-250 mm diam. de honuire, 1100 mm cursă (1.413.000 lei/buc)
- Mașina de honuit HV 100.76-100 mm 360 mm cursă (1.366.239 lei/buc).

Revista ECONOMICA

EDITEAZĂ ÎN ANUL 1986 DOUĂ SUPLIMENTE TEMATICE :

- ACTE – ACȚIUNI – PROCEDURI
- PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

1985 AUG 3 01

STIMAȚI CITITORI !

Pentru a veni în sprijinul unităților economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte organizații socialiste, în anul 1986 vom edita următoarele lucrări :

- **„Acte, acțiuni și proceduri"** în activitatea unităților economice, consiliilor populare, notariatelor și a instanțelor judecătorești.

- **„Promovarea și derularea exporturilor"** de către întreprinderile specializate și de către cele producătoare de mărfuri și prestatoare de lucrări și servicii.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițialele)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . din . . (mandatul poștal din ziua de . .)* v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim : „Revista economică", Suplimentul săptămînal și cîte un exemplar din lucrările : „Acte, acțiuni, proceduri" și „Promovarea și derularea exporturilor".

Semnătura

* Pe dispoziția de plată și mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".

Din cuprinsul lucrării :

PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

- Drept și uzanțe internaționale
- Modalități și instrumente de promovare a exporturilor
- Prețurile internaționale
- Finanțarea exporturilor
- Intermedierea în comerțul internațional
- Parteneri comerciali
- Tipuri de contracte comerciale internaționale – clauze principale
- Ofertarea, negocierea și încheierea contractelor
- Determinarea calității – garanții uzuale
- Plățile internaționale
- Modalități de evitare a riscurilor comercial-valutare și de neplată (garanții)
- Operații de compensare (contrapartidă)
- Operații combinate pentru aport valutar
- Operații prin burse de mărfuri
- Transport și asigurări internaționale
- Derulare – controlul de calitate a mărfurilor ce se livrează la export
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile producătoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de comerț exterior exportatoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de transport și expediții internaționale și prestări servicii portuare
- Derularea plăților interne și internaționale
- Soluționarea litigiilor rezultate din contracte comerciale internaționale – modalități și organe competente

Notă : În temele tratate se indică practica arbitrală, modele de clauze și acte, cazuri cu valoare de principiu

---

Lucrările (a 800 pag., sub formă de breviar de la A la Z), vor fi difuzate în luna ianuarie, exclusiv celor care încheie abonamente speciale (340 lei), pentru anul 1986, la

Revista ECONOMICA

Tiparul I. P. „Informația", 16 august 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

CENTRUL DE DOCUMENTARE PENTRU MUSZARI INFORMATICE ȘI AUTOMATIZĂRI
1983

23 AUGUST 1944-1985

Modernizarea structurilor economiei — opțiune de largă deschidere pentru progresul patriei

PARTE integrantă a politicii partidului nostru, modernizarea structurilor economiei naționale a fost concepută și transpusă în practică din inițiativa și sub îndrumarea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, strălucit strateg și ctitor al României socialiste moderne, ca un ansamblu de procese economico-sociale revoluționare al căror obiectiv principal îl constituie formarea și consolidarea complexului economic național unitar, cu structuri de producție, organizaționale și sociale, în profil de ramură și teritoriale moderne, în pas cu cerințele progresului tehnic și științific contemporan. Prin modernizarea structurilor economice se asigură dezvoltarea puternică și continuă a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor de producție, creșterea eficienței economice și sociale și, pe această bază, ridicarea nivelului de bunăstare generală a membrilor societății noastre.

Orientările fundamentale ale Congresului al IX-lea al partidului pot fi considerate momentul de geneză al unei concepții unitare și de perspectivă îndelungată asupra modernizării structurilor economiei naționale, aplicată creator de-a lungul mai multor cincinale, fiecare aducînd, în raport cu cele precedente, soluții superioare, corespunzătoare nevoilor și posibilităților economiei naționale. Această concepție este rodul unei sintetizări permanente, superioare, a tot ce este mai înaintat în știință, tehnică, conducere, organizare, al valorificării avantajelor noii orînduiri izvorîte din aplicarea legilor sale obiective de evoluție, al evaluării realiste a tendințelor economice manifestate pe plan mondial.

În același timp, s-a avut în vedere caracterul național al structurilor economice, faptul că acestea se constituie într-un spațiu geografic, social și cultural bine determinat și într-un anume timp istoric, prin transmiterea din generație în generație a forțelor productive materiale și spirituale acumulate de-a lungul veacurilor și prin valorificarea în primul rînd a resurselor interne materiale și umane, în funcție de obiectivele de progres și bunăstare ale națiunii. Din momentul elaborării sale, începînd cu Congresul al IX-lea, concepția originală asupra modernizării economiei naționale a avut un caracter integrativ, structural, vizînd ansamblul sistemului economico-social, toate structurile noii societăți, ale forțelor și relațiilor, ale factorilor tehnici, economici, sociali, politici, culturali, ale mecanismului de funcționare a economiei, în interdependență cu structurile și mecanismele economiei mondiale.

O strategie complexă

PRINCIPALA coordonată a politicii de modernizare a structurilor economiei naționale, elaborată din inițiativa și cu aportul hotărîtor de creativitate al tovarășului Nicolae Ceaușescu de-a lungul ultimelor două decenii, a constituit-o industrializarea țării în pas cu cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane, proces al creării și consolidării complexului economic național în care industria se îmbină armonios cu agricultura și cu celelalte ramuri ale economiei naționale. Noua strategie a industrializării avea în vedere faptul că revoluția tehnico-științifică contemporană s-a produs și se dezvoltă, în primul rînd, ca o revoluție în industrie, și anume într-o industrie matură, puternic dezvoltată și diversificată, capabilă să înnoiască și să regenereze structurile complexului economic național. Concomitent cu crearea și dezvoltarea, cu consolidarea structurilor industriale care au devenit baza de susținere a economiei naționale — construcțiile de mașini, energetica, chimia, metalurgia — noile tehnici și tehnologii industriale au început să se extindă în agricultură, transporturi, telecomunicații, în celelalte ramuri și subramuri ale economiei. **„Desfășurîndu-se în epoca puternicei revoluții tehnico-științifice mondiale,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de la tribuna Congresului al IX-lea, **este imperios necesar ca industrializarea să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate, să se asigure introducerea continuă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei, acordîndu-se atenția principală mecanizării și automatizării proceselor de producție — condiție hotărîtoare a creării unei industrii și economii moderne."**

În conformitate cu această orientare strategică, la temelia procesului de continuare a industrializării țării a fost așezată tehnica cea mai avansată, care reprezintă un salt curajos peste stadii intermediare pentru a recupera rapid rămînerile în urmă și a impulsiona creșterea economică. Noua tehnică s-a asociat cu dezvoltarea rapidă a cercetării științifice naționale, premisă a receptivității economiei naționale la revoluția tehnico-științifică contemporană. Înființarea în 1966 a Consiliului Național al Cercetării Științifice a fost urmată de numeroase alte măsuri de reorganizare și dezvoltare a cercetării științifice naționale, care au contribuit la înflorirea tuturor domeniilor științei, la conlucrarea dintre diferite discipline științifice, la apariția cercetărilor interdisciplinare, la apropierea și îngemănarea treptată a științei cu activitățile economice, cu cele de conducere și organizare a societății. În felul acesta, cercetarea științifică a devenit o ramură vitală a economiei naționale, mobilizînd un puternic potențial de creativitate, iar structurile științei și tehnologiei moderne s-au contopit cu structurile de ramură, organizaționale, teritoriale etc., ale complexului economic național.

Obiectivele cercetării științifice au fost cuprinse în programul național de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică ce formează obiectul unei secțiuni speciale a planului național unic, al cărui rol constă în conducerea unitară a activităților științifice în raport cu necesitățile economiei naționale, acoperirea tuturor domeniilor de cercetare de care depinde progresul economico-social și evitarea paralelismelor, folosirea eficientă a resurselor societății. Între 1966 și 1984, volumul investițiilor în domeniul științei și al activității de deservire științifică a crescut de peste 5,4 ori, față de creșterea totală a investițiilor de 4,1 ori ; concomitent, numărul cercetătorilor s-a triplat la fiecare 10 ani.

În sprijinul ridicării nivelului tehnic al economiei, al avîntului cercetării științifice, concepția unitară și de largă perspectivă a modernizării structurilor economice cuprinde reorganizarea, pe baze moderne și în concordanță cu condițiile concrete ale țării, a învățămîntului. Legea învățămîntului din 1968, care a stipulat generalizarea învățămîntului de 10 ani, condiție a formării rezervei de cadre cu un ridicat nivel cultural și profesional, corespunzător cerințelor economice, tehnice, științifice, culturale de perspectivă, constituie un moment revoluționar în procesul modernizării învățămîntului, dar și a economiei naționale. Într-un timp relativ scurt, s-a modificat structura formelor de calificare în favoarea celor mai complexe, a crescut rapid numărul muncitorilor cu meserii specifice ramurilor de bază și au apărut noi meserii și profesiuni. În același timp, s-a trecut la ridicarea calificării profesionale și la accentuarea policalificării întregului personal, la înfăptuirea în practică a sistemului național de reciclare în cadrul căruia toți oamenii muncii au posibilitatea să-și îmbogățească orizontul de cunoștințe, să-și însușească metodele moderne de muncă La rîndul său, baza materială a învățămîntului a cunoscut și cunoaște un proces continuu de modernizare, în care statul nostru investește an de an sume considerabile.

Una dintre cele mai importante componente ale noii concepții de modernizare a României — și care prin excelență întărește caracterul ei unitar — este repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție pe temelia industrializării unitare a întregii țări. Astfel, în cincinalul 1966—1970 a fost înfăptuit un autentic act revoluționar — noua împărțire teritorial-administrativă a țării — menit, mai ales, să asigure dezvoltarea intensă a zonelor geografice rămase în urmă și participarea largă a organelor locale ale puterii și administrației de stat și a cetățenilor la conducerea pe plan local a activității economico-sociale. În aceeași perioadă a fost creată noua structură organizațională a economiei bazată pe ierarhia unitate — centrală — minister, iar democrația socialistă a urcat o treaptă nouă, calitativă prin introducerea conducerii colective ca principiu fundamental al conducerii economiei naționale și modalitate originală de concretizare a triplei calități a oamenilor muncii — proprietari, producători și beneficiari.

Eficiența, calitatea, competitivitatea — criterii fundamentale

OPȚIUNEA modernizării structurilor economiei naționale a avut de la început la bază orientarea spre acumulări înalte, alocarea unei însemnate părți din venitul național pentru dezvoltare, paralel cu folosirea intensă a tuturor resurselor cu

potențial de dezvoltare economică și, în primul rînd, a celor oferite de noile cuceriri ale științei și tehnicii. În concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, rata înaltă a acumulării, rațional dimensionată, se asociază indestructibil cu aprecierea că efortul propriu, mobilizarea resurselor naționale sînt hotărîtoare în asigurarea dezvoltării și afirmării fiecărui popor, în întărirea independenței și suveranității sale. Esențială în concepția unitară și de largă deschidere a partidului este concluzia formulată ulterior cu privire la formarea și utilizarea fondului național de dezvoltare economico-socială, care mobilizează integral și coordonat resursele pentru creșterea fondurilor fixe și circulante în toate ramurile și subramurile economiei naționale. Practic, modernizarea structurilor economice a fost susținută de dinamismul investițiilor alocate industriei și celorlalte ramuri, investiții pe baza cărora s-au realizat proporționalitatea și echilibrul structural.

Formarea unei economii moderne reprezintă un proces istoric strîns legat de nivelul dezvoltării economice a țării, de principalele resurse materiale și umane, de nivelul pregătirii tehnico-profesionale a forței de muncă, de nivelul de dezvoltare a cercetării științifice, de gradul de participare la schimburile de valori materiale și spirituale. În etapa prefigurată de Congresul al IX-lea, au fost pregătiți factorii și forțele productive necesare susținerii creșterii economice ulterioare, s-a reașezat echilibrul structural prin corelații fundamentale necesare între principalele sectoare, ramuri și subramuri de activitate, prin organizarea științifică a conducerii, producției și muncii etc., s-au creat fundamentele economiei naționale moderne. Desigur, criteriile care stau la baza orientării structurilor economice sînt stabilite în funcție de etapa de dezvoltare, de sarcinile concrete ale economiei, de starea factorilor de producție, de importanța lor strategică, de acumulările existente, de situația mondială. Este important de subliniat faptul că de la etapă la etapă criteriile anterioare nu s-au exclus, ci s-au completat, exprimînd necesități tot mai complexe pentru realizarea unei economii moderne, dinamice. Astfel, industrializarea în ritmuri susținute, acumularea în proporții sporite, optimizarea proporțiilor economice s-au corelat cu posibilitățile oferite de resursele naturale proprii, cu economisirea și valorificarea superioară a acestora, cu acțiunile de protejare a mediului etc. și s-au subordonat acelui permanent criteriu fundamental al modernizării structurilor economiei naționale — îmbunătățirea calității vieții, creșterea bunăstării întregii națiuni. Economia modernă, în concepția partidului nostru, a secretarului său general, este tocmai acea economie care are capacitatea de a asimila cele mai noi descoperiri din știință și tehnică și de a le transforma în progres economico-social, într-un înalt nivel de civilizație. Bilanțul bogat al celor două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului se reflectă în schimbarea radicală a profilului economiei naționale, în transformarea României dintr-o țară cu structuri economice înapoiate într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică și o agricultură în plin proces de modernizare.

Proces dinamic, în continuă adaptare

ÎN ETAPA ACTUALĂ, politica de modernizare a structurilor economice este integrată obiectivului de înfăptuire a societății socialiste multilateral dezvoltate, stadiu al dezvoltării societății noastre care presupune structuri ale economiei diversificate, armonioase, proporționale și eficiente, fără dezechilibre și disproporții în evoluția proceselor economice. Modernizarea prefigurată de Congresul al XIII-lea al partidului încorporează noi valențe, care pornesc de la o concepție mai bogată și mai expresivă, de la un proiect vizînd obiective multilaterale și multifuncționale, concepție ce are ca atribute adaptabilitatea sporită la condițiile noi de mediu economic intern și extern, receptivitatea la nou, rezistența activă la efectele negative generate de criza economiei mondiale etc. Strategia acestei modernizări a structurilor economiei naționale unește astfel procese economice esențiale cum sînt acumularea și consumul, lărgirea bazei de materii prime și valorificarea sa superioară, satisfacerea la un nivel tot mai înalt a nevoilor sociale și raționalitatea consumului, utilizarea intensă a forței de muncă și dezvoltarea ei multilaterală.

O caracteristică deosebit de actuală a modernizării structurilor economiei naționale constă în faptul că acest proces este gîndit și ca o formă de rezolvare a unor contradicții apărute în structurile economice sub influența a numeroși factori tehnico-științifici, economici, demografici, social-politici între care : noi direcții ale cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, modificări în structura nevoii sociale, în volumul și structura resurselor materiale și energetice, în consumul de bunuri și servicii, în cererea solvabilă, în structura profesiilor și ocupațiilor, în structura pe vîrste și în raportul dintre populația urbană și rurală, în structura intereselor economice, în relațiile internaționale etc. În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, modernizarea apare, astfel, ca o necesitate imperioasă pentru corelarea nevoii sociale — în continuă creștere — cu resursele al căror caracter limitat poate deveni o restricție importantă a creșterii.

Cu sprijinul cercetării științifice se dezvoltă industria extractivă și se corelează mai eficient activitățile acesteia cu cele ale industriei prelucrătoare și cu celelalte ramuri consumatoare de materii prime și energie. În acest spirit au fost elaborate programele privind noile surse de energie și de economisire, recuperare și reciclare a materiilor prime și materialelor. Pornind de la aceste programe, în cincinalul 1986—1990, cel puțin 50% din necesarul de energie și de materii prime pentru creșterea producției trebuie să fie asigurat prin reducerea consumurilor, recuperarea și refolosirea surselor de energie, prin folosirea a noi surse, prin recirculare și refolosirea materiilor prime. **„Trebuie să fie bine înțeles** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **că cea mai bună și mai importantă sursă de materii prime, ca și de energie, este folosirea rațională și reducerea consumurilor la materiile prime și materialele pe care le avem !"**

Dezvoltarea corelată a celor două ramuri de bază ale economiei — industria și agricultura — ca și a celorlalte ramuri economice reprezintă o legitate a complexului economic național, iar reașezarea echilibrului dintre ele pe coordonatele progresului tehnic actual constituie o trăsătură dominantă a modernizării structurilor economiei naționale. Componentă a optimului economiei socialiste, în calitatea sa de proporție fundamentală, corelația dintre industrie și agricultură devine ea însăși optimă printr-o dezvoltare intensivă, pe baza asimilării științei și tehnologiilor moderne, prin eforturi investiționale deosebite, urmărind ca producția celor două ramuri să corespundă cantitativ și calitativ nevoilor reale ale societății. Modernizarea agriculturii — direcție a noii revoluții agrare, în pas cu modernizarea industriei — direcție a noii revoluții industriale, va soluționa, o dată cu egalizarea nivelului lor de eficiență economico-socială, una dintre contradicțiile de structură din cadrul economiei naționale, izvorîtă din diferența de ritmuri dintre cele două ramuri și dintr-o optică a trecutului, de subapreciere a rolului și locului agriculturii în economie și de subestimare a felului de muncă din agricultură.

Modernizarea ramurilor, subramurilor, unităților economice răspunde nevoilor reale ale economiei naționale, își demonstrează eficacitatea prin structura și calitatea bunurilor și serviciilor create. De aceea, o componentă esențială a concepției și strategiei modernizării structurilor economiei naționale o constituie complexul de măsuri care au ca obiectiv ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, lucrărilor și serviciilor, corespunzător celor mai bune performanțe obținute în țară și pe plan mondial, proiectarea, omologarea și introducerea în fabricație a unor produse și tehnologii noi cu caracteristici tehnico-funcționale și calitative superioare în vederea creșterii gradului de valorificare a materiilor prime și energiei. Se realizează, astfel, modernizarea produselor a căror competitivitate verifică în ultimă instanță eficiența modernizării macro-economice. În acest scop, programele naționale privind îmbunătățirea calității produselor și valorificarea superioară a resurselor economice, legea privind tipizarea și standardizarea produselor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice, ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor cuprind măsuri care vizează întregul ciclu : concepție — proiectare — execuție — desfacere — utilizare, luînd în considerare toate caracteristicile tehnice, economice, funcționale, în vederea asigurării competitivității produselor românești pe piața mondială. Așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, răspunderea față de calitatea produselor a devenit o condiție esențială a progresului națiunii, a participării țării la schimburile de valori materiale și spirituale pe plan mondial. În cîmpul fertil al proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, modernizarea se extinde asupra celor mai intime structuri ale societății socialiste multilateral dezvoltate, ea consolidează unirea nemijlocită a forței de muncă cu factorii materiali ai reproducției socialiste, fiind vorba de poziția unor proprietari și producători tot mai responsabili de rolul și locul lor în procesul de producție, participanți competenți la conducerea întregii societăți. Modernizarea structurilor economice se corelează cu modernizarea mecanismului economico-financiar, cu introducerea unor principii moderne de conducere și organizare a vieții economice ca autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, în strînsă lor legătură cu întărirea conducerii unitare pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială, cu noua calitate a democrației socialiste.

Dezvoltînd magistral știința conducerii societății socialiste, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu promovează cu consecvență o concepție originală de largă deschidere și perspectivă care ține seama de strînsa interconexiune a progresului economico-social și nivelului științific la care se desfășoară conducerea vieții economice și sociale.

Aura CONSTANTINESCU
dr. G. CONSTANTIN

23 AUGUST 1944-1985

DEZVOLTAREA PUTERNICĂ A INDUSTRIEI CHIMICE ROMÂNEȘTI

ÎN ANII construcției socialismului, îndeosebi în perioada ultimelor două decenii, a cărei piatră de hotar este marcată de Congresul al IX-lea al partidului, industria chimică din țara noastră a cunoscut o dezvoltare impetuoasă, în dependență organică cu celelalte ramuri ale economiei, sporindu-și permanent contribuția la promovarea progresului tehnic și la desfășurarea cu rezultate superioare a întregii activități economice.

Contribuție la accelerarea ritmului de industrializare a patriei

ÎN CADRUL procesului de industrializare, chimiei i-au fost asigurate priorități în ce privește dezvoltarea atît datorită condițiilor favorabile existente în țară — resurse de materii prime ieftine și de bună calitate, posibilități de desfacere a produselor, potențial științific ridicat —, cît și a posibilităților largi de a asigura valorificarea superioară a resurselor, de a diversifica rapid producția, de a promova pe scară largă progresul tehnic în viața economică și socială. Tocmai de aceea, **industria chimică din România s-a situat în ultimele două decenii între ramurile industriale cele mai dinamice,** fapt evidențiat de ritmul mediu anual de creștere a producției deosebit de înalt, de circa 13%, superior celor înregistrate în aceeași perioadă în alte țări.

Creșterea volumului producției industriale a ramurii, de 198 ori în 1983 comparativ cu 1950, a permis industriei chimice să-și majoreze în acest interval de aproximativ 1,5 ori participarea la realizarea producției globale industriale, ajungînd să dețină în 1984 o pondere de circa 10%, apropiată de cea realizată în țări ca R. D. Germană, Bulgaria, Cehoslovacia, Belgia etc. **La sfîrșitul actualului cincinal întreaga producție a industriei chimice din 1950 se va realiza numai într-o zi și jumătate.**

Ritmurile de dezvoltare alerte, ca și nivelurile de producție atinse au fost rezultatul unei puternice dezvoltări a bazei tehnico-materiale, concretizată în cele circa 2 125 de capacități și obiective de investiții puse în funcțiune din 1965 și pînă la sfîrșitul anului 1984 în această ramură. În perioada 1965—1984 fondurile de investiții alocate industriei chimice au reprezentat 193,6 miliarde lei, adică circa 15% din totalul investițiilor industriale. Efortul principal a fost îndreptat spre **dezvoltarea industriei de prelucrare a țițeiului și petrochimiei, produselor anorganice și îngrășămintelor chimice,** subramuri care dețineau în 1984 aproximativ 71% din totalul fondurilor fixe aferente ramurii.

Caracteristica dezvoltării industriei chimice românești constă în **asimilarea pe scară largă a progresului științific și tehnic,** cercetarea științifică națională aducînd o contribuție decisivă. Numai în anii 1976—1980 au fost finalizate cercetările pentru 462 tehnologii, s-au obținut 350 produse noi și au fost puse în funcțiune 26 instalații industriale realizate pe bază de tehnologii românești. Dacă în perioada 1970—1975, 30% din producția industriei chimice a fost obținută pe baza unor tehnologii proprii, această pondere a crescut în perioada 1976—1980 la 80%, urmînd să ajungă la circa 95% la finele acestui an. Ponderea produselor noi și modernizate a crescut de la 5,3% în 1981 la 20% în 1984 ; elocvent pentru amploarea procesului de înnoire a producției este faptul că, numai în ultimul an, au fost asimilate peste 220 noi produse pentru toate sectoarele economiei naționale.

În ce privește volumul producției fizice (tabelul nr. 1) se evidențiază la nivelul anului 1983 creșteri substanțiale la produsele de bază ale industriei chimice, ca de exemplu la acid sulfuric de 37 ori față de 1950, la materiale plastice și rășini sintetice (100% substanță activă) de 1 763 ori (comparativ cu 1950), la cauciuc sintetic de 5 ori (față de 1965), la fibre și fire chimice de 103 ori (față de 1950), la îngrășăminte chimice de 10 ori (față de 1965), creșteri care au determinat modificări rapide ale locului României în ierarhia țărilor cu o industrie chimică dezvoltată.

Ca urmare a sporirii producției fizice, la o serie de sortimente, ca de exemplu la acid sulfuric, sodă caustică, sodă calcinată, îngrășăminte chimice etc., producția pe locuitor în România se situează la niveluri comparabile cu cea obținută în țările puternic industrializate. Creșterea cantitativă a producției a fost însoțită de o diversificare permanentă a nomenclatorului de produse (care totalizează în prezent aproximativ 14 500 produse chimice), de sporirea continuă a eficienței și gradului de valorificare a materiilor prime și energiei, care a atins în unele domenii, cum ar fi industria fibrelor și firelor sintetice, niveluri ridicate ; spre exemplu, valoarea producției obținute este la dimetilterftalat de 17,6 ori, la acrilonitril de 18 ori, la fire poliesterice de 60—90 ori mai mare decît valoarea materiilor prime supuse prelucrării.

Structură diversificată, adaptată resurselor disponibile

STRUCTURA industriei chimice, determinată, în principal, de gama resurselor naturale și de necesitățile economiei naționale, a suferit un continuu proces de perfecționare, evidențiat de modificările survenite în ponderea diverselor subramuri și grupe de produse importante. Astfel, dacă în 1970 ponderea majoritară în structura chimiei românești o deținea prelucrarea țițeiului (49%), subramurile de vîrf, ca de pildă medicamentele, firele și fibrele sintetice ocupînd un loc modest (numai 6,1%), ulterior s-au înregistrat o serie de modificări care au determinat, la nivelul anului 1984, obținerea unei configurații ce tinde să se apropie de cea a unor țări dezvoltate din punct de vedere economic (tabelul nr. 2). Principalele schimbări structurale s-au concretizat, între altele, în scăderea ponderii prelucrării țițeiului la 32,6% în 1984, valoare similară cu cea înregistrată în același an în Cehoslovacia (33%) și Japonia (33,9%). Totodată, a avut loc majorarea ponderii îngrășămintelor chimice de la 6,4 la 8,6%, firelor și fibrelor sintetice de la 5 la 6,8%, medicamentelor și produselor farmaceutice de la 1,1 la 5,8%, ponderea acestora din urmă fiind superioară celei înregistrate în 1983 în Canada (4,1%) și Cehoslovacia (5%).

La realizarea unei structuri moderne a ramurii o contribuție deosebită o are dezvoltarea petrochimiei, cantitatea de fracții petroliere supusă chimizării în România crescînd continuu, de la 0,4% în 1960 la circa 9% în 1984. Din prezentarea principalelor caracteristici ale industriei chimice românești se reliefează preocuparea pentru îmbunătățirea structurii producției prin **creșterea ponderii subramurilor mici consumatoare de resurse materiale și energetice,** cu eficiență economică ridicată, ca de exemplu produsele de sinteză organică fină care, deși încă insuficient dezvoltate, reprezintă în prezent aproximativ 10% din totalul producției ramurii (pentru aceeași grupă de produse ponderea este de 7,8% în Cehoslovacia,

Tabelul nr. 1

Dinamica producției industriei chimice

1950 = 100

	1965	1975	1980	1983
Producția totală	21 ori	112 ori	178 ori	198 ori
Îngrășăminte chimice (100% substanță activă)	1965 = 100	6 ori	8 ori	10 ori
Materiale plastice și rășini sintetice (100%)	210 ori	966 ori	1 613 ori	1 763 ori
Acid sulfuric	10 ori	28 ori	34 ori	37 ori
Fibre și fire chimice	9 ori	69 ori	90 ori	103 ori
Cauciuc sintetic	1965 = 100	3 ori	5 ori	5 ori
Amoniac de sinteză	1965 = 100	7 ori	10 ori	13 ori
Antibiotice	27 ori	39 ori	151 ori	153 ori

Notă. Pentru calculul dinamicii producției totale s-a luat în considerare producția valorică, iar pentru cel al dinamicilor producției principalelor produse, producția fizică.

Structura pe subramuri a industriei chimice

Tabelul nr. 2

— % —

Ramura/subramura	Ponderea în totalul ramurii în anul	
	1970	1984
Total industrie chimică, din care :	100	100
— prelucrarea țițeiului	49	32,6
— produse chimice de bază	8,1	12,4
— industria îngrășămintelor	6,4	8,6
— fibre și fire sintetice	5,0	6,3
— medicamente și produse farmaceutice	1,1	5,8
— prelucrate din cauciuc și mase plastice	12,3	11,5

15,7% în Ungaria, 17,2% în Canada și 16,8% în Japonia) față de 5,8% în 1980.

Atenția acordată dezvoltării acestor produse, programele speciale existente și potențialul de cercetare folosit pentru elaborarea tehnologiilor produselor de mic tonaj și sinteză fină au condus la apariția în nomenclatorul produselor chimice românești a unor produse specifice biotehnologiilor (pentru care s-au realizat platformele industriale de la Calafat și Curtea de Argeș), a unor noi reactivi și compuși ai metalelor rare și ultrapure. Se are în vedere **dezvoltarea sectorului de medicamente mai ales pe baza extractelor din plante,** în cadrul unor instalații de capacități mici, amplasate în apropierea zonelor de recoltare. În acest context se înscriu realizările din domeniul industriei de săpunuri, detergenți și cosmetice, a cărei producție s-a majorat în intervalul 1965—1985 de aproximativ 8 ori. Detergenții au început să se fabrice în România din 1958, ajungînd, de la o producție de 10 000 tone/an, la peste 130 000 tone/an în prezent; cu peste 45 sortimente, dezvoltările viitoare urmînd să plaseze țara noastră în rîndul țărilor cu industrie dezvoltată în acest domeniu.

Fiind cunoscut rolul chimizării ca factor de intensificare și modernizare, de sporire a producției agricole, un accent deosebit s-a pus pe **dezvoltarea industriei de îngrășăminte chimice și antidăunători.** Față de 0,6 mii tone substanță activă produse în 1950, în 1984 s-au fabricat 3 652 mii tone (100% substanță activă îngrășăminte, într-un număr de 11 combinate chimice ; în ce privește producția de antidăunători în 1984 s-au obținut 54,5 mii tone substanță activă pesticide, față de 5,5 mii tone în 1950, asigurîndu-se pe această bază circa 80% din necesarul de pesticide al agriculturii.

O dezvoltare însemnată au înregistrat în ultimii ani produsele chimice pentru sectorul zootehnic, a căror sortimentație s-a îmbogățit continuu, de la 123 sortimente biostimulatori și medicamente de uz veterinar în 1965 la aproape 200 în 1984.

Dinamism în dezvoltarea subramurilor și grupelor de produse de prelucrare avansată

PORNIND de la realizările obținute, evoluția în continuare a industriei chimice românești va avea loc într-un plan calitativ superior, fiind **caracterizată de accelerarea procesului de modernizare a structurii ramurii, accentuîndu-se dezvoltarea subramurilor și grupelor de produse de prelucrare avansată** (chimie fină și de mic tonaj, polimeri cu proprietăți speciale, metale rare și ultrapure etc.) în scopul valorificării superioare a resurselor materiale și energetice consumate.

În concordanță cu cerințele modernizării producției și sporirii eficienței acesteia, eforturile vor fi îndreptate în viitor cu precădere către **înnoirea fabricației,** introducerea tehnologiilor noi, cu consumuri energetice reduse, **diversificarea profilului de fabricație,** toate aceste măsuri fiind subordonate obiectivului principal de adaptare a structurii producției industriei chimice cerințelor actuale și, mai ales, de perspectivă ale economiei naționale și exigențelor sporite ale pieței mondiale. În cincinalul 1986—1990 chimia se va dezvolta, potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., într-un ritm mediu anual susținut, de 8,5—9%, superior ansamblului industriei, în condițiile trecerii hotărîte de la chimia de volum la cea de sinteză fină și limitării fabricației la unele produse energointensive. Sînt prevăzute sporuri importante de producție (graficul), în special pentru produsele de mic tonaj, la următoarele subramuri și grupe de produse :

● **Medicamente pentru uz uman și veterinar,** a căror producție va ajunge în 1990 la 169—185% comparativ cu 1985. Eficiența economică a valorificării resurselor consumate în cadrul acestei subramuri este deosebit de ridicată, producția marfă realizată la 1 000 MWh energie electrică fiind de peste 3,5 ori mai mare decît media pe ansamblul ramurii.

● **Antidăunători,** pentru care este prevăzut în 1990 un spor de producție de 50% față de 1985, paralel cu dezvoltarea producției fizice intensificîndu-se asimilarea unor sortimente de vîrf din domeniul pesticidelor nepoluante, cu eficacitate prelungită, care, prin calitatea lor îmbunătățită, vor răspunde mai bine cerințelor agriculturii.

● **Îngrășăminte chimice** (substanță activă), cu un spor de producție de 16—27% comparativ cu 1985, în condițiile în care în dezvoltarea fabricației se va pune accent pe obținerea îngrășămintelor lichide și a celor complexe, cu microelemente, asigurîndu-se astfel un grad superior de satisfacere a cerințelor agriculturii.

Creșterile de producție la principalele subramuri și grupe de produse

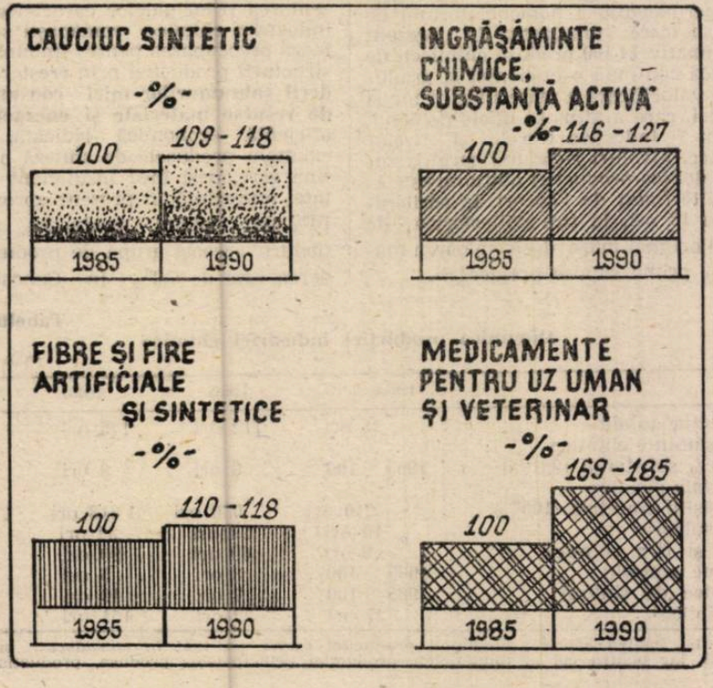

Tabelul nr. 3

	Numărul de produse ce se vor asimila	Economii valutare mii dolari/an
Produse pentru microelectronică, electrotehnică și electronică	33	4 990
Săruri și oxizi pentru programul de aeronautică	7	225
Produse necesare pentru programul de energetică nucleară	2	16
Diverse produse noi pentru domenii de vîrf	63	25 800

● **Cauciuc sintetic,** care va cunoaște creșteri importante de producție (109—118% în 1990 față de 1985), în special la sortimentele noi, cu valoare ridicată, asigurîndu-se, pe lîngă satisfacerea necesarului intern de astfel de produse, și un export eficient.

● **Fibre și fire sintetice** — cu o creștere de 10—18% comparativ cu 1985 ; se vor asimila noi tipuri de fibre (polia-

Nicoleta HORNIANSCHI

(Continuare în pag. 30)

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

23 AUGUST 1944-1985

ÎN INTREAGA ȚARĂ, cei ce muncesc desfășoară, în întîmpinarea marii noastre sărbători naționale de la 23 August, o amplă și însuflețitoare întrecere pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan pe acest an și a angajamentelor asumate. Obiectivele întrecerii vizează realizarea integrală a planului la producția fizică, îndeosebi a celei pentru export, punerea în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții, creșterea eficienței întregii activități economice.

Muncind cu abnegație și devotament, oamenii muncii înscriu noi succese, marcînd prin aceasta unitatea de nezdruncinat a națiunii noastre în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, hotărîrea lor fermă de a contribui cu toate forțele la traducerea în viață a mărețului program de dezvoltare economico-socială a țării.

Creșterea producției de cărbune, prin mai buna utilizare a mijloacelor mecanizate

PENTRU desfășurarea normală a activității în toate ramurile economiei naționale, o importanță deosebită prezintă amplificarea bazei energetice și de materii prime și acoperirea astfel, în cît mai mare măsură, a nevoilor de consum din resurse proprii, obiectiv a cărui îndeplinire implică participarea unor unități de diverse profiluri. În rîndul acestora, un loc prioritar îl dețin întreprinderile miniere care, printr-o mobilizare exemplară, prin obținerea unor indici superiori de utilizare a mijloacelor tehnice din dotare, prin respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități de producție și utilizarea celor mai eficiente tehnologii de lucru sînt chemate să pună la dispoziția economiei naționale cantități sporite de cărbune, de cea mai bună calitate. Sarcini deosebite revin în acest sens unităților de extragere a cărbunelui energetic din Oltenia ; printre acestea se numără și **Întreprinderea minieră Jilț,** unitate ce asigură aprovizionarea cu cărbune a termocentralelor din zonă — Turceni și Ișalnița.

■

ÎN PERIOADA relativ scurtă de la înființare și pînă în prezent (8 ani) întreprinderea a cunoscut o dezvoltare puternică, cantitățile de cărbune extrase și livrate crescînd an de an în ritmuri înalte. Astfel, au fost deschise minele Mătăsari, Drăgotești, Tehomir și Cojmănești, fiind în curs de deschidere mina Negomir. În subteran sînt în funcțiune 8 abataje frontale, iar pînă la finele acestui an numărul acestora va ajunge la 11. Din cele 12 excavatoare de mare capacitate prevăzute a funcționa în cariera Jilț-Sud, proiectată la o capacitate finală de 8,5 mil. tone/an, în prezent sînt în funcțiune 7, cu 3 linii magistrale de haldă și 3 mașini de haldat. Pentru noua carieră — Jilț-Nord —, prevăzută la o capacitate de 4,5 mil. tone/an, din cele 8 excavatoare s-a pus în funcțiune excavatorul nr. 1, cu prima linie tehnologică, alte excavatoare și liniile lor tehnologice fiind în curs de montare. De asemenea, sînt în exploatare 4 microcariere dotate du 26 excavatoare cu rotor de 1,8 mc și 400 autobasculante.

Creșterile capacităților de producție ce s-au înregistrat an de an au fost însoțite, așa cum am menționat, de sporirea cantităților de cărbune extrase atît din cariere, cît și din subteran ; în prima parte a acestui an eforturile colectivelor de oameni ai muncii din cadrul subunităților întreprinderii, eforturi îndreptate spre valorificarea cît mai deplină a rezervelor interne de îmbunătățire a activității, s-au concretizat în **obținerea unei producții de peste 2 mil. tone cărbune și a unui volum de decopertare de peste 6,9 mil. mc.** Cu toate acestea, pe parcursul primelor 7 luni ale anului, la nivelul întreprinderii prevederile de plan nu au fost în întregime realizate, rămînerile în urmă fiind localizate în lunile de iarnă în exclusivitate la exploatările în cariere. Nu-i mai puțin adevărat că, în cazul exploatărilor în subteran, au existat condiții pentru depășirea sarcinilor de plan, a căror fructificare, prin măsuri adecvate, putea diminua nerealizările înregistrate la nivelul întreprinderii.

Pe baza rezultatelor obținute, a analizelor întreprinse pentru evidențierea tuturor posibilităților existente de creștere a producției au fost întocmite atît la nivelul întreprinderii, cît și al subunităților programe de măsuri concrete, a căror aplicare este în măsură să asigure valorificarea integrală a dotării tehnice, umane și materiale de care dispunem și deci realizarea în bune condiții a planului pe acest an. Totodată, alături de măsurile prevăzute în aceste programe, la buna desfășurare a activității în etapele viitoare își vor aduce contribuția și acțiunile inițiate în ultima parte a semestrului I, de la care se așteaptă obținerea eficienței scontate.

A În ceea ce privește **exploatările în carieră,** eforturile sînt îndreptate cu prioritate spre **creșterea indicelui de utilizare a excavatoarelor cu rotor,** utilaje conducătoare, de a căror bună funcționare depind în mod direct cantitățile de cărbune extrase. Urmărim ca, prin măsuri corespunzătoare, **să atingem și să menținem un indice intensiv de cel puțin 850 mc/h,** obiectiv pentru a cărui realizare se au în vedere, printre altele :

1 **Eliminarea punctelor înguste de pe circuitele de benzi magistrale,** asigurîndu-se astfel preluarea unor cantități sporite de cărbune și steril. În acest scop, la banda de predare a mașinii de haldat a fost înlocuit covorul de cauciuc cu inserție textilă cu covor cu corzi din oțel, mărindu-se astfel fiabilitatea în funcționare a mașinii de haldat, mașină ce condiționează funcționarea a 2—3 excavatoare ; față de un interval de 2—3 luni la care se

schimba covorul, în prezent se asigură funcționarea pe un interval de cel puțin un an. De asemenea, s-a trecut la mărirea diametrului tobei de acționare, ceea ce conduce la creșterea vitezei benzii de predare.

2 **Sporirea capacităților de haldare.** Pentru aceasta, încă din trimestrul II s-a pus în funcțiune linia a III-a magistrală de haldă, care permite funcționarea a două excavatoare pe o linie magistrală de haldă, față de 3—4 excavatoare cîte funcționau pînă în prezent, și deci creșterea cantităților de steril excavate. Totodată, montarea unei linii de haldare în Valea Ștucani a permis reducerea distanței de transport a sterilului cu 7 km, reușindu-se în acest fel ca în ultima perioadă volumul derocat cu excavatorul nr. 5 din blocul S-V să crească de la 200 000 mc la 350 000 mc pe lună.

O acțiune cu efecte deosebit de utile este cea de **remontare a mașinilor de haldat steril la o cotă superioară cu cel puțin 20—25 m față de depunerea veche,** încheiată în cursul trim. I pentru liniile II și III de haldă și în curs de finalizare pentru linia I. În acest fel, materialul derocat se depune gravimetric în haldă, operație care pînă în prezent se executa prin împingere orizontală cu 10—12 buldozere. De asemenea, se elimină operațiile repetate de mutare a mașinii de haldat care conduc la oprirea pentru 1—2 ore a două excavatoare zilnic ; în prezent aceste operații se efectuează la un interval de 3—4 săptămîni.

3 **Reducerea la minimum a operațiilor tehnologice neproductive.** În funcționarea excavatoarelor indicele intensiv de utilizare este în jur de 65%, ceea ce înseamnă că din cele 24 de ore numai 16 sînt efectiv folosite pentru excavare, diferența de circa 8 ore constituind timpul pentru operații tehnologice neproductive sau opriri accidentale. Pentru diminuarea la minimum a acestora au fost luate sau sînt în curs de aplicare o serie de măsuri, printre care : ● organizarea și dotarea corespunzătoare a unor echipe specializate de vulcanizatori, electricieni, lăcătuși în toate cele trei schimburi de lucru ; ● efectuarea concomitentă a unor diverse operații de intervenții în vederea reducerii perioadei de imobilizare (s-a reușit astfel, spre exemplu, ca operațiile de prelungire a circuitelor de benzi, care înglobează și două vulcanizări, să se reducă în ultima perioadă de la 5 schimburi la numai 3) ; ● asigurarea de drumuri corespunzătoare care să permită intervenția operativă a utilajelor pentru remedierea unor eventuale defecțiuni sau avarii ; ● predarea utilajelor între schimburi din mers, prin asigurarea transportului personalului la toate punctele de lucru din cariere ; ● asigurarea unei asistențe calificate în schimburile II și III prin redistribuirea personalului tehnico-ingineresc.

Pentru îmbunătățirea activităților ce se desfășoară în **exploatările în subteran,** unde sînt create toate condițiile pentru realizarea sarcinilor de plan, se acționează în principal pentru : asigurarea efectivelor de oameni ai muncii calificați în meseriile de bază, fiind în curs de desfășurare programe de calificare pentru 115 mineri, 29 electricieni și 24 lăcătuși ; punerea în funcțiune a altor abataje frontale la minele Drăgotești și Tehomir, ceea ce va permite creșterea producției din subteran cu 2 000 tone pe zi ; diminuarea timpului de demontare, transport și montare pe noile amplasamente a abatajelor ; creșterea vitezelor de avansare în abataje prin asigurarea asecării formațiilor acvifere care însoțesc stratele de cărbuni etc.

O atenție deosebită se acordă și **lucrărilor de pregătire și deschidere de noi fronturi,** lucrări ce prezintă importanță pentru asigurarea cu rezerve exploatabile, avîndu-se in vedere organizarea corespunzătoare a lucrului la fiecare loc de muncă, asigurarea cu forța de muncă necesară, funcționarea normală a tuturor mașinilor și instalațiilor etc.

Pentru realizarea unui volum important de masă minieră din **microcariere** se au în continuare în vedere : reducerea distanțelor de transport al sterilului prin crearea de halde interioare sau apropiate de punctele de lucru ; extinderea lucrului în schimbul II pentru circa 120 autobasculante ; deschiderea unor noi microcariere la Bohorelu și Dealul Jgheabului ; amenajarea de drumuri corespunzătoare care să permită o activitate normală în orice condiții meteorologice ș.a.

Evident, pentru îndeplinirea cu bune rezultate a planului pe acest an și cincinal, cît și pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare desfășurării unei activități normale în anul următor, pe lîngă programele de măsuri în curs de derulare vor fi inițiate, pe parcurs, și alte acțiuni tehnico-organizatorice, în funcție de situațiile concrete. Alături de preocupările noastre, o importanță deosebită are amplificarea eforturilor furnizorilor noștri pentru livrarea utilajelor și instalațiilor contractate, astfel încît să asigurăm atît premisele necesare punerii la termen în funcțiune a noilor capacități, cît și unei bune funcționări a celor existente.

Gavril BAICAN
director al Întreprinderii miniere Jilț

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUCȚIE FIZICĂ PESTE PLAN

● **Colectivul Întreprinderii miniere Bălan din județul Harghita** a ridicat la 24 milioane lei valoarea producției-marfă realizate peste prevederile de plan la zi. Sporul valoric realizat se regăsește, între altele, în 105 tone cupru în concentrate, 1 420 tone sulf, în alte produse specific miniere. Întreaga depășire de plan a fost realizată pe seama creșterii productivității muncii, indicator care este superior cu 1955 lei pe fiecare lucrător față de prevederi.

● Utilizînd instalațiile tehnologice la indici superiori în fiecare schimb de lucru, **laminoriștii de la Combinatul siderurgic din Reșița** au majorat la peste 4 000 tone producția de laminate finite pline peste sarcinile de plan la zi. La rîndul lor, laminoriștii de la **Întreprinderea siderurgică „Oțelul Roșu"** au elaborat, suplimentar sarcinii planificate, mai mult de 765 tone laminate de tablă, iar cei de la **Întreprinderea metalurgică „Ciocanul"-Nădrag** aproape 1 000 tone laminate finite.

● **Oamenii muncii de la rafinăria de țiței „Crișana", județul Bihor,** au încheiat cele șapte luni care au trecut din acest an cu importante realizări. Valoarea producției marfă vîndute și încasate realizate peste prevederile de plan se ridică la mai mult de 17 milioane lei. Între altele, au fost puse suplimentar la dispoziția economiei naționale mai mult de 20 000 tone combustibil tip „M", circa 150 tone uleiuri minerale, peste 5 000 tone păcură. De subliniat că valoarea produselor obținute dintr-o tonă de țiței a fost în această perioadă cu 48 lei mai mare față de prevederile de plan.

● Prin exploatarea în condiții optime a agregatelor și efectuarea într-un timp mai scurt decît cel prevăzut a reparațiilor și reviziilor planificate, **colectivul de muncă al Întreprinderii electrocentrale din Borzești** a înregistrat, în perioada parcursă din acest an, cel de-al 45-lea milion kWh energie electrică, obținută pe bază de cărbune, peste sarcinile de plan la zi. Succesul reprezintă un spor de peste 20% față de angajamentul asumat în întrecerea socialistă de colectivul unității, fiind întregit de diminuarea consumurilor proprii tehnologice cu mai bine de 5 000 tone combustibil convențional și circa 2 milioane kWh energie electrică.

● **Oamenii muncii de la Întreprinderea de ferite din Urziceni** au depășit planul producției marfă industriale pe primul semestru al anului cu peste 3,3 mil. lei. Au fost livrate astfel suplimentar economiei naționale importante cantități de produse ale industriei electronice, între care magneți inelari pentru difuzoare, antene pentru aparate de radio, seturi de aprindere pentru autoturismele Dacia și Oltcit și altele. Întregul spor de producție a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii, indicator care, datorită măsurilor luate la fiecare loc de producție, a înregistrat în acest an o creștere cu peste 3 400 lei pe fiecare om al muncii față de prevederile de plan.

Dezbatere „R.E."

Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic (III)

Publicăm în acest număr ultima parte a dezbaterii organizată de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului județean Mureș al P.C.R. pe tema „Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic în întreprinderi".

Elemente de prim ordin în fundamentarea obiectivelor din planurile tehnice

Informația tehnică și circuitul ei la nivel microeconomic

Ion BOITAN : „Realizarea în condiții bune a obiectivelor din planurile tehnice implică, după părerea mea, și **acordarea unei atenții corespunzătoare informației tehnice** atît în ce privește circulația ei, cît și sub aspect cantitativ. Din acest punct de vedere aș dori să ridic o problemă poate colaterală temei noastre, dar care are serioase implicații în planul practicii economice.

De regulă, se consideră că inginerii din producție nu sînt în egală măsură și cadre de concepție. Chiar dacă acest lucru nu se declară, tot ceea ce este obligat să facă inginerul din producție este o sumă de activități care îl îndepărtează de activitatea de concepție. Cu alte cuvinte, acesta este încărcat cu atîta muncă de administrație tehnică și, în special, de evidență tehnică încît el este incapabil să mai abordeze probleme de aducere la zi a bibliografiei personale, inclusiv a celei de specialitate, să elaboreze lucrări științifice fie la planșetă, în laborator, sau la locul lui de muncă.

Soluția care ar putea rezolva definitiv această situație este, după opinia mea, **constituirea unor bănci de date la toate nivelurile superioare unității de producție,** astfel încît ori de cîte ori se simte nevoia unei analize, luării unei decizii în legătură cu introducerea în planul tehnic a unor teme de innoire și modernizare a producției etc., efectuării unei verificări cu privire la unitatea respectivă să nu se mai procedeze ca în prezent, cînd întreprinderea reprezintă singura sursă de date la nivel microeconomic. Timpul inginerilor noștri, în special din administrația tehnică, este ocupat, cu precădere, pentru întocmirea unor situații care vin de la absolut toate nivelurile de deasupra noastră. Unitatea de producție a rămas singura deținătoare de date de detaliu și ea furnizează la cerere aceste elemente.

În cazul nostru, avem 75 de ingineri care lucrează în producție și care fac într-o mică măsură, și aș spune invers proporțional cu cerințele, muncă de concepție. Cred că sub acest aspect trebuie răsturnată piramida ; ei trebuie, în principal, să facă muncă de concepție și, în paralel, să se ocupe de toate celelalte aspecte administrative. Ca să reușim acest lucru ar trebui să readucem în discuție un mai vechi deziderat exprimat de conducerea superioară de partid — **ridicarea rolului și importanței maistrului și tehnicianului în producție.** N-am ajuns încă în această situație. Există încă unele puncte de vedere care susțin că unitatea este cu atît mai în siguranță cu cît la conducerea imediată a treburilor sînt mai mulți ingineri. Cu o asemenea mentalitate coborîm pe ingineri la nivel de maistru, pe maistru la nivel de șef de echipă și lipsim economia națională de capacitatea tehnică a acestor ingineri, care ar trebui să fie promotori ai progresului tehnic prin inovații și invenții proprii."

Planul tehnic adaptat permanent la cerințele producției

Victor VERZEA : „Întreprinderea noastră realizează produse foarte diversificate, din multe domenii : construcția de mașini, textile, sticlă, mase plastice, cauciuc, poliesteri armați cu fibră de sticlă etc. Avantajul nostru este că toate unitățile ce realizează aceste produse sînt amplasate pe aceeași platformă, cu excepția fabricii de la Sighișoara, profilată pe turnătorie de fontă și pe construcții de mașini. În asemenea condiții și planul tehnic este firesc să cuprindă toată aria specifică producției complexe ce o fabricăm. În general, acesta cuprinde două capitole : unul referitor la construcțiile de mașini, care deține ponderea principală, și al doilea, referitor la ramurile chimie, sticlă și textile.

În realizarea planurilor tehnice inițiativa ne aparține în întregime. Nu am întîlnit pînă acum situații de teme impuse din afară și aceasta pentru că, în general, ceea ce propunem noi în plan reprezintă obiective de maximă importanță și actualitate. Eforturile noastre s-au axat, în special, pe modernizarea unor utilaje, precum și pe realizarea altora noi, în funcție de necesitățile beneficiarilor. Asemănător au fost prevăzute obiective concrete și pentru sectoarele care execută activități din domeniul textil, mase plastice, sticlă etc. S-au avut și se au în vedere, în funcție de specific, implementarea unor tehnologii noi de mare randament, utilizarea eficientă a materiilor prime, reducerea consumurilor energetice etc.

Deși activitatea de înfăptuire a obiectivelor din planul tehnic se desfășoară în prezent mai bine ca în anii trecuți, întîmpinăm totuși unele obstacole. Principalul neajuns îl reprezintă **insuficienta posibilitate de aprovizionare cu cele ce sînt necesare unei producții noi sau modernizate.** Sub acest aspect aș face propunerea ca, în asemenea cazuri, aprovizionarea cu cele necesare să fie prioritară și coordonată la nivel de minister de resort și M.A.T.M.G.F.F.

Participanții la dezbatere : **Iulian VEREȘ,** secretar al Comitetului județean Mureș al P.C.R. ; **Iosif IRIMIE,** vicepreședinte al Consiliului județean de control muncitoresc ; **Ion BOITAN,** directorul Combinatului chimic Tîrnăveni ; **Ion TOADER,** inginer-șef cu pregătirea fabricației, președintele Consiliului oamenilor muncii de la întreprinderea „Electromureș" ; **Adalbert SOMODI,** inginer-șef cu pregătirea fabricației, întreprinderea „Metalotehnica" ; dr. **Vasile SZENTGYÖRGYI,** directorul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.), Filiala Tg. Mureș ; **Virgil PUIA,** inginer-șef, Întreprinderea de piele și mănuși ; **Vasile URDEA,** director tehnic, Combinatul de îngrășăminte chimice ; **Ion PATRAULEA,** inspector-șef, Inspectoratul județean pentru controlul calității produselor și metrologie ; **Ioan PĂTRÎNJEL,** inginer-șef, Întreprinderea de sticlărie și faianță Sighișoara ; **Victor VERZEA,** inginer-șef tehnic-producție, întreprinderea chimică „Prodcomplex" ; **Ion BĂCIULESCU,** șef atelier analiză proiectare, Centrul teritorial de calcul electronic.

Socot, de asemenea, important de subliniat faptul că, o dată ce planurile tehnice au fost întocmite, ele nu trebuie să devină imuabile. În activitatea întreprinderii, în tehnică și știință, pot avea loc, uneori, foarte rapide schimbări, pot apărea noi cerințe. Pornind de la acestea, și în planurile tehnice trebuie să aibă loc modificări corespunzătoare. Cu cît fiecare obiectiv înscris în planul tehnic este mai aproape de cerințele producției, ține seama de progresele ce au loc în știință și tehnică, cu atît eforturile ce se depun pentru promovarea progresului tehnic vor fi încununate de succes. Deși se cunoaște acest lucru, puține sînt unitățile care, în cursul unui an de plan, mai fac modificări în planurile tehnice, pentru a le adapta la noile cerințe sau a le face cît mai eficiente. Trăgînd învățămintele ce se cuvin din activitatea de pînă acum, în viitor consider că trebuie **să acordăm toată atenția ținerii în pas cu realitatea a tuturor obiectivelor ce ni le propunem să le rezolvăm prin planurile tehnice pe linia progresului tehnic".**

De ce numai unicate și nu produse de serie ?

Adalbert SOMODI : „Planul tehnic al întreprinderii noastre cuprinde în acest an măsuri importante pentru realizarea unor asimilări de utilaje noi pentru industria ușoară, introducerea și extinderea unui număr de peste 24 tehnologii noi și mecanizări.

De regulă, măsurile cuprinse în planul tehnic reflectă domeniile prioritare ale activității întreprinderii, fiind, din acest punct de vedere, bine alese și fundamentate. Totuși, în acest domeniu întîmpinăm unele neajunsuri ce țin mai mult de metodologia de elaborare a planului. În cazul întreprinderii noastre planul tehnic rezultă dintr-un program cincinal care poartă denumirea de „Programul M.I.U.—M.I.C.M." Acest program cuprinde extrem de multe poziții de utilaje pe care le solicită industria ușoară, dar la care, la foarte multe poziții, se cer cîte 5—10 bucăți pe un cincinal, ceea ce presupune un efort de asimilare mare, cu o eficiență economică redusă, fără a lua în considerare faptul că o parte importantă din timpul necesar dezvoltării produselor noastre de bază este consumat inutil. Iată de ce cred că ar fi necesar ca în privința acestor programe comune industria ușoară să-și revizuiască puțin punctul de vedere, dînd prioritate acelor solicitări care se concretizează în sporuri reale de producție la nivelul întreprinderilor din această ramură. Consider că la stabilirea obiectivelor cuprinse în planul tehnic pe ramură și care se transmit unităților în subordine să fim în mai mare măsură consultați și noi, astfel încît să existe garanția realizării și desfacerii — respectiv cererea de către beneficiari și eficiența pentru producător.

Ar mai fi o problemă importantă vizavi de planul tehnic. Este vorba de **modul în care este organizată activitatea de proiectare.** În cazul nostru, această activitate este realizată de o filială de cercetare și proiectare cu un număr însemnat de specialiști care, în majoritate, provin tot din întreprindere. Faptul apartenenței lor administrative de filială nu influențează calitatea proiectării, singurul inconvenient fiind acela că uneori, suferim din pricina lipsei de operativitate în rezolvarea problemelor arzătoare. Filiala are, de regulă, un program de proiectare care prevede realizarea documentației în principal pentru prototipuri ; pe noi, în schimb, ne „arde" execuția seriei zero, acolo unde intervin încă modificări constructive. În aceste cazuri, deși avem asistență tehnică permanentă, totuși operativitatea rezolvării nu este aceeași ca atunci cînd proiectarea ar aparține de noi și am putea-o orienta spre soluționarea acelor proiecte „la zi" cu care ne confruntăm".

Calculatorul în sprijinul cercetării-proiectării

Ion BĂCIULESCU : „Aș aduce o completare la cele spuse aici, plecînd de la obiectivele pe care le are spre rezolvare Centrul teritorial de calcul, acelea de prelucrare automată a datelor și de îmbunătățire a tehnologiilor de prelucrare a datelor din sistemele de conducere. Modul de rezolvare a acestor probleme se reflectă direct asupra activității din unități, prin însuși procesul de promovare a unor tehnici și metode moderne de conducere, de valorificare a unor algoritmi complecși de prelucrare a datelor, care sînt puși la dispoziția conducătorilor unităților în momentul în care aceștia sînt interesați de rezolvarea unor probleme de mari dimensiuni și care, cu efort manual, ar fi greu de abordat.

În acest context, preocupările noastre pentru introducerea progresului tehnic și, ca atare, rezolvarea acestora cunosc două aspecte. Unul referitor la soluționarea unor probleme cu care noi sîntem confruntați, respectiv **îmbunătățirea tehnicilor proprii de lucru,** pentru a suplini lipsa de programatori. Cel de-al doilea se referă la soluționarea unor probleme ale unităților economice, în special în ce privește **rezolvarea cu ajutorul calculatoarelor a unor teme de cercetare-proiectare.** În această direcție, centrul de calcul este dotat cu minicalculatoare, cu o masă de desenat viziograf 7112, interconectată cu un microcalculator. Este în curs achiziționarea unor pachete de programe asistate de calculator și sperăm ca, într-un viitor foarte apropiat, să putem veni în sprijinul colectivelor de proiectare din unități pentru soluționarea unor probleme complexe, asistată de calculator, ducînd mai departe prelucrarea pînă la elaborarea programelor pentru conducerea mașinilor-unelte cu comandă numerică.

Sîntem implicați și intenționăm să ne implicăm în continuare în sprijinirea procesului de electronizare a echipamentelor care se asimilează. În acest sens, avem rezultate bune în ce privește pregătirea și asigurarea mediului de programare pentru elaborarea programelor aplicative pentru mașinile de tricotat JAR-203, fiind implicați și în alte teme de cercetare în acest domeniu".

Dinamism și competență în valorificarea cuceririlor științei și tehnicii

Iulian VEREȘ : „Problema care se pune este aceea de a găsi noi căi și soluții pentru a face din planurile tehnice mijloace mai puternice care să accelereze rezolvarea problemelor tehnice cu care se confruntă în prezent industria mureșeană. Aceasta cu atît mai mult cu cît ne aflăm în pragul unui nou cincinal, cînd saltul ce se impune spre o nouă calitate se cere materializat tocmai prin promovarea largă a noilor cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, **„toate pregătirile pentru anul 1986 trebuie să fie încheiate pînă la sfîrșitul lunii septembrie, astfel încît dezbaterea și aprobarea planurilor în adunările generale ale oamenilor muncii, care vor avea loc în octombrie 1985, să asigure tot ce este necesar pentru buna realizare, din primul an, a prevederilor noului cincinal".**

Din studiile și analizele efectuate în întreprinderile județului nostru au rezultat o serie de probleme, care parțial și-au găsit o rezolvare, iar altele care se cer în continuare analizate pentru a fi soluționate de către diferiți factori, la nivel de centrale și ministere. Menționez cîteva din acestea.

În întreprinderi se întocmesc, după cum se știe, o serie de planuri în sprijinul înfăptuirii sarcinilor de producție, cum ar fi : planul de reducere a costurilor, planul de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al producției, planul de creștere a productivității muncii, planul de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile etc. Ce legătură există sau poate exista între acestea și planul tehnic al întreprinderii ?

În mod obiectiv ar trebui să existe o strînsă legătură. Și aceasta s-ar putea desprinde ușor în primul rînd din calculele asupra eficienței. Din păcate, în multe unități, dacă se consultă aceste planuri, se poate vedea că într-unul se vorbește de o anumită eficiență, în altul de alta, deși calea spre obținerea acesteia este unică : fie promovarea unor tehnologii avansate, fie asimilarea de produse noi sau modernizarea celor aflate în fabricație, fie realizarea unor sisteme sau utilaje de recuperare și valorificare a resurselor refolosibile etc. Faptul scoate în relief modalitățile diferite de alcătuire a fiecărui plan, participarea unor persoane diferite la elaborarea acestora, lipsa unei coordonări unice etc. Înlăturarea unui asemenea neajuns este cu putință. De altfel, **la întocmirea planurilor tehnice pentru 1986 s-a acționat pentru perfecționarea acestor legături între planul tehnic, pe de o parte, și celelalte planuri ale întreprinderilor, pe de altă parte.** Aceasta a fost posibilă prin coordonarea unică la nivelul conducerii întreprinderilor, a alcătuirii și fundamentării fiecărei măsuri specifice fiecărui domeniu.

Aș ataca și o altă problemă, și anume aceea a **cuantificării eficienței măsurilor din planul tehnic.** În prezent, acolo unde există cît de cît cuantificarea unei măsuri, aceasta este exprimată fie în lei economii, fie în procente de creștere a productivității muncii față de o altă perioadă, fie în economii materiale etc. **Pentru a exprima mai concret eforturile în realizarea măsurilor din planul tehnic aș propune includerea unui singur indicator : beneficiul la 1 000 lei cheltuieli.** Prin aceasta întreprinderile ar avea posibilitatea să aprecieze dacă eforturile ce le fac pentru înfăptuirea diferitelor măsuri le ajută sau nu în realizarea eficienței economice și, pe această bază, să impulsioneze realizarea acelora care din acest punct de vedere dau rezultatele cele mai bune. Propunerea ar mai avea darul de a stimula mai mult înfăptuirea măsurilor înscrise în planurile tehnice, nemaivorbind de faptul că la stabilirea propunerilor s-ar face uz de calcule tehnico-economice, s-ar trece la crearea din timp a condițiilor de materializare.

În altă ordine de idei socot important să relev și faptul că nu s-a găsit pînă în prezent **o pîrghie de a stimula realizarea în termenele fixate a obiectivelor din planul tehnic.** Ar fi poate cazul, ținînd seama de importanța și efectele pozitive asupra producției pe care le creează înfăptuirea planurilor tehnice, să se găsească o pîrghie de stimulare și, în același timp, de sancțiune pe întreaga filieră — întreprindere, centrală, minister — astfel încît să se creeze o emulație, un spirit mobilizator în înfăptuirea fiecărei măsuri preconizate".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BÂRNEA

Noi resurse în circuitul economic

GAZEIFICAREA LEMNULUI

BIOMASA vegetală (fitomasa) reprezintă producțiile vegetale, agricole și forestiere, care, înainte de „era petrolului", furnizau aproape întreaga cantitate de energie necesară activităților umane. În prezent, această resursă de energie este reconsiderată ca rezervă de materii prime care, în funcție de compoziție, se poate utiliza ca hrană, în diferite activități economice, în păstrarea fertilității solului, la producerea energiei etc. Biomasa are proprietatea de a nu se epuiza, ea reînnoindu-se continuu.

ÎN ULTIMII ANI, lemnului i se acordă o atenție sporită în ce privește utilizarea sa ca sursă de energie, ca atare sau prin chimizare. Lemnul este un amestec format din trei polimeri naturali — celuloza, lignina și hemiceluloza, în raport aproximativ de 50 : 25 : 25, conținînd cantități mici de taninuri, uleiuri, rășini etc. cu structuri diferite, care variază în funcție de specia arborelui și de alți factori biologici, ca de exemplu diferențele genetice dintre specii și condițiile de creștere ale plantei. Drept combustibil, lemnul poate fi ars direct sau gazeificat pentru a produce un gaz combustibil, sau care se poate transforma în metan, metanol, benzină sintetică, alcooli oxo, hidrocarburi, amoniac, sau alte produse chimice.

Lemnul se gazeifică mai ușor decît cărbunii sau unele fracțiuni petroliere grele deoarece are un conținut de materii volatile mai mare (70—90%) și conține oxigen și apă care contribuie la generarea substanțelor gazoase. Cu puține excepții, din biomasă rezultă mai puțin de 2—3% cenușă, în contrast cu cărbunele care poate conține între 5—30%. De asemenea, conținutul de sulf în lemn este de 0,1% față de 2—4% în cărbuni, ceea ce nu pune probleme de poluare a mediului. În schimb, lemnul are un conținut de carbon mai mic decît cărbunii, iar raportul H/C este 1,5, în timp ce la cărbuni este aproape 1. Aceste avantaje ale biomasei sînt parțial anulate din cauza umidității mari, care impune o uscare înaintea gazeificării, cît și de posibilitatea de a avea la dispoziție o cantitate mare de biomasă, ceea ce necesită utilizarea de gazeificatoare mici, dar la prețuri mari. În multe cazuri, energia conținută în lemn nu se poate utiliza ca atare deoarece forma acestuia este nepotrivită fiind necesară într-o formă în care energia să poată fi recuperată cît mai economic, ceea ce necesită cunoașterea costului energiei la fiecare etapă a prelucrării.

ÎNTRE metodele experimentate și eficiente de gazeificare se pot enumera:

● **piroliza,** prin care materialul se distruge sub influența temperaturilor înalte, cu obținerea unei cantități mici de gaze, de gudron și de mangal. În anumite procese pirolitice, de exemplu mangalizarea lemnului, mangalul și gudronul rezultat sînt produse valoroase. Prin piroliză și gazeificare pirolitică se obține un gaz cu putere calorifică medie, care conține hidrogen, monoxid de carbon, metan și alte hidrocarburi. Prin piroliza rapidă se obține un gaz bogat în hidrocarburi, din care se pot obține benzina sintetică, alcoolii, sau alte produse chimice ;

● **gazeificarea cu aer,** deși folosește o treaptă pirolitică, utilizează o cantitate minimă de aer și de abur pentru transformarea lemnului în gaz. Instalația este foarte simplă. Gazul rezultat are o putere calorifică joasă, de numai 182 BTU, deoarece este diluat cu azotul din aer (42%), și nu este apt de a fi distribuit pe conducte la consumatori, dar poate fi utilizat la cazanele cu abur existente, adaptate la păcură sau gaze naturale, cît și la mașinile de transport și generatoarele electrice. Gazeificatoarele cu aer sînt simple, ieftine, robuste și au fost deja comercializate ;

● **gazeificarea cu oxigen** este un proces relativ simplu, prin care se obține un gaz cu putere calorifică medie (350 BTU), cu conținut de monoxid de carbon și hidrogen apt pentru ardere, dar care poate fi utilizat și pentru sinteze chimice (metan, amoniac, metanol, benzină sintetică, alcooli oxo etc.). Procedeul are dezavantajul că necesită o instalație de oxigen, ceea ce mărește costul gazeificării.

Gazeificarea biomasei se poate realiza în mai multe tipuri de gazeificatoare, care sînt proiectate pentru a lucra la presiune atmosferică. Tipurile de gazeificatoare se deosebesc între ele prin : aportul de căldură (aer, oxigen sau pirolitic), metoda de contact (echicurent, contracurent), pat fluidizat sau particule suspendate, forma de alimentare (bucăți, peleți, pulberi), temperatura de gazeificare, forma cenușii rezultate (cenuși uscate sub 1 100° C sau zguri peste 1 300° C), felul produsului format (gaz cu putere calorifică joasă sau medie, cărbune sau gudroane), viteza și timpul de încălzire (piroliză înceată sau rapidă), presiunea (deși sînt gazeificatoare fără presiune se pot proiecta și pentru presiuni de lucru între 10—100 bari). De asemenea, la proiectarea gazeificatoarelor, în funcție de compoziția lemnului, trebuie să se țină seama de căldura de ardere, conductivitatea termică, capacitatea calorică (mai ales la mangalizare) etc.

ÎM MULTE ȚĂRI, inclusiv în România, se întreprind cercetări pe baza unor programe prioritare de chimizare, respectiv de gazeificare a biomasei, și, totodată, de realizare a unor gazeificatoare eficiente. Ca biomasă disponibilă pentru gazeificare se pot folosi deșeurile de lemn, coajă măruntă, resturile de bușteni, copacii de pădure, materialul lemnos care s-a utilizat la armarea minelor, reziduurile agricole și chiar dejecțiile de animale, reziduurile urbane și materialele plastice uzate, motiv pentru care instalațiile de gazeificare trebuie implementate în zone cu disponibilități de deșeuri de lemn (întreprinderi de prelucrarea lemnului, cherestea), cu producerea simultană a energiei necesare. În ultimii ani, s-au elaborat metode de obținere directă „în situ" a metanului sau a metanolului, fără a se mai trece prin gazul de sinteză, cu ajutorul unor catalizatori specifici.

Cercetările întreprinse în țara noastră pentru gazeificarea lemnului, respectiv a biomasei vor trebui orientate spre :

● elaborarea unor gazeificatoare de mare eficiență economică, neconvenționale, cu aer, de preferat în strat fluidizat ;

● organizarea unui sistem de colectare, transport și depozitare a deșeurilor de biomasă, inclusiv materiale plastice uzate, care se supun gazeificării ;

● stabilirea amplasamentelor gazeificatoarelor în zonele unde obținerea biomasei (lemnului) sau a deșeurilor este rentabilă din punct de vedere economic în cadrul unor întreprinderi mici sau mijlocii, cu costuri mici de exploatare și de întreținere, flexibile și ușor de operat, cu folosirea forței de muncă locală ;

● elaborarea, într-o primă etapă, a unei tehnologii economicoase de obținere a unui combustibil lichid (benzină sintetică) din gazul de sinteză rezultat ;

● elaborarea unei tehnologii, inclusiv catalizatori pentru obținerea directă a metanolului și, pe această bază, a unui concept nou de fabricare a metanolului într-o instalație hibridă biomasă-metan, ceea ce are ca efect faptul că în instalațiile de metanol gazul de sinteză obținut prin gazeificarea biomasei (sărac în hidrogen) poate înlocui pînă la 30% din cantitatea de metan (gazul de sinteză obținut prin conversia metanului este bogat în hidrogen), obținîndu-se o reducere a costului metanolului ;

● obținerea unor specii de arbori cu creștere rapidă pentru asigurarea biomasei, ce urmează a fi supusă chimizării, cît și plantarea cu astfel de specii a unor terenuri acide sau improprii agriculturii ;

● elaborarea unor proiecte de gazeificatoare și tehnologii flexibile care pot fi oferite la export, în special în țările în curs de dezvoltare care au biomasă, dar nu au resurse de hidrocarburi.

Corneliu-Anton COCEAȘIU

Direcții de modernizare a agriculturii românești în condițiile noii revoluții agrare (II)

NE-AM REFERIT, în prima parte a acestui articol *), la o primă caracteristică specifică procesului de modernizare a agriculturii românești în condițiile noii revoluții agrare : reorientarea și restructurarea resurselor și consumurilor energetice, cu implicațiile sale în ce privește valorificarea surselor de energie reînnoibile, reevaluarea tracțiunii animale în transporturile locale pentru agricultură, raportul între fertilizarea chimică și cea naturală a terenurilor, structura culturilor și cea a efectivelor de animale.

A doua condiție care generează acest specific este legată de fenomenul de **poluare** sub dublu aspect : a produselor agricole și a mediului înconjurător.

Chimizarea excesivă a agriculturii, mai ales prin intermediul pesticidelor, duce la poluarea produselor agricole. În țările dezvoltate care nu au luat la timp măsurile necesare, poluarea produselor agricole a luat proporții îngrijorătoare, determinînd apariția unui adevărat curent „biologist" ce revendică revenirea la vechile metode de cultură, la agricultura „biologică": Totodată, prin chimizarea excesivă și prin practicarea metodelor industriale de creștere a animalelor (caracterizate, între altele, prin concentrarea unui efectiv excesiv de mare de animale, care pune piedici insurmontabile evacuării dejecțiilor), agricultura — cunoscută în istoria civilizațiilor ca un factor de luptă împotriva poluării — a devenit ea însăși un factor de poluare a mediului înconjurător. Sînt cunoscute (și în țara noastră) efectele nocive ale eliminării necontrolate a unor mari cantități de dejecții de la combinatele de creștere industrială a porcilor și chiar a păsărilor.

România se numără printre țările care — prin lege — nu numai că a limitat consumul specific de pesticide (să nu uităm că acestea sînt și foarte energointensive), dar a interzis utilizarea unora dintre ele care au efecte deosebit de nocive asupra sănătății omului. Potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, producția de antidăunători va fi orientată spre sortimentele nepoluante și cu eficacitate prelungită, iar combaterea chimică a bolilor, dăunătorilor și buruienilor se va împleti în mod armonios cu folosirea metodelor biologice.

Implementarea cuceririlor revoluției biologice

POSIBILITATEA, ba chiar necesitatea unei asemenea orientări în modernizarea agriculturii este mijlocită de faptul că, actualmente, agricultura mondială beneficiază de cuceriri importante ale **revoluției biologice**, sub forma ingineriei genetice, care permite intervenția omului în intimitatea celor mai dificile și complicate probleme ale vieții plantelor și animalelor ; cu ajutorul ei pot fi produse schimbări miraculoase în potențialul productiv al actualelor specii și soiuri de plante sau rase de animale sau pot fi create noi soiuri și noi rase (poate chiar noi specii) cu potențial biologic ridicat, capabile să valorifice la un nivel cu mult superior actualele condiții de producție, fără a necesita consumuri energetice suplimentare (chiar și sub forma îngrășămintelor sau pesticidelor). Pe această bază, revoluția biologică aplicată în agricultură dă un răspuns definitiv și susținătorilor teoriei „productivismului" în agricultură. Reducerea consumurilor de resurse energetice fosile (mai ales a celor cu efecte poluante), în condițiile aplicării ingineriei genetice, departe de a reduce randamentul la hectar sau pe animal, contribuie la creșterea lui, dar mai ales la **îmbunătățirea calității produselor agricole prin mărirea cantității de principii nutritive**, precum și la **înlăturarea efectelor nocive asupra sănătății omului.**

Una din realizările epocale ale ingineriei genetice, care ar produce o adevărată explozie tehnică în agricultura României — unde cerealele acoperă aproape 2/3 din terenul arabil — ar fi fixarea biologică din aer a azotului, actualmente apanaj numai al culturilor leguminoase (anuale și perene). Se apreciază că organismele simbiotice — fixatoare de azot — asociate cu culturile leguminoase pot fixa pînă la 350 kg de azot la hectar și pe an la culturile de cîmp. Creșterea rolului fixării biologice a azotului în sporirea resurselor energetice ale agriculturii pentru modernizarea producției agricole este condiționată de : a) intensificarea procesului de fixare biologică a azotului la leguminoasele cultivate (de pildă, soia, cultivată în atmosferă îmbogățită cu bioxid de carbon, fixează din atmosferă o cantitate de 425 kg la hectar, față de numai 75 kg/ha în condiții normale) ; b) extinderea utilizării organismelor de fixare biologică a azotului și la alte culturi decît cele leguminoase ; c) transferarea, de la o bacterie, la alta, de gene care să controleze fixarea azotului.

Pe aceste considerente, Directivele Congresului al XIII-lea al partidului cer științei românești să-și sporească aportul la dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii, prin orientarea cercetărilor de biologie aplicativă și inginerie genetică spre crearea de noi soiuri de plante, mai productive și mai rezistente, de noi rase de animale cu capacitate de asimilare mai ridicată, pentru a asigura producții sporite și a ridica productivitatea muncii agricole.

Limitarea influenței negative a condițiilor climatice

ADOPTAREA unor măsuri agrotehnice, economice, organizatorice și ameliorative, care să limiteze influența negativă a factorilor naturali, îndeosebi climatici, a constituit un obiectiv principal al politicii agrare promovate în România. Poate fi citat în acest sens Programul național de îmbunătățiri funciare, în vederea obținerii unor recolte mari, sigure și stabile, elaborat din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Se știe că, în general, influența condițiilor naturale nu poate fi înlăturată. Omul poate însă să cunoască și să folosească în favoarea agriculturii acțiunea acestor factori naturali. Acesta este, de fapt, și obiectivul programului menționat — obiectiv care poate fi atins pe mai multe căi.

În primul rînd, **studierea și cunoașterea condițiilor pedoclimatice** permit elaborarea unei **tehnologii** moderne, **specifice fiecărei culturi**, prin care să fie evitate momentele „critice" în dezvoltarea acesteia, permițînd astfel obținerea unei recolte mari și stabile. La recenta plenară a Consiliului Național al Agriculturii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus un accent deosebit pe modernizarea tehnologiilor de producție la fiecare cultură în parte, deoarece, în felul acesta, cu consumuri energetice minime, putem obține o producție agricolă sporită, în condiții de maximă eficiență.

În al doilea rînd, după cum se menționează și în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, se impune adoptarea de noi soluții pentru **zonarea**

OPINII

*) Vezi nr. 32/1985 al „R.E."

optimă a producției, știut fiind faptul că o repartizare rațională a fiecărei ramuri și culturi în funcție de cerințele sale față de condițiile pedoclimatice poate aduce un spor de producție de 15—20%, fără nici un fel de investiții materiale suplimentare, fiind suficiente investițiile de inteligență.

Dar mijlocul cel mai important de limitare a influenței negative a factorilor climatici prin modernizarea bazei materiale a agriculturii este crearea unui sistem național de **îmbunătățiri funciare,** în cadrul căruia rolul preponderent revine irigațiilor, în combinare armonioasă cu desecările și asanările, astfel încît nu numai să facă față schimbărilor în regimul pluviometric, dar și să acopere nevoile diverse de pe teritoriul țării. Prin prevederile referitoare la extinderea importantă a suprafețelor irigate, asanate, desecate și drenate, Programul național de îmbunătățiri funciare se afirmă ca o puternică pîrghie de modernizare a agriculturii românești.

Însă desfășurarea noii revoluții agrare, privită mai întîi ca o revoluție în gîndirea economică — așa cum a precizat secretarul general al partidului — impune și în acest domeniu noi soluții, în perspectiva modernizării agriculturii.

Se știe că irigațiile au constituit, încă din antichitate, unul din principalele mijloace pe care omenirea le-a folosit pentru sporirea producției agricole, în concordanță cu nevoile dezvoltării sale sociale. Lumea contemporană oferă însă un paradox : cele mai mari suprafețe irigate se află în zonele cu cele mai mici disponibilități alimentare pe locuitor, zone în care predomină monocultura (respectiv orezul în Extremul Orient). Aceasta arată că irigațiile — ca și în trecut — pot contribui la îmbunătățirea condițiilor naturale și materiale de producție din agricultură, dar nu pot înlătura complet influența negativă a factorilor climatici. Mai mult decît atît : amenajarea suprafețelor pentru irigat solicită mari investiții specifice, iar exploatarea suprafețelor irigate — în condiții cum sînt cele din România, unde principala sursă de apă, Dunărea, se află cu mult sub nivelul suprafeței irigabile — solicită mari consumuri energetice. Desigur că sporirea ponderii amenajărilor locale (cu investiții mai mici), precum și practicarea pe scară largă a irigațiilor prin brazde (cu consumuri energetice mai reduse) pot duce la utilizarea mai eficientă a sistemului de irigații, dar nu pot anula factorii limitativi amintiți.

Soluția definitivă și de perspectivă ni se pare a fi înfăptuirea unei revoluții climatologice, pe baza căreia omul să treacă de la cunoașterea influenței, la **dirijarea factorilor climatici și îndeosebi a regimului pluviometric.** S-ar putea ca înfăptuirea acestei revoluții să prezinte dificultăți mult mai mari și să impună o perioadă de timp mai lungă decît a fost nevoie pentru ca revoluția biologică să devină — prin ingineria genetică — cel mai important instrument de modernizare a agriculturii contemporane. Însă marile cheltuieli pe care le suportă omenirea pentru cercetarea spațiului cosmic nu vor putea să nu producă și o cunoaștere mai profundă a condițiilor meteorologice ale Terrei, astfel ca „timpul probabil" să fie transformat în „timpul posibil" sau chiar „sigur". Desigur că este o problemă care nu poate fi rezolvată cu forțele unei singure țări, ea cerînd o mare concentrare de mijloace financiare și de tehnologie, posibilă numai în cadrul unei largi colaborări internaționale. Un asemenea program (și nu programe gen „războiul stelelor", care ar deturna resurse uriașe ce pot sta la baza viitoarei dezvoltări a civilizației pe glob) ar contribui în mod efectiv nu numai la pace, dar și la bunăstarea, la securitatea alimentară a omenirii.

Aceasta nu înseamnă însă că știința românească nu poate contribui la o mai bună cunoaștere și folosire a factorilor climatici, prin amplificarea cercetărilor meteorologice proprii, care să permită prognozarea vremii pe o perioadă mai îndelungată, legînd și mai strîns meteorologia de agricultură, transformînd-o într-un factor activ de modernizare a agriculturii. Acesta este și sensul prevederii din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, ca știința românească să-și sporească aportul la obținerea unor producții ridicate, sigure și stabile, indiferent de influența factorilor climatici.

Indiferent însă de dezvoltarea și înzestrarea tehnică a agriculturii, principala forță de producție a acesteia rămîne **forța de muncă,** fără a cărei „modernizare" nu poate fi concepută însăși modernizarea agriculturii. Migrația excesivă a forței de muncă de la sat la oraș a determinat consecințe negative, a căror înlăturare reprezintă o necesitate obiectivă pentru practicarea unei agriculturi moderne, pe baze științifice. Dezvoltarea intensivă a producției — ca obiectiv principal al noii revoluții agrare — în contextul politicii de economisire a energiei fosile și de sporire a contribuției agriculturii la creșterea venitului național a impus revederea laturii cantitative a forței de muncă din agricultură. Directivele Congresului al XIII-lea precizează că, în anul 1990, în agricultură vor lucra 27% din totalul populației ocupate (de 11,5 milioane), ceea ce va însemna un efectiv total de peste 3,1 milioane de persoane (mai mult decît în 1983). Această creștere în valori absolute presupune — alături de acțiunile deja întreprinse pentru ridicarea nivelului urbanistic de civilizație al comunelor, de dezvoltare în mediul rural și a unor activități neagricole — lărgirea sistemului de măsuri de cointeresare pentru reținerea în agricultură a unui contingent cît mai mare de tineri de la sate.

O asemenea rezolvare a laturii cantitative a problemei va determina o modificare calitativă, prin aceea că se va îmbunătăți structura pe vîrste a populației active din acest sector. În același timp, formarea a 590 mii de persoane calificate pentru agricultură, prin politehnizarea învățămîntului agroindustrial (punîndu-se accentul pe însușirea mai multor meserii) și prin integrarea lui strînsă cu producția și cercetarea vor contribui la ridicarea calitativă a forței de muncă din agricultură la nivelul cerut de modernizarea tuturor forțelor de producție ce trebuie antrenate pentru înfăptuirea noii revoluții agrare.

Sporirea atribuțiilor și răspunderilor în conducerea teritorială a agriculturii

FĂURIREA unei agriculturi moderne de un tip nou, în concordanță cu specificul, tradițiile și posibilitățile naționale — problemă pusă adeseori în evidență de președintele Nicolae Ceaușescu — necesită și o revoluționare a conceptului privind **conducerea agriculturii.** Mecanismul economic de funcționare a agriculturii trebuie să țină mai mult seama de marea diversitate teritorială a condițiilor de producție, de interesele diferitelor sectoare social-economice din agricultură, pentru a le cointeresa în promovarea progresului tehnic și economic, în scopul făuririi unei agriculturi moderne, de mare randament, productivitate și rentabilitate. În mod deosebit se impune o îmbinare armonioasă între conducerea centralizată și autonomia teritorială sau a unităților de producție, pentru a valorifica mai economic multitudinea de resurse de producție locale. Aceasta presupune ca întărirea rolului conducerii planificate să aibă loc concomitent cu creșterea atribuțiilor, competențelor și răspunderii organelor locale de conducere a agriculturii, precum și a tuturor lucrătorilor din agricultură, în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari. În raportul prezentat la Congresul al XIII-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu — sintetizînd esența noului mecanism economico-financiar — menționa că el trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist, cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor. Așezarea întregii activități economico-sociale din agricultură pe principiul autoaprovizionării teritoriale, autoconducerii și autogestiunii va avea ca rezultat — în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu — creșterea continuă a eficienței economice și a rentabilității, ca mărturie a practicării unei agriculturi moderne, intensive.

Oprea PARPALĂ

ELEMENTE DE VALORIFICARE A POTENȚIALULUI TURISTIC

OPȚIUNE a vieții contemporane, turismul românesc s-a afirmat în ultimele două decenii ca o componentă organică a noii calități a vieții, ca expresie a grijii față de om, demonstrînd tuturor, din țară și de peste hotare, vocația constructivă a poporului nostru, dorința de pace, prietenie și cunoaștere reciprocă prin formele și modalitățile specifice acestei activități. În același timp, așa cum a demonstrat experiența României ca și a altor țări, turismul — în măsura în care valențele sale sînt bine exploatate — poate să se înscrie printre soluțiile cele mai convenabile de încadrare eficientă a economiei naționale în circuitul economic mondial.

Nu trebuie uitat că resursele care favorizează dezvoltarea turismului sînt, în general, inepuizabile sau regenerabile în condițiile utilizării lor raționale. Făcînd această remarcă valabilă și pentru oferta românească, este necesar să arătăm că și în cazul unor atracții natural-geografice comune mai multor țări (deci substituibile), datorită unor elemente caracteristice, cele din România se impun atenției amatorilor de turism din străinătate înaintea celor din alte țări.

Un potențial care obligă

CALITĂȚILE litoralului românesc, calități asigurate, între altele, de poziția față de soare, de numărul mare de ore de însorire în timpul zilei în lunile de vară, de lărgimea plajelor, de lacurile cu nămoluri terapeutice, de apele mezotermale, de posibilitățile existente pentru practicarea talazoterapiei și de prezența, în apropiere, a unui ecosistem atît de rar cum este Delta Dunării pun stațiunile noastre din această zonă într-o situație privilegiată față de alte stațiuni de litoral din Europa.

Fără să ofere spectaculozitatea Alpilor, Carpații românești, datorită altitudinii moderate a platourilor montane, frumusetii plaiurilor, suprafețelor întinse de pădure (în multe părți de conifere), pantelor relativ line, favorizează drumeția dar și practicarea sporturilor de iarnă atît de către profesioniști cît și de amatori.

Varietatea și calitatea multor ape minerale fac ca produsul balnear din țara noastă să dispună de forță de atracție pe piața turistică externă.

Produsul balnear românesc are șanse mari de a fi solicitat, între altele, datorită modificărilor de ordin demografic din țări cu poziție importantă în turismul internațional emitent.

Gradul ridicat al cererii pentru tratamentul unor afecțiuni cronice care privesc aparatul locomotor, al bolilor cardiovasculare, ale aparatului digestiv, aparatului respirator etc. generează și amplifică cerințele pentru ape minerale (termale și medicinale) făcînd ca stațiunile specifice să aibă căutare.

După cum se știe, pe teritoriul țării noastre se află o treime din apele minerale ale Europei, acestea avînd o valoare terapeutică deosebit de ridicată. Diversității apelor minerale și termale li se adaugă nămolurile sapropelice, nămolurile de turbă, mofetele, aerul bogat în ozon și aerosoli naturali.

România are o veche și bogată experiență în utilizarea acestor factori balneoclimatici naturali, tratamentul balnear practicîndu-se de milenii. Apele minerale, îndeosebi cele termale, erau cunoscute de pe vremea dacilor (numele vechi, dacic, al stațiunii Geoagiu-Băi era Germisara, care, privitor opiniei unor lingviști, ar însemna „Izvoare fierbinți"). Unele amenajări balneare de la Băile Herculane (**„Ad aquas Herculi Sacras ad Mediam)**, Geoagiu **(Thermae Dodonae)**, de la Moneasa, de la Callatis (Mangalia de azi) și Techirghiol datează din timpul stăpînirii romane.

La această tradiție se adaugă o alta, aceea a școlii balneare românești, care și-a cîștigat un renume mondial prin asistența medicală de înalt nivel asigurată de medicii specialiști, precum și prin aplicarea unor proceduri balneofizicale și produse originale românești de înaltă eficiență : Gerovital și Aslavital — produse ale prof. dr. Ana Aslan (terapia Aslan este cunoscută în peste 67 de țări) utilizate în tratamentul unor boli cronice cu largă răspîndire (boli cardiovasculare, ale sistemului nervos central și periferic, reumatisme, boli dermatologice etc.) și în tratamente cosmetice ; Pell-Amar — extract natural de nămol — produs al dr. Ștefan Ionescu Călinești, utilizat în afecțiuni reumatismale și dermatologice ; Boicil Forte — extract natural din plante — creat de dr. Vasile Boici — folosit ca analgezic în tratamentul bolilor reumatice și ale sistemului nervos periferic ; Ulcosilvanil — creat de dr. Ioan Pușcaș și utilizat în tratamentul ulcerului gastric și duodenal. Valoarea terapeutică a medicamentelor menționate este recunoscută de specialiști din lumea întreagă.

Într-o epocă ce pare să fie marcată puternic de informație, turismul funcționează ca un canal permanent de transportare și oferire a informației, stimulînd interesul maselor față de valorile culturii, tradițiile și realizările contemporane ale unui popor. Prin turism se poate face cunoscut potențialul cultural al unei țări, prin acest act de universalizare a culturii imprimîndu-se, de fapt, o nouă forță creației originale, prelungind în timp și spațiu, ceea ce este propriu și specific unei culturi și unui popor.

Este știut că țara noastră, în afară de un cadru natural-geografic foarte variat, dispune și de un bogat patrimoniu cultural ce se bucură de o largă apreciere pe plan mondial. Numeroase dovezi de viață materială și spirituală de pe meleagurile țării noastre, de la piatra neșlefuită pînă la arta și cultura dacică și romană, de la construcțiile populare și pînă la inegalabilele giuvaeruri de artă și arhitectură din vremea lui Ștefan cel Mare și Constantin Brîncoveanu, documente istorice, arheologice, comori inestimabile de gîndire și simțire omenească, pe care le înmănunchem cu orgoliu justificat în ceea ce denumim adesea „memoria pămîntului românesc", pe lîngă faptul că evidențiază contribuția adusă de locuitorii acestor pămînturi la progresul neîntrerupt al omenirii, sînt, în primul rînd, o ilustrare a diverselor etape ale civilizației de pe aceste tărîmuri românești.

Dotarea cu „mijloace de producție" moderne

TOATE valorile patrimoniului turistic național s-au bucurat de atenția deosebită a conducerii de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, turismul românesc cunoscînd în anii socialismului, și cu deosebire în ultimele două decenii, o evoluție permanent ascendentă, comparabilă cu dezvoltarea generală a celorlalte ramuri ale economiei naționale.

În anii socialismului, anii făuririi industriei turistice, arhitecții, inginerii și constructorii români au pus în valoare cadrul natural deosebit de atractiv al țării noastre, realizînd o bază materială turistică impresionantă, caracterizată prin gust și fantezie, varietate și originalitate.

Dinamica realizării capacităților de cazare este elocventă : în 1965 — 101 612 locuri, în 1984 — 342 232, iar la sfîrșitul anului 1985, prin noi construcții vor fi 348 742 locuri cazare.

— Pe litoral, în prezent există cca. 155 000 locuri cazare, față de 35 452 locuri cazare în 1965.

— În stațiunile montane și balneare, în 1965 existau 50 079 locuri cazare, în 1985, peste 23 000 locuri la munte și 48 500 în stațiunile de tratament.

La capacitățile de cazare din stațiuni se adaugă 116 489 locuri realizate în diverse orașe aflate pe traseele turistice, față de 16 081 în 1965.

Pe harta țării au apărut stațiuni noi : pe litoral, adevărate cetăți ale soarelui, Neptun, Olimp, Jupiter, Cap Aurora, Venus, Saturn ; în zonele montane, Poiana Brașov, Durău, Semenic, Borșa, Voineasa, Fîntînele (jud. Cluj). De asemenea, s-au dezvoltat și modernizat vechi și renumite stațiuni create pentru tratamentul diverselor afecțiuni cu factori naturali de cură : Herculane, Felix, Sovata, Tușnad, Vatra Dornei, Semenic, Slănic Moldova, Covasna, Căciulata, Olănești, Sîngeorz, Buziaș, Eforie Nord, Mangalia, precum și stațiunile destinate odihnei și vacanțelor : Sinaia, Predeal, Bușteni, Păltiniș, Stîna de Vale etc.

Concomitent cu dezvoltarea bazei materiale de cazare, tratament și pentru petrecerea în mod plăcut și recreativ a timpului liber al turiștilor, a crescut de trei ori numărul de locuri în unitățile de alimentație publică, s-a asigurat diversificarea și dotarea acestora la nivelul cerințelor și exigențelor impuse de practicarea unui turism de calitate.

Pe linia materializării indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ultimii ani în unitățile turistice s-au introdus forme noi, moderne, de asigurare a energiei îndeosebi prin captarea energiei solare. În acest sens, s-au realizat adevărate premiere, mai ales în stațiunile de pe litoral. Stațiunea Saturn, unde s-a generalizat acțiunea, a fost, din acest punct de vedere, un admirabil exemplu, extins și în alte locuri din țară — Mamaia, Arad, Drobeta Turnu-Severin, Alexandria, Giurgiu, ș.a. În prezent, se amplasează asemenea instalații pentru încălzire cu energie solară la Iași, Cluj-Napoca, Corabia, Huși, Balta Albă-Buzău, Slănic Prahova, Amara, ș.a.

În domeniul turismului balnear, în acești 20 de ani se remarcă în special realizarea complexelor hoteliere de cură, cum sînt cele din stațiunile intrate și în circuitul internațional : Băile Felix, Herculane, Eforie Nord, Mangalia, Neptun, Covasna, Vatra Dornei, Buziaș, Căciulata, Sovata ș.a.

O problemă majoră care a stat în preocuparea Ministerului Turismului, a constituit-o înzestrarea stațiunilor — cu deosebire a celor de pe litoral și din zonele montane — cu diferite utilaje, echipamente și instalații pentru dezvoltarea și diversificarea agrementului. Au fost construite centre multifuncționale de agrement, terenuri și săli de soprt, bazine de înot, săli de spectacole ș.a. Dacă ne referim numai la transportul pe cablu, beneficiem astăzi de 8 linii telecabine, 11 telescaune, 18 teleschiuri, față de numai 8 instalații existente înainte de 1965. În același timp s-a acordat atenție creșterii zestrei de mijloace de transport turistic, dotării cu autocare, microbuze, autoturisme pentru închiriat. S-a dezvoltat continuu flota de vase de agrement și excursii în Delta Dunării și, recent, pe Canalul Dunăre — Marea Neagră.

Dezvoltarea bazei materiale a determinat creșterea de la an la an a numărului turiștilor care vin în stațiuni pentru odihnă, vacanțe, cură balneară și în excursii.

Factor de antrenare a dezvoltării regionale

ACTIVITATEA turistică, prin cererea de bunuri și servicii adresată diverselor ramuri, contribuie la lărgirea debușeelor interne și externe ale respectivelor industrii. Astfel, la industria construcțiilor, turismul face apel pentru a-i asigura dezvoltarea bazei materiale (prin construirea a noi unități de cazare, de alimentație publică, de agrement, aeroporturi, drumuri etc.) ; la industria construcțiilor de mașini, pentru a-i furniza instalații și mașini necesare dotării unităților de cazare, bucătăriilor din alimentația publică și pentru a-i pune la dispoziție mijloace de transport ; la industria lemnului pentru producerea bunurilor necesare mobilării spațiilor construite (camere de hoteluri și de hanuri, restaurante, holuri de recepție etc.) ; la industria ușoară pentru a-și procura materialele necesare confecționării lenjeriei, covoarele, mochetele, perdelele, etc. ; agricultura și industria alimentară sînt solicitate să susțină cu produsele lor consumul alimentar al turiștilor ; artizanatul este chemat să ofere o gamă largă de produse pentru susținerea industriei turistice.

Prin paleta largă de posibilități pe care le oferă cetățenilor patriei pentru odihnă, reconfortare și refacere a capacității de muncă, turismul influențează favorabil activitatea populației în toate ramurile economiei naționale, contribuind la creșterea vitalității și calității vieții poporului nostru.

Influența pozitivă asupra economiei naționale este rezultatul chiar al circulației turistice, al numărului de turiști români și străini care cumpără, pe lîngă unele articole care servesc drept amintiri, produse alimentare și ale industriei ușoare, contribuind prin aceasta la accelerarea vitezei de rotație a fondurilor de producție ale unor întreprinderi.

Analiza realităților din țara noastră evidențiază că localitățile și zonele polarizatoare de turiști au resimțit în mod favorabil efectul dezvoltării circulației turistice care a contribuit la dezvoltarea lor economică.

Astfel, în majoritatea localităților recunoscute ca prezentînd un deosebit interes pentru turism, mai ales cînd acest interes trece de cadrul local și se extinde la nivel național sau depășește granițele țării, întreprinderile prestatoare de servicii au fost proiectate și construite ținîndu-se seama de nevoile populației locale, dar mai ales de capacitatea de recepție a fiecărei stațiuni. Pe asemenea criterii au fost și sînt dimensionate serviciile de gospodărie comunală (iluminatul public, rețeaua de apă și canalizare, transporturile locale etc.), de poștă și telecomunicații, rețeaua de unități comerciale, asistența medicală, casele de cultură, cinematografele, stațiile de cale ferate ș.a. Astfel de dotări, inclusiv celé destinate efectuării de prestații turistice propriu-zise, au permis ridicarea unor localități, cum sînt : Borsec, Bușteni, Buziaș, Covasna, Eforie, Băile Govora, Băile Herculane, Olănești, Predeal, Sîngeorz Băi, Sovata, Slănic Moldova, Tușnad și altele, la rang de orașe ; datorită acelorași schimbări au fost scoase din seria localităților obișnuite (și uneori anonime) multe așezări rurale, între care pot fi menționate Amara (jud. Ialomița), Lacu Sărat (jud. Brăila), Calacea (jud. Timiș), Ilișești (jud. Suceava), Durău (jud. Neamț), Cheia (jud. Prahova), Sărata-Monteoru (jud. Buzău), Soveja (jud. Vrancea).

Darea în exploatare sau intensificarea exploatării resurselor turistice vor constitui și pentru alte localități mijloace de ridicare a nivelului lor economic, edilitar și cultural, turismul dovedindu-se astfel a fi o cale eficientă de progres economic pentru multe așezări umane, cu rezonanțe favorabile asupra economiilor județelor și țării.

Semnificativ pentru caracterul intensiv al industriei turistice este faptul că pe această cale se asigură o valorificare superioară a resurselor de care dispunem. Astfel, la unele produse agro-alimentare cum sînt : ouă, carne, unt, zahăr, ulei, vin, introduse în meniul turiștilor, aportul valutar obținut este sensibil mai mare față de cel obținut la export al acelorași produse.

■

Anul 1985, ultimul an al cincinalului, găsește turismul românesc în plin efort creator pentru valorificarea superioară a patrimoniului nostru natural și a bazei materiale create, pentru ridicarea calității serviciilor și a asistenței turistice ca factori de prim ordin în sporirea eficienței economico-sociale a turismului în țara noastră, în realizarea integrală a sarcinilor de plan.

Se acționează pentru dezvoltarea și modernizarea în continuare a bazei materiale a turismului astfel încît să se exercite pe deplin funcțiile economice și social-educative ale acestuia. Noi unități hoteliere, totalizînd peste 600 locuri de cazare și aproape 2 500 locuri la alimentația publică au fost sau vor fi date în funcțiune, iar pentru altele au fost începute lucrările de construcție (Complexul hotelier din insula Pantelimon-București, de pildă, care va avea aproape 250 locuri de cazare în hotel și 40 locuri de campare, peste 650 locuri pentru alimentația publică, parcaje pentru autoturisme și rulote, diverse amenajări pentru agrement). În stațiunile Călimănești, Felix, Săcelu se construiesc baze de tratament noi, iar pe litoral și în alte zone ale țării au apărut și vor apărea mii de locuri în forme de cazare simple, convenabile turismului în tranzit și opțiunilor populației în perioada sezonului estival.

În următorul cincinal toate măsurile ce vor fi întreprinse sînt, în mod firesc, subordonate îmbunătățirii calității și diversificării prestațiilor și serviciilor turistice al căror volum va spori cu 68—76%.

Se va acționa pentru modernizarea și ridicarea gradului de confort al unităților, asigurarea dotărilor la nivelul cerințelor turismului intern și internațional precum și pentru punerea în valoare și cu mai mare eficiență a factorilor naturali de cură din stațiuni.

Activitatea de agrement va cunoaște o intensă dezvoltare în primul rînd în stațiunile balneoclimaterice. Vor fi dezvoltate și modernizate mijloacele de transport pe cablu în stațiunile de munte și sporturi de iarnă, în zona cabanelor etc. De exemplu în stațiunile Sinaia, Predeal și Poiana Brașov capacitatea mijloacelor de transport pe cablu va spori cu 25—30%.

În conformitate cu programul complex de amenajări și dotări în Delta Dunării se vor realiza treptat noi unități hoteliere și de alimentație publică, sate turistice, porturi de agrement, vor fi achiziționate noi vase, creîndu-se condiții mai bune pentru practicarea turismului în deltă, atît de mult apreciat de turiști. În aceeași perspectivă se vor asigura dotările necesare pentru valorificarea turistică, în continuare, a Canalului Dunăre—Marea Neagră.

dr. Vasile SMĂRĂNDESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Soluții pentru asigurarea echilibrului financiar al întreprinderii

ASIGURAREA capacității de plată și, mai cu seamă, menținerea acesteia sînt integrate conceptual — în procesul de conducere la nivel microeconomic — între stările de echilibru deosebit de semnificative. Aceasta deoarece reflectă, între altele, nivelul de organizare și disciplină, gradul de competitivitate al rezultatelor activității productive (al produselor și serviciilor), simțul gospodăresc manifestat în toate fazele reproducției, mai ales în procesele de aprovizionare, consum și valorificare a resurselor, precum și calitatea și perspectiva raporturilor cu beneficiarii actuali și cu cei potențiali. Practic deci, se poate afirma, fără a se exagera, că în plenitudinea complexității sale, capacitatea de plată reflectă calitatea întregii activități dintr-o întreprindere (începînd chiar de la cea de concepție și lansare a produselor).

Toate acestea fac necesară perfecționarea continuă a activității tuturor factorilor implicați în asigurarea echilibrului dintre venituri și cheltuieli și al celui între încasări și plăți. Evident, în acest proces important, informația contabilă, alături de cele de planificare financiară și economică, reprezintă un instrument de neînlocuit. În acest sens, apare ca deosebit de important ca întregul ansamblu de activități ce se desfășoară în întreprindere să fie structurat, orientat și derulat sub imperativul cerințelor scurtării, pînă la limitele maxime, a duratei dintre momentul angajării fondurilor și cel al recuperării acestora prin încasare. Totodată, menționăm necesitatea de a dimensiona prospectiv condițiile care asigură capacitatea de plată și de a localiza răspunderi exprese pentru crearea lor.

Analizele efectuate ne-au format convingerea că în întreprinderile noastre există încă resurse de perfecționare în domeniul pe care îl tratăm. Ca urmare, în centrul preocupărilor aparatului de inspecție al sucursalei județene Sibiu a Băncii Naționale a fost pusă necesitatea de a găsi soluții pentru obținerea unor rezultate superioare în asigurarea echilibrului financiar, a capacității de plată a întreprinderilor.

	31 XII 1983	31 XII 1984
Nivel de credite la 1 000 lei activitate (lei)	104,63	96,50

Eforturile conjugate depuse au facilitat obținerea unor **realizări** bune, dintre care două considerăm că pun în evidență cel mai pregnant eficacitatea acțiunilor și soluțiilor adoptate. Un prim rezultat a fost acela că sucursala noastră nu figurează cu plăți restante de nici un fel în sistemul de raportare al Băncii Naționale. Cel de-al doilea rezultat semnificativ se referă la reducerea sistematică și într-o proporție însemnată a volumului de credite la 1 000 lei activitate și a ponderii în totalul plasamentelor a tuturor categoriilor de credite care reprezintă imobilizări de mijloace circulante. Pe ansamblul județului (cu excepția unei întreprinderi de pe platforma chimico-metalurgică Copșa Mică, la care s-au creat, în baza unor dispoziții legale, unele stocuri de minereuri), evoluția creditelor se prezintă ca în tabelul prezentat.

De asemenea, ponderea creditelor care reprezintă imobilizări (credite ne-

Modelul nr. 1 — partea I

Date de sinteză din bilanțul contabil pe... 198...
I. Realizarea indicatorilor economico-financiari de plan

Indicatorul *)	% realizare plan		Diferențe în cifre absolute		Implicații asupra drepturilor de retribuire — în % —	
	Pe lună	Cumulat	Pe lună	Cumulat	Adaos	Diminuare

*) **Notă :** Se trec indicatorii de plan (inclusiv cei de natura gradului de valorificare a metalului, de încărcări a utilajelor etc.).

Accelerarea rotației fondurilor întreprinderii

Lărgirea funcțiilor indicatorului producție marfă vîndută și încasată

INTRUCÎT indicatorul „producția marfă vîndută și încasată" este deosebit de complex, exprimînd calitatea întregii activități economice și constituind o condiție de acordare integrală a retribuției individuale a unei părți din personalul muncitor aș propune ca el să îndeplinească și alte funcții :

— determinarea normativului de mijloace circulante planificate și stabilirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante normate și totale să se facă în funcție de producția marfă vîndută și încasată exprimat în prețuri de producție aprobate. Deci, normativul de mijloace circulante să se stabilească lunar în raport de gradul de realizare a acestui indicator. (În prezent, baza de calcul a mijloacelor circulante o constituie producția marfă în costuri de producție, deci se ajunge uneori la situația ca, cu cît o întreprindere are costuri mai ridicate, planificate și realizate, are dreptul la un volum mai mare de mijloace circulante). Prin aplicarea acestei propuneri credem că se vor asigura reducerea planificată a stocului de produse finite și a soldului facturilor neîncasate, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor ;

— în plan să se cuprindă — alături de nivelul indicatorului producției marfă vîndută și încasată — și viteza de rotație în funcție de acest indicator ;

— totodată, apreciem că ar fi eficient ca pentru personalul de conducere din compartimentele funcționlae și tehnico-productive (secții), producția marfă vîndută și încasată să fie criteriu de acordare a retribuției individuale, în cadrul acordului global. Pentru categoriile de personal menționate se poate stabili o cotă de retribuire calculată ca raport între retribuția tarifară (inclusiv indemnizația de conducere) și producția marfă vîndută și încasată. Această cotă planificată urmează a se aplica la producția marfă vîndută și încasată realizată, iar suma rezultată ar fi fondul de retribuire pentru acest personal.

Prin adoptarea acestor propuneri apreciem că va crește preocuparea pentru realizarea acestui indicator, care exprimă finalizarea, încheierea ciclului de producție.

Ilie MIHOREANU
directorul sucursalei județene Botoșani a Băncii Naționale

Modelul nr. 1 — partea a II-a

(indicatorii prezentați în continuare sînt reportați în evoluție în 1983, 1984 — pe total an și perioade de referință — precum și pentru perioada de bilanț analizată, pe coloane separate)

II. Evoluția unor indicatori de eficiență

a. Eficiența utilizării mijloacelor circulante
— volumul activității (mil. lei)
— volumul mijloacelor circulante efective (mil. lei)
din care :
— credite reprezentînd imobilizări (credite nerambursate la scadență, credite pt. refacerea capacității de plată, credite pt. plata furnizorilor) (mil. lei)
— mijloace circulante la 1 000 lei activitate (lei)
— credite la 1 000 lei activitate (lei)
b. Mijloace circulante peste plan
— total, din care :
— materiale
— prod. neterminată
— produse finite
— facturi neîncasate
— debitori
c. Pagube
— noi constatate (mii lei)
— sold nerecuperat (mii lei)
d. Viteza de decontare
e. Viteza de rotație
— Nr. zile-circuit
— nr. circuite
f. Cheltuieli neeconomicoase (mii lei)
— total —
din care :
— cuprinse în costuri (pe feluri)
— cuprinse în rezultate (pe feluri)
g. Depășiri ale cheltuielilor indirecte (pe feluri de cheltuieli și separat pt. cheltuieli administrativ-gospodărești)
h. Norme de consum depășite (pe principalele categorii de consumuri și norme)
i. Produse și activități nerentabile (indicîndu-se produsul, activitatea și volumul pierderii înregistrate)
j. Depășiri ale fondului de retribuire
— totale (mii lei)
— nerecuperate (mii lei)

III. **Fonduri proprii neconstituite la nivelul planului**

(Se va indica fondul, suma neconstituită și % din plan pe care îl reprezintă).

IV. **Obligații către buget neonorate.** (Se va indica natura obligației, volumul nerealizat și % din plan pe care îl reprezintă)

V. **Acțiuni de introducere a progresului tehnic nerealizate, precum și din programele prioritare proprii (se indică, concret, acțiunea și volumul eficienței nerealizate)**

VI. **Active incerte în bilanț.** Se va indica fiecare caz în parte.

rambursate la scadență, credite pentru refacerea capacității de plată și credite pentru plata furnizorului), în totalul plasamentelor, după un semestru de la aplicarea măsurilor la care ne referim, situa sucursala noastră într-o situație mai bună față de media pe ansamblul economiei.

În continuare redăm cîteva din **acțiunile și soluțiile** mai deosebite realizate, care ne-au condus la aceste rezultate.

● În prima fază am introdus restricții în acordarea de credite unităților la care creditele solicitate înrăutățeau viteza de rotație a mijloacelor circulante prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli — prima variantă — aprobat al unității respective. Pentru asemenea credite am cerut analize prealabile în C.O.M. sau B.E.-C.O.M., la unitatea solicitatoare, am implicat forul tutelar, s-au analizat situațiile respective în colectivul de conducere al sucursalei, cu participarea I.T.F.S., Comisiei teritoriale de planificare, B.J.A.T.M., au fost aplicate soluții de remediere. La aceste analize au fost convocați factorii de decizie de bază din unitatea solicitatoare (director, director tehnic, director comercial, contabil șef etc.), ceea ce a făcut ca problematica generală a creditării să fie abordată cu mai multă răspundere de către toți factorii din întreprinderi (aceasta nefiind, așa cum s-a acreditat de multe ori ideea, o sarcină exclusivă a aparatului financiar-contabil).

● Concomitent, **am creat analizei pe bază de bilanț un cadru organizatoric mai bine conturat, materialul de analiză avînd ca ghid și suport o machetă cu date minime, după modelul prezentat (vezi modelul nr. 1, părțile I și II).**

Considerăm că o asemenea sinteză ferește unitatea de omisiuni, asigură o analiză de bilanț la obiect și permite inspectorilor de bancă (și altor organe) și, evident, factorilor de decizie din unități, să-și orienteze preocupările spre problemele majore, concrete, nesoluționate la nivelul cerințelor. Mai mult, considerăm că o asemenea machetă și un program concret de măsuri pot reduce substanțial formularistica din rapoartele de bilanț și din materialele de analiză în C.O.M.

Întrucît o asemenea procedură nu a fost omologată oficial, ea a fost preluată în totalitate sau parțial numai de către unele dintre întreprinderile deservite. Cît privește aparatul băncii, acesta face analiză de bilanț utilizînd acest instrument. Avînd în vedere că soluția duce la simplificarea muncii, la creșterea eficienței analizei, la reducerea formularisticii, a consumului de hîrtie etc., apreciem că ea merită să fie în atenția factorilor de decizie, studiată, eventual îmbunătățită și generalizată.

● O altă modalitate de lucru practicată a fost **analiza previzională a capacității de plată,** pentru data de 15 și sfîrșitul fiecărei luni. Sub acest aspect, avem convingerea că adoptarea unui mod unitar de lucru ar accentua răspunderea tuturor colectivelor de muncă în aplicarea mecanismului economico-financiar, în întărirea autogestiunii și mai ales a autofinanțării, reducînd volumul de resurse financiare angajate pe unitatea de activitate realizată.

Noi am conceput și recomandat un model de dimensionare previzională a capacității de plată, care apreciem că satisface în bună măsură aceste cerințe (vezi modelul nr. 2).

La fiecare capitol se fac detalierile necesare și se stabilesc persoanele răspunzătoare. În ședințele B.E. și C.O.M., deci cel puțin de 2 ori pe lună, se analizează modul în care s-au îndeplinit prevederile și se iau măsurile ce se impun, întărindu-se în timp disciplina și răspunderea.

Evident, între o analiză postfactică, după ce consecințele s-au produs, și una previzională, propusă și practicată de noi, considerăm că trebuie să se opteze ferm pentru a doua.

Acestea au fost, în esență, unele dintre măsurile și soluțiile aplicate, care au facilitat eliminarea plăților restante, ruperea criticatului „blocaj în lanț" și reducerea nivelului de credite la 1 000 lei activitate, care și-au demonstrat pe deplin eficiența și pe care le supunem atenției în vederea perfecționării și generalizării.

Modelul nr. 2
— mii lei —

Buget previzional
de venituri și cheltuieli și de încasări și plăți pe chenzina...

Venituri și încasări	Suma	Responsabil	Cheltuieli și plăți	Responsabil
— Încasări din vînzarea produselor și serviciilor		Dir. comercial	Aprovizionări	Dir. comercial
— Încasări deosebite		Cons. juridic	Retribuții și asimilate	Șef. P.I.R.
— Angajări de credite bancare		Cont. șef	Buget	Cont. șef
— Încasări din valorificarea rezultatelor cercetării științifice		Dir. tehnic		Dir. tehnic

dr. Ioan BOGDAN
directorul sucursalei județene Sibiu a Băncii Naționale

Normarea și urmărirea consumurilor de materiale

FIȘA LIMITĂ DE CONSUM: avantaje ce impun o largă aplicare

ÎN ANSAMBLUL măsurilor întreprinse la nivel microeconomic pentru reducerea costurilor de producție, și îndeosebi a celor materiale, un rol de seamă îl deține utilizarea celor mai adecvate documente primare privind eliberarea și consumul materialelor. În acest context se înscrie și documentul **„fișa limită de consum"**, care este folosit, după cum se știe, pentru eliberarea din magazie a materialelor și utilizarea lor în procesul de producție.

În cele de mai jos prezentăm unele recomandări rezultate din studierea experienței a diferite întreprinderi, în legătură cu întocmirea și circuitul acestui document în vederea normării și urmăririi consumurilor.

Fișa limită de consum — document tipizat — se folosește mai cu seamă în cazul materialelor care se eliberează în mod repetat (la intervale scurte) din aceeași gestiune și pentru aceeași comandă, lucrare etc. Ea se întocmește în două exemplare de către organele de lansare a producției, ținînd seama de planul fizic pe produse care trebuie realizat într-o perioadă (de regulă o lună), de normele de consum elaborate și, eventual, de prevederile programului de măsuri al întreprinderii privind reducerea consumurilor de materiale. Exemplarul 1 din fișa limită se păstrează — pînă la încheierea ei — la secția beneficiară de materiale, iar exemplarul 2 — la magazia de materiale.

Dacă în cursul lunii se produc modificări în elementele menționate, limitele de materiale stabilite inițial și cele reconsiderate trebuie certificate și de către persoanele cărora li s-au stabilit atribuții pentru acordarea vizei de necesitate sau a vizei de control financiar preventiv.

Pentru eliberarea materialelor de la magazie, delegatul secției beneficiare se prezintă la depozit cu exemplarul 1, iar după preluarea lor se procedează la înscrierea cantităților respective în ambele exemplare. În exemplarul 1 va semna de predare gestionarul magaziei, iar în exemplarul 2 va semna de primire delegatul secției de producție. Eventualele restituiri de materiale neutilizate se înscriu pe ultimele rînduri ale fișei limită și vor fi luate în considerare (prin scădere) la totalizarea cantităților eliberate.

După încheierea fișei — respectiv după eliberarea materialelor stabilite ca limită maximă pentru a fi distribuite producției și încheierea comenzii la care se referă documentul respectiv — ambele exemplare se predau la compartimentul financiar-contabil, unde se face evaluarea cantităților eliberate, ținînd cont de prețurile unitare de înregistrare. Prin compararea cantităților normate, stabilite ca limită de consum, cu cele efectiv eliberate, se stabilesc, cantitativ și valoric, economiile sau depășirile ce apar, element esențial pentru localizarea eforturilor de reducere a cheltuielilor materiale de producție. Exemplarul 1 al fișei se folosește apoi pentru înregistrarea ieșirii materialelor în contabilitatea analitică a acestora, iar exemplarul 2 ajunge la compartimentul de postcalcul, pentru determinarea costurilor producției industriale ; în final, ambele exemplare se arhivează la compartimentul financiar-contabil.

Modul de întocmire și circulație a fișei este redat în schema de mai jos.

Fișa limită de consum se prezintă sub două variante : a) **individuală**, prin care se urmăresc normarea și urmărirea consumului unui singur material ; b) **colectivă**, ce se utilizează cu bune rezultate pentru produsele lansate în fabricație la care se folosesc mai multe materiale, stabilite pe bază de rețetă de fabricație.

În comparație cu celălalt document folosit pentru eliberarea materialelor — „bonul de consum", **fișa limită de consum individuală sau colectivă**, prezintă o serie de avantaje :

- creează posibilitatea normării consumurilor de materiale pentru un anumit lot de produse lansate în fabricație ;
- obligă factorii interesați din producție să se încadreze în consumul normat (deoarece gestionarul nu eliberează materiale decît pînă la limita stabilită de organele de lansare și înscrisă în document) ;
- dă secțiilor de producție posibilitatea să urmărească permanent și operativ modul în care se încadrează în consumul normat pentru lotul de produse aflate în curs de fabricație, prin compararea limitei de materiale înscrise în document cu cantitățile primite de la magazie, redate atît parțial, cît și cumulat în fișa limită de consum ;
- face posibilă actualizarea pe parcurs, de către organele competente, a consumurilor normate de materiale prin modificarea, în același formular, a limitei de materiale ce urmează a fi utilizate ;
- furnizează elementele necesare controlului operativ al materialelor folosite, prin stabilirea cu ușurință a depășirilor sau economiilor de materiale față de consumurile normate ;
- duce la economii de imprimate (fișa limită înlocuiește mai multe bonuri de consum, care ar trebui întocmite pentru aceleași ieșiri de materiale destinate unei anumite comenzi) ;
- se simplifică și se ușurează activitatea personalului însărcinat cu emiterea documentelor de consum al materialelor și cu acordarea vizei de control de necesitate — asemenea operații efectuîndu-se, de regulă, la începutul lunii, cînd se lansează fișa limită, și nu de mai multe ori în cursul lunii, ca în cazul utilizării bonului de consum ;
- se evită completarea documentului „bon de predare, restituire, transfer" pentru materialele neutilizate în secțiile de producție și restituite magaziei, mai ales la sfîrșit de lună. Asemenea restituiri se înscriu în aceeași fișă limită de consum, pe ultimele rînduri și sînt luate în considerare (prin scădere din cantitățile eliberate) la totalizarea consumurilor de materiale pentru o anumită comandă ;
- simplifică mult munca lucrătorilor din compartimentul financiar-contabil și postcalcul, prin faptul că evaluarea cantităților eliberate nu se face parțial, pentru fiecare eliberare în parte, ci o singură dată, după încheierea fișei limită ;
- reduce posibilitatea erorilor în munca aparatului contabil, îndeosebi prin evitarea diferitelor centralizatoare, necesare în cazul utilizării bonurilor de consum ;
- dă posibilitatea ca datele pe care le conține fișa să fie prelucrate și la mașinile moderne de calcul, în condiții asemănătoare prelucrărilor ce se fac pentru datele consemnate în bonurile de consum.

Avantajele evidente ale fișei limită de consum ne îndreptățesc să considerăm că acest document trebuie folosit în cît mai multe unități economice.

dr. Petre PÂNTEA
Cluj-Napoca

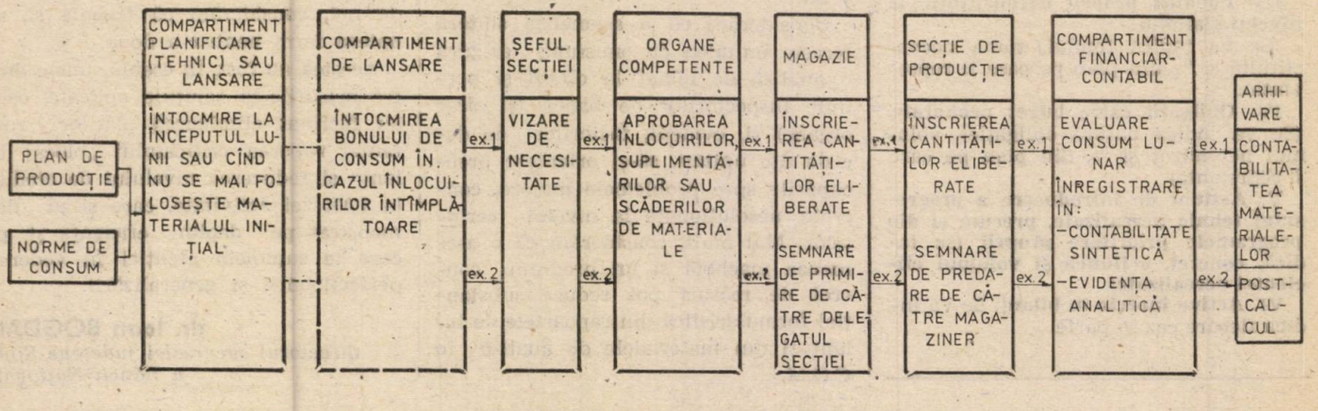

O PROBLEMĂ ÎN DEZBATERE

Perfecționări necesare în organizarea și planificarea aprovizionării

Cerințele beneficiarilor, posibilitățile furnizorilor și rolul contractelor economice

ÎN LEGĂTURĂ cu problema supusă dezbaterii în „Revista economică"*), din punctul de vedere al unui jurist cu preocupări economice îmi exprim unele păreri, așa cum s-au cristalizat în lunga experiență de rezolvare a litigiilor economice dintre unități socialiste, al căror obiect principal a fost aprovizionarea.

1 **Corelarea plan-contract** a constituit o preocupare permanentă a economiștilor și juriștilor. Ea este privită în două ipostaze: prima — contractul succede planului pentru produsele deficitare; a doua — contractul precede planul pentru produsele destinate fondului pieței. Relația își găsește reglementarea în art. 22 din Legea nr. 71/1969, în sensul căruia contractele economice se încheie prin acordul părților, pe baza și în executarea sarcinilor ce revin unităților din planul național unic de dezvoltare economico-socială.

În cadrul dezbaterii au fost subliniate cazuri de neconcordanță între prevederile de plan și contracte, de contractare bazată pe informare, de regulă statistică, într-o serie de situații interesele beneficiarilor și posibilitățile furnizorilor nefiind corelate.

Este neîndoielnic că întocmirea planului de aprovizionare anterior celui de producție, iar a acestuia anterior încheierii contractelor economice (care trebuie să reflecte cerințele beneficiarilor, dar și posibilitățile furnizorilor), duce la neconcordanțe între plan și contracte și constituie principala cauză a nerealizării acestora din urmă.

De bună seamă, din investigațiile la un număr de întreprinderi industriale cu un anumit profil, nu se pot trage concluzii pertinente pentru întregul sistem al organizării și planificării aprovizionării; problematica impune însă unele considerații de ordin general, la care doresc să mă refer.

Dată fiind complexitatea pe care au căpătat-o relațiile economice, cred că sistemul de dirijare a materiilor prime, materialelor și produselor prin repartiții ar trebui limitat, aplicîndu-se numai pentru acelea dintre ele care sînt **efectiv deficitare**, iar **procedura de emitere a necesarelor și repartițiilor să fie neapărat simplificată și să devină mult mai operativă.**

Emiterea repartițiilor nu trebuie să se facă pe bază statistică, în raport cu media din anii precedenți, ci pe baza cererilor beneficiarilor, fundamentate pe normative de consum și pe nivelul stocurilor temeinic verificate de organele tutelare. Concepția mult dăunătoare a solicitărilor fără acoperire, ca și reversul — emiterea repartițiilor sub nivelul cerințelor reale sînt factori care influențează negativ atît realitatea planului, cît și îndeplinirea contractelor economice. **Pornind de la cerințele beneficiarilor, concordate cu posibilitățile furnizorilor, folosind un sistem informațional în permanentă îmbunătățire, se diminuează considerabil decalajele cerere-ofertă.** Dacă mai persistă din acest punct de vedere o necorelare, ea se explică fie printr-o insuficientă informare a organelor de sinteză cu privire la capacitățile de producție ale furnizorilor și la cerințele reale ale beneficiarilor, la resursele economiei și posibilitățile de import, fie — pe linie orizontală — prin faptul că raporturile contractuale nu reprezintă în fapt unica pîrghie de realizare a planului. Asupra acestor două cauze considerăm că trebuie îndreptată atenția.

2 Stabilirea pe linie administrativă, pînă în amănunt, a necesarului și a repartițiilor este o procedură greoaie, îndelungată, care întîrzie încheierea contractelor — de altfel reduse la simple formalități, ele reproducînd fidel elementele repartițiilor: dacă sînt greșite repartițiile, sînt la fel de greșite contractele, cu întregul lanț de consecințe economice. Iată de ce considerăm că stabilirea necesarelor și emiterea repartițiilor trebuie să privească un număr cît mai restrîns de materiale și produse, iar elementele de detaliu să fie stabilite la nivelul părților, cu ocazia perfectării contractelor.

3 Planul de producție, așa cum prevede legea, se fundamentează pe contractele încheiate, fiind interzisă producerea bunurilor fără desfacere asigurată. În mod legic, planul de aprovizionare acoperă cu materii și produse planul de producție, pe care-l succede. În măsura în care furnizorii de materii, materiale, produse nu pot acoperi nivelul planului de producție și, deci, al contractelor de desfacere încheiate, intervine operațiunea de modificare a planului de producție și a contractelor. De aceea, **contractele economice trebuie perfectate înainte de anul de plan,** pentru a fi posibilă adaptarea lor prealabil termenului de execuție. Or, deși legea prevede această procedură și experiența i-a demonstrat necesitatea, totuși perioada optimă de contractare nu este respectată și, ca atare, multe contracte se încheie și modifică în perioada de executare a planului. Actualitatea problemei rezultă din indicația dată de către conducerea de partid și de stat, ca pînă la sfîrșitul lunii viitoare, înainte de dezbaterea și aprobarea în adunările generale din întreprinderi a cifrelor planului pe 1986, să se asigure încheierea lucrărilor pregătitoare, deci și perfectarea contractelor economice.

Referindu-ne la disciplina contractuală, nu mai trebuie demonstrat că principiul care acționa încă din dreptul roman: „pacta sunt servanda", adică buna credință în contracte, trebuie cu atît mai mult să fie respectat în economia noastră socialistă. Or, litigiile economice dintre unități demonstrează un anumit grad de indisciplină în această privință, cazuri frecvente de tratare superficială a obligațiilor contractuale, care dăunează mult relațiilor dintre parteneri, uneori și cu cei externi. Este neîndoielnic că numai prin schimbarea mentalității factorilor implicați cu privire la rolul contractului economic, prin **respectarea necondiționată a legii și a obligațiilor asumate** se va realiza echilibrul necesar. O preocupare prioritară în acest domeniu a factorilor de conducere, o inițiativă mult mai mare a unităților, ca persoane juridice, în perfectarea contractelor economice reprezintă condiții sine qua non pentru perfecționarea organizării aprovizionării.

Iulian LASCU
Constanța

*) Nr. 18, 20, 27/1985.

PERISCOP

SCĂDEREA cheltuielilor legate de întreținerea unui volum important de stocuri, prin mecanizarea și automatizarea depozitelor, informatizarea gestiunii materialelor, semifabricatelor, produselor finite concentrează preocupările în logistica industrială, cu rezultate spectaculoase sub raportul creșterii productivității muncii, al reducerii suprafețelor de depozitare, al operativității în aprovizionarea locurilor de muncă. Logica economică și organizatorică a pus însă — ce-i drept, cu întîrziere — întrebarea : de ce să se acționeze asupra efectului și nu asupra cauzei ? Adică : mai întîi trebuie rezolvată optimizarea stocurilor. (Analize statistice efectuate în Franța au demonstrat că 20—30% din resursele financiare ale unei întreprinderi sînt imobilizate în stocuri, iar la întreprinderile mici și mijlocii, cheltuielile de depozitare ating pînă la 40% din valoarea stocului). Teoretic, existența însăși a depozitelor și magaziilor, oricît de sofisticate ar fi soluțiile de amenajare și funcționare a lor, denotă carențe în organizarea aprovizionării, producției și desfacerii.

Așa se explică interesul crescînd pentru aplicarea metodei japoneze Kanban — prezentată sumar, la această rubrică, în nr. 20/1985 al revistei — care urmărește reducerea volumului stocurilor, în primul rînd al celor intermediare, apelînd la simplificarea fluxului și programarea riguroasă a producției (la uzina din Boise — S.U.A. a companiei Hewlett-Packard, prin aplicarea metodei în secția de imprimante durata ciclului de fabricație s-a redus de la 5 zile la 7 ore ; volumul stocurilor de materiale s-a micșorat de la echivalentul necesarului pentru 13 zile la cel pentru 5 zile, iar al stocurilor interfaze de la 7 zile la o zi).

Așa se explică, de asemenea, adaptarea specifică a metodei A.B.C. în studiile de optimizare a stocurilor. Se alege un criteriu corespunzător condițiilor și cerințelor întreprinderii : cost, volum, durata fabricației, frecvența utilizării etc ; materialele și reperele se clasifică în ordinea descrescîndă a valorilor criteriului și se calculează aceste valori prin însumare. Pe diagrama Pareto se raportează, în abscisă, codurile materialelor, iar în ordonată valorile corespunzătoare, cumulate. Se obține astfel o curbă ce poate fi asimilată cu 3 segmente de dreaptă, corespunzînd grupelor A, B și C. Dacă, de pildă, criteriul este costul, se va constata (folosim cifre exemplificative) că materialele/reperele din grupa A, însumînd numeric 10% din total, au o pondere de 75% în valoarea globală a stocului, pentru grupa B cifrele respective sînt 25% și 20%, iar pentru grupa C — 65% și 5%. Menținerea la nivelul strict necesar a stocului la grupa A va micșora considerabil cheltuielile de depozitare.

Se afirmă și o nouă concepție asupra stocurilor de pe fluxul de fabricație (care adesea sînt transformate în stocuri de siguranță) ; magaziile intermediare — și manipulările aferente — să devină, din puncte statice, un element motor al logisticii de producție, prin integrarea lor în acest flux. Este ideea magaziilor-tranzit (cu minimum de stoc și de manipulări) — automatizate, dacă deservesc secții automatizate. S-a creat și o denumire definitorie a unei asemenea organizări : tranzitica.

OM — TEHNICĂ — MEDIU

O posibilă definire a mediului înconjurător

DEȘI de largă circulație, asupra conținutului conceputului de mediu înconjurător există încă deosebiri de opinii. Vom încerca, deci, în cele ce urmează să dăm un răspuns posibil la întrebarea „ce este mediul înconjurător ?"

Dacă ne gîndim la om, nu este greu de observat că pentru el principalul mediu ambiant este societatea. **Mediul social** cuprinde două mari componente : un **mediu tehnologic** și un **mediu interuman.**

Mediul tehnologic este format din obiectele artificiale care înconjoară omul, artificiale în înțelesul că nu sînt produse numai de natură. Mediul tehnologic, inclusiv locuința, strada, orașul, locul de muncă, cu obiectele lor produse de om, de fapt de societate, toate acestea au și un caracter social. De aceea se poate considera că mediul tehnologic este o componentă a mediului social.

Este adevărat că sînt și obiecte semiartificiale sau seminaturale, cum ar fi păsările sau animalele dintr-o crescătorie, care nu mai pot fi categorisite drept obiecte pur naturale. Au devenit, de fapt, și obiecte tehnologice, produse în masă și de multe ori fără o viață naturală propriu-zisă.

Dar grîul de pe cîmp ? Nici el nu mai este pur natural, nu provine numai din natură, fiind rezultatul tehnologiei selecției artificiale efectuate de agricultori începînd din neolitic. Totuși, el este produs în condiții naturale, trăiește mai natural decît animalele din crescătorie, avînd avantajul că este ființă vie imobilă.

Putem spune că lanul de grîu este mediu înconjurător natural sau tehnologic ? Sau poate numai solul și aerul mai sînt mediu înconjurător natural ? Dar solul impregnat cu îngrășăminte și pesticide nu devine și el în parte tehnologic ?

Care este atunci limita sau unde se plasează frontiera dintre mediul tehnologic și mediul natural ? Există între ele, nu o frontieră, ci o **zonă** intermediară, unde naturalul și tehnologicul se îmbină în proporții diferite

Toate aceste lucruri ne arată că societatea a pătruns în natura înconjurătoare, că mediul înconjurător pentru om este format din mediul relațiilor sociale și din mediul în care se îmbină naturalul cu tehnologicul și în fine, numai după aceea din mediul natural. Putem vorbi, astfel, de patru straturi ale mediului înconjurător în raport cu omul, dintre care două și jumătate sînt produse de societate (ele formează mediul social total) și numai unul și jumătate este produs de natură fără intervenția omului, prin cuvîntul „jumătate" reflectînd situația ambiguă a naturalului tehnologizat.

Probabil că mediul înconjurător natural pentru om, pur natural, nu va mai rămîne în curînd decît spațiul interastral și o sferă din jurul centrului pămîntului.

Cînd spunem „omul, societatea și mediul înconjurător", prin mediu înconjurător **pentru om** înțelegem și societatea, în timp ce prin mediu înconjurător **pentru societate** înțelegem numai mediul înconjurător natural, deoarece tehnologicul este social. Desigur sînt posibile și alte interpretări, însă fiecare interpretare are un punct de reper : fie omul, fie societatea.

Cred că vom alege omul ca punct de reper, deoarece societatea a pătruns atît de mult în biosferă, în scoarța pămîntului, în atmosferă și stratosferă încît ca mediu înconjurător în raport cu societatea, ar trebui să dezbatem mai curînd Universul și poziția Pămîntului în Univers.

Se pare că singurul reper pentru mediul înconjurător este omul și pentru faptul că el are încă nevoie de natură, deoarece este o ființă în mare măsură naturală (nu mai spunem biologică pentru că astăzi biologicul poate fi natural-tehnologic cum este și bacteria obținută prin inginerie genetică).

La enumerarea mediilor înconjurătoare omului am mai adăuga încă unul deși nu are legătură cu tema noastră de astăzi : cosmosul sau mai bine spus, componenta informațională a cosmosului. Este o ipoteză filosofică aceea prin care Universul provine din materia profundă, din existența cea mai generală, cea mai cuprinzătoare în posibilități de diversificare. Materia profundă ar putea să fie cu adevărat Cosmosul. Plecînd de la această ipoteză nu se poate explica diferența dintre organismele vii și corpurile nevii, decît prin supoziția că primele au un contact permanent cu Cosmosul, cu un ingredient material fundamental cu caracter informațional. Dacă lucrurile ar sta astfel, nu ar fi exclus ca într-o zi omul și societatea să acționeze și în acest mediu informațional și atunci problema mediului înconjurător ar căpăta dimensiuni noi. Deocamdată, nu știm dacă va fi așa, dar nu este lipsit de interes să privim Cosmosul și Universul provenit din Cosmos ca cele două extreme ale mediului înconjurător care se reunesc în jurul omului și societății.

Cum însă nu ne propunem să ne ocupăm de acest mediu înconjurător, astăzi în mare măsură filosofic, și care poate apare ca mediu mai îndepărtat decît înconjurător, rămîne de prim interes să răspundem la întrebările care privesc **raportul dintre componentele naturale și tehnologice ale mediului ambiant în contextul lor social.** Cu alte cuvinte, nu se pune numai problema să știm cum să cercetăm mediul natural, ci și cum să-l îmbinăm în mod fericit cu tehnologia, care trebuie să fie **măsura** acestei îmbinări în spațiu și timp, ce ferestre trebuie să avem spre mediul pur natural și cum trebuie să fie mediul tehnologic cînd numai el ne înconjoară. Toate acestea înseamnă că de fapt problema problemelor este modul în care noi, ca societate, ne inserăm în mediul natural, în așa fel încît raportul dintre natural și tehnologic să devină firesc, o împlinire creativă în existență. Dacă vom reuși acest lucru atunci vom satisface unul din criteriile fundamentale ale civilizației socio-umane.

Mihai DRĂGĂNESCU

Societatea industrială și răspunsul mediului

APARIȚIA și dezvoltarea inițială a societății industriale a fost marcată de un salt calitativ în capacitatea omului de a prelucra energii cu mult superioare energiei fizice cunoscută pînă atunci, fapt care a permis realizarea unor planuri de amenajare la scară macroterestră.

Societatea, prin intermediul unui aparat industrial care se dezvoltă și se diversifică rapid, schimbă natura și modelează, prin intervenție inginerească, structuri noi în mediu.

Azi sîntem nevoiți să recunoaștem : societatea industrială a provocat schimbări în natură dar, de prea multe ori, nu în sensul și cu rezultatele planificate. „Natura ascultă de rațiunea propriilor ei legi care se află într-însa", spunea Leonardo da Vinci.

Societatea industrială a fost și este încă rezervorul unui tip de creație special. Demersul creator nu pleacă atît de la cunoașterea proceselor naturale, cît de la imaginarea unor metode și proceduri care diferențiază din natură ceea ce se consideră necesar de către societate, dar nu există ca atare în natură. Imixtiunea omului în natură este, așadar, înscrisă într-un spațiu al proiectelor posibile pentru momentul de dezvoltare al tehnologiilor și structurilor industriale. Din partea societății aceasta implică o alegere, desigur limitată de nivelul cunoașterii, dar izvorîtă îndeosebi din raportul dintre necesar și opțiune politică. Se constată o adevărată pasiune a riscului în tactica superproiectelor industriale, e drept, legată de nevoia de a prelua și prelucra resursele naturale. Cu cît rezultatul apare mai valoros pentru societate, cu atît tehnologiile puse în mișcare capătă o mai mare independență față de relația om-mediu, devin mituri ale progresului. Reproducerea acestor tehnologii este tot mai des întemeiată pe certitudinea obținerii unui rezultat din acțiunea asupra naturii. Cît timp se înregistrează numai schimbări imediate survenite în mediu, nu există încă noțiunea de răspuns al mediului.

Într-adevăr, definim ca răspuns al mediului apariția consecințelor legate în primul rînd de obiectivul pe care l-a urmărit un anume proiect de amenajare. Astfel, spre exemplu, sărăturarea terenurilor sau ridicarea masivă a nivelului apelor subterane reprezintă în anumite cazuri răspunsul mediului la amenajarea unor proiecte de irigații pe mari suprafețe agricole. Dar de multe ori nu putem încă să definim prin aceasta răspunsul mediului. Se mai constată, mai departe, subțierea stratului de sol agricol prin antrenarea în apă a granulelor fine de pămînt și prin acțiunea vîntului și, în continuare, diminuarea raportului între conținutul de minerale utile în culturi și conținutul acelorași minerale în sol. Nici prin aceasta procesul de răspuns nu se încheie deoarece orice amenajare de acumulare și aducțiune a apei înseamnă totodată schimbarea drastică a morfologiei și hidrologiei bazinului hidrografic din care se prelevează apa, prin aceasta dezechilibrîndu-se în mod ireversibil ciclul vieții acvatice. Astfel, cu cît un proiect de amenajare pătrunde mai profund în intimitatea desfășurării proceselor naturale, timpul de răspuns al mediului crește. El reprezintă de fapt un interval de timp de întîrziere a consecințelor în raport cu momentul realizării proiectului. Această întîrziere creează de multe ori iluzia reușitei.

Nu mai constituie o noutate faptul că în condițiile generalizării dezvoltării societății industriale s-a produs o accelerare a proceselor de degradare a mediului. În aceste condiții, se poate vorbi de o nouă dinamică a mediului impusă și suprapusă celei naturale. Dacă admitem că mediul se află într-o continuă stare de nesaturație, iar dinamica lui constă într-o evoluție permanentă între stări succesive de echilibru (praguri de echilibru), atunci sîntem obligați să definim mai exact și sensul degradării mediului. Într-adevăr, pentru societatea industrială, mediul reprezintă o anumită capacitate de susținere egală cu volumul de materii directe pe care le poate furniza și în continuare cu volumul necesar dispunerii subproduselor rezultate din transformarea și utilizarea primelor. Dinamica impusă de exploatarea resurselor conduce, în anumite condiții, la schimbarea relativ rapidă a regimului de transferuri a materiilor avînd drept consecință diminuarea masivă sau chiar ruperea capacității de susținere a unor anumite structuri industriale sau agrar-industriale.

Departe de a reprezenta ansamblul degradării mediului, aspectul semnalat constituie totuși o latură esențială a relației societate industrială-mediu.

Că așa stau lucrurile o dovedește și faptul că societatea actuală este nevoită să aloce o parte tot mai însemnată a resurselor sale proprii pentru a menține capacitatea de susținere a mediului. Spre exemplu, construirea unei centrale termo-electrice de mare putere, pe cărbune, necesită ca aproape o treime din totalul investiției să fie prevăzută în scopul eliminării efectelor degradante în mediul (Environmental Science & Technology, august 1983).

Pentru a nu întări unele păreri confuze, este bine să subliniem că nu exploatarea resurselor naturale, în sine, constituie prejudiciul adus mediului, ci modul de a le exploata. Acțiunea omului are ca rezultat fie punerea în valoare a resurselor, fie spolierea acestora. Aceste două laturi sînt inseparabile și numai rareori prima este substanțial preponderentă. O perioadă îndelungată de la apariția societății industriale, resursele pe care le putem numi alimentare : apa, solul agricol, pășunile și pădurile, au fost, în mod relativ, mai puțin cotate în valoare economică decît cele care se includ în procesele de producție industriale. Această situație este rezultatul faptului că resursele pe care le numim alimentare înglobează o mare cantitate de energie recepționată ab initio de la Soare, deci gratuit.

Procesarea resurselor minerale se desfășoară în și prin aparatul industrial, în timp ce prelevarea resurselor alimentare, în mediu. Evident, putem considera cele două procese independente dar, din unghiul de vedere al economiei industriale, procesarea resurselor minerale a constituit temelia creșterii exponențiale a bunăstării în societatea industrială, neîntîlnită în societățile anterioare. Răspunsul mediului la masiva prelevare a resurselor naturale, urmată de dispunerea subproduselor cotate ca deșeuri inutilizabile, este înregistrat, dar este analizat tot în cadrul ipotezelor care au stat la baza demersului tehnologic-industrial. Așa cum se știe, pînă nu demult s-a admis că posibilitățile dispunerii subproduselor în mediu sînt nelimitate, că mediul constituie un rezervor inepuizabil. Pe de altă parte, societatea actuală, indiferent de sistemul economic, nu mai poate ocoli ponderea tot mai împovărătoare a rezultatelor neeconomice reprezentate de pierderi prin degradare energetică și deșeuri materiale nevalorificabile, asociate producției de bunuri materiale. Fluxul controlat al acestei producții nu mai poate fi în sens unic.

Scopul activității rămîne și astăzi după expresia lui Marx : „schimbarea formelor în materialele naturii", dar este evidentă necesitatea interpretării cît mai adîncite a interrelației societate industrială-mediu.

Proiectele de viitor trebuie să aibă ca punct de plecare interogarea naturii prin intermediul unui dialog experimental cu mediul la o scară neindustrială. De altfel, știința modernă are la bază metoda experimentală definită ca dialog cu natura. Odată obținut un răspuns al mediului, demersul științifico-tehnic și rezultatul industrial capătă în anumite limite un caracter reproductibil. Răspunsul mediului nu poate fi însă catalogat, clasificat și direct reproductibil deoarece totalitatea relațiilor cunoscute, stabilite științific, care descriu acest răspuns, fie ele cît de exacte în sensul determinării unei legături între date experimentale și observații directe, nu constituie încă o bază suficientă. Mai este necesară studierea complementarității lor, surprinderea complexității. Ceea ce operează societatea în raporturile cu mediul constă în aceea că acționează și face să acționeze anumite serii cauzale aparținînd naturii, dar într-o combinație net deosebită de aceea care ar avea loc fără intervenția ei. Aceste raporturi de cauzalitate pot fi cunoscute și utilizate, dar nu transformate. Ele reprezintă o realitate unică, independentă de intervenția umană. Astfel, creația umană materială, oricît de complexă, sau mai ales aceasta, nu poate și nu trebuie să destrame unitatea acestei realități. De altfel, o analiză a răspunsului mediului într-o perioadă de timp mare arată că încercarea de stăpînire a naturii nu poate transgresa legile acesteia. Este necesar să se țină seama de faptul că, adesea, natura întîrzie procesele pe care le grăbim, sau le poate accelera pe acelea pe care le dorim lente și poate provoca schimbări radicale în ceea ce dorim să conservăm. Einstein spunea că „la întrebările ce i se pun, cel mai adesea natura răspunde nu și, uneori, poate".

Petre ROMAN

(Continuare în pag. 23)

Sporirea eficienței energetice — factor de economisire și de protecție a mediului

CRIZA energetică din anii șaptezeci, care a provocat marile șocuri de pe piața surselor de energie, a avut ca efect direct și declanșarea unei adevărate revoluții în ceea ce privește preocuparea pentru conservare. Aceasta a dus la realizarea unor remarcabile progrese tehnologice, bazate pe o mai eficientă folosire și refolosire a resurselor, ceea ce a avut drept consecință o relativă stabilizare a prețurilor resurselor energetice, a dus la importante economii de investiții și, în același timp, la reducerea gradului de poluare a mediului ambiant.

Problema potențialului conservării la nivel global, a creșterii randamentului în extracție și exploatare al resurselor energetice actuale face obiectul unui documentat studiu elaborat la începutul acestui an de Institutul american de prognoză Worldwatch (William U. Chandler, „Energy Productivity : Key to Environmental Protection and Economic Progress", Worldwatch Paper 63, Jan. 1985).

În ciuda unor reale progrese obținute în ultimul deceniu, economia mondială se află abia la începutul valorificării potențialului conservării energiei, afirmă autorul studiului citat. Eforturile în această direcție sînt îngreunate mai ales de modelele macroeconomice actuale care implică, încă, mari cereri de energie. Mai mult, estimări recente prevăd o creștere continuă a cererii de energie, ajungîndu-se chiar la o triplare a acesteia pînă în anul 2025. Unele prognoze apreciază că în următorii patruzeci de ani, omenirea va avea nevoie de 4,5 ori mai multă energie hidroelectrică și de 3,5 ori mai mult cărbune decît în prezent ca și de un total de 365 centrale atomoelectrice de mare capacitate. Dacă aceste previziuni se vor realiza, — se apreciază în studiul citat — omenirea va avea de plătit un greu tribut din punct de vedere economic și ambiental. Dar barierele ce stau în calea sporirii eficienței energiei sînt mai puțin de ordin economic, cît de ordin instituțional și psihologic. Energia este „invizibilă" din punct de vedere fizic, cît și psihologic : ea tinde să treacă neobservată dacă nu există o penurie și să fie considerată un bun de consum ca oricare altul.

Asigurarea unor noi surse de energie necesită o perioadă destul de lungă de timp. Din această cauză, o importanță fundamentală capătă elaborarea unor scenarii obiective asupra evoluției cererii de energie, care să țină seama și de necesitatea obiectivă de conservare a acesteia. Proiecțiile asupra cererii de energie reprezintă rezultatul estimărilor autorilor de modele privind prețurile, reglementările cu privire la mediul înconjurător și capacitatea lumii de a valorifica potențialul de conservare a energiei. Un rol important al modelelor este acela de a face cunoscute oferta și cererea de energie și consecințele pentru politica energetică a statelor lumii.

Includerea potențialului energetic, a cărui importanță a fost demonstrată pe larg, în analize tehnice și microeconomice afectează în mare măsură proiecțiile cererii de energie. Majoritatea modelelor privind cererea de energie sînt, în mod necesar, macroeconomice, ele concentrîndu-se asupra tendințelor ce se manifestă în creșterea demografică, a producției, în evoluția prețurilor la energie, cît și asupra interdependențelor dintre acești factori. Studii recente demonstrează că lumea a făcut doar pași timizi pe calea utilizării potențialului de conservare a energiei, ramuri ca industria și transporturile rămînînd încă ineficiente din acest punct de vedere. Posibilitățile de conservare sînt atît de mari încît creșterea economică se poate relua fără un spor considerabil de energie, conchid proiecțiile realizate în cadrul Institutului Worldwatch. Prin simpla adoptare a măsurilor și soluțiilor tehnice existente, omenirea ar putea reduce rata creșterii cererii de energie proiectată la aproape jumătate, de la 2 la 1,2 la sută pe an. Beneficiile unei politici conservaționiste — economii importante de capital și valută, ameliorarea condițiilor de mediu și a stării de sănătate a populației — reprezintă stimulente serioase în favoarea conservării energiei.

Procesele industriale consumă cea mai mare parte din volumul de energie al lumii. De exemplu, pentru producerea unor produse industriale de bază — fonta, oțelul, aluminiul, hîrtia, îngrășămintele, cimentul — se consumă circa 80% din energia industrială a Statelor Unite. La polul opus, agricultura reprezintă numai 60% din cererea de energie a acestei țări. Cu toate acestea, industria este sectorul cu cele mai însemnate cîștiguri pe linia valorificării eficiente a energiei în perioada postbelică. O gamă variată de îmbunătățiri tehnologice, trecerea de la cărbuni la petrol și gaze naturale, creșterea producției industriale de produse mici consumatoare de energie, introducerea unor tehnologii și procese noi au constituit pași importanți în direcția optimizării consumului energetic.

Japonia oferă un veritabil model de eficiență energetică industrială, înregistrînd succese importante de la începutul anilor șaptezeci încoace. Este relevant faptul că Japonia a cheltuit între 25—125 miliarde dolari anual în anii șaptezeci numai pentru eficientizarea consumului energetic în producția de oțel. Investițiile făcute au fost recuperate în numai doi ani.

Industria metalurgică exemplifică cel mai bine progresele globale înregistrate și, în același timp, potențialul disponibil. Producția de oțel, care este energointensivă, absoarbe peste 6 la sută din consumul mondial de energie, pentru realizarea celor 700 milioane tone metrice pe an. Cea mai ridicată eficiență a producției de oțel o au Italia și Spania care folosesc cuptoarele cu arc electric sau de „reciclare" ce utilizează aproape 100% fier vechi. Reciclarea permite producătorilor să economisească circa două treimi din energia folosită pentru producerea oțelului din minereu. Producția de oțel poate deveni mai puțin energointensivă atît prin îmbunătățirea facilităților existente, cît și prin trecerea la cuptoare mai eficiente. Un studiu estimativ al investițiilor disponibile în industria oțelului sugerează marele potențial pe care îl reprezintă conservarea energiei la nivel mondial. Astfel, în S.U.A., trecerea la cuptoarele cu arc electric poate aduce un beneficiu de 57 la sută, iar adoptarea unor măsuri de conservare ar putea reduce necesarul de energie pe tona de oțel cu o treime pînă în anul 2000.

Alte mari consumatoare de energie sînt industriile chimică, a cimentului și a hîrtiei. Deși foarte diverse ca producție și procese, aceste industrii au ca trăsătură comună modalitățile de economisire a energiei : creșterea eficienței motoarelor electrice și îmbunătățirea tehnicilor de recuperare a căldurii. În Statele Unite, unde se realizează circa o treime din producția mondială de hîrtie, industria hîrtiei necesită 10 la sută din volumul energiei industriale, clasîndu-se imediat după industria chimică, metalurgică și petrochimică. Reciclarea hîrtiei constituie o soluție eficientă de economisire a energiei și a resurselor lemnoase, dar care nu este utilizată încă pe scară largă. Japonia și Olanda reciclează aproximativ 50% din totalul de hîrtie consumată, iar Statele Unite numai 25%, deși folosesc circa jumătate din energia necesară fabricării hîrtiei la nivel mondial.

Producția de materiale plastice și sintetice constituie ponderea cea mai mare în ceea ce privește consumul energetic pe ansamblul industriei chimice. Din păcate, numai cantități mici de materiale plastice sînt reciclate, deși acest proces recuperează aproape toată energia conținută în ele. Dar reciclarea este mult îngreunată de faptul că materialele plastice uzate sînt greu de sortat și recuperat. Cauciucurile, în schimb, sînt mai ușor de recuperat, iar procesul de reșapare necesită numai circa 10% din energia utilizată la fabricarea unor cauciucuri noi.

Un domeniu cu un potențial important pentru reducerea intensității consumurilor energetice îl constituie transporturile, care folosesc aproape exclusiv petrolul drept carburant. Atingerea unor niveluri ridicate de economii de carburant (în prezent media mondială a consumului la autoturisme este de 1 litru de benzină la 8,8 km) poate fi realizată pe mai multe căi : reducerea greutății autovehiculelor poate duce la economii de carburant de 25% ; proiectarea unor motoare

mai eficiente (cum ar fi încorporarea unor transmisii variabile continue) poate îmbunătăți consumul cu 20%; echiparea automobilelor cu cele mai eficiente pneuri ar putea reduce de asemenea consumul (cu circa 1—3 mile la galon).

Analizînd în perspectivă tendințele de utilizare a resurselor energetice, autorul studiului consideră că cererea de energie va putea fi satisfăcută și în condițiile unei strategii de conservare globale, prin extinderea folosirii resurselor regenerabile și utilizarea mai eficientă a resurselor neregenerabile. Aportul conservării energiei, așa cum reiese din modelul institutului Worldwatch se poate dovedi deosebit de important : creșterea consumului energetic se poate reduce cu 175 hexajuli anual pînă în anul 2025, ceea ce echivalează cu 60% din consumul energetic comercial actual al lumii. Un alt efect pozitiv al conservării îi constituie reducerea cu aproximativ o treime a emisiunilor de sulf și bioxid de carbon, care amenință echilibrul ecologic al pădurilor, solurilor și apelor planetei.

În centrul inițiativelor de conservare a energiei stau, desigur, noile evoluții tehnologice. Între direcțiile promițătoare pentru cercetare se înscriu crearea de noi materiale pentru producerea unor autovehicule mai ușoare, a unor sisteme de control și reglare a temperaturilor înalte, pompe de căldură de mari dimensiuni, precum și proiectarea unor noi procese industriale.

Strategia conservării energiei, impusă de caracterul limitat al resurselor energetice și, în același timp, de deteriorarea biotopului Terrei, se înscrie ca o prioritate în politicile de dezvoltare a țărilor lumii. Factorii de decizie, conchide autorul studiului, pot considera strategia de conservare atît ca o cale de menținere a competitivității economiei naționale în cadrul economiei mondiale, de îmbunătățire a balanțelor comerciale datorită reducerii nevoii de importuri de energie, fondurile rămase disponibile putînd fi îndreptate spre investiții economice productive, cît și o cale de conservare a resurselor naționale și de ameliorare a capacității de susținere a mediului.

Valentin NEGOIȚĂ

Societatea industrială și răspunsul mediului

(Urmare din pag. 21)

În continuare, mă voi referi la o problemă specifică, și anume aceea a resurselor de apă, privite ca mediu receptor, pe de o parte din punctul de vedere al amenajărilor în scop de acumulare și prelevare a apei, iar pe de altă parte din acela al volumelor de apă procesată în diferite cicluri industriale.

Sistemul resurselor de apă este confruntat cu obiectivul cunoașterii cît mai complete a interrelațiilor din cadrul ciclului hidrologic și al determinării transformărilor cantitative și calitative în diferite faze ale acestuia, al cunoașterii cu suficientă precizie pentru necesitățile planificării și dezvoltării economice. Faza terestră a ciclului hidrologic este desigur cea mai solicitată de marile planuri de amenajare. Fazele cuprinse în oceanul planetar și atmosferă sînt și acestea într-o măsură crescîndă afectate de activitatea umană.

O serie de operațiuni macroindustriale au influențat mediul acvatic în detrimentul său, iar unele evoluții sînt ireversibile : subsidența solului, respectiv alunecări de teren care au ca rezultat reducerea capacității de înmagazinare a apei în subteran, pătrunderea agenților contaminați în apele subterane, dispunerea apelor reziduale în ape de suprafață, colmatarea acumulărilor prin schimbarea regimului de transport aluvionar ș.a.

Una din consecințele schimbărilor pe termen lung survenite în calitatea resurselor de apă este aceea că strategia conservării și gospodăririi acestora trebuie să treacă de la stadiul curativ la stadiul preventiv. Astfel, accidentele de poluare nu mai sînt absorbite în aceeași măsură de sistemul resurselor de apă provocînd daune sensibil mai mari. Însăși probabilitatea accidentelor crește din cauza complexității și numărului foarte mare de unități industriale care necesită stații de epurare. Apariția interferențelor ecologice în aceste condiții provoacă efecte considerabil mai mari. Se pune întrebarea dacă într-un complex integrat, industrial și natural (care cuprinde industria și cadrul natural afectat de aceasta), aflat sub control atît din punct de vedere tehnic, cît și al calității mediului, realizarea anumitor standarde pentru indicatorii ecologici mai este posibilă și necesară, respectiv realizarea acestora prin construirea de noi sisteme de epurare.

Probabil că este mai utilă adaptarea sistemelor de control existente la schimbarea standardelor.

Aceasta implică în continuare imaginarea unei a patra trepte în sistemele de epurare, în care performanțele realizate să fie flexibile ; capacitatea lor să conste nu atît în mărime, cît în calitatea de adaptare la schimbarea standardelor (nivelurilor indicilor de calitate).

Flexibilitatea sistemelor de control poate fi de exemplu integrarea lor în mediu, înțelegînd prin aceasta imaginarea unor cicluri care trec prin mediu unde realizează cel puțin o parte a transferurilor de masă și energie fără a rezulta subproduse neasimilabile sau nedepozitabile. Totodată, schimbarea standardelor nu înseamnă numai aceea a nivelurilor, dar și a complexității lor.

În situația actuală, calitatea resurselor de apă devine din ce în ce mai mult o restricție majoră a dezvoltării. Datorită enormei capacități productive a lumii industriale care funcționează pe principiul economisirii în procesul de producție și nu în mediu, nu se întrevede încă posibilitatea trecerii la sistemul integrat amintit. În aceste condiții devine deosebit de importantă identificarea acelor procese naturale care sînt puse în pericol și stabilirea distanței care le separă de schimbări ireversibile (ale proceselor) geofizice, geochimice și biologice. Obiectivul urmărit ar fi acela de a prefigura tipul stărilor de incompatibilitate și consecințele cu caracter de criză, eventual perioada de timp și costul necesare pentru evitarea unor asemenea consecințe. În această direcție, predicția tehnologiilor viitoare cu scopul integrării acestora în condițiile de mediu, este probabil componenta cea mai critică a unui model de gîndire în care variabilele de mediu joacă un rol fundamental.

Includerea acestor variabile în gîndirea tehnologică presupune cuprinderea unei arii vaste a cunoașterii în care aproximarea ciclului de utilizare a resurselor de apă are un caracter multifazic și neliniar și se poate realiza numai printr-un efort interdisciplinar. Unul din meritele acestei abordări ar fi stabilirea unor căi și mijloace prin care ciclul hidrologic mai poate fi adaptat necesităților noastre și invers, necesitățile adaptate ciclului natural. Din punct de vedere al metodei științifice, acest cadru mult mai general este susținut prin stabilirea și soluționarea unui set de ecuații constitutive. Ele sînt similare din punct de vedere matematic pentru principalele tipuri de interacțiuni între faza hidrologică și calitatea apelor.

Conceptele și tehnicile matematice introduse trebuie să reflecte și să descrie în mod creator realitatea situațiilor de mediu. Problema este : cum poate fi proiectată o schimbare de anvergură în mediu în scopul realizării unor obiective determinate, avînd ca rezultat legături pe care le numim inteligente, între sistemele ecologice, economice și sociale ?

În ultimii ani, în acest scop au căpătat o largă răspîndire studiile de caz. Un studiu de caz reprezintă dezvoltarea unui model de simulare riguros, economic și bine validat, care propune în mod explicit modalitățile de depășire a necunoscutelor și incertitudinilor în cadrul unui ecosistem sau a unui spațiu geografic bine definit. Acest proces trebuie să conducă la optimizarea activităților de conducere în ce privește proiectele de amenajare.

Necesitatea studiilor de caz este generată în primul rînd de complexitatea răspunsului mediului, care nu poate fi preluat din observațiile asupra unor situații aparent similare. Similitudinea, cum se știe, permite studiul unor cazuri în care predomină un anume tip de forțe de acțiune (mecanică sau termodinamică). În cadrul hidro-ecologic nu mai putem adopta o astfel de aproximare.

În final, doresc să subliniez că în problematica mediului este necesară o distincție între o orientare greșită, unele rezultate nesatisfăcătoare care apar în practica socială și o atitudine și rezultate degradante în raporturile cu mediul. Problematica mediului se află în domeniul umanismului, îmbracă un caracter de etică. Societatea organizată pe baza relațiilor de producție socialiste este capabilă să includă ca un complement inseparabil atît progresul social, cît și protecția mediului. Genială ne apare aprecierea lui Marx „munca imediată și cantitatea sa, într-o societate cu o mare dezvoltare industrială, încetează să fie elementul determinant al producției și deci al creării de valori de întrebuințare. Ea este redusă la un rol, indispensabil desigur, dar subaltern față de activitatea științifică generală, față de aplicarea tehnologică a științelor naturale și față de forța productivă care decurge din organizarea socială a ansamblului producției".

Experiența României socialiste a ultimelor două decenii are meritul incontestabil de a demonstra că un popor luminat de conștiința de sine este capabil, printr-o conducere clarvăzătoare, să transforme mari potențiale în forțe productive și să iubească și să protejeze pămîntul strămoșilor în numele generațiilor care vor veni.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Academia Mihăileană — contribuții la dezvoltarea gîndirii economice (III)

AŞA cum am mai subliniat, marea valoare a prelegerilor lui Ion Ghica decurgea din măiestria sa de a lega teoria de practica economică, de a conduce atenția auditoriului luminat teoretic în Amfiteatrul Academiei, asupra presantelor realități economice și politice ale țării. Una din problemele de o deosebită importanță economică și politică pentru Principatele Române, pe linia strîngerii legăturilor economice dintre ele și pregătirii Unirii, o constituia unificarea vamală. De la pupitrul amfiteatrului, Ion Ghica atrăgea atenția asupra semnificației majore a acestui act economic și politic. „Nu pot să nu vă împărtășesc noutatea, spunea el, că în zilele aceste se tratează aici în Iași despre o unitate vămească între Principaturile noastre ; folosurile ce ar ieși dintr-o asemenea alcătuire nu pot fi măsurate". [37]) Dat fiind importanța problemei, el a tratat-o și în revista Propășirea. Ca și Kogălniceanu, care în 1839, în calitate de trimis al domnitorului Sturdza, purtase tratative în Țara Românească în problema unificării vamale dintre Principate, I. Ghica fundamenta teoretic desființarea vămilor pe principiile „liberului schimb", care constituia, în concepția sa, una din axiomele de bază ale economiei politice. [38]) De principiul „laissez faire, laissez passer" s-a folosit M. Kogălniceanu și în combaterea monopolului tipografic deținut de G. Asaki, cît și în combaterea diferitelor opreliști și îngrădiri în calea comerțului și transportului.

Cursul de economie politică predat de Ion Ghica la Academia Mihăileană a fost un curs sistematic și complet, cuprinzînd toate capitolele principale. Împărțit în trei părți, cursul trata, conform programei analitice, [39]) care s-a păstrat, în „partea întăea : Producția avuțiilor", în „partea a doua : Aplicația principiilor economiei politice la feluritele industrii", în „partea a treia : Despre schimburi și monede". Din analiza programului cursului reiese faptul că Ion Ghica a fost preocupat de însușirea de către elevii săi a principalelor concepte economice : producția, schimbul, consumul, avuția socială, capitalul, valoarea și valoarea de întrebuințare, moneda, instituțiile de credit — Băncile, „Casele de păstrare" etc. De asemenea, a analizat în cursurile sale diferitele ramuri ale economiei naționale, „feluritele industrii", „clasificarea industriilor, instrumentele generale ale industriei", „industria manufacturilor" etc. Un loc important a acordat agricuiturii, „industriei agricole", analizînd „chipurile cele mai folositoare în exploatația pămîntului" ; cultura mare și cultura mică ; care este mai folositoare ; care a fost starea deosebiților lucrători de pămînt în deosebitele veacuri ; care este starea plugarului cea mai cuviincioasă. În curs s-a analizat și „industria comercială, comparația între comerțul dinlăuntru și comerțul din afară, precum și despre „Mijloacele de transport". De asemenea, Ion Ghica a atras atenția asupra problemelor productivității muncii și eficienței. El a scos în relief rolul diviziunii muncii în creșterea producției — „puterea împărțirei muncii". A tratat despre rolul mașinilor în procesul de producție — „slujba mașinilor la producție", „ce folos aduc ele în industrie, care sînt necuviințele și folosurile ce aduc ele în privirea producției, care este tendența lor". Ghica s-a ocupat în curs și de diferite modalități de exprimare a eficienței, ca de exemplu : „comparația sumei cheltuielilor cu valoarea productelor". Pasiunea lui Ion Ghica pentru știința economică a continuat și după plecarea sa de la Academie, în 1844. El a scris un mare număr de studii publicate în diverse reviste, precum și lucrarea Convorbiri economice, în care se îmbină rigoarea judecăților economice cu măestria expunerii literare.

Un succesor deosebit de competent la catedra de economie politică a avut Ion Ghica în Gheorghe Apostoleanu, fost elev al Academiei Mihăilene și „doctor în legi" de la Berlin, care a început să predea la Academie din 1855. Din prelegerile sale s-au păstrat numai lecția introductivă „Introducție la cursul de economie" [40]) și „Influența statului asupra societății și a legilor asupra chipului cîștigării averilor", [41]) ambele publicate în revista România Literară. Consemnăm, de asemenea, studiul despre „Fabrica de postav a D-lui colonel Kogălniceanu" [42]) și articolul „Actul de convențiune" [43]) — primul publicat în România Literară, iar cel de al doilea în Steaua Dunării. În predarea economiei politice cît și în scrierile sale s-a folosit de cunoștințele și cultura economică formate prin studiul atît al economiștilor clasici englezi cît și al reprezentanților școlilor economice franceze și germane.

În lecția introductivă, Gh. Apostoleanu este preocupat de fundamentarea caracterului de știință al economiei politice, de conturarea obiectului său de studiu și a metodei sale. El prezintă economia politică ca fiind „știința care tratează despre producerea, împărțirea și consumarea averii" [44]), care cercetează fenomenele economice, stabilind principii cu valabilitate generală. „Aceste principii, spunea el, ca niște abstracții și prototipi ai faptelor, sînt stabile : realizarea lor variază. [45]) Abstrac-

FIŞE

ion deleanu

DEMOCRAȚIA și DINAMICA PUTERII

dacia

● *O recentă apariție în domeniul literaturii social-politice consemnată la editura clujeană „Dacia" o reprezintă cartea „Democrația și dinamica puterii", elaborată de* Ion Deleanu. *După cum evidențiază și titlul volumului, autorul și-a propus să integreze problematica democrației în contextul mai larg al structurilor politice în general. Acesta este și motivul pentru care lucrarea debutează cu un capitol consacrat dezbaterilor teoretice — mai vechi și mai noi — concentrate asupra conceptului de putere, a dinamismului său în diverse ambiențe sociale. Analiza tipurilor și formelor puterii, desfășurată pe coordonate preponderent tipologice, este completată de apelul frecvent și necesar al autorului la realitățile societății noastre socialiste, la evoluțiile mai recente consemnate în acest domeniu al vieții sociale. În sfîrșit, ultimul capitol al cărții adîncește investigația asupra relației democrație-putere, Ion Deleanu, reliefînd în mod prioritar elementele de originalitate ce susțin sistemul democrației muncitorești revoluționare edificat în țara noastră.*

Repere în orientarea cercetării științifice

● *Strategia implicării progresului tehnico-științific în procesul dezvoltării economiei R.P. Bulgaria cunoaște noi îmbogățiri pe măsură ce însăși economia se maturizează, odată cu creșterea potențialului național de cercetare. În momentul actual se apreciază că sub aspectul politicii promovate în acest domeniu, cea mai adecvată este varianta celor „trei obiective" — dezvoltarea selectivă a cercetării proprii, achiziționarea cu discernămînt a licențelor străine în sensul cumpărării doar a celor ce permit dezvoltări tehnologice de perspectivă, cunoașterea „la zi" a celor mai importante realizări înregistrate pe plan mondial. Aceste obiective sînt susținute — arată* B. Benev *în articolul* „Continuarea creativă a politicii în domeniul științifico-tehnic", *publicat în numărul 5/1985 al revistei bulgare* „IKONOMICESKA MISĂL" *— de perfecționări substanțiale într-o serie de alte sfere conexe. Este vorba, în primul rînd, de remodelarea structurilor de cercetare în concordanță cu modernizarea structurilor economiei în ansamblu; totodată, o atenție sporită se acordă perfecționării instrumentelor de prognoză și planificare a progresului tehnic, precum și asigurării flexibilității ca-*

ţiile şi prototipii de care vorbea Apostoleanu sînt de fapt legile şi categoriile economice, care oglindesc faptele, realitatea economică. El făcea distincţie între realitatea obiectivă şi reflectarea ei în categorii şi legi, descoperite de ştiinţă. Gh. Apostoleanu insistă mult asupra explicării caracterului social al producţiei, asupra interdependenţei oamenilor în procesul de producţie şi asupra importanţei diviziunii sociale a muncii. El arăta că oamenii îşi desfăşoară activitatea în diverse profesii şi că „în societate omul atîrnă de toţi, dar şi toţi atîrnă de dînsul ; afară de societate, omul este sclav al naturii, sau mai bine zicînd ar fi sclavul ei dacă ar putea exista în izolare" [46])

Lucrarea „Fabrica de postav a D-lui colonel Kogălniceanu" nu este o simplă prezentare a fabricii, ci o monografie economico-socială – Gh. Apostoleanu putînd fi considerat unul din întemeietorii acestui gen în literatura de specialitate. În această lucrare el face şi largi consideraţii asupra situaţiei economice a Moldovei, analizînd cauzele slabei sale dezvoltări şi căile de ieşire din această situaţie. Consemnînd, ca o cauză a rămînerii în urmă, faptul că în afară de agricultură şi comerţ Moldova nu mai avea alte ramuri de activitate, Apostoleanu aprecia dezvoltarea industriei ca o veritabilă „ieşire" dintr-o situaţie rea. El îşi exprimă convingerea că Moldova va avea industria sa, deoarece industria are rădăcinile sale în „pămîntul naţional", existau surse bogate de materii prime. În acel stadiu, el considera că trebuiau dezvoltate industria de pînză, de postav, mătăsuri, luminări, piei şi alte ramuri de prelucrare a produselor agriculturii precum şi ramurile de extragere a minereurilor de fier şi cărbune – deci ramurile care dispuneau de materii prime în ţară.

În ce priveşte politica comercială, Apostoleanu era adeptul protejării ramurilor industriale care aveau bază de materii prime în ţară, însă nu prin taxe vamale ridicate şi nici acordînd privilegii de monopol întreprinzătorilor, ci prin acordarea de premii întreprinzătorilor. Ca om politic, Gh. Apostoleanu s-a situat pe poziţii avansate militînd pentru Unire şi pentru înfăptuirea reformei agrare. El a sprijinit în parlament pe Mihail Kogălniceanu cu ocazia dezbaterilor în problema agrară.

Academia Mihăileană a avut între profesorii săi de vază şi pe Ion Ionescu de la Brad. Sînt cunoscute şi apreciate meritele sale mari în lupta pentru Unire şi pentru improprietărirea ţăranilor. Ca profesor de diferite discipline, el a susţinut atît la Academia Mihăileană cît şi în cursuri publice idei economice şi politice avansate. El a fost unul din susţinătorii teoriei valorii-muncă pe care şi-a fundamentat lupta politică de împroprietărire a ţăranilor. „Privită în raporturile obiective, cu care se ocupă economia socială, spunea el, dreptatea se exprimă prin valoră. Şi apoi ce este valora ? Este muncă realizată... Şi ce este proprietatea ? Este munca grămădită". [47]) Proprietatea fiind munca acumulată a ţăranilor, rezultă că ea trebuie să le fie restituită.

O mare importanţă acorda Ion Ionescu de la Brad cunoaşterii de cercuri largi de cetăţeni, de „masa poporului", a noţiunilor de economie politică, a cunoaşterii ştiinţei „care ne arată cum se formează avuţia, cum se împarte şi cum se consumă". [48]) El considera că este în interesul statului de a „vulgariza principiile economiei politice în masa poporului, deoarece ea arată poporului izvoarele din care poate scoate un venit şi o subzistenţă abundentă, iar statului un venit îndestulat". [49])

Ion Ionescu de la Brad a militat pentru introducerea în legislaţia financiară a ţării a unor principii echitabile, democratice. Criticînd regimul financiar existent, în care boierimea „care lua tot, nu da nimic", arată că pentru însănătoşirea finanţelor ţării trebuie ca toţi membrii societăţii să participe la cheltuielile statului, trebuie introdusă contribuţia generală. O mare atenţie a acordat el în lecţiile sale şi în publicistică problemei gospodăririi cu grijă a fondurilor statului, evitării cheltuielilor zadarnice şi căutării unor „resurse raţionale" pentru „a uşura sarcinile poporului" [50]). În legătură cu utilizarea fondurilor statului el mai arăta că nu trebuie să se facă cheltuieli mai mari decît veniturile, ci să se aplice principiul înţelept „a se întinde cineva precît îi este cerga[51]). Recurgerea la împrumuturi era, după părerea sa, o practică nesănătoasă, deoarece „împrumuturile cer dobînzi şi dobînda secătuieşte toate resursele sale cele mai viguroase încetul cu încetul". [52])

La Academia Mihăileană – prestigioasa şcoală de învăţămînt superior românesc – ştiinţele economice au avut un rol important în formarea conştiinţei naţionale şi a conştiinţei sociale avansate, slujitorii şcolii fiind luptători pentru realizarea marilor idealuri ale poporului român, Unirea Principatelor şi împroprietărirea ţăranilor. Totodată ele au contribuit la formarea unei culturi economice atît de necesare pentru activitatea economică, administrativă şi politică.

conf. dr. Nicolae STOICA
Universitatea „Al. I. Cuza", Iaşi

[37]) Ion Ghica, Lecţia de deschidere..., Loc. cit.
[38]) Ion Ghica, Ochire asupra ştiinţelor „Foaie ştiinţifică şi literară", nr. 26, 9 iulie 1844.
[39]) Programul cursului de economie politică profesat în anul şcolar 1843—1844. Vezi Arhivele Statului Bucureşti, dosar nr. 198/107 f. 158 şi urm. 167. I. Minea, Profesoratul ieşean al lui I. Ghica. Comunicări. Buletinul nr. 2 al Institutului de Istoria Românilor „A.D. Xenopol", 1942.
[40]) România Literară, Iaşi, 1855, nr. 22 şi 23
[41]) Op-cit., nr. 28, 29, 30 şi 31.
[42]) Idem, nr. 40, 41.
[43]) „Steaua Dunării", Iaşi, 1855, nr. 81, 83 şi 85.
[44]) România Literară, Iaşi, 1855, nr. 22, p. 257.
[45]) Idem, p. 259
[46]) Idem, p. 260
[47]) Citat după : Gh. Zane, Economia politică la Academia Mihăileană, Iaşi, 1943, p. 19.
[48]) Tribuna Română, nr. 46/29 X 1859.
[49]) Idem.
[50]) Idem
[51]) Idem, nr. 47
[52]) Idem

drului organizatoric prin care se realizează implementarea rezultatelor cercetării.

Factorul uman şi informatizarea întreprinderii

• *Informatizarea unei anumite întreprinderi presupune desfăşurarea, în prealabil, a unei importante acţiuni de pregătire a personalului. Procesul nu este însă cîtuşi de puţin simplu, vădind o serie de particularităţi în comparaţie cu formarea profesională în general – apreciază* Anita Castiel *în articolul „Vous vous informatisez ? Formez votre personnel à temps !" publicat în revista* L'USINE NOUVELLE *(suplimentul numărului 29/1985). Este necesară, astfel, o operaţiune de diagnostic a colectivităţii întreprinderii sub aspectul „culturii informatice". Cu alte cuvinte, determinarea populaţiei ce urmează a fi instruită în domeniul informatic, nivelul pregătirii acesteia precum şi o serie de aspecte sociologice legate de structura pe virste, de mediul de proveniență al acestei (rural sau urban) etc. Odată stabiliţi aceşti parametri, apreciază A.C., se poate opta pentru cele mai avantajoase metode de pregătire. În situaţiile (numeroase) în care nivelul de cultură informatică este redus sau chiar nul se recomandă o etapizare a procesului, care să cuprindă : a) perioada de „preformare" (în esenţă sensibilizarea personalului la schimbările ce vor afecta mediul de muncă) şi b) formarea propriu-zisă gîndită în sistem modular.*

Productivitatea şi factorul demografic

• *În general, categoriile demografice sînt luate în consideraţie în calculul productivităţii muncii indirect, printr-o serie de concepte şi indicatori specifici forţei de muncă – populaţia activă, populaţie ocupată, fluxuri migratorii, repartiţie sectorială etc. Diminuarea, în ultimii ani, a productivităţii muncii în S.U.A. a încitat la analize mai complexe ale relaţiilor amintite, o atenţie sporită acordîndu-se unor dimensiuni demografice propriu-zise, apreciază* Shirly Burrgof *în articolul „Demografic shifts and productivity", publicat în numărul 2/1985 al revistei* ECONOMIC IMPACT. *Astfel, unii economişti au ajuns la concluzia că pe termen lung evaluarea creşterii productivităţii muncii nu poate face abstracţie de dinamica demografică. Dimpotrivă, structura pe virste a populaţiei, repartiţia pe sexe, evoluţia demografică diferenţiată în profil teritorial influenţează considerabil volumul şi calitatea stocului global de cunoştinţe profesionale al forţei de muncă, impune adaptări continue între cerinţele producţiei şi experienţa de muncă, aduce în prim plan necesitatea cunoaşterii mecanismelor de tranziţie între diferite contingente ale forţei de muncă ; or, toţi aceşti factori – apreciază Sh. B. – influenţează nemijlocit evoluţia productivităţii la nivel macroeconomic.*

FIŞE

NU DOAR SIMPLE REFLECȚII

CARTEA lui Alecu Al. Floareș*) nu este o simplă culegere de „reflecții ideologice", cum, modest formulat, ne sugerează titlul sub care ne-o oferă. Ea este în fapt o lucrare de concepție, unitară, solid și coerent construită. Cartea nu este nici o simplă lucrare de propagandă, în sensul comun al acestei noțiuni sau de simplă explicare și susținere a tezelor cuprinse în documentele programatice ale partidului nostru, cum, de asemenea modest, ne declară autorul. „Reflecții ideologice" reprezintă în fapt una dintre cele mai reușite încercări din literatura noastră socio-politică de sistematică prezentare și analiză a conținutului activității ideologice și totodată de analiză a mecanismelor desfășurării procesului de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste.

Autorul își structurează cartea pe trei mari grupe de probleme : ideologie și acțiune, domenii ale activității ideologice și conștiința socialistă. „Desfășurarea" abordării lor și-o întemeiază pe teza — a cărei permanentă subliniere este impusă de marea ei importanță atît teoretică, cît și practică — conform căreia procesul dezvoltării sociale se realizează prin acțiunea umană în genere, iar procesul edificării, funcționării și dezvoltării societății socialiste — prin acțiunea constient orientată a tuturor oamenilor muncii. De aici rolul central pe care în practica vieții sociale îl are procesul de formare a conștiinței socialiste, înțeles ca proces de asimilare, sub formă de convingeri, a ideologiei marxiste și de dezvoltare a acesteia.

Cunoscător al marilor confruntări teoretice din literatura mondială asupra problemelor ideologiei și demonstrînd o profundă înțelegere a importanței elucidărilor teoretice pentru concretizarea conținutului acestui proces și determinarea căilor desfășurării lui eficiente, autorul se oprește în primul rînd asupra conceptelor de ideologie în general și de ideologie marxistă în special. Delimitîndu-se de acele opinii care contrapun ideologia științei, el evidențiază condiția fundamentală ce conferă caracter științific ideologiei unei clase sau colectivități umane — capacitatea purtătorilor ei de a fi subiectul real al creației istorice concomitent cu manifestarea, prin ideologie, ca subiect epistemic.

În virtutea concordanței obiective dintre cerințele legice ale dezvoltării istorice a societății umane și interesele autentice ale clasei muncitoare, ideologia marxistă — expresia ideatică a acestor interese — este în mod funciar domeniu al cunoașterii științifice, constituindu-se, prin aceasta, într-o puternică forță a progresului economico-social.

Punînd în evidență concepția autentic dialectică a partidului nostru, a secretarului său general, autorul subliniază însă că asigurarea caracterului științific al ideologiei marxiste nu se realizează de la sine. Ideologia clasei muncitoare — ca reflectare științifică a existenței sociale — este, ca și aceasta, un sistem viu, în continuă înnoire și dezvoltare, fapt ce și condiționează valoarea sa metodologică de instrument de cunoaștere. Pentru evitarea dogmatizării, a transformării sale din organon în canon, a reducerii la teze și idei generale, considerate imuabile, date odată pentru totdeauna și pentru orice spații socio-economice, culturale și istorice, pentru asigurarea caracterului ei viu, autentic științific, este necesar un permanent efort de cunoaștere a realităților concret-istorice aflate în continuă devenire, de evaluare și reevaluare în lumina acestor realități și a devenirii lor. Acest permanent efort de cunoaștere prin care se îmbogățește și se concretizează ideologia clasei muncitoare, împreună cu munca intensă de asigurare a însușirii, mai exact a asimilării acesteia de către toți oamenii muncii, formează conținutul activității ideologice, activitate a cărei intensificare, subliniază Alecu Al. Floareș, este impusă astăzi de marile transformări care au avut și au loc atît în lume, cît și în economia și societatea românească.

Angajat plenar în uriașul efort de cunoaștere desfășurat de partid, de întregul nostru front teoretic, autorul „Reflecțiilor ideologice" asigură o temeinic suport științific evaluărilor, asupra dimensiunilor actuale și perspectivei activității ideologice prin analiza remarcabilă, conceptuală și aplicativă, pe care o face atît funcțiilor și trăsăturilor caracteristice ale ideologiei marxiste, cît și elementelor generate de specificitatea etapei. Definind, în conținutul lor, funcțiile cognitivă, axiologică, praxiologică, prospectivă și formativ-educativă ale ideologiei promovată de partidul nostru, ca și trăsăturile sale esențiale — caracterul științific, partinic, programatic, militant, normativ, apreciativ, creator și concret istoric, autorul desfășoară o multilaterală și pertinentă analiză a manifestării lor în activitatea ideologică a partidului nostru, a spiritului viu, creator, promovat cu consecvență și strălucire începînd cu Congresul al IX-lea și materializat în contribuții de importanță istorică la dezvoltarea teoriei și practicii edificării noii societăți în patria noastră, la dezvoltarea gîndirii și practicii revoluționare contemporane.

Remarcabile sînt bine sistematizatele și, în multe aspecte, subtilele „reflecții" ale autorului asupra conștiinței socialiste. Înclinat spre construcții (explicații) integrale lipsite de hiatusuri — care mai ales în științele sociale sînt virtuali factori de inconsistență prin echivocurile pe care le pot genera — autorul pornește în desfășurarea investigației sale de la definirea conceptului de conștiință socială și raporturile ei cu celelalte subsisteme ale sistemului social — pe baza cărora îi poate determina funcțiile atît generale, cît cele specifice orînduirii socialiste — pentru a urca apoi la un nivel superior de concretizare prin analiza structurii sale interne. În acest cadru își concentrează justificat atenția asupra unei probleme esențiale atît din punct de vedere teoretic, cît și practic — problema raportului dintre conștiința socială și conștiința individuală.

Demonstrînd o cunoaștere de fond a dezbaterilor din literatura filozofică și sociologică asupra acestui complex subiect, Alecu Al. Floareș se implică în aceste dezbateri apreciind că raportarea conștiinței individuale direct la cea socială face, practic, abstracție de natura specifică a societății în raport cu individul, de structurile proprii celor două sisteme legate ontic, de verigile prin intermediul cărora societatea (generalul) acționează asupra omului (individualului). În opinia sa, în abordarea acestei probleme nu se poate face abstracție de subiecții cognitivi „transindividuali", cum i-a numit L. Goldmann — colectivitățile umane de diferite grade de cuprindere care și condiționează ipostaze sau manifestări diferite ale conștiinței sociale, precum conștiința istorică, conștiința națională, de clasă etc., toate reflectate în forme, structuri, dimensiuni, ponderi etc. diferite în conștiința individuală și de care nu se poate face abstracție în practica activității ideologice. Cum nu se poate face abstracție de temeinica cunoaștere a tuturor celorlalte forme ale conștiinței sociale (politică, economică, juridică, filozofică, științifică, religioasă, morală, artistică etc.), de complexele interacțiuni dintre ele, căci, așa cum subliniază autorul, „în strategia activității de formare a omului nou, cunoașterea structurilor conștiinței permite fundamentarea programelor în acest domeniu, astfel încît să se asigure evitarea oricăror fenomene de criză care în această sferă sînt și mai grave și mai dureroase, cu implicații sociale dintre cele mai profunde" (p. 160).

Un interes deosebit prezintă reflecțiile autorului privind direcțiile și mecanismele formării și dezvoltării conștiinței socialiste. În opinia sa formarea conștiinței socialiste nu trebuie privită doar ca o activitate pur teoretică și de propagandă ci mai ales ca un proces de creare a tuturor condițiilor pentru stimularea creativității prin accesul maselor la valorile culturii și civilizației, prin dezvoltarea puternică a învățămîntului, culturii și artelor, prin adîncirea democrației socialiste economice, politice și cultural-artistice astfel încît toți oamenii muncii să aibă atît motivația, cît și posibilitatea de participare directă la crearea propriului destin și al colectivității.

Creativitatea constituie, de altfel, esența conștiinței socialiste, iar stimularea și valorificarea creativității pe baza normelor morale ale orînduirii socialiste — esența activității ideologice. Evidențiind funcția formatoare de conștiință a sistemului organismelor democratice de conducere economică și politică, instituite în țara noastră din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, autorul subliniază totodată legătura indisolubilă dintre responsabilitate — ca expresie a nivelului de conștiință și condiție implicită a creativității — și manifestarea în fapt a democrației. Democrația socialistă nu poate fi privită în afara responsabilității sociale. Ea este atît o premisă, cît și un rezultat al acesteia.

Un eficient cadru de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste și în același timp un larg cîmp de manifestare a esenței acesteia — creativitatea și responsabilitatea — îl reprezintă noul mecanism economico-financiar care, în virtutea acestui fapt, se constituie împreună cu sistemul organelor democratice de conducere într-unul dintre cele mai importante instrumente ale progresului economico-social al României socialiste.

Prin bogăția ideilor și profunzimea multora din remarcile sale, prin coerența construcției și finalitatea practică a demersului, urmărită cu consecvență, cartea lui Alecu Al. Floareș este o reușită ce se cere remarcată.

Vasile PILAT

*) Alecu Al. Floareș, Reflecții ideologice, Ed. Junimea, Iași.

Societatea mixtă — formă avansată a cooperării economice internaţionale

EXPANSIUNEA rapidă a contractelor de tipul societăţii mixte (joint venture) este expresia noilor cerinţe privind tehnicile şi mecanismele de realizare a tranzacţiilor internaţionale în condiţiile adîncirii ineluctabile a interdependenţelor economice dintre state, ale mutaţiilor produse în diviziunea internaţională a muncii în ultimele decenii, ale impactului progresului tehnic asupra producţiei şi schimburilor. Formă modernă de asociere, societatea mixtă reprezintă o întreprindere economică creată prin aportul de capital al unor parteneri din ţări diferite în vederea realizării unei conlucrări durabile în marketing şi comercializare, producţie şi servicii, domeniul financiar-bancar etc., prin partajarea beneficiilor şi riscurilor.

Situarea la baza activităţii comune a partenerilor a noilor principii de cooaborare economică internaţională, contribuţia de regulă paritară la realizarea activităţii, care se transpune în mod corespunzător în participarea la conducere şi gestiune, urmărirea de către parteneri a unor rezultate economice mai largi, dincolo de interesele imediate ale maximizării beneficiului conferă acestui tip de tranzacţii o serie de atribute caracteristice cooperării economice internaţionale, ale unei cooperări organice.

Factor de promovare a relaţiilor economice Est-Vest

O DEZVOLTARE remarcabilă a cunoscut cooperarea prin societăţi mixte în relaţiile dintre ţări cu sisteme social-economice diferite, reflectare a noilor evoluţii în interdependenţele economice pe relaţia Est-Vest, a unor factori şi cerinţe cum sînt : sporirea şi diversificarea ofertei de export a ţărilor socialiste şi creşterea cererii externe pentru produsele din aceste ţări ; necesitatea depăşirii unor obstacole tarifare şi netarifare care afectează fluxurile comerciale ; importanţa adaptării continue a metodelor de management ale exportatorilor la specificul pieţelor de desfacere.

Din cele peste 400 de societăţi mixte cu participarea ţărilor socialiste constituite în ţările capitaliste dezvoltate, circa 70% au fost create în scopul impulsionării exporturilor de produse industriale, deschiderii de noi segmente de piaţă, aplicării largi a principiilor de marketing şi a tehnicilor moderne de publicitate şi vînzare. Astfel, exportul de produse ale industriei construcţiilor de maşini se realizează de către majoritatea ţărilor socialiste în principal prin societăţi proprii şi societăţi mixte cu sediul pe pieţe occidentale. Întreprinderea Strojimport, principalul producător de maşini-unelte din Cehoslovacia, exportă, de exemplu, produsele sale pe piaţa vest-europeană în principal prin societăţi mixte de comercializare. Între acestea, societatea mixtă Stim-Italiana, cu sediul la Milano, este un comerciant cunoscut pe piaţa Italiei, avînd 20 de reprezentanţi regionali. Întreprinderea sovietică de comerţ exterior Traktor-export este acţionar principal la şapte societăţi mixte constituite în America de Nord, Europa Occidentală şi Australia, care au ca obiect desfacerea tractoarelor sovietice pe pieţele respective. Întreprinderea bulgară de export Balkancar are birouri proprii şi reprezentanţe de service în 35 de ţări şi societăţi mixte de comercializare în mai multe state vest-europene, care asigură desfacerea autovehiculelor utilitare produse în R.P. Bulgaria.

Societăţile mixte sînt forme preferate de comercializare în domeniul exportului de produse chimice, în special al chimiei de mare tonaj. Astfel, R.S. Cehoslovacă are 12 societăţi mixte în acest domeniu în principalele ţări din Europa Occidentală, U.R.S.S. — cinci, R.P. Bulgaria — trei.

România are o bună experienţă în cooperarea prin societăţi mixte comerciale, din 1967 şi pînă în prezent încheindu-se peste 30 de contracte de acest tip. Societăţile mixte s-au dovedit mijloace eficiente pentru diversificarea şi îmbunătăţirea structurii exporturilor româneşti, permiţînd apropierea exportatorilor români de piaţa de desfacere şi eliminarea intermediarilor, adaptarea permanentă, operativă a ofertei la evoluţia şi specificul pieţei de desfacere, obţinerea de preţuri externe mai avantajoase şi sporirea încasărilor valutare. Societăţile mixte de comercializare asigură în prezent aproape în exclusivitate exportul românesc la unele produse chimice de mare tonaj ; fibrele şi firele sintetice, masele plastice se comercializează, de exemplu, pe piaţa franceză prin societatea Decofra, pe piaţa italiană prin Romital, în R. F. Germania prin Contichemie, în Anglia prin Arcode.

Un rol important revine societăţilor mixte în promovarea exportului românesc de maşini-unelte (Sorimpex în Italia), tractoare, maşini agricole şi autovehicule (Terra Power în Canada şi Universal-France în Franţa), precum şi a produselor industriei uşoare (Karpaten în R.F. Germania) şi industriei alimentare (Atalanta în Anglia şi Dacomex în Franţa).

Formă dinamică şi diversificată a reprezentării economice externe

PREZENŢE tot mai active pe pieţele cu devize liber convertibile, **societăţile mixte cu participarea ţărilor socialiste şi-au extins progresiv activitatea în domenii noi,** constituindu-se ca verigi de bază ale reţelei de reprezentare economică şi comercială în străinătate şi devenind factori importanţi pentru raporturi economice cu ţările de sediu, precum şi cu pieţele terţe.

O serie de societăţi mixte asigură expediţia şi transportul în traficul feroviar, maritim, terestru şi aerian pentru mărfurile care fac obiectul tranzacţiilor Est-Vest şi tranzitul unor mărfuri din ţările occidentale spre ţările din Orientul Apropiat şi Asia.

Un număr în creştere de societăţi mixte sînt specializate în activităţi bancare, de asigurări şi leasing asigurînd decontarea schimburilor comerciale dintre ţările partenere, creditarea unor tranzacţii de anvergură, în special acţiuni de cooperare industrială, extinderea raporturilor interbancare în ţările de sediu şi pe terţe pieţe, participarea sporită a partenerilor din ţările socialiste la operaţiunile financiar-valutare internaţionale. Cele cinci bănci mixte cu participare română (româno-franceză cu sediul la Paris, româno-engleză la Londra, româno-vest-germană la Frankfurt pe Main, româno-egipteană la Cairo şi româno-italiană la Milano) au un rol important în promovarea exporturilor româneşti, în finanţarea importurilor de tehnologie şi a acţiunilor de cooperare în producţie, asigurînd totodată un transfer valutar în contul cotei-părţi române din beneficiul respectivei bănci.

Promovarea unei strategii active, penetrante, în raport cu nivelul de competitivitate al firmelor concurente impune tot mai mult pentru societăţile mixte trecerea de la simpla reprezentare la acţiuni comerciale pe cont propriu, de la desfacerea de mărfuri în ţara de sediu la extinderea exporturilor în ţări terţe, de la formele clasice de comerţ la facilităţile operaţiunilor de cooperare în producţie.

Deşi mai puţin extinsă pînă în prezent, constituirea de societăţi mixte cu caracter productiv în ţările occidentale reprezintă o direcţie a cooperării dintre cele mai promiţătoare. În acest sens societatea mixtă Romfarma creată în Spania pentru fabricarea şi comercializarea de produse farmaceutice este un bun exemplu de valorificare a experienţei productive româneşti, de punere în producţie în terţe ţări a unor rezultate obţinute în cercetarea ştiinţifică şi ingineria tehnologică românească.

Practica actuală în domeniul managementului comercial internaţional arată că numai printr-o intensă preocupare pentru diversificarea obiectului de activitate, prin implicarea într-o gamă mai vastă de operaţiuni, în acţiuni complexe, comerciale şi financiare, prin promovarea exportului de inteligenţă şi a proiectelor comune de cooperare se pot obţine rezultate economice superioare, se asigură viabilitatea şi eficienţa societăţilor mixte care acţionează pe piaţa externă.

Imperativ al progresului tehnic contemporan

DINCOLO de cerinţele concrete ale promovării raporturilor economice pe plan regional şi interregional, dezvoltarea cooperării prin societăţi mixte de producţie răspunde imperativului mai general al adaptării formelor de conlucrare internaţională a firmelor la evoluţia vieţii economice, la exigenţele noii revoluţii tehnico-ştiinţifice în curs de afirmare.

Creşterea nivelului optim al investiţiei, avantajele unei strategii integrate, ale unei concepţii unitare în producţie şi comercializare, importanţa şi costurile ridicate ale activităţii de cercetare-dezvoltare, gradul sporit de risc în procesul conceperii şi lansării de noi produse sînt tot atîtea argumente în favoarea implicării progresive a firmelor, indiferent de mă-

rimea lor, în **contracte internaționale de cooperare organică.** Cele mai multe din tranzacțiile de acest tip încheiate de marile firme se situează în domeniile tehnicii de avangardă : cabluri din fibre optice (Siemens — R.F. Germania cu Corning Glass — S.U.A.), roboți (General Motors — S.U.A. cu Fanuc — Japonia), motoare pentru avioane (Rolls Royce — Marea Britanie cu United Technologies — S.U.A.) ș.a., preocuparea de a valorifica în comun avansul tehnologic deținut de fiecare partener, experiența în management și marketing, toți factorii susceptibili de a aduce avantaje comparative fiind rațiuni constante ale acestor tranzacții.

Desigur, natura specifică a relațiilor dintre firmele monopoliste, caracterul convențional și conflictual al raporturilor intercapitaliste, ca și tendințele conjuncturii economice internaționale în perioada ultimului deceniu, caracterizată prin fenomene de criză și instabilitate, exercită o influență directă asupra acestui tip de tranzacții. După estimări făcute în deceniul trecut, circa o treime din contractele de joint-venture încheiate de 170 de firme multinaționale s-au dovedit neviabile. Pe de altă parte însă, nu este mai puțin adevărat că această formă de asociere, dacă este realizată în cadrul principial al cooperării, în condițiile unui autentic spirit de conlucrare și fundamentată pe instrumente juridice riguroase, se dovedește tot mai mult o cale de depășire a asperităților, a discrepanțelor și divergențelor în raporturile economice internaționale, un mijloc de apropiere între firme și țări. Este ceea ce dovedește tot mai mult dezvoltarea în relația Est-Vest a unei forme superioare de coproducție, crearea de **societăți mixte de producție și comercializare** cu sediul în țările socialiste.

În R.S.F. Iugoslavia, țara cu cea mai veche experiență în acest domeniu, au fost aprobate în perioada 1968—1984 un număr de 178 de contracte de investiții comune (de tipul contractelor joint-venture), cu o valoare totală de 67 miliarde de dinari, din care 24% reprezintă contribuția partenerilor străini. Peste 2/3 din investițiile comune sînt orientate spre ramurile de prelucrare avansată : automobile, construcții de mașini și prelucrarea metalelor, chimie, electrotehnică ș.a. Este relevant, pentru importanța care se acordă în Iugoslavia acestei forme de cooperare, faptul că legislația pertinentă promulgată în 1967 a cunoscut un continuu proces de perfecționare (modificări în 1973, 1976, 1978), iar prin legea din noiembrie 1984 se creează noi condiții stimulative pentru investițiile străine.

O dezvoltare rapidă a cunoscut, în ultimii ani, cooperarea prin societăți mixte în R.P. Ungară. Din cele 33 societăți mixte constituite pînă în prezent, circa 2/3 au fost create în anii 1983—1984. Principalele domenii ale investiției străine sînt : chimia grea, construcțiile industriale și industria materialelor de construcții, industria alimentară, la care se adaugă tehnica de calcul și industria farmaceutică.

O creștere importantă a acțiunilor de cooperare s-a înregistrat în ultimii ani și în R. P. Chineză, cele peste 700 de contracte reprezentînd investiții străine totale de aproape 2 miliarde dolari. Între domeniile în care s-au încheiat contracte de societăți mixte, un rol aparte revine industriei petrochimice și industriei electronice. Astfel, o societate mixtă constituită anul trecut cu firma americană COMPACT urmează să realizeze o producție de terminale de 20 000 bucăți pe an ; o societate mixtă cu o firmă suedeză va produce teleimprimatoare controlate electronic.

În experiența de peste un deceniu a întreprinderilor românești în cooperarea prin societăți mixte cu sediul în țară s-au obținut o serie de rezultate pozitive : dezvoltarea producției în subramurile industriei de vîrf (de exemplu Romcontrol Data — societate româno-americană pentru producerea de echipament periferic pentru calculatoare electronice), exploatarea unor tehnologii moderne pentru valorificarea superioară a resurselor și creșterea exporturilor (Rifil — societate mixtă româno-italiană, care folosește ca materie primă produsele secundare de la fabricarea melanei și exportă integral producția sa), realizarea unor producții noi și substituirea importurilor (de exemplu Reșița Renk S.A., societate mixtă româno-vest-germană care produce reductoare de viteză navale), introducerea unor metode moderne de management, de organizare a producției și a muncii, realizarea unui schimb continuu de experiență și informații între parteneri.

Tendința care se desprinde din experiența recentă este orientarea tot mai accentuată a societăților mixte, pe lîngă producțiile în care țara gazdă are avantaje comparative tradiționale sau posibilități de valorificare a unor tehnologii moderne provenind de la partener, spre domeniile de vîrf ale progresului tehnic, spre producții intensive în tehnologie modernă. Această formă de cooperare devine astfel un mijloc eficient de angajare a partenerilor în trendul impus de noua revoluție tehnico-științifică, de asumare în comun a costurilor și riscurilor legate de elaborarea și aplicarea productivă a noilor tehnologii.

Alternativă la importul de capital

O IMPORTANȚĂ specială o are cooperarea prin societăți mixte pentru țările în curs de dezvoltare, reprezentînd în acest caz o formă nouă, avantajoasă de atragere a investiției străine, o alternativă superioară în raport cu importul clasic de capital. În cadrul societăților mixte partenerul străin participă la conducere și gestiune, la împărțirea beneficiilor și riscurilor, spre deosebire de filialele societăților străine, unde exercită controlul exclusiv asupra activității acestora. În același timp, în cazul societăților mixte partenerul local deține de obicei cota majoritară din capitalul social, iar obiectivul economic respectiv se încadrează în programul de dezvoltare economică a țării gazdă. Numeroase societăți mixte au fost constituite în țări în curs de dezvoltare cu participarea unor parteneri din țări socialiste, realizîndu-se pe această cale lucrări de prospecțiuni, explorări și exploatări de resurse naturale utile, un transfer avantajos de tehnologii moderne în țara gazdă și dezvoltarea unor subramuri industriale de vîrf, o activitate de cooperare economică și tehnico-științifică de lungă durată, reciproc avantajoasă. Astfel, de exemplu, R. P. Congo a constituit o societate mixtă cu R. P. Bulgaria pentru prospectarea și exploatarea zăcămintelor de fosfați. India are societăți mixte cu Ungaria (pentru producerea vitaminei B_{12} și a altor produse farmaceutice) și cu R. S. Cehoslovacă (pentru construirea de întreprinderi energetice, miniere și metalurgice, fabricarea de motoare Diesel) ; Nigeria a constituit o societate mixtă cu R. P. Polonă pentru asamblarea de autoturisme.

De un interes special se bucură în ultimii ani societățile mixte care au ca obiect promovarea **cooperării economice tripartite,** formă de asociere a unor firme din țări diferite, de regulă socialiste și occidentale, pentru realizarea de proiecte cu țările **în curs de dezvoltare.**

Recent au fost create, de asemenea, societăți mixte între țările socialiste și unele țări în curs de dezvoltare pentru extinderea cooperării pe terțe piețe. Un exemplu în acest sens este societatea bulgaro-indo-nigeriană Lobfish care se ocupă de pescuit, prelucrarea și comercializarea peștelui pe piețe ale țărilor în curs de dezvoltare.

O altă formă de asociere, atractivă îndeosebi în cooperările tripartite, o reprezintă **consorțiile,** care, spre deosebire de societățile mixte, sînt cooperări temporare avînd ca obiect realizarea unei activități economice determinate, a unui proiect economic într-o țară terță. Așa, de exemplu, întreprinderile poloneze și japoneze au realizat pe baza unei asocieri de acest tip construirea în Algeria a celei mai mari uzine de îngrășăminte chimice din zonă ; întreprinderi vest-europene, iugoslave și poloneze s-au asociat pentru construirea în Liban a unei rețele de alimentare cu energie electrică.

Societățile mixte constituite cu participare românească în diferite țări din Africa, America Latină și Asia în domeniile minier, agro-alimentar, al industriei lemnului, ameliorărilor funciare, pescuitului oceanic ș.a. au un rol important în valorificarea pe piața externă a cunoștințelor și experienței tehnice românești, în promovarea exporturilor unor produse industriale, îndeosebi în domeniul construcțiilor de mașini, precum și în asigurarea aprovizionării economiei naționale în condiții de stabilitate și eficiență economică cu o serie de materii prime, combustibili, produse agricole. Pot fi menționate spre exemplificare societățile mixte cu participare românească Carombois (în Republica Centrafricană, pentru industrializarea lemnului), Simar (în Mauritania, pentru pescuit oceanic), Librom (în Libia, pentru lucrări de îmbunătățiri funciare), Productora Mexicana de Farmacos (în Mexic, pentru producerea vitaminei C). Participarea României la constituirea de societăți mixte de producție și comercializare se înscrie de altfel în cadrul mult mai larg al cooperării sub diferite forme (între care realizarea a peste 130 de obiective economice în țările în curs de dezvoltare) prin care România contribuie, în condiții reciproc avantajoase, la realizarea programelor naționale de dezvoltare ale țărilor partenere.

Experiența de pînă acum, evoluțiile complexe înregistrate în economia mondială în ultimul deceniu, arată că dacă în esență investițiile comune sub forma societăților mixte reprezintă forme eficiente, reciproc avantajoase de dezvoltare a raporturilor pe relația Est-Vest sau Nord-Sud, punerea deplină în valoare a valențelor pozitive ale cooperării impune asigurarea în ansamblu și totodată pentru fiecare acțiune în parte a unui cadru economic și juridic corespunzător, creșterea preocupării partenerilor pentru fundamentarea economică riguroasă a fiecărei acțiuni de cooperare, asigurarea prin clauzele contractuale a unor condiții riguroase, stimulatoare pentru părți, în vederea realizării la timp și în termenii stabiliți a obligațiilor asumate.

Ioan POPA

Reevaluarea serviciilor ca forță motrice a dezvoltării naționale și internaționale (II)

ÎN CONTEXTUL preocupărilor țărilor lumii în direcția găsirii soluțiilor de adaptare a economiilor naționale la actualele mutații structurale în curs de desfășurare din economia mondială, al eforturilor de revizuire a strategiilor de dezvoltare în lumina acestor prefaceri, se cristalizează tot mai pregnant rolul în creștere al sectorului de servicii.

În țările industrializate, interesul sporit față de sectorul serviciilor — ca potențial promițător pentru creșterea economică — pare a se manifesta într-un moment în care devine tot mai evident faptul că resursele modelului de creștere economică urmat de aceste țări în perioada postbelică, bazat pe stimularea cererii pentru bunuri materiale, s-au epuizat. În cadrul căutărilor acestor țări în direcția găsirii unor noi forțe motrice ale dezvoltării cunosc o tot mai largă răspîndire acele opinii conform cărora dezvoltarea sectorului terțiar și implicit expansiunea schimburilor internaționale generate de acesta ar putea constitui în anii ce vin un important motor al creșterii economice mondiale, comparabil cu cel pe care l-a reprezentat în perioada postbelică expansiunea producției industriale și, pe această bază a comerțului internațional cu mărfuri [7]). În această ordine de idei, este larg vehiculată ideea că dezvoltarea unor noi ramuri-locomotivă în industrie, de natură să modifice structura serviciilor, precum și modul de viață al consumatorilor și prin care să se realizeze o corelare la un nivel înalt a aparatului productiv cu cel din sfera serviciilor și consumului, ar putea aduce un nou impuls în favoarea dezvoltării și creșterii economice. Un asemenea domeniu ar putea fi, se pare, microelectronica și utilizarea sa multiplă. În acest sens, specialiștii Comisiei executive a C.E.E., de exemplu, consideră telecomunicațiile ca una din ramurile-locomotivă ale viitorului, cu un rol potențial asemănător cu cel jucat de industria autoturismelor la începutul secolului nostru. Potrivit unor calcule, în următorii 10 ani vor fi necesare investiții în acest domeniu în valoare de 150 miliarde ECU (sumă echivalentă cu 110 miliarde dolari) — furnizate din surse de stat, întreprinderi și comunitare — pentru ca Europa occidentală să poată ține pasul cu progresul și să nu-i revină rolul de „remorcă" în cadrul noii civilizații în curs de formare. Potrivit specialiștilor de la Bruxelles, numai telecomunicațiile vor furniza în ultimul deceniu al secolului nostru 7% din produsul național total, față de 2% în prezent [8]).

În cazul țărilor în curs de dezvoltare, accentuarea interesului față de problematica serviciilor, în general, și față de abordarea acesteia în contextul procesului de dezvoltare, în special, este considerată înainte de toate ca o reacție a acestor țări — ca grup, față de propunerile și demersurile amintite ale unor țări industrializate în direcția reglementărilor și liberalizării — sub auspiciile G.A.T.T. — a comerțului internațional cu servicii, reacție ce s-a tradus printr-o intensificare fără precedent a preocupărilor UNCTAD în sfera serviciilor începînd din anul 1982. În același timp, însă, acest proces constituie o reflectare a eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în direcția alinierii lor la cerințele decurgînd din mutațiile structurale din economia mondială contemporană.

În cercuri tot mai largi ale țărilor în curs de dezvoltare este împărtășită opinia că în cadrul politicilor de ajustare structurală a economiilor naționale nu poate fi ignorat rolul serviciilor. Într-un studiu elaborat recent de Consiliul pentru Comerț și Dezvoltare al UNCTAD, se sugerează că în timp ce trecerea forței de muncă din sectorul industriei prelucrătoare în sectorul de servicii poate fi definită ca o „modificare structurală", „adaptarea structurală" în economia mondială ar putea îmbrăca forma unei relații mai strînse între producția de bunuri materiale și servicii în cadrul procesului de producție.

Se consideră, în același timp, că o asemenea integrare a serviciilor în procesul de producție ar fi de natură să stimuleze o creștere economică mai puțin determinată de factori externi, bazată cu precădere pe forțe proprii ale țărilor în curs de dezvoltare. Se știe că pînă în prezent procesul de adaptare structurală în aceste țări s-a caracterizat printr-o lipsă de autonomie, prin vulnerabilitate față de factorii externi [9]"). Pînă nu demult, dezbaterile în jurul politicilor de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare vizau în principal strategii orientate spre consolidarea capacității acestor țări de a produce bunuri materiale, în special produse agricole și produse prelucrate. În general, în țările în curs de dezvoltare, sectorul de servicii — cu unele mici excepții, cum ar fi transporturile maritime — nu se bucură în mod tradițional decît de o atenție redusă, situație imputabilă într-o oarecare măsură și îmbrățișării teoriei clasice a celor trei faze ale dezvoltării, care a contribuit la consolidarea convingerii că dezvoltarea și creșterea sectorului terțiar constituie exclusiv o consecință a procesului de dezvoltare. Aceleiași teorii îi este tributară și opinia conform căreia, în virtutea caracterului automat al dezvoltării sectorului de servicii, nu ar fi necesară promovarea unei politici explicite în sfera serviciilor, menită să stimuleze dezvoltarea anumitor segmente ale acestui sector, mai mult că o asemenea politică ar fi chiar contraindicată, întrucît ar risca să conducă la o diminuare a productivității muncii la scară națională și implicit la o încetinire a dezvoltării economice. Configurația diviziunii internaționale a muncii în această viziune pare a se reduce la specializarea țărilor dezvoltate în producția de servicii, iar a țărilor în curs de dezvoltare — în producția de bunuri materiale [10]).

Consecință și premisă a procesului dezvoltării

REZULTATELE celor mai recente cercetări în domeniu evidențiază **dubla ipostază** a sectorului de servicii în raport cu procesul dezvoltării, și anume aceea **de consecință** și **de premisă** a acestui proces. Din punct de vedere al țărilor în curs de dezvoltare și al diviziunii internaționale a muncii, relevarea complexității intercondiționărilor dintre sectoarele economice, dintre diferitele tipuri de activități reprezintă un punct de importanță critică, pentru că implică o legătură organică între baza industrială și sfera serviciilor. Cu alte cuvinte, se naște întrebarea dacă este posibil ca în țările în curs de dezvoltare să se dezvolte un sector eficient de servicii fără o bază industrială și agricolă adecvată și, totodată, reversul acestei întrebări : pot fi dezvoltate activități viabile, orientate spre export, ale țărilor în curs de dezvoltare fără ca acestea să fie susținute de un sector modern de servicii ?

Desigur, aceste ipostaze pun în fața țărilor în curs de dezvoltare o multitudine de alternative care, dată fiind eterogenitatea acestor țări, se impun a fi abordate prin prisma particularităților fiecărei țări în parte. Dar, înainte de toate, se impune recunoașterea importanței și rolului sectorului terțiar în economia modernă și reconsiderarea strategiilor de dezvoltare prin prisma intercondiționărilor existente între sectorul de servicii și restul economiei naționale. În acest scop, de exemplu, specialiștii Secretariatului UNCTAD consideră că se impune promovarea unor **politici explicite** în sfera sectorului terțiar, de natură să reconsidere statutul de pînă acum al serviciilor de „rudă mai săracă" a economiilor în curs de dezvoltare [11]).

UNCTAD consideră că, o **politică coerentă** în domeniul sectorului terțiar, în primul rînd al segmentelor sale cheie, ar trebui concepută în așa fel încît aceasta să țină cont de obiective multiple, cum ar fi : creșterea economică, ocuparea forței de muncă, realizarea de venituri valutare, protecția consumatorilor și creșterea nivelului de trai, în condițiile respectării suveranității naționale.

[7]) Exchange of Information Pursuant to the Ministerial Decision on Service. Communication from the European Communities, G.A.T.T.,
[8]) Magyar Péter, Szolgáltató szektor Nyugaton. Ami megfoghatatlan, în „Heti Világgazdaság", Budapesta, nr. 287, din 1 decembrie 1984, p. 11.
[9]) Raport al Secretariatului UNCTAD : **Problems of Protectionism and Structural Adjustment**, UNCTAD, TD/B/1039 (partea II), din 28 ianuarie 1985, p. 2
[10]) Idem
[11]) Juan F. Rada, **Advanced Technologies and Development : Are Conventional Ideas about Comparative Advantage Obsolete ?**, în „Trade and Development, An UNCTAD Review", nr. 5, 1984, p. 296.

Creşterea anuală şi „înclinaţia spre creştere" a sectorului de servicii în diferite ţări şi grupuri de ţări ale lumii (în %)

	Ritmul anual de creştere		„Înclinaţia" spre creştere		Ponderea serviciilor în P.I.B.	
	1963—1973	1973—1980	1963—1973	1973—1980	1963	1980
Ţări capitaliste dezvoltate	4,9	3,3	1,0	1,2	54,0	56,4
America de Nord	4,2	3,2	1,1	1,1	58,8	63,2
Europa Occidentală	4,5	3,4	1,0	1,4	50,8	53,2
Japonia	10,3	4,5	1,1	1,1	47,3	53,4
Alte ţări capitaliste dezvoltate	5,9	1,0	1,1	0,3	48,8	45,8
Ţări socialiste	8,1	5,4	1,1	1,2	16,5	19,0
Ţări în curs de dezvoltare	6,4	5,9	1,0	1,2	39,3	44,3
Africa	5,6	7,1	1,0	1,4	35,7	41,6
America Latină	6,5	4,8	1,1	1,1	48,3	51,2
Asia de Sud-Est	6,4	6,4	1,1	1,4	33,5	41,2
Asia de Vest	7,1	8,8	1,0	1,5	27,0	32,6

Note : a) „Înclinaţia spre creştere" este un indicator obţinut prin raportarea ritmului de creştere a producţiei în sectorul serviciilor la ritmul de creştere a produsului intern brut ; ambele ritmuri sînt calculate în preţurile anului 1975 ;

b) Ca urmare a concepţiilor diferite aflate la baza statisticii, datele pentru sectorul de servicii al ţărilor socialiste nu sînt direct comparabile cu cele ale altor ţări nesocialiste.

Sursa : Industry in a Changing World, ONUDI, Viena, 1983, p. 89

Revizuirea anumitor aspecte ale strategiilor de dezvoltare ale ţărilor în curs de dezvoltare în lumina rolului potenţial pe care îl pot juca serviciile în procesul dezvoltării este cu atît mai stringentă cu cît ţările în curs de dezvoltare deţin actualmente un loc marginal în diviziunea internaţională a muncii în acest domeniu [12]), iar decalajele considerabile existente între aceste ţări şi ţările industrializate tind să se agraveze şi mai mult sub efectele progresului tehnologic inegal.

Modificările produse sub efectul tehnologiilor moderne în conţinutul producţiei de bunuri materiale şi de servicii induc procese de industrializare mult mai complexe, în cadrul cărora inovaţia devine elementul esenţial din punct de vedere al minimizării costurilor de producţie şi al majorării valorii nou create, şi, prin urmare, al competitivităţii ţărilor pe piaţa internaţională. Pentru ţările în curs de dezvoltare, această perspectivă ridică probleme fără precedent, date fiind ponderea lor redusă în valoarea nou creată pe plan mondial, nivelul scăzut al calificării forţei de muncă şi caracterul sensibil la costuri al exporturilor lor de produse prelucrate. Aplicarea noilor servicii de înalt nivel tehnologic — în special a celor „informaţionale", ca element predominant al noilor sectoare terţiare — la producţia de bunuri materiale şi de servicii este de natură să antreneze diminuarea costurilor unitare ale forţei de muncă în detrimentul poziţiei concurenţiale a ţărilor în curs de dezvoltare în producţia de bunuri şi servicii cu intensitate ridicată de forţă de muncă. Aceasta s-ar traduce printr-o **erodare în continuare a avantajelor acestor ţări decurgînd din forţa de muncă mai ieftină** decît în ţările dezvoltate. Studii recente demonstrează că acest efect a apărut deja în mod evident în domeniul electronicii, textilelor şi confecţiilor [13]). Într-o asemenea perspectivă, sistemul economiei mondiale ar deveni şi mai polarizat.

În legătură cu relaţia dintre dezvoltarea sectorului terţiar al economiei şi dezvoltarea de ansamblu a ţărilor au existat — şi din păcate se mai menţin — nu puţine păreri conform cărora serviciile ar oferi puţine posibilităţi pentru substituirea forţei de muncă cu capital şi a ridica astfel conţinutul în capital al activităţilor economice [14]). sau de a beneficia de progresul tehnologic [15]). Cu toate acestea, **analize mai recente** mai ales cele privind „noile servicii", evidenţiază o rapidă pătrundere a cuceririlor ştiinţei şi tehnologiei în sectorul terţiar, ceea ce va produce şi o schimbare de optică în ceea ce priveşte presupusa creştere lentă a productivităţii muncii în acest domeniu, în comparaţie cu sectorul industriei prelucrătoare, de exemplu.

În acelaşi timp, actualele mutaţii structurale din economiile naţionale, practic ale tuturor ţărilor lumii, au şi vor continua să aibă şi în viitor o incidenţă puternică asupra dezvoltării sectorului terţiar. Această relaţie este însă, aşa cum am încercat să evidenţiem pînă acum, reciprocă ; la rîndul lor serviciile şi, în general, infrastructura economică vor influenţa evoluţia celorlalte sectoare ale economiilor naţionale. Mai mult, se dovedeşte că între ritmul de creştere a activităţii în sectorul serviciilor şi cel al creşterii economice, a produsului intern brut, în general se menţine o „înclinaţie spre creştere" supraunitară (indicator, avînd forma unui raport între ritmul creşterii producţiei de servicii şi ritmul creşterii economice), ritmul de creştere a serviciilor fiind superior celui al produsului intern brut în cele mai multe state ale lumii. Această relaţie s-a putut urmări în ultimele două decenii, inclusiv în perioada începînd din deceniul al optulea de cînd economia mondială este marcată de profunda criză economică globală (vezi tabelul). Ţinînd seama de rolul sectorului terţiar de sprijinire a creşterii economice atît în ţările dezvoltate, cît şi în ţările în curs de dezvoltare, este de aşteptat că această relaţie să se manifeste şi în viitorul previzibil, „înclinaţia spre creştere" putînd chiar cunoaşte sporuri valorice remarcabile, cel puţin în unele ţări ale lumii în care sectorul terţiar va acţiona mai puternic în raport cu acţiunea altor forţe ale dezvoltării.

Desigur, interconexiunea dintre sectorul serviciilor şi procesul dezvoltării conţine încă multe aspecte care se cer clarificate, ţinînd seama de complexitatea categoriilor economice avute în vedere. Cu toate acestea, rolul pozitiv al serviciilor în sprijinirea dezvoltării este de necontestat şi tot mai larg recunoscut pe plan internaţional.

Agnes GHIBUŢIU

[12]) Ţările în curs de dezvoltare deţineau 14,6% din producţia de servicii a lumii nesocialiste în 1979 şi 18,6% din exporturile de servicii ale acesteia în 1980 (vezi doc. TD/B/941/Rev. 1., Cap. III, p. 14 şi Cap. IV, p. 26

[13]) Juan F. Rada, op. cit., p. 281—282

[14]) Y. Sabolo, The Service Industries, International Labour Office, Geneva, 1975, Cap. III

[15]) A. Berry, A Positive Interpretation of the Expansion of Urban Services in Latin America, în „The Jurnal of Development Studies", Vol. 14, 1978, p, 210—231

Dezvoltarea puternică a industriei chimice româneşti

(Urmare din pag. 6)

midă 6,6, fibre carbon, fire şi fibre metalizate etc.) necesare dezvoltării sectoarelor de vîrf ale economiei naţionale.

Perfecţionarea structurii industriei chimice vizează, în special, **minimizarea consumului de resurse în concordanţă cu potenţialul intern**, valorificarea superioară a inteligenţei şi capacităţii ştiinţifice proprii, în scopul creşterii prioritare a subramurilor de vîrf, a căror producţie trebuie să satisfacă cerinţele programelor speciale de interes naţional : energetic, nuclear, aerospaţial, electronică şi microelectronică etc. Elocvente pentru această orientare sînt cifrele din tabelul nr. 3 care evidenţiază economiile valutare determinate de asimilarea în producţie, în următorii ani, a unor noi grupe de produse.

Aportul hotărîtor la realizarea tuturor acestor obiective de importanţă majoră pentru dezvoltarea economiei naţionale revine cercetării ştiinţifice naţionale care, pe baza Programului dezvoltării cercetării ştiinţifice şi extinderii progresului tehnic în cincinalul viitor, elaborat sub directa conducere a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, prim viceprim-ministru al guvernului, preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, va contribui la ridicarea parametrilor calitativi ai produselor, la creşterea gradului de valorificare a materiilor prime, la reducerea consumurilor energetice, asigurînd pentru o serie de produse niveluri peste cele ce se vor realiza pe plan mondial în aceeaşi perioadă.

STUDIILE elaborate relevă că, pentru etapa viitoare, caracteristica esenţială a dezvoltării industriei chimice o constituie **intensificarea activităţii de obţinere de noi produse originale cu caracteristici superioare**, paralel cu asimilarea unor produse de vîrf existente pe plan mondial şi fabricarea lor în condiţii de eficienţă sporită, ceea ce va permite valorificarea producţiei ramurii într-o structură optimă din punct de vedere economic. Prin transpunerea în practică a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R. industria chimică românească va intra într-o fază nouă, superioară, sporindu-şi contribuţia la dezvoltarea intensivă a economiei naţionale şi la promovarea progresului tehnic în toate sectoarele de activitate.

Prognoze și perspective pe piața hîrtiei

ANALIZE de specialitate prezentate de ziarul Financial Times — *în urma conferinței internaționale pe această temă organizată de cotidianul economic britanic — converg către ideea că ritmul lent de redresare economică înregistrat în economiile vest-europene, anticipat cel puțin pentru următorii doi ani, va determina reducerea cererii de hîrtie pentru tipar și hîrtie de scris. Primele semne ale reducerii cererii sînt deja vizibile anul acesta, după ce în 1984 situația fusese favorabilă producătorilor. Anul 1984 a adus o creștere cu 9% a consumului, în timp ce pentru 1985 nu se anticipează un spor mai mare de 3%. Declinul cererii este așteptat să dureze încă doi ani, după care, în 1989 se speră într-o revenire de amploare.*

Pentru intervalul 1985—1989, ritmul mediu de creștere a consumului este anticipat să atingă nivelul de 1,5% pe an în Europa occidentală. Pe plan mondial, în următorii ani se preconizează un ritm de creștere de circa 2% pe an în ce privește producția, iar consumul mondial va spori cu 4,5 milioane tone anual.

În perioada 1985—1987, în Europa occidentală urmează să intre în producție capacități care vor însuma o producție de 1,9 milioane tone, sub formă de noi fabrici sau extinderi ale spațiilor de producție în unitățile existente. Aproape jumătate din noile capacități vor intra în producție în cursul anului curent. În prezent, capacitatea de producție a țărilor vest-europene însumează 16 milioane tone, la care se adaugă o producție suplimentară de 2 milioane tone obținută pe seama creșterii productivității muncii.

În ce privește activitatea de comerț exterior în acest domeniu, în 1984 exporturile vest-europene de hîrtie au totalizat 2,2 milioane tone (față de 1,4 mil. t în 1981), 1 milion de tone îndreptîndu-se către Statele Unite. De remarcat creșterea mare față de livrările din 1981, pe piața americană, respectiv 114 000 t, deși trebuie de asemenea semnalat că și în S.U.A. producătorii își suplimentează capacitățile, ceea ce va face puțin probabil ca în viitor consumul din import să mai crească în același ritm pe această piață.

Un aspect relativ nou ca impact asupra industriei pare să îl reprezinte modernizarea echipamentelor de birou. Folosirea calculatoarelor electronice, apreciază specialiștii, nu numai că nu va reduce, ci dimpotrivă va spori cererea de hîrtie, în condițiile sporului de informație vehiculată.

O problemă esențială o va constitui, după cum arăta reprezentantul firmei suedeze Svenska Cellulosa (S.C.A.), necesitatea menținerii cel puțin la actualele niveluri a costurilor de producție, fiind de preferat chiar o anumită reducere, pentru asigurarea desfacerii sigure a hîrtiei pe piață. Ca atare, odată cu eforturile pentru reducerea generală a costurilor se impune orientarea producției către acele sortimente în care se consideră că se pot obține avantaje comparative. În prezent se constată preocupări intense pentru reducerea consumului specific de material lemnos, reciclarea hîrtiei, diminuarea consumului specific de energie în procesul de producție. Firma S.C.A., spre exemplu, a reușit în ultimii zece ani să reducă consumul de lemn cu 25% pe tonă, iar consumul de petrol — de la 210 la 40 litri pe tona de produs. În vederea sporirii producției, realizarea de noi obiective este considerată o cale mai puțin eficientă, orientarea prevalentă constituind-o modernizarea unităților existente și apelarea la noi tehnologii în procesul de producție.

Programe de dezvoltare

DANEMARCA: autonomie energetică

UNA dintre țările cele mai puternic afectate de criza petrolieră (în 1973, 93% din necesarul de energie provenea din import), Danemarca a trecut la implementarea rapidă a unui program energetic propriu deosebit de amplu. După primele măsuri vizînd economisirea severă a energiei și mutarea accentului pe cărbune ca principal combustibil energetic, guvernul a trecut la un program de dezvoltare a resurselor din producție proprie.

Importanța acordată acestei preocupări este relevată de faptul că simultan a fost înființat Ministerul Energiei, cu atribuții care includ cercetarea și dezvoltarea surselor energetice. Agenția pentru energie organizează în prezent noi prospecțiuni petroliere, construirea de conducte de transport, valorificarea resurselor geotermice. Specific organizării administrative daneze este înființarea de direcții pe probleme energetice și în alte instituții centrale, inclusiv în cadrul Ministerului pentru probleme locative și mediu înconjurător.

Exploatările petroliere inițiate pînă în prezent furnizează o producție de țiței de 2,5 mil. t/an, respectiv o pătrime din consumul anual al țării, evaluat la 10 mil. tone. Noi explorări dau perspective pentru sporirea producției în sectorul Dan Field.

Pe baza datelor privind disponibilitățile oferite de Marea Nordului, a fost aprobat proiectul de exploatare a gazelor naturale în sectorul maritim danez, cel mai amplu proiect din economia țării. Zonele Tyra și Roar vor asigura cea mai mare parte a producției, exploatarea lor urmînd să fie coordonată de Dansk Underground Consortium și Dansk Olie og Naturgas. Producția este destinată în măsură prioritară consumului intern, asigurîndu-se și anumite disponibilități pentru export în Suedia și R.F.G. Atît țițeiul cît și gazele sînt transportate în interiorul țării prin două conducte proprietate de stat și intră în procesul de prelucrare la instalația de la Verde (pentru gaze) și rafinăriile de la Fredericia, Kalundborg și Stigsnaes (a căror capacitate de rafinare este de 10 mil. t/an). Potrivit publicației **Factsheet Denmark**, a Ministerului regal al afacerilor externe, la sfîrșitul anilor '80 Danemarca își va realiza din surse proprii circa 40—50% din necesarul de energie ; pe de altă parte au fost luate măsuri drastice de economisire, precum și pentru îmbunătățirea eficienței utilizării energiei primare în sensul folosirii energiei termice rezultată din centralele termoelectrice pe cărbuni. Se dezvoltă în paralel tehnologii noi pentru valorificarea surselor regenerabile, în special energia eoliană, în condiții financiare avantajoase — reduceri de taxe și sisteme de subsidii acordate de guvern.

Schimburile comerciale româno-daneze au fost constituite în ultimii ani, la exporturile românești, din autoturisme, tractoare, rulmenți, îngrășăminte, mobilă, produse ale industriei ușoare, iar la import — din produse chimice de bază și coloranți, enzime pentru industria alimentară ș.a. În cadrul cooperării bilaterale se remarcă activitatea de colaborare în agricultură (schimburi de specialiști și cercetare) și în construcții de mașini (echipamente pentru nave maritime).

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

Oscilații conjuncturale ale dolarului S.U.A.

CARACTERISTICA intervalului 2—9 august a.c. pe piața principalelor devize occidentale a constat într-o relativă apreciere a dolarului S.U.A. pînă la mijlocul intervalului, după care procesul de slăbire a devizei americane a fost reluat.

Astfel, lira sterlină a oscilat între 1,38 dolari și 1,33 dolari, înregistrînd cele mai puternice variații în intervalul menționat. Operatorii de specialitate estimează procesul drept „normal" în contextul evoluției puternic ascendente a lirei sterline din ultimele săptămîni. Pentru a limita excesul speculativ precum și în vederea reîntregirii rezervelor, Banca Angliei a intervenit în multiple forme pe piață în intervalul 2—9 august a.c.

Francul elvețian a oscilat între 2,50—2,36 franci elvețieni/1 dolar, marca vest-germană între 2,81—2,85 DM/1 dolar, iar francul francez între 8,58—8,70 FF/1 dolar.

O notă aparte a constituit-o yenul japonez ale cărui oscilații s-au înscris între 237—238 yeni pentru 1 dolar, demonstrînd stabilitate și rezistență la atacurile speculative. La aceasta a contribuit și publicarea excedentului comercial al Japoniei pe luna iulie, de 4,6 miliarde dolari, din care marea majoritate, 3,7 miliarde dolari, înregistrat în schimburile comerciale cu S.U.A.

Ca și în cadrul perioadelor precedente, în intervalul 2—9 august a.c. piața valutară a reacționat orientat în funcție de știrile cu caracter economic, tehnic etc. Dacă în prima parte a intervalului relativa întărire a dolarului american față de principalele devize occidentale a avut la bază, printre altele, știrea creșterii numărului de contracte comerciale și industriale pentru 10 din marile bănci americane, în partea a doua a intervalului, printre factorii care au condus la deprecierea monedei americane putem cita creșterea masei monetare MI în S.U.A., precum și estimarea, de către surse oficiale, a creșterii deficitului bugetar american pentru anul 1986 la peste 200 miliarde dolari.

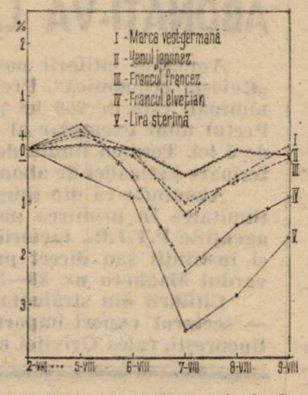

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 5—9 VIII ; bază : 2 VIII 1985

În acest context, nu apar întîmplătoare declarațiile președintelui lui Chemical Bank, New York și ale cunoscutului economist american Henry Kaufman, ambii apreciind că dacă pentru perioada imediat următoare nu vor apare modificări însemnate în ce privește nivelul dobînzilor, pe termen lung, vom asista la o nouă creștere a dobînzilor monedei americane.

De menționat că în cadrul intervalului 2—9 august pe **piața dobînzilor** nu s-au înregistrat modificări importante, la 6 luni, dolarul fiind cotat la nivel mediu de 3,375, marca vest-germană 4,875 iar francul elvețian la 4,875.

Pe piața metalelor prețioase, **aurul** nu a cunoscut oscilații spectaculare, variind între 320 și 322 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 16 august 1985

ÎN ÎNTÎMPINAREA ZILEI DE 23 AUGUST

— Concepție novatoare privind perfecționarea conducerii economico-sociale planificate **(Horațiu Dragomirescu)** 1

— Modernizarea structurilor economiei — opțiune de largă deschidere pentru progresul patriei **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 3

— Dezvoltarea puternică a industriei chimice românești **(Nicoleta Horniansehi)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Creșterea producției de cărbune, prin mai buna utilizare a mijloacelor mecanizate **(Gavril Baican)** 7

— Dezbatere „R.E.". Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic (III) 9

— Noi resurse în circuitul economic. Gazeificarea lemnului **(Corneliu-Anton Coceașiu)** 11

— Direcții de modernizare a agriculturii românești în condițiile noii revoluții agrare (II) **(Oprea Parpală)** 12

— Elemente de valorificare a potențialului turistic **(Vasile Smărăndescu)** 14

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Soluții pentru asigurarea echilibrului financiar al întreprinderii **(Ioan Bogdan)** 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Fișa limită de consum : avantaje ce impun o largă aplicare **(Petre Pântea)** 18

— Cerințele beneficiarilor, posibilitățile furnizorilor și rolul contractelor economice **(Iulian Lascu)** 19

IDEOLOGIE • TEORIE

— Om—tehnică—mediu

• O posibilă definire a mediului înconjurător **(Mihai Drăgănescu)** 20

• Societatea industrială și răspunsul mediului **(Petre Roman)** 21

• Sporirea eficienței energetice — factor de economisire și de protecție a mediului **(Valentin Negoiță)** 22

— Școli • curente • economiști. Academia Mihăileană — contribuții la dezvoltarea gîndirii economice (III) **(Nicolae Stoica)** 24

— Nu doar simple reflecții **(Vasile Pilat)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Societatea mixtă — formă avansată a cooperării economice internaționale **(Ioan Popa)** 27

— Reevaluarea serviciilor ca forță motrice a dezvoltării naționale și internaționale (II) **(Agnes Ghibuțiu)** 29

— Tendințe • conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A new concept of improving the planned economic and social management **(Horațiu Dragomirescu)** 1

— The modernization of economic structures — a large perspective choice for the progress of our homeland **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 3

— Intense development of the Romanian chemical industry **(Nicoleta Horniansehi)** 5

— The increase of coal production by a better utilization of mechanized means **(Gavril Baican)** 7

— A R.E. debate. Technical plans and the promotin of technical progres (III) 9

— New resources in the economic circuit. Wood gasification **(Corneliu-Anton Coceașiu)** 11

— Directions of modernization of Romanian agriculture within the new agricultural revolution (II) **(Oprea Parpală)** 12

— Elements of turning to account the tourist potential **(Vasile Smărăndescu)** 14

— Solutions to ensure the financial balance of enterprises **(Ioan Bogdan)** 16

— A possible definition of the environment **(Mihai Drăgănescu)** 20

— The industrial society and the environment response **(Petre Roman)** 21

— Increasing energy efficiency — key to conservation and environmental protection **(Valentin Negoiță)** 22

— „Academia Mihăileană" — contributions to the development of economic thought (III) **(Nicolae Stoica)** 24

— No mere reflections **(Vasile Pilat)** 26

— Revaluating services as a moving force of national and international development (II) **(Agnes Ghibuțiu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Новаторская концепция о совершенствовании планового общественно-экономического руководства **(Хорациу Драгомиреску)** 1

— Модернизация структур народного хозяйства — предпочтение широкого размаха в целях прогресса родины **(Аура Константинеску, Г. Константин)** 3

— Сильное развитие румынской химической промышленности **(Николета Хорняпески)** 5

— Повышение производства угля путем лучшего использования механизированных средств **(Гаврил Байкан)** 7

— Обсуждение. Технические планы и внедрение технического прогресса (III) 9

— Новые ресурсы в экономический оборот. Газенфикация древесины **(Корнелиу-Антон Кочашю)** 11

— Направления модернизации румынского сельского хозяйства в условиях новой аграрной революции (II) **(Опря Парпалэ)** 12

— Елементы освоения туристического потенциала **(Василе Смэрэндеску)** 14

— Самохозяйствование на предприятиях; ответственность, меры, результаты. Решения в целях обеспечения финансового равновесия на предприятиях **(Иоан Богдан)** 16

— Человек — техника — среда

• Возможное определение окружающей среды **(Михай Дрэгэнеску)** 20

• Промышленное общество и реакция среды **(Петре Роман)** .. 21

• Повышение энергетической эффективности — фактор экономии и охраны среды **(Валентин Негоицэ)** 22

— Школы — течения — экономисты. «Академия Михэйлеанэ» — вклад в развитие экономического мышления (III) **(Николае Стойка)** 24

— Не только простые соображения **(Василе Пилат)** 26

— Переоценка услуг как движущей силы национального и международного развития (II) **(Агнес Гибуциу)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

UNIUNEA CENTRALĂ A COOPERATIVELOR MEŞTEŞUGĂREŞTI

Uniunile şi cooperativele fruntaşe şi evidenţiate în întrecerea socialistă desfăşurată în anul 1984

Pentru rezultatele deosebite pe care le-au obţinut în anul 1984, în îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan şi a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, Comitetul Executiv al UCECOM a acordat unor uniuni judeţene şi din municipiul Bucureşti, precum şi unor cooperative meşteşugăreşti următoarele distincţii :

„STEAGUL ROŞU AL UNIUNII CENTRALE A COOPERATIVELOR MEŞTEŞUGĂREŞTI" (transmisibil) şi Diploma de onoare de „UNIUNE FRUNTAŞĂ PE ŢARĂ ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ DESFĂŞURATĂ ÎN ANUL 1984", **Uniunii Judeţene a Cooperativelor Meşteşugăreşti Vilcea.**

Diploma de onoare de „UNIUNE EVIDENŢIATĂ PE ŢARĂ ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ DESFAŞURATĂ ÎN ANUL 1984", uniunilor judeţene ale cooperativelor meşteşugăreşti **Botoşani, Arad, Neamţ, Suceava, Dolj şi Uniunii cooperativelor meşteşugăreşti metal, chimie, lemn, construcţii-Bucureşti.**

„STEAGUL ROŞU AL UNIUNII CENTRALE A COOPERATIVELOR MEŞTEŞUGĂREŞTI" (transmisibil) şi Diploma de onoare de „COOPERATIVĂ FRUNTAŞĂ PE RAMURĂ ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ DESFĂŞURATĂ ÎN ANUL 1984", cooperativelor :

- **„Îmbrăcămintea"-Craiova** (confecţii-îmbrăcăminte) ;
- **„Tricotextil"-Bucureşti** (textile-tricotaje) ;
- **„Petrodava"-Piatra Neamţ** (piele-încălţăminte-marochinărie) ;
- **„Artizanatul"-Botoşani** (artă populară) ;
- **„Muncă şi Artă"-Galaţi** (covoare) ;
- **„Ancora"-Constanţa** (metal) ;
- **„Mobilă şi Tapiţerie-Bucureşti** (lemn-chimie) ;
- **„Prestarea"-Craiova** (prestări servicii neindustriale) ;
- **„Instalatorul"-Bucureşti** (construcţii) ;
- **„Munca Invalizilor"-Iaşi** (cooperative de invalizi) ;
- **„Arta"-Novaci** (cooperative cu activitate mixtă).

Diploma de onoare de „COOPERATIVĂ EVIDENŢIATĂ PE RAMURĂ ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ DESFĂŞURATĂ ÎN ANUL 1984", cooperativelor :

- **„Confecţia"-Botoşani , „Înfrăţirea"-Piatra Neamţ, „Bistra"-Oţelul Roşu** (confecţii îmbrăcăminte) ;
- **„Tricotextil"-Oradea, „Textile-Tricotaje"-Satu Mare, „Arta Maramureşeană"-Sighetu Marmaţiei** (textile-tricotaje) ;
- **„Pielarul"-Arad, „Arta Pielăriei"-Bistriţa, „Stăruinţa"-Carei** (piele-încălţăminte-marochinărie) ;
- **„Mioriţa"-Iaşi, „Arta"-Braşov, „Textila"-Ploieşti** (artă populară) ;
- **„Arta Populară"-Craiova, „Arta Populară"-Bucureşti, „Arta Populară"-Focşani** (covoare) ;
- **„Tehnometalica"Arad, „Precizia"-Slatina, „Metalo-Chimica"-Brăila** (metal) ;
- **„Lemn-Metal"-Bistriţa, „Mobila"-Satu Mare" „Călimanul"-Topliţa** (lemn-chimie) ;
- **„Igiena"-Tg. Mureş, „Progresul"-Baia Mare, „Înfrăţirea"-Botoşani** (prestări servicii neindustriale) ;
- **„Constructorul"-Cluj-Napoca, „Constructorul"-Alba Iulia, „Constructorul"-Rm. Vilcea** (construcţii) ;
- **„Stăruinţa"-Craiova, „Muncă şi Artă"-Piteşti, „Sporul"-Sighişoara, „Munca Invalizilor"-Rădăuţi** (cooperative de invalizi) ;
- **„Siretul"-Siret, „Unirea"-Balş, „Metalica"-Cimpia Turzii, „Avintul"-Baia Sprie, „Progresul"-Solca, „Pincotana"-Pincota** (cooperative cu activitate mixtă).

DECORAŢIUNI INTERIOARE, ARTICOLE DE CAMPING ŞI UZ GOSPODĂRESC, DIN ŢESĂTURI DE IN

1985 AUG 3 01

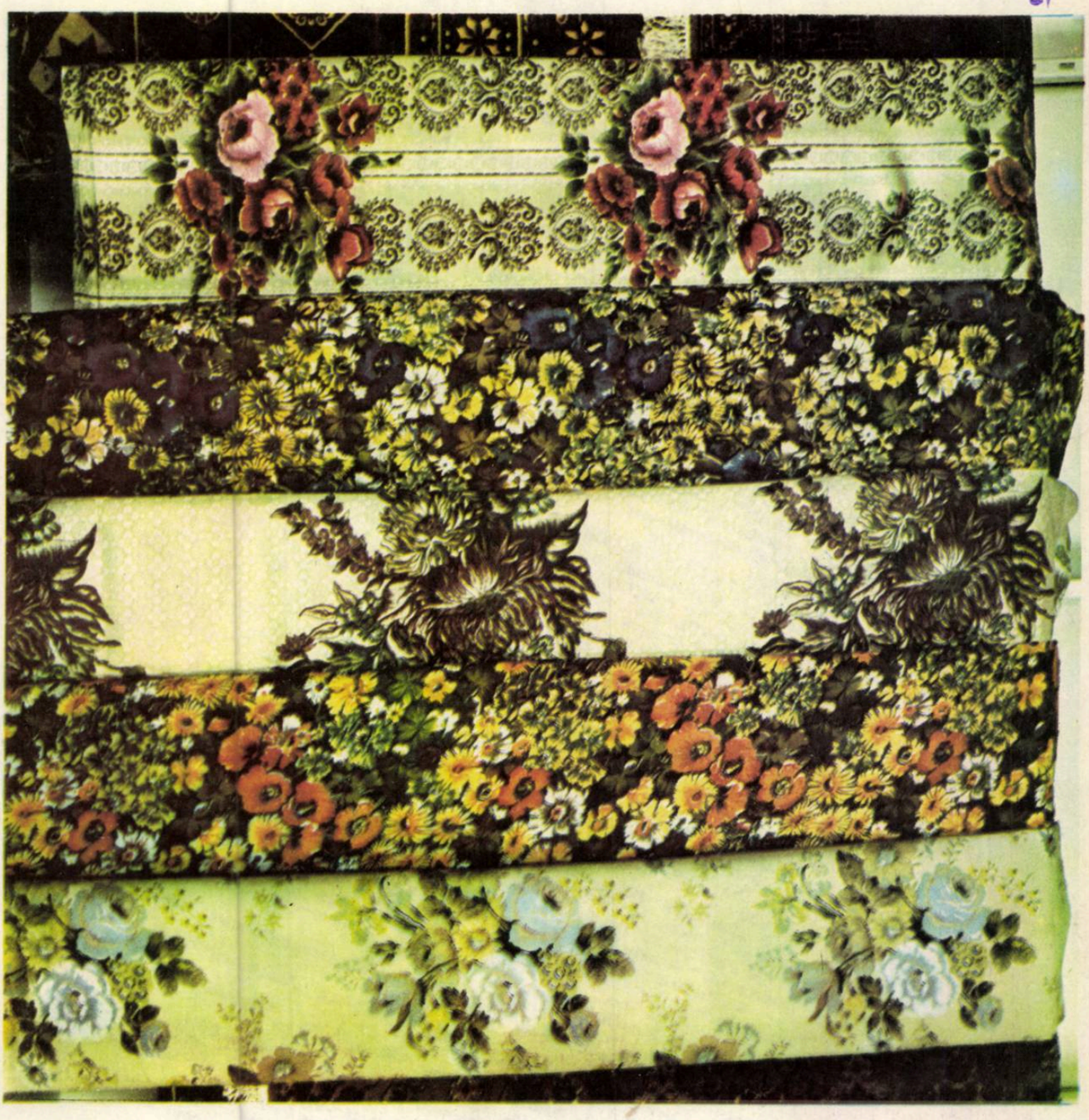

Magazinele şi raioanele specializate ale comerţului de stat vă oferă un bogat sortiment de ţesături din in sau in în amestec cu alte materii prime, pentru :

— draperii, huse, traverse ;
— feţe de masă, şerveţele, şorţuri de bucătărie, prosoape ;
— genţi, sacoşe, articole pentru plajă ;
— ţesături pentru şezlonguri şi scaune de camping.

Ţesăturile din in şi in în amestec cu alte materii prime prezintă calităţi deosebite :

— o rezistenţă mare la acţiunea razelor solare, a spălărilor repetate, bună absorbţie, nu lasă scame.

Necesare în orice gospodărie, ţesăturile din in şi in în amestec cu alte materii prime sînt practice şi moderne !

Pentru casă şi pentru vacanţă — numai ţesături din in !

ORSZÁGOS MUSZÁLI INTÉZET 1983

ORSZÁGOS MUSZÁLI INTÉZET 1983

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 6%6

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

04

23 AUGUST 1944-1985

Numărul 34 ● Miercuri 21 august 1985

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit fiu al poporului, sub conducerea căruia România se avîntă spre cele mai înalte culmi de progres şi civilizaţie, este înconjurat pretutindeni cu cea mai profundă stimă, dragoste şi recunoştinţă

D 646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

Căile de atac împotriva hotărîrilor judecătorești pronunțate în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste

Natura și obiectul deosebit ale litigiilor dintre unitățile socialiste, specialitatea regulilor privind soluționarea acestor litigii — reguli introduse în Codul de procedură civilă, constituind un capitol nou (al XIV-lea) al cărții a VI-a a „procedurilor diverse", prin Decretul nr. 81 din 15 martie 1985 — și regimul juridic deosebit al controlului asupra hotărîrilor pronunțate în soluționarea acestor litigii în reglementările procedurale date de abrogatele Reguli ale Procedurii Arbitrale și de noile dispoziții introduse în Codul de procedură civilă, reclamă o analiză atentă a instituției controlului judiciar al hotărîrilor ce pronunță în prezent în materie instanțele judecătorești.

Regulile Procedurii Arbitrale nu concepeau dreptul de control asupra hotărîrilor arbitrale ca un sistem al unor căi de atac, partea finală a alin. 1 al art. 53 din Reguli prevăzînd că împotriva hotărîrilor arbitrale nu există nici o cale de atac, de vreme ce toate aceste hotărîri erau pronunțate ca definitive.

Reexaminarea litigiului (art. 57^1—57^5 din Reguli) — deși prin motivele pentru care putea fi exercitată și prin regimul de soluționare avea unele similitudini cu căile de atac, din dreptul comun, a revizuirii pe bază de acte noi (art. 322 pct. 5 c. pr. civ.) a recursului (art. 304 alin. 1 pct. 3 și art. 312 pct. 2 lit. b alin. 2 c. pr. civ.) și a contestației în anulare (art. 317 pct. 1 c. pr. civ.) — a fost privită ca un mijloc specific de asigurare a legalității și a temeiniciei hotărîrilor arbitrale.

Art. 720^{11} și 720^{15} c. pr. civ., modificat și completat prin Decretul nr. 81/1985, prevăd două căi de atac împotriva hotărîrilor pronunțate de instanțele judecătorești în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste : recursul — ca o cale ordinară de atac — respectiv recursul extraordinar.

Problema care se pune deja este aceea a posibilității exercitării împotriva acestor hotărîri a celorlalte două căi extraordinare de atac — contestația în anulare și revizuirea — noile dispoziții din Cod neprevăzîndu-le expres.

După părerea noastră, din neprevederea amintitelor căi extraordinare de atac, nu se poate respinge posibilitatea exercitării lor în condițiile dreptului comun (art. 317—321 respectiv art. 322—328 c. pr. civ.).

Prevederea expresă, în noile dispoziții ale Codului, ca o cale extraordinară de atac, numai a recursului extraordinar se explică prin regimul parțial deosebit de cel de drept comun (art. 329—330 c. pr. civ.) dat acestei căi.

De altfel, în cartea a VI-a a Codului de procedură civilă unde, ca un capitol nou, Decretul nr. 81/1985, a introdus regulile speciale privind soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste, sînt reglementate și alte „proceduri diverse" în realizarea cărora se pronunță hotărîri pentru care nu sînt prevăzute expres exercițiile recursului ordinar (exemplu : „cererile privitoare la posesiune" — art. 674—676) și al vreunei căi extraordinare de atac (exemplul „despărțenia" — art. 607—619).

Or, împotriva hotărîrilor pronunțate în aceste proceduri, atît recursul cît și toate căile extraordinare de atac au fost exercitate nestingherit de neprevederea lor expresă în textele materiilor respective.

Ca un alt argument în sprijinul susținerii noastre, invederăm revenirea în actualitate — datorită desființării jurisdicției arbitrale, prin decretul amintit — în totalitate, a textului art. 721 c. pr. civ. potrivit căruia, „dispozițiile codului de față alcătuiesc procedura de drept comun în materie civilă și comercială".

I. RECURSUL

Specificul raporturilor de drept material dintre unitățile socialiste față cu conceperea în Codul de procedură civilă a căilor de atac, ca fiind de exercitat, împotriva hotărîrilor pronunțate, de regulă, în litigiile dintre persoanele fizice ori între acestea și unități socialiste și reglementarea prin noile dispoziții ale Codului de procedură civilă a competenței jurisdicționale în materie și a exercițiului căii de atac a recursului, aduc unele particularități ale acestei căi de atac pe care le vom prezenta, cu deosebire, în cele ce urmează.

1. **Definiția** tradițională a recursului (ca „o cale ordinară de atac prin care se cere unei instanțe judecătorești superioare modificarea unei hotărîri nelegale ori netemeinice pronunțate de o instanță inferioară sau casarea ei în vederea rejudecării"[1]) urmează a fi amendată, pentru materia analizată, întrucît, potrivit alin. 5 al art. 26 din Legea nr. 58/68 pentru organizarea judecătorească (introdus prin Decretul nr. 81/1985), recursurile împotriva hotărîrilor pronunțate în litigii cu o valoare pînă la 250.000 lei se judecă de tribunalul județean sau, după caz, de Tribunalul Municipiului București, în complet de doi judecători

Supliment la
nr. 34 1985
Revista ECONOMICA

Revine a spune că definiția tradițională rămîne valabilă numai pentru recursurile împotriva hotărîrilor pronunțate în litigiile cu o valoare peste 250.000 lei.

Competența aceleiași instanțe, în compuneri diferite, de a judeca și fondul litigiului și recursul împotriva hotărîrii asupra fondului, afectează și calificarea recursului între căile de atac de reformare, în opoziție cu căile de atac de retractare, calificarea și distincția enunțate rămînînd valabile numai dacă „instanța de fond" și „instanța de recurs" sînt înțelese ca fiind „completele de judecată" ale fondului și ale recursului din cadrul aceleiași „instanțe de judecată" (înțeleasă ca organ judiciar pentru înfăptuirea justiției civile) — înțelegeri practicate în cuprinsul Codului de procedură civilă.

2. **Regulile comune pentru folosirea căilor de atac,** cu importante consecințe practice, rămîn neatinse în materie (ierarhia căilor de atac, unicitatea dreptului de a folosi o cale de atac, deschiderea dreptului de control judiciar numai după desesizarea instanței prin pronunțarea hotărîrii, legalitatea căilor de atac).

3. **Hotărîrile susceptibile de a fi atacate cu recurs** sînt numai hotărîrile pronunțate de Tribunalul Județean sau de Tribunalul municipiului București, ca primă instanță (în complet de un judecător în litigii de o valoare pînă la 250.000 lei și în complet de doi judecători în litigiile de o valoare peste 250.000 lei), care au plenitudine de competență materială cu privire la litigiile în discuție, aceste instanțe neavînd în materie, printr-o singură judecată, o competență de „primă și ultimă instanță" — cum este cazul judecătoriei în unele materii.

În legătură cu **hotărîrile de expedient** (art. 271—273 c. pr. civ.), deși art. 273 prevede expres că acestea se dau fără drept de recurs, în literatura juridică[2] s-a discutat admisibilitatea, ca excepție, a recurării lor, ca un mijloc procesual, deosebit de cel al acțiunii în anulare, pentru desființarea lor, opinia dominantă fiind în sensul admisibilității recursului, în anumite situații, iar practica judiciară, pronunțîndu-se ferm, cu valoare de principiu, în sensul inadmisibilității recursului[3].

Admisibilitatea recursului împotriva hotărîrilor de expedient prezintă interes în analiza noastră în măsura în care s-ar admite că instanțele judecătorești vor putea pronunța astfel de hotărîri în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste.

Deși, în multe cazuri, organele arbitrale au pronunțat hotărîri în considerarea acordului părților litigante, consemnat în scris (procese-verbale, minute etc.), cu privire la unele elemente care interesau soluția litigiului (cuantumul penalităților, calitatea produselor livrate etc.), intervenit în urma a ceea ce s-au numit „verificări comune", niciodată respectivele hotărîri nu au fost pronunțate ca hotărîri de expedient potrivit prevederilor art. 271—273 c. pr. civ. (sau ca „hotărîri care consfințesc învoiala părților").

Absența unor asemenea hotărîri în practica arbitrală nu trebuie dedusă din lipsa interesului calificării lor ca atare, datorat caracterului general definitiv al hotărîrilor arbitrale, ci din sarcinile și scopurile specifice ale jurisdicției arbitrale afirmate în Constituție și în Legea nr. 5/1954 (abrogată prin Decretul nr. 81/1985), de apărare a legalității socialiste, de întărire a disciplinei de plan, de întărire a disciplinei contractuale, de apărare a proprietății socialiste, de mărire a simțului de răspundere personală al colectivelor de oameni ai muncii, din rolul preventiv-educativ al activității organelor Arbitrajului de Stat și din funcționarea specifică în procesul arbitral a principiului disponibilității (posibilitatea sesizării din oficiu sau de către Consiliul de Miniștri — art. 7 din Reg. Proc. Arb. și art. 20 din Legea nr. 5/1954) ca principiu fundamental al procesului civil.

Din prevederile alin. 2, al art. 3, din Legea nr. 58/1968, (introdus prin Decretul nr. 81/1985) și ale art. VI. din decretul amintit, în legătură cu scopurile activității instanțelor judecătorești de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste și cu obligațiile ce revin acestor instanțe în scopul întăririi legalității și ordinii de drept în activitatea unităților socialiste, deducem că scopurile și sarcinile jurisdicției concepute de acest decret nu sînt sensibil diferite de cele ale fostei jurisdicții arbitrale, în una și aceeași materie, și că principiul disponibilității (chiar în absența unei dispoziții privind sesizarea din oficiu) va avea o funcționare specifică în materia analizată.

Deci, conchidem în sensul neadmiterii pronunțării de către instanțele judecătorești a unor hotărîri de expedient în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste.

Concluzia noastră este susținută și de posibilitatea recunoscută instanței — sensibil diferite de aceea, restrînsă, în cazul litigiilor civile obișnuite — ca, din oficiu, să extindă cadrul litigiului, prin introducerea în cauză și a altor unități socialiste, să modifice obiectul cererii sau temeiul juridic al acesteia (art. 720[7] c. pr. civ.).

În ce privește **hotărîrile prin care, luîndu-se act de renunțarea la drept, se respinge cererea în fond** (art. 247 c. pr. civ.), acestea nu sînt supuse recursului, astfel cum prevede expres textul alin. 4 din același articol.

În absența unor prevederi, corespunzătoare celor din procedura arbitrală desființată, privind oficialitatea sesizării instanței, în regimul regulilor procedurale instituite de Decretul nr. 81/1985 vor putea fi pronunțate astfel de hotărîri, fără nici o restricție, hotărîri ce s-au pronunțat și în procedura arbitrală.

Nu este cazul să discutăm în analiza întreprinsă de noi recursul împotriva hotărîrilor date în revizuire sau în contestația la executare, întrucît Decretul nr. 81/1985 introduce în Codul de proc. civ. numai dispoziții referitoare la judecarea cererilor principale în primă instanță.

Încheierile, cu excepția celor prin care s-a întrerupt sau suspendat cursul judecății — care pot fi atacate separat cu recurs, dar numai dacă s-au dat într-o judecată a cărei hotărîre este ea însăși susceptibilă de recurs[4] — nu pot fi atacate cu recurs decît odată cu fondul (art. 299 alin. 3 c. pr. civ.).

Date fiind normele de drept material care sînt implicate în soluționarea litigiilor în discuție, specialitatea regulilor procedurale în materie și adaptarea textelor art. 242 și 244 Cod proc. civ. la noile realități economico-juridice, considerăm că suspendarea judecății nu va putea fi dispusă decît în cazurile de : reorganizare a persoanei juridice potrivit prevederilor Decretului nr. 31/1954 (prin asimilare cu cazul prevăzut de art. 243 pct. 1), dependență a soluției litigiului pendinte de soluția unui alt litigiu cu care nu se poate conexa (art. 244 pct. 1) și de concurență între civil și penal (art. 244 pct. 2 c. pr. civ. și art. 19 alin. 2 c. pr. civ.).

4. **Partea din hotărîre recurabilă.** Deși practica judiciară s-a pronunțat (în cazul recursului extraordinar, dar soluția este extensibilă și la recursul ordinar), cu valoare de principiu, în sensul inadmisibilității recursului împotriva considerentelor, ci numai împotriva dispozitivului, socotim că, așa cum s-a apreciat în literatura juridică, și în materia analizată este admisibil recursul împotriva unui considerent — dacă, abstracție făcînd de „așezarea lui topografică" în hotărîre, în realitate el apare a fi o soluție dată unei probleme de fapt sau de drept, de interes fiind natura lui juridică potrivit cu conținutul său.

5. **Subiectele recursului.** Exercițiul recursului este recunoscut în primul rînd **reclamantului și pîrîtului și succesorilor lor în drepturi.** În materie, prin **succesori în drepturi** trebuie să înțelegem unitățile care, deși nu au fost părți litigante la judecata fondului, în termenul de recurs, în urma unor măsuri de reorganizare a uneia dintre părțile litigante (fuziune, absorbție, divizare, desprindere și transmitere — art. 40—50 din Decretul nr. 31/1954) succed în drepturile și obligațiile acesteia în partea de patrimoniu care interesează litigiul.

Dreptul unității succesoare de a recura o hotărîre dată cu execuție provizorie (art. 720[13], care completează art. 279 c.pr.civ.) trebuie recunoscut chiar dacă instanța de fond nu a procedat, conform art. 720[16] c.pr.civ., la rectificarea, prin încheiere, a unei asemenea hotărîri.

Cînd în condițiile art. 47-48, 57-59 și art. 720[7] c.pr.civ., prin chiar cererea introductivă sau în cursul judecății se creează coparticiparea procesuală activă ori pasivă, dreptul

de a exercita recursul se va recunoaşte oricăruia dintre **coreclamanţi, copîriţi, intervenienţi forţaţi, chemaţi în garanţie sau titulari arătaţi ai dreptului,** sub condiţia subînţeleasă a interesului.

Aceeaşi este **situaţia intervenientului voluntar principal.** În ce priveşte **situaţia intervenientului accesoriu,** acesta nu poate decît să-şi unească recursul său cu recursul părţii pe care a înţeles să o sprijine la judecata fondului (art. 56 c.pr.civ.).

Precizăm că în practica arbitrală, ca forme de participare a terţilor, au avut fecvenţă chemarea în garanţie (cu deosebire în litigiile izvorîte din transmiterea de produse calitativ necorespunzătoare), chemarea subsidiară a unui alt pîrît (art. 10 din Reg. Proc. Arb., corespunzător art. 47 c.pr.civ.) şi introducerea în cauză din oficiu a unei alte unităţi socialiste (art. 21 din Legea nr. 5/1954, corespunzător noului art. 720 [7] c.pr.civ.), unitatea introdusă din oficiu putînd avea poziţia intervenientului forţat, a chematului în garanţie sau a titularului arătat al dreptului.

Intervenţia voluntară (art. 49-56 c.pr.civ.) a fost de redusă frecvenţă în practica arbitrală iar în două spete, la cunoştinţa noastră, privind penalităţi de întîrziere, în predarea produselor contractate, intervenientului accesoriu în interesul pîrîtului i s-a schimbat, din oficiu, poziţia procesuală în chemat în garanţie sau, prin dispozitivul hotărîrii, s-a comis a se lua în considerare cererea de intervenţie accesorie [7].

Socotim că, în prezent, prin modificările şi completările aduse codului de procedură civilă de Decretul nr. 81/1985, în considerarea finalităţii textelor art. 720 [7]—720 [8], atît intervenţia voluntară principală cît şi cea accesorie trebuie privite, de plano, ca fiind în spiritul noii reglementări date activităţii de soluţionare a litigiilor dintre unităţile socialiste.

Deşi nu are calitatea de parte litigantă — şi de aceea nu poate fi privit ca un subiect propriu-zis al recursului — **jurisconsultul** este abilitat de art. 7 din Decretul nr. 143/1955, să introducă recursul fără a avea o delegaţie specială din partea organului de conducere al unităţii.

Trebuie remarcat că, potrivit art. 63 din Reg.Proc.Arb., sesizările în vederea exercitării dreptului de control asupra hotărîrilor arbitrale (numite în practica arbitrală — cereri de rearbitrare — dacă se făceau în termen de 30 de zile de la pronunţarea hotărîrii — sau sesizări în vederea exercitării dreptului de control din oficiu — dacă se făceau în termen de 3 luni de la pronunţarea hotărîrii) trebuiau semnate de organul de conducere al părţii care le introducea, sesizările semnate numai de jurisconsult nefiind valabile (exista de bun înţeles, posibilitatea ratificării lor în termenele de exercitare).

În prezent, deci, prevederile art. 7 din Decretul nr. 143/1955 îşi găsesc o aplicaţie deplină pentru exerciţiul căii de atac a recursului împotriva hotărîrilor pronunţate în orice litigiu de competenţa instanţelor judecătoreşti în care este parte unitatea la care este încadrat jurisconsultul.

Procurorul care potrivit prevederilor art. 720 [10] c.pr.civ., **poate să participe** la judecarea, în orice fază, a litigiilor dintre unităţile socialiste, va putea exercita recursul, nelimitat (nici o cerere de chemare în judecată, urmînd procedura art. 720 [1] şi următoarele c.pr.civ., neputînd fi calificată ca fiind intuitu personae), indiferent că a participat sau nu la judecata fondului.

Exerciţiul dreptului de recurs al procurorului în materie, va reprezenta o aplicare extensivă a art. 45 alin. 3 c.pr.civ. şi una deplină a art. 18 alin. 2 din Legea nr. 60/1968, privind organizarea şi funcţionarea Procuraturii R.S.R.

6. **Termenul de recurs** (art. 720) este de 30 de zile de la comunicarea hotărîrii, spre deosebire de cel general de 15 zile prevăzut de art. 301 c.pr.civ. (şi în alte materii sînt prevăzute termene mai mari de 15 zile — art. 619, 30 zile în materia divorţului; art. 552, 40 de zile împotriva ordonanţei de adjudecare).

Este fără aplicaţie în materie prevederea art. 301 alin. 2 potrivit căreia termenul de recurs curge chiar dacă comunicarea hotărîrii a fost făcută odată cu somaţia de executare.

Este, însă, de aplicaţie în materie prevederea art. 301 alin. 2 potrivit căreia dacă o parte face recurs înainte de comunicarea hotărîrii aceasta se socoteşte comunicată la data depunerii cererii de recurs, prevedere care, ca o aplicaţie a principiului echivalenţei actelor de procedură, a fost interpretată ca un beneficiu al părţii, care a făcut un prim recurs anulabil, de a declara un nou recurs valabil — în materie, în termen de 30 de zile de la data depunerii primului recurs anulabil.

Întreruperea termenului de recurs, prin asimilare cu cazul prevăzut de art. 301 alin. 4 (moartea părţii care are interes să facă recurs), se va produce în cazurile corespunzătoare de reorganizare a persoanei juridice interesate în declararea recursului. Termenul de recurs va începe să curgă din nou, fie de la data rectificării hotărîrii conform art. 720, fie de la data înregistrării operaţiunii transmiterii drepturilor şi obligaţiilor ori a aprobării inventarului, a bilanţului contabil întocmit în vederea predării-primirii etc. (art. 49 din Decretul 31/1954), după caz — existînd însă şi posibilitatea repunerii în termen conform art. 103.

Socotim că, în considerarea calităţii părţilor litigante şi a asistenţei juridice calificate de care ele beneficiază, **prelungirea cu 5 zile a termenului de recurs** (dacă cererea de recurs nu îndeplineşte condiţiile prevăzute de lege — art. 303 alin. 5) trebuie privită cu toată rezerva cuvenită.

Sancţiunea nulităţii cererii de recurs, pentru nedepunerea ei la instanţa a cărei hotărîre se atacă (art. 302), nu va putea interveni decît în privinţa aceleia îndreptate împotriva unei hotărîri pronunţate într-un litigiu cu o valoare peste 250.000 lei, recursul împotriva hotărîrii pronunţate într-un litigiu pînă la 250.000 de lei inclusiv judecîndu-se, într-un alt complet, tot de tribunalul care a pronunţat-o (art. 720 alin. 2).

De altfel, în practica judiciară, dispoziţia art. 302 c.pr.civ. nu a fost aplicată cu rigoarea pe care o inspiră.

7. **Cuprinsul şi motivarea cererii de recurs.**

Decretul nr. 81/1985, nu a introdus în codul de procedură civilă dispoziţii speciale privind cuprinsul şi motivarea cererii de recurs, prevederile art. 303 şi practica juridiciară creată pînă la intrarea în vigoare a acestui decret avînd deplină aplicare respectiv deplin interes în materie.

Astfel, recursul împotriva hotărîrilor pronunţate în litigiile dintre unităţile socialiste va putea fi declarat şi motivat separat dar motivarea va trebui făcută în termen de 30 de zile de la comunicarea hotărîrii (art. 303 alin. 1 şi 2) sub sancţiunea neluării în examinare a motivelor de recurs tardiv depuse.

Recurentul va fi împiedicat (deci decăzut din dreptul) de a dezvolta oral motivele de recurs tardiv depuse iar instanţa de recurs nu va fi ţinută să le examineze nici pe fiecare în parte, nici global, această a doua consecinţă închizînd recurentului posibilitatea utilizării eficiente a contestaţiei în anulare pentru omiterea, din greşeală, a cercetării vreunuia din motivele de casare (art. 318, alin. 1 teza a II-a).

În cazul recursului tardiv motivat sau a celui nemotivat, instanţa se va mărgini să examineze numai din oficiu legalitatea şi temeinicia hotărîrii recurate, cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de art. 304, ceea ce echivalează cu o menţiune corespunzătoare în decizia de recurs.

Recurentul care nu a motivat recursul sau l-a motivat tardiv va putea însă să prezinte motivele integrate excepţiilor de procedură de ordine publică (art. 162) sau acele motive „de ordine publică" (cu privire la violările normelor legale imperative săvîrşite de instanţa de fond) la care se referea expres fostul art. 306 alin. 1 c.pr.civ. pînă la modificarea lui prin Decretul nr. 132/1952.

Trebuie observat totuși că motivele de recurs chiar tardiv depuse nu rămîn fără nici-un efect dacă ele evidențiază greșeli inadmisibile la judecata fondului și chiar dacă nu interesează excepții de procedură de ordine publică ori nu sînt „motive de ordine publică".

Într-adevăr, aceste motive pot atrage atenția instanței de recurs asupra unei vădite netemeinicii sau a unei esențiale nelegalități a hotărîrii recurate, împrejurări pe care, la examinarea numai din oficiu a temeiniciei și a legalității hotărîrii recurate, instanța de recurs nu le va ignora, sub riscul expunerii și a hotărîrii ei unui recurs extraordinar, și le va pune din oficiu în discuția părților (art. 306 alin. 1 teza a II-a).

Dealtfel, sancțiunea depunerii tardive a motivelor de recurs a fost evocată în practica juridicară numai indirect, cu ocazia judecării contestației în anulare prevăzute de art. 318 alin. 1 teza a II-a.

Întrucît la judecata fondului întîmpinarea este obligatorie (art. 720 [4]), intimatul este obligat să depună **întîmpinare** în termen de 15 zile de la comunicarea recursului motivat (art. 303 alin. 6).

În ce privește **efectele cererii de recurs,** aceasta este suspensivă de executare cu excepția hotărîrilor cărora, potrivit prevederilor 720 [13], li s-a dat executarea provizorie.

Privitor la **tehnica de redactare și de sistematizare a cererii de recurs care cuprinde și motivarea recursului,** în interesul eficenței controlului judiciar, recomandăm următorul **model.**

Într-un **preambul,** după formula de adresare către tribunalul fondului, se vor menționa : denumirea unității recurente ; sediul acesteia — dacă este altul decît cel la care s-a făcut citarea la judecata fondului ; data și numărul hotărîrii care se recurează, tribunalul care a pronunțat-o și numărul dosarului de fond ; rezumarea obiectului litigiului, menționarea soluției criticate și, pe scurt, a considerentelor pe care s-a întemeiat soluția.

După acest preambul urmează **prezentarea și dezvoltarea fiecărui motiv de recurs** (de casare).

Prezentarea motivelor va fi precedată de o **precizare generală privind categoria criticilor aduse hotărîrii recurate,** adică să se arate de la început dacă se reproșează hotărîrii recurate atît nelegalitatea cît și netemeinicia ori numai una dintre acestea.

Pentru expunerea motivelor (enunțare, dezvoltare) recomandăm ordinea celor de nelegalitate urmate de cele de netemeinicie, în considerarea a două criterii ce vor fi observate cumulate :

— expunerea motivelor în ordinea enunțării lor de către art. 304 c.pr.civ. ;

— între motivele de nelegalitate se vor prezenta mai întîi cele care, dacă se verifică a corespunde unor critici întemeiate, atrag casarea cu trimitere la instanța de fond în vederea rejudecării (greșita compunere a completului judecății fondului, încălcarea normelor de competență, încălcarea formelor de procedură prevăzute sub pedeapsa nulității de art. 105 alin. 2, etc.).

După părerea noastră, chiar dacă sînt de formulat motive care aduc casarea cu trimitere (nulitatea totală a hotărîrii), este utilă prezentarea, fie și numai în subsidiar, și a altor motive de casare, care deși nu vor fi examinate de instanța de recurs obligatoriu, aceasta va putea menționa în decizia sa că hotărîrea era casabilă și pentru alte motive iar instanța de trimitere nu va putea ignora, cu ocazia rejudecării, criticile pe care instanța de recurs le-a tratat ca întemeiate într-o simplă referință.

Pentru partea de expunere propriu zisă a motivelor de recurs, recomandăm ca, mai întîi, acestea să fie enunțate și numerotate iar, mai apoi, să fie dezvoltate fiecare în parte în ordinea enunțării.

Motivele vor fi formulate după tiparele legale din art. 304 după care se va arăta în concret, potrivit actelor și lucrărilor dosarului de fond, în ce constă greșeala instanței de fond.

Unul dintre motivele de casare ar putea fi astfel formulat :

„Instanța nu a fost alcătuită potrivit dispozițiilor legale (art. 304 alin. 1 pct. 1 teza I c.pr.civ.), litigiul fiind judecat de un complet de doi judecători deși, avînd o valoare pînă la 250.000 lei, trebuia, potrivit art. 26 alin. 5 teza I din Legea nr. 58/1968, judecat de un singur judecător".

După motivarea recursului, în raport de natura motivelor, **se va solicita una dintre soluțiile prevăzute de art. 312,** cînd se va solicita casarea cu reținere pentru rejudecare în vederea administrării de probe noi, urmînd a se arăta cît mai clar, și cu toate datele necesare, pentru o operativă și o lesnicioasă administrare, care sînt **probele noi.**

Spre exemplu, în cazul probei cu martori, se vor indica martorii, cu precizarea domiciliului unde să fie citați ; în cazul unei expertize se vor avansa obiectivele acesteia, etc.

8. **Motivele de recurs prevăzute de art. 304** sînt toate operante în materie, datorită modului cum este acordată compunerea instanței în funcție de competența după valoare și a unor deosebiri relativ la citații și la comunicarea actelor de procedură și relativ la posibilitatea recunoscută instanței de a întregi materialul probator (art. 720 [5]) și, datorită acestei posibilități, a unui exercițiu lărgit al rolului activ consfințit de art. 129—130 c.pr.civ., motivele prevăzute de art. 304 alin. 1 pct. 1 teza a II-a, pct. 2 și 3 și alin. 2 pct. 2, presupunînd un conținut parțial deosebit de cel al motivelor recursului împotriva hotărîrilor pronunțate în celelalte materii.

Art. 304 alin. 1 pct. 1 prevede două motive : greșita compunere a completului de judecată și încălcarea principiului continuității [6] (hotărîrea s-a dat de către alți judecători, decît aceia care au judecat fondul pricinii).

În urma intrării în vigoare a Decretului nr. 31/1985, pentru prima dată aceeași instanță (privită, ținem să precizăm, ca organ de jurisdicție) este competentă să judece și fondul și recursul iar completul de judecată al fondului se alcătuiește după valoarea litigiului.

Astfel, competența materială ad valorem reglează și compunerea „instanței" (în sensul de complet de judecată dat de art. 304 alin. 1 pct. 1 teza a I) și competența de judecată a recursului.

Această corelație este de natură să aducă în practică o serie de complicații, care, cu siguranță, vor fi rezolvate prin uniformizarea practicii instanțelor.

Relevăm numai două dintre acestea :

— cînd un complet de doi judecători a rezolvat un litigiu cu o valoare pînă la 250.000 lei, se pune întrebarea unde va fi îndreptat recursul pentru motivul de greșită compunere a instanței, la Tribunalul Județean sau al Municipiului București (pentru că acesta este competent să judece recursul împotriva unei hotărîri pronunțate într-un litigiu pînă la 250.000 lei) sau la Tribunalul Suprem (pentru că acesta este competent să judece recursul împotriva hotărîrilor pronunțate de tribunale în complet de 2 judecători, care presupune un litigiu cu o valoare peste 250.000 lei, deși în ipoteza noastră valoarea litigiului era sub această sumă) ?

— cînd un complet de un judecător a soluționat un litigiu cu o valoare peste 250.000 lei, se pune problema admisibilității unui al doilea recurs, succesiv, în același litigiu, la Tribunalul Suprem, împotriva sentinței Tribunalului Județean sau al municipiului București, pronunțată în primă instanță după ce, prin decizie, fusese casată (pentru depășirea competenței), într-un prim recurs, sentința aceluiași tribunal pronunțată în complet de un judecător.

După părerea noastră, la prima problemă, răspunsul trebuie dat în lumina regulii legalității căilor de atac iar la cea de-a doua, pentru identitate de rațiune, în considerarea deciziei de îndrumare a Plenului Tribunalului Suprem, nr. 3/1976, pct. 2.

Astfel, răspunsul la prima problemă este îndreptarea recursului la Tribunalul Județean sau al Municipiului București care-l va judeca în complet de doi judecători (de bun înțeles, alții decît cei care se pronunțaseră în fond, altfel și decizia recursului este din nou recurabilă,

dar la Tribunalul Suprem, pe același motiv de greșită compunere a instanței învederată de un caz de incompatibilitate), aceștia urmînd a pronunța o decizie de casare cu trimitere în vederea judecării de un complet de un judecător.

Răspunsul corect la cea de-a doua problemă considerăm că este admisibilitatea recursului la Tribunalul Suprem împotriva sentinței (sau chiar a deciziei, dar nu ca una dată în fond după casare) pronunțate de Tribunalul Județean sau al Municipiului București în rezolvarea fondului (în complet de doi judecători) după ce tot acest Tribunal, tot în complet de doi judecători, casase sentința completului de un judecător.

Este de observat că datorită corelației competenței materiale după valoare cu compunerea instanței și a exercitării recursului la același Tribunal Județean sau la cel al municipiului București, în ipoteza celor două probleme propuse mai sus, s-ar putea ajunge, prin funcționarea instituției abținerii și a incompatibilității, la limita posibilității alcătuirii unui complet de judecată legal și, oricum, vor apare delicate probleme de alcătuire a completului de judecată în considerarea aceleiași instituții.

Pentru a nu fi motiv de recurs pentru încălcarea principiului continuității, completul care, în considerarea competenței materiale după valoare, primește cauza de la un alt complet, de sesizat, cu ocazia repunerii pe rol (după ce rămăsese în deliberare), pe motiv de necompetență, trebuie să refacă în întregime judecata.

Motivul prevăzut de art. 304 alin. 1 pct. 2 (cînd instanța a depășit competența sa), spre deosebire de majoritatea celorlalte litigii, privește, în materie, numai o necompetență absolută, întrucît norma de competență teritorială — competența materială fiind absolută — cuprinsă în art. 720[2] dă acestei competențe un caracter exclusiv, ceea ce se desprinde din interpretarea literală și gramaticală a textului („numai" — subl. ns. — la tribunalul în a cărui rază teritorială își are sediul pîrîtul sau unul dintre pîrîți), chiar cînd reclamantul decide competența alternativă (după sediul unuia dintre copîrîți), spre deosebire de norma de competență teritorială generală, cuprinsă în art. 5 care dă un caracter, de principiu, relativ acestei competențe.

Cu atît mai clar este exclusivă (excepțională) — fiind identitate cu competența materială — competența teritorială a Tribunalului municipiului București privind litigiile patrimoniale izvorîte din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a contractelor interne privind realizarea operațiunilor de export, import și cooperare economică internațională, cînd una dintre părți este o unitate de comerț exterior sau autorizată să facă operațiuni de comerț exterior și litigiile patrimoniale în care figurează ca parte Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne sau Direcția Generală a Rezervelor de Stat ori o unitate din subordinea acestora.

Încălcarea competenței generale se va critica numai în legătură cu competența în materie a organelor centrale, a Consiliilor Populare Județene ori al Municipiului București, a centralelor, a organului ierarhic superior al unității debitoare și a organelor administrativ-financiare în materie fiscală (art. VII, din Decretul nr. 81/1985).

Deci, excepția de necompetență poate fi ridicată în recurs, în materie, fără nici o restricție.

Cînd prin hotărîrea dată instanța a încălcat formele de procedură prevăzute sub pedeapsa nulității, de art. 105, alin. 2 c.pr.civ. (art. 304 alin. 1 pct. 3), este un motiv care în practică este previzibil în legătură cu prevederile art. 720[9], potrivit cărora „chemarea părților se poate face și telefonic, telegrafic sau prin alte mijloace potrivite, depunîndu-se la dosar dovada corespunzătoare".

Derogarea de la regimul foarte sever al citațiilor reglementat de art. 85—100 c.pr.civ., interesează, desigur, rezolvarea operativă a litigiilor în discuție.

Nu credem însă că posibilitățile mai largi ale instanței de a realiza chemarea părților la judecată îndreptățesc la a nesocoti valoarea principială, imperativă, a prevederii art. 85 c.pr.civ. — potrivit căreia „judecătorul nu poate hotărî asupra unei cereri decît după citarea sau înfățișarea părților..."

Este de întrevăzut o abundență a practicii judiciare relativ la asigurarea respectării textului evocat.

S-ar putea pune problema dacă, în baza art. 304 alin. 1 pct. 3, o hotărîre este casabilă pentru că litigiul s-a soluționat fără a se fi realizat, prealabil înregistrării cererii de chemare în judecată, concilierea directă potrivit art. 720[1] (ca o condiție de exercitare a dreptului la acțiune, necunoscută Codului pînă la adoptarea Decretului nr. 81/1985, cu excepția procedurii de împăcare conform Legii nr. 59/1968 și a reclamației administrative conform Legii nr. 1/1967).

Considerăm că o atare critică nu este de natură să ducă la casarea hotărîrii pe motivul în discuție, pentru că, ceea ce poate fi o excepție din nerealizarea respectivei concilieri directe (pe care instanța de fond, primind-o, ar trebui să acorde un termen în vederea încercării ei și nu să respingă cererea ca inadmisibilă), nu reprezintă o vătămare pricinuită pîrîtului și care nu se poate înlătura decît prin anularea hotărîrii, achiesarea pîrîtului la pretențiile reclamantului, care nu a încercat soluționarea litigiului prin conciliere directă, interesînd culpa procesuală și, corespunzător, cheltuielile de judecată.

De altfel, nici practica arbitrală nu a făcut, spre ex., din neformularea prealabilă a reclamației administrative — ca acțiune izvorîtă din contractul de transport — un fine de neprimire al cererii de arbitrare și i-a dat acelei neformulări semnificație numai cu privire la cheltuielile de arbitrare.

Motivul încălcării sau aplicării greșite a legii (pct. 4 alin. 1 din art. 304) va opera în același cadru al recursului comun.

Dintre cele 3 motive de netemeinicie prevăzute de art. 304 alin. 2, o înfățișare aparte capătă, în considerarea noului art. 720[8] („în cursul soluționării, instanța poate chema, pentru relații, reprezentanți ai unor organe sau unități socialiste și poate cere acestora date, acte scrise și orice alte „dovezi" — subl. ns. — necesare soluționării litigiului"), **motivul prevăzut de pct. 2** — „cînd instanța nu a lămurit toate faptele din care ar fi putut trage o concluzie justă cu privire la raporturile și drepturile reciproce ale părților".

Acest motiv a corespuns, în general, în practica judiciară, criticii lipsei de rol activ al instanței de fond, rol evocat de art. 129, 130 c.pr.civ.

În aplicarea noului art. 720[8], mijloacele legale prin care judecătorii sînt datori să stăruie pentru a descoperi adevărul (art. 130 alin. 2) sînt considerabil lărgite.

Deci, în dezvoltarea celui de al doilea motiv al netemeiniciei, recurentul va putea reproșa instanței de fond și greșeala de a nu fi utilizat, în scopurile descoperirii adevărului și al prevenirii oricărei greșeli în cunoașterea faptelor, corespunzător, posibilitățile de întregire a probatoriului în aplicarea art. 720[8].

9. **Ca probe noi în recurs**, potrivit art. 306 alin. 2, rămîn numai înscrisurile, regimul admisibilității și al administrării lor fiind cel stabilit prin deciziile de îndrumare nr. X/1953 și nr. 11/1960, ale Plenului Tribunalului Suprem.

Ținem numai să precizăm că prin aceste înscrisuri, ca probe noi, se vor înțelege și „actele noi" care potrivit Reg. Proc. Arb. (art. 57[2]) serveau cererii de reexaminare a litigiului.

Devansînd discuția asupra căii de atac a revizuirii pe motiv de descoperire a unor înscrisuri doveditoare (art. 322 pct. 5 teza I), precizăm deja că înscrisurile create după pronunțarea hotărîrii — ex.: acele minute, procese verbale, care consemnează rezultatele „verificării comune" realizate de părțile litigante pînă la închiderea dezbaterilor recursului și care serveau în practica arbitrală unei cereri de reexaminare — nu vor putea servi decît în recurs, nu și într-o revizuire, dacă revizuentul n-a fost împiedicat de a produce înscrisul în recurs datorită reținerii lui de către unitatea adversă (ipoteză greu de presupus) ori a forței majore (de asemenea greu de presupus).

10. **În ce privește procedura de judecată a recursului,** nu există pentru litigiile în discuție nici o deosebire față de cea reglementată de art. 309 și următoarele.

11. Dintre **soluțiile recursului (art. 312), o figură aparte o va avea aceea a „casării cu trimitere spre rejudecare" „instanței"** (subl. ns.) **„care a pronunțat hotărîrea casată"** — art. 304 pct. 2 lit. b alin. 2.

Pentru această soluție Codul de procedură civilă folosește noțiunea de „instanță" în sensul de organ jurisdicțional (judecătorie, tribunal).

Dat fiind însă că recursul împotriva unei hotărîri pronunțate (în complet de un judecător) într-un litigiu cu o valoare de pînă la 250.000 lei inclusiv, se judecă într-un complet de doi judecători ai aceluiași Tribunal județean sau al municipiului București (art. 720 [15] c.pr.civ. și art. 26 alin. 5 din Legea nr. 58/1968), trimiterea spre rejudecare se va face în acest caz între completele aceleiași instanțe, judecătorul unic al completului de trimitere trebuind să fie altul decît cel care a rezolvat fondul, altfel este incompatibilitate.

O problemă nouă este aceea a modului de a proceda al completului de doi judecători al Tribunalului Județean sau al municipiului București (art. 26 alin. 5 partea a II-a din Legea nr. 58/1968) cînd constată întemeiat motivul de recurs privind încălcarea competenței după valoare de către judecătorul unic al fondului (litigiu cu o valoare peste 250.000 lei) și cînd, după casarea sentinței recurate, trebuie să judece în primă instanță litigiul de competența sa absolută.

În concret, se pune întrebarea dacă completul de recurs de doi judecători va putea, prin aceeași hotărîre, să-și desființeze hotărîrea recurată, să rezolve fondul și ce nume va avea hotărîrea sa : decizie sau sentință.

Considerăm că acest complet nu va putea proceda ca într-un caz asemănător la care se referă Decizia nr. 3/1976, a Plenului Tribunalului Suprem, întrucît recursul în ipoteza noastră nu are atributele unei căi de atac devolutive, cum are plîngerea împotriva hotărîrilor pronunțate în litigiile de muncă de către comisiile de judecată.

Deci, completul de recurs în discuție nu va putea soluționa prin aceeași hotărîre, (pe care s-o numească decizie — deci nerecurabilă) și recursul și fondul de competența sa. Acesta va rezolva recursul, motivat pe încălcarea de competență, prin decizie, după care va judeca fondul, în ședință separată, și se va pronunța asupra lui prin sentință recurabilă la Secția Civilă a Tribunalului Suprem (art. 720 [15]).

Principiul non reformatio in pejus va funcționa deplin în materia analizată.

II. CONTESTAȚIA ÎN ANULARE

Este o cale extraordinară de atac, de retractare, care, ca și revizuirea, dar spre deosebire de recursul extraordinar, este la îndemîna părții litigante care justifică un interes prin invocarea motivelor limitativ prevăzute de lege.

Codul de procedură civilă reglementează două feluri de contestație în anulare, una de drept comun (obișnuită — art. 317) și una specială, care poate fi introdusă numai împotriva unei decizii date de o instanță de recurs (art. 318 alin. 1), pentru fiecare prevăzîndu-se cîte două motive de nelegalitate.

Împotriva hotărîrilor definitive pronunțate în soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste, ambele contestații în anulare vor putea fi folosite pentru toate cele patru motive prevăzute în Cod.

Motivul contestației în anulare obișnuite prevăzute de art. 317 pct. 1, identic cu cel de reexaminare prevăzut de art. 37[1] lit. a. din Reg. Proc. Arb., privește nelegalitatea unei hotărîri definitive pronunțate fără ca, pentru ziua cînd s-a judecat litigiul, procedura de chemare a părții să fi fost îndeplinită potrivit cu cerințele legii.

Posibilitatea lăsată instanței (art. 720 [9]) de a chema părțile și telefonic, telegrafic sau prin „alte mijloace potrivite", depunîndu-se la dosar dovada corespunzătoare, în măsura în care nu va fi folosită cu toată rigoarea principiul extras din dispoziția art. 85 c.pr.civ., este de natură să creeze motivul de contestație în anulare evocat.

Întrucît, în materie, și competența teritorială este de ordine publică (absolută), cel de-al doilea motiv al contestației în anulare obișnuite („cînd hotărîrea a fost dată de judecător cu încălcarea dispozițiilor de ordine publică privitoare la competență" —, art. 317 pct. 2) va putea fi folosit în toate cazurile de încălcare a competenței.

Trebuie reținut că această contestație în anulare nu poate fi exercitată decît dacă cele două motive nu au putut fi invocate pe calea recursului sau cînd, deși au fost invocate pe această cale, instanța de recurs le-a respins pentru că examinarea motivelor reclama verificări de fapt ori cînd recursul a fost respins fără ca el să fi fost judecat în fond (anulat ca neregulat introdus sau ca netimbrat).

Contestația în anulare specială („cînd dezlegarea dată este rezultatul unei greșeli materiale, sau cînd instanța, respingînd recursul sau admițîndu-l numai în parte, a omis din greșeală să cerceteze vreunul din motivele de casare" — art. 318 alin. 1) va privi hotărîrile completului de recurs de doi judecători al Tribunalului Județean sau al Tribunalului municipiului București și hotărîrile Tribunalului Suprem ca instanță de recurs sau de recurs extraordinar.

Întrucît toate hotărîrile pronunțate în materie sînt susceptibile de executare, termenul de exercitare al ambelor contestații în anulare este limitat la ultimul act de executare iar, cum executarea hotărîrilor pronunțate în litigiile dintre unitățile socialiste se face de regulă prin bancă, printr-o singură decontare, ultima zi a acestui termen va fi aceea ce precedă zilei decontării bancare.

III. REVIZUIREA

Este exercitabilă în materie pentru toate cele 8 motive prevăzute de art. 322, dar previzibile sînt numai următoarele :

— dacă dispozitivul hotărîrii cuprinde dispoziții potrivnice ce nu se pot aduce la îndeplinire ;

— cazurile de extra petita, minus petita și plus petita ;

— descoperirea de înscrisuri noi doveditoare, după rămînerea definitivă a hotărîrii a cărei revizuire se cere, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o cauză de forță majoră ;

— contrarietatea de hotărîri, cu identitatea prevăzută de art. 1201 c.civ., date numai de tribunalele județene sau de Tribunalul municipiului București.

Cererea de revizuire, date fiind competențele de primă instanță și de recurs în materie, se va îndrepta numai la tribunalele județene sau la Tribunalul Municipiului București și la Tribunalul Suprem.

IV. RECURSUL EXTRAORDINAR

Astfel cum este reglementat prin noul articol 720 [15] c.pr.civ., este sensibil diferit de cel de drept comun, sub următoarele aspecte :

— se poate face numai în litigiile cu o valoare mai mare de 1 milion lei, pe cînd cel de drept comun (art. 329—330 c.pr.civ.) este deschis împotriva oricărei hotărîri definitive (deci, în măsura în care se pot concepe litigii nepatrimoniale între unitățile socialiste — ex. : cel privind evacuarea dintr-un imobil — hotărîrile definitive pronunțate în aceste litigii nu vor putea fi atacate cu recurs extraordinar ; de altfel noile texte introduse de Decretul nr. 81/1985 în Codul de procedură civilă și în Legea pentru organizarea judecătorească nu disting între litigii patrimoniale și nepatrimoniale — numai noul art. 2 [1], stabilind competența exclusivă a Tribunalului municipiului București, se referă la litigii patrimoniale) ;

— termenul pentru declarare, socotit de la data rămînerii definitive a hotărîrii, este de 6 luni, pe cînd în cazul recursului extraordinar de drept comun este de 1 an ;

— se declară numai în urma sesizării primite de la organul central căruia îi este subordonată unitatea socialistă nemulțumită, sesizare care poate fi făcută în cel mult trei luni de la data rămînerii definitive a hotărîrii, pe cînd, în cazul recursului extraordinar de drept comun, nu are importanță în ce mod a luat cunoștință Procurorul general de esențiala nelegalitate și de vădita netemeinicie a hotărîrii definitive iar părții interesate să sesizeze aceste aspecte, este subînțeles, i se cere să facă sesizarea în timp util, în cadrul termenului de un an, pentru a da posibilitatea să fie examinat dosarul litigiului, pentru a fi redactat și înaintat la instanța competentă recursul extraordinar.

Considerăm că recursul extraordinar declarat în termenul de 6 luni dar în urma unei sesizări făcute după 3 luni de la rămînerea definitivă a hotărîrii va fi considerat admisibil, instanța de recurs extraordinar neavînd a se preocupa decît de respectarea termenului de declarare a recursului extraordinar, amintitul termen de 3 luni interesînd numai pe conducătorul organului central, căruia îi este subordonată unitatea socialistă nemulțumită, în sensul neobligării Procurorului General de a mai examina respectiva sesizare făcută peste termenul prevăzut de art. 720 [15].

Motivele de recurs extraordinar vor fi tot cele circumstanțiate la „hotărîri date cu încălcarea esențială a legii" și „vădit netemeinice" (art. 329 alin. 1). Nu se poate, spre exemplu, socoti că printr-o hotărîre pronunțată în urma unei judecăți, a fondului sau a recursului, în ședință publică — deși art. 720 [11] dispune că ședințele de judecată nu sînt publice — s-a adus o încălcare esențială a legii, care să legitimeze un recurs extraordinar pe nerespectarea dispoziției textului evocat.

Recursul extraordinar în materie nu va fi decît în competența Tribunalului Suprem, întrucît prima instanță este întotdeauna un tribunal județean sau Tribunalul municipiului București.

Este remarcabil că într-un prim recurs extraordinar, în litigiile cu o valoare mai mare de 250.000 lei, se ajunge la completul de 7 judecători al Tribunalului Suprem — ceea ce este rar în celelalte litigii, în care judecătoria are plenitudine de competență.

În cazul acestor litigii, admițîndu-se că pot fi exercitate două recursuri extraordinare [9], s-ar ajunge, după mult timp de exercițiu al acestei căi extraordinare de atac în procesul civil român, la Plenul Tribunalului Suprem, cu un al doilea recurs extraordinar.

V. REZOLVAREA UNOR SITUAȚII TRANZITORII PRIVIND EXERCIȚIUL ȘI SOLUȚIONAREA CĂILOR DE ATAC ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRILOR ARBITRALE DUPĂ INTRAREA ÎN VIGOARE A DECRETULUI NR. 81/1985

La data de 1 aprilie 1985, cînd a intrat în vigoare Decretul nr. 81 din 15 martie 1985 — dată la care s-au abrogat Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de Stat și H.C.M. nr. 1397/1954, privind aprobarea regulilor procedurii arbitrale — se puteau întîlni următoarele situații care interesau exercițiul și soluționarea căilor de atac potrivit decretului amintit :

— erau pronunțate hotărîri arbitrale care nu fuseseră încă comunicate părților litigante ;

— se comunicaseră părților litigante hotărîri arbitrale de la a căror pronunțare nu trecuseră termenele pentru exercitarea cererilor de rearbitrare (30 de zile), de reexaminare (3 luni) și pentru controlul din oficiu exercitat de Arbitrii de Stat Șefi ai Arbitrajelor de Stat Interjudețene și al Arbitrajului de Stat al municipiului București, de Primul Arbitru de Stat și de Consiliul de Consiliul de Miniștri (3 luni) ;

— se declaraseră, în termenele legale, cereri de rearbitrare, de reexaminare, se înaintaseră sesizări pentru controlul din oficiu, care nu fuseseră încă soluționate ;

— se soluționaseră cereri de reexaminare prin hotărîri controlabile prin cereri de rearbitrare sau din oficiu, conform fostelor Reg. ale Proc. Arb. ;

— se soluționaseră cereri de rearbitrare și se exercitase controlul din oficiu prin decizii ale Primului Arbitru de Stat sau ale Arbitrilor de Stat Șefi ai Arbitrajelor de Stat Interjudețene și al Arbitrajului de Stat al municipiului București prin care se trimiseseră cauzele pentru o nouă arbitrare, care nu se desfășurase ;

— se înaintaseră Consiliului de Miniștri, de către organele centrale, ierarhic superioare părților litigante nemulțumite, sesizări, care nu fuseseră încă soluționate, pentru exercitarea dreptului de control asupra hotărîrilor pronunțate de Arbitrajul de Stat Central în litigiile patrimoniale cu o valoare de peste 200.000 lei, în care Primul Arbitru de Stat respinsese cererea de rearbitrare (art. 30 pct. 1 și art. 32 pct. 2 din Legea nr. 5/1954) ;

— se soluționaseră cereri de rearbitrare în sensul respingerii lor, în litigii cu o valoare mai mare de 1 milion lei, nu se sesizase Consiliul de Miniștri pentru controlul din oficiu conform textelor precitate iar de la data deciziilor respective nu trecuse mai mult de 6 luni.

Rezolvarea situațiilor mai sus enunțate este o chestiune de strict interes practic și interesează instituția aplicării în timp a legilor de procedură civilă (numită și a „conflictului legilor în timp") în lumina căror principii, înscrise în texte din legislația civilă sau constituite de doctrină și de jurisprudență, urmează să căutăm soluțiile practice.

Decretul nr. 81/1985, care este, în același timp, un act normativ cuprinzînd norme privind organizarea judecătorească, norme de competență și norme de procedură propriu-zisă, nu cuprinde dispoziții tranzitorii pe baza cărora să se adopte soluțiile tuturor situațiilor la care ne referim, asemeni celor din art. 724 și urm. c.pr.civ. și celor din art. IV, VI și VIII din Legea nr. 18/1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă, prin baza cărora s-au adoptat soluțiile situațiilor tranzitorii la data punerii în aplicare a codului modificat susbstanțial în 1948.

Art. IX. alin. 1 din Decretul nr. 81/1985, cuprinde o dispoziție tranzitorie care, însă, rezolvă numai cea de-a treia dintre situațiile pe care le analizăm și nici pe aceea în întregime — după cum vom arăta la pct. 3 în continuare.

Decretul amintit, prin desființarea unor organe de jurisdicție și trecerea litigiilor din competența organelor desființate în competența instanțelor judecătorești civile și, totodată, prin introducerea în Codul de procedură civilă a unor reguli speciale privind soluționarea litigiilor respective trecute în competența instanțelor judecătorești, reprezintă o reglementare unică în dreptul nostru socialist.

Datorită unicității acestei reglementări, nu ne pot servi de îndreptar toate rezolvările principiale date în practica judiciară unor situații tranzitorii, de genul celor care interesează analiza noastră, cu ocazia punerii în aplicare a unor acte normative anterioare prin care s-au restructurat căile de atac în procesul civil, organizarea judecătorească și s-au modificat, instituit sau abrogat unele procedeuri speciale din Cod.

Pentru același considerent de unicitate, dispozițiile tranzitorii cuprinse în art. 724 și urm. c.pr.civ. și în art. IV, VI și VIII din Legea nr. 18/1948 nu vor fi, unele, operante în situațiile la care ne referim iar, altele, vor fi operante potrivit unui conținut adaptat de maniera unei interpretări ad-hoc prin analogie.

Vom prezenta succint cadrul general în care legea, doctrina și jurisprudența rezolvă conflictul legilor în timp, după care, din perspectiva acestui cadru general, vom prezenta soluțiile ce le considerăm corecte pentru situațiile enunțate deja.

Relativ la conflictul în discuție, nu interesează în analiza noastră decît „momentul intrării în vigoare a legii noi" și „efectele viitoare ale unor situații născute, modificate sau stinse înainte de abrogarea legii vechi" iar, între aceste situații, acelea integrate lui „facta pendentia" (situații juridice în curs de formare, de modificare sau de stingere la data intrării în vigoare a legii noi) și acelea

integrate lui „facta futura" (efectivele viitoare ale raporturilor juridice trecute), neinteresîndu-ne deci „facta praeterita" (situații juridice care s-au născut, s-au modificat ori s-au stins în întregime sub imperiul legii vechi) sau „causae finitae".

Aspectele care ne interesează relativ la conflictul în timp al Legii nr. 5/1954, al Reg. Proc. Arb., pe de o parte, și al Decretului nr. 81/1985, pe de altă parte, au menirea să lămurească situațiile tranzitorii analizate pentru cel puțin două probleme de strict interes practic :

— echivalența modalităților de control asupra hotărîrilor arbitrale sau a reexaminării exercitabile potrivit Legii nr. 5/1954 și Reg. Proc. Arb., cu căile de atac exercitabile potrivit Decretului nr. 81/1985 și Codului de procedură civilă, ceea ce, în concret, spre ex., înseamnă a stabili cărei căi de atac din procesul civil îi corespunde reexaminarea (ca „un mijloc specific de asigurare a legalității și a temeiniciei hotărîrilor arbitrale") exercitată înainte de 1 aprilie 1985, dar nesoluționată pînă la această dată ;

— termenul de exercitare a căilor de atac, potrivit Decretului nr. 81/1985 și Codului de procedură civilă, împotriva hotărîrilor arbitrale în privința cărora la data de 1 aprilie 1985, nu expiraseră termenele pentru exercitarea, potrivit Legii nr. 5/1954 și Reg. Proc. Arb., a dreptului de control la cererea părții interesate sau din oficiu ori a reexaminării, ceea ce, în concret, spre ex., înseamnă a stabili dacă o hotărîre arbitrală pronunțată la 1 februarie 1965, mai putea fi atacată cu recurs după 1 aprilie 1985, pentru neregularitățile care legitimau controlul din oficiu ori cererea de reexaminare și în ce termen, în raport de această din urmă dată, trebuia exercitat recursul.

Revenind la aspectele care ne interesează relativ la conflictul în timp al legilor în discuție, sînt de reținut următoarele :

— potrivit art. XIV din Decretul nr. 81/1985, prevederile acestuia intră în vigoare începînd cu data de 1 aprilie 1985, deși, potrivit art. IV., Arbitrajul de Stat Central și arbitrajele de stat interjudețene și al municipiului București s-au desființat, activitatea acestora fiind preluată de instanțele judecătorești, la data adaptării decretului, respectiv 15 martie 1985.

În considerarea principiului neretroactivității legii civile, înscris în art. 1 c.civ. („legea dispune numai pentru viitor, ea n-are putere retroactivă"), prevederile Decretului nr. 81/1985, nu se vor aplica actelor procedurale realizate de părțile litigante sau de organele arbitrale anterior datei de 1 aprilie 1985 (art. 725 c.pr.civ.) ceea ce, în materia analizată, înseamnă că dreptul de control declanșat sau exercitat, ori reexaminările începute sau soluționate, toate asupra hotărîrilor arbitrale, anterior acestei date, vor fi considerate valabile — cele în curs de soluționare, dacă au fost regulat declanșate potrivit vechilor reglementări, urmînd a fi judecate în continuare potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă și ale decretului amintit (art. IX. alin. 1 din Decret).

Ca lege de organizare judecătorească, potrivit regulii „tempus regit actum" (actul este supus legii în vigoare la data efectuării lui), Decretul nr. 81/1985, s-a aplicat de la data de 1 aprilie 1985, proceselor arbitrale pendinte ;

— fără a se considera că retroactivează, decretul amintit se va aplica de la intrarea lui în vigoare și pentru „facta pendentia" și pentru „facta futura", ceea ce în materia analizată, înseamnă că atît dreptul de control (cererea de rearbitrare, sesizare în vederea exercitării din oficiu a dreptului de control) cît și reexaminarea, nedeclanșate pînă la data de 1 aprilie 1985, nu mai pot fi exercitate ca atare, orice critică ce s-ar fi putut aduce unei hotărîri arbitrale potrivit reglementărilor procedurale abrogate urmînd a fi formulată pe căile de atac de drept comun în condițiile decretului în discuție și ale Codului de procedură civilă.

În privința dreptului de control și a reexaminărilor, regulat declanșate potrivit reglementărilor procedurale arbitrale abrogate, nerezolvate pînă la 1 aprilie 1985, instanțele judecătorești urmează a continua rezolvarea lor, începînd cu această dată, dar în cadrul căilor de atac adecvate din procesul civil și potrivit regulilor procedurale ale respectivelor căi de atac, respectînd însă cele deja hotărîte, cu caracter premergător ori interlocutoriu, de organele arbitrale, în cadrul exercițiului dreptului de control sau al reexaminării ;

— prevederile art. 724 alin. 4 c.pr.civ. („hotărîrile pronunțate înainte de punerea în aplicare a legii de față rămîn supuse căilor de atac și termenelor prevăzute de legea sub care au fost pronunțate"), care au interesat punerea în aplicare a Codului din 1948 și care sînt socotite principiale în cazul conflictului în timp al legilor de procedură civilă, nu pot fi socotite deplin aplicabile în materia analizată.

Aceste prevederi au fost — și pot fi deplin aplicabile conflictului în timp al legilor de procedură civilă — cînd noua lege aduce modificări (restructurări organizării judecătorești sau căilor de atac) în cadrul jurisdicției civile — de drept comun — nu și cînd această jurisdicție este extinsă — și cu reguli specifice — la litigii supuse anterior unei jurisdicții deosebite, jurisdicție care, pînă la data desființării celei de-a doua, era delimitată în cadrul principial al unor „competențe generale" deosebite.

Dîndu-se o aplicare deplină în materia analizată prevederilor art. 724 alin. 4 c.pr.civ., ar trebui să admitem, spre ex., în contra imperativei aplicări de îndată a Decretului nr. 81/1985, și fără efect practic, că o hotărîre arbitrală pronunțată la 20 martie 1985, mai putea fi atacată cu cerere de rearbitrare, în loc de recurs, începînd cu 1 aprilie 1985.

Încă un argument, pentru rezerva noastră în ce privește deplina aplicare a prevederilor art. 724 alin. 4, este legarea acestora, în economia textului art. 724, de alin. 1 ale cărui prevederi („pricinile în curs de judecată la data punerii în aplicare a prezentei legi, vor continua să fie judecate de instanțele investite") sînt fără aplicare în materia analizată datorită desființării, cu data de 15 martie 1985, a Arbitrajului de Stat Central și a Arbitrajelor de stat interjudețene și al municipiului București.

Tot astfel, sînt fără aplicare prevederile art. 724 alin. 2 ;

— prevederile art. 724 alin. 3 c. pr. civ. („în cazul cînd instanța este desființată, dosarele se vor trimite din oficiu instanței competente potrivit legii de față") care, deși cu caracter tranzitoriu pentru punerea în aplicare a Codului modificat în 1948, de asemenea sînt socotite cu aplicare principială, își găsesc deplină aplicare în materia analizată, peste trimiterea de ordin administrativ, la care se referă textul, în raport cu competența teritorială și după valoare de rezolvare a recursului urmînd a se investi tribunalele județene, Tribunalul municipiului București sau Tribunalul Suprem ;

— prevederile art. 727 c. pr. civ. („ori de cîte ori legile fac trimitere la dispoziții abrogate în temeiul prezentei legi, trimiterea se va socoti făcută la dispozițiile corespunzătoare din cuprinsul legii de față"), cu adevărat „finale" (cartea VII — „dispoziții finale") la punerea în aplicare a Codului modificat în 1948, revin în actualitate, activînd în materia analizată îndeosebi pentru echivalența căilor pe care se puteau critica hotărîrile arbitrale cu căile de atac din Cod, astfel cum a fost modificat și completat prin Decretul nr. 81/1985 ;

— aceeași este situația prevederilor art. 725 („actele de procedură îndeplinite înainte de punerea în aplicare a prezentei legi rămîn valabile").

În lumina precizărilor și considerentelor prezentate în cele ce precedă, socotim că soluțiile situațiilor tranzitorii enunțate privind exercițiul și soluționarea căilor de atac împotriva hotărîrilor arbitrale, după intrarea în vigoare a Decretului nr. 81/1985, s,înt următoarele :

1. Hotărîrile arbitrale care nu fuseseră încă comunicate părților litigante erau susceptibile de a fi atacate cu recurs la instanțele judecătorești în termen de 30 de zile de la comunicare (art. 720^{12} c. pr. civ.), potrivit regulii „tempus regit actum", Decretul nr. 81/1985 aplicîndu-se de la data intrării lui în vigoare, relativ la calea de atac împotriva hotărîrilor arbitrale înțeleasă ca o situație inte-

grată lui „facta futura", respectiv efectele viitoare ale unor raporturi juridice trecute.

Din aplicarea aceleiași reguli, rezultă că, deși potrivit fostelor reglementări de procedură arbitrală, unele dintre hotărîrile arbitrale erau criticabile la aceleași organe arbitrale care le pronunțaseră (cererile de reexaminare), altele la organe arbitrale ierarhice superioare (cererile de rearbitrare, exercițiul din oficiu al dreptului de control), toate hotărîrile arbitrale, pronunțate în litigii care interesează aplicarea Decretului nr. 81/1985, aveau să fie privite ca hotărîri de primă instanță recurabile de la data comunicării la tribunalele județene, la Tribunalul municipiului București sau la Tribunalul Suprem, după cum valoarea litigiului era mai mică sau mai mare de 250 000 lei.

2. Termenele pentru exercițiu dreptului de control și pentru declararea cererii de reexaminare curgeau, potrivit fostelor reglementări de procedură arbitrală, de la pronunțarea hotărîrii fiind prevăzut a fi comunicat părților litigante în termen de 5 zile de la pronunțare.

Intrucît, de regulă, motivarea sesizării în vederea exercitării dreptului de control sau a cererii de reexaminare nu putea fi realizată decît după cunoașterea hotărîrii arbitrale redactate (motivate), în termenele de 30 de zile sau de 3 luni de la pronunțare, partea litigantă nemulțumită de soluție numai formula sesizarea sau cererea (în cazul reexaminării partea litigantă trebuind totuși să depună „actele noi" în termenul de 3 luni) și a motiva, după primirea hotărîrii redactate, în considerarea prevederilor art. 103 c. pr. civ.

Dacă însă hotărîrea redactată (mai ales că nu întotdeauna organele arbitrale comunicau dispozitivul hotărîrii în termen de 5 zile de la pronunțare) era comunicată după expirarea termenelor de 30 zile și de 3 luni, în baza art. 103 c. pr. civ., sesizarea sau cererea era considerată depusă în termen dacă, prin același înscris, era declarată și motivată în termen de 15 zile de la comunicare.

In raport de precizările de mai sus privind exercițiul criticilor împotriva hotărîrilor arbitrale, în baza art. 725 c. pr. civ. („actele de procedură îndeplinite înainte de punerea în aplicare a prezentei legi rămîn valabile") pe care îl înțelegem de aplicație principială în materia analizată, sesizările în vederea exercițiului dreptului de control și cererile de reexaminare îndreptate, în condițiile amintite, împotriva hotărîrilor arbitrale, vor fi considerate ca recursuri declarate în termen.

O problemă delicată o constituie posibilitatea exercitării și a termenului în care trebuie declarat, a recursului împotriva hotărîrilor arbitrale care la data de 1 aprilie 1985 erau comunicate părților interesate de mai mult de 30 de zile fără însă să fie expirat termenul de 3 luni pentru exercitarea din oficiu a dreptului de control sau pentru introducerea cererii de reexaminare.

Dacă s-ar da eficiență textului art. 720 [12] c. pr. civ. (prin aplicarea imediată a Decretului nr. 81/1985), ar trebui să decidem că în situația dată partea nemulțumită era decăzută din dreptul de recurs. Situația nu poate fi rezolvată exclusiv (și, deci, a se conserva dreptul de recurs) în baza prevederilor art. 724 alin. 4 c. pr. civ. întrucît, datorită desființării jurisdicției arbitrale de la data de 15 martie 1985, sesizarea și cererea în discuție nu mai puteau fi utilizate după această dată și a fortiori după 1 aprilie 1985.

Totodată, o dificultate în rezolvarea problemei în discuție o reprezintă calificarea sesizării pentru exercitarea din oficiu a dreptului de control și a cererii de reexaminare ca veritabile căi de atac împotriva hotărîrilor arbitrale și prevederea în fostele Reg. Proc. Arb. a unui motiv de reexaminare (acte noi de natură să ducă la schimbarea soluției litigiului) neenumerate, în art. 304 c. pr. civ., între motivele de recurs.

După părerea noastră, soluția acestei probleme trebuie dată în considerarea situației la care se referă ca fiind de natura lui „facta pendentia", prin prisma prevederilor art. 724 alin. 4 și art. 727 c. pr. civ. — interpretate printr-o analogie ad-hoc.

Astfel, în privința hotărîrilor arbitrale care, la data de 1 aprilie 1985, erau comunicate de mai mult de 30 de zile (și, desigur, dacă împotriva lor nu se declaraseră, în termen de 30 zile de la pronunțare, cereri de rearbitrare pentru exercitarea dreptului de control la cererea părții nemulțumite), dreptul de recurs urma a fi considerat ca exercitat în termen :

— pentru lipsuri ale hotărîrilor arbitrale proprii controlului din oficiu, dacă recursul s-a făcut în termen de 3 luni de la pronunțarea hotărîrii dar nu mai tîrziu de 30 de zile de la data de 1 aprilie 1985 (deci, potrivit modului de calcul prevăzut de art. 101 alin. 1 și 5 c. pr. civ., ultima zi cînd recursul mai era făcut în termen - era 3 mai 1985) ;

— în cazul prezentării de acte noi de natură să ducă la schimbarea soluției litigiului, dacă recursul s-a făcut în termen de 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale dar mai tîrziu de 3 mai 1985, dacă la data de 1 aprilie 1985, actele noi erau în posesia recurentului, în caz contrar, nu mai tîrziu de 30 de zile de la data intrării recurentului în posesia actelor noi.

Considerăm că prin această soluție principiul neretroactivității legii noi se conciliază cu principiul aplicării de îndată a legii noi și situațiilor de „facta pendentia".

Date fiind oficialitatea controlului în termen de 3 luni de la pronunțarea hotărîrii arbitrale și dificultatea calificării sesizării părții nemulțumite ca o cale de atac, s-ar putea susține că în privința hotărîrilor necriticate în termen de 30 de zile de la pronunțare, prin cereri de rearbitrare, anterior datei de 1 aprilie 1985, să nu se mai recunoască dreptul de recurs după această dată potrivit cu distincțiile ce am făcut în alineatele precedente.

Două obiecții puternice se pot aduce unui asemenea punct de vedere. În primul rînd, niciodată organele arbitrale să exercite din oficiu dreptul de control asupra hotărîrilor arbitrale nu au refuzat să examineze și să rezolve prin decizii (ca și cererile de rearbitrare declarate în 30 de zile de la pronunțare), sesizările părților nemulțumite adresate în termen de 3 luni de la pronunțare, fără a se fi declarat cereri de rearbitrare, și chiar atunci cînd aceste cereri au fost găsite ca făcute peste termen, ele au fost tratate ca sesizări în vederea exercitării din oficiu a dreptului de control și rezolvate ca atare, prin decizii. În al doilea rînd, dată fiind unicitatea reglementării din Decretul nr. 81/1985, nu vedem de ce nu s-ar face și în civil o aplicație sui-generis a principiului aplicării legii mai favorabile, propriu, de altfel, penalului.

În privința hotărîrilor arbitrale comunicate cu mai puțin de 30 de zile anterior datei de 1 aprilie 1985, criticabile pentru motive obișnuite de nelegalitate sau de netemeinicie ori pentru motivul de reexaminare constînd în necitarea părții nemulțumite la termenul la care s-a rezolvat litigiul, recursul avea să fie considerat în termen dacă s-a făcut cel mai tîrziu în 3 mai 1985, altfel s-ar crea recurentului o situație mai grea decît acelei părți căreia i se comunicase hotărîrea cu mai mult de 30 de zile anterior datei de 1 aprilie 1985 și nu o criticare prin cerere de rearbitrare în termen de 30 zile de la pronunțare sau în 15 zile de la comunicare (în acest din urmă caz, cu beneficiul prevederilor art. 103 teza a II-a c. pr. civ.).

3. Situația cererilor de reexaminare și de rearbitrare nesoluționate de organele arbitrale pînă la data de 1 aprilie este rezolvată de prevederea art. IX. alin. 1 din Decretul nr. 81/1985, potrivit căreia acestea vor fi înaintate instanțelor judecătorești competente pentru a fi judecate în recurs — deci de tribunalele județene, de Tribunalul municipiului București sau de Tribunalul Suprem, în funcție de valoarea litigiului și de competența teritorială și materială de primă instanță.

În absența acestei dispoziții tranzitorii rezolvarea situației putea fi dată în considerarea prevederilor art. 725 și ale art. 724 alin. 3 c. pr. civ.

Textul evocat suferă de trei insuficiențe :

— se referă expres la „cereri de rearbitrare" deși abrogatele reglementări de procedură arbitrală nu utilizau a-

ceastă formulare în literatura de specialitate existînd controversă asupra calificării ca o cale de atac, asupra disponibilității — pentru partea în litigiu, pentru organele lor tutelare sau pentru cele de conducere centrală —, a sesizării prin care, în termen de 30 de zile de la pronunțarea hotărîrii arbitrale, se putea aduce la cunoștința organelor îndreptățite a exercita controlul greșelile pe care hotărîrea le-ar cuprinde (art. 32 pct. 2 alin. 3 din Legea nr. 5/1954), iar asupra terminologiei (într-o variantă a tezei potrivit căreia introducerea cererii de rearbitrare constituie o cale de sesizare directă a organului de control) numindu-se cereri de rearbitrare și sesizările formulate în termen de 30 de zile de la pronunțare și sesizările formulate în termen de 3 luni de la pronunțare, primele considerate în exercițiul unei căi obișnuite de atac, la îndemîna părții interesate, iar celelalte ca mijloc pentru declanșarea controlului din oficiu.

În practica arbitrală, ambele sesizări au fost soluționate sub titlu de cereri de rearbitrare, fie ca „declarate în termen" (30 zile de la pronunțare) fie ca „declarate peste termen" dar „reținute pentru a fi soluționate pe calea exercitării dreptului de control din oficiu" (3 luni de la pronunțare).

— lăsînd posibilitatea organelor arbitrale de a soluționa cereri de reexaminare și de rearbitrare (și de arbitrare) în perioada 15 martie 1965 — 31 martie 1985, intră în contradicție cu prevederea art. IV. din același decret potrivit căreia pe data adoptării Decretului (15 martie 1985) Arbitrajul de Stat Central (în cadrul căruia era organizată și secția de rearbitrare) și arbitrajele de stat interjudețene și al municipiului București, s-au desființat, activitatea acestora fiind preluată de instanțele judecătorești ;

— nu reglementează situația cererilor de rearbitrare și de reexaminare nesoluționate privind litigii de o valoare cuprinsă între 1001 lei și 5000 lei inclusiv, rezolvarea acesei situații interesînd de fapt toate cele prime cinci situații tranzitorii.

Insuficiențele evocate ale textului art. IX. alin. 1 din Decretul nr. 81/1985, pot fi suplinite, după părerea noastră, astfel :

— sesizările pentru exercitarea din oficiu a dreptului de control formulate în termen de 3 luni de la pronunțarea hotărîrilor arbitrale urmau să fie judecate, alături de cererile de rearbitrare declarate în termen de 30 de zile de la pronunțare, de instanțele judecătorești ca recursuri, asigurîndu-se deci, într-o situație de „facta pendentia", vigoare regulii „tempus regit actum", soluție inspirată, totuși, mai degrabă de practica arbitrală decît de abrogatele reglementări de procedură arbitrală ;

— avîndu-se în vedere data publicării (18 martie 1985) în Buletinul Oficial a Decretului nr. 81/1985 și data intrării lui în vigoare, cererile de reexaminare și de rearbitrare (acestea din urmă, în înțelesul lor larg) declarate la organele arbitrale în perioada 15 martie 1985 — 31 martie 1985, trebuie considerate ca recursuri ce aveau să fie soluționate de instanțele judecătorești începînd cu data de 1 aprilie 1985.

Această soluție este sprijinită de textul în discuție care vorbește de cereri de reexaminare și de rearbitrare „nesoluționate de organele arbitrale pînă la data intrării în vigoare a prezentului decret", deși prin art. IV al decretului organele arbirale au fost desființate cu data de 15 martie 1985.

— cererile de reexaminare și de rearbitrare declarate împotriva hotărîrilor arbitrale pronunțate în litigii cu o valoare între 1001 și 5000 lei inclusiv urmau să fie soluționate de organele în subordinea cărora se află unitățile debitoare, soluție care se întemeiază pe considerentul potrivit căruia după intrarea în vigoare a legii noi competența în căile de atac revine organului jurisdicțional sau organului cu atribuții de jurisdicție („în subordinea căruia se află unitatea debitoare"), care, conform legii noi, are și competența de primă instanță.

Soluția aceasta ar putea fi sprijinită și pe dispozițiile art. 724 alin. 4 c. pr. civ., dar interpretate printr-o analogie ad-hoc.

Cererile respecive vor fi însă judecate în recurs de către instanțele judecătorești dacă privesc litigii în care debitor este un organ central, comitet executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București sau o unitate subordonată Consiliului de Miniștri (art. VII. alin. 4 și art. IX. alin. 2 teza a II-a din Decret).

Această soluție este dificil de extras din conflictul în timp al legilor în discuție. Potrivit abrogatelor reglementări de procedură arbitrală cererile de rearbitrare împotriva hotărîrilor arbitrale pronunțate în litigii cu o valoare cuprinsă între 1001 și 5000 lei inclusiv, se soluționau de Arbitrii de Stat Șefi ai arbitrajelor de stat interjudețene și al municipiului București, iar cererile de reexaminare de același arbitraj (arbitru) care soluționase litigiul.

Prin dispozițiile art. VII. alin. 2 din Decret, lărgindu-se competența organelor ierarhic superioare unităților debitoare (care, potrivit abrogatelor reglementări de procedură arbitrală, privea numai litigiile de o valoare pînă la 1000 lei inclusiv), s-a dat spre soluționare acestora litigiile de o valoare pînă la 5000 lei inclusiv.

Din interpretarea sistematică a art. I pct. 1 și art. II pct. 1, pe de o parte, și a art. VII alin. 2, pe de altă parte, din Decretul nr. 81/1975, rezultă că transferul de competență funcțională și jurisdicțională de la organele arbitrale la instanțele judecătorești, operat de acest Decret, nu a fost complet, aceasta datorită lărgirii concurente, cu transferul de competență, a competenței jurisdicționale ad valorem a unor organe administrative cu atribuții jurisdicționale în materia litigiilor dintre unitățile socialiste.

Creîndu-se, deci, o competență funcțională și jurisdicțională nouă de primă instanță pentru instanțele judecătorești și lărgindu-se, în același timp, competența jurisdicțională a unor organe administrative cu atribuții jurisdicționale, în aceeași materie, soluția situației tranzitorii a căilor de atac nu putea fi regulată decît în raport de competența de primă instanță — ceea ce am și propus.

4. Potrivit abrogatelor reglementări de procedură arbitrală, hotărîrile pronunțate în cereri de reexaminare erau cenzurabile pe calea exercitării dreptului de control.

În lumina dispozițiilor art. IX. alin. 1 din Decret și ale art. 724 alin. 4 c. pr. civ., acestea din urmă calificate de aplicație principială printr-o îndrepare analogică ad-hoc, cererile de rearbirare (în sens larg) declarate anterior datei de 1 aprilie 1965 împotriva hotărîrilor arbitrale pronunțate în reexaminare, vor fi soluționate în recurs de instanțele judecătorești.

După data amintită, hotărîrile respective erau atacabile cu recurs care avea să fie considerat în termen potrivit cu distincțiile făcute la pct. 1 și 2 de mai sus.

5. În exercitarea dreptului de control (cerere de rearbitrare în 30 zile de la pronunțare, sesizare din oficiu în 3 luni de la pronunțare), Primul Arbitru de Stat și arbitrii de stat șefi, aveau dreptul de a desființa în întregime sau în parte hotărîrea și de a trimite litigiul spre o nouă arbitrare sau să-l rețină în vederea soluționării în fond (art. 31 pct. 6 din Legea nr. 5/1954).

Deși, potrivit art. 71 din abrogatele Reg. ale Proc. Arb., dispozițiile acestor reguli se întregeau cu dispozițiile Codului de procedură civilă, în privința soluțiilor ce se puteau pronunța în exercițiul dreptului de control și al modului de a proceda al arbitrajului noii arbitrări, nu exista o identitate cu dispozițiile Codului, sub cel puțin următoarele aspecte care interesează rezolvarea situației tranzitorii analizate :

— desființînd, în tot sau în parte, hotărîrea controlată și trimițînd litigiul spre o nouă arbitrare, pentru că era nevoie de administrarea unor probe noi, organul de control nu proceda ca o instanță de casare, care, conform art. 312 pct. 2, lit. b., ar fi casat hotărîrea atacată în întregul ei sau în parte și ar fi rejudecat ea însăși fondul ;

— în nici un caz, organul de control, reținînd litigiul în vederea soluționării în fond, nu proceda ca o instanță de casare (art. 313, 315 c. pr. civ.) în sensul de a pronunța o decizie prin care să desființeze, în tot sau în parte, hotărîrea controlată, apoi, în prezența părților, să rejudece fondul asupra căruia să se pronunțe printr-o altă decizie.

Intrucît, atunci cînd nu era nevoie de administrarea de noi probe, prin aceeași decizie, organul de control desființa hotărîrea controlată, rearbitra litigiul și pronunța o altă soluție, acest mod de a proceda este similar celui, al instanței de casare, prevăzut de art. 312 pct. 2 ljt. a. c. pr. civ. („admite recursul dacă hotărîrea atacată este nelegală sau netemeinică și modifică hotărîrea atacată în cazul cînd, deși faptele au fost bine stabilite, s-a făcut o aplicare greșită a legii sau cînd soluția este în contrazicere cu faptele stabilite...") și nu aceluia al instanței de casare care rejudecă ea însăși fondul, cum s-ar putea înțelege la un examen sumar ;

— dreptul de control asupra hotărîrilor arbitrale se exercita fără citarea părților ;

— datorită oficialității dreptului de control, concepute de abrogatele reglementări de procedură arbitrală și pentru situația exercițiului controlului la cererea părții nemulțumite (în 30 de zile de la pronunțare), în rearbitrarea litigiului organul arbitral putea să înrăutățească poziția părții nemulțumite, ceea ce, în procesul civil, principiul „non reformatio in pajus" nu admite.

În considerarea evocatelor deosebiri între procedura de control a hotărîrilor arbitrale și procedura civilă de recurs, pentru rezolvarea situației tranzitorii analizate este necesar răspunsul la următoarele întrebări :

— instanța judecătorească (după valoarea litigiului) la care, în locul noii arbitrări, trebuia să se rejudece cauza în fond, avea să o facă în calitate de „instanță de trimitere" sau în calitate de „instanță a fondului după casarea cu reținere" ?

— instanța judecătorească de rejudecare a fondului va fi ținută sau nu să respecte principiul „non reformatio in pejus" și, deci, să pronunțe o soluție numai „in melius" ?

Răspunsul la fiecare din aceste două întrebări este plin de importante consecințe, astfel :

— dacă, la prima întrebare, s-ar răspunde în sensul că instanța rejudecării fondului este una „de trimitere", ea ar fi fost numai un Tribunal județean sau Tribunalul municipiului București, completul de judecată trebuia alcătuit după valoarea litigiului, iar hotărîrea ce se va fi pronunțat ar fi fost supusă recursului ; dacă s-ar răspunde în sensul că respectiva instanță este aceea „a fondului după casarea cu reținere", ea ar fi fost, după valoarea litigiului, un tribunal județean, Tribunalul municipiului București sau Tribunalul Suprem, completul de judecată trebuind să fie acela al „instanței de casare" iar hotărîrea ce se va fi pronunțat ar fi fost definitivă ;

— răspunsul la a doua întrebare pune de îndată în aplicare principiul „non reformatio in pejus" într-un proces civil început ca proces arbitral, respectiv amînă aplicarea acestui principiu la litigiile dintre unitățile socialiste deduse judecății în cadrul unui proces civil după data de 1 aprilie 1985.

După părerea noastră, răspunsurile corecte la cele două întrebări și, implicit, rezolvarea situației tranzitorii în discuție, sînt următoarele, date printr-o argumente care presupune, totodată, logica juridică, aplicarea principială (într-o interpretare de analogie ad-hoc) a prevederilor art. 727 c. pr. civ. și aplicarea regulii „tempus regit actum" :

— instanța rejudecării fondului avea să fie socotită ca „instanță de trimitere" sau ca „instanță a fondului după casarea cu reținere", în funcție de motivele pentru care s-a dispus rearbitrarea litigiului, prin raportare la prevederile art. 312 pct. 2 lit. b. c. pr. civ.

Astfel, spre ex., dacă organul primei arbitrări respinsese greșit acțiunea pe admiterea excepției de prescripție extinctivă (deci, „fără a intra în cercetarea fondului"), instanța rejudecării fondului avea să fie un tribunal județean sau Tribunalul municipiului București, ca „instanță de trimitere".

Dacă, din nou spre ex., rearbitrarea se decisese pentru că organul primei arbitrări nu administrase toate probele care ar fi asigurat justa soluționare a litigiului, instanța rejudecării fondului avea să fie un tribunal județean, Tribunalul municipiului București sau Tribunalul Suprem (după valoarea litigiului), fiecare dintre acestea, ca „instanță a fondului după casarea cu reținere".

Admițînd o altă soluție decît aceea propusă de noi, s-ar ajunge la efecte unice ale aplicării Codului de procedură civilă și a Legii de organizare judecătorească într-o situație tranzitorie, la o adevărată aplicare temporară a unor dispoziții din aceste legi, care nu sînt tranzitorii sau finale sau la neaplicarea, împotriva regulii „tempus regit actum", a altor dispoziții. Un singur exemplu este concludent : dacă s-ar fi socotit că instanța rejudecării fondului era, indiferent de motivele pentru care s-ar fi decis rearbitrarea, o „instanță de trimitere" și, din greșeală, fondul ar fi fost rejudecat de Tribunalul Suprem (în complet de 3 judecători) s-ar fi ajuns cu un recurs ordinar la completul de 7 judecători — ceea ce nu ar fi posibil în materia litigiilor dintre unitățile socialiste decît pe calea unui recurs extraordinar ; sau, dacă, aceeași instanță, ar fi fost socotită ca o „instanță a fondului după casarea de reținere" iar rearbitrarea s-ar fi decis pentru încălcarea competenței materiale, prin pronunțarea unei hotărîri definitive, s-ar fi închis părții nemulțumite exercițiul dreptului de recurs asupra unei „hotărîri de primă instanță" — ceea ce este inconceptibil potrivit codului (cu excepția hotărîrilor de expedient, care, însă, nu intră în discuție, și a hotărîrilor prin care, luîndu-se act de renunțarea la drept, se respinge cererea de fond) ;

— aplicarea principiului „non reformatio in pejus" are în procesul civil o rațiune logico-juridică prea puternică pentru a putea fi amînată într-o situație tranzitorie care este finită printr-o adevărată plenitudine de competență a jurisdicției civile într-o materie care, anterior intrării în vigoare a Decretului nr. 81/1985, era în competența unei jurisdicții delimitată de jurisdicția civilă în considerarea „competenței generale a instanțelor judecătorești".

6. Posibilitatea exercitării dreptului de control de către Consiliul de Miniștri, la sesizarea organelor centrale în subordinea cărora se află părțile litigante nemulțumite, asupra hotărîrilor pronunțate de Arbitrajul de Stat Central în litigiile patrimoniale cu o valoare de peste 200 000 lei în care primul Arbitru de Stat respinsese cererea de rearbitrare, ne apare, prin comparație cu sistemul căilor de atac din procesul civil, ca o cale extraordinară de atac de genul recursului extraordinar.

Deși hotărîrile arbitrale erau toate pronunțate definitive, iar împotriva lor nu era recunoscută o veritabilă cale de atac — și de aceea rearbitrarea litigiului, la cererea părții interesate sau din oficiu, apărea ca o cale extraordinară de control asupra legalității și a temeiniciei hotărîrilor arbitrale — totuși, posibilitatea recurgerii pentru a doua oară, asupra aceleiași hotărîri (este adevărat, numai pentru o anumită categorie de litigii), la un alt organ, la exercițiul dreptului de control, după ce un prim exercițiu fusese epuizat printr-o soluție de respingere, era aproape de figura unei căi extraordinare de atac din procesul civil.

Din această perspectivă, ar trebui să decidem că sesizările adresate Consiliului de Miniștri și nerezolvate pînă la 1 aprilie 1985, trebuiau privite după această dată, potrivit prevederilor noului art. 750^{15} c. pr. civ., dacă se refereau la litigii cu o valoare mai mare de 1 milion lei, ca sesizări care să fie examinate de Procurorul general în vederea declarării unui recurs extraordinar (bineînțeles, într-un termen de 6 luni de la data pronunțării hotărîrii arbitrale — definitive).

Dreptul de control al Consiliului de Miniștri a fost desființat prin abrogarea reglementărilor de procedură arbitrală și, deci, deși organul administrativ a rămas în activitate, atribuțiunile lui jurisdicționale fiind anulate, acesta nu mai putea să rezolve sesizarea ce i se adresase — astfel dispozițiile art. 724 c. pr. civ. („pricinile în curs de judecată la data punerii în aplicare a prezentei legi vor continua să fie judecate de instanțele investite") neputînd primi în speță o aplicație principială.

După părerea noastră, ceea ce în speță apărea ca o situație tranzitorie trebuia privit ca o situație de „facta praeterita" și, deci, soluția pe care o oferim este neapli-

carea Decretului nr. 81/1985, printr-o echivalare. Astfel, sesizările în discuție urmează să rămîne fără nici o rezolvare.

Dacă situația sesizărilor în discuție ar fi fost privită ca una de „facta pendentia" sau de „facta futura", s-ar fi ajuns la o discriminare fără rațiune între sesizările care priveau litigii cu o valoare între 200 001 lei și 1 milion lei și litigiile cu o valoare peste 1 milion lei, numai sesizările privind a doua categorie de litigii arbitrale putînd fi examinate de Procurorul general sub aspectul necesității introducerii recursului extraordinar. Apoi, chiar sesizările privind litigii cu o valoare mai mare de 1 milion lei, dacă de la data pronunțării hotărîrilor arbitrale trecuse mai mult de 6 luni, nu mai puteau fi examinate de Procurorul general potrivit art. 720 [15] c. pr. civ. — înfăptuindu-se astfel o altă aplicare discriminatorie, fără rațiune, a legii noi.

De altfel, din însăși restrîngerea, de către abrogatele reglementări de procedură arbitrală, a sesizărilor în discuție, numai la o anumită categorie de hotărîri și din însăși condiția pusă acestor sesizări de a privi hotărîri controlate deja de Primul Arbitru de Stat prin decizii de respingere a cererii de rearbitrare, se poate deduce că, raportat la unicitatea reglementării adoptate prin Decretul nr. 81/1985, în speță ne aflăm mai degrabă în fața unei situații de „facta praeterita" decît în fața unei situații de „facta pendentia" sau de „facta futura".

7. Cît privește hotărîrile Arbitrajului de Stat Central pronunțate în litigii cu o valoare mai mare de 1 milion lei, controlate deja prin decizii ale Primului Arbitru de Stat, prin care se respinseseră cererile de rearbitrare și în privința cărora, pînă la 1 aprilie 1985, nu se sesizase Consiliul de Miniștri, situația acestora nu poate fi considerată decît una de „facta praeterita", o eventuală sesizare a Procurorului general în temeiul art. 720 [15] c. pr. civ. neputînd avea vreo eficiență, chiar de se va fi făcut în termen de 3 luni de la data pronunțării hotărîrii sau a deciziei P.A.S.

DANIL MATEI

---

[1] Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein, Tratat de drept procesual civil, vol. II, 1981, pag. 22.

[2] Pe larg, Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein, Drept procesual civil. Teoria generală, op. cit, supra, p. 505—507; Savelly Zilberstein, Examen teoretic al practicii juridice în dreptul procesual civil, în „S.C.J." nr. 3/1964, p. 469.

[3] Plenul Trib. Suprem, dec. de îndr. nr. 12/1958, cu Comentariu, în S. Zilberstein și V. Ciobanu, Drept procesual civil. Îndreptar de practică judiciară, Edit. Didact. și Pedag., București, 1980, p. 40—42.

[4] Trib. Suprem, sec. civ., dec. nr. 246/1978, în „R.R.D." nr. 7/1978, p. 50; dec. nr. 1996/1979, în „R.R.D." nr. 3/1980, p. 69.

[5] Trib. Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea nr. 58/1968, cu Comentariul de Savelly Zilberstein și Viorel Ciobanu, în Savelly Zilberstein (coordonator) și colectiv, Îndreptar interdisciplinar de practică judiciară, Edit. Didact. și Pedag. București, 1983, p. 349—350. În aceeași lucrare se citează o decizie a Tribunalului Suprem prin care s-a admis recursul extraordinar împotriva unui considerent.

[6] Arb. de Stat Central, hot. nr. 3959/1981 (nepublicată).

[7] Arb. de Stat Interjud. Brașov, hot. nr. 718/1981 (nepublicată).

[8] Vezi, Ilie Stoenescu, Savelly Zilberstein, Drept procesual civil, Teoria generală, op. cit., p. 132—133.

[9] Așa cum s-a admis în privința hotărîrilor pronunțate în ultimă instanță de judecătorie, Trib. Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39, alin. 2 și 3 din Legea de organizare judecătorească, dec. nr. 36/1971, în „C.D."/1971, p. 288—291.

Transport

Transport internațional pe calea ferată în condiție S.M.G.S. Răspundere pentru întîrziere în executarea transportului

Prin convenția privind traficul internațional de mărfuri — S.M.G.G., s-au stabilit termene de efectuare a transporturilor pe calea ferată, care se calculează în funcție de distanță, de la ora 0 a zilei care urmează celei de primire a mărfii pentru transport. Calea ferată română răspunde pentru respectarea termenului de efectuare a transportului de la preluarea mărfii pentru transport și pînă în momentul predării vagonului către calea ferată de tranzit sau a destinatarului, cînd acesta e situat în țara vecină.

Cum cauzele întîrzierii în executarea transportului pe calea ferată română pot fi proprii cărăușului, dar și expeditorului, localizarea răspunderii în sarcina părții în culpă, pune în discuție unele probleme, asupra cărora dorim să ne referim în cele ce urmează.

Calea ferată română, prin M.T.Tc., a răspuns în calitate de parte în contractul de transport internațional, față de destinatarul mărfii din R.S.. Cehoslovacă, pentru întîrzierea în executarea transportului pe teritoriul român, de la Stația C.F.R. Ciocîrlia de Jos pînă la stația de frontieră Curtici, cu despăgubiri reprezentînd 18% din taxa de transport, care transformată în lei, reprezintă suma ce a făcut obiectul acțiunii în daune formulată de Regionala C.F.R. Constanța, împotriva pîrîtei Întreprinderea pentru contractarea, achiziționarea și păstrarea produselor agricole Constanța, unitate considerată în culpă pentru faptul că a aplicat sigilii necorespunzătoare și că a încărcat vagonul cu supraîncărcătură și astfel acesta a staționat în parcurs în Stația Medgidia timp de 2 zile, perioadă în care expeditoarea a descărcat parte din marfă și a aplicat sigiliile regulamentare.

Litigiul s-a născut în urma refuzului expeditoarei pîrîte de a achita reclamantei suma pretinsă de aceasta, în justificarea refuzului invocînd culpa cărăușului de a fi primit vagonul fără a-l cîntări și a verifica sigiliile, situație în care, s-a prezumat că totul era în ordine și pentru întîrzierea în executarea transportului, răspunderea revine în exclusivitate cărăușului.

Arbitrajul de Stat interjudețean Constanța, prin hotărîrea 3007/24.X. 1984 a admis acțiunea, iar Arbitrul de Stat șef, prin decizia nr. 5/7.I. 1985 (nepublicate) a confirmat hotărîrea.

Speța la care ne-am referit, pune în discuție răspunderea cărăușului în domeniul transportului feroviar internațional în relația Convenției privind traficul internațional de mărfuri (S.M.G.S.) pentru întîrzierea în executarea contractului de transport internațional, precum și condițiile în care se poate exercita regresul împotriva expeditorului în culpă pentru întîrzierea produsă.

De regulă, în contractele de livrare a mărfurilor încheiate în Condițiile generale C.A.E.R. se stabilește și ruta feroviară pe care urmează a se transporta mărfurile, în principiu ruta cea mai scurtă, vînzătorului revenindu-i obligația să determine punctul de frontieră a țării sale, iar cumpărătorului să stabilească parcursul pe teritoriul țării sale, pînă la sediul său, elemente în raport de care se determină termenul de executare a transportului de către cărăuș.

Momentul care marchează predarea mărfii către cărăuș este acela al aplicării de către Stația C.F.R. de expediție a ștampilei C.F.R. cu data preluării vagonului, iar termenul de executarea transportului de către cărăuș, curge de la ora 0 a zilei următoare preluării mărfii, cărăușul român, urmînd a răspunde pentru întîrzierea produsă pe teritoriul

țării, pînă în momentul datei ștampilei aplicate pe scrisoarea de trăsură de către stația de frontieră la care calea ferată a țării vînzătorului, predă marfa către calea ferată care o preia.

Termenul de executare a contractului de transport, prezintă importanță, atît pentru stabilirea răspunderii cărăușului pentru executarea transportului, pentru stabilirea momentului de la care se consideră transportul pierdut și anume dacă marfa nu a fost primită în termen de 30 zile de la expirarea termenului de executare a contractului de transport (art. 16 din S.M.G.S.), cît și pentru stabilirea întîrzierii în executarea contractului de transport.

Sancțiunea pentru întîrzierea în executarea contractului de transport, prevăzută de Convenția privind traficul internațional de mărfuri, o constituie despăgubirile reprezentînd diferite procente din taxa de transport, calculate în valută în raport de durata totală de întîrziere (6% din taxa de transport pentru depășirea de 1/10 din termenul total de executare a contractului ; 12% pentru întîrzierea mai mare de 1/10 fără a depăși 2/10 ; 18% pentru întîrzierea mai mare de 2/10 fără a depăși 3/10 ; 24% pentru întîrzierea mai mare de 3/10 fără a depăși 4/10 și 30% pentru întîrzierea mai mare de 4/10).

În speța la care ne referim, pentru depășirea termenului de executare a contractului de transport, destinatara mărfii a obținut despăgubirile în raport cu întîrzierea în executarea contractului de transport pe teritoriul României, plătite de calea ferată română prin M.T.Tc. — Departamentul C.F.R. Acest minister, a debitat Regionala de Căi ferate Constanța cu suma aferentă întîrzierii în executarea contractului de transport produsă pe raza teritorială a acesteia.

Regionala C.F.R. Constanța, la rîndul său, a formulat acțiune în regres împotriva expeditoarei, Întreprinderea pentru contractare, achiziționare și păstrare a produselor agricole Constanța, pretinzînd ca aceasta să fie obligată, prin hotărîre arbitrală, la plata cu titlu de daune a sumei plătite de M.T.Tc. destinatarei mărfii pentru întîrzierea în efectuarea transportului, considerînd pe pîrîtă în culpă pentru staționarea vagonului în parcurs în Stația Medgidia pînă la înlocuirea sigiliilor neregulamentare și la descărcarea surplusului de greutate a vagonului.

Organul arbitral prin hotărîrea menționată și arbitrul de Stat șef, au reținut culpă exclusivă a expeditoarei, pe care a obligat-o la daunele echivalente cu despăgubirile plătite de M.T.Tc. destinatarei.

Soluția organului arbitral este discutabilă cu privire la calitatea procesuală activă a reclamantei, la competența materială de soluționare a litigiului de către organul arbitral interjudețean și mai ales pe motive de fond.

1. Litigiul promovat de Regionala C.F.R. Constanța, împotriva pîrîtei expeditoare, izvorăște dintr-un contract de transport internațional, pe relația S.M.G.S., astfel că parte în litigiu, nu putea fi decît Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor — Departamentul C.F.R. Direcția Mișcare Comercial, care reprezintă calea ferată română în raport cu destinatara mărfii și implicit cu expeditoarea, așa cum prevede anexa 13 din Convenția privind traficul internațional de mărfuri S.M.G.S. Acest minister a achitat destinatarei despăgubirile pentru întîrzierea în executarea contractului de transport internațional, astfel că și regresul împotriva expeditoarei, în legătură cu întîrzierea sancționată, îi aparținea numai acestuia. Modalitatea de dare în debit a Regionalei C.F.R. pe raza căreia s-a produs întîrzierea, nu conferă implicit și transferarea calității procesuale active respectivei regionale și nici nu poate schimba temeiul răspunderii contractuale, într-o răspundere delictuală, din care punct de vedere, regionala dată în debit, nu poate avea vocație procesuală activă, astfel că organul arbitral, trebuia să introducă în cauză din oficiu ca reclamant pe M.T.Tc. — Departamentul C.F.R. Soluționînd litigiul izvorît dintr-un contract de transport internațional, promovat de regionala C.F.R. Constanța, organul arbitral a pronunțat o hotărîre ilegală.

2. Cu privire la competența materială, potrivit Legii 5/1954, litigiile izvorîte dintr-un contract internațional de transport al mărfurilor, erau de competența exclusivă a Arbitrajului de Stat Central și nu a arbitrajului interjudețean pe raza teritorială a căruia se găsea pîrîta. În speță, litigiul privește despăgubirile plătite de M.T.Tc. destinatarei, pentru neexecutarea în termenul prevăzut de S.M.G.S. a transportului mărfii, pe care acesta trebuia să le pretindă de la expeditoarea în culpă, care și ea era parte în contractul de transport internațional. O prevedere similară o regăsim și în art. 2 [1] lit. a. din D. 81/15. III.1985 Bof. I. 13/15.III. 1985, competența materială exclusivă fiind a Tribunalului municipiului București, în aceste litigii izvorîte din contractul de transport internațional de mărfuri.

Normele de competență fiind imperative, M.T.Tc. nu putea delega dreptul său de a-l acționa pe expeditor, în favoarea Regionalei C.F.R. la arbitrajul de stat interjudețean. Faptul că M.T.Tc. a dat în debit pe Regionala C.F.R. pe raza căreia s-a produs întîrzierea în executarea contractului de transport internațional, prezumă culpa acestei regionale și nicidecum nu poate constitui o delegare de acționare a expeditoarei, drept conferit de lege în exclusivitate ministerului.

Împrejurarea că prin darea în debit a Regionalei C.F.R., aceasta a fost prejudiciată, nu poate constitui temei al unei acțiuni în daune, potrivit art. 998 din Codul civil român, o asemenea acțiune fiind posibilă numai în lipsa contractului. Partea nu poate schimba temeiul de drept al acțiunii, pentru a-și legitima calitatea procesuală activă și a obține competența materială a unei instanțe, modalitate prin care s-ar înfrînge și normele imperative de competență, la care ne-am referit. Organul arbitral, în baza rolului său activ, trebuia să introducă în cauză ca reclamant din oficiu pe M.T.Tc. și să decline soluționarea litigiului în favoarea Arbitrajului de Stat Central. Soluționînd litigiul izvorît dintr-un contract internațional de transport, arbitrajul interjudețean a pronunțat o hotărîre nelegală.

3. Pe fond, se impun analizei două probleme. Prima, aceea dacă stația C.F.R. a primit vagonul închis cu sigiliile aplicate de expeditoare, iar în parcurs, o altă stație C.F.R. constată că sigiliile sînt necorespunzătoare, este posibilă oprirea în parcurs a vagonului în vederea înlocuirii sigiliilor, sau vagonul circulă numai cu sigiile stației de expediție, expeditoarea urmînd să suporte consecințele în raport cu destinatara mărfii. A doua, dacă timpul pentru aducerea vagonului la tonajul admis, în caz de depășire a tonajului, se include sau nu în termenul de executare a contractului de transport internațional al mărfurilor. Răspunsul la aceste întrebări, legitimează sau nu acțiunea în regres a cărăușului împotriva expeditorului pentru despăgubirile încasate de destinatar de la cărăuș în legătură cu depășirea termenului de executare a contractului de transport internațional.

a) În legătură cu prima problemă, aceea a sigiliilor, potrivit art. 8 paragraf 8 din S.M.G.S., plumbuirea vagoanelor se face cu plumburi care nu permit să fie scoase fără deteriorarea lor. Se mai precizează în textul menționat, că în cazul cînd plumbuirea se face de predător, plumburile trebuie să aibă următoarele semne bine imprimate: 1. denumirea stației ; 2. data aplicării plumbului sau a semnelor de control și 3. numele prescurtat al predătorului. În afară de aceste cerințe obligatorii, plumburile predătorului pot avea și inițialele căi ferate de predare, iar prin dispoziții interne ale căii ferate a țării de predare, se stabilește cine trebuie să aplice plumburile la vagoane, calea ferată sau predătorul.

Față de aceste prevederi ale S.M.G.S., și reținînd obligația pentru expeditor de a aplica propriile sigilii la vagoanele închise, această operație fiind prealabilă perfectării contractului de transport, care se consideră încheiat potrivit art. 7 din S.M.G.S., în momentul primirii mărfii la transport de către stația de predare, împreună cu scrisoarea de trăsură, primire ce se certifică prin aplicarea pe scrisoare de trăsură a ștampilei stației de predare cu data predării, avînd în vedere și art. 14 care nu prevede posibilitatea opririi în parcurs a vagoanelor pentru aplicarea

sigiliilor şi nici posibilitatea de suspendare a transportului, considerăm că termenul de transport, nu poate fi influenţat de lipsa plumbilor, operaţiunea de plumbuire fiind anterioară perfectării contractului de transport, astfel că nu se poate invoca de către cărăuş culpa expeditorului pentru întîrzierea în executare a contractului, din această cauză. Cărăuşul are obligaţia să verifice starea plumburilor anterior preluării transportului şi de a nu primi vagonul dacă nu e plumbuit instrucţional, expeditorul suportînd locaţii pe perioada pînă la predarea vagonului. Nu se poate invoca deci culpa expeditorului în executarea contractului, prin depăşirea termenului de transport, pentru oprirea în parcurs a vagonului în vederea aplicării plumburilor instrucţional. A admite altă soluţie, ar însemna să nu răspundă cărăuşul pentru propria culpă în legătură cu verificarea stării vagonului la preluarea cu marfă şi a înlătura prezumţia de responsabilitate, rezultată din preluarea fără obiecţiuni a vagonului. Menţinerea în parcurs a vagonului pentru plumbuire, nu se justifică, astfel că şi din acest punct de vedere, soluţia organului arbitral este criticabilă, ca netemeinică.

b) Cu privire la operaţiunile de descărcare a supra-greutăţii la vagoanele încărcate de expeditori şi influenţa acestora asupra termenului de executare a contractului de transport, esenţială este prevederea din S.M.G.S. potrivit căreia, greutatea mărfii se stabileşte de calea ferată. Aşa fiind, în interesul siguranţei circulaţiei, pentru prevenirea unor accidente de circulaţie şi a distrugerii parcului de vagoane, staţia de predare, nu poate primi pentru transport vagoanele cu greutatea peste aceea admisă pentru vagonul respecivt. Faţă de această obligaţie a căii ferate, termenul de executare a contractului se suspendă pentru perioada operaţiilor de descărcare a supragreutăţii constatată de cărăuş la preluarea mărfii pentru transport. Pe această perioadă, vagonul se restituie expeditorului şi pînă la repredare, acesta suportă locaţii C.F.R., termenul de executare fiind suspendat şi în consecinţă nu răspunde pentru întîrzierea în executarea contractului. În aceste condiţii, greşit a reţinut organul arbitral răspunderea expeditorului pentru depăşirea termenului de executare a contractului, cauzată de descărcarea supragreutăţii, această perioadă nefiind cuprinsă în termenul de executare a contractului de transport internaţional a mărfurilor în relaţia S.M.G.S.

Ambele cauze analizate, sînt legate de activitatea expeditorului, anterioară încheierii contractului şi a momentului de la care începe termenul de executare a acestuia, controlabile de cărăuş, acestuia revenindu-i obligaţia de a preveni consecinţele, prin refuzul de primire a transportului pînă la corectarea neregulilor. Pe această perioadă de întîrziere, prealabilă încheierii contractului, expeditorul răspunde cu locaţii şi nu cu daune pentru întîrziere în executarea contractului. Expeditorul poate influenţa durata de executare a contractului de transport internaţional al mărfurilor, cînd în parcurs, cărăuşul opreşte vagonul pentru alte cauze imputabile expeditorului şi care exclud culpa cărăuşului, legată de primirea mărfii — ne referim la greşita ambalare şi amarare a mărfurilor în vagon, care determină oprirea vagonului — împrejurări care impun prelungirea termenului de transport şi care urmează a fi dovedite de cărăuş în limitele litigiului în regres promovat de acesta împotriva expeditorului la instanţa competentă conform precizărilor de mai sus. Or, în speţa pe care am analizat-o, întîrzierea în executarea contractului s-a datorat culpei cărăuşului, care nu a verificat sigiliile la preluarea mărfii pentru transport şi a inclus în termenul de executare a contractului de transport şi perioada de timp necesară pentru descărcarea supragreutăţii, perioadă pentru care termenul de executare a contractului era suspendată, elemente faţă de care, soluţia de obligare a expeditorului la daune, este evident netemeinică.

IULIAN LASCU

Breviar — comerţ internaţional

ANTEDATAREA CONOSAMENTELOR — Antedating of B/L — constituie un act de rea-credinţă săvîrşită de comandantul unei nave, la solicitarea încărcătorului. Printr-un astfel de act, prin care se confirmă că o anumită marfă a fost primită la bord la o dată anterioară celei la care în fapt a fost încărcată, se poate crea pentru încărcător importante avantaje : introducerea documentelor de plată cu respectarea (aparentă) a termenelor prevăzute în acreditiv ; evitarea depăşirii termenului limită pentru care a fost eliberată cumpărătorului licenţa de import etc. În cazul conosamentelor „Received for shipment" antedatarea lor nu mai prezintă acelaşi grad de culpabilitate, de vreme ce încărcarea mărfurilor la bordul navei urmează, oricum, să se facă la o dată ulterioară eliberării lor. La rîndul ei, această formă de societate comercială se subdivide într-un număr de alte tipuri de societăţi.

ANTREPRENOR — întreprindere specializată care pe baza unui contract, execută anumite lucrări determinate de construcţii industriale sau civile, contra unui preţ contractual stabilit. Contractul încheiat de părţi poartă denumirea de antrepriză şi poate îmbrăca diverse forme, în funcţie de care se stabilesc drepturile şi obligaţiile, respectiv şi răspunderile dintre părţi.

ASANARE — complexul de măsuri luate pentru prevenirea şi îmbunătăţirea situaţiei financiare, cu scopul de a evita falimentul unei societăţi comerciale, măsuri pe care le pot lua întreprinderea în cauză, partenerii de afaceri, băncile finanţatoare sau administraţia de stat. Astfel, restructurarea producţiei, aminarea unor debite scadente, concordatul, acordarea de subvenţii de la bugetul de stat, etc. Astfel, restructurarea producţiei, amînarea unor debite scadente, concordatul, acordarea de subvenţii de la bugetul de stat etc. sînt numai o parte din căile de asanare a gestiunii economice a unei întreprinderi capitaliste.

AVIZ/AVIZARE — (sinonim cu înştiinţare, notificare) — notice/advice, avis/notice, Bereitscaftnotiz — obligaţie pe care şi-a asumă părţile dintr-un contract, prin clauze exprese, sau care derivă din uzanţe sau convenţii internaţionale de a se încunoştiinţa reciproc despre stadiul executării contractului şi a operaţiilor efectuate sau care urmează a fi făcute. 1. **Avizarea cumpărătorului cu privire la controlul mărfii.** În situaţia în care, potrivit unei clauze contractuale cumpărătorul urmează să participe la controlul de calitate, la sediul vînzătorului, acesta urmează să-l avizeze asupra datei la care poate să-şi trimită delegaţii ; această obligaţie este prevăzută expres de C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75 § 27 : „În cazul în care contractul prevede dreptul de participare la controlul de calitate, la sediul vînzătorului, acesta este obligat să comunice cumpărătorului că marfa este gata pentru control, într-un termen care să-i dea posibilitatea cumpărătorului să participe la efectuarea

controlului. 2. **Avizarea cumpărătorului cu privire la expedierea mărfurilor** — este o obligație a vînzătorului care trebuie îndeplinită în condițiile și termenele prevăzute în contract. C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, la § 42, prevăd că „vînzătorul este obligat să-l înștiințeze telegrafic sau prin telex pe cumpărător, cu 7 zile înainte de ziua începerii încărcării mărfii, despre expedierea proiectată, indicînd denumirea navei, data programată pentru plecarea acesteia spre portul de destinație, denumirea mărfii, numărul coletelor și/sau greutatea aproximativă". Aceleași condiții generale prevăd că vînzătorul este obligat ca după expedierea mărfii să avizeze pe cumpărător, telegrafic sau prin telex „imediat după plecarea navei, însă nu mai tîrziu de 2 ore după plecarea acesteia, dacă durata transportului mărfii din portul de expediere pînă la portul de destinație nu depășește 72 de ore sau în cel mult 24 de ore de la plecarea navei, dacă durata transportului depășește 72 de ore. Dacă prin contract nu se prevede altfel, această avizare trebuie să conțină următoarele elemente : denumirea navei; data precării acesteia ; portul de destinație ; denumirea mărfii ; numărul contractului ; numărul conosamentului (sau al conosamentului fluvial) ; numărul coletelor ; greutatea brutto : cantitatea în unități de măsură specifice (bucăți, perechi, tone netto etc.). Avizarea expediată telegrafic sau prin telex trebuie să fie confirmată printr-o scrisoare" (§ 44). Și, în cazul transporturilor terestre, aceleași condiții generale, la § 43, prevăd că : „1. Dacă prin contract nu s-a convenit termenul și/sau modul de trimitere a avizului de expediere a mărfii sau nu este prevăzut că avizarea nu este necesară, la livrările feroviare, cu mijloace auto și cu avionul, vînzătorul este obligat să trimită avizul cumpărătorului într-un astfel de termen și mod încît cumpărătorul să-l primească înainte de sosirea mărfii la frontiera țării cumpărătorului 2. Dacă prin contract nu s-a stabilit altfel, avizul trebuie să cuprindă următoarele elemente : data expedierii ; denumirea mărfii ; cantitatea mărfii ; numărul contractului, numărul vagonului (la transporturile feroviare) ; pentru nerespectarea obligațiilor de avizare a cumpărătorului, vînzătorul poate fi obligat la plata despăgubirilor pentru pagubele produse prin inacțiunea sa culpabilă. 3. **Avizarea cumpărătorului cu privire la faptul că marfa este gata de expediere.** În cazul în care condiția de livrare este FOB, vînzătorul este obligat să avizeze cumpărătorul extern cu privire la faptul că marfa este gata pentru livrare și să solicite punerea la dispoziție a navei pentru expedierea ei. Cu privire la această obligație, C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975, § 41, prevede că „la livrările FOB vînzătorul este obligat să avizeze pe cumpărător, telegrafic sau prin telex în termenul stabilit prin contract că marfa este gata pentru expediere în port". **4. Avizarea vînzătorului de către cumpărător.** Corelativ cu obligațiile vînzătorului de a aviza, în situațiile date, pe cumpărător și acestuia îi revin obligații ca în anumite stadii ale derulării contractului să avizeze pe vînzător. a) În cazul în care cumpărătorul s-a obligat să aprovizioneze pe vînzător cu unele materii sau subansamble, îi revine obligația să avizeze pe acesta, în aceleași condiții și termene la care vînzătorul este obligat să avizeze cu privire la livrarea mărfurilor. b) Dacă prin contract s-a prevăzut condiția de livrare FOB, potrivit Regulilor Incoterms 1953, cumpărătorul este obligat „să comunice din timp vînzătorului numele navei, dana unde va încărca și data la care urmează să fie livrată spre a fi încărcată". O prevedere similară conține C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, la § 41, pct. 3, unde se prevede : „cumpărătorul este obligat — în decurs de 7 zile — (de la avizarea vînzătorului că marfa este gata n. ns.) — să comunice telegrafic sau prin telex vînzătorului data la care acesta să ducă marfa în portul de expedieri". c) Fără să constituie o avizare propriu-zisă, arătăm că în condiția de livrare CIF și C and F, cumpărătorul trebuie să remită vînzătorului, la termenul convenit instrucțiuni cu privire la expediere și portul de destinație. C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75 prevăd : „cumpărătorul este obligat să comunice vînzătorului portul de destinație a mărfii, cu 55 de zile înainte de termenul de livrare..."§ 42). Aceleași condiții de livrare, la § 39, pct. 2, prevăd că „dacă prin contract nu sînt stabilite alte termene, cumpărătorul este obligat să comunice vînzătorului instrucțiuni de expediere, cu cel puțin 30 de zile înaintea termenului de livrare a mărfii stabilite prin contract". Cumpărătorul are aceleași obligații și în cazul livrărilor terestre sau aeriene, prin instrucțiunile de expediere fiind comunicate toate datele privind livrarea și, în special, punctul de trecere al frontierei vînzătorului.

ZONĂ VALUTARĂ — grupări de state cu economie capitalistă a căror valute depind de valuta țării celei mai dezvoltate (zona dolarului, zona lirei sterline, zona francului francez etc.). Statele componente folosesc valuta lider în raporturile reciproce de schimburi economice, de credite internaționale, de asistență mutuală etc. Grupările de state se formează pe baza raporturilor economice intense cu statul al cărei valute a fost adoptată a fi utilizată pe planul schimburilor internaționale între ele. Ca regulă, decontările dintre statele din grup se fac prin băncile din statul hegemon, unde se păstrează și rezervele valutare ale acestora.

ZONĂ VAMALĂ MARITIMĂ — fișie de mare de-a lungul coastei, în care statul riveran își exercită drepturile de control și urmărire vamală ; cuprinde de drept marea teritorială asupra căreia statul riveran are drept de suveranitate, precum și în zona contiguă, a cărei lățime variază de la stat la stat astfel : Chile are o zonă contiguă vamală de 100 km., S.U.A. o zonă de control vamal cu lățimea de 3—12 mile. Subliniem că în zona maritimă vamală statul riveran poate urmări, controla și chiar confisca nava pentru încălcarea legilor sale vamale. V. Zonă contiguă.

Al. D.

Întrebări și răspunsuri

● **MIHAI PANȚIRU, Piatra Neamț** — Pentru funcția de planificator principal nu îndepliniți condițiile prevăzute de Legea nr. 12/1971. Potrivit datelor menționate de dv. nu aveți ca studii liceul economic sau liceul teoretic și cursul de specializare cu profil economic organizat potrivit ordinului M.E.I. nr. 2238/1973 și nici o vechime de cel puțin 5 ani în funcții economice cu pregătire medie. De asemenea, nu vă puteți încadra nici în prevederile pct. 2 lit. a sau b din nota la anexa 2 a Legii nr. 12/1971.

● **LAZĂR MARIN, București** — Dispozițiile art. 193 din Legea nr. 57/1974 stabilesc că pe lîngă retribuția fixată pe baza rețelelor tarifare sau a listelor de funcții pentru muncitori și personalul de execuție tehnic, economic, de altă specialitate, pentru personalul de conducere, precum și pentru cel administrativ, de deservire și de pază se mai acordă majorările, îndemnizațiile și sporurile care, potrivit dispozițiilor legale, se includ în retribuție și formează retribuția de încadrare. Aceste sume se acordă în unele ramuri de activitate sau în raport de specificul activității. Astfel, la unele articole sau anexe ale legii se arată retribuțiile majorate, îndemnizațiile și sporurile care se acordă unor categorii de personal, care îndeplinesc aceste funcții suplimentare sau prestează ore peste programul normal de lucru (situațiile prevăzute la art. 70, 74 (4), 140, 150 sau anexa IV din lege). Aceste sume se au în vedere la stabilirea veniturilor pe baza cărora se acordă alocația de stat pentru copii, la calcularea indemnizațiilor pentru concediile medicale, la calcularea contribuției pentru pensia suplimentară și stabilirea pensiei de asigurări sociale. Dispozițiile art. 10 din Decretul nr. 325/1983 se referă numai la personalul care beneficia de alocație de stat pentru copii și, ca urmare, la data majorării retribuției se încadra într-o tranșe superioară de venituri care ar fi dus la modificarea cuantumului sau la pierderea alocației. Modificarea ulterioară a retribuției prin acordarea unei gradații sau majorarea veniturilor prin acordarea altor sume, așa cum s-a arătat mai sus, determină stabilirea alocației în raport de noua situație.

● **ANA STRIBLEA, Burdujeni, Suceava** — În ipoteza în care îndepliniți condițiile de studii și vechime prevăzute de Legea nr. 12/1971 pentru funcția de tehnician principal și dat fiind că aceasta este funcție superioară celei de contabil principal, la promovarea prin examen sau concurs în această funcție, potrivit dispozițiilor art. 33 alin. 6 din Legea nr. 57/1974, unitatea trebuia să vă stabilească încadrarea la o gradație care să vă asigure o creștere a retribuției cu o clasă față de cea avută la funcția de contabil principal, respectiv clasa 20, gradația 5.

● **CECILIA MARINESCU, Pitești** — Încadrarea dv. în funcția de planificator principal nu este legală, chiar dacă ați avea la bază studii economice (liceu economic), funcțiile pe care le arătați în scrisoare că le-ați deținut nu sînt funcții economice în sensul Legii nr. 12/1971 și, ca atare, nu aveți o vechime de cel puțin 5 ani în funcții economice cu pregătire medie.

● **LAURA IONESCU, Sibiu** — În situația în care sînteți încadrată economist în anul III de activitate, nu vi se pot încredința toate atribuțiile funcției de director adjunct al unității. În lipsa directorului adjunct, acestea trebuie îndeplinite de directorul unității.

● **CONSTANTIN MOSCU, Urecheștii, Vrancea** — Încadrarea dv. cu retribuția anului II de activitate a funcției de economist este corectă. Perioada lucrată în funcția de lucrător comercial nu constituie vechime în funcții economice cu pregătire medie în sensul Legii nr. 12/1971. Fără această perioadă nu aveți cel puțin 4 ani vechime în funcții medii de specialitate economică pentru a vi se putea aplica prevederile art. 35, lit. c din Legea nr. 57/1974.

● **NISTOR JELNEAN, Bistrița** — Potrivit art. 75 din Legea nr. 57/1974, beneficiază de drepturile de transferare persoana care a fost transferată în interesul serviciului de la o unitate din localitatea unde își are domiciliul la o altă unitate din altă localitate. Din scrisoarea dv. rezultă că ați fost transferat de la Administrația financiară a județului Bistrița-Năsăud la Circumscripția financiară a municipiului, ambele cu sediul în municipiul Bistrița. Buletinul de identitate cu domiciliul stabil îl aveți în municipiul Bistrița din februarie 1983.

● **NICOLAE TOPCIANU, Todirești, Vaslui** — Pentru a vă putea răspunde la întrebările puse în scrisoare trebuie să cunoaștem dacă la data transferării din funcția de primar al comunei Todireșit în cea de economist la C.A.P. a existat un asemenea post vacant în statul de funcțiuni al C.A.P. și care erau limitele de retribuire ale acestui post, respectiv din care grupă de ramuri face parte C.A.P. potrivit anexei VII la Legea nr. 57/1974. De asemenea, este necesar să mai cunoaștem dacă atunci cînd ați fost trecut după două luni în funcția de contabil principal exista în noul stat de funcțiuni acest post. Fără aceste elemente nu putem preciza dacă trecerea din funcția de primar în cea de economist clasa a 27-a a fost legală și apoi revenirea din funcția de contabil principal în cea de economist clasa a 22-a a fost legal stabilită sau nu.

● **AUREL PURTAN, Arad** — Este dificil să vă putem formula un răspuns precis. Nu menționați funcția în care ați fost transferat și nici dacă în unitatea la care ați fost transferat în anul 1984 se aplicase sau nu majorarea generală de retribuție conform Decretului nr. 325/1983. În principiu, vă putem spune că, potrivit pct. 60 din anexa 2 la Legea nr. 12/1971, pct. 11 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, art. 33 alin. 3 din Legea nr. 57/1974 și pct. 12 din anexa VII a aceleiași legi, precum și în raport de situația prezentată, puteți fi încadrat în funcția de jurisconsult principal, dacă unitatea avea asemenea post vacant și cu o retribuție corespunzătoare acestei funcții pînă la clasa a 27-a gradația 7, dacă procentul maxim pentru acordarea ultimei gradații stabilit unității permitea aceasta. Precizăm că încadrarea și retribuția menționate constituiau o posibilitate pentru unitate și nu o obligație căreia să-i corespundă un drept corelativ al dv.

● **ION SMEU, Constanța** — Prevederile art. 45 alin. 1 și 2 din Legea nr. 57/1974 sînt în vigoare, nefiind abrogate prin Decretul nr. 335/1983.

● **PETRU VATAMANU, Pașcani** — Funcțiile de secretar șef grup școlar și inspector principal nu sînt funcții economice cu pregătire medie. Ca atare nu puteți fi încadrat în funcția de operator principal la oficiul de calcul, neavînd vechimea necesară în funcții economice. În ceea ce privește încadrarea la gradația a 7-a a funcției de operator, aceasta era posibilă în raport de prevederile pct. 9 din anexa nr. 6 la Decretul 100/1959, în măsura în care nu se depășea procentul maxim pentru ultima gradație. O atare încadrare constituie o posibilitate și nu o obligație pentru unitate.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 22 august 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

VIBRANT ŞI FIERBINTE OMAGIU ADUS PATRIEI SOCIALISTE, PARTIDULUI, TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

ÎN PREZENŢA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, A TOVARĂŞEI ELENA CEAUŞESCU, în Capitală s-a desfăşurat spectacolul omagial consacrat sărbătorii naţionale a poporului român — ziua de 23 August — şi împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului şi a fost inaugurată expoziţia organizată cu prilejul finalei celei de-a V-a ediţii a Festivalului naţional „Cîntarea României"

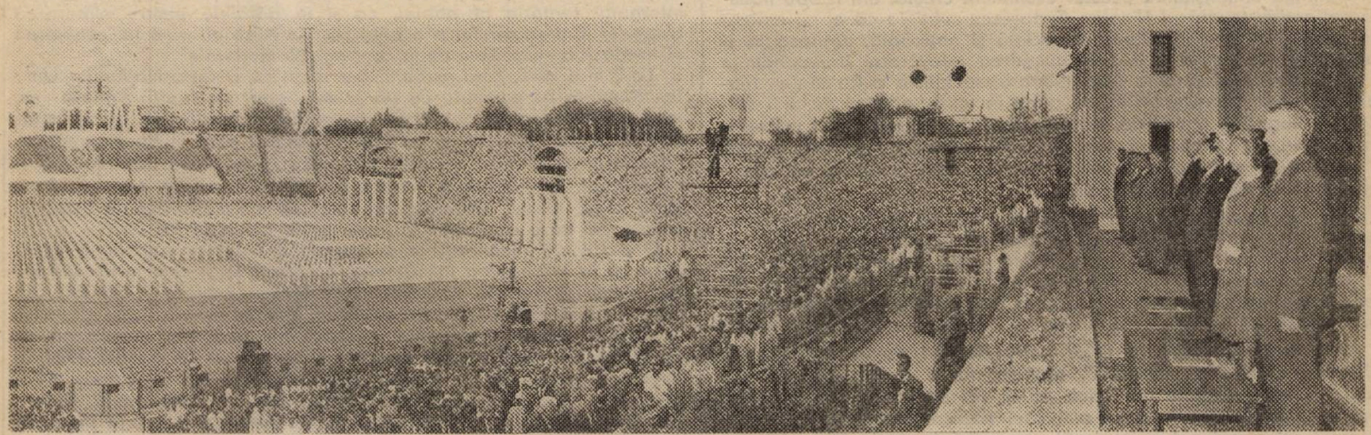

23 AUGUST 1944-1985

Moment hotărîtor pentru destinele patriei

ANIVERSAREA în acest an a glorioasei zile de 23 August, cînd s-au împlinit 20 de ani de la cel de-al IX-lea Congres al partidului, epoca celei mai dinamice dezvoltări economice și sociale a României socialiste, capătă o semnificație deosebită. Mai mult ca oricînd, întregul popor a întîmpinat această aniversare într-o indestructibilă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o atmosferă de puternică efervescență politică, de deplină angajare patriotică în munca pentru ridicarea patriei pe noi trepte de progres și civilizație, pentru îndeplinirea exemplară a directivelor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

23 August 1944 a marcat actul de voință al unui întreg popor hotărît să-și recucerească independența națională și să-și salveze ființa de stat și în același timp a schimbat destinul istoriei generale a României, inaugurînd epoca împlinirii idealurilor de dreptate socială și națională a poporului, epoca socialismului și comunismului. Definind dimensiunile acestui eveniment crucial din istoria noastră națională, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că el „a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a dus la cucerirea adevăratei independențe a patriei la transformarea revoluționară, socialistă a României. Masele populare și-au dobîndit, cu arma în mînă, dreptul de a fi stăpîne pe bogățiile naționale, de a-și făuri destinele potrivit intereselor și aspirațiilor proprii, precum și posibilitatea de a construi pe pămîntul patriei cea mai dreaptă și mai înaintată orînduire socială – orînduirea socialistă și comunistă".

Privit în contextul larg al istoriei noastre multimilenare, actul istoric din august 1944 reprezintă o expresie nepieritoare a puterii și voinței poporului român de a se ridica peste vitregiile istoriei, încorporînd mesajul de dreptate al tuturor generațiilor care au luptat de-a lungul secolelor pentru apărarea gliei strămoșești, pentru apărarea valorilor materiale și spirituale făurite de înaintașii noștri.

Glorioasa aniversare a celor patru decenii de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 constituie un fericit prilej de rememorare a tradițiilor luptei partidului revoluționar al clasei noastre muncitoare ca purtător al celor mai nobile aspirații ale națiunii, conducător al acțiunii viguroase a întregului popor român pentru dreptate socială, unitate și independență națională, pentru edificarea pe pămîntul României a socialismului și comunismului. Este relevantă, în acest context, măreția actului eroic al demnității noastre naționale de la 23 August 1944, cu adînci rădăcini în istoria poporului român, adevărata sa valență de eveniment istoric crucial, care a pus temelii trainice României de azi – țară prosperă, liberă, independentă și suverană între popoarele și națiunile lumii.

Întreg acest drum de luptă, în fruntea căruia s-au situat ferm comuniștii, demonstrează că revoluția română de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 – expresie supremă a voinței de independență națională a poporului român – a fost concepută și organizată de forțele naționale, a fost opera revoluționară a maselor populare, conduse de partid, încununare a trecutului glorios de luptă purtată de poporul român pentru progres și civilizație. De pe aceste temeiuri de istorie națională, revoluția victorioasă din august 1944 a deschis un ev nou în destinele poporului român – evul socialist –, al înfăptuirii celor mai înaintate idealuri de libertate, independență și dreptate socială spre care au aspirat și pentru care au luptat de-a lungul veacurilor fiii acestei țări.

Desfășurîndu-se în condiții internaționale favorabile, create de victoriile armatei sovietice pe frontul antihitlerist, precum și de succesele înregistrate de celelalte armate ale statelor din Coaliția Națiunilor Unite pe toate fronturile de luptă, care au dat puternice lovituri mașinii de război germane, revoluția socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din România a fost rezultatul unui larg consens național bazat pe necesitatea vitală, obiectivă, a atingerii unor țeluri de care depindea însăși soarta națiunii române.

Conștiință vie a poporului, apărător plin de abnegație al intereselor vitale ale țării, Partidul Comunist Român s-a ridicat din prima zi a războiului hitlerist la luptă pentru răsturnarea dictaturii militare-fasciste și eliberarea patriei, pentru alăturarea României la Coaliția Națiunilor Unite. Intrarea României în războiul antihitlerist, o dată cu actul energic al națiunii române de la 23 August 1944, în condițiile în care soarta războiului nu era decisă, a exprimat adevăratele idealuri de libertate și independență națională ale poporului român, voința sa de a fi stăpîn pe propria soartă, de a-și clădi viitorul potrivit vrerii sale.

Actul demnității naționale înfăptuit la 23 August 1944 de întregul popor român, sub conducerea partidului comunist, a avut un puternic ecou internațional. Numeroase documente atestă însemnătatea sa istorică, rolul deosebit în desfășurarea evenimentelor politico-militare în această fază a celui de-al doilea război mondial. Începînd cu 23 August 1944, România și-a pus toate resursele materiale și umane, întregul potențial economic și militar, în slujba luptei împotriva Germaniei hitleriste și aliaților ei. Împreună cu Armata Sovietică, Armata Română a săvîrșit fapte de eroism legendar, aducînd mari sacrificii materiale și umane în lupta pentru eliberarea întregului teritoriu al patriei, ca și în bătăliile pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și a unei părți a Austriei, pînă la încheierea victorioasă a celei de-a doua conflagrații mondiale.

La 9 mai 1945, cînd războiul lua sfîrșit cu victoria Națiunilor Unite, România se prezenta cu un bilanț bogat de luptă. Armata sa, care se întorcea în patrie cu steagurile acoperite de glorie, străbătuse peste 1 700 km, de la Marea Neagră pînă în Boemia, provocase inamicului mari pierderi, eliberase peste 3 800 de localități și contribuise la alungarea ocupanților din alte cîteva mii, avînd pe front în tot timpul războiului un total de circa 540 000 de ostași și ofițeri, din care a pierdut în lupte grele aproape 170 000.

O elocventă recunoaștere a eroismului ostașilor români, a aportului lor la înfrîngerea fascismului, o constituie și cele peste 300 000 de ordine și medalii sovietice, cehoslovace, ungare și române, cu care au fost distinși soldații și ofițerii români.

Gravat pentru totdeauna în conștiința poporului român ca un eveniment de însemnătate epocală, actul de la 23 August 1944 își dezvăluie an de an cu și mai multă claritate noi aspecte și semnificații privind însemnătatea sa națională și internațională. Vigoarea și fermitatea cu care întregul popor român s-a ridicat la luptă, larga participare a tuturor forțelor patriotice la revoluție demonstrează că 23 August 1944 a constituit o strălucită afirmare a hotăririi poporului român de a zdrobi orice dominație străină, de a fi liber și deplin stăpîn în țara sa, de a-și hotărî singur destinele.

Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944 a deschis calea realizării năzuințelor poporului român de a fi liber și stăpîn pe bogățiile și munca sa, pe propriul său destin, a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluționare, democratice, în societatea românească, a cuceririi puterii de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și masele largi populare. „Dînd dovadă de înaltă abnegație și devotament pentru cauza socialismului, a înfloririi patriei, învingînd greutăți de tot felul – sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu – clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea, întregul nostru popor, urmînd cu încredere partidul, au înfăptuit revoluția democratică și revoluția socialistă, au desfășurat cu succes opera istorică de construcție socialistă, lichidînd pentru totdeauna exploatarea omului de către om, consolidînd noua orînduire și trecînd cu succes la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România".

Ca urmare a politicii științifice a Partidului Comunist Român, a progresului neîntrerupt al industriei, care a devenit ramura hotărîtoare, conducătoare a economiei naționale, a încheierii cu succes a cooperativizării socialiste a agriculturii, a prefacerilor din toate domeniile de activitate, în România s-a creat o economie socialistă unitară, s-au generalizat relațiile socialiste de producție. Într-o perioadă istorică scurtă, poporul român a parcurs mai multe etape revoluționare pe calea progresului economico-social. Dintr-o țară slab dezvoltată cu o agricultură și industrie înapoiate, România a devenit o țară socialistă cu o economie puternică, caracterizată printr-un dinamism remarcabil, prin capacitatea de a aplica în toate sectoarele și ramurile de activitate noile cuceriri ale științei și tehnicii, de a rezolva problemele cele mai complexe ale dezvoltării sale ascendente.

În bilanțul bogat al timpului scurs de la actul istoric de la 23 August 1944 se detașează cu deosebită strălucire cele două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, ale cărui orientări novatoare au inaugurat epoca cea mai luminoasă și mai bogată în realizări din întreaga istorie a patriei. În conștiința poporului român, înfăptuirile din aceste două decenii sînt asociate, cu legitimă mîndrie, de numele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de activitatea sa neobosită, de cutezanța revoluționară și gîndirea sa novatoare. Denumită cu îndreptățită mîndrie patriotică Epoca Ceaușescu, această perioadă a fost marcată în mod hotărîtor de personalitatea secretarului general al partidului, militant revoluționar și patriot înflăcărat, ce slujește cu devotament nețărmurit, cu clarviziune și eroism interesele supreme ale națiunii române, cauza socialismului, a progresului și bunăstării patriei, a păcii și colaborării în întreaga lume.

Mărturia grăitoare a superiorității orînduirii socialiste, singura orînduire care asigură omenirii, fiecărei națiuni libertatea, progresul, bunăstarea și independența, a eforturilor și muncii pline de abnegație ale întregului popor, condus de fiul strălucit al națiunii noastre socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o constituie tabloul amplu și insuflețitor cu care se înfățișează România la acest moment aniversar. În ultimele două decenii, producția industrială a crescut de peste 6 ori, fiind astăzi de peste 100 de ori mai mare decît în 1944; s-au produs profunde mutații structurale și corelații noi între sectoarele de producție, o amploare deosebită cunoscînd ramurile de vîrf ale industriei, capabile să asigure înzestrarea economiei naționale cu tehnica avansată, să realizeze produse de înaltă calitate și eficiență. În cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea a fost creată o agricultură nouă, dotată cu mijloace de muncă moderne ; producția globală agricolă a crescut în această perioadă de 2 ori și jumătate, fiind de 7 ori mai mare față de 1944. Această creștere a constituit fundamentul material al schimbării radicale a configurației satului românesc, a situării lui pe traiectoria civilizației contemporane moderne, a îmbunătățirii condițiilor de muncă și de viață ale țărănimii. Economia noastră națională, principalele ei ramuri au fost înzestrate cu mijloace tehnice moderne, mai mult de 80% din fondurile fixe existente astăzi în industrie fiind puse în funcțiune în perioada ultimilor 20 de ani.

În ansamblul uriașelor tranformări revoluționare care au avut loc în ultimele două decenii, sub puternicul imbold al orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, știința românească a cunoscut o largă afirmare, dispunînd de o bază tehnico-materială modernă, de cadre cu înaltă pregătire, capabile să soluționeze cu succes problemele noi pe care le ridică actuala revoluție tehnico-științifică. Sub conducerea și înalta competență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, – cercetarea și învățămîntul, adînc implicate în producție, aduc o însemnată contribuție la modernizarea și dezvoltarea mijloacelor de producție și a proceselor de muncă, la valorificarea superioară a resurselor naționale, la perfecționarea noilor relații sociale, la modelarea și afirmarea multilaterală a personalității umane.

Grandioasele construcții realizate în ultimele două decenii, cum sînt Canalul Dunăre–Marea Neagră, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul și alte asemenea obiective de mare anvergură, dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri economice în toate județele și zonele țării, au dus la însăși transformarea geografiei patriei noastre. Pe baza dezvoltării forțelor de producție, a sporirii avuției naționale s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului ; fondul de retribuire a crescut de 5,2 ori față de 1965 și de peste 59 ori față de 1945, iar retribuția medie este în acest an de aproape 3 ori mai mare decît în 1965.

Pornind de la concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, că socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, a fost creat un sistem nou, democratic, de conducere a societății, a activității economico-sociale. S-au creat noi forme și organisme instituționale ale sistemului democratic unic de conducere – adunările generale, consiliile și congresele oamenilor muncii, consiliile naționale și altele – care asigură participarea întregului popor la conducerea societății noastre socialiste, la făurirea conștientă de către popor a propriului viitor, liber și independent, a viitorului socialist și comunist. Democrația socialistă din țara noastră este o strălucită realizare politică, asigurînd efectiv dreptul fiecărui cetățean al patriei de a-și afirma în libertate și demnitate voința și idealurile sale, de a-și făuri destinul, de a contribui la înălțarea continuă a României socialiste.

Creșterea rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate, perfecționarea organizării și stilului său de muncă, întărirea continuă a legăturilor cu masele de oameni ai muncii, a unității poporului în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigură angajarea puternică a energiilor întregii națiuni în marele efort de muncă și creație dedicate înfăptuirii neabătute a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

România socialistă s-a afirmat cu putere în viața internațională atît prin realizările sale pe planul dezvoltării economico-sociale, cît și prin politica sa activă de colaborare, destindere și pace, promovată în conformitate cu obiectivele programatice de politică externă stabilite de Congresul al IX-lea al partidului. Au devenit tot mai larg cunoscute și au avut un ecou pozitiv în rîndul opiniei publice internaționale inițiativele constructive ale României pe plan extern, contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu, la definirea căilor de soluționare a problemelor vitale ale vieții internaționale contemporane. Activitatea susținută, multilaterală a țării noastre, a președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a vieții internaționale, care se bucură de o înaltă prețuire în rîndul popoarelor lumii, a fost orientată în mod consecvent spre afirmarea dreptului fiecărui popor de a-și alege și făuri liber calea dezvoltării sale, punînd neabătut la baza relațiilor sale cu alte state principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

Unitatea indisolubilă dintre politica internă și cea externă a partidului și statului nostru au conferit activității internaționale a României consecvență și continuitate, adeziunea deplină a întregii noastre națiuni, un înalt prestigiu în rîndul popoarelor lumii. În acest spirit, România socialistă a militat și militează consecvent pentru destindere și pace în lume, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru un climat de pace și securitate în Europa, pentru promovarea unei colaborări largi între toate statele și realizarea unei noi ordini economice internaționale, pentru sporirea rolului O.N.U. și al organismelor sale în soluționarea problemelor majore ale contemporaneității cu participarea tuturor statelor lumii, fără deosebire de mărime sau orînduire socială.

Desfășurarea evenimentelor vieții internaționale în această perioadă a demonstrat pe deplin justețea politicii externe a României, a aprecierilor și concluziilor tovarășului Nicolae Ceaușescu privind căile salvgardării păcii, necesitatea trecerii la soluționarea tuturor problemelor dintre state exclusiv pe calea tratativelor, instaurării unei noi ordini economice mondiale, bazată pe deplina egalitate și echitate, democratizarea reală a relațiilor dintre toate statele lumii.

Evenimentele din ultimii ani au evidențiat pericolul grav pentru pacea lumii pe care îl prezintă intensificarea cursei înarmărilor. Pornind de la această realizare, România socialistă, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciază că problema fundamentală a epocii contemporane este oprirea cursei înarmărilor și în primul rînd a celor nucleare, trecerea la dezarmare și asigurarea unei păci trainice în lume.

Țara noastră se pronunță cu consecvență pentru măsuri eficiente consacrate încrederii și dezarmării în Europa, pentru realizarea de zone fără arme nucleare, dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre țările europene, pentru o Europă unită, pe baza respectării diversității orînduirilor sociale, a dreptului fiecărui popor de a-și alege și făuri liber calea dezvoltării sale.

Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor economice actuale, care au rezultat din politica de dominație și asuprire imperialistă, restructurarea relațiilor economice internaționale, realizarea imperativului dezvoltării nestînjenite a țărilor în curs de dezvoltare și a accesului liber al acestora la tehnologiile moderne, la cuceririle științei și tehnicii constituie domenii importante ale preocupărilor de politică externă ale țării noastre, ale președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și-a cucerit o largă prețuire internațională poziția consecventă a României, care consideră că soluționarea într-un spirit nou a problemelor decalajelor economice, ale subdezvoltării este de natură să contribuie în mod decisiv la asigurarea stabilității economiei mondiale și să faciliteze politica de destindere, de colaborare și pace.

România socialistă a militat și militează cu consecvență pentru întărirea solidarității și colaborării cu toate forțele progresiste și antiimperialiste, cu popoarele de pretutindeni, convinsă fiind că stă în puterea acestora ca, acționînd unite, să determine un curs nou al vieții internaționale, să asigure pacea, dreptul suprem al oamenilor la libertate, la independență, la viață. Noua inițiativă de pace a președintelui României, vibrantul apel pentru pace adoptat de Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale se bucură de adeziunea fierbinte a întregului nostru popor, a tuturor forțelor păcii și progresului, se constituie într-o nouă și elocventă mărturie a politicii active desfășurate de România socialistă în ultimele două decenii, politică ce a dobîndit un prestigiu fără precedent.

Aniversăm, deci, ziua de 23 August cu conștiința tuturor realizărilor istorice obținute sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu mîndria înaltului prestigiu de care se bucură în prezent România în întreaga lume, cu perspectiva clară a viitorului luminos al patriei noastre pe drumul deschis de acea memorabilă zi de August 1944.

Mircea MUȘAT

23 AUGUST 1944-1985

EPOCA CEAUȘESCU, epoca celei mai impetuoase dezvoltări a României socialiste

SE ÎMPLINESC în aceste zile 41 de ani de la istoricul act al înfăptuirii revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a deschis luminoase orizonturi de dezvoltare și prosperitate națiunii române, i-a asigurat o nouă demnitate și largi posibilități de afirmare creatoare la scara comunității mondiale.

Realizările remarcabile obținute de țara noastră în anii construcției socialismului reliefează cu pregnanță că anii cei mai fructuoși în înflorirea economiei românești, a științei și tehnicii, a culturii socialiste sînt anii care au urmat istoricului Congres al IX-lea al partidului. În această perioadă, partidul comunist, la a cărei conducere se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, patriot înflăcărat, eminent revoluționar comunist, personalitate marcantă a lumii contemporane, a ridicat pe o treaptă nouă, superioară strategia de dezvoltare economico-socială a țării caracterizată prin rigurozitate științifică și realism, strategie cu reverberații majore pentru progresul societății românești, pentru sporirea gradului ei de adaptabilitate la exigențele impuse de competitivitatea mondială. O asemenea strategie avansată și vizionară a dus la declanșarea și vitalizarea energiilor națiunii, propulsînd capacitățile creatoare ale poporului și insuflînd încredere în triumful idealurilor socialiste și comuniste.

O strategie de dezvoltare complexă, multidimensională

UNA din coordonatele fundamentale ale politicii economice a partidului nostru în cei peste patruzeci de ani de cînd pe pămîntul patriei se edifică noua orînduire socială, cu deosebire în ultimele două decenii, a constituit-o elaborarea unei strategii proprii de dezvoltare și structurare a economiei naționale, originală, în deplină concordanță cu cerințele de progres ale societății. S-a ținut astfel seama atît de evoluțiile pe termen lung, cît și de cele specifice fiecărei etape de dezvoltare, pornind de la condițiile concret-istorice ale țării noastre, de la cerințele legilor economice obiective și evaluînd cu rigurozitate științifică schimbările continue care au loc în economia mondială. S-a urmărit și s-a înfăptuit practic o economie națională modernă în care să se asigure un echilibru între toate ramurile, funcționarea optimă a complexului economic național, gîndit ca un organism multifuncțional.

Orientările conducerii de partid, personal ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, precum și acțiunile întreprinse la nivelul întregii economii naționale, au fost direcționate astfel ca într-o perioadă relativ scurtă de timp să se poată realiza un complex economic național echilibrat, în cadrul căruia să se îmbine armonios industria cu agricultura, ramurile extractive cu cele prelucrătoare, ramurile producătoare de mijloace de producție cu cele producătoare de bunuri de consum. În mod firesc, s-a urmărit continuu ca procesul de constituire și consolidare a complexului economic național modern să se realizeze în funcție de cerințele legilor economice obiective ale socialismului, în așa fel încît dezvoltarea ramurilor să se desfășoare în deplină concordanță cu necesitățile societății, cu resursele materiale, energetice, de forță de muncă și financiare disponibile (vezi tabelul nr. 1). Printr-o asemenea direcționare a dezvoltării a fost posibilă realizarea, cu precădere în ultimii douăzeci de ani, și menținerea în continuare a unui echilibru dinamic al economiei naționale, realizarea optimizării dezvoltării pe temelia unei structuri tehnico-productive moderne.

La baza dezvoltării multilaterale a economiei și societății, a creării unui complex economic național modern și puternic a fost situată și se află în continuare dezvoltarea forțelor de producție. În cadrul acestui proces complex de dezvoltare a forțelor de producție și de modernizare a structurii economiei naționale (tabelul nr. 2), partidul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu au acționat în direcția intensificării procesului de industrializare socialistă a țării. Se poate afirma cu deplin temei că Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a marcat o cotitură de fond în politica de industrializare socialistă a țării, accentuînd laturile calitative, intensive ale acesteia, asigurînd permanent ridicarea eficienței utilizării resurselor materiale, financiare și de muncă ale țării. Noua concepție cu privire la industrializare a creat condițiile optime pentru consolidarea economiei românești, asigurîndu-i o bază tehnico-materială modernă, o structură corespunzătoare cerințelor actuale și tendințelor de perspectivă. Tocmai de aceea, în prezent economia românească este capabilă să susțină, concomitent cu dezvoltarea ramurilor de bază ale industriei, crearea și dezvoltarea ramurilor purtătoare de progres tehnic și creșterea ponderii activităților industriale în celelalte ramuri ale economiei naționale.

În cadrul procesului general de dezvoltare armonioasă, echilibrată a economiei naționale, industrializarea socialistă a creat condițiile obiective pentru transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei, hotărîtoare atît pentru dezvoltarea și modernizarea potențialului tehnico-productiv propriu, cît și al agriculturii și al celorlalte ramuri. Creșterea producției industriale în anii construcției socialismului și în special după anul 1965 este cu adevărat spectaculoasă. Ritmul mediu de creștere de 11,5% în perioada 1951—1983 situează România pe primele locuri în lume în ceea ce privește dinamica industriei pe o perioadă de timp atît de îndelungată. În prezent, producția industrială a țării este de 103 ori mai mare față de anul 1945, în timp ce în anul 1965 era numai de circa 17 ori mai mare, ceea ce evidențiază un salt de mari proporții deopotrivă în planul calității și al volumului.

Ritmurile cele mai înalte de creștere le-au cunoscut ramurile purtătoare prin excelență ale progresului tehnic, fapt ce a contribuit la perfecționarea structurii producției industriale ca și la dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale. Valoarea producției realizate în ramura constructoare de mașini s-a majorat de la 0,8 mrd. lei (prețuri 1984) la 344,2 mrd. lei în anul 1984, ea asigurînd în prezent într-o pondere covîrșitoare (90%) necesarul de mașini și utilaje pentru programul de investiții și deținînd peste 30% din totalul producției industriale ; la rîndul său, producția industriei electronice și electrotehnice a sporit în același interval de la 0,04 mrd. lei la 45,9 mrd. lei, reprezentînd peste 21% din producția industriei constructoare de mașini, în timp ce valoarea producției industriei chimice a sporit, în același interval, de la 0,1 mrd. lei la 128,3 mrd. lei.

Un alt efect de amploare al politicii promovate în anii construcției socialiste, în mod deosebit în ultimele două decenii, constă în crearea unor ramuri și subramuri industriale complet noi, moderne, de mare competitivitate, cum sînt : industria electronică, automatică și de calculatoare, industria de autoturisme, cea aeronautică etc. Pe bună dreptate, astăzi, la aniversarea celor douăzeci de ani care au trecut de la istoricul Congres al IX-lea și a 41 de ani de la memorabilul act de la 23 August 1944, se poate aprecia că potențialul tehnico-productiv creat de industria noastră — datorită, în special, orientării spre dezvoltarea ramurilor de bază temeinic ancorate în progresul tehnico-științific actual — este în măsură să rezolve cu succes marile probleme pe care le ridică realizarea unei creșteri economice de tip intensiv.

Procesul de modernizare a structurii economiei naționale, de dezvoltare și consolidare a unui complex economic echilibrat a determinat acordarea unei atenții deosebite dezvoltării agriculturii. Ca urmare a investițiilor substanțiale de care a beneficiat agricultura cincinal de cincinal, a creșterii calificării personalului muncitor, producția globală agricolă a crescut de 7,2 ori în 1984 față de 1945. Se cuvine a aminti că în ultimele

Tabelul nr. 1

Evoluția principalilor indicatori ai dezvoltării țării

	1945	1965	1984
Produsul social	100	7,0	28
Venitul național	100	7,0	32
Venitul național pe locuitor	100	5,8	22
Producția industrială	100	17	103
Producția globală agricolă	100	3,6	7,2
Investiții — total mrd. lei	2,3	57,6	252,0
Fonduri fixe — total mrd. lei	161,7	502,7	2614,0
Volumul comerțului exterior	100	4,8	46

patru cincinale s-a realizat o autentică reconsiderare a rolului agriculturii în cadrul economiei naționale, orientîndu-se, în consecință, dezvoltarea acestei ramuri în concordanță cu cerințele progresului tehnic, cu necesitatea intensificării și eficientizării producției agricole.

Cadrul în care se dezvoltă astăzi această ramură — în condițiile consolidării și modernizării continue a bazei sale tehnico-materiale — îl constituie noua revoluție agrară, proces amplu și complex, de largă viziune economico-socială, menit să accentueze înscrierea fermă a agriculturii noastre pe coordonatele calității și eficienței. Din perspectiva amintită, agricultura românească se orientează precumpănitor spre valorificarea superioară a bazei materiale și umane existente, a roadelor cercetării științifice concretizate în îmbunătățirea continuă a materialului biologic utilizat, în crearea în țară de soiuri și hibrizi cu o mare capacitate de producție la toate plantele de cultură, în ameliorarea raselor de animale etc.

O imagine mai completă asupra configurației și dinamicii complexului economic național necesită și subliniera atenției care s-a acordat, în special după Congresul al IX-lea, dezvoltării țării noastre în profil teritorial. Urmărind asigurarea unui echilibru în amplasarea teritorială a forțelor de producție, strategia dezvoltării multilaterale a economiei naționale a asigurat îmbinarea armonioasă a structurilor social-economice în profil teritorial, în scopul valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, al amplasării rationale a forțelor de producție pe teritoriul țării, sistematizării și modernizării rețelei de localități urbane și rurale, asigurării unor condiții de muncă și de viață egale pentru toți locuitorii etc.

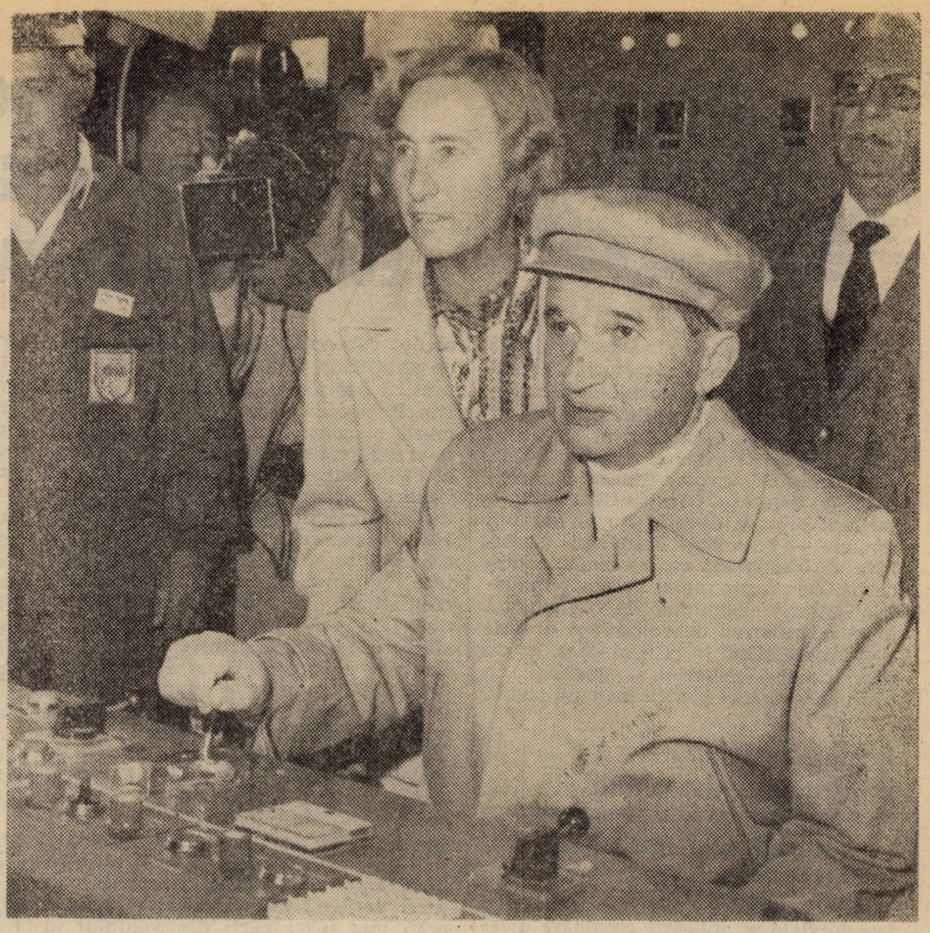

● **Un act cu valoare simbolică : tovarășul Nicolae Ceaușescu inaugurează un nou obiectiv industrial. Din cele 9 912 capacități de producție industriale și agrozootehnice principale construite în țara noastră între 1945—1984, 8 541 au fost puse în funcțiune după 1965**

În centrul preocupărilor — factorii calitativi

REALIZĂRILE remarcabile obținute în anii construcției socialiste, și cu deosebire în ultimele două decenii, pun în evidență împletirea organică a elementelor extensive ale dezvoltării cu cele intensive. Astfel, îndeosebi în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R., accentul se deplasează rapid spre laturile calitative ale dezvoltării. Începînd mai ales cu

Tabelul nr. 2

Greutatea specifică a principalelor ramuri în venitul național

	Industrie	Construcții	Agricultură	Transporturi și telecomunicații
1950	44	6,0	27,8	4,3
1965	48,9	8,0	28,9	4,0
1980	58,6	8,8	14,1	7,0
1983	60,2	7,8	15,5	6,2

cincinalul 1971—1975, factorii intensivi, calitativi au avut efecte din ce în ce mai puternice asupra dezvoltării economiei naționale, imprimînd, în final, reproducției socialiste din țara noastră un caracter intensiv. Acțiunea factorilor intensivi este cu mult accentuată în ultimele cincinale ; această modificare de pondere se evidențiază ca o necesitate legică impusă de nivelul atins de dezvoltarea forțelor de producție, dar și ca o reacție la noile structuri ale economiei naționale, la efectele crizei economice mondiale, la restricțiile de natură materială și energetică, fiind integrată în mod organic în strategia afirmării noii calități în toate domeniile de activitate. În aceste condiții, creșterea continuă a productivității muncii, economisirea energiei, valorificarea superioară a resurselor materiale, utilizarea cu randamente sporite a fondurilor societății au reprezentat, și mai ales reprezintă, elemente de bază ale strategiei dezvoltării economiei noastre.

Factor fundamental al dezvoltării intensive, sporirea productivității muncii — proces ce încorporează atît economisirea de muncă vie, cît și materializată — ocupă un loc central în politica economică a partidului și statului nostru. **„Nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism, de ridicarea nivelului de trai al poporului** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem astfel ca economia noastră socialistă să realizeze o productivitate a muncii superioară, devenind competitivă și din acest punct de vedere“.** An de an au fost obținute realizări însemnate și în acest domeniu. Productivitatea muncii în industrie, de pildă, a crescut în anul 1984 față de anul 1945 de 16 ori, evoluție cu atît mai relevantă pentru accentuarea laturii intensive a dezvoltării cu cît în această perioadă personalul muncitor din această ramură de bază a economiei a sporit considerabil — de 7,3 ori. În perioada 1965—1985 productivitatea muncii în industrie a crescut de 2,8 ori, iar în construcții-montaj de 3 ori în deceniul actual — pe baza programelor speciale adoptate — preconizîndu-se o dublare a acesteia, asigurînd pentru cincinalul 1986—1990 un ritm de creștere mediu anual de 10%.

Alături de sporirea rapidă a productivității, creșterea eficienței fondurilor fixe se înscrie, de asemenea, printre factorii intensivi care au o influență sporită în dezvoltarea economiei naționale. Volumul însemnat de fonduri fixe existent în economie a determinat acțiuni ample la nivelul unităților economice (creșterea ponderii fondurilor fixe active, adîncirea specializării și cooperării în producție, introducerea metodelor moderne de organizare și conducere a producției etc.), care au dus la creșterea producției obținute la 1 000 lei fonduri fixe. Îmbunătățirea utilizării fondurilor fixe își găsește astfel con-

Viorel CORNESCU
Sica STANCIU

(Continuare în pag. 8)

23 AUGUST 1944-1985

INDUSTRIA SOCIALISTĂ — BAZA PROGRESULUI ECONOMICO-SOCIAL AL PATRIEI

ÎN ACEST AN, cînd se împlinesc 41 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și 20 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., înalt forum al comuniștilor, care a ales ca secretar general al partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu — cel mai iubit și devotat fiu al națiunii române — economia României socialiste se înfățișează ca o economie modernă, cu un pronunțat caracter industrial-agrar, dispunînd de o industrie proprie, puternic dezvoltată, și o agricultură socialistă în plin progres, cu un nivel de trai material și spiritual în continuă creștere pentru întregul popor.

Factor hotărîtor în strategia dezvoltării

ANCORATĂ puternic în realitățile istorice concrete ale țării noastre, concepută și înfăptuită pe baza studierii aprofundate și aplicării creatoare a legilor și legităților generale ale revoluției și construcției socialiste, a tendințelor dominante care se conturează la sfîrșitul acestui secol, strategia P.C.R., elaborată într-o concepție științifică, unitară și de largă deschidere istorico-politică, mai ales după Congresul al IX-lea, a ridicat pe un plan superior tradițiile valoroase ale gîndirii economice românești, fapt ce i-a permis să fundamenteze pe termen lung cele mai avantajoase modalități de înaintare fermă a țării noastre pe calea socialismului și comunismului.

În centrul politicii generale de făurire a societății socialiste, partidul a pus dezvoltarea puternică a forțelor de producție la baza industrializării socialiste a țării, considerată cu deplin temei drept singura cale de lichidare a înapoierii economice, de valorificare superioară a muncii naționale a poporului nostru, de creștere, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Punînd problema continuării industrializării socialiste a țării pe baza alocării unei părți importante din venitul național pentru acumulare, Congresul al IX-lea al P.C.R. are meritul istoric de a fi orientat strategia acestui proces revoluționar în concordanță cu cele mai exigente criterii pe care le impune revoluția științifico-tehnică actuală, eficiența competitivă în raportarea față de propriile noastre realizări dar și față de nivelurile atinse pe plan mondial. Tocmai ca urmare a unei asemenea concepții, elaborată într-o viziune științifică, unitară și de largă perspectivă istorico-politică, astăzi industria României socialiste a devenit ramura modernă conducătoare a economiei naționale, cu cel mai puternic efect de antrenare asupra întregii dezvoltări economico-sociale. În prezent, industria țării noastre este de peste 103 ori mai mare față de anul 1945, cea mai mare parte din această creștere realizîndu-se în ultimii 20 de ani, cînd ritmul de creștere a producției industriale este de aproape 10%, fapt ce situează România printre țările cu o industrie dintre cele mai dinamice.

Unul dintre cei mai expresivi indicatori ai transformării industriei în ramură modernă conducătoare și hotărîtoare a întregii dezvoltări economico-sociale este contribuția ei la crearea venitului național, contribuție care a crescut continuu de la 26,5% în 1945 la 48,9% în 1965, pentru ca în prezent să se ridice la 64,2%. Această contribuție hotărîtoare a industriei la crearea venitului național este rezultatul alocării celei mai mari părți din volumul investițiilor în întreaga perioadă a construcției socialiste spre această ramură, precum și al faptului că în prezent în industrie lucrează 36,8% din populația activă a țării (vezi tabelul nr. 1). Amplul efort material și uman orientat spre dezvoltarea și modernizarea industriei are ca rezultat participarea hotărîtoare a acestei ramuri de bază la acoperirea necesarului de mașini, utilaje, instalații și echipamente pentru dezvoltare (o pondere de 90—95%), la creșterea exportului care este format în bună măsură din produse industriale.

Fundamentînd ca necesitate istorică continuarea industrializării socialiste a țării, Congresul al IX-lea al P.C.R. a stabilit drept element definitoriu, de lungă durată, dezvoltarea ramurilor moderne, de vîrf, în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pe baza cărora s-a asigurat o înaltă înzestrare tehnico-productivă a muncii în toate ramurile economiei naționale. În acest sens este foarte semnificativ faptul că ramurile hotărîtoare ale dezvoltării și modernizării potențialului productiv au cunoscut ritmuri impresionante de creștere. Astfel, în comparație cu anul 1945, producția industriei constructoare de mașini a crescut de peste 433 de ori, cea a industriei chimice de peste 1200 de ori, a industriei metalurgice de 200 de ori, a energiei electrice de peste 55 de ori (vezi tabelul nr. 2).

Cît de expresivă este această creștere o demonstrează numărul de zile în care se poate realiza în prezent producția anului 1945. Astfel, la energie electrică calculele demonstrează că în prezent întreaga producție a anului 1945 se poate realiza în mai puțin de 7 zile, la cărbune în 15 zile, la oțel în numai 3 zile ; întreaga producție a construcțiilor de mașini a anului 1945 se poate obține astăzi într-o singură zi, a industriei chimice într-o jumătate de zi — producția de îngrășăminte chimice a anului 1950 se obține în prezent în 2 ore, iar cea de medicamente în circa 2 zile.

Desigur, dacă la aceste date statistice adăugăm marile progrese legate de structura și calitatea producției, avem într-adevăr o imagine mai realistă a ceea ce înseamnă forța industrială a României socialiste creată în cei 41 de ani de la revoluția din August, și cu deosebire în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului. Ca urmare a ritmurilor superioare de dezvoltare — industria construcțiilor de mașini — în medie 13%, iar industria chimică, în medie 13,2% — înregistrate în perioada 1964—1985, aceste două ramuri de bază ale industriei noastre naționale dețin în prezent o pondere în totalul producției industriale de 40% față de 27,9% în 1965.

Concomitent cu dezvoltarea și modernizarea ramurilor de bază ale industriei, este foarte semnificativ faptul că P.C.R. a conceput continuarea industrializării socialiste a țării paralel cu înfăptuirea unor ample programe de lărgire a bazei energetice și de materii prime. Rezultatul unei asemenea strategii concepută de partidul nostru, constă în îmbunătățirea proporției dintre baza proprie de materii prime și energetice și necesitățile tuturor ramurilor economiei naționale. Ca urmare a înfăptuirii neabătute a acestei strategii, în prezent se asigură din resurse interne circa 90% din necesarul economiei naționale la cărbune, 85% la țiței,

Tabelul nr. 1

Coordonate ale locului industriei în cadrul economiei

	1950	1965	1980	1983
Ponderea industriei (%) în :				
— Venitul național	44,0	48,9	58,6	60,2
— Populația ocupată	12,0	19,2	35,5	36,7

● In concepția secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea industriei și în primul rînd a ramurilor sale de vîrf constituie cheia de boltă a dezvoltării și modernizării întregii economii naționale. Contribuția industriei — a cărei producție globală era în 1984 de 103 ori mai mare decît în 1945 — la creșterea venitului național a sporit în același interval de la 26,5% la peste 60%

96% la gaze naturale, 100% la plumb, zinc și aluminiu.

Dezvoltarea continuă a ramurii producătoare de energie electrică va avea ca rezultat creșterea producției la nivelul de 76,200 miliarde kWh în 1984, față de 17,215 miliarde kWh în 1965 și 1,410 în anul 1945. Este semnificativ faptul că această creștere puternică a producției de energie electrică a avut loc concomitent cu restructurarea producției ramurii în sensul sporirii ponderii centralelor care funcționează pe cărbune și a hidrocentralelor.

O evoluție proiectată în termenii calității și eficienței

PREOCUPAREA constantă a P.C.R. de a lărgi puternic baza proprie de materii prime și energie a avut loc concomitent cu dezvoltarea acelor subramuri care valorifică superior munca națională a poporului, produsele obținute încorporînd concepție modernă și muncă de înaltă complexitate. Ca urmare, în ultimele două decenii, strategia de dezvoltare pe baze moderne a industriei s-a concretizat în apariția de noi ramuri de tehnicitate ridicată, cum sînt : industria electrotehnică și electronică a cărei producție a crescut de 14,5 ori, mecanica fină și optică de 28 de ori, producția mijloacelor de automatizare de 151 ori, de mașini-unelte de aproape 35 ori. În același timp, s-a dezvoltat și modernizat producția de autovehicule, utilaje energetice, aeronautică, de mașini și utilaje complexe, construcții navale, bunuri de larg consum etc.

Modernizarea puternică a ramurii constructoare de mașini s-a desfășurat concomitent cu cea a industriei chimice — astăzi chimia românească avînd capacitatea de a realiza la un înalt nivel de calitate și competitivitate mai ales produse ale industriei petrochimice, subramură nouă care a fost creată în ultimii 20 de ani. O serie de produse ale industriei chimice ca, de exemplu, cauciuc poliizoprenic și polibutadienic, etilenă, propilenă, dimetilitreftalat, acrilonitril, polietilenă, polipropilenă, polistiren, noi medicamente, carbonați, lacuri și vopsele, insecticide și fungicide, materiale fotosensibile sînt astăzi apreciate pe plan internațional pentru calitatea și competitivitatea lor.

În cadrul industrializării țării s-a acționat cu consecvență și în direcția dezvoltării și modernizării celorlalte ramuri industriale, cum sînt : materialele de construcții, celuloză și hîrtie, industria ușoară, alimentară etc., fapt ce demonstrează că producția de mijloace de producție este concepută nu ca un scop în sine, ci ca un mijloc pentru a făuri o economie națională modernă, puternică, în măsură să ridice pe un plan superior nivelul de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Punînd problema industrializării socialiste a țării, în condițiile în care în întreaga lume se desfășoară o puternică revoluție în știință și tehnică, partidul a pus un mare accent pe promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, rezultat nemijlocit al amplificării puternice a activității de cercetare științifică. Astfel, în perioada 1966—1985 au fost aplicate în producție 12 mii tehnologii noi și perfecționate, au fost introduse în fabricație peste 36 mii mașini, utilaje, aparate și instalații.

Strategia industrializării României a fost concepută de partidul nostru nu numai în profil de ramură, ci și în profil teritorial. Pe baza unității criteriilor economice și social-politice, s-a realizat repartizarea rațională a industriei pe teritoriu, apropiindu-se astfel condițiile de înzestrare tehnică și de productivitate a muncii între județele țării. Urmărirea acestei evoluții în perioada 1966—1985 evidențiază faptul că dacă în 1965 marea majoritate a județelor — 36 —, aveau o producție industrială pînă la 10 miliarde lei și numai 5 peste această limită, în anul 1985 toate județele țării obțin o producție industrială de peste 10 miliarde de lei, din care 18 județe de peste 25 miliarde de lei. Totodată, amplasarea industriei în toate județele țării a asigurat sporirea numerică și calitativă a clasei muncitoare

Tabelul nr. 2

Dinamica producției industriale

	1965	1975	1980	1983	Ritmul mediu de creștere 1951—(1983 (%)
Industrie — total	649 ori	21 ori	33 ori	36 ori	11,5
Energie electrică și termică	11 ori	37 ori	47 ori	49 ori	12,6
Combustibil	396	685	828	858	6,8
Metalurgia feroasă (inclusiv extracția minereurilor feroase)	645	20 ori	30 ori	32 ori	11,1
Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	13 ori	61 ori	111 ori	123 ori	15,7
Chimie	21 ori	112 ori	178 ori	198 ori	17,4
Exploatarea și prelucrarea lemnului	496	926	13 ori	14 ori	8,3
Textilă	336	12 ori	19 ori	21 ori	9,8
Confecții	411	16 ori	24 ori	28 ori	10,7
Pielărie, blănărie, încălțăminte	401	976	15 ori	18 ori	9,2
Alimentară	358	700	939	956	7,1

(peste 60% din întreaga populație activă), fapt ce a avut ca rezultat exercitarea nemijlocită a rolului său politic conducător în societatea socialistă românească.

Formulînd ca obiectiv fundamental pentru cincinalul 1986—1990 continuarea înfăptuirii pe o treaptă superioară a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Congresul al XIII-lea al P.C.R. condiționează înfăptuirea acestor directive de realizarea unei dezvoltări intensive a industriei noastre, în cadrul căreia creșterea productivității muncii și ridicarea nivelului tehnic și calitativ vor constitui, pe baza reducerii consumurilor materiale, suportul hotărîtor al progresului susținut și multilateral în noua etapă de dezvoltare economico-socială a patriei.

Accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării industriei va avea loc concomitent cu îmbunătățirea proporțiilor din economie, dintre baza proprie de materii prime și energie și necesitățile economiei, dintre industrie și agricultură, dintre producția de mijloace de producție și producția de bunuri de consum. La baza acestui proces unitar și de largă perspectivă, Congresul al XIII-lea a așezat promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii românești, fapt pentru care marile probleme pe care le ridică creșterea nivelului tehnic și calitativ al producției și dublarea productivității muncii în actualul deceniu vor fi rezolvate cu forțe proprii ale activității noastre de cercetare științifică și tehnică. La aniversarea a 41 de ani de la actul istoric înfăptuit la 23 August 1944 și în lumina Directivelor celui de al XIII-lea Congres al partidului, industria națională se înfățișează ca o ramură puternică, propulsoare a economiei. Sînt astfel întrunite condițiile favorabile ca industria să își consolideze pe noi baze calitative rolul de ramură modernă conducătoare a economiei naționale, concomitent cu integrarea tot mai puternică a efectelor ei în structura de producție a celorlalte ramuri, realizîndu-se astfel transformarea activității acestora în variante ale activității industriale, cu efecte de anvergură asupra întregului progres multilateral și rapid al țării.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

Epoca Ceaușescu, epoca celei mai impetuoase dezvoltări a României socialiste

(Urmare din pag. 5)

cretizarea în sporirea cantității de produse obținute cu ajutorul unui volum dat de fonduri fixe, ceea ce, la nivelul economiei naționale, se materializează în creșterea produsului social și a venitului național pe unitatea de fonduri fixe, precum și prin sporirea mai rapidă a productivității muncii comparativ cu cea a înzestrării tehnice a acesteia.

Accentuarea factorilor calitativi presupune totodată valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice ale țării. Această orientare necesită un efort permanent și conștient în direcția prevenirii și eliminării oricărei forme de risipă, începînd cu faza de proiectare a produselor și tehnologiilor de fabricație și continuînd pînă la recuperarea și reciclarea materialelor refolosibile. Ridicarea gradului de valorificare a resurselor naturale este ilustrată elocvent în devansarea indicilor de creștere a producției ramurilor furnizoare de materii prime de către cei din ramurile prelucrătoare. Raportat la anul 1950, în prezent coeficienții de devansare sînt de circa 2,57 între prelucrarea și extracția țițeiului, de 6,8 între prelucrarea și exploatarea forestieră, de 3,77 între construcția de mașini și metalurgia feroasă, de 41,24 între industria confecțiilor și cea textilă. În vederea reducerii consumurilor de materii prime și energie pe unitatea de produs, corespunzător programelor speciale elaborate pentru întreaga economie, se acționează hotărît în direcția respectării tehnologiilor produselor, introducerii unui sistem de tehnologii avansate capabile să asigure maximizarea gradului de folosire a fiecărei tone de materie primă, echilibrării structurii producției, perfecționării permanente a normelor de consum etc. Diminuarea cheltuielilor cu materii prime, materiale și energie în economie reprezintă și o cale însemnată de sporire a venitului național. Valoarea unui procent de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social reprezenta în anul 1984 un spor de venit național de 18 miliarde lei, în anul 1985 va reprezenta 20 miliarde lei, iar în anul 1990 26—27 miliarde lei.

Accentuarea factorilor intensivi a fost și este determinată de încorporarea creației științifice și tehnice contemporane în producție. Congresul al IX-lea al partidului a determinat realizarea unor mutații calitative și în acest domeniu. Cu aportul determinant al secretarului general al partidului s-a înregistrat o modificare radicală în modul în care a fost și trebuie să fie privită cercetarea științifică națională, integrarea acesteia în procesul dezvoltării, insistîndu-se în direcția cultivării și stimulării încrederii în capacitatea spirituală și de creație a națiunii noastre. Această abordare realistă și patriotică a permis elaborarea unei noi politici cu privire la organizarea și orientarea activității de cercetare științifică, la stimularea și implicarea ei largă și eficientă pe întregul perimetru al dezvoltării economiei noastre. Drept urmare, după 1965 s-a trecut intens la dezvoltarea puternică și multilaterală a bazei materiale și umane a activității de cercetare științifică și tehnică. În anul 1985 fondurile de investiții destinate dezvoltării capacității de cercetare au sporit față de anul 1965 de 17,4 ori, volumul activității de cercetare exprimat în cheltuieli materiale de 14 ori. Astăzi lucrează în cercetare circa 245 000 persoane — de cinci ori mai mult față de 1965 și de circa 63 de ori mai mult față de 1945 — din care 47% în institute de cercetare-dezvoltare și învățămînt, 23% în proiectare și 30% în producție. De remarcat este și faptul că volumul total al cheltuielilor curente pentru activitatea de cercetare-dezvoltare-progres tehnic reprezintă 2% din venitul național, nivel care situează țara noastră la cel al cheltuielilor medii făcute în țările dezvoltate industrial. Numai în ultimul deceniu rata de creștere anuală a totalului cheltuielilor curente a fost de 13,8% mai mare decît creșterea produsului social și a venitului național.

REMARCABILELE realizări obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste, puternica dezvoltare a economiei, a întregii societăți se întemeiază pe o strategie științifică, bazată pe analiza temeinică a stadiului atins de dezvoltarea economiei naționale și ținînd seama de obiectivele majore care stau în fața poporului nostru pentru edificarea noii societăți. Modelînd dezvoltarea întregii economii naționale corespunzător cerințelor progresului economico-social, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au pus bazele realizării, în ultimii douăzeci de ani, a unei economii dinamice, cu un profil nou, ale cărei caracteristici sînt calitatea, eficiența și competitivitatea, ale unei economii în plină înflorire.

23 AUGUST 1944-1985

Agricultura românească — amplu proces de dezvoltare intensivă şi multilaterală

UN ELEMENT DEFINITORIU în tabloul măreţelor prefaceri pe care socialismul le-a adus în economia românească îl reprezintă dezvoltarea producţiei agricole, caracterizată prin ritmuri înalte de creştere, prin valorificarea tot mai bună a resurselor şi în primul rînd a pămîntului. În condiţiile în care România s-a transformat dintr-o ţară eminamente agrară într-o ţară industrial-agrară cu un accentuat echilibru al complexului naţional economic, agricultura noastră socialistă a înregistrat de la un cincinal la altul progrese şi înnoiri pe multiple planuri, în pas cu cerinţele economiei naţionale, cu cuceririle ştiinţei şi tehnicii moderne.

În procesul de dezvoltare a agriculturii, partidul nostru a orientat întregul efort uman şi material în direcţia modernizării acesteia, ţinînd seama de condiţiile economico-naturale şi de interesele economiei naţionale. Dezvoltarea în ritm rapid a industriei a făcut posibilă asigurarea înzestrării agriculturii cu tot mai multe tractoare şi maşini agricole de înalt nivel tehnic şi cu cantităţi sporite de îngrăşăminte chimice. Dacă în 1950 cantitatea de îngrăşăminte chimice în substanţă activă a fost de numai 5,9 mii tone, la nivelul anului 1983 ea a ajuns la 1 157,4 mii tone, ca în 1984 să se înregistreze un consum de 1 288,8 mii tone, avînd ca efect creşteri considerabile ale randamentelor la hectar ale diferitelor culturi. Pe de altă parte, repartizarea îngrăşămintelor chimice pe cele două forme de proprietate şi organizare din agricultură — cea de stat şi cooperatistă — şi-a schimbat în timp structura în favoarea sectorului cooperatist, care deţine cea mai mare pondere în terenurile cultivate şi în producţiile obţinute.

Din punctul de vedere al dotării tehnice, agricultura a înregistrat schimbări profunde. A crescut numărul de tractoare şi s-a diversificat mult parcul de maşini agricole. Astfel, dacă la sfîrşitul anului 1938, anul de vîrf al producţiilor antebelice, existau doar 4 049 tractoare fizice, în 1965 numărul lor a ajuns la 81 356, în 1975 la 119 533, iar în 1984 la peste 174 000 bucăţi. Aceasta a permis ca încărcătura de suprafaţă arabilă ce revine pe un tractor fizic să scadă de la circa 2 500 ha la mai puţin de 60 ha. Puternicul parc de tractoare şi maşini agricole existent a făcut posibilă în toate unităţile agricole de stat şi cooperatiste mecanizarea integrală a lucrărilor de arat, semănat şi recoltat cereale păioase şi în proporţie mare a lucrărilor la toate celelalte culturi agricole. Mecanizarea şi automatizarea proceselor de producţie s-au extins şi în zootehnie, apropiind condiţiile de muncă din acest sector de activitate de cele existente în industrie.

În sfera preocupărilor partidului, un loc important l-a ocupat dezvoltarea ştiinţei, pentru lărgirea cuceririlor acesteia în vederea aplicării lor în practica agricolă, ca o verigă absolut necesară în lanţul măsurilor privind sporirea continuă a producţiei. Transformarea socialistă a agriculturii româneşti a oferit un cîmp larg de acţiune pentru cercetarea ştiinţifică. În acest scop, cercetarea ştiinţifică a fost integrată în amplul proces de organizare, înzestrare tehnică şi modernizare a agriculturii. Reţeaua de cercetare a căpătat o dezvoltare din ce în ce mai largă, prin crearea de noi institute şi staţiuni experimentale pentru principalele ramuri şi profiluri ale agriculturii, repartizate în principalele zone pedoclimatice, bazine horticole şi podgorii ale ţării.

O dată cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale şi perfecţionarea conducerii şi organizării producţiei agrare, în munca şi viaţa ţărănimii, în întreaga existenţă a satului s-au produs şi se produc în continuare schimbări tot mai ample pe multiple planuri : producţia agricolă devine tot mai mult o variantă a muncii industriale, iar satul se apropie tot mai mult, ca nivel de civilizaţie şi de viaţă, de oraş.

Tabelul nr. 1

Efectivele de animale la începutul anului

— mii capete —

	1938	1951	1966	1976	1981	1984
Bovine	3 653	4 502	4 935	6 126	6 485	6 752
Porcine	2 761	2 197	5 365	8 813	11 542	14 347
Ovine	10 087	10 222	13 125	13 865	15 865	18 451
Caprine	364	498	807	445	347	684
Păsări	27 325	17 610	40 085	78 626	97 800	119 237
Albine (mii familii)	466	459	916	855	1 117	1 279

Transformarea socialistă a agriculturii, revoluţionarea bazei tehnico-materiale şi asigurarea cu cadre au creat condiţiile creşterii continue a producţiei agricole, cu implicaţii directe în realizarea unor schimbări fundamentale în structura relaţiilor de producţie din agricultură, în întregul nivel de muncă şi de viaţă a ţărănimii.

O concepţie novatoare privind locul şi rolul agriculturii în cadrul complexului economic naţional

OPERA TEORETICĂ şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu cuprinde ca o componentă esenţială coordonatele fundamentale, definitorii ale procesului revoluţionar complex de dezvoltare a agriculturii, funcţiile şi rolul acestei ramuri în progresul economiei naţionale, liniile directoare privind evoluţia ei în perspectivă, definirea aportului agriculturii şi al ţărănimii în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. În cele două decenii de glorioasă istorie socialistă care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului au avut loc profunde schimbări cantitative şi calitative în dezvoltarea agriculturii, bazate pe reevaluarea într-o perspectivă nouă, revoluţionară a concepţiei privind locul şi rolul acesteia în cadrul strategiei de construcţie a noii societăţi. În centrul acestei concepţii se situează teza privind agricultura ca ramură fundamentală a economiei naţionale, parte integrantă esenţială a făuririi complexului economic naţional unitar, armonios dezvoltat — baza trainică a progresului şi bunăstării, a independenţei şi suveranităţii naţionale.

Încă în Raportul prezentat Congresului al IX-lea al P.C.R., în 1965, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„Reprezentînd un factor de mare importanţă în ansamblul economiei naţionale, agricultura trebuie să-şi aducă un aport tot mai mare la progresul ţării, la ridicarea bunăstării poporului. Continuînd în ritm intens industrializarea socialistă, vom acorda o mai mare atenţie dezvoltării agriculturii, sporirii producţiei vegetale şi animale“.** Pornind de la postulatul că fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei, nu se poate asigura nici făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea socialismului în patria noastră, au fost definite funcţiile agriculturii de participare la creşterea venitului naţional, la progresul general al societăţii, de obţinere a unor producţii care să acopere în mod corespunzător nevoile economiei naţionale de materii prime agricole, satisfacerea cerinţelor de consum, ştiinţific fundamentate, ale populaţiei, crearea unor disponibilităţi pentru schimburile economice internaţionale.

În centrul politicii agrare a partidului se află realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de mare productivitate, bazată pe cele mai noi cuceriri ale ştiinţei. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a definit etapele revoluţiei agrare ca un proces revoluţionar continuu, ca parte integrantă a fiecărei etape a făuririi şi dezvoltării noii societăţi. Conceptul de nouă revoluţie agrară este un concept global, care cuprinde atît forţele de producţie, relaţiile de producţie şi sociale, cît şi întregul mod de gîndire şi acţiune al celor care lucrează în agricultură.

Respingînd teza specializării interstabile a agriculturii, partidul nostru a orientat această ramură spre o dezvoltare intensivă şi multilaterală. Ţara noastră dispune de condiţii pedoclimatice adecvate pentru a-şi produce în interiorul graniţelor sale aproape toate produsele alimentare necesare populaţiei, materii prime pentru industrie, precum şi pentru satisfacerea altor nevoi ale economiei naţionale. Agricultura multilaterală s-a dovedit mai puţin sensibilă la oscilaţiile inerente ale factorilor naturali şi ale pieţei externe, asigurînd o folosire mai completă a resurselor naturale, materiale şi umane, o îmbunătăţire a aprovizionării populaţiei în concordanţă cu programul de alimentaţie ştiinţifică şi cu creşterea puterii ei de cumpărare, o participare sporită la creşterea venitului naţional, la progresul general al economiei româneşti.

În perioada 1965—1984 s-a intensificat dezvoltarea tuturor ramurilor agricole, asigurîndu-se o îmbunătăţire a îmbinării producţiei vegetale cu cea animală. Creşterea mai accentuată a producţiei animale decît a celei vegetale a dus la ridicarea ponderii acestei ramuri în producţia agricolă de la 37,6% în pe-

● Considerată de secretarul general al partidului a doua ramură de bază a economiei românești, agricultura a realizat în 1984 o producție globală de 7,2 ori mai mare decît în 1945. Recolta de cereale boabe obținută anul trecut, de peste 1 000 kg pe locuitor, a fost cea mai mare din istoria țării

rioada 1961—1965 la 41,7% în perioada 1981—1983. Această tendință va continua, ponderea producției animale urmînd să ajungă în cincinalul viitor la 46—48%.

Trăsătura definitorie a dezvoltării agriculturii o constituie aceea că procesul de dezvoltare a forțelor de producție, de perfecționare a relațiilor socialiste de producție a fost însoțit de sporirea continuă a producției agricole. În anul 1984 producția globală agricolă a fost de peste două ori mai mare decît în 1965. Producția de cereale realizată în 1984 — cea mai mare din istoria țării — a fost de 1 042 kg pe locuitor, atingîndu-se astfel nivelul stabilit prin planul cincinal 1981—1985. În aceste condiții, producția agricolă pe locuitor a crescut în perioada 1981—1984, comparativ cu cincinalul 1961—1965, cu 70%, datorită sporirii producției globale agricole cu 105% ; trebuie menționat că în aceeași perioadă populația țării a crescut cu 20%.

Eficiența economică — pivotul acțiunilor de intensificare a agriculturii

ÎN VEDEREA creșterii contribuției agriculturii la formarea venitului național, Directivele Congresului al XIII-lea al partidului prevăd ca producția netă agricolă să sporească în viitorul cincinal într-un ritm superior celui al producției agricole globale. Astfel, producția netă agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani) urmează să crească în cincinalul viitor cu 7,1—7,5%, iar producția globală cu 5,4—5,8%. Noua corelație se va realiza pe baza intensificării acumulărilor cantitative prin accentuarea laturilor calitative, în ceea ce privește atît baza tehnico-materială, forța de muncă, cît și organizarea producției și a muncii, a întregii activități economice.

Pornind de la teza că forța de muncă este creatoare de valoare, comensurarea contribuției agriculturii la creșterea venitului național trebuie să ia în considerare modificările de productivitate a muncii datorate schimbărilor în structura forței de muncă ocupate în economia națională, precum și cheltuielile pe care le face economia națională pentru substituirea forței de muncă din agricultură. Pentru ca agricultura să aducă o contribuție sporită la creșterea venitului național, costurile de substituție a forței de muncă trebuie să fie mai mici decît cheltuielile cu forța de muncă înlocuită. De aici decurge necesitatea fundamentării unei politici naționale de costuri și, în primul rînd, a costurilor din amontele agriculturii. Aceste ramuri trebuie să asigure substituiri eficiente ale factorilor din celelalte sectoare care participă la producția de materii prime agricole. De asemenea, este necesar să fie abordate și soluțiile de reducere a costurilor factorilor din interiorul ramurii. În acest sens, se impune să fie investigate problemele legate de structura de ramură a agriculturii, alternativele de tipuri de progres tehnic, amplasarea rațională a producției agricole etc.

Sporirea contribuției agriculturii la formarea venitului național se poate realiza prin aplicarea mecanismului economico-financiar, pe baza reducerii costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale. Întrucît o agricultură intensivă se realizează cu o dotare tehnică superioară și cu folosirea unor resurse materiale costisitoare, este necesar să urmărească utilizarea cît mai economicoasă a tuturor factorilor de producție și îndeosebi a combustibililor și energiei. În acest context, au fost elaborate normative financiare — baremuri de cheltuieli — la principalele produse vegetale și animale din unitățile agricole de stat și cooperatiste, aplicate încă din acest an la urmărirea și analiza costurilor de producție, urmînd ca în anul 1986 să se aplice la fundamentarea și dimensionarea costurilor de producție, a indicatorilor bugetelor de venituri și cheltuieli.

Continuarea cu consecvență a politicii de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii va asigura creșterea producției agricole în următorii 15 ani de circa 2 ori și, pe această bază, sporirea contribuției acestei ramuri la formarea venitului național.

Realizarea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului va asigura participarea crescîndă a agriculturii la dezvoltarea economică generală, prin obținerea valorilor de întrebuințare necesare satisfacerii nevoilor societății, pe baza minimizării cheltuielilor de muncă socială. Se vor reduce astfel relativ fondul de timp de muncă cheltuit de societate pentru producția alimentară, ponderea cheltuielilor populației pentru consumul alimentar, creîndu-se un disponibil de fond de timp și mijloace financiare pentru dezvoltarea altor sectoare ale activității economico-sociale. Agricultura va aduce o contribuție mereu mai mare la ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și prosperitate, la întărirea tot mai puternică a statului nostru socialist, a forței economice a societății noastre, a independenței și suveranității naționale.

Dumitru DUMITRU

Tabelul nr. 2

Producția principalelor produse agricole, pe locuitor

	1950	1965	1975	1980	1984	
Cereale boabe (kg)	315,7	662,3	718,6	909,9	1 042	
grîu-secară (kg)	147,2	318,6	231,2	291,3	337	
porumb (kg)	128,8	308,9	435,0	502,3	586	
Floarea-soarelui (kg)	13,1	29,6	34,3	36,8	39	
Sfecla de zahăr (kg)	35,7	158,4	230,9	250,5	308	
Cartofi (kg)	98,2	115,3	127,8	186,2	259	
Carne (kg)	39,5	58,7	97,1	111,5	134	*
Lapte (kg)	140,6	170,9	209,1	239,4	266	**
Lînă (kg)	1,0	1,3	1,5	1,7	2,5	*
Ouă (buc)	67	138	225	303	340	*

*) Plan 1985 ; **) plan 1985, numai pentru lapte de vacă

23 AUGUST 1944-1985

Sporirea venitului național — temelie trainică a creșterii continue a bunăstării și calității vieții întregului popor

SEMNELE distinctive ale epocii inaugurată în istoria României de Congresul al IX-lea al P.C.R., denumită pe bună dreptate „EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU", le constituie descătușarea spiritului creator, spargerea tiparelor rigide, dezmorțirea și trezirea receptivității la noul progresist, învingerea concepțiilor și atitudinilor dogmatice din știință și practică, statornicirea unui climat propice pentru cultivarea gîndirii creatoare, originale, pentru căutarea adevărului obiectiv și atestarea lui prin confruntarea permanentă cu realitatea din universul natural și social, precum și contribuția cu adevărat remarcabilă adusă de secretarul general al partidului la îmbogățirea patrimoniului gîndirii științifice economice.

Apreciată prin sfera de cuprindere, prin importanța sa gnoseologică și aplicativă, opera teoretică economică a conducătorului partidului și țării noastre reprezintă cea mai întinsă și valoroasă creație de acest gen din patrimoniul național. Această operă constituie **cel mai cuprinzător volum** al istoriei gîndirii economice înaintate din România și un **strălucit capitol** al istoriei gîndirii economice universale. În structura operei teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu un loc aparte îl ocupă **concepția** despre **venitul național**, caracterizată, ca de altfel întreaga sa creație teoretică, prin reflectarea veridică, cuprinzătoare, a mișcării reale a venitului național, printr-o mare încărcătură gnoseologică și ideologică ; printr-o înaltă originalitate și deosebită profunzime, printr-o excepțională valoare aplicativă.

Aria cercetată a problematicii venitului național este deosebit de întinsă. Ea cuprinde, înainte de toate, locul și rolul venitului național în procesul reproducției socialiste lărgite ; necesitatea obiectivă a creșterii continue a venitului național ; repartizarea acestuia în fond de acumulare și fond de consum ; criteriile optimizării proporțiilor în care venitul național se împarte în fond de acumulare și în fond de consum ; necesitatea obiectivă a menținerii unei rate înalte a acumulării ; formele și mecanismul distribuirii și redistribuirii venitului național ; utilizarea cît mai eficientă a venitului național. Ideea fundamentală care străbate, ca un fir roșu, concepția teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu despre venitul național, ideea care asigură unitate, integralitate, coerență și profunzime acestei concepții o constituie **dezvăluirea legăturilor dialectice** cauzale și funcționale, directe și inverse, dintre sporirea venitului național, repartiția lui optimă, utilizarea rațională, progresul forțelor productive ale societății, ridicarea standardului de viață materială și spirituală, îmbunătățirea calității vieții, îmbogățirea modului socialist de viață al tuturor membrilor societății.

Locul și rolul venitului național în reproducția socialistă

PRIVIT în raport cu **un singur** macroproces anual de producție, venitul național reprezintă **rezultatul, efectul** macroprocesului de producție respectiv. El este valoarea nou creată în producția materială în decursul anului dat. Este deci rezultatul însumat al acțiunii și interacțiunii muncii productive prestate, al productivității muncii vii și al eficienței cu care au fost folosite fondurile de producție. În același timp, venitul național se constituie prin determinările sale — volum total, volum pe locuitor, structură pe ramuri etc. — într-un reprezentativ **substistem de indicatori** care exprimă nivelul de dezvoltare a forțelor productive, eficiența funcționării mecanismului economico-financiar, potențialul economic al țării, posibilitățile creșterii economice și ale ridicării standardului de trai al populației, vitalitatea și capacitatea de autoprogres a economiei naționale.

Punînd în lumină legăturile dialectice reciproce dintre progresul economico-social și creșterea venitului național, secretarul general al partidului a demonstrat cu argumente profunde **necesitatea obiectivă** a alocării de către țara noastră a unor fonduri însemnate din venitul național pentru dezvoltare, pentru asigurarea mijloacelor materiale și financiare necesare progresului multilateral, făuririi unei baze tehnico-materiale moderne societății noastre , deoarece **„aceasta este singura cale de a asigura creșterea avuției naționale, a venitului național și, pe această bază, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, înălțarea țării pe noi culmi de progres și civilizație". (Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, București, 1975, p. 214).

Găsim aici un adevărat model de exprimare concisă și profundă a raporturilor de intercondiționare cauzală și funcțională dialectică dintre progresul multilateral și venitul național. **Efectul** unui macroproces anual de producție se transformă în virtutea logicii obiective a mișcării, a funcționării sale în **izvor** amplificat sau diminuat al creșterii și dezvoltării producției, în **sursă** de ridicare a standardului de trai material și spiritual și în **factor hotărîtor** al vitalității complexului economic național, al capacității lui de autoreproducție și autoprogres.

Creșterea continuă a venitului național

ÎNȚELEGÎND în toată profunzimea necesitatea obiectivă a creșterii continue a venitului național, locul și rolul său în procesul reproducției socialiste lărgite, secretarul general al partidului, a elaborat pe baza studierii experienței edificării noii orînduiri în patria noastră, pe baza cercetării experienței internaționale a construcției socialiste, o concepție unitară, armonios închegată, cu privire la **rolul** diferiților factori și ramuri ale economiei în crearea și sporirea sistematică a venitului național.

Locul central îl ocupă aici înțelegerea **muncii productive socialmente necesare** ca **izvor** al venitului național. **„Societatea pe care o edificăm** — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** —, **este societatea celor ce muncesc, ea se întemeiază nemijlocit pe munca creatoare a tuturor membrilor săi. Fiecare cetățean trebuie să depună o activitate utilă societății, să contribuie activ la progresul general al țării. Munca liberă, despovărată de exploatare, constituie unica sursă a sporirii avuției naționale, a înfloririi patriei, a prosperității poporului, a bunăstării personale ; de aceea, ea trebuie înțeleasă ca o necesitate, ca o îndatorire de onoare a fiecărui cetățean și, totodată, ca principal mijloc de afirmare a personalității umane, a forței creatoare a fiecărui cetățean".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 13, Ed. politică, București, 1977, p. 64—65).

Găsim în acest fragment, pe lîngă reafirmarea unui adevăr descoperit de mult de știința economică, potrivit căruia izvorul venitului național este și rămîne munca productivă, înfățișarea unor **atribute** definitorii ale modului de producție socialist. **Constructorii** noului mod de producție și de viață sînt toți oamenii muncii. Ei construiesc în comun această societate **pentru ei** și o transmit moștenire generațiilor ce vor urma pentru ca **tot prin munca lor unită** să o consolideze și să o dezvolte neîntrerupt. **Beneficiarii** de jure și de facto ai noii societăți sînt constructorii ei, **scopul cel mai profund, nemijlocit** și final al producției și reproducției socialiste constînd tocmai în satisfacerea cît mai deplină a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală și afirmarea plenară a personalității fiecăruia.

Întrucît **identitatea** dintre munca socialmente utilă și cea productivă nu este totală, întrucît numai munca productivă reprezintă sursă de venit național tovarășul Nicolae Ceaușescu a cercetat cu profunzimea ce-i este caracteristică **necesitatea obiectivă** și **modalitățile de optimizare** a corelației dintre personalul total și personalul direct productiv, dintre personalul productiv și cel neproductiv la micro-, mezo- și macroscară pentru a asigura o folosire cît mai rațională a întregului fond de timp de muncă de care dispune societatea în fiecare etapă. În concepția marxistă a partidului nostru, a secretarului său general, munca în

calitate de sursă de venit național nu este privită doar sub aspectul ei **cantitativ** măsurat în timp, ci și sub aspectul său **calitativ. Socialismul și comunismul nu se pot realiza decît cu oameni care au o înaltă calificare, un înalt nivel științific, tehnic și cultural,** Ridicarea calificării forței de muncă este unul din factorii importanți ai creșterii productivității muncii. Aceasta din urmă întruchipează în sine pe lîngă sporirea cantității de valori de întrebuințare și a valorii obținute în aceeași unitate de timp și **ridicarea nivelului calitativ și tehnic** al produselor producției — element de importanță majoră în satisfacerea trebuințelor productive și de consum personal.

Factorul cel mai important al creșterii productivității muncii este **progresul științific și tehnic.** Așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Socialismul trebuie să-și demonstreze superioritatea atît în domeniul științei și tehnicii, cît și cel al productivității muncii. Nu vom putea afirma această superioritate atît timp cît nu ne vom afla în primele rînduri ale luptei pentru o știință înaintată și o tehnică avansată, pentru înaltă productivitate a muncii. Numai astfel socialismul și comunismul își vor dovedi superioritatea, vor învinge, în acest domeniu hotărîtor, capitalismul...".** Un aspect major al creșterii productivității întregii munci sociale — materializate și vii — îl constituie **reducerea cît mai substanțială** a consumului de muncă trecută. **„Pînă la urmă — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, cheltuielile materiale sînt și ele o expresie a timpului de muncă, pe care l-am folosit în trecut, a productivității muncii depuse".** (op. cit. vol. 14, Ed. politică, București, 1977, p. 503—504).

Mișcarea venitului național ca **premisă** și ca **rezultat** al producției materiale, în calitate de condiție hotărîtoare a progresului social și de bază a ridicării standardului de viață materială și spirituală a întregului popor este organic și indisolubil legată de **dinamica, structura și nivelul întregii economii naționale, de gradul** de echilibrare a tuturor ramurilor și subramurilor sale în general, de corelația dintre industrie și agricultură, ca ramuri de bază ale sale în special.

Repartizarea optimă a venitului național

INTERACȚIUNEA dialectică dintre venitul național, dezvoltarea economică și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc depinde într-o măsură considerabilă de **proporția** în care venitul național se împarte în fond de acumulare și fond de consum.

Asigurarea propășirii economice a țării și a prosperității maselor depinde în mod hotărîtor de stabilirea unor proporții juste între fondul de acumulare și cel de consum, îmbinarea armonioasă a țelurilor imediate și de perspectivă ale societății. În concepția secretarului general al partidului nostru proporția în care se împarte venitul național nu este una și aceeași pentru toate perioadele și etapele de dezvoltare a societății socialiste. Ea are un **pronunțat caracter istoric,** este condiționată și influențată în fiecare etapă de un **șir de factori,** în rîndul cărora se înscriu : ● nivelul de dezvoltare a forțelor productive ; ● structura economiei naționale ; ● tipurile și formele procesului de reproducție socială — preponderent extensivă, preponderent intensivă și formele acesteia din urmă ; ● tipurile de progres tehnic ; ● mărimea absolută a venitului național ; ● volumul și calitatea resurselor de materii și materiale ; ● masa forței de muncă și calitatea acesteia ; ● standardul de trai material și spiritual al populației ; ● gradul de interdependență cu celelalte economii naționale în cadrul circuitului economic mondial ; ● nivelul competitivității tehnice și economice pe piața mondială ; ● interesele economice fundamentale (curente) și cele de perspectivă ; ● cerințele obiective ale progresului material și spiritual al societății ; ● posibilitățile prezente și viitoare ; ● perioada de timp la care se referă etc.

Examinînd cu rigurozitate științifică influența acestor factori asupra proporției în care venitul național se împarte în fond de acumulare destinat dezvoltării și în fond de consum, prin raportarea permanentă la practica economică reală, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a demonstrat că **alocarea unei părți însemnate** din venitul național pentru lărgirea producției **„este singura cale pentru dezvoltarea economică a țării, pentru clădirea unei temelii trainice a ridicării nivelului de trai al celor ce muncesc".** (op. cit. p. 570). Aceasta **„constituie —** așa cum demonstra secretarul general al partidului în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului —, **o necesitate obiectivă, o lege a construcției socialiste pentru progresul general al societății și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului".** Alocarea unei părți de circa 30% din venitul național pentru acumulare și a unei părți de 70% pentru fondul de consum este apreciată ca fiind în concordanță cu stadiul **„actual de dezvoltare a țării noastre și asigură condițiile necesare ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului, cît și dezvoltării economico-sociale, realizării bazei tehnico-materiale necesare înfăptuirii obiectivului fundamental — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor materiale pentru trecerea la făurirea societății comuniste".** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1984, p. 27).

Pentru România, și experiența concretă arată că nu numai pentru ea, **rata optimă a acumulării** este și rămîne în mod obiectiv necesar pentru perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate o **rată înaltă.**

O asemenea concepție **se distinge net și principial** de așa-numitele **concepții consumatoriste** potrivit cărora, în virtutea scopului nemijlocit al producției și reproducției socialiste, în virtutea acțiunii legii economice fundamentale a socialismului, societatea ar trebui să opteze pentru **o rată scăzută** a acumulării pentru a asigura maximizarea fondului de consum al populației pe perioade relativ scurte de timp, sau pentru **o rată descrescătoare a acumulării.** O rată ridicată a acumulării în această viziune ar contribui la adîncirea contradicțiilor dintre producție și consum și ar afecta negativ dinamica nivelului de trai al membrilor societății. Într-adevăr, deși ispititoare la prima vedere și mai ales din punctul de vedere al logicii formale, concepția maximizării pe perioade scurte sau foarte scurte a fondului de consum, se dovedește la o privire mai atentă că rămîne la suprafața societății și nu realizează înțelegerea esenței procesului reproducției socialiste lărgite, în general, interacțiunea dintre acumulare și nivelul de trai în special și nici funcțiile acumulării socialiste. Astfel :

1. Această concepție ignoră adevărul că în condițiile reproducției lărgite preponderent extensive și chiar în condițiile reproducției lărgite preponderent intensive întemeiate în special pe creșterea productivității muncii și a înzestrării muncii cu fonduri, o rată redusă sau descrescătoare a acumulării **duce treptat,** dar inevitabil, **la sporirea tot mai slabă** a fondului de consum, deoarece **îngustează** baza de creștere a venitului național. Între acumulare și venitul național există o **relație de multiplicare reciprocă.** Ca urmare, alocarea unei rate mai înalte a acumulării amplifică sporirea venitului național, iar aceasta permite creșterea acumulării. Alocînd o rată a acumulării înaltă și sporindu-și preocupările pentru sporirea eficienței folosirii fondului de acumulare, țara noastră s-a numărat în special în anii '60 și '70 ai secolului nostru printre țările cu cele mai înalte ritmuri de creștere a venitului național.

2. Concepția consumatoristă se întemeiază, în principal, dacă nu exclusiv, pe **interesele imediate** și **ignoră interesele de perspectivă ale societății și membrilor ei.** Îngustarea bazei reproducției lărgite ca urmare a scăderii ratei acumulării nu poate să nu afecteze negativ, mai devreme sau mai tîrziu, însăși dinamica nivelului de trai al membrilor societății.

3. Prin natura sa, producția socialistă nu reprezintă un scop în sine, nu este și nu trebuie să fie „producție de dragul producției". În concepția partidului nostru producția socialistă reprezintă, într-un anumit sens, **mijlocul** pentru asigurarea satisfacerii cît mai depline a trebuințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății. Prin urmare, **funcția fundamentală** a acumulării socialiste constă tocmai în înfăptuirea scopului nemijlocit al producției și reproducției socialiste. De această funcție sînt organic legate și celelalte funcții ale acumulării : înfăptuirea reproducției lărgite a fondurilor de producție a proprietății socialiste și a celorlalte relații economice socialiste ; influențarea pozitivă a creșterii productivității muncii ; creșterea venitului național, a avuției naționale și a potențialului economic al țării.

4. Rata ridicată și relativ stabilă a acumulării, deși presupune și implică la început un spor mai mic al consumului, asigură însă o importantă creștere ulterioară atît a venitului național cît și a fondului de consum. Această doctrină are deja girul practicii economice nemijlocite. Pentru ilustrare vom urmări dinamica fondului de acumulare și de consum în țara noastră.

Creşterea bunăstării materiale şi spirituale a celor ce muncesc, obiectiv fundamental al politicii partidului, îşi găseşte o expresie convingătoare şi în cele aproape 5,6 milioane de locuinţe noi construite între 1945 şi 1984. Peste 81% din populaţia ţării trăieşte în prezent în locuinţe noi

În virtutea relaţiei de **multiplicare reciprocă** ce există între acumulare, pe de o parte şi venitul naţional, precum şi produsul social total pe de altă parte, promovarea, în special în ultimele două decenii, a unei politici de alocare a unei rate înalte a acumulării a condus la creşterea accelerată atît a produsului social şi a venitului naţional, cît şi a volumului acumulării. Datele statistice arată că anul trecut (1984) produsul social a fost de 28 de ori mai mare decît în anul 1944, iar venitul naţional de 32 de ori. Mai semnificativă este sporirea absolută a **venitului naţional pe locuitor.** Astfel, acesta a crescut de la 2 184 lei în anul 1950, la 7 684 lei în anul 1965 şi la 23 147 lei în anul 1980.

Sporirea sistematică a venitului naţional a creat în acelaşi timp posibilităţi tot mai mari pentru creşterea fondului de consum total şi pe locuitor. Datele statistice arată că **fondul de consum pe locuitor** a crescut de la 1 789 lei în anul 1950, la 5 755 lei în anul 1965 şi la 14 745 lei în anul 1980. Pe această bază au înregistrat o ridicare sistematică retribuţia medie netă a personalului muncitor care a însumat 337 lei în anul 1950, 1 028 lei în anul 1965, 2 038 lei în anul 1980 şi va ajunge la circa 3 000 lei lunar în anul 1985.

Creşterea şi dezvoltarea producţiei de bunuri de consum şi a veniturilor populaţiei au permis sporirea considerabilă a volumului vînzărilor de mărfuri prin comerţul socialist cu amănuntul, care a însumat 12,05 miliarde lei în anul 1950, 63,7 miliarde în anul 1965, 213 miliarde în 1980 şi vor ajunge la 273,5 miliarde lei în acest an. La rîndul lor serviciile prestate populaţiei au însumat 9,4 miliarde lei în anul 1965 şi 42,6 miliarde în 1980.

Una din cele mai mari realizări în domeniul îmbunătăţirii condiţiilor de viaţă ale populaţiei o constituie construcţia de locuinţe. În anii 1951—1983 au fost date în folosinţă aproape 4 909 000 locuinţe din fondurile statului, întreprinderilor, organizaţiilor cooperatiste şi obşteşti şi din fondurile populaţiei.

Perspective şi direcţii de dezvoltare

DEZVOLTAREA economico-socială a patriei, creşterea sistematică a forţelor productive, sporirea avuţiei naţionale şi a puterii economice, ridicarea pe această bază a standardului de trai şi a calităţii vieţii pun pregnant în lumină îmbogăţirea raporturilor dialectice dintre cunoaşterea ştiinţifică, dintre ştiinţă, pe de o parte, şi practică, realitatea economică, pe de altă parte.

Realitatea naturală şi economico-socială, naţională şi internaţională, constituie punctul de plecare al cercetării, al cunoaşterii ştiinţifice ; ea reprezintă şi „laboratorul" în care teoriile economice se verifică, se corectează şi se întregesc. Mai mult decît atît : propria noastră istorie socialistă atestă că practica economico-socială devine într-o măsură tot mai mare ştiinţă aplicată. Rămînînd în perimetrul subiectului rîndurilor de faţă, putem spune că doctrina tovarăşului Nicolae Ceauşescu despre creşterea susţinută a venitului naţional prin alocarea unei rate înalte a acumulării şi ridicarea continuă a eficienţei procesului de acumulare a fost pe deplin verificată de practica socială şi tocmai în virtutea acestui fapt această doctrină a dobîndit pe lîngă finalitatea sa gnoseologică şi finalitate practică aplicativă.

Pe temeiul fundamentării realizate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, Congresul al XIII-lea a stabilit pentru cincinalul viitor (1986—1990) o rată a acumulării de circa 30%. Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** sintetizînd o vastă experienţă economică, **„numai alocarea a 28—32 la sută din venitul naţional asigură reproducţia lărgită şi viitorul liber şi independent al unei naţiuni, al unui popor".** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, Bucureşti, 1984, p. 27).

Continuîndu-şi neabătut înaintarea pe calea socialismului multilateral dezvoltat, aşezînd la baza întregului proces de transformări revoluţionare cele mai înaintate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ridicînd neîncetat nivelul calitativ al activităţii în toate domeniile, a produselor realizate, sporind sistematic eficienţa activităţii economice, acţionînd, deci, în concordanţă cu orientările celui de-al XIII-lea Congres, poporul nostru va realiza în anul 1990 un venit naţional pe locuitor de 50 000—52 000 lei şi de 72 000—82 000 lei la sfîrşitul acestui secol şi mileniu.

În anul 2000, arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, România va deveni o ţară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învăţămîntului, ştiinţei şi culturii, cît şi al nivelului general de viaţă şi civilizaţie al poporului. România va încheia astfel o întreagă epocă revoluţionară de dezvoltare, realizînd condiţiile trecerii la manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiţie, de muncă şi de viaţă.

Aurel NEGUCIOIU

23 AUGUST 1944-1985

Contribuția activă a României socialiste la edificarea unei lumi a păcii și colaborării internaționale

ÎN ACEST AN de rodnic bilanț, cînd națiunea noastră socialistă sărbătorește 20 de ani de la istoricul Congres al IX-lea al partidului și 41 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, constituie motiv de legitimă satisfacție faptul că în perioada cea mai bogată în împliniri din istoria țării — cunoscută sub numele de „Epoca Nicolae Ceaușescu", politica externă a României a înregistrat deschideri fără precedent, corespunzător intereselor vitale ale poporului român și aspirațiilor fundamentale ale celorlalte popoare. România a mers ferm pe calea unei afirmări fără precedent pe arena internațională, afirmare indisolubil legată de unitatea deplină dintre politica internă și cea externă a partidului și statului nostru. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu „înfăptuirea cu succes a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei noastre este posibilă numai în condiții de pace și securitate internațională, de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. De aceea, între politica internă și cea internațională există o strînsă unitate dialectică. Punînd pe primul plan dezvoltarea economico-socială, edificarea orînduirii socialiste, partidul și statul nostru desfășoară totodată o politică externă activă, de extindere a relațiilor de colaborare cu alte state, de apărare a păcii, a independenței și libertății popoarelor".**

Activitatea desfășurată de România pe plan internațional se caracterizează printr-o politică principială de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, de susținere a luptelor de eliberare națională, pentru independență, destindere și pace. Țara noastră a acționat consecvent pentru așezarea la baza relațiilor sale cu toate statele și pentru afirmarea în relațiile internaționale a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, principii larg recunoscute astăzi și care constituie singura bază trainică pentru relațiile de colaborare. România este ferm hotărîtă să ducă și în viitor aceeași politică principială care să țină seama atît de interesele patriei noastre cît și de interesele generale ale dezvoltării independente a tuturor națiunilor lumii și de asigurare a păcii.

Politica Partidului Comunist Român a fost îndreptată consecvent către participarea activă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimburile de valori materiale și spirituale. S-a acordat o atenție deosebită intensificării schimburilor economice, colaborării și cooperării în producție. Partidul Comunist Român consideră că este necesar să intensificăm larg relațiile economice cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste, cu toate statele lumii, pentru ca România să contribuie și pe această cale, activ, la depășirea crizei economice mondiale, la realizarea unor relații noi, de deplină egalitate între toate statele lumii, la înfăptuirea noii ordini economice mondiale.

Pacea — condiție esențială pentru dezvoltarea independentă a țării

POPORUL ROMÂN, partidul și guvernul țării noastre doresc sincer și cu ardoare pacea, acționînd cu neclintită hotărîre pentru reinstaurarea unui climat de colaborare pașnică, de destindere și cooperare în Europa și în întreaga lume, pentru ca poporul nostru să-și poată continua efortul creator de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare pe calea progresului și bunăstării, de participare tot mai amplă la schimbul internațional de valori materiale și spirituale. Asigurarea păcii și întărirea ei este, potrivit fundamentelor politicii externe românești, o condiție esențială pentru dezvoltarea susținută, pașnică și independentă a țării noastre, a tuturor țărilor lumii.

Așa cum se arată în documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 26—27 martie a.c., privind activitatea internațională a partidului și statului în 1984 și principalele orientări în politica externă în anul 1985 — anul celei de-a 20-a aniversări a Congresului al IX-lea al P.C.R. și al celei de-a 41-a sărbătoriri a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 — evoluția situației internaționale a dat o nouă și strălucită confirmare justeței liniilor fundamentale ale politicii externe românești, reliefînd concordanța acestora și a orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu cerințele dezvoltării democratice a societății, ale promovării neabătute a colaborării, dezarmării și păcii în lume. Politica externă a României, în condițiile complexe ale vieții internaționale actuale, activitatea prodigioasă și inițiativele strălucite ale conducătorului partidului și statului nostru constituie o pildă de înaltă răspundere față de destinele poporului român, ale omenirii în general, se bucură de adeziunea entuziastă a întregii națiuni române și de un larg răsunet internațional.

Partidul și statul nostru pun în practică o politică internațională ce exprimă nu numai interesele fundamentale ale poporului român, idealurile lui de libertate, progres și pace ci corespunde, totodată, intereselor vitale ale omenirii, dorinței popoarelor de a trăi în pace, de asigurare a condițiilor pentru dezvoltarea lor liberă și independentă. În înfăptuirea politicii sale externe, guvernul român se preocupă neabătut de afirmarea unor principii, mecanisme și structuri democratice și echitabile în viața internațională. Fermitatea cu care țara noastră acționează pentru realizarea acestei politici externe și pentru promovarea în relațiile internaționale a principiilor menționate mai înainte, caracterul consecvent și constructiv al acestei politici, a pozițiilor și inițiativelor României, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, au avut o contribuție hotărîtoare la lărgirea relațiilor țării noastre cu celelalte state ale lumii, făcînd ca România să întrețină, în prezent, legături diplomatice și economice cu peste 150 de state de pe toate continentele.

Analiza multilaterală a lumii contemporane, complexă și contradictorie, bazată pe un echilibru relativ de forțe în continuă mișcare și redimensionare, arată că în lume s-au produs schimbări esențiale. Se afirmă tot mai intens pe arena internațională, țările mici și mijlocii — cărora le revine un rol important în rezolvarea marilor probleme cu care se confruntă omenirea. Este meritul partidului și statului nostru, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a fi analizat și sesizat noile tendințe din viața internațională și de a fi fundamentat, în strînsă legătură cu ele, necesitatea participării României, a tuturor statelor mici și mijlocii la reglementarea problemelor internaționale. În acest context, România militează consecvent pentru un nou tip de relații între țări, indiferent de mărimea și sistemul lor social-politic, de nivelul lor de dezvoltare economică.

Amplificarea continuă a relațiilor dintre țări, pe baza noilor norme și principii democratice susținute și promovate de partidul și statul nostru, poate fi considerată drept baza pentru asigurarea păcii într-o lume în care riscurile unei conflagrații nucleare au sporit enorm, paralel cu intensificarea fără precedent a cursei înarmărilor, îndeosebi a celei nucleare, în care situația internațională continuă să devină tot mai complexă și contradictorie. De aceea, se impune acum, mai mult decît oricînd, să se depună eforturi sporite și conjugate din partea tuturor popoarelor, statelor și guvernelor pentru apărarea și consolidarea păcii, făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

Evoluția situației internaționale din ultimii ani confirmă pe deplin analizele partidului și statului nostru cu privire la tendințele pe plan internațional, la contradicțiile existente și la exigențele unei politici noi de destindere și colaborare. Dimensiunile iraționale ale cursei înarmărilor, irosirea unor însemnate resurse materiale și umane pentru înarmarea nucleară, în condițiile situației internaționale agra-

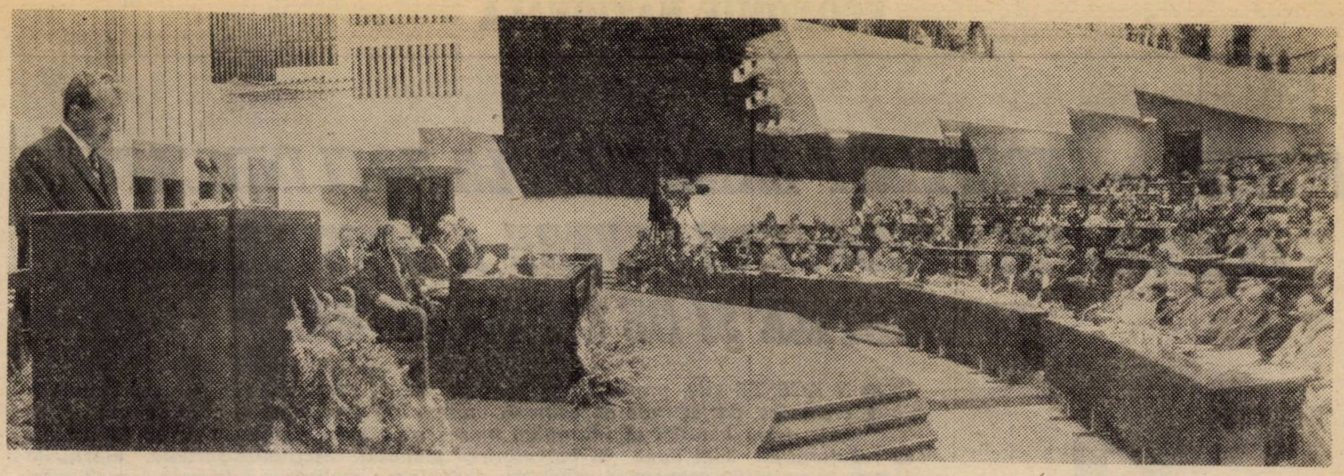

Glasul de pace al României, al președintelui Nicolae Ceaușescu, s-a făcut auzit în cele mai înalte forumuri internaționale, bucurîndu-se de un larg ecou în întreaga lume

vate, sporesc pericolul de război și fac, totodată, ca lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celei nucleare, pentru asigurarea păcii, să devină preocuparea principală a epocii noastre, condiția salvgardării însăși civilizației umane.

Poporul român luptă activ pentru pace și dezarmare, pentru asigurarea dreptului la viață și libertate al tuturor popoarelor. Au fost întreprinse acțiuni concrete, nemijlocite, vizînd înlăturarea pericolelor apărute în ultima perioadă, oprirea amplasării rachetelor americane cu rază medie de acțiune în Europa și a contramăsurilor sovietice, trecerea la negocieri reale și constructive vizînd eliminarea armelor nucleare și prevenirea militarizării spațiului cosmic. România a salutat — după cum se știe — noile negocieri sovieto-americane de la Geneva asupra ansamblului de probleme privind armele nucleare și cosmice, precum și anunțata întîlnire la nivel înalt dintre U.R.S.S. și S.U.A., exprimînd speranța că acestea vor duce la ameliorarea situației internaționale, la înfăptuirea unor măsuri concrete pe calea dezarmării și reducerii efectivelor militare. Toate statele europene, indiferent că sînt sau nu sînt membre ale N.A.T.O. sau ale Tratatului de la Varșovia, au datoria să-și intensifice eforturile, să participe activ, într-un fel sau altul, la discutarea și la ajungerea la acorduri corespunzătoare în cadrul negocierilor sovieto-americane.

În paralel, țara noastră consideră deosebit de importantă intensificarea activității la conferința de dezarmare de la Geneva, la negocierile multilaterale de la Viena și la conferința general-europeană de la Stockholm. Recent, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a făcut propunerea concretă ca statele membre ale Tratatului de la Varșovia să-și reducă cheltuielile militare și efectivele armate cu 10—15%, ceea ce nu ar diminua în nici un fel capacitatea lor de apărare, dar ar exercita o influență pozitivă și ar constitui un exemplu de acțiune pe linia dezarmării, ce ar putea fi urmat eventual și de țările capitaliste, îndeosebi cele din N.A.T.O. și ar crea o atmosferă mai bună, mai încurajatoare și de mai mare încredere pentru luarea altor măsuri pe linia dezarmării.

Politica externă a României are în vedere nu numai situația internațională deosebit de complexă și mult agravată, tendințele spre un nou echilibru mai echitabil și persistența unor probleme economice și politice grave nerezolvate, ci și marile mutații care au avut loc, gradul de conștientizare a maselor și popoarelor, ce se constituie în factori capabili să se opună cu fermitate agravării situației internaționale și să impună promovarea unei politici de pace, conlucrare și înțelegere. În acest sens, România militează constant pentru unirea tuturor forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste, pentru afirmarea idealurilor de pace, progres și bunăstare.

În contextul eforturilor ce se impun, acum cînd nu este prea tîrziu, pentru trecerea practică la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară, pentru edificarea securității și consolidarea păcii în Europa, ca și în întreaga lume, România consideră că este necesar ca aniversarea împlinirii a zece ani de la Conferința de la Helsinki, din 1975 să determine intensificarea luptei pentru realizarea în practică a Actului final al acestei conferințe. În acest context, România apreciază că se impune intensificarea eforturilor pe plan regional în vederea lărgirii și adîncirii conlucrării și cooperării dintre toate statele din Balcani pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, fără arme nucleare și fără baze militare străine. Țara noastră se pronunță, totodată, pentru crearea unor asemenea zone — care ar ajuta la trecerea la dezarmare generală, în primul rînd nucleară — și în nordul și centrul Europei, în alte regiuni ale globului.

Pornind de la ideea că pacea este indivizibilă la scara întregii lumi și că ea este un drept fundamental al oamenilor, partidul și statul nostru cer cu insistență să se soluționeze toate conflictele și problemele litigioase dintre state numai pe cale pașnică, pe cale politică, la masa tratativelor,

Relații de colaborare cu toate statele lumii

ÎN POLITICA sa externă, România desfășoară o activitate susținută de dezvoltare a raporturilor cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială. Punînd în centrul politicii sale amplificarea legăturilor de prietenie și conlucrare pe multiple planuri cu toate țările socialiste, în primul rînd cu țările vecine, și ridicînd pe trepte noi colaborarea multilaterală cu țările în curs de dezvoltare, din grupul cărora face parte și de care este legată prin năzuințe comune de afirmare a ființei naționale și de progres și bunăstare, România socialistă acționează permanent, în spiritul coexistenței pașnice, pentru lărgirea și adîncirea raporturilor cu toate statele lumii.

Un rol hotărîtor în promovarea relațiilor cu toate statele lumii l-au avut vizitele oficiale ale președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, numeroasele întîlniri cu șefi de stat și de guvern, președinți de partide politice, de organizații de masă, lideri ai mișcărilor de eliberare națională. Amintim că în ultimele două decenii președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au întreprins peste 200 de vizite oficiale în țări din Europa, Africa, Asia, America Latină și America de Nord. În aceeași perioadă țara noastră a fost vizitată de peste 300 de șefi de stat, șefi de guvern, președinți de partide politice, lideri parlamentari. Convorbirile avute cu aceste prilejuri s-au concretizat în 22 de tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală sau de prietenie și colaborare, peste 100 de declarații solemne și declarații comune, peste 260 de comunicate comune și mai mult de 550 de diferite alte documente. În aceste tratate, declarații, comunicate și alte documente sînt consemnate principiile, căile concrete și acțiunile părților în vederea lărgirii și intensificării conlucrării pe multiple planuri, în primul rînd pe plan politic și economic.

Colaborarea strînsă și rodnică cu țările socialiste a făcut ca ponderea acestora în relațiile economice externe ale țării noastre să fie în ultimii ani de 53%, punîndu-se un accent deosebit pe cooperarea și specializarea în diferite domenii industriale. Recurgîndu-se la forme moderne de cooperare, între România și celelalte țări socialiste au fost realizate sau se află în curs de înfăptuire peste 120 de acțiuni de cooperare și s-au construit sau se află în curs de execuție mari obiective economice, importante pentru dezvoltarea social-economică a țărilor respective. În

Florea ȚUIU

(Continuare în pag. 27)

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

ÎN ACESTE zile, pretutindeni în țară, sîntem martorii unei intense activități creatoare, desfășurate de oamenii muncii din toate ramurile economiei naționale, ferm hotăriți să întîmpine marea sărbătoare națională de la 23 August cu rezultate cît mai bune în îndeplinirea planului. Acțiunile inițiate, eforturile depuse în unitățile economice urmăresc, deopotrivă, realizarea integrală a producției fizice, onorarea exemplară a sarcinilor la export, asigurarea unei eficiențe economice maxime — condiții hotărîtoare pentru a încheia cu succes cincinalul 1981—1985 și a pune astfel o bază temeinică pentru cel de-al VIII-lea cincinal.

Concomitent cu angajarea tuturor forțelor pentru realizarea întocmai a prevederilor de plan pe acest an, în toate unitățile se urmărește asigurarea de pe acum a unui cadru propice de desfășurare a activității în 1986, stabilindu-se, pe baza unor analize temeinice, cele mai adecvate măsuri tehnico-organizatorice de valorificare a tuturor rezervelor interne, de fructificare într-un grad înalt a efectelor factorilor intensivi de creștere a producției și eficienței.

CONSUMURILE MATERIALE — la nivelul cerințelor și exigențelor actuale

ÎNDEPLINIREA sarcinilor de plan la toți indicatorii, obținerea unei eficiențe maxime în procesul de producție impun fiecărei unități economice adoptarea unui complex de măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice menite să asigure mobilizarea tuturor factorilor — extensivi și intensivi — ce concură la desfășurarea unei activități ritmice și eficiente. Dintre aceștia, o contribuție importantă la derularea în bune condiții a activității poate aduce reducerea strictă a consumurilor materiale, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, utilizarea cu spirit gospodăresc a acestora. În acest mod, pe de o parte, se pot crea condiții pentru o aprovizionare tehnico-materială normală, în cantitățile cerute de fluxul tehnologic, iar pe de alta, se asigură premise pentru sporirea eficienței.

Întreprinderea „Inox"-București asigură, prin profilul său de fabricație, producerea unor diverse produse (articole casnice, articole de sport, unelte agricole, dispozitive de protecție contra incendiilor, diverse accesorii pentru industria ușoară, chimie și construcții de mașini). Activitatea desfășurată a permis ca, în perioada care a trecut de la începutul anului și pînă în prezent, să se înregistreze rezultate bune în îndeplinirea sarcinilor de plan. Astfel, **pe primele 7 luni ale anului producția marfă a fost realizată în procent de 100,42%, livrările la fondul pieței 126,4%, exportul 184,5%, beneficiul 117,8%, iar cheltuielile totale și materiale la 1 000 lei producție marfă 99,8%, respectiv 99,7%.**

■

ACESTE realizări sînt rezultatul direct al acțiunilor inițiate pentru valorificarea integrală a tuturor rezervelor de sporire a producției, începînd cu pregătirea corespunzătoare a fabricației și pînă la asigurarea unui control de calitate riguros produselor finite. În rîndul acestor acțiuni, o contribuție însemnată au adus cele ce au vizat reducerea consumurilor specifice, utilizarea judicioasă a materiilor prime și materialelor, energiei și combustibililor, care au condus la obținerea unor importante reduceri de cheltuieli materiale. Așa cum rezultă și din tabel, în primul semestru al anului întreprinderea se înscrie cu importante economii de metal, energie electrică și combustibil convențional, **normele de consum specific realizate situîndu-se sub nivelul planificat la aproape toate grupele de produse.** Acestea sînt, deopotrivă, efectul preocupărilor colectivului în domeniul modernizării producției, reproiectării produselor și asimilării în fabricație a unor produse noi, de calitate și estetică înalte, cu consumuri mici de materii prime și materiale, reutilizării în cît mai mare măsură a resurselor refolosibile rezultate din procesul de fabricație etc.

Pornind de la faptul că nivelul consumurilor materiale depinde, în mod

→

Situația consumurilor materiale în semestrul I a. c.

	U/M	Plan	Realizat	±
Total metal, din care:	tone	1 063,2	1 003,92	— 59,28
Laminat finite pline din oțel	tone	919,95	900,08	— 19,87
Energie electrică	MWh	1 930,27	1 824,5	—105,77
Combustibil convențional	Tcc	812,0	641,25	—170,75

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● **Energeticienii de la Iernut, Fintinele și Tîrnăveni, județul Mureș,** au rotunjit la 200 milioane kWh producția realizată suplimentar de la începutul anului. Ei au economisit, totodată, 330 tone combustibil convențional și au diminunat consumul tehnologic de energie electrică cu peste 1,2 milioane kWh.

● **Constructorii de locuințe din municipiul Tg. Mureș** au realizat și dat în folosință primele 200 apartamente în noul ansamblu „Unirii", care va fi cel mai mare ansamblu de locuințe din localitate și care va însuma în final peste 5 000 apartamente. La realizarea și proiectarea noului ansamblu s-au aplicat soluții constructive moderne și eficiente, elemente de arhitectură specifice zonei. Aici vor fi construite, de asemenea, spații comerciale și de prestări servicii însumînd peste 10 000 mp, două școli cu cîte 16 clase fiecare, 3 creșe-grădinițe pentru mai mult de 320 de copii.

● **Colectivul de oameni ai muncii din cadrul Combinatului de fibre sintetice din Săvinești** a înregistrat recent depășirea cu 37 000 000 lei a sarcinilor de plan la zi la export. Ca urmare, partenerilor de peste hotare le-au fost livrate suplimentar însemnate cantități de fire și fibre sintetice, clorură de cianuril, precum și produse macromoleculare de bază.

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● **Colectivul întreprinderii forestiere de exploatare și transport din Pitești** și-a îndeplinit sarcinile de plan aferente actualului cincinal la indicatorul producție marfă. Acest succes se datorează în principal atingerii unui indice de mecanizare a lucrărilor de exploatare a lemnului din păduri ce depășește 90%, valorificării superioare a masei lemnoase, utilizării cu randament ridicat a instalațiilor și mașinilor din dotare, promovării unor tehnologii moderne în procesele de fabricație. Avansul în timp înregistrat va permite realizarea pînă la finele anului, peste prevederile de plan pe perioada 1981—1985, a unei producții marfă evaluate la cel puțin 600 milioane lei și materializate în însemnate cantități suplimentare de bușteni pentru industrializare, cherestea, plăci aglomerate din lemn, parchete, uși-ferestre, lemn pentru celuloză și alte produse.

● **Colectivul de muncitori, ingineri și tehnicieni de la întreprinderea „Electroaparataj" din Capitală,** în cele șapte luni care au trecut din acest an, a realizat și livrat suplimentar diferiților beneficiari din țară produse în valoare de peste 17 milioane lei. Totodată, printr-o bună organizare a producției și a muncii, sarcinile la export au fost depășite cu 5 milioane lei.

● **Combinatul petrochimic din Pitești** a expediat, de la începutul anului și pînă acum, pe adresa unor beneficiari externi, importante cantități suplimentare de polietilenă de mare și de mică densitate, negru de fum, acrilonitril, cianură de sodiu și alte produse, ceea ce a permis depășirea cu 83,5 milioane lei a prevederilor de plan la zi revenite la acest indicator. De remarcat că, datorită parametrilor lor tehnici și funcționali superiori, ce le conferă competitivitate pe piața mondială, precum și promptitudinii cu care sînt onorate comenzile partenerilor comerciali de peste hotare, compuși petrochimici produși la combinatul piteștean se exportă în prezent în 48 de țări.

● **Chimiștii din Năvodari, județul Constanța,** au înscris în bilanțul întrecerii un nou și semnificativ succes: depășirea cu 5,5 procente a planului la export pe perioada scursă de la începutul anului și pînă în prezent. În acest răstimp, de la Combinatul de îngrășăminte chimice din Năvodari s-au livrat suplimentar, pe adresa unor parteneri de peste hotare, 1 300 tone îngrășăminte chimice. Pînă la finele anului, colectivul de oameni ai muncii din cadrul combinatului va livra partenerilor de peste hotare încă 15 000 tone de superfosfat.

←

direct, de calitatea mașinilor și utilajelor, de buna și corecta lor funcționare, o atenție deosebită a fost acordată modernizării lor continue, **realizării prin autoutilare a unor mașini specifice cerute de procesul de producție.** Cîteva exemple sînt edificatoare pentru reliefarea preocupărilor pe această linie. Astfel, avînd în vedere că funcționarea laminorului pentru unele produse casnice se dovedea greoaie, creîndu-ne mari neajunsuri, am proiectat și realizat cu forțe proprii un laminor nou, a cărui utilizare este deosebit de eficientă. De asemenea, am realizat două laminoare pentru alte produse și două mașini de sudat în mediu protector; totodată, am asigurat îmbunătățirea sistemului de ștanțare în așa fel încît putem obține în prezent produse și din straifurile care apar pe lățimea materialului și urmărim ca, în cel mai scurt timp, să realizăm automatizarea liniei de acoperiri metalice, acțiune cu efecte pozitive atît asupra consumurilor materiale, cît și de forță de muncă.

Un domeniu care polarizează o bună parte din eforturile noastre pe linia economisirii și reducerii consumurilor materiale este reprezentat de **reproiectarea produselor existente și asimilarea în fabricație a altora noi,** de înaltă calitate, care să țină seama de preferințele cumpărătorilor. În același timp, procesul de înnoire a producției permite valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea consumurilor de metal. Printre preocupările în acest domeniu pot fi menționate cele ce vizează contractarea și livrarea unor produse de uz casnic ce asigură importante reduceri de manoperă și materiale.

O mențiune trebuie făcută în legătură cu colaborarea cu furnizorii noștri de materii prime. În procesul înnoirii producției eforturile noastre nu pot asigura efectele scontate decît în condițiile în care pentru noile produse se asigură aprovizionarea cu materiile prime necesare. Or, din acest punct de vedere, întreprinderea se confruntă cu două mari probleme. Prima, realizarea materialului la abateri negative, ceea ce presupune obligatoriu îmbunătățirea calității. Cea de a doua se referă la necesitatea realizării de tablă inoxidabilă cu grosimea de 1 mm, în loc de 2 mm cum primim în prezent: **dacă ni s-ar furniza o astfel de tablă am putea realiza cu circa 70% mai multe produse, de calitate și estetică superioare,** produse ce se cer pe piața mondială. Cu alte cuvinte **valoarea kilogramului de material ar putea ajunge în produsul finit de 6—12 ori mai mare, față de 4—8 ori în prezent,** iar pierderile tehnologice s-ar reduce corespunzător.

■

ÎN PARALEL cu acțiunile vizînd înnoirea produselor, preocupările colectivului de muncă din cadrul întreprinderii urmăresc și **perfecționarea procesului tehnologic prin adoptarea și utilizarea celor mai eficiente** — sub raportul consumului de resurse umane și materiale — **tehnologii de lucru și S.D.V.-uri.** De altfel, căutăm ca asimilarea unui nou produs să fie însoțită și de îmbunătățiri tehnologice, precum și de realizarea unor scule adecvate. Ca exemplu putem prezenta acțiunile ce au avut loc sau urmează a fi inițiate pentru montarea cuțitelor prin sudură cap la cap (mîner+lamă), șlefuirea contururilor cu ajutorul mașinilor de șlefuit tip COSPO, alimentarea automată cu semifabricate a presei Grebner 60, extinderea tehnologiei de fabricație a foarfecelor cu mînere din mase plastice, utilizarea unor scule și dispozitive cu durabilitate mare, necesare operațiilor de șlefuire etc.

În urma derulării procesului de fabricație rezultă însemnate cantități de metal: circa 20% din cantitatea de tablă inox introdusă în producție și sub 10% din cea de siluminiu. Avînd în vedere acest lucru, în procesul economisirii și valorificării superioare a metalului o pondere însemnată dețin acțiunile pentru **diminuarea cantităților de astfel de „căderi" tehnologice și valorificarea lor integrală.** În ceea ce privește primul aspect, se acționează pentru **îmbunătățirea planurilor de croire,** astfel încît să se asigure un coeficient cît mai mare de utilizare a metalului, funcționarea mașinilor și instalațiilor la parametrii proiectați, respectarea strictă a disciplinei tehnologice etc. Pentru valorificarea integrală a resturilor de metal măsurile inițiate urmăresc, în cazul celor din siluminiu, asigurarea colectării și reutilizării integrale în procesul de fabricație prin retopire. Din cele din inox se reutilizează circa 5% prin realizarea de piese de gabarite mici, restul livrîndu-se la întreprinderea specializată de colectare și valorificare a materialelor refolosibile.

Înfăptuind exemplar sarcinile pe acest an, colectivul de muncă pregătește și condițiile necesare unei bune derulări a producției anului viitor; între măsurile preconizate în acest scop, cele care se referă la valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea consumurilor specifice, diversificarea gamei sortimentale și ridicarea calității ocupă un loc prioritar.

Mihai ANECHITOAIEI
directorul întreprinderii „INOX" — București

Coordonate ale dezvoltării industriei ușoare: diversitate, calitate, estetică

ALĂTURI de celelalte ramuri ale economiei naționale, industria ușoară a cunoscut în anii socialismului o dezvoltare fără precedent. La aniversarea a 41 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, industria ușoară se prezintă ca o puternică ramură economică, capabilă să satisfacă în cel mai înalt grad solicitările economiei naționale, cît și cele pentru piața externă. Realizările obținute în toți acești ani au confirmat și confirmă capacitatea acestei ramuri de a se adapta și modela la cerințe cît mai variate, de calitate și estetică, în raport cu moda și specificul diverselor preferințe.

În ansamblul opțiunilor referitoare la dezvoltarea industriei românești un loc aparte l-au deținut, cu deosebire în ultimele două decenii, de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, cele ce au vizat principalele ramuri și subramuri ale industriei ușoare (textilă, confecții, pielărie, blănărie și încălțăminte ; sticlă, porțelan și faianță). Este vorba de un sector industrial a cărui dezvoltare în ritmuri înalte s-a justificat din mai multe considerente, printre care : reducerea dependenței creșterii calității vieții de importul unor bunuri solicitate de populația autohtonă în cantități de masă ; asigurarea necesarului de materiale și semifabricate pentru alte ramuri industriale sau pentru alte sectoare ale economiei naționale ; acumularea unor tradiții apreciabile în acest domeniu (ramurile menționate contribuiau în proporție de 23,3% la realizarea întregii producții industriale din anul 1950 și utilizau aproape 192 000 lucrători) ; posibilitatea asigurării, într-o proporție însemnată, a bazei de materii prime prin intermediul resurselor regenerabile provenite din agricultură, silvicultură, sericicultură etc. ; presiunea relativ mai redusă pe care o exercită dezvoltarea majorității subramurilor industriei ușoare asupra consumului de resurse financiare sau energetice cu caracter restrictiv ; *) asigurarea participării țării noastre la schimburile economice internaționale cu produse rezultate din prelucrarea și valorificarea superioară a unor resurse disponibile în economia națională etc.

*) Spre exemplu, efortul investițional necesar pentru crearea unui loc de muncă în subramuri ale industriei ușoare este mai mic cu 53—89% față de cel mediu pe ansamblul industriei ; consumul mediu de energie electrică pe un lucrător este mai redus cu 59—96% față de cel mediu pe ansamblul industriei (vezi : Studii de economie industrială, nr. 27 (1982)

Creșterea și diversificarea producției

CU TOATE că industria ușoară are un rol bine definit în complexul economic național, opțiunile referitoare la dezvoltarea acestui sector au diferit semnificativ, de la o etapă la alta a construcției socialiste, inclusiv în ceea ce privește alocarea fondurilor investiționale necesare. Sugestivă în acest sens este comparația dintre investițiile alocate principalelor ramuri ale industriei ușoare în perioada 1951—1965 și în cele trei cincinale următoare (tabelul nr. 1). Față de contribuția lor la realizarea producției industriale (de 23,3% în anul 1950, 20,1% în anul 1955, 17% în anul 1960 și 14,6% în anul 1965), ramurile industriei ușoare au beneficiat în primele trei cincinale de numai 3,7% din ansamblul investițiilor industriale.

În următoarele trei cincinale (1966—1980) s-a redus discrepanța dintre contribuția ramurilor industriei ușoare la realizarea producției industriale și cota din investițiile industriale de care au beneficiat. Desigur, exprimarea în prețuri diferite a investițiilor nu face posibilă o comparație directă. Totuși, se poate aprecia că **la o creștere a fondurilor investiționale industriale totale de circa 5,3 ori, între cele două perioade de comparate, a revenit o creștere de aproape 8 ori a investițiilor alocate ramurilor industriei ușoare** (peste 50 miliarde lei în perioada 1966—1980, față de numai circa 6,4 miliarde lei în cei 15 ani anteriori).

Investițiile alocate ramurilor industriei ușoare în ultimele două decenii au fost orientate atît spre modernizarea capacităților existente cît, mai ales, spre crearea altora noi, cu deosebire în acele subramuri care asigură prelucrarea și valorificarea superioară a materiilor prime (producătoare de produse finite cum sînt : confecțiile, tricotajele, încălțămintea, textile nețesute, sticlăria și ceramica fină de menaj etc.). În acest mod, chiar în condițiile unei dezvoltări extensive (în sensul creării de noi capacități de producție), pe ansamblul industriei ușoare s-au conturat tendințe clare de creștere economică de tip intensiv.

Datorită eforturilor investiționale alocate a fost posibilă **imprimarea unor ritmuri înalte de creștere, în perioada 1966—1983, a producției ramurilor industriei ușoare,** apropiate sau chiar superioare celor pe ansamblul industriei (tabelul nr. 2), compensînd astfel evoluția mai lentă din perioadele anterioare. Dacă în primele trei cincinale indicii de creștere a producției ramurilor industriei ușoare au fost devansați net (în majoritatea cazurilor) de cel al ansamblului producției industriale, evoluția acestor ramuri în perioada 1966—1983 a fost mai echilibrată în raport cu cea a altor ramuri industriale. În consecință, ponderea principalelor ramuri ale industriei ușoare în ansamblul producției industriale s-a redus doar cu 0,8 procente (de la 14,6% în anul 1965 la 13,8% în anul 1983), față de o reducere cu 8,7 procente în perioada 1950—1965 (de la 23,3% la 14,6%). În plus, s-au redus sau chiar au fost eliminate complet decalajele existente între țara noastră și alte țări în ceea ce privește producția medie pe locuitor la principalele bunuri realizate în industria ușoară. **România se situează în prezent în rîndul țărilor mari producătoare și exportatoare de țesături, tricotaje, confecții, covoare, încălțăminte, sticlărie și ceramică fină de menaj etc.,** adică produse care dețin o pondere majoritară în exporturile românești de mărfuri industriale de larg consum.

Tabelul nr. 1

Investițiile industriale totale și cele alocate principalelor ramuri ale industriei ușoare

— milioane lei —

	În prețuri 1959	În prețuri 1963	În prețuri 1977
	1951—1965	1966—1975	1976—1980
Total investiții industriale, din care:	171 005	442 631	458 566
Alocate principalelor ramuri ale industriei ușoare total, din care:	6 372	27 030	23 174
— Textilă	4 192	17 946	16 626
— Confecții	536	2 623	1 564
— Pielărie, blănărie și încălțăminte	775	2 323	1 769
— Sticlă, porțelan și faianță	869	4 138	3 215
Ponderea ramurilor industriei ușoare în total investiții industriale (%)	3,7	6,1	5,1

Tabelul nr. 2

Dinamica întregii producții industriale și a celei din principalele ramuri ale industriei ușoare

	1950 = 100			1965 = 100	
	Indici 1951—1983	1951—1965		Indici 1966—1983	Coeficienți de devansare
		Indici	Coeficienți de devansare		
Total industrie	36 ori	649	1,00	551	1,00
Industria textilă	21 ori	386	0,59	556	1,01
Industria confecțiilor	28 ori	411	0,63	683	1,24
Industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei	18 ori	401	0,62	447	0,81
Industria sticlei, porțelanului și faianței	39 ori	619	0,95	624	1,13

Realizările obținute în dezvoltarea ramurilor industriei ușoare în ultimele două decenii au contribuit la modificări structurale profunde în comerțul exterior al țării noastre. Dacă în anul 1965 exporturile de materii prime pentru producția mărfurilor industriale de larg consum erau cu aproape 25% mai mari decît cele de produse finite, în anul 1983 acestea din urmă au fost de 3,5 ori mai mari. În anul 1983 industria ușoară a livrat la export confecții textile și tricotaje în valoare de 8,8 miliarde lei (reprezentînd 31% din exporturile totale de mărfuri industriale de larg consum), 123,7 mil. mp de țesături de bumbac și tip bumbac, 10,1 mil. mp țesături de in și cînepă, aproape 2,4 mil. mp de covoare, peste 20,5 mil. perechi încălțăminte, peste 14,5 mil. mp de geamuri, sticlărie și ceramică fină de menaj în valoare de 721,8 mil. lei etc. De altfel, în comerțul său exterior cu mărfuri industriale de larg consum România a realizat în ultimii 20 ani solduri pozitive, reflectate în faptul că exportul a fost de aproape 6,5 ori mai mare ca importul, față de numai 1,7 ori în anul 1965. Cu alte cuvinte, principalele ramuri ale industriei ușoare au avut — și este de presupus că vor continua să aibă și în viitor — o contribuție însemnată la susținerea eforturilor valutare implicate de realizarea programelor naționale de dezvoltare economico-socială.

Modificări în structura producției

CORESPUNZĂTOR stadiului atins în dezvoltarea ramurilor industriei ușoare, în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. sînt conturate priorități specifice pentru orientarea evoluției acestui sector în perioadele următoare, decurgînd, în principal, din necesitatea accentuării caracterului intensiv al creșterii economice. Pe de o parte, industria ușoară românească dispune în prezent de capacități însemnate de producție care asigură nu numai satisfacerea cantitativă a cerințelor populației autohtone ci și disponibilități apreciabile pentru export. Pe de altă parte, atît în evoluția cerințelor pieței interne cît și în a celei externe se manifestă tendința obiectivă de saturare din punct de vedere cantitativ, ritmuri înalte de creștere putînd fi imprimate numai în expresie valorică, reflectînd ridicarea nivelului calitativ și estetic al produselor. În același timp, creșterea competitivității produselor românești pe piețele externe face obiectiv necesare atît reducerea costurilor de producție, cît și valorificarea superioară a materiilor prime prin promovarea pe scară largă a progresului tehnic specific acestui sector industrial și a creației estetice. Este vorba, deci, de necesitatea trecerii la noi tipuri de combinări ale factorilor de producție, în cadrul cărora rolul principal urmează să-l dețină cei de natură calitativă.

Aspectele menționate sînt reflectate în sarcinile stabilite pentru industria ușoară în deceniul actual, pe ansamblul acestui sector prevăzîndu-se creșterea față de 1980 a valorii producției ce revine în medie la un leu cheltuit pentru materii prime, materiale, combustibil și energie cu 28,3% în 1985, cu 38,6% în 1987 și cu 60,8% în anul 1990. De asemenea, în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., pentru cincinalul viitor sînt conturate modificări structurale ale producției în favoarea produselor finite, rezultate din adîncirea proceselor de prelucrare a materiilor prime. Spre exemplu, comparativ cu nivelul planificat pentru 1985, în cincinalul 1986—1990 valoarea producției de confecții se preconizează să crească cu 30—40%, cea fizică de tricotaje cu 25—30%, în condițiile unei evoluții mai lente a producției fizice de țesături (o sporire de 16—23%). Totodată, se preconizează dublarea producției de articole din cristal, trecerea la fabricația sticlei optice, concomitent cu orientarea, la nivelul ansamblului industriei ușoare, a eforturilor principale spre adîncirea diversificării structurii sortimentale, inclusiv prin realizarea de serii mici compatibile cu cerințele tot mai diversificate ale pieței, îndeosebi ale celei externe. Tocmai în raport cu aceste aspecte pot fi conturate prioritățile noii etape de evoluție a industriei ușoare.

În sistemul de priorități pentru viitorul cincinal un loc central îl va deține **creșterea productivității muncii,** tocmai datorită evoluției mai lente pînă în prezent a acestui indicator comparativ cu situația pe ansamblul industriei, ilustrată de faptul că ramurile industriei ușoare contribuiau în anul 1983 cu 13,8% la realizarea întregii producții industriale și utilizau 23,1% din personalul muncitor din industrie (în acest sector își desfășoară activitatea peste 800 mii persoane). Realizarea acestui obiectiv presupune însă **modernizarea de fond a tehnologiilor de fabricație,** acționîndu-se în direcția reducerii și eliminării unor decalaje existente în prezent între nivelurile realizărilor din țara noastră și cele medii sau de vîrf obținute pe plan mondial.

Necesitatea elaborării și implementării noilor tehnologii, îndeosebi a celor neconvenționale, decurge și din realizarea obiectivelor preconizate în ceea ce privește **creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, combustibilului și energiei.** Reducerea greutății produselor, a consumurilor specifice (de materii prime, de energie și de abur), asigurarea unor finisaje superioare sînt direcții de acțiune realizabile tocmai în contextul promovării unor tehnologii de fabricație mult mai performante.

Prioritatea ce se acordă valorificării superioare a resurselor materiale și energetice precum și utilizării raționale a forței de muncă antrenate în acest sector industrial se explică, în principal, prin faptul că România este obligată să depună eforturi valutare apreciabile pentru procurare de materii prime pentru industria ușoară, prin intermediul importului. Deși importurile s-au diminuat la strictul necesar față de cele din anul 1980, în anul 1981 s-au importat totuși 62,8 mii tone de bumbac fibră, 36,1 mii tone de piei crude, 11,5 mii tone de celofibră etc. De asemenea, chiar dacă dezvoltarea ramurilor furnizoare de materii prime (agricultura, silvicultura, sericicultura) va compensa reducerea importurilor de materii prime în perspectivă, aceasta se va realiza prin eforturi apreciabile alocate acestor ramuri. Cu alte cuvinte, resursele regenerabile vor avea caracter restrictiv nu atît din punct de vedere cantitativ cît, mai ales, din cel al costurilor de procurare.

Într-o altă ordine de idei, accentuarea dependenței utilizării raționale a capacităților de producție existente și a celor prevăzute a fi finalizate pînă în anul 1990 de exportul de produse presupune luarea în considerare și a unor priorități ce decurg din condițiile specifice de comercializare în cantități de masă a unor bunuri pe piețele externe. În condițiile în care costurile serviciilor de comercializare pe piețele externe reprezintă partea principală din prețul cu amănuntul, devine prioritară **intensificarea eforturilor pentru diversificarea formelor de comercializare.** Creșterea gradului de valorificare a resurselor se poate face și pe seama diversificării formelor de comercializare, vizînd realizarea de încasări valutare din servicii de desfacere ; evident, o asemenea strategie de comercializare ar trebui să vizeze concomitent și asigurarea stabilității segmentelor de piață, inclusiv penetrarea pe altele noi.

Evidențierea succintă a principalelor aspecte rezultate din analiza evoluției de pînă acum a ramurilor industriei ușoare, precum și a principalelor obiective ale dezvoltării acestora în perspectivă demonstrează eficiența unei strategii coerente, de lungă perspectivă. În structurarea acesteia devine obiectiv necesară luarea în considerare a modificărilor profunde ce se vor produce în combinarea factorilor de producție din acest sector sub incidența trecerii la dezvoltarea de tip intensiv.

V. BOGDAN

RESTRUCTURĂRI ÎN OFERTA DE EXPORT A INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI (I)

ÎN ETAPA ACTUALĂ, de dezvoltare intensivă a economiei românești, se poate aprecia că înnoirea devine o dominantă a acestui proces. Spre exemplu, numai în primii 4 ani ai actualului cincinal au fost obținute 6 000 de tehnologii noi, iar 95% din produsele noi asimilate au fost create în institutele românești de cercetări și proiectări. Semnificativ este, de asemenea, faptul că, circa 60% din valoarea exporturilor este constituită din produse înalt prelucrate, cum ar fi mașini, echipamente, mijloace de transport, produse chimice, bunuri de consum industriale. Aplicarea programului de ridicare a nivelului tehnico-calitativ al produselor deschide largi perspective pentru obținerea de mărfuri competitive, la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, în toate ramurile industriei.

Iată, în continuare, cîteva din preocupările exportatorilor români pe linia restructurării ofertei de export, în concordanță cu exigențele actuale de pe piețele internaționale.

Dezvoltarea pe care a atins-o industria constructoare de mașini în ultimele decenii face ca în prezent ea să asigure 35% din valoarea întregii producții industriale a țării, iar cota exportului în producție să fie de circa 45%. Sarcinile de mare complexitate tehnică pe care le-a avut și le are de rezolvat această industrie pe linia înfăptuirii programelor naționale din domeniile : energetic, al materiilor prime, al ridicării nivelului tehnic și calității produselor, al productivității muncii, de modernizare a

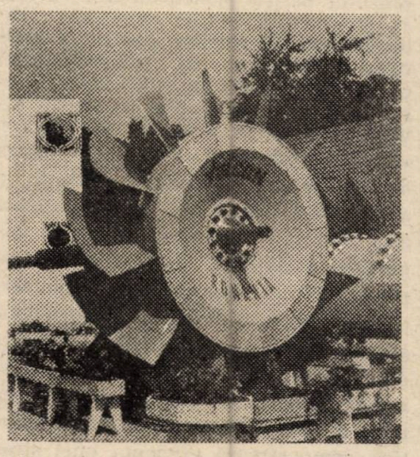

Utilaje energetice purtînd prestigioasa marcă „Vulcan" : turbine de mare capacitate

agriculturii fac ca astăzi ea să fie în măsură să prezinte la export o ofertă largă, puternic diversificată, cu posibilități de adaptare supl la cerințele beneficiarilor externi. Anual apar mii de noi produse — în rîndul cărora o pondere mare este deținută de mașini, echipamente, aparate și instalații — care se oferă la export.

Spre exemplu, România este una din puținele țări care exportă o gamă completă de mașini-unelte grele, o mare diversitate de echipamente de foraj petrolier, rafinării, echipamente pentru industria chimică, metalurgică, a cimentului, tractoare, camioane, rulmenți. Ritmul mediu de creștere a exportului de mașini și instalații a fost, în perioada 1981—1984, de 18%, superior ritmului de creștere a exporturilor pe ansamblul economiei. Produsele industriei constructoare de mașini se exportă în peste 90 de țări.

Ajustările care în ultimii ani se produc în numeroase state în politica de investiții, în politica comercială — în sensul creșterii măsurilor protecționiste — fac ca concurența între producătorii de mașini și utilaje să devină tot mai puternică. Desigur că principalele domenii al competiției rămîn nivelul tehnic, eficiența, supletea în obținerea unor cicluri cercetare-producție-export cît mai scurte, cu rezultate optime. Să urmărim modul în care se înscriu exportatorii noștri în aceste exigențe ale pieței mondiale.

Pentru a menține poziția pe piețele internaționale la exporturile de tractoare au fost necesare măsuri de perfecționare a dispozitivelor hidraulice, de diminuare a consumurilor de carburant, de creștere a fiabilității, toate acestea contribuind la o mărire a randamentului în utilizarea agricolă cu circa 35%. Totodată, a fost lărgită gama de puteri ale tractoarelor din fabricație, o atenție deosebită acordîndu-se tractoarelor de 75 CP, și 100 CP, care și-au dovedit eficiența în exploatare multifuncțională. În ceea ce privește mașinile agricole au fost perfecționate și diversificate echipamentele tractate și cele autopropulsate care asigură prelucrarea complexă a solului, combinele funcționale pentru grîu, porumb, soia, floarea soarelui, cartofi, mașini cu performanțe comparabile cu cele mai bune ralizări pe plan internațional.

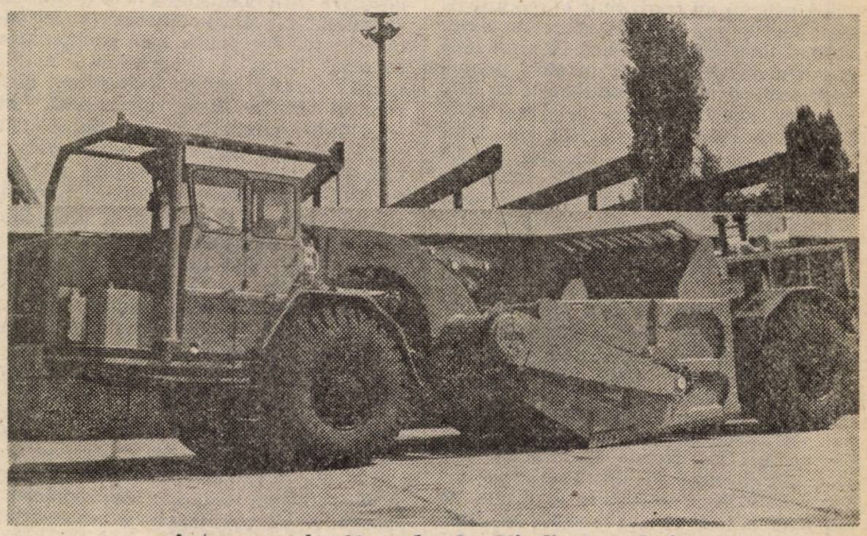

Autoscreper las-20 produs la „Nicolina" — Iași

Un alt sector în care s-au înregistrat performanțe deosebite îl constituie industria de mașini-unelte. Ponderea României în exportul mondial de profil a crescut de la 0,27% în 1965 la 0,78% în 1975, ajungînd la 1,52% în 1982. Dacă în anul 1938 întregul necesar de mașini-unelte al țării se importa, în prezent exportăm mașini-unelte cu comandă electronică în R.F. Germania, U.R.S.S., S.U.A., Italia, Japonia Pe lîngă efortul de cercetare-dezvoltare propriu, în procesul de înnoire a nomenclatorului de export un rol important joacă cooperările în producție realizate cu parteneri din U.R.S.S. Cehoslovacia, R.D. Germană, Japonia, Iugoslavia. S.U.A., R.F. Germania, Elveția în domeniul mașinilor unelte.

Lista instalațiilor la cheie oferite de exportatorii români este în continuă diversificare, orientare cît se poate de judicioasă avînd în vedere că proiectele de astfel de obiective valorifică — alături de echipamente — tehnologii și servicii inginerești de proiectare, asistență tehnică etc. În prezent, constructorii de mașini din România oferă la export circa 150 de tipuri de instalații complexe, pentru dezvoltarea celor mai diferite domenii industriale. Cu titlu de exemplificare menționăm realizarea prin firmele românești a unor proiecte complexe cum sînt : rafinării de petrol în India, Siria, Iordania, Pakistan, Turcia ; studii de fezabilitate pentru rafinării în Libia și Mozambic ; complexe

chimice în Egipt, Siria, Iran, Turcia, Pakistan, Tunisia ; termocentrale și stații de transformatoare electrice în Filipine, Liban, Iran, Pakistan, Siria, Egipt și Sri Lanka ; lucrări de dezvoltare a infrastructurii de transporturi și comunicații (electrificări de căi ferate, porturi, aeroporturi, autostrăzi, centrale telefonice) în Grecia, Maroc, Libia, Iran ; baraje și edificii publice în Algeria ; întreprinderi textile în Bangladesh, R.P. Congo, Tanzania, Sudan ; fabrici de ciment în Siria, Irak, Liban, Egipt, Somalia ș.a.m.d.

În ceea ce privește utilajul petrolier — domeniu în care țara noastră se află printre primii producători și exportatori mondiali — orientarea pe piața externă este de aliniere în tot mai mare măsură a nomenclatorului la normele internaționale cel mai larg utilizate de parteneri — în special cele americane (A.P.I.). Pe lîngă atenția acordată concepției de proiectare, randamentelor în exploatare, diversificarea geografică a exportului a impus realizarea de echipamente rezistente la agenți corozivi și temperaturi între -46°C și +50°C, asigurarea posibilităților de dezasamblare în părți transportabile cu elicopterul în zone greu accesibile etc. De asemenea, au avansat cercetările privind asimilarea unei game cît mai mari din echipamentele necesare forajului marin. Exploatări miniere din diferite țări au fost dotate cu echipamente specifice de mare capacitate, de fabricație românească, cum sînt : excavatorul Promex, vagoane basculante de mare capacitate și sarcină (110 t), buldozere de 550 CP, sisteme mecanizate de consolidare a galeriilor, combine miniere, echipamente INGO cu diametru de pînă la 5 m.

Industria de utilaje energetice se află, de asemenea, într-un amplu proces de înnoire. Este vorba de realizarea cazanelor de puteri mari : 1035, 525, 420 și 120 tone abur/oră pentru echiparea termocentralelor de 330 MW, 150—125 MW, 50 MW, și 12 MW, a cazanelor pentru apă (utilizînd combustibil solid) cu capacități între 10 Gcal/oră și 100 Gcal/oră, a turboagregatelor de tip Francis, Kaplan și Bulb, cu puteri între 0,2 MW și 176 MW, a micilor unități hidroelectrice cu puteri între 0,1 MW și 1,5 MW. Printre soluțiile pe care cercetătorii și constructorii români de utilaj energetic le-au găsit la problemele ridicate de criza energetică se numără : realizarea de cazane pentru arderea lignitului și șisturilor bituminoase în pat fluidizat, dezvoltarea producției de echipamente pentru centrale nucleare, echipamente pentru combustia deșeurilor, instalații de recuperare a aerului cald în industrie.

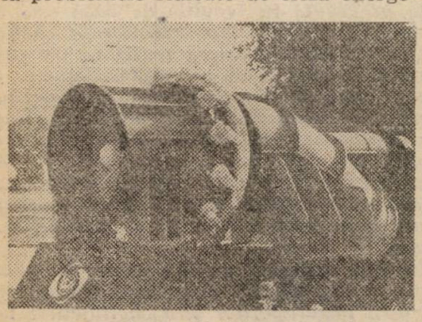

Din produsele noii întreprinderi constructoare de mașini din Caransebeș : microturbina hidraulică EOS 1 100

Tractoare românești destinate exportului

Cerințele dotării sistemului național de transporturi cu vehicule moderne, de înaltă performanță, au impulsionat dezvoltarea unor puternice industrii specializate de autovehicule rutiere, material rulant de cale ferată, nave maritime și fluviale, aeronave.

Preocupările constructorilor de autovehicule utilitare se concentrează în prezent spre asigurarea unor specificații de execuție tropicalizată (TH și THA) cît mai adaptate condițiilor solicitate de parteneri din toate colțurile globului. Cercetările vizînd ridicarea calității și fiabilității sînt dublate de eforturi spre diversificare — prin dotarea autocamioanelor, spre exemplu, cu motoare foarte puternice (de 360 CP), lărgirea gamei de autotrenuri, autotractoare pentru diferite utilități, realizarea de autobuze urbane și interurbane cu caracteristici îmbunătățite de confort și consum redus de carburant. În acest fel sporește atractivitatea autovehiculelor românești pe piețele externe.

Dintre realizările constructorilor de material rulant pot fi amintite noile tipuri de locomotive diesel-electrice de 1250—1500 CP, locomotive diesel-hidraulice de 180 CP—2400 CP, apoi tipurile de vagoane ușoare, multifuncționale, vagoane basculante pe ambele laturi, vagoane pentru gaze lichefiate, vagoane refrigeratoare, vagoane de marfă și pasageri de diferite tipuri pentru viteze de pînă la 200 km/oră. Poziția fruntașă deținută de țara noastră pe piața mondială a materialului rulant de cale ferată se explică, între altele, și prin solicitudinea dovedită față de cerințele specifice ale administrațiilor de cale ferată din diferitele țări partenere, privind adaptarea execuției la condițiile specifice de exploatare.

Experiența tehnică românească de peste 60 de ani în aeronautică este pusă astăzi în valoare prin realizarea unei game variate de aparate de zbor clasice : planoare, motoplanoare, avioane utilitare agricole, de poștă, școală și de agrement ; avioane cu reacție pentru școală IAR-99, avioane de pasageri mediu curier Rombac 1—11, avioane speciale — „Vulturul", elicoptere de mică și mare capacitate etc. Alături de documentațiile tehnice proprii elaborate de specialiști români se realizează o amplă colaborare cu firme din Anglia, Franța, U.R.S.S., Elveția, Iugoslavia și alte țări. Centrul național aeronautic și-a extins în acest fel exportul în ritm foarte dinamic, creșterea înregistrată în 1983 față de 1982 fiind de peste 2 ori.

Construcțiile navale au trecut la realizarea unor vase complexe cum sînt : tancurile petroliere de 35 000 tdw, 85 000 tdw și 150 000 tdw, cargouri de 5000 tdw, 7500 tdw și 15 000 tdw, mineraliere de 35 000 tdw, 55 000 tdw și 65 000 tdw, vase fluviale și platforme de foraj marin. S-a trecut de la proiectare la execuția de vase pentru containere, vase costiere, mineraliere de coastă, vase specializate pentru transportul produselor petroliere, al gazelor lichefiate și produselor chimice, vase pentru prospecțiuni și cercetări geologice submarine și alte diferite tipuri.

Industria de utilaj greu, destinată să asigure echiparea centralelor electrice nucleare, a altor tipuri de obiective energetice ca și a altor ramuri este reprezentată azi prin unități cum sînt : Întreprinderea de mașini grele din București, Combinatul de utilaj greu din Iași și Cluj-Napoca, Întreprinderea de mașini grele și echipamente Giurgiu, care dispun de o dotare tehnică de înalt nivel mondial. Această industrie oferă la export — pe lîngă livrările la cheie amintite — turbine cu abur de 330 MW și peste, turbine alternatoare, alternatori, turbocompresoare centrifugale pentru industria chimică, turbosuflante centrifugale pentru siderurgie, prese hidraulice de 12-630 t, prese mecanice pentru industria de automobile și tractoare, cuptoare electrice de 50 și 100 t, și convertizoare pentru oțel de 70 și 160 t, pentru siderurgie, componente de mare complexitate și precizie pentru motoare navale, metalurgie, chimie, petrochimie, geologie. Exporturile acestei industrii pot fi exemplificate și prin livrările în unele țări socialiste de centrale termice (Cehoslovacia, R.P. Chineză), de instalații de concentrare a minereurilor și metalurgice (R.D. Germană), de instalații chimice și petrochimice (U.R.S.S., Iugoslavia, Albania, R.D. Germană, Bulgaria). Colaborarea cu celelalte țări socialiste se realizează și prin acțiuni de specializare și cooperare în producție, în construcția de centrale termoelectrice, echipamente navale, mașini grele.

Într-unul din numerele viitoare ale revistei vom continua prezentarea preocupărilor privind alinierea structurală, sortimentală și calitativă a producției românești de export din alte sectoare industriale la cerințele și tendințele pieței internaționale, condiție a dezvoltării și eficienței comerțului nostru exterior.

I. GEORGESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Creşterea beneficiului, a eficienţei activităţii productive

ESENȚIALĂ pentru activitatea desfăşurată în fiecare unitate economică este crearea de valori materiale sau furnizarea de servicii necesare societăţii în condiţii de eficienţă cît mai înaltă, adică cu un nivel al cheltuielilor cît mai mic faţă de cel al veniturilor încasate, care să permită obţinerea de beneficii sporite. Beneficiul este principalul indicator sintetic calitativ care exprimă eficienţa activităţii economice, pîrghie principală de înfăptuire a autogestiunii economico-financiare şi de cointeresare materială a oamenilor muncii în creşterea continuă a eficienţei, de înfăptuire a autofinanţării, de întărire a autoconducerii muncitoreşti şi, totodată, o importantă sursă de alimentare cu venituri a bugetului de stat.

Pornind de la necesitatea creşterii continue a eficienţei economice şi, în mod implicit, a beneficiului, în cadrul **Combinatului de îngrăşăminte chimice „AZOMUREŞ" din Tîrgu Mureş** s-au desfăşurat acţiuni pe multiple planuri care au făcut ca unitatea să înregistreze cel mai ridicat nivel al beneficiului în cadrul industriei îngrăşămintelor chimice. În anul 1984, combinatul a realizat planul la toţi indicatorii, situîndu-se pe locul I pe ramură şi fiindu-i conferit „Ordinul Muncii" clasa I, drapelul de unitate fruntaşă şi Diploma de onoare a U.G.S.R.

Desfăşurîndu-şi activitatea în condiţii de eficienţă ridicată, colectivul de oameni ai muncii a realizat beneficiul de repartizat în anul trecut în proporţie de 108,4%; pe plan fizic este de menţionat realizarea peste plan a 15 137 tone îngrăşăminte chimice 100% substanţă activă, a 40 340 tone amoniac şi a 30 160 tone acid azotic. Toate acestea au permis depăşirea planului producţiei marfă cu 208 milioane lei (planul anual fiind realizat cu 23 de zile mai devreme), depăşirea planului de producţie netă cu 74 milioane lei, a productivităţii muncii planificate cu 37 mii lei/om al muncii, a exportului cu 22 milioane lei, încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producţie. Pe semestrul I al acestui an, planul la producţia fizică de amoniac, de acid azotic şi la total îngrăşăminte chimice exprimate în substanţă activă a fost integral realizat, iar uzina de materiale fotosensibile şi-a depăşit planul cu 7,6 milioane lei. Mai trebuie menţionat că, pe semestrul I 1985, au fost preocupări deosebite pentru realizarea planului de export care a fost îndeplinit în proporţie de 107%.

Şi în anul trecut şi în acest an una din preocupările principale se referă la **asigurarea stabilităţii în funcţionare a tuturor instalaţiilor chimice**. S-au obţinut unele recorduri demne de luat în seamă. Astfel, instalaţia de îngrăşăminte complexe N.P.K., instalaţia de uree şi instalaţiile de amoniac III şi IV s-au situat în 1984 pe locul I în întrecerea socialistă a instalaţiilor de acelaşi profil şi tehnologie. La instalaţia de amoniac, depăşirea producţiei proiectate pe capacitatea respectivă a fost de 9 765 tone, la amoniac IV de 11 280 tone, la uree de 2 339 tone fizice, la acid azotic II de 11 365 tone, la acid azotic III de 16 265 tone, iar la acid azotic IV de 17 670 tone. Aceste rezultate sînt rodul funcţionării stabile şi în condiţii de siguranţă a principalelor instalaţii, care au înregistrat indici de utilizare a capacităţii între 99—103%.

Preocupările de obţinere a unor beneficii sporite sînt în prezent axate pe **reducerea nivelului** costurilor de producţie, în care scop se caută noi măsuri de continuă perfecţionare a programului întocmit. Aceste măsuri sînt concrete, stabilite cu uzinele, secţiile şi atelierele din combinat după o analiză minuţioasă pe care o face colectivul constituit în acest scop. Ca urmare, rezultatele sînt superioare faţă de perioada corespunzătoare a anului 1984 (vezi tabelul).

Perfecţionarea informaţiei şi deciziei financiar-contabile

Întărirea evidenţei tehnico-operative a costurilor

CA ŞI ÎN ALTE RAMURI ale economiei naţionale, şi în transportul specializat pentru agricultură (I.T.S.A.I.A.), o serie de condiţii specifice influenţează costurile de producţie şi, implicit, cheltuielile materiale: ponderea autovehiculelor cu şi fără remorci; pentru acelaşi grad de utilizare a autovehiculului, în funcţie de capacitatea de încărcare a acestuia (12—20 tone) costul de transport are variaţii de 10—20%; la un coeficient de utilizare a parcului auto de 50% costul transportului este cu circa 90% mai mare decît în cazul utilizării complete a parcului auto; optimizarea fluxurilor de transport şi eliminarea transporturilor neraţionale, pe rute ocolite sau încrucişate. În acest cadru, respectarea normelor de consum de timp şi reducerea continuă a acestora, este o sarcină de bază a conducerii întreprinderii, a cărei realizare trebuie urmărită operativ, la perioade scurte de timp, la fiecare loc de muncă şi pe tot parcursul anului.

Luarea în considerare a acestor factori şi obiective a făcut necesară organizarea unui sistem operativ de urmărire a costurilor, respectiv a cheltuielilor materiale, bazat pe elaborarea unor programe prin care s-au nominalizat toate acţiunile ce trebuie întreprinse pentru realizarea în mod ritmic a tuturor indicatorilor de plan, avîndu-se în vedere reducerea cheltuielilor materiale, în special pe linia consumului de carburanţi, a consumului de piese şi materiale ce privesc funcţionarea parcului auto din dotare. Aceste prevederi de reducere a cheltuielilor materiale au fost analizate şi adoptate în funcţie de condiţiile concrete de care dispune întreprinderea, avînd la bază structura parcului, gradul de utilizare a autovehiculelor, dispersia acestora în teren, dispunerea pe centre de producţie (şi cît mai aproape de unităţile beneficiare de transport), gradul de dotare cu utilaje de atelier, îmbunătăţirea gamei S.D.V., introducerea unor tehnologii avansate în repararea şi întreţinerea parcului auto etc.

Cerinţa principală prevăzută în regulile de bază este ca prin organizarea evidenţei cheltuielilor efective, a cheltuielilor materiale să se asigure urmărirea realizării planului pe ansamblul activităţii, cunoscîndu-se nivelul efectiv al costurilor atît pe total, cît şi pe elemente primare şi articole de calculaţie. Evidenţa cheltuielilor de exploatare organizată cît mai riguros are importanţă atît pentru volumul total al cheltuielilor materiale, cît şi pentru calculul costului de producţie în transporturi. Preocupările pentru continua ei întărire trebuie să asigure îndeplinirea următoarelor sarcini:

— reflectarea reală şi la timp a costului de producţie şi a elementelor acestuia;

— controlul exploatării raţionale a mijloacelor de transport şi a timpului de muncă normat în procesul de exploatare, în vederea evitării întreruperilor şi a cheltuielilor neproductive şi realizării de economii;

— perfecţionarea instrumentelor de control şi analiză a îndeplinirii planului de transport în scopul respectării regulilor de exploatare şi asigurării nivelului corespunzător de servire a beneficiarilor;

— controlul încadrării în prevederile planului costurilor de producţie şi a sarcinilor de reducere a acestora;

— evidenţa strictă a cheltuielilor de exploatare care nu sînt legate de activitatea de transport;

— delimitarea cheltuielilor de exploatare pe perioada de exploatare;

Indicatori :	Realizări în sem. I 1985 față de sem. I 1984
Valoarea producției marfă	+53 mil. lei
Productivitatea muncii	+17,5 mil. lei
Numărul mediu scriptic de personal	—58 persoane
Cheltuieli la 1 000 lei producție marfă	—23,30 lei
Beneficiu de repartizat	+123,8 mil. lei
Îngrășăminte chimice exprimate în tone substanță activă	6 601 tone

Menționăm că aceste creșteri de producție și realizarea la cote superioare a indicatorilor de eficiență s-au obținut în condițiile în care nu s-au pus în funcțiune noi capacități de producție. Consiliul oamenilor muncii are în centrul atenției preocuparea de a mobiliza întregul potențial material și uman de care dispune, astfel ca la finele anului combinatul să se prezinte cu planul realizat la toți indicatorii.

● Fiind un mare consumator de energie, **problemele complexe de economisire a energiei și combustibilului au stat în permanență în atenția organului colectiv de conducere.** Prin soluții originale am recuperat pe 6 luni din instalațiile tehnologice 22 954 tone combustibil convențional resurse energetice refolosibile, proiectele noastre conducînd la o recuperare de aproape 50 000 tone combustibil convențional pînă la finele anului. Urmărirea permanentă, zilnică, pe schimburi, a normelor de consum a făcut ca, pe 6 luni din acest an, din 433 norme de consum urmărite, 417 norme de consum să fie realizate cu economii sau la nivel planificat. Soldul economiilor realizate pe această cale se ridică la 24,2 milioane lei.

● O atenție deosebită a fost acordată **activității de cercetare științifică, diversificării, creșterii gradului de înnoire a producției, realizării de noi sortimente și îmbunătățirii calității acestora,** fapt ce ne-a permis să cîștigăm noi piețe de desfacere în exterior. Paralel cu îmbunătățirea în combinat a livrării la export a îngrășămintelor — în saci de o tonă, sub formă de îngrășăminte lichide, cu transport modern containerizat pentru îngrășăminte în vrac — la uzina de materiale fotosensibile, în baza cercetărilor întreprinse am obținut 52 de produse noi din cele 61 pe care le fabricăm. Cel mai elocvent exemplu îl constituie filmul radiografic industrial care a fost distins cu Medalia de Aur și Diploma de Onoare la ediția de primăvară a Tîrgului Internațional de la Leipzig, precum și contractarea la export a unor produse fotosensibile în țări cu tradiție în domeniu.

● Întreprinderea a reușit în permanență să-și constituie fondurile proprii, inclusiv fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor și fondul de stimulare suplimentară pentru export. Ca urmare, au fost acordate și prime ; au beneficiat de prime suplimentare fruntașii în producție, iar un număr însemnat de oameni ai muncii au participat la excursii gratuite în străinătate ș.a.

Desigur rezultatele puteau fi și mai bune ; dispunem în acest sens de resurse proprii pe care sîntem preocupați să le punem în continuare în valoare. La aceasta însă apreciem că o contribuție deloc de neglijat o poate avea și luarea în atenția factorilor de decizie a următoarelor aspecte :

— combinatul suportă sume importante (care diminuează beneficiul) prin plata de contrastalii și locații în porturi care sînt provocate de diferite cauze, ca lipsă de dană operativă, nesosirea mărfii la timp, ritm de încărcare sau descărcare sub cel normat, lipsă de capacitate de operare, întîrzieri în achitarea navlului etc. Apreciem că în condițiile autogestiunii financiare, aceste penalități trebuie suportate de cei care le-au provocat și nu de unitatea producătoare ;

— prin măsurile luate de stimulare prin beneficiu a realizării și depășirii exportului se obțin beneficii peste plan. Între primirea sumelor respective și termenul de vărsare a beneficiului pe destinații apare un decalaj care impune unității apelarea la credite curente suplimentare și care aduc după sine dobînzi în plus față de cele prevăzute în costurile de producție. Propunem ca obligația de vărsare a acestor beneficii să se stabilească numai de la data încasării sumelor respective.

Intensificîndu-și în aceste zile preocupările de a munci mai productiv, mai eficient, colectivul de oameni ai muncii din combinat este hotărît să îndeplinească integral planul pe întreg anul 1985 și să pregătească în cele mai bune condiții planul pe anul și cincinalul viitor.

Andrei COZOȘ

contabil-șef al combinatului de îngrășăminte chimice „AZOMUREȘ" din Tîrgu Mureș

Matricea cheltuielilor materiale pe elemente primare și articole de calculație

Elemente primare de cheltuieli materiale	Materiale	Carburanți și lubrifianți	Amortizare	R. K. efectuate la terți	Energie electrică	Alte cheltuieli materiale
Carburanți	0	1	0	0	0	0
Lubrifianți	0	1	0	0	0	0
Materiale directe	1	0	0	0	0	0
Anvelope și camere	1	0	0	0	0	0
Amortizarea autovehiculelor	0	0	1	0	0	0
R. K. efectuate la terți pentru autovehicule	0	0	0	1	0	0
Cheltuieli pentru întreținerea și reparații la mijloace de transport	1	0	0	0	0	0
Cheltuieli comune ale secțiilor (autobazelor)	1	1	1	1	1	1
Cheltuieli generale ale întreprinderii	1	1	1	1	1	1

Notă : 1 = DA ; 0 = NU

— localizarea cheltuielilor pe sfere de activități și feluri de transport, activitatea de bază (procesul de transport), activitate auxiliară, autobaze, autocoloane, transport de mărfuri.

Gruparea cheltuielilor pe elemente primare are o importanță deosebită pentru planificarea cheltuielilor materiale și cunoașterea necesarului pe întreprindere. Pentru calcularea costului de producție pe activități și feluri de transporturi și satisfacerea cerințelor de stabilire a influențelor și de urmărire a efortului propriu, cheltuielile materiale sînt urmărite și pe articole de calculație în cadrul unei matrici, a cărei utilizare a dat bune rezultate în întreprindere (vezi tabelul).

În lucrările de contabilitate am trecut la îmbinarea costurilor pe elemente primare cu cele pe articole de calculație, folosindu-se în acest scop conturile sintetice cu ajutorul cărora se realizează corelația între ele. Exceptînd articolele de calculație „Cheltuielile comune ale secțiilor" (autobaze) și „Cheltuielile generale ale întreprinderii" care au în componența lor toate elementele primare de cheltuieli materiale, celelalte articole de calculație sînt mai puțin complexe, corespunzînd numai unui singur element primar. Desigur, în calculația costurilor, în evidențele de informare, control, analiză și previziune trebuie ca, în funcție de specific și de modul de organizare, să se adopte metode de evidență și calcul care să permită cunoașterea operativă a consumurilor de materii prime, materiale, piese, combustibili și lubrifianți, energie, apă etc., să satisfacă cerințele analizelor periodice asupra abaterilor de la norme ale consumurilor.

Dorim în acest cadru să semnalăm, după ce a trecut un timp de experimentare, că utilizarea „decontului privind consumul de materiale și piese" și a „fișei" de urmărire a realizărilor — despre introducerea cărora am relatat la vreme în Revista economică — a dat rezultate bune și că ele pot fi preluate spre generalizare. Ținem la dispoziția celor interesați documentația necesară.

ec. Petru PRISĂCARU

contabil-șef al Întreprinderii de transporturi speciale pentru agricultură și industrie alimentară din Botoșani

Sistemul nevoilor sociale şi elaborarea strategiei de dezvoltare

SCOPUL FINAL al oricărei activităţi constă în crearea, în forme specifice fiecărei laturi a manifestărilor umane, a condiţiilor necesare existenţei sociale, urmărindu-se deci satisfacerea într-un grad cît mai înalt posibil a nevoilor exprimate ca atare. În acest context, raţiunea de a fi a oricărei întreprinderi ca unitate organizatorică de bază a complexului economiei naţionale este producerea de valori de întrebuinţare — bunuri, lucrări, servicii — în structura şi volumele cerute de nevoile sociale. Ţinînd seama de caracterul limitat al resurselor şi practic nelimitat al trebuinţelor, satisfacerea nevoilor sociale trebuie reglată în condiţiile unei eficienţe economice mereu crescînde.

Întreprinderea, ca formă organizatorică de bază a activităţilor economice, acţionează într-un mediu format din mulţimea nevoilor sociale, de mulţimea resurselor disponibile în fiecare etapă în parte, de relaţiile de producţie, precum şi de reţeaua de investiţii create de societate în vederea atingerii scopurilor sociale pe care şi le-a propus. Întregul complex social se poate aprecia ca un sistem ce constă din multitudinea elementelor componente mai sus amintite, elemente care la rîndul lor pot fi apreciate ca sisteme cu multiple valenţe în mediul în care se desfăşoară şi care reprezintă la rîndul lor sinteza unor complicate conexiuni ale elementelor intermediare componente.

Dimensiunile şi structura mediului — ale întregului sistem social — în care acţionează întreprinderea determină atît proporţiile, calitatea şi structura nevoilor pe care trebuie să le satisfacă, dar şi volumul şi structura resurselor utilizabile în fiecare etapă pentru satisfacerea nevoilor. Rezultă deci că întreprinderea în funcţiile sale, în formele sale de organizare şi în gradul său de adaptabilitate este condiţionată de o anumită dimensionare şi structură a mediului, cărora ea trebuie să li se adapteze în permanenţă. Nu-i însă mai puţin adevărat că şi întreprinderea prin activitatea pe care o desfăşoară, mai bine zis prin logica intimă a dezvoltării sale, exercită o influenţă asupra dimensiunilor şi structurii mediului, mai întîi asupra sferei şi structurii nevoilor, dar mai ales asupra intensităţii manifestării lor şi mai apoi chiar asupra resurselor, mai bine zis, asupra atragerii de noi surse în circuit.

Întreprinderea poate fi deci apreciată ca un subsistem integrat sistemului social (mediului său) cu care realizează necontenit multiple şi extrem de variate schimburi, atît pe baza intrărilor cît şi a ieşirilor din subsistemul întreprinderii. Datorită mobilităţii extreme a mediului, schimburile întreprinderii cu el — intrările şi ieşirile — pot fi definite numai ca variabile de o multitudine de factori. Mediul are rolul, în acest caz, de regulator între variabile de intrare — resurse — şi de ieşire — utilităţi pentru satisfacerea nevoilor.

Într-o elaborare sistemică relaţiile între subsistemul întreprindere şi sistemul mediu pot fi reprezentate ca în schema nr. 1, care încearcă să realizeze simbioza a două planuri de existenţă şi continuă adaptare a subsistemului întreprindere cu reacţiile mediului. În primul rînd, întreprinderea se plasează într-un cadru format din structura resurselor şi nevoilor cunoscute în orice moment. În acest cadru transformă interesele — resursele cunoscute ca atare în ieşiri — bunuri, lucrări, servicii — pentru a satisface o multitudine de nevoi într-un volum şi structură determinată. În virtutea mai multor cauze ieşirile efective se pot abate de la cele comandate şi ca atare resursele utilizate — intrările — să nu poată satisface nevoile ce au fost avute în vedere. Prin regulatorul impus de normele de eficienţă se fac corecturile ΔR_1 — de primă treaptă să le spunem aşa. Concomitent însă procesul de transformare, adică întreprinderea, prin acţiunea ei produce (indiferent de nivelul eficienţei transformării intrărilor în ieşiri), mutaţii, mai puţin sau mai mult vizibile de la bun început, în proporţiile şi structura atît a nevoilor sociale, cît şi a resurselor. În momentele următoare deci nici nevoile, nici resursele sociale nu mai sînt aceleaşi. În acest moment apare un alt gen de abatere Δ Ns + Δ Nn care reclamă efectuarea unui alt tip de corectare asupra intrărilor $\Delta - R_2$ (noi produse, noi tehnologii, noi calificări, noi resurse, de neconceput în momentele anterioare). Aceasta ar fi al doilea plan al conexiunilor subsistemului întreprindere cu mediul său.

Ordonarea conexiunilor întreprinderii cu mediul său ne îngăduie o observaţie deosebit de importantă. Pe prima treaptă de corectare cu Δ R_1 întreprinderea se plasează în acelaşi mediu, pe acelaşi plan ca şi în momentul anterior, efortul final e îndreptat spre o mai bună folosire a aceloraşi structuri organizatorice şi tehnico-economice pentru a putea să asigure ieşirile la nivelul valorilor comandate. Dacă mediul însuşi n-ar fi supus unei continue schimbări, atunci timp îndelungat structurile întreprinderii instituite în momentul iniţial ar fi valabile intervale foarte îndelungate, reglarea funcţionalităţii lor fiind o problemă de pură depanare tehnică. Lucrurile nu stau aşa. Mediul este într-o continuă schimbare, tocmai şi mai ales ca urmare a mulţimii mereu crescînde a activităţilor de transformare. Se schimbă nu numai proporţiile şi structura nevoilor sociale, ci se modifică tot mai accentuat şi proporţiile şi structura resurselor de orice fel, ceea ce face ca mediul în care se desfăşoară activitatea umană să prezinte un aspect din ce în ce mai dinamic. Ca urmare, întreprinderea, ca sistem de transformare a unor intrări din mediu în ieşiri către mediu, este nevoită să-şi adapteze în permanenţă structurile la noile condiţii. Apare deci a doua treaptă de corectare. De data aceasta însă, odată cu corectarea mediului şi implicit a intrărilor în întreprindere, trebuie să se corecteze şi structurile interne ale întreprinderii ; cea de a doua categorie de corecturi figurate în schema noastră se caracterizează prin aceea că acţionează direct asupra mediului şi indirect asupra întreprinderii, frecvenţa şi amplitudinea sa fiind extrem de aleatorii şi cu o foarte mare variaţie a cîmpului de înfăptuire.

Întreprinderea nu se întîlneşte nemijlocit şi imediat cu nevoia socială, ci cu imaginea acesteia filtrată prin conştiinţa socială şi ierarhizată prin prisma unor priorităţi, se întîlneşte adică cu interesele. Deci între nevoi şi întreprindere se interpun, în fiecare moment, interesele acelui moment. Nu este însă mai puţin adevărat că raţionînd printr-o prismă dinamică şi la un orizont care să cuprindă procesele de devenire a între-

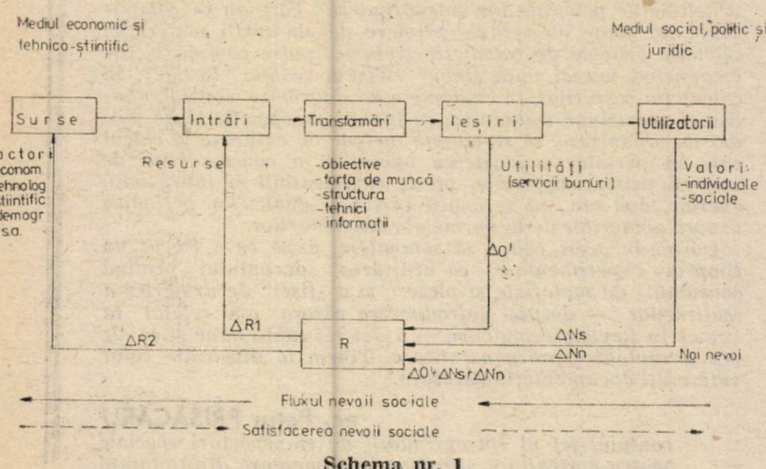

Schema nr. 1

prinderii ca organism social, optica se schimbă. Dacă pentru moment nevoile sociale apar în fața întreprinderii ca nevoi manifestate, selectate și ordonate în funcție de priorități bine stabilite, pentru un viitor din ce în ce mai depărtat veriga intermediară a intereselor apare din ce în ce mai slab conturată și cu un evantai de manifestare din ce în ce mai larg. În acest fel întreprinderea, prognozîndu-și perspectivele de dezvoltare pentru un orizont mai întins, trebuie să sesizeze nevoile în formele lor incipiente de manifestare și să aprecieze probabilitatea dezvoltării și manifestării lor ca interese prin prisma cărora va fi obligată să acționeze asupra propriei structuri interioare de transformare.

Procesul deosebit de complex și adeseori contradictoriu de apariție a simplelor dorințe, intenții de dezvoltare a lor în trebuințe și de devenire a acestora pînă la stadiul de interese, deci de comandamentele sociale, se cere cercetat și prezentat mai detaliat, deoarece numai astfel se pot desprinde, sub aspectul nevoilor sociale, factorii care determină și condiționează dezvoltarea și mai ales forma dezvoltării întreprinderii. Am încercat să redăm procesul de transformare a dorințelor în nevoi sociale (cerere satisfăcută) într-o viziune sistemică în fig. 2.

Din analiză rezultă :

1. Sistemul este un sistem deschis cu doi regulatori R_1 și R_2.

Regulatorul R_1 reprezintă mediul cu toate componentele sale, prin care trec informații privind nevoile sociale satisfăcute (Ns) și nevoile individuale exprimate, dar nerecunoscute de societate (N'i). Regulatorul compară Ns cu Ni și generează o mulțime de nevoi definite Δ Nd care va constitui o suplimentare a nevoilor exprimate în vederea continuării ciclului normal pînă la Ns, la care la rîndul său va genera un alt Δ Ns ș.a.m.d.

2. Regulatorul R_2 reprezintă individul ca membru al societății, ca atare ancorat în mediu, dar cu gradul său de înțelegere a evoluției mediului în toate componentele sale și de conștientizare a evoluției lui. În consecință, interesează aici perspectiva individului.

În acest regulator au loc două intrări :

— prima vine de la R_1, adică acel Δ Nd', care pe lîngă faptul că intră în masa nevoilor exprimate, va exprima și egoul individual pentru a genera noi dorințe.

— a doua intrare în R_2 o reprezintă dorințele vagi, neconturate și care nu au fost încă definite (Δ Nv).

Dn interacțiunea celor două intrări, Δ Nd și Δ Nv — vor apare noi dorințe și aspirații N'n' care vor urma circuitului normal.

Posibilitățile tehnice mereu crescînde și deci producția sporită generează un consum din ce în ce mai mare. Agenții economici, întreprinderile, străduindu-se să satisfacă nevoia certă, manifestată ca atare, se preocupă pentru diversificarea producției — prin asimilarea de noi produse cu parametri tehnico-economici funcționali superiori. Deci, în paralel cu producția curentă tot atît de susținută trebuie să fie și preocuparea pentru satisfacerea nevoilor în curs de apariție.

În acest fel se desfășoară procesul de transformare a dorințelor în nevoi (trebuințe), îndeosebi sub influența a însuși procesului de producție, adică a procesului de satisfacere a nevoilor declarate. Se petrece aceeași transformare logică potrivit căreia produsele civilizației noastre tehnologice răspund în prezent unei trebuințe după ce cu puțin timp în urmă n-au servit decît la satisfacerea unor dorințe. Se poate afirma că, tot mai mult, nevoile sînt funcție de creativitatea producției.

Relația retroactivă producție-nevoi tot mai intense, amplă și cu un ritm de înfăptuire tot mai accelerat reprezintă în sine o putere considerabilă de influențare, orientare și dirijare a consumului. Tocmai în această putere rezidă și pericolul creării de nevoi artificiale în scopul asigurării obținerii cît mai lesnicioase a unor beneficii tot mai mari. În economia capitalistă fenomenul are loc în virtutea dominării intereselor sociale de către cele private.

În economia socialistă, deși au dispărut condițiile sociale ale apariției și generalizării intereselor private, totuși se menține pericolul creării de nevoi artificiale. Și în socialism în virtutea existenței producției și circulației ca producție și circulație de mărfuri se menține contradicția dintre valoare și valoare de întrebuințare, precum și imperativul unei rentabilități cît mai mari.

Socialismul creează însă și condițiile stăpînirii unor asemenea fenomene, ale controlării proceselor lor de înfăptuire. Transformarea acestor posibilități în realități certe depinde de calitatea mecanismului social și economico-financiar pe care-l construiește societatea. Acțiunea unui asemenea mecanism just construit pe lîngă justa orientare a economiei naționale decantează și nevoile sociale de cele artificiale și contribuie la transformarea primelor în interese.

Întrucît condițiile sociale ale societății de consum generează nevoi artificiale extrem de diversificate și subtile, cu o puternică forță de lovire și strivire a personalității individuale, selectorul acestuia este viciat și nu mai poate percepe granița între nevoia reală și cea artificială.

În societatea socialistă nevoile artificiale se micșorează pe trei planuri :

a) în primul rînd prin însăși natura sa, socialismul are drept scop satisfacerea nevoilor reale ale membrilor societății ;

b) în al doilea rînd, mecanismul de conducere, organizare și planificare conștientă a întregii societăți micșorează posibilitatea apariției întîmplătoare a nevoilor artificiale ;

c) în al treilea rînd (dar nu în ultimul) sistemul de educație socialistă și formare a omului nou perfecționează selectorul personal în sensul unui consum rațional, al unui mod de viață civilizat, permițînd acestuia o mereu mai bună adaptare, conștientă la dinamica mediului.

Posibilitatea apariției unor nevoi artificiale poate fi analizată și sub alt aspect, și anume ca efect al unor perturbații în funcționarea mecanismului social și economico-financiar, ca

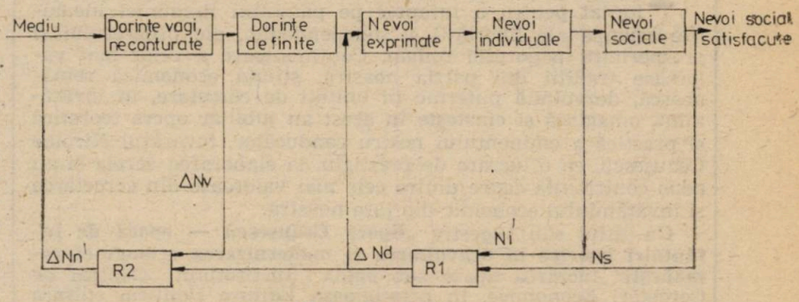

Schema nr. 2

selector social. Trebuie menționat faptul că mecanismul economico-financiar, ca subsistem al sistemului social conține elemente de autoreglare, dar el este supus, evident, unui proces de uzură.

Dezvoltarea deosebit de accelerată de după Congresul al IX-lea a modificat radical parametrii și condițiile tehnico-economice ale economiei naționale, ceea ce a făcut necesară perfecționarea radicală a mecanismului economico-financiar, așezarea lui pe principiile autoconducerii muncitorești și a autogestiunii.

În condițiile progresului tehnic accelerat timpul de satisfacere a unei nevoi se scurtează tot mai mult, îngreunînd departajarea nevoilor reale de cele artificiale, generînd prin urmare un consum excesiv de resurse amplificat și prin generalizarea altor nevoi de către procesul de satisfacere a nevoilor artificiale.

Caracterul „artificial" al unei nevoi nu se dezvăluie în majoritatea cazurilor din momentul apariției sau chiar al satisfacerii ei, ci după un timp mult mai îndelungat, în decursul unor confruntări de interese, de abia cînd apar efectele propagate ale satisfacerii ei. Aceasta accentuează importanța depistării în timp util cît mai aproape de faza de generare, adică înainte de a se consuma prea multe resurse și în primele trepte de propagare.

În concluzie, se poate aprecia că un mecanism economico-financiar este cu atît mai stabil cu cît poate să satisfacă mai bine în același timp atît nevoia de a asigura folosirea eficientă a resurselor (umane, materiale și financiare) prin satisfacerea unor nevoi reale, cît și depistarea, identificarea și eliminarea în timp util a nevoilor artificiale. **„Societatea socialistă și comunistă — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să fie societatea celei mai înalte productivități, a celei mai raționale organizări a producției și a vieții sociale, a celui mai înalt nivel de civilizație materială și spirituală. Orînduirea socială nouă pe care o edificăm are la bază concepția materialist-dialectică și istorică, ce dă o interpretare științifică fenomenelor lumii înconjurătoare, perspectivele evoluției civilizației omenești".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Editura politică, București, 1979, p. 929). Această concepție revoluționară, științifică înarmează partidul și poporul nostru în lupta pentru transformarea revoluționară a societății, ea ne obligă să pornim de la realitățile concrete din țara noastră, de la cerințele vieții, să ținem permanent seama de schimbările continue care au loc în existența socială, în dezvoltarea forțelor de producție, în cunoașterea universală, asigurînd astfel aplicarea creatoare a adevărurilor general valabile la condițiile istorice ale României, ale epocii în care trăim.

Aurel GIURGIU
Gheorghe Gh. IONESCU
Nicolae Th. PAINA

O lucrare de sinteză consacrată concepţiei economice a secretarului general al partidului, marilor prefaceri din „Epoca Ceauşescu"

ÎNTOTDEAUNA spiritualitatea românească a ştiut să omagieze pe cei ce cu mintea şi braţele lor au gîndit şi luptat pentru a înfăptui pe pămîntul României idealurile scumpe ale libertăţii şi independenţei, ale progresului şi prosperităţii poporului român. Continuatoare a celor mai valoroase tradiţii din patria noastră, ştiinţa economică românească, dezvoltată puternic în unităţi de cercetare, în învăţămînt, omagiază şi cinsteşte în acest an jubiliar opera teoretică şi practică a eminentului nostru conducător, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cu o lucrare de prestigiu, la elaborarea căreia şi-au adus contribuţia cadre dintre cele mai valoroase din cercetarea şi învăţămîntul economic din ţara noastră.

Cu titlul său sugestiv **„Epoca Ceauşescu — epocă de înfăptuiri istorice în dezvoltarea şi modernizarea economiei româneşti"** lucrarea apare sub egida Institutului Central de Cercetări Economice, în prestigioasa Editură Politică, editura care s-a îngrijit şi a tipărit întreaga operă social-politică a secretarului general al partidului, preşedintele republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

După cum se arată în Cuvîntul înainte, semnat de directorul general al institutului, volumul evidenţiază personalitatea de excepţie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, gîndirea şi activitatea sa de mare strateg şi om politic, uriaşa sa forţă de creaţie, a cărei energie îşi are izvorul în cunoaşterea aprofundată a teoriei revoluţionare a socialismului ştiinţific, a realităţilor interne şi internaţionale ale ţării noastre şi lumii contemporane. Prin întreaga sa tematică, prin modul în care a fost alcătuită şi redactată, lucrarea evidenţiază în mod sintetic şi sugestiv originalitatea şi caracterul profund ştiinţific al vastei opere teoretice şi practice a conducătorului partidului şi statului nostru, cel care o îmbogăţeşte necontenit şi militează neobosit pentru transpunerea sa în viaţă cu clarviziune ştiinţifică şi revoluţionară, la cotele cele mai înalte ale responsabilităţii comuniste, pentru progresul şi prosperitatea României socialiste.

Primul capitol al lucrării, intitulat „Preşedintele Nicolae Ceauşescu — genial strateg, ilustru gînditor comunist, ctitorul României moderne, personalitate proeminentă a lumii contemporane" reuşeşte să redea caracteristicile definitorii ale operei teoretice şi practice cu care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a construit, într-o perioadă scurtă, cea mai înfloritoare epocă din istoria multimilenară a României. La baza marilor înfăptuiri pe care le-a dobîndit poporul nostru în cei 20 de ani care au trecut de la Congresul al IX-lea se află gîndirea novatoare, profund ştiinţifică şi activitatea revoluţionară, neobosită ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu în unitatea cărora s-a conturat strategia dezvoltării şi modernizării economiei româneşti în raport cu exigenţele legilor economice obiective, în funcţie de condiţiile istorice concrete, interne şi internaţionale, de tendinţele dominante care se afirmă tot mai puternic în lumea contemporană.

Ca urmare a modului strălucit în care tovarăşul Nicolae Ceauşescu reuşeşte să propună soluţii realiste, viabile, pătrunse de un înalt umanism la marile probleme ale contemporaneităţii de pe poziţia intereselor fundamentale ale popoarelor, ale progresului şi prosperităţii, în condiţii de pace, în lucrare se evidenţiază înaltul prestigiu internaţional de care se bucură preşedintele României socialiste pe toate meridianele lumii.

După această deschidere de largă perspectivă şi întindere, lucrarea, în cel de-al doilea capitol : „Creşterea accelerată a potenţialului economic al ţării în Epoca Ceauşescu — temelia progresului social-economic al României contemporane" prezintă concepţia ştiinţifică, originală şi creatoare a secretarului general al partidului într-o problemă cheie, hotărîtoare a dezvoltării economico-sociale a ţării noastre, a dezvoltării în general, referitoare la modul în care trebuie repartizat venitul naţional pentru acumulare şi consum, astfel încît să se îmbine armonios interesele curente cu cele de perspectivă, interesele generale cu cele de grup şi personale — ca temelie trainică

a făuririi unei economii naţionale moderne, capabilă să valorifice superior munca naţională a poporului şi să satisfacă la un nivel tot mai înalt necesităţile sale materiale şi spirituale mereu în creştere. În acest capitol se pune în evidenţă teza de o excepţională însemnătate a secretarului general al partidului cu privire la acumulare, potrivit căreia rata înaltă şi raţional dimensionată a acumulării constituie suportul făuririi unui puternic şi modern potenţial tehnico-productiv în condiţiile actualei revoluţii în ştiinţă şi tehnică.

Pentru ţările şi popoarele care sînt hotărîte să învingă subdezvoltarea şi să se dezvolte libere, independente, pe baza efortului propriu, hotărîtor este, arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ca o parte însemnată din venitul naţional, să fie alocată pentru necesităţile reproducţiei lărgite, pentru dezvoltarea şi modernizarea unei baze tehnico-materiale proprii.

După o aprofundată şi elocventă demonstraţie privind interdependenţa dinamică ce se formează între acumulare, ritm de dezvoltare şi creşterea avuţiei naţionale, autorii lucrării se opresc pe larg la analiza trăsăturilor definitorii care se desprind din strategia novatoare a prefacerilor revoluţionare survenite în structura economiei României în „Epoca Ceauşescu". Cel de-al III-lea capitol, care analizează dimensiunile acestei strategii, redă cu claritate şi remarcabilă forţă de convingere, caracterul ştiinţific, realist, vizionar şi creator al gîndirii şi activităţii organizatorice a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în domeniul făuririi unei economii naţionale moderne, armonios dezvoltată în profil de ramură şi teritorial, capabilă să se mobilizeze superior şi să-şi autocentreze priorităţile sale vitale în direcţia dezvoltării independente într-o lume cu interdependenţe crescînde şi tot mai complexe.

În această problemă cheie a progresului economico-social — se arată în volum — tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fundamentat necesitatea ca echilibrul în dezvoltarea şi modernizarea structurilor economiei româneşti să se bazeze pe optimizarea proporţiilor dintre baza proprie de materii prime şi energie şi necesităţile tuturor ramurilor economiei, dintre industrie şi agricultură, dintre producţia de mijloace de pro-

lucție și producția de bunuri de consum. Esențial în cadrul acestui proces de mare complexitate și dificultate, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, este ca industrializarea socialistă a țării să fie concepută ca factor decisiv de transformare a industriei în ramură modernă conducătoare, în măsură să-și manifeste din plin în timp și spațiu efectele propagate necesare creșterii gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii în toate sectoarele producției sociale și, pe această bază, sporirii productivității muncii sociale. Numai prin îmbinarea criteriilor de eficiență economică cu cele de ordin social-politic, a subliniat cu consecvență tovarășul Nicolae Ceaușescu, se poate realiza o structură economică de ramură și teritorială capabilă să încorporeze și cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, iar pe această bază să se asigure tuturor locuitorilor țării condiții tot mai bune de muncă și de viață.

Teza secretarului general al partidului cu privire la rolul determinant al factorilor interni în construcția economiei socialiste și aplicațiile care decurg din înfăptuirea acesteia în țara noastră sînt amplu analizate în cel de-al IV-lea capitol al lucrării — „Îmbinarea armonioasă și eficientă a factorilor determinanți ai creșterii economiei românești în „Epoca Ceaușescu". În această parte a volumului autorii evidențiază contribuția remarcabilă a secretarului general al partidului cu privire la rolul primordial ce revine științei și tehnicii în asigurarea progresului susținut și multilateral al țării, la optimizarea factorilor de producție pe baza criteriilor de raționalitate economică, social-politică și ecologică pe care îi generează obiectiv fiecare etapă a edificării societății socialiste. În lupta cu noi înșine și cu interdependențele economiei mondiale hotărîtor este — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — să obținem o înaltă productivitate a muncii, un grad superior, competitiv, de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, o calitate și o eficiență comparabile cu cele mai bune realizări înregistrate pe plan mondial.

În gîndirea și activitatea secretarului general al partidului, relevă autorii lucrării, aceste exigențe fundamentale ale dezvoltării intensive se corelează organic, de fond și de durată cu necesitatea funcționării unui mecanism economic — bazat pe autoconducerea muncitorească și autogesiunea economico-financiară — menit să creeze cadrul organizatoric și pîrghiile economico-financiare corespunzătoare manifestării reale a oamenilor muncii în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari ai armonizării intereselor subiecților economiei. Tocmai în această perspectivă, cel de-al V-lea capitol al lucrării, care abordează problematica mecanismului de funcționare a economiei noastre naționale în general, pune în evidență originalitatea și realismul concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la modul în care sînt transpuse în viață principiile fundamentale ale noului mecanism economic ca expresie directă, concretă a creșterii rolului conducător al partidului în corelație cu elementele calitativ noi specifice fiecărei etape, cu marile probleme pe care trebuie să le soluționeze în cadrul procesului revoluționar, neîntrerupt de înaintare fermă a României pe drumul socialismului și comunismului.

Pe baza remarcabilelor înfăptuiri consemnate în opera de construcție socialistă, ca o expresie directă dar și ca o condiție esențială a progresului neîntrerupt al țării, în cel de-al VI-lea capitol al volumului, intitulat „România Epocii Ceaușescu — participant activ la circuitul economic internațional" se analizează larga deschidere internațională pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a imprimat-o economiei noastre, pentru a asigura o participare activă și eficientă a României la circuitul economic mondial, promovarea unor relații de colaborare reciproc avantajoase între toate țările lumii.

Întreaga strategie pe care secretarul general al partidului o concepe pentru făurirea unei economii naționale moderne, armonios dezvoltată în profil de ramură și teritorial, se arată într-un alt capitol al lucrării, este subordonată creșterii bunăstării întregului popor — țelul suprem al politicii partidului, al dezvoltării economico-sociale în „Epoca Ceaușescu". Marile realizări obținute de poporul nostru în dezvoltarea economico-socială, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al tuturor locuitorilor țării demonstrează justețea liniei politice a partidului nostru, forța inepuizabilă a construirii socialismului cu poporul și pentru popor.

Preocuparea constantă a secretarului general al partidului de a făuri o Românie socialistă multilateral dezvoltată, atît din punctul de vedere al industriei și agriculturii, cît și al învățămîntului, științei și culturii, al gradului de bunăstare și civilizație este reliefată pe larg în cel de-al VIII-lea capitol al lucrării, care evidențiază cu putere hotărîrea P.C.R. de a asigura, în perspectiva anilor 2000, condițiile necesare pentru ca poporul român să-și împlinească deplin idealurile de progres și prosperitate, în pace și colaborare cu toate popoarele lumii.

Unitatea deplină dintre politica internă și externă a președintelui Nicolae Ceaușescu constituie elementul ideatic al celui de-al IX-lea capitol al lucrării. În spațiul acordat analizei acestei corelații majore autorii surprind într-o formă clară și sugestivă acele trăsături care conferă tovarășului Nicolae Ceaușescu personalitatea unui strateg genial, luptător consecvent și neobosit pentru o lume a păcii, securității și colaborării între popoare, trăsături ce se desprind din marile inițiative și deschideri pe care România socialistă, le întreprinde în întreaga lume.

Ampla problematică de ordin teoretic și practic, abordată la un înalt nivel științific și ideologic, în lucrarea realizată de Institutul Central de Cercetări Economice, constituie o veritabilă reușită a evidențierii trăsăturilor definitorii ale gîndirii și activității secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, gîndire și activitate neobosite puse în slujba progresului și prosperității României socialiste, a păcii pe planeta noastră. Tocmai de aceea, lucrarea constituie o contribuție meritorie la aprofundarea cunoașterii și înțelegerii operei teoretice și practice a marelui nostru conducător și strateg vizionar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, un îndemn la reflecție și acțiune permanentă, revoluționară pentru toți cei care activează în economie, în cercetarea și învățămîntul economic.

Ilie VĂDUVA

Contribuția activă a României socialiste la edificarea unei lumi a păcii și colaborării internaționale

(Urmare din pag. 15)

ansamblul relațiilor cu țările socialiste, o pondere importantă revine colaborării României cu țările membre ale C.A.E.R., menită să asigure progresul fiecărei economii naționale și, în ansamblu, al țărilor membre ale C.A.E.R.

Țările în curs de dezvoltare ocupă un loc în creștere, de la an la an, în relațiile economice externe ale României. Cu aceste țări au fost încheiate peste 100 de acorduri comerciale și de cooperare economică, ceea ce a condus la ridicarea ponderii țărilor în curs de dezvoltare, în comerțul nostru exterior, la 25%. Totodată, România participă la realizarea, în cooperare, a peste 130 de obiective economice în țări din Asia, Africa și America Latină.

În relațiile României cu țările capitaliste dezvoltate un rol principal este atribuit schimburilor comerciale și cooperării economice și politicii de colaborare internațională. Edificatoare în acest sens este creșterea volumului schimburilor de mărfuri cu aceste țări de 10 ori față de 1965. În colaborarea cu țările capitaliste dezvoltate țara noastră se pronunță și acționează ferm pentru aplicarea noilor principii de cooperare internațională care să conducă la asigurarea unei structuri armonioase a schimburilor economice internaționale, să înlăture barierele și restricțiile comerciale și să transforme pîrghia financiar-valutară dintr-o frînă, într-un stimulent al comerțului și cooperării economice internaționale. Tocmai de aceea, țara noastră insistă asupra comerțului prin compensație, care are menirea de a contribui la asigurarea unor balanțe comerciale și de plăți echilibrate.

Dinamica colaborării și participării tot mai active a României la diviziunea internațională a muncii, la schimburile de valori materiale și spirituale cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor social-politic, de mărimea și nivelul lor de dezvoltare social-economică este strîns legată de interesele vitale ale poporului român de asigurarea independenței și suveranității naționale, de apărare a păcii și securității internaționale, de creare în lume a unui climat în care să se țină seama de interesele fiecărei națiuni de a progresa și de a se dezvolta liber și independent, de a participa activ la soluționarea problemelor fundamentale ale omenirii, în interesul păcii și destinderii internaționale.

Cursa înarmărilor, frînă în calea dezvoltării economiei mondiale

OPRIREA cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, înfăptuirea dezarmării și salvgardarea păcii — problema fundamentală a epocii noastre — reprezintă un obiectiv central al politicii externe a României socialiste. Aceste deziderate vitale animă în prezent și o uriașă mișcare de masă de pe toate continentele. Grație studiilor și cercetărilor tot mai numeroase întreprinse pe arena internațională privind cauzele și consecințele economice, sociale și politice ale cursei înarmărilor, între care se numără și studiile elaborate, din inițiativa țării noastre, de grupuri de experți ai O.N.U. în 1972, 1977 și 1982, opinia publică mondială este astăzi mult mai bine informată asupra pericolelor ce amenință însăși viața pe planeta noastră, ce decurg din acumularea unor arme cu o putere tot mai mare de distrugere, ca și asupra faptului că o lume cu mai multe asemenea arme nu este o lume mai sigură, ci doar mai săracă. După cum relevă Anuarul 1985 al Institutului internațional de la Stockholm de cercetări asupra păcii, în ultimii ani a apărut un consens chiar în opinia publică din țările cu cea mai mare putere militară asupra faptului că declanșarea unui război nuclear ar însemna o sinucidere și că în consecință nu trebuie niciodată recurs la război pentru soluționarea problemelor litigioase, că cele mai mari două puteri militare ale lumii au deja o enormă capacitate de „supraucidere" și că o cursă a înarmărilor nucleare nu poate fi cîștigată, fiecare dezvoltare nouă realizată de una din părți putînd fi ajunsă din urmă de cealaltă [1]).

La nivelul actual al înarmărilor, arată experții SIPRI, cerința realizării parității, ca o condiție a asigurării securității, nu se mai justifică, căci o marjă de superioritate numerică nu mai poate avea însemnătate militară. În aceste condiții, înfăptuirea propunerii reafirmate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara din iulie a.c. a C.C. al P.C.R. și a activului central de partid, ca țările socialiste membre ale Tratatului de la Varșovia să treacă la reducerea unilaterală a cheltuielilor militare și a efectivelor trupelor cu 10—15% nu ar afecta cu nimic forța de apărare a țărilor socialiste. O asemenea acțiune îndrăzneață, arăta secretarul general al partidului nostru, ar avea însă o mare însemnătate politică, întrucît ar exercita o puternică influență pentru a determina și țările capitaliste, îndeosebi cele membre ale N.A.T.O., să adopte o poziție corespunzătoare și să se treacă la dezarmare.

În favoarea încetării cursei înarmărilor și trecerii la dezarmare pledează nu numai argumente de ordin rațional și moral, ci și argumente bazate pe interesul economic și social al realocării în scopul dezvoltării capacității productive și ridicării nivelului de trai a tot mai importantelor resurse materiale, financiare și umane irosite pentru înarmare.

Un tot mai pronunțat caracter calitativ

ÎN CIUDA tuturor acestor argumente, omenirea a cheltuit în 1984 în scopuri militare, potrivit estimațiilor SIPRI, cel puțin 800 miliarde dolari, de patru ori mai mult, în termeni reali, decît la sfîrșitul celui de al doilea război mondial și cu 4% mai mult decît în 1983. În general în ultimii ani ritmul sporirii cheltuielilor militare mondiale s-a accelerat (3,5% în medie pe an în perioada 1980—1984, cînd a depășit ritmul de creștere al produsului mondial brut, față de 2,4% în intervalul de patru ani precedent). Ca urmare, în prezent se utilizează în scopuri militare circa 6% din produsul mondial brut, respectiv echivalentul produsului național brut însumat al tuturor țărilor africane și din sudul Asiei. Suma de 800 miliarde de dolari corespunde unor cheltuieli militare anuale de aproape 180 dolari pe locuitor al planetei ; cifra este comparabilă cu produsul mediu pe locuitor al multor țări în curs de dezvoltare. După cum relevă un recent raport al Consiliului Economic și Social al O.N.U. [2]), cheltuielile militare ale țărilor dezvoltate întrec cheltuielile publice consacrate de ele ocrotirii sănătății și sînt de zece ori mai mari decît cheltuielile publice pentru ocrotirea sănătății ale țărilor în curs de dezvoltare. Înseși aceste din urmă țări cheltuiesc în sectorul militar de trei ori mai mult decît pentru ocrotirea sănătății. Un singur submarin nuclear nou are un cost echivalent cu bugetul anual pentru învățămînt a 23 țări în curs de dezvoltare, cu un total de 160 milioane de copii de vîrstă școlară. Aceste cîteva cifre — se arată în raportul citat de ECOSOC — dau o idee despre ceea ce s-ar putea realiza la scară mondială dacă resursele alocate în scopuri militare ar fi dedicate unor scopuri pașnice utile societății.

Un factor de accelerare a cursei înarmărilor, care a căpătat în același timp, din acest motiv, un tot mai pronunțat caracter calitativ, l-a reprezentat în ultimii ani creșterea substanțială a cheltuielilor militare pentru cercetare-dezvoltare, pînă la 70—80 miliarde dolari în 1984. Înregistrînd ritmuri de 10% în 1984 și 5—8% în 1980—1983 (față de sub 1% în perioada 1974—1980), creșterea respectivă a fost mult mai rapidă decît cea a ansamblului cheltuielilor militare. Intensificarea pe această bază a ritmului apariției unor arme noi, mai perfecționate, cu o putere de distrugere sporită, accelerează uzura morală a generației anterioare de arme, abia introduse „creînd presiuni pentru sporirea cheltuielilor militare pe termen lung, independent de starea relațiilor politice în viitor", după cum atrage atenția Anuarul SIPRI. Se estimează că pentru cercetare-dezvoltare în scopuri militare lucrează în lume circa 500 000 de oameni de știință și ingineri, ceea ce privează sectorul civil de circa 20% din resursele umane pentru cercetare-dezvoltare existente și de aproximativ 25% din resursele financiare alocate în acest scop.

Ținînd seama că într-o epocă în care progresul economic depinde în mare măsură de aplicarea cuceririlor științei și tehnicii moderne, descoperirile științifice sînt folosite tot mai mult în scopuri militare, după cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită cu ocazia alegerii ca membru titular și președinte de onoare al Academiei, oamenilor de știință le revine o mare răspundere. **„Mai mult ca oricînd este necesar ca oamenii de știință — de altfel, toate popoarele — să spună NU hotărît înarmărilor, să se pronunțe ferm pentru pace. Să acționăm în așa fel încît uriașele cuceriri ale științei să fie folosite numai și numai în scopuri pașnice, pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale a fiecărei națiuni, a bunăstării fiecărui popor !".**

În baza acestei concepții profund umaniste, România a susținut la Conferința pentru dezarmare de la Geneva necesitatea adoptării de urgență a unor măsuri menite să prevină utilizarea cuceririlor științei și tehnicii în scopul creării de noi arme și sisteme de arme tot mai distrugătoare. Ea a sprijinit totodată propunerea de creare a unui grup de experți care să examineze periodic implicațiile pe care le pot avea pe plan militar descoperirile științei și tehnicii contemporane.

În total, potrivit unor estimații recente, sectorul militar utilizează pe plan mondial, direct sau indirect, circa 50 milioane de persoane, aflate la vîrsta cînd sînt cele mai productive. Dintre ele, circa 25 milioane aparțin forțelor armate regulate, peste 20 milioane fac parte din organizații paramilitare, iar alte 15 milioane sînt ocupate pentru satisfacerea cererii de bunuri și servicii a aparatului militar. Este o tristă ironie a zilelor noastre, afirma un om de știință pakistanez la cea de a 34-a conferință Pugwash, desfășurată anul trecut la Bjorkliden, în Suedia, că numărul persoanelor cuprinse numai în forțele armate și paramilitare ale lumii depășește pe cel al totalului învățătorilor, medicilor și infirmierelor [3]).

Este adevărat că cea mai mare parte a cheltuielilor militare în general (și cu atît mai ridicată în cazul celor de cercetare-dezvoltare) revine unui număr foarte restrîns, de numai șase țări, dintre care două dețin o pondere covîrșitoare. Comparate cu bugetele militare ale acestora, cheltuielile mili-

[1]) World Armaments and Disarmament, SIPRI Yearbook 1985, Taylor and Francis, London and Philadelphia, 1985, pag. 2 și 36—37
[2]) Informe sobre la situación social en el mundo, 1985, ECOSOC, cap. II
[3]) Ishfaq Ahmad, La carrera armamentista mundial y sus efectos en el desarrollo, în Comercio exterior, vol. 35 nr. 3, martie 1985, pag. 231

Ritmul mediu anual de creştere (în %), 1972—1982

Regiunea	Venitul pe locuitor	Cheltuielile publice (fără cheltuielile militare)	Cheltuielile militare	Importul de arme
Asia de Sud	2,0	6,2	5,1	9,2
America Latină	1,6	6,0	12,4	13,2
Africa	0,3	6,5	7,8	18,5

Sursa : SIPRI Yearbook 1985, pag. 452

tare estimate în dolari ale multor ţări pot părea mici, dar povara lor este greu resimţită şi constituie motiv de preocupare pentru fiecare ţară în parte, consemnează Anuarul SIPRI : „Este vorba de cheltuieli sau investiţii de care au fost lipsite alte sectoare care ar fi putut contribui mai mult la bunăstarea locuitorilor ţării".

Prioritatea de care se bucură cel mai adesea cheltuielile militare în faţa programelor de asistenţă socială, atunci cînd se pune problema reducerii cheltuielilor publice în vederea diminuării deficitelor bugetare este ilustrată elocvent de situaţia din ultima vreme din numeroase ţări occidentale. În ciuda nevoilor sporite de fonduri pentru programe de asistenţă socială, generate de şomajul mai ridicat, ca şi de tendinţa de îmbătrînire a populaţiei unora dintre acestea, cele care au cunoscut amputări au fost programele sociale, în vreme ce cheltuielile militare au continuat să sporească în termeni reali. De notat totuşi că această creştere a fost mai lentă în Europa occidentală decît în S.U.A.

Este de relevat şi faptul că dacă pînă în 1982 ritmul de creştere al cheltuielilor militare ale ţărilor în curs de dezvoltare a fost superior mediei mondiale, în ultimii ani el a devenit inferior acesteia, chiar şi în cazul ţărilor exportatoare de petrol. Ca urmare, după ce a sporit de la 6% în 1965 la 20% în 1982, reflectînd o implicare tot mai puternică în cursa contemporană a înarmărilor, întreţinută în primul rînd de ţările puternic industrializate, ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în cheltuielile militare mondiale a cunoscut o uşoară scădere, la 18%. Numai că, notează experţii SIPRI, reducerea relativă menţionată se datorează, cu prea puţine excepţii, agravării dificultăţilor economice cu care sînt confruntate ţările în cauză (între care povara considerabilă a datoriei externe, nivelul scăzut al preţurilor produselor de bază exportate de ele şi îngustarea pieţei pentru aceste produse etc.) şi nu unei orientări deliberate spre reducerea cheltuielilor militare sau spre alocarea lor pentru alte destinaţii (vezi tabelul). În felul acesta se explică de ce „în majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare, chiar cînd cheltuielile militare au scăzut în termeni reali, ponderea lor în produsul naţional brut a rămas în general neschimbată".

Imperative economice

ACORDÎND un spaţiu mai mare decît în oricare din ediţiile sale de pînă acum analizei situaţiei economice mondiale în virtutea interdependenţelor acesteia cu cursa înarmărilor, Anuarul SIPRI pe anul în curs se referă între altele la faptul că venitul naţional pe locuitor a scăzut în prezent sub nivelul din 1980 în toate ţările Americii Latine, iar în Africa subsahariană era în 1983 cu 4% mai mic decît în 1973. Datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare nepetroliere s-a triplat în termeni reali între 1973 şi 1984, ajungînd la 729 miliarde dolari, în vreme ce serviciul acestei datorii a crescut în acelaşi interval de la 15,9% din încasările din export la 21,7%. În aceste condiţii, mai sensibil la schimbările din situaţia economică internaţională decît cheltuielile militare în ansamblul lor, comerţul mondial cu arme convenţionale majore şi-a accentuat în ultimul an declinul început în 1980. Se ştie că în proporţie de două treimi el constă din importuri ale ţărilor „lumii a treia", pentru a căror contractare se desfăşoară o concurenţă acerbă între un număr crescînd de ţări exportatoare.

Chiar dacă nu exclusiv, raţiunile acestui declin sînt în primul rînd economice : necesitatea reducerii importurilor, inclusiv a celor de arme, în vederea diminuării covîrşitoarei datorii externe. Potrivit estimărilor SIPRI, cel puţin o cincime din creşterea volumului datoriei externe în ultimul deceniu se datoreşte, direct sau indirect, înarmării. Afirmaţia are în vedere faptul că cursa înarmărilor contribuie la agravarea datoriei externe nu numai prin importurile de echipament militar (a căror valoare în termeni reali a sporit la mai mult decît dublu în cazul ţărilor în curs de dezvoltare, între 1972 şi 1982). În ansamblul lor cheltuielile militare, atunci cînd volumul lor devine excesiv, ceea ce reprezintă o situaţie destul de frecventă [4]), acţionează în acest sens, prin intermediul deficitului bugetar, pe care îl amplifică. Pentru acoperirea acestui deficit bugetar statul în cauză are posibilitatea fie să recurgă direct la credite externe, fie să tipărească monedă, ceea ce agravează inflaţia, conducînd la un deficit al balanţei de plăţi, pentru a cărui acoperire se recurge tot la credite externe. În ambele situaţii are loc o sporire a proporţiilor datoriei externe.

Evidenţierea acestor corelaţii negative între creşterea proporţiilor cheltuielilor militare şi dezvoltarea economică aduce noi argumente pentru combaterea tezei potrivit căreia înarmările ar putea avea un rol de motor al dezvoltării (Benoit, de pildă, a încercat să demonstreze acest lucru pe exemplul a 44 de ţări în curs de dezvoltare, pentru perioada 1950—1965) [5]). În lumina corelaţiilor amintite, rezultă că, menite, teoretic, să întărească independenţa unei ţări, importurile masive de arme majore, ca şi producerea unor arme în ţară în încercarea de a reduce aceste importuri, în condiţiile absenţei unui sector propriu de cercetare-dezvoltare şi a unei baze industriale diversificate, contribuie de fapt la creşterea datoriei externe şi la ipotecarea în acest mod a viitorului, pentru a folosi expresia experţilor SIPRI.

Recunoscînd că dinamica cheltuielilor militare ale ţărilor în curs de dezvoltare constituie rezultanta unui complex de factori şi considerente de diverse naturi, interne şi externe, care diferă de la o ţară la alta, o tot mai numeroasă literatură economică, inclusiv din ţările în cauză, demonstrează totodată, pe baza unor analize concrete, caracterul iluzoriu al tezelor potrivit cărora prin militarizare ar putea fi declanşat un proces real şi eficient de dezvoltare, în primul rînd de industrializare. Industria modernă de armament, cu tehnologia sa complexă şi în continuă perfecţionare, are puţine efecte de antrenare asupra economiei unei ţări în curs de dezvoltare, în care rămîne adesea un fel de enclavă, sporindu-i în schimb dependenţa de importul de piese şi componente, de specialişti şi tehnologie.

Fără a considera înarmările ca singura cauză a subdezvoltării unor întinse zone ale globului, este limpede, sublinia de exemplu la o conferinţă pe tema păcii mondiale, organizată de Universitatea din Austin, Texas, cunoscutul economist mexican Victor L. Urquidi, fost preşedinte al Asociaţiei internaţionale de ştiinţe economice, că „menţinerea unor cheltuieli militare ridicate pe perioade lungi de timp, aşa cum s-a întîmplat de exemplu în multe ţări din Orientul Mijlociu, din sud-estul Asiei, din America de Sud şi zona Caraibilor, perpetuează sărăcia, măsurată prin venitul real pe locuitor sau prin disponibilitatea unor bunuri şi servicii de bază, împiedică dezvoltarea social-economică..." [6]).

Cu atît mai puternice sînt efectele menţionate atunci cînd armele sînt nu numai acumulate, ci şi utilizate efectiv, aşa cum a fost cazul în cele mai multe dintre conflictele militare de după al doilea război mondial, purtate, după cum se ştie, între ţări în curs de dezvoltare.

Pronunţîndu-se consecvent pentru încetarea conflictelor militare, pentru soluţionarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai pe cale paşnică, prin tratative, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** releva la plenara din iulie a.c. a C.C. al P.C.R. şi activului central de partid că trebuie **„să se facă totul pentru încetarea unor conflicte existente între ţările în curs de dezvoltare sau nealiniate, pentru dezvoltarea solidarităţii şi colaborării lor, ca o necesitate pentru întărirea unităţii în lupta pentru apărarea şi consolidarea independenţei, pentru soluţionarea problemelor economice grave ale ţărilor în curs de dezvoltare".**

Generalizarea noilor principii democratice de relaţii între state, eliminarea forţei şi a ameninţării cu forţa din relaţiile interstatale, şi în acest context îngheţarea şi trecerea la reducerea treptată a cheltuielilor militare, pentru care se pronunţă şi acţionează neobosit ţara noastră, ar elibera resurse considerabile. Transferarea unei părţi din aceste resurse din ţările dezvoltate ale lumii spre cele mai puţin dezvoltate ar contribui, alături de propriile resurse eliberate prin dezarmare în înseşi aceste din urmă ţări, la o puternică stimulare a producţiei şi la reducerea decalajelor, actualmente în creştere, din economia mondială. Dacă pentru a pune capăt civilizaţiei umane ar fi suficientă o singură rachetă nucleară, pentru realizarea deziderateului vital al salvgardării păcii sînt necesare încă eforturi considerabile. Ele reprezintă însă singura alternativă raţională.

Dinu DRAGOMIRESCU

[4]) În primii ani ai acestui deceniu, în ţările în curs de dezvoltare nepetroliere, ponderea cheltuielilor statului alocate pentru ocrotirea sănătăţii era mai mică în 68% din cazuri, iar a celor pentru asigurări sociale în 64% din cazuri în raport cu ponderea cheltuielilor militare.

[5]) Vezi Angel Viñas, Principales interacciones del gasto militar y el subdesarrollo, Un examen de la literatura reciente, în Comercio exterior, vol. 35, nr. 3, martie 1985, pag. 227

[6]) Victor L. Urquidi, La militarización del Tercer Mundo, Consecuencias para el desarrollo

Proiecte de investiții în Algeria

ÎN CADRUL programului național de dezvoltare 1985—1989, Algeria intenționează să treacă la aplicarea unui însemnat proiect de investiții, însumînd 550 mrd. dinari. Circa jumătate din această sumă este destinată extinderii unor obiective aflate deja în funcțiune. Din acest program, industria va beneficia de 174,2 mrd. dinari, din care 39,8 mrd. dinari reprezintă investiții în sectorul petrolier. Pentru agricultură, construcții de locuințe, infrastructură și educație au fost alocate fonduri de, respectiv, 79 mrd., 76 mrd. și 90 mrd. dinari.

Lansarea programului de investiții a fost amînată pînă în prezent, date fiind incertitudinile în legătură cu perspectiva încasărilor externe de pe urma exporturilor de țiței și gaze. Deși aceste venituri au fost ridicate anul trecut și se anunță încurajatoare în continuare, o problemă importantă o constituie datoria externă a țării, al cărei serviciu numai anul trecut a reprezentat 36% din exportul de bunuri și servicii.

Principalele obiective pentru care urmează să fie lansate oferte de contracte de construcție se referă la : o uzină de desalinizarea apei de mare (în valoare de circa 80 mrd. dolari) în zona petroliferă Arzew; două fabrici chimice, al căror cost este apreciat la 100 mil. dolari fiecare : pentru produse alchidice (400 mii t) și polietilenă (75 mii t) ; stații de presurizare a gazelor, la Ait Kheir ; prelungirea cu trei noi tronsoane a metroului din Alger (costul estimativ fiind de 500 mil. dolari).

A.I.E. avertizează...

ÎN DOMENIUL centralelor electrice, deceniul următor ar putea fi caracterizat prin lipsă de capacități pentru multe țări membre, dacă nu se iau măsuri de scurtare a duratei de construcție a acestora, apreciază un recent studiu elaborat de Agenția Internațională pentru Energie din cadrul OCDE. Raportul agenției consideră că în următorii 15 ani se așteaptă o rată anuală de 2,2—3,7% în ce privește creșterea cererii de energie electrică, nivel care va fi superior ofertei, deși multe țări au în prezent o capacitate excedentară. A.I.E. explică această prognoză pornind de la faptul că echipamentele multor centrale sînt susceptibile de a fi înlocuite, date fiind condițiile noi de conservare a mediului și necesitatea schimbării — din criterii de eficiență — a combustibilului folosit. Pe de altă parte, se înregistrează o extindere considerabilă a timpului necesar construirii unei centrale electrice, față de situația existentă în urmă cu numai un deceniu. Astfel, construirea unei centrale nucleare de mărime medie durează 11,7 ani față de 5,9 ani în urmă cu un deceniu ; la centralele pe cărbune acest interval a crescut de la 4,8 la 6,4 ani. Ca atare, pe ansamblul țărilor membre ale A.I.E. se așteaptă ca pînă în 1990 capacitățile centralelor electrice să sporească cu 2,3% pe an, iar în perioada 1990-1995 cu numai 1,2% pe an.

Un alt semnal de alarmă este lansat de A.I.E. în ce privește țițeiul. După aprecierea specialiștilor, țările occidentale s-ar putea să fie în curînd confruntate cu o creștere caracterizată drept „masivă" a prețului hidrocarburilor, dacă nu se trece la sporirea rezervelor disponibile. Producția de țiței a celor 21 de țări membre este așteptată să intre într-o perioadă de declin, în timp ce dependența lor față de importul acestei surse energetice va crește cu 10,5%, pentru a ajunge la 855 mil. t pe an către sfîrșitul deceniului. AIE întrevede posibilitatea unei viitoare crize de proporții, în caz că nu se iau măsuri de sporire a resurselor și de îmbunătățire a randamentelor în utilizarea lor. Echilibrul actual este considerat deosebit de fragil, fapt care poate face ca o modificare chiar de proporții reduse în raportul cerere-ofertă să declanșeze creșterea puternică a prețului. O atare perspectivă este susținută și de diminuarea preocupărilor pentru noi explorări și exploatări — chiar în condiții de eficiență mai redusă — de țiței și gaze.

Programe de dezvoltare

America Latină: obiective economice de perspectivă

STUDII regionale referitoare la perspectivele evoluției economice latino-americane apreciază că dezvoltarea agriculturii constituie unul din principalele obiective în toate țările din America Latină, în condițiile majorării importului de alimente în ultimii ani. În perspectiva anului 1990, aceste țări iau măsuri de extindere a suprafețelor agricole prin desțeleniri și defrișări, de îmbunătățiri funciare — prin irigații și drenări —, de cultivare intensivă a pămîntului, prin utilizarea sporită a îngrășămintelor și pesticidelor și de dotare tehnică.

În vederea realizării acestor proiecte de dezvoltare se preconizează majorarea importului de mașini, echipament, instalații, materiale auxiliare și servicii în Venezuela, Chile, Columbia, Peru, Bolivia, Ecuador, Uruguay, Guyana, Surinam, ca și în țările din America Centrală. Aceste țări vor solicita de pe piața externă mașini agricole pentru cultivat și recoltat, tractoare, îngrășăminte chimice și pesticide, instalații de drenare și irigare (inclusiv conducte și pompe), precum și tehnică pentru defrișarea pădurilor virgine. Totodată, se anticipează că va spori în ritm susținut cererea de servicii, precum instruirea personalului, tehnologie, activitate științifică.

Sectorul pescuitului va continua să joace un rol important în Mexic, Peru, Ecuador, Chile, Uruguay, Columbia, Venezuela, Panama. Pe lîngă pescuitul de coastă și oceanic se va intensifica pescuitul în apele interne. De aceea, în America Latină va exista o cerere crescîndă pentru vase simple de pescuit, tehnologie de refrigerare și echipament pentru porturile de pescuit.

Promovarea susținută a producției de alimente și băuturi în toate țările latino-americane va determina în continuare majorarea cererii de mașini și echipament pentru industria alimentară. Vor fi solicitate de pe piața externă mori pentru cereale, echipament de finisare a produselor de panificație, abatoare, utilaje pentru prelucrarea cărnii, a peștelui, legumelor și fructelor, pentru fabrici de produse lactate și zahăr.

Îmbunătățirea balanței comerciale a țărilor din America Latină în anul 1984 a antrenat diminuarea restricțiilor la import, în special în Argentina, Brazilia, Mexic și Jamaica. Insuficiența de devize convertibile a determinat aceste țări să efectueze tranzacții tip barter, de compensație, precum și cooperări cu țări terțe.

În exportul României în țările latino-americane se remarcă o gamă largă de produse, dintre care menționăm mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, autovehicule de teren și autoturisme, rulmenți, motoare, mașini și utilaje pentru construcții, echipament de măsură și control, produse petroliere, produse chimice, îngrășăminte, țevi de oțel și altele.

Virginia CÂMPEANU

Implicații ale deteriorării poziției dolarului

TENDINȚA de scădere a dolarului S.U.A. față de alte valute occidentale este mai evidentă ca oricînd în ultimele 6 luni. În februarie 1985 dolarul atingea cote maxime față de marcă (3,48 mărci/dolar) liră sterlină (1,03 dolari/liră), dar de atunci pînă în prezent cursul a fost descendent deși a avut scurte perioade de revitalizare. Intervalul 12—16 august 1985 a fost caracterizat prin aprecierea constantă a tuturor valutelor occidentale principale față de dolarul S.U.A., în special datorată opiniei că dobînzile în S.U.A. vor continua să scadă, și performanțelor slabe din ultimul timp ale economiei americane.

Marca vest germană este puternic apreciată față de dolar, cursul coborînd sub 2,75 mărci la dolar. Bundesbank (banca centrală a R.F.G.) continuă să ducă o politică bancară de scădere a dobînzilor interne la marcă, dar acest fapt nu afectează cîtuși de puțin în prezent trendul ascendent al mărcii pe piețele valutare. De remarcat că după multi ani, pentru unele perioade, dobînzile la marcă sînt mai scăzute decît cele la francul elvețian care tradițional erau dobînzile cele mai joase pe piețele financiare internaționale.

Lira sterlină se apreciază și ea puternic trecînd de pragul de 1.40 dolari pentru o liră. Este ajutată de dobînzi relativ înalte comparativ cu alte țări (în Marea Britanie dobînzile se află la nivelul de 11,3% față de 5,5% (cît reprezintă rata lombard în R.F.G.). Lira este ajutată și de știrile privitoare la conflictul din Orientul Apropiat (Iran—Irak), de natură să favorizeze țările producătoare de petrol, altele decît cele din această zonă.

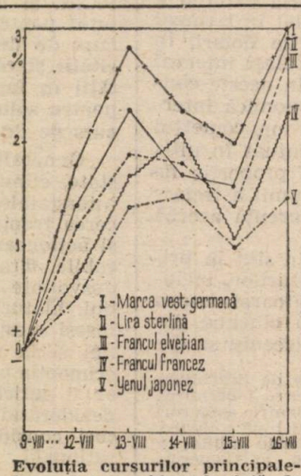

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 12—16 VIII ; bază : 9 VIII a.c.

Francul elvețian a depășit un așa numit „punct de rezistență" de 0,4432 dolari/1 franc sau, după cotația europeană, 2,2560 franci/1 dolar. În plus francul s-a întărit puternic față de marcă și yen.

Yenul japonez, deși în creștere masivă față de dolar, nu are totuși avîntul pronunțat al tuturor valutelor europene față de moneda americană. **Dolarul canadian** se situează pe aceeași linie generală de aprecieré față de dolarul S.U.A., dar datorită legăturii strînse dintre cele două valute, mărimea acestei aprecieri nu este de calibrul celor în cazul valutelor europene.

Piața aurului, în cadrul pieței de metale, a înregistrat o spectaculoasă creștere în săptămîna de referință. Începutul de săptămînă a fost calm, cu prețuri în jur de 320 dolari/uncie, vineri 16 august bursa din Zürich a deschis la nivelul de 337,50 care reprezintă cel mai înalt preț de la 20 martie 1985 pînă în prezent. Forța principală aflată în spatele acestei creșteri importante a fost ca și în alte rînduri, slăbiciunea dolarului american.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Cooperare regională

DEZBATEREA unor importante probleme ale economiei țărilor africane, a modalităților de dezvoltare a colaborării multilaterale a constituit în ultimele luni obiectul reuniunilor mai multor organisme regionale sau subregionale. Pe agenda de lucru a sesiunii a XXI-a a reuniunii șefilor de state și guverne din țările Organizației Unității Africane, desfășurată în a doua jumătate a lunii iulie a.c., au fost înscrise, de exemplu, examinarea și adoptarea unor măsuri vizînd creșterea independenței economice a țărilor africane. Sesiunea a adoptat un program pe 5 ani pentru dezvoltarea agriculturii și ameliorarea situației alimentației în Africa, precum și o declarație economică în care se afirmă necesitatea extinderii colaborării intraregionale. În ce privește programul referitor la agricultură, este de menționat faptul că realizarea sa depinde de transpunerea în practică, în țările din zonă, a unor planuri pe termen scurt sau pe o perioadă mai îndelungată și de alocarea în scopul stimulării acestui sector a unor fonduri reprezentînd 20—25% din fondurile bugetare ale fiecărei țări. În scopul ajutorării țărilor africane afectate de secetă s-a constituit un fond special, la care 12 țări membre ale organizației au subscris deja suma de 10 milioane dolari.

Anterior sesiunii menționate, în mai multe capitale africane au avut loc reuniuni consacrate unor probleme de interes major la nivel regional. Astfel, cea de-a patra sesiune a consiliului interguvernamental al Agenției africane de informații (ale cărei lucrări desfășurate la Dakar, în Senegal, s-au încheiat la 1 iunie a.c.), a adoptat un plan de activitate pe perioada 1986—1990, care prevede în special extinderea și perfecționarea rețelei existente de comunicații. La finele lunii iunie la Nairobi a fost inaugurat oficial Centrul regional de cercetări, cartografiere și prognoze geologice, constituit sub egida Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa. Întîlnirea experților țărilor membre ale Organizației Unității Africane (desfășurate între 2—5 iulie a.c. la Addis Abeba), consacrată problemelor folosirii pașnice a energiei nucleare, a stabilit condițiile intensificării acțiunilor de colaborare cu organismele specializate ale O.N.U., pentru accelerarea progresului în acest domeniu, inclusiv pregătirea cadrelor de specialitate. Pe de altă parte o serie de reuniuni desfășurate în ultimele luni și-au concentrat atenția asupra aspectelor colaborării economice în cadrul unor organizații subregionale.

Bulgaria: autogestiunea economică în agricultură

CONDUCEREA activității în agricultură înregistrează în Bulgaria, în urma unor experimente desfășurate cu rezultate pozitive, o perfecționare importantă, prin limitarea funcțiilor verigilor intermediare. Anterior, conducerea activității presupunea participarea unităților de bază, brigăzile, grupate în cooperative sau gospodării de stat, aflate la rîndul lor în subordinea organelor complexelor agroindustriale teritoriale. În noul sistem organizatoric brigăzile (care în unele cazuri au fost consolidate prin comasare) reprezintă unități de bază integrate direct în complexele agroindustriale.

Grupînd, în funcție de volumul lucrărilor, 150—300 lucrători, brigăzile își aleg propriul organ de conducere, consiliul, împuternicit să rezolve sarcinile de conducere ale activității desfășurate în condiții de autonomie financiară, pe baza principiilor autogestiunii economice. Brigăzile lucrează pe baza unor contracte încheiate cu complexul agroindustrial teritorial, prin plan fiind reglementate volumul și calitatea producției, costul unitar, venitul total și beneficiul, modul de formare și utilizare a fondurilor. O caracteristică însemnată este dată de posibilitatea constituirii unor fonduri de acumulare la nivelul brigăzii, utilizabile pentru asigurarea reproducției lărgite, realizarea unor obiective social-culturale, asigurarea unui fond de rezervă. Sistemul de retribuire este corelat în mai mare măsură cu calitatea producției, reducerea costului și creșterea rentabilității, ceea ce permite diferențieri între colectivele din componența brigăzilor, precum și între lucrători.

Costuri în energetica nucleară

POTRIVIT datelor Agenției internaționale pentru energia atomică, principalele elemente care intervin în calculul costurilor energiei produse în centrale nuclearoelectrice le reprezintă cheltuielile pentru echipamente și combustibil, precum și cheltuielile de exploatare și întreținere. Cîteva date estimative privind structura costurilor în centralele de acest tip, comparativ cu costurile producției de energie electrică obținută în centrale pe bază de cărbune și păcură sînt prezentate în tabelul următor.

Ponderea principalelor elemente în costul energiei electrice (în % din total cheltuieli de producție)

	Tipul de combustibil		
	Nuclear	Cărbune	Păcură
Cheltuieli de investiții	55—80	25—55	10—25
Combustibil	15—30	40—65	70—85
Exploatare și întreținere	5—15	5—10	5

O serie de alte elemente care influențează costurile în energetica nucleară se referă la cheltuielile ocazionate de crearea condițiilor pentru constituirea infrastructurilor necesare, altele decît cele pentru investiția propriu-zisă. Între acestea figurează cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare, transfer de tehnologie, dezvoltarea industriei naționale de utilaj nuclearoelectric, formarea de cadre specializate etc.

Citînd evaluări ale unor surse franceze, referitoare la costurile unitare ale energiei electrice produse în centrale electrice de mărime medie, funcționînd cu diferite tipuri de combustibili, sursa menționată subliniază avantajul prezentat sub acest aspect de centralele nuclearoelectrice (cost unitar de 22,8 centime franceze/kWh) comparativ cu cele pe bază de combustibili tradiționali (32,6 centime/kWh în centralele pe cărbune și 72,9 centime/kWh în cele pe bază de păcură).

R. P. Chineză: stimularea modernizării

OBIECTIVUL strategic al modernizării accelerate a economiei implică realizarea unor importante proiecte industriale precum și în alte ramuri ale economiei, pentru a căror realizare, pe lîngă mobilizarea resurselor materiale și financiare interne, se recurge la atragerea, sub diferite forme, a unor fonduri externe, nu numai prin intermediul organelor centrale de stat, ci și direct de către provincii, municipalități și regiuni autonome. Între măsurile luate pentru stimularea cooperării externe se înscrie, după cum menționează revista **La Chine en construction** (nr. 6, iunie 1985), decizia de a declara zone deschise 14 orașe din zona de coastă, precum și insula Hainan. Reprezentînd o zonă comparativ mai dezvoltată din punct de vedere economic, dispunînd și de căi de comunicație, regiunile respective, care cuprind 8% din populația țării, realizează 23% din producția industrială națională și 40% din volumul exporturilor. Se apreciază că facilitățile oferite partenerilor străini în aceste zone creează posibilitatea realizării unor importuri de tehnică și tehnologii perfecționate, pe baza cărora întreprinderile industriale chineze dezvoltă și diversifică fabricația unor produse cu nivel tehnic și calitativ ridicat, necesare economiei naționale și competitive pe piața externă.

Industrializarea în dezbatere internațională

DESFĂȘURATĂ în luna iunie la Stockholm, sub egida O.N.U.D.I., o reuniune consacrată creării unei industrii electrotehnice în țările în curs de dezvoltare a ajuns la concluzia că renunțarea la implantarea acestei ramuri — considerată indispensabilă pentru asimilarea multor tehnologii importate și dispunînd de o mare piață potențială internă și externă — ar echivala cu condamnarea țărilor în cauză la un „pseudotransfer de tehnologie".

Dezvoltarea, prin cooperare internațională, inclusiv între țările în curs de dezvoltare, a unei asemenea industrii care să valorifice materiile prime și forța de muncă locală ar permite realizarea unor progrese mult mai rapide în domeniul electrificării rurale, al construcției de microhidrocentrale, ca și al utilizării unor surse noi și reînnoibile de energie.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 34 din 21 august 1985

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1985

— Moment hotărîtor pentru destinele patriei **(Mircea Mușat)** 2

— Epoca Ceaușescu, epoca celei mai impetuoase dezvoltări a României socialiste **(Viorel Cornescu, Sica Stanciu)** 4

— Industria socialistă — baza progresului economico-social al patriei **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 6

— Agricultura românească — amplu proces de dezvoltare intensivă și multilaterală **(Dumitru Dumitru)** 9

— Sporirea venitului național — temelie trainică a creșterii continue a bunăstării și calității vieții întregului popor **(Aurel Negucioiu)** 11

— Contribuția activă a României socialiste la edificarea unei lumi a păcii și colaborării internaționale **(Florea Țuiu)** 14

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Consumurile materiale — la nivelul cerințelor și exigențelor actuale **(Mihai Anechitoaiei)** 16

— Coordonate ale dezvoltării industriei ușoare : diversitate, calitate, estetică **(V. Bogdan)** 18

— Restructurări în oferta de export a industriei românești (I) **(I. Georgescu)** 20

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Creșterea beneficiului, a eficienței activității productive **(Andrei Cozoș)** 22

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Sistemul nevoilor sociale și elaborarea strategiei de dezvoltare **(Aurel Giurgiu, Gheorghe Gh. Ionescu, Nicolae Th. Paina)** 24

— O lucrare de sinteză consacrată concepției economice a secretarului general al partidului, marilor prefaceri din „Epoca Ceaușescu" **(Ilie Văduva)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cursa înarmărilor, frînă în calea dezvoltării economiei mondiale **(Dinu Dragomirescu)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— August 23rd — a decisive moment for the destiny of the country **(Mircea Mușat)** 2

— The Epoch Ceaușescu, the epoch of the most impetuous development of socialist Romania **(Viorel Cornescu, Sica Stanciu)** 4

— Socialist industry — the basis of the socio-economic progress of the homeland **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 6

— Romanian agriculture — large process of intensive and multilateral development **(Dumitru Dumitru)** 9

— Growth of national income — basic tenets for continuously rising the welfare and life quality of the whole people **(Aurel Negucioiu)** 11

— Active contribution of socialist Romania to building a world of peace and international collaboration **(Florea Țuiu)** 14

— Material consumption at the level of present requirements and exigencies **(Mihai Anechitoaiei)** 16

— Coordinates of light industry development — diversity, quality, design **(V. Bogdan)** 18

— Restructuring the export supply of Romanian industry (I) **(I. Georgescu)** 20

— Increased benefits and efficiency of productive activity **(Andrei Cozoș)** 22

— Social needs system and elaborating the development strategy **(Aurel Giurgiu, Gheorghe Gh. Ionescu, Nicolae Th. Paina)** 24

— A synthesis dedicated to the economic concept of the Secretary General of the Party, to the great changes of the „Ceaușescu Epoch" **(Ilie Văduva)** 26

— Arms race, an obstacle slackening world economic development **(Dinu Dragomirescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— 23 Августа — решающий момент для судьбы родины **(Мирча Мушат)** 2

— Эпоха Чаушеску — эпоха самого стремительного развития социалистической Румынии **(Виорел Корнеску, Сика Станчу)** 4

— Социалистическая промышленность — основа социально-экономического прогресса родины **(Думитру Чукур, Константин Нонеску)** 6

— Румынское сельское хозяйство — широкий процесс интенсивного и многостороннего развития **(Думитру Думитру)** 9

— Увеличение национального дохода — прочная основа непрерывного роста благосостояния и качества жизни всего народа **(Аурел Негучою)** 11

— Активный вклад социалистической Румынии в созидании света мира и международного сотрудничества **(Флория Цую)** 14

— Материальные расходы на уровне нынешних потребностей и требовательностей **(Михай Анекитоаеи)** 16

— Координаты развития легкой промышленности — качество, разнообразие, эстетика **(В. Богдан)** 18

— Структурные изменения в экспортном предложении румынской промышленности (I) **(И. Джорджеску)** 20

— Рост прибыли и эффективности производственной деятельности **(Андрей Козош)** 22

— Система социальных потребностей и разработка стратегии развития **(Аурел Джурджу, Георге Г. Ионеску, Николае Т. Паина)** 24

— Обобщающая работа посвященная экономической концепции генерального секретаря партии, крупным преобразованиям «Эпохи Чаушеску» **(Илие Вэдува)** 26

— Гонка вооружений — тормоз на пути мирогого экономического развития **(Дину Драгомиреску)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE MEDICAMENTE COSMETICE, COLORANȚI ȘI LACURI

TINEREȚE, FRUMUSEȚE, PROSPEȚIME,

trei daruri pe care vi le face Întreprinderea „MIRAJ“,
odată cu produsele sale din gama ACANTA :

- ACANTA – cremă hidratantă de zi pentru ten uscat
- ACANTA – cremă hidratantă de zi pentru ten gras
- ACANTA – cremă nutritivă de noapte
- ACANTA – emulsie hidratantă
- ACANTA – parfum de toaletă

Producător : Întreprinderea „MIRAJ“ – București

Pentru garderoba dv. de vară

Se poartă mult! Se poartă bine!

1985 SEP 2 5

ÎMBRĂCĂMINTEA DIN ŢESĂTURI DE IN

ŢESĂTURILE DIN IN, IDEALE PENTRU ÎMBRĂCĂMINTEA DE VARĂ !

Răcoroase, uşoare, cu tuşeu plăcut, beneficiind de tratamente speciale pentru neşifonabilizare, ţesăturile din in şi in în amestec cu alte materii prime sînt preferate în moda verii '85.
Rochiile, bluzele, fustele, blezărele, compleurile, pantalonii, sacourile, costumele din ţesături de in sînt practice şi... foarte moderne.
Magazinele comerţului de stat vă pun la dispoziţie o variată gamă de ţesături din in şi in în amestec cu alte materii prime, uni sau imprimate, pentru toate preferinţele.

Lei 5

I 646

Revista ECONOMICA

04

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

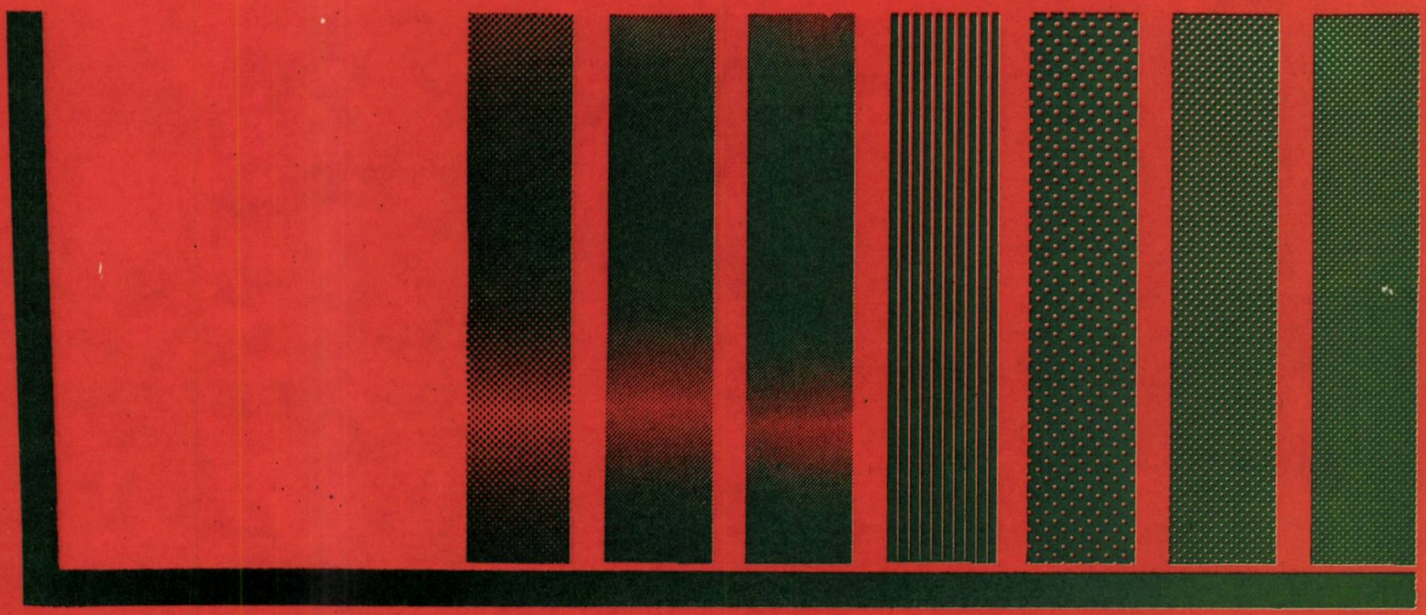

REALIZAREA EXEMPLARA a sarcinilor de plan

Numărul 35 ● Vineri 30 august 1985

POPORUL ROMÂN A SĂRBĂTORIT A 41-A ANIVERSARE A REVOLUȚIEI DE ELIBERARE SOCIALĂ ȘI NAȚIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ȘI ANTIIMPERIALISTĂ

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PROGRAMUL CALITATE

Organizarea unui sistem de asimilare a produselor noi

GENERAREA, acceptarea și materializarea noilor idei sub formă de produs exprimă gradul de inovare al unei activități umane — posibil de evaluat la nivelul sistemului de producție — care are un rol important asupra creșterii performanțelor acestuia, respectiv ale economiei naționale în ansamblu. Variabilele care influențează această mărime sînt de natură foarte diferită : umană, tehnică, economică — astfel incît capacitatea de a produce idei sau lucrări originale reprezintă o noțiune complexă. După cele mai multe aprecieri, principalii factori care influențează și condiționează la un moment dat eficiența economică ar putea fi considerați : nivelul tehnic al producției ; gradul de pregătire al forței de muncă ; participarea la diviziunea muncii pe plan intern și internațional; calitatea organizării conducerii, producției și a muncii.

La nivelul sistemului deosebim : inovația tehnică (modificarea modului de concepere sau de realizare a produsului) și inovația organizatorică, ambele avînd un caracter dinamic și un rol important în creșterea performanțelor. Cerința de a oferi soluții distincte pentru probleme umane, tehnice și economice conferă inovației organizatorice rolul decisiv în optimizarea activității sistemului. De aici și concluzia că succesul inovației organizatorice este condiționat de modul cum este pregătită implementarea sistemului.

Examinarea atentă a celor două categorii relevă aspecte semnificative pentru înțelegerea mecanismului inovației. Modalitatea de aplicare a unei inovații tehnice în mai multe sisteme de producție este relativ aceeași și are efecte similare. În schimb, numărul mare de variabile interne (umane, tehnice, economice, organizatorice etc.) și externe (programe de dezvoltare macroeconomice, legislații în vigoare etc.), care au roluri, moduri de evoluție, consecințe diferite de la o unitate la alta, face ca inovația organizatorică să îmbrace forme variate, uneori chiar în cadrul unui subsistem al sistemului ; ea oferă, deci, posibilitatea adaptabilității la condiții specifice.

Studiul pe care l-am efectuat în această privință, prezentat în cele ce urmează, se referă la un sistem de asimilare a produselor noi în fabricația de aparatură și instrumentar medical.

Din analiza evoluției pe plan mondial în acest domeniu se desprind cîteva trăsături semnificative pentru ultimul deceniu :

— mărirea cererii de aparatură și echipamente medicale, datorită creșterii numărului de persoane care au acces la asistență sanitară și înmulțirii bolilor la adulți ;

— transformarea producției de aparatură medicală, în special miniaturizată, în producție de serie și cu prețuri accesibile ;

— dezvoltarea de sisteme automate pentru diagnostic în domeniul analizelor chimice de laborator și cardiologice ;

— dezvoltarea tehnologiilor de vîrf — cu aplicații și în construcția de echipamente medicale — în domeniul electronic (microprocesoare), al utilizării ultrasunetelor și a radiațiilor nucleare ;

— o diversificare a principalelor tehnici utilizate în domeniul investigație-diagnostic (dozimetrie, spectrofotometrie și cromatografie, microscopie, Röentgen, ultrasunete, tomografie, microbiologie, izotopi, utilizarea bioenergiilor, genetică, acupunctură, hipnoză etc.), precum și în domeniul terapeutic (dozimetrie, acupunctură, utilizarea diferitelor forme de energie în scopuri terapeutice, utilizarea ingineriei genetice, somnoterapie etc.).

Ținînd seamă de aceste tendințe care se manifestă și în țara noastră, implementarea unui sistem de asimilare a produselor noi în construcția de aparatură și instrumentar medical capătă o importanță deosebită ; sînt vizate pentru viitorul apropiat aparate și echipamente de mare performanță — organe artificiale, aparate pentru dializă renală și peritoneală, stimulatoare cardiace implantabile autoinstruibile, echipamente cu laser pentru microchirurgie, echipamente complexe multifuncționale, iar pentru o perioadă mai îndepărtată : sisteme complexe pentru diagnostic, telemetrizate ; complexe pentru tomoscintigrafie ; sisteme de investigări complexe prin metode neinvazive, cu capacitatea de 20—30 de pacienți ; echipamente pentru prelucrarea și interpretare stohastică a bioinformațiilor ; unele echipamente automate programabile pentru analize biomedicale ; roboți pentru sterilizarea obiectelor de uz medical ; cord-pulmon artificial pentru protezarea de durată ; sisteme de utilaje (roboți) pentru optimizarea activității din sălile de operații ; aparate și echipamente complexe pentru terapie cu izotopi radioactivi și particule accelerate etc.

ROLUL CONCEPȚIEI PROPRII ÎN ÎNNOIREA PRODUSELOR

În general, de la formularea și acceptarea ideii, procesul de inovație se desfășoară în două faze : 1) pregătirea tehnică a producției, crearea premiselor, proiect preliminar, proiect tip, seria tehnologică de probă ; 2) producția de seria zero, seria de informare și seriile de producție (vezi fig. din pag. 2). Progresul tehnic se reali-

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 35 1985

zează în faza pregătirii tehnice a producției, acționîndu-se pentru perfecționarea continuă a soluțiilor precedente. În acest sens, versiunea finală a produsului va însuma munca de creație din faza de pregătire tehnică a producției cu experiența și perfecționările tehnologice acumulate în procesul de producție. Decizia în această privință incumbă multă răspundere și o doză oarecare de risc.

După cum este cunoscut, acțiunea de asimilare a produselor noi poate urma trei căi :

— asimilarea după model de referință (inovație imitativă). Sistemul este foarte puțin recomandabil, inclusiv în construcția de aparatură și utilaj medical, din următoarele motive : uzura morală la care ajunge produsul respectiv, pînă la asimilarea în fabricația de serie ; de foarte multe ori modelul nu corespunde integral condițiilor specifice în care produsul respectiv va trebui să funcționeze după asimilare ; o serie de produse ce ar putea servi ca model de referință sînt apărate prin brevete (patente) și, deci, nu pot fi asimilate în acest mod. Cu toate acestea, modelul de referință poate fi utilizat în practica asimilării de noi produse, ca mijloc de documentare comparativă. Astfel se poate crea un produs propriu, cu caracteristici funcționale și soluții constructive superioare ;

— asimilarea după licență. Aceasta prezintă avantajul că reduce ciclul de înnoire a produsului și asigură un grad mare de certitudine în reușita asimilării. De asemenea, licența — afectînd atît faza pregătirii tehnice a producției, cît și cea a pregătirii tehnologice — constituie o bază pentru ridicarea nivelului tehnic și tehnologic al sistemului de producție respectiv. Unul din factorii decisivi ai eficienței achiziției de licență — care afectează de regulă proiectul tehnic, prototipul și seria zero — îl constituie momentul cînd ea se realizează, adică nivelul tehnic la care produsul se situează în momentul respectiv (faza din ciclul lui de viață). Riscul de lansare a produsului evoluînd similar, achiziția în faza pregătirii tehnice reclamă din partea cumpărătorului licenței eforturi pentru crearea unei puternice baze de cercetare-dezvoltare ; ea poate duce și la situația cînd unele soluții ulterioare, sau chiar întreaga concepție, sub aspectul tehnic, să depășească rezultatele licențiatorului — politică întîlnită în țările cu nivel tehnic și potențial economic ridicat. Cel mai frecvent se practică achiziționarea de licență în faza de asimilare în producție, beneficiindu-se astfel și de soluțiile furnizorului („know-how"), adesea de asistența tehnică necesară introducerii în fabricație, precum și de garanții pentru asigurarea nivelului tehnic și calitativ corespunzător proiectului. În acest sens criteriul eficienței economice fiind hotărîtor, decizia de achiziție a unei licențe trebuie să aibă în vedere reducerea duratei de recuperare a cheltuielilor proprii de cercetare-dezvoltare și sporirea beneficiului ;

— asimilarea după concepție proprie. Este cea mai sigură și, totodată, cea mai eficientă cale pentru crearea de noi aparate și instrumente medicale. Pentru a se obține rezultate performante, ea presupune desfășurarea unor cercetări teoretice și îndeosebi experimentale de prim rang, existența unei baze materiale (laboratoare, ateliere de prototipuri, standuri pentru testări etc.), precum și a unei baze informativ-documentare ținută la zi.

Asimilarea produselor noi după concepție proprie impune :

— proiectarea noului produs pe baza identificării nevoilor beneficiarilor potențiali ;

— testarea prototipului în rîndul unui eșantion de beneficiari (sau, prin sisteme de simulare, în cadrul întreprinderii producătoare). Informațiile obținute în urma testării prototipului trebuie prelucrate și analizate minuțios în vederea punerii la punct a produsului, după care se trece la pregătirea tehnologică și materială pentru introducerea lui în fabricația curentă.

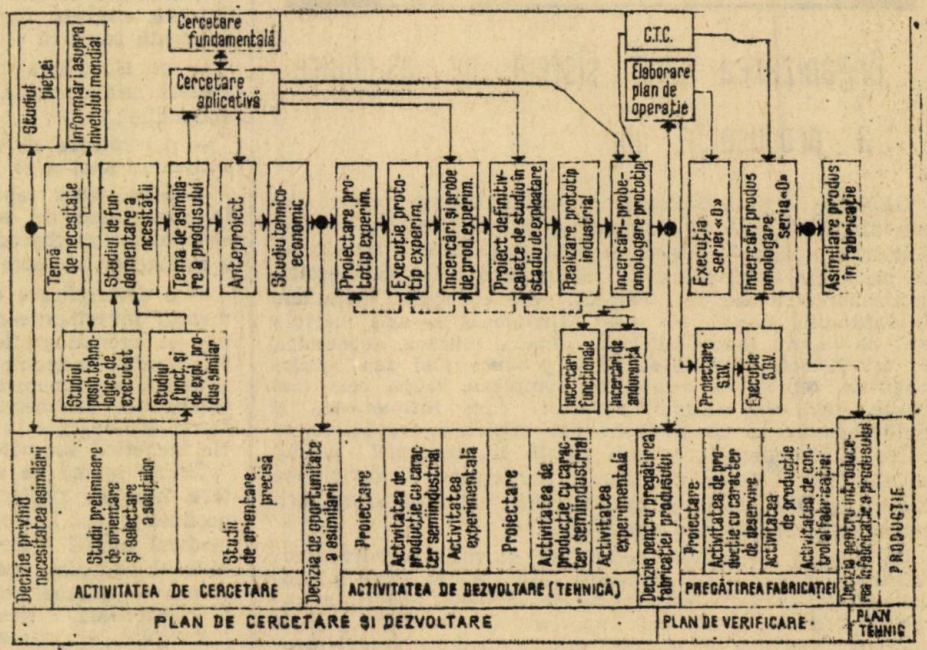

Schema sistemului de asimilare a produselor noi în construcția de aparatură și instrumentar medical

Pe plan mondial există practici diferite și controversate în ceea ce privește alegerea căilor de dezvoltare tehnică și tehnologică în sistemul de asimilare a noilor produse. Dintre acestea predomină două curente : cel al „tehnologiei celei mai avansate", intensivă în capital și cel al „tehnologiei intermediare", mai puțin intensivă în capital, dar adaptată în așa fel încît să asigure un beneficiu maxim.

Date fiind nivelul la care au ajuns știința românească și dotarea tehnică a industriei, apare evidentă justețea politicii partidului și statului nostru, de canalizare cu precădere a resurselor naționale (umane și materiale) spre acele ramuri și subramuri în care se pot realiza avantaje comparativ cu țările puternic dezvoltate, pe baza dezvoltării largi a unor tehnologii proprii la nivel mondial ; de înlocuire treptată, în exporturi, a produselor primare cu produse avînd înmagazinată o pondere cît mai mare de muncă și inteligență umană ; de înlocuire a importurilor pentru nevoile proprii ; de limitare a achiziționării de licențe doar la situațiile în care acestea apar net avantajoase și pot fi materializate într-un timp optim.

OBIECTIVELE PRINCIPALE ALE SISTEMULUI

Sistemul proiectat urmăreşte, în principal :

● îmbunătăţirea generală a nivelului tehnic şi calitativ al producţiei de aparatură şi instrumentar medical, prin : intensificarea lucrărilor de modernizare a produselor din fabricaţia curentă ; perfecţionarea concepţiei celor în curs de asimilare şi lărgirea sortimentului prin asimilarea unor noi produse cu tehnicitate ridicată, astfel încît să crească ponderea celor la nivel mondial; îmbunătăţirea substanţială a parametrilor calitativi ai produselor destinate consumului intern, creşterea competitivităţii produselor oferite la export, lărgirea pe această cale a exportului de aparatură medicală românească cu prelucrare avansată şi înaltă eficienţă ;

● extinderea mecanizării şi automatizării, în special în sectoarele de fabricaţie cu volum mare de muncă, pentru a asigura nivelurile prevăzute în programul de creştere a productivităţii muncii, în condiţii de eficienţă economică ;

● reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie şi combustibil, a importurilor, folosirea pe scară tot mai largă a resurselor interne de materii prime şi materiale, valorificarea şi asimilarea de noi materiale care înlocuiesc importurile, utilizarea materialelor recuperate şi extinderea utilizării înlocuitorilor.

După concepţia că „tot ce este nou şi frumos se şi vinde", unii conducători de întreprinderi îşi imaginează că în mod automat, beneficiarii sînt atraşi spre produsele noi şi prin urmare, dacă acestea se vînd „de la sine", nu ar mai fi nevoie de eforturi deosebite pentru sincronizarea perfectă a celor trei categorii de parametri ai acestor produse : tehnici, economici şi de utilitate. O astfel de poziţie echivalează cu asumarea unui risc necalculat şi duce de cele mai multe ori la eşec, repercusiunile negative apărînd nu numai pe planul rentabilităţii investiţiei făcute pentru crearea şi lansarea unui produs, dar şi pe planul nevalorificării unei posibilităţi de afirmare şi consolidare pe piaţa externă.

Atragem atenţia asupra utilităţii deosebite pe care o prezintă, în etapa de concepere a produsului nou sau de modernizare a unui produs existent, aplicarea ingineriei valorii şi a metodei de analiză a valorii (care, deşi s-au afirmat prin rezultate convingătoare, încă nu au intrat în instrumentarul curent de lucru al creatorilor de produse şi al factorilor de decizie).

Înfăptuirea concretă a sarcinilor legate de asimilarea produselor noi revine în primul rînd sectorului de cercetare-dezvoltare; se impune în acest context o largă colaborare, organizată în mod unitar — pornind de la analiza complexă a potenţialului tehnic, uman şi material al unităţii şi continuînd cu investigarea pieţei interne şi externe, privind cererea şi oferta de produse similare, măsura în care beneficiarii acceptă sau resping diferitele caracteristici ale acestor produse, efectele diferitelor niveluri de preţuri asupra volumului desfacerii, sensibilitatea beneficiarilor la diferite metode şi tehnici de promovare, estimarea volumului vînzărilor etc.

Cu cît perioada de timp în care se realizează proiectarea, executarea şi testarea prototipului este mai mică, cu atît mai rapid se recuperează cheltuielile efectuate, reducîndu-se totodată riscul uzurii morale a produsului.

CRITERII DE EVALUARE A PRODUSULUI NOU

Odată definit produsul ce urmează a fi conceput, se impune evaluarea lui după o serie de criterii.

● **Nivelul de performanţă.** Produsul nou trebuie să fie superior celor existente, fie prin capacitatea de a satisface mai bine cerinţele utilizatorului, fie prin acoperirea unui domeniu nou de utilizare. Nivelul de performanţă se raportează la nevoile beneficiarului, dar şi la posibilităţile lui : acesta nu-l alege, de regulă, pe cel mai bun — în mod absolut — dintre produsele ce i se oferă, ci pe cel mai bun dintre cele pe care le poate plăti, cel care îi garantează cea mai rapidă şi avantajoasă recuperare a investiţiei. Acest criteriu impune ca în munca de concepţie să se facă o amplă documentare asupra segmentelor de piaţă pe care va fi oferit produsul nou, ceea ce poate duce, în multe cazuri, la proiectarea şi realizarea acestuia în variante cu grade diferite de performanţă.

● **Siguranţa şi durabilitatea în exploatare.** Acest criteriu se situează, ca importanţă, pe primul loc în programul de evaluare a oricărui produs de aparatură şi instrumentar medical. El trebuie privit din diferite puncte de vedere, începînd cu determinarea gradului de funcţionalitate al produsului în condiţiile prevăzute şi mergînd pînă la evidenţierea riscurilor pentru utilizator sau alte persoane care sînt indirect expuse produsului. Un produs, chiar fabricat în condiţiile unui control riguros de calitate, este fiabil — respectiv el poate prezenta siguranţă în exploatare — doar în măsura în care încă în faza de concepţie s-a avut în vedere asigurarea capacităţii de a satisface toate condiţiile prevăzute pentru utilizare. Dacă la produsele unicat sau fabricate în serie mică, calitatea muncii de concepţie — măsurată prin fiabilitate — şi calitatea execuţiei au o pondere oarecum egală în realizarea unor caracteristici din acest punct de vedere, în cazul producţiei de serie mare sau de masă eventualele defecţiuni de calitate a execuţiei influenţează negativ doar un lot relativ restrîns de produse, pe cînd un defect de concepţie poate influenţa întreaga producţie.

● **Eficienţă şi eficacitate.** Acestea caracterizează capacitatea de a satisface la un anumit nivel calitativ nevoia pentru care a fost conceput. Este vorba de două elemente care converg : astfel, efortul necesar unui muncitor pentru manipularea unui utilaj constituie un element de eficienţă, iar posibilitatea aceluiaşi utilaj de a efectua o operaţie asupra unei piese, la un nivel calitativ şi într-un timp corespunzător, caracterizează capacitatea acestuia de a fi eficace.

● **Estetica şi calităţi speciale.** Satisfacerea acestor criterii urmăreşte obţinerea unui plus de avantaje în desfacerea produsului, în condiţiile existenţei unui produs similar pe piaţă. Estimările au un caracter mai mult subiectiv, dar cu un efect de multe ori preponderent asupra preferinţelor beneficiarilor.

Parametrii de exprimare a criteriilor trebuie să îndeplinească următoarele condiţii : să fie măsurabili ; să fie fixaţi de la începutul cercetării pentru a putea fi urmăriţi pe întregul ciclu cercetare — proiectare — testarea prototipului — definitivarea proiectului — lansarea în fabricaţie curentă ; să se fixeze parametri multipli, pentru a se putea alege soluţiile optime.

După fixarea parametrilor se trece la efectuarea cercetărilor propriu-zise, găsirea de soluţii posibile şi alegerea soluţiei optime. Această soluţie este transpusă fizic prin proiectarea produsului şi executarea prototipului.

Pe baza criteriilor de evaluare, se procedează la **testarea prototipului,** utilizînd unul sau mai multe din următoarele procedee : alegerea unui număr de beneficiari care vor fi folosiţi ca etalon în testarea prototipului (sau a seriei zero) ; efectuarea de încercări în laborator sau pe instalaţii de simulare, în condiţii mai severe decît cele din exploatarea curentă ; luarea în considerare a reacţiilor unor specialişti (experţi) în domeniul respectiv. În funcţie de informaţiile furnizate de testare se fac în mod operativ eventualele modificări ale soluţiei constructive şi tehnologice, după care se definitivează proiectul ; abia după acest moment se trece la lansarea în fabricaţia curentă, urmînd corelarea sistemului de control cu studiul fiabilităţii produsului, în scopul eliminării complete a avariilor precoce ca urmare a unor defecte de fabricaţie.

Pentru ca produsul să răspundă evoluţiei cerinţelor şi a-şi păstra competitivitatea, se impune **urmărirea comportării în exploatare** prin : acordarea de asistenţă tehnică la montarea, punerea în funcţiune şi utilizarea produsului;

studierea în timp a comportării acestuia, luînd în considerație reacția beneficiarilor asupra funcționării, eventualele defecte și deficiențe ce apar în exploatare. Aceste informații servesc la luarea unor măsuri eficiente de remediere a defecțiunilor atît la produsele livrate, cît și la cele aflate în fabricația curentă.

CĂI DE REDUCERE A CICLULUI DE ASIMILARE

Reducerea ciclului de asimilare a produselor din gama aparaturii și instrumentarului medical depinde în cea mai mare măsură de organizarea rațională a muncii constructorilor și tehnologilor, prin specializarea și cooperarea colectivelor de concepție și a executanților, organizarea în paralel a activității lor, amenajarea și înzestrarea rațională a locurilor de muncă, asigurarea la timp a lucrătorilor cu documentații de proiect, S.D.V.-uri și materiale corespunzătoare.

În condițiile în care diferite etape se suprapun în timp, parțial sau chiar total, poate avea loc o reducere a ciclului de asimilare a produselor de 1,5 pînă la 2 ori. Mecanizarea și automatizarea unor lucrări de proiectare constructivă și tehnologică, folosind tehnica modernă de calcul, constituie de asemenea o cale eficientă de scurtare a ciclului.

Pentru implementarea sistemului este necesar să se desfășoare în prealabil o activitate de pregătire, constînd din :

— cunoașterea soluțiilor sistemului de către întregul personal al compartimentelor implicate în activitatea de cercetare-proiectare ;

— stabilirea de sarcini și atribuții pe executanți și completarea în consecință a regulamentului de organizare și funcționare ;

— organizarea controlului realizării sarcinilor ce revin executanților în vederea aplicării sistemului.

EFICIENȚA SISTEMULUI. MĂSURI DE IMPLEMENTARE

Măsurarea efectelor economice ale asimilării produselor noi — cu toate greutățile pe care le implică — prezintă o deosebită importanță. Procesul de asimilare reclamă un sistem unitar cu ajutorul căruia să se ajungă la obținerea unui optim economic și tehnic, prin :

— stabilirea prealabilă a nivelului tehnic relativ și absolut, care să reflecte tendințele existente pe plan mondial. În acest sens se folosesc tabele comparative ;

— compararea indicatorilor tehnico-economici ai noului produs cu cei ai produselor care urmează a fi înlocuite și cu cei ai celor mai bune produse similare fabricate în alte țări ;

— analiza parametrilor pe baza cărora se ia decizia de modernizare și asimilare : necesitatea internă și externă ; nivelul tehnic și prețul pe piața externă al unor produse similare, fabricate în alte țări ; nivelul tehnic și prețul produsului asimilat, comparativ cu al celor similare, fabricate în țară ; prețul materiilor prime care eventual ar urma să fie importate în vederea fabricației noului produs; coeficientul mediu al eficienței exportului ; disponibilitatea pentru activitatea de cercetare ;

— determinarea indicatorilor de bază ai eficienței asimilării produselor : coeficientul eficienței economice ; termenul de recuperare a investițiilor necesare fabricării noilor produse ; economiile rezultate în urma realizării noului produs ; coeficientul de substituire a importurilor.

Petre ȘUTRU
Mihail ZAMFIR
Iosif Codruț ȘUTRU

INFORMATICĂ

Între bazele de date și prelucrarea tradițională

FOLOSIREA bazelor de date și a sistemelor de administrare a bazei de date (SGBD) a constituit, începînd din anul 1970, direcția principală de acțiune a informaticienilor. Alături de tehnologiile minicalculatoarelor și ale teleprelucrării, **bazele de date** au devenit una din realizările majore ale anilor 1960—1970.

Fără îndoială că folosirea bazelor de date a parcurs în ultimii 15 ani o etapă destul de lungă. În anul 1970, în S.U.A. existau aproximativ 100 utilizatori ai bazelor de date, pentru ca în anul 1975, oricine dorea se putea adăuga la numărul de utilizatori potențiali ai pachetelor majore, precum IMS, TOTAL, IDMS, ADABAS, SYSTEM 2000, DMS 1100 și IDS — și este probabil că foarte mulți au devenit utilizatori efectivi.

În țara noastră există mai multe sisteme de gestiune a bazelor de date, diferite după tipul calculatorului existent la utilizatorul direct sau la unitatea de informatică la care acesta este arondat. Dintre ele remarcăm SGBD-ICI, SCF, COBRA, MISTRAL și SOCRATE, existente pe sisteme de calcul din gama Felix C—256, ca și o altă categorie de sisteme orientate pe minicalculatoarele din gama Felix I și Coral.

Din experiența de pînă acum rezultă că tehnologia bazelor de date este, pe de o parte, foarte complicată și scumpă; pe de altă parte, ea poate fi utilizată în orice tip de aplicație. Interesul pentru această tehnologie este colosal ; impactul bazelor de date în prelucrarea automată a datelor a fost chiar comparat cu acela al COBOL-ului în anii 1960. Deși este o certitudine că bazele de date cu cele mai bune sisteme de gestiune se vor impune și vor deveni standard, este la fel de sigur că mulți au decis pentru baze de date din raționamente greșite. În cele ce urmează vom încerca să punem în evidență cîteva aspecte în sprijinul proiectanților de sisteme informatice din unități și centre de calcul.

Prima caracteristică a unei baze de date este accesul ușor pentru datele independente — cu alte cuvinte separarea descrierii sau definiției unei date de orice program individual, permițînd astfel mai multor utilizatori și programe să aibă acces fără dificultăți la aceleași fișiere. Întrucît acesta este primul argument pentru instalarea unei baze de date, pentru aplicațiile în care acest argument nu este necesar, o astfel de opțiune este, în mod sigur, mai puțin rațională. (Unul din domeniile în care bazele de date se pretează foarte bine este activitatea de asigurări, oferind o multitudine de avantaje prin eliminarea redundanței.)

În urma apariției unităților de bandă magnetică și trecerii, în construcția calculatoarelor, de la integrarea medie la integrarea pe scară largă, multe fișiere au fost create prin folosirea benzii ca bază pentru informația organizată. Banda magnetică este ieftină, nu necesită menținerea ON—LINE, poate trece la viteză mare și se pretează la mînuirea unor volume importante de date. Dar singurul mod de a mînui informația pe un astfel de suport constă în depunerea și citirea secvențială.

Memorarea și accesul secvențial tind să fie foarte bune pentru unele aplicații, dar extrem de rele pentru altele. Banda se recomandă cînd există o densitate mare de informații. În cazurile în care primează viteza de prelucrare iar densitatea articolelor este mai mare de 4—6% în mod constant, este recomandabilă organizarea secvențială în fișiere pe benzi magnetice. Dacă densitatea crește, avantajul benzii asupra discului crește brusc. O altă rațiune de a utiliza prelucrarea bazată pe benzi apare cînd nu există o necesitate curentă sau previzibilă pentru accesul ON-LINE la fișierele aplicației respective.

Cele mai multe baze de date au mecanisme de securitate. Sistemele CODASYL folosesc calea de implementare a securității, în timp ce altele folosesc parole de trecere sau alte mecanisme de securitate. Cu toate acestea, informațiile care asigură securitatea datelor sînt localizate în locații „lock" și sînt activate cînd execuțiile cer aceste date.

Fără îndoială că bazele de date vor ridica probleme la încărcarea pe calculatoare, la determinarea necesarului de memorie, a spațiilor aferente fișierelor specifice și alte probleme de alt gen, ținînd de tipul sistemului de gestiune a datelor existent. De asemenea, din cauză că funcțiunile SGBD sînt centrale, ele ocupă în sistemul de calcul resurse comparabile cu acelea ale sistemului de operare. Ca rezultat, chiar pe calculatoarele de tip Felix C—256, utilizarea unității centrale crește substanțial după instalarea unui sistem de gestiune a bazelor de date. În plus, accesul la baza de date implică reorientarea fișierelor de pe bandă pe disc. Discul este mult mai scump decît banda pentru stocare și dacă toate fișierele vor fi ON-LINE în bază, va fi nevoie de discuri de capacitate foarte mare.

O siguranță înaltă a hardware-ului și a software-ului sînt absolut necesare unei instalări cu succes a SGBD.

O caracteristică importantă a procesului orientat spre bandă magnetică este obținerea unor puncte de reluare ușor de exploatat, avînd permanent controlul asupra operațiunilor efectuate.

Realizarea bazelor de date distribuite necesită compararea și conjugarea avantajelor bazelor de date și a conceptului de informatică distribuită, avînd în vedere cîteva aspecte de importanță maximă.

Bazele de date oferă utilizatorilor o vedere logică și unitară asupra informațiilor pe care acestea le administrează. În plus, sistemul de gestiune a bazelor de date are rolul de a asigura un nivel ridicat de coerență a informațiilor bazei, relațiile între aceste date, legătura dintre valorile lor. Evaluarea aproximativă a structurii bazei, aproximarea tratărilor pe care utilizatorii le doresc nu antrenează modificarea aplicațiilor existente, fapt ce constituie o particularitate importantă cînd aceste aplicații sînt numeroase. În ansamblu, aceste caracteristici sporesc aportul bazei de date repartizate și dau utilizatorilor un nou grad de libertate informatică.

Cînd există mai multe baze de date îndepărtate (chiar omogene), un sistem de gestiune a bazelor de date repartizate are rolul de a da utilizatorilor posibilitatea de a manipula informațiile ca și cum toate ar fi localizate și administrate de un singur calculator. Se asigură o disponibilitate globală superioară. Fiabilitatea și disponibilitatea globală sînt mai bune printr-un sistem cu mai multe calculatoare, care își împart sarcinile. O eficacitate optimală poate fi o eficacitate mai redusă, un neajuns în utilizarea echipamentelor mai bine adaptate la teletransmisie și teleprelucrare. **Bazele de date distribuite** (BDD) oferă serviciile unui sistem coerent fără a cere accesul la un calculator mare, a cărui fragilitate tehnică poate, în anumite situații, să ridice probleme.

Posibilitățile de eterogenitate constau în faptul că informatica distribuită și BDD pot aduce o soluție nouă în problemele de evoluție a unui sistem informatic, cînd există și se utilizează diferite resurse hard și soft. Interconectarea sistemelor necesită reguli de cooperare precise și statornice, ale căror caracteristici sînt independente de tipul de sistem pus în lucru. Se pot asocia diferite sisteme, de la constructori diferiți, cu condiția să fie respectate regulile de cooperare.

Performanțele ridicate constau în faptul că BDD aduc o nouă soluție problemelor marilor baze de date, în particular din punctul de vedere al performanței — timp de răspuns, abandonarea reluărilor, durata indisponibilităților.

Facilitatea de adaptare presupune că, economicește, bazele de date distribuite permit o adaptare mai bună a sistemelor informatice la evoluția costurilor ce privesc personalul, materialele și echipamentele. În particular, prețul minicalculatoarelor și al memoriilor de acces direct de mare capacitate permit astăzi punerea în lucru a unor sisteme puternice, avînd un cost de instalare și funcționare relativ scăzut (pe de altă parte, ele implică puțin personal de înaltă calificare și timp redus pentru instalare). Totodată, BDD permit adaptarea sistemelor informaționale. De exemplu, creșterea volumului de tranzacții va fi pusă în sarcină adăugînd un nou echipament în rețea. Distribuirea datelor permite, de asemenea, repartizarea controlului și dă o certitudine autonomiei compartimentelor unității. Sistemele informatice pot fi adaptate organizațiilor cărora le servesc, ceea ce permite diminuarea volumului de date transmise. Sistemele de gestiune a bazelor de date distribuite (SGBDD) sînt concepute în așa fel, încît utilizatorii să poată exploata la maximum avantajele potențiale amintite anterior, fiind necesar să li se ofere informații utile adaptate.

Repartizarea datelor, existența rețelelor de comunicații între diferite componente (materiale și logice) ridică probleme complexe de gestiune a informațiilor — definirea bazei de date, punerea în lucru, utilizarea și exploatarea sa. În plus, problemele de disponibilitate, integralitatea datelor, confidențialitatea se situează într-un context de foarte înalt nivel.

Eliberarea utilizatorului de o mare parte a constrîngerilor îi va permite să se concentreze asupra propriilor aspecte de aplicație.

Rolul unui SGBDD este, din punct de vedere extern, conceptual identic celui pe care îl joacă un SGBD centralizat:

— face posibile definirea și manipularea ansamblului de date distribuite pe diferite calculatoare, ca un singur ansamblu logic, considerat ca o bază de date distribuită;

— datele se pot repartiza în funcție de criterii foarte variate, depinzînd de necesitățile aplicației;

— manipularea bazei de date de către utilizator se poate realiza fără a avea cunoștință despre localizarea datelor;

— în vederea creșterii fiabilității și a performanțelor, datele pot fi duplicate pe mai multe sisteme (duplicări care sînt invizibile pentru utilizator). SGBDD asigurînd coerența diferitelor copii de punere la zi;

— SGBDD poate fi, în același timp, capabil de a asigura coerența bazei de date în cazul punerii la zi concurențiale, coerență ce poate fi menținută, în caz de pană, de unu din componentele SGBDD, folosind procedurile de reluare adaptate;

— accesul la BDD poate fi controlat, dispozitivele de protecție fiind necesare pentru a evita ca datele confidențiale să fie preluate de persoane neautorizate. Accesul la resursele distanțate, avînd sisteme CORAL, se poate realiza prin componentele RT11, RSX11s, RSX11M, RSTS/E, IAS sau VAX/VMS.

Realizarea sistemelor informatice și, în primul rînd, alegerea soluției de organizare și gestionare a datelor este un act de creație intelectuală, pentru care nu poate fi stabilită o regulă generală. Organizarea și gestionarea datelor au o importanță hotărîtoare pentru viața viitorului sistem informatic și depind de inteligența, puterea de sinteză, abilitatea, talentul și intuiția proiectantului de sisteme informatice.

dr. ec. Vladimir GEORGE
ing. Gheorghe DUMITRESCU
mat. Constantin SCUTARU
Centrul teriorial de calcul electronic
Piatra Neamț

RELAȚIA TEHNOLOGIE - ORGANIZARE

Elaborarea studiului tehnico-economic pentru introducerea roboților industriali

INTRODUCEREA roboților industriali (R.I.) în întreprinderile din țara noastră reprezintă una din cele mai importante laturi ale asimilării progresului tehnic, subliniată de Directivele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R.

După cum este cunoscut, introducerea oricărei noutăți tehnice în producție trebuie să fie precedată de un studiu tehnico-economic (S.T.E.) prin care să se justifice, din punct de vedere tehnic și economic, că momentul și locul asimilării sînt oportune. În acest scop, în general există metode de investigații, relativ bine puse la punct.

În cazul robotizării proceselor tehnologice studiile tehnico-economice sînt, însă, substanțial diferite; sînt mai complexe, mai laborioase.

Caracterul diferit și complex al unui S.T.E.-roboți rezultă nu numai din faptul că roboții reprezintă o tehnică de vîrf ci, mai ales, din aceea că prin introducerea lor în producție se face trecerea de **la sistemul om-mașină la sistemul om-robot-mașină, ceea ce are multiple implicații asupra tuturor factorilor tehnici, economici și sociali ai producției (creșterea productivității, umanizarea muncii, îmbunătățirea calității producției), în același timp.** Din schema alăturată **rezultă principalele etape și faze ale unui astfel de studiu.**

I. Mai întîi, este necesar un studiu de diagnostic asupra locurilor de muncă propuse spre robotizare, pentru a se lua decizia elaborării S.T.E.-ului. În cadrul acestui studiu un loc important ocupă determinarea profilului ergonomic al locului de muncă.

II. Studiul tehnico-economic propriu-zis trebuie să înceapă prin analiza procesului tehnologic: stabilirea caracterului de serie al producției ; tipul instalației de manipulare; gruparea reperelor pe familii, pe baza criteriilor de asemănare tehnologică și geometrică (element al tehnologiei de grup) ; proiectarea sau reproiectarea procesului tehnologic pe baza analizei valorii ; proiectarea ergonomică a procesului tehnologic, stabilindu-se micromișcările strict necesare manipulării reperelor ; stabilirea numărului și tipului de mașini-unelte și S.D.V.-uri necesare ; stabilirea numărului de dispozitive periferice și dispozitive de control ; determinarea caracteristicilor constructive și funcționale ce trebuie să le aibă robotul respectiv. Una din etapele importante ale unui S.T.E.-roboți o constituie **organizarea în spațiu și în timp a celulei tehnologice respective.** Etapa aceasta continuă cu calculele de eficiență economică și se încheie cu stabilirea activităților de exploatare și întreținere a fluxului informațional și de materiale.

III. Implementarea roboților industriali implică **specializarea personalului** de întreținere și exploatare a echipamentelor asimilate.

Menționăm că fazele în care se proiectează organizarea în timp și în spațiu a viitoarei celule de fabricație au o pondere mare într-un astfel de studiu. Cu această ocazie se determină însăși structura tehnică a celulei respective.

În concluzie, implementarea în producție a unui robot industrial necesită elaborarea unui S.T.E. adecvat, care are mai multe etape și faze. În fiecare fază se studiază analitic și grafic diferitele elemente ale procesului de fabricație, se elaborează ciclograme etc., toate avînd drept scop fundamentarea deciziei privitoare la caracteristicile funcționale ale robotului și ale celulei de fabricație și cunoașterea tuturor consecințelor tehnico-economice ale asimilării tehnicii respective.

conf. dr. ing. Mihai NICULAE
Institutul Politehnic-Iași
ing. Romeo-Mihai CIOBANU
Combinatul de Utilaj Greu-Iași

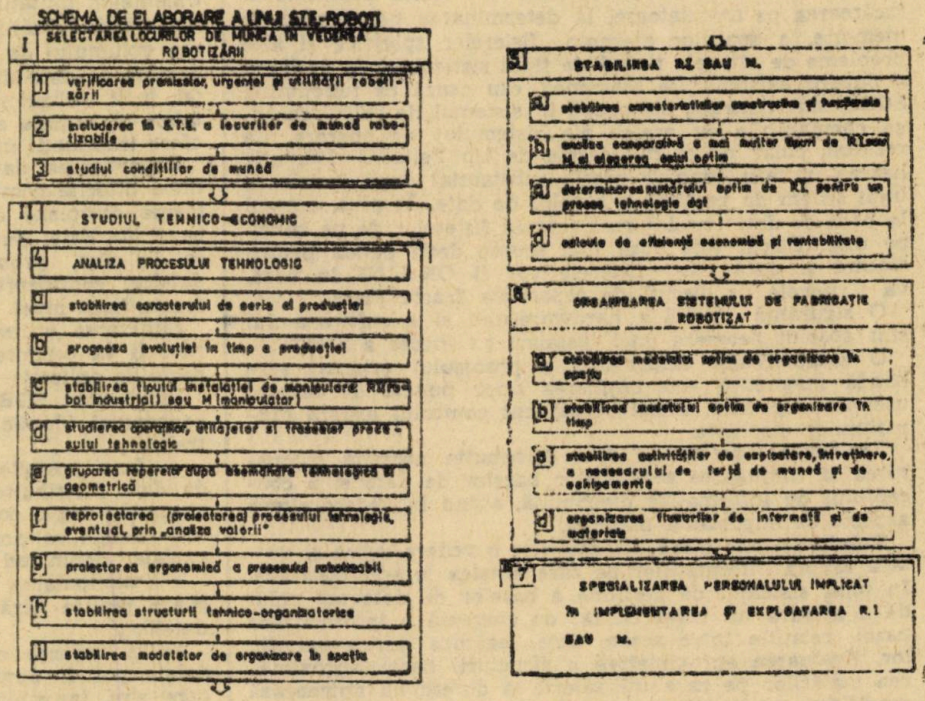

DOCUMENTAR EXTERN

Consum de idei, economie de energie

Cel mai mare consumator de energie din industria R. D. Germane este Combinatul chimic din Leuna, unde cheltuielile pentru energie reprezintă o pătrime din costurile de producție. Pentru reducerea consumurilor, aici au loc analize periodice complexe ale proceselor de producție, la care participă întregul personal din compartimentele de concepție și de execuție, inclusiv muncitorii. Informațiile asupra economiilor obținute sînt prelucrate zilnic, ceea ce permite să se ia în mod operativ măsuri de reglare a proceselor tehnologice. La fiecare doi ani are loc o acțiune de colectare de idei vizînd raționalizarea consumurilor, în special prin perfecționări tehnologice : la ultima dintre aceste acțiuni au fost selectate peste 80 de

propuneri, cu o eficiență globală de 10 milioane de mărci, localizată în principal la procesele de distilare a metanolului, de sinteză a fenomenului și la reformere. În actualul cincinal, producția marfă a combinatului a crescut cu cca 50%, fără mărirea consumului total de energie.

Analiza utilității — instrument de fundamentare a deciziilor în domeniul investițiilor

Pentru fundamentarea deciziilor cu privire la realizarea proiectelor de investiții (PI), un instrument util îl constituie analiza utilității — variantă a analizei valorii de întrebuințare — al cărei principiu de bază constă în compararea variantelor de soluții cu un sistem de valori (scopuri, priorități) avut în vedere de către investor. Fiecare dintre caracteristicile-criteriu ale fiecărei variante se analizează independent de celelalte și numai după un singur parametru; suma evaluărilor separate constituie aprecierea globală rațională a respectivului proiect. Analiza utilității cuprinde următoarele etape: 1) selecția variantelor PI; 2) stabilirea criteriilor-scop; 3) evaluarea acestor criterii; 4) determinarea utilităților parțiale; 5) evaluarea acestora; 6) stabilirea utilității globale (sinteza valorilor); 7) clasificarea variantelor în ordinea utilității globale și adoptarea deciziei.

În sens îngust, selecția variantelor nu reprezintă o sarcină a analizei utilității, ci o etapă pregătitoare a acesteia. În etapa de stabilire a criteriilor-scop se întocmește o listă a scopurilor (obiectivelor de atins), care reflectă felul și importanța problemelor investiției. Scopurile se grupează, de pildă, după caracteristicile funcționale și se ordonează într-o ierarhie cu două sau mai multe trepte. Aceasta înseamnă că obiectivele globale de realizat se divid în obiective și subobiective parțiale. (După cum s-a constatat, factorii de decizie evaluează variantele după nu mai mult de 5—7 criterii.)

Pentru determinarea ponderii fiecărui scop parțial în utilitatea totală, trebuie asigurată independența criteriilor unul față de altul. Prin evaluarea criteriilor-scop se stabilește importanța scopurilor, în ordine descendentă, după prioritățile avute în vedere de factorii de decizie. Suma aprecierilor criteriilor la nivelul respectiv trebuie să corespundă cu ponderea acordată scopului considerat. La stabilirea utilității parțiale se măsoară gradul de satisfacere a scopului parțial al variantei PI, rezultatul înmulțindu-se cu ponderea respectivului criteriu-scop. Sinteza valorilor se face prin agregarea utilităților parțiale.

Prețurile ca stimulent al progresului tehnic

În ultimele două cincinale, în Cehoslovacia politica de prețuri a fost orientată mai puternic spre sprijinirea factorilor intensivi ai dezvoltării și îndeplinirea principalelor sarcini de plan. În legătură cu dezvoltarea științifico-tehnică au fost elaborate o serie de instrumente, metodologii și proceduri din domeniul prețurilor, care să mărească eficacitatea acțiunilor întreprinse; ele privesc, de pildă, formarea prețurilor și tarifelor pentru lucrările de cercetare și proiectare, lărgirea posibilităților de a folosi înlesniri și sancțiuni referitoare la aplicarea acestor prețuri potrivit cu îndeplinirea parametrilor și respectarea termenelor la temele din planul de dezvoltare, stimularea prin prețuri a ridicării nivelului tehnic al produselor.

Cooperarea pasivă — factor de dezvoltare a întreprinderii

Cooperarea pasivă (CP) este definită de Z. Zabloński (în revista „Gospodarka materialowa" din Polonia) ca procesul prin care o întreprindere beneficiază din partea alteia de servicii pentru lucrări de dezvoltare tehnologică, pentru asigurarea producerii de materii prime și materiale, pentru organizarea procesului de producție etc. Înlesnind cumularea și generalizarea experienței pozitive, ea constituie o formă de cooperare tehnico-economică între întreprinderi cu condiții similare din punct de vedere tehnic-tehnologic, care mărește eficiența economică și calitatea producției-marfă. În practică, ea este folosită însă doar în mică măsură în industria Poloniei. Autorul consideră necesară studierea efectului potențial al CP la analiza eficienței economice a producției, la evaluarea gradului de îndeplinire a planului, la analiza de ansamblu a rezultatelor activității economice a întreprinderilor. Printre factorii ce trebuie luați în considerare la alegerea obiectivelor și partenerilor CP, pe prim plan se situează: caracteristicile tehnico-economice ale producției întreprinderii și posibilitățile de cooperare legate de acestea; gradul de dezvoltare a specializării în cadrul întreprinderii; analogia dintre caracteristicile procesului de producție din întreprinderea dată și cea avută în vedere pentru cooperare. Se recomandă ca organizarea CP să se facă după sistemul contractelor de cooperare obișnuite, prevăzîndu-se produsele la care se referă CP, condițiile de modificare a obiectivelor stabilite inițial, modalitățile de realizare a livrărilor în cooperare, aspectele de transport, cele financiare. Dezvoltarea cooperării pasive trebuie considerată ca o parte integrantă a procesului de reproducție la scara economiei naționale, ca un mijloc de realizare a obiectivelor noului mecanism economico-financiar. Pentru stimularea CP este necesar ca întreprinderile să fie informate asupra posibilităților de dezvoltare a relațiilor de cooperare pasivă.

Interpretarea evoluției tehnologice prin legile fizicii

O interesantă analogie între acțiunea legilor fizicii și legitățile dezvoltării sistemelor economice în condițiile capitalismului este sugerată de René Paraire, într-un studiu publicat în „Journal de la Société de statistique de Paris". În speță este vorba despre progresul tehnologic, care determină deplasări structurale în economie, o transformă din interior, modifică proporțiile cantitative și calitative între ramuri, pune bazele pentru trecerea la un nou nivel al relațiilor între acestea. Fenomenul poate fi descris și prognozat într-o anumită măsură prin metoda analizei inerției mecanice. Inerția unui corp nu-și poate schimba starea fără acțiunea unor forțe exterioare; schimbarea traiectoriei lui are loc ca rezultantă a tuturor forțelor care acționează asupra corpului. Dacă într-un moment oarecare rezultanta este egală cu zero, atunci corpul își urmează mișcarea rectilinie; dacă apare o forță de frecare, uniformitatea mișcării se întrerupe; dacă pe lîngă forța de frecare acționează forțe cu direcții întîmplătoare, atunci și direcția mișcării corpului va fi întîmplătoare. Dimpotrivă, dacă influențele au o direcție constantă și nu-și schimbă pe parcurs mărimea, traiectoria corpului rămîne constantă. Aceste considerente stau la baza ipotezei cu privire la traiectoria dezvoltării ramurilor economiei și a evoluției tehnologice. Schimbările tehnologice sînt, în opinia autorului, în mare parte consecința unor modificări mai profunde pe plan social; forța de frecare din fizică își găsește aici analogul în rezistența anumitor grupuri de oameni, inclusiv cadre de conducere, la progresul tehnic, la înnoirea echipamentului și produselor etc., rezistență generată de dorința lor de a-și păstra status-quo-ul.

Un astfel de model urmărește nu stabilirea vitezei diferitelor schimbări, ci decelarea totalității forțelor ce acționează și reliefarea celor mai importante. R.P. își argumentează construcția teoretică prin calculul statistic al dezvoltării a 15 ramuri industriale din Franța pe o perioadă de 13 ani, care demonstrează modul în care mărimea vectorului tehnologic al cheltuielilor de producție a influențat evoluția fiecăreia din ramurile respective.

Robot + laser într-o celulă automatizată

Decuparea prin metode convenționale a golurilor pentru aparate în masca din plastic multistrat a tabloului de bord al automobilelor consumă mult timp și manoperă. La fabrica din Saline (Michigan) a firmei americane Ford a

fost introdusă, pentru operațiile respective, o tehnologie automatizată care constituie una dintre primele aplicații ale combinării unui robot cu un laser, ambele special concepute. Laserul de 500 W cu heliu-neon are puterea variabilă în trepte ce se schimbă aproape instantaneu, în funcție de grosimea și duritatea straturilor ce trebuie tăiate ; fasciculul său de raze este polarizat circular, așa încît absorbția de energie de către material este uniformă, indiferent de direcția mișcării acestuia. Robotul execută succesiv o serie de operații : deplasarea piesei în secvențele de spălare (cu jeturi pe întregul contur) și uscare (cu aer cald), apoi în zona laserului și, în sfîrșit, așezarea ei pe un conveier. Calculatorul cu care este echipat robotul comandă nu numai mișcările acestuia, instalațiile de spălare și uscare, ci și intensitatea fasciculului laser prin variația voltajului. Decuparea se face cu mare precizie, toleranțele nedepășind 0,25 mm. Celula poate fi ușor adaptată pentru prelucrarea altor componente similare.

Organizarea și planificarea cercetării

Circa 1,5 procente din produsul intern brut al Suediei se cheltuiesc pentru lucrări de cercetare-dezvoltare. Industria consideră că prin soluții originale poate diminua dificultățile pe care le întîmpină în ultimii ani în desfacerea produselor sale pe piața internațională. Pe de altă parte, statul își asumă o responsabilitate crescîndă în coordonarea și finanțarea activității de C-D ; în ultima perioadă aceasta este orientată prin programe trienale, aprobate de parlament și conținînd recomandări asupra problemelor de principiu, date statistice și o planificare-cadru asupra deciziilor de luat în domeniu. Consiliul guvernamental consultativ pentru cercetare, prezidat de viceprim-ministrul țării, elaborează, pe baza acordului comun al reprezentanților autorităților centrale și ai organismelor științifice, politica de cercetare pe termen lung (printre problemele prioritare se află în prezent bazele tehnologiilor viitorului, dezvoltarea resurselor energetice, protecția mediului).

Această politică se caracterizează prin sectorizare, în sensul că cercetarea este considerată ca un instrument pentru realizarea obiectivelor stabilite în diferite domenii, resursele financiare alocate de către stat fiind dirijate în consecință de către consilii de cercetare (pentru științele sociale și umane, medicale, ale naturii, silvice și agricole) și de către direcția națională pentru dezvoltarea tehnică. Aceasta din urmă are un rol deosebit de important, funcțiile ei înscriindu-se într-un program de dezvoltare tehnică (promovarea implementării progresului tehnic, ridicarea gradului de inovare și a calității tehnice în industrie) și un program de amplificare a cunoștințelor în activitatea de cercetare ; de asemenea, ea dirijează creditele de stat destinate finanțării, în comun cu industria, a unor cercetări. Diferite organisme publice — direcții naționale — sînt investite cu autoritate directă asupra activității de cercetare din sectoarele de care se ocupă. Între ele se stabilesc, după caz, relații de cooperare în probleme comune ; de pildă, sub coordonarea comisiei de cercetare-dezvoltare pentru energie se derulează un program de ale cărui segmente specifice răspund direcția pentru dezvoltarea surselor energetice, direcția pentru dezvoltarea tehnică, consiliul de cercetări în construcții, delegația de cercetări în transporturi. O serie de asociații științifice promovează cercetări pe teme ce interesează ansamblul industriei, cum sînt coroziunea, metalele neferoase, protecția mediului ș.a. În sfîrșit, sînt menționat fondurile naționale și regionale pentru cercetare și dezvoltare, instituții care acordă credite întreprinderilor particulare pentru investiții în proiecte de dezvoltare a noi produse și procedee industriale.

Ergonomie : contracararea factorilor de solicitare vizuală excesivă

● **Lucrul la ecrane catodice.** Cercetări efectuate în Marea Britanie au completat și sistematizat tabloul factorilor de suprasolicitare vizuală a operatorilor la ecrane catodice (EC) — problemă ce devine tot mai acută pe măsura extinderii rapide a utilizării mijloacelor de tehnică de calcul, a aparaturii de control cu afișare electronică, a televiziunii industriale. Ca o concluzie generală s-a desprins faptul că (deși 60—70% din personalul ce lucrează la terminale mai mult de jumătate din programul zilnic de lucru acuză jenă oculară) este foarte improbabil ca EC, dacă sînt bine reglate și întreținute, să provoace dereglări permanente ale văzului. S-a constatat, pe de altă parte, că pînă la o treime din eșalonul cuprins în investigații prezintă defecte de vedere necorectate sau inadecvat corectate, care ies în evidență la concentrarea îndelungată asupra EC, fără a constitui un efect al acestora ; de aici rezultă necesitatea ca **a)** personalul repartizat să lucreze la EC să fie supus în prealabil — și, după aceea, periodic (la 6—24 de luni) — unui test medical, **b)** cei ce poartă ochelari pentru citit să-și procure lentile adecvate distanței față de ecran.

Stress-ul este una din cauzele majore ale oboselii. El poate fi evitat : la pregătirea operatorilor, prin reducerea intensității și prelungirea duratei programelor ; în timpul activității, prin introducerea de pauze scurte, dar frecvente sau prin alternarea, pe parcursul programului, a lucrului la EC cu alte munci.

Mai importanți ca pondere decît factorii de sănătate sînt cei ergonomici. Cu toate îmbunătățirile aduse, mărimea, forma și stabilitatea caracterelor afișate pe ecran sînt încă susceptibile de o rezolvare mai adecvată a cerințelor legate de evitarea oboselii la citirea lor. În ce privește mediul ambiant, se cere un nivel de temperatură și umiditate care să nu provoace uscarea rapidă a secreției glandelor lacrimale. Amplasarea inadecvată a EC față de ferestre sau de sursele de iluminat artificial determină un efect de strălucire care îl obligă pe operator să regleze contrastul ecranului la un nivel mult mai mare decît cel necesar și să-și mărească gradul de concentrare ; se recomandă echiparea ferestrelor cu jaluzele verticale, orientabile, folosirea plafoanelor complet iluminate sau a iluminatului indirect (cu plafonul și pereții zugrăviți mat în culori deschise, care să reflecte lumina în jos), amplasarea EC în unghi drept față de ferestre, precum și între tuburile fluorescente și cu direcția vederii operatorului paralelă cu acestea, lăsînd totodată un spațiu liber în spatele ecranelor.

● **Iluminatul fluorescent.** În atelierele de prelucrări mecanice, iluminatul general cu tuburi fluorescente poate determina un efect stroboscopic care denaturează perceperea mișcării de rotație a mașinilor, ceea ce poate determina acțiuni greșite din partea operatorului și pericolul de accidente de muncă. Acest neajuns poate fi eliminat printr-una din următoarele soluții : **a)** repartizarea tuburilor pe mai multe circuite, alimentate de 2-3 faze diferite (în schema de mai jos — o instalație cu 15 tuburi și trei faze, notată cu 1, 2, 3, decalate) ; **b)** utilizarea de lămpi cu 2 tuburi

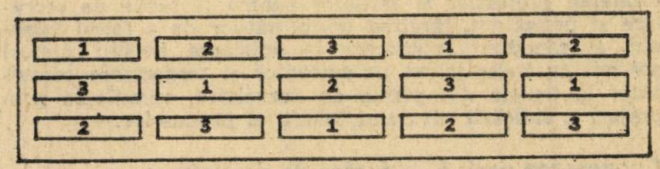

compensate (echipate cu două balasturi, dintre care unul necompensat, iar celălalt supracompensat) — măsură aplicabilă doar în cazul unui branșament monofazat ; **c)** iluminarea locală a locurilor de muncă, folosind lămpi cu tuburi compensate sau lămpi cu incandescență.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

Financiar

Procedura recuperării de către unitatea asigurată, de la prepusul ei – conducător auto –, vinovat de accidentul de circulație, a despăgubirii plătite de ADAS terțului păgubit

Potrivit art. 45 din Decretul nr. 471/1971, organizațiile socialiste asigurate recuperează pentru Administrația Asigurărilor de Stat despăgubirile plătite de aceasta, de la proprii lor conducători auto răspunzători de producerea pagubelor. Recuperarea se face în cazul persoanelor încadrate în baza unui contract de muncă, conform legislației muncii, adică prin emiterea deciziei de imputare sau prin asumarea angajamentului de plată de către conducătorul auto vinovat.

Așa cum se arată în literatura juridică și în practica judiciară, această prevedere instituie un mandat legal în baza căruia unitatea socialistă este obligată să recupereze de la prepusul ei, răspunzător de producerea pagubei, sumele pe care ADAS, în calitate de asigurător de răspundere civilă, le-a plătit cu titlu de despăgubiri (a se vedea: M. Mihail, Aspecte referitoare la asigurarea de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente auto în raporturile dintre unitățile socialiste, în R.R.D. nr. 10/1979, p. 22—23).

Este evident că reglementarea ce formează obiectul art. 45 din Decretul nr. 471/1971 are un caracter special, derogator de la principiile și normele dreptului civil și al muncii. Aceasta pentru că, deși, strict juridic, ar trebui să fie vorba de răspunderea civilă delictuală, totuși recuperarea daunei se face conform legislației muncii (Ș. Beligrădeanu, Probleme de drept civil și al muncii — referitoare la recuperarea de la conducătorii auto ai unităților socialiste a despăgubirilor plătite de ADAS, II, în R.R.D. nr. 7/1982, p. 38).

Trebuie însă precizat că dispozițiile menționate nu sînt aplicabile în cazul în care conducătorul auto a încheiat o asigurare contractuală (facultativă) de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de circulație, ca urmare a aplicării art. 2 din Condițiile speciale nr. 36/1976, aprobate prin Ordinul M.F. nr. 137/1976 (a se vedea: Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 252/1980, în R.R.D. nr. 11/1980, p. 61 și în C.D. 1980, p. 59—60).

Pentru ca unitatea asigurată să poată emite decizia de imputare (sau obține angajamentul de plată), este necesar ca ADAS să-i solicite recuperarea sumei plătite cu titlu de despăgubiri celui păgubit, de la conducătorul auto vinovat, trimițîndu-i, totodată, actele necesare, din care să rezulte culpa prepusului, întinderea prejudiciului și dovada plății despăgubirii (M. Bugeanu, Probleme de drept civil și al muncii — referitoare la recuperarea de la conducătorii auto ai unităților socialiste a despăgubirilor plătite de ADAS, I, în R.R.D. nr. 7/1982, p. 36). Solicitarea trebuie făcută în termenul de decădere de 3 ani pentru constatarea pagubei — prevăzut de art. 108 alin. 1 din Codul muncii — ce curge de la data cînd obligația plății despăgubirii a devenit definitivă. Această dată poate fi, după caz: cea în care ADAS își dă acordul cu privire la plata despăgubirii pe baza înțelegerii părților, cea cînd cererea de plată a despăgubirilor formulată de terțul păgubit în temeiul hotărîrii organului de jurisdicție competent a fost înregistrată la ADAS, sau cea în care a rămas definitivă o asemenea hotărîre, dacă ADAS a participat în litigiu, ca urmare a chemării ei în garanție ori a introducerii unei cereri de intervenție (Ș. Beligrădeanu, op. cit., p. 41).

De la data înregistrării comunicării (primite de la ADAS) la registratura unității asigurate, începe să curgă cel de-al doilea termen, de 60 de zile, prevăzut de art. 108 alin. 2 din Codul muncii (a se vedea, Plenul Trib. Suprem, dec. nr. 1/1976, în R.R.D. nr. 3/1976, p. 28—38), în care urmează să se ia măsuri de recuperare a despăgubirii de la persoana vinovată de producerea accidentului de circulație. Deși acest termen este un termen de prescripție — susceptibil de suspendare sau întrerupere — în ipoteza în care el a fost depășit, chiar și din motive temeinice, unitatea nu poate fi repusă în termen (S. Ghimpu și colaboratori, Dreptul muncii, tratat, vol. 2, p. 201), cu excepția împrejurării speciale prevăzute de Decretul nr. 63/1981. Conform art. 1 din acest decret, „în cazul cînd prin hotărîre definitivă a unui organ de jurisdicție se constată că paguba ce urmează a se recupera în condițiile Codului muncii, este mai mare decît aceea imputată ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat, organul competent potrivit legii va lua măsuri de recuperare a pagubei reale de la persoana care a provocat prejudiciul, prin emiterea unei decizii de imputare, în termen de 60 de zile de la data cînd a luat cunoștință de hotărîrea defintivă, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă. După expirarea acestui termen prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare". Decizia de imputare poate fi emisă în condițiile decretului respectiv numai o singură dată și numai după ce a fost soluționat un litigiu de muncă prin care s-a anulat total sau parțial decizia de imputare inițială sau angajamentul de plată, ori s-a constatat un prejudiciu superior celui imputat.

Desigur, conducătorul auto — prepusul unității asigurate — va putea să conteste decizia de imputare la organele competente de jurisdicție a muncii, dar în cadrul contestației nu va putea invoca aspecte referitoare la inexistența culpei sale, a cuantumului prejudiciului etc., ci doar privitoare la aspecte de procedură și formă (tardivitatea emiterii deciziei, neemiterea ei de către organul competent etc.) (Gh. Nichita, R. Petrescu, Din practica judiciară privind asigurările de stat, în R.R.D. nr. 4/1985, p. 41). Această soluție este justificată deoarece în ambele

cazuri de stabilire a despăgubirilor — pe baza înțelegerii dintre părți, cu acordul ADAS, ori prin hotărîrea organului jurisdicțional competent (art. 35 alin. 1 din Decretul nr. 471/1971) — culpa și cuantumul prejudiciului sînt stabilite indubitabil prin respectivele acte. Iar acestea, fiind în ființă, sînt acte autentice care se bucură, pînă la proba contrară, de prezumția că ele exprimă adevărul obiectiv.

Evident că un act de stabilire a despăgubirilor poate fi atacat și anume : hotărîrea organului de jurisdicție competent — prin căile de atac prevăzute (recurs, recurs extraordinar etc.), iar înțelegerea părților — printr-o acțiune în anulare (art. 961 Cod civil), formulată de conducătorul auto pentru vicierea consimțămîntului său cu ocazia încheierii acestei înțelegeri. În acest din urmă caz, fiind în prezența unui act juridic civil, conducătorul auto urmează să se adreseze instanței de drept comun. Ca o consecință, anularea ori modificarea actului prin care s-au stabilit despăgubirile vor atrage anularea sau modificarea corespunzătoare a deciziei de imputare.

Dacă, ca urmare a soluționării acțiunii în anulare, termenul de contestație (de 30 zile) a deciziei de imputare a expirat, cel în cauză trebuie să solicite și repunerea în termen (art. 177 alin. 2 din Codul muncii), termenul de 15 zile începînd să curgă din ziua în care hotărîrea de admitere a acțiunii în anulare, pronunțată de instanța civilă a rămas definitivă (Ș. Beligrădeanu, op. cit., p. 44).

În cazul în care, din diferite motive, unitatea asigurată nu ia măsuri de recuperare a despăgubirilor de la prepusul ei vinovat de producerea accidentului de circulație, în termenul de 60 de zile prevăzut, ADAS, fiind prejudiciată, se poate adresa organului jurisdicțional competent, solicitînd obligarea mandatarei la plata, cu titlu de daune, a sumei reprezentînd despăgubirea acordată terțului păgubit (M. Mihail, op. cit., p. 25). Termenul de formulare a unei asemenea acțiuni este de 2 ani, potrivit art. 3 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958, ce curge din momentul expirării termenului de 60 zile — de emitere a deciziei de impunere — statornicit prin art. 108 alin. 2 din Codul muncii (Ș. Beligrădeanu, op. cit. p. 41).

Așa cum s-a statuat, dacă despăgubirile se stabilesc pe baza înțelegerii dintre părți și ADAS a plătit despăgubirile, astfel fixate, celui prejudiciat nu mai este posibilă reevaluarea daunelor — ce au făcut obiectul înțelegerii — pe cale judiciară (Trib. Suprem, s. militară, dec. nr. 59/1980, în R.R.D. nr. 8/1981, p. 63 ; s. pen., dec. nr. 2632/1982, în R.R.D. nr. 9/1983, p. 60). Adică, din moment ce despăgubirile s-au stabilit pe baza înțelegerii dintre părți, unitatea asigurată nu ar putea sesiza organul de jurisdicție, solicitînd reevaluarea despăgubirii și nici nu s-ar putea apăra în fața acestui organ, sesizat de ADAS pentru obligarea sa la plata daunei, arătînd că prepusul ei nu are nici o culpă în producerea accidentului de circulație și că aceasta ar aparține prepusului terțului păgubit. Bineînțeles că este posibilă reevaluarea despăgubirilor pe cale judiciară, atunci cînd înțelegerea este anulată pentru viciu de consimțămînt.

În situația în care unitatea asigurată a fost obligată prin hotărîrea organului jurisdicțional competent să acopere prejudiciul creat asiguratorului prin fapta sa omisivă și culpabilă de a nu fi trecut la recuperarea despăgubirilor de la prepusul ei vinovat de accident, se produce o pagubă în patrimoniul său, echivalentă cu despăgubirile plătite de ADAS terțului păgubit (la care se mai adaugă cheltuielile de judecată etc.). În nici un caz de producerea acestei pagube nu poate fi răspunzător conducătorul auto, deoarece ea s-a creat nu ca urmare a accidentului de circulație, ci ca urmare a neluării (în termen) a măsurilor de recuperare a despăgubirilor de la cel vinovat.

Alexandru ȚICLEA

Jurisdicții

Considerații asupra competenței teritoriale a organelor de jurisdicție a muncii

În dreptul socialist român litigiile de muncă se soluționează de organe speciale de jurisdicție. Un rol important în rezolvarea litigiilor de muncă revine comisiilor de judecată, organe obștești de influențare și jurisdicție cărora legea le-a acordat plenitudine de competență în această materie. Există însă și unele litigii de muncă, avînd o semnificație aparte, care se soluționează în fond sau în urma exercitării unui control asupra temeiniciei și legalității de către instanțele judecătorești.

Practica judiciară este confruntată nu arareori cu problemele complexe ce decurg din necesitatea determinării corecte a competenței teritoriale a organelor de jurisdicție a muncii. Asemenea dificultăți sînt determinate de faptul că legislația muncii nu conține prevederi cuprinzătoare cu privire la competența teritorială a organelor de jurisdicție a muncii.

Există totuși în Legea nr. 59/1968 o normă (art. 2) care consacră principiul potrivit căruia comisiile de judecată se constituie pe lîngă organele de conducere ale organizațiilor socialiste. Textul menționat a fost interpretat în sensul că el conține implicit și o regulă de competență teritorială. Potrivit acestei reguli litigiile de muncă se soluționează de comisiile de judecată de la locul de muncă al persoanelor încadrate [1]. Soluția enunțată nu face nici o îndoială și ea este promovată constant atît în literatura de specialitate [2], cît și în practica judiciară [3].

Problema determinării competenței teritoriale este ceva mai complicată atunci cînd se pune problema delimitării atribuțiilor instanțelor judecătorești. De aceea, demersul de față urmărește cu deosebire abordarea acestei probleme și formularea unor concluzii în concordanță cu spiritul actualei legislații a muncii.

Constatăm în această privință că în Codul muncii nu sînt inserate prevederi exprese în legătură cu competența teritorială a judecătoriilor. Totuși există în Legea nr. 59/1968 o normă de competență teritorială de care trebuie să ținem seama în cercetarea problemei deja enunțate. Potrivit art. 41 din Legea nr. 59/1968 împotriva hotărîrii pronunțate de comisiile de judecată „...partea nemulțumită poate face plîngere la judecătoria în a cărei rază teritorială funcționează comisia...".

În considerarea textului citat s-a apreciat, de o parte a literaturii de specialitate, că potrivit criteriului stabilit de art. 41 din Legea nr. 59/1968 se determină și competența judecătoriilor în cazul litigiilor date lor, în fond, spre soluționare. Prin urmare, competența revine judecătoriei în raza teritorială în care își are sediul unitatea unde lucrează persoana încadrată, indiferent dacă acea organizație are sau nu personalitate juridică [4].

Practica judiciară confirmă întru totul acest punct de vedere [5]. În acest sens s-a subliniat, de către instanța noastră supremă că: „Prin unitate, în sensul legislației muncii, se înțelege unitatea în care o persoană își prestează munca, indiferent dacă are sau nu personalitate juridică, iar în raport de locul de muncă este stabilită competența organelor de jurisdicție, inclusiv a instanțelor judecătorești" [6].

Într-adevăr, nu se poate concepe, după părerea noastră, că legiuitorul ar fi urmărit să reglementeze în mod diferit competența teritorială a judecătoriilor: după sediul unității cînd funcționează ca instanță de control judecătoresc și după regulile dreptului comun cînd funcționează ca instanță de fond.

Este necesar să amintim că într-o altă opinie, pe care nu o împărtășim pentru motivele arătate anterior, s-a arătat totuși că în tăcerea legii speciale urmează să se aplice dispozițiile dreptului comun, adică ale Codului de procedură civilă. Potrivit acestei teze competența teritorială a judecătoriilor s-ar determina potrivit prevederilor cuprinse în art. 5 C. proc. civ., adică după domiciliul pîrîtului [7].

Instanța noastră supremă nu a reținut însă acest punct de vedere și printr-o decizie pronunțată încă sub imperiul vechiului Cod al muncii a statuat că: „Dispozițiile de drept comun prevăzute în art. 5 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora competența teritorială se stabilește în raport de domiciliul pîrîtului, nu-și au aplicare în litigiile de muncă" [8].

Soluția jurisprudenței noastre este întru totul judicioasă căci ea ține seama de interesul general care a stat la baza întregii organizări a jurisdicției muncii în țara noastră. Acest interes se concretizează în necesitatea soluționării litigiilor de muncă de către comisiile de judecată din unitățile în care persoanele încadrate își desfășoară activitatea. În considerarea apropierii organelor de jurisdicție de locul de muncă al persoanei încadrate legea a stabilit și competența de soluționare a plîngerilor împotriva hotărîrilor pronunțate de comisiile de judecată. Or, această rațiune subzistă întru totul și în cazul celorlalte litigii date în competența de fond a judecătoriilor. Evident unde există aceeași rațiune se impune și o soluție corespunzătoare.

Este necesar să arătăm că o anumită rezervă s-ar putea formula — după părerea noastră neîntemeiat — în acele rare cazuri în care unitatea are legitimare procesuală activă. În acest sens s-a arătat de către unii autori că atunci cînd unitatea figurează în proces în calitate de reclamantă „...determinarea competenței teritoriale a judecătoriilor trebuie făcută în conformitate cu dispozițiile din dreptul comun: art. 5 din C. proc. civ., care folosește criteriul domiciliului pîrîtului sau cele ale art. 14, care, în materie de succesiune, folosește criteriul ultimului domiciliu al defunctului" [9].

În justificarea acestei opinii sînt înfățișate și cazurile în care competența teritorială a judecătoriilor se determină după regulile dreptului comun. Inconsistența punctului de vedere enunțat rezultă neîndoielnic din însăși prezentarea succintă a situațiilor practice la care se referă. Astfel, se susține că judecătoria de la ultimul domiciliu al defunctului este competentă în cazul acțiunilor pentru recuperarea prejudiciului de la moștenitorii fostei persoane încadrate. Instanța supremă a statuat într-adevăr, prin Decizia de îndrumare nr. 1/1976, că: „în cazul în care decesul a avut loc înainte de a se fi emis decizie de imputare, unitatea are deschisă calea acțiunii împotriva moștenitorilor, la organul de jurisdicție și în termenele prevăzute de Codul muncii".

Deși se recunoaște că aceste acțiuni generează litigii de muncă se arată că nu trebuie neglijat faptul că ele „apar totuși, în ultimă analiză, ca acțiuni de creanță împotriva moștenirii; or, atare actiuni sînt întotdeauna de competența instanțelor judecătorești". Așadar, potrivit opiniei enunțate aceste acțiuni ar fi întotdeauna de competența materială a judecătoriilor, iar, în concret, a celor din circumscripția teritorială în care defunctul și-a avut ultimul domiciliu.

Ținînd seama de natura neînțelegerilor dintre părți — de a constitui neîndoielnic litigii de muncă — nu poate fi acreditat punctul de vedere prezentat mai sus. Aceasta deoarece prin valorificarea dreptului de creanță al unității față de moștenitori, nu se schimbă natura obligației de despăgubire, iar litigiul generat ca urmare a promovării acțiunii nu se poate transforma într-un litigiu de drept comun. Este și motivul pentru care instanța supremă a precizat că atare acțiuni se promovează la organele de jurisdicție a muncii și în termenele prevăzute de Codul muncii. Prin urmare, competența materială aparține, după caz, comisiei de judecată sau judecătoriei (în funcție de criteriul valoric); din punct de vedere teritorial competența revine instanței din raza teritorială în care unitatea își are sediul. Nici o rațiune nu poate fi invocată pentru a trece un litigiu de muncă în competența altui organ de jurisdicție a muncii.

În literatura de specialitate s-a arătat că un al doilea caz în care competența judecătoriilor se determină după regulile dreptului comun este acela al acțiunilor pentru stabilirea caracterului penal al faptei atunci cînd a intervenit o împrejurare ce înlătură răspunderea penală [10]. Într-o asemenea împrejurare competența instanței de judecată se determină în funcție de domiciliul pîrîtului. Această constatare este exactă, de vreme ce acțiunea la care ne referim se întemeiază, fără îndoială, pe dispozițiile art. 998—999 C. civ. În acest caz persoana încadrată nu răspunde material ci potrivit legii civile, iar mijlocul procedural de valorificare al pretențiilor unității îl constituie acțiunea. Numai că în împrejurarea la care ne referim nu ne aflăm în prezența unui litigiu de muncă, ci a unui litigiu civil.

De aceea, apreciem că competența comisiilor de judecată și a instanțelor judecătorești, în materia litigiilor de muncă, se stabilește în toate cazurile cu considerarea locului de muncă al persoanei încadrate, respectiv a se-

diului unității. Regulile de competență teritorială a organelor de jurisdicție a muncii au în situațiile la care ne-am referit în prezentul studiu un caracter imperativ [11]. Așa fiind, se impune respectarea riguroasă a acestor norme de competență de către toate organele de jurisdicție a muncii. În perspectiva viitoarelor perfecționări legislative socotim că ar fi deosebit de utilă consacrarea expresă a regulilor de competență teritorială la care ne-am referit în rîndurile de mai sus.

Elena GHEJU

Note

1. Vezi pentru amănunte I. Leș, D. Radu, **Soluționarea litigiilor de muncă de către comisiile de judecată din organizațiile socialiste de stat**, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985, p. 82—83.
2. S. Ghimpu, I. T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, **Dreptul muncii. Tratat**, Editura științifică și enciclopedică, București, 1982, vol. III, p. 463.
3. Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1207/1971, în R.R.D. nr. 6/1971, p. 151.
4. S. Ghimpu, I. T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, op. cit., p. 503 ; S. Ghimpu, Gh. Mohanu, **Litigiul de muncă**, Editura științifică și enciclopedică, București, 1975, p. 103 ; S. Beligrădeanu, **Încheierea, modificarea și încetarea contractului de muncă**, Editura științifică și enciclopedică, București, 1976, p. 175.
5. Trib. Suprem. s. civ., dec. nr. 145/1974, în C.D. 1974, p. 226 ; Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 599/1977, în C.D. 1977, p. 165.
6. Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 145/1974, în C.D. 1974, p. 226.
7. I. C. Vurdea, notă la sent. civ. nr. 2/1975 a Trib. jud. Arad, în R.R.D. nr. 11/1975, p. 39-42 ; I. Bohotici, A. Man, notă la dec. civ. nr. 303/1979 a Trib. jud. Sălaj, în R.R.D. nr. 2/1981, p. 42—45.
8. Trib. Suprem, s. civ. dec. nr. 1207/1970, în R.R.D. nr. 6/1971, p. 151.
9. D. Radu, **Competența și procedura de soluționare a litigiilor de muncă de către instanțele judecătorești**, Universitatea din Iași, 1978, p. 94—95.
10. **Ibidem**, p. 96.
11. S. Ghimpu, I. T. Ștefănescu, S. Beligrădeanu, Gh. Mohanu, op. cit., p. 462—463.

Consecința nerespectării convenției prin care viitorii chiriași se obligă să cumpere locuințele ce le vor fi închiriate

Legea nr. 4/1973, republicată în 1980, prevede (în art. 41—44) posibilitatea vînzării de locuințe din fondul locativ de stat către populație.

Astfel, conform art. 42 din lege, după ce s-a asigurat fondul de locuințe pentru închiriere, statul poate vinde celelalte locuințe de care dispune, în primul rînd cele din clădiri în care există și apartamente proprietate personală, casele mici — cu o locuință sau cu un număr redus de locuințe — construite din materiale inferioare sau din materiale durabile, dar cu o uzură avansată, precum și cele cu mai multe locuințe, tip blocuri.

Nu se vînd locuințele aflate în administrarea directă a întreprinderilor și organizațiilor economice de stat, destinate persoanelor încadrate cu contract de muncă ale acestora, pentru închiriere.

Locuințele respective se vînd cetățenilor care le ocupă în calitate de chiriași.

Desigur că pot cumpăra locuințe din fondul locativ de stat persoanele care îndeplinesc condițiile legale pentru construcția de locuințe proprietate personală cu sprijinul statului și sînt recomandați de consiliile oamenilor muncii ori de celelalte organe de conducere colectivă din unitățile socialiste în care își desfășoară activitatea (art. 44 alin. 1).

Așadar, pentru a putea cumpăra locuința din fondul locativ de stat trebuie ca cei interesați să dețină cu chirie aceste locuințe. Precizăm că de la această normă legea nu prevede nici o excepție. Drept urmare, nu s-ar putea cumpăra o anumită locuință din fondul locativ de stat de o altă persoană decît cea care este chiriașul acestei locuințe.

În practică, în numeroase cazuri, cetățenii solicită închirierea de apartamente din fondul locativ de stat (evident, care sînt libere), în vederea cumpărării lor ulterioare. Pentru a face credibilă dorința lor, aceștia depun la C.E.C. avansuri de bani necesari cumpărării.

Bineînțeles că aceste apartamente se închiriază în condițiile Legii nr. 5/1973, republicată în 1980, urmînd ca într-un anumit termen, stabilit prin convenția celor două părți ale contractului de închiriere (unitatea care administrează fondul locativ de stat și chiriaș) să aibă loc cumpărarea. Subliniem că, de regulă, asemenea convenții se încheie cu acordul organului local al administrației de stat și cu știrea unității de construire și vînzare a locuințelor. Deși închirierea are loc potrivit legii menționate, totuși viitorii proprietari se bucură de prioritate, avînd în vedere scopul final al demersului lor, și anume cumpărarea locuinței.

Nu puține sînt însă situațiile în care, după perfectarea închirierii, locatarii respectivi nu mai dau curs obligației asumate, ei rămînînd în apartament în calitate de chiriași. Ulterior sînt retrași și banii de la C.E.C.

Simplul fapt că a trecut termenul în care trebuia să aibă loc cumpărarea este în măsură să probeze reaua credință a celor în cauză.

Este evident că unitatea de administrare a fondului locativ de stat nu ar fi încheiat contractul dacă ar fi știut că viitorul chiriaș nu intenționează să-l cumpere. Într-o atare situație deci, consimțămîntul ei a fost viciat prin dol datorită erorii intenționate provocată de persoana respectivă.

După cum se cunoaște, **prin dol (sau viclenie)** se înțelege inducerea în eroare a unei persoane prin mijloace viclene în scopul de a o face să încheie un act juridic. Prin esența sa, dolul este o eroare provocată. În cazul de față sîntem în prezența unui **dol principal (dolus dans causam contracti)**, deoarece el cade asupra unui element determinant la încheierea actului juridic (contractul de închiriere a locuinței) în sensul că, în lipsa erorii pe care o provoacă, actul juridic respectiv nu s-ar fi încheiat. Acest dol atrage după sine anularea actului juridic. (A se vedea, art. 960 din Codul civil; A. Pop, Gh. Behliu, Drept civil, Universitatea din Buc. 1975, p. 277.) Și este vorba, în situația arătată de o nulitate totală și neremediabilă, care presupune desființarea în totalitate a actului juridic (și nu numai a unor efecte ale sale).

Prin urmare, contractul de închiriere astfel încheiat, fiind afectat de un viciu de consimțămînt, este anulabil, unitatea de administrare a fondului locativ de stat avînd posibilitatea să se adreseze instanței de judecată, formulînd acțiune în anulare. (A se vedea, Trib. jud. Timiș, dec. nr. 1058/1984, în R.R.D. nr. 4/1985, p. 63—64.)

Admiterea acțiunii avînd drept efect desființarea contractului de închiriere, suprafața locativă devine deținută fără titlu, ceea ce atrage evacuarea persoanei pe cale administrativă.

Alexandru ȚICLEA

Întrebări și răspunsuri

● **VASILE MORARU, Baia Sprie** — În ipoteza în care personalul operativ din cadrul unității, potrivit art. 37 din Legea nr. 57/1974, desfășoară o activitate asemănătoare cu cea a restului personalului și este retribuit pe clase și gradații, considerăm că punctul dv. de vedere expus în scrisoare este corect.

● **CORNELIA POP, Mirșid, Sălaj** — Funcțiile de funcționar economic II și I nu sînt de specialitate economică în sensul Legii nr. 12/1971, întrucît pentru determinarea lor nu este obligatorie o pregătire economică de nivel mediu (liceu economic).

● **IOANA POPESCU, Drăgășani** — În raport de prevederile Decretului nr. 338/1983, în afara concediului pentru studii de 30 zile anual, nu mai puteți beneficia și de alte concedii fără plată sau învoiri neprevăzute de lege.

● **GHEORGHE MOȘNEAGU, Iași** — În cazul dv., dacă la funcția de economist principal gradația a 5-a în unitatea la care lucrați corespunde clasa 28, în mod greșit ați fost încadrat cu această gradație la clasa 26, întrucît, potrivit pct. 17 lit. a din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, ceea ce se micșorează cu două clase pentru lipsa studiilor superioare este retribuția și nu clasa corespunzătoare gradației. De aceea unitatea trebuia să vă încadreze economist principal gradația a 5-a clasa 28, retribuție redusă cu două clase pentru lipsa studiilor superioare. Astfel, de la data absolvirii studiilor superioare, unitatea avea obligația să vă ridice reducerea cu două clase a retribuției și să rămîneți economist principal, gradația a 5-a, clasa 28.

● **RADU SECURESCU, Galați** — Perioada cît ați lucrat ca funcționar administrativ, indiferent de faptul că erați absolvent al Facultății de Drept și de natura lucrărilor pe care le efectuați, nu poate constitui vechime în specialitate juridică. Această funcție nu este o funcție juridică sau pentru deținerea căreia sînt necesare studii juridice.

● **MIRCEA MANOILĂ, Botoșani** — În situația relatată de dv., persoana care este pensionantă de invaliditate gr III beneficiază de sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate în condițiile stabilite de lege. În ceea ce privește compensația stabilită de Decretul nr. 46/1982, aceasta se acordă în proporție de 50% din fondul de retribuție pentru cele 4 ore lucrate și 50% din fondul asigurărilor sociale în raport de retribuția pentru normă întreagă și cuantumul pensiei. În dispozițiile decretelor nr. 46/1982 și nr. 240/1982 nu se face o deosebire între persoanele încadrate cu contract pe durată determinată sau nedeterminată. Referitor la vechimea neîntreruptă în aceași unitate, precizăm că la art. 9 din Legea nr. 1/1970 se stabilesc condițiile în care pensionarii de invaliditate gr. III beneficiază de această vechime.

● **MARIN AIOANEI, București** — Absolvenții cu diplomă sau licență ai învățămîntului superior seral sau fără frecvență se încadrează în funcțiile corespunzătoare studiilor absolvite cu o retribuție stabilită potrivit dispozițiilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974. După încadrare, acordarea gradațiilor se face în condițiile prevăzute de art. 33 din aceeași lege.

● **LĂCRĂMIOARA DANIELA DALEA, București** — Ne surprinde faptul că lucrătorii de la compartimentul personal din unitatea unde lucrați nu consideră vechime neîntreruptă în aceeași unitate, dacă vă încadrați în dispozițiile legale. Potrivit art. 9 alin. 2 din Legea nr. 1/1970 femeile care au întrerupt activitatea pentru creșterea copiilor beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, dacă se reîncadrează în unitatea unde a lucrat sau în altă unitate cu acordul acesteia în termen de 90 de zile de la împlinirea vîrstei de 7 ani a copilului.

● **COMPLEXUL DE LEGUME-FRUCTE, Aiud** — Siropurile nu fac parte din grupa conserve de fructe. Prevederile circularei M.C.I.-M.A.I.A. nr. 6/4797—31777/16 iulie 1979 nu se aplică la acest produs.

● **DUMITRU VERDEȘ, București** — În conformitate cu prevederile art. 5 (3) din Decretul nr. 335/1983, personalul muncitor cuprins în acord global la nivelul secțiilor de producție primește retribuția în raport cu realizarea producției fizice stabilită fiecărei secții și a condițiilor prevăzute în contractul de acord global, independent de rezultatele obținute pe întreprindere. Cuprinderea în acord global a celor două secții împreună ar conduce la egalizarea cîștigurilor în acord global la personalul indirect productiv din secțiile respective, în condițiile unor realizări diferite a sarcinilor de plan.

● **VASILE POSTELNICU, Tulcea** — Potrivit pct. 5, lit. a din Regulamentul de executare a Legii nr. 62/1968, aprobat prin H.C.M. nr. 139/1969 (republicată în 1977) fondurile fixe independente, care nu necesită montaj și nici probe tehnologice (mijloace de transport, utilaje de intervenție, unelte etc., unde se includ și microcalculatoarele), se consideră puse în funcțiune de la data intrării acestora în unitate, pe baza procesului verbal de recepție, care reprezintă documentul de înregistrare a acestora în patrimoniul unității. Prin Legea nr. 62/1968, art. 4, sînt prevăzute naturile de fonduri fixe și cazurile de excepție în care acestea nu se includ în calculul amortizării pe baza aprobării Consiliului de Miniștri, dar microcalculatoarele nu se încadrează în aceste prevederi. Este necesar să luați măsuri pentru înregistrarea contravalorii microcalculatorului în contul 100.01 „Mijloace fixe supuse amortizării" și pentru cuprinderea lor în calculul amortizării, de la data recepției, suportînd, totodată, și majorările prevăzute de lege pentru nevărsarea la timp a amortizării aferente.

● **DUMITRU FRUNZĂ, Pitești** — Participarea oamenilor muncii la fondul de dezvoltare al unității, prin constituirea părții sociale, potrivit art. 5 din Legea nr. 3/1982, „se face pe baza liberului consimțămînt al fiecăruia, exprimat în scris". În legătură cu aplicarea prevederilor legii vă puteți adresa conducerii unității în care sînteți încadrat.

● **GHEORGHE TRIF, Arad** — 1). Problemele ridicate la punctele 1, 2, 3 și 4 din scrisoare sînt reglementate de art. 8 din Legea nr. 3/1982 care prevede termenele și condițiile de restituire a părților sociale, precum și situațiile determinate de schimbarea locului de muncă din diverse motive. 2). În ceea ce privește determinarea veniturilor aferente părților sociale depuse, potrivit art. 10 din Legea nr. 3/1982 „oamenii muncii beneficiază, la finele fiecărui an, de un venit determinat în funcție de mărimea totală a depunerii existente la acea dată, care se plătește din beneficiile unității". 3) Potrivit prevederilor art. 10 din Decretul nr. 325/1983, persoanele care au beneficiat de compensațiile prevăzute de Decretul nr. 240/1982 și care, ca urmare a majorării retribuției, vor avea retribuții tarifare mai mari de 4000 lei, vor primi în continuare compensațiile de care au beneficiat pînă la data majorării retribuției. Menționăm că persoanele care beneficiază de majorarea retribuției ca urmare a promovării în alte funcții sau gradații și prin aceasta depășesc retribuția tarifară de 4000 lei lunar nu mai primesc compensația prevăzută de Decretul nr. 240/1982.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

INTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE, ACCESORII ȘI SCULE-BAIA MARE

Str. Baia Sprie nr 160,

telefon : 994—17002—007/173

telex : 33321

ACCESORII PENTRU STRUNGURI DRT ȘI SF

— Tampon strung 32 40 DRT
— Port cuțit de retezat ∅ 40×132
— Bară de strunjit ∅ 20×125
— Port randalină ∅ 30
— Port randalină ∅ 30
— Port cuțit inclinat ∅ 30×152
— Port cuțit inclinat
— Bucșă cu con interior Morse 1
— Bucșă cu con interior Morse 2
— Bucșă cu con interior More 3
— Port cuțit inclinat ∠ 40×192
— Port cuțit inclinat ∅ 50×212
— Port cuțit drept ∅ 50×175
— Port cuțit incl. rotund ∅ 40×173
— Port cuțit incl. rotund ∅ 50×190
— Port filieră și port tarod strung 32/40
— Port filiere pentru M 16
— Port tarod M 10
— Fălci demontabile
— Bucșă strung 50/60
— Port cuțit stinga 25 strung SF 280 NCC
— Port cuțit 40
— Port cuțit stinga 40
— Port cuțit dreapta 40
— Port sculă cu cuțit de fixare
— Port tijă
— Suport port scule
— Port sculă cu bucșe de reduct.
— Port sculă cu bucșe de reduct.
— Port burghiu cu bucșă elastic strung Saro
— Port cuțit tangențial
— Port cuțit lodial
— Port burghiu cu bucșă elastică
— Port burghiu cu bucșă elastică
— Port cuțit radial
— Port cuțit radial
— Port sculă simplă sănii verticale
Port sculă dublă sănii verticale
Opritor rotativ reglabil
— Port sculă verticală
— Port sculă superioară dublă
— Opritor rotativ reglabil
— Port sculă radială
— Port sculă dublă sanie față
— Port sculă dublă sanie spate
— Port sculă dublă sanie spate
— Port burghiu combinat simplu
— Port burghiu combinat
— Port sculă degajare interior
— Port sculă dublă sanie față
— Port sculă pentru alezaj,
— Port sculă simplă sanie spate
— Port sculă deschisă sănii verticale
— Port moletă sănii laterale
— Port sculă simplă dreaptă
— Port burghiu confirmat simplu
— Port burghiu confirmat dublu
— Port burghiu confirmat reglabil
— Opritor rotativ reglabil

INTREPRINDEREA DE ARTICOLE TEHNICE DIN CAUCIUC BOTOȘANI

Produce și oferă pe bază de comandă :

GARNITURI PRESATE

— Inele din cauciuc pentru îmbinarea tuburilor de azbociment Stas 6907/—79
— Inele „O" pentru etanșări hidraulice Stas 7320/1—80
— Inele „O" pentru etanșări hidraulice Stas 7320/2—80
— Garnituri din cauciuc rezistente la medii petroliere Stas 7278/—82
— Garnituri din cauciuc de uz general rezistente ale autovehiculelor Stas 8427/—75
— Garnituri din cauciuc pentru frinele hidraulice ale autovehicolelor Stas 8427/—75
— Produse tehnice presate din cauciuc pentru autovehicule Stas 9606/—77
— Alte garnituri presate pe bază de documentație tehnică pusă la dispoziție de către beneficiari, cu dimensiuni maxime exteriore de 550×550mm

GARNITURI PROFILATE

— Garnituri din cauciuc pentru ferestre și uși de autovehicule și vagoane Stas 3230/—84
— Garnituri din cauciuc celular fără strat compact pentru etanșare Stas 7413/—75
— Alte garnituri profilate, pe bază de documentație tehnică pusă la dispoziție de beneficiar cu dimensiuni maxime exterioare de ∅ 90 mm

Produsele se realizează cu SDV-uri existente la furnizor, puse la dispoziție de beneficiar sau comandate pentru execuție la IATC Botoșani

COVORAȘE, ȘTERGĂTOR DIN CAUCIUC CU URMĂTOARELE CARACTERISTICI ȘI CONDIȚII, (CU LIVRAREA IMEDIATĂ DIN STOC) :

— dimensiuni 520×360×6 mm ; greutate 710±50 g ; culoare neagră ;
— condiții de livrare : franco-furnizor ;
— ambalaj: pungi polietilenă cu un conținut de 10 covorașe ;
— preț de producție și livrare : 16,61 lei/kg OMICh nr. 1145/1982 ;
— preț de vînzare cu amănuntul : 19,10 lei/buc. Decizia nr. 251/31 august 1982 a ICSMI Botoșani ;
— cota de adaos : 15% ;
— calitate : MICh 5266/1973 ;
— utilizare : covorașe ștergător, pentru autoturism, spații administrative, social-culturale și locuințe.

Comenzile se vor adresa Intreprinderii de articole tehnice din cauciuc, cu sediul în Botoșani, Calea Națională 2 A.

Relații suplimentare la telefon 16496 — int. 148 și 16728.

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE, ACCESORII ȘI SCULE — BAIA MARE

Str. Baia Sprie nr. 160, telefon: 994 – 17002-007/173, telex 33321

livrează imediat pe bază de comandă, fără repartiție următoarele tipuri de mașini (unelte — scule) pneumatice de mînă :

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT, FORMĂ PISTOL :

- **tip MP4-12/12N4 (1200 rot/min; M6 — 6675 lei/buc)**
- **tip MP4-6/12N4 (600 rot/min; M8-6675 lei/buc)**
- **tip MP4-6R/12N4 (400 rot/min ; M8-6675 lei/buc)**
- **tip MP2-20/12N2 (2000 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)**
- **tip MP2-12/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)**
- **tip MP2-12R/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6440 lei/buc)**
- **tip MP2-612N2 (600 rot/min; M5 — 6440 lei/buc)**
- **tip MP2-6R/12N2 (600 rot/min; M5 — 6440 lei/buc)**

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT, FORMĂ DREAPTĂ :

- **tip MD2-20/12N2 (2000 rot/min ; M4 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-20R/12N2 (2000 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-12/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-12R/12N2 (1200 rot/min; M4 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-6/12N2 (600 rot/min; M5 — 6200 lei/buc)**
- **tip MD2-6R/12N2 (400 rot/min; M5 — 6200 lei/buc)**

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT UNGHIULARĂ :

- **tip MD5-4/16U5-CR (400 rot/min; M8 — 7900 lei/buc)**
- **tip MD5-7R/16U5-CD (700 rot/min ; M8 — 7900 lei/buc)**
- **tip MD5-8/16U5-CR (800 rot/min; M8 — 7900 lei/buc)**
- **tip MD4-16/16U4-CR (1600 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-9/16U4-CR (900 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-5/16U4-CR (500 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-14R/16U4-CD (1400 rot/min; M5 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-7R/16U4-CD (700 rot/min; M6 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD4-4R/16U4-CD (400 rot/min; M8 — 7650 lei/buc)**
- **tip MD2-22/16U2-CR (2200 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)**
- **tip MD2-13/16U2-CR (1300 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)**
- **tip MD2-20R/16U2-CD (2000 rot/min; M5 — 7000 lei/buc)**

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT CU CLICHET :

- **tip MD5-25/17C5 (2500 rot/min ; M8 — 6770 lei/buc)**
- **tip MD4-17/17C4 (1700 rot/min; M8 — 6340 lei/buc)**

MAȘINĂ DE ÎNȘURUBAT CU MELC :

- **tip MD5-47/16M5 (470 rot/min; M12 — 7695 lei/buc)**
- **tip MD5-18/16M5 (180 rot/min; M10 — 7695 lei/buc)**
- **tip MD5-36/16M5 (360 rot/min; M12 — 7695 lei/buc)**

MOTOARE STAȚIONARE :

- **tip MDD2-200 (200000 rot/min ; Diam. arbore ieșire ∅ 6 mm — 3325 lei/buc**
- **tip MDD2-45 (4500 rot/min ; Diam. arbore ieșire ∅8mm — 3325 lei/buc**
- **tip MDD2-10 (1000 rot/min; Diam. arbore ieșire ∅8mm — 3325 lei/buc**

De asemenea mai produce următoarele tipuri de mașini-unelte;

- **Mașina de mortezat M 320 mm (357000 lei/buc)**
- **Mașina de mortezat MH 500 mm (1.456.000 lei/buc)**
- **Mașina de honuit vertical HV 250,63-250 mm diam. de honuire, 1100 mm cursă (1.413.000 lei/buc)**
- **Mașina de honuit HV 100,76-100 mm 360 mm cursă (1.366.239 lei/buc).**

Revista ECONOMICA

EDITEAZĂ ÎN ANUL 1986 DOUĂ SUPLIMENTE TEMATICE :
● ACTE – ACȚIUNI – PROCEDURI
● PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

STIMAȚI CITITORI !

Pentru a veni în sprijinul unităților economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte organizații socialiste, în anul 1986 vom edita următoarele lucrări :

● **„Acte, acțiuni și proceduri"** în activitatea unităților economice, consiliilor populare, notariatelor și a instanțelor judecătorești.

● **„Promovarea și derularea exporturilor"** de către întreprinderile specializate și de către cele producătoare de mărfuri și prestatoare de lucrări și servicii.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițialele)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . din . . (mandatul poștal din ziua de . .)* v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim : „Revista economică", Suplimentul săptămînal și cîte un exemplar din lucrările : „Acte, acțiuni, proceduri" și „Promovarea și derularea exporturilor".

Semnătura

* Pe dispoziția de plată și mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".

Din cuprinsul lucrării :

PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

- Drept și uzanțe internaționale
- Modalități și instrumente de promovare a exporturilor
- Prețurile internaționale
- Finanțarea exporturilor
- Intermedierea în comerțul internațional
- Parteneri comerciali
- Tipuri de contracte comerciale internaționale – clauze principale
- Ofertarea, negocierea și încheierea contractelor
- Determinarea calității – garanții uzuale
- Plățile internaționale
- Modalități de evitare a riscurilor comercial-valutare și de neplată (garanții)
- Operații de compensare (contrapartidă)
- Operații combinate pentru aport valutar
- Operații prin burse de mărfuri
- Transport și asigurări internaționale
- **Derulare – controlul de calitate al mărfurilor** ce se livrează la export
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile producătoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de comerț exterior exportatoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de transport și expediții internaționale și prestări servicii portuare
- Derularea plăților interne și internaționale
- Soluționarea litigiilor rezultate din contracte comerciale internaționale – modalități și organe competente

Notă : În temele tratate se indică practica arbitrală, modele de clauze și acte, cazuri cu valoare de principiu

Lucrările (a 800 pag., sub formă de breviar de la A la Z) vor fi difuzate în luna ianuarie, exclusiv celor care încheie abonamente speciale (340 lei), pentru anul 1986, la

Revista ECONOMICA

Tiparul I. P. „Informația", 30 august 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5

Întregul popor a sărbătorit ziua de 23 August sub semnul angajării plenare în realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale

SĂRBĂTORIREA, în acest an, a zilei naționale a poporului român, prin marcarea celei de-a 41-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, se împletește în chip fericit cu o altă sărbătoare scumpă fiecărui fiu al țării — împlinirea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea care, prin alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general, a inaugurat epoca cea mai rodnică în împliniri din întreaga istorie a patriei. Două sărbători cu puternice reverberații în conștiința și sufletul neamului nostru. Căci, așa cum s-a evidențiat în impresionantele manifestări organizate în această perioadă — Spectacolul omagial consacrat sărbătorii naționale a poporului român — ziua de 23 August — și împlinirii a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului, marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală, numeroasele sesiuni științifice și manifestări cultural-artistice organizate pe tot cuprinsul patriei — dacă actul istoric din August 1944 a deschis era unei noi deveniri a neamului nostru, cel de-al IX-lea Congres al partidului a ridicat civilizația socialistă pe care o făurim astăzi în România la cote fără egal de bunăstare și împlinire.

Desfășurîndu-se sub semnul muncii pline de dăruire pentru înflorirea patriei libere socialiste, într-o atmosferă de vibrantă însuflețire revoluționară, exprimînd unitatea indestructibilă în jurul partidului, a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală a exprimat prinosul de recunoștință și mîndrie patriotică față de cel mai iubit fiu al poporului, față de perioada de două decenii care a dobîndit,

prin prefacerile înfăptuite în toate domeniile vieții sociale, dimensiunile unei epoci istorice, intrate în conștiința poporului nostru drept **Epoca Nicolae Ceaușescu.**

Alesele sentimente de stimă și dragoste manifestate de oamenii muncii la aniversarea istoricului act de la 23 August față de partidul nostru, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au împletit ca în fiecare an cu mîndria de a putea raporta noi și remarcabile împliniri în toate domeniile de activitate, semnificative fapte de muncă ce conferă țării un chip mereu mai înfloritor, mai prosper. Marea demonstrație a oamenilor muncii a reprezentat, ca în fiecare an, un bilanț bogat, o evocare mereu mai cuprinzătoare a energiei creatoare a poporului nostru călăuzit magistral de partid pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. Puternicele colective muncitorești din marea citadelă industrială București, cercetători, oameni de știință și cultură s-au prezentat la marea sărbătoare a țării cu realizări de prestigiu obținute în sfera producției materiale, pe tărîmul culturii, în domeniile legate nemijlocit de cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii moderne.

În același timp, aniversarea istoricelor evenimente suscită o permanentă retrospectivă, o evaluare a tuturor faptelor de muncă și creație realizate de poporul nostru în cei 41 de ani care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 și cu deosebire în ultimele două decenii, în epoca inaugurată de cel de-al IX-lea Congres. Căci faptele de muncă evidențiate cu îndreptățită mîndrie de participanții la marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală, realizările raportate de colective de pe întreg cuprinsul țării conducerii superioare de partid, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, nu sînt numai rodul activității curente sau a celei circumscrise în limita de timp a unui an; ele își extrag substanța într-un firesc și necesar proces de continuitate, din amplele acumulări consemnate de-a lungul întregii perioade de dezvoltare socialistă a patriei, constituie expresia superioară a valorificării unui amplu efort național de conducere și organizare a întregii activități economico-sociale, reprezintă chintesența unor îmbogățiri continue în planul experienței de muncă.

Din această perspectivă, întregul univers de civilizație socialistă românească de astăzi — reliefat cu deosebită forță la Spectacolul omagial, la marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală — atestă cu o exemplară vigoare justețea politicii promovate de partidul nostru, capacitatea sa superioară de a îmbina orientările de largă perspectivă privind dezvoltarea țării cu obiectivele specifice fiecărei etape, ale fiecărui cincinal, forța de a asigura un permanent și judicios echilibru între aspirațiile de progres continuu și multilateral ale poporului și mobilizarea plenară, la cote tot mai înalte, a nesecatelor energii creatoare ale oamenilor muncii. Realizările de prestigiu cu care cetățenii patriei au omagiat cele două evenimente de anvergură națională — împlinirea a două decenii de cînd destinele țării sînt conduse cu înaltă clarviziune și patriotism de tovarășul Nicolae Ceaușescu și împlinirea a 41 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă — atestă viguros că partidul nostru a elaborat și transpus în practică o strategie de dezvoltare originală și de înaltă eficiență socială, în deplin acord cu legitățile generale ale socialismului și totodată profund ancorată în realitățile și tradițiile naționale, a ierarhizat cu judiciozitate prioritățile fiecărei etape și a mobilizat și orientat exemplar forțele creatoare ale întregului popor.

Între opțiunile politice cu vaste implicații asupra progresului multilateral al țării se înscrie dezvoltarea pe baze moderne și în ritm intens a economiei. În acești patruzeci și unu de ani — și în mod deosebit în ultimele două decenii — economia românească s-a dezvoltat impetuos, vădindu-și din plin efectele majore de propulsare pe traiectoria progresului a tuturor celorlalte sfere ale vieții sociale. Căci, așa cum se cunoaște, dezvoltarea economică a declanșat autentice prefaceri în geografia socială și spirituală a țării, a imprimat noi contururi și reliefuri societății în ansamblul său. A crescut, pe temeiul unui nou potențial economic, nivelul de trai, a fost impulsionat constant procesul de omogenizare — la cote superioare — a dezvoltării județelor, au beneficiat de spații considerabil lărgite de afirmare învățămîntul, cultura, procesul amplu al formării omului nou.

Pentru a evidenția complexitatea acestei deveniri, ale cărei prestigioase insemne au fost evocate cu mîndrie în cursul manifestărilor organizate cu prilejul împlinirii a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea și a 41 de ani de la revoluția de eliberare, se impune o privire mai adîncă, o înțelegere mai complexă a procesului făuririi economiei socialiste românești (pe măsura complexității procesului), o descifrare a conexiunilor mereu îmbogățite și nuanțate pe care economia le-a stabilit cu celelalte domenii ale vieții sociale. În aceștia 41 de ani venitul național a sporit de 32 de ori, producția industrială de 103 ori, cea agricolă de 7,2 ori. Sînt cifre semnificative — tabloul putînd fi evident lărgit — care pun în lumină saltul remarcabil realizat într-un interval pe care istoria îl socotește foarte mic. Dar pentru a conferi întreaga semnificație socială a acestor progrese în sfera producției materiale se cuvine să adăugăm că făurirea economiei românești moderne de astăzi a necesitat o uriașă investiție de gîndire creatoare și muncă neobosită, că acest proces nu a fost și nu este — după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — un proces neted, subsumat canoanelor. Dezvoltarea economiei, progresul societății socialiste românești reprezintă în sens superior un autentic experiment social, materializarea principiilor umaniste ale noii orînduiri necesitînd un permanent efort de concepție, de organizare, o vastă activitate concretă.

Evoluția economiei românești în acest ev de istorie nouă, și cu deosebire în ultimele două decenii, evidențiază din plin aceste trăsături. În acești ani de istorie concentrată au fost parcurse mai multe etape, fiecare cincinal a dobîndit o identitate precisă, în deplină concordanță cu obiectivele specifice și cu modul original de integrare în strategia dezvoltării pe termen lung. Deciziile de politică economică, ce au dobîndit consistența și eficiența unui elaborat de natură științifică începînd cu cel de al IX-lea Congres, s-au întemeiat și se întemeiază permanent pe o evaluare atentă a nivelului de dezvoltare înregistrat, a factorilor cu efecte preponderente, pe cumpănirea realistă și pătrunsă de un înalt spirit patriotic a eforturilor și efectelor economice, pe analiza evoluției economiei mondiale. Realizările înregistrate în toate sferele de activitate — realizări cărora cele două evenimente aniversative le-au imprimat o și mai puternică strălucire — constituie dovada concretă și cea mai puternică a caracterului științific al strategiei dezvoltării economice și sociale a țării, strategie ce are la temelie gîndirea pătrunzătoare, înțeleaptă și înalt patriotică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ne îngăduim să subliniem, cu o îndreptățită mîndrie patriotică, una din ideile vizionare elaborate de secretarul general al partidului, idee ce a imprimat procesului de dezvoltare a țării direcții, ritmuri și efecte dintre cele mai însemnate. Această idee, încorporată ca o teză fundamentală a strategiei făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România, a fost exprimată sintetic de secretarul general al partidului în necesitatea trecerii la o nouă calitate, a impulsionării laturilor intensiv-calitative în toate sferele de activitate ; o opțiune majoră de care sînt legați anii cei mai rodnici în împliniri din istoria milenară a poporului nostru, asimilată în conștiința națiunii drept **Epoca Nicolae Ceaușescu.**

Ceea ce evidențiază originalitatea concepției românești cu privire la dezvoltarea calitativă — concepție al cărui inspirat creator este tovarășul Nicolae Ceaușescu —, constă în deschiderea sa largă concomitent cu precizarea dimensiunii ei dinamice, evolutive. Dezvoltarea calitativă privește, astfel, în primul rînd economia, dar se răsfrînge, cu particularizări necesare, la nivelul tuturor sferelor de activitate — de la cel al producției materiale, la învățămînt, cultură, în domeniul eticii socialiste, domenii ce își propun formarea unui tip nou de personalitate umană ; iar pe o posibilă verticală a structurilor organizatorice — de la nivel macrosocial la nivelul fiecărui loc de muncă. Tocmai această viziune de largă orientare a permis asigurarea unui permanent echilibru al dezvoltării, făurirea unei economii moderne, de înaltă calitate și eficiență.

În acești douăzeci de ani în care devenirea României este legată indestructibil de activitatea novatoare a secretarului general al partidului s-a acumulat un consistent potențial productiv și s-a acționat cu clarviziune, competență și abnegație pentru valorificarea sa superioară. Dezvoltarea calitativă a reunit astfel, într-un ansamblu de concepții și acțiuni organizatorice coerent și de înaltă eficiență practică, opțiuni complexe proiectate și desfășurate pe spații largi. Structura economiei a fost modelată pe principiile asigurării unui echilibru dinamic ce stabilește proporții și ritmuri de dezvoltare judicioase pentru fiecare ramură și subramură — îndeosebi pentru ramurile de bază, industria și agricultura. Prin programe de cuprindere națională au fost situate la rang de priorități economice creșterea în ritm rapid a productivității muncii, îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnici și calitativi ai produselor. Totodată, prin dezvoltarea puternică a cercetării

Cristian POPESCU

(Continuare în pag. 27)

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

La baza realizării producției fizice — sporirea accentuată a productivității muncii

FAPTUL CĂ, în cadrul ansamblului economiei naționale, fiecare unitate economică își are bine stabilite locul și rolul său, constituindu-se ca verigi ale unui sistem economic planificat, determină ca pentru o desfășurare normală a activității în toate ramurile și sectoarele economice, obiectivele pe care acestea le au prevăzute prin plan să fie îndeplinite integral și la termen, în condiții de maximă eficiență. Este o necesitate de prim ordin, impusă de multiplele interdependențe ce se nasc între unitățile economice în procesul creării valorilor materiale.

Îndeplinirea în totalitate a prevederilor de plan, și cu deosebire a producției fizice la toate sortimentele, solicită, la rîndul său, adoptarea unui ansamblu de măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice în măsură să pună în valoare întregul potențial de creativitate al colectivelor de muncă, să asigure valorificarea tuturor factorilor intensivi și extensivi de creștere a producției și eficienței. Cum s-a acționat în această direcție la **întreprinderea „Vulcan" din București ?**

■

BENEFICIIND de o dotare tehnică, tehnologică și umană de înaltă calitate, întreprinderea asigură, prin profilul său de activitate, dotarea unor diverse ramuri cu utilaje energetice (cazane de abur de la 10 la 1 035 t abur pe oră, cazane de apă caldă cu o capacitate cuprinsă între 10 și 100 Gcal pe oră), utilaje petroliere (unități de pompaj), utilaje pentru metalurgie și chimie (cazane recuperatoare, reductoare). Simpla enumerare a acestor principale grupe de produse scoate în evidență rolul important pe care îl are această unitate în cadrul economiei naționale, importanța deosebită pe care o prezintă realizarea în termen, la toate sortimentele, a producției fizice pe care o are stabilită prin plan.

Activitatea desfășurată în primele șapte luni ale anului, acțiunile inițiate pentru identificarea și valorificarea tuturor rezervelor interne de perfecționare a proceselor de producție au permis colectivului de muncă de aici să înregistreze unele rezultate bune în realizarea sarcinilor de plan. Astfel, spre exemplu, în această perioadă, **producția marfă a fost îndeplinită în proporție de 101,72%, producția netă 100,30%, productivitatea muncii 101,23%, investițiile 101,82%, iar cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă în procent de 99,96%, obținîndu-se o economie la consumul de metal de 241,1 t și de laminate de 137,9 tone.** Întreprinderea a asigurat, în aceste prime 7 luni ale anului, **producerea și livrarea a peste 2 000 tone cazane recuperatoare,** care înainte făceau obiectul importului, pentru diverse unități economice (Combinatul petrochimic Brazi, Combinatul de fire sintetice Săvinești, combinatele siderurgice de la Reșița și Galați etc.). Evident, toate aceste realizări au la bază eforturile depuse în cadrul întreprinderii pentru desfășurarea unei activități normale, pentru asigurarea unei organizări corespunzătoare a muncii la fiecare loc de muncă, pentru creșterea productivității muncii în fiecare secție și atelier în parte, pentru promovarea noului în toate sectoarele de activitate etc.

În ceea ce privește producția fizică (tabelul) rezultatele obținute se situează peste prevederile de plan la o serie de sortimente, înregistrîndu-se totuși unele nerealizări la utilajul energetic și pentru chimie. Aceasta a determinat, de altfel, într-o proporție însemnată, unele rămîneri în urmă la indicatorii financiari și de eficiență, cum ar fi producția marfă vîndută și încasată și beneficiul. Cauzele acestor nerealizări au explicații atît de natură obiectivă, cît și subiectivă, o serie de factori perturbatori influențînd negativ, cu intensități diferite, modul de desfășurare a procesului de producție în toate etapele sale : aprovizionare tehnico-materială, execuție, livrare.

Este vorba, referitor la factorii de ordin subiectiv, de aspecte legate de nerealizarea în totalitate a măsurilor prevăzute în programul de creștere a productivității muncii, de utilizarea cu indici scăzuți a unor grupe de fonduri fixe, de neasigurarea permanentă a decalajelor necesare între atelierele și secțiile primare și cele de montaj, de unele nerespectări ale disciplinei tehnologice ș.a.

Nu-i mai puțin adevărat că, în prima parte a anului, întreprinderea s-a confruntat și cu unele neajunsuri generate în special de modul de colaborare cu alte unități economice. Astfel, activitatea productivă a fost îngreunată de faptul că unii furnizori de materii prime nu și-au onorat în întregime obligațiile asumate prin contracte ; este cazul întreprinderii „Republica" din București și a celei de țevi din Roman, precum și a Combinatului siderurgic din Galați, care prezintă restanțe la livrarea unor sortimente de țevi și table. Legat de colaborarea furnizor-beneficiar o mențiune trebuie făcută nu numai în ceea ce privește respectarea termenelor contractuale, ci și referitor la modul în care se livrează produsele. Astfel, spre exemplu, livrarea tablelor de 100 mm de către C.S. Galați la lungimi de 1 600—1 800 mm, în loc de 3 400—3 600 mm, cum solicită „Vulcanul", impune, din partea acestuia din urmă, un consum suplimentar de forță de muncă, materiale și energie pentru realizarea discurilor și a inelelor de la morile de măcinat cărbune, pe care trebuie să le confecționeze din două table în loc de una.

De asemenea, influențe negative în buna îndeplinire a planului și onorarea la termen a contractelor încheiate s-au manifestat și ca urmare a neasigurării cu vagoane la nivelul necesarului (din cele 8 120 vagoane solicitate în cele 7 luni ce au trecut din acest an au fost puse la dispoziția întreprinderii doar circa 3 400) și a întîrzierilor înregistrate de întreprinderea „Anticorozivul"-București în executarea protecției unor diverse produse.

■

NECESITATEA amplificării în continuare a eforturilor în toate domeniile — impusă deopotrivă de realizarea integrală a planului pe acest an și cincinal și de asigurarea demarării în bune condiții a activității în 1986 — și acțiunile întreprinse pentru identificarea și punerea în valoare a tuturor rezervelor interne de îmbunătățire a procesului de producție au determinat și condus la elaborarea unor ample programe de măsuri tehnico-organizatorice. Acestea vizează, în primul rînd, intensificarea acțiunii factorilor intensivi de creștere a producției și, cu deosebire, asigurarea unui nivel ridicat al productivității

Situația realizării producției fizice pe primele 7 luni

— % —

Oțel brut	Utilaje pentru industria petrolieră	Utilaje pentru metalurgie	Utilaje pentru industria chimică	Utilaje energetice
101,89	100,22	102,60	87,4	78,1

muncii, în concordanță cu nivelul dotării tehnice și exigențele impuse de un proces de producție modern.

Referindu-ne la măsurile îndreptate spre creșterea în continuare în ritmuri înalte a productivității muncii — ca un imperativ major al realizării planului la toți indicatorii — putem consemna o serie de direcții mari de acțiune pe care întreprinderea le promovează cu consecvență.

1 Promovarea unor procedee tehnologice de vîrf, menite să asigure realizarea produselor în condițiile unor consumuri de manoperă și materiale cît mai reduse. La tehnologiile noi aplicate de pe acum în producție — turnarea pieselor în forme vidate, tratamente termice prin vibrare, prelucrări pe mașini agregat și cu comandă numerică (pe care se execută, spre exemplu, toate cele circa 4 500 axe ale reductoarelor unităților de pompaj), suduri în gaze protectoare sau sub flux, execuția capacelor lagărelor de la unitățile de pompaj prin matrițare din tablă în locul turnării din fontă etc. — se vor adăuga, în curînd, altele, astfel încît, pînă la finele anului, să se obțină pe această cale o economie de personal de peste 248 persoane.

Este vorba, printre altele, de extinderea tehnologiei de execuție a axelor

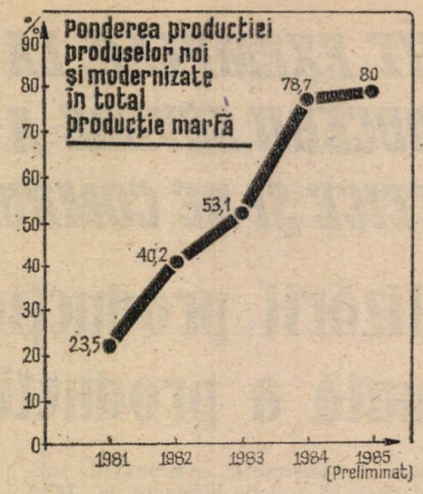

forjate liber cu ajutorul manipulatorului și a sudării sub flux la tablele cu grosimi mai mici de 8 mm, precum și de promovarea unor tehnologii noi, cum ar fi : execuția prin extrudere a corpului șurubului cu locaș hexagonal interior, găurirea plăcilor tubulare de la schimbătoarele de căldură cu dispozitiv de găurit multiax, cuponarea țevilor cu ajutorul calculatorului etc. O remarcă specială trebuie făcută în legătură cu **asimilarea** în acest an a **tehnologiei de recondiționare a arborilor morilor de cărbune,** a cărei eficiență se ridică la peste 1,5 mil. lei pe an și care utilizează instalații de metalizare fabricate în țară. Arborii uzați se recuperează din termocentrale cu funcționare pe cărbune de la Rovinari, Turceni, Borzești, Giurgiu etc. și se recondiționează prin aducerea la cotele inițiale, aplicîndu-se unul sau mai multe straturi de metal pe o suprafață pregătită în prealabil corespunzător ; după metalizare piesele se prelucrează prin metode obișnuite, livrîndu-se conform desenului inițial.

Evident promovarea tehnologiilor noi, mici consumatoare de manoperă și materiale impune, printre altele, și **asigurarea unei dotări tehnice adecvate,** capabilă să ofere condițiile necesare aplicării acestora. În acest domeniu s-au executat în cadrul întreprinderii, cu forțe proprii, și diverse mașini specializate, cum ar fi cele de prelucrat trasee, biele, carcase de reductoare etc. În aceste eforturi se cere ca întreprinderea să fie ajutată în mai

Cristian GORIE

(Continuare în pag. 14)

NOTE

Pregătirea condițiilor de realizare a planului pe 1986

Constituirea portofoliului de comenzi — cerință fundamentală în acoperirea capacităților de producție cu contracte

UN ATRIBUT esențial al activității comerciale a fiecărei întreprinderi economice îl constituie asigurarea portofoliului de comenzi, cunoașterea concretă a cererii potențiale interne și externe în vederea optimizării ofertei tehnice și tehnologice existente, avînd scop final încheierea contractelor economice. Constituirea portofoliului de comenzi la furnizori pentru anul 1986, ca cerere reală din partea beneficiarilor, trebuie să se efectueze înaintea definitivării planului de producție — a producției fizice planificate — deoarece acțiunea are o semnificație deosebită în concretizarea, cunoașterea și prospectarea cererii și ofertei pentru părțile contractante în următoarele direcții :

a) PENTRU FURNIZOR

— fundamentarea producției fizice și optimizarea structurii producției — ținînd cont de condițiile tehnice, resursele materiale și posibilitățile de adaptare rapidă a unor tehnologii la cererile beneficiarilor — înaintea începerii noului an de plan ;

— analizarea cererilor nesatisfăcute în condițiile tehnologice existente și, în funcție de ponderea acestora, elaborarea programelor *de introducere a unor noi tehnologii pentru realizarea de noi produse, mijloc de adaptare a ofertei la cererea potențială nesatisfăcută. Astfel de programe se pot realiza în consens cu interesele beneficiarilor și furnizorilor, în final rezultatele urmînd să se materializeze în produse noi, necesare, utile și eficiente din punct de vedere economic ;*

— fundamentarea capacităților de producție suprasolicitate sau disponibile pentru eventuale extinderi sau reprofilări în funcție de cererea curentă și în perspectivă ;

— schimbările în structura tehnologiilor trebuie privite atît prin prisma satisfacerii cererii curente — dar și în perspectiva unui cincinal — astfel ca cheltuielile efectuate în prezent să fie recuperate într-un timp cît mai scurt, pentru a se obține eficiența maximă.

b) PENTRU BENEFICIAR

— constituirea portofoliului de comenzi la furnizor creează premisele cunoașterii ofertei din producția curentă a acestuia, asigurîndu-se astfel necesarul de materii prime, materiale sau produse ;

— cunoașterea posibilităților reale de producție ale furnizorului de către beneficiari permite ca cererea nesatisfăcută din punct de vedere calitativ sau cantitativ să se realizeze pe alte căi, cum ar fi asimilări prin planul tehnic al furnizorului, colaborări bilaterale sau importuri etc.

Se poate trage concluzia că unitățile economice, ca viitoare părți contractante, în calitate de consumatoare de materii prime sau produse, cît și de producătoare au posibilitatea de a satisface permanent nevoile producției în corelație cu oferta existentă, care trebuie să devină adaptabilă cerințelor calității și eficienței economice. În acest context, portofoliul de comenzi ce se constituie la furnizori reprezintă comenzi ferme pentru necesități economico-sociale, trebuind să-și găsească soluții de rezolvare la producător.

O unitate economică producătoare de bunuri materiale trebuie să satisfacă necesitățile economice ale unităților consumatoare, ca obligație socială. Desigur că prin sistemul nostru de planificare cerințele cantitative la o serie de produse ca urmare a analizării ofertei la un moment dat se reglează prin repartiții emise de coordonatorii de balanțe, în baza cărora se adaptează și contractele economice. Avînd în vedere că balanțele și repartițiile au un caracter imperativ, fiind și instrumente de planificare, foarte multe unități nu mai emit anticipat comenzi pentru constituirea portofoliului de comenzi pînă nu sînt în posesia repartiției de la coordonatorul de balanțe. Emiterea comenzilor concomitent cu repartiția sau după primirea acesteia face ca acțiunea de contractare să se finalizeze pentru unele produse în trim. IV sau chiar trim. I al anului următor, creînd în acest mod greutăți în planificarea optimă și rațională a producției la furnizor.

Rolul și importanța portofoliului de comenzi în dimensionarea și optimizarea producției viitoare impun ca lansarea comenzilor către furnizor să înceapă chiar de la începutul sem. II al anului de bază, ca primă etapă de analiză a cererii și ofertei, iar apoi, după primirea repartiției, să se facă adaptarea contractelor economice. Această adaptare a contractelor economice pe baza repartițiilor nu înseamnă altceva decît concretizarea producției fizice curente posibile de realizat, rămînînd de soluționat de către furnizor cererea nesatisfăcută, care trebuie să fie inclusă în programele de tehnică nouă.

ec. Vasile NISTOR
Întreprinderea „1 Mai" Ploiești

INDUSTRIA DE AUTOMOBILE
realizare de prestigiu a economiei românești

INDUSTRIA de autoturisme a cunoscut o puternică dezvoltare în ultimele două decenii. Creată în anii socialismului, această industrie s-a făcut repede remarcată, prin calitatea produselor sale atît în țară, cît și peste hotare. Astăzi, industria românească de autoturisme realizează produse de înaltă complexitate tehnică, a căror fabricație antrenează consumuri reduse de materii prime și energie, iar creația științifico-tehnică pe care o încorporează le conferă o valoare ridicată.

PRODUCȚIA românească de autoturisme a debutat în 1957, prin fabricarea la Întreprinderea mecanică din Cîmpulung-Muscel a primului autoturism de teren — modelul M 57. Deși la scară modestă, acest început a oferit primele elemente de acumulare a experienței necesare într-un sector industrial complet nou pentru țara noastră. Volumul fizic al producției a evoluat lent, ajungînd la numai 3 653 autoturisme de teren în 1965, realizate într-o singură variantă constructivă.

Bazele industriei moderne de autoturisme au fost puse însă după Congresul al IX-lea al P.C.R., moment de referință pentru trecerea la dezvoltarea subramurilor industriale de vîrf, purtătoare, propagatoare sau susținătoare de progres științifico-tehnic. Potrivit orientărilor conținute în documentele adoptate de acest forum al comuniștilor, în luna mai 1966, cu ocazia primei Consfătuiri pe țară a lucrătorilor din industria construcțiilor de mașini, a fost anunțată Hotărîrea Comitetului Central al Partidului Comunist Român de a se trece la producția autoturismelor de oraș în țara noastră.

Al doilea moment de referință l-a constituit inaugurarea, la 20 august 1968, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, a Întreprinderii de autoturisme din Pitești-Colibași, marcînd începerea fabricației autoturismelor de oraș pe baza achiziționării unei licențe franceze. Inițial s-a fabricat un autoturism de formare („Dacia 1 100"), licența propriu-zisă referindu-se la autoturismele din familia „Dacia 1 300", a căror producție a început în 1969. Dacă în anul de debut fabricația era integrată pe plan național numai în proporție de 30,5%, în 1976, cînd a expirat licența, s-a ajuns la 95,5%, în condițiile asigurării unei capacități de producție de circa 55 mii autoturisme. Dezvoltările ulterioare au contribuit, pe de o parte, la dublarea capacității de producție, iar pe de altă parte, la integrarea aproape completă (de 99,9%) a fabricației materialelor, reperelor, pieselor și subansamblelor care compun „Dacia" actuală.

În evoluția producției autoturismelor de teren sînt definitorii două momente. Este vorba, în primul rînd, de debutul, în 1972, a fabricației autoturismelor din familia „Aro 240"; în al doilea rînd, de debutul fabricației unei familii noi — „Aro 10" — în 1981. Ambele familii menționate au la bază concepția originală a constructorilor români.

Trecerea la fabricația autoturismelor de mic litraj „OLTCIT", primele de acest tip fiind asamblate în 1982, reprezintă, de asemenea, un moment semnificativ în evoluția acestei subramuri industriale. Potențialul științifico-tehnic și productiv acumulat de țara noastră atît la nivelul subramurii, cît și al întregii industrii, a făcut posibilă trecerea la cooperarea internațională în producția și comercializarea autoturismelor, prin intermediul unei societăți mixte.

Evoluția cantitativă și structurală a producției românești de autoturisme este redată sintetic prin datele din grafic și reflectă veridic tocmai momentele la care ne-am referit anterior. Producția medie la 10 000 locuitori a crescut de la numai 1,9 buc. în anul 1965 la aproape 57,2 buc. în 1984. Prin prisma acestui indicator realizările din țara noastră sînt superioare celor înregistrate în 1982 în U.R.S.S. (48 buc.) și apropiate de cele din Polonia (63 buc).

Concomitent cu creșterile de ordin cantitativ, producția de autoturisme s-a diversificat continuu. De la fabricația unei singure variante dintr-o familie de autoturisme de teren, cît se realiza în 1965, s-a ajuns la producerea în 1984 a 4 familii în 17 variante constructive (două familii de autoturisme de oraș în 8 variante și două de teren în 9 variante). La acestea se adaugă modelele anuale, precum și numeroase variante de dotare și climatizare necesare pentru a face față diversității cerințelor pieței externe.

În producția și asamblarea propriu-zise a autoturismelor românești își desfășoară în prezent activitatea 3 întreprinderi industriale (I.A. Pitești, I.A. „ARO" Cîmpulung și Societatea mixtă „OLTCIT" Craiova). Dar în sfera producției de autoturisme mai sînt implicate direct încă 8 întreprinderi industriale specializate exclusiv în fabricația de piese și subansamble încorporate în asemenea bunuri; alături de acestea, la fabricația autoturismelor mai contribuie peste 100 întreprinderi industriale. Potențialul acumulat de țara noastră în acest sector industrial trebuie apreciat deci și prin crearea și dezvoltarea unei industrii orizontale compatibilă cu cerințele creșterii gradului de integrare a fabricației la nivel național.

În „orbita" autoturismului românesc au fost create de asemenea și alte tipuri de unități economice, corespunzătoare efectelor de antrenare pe care le are subramura în ansamblul economiei naționale. Ne referim, în primul rînd, la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică constituit pe platforma Pitești—Colibași, cu filiale la

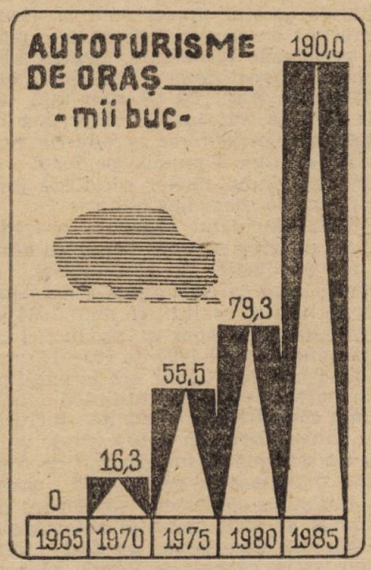

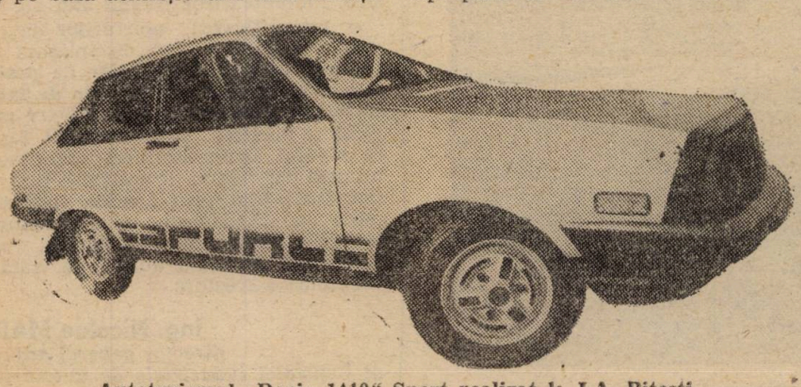

Autoturismul „Dacia 1410" Sport realizat la I.A. Pitești

Cîmpulung, Oradea și Timișoara, a cărui dotare tehnică (sisteme de proiectare interactivă, de simulare, standuri automate pentru majoritatea subansamblelor autoturismului, piese de coliziune și anduranță etc.) îi permite să răspundă exigențelor de concepție și încercări de autoturisme. Această unitate a avut și are un rol esențial în reproiectarea unor componente, subansamble sau materiale în scopul reducerii importului; în realizarea unor reproiectări constructive și tehnologice pentru modernizarea și creșterea gradului de confort al autoturismelor etc.

Totodată, creșterea gradului de dotare cu autoturisme a gospodăriilor populației autohtone și, implicit, a parcului de asemenea bunuri, a generat cerințe noi în domeniul întreținerii în exploatare și a asistenței tehnice. Coordonarea unor asemenea activități se realizează, din perspectiva producătorilor de autoturisme, prin intermediul unei întreprinderi specializate în prestări servicii și asistență tehnică, dispunînd de o rețea teritorială de unități.

■

ÎN ULTIMII zece ani, industria de autoturisme din țara noastră a cunoscut un proces investițional deosebit de intens, vizînd atît modernizarea unor capacități de producție, cît și extinderea acestora și crearea altora noi; rezultatele acestui proces stau la baza ritmurilor de creștere preconizate pentru perioadele următoare. Pentru 1985 se prevede realizarea a 190 mii autoturisme de oraș, cu un spor față de 1984 de 82,8 mii bucăți. Împreună cu autoturismele de teren, producția realizată va situa România pe locul al treilea în rîndul țărilor socialiste producătoare de asemenea bunuri.

Pentru cincinalul viitor se prevede, alături de creșterile de ordin cantitativ ale producției de autoturisme, și diversificarea în continuare a acesteia; față de nivelul realizat în anul 1984 se preconizează un spor al producției anuale pînă în anul 1990 de 155—175 mii autoturisme. Acest spor are la bază, pe de o parte, asigurarea utilizării integrale a capacităților existente, inclusiv prin introducerea în fabricație a unui nou tip de autoturism „Dacia" de concepție românească; pe de altă parte, din inițiativa conducerii superioare de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost puse bazele și în curînd va începe să producă o capacitate nouă la Întreprinderea de autoturisme din Timișoara, profilată pe producția autoturismelor populare de foarte mic litraj, rod al creației cercetătorilor de la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autoturisme-Pitești și Institutul național de motoare termice-București,

Autoturismul românesc de mic litraj „OLTCIT" fabricat la Craiova

În noua etapă de dezvoltare, investițiile alocate unităților subordonate centralei de profil vor fi orientate prioritar spre modernizarea capacităților de producție existente, accentul principal punîndu-se pe automatizarea și cibernetizarea proceselor de fabricație. Astfel, la I.A. Pitești vor fi puse în funcțiune primele linii automatizate, dotate cu roboți industriali de concepție românească pentru asamblarea caroseriei. De asemenea, va fi robotizată vopsirea caroseriei, vor fi înalt mecanizate operațiile de presaj greu, iar seriile mari de fabricație (rezultînd din tipizarea subansamblelor) vor permite introducerea de linii automate de transfer în fabricația motoarelor, cutiilor de viteze etc.

Realizarea obiectivelor de ordin cantitativ, precum și a celor privind diversificarea producției, va conferi dimensiuni noi participării României la schimburile economice internaționale prin intermediul produselor industriei de autoturisme. Nu trebuie pierdut însă din vedere că industria de autoturisme este unul din sectoarele industriale care asimilează cel mai rapid progresele științifico-tehnice și că în mod permanent se produc mutații de amploare. Menținerea unui nivel de competitivitate sau ridicarea acestuia impune implicarea într-o mai mare măsură a cercetării științifice și ingineriei tehnologice de profil în procesul de dezvoltare și modernizare a industriei românești de autoturisme, ceea ce presupune necesitatea de a se acționa convergent, în cadrul unei strategii de lungă perspectivă, în următoarele direcții :

a. **orientarea eforturilor specialiștilor** nu atît spre activități de execuție în fabricația curentă a tipurilor de autoturisme asimilate, cît, mai ales, **spre** cele de **concepție.** În definitiv, este cunoscut că în toate subramurile industriale de vîrf menținerea competitivității nu este posibilă prin perfecționări ale unor generații vechi de produse, ci prin proiectarea și asimilarea în fabricație a unor tipuri complet noi, cu performanțe superioare, într-un ritm de reînnoire a producției compatibil cu cel impus de cerințele pieței mondiale;

b. **îmbunătățirea și modernizarea dotării tehnice a unităților de cercetare** implicate, în concordanță cu cerințele specifice proiectării unor generații noi de autoturisme ;

c. **extinderea colaborării,** în cadrul unor programe de cercetare științifică și inginerie tehnologică, cu **alte unități** îndeosebi pentru realizarea obiectivelor privind electronizarea autoturismelor românești, reducerea greutății lor prin modificarea spectrului de materiale utilizate, asigurarea optimalității economice a noilor soluții constructive, îmbunătățirea design-ului etc.;

d. **intensificarea eforturilor** de cercetare științifică interdisciplinară **în vederea îmbinării soluțiilor de proiectare a produselor noi cu cele de fabricație, comercializare și întreținere** (service) a acestora. Este cunoscut faptul că nivelul competitivității produselor nu este dat numai de calitatea fabricației, înțelegînd prin aceasta conformitatea cu standardele, ci este influențat de o multitudine de factori care acționează pe toată durata de viață economică a acestora.

Unul din noile tipuri ale familiei autoturismelor de teren „ARO"

ing. Nicolae MATEA
director general adjunct
al Centralei industriale de autoturisme
Pitești

Exigențe ale procesului de standardizare și tipizare a produselor (I)

TIPIZAREA și standardizarea trebuie să contribuie, așa cum se subliniază în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., la realizarea unor sisteme de mașini și utilaje într-o concepție modulară și multifuncțională prin unificarea constructivă a elementelor și subansamblelor, la dezvoltarea producției de componente, îndeosebi electronice, microelectronice, pneumatice și hidraulice, la optimizarea seriilor de fabricație și la promovarea celor mai perfecționate tehnologii. Aceste activități reprezintă laturi intrinseci ale procesului de creștere a productivității muncii și eficienței economice în general, prin contribuția însemnată pe care o aduc la înnoirea și modernizarea produselor și tehnologiilor, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor industriale și bunurilor de larg consum, la valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice.

Restrîngerea gamei tipodimensionale

ÎN PRODUCȚIA materială selecția trebuie promovată permanent și în mod planificat, întrucît există tendința firească ca tipodimensiunile și sortimentele produselor să se înmulțească continuu, uneori nejustificat. Eliminarea spontaneității, prin tipizarea și standardizarea produselor și a materialelor și reducerea diversității nejustificate a acestora, reprezintă una din principalele căi de creștere a productivității muncii. Aceasta datorită faptului că **procesul de selecție a structurii seriilor unitare tipodimensionale de produse și de eliminare din producție a obiectelor paralele sau cu performanțe depășite conduce la creșterea seriilor de fabricație, devenind posibilă introducerea tehnologiilor moderne cu randament ridicat**; se reduce numărul de reglaje, înregistrîndu-se opriri mai puține, de scurtă durată, ale mașinilor pentru modificarea regimurilor de lucru și înlocuirea sculelor.

Studiile și cercetările inițiate în cadrul Centralei industriale de rulmenți și organe de asamblare din Brașov, privind restrîngerea gamei tipodimensionale de șuruburi, prezoane și alte organe de asamblare aflate în execuție au relevat, spre exemplu, că întreprinderile producătoare sînt confruntate cu o diversitate incredibilă — circa 7 milioane de sortotipodimensiuni de astfel de piese — care determină fărîmițarea excesivă a loturilor lansate în fabricație, 57% din cererile beneficiarilor neîncadrîndu-se în condițiile necesare alcătuirii unor loturi economice minime de fabricație. A reieșit că tipizarea, simplificarea și restrîngerea tipodimensională a organelor de asamblare, însoțite de specializarea rațională pe tipodimensiuni a întreprinderilor de profil din Brașov, Bacău, Mediaș, Botoșani, Tîrgu Secuiesc ș.a. conduc la rentabilizarea substanțială a fabricației prin creșterea productivității muncii și evitarea paralelismelor privind executarea acelorași sortimente la mai multe întreprinderi, secții și posturi de lucru. O situație similară se constată și în cazul roților dințate cilindrice utilizate în transmisiile mecanice de uz general, a cuplajelor elastice și cuplajelor intermitente mecanice, a lagărelor de mașini, roților de lanț, mecanismelor de acționare pentru armături industriale, cilindrilor hidraulici de forță cu piston ș.a.

Posibilitățile deosebite pe care le are cercetarea științifică din domeniul standardizării și tipizării, de a contribui la creșterea eficienței activității industriale, reies și din rezultatele cercetării recent finalizate privind fabricația cilindrilor hidraulici, produs de mare serie — circa 500 000 buc/an — care are o largă utilizare în construcțiile de mașini, metalurgie, industria petrochimică, construcții, agricultură, transporturi. Analiza modului de proiectare și execuție a acestui produs a permis elaborarea documentațiilor și propunerilor corespunzătoare pentru tipizarea constructiv-tehnologică a cilindrilor și sistematizarea fabricației lor. Au rezultat 5 serii unitare de cilindri, care pot acoperi întreg spectrul tehnologic de presiuni, diametre, condiții de prindere și alte cerințe impuse de sistemele tehnice în care sînt încorporați cilindrii de forță. Acest lucru conduce la reducerea de circa 5 ori a numărului de tipodimensiuni și variante constructive (de la circa 10 000 la 2 050), diminuarea cu 30% a volumului de manoperă, reprezentînd milioane ore muncă, la scăderea consumului de metal cu circa 13% — ca urmare a folosirii țevilor de precizie și pieselor matrițate — și la creșterea fiabilității produsului, mai ales prin îmbunătățirea calității sistemelor de etanșare.

Conform concluziilor Comitetului permanent pentru studierea principiilor standardizării (STACO) al Organizației Internaționale de Standardizare (ISO), costul unității de producție la prelucrările mecanice, în condițiile fabricației de serie, variază invers proporțional cu rădăcina a patra din creșterea seriei, respectiv : $y = \frac{1}{\sqrt[4]{x}}$ și $y_0 = \frac{1}{\sqrt[4]{x_0}}$ (1) unde : y și y_0 = costurile unitare de execuție, în unități de valoare, pentru produsele din seriile efectivă și, respectiv, de referință aflate în fabricație ; x și x_0 = mărimea seriilor efectivă și de referință, exprimate în număr de produse sau componente ale acestora, executate într-o unitate de tip dată. În acest caz, variația relativă a costului unității de producție y în funcție de x va fi :

$$\frac{y - y_0}{y_0} = \sqrt[4]{\frac{x_0}{x}} - 1 \qquad (2)$$

Din analiza graficului variației funcției (2) se constată că la dublarea seriei de fabricație costul se reduce cu circa 16%, prin creșterea seriei de fabricație de 5 ori, costul scade cu circa 38%, iar atunci cînd are loc o creștere de zece ori a seriei, costurile unitare sînt diminuate cu 45%. Pentru evaluarea rapidă a avantajelor economice rezultate în urma tipizării și, respectiv, a restrîngerii diversității tipodimensionale a produselor și materialelor se recomandă utilizarea graficelor etalon conținînd curbe deduse experimental, trasate la scări convenabile (fig. nr. 1).

În perioada 1979—1981, în țara noastră au fost analizate peste 1 100 000 tipodimensiuni de produse din construcția de mașini, metalurgie, chimie, materiale de construcții și industria ușoară, precum și aproximativ 3 200 proiecte tip de construcții, fiind selectate, pentru menținerea în execuție, circa 30 000 tipodimensiuni de produse și 500 proiecte tip. Renunțarea la fabricarea a circa 74% din nomenclatorul de produse s-a făcut prin eliminarea tipurilor inutile, dublurilor, produselor de concepție mai veche — care au fost înlocuite cu variante modernizate — și a tipodimensiunilor solicitate rar de beneficiari. substituibile fără dificultăți deosebite cu sortimentele uzuale. În ceea ce privește proiectele tip de construcții și tehnologii, s-a urmărit ca acestea să conțină soluțiile reprezentative ale obiectelor cercetate și concepute, optime din punct de vedere tehnic și economic, care să poată satisface, prin adaptare, un număr cît mai mare de situații particulare specifice.

În perioada 1982—1985 activitatea de tipizare a produselor din economia românească a continuat pe o treaptă superioară,

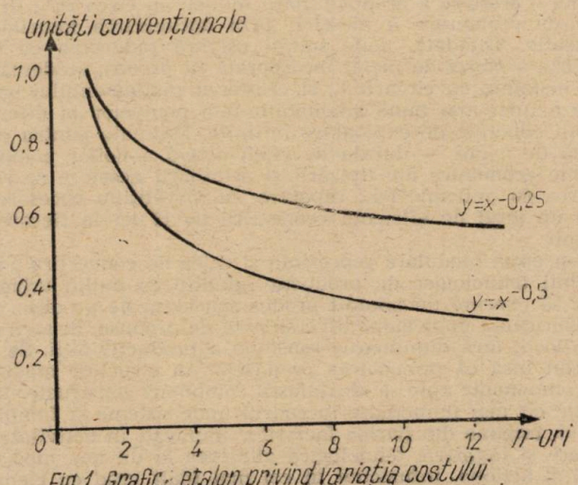

Fig. 1 Grafic etalon privind variația costului unitar (y) în funcție de creșterea seriei de fabricație (x)

preponderente fiind acțiunile de cercetare și proiectare îndreptate spre crearea de sisteme, familii și serii unicate de mașini și echipamente de lucru, cu valențe funcționale multiple, apte să acopere domenii cît mai largi de cerințe tehnologice specifice diferitelor sectoare industriale, în condițiile realizării unor costuri de producție și cheltuieli de exploatare cît mai reduse. A avut loc, astfel, trecerea spre formele evoluate ale tipizării și unificării constructive, respectiv spre extinderea și generalizarea concepției modulare.

Promovarea concepției modulare

PRIN CONCEPȚIE modulară se înțelege metoda construirii sistemelor tehnice de lucru și obiectelor tehnice de consum de lungă durată din componente-modul unificate constructiv, apte de a alcătui combinări și interconectări constructiv-funcționale cît mai variate și numeroase. În afară de diversificarea producției, efectele directe ale aplicării concepției modulare constau în : ● mărirea seriilor de fabricație a componentelor ; ● creșterea productivității muncii și rentabilizarea producției ; ● îmbunătățirea calității produselor și reducerea duratei de imobilizare a echipamentelor industriale complexe etc. Spre exemplu, dacă ne referim la modulul „motor", fundamentarea concepției modulare prin folosirea aceluiași motor la mai multe tipuri de autovehicule conduce la realizarea unor serii de fabricație sensibil mai mari decît cele ale vehiculelor. Mergînd mai departe, dacă se dezvoltă producția de motoare prin constituirea unei familii cu număr diferit de cilindri, dar păstrînd același alezaj, modulul „piston echipat" devine comun tuturor tipurilor de motoare, iar fabricația lui va putea avea loc într-o serie sporită față de seria de fabricație a fiecărui tip de motor în parte.

Marile posibilități de care dispun cercetarea științifică și ingineria tehnologică în direcția modernizării și rentabilizării fabricației prin aplicarea concepției modulare sînt evidențiate în mod pregnant și de rezultatele obținute prin aplicarea principiilor concepției modulare la tipizarea constructivă, tehnologică și hidraulică a pompelor de vehiculat fluide, produse utilizate în domenii foarte variate. Analiza necesarului economiei naționale de astfel de agregate, precum și a valențelor constructiv-funcționale ale tipurilor de pompe aflate în fabricație și exploatare a permis specialiștilor Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru pompe și ventilatoare din București stabilirea soluțiilor de înlocuire a actualelor familii de pompe (Sadu, Olt, Jiul și KSM) printr-o singură familie de pompe multietajate, de uz general, denumită SD. Această familie are performanțe și caracteristici calitativ superioare, putînd acoperi întreg domeniul de debite, înălțimi de pompare, tipuri de fluide vehiculate și temperaturi cerute de industriile chimică, metalurgică, energetică, minieră, alimentară, de agricultură etc.

Înalta flexibilitate în utilizare prezentată de pompele seriei SD este rezultatul creșterii de circa trei ori a numărului variantelor tipodimensionale care pot fi alcătuite din componentele și piesele seriei unitare nou create, toate unificate constructiv și tipizate. Deși în cazul trecerii la producția de pompe SD cantitatea totală de componente necesară pentru executarea programului anual de pompe se diminuează cu numai 15%, diversitatea lor tipodimensională se reduce de circa 20 ori, rezultînd o creștere a productivității muncii cu circa 90% în sectorul de prelucrare a pieselor, prin optimizarea loturilor de fabricație. Totodată, noile soluții asigură reducerea cu circa 40—50% a masei de metal încorporată în produs, scăderea puterii instalate cu circa 8 % și creșterea randamentului ca urmare a unei mai bune adaptabilități a pompelor la diferitele situații concrete de exploatare întîlnite. Estimate pentru o perioadă de 5 ani — durata de viață activă a noilor pompe — efectele economice ale tipizării și asimilării acestora se ridică la circa 60 milioane lei ; raportate la investițiile necesare rezultă un grad de eficiență economică de 17 lei la fiecare leu cheltuit.

Concepția modulară reprezintă și calea de convertire a multor linii tehnologice de producție, gîndite cu multă vreme în urmă să execute un anumit produs sau clasă de produse, pentru fabricarea unor game diversificate de produse, în serii mici și mijlocii, fără diminuarea sensibilă a productivității. Se cere precizat însă că proiectarea produselor în structuri modulare, din componente apte să alcătuiască combinări constructiv-funcționale cît mai numeroase în cadrul unor sisteme și familii de mașini, impune din partea factorilor implicați în activitatea de tipizare și inginerie tehnologică alinierea la un nou mod de a gîndi și acționa, infuzionat în cel mai înalt grad cu elemente dominant inovatoare și științifice. Printre astfel de elemente teoretice și practice care trebuie cercetate și soluționate în vederea realizării construcțiilor modulate multifuncționale se

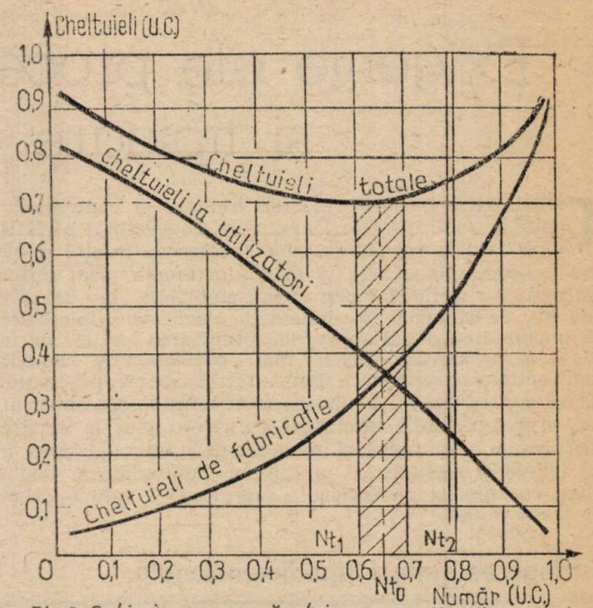

Fig. 2 Optimizarea numărului de tipodimensiuni în procesul de tipizare

află : ● conceperea formelor constructive de module reprezentative raționale, pentru interconectarea lor în familiile și sistemele de produse ce urmează a fi create ; ● determinarea capacității portante și a duratei de viață optime a modulelor utilizate în diverse combinații constructive și condiții de exploatare ; ● stabilirea domeniului de unificare și utilizare rațională a modulelor ; ● stabilirea prin standarde de ramură și de stat a seriilor unitare optime de module ce urmează a fi asimilate și fabricate etc.

Consumatorul — factor important în standardizare

INTERESELE diferiților factori implicați în procesul de standardizare și tipizare a bunurilor materiale nu coincid întotdeauna. Pentru o întreprindere furnizoare este important ca producția să se caracterizeze printr-un înalt grad de standardizare și tipizare, întrucît acest lucru conduce la creșterea productivității muncii, scurtarea ciclurilor de fabricație, reducerea costurilor de producție și eficientizarea întregii activități productive. În același timp însă, restrîngerea și, respectiv, „sărăcirea" gamei sortotipodimensionale de mijloace de producție și bunuri de consum obligă consumatorii să utilizeze produse care nu se articulează în cel mai înalt grad — sub aspectul tipului și mărimii — cu cererile lor. Drept urmare, apar cheltuieli suplimentare în exploatare, consumuri materiale, energetice și de muncă vie nejustificate, tipizarea putîndu-se transforma, de fapt, în contrariul ei. Este evident că **prin standardizare și tipizare întreprinderea producătoare trebuie să asigure, mai ales aplicînd concepția modulară, realizarea cerințelor funcțional-tehnologice impuse de beneficiari și, respectiv, de procesele tehnologice la care sînt racordate obiectele tipizate.**

Deci, satisfacerea în egală măsură a cerințelor producătorilor și beneficiarilor obiectelor tipizate reprezintă unul din principiile de bază ale activității de standardizare și tipizare, care atrage după sine condiția ca la elaborarea și aprobarea standardelor și normelor tehnice de tipizare să se asigure consensul tuturor părților interesate ; fără o asemenea înțelegere documentele elaborate se dovedesc practic neviabile. Deși punerea de acord a standardelor cu beneficiarii produselor este uneori foarte dificilă din punct de vedere organizatoric, obositoare sub aspect psihologic și îndelungată în timp, ea este absolut necesară întrucît, prin armonizarea intereselor celor două părți — producător și beneficiar — se preîntîmpină atît excluderea din fabricație a unor tipodimensiuni de produse strict necesare exploatării, cît și includerea în standarde a unor indicatori de calitate prea severi, care nu numai că ar fi realizați în fabricație cu mari cheltuieli materiale, dar n-ar fi nici necesari în exploatare.

În acest context, de un real folos este **optimizarea soluțiilor de tipizare a produselor.** Aceasta se referă la : 1) conce-

dr. ing. Ion HERA-BUCUR

(Continuare în pag. 10)

Valorificarea complexă, eficientă a resurselor Deltei Dunării

PENTRU cine o cunoaște doar din călătorii întîmplătoare sau din prospecte turistice, Delta Dunării înseamnă peisajul mirific în care apa, stuful, nuferii, păsările exotice, lotcile pescărești pun pete de culoare cu tonalități aparte în atît de bogata paletă a geografiei românești. Dar Delta — 442 300 de hectare cuprinse între brațele fluviului și, la sud de acesta, în zona depresionară ce include lacurile Razelm, Golovița, Zmeica și Sinoe — reprezintă mult mai mult decît un monument al naturii. Ea constituie un complex social-economic cu particularitățile sale, cu progrese marcante dar și cu probleme de dezvoltare încă nerezolvate, cu resurse a căror valorificare superioară poate avea un puternic impact nu numai local, ci asupra economiei județului și a țării.

Teritoriul Deltei — reprezentînd peste jumătate din suprafața județului Tulcea și mai mult decît cea a unor județe ca Satu Mare, Dîmbovița, Giurgiu, Covasna — este slab populat, densitatea fiind de 39 locuitori la kmp, față de 93,5, cît reprezintă media pe țară. Exceptînd orașul Sulina, populația este grupată în 8 comune alcătuite din 27 de sate și cătune. Dimensionarea redusă a așezărilor (100—400 de locuitori), revărsările periodice ale apelor fluviului, insuficiența mijloacelor rapide de navigație fluvială și a altor căi de comunicație, inclusiv pentru legătura cu orașul Tulcea, au determinat dificultăți în organizarea aprovizionării, în dezvoltarea dotărilor și serviciilor social-culturale. Adăugînd și caracterul predominant sezonier al ocupațiilor, ponderea redusă a locurilor de muncă permanente, avem explicația faptului că această zonă a cunoscut un puternic fenomen de migrație a populației spre diferite centre de atracție socioprofesională, numărul locuitorilor reducîndu-se, în 3 decenii, la jumătate.

Repartiția pe folosințe a teritoriului Deltei situează pe primul loc pescuitul și recoltarea stufului — pe 71% din suprafață ; grindurile cu pășuni reprezintă 12%, terenurile silvice 4%, rezervațiile naturale 10%. Pescuitul se desfășoară pe 170 mii ha stufopiscicole (cu o producție medie scăzută datorită în principal colmatării lacurilor naturale, ca urmare a activității stuficole) și pe 148 mii ha piscicole (din care 29 mii hectare lacuri amenajate și crescătorii piscicole). Din cele 170 mii ha stufopiscicole, 88,5 mii ha sînt terenuri îndiguite, prevăzute cu stații de pompare pentru dirijarea apelor. În condițiile de organizare și exploatare existente aceste activități erau nerentabile, datorită producțiilor mici la unitatea de suprafață.

Considerînd economia Deltei după ocupațiile locuitorilor, în fruntea listei se situează de departe — alături de pescuit — creșterea extensivă a porcilor și taurinelor, pentru care grindurile și zonele bălților oferă teren îndestulător. Dar insuficiența forței de muncă a micșorat posibilitățile de practicare a unei astfel de zootehnii primitive, iar, ca urmare, numărul animalelor s-a redus cu timpul la mai puțin de o pătrime.

Pornind de la orientarea constantă a politicii agrare a partidului și statului nostru cu privire la utilizarea în producție vegetală a tuturor terenurilor apte pentru agricultură, a fost elaborat Programul de amenajare complexă a Deltei Dunării. Au fost, astfel, stabilite măsuri pentru reorganizarea activității de valorificare complexă, rațională a acestui teritoriu — atît a bogatelor sale resurse, cît și a cadrului natural, de o frumusețe unică. Programul deschide largi perspective de progres și civilizație așezărilor din această zonă a țării. Practic, prin tot ce s-a proiectat, s-a realizat și se va realiza pentru înfăptuirea măsurilor stabilite de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin acțiuni fundamentate cu rigoare științifică, printr-o participare susținută a oamenilor din aceste locuri, Delta Dunării se va înnoi structural, pe toate planurile — economic, social, cultural și turistic — devenind asemenea tuturor zonelor țării o nouă mărturie de necontestat a politicii înțelepte a partidului și statului de înflorire continuă, armonioasă, a tuturor zonelor țării, de ridicare a nivelului de trai al întregii noastre națiuni socialiste.

Proiectele de organizare a celor șase întreprinderi complexe de exploatare a resurselor naturale — Chilia, Sulina, Sfîntu Gheorghe, 1 Mai (Pardina), Independența (Murighiol) și Unirea (Jurilovca) — au fost revizuite, stabilindu-se pentru fiecare unitate în parte principalele categorii de terenuri și modul lor de folosință. După cum se prevede în program, suprafața totală supusă lucrărilor de desecări și îndiguiri va fi de peste 97 000 ha, pășunile în regim natural se vor extinde la 50 000 ha, pentru amenajările piscicole sînt rezervate 63 000 ha, suprafețele stufopiscicole în regim natural vor reprezenta aproape 168 000 ha, iar cele destinate silviculturii peste 29 000 ha. Toate acestea sînt concretizate într-un proiect de mare amploare, conceput pe principiul unei exploatări compartimentate, cu maximă eficiență, a resurselor Deltei Dunării, ale cărui prevederi urmează să fie transpuse în viață în perioada pînă în 1990.

Pe baza studiilor efectuate, s-a ajuns la concluzia că suprafețele de teren care urmează să intre în patrimoniul funciar al județului reprezintă nu numai o posibilitate de extindere a suprafeței agricole, dar ele constituie în același timp și o sursă calitativ superioară. Solurile de aici au texturi mijlocii și ușoare și, fiind bogate în materie organică, au un mare potențial productiv.

Un rol deosebit în punerea în valoare în circuitul productiv a importantelor resurse funciare din Delta Dunării îl au indicațiile date de către tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul repetatelor analize ale stadiilor realizării proiectelor de amenajare și exploatare complexă, al vizitelor de lucru făcute în Delta Dunării; examinînd stadiul lucrărilor, studiind amploarea și modul de organizare a unor amenajări agricole, piscicole și silvice de la Chilia, Periprava, Popina, Ceamurlia de Jos, Sulina, Obretin, Fortuna, Maliuc, Rusca și din alte părți ale Deltei, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea de a se acționa cu maximă responsabilitate pentru exploatarea rațională, pe temeinice baze științifice, a potențialului agricol al terenurilor de aici, concomitent cu protejarea și îmbogățirea continuă a fondului piscicol, cu dezvoltarea activităților tradiționale, cu conservarea florei și faunei specifice, a caracteristicilor acestei zone de rezervație naturală de interes național. S-a indicat ca pe lîngă culturile cerealiere și silvice și dezvoltarea accentuată a creșterii animalelor, să se redimensioneze suprafețele destinate legumiculturii, ramură care poate să asigure o bună aprovizionare a populației și materie primă pentru viitoarele fabrici de prelucrare. Este necesar ca în toate localitățile din Delta Dunării să se asigure locuitorilor condiții de muncă, de viață, de învățătură echivalente din toate punctele de vedere cu tot ceea ce se realizează în întreaga țară.

Rezultatele tehnico-economice obținute pe terenurile redate agriculturii dovedesc că este posibil ca omul să intervină, folosindu-se de știință și de experiență, pentru a smulge împărăției apelor terenuri noi pentru culturile agricole. Apreciind rezultatele obținute în timpul experimentărilor, secretarul general al partidului a indicat ca specialiștii silvici și din agricultură să treacă cu mai multă hotărîre la elaborarea unor planuri concrete de folosire mai eficientă a terenurilor, astfel încît, prin lucrări de desecare și plantare, să sporească suprafața arabilă.

Pe de altă parte, canalele ce urmează a fi executate vor putea fi folosite drept căi de transport eficiente și ieftine, cît și pentru irigarea terenurilor ce le mărginesc, pentru pescuit. Se vor obține totodată întinse zone de agrement care, fără îndoială, vor fi îndrăgite și căutate de turiști.

Un rol important în valorificarea eficientă a fondului funciar din Delta Dunării îl are extinderea plantațiilor de pomi fructiferi, în special meri și piersici, și chiar și smochini.

Cuprinzînd circa 5 300 de hectare, pădurea Letea, din raza comunei C.A. Rosetti, este declarată monument al naturii. Existența în incinta pădurii, ca și de jur-împrejurul acesteia a unor întinse fînețe dă posibilitatea celor peste 2 000 de locuitori ai comunei să crească un număr mare de vite, îndeosebi pentru carne. Prin programul elaborat, acestui monument al naturii i se va acorda, în continuare, o îngrijire atentă și permanentă, completîndu-se golurile ce există în incinta pădurii, pentru a se asigura o folosire cît mai eficientă a terenului.

Creșterea forței economice a Deltei Dunării va asigura îmbunătățirea continuă a condițiilor sociale, creîndu-se condiții mai bune de viață și muncă locuitorilor ei, ceea ce va lega mult mai strîns localnicii — în special tinerii — de orașele, satele și comunele din această parte a țării.

Pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului, cu ocazia

vizitei efectuate în județul Tulcea în 1981, s-au realizat experimental în deltă primele plantații de viță de vie și pomi fructiferi ; date fiind rezultatele bune obținute, urmează să se amenajeze în delta maritimă o suprafață de peste 50 000 de hectare de vii, pomi fructiferi și pășuni. Pentru recuperarea și darea în producție a terenurilor nisipoase din această zonă, s-a indicat ca organele agricole județene să urgenteze lucrările inițiate, să realizeze într-un timp cît mai scurt canalul de aducere a apei pentru ca pe întreaga suprafață ce se amenajează plantațiile să poată fi irigate prin brazde între rînduri, iar în vederea consolidării solului și formării stratului fertil s-a trasat ca sarcină specialiștilor să execute lucrări de semănare cu ierburi perene și să se asigure folosirea îngrășămintelor naturale.

În mod continuu se analizează stadiul de valorificare complexă a resurselor naturale ale Deltei Dunării, punîndu-se accentul pe creșterea suprafeței agricole — cu excepția unor suprafețe pentru pescuitul în lacuri, piscicultură, silvicultură; pădurea trebuie, de asemenea, menținută pentru a se asigura un climat corespunzător. Măsurile care urmează a fi luate în continuare se referă la echiparea incintelor agricole cu stații de pompare prevăzute cu puternice agregate reversibile, la executarea digului din partea de sus a amenajării piscicole de la Stipoc, menit să protejeze amenajarea agricolă Pardina, la înființarea de pășuni în zona nisipurilor din delta maritimă, la sporirea suprafețelor agricole prin lucrări de desecare și plantare în zona comunei Sf. Gheorghe Rezervațiile naturale vor ocupa suprafețe mai mici de 2 000—3 000 ha și urmează să fie organizate în jurul lacurilor, în zonele cele mai reprezentative. Noile măsuri prevăzute în Programul de amenajare și valorificare a Deltei Dunării se referă la înființarea de amenajări complexe agricole, stuficole, piscicole și silvice în zona Portița — Leahova — Perișor — Sf. Gheorghe — Sacalin și în zona C.A. Rosetti — Chilia Veche — Periprava, care să includă și pescuitul la mare.

Un rol important în transpunerea în viață a tuturor prevederilor referitoare la exploatarea rațională a resurselor din Delta Dunării revine Centralei Delta Dunării, care într-o organizare unitară — avînd în subordine mari întreprinderi complexe, constituite pe zone — cuprinde toate activitățile : agricultură (cultura cerealelor, creșterea animalelor, legumicultură, pomicultură), pescuit și piscicultură, stuficultură, turism etc., dînd astfel posibilitatea folosirii permanente a personalului muncitor și atragerii de forță de muncă.

Dezvoltarea și modernizarea porturilor existente, îndeosebi a Portului Sulina, reprezintă o condiție esențială pentru creșterea capacității de trafic fluvial. Aceste acțiuni sînt cuprinse într-un studiu avînd în vedere schimbarea structurii traficului și realizarea unui port pescăresc pentru acostarea de nave mici costiere și a altor tipuri de nave. În zona comunei Sfîntu Gheorghe se elaborează planuri concrete de folosire a terenurilor deltei, astfel încît prin lucrările de desecare și plantare să sporească suprafața arabilă.

Programul privind valorificarea complexă și eficientă a resurselor din Delta Dunării prevede extinderea agriculturii, îndeosebi în delta fluvială, de la 60 050 hectare în prezent, la 114 000 hectare, prin diverse lucrări ameliorative complexe. În cadrul acestui program, paralel cu sporirea producției de cereale, un loc deosebit îl va ocupa amenajarea de orezării. O atenție prioritară se va acorda pomiculturii și viticulturii, inclusiv organizării plantațiilor de smochini, pentru care există bune condiții pedoclimatice. Creșteri substanțiale sînt prevăzute în domeniul zootehniei, prin sporirea considerabilă, pînă în 1990, a numărului de oi, al păsărilor și în special al rațelor și gîștelor. Se va dezvolta mult piscicultura, prin amenajarea și exploatarea intensivă și semiintensivă a celor 240 mii de hectare de bălți și lacuri, astfel încît să se obțină o producție de cel puțin 130—150 mii de tone de pește anual. Se au în vedere, de asemenea, exploatarea mai intensă a biomasei (stuf, papură, rogoz, vegetație acvatică), creșterea fondului forestier (prin dezvoltarea plantațiilor de specii repede crescătoare și de mare eficacitate economică atît din solurile interne, cît și prin aclimatizare), recoltarea fructelor de pădure și a plantelor medicinale, extinderea vînatului. În raport cu dezvoltarea producției agricole se va trece la crearea de noi unități ale industriei alimentare în vederea prelucrării locale a materiilor prime vegetale și animale. Programul cuprinde, totodată, măsuri privind organizarea exploatării miniere a nisipurilor din deltă și extinderea cercetărilor în acest domeniu. Pe lîngă toate acestea, se preconizează extinderea și intensificarea activității turistice. Vor fi efectuate lucrări de sistematizare, dotare și apărare a localităților, de dezvoltare cu prioritate a transporturilor pe apă, îmbunătățirea sistemelor de telecomunicații, de alimentare cu energie electrică.

Îmbinarea în mod armonios a ramurilor de producție în această zonă a țării contribuie la o mai eficientă punere în valoare a resurselor naturale existente, concomitent cu păstrarea vocației turistice. Delta Dunării se va înscrie astfel în categoria zonelor țării cu un puternic potențial economic, cu o dezvoltare complexă și echilibrată, capabilă să asigure locuitorilor săi condiții de muncă și viață demne de epoca socialismului multilateral dezvoltat.

dr. Marin NIȚU

Standardizarea și tipizarea produselor

(Urmare din pag. 8)

perea produsului tip reprezentativ, cu stabilirea raporturilor optime între parametrii săi principali, performanțe, caracteristici, consumuri specifice energetice, de metal și combustibili ; 2) determinarea numărului rațional de tipodimensiuni din seria unitară (parametrică) tipizată, ținindu-se seama de principiul prezentat anterior, respectiv de satisfacerea în egală măsură a cerințelor fabricației și consumului. Dintre criteriile care determină soluția constructiv-tehnologică optimă a modelului de bază tipizat, consumurile energetice și de metal încep să capete o pondere din ce în ce mai mare ; în acest sens, se impune ca indicatorii tehnico-economici ce caracterizează procesul de fabricație și exploatare a produselor să fie urmăriți pe toată perioada de viață activă a acestora.

Dacă ne referim, spre exemplu, la alternativele și dilemele cu care sînt confruntați cercetătorii și proiectanții în procesul de dieselizare a motoarelor termice atunci cînd trebuie să fie stabilită și, respectiv, tipizată o soluție tehnică sau alta constatăm că atît complexitatea construcției motoarelor diesel, cît și costul ridicat al injectoarelor ridică sensibil prețul acestora; în același timp însă, costul combustibilului este sensibil mai redus decît în cazul motoarelor cu scînteie. Așadar, conceperea unui produs nou și, respectiv, fabricarea lui la un cost mai redus nu este întotdeauna concludentă, în procesul de tipizare impunîndu-se să se examineze într-un context mai larg și consumul specific de combustibil, pe durata de funcționare a produsului, consumurile de metal și manoperă implicate de repararea și menținerea acestuia în starea de funcțiune, multitudinea domeniilor utilizării ș.a.

Procesul de optimizare a structurii seriilor unitare de produse și de componente structurale, respectiv determinarea gradului pînă la care se poate restringe numărul de tipodimensiuni fabricate, solicită stabilirea apriori a funcției obiectiv, respectiv a criteriului de optimizare. Literatura economică de specialitate recomandă a se adopta drept criteriu principal de optimizare cheltuielile echivalente minime înregistrate în sfera fabricării și exploatării tipodimensiunilor de produse ce alcătuiesc șirul tipizat. Luîndu-se în calcul un număr suficient de mare de variante și aplicînd metodele cercetării operaționale se selectează, pe baza criteriului cheltuielilor echivalente minime, varianta optimă a șirului tipodimensional de produse.

Conform datelor statisice prezentate la expoziția-bilanț de tipizare din februarie 1981, organizată cu ocazia analizei rezultatelor tipizării produselor industriale, evoluția diverselor categorii de cheltuieli în funcție de numărul de tipodimensiuni de mașini electrice generatoare este redată în figura nr. 2, grafic care de altfel este valabil și în situația altor produse. După cum rezultă din grafic, prin reducerea numărului de tipodimensiuni și, respectiv, prin mărirea loturilor și seriilor de fabricație cheltuielile din sfera producției scad, ca urmare a creșterii productivității muncii, reducerii dotării tehnologice a secțiilor de fabricație, diminuării cheltuielilor necesitate de asimilarea noilor produse ș.a. Examinarea evoluției cheltuielilor totale indică faptul că există întotdeauna un punct (Nto) sau zonă (Nt_1—Nt_2) în care acestea au valoare minimă, esența problemelor de tipizare parametrică constînd de fapt tocmai în determinarea șirului unitar conținînd acest număr optim de tipodimensiuni. Criteriul cheltuielilor echivalente minime trebuie completat, după caz, cu unele criterii tehnice suplimentare ca, spre exemplu, consumul minim de energie, consumul de metal, productivitatea maximă etc., în funcție de specificul domeniului și procesului tehnologic la care sînt articulate utilajele tipizate.

Mica industrie — în procesul de autoaprovizionare a populației cu bunuri de consum

DEZVOLTAREA, pe baza unei concepții unitare, a micii producții de mărfuri și servicii, indiferent de forma instituțională în care se realizează activitatea respectivă,, permite coordonarea eforturilor productive în vederea satisfacerii cerințelor de bunuri de consum și servicii ale oamenilor muncii din unitatea teritorială respectivă. Coordonarea unitară a micii industrii de către consiliile populare lărgește atribuțiile acestora pe linia autoconducerii și autoaprovizionării în profil teritorial, creînd totodată condiții optime pentru îndeplinirea funcțiilor micii industrii, respectiv :

— antrenarea în dezvoltarea economică a tuturor resurselor naturale zonale, a produselor secundare animaliere, vegetale și industriale, a materialelor refolosibile, precum și a altor resurse de materii prime și materiale locale ;

— diversificarea producției de bunuri de consum și servicii în scopul satisfacerii în bune condiții a cerințelor populației și al creării unor disponibilități pentru exportul de produse de serie mică și unicat ;

— cooperarea cu industria republicană, pentru care îndeplinește funcția de industrie orizontală, prin livrarea de piese, componente, subansamble, servicii ;

— cuprinderea în activitatea de producție și prestări de servicii, în tot cursul anului, a forței de muncă disponibile pe plan local.

Vorbind despre rolul pe care trebuie să-l îndeplinească mica industrie, la Consfătuirea cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta : **„Mica producție constituie un factor important în economia noastră socialistă, sistemul nostru cooperatist este o formă bună de producție a societății noastre socialiste și se încadrează armonios în sistemul general al economiei socialiste".**

Orientările de ansamblu și sarcinile micii industrii în actualul cincinal au fost stabilite prin „Programul special privind dezvoltarea de ansamblu a industriei mici și a prestărilor de servicii în perioada 1981—1985" și „Programul de măsuri privind dezvoltarea, diversificarea și ridicarea calității prestărilor de servicii pentru populație în anii 1984—1985". Potrivit acestor programe, urmează ca la sfîrșitul cincinalului fiecare județ să obțină o producție medie pe locuitor în mica industrie de 4 000 lei (valoarea producției marfă industriale și a serviciilor neindustriale), din care cel puțin un sfert să fie ponderea valorică a serviciilor prestate populației.

În semestrul I 1985 marea majoritate a județelor, peste trei sferturi, și-au realizat indicatorul prevăzut pe acest an privind volumul producției în mica industrie, fapt ce indică că dacă vor dovedi în continuare preocupări susținute pentru dinamizarea acestui sector vor obține indicatorul de 4 000 lei pe locuitor. Cu atît mai mult se cer eforturi sporite în județele care au realizat în primul semestru un volum al producției sub 2 000 lei pe locuitor în vederea recuperării rămînerii în urmă și încadrării în nivelul prevăzut pentru sfîrșitul cincinalului actual. Dintre realizările acestui an amintim, de asemenea, asimilarea a 525 produse și modele noi și reproiectate de bunuri de consum pentru cele mai diferite utilizări, dezvoltarea bazei resurselor de energie neconvențională — producerea de instalații de biogaz, panouri solare, utilizarea apelor geotermale atît pentru producție, cît și pentru populație, dezvoltarea producției de artă populară și artizanat inclusiv prin muncă la domiciliu. În acest fel a fost posibilă creșterea livrărilor atît la export, cît și la piața internă. Spre exemplu, au fost livrate suplimentar la fondul pieței : articole de mic mobilier, articole mărunte de uz casnic și gospodăresc, unelte agricole și de grădinărie, jucării simple și mecanizate, diferite confecții textile, tricotaje pentru copii, adulți, articole de marochinărie.

În ceea ce privește structura de realizare a producției în acest sector, ponderea principală — peste 3 sferturi — revine producției marfă industriale, înțelegînd prin aceasta producția de serie destinată fondului pieței, exportului, ca și cooperării cu industria republicană. Ponderea producției industriale destinată fondului pieței a fost în 1984 de circa 22%, deci mai puțin de un sfert. Comparînd această structură de realizare cu ierarhizarea funcțiilor micii industrii, a rațiunilor existenței sale ca furnizor cu prioritate de bunuri de consum pentru populație, se poate aprecia că livrările la fondul pieței ar trebui majorate.

Întreaga producție a micii industrii (mărfuri și servicii) are o pondere medie de mai puțin de 5% în producția totală (mărfuri plus servicii) a unui județ, astfel că acest sector ar putea fi cu prioritate orientat spre satisfacerea necesităților populației. Este adevărat că de cele mai multe ori pîrghiile economice acționează în favoarea actualei structurări a micii producții de mărfuri (cu prioritate ca subfurnizor pentru marea industrie), întrucît întreprinderile industriei republicane asigură materia primă, documentația tehnică, acceptă cu mai multă largheță prețurile cerute. În același timp Ministerul Aprovizionării nu include în balanțele materiale necesarul de materii prime, materiale al micii industrii.

Pe ramuri industriale, modul de realizare a producției marfă destinată populației în 1984 a fost următorul (în procente din livrările la fondul pieței) : bunuri de larg consum din metal — circa 4% ; articole de uz casnic și alte produse prelucrate din lemn — circa 3% ; confecții textile și din înlocuitori — circa 80% ; produse de artă populară și artizanat — circa 4% etc.

Contribuția micii industrii la valorificarea resurselor locale pentru construcții s-a materializat în extracția și sortarea a peste 8,2 milioane mc de agregate minerale, de carieră și balastieră pentru mortare și betoane, ca și a unor importante cantități de argilă, calcar, piatră de construcții ; au fost prelucrate 5 580 tone de cauciuc din care s-au realizat produse tehnice și bunuri de consum ; au fost valorificate pe plan local importante cantități de nuiele de răchită, alun și mesteacăn, paie, sorg, foi de porumb, oase, copite și păr de animale, lemn, fructe de pă-

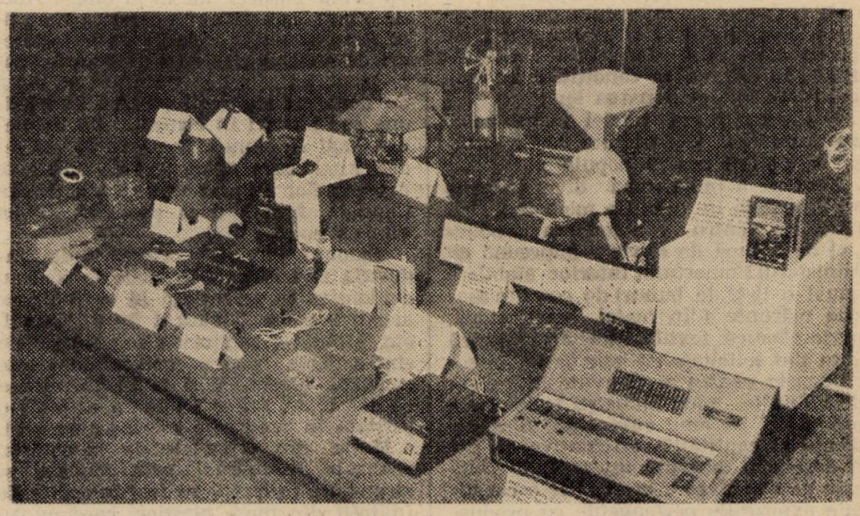

Produse electronice ale micii industrii prezentate la Expoziția Realizărilor Economici Naționale

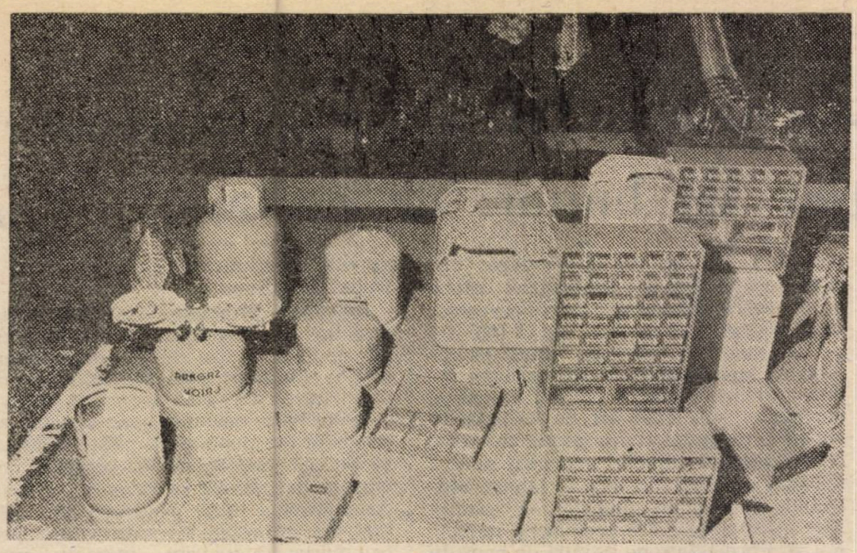

Produse de mecanică și mecanică fină ale micii industrii prezentate la Expoziția Realizărilor Economiei Naționale

dure, ca și resturi de metal, de tablă, cupoane textile, deșeuri de cauciuc și mase plastice.

Activitatea de cooperare cu industria republicană s-a materializat în prestări de servicii și livrarea de produse în următoarele domenii : rebobinarea de motoare, operațiuni de vopsire (nave, mobilier, utilaje), execuția de diferite repere, subansamble și piese de schimb, confecții metalice, reparări de țesături, execuția de piese din mase plastice.

Gradul relativ redus de mecanizare și automatizare a muncii în mica industrie, execuția manuală a unor operații și produse poate fi transformată, dintr-un dezavantaj economic, într-un avantaj fundamental al acesteia, în măsura în care mica industrie se orientează după criteriile actualului mecanism economic, respectiv :

- organizarea unei producții de mărfuri și servicii corespunzătoare nevoilor reale ale pieței interne și externe ;
- utilizarea pe scară largă a meșteșugului și inteligenței creatorilor populari și profesioniști ;
- diversificarea și adaptarea continuă a nomenclatorului de producție de bunuri și a profilelor de servicii, inclusiv prin policalificarea lucrătorilor ;
- creșterea numărului de unități date în gospodărire și gestiune micilor producători (cf. Decretului nr. 101/1980), cu asigurarea condițiilor de rentabilitate în funcționarea lor ;
- diversificarea rețelei magazinelor de prezentare și desfacere corespunzător orientării cererii populației.

Pentru a impulsiona diversificarea sortimentală în unitățile micii industrii Consiliul pentru coordonarea producției de bunuri de consum împreună cu Ministerul Comerțului Interior stabilesc anual o listă de bunuri de consum așazise mărunte (din metal, lemn, sticlă, mase plastice, textile, încălțăminte etc.) care sînt solicitate de beneficiari în serii scurte pentru a fi avute în vedere de unitățile micii industrii la lansarea producției pe anul respectiv. (Sînt indicate și cantitățile orientative ce pot fi absorbite de piața internă) O altă cale de orientare a producției o constituie expozițiile permanente cu produse ale micii industrii organizate pe plan central cu concursul Consiliului pentru problemele consiliilor populare, a UCECOM, la care sînt invitați atît parteneri externi, cît și reprezentanții comerțului interior pentru a comanda produse ale micii industrii. În teritoriu, acțiuni similare au loc în majoritatea județelor în organizarea comisiilor județene pentru coordonarea producției de bunuri de consum județene, respectiv expoziții cu produse specifice ale unităților din teritoriu, posibil de realizat pe capacitățile existente. Ele sînt vizitate atît de populația locală, cît și din județele limitrofe în vederea exprimării opțiunilor de cumpărare. Spre exemplu, prin refolosirea resturilor tehnologice din producția de bază a întreprinderilor de industrie republicană se realizează bunuri de consum, în serii economice pe produs, antrenînd organele comerciale din județul respectiv, cît și din județele limitrofe, cu economii corespunzătoare atît în organizarea fabricației, cît și în transportul mărfii la beneficiari.

Pentru a evita transformarea deșeurilor industriale în mărfuri cu mișcare lentă sau fără mișcare, este nevoie în primul rînd de multă experiență, îndemînare și profesionalism adeseori mai mult decît atunci cînd lucrezi cu materii prime clasice ; iar în al doilea rînd, de o bună cunoaștere a cererii populației. Spre exemplu prelucrarea unor deșeuri de cauciuc pentru a fi transformate în obiecte inutile, necerute pe piață nu poate aduce decît pagubă în gestiune sau stocuri în comerț. De asemenea, mai sînt unele produse de artizanat, kitch care aglomerează vitrinele magazinelor de prezentare, inclusiv din Capitală, fără a avea șanse de a se vinde vreodată.

„Salonul luminii" organizat de industria ușoară, ca și tîrgurile de artă au evidențiat cu prisosință la ce înălțime artistică poate fi ridicat lutul, lemnul, etc. Mobila și tapițeria din pai și nuiele sînt articole la care cererea depășește constant oferta, ca și la încălțămintea cu tălpi împletite (care a devenit o raritate în producția meșteșugărească).

Multe din articolele de bucătărie, realizate tradițional prin cioplire și strungărie în lemn, au fost înlocuite de imitații din mase plastice, care nu au valențe nici economice, nici estetice, nici funcționale — în consum. Poate fi oare mai ieftin decît căzăturile de lemn din pădure, materialul plastic energointensiv, turnat cu prese de injecție (electrice) ? În locul lavițelor și blidarelor din lemn se oferă etajere din fier forjat (material energointensiv), în locul cuierelor de perete din nuiele sau lemn apar cuiere de fier forjat în același stil.

Pe lîngă influența nefastă pe care asemenea articole o au asupra gustului public (nu am spus nimic despre florile din plastic), ele irosesc materiale ce ar putea fi mult mai judicios folosite pentru : elemente de mic mobilier din metal și plastic, executate într-o viziune de design modern ; module pentru montarea de stelaje multifuncționale ; mobilier de grădină și camping realizat din aceeași combinație : metal-plastic sau metal-lemn. Efortul de creație, bunul gust sînt generos răsplătite atît în țară, cît și la export, iar aceasta poate fi una din căile, mult căutate, de rentabilizare a unor unități.

Programele de ridicare a nivelului tehnic-calitativ al producției, stabilite în toate ramurile economiei, inclusiv pentru prestările de servicii, pot să găsească un teren fertil de materializare în mica industrie care este chemată să adauge la segmentul producției de bazar, produsele meșteșugarilor români ce au adus faimă țării încă de la prima expoziție universală de la Paris, din secolul trecut.

Spre exemplu, industria republicană de mobilă și mica industrie produc în foarte mică măsură și, ca urmare, nu livrează pe piață garnituri de mobilă (camere) în stil popular românesc, nu neapărat sculptate, ci simple și funcționale, cum se găsesc din belșug expuse în Muzeul Satului din București, în cel de la Sibiu etc. Un asemenea mobilier ar fi mult mai adecvat locuințelor din mediul rural, decît — să spunem — mobila lustruită, dar cu siguranță că ar găsi apreciere și în mediul urban sau la export. La fel, ar fi necesar să se producă fie de către industria republicană de mobilă, fie de mica industrie, mobilă modulară în faza de premontare (kit-uri) care, odată cumpărată, poate fi montată de beneficiar în locuința sa, potrivit gustului și nevoilor sale concrete.

Cu atît mai mult în domeniul articolelor de modă (îmbrăcăminte, încălțăminte, marochinărie) mica industrie poate completa și diversifica cu succes marea industrie prin adaptarea cu rapiditate la linia modei, prin promovarea unor modele de autor în cadrul caselor de modă, fapt deosebit de apreciat în lansarea pe piața externă a produselor. Precizăm din nou că în prezent mica industrie își îndeplinește și depășește planul la marea majoritate a indicatorilor, astfel că propunerile făcute mai sus nu vin decît să sublinieze rezervele de dezvoltare pe care le are acest sector în economia noastră socialistă, în actuala etapă de dezvoltare intensivă.

Ar fi de dorit ca toate magazinele micii industrii să arate ca expoziția permanentă a UCECOM din cadrul complexului expozițional Piața Scînteii și în general publicitatea în jurul realizărilor acestui sector să fie mai activă. Însăși imaginile alăturate evidențiază aspecte, pentru mulți inedite, din activitatea micii industrii.

Ioan GEORGESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Direcții și acțiuni pentru reducerea costurilor de producție

REDUCEREA sistematică a costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs constituie un element esențial al economisirii muncii sociale. Reproducția de tip intensiv, opțiune fundamentală înscrisă în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., nu poate fi realizată fără o activitate susținută, bazată pe concepte științifice, materializată în rezultate corespunzătoare în domeniul reducerii costurilor pe unitatea de produs, costurile de producție constituind elementul definitoriu al eficienței economice. Totodată, micșorarea costurilor și a cheltuielilor materiale implicate în procesul de producție devine o cerință esențială pentru a putea dezvolta producția pe scară tot mai largă, progresul economic fiind cu atît mai rapid cu cît producția este obținută cu cheltuieli cît mai reduse.

Importanța opțiunii privind micșorarea cheltuielilor materiale derivă și din faptul că în majoritatea ramurilor industriale, cît și pe ansamblul industriei, ele dețin cea mai mare pondere în structura cheltuielilor de producție și în valoarea produselor. În 1984, de exemplu, pe ansamblul industriei republicane, ponderea cheltuielilor pentru materii prime, materiale, combustibil, energie și apă în costurile de producție a fost de 64,0%, față de 67,8% în 1965, iar împreună cu amortizările de 68,7%, față de 76,4%. Iată de ce, în întreaga economie națională s-a acționat cu consecvență pentru reducerea continuă a costurilor producției, obținîndu-se în dinamică rezultate remarcabile (tabelul).

Industria republicană	Reducerea în anul final față de anul de bază al cincinalului — % —	Volumul de economii obținut — mil. lei —
1966—1970	8,3	47
1971—1975	9,2	85
1976—1980	7,1	120
1981—1985 *	8,0	150

* Anul 1985 — preliminat

În toată această perioadă, diminuarea substanțială atît a cheltuielilor directe, cît și a celor indirecte pe unitatea de produs s-a făcut în principal pe seama reducerii normelor de consum materiale și energetice, intensificării proceselor de valorificare a materiilor prime și materialelor, creșterii productivității muncii, precum și a factorilor specifici diferitelor ramuri și subramuri. În acest scop, în întreprinderi au existat preocupări consecvente pentru introducerea accelerată a progresului tehnic, îmbunătățirea pregătirii profesionale a cadrelor, perfecționarea organizării producției și a muncii, accentuarea cooperării și specializării în producție, creșterea gradului de recuperare a resurselor refolosibile, diminuarea pierderilor tehnologice, sporirea productivității muncii ș.a. Ca urmare, **economisirea cheltuielilor materiale se manifestă ca principala cale de reducere a cheltuielilor de producție,** iar eficiența reducerilor procentuale ale consumurilor de materii prime și materiale pe unitatea de produs este deosebit de mare în raport cu reducerile similare ale celorlalte elemente de cheltuieli.

Obținerea acestor rezultate s-a desfășurat în contextul unor preocupări consecvente pentru îmbunătățirea cadrului metodologic de urmărire și raportare a costurilor de producție. În ultimii ani au fost luate o serie de măsuri menite să asigure un conținut corespunzător din punct de vedere economic costurilor de producție și să reducă ponderea elementelor de venit net asupra cărora întreprinderile și centralele nu puteau să acționeze în mod corespunzător. Astfel, începînd din anul 1978, au fost scoase din conținutul costurilor o serie de elemente ce aparțineau sferei venitului net, plusprodusului, ca de exemplu : taxa asupra fondurilor de producție, taxa asupra terenurilor, comisionul plătit de întreprinderile industriale pentru mărfurile exportate, amortizarea și reparațiile la clădirile date în folosință gratuită etc., urmînd a fi suportate din rezultate financiare sau din alte fonduri.

Prin măsurile luate privind actualizarea prețurilor de producție și de livrare în industrie s-a asigurat rentabilizarea industriei extractive în condițiile unor consumuri normate din punct de vedere științific, s-au evaluat materiile prime la un nivel corespunzător rolului lor în dezvoltarea economiei și s-a repartizat mai judicios venitul net între ramurile industriei, cu impactul corespunzător asupra costurilor de producție.

A crescut rolul prețurilor în economisirea resurselor materiale, îndeosebi pentru purtătorii de energie, s-a realizat o anumită apropiere a prețurilor diferitelor valori de întrebuințare de nivelul și corelațiile prețurilor mondiale. Totodată, au fost actualizate prețurile și tarifele în transporturi și activitatea de construcții-montaj, vizîndu-se optimizarea diferitelor feluri de transporturi și asigurarea autogestiunii economico-financiare. S-au redus prețurile de producție în industria orizontală și pentru piesele de schimb, realizîndu-se pe această cale o importantă reducere a costurilor. Pentru stimularea prin prețuri a utilizării într-o măsură mai largă a materialelor recuperabile și refolosibile și reducerea pe această bază a costurilor de producție, prețurile acestor materiale au fost stabilite la un nivel mai redus cu 25—50% comparativ cu prețurile materialelor în stare nouă.

Pentru ca întreprinderile să dispună de un instrument eficient de conducere și dirijare a activității, se depun eforturi în direcția examinării posibilităților de unificare a obiectivelor tuturor programelor din întreprinderi, asigurîndu-se în acest fel o mai bună corelare a diferitelor acțiuni, precum și o urmărire mai riguroasă a realizării economiilor planificate.

Un rol important în asigurarea disciplinei în domeniul costurilor de producție în economia noastră l-a avut apariția noilor reguli de bază privind planificarea, calcularea și evidența costurilor de producție, atît în industrie, cît și în celelalte ramuri. Aceste norme, care au fost revizuite și adaptate în permanență în funcție de condițiile concrete existente, ca urmare a dezvoltării economiei noastre, precum și ca urmare a implementării măsurilor cu privire la perfecționarea mecanismului economic și financiar, constituie cadrul adecvat pentru valorificarea corectă a consumului de muncă socială și, pe această bază, pentru adoptarea de către unitățile economice a celor mai potrivite măsuri pentru reducerea continuă a cheltuielilor de producție.

Se poate afirma că secțiunea de plan a costurilor de producție dispune de un cadru metodologic și normativ complet, care permite asigurarea disciplinei evidențierii diferitelor elemente de cheltuieli și articole de calculație în mod judicios ; condiția esențială este însă ca acest cadru metodologic să fie bine cunoscut și aplicat corespunzător în practică.

În anul 1984 a fost redus nivelul dobînzilor bancare cu consecințe corespunzătoare asupra nivelului costurilor de muncă vie. Politica de stabilitate a prețurilor a creat premise favorabile pentru a utiliza metode evoluate de planificare, calculare și evidență a costurilor în unitățile economice, îndeosebi metodele standard, cost-oră-mașină, normativă.

Merită a fi subliniate eforturile depuse în toată această perioadă de timp pentru îmbunătățirea subsistemului informațional al costurilor de producție. Noi valențe s-au imprimat atît urmăririi statistice, cît și contabile a evoluției costurilor de producție. Începînd cu anul 1984, prin plan au fost stabilite sarcini privind nivelul costurilor a peste 380 produse sau grupe omogene de produse ce se urmăresc în evoluție semestrial.

La Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 s-a dezbătut și adoptat o nouă metodologie de planificare, calcul și evidență a costurilor de producție, punîndu-se accentul pe calculațiile ce acordă prioritate elementelor de cheltuieli și nu articolelor de calculație.

■

TREBUIE subliniat că, cu toate rezultatele bune pe care le-am menționat, unele întreprinderi și centrale nu și-au îndeplinit planul de reducere a costurilor de producție, datorită faptului că nu au reușit să identifice soluții tehnice și tehnologice care să se ridice la nivelul volumului de economii planificat, să întărească disciplina costurilor de producție în secții și ateliere, să materializeze măsurile înscrise în programele privind reducerea costurilor de producție. În aceste cazuri se impune o îmbunătățire radicală a proiectelor și documentațiilor care stau la baza însușirii produselor noi sau a procedeelor tehnologice noi, pe criteriul minimizării costurilor de producție, reducerea în continuare a consumurilor materiale pe unitatea de produs, accentuarea proceselor de valorificare, creșterea productivității muncii, raționalizarea strictă a cheltuielilor indirecte pe unitatea de produs.

Pentru reducerea substanțială a costurilor de producție, se cere consecvent urmărită modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor, creșterea indicilor de utilizare a capacităților de producție, promovarea largă a progresului tehnic și creșterea aportului acestuia la sporirea eficienței întregii activități economico-sociale.

Nu trebuie uitat că realizarea importantelor sarcini de reducere a cheltuielilor de producție în viitorul an și cincinal depinde într-o măsură însemnată de îndeplinirea integrală a planului pe anul 1985, dat fiind faptul că, prin natura sa, indicatorul „cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă" preia în mod automat rămînerile în urmă sau depășirile față de plan din perioadele precedente. De aceea, toate unitățile economice trebuie să depună eforturi susținute pentru aplicarea tuturor soluțiilor de ordin tehnic, economic și organizatoric înscrise în programele de măsuri pentru reducerea costurilor și încadrarea în eforturile planificate. Subliniem amplele mobilizări de forțe care vor trebui să se manifeste în toate ramurile economiei, și în mod deosebit în industrie, pe linia îmbunătățirii indicilor de valorificare a materiilor prime și materialelor în industria chimică, în construcțiile de mașini, electrotehnică și electronică, în industria ușoară, în exploatarea și prelucrarea lemnului. Vor trebui și mai mult amplificate eforturile pe linia realizării indicilor planificați de scoatere a laminatelor finite pline din oțel, în metalurgie, pentru realizarea unui raport optim între specializare și integrare în ramurile prelucrătoare și îndeosebi în construcțiile de mașini, industria ușoară, industrializarea lemnului ș.a.

Este demn de relevat că realizarea unor reduceri și mai însemnate a costurilor de producție impune și **o nouă abordare a fundamentării programelor de măsuri de reducere a costurilor și de control al înfăptuirii acestora.** În mod prioritar, un accent deosebit va trebui pus pe aportul planului tehnic, prin legarea mai puternică a obiectivelor acestuia de activitatea de reducere a costurilor. Apreciem totodată că se cer perfecționate în continuare metodele de cuantificare și exprimare a efectelor economice ale acțiunilor de natura introducerii pe scară largă a progresului tehnic. De asemenea, conducerea prin costuri a unităților productive în noul stadiu de dezvoltare a economiei românești impune **utilizarea pe scară largă a unor metode și tehnici evoluate de investigare a rezervelor interne din întreprinderi** (analiza valorii, gestiunea calității, gestiunea stocurilor ș.a.), punerea operativă a acestora în valoare, precum și promovarea metodelor evoluate de calcul și evidență a costurilor (metoda costurilor standard, cost-oră-mașină, direct-costing etc.).

Prin agregarea și unificarea la nivelul fiecărei verigi de producție a obiectivelor și sarcinilor ce rezultă din programele naționale privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, creșterea accentuată a productivității muncii, perfecționarea organizării și normării muncii și reducerea costurilor, se vor asigura conducerilor unităților de producție noi instrumente de control riguros și intervenție preventivă și operativă pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor majore de sporire a eficienței economice în cincinalul 1986—1990.

dr. Gh. ȘICĂ

Sporirea accentuată a productivității muncii

(Urmare din pag. 4)

mare măsură de institutele de cercetare și proiectare care au de finalizat proiectele constructive ale unor diverse utilaje de strictă necesitate pentru asigurarea unor fluxuri tehnologice optime : linia mecanizată pentru prelucrat, cîntărit și marcat capete de lovire, mașina multiax cu antrax reglabil pentru găurit și filetat repere de la morile de cărbune, agregatele cu 4 capete de lucru pentru prelucrat manivele și carcase reductori.

2 **Înnoirea fabricației prin asimilarea în producție a noi produse.** Acest proces cunoaște în cadrul întreprinderii o evoluție ascendentă (graficul) an de an unitatea asigurînd asimilarea în fabricație a unor diferite produse noi sau modernizate, cu caracteristici funcționale superioare. În prezent se află în diferite stadii acțiunile pentru asimilarea și producerea cazanului de 510 tone abur pe oră și a celui de 300 tone abur pe oră, urmînd a fi asimilate în producție pînă la finele anului diverse noi utilaje pentru metalurgie și chimie, cazanul pentru săruri sodice, noile ventilatoare tip MV 50 și 55 etc. De asemenea, se dezvoltă un sector de componente pentru centrale electrice nucleare, uzina „Vulcan" avînd sarcini de execuție și livrare de astfel de componente chiar pentru prima centrală de acest gen aflată în construcție.

3 **Organizarea superioară a producției și a muncii,** factor cu influențe directe asupra nivelului productivității la fiecare loc de muncă. În acest context este de remarcat că alături de măsurile vizînd creșterea gradului de tipizare, unificare și standardizare a pieselor, subansamblelor și produselor, utilizarea completă și productivă a timpului de lucru de către fiecare om al muncii în parte, aplicarea principiilor ergonomice la organizarea locurilor de muncă etc., o atenție deosebită se acordă **asigurării unor fluxuri tehnologice optime**, cu o circulație eficientă a pieselor și subansamblelor. Astfel, spre exemplu, s-a urmărit ca activitatea de debitare să aibă loc în cadrul fiecărei secții în parte. În acest fel, în prezent, în fiecare din aceste secții se desfășoară operații de debitări pentru tipurile de materiale ce sînt preponderente în produsele pe care le fabrică (secția de unități de pompaj are sectoare de debitare pentru laminate, secția de cazangerie pentru tablă).

4 Pentru a se asigura toate premisele necesare creșterii susținute a productivității muncii, o acțiune cu efecte multiple o reprezintă cea referitoare la **creșterea gradului de mecanizare și automatizare a diferitelor operații tehnologice.** În acest domeniu acțiunile inițiate și care se vor iniția în continuare vizează, pe baza determinării precise a locurilor de muncă mari consumatoare de manoperă și a posibilităților concrete tehnice și tehnologice de mecanizare a acestora, atît operațiile principale de bază, cît și cele auxiliare, în special din componența activităților de depozitare-manipulare. În prezent se colaborează cu Institutul Politehnic din București pentru **introducerea primilor roboți industriali,** în special la execuția operațiilor de sudură.

În prezent, colectivul de muncă de la această mare întreprindere bucureșteană acționează atît pentru încheierea cu succes a acestui an și cincinal, cît și pentru a asigura o bună pregătire a producției anului viitor. În acest scop, se acordă toată atenția necesară pentru contractarea întregii producții fizice planificate pentru anul viitor (75% din această producție este, de pe acum, contractată), încheierea de contracte cu furnizorii de materii prime și materiale, asigurării tuturor condițiilor necesare ridicării activității pe noi trepte de eficiență.

PUNCTE DE VEDERE

Inginerul: grad sporit de participare creativă în dinamica întreprinderii

ÎN DOCUMENTELE de partid, în cuvîntările secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este subliniat cu stăruință rolul actual și cel din viitor al intelectualității tehnice în ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în promovarea noutăților tehnice în toate sectoarele de activitate. Această categorie socioprofesională se distinge prin anumite particularități de celelalte categorii de profesii, îndeosebi prin aceea că posedă un nivel de pregătire tehnică superior, fiind chemată să elaboreze planuri, proiecte, soluții tehnice, idei, invenții, să asigure asistența tehnică și de specialitate necesară realizării ritmice a planului și în condiții de calitate. Totodată, inginerii pot oferi asistența tehnică necesară celorlalte categorii de oameni ai muncii, care au idei și se preocupă de realizarea unor invenții sau inovații.

Analizînd acest grup socioprofesional la întreprinderea brașoveană „Tractorul" a reieșit că el s-a mărit într-un ritm aproape exploziv, în mai puțin de patru decenii numărul inginerilor crescînd de la cîteva zeci în 1950, la peste 1 200 în 1984. La acest grup se adaugă alți 240 ingineri care lucrează efectiv numai în activitatea de cercetare, respectiv în cadrul C.C.S.I.T.T. Este de la sine înțeles că performanțele tehnice și economice la care au ajuns produsele întreprinderii „Tractorul" nu s-ar fi putut realiza fără contribuția intelectualității tehnice a întreprinderii, care alături de ceilalți oameni ai muncii au „pus în operă" cele mai noi rezultate ale tehnicii și științei mondiale în producția de motoare și tractoare agricole. Sînt, desigur, rezultate meritorii, dar chiar și o examinare sumară relevă că potențialul de creație al inginerilor din cadrul întreprinderii amintite nu este folosit la nivelul său maxim.

Pentru a stabili un diagnostic mai riguros al situației respective am desfășurat o cercetare integrată (economică, sociologică, psihologică) prin care am urmărit să cunoaștem modul în care intelectualitatea tehnică a întreprinderii este folosită la reala sa valoare, dacă însușirile calitative pe care le-a dobîndit își găsesc un spațiu adecvat de împlinire, ce obstacole mai apar în acest proces complex și cum ar putea fi surmontate. *)

Studiind structura organizatorică (organigrama) întreprinderii am constatat că inginerii sînt prezenți în toate compartimentele funcționale, începînd cu cele din cadrul subsistemului conducător, în compartimentele de concepție-proiectări, serviciile de organizare, plan, pregătirea fabricației, normare etc. pînă la acele compartimente din cadrul subsistemului condus, adică la nivelul secțiilor și atelierelor de fabricație. Desigur, în fiecare din subsistemele și compartimentele subliniate mai sus, cu rolul lor specific în întreprindere, vom regăsi ingineri care au funcții de conducere și ingineri care au funcții de execuție. În cercetarea noastră am cuprins numai cea de a doua categorie de ingineri, propunîndu-ne să investigăm mai adînc situația inginerului de la nivelul secțiilor și atelierelor de fabricație.

Ca o primă constatare cu ocazia chestionării inginerilor de la nivelul secțiilor și atelierelor de producție a reieșit că, în bună măsură, aceștia nu-și pot valorifica la maxim nivelul lor de pregătire tehnică superioară. Cu alte cuvinte, după modul în care sînt implicați în rezolvarea unor probleme inginerești, se resimte o subutilizare a capacităților intelectuale și de creație, a pregătirii dobîndite în anii de studii. Această constatare este susținută de faptul că peste 50% din totalul celor chestionați au considerat că o mare parte din activitățile desfășurate, unele cu un grad ridicat de repetabilitate, ar putea fi foarte bine executate de unele cadre cu studii medii. Este vorba de elaborarea unor situații statistice, completări formularistice, referate cu date cunoscute, deplasări cu diferite „adrese" prin uzină, executarea unor desene de detaliere de mică complexitate sau trasarea în tuș a unor schițe ș.a. Deci, ca urmare a cheltuirii timpului de muncă în activități lăturalnice și inadecvate pregătirii de specialitate a inginerului se resimte nu numai o subfolosire a capacităților intelectuale și de creație, dar și o stare de insatisfacție profesională.

Un alt aspect pe care l-am considerat relevant din perspectiva ipotezei asumate de cercetare se referă la situația integrării cadrelor inginerești în activitatea de invenții și inovații, de creație științifică și tehnică în general. În prezent considerăm că în întreprindere nu sînt fructificate la nivel superior capacitățile intelectuale ale unui număr însemnat de cadre tehnice cu pregătire superioară. Un număr relativ mic de ingineri și subingineri chestionați ne-au putut consemna unul sau două exemple de inovații realizate în ultimii trei ani, ceea ce evidențiază că întreprinderea nu solicită în măsură suficientă din partea inginerilor o activitate de creație tehnică. Iată, în aceeași ordine de idei, și principalele subgrupe de factori considerați ca avînd un efect negativ, factori relevați de însiși subiecții chestionați (tabelul).

Ierarhizînd acești factori după numărul subiecților care i-au indicat, constatăm că pe primul loc se situează multitudinea de sarcini de serviciu curente caracterizate printr-un grad mare de repetabilitate. Se evidențiază astfel că o mare parte din ingineri și subingineri sînt încadrați pe unele posturi unde nu-și manifestă mai intens capacitățile intelectuale, rezolvînd sarcini care nu permit ridicarea la adevăratul rol profesional pe care ei ar trebui să-l aibă. Se impune deci, prin unele modificări de atribuții în cadrul fișei postului, solicitarea inginerului la o muncă superioară, reducînd pe cît posibil muncile rutiniere în favoarea celor creative.

Un alt aspect ce reține în mod deosebit atenția se referă la necesitatea unui sistem informațional-decizional care să asigure coordonarea și sprijinirea aplicării în producție a noutăților tehnice și tehnologice (vezi a șasea subgrupă de factori din tabel) ; investigația întreprinsă ne-a condus la concluzia că trebuie să fie regîndite unele dintre atribuțiile compartimentelor tehnico-funcționale în vederea asigurării generalizate a unor invenții și inovații.

Din discuțiile avute pe această temă cu mai mulți inovatori și inventatori a reieșit că o soluție în acest sens ar fi aceea ca, o dată cu planificările reparațiilor capitale, secția mecanic șef să includă aplicarea și generalizarea unor noutăți tehnice experimentate și verificate în întreprindere sau în alte sectoare ale economiei naționale. În practică există un anumit impediment. Fiind preocupați de scurtarea ciclului reparațiilor capitale, cei direct impli-

Subgrupe de factori frenatori	Numărul subiecților care l-au indicat
Multitudinea de sarcini de serviciu curente care au un grad mare de repetabilitate	33
Lipsa unui sistem optim de stimulare materială	18
Comoditatea personală, lipsa de interes, de ambiție profesională	16
Angrenarea în activități funcționărești care nu necesită un grad de pregătire ridicat, ruperea de problemele concrete ale secțiilor de fabricație	15
Lipsa unei bibliografii tehnice traduse cu noutățile la zi, precum și lipsa unor documentare cu probleme tehnice rezolvate sau nerezolvate	12
Organizarea slabă a acestei activități mai ales sub aspectul atragerii, coordonării și sprijinirii	10

*) În ceea ce privește metodologia investigației, s-a utilizat observația directă, studiul documentelor scrise, datele statistice proprii întreprinderii, convorbiri și discuții cu factorii responsabili. S-a utilizat apoi o anchetă prin chestionare care s-a aplicat pe un eșantion de 100 ingineri și subingineri din cele două compartimente amintite de la întreprinderea „Tractorul". Separat de ancheta prin chestionar, am supus unui interviu aprofundat, dirijat, un număr de ingineri tehnicieni, și maiștri. De asemenea, pentru obținerea unor informații cît mai complete privind activitatea de muncă a inginerilor, am consultat dările de seamă statistice, privind invențiile, inovațiile și mărcile de fabrică obținute în anii anteriori.

cați evită să se angajeze în efectuarea unor modernizări care presupun în mod firesc o pregătire mai laborioasă a reparațiilor capitale, efectuarea unor probe tehnologice etc. Este limpede că rezolvarea problemei constă într-o mai bună colaborare a activității secțiilor de fabricație și o mai bună organizare a sistemului informațional și decizional privind activitatea de invenții și inovații. De relația bine stabilită între fluxul informațional științifico-tehnic și capacitatea creativă existentă în întreprindere depinde în ultimă instanță viteza și aria punerii în valoare a noutăților tehnice și științifice, eficiența economică a acestora.

Cristea IONIȚĂ
Brașov

Abordare complexă a dimensiunii calitative a resurselor umane

ÎN ECONOMIE, resursele de forță de muncă sînt de multă vreme obiect de analiză în scopul dimensionării, planificării și prognozării lor, alături de alți indicatori, cum ar fi resursele naturale sau capacitățile de producție. Indicatorii economici folosiți pentru analiza forței de muncă se referă în principal la aspecte de ordin demografic (volum, structură pe vîrste, natalitate etc.), precum și la cei de calificare, școlarizare și structură profesională. În cadrul acestora nu găsim nici la nivelul economiei naționale și, cu o eventuală excepție, nici la nivel de ramură sau departamental, nici un fel de indicator mai de profunzime cu privire la calitate psihică și posibilitățile de evoluție ale forței de muncă. Este drept că indicatorii privind gradul de școlarizare și calificare a forței de muncă sînt numiți în terminologie economică „indicatori calitativi", dar nu este necesară o prea largă demonstrație pentru a argumenta că documentul de școlarizare pe care se fundamentează acești indicatori nu oferă decît o imagine limitată în ceea ce privește personalitatea și capacitățile unei persoane. Sructura internă, psihică ,analiza cu adevărat calitativă a forței de muncă poate rămîne astfel în afara calculelor economice.

Există mai multe explicații pentru această situație, dar cea mai semnificativă ne apare a consta în faptul că informațiile psihologice sînt relativ puțin utilizate în scopuri economice comparativ cu necesitatea, cu „foamea" de astfel de informații. Ele nu sînt cunoscute acolo unde este nevoie de ele, după cum nu există nici suficiente posibilități de asimilare a lor atunci cînd penetrează granițele dintre discipline. Nu este încă constituit un indicator — la un nivel mai larg de agregare dincolo de testele și probele psihologice concrete pentru un loc de muncă sau altul — care să poată integra și utiliza informațiile de ordin psihologic, cu toate că nevoia de astfel de informații se resimte tot mai acut. Tocmai de aceea considerăm că abordarea caracteristicilor psihice ca resurse ar putea răspunde, măcar parțial, unor astfel de cerințe ale economiei naționale.

Se pune în același timp problema în ce măsură informațiile psihologice de care dispun științele bio-psiho-sociale sînt utilizabile pentru necesitățile prognozării și planificării economice. Răspunsul poate fi formulat foarte scurt, dar cere o examinare complexă : doar parțial. Asta înseamnă, pe de o parte, că stadiul actual de structurare a informației psihologice este suficient de avansat pentru a fi utilizată în analiza economică, în md sigur într-o măsură mult mai mare decît în prezent. Pe de altă parte, acest „parțial" înseamnă că este necesară o oarecare structurare a unora din datele psihologice pentru a deveni mai compatibile cu restricțiile impuse de necesitățile de fundamentare economico-financiară a planificării. Cele două aspecte complementare necesită o examinare detaliată, dar în cele ce urmează vom reține doar concluzia că există deja un număr de informații psihologice — cum sînt de exemplu cele stocate în psihograme și etaloanele psihologice — care pot servi pentru dimensionarea, planificarea și prognozarea resurselor psihice.

Să precizăm, înainte de toate, însă ce înțelegem prin acest termen. În accepțiunea noastră, conceptul de „resursă psihică" este un concept economico-psihologic. Considerarea acestui tip de resursă implică de la bun început o abordare interdisciplinară, utilizarea sa pretinzînd însă cooperarea nu numai a specialiștilor din economie și psihologie, ci și din alte domenii.

Unitatea de măsură proprie resurselor psihice o constituie omul. Și aceasta nu pe temeiul unor apriorice considerații asupra „omului ca măsură a tuturor lucrurilor", ci pentru că ceea ce are sens, deopotrivă sub aspect psihologic și economic, este a cunoaște de cîți oameni ai nevoie și de cîți oameni dispui, capabili să execute o activitate determinată. După ce, în țara noastră au fost realizate psihogramele a zeci de activități, nu mai este nevoie să argumentăm că egalitatea oamenilor este un concept juridic, nu bio-psihologic, și nici că un om foarte bun într-o activitate poate să fie complet nepotrivit într-o alta. Diferitele activități cer diferite seturi de caracteristici psihologice, set a cărui unitate o constituie persoana. Analiza psihologică poate determina care sînt aceste seturi necesare pentru realizarea activităților și care este structura psihică a membrilor colectivelor de muncă, altfel spus, care sînt resursele psihice necesare și care sînt cele disponibile pentru realizarea sarcinilor de plan.

Această joncțiune interdisciplinară pe care o cere evaluarea resurselor psihice implică cel puțin trei aspecte : dimensionarea resurselor, stabilirea necesarului de resurse psihice, planificarea și prognozarea dezvoltării lor. În toate cele trei aspecte ale evaluării trebuie luate în considerare caracteristicile specifice ale resurselor psihice.

Într-un mod foarte evident, utilizarea în practică a conceptului de resursă psihică presupune dezvoltarea unor indicatori statistici care să poată reflecta specificul acestor resurse. Totodată, acești indicatori trebuie să se integreze în sistemul indicatorilor statistico-economici folosiți în economia națională.

Să precizăm, în prelungirea considerațiilor mai generale pe care le-am formulat anterior, cîteva dintre avantajele practice pe care le poate oferi conceptul (la un nivel satisfăcător de operaționalizare-indicatorul) de resurse psihice. Un prim nivel îl reprezintă diagnosticarea și evaluarea cît mai reală a nivelului „intelectual" al unei anumite colectivități, în speță a personalului unei întreprinderi. Psihologia poate contribui substanțial în acest sens, atît prin instrumentele proprii de testare a inteligenței individuale cît, mai cu seamă, în mod corelat, a nivelului de creativitate. Determinarea potențialului creativ al unui colectiv de muncă nu are un caracter static, ci unul dinamic, întrucît au fost elaborate o serie de metode prin care creativitatea este stimulată, dezvoltată, orientată eficient.

Un alt aspect este denumit în limbajul psihologiei și sociologiei prin termenul de „sociabilitate". Este vorba în esență despre constatarea că la nivel de microgrup (echipă de lucru de exemplu) se stabilesc o serie de relații psihologice care pot sau nu să fie favorabile creării unui climat de muncă optim. Întrucît aceste relații au la bază particularitățile caracteriale, motivaționale, volitive ale membrilor grupului, ele pot fi modelate în sensul dorit, ceea ce conduce la valorificarea superioară a resurselor psihice de care dispune o anumită întreprindere.

În sfîrșit, un al treilea nivel (care nu epuizează însă aria de referință) privește ceea ce ar putea fi denumit simplu atașamentul față de întreprindere. Acest aspect al resurselor psihice îmbină latura afectivă cu cea rațională și determină o serie de atitudini fundamentale față de muncă în general și față de cadrul concret de desfășurare a acesteia, în special. Atașamentul față de întreprindere are efecte majore pentru buna desfășurare a activității, efecte care se extind de la stabilitatea personalului și pînă la participarea angajată și responsabilă la soluționarea tuturor problemelor dezvoltării la nivel microeconomic.

Evaluarea acestor aspecte — perfect posibilă în prezent —, integrarea unor indicatori de această natură în sistemul indicatorilor forței de muncă ar permite, după opinia noastră, o evaluare mai exactă și mai nuanțată a factorului uman în procesul de producție și în mod firesc integrarea sa superioară, în dinamică, în previzionarea și planificarea activității economice.

Ilie P. VASILESCU.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Solicităm sprijinul „R.E."

ÎN CADRUL localității noastre avem o unitate de prestări de servicii cu mai multe activități productive. Una dintre secții, respectiv atelierul de cărămidărie, beneficiază în acest an de fondurile necesare pentru extinderea și modernizarea capacității de producție. Pentru aceasta avem însă nevoie de o serie de mașini și utilaje pe care nu știm de unde să le procurăm. Cu ajutorul dv. sperăm însă să le găsim. Este vorba de : masă automată de tăiat cărămidă ; malaxor pentru pămînt ; vagoneți platformă și basculanți tip carieră ; fierăstrău mecanic tip „Retezat" ; bandă transportoare din cauciuc ; ventilatoare pentru cazane termice pe combustibil solid.

Vă mulțumim anticipat.

Gh. PASCANIUC
vicepreședinte al Consiliului popular al comunei Marginea, județul Suceava

Scrisoare deschisă

STIMAȚI tovarăși participanți la dezbaterea „Știința și tehnologia în sprijinul valorificării resurselor locale". În dezbatere se fac referiri la valorificarea casnică a diferitelor resurse energetice, în special cele ale apei și amintiți că în 1901 au existat 5000 de mori acționate de apă cu o putere estimată la 25 000 cai putere. Cred că și astăzi ar pune oamenii astfel de instalații în funcțiune, mai ales pentru producerea energiei electrice, dar industria noastră nu produce nici turbine și nici generatoare de 220 volți mono și trifazate, începînd de la 3–4 kW, cu toate îndrumările tehnice necesare, pentru a putea fi cumpărate și instalate în orice gospodărie țărănească în apropierea căreia ar curge un pîriu. Asemenea instalații tipizate ar putea fi produse de întreprinderile cu profil mecanic. Prețul ar trebui să fie încurajator, fiind vorba de economie de energie (petrol, gaze și chiar cărbuni). În lipsa unor astfel de instalații, s-a recurs la diverse improvizații cu alternatoare de 12 sau 24 volți (de automobil).

Dumneavoastră, în calitatea pe care o aveți, ați putea propune ministerelor competente să introducă în fabricație la întreprinderile din subordine și în zonele interesate asemenea instalații.

În zona șesurilor, unde aproape tot timpul bate vîntul, instalații eoliene mici de pînă la 1kW (pentru nevoi casnice, irigare, iluminat etc.) ar putea fi produse de asemenea de întreprinderile cu profil mecanic din județele respective pentru a fi vîndute la populație. Aceste instalații mici ar putea scuti economia națională de povara producerii și vînderii energiei electrice unor gospodării care, cel puțin parțial, și-ar putea asigura energia.

Mă mîră foarte mult faptul că deși în industrie și cercetare se vorbește foarte mult, foarte greu se hotărăsc oamenii să pună în aplicare niște inițiative care nu mai admit amînări.

Mi-a plăcut dezbaterea dv. din nr. 24 din 14.06.1985 și de aceea am dorit să-mi exprim și eu opinia în legătură cu această problemă de mare actualitate.

Ștefan SZANTO
Bistrița

ECOURI

Industria mică

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Cooperare eficientă între industria mică și industria republicană" apărut în nr. 2 al R.E.", la opiniile privind perfecționarea mecanismului de elaborare, fundamentare și aprobare a planului, în cazul unităților aparținînd industriei mici, ne exprimăm acordul față de propunerea de constituire în cadrul consiliilor populare județene a unui compartiment specializat, cu aparat propriu, avînd atribuții de coordonare unitară, la nivel teritorial, a acestei activități. În afara atribuțiunilor expres formulate în articol, în competența acestui compartiment ar trebui să intre și realizarea cooperării operative între întreprinderile de comerț exterior și unitățile producătoare ale industriei mici, în vederea corelării ofertelor cu cererile pe piața externă, a cunoașterii mai operative a cererii de produse ale industriei mici la export. Compartimentul preconizat ar putea deveni și coordonatorul acțiunii de uniformizare a procedurii de întocmire a documentelor de asimilare a produselor noi, de aprobare a prețurilor pentru produsele noi ale industriei mici, precum și a procedurii de înființare a noi unități. Simplificarea acestor proceduri, dublată de uniformizarea lor — la ora actuală acestea diferă la cooperația meșteșugărească, de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, agricolă sau la unitățile din subordinea consiliilor populare — ar duce la reducerea considerabilă a timpului scurs între proiectarea produsului, realizarea și momentul lansării lui pe piață (aceasta în cazul produselor care nu comportă colaborare cu unitățile republicane), cu implicații asupra creșterii eficienței economice.

În ceea ce privește aprovizionarea cu materiile prime și materiale necesare, ne însușim punctul de vedere al autorilor, cu amendamentul că, mai sus amintitele compartimente specializate să dispună de autoritatea dirijării resurselor locale și a unor materiale coordonate centralizat, disponibilizate la nivelul județului, între unitățile de industrie mică pe care le coordonează, tot în scopul creșterii operativității în procesul de producție. Totodată, acordarea de competențe sporite centralelor industriale în stabilirea materialelor recuperabile și refolosibile, a căror valorificare este mai eficientă prin cooperarea cu unitățile industriei mici, va spori gradul de operativitate în colaborarea dintre cele două sisteme.

Marin STOIANOVICI
prim-vicepreședinte, Consiliul Popular al județului Brașov

Răspunsul furnizorilor

REFERINDU-NE la materialul publicat în nr. 22 al „R.E." sub titlul „Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică", arătăm că unitatea noastră execută pentru I.P.A. Slatina, în cadrul investiției. „Valorificarea resurselor energetice noi și refolosibile", utilaje tehnologice. Din utilajele contractate au fost livrate pînă în prezent aproximativ 60% din cazanele recuperatoare și din instalațiile aferente. Livrarea completă n-a fost posibilă întrucît o parte din reperele ce echipează cazanele recuperatoare și instalațiile aferente le executăm în colaborare cu alte întreprinderi. De pildă, supapele de siguranță și robinetii de reținere se realizează de către Întreprinderea de armături din Zalău, iar compensatorii lenticulari se execută la întreprinderile de utilaj chimic din Găiești, Borzești și Ploiești. Aceste repere, conform tehnologiei, se vor livra fără alte prelucrări cînd se vor primi de la furnizorii noștri. De asemenea, Combinatul siderurgic din Galați a făcut ultima livrare de tablă de oțel inox pentru instalațiile aferente în luna iulie 1985.

Avînd în vedere importanța ce se acordă resurselor refolosibile, colectivul de oameni ai muncii din unitatea noastră este mobilizat pentru a lichida în cel mai scurt timp posibil restanțele. Articolul din „Revista economică" a fost un impuls suplimentar în această direcție și vă asigurăm că vom face totul pentru livrarea reperelor lipsă și lichidarea restanțelor.

V. BERTALAN
director al Fabricii de utilaje și piese de schimb pentru industria chimică din Focșani

★

ÎN LEGĂTURĂ cu contractarea turbogeneratoarelor T6-2 pentru Combinatul siderurgic din Galați, menționăm că beneficiarul a emis comanda pentru 3 turbogeneratoare. După analizarea comenzii, I.M.G.B. a emis contractul pentru turbogeneratoarele respective și l-a transmis spre semnare la C.S. Galați. Deși am intervenit pentru transmiterea contractului de către C.S. Galați, nici pînă în momentul de față acesta nu a fost primit și semnat de beneficiar. La această dată, asigurarea materială poate fi făcută numai pentru anul 1986. Totuși, ne vom mobiliza pentru realizarea în cel mai scurt timp posibil a comenzii beneficiarului imediat ce vom primi contractul însușit de C.S. Galați.

Vă asigurăm în continuare de sprijinul și colaborarea noastră.

Constantin DUMITRU
director general adjunct al Întreprinderii de mașini grele din București

★

COMB.NATUL siderurgic „Victoria"-Călan a trimis pentru reparație 4 pompe TT 125–80×300×6. Conform procesului verbal de constatare însușit de beneficiar defectarea pompelor s-a datorat unor erori la montajul acestora. În prezent situația este următoarea : s-au expediat 2 pompe, iar conform minutei din 29 iunie 1985, pompa seria 83215171 a fost repusă în funcțiune în condiții corespunzătoare. Pompa seria 83210907 nu a fost pusă în funcțiune datorită unor deficiențe existente în instalația de fluidizare a beneficiarului. Urmează ca beneficiarul, în momentul reparării instalației de fluidizare, să solicite asistență tehnică pentru punerea în funcțiune și a acestei pompe. Restul de 2 pompe sînt reparate, a fost întocmit avizul de expediție, a fost anunțat beneficiarul prin telex, precum și prin delegatul nostru să se prezinte cu mijloc de transport pentru a ridica pompele.

Mihai VASILIU
director tehnic al Întreprinderii de pompe din București

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Conducerea activității sociale în profil teritorial

APROPIATUL **Congres al III-lea al consiliilor populare** — eveniment cu profunde semnificații în funcționarea și perfecționarea continuă a sistemului democratic fundamental nou de conducere a societății, de planificare și autoconducere, creat în țara noastră pe baza gîndirii științifice, revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — prilejuiește un bogat bilanț al modului în care dezvoltarea economico-socială a patriei se reflectă la nivelul fiecărui județ, municipiu, oraș, al fiecărei comune. Un bilanț, totodată, al modului în care consiliile populare, sub conducerea organelor de partid din teritoriu, și-au îndeplinit răspunderile încredințate prin Programul P.C.R., privind soluționarea nemijlocită a problemelor locale, creșterea rolului lor în conducerea întregii activități economice și sociale din județe, orașe și comune, în organizarea muncii și vieții tuturor locuitorilor, în organizarea și îndrumarea economiei locale, dezvoltarea învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, gospodărirea comunală și edilitară, în punerea în valoare a resurselor locale, în înflorirea multilaterală a tuturor localităților țării. Pornind de la rezultatele obținute, ținînd seama și de unele neîmpliniri care încă se manifestă în exercitarea acestor largi atribuții, se vor putea defini liniile de acțiune ce derivă din prevederile documentelor Congresului al XIII-lea al partidului pentru următorul cincinal ; să ne gîndim nu numai la eforturile, dar și la efectele pe care le va implica realizarea obiectivului de apropiere a nivelului de dezvoltare a județelor, exprimat în volumul de activitate economică pe locuitor (plafonul minim de 80 mii de lei, sub care încă se află în acest an 10 județe, va fi atins în 1990 de toate județele, iar 29 dintre ele — față de 16 în prezent — vor depăși 100 mii de lei). Creșterea economică va antrena noi probleme, noi posibilități și modalități de soluționare, adecvate evoluției dinamice a societății. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a relevat, la Plenara Comitetului Central și a activului central de partid, din luna iulie, caracterul legic al acestui proces : **„Să pornim totdeauna de la faptul că ceea ce am realizat corespunde unei anumite etape, unui anumit nivel de dezvoltare a forțelor de producție și a relațiilor sociale, că și în continuare, odată cu dezvoltarea generală a societății, a relațiilor sociale, va trebui să găsim noi și noi forme, să perfecționăm pe cele existente, lărgind continuu cadrul democratic și asigurînd participarea activă și conștientă a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate".**

Pentru definirea liniilor pe care se va desfășura în viitor această evoluție este esențială **abordarea sistemică a conceptului de conducere în profil teritorial, cu componentele sale** *), așa cum s-a cristalizat el pe plan teoretic, normativ și practic, ținînd seama de poziția și rolul organelor locale în ceea ce secretarul general al partidului a definit ca **„un stat nou, democratic, în care poporul exercită direct puterea, dar care asigură unitatea și conducerea tuturor sectoarelor de activitate".** Între aceste componente o importanță aparte prezintă cea **socială**, menită să contribuie la înfăptuirea strategiei de realizare — odată cu dezvoltarea generală a țării — a unui nivel înalt al calității vieții, la ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului, țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România.

Obiect, conținut

COMPONENTA SOCIALĂ a conducerii în profil teritorial reprezintă un sistem de structuri și forme de organizare și desfășurare a activităților materiale și spirituale ale oamenilor ce trăiesc în județ (municipiu, oraș, comună), pentru ridicarea pe trepte superioare a condițiilor de viață ale populației.

Obiectul componentei sociale a conducerii în profil teritorial se divide în trei elemente, strîns legate între ele : a) **starea materială și culturală a populației,** respectiv venitul real al celor ce muncesc, asigurarea cu locuințe, instituții de învățămînt și pentru copii preșcolari, unități sanitare, instituții culturale, mijloace de transport, telecomunicații, rețea comercială și de prestări de servicii etc. ; b) **relațiile sociale** — între clase, între oraș și sat, între cetățeni fără deosebire de naționalitate, între cei cu muncă fizică și cu muncă intelectuală, relațiile dintre colectivele de lucru și relațiile din cadrul grupelor de muncă ; c) **procesele demografice.**

Concret, **conținutul** componentei sociale a conducerii în profil teritorial este orientat spre soluționarea următoarelor sarcini : ● dezvoltarea personalității locuitorilor, creșterea nivelului de cultură generală și a pregătirii profesionale, perfecționarea structurii sociale și profesionale a colectivelor de muncă ; ● îmbunătățirea condițiilor de muncă prin ridicarea gradului de organizare a muncii și producției, reducerea simțitoare a muncii manuale și a celei necalificate ; ● întărirea și dezvoltarea democrației socialiste, a spiritului participativ și a inițiativei celor ce muncesc, creșterea răspunderii lor în cadrul sistemului de autoconducere muncitorească și autogestiune economico-financiară ; ● apropierea și mai pronunțată a nivelului de viață și cultură, a condițiilor de muncă și de trai ale diferitelor clase și grupe sociale ; ● dezvoltarea și perfecționarea modului de viață socialist, transformarea normelor și principiilor sale în convingeri ale fiecărui locuitor. Astfel, această componentă influențează direct procesul de formare a relațiilor sociale socialiste și comuniste.

Factori, metode

ȚINÎND SEAMA de influența asupra producției a factorului uman și a dezvoltării teritoriale, **factorii sociali** se pot grupa astfel : a) **social-productivi** (condițiile tehnice și tehnologice ale muncii și conținutul lor) ; b) **social-personali** (nivelul de cultură generală și de pregătire profesională al oamenilor muncii ; c) **social-neproductivi** (condițiile de viață, de reproducție și de pregătire a forței de muncă) ; d) **psihosociali** (relațiile psihomorale în colectivul de lucru). Acești factori, care se intercondiționează, joacă un rol important în soluționarea problemelor legate de creșterea eficienței economice și sociale, de îmbunătățirea calității muncii și a produselor : de asemenea, ei influențează preocupările și posibilitățile umane de a lucra mai productiv, cu un grad mare de participare.

Metodele prin care se exercită componenta socială a conducerii în profil teritorial pot fi de natură organizatorică, economică, juridică, psihosocială, politico-ideologică și de influențare morală.

Metodele **organizatorice** vizează în principal dezvoltarea tuturor formelor de diviziune a muncii și sînt orientate spre organizarea elementelor obiectului condus, coordonarea cooperării între aceste elemente, controlul respectării principiilor organizaționale, instruirea cadrelor de conducere și dezvoltarea tehnicii organizatorice de conducere a activității sociale în profil teritorial.

Metodele **economice** sînt legate de dezvoltarea bazei economice teritoriale ; ele apelează la principiile echității socialiste și cointeresării pentru ridicarea nivelului material și cultural, creșterea productivității muncii, dezvoltarea organizațională și de personal și, cu ajutorul pîrghiilor financiare, orientează dezvoltarea tuturor laturilor vieții sociale teritoriale. Aceste metode sînt utilizate nu numai în practica productivă, ci și în domeniul dezvoltării demografice (asigurarea condițiilor pentru aplicarea sistemului de facilități și avantaje materiale pentru familiile cu copii), al dezvoltării relațiilor de producție, în domeniul culturii ș.a.

Metodele **juridice** se bazează pe normele ce formează sistemul relațiilor juridice și, cu ajutorul sancțiunilor legale, asigură respectarea principiilor socialiste privitoare la relațiile interpersonale. Ele sînt folosite în toate laturile componentei sociale a conducerii în profil teritorial și se extind asupra întregii vieți sociale din județ (municipiu, oraș, comună), prin mijlocirea

*) Vezi articolele pe această temă, publicate în „R.E." nr. 48/1984 și 10/1985

legilor și actelor normative administrative, civile, de muncă, financiare etc.

Metodele **psihosociale** servesc la studierea compoziției sociale și condițiilor sociale ale populației din unitatea teritorial-administrativă și ale colectivelor de muncă, a climatului psihosocial, a trăsăturilor individuale ale personalului muncitor. În practică, ele sînt utilizate la planificarea dezvoltării sociale a colectivităților, la formarea lor pe baza factorilor psihosociali, la valorificarea tradițiilor și generalizarea experienței înaintate.

Metodele **politico-ideologice și de influențare morală** acționează pentru dezvoltarea conștiinței revoluționare, ca bază a inițiativei și răspunderii oamenilor muncii în tripla lor calitate de producători, proprietari și beneficiari și ca o condiție principală a realizării obiectivelor sociale în teritoriul respectiv.

În aplicarea politicii sociale a partidului și statului, particularizînd conținutul, stabilind obiectivele specifice de atins, definind tipurile de acțiuni socio-umane și mijloacele de utilizat, conducerea în profil teritorial orientează pregătirea și utilizarea forței de muncă, procesul de învățămînt, activitățile sociale și culturale, modelele de cultură și civilizație **potrivit cu condițiile locale privite în evoluția lor în parametrii stabiliți prin plan și ținînd seama de interesele și cerințele societății românești în ansamblu.**

Ca organe locale ale puterii de stat, consiliile populare sînt datoare să aplice în întreaga lor sferă de activitate și răspunderi, inclusiv în domeniul social, indicația dată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind **conlucrarea tot mai strînsă între organele de stat și noile organisme ale democrației muncitorești-revoluționare.** Colaborarea cu consiliile de conducere din unitățile economice și social-culturale, cu consiliul județean al oamenilor muncii (la acest nivel) va fi de mare utilitate nu numai pentru informarea asupra problematicii sociale din teritoriu, pentru definirea ei, ci și pentru stabilirea direcțiilor și căilor de acțiune și, mai cu seamă, pentru mobilizarea resurselor necesare. În același sens trebuie să acționeze conlucrarea cu organele teritoriale ale sindicatelor și cu alte organizații componente ale Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Ca și în cazul celorlalte componente ale conducerii în profil teritorial, și cu privire la componenta socială se disting cîteva aspecte demne de interes, legate de **analiza și tehnologia conducerii.**

Analiza conținutului conducerii sociale în profil teritorial are în vedere obiectul componentei — subsistemul social local — și își propune să distingă din interdependența lor problemele de bază sociale de cele economice, să identifice procesele sociale care favorizează (sau împiedică) atingerea obiectivelor preconizate, să determine direcțiile și intensitatea acestor procese și să stabilească măsurile pentru studierea și conducerea lor.

Analiza organizațională urmărește — în afară de organizarea eficientă a conlucrării la care ne-am referit mai sus — reglarea modului în care se desfășoară procesul conducerii obiectului social, proces constînd din mai multe cicluri care se succed, dar și din acțiuni concomitente. Un ciclu complet al conducerii sociale constă din trei stadii care se întrepătrund și se condiționează reciproc : a) stadiul **conducerii prealabile,** în care se stabilesc obiectivele sociale, se efectuează prognoza diferitelor căi și consecințe în atingerea obiectivelor și se elaborează planurile pentru realizarea acestora ; b) stadiul **conducerii propriu-zise,** cînd se definește structura organizatorică, se aleg executanții, se pregătește documentația necesară și se dau dispozițiile de realizare a planului adoptat ; c) stadiul **evidenței și controlului,** în care se verifică modul de îndeplinire a planului, se analizează și se elimină eventualele abateri.

Aspectul tehnologic al componentei sociale a conducerii în profil teritorial vizează : **metodele și procedeele** adoptate în procesul muncii de conducere și care urmează să fie clasificate, selecționîndu-se și formalizîndu-se cele care s-au dovedit eficace, în vederea utilizării lor ca mod curent de lucru ; **procesul informațional** care servește componentei sociale pentru percepția, producerea și transmiterea de informații sociale.

Sistemul informațional necesar în planificarea indicatorilor sociali

CONDUCEREA EFICIENTĂ a proceselor sociale ce se desfășoară în județ (municipiu, oraș, comună) necesită alimentarea continuă și la un nivel calitativ ridicat cu informații din domeniul social. Absența unor informații sigure, complete și operative generează subiectivism, incompetență decizională sau acțională. Consiliile populare sînt datoare să asigure și să valorifice un **flux informațional** cît mai cuprinzător, avînd ca surse dările de seamă de la instanțele subordonate, investigațiile (sociologice, psihosociale, medicale ș.a.), audiențele și scrisorile cetățenilor, contactul personal cu aceștia etc. Un instrument important în activitatea informațională în profil teritorial îl reprezintă **modelul informațional social,** care conține informații despre starea trecută, prezentă și viitoare a populației, despre procesele sociale ce au loc; el reprezintă o bază pentru soluționarea sarcinilor sociale curente, pentru elaborarea planurilor complexe de dezvoltare socială teritorială. De utilitate deosebită ar fi, cel puțin la nivel de județ, organizarea unei bănci de date economice, sociologice, psiho-sociale, medicale, demografice, alimentată din literatura de specialitate, din informații statistice și de plan, din investigații speciale ș.a.

În activitatea socială în profil teritorial se utilizează **indicatori** privitori la: resursele umane, resursele materiale, repartiția veniturilor, comunicații și informații, sănătate, educație, familie, cultură, viață spirituală etc. Numărul indicatorilor sociali pentru județ se ridică la 40—60, rezultînd din necesitatea de a asigura 4—5 indicatori pentru fiecare problemă socială și pentru fiecare element al sistemului. Considerăm necesar să se acționeze pentru : perfecționarea acestor indicatori în vederea creșterii eficienței conducerii sociale, astfel încît ei să cuprindă întregul complex de probleme sociale și în primul rînd factorii sociali ai dezvoltării producției ; concretizarea lor maximă ; cuprinderea unora dintre ei în contractele colective de muncă și între obiectivele întrecerii socialiste din unitățile economice și sociale, precum și ale întrecerii dintre consiliile populare ; îmbunătățirea metodologiei de măsurare a lor.

În actuala etapă, cerințele față de planificarea dezvoltării sociale a județelor și localităților cresc ; conducerea unitară a acestei dezvoltări presupune noi metode și căi de coordonare a aspectelor tehnico-științifice, economice și sociale. La fundamentarea planului complex al dezvoltării sociale a județului (municipiului, orașului, comunei), parte integrantă din planul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, pot servi studii și programe de detaliu cum sînt : concepția de ansamblu, sistemul de obiective și sarcini, ținînd seama de caracteristica generală a unității teritoriale ; prognoza consecințelor sociale ale programului de extindere a progresului tehnico-științific ; prognozele și programul dezvoltării demografice și a structurii sociale a populației ; programul dezvoltării infrastructurii; programul educației comuniste a populației și măsurile de prevenire a manifestărilor antisociale ; programul dezvoltării legăturilor sociale exterioare ; programul perfecționării metodelor de conducere a dezvoltării sociale.

La investigarea problemelor sociale în profil teritorial participă numeroase discipline : geografia, ecologia socială, demografia, etnografia, psihologia socială, sociologia aplicată ș.a. : cercetarea interdisciplinară oferă o imagine complexă care permite definirea, ca un întreg social, a **mediului specific factorului uman din unitatea teritorială.**

DIN DOCUMENTELE Congresului al XIII-lea rezultă pregnant preocuparea partidului nostru, a secretarului său general pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual al întregului popor, îmbunătățirea calității vieții, formarea multilaterală a personalității umane. Sînt elocvente în acest sens unele prevederi pentru cincinalul viitor. Programul construcției de locuințe cuprinde darea în folosință a 750 mii apartamente, ceea ce va asigura îmbunătățirea în continuare a condițiilor de locuit ale populației. În 1990, comparativ cu nivelul din 1985, vor crește cu 9—10% volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist și cu 68—76% volumul prestărilor de servicii ; va fi amplificată activitatea de tursm și agrement. Se va pune accent pe îmbunătățirea sistemului de ocrotire a sănătății, folosindu-se mai bine puternica bază materială existentă și acordîndu-se prioritate acțiunilor profilactice. Înfăptuirea programului de creștere mai accentuată a productivității muncii va crea condițiile pentru generalizarea treptată a săptămînii de lucru de 44 de ore, mărindu-se astfel timpul de care oamenii muncii dispun pentru instruire și recreere. În același timp, măsurile privind perfecționarea în continuare a activității de sistematizare a localităților, elaborate din inițiativa secretarului general al partidului și care urmează să fie supuse dezbaterii și aprobării Congresului consiliilor populare, vor accelera procesul de apropiere între oraș și sat, vor contribui la o nouă înflorire a tuturor localităților țării.

Răspunderile ce revin consiliilor populare în înfăptuirea amplului program social cer o calitate nouă a muncii de conducere, îndrumare și control, stimularea participării masei de cetățeni la rezolvarea tuturor problemelor și sarcinilor ce derivă din acest program, întărirea autoconducerii și autofinanțării la nivelul fiecărui județ, municipiu, oraș, al fiecărei comune.

dr. Ion PETRESCU
Brașov

Corelații între creșterea productivității muncii și a eficienței economice

TRECEREA economiei românești la dezvoltarea preponderent intensivă, în concordanță cu obiectivele și sarcinile stabilite de documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., este indisolubil legată de creșterea susținută a eficienței economice, sporirea mai accentuată a productivității muncii, pe baza introducerii rapide a progresului tehnic în toate sectoarele de activitate, a perfecționării mecanismului economico-financiar și asigurării echilibrului la nivel micro și macroeconomic.

În cadrul sistemului de indicatori ai eficienței producției sociale, productivitatea muncii ocupă un loc central și necesită un instrumentar analitico-metodologic adecvat, în continuă perfecționare, subordonat formelor și metodelor moderne de organizare, conducere și planificare a economiei naționale. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** evidențiază necesitatea de a realiza **„creșterea productivității muncii pe seama introducerii metodelor moderne, științifice, de producție, de evidență și conducere."** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, București, Editura politică, 1974, pag. 817).

Balanța legăturilor dintre ramuri (modelul input-output) s-a impus ca un valoros instrument de analiză și previziune economică, unul din domeniile sale de utilizare fiind determinarea cheltuielilor totale de muncă necesare unei unități de producție finală, în funcție de intensitatea legăturilor interramuri pe toate stadiile de fabricație a produselor. Pe baza balanței legăturilor dintre ramuri pot fi puse în evidență dependențele ce se stabilesc, în cadrul economiei naționale, între structura și volumul resurselor de muncă cheltuite și rezultatele producției, oferind posibilitatea de a testa diferite variante de plan ale produsului final din punctul de vedere al asigurării acestora cu factori de producție și al eficienței economice.

A. Consumul direct și total de muncă

IMPORTANȚA aplicării practice a modelului input-output pentru analiza productivității muncii rezidă în definirea, pe bază de calcule concrete, a conținutului unor categorii și noțiuni noi, cum ar fi : consumul total, direct și indirect de muncă al produselor, productivitatea muncii vii și a întregii munci sociale (vii și trecute). Presupunînd cunoscute postulatele modelului input-output, relația dintre consumul total (t) și consumul direct (m) de muncă este următoarea: $t = (E - A')^{-1} \cdot m$, unde: E = matricea unitate; A' = matricea transpusă a coeficienților tehnici.

Cheltuielile totale de muncă în fiecare ramură a balanței reprezintă cheltuielile cu munca vie în ramură respectivă și în toate ramurile conexe cu acestea, necesare pentru a produce o unitate de produs final în ramura respectivă. Conținutul total de muncă al produselor reflectă cheltuielile reale ale societății și nu conține înregistrări repetate. Economia la cheltuielile de muncă într-o ramură este rezultatul economiei realizate direct în ramura respectivă dar și rezultatul reducerii consumurilor de muncă în toate celelalte ramuri în procesul productiv.

Sporirea producției finale într-o ramură necesită, de regulă, o cantitate sporită de forță de muncă atît în ramura respectivă cît și în celelalte ramuri cu care aceasta intră în legături de producție. Necesarul suplimentar de forță de muncă este egal cu suma sporurilor producției globale a ramurilor înmulțite cu coeficientul corespunzător al cheltuielilor de muncă. [1])

[1]) În legătură cu această problemă vezi O Lange, Westep do Ekonometrii, Warszawa, 1981, pag. 201—202 (ed. în lb. rusă).
[2]) Vezi : Emilian Dobrescu „Productivitatea muncii sociale", Editura politică, București, 1964, pag. 23—25.

Stabilirea raportului dintre conținutul direct și total de muncă al produselor are o importanță deosebită pentru cunoașterea necesarului de forță de muncă în ramurile economiei naționale, în funcție de sarcinile prevăzute prin plan pentru creșterea venitului național.

O pondere ridicată a consumului direct de muncă în volumul consumului total semnifică o autonomie relativ mai mare a ramurii respective în ceea ce privește dependența productivității muncii de nivelul consumurilor de muncă din alte ramuri. Dimpotrivă, un procent scăzut al consumului direct de muncă ne indică o dependență ridicată a nivelului productivității muncii din ramura respectivă față de resursele de muncă și consumul acestora în celelalte ramuri. Spre exemplu, în ramurile creatoare de mijloace fixe (construcții, materiale de construcții și construcțiile de mașini) — așa numitul bloc investițional — din unele țări dezvoltate, în perioada 1950—1980, ponderea cheltuielilor directe de muncă în volumul total al consumului de muncă a variat între 32% și 35%, după cum rezultă din datele din tabel.

Perioada	Cheltuielile directe de muncă raportate la cele totale (%)				Cheltuielile totale de muncă la 1 milion dolari investiții (persoane)			
	S.U.A.	R.F.G.	Japonia	Anglia	S.U.A.	R.F.G.	Japonia	Anglia
1950—1952	35	64	35	54	286	512	1 055	873
1971—1973	33	63	33	52	212	225	330	375
1978—1980	32	85	32	51	202	205	250	356

*) Calculat pe baza datelor din balanțele legăturilor dintre ramuri ale țărilor respective.

Din datele prezentate rezultă o scădere puternică a consumului specific total de muncă, manifestîndu-se o tendință de apropiere între țările analizate în ceea ce privește nivelul productivității întregii munci sociale. Raportul dintre cheltuielile directe și totale de muncă reprezintă o mărime relativ constantă în timp, ceea ce justifică utilizarea sa în elaborarea de prognoze.

B. Influența modificării input-urilor primare de muncă și a coeficienților tehnici

CREȘTEREA productivității muncii într-o ramură se va repercuta implicit asupra consumului de muncă din celelalte ramuri cu care aceasta intră direct sau indirect în legături de producție. Ca urmare, apare necesară stabilirea unor priorități în ceea ce privește creșterea productivității muncii, în unul sau altul din compartimentele economiei naționale, în funcție de importanța strategică și mărimea efectului propagat, obținut la nivelul întregii economii naționale. În legătură cu acest aspect există opinia potrivit căreia „problema este de a stabili momentul cînd creșterea productivității muncii din ramura dată se repercutează asupra celorlalte : imediat sau în măsura în care produsul ramurii respective intră în consumația productivă a altor ramuri ?" [2]) Balanța legăturilor dintre ramuri oferă posibilitatea de a elucida multe din aspectele cantitative și calitative ale acestei întrebări.

Ecuația de balanță $t = (E - A')^{-1} \cdot m$ permite analiza influenței pe care o are schimbarea consumului direct de muncă pe unitatea de producție și a coeficienților tehnologici, într-o ramură sau mai multe ale economiei naționale, asupra necesarului total de forță de muncă pentru obținerea unui volum dat al producției finale.

În activitatea practică pot să apară următoarele situații în ceea ce privește influențele modificării principalilor factori ai productivității muncii :

a) scăderea sau creşterea unuia sau mai multor input-uri primare de muncă, prin efectele propagate, conduc la scăderea respectiv creşterea, în proporţii mai reduse, a input-urilor totale de muncă în una sau mai multe ramuri ale economiei ;

b) reducerea consumului direct de muncă într-o ramură şi creşterea sa în alta, în funcţie de mărimea modificărilor produse, pot să aibă ca rezultantă creşterea sau scăderea productivităţii muncii, pe ansamblul economiei naţionale, şi, în unele cazuri, compensarea celor două tendinţe opuse ;

c) modificarea coeficienţilor cheltuielilor materiale directe, concomitent cu cea a consumului direct de muncă, poate să aibă asupra vectorului consumurilor totale de muncă cele mai diferite influenţe.

O aprofundare a analizei necesarului total de forţă de muncă, pe baza balanţei legăturilor dintre ramuri, se poate efectua în continuare prin dezagregarea vectorului consumurilor directe de muncă (m) în subvectori ai consumului de muncă necalificată (m_n), mediu calificată (m_m) şi înalt calificată (m^i), adică : $m = m_n + m_m + m_i$, de unde vor rezulta subvectorii corespunzători ai consumului total de muncă (t), adică : $t_n + t_m + t_i = (E - A'')^{-1} \cdot (m_n + m_m + m_i)$.

O extindere interesantă a acestor calcule este determinarea conţinutului total de muncă pe categorii socio-profesionale, în cadrul căreia o însemnătate deosebită o are conţinutul total de muncă de concepţie (cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică) al produselor, dat fiind rolul hotărîtor al cercetării ştiinţifice pentru creşterea productivităţii muncii şi a eficienţei economice.

C. Dinamica productivităţii muncii

ÎN CAZUL în care dispunem de două sau mai multe balanţe ale legăturilor dintre ramuri, elaborate pentru diferiţi ani şi exprimate în preţuri comparabile, există posibilitatea de a determina dinamica productivităţii muncii şi contribuţia factorilor majori, **tehnologie** şi **consum de muncă vie**, la această dinamică [3]).

Determinarea dinamicii productivităţii muncii, (Iw), pe baza transformării relaţiilor matematice din balanţele legăturilor dintre ramuri, în principiu, se obţine prin raportarea indicilor valorii adăugate (I_{VA}) şi ai input-urilor primare de muncă (I_{im}) pentru perioada respectivă :

$$Iw = I_{VA}/I_{im} = \frac{q_1 (F - A_1')^{-1} (E - A_0')^{-1} M_0 v_0}{q_1 \cdot M_1' v_0} \qquad (1)$$

în care : M' = transpusa matricii coeficienţilor input-urilor primare de muncă, necesare pentru o unitate de producţie din ramurile balanţei ; v=vectorul veniturilor pe unitate de input primar utilizat ; q=vectorul volumului fizic al producţiei ; A=matricea coeficienţilor tehnologici ; indicii 0 şi 1 se referă respectiv la perioada de bază şi curentă.

Expresia (1) serveşte, pe de o parte, la determinarea dinamicii productivităţii muncii într-o perioadă dată şi, pe de alta, la analiza principalilor factori de influenţă a productivităţii muncii. Se poate observa că asupra mărimii lui Iw acţionează schimbările în matricea coeficienţilor tehnici (A_1) şi în matricea coeficienţilor input-urilor primare de muncă (M_1).

Dacă notăm cu I_{wt} influenţa modificărilor în mărimea coeficienţilor tehnici din matricea A, presupunînd că nu au loc schimbări în matricea coeficienţilor input-urilor primare de muncă ($M_0 = M_1$), şi cu I_{wm} influenţa modificărilor în matricea coeficienţilor consumurilor directe de muncă (M), presupunînd că tehnologiile input-urilor intermediare rămîn constante ($A_0 = A_1$), pe baza formulei (1) se poate deduce că indicele general de creştere a productivităţii muncii reprezintă produsul dintre cei doi indici parţiali ai acesteia, adică $I_w = I_{wt} \cdot I_{wm}$.

În mod obişnuit, dinamica productivităţii muncii (Iw) se calculează prin raportarea venitului naţional (V_n) la persoanele ocupate în sfera producţiei materiale (L) în perioada curentă (1) şi de bază (0), adică :

$$I_w = \frac{V_{n1}}{L_1} : \frac{V_{no}}{L_o} \qquad (2)$$

Prin transformare, relaţia (2) devine :

$$I_w = \frac{1 - c_1}{1 - c_o} : \frac{l_1}{l_o}$$

în care : c = C/Ps — ponderea cheltuielilor materiale (C) în produsul social (P_s) ; l = L/P_s — consum specific de muncă vie (l_i) la o unitate de produs social (P_s).

Şi din relaţia (3), similar cu relaţia (1), rezultă că indicele de creştere a productivităţii muncii reprezintă un raport între indicele schimbării volumului venitului naţional pe seama modificării consumurilor specifice de muncă trecută $(1-c_1)/(1-c_0)$ şi indicele schimbării consumului specific de muncă vie l_1/l_0. Tocmai din această cauză, adesea se consideră că indicele dinamicii productivităţii muncii, astfel calculat, este suficient pentru a reflecta dinamica eficienţei producţiei sociale, întrucît ia în consideraţie atît economisirea de muncă vie cît şi de muncă trecută. Această variantă de calcul a dinamicii productivităţii muncii, comparativ cu cea bazată pe balanţa legăturilor dintre ramuri, exprimată în unităţi de muncă, este însă mult mai simplificatoare în ceea ce priveşte influenţa progresului tehnic asupra economisirii de muncă vie şi materializată.

D. Productivitatea întregii munci sociale şi eficienţa economică

DETERMINAREA productivităţii muncii pe baza balanţei legăturilor dintre ramuri conduce în mod firesc la necesitatea de a privi acest indicator atît din punctul de vedere al muncii vii, directe cît şi al întregii muncii sociale [4]) (muncă vie şi materializată), utilizate în toate fazele producţiei, de la materia primă şi pînă la realizarea produsului finit.

Specialiştii sînt unanimi în a aprecia că cel mai adecvat instrument de evaluare a productivităţii întregii munci sociale este balanţa legăturilor dintre ramuri. Pe de altă parte, acest instrument prezintă inconvenientul că se referă la un nivel de agregare destul de mare a ramurilor, lipsind unităţile de bază ale producţiei de un indicator care să poată fi folosit în mod operativ, în condiţiile concrete date. În plus, balanţa statistică a legăturilor dintre ramuri se elaborează la intervale de timp destul de mari, nedînd posibilitatea calculării nivelului şi dinamicii productivităţii muncii în fiecare an sau pe perioade chiar mai scurte.

În vederea suplinirii unora din neajunsurile mai sus menţionate, teoria economică a propus şi alte modalităţi de determinare a nivelului şi dinamicii productivităţii întregii munci sociale (a eficienţei globale), bazate pe ipoteza, după părerea noastră corectă, a posibilităţii de a transforma consumul de mijloace de producţie în unităţi convenţionale de muncă, cu ajutorul coeficientului consumului specific de muncă (α), care reprezintă volumul de muncă vie consumată pentru producerea unei unităţi de venit naţional.

Folosind coeficientul α, întregul consum de muncă socială este transformat în unităţi convenţionale de muncă (echivalent persoane-an), iar unitatea de măsură a productivităţii întregii munci sociale (E) va fi exprimată în lei venit naţional pe echivalent persoană-an (epa).

Raportînd venitul naţional V_n (efectul), la întregul consum de muncă (vie şi materializată), în care este cuprins consumul de forţă de muncă (L), fonduri fixe (F), materii prime, materiale, combustibil şi energie (C_n), se obţine indicatorul **productivităţii întregii munci sociale** (E), care poate fi considerat ca **indicator sintetic al eficienţei economice** [5]), pe baza căruia se dă un răspuns univoc referitor la dinamica eficienţei producţiei sociale, în condiţiile în care valorile eficienţei muncii vii, a fondurilor fixe şi cheltuielilor curente (fără amortizări) — eficienţe parţiale — pot manifesta dinamici diferite, chiar

Gh. ZAMAN

(Continuare în pag. 23)

[3]) În legătură cu această problemă vezi studiile : „Input-output tables and analysis, Studies in methods". Seria nr. 14, Revista 1, United Nations, New York, 1973 şi A.G. Armstrong, a Programme for Growth, volume 12, Department of Applied Economics Cambridge University, Chapman and Hall, 1972.

[4]) Referindu-se la productivitatea muncii vii directe şi a întregii munci sociale, profesorul E. Dobrescu în lucrarea „Ritmul creşterii economice". (Editura politică, Bucureşti, 1968, pag. 116) arată : „Nu numai cerinţele cercetării ştiinţifice, **dar şi cele ale activităţii practice (subl. ns.)** impun evidenţierea şi urmărirea din acest punct de vedere a cheltuielilor de muncă. În legătură cu aceasta în literatura de specialitate se folosesc noţiunile de **productivitate a muncii vii nemijlocite** (în sensul de consum de **muncă vie) şi de productivitate a întregii munci** (în sensul de cheltuieli complete de muncă, vie şi materializată). Aşadar, se poate vorbi de două perechi de concepte care, departe de a se exclude reciproc, se completează asigurînd împreună relevarea principalelor laturi ale productivităţii muncii".

[5]) În unele ţări socialiste (R.D.G., Ungaria, Cehoslovacia, U.R.S.S. etc.) se propune folosirea în statistica obişnuită a unor **indicatori sintetici ai eficienţei economice,** mai mult sau mai puţin asemănători în ceea ce priveşte conţinutul variabilelor de efort şi metodele de omogenizare a componentelor acestora.

Implicații economice și sociale ale noilor tehnologii

DE APROXIMATIV două decenii studii de mare prestigiu avertizează omenirea că civilizația ei se află la răscruce, că se află în fața unui viitor ce începe să „șocheze", iar mai recent, că urcă pe „creasta unui nou val", de abia al treilea, dar care succede foarte rapid și impetuos pe cel de-al doilea, că se află în fața unei „sfidări" globale etc., etc. La toate acestea, desigur că trebuie adăugată literatura foarte bogată care tratează diferitele aspecte, implicații și efecte ale revoluției științifice și tehnice contemporane, sau ale noii revoluții industriale.

În consecință, s-ar părea că toată lumea cunoaște și este pregătită să înfrunte și să se bucure (de ce nu ?) de ceea ce pînă nu demult părea un domeniu al fantasticului și care începe să se contureze, să devină domeniul realului, să se transforme dintr-un viitor imprevizibil într-unul ce prinde contururi. Or, tocmai în acest context omenirea este confruntată cu o criză mondială, ce face ca producția, comerțul și întreaga activitate economică să cunoască distorsiuni din cele mai neașteptate, trenante și ingrijorătoare, criză cu implicații în viața socială, mondială, în politica internațională. Este o contradicție între promisiuni și realitate ? Sau acesta este drumul sinuos, contradictoriu, al mersului înainte ?

Lăsînd la o parte contradicțiile conjuncturale, care, evident, au importanța lor, în special în conturarea faptelor, a realităților zilnice, acest mare salt calitativ ce este pe punctul de a se produce în dezvoltarea forțelor de producție cuprinde contradicțiile sale interne. Se prea poate să existe un sistem de contradicții extrem de complex și care, pentru moment, cu mijloacele de investigare de care dispunem, nici nu ar putea fi cuprins în totalitatea lui. Din acest complex se desprinde însă o contradicție care pare a fi de o importanță capitală, și anume contradicția dintre vechea și noua tehnologie, contradicția dintre producția industrială tradițională și noul tip de producție.

Analiza realistă a ceea ce se petrece pe plan mondial sub aspectul perspectivelor privind dezvoltarea producției materiale, a civilizației materiale, nu poate avea alt punct de plecare decît cunoscuta teză marxistă privind rolul primordial al dezvoltării forțelor de producție. Căci, după cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „...dezvoltarea forțelor de producție a reprezentat și reprezintă factorul cel mai revoluționar în asigurarea progresului societății, în ridicarea gradului general de civilizație și progres al omenirii..."** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Editura politică, București, 1978, p. 412—413).

În cea de-a doua jumătate a secolului nostru aceste forțe cunosc o dezvoltare cu totul deosebită, revoluționară, ceea ce prin acumulări foarte rapide creează premisele trecerii la o producție cu totul diferită de formele ei anterioare, inclusiv de producția industrială. Este rezultatul unui nou raport dialectic dintre elementele procesului de producție, dintre noile componente ale forțelor de producție : om-știință-informație-mijloace de producție.

Confruntarea dintre nou și vechi în viața economico-socială mondială, inclusiv la nivelul gîndirii, conștiinței și acțiunii nu poate fi înțeleasă decît pornind de la descifrarea tendințelor și consecințelor pe care dezvoltarea forțelor de producție le atrage după sine. Deosebit de interesantă este constatarea că și gînditorii nemarxiști explică „răscrucea", „sfidarea" sau noile „valuri", în fața cărora se află omenirea, pornind de la ceea ce se află la temelia lor, adică de la analiza consecințelor pe care le impun direcțiile cele mai noi de dezvoltare a elementelor componente ale forțelor de producție.

Principalele tendințe ale revoluției tehnice și științifice contemporane

REVOLUȚIA tehnică și științifică contemporană a devenit sesizabilă în cea de-a doua jumătate a secolului nostru, cînd știința se transformă într-o forță nemijlocită de producție și cînd funcția de urmărire, de dirijare a mijloacelor de muncă în cadrul procesului de producție a început să fie preluată de lucruri create de om. Aceste aprecieri teoretice, pe deplin corespunzătoare pentru descrierea în linii mari a procesului de revoluționare a forțelor de producție ce începuse, și în cadrul lor a „aparatului de producție", nu puteau sesiza încă direcțiile, tendințele concrete de evoluție în acest context a producției, a elementelor sale componente și în spcial a elementelor materiale, a tehnologiilor. În primele decenii din cea de-a doua jumătate a secolului XX tendințele revoluției tehnico-științifice se conturau în cadrul unor procese de producție bazate pe purtători de energie neregenerabili, dar foarte ieftini, pe sistemul de producție industrial (cu toată evoluția lui evidentă) [1], cu consecințe nefaste asupra mediului natural, cu o producție de masă și pe o creștere impresionantă a productivității muncii, de cîteva ori și chiar zeci și sute de ori mai mare față de prima jumătate a secolului sau față de începuturile producției mașiniste. Se poate spune că schimbările nu ajunseseră să fie calitative, ele rămîneau în domeniul cantitativ. Era impresionant și chiar șocant faptul că pentru a obține prima 1 000 de miliarde dolari produs național brut în S.U.A. au fost necesare două secole, iar pentru cea de-a doua doar șapte ani (1970—1977). Calcule similare se făceau și pentru alte țări dezvoltate din punct de vedere economic : Franța, Italia și în special Japonia, care bătea toate recordurile în materie de creștere economică.

Este semnificativ faptul că încă la mijlocul deceniului trecut criza ecologică (care se referea atît la poluare, cît și la secătuirea rezervelor naturale) era asociată cu revoluția tehnică și științifică. De ce această asociere ? Pentru că, așa cum arătam, această revoluție era considerată ca o dezvoltare pe o treaptă calitativ nouă a producției industriale, evidențiindu-se schimbările ce apăreau și ceea ce făcea să se vorbească despre prima revoluție industrială și despre cea de-a doua revoluție industrială. În prezent lucrurile par să se clarifice prin aceea că revoluția actuală din domeniul forțelor de producție este asociată cu un nou tip de producție. Din acest punct de vedere putem fi de acord cu A. Toffler, care în clasificarea proprie a evoluției producției (prin succesiunea celor trei „valuri") remarcă faptul că producția industrială (caracteristică pentru cel de-al doilea val de civilizație materială) se bazează pe principiile electromecanice care astăzi ni se par simple și care au creat ramurile producției industriale ca industria cărbunelui și a oțelului, industria mecanică, a cauciucului și a îngrășămintelor chimice, a materialelor de construcții, a textilelor și a conservelor. Acest tip de producție folosește cantități mari de energie și de materie primă, elimină cantități mari de deșeuri și de poluanți, are cicluri lungi de producție, se bazează pe munca repetitivă impusă de mașinism, creează produse standard (inclusiv producția din actualul stadiu de automatizare), cere o mînă de lucru relativ slab calificată și determină o producție puternic centralizată.

Noile tehnologii care încep să se afirme în cadrul acestei producții au la bază științe noi ca electronica cuantică, teoria informației, biologia moleculară, nucleonica, ecologia, oceanologia, științele spațiale etc., care determină noi producții (de calculatoare, de roboți, la care adăugăm comunicații avansate, prelucrarea automată a datelor etc) deocamdată tot pe baze industriale, dar care încep să configureze producția viitoare bazată pe noi forțe de producție, care nu va fi nici poluantă, nici mare consumatoare de energie, nici standardizată etc. Mihai Drăgănescu are perfectă dreptate cînd afirmă că „nu apare nici cea mai mică urmă de îndoială că Alvin Toffler, ca și cei mai mulți autori contemporani care studiază noile tehnologii și impactul lor asupra societății consideră că noua tehnosferă și noul mod de producție vor fi determinate de electronică, informatică, robotică, inteligență artificială, biologie și biochimie. Ele duc la „al treilea val" pentru că asigură o nouă dezvoltare calitativă a forțelor de producție proprii civilizației celui de „al treilea val" [2]). Această nouă dezvoltare calitativă a forțelor de producție are loc treptat și se bănuiește că își va atinge apogeul în prima jumătate a secolului următor și este, în fond, continuarea revoluției tehnice și științifice contemporane, marcînd o nouă etapă în cadrul ei.

Deocamdată însă nu știm cum să denumim noul tip de producție ca să-l delimităm de producția care s-a născut din mașinism și căreia îi spunem producție industrială. Avînd în vedere rolul deosebit pe care îl joacă informația în acest tip de producție putem să adoptăm termenul de „societate infor-

[1]) Vezi în acest sens precizările lui M. Drăgănescu referitoare la prima și cea de-a doua revoluție industrială și în general la întinderea perioadei industrializării în istoria omenirii cuprinse în „Relațiile omtehnică în condițiile industrializării socialiste". Era socialistă nr. 9/1983 și „Valori și contradicții ale unei viziuni asupra viitorului omenirii", Era socialistă nr. 4/1984.

matizată" al lui J.J. Servan-Schreiber, sau să-i spunem „producție informatizată". Mai important ni se pare faptul că noul tip de producție, noua „tehnosferă" spre care duce revoluția tehnică și științifică sau noua ei etapă începe să se contureze și chiar să aibă implicații. Observăm astfel că din această cauză în țările foarte dezvoltate din punct de vedere economic se manifestă o criză tehnologică cu consecințe foarte mari în desfășurarea crizelor economice din aceste țări, că acest lucru ridică o problematică deosebită în desfășurarea crizei economice mondiale, respectiv în rezolvarea contradicției dintre țările bogate și cele sărace, că aceste tendințe pot contura și chiar clarifica componentele forțelor de producție ale viitorului etc.

Criza tehnologică

ATÎT crizele economice din țările capitaliste dezvoltate, cît și criza economică mondială sînt astăzi influențate de criza tehnologică. Criza tehnologică este determinată tocmai de noile tehnologii care promit să revoluționeze producția, să creeze noi domenii de investiții, de concurență, de confruntări. Am putut constata interesul marilor firme pentru toate domeniile noi de producție, prudența cu care au început să investească în noile cercetări și noile „întreprinderi" și, totodată, ne putem explica de ce nu se mai fac cu ușurință, sau nu se mai fac deloc, investiții în ramurile industriale tradiționale ca cea siderurgică, industria mecanică, industria chimică clasică etc.

Deosebit de semnificativă în acest sens este situația din siderurgia occidentală. După cum evidențiază datele publicate de International Iron and Steel Institute, în cei zece ani de criză (1974—1983), sectorul siderurgic al principalelor state capitaliste a înregistrat o scădere a producției de peste 120 milioane de tone oțel, ceea ce a dus și la reducerea unui impresionant număr de locuri de muncă. În țările Pieței comune, din 800 000 de salariați în industria siderurgică în 1974, la sfîrșitul anului 1983 au rămas doar 490 000. Situația este asemănătoare și în S.U.A. și Japonia. În prezent în S.U.A. în siderurgie este folosită doar 55% din capacitatea de producție, în timp ce în Japonia în 1983 au funcționat 39 din cele 65 de mari furnale. Scăderea producției siderurgice nu se oprește aici. Pe baza programelor de restructurare a acestor ramuri se prevede ca în Franța să se suprime în siderurgie pînă în 1987 încă 20 000 de locuri de muncă, iar în R.F.G. — 30 000. Poate fi reținut faptul că programele de restructurare a acestei industrii se adoptau în condițiile din 1983, cînd începea o perioadă de redresare economică, care, de altfel, avea să continue și în anii 1984 și 1985.

Reducerea cererii de oțel este semnificativă deoarece ea este efectul reducerii investițiilor în ramurile de bază, tradiționale, ale industriei construcțiilor de mașini, construcțiilor navale, industria automobilului, construcții. Reținerea de a face investiții în ramurile tradiționale este mai veche și mai pronunțată în S.U.A. în comparație cu celelalte țări capitaliste dezvoltate. După studiul realizat de firma „Data Resources Inc." la cererea a nouă mari companii din S.U.A., reducerea investițiilor de capital în această țară sau nivelul celor din alte țări occidentale industrializate se explică pe de o parte prin faptul că, începînd din 1950, S.U.A. au fost afectate de șapte recesiuni, iar pe de altă parte, prin aceea că investițiile de stat sînt orientate pentru industria militară, spațială, de înaltă tehnologie în detrimentul celorlalte sectoare.

Impactul crizei tehnologice asupra activității economice este explicat de teoria economică prin indisponibilitatea agenților economici de a investi. Avînd în vedere că toate aceste procese au loc într-un sistem economic bazat pe proprietatea privată în care fiecare proprietar, deci investitor de capital, urmărește obținerea unui profit cît mai mare, efectul profitului asupra deciziei de a investi este evident. Profitul, ca parte componentă a valorii mărfurilor, se realizează pe piață, depinde deci de cerere. Cînd într-o anumită ramură piața dă semnale că se creează produse ce nu se cer, că piața respectivă este suprasaturată cu astfel de produse, vînzarea devine dificilă, profitul scade, iar pentru echilibru în această ramură trebuie să scadă și creșterea de capital prin investiții. Între profit și investiții există astfel o conexiune inversă. În cazul nostru, sub impactul noilor tehnologii se creează o nouă cerere, necunoscută încă bine, și totodată se reduce cererea de produse devenite tradiționale. Toate acestea influențează decizia de a investi, motiv pentru care actuala criză economică din țările capitaliste dezvoltate trenează, iar redresarea economică nu este sigură. Odată cu izbucnirea crizei economice din 1974—1975 economia acestor țări nu a mai cunoscut o perioadă de avînt economic. După o redresare economică incipientă, anii 1980—1982 sînt marcați din nou de criză economică. Urmează din 1983 din nou o redresare, caracterizată însă de o permanentă incertitudine. În acest context investițiile stagnează, regresează sau cunosc o creștere nesigură.

După o perioadă de criză economică, redresarea economică și o oarecare creștere a investițiilor, deși lentă și deosebit de prudentă (vezi Franța, Italia), se explică nu atît prin crearea de noi capacități de producție, ci prin utilizarea capacităților, eventual chiar modernizate, capabile să producă acele produse care se cer pe piață. Nu produse fundamental noi, ci produsele uzuale, devenite tradiționale, desigur cu perfecționările de rigoare : produse electromenajere, aparatură electronică, confecții, automobile și altele care înlocuiesc pe acelea care între timp s-au uzat, s-au demodat. Cu excepția roboților, lucrurile se petrec asemănător în celelalte ramuri economice producătoare de mijloace de muncă [3]. Nu este vorba deci de o nouă piață, o piață adevărată care să impulsioneze investițiile, și de aici și nesiguranța redresărilor ce au loc, pe de o parte, și prelungirea crizelor economice, pe de altă parte.

Eugen PRAHOVEANU

[2] M. Drăgănescu : Valori și contradicții ale unei viziuni asupra viitorului omenirii. Era socialistă, nr. 4/1984.

[3] Sînt interesante sesizările din studiul „Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice" de Maria D. Popescu din „Revista economică" nr. 11, 14 și 20 din 1984.

Corelații între creșterea productivității muncii și a eficienței economice

(Urmare din pag. 21)

divergențe. Formula indicatorului productivității muncii sociale sau al eficienței globale sau totale (E) se poate exprima astfel :

$$E = \frac{V\alpha}{L + \alpha \cdot (F + C_m)} \qquad (4)$$

Relația (4), pe baza unor transformări matematice, devine :

$$E = w : \left(1 + \frac{1}{f} + \frac{1}{c}\right) \qquad (5)$$

Eficiența producției sociale este explicitată așadar în mod direct, în funcție de eficiențele economice parțiale. Ea reprezintă o compunere neliniară între productivitatea muncii vii (w), eficiența fondurilor fixe (f) și a cheltuielilor materiale (c). Cu cît eficiențele parțiale vor fi mai ridicate, eficiența globală va crește conform legității matematice exprimate de expresia (5). Totodată, apare evidentă însemnătatea majoră pe care o are productivitatea muncii vii (w) în formula lui E. Se poate afirma că **eficiența globală sau totală a producției sociale (E) nu reprezintă altceva decît productivitatea muncii vii, corectată cu valorile eficienței fondurilor fixe și a cheltuielilor materiale.**

După părerea noastră, analiza nivelului și dinamicii indicatorului E poate servi la **caracterizarea tipului intensiv de creștere economică**, în situația în care aceasta este rezultatul unor combinații diferite ale dinamicilor eficiențelor parțiale, ținînd seama de faptul că toți factorii de influență ai lui E sînt intensivi, calitativi. Se poate afirma că o **creștere deplin intensivă** are loc atunci cînd E crește pe seama compunerii unor creșteri mai mari sau mai mici ale tuturor indicatorilor parțiali de eficiență (w, f, c), iar o **creștere parțial intensivă** va fi în cazul în care E sporește pe seama creșterii numai a unuia sau a doi din indicatorii parțiali de eficiență.

Folosind metoda indicilor, pe baza relației (5), se poate descompune sporul indicatorului productivității muncii sociale (E) pe factorii săi principali de influență (w, f, c).

Comparativ cu determinarea nivelului productivității întregii munci sociale, pe baza folosirii balanței legăturilor dintre ramuri, noua metodă de calcul analizată oferă posibilitatea de a determina nivelul lui E operativ și la niveluri diferite de agregare (macroeconomic, ramură, centrală, unitate economică), în condițiile informației statistice existente, motiv pentru care considerăm că cele două metode propuse se completează reciproc.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Repere ale gîndirii occidentale cu privire la criza agrară (I)

CRIZA agro-alimentară a devenit, de cîtva timp, un fenomen cvasigeneral, încadrat în sistemul actualei crize economice mondiale. De fapt, problema agro-alimentară începe să nu mai fie privită exclusiv ca o problemă a agriculturii şi agricultorilor, ci a întregii societăţi şi comunităţi internaţionale, deoarece producerea de alimente nu este numai o problemă tehnologică, ci şi economică, socială şi politică, – şi nu doar de politică agrară. Agricultura este astăzi domeniul care produce materiile prime alimentare, cu participarea crescîndă a tuturor domeniilor economice şi sociale. Criza agro-alimentară îşi găseşte în gîndirea economică o multitudine de interpretări, diferite de la o clasă socială la alta şi de la un grup de state la altul, în funcţie nu atît de gradul de conştientizare asupra flagelului foametei cît, mai cu seamă, de interesele celor care îi caută explicaţia, mecanismul şi soluţiile.

Aceste probleme sînt tratate în mod diferit în ţările bogate faţă de cele sărace. În gîndirea agrară a economiştilor burghezi din ţările bogate, tabloul agriculturii acestora este prezentat adesea în mod apologetic, ca o „dovadă a grijii pentru ţărănime", a atenţiei speciale de care se bucură această ramură din partea statelor capitaliste. Este adevărat că burghezia monopolistă însăşi este interesată în progresul tehnic al agriculturii, ca unul din principalele sectoare ale reproducţiei, cu rol atît de vital în asigurarea subzistenţei alimentare a populaţiei, a industriei cu materii prime, ca absorbant şi stimulent al unei mari părţi a producţiei industriale, ca „petrol verde" în schimburile internaţionale şi, nu în ultimul rînd, ca element esenţial al complexului militar-economic al statelor capitaliste.

Însuşi Keynes a acordat acestei ramuri un rol însemnat în cadrul doctrinei sale, menită să justifice capitalismul monopolist de stat, deşi el nu a fost un gînditor agrarian. Teoria keynesistă cu privire la „dezinvestiţii", pentru realizarea echilibrului economic, este, în mod expres, adresată şi agriculturii, prin recomandarea măsurilor pe care statul capitalist ar trebui să le aplice fermierilor pentru „a se abţine de a fi agricultori", deci pentru a-şi restrînge producţia agricolă. Prin intermediul programelor agrare ale statului capitalist, Keynes urmărea ţinerea sub control atît a „tendinţelor psihologice" de investire a capitalurilor, cît şi a celor de restrîngere a volumului producţiei. „De altfel – spunea el –, sînt gata să admit că procedeul cel mai înţelept ar fi de a înainta pe ambele fronturi. Preconizînd ca investiţiile să se efectueze sub control social, astfel încît să se obţină scăderea treptată a eficienţei marginale a capitalului, aş sprijini în acelaşi timp orice măsuri destinate să mărească înclinaţia spre consum" [1]) mai arăta Keynes. În acest scop, doctrinarul şi-a însuşit cele mai subiective concepţii agrare ale predecesorilor săi, îndeosebi teoria descreşterii fatale a fertilităţii pămîntului şi a creşterii rentei, precum şi aforismele lui Bahbon şi Mandeville potrivit cărora „risipa este un viciu dăunător pentru om, dar nu pentru comerţ, iar zgîrcenia este dăunătoare şi unuia şi altuia", sau „prosperitatea o sporesc nu atît economiile, cît mai ales cheltuielile". [2])

În vederea asigurării echilibrului dintre cererea şi oferta de produse agricole, Keynes preconiza ca „influenţa recoltelor bune şi a recoltelor slabe să se compenseze reciproc", [3]) ceea ce a inspirat guvernelor unui şir de ţări capitaliste acele „programe agrare" bazate pe aşa-numitul „Crop Limitation Program", [4]) susţinut astăzi îndeosebi de P. A. Samuelson, ca funcţie a modelului său de echilibru economic dinamic, încadrat în „sinteza neoclasică", precum şi de Theodore Schultz, Gale Johnson, John Tarrant, Jean Saint Géours, Octave Gélinier ş.a.

În literatura agrară din ţările capitaliste dezvoltate, remarcăm deosebita „eleganţă academică", excesiva matematizare a unor idei economice paupere, prin care se încearcă eludarea rădăcinilor istorico-sociale ale problemei agrare, fuga de social şi cantonarea cercetărilor în domenii prevalent tehnico-organizatorice. Expresie a unei mai vechi restructurări de concepţie şi de metodologie a gîndirii economice burgheze contemporane, această orientare evită punerea în discuţie a paradoxurilor economice, a parazitismului social şi inechităţilor, dar mai ales a unei anume responsabilităţi a statelor bogate pentru starea precară a agriculturii din ţările „lumii a treia" şi îndeosebi pentru criza alimentară mondială.

Deşi literatura socio-economică occidentală abundă, în ultimul timp, în tot felul de studii futurologice, cu caracter general, interesul pentru agricultură şi problemele alimentaţiei ca atare rămîne, totuşi, treaz. Ultima lucrare a lui A. Toffler îşi propune, de pildă, să creioneze perspectiva aşa-zisului „prosum", prin care omul celui de-al „treilea Val" ar putea să-şi „aducă la domiciliu" agricultura, industria, biroul şi serviciile cu ajutorul electronicii. Autorul imaginează, de pildă, „butoane de comunicaţie extrem de ieftine sau mici magnetofoane montate pe maşini agricole simple, prin care se dau instrucţiuni orale

„FIŞE"

● „Revoluţia biologică" *reprezintă cea mai recentă apariţie în colecţia de cert interes iniţiată cu mai mulţi ani în urmă de Editura Academiei sub titlul „Probleme globale ale omenirii". Coordonarea seriei este asigurată de profesorul Mihai Drăgănescu iar cea a actualului volum de prof. G. Zarnea. Ca mod de alcătuire, lucrarea a fost realizată în aşa fel încît să ofere cititorilor o informare cît mai largă într-un domeniu aflat el însuşi într-o evoluţie rapidă. Reţin atenţia de la început studiile privind dezvoltarea ştiinţelor biologice în ultimele decenii, prognozele parţiale sau integrate. Un amplu spaţiu este acordat în carte conexiunilor interdisciplinare ale biologiei moderne. Astfel, specialiştii consacraţi ai domeniului întreprind interesante incursiuni în spaţii de interferenţă ale cercetării moderne cum ar fi : biochimia, biotehnologiile, agricultura genetică, influenţele reciproce dintre biologie şi mediul natural etc.*

Modernizarea şi forţa de muncă

● *Modernizarea economiei reprezintă o sarcină prioritară în R.D. Germană şi aceasta este gîndită în mod complex, ţinînd seama de acumulările şi resursele naţionale, de evoluţiile previzibile pe plan mondial precum şi de efectele în plan social. După cum se arată într-un articol inserat în publicaţia „Panorama D.D.R." din mai 1985 – titlul articolului : „La modernisation en regime socialiste : avec les hommes et pour les hommes" – acţiunea de modernizare cuprinde în aria sa de antrenare sfere esenţiale ale economiei cum sînt organizarea superioară a fluxurilor de producţie, modernizarea echipamentelor, asimilarea rapidă şi eficientă a progresului tehnic. Tocmai de aceea expresia economică a acestui proces o reprezintă creşterea productivităţii muncii, reducerea consumurilor, creşterea calităţii şi competitivităţii produselor.*

O atenţie aparte se acordă statutului forţei de muncă – subliniază articolul – dat fiind că modernizarea (atît la nivel microeconomic cît şi macro) exercită presiuni specifice în această privinţă. Pentru a fi preîntîmpinate disfuncţionalităţi potenţiale, se află în practică un sistem de orientare profesională, cu caracter anticipativ, al cărui suport îl reprezintă conceptul de pregătire permanentă a cadrelor.

fermierilor analfabeți", [5]) dar nici o soluție socială.

Oricît de electronizat ar fi domiciliul omului de mîine și oricît de veridică ar fi, să presupunem, „agricultura de apartament", nu se poate trece cu vederea că „măria sa Bobul de Grîu" (cum în mod inspirat se exprimă Teodor Marian în lucrarea sa „Pămînt și pămînteni") cheamă omenirea dacă nu la „reagrarizare", în orice caz, la o reconsiderare a civilizației „primului Val" – valul agriculturii, desigur, în condițiile producției moderne. „Printr-un contrast uimitor – apreciază însuși Toffler – civilizația celui de al treilea Val se vădește a avea numeroase trăsături similare în fapt celor întîlnite la societățile Primului Val..." [6])

Dar chiar și această reconsiderare a agriculturii prin „strategia rurală" este, însă, parțială și unilaterală în gîndirea occidentală. Jean Saint Geours, de pildă, ca și Octave Gélinier, ambii adepți francezi ai „sintezei neoclasice", reduc conceptul de „dezvoltare rurală", pe de o parte, numai la țările bogate, iar, pe de alta, numai la aspecte marginale, printre care : amenajări teritoriale, ameliorări funciare, învățămînt, servicii comerciale, asistență „pentru a permite structurilor necapitaliste de a avea un orizont mai larg decît cel al gospodăriei individuale și de a se organiza nu numai în vederea producției, ci și a valorificării produselor, a creditului agricol etc." [7]) Problema „reformei structurilor funciare propriu-zise" este privită, de fapt, ca o simplă prelungire istorică a „existenței exploatațiilor foarte mici, formate adesea din parcele dispersate, alături de marile domenii funciare", statului revenindu-i obligația de a „favoriza exploatațiile viabile", și de a interveni „pe piața terenurilor agricole pentru a cumpăra parcele, a forma gospodării rentabile și apoi a le revinde" ; [8]) ceea ce, practic, înseamnă sprijinirea procesului de concentrare și centralizare a proprietății funciare în dauna micilor agricultori.

Tributari intereselor de clasă, economiștii burghezi din țările capitaliste dezvoltate, atunci cînd abordează unele probleme sociale ale agriculturii, se cantonează în domenii periferice, nedefinitorii, ale migrației spre orașe a populației rurale, ale „creării polilor de atracție pentru timpul liber și viața colectivă a țăranilor" [9]) etc, lăsînd la o parte problemele micilor producători, ale prețurilor, taxelor fiscale, condițiilor de producție și de valorificare a produselor agricole, ale foametei „lumii a patra" – a sărăcilor din țările bogate. Scrierile economiștilor occidentali cu privire la agricultura țărilor capitaliste dezvoltate și criza alimentară mondială sînt într-adevăr bogate în materiale documentar-statistice, dar nu în aceeași măsură se poate vorbi și de analiza științifică a sensului acestora. În cel mai bun caz, este abordată politica agricolă și alimentară a statelor occidentale, nu însă și politica și, mai ales, economia agrară, ceea ce evidențiază intenția suspectă a autorilor acestor scrieri de a evita explorarea aspectelor sociale profunde ale problemelor în discuție.

Această orientare caracteristică gîndirii agrare occidentale se manifestă și mai pregnant în contextul mondo-economic, al problematicii crizei alimentare mondiale și îndeosebi a celei din „lumea treia". Este semnificativ, de pildă, faptul că agrarienii americani Campbell și Jackson, ocupîndu-se de problema agrară și alimentară mondială, încearcă să convingă o serie de țări mai puțin dezvoltate, de „riscul" rezolvării atît prin mijloace sociale, cît și prin cele tehnice, utilizate la timpul lor de S.U.A., invocînd fie „costurile prea mari ale aplicațiilor tehnologice", față de posibilitățile țărilor respective, fie consecințele ecologice negative – reale, în bună măsură – ale chimizării și irigării agriculturii. Evidențiind, deci, unele consecințe reale, ei încearcă să devină credibili în ce privește aspectele sociale și politice, pe care le anunță ca dificultăți dar nu le analizează. „Pe lîngă factorii economici – afirmă, astfel, K. O. Campbell –, există o serie de factori politici, sociali... care constituie obstacole în calea strategiei de aplicare intensivă a tehnologiei agricole moderne". [10])

Wes Jackson descurajează și el politicile agrare ale țărilor lumii a treia apelînd la argumente ecologice, și acestea în bună măsură raționale. Arătînd că „în Vestul mijlociu al S.U.A., eroziunea solului a început odată cu aratul zonelor de prerie" și că „agricultura bazată pe petrol (îngrășăminte, ierbicide, pesticide etc.) a camuflat temporar efectele acestui proces", el sugerează menținerea tipului extensiv de agricultură, nu atît pentru S.U.A., cît mai ales pentru acele țări în care „agricultura bazată pe petrol sporește considerabil costul producției agricole". [11]) În fapt, nu se întreprinde o analiză serioasă, o examinare nuanțată a unor probleme deosebit de complexe și dificile, ci, practic, se urmărește conservarea unor poziții de natură necolonialistă.

conf. dr. Gh. CIULBEA

---

[1]) J.M. Keynes, Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, Ed. științifică, 1970, p. 330.

[2]) Idem, p. 361.

[3]) Idem, p. 335

[4]) P.A. Samuelson, Economics, X th Edition, New York, 1973, p. 415

[5]) A. Toffler, Al treilea val, Ed. politică, 1983, p. 470

[6]) Idem, p. 455

[7]) J. Saint Géours, La politique économique des principaux pays industriels de l'Occident, Paris, Sirey. 1969, p. 458.

[8]) Idem, p. 457

[9]) Idem, p. 462

[10]) K.O. Campbell, Food for the Future, New-York University. for Nebraska Publishing House, 1981, p. 132

[11]) Wes Jackson, New Roots for Agriculture, New-York, Friends of Earth Publishing House, 1981, p. 71

Productivitatea serviciilor

● *În cazul serviciilor, relația dintre calitate și productivitate nu este similară cu cea din sectorul secundar, remarcă doi autori* – Dominique Turcq și J.C. Usinier *în articolul* „Les services au Japan : „l'efficacité par la non = productivité" *publicat în numărul din 10 iulie 1985 al revistei* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES". *Comparînd configurația și dinamica acestor două sectoare în Japonia și Franța, autorii surprind anumite similarități și diferențieri cu caracter mai general. Astfel, dacă fondul material al problemei îl reprezintă echilibrul dintre cerere și ofertă în materie de servicii, acest sector economic apare în mai mare măsură legat de un substrat social, de un anumit nivel și tip de civilizație.*

Prima și cea mai semnificativă corelație este identificată de autori în așa-numita „economie familială" – bugetul bănesc și bugetul de timp, structura pe virste a familiei, deprinderile de consum. Astfel de elemente determină în primul rînd atitudinea cetățeanului, în calitate de consumator de servicii. Pe de altă parte intervine corelația dintre calitatea acestui tip specific de marfă și costul la care sînt oferite. Se constată – susțin autorii –, *că o reducere a costurilor (pe principiul producției de masă) afectează calitatea serviciilor, nivelul cererii și nu în ultimul rînd volumul locurilor de muncă din acest sector. Un efect similar, de comprimare a cererii concomitent cu proliferarea așa-numitei „economii subterane" vădește și ridicarea necontrolată a prețului serviciilor.*

O nouă optică asupra relațiilor om-natură

● „From man-to-man to man to nature" *(De la relația om-om la relația om-natură) se intitulează un interviu realizat de revista* „DEVELOPMENT FORUM" *(nr. 6/1985) cu* Lester Brown, *directorul institutului american de prognoză mondoeconomică Worldwatch. Ideea coordonatoare a interviului o reprezintă evidențierea mutațiilor posibile ce pot surveni în următorul deceniu și jumătate în relațiile dintre civilizația industrială și calitatea mediului. Cea mai semnificativă schimbare ar consta, după opinia reputatului specialist, în necesitatea modificării opticii prin care sînt privite anumite dezechilibre ecologice. Dacă pînă în prezent seceta prelungită, ploile acide care distrug pădurile în Europa centrală, salinizarea solurilor etc. păreau să fie fenomene cu caracter endemic, deci limitate la anumite zone ale globului, există indicii că astfel de procese negative s-ar putea extinde la nivel planetar. O asemenea evoluție, apreciază L.B., ne conduce la necesitatea de a gîndi mai larg factorii ce determină dezechilibre ecologice : nu atît cauzele imediate, cît cele profunde, legate de fundamentele civilizației de tip industrial, așa cum au evoluat acestea pînă în prezent.*

FIȘE

Reducerea şi eliminarea decalajelor economice şi sociale dintre state, cerinţă esenţială a epocii noastre

O PROBLEMĂ deosebit de acută a vieţii contemporane o constituie menţinerea şi chiar adîncirea decalajelor economice şi sociale. Consecinţele nefaste ale acestei situaţii au fost evidenţiate cu claritate de secretarul general al partidului nostru, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, care atrăgea atenţia asupra faptului că **perpetuarea acestei stări de lucruri reprezintă o sursă gravă de disensiuni, conflicte şi încordare în lume.**

Această realitate este confirmată şi de sursele Băncii mondiale, care relevă că 34 de ţări incluse de O.N.U. în rîndul celor mai sărace ţări ale lumii dispuneau în medie, în anul 1981, de un produs naţional brut pe locuitor, calculat în preţuri curente, de 270 dolari (cu valori în unele cazuri de 80 dolari). Pentru celelalte ţări în curs de dezvoltare, acelaşi indicator nu depăşea 1 500 dolari, în timp ce ţările dezvoltate dispuneau în medie de un produs naţional brut pe locuitor de 11 120 dolari, de 45 de ori mai mult decît în ţările cele mai sărace. Tabloul prezentat este cu atît mai puţin încurajator cu cît, în ciuda „deceniilor dezvoltării" iniţiate sub egida O.N.U., decalajele ce sepără multe din statele rămase în urmă de cele dezvoltate, în loc să se diminueze, se accentuează, tinzînd să se transforme într-o adevărată prăpastie.

De altfel, evoluţia evenimentelor din ultimii ani confirmă aprecierea secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, că subdezvoltarea reprezintă un factor de îngustare a pieţei mondiale, de criză economică, reducînd pînă la urmă însăşi posibilităţile de dezvoltare în continuare a statelor avansate din punct de vedere economic şi subminînd permanent stabilitatea economiei mondiale în ansamblul său. Apare tot mai evident faptul că, atîta timp cît nu se va lichida divizarea lumii în ţări bogate şi sărace, nu pot fi asigurate o reală destindere, pacea şi securitatea internaţională, fiind greu să se accepte perpetuarea actualei stări de lucruri, de acumulare la un pol a unor bogăţii uriaşe şi adîncirea la celălalt pol a sărăciei şi mizeriei.

În scopul eliminării principalelor cauze care alimentează adîncirea decalajelor economice şi a inechităţii internaţionale, România se pronunţă neobosit nu pentru o confruntare între ţările în curs de dezvoltare şi cele dezvoltate, ci pentru convenirea prin negocieri a unor soluţii realiste, general acceptabile, problemei internaţionale atît de complexe cum este subdezvoltarea.

Aşa cum se subliniază în documentele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., pornind de la faptul că toate tratativele purtate pînă acum în cadrul dialogului Nord-Sud, nu au dus practic la nici un rezultat, se impune o abordare nouă, mai radicală, a marilor probleme ale lumii de azi, între care un loc central îl ocupă lichidarea subdezvoltării.

O consecinţă dureroasă a subdezvoltării — criza alimentară

SUBDEZVOLTAREA în ansamblul său reprezintă în epoca contemporană un anacronism. Unul din principalele sale efecte sînt subnutriţia şi malnutriţia, care afectează peste 800 milioane de persoane, mai ales din ţările în curs de dezvoltare.

Conform unor statistici ale F.A.O. şi O.M.S., ţările în curs de dezvoltare, deşi cuprind două treimi din populaţia globului, beneficiază doar de 35 la sută din producţia agricolă mondială. De aceea, pentru a stăvili foametea, ţările în curs de dezvoltare s-au văzut nevoite să recurgă la importuri din ce în ce mai mari de cereale şi produse alimentare, devenind tot mai dependente faţă de ţările dezvoltate şi în acelaşi timp limitate ca posibilităţi de a ieşi din acest cerc vicios al subdezvoltării.

Conform Raportului „Comisiei Brandt", importurile de cereale ale ţărilor în curs de dezvoltare, neglijabile în 1950, au ajuns la 20 milioane tone în 1960, peste 50 milioane tone în 1970 şi aproape 80 milioane tone în 1979. Previziunile în acest domeniu apreciază necesarul importurilor de cereale al ţărilor în curs de dezvoltare la circa 145 milioane tone în 1990, din care 80 milioane tone ar trebui să revină, dacă ar exista condiţii şi resurse, ţărilor cele mai sărace din Africa şi Asia. Situaţia producţiei de cereale din ţările subdezvoltate faţă de nevoile reale ale acestora este numai un aspect al problemei generale a alimentaţiei. În conformitate cu datele furnizate de F.A.O., ritmul de creştere al producţiei de alimente, în perioada 1970—1980, a fost inferior sporului natural al populaţiei în 56 de ţări în curs de dezvoltare.

Dar, cum preciza raportul Băncii mondiale din 1980, ar fi de ajuns ca numai 20 la sută din producţia cerealieră mondială să fie orientată spre zonele afectate de malnutriţie, pentru ca acest flagel să fie eliminat.

Un obiectiv ca acela al soluţionării problemei alimentare mondiale presupune desigur fonduri considerabile. În studiul său „Agricultura pînă în anul 2000", F.A.O. le estimează la circa 10 miliarde de dolari pe an. Această sumă nu ar reprezenta însă decît 1,25 la sută din fabuloasa sumă de 800 miliarde de dolari pe an cheltuită pentru înarmare. România a prezentat, în repetate rînduri, propuneri concrete pentru trecerea hotărîtă la reducerea cheltuielilor militare, vizînd nu numai asigurarea unei păci trainice, ci şi contribuţia pe care fondurile astfel economisite ar putea-o aduce la lichidarea subdezvoltării şi asigurarea progresului întregii omeniri, inclusiv şi poate în primul rînd prin creşterea producţiei agricole în ţările cele mai slab dezvoltate, pe baza unor programe speciale în acest sens. România a propus totodată, adoptarea în comerţul internaţional a unor măsuri concrete de natură să asigure o corelaţie corespunzătoare între preţurile produselor agricole, preţurile materiilor prime şi cele ale produselor industriale, urmărindu-se în acelaşi timp şi realizarea unei mai mari stabilităţi a preţurilor. La cea de a şasea sesiune a U.N.C.T.A.D. de la Belgrad, din 1983, România supunea atenţiei faptul că asigurarea comercializării materiilor prime la preţuri remuneratorii pentru producători şi echitabile pentru consumatori ar contribui substanţial la oprirea înrăutăţirii situaţiei economice a marii majorităţi a ţărilor în curs de dezvoltare, la asigurarea stabilităţii economiei mondiale.

Adîncirea decalajelor industriale, ştiinţifice şi tehnologice

DESIGUR, decalajele alimentare, care îmbracă aspectul dramatic al foametei şi malnutriţiei, au o puternică încărcătură emoţională, constituind o realitate tragică a zilelor noastre. Ele sînt strîns legate de decalajele industriale, ştiinţifice şi tehnologice, rezultînd din actuala diviziune internaţională a muncii în care ţările în curs de dezvoltare rămîn în esenţă furnizori de materii prime, dependenţi de importul de produse finite din ţările industrializate. De aceea, deşi circa două treimi din populaţia globului se află în ţările în curs de dezvoltare, acestea realizau împreună numai 10 la sută din producţia mondială a industriei prelucrătoare în 1963 şi 13 la sută în 1983. Studii ale secretariatului O.N.U.D.I. prognozează că, în cazul menţinerii acestor ritmuri pînă la sfîrşitul secolului, ponderea ţărilor în curs de dezvoltare în producţia industrială a lumii nu va depăşi 15 la sută în anul 2000, faţă de obiectivul de 25 la sută adoptat în 1975 prin Declaraţia de la Lima a celei de-a doua conferinţe generale a O.N.U.D.I. Agravant este faptul că 56 la sută din produc-

ția industrială a țărilor în curs de dezvoltare era concentrată, în 1980, în numai cinci țări, în timp ce țările cele mai puțin dezvoltate, deși cuprindeau 51 la sută din populația acestui grup de țări, aveau o pondere de numai 11 la sută în totalul producției industriei prelucrătoare a acestora.

În același timp nu trebuie trecute cu vederea o serie de aspecte structurale și calitative, cum ar fi participarea redusă a țărilor în curs de dezvoltare la realizarea producției mondiale în ramurile cu o complexitate tehnologică mai înaltă. În peste 90 de țări din așa zisul „grup sud" industria nu depășea în 1982 nivelul unor activități cu caracter artizanal ; sectorul industrial al acestora se limita numai la exploatarea și prelucrarea primară și parțială a resurselor naturale disponibile. În aceste condiții, deși aceste țări asigură 25 la sută din producția mondială de minereuri metalice, au o pondere de numai 4,1 la sută în producția mondială de produse metalice. De asemenea, aceste țări dețin 31,2 la sută din extracția de țiței și gaze naturale din lume, dar realizează numai 7,5 la sută din producția mondială a industriei chimice și petrochimice. Industria țărilor în curs de dezvoltare se caracterizează și prin menținerea unor mari dezechilibre între diversele sale sectoare, avînd un nivel scăzut al producției de bunuri de investiții care să garanteze o dezvoltare bazată pe forțe proprii. Deși concentrează o treime din producția agricolă mondială, realizează doar 6,9 la sută din producția de mașini și unelte agricole a lumii.

Aceeași situație o întîlnim și în privința fondurilor destinate cercetării-dezvoltării pe plan mondial, din care 98 la sută revin țărilor dezvoltate. În privința cadrelor și cheltuielilor mondiale pentru cercetare-dezvoltare grupul celor șapte țări cele mai dezvoltate industrial concentrează 70 la sută din numărul de savanți și cercetători științifici și 86 la sută din cheltuielile mondiale afectate acestui scop. Ca o consecință a acestei disproporții nivelul cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare se situa în 1976 la numai 1 dolar pe locuitor în țările în curs de dezvoltare, față de 111 dolari pe locuitor în țările dezvoltate.

Aceleași concluzii se desprind și în legătură cu utilizarea tehnologiilor moderne de către țările în curs de dezvoltare, în contextul în care numai 30 la sută din populație este alfabetizată, iar numărul studenților la 10 000 de locuitori este de numai 44 (din care foarte puțini sînt cei ce studiază în domeniile de vîrf), față de 312 în țările dezvoltate. Datorită marilor decalaje existente, dependența țărilor în curs de dezvoltare de importul de tehnologie este extrem de ridicată, iar condițiile în care se desfășoară transferul de tehnologie spre aceste țări includ clauze restrictive severe și prețuri exorbitante impuse de furnizorii din țările industriale dezvoltate. Clauzele restrictive, ca interdicția de a exporta produsele realizate, sau obligația de a importa de la furnizorul tehnologiei principalele materiale, semifabricate, producția în serii limitate, se găsesc — potrivit unui studiu realizat pe această temă de secretariatul UNCTAD — în 99 la sută din contractele privind transferul de tehnologie încheiat cu Peru, 97 la sută cu Mexicul, 96 la sută din cele cu Brazilia etc.

În lumina situației prezentate, în concordanță cu concepția sa globală privind necesitatea reducerii decalajelor economice, România se pronunță consecvent pentru înlăturarea manifestărilor de monopol asupra rezultatelor științei și tehnicii, pentru stabilirea unor principii și relații juste și echitabile în transferul internațional de tehnologie în favoarea țărilor în curs de dezvoltare și sprijinirea lor în a-și crea propria lor bază tehnico-științifică.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în mesajul adresat celui de-al III-lea Congres internațional de cibernetică și sisteme, desfășurat la București în 1975, **„prin însăși natura ei, știința este guvernată de principii generoase, umaniste ; ea trebuie să-și propună ca țel suprem ridicarea condiției de viață materiale, sociale și spirituale a întregii umanități. Iată de ce, se impune lichidarea oricăror discriminări, îngrădiri și restricții în circulația valorilor cunoașterii științifice, asigurarea accesului liber al tuturor națiunilor și, în primul rînd al celor mai slab dezvoltate, la roadele revoluției tehnico-științifice contemporane".**

Și cu toate că în anii care au trecut de atunci s-au multiplicat acțiunile menite să conducă la așezarea pe baze juste și echitabile a transferului de tehnologie către țările în curs de dezvoltare, ca o condiție sine qua non a accelerării progresului lor economic și social, situația actuală este departe de a putea fi considerată satisfăcătoare în ce privește restructurarea cadrului juridic internațional al transferului internațional de tehnologie, precum și creșterea capacității tehnologice a țărilor în curs de dezvoltare în unele domenii de importanță majoră pentru aceste țări.

Tocmai de aceea, țara noastră consideră că lumea s-ar afla nu numai în mai multă siguranță, dar și mult mai aproape de obiectivul reducerii și eliminării în cele din urmă a decalajelor economice și tehnico-științifice dacă s-ar reuși oprirea competiției absurde pe care o reprezintă cursa înarmărilor. Din datele oferite de statistica internațională rezultă că peste 3 milioane de oameni de știință și ingineri lucrează în așa-numitul „complex militar", iar circa 20 la sută din fondurile alocate în lume pentru cercetare și dezvoltare sînt cheltuite în scopuri militare. Or, ca produs superior al geniului uman, știința este chemată să slujească omul, cauza bunăstării și fericirii sale. De aceea, este necesar ca oamenii de știință să nu precupețească nici un efort pentru punerea cunoașterii exclusiv în slujba păcii, colaborării și prieteniei între națiuni.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reafirmată la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., soluționarea globală a problemelor economico-financiare care confruntă țările în curs de dezvoltare constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale. Aceasta ar avea o însemnătate hotărîtoare pentru întreaga dezvoltare mondială, pentru progresul economic și social al fiecărui popor.

dr. Constantin ANGHELACHE

Întregul popor a sărbătorit ziua de 23 August

(Urmare din pag. 2)

științifice românești au putut fi stabilite obiective de lungă perspectivă în domeniul ridicării competitivității produselor noastre, obiective demne de o economie modernă cum este economia socialistă românească în cel de al 41-lea an al devenirii sale.

Astfel de opțiuni strategice care au contribuit și vor contribui mai substanțial în viitor la sporirea flexibilității economiei — și implicit a eficienței sale globale —, au fost întregite cu acțiuni bine orientate și conduse în direcția reducerii consumurilor energetice și de materii prime, al recuperării materialelor refolosibile, al valorificării la nivel superior a potențialului de creație al întregii națiuni. Totodată, perfecționarea continuă a mecanismului economico-financiar, întemeiat pe principiile autoconducerii și autogestiunii, ale democrației muncitorești revoluționare a creat un cadru substanțial îmbunătățit de stimulare a calității și eficienței economice în fiecare unitate, la fiecare loc de muncă.

Marea demonstrație a oamenilor muncii din Capitală a constituit un remarcabil bilanț al înfăptuirilor de prestigiu pe care un popor le-a consemnat în cartea istoriei sale, un popor ce și-a încredințat destinele eminentului conducător tovarășul Nicolae Ceaușescu. Dar acesta nu este în mod virtual decît un bilanț „provizoriu", faptelor de muncă de pînă acum urmînd să li se adauge noi realizări, noi împliniri. În acest spirit, sărbătorirea în acest an a celor două evenimente naționale cu largi reverberații istorice — 41 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și a două decenii de la Congresul al IX-lea al partidului — dobîndesc plenitudinea unui angajament major, asumat la cote superioare de responsabilitate comunistă de întregul nostru popor. Angajamentul de a duce mai departe realizările de pînă acum, de a acționa neabătut, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor de dezvoltare stabilite de cel de al XIII-lea Congres. Mesajele și telegramele adresate celui mai iubit fiu al țării de colective de muncă de pe întreg cuprinsul patriei cu prilejul sărbătoririi celor două evenimente istorice din viața națiunii noastre reprezintă o nouă și elocventă dovadă de încredere în partid, în secretarul său general, un angajament comunist pentru devenirea comunistă a României.

R. S. VIETNAM

Măsuri de perfecţionare a organizării şi conducerii activităţii economice

ÎN PROCESUL de dezvoltare a economiei vietnameze în etapa actuală se detaşează, ca aspect caracteristic, efortul de corelare a obiectivelor cantitative ale creşterii cu măsurile de perfecţionare a mecanismului de organizare şi conducere la nivel macro şi microeconomic, menite să faciliteze îndeplinirea sarcinilor în diferite sectoare de activitate.

Pornind de la situaţia concretă existentă în principalele ramuri ale producţiei materiale şi de la necesitatea dezvoltării prioritare a unor producţii destinate satisfacerii cererii interne şi livrărilor pentru export, planul de dezvoltare a economiei naţionale pe anul 1985 stabileşte ca obiectiv esenţial impulsionarea producţiei agricole, o serie de alte priorităţi referindu-se la stimularea exportului, adaptarea construcţiei de maşini la cererea de utilaje şi piese de schimb ale agriculturii şi unor ramuri industriale de bază, accelerarea producţiei de energie şi materii prime, mai buna valorificare a potenţialului industriei uşoare, micii industrii şi artizanatului. Indicatorii sintetici ai planului pe anul în curs, respectiv creşterea cu 6,9% a venitului naţional, cu 7,8% a producţiei agricole şi 6,7% a celei industriale, atestă continuarea eforturilor pentru dinamizarea economiei în ansamblu.

În vederea creării condiţiilor pentru îndeplinirea obiectivelor de bază ale dezvoltării economice se acţionează pentru transpunerea în practică a unui complex de măsuri vizînd în special îmbunătăţirea modului de fundamentare a planului, aplicarea principiilor autonomiei financiare a întreprinderilor, eliminarea regimului subvenţiilor de stat etc.

La cea de-a VI-a plenară a C.C. al P.C.V., din iulie 1984, s-au stabilit o serie de **măsuri de perfecţionare a sistemului de planificare.** Se prevede de exemplu, ca în elaborarea planului de producţie al întreprinderilor din sectorul de stat să fie abordate şi rezolvate în strînsă corelaţie atît problemele şi sarcinile propriu-zise de producţie cît şi cele privind asigurarea mijloacelor tehnice şi financiare. În acest cadru, în vederea valorificării maxime a potenţialului productiv, întreprinderile nu trebuie să se bazeze numai pe aprovizionarea cu materii prime şi energie din fondul centralizat de stat. În funcţie de necesităţi şi capacitatea de plată, unităţile economice pot recurge direct şi la utilizarea altor surse de aprovizionare cu materii prime şi materiale pentru producţie : resursele locale, livrările interdepartamentale şi comerţul exterior.

Totodată, întreprinderea este încurajată în procurarea de materii prime peste cantităţile furnizate de stat, în vederea depăşirii indicatorilor obligatorii de plan. O parte din produsele realizate suplimentar pot fi utilizate chiar în tranzacţiile ce au ca obiect achiziţionarea de materii prime pentru un nou ciclu de producţie.

Pentru stimularea întreprinderilor în exploatarea tuturor rezervelor de obţinere a producţiei peste plan, organele centrale acţionează printr-o gamă largă de reglementări privind creditul, preţurile, vînzările cu ridicata de materii prime şi energie, sistemul de impozitare, desfacerea produselor finite etc.

Alături de perfecţionarea sistemului de planificare, trecerea la **autonomia** financiară a întreprinderilor constituie o componentă esenţială a noului mecanism economic. În baza acestui principiu, întreprinderea îşi reglează ea însăşi toate cheltuielile, inclusiv cele legate de aprovizionarea cu materii prime şi materiale, astfel încît să realizeze un beneficiu cert. Autonomia şi responsabilităţile sporite acordate întreprinderii urmăresc să stimuleze iniţiativa tuturor lucrătorilor, inclusiv printr-o mai bună cointeresare materială în vederea creşterii mai rapide a producţiei, a productivităţii muncii, a eficienţei economice şi a calităţii produselor.

Aflată într-un proces de profunde transformări, economia vietnameză este angrenată într-o măsură crescîndă în circuitul economic mondial. În acest context se aplică o **politică de încurajare şi dezvoltare a producţiei destinate exportului.** Astfel, întreprinderile producătoare de mărfuri pentru export au prioritate în aprovizionarea tehnico-materială şi în formarea cadrelor necesare pentru producţie. Întreprinderea este obligată să-şi desfăşoare activitatea în condiţiile încheierii de contracte ferme cu parteneri externi, răspunzînd în faţa acestora de calitatea produselor şi de termenele de livrare. Totodată întreprinderea poate dispune în anumite limite de fonduri proprii în valută • convertibilă. Întreprinderile care livrează mărfuri pentru export sau produc înlocuitori ai unor produse din import primesc o cotă mai mare de beneficiu decît celelalte unităţi. Pentru a facilita activitatea de comercializare pe pieţele externe, toate întreprinderile sau uniunile de întreprinderi cu activitate permanentă de export îşi pot constitui compartimente specializate proprii.

La nivel naţional, ministerul comerţului exterior asigură conducerea unitară a întregii activităţi de comerţ exterior. În actuala structură organizatorică, sub controlul şi îndrumarea ministerului respectiv funcţionează circa 20 de firme de export şi import, subordonate administrativ unui număr de 13 ministere economice, între care cele ale industriei uşoare, industriei alimentare, agriculturii, economiei forestiere, industriei carbonifere. Constituirea organizaţiilor de comerţ exterior în cadrul ministerelor şi departamentelor de ramură urmăreşte asigurarea răspunderii nemijlocite a producătorilor pentru realizarea sarcinilor, cunoaşterea cerinţelor şi condiţiilor pieţei externe, ridicarea calităţii producţiei. Stabilirea indicatorilor de plan privind nomenclatorul produselor de export şi import, alegerea pieţelor externe şi politica de preţuri sînt atribute ale ministerului comerţului exterior. Coordonarea se extinde nu numai asupra unităţilor economice cu activităţi de comerţ exterior, ci şi asupra unui număr de firme (în afara celor circa 20 menţionate mai sus), constituite în 18 provincii şi oraşe, pentru valorificarea posibilităţilor locale de producţie a mărfurilor exportabile.

În domeniul **agriculturii,** sector de primă importanţă al economiei vietnameze, aplicarea de noi măsuri organizatorice are ca obiectiv principal dezvoltarea sectorului socializat, precum şi mobilizarea tuturor rezervelor existente pentru majorarea producţiei. Eforturile pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii sînt însoţite de acţiuni vizînd introducerea mai rapidă a rezultatelor cercetării ştiinţifice, de perfecţionarea formelor de organizare şi conducere a activităţii în agricultură. Valorificarea maximă a potenţialului pedoclimatic al fiecărei zone se desfăşoară pe fondul orientării spre dezvoltarea cu precădere a producţiei de orez şi plante tehnice. În intervalul 1981-1983, de exemplu, producţia de orez a înregistrat ritmuri medii anuale de creştere de peste 9%. Între rezervele majore de dezvoltare a agriculturii printr-o mai bună organizare se înscrie aplicarea sistemelor de rotaţie a culturilor. De asemenea, valorificarea potenţialului oferit de terenurile nedefrişate, prin atragerea lor în circuitul productiv, constituie obiectivul unor programe de anvergură.

O preocupare importantă pentru îmbunătăţirea organizării economiei naţionale în ansamblu o reprezintă **intensificarea procesului de integrare la nivel de ramură sau între ramuri,** prin care sînt reunite în sisteme unitare toate verigile ciclului productiv, de la extracţia materiilor prime la fabricaţia produselor finite şi desfacerea acestora pe piaţa internă şi externă.

Relaţiile **româno-vietnameze** de conlucrare pe multiple planuri au cunoscut o continuă dezvoltare, pe baza înţelegerilor convenite cu prilejul întîlnirilor de la Bucureşti şi Hanoi, dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România şi tovarăşul Le Duan, secretar general al C.C. al Partidului Comunist din Vietnam. Transpunînd în practică orientările definite în cadrul înţelegerilor la nivel înalt, o serie de întîlniri ale reprezentanţilor organelor de resort din cele două ţări au oferit prilejul examinării şi convenirii unor măsuri şi acţiuni vizînd extinderea în continuare a colaborării româno-vietnameze în domeniile economic şi tehnico-ştiinţific.

CLAVA CRAIU
I.E.M.

O nouă etapă în războiul cerealelor

DISPUTELE asupra subsidiilor și tarifelor protecționiste aplicate în comerțul cu produse agricole sînt de natură să determine o serioasă deteriorare a relațiilor dintre S.U.A. și Piața comună în probleme agricole.

Susținînd că C.E.E. a făcut uz în ultimii ani de subsidii pentru a scoate Statele Unite de pe piețe agricole, S.U.A. au lansat un program de retaliere, îndreptat cu precădere împotriva Pieței comune, în scopul reatragerii de clienți pentru produsele agricole americane. Programul, estimat să coste circa 2 mrd. dolari, se presupune că va da rezultatele scontate în următorii trei ani.

De dată mai veche, conflictul dintre cele două părți s-a accentuat anul acesta pe fondul restricțiilor impuse de Congresul S.U.A. agriculturii americane, precum și datorită lipsei unui acord din partea C.E.E. de a stabili o dată pentru o nouă rundă de negocieri multilaterale în domeniul comerțului. După cum afirmă ziarul Financial Times, *există și cauze interne care au determinat deteriorarea exportului american de produse agricole, de exemplu consolidarea dolarului ; problema de fond, greu de rezolvat de altfel, o reprezintă însă excedentul de producție care nu se desface decît cu ajutorul subsidiilor guvernamentale. De aceea, înainte de a aborda strategiile de export, țările mari producătoare pun cu tot mai multă insistență problema de a lăsa piața să acționeze liber, în funcție de cerere și ofertă. Ca atare, în S.U.A. anul acesta a fost adoptată o nouă lege referitoare la agricultură, care prevede ca nivelul subvențiilor să fie coborît pentru a stimula mai mult libera concurență între producători. Pe de altă parte și Comisia Pieței comune — susținută de Anglia și Franța — consideră că este necesar ca prețurile la cerealele exportate de C.E.E. să fie reduse pentru a se apropia de cele practicate pe plan mondial. Rămîne de văzut dacă C.E.E. își va pune în practică această poziție iar, pe de altă parte, dacă guvernul Statelor Unite va rezista presiunilor interne pentru o politică agricolă mai agresivă pe piețele externe.*

Perspective petroliere indoneziene

CU REZERVE cunoscute apreciate la circa 10 mrd. barili, Indonezia are asigurată producția pentru următorii aproximativ 16 ani, la nivelul actual de extracție. Pe de altă parte, este de menționat faptul că din cele 40 de bazine petroliere ale țării, numai jumătate au fost explorate și doar 11 se află în exploatare. O problemă legată de valorificarea celorlalte bazine o constituie tendința de creștere a cheltuielilor de exploatare-dezvoltare, fapt remarcat deja în ultimii ani, cînd identificarea de noi rezerve a fost devansată de ritmul exploatărilor, ceea ce se apreciază că poate crea dificultăți economiei, cel puțin pe termen mediu.

Orientarea actuală a guvernului indonezian o reprezintă reducerea dependenței industriei față de țiței, care este valorificat cu preponderență prin export. Din totalul producției, un sfert intră pe piața internă, dar și aceasta cu dificultate datorită reducerii activității economice în ultimii ani. Încheierea procesului de extindere a trei mari unități de rafinare face ca Indonezia să nu mai depindă de import, existînd chiar disponibilități pentru export. Pertamina, principala întreprindere petrochimică de stat indoneziană, și-a dublat în ultimii ani capacitatea de producție de gaze naturale lichefiate și intenționează ca pînă în 1989 să ajungă la un nivel de 17 milioane tone echivalent (față de 10 mil. t echivalent în prezent).

Programe de dezvoltare

R.A. EGIPT: proiecte în industria hidrocarburilor și energetică

ÎN PREZENT, R.A. Egipt are în curs de realizare sau proiect numeroase programe pentru dezvoltarea industriei hidrocarburilor și energetică.

În industria hidrocarburilor (în prezent exporturile de țiței asigură o treime din încasările în valută ale R.A. Egipt) principalele obiective sînt creșterea în continuare a producției de țiței și gaze naturale, extinderea capacităților de rafinare, punerea în funcțiune a capacităților petrochimice aflate în construcție și promovarea economisirii energiei. Corporația Generală Egipteană a Țițeiului (E.G.P.C.), care se ocupă cu explorarea și producția, precum și cu fixarea prețurilor în această ramură, a încheiat recent mai multe acorduri pentru inițierea de societăți mixte de explorare și trecerea ulterioară la exploatarea unor zăcăminte potențiale (offshore și onshore) de țiței în zonele Geisum, Zeit, Gemsa, sudul golfului Zeit, în golful Suez și în Deșertul Vestic.

În contextul strategiei guvernamentale de menținere a nivelului actual al exportului de țiței, în condițiile creșterii mai rapide în ultimii ani a consumului intern de energie comparativ cu producția, un rol primordial este acordat sporirii extracției de gaze naturale, care trebuie să-și găsească o utilizare crescîndă la producerea energiei electrice și în industrie. De remarcat că gazele naturale acoperă deja peste 16% din consumul de hidrocarburi al R.A. Egipt comparativ cu 1% în 1976, iar zăcămintele din Deșertul Vestic deschid în continuare perspective favorabile de creștere a exploatării și utilizării gazelor naturale.

O altă orientare principală pentru asigurarea creșterii încasărilor din exportul de hidrocarburi este extinderea capacității de rafinare. În anul 1987 urmează ca rafinăriile egiptene să realizeze o producție anuală de 28,8 milioane tone produse rafinate, comparativ cu 20 milioane tone în prezent. Programul de creștere a capacității de rafinare are în vedere investiții de 1,2 miliarde dolari și prevede în principal punerea în funcțiune a unei noi rafinării la Assyut și repunerea în funcțiune a rafinăriei Suez. Rafinăria Assyut, care urmează să înceapă să producă în anul 1987 la un nivel de 50 mii barili/zi, va fi legată de zăcămîntul Ras Shukheir printr-o conductă de 250 km, în timp ce rafinăria Suez se prevede să reînceapă producția la finele aceluiași an la un nivel de 112 mii barili/zi. Există, de asemenea, proiecte de creștere și diversificare a producției rafinăriilor din Cairo, Alexandria, Tanta și Sinai.

Relațiile româno-egiptene cunosc un curs mereu ascendent, o contribuție decisivă la realizarea acestei evoluții avînd-o numeroasele întîlniri la nivel înalt, care au deschis de fiecare dată ample perspective conlucrării pe cele mai diverse planuri. Semnificative în acest sens sînt importantele obiective realizate în comun în R.A. Egipt, dintre care se remarcă uzina de produse sodice de la El Mex, fabrica de acid sulfuric de la Abu Jaabal, complexul de extragere și prelucrare a fosfaților de la Hamrawein. Domeniile energiei, petrolului, electrificării fac parte dintre sectoarele prioritare ale dezvoltării în perspectivă a cooperării româno-egiptene.

N. N.

O săptămînă relativ liniștită

INTERVALUL 19—23 VIII a reprezentat o perioadă mai destinsă pe piețele financiar-valutare, internaționale, după cum de altfel se poate constata și din graficul alăturat. În S.U.A. s-a anunțat că bugetul federal pe luna iulie a.c. are un deficit de 20 miliarde dolari, comparativ cu numai 16,4 miliarde în iulie 1984. În luna iunie a acestui an a existat un excedent de 645 milioane dolari. Deficitul bugetar pe primele 10 luni ale anului fiscal american a atins un nivel de 175,59 miliarde dolari față de perioada corespunzătoare a anului fiscal precedent care înregistra o cifră de 158,63 miliarde.

Tot în acest context, s-a anunțat de la Departamentul Trezoreriei al S.U.A. că aprecierea pentru întregul an fiscal este de 203,02 miliarde, o cifră record care depășește cifra de anul trecut de 175,34 miliarde dolari. Cifrele de mai sus promit se pare o nouă rundă de devalorizare a valutei americane față de valutele occidentale principale, dar o parte a acestui fenomen se pare că a fost deja asimilată de piețele financiare.

Cu indicatori economici care nu par să arate vreo îmbunătățire substanțială și dobînzi care „vor continua să scadă" — după cum arăta recent Philip Braverman de la firma Briggs, Schaelde and Co. — „economia este slăbită, probleme de inflație apar periodic și sistemul Federal de Rezerve nu-și poate permite să limiteze creditul".

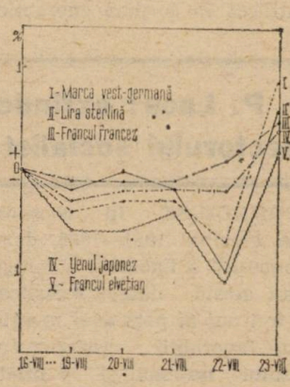

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 19—23 VIII ; bază : 16 VIII 1985

Un alt comentariu, furnizat de serviciul de analiză economică al băncii americane Morgan Guaranty Trust din New York, arată că rata acumulării bunurilor de inventar din economie a fost neschimbată în ultima vreme și că Sistemul Federal de Rezerve pare să ducă o politică „îngăduitoare care să creeze lichidități în economie. Ceea ce se poate spera în cel mai bun caz este o modestă creștere economică în partea a doua a anului". Se arată însă că există destule semne de întrebare cu privire la evoluția viitoare a economiei americane și că cel mai probabil termen de reală îmbunătățire a climatului economic american este anul 1987.

Pe piețele metalelor prețioase s-a transmis acalmia din piețele valutare și aurul nu a avut mișcările spectaculoase din ultima vreme. Nivelul actual al aurului este de 335 dolari uncia, argintul situîndu-se la nivelul de 6,24 dolari uncia.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Dinamici în comerțul mondial

CONFORM unor evaluări recente ale Fondului Monetar Internațional, comerțul mondial a înregistrat în anul 1984 o redresare, după trei ani de scăderi consecutive. Creșteri mai susținute s-au remarcat în cazul țărilor industrializate. Exporturile acestora au sporit cu 6,5%, cifrîndu-se la 1214 miliarde dolari, iar importurile cu 9% (la 1310 miliarde dolari). Nivelurile respective s-au situat totuși cu 2% și respectiv 4,5% sub cele atinse în 1980. În cazul țărilor în curs de dezvoltare decalajul față de anul de referință este încă și mai pronunțat. Astfel, exporturile, cu toate că au înregistrat în 1984 un spor de 4,5%, sînt cu 13,7% mai mici decît în 1980, iar importurile cu 12,5%. Tendința de reducere a comerțului țărilor în curs de dezvoltare s-a făcut din nou resimțită în primul trimestru al anului 1985, volumul valoric al exportului acestui grup de țări marcînd o reducere cu 10,8%, comparativ cu primele trei luni ale anului 1984. Dintre țările în curs de dezvoltare cu ponderi semnificative în comerțul internațional, diminuări pronunțate ale exporturilor au înregistrat în primul trimestru a.c. Mexicul (11,3%) și Brazilia (7,7%), precum și țările din Orientul Mijlociu (15,2%).

R. D. Germană: indicatori calitativi ai dezvoltării

POTRIVIT datelor și aprecierilor referitoare la evoluția economiei în primul semestru al anului curent, creșterile cantitative înregistrate în raport cu aceeași perioadă a anului precedent au fost însoțite de rezultate favorabile în desfășurarea eforturilor pentru accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării. În majoritatea întreprinderilor industriale s-a remarcat o îmbunătățire a indicatorilor tehnico-economici.

Creșterea producției industriale marfă (4,4%) a fost realizată în mare măsură prin utilizarea mai eficientă a resurselor materiale și fondurilor fixe. Consumurile specifice la principalele categorii de materii prime și materiale s-au redus cu peste 4% față de primul semestru al anului anterior, în cazul utilizării laminatelor din oțel în industria constructoare de mașini diminuarea consumurilor specifice fiind de 7%. Cheltuielile materiale la 100 mărci producție marfă s-au redus în medie cu 2% față de perioada de comparație. Utilizarea de tehnologii îmbunătățite a permis creșterea gradului de utilizare a combustibililor și materiilor prime în principalele ramuri industriale. În industria metalurgică, ponderea produselor cu grad ridicat de prelucrare a atins 80%. În industria chimică, cea mai mare parte din sporul total al producției s-a realizat pe seama extinderii fabricației produselor cu prelucrare avansată.

Un indicator important se referă la gradul de utilizare a utilajelor productive, timpul mediu de folosire a acestora atingînd 16,5 ore pe zi calendaristică, ceea ce reprezintă o creștere cu 0,4 ore față de perioada de comparație. În cursul primului trimestru al anului curent au fost pregătite pentru asimilare în producție circa 2 700 produse și tehnologii noi.

Lemnul ca sursă energetică

UTILIZAREA lemnului drept combustibil în țările în curs de dezvoltare, cu importantele sale implicații de natură economico-socială și ecologică reprezintă tot mai frecvent obiect de studiu pentru instituții și organisme de specialitate. Concluzii desprinse din asemenea cercetări oferă în primul rînd date privind dimensiunile fenomenului. Pe plan mondial 60% din cantitatea de lemn exploatată este folosită drept combustibil, asigurînd 5,5% din necesarul total de energie. În țările în curs de dezvoltare, ponderea lemnului în balanța energetică se situează în medie la circa 20%, însă în multe țări africane acest procent atinge sau depășește 90%. Despăduririle masive au transformat lemnul într-o resursă deficitară în zone în care trăiesc aproape un miliard de oameni, fenomenul avînd tendințe de agravare în perspectivă. O consecință majoră a acestei crize, în condițiile utilizării lemnului în cea mai mare parte drept combustibil menajer, constă în deteriorarea situației alimentare în zonele respective și implicit a stării sanitare a populației. În același timp, activități industriale bazate pe folosirea lemnului ca sursă de energie (fabricarea cărămizilor, producerea zahărului și uleiurilor vegetale etc.) sînt serios afectate, cu urmări nefavorabile asupra economiei în ansamblu.

Acestora li se adaugă consecințele ecologice complexe ale despăduririlor excesive provocate de insuficiența sau absența unor resurse energetice alternative. Reîmpăduririle pe scară mare reprezintă după aprecierile specialiștilor principala soluție, pentru aceasta fiind necesară, conform unor evaluări ale Băncii Mondiale, plantarea unor suprafețe însumînd 50 milioane hectare, al cărei cost se ridică însă la circa 50 miliarde dolari. Programele de reîmpăduriri aplicate în prezent în mai multe țări în curs de dezvoltare nu acoperă decît 10% din necesarul real pentru a preveni agravarea rapidă a crizei de lemn utilizat în scopuri energetice.

R. D. P. Laos: extinderea sectorului socialist

ÎNSCRIINDU-SE în coordonatele planului cincinal 1981—1985, dezvoltarea economică a Laosului a înregistrat, așa cum atestă datele referitoare la primii trei ani ai perioadei menționate, rezultate favorabile : creșterea cu 25% a venitului național și a producției globale agricole, majorarea cu 53% a producției industriale, sporirea substanțială a potențialului de export. Procesul de extindere a sectorului de stat și cooperatist cunoaște importante progrese. În industrie, numărul întreprinderilor proprietate de stat se cifrează la 188, în cadrul acestora fiind ocupați 15 mii lucrători. În totalul producției industriale ponderea întreprinderilor de stat se cifra în 1983 la 89,1%, cea a întreprinderilor particulare la 8,3%, restul de 2,6% revenind întreprinderilor mixte. Primii ani ai deceniului actual au marcat și o intensificare a procesului de cooperativizare a agriculturii. În perioada 1980—1983 numărul de cooperative a crescut cu 1,5% (la 2 113 unități la finele perioadei), în cadrul acestora fiind grupate circa 40% din numărul familiilor țărănești. De asemenea, în domeniul comerțului interior, numărul unităților proprietate de stat a sporit în intervalul menționat de la 176 la 244, iar al celor organizate pe baze cooperatiste de la 356 la 566.

Evoluții structurale în Japonia

PROCESUL de modificare structurală în economiile naționale ale țărilor industrializate nu prezintă, de regulă, chiar pe termen lung, deplasări spectaculoase în proporțiile participării principalelor ramuri de activitate la formarea produsului național brut, restructurările fiind de regulă mai importante în cadrul ramurilor și subramurilor. Prognozele elaborate privind modificările de structură în economia Japoniei în perspectiva anului 2000

Modificări în structura economiei Japoniei

— în % din PNB —

	1975	2000
Agricultură, economie forestieră	3,8	1,5
Industrie extractivă	0,5	0,1
Industrie grea și chimie	13,3	8,5
Construcții de mașini	15,8	25,4
Industrie ușoară	19,2	14,9
Construcții	8,6	6,3
Gospodărie comunală	6,7	8,4
Comerț și alte servicii	30,0	32,2
Alte ramuri	2,9	2,7

După B.I.K.I. nr. 83/27 iulie 1985

indică, de exemplu, pentru majoritatea ramurilor, tendințe moderate de redistribuire a ponderii în P.N.B. În același timp însă se anticipează o schimbare notabilă în cazul construcției de mașini (vezi tabelul). Dezvoltarea în ritm rapid a producției acestei ramuri va ridica ponderea sa în P.N.B. la peste 25% la finele secolului, comparativ cu 15,8% în 1975. Același indicator pentru sfera serviciilor va înregistra doar creșteri ușoare, iar celelalte ramuri își vor reduce participarea la formarea P.N.B. Ca exemplu de modificare majoră intraramură se detașează reducerea ponderii țițeiului în balanța energetică a Japoniei la circa 42% în anul 2000, comparativ cu 61,1% în 1977.

GLOSAR

Cheltuieli fiscale

ÎNTÎLNIT tot mai frecvent în literatura de specialitate din lumea capitalistă, termenul „fiscal expenditures" în engleză, ori „dépenses fiscales" în franceză, se referă de fapt la impozite nepercepute, cu scopul de a fi subvenționate astfel unele activități sau anumite categorii de contribuabili. Cu alte cuvinte „cheltuielile fiscale" reprezintă derogări de la principiile generale ori de la reglementările speciale în vigoare în materie de impozitare, așa încît un regim preferențial este acordat prin reduceri și scutiri de impozite datorate. În realizarea unor programe economice și sociale, autoritățile publice au putința unei opțiuni între finanțarea directă prin efectuarea de cheltuieli de la buget și subvenționarea în mod indirect, prin neîncasarea prelevărilor legale asupra anumitor sume impozabile.

Formele uzuale în care se materializează „cheltuielile fiscale" sînt următoarele :

— scutiri de impozite, respectiv exonerări fiscale asupra unor venituri și surse de venit ;

— reduceri de impozite, pe calea unor deduceri din venitul impozabil, care, ținînd seama de cotele progresive de impozitare, vor deveni cu atît mai ridicate cu cît cresc veniturile realizate ;

— credite de impozite, reprezentînd sume deduse din impozitele devenite exigibile și prevăzute, după caz, a fi sau nu recuperate ulterior ;

— avantaje fiscale, în special pe calea reducerii cotelor de impozit pentru unele activități sau datorate de anumite categorii de contribuabili.

Pentru a se evalua care este costul real al cheltuielilor fiscale pentru finanțele publice se apelează la diferite metode. Între acestea se pot enumera : estimarea pierderilor de încasări din impozite prin aplicarea măsurilor în cauză, stabilirea veniturilor suplimentare din impozite rezultînd din avantajele fiscale inițial acordate pentru promovarea unor activități, echivalarea cu suma cheltuielilor bugetare care ar fi fost necesare pentru obținerea unor avantaje egale cu cele oferite de „cheltuielile fiscale".

Utilizarea „cheltuielilor fiscale" este preferată în general atunci cînd obiectivul urmărit îl constituie încurajarea investițiilor efectuate de întreprinderile eficiente, rentabile, pentru care se consideră că această formulă este mai avantajoasă decît subvenționarea în mod direct, prin alocații de la buget.

Referitor la efectele sociale pe care le au „cheltuielile fiscale", este evident că avantajele sînt mai mari pentru categoriile de contribuabili cu venituri ridicate față de categoriile cu venituri inferioare. În general, atunci cînd se pun în aplicare programe sociale, sistemul în discuție nu se dovedește operant, întrucît va apare fără valoare sau de prea puțin interes pentru contribuabilii supuși unei impoziări reduse sau nule din cauza veniturilor scăzute.

În practică se poate vorbi de o proliferare a „cheltuielilor fiscale", deoarece se consideră că asocierea cu cheltuielile bugetare directe deschide posibilitatea unui mai larg cîmp de acțiune pentru autoritățile publice. Totodată, însă, a devenit evident că extinderea exonerărilor pe care le implică această formulă duce la îngreunarea procedurii de așezare a impozitelor, sporește complexitatea structurilor fiscale și poate periclita chiar obiectivul primordial al însuși sistemului fiscal, care este de a asigura încasări la buget într-un mod cît mai eficace și echitabil. Mai cu seamă în condițiile creșterii deficitelor bugetare în numeroase țări occidentale și ale sporirii preocupărilor pentru limitarea cheltuielilor publice, se observă o tendință de reevaluare a întregului sistem fiscal, devenit cauză a unor însemnate dezechilibre economice și sociale.

Radu NEGREA

O economie „dualistă"

A. Bostan, Tulcea — Este adevărat că prin ritmul de creștere obținut după 1975 de producția industriei prelucrătoare (în care o pondere în continuă majorare este deținută de industriile chimică și electronică), Irlanda a depășit toate celelalte țări din O.C.D.E. cu excepția Portugaliei. Dezvoltarea și restructurarea industriei în favoarea ramurilor moderne, presupunînd un volum important de cercetare, reflectă politica guvernului irlandez, inițiată încă în 1949, de încurajare a investițiilor străine în industrie. În acest scop a fost adoptată o vastă gamă de stimulente financiare și fiscale. Un factor care a atras investitorii străini, puternic orientați în a produce pentru export, a fost și aderarea Irlandei la Piața comună.

Ca urmare, practic neglijabilă la începutul deceniului trecut, ponderea materialului electronic în exportul de produse manufacturate nealimentare este astăzi mai ridicată în Irlanda decît în toate celelalte țări ale O.C.D.E. Împreună cu produsele chimice, materialul electronic deține în prezent peste jumătate din exportul irlandez de produse manufacturate nealimentare. Numai că acest export este realizat în proporție de 80% de societățile multinaționale implantate în țară. În lume, o asemenea pondere ridicată a societăților multinaționale în exportul de produse industriale se mai poate întîlni numai în Singapore.

Dezvoltarea rapidă a întreprinderilor industriale aparținînd firmelor străine nu a avut decît un efect multiplicator foarte redus asupra economiei irlandeze, după cum constată un recent studiu al O.C.D.E. Întreprinderile străine își procură în medie din import 75% din utilajele și instalațiile necesare și o pondere adeseori și mai ridicată a materiilor prime și semifabricatelor. De asemenea, o mare parte a profiturilor este repatriată și nu reinvestită în economia țării gazdă, dezechilibrîndu-i și balanța de plăți. În plus, și efectul investițiilor străine în direcția creării de noi locuri de muncă a fost destul de limitat, cu atît mai mult cu cît diversele stimulente guvernamentale au favorizat investițiile în capital fix. În felul acesta, s-a ajuns la o structură „dualistă" a economiei, în care sectorul străin este extrem de slab integrat cu economia locală.

În intenția de a atenua treptat această contradicție, guvernul Irlandei a publicat în 1984 o Carte albă, prin care își propune să acorde prioritate dezvoltării industriei naționale, inclusiv creîndu-i o bază proprie de cercetare-dezvoltare. Prin ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor industriale autohtone și atenuarea caracterului considerat excesiv de generos al stimulentelor acordate capitalului străin, guvernul speră să integreze treptat cele două sectoare, astfel încît firmele străine să contribuie în măsură mai mare decît pînă acum la creșterea produsului național brut al țării. În perioada 1980—1984 ritmul mediu anual al sporirii acestuia a fost de numai 2,2%, cu mult mai lent decît în alte țări occidentale.

Forță de muncă feminină

Liana Alexandru, Ploiești — Noțiunea de populație feminină ocupată nu este încă suficient de precis definită pe plan internațional, mai ales că cea mai mare parte a forței de muncă feminine (aproape două treimi) lucrează în agricultură. Agricultura constituie principala sursă de ocupare pentru 80% din femeile africane, 73% din cele din Asia și 40% din cele latino-americane.

Potrivit unor estimații considerate „conservatoare" ale Organizației Internaționale a Muncii, numărul femeilor lucrînd în afara gospodăriei a sporit pe plan mondial de la 355 milioane în 1950 la 600 milioane în prezent, cu perspectiva de a ajunge la 900 milioane în anul 2000.

Cea mai redusă pondere a populației ocupate în rîndul populației feminine în vîrstă aptă de muncă este consemnată în America Latină, și anume 14% (deși femeile reprezintă 22,3% din totalul forței de muncă). Un grad dintre cele mai ridicate de ocupare a populației feminine în vîrstă aptă de muncă (circa 40%) se consemnează în cazul U.R.S.S., țară în care femeile reprezintă 49,7% din totalul populației ocupate.

Investiții pentru dezvoltare

Dan Șimandan, Arad — 1) Societatea Financiară Internațională (S.F.I.), agenție multilaterală de finanțare a dezvoltării afiliată Băncii Mondiale, și-a sporit în ultimul exercițiu financiar, încheiat la 30 iunie 1985, investițiile nete în țările în curs de dezvoltare cu 55%. Suma respectivă, la care se adaugă circa 325 milioane de dolari sub formă de împrumuturi obținute de S.F.I. de pe piețele financiare internaționale, a fost investită în 75 de proiecte din 38 țări în curs de dezvoltare. Printre proiectele la a căror finanțare a contribuit S.F.I. se află și o întreprindere constructoare de automobile din R. P. Chineză, precum și un grup de peste 60 întreprinderi mici și mijlocii iugoslave, orientate spre export.

Pentru următorii cinci ani S.F.I. prevede o dublare a volumului investițiilor sale în țări în curs de dezvoltare. Pentru întărirea rolului de „catalizator" conferit S.F.I., se are în vedere diversificarea în continuare a instrumentelor financiare puse de aceasta în serviciul dezvoltării și în general abordarea într-un mod nou a unor proiecte de investiții de cele mai diverse tipuri.

2) Dintre țările socialiste, cel mai recent a aderat la Societatea Financiară Internațională Ungaria, și anume în aprilie 1985.

Statistică

Peter Andrei, C.A.P. Crișeni, com. Atid, jud. Harghita și ing. **Vasile Trufășilă,** Inspectoratul silvic județean Galați — Sperăm să primim în curînd ediția 1985 a Raportului asupra dezvoltării în lume, elaborat de Banca mondială, astfel încît să dispunem de cele mai recente date publicate pe plan mondial în privința mărimii produsului național brut al diferitelor țări ale lumii. Reamintim însă limitele acestui indicator, decurgînd din sfera lui diferită de cuprindere a activităților economice de la o țară la alta, cursul la care se face conversiunea în dolari a diverselor monede naționale etc.

Bilete de bancă

Vasile Alexandru, Alior Aldea, Bistrița — 1) În ce privește noțiunea de bilete de bancă vă sugerăm consultarea lucrării dr. Costin C. Kirițescu „Relații valutar-financiare internaționale", apărută în Editura științifică și enciclopedică în anul 1978. 2) În nr. 31 din 2 august 1985 al revistei noastre a apărut un articol consacrat implicațiilor aderării Spaniei și Portugaliei la Piața comună. Vă sugerăm și consultarea nr. 44 și 45 din 1984, conținînd un articol consacrat Pieței comune.

Cărbune

I. Vlad, Tîrgoviște — Intensificarea comerțului mondial cu cărbune (efectuat în proporție covîrșitoare pe mări și oceane) reprezintă un efect direct al restructurărilor produse în cererea de energie în ultimii 10—12 ani, dar și al înviorării activității economice din țările dezvoltate în ultimii doi ani. Față de 212 milioane t în 1973, volumul comerțului mondial cu cărbune (energetic și cocsificabil) a înregistrat anul trecut nivelul record de 318 milioane tone.

Principalul importator mondial de cărbune rămîne Japonia cu 86 mil. t în 1984, urmată de țările Pieței comune (în ansamblu 82 mil. t). Țara noastră a importat în anul 1983 5,3 mil. t de cărbune (din care 4,2 mil. t huilă spălată pentru cocs) și 1,7 mil. t cocs metalurgic.

Exportul mondial este dominat în proporție de 75% de patru țări (Australia, S.U.A., Polonia și Africa de Sud).

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 30 august 1985

— Întregul popor a sărbătorit ziua de 23 August sub semnul angajării plenare în realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale **(Cristian Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. La baza realizării producției fizice — sporirea accentuată a productivității muncii **(Cristian Gorie)** 3

— Constituirea portofoliului de comenzi — cerință fundamentală în acoperirea capacităților de producție cu contracte **(Vasile Nistor)** 4

— Industria de automobile — realizare de prestigiu a economiei românești **(Nicolae Matea)** 5

— Exigențe ale procesului de standardizare și tipizare a produselor (I) **(Ion Hera-Bucur)** 7

— Valorificarea complexă, eficientă a resurselor Deltei Dunării **(Marin Nițu)** 9

— Mica industrie — în procesul de autoaprovizionare a populației cu bunuri de consum **(Ioan Georgescu)** 11

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Direcții și acțiuni pentru reducerea costurilor de producție **(Gh. Șică)** 13

— Inginerul : grad sporit de participare creativă în dinamica întreprinderii **(Cristea Ioniță)**. Abordare complexă a dimensiunii calitative a resurselor umane **(Ilie P. Vasilescu)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Conducerea activității sociale în profil teritorial **(Ion Petrescu)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Corelații între creșterea productivității muncii și a eficienței economice **(Gh. Zaman)** 20

— Implicații economice și sociale ale noilor tehnologii **(Eugen Prahoveanu)** 22

— Școli-curente-economiști. Repere ale gîndirii occidentale cu privire la criza agrară (I) **(Gh. Ciulbea)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Reducerea și eliminarea decalajelor economice și sociale dintre state, cerință esențială a epocii noastre **(Constantin Anghelache)** 26

— R. S. Vietnam. Măsuri de perfecționare a organizării și conducerii activității economice **(Clava Craiu)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate

IN THIS ISSUE

— Our whole people celebrated 23 August with the full commitment to carry out the objectives of the economic and social development **(Cristian Popescu)** 1
— The increased growth of productivity — the basis of carrying out the physical production **(Cristian Gorie)** 3
— The automobile industry — an imposing achievement of the Romanian industry **(Nicolae Matea)** 5
— Exigencies of the products standardization process **(Ion Hera-Bucur)** 7
— The efficient complex turning to account of the Danube Delta resources **(Marin Nițu)** 9
— The small industry in the consumer goods self-supply process for the population **(Ioan Georgescu)** 11
— Directions and actions for reducing production costs **(Gh. Șică)** 13
— The engineers' increased creative participation tot the enterprise dynamics **(Cristea Ioniță)** 15
— Complex approach of the qualitative dimension of human resources **(Ilie P. Vasilescu)** 16
— Management of social activity within the territory **(Ion Petrescu)** 18
— The correlation between work productivity and growth of economic efficiency **(Gh. Zaman)** 20
— Economic and social impacts of the new technologies **(Eugen Prahoveanu)** 22
— Landmarks of the Western thought on the agrarian crisis (I) **(Gh. Ciulbea)** 24
— Reducing and eliminating the economic and social gaps among states — a requirement of our age **(Constantin Anghelache)** 26
— Vietnam. Measures to improve the management and organization of the economic activity **(Clava Craiu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Весь народ отпраздновал день 23 Августа под знаком активного участия в осуществлении задач социально-экономического развития **(Кристиан Попеску)** 1
— В основу выполнения плана физической продукции усиленный рост производительности труда **(Кристиан Горие)** 3
— Промышленность легкового машиностроения — престижное достижение румынской экономики **(Николае Матя)** 5
— Требования процесса стандартизации и типизации изделий **(Ион Хера-Букур)** 7
— Комплексное, эффективное освоение ресурсов дельты Дуная **(Марин Ницу)** 9
— Мелкая промышленность в процессе самообеспечения населения товарами народного потребления **(Иоан Джорджеску)** 11
— Направления деятельности по снижению производственных затрат **(Г. Шикэ)** 13
— Инженер: повышенная степень творческого участия в динамике предприятия **(Кристя Ионицэ)**. Комплексный подход к качественной характеристике людских ресурсов **(Илие П. Василеску)** 15
— Управление социальной деятельностью в территориальном разрезе **(Ион Петреску)** 18
— Соотношение между производительностью труда и ростом экономической эффективности **(Г. Заман)** 20
— Экономические и социальные последствия новых технологий (I) **(Эуджен Праховяну)** 22
— Школы-течения-экономисты. Вехи западного мышления о сельскохозяйственном кризисе (I) **(Г. Чульбя)** 24
— Уменьшение и устранение экономических и социальных разрывов между государствами — требование нашей эпохи **(Константин Ангелаке)** 26
— СР Вьетнам. Меры по совершенствованию руководства и организации экономической деятельности **(Клава Краю)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

ÎN CURÎND ÎNCEPE UN NOU AN ȘCOLAR !

În fiecare toamnă, elevii încep un nou an școlar.

Prevăzători, părinții cumpără încă de pe acum o nouă uniformă școlară în cinstea acestui eveniment.

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat sînt bine aprovizionate cu uniforme școlare pentru elevii mari și mici, precum și cu uniforme de pionieri și șoimi ai patriei.

O uniformă nouă, o bucurie pentru orice școlar !

Pentru garderoba dv. de vară

1985 SEP 2 5

Se poartă mult! Se poartă bine!

ÎMBRĂCĂMINTEA DIN ŢESĂTURI DE IN

ŢESĂTURILE DIN IN, IDEALE PENTRU ÎMBRĂCĂMINTEA DE VARĂ !

Răcoroase, uşoare, cu tuşeu plăcut, beneficiind de tratamente speciale pentru neşifonabilizare, ţesăturile din in şi in în amestec cu alte materii prime sînt preferate în moda verii '85.
Rochiile, bluzele, fustele, blezărele, compleurile, pantalonii, sacourile, costumele din ţesături de in sînt practice şi... foarte moderne.
Magazinele comerţului de stat vă pun la dispoziţie o variată gamă de ţesături din in şi in în amestec cu alte materii prime, uni sau imprimate, pentru toate preferinţele.

CENTRUL DE INFORMARE ŞI DOCUMENTARE PENTRU COMERŢ

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

I 0461

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

EXPRESIE A DEMOCRAŢIEI SOCIALISTE

Numărul 36 ● Vineri 6 septembrie 1985

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII SOCIALISTE

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE
-în procente-

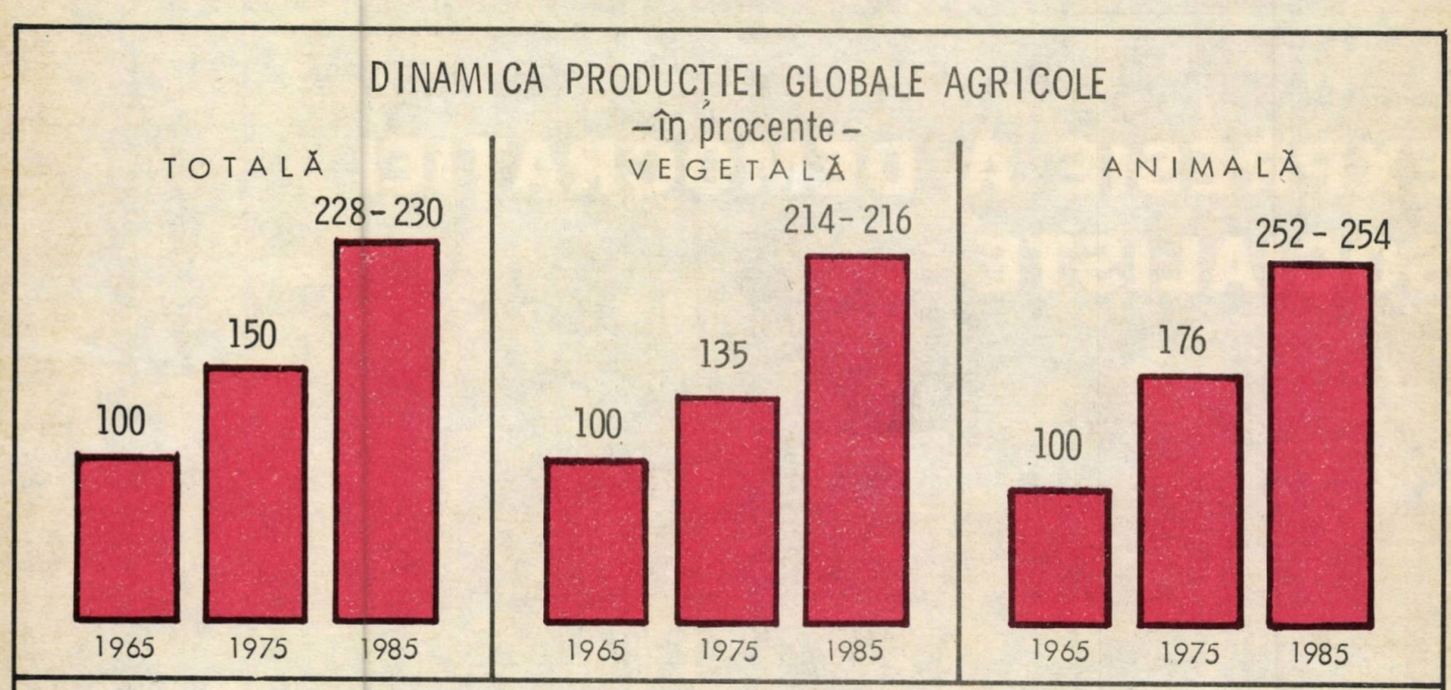

DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A AGRICULTURII

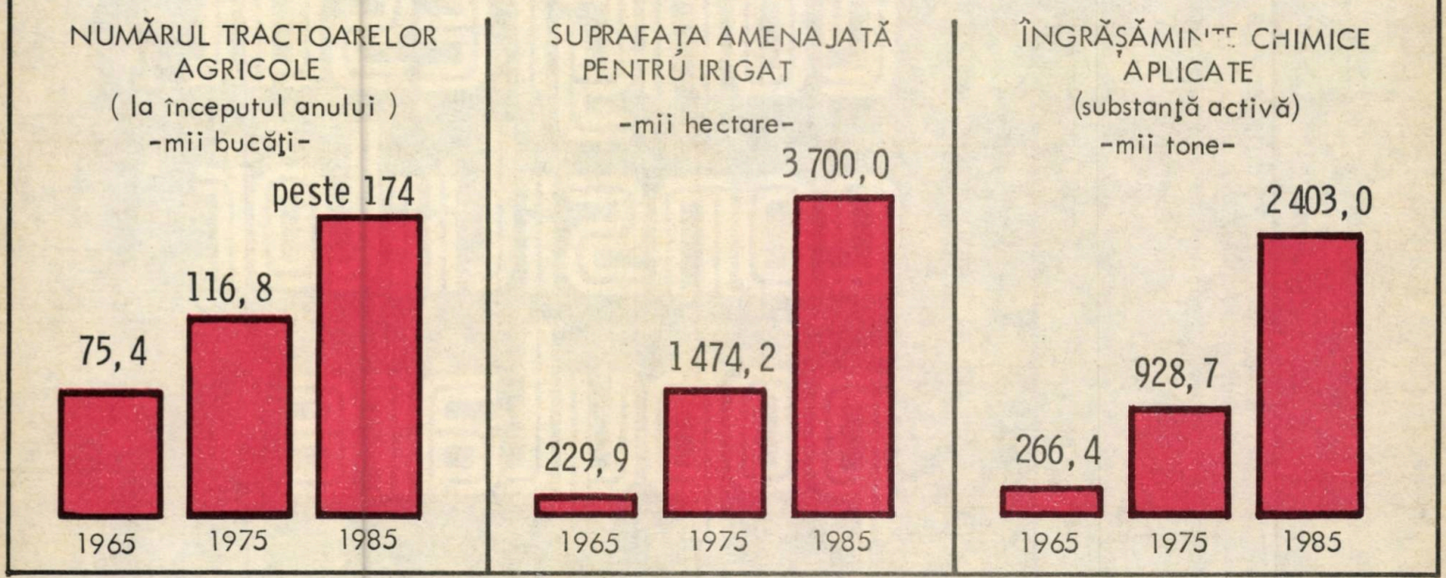

D 6146

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII CONSILIILOR POPULARE

MUSZAKI INFORMÁCIÓS IRODA 1985

Măsuri pentru îmbunătățirea activității economico-financiare în economia locală

Recent, Consiliul de Miniștri al Republicii Socialiste România a adoptat Hotărîrea nr. 76/1985. În Anexa nr. 21 a acestui important act normativ sînt cuprinse importantele măsuri stabilite de guvern pentru îmbunătățirea activității economico-financiare în economia locală, rezultate din analiza acestei activități în anul 1984, pe bază de bilanț.

Avînd în vedere importanța acestui act normativ pentru orientarea muncii consiliilor populare, a organelor lor executive, a unităților economice subordonate, publicăm mai jos măsurile stabilite de Consiliul de Miniștri.

1. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor acționa în tot cursul anului pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor reieșite din documentele adoptate la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, a indicațiilor și orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, precum și a celor ce le revin din legile de adoptare a Planului național unic de dezvoltare economico-socială, a Bugetului de stat și a Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, luînd măsuri ferme pentru :

a. Creșterea producției industriei mici și a prestărilor de servicii prin atragerea în circuitul productiv a resurselor locale și a materialelor recuperabile și refolosibile care să fie prelucrate în unitățile consiliilor populare, U.C.E.C.O.M., C.E.N.T.R.O.C.O.O.P. și U.N.C.A.P., astfel ca la nivelul anului 1985 să se realizeze, în fiecare județ, o valoare a producției marfă industriale și a prestărilor de servicii neindustriale de cel puțin 4 000 lei pe locuitor.

b. Realizarea exemplară a planului pe anul 1985 cu privire la obiectivele prevăzute în programele speciale privind sursele noi de energie (geotermală, biogaz, solară, eoliană etc.) și resursele energetice refolosibile (termice, combustibile, de suprapresiune etc.), precum și trecerea centralelor termice de pe combustibili lichizi și gaze pe combustibili solizi.

Totodată, vor asigura concentrarea mijloacelor tehnico-materiale și a forței de muncă pentru realizarea celor 13 microhidrocentrale, a capacităților de producție, a energiei din surse noi și refolosibile reprezentînd 30,4 mii tone combustibil convențional, precum și trecerea de pe combustibili lichizi și gaze naturale pe cărbuni a 25 centrale termice cu o capacitate de 117 Gcal/an, obiective prevăzute cu punere în funcțiune în 1985, astfel încît să se obțină producția de energie planificată pentru aceste capacități

c. Realizarea integrală a sarcinilor privind producția fizică, producția netă, producția marfă vîndută și încasată, producția de construcții-montaj, reducerea substanțială a cheltuielilor de producție, îndeosebi a celor materiale, încadrarea riguroasă în normele de consum la materii prime și materiale, economisirea strictă a combustibililor și a oricărei surse de energie.

d. Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor realizate în industria mică, creșterea competitivității acestora la export, sporirea și diversificarea mai largă a producției articolelor de uz casnic și gospodăresc. Se va trece la organizarea unor secții și ateliere specializate pe produse destinate exportului, de nivel tehnic și calitativ ridicat, cu desfacere și eficiență corespunzătoare pe piața externă.

e. Gospodărirea rațională a forței de muncă în toate sectoarele economice, dimensionarea personalului muncitor în raport cu planul de producție-prestații, reducerea personalului indirect productiv, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă.

f. Reducerea substanțială a cheltuielilor de transport și economisirea strictă a carburanților prin creșterea gradului de utilizare a vehiculelor, reducerea distanțelor și a parcursurilor fără încărcătură, sporirea tonajului de mărfuri pe fiecare mijloc de transport, generalizarea utilizării remorcilor, optimizarea traseelor în transportul urban de călători, creșterea eficienței în exploatare și a indicilor de utilizare, reducerea imobilizărilor în reparații, intensificarea recuperării, recondiționării și refolosirii pieselor de schimb și subansamblelor uzate.

g. Asigurarea realizării integrale a sarcinilor de plan pe anul 1985 de către antreprizele locale de construcții-montaj potrivit sarcinilor reeșalonate ca urmare a limitării activității pe șantiere în trimestrele I și IV din acest an, prin contractarea integrală și aplicarea, potrivit legii, a preluării în acord global a lucrărilor de antrepriză. În acest scop, se va acționa energic pentru începerea din timp a lucrărilor de construcții-montaj, executarea acestora potrivit duratelor normate, reducerea costului lucrărilor prin aplicarea celor mai eficiente soluții tehnologice și constructive, extinderea folosirii proiectelor tip, diminuarea consumului materialelor de construcții, extinderea utilizării prefabricatelor, înlocuitorilor și materialelor locale, precum și pentru dimensionarea strictă a cheltuielilor privind

Supliment la Revista ECONOMICA nr. 36 1985

retribuțiile în corelare cu manopera contractată și sarcina de creștere a productivității muncii.

Coordonează : prim-vicepreședinte sau, după caz, vicepreședintele comitetului executiv al consiliului popular județean și al municipiului București care răspunde de domeniul respectiv de activitate.

Participă : Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și organele financiar-bancare locale.

Termen de realizare : în tot cursul anului.

2. În vederea creșterii mai puternice a eficienței economice și asigurarea bunei gospodăriri a fondurilor de producție, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, centralele, grupurile, întreprinderile și întregul aparat financiar-bancar local vor acționa pentru aplicarea fermă de către toate unitățile a mecanismului economico-financiar, întărirea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare, ale rentabilității și eficienței, asigurînd încadrarea strictă în prevederile bugetelor de venituri și cheltuieli, în care scop :

a. Lunar, se va analiza de către fiecare unitate execuția bugetului de venituri și cheltuieli, încasarea integrală a veniturilor, modul de aducere la îndeplinire a sarcinii de reducere a costurilor, îndeosebi a cheltuielilor materiale, potrivit sarcinilor stabilite prin programele speciale întocmite de fiecare unitate, realizarea acumulărilor planificate. O atenție deosebită va fi acordată celor 9 întreprinderi care și-au încheiat activitatea anului 1984 cu pierderi, acționîndu-se energic pentru redresarea situației economico-financiare a acestora și respectarea cu strictețe a prevederilor legale cu privire la efectuarea cheltuielilor în raport cu nivelul de îndeplinire a sarcinilor de plan. Se vor analiza, totodată, cu exigență, cauzele care au determinat înregistrarea de pierderi la unele produse, servicii sau activități, luîndu-se măsuri ferme, astfel ca în anul 1985 să se asigure acoperirea cheltuielilor din veniturile realizate la fiecare produs, serviciu prestat sau activitate.

b. Se va asigura realizarea integrală a resurselor proprii planificate pentru finanțarea construcțiilor de locuințe, precum și a celor provenite de la populație de 6 817 milioane lei, prin impulsionarea contractării celor 36 000 apartamente proprietate personală și vînzarea din fondul locativ existent a celor 10 000 locuințe prevăzute în plan, stabilindu-se măsuri prin care să se asigure satisfacerea în cît mai bune condiții a solicitărilor cetățenilor. Se va acționa, totodată, pentru stimularea construcției de locuințe proprietate personală în comune, cu sprijinul statului în credite, materiale și execuție și prin atribuirea de terenuri, asigurîndu-se și pe această cale creșterea stabilității tineretului în comune.

c. Se vor asigura măsuri pentru efectuarea cu simț gospodăresc a operațiunilor de demolare a clădirilor, în vederea eliberării amplasamentelor noilor obiective de investiții, astfel încît materialele recuperate din demolare să reprezinte, în medie, 30% din valoarea de inventar a fondurilor fixe, urmărindu-se, totodată, diminuarea cheltuielilor de demontare, transport și depozitare a materialelor.

d. Se va proceda la analiza situației debitelor restante ale fiecărei asociații de locatari față de unitățile furnizoare sau prestatoare de servicii și se vor lua măsuri ferme pentru lichidarea în cel mai scurt timp a acestor debite. Se va analiza, totodată, cu exigență, activitatea comisiilor de control financiar-contabil constituite potrivit art. 25 din Statutul asociației locatarilor, asigurîndu-se activitatea acestora și întărirea controlului financiar la asociațiile de locatari.

e. Pentru îmbunătățirea situației existente în domeniul administrării fondului locativ de stat se vor lua măsuri de închiriere imediată a locuințelor care în prezent mai sînt neocupate din cele peste 9 700 locuințe libere la 31.XII.1984, iar apartamentele prevăzute în plan a fi construite în anul 1985 vor fi repartizate pe localități pe baza unei analize aprofundate a necesităților de locuit ale populației, luîndu-se măsuri de a nu se mai construi locuințe noi în localitățile unde există apartamente neocupate, Banca de Investiții fiind obligată a nu mai finanța astfel de obiective în localitățile respective.

f. Se va asigura îmbunătățirea utilizării fondurilor bănești aflate la dispoziția unităților, care să se reflecte în accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante ; încadrarea cu strictețe în normele de stoc și normativele mijloacelor circulante stabilite, lichidarea și prevenirea imobilizărilor de fonduri, îndeosebi în stocuri de valori materiale ; lichidarea și prevenirea datoriilor restante, accelerarea decontărilor și asigurarea permanentă a echilibrului între încasări și plăți.

Coordonează : prim-vicepreședinte sau, după caz, vicepreședintele comitetului executiv al consiliului popular județean și al municipiului București care răspunde de domeniul respectiv de activitate.

Participă : Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și organele financiar-bancare locale.

Termen de realizare : lunar, potrivit programelor de raportare și analiză stabilite.

3. În vederea aducerii la îndeplinire a sarcinilor rezultate din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu — secretarul general al partidului — la Plenara comună a Comitetului Central al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 10 decembrie 1984 cu privire la asigurarea condițiilor de înfăptuire a autofinanțării integrale a unităților administrativ-teritoriale și pentru aplicarea prevederilor Legii bugetului de stat pe anul 1985 și Decretului nr. 451/1984, se va acționa pentru :

a. Elaborarea, de către comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, de programe speciale cu măsuri care să asigure trecerea treptată la autofinanțarea integrală a bugetelor județelor și al municipiului București, urmărindu-se : creșterea gradului de autofinanțare prin dezvoltarea mai puternică a industriei mici, prestărilor de servicii și altor activități economice, în vederea sporirii veniturilor proprii, folosirea în mai mare măsură a aparatului financiar în depistarea evaziunii fiscale și încasarea tuturor drepturilor cuvenite bugetului, precum și pentru efectuarea cheltuielilor în raport de veniturile realizate.

b. Utilizarea cu eficiență sporită a fondurilor bugetare prin extinderea folosirii contribuției bănești în muncă a populației în condițiile legii, la efectuarea unor lucrări de interes local, participarea efectivă a tuturor cetățenilor și unităților socialiste la realizarea acțiunilor de înfrumusețare și gospodărire a orașelor, comunelor, întreținerea unor artere de circulație, parcurilor și zonelor verzi.

c. Aplicarea fermă a principiilor mecanismului economico-financiar, creșterea continuă a eficienței economice prin așezarea întregii activități pe principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare ; înlăturarea oricăror pierderi pe produse, activități și întreprinderi ; creșterea rentabilității și a beneficiilor în toate unitățile economice.

d. Diminuarea fondurilor alocate la unitățile finanțate de la buget prin utilizarea mai eficientă a bazei materiale de care dispun unitățile, introducerea unui regim sever de economii și eliminarea oricărui fenomen de risipă.

De asemenea, se va acționa pentru creșterea în continuare a veniturilor proprii și reducerea cheltuielilor la unitățile de cultură și artă, astfel încît, în anul 1985, să se asigure autofinanțarea integrală a caselor de cultură, centrelor de îndrumare a creației populare și a mișcării

artistice de masă, în vederea creşterii gradului de autofinanţare faţă de cel prevăzut prin Decretul nr. 451/1984 la teatre, muzee şi instituţii muzeale.

Coordonează : prim-vicepreşedinte sau, după caz, vicepreşedintele comitetului executiv al consiliului popular judeţean şi al municipiului Bucureşti care răspunde de domeniul respectiv al activităţii.

Participă : Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Finanţelor, organele financiar-bancare locale.

Termen : potrivit graficelor care se vor elabora pînă la 31 mai 1985.

4. Comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, vor lua măsuri de realizare a „Programului de autoconducere şi autoaprovizionare" pentru asigurarea bunei aprovizionări a populaţiei cu produse agroalimentare şi bunuri industriale de consum. De asemenea, vor asigura repartizarea şi gospodărirea judicioasă în cadrul judeţului şi pe sisteme comerciale a întregului fond de marfă atribuit, constituirea fondului de consum local necesar bunei aprovizionări a populaţiei.

Coordonează : prim-vicepreşedinte sau, după caz, vicepreşedintele comitetului executiv al consiliului popular judeţean şi al municipiului Bucureşti.

Participă : Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare, celelalte ministere producătoare de bunuri de consum şi Ministerul Comerţului Interior.

Termen de realizare : în tot cursul anului.

5. Pentru participarea oficiilor judeţene de turism la revitalizarea activităţii de turism şi creşterea eficienţei activităţii economice a acestora, se va acţiona în vederea creşterii gradului de ocupare a capacităţilor de cazare, prin organizarea unor acţiuni turistice care să asigure un flux continuu de turişti, în special prin lansarea de noi programe de tratament, îmbunătăţirea celor privind circuitele turistice şi de agrement, creşterea calităţii şi diversificarea serviciilor.

Coordonează : prim-vicepreşedinte sau, după caz, vicepreşedintele comitetului executiv al consiliului popular judeţean şi al municipiului Bucureşti.

Participă : Ministerul Turismului.

Termen de realizare : în tot cursul anului.

6. Comitetul executiv al Consiliului popular al judeţului Caraş-Severin, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerului Turismului şi Ministerului Comerţului Interior va lua măsuri pentru încheierea lucrărilor de investiţii la hotelul de pe Muntele Mic şi de rentabilizare a activităţii hoteliere la I.C.S. Mixt Caransebeş din judeţul Caraş-Severin, care în anul 1984 şi-a încheiat activitatea cu pierderi de 1,2 milioane lei.

Coordonează : vicepreşedintele Comitetului executiv al Consiliului popular al judeţului Caraş-Severin, care răspunde de domeniul respectiv de activitate.

Participă : Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Turismului, Ministerul Comerţului Interior.

Termen de realizare : 30 septembrie 1985.

Hotărîri ale Biroului executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare

Pentru îmbunătăţirea activităţilor unităţilor de proiectare

Deşi în trimestrul I 1985, unităţile de proiectare ale consiliilor populare judeţene au obţinut, pe total, rezultate bune, în realizarea, depăşirea şi asigurarea unei corelaţii corespunzătoare a principalilor indicatori de plan, la unele judeţe s-au constatat rămîneri în urmă. Astfel, volumul planificat al producţiei de proiectare nu a fost realizat de către Institutul de proiectare judeţean Giurgiu (73,4%), Centrul de proiectare judeţean Sibiu (97,7%), şi Secţia de proiectare judeţeană Teleorman (90,0%). De asemenea, în unele judeţe, comitetele executive ale consiliilor populare nu au luat măsuri energice pentru a asigura cu documentaţii tehnico-economice obiectivele prevăzute în Anexa nr. VIII/18a la Decretul nr. 450/1985 care au termen de începere a execuţiei în anul 1985 şi a celor din Anexa nr. VIII/16 cu termen de începere a execuţiei în anul 1986.

Neajunsuri s-au constatat şi în ce priveşte elaborarea documentaţiilor pentru obiectivele de industrie mică, unde din 70 de obiective doar 54 aveau întocmite documentaţii tehnico-economice, aflate în diverse faze de avizare. În judeţele Buzău, Mureş şi Sibiu nu erau asigurate nici măcar notele de comandă.

Asemenea rămîneri în urmă s-au constatat şi în ce priveşte realizarea, asigurarea cu documentaţii de execuţie a volumului de locuinţe în unele judeţe (Bacău, Argeş, Giurgiu, Mehedinţi) şi municipiul Bucureşti.

În scopul îmbunătăţirii activităţii de proiectare a unităţilor din subordinea consiliilor populare, a pregătirii şi asigurării integrale la termenele prevăzute în plan a documentaţiilor de execuţie şi a amplasamentelor pentru investiţiile organelor locale ale puterii de stat, prevăzute în planul pe anul 1986, inclusiv a frontului de lucru pentru anul 1987 la locuinţe, Biroul executiv al C.P.C.P. a dat sarcini comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, să ia următoarele măsuri :

— elaborarea cu prioritate a proiectelor pentru investiţiile destinate valorificării energiei de surse neconvenţionale şi refolosibile şi trecerea centralelor termice de pe combustibil lichid şi gazos pe combustibil solid, precum şi creşterea în continuare a aportului acestor surse în consumurile energetice ;

— urgentarea elaborării şi aprobării documentaţiilor de execuţie pentru cele 12 obiective (alimentări cu apă, canalizări, spaţii pentru unităţile prestatoare de servicii etc.), prevăzut în planul pe 1985 şi care nu au încă aprobate proiectele de execuţie ;

— proiectele şi detaliile de execuţie, pentru obiectivele de execuţie cuprinse în planurile consiliilor populare pe anul 1986, să fie elaborate în trei etape şi anume : **pînă la 30 iulie 1985**, pentru construcţiile de locuinţe cu termen de dare în folosinţă în 1986, **pînă la 30 septembrie 1985**, în mod eşalonat, pentru construcţiile de locuinţe din frontul de lucru 1986—1987 ; **pînă la 31 decembrie 1985**, cu un decalaj de cel puţin 6 luni faţă de termenul de începere a lucrărilor prevăzute în planul de stat pentru celelalte investiţii, în conformitate cu prevederile Legii investiţiilor nr. 9/1980.

În activitatea de proiectare se va asigura extinderea tipizării şi folosirii proiectelor tip, în vederea creşterii gradului de industrializare şi a scurtării duratelor de proiectare şi execuţie.

De asemenea, în proiectele tip de locuinţe ce se vor elabora în anul 1985, se va ţine seama de prevederile temelor de proiectare şi vor fi promovate soluţii de arhitectură constructive care să corespundă în perspectivă, asigurîndu-se acestora parametri tehnico-economici superiori celor prevăzuţi în actualele proiecte tip.

Organizarea și funcționarea „Expoziției permanente cu produse de export realizate în unitățile consiliilor populare"

Începînd cu data de 1 mai 1985, se organizează, în imobilul din București, str. Gutenberg nr. 2, sector 5, „Expoziția permanentă cu produse de export realizate în unitățile consiliilor populare", destinată prezentării produselor pentru export oferite de producători și a mostrelor și modelelor de produse străine care sînt solicitate de piețele externe.

Se aprobă Regulamentul privind organizarea și funcționarea „Expoziției permanente cu produse de export realizate în unitățile consiliilor populare".

Activitatea de organizare și funcționare a expoziției va fi asigurată de Direcția de gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică, potrivit prevederilor regulamentului.

Gestionarea expoziției va fi asigurată de Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală care va desemna, în acest scop, un gestionar.

Cheltuielile ocazionate de amenajarea, întreținerea și funcționarea expoziției vor fi acoperite de consiliile populare județene și al municipiului București, în cote părți egale, pe baza situațiilor de plată întocmite de Institutul de carcetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică din cadrul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

Direcția de gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică, Serviciul secretariat-administrativ, juridic, economic, precum și Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală, vor aduce la îndeplinire dispozițiile prezentei hotărîri.

REGULAMENT
privind organizarea și funcționarea „Expoziției permanente cu produse de export realizate în unitățile consiliilor populare"

1 — Începînd cu data de 1 mai 1985 se organizează în imobilul din București, str. Gutenberg nr. 2, „Expoziția permanentă cu produse de export realizate în unitățile consiliilor populare".

Obiectivul principal al expoziției este promovarea la export a porduselor realizate în unitățile consiliilor populare județene și al municipiului București.

Expoziția este destinată prezentării produselor pentru export oferite de producători și a mostrelor și modelelor de produse străine care sînt solicitate pe piețele externe.

Perioada de organizare 20—30 aprilie 1985.

2 — Expoziția este organizată pe grupe de mărfuri, avînd următoarea structură :

— covoare manuale înnodate și țesute ;
— confecții textile și tricotaje ;
— articole mărunte din lemn ;
— mic mobilier ;
— materiale de construcții ;
— produse din metal ;
— articole pentru sport și camping ;
— scule și unelte agricole ;
— decorațiuni interioare ;
— mobilier de grădină ;
— articole de marochinărie ;
— jucării ;
— articole din mase plastice, cauciuc și alte produse chimice ;
— alte produse de industrie mică.

În cadrul expoziției va fi organizat un spațiu destinat informării producătorilor, prin cataloage, reviste, pliante, fotografii și prospecte, asupra tendințelor existente în comerțul internațional în produse de industrie mică.

3 — Produsele, reprezentînd o selecție efectuată de unitățile producătoare din mărfurile recent exportate, precum și modelele nou create, vor avea caracteristici funcționale superioare și un aspect comercial corespunzător și vor fi prezentate în expoziție astfel încît să suscite interesul vizitatorilor.

Vor fi etalate, de asemenea, în stand distinct, modele și mostre de produse procurate prin grija întreprinderilor de comerț exterior în vederea asimilării acestora în fabricație. Evidența acestora se va ține separat.

4 — Avînd în vedere necesitatea valorificării eficiente a acestei expoziții, ca mijloc de promovare a exporturilor consiliilor populare, produsele, modul de etalare a acestora, precum și materialele de propagare și reclamă comercială, vor fi realizate la un înalt nivel calitativ și competitivitate. Răspunderea în acest domeniu revine atît producătorilor expozanți cît și Direcției de gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică.

5 — Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală va asigura, prin magazinerul desemnat, gestionarea amenajărilor și exponatelor, cantitativ, pe producători și exponate.

6 — Expoziția va fi deschisă zilnic de la orele 11,00 la 16,00.

Vizitarea expoziției va fi admisă delegaților unităților producătoare, reprezentanților întreprinderilor de comerț exterior și a delegațiilor străine venite pentru tratative prin I.C.E.-urile respective.

7 — Vizitarea expoziției de către delegațiile străine, însoțite de reprezentanți ai I.C.E., va fi organizată și anunțată din timp, în conformitate cu normele legale existente în acest domeniu.

8 — Expoziția va avea un sistem de evidență contabilă propriu, menținut la zi de către reprezentantul I.S.L.G.C. (gestionarul expoziției).

9 — Ori de cîte ori este cazul, producătorii vor îmbogăți expoziția, înlocuind produsele vechi prin altele noi, prezentînd produse modernizate sau asimilate în fabricație, astfel încît expoziția în ansamblul său să poată arăta potențialul tehnic de export al unităților de industrie mică din subordinea consiliilor populare.

10— Cheltuielile ocazionate de amenajarea, întreținerea și funcționarea expoziției vor fi acoperite de consiliile populare județene și al municipiului București, în cote părți egale, pe baza situațiilor de plată întocmite de Institutul de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală și avizate de Direcția de gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică din cadrul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

11 — Este interzisă depozitarea în camerele destinate expoziției a materialelor inflamabile, a altor materiale sau produse, în afara mărfurilor de export aduse în acest scop de către producători ; de asemenea, este interzis fumatul.

12 — D.G.C.G.L.I.M. în calitate de organizator al expoziției și I.S.L.G.C., gestionarul acestora vor aduce la îndeplinire prezentul regulament.

În întîmpinarea celui de-al III-lea Congres al consiliilor populare

Acțiuni ale consiliilor populare și organelor lor executive pentru realizarea sarcinilor economico-sociale

Cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, care urmează să aibă loc în luna septembrie a.c., importantă instituție a democrației socialiste, creată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, reprezintă forul colectiv al conducerii organelor locale ale puterii și administrației de stat, în care se dezbat problemele fundamentale ale consiliilor populare, ale muncii desfășurate de reprezentanții aleși ai maselor populare în organele locale ale puterii de stat, în vederea creșterii răspunderii și rolului acestora în conducerea treburilor de stat și obștești.

Congresul se întrunește o dată la 5 ani și la lucrările lui participă deputații consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și președinții consiliilor populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale, reprezentînd un important eveniment în activitatea organelor locale ale puterii și administrației de stat, în activitatea politică a întregii țări.

În întîmpinarea acestui eveniment, consiliile populare din întreaga țară, organele lor executive, întreprind acțiuni susținute pentru realizarea sarcinilor economico-sociale ce le revin, fapt ilustrat și în corespondențele de mai jos.

Vrancea

Fundamentarea și urmărirea realizării planului de dezvoltare economico-socială la unitățile proprii

Legea nr. 57/1968 și Legea nr. 8/1972 conferă atribuții și sarcini precise consiliilor populare pe linia coordonării, organizării și îndrumării activității de dezvoltare economico-socială planificată din unitățile administrativ-teritoriale în care au fost alese și stipulează răspunderea directă a acestora pentru înfăptuirea planului economico-social local și a bugetului local. Potrivit principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, consiliile populare asigură în acțiunea de coordonare a întregii activități de dezvoltare economică și socială din județe, municipii, orașe și comune, participarea nemijlocită a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, la înfăptuirea politicii partidului și statului de dezvoltare armonioasă, multilaterală a tuturor județelor și localităților.

Cunoscînd răspunderile ce-i revin în elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial și departamental, Consiliul popular al județului Vrancea a acționat pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor, serviciilor și celorlalte ramuri economice, punînd accentul pe valorificarea deplină a resurselor locale de materii prime și forță de muncă, dezvoltarea activității de industrie mică și prestări de servicii, colectarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, creșterea aportului gospodăriilor populației la înfăptuirea programului de autoconducere și autoaprovizionare, buna gospodărire a pădurilor aflate în administrare locală, aprovizionarea ritmică și buna servire a populației, înfăptuirea integrală a planului de construire a locuințelor și a obiectivelor edilitar-gospodărești, dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății și culturii, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar în activitatea economico-socială pe plan local și asigurarea autofinanțării tuturor unităților, activităților și localităților din teritoriu.

În etapa de elaborare și fundamentare a propunerilor de plan, de pildă, pentru anul 1985 și perioada 1986—1990, ori în prezent, pentru anul 1986 și viitorul cincinal, consiliul popular județean, comitetul său executiv și aparatul de specialitate au pus un accent deosebit pe activitatea desfășurată în unitățile de bază — economice, social-culturale și teritorial-administrative în scopul încadrării la nivelurile, ritmurile și proporțiile stabilite în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, în normele și normativele de plan pe anul 1985 și pe 1986.

În activitatea de organizare a acestei acțiuni de importanță deosebită, comitetul executiv al consiliului popular județean a luat măsuri ca toți cei ce lucrează în acest domeniu, consiliile oamenilor muncii și conducerile celorlalte unități să cunoască temeinic indicațiile și sarcinile stabilite în documentele de partid și de stat, normele metodologice elaborate de Comitetul de Stat al Planificării, precum și nivelurile orientative în care trebuie să se încadreze.

La fundamentarea propunerilor de plan pentru producția fizică s-a avut în vedere folosirea potențialului productiv al fiecărei unități, respectiv folosirea integrală a spațiilor de producție de la Fabrica de industrie mică și Baza de producție a IACM Vrancea, dezvoltarea și modernizarea capacităților de la IJTL Vrancea și Direcția județeană de drumuri și poduri, precum și a celor preluate de FUPSICh Focșani, urmărindu-se realizarea de sortimente superioare din punct de vedere al nivelului tehnic și calitativ în vederea creșterii continue a eficienței fondurilor fixe. În același timp creșterea producției fizice s-a fundamentat pe lărgirea utilizării resurselor locale. Pe aceste considerente, s-a propus, de exemplu, creșterea producției de agregate de carieră și balastieră sortate cu 16,8% în 1985 și cu 83,2% în cincinalul viitor, împletituri din răchită pentru export 40% în 1985 și 71% în 1990, produse tricotate 50% în 1990, tăbăcărie și argăsit 70% în 1985 și 64% în cincinalul viitor, confecții textile 94,4% în cincinalul viitor etc. De asemenea, creșteri importante s-au prevăzut și la producția de energie din resurse neconvenționale — solară și biogaz (de 3 ori în 1985 și de 2,5 ori în cincinalul viitor), cooperări cu industria republicană (10,1% și respectiv 60,4%) și producția de piese de schimb recondiționate (8% și respectiv 83,3%). În felul acesta, întreaga producție valorică este fundamentată pe producția fizică, depășindu-se nivelul orientativ primit pe anul 1986 cu 13 mil. lei și asigurîndu-se un ritm de creștere pentru producția unităților industriale de 14,6% anual în cincinalul viitor, ritm superior celui stabilit pe țară.

În cadrul analizelor efectuate în unitățile productive o importanță deosebită s-a acordat creșterii nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerii consumurilor de materii prime, de combustibili și energie, pe baza programelor proprii elaborate în fiecare unitate. Pentru încadrarea strictă în normele și normativele de consum s-au efectuat analize amănunțite asupra pierderilor tehnologice, rebuturilor, produselor declasate, asigurîndu-se propuneri pentru modernizarea utilajelor și instalațiilor existente, înlăturarea deficiențelor în funcționarea acestora, în organizarea producției și a muncii.

La Fabrica de industrie mică și la unitățile organizate pe lîngă consiliile populare comunale fundamentarea propunerilor de plan pe anul 1986 și pe cincinalul viitor a fost axată pe dezvoltarea mai accentuată a producției destinată fondului pieței, îndeosebi la produsele care nu se realizează de către industria republicană sau de unitățile cooperatiste, precum și la export a unor produse care sînt solicitate pe piețele externe. Pe această bază, s-a fundamentat o creștere de 14,3% în anul 1986 și de 42,9% în

anul 1990 la livrările de mărfuri către fondul pieței, nominalizate pe produse solicitate de populație ca : băuturi răcoritoare, tricotaje, lenjerie, covoare, împletituri din răchită, articole mărunte din metal și din lemn, lemn de lucru, lemn de foc, semiconserve de legume și fructe, carne și produse din carne, flori artificiale, iar la export, în afară de covoare manuale pluşate, s-au înscris în propunerile de plan noi produse din lemn și metal, împletituri din răchită, cîrlige de rufe, confecții textile, tricotaje etc.

Pentru sporirea mai accentuată a producției la unitățile cu caracter industrial s-a analizat și stabilit măsuri în vederea dezvoltării și reutilizării capacităților existente, îndeosebi a celor preluate de la FUPSICh Focșani, amenajarea și utilarea unor spații disponibile sau insuficient utilizate, existente în municipiul Focșani, la Năneşti, Gugești, Vidra și Suraia, preluarea în continuare de la întreprinderile republicane a unor secții sau unități care au aparținut de industria locală, ca, de exemplu, secția de la Năruja a IFET Focșani, secția de mobilă a CPL Focșani, secția împletituri răchită Suraia a Inspectoratului silvic etc., realizarea unor noi capacități industriale cu volume mici de investiții și care se pot pregăti și executa în termene scurte ca : unitatea de recondiționare a pieselor uzate, amenajarea unor secții de împletituri răchită, băuturi răcoritoare, prefabricate din beton etc. Un accent deosebit s-a pus pe fundamentarea propunerilor de plan, pe dezvoltarea în continuare a secțiilor și creșterea volumului de producție ce se va realiza în unitățile organizate potrivit Legii nr. 7/1971 de consiliile populare comunale, care au posibilitatea să valorifice resursele mari de material lemnos existente în pădurile comunale, răchită, argilă și produsele de balastieră. Pe această bază, producția industrială a unităților organizate la comune se va dubla în anul 1986, iar pînă la finele cincinalului viitor va spori de 4 ori, constituind una din principalele surse ale autofinanțării consiliilor populare comunale.

Un capitol important în planul economiei locale cărula l s-a acordat o atenție prioritară îl constituie prestările de servicii pentru populație al căror volum este în anul 1986 cu 28% mai mare față de nivelul anului 1984, iar la sfîrșitul cincinalului viitor cu 60%, nivel fundamentat pe dezvoltarea unor servicii solicitate de populație: ca spălătorii și curățătorii chimice, agrement, tăbăcărie, secție radio TV, reparat încălțăminte, oglinzi, băi publice, transport hipo, tinichigerie, reparații obiecte uz casnic, sculptură în lemn, policlinici cu plată, taximetre, spectacole cinematografice și teatrale, prestări în construcții, servicii pentru curățenia și întreținerea apartamentelor etc.

La fundamentarea propunerilor pentru import s-au avut în vedere oportunitatea și prioritatea cererilor pentru piese de schimb, gradul de asimilare a acestora în țară și realizarea fondurilor alocate în acest scop în anii precedenți.

La dimensionarea planului de investiții pe anul 1986 și pe cincinalul viitor, s-a ținut seama de realizarea planului pe anul 1984, asigurarea continuării obiectivelor de investiții din planul pe anul 1985, asigurarea cuprinderii în primii ani ai cincinalului în principal a obiectivelor care vor avea documentația aprobată. Pentru obiectivele noi de investiții s-au întocmit note de fundamentare, așa cum prevede Legea nr. 9/1980, din care rezultă necesitatea și oportunitatea investițiilor demonstrată pe baza unor indici specifici (suprafața locuibilă pe locuitor, indicele de utilizare a sălilor de clasă, numărul de paturi din spitale pe locuitor, număr de locuri din sălile de spectacole pe locuitor, consumul de apă și cerințele de epurare a apelor uzate, traficul rutier pe drumuri publice etc.

Și în economia locală s-a urmărit în permanență ca propunerile de plan să fie fundamentate în condițiile sporirii eficienței activității economice, respectiv creșterea productivității muncii, reducerea continuă a costurilor de producție și sporirea rentabilității tuturor produselor și unităților, avîndu-se în vedere înfăptuirea programelor speciale adoptate.

De regulă, la elaborarea propunerilor de plan este antrenat colectivul de muncă al fiecărei unități, solicitîndu-se efectiv aportul specialiștilor din toate sectoarele de activitate, iar în final acestea sînt dezbătute și însușite de consiliul oamenilor muncii, care le susține în comitetul executiv al consiliului popular județean.

Este de subliniat sprijinul eficient acordat de fiecare dată de către specialiștii și cadrele de conducere din Comitetul de Stat al Planificării, care s-au deplasat în perioadele de elaborare și fundamentare a propunerilor de plan la nivelul județului și în întreprinderi, activînd alături de conducerile acestora la găsirea soluțiilor necesare pentru încadrarea în nivelele stabilite și pentru soluționarea tuturor problemelor ce s-au ivit.

După aprobarea indicatorilor de plan prin legea adoptată de Marea Adunare Națională, principala sarcină a consiliilor populare constă în asigurarea condițiilor și măsurilor necesare pentru îndeplinirea în mod ritmic a acestora. În primul rînd se urmărește organizarea dezbaterii cifrelor de plan în toate secțiile și atelierele de producție, în scopul cunoașterii lor de către fiecare om al muncii, iar în final în adunările generale care adoptă măsurile tehnico-organizatorice pentru îndeplinirea acestora și angajamentele suplimentare.

Pe plan local, măsurile pentru îndeplinirea sarcinilor din anul de plan se regăsesc în hotărîrea primei sesiuni din an a Consiliului popular județean la care se adoptă planul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial și în care sînt înscrise sarcini și măsuri și pentru unitățile subordonate direct consiliilor populare, îndeosebi cele referitoare la dezvoltarea activității de industrie mică, prestări de servicii, gospodărie comunală și locativă, drumuri și poduri, transporturi locale, investiții-construcții, aprovizionarea populației, dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății etc.

La nivelul fiecărei unități și în cadrul comitetului executiv s-a asigurat un sistem informațional operativ pe baza căruia se poate urmări zilnic, decadal și lunar stadiul realizării sarcinilor de plan, dîndu-se posibilitatea cadrelor de conducere să acționeze în cunoștință de cauză.

Deosebit de eficace s-a dovedit activitatea desfășurată în unitățile economice și la nivelul localităților de cadrele din conducerea consiliului popular județean și din aparatul propriu, care au în felul acesta posibilitatea să cunoască nemijlocit stadiul îndeplinirii sarcinilor de plan, să acorde sprijinul necesar și să acționeze operativ pentru înlăturarea neajunsurilor constatate și soluționarea problemelor ridicate pe parcursul execuției planului. Tot pe această linie se înscriu și comandamentele organizate la nivelul localităților sau al organizației de construcții-montaj, care se țin săptămînal și în care se soluționează pe loc problemele și greutățile semnalate în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, asigurării mijloacelor de transport, predării documentațiilor tehnice, eliberării amplasamentelor, precum și ale coordonării și corelării activității proiectanților, beneficiarilor și constructorilor.

Participarea la ședințele consiliilor oamenilor muncii în care se dezbat și se adoptă măsuri în diferite domenii, legate de execuția planului, dezbaterea în sesiuni și ședințe de comitet executiv ale consiliului popular județean și adoptarea unor hotăriri și decizii pentru îndeplinirea planului în diferite unități și activități, au constituit metode eficiente care au asigurat obținerea unor rezultate notabile în execuția planului și realizarea angajamentelor luate.

Urmărirea zi de zi a îndeplinirii sarcinilor de plan, implicarea totală a cadrelor de conducere în soluționarea problemelor ridicate de unități, stabilirea unor programe de măsuri cu sarcini concrete pe factorii de răspundere și controlul îndeplinirii lor, au avut ca efect obținerea unor rezultate pozitive. Indicatorii de plan pentru unitățile subordonate consiliului popular județean au fost îndepliniți și depășiți an de an, județul nostru primind de mai multe ori distincții. Așa, spre exemplu, în anul 1984, planul producției marfă industrială s-a realizat în proporție de 119,8%, volumul de activitate al industriei mici 115,8%, livrările de mărfuri către fondul pieței 104,2%, prestările de servicii pentru populație 111,7%, investiții puse în funcțiune 115,1%, locuințe 100,1%, export 127,7%, productivitatea muncii în activitatea de construcții-montaj 112,6%, cheltuieli la 1000 lei producție de construcții mon-

taj-economic 5 lei, beneficii nete 113%, venituri proprii la bugetele locale 101% etc. Subliniem faptul că planul s-a îndeplinit și depășit pe anul precedent la toți indicatorii.

Aceste rezultate au fost posibile și datorită sprijinului permanent de care am beneficiat din partea CPCP, CSP, MAGF, Ministerul Finanțelor, care s-au dovedit receptivi la toate solicitările noastre, soluționînd cu promptitudine problemele ridicate de noi.

De asemenea, în cursul trimestrului I a.c., deși ne-am confruntat cu rigorile acestei ierni și cu greutățile deosebite determinate de sistarea activității în construcții și transport, totuși prin măsurile luate și eforturile deosebite depuse de colectivele de oameni ai muncii, planul producției marfă industriale a fost îndeplinit în proporție de 102,4%, exportul 119,0%, producția de construcții-montaj 100,1%. În prezent întreg activul consiliului popular județean și personalul muncitor din unitățile subordonate sînt mobilizați pentru recuperarea restanțelor înregistrate în trim. I a.c. la investiții, construcții de locuințe și prestări de servicii, comitetul executiv acționînd pentru înlăturarea greutăților provocate de lipsa unor materiale de construcții, carburanți și mijloace de transport.

Aplicînd în viață măsurile din programul special adoptat pentru acest an, comitetul executiv acționează în prezent ca planul anual de investiții-construcții să fie executat integral pînă în luna noiembrie a.c., în condițiile reducerii severe a consumului de energie și combustibili, iar ceilalți indicatori ai planului local să fie îndepliniți în mod ritmic, lună de lună.

De asemenea, pe baza indicațiilor primite și a programului special adoptat, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, colectivele de muncă din unitățile subordonate și organele de specialitate de la nivelul județului, se preocupă pentru transpunerea în viață a măsurilor stabilite în scopul dezvoltării mai accentuate a activității de industrie mică și prestări de servicii pentru populație, astfel ca pe total județ să se asigure un volum de activitate de cel puțin 4000 lei pe locuitor.

În încheiere, scoatem în evidență preocuparea de viitor a comitetului executiv al consiliului popular județean pentru întocmirea, fundamentarea și susținerea proiectului preliminar al planului cincinal 1986—1990, pornind de la sarcinile rezultate din hotărîrile adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului și de la orientările și indicațiile conducerii, referitoare la dezvoltarea intensivă a economiei naționale, creșterea în ritm susținut a producției materiale, a eficienței economice în toate sectoarele, acționînd cu fermitate pentru îndeplinirea și depășirea planului pe anul 1985, ultimul an al actualului cincinal, care constituie baza de pornire pentru perioada următoare de cinci ani.

NICOLAE TĂBÎRCĂ
prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Vrancea

Dezvoltarea și coordonarea activității de industrie mică și prestări de servicii de către consiliile populare

Un loc important în problematica hotărîrilor adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, revine principiului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, perfecționării permanente a conducerii și planificării și creșterii rolului consiliilor populare în coordonarea, îndrumarea și controlul modului în care se dezvoltă localitățile, instaurînd spiritul unitar de responsabilitate și disciplină în toate domeniile de activitate.

Conform prevederilor Legii nr. 57/1968, consiliile populare dispun de o largă autonomie, ele răspunzînd de întreaga activitate locală de stat, asigurînd dezvoltarea planificată, multilaterală, economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a unităților administrativ-teritoriale în care sînt alese, răspunzînd de înfăptuirea planului în profil teritorial și a bugetului local.

Legea nr. 2/1980, prin art. 2 reglementează astfel atribuțiile consiliilor populare pe linia dezvoltării industriei mici : „Întreaga activitate de industrie mică se desfășoară sub îndrumarea și coordonarea consiliilor populare, indiferent de subordonarea unităților în care aceasta se realizează. Consiliile populare răspund de buna organizare a activității unităților de producție și prestări de servicii, de valorificarea eficientă a resurselor naturale și a forței de muncă, de satisfacerea în cele mai bune condiții a cerințelor de produse și prestări de servicii ale populației".

Cadrul legal și democratic creat în țara noastră asigură condiții pentru participarea unui număr mare de oameni ai muncii la dezvoltarea unor sectoare de activitate și a localităților, în ansamblul lor. Acest principiu este propriu concepției partidului nostru amplificînd și sporind atribuțiile și răspunderile consiliilor populare în utilizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor locale, a întregii avuții naționale de care dispun. În aceste condiții industria mică constituie instrumentul cu ajutorul căruia se realizează aceste sarcini, asigurînd traducerea în viață a unuia din principiile fundamentale dezvoltării economico-sociale, respectiv autoconducerea și autofinanțarea teritorială.

În contextul dezvoltării generale a economiei naționale și în profil teritorial, industria mică așa cum s-a mai amintit, joacă un rol deosebit în mobilizarea resurselor locale, atît naturale cît și umane, avînd avantajul că permite obținerea unor produse de serie mică solicitate de populație și procesul de producție este ușor adaptabil la aceste cerințe. Are marele avantaj că poate folosi mijloace de producție neeficiente și inadecvate marii industrii, solicitînd un volum redus de investiții, permite cu multă ușurință amplasarea ei acolo unde sînt condițiile mai optime pentru producerea de bunuri de consum și realizarea de servicii cu un consum redus de energie și combustibili.

Așa cum este organizată în prezent, industria mică se realizează în unitățile de producție și prestări de servicii ale consiliilor populare, cooperației meșteșugărești, cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, în activitățile industriale și de prestări de servicii ale cooperativelor agricole de producție și în activitatea micilor meșteșugari autorizați.

În lumina indicațiilor conducerii superioare de partid, personal a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu și a prevederilor legale, cu privire la dezvoltarea și diversificarea activității de industrie mică și prestări de servicii, astfel ca în anul 1985, toate județele țării să realizeze un volum de activitate de cel puțin 4 000 lei pe locuitor, Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Vrancea împreună cu conducerile colective ale Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești, Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, IPRALCOOP Focșani și Direcției pentru agricultură și industrie alimentară, a acționat pentru traducerea în viață a prevederilor din planul național unic, în acest sens, și a programului special elaborat pentru perioada 1981—1985.

În atenția consiliilor populare și a tuturor factorilor de răspundere din aceste unități, a stat, în primul rînd, determinarea și utilizarea judicioasă a resurselor locale de materii prime, materiale, energie, fondurilor fixe și forței de muncă existente. Edificator în acest sens sînt importantele cantități de materii prime și materiale provenite din deșeuri și materiale refolosibile, utilizate în acest cincinal. Astfel, în cei patru ani care au trecut din cincinalul actual au fost reintroduse în circuitul economic, prin unitățile de industrie mică, 252 tone deșeuri metalice, 141,5 tone deșeuri și recuperări de mase plastice, 5,7 tone resturi din piei și blănuri, 857 tone resturi partizi și cupoane de țesături, 322 mc cășături de cheres-

tea răşinoase, 138 tone resturi melană, lînă şi bumbac de la filaturi, 102 mc deşeuri lemnoase şi altele.

O atenţie deosebită a fost acordată dezvoltării unor activităţi care să valorifice superior materiile prime locale, dintre care menţionăm prelucrarea lemnului pe baza deşeurilor lemnoase obţinute din industria de profil şi a materialului lemnos rezultat din locuri greu accesibile, a doborîturilor de vînt, ca şi împletiturile din răchită foarte mult solicitate la export. De asemenea, din resturile textile rezultate de la întreprinderile de confecţii şi tricotaje din judeţ s-au executat articole de îmbrăcăminte pentru copii şi din resturile de la filaturi s-au executat plăpumi, saltele şi alte obiecte asemănătoare.

Aplicarea în viaţă a programelor speciale ale comitetului executiv al consiliului popular judeţean, ale celorlalte consilii populare şi unităţilor din sistemul industriei mici au făcut obiectul unor dezbateri periodice în sesiuni, şedinţe şi consfătuiri la nivelul judeţului şi localităţilor încheiate cu măsuri concrete pentru îmbunătăţirea activităţii şi înlăturarea unor greutăţi. Toate aceste măsuri sînt oglindite în creşterea potenţialului judeţului în acest domeniu şi a rezultatelor obţinute în ultima perioadă. Astfel, valoarea producţiei marfă industriale şi a prestărilor de servicii neindustriale a crescut în 1985 cu 131,5 la sută faţă de realizările anului 1980, ritmul mediu anual de creştere fiind de 18,3 la sută, oglindind activitatea desfăşurată în cele aproape 2 000 de unităţi existente în judeţ, la această dată. Localităţile noastre sînt mai bine înzestrate cu secţii de strictă necesitate, asigurîndu-se astfel cele patru profile de bază. Sînt asigurate locuri de muncă pentru aproape 10 000 de persoane.

Activitatea prestatoare de servicii a constituit una din preocupările de bază ale consiliilor populare în vederea satisfacerii în mai bune condiţii a cerinţelor populaţiei, volumul acestora înregistrînd creşteri importante. Numai în perioada 1980—1985 valoare prestărilor de servicii pentru populaţie a crescut de la 257,3 milioane lei la 563,2 milioane lei, creştere însoţită de o diversificare permanentă, în vederea satisfacerii într-o măsură mai mare a cerinţelor populaţiei.

S-a avut în vedere orientarea eforturilor spre activităţile cu o solicitare mai mare, determinată de creşterea înzestrării gospodăriilor cu bunuri de folosinţă îndelungată. Astfel activitatea de service auto a crescut de la 17,4 milioane lei în 1980, la 38,1 milioane lei în 1985, serviciile pentru întreţinerea şi repararea de îmbrăcăminte şi încălţăminte de la 1,9 milioane lei la 5,2 milioane lei, serviciile pentru produsele executate la comandă de la 94,2 milioane lei la 233,3 milioane lei, serviciile pentru construcţii şi reparări de locuinţe de la 9 milioane lei la 22,2 milioane lei etc.

Analizele periodice efectuate în şedinţele de comitete şi birouri executive ale consiliilor populare, au scos în evidenţă că în acest sector de activitate există încă serioase resurse nepuse în valoare, că mai sînt încă probleme care urmează să fie rezolvate în domeniul diversificării, îmbunătăţirii calităţii producţiei, înnoirii şi reproiectării produselor existente, reducerea consumului de materii prime şi materiale, creşterea productivităţii muncii şi eficienţei generale a tuturor unităţilor. Se mai resimte lipsa unor activităţi de cojocării, tăbăcării, fierării, potcovării etc. determinate pe de o parte de activitatea nepermanentă a acestora şi deci de ineficienţă în unele perioade ale anului, iar, pe de altă parte, de lipsa unor meseriaşi calificaţi în aceste meserii pe cale de dispariţie, avînd în vedere şi sistemul de calificare existent care este greu accesibil pentru anumiţi tineri rămaşi în mediul rural.

Prin adoptarea de către consiliile populare a unor noi programe speciale privind dezvoltarea mai accentuată a activităţii de industrie mică, în anul 1985 şi perioada 1986—1990, au fost puse în evidenţă noi resurse locale existente în judeţ care pot fi utilizate ca materii prime (răchită, agregate minerale, materialul lemnos rezultat din igienizarea pădurilor şi din doborîturi de vînt, piatră de construcţii, deşeurile textile şi din lemn etc.) în cele 450 noi secţii de producţie şi prestări servicii prevăzute a se înfiinţa. Se are în vedere ca activitatea de cooperări în producţie să crească de la 14,9 milioane lei, în prezent, la aproape 25 milioane lei în 1990, va spori şi contribuţia industriei mici la exportul de mărfuri, ajungînd la 20 milioane lei în 1990.

În actualele condiţii în care indicatorul agregat trebuie să crească în 1990 cu 36,4 la sută faţă de nivelul anului 1985, consiliile populare din judeţul Vrancea vor acţiona pentru realizarea obiectivelor propuse prin perfecţionarea metodelor de conducere, îndrumare şi control, îmbunătăţirea permanentă a activităţii tuturor unităţilor din domeniul industriei mici, acordînd un sprijin mai direct şi operativ la înlăturarea unor greutăţi. Se va urmări cu mai multă atenţie repartizarea mai raţională a unităţilor în teritoriu, în mod deosebit în satele mai depărtate de reşedinţa comunei şi în unele cartiere mărginaşe ale unor oraşe. De asemenea se va avea în vedere extinderea activităţii de achiziţionare, recondiţionare şi revalorificare a unor obiecte de folosinţă îndelungată devenite disponibile la populaţie, sector în care mai sînt încă serioase resurse nefolosite.

După cele prezentate în Programul special pentru dezvoltarea industriei mici în judeţul Vrancea, se apreciază că se vor crea condiţii pentru dezvoltarea unor localităţi, şi se vor satisface într-o măsură mai mare cerinţele populaţiei cu bunuri de larg consum şi servicii asigurînd şi un număr sporit de noi locuri de muncă, cu deosebire, în mediul rural.

Ing. **EUGENIA GRĂDIŞTEANU**
vicepreşedinte al Comitetului executiv
al
Consiliului popular al judeţului Vrancea

Buzău

Asigurarea legalităţii în activitatea comitetului şi birourilor executive ale consiliilor populare şi a unităţilor subordonate

În contextul adîncirii procesului de perfecţionare a organizării conducerii societăţii, lărgirii continue a democraţiei socialiste, sarcini noi şi de mare răspundere revin consiliilor populare, chemate să asigure participarea nemijlocită a maselor de cetăţeni la elaborarea şi înfăptuirea politicii partidului şi statului, consacrată edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintării României spre comunism.

Referindu-se la rolul şi atribuţiile consiliilor populare, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., arăta: „Este necesar să crească rolul consiliilor populare judeţene, orăşeneşti şi comunale — organe locale democratice ale puterii de stat — în conducerea întregii activităţi economico-sociale. În întreaga lor activitate privind buna gospodărire şi dezvoltare economico-socială a fiecărei localităţi, consiliile populare trebuie să se sprijine pe participarea largă a tuturor cetăţenilor, veghind permanent la înfăptuirea neabătută a planului, la respectarea legilor şi normelor de convieţuire socială".

Avînd ca obiect realizarea politicii partidului şi statului, administraţia de stat, ca activitate fundamentală a statului, pe care o realizează în principal organele administraţiei de stat şi în subsidiar celelalte organe ale statului, este chemată să pună în executare legea, fiind expresia şi totodată instrumentul de realizare a acesteia; de aici, necesitatea asigurării legalităţii în activitatea tuturor organelor administraţiei de stat.

Asigurarea legalității în activitatea organelor administrației de stat presupune, în primul rînd, legalitatea actelor administrative pe care aceste organe le emit, ca acte juridice care dau naștere, modifică sau sting drepturi și obligații.

Elaborarea și aplicarea unor măsuri de asigurare a legalității în activitatea organelor executive ale consiliului popular municipal Buzău, orășenesc Rîmnicu Sărat și comunale, precum și a unităților din subordine reprezintă o preocupare permanentă a Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Buzău.

Modalitățile de asigurare a legalității în activitatea organelor executive și unităților subordonate sînt multiple, pornind de la măsurile luate pe linia perfecționării pregătirii politice și profesionale a personalului și ajungînd pînă la urmărirea realizării în practică a actelor pe care aceste organe le emit, pe baza și în executarea legii.

Reținem cîteva din aceste modalități de asigurare a legalității și anume :

1. Pregătirea temeinică a personalului din sistemul consiliilor populare și unitățile subordonate, care se realizează pe mai multe căi, din care exemplificăm :

a) Pregătirea politică și profesională a personalului la nivel județean

În acest sens, acordăm deosebită atenție instruirii lunare a președinților, vicepreședinților, secretarilor și a altor cadre din aparatul consiliilor populare municipale Buzău, orășenesc Rîmnicu Sărat și comunale, cuprinzînd în programele de instruire teme care să asigure respectarea legilor, decretelor și a altor acte normative.

De o deosebită importanță pentru ridicarea calității instruirilor noastre s-a dovedit participarea unor tovarăși experți-instructori din cadrul Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de pe lîngă Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, care au susținut teme și au condus dezbateri de mare interes pentru lucrătorii consiliilor populare.

Periodic, dăm testări privind conținutul unor acte normative, personalul testat fiind din timp anunțat. De exemplu, s-au dat testări cu privire la organizarea și funcționarea consiliilor populare, exercitarea atribuțiilor de autoritate tutelară, activitatea de stare civilă, fondul funciar, sistematizarea teritoriului și localităților și altele.

Recent s-a încheiat în județul nostru instruirea noilor comitete și birouri executive ale consiliilor populare, precum și a tuturor deputaților, delegaților sătești și a comitetelor de cetățeni pe circumscripții electorale, la care au participat membrii Comitetului executiv al consiliului popular județean, șefii de secții, conducătorii unităților județene și alte cadre din aparatul consiliului popular județean.

b) Pregătirea cadrelor în forme centralizate la nivel de țară, cu scoatere din producție

Pe baza programului aprobat de Comitetul executiv al consiliului popular județean, trimitem cu regularitate un număr tot mai mare de cadre din sistemul consiliilor populare la cursuri de pregătire politică și profesională de lungă sau scurtă durată. De pildă, în această perioadă frecventează cursurile școlii de partid de la Galați, 10 vicepreședinți ai birourilor executive ale consiliilor populare, iar la Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de pe lîngă Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare vor absolvi cursurile în acest an 66 de cadre (vicepreședinți, secretari, contabili, agenți fiscali și alte cadre).

c) Organizarea studiului individual

Acordăm o atenție deosebită pregătirii politice și profesionale prin studiu individual. Remarcăm pe această linie faptul că toți vicepreședinții și secretarii comitetului și birourilor executive au absolvit, iar alții sînt în ultimul an la Universitatea politică și de conducere de pe lîngă Cabinetul județean pentru activitate ideologică și politico-educativă.

d) Asigurarea bibliotecii juridice

Asigurarea fondului de acte normative la fiecare consiliu popular este o preocupare de bază. Aproape că nu există instruire cu președinții, vicepreședinții și secretarii comitetului și birourilor executive la care să nu se pună în dezbatere această problemă majoră pentru respectarea legii în activitatea consiliilor populare și a organelor lor executive.

Pentru îmbogățirea zestrei bibliotecilor juridice ale consiliilor populare, am ținut o strînsă legătură cu Centrul județean de librării, care ne asigură cu prioritate cărțile, broșurile și alte tipărituri ce interesează lucrătorii consiliilor populare.

Din acest punct de vedere, în afară de faptul că, periodic, cu prilejul analizelor la județ, am făcut dezbateri și pe această temă, în tematica de control a inspectorilor de la Secția administrație locală de stat, control și secretariat și a revizorilor contabili de la Administrația financiară un capitol se referă la controlul gestionar al cărților și publicațiilor din biblioteca juridică.

De mare importanță, din acest punct de vedere, este nu numai existența la toate consiliile populare a legilor, decretelor și a celorlalte acte normative, ci și efectuarea la zi a operațiunilor în conținutul acestora privind modificările, completările și abrogările ce apar periodic.

2. Examinarea și avizarea sub raportul legalității a proiectelor de hotărîri, decizii și dispoziții de către compartimentele juridice din cadrul Consiliului popular județean, municipal Buzău, orășenesc Rîmnicu Sărat și unităților subordonate.

La consiliile populare comunale, respectarea legalității proiectelor de hotărîri și decizii este asigurată de secretarii birourilor executive. Pornind de la obligația ce le revine din Legea de organizare și funcționare a consiliilor populare, secretarii sesizează cazurile în care unele proiecte de hotărîri sau decizii nu întrunesc condițiile prevăzute de lege, încunoștiințînd Comitetul executiv al consiliului popular județean atunci cînd aceste acte au fost totuși adoptate cu nerespectarea legii.

3. Avizarea de către comisiile permanente, potrivit art 65 lit. „c" din Legea nr. 57/1968, a proiectelor de hotărîri, precum și a proiectelor de decizii normative elaborate de comitetele și birourile executive care urmează să fie supuse spre adoptare sau ratificare consiliilor populare județean, municipal, orășenesc si comunal.

4. Urmărirea îndeplinirii hotărîrilor consiliilor populare și a deciziilor organelor lor executive, pe bază de evidențe, care cuprind conținutul pe scurt al măsurilor, termenul de executare, persoana care a primit sarcina să aducă la îndeplinire măsura stabilită, modul și data rezolvării.

5. Controlul legalității în activitatea comitetului și birourilor executive ale consiliilor populare, precum și a unităților subordonate.

Principala metodă folosită pe această linie constă în verificarea legalității hotărîrilor și deciziilor de către colectivele ce se deplasează în teritoriu, fie în brigăzi complexe, fie pe domenii de activitate.

Potrivit tematicii de control, un capitol distinct se referă la controlul legalității hotărîrilor consiliilor populare și deciziilor comitetului și birourilor executive.

Ca urmare a măsurilor luate de pregătire a personalului și de asigurare a legalității în activitatea comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare și ale unităților subordonate, sînt tot mai rare aspectele care să contravină legalității socialiste. Totuși, cînd apar, principala metodă folosită de noi este revocarea actului de către organul care l-a emis. Această modalitate de intrare în legalitate a fost aleasă de noi pentru două considerente :

— procedură mai simplă și mai operativă de soluționare;
— nu este știrbită autoritatea organului care a emis actul, prin anularea acestuia de către organul ierarhic superior.

Aici se simte nevoia unei explicații. Am avut cazuri cînd birouri executive și unități subordonate, nerespectînd procedura din legislația muncii, au aplicat sancțiuni disciplinare prea severe în raport cu abaterea săvîrșită sau fără a se lua note explicative celor în cauză. În urma cercetării cazurilor, nu am mers cu propuneri la Comitetul executiv al consiliului popular județean pentru anularea deciziilor, organele executive și conducerile unităților procedînd la revocarea acestora.

Pornind de la necesitatea reducerii consumului de hîrtie, am renunțat la metoda folosită cu ani în urmă de a se

înainta la Consiliul popular județean un exemplar din hotărîrile și deciziile cu caracter normativ adoptate de consiliile populare și birourile lor executive, cînd la județ funcționa un colectiv, care, printre sarcinile propriu-zise de serviciu, verifica legalitatea acestor acte.

Avînd însă în vedere intervalul relativ mare dintre controalele ce se efectuează în teritoriu, ne gîndim că este bine să revenim la metoda folosită cu ani în urmă și să ni se înainteze la județ unele hotărîri și decizii pentru verificarea legalității acestora de către juriști și alți specialiști.

6. O altă metodă pe care o folosim cu regularitate este prelucrarea fiecărui caz de încălcare a prevederilor actelor normative, atît cu prilejul instruirilor ce le organizăm, de regulă, lunar cu președinții, vicepreședinții și secretarii birourilor executive, cît și cu alte prilejuri.

*

Acestea sînt cîteva din metodele folosite în activitatea noastră pe linia asigurării legalității în activitatea comitetului și birourilor executive ale consiliilor populare, precum și a unităților subordonate.

VASILE RADU
secretar al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Buzău

NICOLAE GRECU
consilier juridic șef

Autofinanțarea — în atenția permanentă a biroului executiv al consiliului popular comunal

În cuvîntarea rostită la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din decembrie 1984, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia : „Aș dori să atrag atenția, în acest cadru, asupra necesității unei preocupări mai hotărîtoare pentru autofinanțarea tuturor județelor"... „Este necesar ca toate județele, comitetele județene de partid, consiliile populare să stabilească programe de măsuri pentru dezvoltarea activității economice și a veniturilor județelor, astfel încît, în cel mult doi ani, să ajungem ca toate județele să se autofinanțeze".

În cadrul mecanismului de funcționare a economiei naționale, un rol deosebit revine formelor de organizare și conducere a tuturor ramurilor. Într-o permanentă dinamică aceste forme sînt în strînsă interdependență, atît cu nivelul dezvoltării forței productive a societății, cu evoluția relațiilor de producție, cît și cu particularitățile procesului de producție, specifice diferitelor ramuri ale economiei naționale.

Prin măsurile adoptate de-a lungul anilor de partidul nostru, la inițiativa și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, s-a urmărit așezarea pe baze științifice a conducerii societății, avîndu-se în vedere nu numai gospodărirea cu maximum de eficiență a avuției naționale, ci și integrarea organică a maselor în activitatea de conducere.

Înscriindu-se pe această linie, măsurile cuprinse în Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, cu privire la perfecționarea conducerii economico-financiare au dus la realizarea unui nou cadru de reglementări privind funcționarea noului mecanism economico-financiar.

În contextul general al dezvoltării armonioase a tuturor zonelor țării, urmare a politicii profund științifice a partidului și statului nostru, personal a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, comuna Pogoanele din județul Buzău a cunoscut și cunoaște noi valențe ale înaintării sale pe calea urbanizării.

Conștienți fiind că transformarea comunei într-un viitor orășel agroindustrial nu constituie numai o schimbare de firmă, ci implică o schimbare radicală a aspectului ei edilitar-gospodăresc, o creștere și diversificare a producției de bunuri materiale, o creștere, la un nivel superior, a conștiinței tuturor locuitorilor, consiliul popular comunal, biroul său executiv, acționează cu fermitate pentru aplicarea în viață a hotărîrilor de partid și legilor țării privind autoconducerea, autofinanțarea și autoaprovizionarea teritorială, realizarea de producții superioare în condiții de rentabilitate maximă și cu cheltuieli cît mai reduse, scopul final fiind acela al autofinanțării localității.

Ocupînd un loc esențial în cadrul procesului de perfecționare a activității economico-sociale, de întărire a autoconducerii muncitorești, consolidarea autogestiunii economico-financiare și înfăptuirea pe această cale a autofinanțării rezidă în :

— acoperirea cheltuielilor pentru finanțarea tuturor activităților economice și social-culturale locale din venituri proprii ;

— realizarea de beneficii sporite la unitățile de industrie mică organizate potrivit Legii nr. 2/1980, a unei rentabilități maxime în raport cu fondurile materiale și bănești consumate ;

— constituirea din beneficiile realizate de fonduri proprii pentru dezvoltarea edilitar-gospodărească a comunei ;

— sporirea contribuției comunei la constituirea fondurilor generale ale statului, destinate dezvoltării economico-sociale generale.

Trebuie să arătăm că în anii construcției socialiste și mai ales în ultimii 10 ani, comuna Pogoanele a cunoscut o dezvoltare ascendentă a forțelor de producție în profil teritorial. S-a dezvoltat Fabrica „Metalurgica" înființată în anul 1971 în baza Legii nr. 7/1971 ca o secție a Consiliului popular comunal, evoluînd de la o producție anuală de cîteva zeci de mii de lei, la aproape 250 milioane lei, fiind astăzi unitate de interes republican ; s-au ridicat, pe verticală, silozul de cereale cu o capacitate de 59 000 tone, moara de porumb cu degerminare, o modernă unitate de prelucrare a laptelui și altele.

S-au luat măsuri ferme, potrivit dispozițiilor legale, de dezvoltare a activităților în cadrul industriei mici, de diversificare și ridicarea calității prestărilor de servicii către populație.

În conformitate cu legile în vigoare, conducerea și îndrumarea industriei mici se face de către consiliile populare, indiferent de subordonarea unităților în care aceasta se realizează.

În acest sens Consiliul popular comunal Pogoanele ca organ local al puterii de stat, a luat măsuri pentru organizarea a cît mai multe și diversificate unități de producție și prestări de servicii, de valorificare eficientă a resurselor materiale și a forței de muncă, de satisfacere în cele mai bune condițiuni a cerințelor de produse și servicii ale populației.

Beneficiind de prețioasele orientări și indicații formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința pe țară a președinților Consiliilor populare din 1983, Consiliul popular al comunei Pogoanele a elaborat un program concret de dezvoltare și diversificare a industriei mici, a cărui transpunere în viață asigură, pînă la finele anului 1985, dublarea volumului de producție și prestări de servicii față de realizările anului 1980.

Astăzi, în comuna Pogoanele, funcționează peste 30 de unități de industrie mică și prestatoare de servicii — secții de țesut covoare persane și lavete, de fabricat și îmbuteliat sucuri din esențe naturale, confecționat și valorificat materiale de construcții, precum și secții de reparat obiecte de uz casnic, curățătorie chimică, frizerii, cismării, confecții pentru bărbați și femei, broderie, service, precum

și o secție de prosoape, organizate în colaborare cu Întreprinderea „Prodin", București, care lucrează marfă și pentru export. Valoarea producției industriei mici și a prestărilor de servicii neindustriale se cifrează actualmente la peste 12 milioane lei anual.

Ne-am preocupat îndeaproape de realizarea de produse folosind materialele refolosibile. Un singur exemplu cred că este elocvent: Secția de țesut lavete cu o producție de peste 400 000 buc. anual, funcționează din anul 1972 folosind numai deșeuri textile, rezultate în urma confecționării de lenjerie, îmbrăcăminte etc. iar beneficiile realizate se cifrează la cîteva sute de mii de lei anual.

Am folosit la maximum terenurile supuse în permanență fenomenului de exces de umiditate, plantîndu-le cu răchită.

Am acționat permanent pentru ca întreaga activitate desfășurată în cadrul industriei mici și prestărilor de servicii să satisfacă cît mai deplin cerințele populației comunei și de ce să nu o spunem, și ale populației din comunele învecinate, prin ridicarea calității și competitivității produselor și serviciilor, calificarea și perfecționarea calificării forței de muncă și altele.

Biroul executiv al consiliului popular comunal a folosit bugetul local ca principalul instrument de conducere a întregii activități economico-financiare, îndreptate spre realizarea integrală și depășirea veniturilor și încadrarea strictă în cheltuielile planificate pentru finanțarea activităților economice și social-culturale locale. S-a pus un accent deosebit pe exercitarea riguroasă a controlului propriei noastre activități, îndeosebi a celui preventiv menit să pună capăt oricărei abateri de la disciplina de plan și financiară și să apere integritatea avutului obștesc, legalitatea socialistă.

Desfășurăm o muncă intensă de atragere la bugetul local a tuturor surselor de venituri — impozite și taxe de la populație, de la unitățile socialiste, contribuții chirii și altele. Am urmărit și descoperit la timp toate evaziunile fiscale, la ora actuală practic toți meseriașii particulari fiind impuși la plata impozitului pe meserie.

În întreagă această activitate am folosit și folosim cele mai diverse metode organizatorice, antrenînd, la acțiunile întreprinse, delegatul sătesc, deputații, comitetele de cetățeni de toate categoriile, alți factori de răspundere din comună.

Toate aceste măsuri îmbinate cu o organizare științifică a muncii pe baza principiilor ce caracterizează largul democratism al societății noastre socialiste, au condus la realizarea de beneficii maxime și la creșterea rentabilității, aplicînd ferm în practică cerințele noului mecanism economico-financiar și înfăptuind autofinanțarea comunei.

Sporirea veniturilor proprii bugetare, a beneficiilor și rentabilității unităților de interes local au condus la creșterea aportului comunei la formarea fondurilor generale ale statului, anual comuna Pogoanele virînd la bugetul statului 2,5 milioane lei, după acoperirea cheltuielilor proprii. Practic, din anul 1980, comuna Pogoanele se autofinanțează.

Realizarea de beneficii pe plan local ne-a permis să înfăptuim o seamă de obiective edilitar-gospodărești ce au schimbat radical înfățișarea comunei. Toate străzile comunei sînt asfaltate sau balastate, dispunem de peste 10 000 metri liniari trotuare, de întinse spații verzi și altele.

Multe din obiectivele social-culturale ridicate în comună — liceu, sală de festivități cu 240 locuri, peste 230 de apartamente în 11 blocuri, căminul de nefamiliști cu 304 locuri și altele sînt rodul politicii actuale a partidului și statului nostru de înflorire a tuturor localităților patriei. Altele, cum sînt cele două grădinițe cu cămin, casa specialiștilor, rețeaua de apă potabilă etc. sînt realizate cu fondurile proprii ale unităților din comună și prin contribuția bănească și în muncă a populației. Trebuie arătat că anual, populația comunei Pogoanele realizează lucrări de bună gospodărire și înfrumusețare prin muncă patriotică, a căror valoare se ridică la 30—35 milioane lei.

Aceste realizări și multe altele au făcut ca în anii 1982 și 1983 comuna Pogoanele să ocupe locul I pe județ la întrecerea socialistă dintre consiliile populare comunale.

În anul 1985 și în cincinalul viitor Consiliul popular al comunei Pogoanele are în atenția sa dezvoltarea, în continuare a obiectivelor de interes local, diversificarea producției și ridicarea calității prestațiilor, obținerea unor venituri și beneficii net superioare anilor precedenți în vederea asigurării autofinanțării și creării de cît mai multe disponibilități pentru bugetul statului.

În plan edilitar-gospodăresc, prin participarea tuturor cetățenilor comunei, în acest an vom începe executarea unui frumos parc de agrement cu strand, care va crea posibilitatea petrecerii în chip util și plăcut a timpului liber al cetățenilor, îndeosebi al tineretului.

Vom face totul pentru a ne îndeplini cu cinste mandatul încredințat de alegătorii noștri la 17 martie 1985.

ALEXANDRU GEORGESCU
primarul comunei Pogoanele
județul Buzău

Dîmbovița:

Îndrumarea și sprijinirea unităților în realizarea planului în profil teritorial

În Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare se prevede, ca un atribut important al acestora faptul că urmăresc înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, iar pentru comitetele și birourile executive ale organelor locale ale puterii de stat dreptul de a exercita controlul asupra activității economice a unităților de interes republican și obligația de a sprijini organele de conducere colectivă ale lor în stabilirea măsurilor necesare pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan.

Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Găești sub conducerea Comitetului orășenesc de partid și cu sprijinul permanent al Comitetului Județean al P.C.R. și al Comitetului executiv al Consiliului popular județean Dîmbovița, pune în centrul preocupărilor sale realizarea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, reușind să obțină în această direcție anumite rezultate pozitive.

Planul de dezvoltare economico-socială a orașului pe anul 1985, în profil teritorial, adoptat de consiliul popular în sesiunea din ianuarie a.c. conține indicatorii mobilizatori de creștere a tuturor unităților. Astfel, în acest an producția marfă industrială urmează să înregistreze o valoare de 1 864 203 mii lei, producția netă industrială 663 120 mii lei, producția globală agricolă 12 780 mii lei, producția netă agricolă 4 840 mii lei, investițiile totale 211 438 mii lei, productivitatea muncii în industria republicană, calculată pe baza valorii producției marfă 239 188 lei.

În hotărîrea de adoptare a planului în profil teritorial pe anul 1985, consiliul popular a trasat ca sarcină biroului său executiv să urmărească permanent îndeplinirea și depășirea planului de către toate unitățile din oraș și cele două comune suburbane. În mod deosebit s-a insistat asupra următoarelor sarcini: realizarea ritmică a produselor fizice și îmbunătățirea nivelului tehnic calitativ al producției, asigurarea aprovizionării tehnico-materiale și a forței de muncă necesare; respectarea normelor de consum la materii prime, materiale, combustibil și energie, creșterea gradului de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, precum și a suprafețelor construite, reducerea cheltuielilor materiale și gospodărirea rațională a resurselor de materii prime și energiei, reintroducerea în circuitul economic a materiilor refolosibile.

Îndeplinirea în bune condiții a planului adoptat a fost perturbată în trimestrul I a.c. de efectele dăunătoare asupra activității productive provocate de iarna grea ce s-a abătut asupra țării. Lipsa energiei electrice, defecțiunile în transport, gerul deosebit, au cauzat stagnări în producție și rămîneri în urmă față de graficul stabilit.

În luna februarie de pildă, în unitățile socialiste republicane din oraș restanțele față de plan totalizau peste 5,5 milioane lei numai la producția marfă.

În conformitate cu măsurile adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Comitetul orășenesc de partid și Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Găești, au acționat cu hotărîre pentru recuperarea restanțelor înregistrate în producție, pentru realizarea și depășirea tuturor prevederilor planificate. Ca urmare, la sfîrșitul lunii mai, toate unitățile de subordonare republicană din oraș, cu excepția Întreprinderii de Frigidere Găești, au reușit să recupereze restanțele și să depășească prevederile planului pe 5 luni, iar cumulat să fie realizat pe oraș în proporție de 99,87 la sută. Unele din aceste unități, au recuperat restanțele chiar mai devreme. Astfel, Întreprinderea Mecanică Petrol Găești și-a lichidat restanțele de 553 mii lei la producția marfă și producția fizică încă la sfîrșitul lunii februarie, iar Întreprinderea de Utilaj Chimic la sfîrșitul lunii martie.

S-au obținut realizări și în alte sectoare economice. La desfacerea mărfurilor către populație, pe primele 5 luni, de exemplu, planul a fost depășit de către 3 mari unități din oraș: C.P.A.D.M., Cooperativa „Înfrățirea" și C.L.F.

La investiții, planul perioadei a fost realizat integral de către Întreprinderea de Frigidere și depășit de către C.A.P. Găești.

În agricultura orașului și a comunelor suburbane s-au obținut pe primele 5 luni realizări la creșterea efectivului de animale. La C.A.P. Găești, de exemplu, planul anual a fost depășit la bovine. La gospodăriile populației efectivele de animale sînt în creștere, la toate speciile, față de începutul anului și cu depășirea prevederilor pentru întregul an la păsări și porcine.

Recuperarea restanțelor din trimestrul I a.c. și realizarea ritmică a planului de către majoritatea unităților economice socialiste din orașul Găești este rezultatul unei preocupări intense din partea Comitetului orășenesc de partid și a Biroului executiv al Consiliului popular.

Astfel, modul cum se realizează planul în profil teritorial constituie un prilej de analiză, periodic, atît în consiliul popular, cît și în biroul executiv. În sesiunea de constituire a organului local al puterii de stat, după alegerile de la 17 martie a.c. s-au adoptat măsuri privind asigurarea înfăptuirii integrale a planului producției fizice, la toate sortimentele. La această sesiune s-a trasat sarcină Biroului executiv al Consiliului popular, consiliilor oamenilor muncii de la Întreprinderea de Utilaj Chimic, Întreprinderea de Frigidere și Întreprinderea Mecanică Petrol să acționeze cu toată fermitatea pentru realizarea integrală a tuturor măsurilor vizînd realizarea și depășirea planului.

În planul de muncă pe trimestrul II a.c. al Biroului executiv al Consiliului popular orășenesc se prevede că în urmărirea realizării planului de profil teritorial se va pune accent pe obținerea unor produse de cea mai bună calitate, pe reducerea consumului de materii prime, materiale, combustibil și energie electrică, pe ridicarea eficienței economice.

Tot pentru sprijinirea unităților în vederea realizării și depășirii sarcinilor de plan, membrii Biroului Comitetului orășenesc de partid și al Biroului executiv al Consiliului popular al orașului au fost repartizați pe întreprinderi și pe obiective de investiții. Fiecare din aceștia au obligația de a se deplasa zilnic la unități și la obiective, de a vedea la fața locului problemele care se ridică, de a sprijini concret soluționarea acestora.

Este eficientă, de asemenea, și metoda pe care o folosim de a analiza săptămînal, în scurte ședințe cu activul organului local de partid și de stat, realizarea planului de către unitățile economice. Cunoașterea operativă a unor situații, dă posibilitatea de intervenție rapidă, cu mijloace eficace pentru lichidarea unor neajunsuri.

Sîntem conștienți de faptul că n-am epuizat toate mijloacele de sprijinire a unităților socialiste în realizarea sarcinilor de plan. Acest fapt a fost stabilit și de colectivul unei brigăzi a C.C. al P.C.R. care a controlat și îndrumat activitatea organelor și organizațiilor de partid din orașul Găești în luna mai a.c.

Așa cum a trasat ca sarcină și colectivul de control al brigăzii C.C. al P.C.R. ne-am propus ca în scurt timp să fie recuperate restanțele și de către Întreprinderea de Frigidere, iar toate unitățile să-și realizeze prevederile de plan și angajamentele asumate în întrecerea socialistă, valorificînd mai bine potențialul uman și material de care dispune orașul Găești.

Urmărind în continuare realizarea și depășirea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, vom acorda o mai mare atenție soluționării unor sarcini importante cum sînt: realizarea producției fizice la parametrii stabiliți, a producției pentru export, a tuturor investițiilor, reducerea costurilor de fabricație, a cheltuielilor neproductive, reducerea consumului de metal, creșterea productivității muncii, respectarea ordinii și disciplinei la locul de muncă.

În domeniul agriculturii, vom intensifica preocuparea pentru realizarea producției agricole, îndeosebi la C.A.P. Gura Foii și C.A.P. Ionești, pentru realizarea obligațiilor la fondul de stat atît la produse vegetale cît și la produse animaliere.

În cuvîntarea rostită în ziua de 19 iunie a.c. la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii a spus: **„Punînd în centrul întregii activități realizarea planului pe 1985 — în industrie, agricultură și celelalte sectoare economico-sociale, — trebuie să pregătim temeinic, sub toate aspectele, condițiile tehnico-materiale și umane necesare pentru înfăptuirea planului pe 1986".**

Aplicînd în viață aceste indicații, vom sprijini mai mult colectivele de conducere ale unităților socialiste pentru a mobiliza masele de oameni ai muncii atît la realizarea și depășirea prevederilor planului pe anul în curs, cît și la stabilirea celor mai bune măsuri pentru elaborarea științifică a planului pe anul 1986, astfel încît toate pregătirile necesitate de întocmirea acestuia să fie încheiate pînă la sfîrșitul lunii septembrie cînd se va supune spre dezbatere și aprobare în adunările generale ale oamenilor muncii.

ION IANCU
președintele Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Găești, județul Dîmbovița

Brăila

Organizarea pregătirii și perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor

Legea nr. 2/1971 referitoare la sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste stă în centrul preocupărilor Comisiei pentru pregătirea și perfecționarea personalului muncitor din unitatea în care îmi desfășor munca.

Comisia pentru pregătirea și perfecționarea personalului muncitor din întreprinderea noastră a dus o activitate susținută pentru cuprinderea la perfecționare a întregului personal planificat, astfel încît în cursul cincinalului 1981—1985, fiecare om al muncii să urmeze o formă de perfecționare.

Pentru anul 1984, am avut ca sarcină perfecționarea pregătirii profesionale a 200 tovarăși din rîndul persona-

lului muncitor, iar aceştia au fost cuprinşi la diferite forme de perfecţionare.

Astfel, la forma de perfecţionare instruire la locul de muncă, sub îndrumarea şefului direct, a fost cuprins personalul muncitor din cadrul atelierelor de tinichigerie, tîmplărie, turnătorie, mase plastice. La aceste cursuri s-a urmărit reducerea consumurilor de materii prime, combustibili şi energie, valorificarea superioară a resurselor, recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile, aplicarea unor soluţii constructive, care să ducă la creşterea productivităţii muncii.

În cadrul formei curs de perfecţionare am avut în vedere cuprinderea personalului muncitor din cadrul atelierelor : nave, bobinaj, autoservire, compartiment CTC şi proiectare la care s-a urmărit asimilarea de noi maşini, utilaje, instalaţii, reproiectarea şi modernizarea produselor existente în fabricaţie, asimilarea de noi materiale şi mărfuri de larg consum, diversificarea produselor şi realizarea acestora într-un design modern, precum şi introducerea de tehnici şi metode noi de control al calităţii produselor.

În colaborare cu Direcţia pentru agricultură şi industrie alimentară a judeţului, am organizat o acţiune de iniţiere în meseria de rotar a 10 cooperatori din comunele Stăncuţa şi Tufeşti, cărora li s-au eliberat adeverinţe de absolvire.

În cadrul programului personal de perfecţionare, cu verificarea finală a cunoştinţelor, au fost cuprinse cadre tehnico-administrative din compartimentele : financiar, contabilitate, ADT, PDOPM, PLUP. La acestea s-a urmărit în mod deosebit, intensificarea şi creşterea eficienţei activităţii de export, prin fabricarea şi livrarea la termen a unor produse competitive pe piaţa externă, însuşirea elementelor fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, aplicarea autogestiunii şi participării oamenilor muncii la beneficii.

În afară de programele de perfecţionare organizate în întreprindere, 4 tovarăşi au urmat cursul de pregătire al cadrelor de specialişti — cu scoatere din producţie — la CEPECA — programe care au fost realizate integral.

Astfel, pentru anul 1984 — am avut 25 locuri pentru calificarea la cursul de ţesător covoare, curs ce a fost finalizat la sfîrşitul anului trecut, absolvind acest curs un număr de 20 persoane, care vor primi certificat de calificare.

Pentru anul 1985 avem aprobat un nou curs de calificare de 3 luni pentru meseria de ţesător covoare manuale, cu un număr de 15 locuri, acţiune urmînd a fi începută după recrutarea personalului muncitor şi stabilitatea acestuia, avînd în vedere marea fluctuaţie de la aceste ateliere.

Pentru atelierul de textile avem aprobat un curs de calificare în meseria de confecţioner textile — 20 locuri curs de 6 luni fără scoatere din producţie, cu 180 ore pregătire teoretică, pregătire ce va fi făcută după orele de program de către lectori bine pregătiţi din cadrul întreprinderii noastre.

La indicaţiile CPJ în 1984 a luat fiinţă o nouă activitate — împletituri răchită pentru export — care a dus la redistribuirea personalului de la alte activităţi, la formarea unui nucleu de muncitori capabili să îndeplinească această acţiune.

Pentru aceasta, comisia pentru pregătirea şi perfecţionarea personalului muncitor a cuprins persoanele redistribuite la un curs de recalificare, iar pentru personalul necalificat am solicitat şi am primit aprobarea pentru deschiderea unui curs de calificare, de împletituri răchită — curs fără scoatere din producţie cu un număr de 15 locuri.

Acţiunile întreprinse de comitetul sindicatului împreună cu consiliul oamenilor muncii pentru continua pregătire şi perfecţionare a personalului muncitor a condus la obţinerea de noi şi importante rezultate în activitatea de diversificare a produselor interne, îmbunătăţirea calităţii produselor, creşterea productivităţii muncii, astfel că principalii indicatori de plan au fost realizaţi şi chiar depăşiţi (producţia marfă industrială 108,6%, producţia fizică 100,0%, export 156,0%, livrări de marfă la fondul pieţei 101,8%, prestări servicii 111,0%).

În prezent activitatea de pregătire a personalului din întreprinderea noastră se desfăşoară conform reglementărilor în vigoare.

Sub conducerea organizaţiei de partid, sindicatul, COM se străduiesc să asigure toate condiţiile bunei desfăşurări a tuturor formelor aprobate prin programe de pregătire, prin mobilizarea personalului la cursuri şi popularizarea rezultatelor obţinute de cursanţi.

VERONA EFTIMIE
preşedinta sindicatului oamenilor muncii din IJPIPS Brăila

METODOLOGIE DE LUCRU

privind conlucrarea dintre notariatele de stat, comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare şi conducerile cooperativelor agricole de producţie cu aplicarea normelor legale în vigoare, referitoare la apărarea şi dezvoltarea proprietăţii obşteşti cooperatiste

Comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare, notariatele de stat judeţene şi locale, uniunile judeţene ale cooperativelor agricole de producţie au fost înştiinţate de către organele centrale de resort (Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerul Justiţiei, Uniunea Naţională a Cooperativelor Agricole de Producţie) despre conţinutul unei metodologii de lucru privind atribuţiile şi răspunderile ce revin fiecăreia din aceste unităţi în ce priveşte apărarea normelor legale în vigoare, referitoare la dezvoltarea şi apărarea proprietăţii obşteşti cooperatiste.

Adresa prin care CPCP a adus acest lucru la cunoştinţă comitetelor şi birourilor executive ale consiliilor populare poartă nr. 4850/1985.

În materialul respectiv, înaintat organelor locale se scoate în evidenţă faptul că în urma controalelor efectuate de organele centrale de resort la unele judeţe pe linia apărării proprietăţii obşteşti cooperatiste s-a constatat că, în general, între notariatele de stat, comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare şi conducerile cooperativelor agricole de producţie există o bună conlucrare în aplicarea normelor legale în vigoare, referitoare la apărarea şi dezvoltarea proprietăţii cooperatiste.

Cu toate acestea, au fost constatate şi unele cazuri în care, datorită lipsei de conlucrare între unii notari, lucrători ai consiliilor populare şi preşedinţi ai cooperativelor agricole de producţie, precum şi a necunoaşterii în suficientă măsură a normelor legale în vigoare referitoare la regimul juridic al terenurilor, au fost aduse la masa succesorală, în urma decedării unor persoane fizice, terenuri proprietate obştească şi au fost trecute în proprietatea statului, în condiţiile art. 30 din Legea nr. 58/1974, terenuri din averea cooperativelor care, în mod greşit sînt considerate proprietate personală a unor persoane fizice. În alte cazuri, au fost acordate locuri de casă cu încălcarea prevederilor statutare sau chiar au fost stabilite de către comitetele executive ale unor consilii populare judeţene criterii pentru acordarea unor astfel de terenuri de către C.A.P., altele decît cele prevăzute în statut, ceea ce a constituit o încălcare a competenţelor legale stabilite şi a normelor interne ale democraţiei cooperatiste.

Pentru înlăturarea lipsurilor constatate şi aplicarea întocmai a prevederilor legale este necesară o mai strînsă conlucrare între notariatele de stat, comitetele şi birou-

rile executive ale consiliilor populare și cooperativele agricole de producție, în toate operațiile care vizează terenuri proprietate cooperatistă. În acest scop conducerile Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, Ministerului Justiției și U.N.C.A.P. reamintesc că notariatele de stat locale, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare și conducerile cooperativelor agricole de producție sînt obligate să țină seama de următoarele reglementări :

1. Pentru asigurarea integrității proprietății cooperatiste, la autentificarea actelor de transmisiune sau partaj și eliberarea certificatelor de moștenitor, avînd ca obiect terenuri cu sau fără construcții, notariatele de stat au obligația, așa cum de altfel au fost instruite (pct. 78 din Ordinul Ministerului Justiției nr. 96/e/1973), să pretindă părților să prezinte o adeverință eliberată de cooperativa agricolă de producție din localitatea în care se află situat terenul respectiv, din care să rezulte dacă acestea — iar în cazul succesiunilor, defunctul — au fost sau nu au fost sau nu sînt membri ai cooperativei și dacă terenul în cauză a fost sau nu cooperativizat.

Cooperativa agricolă de producție are obligația să elibereze adeverințele solicitate, în baza evidențelor ce le deține cu privire la cooperatori și terenul cooperativizat. Se atrage atenția că pot fi situații în care proprietarii tabulari ai terenului ce formează obiectul împărțelii sau moștenitorii, să nu fie înscriși în cooperativă, dar terenul să fi fost cooperativizat, ca urmare înscrierii în cooperativă a unui coindivizor sau a unui membru din familie cu care proprietarii au lucrat împreună terenul, sau al altei persoane care a posedat terenul respectiv la data dobîndirii calității de cooperator.

Se precizează că, potrivit prevederilor fostului Statut-model al G.A.C., aprobat prin Hotărîrea comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri, nr. 1650 din 18.VI.1953, în vigoare pînă în luna martie 1976, au făcut obiectul cooperativizării atît terenurile din proprietate, cît și cele aflate doar în posesia persoanelor care s-au înscris în cooperativă. De asemenea, au fost cooperativizate terenurile aflate în indiviziune, pe cote părți sau în devălmășie, chiar dacă numai unul din cooperatori a devenit membru al coperativei agricole de producție.

În cazul terenurilor deținute de cooperativă în baza Decretului nr. 115/1959, a art. 45 din Legea nr. 59/1974, a Decretului nr. 712/1966 sau a altor asemenea reglementări, în adeverință se va menționa temeiul de drept al deținerii terenului, indicîndu-se actul organului administrației de stat prin care i-a fost atribuit în folosință.

În cazul cooperatorilor decedați, în adeverința eliberată de cooperativă se va indica suprafața de teren deținută de defunct, în cadrul limitei maxime prevăzută în statutul aflat în vigoare la data decesului, precum și vecinătățile, întrucît, potrivit normelor legale în vigoare, în materie succesorală sînt aplicabile prevederile existente la data deschiderii succesiunii, dată care coincide cu cea a decesului și nu cu prevederile în vigoare la data dezbaterii succesiunii sau a eliberării certificatului de moștenitor.

2. Individualizarea concretă a terenurilor proprietate personală a cooperatorilor, precum și delimitarea acestora față de terenurile cooperativei, se face prin grănițuire și nu prin partaj. Grănițuirea se poate realiza în mod voluntar prin înțelegerea părților, cu autentificarea pe cale notarială sau prin acțiune în justiție, după caz. Soluția se impune prin considerentul că terenul aflat în proprietatea personală a cooperatorilor este format, așa cum se prevede în art. 5, din statut, din terenul aflat sub casa de locuit, construcțiile gospodărești anexe și curte. Aceste terenuri nu s-au aflat niciodată în stare de indiviziune cu cooperativa, așa că nu se impune operația de partaj, ci doar aceea de grănițuire.

La efectuarea grănițuirii, în mediul rural, se vor avea în vedere și prevederile art. 17, alin. 2 din Legea nr. 58/1984, în sensul că loturile proprietate personală, formate prin această operație, să aibă un front la stradă de maximum 12 metri.

3. La autentificarea actelor de înstrăinare a construcțiilor situate în localități cooperativizate, notariatele de stat vor solicita prezentarea unei adeverințe eliberate de cooperativa agricolă de producție din care să rezulte dacă vînzătorul este sau nu cooperator. În cazul cooperatorilor, în adeverință se va menționa suprafața de teren, pînă la limita maximă de 250 mp, ce constituie proprietatea personală a acestora. În cazul necooperatorilor, în adeverință se va menționa dacă terenul din proprietatea persoanei care a înstrăinat construcția a fost sau nu cooperativizat. În cazul terenurilor cooperativizate se va preciza modul de cooperativizare, așa cum s-a menționat la pct. 1.

Atît în cazul cooperatorilor, cît și al necooperatorilor, al căror teren a fost însă cooperativizat, suprafața terenului aferent, ce se va menționa în decizia comitetului sau biroului executiv al consiliului popular ca fiind trecută în proprietatea statului, în condițiile art. 30 din Legea nr. 58/1974, nu va putea depăși 250 mp.

4. Transcrierea (intabularea) actelor de dare cu plată în proprietate personală a terenurilor, locuri de casă, de către cooperativa agricolă de producție, în baza prevederilor statutului cooperativei, se va face potrivit recomandărilor U.N.C.A.P. nr. 202/1980 publicate în Buletinul C.A.P. nr. 5/1980, pe baza următoarelor acte :

— actul de dare cu plată, încheiat între cooperativă și beneficiarul terenului. Actul va fi înregistrat la cooperativă și va fi semnat din partea acesteia de către președinte, inginerul șef și contabilul șef. Actul va purta, în mod obligatoriu, viza pentru legalitate dată de șeful oficiului juridic al uniunii județene a cooperativelor agricole de producție ;

— extras din procesul-verbal al adunării generale a cooperatorilor în care s-a hotărît atribuirea locului de casă, din care să rezulte legalitatea constituirii adunării, numărul de voturi exprimate, din care cîte pentru, mărimea locului în metri pătrați, prețul și modul de plată, vecinătățile și termenul pînă la care beneficiarul are obligația să construiască locuința ;

— planul de situație al terenului ce face obiectul actului de dare cu plată, întocmit de unul din cadrele tehnice din cooperativă ; în cazul terenurilor supuse regimului de carte funciară, în plan se vor trece și datele topografice, potrivit legii. Planul de situație va purta, în mod obligatoriu, viza comitetului sau biroului executiv al consiliului popular al localității în care este situat terenul. Viza se va da numai în cazul în care terenul în cauză se încadrează în documentațiile de sistematizare legal aprobate. Viza se va solicita în scris, de către cooperativa care atribuie locul de casă, înainte ca cererea pentru atribuirea acestuia să fie pusă în discuția adunării generale.

5. Pentru a crea posibilitatea aplicării în mod operativ a prevederilor art. 5, alin. 5 din Statutul C.A.P., potrivit cărora, terenurile dobîndite de către cooperatori prin moștenire legală trec în proprietatea cooperativei, notariatele vor comunica o copie de pe certificatele de moștenire, prin uniunea județeană a C.A.P., cooperativei agricole de producție al cărui membru este cooperatorul care a dobîndit, pe cale de succesiune, terenul respectiv. Terenul menționat în certificatul de moștenitor, cu excepția celui pe care se află casa de locuit, construcțiile gospodărești și curtea, în suprafață totală de maximum 250 mp, trece în proprietatea cooperativei, pe data moștenirii lui de către membrul cooperator.

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestora.

Colaborările la Suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa : COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecționare a cadrelor**, str. Occidentului 1, Cod 78111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

Întrebări și răspunsuri

STELA RĂDOI, Orbeasca, Teleorman — Circulara Ministerului Finanțelor nr. 8515/1975 figurează în repertoriul actelor normative din domeniul financiar în vigoare.

CONSTANTIN GIOSANU, Cîmpina — În conformitate cu prevederile Normelor metodologice nr. 1/1985, în producția marfă se cuprind produsele finite a căror prelucrare a fost terminată în unitatea industrială care le-a fabricat și care au fost predate la magazia de produse finite, cu acte legale (bon de predare sau notă de predare la magazie, raport de producție). Pentru ca un produs să fie considerat finit, trebuie să îndeplinească o serie de condiții : să corespundă standardelor în vigoare, actelor normative, normelor interne, iar în lipsa acestora, condițiilor tehnice prevăzute în contractele încheiate de unitate cu beneficiarii ; să fie recepționat de comisia de autorecepție a unității, precum și de reprezentantul beneficiarului, cînd contractul prevede acest lucru. Procesul verbal de autorecepție trebuie să fie însoțit de certificatul de calitate, buletin de analiză, încercări și probe prevăzute în normele legale. În sensul celor de mai sus — la întrebarea privind situația la IPT Cîmpina — în producția marfă pe luna respectivă, se pot raporta produsele care îndeplinesc clauzele contractuale, respectiv piesele turnate dacă au fost contractate ca atare sau piesele prelucrate, dacă în contract se prevede turnarea și prelucrarea lor.

În execuția planului pot apărea și unele situații deosebite în sensul că producția de piese brut turnate nu poate fi integral prelucrată pînă la sfîrșitul perioadei de raportare. În aceste condiții se poate înregistra ca producție fizică și valorică întreaga producție de piese turnate predate la magazie, urmînd ca în perioada în care se finisează și se livrează la beneficiar, să fie scăzută din raportările lunii curente, cantitățile și valorile raportate în perioada precedentă, dar care nu au fost complet finisate.

P. CONSTANTINESCU, Galați — 1) Drepturile cuvenite potrivit art. 24 din Legea nr. 2/1971 se suportă din manopera determinată pentru unitatea respectivă, calculată potrivit articolelor 27 și 28 din Decretul nr. 93/1984. 2) Conform Anexei nr. 14 la Decretul nr. 450/1984, în fondul de școlarizare nu sînt cuprinse cheltuielile legate de perfecționarea pregătirii profesionale a personalului și, ca atare, nu se poate acoperi retribuția acestui personal, pe perioada cursurilor din acest fond. 3) Art. 24 din Legea nr. 2/1971 nu a fost abrogat de vreun act normativ. În aceste condiții drepturile stabilite de art. 24 din Legea nr. 2/1971 se acordă integral, din manopera determinată ca la răspunsul nr. 1. Pe perioada respectivă personalul care se perfecționează nu va participa la restituirea diferențelor de 20% reținute unității.

CONSTANTIN LUPULESCU, București — Problemele privind modul de stabilire a prețurilor pentru unele produse unicate sau ocazionale sînt reglementate prin Legea nr. 19/1971 republicată în Buletinul Oficial nr. 3/1977 și Regulile de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor producției industriale, publicate în „Buletinul financiar-contabil" din luna aprilie 1980, editat de Revista de contabilitate. Potrivit art. 4 din Legea nr. 19/1971 la baza prețurilor și tarifelor trebuie să stea: costurile antecalculate care cuprind totalitatea cheltuielilor normate necesare executării produsului sau prestării serviciului; beneficiul care contribuie la asigurarea reproducției lărgite, precum și la cointeresarea unității economice și a colectivelor de oameni ai muncii. Ca urmare, considerăm că punctul de vedere ca unele cheltuieli ocazionate de realizarea SDV-urilor să fie suportate de furnizor, nu se justifică legal. Asupra volumului acestor cheltuieli și a faptului că ele sînt sau nu sînt supradimensionate desigur că pot să apară unele probleme care trebuie lămurite de beneficiar și furnizor. (Ministerul Finanțelor, Direcția finanțelor și a urmăririi eficienței economice în industrie, construcții și transporturi).

CONSILIUL POPULAR AL COMUNEI ROZAVLEA, Maramureș — De la Ministerul Sănătății, cabinetul ministrului adjunct am primit o corespondență care se referă la răspunsul dat pentru dumneavoastră și apărut în nr. 33 al suplimentului nostru în care se arată că acest răspuns nu a avut în vedere unele reglementări specifice sectorului sanitar. Iată conținutul acestei scrisori : „În conformitate cu art. 3 din Decretul nr. 436/1978, în scopul desăvîrșirii pregătirii profesionale, absolvenții institutelor de învățămînt superior medical și farmaceutic se repartizează și au obligația de a efectua un stagiu de 3 ani în spitalele din orașe și municipii, avînd pe perioada respectivă calitatea de personal muncitor, care a încheiat cu unitățile unde a fost repartizat contract de muncă pe durată nedeterminată.

Conform ar. 12, alin. (2) din același decret, trecerea absolvenților respectivi, la unitățile sanitare în care au ales locurile de muncă după încheierea stagiului practic de 3 ani, ca urmare a repartizării prin dispoziția Ministerului Sănătății, se consideră transfer în interesul serviciului, cu toate consecințele ce decurg din această instituție juridică, potrivit reglementărilor emise pentru sectorul sanitar, astfel : în conformitate cu art. 10, din H.C.M. nr. 1365/1957 — prevederi menținute în vigoare, conform pct. 95, din Anexa nr. IX, la Legea nr. 57/1974, republicată, personalul medical și farmaceutic în situația cînd se încadrează în dispensare medicale comunale și farmaciile din mediul rural, beneficiază — pe lîngă drepturile de retribuție prevăzute de dispozițiile legale — și de o indemnizație de instalare de 1—2 retribuții tarifare pentru medici și o retribuție tarifară pentru farmaciști, în funcție de condițiile dispensarului medical și farmaciei din rural, unde s-a încadrat, cu obligația de a presta cel puțin 2 ani de muncă în mediul rural. Trecerea personalului respectiv la postul ales, fiind considerată transfer în interesul serviciului conform art. 12 alin. 2, din Decretul nr. 436/1978, face ca acesta să beneficieze și de drepturile prevăzute de art. 75, din Legea nr. 57/1974, republicată, printre care și de o indemnizație egală cu retribuția sa medie lunară, prevăzută la alin. 1 lit. c, de la același articol, în situația cînd transferul în interesul serviciului s-a făcut în altă localitate, unde s-a mutat în mod efectiv. Deoarece Consiliul popular al comunei Rozavlea refuză plata drepturilor legale specificate mai

sus, medicilor transferați în interesul serviciului, vă rugăm să dispuneți republicarea unui răspuns în sensul celor arătate prin adresa de față".

ȘTEFAN VALKAI, Satu Mare — Problema ridicată de dv. este reglementată prin Legea gospodăriei comunale nr. 4/1981 (art. 57 lit. e) și Legea nr. 10/1982 (art. 16 lit. g). În acest sens Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare a dat îndrumările respective consiliilor populare, încă din anul 1983 prin scrisoarea nr. 4550/29.04.1983 pe care o publicăm în continuare. „Ministerul Energiei Electrice s-a adresat Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare sesizînd faptul că o serie de consilii populare nu acționează potrivit prevederilor art. 57, alin. e din Legea gospodăriei comunale cu privire la îndepărtarea crengilor, rădăcinilor, arbuștilor etc. din apropierea rețelelor electrice și care ar putea produce stricăciuni sau stînjeni buna funcționare a acestora. În vederea prevenirii unor deranjamente în funcționarea rețelelor electrice aeriene, provocate de ramurile arborilor, aflate pe traseele acestor linii, precum și pentru evitarea unor posibile accidente umane prin electrocutare, vă rugăm a dispune măsuri ferme pentru protejarea rețelelor electrice din localități în conformitate cu obligațiile ce decurg din reglementările în vigoare".

● **DR. BUJOR SMARANDA, Arad.** Din coroborarea dispozițiilor art. 1 alin. 2 din Statutul asociațiilor de locatari cu cele ale art. 65 din Legea nr. 5/1973 se desprinde concluzia că înființarea unei asociații pe un grup de clădiri (indiferent de forma de proprietate) constituie o posibilitate subsidiară. Dacă membrii asociațiilor existente hotărăsc în acest sens, posibilitatea legală devine realitate cu condiția ca numărul membrilor să nu depășească 600 și să existe cel puțin o instalație sau o parte în folosință comună. În practică, organizarea unei singure asociații pe „un grup de clădiri" are loc în cazul cvartalelor de locuință.

● **ȚIGĂU I. DUMITRU, Brașov.** Din scrisoarea primită nu rezultă dacă sora dv. a fost înfiată cu efecte restrînse potrivit prevederilor art. 66-78 din Codul familiei sau cu efectele unei filiații firești (cu efecte depline) conform art. 79 din același cod.

● **IANCU CONSTANTIN, Iași.** Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 privind reglementarea circulației mărfurilor între organizațiile socialiste cuprinde dispoziții imperative, de la care părțile nu pot deroga prin voința lor. Conducerile organizațiilor socialiste sînt obligate, în baza art. 4 din Regulament, să ia toate măsurile organizatorice în vederea unei corecte desfășurări a operațiilor privind recepția, expedițiia, transportul și primirea mărfurilor, precum și în vederea asigurării integrității lor. Tot în baza acelorași prevederi (art. 4 pct. 3) organele tutelare ale organizațiilor expeditoare și destinatare sînt obligate să controleze modul în care se desfășoară recepția, expedițiia și primirea mărfurilor și să ia de îndată măsurile necesare în vederea înlăturării deficiențelor. Numai procesele-verbale adresate în condițiile art. 57-63 din Regulament sînt opozabile furnizorilor.

● **I.C.R.M. — Ploiești.** Potrivit dispozițiilor art. 6 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, recepția mărfurilor, ambalajelor, etc., este o operațiune ce are loc între delegatul furnizorului și al beneficiarului. Ea cuprinde identificarea și verificarea cantitativă și calitativă a mărfurilor sau ambalajelor. În cazul relatat, preluarea ambalajelor de către un singur delegat din partea dv. de la unitățile comerciale cu amănuntul este o operațiune conformă prevederilor citate. Diferențele cantitative, constatate după recepție nu mai pot fi opuse furnizorului (recte unităților de desfacere). Diferențele privitoare la calitate se pot constata ulterior în condițiile art. 57 și urm. din același act normativ.

ANUNȚ IMPORTANT!

I.S.I.A.P., cu sediul în București, Piața Scînteii, nr. 1, cedează prin transfer un autoturism „ARO 240" în stare de funcțiune. Relații suplimentare la telefon : 17.60.10/1406

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

INTREPRINDEREA REPARAȚII NAVE ȘI UTILAJE — TULCEA

Produce și oferă pentru anul 1986 :

	Preț unitar
— Ponton dormitor de 42 locuri	1.550.000
— Pod trecere de 100 tone	1.254.000
— Pasarelă de 100 tone	207.379
— Ponton acostare de 100 tone	616.500
— Geam gabara de 100	1.254.000
— Gabara fluvială de 100 tone	
— Bac metalic 100 tone nepropulsat	1.068.000
— Bac motor de 215 C.P. pentru transport persoane și mărfuri 40 persoane fără echipaj	1.552.500
— Șalupă remorcher de 65 C.P. (8 persoane) fără echipaj	383.000
— Ponton acostare pe 2 flotori ∅ 1200×10 000 mm	169.000
— Pasarelă metalică pentru ponton acostare ∅ 1200	62.700
— Tractor pe p.j.p.	163.000
— Remorcă pe p.j.p.	92.980
— Încărcător frontal p.j.p.	240.560
— Agregat de recoltat stuf p.j.p.	190.000
— Cositori pentru plante subacvatice	81.600
— Agregat de împrăștiat îngrășăminte în elestee	233.500
— Mașină de mărunțit gheață	11.258
— Gabara maritimă 22 tone	382.540
— Pod trecere 16 ml	470.000
— Decongelator continuu pt. pește	340.700

— Reparat motoare : D. 110, D. 115, Wolla, Saviem, Raba, tractor S. 1500 etc.
— Inversor de 65 CP, 215 CP, elici de 65 CP, elici de 215 CP, piese forjate, chei tachelaj, pastici, piese din fontă, aluminiu, bronz, garnituri și semeringuri din cauciuc, rebobinări electromotoare, tratamente termice (cimentare)
— Construcții metalice, utilaje, după proiect
— Construcții navale care nu sînt în producția de serie amintită mai sus (cu proiect avizat de R.N.R.)

Comenzile pentru anul 1986 se primesc pînă la finele anului curent.

Tiparul I. P. „Informația", 6 septembrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare

FORUM DEMOCRATIC LARG AL CONDUCERII ECONOMICO-SOCIALE

PE 10 SEPTEMBRIE a.c. își va începe lucrările cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, eveniment major în viața politică a țării.

După cum aprecia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Congresul consiliilor populare reprezintă nu numai cel mai democratic și mai reprezentativ forum al poporului, dar și o formă nouă a puterii politice a oamenilor muncii în care reprezentanții desemnați de muncitori, de țărani, de intelectuali, de toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate participă direct la dezbaterea și hotărirea destinelor patriei noastre socialiste".** Ca organe locale democratice ale puterii de stat consiliile populare au misiunea de a contribui neîncetat la întărirea bazei economice a socialismului în teritoriul respectiv. Ceea ce își propune congresul, prin însăși ordinea sa de zi, este de a analiza, dezbate și efectua un larg schimb de experiență privind aplicarea în viață a legităților societății noastre, preocupările de perfecționare necontenită a relațiilor de producție socialiste în toate domeniile economiei și în toate zonele țării.

Alături de celelalte forme profund democratice de consultare largă a maselor de oameni ai muncii asupra direcțiilor și căilor de înaintare a țării pe coordonatele progresului economic și social, congresul consiliilor populare, ca for colectiv de conducere a activității organelor locale ale puterii și administrației de stat, va analiza modul în care sînt antrenați și mobilizați oamenii muncii din fiecare unitate teritorială în înfăptuirea programului de dezvoltare economică și socială în profil teritorial al țării, modul în care se îndeplinesc programele economice teritoriale, de ramură, și de sinteză (productivitate, nivel tehnico-calitativ etc.).

Atribut fundamental al conducerii economiei locale, planificarea în profil teritorial integrează armonios toate laturile vieții economico-sociale din zona respectivă, exprimînd astfel în modul cel mai evident, prin obiectivele sale, esența relațiilor de producție ce stau la baza orînduirii noastre socialiste. Este vorba de : amplasarea echilibrată în teritoriu a forțelor de producție (au fost stabiliți indicatori minimali ai producției pe locuitor și ai producției pe județe, indicatori minimali ai micii industrii pe locuitor), valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă (s-au stabilit indicatori de creștere a gradului de valorificare a materiilor prime și energie, indicatori minimali pentru populația activă la 1 000 de locuitori), perfecționarea organizării economice teritoriale și a sistematizării teritoriale (construcția de unități ale industriei prelucrătoare de dimensiuni mai reduse în zonele mai puțin dezvoltate, utilizarea intensivă a fondului funciar, valorificarea cît mai completă a resurselor locale, prin dezvoltarea industriei mici, realizarea de amenajări hidrografice de importanță locală, dezvoltarea fondului forestier, protecția mediului ambiant, creșterea eficienței în rețeaua de transporturi, dezvoltarea unei rețele moderne de localități urbane și rurale).

Îndeplinirea acestor obiective conduce la perfecționarea continuă a relațiilor de producție socialiste, potrivit exigențelor societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm, contribuind la reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea din agricultură și industrie, dintre munca fizică și intelectuală.

Rezultatele economice ale dezvoltării în profil teritorial se reflectă între altele în gradul de autogestiune realizat de fiecare consiliu popular în zona sa de activitate. Autogestiunea unităților administrativ teritoriale, care în cazul unor județe, localități a atins încă în anii actualului cincinal un nivel de acoperire a cheltuielilor din venituri în proporție de 80—90%, conferă o bază solidă autoconducerii locale, spiritului de inițiativă în finanțarea economiei locale. Potrivit proiectului Legii privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale. competențelor actuale pe linia autoaprovizionării cu bunuri de consum și servicii, se adaugă autoconducerea și activitățile sale subsecvente, ceea ce înseamnă transferarea a o serie de decizii economice importante la nivelul conducerii locale. Este vorba de posibilitatea de orientare optimă a industriei locale, a micii industrii în ansamblul său, îmbinarea armonioasă a sarcinilor de autoaprovizionare cu profilarea micilor unități prelucrătoare, valorificarea mai bună a forței de muncă locale, creșterea gradului de instruire și calificare a populației în vederea sporirii productivității muncii în întreprinderile zonei și în acest fel a veniturilor oamenilor muncii.

Congresul consiliilor populare va realiza, de asemenea, un larg schimb de experiență privind rolul de organizator al îndeplinirii planului economic unic ce revine consiliilor populare.

Spre deosebire de conducerea de ramură, conducerea în profil teritorial poate avea o reprezentare foarte concretă, amănunțită asupra problemelor economice și sociale pe care le implică îndeplinirea planului în fiecare unitate economică din zonă, indiferent de subordonarea sa. Începînd cu aprovizionarea tehnico-materială (organizarea cooperării industriale intrajudețene, a furnizării de servicii industriale, a refolosirii și reutilizării materialelor), pregătirea forței de muncă pe profesii și categorii de calificare, și pînă la organizarea cadrului de muncă și viață pentru personalul muncitor, inclusiv asigurarea transformării veniturilor bănești obținute în mărfuri și servicii, toate acestea sînt probleme în care consiliile populare pot și trebuie să-și aducă un aport tot mai susținut.

Creșterea neîncetată a complexității procesului de conducere economică concomitent cu modernizarea și diversificarea structurii economiei românești face indispensabilă contribuția consiliilor populare în mobilizarea și utilizarea judicioasă a tuturor factorilor de producție. Astfel, orientînd și organizînd activitatea de creație științifică și tehnică, prin organismele specializate din teritoriu, multe județe au obținut realizări remarcabile în înnoirea și modernizarea producției, fenomen evidențiat pregnant în recenta expoziție dedicată mișcării de masă Cîntarea României.

Prin organizarea de unități pentru reciclarea materialelor secundare au fost recuperate și reintroduse în circuitul productiv importante cantități de materii prime deosebit de valoroase. Unitățile de mică industrie și-au adus importante contribuții prin prestarea de servicii industriale (bobinări de motoare, vopsiri de utilaje, prelucrări textile), ca și prin livrarea de piese, subansamble la desfășurarea în bune condiții a producției în industria republicană.

Cu atît mai mult trebuie relevat rolul pe care-l joacă consiliile populare în fiecare sat și comună a țării în organizarea în bune condiții și la timp a lucrărilor agricole, în asigurarea parcului de mașini agricole și mijloace de transport, în utilizarea judicioasă a fondului funciar. Consiliile populare au organizat realizarea prin muncă patriotică a numeroase edificii social-culturale, locuințe, școli, parcuri de odihnă și agrement, lucrări de împădurire și amenajare a apelor etc. Prin orientarea pe profile și forme de învățămînt a pregătirii tinerilor și organizarea formării permanente a cadrelor din unitatea teritorială respectivă, consiliile populare asigură atît rezolvarea problemelor sociale, cît și a celor economice din teritoriu. Sînt numai cîteva exemple care evidențiază aportul hotărîtor al consiliilor populare în asigurarea bunului mers al activității economice în ansamblu, în îndeplinirea programelor economice naționale și a planului de stat.

Colaborînd cu conducerea de ramură, consiliile populare pot formula importante propuneri referitoare la valorificarea resurselor locale materiale și de forță de muncă, orientarea nomenclatorului de fabricație potrivit cerințelor identificate

Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 8)

Strategie științifică pentru dezvoltarea economică echilibrată a tuturor zonelor țării

CELE DOUĂ decenii care au trecut de la al IX-lea Congres al P.C.R., deși reprezintă un interval scurt de timp, au marcat o cotitură radicală în dezvoltarea economico-socială, un salt spectaculos în dezvoltarea multilaterală a României, situînd-o în rîndul statelor cu o economie puternică și echilibrat dezvoltată, angajată ferm pe drumul progresului și civilizației. Remarcabilele realizări obținute de poporul român în acești ani au la bază capacitatea partidului nostru, concepția profund științifică a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ce privește cunoașterea, analiza și interpretarea prospectivă a realităților naționale și internaționale, adoptarea celor mai adecvate căi și mijloace de dezvoltare a patriei socialiste. Trecerea fermă la o politică nouă, științific fundamentată, privind repartizarea judicioasă a forțelor de producție în teritoriu promovată după Congresul al IX-lea și urmată de măsuri dintre cele mai eficace în dezvoltarea tuturor zonelor țării se înscrie în acest amplu efort de prefaceri calitative.

Caracterul novator al concepției de dezvoltare în profil teritorial

ELABORAREA politicii de amplasare rațională a forțelor de producție în teritoriu a decurs în mod firesc din necesitatea obiectivă de înlăturare a decalajelor moștenite de la vechiul regim burghezo-moșieresc și din necesitatea utilizării eficiente a resurselor umane și materiale ale teritoriului. Deși această politică a ocupat un loc de bază în dezvoltarea socialistă a țării, la nivelul anului 1965 existau încă mari diferențieri în teritoriu, unele zone geografice continuînd să se caracterizeze prin mari rămîneri în urmă. Dezvoltarea doar a reședințelor de regiune, care concentrau cea mai mare parte a investițiilor, a atenuat doar parțial decalajele la nivelul marilor provincii istorice, dar a creat altele la nivel interregional.

Analiza profund științifică a realităților teritoriale, întreprinsă de conducerea superioară de partid imediat după Congresul al IX-lea, a evidențiat la timp incompatibilitatea structurilor administrativ-teritoriale existente pînă atunci cu mutațiile calitative intervenite în dezvoltarea forțelor de producție și în repartizarea lor geografică. Totodată, viziunea prospectivă a secretarului general al partidului privind dezvoltarea viitoare a țării impunea măsuri radicale orientate spre constituirea unui cadru politico-administrativ adecvat, care să permită înscrierea pe coordonate noi a procesului de dezvoltare teritorială a forțelor de producție.

Tocmai în acest spirit, în raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 6 decembrie 1967, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Noua organizare administrativ-teritorială este menită să asigure creșterea eficienței activității organelor locale, sporirea inițiativei și operativității acestora, îmbunătățirea legăturilor între organele centrale și unitățile de bază, asigurarea unui control mai eficient și a unui sprijin mai competent unităților administrative teritoriale. Se va crea, totodată, un cadru mai favorabil pentru repartizarea rațională a forțelor de producție, a obiectivelor economice pe teritoriul țării, pentru ridicarea mai rapidă a unor zone insuficient dezvoltate, pentru desfășurarea în condiții tot mai bune a construcției socialiste în țara noastră".**

Pe fondul dezvoltării constante a zonelor puternic industrializate s-a accentuat, într-o primă etapă, crearea unor rețele de centre economice puternice, prin impulsionarea noilor reședințe de județ. După consolidarea bazei economice a acestora — și paralel cu diversificarea ei — s-a trecut la dezvoltarea cu prioritate a centrelor urbane mici și mijlocii din cadrul județelor, așa încît decalajele inițiale s-au atenuat la nivelul marilor spații geoeconomice, restrîngîndu-se la arii mult mai mici. În ultimele două cincinale un accent deosebit s-a pus pe dezvoltarea economică a unor așezări rurale, care să preia și să prelungească în teritoriu caracteristicile urbane. Aceste viitoare centre agroindustriale coordonează deja activitatea economică, socială și culturală a 3—4 comune din jur.

Caracterul științific al strategiei de dezvoltare economică teritorială este evidențiat și din perfecționarea continuă a structurilor politico-administrative în funcție de noile dimensiuni ale dezvoltării economico-sociale a țării. Astfel, noile măsuri privind înființarea județelor Călărași și Giurgiu s-au bazat pe dezvoltarea fără precedent a municipiilor reședință și pe necesitatea asigurării unor condiții mai rapide de dezvoltare a unor zone geografice eclipsate de puterea economico-socială, politică și culturală a Capitalei.

În concepția partidului nostru dezvoltarea echilibrată a tuturor zonelor și localităților nu urmărește atingerea unei eficiențe maxime de moment, ci ea reprezintă o acțiune de durată, care are în vedere o eficiență complexă, ascendentă în timp. Îmbinarea criteriului eficienței economice cu al eficienței sociale asigură, astfel, dezvoltarea continuă și armonioasă a țării, creșterea bunăstării materiale și spirituale a tuturor cetățenilor săi indiferent de naționalitate.

În strategia dezvoltării teritoriale un rol hotărîtor l-a deținut și îl va deține și în viitor continuarea procesului de industrializare, în măsură să accelereze ritmurile de apropiere a județelor țării din punct de vedere economic și al modului de viață, să asigure condiții de muncă egale pentru toți cetățenii țării. Un aspect important îl reprezintă consecvența în repartiția echilibrată în teritoriu a ramurilor de vîrf, purtătoare ale progresului tehnic : electrotehnica, electronica, mașini-unelte, chimia, metalurgia etc. și extinderea cooperării dintre marea și mica industrie. În îmbunătățirea permanentă a repartiției teritoriale a forțelor de producție un factor esențial îl reprezintă înfăptuirea noii revoluții agrare în țara noastră și, în primul rînd, realizarea în condiții tot mai bune a autogestiunii și autoaprovizionării teritoriale. Dezvoltarea echilibrată în profil teritorial se bazează pe realizarea unui raport optim între principalele ramuri ale economiei, pe modernizarea și completarea rețelelor naționale de căi de comunicație, pe structura și repartiția armonioasă a activităților terțiare, a serviciilor.

Pentru a se urmări mai exact modul de realizare a dezvoltării economice în teritoriu au fost introduși o serie de indicatori ca, de exemplu, producția globală pe locuitor și gradul de ocupare a populației în fiecare județ. Aceasta are o importanță deosebită în repartizarea rațională a fondului de investiții în teritoriu, al evidențierii concrete a efectelor teritoriale ale eforturilor de dezvoltare economico-socială. Ca latură a unui proces de anvergură, care vizează o nouă calitate în toate sferele vieții economico-sociale și culturale a țării, dezvoltarea economică în profil teritorial se desfășoară în același timp cu procesul de sistematizare teritorială, de organizare adecvată a spațiului național.

Apropierea nivelurilor de dezvoltare economică a județelor

PORNIND de la ideea fundamentală că egalitatea dintre toți oamenii muncii din diferite zone ale țării are ca premisă realizarea unei economii dezvoltate echilibrat în teritoriu, o atenție deosebită s-a acordat, în strategia economică a P.C.R., apropierii reale a nivelurilor de dezvoltare dintre județe — bază a egalității de fapt, pentru toți cetățenii țării, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, români, maghiari, germani, de alte naționalități. Trebuie amintit astfel că după noua reorganizare administrativ-teritorială, între județele nou înființate existau mari diferențieri în ce privește potențialul economic, această realitate constituind o preocupare prioritară în eforturile materiale și financiare ale statului în perioada următoare. Procesul complex de apropiere a nivelurilor de dezvoltare între județe este în continuă desfășurare, iar experiența de pînă acum demonstrează justețea politicii partidului și a orientărilor secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind modalitățile de lichidare a acestor decalaje. Pe fondul general de dezvoltare a fiecărui județ s-a urmărit cu preponderență ca județele mai slab dezvoltate din punct de vedere economic, pe baza utilizării eficiente a resurselor naturale și de forță de muncă, să realizeze ritmurile cele mai ridicate.

Un rol de mare însemnătate în această direcție l-a avut politica în domeniul repartizării teritoriale a investițiilor, factor hotărîtor în dezvoltarea și modernizarea industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri economice. Față de nivelul anului 1965, în anul 1983 volumul investițiilor, pe județe, evidențiază accentul pus pe dezvoltarea prioritară a județelor cu unele rămîneri în urmă și menținerea sub media pe țară a investițiilor din județele cu structură economice bine consolidate (vezi și tabelul). Astfel, volumul investițiilor în județele Bistrița-Năsăud, Vîlcea și Covasna a fost de peste 12 ori mai

Dinamica unor indicatori ai dezvoltării unor județe în perioada 1965—1983 (1965=100)

	Volumul investițiilor	Fondurile fixe din unitățile socialiste industriale	Producția industrială	Personalul muncitor
Alba	712	588	552	193
Arad	450	707	394	152
Bistrița-Năsăud	12 ori	26 ori	12 ori	255
Botoșani	524	11 ori	777	237
Brașov	551	625	500	169
Buzău	423	13 ori	12 ori	240
Caraș-Severin	563	430	298	147
Cluj	383	727	484	164
Covasna	14 ori	12 ori	832	230
Gorj	961	14 ori	854	252
Harghita	499	796	566	197
Hunedoara	352	381	256	133
Olt	317	869	14 ori	241
Prahova	348	411	389	157
Sălaj	980	28 ori	17 ori	266
Tulcea	796	13 ori	906	225
Vaslui	645	22 ori	11 ori	223
Vîlcea	12 ori	19 ori	943	179
București	309	623	483	148
R.S. România	422	747	551	177

mare, în județele Gorj și Sălaj de aproape 10 ori, pe cînd în județele Cluj, Hunedoara, Caraș-Severin, Prahova, municipiul București acesta a fost situat sub media pe țară.

Creșteri semnificative s-au înregistrat și în volumul fondurilor fixe, mai ales în ce privește creșterea celor din domeniul industriei. De peste 20 de ori a crescut valoarea acestora, între anii 1965 și 1983, în județele Sălaj (23 ori), Bistrița-Năsăud (26 ori) și Vaslui (22 ori) ; de peste 10 ori în județele Vîlcea (19 ori), Gorj (14 ori), Buzău (13 ori), Covasna (12 ori), Botoșani (11 ori), unele depășind chiar de 3 sau 4 ori media pe țară.

Ca urmare a acestei atenții deosebite acordate consolidării bazei economice a județelor cu nivel mai scăzut de dezvoltare, s-au înregistrat salturi spectaculoase în creșterea producției industriale și agricole, în modernizarea continuă a structurilor economice județene. Cele mai importante creșteri ale producției industriale în perioada 1965—1983 au fost înregistrate în județele Sălaj (17 ori), Olt (14 ori), Bistrița-Năsăud și Buzău (12 ori), Vaslui (11 ori), urmate de județele Vîlcea, Giurgiu, Gorj, Covasna ș.a. (peste 8 ori). Județele care dispuneau de o puternică bază materială au înregistrat creșteri cu mult mai modeste : Hunedoara (2,5 ori), Caraș-Severin (3 ori), Prahova (3,9 ori), municipiul București (4,8 ori).

Apropierea nivelurilor de dezvoltare dintre toate județele patriei se bazează pe o concepție unitară, profund științifică de repartizare rațională a forțelor de producție în cadrul fiecărui județ, de modernizare și dezvoltare multilaterală a economiei acestora. În structura producției industriale a tuturor județelor sînt prezente, uneori cu ponderi relativ ridicate, ramuri de bază ca : industria constructoare de mașini, industria chimică, alături de industria materialelor de construcții, ușoară și alimentară. Județe în care, în urmă cu mai puțin de 20 de ani, nu exista nici o întreprindere importantă în industria chimică, prezintă astăzi ponderi ale acestei ramuri de peste 10% în producția industrială globală (Giurgiu, Ialomița, Buzău, Tulcea). În același timp, județe ca Bistrița-Năsăud, Covasna, Teleorman și Vaslui, cu o industrie constructoare de mașini slab reprezentată anterior, se caracterizează, în prezent, prin dominanța acestei ramuri. Semnificativ de subliniat este ponderea ridicată ce o dețin subramurile electrotehnicii, mecanicii fine și mașinilor-unelte, ca urmare a intrării în funcțiune a unor capacități de profil în orașele Bistrița, Sfintu Gheorghe, Tîrgu Secuiesc, Alexandria, Vaslui ș.a.

Dezvoltarea industrială în profil județean s-a extins și în mediul rural, prin apariția unor secții ale marii industrii, dar mai ales prin rolul tot mai însemnat ce revine industriei mici și artizanale, care valorifică superior o serie de resurse naturale locale, precum și forța de muncă excedentară. Amplasarea și dezvoltarea unor capacități mici de producție contribuie la stabilitatea forței de muncă, la îmbunătățirea indicatorilor demografici în mediul rural.

Agricultura, ca ramură de bază în cadrul fiecărui județ și dispunînd de fonduri materiale și financiare în continuă creștere, s-a dezvoltat susținut, marcînd importante creșteri cantitative și calitative și stabilindu-se un raport adecvat între producția agricolă vegetală și cea animală. Profunda revoluționare a agriculturii inițiată de partid, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornește de la necesități de prim ordin : satisfacerea în tot mai bune condiții a consumului agroalimentar, lărgirea bazei de materii prime pentru industrie și obținerea unor importante cantități pentru export.

Dezvoltarea armonioasă a agriculturii în profil teritorial se bazează pe faptul că suprafețele agricole prezintă variații relativ mici de la un județ la altul (cuprinse între 1,37 ha/loc — Ialomița și 0,49 ha/loc — Brașov), un grad de dotare tehnico-materială apropiat, aceeași structură pe forme de proprietate și același cadru organizatoric în toate județele țării. Totodată, cu excepția județelor Teleorman, Ialomița, Călărași, Giurgiu, Brăila și a Sectorului Agricol Ilfov, toate celelalte se întind pe cel puțin două mari zone naturale (cu potențial agricol complementar), ceea ce constituie un element important în diversificarea producției agricole județene și în realizarea unei bune aprovizionări a populației la aceste niveluri.

O valoroasă experiență s-a acumulat în ceea ce privește apropierea dintre munca agricolă și cea industrială, experiență concretizată în constituirea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, în crearea centrelor agroindustriale Motru și Rovinari, aceasta reprezentînd o altă coordonată în dezvoltarea economică echilibrată a tuturor județelor patriei, în apropierea nivelurilor lor de dezvoltare. În același timp, un indicator deosebit de util în aprecierea modului de realizare a dezvoltării echilibrate a județelor patriei îl constituie valoarea activităților economice pe locuitor, indicator impus de diferențierea teritorială între județe în ce privește numărul populației. Chiar în acest an numărul județelor cu peste 90 000 lei/locuitor depășește jumătatea, urmînd ca în 1990 aproape 3/4 să se situeze peste 100 000 lei/locuitor.

Efecte sociale de amploare

POLITICA de dezvoltare economică a tuturor zonelor țării este o politică profund umanistă, urmărind creșterea continuă a nivelului de trai al întregului popor, ridicarea gradului său de civilizație. Numeroasele obiective social-economice edificate în orașele și satele patriei au determinat noi posibilități de participare activă la viața economico-socială a tuturor locuitorilor și, implicit, mutații în structura populației active, în intensificarea procesului de modernizare și urbanizare, în creșterea veniturilor populației.

Dezvoltarea economică, îndeosebi industrială, din ultimele două decenii s-a reflectat printr-o creștere substanțială a numărului total al personalului muncitor, care a ajuns de la 4 305 mii (în 1965) la peste 7 600 mii (în 1983). În raport cu această creștere medie, de 177%, județele mai slab dezvoltate economic au înregistrat sporuri impresionante — Sălaj 266%, Bistrița Năsăud 255%, Gorj 252%, Olt 241%, Botoșani 237%, Covasna 230%.

Ca urmare a saltului înregistrat în creșterea personalului muncitor a avut loc modificarea raportului dintre populația ocupată în ramurile neagricole și agricole, în favoarea primei diviziuni, o apropiere între județe în ceea ce privește indicatorul personal muncitor la 1 000 de locuitori. În anul 1965, 23 de județe erau situate sub cifra de 200, iar în anul 1984, tot 23 de județe depășeau valoarea de 300 a personalului muncitor la 1 000 de locuitori.

Dezvoltarea economică a numeroase localități rurale, schimbările care au avut loc în structura lor funcțională, în creșterea capacității de absorbție a unui excedent de forță de muncă existent la un moment dat în spațiile rurale au modificat substanțial gradul de urbanizare a țării. Ponderea populației urbane a crescut în intervalul 1965—1983 cu 18,4%, cifrîndu-se astăzi la 52,1% din populația totală. În același timp, rețeaua urbană națională a crescut cu 54 noi orașe, iar ceea ce este și mai semnificativ, în acest interval s-a consolidat baza economică a 140 de localități rurale ce urmează a trece în categoria centrelor urbane cu profil complex, agroindustrial. Ca urmare a dezvoltării cu preponderență a orașelor mijlocii, reședințe de județe, a avut loc un proces de echilibrare a rețelei urbane naționale în profil teritorial, de asigurare a premiselor de urbanizare intensă a tuturor localităților rurale.

Procesul de sistematizare a teritoriului și localităților însoțește și devansează, într-o viziune de perspectivă, dezvoltarea economico-socială a țării, a fiecărui județ, contribuind la creșterea eficienței economice și sociale, la ridicarea nivelului de confort și civilizație, la păstrarea nealterată a mediului ambiant. Dezvoltarea economică echilibrată a tuturor zonelor țării se reflectă astfel în toate sferele vieții sociale, iar continuarea cu fermitate a acestui proces de anvergură, conform strategiei stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R., de secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, proces care va dobîndi un nou impuls prin documentele adoptate de apropiatul Congres al consiliilor populare, va contribui la lichidarea diferențierilor încă existente în profil teritorial, la omogenizarea structurilor sociale, la creșterea bunăstării generale a tuturor oamenilor muncii indiferent de aria geografică în care locuiesc.

dr. Ioan IANOȘ

Conștiința economică și democratismul socialist

REALITĂȚILE românești din ultimii 20 de ani, cea mai înfloritoare etapă din istoria poporului nostru, demonstrează consecvența politicii partidului în promovarea și aplicarea statornică a principiilor profund democratice ale conducerii vieții economice și social-politice, unitatea dialectică dintre progresul democrației și progresul societății. „Epoca Ceaușescu" reprezintă perioada în care viața social-politică, întregul sistem de organizare și conducere al societății au cunoscut transformări profunde pe fondul perfecționării continue a relațiilor sociale în condițiile unei permanente înnoiri revoluționare a democrației socialiste. Promovarea consecventă a spiritului revoluționar, depășirea oricăror simplificări dogmatice constituie o coordonată fundamentală a schimbărilor profunde aduse de cel de al IX-lea Congres al partidului în planul teoriei și practicii revoluționare de construire a noii societăți.

Condiție esențială a înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, dezvoltarea și perfecționarea democrației socialiste constituie nu numai un principiu real, practic, de conducere, ci și un criteriu fundamental de apreciere a superiorității societății socialiste. În Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că este necesar : **„Să acționăm cu toată hotărîrea pentru perfecționarea și dezvoltarea democrației muncitorești revoluționare, aceasta fiind o cerință obiectivă a făuririi cu succes a socialismului și comunismului".** O elocventă expresie a transpunerii consecvente în practică a acestei cerințe o constituie și apropiatul Congres al consiliilor populare ca și însuși proiectul de lege cu privire la autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale supus dezbaterii și aprobării acestui înalt for al democrației noastre socialiste.

Avînd drept ax fundamental sporirea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, strategia progresului economico-social din ultimii 20 de ani s-a caracterizat prin sincronizarea dezvoltării forțelor de producție — bazată pe promovarea consecventă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, a exigențelor eficienței economice, ale trecerii la o nouă calitate — cu perfecționarea ansamblului relațiilor de producție, a organizării și conducerii societății, a adîncirii democrației socialiste, în condițiile afirmării conștiinței muncitorești revoluționare. Realizarea unui sistem instituțional original, unic în felul său, al democrației în țara noastră, asigură tuturor oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, de clasa socială sau categoria socio-profesională, participarea conștientă, în deplină egalitate, la viața economică și social-politică, la actul de conducere a societății.

Legitate a construcției noii orînduiri, dezvoltarea democrației implică cu necesitate realizarea concordanței cadrului instituțional cu nivelul conștiinței sociale, al celei economice în special. Perfecționarea structurii și activității organismelor democrației socialiste — realizată sub directa îndrumare a secretarului general al partidului nostru — asigură intensificarea participării nemijlocite a întregului popor la viața social-politică a țării, unirea și orientarea tuturor energiilor sale creatoare spre înfăptuirea obiectivelor complexe ale construcției socialiste.

Economicul — baza obiectivă a democratismului

AMPLIFICAREA dimensiunii democratice a societății noastre reprezintă o realitate incontestabilă a ultimilor 20 de ani, strălucit reliefată în documentele Congresului al XIII-lea.

Realizările istorice obținute de poporul român în opera de făurire a noii orînduiri demonstrează legătura indisolubilă dintre socialism și democrație, evidențiind că dialectica socialismului este, în fapt, dialectica democrației. Orînduirea socialistă și comunistă, cea mai înaltă formă a dezvoltării societății din istoria umanității, determină apariția unei democrații de tip nou, cu un profund caracter revoluționar.

Superioritatea democrației socialiste rezidă în mod esențial în conținutul ei economic, în democrația reală pe care socialismul o asigură pe plan economic tuturor membrilor societății. Înlăturarea proprietății private, a oricărei forme de exploatare, statornicirea relațiilor de producție socialiste constituie fundamentele obiective ale egalității de fapt și de drept ale tuturor oamenilor muncii în raport cu mijloacele de producție și deci ale egalității lor reale în ceea ce privește drepturile și obligațiile de natură economică și social-politică. Existența și perfecționarea continuă a proprietății socialiste atît sub aspectul conținutului ei material, cît și social-politic constituie garanția lărgirii și dezvoltării continue a democrației socialiste. Egalitatea economică reală este condiția unei democrații reale și, în consecință, dezvoltarea democrației este indisolubil legată de dezvoltarea economiei naționale, de ridicarea României pe noi trepte de civilizație materială și spirituală.

Prin conținutul ei economic, democrația socialistă nu este și nu poate fi decît o democrație a oamenilor muncii, proprietari ai mijloacelor de producție, deci a tuturor producătorilor de bunuri materiale și spirituale, beneficiari direcți ai rezultatelor muncii lor. Democrația noastră socialistă este în mod fundamental o democrație muncitorească, este democrația clasei muncitoare, clasa fundamentală a societății care, sub conducerea partidului, în unitate strînsă cu întregul popor și-a asumat misiunea istorică de făurire pe pămîntul patriei a societății socialiste și comuniste. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Clasa muncitoare, celelalte clase și categorii sociale, poporul, iată adevăratul făuritor al socialismului ! Tot ceea ce înfăptuim trebuie să răspundă năzuințelor poporului, să asigure bunăstarea și fericirea sa. Aceasta constituie, de fapt, însăși esența democrației muncitorești, socialiste."**

Democrația economică și socială de tip nou a fost amplificată prin introducerea autoconducerii muncitorești. Trecerea la autoconducerea muncitorească în țara noastră a fost pregătită printr-o serie de măsuri politice, sociale, economice și organizatorice, elaborate sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care prin activitatea sa teoretică și practică a fundamentat conceptul de autoconducere muncitorească și a instituționalizat forme, metode și pîrghii economice menite să asigure participarea directă a celor ce muncesc la conducerea societății. În concepția partidului nostru, autoconducerea muncitorească reprezintă un principiu de organizare, conducere și funcționare a societății în ansamblul ei și a unităților economice de către producătorii socialiști uniți, o formă de realizare a democrației care permite participarea directă, efectivă a oamenilor muncii la elaborarea, adoptarea și înfăptuirea deciziilor care privesc mersul înainte al societății. Autoconducerea muncitorească reprezintă o modalitate originală prin care partidul nostru abordează și rezolvă problematica complexă a perfecționării conducerii democratice a societății, marcînd trecerea la o nouă calitate în conducerea economică și socială. Prin trecerea la autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea și a unităților administrativ-teritoriale putem aprecia că se realizează așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, ceea ce constituie răspunsul original și creator pe care partidul nostru îl dă aplicării practice a principiului centralismului democratic, îmbinării conducerii unitare cu autonomia funcțională a unităților economice și administrativ-teritoriale/

Pornind de la faptul că munca este elementul definitoriu al existenței umane, partidul nostru s-a preocupat și se preocupă sistematic de crearea unor asemenea condiții încît fiecare să-și poată pune în valoare capacitatea, personalitatea și talentul și să se poată bucura din plin de rezultatele muncii sale. În acest sens trebuie subliniat că preocupările partidului nostru pe linia dezvoltării forțelor de producție, a repartizării lor rationale pe teritoriul țării, dezvoltarea susținută a învățămîntului, științei și culturii, lărgirea permanentă a orizontului politico-ideologic și de cunoaștere a tuturor membrilor societății, perfecționarea organizării timpului liber și a prestărilor de servicii reprezintă direcții esențiale ale amplificării cadrului economic, social-politic și cultural de afirmare plenară a oamenilor muncii, liberi și stăpîni pe propriul lor destin.

Corelarea relațiilor sociale, articularea lor într-un sistem politic unitar, centrat pe valorile democrației socialiste, pe cerințele fundamentale ale umanismului revoluționar, constituie un principiu de bază al funcționării structurilor social-politice din această perioadă. Corespunzător exigențelor valorificării potențialului creator al întregului popor, domenii esențiale ale dezvoltării societății noastre cum ar fi dezvoltarea economiei naționale, locul și rolul partidului și statului, rezolvarea problemei naționale, dezvoltarea învățămîntului și culturii au fost

armonios corelate prin raportarea permanentă la valorile democrației socialiste.

Amplul cadru organizatoric creat în ultimele două decenii atît la nivelul unităților economice, cît și la cel național, permite participarea membrilor societății la adoptarea deciziilor și la controlul îndeplinirii acestora. Instituirea congreselor forurilor democrației socialiste, a consfătuirilor de lucru pe diferite domenii, vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și analizele temeinice la fața locului prilejuite de acestea reliefează cu pregnanță preocuparea constantă a conducerii partidului nostru de a soluționa problemele construcției socialiste prin promovarea sistematică a dialogului cu poporul, prin consultarea permanentă a maselor. **„Pornind de la Congresul al IX-lea** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ne-am propus să realizăm o largă consultare cu oamenii muncii în toate problemele importante ale dezvoltării patriei noastre... Putem spune că tocmai datorită acestor largi consultări cu poporul, cu oamenii muncii, cu partidul, am găsit întotdeauna cele mai bune căi pentru a realiza programele de dezvoltare — și aceasta a dus la întărirea forței și unității indestructibile a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste".**

Conștiința economică și valorificarea cadrului organizatoric al democrației socialiste

EVOLUȚIA dimensiunii democratice a noii societăți este condiționată de un complex de factori de natură economică și social-politică. Dialectica economiei socialiste, dialectica a participării conștiente și pe deplin responsabile la conducerea societății este condiționată, între altele, de convergența dintre cadrul instituțional organizatoric și nivelul conștiinței sociale. Trecerea la etape superioare de dezvoltare a economiei noastre naționale implică atît modificări în raportul existent anterior între forțele de producție și relațiile de producție, cît și transformări adînci în domeniul suprastructurii sociale, în evoluția profilului spiritual al membrilor societății. Practica construcției socialiste din țara noastră reliefează convingător faptul că prin multiplele sale efecte pozitive conștiința socială acționează ca o adevărată forță materială transformatoare.

Se poate aprecia, de altfel, că evoluția eficienței procesului de valorificare a cadrului organizatoric-instituțional al democrației socialiste este nemijlocit legată de calitatea factorului subiectiv, de nivelul conștiinței socialiste a membrilor societății. Proces complex și de durată, apariția conștiinței socialiste, dezvoltarea și perfecționarea ei reprezintă o consecință a dezvoltării social-economice, dar, în același timp, o „cauză" a succeselor deosebite obținute de poporul nostru în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism. „Numai pe calea ridicării conștiinței fiecărui membru al societății, a perfecționării, participării și întăririi răspunderii personale față de interesele generale ale colectivității — se subliniază în Programul Partidului Comunist Român — se va ajunge la realizarea formei superioare, comuniste de conducere a societății de către mase, la făurirea de către popor a istoriei, corespunzător propriei sale voințe". Atragerea și acțiunea conștientă a maselor în sensul cerințelor obiective ale dezvoltării istorice sînt legate direct de creșterea nivelului de competență profesională, economică și politică, de gradul participării lor la conducerea proceselor social-economice.

Integrarea organică și eficientă a fiecărui membru al societății în funcționalitatea unităților economico-sociale, formarea unui comportament economic înaintat vizează atît ridicarea nivelului pregătirii profesionale, de specialitate cît și **realizarea unor legături sistematice între cunoștințele tehnice și cele economice și politice,** însușirea și utilizarea în activitatea concretă a cunoștințelor economice, prin apelul permanent la elementele științei și politicii economice. **„Să înțelegem bine** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că muncitorul, inginerul, tehnicianul, toate cadrele noastre, din orice sector, cercetătorul, savantul, medicul, profesorul trebuie să gîndească în spirit economic, în spiritul răspunderii față de avuția națională, față de dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste."**

Conștiința economică se impune a fi abordată astăzi mai ales din punctul de vedere al dimensiunilor participative, al măsurii în care fondul de idei teoretice se materializează în convingeri, se manifestă practic în acțiunea economico-socială. Participarea activă, pe deplin conștientă și eficientă a membrilor societății la realizarea idealurilor noii orînduiri implică, între altele, înțelegerea temeinică a relațiilor de proprietate socialistă și a profundelor implicații economico-sociale ale triplei calități a oamenilor muncii, a interdependențelor complexe dintre interesele personale și cele generale, a legăturilor cauzale dintre participarea responsabilă a fiecăruia la producția socială, evoluția avuției naționale și a propriei bunăstări. Consistența acțiunilor practice ale participării membrilor societății la dezvoltarea economico-socială necesită, totodată, aprofundarea cunoașterii și înțelegerii conținutului și funcțiilor reale ale proprietății socialiste, a drepturilor și răspunderilor generate de calitatea de proprietar, a legăturii indisolubile dintre dinamica producției sociale, calitatea vieții, bunăstarea materială și spirituală. Conștientizarea calității de **proprietar,** formarea convingerii ferme că fiecare poate **beneficia** de rezultatele producției sociale numai în raport cu munca proprie depusă în calitate de **producător,** cu participarea directă la vasta operă de transformare socialistă a patriei se materializează, în mod firesc, într-o acțiune responsabilă și competentă în utilizarea cu maximă eficiență a obiectului proprietății socialiste, într-o participare efectivă la procesele decizionale. Competența profesională, economică și politică a membrilor societății condiționează totodată eficiența participării lor la actul de conducere, asigurînd astfel **valorificarea superioară a cadrului democratic** instituționalizat, manifestarea plenară a valențelor democrației muncitorești-revoluționare. Se poate aprecia că democrația economică devine cu adevărat o puternică forță materială transformatoare numai în măsura în care, prin conștientizarea maselor de oameni ai muncii, prin permanentizarea educației lor economice se asigură declanșarea resorturilor interne ale calității de proprietar și producător, numai în măsura în care fiecare om al muncii poate acționa ca om de inițiativă, conștient de utilitatea și necesitatea sporirii contribuției sale la progresul societății.

Transformările revoluționare ce s-au produs în societatea noastră au determinat modificări profunde în concepția, în nivelul conștiinței sociale, economice și politice a maselor. Programul ideologic adoptat de Plenara C.C. al P.C.R din iunie 1982, însușit și aprobat de Congresul al XIII-lea ca parte integrantă a Programului partidului, are ca obiectiv fundamental transformarea conștiinței socialiste, care să impulsioneze dezvoltarea continuă a bazei materiale a societății noastre, perfecționarea relațiilor de producție, a organizării și conducerii întregii vieți sociale. Înfăptuirea obiectivelor Congresului al XIII-lea al partidului în condițiile amplificării și perfecționării continue a sistemului democrației noastre socialiste face necesară și posibilă afirmarea tot mai puternică a conștiinței muncitorești revoluționare, factor hotărîtor al progresului economico-social.

În această perspectivă trebuie subliniat că funcționarea eficientă a noului mecanism economico-financiar, manifestarea plenară a multiplelor valențe economice, politice și sociale ale autoconducerii muncitorești — dimensiune calitativ nouă a democrației noastre socialiste —, validarea lor practică necesită ca dezvoltarea conștiinței revoluționare, a trăsăturilor moral-politice ale omului nou să fie rezultanta concertării acțiunilor politice cu cele economice, etice, juridice etc.

Conceperea și realizarea la toate nivelurile a muncii ideologice și politico-educative într-o viziune unitară, complexă, multidimensională, constituie unica soluție a optimizării dezvoltării noii societăți, a orientării evoluției sale în deplină concordanță cu aspirațiile și idealurile asumate de întregul popor. Se poate aprecia că ridicarea nivelului de instruire a membrilor societății, dezvoltarea capacității lor de înțelegere și interpretare, afirmarea creativității sociale în condițiile manifestării permanente și atotcuprinzătoare a spiritului revoluționar, a atitudinii revoluționare în muncă și viață, creșterea răspunderii individuale și colective, reprezintă premise esențiale ale compatibilității eficienței economice cu cea social-politică, condiții fundamentale ale calității deciziilor și soluțiilor adoptate.

Aplicarea creatoare a concepției materialismului dialectic și istoric, a adevărurilor universal-valabile la condițiile din România implică soluționarea problemelor organizării și conducerii societății, perfecționarea continuă a sistemului democrației muncitorești-revoluționare potrivit cerințelor fiecărei etape. Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia la Plenara C.C. al P.C.R. din iulie a.c. că : **„Se impune să acționăm cu toată fermitatea pentru buna funcționare și perfecționare continuă a sistemului democrației muncitorești-revoluționare... Să pornim totdeauna de la faptul că ceea ce am realizat corespunde unei anumite etape, unui anumit nivel de dezvoltare a forțelor de producție și a relațiilor sociale, că, și în continuare, odată cu dezvoltarea generală a societății, a relațiilor sociale, va trebui să găsim noi și noi forme, să perfecționăm pe cele existente, lărgind continuu cadrul democratic și asigurînd participarea activă și conștientă a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate."**

Corespunzător acestor exigențe se impune ca organele și organizațiile de partid, organizațiile de masă și obștești, toți factorii educaționali, pornind de la hotărîrile Congresului al XIII-lea, de la ideile și orientările secretarului general al partidului, să-și intensifice munca ideologică politico-educativă în vederea creșterii nivelului conștiinței revoluționare a membrilor de partid, a întregului popor, să asigure unirea eforturilor în înfăptuirea obiectivelor complexe ale noii etape a realizării Programului partidului.

I. POPESCU
V. BĂLAȘA

În dezbatere: Proiectul legii privind autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale

Răspunderi și competențe sporite în conducerea întregii activități economico-sociale

ÎN PREZENT, întreaga viață social-politică a țării este dominată de efervescența muncii creatoare, angajate a tuturor locuitorilor patriei pentru a întîmpina cu rezultate cît mai bune în producție cel de al III-lea Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare. Forum colectiv, larg democratic, al conducerii activității organelor locale ale puterii și administrației de stat instituit, în urmă cu zece ani, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, el va dezbate problemele fundamentale ale unităților administrativ-teritoriale.

Este firesc ca acum, la această oră de bilanț a activității consiliilor populare, să relevăm saltul uriaș, mutațiile calitative fără precedent ce au avut loc în modul de organizare și funcționare a acestor organisme.

Întreaga organizare și activitate a consiliilor populare a fost perfecționată în ultimii 20 de ani, pe baza concepției revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ele devenind instituții larg democratice de conducere a activității locale de stat, de conlucrare tot mai eficientă cu masele largi de oameni ai muncii. În această concepție își au sorgintea actuala împărțire administrativ-teritorială a țării, instituționalizarea Congresului consiliilor populare, a Conferințelor pe țară ale președinților consiliilor populare, Camerei legislative și conferințelor județene ale deputaților consiliilor populare. Din inițiativa secretarului general al partidului s-a perfecționat sistemul de alegere a organelor locale de stat, funcționarea adunărilor cetățenești în comune, orașe, municipii și județe, s-au îmbunătățit continuu structurile organizatorice și funcționale ale tuturor organelor locale ale puterii și administrației de stat în concordanță cu cerințele fiecărei etape de dezvoltare a patriei noastre.

Toate acestea au asigurat condiții superioare pentru ca partidul și statul nostru să încredințeze consiliilor populare sarcini de mare răspundere și un rol tot mai important în înfăptuirea politicii generale a statului, în toate domeniile, să sporească în permanență competențele și răspunderile lor în conducerea întregii activități economico-sociale din unitățile administrativ-teritoriale. Astfel, în conformitate cu prevederile hotărîrilor de partid și legile statului, consiliilor populare le revin sarcini de mare importanță în elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, în aplicarea programului de dezvoltare a bazei energetice a țării, a programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, în sistematizarea localităților urbane și rurale, în buna gospodărire și înfrumusețare a orașelor și satelor patriei noastre, în asigurarea unor condiții superioare de muncă și viață tuturor locuitorilor. Consiliile populare au, potrivit legii, obligația de a lua măsuri în vederea dezvoltării industriei, agriculturii, transporturilor, serviciilor și celorlalte ramuri economice, pentru valorificarea deplină a resurselor locale, contribuind astfel la creșterea potențialului economic în întreg teritoriul țării. Ele răspund de tot ce se hotărăște și se înfăptuiește în unitățile administrativ-teritoriale, de bunul mers al activității în toate unitățile de pe raza lor de activitate, indiferent de profilul și de dimensiunea acestora, însemnătatea lor locală sau republicană. Nu există, practic, nici un domeniu în care consiliile populare să nu aibă atribuții și sarcini, răspunderi deosebite.

Obiectivele și sarcinile stabilite pentru cincinalul viitor și a celor prefigurate pînă în anul 2000, de către cel de al XIII-lea Congres al P.C.R., pun în fața organelor locale ale puterii și administrației de stat răspunderi deosebite, ridicînd rolul acestor organe la un nivel calitativ superior. În acest sens, în Raportul prezentat Congresului de tovarășul Nicolae Ceaușescu se precizează că „este necesar să crească rolul consiliilor populare județene, orășenești și comunale — organe locale democratice ale puterii de stat — în conducerea activității economico-sociale. Consiliile populare trebuie să acționeze cu toată răspunderea pentru buna gospodărire și dezvoltarea fiecărei localități, pentru a asigura cetățenilor condiții de viață și muncă, de învățămînt, cultură, sănătate cît mai bune în conformitate cu prevederile planului, cu politica partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii".

Acestor cerințe și sarcini le răspund măsurile cuprinse în proiectul Legii privind autoconducerea, autogestiunea economică-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale supus dezbaterii publice, care asigură afirmarea cu mai multă vigoare a principiilor noului mecanism economico-financiar, la specificul activității consiliilor populare. Măsurile asigură consiliilor populare, tuturor unităților economico-sociale, cadrul politico-organizatoric și juridic optim pentru creșterea eficienței muncii, a rentabilității și a veniturilor proprii, în vederea participării, în mai mare măsură, la fondul de dezvoltare generală a întregii societăți, acoperirii tuturor cheltuielilor din venituri proprii și autofinanțării integrale a fiecărei unități administrativ-teritoriale.

Fără îndoială că aplicarea principiului autoconducerii și autofinanțării localităților întărește rolul și răspunderile consiliilor populare în conducerea întregii activități economice și sociale, în punerea în valoare și utilizarea cu mai multă eficiență a resurselor materiale, a bazei tehnice existente în județe, municipii, orașe și comune.

În același timp, organele locale ale puterii și administrației de stat sînt chemate să mobilizeze în mai mare măsură locuitorii orașelor și satelor ca, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari direcți ai bunurilor materiale și spirituale de care dispune societatea noastră să-și aducă, alături de unitățile economice, o contribuție sporită la dezvoltarea economico-socială, în continuare, a localităților în care trăiesc și muncesc, la sporirea zestrei lor edilitar-gospodărești, la buna lor gospodărire și înfrumusețare, asigurînd astfel cîmp larg de acțiune cerinței ca în întreaga lor activitate privind buna gospodărire și dezvoltare economico-socială a fiecărei localități consiliile populare să se sprijine pe participarea largă a tuturor cetățenilor.

Congresul va dezbate metodele și stilul de muncă în cele 2 989 consilii populare, care sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, trebuie să se organizeze și să conducă mai bine munca în unitățile administrativ-teritoriale, să-și perfecționeze activitatea, să conlucreze mai eficient cu cei 62 237 deputați, 9 396 comisii permanente, peste 10 400 delegații sătești, 57 566 comitete de cetățeni și peste 20 000 asociații ale locatarilor, cu întregul lor activ obștesc, care reprezintă o puternică forță politică și organizatorică de natură să aducă un suflu nou în activitatea organelor locale de stat, să imprime muncii acestora mai mult dinamism, mai multă inițiativă, mai mult spirit de răspundere în îndeplinirea atribuțiilor și sarcinilor care le revin.

După cum se știe, în cincinalul 1986—1990, consiliile populare au sarcini deosebit de mobilizatoare, pe măsura rolului și răspunderilor, tot mai ridicate, încredințate de conducerea partidului și statului. În activitatea pe care urmează s-o desfășoare în perioada următoare, de importanță hotărîtoare este aplicarea neabătută a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a celorlalte documente de partid, a legilor statului, a orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii.

Acționînd cu răspunderi sporite pentru a întîmpina cel de al III-lea Congres al consiliilor populare cu noi realizări, cu rezultate superioare și fapte exemplare de muncă, organele locale ale puterii și administrației de stat sînt hotărîte ca sub conducerea organelor de partid să militeze neabătut, cu spirit revoluționar, pentru ridicarea nivelului muncii lor la o calitate nouă, superioară, să asigure o amplă mobilizare a forțelor în vederea încheierii cu succes a actualului cincinal și asigurării condițiilor optime pentru înfăptuirea măreților obiective stabilite în cincinalul 1986—1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000, dovedind prin aceasta că se află la înălțimea rolului și răspunderilor ce le-au fost încredințate de conducerea partidului și statului, a mandatului cu care au fost investite, la 17 martie a.c., de milioanele de alegători din patria noastră.

dr. Mircea PREDA
Comitetul pentru problemele consiliilor populare

Cadru stimulativ pentru creşterea gradului de autofinanţare

ÎN CELE două decenii de cînd se află în fruntea partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, prin puternica sa personalitate, gîndire ştiinţifică şi acţiune revoluţionară a manifestat o preocupare statornică pentru perfecţionarea continuă a formelor şi metodelor de organizare şi conducere a societăţii, pentru participarea tuturor oamenilor muncii la fundamentarea şi adoptarea deciziilor, pentru aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii muncitoreşti, autogestiunii economico-financiare şi autofinanţării în unităţile socialiste. Pe aceste coordonate se înscrie şi proiectul **Legii privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară şi autofinanţarea unităţilor administrativ-teritoriale**, pus în dezbaterea oamenilor muncii, în întîmpinarea Congresului al III-lea al consiliilor populare.

Referindu-ne în mod concret la măsurile prevăzute pentru asigurarea autogestiunii şi autofinanţării unităţilor administrativ-teritoriale, trebuie să precizăm că **legea stabileşte cu multă claritate atribuţiile şi răspunderile ce revin consiliilor populare pentru realizarea sarcinilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial**, în concordanţă strictă cu prevederile Planului naţional unic, cu participarea tuturor cetăţenilor la acţiunile de gospodărire şi dezvoltare a fiecărei localităţi.

În această ordine de idei aş dori să subliniez permanenta preocupare a Comitetului executiv al Consiliului popular al judeţului Braşov pentru autofinanţarea localităţilor. Încă de la adoptarea Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 şi, apoi, odată cu sarcinile trasate la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din decembrie 1984, pe linia autofinanţării integrale a bugetelor proprii ale tuturor localităţilor administrativ-teritoriale, Comitetul executiv al Consiliului popular al judeţului Braşov a iniţiat o serie de acţiuni materializate în rezultate concrete. În această perioadă s-au înfiinţat 305 noi activităţi de producţie şi prestări de servicii, au fost dezvoltate cele 1476 unităţi existente, iar veniturile proprii ale consiliilor populare au crescut cu peste 100 mil. lei.

Totodată, au fost iniţiate acţiuni pentru reducerea cheltuielilor materiale şi băneşti, prin desfiinţarea activităţilor nerentabile, redistribuirea raţională a unor posturi între unităţi, rentabilizarea cabanelor de creastă şi predarea unor activităţi în gospodărire şi gestionare la persoane fizice, pe bază de cotă parte din încasări, conform Decretului 101 din 1980. În felul acesta, faţă de 19 localităţi autofinanţate în 1978, în prezent, din totalul de 52 unităţi administrativ-teritoriale, numai consiliile populare ale comunelor Moeciu şi Poiana Mărului mai primesc, pentru acoperirea cheltuielilor, cote defalcate din impozitul pe retribuţie de la unităţile republicane din judeţ. La nivelul localităţilor, pe baza constatărilor din teren, s-au făcut o serie de propuneri organelor centrale vizînd îmbunătăţirea legislaţiei. Printre acestea menţionăm : ● finanţarea din sursele proprii (beneficii, amortismente etc.), al căror volum se estimează anual la circa 265—300 mil. lei, a construcţiilor de locuinţe care se atribuie întreprinderilor economice ; ● asigurarea din bugetul republican a unor cheltuieli de învăţămînt şi sănătate pentru unităţile cu caracter interjudeţean — circa 97 mil. lei anual — precum şi finanţarea unui volum mai mare de lucrări de interes obştesc din contribuţii, propuneri care se regăsesc, în bună parte, în noul proiect de lege.

Prin aplicarea măsurilor stabilite şi a programelor concrete elaborate, începînd cu anul 1986, toate bugetele locale ale judeţului Braşov îşi vor acoperi integral cheltuielile şi vor contribui în cincinalul 1986—1990 la bugetul republican cu excedente anuale de venituri evaluate la circa 400 mil. lei. În spiritul prevederilor proiectului de lege, comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare municipale, orăşeneşti, comunale, precum şi cel al judeţului Braşov vor acţiona cu fermitate şi exigenţă sporită pentru stabilirea, urmărirea şi încasarea integrală şi la termenul prevăzut a impozitelor, taxelor şi celorlalte venituri datorate de unităţile socialiste şi populaţie. Pentru creşterea continuă a contribuţiilor şi participarea efectivă la formarea veniturilor bugetelor locale de către unităţile economice locale şi cooperaţia meşteşugărească de producţie, desfacere şi achiziţii se vor lua măsuri pe plan local ca acestea să-şi desfăşoare activitatea în condiţiile gospodăririi cît mai judicioase a fondurilor materiale şi băneşti, îndeplinirii sarcinilor aprobate, dezvoltării şi diversificării tuturor activităţilor pentru satisfacerea crescîndă a nevoilor populaţiei.

Ca un stimul pentru acele consilii populare care obţin rezultate bune propunem organelor centrale de a se analiza posibilitatea ca o parte din veniturile suplimentare ce se realizează la nivelul localităţilor să fie lăsată la dispoziţia consiliilor populare respective în vederea folosirii lor, conform reglementărilor în vigoare, pentru o serie de noi activităţi economice, social-culturale şi edilitar-gospodăreşti care apar în cursul anului.

Considerăm că proiectul de Lege privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară şi autofinanţarea unităţilor administrativ-teritoriale, după aprobarea lui, va crea condiţii superioare pentru mai buna gospodărire şi dezvoltare a fiecărei localităţi, pentru asigurarea unor condiţii mai bune de viaţă şi muncă tuturor locuitorilor patriei.

Marin STOIANOVICI
prim-vicepreşedinte al Consiliului popular al judeţului Braşov

Pîrghie eficientă de realizare a sarcinilor consiliilor populare

PROIECTUL de Lege privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară şi autofinanţarea unităţilor administrativ-teritoriale, publicat pentru dezbatere publică, cuprinde prevederi care conduc la creşterea rolului consiliilor populare în direcţia mobilizării unităţilor economice şi a cetăţenilor din municipii, oraşe şi comune pentru mai buna folosire a resurselor materiale şi a fondurilor băneşti.

Doresc să subliniez de la început prevederea din art. 6 alin. 2 potrivit căreia **consiliile populare răspund de realizarea Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială şi a veniturilor prevăzute în bugetul de stat de către toate unităţile socialiste, indiferent de subordonarea acestora**, a planurilor şi bugetelor locale, precum şi a programelor de autoconducere şi autoaprovizionare a localităţilor şi a altor programe speciale. Această prevedere, cît şi sarcinile cuprinse în Legea nr. 57/1968 de organizare şi funcţionare a consiliilor populare, care rămîne nemodificată, atestă faptul că, prin finanţarea de la bugetul republican a cheltuielilor privind retribuţiile şi a altor cheltuieli pentru unităţile locale de învăţămînt, sanitare şi unităţile agricole cooperatiste nu se diminuează cu nimic răspunderile organelor locale ale puterii şi administraţiei de stat pentru bunul mers al activităţii în aceste sectoare.

Totodată, prin această prevedere de suportare din bugetul republican a unor cheltuieli de interes general, care vizează întreaga viaţă social-economică a ţării, cum este şi cazul construcţiilor de locuinţe, în afara cheltuielilor privind învăţămîntul, sănătatea şi agricultura citate mai sus, se asigură o mai justă repartizare a sarcinilor între verigile bugetare, înlesnindu-se pe această cale efortul necesar pentru autofinanţare. Aşa de pildă, bugetul judeţului Bacău pe anul 1985, în structura actuală, mai are nevoie pentru autofinanţare de o sumă, defalcată din bugetul republican, egală cu 44% din totalul cheltuielilor. Realizînd prevederile din bugetul pe acest an în raport de structura veniturilor şi cheltuielilor propuse prin proiectul de lege şi adăugînd efortul necesar din partea tuturor unităţilor administrativ-teritoriale pentru realizarea programelor de mobilizare a veniturilor şi de economisire a fondurilor, bugetul judeţului Bacău poate ca, începînd cu 1986, să se autofinanţeze. Rămîne să găsim soluţii pentru autofinanţarea bugetelor tuturor unităţilor administrativ-teritoriale, ţinînd seama de potenţialul economic şi gradul de dezvoltare diferit pe care unele comune şi oraşe îl au, în mare parte şi datorită condiţiilor naturale.

Pentru a veni în sprijinul celor cîteva unităţi administrativ-teritoriale care şi în structura propusă a veniturilor şi cheltuielilor nu se pot încă autofinanţa, cît şi pentru a putea acorda ajutor unor localităţi în caz de nerealizare a veniturilor, datorită unor calamităţi naturale sau cauze neprevăzute, propunem să se stipuleze în art. 24 din proiectul de lege posibilitatea ca, din fondul de rulment constituit la nivelul judeţelor, să se poată acorda împrumuturi bugetelor administrativ teritoriale de către Comitetul executiv al Consiliului popular judeţean sau unele ajutoare care să fie aprobate de consiliul popular judeţean în şesiune.

În structura veniturilor şi cheltuielilor propusă prin proiectul de lege pentru bugetele locale, consiliile populare, comitetele şi birourile executive ale acestora trebuie să acţioneze cu mai multă fermitate pentru realizarea integrală a indicatorilor, de către toate unităţile care contribuie la constituirea bugetului de stat, de o deosebită importanţă fiind activitatea care se desfăşoară în cooperativele agricole de producţie, care alimentează bugetele comunelor, alături de cooperativele de producţie, achiziţie şi desfacere a mărfurilor, unde creşterea eficienţei economice şi sporirea rentabilităţii pot conduce la depăşirea veniturilor proprii ale bugetelor locale. Pentru a stimula activitatea de mobilizare a veniturilor care alimentează bugetele locale propunem ca, prin legile anuale de adoptare a bugetului de stat, să se admită ca, din depăşirea veniturilor proprii ale bugetelor locale, să se poată efectua cheltuieli suplimentare în condiţiile prevederilor Legii finanţelor, pentru buna gospodărire a bazei materiale a instituţiilor şi localităţilor.

Exprimînd acordul deplin cu politica internă și externă a partidului și statului nostru, la recenta Conferință județeană a deputaților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, deputații, și prin ei toți oamenii muncii din județul Bacău, s-au angajat față de cel mai iubit fiu al poporului nostru, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu să acționeze cu hotărîre pentru realizarea sarcinilor de mare răspundere ce revin consiliilor populare, un mijloc important în înfăptuirea acestui scop fiind proiectul de lege supus dezbaterii publice.

Vasile ARDELEANU
prim-vicepreședinte al Consiliului popular al județului Bacău

Prevederi stimulative pentru creșterea nivelului de civilizație al satelor și orașelor

ÎNTREPRINDEREA județeană de gospodărire comunală Sibiu a avut an de an o participare tot mai importantă la creșterea gradului de confort și civilizație al locuitorilor de pe întreg cuprinsul județului, al celor care au locul de reședință în municipiul Sibiu. Bunăoară, amenajări legate de aducțiuni și alimentare cu apă potabilă, lucrări de canalizare, de asigurare a salubrității localităților urbane și rurale, distribuirea energiei termice pentru uzul populației, înființarea și întreținerea spațiilor verzi, precum și diverse prestări în lucrări de construcții, reprezintă domenii specializate ale activității întreprinderii noastre.

În același timp, aportul sporit la amenajarea teritoriului județului Sibiu sub aspectul elementelor de civilizație urbană s-a datorat, în bună măsură, organizării superioare a muncii, preocupărilor constante ale Consiliului popular județean de a așeza întreaga noastră activitate pe temeiul autogospodăririi și valorificării superioare a resurselor locale. Astfel, concomitent cu introducerea unor surse de materii prime și energetice locale în circuitul economic al județului au fost diversificate o serie de activități care au venit în sprijinul solicitărilor cetățenilor, o serie de servicii de largă utilitate. Expresia concretă a acestui efort susținut îl prezintă depășirea planului pe total activitate, în perioada 1 ianuarie 1981—31 iulie 1985 cu 92 milioane de lei.

Întrucît întreprinderea noastră este subordonată și integrată în totalitate economiei județului Sibiu — își asigură resursele financiare, materiale și umane din bugetul local și, respectiv, din posibilitățile existente la nivelul acestei unități administrativ-teritoriale —, iar de rezultatele colectivului nostru de muncă beneficiază tot locuitorii comunelor și orașelor județului, este de la sine înțeles că îmbunătățirea pe mai departe a activității este strîns legată de perfecționările preconizate cadrului general al autoconducerii în profil teritorial. Tocmai de aceea consider că proiectul de Lege privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale — document de mare însemnătate ce urmează a fi supus spre dezbatere și aprobare la apropiatul Congres al consiliilor populare — oferă un cadru deosebit de stimulativ pentru întreaga noastră activitate. Noile reglementări propuse în sfera finanțării și organizării activității în profil teritorial se încadrează armonios în principiile autoconducerii și autogestiunii în profil teritorial, au capacitatea de a contribui efectiv la ridicarea calității activității tuturor întreprinderilor de subordonare locală — deci și a Întreprinderii județene de gospodărire comunală — spre beneficiul tuturor cetățenilor, al creșterii gradului de civilizație în toate localitățile, pentru a asigura un climat de viață sănătos, odihnitor, plăcut.

Ținînd seama că, așa cum se specifică în proiectul de lege activitatea întreprinderilor de gospodărire comunală urmează să fie susținută pe plan financiar în exclusivitate din bugetul local, apare limpede că de modul de constituire a resurselor financiare, de alocarea lor pe destinații și îndeosebi de folosirea cu răspundere și competență a acestora depinde înfăptuirea planului pe acest an și a planului pe următorul cincinal. Din această perspectivă, activitatea noastră se va împleti mai strîns în viitor — după cum se arată în documentul ce va fi supus dezbaterii apropiatului Congres al consiliilor populare — cu participarea cetățenilor, principalii beneficiari a ceea ce realizează întreprinderea noastră pe raza județului. Este vorba, așadar, despre o susținere mai activă pe plan financiar, prin contribuțiile prevăzute la nivelul fiecărei familii, contribuții ce se regăsesc în bugetul de venituri și cheltuieli la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale — iar pe de altă parte prin contribuțiile în muncă. O bună parte din lucrările ce urmează a fi executate prin participarea populației sînt de altfel cuprinse în specificul nostru de activitate, așa cum se relevă din Anexa la proiectul de lege ,unde sînt nominalizate, printre altele, lucrări precum : construirea, modernizarea, repararea și întreținerea de străzi, drumuri, șanțuri, poduri și podețe etc. ; amenajarea și regularizarea cursurilor de apă, lucrări de alimentare cu apă, captări de izvoare, aducțiuni etc. ; întreținerea zonelor verzi, a locurilor de agrement, a terenurilor de joacă pentru copii ș.a.

În acest sens am vrea să avansăm o propunere. Pentru creșterea operativității și eficienței cu care sînt utilizate resursele financiare, materiale și de forță de muncă locale, apreciem pe baza experienței de pînă acum, că ar fi oportună o anumită simplificare a procedurii de nominalizare a obiectivelor de plan. În speță, la nivel județean s-ar putea lua decizii mai operative cu privire la dezvoltarea unor obiective existente, la amenajări și diversificarea serviciilor către populație, activități care necesită sume de investiții reduse și a căror nominalizare centralizată în plan se realizează, în actualele condiții, într-un interval mare de timp.

Consider că noile prevederi se înscriu deplin în spiritul democrației noastre muncitorești revoluționare, a principiilor autoconducerii și autogestiunii economico-financiare materializate la nivel administrativ-teritorial. Totodată, creșterea participării cetățenilor la susținerea acestor activități — deopotrivă pe plan financiar și prin prestarea efectivă a unei munci utile în folosul colectivității din care fac parte — constituie și o expresie a modului avansat în care partidul nostru înțelege și orientează procesul dezvoltării tuturor localităților patriei, ceea ce presupune din partea fiecărui cetățean participare sporită, înalt simț gospodăresc.

ing. Simion SCHORSTEN
director al Întreprinderii de gospodărie comunală Sibiu

Forum democratic larg al conducerii economico-sociale

(Urmare din pag. 1)

de organele locale de planificare, orientarea investițiilor și a dezvoltărilor de capacități.

Pe lîngă activitatea organizatorică operativă, consiliile populare, conducerea locală desfășoară o amplă activitate postoperativă de urmărire și control a îndeplinirii sarcinilor în toate domeniile vieții economice și sociale.

Dezbaterile în cadrul congresului vor evidenția astfel căile folosite în diverse unități teritoriale pentru mobilizarea rezervelor de creștere a producției agricole și industriale, în urmărirea îndeplinirii planului de investiții economice și sociale, a programelor de sistematizare, în dezvoltarea comerțului, a serviciilor sociale. Un instrument sintetic de urmărire a rezultatelor economice în teritoriu îl constituie bugetul local, care, în noua sa structură, prin posturile de venituri și cheltuieli, prin abaterile pozitive și negative înregistrate, constituie un barometru pentru modul de realizare a sarcinilor de plan în toate sectoarele de activitate.

Un loc central va reveni în cadrul dezbaterilor problemelor perfecționării stilului și metodelor de muncă, adîncirii democrației socialiste și participării largi a maselor la conducerea construcției economico-sociale. Reunind în cadrul lor toate categoriile sociale : țărani, muncitori, intelectuali, de toate naționalitățile, consiliile populare au menirea de a canaliza energiile creatoare ale maselor, de a conlucra strîns cu cetățenii de la orașe și sate în obținerea de rezultate cît mai bune în toate domeniile, pentru îmbunătățirea continuă a mediului și a condițiilor în care trăiesc și muncesc, în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari, contribuind astfel la satisfacerea propriilor nevoi, în propriul interes și al întregii societăți — așa cum se arată în proiectul Legii privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale.

Profundul democratism al acestui for de conducere colectivă care este Congresul consiliilor populare s-a reflectat și în spiritul în care s-au desfășurat conferințele județene ale deputaților, pe baza unor analize profunde, multilaterale, exigente a sarcinilor etapei actuale de dezvoltare economică, și în mod deosebit pe linia îndeplinirii planului pe 1985 și pe întregul cincinal la toți indicatorii.

Dezbatere „R.E."

Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986 (I)

EDIFICATOR pentru activitatea unei întreprinderi moderne este nu numai derularea optimă a sarcinilor curente de plan, ci și crearea din vreme a tuturor condițiilor necesare realizării producției de mîine. Aceasta presupune ca, odată cu încheierea unei etape de plan, să se asigure din timp tot ceea ce este necesar pentru continuarea fabricației, (produse noi sau modernizate în pas cu condițiile impuse de progresul tehnic, realizarea unei aprovizionări tehnico-materiale ritmice și sigure, piețe certe de desfacere a produselor etc.), în condițiile unei eficiențe sporite.

„Punînd în centrul întregii activități realizarea planului pe 1985 în industrie, agricultură și celelalte sectoare economice și sociale — *sublinia tovarășul* Nicolae Ceaușescu *la Plenara Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale* — trebuie să pregătim temeinic, sub toate aspectele, condițiile tehnico-materiale și umane necesare pentru înfăptuirea planului pe 1986". *În legătură cu aceasta s-a făcut precizarea că toate pregătirile pentru anul 1986 trebuie să fie încheiate pînă la sfîrșitul lunii septembrie a.c., astfel încît dezbaterea și aprobarea planurilor în adunările generale ale oamenilor muncii, care vor avea loc în luna octombrie 1985, să asigure tot ceea ce este necesar pentru buna realizare, din primul an, a prevederilor noului cincinal.*

Dat fiind importanța problemei și ținînd seama de timpul scurt ce a mai rămas din acest an pentru buna pregătire a producției anului viitor, „Revista Economică" a organizat recent, cu sprijinul Comitetului județean Argeș al P.C.R., o dezbatere cu cadrele de conducere din principalele întreprinderi ale județului pe tema : „Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986". *Publicăm în cele ce urmează opiniile exprimate de participanții la această dezbatere.*

● O cerință de bază: realizarea exemplară a planului pe acest an și întregul cincinal 1981-1985

Participanții la dezbatere : **Gheorghe POTINCU**, secretar al Comitetului județean Argeș al P.C.R. ; **Nicolae IOANEȘ**, vicepreședinte al Consiliului de control muncitoresc, Comitetul județean Argeș al P.C.R. ; **Maria CONSTANTINESCU**, director coordonator, întreprinderea de stofe „Argeșana" — Pitești ; **Gheorghe DOBRE**, director, Combinatul pentru lianți — Cîmpulung Muscel, **Ioan GIUVELCA**, director general, întreprinderea „Aro" — Cîmpulung Muscel ; **Nicolae MATEA**, director general, întreprinderea de autoturisme — Pitești ; **Simion GRAMA**, director, întreprinderea „Electroargeș" — Curtea de Argeș ; **Marian NISTOR**, director, întreprinderea de bioproteine — Curtea de Argeș ; **Mircea SFETCOVICI**, director, întreprinderea „Textila" — Pitești ; **Arghir CIOBOTARU**, director, întreprinderea de porțelan de menaj — Curtea de Argeș ; **Nicolae LECCA**, director comercial, Combinatul de articole tehnice din cauciuc — Pitești ; **Ilie GHEORGHE**, director, Schela de extracție Moșoaia ; **Florea STOENESCU**, director, întreprinderea minieră — Cîmpulung Muscel ; **Ion PIETRĂREANU**, director, Combinatul de prelucrare a lemnului — Pitești ; **Vasile DEACONU**, director adjunct tehnic, întreprinderea forestieră de exploatare și transport — Pitești ; **Mihai ZISU**, director, întreprinderea de motoare electrice — Pitești ; **Mihail Petru GEORGESCU**, director general, Combinatul petrochimic — Pitești.

Producția de țiței la cote cît mai înalte

Ilie GHEORGHE : „Schela Moșoaia se numără printre unitățile fruntașe ale țării la extracția țițeiului. Atît în acest an, cît și în cei ce au trecut din actualul cincinal, sarcinile de plan la țiței și gaze au fost realizate ritmic și cu unele depășiri. Pentru acest an, realizările înregistrate pînă în prezent ne permit să estimăm obținerea unor producții suplimentare de circa 4 000 tone țiței, 21 mil. Nmc gaze extrase, 1 000 tone gazolină.

Condițiile specifice ramurii noastre, precum și modul cum sînt descoperite rezervele noi, determină ca atît activitatea ce o desfășurăm pentru realizarea planului, cît și asigurarea rezervelor pentru viitor să capete o importanță cu totul deosebită. În ultimii 15 ani, în raza noastră de activitate nu s-a mai descoperit nici un zăcămînt nou, avînd în prezent în exploatare circa 10 zăcăminte. Datorită acestei stări de fapt **atenția a fost îndreptată îndeosebi spre creșterea factorului de recuperare,** pentru a scoate cît mai mult țiței din zăcămintele pe care le exploatăm. În momentul de față am ajuns ca factorul de recuperare din rezerva geologică să atingă (lucrăm în exploatare dirijată pe fiecare zăcămînt) circa 19%. Conform studiilor efectuate urmează ca, în etapa următoare, să ajungem la 33% și, în finalul exploatării, la 40%.

Ca tehnologii noi pe care le-am experimentat în vederea sporirii factorului de recuperare putem evidenția **combustia subterană.** Față de exploatările din zona Oradea, unde această tehnologie se aplică la adîncimi de pînă la 200 de metri, la noi experimentul s-a efectuat la sonde cu adîncimi de peste 800 de metri. Desigur, în aceste condiții activitatea este mult mai greu de dirijat și controlat. Continuăm experimentul la diferite zăcăminte și adîncimi și sperăm că vom obține rezultate cît mai bune, care să permită generalizarea metodei nu numai la exploatările noastre, ci în întreg sectorul de extracție al țițeiului din țară. Ca tehnologii clasice pentru creșterea factorului de recuperare folosim, aproape la toate zăcămintele pe care le avem în exploatare, **injecția cu apă.** Utilizînd această tehnologie am reușit ca, în ultimii patru ani, producția de țiței obținută să fie constantă. Este adevărat că nu am reușit să eliminăm declinul natural pe fiecare structură, pe fiecare zăcămînt, dar, pe global, acesta a fost aplatizat.

Pentru 1986 sînt asigurate toate condițiile de realizare a producției de țiței, gaze, cît și a celei de gazolină. Ceea ce nu este asigurat și nu avem condiții pentru a realiza prevederile de plan este producția de etan. Problema care determină această stare de lucruri este neasigurarea capacității tehnologice de producție. Instalația veche este în prezent necorespunzătoare, iar cele noi, care au fost asimilate în țară, sînt în curs de montaj la unitățile petrochimice. În aceste condiții se impune ca sarcina de plan să fie revizuită și stabilită în concordanță cu ritmul de intrare în producție a noilor instalații și cu calitatea gazelor care urmează să fie etanizate".

Productivitate ridicată în exploatarea cărbunelui energetic

Florea STOENESCU : „Sporurile de producție prevăzute pentru a fi realizate de unitatea noastră în cincinalul 1986—1990 cunosc un ritm destul de ridicat chiar din 1986, an în care producția de cărbune energetic se estimează a fi mai mare cu 270 mii tone față de 1985, respectiv cu 11,74% mai mare. La baza pregătirii condițiilor de realizare a sarcinilor anului viitor stau realizările obținute în acest an. cît și în întregul cincinal 1981—1985. În prima jumătate a anului s-a realizat depășirea sarcinilor de plan la producția fizică de cărbune cu 68 355 tone și, corespunzător, a indicatorilor valorici : producția marfă cu 6,5 milioane lei, producția netă cu 11,1 milioane lei, în condițiile depășirii productivității muncii valorice cu 1,8% și a productivității fizice cu 6%. În ce privește planul la producția fizică, pe întregul an se prelimină a fi depășit cu peste 100 mii tone cărbune.

Pregătirea producției pe 1986 o realizăm încă de la începutul acestui an prin lucrările miniere prevăzute în programul general de exploatare, asigurîndu-se fronturile de abataj necesare, noi panouri care să preia producția celor care se epuizează, deschiderea în adîncime a altor rezerve. Și în 1986 se menține un nivel crescut al producției în cariera Aninoasa, reprezentînd circa 50% din total, întregul spor de producție de 270 mii tone din anul viitor, respectiv 739 tone pe zi, fiind prevăzut a se realiza din subteran. De altfel, recent, au și început să se execute lucrările de deschidere a unor noi mine, la Jugur Est și Capul Piscului, în perimetre noi, urmînd ca după exe-

cutarea lor să se continue cu lucrări de cercetare geologică și tehnologică pentru stabilirea tuturor condițiilor de exploatare. În prezent, Întreprinderea de prospecțiuni geologice Argeș și Întreprinderea de foraje și lucrări geologice speciale — București execută — pe baza unor programe comune ale Ministerului Geologiei și Ministerului Minelor — lucrări de foraj de cercetare geologică în zona Topolog—Vîslan.

Tot pentru asigurarea creșterii producției de cărbune, în 1986 se prevede extinderea tehnologiilor noi aplicate — respectiv folosirea complexelor mecanizate de tăiere și susținere în abataje — cu 20%, iar la lucrările de înaintare, pregătire și deschidere săpate cu combine o extindere cu 16% față de 1985. Prin măsurile prevăzute se va asigura folosirea întregii capacități de producție la cariera Aninoasa și la cele 9 sectoare de producție subterane și, în plus, la 4 din acestea (Aninoasa, Cotești, Jugur și Poenari) creșteri de capacitate prin mărirea numărului de abataje. În 1986 se prevede ca productivitatea muncii să crească cu 11,72% față de planul acestui an, creștere care se va realiza în cea mai mare parte pe seama progresului tehnic, a extinderii tehnologiilor de extracție.

Doresc să arăt că în activitatea noastră se manifestă și unele neajunsuri. Bunăoară, pe parcursul execuției planului apar **o serie de necorelări între diferiți indicatori** întrucît se intervine cu schimbări de niveluri în afara fundamentărilor. Un exemplu este necorelarea valorii producției marfă cu producția fizică, atît pe total an, prin includerea în producția marfă a unei valori suplimentare nenominalizate, cît și pe trimestre, nerespectîndu-se concordanța între eșalonarea trimestrială a producției fizice și cea a producției marfă. Din această cauză apar necorelări și cu ceilalți indicatori — producția netă, productivitatea, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă etc.

În altă ordine de idei doresc să arăt că **se impune o mai atentă repartizare a beneficiarilor, în funcție de calitatea cărbunelui pe care aceștia o solicită.** Nouă, de pildă, Centrala industrială pentru energie termică și electrică București ne solicită cărbune cu o putere calorifică de 2 500 Kcal/kg pentru termocentrala Doicești, în timp ce lignitul pe care îl extragem din cele două zăcăminte (Pontian și Dacian), livrîndu-l în amestec, are numai 1 600—1 700 Kcal/kg. Este necesar ca ministerul nostru, prin direcția sa de specialitate, să țină seama de repartizarea beneficiarilor la acei furnizori care să le poată asigura calitățile cărbunelui solicitat".

Din aceeași cantitate de lemn — produse mai multe, cu costuri reduse

Vasile DEACONU: „Activitatea specifică exploatărilor forestiere necesită o pregătire anticipată și amănunțită a producției, care să permită eliminarea influențelor negative ale factorilor atmosferici și de relief din perioada de iarnă. Pe primele 7 luni, producția marfă a fost realizată cu o depășire de 3 987 mii lei, producția netă 328 mii lei, productivitatea muncii 99 lei/pers. În ce privește producția fizică, am reușit să depășim planul la toate sortimentele, în condițiile diminuării cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă cu 4,68 lei și, respectiv, 5,60 lei.

Față de rezultatele obținute în perioada expirată, se apreciază că planul anual la producția marfă industrială se va realiza, asigurînd o depășire pe cincinalul 1981—1985 de circa 500 mil. lei. Se va obține, din aceleași resurse de masă lemnoasă, peste prevederi, un volum de lemn cu utilizări industriale de peste 40 mii mc. Ca urmare a măsurilor de îmbunătățire și modernizare a tehnologiilor de fabricație, de organizare a producției și a muncii, de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și lubrifianți, diminuarea cheltuielilor pe cincinal se prelimină la circa 17 000 mii lei.

Pentru 1986 am întocmit **un program de măsuri** care vizează pregătirea producției în așa fel încît și pe timpul iernii aceasta să se desfășoare normal. El urmărește, în mod deosebit, asigurarea unor stocuri în depozitele organizate la drum, pregătirea utilajelor care să execute deszăpeziri pe drumurile forestiere, amenajarea spațiilor pentru cazarea muncitorilor și depozitarea alimentelor, revizuirea instalațiilor, executarea reparațiilor sezoniere și a celor planificate la toate mijloacele de producție etc. S-au stabilit, de asemenea, cu ocoalele silvice și Inspectoratul silvic Argeș parchetele ce vor fi exploatate în 1986 și cele care urmează să fie exploatate în urgența I, în trim. IV 1985, pentru stocurile necesare producției trim. I 1986. În vederea îmbunătățirii nivelului tehnic și calitativ al produselor și a valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, pentru anul viitor ne-am propus ca obiective :

1. **Extinderea lucrărilor de reproiectare și modernizare a produselor de mobilier din fabricația curentă, îmbunătățirea concepției celor în curs de asimilare și lărgirea sortimentului fabricației.** La mobilier se va intensifica acțiunea de reducere a gabaritelor, iar la producția de cherestea se vor reduce grosimile medii, economisindu-se anual 300 mc cherestea și realizîndu-se, din același volum de material lemnos, peste 550 mii mp de cherestea.

2. **Antrenarea în procesul de valorificare a resurselor de biomasă lemnoasă și trecerea la chimizarea lemnului** pentru obținerea uleiurilor eterice și a făinei furajere din cetină. Pentru producerea de uleiuri eterice și făină din cetină vor fi puse în funcțiune, în acest an, trei instalații la fabricile de cherestea Argeș II, Domnești și Rucăr, cu o producție totală de 1,6 t ulei/an și, respectiv, 1 404 t făină/an. În programul de chimizare a lemnului este prevăzută și creșterea cu 10% a producției de mangal prin valorificarea resturilor de la exploatarea și industrializarea lemnului.

3. Printre **produsele care vor atinge în 1986 performanțe tehnico-calitative la nivel mondial ridicat vor fi și plăcile aglomerate din lemn, ce se produc la fabrica de P.A.L. Curtea de Argeș,** corespunzător clasei E.I., cu emanație redusă de formaldehidă liberă, precum și parchetul din lemn.

În programul de măsuri sînt prevăzute, de asemenea, o serie de acțiuni pentru **mecanizarea proceselor de fabricație,** avînd drept scop creșterea în principal a productivității muncii și reducerea costurilor de producție, dintre care exemplificăm : la doborîtul, curățatul de crăci și secționatul lemnului în lungimi corespunzătoare mijloacelor de colectare folosite se va trece la utilizarea fierăstrăului românesc de tip ușor FM 60 ; la colectatul lemnului din rărituri se va introduce în producție noul tractor articulat de 30 CP, de tip UNIFOR etc."

Materiale de construcții diversificate și de calitate ridicată

Gheorghe DOBRE: „În cincinalul 1981-1985 am produs o cantitate de 7 400 mii tone ciment, cu o medie anuală de 1 480 mii tone, și 810 mii tone var, cu o medie anuală de 162 mii tone — niveluri care depășesc prevederile de plan. În vederea realizării unor asemenea cantități de produse **am acordat o atenție deosebită utilizării la capacitatea proiectată a instalațiilor din dotare, modernizării lor în perioadele de reparații capitale, îmbunătățirii continue a tehnologiilor de fabricație.** Este cunoscut faptul că produsele ce le realizăm sînt energointensive și, de aceea, preocuparea colectivului nostru este axată pe dimensionarea optimă a acestora și încadrarea în consumurile normate. Eforturile și măsurile întreprinse s-au concretizat pe primele 7 luni din acest an în economisirea a circa 8 milioane KWh energie electrică și 11 milioane mc gaz metan, față de repartițiile alocate.

Pentru reducerea consumurilor energetice s-au întreprins măsuri deosebite, concretizate în : utilizarea substanțelor tensioactive la măcinarea clincherului ; conducerea procesului de măcinare la morile de ciment prin dispozitiv electronic de determinare a nivelului de alimentare cu materiale a morilor ; recuperarea aerului cald în exces de la răcitoarele grătar și utilizarea acestuia la uscarea zgurei ; recuperarea căldurii radiate de mantaua cuptoarelor în vederea pregătirii apei calde menajere ; trecerea pe combustibil solid a centralelor termice din cariera de calcar Mateiaș și Liceul Dinicu Golescu. Tot în centrul preocupărilor de reducere a consumului de gaz metan și de utilizare a resurselor locale, în anul acesta a fost pusă în funcțiune instalația experimentală de preparare și ardere a cărbunelui pentru un grup de 3 cuptoare de clincher.

Cu privire la pregătirea producției pentru 1986 menționăm că, în prezent, ne găsim în posesia nivelurilor producției fizice pe baza cărora am fundamentat valoarea producției marfă și ne preocupăm intens pentru pregătirea și crearea condițiilor de realizare a indicatorilor de plan în bune condiții. De asemenea, am procedat la analiza producțiilor fizice în corelare cu capacitățile de producție în funcțiune, rezultînd o încărcare maximă a acestora, realizarea ritmică a planului fiind condiționată deci de o funcționare ireproșabilă a instalațiilor tehnologice. În acest sens, s-a întocmit un plan preliminar de revizii tehnice, reparații curente și capitale care să asigure o funcționare permanentă, fără pericolul unor opriri accidentale.

Pe linia modernizării produselor din fabricație, doresc să arăt că în 1986 vom trece la producerea cimentului de calitate superioară marca Portland 40, utilizat la betoane de rezistență în condiții de agresivitate carbonică și la betoane armate supuse la tratamente termice. În cadrul acțiunilor de pregătire a producției pentru 1986 ne-am preocupat și de stabilirea necesarului de aprovizionat, însă fără a încheia pînă în prezent contracte economice deoarece Centrala cimentului nu ne-a transmis repartițiile. În aceeași situație se găsește și desfacerea producției care, la nivelul combinatului, este nominalizată pe produse și sortimente, însă, din lipsa repartițiilor, nu s-a putut contracta".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. GORIE

Calitate și economie

Cît costă calitatea?

ABORDAREA sistemică a problemei calității și asigurarea ei în toate verigile procesului de producție, de la studiul cererii la aprovizionare, fabricație și exploatare, nu se pot lipsi de instrumentul controlului prin bani. Concepția modernă a sistemului de asigurare a calității pornește de la convingerea că în asemenea activitate acțiunile izolate nu ajută. La fel ca și în medicină, nu este eficient tratamentul simptomelor, ci al pacientului. Analiza economică, prin capacitatea ei de sinteză a unei mase mari de parametri de esență diferită, este un instrument care nu poate lipsi dintr-o atare abordare globală a problemei calității.

■

GESTIUNEA CALITĂȚII reprezintă modalitatea practică de a organiza dirijarea calității prin intermediul costurilor. Ea nu mai constituie o noutate, aplicîndu-se în mod curent în numeroase întreprinderi industriale. Dacă insistăm asupra acestui mod de completare a sistemului informațional de conducere, o facem pentru că el tinde să reprezinte astăzi mult mai mult decît o procedură financiar-contabilă oarecare, devenind unul din subsistemele de bază ale sistemului global de asigurare a calității. Experiența valoroasă acumulată în cadrul Institutului de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini de colectivul care se ocupă de concepția funcțională și structurală a sistemului de asigurare a calității, experiență pe care o vom folosi în prezentul articol, demonstrează funcționalitatea controlului calității prin costuri și complementaritatea lui cu celelalte laturi ale sistemului. Prin intermediul lui, expresia în bani a calității devine accesibilă oricărei întreprinderi industriale sau de servicii și poate contribui practic la dirijarea procesului decizional privind calitatea.

Pentru început, recapitulăm pe scurt funcțiunile sistemului de gestiune a calității. Ele constau, în primul rînd, în determinarea și evidența costurilor calității ; urmează prelucrarea acestora, pînă la obținerea unor indicatori sintetici care sînt supuși analizei multicriteriale, iar, în final, pe baza rezultatelor acestei analize, se trag concluzii asupra calității producției, se stabilesc acțiuni corective asupra procesului de producție și se determină eficiența măsurilor luate anterior.

Colectarea **costurilor calității** se face pe baza unui nomenclator detaliat și a unor proceduri bine precizate. Pentru înțelegerea sistemului este suficient să arătăm că acestea se împart în două mari categorii : pe de-o parte, cheltuielile de prevenire și identificare a defectelor, iar pe de alta, costurile provocate de defectele propriu-zise. Costurile de **prevenire** sînt generate de acțiunile tehnice care au ca obiect îmbunătățirea calității produselor sau metodelor de fabricație. Aceste acțiuni figurează în programele de lucru ale unităților de cercetare și inginerie tehnologică, care colaborează cu întreprinderile economice, fie sub forma unor sarcini de reproiectare a produselor și proceselor tehnologice — avînd ca obiectiv ridicarea nivelului tehnic și a eficienței economice sub toate aspectele — fie ca măsuri specifice de îmbunătățire a calității, respectiv de eliminare a unor deficiențe reieșite din analizele anterioare făcute în cadrul sistemului de asigurare a calității. În mod special, trebuie atrasă atenția asupra programelor care vizează perfecționarea metodelor de verificare a calității, realizarea unor noi echipamente de încercări, precum și cercetările pentru stabilirea obiectivă a nivelului de calitate a produselor proprii în raport cu cele similare străine. Menționăm că în cadrul cheltuielilor de prevenire intră și capitolul deosebit de important al costurilor pentru conservare, ambalare și depozitare ; tot aici se înscriu și unele cheltuieli efectuate pentru ridicarea calificării personalului. La rîndul lor, cheltuielile de **identificare** a defectelor includ costurile aferente activității aparatului de control tehnic de calitate. O cotă importantă a acestor cheltuieli revine repetării sistematice a probelor finale de tip ale produselor, precum și încercărilor de fiabilitate efectuate pe standurile de probă sau pe poligoane speciale de încercări.

Costurile generate de **defectele** propriu-zise provin, de asemenea, din două surse distincte, după cum defectele au fost constatate la producător sau la beneficiar. În prima categorie intră, în principal, cheltuielile pentru rebuturi, dar și cele determinate de remanieri, resortări, întoarceri de la standurile de probe, sau așa-zisele „finisaje speciale" pentru export. Din a doua categorie fac parte, în primul rînd, cheltuielile rezultate în urma reclamațiilor beneficiarilor (remanieri sau înlocuiri de produse, expertize în cazuri de litigii, eventuale despăgubiri pentru daunele suferite de beneficiari prin nefuncționarea echipamentelor livrate etc.) Un alt subcapitol important îl constituie cheltuielile pentru reparații și întreținere în termenul de garanție, efectuate de regulă printr-un organism de service.

■

ANALIZA situației costurilor calității constituie aportul creativ al gestiunii calității. Se practică trei forme de analiză, care se întregesc. Prima constituie examinarea **nivelului și structurii** cheltuielilor pentru calitate. Datele din literatură arată o corelație strînsă între suma costurilor calității și valoarea producției marfă, acest raport oscilînd, în funcție de complexitatea tehnică a produselor între 0,5... 25%, valorile mari referindu-se la domeniile de vîrf ca electronică, tehnică de calcul, construcții aerospațiale. Structura costurilor calității se exprimă prin raportul dintre cheltuielile pentru remedierea defectelor, de fapt costul non-calității, și cheltuielile pentru prevenirea și identificarea lor. Specialiștii consideră că situația optimă se așază în general în zona în care pentru non-calitate se cheltuiește aproximativ tot atît cît pentru prevenire, deci cînd acest raport este apropiat de unu, indicînd un fel de echilibru între eforturile făcute pentru calitate și rezultatele obținute.

În condițiile în care pentru defecte se cheltuiește mai mult decît pentru prevenire și identificare se impune adoptarea unor măsuri de îmbunătățire a calității. În cazul în care raportul este subunitar ne aflăm în așa-numita zonă a perfecționismului, în care este oportună o examinare a cheltuielilor de prevenire și identificare în vederea diminuării lor și, pe această cale, reducerii cheltuielilor totale pentru calitate. Trebuie să atragem însă atenția că, în unele cazuri, rezultatul sec al calculului se dovedește în contradicție cu situația reală din întreprindere. Nu o dată o fabrică pe care rezultatele obținute într-o anumită perioadă de timp o situează în zona perfecționismului este confruntată cu severe reclamații din exploatare, sau cu coeficienți ridicați de rebuturi și remanieri. În astfel de cazuri trebuie examinată critic funcționarea sistemului de evidență a costurilor, în special corectitudinea înregistrărilor privind efectuarea reparațiilor în termen de garanție, respingerile de la platformele de încercări etc.

Al doilea mod de analiză a costurilor calității îl reprezintă studiul **evoluției în timp** a acestora. Cercetările efectuate arată că, în condițiile unei utilizări corecte a sistemului, graficele de evoluție a cheltuielilor indică sugestiv sensibilitatea și capacitatea regulatoare a costurilor calității. Astfel, unei creșteri a cheltuielilor de prevenire într-o anumită perioadă îi corespunde o reducere a cheltuielilor pentru defecte într-o perioadă următoare, după cum aplatisarea curbei acestora din urmă semnalează necesitatea aplicării prompte a unor măsuri tehnice preventive.

În fine, al treilea mod de analiză se bazează pe **separarea cheltuielilor pe cauze.** Se pot astfel identifica locurile de muncă (secții, ateliere) care au avut cele mai mari contribuții la generarea costurilor, precum și operațiile tehnologice, metodele de control sau materiile prime și semifabricatele implicate. Rezultatele analizei se sintetizează în așa-numitele diagrame PARETO, în care se înscriu ponderile costurilor în ordine descrescătoare pe diferitele cauze.

Rezultatele acestor analize constituie temeiul ideal pentru orientarea programelor de măsuri pentru eliminarea cheltuielilor determinate de non-calitate, ca și pentru reducerea cheltuielilor totale. Efectele economice globale susceptibile de a fi obținute pe această cale pot fi apreciate pornind de la faptul că, așa cum am arătat, cheltuielile normale pentru calitate într-o întreprindere industrială sînt de același ordin de mărime ca și beneficiul. Deci, o reducere de cîteva procente a costurilor calității va determina creșterea tot de cîteva procente a masei beneficiului realizat. Reducerea costurilor calității, obținută prin măsuri orientate de analiza costurilor calității, nu poate fi deci neglijată în cadrul programelor globale care vizează asigurarea sarcinilor de plan privind eficiența economică a producției.

I. CRIȘAN

Exigențe ale procesului de standardizare și tipizare a produselor (II)

PRELUAREA și fixarea în procesul de tipizare a ceea ce a fost creat anterior și verificat sub toate aspectele în condițiile producției și exploatării asigură un înalt nivel tehnic și calitativ produselor, o flexibilitate și mobilitate înaltă producției, economisirea maximă a cheltuielilor materiale și de muncă necesare în toate stadiile ciclului de viață a produselor și, în ultimă instanță, accelerarea progresului tehnico-științific în industrie.

Cercetările arată că **în construcția de mașini, echipamente și aparate pînă la 60—80% din soluțiile constructive și din elementele fizice pot fi transmise de la produs la produs, ca urmare a aplicării metodelor de adaptare și convertire a construcțiilor existente pentru alte domenii de întrebuințare** decît cele pentru care produsul a fost inițial construit. Prin aceasta, perioada de pregătire tehnică a producției și ciclul de fabricație propriu-zis se scurtează de 2—3 ori, asigurîndu-se concomitent o înaltă calitate noilor produse. Valorificarea, spre exemplu, a experienței acumulată în decursul a circa 20 de ani de tipizare și execuție a podurilor rulante și macaralelor a permis scurtarea timpului efectiv de execuție și asamblare a unui pod tipizat în medie la 30 de zile. Economia de metal realizată a reprezentat în anii 1982—1984 aproape 10%, iar puterea instalată pe fiecare mijloc de ridicat a fost micșorată cu peste 8%.

Analiza eficienței economice a promovării, în ultimii 5 ani, în fabricația unor diverse produse (turbine cu abur, mașini și utilaje agricole, instalații frigorifice navale, ansamble specifice din componența instalațiilor de foraj ș.a.) a principiului menționat arată că durata de asimilare a noilor tipodimensiuni și modele a fost redusă cu circa 20% prin creșterea corespunzătoare a productivității muncii ; timpul necesar încărcării și testării elementelor noi neasimilante, precum și durata de definitivare a caracteristicilor acestora au fost reduse în proporție de pînă la 5%, iar costul elementelor componente tipizate preluate de la construcțiile anterioare și încorporate în noile modele de produse s-a micșorat în producție de 20—30%.

Abordarea sistemică, complexă a întregului proces

RAPORTAT la activitatea de standardizare, principiul abordării sistemice presupune ca în procesul tipizării și standardizării mașinilor și instalațiilor tehnologice să fie definit cu prioritate complexul tehnic din care acestea fac parte — cu caracteristicile sale integratoare — după care urmează analiza de detaliu a fiecărui obiect și element din structura sistemului. Astfel definite, utilajele tehnologice evoluează în procesul de proiectare și standardizare de la stadiul de obiecte izolate la acela de componente ale unor sisteme tehnice, înregistrîndu-se și în standardizare trecerea de la „concepție mașină" la „concepție sistem".

Conform principiului, tipizarea oricărei grupe de utilaje va începe cu elaborarea standardelor fundamentale de clasificare generală, parametrilor principali și condițiilor tehnice de bază pentru ansamblul sistemului, continuîndu-se cu standardele nivelurilor inferioare, pînă se ajunge la ultimele componente structurale și detalii constructive. Pe întreg parcursul procesului se va urmări ca soluționarea fiecărui aspect particular să se încadreze obligatoriu în condițiile de calitate impuse complexului general, sistemele de mașini astfel concepute constituind baza programelor de diversificare rațională a producției de mașini și utilaje tehnologice.

Un exemplu interesant de abordare sistemică, complexă a standardizării și tipizării îl reprezintă cercetarea amplă realizată în cadrul Universității din Brașov privind utilajele pentru deformarea plastică la cald a metalelor, finalizată prin propunerea complexului unitar de standarde și norme privind clasificarea și definirea grupei respective de mașini, elaborarea unei tehnologii logice în acest domeniu, codificarea mașinilor de deformare plastică și stabilirea nomenclatorului general al funcțiilor lor, sistematizarea principalelor caracteristici tehnice ș.a.

Continuînd exemplele privind aplicarea principiului abordării sistemice, complexe în activitatea de tipizare vom face referiri din două subramuri ale construcției de mașini, mult diferite una de alta ca specific și caracteristici constructiv-tehnologice și funcționale ale produselor, respectiv industria navală și producția bunurilor tehnice de larg consum. Sistemul de standarde și norme tehnice cu ajutorul căruia este realizată tipizarea complexă a navelor maritime și fluviale cuprinde asemenea elemente ale procesului de proiectare, execuție și exploatare ca : forma, dimensiunile de gabarit și parametrii de bază ai corpului navei și ai altor subansamble principale, corelate cu elementele sistemelor ce condiționează exploatarea optimă a navei — capacitatea de trecere a fluviilor, canalelor și ecluzelor, parametrii instalațiilor portuare și ai danelor de scoatere etc. ; algoritmii de proiectare a corpului navelor și schemele de împărțire a corpului în secții și bloc-secții ; normele de elaborare a documentațiilor tehnice și economice ; procesele tehnologice tip și alte norme și reguli de execuție ; standardele pentru scule, instrumente și dispozitive ; nivelul calității, cu criterii de estimare a acesteia ; proprietățile materialelor încorporate în construcție ; metodele de control ; normele tehnice de funcționare, exploatare și întreținere ; restricțiile referitoare la gradul de uzură admis ș.a.

În industria bunurilor de larg consum standardizarea complexă s-a impus mai ales la grupele de produse tehnice de folosință îndelungată (televizoare, aparate de radio, frigidere, mașini de spălat, automobile, motociclete), alcătuite dintr-un mare număr de piese și componente, fabricate în diferite întreprinderi de specialitate. Spectrul larg de cerințe privind nivelul ridicat al calității acestor produse și numărul mare de întreprinderi participante la realizarea lor au determinat introducerea în subramurile producătoare de bunuri tehnice de larg consum a standardizării complexe.

Aplicarea principiului abordării sistemice, complexe în activitatea de tipizare trebuie coroborată cu abordarea problemelor privind aplicarea analizei valorii, a studiilor de design și a conceptelor ergonomice care întregesc procesul de creare a tipului reprezentativ, optimizat sub aspect tehnico-constructiv, funcțional și economic. În acest mod se creează premisele necesare ca produsul proiectat să satisfacă cerințele actuale referitoare la calitate și să fie competitiv pe piața externă.

Respectarea și revizuirea standardelor

OBLIGATIVITATEA standardelor impune ca acestea să reflecte corect starea efectivă și practic posibilă a obiectivelor standardizate. Întrucît obiectivele și fenomenele, cunoștințele teoretice și experiența practică se află într-o permanentă evoluție, și stabilitatea standardelor este relativă, acestea avînd rol progresiv numai atîta timp cît realitatea pe care-o reflectă nu se modifică. În afară de factorul

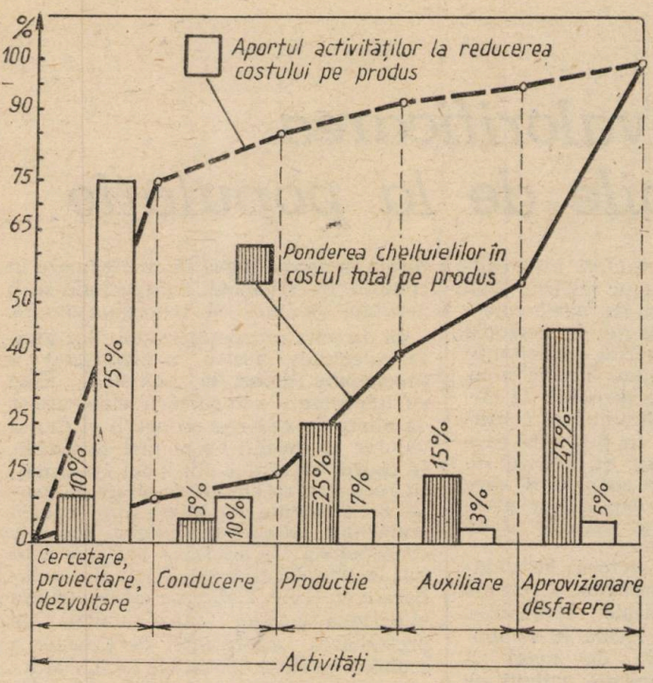

timp și de viabilitatea cunoștințelor care au stat la baza elaborării lor, stabilitatea standardelor depinde și de anumiți factori socio-psihologici, printre care : capacitatea omului de adaptare la schimbări rapide și frecvente de situații, criteriile și concepțiile estetice dominante într-o anumită perioadă în societate, evoluția modei etc.

O importanță hotărîtoare pentru stabilitatea standardelor o are, de asemenea, **natura indicatorilor standardizați,** care nu trebuie să prezinte aspecte fluctuante, nesemnificative pentru calitatea produselor, precum și alegerea momentului optim de standardizare a unei producții. În această privință se poate afirma că prejudiciile generate de o standardizare întîrziată pot să fie uneori mai mari decît cele apărute în cazul unei standardizări premature. Reprezentînd o categorie evolutivă și dinamică, standardele stimulează progresul și constituie un mijloc de dirijare a calității producției numai atîta timp cît reflectă obiectiv optimalitatea soluției adoptate ; în momentul cînd au pierdut acest atribut și frînează dezvoltarea și modernizarea obiectivelor standardizate ele trebuie să fie revizute sau înlocuite.

Practica de la noi și din alte țări cu sisteme de standardizare centralizate, obligatorii la nivel de stat, indică drept rațională **revizuirea standardelor după o perioadă medie de 4—5 ani de la implementare,** oscilațiile în plus sau în minus depinzînd de dinamicitatea progresului tehnico-științific în ramura sau grupa de produse la care se referă standardul. Prelungirea termenului de revizuire a standardelor trebuie să fie rezultatul unei analize și hotărîri echilibrate, temeinic aprofundate, dictate de realitatea obiectivă. Astfel, s-a constatat, spre exemplu, că standardele conținînd prevederi referitoare la unele performanțe, dimensiuni de gabarit și masă pentru tractoare, autovehicule, cuptoare industriale și alte produse au trebuit să fie revizuite după o perioadă de numai trei ani de la aplicare, drept urmare a apariției și utilizării de noi materiale cu proprietăți superioare și a aplicării de soluții constructiv-tehnologice perfecționate.

Într-o situație similară s-au aflat și standardele pentru țesături și căptușeli din fire sintetice în amestec cu celofibră, a căror înlocuire s-a impus după numai doi ani de la aplicare întrucît deveniseră o frînă în reducerea de către întreprinderile textile a consumurilor specifice de materiale. O îmbătrînire mai accelerată se observă la standardele și normele de tipizare pentru bunurile tehnice de larg consum, datorită evoluției veniturilor bănești ale populației, schimbării preferinței pentru un model sau altul de produs, nivelului și fluctuației prețului la diferite produse.

În general, concluzia firmelor și organizațiilor de standardizare din țările dezvoltate gravitează în jurul ideii că orice producție trebuie să se bazeze pe standarde sau norme de tipizare și unificare, absența acestora și dezvoltarea necontrolată a producției semnificînd în fapt situații haotice și neeconomice de fabricație. Concepția se bazează pe faptul că orice tip de piesă sau componentă care se repetă și este tipizată poate fi utilizată într-un număr de produse echivalente sau similare, diferite sub aspectul formelor constructive. Drept urmare, obiectivul principal urmărit în activitatea de standardizare este tocmai ordonarea producției acestor componente și piese.

Ținînd seama de rolul determinant pe care-l au componentele în alcătuirea structurii diversificate a produselor, este indicat ca standardele de materiale, piese, subansamble și caracteristici principale, reprezentînd baza de proiectare a produselor, să fie modificate cît mai rar, fără a fi menținute însă pînă în momentul cînd își pierd rolul de elemente propulsatoare ale progresului tehnic și economic. În acest sens, se poate menționa cu caracter informativ, pe baza datelor statistice experimentale, că durata de valabilitate a standardelor pentru produse complexe în construcția de mașini este de 2—5 ani, pentru produse simple 3—7 ani, în cazul elementelor de legătură 3—10 ani, al componentelor și pieselor de uz general 5—10 ani, pentru materiale 5—15 ani, iar pentru parametri de bază împreună cu alte caracteristici principale ale produselor 10—15 ani.

Raportul cercetare-tipizare-standardizare

CARACTERUL de activitate de cercetare științifică și inginerie tehnologică atribuit tipizării și standardizării derivă în special din faptul că instrumentele de promovare a acestora — standardele de stat, normele de tipizare și proiectele tip — sînt rezultatul unei activități intrinseci de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, avînd drept scop determinarea prin metode științifico-tehnice a unor indicatori calitativi și de performanță, parametri, constante fizico-chimice, norme de consum, forme și tipuri raționale de produse etc. Legarea organică prin lege a standardizării, tipizării, normării tehnice a consumurilor materiale și ridicării calității producției, a căror relații de intercondiționare sînt foarte strînse și se presupun în mod obiectiv, conturează și mai pregnant rolul tipizării și standardizării naționale ca părți intrinseci ale activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică. Prin aceasta ele se încadrează în categoria factorilor calitativi, caracteristici dezvoltării economice de tip intensiv, fiind chemate a-și spori contribuția la modernizarea și dezvoltarea forțelor de producție, la eficientizarea sectoarelor și proceselor de producție și, în final, la sporirea avuției naționale. Efectele economice și tehnice ale tipizării și standardizării sînt de dimensiuni sensibil apropiate cu cele generate de cercetarea științifică și tehnică și de ingineria tehnologică (figura).

Sarcinile complexe care revin standardizării și tipizării în etapa actuală indică necesitatea ca „încărcătura" lor științifică să se amplifice în mod constant și progresiv prin integrarea sistemică de către ele atît a ultimelor realizări tehnice și științifice din sectoarele unde se aplică conceptele tipizării și standardizării, cît și a noutăților din unele domenii și activități conexe, cum sînt, spre exemplu, ingineria analizei valorii, cercetarea operațională și optimizarea economico-matematică a soluțiilor tehnice, știința asigurării și măsurării calității (calimetria), studiul pieței și al evoluției modei, optimizarea produselor și proceselor tehnologice tipizate după cerințele ergonomice, ale esteticii industriale și designului etc.

Este vorba, așadar, de un proces intens de perfecționare și îmbogățire a conținutului și de extindere a ariei de acțiune pe care-l va parcurge de acum încolo tipizarea și standardizarea românească, sarcină nominalizată atît în Planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării, cît și în Legea tipizării, standardizării și normării tehnice a consumurilor materiale și energetice.

dr. ing. Ion HERA-BUCUR

Noi resurse în circuitul economic

Colectarea și valorificarea materialelor refolosibile de la populație

ÎN ACȚIUNEA de colectare și valorificare a materialelor refolosibile sarcini deosebite revin unităților specializate în acest domeniu — respectiv întreprinderilor județene de profil. În acest context se înscrie și activitatea Întreprinderii județene de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile Timiș, a cărui colectiv a reușit să realizeze planul global valoric pe primele cinci luni ale acestui an în proporție de 110,73%, din care la materiale refolosibile 110,7%. Pe această bază au fost livrate sectoarelor industriale însemnate cantități de metale feroase și neferoase (tabelul).

Realizarea planului de colectare și livrare la principalele resurse refolosibile

Sortimentul	tone	% peste plan
Oțel	50 316	11,8
Fontă	5 370	31
Aluminiu	667	13,82
Cupru	343	13,20
Bronz	299	10,74
Zinc	392	7,67
Alamă	336	7,02
Plumb	414	5,35

Comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, volumul realizărilor este mai mare cu 10,55% la oțel, 33,95% la fontă, 19,93% la cupru, 13,51% la alamă, 28% la zinc și 5,54% la aluminiu. Au fost înregistrate de asemenea realizări însemnate și la materiile prime de origine animală, unde planul valoric a fost depășit cu 12,33% la total și cu 34,8% la achiziții din gospodăriile populației. Astfel, de exemplu, la piei ovine s-a înregistrat o depășire de 34%, iar la pielicele iepuri de casă de 49%, aceste realizări referindu-se numai la preluări de la gospodăriile populației.

■

PENTRU obținerea acestor rezultate o atenție deosebită a fost acordată bunei organizări a activității în cele patru centre existente în localitățile Timișoara, Lugoj, Sînnicolaul Mare și Ciacova. Mijloacele de transport din dotarea unității, precum și mijloacele mecanice de ridicat și transportat au fost repartizate pe centre în funcție de sarcinile de plan și de volumul mărfurilor ce trebuie manipulate în camioane sau vagoane ; pentru a putea cuprinde toate localitățile județului atît urbane, cît și rurale, a fost mărit numărul achizitorilor. În prezent, își desfășoară activitatea, în localitățile urbane și rurale, un număr de 57 achizitori, care preiau zilnic de la populație materialele refolosibile și materiile prime de origine animală ce intră în profilul activității noastre.

Tot pentru lărgirea rețelei de colectare a materialelor refolosibile de la populație au fost atrași în această activitate un număr însemnat de agenți strîngători cărora le-au fost eliberate autorizații, fără a le conferi însă calitatea de angajați, cîștigul realizat fiind în funcție de cantitatea de marfă colectată. În această categorie de personal au fost incluși în special solicitanții care dețin în proprietate atelaje hipo, a căror activitate este deosebit de eficientă, conducînd la diminuarea consumului de carburanți. În perioada care a trecut din acest an, au activat un număr de 53 de agenți strîngători, care au colectat și predat depozitelor peste 500 tone fier vechi și circa 30 tone diferite metale neferoase.

Fiind conștienți că sectorul gospodăriilor populației reprezintă o resursă inepuizabilă de materiale refolosibile, cu sprijinul organelor locale, în colaborare cu organizațiile de masă și obștești, **au fost organizate acțiuni pe cartiere, care s-au soldat cu colectarea unor cantități însemnate de materiale.** Tot pentru preluarea materialelor refolosibile de la populație, întreprinderea are în dotare un număr de 14 rulote mobile care se amplasează periodic în diferite cartiere ale orașului. Una din aceste rulote a fost amplasată lîngă magazinul de piese auto pentru preluarea anvelopelor uzate și a bateriilor de acumulatori de la cetățeni, asigurîndu-se astfel o preluare operativă a acestor tipuri de materiale refolosibile.

În primele 5 luni din acest an au fost colectate de la populație următoarele cantități de materiale refolosibile : metale feroase 3 776 tone, metale neferoase 10 tone, hîrtie 1 107 tone.

■

RESURSELE de materiale refolosibile în gospodăriile populației sînt însă mult mai mari. Se scurg încă importante cantități de materiale refolosibile prin gunoiul menajer, la haldele de gunoi ale orașelor. Pentru a strînge și de pe haldele de gunoi materialele refolosibile, în colaborare cu unitățile de gospodărie comunală, au fost organizate echipe care, în primele 5 luni din acest an, au recuperat și predat depozitelor noastre 73 tone metale feroase, 6 tone metale neferoase și 195 tone maculatură.

În ce privește activitatea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile în unitățile economice din județ, repartizarea personalului operativ, a celor 18 recuperatori și îndrumători, pe grupe de întreprinderi s-a dovedit a fi deosebit de eficientă. Un accent deosebit se pune pe **recuperarea selectivă a materialelor,** în acest sens în majoritatea unităților existînd amenajate spații de depozitare a materialelor refolosibile, prevăzute cu boxe și containere pentru diferite grupe de materiale ; de asemenea, la locurile de muncă, în secții, există containere speciale pentru fiecare categorie de materiale. În unitățile în care în procesul de fabricație rezultă un volum mare de materiale feroase ușoare s-a asigurat dotarea cu prese de balotat, cu instalații de mărunțit pentru șpan, astfel ca transportul la depozitele noastre sau expedierea direct la consumatori să se efectueze în condiții de eficiență, asigurîndu-se o greutate volumetrică corespunzătoare.

În direcția recuperării oțelurilor aliate, colectivul nostru a manifestat o preocupare deosebită, conștient fiind de importanța valorificării elementelor de aliere în vederea reducerii efortului valutar la nivelul economiei naționale. În cadrul unităților din județ s-a urmărit recuperarea oțelurilor aliate pe grupe de elemente de aliere (în cadrul sculăriilor eliberarea sculelor noi este condiționată de predarea sculelor uzate). În această direcție avem și o colaborare cu B.J.A.T.M. care condiționează eliberarea sculelor către unități de prezentarea adeverinței de predare a sculelor uzate la depozitele I.J.R.V.M.R.; această metodă este aplicată și la alte categorii de materiale.

În urma recuperării oțelurilor aliate atît prin colectare de la unități, cît și prin sortare în cadrul depozitelor, pentru punerea în evidență a conținutului de elemente de aliere se prelevează probe pentru fiecare grupă de materiale la care, în laboratoare de specialitate, se efectuează analiza chimică în urma căreia se emit buletine de analiză ce indică conținutul în elemente de aliere. Loturile astfel constituite, însoțite de buletinele de analiză, se expediază la consumator, respectiv la Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște. În primele 5 luni din acest an au fost colectate 56 tone oțeluri aliate, care au conținut un echivalent de feroaliaje de 15 tone.

Desigur, activitatea de colectare și valorificare a materialelor refolosibile s-ar solda cu rezultate și mai bune dacă nu ar lipsi unele mijloace tehnice specifice. Bunăoară, **în activitatea de recuperare a oțelurilor aliate se simte lipsa dotării cu aparate portabile de detectare a conținutului de elemente de aliere,** existența acestora putînd conduce la o creștere considerabilă a cantităților de oțeluri aliate recuperate atît în unități, cît și în depozitele I.J.R.V.M.R., în special din activitatea de dezmembrare a utilajelor și mecanismelor care conțin piese confecționate din oțeluri aliate. De asemenea, **lipsa tehnologiei de valorificare a textilelor vechi, a tehnologiei de valorificare a anvelopelor uzate nereșapabile conduce la crearea unor mari stocuri de astfel de materiale.** În prezent, în întreprindere avem peste 400 tone anvelope uzate și peste 250 tone textile vechi, existînd pericolul de degradare a acestor materiale stocate timp îndelungat și blocîndu-se în același timp importante suprafețe de depozitare. Găsirea soluțiilor pentru rezolvarea acestor situații ar contribui la o mai bună valorificare a unor importante resurse materiale.

Teodor MOLDOVAN
director, Întreprinderea județeană de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile — Timiș

Actualități în agricultură

Furaje de calitate prin folosirea tehnologiilor și utilajelor moderne

ROLUL IMPORTANT pe care îl are în creșterea producțiilor zootehnice furajarea animalelor la un nivel calitativ și cantitativ corespunzător impune să fie acordată o atenție deosebită aplicării unor noi tehnologii care să prevină pierderile de furaje și să asigure utilizarea cu eficiență maximă a bazei furajere existente.

Asemenea tehnologii sînt de o actualitate deosebită în această perioadă cînd, datorită creșterii suprafețelor ocupate de culturile duble și a celor irigate, se mărește permanent producția de furaje. Printr-o organizare judicioasă a lucrărilor de recoltare, prelucrare și conservare, folosind larg mijloacele mecanice se poate asigura o valorificare superioară a bazei furajere, obținîndu-se, cu consumuri de energie cît mai reduse, cantități maxime de nutreturi cu calități nutritive ridicate.

Există două surse principale de furaje care se iau în considerare în balanța furajeră a țării și a unităților agricole :

a) **plantele furajere de cîmp**, reprezentate de culturile anuale și perene, de cea de-a doua cultură, precum și de pajiștile naturale ;

b) **producția secundară** a principalelor culturi agricole : paie, coceni, ciocălăi, capitule, vreji de leguminoase, colete de sfeclă de zahăr etc.

Pentru fiecare resursă furajeră există în prezent largi posibilități de îmbunătățire a condițiilor de strîngere și valorificare.

Metode și mijloace de recoltare și conservare

ÎN DOMENIUL folosirii plantelor de nutreț, problemele principale sînt legate de producția fînului vitaminos, de asigurarea unor cantități sporite de masă verde și siloz, de depozitarea pentru perioada de iarnă a unor nutreturi care să păstreze toate substanțele minerale și vitaminele din momentul recoltării. Se știe că plantele verzi conțin o mare cantitate de proteină. La o producție de 60 de tone de masă verde la hectar, lucerna conține peste 2 600 kg proteină brută, iar porumbul aflat în stadiul de lapte-ceară circa 1 200 kg. Sarcina este ca o parte cît mai mare din această valoroasă substanță să ajungă în ieslea animalelor.

Obținerea unui fîn de calitate depinde de recoltarea masei verzi în faza optimă, adică atunci cînd cultura se află în faza de îmbobocire deplină, și de tehnologia folosită pentru conservare. Aceasta trebuie să asigure scurtarea duratei dintre momentele recoltării, uscării în cîmp și depozitării.

Recoltarea cu cositoarea și întoarcerea brazdelor cu grebla nu mai corespund actualelor cerințe calitative și nici producțiilor mari, deoarece se realizează cu productivități scăzute și pierderi însemnate de furaje. Agricultura noastră dispune însă în ultimii ani de vindroverul autopropulsat tip E-301, care are o lățime de lucru de 4,2 m și poate recolta cîte 18 ha de lucernă pe zi, realizînd atît cositul, cît și întoarcerea și strînsul fînului pe brazde, în condiții corespunzătoare marilor producții actuale.

Metoda tradițională de uscare naturală a plantei cosite pe cîmp, prin lăsarea în brazde pînă ce umiditatea se reduce de la 80% la 16—18%, conduce la pierderi mari cantitative (pînă la 40%) și mai ales calitative, prin pierderi mari de frunze și, o dată cu aceasta, de substanțe nutritive, astfel că valoarea nutritivă a fînului strîns de pe cîmp prin uscare naturală este aproape tot atît de redusă ca cea a paielor. După datele Institutului de biologie și nutriție animală Balotești, conținutul de proteină brută se reduce cu 28—40%, iar cantitatea de caroten cu 50% în condiții de uscăciune (și cu pînă la 90% pentru fînul plouat de mai multe ori). De aceea, metoda învechită de uscare naturală a fînului pe cîmp ar trebui abandonată cît mai grabnic de toate unitățile agricole.

O oarecare îmbunătățire a tehnologiei de **uscare naturală** a fînului, care se aplică cu rezultate pozitive în zonele mai umede ale țării, se realizează prin așezarea lui pe suporturi (capre). În acest caz pierderile de substanță uscată sînt de 12—28%, conținutul de proteină brută se reduce cu 20—30%, iar carotenul scade cu 30—40%. Depunerea fînului pe suporturi se face după 1—2 zile de la cosire, cînd s-a realizat pălirea în cîmp, adică reducerea umidității lucernei pînă la 30—35%. Cînd umiditatea fînului s-a redus la 16—18%, se face depozitarea lui în șire — sau, de preferat, în fînare acoperite, care asigură cea mai bună conservare a nutreturilor. Precipitațiile abundente din perioada de strîngere a fînului fac necesar ca în toate unitățile agricole să se amenajeze fînare simple, prevăzute cu posibilități de mecanizare pentru activitățile de încărcare și descărcare. În multe cazuri fînarele se realizează economic prin adaptarea unor construcții existente (șure, șoproane, magazii), așa cum au făcut în această vară multe unități agricole din județele Buzău și Iași.

La **uscarea prin balotare** se realizează pălirea în cîmp a plantelor pînă la umiditatea de 22—25%, după care se execută balotarea cu prese mecanice de strîns și balotat. Baloții sînt ridicați în poziție verticală, așezînd 3—5 bucăți în formă de piramidă, iar după 2 zile se încarcă și se transportă la șire sau fînare. Fînul balotat își păstrează circa 66% din conținutul inițial de proteină brută.

Soluția cea mai indicată pentru asigurarea fînului vitaminos o constituie tehnologia de **uscare artificială prin ventilație** cu aer rece sau cald în șire sau fînare. În acest caz, după 2 zile de la cosire, cînd ajunge la o umiditate de 40—50%, fînul se adună și se transportă la șiră sau adăpost, unde se continuă uscarea folosind instalații prevăzute cu ventilatoare. În zonele mai umede se folosește ventilația cu aer cald, iar în zonele mai uscate se poate folosi ventilația cu aer rece, care necesită un consum de energie mai scăzut. Pentru o fermă cu 300 de vaci de lapte sînt necesare 200 tone de fîn, adică două module de uscare de cîte 100 tone. Pentru uscarea cu aer rece a unei șire de 100 tone sînt necesari, în funcție de umiditatea relativă a aerului, 350—400 kWh de energie electrică, consum care se justifică prin aceea că tehnologia asigură fînuri de calitate. Pierderile de frunze reprezintă numai 4—6%, iar conținutul de proteină brută se micșorează numai cu 10—20%.

Pentru a reduce consumul de energie electrică se experimentează, în această perioadă, uscarea furajelor verzi cu ajutorul **energiei solare.**

Panourile solare folosite joacă rolul de acoperiș al fînarelor, iar instalația poate furniza și apa caldă necesară fermei zootehnice. Folosind ca sursă de uscare energia solară se realizează un fîn de calitate egală cu cel obținut prin uscarea cu curenți de aer cald, dar se economisește o mare cantitate de energie convențională (circa 5 tone de combustibil convențional pentru 100 tone de fîn).

O tehnologie modernă realizată în țara noastră o constituie și **conservarea fînului la umiditate ridicată** (30—36%) **cu administrarea de uree** în timpul balotării. Introducerea ureei sub formă de pulbere are ca efect oprirea dezvoltării mucegaiurilor și asigură păstrarea la un nivel ridicat a proteinei și vitaminei din plante, la care se adăugă azotul rezultat din descompunerea ureei. Totodată, se îmbunătățesc calitățile fizice și gustative, prin menținerea aromei, culorii și capacității de afînare a furajului. Adaptarea presei de balotat pentru integrarea pulberii de uree o dată cu balotarea poate fi realizată în toate atelierele mecanice din agricultură, cu destulă ușurință și cu investiții minime.

Tehnologiile noi care asigură obținerea fînului vitaminos cu un consum minim de energie se cer cunoscute și extinse într-o perioadă cît mai scurtă în toate zonele agricole.

Nutreturi suculente în cantități sporite

CREȘTEREA cantităților de nutreturi însilozate a făcut necesară introducerea unor utilaje de recoltare și tocare de mare capacitate, precum și a mijloacelor corespunzătoare de trans-

VARIANTE TEHNOLOGICE LA STRÎNGEREA FURAJELOR PENTRU ÎNSILOZARE

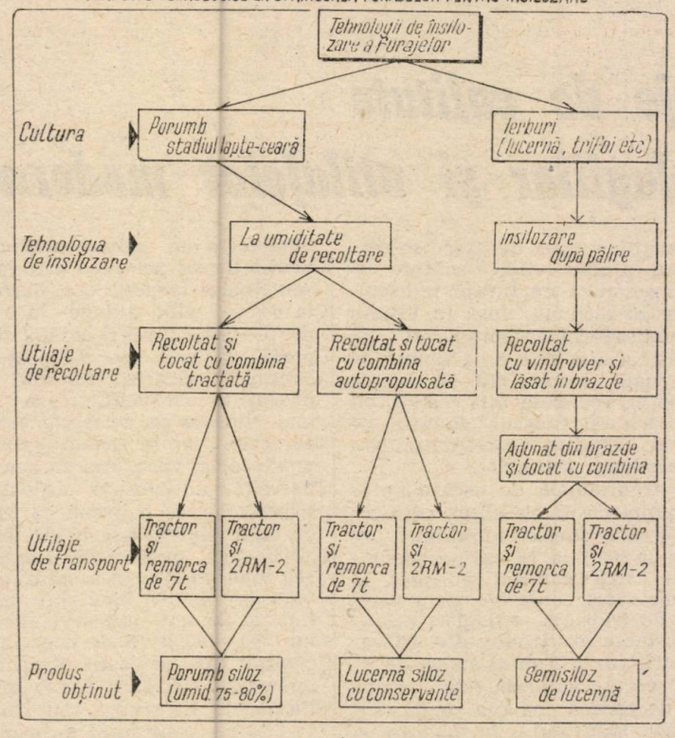

port la siloz astfel ca într-o perioadă cît mai scurtă să se poată strînge și depozita cantități maxime de furaje suculente.

După cum rezultă din figura de mai sus, unde sînt prezentate variantele tehnologice folosite la recoltarea furajelor, porumbul recoltat în stadiul de lapte-ceară este însilozat la umiditatea de recoltare. Lucerna și alte ierburi perene necesită folosirea unor aditivi chimici la însilozarea cu umiditate ridicată (75—80%), în vederea opririi proceselor de fermentație. Tehnologia de însilozare a lucernei după pălire la umiditatea de 40—45%, deși necesită o lucrare suplimentară de cosire cu vindroverul, este avantajoasă pentru că elimină folosirea conservanților și influențează pozitiv eficiența utilizării mijloacelor de transport. Cînd se recoltează produse cu umiditate ridicată, se transportă din cîmp — o dată cu substanța uscată valoroasă — o mare cantitate de apă, care nu prezintă nici o utilitate. În acest caz, calculate pe tona de substanță uscată nutritivă, cheltuielile de transport sînt mult mai mari, iar eficiența utilizării mijloacelor mecanice este mai redusă. Astfel, dacă se transportă furaje verzi care conțin 80% apă, agregatul format din tractorul U—650 și remorca RM-2, care transportă 3 500 kg furaje verzi, duce de fapt 2 560 kg apă și numai 940 kg substanță la umiditatea de 17%. Dacă se reduce prin pălire conținutul de apă din furaje la 40%, aceeași remorcă duce numai 970 kg apă și 2 630 kg substanță la umiditatea de 17%. Calculat pe tona de unitate nutritivă efectiv folosită, costul transportului se reduce considerabil. Pentru a asigura o folosire mai completă a tractorului de 65 CP la transportul furajelor, este indicat să se utilizeze fie remorci de 7 tone, fie cuplaje de cîte două remorci de 5 tone (tip RM-2) acționate de un tractor.

Consumul de energie pe tonă la recoltarea furajelor verzi depinde și de producția medie la hectar, ca și de metoda de cuplare a remorcii ce însoțește combina. Consumul de energie scade o dată cu creșterea producției medii de furaje pe unitatea de suprafață, datorită creșterii capacității de producție (tone pe ora de lucru) și folosirii complete a puterii motorului. În același timp, dacă materialul tocat de combină este încărcat într-o remorcă ce se deplasează paralel cu combina, consumul de energie este mai mic decît atunci cînd remorca este atașată la combină și la fiecare 10—12 minute se întrerupe lucrul pentru decuplarea remorcii pline și cuplarea unei remorci goale. Soluția deplasării remorcilor pe lîngă combină este cu atît mai avantajoasă, cu cît se recoltează producții mai mari, iar debitul combinei este mai ridicat.

Optimizarea procesului de recoltare se realizează și prin corelarea justă a lungimii tocăturii cu cerințele de nutriție și consumul de energie. La tocarea porumbului pentru siloz lungimea tocăturii este minimă (1—2 cm), pentru a se putea respecta cerințele procesului de fermentare. La tocarea lucernei pentru semisiloz sau pentru însilozarea cu conservanți lungimea tocăturii este medie (2—4 cm), în timp ce pentru furajarea zilnică cu masă verde la grajd lungimea tocăturii poate fi de 4—5 cm. În acest ultim caz se realizează o capacitate maximă a combinei (15 t/h) și un consum de energie mai redus cu 50% față de tocătura mică.

Producția secundară — o resursă furajeră de bază

ÎN BALANȚA furajeră un rol de seamă îl are utilizarea cît mai completă a produselor secundare ale principalelor culturi agricole. În țara noastră anual se pot strînge peste 6 milioane tone de paie, 1 milion tone de pleavă, 10 milioane tone de coceni, 2 milioane tone de ciocălăi, precum și mari cantități de vrejuri de leguminoase, colete și frunze de sfeclă de zahăr ș.a.

Furajele grosiere care se obțin din produsele secundare se caracterizează printr-o valoare nutritivă scăzută (mai redusă la paie și mai ridicată la pleavă și vreji), dat fiind conținutul scăzut de proteină. De asemenea, grosierele conțin cantități mari de celuloză brută, care uneori ajung pînă la 50% din substanța uscată, ceea ce le conferă un grad redus de digestibilitate, mai ales cînd furajele sînt consumate ca atare.

În vederea utilizării eficiente a nutreturilor grosiere sînt necesare atît recoltarea lor în perioadele optime, cît și prepararea prin diferite procedee chimice și biologice, care să le înnobileze și să le sporească valoarea nutritivă.

În ceea ce privește **recoltarea,** în această perioadă, cînd a început culesul porumbului, prezintă o mare însemnătate alegerea corectă a tehnologiei de strîngere a tulpinelor de porumb. După recoltarea știuleților, valorificarea cocenilor se poate face în prezent pe două căi : ● pentru lanurile cu umiditate ridicată (de peste 30%) este necesar să se realizeze recoltarea și tocarea cu combina de tip C.S.U., prevăzută cu echipament de ierboase, și să se însilozeze imediat, cu adaos de saramură sau tăiețel de sfeclă ; ● pentru tulpinele cu umiditate mai scăzută (de 20—25%), se impune realizarea adunatului și căpițatului cu mașina M.A.C., transportul cu platforma P.A.C. la ferme, cu depozitarea la o distanță de 1 m între căpițe.

În ceea ce privește pregătirea furajelor grosiere în vederea creșterii valorii lor nutritive, în țara noastră se practică în prezent metode de înnobilare cum sînt : saramurarea, melasarea, adăugarea de uree, hidrolizarea cu soluții alcaline sau acide, amonizarea, drojduirea etc. Înnobilarea grosierelor permite creșterea ponderii lor în structura rației, dar și asigurarea unor producții animale ridicate în condiții de eficiență. Cu toate marile avantaje pe care le aduc soluțiile de înnobilare se constată totuși că ele se extind anevoie în practica agriculturii noastre.

Folosirea nutreturilor grosiere pretinde de obicei tocarea lor la dimensiuni convenabile fiecărei specii și categorii de animale (3—5 cm la coceni, 2—3 cm la paie, 1,5—2 cm la ciocălăi). Această operație presupune un consum mare de energie, a cărui mărime variază invers proporțional cu lungimea tocăturii. Astfel, la tocarea cocenilor consumul de energie specific variază între 12—14 kWh/tonă cînd lungimea de tocare este de 3—6 cm și 20—22 kWh/tonă cînd lungimea de tocare este de numai 1—2 cm. Pentru a economisi energia, este necesar să se adopte limite mai largi față de cele maxime prevăzute pentru furajarea speciei respective. de animale.

În același timp, se impune să se realizeze un proces continuu de modernizare a utilajelor de tocat și măcinat existente în fabricația de serie, astfel ca să se poată mări capacitatea de lucru a agregatelor, indiferent de gradul de umiditate al materialului folosit. De asemenea, pentru unitățile agricole se recomandă folosirea unor instalații de pregătire a furajelor cu capacități de lucru cît mai apropiate de necesitățile lor, pentru a le putea încărca la maximum și utiliza cu cele mai reduse cheltuieli bănești și de energie.

Ion BIANU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Raport furnizori — beneficiari

AUTORUL articolului „Exigențe ale raportului furnizori-beneficiari", publicat în „Revista economică" nr. 15, tratează judicios cele două etape ale relațiilor furnizor-beneficiar, cea precontractuală și cea de derulare a contractelor economice. Subliniem observațiile corecte cu privire la necesitatea reducerii ponderii produselor repartizate și creșterea ponderii celor libere la contractare, care se înscriu în noul mecanism economic, a cărui expresie sînt prevederile Legii contractelor economice nr. 71/1969, modificată prin Legea nr. 3/1979. Aspectele deficitare legate de determinarea necesarului de aprovizionare, de elaborarea specificațiilor și a repartițiilor își pot găsi o soluție în introducerea unor elemente de marketing, în prezentarea de către furnizori a caracteristicilor produselor pe care le produc, prin editarea de cataloage și nomenclatoare care să reflecte capacitățile și posibilitățile lor de fabricație, atît de utile beneficiarilor.

Cu privire la încheierea contractelor economice, prevederile Legii nr. 71/1969 sînt clare, ele reflectînd și o evoluție a instituției la nivelul dezvoltării actuale a economiei. Este adevărat însă că litigiile precontractuale nu se rezolvă de către centrale și ministere operativ, în limitele termenelor prevăzute de lege, că în rezolvarea litigiilor, organele ierarhic superioare dau dovadă de mult „spirit departamental" cu consecințe asupra stabilirii raporturilor contractuale. De aceea, considerăm că M.A.T.M.C.G.F.F. este necesar să acorde importanța cuvenită rezolvării litigiilor precontractuale, ca organ investit de lege în acest scop. Oricum, faza precontractuală este specifică dreptului economic și economiei planificate, de aceea, așa cum just a subliniat autorul, la nivelul organelor de planificare trebuie aduse îmbunătățiri, o importantă categorie de contracte depinzînd de modul în care organele de planificare rezolvă fazele precontractuale, inclusiv emiterea deciziilor privind soluționarea neînțelegerilor de către M.A.T.M.C.G.F.F. Mai mult, influența unor acte de planificare se extinde și în faza de executare a contractelor economice, prin frecventele modificări și anulări de repartiții, elemente de instabilitate în executarea contractelor. Subscriem fără rezerve la părerea autorului că vizează evitarea acestor anulări și modificări de repartiții, expresie a unor erori și modalități de eludare a răspunderii furnizorilor în culpă de neexecutarea contractelor.

În fine, cu privire la funcția penalităților, exprimăm părerea că nivelul acestora stabilit prin Legea nr. 71/1969 modificată prin Legea nr. 3/1979 este stimulator, ca element de sancțiune și chiar de reparare a prejudiciilor rezultate din încălcarea obligațiilor contractuale. Aspectul pe care doresc să-l subliniez privește optica greșită a unităților de a nu antrena răspunderea partenerilor în culpă pentru nerespectarea obligațiilor contractuale. Această tendință s-a accentuat o dată cu rolul penalităților, cu acoperirea acestora din fondul de participare și cel de beneficii, după înțelegerea „nu mă acționa, nu te acționez" și astfel litigile s-au împuținat, nu însă nerealizările contractuale. De aceea, organele M.F. și control bancar, trebuie să urmărească mai eficient modul de realizare a contractelor, iar instanțele să aplice cu exigență prevederile legii în sancționarea nerealizărilor de contracte economice, în disciplinarea părților, dar mai ales pentru îndeplinirea planului prin instrumentul de realizare, care este și trebuie să fie contractul economic.

Iulian LASCU
Constanța

ECOURI

Produsele solicitate se execută în țară

REFERINDU-NE la nota intitulată „Solicităm sprijinul „R.E." apărută în nr. 35 vom arăta că utilajele solicitate pot fi comandate la întreprinderile de profil ale Centralei de utilaje și piese de schimb din București după cum urmează : (I.U.P.S. București) 1) *Masă automată de tăiat cărămizi* executată după proiect AIG-o cu caracteristicile : motor 1,1 KW, r=940 rot./min., U=380 V, dimensiuni tăiere — înălțime 300 mm, lățime 350 mm, număr de tăieturi 8 400/h, dimensiuni de gabarit L=1 840 mm, l=1 300 mm — H=1 620 mm, greutăți=522 kg. 2) *Malaxor pentru pămînt executat în variantă biax cu umezire :* debit 15 mc/h, greutate 3 000 kg. 3) *Vagoneți platformă și basculante* care se execută de către I..U.P.S.-București, I.U.P.S.-Filiași și I.P.C.-Jimbolia. 4) *Banda transportoare din cauciuc* în variante dimensionale de 400, 500, 650, 800, 1 000 și 1 200 mm, lungimile fiind funcție de numărul dorit de tronsoane. Menționăm că acest produs se execută de către I.U.P.S. București, I.U.P.S.-Suceava și I.U.P.S.R.-Iași. 5) *Ferăstrău mecanic tip RETEZAT* se execută de I.U.P.S. Sibiu. Ventilatoarele pentru cazane se execută de către Întreprinderea de ventilatoare din București.

C. PANAITESCU
director în Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții

Livrare

PENTRU nelivrarea la termen a două coloane cu talere pentru Combinatul petrochimic Midia am fost atenționați în articolul „Eforturi conjugate pentru intrarea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții" apărut în „Revista economică" nr. 30. Nelivrarea celor două utilaje se datorează atît unor lipsuri și deficiențe în organizarea și pregătirea execuției, cît și unor cauze obiective, independente de întreprinderea noastră. Astfel, nu s-a acordat o atenție sporită urmăririi modului de pregătire a fabricației, începînd de la asigurarea materială a colaborărilor externe și pînă la execuția în secțiile de producție, avîndu-se în vedere complexitatea mare și ciclul lung de fabricație a acestor utilaje. S-au înregistrat greutăți în procurarea tablei inox W 4 541, a fundurilor elipsoidale la I.U.C. Griviția Roșie, în placarea tablei OL cu inox la Făgăraș, fapt ce a condus la întîrzierea executării în continuare a celorlalte operații tehnologice în uzină. Menționăm că tehnologiile utilizate de întreprinderile colaboratoare menționate mai sus constituie noutăți pe plan național.

Dat fiind importanța asigurării acestor utilaje pentru punerea în funcțiune a capacităților de la Midia, s-au luat toate măsurile și sînt create toate condițiile tehnico-materiale pentru finalizarea execuției și livrării celor două coloane în această lună. Aspectele critice sesizate în articol au fost constructive și vă asigurăm că vom trata în continuare cu deplină responsabilitate obligațiile contractuale cu beneficiarii noștri.

Emil DIMA
director al Întreprinderii de utilaj chimic din Găești

Industria mică

ARTICOLUL „Cooperare eficientă între industria mică și industria republicană", apărut în nr. 2/1985 al „Revistei economice", a fost studiat de către specialiștii din cadrul ministerului nostru, fiind apreciată preocuparea autorilor pentru perfecționarea activității de cooperare în producție între unitățile socialiste. Referindu-se la propunerile vizînd activitatea coordonată de ministerul nostru, autorii au în vedere, în primul rînd, „perfectarea în anul premergător celui de plan, pe baza protocoalelor, a contractelor cadru de cooperare...". În legătură cu această problemă precizăm că, în conformitate cu Legea contractelor economice, contractele economice interne dintre unitățile socialiste — din care categorie fac parte și contractele de cooperare în producție — trebuie să se încheie pe baza sarcinilor prevăzute în planul cincinal și să fie adaptate anual. În anul premergător celui de plan, la data actualizării sarcinilor de plan acestea trebuie să aibă la bază contracte ferme. Tot prin legea sus-menționată, unitățile socialiste sînt obligate să asigure prin contracte, pe perioade de lungă durată, toate cooperările necesare realizării produselor.

O altă propunere, legată de asigurarea aprovizionării operative, se referă la „trecerea mai hotărîtă la stabilirea diferențiată de către organele care asigură coordonarea industriei mici pe plan național a nomenclatorului de materii prime considerate resurse locale". Un asemenea nomenclator a fost elaborat și difuzat în economie cu adresa M.A.T.M.C.G.F.F. nr. 307 280/1973. De altfel, resursele locale sînt menționate și în Legea nr. 2/1980 care reglementează organizarea industriei mici. În cadrul industriei mici, evident, se folosesc și materii prime și materiale din producția curentă sau refolosibile, pentru care se întocmesc balanțe materiale, repartizarea acestora, așa cum prevăd reglementările în vigoare, făcîndu-se pe baza fundamentării consumurilor prin norme de consum în limitele producției planificate.

În ceea ce privește cea de a treia direcție de acțiune, respectiv „creșterea rolului și răspunderii unităților industriei republicane", considerăm că propunerea de a se prevedea în procesul de elaborare a planului de aprovizionare tehnico-materială de către industria republicană, unele poziții distincte aferente materiilor prime și materialelor, inclusiv a celor recuperabile, necesare cooperării cu unitățile industriei mici, este aplicată și în prezent în cadrul etapelor de elaborare a planului.

I. ZIMNICARU
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

ORGANIZAREA – factor comun al acțiunilor de creștere a productivității muncii

POLITICA de industrializare socialistă urmată cu fermitate de partidul nostru, actuala orientare strategică spre dezvoltarea intensivă a economiei acordă o importanță de prim ordin **industriei chimice și petrochimice.** Această ramură s-a afirmat — cu deosebire în ultimele două decenii, de cînd în fruntea partidului și a statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — printr-o dinamică deosebită, superioară celei pe ansamblul industriei, printr-un ritm rapid de diversificare a producției. Față de nivelul din 1965, producția industriei chimice a crescut de 14,3 ori, cea a prelucrării țițeiului de 6,3 ori, cea a metalurgiei neferoase de 3 ori. În acest interval, pe ansamblul ramurii, **productivitatea muncii s-a mărit de 3,5 ori, ajungîndu-se ca pe această bază să se realizeze peste 80% din sporul producției industriale.**

Analizînd evoluția acestui indicator, comparativ cu posibilitățile, se poate afirma că dacă dotarea tehnică și forța de muncă de care dispun întreprinderile ar fi fost folosite mai intensiv, dacă s-ar fi acționat mai perseverent asupra factorilor ce influențează în mod hotărîtor nivelul productivității muncii, rezultatele ar fi fost mult mai bune. Pornind de la identificarea neajunsurilor ca și a rezervelor existente, ținînd seama de sarcinile ce revin ramurii din Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în anul 1990, **în programul elaborat la nivelul ansamblului ramurii au fost prevăzute măsuri care să asigure creșterea productivității muncii de 2,3 ori în perioada 1980—1990.**

PROCESELE tehnologice de bază din chimie și petrochimie se caracterizează prin fluxul continuu materii prime-produs finit, cu diferite trepte de prelucrare, ce se realizează în instalații cu grad ridicat de automatizare, unde operatorului uman îi revin, în mare parte, rolul de supraveghere și control — activități cu solicitare predominant intelectuală și care necesită o calificare superioară. De aici decurg **aspecte specifice ale problematicii organizării producției și muncii și o abordare specifică a rolului acesteia în creșterea productivității.**

Organizarea este intim legată de tehnologie, evoluția acesteia din urmă fiind determinantă atît pentru **reducerea în expresie absolută a necesarului de personal muncitor,** cît și — mai cu seamă — pentru **reducerea relativă, exprimată în cantitatea și valoarea producției realizate pe o persoană.** Avem în vedere și influența directă a elementelor ce caracterizează nivelul tehnic al procesului tehnologic, printre care : parametrii de exploatare, gradul de înzestrare tehnică a muncii, numărul fazelor și operațiilor tehnologice, succesiunea lor, gradul de securitate a muncii, nivelul de poluare, consumul de energie ș.a.

În programul de creștere a productivității este evaluat efectul ce-l va avea aplicarea rezultatelor activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică din ramură — orientată spre elaborarea de soluții originale pentru procese tehnologice cu parametri tehnici și economici comparabili cu performanțe de vîrf pe plan mondial — și lucrările de investiții în capacități noi, respectiv de modernizare a celor existente. Astfel, pe seama introducerii și perfecționării proceselor tehnologice pentru obținerea îngrășămintelor chimice (acid sulfuric, uree tehnică, îngrășăminte complexe, azotat de amoniu, acid fosforic, fosfat dicalcic, tripolifosfat de sodiu, sulfat de amoniu ș.a.), produselor petrochimice (cauciuc poliizoprenic, glicerină, etilbenzen etc.), anvelopelor, articolelor tehnice din cauciuc, maselor plastice, medicamentelor, fibrelor și firelor chimice (folie poliesterică fire polinitrilacrilice, fire poliamidice etc.), policarbonaților, magneziului metalic, sărurilor de mangan etc., urmează să se obțină în anul 1990, față de 1980, circa 12% din creșterea productivității muncii prevăzută pentru această perioadă. Aspectele organizatorice pe care le implică noile tehnologii trebuie avute în vedere încă de la conceperea acestora și rezolvate o dată cu implementarea lor, pentru a asigura și pe această cale reducerea duratei de atingere a parametrilor proiectați.

LA PUNCTUL de convergență dintre tehnologie, informatică industrială și organizare, se află **automatizarea,** direcție definitorie a revoluției științifico-tehnice contemporane. După cum este cunoscut, automatizarea proceselor de producție în industria chimică se realizează de regulă în **5 trepte : automatizare simplă** — cînd se lucrează cu aparate de indicare-înregistrare ; **automatizare de mică complexitate** — cînd se lucrează cu aparate automate locale ; **automatizare de medie complexitate** — cînd controlul parametrilor se realizează de la distanță (tablouri de comandă) ; **automatizare de mare complexitate** — sistem automat de conducere cu calculator de proces în regim off-line ; **automatizare de foarte mare complexitate** — sistem automat de conducere cu regim on-line cu circuit închis. Ultima treaptă este, de fapt, o treaptă superioară a automatizării, trecîndu-se în stadiul cibernetizării.

Primele trei trepte au fost asimilate în dotarea și organizarea curentă a combinatelor și uzinelor noastre chimice și petrochimice. Prin punerea în funcțiune, în ultimele două cincinale, a unor obiective de investiții cu grad tot mai înalt de automatizare, precum și prin introducerea calculatoarelor de proces la o serie de obiective a fost marcată intrarea acestei ramuri într-o nouă etapă, calitativ superioară, determinînd o creștere importantă a productivității muncii. Trecerea, începînd cu anul 1986, la introducerea calculatoarelor cu microprocesoare și a roboților industriali în subramurile prelucrătoare va contribui din plin la realizarea sarcinii de creștere a productivității muncii în industria chimică în cincinalul viitor.

ÎN SUBRAMURILE prelucrătoare ale chimiei, o peocupare importantă în domeniul organizării o constituie **raționalizarea fluxurilor tehnologice, a transportului interfazic și a depozitării.** Aici există încă rezerve însemnate de creștere a productivității muncii. Acțiunile în curs de desfășurare și cele preconizate pentru următorii ani au în vedere — pe lîngă armonizarea diferitelor faze în vederea eliminării locurilor înguste și a unor operații ce s-au dovedit inutile — **mecanizarea unor operații care se mai execută încă manual :** ambalarea produselor din mase plastice și a articolelor tehnice din cauciuc ; controlul și ambalarea medicamentelor, cosmeticelor, vopselelor, coloranților, detergenților ; manipularea obiectelor muncii. Prin aplicarea măsurilor cuprinse în programele speciale de mecanizare la instalațiile de prelucrare a maselor plastice, de fabricare a latexului, produselor alchilaminice, negrului de fum, articolelor tehnice din cauciuc, medicamentelor, la lucrările de încărcări-descărcări și manipulări etc., prin creșterea gradului de paletizare, containerizare, pachetizare, se va obține circa 10% din creșterea productivității muncii pe perioada 1986—1990.

CARACTERISTICĂ pentru industria chimică și petrochimică este existența unor utilaje și instalații cu greutăți și gabarite mari, de complexitate ridicată, cu funcționare continuă în care trebuie asigurați parametri tehnologici constanți. Aceasta, în condiții nefavorabile (sarcini termice mari, presiuni ridicate, coroziuni puternice, umiditate etc.), care reduc calitățile lor mecanice și le expun la riscuri. Ca atare, activitatea de reparații deține o pondere însemnată în activitatea întreprinderilor din această ramură, ocupînd 27% din numărul total de personal. Nivelul de **organizare a execuției reparațiilor** este influențat de gradul de acoperire cu tehnologii de execuție, nivelul de calificare al personalului etc. Măsurile ce vizează îmbunătățirea acestor factori vor asigura 7% din sporul de productivitate la nivelul anului 1990.

Paralel cu îmbunătățirea nivelului de organizare a lucrărilor de reparații și a calității acestora, au fost stabilite măsuri speciale pentru respectarea strictă a disciplinei tehnologice și de exploatare, pentru asigurarea la timp a cantităților necesare de materii prime, ceea ce va influența nemijlocit **gradul de**

folosire extensivă a mașinilor și instalațiilor și, implicit, sporirea productivității muncii.

CREȘTEREA tot mai accentuată a gradului de mecanizare și automatizare, introducerea calculatoarelor de proces, a roboților industriali în ramurile industriei chimice și petrochimice, fac să se modifice locul și rolul muncitorului în procesul muncii, necesită **un nou tip de calificare,** în care fiece om să înțeleagă procesul tehnologic și de muncă în întreg ansamblul său. Astfel, dacă în anul 1960 complexitatea instalațiilor tehnologice din chimie prevedea un nivel mediu de calificare — exprimat prin categoria medie a lucrărilor — de 3,68, în anul 1985 aceasta a ajuns la 4,95. **Între nivelul mediu de calificare existent și cel cerut de complexitatea lucrărilor încă se menține un decalaj,** respectiv un deficit de calificare, a cărui eliminare constituie o rezervă importantă pentru creșterea productivității muncii.

Structura forței de muncă, în special cea stabilită pe baza gradului de implicare a executanților în procesul de transformare a obiectelor muncii în produse finite, influențează nivelul productivității muncii, în sensul că menținerea unei ponderi mari a personalului neproductiv diminuează nivelul acestui indicator. De aceea se are în vedere **raționalizarea în continuare a structurilor de personal,** astfel ca ponderea personalului muncitor neproductiv să scadă cu 10—20%. Ca urmare, la nivelul anului 1990 se va obține un spor de productivitate de circa 0,7%.

ÎNTĂRIREA autoconducerii și autogestiunii, extinderea și generalizarea formei de organizare și retribuire a muncii în acord global au contribuit la creșterea gradului de cointeresare a personalului muncitor în realizarea indicatorilor de plan, în special a producției fizice și a productivității muncii. Practica a demonstrat că **aplicarea cu rezultate bune a acordului global** presupune să se asigure atît corelațiile dintre elementele de fundamentare a acestei forme de retribuire — respectiv dintre volumul producției fizice planificate, numărul de personal, gradul de calificare a acestuia, fondul de retribuire și ceilalți indicatori calitativi — cît și condițiile de desfășurare normală a proceselor de producție. În întreprinderile unde s-au asigurat astfel de condiții (Combinatul petrochimic Pitești, întreprinderea de anvelope „Victoria" Florești, întreprinderea „Victoria" și Întreprinderea chimică Dudești din Capitală etc.), acordul global a constituit un instrument important în realizarea și depășirea indicatorilor de plan.

Întrucît fondul de timp maxim disponibil este limitat, **creșterea gradului de utilizare extensivă a timpului de muncă** prezintă o importanță deosebită în special în ramurile chimice prelucrătoare, unde executanții influențează direct nivelul producției și al productivității muncii. Cu toate că în ultimii ani, prin măsurile luate pe linia creșterii disciplinei și asigurării unor condiții de muncă mai bune, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a crescut, el se menține încă la un nivel nesatisfăcător ; reducerea absențelor nemotivate și a învoirilor constituie deci o sursă importantă de creștere a productivității muncii. Experiența ultimilor ani, de cînd în cadrul ramurii se aplică prevederile Decretului nr. 400/1981, a arătat că în unitățile ale căror organe de conducere colectivă au acționat în mod ferm împotriva actelor de indisciplină săvîrșite în timpul serviciului, frecvența acestora a scăzut de la an la an. La Combinatul petrochimic Pitești, de pildă, față de anul 1981 — cînd se înregistrau un număr mare de abateri disciplinare cu influență negativă asupra rezultatelor economice — după numai un an numărul abaterilor a scăzut cu 85%. Este demn de relevat că acest rezultat a fost obținut în mare parte prin eliminarea unor neajunsuri organizatorice interne care favorizau — sau chiar determinau — încălcări ale disciplinei.

Mai multă atenție trebuie acordată, în unitățile ramurii, **stabilizării și permanentizării personalului muncitor.** Aceasta este o condiție esențială — și o problemă organizatorică de prim ordin — într-o industrie cu „foc continuu", în care fiabilitatea și siguranța în exploatare a instalațiilor depind în mare măsură de factorul om, de competența și conștiinciozitatea lui. Influența fluctuației forței de muncă asupra productivității muncii se concretizează în scăderea vizibilă a performanțelor atît în perioada de fluctuație latentă, cît și în cea de adaptare a noului încadrat în muncă în locul celui ce a părăsit întreprinderea. Printre factorii de stabilizare se numără gradul de organizare ergonomică a muncii, satisfacția în muncă, condițiile de lucru ș.a. ; asupra lor trebuie să se acționeze permanent — și nu în campanie, cum se mai procedează în unele cazuri.

SCHIȚA PRELIMINARĂ a cincinalului 1986—1990 și proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1986 pun în fața ramurii noi sarcini și răspunderi de mare importanță și complexitate. Înfăptuirea obiectivelor preconizate condiționează și, la rîndul ei, este condiționată de creșterea accentuată a productivității muncii. Prin realizarea integrală a planului pe acest an, inclusiv a sarcinii de creștere a productivității muncii, prin încheierea cu succes a actualului cincinal se vor pune baze trainice noii etape de dezvoltare a chimiei și petrochimiei românești.

dr. Cristache DUMITRU

PERISCOP

● PREGĂTIREA ECONOMICĂ reprezintă un domeniu important al sistemului de perfecționare profesională a personalului din industria prelucrării petrolului și petrochimică din U.R.S.S. Organizația centrală care îndeplinește acest rol este Institutul de pregătire a cadrelor „Neftehim", cu 6 filiale teritoriale și 5 facultăți de ridicare a calificării pe lîngă instituții de învățămînt superior. Totodată, unele categorii de cadre de conducere și specialiști își completează și actualizează cunoștințele economice în diferite institute interramuri și prin cursuri. Anual, în această industrie absolvă, diferite forme de perfecționare, 18 mii de lucrători din categoriile de personal menționate, din care 7 mii cu scoatere din producție. S-a acumulat experiență și în organizarea pregătirii economice a personalului muncitor din întreprinderile și organizațiile ramurii, pe bază de planuri anuale și de perspectivă, cu programe tip ce se adaptează la specificul și nevoile fiecărei unități ; la acest nivel funcționează 13 centre, 11 puncte, peste o mie de clase și cabinete de instruire și activează cca 12 mii de lectori și propagandiști.

● UNIUNEA DE PRODUCȚIE de fibre și fire sintetice din orașul sovietic Barnaul a generalizat, în unitățile sale, sistemul de organizare a muncii în brigăzi după principiul ciclului tehnologic complet — de la recepția materiilor prime pînă la ieșirea din secție a semifabricatului sau produsului finit. Astfel, au fost constituite brigăzi-secție, brigăzi-schimb, brigăzi-complet de fabricație, brigăzi-flux tehnologic. Ele lucrează în acord global, retribuirea individuală făcîndu-se în funcție de gradul de participare la rezultatele colective. A fost stabilit un sistem de apreciere a calității muncii brigăzilor, exprimată printr-un indice complex K calculat lunar după formula : $K = 1 - (K1 + K2 + K3 + K4)$, în care K1 reprezintă coeficientul de reducere pentru nerespectarea procesului tehnologic (suma punctelor negative pentru abateri înregistrate de brigadă în cursul lunii), K2 — coeficient de reducere pentru nerespectarea planului pe sortimente, K3 — coeficient de reducere pentru reclamații din partea altor secții și greșeli tehnologice mai grave, K4 — coeficient de reducere pentru nivelul scăzut al disciplinei și ordinii la locul de muncă. În situația ideală, K ar urma să fie egal cu 1 (nici o penalizare). În funcție de valoarea efectivă a indicatorului K se evaluează calitatea muncii brigăzii prin încadrarea într-una din 4 categorii : foarte bună, bună, satisfăcătoare, nesatisfăcătoare.

● TEHNOLOGIA AUTOMATIZĂRII comenzilor și controlului devine cheia pentru instalațiile chimice ale anilor '90 — s-a relevat la a 21-a ediție a expoziției și congresului internațional de inginerie chimică ACHEMA (Frankfurt/Main, R.F.G., iunie 1985). Se afirmă puternic avantajele sistemelor distribuite de automatizare a comenzilor proceselor (vezi și suplimentul „R.E." nr. 3/1985, rubrica „Documentar extern"), concretizate în : reducerea duratei de punere în funcțiune (în comparație cu sistemele convenționale), datorită gradului sporit de prefabricare și reducerii volumului și costului pentru verificări și adaptări la fața locului ; operarea prin formule, ușurință în schimbarea și optimizarea programelor, posibilitate redusă de erori ; întreținerea lesnicioasă a hardware-ului ; realizarea unei producții de calitate constant superioară și reducerea consumului de materii prime. Pentru a contracara tendința de creștere a costului software-ului (care îl depășește, în unele cazuri, de cîteva ori pe cel al echipamentului hard) au fost elaborate module standard sofisticate ce pot fi utilizate atît pentru proceduri individuale (prin interogarea unui număr de parametri programați pentru unitatea de producție respectivă), cît și pentru operații batch complete, astfel încît diferite faze de producție pot fi conduse independent sau în paralel. Noile sisteme centrale de prelucrare a datelor sînt astfel concepute, încît permit ca, în regim conversațional, un inginer tehnolog fără experiență în informatică să asambleze într-un terminal input-urile și output-urile, să activeze programele și display-urile de la punctele de lucru ale operatorilor ; ele asigură automat înregistrarea în fișiere istorice a datelor și evenimentelor, precum și comanda secvențială.

● UN SISTEM INFORMATIC de conducere operativă a producției, elaborat de Institutul de ingineria sistemelor industriale din Slovacia, este în curs de implementare la combinatul chimic din orașul Novaky. El a fost dat parțial în exploatare, folosindu-se un calculator EC 1011, care urmează să fie înlocuit cu tipul mai performant EC 1033. Lucrările pregătitoare au început în combinat încă din anul 1980, cînd a fost elaborată baza normativă — un sistem de norme tehnico-economice privind consumurile de materii prime, semifabricate, energie, exploatarea instalațiilor etc. ; planul de producție a fost în așa fel stabilit, încît mersul îndeplinirii lui să poată fi controlat cu ajutorul aparaturii automate în principalele faze ale procesului de producție și la principalii indicatori. Aceasta permite desfășurarea pe zile a planului lunar de producție, organizarea controlului zilnic al îndeplinirii sarcinilor, evaluarea zilnică a producției realizate, calculul decadal și lunar al volumului producției.

Sistemul de conducere operativă s-a dovedit capabil să corijeze în timp util efectele abaterilor de la planul pe sortimente, ale întreruperilor în alimentarea cu energie electrică și în funcționarea instalațiilor. Controlul operativ al îndeplinirii planului a înlesnit relevarea verigilor slabe în planificare și în producție, a mărit substanțial autenticitatea datelor.

Implicații economice și sociale ale noilor tehnologii

Lichidarea subdezvoltării economice

CONTRADICȚIA dintre țările bogate și cele sărace este atît de profundă și extinsă, încît astăzi ea este unanim recunoscută, motiv pentru care ideea instaurării unei noi ordini economice mondiale cîștigă tot mai mulți adepți.

Există însă și discordanțe. Ele se referă la căile, modalitățile și în special la măsurile concrete ce se pot întreprinde pentru rezolvarea acestei contradicții care împiedică evoluția mondială. În acest context, noile tehnologii au o implicație directă, atît pentru țările dezvoltate, cît și pentru cele în curs de dezvoltare ; deși punctele de pornire sînt deosebite, întîlnirea o constituie dezvoltarea economică a celor din urmă, ceea ce poate duce la soluționarea contradicției menționate.

Se poate constata că, de la un timp încoace, marile firme în studiile lor de strategie și chiar reprezentanții țărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic, la întîlnirile lor economice periodice, se preocupă mai intens de starea subdezvoltării și de perspectivele ei. Se poate crede că această preocupare este rezultatul presiunii morale pe care o exercită marea majoritate a populației lumii, organizată în state tinere, independente, dar sărace. De fapt, nu numai această presiune a determinat deschiderea dialogului „Nord-Sud". „Nordul" bogat aflat în faza extinderii noilor tehnologii își pune o nouă problemă economică. Ce va face cu cantitățile enorme de produse pe care le va obține prin intermediul noilor tehnologii ? În paranteză trebuie precizat că „producția informatizată", „producția biologică" etc., pe lîngă faptul că oferă o gamă nelimitată de produse noi, le oferă în cantități incomparabil mai mari față de producția industrială (producția de serie, de masă). Altfel spus, noile tehnologii atrag după sine o creștere excepțională a productivității muncii. Practic aceste produse nu vor putea fi consumate de procentul redus din populația lumii care revine țărilor capitaliste dezvoltate. Produsele noi sînt mărfuri, cu valoare de întrebuințare și valoare, deci trebuie vîndute. Virtualii cumpărători nu pot fi decît marile mase din țările sărace, care trebuie să capete puterea de cumpărare corespunzătoare și, astfel, să se transforme din cumpărători virtuali în cumpărători reali. Or, această transformare este legată de dezvoltarea economică a țărilor în curs de dezvoltare.

Dacă partea săracă a lumii de astăzi nu se dezvoltă din punct de vedere economic, introducerea și extinderea noilor tehnologii în țările bogate poate fi ea însăși frînată. Interesul țărilor bogate pentru dezvoltarea celor sărace nu decurge din considerente umanitare, de altruism, el este legat de propria lor dezvoltare, pe de o parte, și de menținerea sistemului lor economic, pe de altă parte, de găsirea soluției pentru a nu deveni victima propriei dezvoltări. Lichidarea subdezvoltării se relevă a fi o problemă de supraviețuire și pentru țările bogate.

În acest context, au fost avansate diferite proiecte de emancipare a lumii a treia, proiecte care totodată conturează planurile de expansiune economică a marilor monopoluri și în special a celor japoneze, care primele au sesizat impactul menționat. Tot în acest context se înscriu și discuțiile și practicile privind transferul de tehnologie.

Se știe că țările în curs de dezvoltare sînt foarte sensibile la ideea transferului de tehnologie, deoarece sînt conștiente de faptul că subdezvoltarea lor economică este consecința rămînerii, din motive cunoscute, la periferia dezvoltării mondiale a forțelor de producție. De mai mult timp se pune întrebarea : de ce fel de tehnologie ar avea nevoie țările în curs de dezvoltare ? Pentru a ajunge dezvoltate din punct de vedere economic trebuie ele să parcurgă toate etapele progresului tehnic pe care le-au parcurs țările dezvoltate ? Încă de la Conferința mondială a populației din 1974, care a avut loc la București, s-a apreciat ca un răspuns general că progresul economic, social și tehnic al țărilor în curs de dezvoltare nu poate fi obținut prin repetarea dezvoltării istorice a țărilor industrializate. Dar nicăieri și niciodată nu s-a spus explicit care ar fi tipul de tehnologie necesară dezvoltării „lumii a treia", industrializarea rămînînd doar un obiectiv seducător.

Se poate observa, în consecință, că în noul context pe care îl deschid tendințele actuale de dezvoltare a tehnicii și a producției, țările avansate din punct de vedere economic profită de această situație și amplasează în țările în curs de dezvoltare industriile de care vor să se debaraseze ca urmare a restructurărilor economice, dar ale căror produse le sînt necesare. Revenind la proiectele și strategiile privind soluționarea subdezvoltării economice, putem observa un aspect care într-adevăr poate fi determinant pentru transferul de tehnologie și deci și de progres pe care îl favorizează noile direcții de dezvoltare a forțelor de producție : **supremația oamenilor asupra tehnicii.** Este o idee care, pentru început, prinde contururi în politica de expansiune a unor firme specializate în informatică. Este cunoscut, astfel, efortul pe care îl face firma Fujitsu de a pregăti mai întîi oameni specializați în informatică atît în Japonia, cît și în sud-estul Asiei, oameni care la rîndul lor vor pregăti alți oameni care să poată să se adapteze repede și eficient la noua lume a informaticii. Este calea prin care se întrevede evitarea drumului costisitor pe care l-au parcurs țările industrializate. În acest sens, este încurajator succesul economic postbelic japonez care a profitat din plin de faptul că nu a avut o moștenire industrială apăsătoare. (S-ar putea ca ceea ce pînă în prezent era considerat un mare handicap pentru țările în curs de dezvoltare să se transforme într-un mare avantaj ?) Japonia se pregătește să înfrunte faza următoare a dezvoltării economice acordînd prioritate informaticii. Programul special întocmit în acest sens pentru deceniul 1975—1985 a prevăzut o investiție de 70 de miliarde de dolari pentru informatică. Jumătate din acest efort (cîte trei miliarde de dolari pe an) este consacrată inițierii oamenilor.

Pînă în prezent o certitudine pare să se contureze, și anume că noile tehnologii și în special direcția care se bazează pe electronică și informatică oferă pentru lumea a treia posibilitatea depășirii prăpastiei tehnologice și o dată cu aceasta efectuarea transferului de tehnologie și de dezvoltare economică. Rămîn deschise și urmează să fie căutate și găsite modalitățile pentru înfăptuirea acestui lucru.

Noua ordine economică

DACĂ transferul de tehnologie nouă este posibil în direcția electronicii și informaticii și se crede că el va avea înrîuriri pozitive pentru rezolvările uneia din contradicțiile fundamentale ale lumii contemporane, lucrurile se prezintă deosebit de complex cu celelalte direcții ale noilor tehnologii și în special cu dezvoltarea producției în spațiul cosmic și în adîncurile oceanelor. Aceste domenii, ca de altfel și cel biotehnic, cer investiții foarte mari, efort care nu numai că nu este la îndemîna lumii a treia, dar nici la îndemîna țărilor mici și mijlocii. Astfel, se poate pune iarăși un semn de întrebare, și anume dacă noile tehnologii nu vor crea o nouă prăpastie tehnologică de data aceasta între giganți (inclusiv companiile transnaționale) și restul lumii ?

Referitor la îngrijorările pe care le ridică dezvoltarea noilor tehnologii sînt două aspecte care se conturează de pe acum. Primul se referă la preocuparea și dorința majorității țărilor lumii ca în cadrul organizațiilor internaționale, spațiul cosmic și oceanele cu toate bogățiile lor să fie declarate proprietate comună a tuturor locuitorilor Terrei. Celălalt exprimă îngrijorarea ca noile cuceriri ale științei în domeniul biologiei și spațiului cosmic să nu fie folosite în scopuri antiumane.

Pe cît de importante și de grave sînt aceste probleme totuși ele sînt interpretate ca niște cazuri extreme și cel mai adesea foarte îndepărtate și puțin probabile. Dacă se are în vedere un aspect caracteristic acestor noi tehnologii, și anume că ele se dezvoltă și au un efect exponențial (exemplul cu foaia de hîrtie de grosime medie îndoită de 50 de ori folosit de Evans este cît se poate de edificator pentru a putea intui ce înseamnă o creștere exponențială), toate implicațiile pe care le pot atrage după sine perspectivele dezvoltării imediat viitoare a forțelor de producție trebuie luate, de pe acum, în vedere.

La această observație se poate obiecta că omenirea este totuși avertizată și invoca declarațiile rezonabile ce se fac de cei ce dețin de pe acum posibilitatea de a acționa în direcția noilor tehnologii, precum și ideea care pare de la sine înțeleasă, și anume că spațiul cosmic, oceanele, biotehnica nu pot fi folosite decît în interesul tuturor, deoarece sînt domenii care vizează existența omenirii.

Plecînd de la aceste prime sesizări asupra viitorului, credem că este timpul să se acționeze, cu mai multă hotărîre și

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 35 al revistei.

înțelegere a semnificației acestei acțiuni, într-un front unit, atît de către țările în curs de dezvoltare, cît și de către națiunile care nu fac parte din categoria actuală a „lumii a treia", dar care datorită potențialului lor economic nu pot participa la dezvoltarea și folosirea noilor tehnologii. În acest sens se impune să fie cît mai bine apreciat faptul că amplasarea de unități productive în spațiul extraterestru, în adîncuri și în special exploatarea bogățiilor lor într-un viitor apropiat nu pot constitui obiectul de proprietate privată și nici a unor grupări de proprietari, chiar dacă aceste grupări ating nivelul unui stat. Noile tehnologii ce se conturează vestesc, ceea ce încă de la începutul secolului nostru se prevedea, **reala internaționalizare a forțelor de producție.** În contextul actual și cel de perspectivă, este vorba în fond de **mondializarea** acestor forțe.

Strîns legat de aspectul stăpînirii mediului natural și de implicarea lui în noul tip de producție este controlul asupra dezvoltării și folosirii noilor tehnologii. Ni se pare cel puțin stranie graba cu care în S.U.A. a fost acceptată de către forurile legislative brevetarea noilor organisme dobîndite pe cale artificială prin tehnica recombinării în A.D.N. Desigur că ea poate fi explicată de concurența caracteristică sistemului economic în care s-a ajuns să se producă astfel de organisme, care, la rîndul lor, devin mijloace de producție. Dar dacă privim în perspectivă și prin prisma interesului mondial, brevetarea noilor descoperiri nu poate constitui garanția de care are nevoie omenirea, și anume că „recombinarea" va fi folosită numai în scopuri utile ei. Din acest considerent, ca și din considerentele economice ce vizează ieșirea unei părți din omenire din starea de subdezvoltare economică, se impune instituirea unui control eficace asupra direcțiilor de folosire a noilor tehnologii. Deocamdată organismele internaționale existente sînt chemate să-și demonstreze eficiența în acest sens, iar în perspectivă, pe măsură ce această problematică va lua amploare, se vor impune și alte forme de organizare a controlului amintit.

Amploarea impactului pe care îl au noile tehnologii ridică și alte aspecte, și anume acela al participării active, într-o formă sau alta, a tuturor națiunilor lumii la intrarea omenirii în noua civilizație materială. Pentru moment pot fi folosite formele cunoscute de participare la realizarea unor obiective economice mari și complexe, respectiv cooperarea. Pentru aceasta însă trebuie să existe un consens, care în primul rînd trebuie să vină din partea acelor forțe care au și început să investească în producțiile viitorului. Se impune găsirea de noi căi și modalități ca această cooperare să fie viabilă, adică reciproc avantajoasă. Pentru cei ce sînt avansați în domeniul noilor tehnologii este absolut necesar să înțeleagă clar că supraproducția pe care o implică noile tehnologii s-ar putea transforma — mai devreme ori mai tîrziu — într-un proces de autosufocare, dacă la ea nu vor participa, într-o anumită formă, ca parteneri și celelalte națiuni.

Este posibil ca în perspectivă formele actuale de cooperare economică să se dovedească ineficiente și să se impună forme noi. Este cert că și de data aceasta noile forțe de producție vor putea aduce, în mod obiectiv, și noi forme de organizare. Fiind vorba de probleme mondiale, se înțelege că este în discuție o nouă ordine economică mondială în realizarea căreia este interesată întreaga omenire, indiferent de gradul și de forma de organizare socială în care se află ea în prezent, de structura actuală a economiei mondiale.

Cum problemele noii ordini sînt complexe, dificile și de durată, cooperarea tehnică în cercetarea științifică, investiții și exploatare a noilor tehnologii se impune de la sine. Ea se vădește a fi mai dificilă între țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate sau monopolurile transnaționale, datorită tendințelor neocolonialiste și a faptului că țările industrializate nu par a fi pătrunse de necesitatea obiectivă de a atrage partenerul mai slab în procesul dezvoltării economice.

Cu totul altfel se pune problema pentru țările socialiste care îmbină efortul propriu de dezvoltare cu colaborarea economică internațională în vederea edificării orînduirii socialiste și comuniste în fiecare țară în parte și pentru creșterea prestigiului socialismului în lume. În această direcție există o experiență cîștigată și pe baza ei se manifestă și dorința de a adînci și dezvolta colaborarea economică. Este deosebit de important că pe lîngă multe domenii de stringentă actualitate, cum ar fi asigurarea resurselor necesare creșterii economice și în special de combustibil, energie, materii prime, produse alimentare și mărfuri industriale de larg consum, documentele C.A.E.R. acordă o deosebită atenție colaborării tehnico-științifice în vederea creării și asimilării în producție a tehnicii noi. Reține atenția elaborarea în comun, pe baza programelor naționale, a unui Program complex al progresului tehnico-științific pe 15—20 de ani, în scopul soluționării mai rapide a celor mai importante probleme din domeniul științei și tehnicii și aplicării lor pentru modernizarea producției. Un loc important în acest program îl ocupă cercetările în domeniul electronicii (microprocesoarelor) și al roboților. În acest domeniu, se prevede extinderea cu prioritate a cooperării multilaterale în vederea producerii și dezvoltării schimburilor reciproce de mijloace moderne ale tehnicii microprocesoarelor și roboților, precum și realizării sortimentului necesar de produse ale tehnicii electronice, în primul rînd de circuite integrate, utilaje tehnologice speciale și materiale speciale.

Pe lîngă acest domeniu care cuprinde una din tendințele cele mai actuale și pregnante ale viitoarei producții, credem că Programul complex amintit trebuie să acorde atenție și cercetărilor productive în spațiul cosmic, în biotehnică și în exploatarea oceanelor. U.R.S.S., după cum se știe, de mai mulți ani a depus și continuă să depună eforturi foarte serioase de cercetare în aceste direcții. La aceste eforturi, după părerea noastră, este necesară asocierea într-o mai mare măsură ca participanți activi a țărilor membre C.A.E.R., ceea ce le va permite ca într-un viitor apropiat să se situeze în fruntea progresului tehnic mondial. România, prin documentele adoptate la cel de al XIII-lea Congres al P.C.R., manifestă o largă deschidere în acest sens. Astfel, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** referindu-se la necesitatea sporirii contribuției științei românești la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale, sublinia că : **„Cercetarea științifică românească trebuie să participe mai activ — în colaborare cu țările din C.A.E.R., cu alte state ale lumii — la studierea oceanelor, a spațiului cosmic, precum și în domeniul noilor surse de energie"** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Ed. politică, București, 1984, pg. 35—36).

Noua ordine economică pe care o face imperios necesară noul tip de producție va trebui să se întemeieze pe principii echitabile și să găsească metode noi de organizare pe care le impun noile forțe de producție. De altfel este un adevăr cunoscut că unui anumit nivel de dezvoltare a forțelor de producție îi corespunde un anumit sistem economic și o anumită formă de organizare, un anumit cadru în care se desfășoară activitatea productivă.

De pe acum se poate constata că noile tehnologii prin trăsăturile lor care se deosebesc fundamental de principiile tehnologice anterioare vor atrage după sine schimbări profunde în desfășurarea muncii productive și în organizarea ei. Această afirmație se bazează în mare măsură pe observațiile pertinente pe care A. Toffler le face în „Al treilea val" cu privire la faptul că producția tinde să se abstractizeze în sensul că muncitorul va avea de manipulat mai puține bunuri fizice și va lucra tot mai mult cu simboluri, cu informații ; că producția va fi dispersată drept urmare a faptului că producătorii vor lucra mai mult individual sau în colective foarte mici datorită terminalelor și a modernelor rețele de telecomunicații ; că producția se demasifică prin producerea unor cantități enorme de bunuri individualizate ; că producția se accelerează extraordinar ; că atrage tot mai mult consumatorul în procesul de producție, ceea ce extinde participarea indivizilor la procesul de creare — producere a bunurilor și serviciilor etc. Toate acestea sînt sintetizate astfel : „Schimbările ample din tehnosferă și infosferă s-au unit pentru a transforma modul în care producem bunuri. Depășim rapid producția de masă clasică, îndreptîndu-ne spre un amestec complex de produse de serie și produse demasificate. Ținta finală a acestui efort este vizibilă acum : bunuri complet individualizate produse în flux continuu, prin procese integraliste, pe care consumatorul le va dirija în măsură crescîndă" [1]).

În realitate, implicațiile economice și sociale ale noilor direcții de dezvoltare a forțelor de producție sînt foarte mari și aceasta în primul rînd pentru că ele fac ca unui grad foarte ridicat de socializare a producției să-i corespundă în mod obiectiv o participare foarte largă a consumatorilor-producători, ceea ce o dată cu descentralizarea formelor de organizare a producției impune democratizarea relațiilor economice.

Corelarea dezvoltării în direcțiile arătate a forțelor de producție cu această democratizare a relațiilor de producție poate să contureze unele tendințe către modul de producție comunist. Tocmai în acest context se impun a fi gîndite perspectivele de evoluție a formelor de organizare a producției și a activității economice în general atît la nivelul diferitelor colectivități umane, cît și al relațiilor internaționale. Cert este că evoluția noilor tehnologii, a dezvoltării forțelor de producție și implicațiile lor economice și sociale vor atrage și genera noi modalități de a gîndi, aprecia și soluționa aceste probleme. Acest lucru se impune neîndoios, deoarece în drumul pe care omenirea urmează să-l parcurgă sînt de învins inerții, interese vechi, poziții vechi, practici vechi.

Eugen PRAHOVEANU

[1]) A. Toffler : „Al treilea val", Ed. politică, București, 1983, p. 252.

Repere ale gîndirii occidentale cu privire la criza agrară (II)

ÎNTR-O lucrare, aparţinînd unui reputat specialist britanic şi expert internaţional în probleme de economie şi politică agrară mondială, se întreprinde o analiză comparată a politicilor alimentare din ţările dezvoltate şi cele subdezvoltate, de pe aceleaşi coordonate ideologice. Subliniind interdependenţele dintre aceste două categorii de ţări prin mecanismele ajutoarelor alimentare şi comerţului cu alimente, John F. Tarrant consideră că soluţia crizei mondiale alimentare trebuie căutată nu în structura, ci exclusiv în suprastructura agrară, în măsurile de politică guvernamentală.

Dar examinarea intervenţiei statale în agricultură, a politicilor agrare şi alimentare, analiza ajutorului şi comerţului cu produse alimentare, a consumului şi crizei alimentare pun în evidenţă marile disparităţi mondiale. În timp ce, de pildă, în S.U.A., se manifestă, cu regularitate, supraproducţii agricole şi „stocuri confortabile" de alimente, ceea ce determină luarea de către stat a unor măsuri de „limitare a recoltelor" (suprafeţele însămînţate cu grîu sînt adesea reduse cu 1/5), în multe părţi ale lumii se manifestă o foarte dramatică penurie de produse agricole şi alimente. Şi apare drept un paradox faptul că această situaţie caracterizează tocmai acele ţări pe care diviziunea internaţională capitalistă a muncii le-a „consacrat" agriculturii. Autorul menţionat nu-şi pune, din punct de vedere social, întrebări ca, de exemplu, de ce India obţine 1 215 kg de cereale la hectar şi Africa 979, în timp ce, în 1978, S.U.A. producea 3 507 kg/ha, Europa occidentală — 3 101 şi Olanda — 4 779 kg/ha.[12]).

Posibilităţile de a mai schimba această situaţie în sensul trecerii la „agricultura bazată pe petrol" afirmă J. Tarrant, şi nu lipsit de adevăr — se pare că s-au epuizat, în condiţiile crizei mondiale a petrolului şi a dolarului care, toate împreună, au determinat creşterea considerabilă a preţurilor în domeniul producţiei agricole, astfel încît creşterea producţiilor ar urma să se bazeze doar pe introducerea de noi soiuri şi hibrizi sau pe creşterea suprafeţelor cultivate.[13]).

Cît priveşte structurile social-economice, problemele repartizării şi utilizării fondului funciar, ale creşterii interesului şi productivităţii agricultorilor, Tarrant optează pentru „concentrarea sistemelor de agricultură", deoarece — se afirmă — „reformele agrare au avut mai puţin succes decît laturile experimentale". Se regăseşte, de fapt, în acest sens o caracteristică comună economiştilor burghezi contemporani care abordează problematica agrară şi alimentară din ţările subdezvoltate : aceea de a reduce mijloacele de eradicare a foametei, în cea mai mare măsură, la opţiunea în domeniul tehnologiilor agricole, recomandînd promovarea celor moderne deşi, pe de altă parte, se străduiesc să demonstreze că, dintr-un motiv sau altul, acestea fie că nu le sînt accesibile, fie că ar genera consecinţe ecologice nefaste.

Cert este că mutaţiile necesare în agricultura „lumii a treia" implică, pe lîngă o „revoluţie verde" care a dat ce-i drept, rezultate efective, mai cu seamă o revoluţie profundă a structurilor agrare la nivelul fiecărei ţări, ca şi al comunităţii internaţionale, care vizează inclusiv relaţiile sociale, crearea unor infrastructuri moderne în scopul stimulării şi creşterii producţiei agricole şi alimentare, în conformitate cu nevoile fiecărei ţări. În lucrări ca cele amintite, autorii burghezi nu iau, însă, în considerare necesitatea reformelor agrare, ameliorarea raporturilor de schimb în favoarea ţărilor subdezvoltate, ajutorarea lor tehnică şi financiară, pentru a încuraja dezvoltarea rurală integrată a acestora, creşterea numărului locurilor de muncă şi a veniturilor populaţiei agricole, eliminarea inegalităţilor sociale flagrante a maselor de ţărani lipsiţi de pămînt sau dependenţi de proprietarii funciari.

Eludînd, în fapt, problema proprietăţii, J. Tarrant leagă totuşi rezolvarea problemei alimentaţiei, cu deosebire în ţările slab dezvoltate, de intervenţia statului în agricultură, printr-un complex de măsuri în domeniul producţiei, consumului şi valorificării, considerînd că „intervenţia guvernului în agricultură poate fi exercitată indiferent de proporţia, mărimea şi importanţa acestui sector într-o ţară sau alta, de numărul de lucrători, volumul producţiei sau ponderea în PNB"[14]).

Dacă în ţările dezvoltate, cu supraproducţii agricole, politica fiscală, preconizată de Tarrant, ar consta în fixarea de impozite mari pe pămîntul şi veniturile cultivatorilor, pentru ţările subdezvoltate el recomandă un procedeu invers. Se consideră că, în ţările subdezvoltate, statul ar trebui să adopte măsuri de politică alimentară îndreptate spre lărgirea ofertei de bunuri alimentare, încurajînd sporirea producţiei agricole, în cea mai mare parte pe cale extensivă.

Analizînd efectul diferitelor politici agrare şi alimentare, pe de o parte în S.U.A., ţările C.E.E. şi Marii Britanii şi, pe de alta, în Bangladesh, Thailanda, India etc. asupra veniturilor fermierilor, sarcinilor fiscale, dimensiunilor şi concentrării fermelor agricole, controlului producţiei, subsidiilor pentru investiţii, introducerii soiurilor de înalt randament, asupra infrastructurii, mecanizării, orientării

FIŞE

● *O recentă apariţie în colecţia „Filozofie şi ştiinţă", iniţiată de* EDITURA POLITICĂ, *propune o incursiune într-unul dintre cele mai noi şi interesante domenii ale cercetării moderne : semiotica (disciplină care se ocupă cu studierea genezei şi funcţionării sistemelor de semne, în natură şi societate). Publicat sub îngrijirea profesorului* Solomon Marcus, *volumul ce poartă titlul „Semnificaţie şi comunicare în lumea contemporană" reprezintă o crestomaţie care alătură contribuţii dintre cele mai semnificative în acest domeniu. Prima secţiune a lucrării are un caracter oarecum ezoteric, fiind consacrată în exclusivitate problemelor dezvoltării interne a semioticii. A doua parte, intitulată sugestiv „Semiotica aplicată", prezintă o serie de posibile utilizări ale acestei ştiinţe în diverse domenii ale vieţii sociale. Cultura ca sistem de semne, semiotica discursului publicitar, semiologia glumei ş.a. constituie nu numai interesante deschideri intelectuale, dar anunţă o apropiată vreme în care instrumentele semiotice vor fi folosite în ştiinţele sociale, inclusiv în economie, ca o cale preţioasă de lămurire mai profundă a sensului conceptelor, a semnificaţiei indicatorilor utilizaţi, a relevanţei acestora.*

Pîrghiile economice în stimularea progresului tehnic

● *Creşterea potenţialului de cercetare ştiinţifică concomitent cu valorificarea sa superioară în economie necesită, în mod tot mai limpede, un cadru economic adecvat — apreciază* I. Vulkov *în articolul „Ikonomiceskoto stimulirane na naucinotehniceskia progres" (Stimularea economică a progresului tehnico-ştiinţific), publicat în numărul 6/1985 al revistei bulgare* Ikonomiceska Misl. *Pot fi individualizate mai multe niveluri care, împreună, alcătuiesc cadrul economic ce influenţează eficienţa stimulării şi valorificării progresului tehnic. Astfel, o importanţă aparte revine calităţii şi locului indicatorilor ce comensurează acest proces. Numărul restrîns, nivelul redus de agregare şi locul relativ mărginaş al acestora în sistemul general de indicatori micro-economici reprezintă adesea un obstacol important — arată I.V. O importanţă similară revine aspectelor organizaţionale — aprovizionarea tehnico-materială, pregătirea fabricaţiei, executarea prototipului etc. — precum şi asigurării forţei de muncă. În sfîrşit, apreciază autorul, cel mai delicat*

structurilor producției, consumului, comercializării, prețurilor sau acordării de ajutoare alimentare, economistul britanic remarcă existența unor rezultate diferite între aceste grupuri de țări, accentuarea crizei alimentare în cea de a doua categorie și apariția stringentă a cererii de ajutoare alimentare. Între țările beneficiare de ajutoare alimentare se numără : India (cu 5,318 mil. tone), Coreea de Sud (1,655 mil. tone), Egiptul (1,132), Indonezia (1,025), Brazilia (0,894), Israel (0,674), Bangladesh (0,430), Maroc (0,350), Filipine (0,21).[15]) etc. În legătură cu acest aspect, eludînd faptul că țările cu mari deficite alimentare au ajuns în această stiuație nu în principal datorită factorilor fizici sau climatici, ci celor social-istorici, de colonizare și subdezvoltare, T. Tarrant apreciază cu cinism că „poate cel mai grav pericol dintre toate este că aceste ajutoare încurajează mentalitatea cerșetoriei",[16]), cînd, de fapt, acestea ar trebui considerate obligații morale din partea fostelor metropole, care au prosperat tocmai pe seama celor aduși în starea de „cerșetori".

Referindu-se la eficiența „Programului mondial pentru alimentație", elaborat de F.A.O., unii economiști occidentali, pesimiști formulează fie critici fățișe, fie îndoieli, subliniind exclusiv dezavantajele lui, vizavi de creșterea marcantă a populației mondiale, mai ales în țările subdezvoltate. Aderînd într-o formă sau alta la neomalthusianism, ei consideră că o reducere a stării de malnutriție va spori capacitatea populației de a crește ea însăși într-un ritm mai rapid. Evident, avem de-a face cu o analiză nefondată și incompletă.

Experții occidentali fac diferite pronosticuri cu privire la posibilitatea reducerii decalajului alimentar. Luînd în discuție orizontul 1990, același Tarrant, de exemplu, încearcă să răspundă la următoarele întrebări : 1) cum ar putea țările dezvoltate să producă cele 100 milioane tone de alimente deficitare peste propriile lor nevoi ? ; 2) este fizic posibil să se obțină această cantitate de alimente ? 3) pot fi țările subdezvoltate în stare să plătească aceste alimente ? Deși răspunsul la primele două întrebări poate fi, în prezent, afirmativ, J. Tarrant apreciază, totuși, că, ținînd seama de creșterea previzibilă a prețurilor pînă în 1990, răspunsul la a treia întrebare este negativ. Deci se afirmă, criza alimentară va continua și în viitor datorită, îndeosebi, implicațiilor financiare ale crizei mondiale în ansamblu. „Dialogul Nord-Sud pentru o nouă ordine conomică internațională — apreciază el — nu pare a rezolva curînd această problemă prin ajutoare alimentare, scheme de securitate alimentară și stocuri alimentare, o anume rezolvare fiind posibilă numai pe termen scurt[17]). Prin urmare, — după aprecierile unor specialiști occidentali — omenirea urmează să se mai confrunte multă vreme cu foametea și subnutriția, deși acum trei decenii John Boyd Orr, primul director general al F.A.O., lansînd ideea unui vast program alimentar mondial, spera ca generația deceniului al optulea să fie salvată de acest flagel.[18]). Desigur, în toată această peroratie există numeroase adevăruri. Tarrant însă ocolește posibilitatea — a cărei realizare să fie stimulată — ca țările lumii a treia, prin reforme sociale de fond, prin ajutoare efective și dezinteresate din punct de vedere politic, să poată crește, ele însele, producția lor agricolă.

Dar în occident există și gînditori mai lucizi, ale căror studii cu privire la problematica alimentară mondială încearcă o detașare de inerția concepțiilor pesimiste, datorate, după aprecierea lui Jan Tinbergen, persistenței a două mituri : a) că lipsa alimentelor este o consecință a presiunilor inexorabile ale populației și b) că factorii fizici determină o insuficiență generală a produselor alimentare.[19]). Peisajul general al gîndirii agrare occidentale arată că deși aceste două mituri n-au fost complet spulberate, cîștigă teren concepțiile realiste de soluționare a problemei alimentației pe plan mondial, atît în teoria economică, cît și în experiențele naționale ale unor țări.

Economiști occidentali ca Jan Tinbergen, Wassily Leontief, N. Georgescu-Roegen, J.K. Galbraith ș.a. sînt conștienți că lichidarea foametei este o problemă nu numai de producție și venituri, ci și de repartiție a veniturilor, de lichidare a decalajelor economice dintre țări și în interiorul acestora, de reducere a disparităților în veniturile diferitelor categorii sociale ale populației. Mai mult chiar : înlăturarea cauzelor și identificarea soluțiilor, arată, într-un fel sau altul, economiștii citați, nu mai constituie, astăzi, o problemă locală, ci una mondială, determinată de creșterea interdependențelor economiilor naționale.

În fapt, oricît de numeroase și de utile ar fi soluțiile tehnice promovate, sînt în mod pregnant incomplete și prezintă efecte negative considerabile acele opinii politice și economice care pledează pentru menținerea, pe plan internațional, a unor structuri tot atît de anacronice, ca și cele pe plan național, bazate pe inechitatea repartizării pămîntului și veniturilor, pe acapararea lor de către marii proprietari și societățile transnaționale. Crearea și dezvoltarea unui sistem agroalimentar propriu, în fiecare țară, în concordanță cu resursele naturale, umane, materiale și tehnico-științifice, stabilirea unui mecanism economic bazat pe echitate socială constituie — așa cum o dovedește experiența, inclusiv a României socialiste — elemente esențiale în soluționarea problemei alimentare la nivelul fiecărei țări și al comunității internaționale.

conf. dr. Gh. CIULBEA

12) John F. Tarrant, Food Policies, Chichester, John Wiley and Sons, 1980, p. 22—23.
13) Idem. p. 247
14) Idem, p. 37.
15) Idem, p. 247.
16) Idem, p. 260.
17) Idem, p. 304.
18) Etude de la F.A.O. sur l'alimentation et la population, Rome, 1975, p. 217.
19) Vezi Restructurarea ordinii internaționale, Ed. politică, 1978.

aspect îl reprezintă pîrghiile economice de stimulare a personalului cuprins în această activitate, precum și elementele de evaluare a eficienței înnoirii. Apare necesară o distanțare față de modul curent în care sînt soluționate aceste aspecte, în economie datorită specificului activității de creație științifico-tehnică.

Ritmurile biologice și productivitatea

• *Civilizația industrială a declanșat și amplificat un fenomen necunoscut anterior : munca de noapte. Numai în Franța — apreciază* Alain Reinberg *și* Francis Levi *în studiul* „Travail de nuit et rythmes biologiques" *publicat în numărul 1928 al revistei* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" *— desfășoară o activitate nocturnă peste două milioane de persoane. Această pondere nu este lipsită de importanță, fie că este privită din unghiul productivității, fie din cel al uzurii fizice și psihice a forței de muncă. În practică se constată, subliniază autorii, că există diferențe substanțiale în ce privește adaptarea la regimul nocturn de muncă, numeroase persoane vădind o reală incompatibilitate. Cauzele — și mai cu seamă limitele acestei intoleranțe — au fost relativ puțin cunoscute pînă în prezent. Cercetări biologice aprofundate au evidențiat recent că pentru anumite persoane prestarea unei activități în timpul nopții determină o stare de dezechilibru a bioritmurilor, cu efecte negative diverse. Tocmai pentru a preîntîmpina astfel de situații se dovedește utilă, apreciază autorii, o examinare prealabilă, cu caracter individual.*

Sistem flexibil de promovare

• *În contextul limitării numărului de noi locuri de muncă ce pot fi create în numeroase întreprinderi occidentale, tot mai frecvent se apelează la promovarea în funcții de conducere (medii sau superioare) a celor proveniți din personalul existent. Această opțiune — apreciază* Marie Bonnet *în articolul* „Reussir sa promotion interne" *publicat în numărul din 8 august al revistei* „L'USINE NOUVELLE" *— are și un substrat psihologic (urmărește o mai activă mobilizare a personalului) și se întemeiază pe metode mai perfecționate. Astfel, a fost abandonat aproape în întregime sistemul de promovare mecanică, în favoarea unui sistem flexibil, care urmărește concretizarea principiului „omul potrivit la locul potrivit". Metoda prevede două demersuri convergente. Un prim aspect privește sensibilizarea personalului la posibilitățile de promovare pe care le oferă întreprinderea. Cea de a doua direcție, mai complexă, are în vedere recrutarea celor mai indicate persoane ; principalele elemente de selecție ar fi, după constatarea autoarei, următoarele : nivelul pclicalificării, experiența practică în întreprindere, potențialul novativ, capacitatea decizională.*

FIȘE

Doctrina Ceaușescu cu privire la progresul economico-social – strălucită contribuție la dezvoltarea gîndirii social-politice românești, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare contemporane

UN LOC de importanță hotărîtoare în cei 41 de ani de edificare a socialismului în România îl ocupă etapa inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului – cea mai fertilă și mai bogată în înfăptuiri, epoca de aur din întreaga istorie a țării noastre. Această perioadă de mari izbînzi este legată indisolubil de numele și activitatea desfășurată în spirit profund revoluționar de către marele nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiind denumită, cu legitimă mîndrie patriotică, de către întregul nostru popor, „EPOCA CEAUȘESCU".

1. Întreaga evoluție a României în ultimii 20 de ani poartă amprenta impresionantei Doctrine Ceaușescu cu privire la progresul economico-social, prin care se aduce o contribuție strălucită la dezvoltarea gîndirii social-politice românești, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare contemporane. Importanța și necesitatea studierii creatoare a problemelor teoretice și practice ale economiei naționale și ale vieții economice internaționale rezultă în mod obiectiv din conținutul procesului edificării noii orînduiri socialiste, din complexitatea deosebită a acestuia. Fiind un proces conștient, construirea socialismului impune cunoașterea largă, profundă a țelurilor ce se stabilesc pentru fiecare etapă, a metodelor și formelor concrete de acțiune pentru atingerea lor, conștientizarea largă a întregului popor asupra a ceea ce are de înfăptuit, asupra felului în care trebuie să acționeze.

În întreg acest cadru, Partidul Comunist Român acordă o atenție deosebită problemelor teoretice și practice ale economiei naționale și ale celei mondiale, studierii lor atente, la toate nivelurile, ca latură inseparabilă a asigurării organizării și conducerii economico-sociale eficiente, favorizîndu-se și stimulîndu-se astfel sporirea sistematică a eficienței muncii sociale. Se studiază cu consecvență teoria și practica economico-socială, se generalizează experiențele pozitive, se descoperă neajunsurile și lipsurile, se rezolvă în mod științific problemele complexe care apar, se impulsionează, organizează și conduce inițiativa creatoare a maselor spre țelul suprem al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

În munca și lupta pentru formarea și dezvoltarea economiei socialiste moderne, de înaltă eficiență competitivă, apar în permanență aspecte și probleme noi ce trebuie cunoscute, însușite și soluționate în concordanță cu interesele poporului, ale întregii noastre națiuni. Cunoscînd în profunzime problemele teoretice și practice ale economiei naționale și ale vieții economice internaționale, oamenii muncii acționează plenar, cu toată energia, experiența și priceperea lor pentru îndeplinirea sarcinilor ce le revin. Totodată, mai trebuie amintit că problemele teoretice ale edificării economiei naționale moderne există, se dezvoltă, pot fi înțelese și soluționate numai în legătură cu practica socială, care verifică concluziile teoriei economice. În acest proces, partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a evidențiat și evidențiază noi teze și concepte, noi aspecte ale mecanismului de funcționare a economiei naționale, noi caracteristici ale vieții economice internaționale.

Pe planul cel mai sintetic, importanța și necesitatea studierii creatoare a problemelor teoretice și practice ale dezvoltării economico-sociale sînt determinate de interesul general al societății de a asigura eficiența maximă a eforturilor sale economice, a cheltuirii resurselor naturale, financiare și umane, de a determina o dezvoltare optimă a economiei naționale și o creștere sistematică a bunăstării materiale și spirituale a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate.

Studierea permanentă, originală și creatoare a problemelor teoretice și practice ale economiei noastre naționale, precum și cele ale vieții economice internaționale permite cunoașterea mereu mai profundă a legilor economice, a mecanismului acțiunii lor, cerință indispensabilă pentru conducerea conștientă a proceselor economice. **„Înțelegerea și aplicarea legilor economice generale** – arăta astfel tovarășul **Nicolae Ceaușescu – trebuie să aibă ca scop perfecționarea modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție și sociale. Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice înlăturînd voluntarismul, dar și acționarea de la sine a acestora".** De asemenea, prin această activitate complexă se asigură posibilitățile corespunzătoare pentru previziunea și prognoza economică, pentru elaborarea și perfecționarea politicii economice în concordanță cu sarcinile dezvoltării social-economice prezente și viitoare.

Analiza creatoare a problemelor teoretice și practice ale economiei românești, ținînd seama de realitățile economiei mondiale, creează premise pentru stabilirea rațională și din timp a direcțiilor, căilor și metodelor adecvate rezolvării contradicțiilor ce apar în economie, pentru perfecționarea relațiilor de producție. Înțelegerea importanței deosebite și a necesității studierii creatoare a problemelor teoretice și practice ale economiei naționale și ale vieții economice internaționale contribuie la educarea comunistă a membrilor societății noastre, la ridicarea continuă a conștiinței lor politice și profesionale, la dezvoltarea spiritului militant revoluționar, la sporirea sistematică a inițiativei creatoare a oamenilor muncii, la participarea lor activă la conducerea vieții economico-sociale, la perfecționarea modului de producție socialist.

2. Modul de producție socialist, ca unitate dialectică a forțelor de producție și relațiilor de producție socialiste, constituie factorul determinant al dezvoltării societății, al evoluției sale pe trepte calitativ superioare. În cadrul acestei unități, forțele de producție au rolul hotărîtor, cel mai dinamic, caracterul și nivelul lor determinînd relațiile de producție. Trăsăturile fundamentale ale modului de producție sociaist constau în proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, noua calitate a oamenilor muncii de producători, proprietari și beneficiari ai avuției naționale, relațiile de colaborare și ajutor reciproc între oameni liberi de exploatare, dezvoltarea planificată a economiei naționale, garantarea materială a dreptului la muncă pentru toți membrii societății, existența bazei tehnico-materiale reprezentată de marea producție industrială dominantă în toate ramurile economiei naționale, repartiția bunurilor și serviciilor de consum personal în raport de cantitatea, calitatea, importanța socială a muncii și rezultatele obținute de fiecare om prin munca efectuată.

Proprietatea socialistă constituie o trăsătură fundamentală a modului de producție, relația esențială în sistemul relațiilor de producție socialiste, baza noii orînduiri social-economice, sursa propășirii materiale și spirituale a întregului popor. Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis calea înfăptuirii unor adînci transformări în domeniul proprietății. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Socialismul realizează o nouă formă de proprietate asupra mijloacelor de producție – proprietatea comună a oamenilor muncii – de stat și cooperatistă. Această formă de proprietate asupra mijloacelor de producție constituie una din legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective".**

Pe temelia proprietății socialiste, oamenii muncii au dobîndit **o nouă calitate, de producători, proprietari socialiști uniți și beneficiari ai întregii avuții naționale.** Această calitate le conferă un ansamblu de drepturi și obligații prin realizarea cărora se reflectă o caracteristică esențială a umanismului socialist, militant-revoluționar în opera complexă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. În acest context, în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului s-a perfecționat continuu sistemul democrației muncitorești revoluționare. **„Îndeplinindu-și importantele atribuții ce-i revin** – sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu – sistemul democrației noastre socialiste, care dă expresie voinței și intereselor întregii națiuni și asigură înfăptuirea socialismului cu poporul și pentru popor, își va afirma tot mai puternic forța și trăinicia, superioritatea față de democrația burgheză, față de orice orînduire".**

O altă trăsătură fundamentală importantă a modului de producție socialist o constituie coordonarea și conducerea unitară a economiei naționale cu ajutorul **planificării.** În concepția partidului nostru, planificarea reprezintă instrumentul prin care societatea, unitățile economice și cele administrativ-teritoriale intervin conștient și activ în scopul reglării și dirijării unitare a producției sociale, în conformitate cu țelurile generale și interesele oamenilor muncii. Realizată pe temelia proprietății socialiste, planificarea permite înfăptuirea unității intereselor economice generale, colective și personale, precum și dezvoltarea inițiativei și creativității științifice, tehnice și economice a oamenilor muncii. În acest cadru, prezintă o mare însemnătate teoretică și practică acțiunea consecventă a partidului nostru pentru formarea și dezvoltarea planificată a complexului economic național românesc. În concepția Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, **complexul economic național unitar și eficient îmbină armonios industria și agricultura**

articulează organic subramurile industriei, producția de bunuri materiale cu cea de servicii, pe baza celor mai noi cuceriri tehnico-științifice, sporindu-se caracterul industrial al tuturor ramurilor și asigurindu-se o eficiență maximă și un ridicat venit național pe locuitor.

Evoluția tuturor ramurilor economice, valorificarea superioară a resurselor naturale și energetice, utilizarea rațională a potențialului uman al țării, creșterea productivității muncii și a venitului național, amplificarea și diversificarea participării la circuitul economic mondial, ridicarea nivelului material și spiritual al poporului, dezvoltarea științifică, culturală, manifestarea generală a personalității umane, întărirea independenței și suveranității naționale constituie, în gîndirea secretarului general al partidului nostru, procese fundamentale care conferă complexului economic național rolul determinant în realizarea progresului social.

O altă trăsătură fundamentală, definitorie a modului de producție socialist constă în faptul că formarea și dezvoltarea lui pe cale revoluționară se realizează pe baza **rolului determinant al factorilor interni, al efortului propriu al poporului nostru.** Această teză, subliniată cu consecvență de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ilustrează caracterul profund științific, original și creator al concepției privind construcția socialistă, dezvoltarea economico-socială independentă a României. De aici rezultă realismul și certitudinea înfăptuirii integrale și eficiente a tuturor obiectivelor și sarcinilor stabilite pentru fiecare etapă a dezvoltării economico-sociale a țării. În același timp, partidul nostru promovează ferm o largă politică de colaborare și cooperare internațională echitabilă, pe baza principiilor fundamentale ale independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, egalității în drepturi.

Intreaga dezvoltare a economiei și societății noastre, pe baza doctrinei de progres economico-social elaborată cu strălucire de tovarășul Nicolae Ceaușescu, are o finalitate social-umană precisă — **ridicarea nivelului de trai, a calității vieții intregului popor.** În conformitate cu exigențele noului mecanism economic, această finalitate incumbă realizarea legăturii directe între veniturile oamenilor muncii și rezultatele cantitative și calitative obținute de ei în producție, între retribuție și aportul fiecărei persoane la îndeplinirea sarcinilor de plan.

3. În concepția secretarului general al partidului, țara noastră este nevoită să învingă cît mai repede și mai eficient subdezvoltarea economică, să-și făurească un aparat tehnico-productiv modern, în măsură să permită obținerea unei înalte productivități a muncii ; motorul dezvoltării forțelor materiale de producție nu poate fi decît industrializarea socialistă a țării pe baza promovării celor mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii timpului nostru.

Deși ca necesitate obiectivă, vitală, industrializarea socialistă a României a fost fundamentată încă de la Conferința Națională a partidului din octombrie 1945, iar primele trei cincinale au marcat începutul acestui proces, numai după Congresul al IX-lea și o dată cu adoptarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, s-a trecut la o largă deschidere în strategia industrializării, elementul hotărîtor fiind orientarea spre dezvoltarea ramurilor moderne, capabile să asigure efectul propagat necesar progresului calitativ al tuturor factorilor de producție.

Caracteristica de bază a industrializării socialiste a României, a industriei moderne pe care am creat-o în ultimii 20 de ani este că tocmai în actualele condiții, deosebit de complexe și contradictorii, ale conjuncturii economice mondiale, economia românească dispune de un puternic potențial tehnico-productiv cu ajutorul căruia poate să învingă, prin efort propriu, într-un timp relativ scurt, anumite stări de lucruri dificile și să continue înaintarea procesului de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale în condițiile unui echilibru nou, structural, dinamic — cu o eficiență competitivă superioară.

Industrializarea socialistă a țării, concepută, după Congresul al IX-lea, pe baza unei acumulări dimensionată și utilizată în concordanță cu exigențele criteriilor de înaltă eficiență economico-socială, tehnico-științifică și ecologică, pe care le ridică promovarea intereselor fundamentale și de durată ale poporului nostru, s-a dovedit a fi temelia dinamismului și echilibrului economiei noastre naționale, garanția continuării dezvoltării în condiții internaționale nu dintre cele mai favorabile. Actualul cincinal confirmă pe deplin capacitatea industriei noastre, nu numai de a face față dificultăților grele care au apărut, dar și de a le depăși.

Această capacitate și forță economică este dovedită astăzi de faptul că România are un venit național de 32 de ori mai mare decît în 1945, că industria este ramura cu cel mai mare efect de antrenare asupra dezvoltării întregii economii naționale. Creșterea venitului național pe locuitor de la circa 8 700 lei, cît era în anul 1965, la peste 36 000 lei în anul 1985, a determinat reducerea considerabilă a decalajului ce desparte România de țările dezvoltate economic. În vederea realizării obiectivului fundamental al cincinalului 1986–1990, se va acorda o atenție deosebită dezvoltării forțelor de producție, realizării unei creșteri economice de tip intensiv. Productivitatea muncii va spori cu peste 60% față de 1985, circa 95% din produsele românești vor fi din punct de vedere tehnic calitativ la nivelul celor existente pe plan mondial și 2–5% din produse vor avea parametri tehnici și calitativi peste nivelul mondial.

În cadrul doctrinei conducătorului partidului și statului nostru cu privire la progresul economico-social, se acordă o atenție deosebită proporției dintre industrie și agricultură — ca proporție esențială a structurii pe ramuri a producției materiale. Orientată în concordanță deplină cu tezele tovarășului Nicolae Ceaușescu referitoare la agricultură, ca ramură de bază a economiei naționale, și la necesitatea realizării noii revoluții agrare, politica partidului în acest domeniu a urmărit și urmărește **modernizarea susținută a forțelor de producție din agricultură,** perfecționarea formelor de organizare și conducere, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a randamentelor, a producției agricole, sporirea aportului agriculturii la producerea venitului național și la satisfacerea nevoilor generale ale societății.

Efectul nemijlocit al creșterii capacității industriei de a asigura mijloacele de producție pentru întreaga economie națională se concretizează în creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii în ansamblul sferei productive. Astfel, agricultura, ca ramură de bază a economiei noastre naționale, a primit pentru necesitățile dezvoltării și modernizării aparatului său de producție un număr tot mai mare de tractoare și alte mașini agricole. Rezultatul este reducerea suprafeței arabile ce revenea pe un tractor, de la 648 ha în 1950 la 58 ha în prezent. Dar, expresia cea mai elocventă a dezvoltării și modernizării bazei tehnico-materiale a agriculturii o constituie sporirea capacității acestei ramuri de a-și mări eficiența forței productive a muncii prin mecanizarea complexă și tot mai completă a lucrărilor agricole și, pe această bază, efectuarea la timp și de calitate a activității agricole. În acest cadru, o importanță fundamentală o are **„Programul național pentru asigurarea unor producții sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a intregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55–60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului".**

Potrivit concepției secretarului general al partidului, făurirea unei economii naționale moderne și eficiente se află în interdependență crescîndă cu realizarea echilibrului între toate ramurile și sectoarele de activitate, a echilibrului economico-social general. Strategia dinamismului ce caracterizează dezvoltarea echilibrată și eficientă a economiei românești se reflectă cu putere și în transformările profunde intervenite în evoluția județelor și localităților patriei. Îmbunătățirea permanentă a **repartizării teritoriale a forțelor de producție** a condus și conduce la valorificarea superioară a resurselor naturale și de forță de muncă, la înflorirea vieții economice și sociale din toate localitățile, la ridicarea bunăstării tuturor membrilor societății, aceasta constituind, așa cum sublinia secretarul general al partidului, una dintre cele mai importante realizări ale socialismului în patria noastră. În acest context se înscrie și proiectul **„Legii privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale",** menită să contribuie la perfecționarea activității consiliilor populare — organe locale democratice ale puterii de stat — în conducerea întregii vieți economice și sociale — pentru buna gospodărire și folosire a mijloacelor materiale și financiare ce le sînt încredințate și sporirea continuă a veniturilor proprii prin dezvoltarea industriei, agriculturii, a prestărilor de servicii, a activităților de gospodărire comunală, social-culturale și a altor activități producătoare de venituri, precum și prin participarea cetățenilor la realizarea unor obiective social-culturale, economice și edilitar-gospodărești.

4. Însemnătatea istorică a Congresului al IX-lea pentru edificarea cu succes a socialismului pe pămîntul României își are izvorul în efortul de gîndire dialectică creatoare și de activitate revoluționară, neobosită pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, l-a depus pentru a fundamenta și înfăptui noua strategie de progres susținut și multilateral. A fost înlăturată povara dogmelor și a ideilor preconcepute, a fost elaborată o concepție științifică, unitară și de largă deschidere politică, pe baza aplicării creatoare a adevărurilor general-valabile, a legităților construirii societății socialiste în raport de tradițiile poporului român, de dinamica complexității realităților vieții noastre economico-sociale și de efectele ce decurg din interdependențele economiei noastre cu economia mondială.

Pe o asemenea bază, Congresul al IX-lea a fundamentat necesitatea ca la temelia întregii strategii de dezvoltare economico-socială a României să se afle concluziile științifice, realiste și revoluționare desprinse din studierea legităților și legilor revoluției și construcției socialiste. **„Edificarea cu succes a noii orînduiri sociale nu se poate realiza** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — decît prin cunoașterea exigențelor fundamentale pe care le exprimă mișcarea întregului mecanism general obiectiv de acțiune a legilor progresului economico-social".**

Pentru conducerea științifică a societății socialiste în România, Congresul al IX-lea are imensul merit istoric de a fi demonstrat, cu argumente științifice, că dezvoltarea planificată a economiei naționale nu poate fi eficientă decît dacă se bazează pe luarea în con-

siderare a exigențelor obiective exprimate de acțiunea legii valorii, a legii economisirii muncii sociale, a celorlalte legi economice obiective. În același timp, cunoașterea și luarea în considerare a acestor exigențe fundamentale, se arăta la Congresul al IX-lea, trebuie să însemne nu închiderea ochilor în fața contradicțiilor, ci analiza atentă și la timp a cauzelor lor obiective și subiective și elaborarea de strategii, pe termen lung, care să le soluționeze sistemic, de pe poziția intereselor fundamentale ale poporului.

În acest moment istoric se pun bazele unei largi deschideri în domeniul perfecționării mecanismului de funcționare a economiei naționale, prin adoptarea unei viziuni noi, cu caracter științific integrator, referitoare la principiile conducerii științifice a societății socialiste românești, la structura organizatorică a economiei naționale și sistemul său democratic, la locul și rolul pîrghiilor economico-financiare în sporirea eficienței cu care sînt repartizate și utilizate resursele de muncă ale poporului.

Toate acestea, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a așezat la temelia noii etape de dezvoltare economico-socială multilaterală în care socialismul evoluează și se maturizează pe propria sa bază economică, prin dezvoltarea și modernizarea puternică a forțelor de producție, pe temelia celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, perfecționarea continuă a relațiilor sociale și de producție, a suprastructurii societății în vederea ridicării permanente a nivelului de trai, material și spiritual, al întregului popor, îmbunătățirii calității muncii și vieții lui, făuririi civilizației socialiste și comuniste pe pămîntul României.

Fundamentînd esența noii etape de dezvoltare economico-socială sub forma edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru a avut în vedere faptul că după încheierea cu succes a făuririi economiei socialiste unitare și consolidarea acesteia, esențialul este ca acest proces revoluționar să continue neîntrerupt și la cote calitativ superioare de evoluție și maturizare. Acest proces trebuie să cuprindă toate laturile vieții social-economice, societatea socialistă românească avînd capacitatea de a-și autoconcentra și autocentra efortul propriu pentru a deveni o societate socialistă multilateral dezvoltată atît din punctul de vedere al industriei și agriculturii, dar și al învățămîntului, științei și culturii, al gradului de civilizație materială și spirituală al întregului popor.

Congresul al IX-lea al partidului, deschizînd o viziune de perspectivă cu privire la desfășurarea industrializării socialiste, are, în același timp, marele merit istoric că a pus problema optimizării proporției fundamentale a economiei naționale, din industrie și agricultură. La baza dezvoltării și modernizării aparatului de producție, a ramurilor producției materiale, Congresul al IX-lea a așezat teza despre necesitatea **ratei înalte și rațional dimensionate a acumulării,** însoțită de utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor destinate dezvoltării economico-sociale. Într-o perioadă cînd în domeniul acumulării productive se exprimau opinii și poziții controversate, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus clarificări de importanță principială și a militat consecvent pentru utilizarea unei rate înalte și rațional dimensionate într-o țară slab dezvoltată sau în curs de dezvoltare care dorește să-și învingă starea de înapoiere moștenită, să reducă decalajele și să intre în rîndul statelor dezvoltate ale lumii. Preocupîndu-se pentru alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare, secretarul general al partidului a atras, în același timp, atenția asupra faptului că accelerarea dezvoltării economico-sociale este condiționată și de utilizarea rațională, cu maximum de eficiență, a fondurilor de investiții.

Pentru ca această strategie să devină suportul dinamismului dezvoltării s-a conceput ca procesul de acumulare să se bazeze pe încorporarea largă a cuceririlor revoluției științifico-tehnice, între industrializare, acumulare și dezvoltare fiind o unitate deplină. Prin toate acestea, România socialistă a reușit să obțină realizări de o mare însemnătate, într-un timp de cîteva ori mai mic față de cel parcurs de țările astăzi dezvoltate.

5. Viața demonstrează, cu forța de netăgăduit a faptelor, că partidul nostru a procedat just cînd a pus în centrul politicii sale industrializarea socialistă a țării, dezvoltarea unei industrii naționale moderne, pe bază celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, repartizată pe baze rațional-științifice în toate zonele și județele patriei. Realitățile de azi evidențiază cu putere falsitatea tuturor tezelor burgheze care puneau sub semnul întrebării necesitatea dezvoltării industriale a țării, a tezelor care denigrează politica partidului nostru de industrializare socialistă a țării și transformare socialistă a agriculturii. Lipsa de vocație pentru o mare industrie, așa cum susțineau diferiți ideologi burghezi, este infirmată de izbînzile istorice dobîndite de poporul nostru în domeniul industrializării.

Transformînd știința și cuceririle ei în cea mai puternică forță de producție a societății, industrializarea socialistă a României, prevăzută a se continua de către Congresul al IX-lea al partidului, în raport de noile exigențe ale dezvoltării economico-sociale, a revoluționat din temelii industria noastră națională, astăzi ea fiind **ramura modernă conducătoare** a întregii economii naționale, cu un potențial economic de peste 103 ori mai puternic decît în anul 1945. Utilizînd peste 45% din volumul fondurilor fixe și peste 37% din populația ocupată, industria contribuie în prezent cu peste 60% la crearea venitului național.

Capacitatea industriei noastre naționale de a rezolva cu forțe proprii marile probleme pe care le ridică realizarea unei înzestrări tehnico-productive moderne, de a soluționa competitiv, pe această bază, cele mai complexe și dificile probleme pe care le ridică continuarea și consolidarea dezvoltării noastre independente, într-o lume a interdependențelor crescînde, în care se adîncește criza economică mondială și de a înfăptui cele mai grandioase obiective naționale din istoria poporului nostru — Canalul Dunăre—Marea Neagră și Metroul bucureștean — constituie cea mai grăitoare expresie a vitalității industriei noastre producătoare de mijloace de producție, demonstrînd justețea și trăinicia concepției partidului nostru de dezvoltare și modernizare a ramurilor industriale legate nemijlocit de necesitățile reproducției lărgite.

Astăzi, industria românească constructoare de mașini este în măsură să acopere 90% din necesarul de mașini și utilaje pe care le impune programul nostru de investiții, să ofere agriculturii mijloace de producție — tractoare și mașini agricole — cu un înalt grad de tehnicitate, să producă utilaje pentru una din ramurile de cea mai mare complexitate și dificultate — energetica atomică. Este relevantă, totodată, capacitatea industriei naționale de a susține în perioada 1986—1990 și în perspectivă realizarea unei creșteri economice de tip intensiv — ca soluție de fond și de durată a strategiei adoptată de Congresul al XIII-lea al partidului.

Prin dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf ale industriei constructoare de mașini și chimiei, mici consumatoare de materii prime și energie, ale căror produse încorporează tenhologie modernă și muncă de mare complexitate, se pun bazele creșterii capacității industriei noastre de a încorpora cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, de a ridica gradul de tehnicitate și calitate al produselor la nivelul competiției mondiale.

Procesul revoluționar în agricultură, început în anul 1949 nu s-a încheiat în 1962, odată cu încheierea cooperativizării agriculturii. Referindu-se la conceptul de nouă revoluție agrară, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„pe această bază economică nouă, socialistă să dezvoltăm puternic agricultura noastră, să o facem modernă, intensivă și de mare randament economic, astfel incît înfăptuirea acestui proces complex și de mare profunzime să însemne o adevărată**

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin C. POPESCU

(Continuare în pag. 28)

ÎNTREBĂRI

1. **Care sînt principalele aspecte ce evidențiază importanța și necesitatea studierii creatoare a problemelor teoretice și practice ale economiei naționale și ale vieții economice internaționale ?**
2. **Formulați trăsăturile fundamentale ale modului de producție socialist.**
3. **În ce constă însemnătatea Congresului al IX-lea al P.C.R. referitor la trecerea la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate ?**
4. **Arătați principalele realizări ale poporului român în domeniul industrializării, al ridicării calitative a agriculturii.**

BIBLIOGRAFIE

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura Politică, București, 1975, p. 52—53 ; 167—173 ; **Rezoluția Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român,** Editura Politică, București, 1984, p. 10—16 ; **Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000,** Editura Politică, București, 1984, p. 15—20.

Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică București, 1984, p. 14 ; 16 ; 33—39 ;

Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului. Prezentată la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1—2 iunie 1982 ;

Nicolae Ceaușescu, Raport cu privire la stadiul actual al edificării socialismului, la realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială, la programele speciale și la măsurile pentru îndeplinirea cu succes a cincinalului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 25, Editura Politică, București, 1984 ;

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative din 2—3 august 1983, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 26, Editura Politică, București, 1984 ;

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Marii Adunări Naționale și Frontului Democrației și Unității Socialiste consacrată împlinirii a 40 de ani de la înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 27, Editura Politică, București, 1984 ;

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, 19 iunie 1985, Editura Politică, București, 1985 ;

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central și a activului central de partid, 24 iulie 1985, Editura Politică, București, 1985.

Factori de incidență asupra fluctuațiilor economice mondiale

ECONOMIA mondială este alcătuită, după cum se știe, din economii naționale autonome și, totodată, diferite între ele ca potențial, grad de participare la schimburile economice mondiale, nivel de dezvoltare economică, sistem socio-economic. Mișcarea economiei mondiale ar rămîne o simplă abstracție dacă am ignora faptul că ea este o însumare de evoluții contradictorii ale economiilor naționale atît de diverse ce o compun. Creșterea economică și dezvoltarea economică la nivel mondial sînt rezultanta evoluțiilor economiilor naționale, evoluții determinate ele însele de multiple procese diferite și contradictorii, uneori chiar opuse. În fapt, creșterea economică mondială apare ca fiind „compusă" din creșteri foarte rapide ale economiilor naționale ale unui grup mic de țări, din creșterea lentă dar persistentă a unor economii naționale relativ puțin numeroase și, totodată, din slaba creștere sau, uneori, chiar stagnarea sau cvasi-stagnarea unui număr imens de țări.

Studii minuțioase pe o perioadă istorică mai îndelungată demonstrează că o așa-zisă **sincronizare a mișcării economiilor naționale este, mai degrabă, o excepție decît regula** și că ea este întîlnită îndeosebi în punctele majore de cotitură ale economiei mondiale. O astfel de „sincronizare" a dinamicii unei părți precumpănitoare a economiilor naționale (nu neapărat numeric ci, mai degrabă, ca pondere în economia mondială) generează fie un avînt general al economiei mondiale, fie, dimpotrivă, o criză deosebit de gravă și de îndelungată a acestei economii.

În prezent, în virtutea ponderii lor ridicate în venitul mondial însumat, în producția industrială a lumii, ca și în schimburile internaționale de bunuri și servicii, în fluxurile financiare și de credit ale globului, situația conjuncturală a țărilor capitaliste dezvoltate (luate ca grup) exercită încă o influență covîrșitoare asupra economiei mondiale.

Țările în curs de dezvoltare, luate ca grup, dețin încă o pondere redusă în produsul și venitul mondial. Dinamica economiilor celor mai multe dintre țările în curs de dezvoltare se află sub incidența directă a fluctuațiilor economiilor țărilor capitaliste dezvoltate, care constituie pentru ele o piață considerabilă și, în același timp, un important furnizor de produse industriale și chiar agro-alimentare. Influența țărilor în curs de dezvoltare este încă foarte redusă, excepție făcînd, într-o oarecare măsură, datorită poziției lor specifice pe piața mondială, țările producătoare și exportatoare de petrol, a căror forță, dar și slăbiciuni, au fost demonstrate în special după anul 1973.

În ce privește țările socialiste, luate ca grup, ele au o pondere mare și în continuă creștere în producția industrială mondială, dar o participare ceva mai redusă la schimburile mondiale de mărfuri și servicii, ceea ce face ca influența lor asupra conjuncturii economiei mondiale să fie ceva mai scăzută.

Așadar, mecanismul declanșării unei crize economice mondiale funcționează în condițiile existenței unor tipuri diferite de economie, a căror putere de influențare a ansamblului economiei mondiale este inegală. Pe această bază, și relansarea economiei mondiale după o depresiune nu poate începe simultan în întreaga lume. De asemenea, numeroase crize au afectat numai un număr relativ mic de țări, în timp ce altele au continuat să cunoască faze de prosperitate. Caracterul asincron al evoluției economice a diferitelor țări a fost caracteristica întregii istorii a economiei mondiale din ultimul secol și jumătate, ducînd la adîncirea inegalităților în ce privește nivelul de dezvoltare economică și potențialul economic al diverselor țări. Această trăsătură rămîne dominantă și în zilele noastre. Asincronismul dinamicii diferitelor economii naționale este determinat atît de factori interni cît și externi, de factori obiectivi cît și subiectivi. Factorii interni țin de dinamica proprie, specifică a fiecărui tip de economie națională (nivel de dezvoltare, potențial, angrenare în relații internaționale, sistem socio-economic), iar factorii externi sînt constituiți din influențele exercitate de trendul dominant în fiecare perioadă în economia mondială. Factorii obiectivi sînt legați de specificul dinamicii fiecărei economii naționale și al economiei mondiale, în timp ce cei subiectivi sînt derivați mai mult sau mai puțin direct din intervenția umană, mai precis determinați de politicile economice promovate de guverne. Sub influența acestei multitudini de factori se poate constata că deși, de regulă, de o conjunctură favorabilă beneficiază toate țările, proporțiile în care are loc creșterea lor economică diferă deseori de la 1 la 4 sau chiar mai mult. În condițiile unei situații conjuncturale defavorabile pe plan mondial, de asemenea, nu toate țările sînt afectate în aceeași măsură, iar unele chiar reușesc să limiteze efectele negative ale crizei sau să sufere doar reduceri mai mici sau mai mari, ale ritmurilor lor de creștere. Marea dispersie ce se poate observa, atît la nivelul grupurilor cît și în interiorul lor, ne duce la concluzia că, în linii mari, atunci cînd a avut loc, „sincronizarea" dinamicii economiilor naționale ale țărilor lumii a avut în ultimele decenii un caracter relativ și nu unul absolut. Din această cauză este necesară o confruntare mai atentă și mai detaliată cu realitățile, atît a tezei referitoare la „contagiunea" unei conjuncturi favorabile sau defavorabile, cît și a tezei cu privire la rolul de propulsor al creșterii economice internaționale, pe care l-ar exercita economiile țărilor cu potențiale mari, în raport cu cele mai mici. Literatura economică postbelică a tratat cu totul secundar problema transmiterii crizei și avîntului dintr-o economie națională în alta, sau, în numeroase cazuri, a redus-o la ceea ce a căpătat denumirea de teoria „locomotivelor" ce dinamizează economia mondială. În viziunea acestei teorii, economiile naționale ale unor țări avansate și cu potențiale mari (S.U.A., U.R.S.S., Japonia, R.F.G.) ar exercita, prin ponderea lor în economia mondială, rolul de stimul („locomotivă") în ce privește determinarea avîntului în celelalte economii naționale. Mecanismele acestei stimulări au fost încă puțin studiate și dovedite.

O putere inegală de influențare

CONSIDERĂM că principalul vector al sincronizării, al „internaționalizării" unei conjuncturi favorabile sau defavorabile, îl reprezintă relațiile economice internaționale. Acestea au căpătat o mare intensitate și s-au diversificat în mod deosebit în secolul nostru și, îndeosebi, în perioada ultimelor patru decenii. Sistemul complex de relații economice internaționale este generat și, la rîndul său, generează o interdependență crescîndă între economiile naționale ale statelor. Această interdependență nu anulează autonomia economică a statelor, iar acest lucru este esențial pentru înțelegerea mecanismelor asincronizării dinamicii economiei mondiale. În fapt, evoluția economiilor naționale ale țărilor se influențează reciproc într-o anumită măsură, fără să se determine automat unele pe altele. Intensitatea, forța de transmitere a efectelor crizei sau avîntului dintr-o economie într-alta nu este egală și depinde, în mare măsură, de locul pe care o economie națională sau alta îl ocupă în economia mondială, în producția mondială, în comerțul internațional, în diviziunea mondială a muncii, în sistemul monetar, financiar și de credit internațional etc. De regulă, o economie cu o pondere însemnată pe plan internațional transmite mai puternic efectele propriei dinamici asupra economiilor mai puțin dezvoltate, dar nu neapărat și economiilor cu potențiale mai mici dar aflate la niveluri similare de dezvoltare economică.

Comparînd gradul de angrenare a unei economii naționale în schimburile mondiale de mărfuri și servicii cu potențialul economic al diferitelor țări se constată că cu cît este mai mare partea pe care o reprezintă exportul și importul în produsul lor brut, cu cît intensitatea legăturilor economice cu exteriorul

este mai ridicată, cu atît sensibilitatea unei economii este mai mare la fluctuațiile economiei mondiale și, în primul rînd, la fluctuațiile economiilor naționale ale principalilor săi parteneri. Această teză are și excepțiile sale. Dar, luată ad litteram, ea poate duce la concluzia că intensitatea înaltă a raporturilor economice externe ar fi vinovată de efectele negative ale unei conjuncturi dificile, după cum ea ar fi cea care ar crea efecte pozitive și o conjunctură favorabilă. În fapt, așa cum arătam, **puterea de influențare a evoluției economiei mondiale asupra diferitelor economii naționale este foarte inegală.**

O caracteristică a comerțului internațional este și fluctuația sa conjuncturală, oscilațiile sale fiind în funcție de fazele de prosperitate sau criză. În practică întîlnim două situații. Una dintre acestea este cea în care prețurile la export și import variază în funcție de fazele conjuncturale. În această situație, perioadele de criză înregistrează scăderi ale schimburilor comerciale internaționale atît în prețuri curente cît și în prețuri constante, date fiind modificările în nivelul volumului exporturilor și importurilor. Cealaltă situație este cea în care prețurile unui anumit tip de produse au un trend în continuă creștere (cazul prețurilor produselor industriale din anul 1953 și pînă prin 1980—1981). În această situație poate apare o creștere mai accentuată a exporturilor în prețuri curente decît în prețuri constante, iar în momentele de criză o creștere a exporturilor în prețuri curente deși volumul lor fizic este mai redus.

La nivelul economiei naționale, declanșarea unei crize economice mondiale se face simțită în dublu sens. Pe de o parte, un sens pasiv, dat fiind că partenerii își reduc importurile și, ca atare, respectiva țară constată că în fața exporturilor sale se ridică dificultăți care nu existau în faza anterioară de prosperitate. Pe de altă parte, economia națională respectivă răspunde activ la această situație schimbată printr-o reducere a importurilor sau prin întărirea măsurilor de frînare tarifară și netarifară a importurilor.

Efectele unei asemenea schimbări de situație conjuncturală sînt însă foarte variate și sînt o funcție a nivelului de dezvoltare economică, a potențialului economic ca și a gradului de participare la circuitul mondial. Experiența Japoniei, a R.F.G., Franței, Italiei ș.a. arată că vulnerabilitatea unei economii naționale nu depinde direct proporțional de ponderea relațiilor externe și nici exclusiv de ea. Desigur, aceasta nu înseamnă că ponderea relațiilor externe ar avea un rol secundar, pozitiv sau negativ, mai ales atunci cînd atinge niveluri foarte ridicate (Olanda, Belgia, Luxemburg etc.).

Un factor favorizant al creșterii sensibilității unei economii naționale la fluctuațiile conjuncturale internaționale este apreciat a fi gradul de liberalizare a relațiilor sale externe. În cadrul G.A.T.T. s-au obținut în perioada postbelică nu mai puțin de șapte reduceri tarifare importante, care au situat media ponderată a taxelor vamale aplicate țărilor membre la mai puțin de 5% din valoarea totală a mărfurilor schimbate între ele. Însemnătatea acestui proces pentru economia mondială decurge din faptul că partea membrilor G.A.T.T. constituie circa 80% din comerțul mondial actual.

Cîtă vreme conjunctura economiei mondiale a fost stimulatoare pentru creșterea economică în ansamblul țărilor lumii și, deci, în fiecare dintre ele, nimeni nu a ridicat obiecții la lărgirea accesului mărfurilor pe piața mondială, cu alte cuvinte, pe piața fiecărei țări în parte. După declanșarea crizei și prelungirea depresiunii, mulți oameni politici și economiști din țări capitaliste dezvoltate au început să considere că interdependența economiilor naționale și liberalizarea schimburilor ar reprezenta un factor negativ pentru dezvoltarea economiilor naționale și pentru ieșirea lor din criză (vezi Lesourne, 1982). Unele guverne nu au ezitat să considere că situația dificilă a economiei lor naționale ar putea fi evitată sau depășită prin promovarea unei politici protecționiste dusă uneori pînă la forme de autarhie, de izolare față de restul lumii, reducînd brutal sau pur și simplu interzicînd importul de mărfuri. Or, se poate constata că măsurile de reducere a importurilor aplicate de țările avansate au contribuit în fapt la restrîngerea propriilor piețe de desfacere (Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 33, 1983, p. 20).

Fără să diminuăm importanța și rolul pe care îl joacă relațiile economice externe, în transmiterea impulsurilor negative, dar și pozitive ale conjuncturii mondiale, realitățile demonstrează că exagerarea influenței pe care o are un asemenea factor trece cu vederea faptul că, în fond, cauzele fluctuațiilor economice sînt, în primul rînd, interne (fie că e vorba de creștere, fie că e vorba de stagnare sau scădere) și, de multe ori, ele sînt efectul întîrziat al unei evoluții proprii anterioare (fluctuațiile și modificarea structurii cererii, variațiile acumulării brute și nete, fluctuațiile investițiilor în capital fix, schimbările în rata rentabilității și a profitului, în costul forței de muncă, în structura costurilor mărfurilor etc.). Evoluția contradictorie a diferitelor fenomene și procese din economia națională a unei țări explică, în ultimă instanță, fluctuațiile respectivei economii, trecerea sa de la creștere la criză și invers. Pentru a se declanșa însă o criză economică mondială este necesar ca în afara cauzelor interne dintr-o serie de economii naționale să existe, la un moment dat, și o serie de condiții externe, care acționează la nivelul economiei mondiale, o serie de impulsuri mondiale spre stagnare și scădere a producției. Aceste impulsuri își exercită influența prin intermediul unor relații economice internaționale tot mai cuprinzătoare și mai complexe. În rîndul acestora pot fi menționate canalele ce leagă economiile naționale între ele, relații ce formează textura fundamentală a economiei mondiale : balanțele comerciale și de plăți, circuitele financiare, de credit și de plăți dintre diferitele țări, rezervele monetare de aur și devize, cursurile valutare ș.a.m.d.

■

În concepția României, toate acestea scot în evidență că pentru a se depăși actuala situație critică din economia mondială este necesară dezvoltarea unei largi colaborări economice internaționale, nu restrîngerea și împiedicarea desfășurării normale a relațiilor dintre state. Țara noastră se pronunță și acționează pentru o conlucrare reală între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, care să pornească de la recunoașterea interdependențelor crescînde între economiile naționale, a imposibilității depășirii situației actuale prin acțiuni izolate ale unei țări sau ale unui grup de țări, oricît de puternice ar fi ele din punct de vedere economic. Ieșirea din actuala situație de criză reclamă convergențe economice globale, relansarea activității economice nu numai în țările dezvoltate, ci revitalizarea procesului dezvoltării în întreaga lume, în primul rînd prin crearea condițiilor pentru accelerarea progresului economico-social al țărilor în curs de dezvoltare.

N. S. STĂNESCU

Doctrina Ceaușescu cu privire la progresul economico-social

(Urmare din pag. 26)

revoluție în modul de a gîndi, munci și trăi al țărănimii noastre cooperatiste".

Viața confirmă strălucit realismul politicii P.C.R. de a așeza la temelia efortului propriu alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare. Iată, spre exemplu, un calcul simplu, dar edificator, pentru perioada 1966—1984, potrivit căruia dacă România folosea o rată de acumulare de 20%, deci cu 12 puncte mai mică decît cea reală, volumul fondurilor fixe ar fi reprezentat în prezent numai 55% din ceea ce este realizat, iar fondul de consum ar fi fost cu aproape o treime mai mic decît cel existent, în condițiile unui grad scăzut de ocupare a forței de muncă, potențialul de astăzi al economiei românești ar fi fost realizat în jurul anului 2000.

Un element forte al acestei strategii l-a constituit și repartizarea rațională, optimă a forțelor de producție în profil teritorial, astăzi fiecare județ are o puternică forță industrial-agrară, o structură complexă a ramurilor, condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru locuitorii săi. Să amintim, spre exemplu, că astăzi, în cele mai multe județe ale țării se obține o producție industrială mai mare decît întreaga Românie a anului 1938. La sfîrșitul acestui cincinal, volumul minim al activității economice pe locuitor va fi de 70 000 lei, din care 50 000 lei o va reprezenta industria, 10 000 lei agricultura și 10 000 lei celelalte activități și servicii. Cel de-al 8-lea cincinal al țării accentuează acest proces de omogenizare a condițiilor de muncă și viață ale cetățenilor din toate județele și localitățile patriei.

Veniturile tuturor oamenilor muncii vor crește în dependență directă de sporirea productivității, de reducerea cheltuielilor materiale de producție, de ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor obținute. Pe această bază, și ca urmare a sporirii mai rapide a productivității muncii față de retribuție, veniturile oamenilor muncii vor avea permanent o acoperire reală în mărfuri și servicii. Pe fondul dezvoltării și diversificării celorlalte activități social-culturale, îmbunătățirii asistenței sanitare a populației, creșterii nivelului de cultură și civilizație, a nivelului de conștiință socialistă, se va făuri treptat o nouă personalitate, armonios dezvoltată fizic și psihic, cu o înaltă cultură socialistă și cu un înalt nivel politico-ideologic.

R. P. BULGARIA

Modernizarea tehnologică – prioritate a programelor de dezvoltare economică

ÎN ACTUALA etapă a dezvoltării economice a Bulgariei, construirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății socialiste implică în mod necesar, potrivit orientărilor programatice adoptate de Partidul Comunist Bulgar, accentuarea preocupărilor pentru creșterea calității în toate sectoarele, pentru perfecționarea conducerii și organizării activității, în condițiile aplicării consecvente a noului mecanism economic.

Datele statistice referitoare la rezultatele obținute în procesul creșterii economice în primii patru ani ai cincinalului în curs și prevederile planului pe anul curent pun în evidență importante progrese în principalele sectoare de activitate. Pe fondul lor se desfășoară eforturile de **îmbunătățire a structurii producției materiale,** prin dezvoltarea mai rapidă a ramurilor și subramurilor avansate, prin introducerea accelerată a progresului științifico-tehnic în întreaga economie.

Venitul național a înregistrat în anul 1984 o creștere de 4,6%, un ritm apropiat, de peste 4%, fiind prevăzut și pentru anul în curs. Ritmul mediu preliminat pentru perioada 1981—1985 este de 4,2%, superior celui înscris în planul cincinal (3,7%). Producția industrială urmează să sporească în acest an cu 5,2%, atingînd un nivel cu circa 28% mai ridicat decît în 1980. Creșteri superioare acesteia se vor realiza în cîteva ramuri de primă importanță : construcția de mașini, chimia și energetica. De asemenea, se anticipează sporuri semnificative ale activității în construcții, transporturi și telecomunicații, precum și în agricultură.

În realizarea planului de dezvoltare economică pe anul în curs, un loc aparte revine sarcinilor de **înnoire tehnologică,** decurgînd din programele speciale pe termen lung referitoare la direcțiile strategice ale progresului științifico-tehnic reieșite din prevederile programului de ridicare a calității producției. Este semnificativă în acest context alocarea pentru lucrări de cercetare-dezvoltare a unor fonduri totalizînd 734 milioane leva, sumă care depășește cu 40% nivelul din anul 1980.

Construcția de mașini constituie **domeniul prioritar al acțiunilor de modernizare,** în cadrul căruia se detașează eforturile orientate spre accelerarea producției de componente electronice și aplicarea microprocesoarelor la o gamă variată de mașini și utilaje. Fabricația anumitor produse, dintre care unele au devenit obiect al specializării în producția industrială, cunoaște o dezvoltare remarcabilă. Astfel, planul pe anul curent prevede creșterea rapidă a fabricației și livrărilor externe de mini și microcalculatoare, a celor de sisteme electronice pentru mașini cu comandă numerică și discuri magnetice de memorie utilizate în tehnica de calcul. De asemenea, se întreprind măsuri pentru crearea condițiilor necesare fabricării de sisteme flexibile de prelucrare, linii automatizate, roboți industriali, mașini-unelte de precizie, cu randamente ridicate, utilaje pentru biotehnologii.

În industria chimică se au în vedere în primul rînd modernizări ale tehnologiilor de fabricație a produselor din nomenclatorul actual, precum și introducerea de sisteme automatizate în principalele centre ale industriei chimice. Totodată sînt prevăzute ameliorări structurale în nomenclatorul ramurii, inclusiv prin asimilarea unor produse chimice principial noi, obținute prin utilizarea biotehnologiilor.

Înnoirea tehnologică include și celelalte ramuri industriale. Extinderea bazei energetice și de materii prime se desfășoară simultan cu aplicarea unui complex de măsuri de economisire și creștere a gradului de prelucrare. În metalurgie, o atenție deosebită se acordă utilizării tuturor elementelor utile conținute în minereuri și asimilării de noi tipuri de oțeluri și laminate. Pe baza unor tehnologii noi din domeniul metalurgiei pulberilor se realizează produse cu însușiri speciale, între care materiale ultradure.

În contextul general al valorificării complexe a materiilor prime, sînt de menționat preocupări de natură tehnologică și organizatorică pentru utilizarea resurselor secundare și a deșeurilor. O altă orientare importantă constă în explorarea posibilităților de înlocuire a materiilor prime importate cu materiale de provenință autohtonă.

Procesul complex de modernizare și ridicare a nivelului calitativ al producției, ale cărui orientări generale au fost exemplificate mai sus prin obiectivele propuse pentru ultimul an al cincinalului în curs, se înscrie într-o **strategie unitară în domeniul științifico-tehnic.** Ansamblul de probleme privind înfăptuirea acestei strategii constituie, după cum este cunoscut, obiectul unui document programatic adoptat de conducerea P.C.B. în februarie a.c. Una din direcțiile majore ale acesteia o reprezintă **perfecționarea planificării progresului științifico-tehnic,** prin aplicarea unei politici selective, care să evite dispersarea eforturilor. Programele speciale elaborate la nivel național asigură orientarea investițiilor cu precădere spre domenii de vîrf cum sînt electronica, robotica, unele subramuri ale chimiei etc. Un element nou, deja în curs de aplicare, îl reprezintă competiția între unitățile de cercetare, proiectele propuse fiind analizate mai ales sub aspectul eficienței. Soluțiile care satisfac în cea mai mare măsură criteriile de eficiență beneficiază în continuare de finanțarea cercetării și implementării rezultatelor.

La nivelul unităților economice utilizatoare ale rezultatelor progresului științifico-tehnic, acțiunile de modernizare sînt la rîndul lor supuse unui **nou regim de finanțare.** Dată fiind posibilitatea creării, în contextul aplicării noului mecanism economic, a unor fonduri proprii destinate progresului tehnic, întreprinderile dispun de mijloace care fac posibilă o finanțare flexibilă a modernizării, prin acțiuni inițiate de însești unitățile economice de bază. În același timp, la nivel central bugetul de stat dispune de un fond special pentru cercetare științifică și progres tehnic, destinat proiectelor de importanță deosebită. Totodată, fonduri pentru finanțarea programelor naționale speciale se constituie la dispoziția Comitetului de stat pentru știință și progres tehnic sau la ministerele de ramură.

Noului sistem de planificare și finanțare a modernizării tehnologice îi sînt asociate **norme perfecționate de formare a prețurilor și de reglare a retribuției.** Între elementele acestui sistem se înscrie aplicarea unor adaosuri la prețurile produselor noi și perfecționate și de rabaturi la prețurile celor uzate moral. Normele de determinare a retribuției participanților la asimilarea progresului științifico-tehnic permit stabilirea unor plafoane mai ridicate pentru participanții direcți la introducerea noutăților.

În condițiile concrete ale specializării producției unor subramuri ale industriei bulgare pentru livrări pe piața externă, acțiunile de modernizare a producției nu se reduc numai la efortul de ridicare a nivelului tehnic și calitativ la cote comparabile cu cele de pe plan mondial, ci pun cu acuitate problema unei mai bune adaptări la cerințele pieților de export. Aceasta constituie rațiunea **perfecționărilor introduse în organizarea comerțului exterior,** a cărei orientare de bază constă în depășirea divizării rigide a atribuțiilor și responsabilităților între producători și organizațiile de comercializare. Implicarea cît mai directă a întreprinderilor producătoare în operațiunile de comerț exterior, punerea lor în contact direct cu exigențele pieților externe se realizează prin crearea posibilității de a efectua exporturile prin compartimente speciale sau organizații proprii de comerț exterior. În noul cadru, organizațiile de comerț exterior devin ele însele, prin informațiile și studiile furnizate în legătură cu piața externă, inițiatoare ale unor modernizări și restructurări ale producției.

În dezvoltarea continuă a **raporturilor de prietenie și colaborare româno-bulgare** o însemnătate decisivă o au întîlnirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. Prin frecvența lor, prin analiza aprofundată a nivelului de dezvoltare a relațiilor reciproce, aceste dialoguri au deschis de fiecare dată perspective noi pentru extinderea și întărirea relațiilor bilaterale. O puternică dezvoltare au cunoscut relațiile economice, al căror volum s-a dublat practic la fiecare cinci ani. Concomitent se acționează pentru extinderea și aprofundarea cooperării și specializării în producție, în forme tot mai complexe, corespunzător posibilităților oferite de economiile în plin proces de modernizare ale celor două țări vecine și prietene.

Ioachim SILVESTRU

R.P.D. COREEANĂ

O economie dinamică, în plin proces de diversificare

CARACTERIZATĂ ca o cotitură radicală în viața poporului coreean, eliberarea țării de sub dominația străină (15 august 1945), de la a cărei înfăptuire s-au împlinit patru decenii, a reprezentat premisa proclamării, la 9 septembrie 1948, în partea de nord a țării, a Republicii Populare Democrate Coreene, din inițiativa Partidului Muncii din Coreea, expresie a voinței maselor populare de a desăvîrși eliberarea națională prin eliberarea socială. Amploarea rezultatelor obținute de R.P.D. Coreeană în cei 40 de ani de la eliberarea țării este ilustrată de creșterea de 431 ori a producției industriale în 1984, față de 1946, de 5,3 ori a celei agricole, de 6,5 ori a venitului național pe locuitor.

O etapă distinctă în procesul de dezvoltare rapidă și de diversificare a structurii economice o reprezintă **perioada transpunerii în practică a celui de-al doilea plan septenal** (1978—1984), realizările sale constituind condiții favorabile pentru atingerea celor zece obiective majore avînd ca orizont finele anilor '80, pentru consolidarea forței și independenței economice a țării.

În cursul planului septenal **industria** a cunoscut o dezvoltare deosebit de susținută (12,2% ritm mediu anual) însoțită de importante transformări în plan calitativ. În perioada 1978—1984 producția industrială globală a crescut de 2,2 ori, producția mijloacelor de producție devansînd ușor pe cea a bunurilor de consum. Au fost create și extinse, în conformitate cu obiectivele stabilite pentru întreaga etapă, capacități care la nivelul anului 1984 oferau posibilitatea realizării unor producții de 50 miliarde kWh energie electrică, 70 milioane tone cărbune, 7,4 milioane tone oțel, 4,7 milioane tone îngrășăminte chimice, 12 milioane tone ciment, 50 mii mașini-unelte, importante cantități de bunuri de consum. Un principiu călăuzitor esențial în structurarea industriei constă în asigurarea prioritară a prelucrării resurselor proprii de materii prime.

În domeniul **energeticii**, construirea, pe lîngă marile obiective a unui număr însemnat de termo și hidrocentrale mici și mijlocii a permis, în cursul planului septenal, dublarea capacității de producție a energiei electrice.

În **industria extractivă și de prelucrare primară** au fost extinse și consolidate principalele centre de producție a materiilor prime și combustibililor. Sînt de menționat în primul rînd modernizarea și extinderea mai multor mine de cărbuni și exploatări de minereuri neferoase, precum și punerea în funcțiune a unui centru de îmbogățire a minereurilor, cu o capacitate anuală de prelucrare de 10 milioane tone. Sub aspect organizatoric se acționează în direcția creării de combinate care integrează exploatarea minereurilor, extracția și prelucrarea primară a metalelor neferoase. Siderurgia cunoaște la rîndul său înnoiri, prin punerea la punct a unor procedee care permit folosirea combustibililor autohtoni, prin reconstrucția unor furnale și extinderea secțiilor de laminare pentru o prelucrare mai avansată a metalului.

Industria chimică, orientată de asemenea spre valorificarea unor materii prime indigene, a marcat în anii celui de-al doilea septenal progrese notabile, o dezvoltare mai rapidă înregistrînd fabricația produselor chimice de bază și cea a fibrelor sintetice.

Construcției de mașini, cea mai importantă ramură a industriei prelucrătoare, îi sînt caracteristice, deopotrivă, dezvoltarea dinamică și diversificarea nomenclatorului de fabricație. Volumul producției globale a acestei ramuri a crescut între 1978—1984 de 2,3 ori. Eforturile de dezvoltare au fost orientate, pe de o parte, spre reorganizarea și consolidarea capacităților existente, iar pe de altă parte, în direcția construirii unor noi capacități. Acestea din urmă au ca profil de producție construcția de utilaje grele de serie mică sau unicat, de utilaje pentru industria extractivă și mijloace de transport, fabricația de aparatură electronică și elemente de automatizare, răspunzînd nevoilor crescînde de dotare a economiei cu echipamente moderne.

În domeniul **agriculturii**, sector beneficiind de o atenție constantă pe termen lung, anul 1984 a înregistrat o producție record de cereale, de 10 milioane tone, comparativ cu mai puțin de 2 milioane tone cît reprezenta producția realizată în 1946, în partea de nord a țării. În cursul planului septenal 1978—1984, suprafața irigată a crescut cu 40%, numărul de tractoare și autocamioane din dotarea unităților agricole cu 50% și respectiv 30%, cantitatea de îngrășăminte chimice cu 60%, iar livrările de produse fitosanitare s-au dublat.

Accelerarea creșterii economice, diversificarea structurală prin utilizarea cu precădere a condițiilor și resurselor interne, creează premisele unei **participări mai ample la circuitul economic mondial**, în forme din ce în ce mai complexe. Extinderea relațiilor comerciale și a cooperării în producție, în perioada celui de-al doilea plan septenal, a constituit una din orientările de bază ale politicii economice, materializată în primul rînd în creșterea volumului schimburilor comerciale de circa 2,2 ori, ritmul exportului devansînd pe cel al importului. O serie de obiective industriale puse în funcțiune în intervalul 1978—1984 au fost realizate în cooperare cu întreprinderi din țările socialiste și firme din cîteva țări occidentale.

Ridicarea potențialului economic al țării se reflectă în mod firesc și în ridicarea nivelului de trai al populației, proces ilustrat de cîțiva indicatori sintetici : creșterea, în perioada 1978—1984, de 1,6 ori a venitului personalului muncitor în mediul urban și de 1,4 ori în agricultură, majorarea de aproape 2 ori a volumului comerțului cu amănuntul. De asemenea, s-a extins considerabil rețeaua unităților de învățămînt de toate gradele și baza materială în domeniul ocrotirii sănătății.

Considerate în ansamblu, rezultatele dezvoltării R.P.D. Coreene, în cursul planului septenal 1978—1984, oferă baza necesară pentru progresul în continuare al economiei, făcînd posibilă atingerea obiectivelor cunoscute ale strategiei economice. Astfel, pentru finele anilor '80 este prevăzută realizarea unor producții de 100 miliarde kWh energie electrică, 120 milioane tone cărbune, 15 milioane tone oțel, 1,5 milioane tone metale neferoase, 20 milioane tone ciment, 7 milioane tone îngrășăminte chimice, 5 milioane tone produse ale pescuitului, 15 milioane tone cereale.

Evoluția continuu ascendentă a **relațiilor de prietenie și colaborare româno-coreene** pune în evidență rolul decisiv al întîlnirilor și convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și tovarășul Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene. Un eveniment important în evoluția relațiilor bilaterale și întărirea conlucrării dintre România și R.P.D. Coreeană l-au constituit întîlnirile și convorbirile desfășurate în iunie 1984, cu prilejul vizitei în țara noastră a tovarășului Kim Ir Sen, în cursul cărora a fost subliniată existența unor largi posibilități de promovare în continuare a unei ample colaborări bilaterale pe plan economic, tehnico-științific, cultural și în alte sectoare de activitate, convenindu-se așezarea acestor relații pe baze de lungă durată, care să ofere o largă perspectivă relațiilor reciproc avantajoase dintre cele două țări și popoare.

Pavel CERNA

Evoluții pe piața petrolului

SCĂDEREA prețurilor la petrolul vîndut pe piața liberă în ultimii 5—6 ani este pusă de specialiști pe seama efectului combinat al mai multor factori, și anume: reducerea cererii de energie, substituirea petrolului cu alte surse de energie, sporirea producției de țiței în țările nemembre ale O.P.E.C. și întărirea dolarului în raport cu celelalte valute occidentale în decursul acestei perioade.

Consumul de energie în țările nesocialiste s-a redus cu 4% în intervalul 1979—1983, sporind ușor în 1984, respectiv cu 2,5%, rată care rămîne mult inferioară celei înregistrate de P.I.B. Trecerea la utilizarea surselor alternative de energie a redus ponderea țițeiului în balanța energetică de la 55% la 47%.

Producția mondială de țiței a scăzut de la un maximum de 51,4 mil. barili/zi în 1979, la 43,2 mil. barili/zi în 1984. Pe ansamblul țărilor membre ale O.P.E.C., producția a scăzut și mai mult, de la 31 la 10 mil. barili/zi, în condițiile în care în țările nemembre producția a crescut cu 4,6 mil. barili/zi, lăsînd Organizației țărilor exportatoare de petrol o pondere de numai 43% în totalul producției mondiale. Scăderea producției, împreună cu reducerea prețurilor au determinat diminuarea la jumătate a valorii producției țărilor O.P.E.C., evaluată (în prețuri de piață) la 500 mil. dolari/zi în 1984.

Chiar în condițiile scăderii prețurilor, perioada lungă de consolidare a dolarului a făcut ca pentru cumpărătorii vest-europeni costul facturii petroliere să crească în ultimii ani cu circa 40%. Acest fapt determină în continuare industria europeană, precum și pe cea japoneză, să apeleze la măsuri de conservare a energiei și la utilizarea de surse alternative.

Valorificarea resurselor naturale în Birmania

PE LINIA preocupărilor vizînd sporirea încasărilor în devize de pe urma livrărilor de hidrocarburi, Birmania a trecut la realizarea, pe baza studiilor Băncii Mondiale, a unui vast program de exploatare și valorificare a resurselor de gaze naturale. Programul prevede construirea, pe această bază, a unor fabrici de metanol și uree, a două fabrici de amoniac, precum și a două termocentrale alimentate cu gaze drept combustibil. Va fi realizată de asemenea o platformă off shore și conductele de transport aferente.

Primele descoperiri din 1982, în zona Golfului Martaban, au permis o producție de gaze de 1,1 mil. mc/zi în exploatare la adîncimea de 1 800—2 100 metri, urmate, în 1983, de sonde cu o producție de 2,60—2,63 mil. mc. Rezervele exploatabile din Golful Martaban sînt estimate la 88—226 mrd. mc. Recent, au fost descoperite depozite de gaze și în zona off shore, primele explorări fiind inițiate în trei regiuni — Tantabin și Kyontani în delta fluviului Irrawaddy și Tuywintaung în bazinul mijlociu al aceluiași fluviu. Rezervele în aceste regiuni sînt estimate la 53 mil. mc de gaze și 1,4 mrd. barili de țiței. Exploatările de adîncime în bazinul fluviului Irrawaddy furnizează deja 266 mii mc/zi gaze naturale și 300 barili/zi țiței. Dată fiind structura subsolului este probabilă existența și a altor zăcăminte însemnate de hidrocarburi.

Potrivit proiectelor existente, gazele exploatate urmează să fie lichefiate în țară. O primă uzină de prelucrare, în valoare de 24 mil. dolari, aflată în bazinul petrolifer Mann, din centrul țării, va fi construită de un consorțiu japonez condus de firma Mitsubishi. Alte două viitoare uzine cu aceeași destinație vor fi construite de asemenea cu participare străină.

Studiile Băncii Mondiale evaluează la 1,3 mrd. dolari costul total al lucrărilor de explorare și exploatare a hidrocarburilor din noile zăcăminte birmaneze, ceea ce se consideră că va face necesară atragerea unor credite externe.

Programe de dezvoltare

IORDANIA: proiecte industriale prioritare

PÎNĂ la finele acestui deceniu în Iordania se prevede realizarea a numeroase proiecte industriale, dintre priorități făcînd parte energetica, industria extractivă și de prelucrare a fosfaților, precum și alte ramuri.

Creșterea rapidă a consumului industrial și casnic de energie electrică va impune în continuare acordarea unei atenții deosebite procesului de dezvoltare a industriei energetice. Acest lucru se va realiza pe baza mai multor proiecte. În orașul port Aqaba se prevede construirea unei termocentrale care pînă în 1986—1987 va dispune de 2 blocuri energetice cu o putere de cîte 130 MW fiecare. Ulterior, pînă în 1990, se are în vedere instalarea a încă 2 blocuri energetice de cîte 300 MW. Alte proiecte se referă la construirea, la sud de Amman, a unei termocentrale cu 2 turbine de gaz de cîte 36 MW, precum și construirea a 2 minihidrocentrale.

În domeniul extracției și prelucrării fosfaților, societatea Jordan Phosphate Mines Co., în care statul iordanian deține 90% din acțiuni, va efectua pînă în 1987 investiții de 90 milioane dolari. În cele 3 mine existente în prezent (Russaifa, Al Hassa și Wadi al-Abiad), ceea ce va permite creșterea capacității de extracție a acestora la 7 milioane tone/an comparativ cu 5,8 milioane tone în anul 1984. Un proiect major este acela de construire a unei noi mine de fosfați la Shidiya. Acest proiect (care va fi realizat în decurs de circa 10 ani de un consorțiu internațional, sub conducerea unor firme franceze) prevede o capacitate minieră care inițial va fi de 3 milioane tone fosfați/an și care ulterior se va putea majora la circa 9 milioane tone/an.

Pentru reducerea dependenței de importul de țiței (în 1985 costul facturii petroliere se apreciază la 850 milioane dolari, comparativ cu 622 milioane dolari în 1983), o atenție deosebită se acordă descoperirii și valorificării resurselor proprii. Astfel, în anul 1984 a fost pus în exploatare zăcămîntul petrolifer din regiunea Azrak, la nord de capitala țării, unde producția zilnică a atins 1100 barili în septembrie 1984.

Dintre proiectele industriei prelucrătoare se evidențiază acela pentru o turnătorie pentru țevi și fitinguri care va avea inițial o capacitate de 10 mii tone/an și care ulterior se preconizează să atingă 16 mii tone/an. Concomitent, prin dezvoltarea de întreprinderi de stat de mărime mică și mijlocie, se are în vedere crearea unor capacități industriale care să acopere în măsură sporită necesarul intern în creștere de produse electrotehnice, chimice, metalurgice și de produse lemnoase. România a exportat în Iordania o gamă largă de produse, și anume: mașini și utilaje agricole, mașini și utilaje pentru industria construcțiilor, produse ale industriei electrotehnice, alte mașini și utilaje, profile din oțel, tablă groasă și sîrmă trasă din oțel, țevi din fontă și oțel, aluminiu și produse din aluminiu, alte articole metalice, sticlă și articole din sticlă, ciment, articole textile și confecții, hîrtie și carton, articole din cauciuc, produse chimice. Din Iordania se importă însemnate cantități de fosfați, precum și alte produse.

N. N.

Dolarul american: tendință de apreciere

SĂPTĂMÎNA 26—30 august 1985 a prezentat ca trăsătură generală tendința de apreciere a dolarului SUA față de principalele valute occidentale. Trăsătura a apărut mai puternică în ultima zi a intervalului, după închiderea piețelor europene. Pînă în acel moment operațiunile pe piețele financiar-valutare au avut însă un volum redus, săptămîna analizată neaducînd factori noi de natură să producă schimbări majore în cursurile valutelor unele față de altele. Dolarul a apărut ușor mai atractiv la cumpărare, factorul ajutător în această privință fiind indicatorul construcțiilor de locuințe care a înregistrat o creștere de 1,4% în iulie față de scăderea de 2,2% în iunie. Dobînzile în SU.A. au continuat să se mențină constante la nivelul de 8%. Fondurile federale se află la nivelul de 7,75%.

Marca vest-germană a slăbit în ultima zi a săptămînii de la 2,77 mărci/1 dolar la 2,8150 mărci/1 dolar.

Francul elvețian, stabilizat față de alte valute, s-a depreciat față de dolar. **Lira sterlină** este din nou sub nivelul de 1,40 dolari/1 liră. Se pare că momentan este dificil de menținut un nivel peste 1,40 dolari/1 liră, parțial și din cauza unui raport al companiei British Petroleum care anunță că stocurile de petrol cresc în ritm de 500 000 barili pe zi, fapt care va duce la scăderea prețului, factor evident defavorizant pentru moneda britanică. Șomajul în Marea Britanie, de asemenea este în ușoară creștere și nu este de natură să ajute lira sterlină.

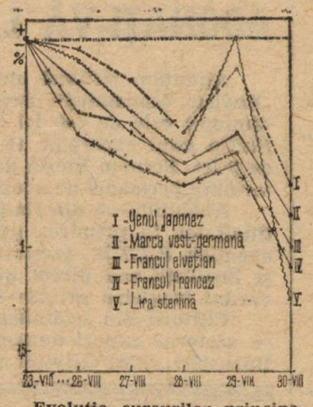

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 26—30 VIII; bază: 23 VIII 1985

Dolarul canadian este „în defensivă" față de cel american, nivelul său fiind în jur de 1,3650 dolari canadieni pentru 1 dolar SUA. Se așteaptă ca tendința să se mențină și de asemenea dolarul canadian să înregistreze scăderi de curs față de yen și ECU — unitatea valutară europeană.

Yenul japonez, în ușoară scădere față de dolar, rămîne pe ansamblu foarte stabil și chiar în ușoară apreciere față de valutele europene.

Lira italiană, francul belgian, francul francez și valutele nordice au urmat trendul dolarului în această săptămînă, neexistînd factori de influență interni care să schimbe într-un fel sau altul cadrul general valutar internațional. Nivelurile acestora față de dolar sînt de respectiv: lira italiană 1880; francul belgian 56,55; francul francez 8,60; coroana daneză 10,18; coroana norvegiană 8,23; coroana suedeză 8,32.

Piața metalelor a fost foarte agitată în ultima săptămînă, aurul, cel mai sensibil indicator al acesteia atingînd niveluri foarte înalte, de pînă la 342 dolari/uncie. Motivația se găsește în situația politică din Africa de Sud, situație care de altfel a dus și la închiderea pentru cîteva zile a tuturor piețelor financiar-valutare ale acestei țări.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 6 septembrie 1985

— Cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare. Forum democratic larg al conducerii economico-sociale **(Ioan Georgescu)** 1

— Strategie științifică pentru dezvoltarea economică echilibrată a tuturor zonelor țării **(Ioan Ianoș)** 2

— Conștiința economică și democratismul socialist **(I. Popescu, V. Bălașa)** 4

— În dezbatere : Proiectul legii privind autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale **(Mircea Preda, Marin Stoianovici, Vasile Ardeleanu, Simion Schorsten)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Dezbatere „R.E.". Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986 (I) 9

— Calitate și economie. Cît costă calitatea ? **(I. Crișan)** 11

— Exigențe ale procesului de standardizare și tipizare a produselor (II) **(Ion Hera-Bucur)** 12

— Noi resurse în circuitul economic. Colectarea și valorificarea materialelor refolosibile de la populație **(Teodor Moldovan)** 14

— Furaje de calitate prin folosirea tehnologiilor și utilajelor moderne **(Ion Bianu)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Organizarea — factor comun al acțiunilor de creștere a productivității muncii **(Cristache Dumitru)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Implicații economice și sociale ale noilor tehnologii **(Eugen Prahoveanu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Repere ale gîndirii occidentale cu privire la criza agrară (II) **(Gh. Ciulbea)** 22

CONSULTAȚII PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC DE PARTID

— Doctrina Ceaușescu cu privire la progresul economico-social — strălucită contribuție la dezvoltarea gîndirii social-politice românești, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare contemporane **(Dumitru Ciucur, Constantin C. Popescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Factori de incidență asupra fluctuațiilor economice mondiale **(N. S. Stănescu)** 27

— R.P. Bulgaria. Modernizarea tehnologică — prioritate a programelor de dezvoltare economică **(Ioachim Silvestru)** 29

— R.P.D. Coreeană. O economie dinamică, în plin proces de diversificare **(Pavel Cerna)** 30

— Tendințe ● conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT : Probleme ale consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— The IIIrd Congress of popular councils. Large democratic forum of socio-economic management **(Ioan Georgescu)** 1
— Scientific strategy for balanced economic development of all country regions **(Ioan Ianoș)** 2
— Economic conscience and socialist democratism **(I Popescu, V. Bălașa)** 4
— Debate : Draft-law on self-management and self-financing of territorial administrative units 6
— RE debate : Meeting necessary conditions to fulfil the 1986 plan (I) 9
— Quality and economy. How much does quality cost ? **(I. Crișan)** 11
— Exigencies of the product standardization process (II) **(Ion Hera-Bucur)** 12
— Collecting and turning to account renewable resources from the population **(Teodor Moldovan)** 14
— High quality fodder by using modern technologies and equipment **(Ion Bianu)** 15
— Organization — an important factor in rising work productivity in the chemical industry **(Cristache Dumitru)** 18
— Social and economic implications of new technologies (II) **(Eugen Prahoveanu)** 20
— Schools ● trends ● economists. Landmarks of western thinking regarding agricultural crisis (II) **(Gh. Ciulbea)** 22
— Incidence factors on economic world fluctuations **(N. S. Stănescu)** 27
— People's Republic of Bulgaria. Technological modernization, a characteristic of economic development programs **(Ioachim Silvestru)** 29
— Democratic People's Republic of Korea. A dynamic economy, in full process of diversification **(Pavel Cerna)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широко демократичный форум социально-экономического управления **(Иоан Джорджеску)** 1
— Научная стратегия уравновешенного экономического развития всех зон страны **(Иоан Янош)** 2
— Экономическое сознание и социалистический демократизм **(И. Попеску, В. Бэлаша)** 4
— Обсуждение. Проект закона о самоуправлении, самохозяйствовании и самофинансировании территориально-административных единиц 6
— Обсуждение. О подготовке условий, необходимых для выполнения плана на 1986 год (I) 9
— Качество и экономия. Сколько стоит качество **(И. Кришан)** 11
— Требования процесса стандартизации и типизации изделий (II) **(Ион Хера-Букур)** 12
— Новые ресурсы в экономический оборот. Сбор и использование вторичных материалов от населения **(Теодор Молдован)** 14
— Качественные корма путем применения современных технологии и оборудования **(Ион Биану)** 15
— Организация — важный фактор повышения производительности труда в химической промышленности **(Кристаке Думитру)** 18
— Экономические и социальные последствия новых технологий **(Эуджен Праховяну)** 20
— Школы — течения — экономисты. Вехи западного мышления о сельскохозяйственном кризисе (II) **(Г. Зульбя)** 22
— Факторы, влияющие на мировые экономические колебания **(Н.С. Стэнеску)** 27
— Народная Республика Болгария. Технологическая модернизация — характерная черта программ экономического развития **(Иоаким Сильвестру)** 29
— Корейская Народно-Демократическая Республика. Динамичная экономика в полном процессе диверсифицирования **(Павел Черна)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

ÎN CURÎND ÎNCEPE UN NOU AN ȘCOLAR !

În fiecare toamnă, elevii încep un nou an școlar.

Prevăzători, părinții cumpără încă de pe acum o nouă uniformă școlară în cinstea acestui eveniment.

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat sînt bine aprovizionate cu uniforme școlare pentru elevii mari și mici, precum și cu uniforme de pionieri și șoimi ai patriei.

O uniformă nouă, o bucurie pentru orice școlar !

ASIGURAREA COMPLEXĂ

1985 SEP 2 5

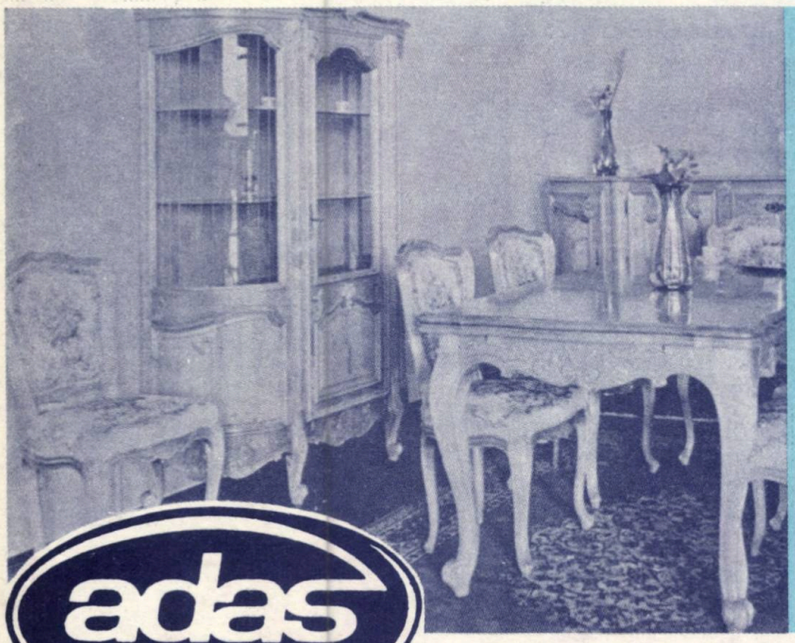

A GOSPODĂRIEI DUMNEAVOASTRĂ

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

În vederea refacerii bunurilor avariate ca urmare a unor evenimente neprevăzute ce se pot întîmpla într-o gospodărie, cetățenii pot încheia „Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor".

Aceasta este o asigurare combinată, în același contract fiind cuprinse : bunurile din gospodărie ; unele cazuri de accidente produse la domiciliu etc.

În această asigurare sînt cuprinse bunuri existente într-o gospodărie, ca : mobilier și alte obiecte casnice ; îmbrăcăminte ; covoare ; aparate de radio, televizoare ; mașini de cusut, frigidere, sobe de orice fel ; produse agricole, viticole, pomicole și animaliere ; combustibil, materiale de construcții pentru uzul gospodăresc și altele.

Sînt cuprinse în asigurare — pentru 20% din suma asigurată — și bunurile asigurabile luate în afara domiciliului.

Administrația Asigurărilor de Stat despăgubește cazurile de pagube la bunurile asigurate, provocate de unele riscuri, ca de exemplu : incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, alunecare de teren, avarii accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire și altele.

Prin același contract sînt asigurate pentru urmările accidentelor întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane : asiguratul, soția (soțul) asiguratului, precum și părinții și copiii acestora, dacă, în mod statornic, locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de unele evenimente, ca : incendiu, trăsnet, explozie, lovire, cădere, alunecare, acțiunea curentului electric, arsură și altele.

Prima de asigurare se stabilește în funcție de mărimea sumei asigurate, solicitată de asigurat pentru bunurile din gospodărie.

Pentru orice informații în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteți adresa fiecărei sucursale ADAS, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

ORSZÁGOS KÖNYVTÁR

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CONGRESUL CONSILIILOR POPULARE

HOTĂRÎRI DE MARE ÎNSEMNĂTATE PENTRU PROGRESUL ECONOMICO-SOCIAL AL ROMÂNIEI

Numărul 37 ● Vineri 13 septembrie 1985

SUB PREȘEDINȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Congresul al III-lea al consiliilor populare

Eveniment remarcabil în viața politico-socială a țării, expresie a unității de monolit a întregului popor în jurul partidului, al secretarului său general

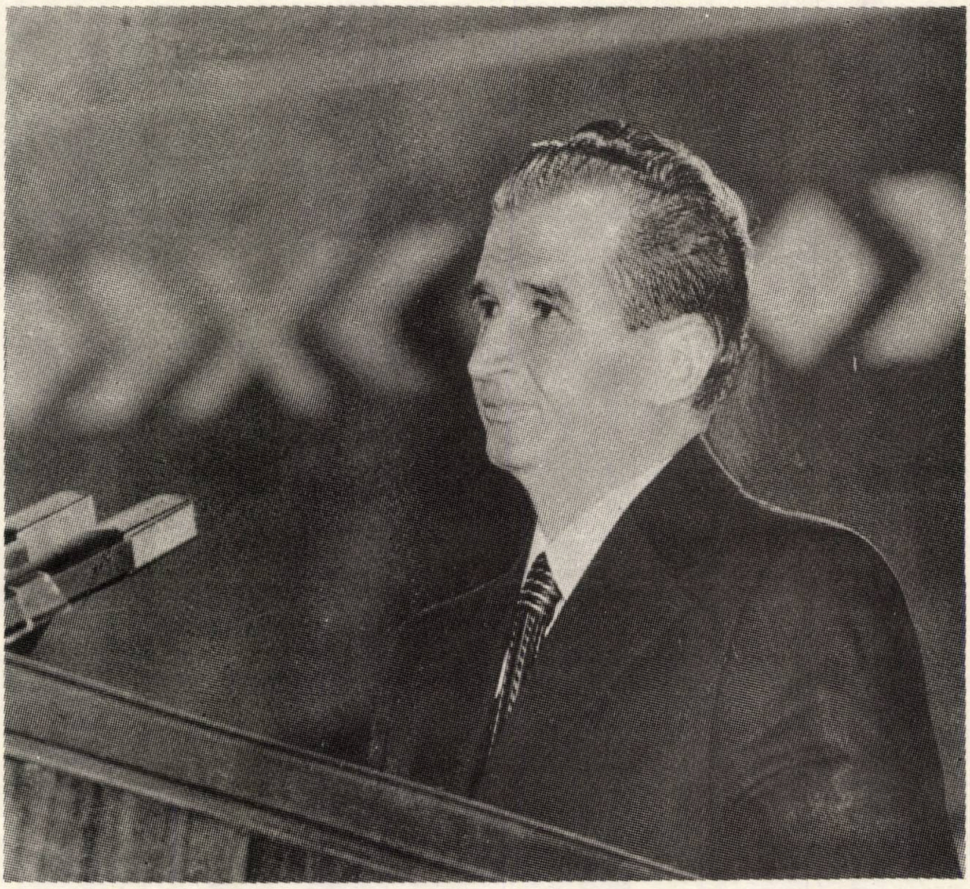

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Evoluții în procesul de reglementare pe baze multilaterale a relațiilor comerciale internaționale

In cadrul procesului de restructurare imediat postbelică a relațiilor internaționale, inclusiv prin prisma necesității promovării unui comerț liber de restricții, inițierea primelor negocieri tarifare din octombrie 1947, de la Geneva, se distinge ca un moment de referință în evoluția ulterioară a comerțului internațional. După cum este bine cunoscut, rezultatele acestor prime negocieri tarifare au făcut obiectul tratatului multilateral denumit Acordul pentru Tarife Vamale și Comerț (G.A.T.T.), semnat de reprezentanți ai 23 de state și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1948.

Dacă avem în vedere cine au fost inițiatorii negocierilor, în principal țări dezvoltate, este de înțeles de ce tratatul a avut un caracter neuniversal, el limitîndu-se la reflectarea intereselor acestor țări, excluzînd parțial sau total interesele țărilor în curs de dezvoltare. Reflectînd cu prioritate interesele unor țări cu economie de piață, tratatul a promovat și proliferat în cadrul comerțului internațional mecanismele de piață în ciuda scindării politice, ideologice și economice a comunității mondiale. Ca problematică abordată, tratatul a devenit un „exponent" al liberalizării reciproce a comerțului internațional prin prisma reducerii protecției tarifare în strînsă legătură cu principiul clauzei națiunii celei mai favorizate prin care „orice avantaj, favoare, privilegiu sau imunitate acordate de o țară la importul sau exportul în altă țară al unui produs vor fi, imediat și necondiționat, extinse oricărei alte țări semnatare a Acordului, pentru exportul sau importul aceluiași produs" (Acordul G.A.T.T., art. 1, paragraf 1).

Acest succint inventar de limite ale soluționării problemei promovării comerțului liber cu ajutorul G.A.T.T. care justifică opinia că acordul a fost conceput și a acționat de la bun început ca un club contactual (bazat pe principiul reciprocității concesiilor), de facto între țările industrializate. Tocmai aceste limite au condus țările în curs de dezvoltare la căutarea unei noi forme instituționale în domeniul relațiilor economice internaționale, prin a cărei competențe să reunească dubla problemă a comerțului și dezvoltării, expresie a raportului firesc dintre creșterea economică și participarea la diviziunea internațională a muncii. Această formă instituțională, cu vocație universală de data aceasta, decurgea din imperativul examinării în strînsă interdependență a tuturor problemelor economiei mondiale adunînd, în același timp, la aceeași masă de negociere și conciliere toate statele lumii cu diversitatea intereselor lor.

Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) a încununat, în primul rînd, eforturile țărilor socialiste și țărilor în curs de dezvoltare de creare a unui organism vizînd atît normalizarea comerțului internațional, cît mai ales transformarea acestuia într-un instrument al dezvoltării. U.N.C.T.A.D. este rezultatul unei evidente necesități de restructurare a relațiilor comerciale internaționale aflate în „criză", în vederea concilierii multitudinilor de interese economice și comerciale, într-un cadru instituțional mai larg decît cel oferit de G.A.T.T.

Noua concepție de așezare a relațiilor economice internaționale, cu obiective și mecanisme de funcționare diferite de cele care au stat la baza G.A.T.T., și-a găsit concretizarea chiar în prima sesiune a U.N.C.T.A.D., din 1964, cînd s-a preconizat „găsirea unui sistem internațional de cooperare economică mai bun și mai eficient care să permită eliminarea diviziunii lumii în zone sărace și zone de abundență și să asigure prosperitatea tuturor și să găsească mijloacele de a mobiliza resursele umane și materiale ale lumii în vederea suprimării de pretutindeni a sărăciei".

Desigur, dezvoltarea prin comerț trebuia să-și găsească făgașul normal prin adoptarea unor instrumente adecvate, astfel încît reașezarea schimburilor comerciale pe baze noi să genereze avantaje corespunzătoare tuturor națiunilor în spiritul echității și egalității în drepturi. Ideea liberalizării comerțului internațional prin reducerea protecției tarifare, și-a găsit materializare în sistemul preferințelor vamale reprezentînd o liberalizare nereciprocă din partea țărilor dezvoltate în favoarea tuturor țărilor în curs de dezvoltare, prin exonerarea sau reducerea taxelor vamale la accesul pe piețele lor naționale.

Sistemul generalizat de preferințe vamale (S.G.P.) a constituit o breșă sau reprezintă o continuitate în eforturile de reglementare pe baze multilaterale a relațiilor comerciale internaționale? Pentru a răspunde la această întrebare amintim că ideea de preferințe vamale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare precede crearea U.N.C.T.A.D., dar este concomitentă cu eforturile de restructurare a relațiilor economice internaționale într-o viziune mai largă decît cea oferită de G.A.T.T. Ea a fost emisă pentru prima dată la reuniunea ministerială G.A.T.T. din 1963, cînd o serie de țări în curs de dezvoltare, părți contractante, au sugerat tratamentul preferențial la exportul de produse manufacturate și semifinite ca mijloc eficace de promovare a exportului și dezvoltării.

Momentul avansării acestei idei corespundea cu o perioadă de expansiune economică fermă în care observatori excesiv de optimiști păreau a vedea începutul unei întregi ere de prosperitate. În acest context nu a fost de mirare că ideea a fost respinsă de țările dezvoltate, pe fondul

Supliment la
nr. 37 1985
Revista ECONOMICA

neacceptării de principiu a nici unei derogări de la clauza națiunii celei mai favorizate.

Ideea preferințelor vamale decurgea din realitățile incontestabile nu numai ale dezvoltării inegale a națiunilor, ci și al adîncirii decalajelor economice între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare tocmai într-o perioadă de expansiune Analiștii lucizi au evidențiat atunci că în scopul deplinei fructificări a acestei expansiuni este necesară realizarea relațiilor comerciale internaționale pe baze noi.

Ideea preferințelor vamale decurgea, de asemenea, din recunoașterea de facto, inclusiv de țările dezvoltate, a competitivității mai reduse a produselor manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare pe piața țărilor dezvoltate în contextul în care comerțul internațional se dezvoltă în principal sub impulsul schimbului de produse manufacturate. Dincolo de cauzele, de altfel bine cunoscute, ale competitivității mai reduse, reținem pentru analiza care urmează faptul că, în această situație, produsele manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare găsesc cu dificultate debușee pe piețele țărilor dezvoltate dacă nu asigură un avantaj comparativ de preț.

Pornind de la premisa că exportatorul din țările în curs de dezvoltare nu poate practica la un moment dat, un preț inferior celui internațional decît riscînd posibilitățile sale viitoare de finanțare a dezvoltării, avantajul comparativ de preț fără diminuarea încasărilor normale din export nu poate fi creat decît de guvernele țărilor importatoare prin renunțarea parțială sau totală la perceperea taxei vamale preluată în mod uzual la importurile de produse similare. S.G.P. alături de alte instrumente, este chemat să contribuie la ridicarea continuă a ponderii producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială și a participării lor la exportul mondial de produse industriale, la cel puțin 25% și respectiv la cel puțin 30% la finele acestui secol. (Declarația și Programul de acțiune adoptat la cea de-a IV-a reuniune ministerială a „Grupului celor 77", Arusha, 1979).

În elucidarea problemei privind raportul dintre S.G.P., ca unul din instrumentele de restructurare a relațiilor economice internaționale în cadrul U.N.C.T.A.D. și clauza națiunii celei mai favorizate, pusă la temelia G.A.T.T., trebuie să pornim de la faptul că în deceniul '70 comerțul internațional a crescut într-un ritm mediu anual de peste 10%, iar încasările din turism și servicii, ca părți componente ale comerțului invizibil, au marcat cea mai rapidă expansiune cunoscută. Datele istorice consemnau recordul de dinamică care poate fi înregistrat de dezvoltarea relațiilor economice internaționale. Într-o astfel de perioadă, raționea preferințelor vamale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare se justifica în necesitatea transpunerii în practică a teoriei interdependenței dintre comerț și dezvoltare pentru toate statele lumii, deci fără excepție, inclusiv a acelora care de-abia păşiseră pe calea independenței politice ce trebuia în mod stringent consolidată de o independență economică.

Viața demonstrase deja, prin experiența unor țări în curs de dezvoltare cu un astfel de statut ceva mai vechi, că principiul clauzei națiunii celei mai favorizate și derogările de la aplicarea ei nu au corespuns, în aceeași măsură, intereselor țărilor aflate pe diferite trepte de dezvoltare economică. Făcînd această constatare, primul secretar general al U.N.C.T.A.D., Raul Prebisch arăta că „oricît de valabilă s-ar dovedi aplicarea principiului clauzei națiunii celei mai favorizate în reglementarea relațiilor comerciale dintre egali, ea nu reprezintă un concept potrivit pentru reglementarea schimburilor comerciale la care participă țări cu niveluri de dezvoltare disproporționate" [1].

Într-adevăr, asigurarea unor avantaje reciproce în comerțul internațional, pentru state cu niveluri diferite de dezvoltare, presupune aplicarea unui alt principiu, respectiv cel al nereciprocității concesiilor. Deși promovat cu fermitate de țările în curs de dezvoltare, acest principiu este recunoscut în G.A.T.T. de-abia în 1963, odată cu adoptarea părții a IV-a a Acordului intitulată „Comerț și dezvoltare", parte în care este restabilită conexiunea firească între necesitatea și importanța încurajării exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, ca mijloc de atingere a obiectivelor lor de dezvoltare economică. Conform principiului nereciprocității, țările dezvoltate consimt ca în cadrul negocierilor comerciale să reducă sau să elimine taxele vamale sau alte obstacole ridicate în calea comerțului lor cu țările în curs de dezvoltare fără să solicite în schimb concesii similare. (Articolul XXXVI, paragraful 8 al Acordului G.A.T.T.).

Adoptarea și aplicarea sistemului generalizat de preferințe vamale în raporturile comerciale ale țărilor dezvoltate cu țările în curs de dezvoltare nu este opusă în nici un fel posibilităților de liberalizare tarifară pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate. În acest sens sînt de menționat prevederile Declarației adoptată la încheierea reuniunii ministeriale G.A.T.T., care a deschis cea de-a VII-a rundă de negocieri comerciale multilaterale (Tokio, 12—14 septembrie 1973), care printre altele arătau că „țările participante recunosc necesitatea adoptării, în cursul negocierilor de reducere a taxelor vamale, a unor măsuri speciale pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în eforturile lor de a-și majora încasările din export și de a promova dezvoltarea economică, acordîndu-se atenție prioritară — ori de cîte ori este cazul — produselor sau domeniilor de interes pentru țările în curs de dezvoltare. Țările participante recunosc, de asemenea, importanța menținerii și îmbunătățirii sistemului generalizat de preferințe".

Sistemul generalizat de preferințe fiind, în principiu, o liberalizare tarifară nereciprocă reprezintă o dezvoltare creatoare a principiului clauzei națiunii celei mai favorizate, completîndu-i de fapt dimensiunile în conformitate cu realitățile istorice.

Sensul dezvoltării creatoare a S.G.P. trebuie înțeles și prin caracterul temporar (ca perioadă de funcționare) și selectiv (ca domenii de aplicare) al aplicării, pînă la lichidarea decalajelor economice disproporționate între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate și pînă cînd capacitatea concurențială a primelor va fi egală cu cea a celor din urmă.

Pornind de la sistemul generalizat în preferințe vamale țările în curs de dezvoltare, militează în prezent pentru crearea unui Sistem Global de Preferințe Comerciale între ele (S.G.P.C.) [2]. La fel ca și preferințele vamale din cadrul S.G.P., tratamentul preferențial din cadrul S.G.P.C. trebuie să constituie un principiu recunoscut și nu o derogare sau excepție de le principiul clauzei națiunii celei mai favorizate. Pe această cale, țările în curs de dezvoltare ar avea posibilitatea să aplice un regim preferențial în schimburile reciproce, fără ca țările dezvoltate să poată cere extinderea avantajelor și în favoarea lor, în virtutea principiului clauzei națiunii celei mai favorizate.

Instituționalizarea S.G.P.C. în cadrul U.N.C.T.A.D., ca element constitutiv al unei strategii de dezvoltare pe forțe proprii cu sublinierea rolului schimburilor comerciale între țările în curs de dezvoltare conduce la o modificare de substanță în bazele juridice și cadrul contractual de desfășurare a comerțului internațional în ansamblul său [3].

dr. **Napoleon POP**

---

[1] Raul Prebisch, „Towards a New Trade Policy for Development", Raport of the Secretary General al U.N.C.T.A.D, Geneva, 1964, p. 65—70.

[2] Elements d'un systeme preferential dans le commerce entre pays en developpement. TD/192/supp. 2, CNUCED, Nairobi, 1976, p. 8.

[3] U.N.C.T.A.D., Functionement et effets du systeme generalisé de preferences, doc. TD/B/C5/79, Geneva, 1982.

Arbitraj valutar

Tehnica cotațiilor „spot"

2. În cadrul centrelor importante de arbitraj valutar numărul băncilor care operează prin departamente de arbitraj valutar a devenit tot mai mare și necesită un sistem foarte dezvoltat și eficient de intermediari (brokeri). Regulile pieței sînt simple. Brokerii de arbitaj valutar se aseamănă cu cei de bursă, dar nu acționează decît în limita mandatului acordat. Ei informează și recomandă, atunci cînd se încheie o tranzacție între două bănci, ei confirmă aranjamentul și percep un comision.

În ultimii ani, multe firme de brokeri fie și-au creat filiale în alte țări, fie au intrat în colaborare cu firme locale deja existente în centrele financiare respective. Acest fapt le dă posibilitatea de a acționa ca legături între bănci din țări diferite și chiar din continente diferite, realizînd practic o piață internațională, mai puțin costisitoare din punct de vedere al comunicațiilor rapide, față de posibilitățile existente la nivel de arbitraj direct de la bancă la bancă. Sarcina oficială a brokerului este aceea de a comunica prompt băncilor ce tranzacții sînt propuse și la ce cursuri, și de asemenea, de a confirma ce a fost efectuat anterior pînă la ora respectivă. Acest sistem asigură băncilor rapiditatea și anonimatul informațiilor către toți membrii pieței ; după unii comentatori acesta fiind de fapt avantajul major al tranzacțiilor prin brokeri. Arbitrajiștii solicită informații brokerilor și atunci cînd nu au intenția imediată de a efectua o tranzacție. Cum brokerii speră de obicei în noi comenzi aducătoare de comision, ei vor informa imediat și foarte obiectiv asupra evoluțiilor cursurilor din piață. Aceste informații sînt folosite de bănci fie pentru testarea pulsului pieței înainte de a „intra" efectiv într-o afacere sau pentru anumite tranzacții cu clienți ai băncii (firme industriale locale sau internaționale, societăți de asigurări sau orice alt mare deținător de cont la banca respectivă). Această funcție a pieței brokerilor — ca sursă de informații clare și la moment — constituie un aspect important al sistemului, de brokeraj. Brokeri există în toate centrele financiare, cele de la Londra, New York, Frankfurt și Hong Kong fiind cele mai importante.

Dezvoltarea pieței eurovalutelor a oferit compartimentelor de arbitraj din bănci o nouă activitate care s-a dezvoltat rapid în perioada din anii '50 pînă în prezent. Băncile iau cu împrumut sau oferă cu titlu de împrumut sume mari de valută, la și de la firme industriale și din alte domenii, bănci comerciale sau centrale, agenții de stat, societăți financiare și de „trust" și alte organizații internaționale.

Această activitate a fost atribuită compartimentelor de arbitraj din bănci, deoarece arbitrajiștii au cunoștințele necesare privind piața eurovalutelor cît și o privire de ansamblu asupra scenei comerciale. Ei se află în contact permanent cu parteneri din toate centrele lumii și adesea vorbesc cîteva limbi străine. De asemenea, partenerii de la celălalt capăt al firului de cele mai multe ori sînt cunoștințe personale, relația personală fiind de cea mai mare importanță în cadrul relațiilor bancare și este cultivată ca atare de factorii de decizie bancară în instituțiile respective.

În cadrul acestor activități arbitrajiștii folosesc serviciile de brokeraj specializate pe diverse valute, servicii diferite de cele de vînzări-cumpărări, pentru a verifica bonitatea firmelor, limitele de lucru și finalmente pentru a încheia afaceri. Și în aceste tranzacții brokerii capătă un comision calculat diferit de cel de la operații de vînzări-cumpărări.

„Spot" și „Forward"

Orice tranzacție de arbitraj valutar încheiată între doi participanți, bancari sau comerciali, este legată de o anumită dată, fie că tranzacția a fost perfectată scris sau oral. La acea dată remiterea de valută va fi făcută de A către B, și de B către A pentru valuta echivalentă. Data de valută se mai numește și dată de livrare. Este important ca remiterea ambelor valute să se facă în aceeași zi, care trebuie să fie o zi „bună" sau o zi de lucru în țările ambelor valute. Se pot încheia tranzacții pentru orice zi care convine ambelor părți, data fiind oricît de îndepărtată în viitor, deși numărul contractelor peste un an este destul de redus. Acest gen de tranzacții se numesc tranzacții „la termen" (forward) față de cele menționate anterior care sînt tranzacții „spot" (la vedere) cu data de valută la două zile lucrătoare distanță.

Originea arbitrajului la termen se găsește în prima parte a secolului XIV, cînd Camera Papală de la Avignon a încheiat un număr de convenții cu case bancare florentine (Bardi și Peruzzi) care transferau dobînzi asupra încasărilor papale din Anglia și alte țări. Conform condițiilor din unele convenții de acest fel, cursurile de schimb erau fixate anticipat pentru întreaga perioadă de un an acoperită de fiecare contract. Într-adevăr nici sumele implicate, nici datele transferului nu erau stabilite anticipat atîta timp cît ele depindeau de rata (care nu putea fi prevăzută) la care încasările papale ar fi produs dobînzi în cursul unei perioade viitoare, dar obligațiile asumate de bancheri de a plăti în viitor la Avignon contra florini alte valute ce urmau să fie primite la o dată viitoare, corespunde criteriilor de bază ale tranzacțiilor de arbitraj la termen.

Se crede că Viena a fost prima piață modernă de tranzacții la termen. Valuta austriacă, cea germană și cea rusă erau cotate la termen în anii 1880—1888 și chiar mai devreme.

La începutul secolului bursa din Londra și cea de la Paris au început să fie mai active în cotații la termen. În S.U.A. primele tranzacții la termen au apărut în timpul războiului civil datorită unor mari diferențe de curs de la regiune la regiune.

Shanghai-ul în China păstrează dovezi ale unor tranzacții la termen în această perioadă, iar America de Sud își avea centrele cele mai importante pentru astfel de tranzacții la Rio și Valparaiso.

Premium și discount : Prețul oricărei valute, indiferent de data livrării, fluctuează în jurul unei valori pe tot parcursul unei zile. Diferențele de preț în timp se exprimă prin compararea lor cu prețul „spot". Dacă valuta în cauză este mai scumpă cu livrare la termen decît cu livrare spot se spune că înregistrează premium (primă). Dacă este mai ieftină se spune că înregistrează discount. Privit din punctul de vedere al parității dolar/liră sterlină putem avea :

— Spot £/$ 1,40

— 3 luni forward £/$ 1,3950

În acest caz dolarul face premium și sterlina discount. Cu alte cuvinte dacă dolarii la termen sînt mai puternici (fac primă) cu mai puțini dolari se cumpără lira. Dacă dolarii la termen sînt mai slabi cu mai mulți dolari se cumpără o liră.

În mod normal clienții solicită compartimentului de arbitraj al băncii cursul unei valute din piața respectivă contra alteia (la Paris curs dolar/franc francez sau franc/marcă vest-germană). Există însă și cazuri cînd într-o țară (Elveția de pildă) să se solicite un curs dolar/lira sterlină. Acest gen de cotație se numește „cross rate". Este de remarcat cu titlu teoretic că ceea ce reprezintă o cotație cross pentru un italian și anume franci elvețieni/franc belgian, nu este o cotație cross pentru un belgian sau un elvețian.

Swap. În domeniul financiar-bancar termenul a apărut folosit mai ales în legătură cu aranjamentele de credit între băncile centrale ale diferitelor țări. Swapul este o operație formată dintr-o pereche de operații de arbitraj

valutar care au ca obiect vînzarea-cumpărarea și cumpărarea-vînzarea a aceloraşi două valute, dar cu date de livrare diferite. Sumele implicate vor fi identice pentru una dintre valute și asemănătoare pentru cealaltă valută, diferența fiind dată de diferențele de dobîndă între cele două valute pe perioada dintre cele două date de livrare. De exemplu, un swap de 100 000 lire contra dolari pentru 3 luni constă din următoarele două tranzacții : la 1 feb. A vinde lui B £ 100 000 cu livrare 3 feb, la cursul de 1,40 și cumpără de la B £ 100 000 cu livrare la 3 mai la cursul de 1.385 dolari pentru o liră. Acesta este un swap. În afară de utilizarea interbancară, swapul este foarte frecvent folosit pentru implementarea procedurii de „hedging" care asigură eliminarea riscului de curs valutar în operațiile comerciale.

Operațiile descrise mai sus reprezintă principalele activități într-un departament de arbitraj și datorită complexității deosebite ale proceselor implicate uneori apar erori. Erorile sînt generate fie de limbaj (multe operațiuni se finalizează prin convorbiri telefonice) fie de calcul, fie unor erori de transmitere. Important este de reținut faptul că oricît de importante și neplăcute sînt erorile, băncile întotdeauna încearcă să le rezolve împreună cît mai repede. Principiul pe care îl evidențiază această practică este acela că băncile doresc să-și continue activitatea de arbitraj valutar împreună și aceasta implică respectarea convingerilor partenerului.

Aceeași dorință de a menține relații agreabile de afaceri în perspectivă explică de ce un arbitrajist va negocia cu insistență punctul său de vedere asupra unei tranzacții încheiate neclar, dar nu-și va înșela niciodată partenerul într-o tranzacție. Mai mult, se practică ajutorul reciproc în caz de dificultate profesională fapt care ar uimi un neavizat : uneori ei încheie tranzacții care nu-i favorizează, în scopul de a îndatora un alt arbitrajist din altă bancă. Uneori se anulează tranzacții deja încheiate pentru a ajuta un arbitrajist începător de la banca parteneră, în cazul unor greșeli costisitoare. Aceste aspecte subliniază solidaritatea comunității arbitrajiștilor (dealerilor sau traderilor cum mai sînt numiți) din întreaga lume, spiritul de competiție loială care îi animă, ca și modul comprehensiv de a practica o meserie pe cît de stressantă pe atît de stimulatoare. Loialitatea față de profesie și de practicanții ei este excelent sintetizată în preceptele codului de conduită profesională enunțate de Asociația Cambistă Internațională, organizația mondială a tuturor dealerilor din băncile lumii care numără aproximativ 11 000 membri afiliați.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Relații financiare internaționale

Aspecte ale comportamentului prețurilor internaționale

Factori care acționează asupra comportamentului prețurilor internaționale. Prețul internațional este o categorie economică deja consacrată în teoria schimburilor comerciale mondiale, reprezentînd expresia bănească a valorii internaționale a mărfii. În mod practic, el se formează pe piață și se modifică în permanență sub acțiunea unor factori diverși ce derivă din însăși evoluția economiei mondiale.

Cercetarea atentă a „fenomenului prețului internațional" permite individualizarea principalelor influențe care determină anumite niveluri și comportamente ale acestuia. Prețurile internaționale sînt rezultanta acțiunii complexe date de evoluția cadrului economic, tehnologic, politic și financiar general din țările sau regiunile care dețin ponderi însemnate în producția, consumurile, exportul și importul mondial; modificările ciclului conjunctural din țările capitaliste dezvoltate determinate de tendințele principalilor indicatori caracteristici : volumul, structura și elasticitatea cererii și raportul dintre cerere și ofertă pe produse și grupe de produse și pe zone geografice; caracteristicile și dinamica inflației; fluctuațiile cursurilor valutare ale principalelor monede utilizate ca mijloace de plată internaționale; evoluția costurilor; politicile comerciale ale țărilor sau grupurilor de țări cu poziții puternice în comerțul internațional; politica în domeniul prețurilor dusă de uniunile monopoliste, de societățile transnaționale; condițiile climaterice din principalele zone producătoare ale bunurilor agroalimentare.

Tendințe ale prețurilor internaționale. Evoluțiile înregistrate în economia mondială în perioada postbelică și-au pus amprenta asupra prețurilor internaționale. Acțiunea anumitor factori, apariția și reactivarea altora în anumite perioade s-au materializat în influențe variate asupra prețurilor mărfurilor comercializate pe piața internațională. Cercetarea lor relevă o serie de caracteristici de dinamică și corelare a prețurilor cu fenomenele și tendințele din economia mondială.

În anii '50, prețurile produselor de bază au avut o tendință de scădere, înregistrînd o redresare în deceniul următor. În acest deceniu '60, prețurile petrolului au continuat să scadă sau să rămînă staționare în expresie nominală, contrar evoluției prețurilor celorlalte produse. La începutul anilor '70, ritmul de creștere a prețurilor a început să se accelereze pe măsură ce inflația se răspîndea în țările dezvoltate; după o scădere puternică în 1971 (la 94,3% față de 1970), prețurile produselor de bază au crescut considerabil de 2,1 ori, iar ale petrolului de 7,5 ori în perioada 1972—1974. În 1975, indicele prețurilor produselor de bază, cu excepția petrolului, a scăzut cu 38% față de anul precedent. În 1977 și 1978 s-au înregistrat puternice fluctuații în prețurile produselor alimentare, pentru ca în 1979—1980 creșterea prețurilor pe ansamblul produselor de bază (fără petrol) să fie reluată atingînd nivelul maxim în 1980, cînd erau superioare de 2,9 ori nivelului din 1970. Prețul petrolului crește însă în permanență pînă în 1981, cînd era de 25 ori mai mare decît cel din 1970 [1].

Scăderea din 1980—1982 a fost puternică; după aprecierile Băncii Mondiale și ale U.N.C.T.A.D., prețurile în dolari ale produselor de bază au ajuns la cel mai scăzut nivel din întreaga perioadă postbelică. La sfîrșitul anului 1982, indicele prețurilor principalelor produse de bază exportate de țările în curs de dezvoltare calculat de U.N.C.T.A.D. era de 2/3 din nivelul anului 1980, iar prețurile „reale", au scăzut cu 25% [2].

Tendințele de înviorare din anii 1983—1984 înregistrate în economia mondială s-au repercutat și asupra prețurilor la produsele de bază, nivelul lor menținîndu-se totuși destul de mult cu 20%, sub prețurile din 1980. În toate intervalele de timp analizate, din 1950 pînă în 1980, prețurile produselor industriale prelucrate au înregistrat o tendință de creștere permanentă atît pe termen scurt, cît și pe termen lung. Între 1980—1982 au scăzut și ele, dar numai cu 5%.

Particularități ale comportamentului prețurilor internaționale în condiții de instabilitate economică. Urmărind cu atenție modul în care au evoluat prețurile internaționale se pot sesiza anumite particularități în diverse perioade de timp. Astfel, pînă la începutul anilor '70, prețurile internaționale evoluau în strînsă concordanță cu situația din economia mondială, mai ales prețurile produselor de bază, reacționînd prompt la modificările raportului dintre cerere și ofertă, în timp ce prețurile produselor prelucrate creșteau lent. Fenomenele declanșate după 1971 au modificat și comportamentul prețurilor internaționale. Interacțiunea

[1] Interdependence of problemes of trade, development, finance and international monetary system, UNCTAD, 1982, TD/B/914.

[2] Raport sur le commerce et developpement 1984, CNUCED, New York, 1984, deuxiéme partie.

dintre variația prețurilor și factorii monetari și financiari, existente și pînă atunci, s-au accentuat după prăbușirea sistemului monetar internațional bazat pe aur și devize. Fluctuația cursurilor valutare și inflația, la care s-a adăugat recrudescența măsurilor restrictive de politică comercială, au început să acționeze puternic, cu o intensitate fără precedent, asupra prețurilor internaționale. Efectele acestor tendințe s-au materializat în sporirea sensibilității prețurilor internaționale la acțiunea factorilor externi, atestată de creșterea amplitudinii fluctuațiilor pe termen scurt și mediu.

Ceea ce apare cu totul particular între 1971—1980 este direcția modificării prețurilor internaționale în corelație cu evoluția ciclurilor conjuncturale. Se constată că prețurile pe ansamblul comerțului internațional (nominale), care ar trebui să scadă în perioadele de recesiune economică cînd cererea este diminuată, au crescut fiind supuse unor sporuri artificiale sub influența puternică a factorilor inflaționiști și monetari.

Între 1980—1982, prețurile nominale ale produselor de bază s-au prăbușit, practic, datorită persistenței recesiunii în țările dezvoltate și, în parte, aprecierii dolarului. Efectele s-au menținut mai mult decît a durat perioada de recesiune scăderea prețurilor internaționale ale acestor produse durînd peste doi ani și fiind deosebit de accentuată, iar tendința de creștere înregistrată din 1983 n-a fost de natură să permită o redresare a lor la nivelul altor indicatori, ele rămînînd mult sub nivelul producției internaționale.

Țările în curs de dezvoltare, puternic afectate de evoluția prețurilor produselor de bază și a produselor prelucrate s-au văzut în situația de a suporta consecințele negative directe. Astfel, veniturile lor din exportul produselor de bază au scăzut considerabil (evaluări pentru două treimi din valoarea exporturilor produselor de bază — fără petrol), indicînd o diminuare cu 25% a acestora, ceea ce reprezenta cca 16,5 miliarde dolari între 1980—1982. În același interval, prețurile produselor prelucrate importate de țări în curs de dezvoltare au scăzut cu 5%, dar avînd în vedere creșterea de cca 7% a prețului petrolului importat, efectele acestei reduceri sînt contrabalansate. Aceste evoluții au determinat o degradare puternică a raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare, pe fondul diminuării puterii de cumpărare a exporturilor. Luînd în considerare legătura dintre evoluția puterii de cumpărare a exporturilor și a evoluției importurilor între 1980—1982 în cazul a 63 de țări în curs de dezvoltare, se constată că puterea de cumpărare a exporturilor a crescut numai în cazul a 12 țări, în 36 de țări ea scăzînd cu pînă la 25%, iar în 14 țări, majoritatea din Africa, sub acest nivel, după cum reiese din tabel (vezi tabelul).

Evoluția puterii de cumpărare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare necexportatoare de petrol între 1980-1983
1980 = 100

Volumul exporturilor în 1980	Puterea de cumpărare a exportului Sub 75%	75—100%	100—125%	peste 125%	Total țări
Sub 75%	6	7	—	—	13
75—100%	6	19	4	—	29
100—125%	2	8	7	—	17
peste 125%	—	2	1	1	4
Total țări	14	36	12	1	63

Sursa : Rapport sur le commerce et developpement 1984, CNUCED, New York, 1984, deuxiéme partie, p. 1937.

În numeroasele țări ale căror exporturi se compun în principal din produse de bază, scăderea încasărilor din export între 1980—1982 s-a ridicat, în ansamblu, la 13,8 miliarde de dolari, la care se adaugă 6,4 miliarde de dolari dobînzi plătite în contul datoriei externe.

dr. Victor DANCIU

Comerț invizibil

Transferul de tehnologii

Potrivit datelor publicate în studiile Națiunilor Unite, în anul 1982, comerțul cu tehnică de vîrf s-a ridicat la 489 miliarde dolari. Aceasta a determinat crearea unui sistem al circulației informațiilor tehnice de sine stătător, la dezvoltarea unui comerț invizibil, care, în prezent, este estimat la 700 miliarde dolari pe an. Volumul impresionant al comerțului cu tehnică și tehnologie atît din punct de vedere al producției, cît și al utilizării și comercializării este însă disputat strîns de un grup relativ restrîns de state.

Dacă în anul 1963 S.U.A. dominau comerțul cu tehnologie, exportînd aproape o pătrime din tehnologiile comercializate în acest domeniu pe plan mondial, în anul 1982, locul prim este disputat cu R.F.G. și Japonia. În acest comerț, marele învins este Anglia, care, dacă cu douăzeci de ani în urmă deținea 14% din piața mondială, în 1982 ponderea sa s-a diminuat la 6,5%, exportul său devenind astfel comparabil cu cel al Franței sau Italiei. În locul său a apărut în clasament Japonia care de la o participare de 4% în 1963 în comerțul mondial cu tehnologii a ajuns în 1982 la 17,4%. Țări socialiste ca U.R.S.S., R.D. Germană, Cehoslovacia, Polonia și Bulgaria se află în topul mondial printre primii 20 de exportatori.

În această luptă apar noi țări, care încep să dețină poziții importante : Singapore, Taiwan, Hong-Kong, Coreea de Sud și, într-o oarecare măsură, Brazilia. Volumul exportului de tehnologii de vîrf realizat de Singapore și Taiwan rivalizează cu cel al unor țări puternic industrializate ca Olanda, Elveția, Belgia, Luxemburg.

Superchip-urile, materialele de avangardă și roboții — cele trei domenii disputate

În ansamblul exporturilor mondiale cu tehnică și tehnologie, se poate aprecia că lupta este orientată cu precădere în realizarea unei baze materiale de fabricație înalt automatizată prin utilizarea superchip-urilor de tip V.L.S.I., (chip-uri cu un grad foarte mare de integrare : very-large-scale-integration).

Ponderea principalilor exportatori în exporturile mondiale de tehnologie de vîrf

Țara	%
S.U.A.	17,8
Japonia	17,4
R.F.G.	16,8
Anglia	6,5
Franța	6,5
Italia	4,7
Canada	4,5
Belgia/Luxemburg	2,4
U.R.S.S.	2,3
Elveția	2,3
Olanda	2,2
R.D.G.	2,0
Singapore	1,0
Taiwan	1,0
Coreea de Sud	0,9
Hong Kong	0,5
Alții	11,2

Sursa : „21-st Century Research" după U.N. International Trade Statistics for 1982.

Crearea acestei baze permite țărilor angajate în competiție asigurarea unei supremații pe piața tehnologiilor.

Investițiile japoneze în fabrici producătoare de noi tipuri de chip-uri V.L.S.I., de exemplu, în anul 1984 au depășit sumele alocate în același scop în S.U.A. : Japonia a anunțat, în același timp, că în 1985 investițiile în acest domeniu vor fi cu 30% mai mari ca în 1984. Luînd în considerare rezultatele obținute și fondurile alocate, spe-

cialiştii estimează că Japonia va întrece S.U.A. în dezvoltarea microchip-urilor de înaltă viteză bazate pe arsenit de galiu în locul siliciului. Utilizarea acestor superchip-uri, permite realizarea unor performanţe deosebite în domeniul tehnicii spaţiale, supercomputerelor, inteligenţei artificiale. Dar şi în domeniul microchip-urilor convenţionale Japonia depăşeşte S.U.A. şi Singapore (Cu un export de 700 mil. $ în 1982, Singapore s-a situat pe locul trei în exporturile mondiale de microchip-uri), aceste trei ţări formînd de fapt un pluton compact în exporturile mondiale.

De remarcat, că producţia şi exportul de electronică, a unor ţări ce au apărut relativ recent pe această piaţă, înregistrează ritmuri înalte. Astfel, Taiwanul şi-a mărit de 4 ori exportul de echipamente computerizate, ajungînd în 1984 la 1 mrld. $, în 1984 devenind unul din exportatorii de frunte la aceste produse.

Primii cinci exportatori în trei domenii ale tehnicii de vîrf

— în procente* —

Ţara	Micro circuite	Electronică medicală	Telecomunicaţii computerizate
Japonia	(1) 26,8	(4) 8,7	(2) 23,2
S.U.A.	(2) 20,2	(1) 32,6	(1) 28,1
Singapore	(3) 17,0		
R.F.G.	(4) 10,2	(2) 20	(3) 10,9
Anglia	(5) 8		(4) 6,4
Olanda		(3) 9,5	
Franţa		(5) 4,6	(5) 5,6
Alţii	17,8	24,4	36,8

Sursa: „21-st Century Research" după U.N. International Trade Statistics for 1982.
* Pondere în volumul pieţei

Larga utilizare a circuitelor integrate, dar mai ales a superchip-urilor, de la aparatură medicală la tehnica militară, a determinat guvernele acestor ţări, de a privi dezvoltarea producţiei nu numai ca element al supremaţiei comerciale, ci şi ca necesitate strategică. În consecinţă, fondurile alocate de state, dezvoltării cercetării şi producţiei, s-au amplificat de la an la an, iar măsurile de protejare sub diferite forme au devenit tot mai numeroase: neimpunerea fiscală, asigurarea unor importuri în condiţii financiare speciale pentru anumite materii prime etc. (crearea unei întreprinderi de chip-uri tip V.L.S.I. costă cel puţin 100 mil. $ şi devin rentabile în cîţiva ani, astfel că puţini sînt investitorii particulari care se pot angaja în astfel de producţii fără ajutor guvernamental). În paralel, au fost instituite măsuri severe privind controlul exporturilor, „protecţa strategică" fiind cuvîntul de ordine.

Cu toate acestea, ca rezultat al ritmului accelerat al inovaţiilor şi al scurtării ciclului de viaţă al produselor concurenţa se intensifică, iar problema negocierii accesului la rezultatele ştiinţei şi tehnicii devin tot mai actuale, nu numai pentru ţările lipsite de astfel de tehnologii, ci chiar pentru însişi principalii producători.

Ca o alternativă faţă de cercetarea foarte costisitoare, unele firme din Japonia şi Europa Occidentală, tot mai frecvent cumpără în ultimii zece ani, din S.U.A. licenţe de înaltă tehnicitate. În paralel, are loc o creştere a investiţiilor în străinătate ale firmelor din S.U.A. în domeniul tehnicii înalte, care in 1981 au fost de 91 mil. $, în 1982 s-au dublat, iar în 1983 au atins 500 mil. $. Cu toate acestea, S.U.A. se situează pe „primul loc" din punct de vedere al menţinerii restricţiilor, embargoului la transferul de tehnică şi tehnologie, transformînd rezultatele dobîndite în domeniu într-un argument la negocieri.

Criza materiilor prime, dificultatea procurării în condiţii avantajoase a unor metale sau însăşi limitele resurselor naturale au determinat preocupări în domeniul descoperirii unor înlocuitori sau realizării unor materiale cu performanţe superioare. La aceste aspecte, trebuie adăugat că materialele, în numeroase tehnologii, deţin poziţia cheie. Performanţe nebănuite au fost realizate odată cu descoperirea şi utilizarea fibrelor optice în raport cu cuprul. Fibrele optice au permis o dezvoltare a sistemelor de transmisie ultrarapidă a datelor în toate ţările bazate pe informatică. Este cunoscut că un fir optic subţire poate transmite de cîteva sute de ori, în aceeaşi unitate de timp, mai multe informaţii decît un fir de cupru. Acest fapt, în fond, a determinat competitivitatea fibrelor optice — în condiţiile unor costuri ce se situează la 5.000 $ pentru o livră (453,6 g) de fibre optice comparativ cu 1 $ pentru o livră de fire de cupru.

Noile materiale — fibrele optice, materialele ceramice, polimerii, materialele compozite armate cu fibră — sînt tot mai frecvent luate în considerare la proiectarea noilor tehnologii. Datorită rezistenţei mecanice ridicate şi a greutăţii reduse, aceste materiale sînt de o importanţă deosebită în industriile „clasice" — transporturi, construcţii, telecomunicaţii etc. Cercetările din ţările capitaliste dezvoltate — S.U.A., R.F.G., Japonia, pregătesc o nouă generaţie de materiale compozite, care se estimează că vor putea fi utilizate în construcţia de arcuri, arbori de transmisie, structuri portante etc. Ceramicele speciale au început să devină vitale în tehnologia automobilelor, computerelor, senzorilor de oxigen etc. Unele dintre aceste ceramici au dovedit asemenea calităţi în domeniul uzurii, rezistenţei la temperatură etc. la motoarele cu un consum mai redus de combustibil, încît eforturile ţărilor menţionate mai sus sînt, în ultimii ani, deosebite pentru introducerea lor în producţia de serie. Performanţele deosebite ale acestor noi structuri de materiale, antrenează eforturi financiare şi de cercetare uriaşe, la realizarea cărora statele respective sînt direct implicate. Astfel, în Japonia, 1985 este al doilea an de desfăşurare a unui program de zece ani, finanţat de Ministerul Comerţului Internaţional şi Industriei pentru a aplica ceramicele structurale în cît mai multe domenii. În mod similar, în S.U.A., Departamentul Energiei şi Apărării suportă cercetări de avangardă în domeniul ceramicelor, iar firme care beneficiază de aceste cercetări ca: Corning GTE, Norton Co., sau Sohio Technologies fac eforturi majore ca să devină principalii furnizori de ceramici structurale.

Toate aceste noi materiale determină o independenţă economică, o dominaţie tehnologică în raport cu toţi ceilalţi parteneri la schimburile tehnologice.

În sfîrşit, al treilea mare domeniu al luptei marilor producători-exportatori de tehnologie sînt roboţii.

Potrivit datelor comunicate de Comisia pentru Comerţ Internaţional a S.U.A. producţia de roboţi a S.U.A. va creşte de la 3 800 în 1984 la 22 000 în 1985. Aceasta se va reflecta în robotizarea masivă, în perspectiva anului 2000, a unor întregi domenii de activitate. De exemplu, General Motors şi-a propus ca pînă în 1990 să instaleze în uzinele sale peste 14 000 de roboţi.

În mod incontestabil, S.U.A. se află pe loc conducător în tehnologia de fabricaţie a roboţilor, în dezvoltarea programelor soft, iar Japonia pe primul loc în aplicarea utilizării roboţilor.

Un studiu recent publicat de „Robot Institute of America" subliniază faptul că industria japoneză utilizează de peste patru ori mai mulţi roboţi reprogramabili comparativ cu S.U.A.

La această concluzie trebuie luat în considerare faptul că Ministerul Comerţului Internaţional şi Industriei din Japonia a stimulat acest proces prin alocarea a peste 100 milioane dolari pentru realizarea a peste 250 de roboţi din „a treia generaţie" care vor avea capacitatea să reacţioneze la mediul înconjurător. Principalul obiectiv în acest domeniu fiind de a realiza, la nivelul roboţilor, abilitatea de a învăţa din propria experienţă şi posibilitatea manipulării cu ajutorul unor degete agile. Ei sînt destinaţi activităţii în domenii ca: mentenanţa (repararea) reactoarelor nucleare, prospecţiile marine, producţia în spaţiu etc. Data probabilă a realizării celei „de a treia generaţii" de roboţi — 1990.

Pe acest fundal, trebuie luat în considerare faptul că robotica determină importante modificări în reproiectarea

(sau proiectarea) tehnologiilor de fabricație a produselor, astfel ca acestea să poată fi ansamblate prin utilizarea roboților luîndu-se în considerare forma, spațiile, deschiderile optime etc.

Pentru realizarea acestor necesități se proiectează sisteme de fabricație integrate cu computere, cu utilizarea superchip-urilor, care permite proiectarea produsului pentru tehnica producerii sale cu roboți. În acest mod, se realizează integrarea totală: de la concepție pînă la livrarea produsului.

dr. **Mariana NEGRUȘ**

Restructurări în producția și comerțul mondial

Tendințe în industria chimică vest-germană

Anul 1983 a fost un an promițător pentru industria chimică vest-germană. Ca urmare a expansiunii cererii pe plan intern și extern, nivelul producției nete a crescut cu circa 7%. Astfel, la sfîrșitul anului 1983, volumul contractelor la intern se situa cu 6% peste nivelul anului precedent, iar cel al contractelor externe cu 11%. De remarcat faptul că situația cererii externe (care are o mare importanță asupra acestei ramuri a industriei vest-germane) a fost stimulată și de tendința de declin a mărcii vest-germane în raport cu dolarul american, care a făcut posibilă scăderea prețurilor de export.

Deși nivelul producției chimice vest-germane în anul 1983 n-a atins nivelul record înregistrat în 1979 (care reprezintă nivelul de vîrf al ciclului conjunctural anterior), au avut loc totuși creșteri importante care au contribuit la depășirea influențelor recesiunii și au atenuat puternicele diminuări înregistrate în acest domeniu în anul 1982 (—3,4% față de anul precedent).

Deși creșterea nivelului producției chimice în anul 1983 s-a situat în mod evident peste cea înregistrată pe ansamblul industriei prelucrătoare (cu circa 1%), pe perioade lungi se constată o tendință de apropiere în evoluția acestora.

Această tendință se exprimă în primul rînd prin evoluția așa-numitului coeficient de ramură, un indicator care exprimă cum s-a modificat producția de ramură, comparativ cu producția industriei prelucrătoare (=1).

Valoarea acestui coeficient a fost în anul 1983 de 1,06, comparativ cu 1,03 în perioada 1970—1974 și 1,00 în perioada 1978—1982. Specialiștii apreciază însă că valoarea acestui coeficient în anul 1983 reflectă o îmbunătățire conjuncturală de scurtă durată, care face prematură aprecierea că există o tendință de apropiere.

În ceea ce privește ponderea industriei chimice în totalul cifrei de afaceri a industriei prelucrătoare vest-germane, aceasta a crescut de la 9,6% în 1970 la 11% în 1982. Industria chimică vest-germană se situează din acest punct de vedere pe locul IV după industria constructoare de mașini, industria producătoare de autovehicule și industria alimentară.

Se remarcă, de asemenea, că în acest sector reducerea numărului de locuri de muncă în perioada 1970—1982 a fost mai puțin drastică decît pe ansamblul industriei prelucrătoare (tabelul nr. 1).

Comparația dintre ponderea numărului de salariați din industria chimică în numărul total de salariați din industria prelucrătoare vest-germană (7,8% în 1982) și ponderea cifrei de afaceri a industriei chimice în cifra de afaceri totală a industriei prelucrătoare (10,7% în 1982) evidențiază faptul că această ramură are în medie o intensitate relativ redusă a muncii. Intensitatea capitalului este însă mai ridicată, volumul investițiilor pe salariat (intensitatea investiției) depășind în 1982 cu 2/3 media din industria prelucrătoare, iar cifra de afaceri/salariat fiind cu 1/3 peste media din industria prelucrătoare.

Tabelul nr. 1

Poziția și dezvoltarea industriei chimice în cadrul industriei prelucrătoare vest-germane a) în perioada 1970—1982

	U/M	Industria chimică		Industria prelucrătoare		Industria chimică în cadrul industriei prelucrătoare, %	
		1970 b)	1982	1970	1982	1970	1982
Salariați a)	mii	590	534	8.289	6.877	7,1	7,8
Volumul de afaceri a)	miliarde DM	50	118	517	1.098	9,6	10,7
din care :							
Volumul de afaceri interne	miliarde DM	34	70	418	783	8,3	8,9
Volumul de afaceri externe	miliarde DM	16	48	100	315	15,4	15,2
Ore de muncă prestate	milioane ore	686	501	11.804	7.982	5,8	6,3
Salarii brute	miliarde DM	11	25	121	258	9,0	9,7
Investițiile brute	milioane DM	6.510	6.300	35.490	48.050	15,5	13,1
						Industria prelucrătoare = 100	
Volumul vînzărilor a) / salariat	DM	84.475	220.744	62.409	159 663	135,4	138,3
Salarii la un volum de vînzări de 1 000 DM	DM	213	178	233	206	91,4	86,4
Cota de investiții c)	%	10,8	4,4	6,9	3,8	156,5	115,8
Intensificarea investiției d)	DM	9.190	11.275	4.280	6.870	214,7	164,1
Cota de export e)	%	33,3	44,8	22,5	35,5	148,0	162,2
Cota de import f)	%	19,3	32,1	16,6	26,3	116,3	119,8

a) 1970 : unități industriale cu 10 sau mai mulți salariați, fără industria meșteșugărească.

1982 : întreprinderi cu min. 20 salariați, inclusiv industria meșteșugărească.

b) inclusiv extracția hidrocarburilor.

c) ponderea investițiilor în volumul vînzărilor.

d) investiții pe salariat.

e) export în % față de cifra totală de afaceri (inclusiv întreprinderile mici)

f) import în % din consumul aparent (= volumul de afaceri minus exportul plus importul).

Ponderea investițiilor din industria chimică în totalul investițiilor pe ansamblul industriei prelucrătoare în anul 1982 (13%) a fost depășită numai în cazul industriei constructoare de autovehicule (19%), situație care subliniază marea importanță a acestei ramuri ca obiect de investiții, chiar dacă nivelul record înregistrat în 1979 n-a mai fost egalat. De remarcat faptul că această pondere este de 10% pentru industria alimentară, 9% pentru electrotehnică și 8% pentru construcția de mașini.

Industria chimică deține un rol foarte important și în cadrul comerțului exterior cu produse prelucrate al R. F. Germania. Exportul de produse chimice se află pe locul trei cu o pondere de 12,6% în total, după exportul de autovehicule (16,9%) și cel de produse ale industriei constructoare de mașini (15,5%).

La import produsele chimice dețin o pondere de 8,4% în total, situîndu-se între grupa „țiței și gaze naturale" (16%) și „produse minerale" (6,2%).

Structura importului de produse chimice al R. F. Germania evidențiază preponderența produselor organice (circa 1/3 din total), iar în cadrul acestora a produselor petrochimice.

Întrucît această grupă deține în mod evident o pondere mare și la export rezultă că, în acest domeniu, R.F. Germania a atins un înalt grad de specializare.

În ceea ce privește poziția produselor chimice de larg consum în schimburile comerciale externe, acestea dețin o pondere comparativ mai redusă. O excepție o constituie produsele fotochimice (fotosensibile) la care se practică un larg schimb de sortimente cu alte țări.

Structura producției de produse chimice a R. F. Germania, în perioada 1976—1982 s-a modificat în mod evident numai în cazuri izolate. Astfel, s-a înregistrat o creștere vizibilă a ponderii unor produse chimice cu grad ridicat de prelucrare (produse farmaceutice, insecticide) și a produselor chimice organice. Dintre produsele care și-au pierdut din importanță în cadrul producției chimice vest-germane, ca urmare a puternicei concurențe a mărfurilor din import și a plafonării cererii, se remarcă îngrășămintele, fibrele sintetice, săpunurile și detergenții.

La sfîrșitul anilor '70 au apărut, de asemenea, probleme în ceea ce privește producția maselor plastice de mare tonaj și a produselor petrochimice de bază (în special olefine). În aceste sectoare foarte importante pentru industria chimică vest-germană, aprecierile exagerat de optimiste ale evoluției consumului au condus la crearea de subcapacități încă de la mijlocul anilor '70. La aceasta s-a adăugat și faptul că în unele țări vest-europene a continuat extinderea capacităților de producție, în special în întreprinderile de stat, situație care a condus la ascuțirea puternică a concurenței între producători.

Principalii parteneri ai R.F. Germania în schimburile comerciale cu produse chimice sînt țările membre ale Pieței comune. Se constată astfel că 2/3 din importurile de produse chimice ale R.F. Germania provin din aceste țări, jumătate din exporturile sale îndreptîndu-se către țările Pieței comune (tabelul nr. 2).

Exporturile de produse chimice ale R.F. Germania sînt în general excedentare pe toate relațiile (cu excepția S.U.A.)

Tabelul nr. 2

Orientarea geografică a schimburilor comerciale cu produse chimice ale R. F. Germania

	Import				Export			
	Pondere 1976	Pondere 1982	Val. D.M. 1982	Modific. în perioada 1976-82, %	Pondere 1976	Pondere 1982	Val. D.M. 1982 mil.	Modific în perioada 1976-82, %
Total, din care :	100	100	31761	+ 82	100	100	55651	+61
Piața comună a)	69,7	65,3	20725	+ 70	44,4	48,1	26770	+75
AELS	9,6	11,7	3730	+122	13,8	14,4	8005	+67
America de Nord	10,5	9,4	2986	+ 65	5,0	5,1	2845	+65
Japonia	2,2	3,8	1191	+210	2,5	2,6	1459	+72
Țări socialiste	3,0	3,9	1244	+139	6,6	5,8	3218	+42

a) 1976 exclusiv Grecia, 1982 inclusiv Grecia.

Din datele de mai sus rezultă că exporturile către țările Pieței Comune și Japonia și-au majorat importanța în perioada considerată.

Importurile de produse chimice ale R.F. Germania au evoluat diferențiat în intervalul analizat. Se constată astfel că livrările japoneze de produse chimice pe piața vest-germană s-au majorat, în perioada 1976—1982 de peste trei ori, apropiindu-se de nivelul importurilor din țările socialiste, care au crescut puternic ca urmare a operațiunilor legate (compensații).

Specialiștii apreciază că poziția pe care industria chimică vest-germană o deține pe plan mondial este relativ tot atît de importantă ca și cea pe care aceasta o deține pe plan intern, în cadrul industriei vest-germane în general. Raportîndu-se cifra de afaceri a industriei chimice vest-germane la cifra de afaceri mondială a acestei ramuri se constată că R.F. Germania se afla în anul 1982 pe locul IV (cu 7%) după S.U.A. (25%), Japonia (11%) și U.R.S.S. (10%).

Deși R.F. Germania ocupă un loc însemnat în cadrul exportului mondial de produse chimice, ponderea acesteia s-a micșorat simțitor (de la 18,4% în 1979 la 16,1% în 1981), datorită puternicului avînt înregistrat de exporturile provenind din S.U.A., Canada, Japonia și U.R.S.S.

Diminuarea ponderii în exportul mondial de produse chimice reprezintă un indiciu al faptului că, datorită influențelor conjuncturale nefavorabile, competitivitatea industriei chimice vest-germane a scăzut în perioada analizată. Cu toate acestea, în aprecierea situației reale trebuie ținut seama de limitele posibilităților de exprimare a diverșilor indicatori economici de a reprezenta în mod fidel evoluția prețurilor și implicit influența fluctuației cursurilor valutare.

Cu toate acestea, rezultatele Institutului de cercetări economice din München (I.F.O.), bazate pe anchete efectuate la diferite firme chimice, evidențiază îmbunătățirea situației contractărilor și a portofoliului de comenzi în anii 1983 și 1984, fapt ce a condus și la elaborarea unor programe de extindere a unor capacități de producție.

Iolanda Dăduianu-VASILESCU
I.E.M.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Răsfoind prin dosare

Pledoarie pentru apărarea patrimoniului asociațiilor de locatari

Este de necontestat că potențialul economic, în continuă creștere, s-a restrîns și asupra domeniului social, printre care numărul impresionant de locuințe (proprietate de stat și personală) constituie o mărturie grăitoare. Fapt de excepție în urmă nu cu multe decenii, astăzi constituie o realitate : marile blocuri implantate în toate localitățile țării au reunit „sub același acoperiș" 20—100 și mai multe familii.

Această realitate implică însă organizarea unei bune gospodăriri colective, un atașament și o responsabilitate a tuturor celor care conviețuiesc în marea casă colectivă și, în special, să contribuie la acele cheltuieli care asigură funcționarea utilităților comune. În mod simetric, cei aleși să administreze fondul — patrimoniul — colectivității, organizat într-o asociație legal constituită, au obligația să se îngrijească de buna gestionare a acestor fonduri.

Constatarea, cu valoare de generalizare, este aceea că gestiunile asociațiilor de imobile funcționează în mod corespunzător. Ceea ce este însă îngrijorător o constituie acele situații de excepție în care, datorită unei evidențe defectuos ținute, a neglijenței organelor de conducere și, de ce să nu o spunem, a necinstei unor administratori, se prejudiciază avutul comun.

Evident, actele normative în această materie reglementează riguros atît modul de administrare a avutului colectiv, evidența încasărilor și a plăților, **precum și modul de efectuare a controlului gestionar.**

Ce se întîmplă însă în acele cazuri în care din lipsa unor persoane cu priceperea necesară, atît atribuțiile de evidență cît și de control asupra modului în care este administrat patrimoniul asociațiilor de locatari sînt neglijate, iar ca urmare, se produc pagube în gestiune ?

Recent am răsfoit mai multe dosare care reflectau astfel de situații, cu consecințe dintre cele mai grave : cheltuieli nejustificate, plata de penalizări pentru nedecontarea la timp a prestațiilor cuvenite, delapidări etc. De asemenea, am asistat la o convorbire semnificativă privind tema care ne preocupă.

Astfel, un președinte al unei asociații de locatari s-a adresat Biroului local de expertize București, solicitînd desemnarea unui expert contabil pentru efectuarea unui control gestionar al patrimoniului asociației de locatari X.

Pe bună dreptate, răspunsul a fost în sensul că Biroul local de expertize nu poate recomanda experți contabili decît la cererea organelor de cercetare penală sau de judecată.

Cum în cauză nu a fost sesizat organul de cercetare penală — din lipsă de probe — nu s-a putut efectua nici expertiza solicitată, iar ca urmare prejudiciul inițial din gestiunea asociației, odată cu tergiversarea controlului (comisia de cenzori nu avea în componența sa nici un contabil, iar formațiile de control ale consiliului popular erau aglomerate cu alte controale), s-a majorat substanțial.

Problema care se pune : Nu este oare cazul ca în cadrul fiecărui birou local de expertize să se înființeze un colectiv de experți contabili, specializați în expertizarea gestiunilor asociațiilor de locatari, care în baza unui onorar oficial să efectueze, la cererea asociațiilor, asemenea lucrări ?

Cunoscînd că pentru realizarea acestei noi forme de control — pe bază contractuală — este necesar ca în prealabil să fie modificată legea de organizare a activității de expertize contabile și tehnice, considerăm că finalitatea unei astfel de modificări este pe deplin justificată : apărarea eficientă a avutului obștesc.

DALEX

Drept economic

Întreruperea prescripției dreptului la executarea silită

Potrivit prevederilor art. 16 lit. c din Decretul nr. 167/958, prescripția dreptului de a cere executarea silită se întrerupe printr-un act începător de executare.

Enumerăm actele „începătoare de executare" avînd efectul de a întrerupe prescripția ; poprirea efectuată pe baza titlului executor prevăzută de art. 452 alin. 1 C, pr. civ. și art. 26 D. nr. 221/1960 (în acest ultim caz, trimiterea prin scrisoare recomandată a unei adrese însoțită de copia titlului executor echivalează cu poprirea). Poprirea cu caracter asigurator, fără titlu executor, fiind un act de conservare nu întrerupe prescripția. Sechestrul (art. 416—418, C. pr. civ.), comandamentul (art. 492 din cod), sechestrul (art. 29 din D. nr. 221/1960) precum și toate actele, fazele și treptele de urmărire prevăzute de art. 31 din decret și art. 23—47 din H.C.M. nr. 792/1960 au efect întrerupător de prescripție. Același efect îl are și cererea de executare, chiar dacă aceasta a rămas fără rezultat, ori creanța nu a fost în întregime realizată (Plen. Trib. Supr. dec. de îndr. nr. 5/1966). De asemenea, introducerea cererii de executare prin decontare la bancă are efect întreruptiv (D. nr. 307/1953) chiar dacă cererea rămîne nedecontată din lipsă de disponibilități în contul plătitorului. Nu au efect întrerupător de prescripție : somația prevăzută de art. 388 C. pr. civ., înștiințarea de plată (art. 22 din D. nr. 221/1960), sechestrul asigurător (art. 594 C. pr. civ.), somația extrajudiciară făcută prin executorii judecătorești, nu sînt acte de începere a executării silite, ele fiind premergătoare acesteia. De asemenea, nu au efect întrerupător al prescripției : investigațiile, scrisorile și adresele făcute de unitățile socialiste pentru aflarea domiciliului sau veniturilor debitorilor la organele de miliție, consilii populare, organe financiare etc. Are efectul de a întrerupe prescripția, dispoziția de trecere în evidența separată a debitorilor insolvabili, astfel cum prevede art. 71 alin. final din H.C.M. nr. 792/1960. În conformitate cu prevederile art. 17 din D. nr. 167/1958, întreruperea șterge prescripția începută înainte de a se fi ivit împrejurarea care a întrerupt-o. După întrerupere începe să curgă o nouă prescripție de 3 ani. În cazul cînd prescripția a fost întreruptă printr-un act începător de executare, noua prescripție nu începe să curgă pînă la îndeplinirea ultimului act de executare. Dispoziția art. 104 C. pr. civ., care prevede că actele de procedură trimise prin poștă instanțelor judecătorești se socotesc îndeplinite în termen dacă au fost predate recomandat la oficiul poștal înainte de împlinirea termenului, sînt aplicabile și prescripției extinctive. Trib. Supr. col. civ., prin D nr. 906'1959 a decis că acțiunea trimisă prin poștă înăuntrul termenului de prescripție, însă sosită la tribunal după îndeplinirea acestui termen, este valabil introdusă.

J. COSTIN

Întreruperea prescripției dreptului la acțiune

Potrivit prevederilor art. 16 din Decretul nr. 167/1958, prescripția dreptului la acțiune se întrerupe : a) prin recunoașterea dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de cel în folosul căruia curge prescripția ; b) prin introducerea unei cereri de chemare în judecată ori de arbitrare, chiar dacă cererea a fost introdusă la o instanță judecătorească, ori la un organ jurisdicțional necompetent. Recunoașterea poate fi implicită nefiind absolut necesară o recunoaștere expresă. În raporturile dintre unitățile socialiste, recunoașterea nu întrerupe curgerea prescripției. Prescripția nu este întreruptă, dacă s-a pronunțat încetarea procesului, dacă cererea de chemare în judecată sau executare a fost respinsă, anulată sau dacă s-a perimat, ori dacă cel care a făcut-o a renunțat la ea. Este de precizat că au efect întreruptiv numai cererile de chemare în judecată care au caracter contencios, prin care se reclamă drepturile ce fac obiectul litigiului. Cererea de asigurare a dovezilor, cererile de ordonanță prezidențială sau cele prin care se cere luarea unor măsuri asiguratorii (poprire asiguratorie, sechestru asigurator etc.) neavînd acest caracter nu întrerup prescripția dreptului la acțiune. În cazul în care dreptul de creanță constă în despăgubiri pentru pagube produse prin infracțiune, instanța supremă a statuat în mod constant că plîngerea penală întrerupe prescripția. Nu sînt considerate ca echivalente unei cereri de chemare în judecată și deci nu întrerup prescripția următoarele acte sau activități : plata taxelor de timbru, încercarea de conciliere prealabilă, corespondența cu debitorul sau cu organele de stat pentru restituirea unor taxe. Deși textul citat mai sus — art. 16 din D. nr. 167/1958 — se referă numai la cererea de chemare în judecată la instanțele judecătorești, pentru rațiuni identice trebuie să se recunoască și cererilor adresate notariatului de stat pentru eliberarea de titluri executorii, precum și cererilor adresate organelor de jurisdicție a muncii efectul de a întrerupe prescripția.

Potrivit prevederilor art. 17 din decret, întreruperea șterge prescripția începută înainte de a se fi ivit împrejurarea care a întrerupt-o. După întrerupere începe să curgă o nouă prescripție, dar aceasta nu curge cît timp hotărîrea de admitere a acțiunii nu a rămas definitivă.

Menționăm că forța majoră sau alte împrejurări fortuite, avînd aceleași caractere nu au efect întreruptiv de prescripție. Potrivit prevederilor art. 12 din același decret, forța majoră duce la suspendarea cursului prescripției dacă cel interesat este împiedicat din această cauză să facă acte de întrerupere. De asemenea, forța majoră constituie motiv temeinic de nepunere în termen, la cererea persoanei interesate sau chiar din oficiu. Art. 18 din decret obligă instanțele judecătorești să cerceteze dacă dreptul la acțiune este sau nu prescris și în cazul în care constată existență unor motive justificate poate dispune din oficiu repunerea în termen.

dr. C. JORNESCU

Raporturi de muncă

Diminuarea retribuției în condițiile Legii nr. 57/1974

Potrivit art. 39 din Legea nr. 57/1974, retribuția tarifară integrală — și, după caz, indemnizația de conducere — se acordă în funcție de îndeplinirea tuturor sarcinilor încredințate, atît a celor ce decurg din planul unității sau al compartimentului în care lucrează persoana respectivă, cît și a sarcinilor proprii de muncă. Depășirea indicatorilor de plan atrage după sine mărirea corespunzătoare a retribuției, iar neîndeplinirea lor sau a sarcinilor de serviciu **atrage acordarea unei retribuții diminuate în mod corespunzător.** În același sens sînt și prevederile art. 1 din Decretul nr. 335/1983.

Problema diminuării retribuției, astfel cum este reglementată de art. 44 și 45 (modificate în 1983) din Legea nr. 57/1974, se pune **numai în cazul retribuirii după timpul lucrat (în regie),** nu și în cazul celei în acord sau pe bază de cote procentuale, deoarece în cadrul acestor forme de retribuire retribuția este, oricum, proporțională cu realizările obținute (S. Ghimpu și colab., Dreptul muncii, tratat, vol. 3, p. 103). De altfel, aceasta rezultă cu pregnanță, atît din dispozițiile Legii nr. 57/1974, cît și din cele ale Decretului nr. 335/1983.

De subliniat este faptul că aplicarea prevederilor art. 44 și 45 din legea citată a fost mult restrînsă ca urmare a extinderii formei de retribuire în acord global. De fapt, această formă de retribuire, în concepția Decretului nr. 335/1983, constituie regula (chiar și în cazul personalului de conducere), pe cînd retribuirea după timpul lucrat, excepția.

Din dispozițiile menționate reiese că diminuarea retribuției poate avea loc pentru neîndeplinirea indicatorilor de plan sau a sarcinilor ce decurg din planul unității ori al compartimentului (art. 44) și pentru nerealizarea sarcinilor proprii de muncă (art. 45).

În cazul nerealizării indicatorilor sau a sarcinilor prevăzute, pentru muncitori, cît și pentru personalul din conducerea unității și compartimentele funcționale, precum și pentru maiștrii, personalul de execuție tehnic, economic, de altă specialitate și personalul de conducere din subunitățile de producție neacoperinși în acord global, mărimea diminuării retribuției tarifare este de 1 la sută din retribuția tarifară și, după caz, din indemnizația de conducere pentru fiecare procent de nerealizare a indicatorilor stabiliți luați împreună (art. 44 alin. 1 lit. a din Legea nr. 57/1974 și art. 16 alin. 4 din Decretul nr. 335/1983).

Diminuarea ce poate fi aplicată în cazul nerealizării sarcinilor ce decurg din planul unității sau al compartimentului este nelimitată (art. 16 alin. 5 din Decretul nr. 335/1983).

Diminuarea retribuției, în raport cu îndeplinirea indicatorilor de plan, pentru personalul din conducerea unităților economice — director, inginer șef, contabil șef și funcții echivalente — pentru maiștri, personalul de execuție, tehnic, economic și de altă specialitate, inclusiv personalul de conducere, necuprinși în acord global, din secții, ateliere, laboratoare sau alte subunități de producție de bază sau auxiliare se calculează la sfîrșitul fiecărui trimestru. Sumele corespunzătoare diminuărilor trimestriale pe ansamblul indicatorilor, rezultate după compensarea cu adaosurile calculate, pentru trimestrele anterioare, se reține în mod eșalonat din retribuția cuvenită în următoarele trei luni (art. 44 alin. 2 din Legea nr. 57/1974).

La recuperarea nerealizării, suma cu care a fost diminuată retribuția se poate restitui parțial sau total în funcție de efectele acestei nerealizări și de durata recuperării (art. 44 alin. 4 din Legea nr. 57/1974).

La sfîrșitul anului, în raport cu nivelul de îndeplinire pe întregul an a indicatorilor (se acordă adaosul cuvenit) sau se aplică diminuarea corespunzătoare a retribuției, pentru personalul de conducere, maiștrii, personalul tehnic și administrativ etc., făcîndu-se regularizarea față de sumele reținute în cursul anului (art. 44, alin. 6).

Pentru muncitorii retribuiți în regie, diminuarea retribuției tarifare se face lunar, în raport cu gradul de realizare a sarcinilor de muncă stabilite (art. 44, alin. 7).

În cazul nerealizării sarcinilor de serviciu fixate pentru muncitori și celelalte categorii de personal, diminuările individuale se stabilesc de către biroul executiv al consiliului oamenilor muncii al unității, iar pentru personalul de conducere de către biroul executiv al organului de conducere colectivă al unității ierarhic superioare, ținînd seama de efectele acestei nerealizări asupra desfășurării activității unității, precum și de gradul de răspundere ce revine fiecărui membru al colectivului de muncă, corespunzător funcției îndeplinite (art. 45, alin. 1).

Dacă pînă la apariția Decretului nr. 335/1983 diminuările aplicate tuturor categoriilor de personal pentru nerealizarea sarcinilor proprii de muncă erau plafonate la 1/3 din retribuția tarifară și din indemnizația de conducere, după caz, de la această dată nu mai există un asemenea plafon, retribuția putîndu-se diminua fără să se asigure un venit garantat. Teoretic, deci, diminuarea ar putea merge pînă la anularea retribuției. Mai mult, poate interveni o dublă diminuare, una pentru nerealizarea sarcinilor ce decurg din planul unității ori al compartimentului, alta pentru nerealizarea sarcinilor proprii de muncă.

Avînd în vedere că în acest din urmă caz de diminuare nu se prevede restituirea sumelor reținute (chiar dacă alin. 3 al art. 45 din Legea nr. 57/1974, care stabilea că sumele reținute nu se restituie, a fost abrogat) înseamnă că nu este posibilă restituirea. Este firesc să fie așa întrucît, dacă nerealizarea indicatorilor de plan poate fi recuperată în perioada următoare, nerealizarea sarcinilor proprii într-o anumită perioadă de timp, de regulă, nu mai poate fi recuperată.

Privind metodologia stabilirii și recuperării diminuărilor este de remarcat că primul caz de diminuare, prevăzut de art. 44 din Legea nr. 57/1974, are un caracter obiectiv, ce nu necesită elemente de apreciere, aceasta aplicîndu-se automat, în funcție de nerealizările indicatorilor sau sarcinilor prevăzute. Simplul fapt al neîndeplinirii indicatorilor de plan într-un anumit procent atrage diminuarea corespunzătoare a retribuției. Tot astfel se pune problema și în situația diminuărilor trimestriale pentru personalul de conducere, maiștrii și alt personal necuprins în acord global. De asemenea, nici într-un atare caz nu este necesară procedura prevăzută de Codul muncii privind răspunderea materială a personalului muncitor și deci a recuperării prejudiciului. În schimb, diminuarea retribuției în condițiile art. 45 din Legea nr. 57/1974 implică elemente de apreciere, stabilirea ei neputîndu-se face automat, ci în funcție de efectele nerealizării sarcinilor de serviciu asupra desfășurării activității, precum și de gradul de răspundere ce revine persoanei corespunzător funcției îndeplinite. De aceea, diminuarea respectivă se hotărăște de biroul executiv al consiliului oamenilor muncii al unității competente, după procedura stabilită pentru activitatea acestuia (art. 55—61 din Legea nr. 5/1978, republicată în 1982) și prin actul organului menționat.

ALEXANDRU ȚICLEA

Practică judecătorească

DESFACEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ DE CĂTRE ADUNAREA GENERALĂ A OAMENILOR MUNCII

● Hotărîrile adunărilor generale ale oamenilor muncii, precum și cele ale reprezentanților acestora, prin care s-a dispus desfacerea contractului de muncă în baza art. 64 alin. 1 lit. t din Legea nr. 5 din 1978 nu pot fi contestate la instanța judecătorească. Dacă adunarea nu s-a referit expres la art. 64 alin. 1 lit. t din L. nr. 5/1978, măsura se consideră a fi fost luată în temeiul art. 64 alin. 1 lit. x din L. nr. 5/1978, coroborată cu art. 130 alin. 1 lit. i din C.M. și în consecință poate fi contestată la organele de jurisdicție a muncii. (Trib. jud. Dolj, dec. civ., nr. 1365/1982).

● În cazul în care, în baza art. 64 alin. 1 lit. t din Legea nr. 5/1978, republicată la 27 ianuarie 1982, adunarea generală a oamenilor muncii a dispus desfacerea contractului de muncă al unei persoane încadrate care a săvîrșit abateri grave, iar apoi, pentru aceleași fapte, conducătorul unității emite o decizie de desfacere a contractului de muncă, potrivit art. 130 alin. 1 lit. i din Codul muncii, care, ulterior, este revocată de cel care a emis-o, contestația persoanei încadrate, formulată împotriva deciziei conducătorului unității — prin care se tinde la reintegrarea în muncă — rămîne fără obiect.

În atare situație, cum hotărîrea adunării generale este definitivă și nu poate fi atacată la vreun organ de jurisdicție a muncii, reintegrarea în muncă a contestatorului nu poate fi dispusă de instanța judecătorească. În speță, la 17 ian. 1982, a consumat băuturi alcoolice în timpul serviciului, ieșind din mină în stare de ebrietate.

La 20 ian. 1982, adunarea generală a oamenilor muncii hotărăște desfacerea contractului de muncă în baza art. 64 alin. 1 lit. t din Legea nr. 5/1978 ; la 27 ianuarie 1982 directorul întreprinderii miniere decide desfacerea contractului de muncă potrivit art. 130 alin. 1 lit. i din Codul muncii, dar, la 17 februarie 1982, același director revocă decizia sa din 27 ianuarie 1982. Sesizată cu o contestație împotriva deciziei din 27 ianuarie 1982, judecătoria, reținînd situația de mai sus, constantă că a rămas fără obiect contestația, iar, drept consecință, hotărăște reintegrarea celui în cauză. Recursul întreprinderii miniere se admite, pentru motivele arătate, în sensul modificării sentinței și a respingerii cererii contestatorului de reintegrare în muncă. (Trib. jud. Maramureș, dec. civ. nr. 442/1982).

Decizia este, indiscutabil, corectă, avîndu-se în vedere că hotărîrea adunării generale, adoptată în baza art. 64 alin. 1 lit. t din Legea nr. 5/1978 (republicată la 27 ianuarie 1982), nu poate fi anulată de un organ de jurisdicție sau un organ ierarhic administrativ. Menționăm însă că hotărîrea adunării generale este nelegală, întrucît fapta contestatorului constituie infracțiunea prevăzută și pedepsită de art. 18 alin. 2 lit. b din Decretul nr. 400/1981, republicat la 11 ianuarie 1982. În consecință, unitatea trebuia să-l suspende pe contestator din funcție (art. 16 din Legea nr. 1/1970) și să sesizeze organul de urmărire penală.

● În cazul în care conducerea întreprinderii a procedat la desfacerea contractului de muncă al unei persoane încadrate care face parte din efectivul unei formații de lucru, fără a exista o hotărîre în acest sens a adunării oamenilor muncii din cadrul secției (atelierului ori formației de lucru), potrivit art. 64 alin. 1 lit. x din Legea nr. 5/1978 (republicată la 27 ianuarie 1982), măsura unității este nelegală, fiind lovită de o nulitate absolută. Cu toate acestea, instanța nu poate păși direct la anularea dispoziției de desfacere a contractului de muncă, ci, în baza rolului ei activ, trebuie să pună în discuția părților acest aspect și apoi să ceară unității ca adunarea oamenilor muncii să examineze cazul, urmînd ca, în ipoteza neconfirmării măsurii unității de către adunare, instanța să anuleze dispoziția de desfacere a contractului, iar în caz de confirmare să procedeze la soluționarea cauzei în fond. (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr. 1627/1982).

INTERDICȚIA DESFACERII CONTRACTULUI DE MUNCĂ

● Potrivit art. 146 din Codul muncii, contractul de muncă al persoanei încadrate nu poate fi desfăcut din inițiativa unității: în timpul incapacității temporare de muncă, în care primește ajutoare de asigurări sociale; în caz de graviditate ; în timpul concediului de maternitate și în perioada de alăptare ; în perioada cît îngrijește copilul bolnav în vîrstă de pînă la 3 ani, precum și în timpul cît soțul satisface stagiul militar. Interdicția desfacerii contractului de muncă, instituită prin art. 146 din Codul muncii, are ca scop realizarea unei proteguiri legale a persoanelor încadrate în muncă, aflate în situația de felul celor arătate în text. Articolul 146 din Codul muncii prevede expres că dispozițiile sale nu sînt aplicabile în cazurile menționate în art. 130 alin. 1 lit. e, d, g, j, k și l. Interpretarea rațională a textului duce însă la concluzia că el nu este aplicabil nici în cazurile prevăzute de art. 130 alin. 1 lit. b și f, fiind evident că în aceste situații, unitatea nu are un drept de opțiune. De asemenea, art. 146 nu este aplicabil nici în ipoteza specială în care postul deținut se desființează (art. 130 alin. 1 lit. a) și, totodată, în cadrul unității nu există nici un alt post de aceeași natură. Textul nu este aplicabil nici în ipoteza prevăzută de art. 130 alin. 1 lit. h, deoarece pensionarii pentru limită de vîrstă nu primesc ajutorul pentru incapacitate temporară de muncă (art. 4 din Hotărîrea nr. 880 din 1965), iar art. 146 face mențiunea expresă că el este aplicabil numai celor care primesc ajutoare de asigurări sociale. În sfîrșit, art. 146 C.M. nu este aplicabil în cazul în-

cetării contractului de muncă pentru alte temeiuri decît cele din inițiativa unității (adică încetarea contractului de muncă la expirarea termenului pentru care a fost încheiat ori prin acordul părților — art. 129 din Codul muncii — ori desfacerea contractului de muncă la cererea persoanei încadrate — art. 135 din Codul muncii). Așadar, art. 146 din Codul muncii este aplicabil numai în cazurile prevăzute de art. 130 alin. 1 lit. a (cu condiția ca în cadrul unității să existe un alt post de aceeași natură), lit. e și lit. i din Codul muncii. Dacă în perioada cît persoana încadrată în muncă se află în una din situațiile prevăzute de art. 146 din Codul muncii survine o împrejurare care impune desfacerea contractului de muncă în temeiul art. 130 alin. 1 lit. e sau lit. i, termenul de o lună prevăzut de art. 130 alin. 2, nu începe să curgă, iar dacă a început, curgerea lui se suspendă pînă la încetarea situațiilor la care s-a făcut referire mai sus și se reia în condițiile arătate de art. 15 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 203/1983).

C. J.

Întrebări și răspunsuri

● **I. VASILE — București,** ne întreabă dacă comitetul asociației poate solicita numirea unor experți contabili pentru verificarea gestiunii ? În repetate rînduri redacția a fost confruntată cu această întrebare. Răspunsul este negativ. Experții contabili nu pot fi numiți decît în cauze judiciare, de către organele de anchetă penală sau de judecată. Ca urmare, comisia de cenzori sau alte organe de control dacă constată lipsuri în gestiune au obligația să sesizeze organele de anchetă penală competente, iar comitetul asociației să se înscrie parte civilă cu prejudiciul suferit. În cadrul anchetei penale, dacă se consideră necesar, se poate administra proba cu expertiză contabilă, la cererea învinuitului, a părții civile sau dispusă din oficiu. În cazul în care urmărirea debitorului se face pe cale civilă, instanța de judecată, la cererea uneia din părți poate încuviința proba cu expertiză contabilă.

● **A. POPESCU — Ploiești,** se interesează de faptul dacă comisia de cenzori răspunde pentru neefectuarea controlului. Potrivit Statutului asociațiilor de locatari, comisia de cenzori este principalul organ de control, atribuțiile ei fiind stabilite prin art. 13.

Deoarece neefectuarea acestui control facilitează eventuale sustrageri din gestiune, răspunderea juridică a comisiei de cenzori este angajată alături de a gestionarului (administrator).

Pentru ca răspunderea comisiei de cenzori să fie angajată este necesar să se dovedească faptul că lipsa în gestiune s-a produs în perioada în care nu s-a efectuat controlul, deși acesta trebuia efectuat. Cu alte cuvinte, între neefectuarea controlului și lipsa în gestiune trebuie să fie o legătură cauzală. Dăm un exemplu. În cadrul trimestrului I 1985 într-o gestiune s-au comis sustrageri repetate : în ianuarie 2 000 lei, în februarie 3 000 lei, în martie 3 500 lei. Controlul înregistrării în evidență a operațiilor băneș s-a făcut în aprilie, cînd s-a constatat prejudiciul total de 8 500 lei. Gestionarul a fost trimis în judecată penală; în cadrul procesului penal a fost introdus ca parte civilmente responsab.. președintele comisiei de cenzori, care a fost însărcinat de comisie și el a acceptat să verifice lunar operațiile bănești. Instanța a reținut culpa acestuia și l-a obligat la plată în solidar cu învinuitul numai pentru suma de 6 500 lei, deoarece dacă ar fi făcut verificarea la timp, pe luna ianuarie, sustragerile din luna februarie (3 000 lei) și din luna martie (3 500 lei) ar fi fost preîntîmpinate.

● **ION PARASCHIV, București —** 1) Conform prevederilor Statutului cooperativei meșteșugărești și al cooperativei de invalizi, art. 37, al. 3, „Cooperativa de invalizi poate folosi persoane valide pentru îndeplinirea muncilor care cer cunoștințe speciale sau depășesc puterea invalizilor. Numărul cooperatorilor valizi nu poate fi mai mare de 20% din numărul total. La cooperativele de nevăzători procentul cooperatorilor valizi poate fi de pînă la 50%". 2) Compensațiile prevăzute de decretele Consiliului de Stat nr. 46/1982 și 240/1982 se stabilesc în raport de nivelul retribuției tarifare de încadrare. Potrivit art. 10 din Decretul nr. 325/1983, fac excepție numai persoanele care în urma majorării retribuțiilor din anul 1984 depășesc plafonul de 4 000 lei lunar, în sensul că aceștia continuă să beneficieze de compensațiile respective.

● **ALDEA ALIOR, Bistrița —** Amnistia reprezintă actul puterii de stat prin care se înlătură caracterul penal al unor acte săvîrșite. Dacă intervine după condamnare înlătură și executarea pedepsei pronunțate, precum și celelalte consecințe ale condamnării. Amenda încasată anterior amnistiei nu se restituie. Se acordă de Marea Adunare Națională, iar între sesiuni de către Consiliul de Stat. Amnistia are efecte asupra confiscării averii numai în măsura în care această pedeapsă nu a fost încă executată (art. 111 alin. 2, Cod penal). Persoanele care au beneficiat de amnistie se bucură de toate drepturile civile și politice. Prin excepție, cel care a săvîrșit una din infracțiunile prevăzute în lista anexă a Legii nr. 22/1969 nu poate fi gestionar timp de 2 ani de la data intervenirii amnistiei. Grațierea este un act prin care Consiliul de Stat sau Marea Adunare Națională acordă unui condamnat sau mai multora, iertarea totală ori parțială de executare a pedepsei, ori transformarea (comutarea) pedepsei în una mai ușoară. Grațierea are ca efect înlăturarea în totul sau în parte, a executării pedepsei ori comutarea acesteia în alta mai ușoară. Are efecte și asupra pedepselor a căror executare este suspendată condiționat. Nu are efecte asupra pedepselor complimentare, afară de cazul cînd se dispune astfel prin actul de grațiere (art. 120 alin. 3 Cod. pen.). Persoanele grațiate care au săvîrșit una din infracțiunile prevăzute în lista anexă la Legea nr. 22/1969 nu mai pot îndeplini funcția de gestionar în comerț. Reabilitarea constă în repunerea unei persoane, care a suferit o condamnare penală, în folosința drepturilor de care a fost lipsită. din cauza acesteia. Potrivit legislației noastre, reabilitarea se acordă pentru buna conduită pe care condamnatul a avut-o într-un anumit interval de timp stabilit de lege după executarea sau stingerea pedepsei aplicate. Reabilitarea are loc de drept (automat) prin scurgerea unui interval de timp cerut de lege, înlăuntrul căruia cel în cauză nu a săvîrșit vreo infracțiune. Reabilitarea judiciară se acordă de către instanța judecătorească în condițiile prevăzute de lege (o bună conduită, trecerea unei anumite perioade de timp etc.).

● **ALEXANDRU VASILE, Bistrița —** Dacă încercarea de conciliere prin care beneficiarul solicită livrarea utilajului achitat nu dă rezultat, singura cale este acțiunea la tribunalul în a cărei rază teritorială își are sediul unitatea furnizoare. Prin acțiune se vor solicita în mod obligatoriu și daune pentru pierderile suferite de beneficiar din cauza nelivrării la timp a utilajului.

● **NĂDEJDE ARHIR, București —** În conformitate cu prevederile art. 19-20 din Legea nr. 12/1971 persoanele nemulțumite cu aprecierile și calificativele primite pot face contestație la organele de conducere colectivă din unitate, iar cele numite de organul ierarhic superior la acest organ.

● **MARIN URSACHE, Cluj-Napoca** — Prevederile art. 3 din Decretul nr. 249/1981 se referă la recondiționarea oricăror piese de schimb, indiferent de proveniența acestora, efectuată de unitatea care le deține și care sînt folosite de aceeași unitate. Prevederile art. 4 din același act normativ — care reglementează efectuarea recondiționării pieselor de schimb uzate, ca prestare de serviciu, de către alte unități decît cele deținătoare — se aplică indiferent de proveniența pieselor respective.

● **I.G.C.L., Iași** — Așa cum se prevede în actele normative cu privire la majorarea retribuțiilor și pensiilor, majorările nu afectează chiriile existente la data actelor normative respective. În consecință, în adeverințele de venit și a retribuțiilor tarifare lunare, pentru personalul încadrat în muncă, este necesară defalcarea sumelor primite ca majorare, față de toate celelalte venituri încasate numai în situația cînd acestea din urmă conduc la modificarea chiriei. Pentru pensionari nu este necesară defalcarea. În situațiile cînd după datele actelor normative de majorare a retribuțiilor și pensiilor se stabilește din nou chiria (mutarea într-o nouă locuință, schimbul de locuință etc.) nu mai este necesară defalcarea sumelor primite ca majorare, acestea cuprinzîndu-se în baza de calcul a chiriei și în venitul mediu lunar pe membru de familie.

● **ION TRANDAFIR, București** — Calcularea și vărsarea amortizării pentru fondurile fixe deținute de unitățile economice de stat sînt reglementate prin Legea nr. 62/1968 privind amortizarea fondurilor fixe și Regulamentul de aplicare a acestei legi, aprobat prin H.C.M. nr. 139/1969 cu modificările ulterioare. La închirierea unor fonduri fixe între unitățile de stat intervine un contract de închiriere, în care se prevăd drepturile, obligațiile și răspunderile părților. De regulă, închirierea unor fonduri fixe se face de către unități specializate în astfel de acțiuni, care au tarife de închiriere aprobate de către organele competente. Fondurile fixe care se închiriază sînt, de regulă, în stare de funcționare și, ca atare, unitatea care închiriază este în drept să pretindă chiria legală, chiar dacă fondul fix respectiv a fost amortizat integral. Fondurile fixe disponibile în stare de funcționare la unele unități socialiste de stat pot fi transferate altor unități socialiste de stat fără plată, indiferent de gradul de amortizare.

● **DUMITRU GROSU, Brăila** — Agenții de asigurare retribuiți pe bază de cotă procentuală fac parte din categoria personalului remizier, avînd toate drepturile și obligațiile personalului încadrat în muncă. Dar, retribuirea acestui personal se face pe bază de cote procentuale, stabilite pe feluri de asigurări în conformitate cu Legea nr.57/1974 a retribuirii după cantitatea și calitatea muncii și Ordinul ministrului finanțelor nr. 639/1975. Ca funcții asimilate agenților de asigurare retribuiți pe bază de cote procentuale sînt funcțiile din alte sectoare economice la care retribuirea se face în baza acelorași reglementări. Problema acordării compensației bănești prevăzută de Decretul nr. 46/1982 personalului retribuit pe bază de cotă procentuală a fost analizată cu toată atenția, în vederea aplicării stricte a prevederilor acestui decret. Întrucît agenții de asigurare sînt retribuiți pe bază de cotă procentuală din volumul încasărilor realizate — și nu pe bază de retribuție tarifară ca celelalte categorii de lucrători care primesc retribuții fixe, nevariabile de la o lună la alta — retribuția în fapt reprezentînd un cost de achiziție al încheierii diferitelor forme de asigurare, este evident că agenții de asigurare nu pot primi compensația bănească în afara cotelor procentuale. În cazul agenților de asigurare retribuiți pe bază de cote procentuale din încasări, aceștia au posibilitatea să-și sporească cîștigurile prin mărirea numărului asigurărilor și a valorilor asigurate. Acest mod de aplicare a Decretului nr. 46/1982 a fost confirmat și de Ministerul Muncii și Ministerul Finanțelor, comunicat și sucursalelor ADAS cu circulara nr. III-56/1982. Dreptul de petiționare al agenților de asigurare retribuiți pe bază de cotă procentuală este reglementat de aceleași acte normative ca pentru toți ceilalți oameni ai muncii din Republica Socialistă România.

● **CONSTANTIN MICLĂUȘ, Alba Iulia** — Impozitarea s-a realizat conform prevederilor Anexei 1 din Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 369/1983 cu reducerea de 40% deoarece vă desfășurați activitatea după orele de program.

● **ÎNTREPRINDEREA DE ALUMINĂ, Oradea** — Față de punctul de vedere adoptat de C.P.C.P. nu se poate obiecta, interpretarea dată legii de acest organ central fiind obligatorie pentru unitățile din subordonarea sa.

● **CONSILIUL POPULAR AL COMUNEI MOVILIȚA, Vrancea** — Potrivit prevederilor art. 27 și 30 din Legea nr. 1/1977 în fondul total de retribuire asupra căruia se calculează impozitul nu se includ retribuțiile pentru prestarea de servicii pe bază de contracte civile ori pentru alte categorii de lucrări care nu au la bază contracte de muncă reglementate ca atare prin legislația muncii. Veniturile obținute din muncă, altele decît cele asupra cărora se calculează impozitul pe fondul total de retribuire, se impun, în continuare, potrivit dispozițiilor legale în vigoare la data apariției Legii nr. 1/1977. Față de aceste prevederi, retribuțiile cu tarife plătite în conformitate cu art. 113 (2) din Legea nr. 57/1974 republicată în anul 1980 se impun cu cotele de la art. 9 din H.C.M. nr. 545/1970, întrucît sînt venituri realizate pe bază de contracte civile.

● **NICOLAE MAIER, Gilău, Cluj** — Potrivit dispozițiilor art. 10 din Decretul nr. 208/1976, republicat, la evaluarea pagubelor se ține seama și de gradul de uzură a bunului stabilit pe bază de probe legale. Dacă acest grad nu poate fi stabilit, paguba este egală cu valoarea integrală a bunului, astfel cum rezultă din aplicarea prevederilor actului normativ menționat.

● **MARIAN RĂDULESCU, București** — Prevederile adresei comune (Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor, Banca Națională și Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară) nr. 15216/1984, referitoare la acordul global, se aplică în mod corespunzător și personalului muncitor retribuit în conformitate cu prevederile art. 14 și 15 din Decretul nr. 335/1983.

● **ILSE SCHNEIDER, Apoldu de Sus, Sibiu** — Restituirea părților sociale depuse de către oamenii muncii se face conform prevederilor art. 8 din Legea nr. 3/1982.

● **TITUS GLIGA, Alba Iulia** — În industria de morărit-panificație, conform normelor tehnice de aplicare a acordului global și Decretului nr. 335/1983, retribuirea personalului muncitor se face în funcție de realizarea producției fizice exprimate în consum de manoperă, care cuprinde toată producția fizică realizată, inclusiv consumul intern. „Producția marfă vîndută și încasată" este una dintre condițiile de acordare integrală a retribuției și operează numai asupra personalului din conducerea unității, compartimente funcționale și personal cuprins în acord global la nivel de întreprindere. Valoarea producției globale nu este indicator de retribuire a muncii în acord global.

● **ION ANDREIȚA, Mangalia** — Consiliul popular al orașului Mangalia ne comunică următoarele: „În conformitate cu prevederile art. 29, al. 3 din Legea nr. 58/1974, precum și ale Decretului nr. 144/1958 art. 2 și 11, autorizația de construcție se obține în prealabil executării lucrărilor, iar împărțeala prin acte a terenurilor cu sau fără construcție se poate face numai cu autorizație prealabilă".

● **GHEORGHE BOGDAN, Ulma, Suceava** — Consiliul popular al județului Suceava ne aduce la cunoștință următoarele: „Organele noastre de specialitate, împreună cu cele de la Banca Națională — Sucursala județeană Suceava — au analizat problemele sesizate, concluzionînd restituirea sumelor reținute, în anul 1984, din retribuțiile personalului muncitor din aparatul propriu al birourilor executive ale consiliilor populare orășenești

și comunale, condiționat însă de o prealabilă verificare efectuată de către organele bancare cu privire la modul cum s-au realizat indicatorii care condiționează acordarea retribuțiilor tarifare și — după caz — a indemnizațiilor de conducere. Referitor la acordarea adaosurilor, s-a comunicat Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Ulma acordul nostru de principiu pentru plata acestora, cu respectarea tuturor prevederilor legale în vigoare și a indicațiilor date în acest domeniu de Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor și Ministerul Muncii".

● **VASILE GIONEA, București** — Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare cu scrisoarea nr. 1479 din 25 mai 1985 confirmă că dispoziția cuprinsă în art. 2 alin. 2 din Legea nr. 5/1973 cu privire la înțelesul noțiunii de dependințe este limitativă și nu exemplificativă.

● **ALEXANDRU PRECUP, Oradea** — În conformitate cu prevederile art. 8 din H.C.M. nr. 822/1959, decontarea cheltuielilor efectuate cu transportul pe calea ferată, pe distanțe mai mari de 300 km, se face după tariful clasa I. Utilizarea vagonului de dormit se face numai pentru călătoriile de noapte și cu aprobarea prealabilă a conducătorului unității. Față de aceste prevederi, considerăm că în cazul călătoriilor de noapte pe distanțe mai mari de 300 km pot fi admise la decontare cheltuielile efectuate cu vagonul de dormit clasa a II-a, fără aprobarea prealabilă a conducătorului unității, numai în măsura în care aceste cheltuieli nu depășesc tariful de călătorie clasa I.

● **VIRGILIU EPURE, Slănic.** — 1). Încadrarea obiectelor de evidență ca fonduri fixe pentru care se plătesc amortismente trebuie să îndeplinească cumulativ atît condițiile cuprinse în definiția înscrisă în „Clasificarea fondurilor fixe din economia națională a R.S.R." (Anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 260 pct. 2), cît și cele prevăzute de Regulamentul pentru executarea Legii nr. 68/1963, art. 2, condiții care trebuie respectate ca atare.

2) Interpretarea acestor prevederi legale nu intră în atribuția ministerelor sau altor organe economice. Consiliul de Stat este singurul organ competent să confirme sau să infirme diversele posibiltăți de aplicare a tuturor prevederilor legale.

3) Întrucît din ultima dv. scrisoare rezultă că de fapt vă interesează în mod deosebit o soluție economică legală pentru modernizarea unor fonduri fixe specifice activității de exploatare minieră, depășite ca randament și posibilități tehnice, subliniem că asemenea operațiuni sînt posibile și chiar obligatorii în cadrul lucrărilor scadente prevăzute de Normele tehnice de reparații, în conformitate cu prevederile Legii nr. 14/1971, art. 76 și a Legii nr. 9/1980, art. 74.

● **SUDITU ION, Cîmpina** — Potrivit prevederilor pct. 2 li. b din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., în cazuri excepționale, cînd consumurile de apă nu sînt înregistrate prin aparate de măsură, consumurile se determină pe baza baremelor stabilite pe fiecare categorie de consumatori conform Hotărîrii nr. 18/1981 a C.P.C.P. Aceste bareme sînt publicate în lucrarea „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare — administrarea imobilelor", editată de „Revista economică" în anul 1984, la pag. 116.

● **NOVAC ION, Oradea** — În conformitate cu prevederile pct. 5 lit. a din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983, pentru încălzirea încăperilor folosite în exclusivitate, cheltuielile se determină proporțional cu suprafața locuibilă, stabilită potrivit legii, indiferent dacă este dotată sau nu cu sisteme proprii de încălzire.

● **MARINESCU PAUL, Găești** — Formularele tipizate pentru comenzile de materiale nu au exclus — în cadrul raporturilor de livrări de produse — utilizarea scrisorilor, telegramelor sau telexurilor. Pentru formarea convenției (a contractului) este însă necesar să se întîlnească total voința celor două unități (adică să coincidă acordul cu privire la toate elementele unei furnizări: cantitate, calitate, sortimente, dimensiuni, termene etc.). În caz contrar nu sîntem în prezența unui contract.

● **SPITALUL DE BOLNAVI PSIHICI, Beclean** — Potrivit dispozițiilor obligatorii ale art. 57 alin. 2 și 3 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, verificarea mărfurilor în depozitul beneficiarului se face prin comisia de primire în maximum 6 ore pentru mărfurile ușor alterabile și 5 zile pentru celelalte mărfuri. Dacă mărfurile primite corespund cantitativ și calitativ cu datele înscrise în actele de livrare și documentele de transport, membrii comisiei de primire vor face mențiunea de verificare și corespundere pe aceste acte și documente, iar mărfurile vor fi puse în circuitul economic. Constatarea unor lipsuri de către gestionar în gestiunea proprie și aducerea lor la cunoștința conducerii unității nu echivalează nici cu o decizie de imputație (care reprezintă un act de voință al conducerii) și nici cu un angajament de plată al gestionarului, dacă acesta nu și-a asumat o asemenea obligație.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 24 A, Șos. N. Titulescu, București** — Asociația poate acționa antreprenorul general solicitînd atît efectuarea lucrărilor neacceptate, cît și penalizări. Reparațiile la părțile comune ale clădirii se suportă proporțional cu cota-parte indiviză deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații, indiferent de numărul locatarilor din apartament și de faptul dacă proprietarul locuiește sau nu în imobilul respectiv. Dacă în cartea de imobil sînt înregistrați și copii (1—3 ani) ai locatarilor, aceștia sînt obligați a plăti și pentru copii cota-parte din cheltuielile comune (cu reducerile prevăzute de pct. 13 lit. c din Norme) în cazul cînd acești copii se află în altă localitate. Persoanele care nu s-au mutat în apartamentele proprietate personală și dacă în acest interval de timp nici nu apar în locuința lor vor fi obligați numai la plata acelor cheltuieli pentru care nu se acordă scutiri (prevăzute la pct. 13 lit. c din Norme). Scutirile de cheltuieli prevăzute în text nu reprezintă o facilitate acordată de comitet, ci urmarea faptului că nu au avut loc consumurile respective. Proprietarul care și-a păstrat dreptul de folosință asupra apartamentului — în care a primit cu chirie alte persoane — dar nu locuiește efectiv în imobil are drept la scutirea de cheltuielile prevăzute de pct. 13 lit. c din Norme.

ANUNȚ IMPORTANT!

I.S.I.A.P., cu sediul în București, Piața Scînteii, nr. 1, cedează prin transfer un autoturism „ARO 240" în stare de funcțiune. Relații suplimentare la telefon: 17.60.10/1406

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Revista ECONOMICA

EDITEAZĂ ÎN ANUL 1986 DOUĂ SUPLIMENTE TEMATICE :

- ACTE – ACȚIUNI – PROCEDURI
- PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

STIMAȚI CITITORI !

Pentru a veni în sprijinul unităților economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte organizații socialiste, în anul 1986 vom edita următoarele lucrări :

- **„Acte, acțiuni și proceduri"** în activitatea unităților economice, consiliilor populare, notariatelor și a instanțelor judecătorești.

- **„Promovarea și derularea exporturilor"** de către întreprinderile specializate și de către cele producătoare de mărfuri și prestatoare de lucrări și servicii.

.....

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițialele)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . din . . (mandatul poștal din ziua de . .)* v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim : „Revista economică", Suplimentul săptămînal și cîte un exemplar din lucrările : „Acte, acțiuni, proceduri" și „Promovarea și derularea exporturilor".

Semnătura

* Pe dispoziția de plată și mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică".

Din cuprinsul lucrării :

PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

- Drept și uzanțe internaționale
- Modalități și instrumente de promovare a exporturilor
- Prețurile internaționale
- Finanțarea exporturilor
- Intermedierea în comerțul internațional
- Parteneri comerciali
- Tipuri de contracte comerciale internaționale – clauze principale
- Ofertarea, negocierea și încheierea contractelor
- Determinarea calității – garanții uzuale
- Plățile internaționale
- Modalități de evitare a riscurilor comercial-valutare și de neplată (garanții)
- Operații de compensare (contrapartidă)
- Operații combinate pentru aport valutar
- Operații prin burse de mărfuri
- Transport și asigurări internaționale
- **Derulare – controlul de calitate al mărfurilor** ce se livrează la export
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile producătoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de comerț exterior exportatoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de transport și expediții internaționale și prestări servicii portuare
- Derularea plăților interne și internaționale
- Soluționarea litigiilor rezultate din contracte comerciale internaționale – modalități și organe competente

Notă : În temele tratate se indică practica arbitrală, modele de clauze și acte, cazuri cu valoare de principiu

---

Lucrările (a 800 pag., sub formă de breviar de la A la Z) vor fi difuzate în luna ianuarie, exclusiv celor care încheie abonamente speciale (340 lei), pentru anul 1986, la

Revista ECONOMICA

Tiparul I. P. „Informația", 13 septembrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

AMPLĂ ANGAJARE PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ȚĂRII

ÎN ACEASTĂ a doua săptămînă de septembrie, viața politică a țării a fost marcată de un eveniment deosebit de important : cel de al III-lea Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale. Întrunirea marelui forum democratic al organelor locale ale puterii de stat constituie una din expresiile deosebit de grăitoare ale participării largi a oamenilor muncii, de pe întregul cuprins al patriei, la conducerea societății românești, la înscrierea cît mai temeinică a României pe traiectoria unor mărețe înfăptuiri. Ea reprezintă o expresie semnificativă a făuririi conștiente de către cei ce muncesc a propriului lor viitor.

Congresul consiliilor populare a analizat modul în care aceste organisme larg reprezentative pentru oamenii muncii, investite cu mari răspunderi în procesul complex de evoluție a societății românești, au acționat și acționează pentru realizarea funcțiilor și sarcinilor lor specifice ; pentru înfăptuirea întocmai a prevederilor cincinalului 1981-1985 în profil teritorial și adoptarea programelor de activitate pentru cel de al VIII-lea cincinal — în vederea realizării neabătute a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism ; pentru asigurarea autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării integrale a localităților și unităților administrativ-teritoriale, fiind pe larg dezbătut în acest sens proiectul de lege dat recent publicității; într-un cuvînt pentru mobilizarea largă a cetățenilor la înflorirea localităților în care aceștia trăiesc și muncesc — temelie sigură a înfloririi întregii țări.

Anvergura acestui eveniment politic major a fost în mod amplu pusă în lumină de magistrala cuvîntare rostită în deschiderea lucrărilor Congresului de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, excepțională analiză a activității și realizărilor obținute, vast program de acțiune pentru consiliile populare, pentru toți oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării. Ce elemente fundamentale relevă experiența dobîndită, ce trebuie întreprins pentru creșterea și perfecționarea activității consiliilor populare, a activității oamenilor muncii din județele și localitățile României, la nivelul marilor cerințe și exigențe pe care le incumbă această etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de afirmare și înflorire cît mai deplină a personalității umane — sînt teme de importanță hotărîtoare, pe care secretarul general al partidului, pe fondul viziunii sale profund științifice, cuprinzătoare, sistemice, riguros analitice, retrospective și prospective, le-a detaliat cu strălucire.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cele aproape două decenii care au trecut de la organizarea administrativ-teritorială a țării din 1968 — ce a deschis calea dezvoltării armonioase în teritoriu a economiei, a culturii, a înfloririi județelor și localităților — toate județele țării s-au înscris puternic pe traiectoria unei dezvoltări dinamice (industriale, agricole ș.a.). A fost asigurată ridicarea la un înalt nivel economico-social a tuturor localităților patriei, un rol fundamental în acest cadru revenind platformelor industriale, create în numeroase localități ; s-au realizat transformări înnoitoare profunde, care au modificat din temelie munca și viața cetățenilor, au ridicat continuu nivelul de trai și civilizație al acestora, au amplificat în mod substanțial posibilitățile de afirmare și înflorire a personalității umane. Peisajul țării s-a modificat substanțial, cu precădere în cele două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, România socialistă devenind o țară industrial-agrară în plin progres și afirmare, cu țeluri cutezătoare și pe deplin realiste.

În aceste condiții, pe lîngă egalitatea de drept, generată pe fondul relațiilor noi din societatea noastră, s-a asigurat și se asigură, în măsură tot mai mare, egalitate de fapt, reală, între toți cetățenii patriei, s-a dezvoltat tot mai mult sistemul de participare largă, tot mai puternică, a acestora la conducerea și desfășurarea vieții economico-sociale. Însuși faptul că cetățenii decid asupra prezentului, asupra viitorului localității în care trăiesc și muncesc, că ei sînt cei chemați să-și spună răspicat cuvîntul, să adopte hotărîri de mare însemnătate, de importanță națională, reprezintă o dovadă elocventă a superiorității democrației noastre muncitorești revoluționare. **„Dacă am compara sistemul democrației noastre muncitorești — Congresul consiliilor populare — cu situația din alte state ale lumii,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, am putea spune că democrația noastră muncitorească, revoluționară este superioară oricăror forme ale democrației burgheze, că prin sistemul larg democratic pe care l-am realizat asigurăm ca toate clasele și categoriile sociale și, în primul rînd, muncitorii, țăranii, intelectualii, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul nostru popor să participe activ la elaborarea și înfăptuirea politicii generale, la făurirea conștientă a propriului viitor liber, a viitorului socialist și comunist".**

Pornind de la prevederile cincinalului 1986-1990, pe un plan dintre cele mai importante se relevă un nou stadiu de dezvoltare economico-socială, trecerea hotărîtă de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. Unitățile industriale, economice, de pe întregul cuprins al țării — respectiv consiliile populare, titulare de drept și de fapt ale planului în profil teritorial — trebuie să se angajeze cu toată fermitatea în noua revoluție tehnico-științifică contemporană, proces hotărîtor pentru progresul de fond, calitativ, de competitivitate al industriei și economiei naționale. Orice rămînere în urmă în acest sens, sublinia secretarul general al partidului de la tribuna Congresului consiliilor populare, influențează puternic și în sens negativ dezvoltarea pentru o lungă perioadă de timp. Aceeași mare atenție trebuie îndreptată spre asigurarea bazei de materii prime și energie, spre reducerea consumurilor materiale și energetice și încadrarea în normele de consum stabilite, spre reciclarea și refolosirea materialelor, energiei, spre reutilizarea produselor, spre creșterea productivității muncii — atît printr-o organizare și desfășurare superioară a producției, dar și ca urmare a promovării noilor tehnologii, a mecanizării, automatizării, cibernetizării și robotizării producției. Deopotrivă, în centrul atenției trebuie să se afle aplicarea prevederilor noului mecanism economico-financiar, stimularea largă a inițiativei și creativității, sporirea rentabilității și a eficienței economice, creșterea mai puternică a beneficiilor, a venitului național — ca singura și sigura cale pentru formarea resurselor necesare atît fondului de consum, cît și celui de dezvoltare, asigurîndu-se temeinic progresul țării.

Pentru noua etapă de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție în teritoriu este semnificativă prevederea de a se asigura, pentru fiecare județ, pînă în 1990, un produs total de 80 000 lei pe locuitor, din care 50 000 lei în industrie. Iar în acest cadru, așa cum sublinia în mod expres secretarul general al partidului, marea industrie trebuie completată în mod organic de mica industrie, dezvoltată și desfășurată larg în toate localitățile și județele, astfel încît să se asigure, în fiecare județ și pe locuitor, o producție de industrie mică de 8 000 lei ; legat de aceasta, un accent deosebit trebuie pus pe mica indus-

trie alimentară, de produse culinare preparate, astfel ca, pînă în 1990, circa 40-50% din produsele alimentare desfăcute populației să fie vîndute ca industrializate. O altă prevedere se referă la realizarea, pe fiecare județ, a unui export propriu — care să nu includă sub nici o formă produse agroindustriale — în valoare de 10 milioane dolari. Constituie toate acestea un vast cîmp de acțiune în care inițiativa și eforturile la nivelul consiliilor populare trebuie să se manifeste cu precădere, constituie toate acestea însești premise dintre cele mai importante ale creșterii atribuțiilor dar și responsabilității acestor organisme în angrenajul complex al dezvoltării economico-sociale, al ridicării și înfloririi tuturor localităților.

Problema agriculturii reprezintă problema fundamentală a consiliilor populare, sublinia secretarul general al partidului, relevînd limpede că agricultura, realizarea unei agriculturi intensive, înfăptuirea noii revoluții agrare trebuie să ocupe locul esențial în activitatea consiliilor populare. În acest sens se impun cu precădere urmărite folosirea rațională și intensivă a pămîntului, precum și înfăptuirea programului de irigații și îmbunătățiri funciare — cu rol hotărîtor în obținerea unor producții agricole înalte și constante. Pe același plan de însemnătate se situează buna desfășurare a lucrărilor agricole — arăturile, însămînțările, lucrările de îngrijire a culturilor cu respectarea perioadei optime ș.a. — cadru în care consiliile populare trebuie să acționeze cu o mai mare hotărîre și promptitudine, precum și cu o eficiență sporită, la nivelul marilor responsabilități pe care le au. În centrul activității consiliilor populare trebuie să se afle, de asemenea, zootehnia, sector de mare importanță al agriculturii și care condiționează în mod hotărîtor asigurarea unor resurse pentru industria alimentară, cît și buna aprovizionare și alimentare a populației. Trebuie să asigurăm întreaga mobilizare necesară pentru a pune o bază trainică recoltei pentru anul viitor, mai sublinia secretarul general al partidului, relevînd pentru anul și cincinalul care urmează atributele și răspunderile sporite ale consiliilor populare în domeniul agriculturii.

Există numeroase premise, pîrghii, acțiuni pentru perfecționarea activității consiliilor populare în conducerea întregii vieți economico-sociale, pentru buna gospodărire și folosire a mijloacelor materiale și financiare ce le sînt încredințate și sporirea continuă a veniturilor proprii prin dezvoltarea industriei, agriculturii, a prestărilor de servicii, a activităților de gospodărire comunală, social-culturale și a altor activități producătoare de venituri, precum și prin participarea cetățenilor la realizarea unor obiective social-culturale, economice și edilitar-gospodărești.

În acest cadru este necesar ca consiliile populare, unitățile teritorial-administrative să acorde o atenție deosebită problemelor autoconducerii, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării. De cea mai mare importanță este obligația ca consiliile populare să aducă contribuții sporite la constituirea fondului de dezvoltare generală a întregii societăți. În acest sens, relevînd importanța majoră a intereselor generale ale societății, a intereselor țării, secretarul general al partidului sublinia în mod deosebit imperativul lichidării cu deosebire a practicii din unele județe de a se consuma peste ceea ce s-a prevăzut sau peste ceea ce se putea constitui potrivit resurselor și veniturilor obținute și a nu se asigura resursele necesare fondului de stat, satisfacerii intereselor de ansamblu ale societății.

Experiența pozitivă consemnată în numeroase localități și județe, acțiunea hotărîtă a consiliilor populare, a tuturor oamenilor muncii dintr-o localitate sau alta, pentru creșterea producției și eficienței din unitățile aferente, participarea populației la dezvoltarea economico-socială a fiecărei unități administrativ-teritoriale — proces de care beneficiază în mod nemijlocit — constituie tot atîția factori în măsură să asigure ca încă din anul următor toate județele și localitățile să treacă pe principiul autoconducerii și autofinanțării ; ca aceste unități să asigure, din ceea ce realizează, din veniturile obținute, atît cheltuielile necesare, cît și participarea efectivă la fondul general de dezvoltare, la reproducția lărgită. Constituie aceasta o temeinică bază pe care se poate asigura echilibrul în dezvoltare, progresul economico-social pe întregul teritoriu al țării.

De cea mai mare însemnătate este rolul consiliilor populare în ce privește acțiunea complexă de sistematizare a teritoriului, a localităților urbane și rurale — în scopul restrîngerii perimetrelor construibile și utilizării cu cea mai mare eficiență a terenurilor, al conservării și amplificării în cît mai mare măsură a suprafeței naționale agricole și arabile.

În această direcție este esențial să nu mai fie admise construcții în afara perimetrelor construibile aprobate, cadru în care trebuie asigurate toate condițiile atît pentru locuit, cît și pentru învățămînt, sănătate, cultură, iar locuințele din comune să nu ocupe mai mult de 30% din suprafața gospodăriei respective, ceea ce impune trecerea cu hotărîre la realizarea de locuințe cu 2—3 niveluri. Referindu-se la asemenea probleme de importanță hotărîtoare, secretarul general al partidului releva conținutul nou pe care trebuie să-l dobîndească urbanizarea. Acest proces nu trebuie realizat prin concentrarea populației în orașele existente, ceea ce ar produce aglomerări excesive și neeconomice de populație, o dată cu menținerea unor dezechilibre în dezvoltarea armonioasă din punct de vedere economic și urban a teritoriului, ci prin ridicarea consecventă a condițiilor de muncă și viață ale locuitorilor de la sate, la nivelul celor din orașe. Cu alte cuvinte — și cu atît mai mult pe fondul intensificării producției agricole, al dobîndirii în tot mai mare măsură de către munca din agricultură a unor trăsături ale muncii industriale, al dezvoltării industriei mici și artizanale, precum și a activității de servicii în fiecare localitate — este necesară o intensificare puternică a procesului de ridicare și modernizare a satelor, de creare și dezvoltare a orășelelor agroindustriale, de transformare a tuturor consiliilor agroindustriale în centre economice puternice, în centre de învățămînt, sănătate, cultură. **„Fiecare localitate trebuie să devină o adevărată cetate economico-socială** — sublinia astfel tovarășul **Nicolae Ceaușescu — în care oamenii muncii, cetățenii, să poată să găsească tot ce au nevoie pentru o viață civilizată, demnă ! Să transformăm, într-adevăr, fiecare localitate, fiecare comună să devină comună-oraș, un centru puternic și civilizat al construcției socialiste și comuniste !“.**

Se regăsește, în acest cadru, o orientare dintre cele mai însemnate de politică economică și socială a partidului și statului nostru, cu un profund caracter umanist, reflectînd în mod nemijlocit — și pe un plan de largă referință — grija pentru a se asigura o viață tot mai civilizată, beneficiind de întreaga sferă a utilităților moderne, tuturor oamenilor muncii, grija pentru afirmarea și înflorirea personalității tuturor cetățenilor, de pe întregul cuprins al țării. Iată, dar, încă una din dovezile care demonstrează cît se poate de grăitor că pentru partidul și statul nostru nu există alt țel suprem decît ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, acestui scop fiindu-i subordonată întreaga activitate economică și socială — și tocmai de aceea trebuie făcut totul pentru realizarea lui.

Din întreagă această perspectivă, pornind de la complexitatea obiectivelor propuse se relevă limpede, așa cum arăta secretarul general al partidului, necesitatea unei etape noi — cu un pronunțat conținut calitativ, reflectînd nemijlocit cerințele actualei perioade de dezvoltare a economiei și societății românești — în munca consiliilor populare, în ce privește buna gospodărire și întreținere a localităților, necesitatea desfășurării unei activități perfecționate, în egală măsură promptă și eficientă. Deopotrivă se impune ca toți cetățenii patriei să participe cît mai activ la înflorirea localităților în care trăiesc și muncesc, vădindu-se în aceasta o îndatorire de onoare de cea mai mare importanță. Există ample programe de măsuri elaborate, hotărîri de cea mai mare importanță adoptate, hotărîtoare devenind activitatea de conducere și preocupările pentru transpunerea lor în viață ; tocmai în acest sens atît atribuțiile, cît și răspunderile consiliilor populare, spiritul cetățenesc pentru buna desfășurare a activității în fiecare localitate sînt esențiale. Ceea ce presupune, firește, în primul rînd, eforturi susținute pentru înfăptuirea exemplară a programelor de producție, a planului pe acest an și pe întregul cincinal, pentru buna pregătire a planului pe anul și cincinalul viitor. Prin toate acestea se vor crea noi și importante condiții și premise pentru progresul societății românești, pentru ridicarea pe mai departe a țării pe culmile civilizației socialiste și comuniste.

Dan POPESCU

Învățămîntul – componentă esențială a progresului economic

PRINTR-O LEGE A FIRII, anotimpul toamnei simbolizează devenirea naturii în ciclurile sale mereu reînnoite, o evoluție în echilibru și totodată în schimbare, ce urmează legile profunde ale progresului lumii vii. Iar prin tradiție, de această dată, toamna aduce cu ea un nou început al procesului care s-a înscris indestructibil în coordonatele civilizației moderne, ale desăvîrșirii omului prin învățătură; un anotimp ce reface legătura temporar estompată între dascăli și învățăcei, desfăcînd zăgazurile prin care cunoașterea, iubirea de frumos, atașamentul față de idealuri înfloresc în sufletul tinerelor generații. Căci știința de carte reprezintă una din modalitățile fundamentale de îmbogățire a unui popor, expresia mereu mai sugestivă a demnității sale naționale și a identității spirituale.

Născîndu-se în acele timpuri care au consemnat geneza culturii românești, profesat în chilii sau pe lîngă curțile unor domni luminați, îmbogățit neîntrerupt de generații de cărturari, trecînd prin reformele lui Cuza și altele ce i-au urmat, învățămîntul nostru național și-a aflat un nou și generos spațiu de afirmare în anii socialismului. Cultură pentru popor, învățătură pentru tot neamul, iată idealuri zămislite în creuzetul intelectual și sufletesc al atîtor generații de înaintași, aspirații de înaltă noblețe patriotică ce s-au înfăptuit în evul devenirii socialiste a patriei.

Dar, desigur, nu numai atît. Ceea ce a reprezentat nu cu multă vreme în urmă un act de descătușare a potențialului creativ al poporului — accesul neîngrădit de opreliști sociale la învățătură —, a devenit deja istorie. Din inițiativa și cu contribuția determinantă a marelui și iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sistemul de învățămînt care a luat ființă în România socialistă a înregistrat prefaceri importante, ilustrînd deosebit de viu evoluția rapidă și multilaterală a întregii societăți. Beneficiară și totodată unul din pilonii dezvoltării, școala românească a fost integrată cu funcții specifice în strategia de ansamblu a propășirii țării, a receptionat și valorificat prin mijloace care-i sînt proprii suflul puternic și constant spre înnoire, spre modernizare. Baza materială solidă, un corp didactic de înaltă ținută profesională și etică, permanenta racordare la necesitățile prezente și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale și o necesară sensibilitate la evoluțiile ce au loc pe plan mondial reprezintă cîștiguri de fond ale unui subsistem social investit cu funcții practice și spirituale tot mai ample.

Din perspectiva corelației fundamentale educație-dezvoltare, o orientare cu vaste implicații pozitive pentru azi și pentru viitor o reprezintă integrarea școlii, a învățămîntului în general, în strategia factorilor calitativi ai dezvoltării. Totodată se evidențiază pregnant grija pentru reliefarea nuanțelor, a particularităților pe care le vădește edificarea socialismului multilateral dezvoltat în patria noastră.

Învățămîntul este prin definiție un factor calitativ, dar acest potențial poate fi amplificat și valorificat printr-o politică adecvată, prin măsuri organizatorice potrivite. Este situația ce ar putea fi definită, utilizînd o figură de stil, prin accentuarea dimensiunii calitative a unui factor calitativ. Sub aspect procesual, această metamorfoză are ca principal punct de sprijin raportarea permanentă, într-o viziune originală, a școlii la cerințele în continuă amplificare și diversificare ale economiei naționale. Iar o cît de sumară evidențiere a articulațiilor conceptuale și practice ale strategiei dezvoltării calitative, așa cum este acest proces proiectat în documentele partidului nostru, are rolul de a preciza multitudinea cerințelor pe care societatea le formulează în raport cu sistemul de învățămînt.

O primă corelație la care ne referim este cea a asigurării echilibrului dinamic între nivelul de dotare tehnică a economiei și aptitudinile profesionale ale personalului muncitor. A existat și se mai menține în anumite limite un decalaj — explicabil pentru orice economie care înregistrează un ritm rapid de dezvoltare și al cărui nivel inițial a fost modest din punct de vedere al dotării cu factori de producție — între gradul de perfecționare tehnico-productivă a mijloacelor de muncă și nivelul de instruire al celor chemați să le pună în valoare. O asemenea discordanță are evident un caracter relativ. Înlăturarea sa revine în întregime învățămîntului care este chemat să devanseze, prin mijloace adecvate, progresul mijloacelor de muncă, să asigure o rezervă de cunoștințe și un ridicat nivel de flexibilitate la nivelul fiecărui colectiv de muncă, al fiecărui individ.

Asociat acestui proces se derulează un altul, integrat la rîndu-i în dinamica dezvoltării calitative. Este vorba despre întărirea funcțiilor creative ale forței de muncă, ceea ce presupune o raportare activă, transformatoare față de universul muncii prin înnoirea continuă a mijloacelor tehnice, a structurilor organizatorice. In fapt, materializarea obiectivelor ce alcătuiesc strategia dezvoltării calitative a economiei românești, prefigurată în programele elaborate de partid, nu poate fi concepută fără o inserție masivă de spirit inovator — atitudine și potențial care nu-și pot susține realitatea decît în temeiul unei consistente pregătiri profesionale, al unei culturi generale de calitate. Creșterea nivelului tehnic și calitativ al producției, sporirea productivității muncii, convertirea acțiunilor ce vizează reducerea consumurilor materiale și energetice etc. sînt indisolubil legate de capacitatea de acțiune a fiecărui colectiv de muncă bazată pe o exemplară pregătire profesională. Studii și reflecții perseverente subliniază rolul esențial al acestui factor în desfășurarea oricărui proces productiv.

Pentru orînduirea socialistă, coordonatele unei atitudini înaintate, bazată pe principiile moralei socialiste a muncii reprezintă o realitate peremptorie. Se poate afirma cu justețe că socialismul a revoluționat și acest spațiu al percepției și acțiunii sociale, fundamentat pe relații și principii noi ce își întemeiază rațiunea în schimbarea relațiilor de proprietate. Nu este mai puțin adevărat însă că, asemenea tuturor componentelor vieții sociale, și această sferă vădește un pronunțat caracter dinamic, pretinde înnoirea continuă a mijloacelor de acțiune.

Din această perspectivă, dezvoltarea calitativă impune consolidarea prioritară a unor dimensiuni proprii eticii socialiste a muncii, concomitent cu înglobarea unor spații noi de raportare. Dacă în rîndul primelor elemente poate fi integrată, cu întîietate, întărirea disciplinei și a responsabilității în muncă, deschiderile vizează cu deosebire formarea unei autentice culturi economice (și sociale) de masă. Soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării generale, participarea activă la perfecționarea activității din fiecare unitate nu pot fi realizate efectiv decît printr-un prealabil proces de înțelegere a legilor economice, a contextului mondial în care evoluează economia națională. Raportarea creatoare la acest sistem tot mai complex în interdependențele sale, aplicarea unor prevederi de mare însemnătate pentru perfecționarea activității economice precum cele vizînd mecanismul economico-financiar nu se pot realiza în absența unor prefaceri, la nivelul culturii, al mentalității economice a tuturor oamenilor muncii.

Nu mai este nevoie să stăruim asupra faptului că școala românească, în sens generic, este implicată prin toate componentele sale în susținerea acestor ample programe economice. Pentru a sublinia modul original și de înaltă creativitate ce caracterizează politica partidului nostru în acest domeniu, este însă binevenită, necesară chiar, sublinierea particularităților prin care sistemul de învățămînt recepționează necesitățile sociale, precum și modalitățile specifice prin care își orientează și dirijează răspunsurile. Astfel evoluția sistemului de învățămînt se încadrează în intervale temporale largi ; „produsul" său final este realizat prin „tehnologii" specifice în care se îmbină obiective generale cu particularități individuale, cunoștințe de ansamblu cu altele specifice unei anumite profesiuni (raportul dintre acestea înregistrînd permanente restructurări). În sfîrșit, sistemul de învățămînt nu are numai o finalitate economică, asigurarea forței de muncă fiind completată de finalități sociale globale cum sînt promovarea socială, modelarea conștiințelor în consens cu idealurile și valorile superioare ale societății noastre.

Evidențiind o exemplară forță de analiză și previziune, partidul nostru a perfecționat neîntrerupt sistemul de învățămînt în raport cu cerințele curente și de perspectivă ale societății, cu amplificarea funcțiilor școlii. Opțiunea fundamentală privind ridicarea nivelului general de instrucție școlară a tinerelor generații, astfel ca la finele secolului toți tinerii să beneficieze de studii liceale este completată de principiile privind integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, de aplicarea consecventă a criteriilor politehnizării și policalificării. Dacă adăugăm acestor dimensiuni înțelegerea pregătirii profesionale ca un proces permanent, în concordanță cu cerințele făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, se conturează în deplinătatea originalității sale viziunea avansată a partidului nostru cu privire la rolul învățămîntului în procesul dezvoltării.

...Din nou dascăli și elevi se întîlnesc pentru a asigura continuitate unui benefic transfer de cunoștințe, de experiență, de idealuri și valori. Un început de școală ce simbolizează angajamentul de conștiință și inimă al tinerei generații de a răspunde exemplar înaltei misiuni ce îi revine în ridicarea patriei pe noi culmi de progres și prosperitate.

Cristian POPESCU

În spiritul hotărîrilor și sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

O cerință hotărîtoare în această perioadă: îndeplinirea exemplară a planului pe anul 1985

IN ÎNTREAGA ECONOMIE se desfășoară o intensă activitate pentru îndeplinirea exemplară a planului la toți indicatorii, atît cantitativi, cît și calitativi, pentru onorarea integrală, la termen și de calitate a contractelor economice încheiate de fiecare întreprindere cu partenerii interni și externi. Necesitatea realizării integrale a prevederilor pe acest an și cincinal, formulată în repetate rînduri în documentele de partid și de stat, își găsește expresia concretă în spiritul de înaltă răspundere cu care toate colectivele de muncă participă la înfăptuirea sarcinilor ce le revin din planurile proprii de dezvoltare economico-socială, pentru creșterea competitivității produselor lor și sporirea eficienței economice. Așa cum rezultă din recenta analiză făcută de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., la o serie de produse importante ale economiei naționale s-a obținut un ritm de creștere superior celui din perioada corespunzătoare a anului trecut. Cu toate acestea, rezultatele obținute în cele 8 luni ce au trecut din acest an nu se ridică la nivelul posibilităților tehnico-materiale și umane de care dispune economia națională.

Analizînd în spirit constructiv situația din fiecare minister economic, conducerea partidului a stabilit măsuri concrete pentru recuperarea de urgență — în prima parte a lunii septembrie — a nerealizărilor din această perioadă. În același timp, ținînd seama de necesitatea impulsionării activității în diferite sectoare ale economiei, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a aprobat proiectul **Decretului cu privire la noi măsuri pentru aplicarea mecanismului economico-financiar și creșterea răspunderii personalului de conducere și a personalului tehnic, economic și de altă specialitate în realizarea planului de producție pentru export și a planului de producție în industria extractivă,** care cuprinde noi reglementări de natură să sporească cointeresarea materială a categoriilor respective de personal în realizarea și depășirea planului în aceste importante sectoare de activitate.

Fără îndoială, cadrul legislativ actual asigură toate premisele necesare realizării tuturor prevederilor din planurile de dezvoltare economico-socială, în condițiile participării conștiente, responsabile a fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a fiecărui cetățean la îndeplinirea obligațiilor ce le revin, ale sporirii cointeresării materiale în depășirea sarcinilor de plan încredințate. Este necesar ca, pornind de la dotarea tehnico-materială existentă și forța de muncă ocupată, fiecare întreprindere să valorifice integral resursele de care dispune, să se preocupe mai activ de eliminarea neajunsurilor din activitatea proprie, astfel încît indicatorii economici pe 1985 să fie îndepliniți exemplar.

Pentru aceasta este necesară însă o mobilizare deplină a eforturilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii — în special cele care au înregistrat restanțe în realizarea prevederilor de plan — pentru sporirea calității produselor și creșterea eficienței economice. Ca priorități, în perioada imediat următoare se cere acționat — așa cum s-a subliniat în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — în direcția reducerii consumurilor de materii prime, materiale și energie, încadrării stricte în normele stabilite, introducerii de tehnologii noi, de înalt randament, creșterii productivității muncii și valorificării superioare a resurselor disponibile. În același timp, atenția trebuie îndreptată spre realizarea, conform prevederilor, a producției fizice planificate, indicator ce evidențiază cel mai bine gradul de îndeplinire a sarcinilor de plan, nivelul eficienței economice a fiecărei întreprinderi. Toate aceste acțiuni, subliniate cu claritate în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare, reprezintă pentru fiecare colectiv de muncă măsuri concrete menite să conducă la înfăptuirea cu succes a sarcinilor de plan pe 1985, la pregătirea corespunzătoare a producției pe 1986.

Ritmicitate în onorarea contractelor la export

ÎNTREPRINDEREA de mașini-unelte și agregate din București (I.M.U.A.B.) este una din unitățile reprezentative ale industriei noastre constructoare de mașini, în nomenclatorul căreia figurează o serie de produse de mult recunoscute prin calitatea și competitivitatea lor în țară și pe piața externă: strunguri carusele, mașini orizontale de alezat și frezat, freze portal, mașini de rectificat, mașini de găurit în coordonate etc. Ampla dezvoltare pe care a cunoscut-o întreprinderea în ultimul timp, ca urmare a indicațiilor și sarcinilor trasate de secretarul general al partidului cu ocazia vizitelor efectuate pe platforma industrială „23 August", a sporit mult rolul și locul pe care I.M.U.A.B. îl are, ca important furnizor de produse finale complexe, în ansamblul economiei naționale și la export.

■

REALIZĂRILE obținute pînă în prezent în acest an de bilanț al unui cincinal și de punte de legătură cu cincinalul 1986—1990 sînt rezultatul direct al adîncirii funcțiilor tehnico-organizatorice și creativ-inovaționale ale întreprinderii pe linia promovării unor produse competitive, la nivel mondial, cu caracteristici funcționale și eficiență economică ridicate. Asigurînd o legătură mai bună între cercetare-producție și aprovizionare-desfacere, s-a reușit atît în cursul lunii august, cît și pe cele 8 luni ce au trecut din acest an realizarea, în general, a principalilor indicatori de plan, inclusiv a exportului (tabelul). Acțiunile concrete întreprinse în acest sens au vizat o paletă largă de preocupări, de la cele organizatorice (programarea și urmărirea producției fizice a secțiilor de uzinaj pe produse, ansamble etc., în concordanță cu capacitățile de producție și forța de muncă disponibile etc.) pînă la cele cu caracter tehnic (extinderea operațiilor de rectificare a pieselor de structură, pentru înlocuirea operațiilor de tușare manuală ș.a.).

În același timp, o remarcă specială trebuie făcută în legătură cu intensificarea preocupărilor pentru realizarea integrală, la termen și de calitate a producției pentru export. Prioritatea acordată exportului, concretizată, de altfel, și în depășirea planului la acest indicator, s-a materializat în grija pe care fiecare secție și atelier au acordat-o organizării fluxului tehnologic, calității execuției și, în final, încadrării în graficele de livrări prevăzute. Din acest punct de vedere, colectivul de muncă a primit cu o vie satisfacție noul act normativ aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., **Decretul cu privire la noi măsuri pentru aplicarea mecanismului economico-financiar și creșterea răspunderii personalului de conducere și a personalului tehnic, economic și de altă specialitate în realizarea planului de producție pentru export și a planului de producție în industria extractivă.** Corespunzător prevederilor acestui act normativ, personalul de conducere și cel tehnico-economic și de altă specialitate va fi mai puternic stimulat în realizarea și chiar depășirea exportului. Pe de altă parte, răspunderea materială pentru nerealizarea prevederilor de plan va antrena, în mai mare măsură, întregul colectiv în găsirea celor mai bune și eficiente soluții pentru asigurarea din vreme a contractelor economice, la nivelul capacităților de producție și a bazei tehnico-materiale necesare, precum și pentru onorarea la termen și de calitate a tuturor obligațiilor contractuale către partenerii externi.

■

EXPERIENȚA de pînă acum, realizările obținute ne îndreptățesc să apreciem că, față de dotarea tehnică și forța de muncă de care dispunem, rezultatele se situează sub nivelul potențialului tehnico-productiv al întreprinderii. Observațiile formulate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pe marginea Raportului privind îndeplinirea planului la principalele produse industriale, în perioada 1 ianuarie — 31 august 1985, comparativ cu aceeași perioadă a anului 1984 sînt întru totul valabile în ce privește activitatea întreprinderii noastre. Avem în vedere,

Realizarea principalilor indicatori de plan pe luna august și cumulat pe 8 luni din 1985

Indicatorul	Luna august	Cumulat 8 luni
Producția marfă	100,8	103,1
Producția netă	100,0	100,2
Productivitatea muncii	101,1	103,3
Export	115,4	110,1
Cheltuieli la 1000 lei producție marfă (lei) :		
— totale	— 0,7	— 2,7
— materiale	— 0,1	— 0,9

în primul rînd, faptul că, deși la toate produsele din fabricație s-au înregistrat creșteri față de perioada corespunzătoare din 1984, totuși pe cele 8 luni scurse din acest an producția fizică, în structura sortimentală planificată, nu a fost în întregime realizată (poziția mașini orizontale de alezat și frezat). La aceasta se adaugă și neîndeplinirea integrală a planului la producția marfă vîndută și încasată (61,7%) și la investiții (57,8%).

Toate acestea demonstrează că, în activitatea colectivului de muncă, există încă însemnate rezerve care pot și trebuie să fie cît mai operativ valorificate. Este vorba, în special, de organizarea mai bună a formațiilor de lucru, cu precădere la montajul final și efectuarea probelor ; corelarea judicioasă a contractelor cu condițiile tehnico-materiale existente la fabricația de agregate, unde s-au înregistrat cazuri de realizare valorică a planului, fără o corespondență în producția fizică, pe sortimente; folosirea integrală a fondului de timp disponibil (peste 5% din fondul de timp nu a fost utilizat în scopul producției) și întărirea disciplinei tehnologice și de producție etc. Însemnate rezerve sînt localizate și în activitatea atelierului de proiectare al întreprinderii, unde s-au mai manifestat cazuri de întîrzieri în lansarea în fabricație a unor documentații sau documentații tehnice cu greșeli, precum și în ce privește neutilizarea la parametrii proiectați a capacităților de producție, datorită neefectuării la termen a unor revizii și reparații la utilaje și instalațiile din dotare. Pornind tocmai de la neajunsurile constatate și ținînd seama de sarcinile formulate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., consiliul oamenilor muncii a stabilit un program operativ de măsuri, care să conducă la recuperarea, încă în această lună, a restanțelor semnalate. În cadrul acestuia se desprind cîteva direcții de acțiune prioritare, și anume :

1. Îmbunătățirea sistemului de constatare și evidențiere a calității produselor, inclusiv a fiabilității subansamblelor din cooperare, astfel încît nivelul de performanță al mașinilor și agregatelor realizate să se situeze, în toate cazurile, la parametrii tehnico-funcționali de pe plan mondial. În acest sens, considerăm drept foarte utilă decizia adoptată ca echipele de control (C.T.C.) să fie întărite cu un număr de ingineri stagiari, precum și măsura ca fiecare inginer, prin rotație, să facă un stagiu în compartimentul C.T.C.

2. Readaptarea programului de lucru al secției sculărie și șuruburi, astfel încît aceasta să satisfacă mai bine și operativ nevoile de S.D.V.-uri la produsele de pe fluxul tehnologic, în mod deosebit cele din planul tehnic, precum și să realizeze integral planul de producție, inclusiv șuruburile cu bile.

3. Afișarea la toate locurile de muncă a sarcinilor care revin acestora din producția fizică planificată, șefii de secție și ateliere fiind obligați să raporteze periodic asupra stadiului lucrărilor și măsurilor operative luate, ceea ce va conduce la o mai rapidă cunoaștere a realizărilor și punctelor nevralgice în activitatea diferitelor colective de muncă, în vederea luării de decizii la nivel de întreprindere.

■

ÎN ACELAȘI TIMP, așa cum s-a subliniat la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vom acorda și în viitor o atenție deosebită reducerii mai accentuate a consumurilor de materii prime, materiale și energie, introducerii unor tehnologii noi de mare eficiență. De o mare însemnătate în acest scop este întărirea sistemului de retribuire în acord global, care s-a dovedit deosebit de stimulativ, asigurîndu-se condițiile necesare pentru aplicarea lui conform dispozițiilor legale și în concordanță cu specificul activității fiecărei secții în parte.

Ținînd seama de specificul activității, de faptul că produsele finale complexe sînt în proporție de peste 40% rezultatul cooperărilor pe care întreprinderea le are cu terți furnizori (aceasta explică și procentul mai mic de realizare a producției nete în raport cu producția marfă), vom acționa și în continuare pentru perfecționarea acestor colaborări, pentru intensificarea contactelor cu unitățile furnizoare și menținerea unui dialog rodnic, eficient. Totodată, considerăm că atît centrala, cît și ministerul nostru, în colaborare cu I.M.U.A.B., trebuie să intensifice preocupările pentru urgentarea execuției unor subansamble absolut necesare realizării mașinilor și agregatelor planificate pentru semestrul II a.c. atît pentru piața internă, cît și pentru cea externă. Între acestea, menționăm execuția cuplajelor electromagnetice pentru mașinile de găurit și rectificat în coordonate la I.M. Cugir, elementelor hidraulice HAWE pentru mașinile de alezat și frezat la I.E.H. Rm. Vîlcea, electrobroșelor pentru mașinile de rectificat în coordonate la I.M.F. București, pieselor aferente mașinilor de rectificat la I.M. Alba Iulia etc. **Solicităm, de asemenea, sprijin din partea forurilor superioare pentru trecerea de la I.T.A.-C.I.U.T.M.R. la I.M.U.A.B. a parcului auto din coloana 5, care deservește în prezent întreprinderea,** atît în scopul realizării unor economii substanțiale de carburanți, cît și pentru o mai mare operativitate în transportul către și de la unitatea noastră a diferitelor produse și subansamble.

Subliniem însemnătatea deosebită pentru noi, ca de altfel pentru toate întreprinderile cu sarcini de export, a prevederilor din articolele 1, 2 și 3 din Decretul cu privire la noi măsuri pentru aplicarea mecanismului economico-financiar și creșterea răspunderii personalului de conducere și a personalului tehnic, economic și de altă specialitate în realizarea planului de producție pentru export și a planului de producție în industria extractivă. Prin conținutul lor, articolele menționate elimină, după părerea noastră, controversele în relațiile de cooperare generate de așa-numitul „export indirect" al întreprinderilor, problemă de care „Revista economică" s-a ocupat foarte mult. Dacă, pînă acum, prin metodologie, se stabilea ca un indicator de apreciere a rezultatelor economice exportul direct al întreprinderii, fără a fi luat în considerare și exportul indirect, respectiv producția de subansamble destinată unor producători de produse complexe finale solicitate la export, actualul act normativ elimină această disociere de termeni, stipulînd necesitatea onorării contractelor pentru export, inclusiv a exportului indirect, conform prevederilor art. 3. Prin aceasta, producătorii de subansamble vor fi interesați mai mult ca pînă acum în livrarea unor componente furnizorilor de echipamente complexe, cum este cazul I.M.U.A.B., ținînd seama și de faptul că valorificarea produselor noastre pe piața externă echivalează cu un spor de venit de cîteva ori mai mare decît cel obținut prin vînzarea directă a subansamblelor respective.

■

PARALEL cu crearea condițiilor necesare realizării integrale a planului pe acest an, la nivelul întreprinderii au fost stabilite măsuri concrete pentru pregătirea corespunzătoare a producției din 1986. În prezent, sînt asigurate contracte pentru 83% din produse, urmînd ca, pînă la sfîrșitul lunii septembrie a.c., să se acopere integral cu contracte planul de producție al anului viitor. Pentru produsele la care există contracte ferme, s-a asigurat pregătirea de fabricație în proporție de 90%, pînă la finele lunii septembrie a.c. întreaga producție a anului 1986 trebuind să fie lansată. De asemenea, au fost stabilite o serie de măsuri tehnico-organizatorice, parte din ele în curs de realizare, care să conducă la o creștere mai susținută a productivității muncii și anume : ● realizarea preciziei geometrice prin rotații de rectificare la axe principale, broșe, pinole de la mașinile speciale și la temă ; ● reducerea timpilor auxiliari prin comasarea operațiilor de găurire și filetare de precizie pentru mașinile de prelucrat în coordonate ; ● extinderea mecanizării transportului uzinal pentru diminuarea unor operații de transport manual ; ● introducerea sistemului de calcul pentru programarea asortată a mașinilor-unelte cu comandă tip Coral 4 030 etc.

Dispunem de tot ce este necesar pentru realizarea integrală a planului pe acest an, pentru demararea cu bune rezultate a producției din 1986. Măsurile și acțiunile stabilite în acest scop vor crea premisele necesare onorării integrale și la termen a prevederilor reieșite din planul de producție pe acest an și cincinal, a sarcinilor de mare răspundere ce revin întreprinderii pentru 1986 și întregul cincinal viitor.

ing. Sergiu PÎRNECI
directorul Întreprinderii de mașini-unelte și agregate București

Dezbatere „R.E."

Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986 (II)

PUBLICĂM în continuare opiniile participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului județean Argeș al P.C.R. pe tema : „Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986".

• Acțiuni ferme pentru încheierea în cît mai scurt timp a contractelor economice

Operativitate în constituirea portofoliului de comenzi

Mihai ZISU : „Una din activitățile principale în asigurarea condițiilor de desfășurare optimă a producției o reprezintă **constituirea portofoliului de comenzi** și încheierea contractelor economice de aprovizionare tehnico-materială și desfacere a produselor. De modul cum este rezolvată din timp această acțiune depind buna organizare a producției, asigurarea posibilității luării de măsuri tehnico-organizatorice menite să conducă la utilizarea la parametri ridicați a capacităților de producție, la introducerea unor tehnologii avansate în vederea reducerii consumurilor materiale și energetice și creșterii eficienței economice.

Constituirea portofoliului de comenzi la furnizori — așa cum practica a dovedit-o — este necesar să se efectueze înaintea definitivării planului de producție, respectiv a producției fizice planificate. Emiterea comenzilor o dată cu repartiția de materiale sau după primirea acestora face ca acțiunea de contractare a produselor să se întîrzie, ajungîndu-se uneori să se finalizeze abia în trimestrul I sau II al anului de plan. Pornind de la faptul că asigurarea din vreme a portofoliului de comenzi oferă posibilitatea dimensionării și optimizării producției viitoare, lansarea comenzilor către furnizori trebuie să înceapă chiar din primele săptămîni ale semestrului II al anului de bază, iar după primirea repartiției să se facă adaptarea contractelor economice. Întîrzierile care au loc în prezent în asigurarea portofoliului de comenzi, pe de o parte, și în emiterea repartițiilor, pe de alta, se repercutează negativ în activitatea întreprinderilor, creînd multe neajunsuri în demararea producției anului viitor. Situația unității noastre nu este, din acest punct de vedere, bună ; pînă la această dată nu s-au încheiat contracte nici în calitate de beneficiar și nici de furnizor.

În ce privește încheierea de contracte cu beneficiarii noștri, doresc să arăt că, în ultimă instanță, acțiunile inițiate pentru facilitarea acestui proces (solicitarea din partea partenerilor interni și externi a necesarului de motoare, emiterea și transmiterea unor machete de contractare, asigurarea asimilării noilor produse solicitate de beneficiari, executarea de mostre etc.) nu au putut conduce la obiectivul urmărit ca urmare a unor neajunsuri întîmpinate atît de către beneficiari — între care se detașează **nenominalizarea producției anului viitor** — cît și de noi. În ce ne privește, doresc să menționez doar un singur aspect. Pentru contractarea cu beneficiarii externi a unei noi serii de motoare trebuie să fabricăm, în prealabil, un lot de circa 100 asemenea produse pe care să le expediem pentru diferite testări. Or, pentru aceasta avem nevoie de alocarea unor fonduri valutare pentru importul termoprotectoarelor, importuri foarte mici în comparație cu valoarea totală a exportului acestor produse. Aprobarea întîrzie, noi nu putem trimite la timp produsele la testare și, în final, nu vom putea încheia contractele și livra produsele conform cerințelor beneficiarilor.

Referitor la acțiunea de încheiere a contractelor în calitate de beneficiari, respectiv pentru asigurarea bazei materiale, aici problemele sînt, după părerea mea, mai complexe. În primul rînd, faptul că nominalizarea producției ce o avem de realizat pentru anul următor ne este transmisă mai mult decît sumar ne pune practic în imposibilitatea de a ști ce să cerem de la furnizorii de materii prime. Astfel, spre exemplu, motoare sub 0,25 KWh — cum ni se dă prin plan — înseamnă, de fapt, peste 100 de tipuri de bază, în foarte multe variante constructive, care au raportul de preț, respectiv de greutate, de chiar pînă la 1 la 13. Nu se poate afirma că are loc o nominalizare cînd se indică să se fabrice, de pildă, 1,9 milioane de astfel de motoare. Eu, ca executant, nu mă pot aproviziona cu cele necesare pentru că, de fapt, nu cunosc ce tipuri de astfel de motoare urmează să fabric.

O altă problemă pe care doresc să o menționez aici este legată de **modul în care se întocmesc și se emit repartițiile de materiale.** În cazul nostru marea majoritate a materialelor de care avem nevoie este dirijată prin balanțe. Pînă în prezent acestea nu sînt definitivate, noi neprimind repartițiile necesare. Pe lîngă faptul că repartițiile se emit și transmit foarte tîrziu, neasigurînd posibilitatea unei aprovizionări din vreme, sînt cazuri — și noi ne confruntăm des cu ele — cînd, odată emise pentru o anumită cantitate, sînt modificate unilateral, pe parcursul perioadei de plan, la nivelul livrărilor efective".

Participanții la dezbatere : **Gheorghe POTINCU**, secretar al Comitetului județean Argeș al P.C.R. ; **Nicolae IOANEȘ**, vicepreședinte al Consiliului de control muncitoresc, Comitetul județean Argeș al P.C.R. ; **Maria CONSTANTINESCU**, director coordonator, întreprinderea de stofe „Argeșana" — Pitești ; **Gheorghe DOBRE**, director, Combinatul pentru lianți — Cîmpulung Muscel, **Ioan GIUVELCĂ**, director general, întreprinderea „Aro" — Cîmpulung Muscel ; **Nicolae MATEA**, director general, întreprinderea de autoturisme — Pitești ; **Simion GRAMA**, director, întreprinderea „Electroargeș" — Curtea de Argeș ; **Marian NISTOR**, director, întreprinderea de bioproteine — Curtea de Argeș ; **Mircea SFETCOVICI**, director, întreprinderea „Textila" — Pitești ; **Arghir CIOBOTARU**, director, întreprinderea de porțelan de menaj — Curtea de Argeș ; **Nicolae LECCĂ**, director comercial, Combinatul de articole tehnice din cauciuc — Pitești ; **Ilie GHEORGHE**, director, Schela de extracție Moșoaia ; **Florea STOENESCU**, director, întreprinderea minieră — Cîmpulung Muscel ; **Ion PIETRĂREANU**, director, Combinatul de prelucrare a lemnului — Pitești ; **Vasile DEACONU**, director adjunct tehnic, întreprinderea forestieră de exploatare și transport — Pitești ; **Mihai ZISU**, director, întreprinderea de motoare electrice — Pitești ; **Mihail Petru GEORGESCU**, director general, Combinatul petrochimic — Pitești.

Cerințele pieței și răspunderea unităților comerciale

Mircea SFETCOVICI : „Unitatea noastră este profilată pe execuția țesăturilor de tip bumbac, fiind întreprindere integrată și avînd o pondere de 70% a producției pentru export direct și prin confecții. Aș dori să arăt și eu că, pe primii patru ani ai actualului cincinal, ne-am realizat și depășit principalii indicatori de plan, reușind să creștem complexitatea producției, să răspundem exigențelor sporite, în mod deosebit la export. Pe această bază, în cincinalul 1981—1985 preliminăm să obținem o depășire a planului la producția marfă cu circa 240 mil. lei, la productivitatea muncii cu 64 000 lei/om, la fire tip bumbac cu aproximativ 40 tone.

În vederea demarării în bune condiții a producției anului 1986 au fost transmise colecții cu sortimente în poziții coloristice și desene diversificate la C.I.B. București și Întreprinderea de comerț exterior „Confex" și a fost nominalizată integral producția pe sortimente. De asemenea, în cursul lunii martie au fost întocmite necesarele de materii prime și materiale și au fost trimise la centrala noastră în vederea obținerii cotelor respective, iar pentru materialele descentralizate au fost depuse comenzi la furnizorii tradiționali. Cu toate acestea, pînă în prezent, nu avem încheiate contracte nici în calitate de furnizori și nici de beneficiari.

O problemă pe care vreau să o ridic este cea legată de **asigurarea unor stocuri minime de materii prime,** care să creeze posibilitatea realizării ritmice a producției. Aici cred că atît ministerul nostru, cît și centrala din care facem parte ar trebui să intervină mai prompt, pentru că sînt situații cînd avem întreruperi de producție din lipsă de materii prime ; mă refer, în mod deosebit, la asigurarea cu celofibră, poliester, coloranți.

De asemenea, întîmpinăm greutăți și ca urmare a neasigurării cu repartiții, și deci și cu contracte, pentru materialele descentralizate. S-ar putea recurge, pentru îmbunătățirea situației actuale, la centralizarea necesarelor de astfel de materiale la nivel de minister și centrală, care, pe această bază, să poată asigura fiecare întreprindere cu repartiții în cantitățile necesare.

Referitor la acțiunea de contractare a produselor executate de noi doresc să menționez faptul că, în prezent, ne confruntăm cu rețineri din partea comerțului, care, fără o justificare obiectivă, refuză la contractare diferite articole, de altfel mult solicitate la export. Acest lucru, evident, ne creează probleme în asigurarea cu contracte, impunîndu-se o mai profundă analiză a cerințelor pieței, în special cea internă, din partea întreprinderilor comerciale".

Furnizorii de subansamble — mai receptivi la solicitări

Nicolae MATEA : „Din însumarea rezultatelor obținute pînă în prezent în realizarea sarcinilor de plan rezultă că în 1985, întreprinderea noastră va depăși planul la producția marfă industrială cu 50 mil. lei, va realiza integral planul la producția fizică, iar pe întreg cincinalul 1981—1985 va realiza o producție marfă de 31,7 miliarde lei și o producție fizică de 441 431 bucăți autoturisme.

Pentru anul 1986 întreprinderii îi revin ca sarcini de plan realizarea unei producții marfă de 8,6 mrd. lei și a unei producții fizice de 135 mii bucăți autoturisme. Realizarea planului fizic impune asigurarea la timp a bazei materiale, emiterea cotelor și repartițiilor din vreme pentru toate materialele, în cantitatea și de calitatea necesare. Din analizele efectuate începînd din luna aprilie a.c. cu furnizorii au rezultat o serie de probleme deosebite pe linia asigurării capacităților de producție necesare (Întreprinderea de anvelope Florești, C.A.T.C. Brașov, C.A.T.C. Jilava), a investițiilor privind asigurarea cu utilaje etc. În legătură cu capacitățile de producție ale furnizorilor care concură la fabricația autoturismelor „Dacia", experiența noastră acumulată de-a lungul anilor — și în special din ultimii 3 ani, cînd cifrele de plan au crescut în medie cu 12% de la an la an — ne obligă să fim foarte circumspecți, întrucît materialele, piesele și subansamblele contractate pentru fabricația autoturismelor nu au fost livrate în mod ritmic și în cantități suficiente.

Referitor la asimilarea produselor noi, introducerea în fabricație a autoturismului CN 1 impune asimilarea unui număr de 254 repere, atît la I.A. Pitești cît și la diverși colaboratori. Reperele în asimilare sînt destinate execuției tipului nou de caroserie, precum și dotării interioare și exterioare a autoturismului, cele mai reprezentative fiind : planșa bord, panoul ușă față-spate, stînga, dreapta, instalația de climatizare, barele parașoc, volanul stil, semicochile volan etc.

În activitatea ce o desfășurăm pentru pregătirea producției viitoare ne confruntăm cu o serie de neajunsuri privind programarea asimilărilor de noi componente și subansamble. Deoarece nu există o programare prin plan dată de către C.S.P. sau ministerul de resort, **o serie de furnizori refuză să contracteze anumite subansamble sau module.** Alergăm mult, și uneori fără să rezolvăm problemele, pentru a găsi furnizori. De asemenea, Comitetul de Stat pentru Prețuri ar trebui să stabilească anumite limite maxime care pot fi atinse pentru fiecare produs, deoarece, în general, furnizorii doresc să-și realizeze producția marfă pe seama prețurilor, fapt ce afectează negativ costul produsului final. **Am propune ca, în condițiile în care întreprinderea de autoturisme întrerupe temporar producția din cauza unui furnizor, unitatea respectivă** (furnizoare) **să suporte cel puțin retribuțiile personalului afectat".**

Ioan GIUVELCA : „Întrucît pe primele șapte luni ale acestui an înregistrăm o creștere față de aceeași perioadă a anului trecut de circa 16% la producția marfă, și ținînd cont de faptul că pentru lunile următoare avem create în cea mai mare parte condițiile pentru o desfășurare normală a activității, putem aprecia că pe total an vom îndeplini planul atît la producția fizică, cît și la producția marfă. În ce privește cincinalul 1981—1985 considerăm că pe la începutul lunii decembrie vom fi în măsură să raportăm realizarea planului la producția marfă și la principalul sortiment al producției fizice — autoturismele de teren.

Pentru 1986, prima noastră preocupare se referă la asigurarea cu contracte a producției planificate. Avînd în vedere că ponderea producției de autoturisme la export a ajuns la circa 82%, firește, acordăm toată atenția încheierii de contracte la export. În acest sens am trimis și trimitem autoturisme la diferite concursuri, la tîrguri, la probe, organizăm și participăm la întîlniri cu diverși parteneri externi etc. În prezent, circa 50% din producția pentru export a anului viitor este nominalizată în cadrul acordurilor de lungă durată încheiate cu diverși beneficiari. Acordăm o deosebită atenție tîrgului de la București, prilej cu care sperăm ca discuțiile și contactele pe care le vom avea să se materializeze în noi relații de colaborare.

În paralel cu acțiunile vizînd contractarea producției am inițiat și sînt în curs de derulare diferite programe de măsuri pentru valorificarea integrală a tuturor rezervelor interne de sporire, cantitativă și calitativă, a producției, măsuri ce vizează, în principal, sporirea productivității muncii, eliminarea locurilor înguste și îmbunătățirea utilizării capacităților de producție și a forței de muncă, creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea cheltuielilor, îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale și a cooperării etc.

Referitor la **cooperarea cu diverșii furnizori de repere și subansamble consider și eu, ca și tovarășul Matea, că se impune o legare mai strînsă a activității acestora de rezultatele finale ale întreprinderii care finalizează produsele.** Echitabil ar fi ca plata acestor furnizori să fie făcută după ce s-a încheiat și încasat exportul de autoturisme, astfel încît riscurile acestei activități să fie împărțite proporțional cu contribuția fiecăruia la realizarea produsului final. De asemenea, avînd în vedere complexitatea produsului pe care îl fabricăm și-l exportăm, **ar fi necesară și o creștere a competențelor întreprinderii în operațiunile impuse de vînzarea acestor produse pe piețele externe."**

● Înnoirea și modernizarea — factori de bază ai procesului de producție

Întreaga producție — la nivelul exigențelor beneficiarilor

Arghir CIOBOTARU : „Activitatea desfășurată pînă în prezent, rezultatele obținute în primele 7 luni ale anului, ne permit să anticipăm o realizare integrală a planului pe acest an și întregul cincinal. Astfel, la producția marfă preliminăm să obținem, la finele anului, un plus de 745 mii lei față de sarcina de plan, la producția netă 2 416 mii lei, la export 125 mii dolari, la productivitatea muncii 1 387 lei/persoană, la beneficii 100 mii lei etc. În întreprinderea noastră pregătirea producției pentru 1986 a început încă din primele luni ale acestui an, o dată cu stabilirea nomenclatorului pentru producția de export și a celei destinate pieței interne. Ținînd seama de cerințele beneficiarilor externi și ale pieței interne ne-am axat activitatea de creație pe **înnoirea și diversificarea producției de porțelan de menaj și a celei de articole decorative și bibelouri.** Datorită acestei preocupări am reușit ca nomenclatorul pregătit pentru 1986 să cuprindă peste 650 sortimente, din care 450 sortimente noi. La crearea noilor produse s-a avut în vedere **reducerea greutății unitare și îmbunătățirea calităților estetice funcționale.**

O altă direcție în care am acționat o constituie sporirea productivității muncii, ridicarea calității produselor și reducerea pierderilor tehnologice. În acest sens, au fost experimentate și introduse în producție 4 tehnologii noi, și anume : ● arderea direct la plăci a tuturor produselor, fapt ce a dus la eliminarea capsulelor ; ● glazurarea pe crud a unor produse de porțelan, cu eliminarea arderii I ; ● obținerea produselor tip „Vitrus" pe același flux tehnologic cu produsele de porțelan ; ● decorarea unor produse cu cobalt în faza de turnare. Pentru creșterea mai susținută a eficienței economice, s-au prevăzut măsuri în vederea diminuării consumurilor specifice prin reducerea greutății unitare a produselor, precum și a pierderilor tehnologice cu cel puțin 3% anual.

Încheind acest an, cît și întregul cincinal 1981—1985 cu rezultate bune — prevederile au fost de altfel depășite la toate capitolele — sîntem în măsură să pregătim temeinic condițiile necesare pentru înfăptuirea planului pe 1986 și pe perioada 1986—1990".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. GORIE

(Continuare în pag. 11)

În spiritul hotărîrilor și sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Transporturile navale — la nivelul exigențelor actuale

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor generale de dezvoltare economico-socială a țării noastre, a prevederilor înscrise în Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate impune, ca o condiție de bază, realizarea exemplară, integrală a sarcinilor de plan în fiecare ramură și sector de activitate ale economiei naționale. Interdependențele ce se manifestă în cadrul unei economii moderne, planificate, așa cum este economia noastră, fac ca rezultatele obținute într-o unitate economică să depindă și să influențeze direct modul de desfășurare a activității într-un mare număr de alte întreprinderi cu care aceasta are legături de colaborare pe diverse planuri. În acest context, sarcini deosebite revin transporturilor, ramură de bază a economiei naționale, care asigură deplasarea mărfurilor între producători și consumatori, iar în cadrul acestora, transporturilor navale, chemate ca, prin utilizarea eficientă, la indici superiori a parcului de nave, să contribuie, pe de o parte, la aprovizionarea ritmică, la timp cu materii prime și materiale a unităților economice, iar pe de alta, la finalizarea în bune condiții a exportului ramurilor prelucrătoare ale economiei.

■

ÎN ANII construcției socialiste și, cu deosebire, în ultimii 20 de ani, de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, parcul de nave al țării noastre a cunoscut ample transformări, atît sub aspect cantitativ, cît și calitativ, în concordanță deplină cu creșterea permanentă a sarcinilor acestui sector, determinată de amplificarea continuă a potențialului productiv al economiei naționale. Astfel, dacă facem referire la transportul fluvial, trebuie subliniat că, **la finele anului trecut, parcul de remorchere-împingătoare era cu peste 118% mai mare față de 1970, iar puterea de tracțiune a acestora prezenta un spor de aproape trei ori ; creșteri însemnate prezintă și parcul de șlepuri, barje și ceamuri, al căror număr a sporit de aproape 1,5 ori, iar capacitatea cu 218%.** În ce privește transportul maritim, în prezent țara noastră dispune de peste 240 de nave, cu o capacitate totală de peste 4 200 mii tdw, într-o structură diversificată : petroliere, mineraliere, cargouri de diferite tipuri și capacități, precum și nave specializate.

În primele 8 luni ale anului, activitatea desfășurată în sectorul de transport naval s-a concretizat în obținerea unor volume de mărfuri transportate superioare celor din aceeași perioadă a anului trecut, navele maritime asigurînd, spre exemplu, transportul a peste 15 600 mii tone diverse mărfuri, de la materii prime și pînă la produse complexe ale industriei noastre prelucrătoare. Cu toate acestea, așa cum s-a subliniat și la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 4 septembrie a.c., rezultatele obținute în acest important domeniu de activitate nu se situează la nivelul posibilităților tehnice și tehnologice existente, al cerințelor și exigențelor impuse de asigurarea condițiilor necesare realizării obiectivelor stabilite prin plan. Volumul total de transport prevăzut a se realiza cu navele maritime a fost îndeplinit doar în proporție de 87,0%, situație datorată în primul rînd neîncadrării în nivelul planificat al indicilor de utilizare a navelor. Utilizarea navelor maritime sub indicii planificați are la origine atît factori subiectivi (nerespectarea programelor și graficelor de transport, depășirea duratelor de efectuare a voiajelor, nerespectarea normelor de operare în porturi, care a condus la prelungirea duratelor de staționare a navelor la încărcare-descărcare ș.a.), cît și obiectivi (unele întîrzieri în alimentarea cu combustibil și în asigurarea desfășurării operative a activității economico-financiare), factori care se constituie în tot atîtea rezerve de îmbunătățire a activității, a căror deplină valorificare, prin intermediul unor măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice adecvate, este în măsură să asigure premisele necesare recuperării restanțelor și îndeplinirii în totalitate a prevederilor de plan pe acest an.

● Un factor important de creștere a operativității și eficienței transporturilor navale : reducerea duratei de staționare a navelor la operațiunile de încărcare-descărcare ● Normele de operare a navelor în porturi — în strînsă corelare cu nivelul dotării tehnice și tehnologice ● O tehnologie eficientă de transport — containerizarea — a cărei utilizare se cere a fi generalizată ● Cum poate fi îmbunătățită și perfecționată colaborarea între factorii implicați în procesul de transport ● O direcție prioritară de acțiune : perfecționarea activității de recrutare, pregătire și ridicare a nivelului profesional al întregului personal muncitor

■

ÎN CONFORMITATE cu sarcinile trasate la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., cu orientările stabilite cu acest prilej de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a cerut ca lipsurile și deficiențele existente în activitatea de transporturi să fie lichidate într-un timp cît mai scurt, acțiunile inițiate și care se vor iniția în continuare, direct și cu sprijinul organelor centrale și a ministerelor cu sarcini de comerț exterior, pentru ridicarea pe noi trepte de eficiență a activității de transport naval urmăresc : ● perfecționarea organizării și conducerii flotei maritime — ca premisă de bază pentru asigurarea unui cadru optim de desfășurare a activității ; ● îmbunătățirea normelor de operare a navelor în porturile românești — ca o condiție hotărîtoare pentru creșterea eficienței ; ● reducerea duratei de staționare a vaselor la operațiunile de încărcare-descărcare — ca sursă de sporire a operativității ; ● asigurarea folosirii la maximum a ca-

pacității flotei — ca preocupare orientată spre sporirea volumelor de mărfă transportate. Sînt obiective menite să creeze condiții care să asigure, pînă în 1990 — potrivit prevederilor Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. — transportul cu nave românești a circa 80% din volumul mărfurilor de comerț exterior ce se va derula în traficul maritim.

Un loc principal în cadrul preocupărilor pentru îmbunătățirea activității flotei și creșterea traficului maritim și fluvial, în condiții de eficiență sporită, îl dețin cele ce vizează **reducerea duratei de staționare a navelor la operațiunile de încărcare-descărcare,** factor cu influențe directe asupra sporirii timpului de mers cu încărcătură, diminuării duratei ciclului total de transport și creșterii coeficientului de utilizare a navelor în exploatare. În acest scop, au fost reanalizate normele actuale de operare a navelor în porturile Constanța, Galați, Brăila, Tulcea, Mangalia, ținîndu-se seama de nivelul dotării tehnice, normele practicate pe plan mondial, tehnologiile specializate de manipulare a mărfurilor care au fost introduse și dezvoltate, necesitatea sporirii ponderii tehnologiilor moderne în operarea mărfurilor de masă etc. Pe baza analizelor efectuate au fost elaborate norme îmbunătățite, care prevăd creșteri, față de vechile norme, cu 9,5% la Constanța, 9,9% la Galați, 6,5% la Brăila, 12,5% la Tulcea, 5% la Mangalia ; aplicarea acestora permite o sporire a capacității de trafic a porturilor cu circa 13,2 mii t/zi, ceea ce conduce nemijlocit la reducerea duratei medii de staționare a navelor sub operațiuni de încărcare-descărcare.

O atenție deosebită se acordă în continuare **extinderii și generalizării tehnologiilor moderne de transport** (unitizat în pachete, containere, pe palete) atît la beneficiarii de transport, cît și în porturile maritime și fluviale, avînd în vedere efectele benefice ale acestora. Astfel, containerizarea mărfurilor în cazul traficului de export-import pe mare are importante influențe asupra gradului de mecanizare a operațiilor de manipulare în porturi, reducînd timpul de staționare a navelor și diminuînd cheltuielile de manipulare. Introducerea containerizării în traficul maritim conduce la o creștere spectaculoasă a productivității lucrătorilor portuari ; în comparație cu tehnologiile clasice de transport, producția realizată de o formație pe schimb este mai mare de 20—40 ori în cazul containerizării.

Pentru susținerea acțiunilor de această natură programele întocmite prevăd dotarea flotei (eșalonat pînă în 1990) cu circa 3 500 containere de 20 și 40 picioare pentru flota maritimă, printre care containere speciale pentru transportul îngrășămintelor chimice, 10 autostivuitoare transportoare de containere, diverse utilaje specializate pentru deservirea navelor de tip RO-RO (rollpalete de 20 și 40 t, autoremorchere) ș.a.

O a treia direcție de acțiune pentru reducerea duratei de staționare a navelor la încărcare-descărcare o reprezintă **creșterea** în continuare a **gradului de mecanizare a operațiunilor de manipulare** a mărfurilor în porturi, astfel încît să se reducă în și mai mare măsură efortul fizic al docherilor și să se asigure creșterea susținută a productivității muncii. Se urmărește, pentru aceasta, continuarea acțiunii de introducere a dispozitivelor pentru mecanizarea operațiilor de ridicare, deplasare și stivuire a coletelor, sacilor și pachetelor, dotarea tuturor macaralelor cu graifere cu cîntare pentru cîntărirea mărfurilor simultan cu încărcarea în vagoane, dotarea porturilor — eșalonat pe măsura asimilării în țară — cu noi utilaje pentru manipularea mărfurilor (autostivuitoare de 1,5 t cu gabarit redus, autoîncărcătoare de 1,5 mc, cu gabarit redus și tracțiune independentă față-spate, macarale de cheu portal de 3 t, macarale mobile de 16—30 t, diverse instalații mobile și plutitoare pentru manipularea mărfurilor pulverulente ș.a.).

■

SARCINILE deosebit de mobilizatoare puse în fața transporturilor navale de conducerea de partid și de stat, necesitatea asigurării condițiilor pentru realizarea unui volum de transport superior de la o etapă la alta au impus ca, în ansamblul acțiunilor pentru ridicarea pe noi trepte a activității ce se desfășoară în acest sector economic, un rol deosebit să fie atribuit **dezvoltării capacității portuare și a flotei navale,** în concordanță cu exigențele cerute de satisfacerea, într-o măsură tot mai mare, a cerințelor de transport ale economiei naționale. În prezent, potrivit indicațiilor conducerii superioare de partid, se elaborează un program larg de modernizare a porturilor maritime și fluviale românești și a tehnologiilor de manipulare și de diversificare a dotărilor, astfel încît, începînd încă din acest an, performanțele porturilor românești să se ridice la nivelul celor mai dotate porturi, concomitent cu intensificarea eforturilor pentru realizarea în devans a lucrărilor de extindere a portului Constanța. Referitor la creșterea capacității portuare, demn de reliefat este faptul că în programul de măsuri privind îmbunătățirea în continuare a acțiunilor de pregătire, programare și derulare la transport — via mare și pe Canalul Dunăre-Marea Neagră — a mărfurilor de import, export, tranzit și cabotaj — program întocmit sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — sînt incluse acțiuni și măsuri ce vizează, practic, toate porturile românești de la Dunăre și Marea Neagră. Ele urmăresc ca, prin diverse amenajări, dotări, echipări, completări, lucrări de sistematizare, construcții și reconstrucții, să se asigure o creștere a volumului de mărfuri transportate, să se creeze posibilitatea utilizării tehnologiilor moderne de transport, să se înregistreze productivități ridicate în operațiunile de încărcare-descărcare.

Creșterea capacității flotei maritime și fluviale este strîns legată de necesitatea sporirii volumului de mărfuri transportate. La realizarea acestui obiectiv, alături de dotarea în termenul prevăzut cu noi nave, cu caracteristici tehnico-funcționale superioare, o contribuție însemnată o vor aduce și acțiunile și măsurile întreprinse în unitățile noastre în direcția **îmbunătățirii exploatării navelor prin creșterea indicelui de utilizare,** astfel încît să se obțină un spor relativ de capacitate de transport fără investiții suplimentare.

Măsurile pentru perfecționarea activității în transportul naval vizează, deopotrivă, **îmbunătățirea și perfecționarea colaborării între toți factorii implicați în procesul de transport :** întreprinderi și organizații beneficiare, întreprinderi de exploatare portuară, regionale de cale ferată, întreprinderi de navigație maritimă și fluvială. De modul cum se desfășoară această colaborare depind direct operativitatea efectuării transportului, volumul de mărfuri transportate într-o anumită perioadă de timp, eficiența obținută. În acest context, se urmărește în special : eliminarea tuturor situațiilor ce fac ca navele să nu fie încărcate și descărcate în conformitate cu normele existente, astfel încît să se asigure utilizarea la maximum a flotei și să se evite plata de contrastalii navelor străine ; asigurarea respectării programelor lunare de către toți factorii amintiți ; respectarea obligativității ca mărfurile să fie expediate spre porturi numai pe bază de accept acordat de comandamentele portuare, corelat cu data sosirii navelor în porturi și cu capacitățile spațiilor de depozitare, în așa fel încît să se elimine supraaglomerările și să se asigure un flux optim al mărfurilor în porturi ; respectarea prevederilor de prezentare a mărfurilor la transport (ar fi util ca în contractele de vînzare-cumpărare încheiate de întreprinderile de comerț exterior să se prevadă clauze corespunzătoare privitor la acest lucru), pentru a permite utilizarea tehnologiilor moderne de transport și mecanizarea superioară a lucrărilor de încărcare-descărcare.

Ansamblul acțiunilor în derulare sau în curs de aplicare pentru îmbunătățirea desfășurării activității și sporirea eficienței în transportul naval mai cuprinde, pe lîngă măsurile prezentate, și altele vizînd creșterea timpului de marș cu încărcătură, îmbunătățirea condițiilor de navigație, creșterea prestațiilor medii pe unitatea de capacitate, îmbunătățirea activităților de reparații și întreținere a parcului de nave, asimilarea unui volum sporit de piese de schimb, recondiționarea și refolosirea în mai mare măsură a agregatelor, optimizarea relațiilor de transport maritim și fluvial, recrutarea, pregătirea și ridicarea nivelului profesional al întregului personal muncitor, astfel încît, așa cum a cerut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, el să corespundă pe deplin înaltelor exigențe și răspunderi ce revin acestui sector deosebit de important al economiei naționale.

Constantin ALEXANDRESCU
director în Departamentul transporturilor navale, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

MICA INDUSTRIE – factor activ al dezvoltării economiei locale

PROGRAMUL privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial pe anii 1986—1990, adoptat de Congresul consiliilor populare, care asigură continuarea procesului de repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării în următorul cincinal, pune un accent sporit pe rolul micii industrii în ansamblul dezvoltării economice. Dacă pentru sfîrșitul anului 1985 se prevede ca mica industrie să dețină o pondere în producția totală de mărfuri și servicii pe locuitor de 5,7%, la nivelul anului 1990 această pondere va crește la 10%, reprezentînd 8 000 lei/locuitor, dintr-un volum total de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual. Congresul consiliilor populare a adoptat în acest sens un program special privind dezvoltarea industriei mici în anii 1986—1990, care prevede dublarea pînă în anul 1990 a producției marfă industriale realizate de mica industrie.

Între direcțiile principale ale extinderii activității de mica industrie un loc important ocupă :

— valorificarea resurselor energetice locale prin construcția de microhidrocentrale, refolosirea energiei secundare, construcția de instalații pentru valorificarea unor noi surse de energie (geotermală, biogaz, solară, eoliană) ;

— creșterea mai accentuată a contribuției acestui sector la satisfacerea cerințelor populației cu bunuri de consum alimentare și nealimentare ;

— dezvoltarea producției de export ;

— intensificarea cooperării cu industria republicană.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, **„Este necesar ca fiecare județ, fiecare localitate să analizeze posibilitățile de care dispun și să-și elaboreze programe corespunzătoare în vederea dezvoltării în ritm înalt a micii producții, care trebuie să completeze marea industrie și să asigure realizarea unor produse care nu se produc în industria mare, asigurînd satisfacerea în întregime a cerințelor economiei și ale populației".**

Încă în anul 1985 urmează să se realizeze de către mica industrie 13 microhidrocentrale și trecerea de pe combustibili lichizi și gaze naturale pe cărbuni a 25 centrale termice, ca și construcția de instalații pentru producerea din surse de energie neconvenționale a 30,4 mii tone echivalent combustibil convențional. Pentru anul 1986 biroul executiv al C.P.C.P. a dat sarcini comitetelor executive ale consiliilor populare județene să ia măsuri pentru elaborarea cu prioritate a proiectelor pentru investițiile destinate valorificării energiei din surse neconvenționale și refolosibile și trecerea centralelor termice pe combustibil solid.

O atenție deosebită se va acorda dezvoltării micii industrii alimentare și culinare. Creșterea producției în acest sector va trebui să urmărească satisfacerea echilibrată și în tot mai bune condițiuni a cerințelor de consum ale tuturor membrilor societății, pe baza Programului de alimentație științifică, asigurînd valorificarea superioară a materiilor prime și eliminarea producerii de articole fără cerere. Se preconizează ca pînă în 1990 unitățile de mică industrie să preia 40—50% din producția de preparate și semipreparate culinare, sub îndrumarea organizatorică a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Comerțului Interior, Centrocoop ș.a. În fabrici de preparate din carne, în secții distincte de circa 1 000 tone/an, în capacitățile de pe lîngă unitățile de producție ale alimentației publice și ale cantinelor se va realiza o gamă diversificată de mîncăruri gătite și semipreparate, amestecuri de legume și carne, tocături, rulade, piureuri, supe și ciorbe, preparate de pescărie, aluaturi crude și alte produse tip gospodina. Se are în vedere crearea de noi preparate și semipreparate culinare cu factori nutritivi armonios proporționați, care să permită alcătuirea unor meniuri cît mai variate și complete, contribuind la ușurarea muncii în gospodărie, la mai buna aprovizionare, în forme civilizate a populației. Se are în vedere, de asemenea, dezvoltarea de noi capacități de producție alimentară și culinară în cadrul micii industrii, asigurîndu-se dotarea unităților cu utilaje specifice de mare productivitate, a lanțului frigorific pentru producție, păstrare, transport și desfacere, precum și a ambalajelor adecvate pentru prezentare și menținerea calității. În acest fel, producția alimentară și culinară a micii industrii va putea fi dublată în 1990 față de nivelul anului 1985.

Atît în producția de bunuri de consum alimentare cît și nealimentare mica industrie va trebuie să-și orienteze producția în anii următori spre noi produse solicitate de populație și care au asigurată desfacerea. În acest sens organele comerciale locale și cele centrale vor trebui să realizeze un contact mai direct, sistematic cu unitățile de mică industrie, pentru o cunoaștere mai bună a posibilităților de producție și de contractare în raport cu cerințele pieței.

La unele grupe de produse care au în prezent o pondere mică în livrările de mărfuri către fondul pieței cum sînt : bunuri metalice de larg consum, articole de uz gospodăresc din lemn și nuiele, produse prelucrate din lemn (mobilă etc.) creșterea producției va fi aproape dublă în 1990 față de prelimînările pe anul 1985. În schimb grupele de confecții textile și din înlocuitori care au o pondere covîrșitoare în livrările la fondul pieței vor înregistra creșteri de circa 30% în același interval. Ritmuri superioare sînt prevăzute la producția de confecții de serie mică, inclusiv pentru copii, altele decît cele din industria republicană, folosind în acest scop materiale recuperabile, capete, cupoane, țesături și împletituri de casă, într-o gamă sortimentală mult diversificată pentru satisfacerea în mai bune condiții a cerințelor populației. Se va dubla, de asemenea, producția articolelor de artă populară și artizanat, punîndu-se accentul pe nivelul calitativ și estetic al acestora.

În vederea valorificării mai bune a resurselor existente pe plan local va crește și se va diversifica producția de conserve și semiconserve de legume și fructe, pește, ciuperci, fructe de pădure, plante medicinale, siropuri ; se va extinde rețeaua atelierelor pentru prelucrarea pe plan local a pieilor de animale, a blănurilor, a atelierelor de dărăcit, cojocărie, torcătorie, tricotaje pentru nevoile populației. Un rol deosebit revine consiliilor populare în colectarea, recuperarea și valorificarea resurselor de materiale refolosibile : metale feroase și neferoase, materiale textile, pielărie, lemn, cioburi de sticlă, porțelan, faianță, obiecte de mase plastice și cauciuc uzate, deșeuri de hîrtie, bunuri de folosință îndelungată uzate în vederea recondiționării de piese cu preț redus, recondiționarea de mobilă și alte obiecte.

Creșterea de cîteva ori a volumului exporturilor micii industrii în cincinalul viitor va implica specializarea

unor unități și secții de producție pe realizarea de produse destinate exportului, de un nivel calitativ superior, care să asigure o desfacere eficientă pe piața externă. În acest sens se vor promova cu prioritate produse ce înglobează un volum relativ mare de manoperă, care valorifică superior materiile prime cum sînt : împletituri diferite, covoare, mobilier sculptat, cusături și țesături de casă, broderii, articole gravate și pirogravate.

Calitatea producției de artizanat, cu influență directă asupra condițiilor de valorificare, va fi ridicată și prin orientarea spre execuția de produse cu specific local, autentic.

Alături de expozițiile permanente cu produse pentru export ale cooperației, începînd din acest an funcționează în București, str. Gutenberg nr. 2, „Expoziția permanentă cu produse de export realizate în unitățile consiliilor populare". Sînt prezentate următoarele grupe de mărfuri : covoare manuale înnodate și țesute ; confecții textile și tricotaje ; articole mărunte din lemn ; mic mobilier ; materiale de construcții ; produse din metal ; articole pentru sport și camping ; scule și unelte agricole ; decorațiuni interioare ; mobilier de grădină, articole de marochinerie ; jucării ; articole din mase plastice, cauciuc și alte produse chimice ; alte produse de industrie mică. Produsele expuse reprezintă o selecție efectuată de unitățile producătoare din mărfurile recent exportate, modele noi create, cu caracteristici funcționale superioare. În cadrul expoziției este organizat și un punct de informare a producătorilor asupra tendințelor existente în comerțul internațional cu produse de industrie mică (cataloage, reviste, pliante, fotografii, mostre). Comisiile județene pentru coordonarea producției de bunuri de consum organizează, de asemenea, expoziții cu produse ale micii industrii, pe plan local, în vederea studierii cererii de mărfuri la fondul pieței și pentru export.

Un domeniu important în activitatea micii industrii îl constituie producția de piese de schimb noi și recondiționate. Programul prevede execuția de piese de schimb atît pentru industria republicană (pentru aparataje electrice de joasă tensiune, mijloace de automatizări electrotehnice și electronice, pentru tehnica de poștă și telecomunicații, pentru utilaje tehnologice metalurgice, de exploatarea și prelucrarea lemnului, de industrie ușoară, de construcții și lucrări de drumuri, pentru mașini, utilaje și instalații specifice agriculturii — tractoare, remorci —, pentru autovehicule utilitare, tramvaie și troleibuze, vagoane, pentru mașini-unelte ș.a.m.d.), cît și pentru bunuri de consum de folosință îndelungată. În același scop, al cooperării cu industria republicană se vor executa integral produse ca: aparataje electrice de joasă tensiune, filtre de aer, hidranți, armături pentru instalații, utilaje tehnologice pentru industria alimentară, inclusiv frigorifice, mobilier metalic pentru unități comerciale, rulote auto și tricicluri fără motor pentru comerțul stradal etc. Pentru construcții mica industrie va livra prefabricate din beton armat și simplu, plăci de marmură și piatră ornamentală, elemente de ipsos pentru pereți, plăci mozaicate pentru pardoseli și trepte, plăci termoizolatoare (cu amestec de paie, deșeuri de in, cînepă, rumeguș), cărămizi, teracotă, țigle, tuburi de canalizare, uși și ferestre din lemn și metal ș.a.m.d.

În același timp vor fi executate lucrări de reparații de mașini și utilaje atît pentru industria republicană cît și pentru utilaje proprii.

Dezvoltarea puternică a micii industrii în următorul cincinal este în consens cu obiectivele Programului privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial orientat nu spre concentrarea și aglomerarea populației în mari așezări urbane, ci spre ridicarea generală a nivelului de urbanizare a comunelor și centrelor agroindustriale prin dotarea acestora cu tot ceea ce este necesar pentru asigurarea unor condiții de muncă și viață cît mai apropiate de cele de la orașe.

Virgil DINCĂ

Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986

(Urmare din pag. 7)

Maria CONSTANTINESCU : „Faptul că întreprinderea noastră se află în situația de a realiza și chiar depăși sarcinile de plan pe acest an și pe întregul cincinal 1981—1985 ne-a permis să abordăm cu toate forțele pregătirea condițiilor necesare producției pe 1986. Aș dori să mă opresc în principal — datorită specificului unității noastre — asupra preocupărilor ce le avem pentru **creșterea gradului de înnoire și modernizare a producției.**

Specialiștii și cadrele cu experiență au acordat o deosebită atenție găsirii de soluții în vederea asimilării în fabricație a unor noi produse, cu caracteristici funcționale și estetice superioare, cu contexturi moderne, într-o gamă variată de poziții coloristice, astfel încît să oferim în continuare pe piață produse în concordanță cu necesitățile și exigențele beneficiarilor interni și externi. Pentru anul viitor avem create, de pe acum, 14 articole noi, în peste 1 000 de desene, ce urmează a fi confecționate din materii prime indigene, cu un grad superior de valorificare a acestora. În cadrul articolelor noi a fost diversificată desenatura la grupa produselor cu conținut sporit de lînă românească, destinate confecțiilor și mult solicitate la export. Un accent deosebit se pune, în conceperea articolelor actuale și de viitor, pe folosirea materialelor recuperabile, obținîndu-se produse cu finisaje superioare, care asigură proprietăți de purtabilitate deosebite.

În paralel cu asimilarea și crearea unor noi produse — și strîns legat de acest proces — o atenție deosebită acordăm **modernizării tehnologiilor de fabricație și introducerii în producție a unora noi,** care să conducă la utilizarea noilor coloranți și produși auxiliari ce se produc în țară și care să confere țesăturilor tușeul și aspectul dorit. Alături de acțiunile vizînd asigurarea condițiilor necesare pentru realizarea cantitativă a planului pe 1986, în cadrul preocupărilor noastre un accent deosebit îl punem pe **mobilizarea tuturor factorilor de sporire a calității produselor și a eficienței activității productive.** Măsurile pe care ni le-am propus în acest sens vizează, printre altele : reducerea consumurilor specifice la fire pentru țesături cu 1 gr/mp, respectiv obținerea unei economii de 13 t fire, în valoare de 1 144 mii lei ; diminuarea consumului specific de energie termică cu 70 tcc și de energie electrică cu 80 MWh ; asigurarea efectuării operației de repieptănat în totalitate în fabrică, prin dotarea corespunzătoare cu mașini de pieptănat, fapt ce va aduce o economie de 26 mil. lei ; reducerea cheltuielilor cu repasatul bucăților de țesături crude și a bonificațiilor cu 0,50 lei/mp etc.

Pentru trim. I 1986 deținem comenzi de export în cantitate de peste 540 mii mp, fiind în curs de contractare încă 500 mii mp. Pentru contractarea fondului de marfă destinat pieței interne sînt pregătite colecții bogate, ce se vor prezenta la contractările din luna septembrie a.c. Pentru materialele dirijate nu am primit încă nici o repartiție sau cotă pentru anul viitor și, în consecință, nu s-au lansat comenzi către furnizori.

Consider că pentru îmbunătățirea activității tuturor întreprinderilor de același profil cu al nostru ar fi oportun să se aibă în vedere : **stabilirea termenului de livrare la 90 de zile după asigurarea bazei materiale necesare ; contractarea unor cantități minime pe poziție coloristică de 2 000 m.l. ; specializarea pe un număr redus de sortimente."**

Noi resurse în circuitul economic

Creația tehnico-științifică în sprijinul reintroducerii în circuitul productiv a materialelor refolosibile

ACCENTUAREA factorilor intensivi în procesul dezvoltării economiei presupune valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice, gospodărirea lor cu maximă eficiență. Această orientare este legată organic de hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R. care stabilesc îmbunătățirea calității, creșterea eficienței și gospodărirea cu multă grijă a resurselor, în așa fel încît să se obțină efecte utile maxime dintr-o cantitate dată de resurse, în vederea reducerii continue a cheltuielilor materiale.

În contextul acestor sarcini și orientări, Consiliul județean al sindicatelor și comisiile de creație tehnico-științifică, în strînsă conlucrare cu consiliile oamenilor muncii din întreprinderile județului Harghita, au inițiat, atît în anul 1984 cît și în perioada ce a trecut din 1985, o serie de acțiuni în vederea sporirii gradului de colectare și valorificare a materialelor și pieselor refolosibile. Cu ocazia analizelor lunare, care au fost organizate la nivelul unităților economice, a fost demonstrată importanța economică a acțiunilor de acest gen, iar în cadrul manifestărilor politice și cultural-educative (consfătuiri, simpozioane, mese rotunde, întîlniri cu oameni de știință etc.) au fost făcute schimburi de experiență care au facilitat dezvoltarea unei ample mișcări de masă. Concomitent, prin organizarea unor expoziții la nivelul municipiilor, orașelor și unităților economice (la Bălan, Gheorghieni, Odorheiu-Secuiesc și în alte localități) au fost prezentate aspectele pozitive și eficiența măsurilor întreprinse.

■

PLANUL de colectare și valorificare a materialelor refolosibile stabilit pentru primele 5 luni ale anului a fost îndeplinit și depășit la nivelul județului ; astfel, la fontă realizările se ridică la 2 587 tone, față de un plan de 2 400 tone, iar la plumb s-a valorificat 57,8 tone față de 55 tone planificat etc. Numai în unitățile economice din Miercurea Ciuc, în urma măsurilor luate, au fost între altele redate în circuitul economiei 652 tone de oțel, 168 tone fontă, 2 441 bucăți anvelope, 21 tone ulei-motor și alte materiale.

Ca urmare a eforturilor depuse pe linia creației științifice, a sporirii spiritului de inventivitate, s-au creat diferite dispozitive, modificări de mașini și utilaje, piese de schimb de mare complexitate, a căror realizare a depășit de multe ori posibilitățile tehnice ale întreprinderilor, fiind nevoie de colaborarea mai multor unități. Astfel, la U.M.T.C.F. Miercurea-Ciuc s-a conceput și realizat modernizarea liniei de fabricație a remorcilor dormitor, obținîndu-se o creștere cu 10—15% a productivității muncii. În cadrul aceleiași acțiuni s-a conceput și organizat linia de fabricație a cabinelor de tractoare SU-800, obținîndu-se o creștere a productivității muncii de 10%. Tot aici s-a dezvoltat și perfecționat activitatea de economisire a materialelor prin reutilizarea matrițelor pentru Disco blocaj TAF și a diferitelor pinioane ale cutiei de viteză. Această realizare a avut drept efect economisirea a circa 10 tone de oțeluri aliate ; au fost realizate instalații de descărcat autoremorci și dispozitive de pachetizat cherestea etc.

O preocupare susținută și cu rezultate bune s-a desfășurat și la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Gheorghieni. Astfel, s-au modernizat mașinile de cojit bușteni, modificîndu-se sistemul de acționare, ceea ce permite întreținerea mai ușoară a mașinilor și creșterea randamentului lor cu 10%. Totodată, modernizarea transportoarelor și a telesortatorului s-a soldat cu sporirea productivității muncii în secțiile respective. La F.P.L. Sîncrăieni — Punct fix Casin — s-a conceput și realizat dispozitivul de ceaprazuit pînze de fierăstrău ; legat de îmbunătățirea tehnologiei de ceaprazuire, la nivelul întreprinderii este în curs de obținere un nou dispozitiv automatizat, la a cărui realizare se utilizează elemente de electronică și electrotehnică.

Pentru stimularea activității de gospodărire judicioasă a materiilor prime și energetice, pentru valorificarea resurselor refolosibile s-a pus și se pune în continuare un mare accent pe **generalizarea inițiativelor muncitorești**, inițiindu-se acțiuni de genul : „Contul de economii al grupei sindicale", „Să lucrăm o zi pe lună cu materiale și materii prime, combustibil sau energie economisită", „Să lucrăm o zi pe lună cu materiale recuperabile" etc. Aceste inițiative au permis recuperarea a 321 t de materiale prin trei metode : ● 49,2 t prin executarea din materiale refolosibile a unor repere ; ● 141,6 t rezultate din activitatea de recondiționare a SDV-urilor, prin dezmembrarea celor uzate și reutilizarea părților componente bune ; ● 130,2 t au fost recuperate în activitatea mecanicului-șef, prin recondiționarea pieselor de schimb uzate de la mașinile-unelte precum și prin utilizarea deșeurilor metalice rezultate în procesul de producție. La energie electrică s-au economisit, față de plan, 1 521 MWh, iar la combustibil 54 tone. Obținerea acestor economii a fost posibilă prin folosirea, atunci cînd a fost cazul, de compresoare mici în locul celor mari, utilizarea în schimbul II și III a unui singur compresor, folosirea limitatoarelor la mersul în gol la mașini-unelte, extinderea iluminatului localizat etc.

■

O INTENSĂ activitate s-a desfășurat și continuă să aibă loc pentru **recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb** în unitățile agricole din județ. În acest sens, s-a organizat de către Comisia județeană de creație tehnică, împreună cu Trustul S.M.A., schimburi de experiență la S.M.A. Mărtiniș, Sînmartin, Miercurea Ciuc, Cîrța unde, pe lîngă cadrele de specialitate, au participat și producătorii de piese de schimb, urmărindu-se extinderea experienței pozitive și stimularea spiritului de creație. Măsurile întreprinse de conducerile colective ale Trustului și S.M.A.-urilor și comisiile de creație au avut efecte pozitive în asigurarea necesarului de piese de schimb pentru repararea tractoarelor și mașinilor agricole. Prin recondiționare s-au obținut piese în valoare de 14 485 mii lei, cu o cheltuială de 10 395 mii lei, ceea ce a condus la realizarea unei economii nete față de plan de 4 090 mii lei ; s-a reușit ca peste 50% din piesele folosite pentru reparații să provină din recondiționări.

Recondiționarea pieselor de schimb la S.M.A.-uri a facilitat încadrarea în graficele de reparații, astfel încît, la începutul anului, colectivele de muncă din județul nostru au încheiat lucrările printre primele, în condiții de calitate corespunzătoare, la declanșarea campaniei toate cele peste 1 200 de tractoare cu mașinile agricole aferente intrînd în brazdă, iar cele 492 combine fiind gata să înceapă secerișul în județele unde au fost detașate. La recondiționarea pieselor de schimb se folosesc atît tehnologii proprii, cît și unele preluate de la S.M.A.-urile fruntașe sau centrele mari de reparații din alte județe, cu care am organizat schimburi de experiență.

În centrul activității comisiilor de creație tehnico-științifică în domeniul recuperării, recondiționării și reutilizării materialelor refolosibile și a pieselor de schimb uzate vor sta în continuare impulsionarea și îmbunătățirea acestei activități, în primul rînd prin ridicarea nivelului de înzestrare tehnică a întreprinderilor industriale și a celor specializate, prin introducerea unor metode superioare de organizare a colectării, preluării și livrării tutufor materialelor refolosibile rezultate din procesele de producție și consum. Se va urmări, totodată, creșterea eficienței economice în toate unitățile producătoare prin economisirea resurselor interne de materii prime, materiale și piese de schimb, prin sporirea aportului unităților economice la lărgirea sau completarea bazei proprii de materii prime și piese, reducerea cheltuielilor de producție și creșterea volumului fizic și valoric al producției, în lumina hotărîrilor conducerii superioare de partid și de stat.

dr. Alexandru BALAZS
vicepreședinte al Comisiei județene de creație tehnico-științifică Harghita

Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială

ÎN STRATEGIA politică a partidului nostru, creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului se sprijină pe dezvoltarea continuă și armonioasă a forțelor de producție, pe dezvoltarea economică multilaterală în fiecare etapă a construcției socialiste, elaborîndu-se noi căi și mijloace legic cerute de evoluția societății — pentru asigurarea concordanței dintre creșterea economică și bunăstarea poporului, ca și pentru corelarea permanentă a intereselor imediate cu cele de perspectivă. În acest sens, din inițiativa și în spiritul gîndirii revoluționare, novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, au fost elaborate hotărîrile privind perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, prin introducerea și generalizarea, în toate sectoarele vieții noastre economice, a noului mecanism economico-financiar, bazat pe principiile autoconducerii și autogestiunii muncitorești.

Concepții originale, aparținînd conducătorului partidului și statului nostru, autoconducerea și autogestiunea au fost magistral extinse pe alte planuri ale vieții noastre economice și sociale, au fost perfecționate în conținut și ca grad de cuprindere, transformîndu-se treptat într-o nouă concepție generală — specifică țării noastre — de autoconducere și autoaprovizionare teritorială. Se are în vedere, astfel, necesitatea întăririi continue a sistemului democrației noastre socialiste, aplicării ferme a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării, creșterii rolului organelor locale, a participării maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, pentru realizarea în bune condiții a planului național unic de dezvoltare economică și socială a țării. Acest program se înscrie, de asemenea, în ansamblul măsurilor luate pentru perfecționarea organizării și conducerii activităților din agricultură, din industria bunurilor de consum, buna gospodărire a fondului agroalimentar, pentru asigurarea aprovizionării întregii populații cu produsele de consum alimentar, înlăturarea pierderilor și risipei, îmbunătățirea și repartizarea judicioasă a fondurilor de mărfuri pe întreg teritoriul țării. Programul de autoaprovizionare teritorială dă încă o expresie concretă înaltei eficiențe sociale a noului mecanism economico-financiar, pîrghiilor democrației socialiste și, în același timp, asigură creșterea răspunderii organelor locale, a oamenilor muncii în aprovizionarea populației cu produse agroalimentare.

La baza autoaprovizionării teritoriale stau eforturile proprii ale fiecărui județ de a realiza producțiile agricole planificate, atît vegetale, cît și animale. Sporirea continuă a producției agricole este singura sursă de realizare a autoaprovizionării, iar aceasta trebuie să se realizeze în principal prin creșterea randamentului la hectar și pe animal, pe baza modernizării tehnologiilor, reducerii consumurilor specifice, creșterii productivității muncii și realizării unei eficiențe economice sporite la toate produsele agricole.

Amplele măsuri luate în domeniul agriculturii se înscriu în conceptul privind noua și profunda revoluție agrară, inaugurată de Congresul al XII-lea al P.C.R., ca un proces complex ce cuprinde toate laturile producției : tehnologice, organizatorice, economice și sociale.

Așa cum rezultă din Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 1982, esența concepției secretarului general al partidului cu privire la autoconducere și autoaprovizionare constă în **„întărirea răspunderii comunelor, orașelor și județelor în realizarea bunurilor de consum agroalimentare și industriale necesare unei bune aprovizionări, în raport cu prevederile planului și criteriile alimentației rationale, științifice"**.

Autoconducerea și autoaprovizionarea impun creșterea răspunderii pentru asigurarea întregului necesar de produse la fondul centralizat al statului, precum și combaterea oricăror tendințe de autoconsum peste nevoile individuale sau colective în profil teritorial.

Orientări de bază

ÎN AUTOCONDUCEREA și autoaprovizionarea teritorială cu produse agroalimentare se pornește de la necesitatea realizării unei alimentații echilibrate a tuturor locuitorilor țării, în tot cursul anului, pe baza unei structuri a consumului fundamentată științific, **diferențiată** după eforturile depuse în producție, după vîrstă, sex și specificul local al alimentației, în concordanță cu cerințele de menținere și îmbunătățire continuă a stării de sănătate. În acest scop, accentul se pune pe îmbunătățirea structurii și pe ridicarea calității produselor prin creșterea ponderii proteinelor de origine animală, a produselor cu conținut nutritiv ridicat și diversificarea sortimentelor. În acest sens, Programul de alimentație științifică a populației prevede creșterea consumului anual pe un locuitor la 75—80 kg de carne, din care circa 10 kg pește ; 200 litri de lapte și produse lactate ; 280 de ouă ; 185 kg de legume ; 110 kg de cartofi ; 62 kg de fructe ; 25 kg de struguri de masă.

Aplicarea în practică a principiilor autoconducerii și autoaprovizionării impune creșterea răspunderii comunelor, orașelor și județelor în realizarea bunurilor de consum agroalimentar necesare.

În acest scop **consiliile populare**, ca titulare de plan în profil teritorial, **au obligația să acționeze permanent pentru îndeplinirea integrală a programelor de dezvoltare a producției agricole** vegetale și animale în unitățile administrativ-teritoriale în care își desfășoară activitatea. Ele răspund de aplicarea tuturor măsurilor prevăzute în programele de dezvoltare a producției agricole în profil teritorial, de valorificarea cît mai deplină a potențialului productiv al pămîntului, utilizarea cu randament ridicat a celorlalte mijloace de producție și folosirea rațională a forței de muncă ocupate în agricultură. În același timp, consiliile populare — ca organe ale autoconducerii teritoriale — poartă întreaga răspundere pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de predare la fondul de stat centralizat și pentru asigurarea fondului județean de consum. În conformitate cu noua legislație privind autoaprovizionarea, consiliile populare au sarcina de a elabora programe de autoaprovizionare teritorială și de dezvoltare a agriculturii pentru fiecare unitate administrativ-teritorială.

Autoconducerea și autoaprovizionarea au, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, implicații mult mai largi pe plan politic, economic și social. Astfel, prin transpunerea în viață a acestor principii, în România socialistă va fi asigurată în continuare creșterea veniturilor oamenilor muncii și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, aceasta fiind țelul suprem al politicii partidului.

Semnificativ este și faptul că tovarășul Nicolae Ceaușescu a îmbunătățit baza metodologică a procesului complex de autoconducere și autoaprovizionare, fundamentînd indicatorii : fondul centralizat de stat și fondul județean de consum. Fondul centralizat de stat de produse agricole cuprinde produsele agricole vegetale și animale, avînd ca destinație asigurarea industriei cu materii prime, aprovizionarea Capitalei și a marilor centre muncitorești, completarea resurselor de aprovizionare a populației cu produse care nu au condiții favorabile de producție în unele județe, precum și pentru alte nevoi ale economiei naționale. Fondul județean de consum include produsele agricole vegetale și animale necesare aprovizionării populației neagricole din cadrul fiecărei localități și pe ansamblul județului, precum și produsele obținute de producători, îndeosebi de gospodăriile populației, pentru satisfacerea nevoilor proprii.

Concepția originală, de profunzime, gîndirea analitică a tovarășului Nicolae Ceaușescu au sesizat și intuit transformările de ordin calitativ și cantitativ, semnificațiile deosebite teoretice și practice, economice și sociale rezultate din modificările ce privesc circulația produselor agroalimentare. În acest context, creșterea gradului de autoaprovizionare locală vizează, în primul rînd, produsele care au condiții dintre cele mai favorabile de producție pe plan local. De exemplu, pentru localitățile cu situații deosebite din zonele de deal-munte și din alte localități neproducătoare de cereale, autoaprovizionarea se asigură prin schimburi organizate de cereale contra cartofi, fructe, animale și produse animaliere specifice zonelor respectiv necerealiere.

Orientarea consumului spre sortimentele locale de legume și fructe, lapte, ouă și carne are, în primul rînd, rațiuni de ordin conjunctural, dar și de largă perspectivă. Astfel, conținutul ridicat în apă al acestor produse, precum și marile posibilități locale de utilizare a suprafețelor de teren, a forței de muncă, de valorificare superioară a pajiștilor și fînețelor naturale, a producției vegetale secundare etc. sînt condiții care impun organizarea specifică a autoconsumului. Totodată, restricțiile energetice actuale limitează transportul la distanțe

mari al produselor agricole de valoare mică și volum mare sau perisabile. Reducerea costului consumului alimentar uman este pentru țara noastră un obiectiv însemnat al creșterii nivelului de trai. Pe măsura sporirii veniturilor populației și în condițiile satisfacerii complete a cerințelor fiziologice, ale rafinării nevoilor alimentare se pune tot mai mult problema găsirii căilor și mijloacelor de ieftinire a consumului uman. Un belșug de produse vegetale și animale obținute pe plan local ieftinește acest consum, prin limitarea achizițiilor lor de la mari distanțe și la prețuri mai ridicate. În plus, el stabilizează forța de muncă în mediul rural și reduce tendința de transformare a unui mare număr de locuitori ai satelor în consumatori ai unor produse alimentare produse sau prelucrate la distanțe mari și care pot fi obținute mai ieftin și de calitate nutritivă mai ridicată pe plan local. Această orientare nu contravine principiului diviziunii sociale a muncii, ci reflectă o adaptare la unele restricții obiective, constituind o rațiune economică.

Organizarea sistemului agroalimentar într-o mare diversitate de forme zonale, prin folosirea unor tehnologii variate de producție agricolă și de prelucrare a produselor, relevă capacitatea de adaptare, creativitate și eforturi de sporire a eficienței economice în toate verigile acestui sistem.

Resurse suplimentare

PORNINDU-SE de la ideea asigurării cadrului favorabil transpunerii în viață, într-un termen cît mai scurt, a unei producții agricole sporită și diversificată, capabilă să constituie fondul local de autoaprovizionare cu produse agroalimentare, în condițiile creșterii cantitative și calitative a fondului de stat de produse agricole, au fost luate măsuri de excepțională însemnătate, menite să contribuie la realizarea și depășirea sarcinilor stabilite prin planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare — parte integrantă, de bază, a planului unic de dezvoltare economico-socială a țării.

Din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, au fost adoptate o serie de programe speciale, printre care amintim : programul de dezvoltare a producției de carne de iepure ; cel de dezvoltare a pisciculturii și pescuitului în apele interioare și în Delta Dunării ; de dezvoltare a apiculturii ; de dezvoltare a sericulturii ; de dezvoltare a producției de ciuperci cultivate ; de dezvoltare a culturii orezului ; de creștere suplimentară a efectivelor de ovine și a producției de lînă, carne și lapte etc.

Subliniind faptul că agricultura socialistă — de stat și cooperatistă — va avea rolul determinant în ansamblul agriculturii românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că nu trebuie să se neglijeze în nici un fel sectorul gospodăriilor personale ale cooperatorilor și ale țăranilor particulari. Pornind de la situația că gospodăriile populației au încă însemnate rezerve de creștere a producției agricole, în scopul satisfacerii, în condiții tot mai bune, a nevoilor proprii de consum, potrivit programelor de autoconducere și autoaprovizionare, precum și pentru creșterea contribuției acestora la fondul central de produse agricole s-a adoptat Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari. Ca urmare a măsurilor luate de sprijinire multilaterală a gospodăriilor populației pe linie tehnică, economică, financiară etc., contractările de produse agricole pe anul 1985 sînt mai mari față de cele din anul precedent cu 5—30% la animale și produse animaliere, cu 13,5% la legume și cu 15,7% la fructe proaspete.

Măsurile și programele adoptate, în ultima perioadă, de către conducerea partidului și statului au condus la îmbunătățirea sistemului organizatoric, care să permită îndeplinirea tuturor sarcinilor ce revin agriculturii prin planul de stat, punînd bazele unei noi etape în ridicarea gradului de satisfacere a cerințelor populației cu produse agroalimentare, produse industriale și prestări de servicii — expresie a ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al întregii populații.

Paralel cu măsurile luate pentru sporirea și diversificarea producției agricole destinate fondului central și fondului local de produse agricole s-au stabilit obiective și sarcini importante de creștere, mai rapidă decît pînă acum, a industriei mici și a prestărilor de servicii. În Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. se menționează : „Producția industriei mici va crește cu un ritm mediu anual de peste 6% și va fi orientată în direcția valorificării materiilor prime și materialelor locale, a unor resurse agricole și subproduse industriale". În ce privește prestările de servicii pentru populație, volumul acestora va fi mai mare în anul 1990 cu 68—76%, față de anul 1985, realizîndu-se, în perioada 1986—1990, un ritm mediu anual de creștere de 11—12%, de două ori mai mare decît ritmul mediu anual de creștere a produsului social total.

Statornicirea principiilor autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale va conduce la accentuarea preocupărilor organelor locale ale puterii de stat în direcția exercitării atribuțiilor ce le revin pentru folosirea tuturor mijloacelor de care dispun, în vederea sporirii substanțiale a producției agricole, dezvoltării industriei mici și prestărilor de servicii.

În ansamblul măsurilor care se impun în etapa actuală și de perspectivă imediată în domeniul agriculturii, la recenta Plenară lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta că o deosebită atenție trebuie să se acorde **„asigurării fondului de stat de produse agroalimentare, realizării contractelor la timp, dar, mai cu seamă preluării produselor contractate. Trebuie să acționăm pentru buna funcționare a autoconducerii și autoaprovizionării în toate județele și localitățile."**

Pe prim plan se situează asigurarea bazei tehnico-materiale necesare, urmărirea modului cum se desfășoară procesele tehnologice, intervenția promptă și eficientă în cazul unor dereglări, organizarea ireproșabilă a recoltării și preluării produselor agricole la fondul de stat și la fondul local de autoaprovizionare. Față de anii anteriori, vor crește foarte mult preocupările pentru asigurarea mijloacelor de producție necesare sporirii producției în gospodăriile populației, printre care : sprijinirea gospodăriilor populației în vederea sporirii efectivului de animale și păsări, în primul rînd, prin livrarea în acest an a cca 1 milion de purcei și 35 milioane de pui de o zi ; asigurarea furajelor concentrate cuvenite contractanților de porci, tineret bovin și lapte, precum și celelalte avantaje stabilite prin contract ; sporirea preocupărilor în vederea asigurării bazei furajere necesare, prin recoltarea și depozitarea în bune condiții a furajelor, amenajarea de izlazuri, tabere de vară pentru pășunat, surse de apă, suprafețe pentru pășunat din fondul silvic, bucătării furajere etc. ; asigurarea întregului necesar de unelte, utilaje și diverse materiale de uz agricol, într-o gamă sortimentală variată, prin magazinele sătești ; extinderea împrumuturilor productive pentru cumpărarea de animale, construirea de adăposturi de animale, înființarea de plantații etc. prin cooperativele de credit ; continuarea plantărilor de duzi în toamnă, în sistem intensiv, în fermele sericicole ale I.A.S. și C.A.P., precum și de duzi răzleți pe aliniamentele drumurilor, în curțile școlilor și gospodăriilor populației ; sprijinirea agricultorilor în asigurarea materialelor necesare (rame, faguri artificiali, medicamente de uz agricol), în repartizarea de vetre de stupină în masivele melifere naturale sau cultivate și organizarea deplasării stupilor în pastoral în vederea valorificării superioare a culesului de nectar.

Sarcini deosebite revin organelor agricole, organelor locale ale puterii de stat și întreprinderilor contractante pentru valorificarea și industrializarea produselor agricole, cum ar fi : creșterea sprijinului organizatoric și a conlucrării cu unitățile agricole furnizoare, în vederea respectării tehnologiilor stabilite pentru fiecare cultură, specie sau categorie de animale, realizării sarcinilor de plan și a obligațiilor asumate prin contracte ; asigurarea unei legături permanente cu unitățile agricole furnizoare, stabilirea momentului optim de recoltare a produselor și a tehnologiilor corespunzătoare, astfel încît să se reducă pierderile de produse la recoltare, transport și depozitare ; elaborarea în comun, de către unitățile furnizoare și cele beneficiare, a unor grafice de recoltare și livrare la fondul de stat a cerealelor, legumelor, fructelor, sfeclei de zahăr etc., în funcție de care să se asigure mijloacele de transport corespunzătoare, mijloacele mecanice de încărcare-descărcare, spațiile de depozitare, forța de muncă necesară etc., astfel ca recoltarea să se efectueze în condiții optime de eficiență ; pentru produsele horticole și pentru unele produse animaliere (lapte, ouă, miere etc.) este bine ca unitățile beneficiare să organizeze — în afară de punctele permanente de preluare — și puncte sezoniere, dotate cu aparatură de cîntărit și măsurat și ambalajele necesare și încadrate cu personal calificat și responsabil etc.

Acestea reprezintă numai cîteva din măsurile de maximă urgență care trebuie să stea în atenția organelor locale, a organelor agricole și colectivelor de conducere din fiecare unitate agricolă, în vederea realizării în condiții cît mai bune a obiectivelor privind formarea fondului central și a fondului local de produse agroalimentare. Întregul ansamblu de măsuri adoptat în ultima perioadă de către conducerea partidului și statului nostru, din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, este menit să contribuie la înfăptuirea noii revoluții agrare, la realizarea unei agriculturi de înaltă productivitate, cu recolte mari și stabile, mărind aportul agriculturii la progresul multilateral al patriei noastre socialiste.

Nicolae DAVID
Ovidiu POPESCU
Gheorghe FRĂȚILĂ

Punerea în valoare a tuturor rezervelor de sporire a producției agricole

PLENARA Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, convocată din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a dezbătut în plen, pe grupe de județe, secțiuni și în ședința comună cu secțiunea pentru agricultură a celui de al III-lea Congres al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, cu înaltă responsabilitate, într-un pronunțat spirit critic și autocritic, rezultatele obținute la cultura cerealelor păioase și a stabilit măsurile și căile de acțiune pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a campaniei de recoltare și însămînțări de toamnă, realizarea fondului de stat, îndeplinirea programului de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului, pentru obținerea în 1986 — primul an al viitorului cincinal — a unor producții superioare.

Participanții au relevat cu deplină satisfacție că lucrările plenarei s-au desfășurat în atmosfera de entuziasm generată de sărbătorirea a 20 de ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și a 41 de ani de la Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. În perioada de cînd în funcția supremă de secretar general al partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, România a parcurs cea mai rodnică etapă din istoria sa, pe care întregul popor o numește cu mîndrie patriotică „Epoca Ceaușescu". Agricultura, asemănător celorlalte ramuri ale economiei naționale, a cunoscut profunde transformări structurale, o continuă dezvoltare și modernizare, prezentîndu-se astăzi ca o ramură înfloritoare, modernă, în plină ascensiune. Pe această bază a devenit posibilă trecerea la o nouă fază de dezvoltare a agriculturii, la înfăptuirea noii revoluții agrare, avînd ca obiective prioritare creșterea continuă a producției vegetale, accentuarea laturilor calitative ale întregii activități, transformarea modului de viață și de gîndire al țărănimii.

Experiența valoroasă — larg cunoscută și generalizată

PLENARA A DEZBĂTUT activitatea desfășurată și rezultatele obținute la cereale păioase în acest an și a stabilit, pe această bază, măsurile ce trebuie întreprinse pentru realizarea de producții superioare în anul viitor. S-a subliniat că în acest an, cu toate condițiile naturale mai puțin favorabile din unele zone ale țării, s-au obținut producții care asigură satisfacerea cerințelor populației și altor nevoi ale economiei naționale. Deși pe ansamblu rezultatele nu sînt satisfăcătoare, totuși au fost numeroase unități agricole (chiar din județele afectate de secetă) care au obținut producții mari. Astfel, cele trei cooperative agricole din comuna Pecica (județul Arad) au obținut peste 8000 kg de grîu la hectar (C.A.P. „Ogorul" — 8875 kg/ha, pe o suprafață de 600 ha, fiind cea mai mare producție medie de grîu din țară); C.A.P. Topolovățu Mare — 8721 kg/ha, I.A.S. Teremia Mare — 8442 kg/ha, C.A.P. Nerău — 8427 kg/ha, toate din județul Timiș; I.A.S. Nădlag, județul Arad — 8335 kg/ha, C.A.P. Salonta — 8150 kg/ha și Sîntandrei — 8095 kg/ha, ambele din județul Bihor. La orzul de toamnă, C.A.P. Topolovățu Mare (9403 kg/ha, cea mai mare producție medie pe țară), C.A.P. Cernei (9333 kg/ha), I.A.S. Recaș (8715 kg/ha), toate din județul Timiș, au realizat cele mai mari randamente. Producții de peste 8000 kg/ha la orz au mai obținut încă 10 unități agricole: șase din județul Timiș, două din Arad, una din Olt și una din Călărași. Pe lîngă exemplele menționate, în acest an, la grîu s-a reușit ca, pe anumite suprafețe, să se obțină producții de peste 8000 kg la ha, în 20 de unități, iar la orz, în 11 unități agricole. Este de remarcat faptul că numărul unităților cu recolte record de peste 8000 kg de grîu și orz la hectar a crescut față de anul trecut. De asemenea, un număr important de unități agricole au obținut producții între 5000—8000 kg/ha (22 I.A.S-uri și 87 C.A.P.-uri, la grîu; 29 I.A.S.-uri și 182 C.A.P.-uri la orz). Producții de 4000—5000 kg/ha au obținut 37 de I.A.S.-uri și 179 C.A.P.-uri la grîu, și 36 de I.A.S.-uri și 242 de C.A.P.-uri la orz.

Plenara a apreciat că producțiile bune obținute de multe unități agricole de stat și cooperatiste demonstrează pe deplin că există reale posibilități să se obțină la toate culturile și în toate județele producții medii ridicate, astfel încît livrările la fondul de stat și la fondul de autoaprovizionare local să fie tot mai mari. Ele sînt rezultatul folosirii eficiente a bazei tehnico-materiale, executării la timp și de calitate a lucrărilor, aplicării unor tehnologii adecvate condițiilor specifice și demonstrează forța și capacitatea agriculturii noastre socialiste de a depăși orice greutăți și a realiza recolte care să asigure buna aprovizionare a populației. Plenara Consiliului Național al Agriculturii — forum reprezentativ al democrației noastre — a constituit, în același timp, și o tribună de generalizare a experienței înaintate a unităților fruntașe.

Pe lîngă unitățile care au obținut recolte bune de cereale păioase, multe unități agricole din județele Tulcea, Galați, Vrancea, Satu-Mare, Bihor ș. a. au obținut producții mult sub posibilitățile de care dispun. Se mai mențin încă diferențe mari de producții între județe vecine, cu condiții asemănătoare, ceea ce arată preocuparea diferită a organelor agricole, a specialiștilor, în aplicarea riguroasă a tehnologiilor, slaba răspundere cu care s-a acționat în executarea lucrărilor agricole. Așa, de exemplu, la grîu, unitățile agricole din județul Olt au realizat cu 1663 kg/ha mai mult decît cele din Dolj, cele din Arad cu 1464 kg/ha mai mult decît cele din Bihor, iar cele din Brăila cu 608 kg/ha mai mult decît cele din Constanța. La orz, în unitățile agricole din județul Timiș s-a obținut o producție cu 700 kg/ha mai mare decît în Bihor, în județul Alba cu 763 kg/ha mai mult decît în Mureș, iar în județul Vîlcea cu 1219 kg/ha mai mult decît în Dîmbovița. Asemenea diferențe de producție sînt și în cadrul aceluiași județ, între unitățile agricole vecine. În județul Tulcea, de pildă, C.A.P. Lunca a realizat cu 700 kg de grîu la hectar mai mult decît C.A.P. Ceamurlia de Jos, iar în județul Brăila, C.A.P. Gropeni a obținut cu 1000 kg de grîu la hectar mai mult decît C.A.P. Tichilești. În aceleași condiții pedoclimatice sînt diferențe mari de producții între întreprinderi și ferme, ceea ce arată că în situația acestui an aplicarea corectă și diferențiată a elementelor din tehnologie a constituit factorul hotărîtor în obținerea de recolte sporite. Rezultatele de producție nesatisfăcătoare din acest an se datoresc amplasării grîului și orzului în proporție prea mare după premergătoare tîrzii (ceea ce nu a permis ca lucrarea terenului să se facă la timp și de calitate), efectuării cu întîrziere a arăturilor pentru însămînțări (de multe ori de slabă calitate, neuniforme, cu resturi vegetale, fără a se realiza un pat germinativ corespunzător), semănatul cu întîrziere și de slabă calitate a cerealelor. Lipsuri au existat și în aplicarea la momentul oportun și pe întreaga suprafață a erbicidelor, în aplicarea udărilor, care nu s-a realizat la nivelul cerințelor din acest an, în strîngerea recoltei de cereale, care s-a prelungit mult față de programul stabilit etc. Trăgînd toate învățămintele din experiența anului agricol 1984—1985, este necesar să se acționeze pentru întronarea unei discipline riguroase în respectarea tehnologiilor și executarea tuturor lucrărilor agricole la timp și de calitate, pentru creșterea responsabilității specialiștilor în stabilirea cu discernămînt și competență profesională a soluțiilor tehnice, adaptate condițiilor locale și diferențiate de la o solă la alta.

Campania de toamnă — desfășurată exemplar

PE BAZA indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a fost elaborat Programul de măsuri privind pregătirea și desfășurarea în bune condiții a lucrărilor din campania agricolă de toamnă, care cuprinde volumele de lucrări și principalele acțiuni, menite să asigure executarea la timp și de calitate a însămînțărilor și recoltării culturilor de toamnă, a transportului, livrării și depozitării producției. În această toamnă se vor strînge recolte de pe mai mult de 5,2 milioane hectare, se vor însămînța culturi pe 3,7 milioane hectare, recolta și depozita aproape 12 milioane tone de furaje și executa ogoare adînci de toamnă pe 5,5 milioane hectare. Pentru executarea lucrărilor agricole din această toamnă, agricultura va dispune de peste 120 mii de tractoare, peste 35 mii de combine autopropulsate, 24 mii de semănători pentru cereale păioase și alte mașini și utilaje agricole.

Recoltarea la timp și fără pierderi a producției din această toamnă, transportul și depozitarea corespunzătoare a acesteia impun măsuri tehnice și organizatorice deosebite. Conducerile unităților agricole și organele de specialitate sînt chemate să mobilizeze toate forțele umane și mijloacele necesare pentru

ca recoltarea să se efectueze în maximum 30 de zile lucrătoare la porumb, 6 zile la soia, 40 de zile la sfecla de zahăr, 20 de zile la cartofi și 10 zile la orez, întreaga acțiune încheindu-se cel mai tîrziu pînă la sfîrșitul lunii noiembrie. Culesul porumbului se va realiza în timp optim, în condiții de umiditate prevăzute, a sfeclei de zahăr — conform programului aprobat, în corelare cu capacitatea de industrializare, iar a cartofului și legumelor — pe măsura ajungerii la maturitate, asigurării unor producții maxime și a eliminării pierderilor. La recoltarea acestor culturi se va da prioritate suprafețelor pe care urmează grîul și orzul, în scopul pregătirii terenurilor pentru semănat, acțiune ce trebuie să fie făcută pînă cel tîrziu la 20 septembrie. Culturile duble se întrețin în continuare și se recoltează pe măsură ce ajung la maturitate. Activitatea se va organiza pe formații de lucru, care vor executa recoltatul, transportul, eliberarea terenurilor și executarea arăturilor. Transportul producției din cîmp urmează a se înfăptui concomitent cu recoltarea, direct de la combine, la locurile de depozitare.

Strîngerea întregii recolte de floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, porumb, cartofi și alte produse presupune mobilizarea întregului potențial uman și material existent în unitățile agricole, în comunele și satele noastre.

Desfășurarea în cele mai bune condiții a campaniei însămînțărilor de toamnă necesită a se acorda o grijă deosebită arăturilor, care trebuie să fie uniforme, curate și executate cu cel puțin două săptămîni înainte de semănat. Aceeași atenție se va acorda pregătirii patului germinativ, care trebuie să fie bine mărunțit pînă la adîncimea de încorporare a semințelor, să asigure răsărirea rapidă și completă a plantelor. Conform programului de producere a semințelor aprobat de Comitetul Politic Executiv al C. C. al P.C.R., s-a îmbunătățit structura biologică a acestora, au crescut substanțial suprafețele ce se vor însămînța cu sămînță superelită și elită și s-au asigurat cantități sporite de sămînță din înmulțirea I. Însămînțarea în epoca optimă și de calitate se poate realiza numai cu mașini de semănat bine reparate, verificate printr-o recepție riguroasă și reglate corespunzător. Semănatul grîului, orzului și celorlalte culturi de toamnă se va încheia pînă la 10 octombrie, astfel încît pînă la 25 octombrie să fie răsărită întreaga suprafață. Potrivit indicației de a se lua măsuri hotărîte pentru valorificarea la maximum a suprafețelor de grîu și orz însămînțate în sistem irigat, în funcție de condițiile climatice din perioada semănatului, se va efectua udarea de răsărire a celor 610 mii ha de grîu, 220 mii ha de orz și orzoaică, 23 mii hectare de legume și 138 mii hectare de plante de nutreț amplasate în sistem irigat.

În conformitate cu sarcinile stabilite, se va acționa cu toată dotarea tehnică existentă în vederea efectuării tuturor ogoarelor adînci de toamnă, pe cele peste 5,5 milioane hectare, pînă cel tîrziu 15 — 20 noiembrie. Un accent deosebit va fi pus pe lucrările de afînare și scarificare ale solurilor (1,9 milioane hectare), transportul și fertilizarea cu îngrășăminte organice (18 milioane tone), amendarea solului pe cca 150 mii hectare.

Potrivit indicațiilor conducerii superioare, în această toamnă se va încheia organizarea științifică a teritoriului, în funcție de condițiile specifice din fiecare zonă și microzonă în parte. În fiecare unitate se vor organiza sole de cel mult 200 — 300 hectare pentru culturile de cîmp și de dimensiuni corespunzătoare la legume, pentru a permite aplicarea unei tehnologii specifice fiecărei parcele, nivelarea, irigarea prin brazde și de mai bună calitate, cu cheltuieli mai mici, precum și exercitarea unui control permanent al lucrărilor efectuate.

Fondul de stat — realizat integral

PENTRU satisfacerea necesităților de consum ale populației, potrivit programului de autoaprovizionare teritorială, plenara a analizat și modul în care se îndeplinesc obligațiile la fondul de stat, cerînd unităților agricole să acționeze cu maximă răspundere și eficiență în vederea îndeplinirii neîntîrziate a obligațiilor contractuale de livrare a produselor la fondul de stat. De aceea, este necesar să se acționeze pentru încheierea de contracte cu gospodăriile populației pînă la realizarea integrală a prevederilor și pentru asigurarea bazei materiale în toate unitățile agricole. Totodată, sporirea producției zootehnice impune, printre altele, și o folosire eficientă a spațiilor de cazare. Aceasta se va putea realiza printr-o populare ritmică a spațiilor de creștere și îngrășare cu bovine, ovine, porcine și păsări în toate sectoarele de producție. Măsura respectivă presupune formarea unor loturi de animale în funcție de greutate și starea de întreținere, care să fie livrate în termenele stabilite prin program. Pentru fiecare lot de animale se vor stabili și controla aplicarea de rații, care să asigure obținerea sporurilor medii zilnice de creștere în greutate. În elaborarea rațiilor pentru perioada de iarnă, la bovine trebuie să acordăm toată atenția folosirii furajelor grosiere numai în stare preparată, iar bovinele și ovinele adulte să fie scoase pentru pășunatul integral al porumbiștelor și al suprafețelor eliberate de celelalte culturi de toamnă, înainte ca acestea să fie arate. Cadrele tehnice și conducerile unităților trebuie să acționeze într-un spirit de ordine și responsabilitate pentru recoltarea, transportul și depozitarea în condiții de conservare corespunzătoare a tuturor sortimentelor de furaje și consumarea acestora în strictă corelație cu sarcinile de producție animalieră. Aceasta presupune o implicare și mai mare a întreprinderilor de industrializarea cărnii și laptelui în realizarea sarcinilor de preluare de la unitățile furnizoare. În toate unitățile agricole se va acționa cu răspundere și operativitate pentru realizarea integrală a măsurilor de creștere a producției agricole și a livrărilor la fondul de stat, atît de la unitățile agricole socialiste cît și de la gospodăriile populației, iar organele agricole și întreprinderile de industrializare vor asigura o proporție corespunzătoare între livrările la fondul centralizat al statului și fondul de consum județean. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, care și-a lărgit atribuțiile, în calitate de răspunzător unic pentru întreaga activitate de contractare și preluare a produselor la fondul de autoaprovizionare și fondul de stat, este chemat să acționeze cu și mai mare perseverență pentru realizarea producțiilor prevăzute și a intrărilor la fondul de stat.

Înfăptuirea programelor de îmbunătățiri funciare și de dezvoltare a pisciculturii

POTRIVIT prevederilor Programului național de îmbunătățiri funciare, pînă în anul 1990 vor trebui efectuate amenajări pentru irigat pe 5,6 milioane hectare, desecări pe aproape 5 milioane ha, iar lucrări de combatere a eroziunii solului pe mai mult de 3 milioane ha. Dezbaterea acestor probleme în cadrul plenarei a scos în evidență cauzele rămînerilor în urmă și a stabilit măsuri concrete pentru recuperarea restanțelor și îndeplinirea integrală a programului de îmbunătățiri funciare.

Sarcina principală a tuturor celor ce lucrează pe șantiere pînă la sfîrșitul acestui an este de a-și concentra eforturile în direcția folosirii complete și eficiente a utilajelor și mașinilor din dotare, cît și a materialelor de bază, în primul rînd în perimetrele cu lucrări avansate, care să poată fi terminate, probate și predate beneficiarilor. Pe toate șantierele, la toate punctele de lucru, este necesar ca activitatea să se desfășoare zi-lumină și în schimburi prelungite.

O atenție deosebită se va acorda mobilizării membrilor cooperatori și a populației de la sate pentru intensificarea activității la amenajările locale de irigații și desecări, prin folosirea tuturor surselor de apă de suprafață și subterane, mici acumulări de apă pentru piscicultură și irigații, precum și utilizarea canalelor de desecare, prin umplerea acestora cu apă în perioadele de secetă.

În toate unitățile din zonele de deal se vor lua măsuri de extindere a lucrărilor agrotehnice, antierozionale și se va generaliza experiența din perimetrele etalon, potrivit programelor stabilite.

În cadrul lucrărilor plenarei, un rol important a fost acordat pisciculturii. Dezvoltarea în continuare a acestui important sector agricol a presupus adoptarea Programului privind dezvoltarea pisciculturii și pescuitului în apele Republicii Socialiste România în perioada 1986—1990. S-a subliniat faptul că în perioada 1982—1985 producția de pește a crescut continuu, dar aceasta s-a situat sub prevederile de plan, atît din lipsa capacităților cît și din cauza unor neajunsuri în exploatarea celor existente, legate în special de neasigurarea puietului, a furajelor și nerespectarea tehnologiilor de producere și creșterea peștelui. Programul adoptat prevede că pentru perioada următoare producția de pește să ajungă la 200 mii tone, la nivelul anului 1990, iar bazinele amenajate să sporească la peste 100 mii ha. Măsurile ce urmează a fi luate sînt orientate în direcția punerii în funcțiune la termenele stabilite a tuturor amenajărilor noi, modernizării crescătoriilor existente, extinderii creșterii peștilor fitofagi, astfel ca ponderea acestora să reprezinte 50% din totalul producției în unitățile amenajate și să se promoveze noi tehnologii de creștere a peștilor în viviere flotabile și amenajarea de noi spații, extinderea creșterii păstrăvului în lacurile de munte și sporirea productivi-

Ilie O. POPESCU

(Continuare în pag. 19)

CITITORII AU CUVÎNTUL

Economie de hîrtie

O DATĂ cu dezvoltarea activității de informatică în țara noastră, a crescut considerabil consumul de hîrtie de calculator — material relativ scump (fiind realizat din celuloză de calitate superioară) și a cărui economisire trebuie să constituie o preocupare permanentă pentru cei ce îl folosesc.

În toate unitățile de informatică, valorile datelor de intrare ale oricărei aplicații sînt supuse operațiilor de control (validare), pentru semnalarea și înlăturarea erorilor ce pot apare datorită completării incorecte a documentelor primare sau transpunerii incorecte a informațiilor din aceste documente pe diferite suporturi de informație (cartele de calculator, disc flexibil, disc magnetic etc.). Simultan, se obține o „Listă de erori la validarea datelor" (articolele în care au fost detectate erori și codurile de eroare corespunzătoare acestor articole). Pentru corectarea (înlăturarea) erorilor — operație ce se execută manual — este necesară o „Legendă a erorilor", ce conține semnificația codurilor de eroare, plus coloana de început și cea de sfîrșit a cîmpului eronat. În sistemul clasic, „Legendele de erori" sînt tipărite de calculatoare (minicalculatoare) electronice, iar aceasta, lună de lună, deși ele sînt identice în exploatarea aplicațiilor informatice.

Avînd în vedere că o pagină de hîrtie de calculator are dimensiuni destul de mari (38/30 cm = 0,114 mp), depășind necesarul pentru documentul menționat, propun ca „Legendele de erori" să fie dactilografiate pe hîrtie (format A4) obișnuită. Durata operațiunilor de corectare (înlăturare) a erorilor ar rămîne aceeași, în schimb s-ar reduce consumul de hîrtie de calculator; considerînd, la limita inferioară, un asemenea consum lunar de 9 coli, rezultă 1,026 mp, iar la un număr mediu de 150 de unități de informatică într-un județ, economia de hîrtie de calculator ar fi de 15 300 mp/județ/an.

Ioan TODIROAE
Centrul teritorial de calcul electronic — Piatra Neamț

ECOURI

Industria mică

CONSIDERĂM de foarte mare actualitate articolul publicat în nr. 2 al „Revistei economice" sub titlul „Cooperare eficientă între industria mică și industria republicană", el ridicînd un mănunchi de probleme care ar putea propulsa industria mică la nivelul sarcinilor stabilite.

Cooperarea între industria republicană și industria mică trebuie făcută în primul rînd la nivel teritorial, deci județean și în mod excepțional ea să se extindă între județe. Pentru aceasta, industria republicană ar trebui să inventarieze toate produsele și prestațiile colaterale activității de bază, deci cele care, neintrînd în profilul de bază, devin o cenușăreasă a întreprinderii, neputînd ține pasul cu ritmul creșterii productivității muncii pe total întreprindere. Pe baza acestei inventarieri, în etapele de fundamentare și elaborare a planului, trebuie stabilite contacte între titularii de plan, care să ducă la concretizarea de sarcini privind cooperarea.

Ponderea industriei mici (în județul Mureș de aproape 14% față de industria republicană), complexitatea și sfera de întindere a acesteia (în toate localitățile județului) impun necesitatea înființării compartimentului specializat pe județ, cu atribuții de coordonare unitară și de perspectivă a acestei activități. Colectivul ar trebui să asigure coordonarea înființării de noi unități de producție și prestări de servicii pe întreg teritoriul județului (prin evitarea paralelismelor), inventarierea și asigurarea reintroducerii în producție a resurselor locale și neutilizabile din industria republicană, asigurarea cooperării cu industria republicană, coordonarea producției bunurilor de larg consum corelat cu necesitățile unităților comerciale din județ și altele. În ceea ce privește asigurarea cu materii prime și materiale a industriei mici, se impune ca paralel cu preocuparea acesteia spre valorificarea resurselor locale și recuperabile, avînd în vedere ritmul mare de creștere a producției și prestărilor de servicii, sarcina tot mai mare la export, precum și pretențiile actuale privind calitatea produselor și prestațiilor, să se asigure prin repartiții cantități corespunzătoare de materiale, paralel cu asigurarea la nivelul județului a unor competențe mai mari pentru preluarea unor materiale din stocurile supranormative sau cu mișcare lentă existente în industria republicană sau în depozitele specializate în aprovizionare.

Ion CHIRPELEAN
șef secție, Consiliul popular al județului Mureș

Program

ÎN ARTICOLUL apărut în „Revista economică" nr. 26, sub titlul „Acțiuni ferme pentru realizarea programului de dezvoltare a bazei energetice și de economisire a energiei" se arată că avem restanțe în livrarea unor produse. Este adevărat că întreprinderea noastră are unele restanțe la subansamblele și piesele de schimb pentru unitățile din cadrul Ministerului Energiei Electrice, care se datorează mai multor cauze. Unitățile beneficiare au depus unele comenzi cu întîrziere, solicitînd termene de livrare imediate. Întreprinderea noastră nu a reușit însă asigurarea bazei materiale (laminate, piese turnate din fontă fayer) de la furnizorii noștri.

Menționăm că la nivel de conducere au fost luate măsuri speciale, întocmindu-se un program de recuperare a restanțelor cît mai urgent posibil; o parte din piese au fost deja livrate, iar restul sînt în fluxul de fabricație.

Ernest BUNYI
director adjunct al Întreprinderii mecanice de mașini și utilaje miniere din Baia Mare

Plan

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibili" apărut în nr. 26 al „R.E." menționăm că întreprinderea noastră are perfectat pentru anul 1985 contractul economic A/2087 cu Întreprinderea de autoturisme din Pitești, privind livrările de produse destinate echipării autoturismelor, la care pînă la data prezentei nu se înregistrează restanțe. Cunoaștem însă că necesitățile Întreprinderii de autoturisme din Pitești sînt mai mari decît cantitățile contractate. Nu s-au putut asigura aceste cantități mai mari la nivelul cererilor, deoarece execuția lor este condiționată de asigurarea de componente ce se alocă pe bază de cote și repartiții care, pînă în prezent, nu sînt acordate la nivelul solicitat.

Gh. ALEXE
director comercial al întreprinderii „Electroaparataj" din București

★

ÎNTREPRINDEREA de aluminiu din Slatina nu s-a încadrat în consumurile specifice normate de energie electrică pe primele luni ale anului. Pentru acest motiv s-a analizat sector cu sector și s-au stabilit măsuri foarte concrete, astfel încît să ne încadrăm în consumurile normate de energie electrică și să recuperăm pînă la sfîrșitul anului depășirea înregistrată. Măsurile mai importante sînt: urmărirea modului în care se execută alimentarea cu alumină a cuvelor de electroliză, astfel încît să se asigure realizarea unui număr mai mic de defecte anodice; la schimbarea anozilor se va acorda o atenție deosebită în scopul realizării unui plan anodic bun; se va urmări acoperirea anozilor cu alumină în scopul reducerii pierderilor de căldură la partea superioară a cuvelor de electroliză; organizarea mai bună a extracției aluminiului în scopul reducerii duratei acesteia și respectării cu strictețe a baremului de extracție. Ne angajăm să facem tot ce depinde de noi pentru a realiza consumuri cît mai mici, răspunzînd sarcinii pe care o avem.

Alexandru ORZAȚĂ
director al Întreprinderii de aluminiu din Slatina

Energie

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul intitulat „Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică", publicat în „Revista economică" nr. 25, care se referă la acțiunea de trecere a funcționării cazanelor pe combustibil solid și deșeuri neindustrializabile, precizăm că în raport cu perfectarea contractelor economice și asigurarea bazei materiale s-a întocmit un program de realizare la Combinatul de utilaj greu Cluj-Napoca. În ce privește realizarea cazanelor pentru Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții se întîmpină greutăți deoarece pînă la ora actuală nu este deschisă finanțarea pentru 20 de cazane, iar pentru 6 cazane contractele nu au fost semnate de beneficiar, motiv pentru care realizarea acestora s-a programat în luna decembrie 1985 — tr. I, 1986. Pînă în prezent s-au omologat parametri cazanului ASF de 2 t abur/h. Omologarea cu anduranță a cazanului urmează să se realizeze de Fabrica de zahăr Funduiea, o dată cu începerea campaniei de prelucrare a sfeclei de zahăr.

Tănase OPROIU
director general adjunct în M.I.C.M.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Creativitate și inovație în procesul dezvoltării întreprinderii

ESTE un adevăr unanim recunoscut că în epoca noastră dezvoltarea întreprinderilor — și implicit dezvoltarea economică în ansamblu — nu mai poate fi concepută fără o absorbție sistematică și substanțială a noutăților din domeniul tehnico-științific. În practică, fapt de asemenea acceptat, acest proces vădește forme felurite de manifestare, legături tot mai complexe care necesită o aprofundată cunoaștere și stăpînire. Nivelul existent în prezent nu a atins faza deplinei maturizări, ceea ce explică pe de o parte existența unor laturi mai bine cercetate în comparație cu altele, iar pe de altă parte justifică — reclamă chiar — eforturi de abordare interdisciplinară. Un exemplu concret, cu importante semnificații practice, îl reprezintă conturarea a două noțiuni ce exprimă din unghiuri diferite dinamica progresului tehnic la nivel microeconomic, dar care nu dobîndesc înțeles decît privite laolaltă. Este vorba despre noțiunea de creativitate (privită la modul general dar și cu particularizări la dimensiunea tehnică) și de cea de inovare. Primul termen se referă la atributul specific omului de a îmbogăți universul în care viețuiește, cel de al doilea vizează pîrghiile — tot mai complexe — prin care o idee nouă se transformă într-un produs sau serviciu cu o anume utilitate socială. Ne propunem în cele ce urmează să investigăm cîteva dintre trăsăturile acestei relații, cu aplicație în cadrul întreprinderii.

Creativitatea se prezintă ca o componentă de seamă a evoluției civilizației umane, fiind implicată profund în dezvoltarea pe toate planurile a societății noastre. Indiferent de domeniul în care se manifestă (științific, tehnic, economic etc.), creativitatea își aduce un aport substanțial la perfecționarea tuturor laturilor activității umane. Anumiți autori desemnează prin creativitate facultatea de a introduce în lume un lucru oarecare nou, alții definesc creativitatea prin aptitudinea de a produce soluții noi, fără a utiliza un proces logic, ci stabilind raporturi de ordine îndepărtată între fapte[1]), în timp ce autori cunoscuți precum A. Moles și R. Claude consideră că prin creativitate se înțelege facultatea spiritului de a reorganiza elementele cîmpului de percepție într-o formă originală și susceptibilă de a da loc la operații într-un cîmp fenomenal oarecare[2]). Interesantă este părerea lui W.L. Buhl, care apreciază că creativitatea nu poate fi definită în mod „absolut", ci doar în mod social (relativ), prin raportarea la produsele culturale preexistente ale societății[3]).

Pe bună dreptate, atît noutatea, cît și aportul valoric al acesteia nu pot fi apreciate decît în funcție de ceea ce există în societate la un moment dat. Am putea continua lista definițiilor existente ; observăm însă că majoritatea specialiștilor insistă asupra capacității specifice omului de a produce idei, soluții noi, o nouă reorganizare care implică originalitate și care stă la baza procesului de creație. Semnificativ este și faptul că din punct de vedere psihologic, creativitatea apare ca un atribut propriu majorității indivizilor umani, toate persoanele care au nivelul dotării psihice normale. „Creativitatea nu este o virtute rară și remarcabilă a unor ființe excepționale. A crea este inerent vieții însăși a majorității indivizilor și singura deosebire dintre ei este de ordin calitativ, ținînd seama de valoarea a ceea ce creează... precum și de frecvența acestei activități care, ea însăși, depinde de felul lor de viață"[4]).

Această însușire, capacitate generală este pusă în evidență cu preponderență în procesul muncii, unde creativitatea nu se manifestă numai în creații valorice de excepție ci și în unele mai modeste, importante însă și acestea pentru individ și societate. Cunoscînd acest lucru, putem privi potențialul uman al fiecărei întreprinderi ca un potențial creativ, punerea în valoare a potențialului creativ al factorului uman depinzînd de concepția de ansamblu a conducerii întreprinderii, de stimulii materiali și morali existenți, de modalitatea în care se asigură integrarea intereselor personalului muncitor în interesele generale ale întreprinderii etc. Rezultatele activării potențialului creativ al întreprinderii se materializează în creații de natură științifică, tehnologică, organizatorică etc.

Desigur, domeniile cele mai receptive din întreprindere, care prin tradiție au stimulat creativitatea, sînt tehnica și tehnologia. De fapt, dezvoltarea științei ca și perfecționările tehnice și tehnologice sînt condiționate înainte de toate de producerea și materializarea de idei noi, originale. Transformarea științei în forță nemijlocită de producție determină existența la nivelul întreprinderilor a unor preocupări creative și în acest domeniu. În același timp, nu putem exclude din sfera acestor preocupări procesele economice din întreprindere, întrucît adesea inovarea economică se concretizează în rezultate deosebite, sau asigură multiplicarea efectelor inovării tehnice sau tehnologice. Iată, de pildă, succesul aplicării unei noi tehnologii care se concretizează în obținerea unor produse mai ieftine și de calitate mai bună depinde de ideile pe care cei din compartimentul de desfacere al întreprinderii le au în legătură cu promovarea vînzărilor, cu sensibilizarea consumatorilor interni și externi etc. Cu alte cuvinte, la nivel de întreprindere stimularea creativității trebuie realizată în toate domeniile ei de activitate (tehnică, economică, juridică etc.). Pătrundem astfel în sfera de cuprindere a celuilalt termen al relației — cel de inovare —, termen care desemnează tocmai ansamblul pîrghiilor și criteriilor economice prin care o idee nouă este evaluată sub aspect economic și materializată în produse sau servicii.

Privit în ansamblu, din perspectiva derulării sale efective, procesul de înnoire în tehnică, tehnologie, economie etc. apare astfel ca un proces foarte complex care se desfășoară pe etape și anume :

a) elaborarea de idei noi, originale, sau, cu alte cuvinte, punerea în valoare a creativității specialiștilor din întreprindere, a întregului personal muncitor. Această etapă ce reprezintă creația propriu-zisă are un caracter orientat și un punct de pornire reprezentat de realizările științifice, tehnice etc. trecute, recunoscute și verificate în practică. Ca o remarcă, noile idei, respectiv majoritatea acestora, se obțin pe baza asocierii unor serii de cunoștințe date, mai precis prin combinarea acestora. De fapt, specialiștii sînt unanim de acord că la baza evoluției sistemului tehnologic se află „combinarea", care deschide un cîmp teoretic nelimitat dezvoltării tehnicii prin sine. Fără îndoială, spiritul creator al specialiștilor depășește de cele mai multe ori stadiul combinării, fapt care se concretizează în elemente de noutate absolută, în invenții de principiu ;

b) transpunerea în viață, în practică a noilor idei, respectiv inovația, se concretizează în implementarea noului, în finalizarea creației. Pe scurt, inovarea se definește ca un act de aplicare a noutăților în activitatea economică[5]). Inovația este de fapt procesul de transformare a noilor idei, de materializare a lor în domeniul producției propriu-zise, mai exact în mijloacele de producție, în toate bunurile și prestările de servicii pe care societatea nu le cunoștea înainte și care au o utilitate mai mare decît cea obținută pînă acum.

Inovația presupune nu pur și simplu materializarea noilor idei, ci valorificarea creativității în funcție de cerințele societății la un moment dat, de obiectivele pe care aceasta le are de atins. Credem că numai în acest sens trebuie abordată inovarea, respectiv ca o conversie directă a noilor cunoștințe științifice, tehnologice, economice etc. în satisfacerea unor cerințe ale societății. Modul de reflectare a poziției inovării, respectiv adaptarea acesteia la cerințele societății, constituie o necesitate a zilelor noastre, care asigură procesul de difuzare a inovației. Cu alte cuvinte, societatea nu este interesată numai în producerea de noutăți, ci și în extinde-

[1]) G. Aznar, La créativité dans l'entreprise, Les Editions d'organisation, Paris, 1971, p. 20.

[2]) A. Moles, R. Claude, Créativité et méthodes d'innovations. Fayard-Mome, Paris, 1970, p. 48

[3]) W. L. Buhl, Einfuhrung in die Wissenschaftssoziologie, Verlag C. H. Beck, München. 1974, p. 170

[4]) A. Moles, Sociologia culturii, Editura științifică, București, 1974, p. 120

[5]) J. Shumpeter, Théorie de l'evolution économique, Dalloz, Paris, 1935, cap. 2

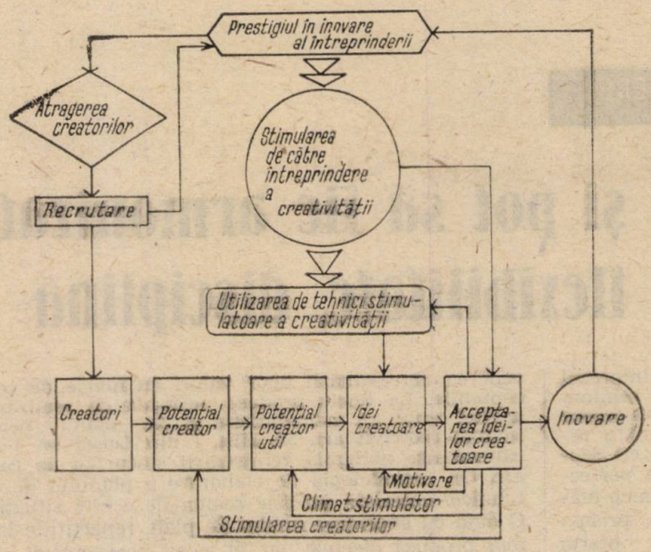

rea utilizării acestor noutăți, în răspîndirea acestora, în aderarea tuturor întreprinderilor la nou.

Inovația nu duce în mod necesar la o schimbare în tehnică, tehnologie, organizare etc., la o invenție, ci la o utilizare în practică a unei idei sau invenții. Dacă ne raportăm la întreprindere, o inovație poate îmbrăca următoarele forme : introducerea în fabricație a unui produs nou, a unui nou procedeu tehnologic, cucerirea unui nou debușeu economic, o nouă organizare a întreprinderii, a producției și muncii, atragerea unor noi surse de materii prime în producție etc. Respectiv, a inova nu înseamnă a crea un nou produs, procedeu, sau a descoperi o nouă organizare etc. ci a introduce în producție și a lansa pe piață un nou produs, a utiliza efectiv un nou procedeu de fabricație sau o nouă metodă de organizare etc.

Între creativitate și inovare există o legătură indisolubilă. Realizarea acestora într-o întreprindere rezultă dintr-o subtilă interacțiune a mai multor factori. Acest lucru este pus în evidență în schema care arată cum o parte din cele mai importante influențe interacționează pentru a forma un sistem închis.

Se relevă astfel că pentru întreprindere nu este suficient de a dispune de persoane cu potențial creator ; acest potențial trebuie eliberat, „transformat" în idei noi care pot intra în preocuparea procesului de inovare. Desigur, într-o etapă dată există posibilitatea ca nu toate ideile noi să fie acceptate. De asemenea, nu toate ideile acceptate se vor transforma în inovări de succes. Indiferent de acestea, este necesar ca în întreprindere să se manifeste un interes permanent pentru nou, iar conducerea acesteia să-și modeleze politica în direcția stimulării și motivării creativității și inovării. O atmosferă creativă într-o întreprindere, reputația unei inovări de succes va atrage spre aceasta persoane cu potențial creator, dornice de afirmare. Toate acestea se vor reflecta în rezultatele obținute de întreprindere, în eficiența economică, în accelerarea procesului de dezvoltare etc. În același timp, prin emanația de idei și materializarea lor în practică, respectiv prin actul de creație și inovație, se asigură nu numai dinamizarea științei și tehnicii, dar și a întregii evoluții a întreprinderii, creîndu-se condiții favorabile pentru valorificarea superioară a potențialului material și uman al unității, pentru rezolvarea unor probleme complexe cu care se confruntă aceasta.

În etapa actuală, în economia noastră, noul mecanism economico-financiar creează premise și condiții generoase în direcția afirmării și stimulării creativității și inovării în cadrul unităților economice. Mutarea centrului de greutate în conducerea și reglarea economiei la nivelul unităților de bază, prin îmbinarea rațională a proceselor centralizate de reglare și decizie cu procesele locale de conducere permite implicarea puternică a întreprinderilor în ansamblul proceselor de conducere și prin aceasta punerea în valoare a resurselor creative ale acestora. De fapt, autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, ca piloni ai noului mecanism economic, au produs și produc înnoiri în ansamblul de pîrghii, instrumente economice, metode de administrare și conducere a unităților economice, a întregii economii. De asemenea, sînt create premisele pentru transformări importante în conștiința oamenilor muncii — proprietari, producători, beneficiari. Aceștia au început să gîndească mai mult economic, să-și manifeste toate calitățile de care dispun, să-și asume responsabilități și, ceea ce este mai important, să fie deosebit de receptivi la nou, să asimileze noul, să fie interesați de crearea noului, aducîndu-și aportul la efortul inovațional din unitățile în care lucrează, din societate.

Viorel CORNESCU

Punerea în valoare a tuturor rezervelor de sporire a producției agricole

(Urmare din pag. 16)

tății piscicole în păstrăvării, în vederea realizării unei producții de 1000 tone, la nivelul anului 1990.

Creșterea animalelor — domeniu prioritar

ACȚIONÎND cu mai multă fermitate în lumina indicațiilor și orientărilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a reușit să se obțină unele rezultate mai bune în creșterea efectivelor și a producției animale. Cu toate acestea, în activitatea desfășurată în zootehnie au continuat să existe mari neajunsuri, în primul rînd în asigurarea furajelor necesare, în aplicarea tehnologiilor, în modernizarea adăposturilor, în acordarea asistenței tehnice din partea specialiștilor. În lunile care au mai rămas din acest an există posibilitatea să se remedieze multe din neajunsurile existente. Este necesar să se mobilizeze toate forțele pentru crearea și folosirea rațională și completă a bazei tehnico-materiale, care să garanteze realizarea prevederilor de plan în producția animală. Conducerile și personalul tehnic din unități vor pune în centrul atenției, în primul rînd, îmbunătățirea activității de reproducție. Pentru reducerea pierderilor prin mortalități și sacrificări în situații deosebite, care sînt neeconomice, se va îmbunătăți activitatea de urmărire permanentă a stării de sănătate a animalelor, se vor asigura condiții optime de hrănire și îngrijire.

Ținînd seama de importanța deosebită a bazei furajere în creșterea efectivelor și sporirea producției animaliere, se va acorda toată atenția asigurării unor cantități îndestulătoare de nutrețuri de cea mai bună calitate și în structura sortimentală prevăzută, gospodăririi judicioase a tuturor resurselor de hrană pentru animale.

În această perioadă se va urmări, cu toată răspunderea, pregătirea adăposturilor pentru iernarea animalelor și încheierea lucrărilor de modernizare a fermelor zootehnice, prin introducerea apei în toate adăposturile, amenajarea de maternități, creșe și sectoare de creștere a tineretului femel de prăsilă, precum și pentru continuarea mecanizării mulsului, evacuării dejecțiilor, construirii bucătăriilor furajere, a fînarelor și bateriilor de silozuri.

În vederea înfăptuirii în cele mai bune condiții a Programului unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și cele ale țăranilor individuali, elaborat din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenară s-a cerut ca toți deținătorii de pămînt, indiferent de forma de proprietate, să sporească substanțial contribuția la constituirea fondului de stat și a fondului de produse pentru aprovizionarea în profil teritorial. Țăranii cooperatori, producătorii din zonele și localitățile necooperativizate, toți oamenii muncii de la sate s-au angajat să folosească judicios fiecare palmă de pămînt, să crească un număr mai mare de animale și păsări, să sporească producția animală și să valorifice, pe calea contractărilor și achizițiilor, cît mai multe animale și păsări, cît mai multe produse agroalimentare.

O PROBLEMĂ ÎN DEZBATERE

Cerințe ce trebuie și pot să fie armonizate: progres tehnic, flexibilitate, disciplină

SATISFACEREA cerinței legice de realizare în interesul societății a celor mai bune rezultate cu cheltuieli minime impune înfăptuirea unui complex de măsuri, care să creeze condiții pentru economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale. Reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, este influențată și de perfecționarea organizării procesului de aprovizionare tehnico-materială. Această perfecționare trebuie analizată prin prisma elementelor care afectează adaptabilitatea sistemului ; oferta și cerințele de materiale, exigențele beneficiarilor sînt în continuă schimbare, ceea ce antrenează și modificări în caracteristicile subsistemului de distribuție. Rapiditatea de reacție hotărăște adaptabilitatea, care conduce la crearea stării de echilibru, astfel ca sistemul aprovizionării tehnico-materiale să lucrezе nestingherit în relația intercondiționată aprovizionare-producție-desfacere. Analiza reclamă orientarea asupra aspectelor privind **asigurarea concordanței ritmului aprovizionării cu cel al producției, realizarea unui nivel acceptabil al vitezei de rotație a mijloacelor circulante, simplificarea și eficientizarea procesului de alocare a resurselor materiale.**

O mai mare receptivitate din partea furnizorilor

ARTICOLELE publicate în cadrul dezbaterii „R.E." pe tema perfecționărilor necesare în organizarea și planificarea aprovizionării *) au ridicat probleme semnificative legate de facilitarea aprovizionării întreprinderilor beneficiare, în condițiile asigurării eficienței, încadrării în restricțiile stabilite la nivel macroeconomic, ținînd seama totodată de participarea la schimburile internaționale și de necesitatea adaptării la ritmul dinamic de înnoire a produselor.

Alocarea pe baza balanțelor a cantităților de materiale către unitățile economice, în concordanță cu sarcinile de producție și normele de stoc, prin planificarea la nivel macroeconomic nu permite întotdeauna materializarea în contracte a planului de aprovizionare tehnico-materială — iar reglementarea normativă privind corelarea sarcinilor planului de producție cu resursele nu poate fi respectată în toate cazurile, pentru că uneori unitățile n-au determinată (contractată) totalitatea producției fizice decît pe parcursul anului de plan (ceea ce nu împietează asupra realizării produselor cu ciclu scurt de fabricație), cînd devin certe sortotipodimensiunile de materiale necesare.

Legea nr. 71/1969 (art. 8, alin. 2) interzice lansarea în fabricație a produselor care n-au asigurată desfacerea ; în același timp, materialele prevăzute în planul de aprovizionare tehnico-materială și atribuite prin repartiții trebuie contractate — deși la lucrările de fundamentare, întocmite în trimestrul I al anului precedent, s-au avut în vedere nivelurile orientative de plan (stabilite potrivit art. 13 din Legea nr. 8/1972) și estimările privind îndeplinirea sarcinilor și obiectivelor din planul național unic (potrivit art. 2 și 92 din Legea nr. 14/1971).

Desfășurarea activităților precontractuale și perfectarea contractelor cu furnizorii sînt uneori îngreunate de către unele întreprinderi producătoare care — ca furnizor unic, deci sigure de desfacerea produselor lor — sînt puțin receptive la cerințele beneficiarilor și la sarcinile acestora pe linia progresului tehnic, impunîndu-le condiții privind sortimentația, calitatea și prețul materialelor (de pildă, table de grosimi mai mari decît cele necesare, la dimensiuni comerciale, cu toleranțe pozitive) ; astfel de practici determină consumuri și cheltuieli suplimentare, realizarea unor produse care nu corespund destinației avute în vedere la întocmirea planului.

În faza de planificare se iau în considerație stocurile la beneficiari la începutul perioadei de plan. Mărimea acestora este estimată și nici un sistem de ecuații nu poate descrie dezvoltarea procesului evolutiv al aprovizionării tehnico-materiale în vederea determinării unor valori cu marje de certitudine acceptabile. La unele produse perioada de realizare depășește spațiul unui an calendaristic și de plan ; pentru piese de schimb (potrivit art. 55, alin. 1 din Legea nr. 14/1971) producătorul are obligația reîntregirii stocurilor în caz de consum etc. Or, metodologia de elaborare a planului de aprovizionare tehnico-materială nu ține seama de aceste situații particulare. O dată cu expirarea anului de plan, repartițiile încetează să-și mai producă efectele, iar în cazul neexecutării obligațiilor de către furnizori și al nerealizării stocurilor de materiale avute în vedere se produc perturbări cu consecințele aferente, mai ales atunci cînd pentru anul următor nu au fost prevăzute materialele respective sau cînd ele nu pot fi asigurate prin repartiții decît în trimestrul II.

Procesul economic nu este automat, ci voit, iar cadrul normativ și metodologic trebuie să asigure, în procesul aprovizionării tehnico-materiale, o verigă între trecut și viitor, prin intermediul **contractului economic între furnizor și beneficiar.**

Stocurile — mijloc de reglare între producție și consum

DIMENSIONAREA stocurilor din economia națională exercită o influență directă asupra procesului de reproducție, asupra desfășurării ritmice a proceselor de producție și asupra eficienței economice. **Stocurile constituie unul din mijloacele de armonizare și de reglare între producție și consum.** Întrucît ele se constituie pe seama imobilizării unei părți din venitul național, ceea ce influențează celelalte destinații finale ale acestuia, se impune **optimizarea lor prin minimizarea cheltuielilor de muncă socială pentru constituire și menținere,** în condițiile în care stocurile să asigure totuși, prin structura lor, nevoile reale ale procesului reproducției lărgite. Această optimizare trebuie să aibă în vedere realizarea efectului cel mai favorabil pe ansamblul economiei, și nu numai obiectivele și interesele de pe o anumită treaptă economică — întreprindere, centrală, minister ori ramură. O astfel de concordanță este firească și deplin posibilă în condițiile economiei socialiste, în care nu există contradicții între interesele de ansamblu ale economiei și cele ale fiecărei unități. Prin urmare, rolul factorilor microeconomici care concură la dimensionarea stocurilor la nivelul întreprinderilor nu trebuie supraestimați în raport cu rolul factorilor determinanți plasați la nivel macroeconomic.

Adaptarea cît mai operativă a aprovizionării la cerințele reale ale producției ar avea implicații directe asupra stocurilor — mai ales supranormative și disponibile — la unitățile economice. Realizarea și livrarea unor cantități de materiale unei întreprinderi care, din anumite motive, nu mai are nevoie de sortimentele respective conduce la presiuni asupra stocurilor din întreprinderi și la consum inutil de muncă socială. Stocurile de materii prime sau semifabricate trebuie să servească exclusiv la obținerea de produse prevăzute efectiv în sarcinile de plan și contractele ferme ale unităților.

Corelarea în lanț a contractelor și colaborarea între întreprinderi

UNA DIN CELE mai complexe probleme cu care se confruntă lumea contemporană o reprezintă cerința de adaptare la schimbare, ale cărei trăsături, viteză, sensuri de evoluție, sfere de cuprindere impun evaluarea elementelor care condiționează politicile de adaptare la schimbare, pînă la nivelul fiecărei unități economice.

Flexibilitatea poate fi asigurată prin perfecționări metodologice și normative care să aibă în vedere stimularea colaborării între întreprinderi în coroborare cu întărirea rolului con-

*) nr. 18, 20, 27, 33/1985

tractelor economice în vederea satisfacerii cerințelor majore ale îndeplinirii sarcinilor de plan.

Între planul de aprovizionare tehnico-materială al întreprinderii (ca și cel al întregii economii) și planul de producție există o strînsă legătură. Modificările de sarcini din planul de producție se răsfrîng și asupra planului de aprovizionare ; elasticitatea necesară pentru adaptarea operativă la noi cerințe ale pieței interne și externe nu trebuie împinsă pînă la incertitudine, care este de natură să genereze și să alimenteze procesele perturbatoare la nivelul sistemelor de reglare, pagube, paralizarea inițiativei etc. De aceea **cerințele de consum ale destinatarilor, deși primordiale, trebuie realizate în condiții compatibile și cu nevoia de stabilitate și certitudine a producătorilor.** Este o strînsă interdependență, în cadrul căreia dacă acești factori — destinatarul și producătorul — nu sînt racordați, consecințele nu pot fi decît negative. Îmbunătățiri în acest domeniu poate aduce **întărirea funcției comerciale a unităților economice.**

Problemele perfecționării contractelor economice nu au doar un caracter de tehnică juridică. Este necesar să fie analizate toate componentele economice implicate — la cei doi parteneri ai contractelor și, multiplicat, la nivelul întregii economii naționale. Elementele vizate sînt, îndeosebi, cele legate de volumul și modificarea structurii producției, de marketing și management, de politica în domeniul reducerii consumurilor materiale și a costurilor.

Întărirea răspunderii în activitatea de aprovizionare și desfacere presupune în mod necesar **întărirea răspunderii contractuale, prevenirea oricăror factori perturbatori și asigurarea îndeplinirii întocmai a obligațiilor asumate.** Ca formă de manifestare a funcției comerciale este esențială **conlucrarea părților,** astfel încît beneficiarul, ținînd seama de greutățile furnizorului, să ia măsuri pentru prevenirea producerii de pagube.

Interdependența dintre contracte — și mai ales dintre cele externe și interne — constituie un lanț ; activitatea economică, rezultatele și consecințele unui contract adesea se răsfrîng în prevederile altuia, condiționează îndeplinirea acestuia din urmă, ceea ce implică **corelarea în lanț a contractelor, pentru a se evita orice incertitudine de natură să tulbure mersul îndeplinirii sarcinilor de plan.** Formula actuală — care presupune succesiunea a două faze distincte : una legată de circulația planificată a produselor, alta legată de adaptarea propriu-zisă a contractelor — ar putea fi înlocuită prin preluarea unor practici uzitate în general în contractele comerciale, cum sînt **contractele cadru.**

Unele propuneri

O SERIE de sugestii făcute în cadrul dezbaterii inițiate de „R.E." au subliniat necesitatea unor îmbunătățiri de conținut în organizarea sistemului de aprovizionare. Adaug în același context, în atenția forurilor de decizie, cîteva propuneri bazate pe propria experiență în acest cîmp de activitate.

● Pentru întărirea răspunderii și aplicarea fermă a politicii de partid și de stat în utilizarea și valorificarea resurselor materiale, cred că ar fi adecvat ca Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să fie comandatarul principal al statului în acest domeniu, iar toate bazele de aprovizionare tehnico-materială să intre în subordinea lui. S-ar evita astfel situațiile actuale, cînd unele ministere producătoare oferă prin bazele lor de desfacere produse care au concurat la realizarea propriului lor plan, dar care nu întotdeauna satisfac ca sortimente necesitățile beneficiarilor ; stocurile vor fi mai ușor și mai veridic cunoscute ; pe baza informațiilor asupra necesarului, bazele vor putea să solicite furnizorilor livrări suplimentare sau limitarea producerii de materiale și piese de schimb destinate activităților de întreținere și reparații.

● Centralele industriale ar trebui să se implice mai mult în ansamblul activităților legate de funcția comercială, să coreleze sarcinile de plan stabilite întreprinderilor cu resursele alocate acestora, să valorifice experiența și să generalizeze inițiativele unităților componente în ce privește utilizarea rațională a materiilor prime și materialelor.

● Realizarea produselor să asigure satisfacerea cerințelor beneficiarilor utilizatori, în condițiile diminuării consumului de resurse materiale și energetice. În toate fazele de fundamentare a planului este necesar să se pornească de la principiul adaptării producției la necesități — și nu invers.

● Se impune ca în elaborarea planului de aprovizionare tehnico-materială să se aibă în vedere relațiile deja stabilite între întreprinderi pe baza contractelor de lungă durată, a contractelor-cadru și celor ferme.

● Prevederile normative și metodologice relative la adaptarea planului de aprovizionare tehnico-materială la nevoile reale ale producției să fie îmbunătățite, în sensul posibilității de stabilire a termenelor în funcție de duratele ciclurilor de fabricație ale produselor și de acordul de voință al părților contractante.

Gospodărirea rațională a avuției naționale încredințate fiecărei unități, minimizarea consumului de resurse și maximizarea rezultatelor obținute în îndeplinirea sarcinilor de plan, creșterea continuă a eficienței impun degajarea cu hotărîre de modul de fundamentare al planului de aprovizionare tehnico-materială prin metode intuitive, bazate exclusiv pe experiență. Trebuie elaborate, testate și consolidate soluții teoretice și practice care să facă uz de metodele de investigație puse la dispoziție de științele moderne.

ing. Petru VODĂ
Oradea

PERISCOP

● CONFRUNTATE cu exigențele crescînde ale beneficiarilor în ce privește calitatea produselor, în condițiile concurenței acerbe de pe piața internațională, numeroase firme occidentale acordă, la rîndul lor, o atenție sporită calității materiilor prime, materialelor, componentelor livrate de proprii lor furnizori. Întrucît organizarea controlului la recepție al tuturor cantităților primite nu este practic posibilă, se pune accentul pe limitarea numărului furnizorilor, păstrîndu-i numai pe aceia în care se poate avea încredere că respectă parametrii de calitate. Firma italiană Fiat și-a redus la o treime lista furnizorilor. În mod similar au procedat marile companii americane Ford, General Electric, Digital Equipment ș.a. ; uzinele de aparate de fotoreproducere ale firmei Xerox, care aveau în anul 1980 nu mai puțin de 2200 de furnizori, în 1983 au menținut relații doar cu 1400, iar pentru acest an și-au propus un plafon de 500, ceea ce înseamnă o diminuare cu 77%. Această tendință a fost stimulată de faptul că firmele japoneze cu profil similar și cu o producție înalt concurențială nu apelează, de regulă, la mai mult de 300—400 de furnizori.

Totodată, se citează și următoarea comparație : în întreprinderile japoneze constructoare de automobile, stocurile de materiale, semifabricate, repere reprezintă o valoare de 150 dolari pentru fiecare mașină produsă, pe cînd în întreprinderile americane această valoare este în medie de 775 dolari — or, după cum este știut, stocarea îndelungată face să se piardă din calitatea multor materiale. De aceea, firma Ford a stabilit un program pentru reducerea stocurilor curente în fabricile sale de motoare, de la echivalentul necesarului pentru 40 de zile, la cel pentru 2—3 zile.

● UNELE PROBLEME ale planificării aprovizionării tehnico-materiale în U.R.S.S. sînt relevate de L. Școlnik și M. Garkavi într-un articol din revista „EKO". Se subliniază avantajele metodei normative de calcul al consumurilor, care permite să se stabilească operativ pragurile dincolo de care abaterile de la regimul tehnologic determină pierderi de producție și consumuri suplimentare de resurse materiale și energetice. Dar normele de consum trebuie nu numai să aibă o fundamentare științifică (problemă ce depășește posibilitățile întreprinderilor, din care cauză elaborarea lor este încredințată institutelor de cercetări din fiecare ramură), ci și să țină seama de condițiile și posibilitățile concrete ale fiecărei unități industriale. În prezent, organele de planificare și ministerele stabilesc anual, pentru institute, sarcini de reducere a normelor, iar pentru întreprinderi sarcini de reducere a consumurilor față de norme, pentru fiecare fel de resursă materială și pentru energie ; procentele de reducere planificate sînt aceleași pentru toate întreprinderile dintr-o ramură sau subramură, un astfel de automatism dezavantajînd acele unități care, în urma unor eforturi reale, au obținut reduceri ale consumurilor foarte apropiate de limita posibilului.

Autorii propun : creșterea rolului institutelor de cercetări, atît în fundamentarea științifică a normelor de consum, diferențiate pe fiecare întreprindere în parte în funcție de condițiile specifice, cît și în definirea principalelor măsuri necesare pentru încadrarea în aceste norme ; luarea în considerare a acestor norme diferențiate la planificarea sarcinii de reducere a consumurilor ; recurgerea la modele matematice de optimizare a folosirii resurselor ; dotarea întreprinderilor cu aparatură de măsură de mare precizie, conectabilă la calculatoarele electronice ; respectarea de către furnizori a standardelor de stat și normelor departamentale.

● BAZA NORMATIVĂ legată de procesele de utilizare a resurselor materiale este clasificată de S. Weselowski, într-un articol din revista polonă „Gospodarka materialowa", în următoarele elemente : 1) nomenclatorul materialelor folosite în întreprinderi, 2) normele de stoc (materii prime, materiale, producție neterminată, producție finită), 3) normele de pierderi admise în procesul de transport și depozitare, 4) norme, normative și indicatori care servesc la elaborarea normelor de consum de materiale pentru diferite produse, 5) norme de consum de materiale, 6) norme de calitate, utilizate la recepția materialelor de la furnizori, în procesul de control și la recepția produselor finite. O importanță deosebită au normele de stoc. În prezent, în Polonia circulația producției destinate aprovizionării tehnico-materiale se realizează, practic, fără o bază contractuală bine reglată, ceea ce duce la furnituri dezasortate și la o creștere mai rapidă a volumului stocurilor în comparație cu volumul producției ; în decurs de doi ani stocurile au crescut, în medie, de la echivalentul necesarului pentru 74 de zile la 81 de zile, din care în metalurgie de la 77 la 98 de zile, în prelucrarea metalelor de la 170 la 210 de zile, în industria chimică de la 79 la 89 de zile. Elaborarea, controlul și actualizarea normelor de stoc pe parcursul întregului proces de mișcare a materialelor în întreprinderi — conchide autorul — constituie o premisă obligatorie pentru reducerea cheltuielilor materiale.

Mediul ambiant şi calitatea vieţii (I)

ÎN LITERATURA ecologică şi în cea economică din ultimele două decenii s-a acumulat un număr important de lucrări în care, pe baza unui volum mare de date şi informaţii ştiinţifice, se descrie pe larg şi adeseori cu multe amănunte modul cum dezvoltarea industrială, agricolă şi urbană, în condiţiile folosirii unor tehnologii de mare productivitate şi puternic poluante, contribuie la deteriorarea mediului ambiant, la devastarea acestuia în ritm îngrijorător. Odată cu ridicarea nivelului de trai prin sporirea cantităţii bunurilor de consum, a serviciilor şi a confortului personal, omul, în mod paradoxal, distruge condiţiile sale de mediu, în special cele naturale, punînd, treptat, în pericol înseşi condiţiile de viaţă biologică, nemaivorbind de condiţiile ridicării nivelului de trai şi a calităţii vieţii.

Cercetarea ecologică, intensificată în mod deosebit în ultimul timp, a pus în evidenţă caracterul sistemic al întregii vieţi planetare, strînsa interdependenţă dintre mediul ambiant şi activităţile umane, precum şi cauzele care stau la baza apariţiei unor dezechilibre în cadrul întregului sistem, cu efecte negative asupra vieţii în general şi a celei umane în special.

Pe de altă parte, cercetarea economică a început să studieze fenomenele ecologice şi să interpreteze datele şi informaţiile privind relaţiile economico-sociale ţinînd seama de restricţiile ecologice, să interpreteze şi să tragă concluzii în legătură cu efectele pe care le au aceste restricţii asupra vieţii economico-sociale, inclusiv asupra calităţii vieţii, precum şi cu efectele acţiunii oamenilor asupra îmbunătăţirii condiţiilor de mediu.

Deşi a fost analizat pe larg, aducîndu-se numeroase date şi informaţii, o sinteză consistentă şi reprezentativă cu privire la impactul deteriorării condiţiilor de mediu asupra calităţii vieţii a întîrziat totuşi, poate şi din motivul că mult timp au lipsit definiţii suficient de clare şi complete ale noţiunilor privind calitatea vieţii şi mediul ambiant, precum şi o analiză teoretico-metodologică corespunzătoare a acestora şi a legăturii lor reciproce. De-abia în ultimul timp problemele au început să se lămurească. De exemplu, B. Commoner foloseşte noţiunea de bunăstare socială şi subliniază daunele aduse bunăstării sociale prin deteriorarea mediului. El exprimă aceste daune prin costurile sociale care reprezintă suma efectelor negative ce contribuie la diminuarea bunăstării [1]). Deşi J. K. Galbraith se pare că a fost printre primii economişti care au folosit noţiunea de calitate a vieţii [2]), totuşi, cînd se referă la problemele mediului ambiant, el vorbeşte despre cuantificarea daunelor sau a costurilor sociale care trebuie să aibă un rol de cunoaştere şi un rol normativ în planificarea economico-socială şi aplicarea legislaţiei privind protecţia mediului înconjurător [3]).

Spre deosebire de autorii menţionaţi, alţii, printre care trebuie amintit, în primul rînd, E. Bonnefous, dau o încărcătură mai bogată noţiunii de calitate a vieţii. Ei văd în măsurile de protecţie a mediului o multitudine de efecte care să asigure, într-adevăr, ridicarea calităţii vieţii pe plan material şi spiritual. E. Bonnefous, vorbind despre mişcarea ecologistă din diferite ţări dezvoltate, subliniază că salvgardarea naturii „...urmăreşte două obiective: păstrarea resurselor fundamentale — aerul, apa şi solul — sub forma şi în proporţiile necesare bunăstării omului, conservarea elementelor naturii necesare dezvoltării omului pe plan estetic, educativ sau ştiinţific" [4]).

În lucrarea „Economia mediului ambiant", J. Seneca şi M. Taussig folosesc noţiunile amenitatea vieţii [5]) şi calitatea vieţii, fără însă să analizeze conţinutul şi să redea elementele componente ale acestor categorii economice, sociale şi psihologice. De asemenea, J. Seneca şi M. Taussig, ca şi alţi autori, folosesc costurile sociale ca instrumente de exprimare şi măsurare a daunelor pe care poluarea le cauzează bunăstării [6]).

Literatura română în domeniul economiei mediului ambiant, deşi mai restrînsă ca număr de lucrări, reuşeşte totuşi să se înscrie în dialogul ştiinţific mondial pe această temă de actualitate. În cadrul cercetării relaţiei dintre calitatea vieţii şi mediul ambiant, contribuţiile economiştilor români (în strînsa lor conlucrare cu ecologii, sociologii şi tehnologii) se caracterizează prin următoarele: asigurarea unui înţeles cît mai larg noţiunilor privind calitatea vieţii, mediul ambiant şi relaţiile reciproce dintre acestea în evoluţia lor; preocuparea de a cuantifica indicatorul calitatea vieţii şi efectele negative ale deteriorării calităţii mediului asupra calităţii vieţii; abordarea relaţiei dintre calitatea vieţii şi calitatea mediului ambiant în strînsa lor interdependenţă; manifestarea unui interes special pentru problemele creării unor instrumente eficiente care să servească la menţinerea şi îmbunătăţirea calităţii mediului.

Încercările cercetătorilor români de a defini cît mai corect şi complet noţiunea privind calitatea vieţii au dus la cristalizarea ideii potrivit căreia această noţiune ar trebui plasată într-un cadru mai larg decît cel strict economic [7]). Alături de cadrul economic ea ar trebui plasată în cel ecologic, social, biologic, estetic, moral, cultural etc. De altfel, însăşi condiţiile de existenţă individuală şi socială a omului se referă nu numai la condiţiile economice care definesc nivelul de trai sau bunăstarea, ci la o sferă din ce în ce mai largă decurgînd din multitudinea de trebuinţe umane şi posibilităţile de satisfacere a acestor trebuinţe, variabile în timp în funcţie de nivelurile de dezvoltare economică şi socială şi de civilizaţie materială şi spirituală. Astfel, începînd de la o anumită treaptă de dezvoltare, cînd, pe de o parte, au fost rezolvate, în linii generale, problemele legate de satisfacerea nevoilor de trai cele mai importante (hrană, îmbrăcăminte etc.), iar pe de altă parte, cînd condiţiile ambientale au început să se deterioreze datorită suprasolicitării factorilor de mediu, omul lărgeşte orizontul trebuinţelor sale şi schimbă priorităţile de satisfacere a acestora. După cum subliniază Pavel Apostol, „amenajarea existenţei individuale urmăreşte să o facă mai agreabilă atît în sensul de a o elibera de servitutea satisfacerii trebuinţelor materiale, cît şi în acela de a-i conferi rolul de a genera plăcerea de a trăi" [8]). În asemenea condiţii, omul fiind eliberat de sarcina de a-şi satisface nevoile cele mai stringente, legate de nivelul de trai elementar biologic sau de grija asigurării existenţei sale materiale, mediul ambiant începe să capete un loc tot mai important în totalitatea elementelor care definesc calitatea vieţii. Tocmai din acest motiv unele studii referitoare la mediul ambiant şi la calitatea vieţii au în vedere rolurile tot mai importante şi multiple pe care trebuie să le aibă mediul ambiant, elementele sale componente asupra calităţii vieţii. Din toate punctele de vedere, subliniază în acest sens N. N. Constantinescu, calitatea mediului reprezintă o parte centrală inseparabilă a calităţii vieţii [9]). De asemenea, după concepţia lui Ioan V. Totu, calitatea mediului ambiant reprezintă un element component definitoriu, o trăsătură distinctivă a calităţii vieţii alături de nivelul de trai, condiţiile de muncă, starea de sănătate [10]) etc. În încercarea sa de a defini noţiunea calităţii vieţii, M. Drăgănescu consemnează că, alături de nivelul de cultură şi nivelul moral, noţiunea de calitate a vieţii încorporează calitatea „factorilor de mediu", extrem de numeroşi, în care trăieşte omul [11]).

În definiţia dată trebuie totuşi ţinut seama de corespondenţa dintre structura mediului şi cea a calităţii vieţii. După cum calitatea vieţii este definită printr-o multitudine de componente, la fel şi mediul ambiant trebuie definit prin multitudinea elementelor sale componente numite factori de mediu, care influenţează într-un mod specific calitatea vieţii.

După proveniența şi rolul lor în viaţa economico-socială, aceştia se pot clasifica astfel:

a) factori de mediu naturali reprezentaţi de condiţiile de sol, atmosferă, subsol (rezervele de resurse minerale), ape curgătoare, lacuri, păduri, pajişti, floră, faună etc., toate acestea constituind suportul material primar al existenţei şi desfăşurării vieţii biologice şi economico-sociale;

b) factori artificiali reprezentaţi de condiţiile create de om în scopul ameliorării condiţiilor sale de viaţă şi dezvoltării sale multilaterale, cum sînt: cadrul urbanistic şi rural cu toate componentele sale, confortul casnic, condi-

dr. Aurel IANCU

(Continuare în pag. 26)

---

[1]) Barry Commoner, Cercul care se închide, Bucureşti, Editura politică, 1980
[2]) Pavel Apostol, Calitatea vieţii şi explorarea viitorului, Bucureşti, Editura politică, 1975, p. 198
[3]) J.K. Galbraith, Ştiinţa economică şi interesul public, Bucureşti, Editura politică, 1982, p. 369
[4]) Edouard Bonnefous, Omul sau natura, Bucureşti, Editura politică, 1976, p. 458
[5]) Amenitatea este proprietatea de a fi plăcut, agreabil, atractiv
[6]) Joseph Seneca, Michael Taussig, Environmental Economics, Prentice-Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey, 1979
[7]) M. Drăgănescu, Sisteme de civilizaţie, Bucureşti, Editura politică, 1976
[8]) Pavel Apostol, Calitatea vietii şi explorarea viitorului, Bucureşti, Editura politică, 1975 p. 199
[9]) N.N. Constantinescu, Economia protecţiei mediului natural, Bucureşti, Editura politică, 1976, p. 83
[10]) Ioan V. Totu, Dinamica dezvoltării şi calitatea vieţii în socialism, în Revista economică (I—IV), nr. 23—25/1980
[11]) M. Drăgănescu, op. cit. p. 230

Raportul extensiv — intensiv prin prisma ocupării forței de muncă

AFLATĂ sub incidențele complexe a numeroși factori, creșterea economică se racordează fundamental la cele mai diferite aspecte legate de forța de muncă, principala forță de producție a societății.

Din vasta arie problematică a creșterii economice și a raportului extensiv-intensiv, în acest articol urmărim două obiective. Primul este de a încerca să punem unele accente cu caracter teoretico-metodologic, iar al doilea îl constituie cuantificarea raportului extensiv-intensiv sub impactul ocupării forței de muncă în țara noastră, în perioada 1950—1983 și în perspectivă.

Privită ca sistem complex și dinamic, economia națională și diferitele sale compartimente — ramură-subramură-întreprindere-loc de muncă — se prezintă sintetic sub forma unui flux de **intrări-resurse** sau factori de producție, de transformări ale acestora în procesul efectiv al producției sociale și respectiv de **ieșiri-rezultate.** Transformarea continuă a resurselor în rezultate se realizează, desigur, în contextul acțiunii diferitelor pîrghii și instrumente ale mecanismului economico-financiar. Ab inițio, se impun cîteva precizări cu privire la noțiunile de factor extensiv și intensiv. Astfel, prin **factor extensiv** al creșterii economice înțelegem atragerea și folosirea în producția socială a unor cantități suplimentare de resurse sau, în condițiile menținerii unei cantități constante, acea structură a alocării resurselor care nu asigură creșterea producției sau (și) cel mai înalt ritm al său. Prin **factor intensiv** înțelegem o mare varietate de laturi și aspecte ale creșterii economice : rezultatului obținut la unitatea de resursă atrasă și folosită în economie ; creșterea calității producției sociale ca urmare a modificărilor calitative intervenite la nivelul factorilor de producție ; deplasările structurale în alocarea și folosirea resurselor care conduc la sporirea eficienței economice ; aici includem și modificarea structurii valorii mărfii fie în sensul creșterii mai rapide a valorii nou create decît a cheltuielilor antrenate de consumul anumitor resurse, fie în sensul scăderii absolute a acestor cheltuieli ; acțiunea convergentă a diferitelor pîrghii și instrumente ale mecanismului economico-financiar în direcția sporirii eficienței și calității producției sociale.

Raportul dintre factorii extensivi și intensivi ai creșterii economice sub incidența ocupării depline și eficiente a forței de muncă comportă de asemenea o serie de aspecte.

În primul rînd, pe de o parte, ocuparea deplină a forței de muncă, privită dinamic, solicită atragerea în permanență în producția socială a întregii cantități de forță de muncă aptă pentru a munci, după terminarea perioadei de instruire și formare profesională pe diferite niveluri. Acest fapt constituie din punct de vedere cantitativ un factor extensiv, permanent, al creșterii economice și îndeosebi în țările care promovează o politică de ocupare deplină. Pe de altă parte, ocuparea eficientă a forței de muncă solicită un anumit volum de investiții productive și neproductive, precum și o creștere continuă a pregătirii și calificării lucrătorilor și a repartizării forței de muncă în structura de ramură, meserii și profesii și în profil teritorial, care să asigure cele mai înalte ritmuri de creștere a productivității muncii sociale. Ocuparea eficientă a forței de muncă reprezintă de fapt factorul intensiv fundamental al creșterii economice.

În al doilea rînd, privită pe coordonata sa investițională, atît ocuparea deplină, cît și folosirea eficientă a forței de muncă determină, în permanență, efectuarea unui anumit volum de investiții care poate avea o dublă natură : ca factor extensiv, iar de o anumită calitate și structură ca factor intensiv, în concordanță cu cerințele promovării în economie a progresului tehnico-științific și organizatoric.

În al treilea rînd, ocuparea deplină și eficientă a forței de muncă nu se poate obține decît printr-o anumită acțiune a diferitelor pîrghii și instrumente ale mecanismului economico-financiar. Tocmai aceste pîrghii și instrumente, între care cointeresarea materială a producătorilor, privită în sens larg sau restrîns, joacă un rol esențial, conduc la realizarea unui anumit raport între factorii extensivi și cei intensivi ai creșterii economice, respectiv între latura ocupării depline și cea a ocupării eficiente a forței de muncă.

Dată fiind coexistența factorilor extensivi cu cei intensivi considerăm că orice încercare de absolutizare a acestora, într-un sens sau altul, poate conduce la afirmații și concluzii formale, fără suport real. Creșterea economiei, analizată prin prisma ocupării depline și eficiente a forței de muncă, indiferent de spațiul și timpul analizat, nu poate cunoaște numai acțiunea unor factori extensivi sau numai a unor factori intensivi. În acest sens, apar o serie de diferențe spațiale și temporale date de ritmul creșterii economice și de proporția în care se combină acțiunea factorilor extensivi cu cei intensivi.

Lipsită de suport este și încercarea de identificare absolută a celor două categorii de factori și de a face din această dihotomie o falsă problemă. De ce este necesar să apelăm la această grupare a factorilor creșterii economice ? Principala rațiune este, desigur, aceea că pe baza unei analize „ex post" a contribuției și rolului jucat de factorii creșterii economice să efectuăm o proiecție în viitor, orientată în funcție de preponderența acțiunii factorilor intensivi în raport cu cei extensivi. Acest fapt rezultă sintetic din acțiunea legii economice generale a creșterii productivității muncii, respectiv de a obține efecte utile maxime la unitatea de resursă atrasă și folosită în economie, tocmai avînd în vedere că volumul de resurse și în primul rînd de forță de muncă de care societatea dispune la un moment dat are un caracter limitat, strict determinat. De cele mai multe ori identitatea dintre factorii extensivi și intensivi se întemeiază pe următoarea aserțiune : forța de muncă constituie în același timp și un factor extensiv, dar și un factor intensiv al creșterii economice. De aici și pînă la a susține imposibilitatea cuantificării laturilor extensive și intensive ale unui anumit factor al creșterii economice, privit din anumite unghiuri de vedere, nu mai este decît un foarte mic pas. Falsitatea acestui raționament decurge tocmai prin referirea în general la forța de muncă și nu la cele două laturi esențiale ale acesteia, respectiv la ocuparea sa deplină și utilizarea sa eficientă. În general, pentru orice factor de care depinde un anumit rezultat (deși factorul respectiv poate fi extensiv sau intensiv prin natura sa), proprietatea de a fi în cele din urmă extensiv sau intensiv depinde, în mod covîrșitor, de rezultatul valorificării lui. Să considerăm, pentru început, cazul cel mai simplu posibil, în care ecuația creșterii economice este dată de egalitatea dintre dinamica venitului național pe locuitor i(VN/P), pe de o parte, și produsul dintre dinamica raportului dintre populația ocupată și populația totală i(L/P) și a raportului dintre venitul național și populația ocupată i(VN/L) pe de altă parte, respectiv :

$$i(VN/P) = i(L/P) \cdot i(VN/L) \qquad (1)$$

Această egalitate, aparent simplă, dar în fapt sintetizînd mutațiile cantitative și calitativ-structurale ale populației ocupate și care stau la baza creșterii venitului național, prin logaritmarea indicilor de creștere a ratei de ocupare a populației totale log i(L/P), a productivității muncii sociale log i(VN/L) și a venitului național pe locuitor log i(VN/P) devine :

$$\log i(VN/P) = \log i(L/P) + \log i(VN/L) \qquad (1')$$

În relația (1') este evident că modificarea venitului național, abordată pe o coordonată cantitativă, reprezintă suma modificării volumului ocupării forței de muncă ca factor extensiv și a nivelului productivității muncii sociale ca factor intensiv, raportul dintre factorul extensiv și cel intensiv fiind dat de termenul log i(L/P)/log i(VN/L).

Chiar dacă prin relația (1) venitul național a fost pus în legătură numai cu un singur factor, respectiv populația ocupată, acesta implică nu numai modificări cantitative, adică ale volumului ocupării, ci și calitative și structurale. Astfel, incidența populației ocupate (L) asupra venitului național este rezultanta acțiunii a trei componente :

$$L = L_g + L_c + L_s \qquad (2)$$

Desigur, componenta calitativă (L_c) — a sporirii pregătirii profesionale și a calificării — și modificările în structura pe ramuri, meserii și specialități a forței de muncă chiar în condițiile unui volum constant al populației ocupate sau al scăderii acestuia, se pot materializa în obținerea unei cantități mai mari de valori de întrebuințare sau (și) de o calitate mai bună. Deci contribuția factorilor extensivi și intensivi este necesar să fie judecată nu numai în raport cu cantitatea producției obținute, ci și în corelație cu calitatea producției.

Luarea în considerare a doi sau mai mulți factori de care depinde un anumit rezultat ne obligă ca la definirea noțiunilor de extensiv și intensiv să ținem cont și de relațiile dintre factorii respectivi. Dacă venitul național total sau în expresie medie pe locuitor este pus în conexiune cu forța de muncă (L) și fondurile fixe (F), vom obține ecuația sintetică, fundamentală, a creșterii economice :

Doru MIHALCEA
I.E.S.

(Continuare în pag. 26)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Confruntări în problema dezvoltării economice interbelice (I)

ACCENTUAREA procesului de industrializare, după cel de-al doilea război mondial, în țări agrare ca U.R.S.S., România, Polonia, Jugoslavia, Bulgaria ș.a. a provocat reacții nefavorabile din partea țărilor deja industrializate. În dezbaterile la Liga Națiunilor s-au auzit voci care pretindeau că țările agrare, prin industrializare, ar submina echilibrul european și ar impinge economia mondială spre criză. În replică la asemenea considerații și idei în publicistica românească s-au luat poziții. Manea Mănescu scria astfel că : „Se poate vorbi de „noi orientări" în economia mondială, după cum același lucru putem spune și despre economia națională, dar a lăsa să se înțeleagă, pe teren economic, că dezvoltarea economiilor naționale, s-a făcut în detrimentul celei mondiale, este o profundă eroare"[1]). Publiciștii români, arătînd lipsa de consistență a unor asemenea idei, au insistat asupra substratului lor politic.

În 1927, mari bancheri și industriași ai țărilor occidentale s-au constituit în inspiratori ai unui manifest cunoscut sub numele de „Manifestul bancherilor". În acest document, țările agrare erau atacate pentru tendințele lor de industrializare, li se nega acest drept firesc și legitim, erau amenințate cu aplicarea de sancțiuni economice. Ripostele din partea țărilor agrare n-au întîrziat. În replică, s-au elaborat teorii prin care se legitima industrializarea țărilor agrare în propriul interes, spre a înlătura exploatarea de către țările industriale și în interesul însănătoșirii economiei mondiale ; ca țări dezvoltate prin industrializare — se scria — ele se puteau afirma în mai mare măsură atît în calitate de vînzătoare, cît și de cumpărătoare, deveneau mai solvabile și puteau achiziționa mai multe bunuri investiționale și de consum din țările industrializate. O replică de prestigiu internațional a dat-o M. Manoilescu prin lucrarea sa despre teoria schimburilor internaționale apărută la Paris în 1929, deci la doi ani după „Manifestul bancherilor". Despre ea, Ernst Wageman avea să spună că „din nefericire este prea bună".

Replici întemeiate au fost date și la Conferința de la Varșovia, din 1929, a economiștilor țărilor agrare. Raportul prezentat de V. N. Madgearu a fost apreciat ca foarte întemeiat și recomandat să fie susținut la Liga Națiunilor ca punct de vedere al țărilor agrare. Ideea sa de bază viza îmbunătățirea relațiilor de schimb în favoarea țărilor agrare care să poată fi parteneri solvabili ai celor industriale. Eșecurile tratativelor între cele două grupuri de țări pe această linie, ca și intensificarea eforturilor de dezvoltare a agriculturii de către țările industriale, l-au determinat pe economistul român să scrie în anii '30 : „Sub constrîngerea măsurilor de reorganizare din statele industriale și a tendințelor de autarhie ale acestora, țările agrare vor fi silite să intensifice pe toate căile și cu toate mijloacele politica de industrializare"[2]). Despre condițiile apariției și mesajul „Manifestului", N. P. Arcadian scria : „În ceea ce privește industrializarea României, ea nu este numai o problemă internă ce ne interesează exclusiv, ci are contingențe și cu politica internațională. După război mai ales, această politică economică internațională este expresia unor adevărate lupte ; lupte al căror ecou ajunge la noi azi ca și acum cîțiva ani, în 1927, prin așa-zisul **Manifest al bancherilor,** sub forma invitațiilor amabile de a renunța la industrializarea țării noastre"[3]). Poziție împotriva tezelor „Manifestului" a luat și economistul I.N. Angelescu care a demonstrat că industrializarea țărilor agrare este și în interesul țărilor occidentale.

Printre încercările de teoretizare a tezelor „Manifestului" se înscrie și lucra-

FIŞE

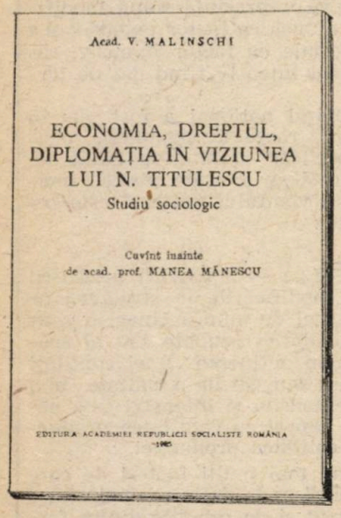

● *În rubrica „Șantier Editorial" prezentată de revista noastră la sfîrșitul anului trecut anunțam, printre alte lucrări economice aflate în pregătire, și volumul academicianului* Vasile Malinschi *consacrat gîndirii economice, juridice și diplomatice a lui* Nicolae Titulescu. *Iată că de curînd volumul — tipărit la* EDITURA ACADEMIEI — *a fost difuzat în librării sub titlul „Economia, dreptul, diplomația în viziunea lui N. Titulescu". Autorul conferă lucrării tenta unui studiu sociologic, caracter evidențiat de-a lungul celor două sute de pagini prin preocuparea statornică de a încadra evoluția gîndirii lui Nicolae Titulescu în mișcarea de idei a epocii, de a raporta permanent la devenirea personalității acestuia. Poate tocmai de aceea, cele două secțiuni în care este organizată materia cărții, alături de un profil specific, vădesc o certă continuitate și legătură. Prima parte se oprește cu deosebire asupra concepției lui Titulescu privind învățămîntul superior economic și juridic. Cea de a doua, cu un mai pronunțat caracter doctrinal, evidențiază opiniile acestuia în legătură cu o serie de probleme economice și politice majore la timpul respectiv: problema agrară și votul universal, reforma sistemului financiar. Mica Antantă și Înțelegerea Balcanică ș.a. Prin sensibilitatea cu care evocă personalitatea lui Nicolae Titulescu, prin fiorul patriotic, prin aprofundata documentare ce aduce la lumină preocupări mai puțin evocate în lucrări consacrate activității sale, cartea elaborată de Vasile Malinshi se adresează unui cerc larg de cititori.*

Structuri economice

● *În procesul creșterii economice, structura productivă deși inregistrează o dinamică mai lentă are efecte de amploare asupra evoluției economice în general. În faza trecerii la dezvoltarea de tip preponderent intensiv, acest proces se accelerează și cunoaște forme noi — apreciază* Klaus Steinitz *în articolul* „Intensiv erweiterte Reproduktion und Entwicklung der Produktionstruktur" *(Reproducția intensivă lărgită și dezvoltarea structurii producției), publicat în numărul 8/1985 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Elementele derivate din procesul general al intensivizării ce influențează structura apratului productiv s-ar concentra, după opinia autorului, în jurul următoarelor aspecte : îmbunătățirea satisfacerii cerințelor populației, utilizarea eficientă a progresului tehnic, asigurarea unei creșteri economice în concordanță cu echilibrul ecologic, creșterea competitivității internaționale concomitent cu stabilitatea monedei naționale. În ceea ce privește dimensiunile noi ce vor caracteriza structura producției, mutațiile cele mai semnificative sînt identificate de K.S. în coordonarea superioară a evoluției economice cu fundamentele revoluției științifice și tehnice, creșterea generală a eficienței, utilizarea rațională a resurselor, economisirea timpului de muncă social.*

Gestiunea sistemelor complexe

● *Multitudinea fenomenelor globale, evoluția lor contradictorie și adesea imprevizibilă au generat nu în puține rînduri o atitudine pesimistă. Acest pesimism a îmbrăcat însă o formă pozitivă la nivelul gîndirii științifice, a cărei expresie concretă se impune prin constituirea unei noi discipline : știința sistemelor*

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

rea publicistului francez François Delaisi „Cele două Europe", apărută la Paris în 1929, deci în același an și în același loc cu lucrarea lui M. Manoilescu. Autorul acreditează ideea că, în chip normal și firesc, ca urmare a promovării revoluției industriale numai în cîteva țări, Europa s-a împărțit în două : una industrială și alta agrară. Că prosperitatea Europei industriale depinde în bună măsură de schimburile cu țările agrare menținute ca piețe de desfacere și surse de materii prime. Europa agrară ar beneficia și ea, indirect, de prosperitatea celei industriale. „În fața Europei A (industriale n.n) atît de puternic specializate și centralizate în funcțiile sale, uniformizată în aspectul ei, Europa B (agrară n.n.) apare ca un aglomerat de întreprinderi autonome și de grupări etnice diversificate, fără altă legătură între ele decît credința religioasă, sau constrîngerea unei administrații de stat, cel mai adesea impuse din afară" [4]). Caracterul articulat al economiilor Europei A și dezvoltarea lor mai rapidă s-a realizat, în bună măsură, tocmai pe seama Europei B, în economia mondială capitalistă creîndu-se mecanisme și canale de scurgere sistematică a veniturilor din B în A. Acest lucru a fost pus temeinic în evidență de M. Manoilescu. Dezechilibrul amintit este recunoscut chiar și de Fr. Delaisi. „Europa A, scria el, este industrială chiar și în agricultura sa. Europa B este agricolă chiar și în civilizația ei urbană. Cea de-a doua a rămas în starea în care se afla prima cu o sută de ani în urmă" [5]). De aici se desprindea în mod firesc ideea că, pentru echilibrarea economiei Europei și pentru reducerea decalajului dezvoltării între A și B, se impunea în mod obiectiv industrializarea Europei B.

Interesele de cîștig ale marelui capital occidental au stat la baza opoziției față de eforturile de industrializare ale Europei „B". Într-o lucrare semnificativ intitulată „Politica economică a României față de politica economică imperialistă" I.N. Angelescu, promotor al industrializării țării, scria : „Oricît s-ar părea de paradoxal, este totuși adevărat că... în situația dată cînd întreprinderile industriale sînt în mîna străinilor, — cu cît beneficiile întreprinderilor sînt mai mari, cu atît țara sărăcește mai mult. Bogățiile naturale secătuiesc, munca națională este exploatată, iar rezultatul este o îndatorire a economiei naționale cu atît mai mare, cu cît viața economică este mai activă și profiturile întreprinderilor mai mari" [6]) Aceasta întrucît capitalul străin a căutat să subordoneze procesul dezvoltării industriale al țării noastre și al altor țări agrare propriului interes. Să notăm că decalajele, resimțite atunci la nivelul celor 2 Europe, au devenit o problemă amenințătoare în zilele noastre, la scara lumii întregi, iar marele capital, inclusiv cel al transnaționalelor, constituie și astăzi o frînă în calea eforturilor depuse de țările ce luptă să iasă din subdezvoltare, să se industrializeze.

Argumentația lui Delaisi în favoarea menținerii diviziunii muncii în Europa între țări industriale și agrare este desigur fragilă. În plus ea este subminată de considerațiile emise cu privire la influența pozitivă a industrialismului asupra agriculturii din țările industrializate [7]), atît în domeniul dotării tehnice a agriculturii, a productivității muncii, al randamentului la ha cît și al calității produselor. El are dreptate cînd menționează că „industria de utilaje n-a lucrat numai pentru uzine ; ea a avut în vedere și pe țăran, producîndu-i mașini, tractoare, îngrășăminte chimice care să ridice randamentul solului" [8]). Datele pe care le aduce cu privire la efectele binefăcătoare ale industriei asupra agriculturii sînt grăitoare. La grîu randamentul mediu la ha în chintale era : în Belgia de 26,7, în Anglia de 22,9, în Germania de 20,7, în timp ce în România, unde pămîntul nu era cu nimic mai rău, era de 8,6, în Rusia de 8,3, în Jugoslavia de 12,1 și în Polonia de 14,4 [9]). Deci, pentru ridicarea agriculturii țărilor agrare era neovie de industrializarea lor, iar țările care pășeau pe această cale trebuiau încurajate și sprijinite, iar nu amenințate cu sancțiuni și împiedicate să-și realizeze economii complexe, sau mixte, industrial-agrare cum se demonstra frecvent în literatura de specialitate a vremii.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

---

[1]) Manea Mănescu, Noi orientări ale economiei naționale și mondiale, în „Cadran", I, seria II, nr. 3/noiembrie 1939
[2]) V.N. Madgearu, Industrializare și reagrarizare, în „Agrarianism, imperialism", București, 1936, p. 116
[3]) N.P. Arcadian, Industrializarea României, București, 1935, p. 21
[4]) François Delaisi Les deux Europes, Payot, Paris, 1929, p. 27
[5]) Idem, p. 28
[6]) I.N. Angelescu, Politica economică a României față de politica economică imperialistă, București, 1923, p. 56
[7]) Fr. Delaisi, op. cit., p. 183
[8]) Idem
[9]) Idem

complexe. Ideea fundamentală a demersului cercetătorilor domeniului amintit — se apreciază în articolul „Le fil du labyrinthe : la gestion de la complexité" publicat în numărul din iunie a.c. al publicației „NEWSLETTER" editată sub egida Universității O.N.U. — rezidă în necesitatea înlăturării reprezentării lumii ca un ansamblu de entități mai simple și de legi științifice care echivalează cu combinarea de observații disparate. Complexitatea lumii actuale implică o reprezentare teoretică adecvată, abordare ce declanșează cel puțin două efecte de fond : pe de o parte înțelegerea mai nuanțată a determinismului, prin considerarea la justa valoare a factorilor aleatori, iar pe de altă parte acceptarea ideii potrivit căreia fenomene aparent neinsemnate pot declanșa efecte propagate la nivelul altor subsisteme sau în alte spații geografice.

Atelierele flexibile

● *După opinia exprimată de* Karl H. Ebel *în articolul* „L'incidence sociale des systèmes de fabrication flexible (REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL *nr. 2/1985), atelierele flexibile reprezintă unul dintre cele mai sugestive exemple în ceea ce privește condiționarea eficienței progresului tehnic de către factorii socio-umani. Astfel, deși sub aspectul volumului locurilor de muncă suprimate, atelierele flexibile nu vor avea totuși o pondere semnificativă, implicațiile ce decurg din schimbarea logicii producției, a structurii proceselor de fabricație ridică probleme specifice în legătură cu asigurarea compatibilității dimensiunilor tehnice și umane. După cum apreciază autorul, principiile tehnico-economice care stau la baza organizării atelierelor flexibile produc modificări indeosebi în diviziunea muncii la nivel microeconomic și al structurii de calificare. Spre deosebire de producția de serie, în atelierele flexibile diviziunea muncii se estompează ca urmare a creșterii nivelului de competență, responsabilitate și policalificare al fiecărui membru al echipei. În același timp, opinează K.E., funcțiile de conducere, manevră și comandă ale utilajelor pierd din importanță și devin mult mai prezente funcțiile cu puternică încărcătură intelectuală.*

● *În recenta sa carte tipărită la* EDITURA „CERES", *profesorul universitar* Gheorghe D. Bistriceanu *analizează o problematică deosebit de importantă pentru dezvoltarea agriculturii. După cum se evidențiază și din titlul lucrării — „Finanțarea și creditarea investițiilor din agricultură" —, autorul a avut în vedere cu precădere aspectele financiare ale procesului investițional din această ramură de bază a economiei. După o binevenită prezentare a problematicii de ansamblu a locului și devenirii agriculturii în cadrul complexului economic național, pe fondul înfăptuirii noii revoluții agrare, Gheorghe Bistriceanu procedează la o investigare metodică și detaliată a pîrghiilor financiare care coordonează procesul investițional. Sînt, în acest context, abordate probleme precum metode de executare și principiile finanțării și creditării investițiilor, sursele de finanțare a investițiilor în agricultură, sistemul amortizării mijloacelor fixe, finanțarea și decontarea lucrărilor de investiții etc. O atenție aparte vădește autorul în legătură cu mijloacele de sporire a eficienței investițiilor în această ramură de bază a economiei.*

FIȘE

Raportul extensiv—intensiv

(Urmare din pag. 23)

$$i(VN/P)^2 = i(L/P) \cdot i(F/P) \cdot i(VN/L) \cdot i(VN/F) \quad (3)$$

Prin logaritmarea ecuației (3) vom obține relația următoare :

$$2 \log i(VN/P) = \log i(L/P) + \log i(F/P) + \log i(VN/L) + \log i(VN/F) \quad (3')$$

În relația (3') raportul dintre suma primilor doi termeni din partea dreaptă și suma ultimilor doi termeni măsoară tocmai raportul dintre factorii extensivi și intensivi ai creșterii economice.

În funcție de tipul progresului tehnico-științific și organizatoric, forța de muncă se combină în anumite proporții cu fondurile fixe, între acești doi factori manifestîndu-se relații complexe de complementaritate sau substituție. Creșterea economică poate avea un caracter extensiv în raport cu unul dintre factorii săi și intensiv în raport cu celălalt factor. De exemplu, în economiile cu un acut surplus de forță de muncă, în raport cu posibilitățile investiționale reduse, fondurile fixe sînt înlocuite în mare măsură prin forță de muncă, față de care creșterea economică dobîndește un caracter extensiv comparativ cu fondurile fixe. Clasificarea factorilor creșterii economice în extensivi, intensivi și semiintensivi este deosebit de utilă, deoarece prin această tripletă are loc o dezagregare în cele mai diferite laturi componente ale acestor factori. Astfel, a susține categoric că un volum de investiții suplimentare este un factor extensiv al creșterii economice, iar progresul tehnic un factor intensiv înseamnă a face total abstracție de calitatea și structura investițiilor prin care se materializează însești efectele progresului tehnic asupra creșterii economice. Cu alte cuvinte, laturile extensive și intensive ale factorilor creșterii economice se împletesc în mod organic, rezultanta acestor laturi fiind tocmai elementul ce dă nota caracteristică a factorului respectiv, evident numai și numai în raport cu gradul valorificării acestuia, prin rezultatele obținute.

În procesul creșterii economice, modalitățile practice de interacțiune dintre factorii extensivi și cei intensivi poartă amprenta condițiilor social-istorice concrete, fiind în funcție de nivelul și structura forțelor de producție specifice atît fiecărei țări și de diferitele etape parcurse în dezvoltarea economică de fiecare țară.

În anii socialismului, în țara noastră, o dată cu crearea tuturor condițiilor materiale pentru asigurarea de locuri de muncă, la nivelul cerințelor existente, s-au depus eforturi permanente și în direcția sporirii eficienței ocupării forței de muncă. Astfel, în perioada 1950—1983, în contextul perfecționării continue a pregătirii profesionale generale și de specialitate a forței de muncă și a modernizării structurii economiei naționale, mai ales după Congresul al IX-lea al P.C.R., creșterea eficienței ocupării forței de muncă a reprezentat elementul fundamental prin care s-a asigurat, pe de o parte, unul dintre cele mai înalte ritmuri de creștere economică pe plan mondial, iar pe de altă parte, preponderența factorilor intensivi ai creșterii economice. În această direcție sînt sugestive datele care urmează :

Tabelul nr. 1

Contribuția ratei de ocupare a populației (L/P) și a venitului național pe o persoană ocupată (V/L) la creșterea economică a R. S. România *), în perioada 1950—1983

— în % —

	1950—1983	din care : 1960—1983	1965—1983
Venit național/locuitor (V/P)	100,0	100,0	100,0
din care :			
— L/P	—4,2	—7,1	—7,9
— V/L	104,2	107,1	107.9

*) Contribuții determinate pe baza relației :
log i (V/P) = log i(L/P) + log i(V/L)
Sursa : Calculat pe baza datelor Anuarului statistic al R.S. România, 1984, p. 42.

În perioada 1950—1983 și îndeosebi după anul 1965 practic întreaga creștere a venitului național pe locuitor, de circa 11,7 ori mai mare în 1983 față de 1950 și cu o evoluție într-un ritm mediu anual de peste 7,7%, s-a realizat pe seama factorului intensiv, concretizat prin indicatorul de productivitate a muncii (venit național pe o persoană ocupată), comparativ cu factorul extensiv, reprezentat de rata de ocupare a populației totale. Tocmai progresele deosebit de semnificative ale eficienței ocupării forței de muncă la nivelul economiei naționale, sintetic materializate prin obținerea unui venit național pe o persoană ocupată de aproximativ 13 ori mai mare în 1983 comparativ cu 1950, au condus la preponderența factorilor intensivi față de factorii extensivi. Să examinăm în acest sens datele tabelului nr. 2.

Așa cum ne arată datele tabelului nr. 2, creșterea economică a țării noastre în perioada 1950—1983 s-a caracterizat prin devansarea de circa 1,48 ori a contribuției factorilor extensivi (40,24%) de către cea a factorilor intensivi (59,75%).

Ca urmare a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., privind continuarea pe o treaptă superioară a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, țara noastră va înregistra și în continuare un înalt ritm de creștere economică. Astfel, comparativ cu perioada 1950—1983, între anii 1983—1990, conform obiectivelor stabilite, venitul național pe locuitor va evolua într-un ritm mediu anual de peste 1,3 ori mai mare, respectiv de 10,5%, iar contribuția factorilor intensivi (76,5%) la creșterea venitului național pe locuitor va fi de aproximativ 2,2 ori mai mare.

Tabelul nr. 2

Contribuția factorilor extensivi (E) și intensivi (I) la creșterea economică a R.S. România, în perioada 1950—1983

	log i	%
a) Venit național pe locuitor (V/P)	2x1,06321=2,12642	100,0
b) Rata ocupării populației totale (L/P)	—0,04461	—2,10
c) Volumul fondurilor fixe pe locuitor (F/P)	0,90058	42,35
(b + c) = E	0,85597	40,25
d) Venit național pe o persoană ocupată (V/L)	1,10789	52,10
e) Venit național la 1 000 lei fonduri fixe (V/F)	0,16256	7,65
(d + e) = I	1,27045	59,75

Acesta va fi rezultatul decisiv al amplificării deosebit de puternice a eficienței ocupării forței de muncă, ca urmare a dublării nivelului productivității muncii în anul 1990 față de 1980, în principalele ramuri ale economiei naționale. Și în perioada care urmează, factorii extensivi își vor avea importanța lor ; în acest sens, în perioada 1983—1990 populația ocupată va crește cu circa 10%, și fondurile fixe cu circa 43%, dar nota esențială a creșterii economice va fi preponderența decisivă a factorilor intensivi, de natură structural-calitativă. În anul 1990, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului nostru, în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. : **„România va intra într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială, va face un nou pas înainte pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism".** Ținînd seama de sporirea productivității muncii în cincinalul 1986—1990, concomitent cu promovarea în continuare a ocupării depline a forței de muncă, analizele efectuate ne permit să tragem concluzia că, oricare ar fi stadiul creșterii economice, factorii extensivi coexistă, în mod obiectiv, cu factorii intensivi. În cadrul acestei coexistențe însă, creșterea economică preponderent intensivă se caracterizează prin contribuția mai mare a factorilor intensivi la creșterea venitului național pe locuitor, situație care apare numai atunci cînd sporul de venit național este mai mare decît sporul cumulat al cantității de resurse utilizate în economia națională, fapt ce coincide cu intensificarea laturilor calitativ-structurale ale creșterii economice.

Mediul ambiant și calitatea vieții

(Urmare din pag. 22)

țiile producției și ale locurilor de muncă, condițiile de schimb și de consum, condițiile de recreere și de petrecere a timpului liber, mijloacele de îngrijire a sănătății, mijloacele de transport, de informare și de învățămînt, așezămintele științifice, culturale, artistice și politice etc., precum și structura tehnologică a tuturor acestor condiții.

Toate elementele componente menționate corespund cerințelor pentru desfășurarea vieții sub diferitele sale laturi. Nivelul cantitativ și calitativ al factorilor de mediu și structura acestora, luate în raport cu nevoile omului și cu satisfacerea acestora, dau caracteristica și măsura calității vieții.

Atunci cînd se analizează relația dintre sistemul ecologic și calitatea vieții este necesară o clasificare a condițiilor de mediu după modul cum ele afectează sau nu diferite elemente componente ale calității vieții.

Din acest punct de vedere, condițiile de mediu pot fi clasificate astfel :

— condiții care afectează viața biologică (radiații, noxe în concentrații mari etc.) ;

— condiții care asigură desfășurarea unei vieți normale (grad suportabil de poluare chimică, fizică și fonică), condiții de locuit și de confort citadin suportabile, condiții normale de protecție a sănătății etc. ;

— condiții de mediu care oferă amenități datorită, în special, condițiilor materiale ambientale naturale și artificiale bune, varietății vieții și relațiilor interumane, de asemenea bune, care asigură un cadru favorabil dezvoltării multilaterale a omului.

Documentar

Progrese pe calea creării unui sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare

DIFICULTĂȚILE cu care a fost — și continuă să fie — confruntată economia mondială își pun cu toată forța amprenta asupra situației economice a țărilor în curs de dezvoltare. Criza economică mondială a afectat profund implementarea programelor naționale de dezvoltare economică și socială în aceste țări. Creșterea inflaționistă a prețurilor la produsele manufacturate de import necesare în procesul de industrializare, paralel cu menținerea la niveluri nesatisfăcătoare a prețurilor la produsele și materiile prime exportate, reducerea relativă a dimensiunilor pieței mondiale ca urmare a scăderii cererii și escaladării protecționismului în țările capitaliste dezvoltate, deteriorarea situației balanțelor de plăți și acumularea unor imense datorii externe constituie tot atîția factori care au determinat diminuarea ritmului de creștere economică în țările în curs de dezvoltare. Această situație — exacerbată de practicile neocolonialiste menite să perpetueze dependența față de țările capitaliste — a anihilat într-o măsură importantă eforturile de diminuare a decalajelor, de propășire economică ale țărilor rămase în urmă.

O atare stare de lucruri nu pune sub semnul întrebării, așa cum ar părea la prima vedere, necesitatea și utilitatea participării tot mai susținute a țărilor în curs de dezvoltare la diviziunea internațională a muncii, la circuitul economic mondial, ci evidențiază imperativul restructurării de fond a mecanismelor care guvernează desfășurarea relațiilor economice dintre state. Cu alte cuvinte, ea pune în evidență imperativul edificării unei noi ordini economice internaționale. Factorul primordial în procesul făuririi noii ordini îl constituie, evident, catalizarea eforturilor proprii — atît individuale, cît și colective — ale țărilor în curs de dezvoltare în vederea reducerii și eliminării decalajelor care le despart de țările dezvoltate.

Intensificarea eforturilor proprii în folosul dezvoltării poate juca un rol deosebit de important în promovarea schimburilor economice reciproce, al cooperării „Sud-Sud", după cum aceasta, la rîndul ei, poate avea un rol important în accelerarea dezvoltării. Unul din instrumentele care pot aduce o contribuție majoră în această direcție este preconizatul sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare (S.G.P.C.).

Un proces evolutiv, viabil

PARTICIPAREA activă la circuitul economic mondial constituie o condiție sine qua non pentru dezvoltarea economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare, fapt ce explică antrenarea tot mai susținută a acestor țări la schimburile comerciale internaționale. Astfel, ponderea acestora în comerțul mondial a sporit de la 19,5%, în 1965, la circa 25% în 1984. Datorită factorilor adverși din economia mondială, în contextul persistenței dependenței comerciale față de țările capitaliste dezvoltate, posibilitățile de participare a acestor țări la comerțul mondial sînt încă reduse, în raport cu potențialul lor economic real și cu necesitățile efective.

Practica demonstrează însă că una din căile importante de depășire — cel puțin parțială — a acestei situații este creșterea și diversificarea schimburilor economice reciproce. Într-adevăr, datele statistice indică faptul că, între țările în curs de dezvoltare, comerțul prezintă un potențial ridicat, departe încă de a fi epuizat. Ponderea care revine țărilor în curs de dezvoltare în exporturile totale ale acestor țări a sporit continuu, de la aproape 21% în 1965, la 30,2% în 1982 [1]). Contribuția comerțului „Sud-Sud" la comerțul mondial total a crescut, în aceeași perioadă, de la 4,1% la 7,2%. Dinamismul acestui curent comercial a adus, de asemenea, o contribuție tot mai mare la creșterea comerțului mondial în ansamblul său (3,8% în perioada 1964—1973, 7% în 1973—1979 și 13,9% în 1979—1984) [2]).

În ciuda acestor evoluții, dezvoltarea comerțului reciproc între țările în curs de dezvoltare este încă frînată prin menținerea unor niveluri înalte ale taxelor vamale de import și prin practicarea altor diverse obstacole, în principal, în scopul protejării, față de concurența străină, a sectoarelor economice naționale noi, în formare. Pornind tocmai de la această realitate și în vederea întăririi schimburilor economice „Sud-Sud", în spiritul principiilor cuprinse în Programul de la Arusha pentru autonomie colectivă, reuniunea ministerială a Grupului celor 77 de la New York, din octombrie 1982, a adoptat **Declarația cu privire la instituirea unui sistem global de preferințe comerciale între aceste țări**, care să faciliteze fluxurile comerciale și să contribuie la dezvoltarea economică de ansamblu a acestora.

Spre deosebire de diversele modalități preferențiale de desfășurare a comerțului reciproc la nivel subregional sau regional deja existente, participarea la S.G.P.C. este deschisă tuturor țărilor membre ale Grupului celor 77. Principiile convenite pentru a sta la baza noului sistem comercial preferențial pornesc de la necesitatea asigurării condițiilor pentru repartizarea echitabilă a avantajelor și a costurilor între toate țările participante. S-a convenit, prin urmare, ca S.G.P.C. să se bazeze pe principiul reciprocității avantajelor, cu luarea în considerare a structurii specifice a schimburilor comerciale, precum și a politicilor și regimurilor comerciale naționale ale țărilor participante. Totodată, s-a căzut de acord să se țină cont de situația specifică a țărilor cel mai puțin dezvoltate, prin aplicarea față de acestea a unui tratament special, mai favorabil.

Fără a viza înlocuirea sistemelor preferențiale deja existente la nivel subregional sau regional, S.G.P.C. se poate dovedi un instrument de impulsionare reală și efectivă, la scară mondială, a schimburilor comerciale între țările în curs de dezvoltare. În consecință, cu ocazia reuniunilor Comitetului de negociere care au avut loc în anii 1983 și 1984 au fost deja abordate o serie de probleme conceptuale și procedurale legate de transpunerea în practică a principalelor obiective urmărite prin crearea S.G.P.C.: reducerea taxelor vamale; diminuarea și/sau desființarea obstacolelor netarifare și paratarifare care afectează comerțul reciproc; adoptarea unor măsuri directe de promovare a schimburilor, inclusiv încheierea de contracte pe termen lung.

În ciuda unui anumit scepticism din partea unor economiști, în special din țări occidentale, cu privire la disponibilitatea și capacitatea țărilor în curs de dezvoltare de a conveni asupra unui mecanism multilateral larg, care să faciliteze schimburile reciproce, negocierea S.G.P.C. se dovedește a fi un proces viabil. Mărturie în acest sens stă și faptul că numărul țărilor care și-au exprimat interesul pentru participare a sporit continuu, ajungînd, în prezent, la circa 70.

Evident, în contextul diversității situațiilor specifice și al structurilor economice diferite ale țărilor în curs de dezvoltare, precum și al complexității obiectivelor urmărite, crearea S.G.P.C. constituie un proces sinuos, de lungă durată; în același timp reprezintă un proces evolutiv, în sensul că sistemul respectiv va fi negociat pe

[1]) Trade and Development Report 1984, New York, 1985, p. 17
[2]) Le commerce international en 1984 et les perspectives actuelles, GATT/1371, 14 martie 1985

etape, urmînd a fi revizuit, perfecționat și extins progresiv, în concordanță cu interesele țărilor participante.

Elemente ale eforturilor proprii colective

UN MOMENT de referință în procesul de negociere a S.G.P.C. l-a constituit reuniunea ministerială a Grupului celor 77 de la New Delhi, din iulie a.c. Precedată de o întrunire la nivel de experți guvernamentali, reuniunea din capitala Indiei a analizat progresele înregistrate pînă în prezent și a stabilit principalele orientări, precum și viitorul calendar de negociere a sistemului preferențial preconizat. Aceste elemente — de maximă importanță pentru concretizarea S.G.P.C. — au fost consfințite în declarația adoptată cu acest prilej.

Continuînd negocierile desfășurate în 1984 la Geneva, reprezentanții celor peste 80 de țări participante la reuniune au dezbătut conținutul regulilor de bază ale S.G.P.C. referitoare la:

— extinderea facilităților negociate;

— modificarea sau retragerea, în cazuri bine determinate, a facilităților convenite;

— regulile de origine care trebuie îndeplinite de produsele ce fac obiectul comerțului reciproc pentru a beneficia de preferințe;

— regulile de salvgardare și măsurile de echilibrare a balanței de plăți la care se va putea face apel, în cazuri justificate din punct de vedere economic, pentru suspendarea aplicabilității facilităților negociate și acordate în cadrul S.G.P.C.;

— procedurile pentru acordarea unui tratament special, mai favorabil, țărilor cel mai puțin dezvoltate;

— procedurile cu privire la negocierea și încheierea de contracte pe termen lung între parteneri din țările participante la S.G.P.C.;

— modalitățile de acces a unor noi participanți la sistemul preferențial.

Conform celor convenite, aceste reguli de bază urmează a fi încorporate într-un „acord-cadru" care să ofere fundamentul juridic pentru dezvoltarea reciproc avantajoasă a comerțului între țările în curs de dezvoltare, în condiții de stabilitate și continuitate. Pe de altă parte, au fost examinate și tehnicile și modalitățile care ar trebui utilizate în procesul de negociere efectivă a preferințelor în cadrul S.G.P.C. În acest sens, s-a căzut de acord să fie avute în vedere de către Comitetul de negociere următoarele elemente:

a) reducerea generală a taxelor vamale de import cu pînă la 10%; fără să excludă modalitatea negocierii reducerilor tarifare produs cu produs, această metodă ar prezenta — avînd în vedere numărul mare de țări participante și de produse comercializate — avantajul cert al unei mai mari rapidități în procesul de negociere a facilităților reciproce;

b) eliminarea sau reducerea obstacolelor netarifare și paratarifare care afectează comerțul reciproc; în același context, ar urma ca țările participante să-și asume angajamentul de principiu de a nu aplica astfel de noi obstacole pentru produsele pentru care au fost convenite reduceri de taxe vamale; se urmărește, cu alte cuvinte, evitarea anihilării reducerilor tarifare prin bariere de altă natură;

c) acordarea unei atenții speciale sectoarelor „sensibile", de importanță socio-economică deosebită pentru multe din țările participante, ca, de exemplu, produsele tropicale prelucrate, produsele de artizanat, cele textile și cele agricole; aceste domenii ar urma să facă obiectul unor negocieri integrate, vizînd totalitatea obstacolelor — tarifare, netarifare și paratarifare —, astfel încît facilitățile convenite să fie echilibrate;

d) explorarea posibilităților și a modalităților de încheiere a unor contracte pe termen lung, de constituire de societăți mixte, de realizare a unor acțiuni comune de comercializare etc., în scopul promovării comerțului și dezvoltării economice printr-un mai mare grad de prelucrare, distribuție și comercializare a produselor între țările în curs de dezvoltare participante.

Un important cîștig al reuniunii de la New Delhi este acela că, în lumina progreselor deja realizate și în scopul accelerării activității viitoare, a fost convenit un calendar realist și precis de continuare a negocierilor. S-a stabilit, astfel, ca „acordul-cadru", deja menționat, cuprinzînd și regulile de bază, să fie elaborat pînă la 31 octombrie a.c. de către Comitetul de negociere. Acest Comitet urmează, de asemenea, să definitiveze, pînă la 31 decembrie a.c., tehnicile și modalitățile aplicabile pentru prima rundă de negocieri. Această primă rundă ar urma să înceapă — pe baza unui „plan de negocieri" care va fi elaborat pînă la 28 februarie 1986 — cel tîrziu la 1 mai 1986 și să se încheie înainte de 1 mai 1987. Pentru lansarea acestei prime runde de negocieri, Brazilia s-a oferit să găzduiască, anul viitor în cursul lunii aprilie, o nouă reuniune ministerială a Grupului celor 77.

Investită cu girul reprezentanților guvernelor țărilor participante la reuniune, Declarația de la New Delhi privind sistemul global de preferințe comerciale se constituie într-un document important, atît din punct de vedere economic, cît și politic, menit să impulsioneze procesul de liberalizare a comerțului între țările în curs de dezvoltare. Așa cum s-a subliniat în capitala Indiei, desfășurarea cu succes a acestui proces este cu atît mai necesară în conditiile în care „actuala situație economică mondială se caracterizează prin dezechilibre crescînde și asimetrii structurale, prin erodarea accentuată a sistemului comercial multilateral, prin înrăutățirea raportului de schimb pentru țările în curs de dezvoltare, prin creșterea poverii datoriei externe, prin valul crescînd al protecționismului pe piețele țărilor dezvoltate și prin impasul continuu al negocierilor Nord-Sud" [3]. În acest context, crearea S.G.P.C. poate și trebuie să se constituie într-un instrument major al cooperării „Sud-Sud", ca de altfel și al dezvoltării și întăririi comerțului mondial în ansamblul său.

În calitatea sa de țară în curs de dezvoltare, membră a Grupului celor 77, România acordă o atenție deosebită conlucrării economice reciproc avantajoase cu celelalte țări în curs de dezvoltare, expresie a atașamentului său la cauza reducerii și eliminării decalajelor din lumea contemporană, a edificării unei noi ordini economice internaționale, a instaurării unui climat de colaborare și pace între state. Această poziție profund realistă exprimă de fapt o orientare programatică a politicii externe românești, subliniată cu deosebită claritate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „Vom dezvolta puternic relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu statele mici și mijlocii, considerînd că întărirea solidarității și colaborării acestor state constituie un factor important pentru politica de independență, de colaborare și pace în lume"** [4]. Ca o expresie sintetică, profund grăitoare, a acestei politici, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior total al țării noastre a crescut continuu și rapid, de la numai circa 6% în 1965, la 23,5% în 1983. În afara schimburilor comerciale tradiționale, a sporit și cooperarea în producție și în alte sfere ale activității economice.

În acest context, România vede în procesul de liberalizare a schimburilor comerciale dintre țările în curs de dezvoltare un factor important de stimulare a creșterii în continuare a conlucrării sale economice cu aceste țări. De aceea, încă de la început țara noastră a susținut necesitatea și utilitatea creării unui sistem de preferințe comerciale între țările respective, participînd activ atît la elaborarea și adoptarea Declarației ministeriale din 1982 privind sistemul amintit, cît și la dezbaterile și negocierile ulterioare referitoare la această problemă.

Pe aceeași linie, la reuniunea ministerială de la New Delhi România și-a adus o contribuție importantă, atît la negocierile vizînd căile și metodele de concretizare a S.G.P.C., cît și la elaborarea și adoptarea documentelor finale. Subliniind rolul important care revine acestui sistem în creșterea și diversificarea colaborării economice între țările în curs de dezvoltare, ca element fundamental al eforturilor proprii colective ale acestor țări pentru impulsionarea dezvoltării lor economico-sociale și pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, delegația română s-a pronunțat pentru accelerarea negocierii și punerii în practică a S.G.P.C. Totodată, s-a exprimat convingerea țării noastre că acest sistem va constitui un model al felului în care țările în curs de dezvoltare sînt în măsură să-și concerteze pozițiile și interesele, în scopul unei mai largi și mai avantajoase participări la viața internațională, la circuitul economic mondial.

dr. Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de Economie Mondială

[3]) Declaration on Global System of Trade Preferences, GSTP/L.14/Rev. 2, p. 1

[4]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura Politică, București, 1984, p. 85

Piața molibdenului și wolframului

CONFORM aprecierilor efectuate de firma de specialitate Shearson Lehman Brothers din Londra, în anul 1985 consumul de molibden al lumii nesocialiste se va majora cu circa 2%, atingînd un nivel de 63 500 tone (comparativ cu 62 000 tone în anul precedent), pentru ca în anul 1986 să existe posibilitatea unei reduceri la nivelul de 62 500 tone.

Cererea de molibden este determinată în mod fundamental de evoluția producției și cererii de oțel, avînd în vedere că principalul domeniu consumator îl reprezintă oțelurile aliate. Încetinirea creșterii economice în S.U.A. va afecta și producția de oțel, inclusiv producția de oțel a Europei de Vest și a Japoniei, influențînd deci și consumul de molibden. Producția de molibden a lumii nesocialiste se apreciază că se va diminua în 1985 la 75 500 tone (față de 81 900 tone în anul precedent), avînd în vedere că molibdenul este obținut adesea ca un produs secundar din extracția de cupru, iar în S.U.A. conjunctura slabă în industria minieră a cuprului va determina noi închideri de capacități. Ținînd cont și de exporturile nete de molibden din țările nesocialiste către țările socialiste, rezultă pentru acest an un excedent de molibden de 2 000 tone, pe piața capitalistă. Acest excedent s-ar putea transforma însă într-un deficit dacă închiderile de mine vor depăși estimările actuale.

În aceste condiții conjuncturale, sursa citată apreciază că prețul mediu al molibdenului pe piața capitalistă va ajunge în acest an la un nivel de 4,10 dolari/livră (1 livră = 0,453 kg), comparativ cu 3,62 dolari/livră în anul 1984. Totodată, se consideră că este puțin probabil ca prețurile pe piața internațională a molibdenului să depășească nivelul de 5 dolari/livră, avînd în vedere că trecerea peste acest preț limită ar duce la reactivarea unor capacități de extracție închise în prezent și deci la creșterea ofertei.

În ce privește piața nesocialistă a wolframului, aceeași sursă estimează o creștere a producției la 21 400 tone în acest an, față de 20 650 tone în anul precedent, în timp ce consumul ar urma să se majoreze la 23 600 tone în acest an, comparativ cu 22 500 în anul 1984. Ținînd cont și de livrările nete către țările socialiste și de vînzările din stocurile guvernamentale mari ale S.U.A., pentru acest an se estimează un deficit de 1 600 tone, după ce în anul trecut stocurile scăzuseră deja cu 600 tone. Firma londoneză apreciază o creștere importantă a prețurilor wolframului pe piața liberă în semestrul II 1985 și în anul 1986, ca urmare a reducerii puternice a stocurilor. Pînă la finele acestui an se consideră că stocurile disponibile de concentrate de wolfram ar putea scădea la un nivel care să acopere numai un consum de 9 luni, comparativ cu gradul de acoperire de 16 luni a consumului, la finele anului 1982. Ca urmare, prețul mediu pe tona de minereu, cu 1% W se estimează că se va majora de la 81,30 dolari în 1984, la 80—85 dolari în acest an și la 90—100 dolari în 1986. Dacă însă se va depăși limita de 100 dolari, producția va fi influențată relativ puternic, în sensul creșterii sale semnificative.

N. NICOLAE

Programe de dezvoltare

INDONEZIA: priorități economice ale anilor '80

CEL DE AL PATRULEA plan cincinal de dezvoltare economică a Indoneziei pe anii 1984/85 — 1988/89 are ca principale obiective atingerea unei creșteri economice medii anuale de 5% (comparativ cu 5,7% în cincinalul anterior), ceea ce, avînd în vedere sporul anual de 2% al populației, va însemna o creștere reală pe locuitor de 3% pe an. Accentul primordial se va pune pe dezvoltarea industriei prelucrătoare care se prevede să înregistreze o creștere medie anuală de 9,5%, devansînd astfel creșterea din transporturi și telecomunicații (5,2%), industria construcțiilor (5%), agricultură (3%), industria minieră (2,4%) și celelalte sectoare (5%). Ca urmare, principala modificare în structura P.I.B. va fi majorarea ponderii industriei prelucrătoare (de la 15,8% în 1983/84 la 19,4% în 1988/89) concomitent cu reducerea greutății specifice a agriculturii (de la 29,2% la 26,4%) și a industriei miniere (de la 7,4% la 6,6%).

O creștere mai accentuată vor înregistra metalurgia și construcția de mașini (ritm mediu anual de 17%) și chimia de bază. Prin realizarea unor proiecte de dezvoltare industrială se vor majora capacitățile anuale de producție pentru sleburi din oțel (+500 mii tone), benzi în rulouri laminate la rece (+1150 mii tone), aluminiu brut (+75 mii tone), tablă subțire din aluminiu (+19 mii tone), cupru (+100 mii tone), uree (+2,4 milioane tone), anvelope auto (+6,3 milioane bucăți), vagoane de marfă (+300 buc.), vagoane de pasageri (+50 bucăți), nave (300 mii t r.b., ciment (+10,7 milioane tone). Pentru promovarea dezvoltării industriale se are în vedere crearea de zone industriale care să asigure infrastructura și alte facilități pentru amplasarea de noi capacități industriale.

Planul de dezvoltare economică a prevăzut o creștere a exportului de la 19,3 miliarde dolari în 1983/84 la 31 miliarde dolari în 1988/89 (în prețuri curente). Creșterea cea mai rapidă se prevede pentru exportul altor produse decît cele ale industriei hidrocarburilor. Astfel, se pornește de la premisa că exportul nepetrolier va crește anual cu 15,8%, ponderea sa în exportul total al Indoneziei majorîndu-se astfel de la 26,8% în 1983/84 la 34,6% în 1988/89. Creșterea exporturilor nepetroliere se va face cu precădere prin expansiunea exportului de produse ale industriei prelucrătoare (+23,1% anual) : celuloză, aluminiu, produse electronice și echipament electrotehnic, îngrășăminte.

Relațiile dintre România și Indonezia au cunoscut o evoluție pozitivă, țara noastră exportînd produse chimice organice și anorganice, îngrășăminte azotoase și potasice, policlorură de vinil, țevi și conducte din oțel, material rulant de cale ferată, și importînd cauciuc natural, cafea, mirodenii și alte produse tradiționale de export ale Indoneziei. Vizita oficială de prietenie efectuată în anul 1982 de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu în Republica Indonezia a conferit dimensiuni și mai largi relațiilor româno-indoneziene, apreciindu-se că potențialul economic, tehnic și științific în continuă creștere al celor două țări oferă mari posibilități pentru dezvoltarea unei largi colaborări și cooperări reciproc avantajoase îndeosebi într-o serie de sectoare economice importante de interes comun, cum sînt industria extractivă, petrochimia, construcțiile de mașini și altele.

N. N.

EVOLUȚII MONETARE

Anticipări confirmate

DACĂ PENTRU INTERVALUL 26—30 august a.c. trăgeam concluzia unei tendințe de apreciere a **dolarului S.U.A.** față de principalele devize comvertibile, intervalul 2—6 septembrie a.c. a confirmat acest proces prin accentuarea tendinței de întărire a monedei americane.

Lira sterlină a fluctuat între 1,3990 și 1,3550 dolari, la închiderea de vineri 6.IX.1985 atingînd 1,3275 dolari, comentatorii de specialitate apreciind că scăderea prețului la petrol, în contextul general al consolidării devizei americane, ar juca un rol important în depreciera monedei britanice.

Marca vest-germană a înregistrat puternice atacuri, oscilațiile între 2,7835 DM pentru 1 dolar și 2,94 DM/1 dolar fiind de natură să influențeze autoritățile monetare vest-germane în luarea unor măsuri de „ordonare a pieței". Din zvonuri neconfirmate pe piața valutară, se pare că Bundesbank a intervenit în susținerea mărcii vest-germane readucînd-o la nivelul de 2,92 DM/1 dolar. Teoretic, operatorii de specialitate prevăd pentru următoarele săptămîni atingerea unui nivel de 3 DM/1 dolar în condițiile menținerii actualei tendințe de întărire a dolarului american.

Francul francez a fluctuat între 8,5150 FF și 8,8775 FF/1 dolar, iar francul elvețian între 2,2350 și 2,4080 SFr pentru 1 dolar, ambele devize supunîndu-se presiunii exercitate de actuala tendință de consolidare a monedei americane.

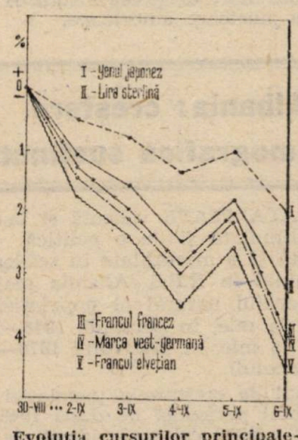

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 2—6 IX ; bază : 30 VIII 1985

Din nou, o notă aparte pentru **yenul japonez**, ale cărui oscilații în intervalul 2—6 septembrie a.c. au fost ponderate, în comparație cu celelalte devize, cu variații între 237,10 și 242 yeni/1 dolar. Comentatorii de specialitate evidențiază posibilitățile protecționiste ale autorităților monetare japoneze.

Tot acest „galop descendent" al principalelor valute convertibile față de dolarul S.U.A. trebuie considerat, în principal, în funcție de factorii care acționează în sensul întăririi propriu-zise a monedei americane. Cercurile de specialitate, economiști americani și vest-europeni au comentarii pozitive cu privire la principalii indicatori ai evoluției economiei americane, prilej cu care publicarea unor cifre favorabile — cum a fost pentru intervalul actual evoluția pozitivă a ratei șomajului în S.U.A. — în contextul sensibilizat enunțat, dă un impact psihologic pronunțat în favoarea devizei americane.

Pe piața metalelor, aurul a cunoscut oscilații semnificative între 335 și 320 dolari/uncie, determinate, în principal de evoluția actuală a dolarului S.U.A.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Protecția mediului și creșterea economică

DESFĂȘURATĂ în luna iunie la Paris, cea de a treia reuniune la nivel ministerial a Comitetului pentru mediul înconjurător a țărilor din O.C.D.E. a evidențiat cîteva direcții de acțiune considerate de către participanți ca fundamentale pentru viitor. Astfel, o mai bună integrare a preocupărilor privind protecția mediului cu politica economică, în sensul de a ține seama de exigențele protecției mediului încă din stadiul cel mai timpuriu posibil al adoptării majorității deciziilor importante, ar reduce pagubele cauzate societății de poluare. La rîndul său, aplicarea mai fermă a principiului „factorul poluant plătește" presupune și suportarea costului măsurilor de **prevenire** a poluării de către întreprinderile poluante. S-a recomandat, de asemenea, extinderea ariei de aplicare a principiului amintit la domenii neacoperite pînă în prezent, ca oceanele și atmosfera. O altă recomandare vizează lărgirea cîmpului de acțiune al politicii privind mediul prin includerea unei gospodăriri prudente a resurselor naturale, inclusiv a celor de apă. În context au fost evocate reducerea disponibilului de apă potabilă prin contaminarea apei freatice, multiplele implicații ale „ploilor acide" asupra producției de lemn, regimului apelor, disponibilului de oxigen, faunei sălbatice etc.

În sfîrșit, s-a relevat că securitatea viitoare a mediului mondial depinde de modul în care țările în curs de dezvoltare vor fi ajutate să combată o serie de fenomene ce conțin în sine riscuri planetare, ca de pildă reculul pădurilor tropicale, poluarea oceanelor și a atmosferei

U.R.S.S.: tehnologii intensive în agricultură

APLICAREA pe suprafețe sporite a tehnologiilor intensive în cultura cerealelor reprezintă, potrivit unor documente adoptate în august a.c. de conducerea de partid și de stat din U.R.S.S., principala direcție de sporire a stabilității și de majorare a producției de grîu de toamnă și de primăvară, porumb și alte cereale. O serie de măsuri organizatorice menite să accelereze introducerea tehnologiilor intensive se referă, pe de o parte, la asigurarea mijloacelor materiale necesare, iar pe de altă parte, la condițiile și criteriile ce trebuie satisfăcute de unitățile implicate în asemenea acțiuni. Astfel, ministerele și departamentele de resort, precum și organele locale trebuie să asigure livrarea la timp a tractoarelor, mașinilor agricole, combustibilului, îngrășămintelor și pesticidelor. Unitățile care vor beneficia de asemenea mijloace pentru cultura intensivă sînt, de regulă, cele care pot garanta sporuri maxime ale recoltei. Obținerea mijloacelor necesare pentru cultura de tip intensiv incumbă obligația executării riguroase a întregului complex de lucrări, începînd de la respectarea termenelor optime de însămînțare, pînă la aplicarea sistematică a măsurilor de protecție a plantelor. Sporul de recoltă trebuie să permită acoperirea cheltuielilor suplimentare. Totodată, au fost precizate o serie de măsuri de stimulare a colectivelor — brigăzi și formațiuni de lucru — care vor obține rezultate deosebite în aplicarea tehnologiilor intensive în cultura cerealelor.

Preocupări pentru economisirea energiei electrice

POTRIVIT unor calcule ale Institutului Worldwatch din Washington, instalarea unor aparate și utilaje cu un randament energetic superior necesită mai puțin de jumătate din investițiile necesare construirii de noi centrale electrice pentru acoperirea diferenței de consum de energie electrică.

În virtutea ponderii ridicate în unele țări dezvoltate (de circa o treime) a consumului casnic în consumul total de energie electrică, ca și a concluziei că este mai rentabilă conceperea unor aparate casnice și becuri mai economicoase decît suplimentarea producției de energie electrică, cercetările pentru creșterea randamentelor energetice au cunoscut o puternică intensificare în țările respective. În Japonia, de pildă, randamentul mediu al aparatelor electrocasnice este în prezent cu peste 50% mai mare față de cel din perioada anterioară primului „șoc petrolier", iar în S.U.A. cu 10—20% (diferența se explică prin nivelul inițial mai ridicat în al doilea caz).

În același timp se apreciază că potențialul de economisire prin creșterea eficienței rămîne substanțial. În S.U.A., de pildă, cel mai eficient model de frigider disponibil consumă cu un sfert mai puțin decît modelul mediu aflat în comerț. În cazul instalațiilor de aer condiționat, consumul modelelor celor mai perfecționate este cu 40% mai redus față de medie, iar în cel al cazanelor electrice — cu două treimi. Dacă aparatele cele mai moderne s-ar generaliza în întreaga țară, atenuarea consumului de vîrf în perioada de vară ar elibera o putere instalată de 75 000 MW, mai mare decît cea a tuturor centralelor nucleare americane.

Albania: creștere demografică susținută

O NATALITATE ridicată și în creștere, stimulată și de o politică pronatalistă și o mortalitate în scădere au determinat în R.P.S. Albania majorarea sporului natural al populației, de la 34,5 la mie, în perioada 1946—1960, la 55,5 la mie, în intervalul 1976—1983 (vezi tabelul).

Ritmul de creștere a populației pe ansamblul perioadei de după 1945 este de 2,4%, fiind cel mai ridicat de pe continentul european. Pe această bază, populația țării crește anual cu 56 000

Mișcarea naturală a populației
Medii anuale, la 1 000 locuitori

Perioada	Născuți vii	Decedați	Spor natural
1946—1960	52,2	17,7	34,5
1961—1975	69,8	17,1	52,7
1976—1983	72,2	17,0	55,0

Sursa : „L'Albanie nouvelle", nr. 2, 1985, pag. 22

locuitori, iar peste jumătate din locuitori sînt în vîrstă de sub 22 de ani, albanezii fiind astfel cea mai tînără populație a Europei. O contribuție deosebită, în această direcție, afirmă specialiștii albanezi, o aduce scăderea sistematică a mortalității infantile.

Evoluția demografică favorabilă prezentată reflectă, între altele, sporirea de 152 ori a numărului creșelor față de 1950 și de 19 ori a celui al grădinițelor de copii, ca și a celui al personalului medical. Într-un singur cartier din Tirana, capitala țării, există astăzi mai mulți medici decît în întreaga țară înainte de victoria revoluției populare.

Creșterea demografică susținută creează condiții pentru sporirea mai rapidă a populației în vîrstă aptă de muncă, solicitată de dezvoltarea economico-socială a țării. Dacă pe ansamblu populația Albaniei a sporit față de 1970 cu 35,6%, populația din grupele de vîrstă aptă de muncă a crescut cu 57,6%.

Restructurări în comerțul mondial cu arme

ÎN ULTIMII ani comerțul mondial cu arme a cunoscut un declin, care în 1984 s-a accentuat. Două treimi din importul mondial de arme revin țărilor în curs de dezvoltare, dintre care șase importă peste 50% din totalul armelor achiziționate de „lumea a treia". În afară de dificultățile economice (în primul rînd acumularea unei datorii externe considerabile), o explicație a acestui declin rezidă în producția proprie crescîndă de arme în țările „lumii a treia", în creșterea livrărilor de componente și a transferului de tehnologie militară, ca și în saturarea pieței unor mari cumpărători.

Îngustarea pieței a determinat ascuțirea concurenței între țările exportatoare de arme, al căror număr sporește continuu, inclusiv cu țări în curs de dezvoltare. Ponderea acestora din urmă în exportul mondial de arme este acum de 3%, mai ridicată în cazul exportului spre țări ale „lumii a treia".

După cum relevă **Anuarul SIPRI 1985,** transformarea pieței armelor într-o „piață a cumpărătorului" obligă pe exportatori să accepte formule mai complexe decît livrările pe credit (ca, de pildă, livrări în compensație, subcontractarea producției unor componente etc.). Din același motiv importatorilor li se acceptă mai lesne decît în trecut livrarea unor arme dintre cele mai moderne. Acest fapt furnizează la rîndul său noi impulsuri cursei înarmărilor, cu toate consecințele negative cunoscute.

GLOSAR

Finanțare de proiect

ÎN CONDIȚIILE accentuării crizei resurselor financiare s-au extins diferite formule menite să ofere o siguranță sporită în ce privește rambursarea creditelor de către debitori. De fapt, tehnica de montare a unui credit, cunoscută sub denumirea din limba engleză „project financing", și-a făcut apariția în S.U.A. încă în cursul anilor '30, dar a început să fie aplicată pe o scară mai largă, respectiv și în țările vest-europene, doar în cursul ultimilor ani.

Operațiunea constă în esență într-o finanțare corelată cu realizarea unui proiect determinat, de regulă avînd o mare anvergură, cum sînt, de pildă, lucrările de infrastructură, explorările miniere și petroliere, construirea de complexe industriale, amenajările și ameliorările agricole. Prin această legare directă, băncile și deținătorii de capital ce apar în calitate de creditori se asigură de plata dobînzilor și rambursarea ratelor scadente din beneficiul brut rezultat ca urmare a înfăptuirii proiectului în cauză. Ca atare, garanția restituirii împrumutului se fundamentează pe activele proiectului finanțat și nu pe activele persoanelor juridice și fizice care execută lucrarea și apar în calitate de debitori. Rezultă implicit că soarta creditului depinde direct de performanțele economice ale proiectului finanțat, de viabilitatea în timp și venitul pe care îl va genera, ceea ce explică analizele aprofundate care premerg orice convenție de această natură.

Desfășurarea operațiunilor urmează o schemă tipică, aproape invariabilă. Una sau mai multe bănci „șef de filă" convin cu promotorii proiectului o finanțare rambursabilă în așa numitul „cash flow"*, creditul oferit neacoperind de regulă totalitatea investiției necesare, așa încît o parte din fonduri urmează a se procura din alte surse și folosind alte tehnici de împrumut. După stabilirea condițiilor de bază ale creditului se constituie întotdeauna un consorțiu bancar ce va mobiliza la timpul potrivit fondurile de pe piață, apelînd la metode uzuale.

În general îndeplinesc rolul de „șef de filă" marile bănci cu activitate internațională despre care se consideră că, datorită numeroaselor participări și experienței acumulate, au capacitatea să identifice riscurile, să evalueze perspectivele proiectului, să sesizeze șansele unui „cash flow" de durată pentru asigurarea rambursării creditului. Datorită complexității problemelor și originalității formulei, o asemenea finanțare de proiect nu constituie doar un credit, ci reprezintă un adevărat mecanism juridico-financiar, presupunînd asistența unor firme de avizare tehnică și a unor cabinete avocațiale specializate în domeniu. În momentul montării creditului, întreaga operațiune, mergînd pînă la finalizarea proiectului, trebuie să prezinte credibilitate, pentru a fi posibilă atragerea capitalurilor necesare de pe piețele financiare.

Sistemul descris este folosit cu precădere pentru finanțarea unor proiecte de valori însemnate, de obicei peste 100 milioane dolari și depășind uneori chiar un miliard dolari, cu o desfășurare de lungă durată, de 10—15 ani. Este de subliniat că spre deosebire de alte formule de creditare practicate în ultimii ani, finanțarea de proiect presupune de regulă marje mai reduse decît cele adăugate în mod obișnuit peste nivelul dobînzilor de referință prevăzute în convențiile de credit.

Radu NEGREA

*) Noțiunea de cash flow include beneficiul net, amortismentele, rezervele obligatorii, precum și provizioane constituite cu diferite destinații.

Comerț

I. Vlad, Tîrgoviște — Asociația europeană a liberului schimb (A.E.L.S.) are în prezent tot atîtea țări membre ca în 1960, anul înființării sale, și anume șapte. Numai că între timp doi din membrii săi fondatori (Marea Britanie și Danemarca) au aderat la Piața comună, ieșind din A.E.L.S., în vreme ce Finlanda și Islanda au intrat în această asociație. Așadar, în prezent țările membre ale A.E.L.S. sînt Austria, Elveția, Finlanda, Islanda, Norvegia, Portugalia și Suedia. Spre deosebire de Piața comună, A.E.L.S. nu are „politici comune" (agricolă, industrială, regională etc.) și nu-și propune realizarea unei uniuni economice și monetare. În 1986 va ieși din A.E.L.S. și Portugalia, în virtutea intrării în vigoare a recent semnatului tratat privind aderarea sa la Piața comună.

Asociația europeană a liberului schimb a fost creată ca o reacție la formarea Pieței comune. În prezent, în baza unor acorduri comerciale negociate independent de țările membre ale A.E.L.S. cu Piața comună, comerțul cu produse industriale dintre țările celor două organizații este în întregime liberalizat. Ultimele tarife vamale — la produse din celuloză și hîrtie — au fost ridicate la începutul anului 1984. Mai mult de jumătate din comerțul exterior al țărilor din A.E.L.S. se desfășoară cu țările membre ale Pieței comune ; în același timp, cele șapte țări ale A.E.L.S. constituie pentru Piața comună un partener comercial mai important decît S.U.A., Canada și Japonia luate la un loc.

În baza unei înțelegeri realizate la Luxemburg în aprilie anul trecut, în prezent se acționează pentru desființarea barierelor netarifare în comerțul dintre țările membre ale celor două organizații și s-a căzut de acord, în principiu, asupra unei posibile cooperări la o serie de programe de cercetare-dezvoltare ale Pieței comune.

Interdependențe

Petre Dumbravă, Giurgiu — Unele aspecte ale interdependențelor dintre evoluția cheltuielilor militare și situația generală a economiei au fost abordate în nr. 34 din 21 august 1985 al revistei noastre, mai ales pe exemplul țărilor în curs de dezvoltare. Față de cele prezentate în articol în legătură cu contribuția importantă a producției de arme la agravarea dezechilibrului extern al economiei țărilor respective, precizăm că nu numai propriile cheltuieli militare și deficite bugetare au un rol în acest sens. O contribuție are și deficitul bugetar al S.U.A., căruia i se datorează nivelul ridicat al dobînzilor la creditele internaționale din ultimii ani.

După cum atrag atenția autorii **Anuarului SIPRI 1985,** în condițiile în care circa 37% din datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare este contractată cu dobînzi variabile (al căror nivel este dependent de evoluția dobînzilor pe piața americană), creșterea cheltuielilor militare ale S.U.A — care reprezintă principala cauză a deficitului bugetar american — constituie un element important al problemei internaționale a datoriei externe.

Cauciuc

Ioachim Rusu, București — În consumul mondial de cauciuc, estimat anul trecut la circa 13 milioane de tone, cauciucul sintetic deține o pondere de 68%, restul revenind în proporție de 31% cauciucului natural și sub 1% celui regenerat. Principalul domeniu de utilizare a cauciucului îl reprezintă producția de anvelope și camere pentru autovehicule (dintre care patru cincimi pentru autoturisme și autoutilitare ușoare).

În ce privește eventuala apariție pe piață a unor anvelope din material plastic (cel mai probabil din poliuretan), firme din mai multe țări (din Austria, între altele) au anunțat că au în vedere producerea lor deocamdată cu titlu experimental. Dacă aceste anvelope vor da rezultate, se va mări și mai mult concurența pe piața mondială, caracterizată și așa prin existența unor capacități de producție excedentare.

Raport

Marian Ioviță, Oltenița — 1) Pe plan mondial, producția agroalimentară a înregistrat în 1984 unul din cele mai mari ritmuri de creștere din ultimii zece ani, și anume de peste 4%, în cazul producției de cereale, sporul fiind chiar de 8,5%. Cu toate acestea, situația alimentară s-a agravat în numeroase țări dintre cele mai sărace. Astfel, potrivit **Raportului Anual al F.A.O.** dat publicității la Roma, consumul de alimente pe locuitor a crescut în ultimul an cu 1,2% în Asia și cu 12,3% în America Latină, dar a scăzut cu 1,9 în Orientul Mijlociu și cu 4,8% în Africa, continentul în care se găsesc majoritatea țărilor cel mai puțin dezvoltate ale lumii.

2) După cum ați remarcat, rolului actual al monedei japoneze în lume și perspectivelor acesteia le-am și consacrat între timp un articol. Vom căuta să ținem seama de celelalte propuneri tematice pe care ni le faceți și pentru care vă mulțumim.

Instrumente muzicale

Anca Preda, Brașov — În materie de instrumente de coarde, viorile și violoncelele create la Cremona, în nordul Italiei de Antonio Stradivarius între 1666 și 1737 rămîn o culme neegalată. Perfecțiunea construcției, selecția extraordinar de atentă a lemnului (de regulă de arțar), clima regiunii, toți acești factori se consideră că au contribuit la combinația unică de calități pe care le întrunesc și astăzi instrumentele create de Stradivarius. În condițiile unei cereri în continuă creștere și ale unei oferte inevitabil extrem de limitate, nu este de mirare că prețul unui violoncel construit de Stradivarius a ajuns în prezent la echivalentul a cîteva sute de mii de dolari. După cum relevă **Sunday Times Magazine** (20 ianuarie), în 1938 prețul unui asemenea instrument era de numai 1 500 lire.

Din cele 63 de violoncele create de Stradivarius, au supraviețuit pînă în zilele noastre circa jumătate.

Combustibil lichid din cărbune

Cristian Stănciulescu, București — Dezvoltarea de procedee pentru obținerea de combustibili lichizi pe bază de cărbune, ca o alternativă în vederea reducerii consumului de petrol, înregistrează o tendință de diversificare tehnologică, constituind obiect de preocupare pentru tot mai multe țări. Pe baza unui procedeu pus la punct la Universitatea din Lund la Malmö, în Suedia, a intrat în acest an în funcțiune o mare uzină care produce un combustibil denumit „fluidcarbon". La ieșirea din uzină substanța conține 65-68% cărbune, 1% aditivi chimici, iar restul apă.

Suspensia menționată poate fi transportată în cisterne pe calea ferată sau pe șosele. După recircularea apei uzate, reziduurile solide (cenușile) sînt folosite la nivelarea terenurilor, la înlocuirea altor materiale de construcții. Prețul unei tone de „fluidcarbon" reprezintă numai două treimi din cel al unei cantități echivalente de păcură, iar gradul de poluare a mediului este și el mai redus. Noul combustibil își găsește utilizare în industrie, necesitînd aceleași arzătoare ca pentru păcură sau gaze naturale.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 37 din 13 septembrie 1985

— Amplă angajare pentru dezvoltarea economico-socială a țării **(Dan Popescu)** 1

— Învățământul — componentă esențială a progresului economic **(Cristian Popescu)** 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— În spiritul hotărîrilor și sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. Ritmicitate în onorarea contractelor la export **(Sergiu Pîrneci)** 4

— Dezbatere „R.E." Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986 (II) 6

— Transporturile navale — la nivelul exigențelor actuale **(Constantin Alexandrescu)** 8

— Mica industrie — factor activ al dezvoltării economiei locale **(Virgil Dincă)** 10

— Noi resurse în circuitul economic. Creația tehnico-științifică în sprijinul reintroducerii în circuitul productiv a materialelor refolosibile **(Alexandru Balazs)** 12

— Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială **(Nicolae David, Ovidiu Popescu, Gheorghe Frățilă)** 13

— Punerea în valoare a tuturor rezervelor de sporire a producției agricole **(Ilie O. Popescu)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Creativitate și inovație în procesul dezvoltării întreprinderii **(Viorel Cornescu)** 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Cerințe ce trebuie și pot să fie armonizate : progres tehnic, flexibilitate, disciplină **(Petru Vodă)** 20

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Mediul ambiant și calitatea vieții (I) **(Aurel Iancu)** 22

— Raportul extensiv-intensiv prin prisma ocupării forței de muncă **(Doru Mihalcea)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări în problema dezvoltării economice interbelice (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Progrese pe calea creării unui sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare **(Adrian Constantinescu)** 27

— Tendințe ● conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Large scale committment to achieve socio-economic development in our country **(Dan Popescu)** 1

— Education — an essential component of economic progress **(Cristian Popescu)** 3

— Rythmicity in fulfiling export contracts **(Sergiu Pirneci)** 4

— „R.E." debate. How the necessary conditions are prepared to fulfil the 1986 plan (II) 6

— Naval transportation at the level of present-day requirements **(Constantin Alexandrescu)** 8

— Small industry — an active factor in developing local economy **(Virgil Dincă)** 10

— Technical-scientific creation supporting reintroduction of renewable materials in the production cycle **(Alexandru Balazs)** 12

— Territorial self-management and self-supply **(Nicolae David, Ovidiu Popescu, Gheorghe Frățilă)** 13

— Best use of all reserves capable to rise agricultural crops **(Ilie O. Popescu)** 15

— Creativity and innovation in the process of enterprise development **(Viorel Cornescu)** 18

— Requirements that should and may be harmonised : technical progress, flexibility, discipline **(Petru Vodă)** 20

— Environment and life quality (I) **(Aurel Iancu)** 22

— Extensive-intensive ratio from the angle of work force occupation **(Doru Mihalcea)** 23

— Schools ● trends ● economists. Confrontations regarding the inter-war economic development issue (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

— Steps forward in creating a global system of trade preferences between developing countries **(Adrian Constantinescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкое участие в социально-экономического развитии страны **(Дан Попеску)** 1

— Образование — одна из важнейших составляющих экономического прогресса **(Кристиан Попеску)** 3

— Ритмичность в выполнении договорных обязательств по экспорту **(Серджу Пырнеч)** 4

— Обсуждение. Подготовка условий, необходимых для выполнения плана на 1986 год (II) 6

— Морской транспорт — на уровень современных требований **(Константин Александреску)** 8

— Мелкая промышленность — активный фактор развития местной экономики **(Вирджил Динкэ)** 10

— Новые ресурсы в экономический оборот. Научно техническое тдворчество в поддержку повторного использования в производстве переиспользуемого сырья **(Александру Балаш)** 12

— Территориальное самоуправление и самообеспечение **(Николае Давид, Овидиу Попеску, Георге Фрэцилэ)** 13

— Полное использование всех резервов уведичения сельскохозяйственной продукции **(Илие О. Попеску)** 15

— Творчество и новаторство в процессе развития предприятия **(Виорел Корнеску)** 18

— Требования, которые могут сочетаться гармонично: технический прогресс, эластичность, дисциплина **(Петру Водэ)** 20

— Окружающая среда и качество жизни (I) **(Аурел Янку)** 22

— Соотношение экстенсивно-интенсивно сквозь призму занятости рабочей силы **(Дору Михалча)** 23

— Школы-течения-экономисты. Дискуссии по вопросу экономического развития между двумя мировыми войнами (I) **(Иванчу Николае-Вэляну)** 24

— Прогресс на пути создания общей системы торговых льгот между развивающимися странами **(Адриан Константинеску)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

MEREU FRUMOASĂ. TINEREŢE!

TINEREŢE sănătate, vigoare, dinamism

TINEREŢE imaginaţie, iniţiativă, noutate

Mereu nouă, moda pentru tineret este funcţională, comodă, veselă, cu alură „sport", de o simplitate elaborată.

Croiala lejeră, mînecile ample, bluzele fluide, fustele largi, pantalonii cu pense şi falduri în talie dau libertate mişcării.

Materialele uşoare, ţesăturile din in sau tip bumbac, mătasea, tricotul sînt rezistente, cu tuşeu plăcut, comode la purtat.

Umerii largi, răscroielile adînci, buzunarele mari, butonajele asimetrice, capsele, combinaţiile de materiale şi culori, efectul plasă sînt moderne şi frumoase.

Toate aceste creaţii ale modei '85 pentru tineret sînt prezente şi pentru dv. în magazinele comerţului de stat.

RECUPERARE
RECONDIŢIONARE
REFOLOSIRE

Cetăţeni!

Acţionaţi cu hotărîre, cu maximă stăruinţă şi spirit gospodăresc pentru recuperarea tuturor materialelor refolosibile şi introducerea lor în circuitul productiv.

Strîngeţi şi valorificaţi prin punctele de colectare şi rulotele existente în toate localităţile din ţară hîrtii şi cartoane uzate, baterii uscate, tuburi spray, materiale refolosibile din fier, cupru, alamă, bronz, aluminiu, acumulatoare auto, anvelope auto reşapabile şi nereşapabile, precum şi materiale din mase plastice din toate sortimentele.

Informaţii suplimentare se pot obţine telefonic de la dispeceratul fiecărei întreprinderi judeţene pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile.

19989 OKT 4.41

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

I 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

campania agricolă de toamnă

- ritmuri susținute în executarea lucrărilor
- respectarea riguroasă a tehnologiilor
- generalizarea experienței înaintate

Numărul 38 ● Vineri 20 septembrie 1985

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN JUDEȚUL IAȘI

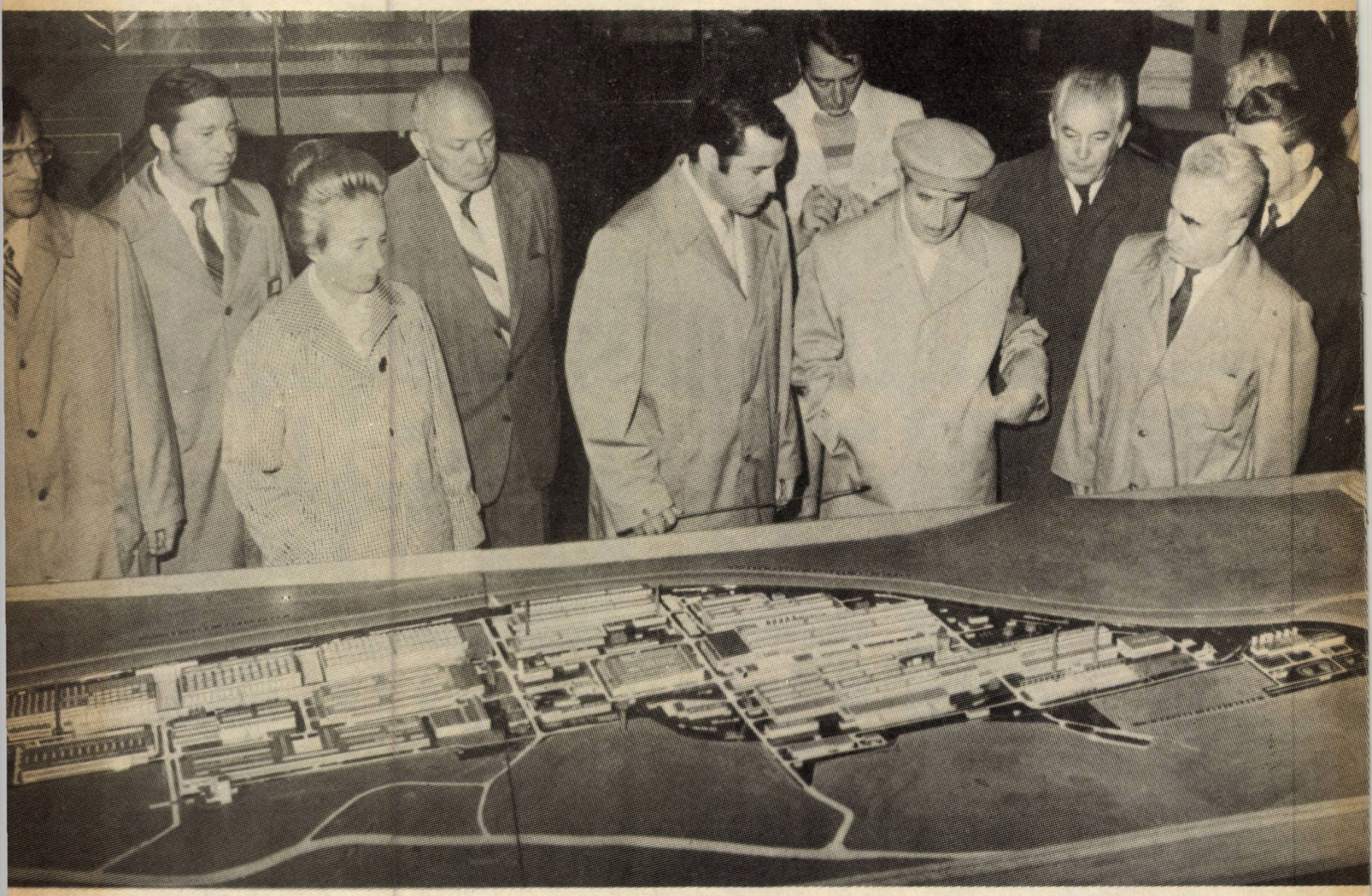

La Combinatul de utilaj greu

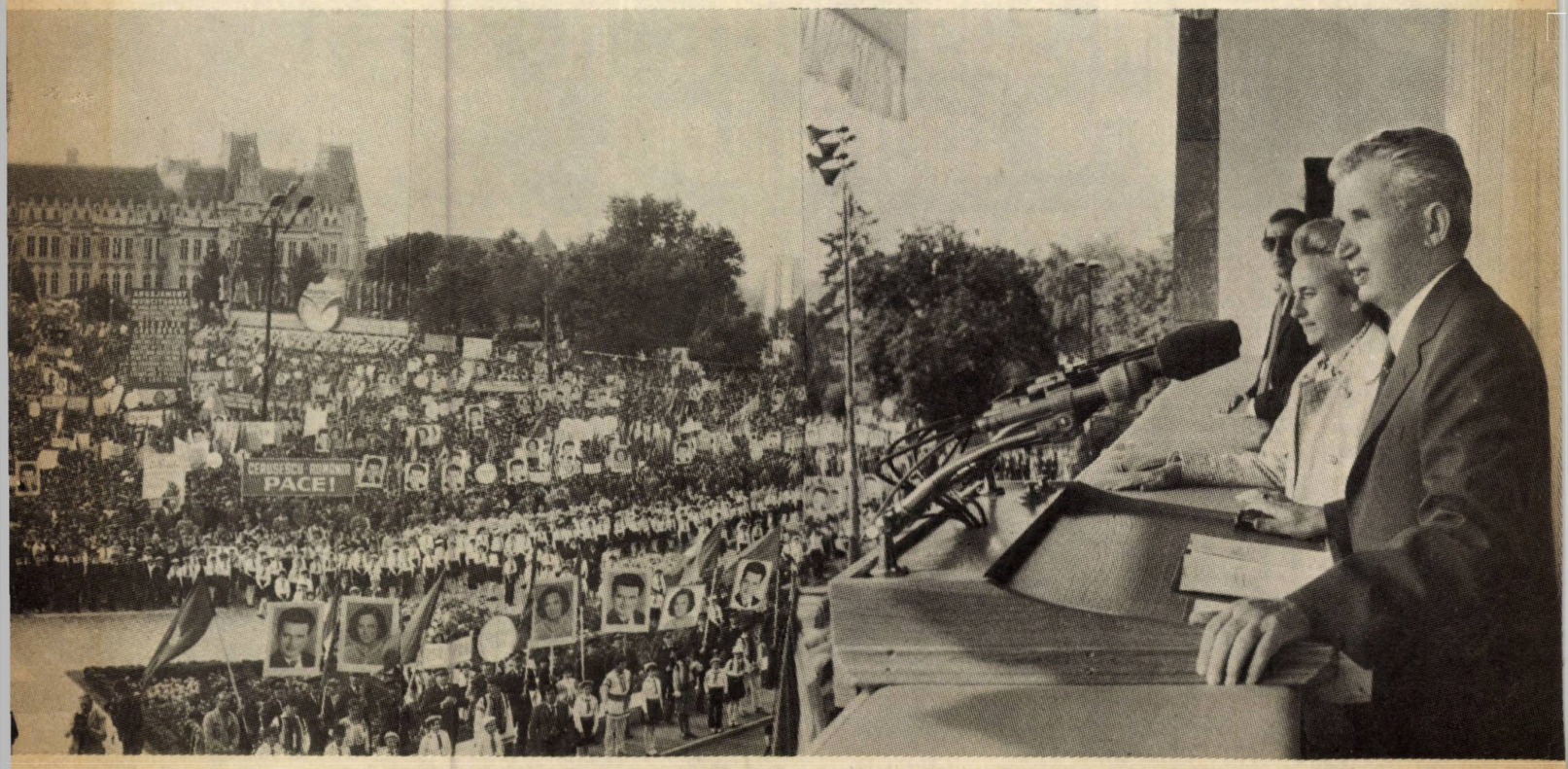

Marea adunare populară din municipiul Iași, cu prilejul deschiderii noului an de învățămînt

D 646

CURIER ECONOMIC – LEGISLATIV

acte ● acțiuni ● proceduri

Acțiuni (cereri) la instanțele de judecată

1. ACȚIUNI PATRIMONIALE

CERERE DE REVENDICARE A UNUI IMOBIL — este reglementată de Cod. civ. 1. **Competență :** Judecarea acțiunilor în revendicare a unui imobil este de competența judecătoriei în circumscripția căreia se află situat imobilul (art. 1 și 3 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** Reclamantul trebuie să probeze calitatea de proprietar al imobilului (act vînzare-cumpărare, donație, schimb, hotărîre judecătorească, certificat de moștenitor, act de partaj etc.). Pîrîtul poate paraliza acțiunea proprietarului (altul decît unitățile socialiste) dovedind că a dobîndit bunul prin uzucapiune. Bunurile proprietate socialistă nu pot fi dobîndite prin uzucapiune. 3. **Procedură :** Hotărîrea judecătoriei este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 C. pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** La valoarea cererii astfel : 5 lei pînă la 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei ; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei (A. pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). 5. **Notă :** Acțiunea este imprescriptibilă. Dacă acțiunea este admisă, pîrîtul este obligat a restitui bunul în natură. Restituirea prin echivalent este admisă numai dacă bunul a pierit din cauză de forță majoră sau a fost expropriat pentru interese obștești, caz în care va restitui proprietarului indemnizația primită. Posesorul de bună credință poate păstra fructele culese sau primite pînă la data acționării în justiție. Cel de rea credință este obligat să restituie valoarea tuturor fructelor, reținînd cheltuielile efectuate (art. 483—484 și 485 Cod. civ.). Ambii posesori vor primi de la proprietar cheltuielile efectuate cu conservarea bunului și cele utile, în măsura în care ele au sporit valoarea bunului. **6. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . din . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . din . . . pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să-l obligați să-mi lase în deplină proprietate și posesie imobilul . . . situat în . . . cu următoarele vecinități . . . . și să-mi restituie valoarea veniturilor percepute pe timpul posesiei sale, a căror valoare o apreciez la . . . lei.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt. În baza actului 1 sînt proprietarul acestui bun pe care pîrîtul exercită posesia, refuzînd să-mi recunoască dreptul meu de proprietate.

În drept, întemeiez prezenta pe dispozițiile art. 481 și 485 Cod. civ.

Înțeleg să mă folosesc de interogatoriul pîrîtului, de proba cu acte (titlul meu de proprietar), precum și de martori.

Depun prezenta, împreună cu actele sus-menționate, în dublu exemplar din care unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecăriei . . . . . :

1 Se va arăta titlul, nr. și data actului de proprietate.

7. Practică judecătorească : Indiferent că se revendică un bun imobil sau unul mobil, dreptul la acțiune este imprescriptibil, pentru că dreptul de proprietate nu se stinge prin neuz. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 144/1982). Acțiunea în revendicare presupune existența unui drept exclusiv și determinat asupra bunului. De aceea, în cazul coindivizarilor, care au numai cote ideale asupra bunului, acțiunea în revendicare a coindivizarului împotriva celorlalți coindivizari nu poate fi primită (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1335/1978 și nr. 1030/1975).

CERERE DE REVENDICARE DE BUNURI MOBILE — reglementată de art. 1909 Cod. civ. 1. **Competență :** Judecarea acțiunilor în revendicare a unor bunuri mobile este de competența judecătoriei în circumscripția căreia se află domiciliul pîrîtului. Dacă nu are domiciliul cunoscut, judecătoria domiciliului reclamantului (art. 1 și 5 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** Pentru ca reclamantul să poată cere restituirea bunului trebuie să nu fie vorba de o deposedare voluntară din partea sa. Potrivit art. 1909 alin. 2 Cod civ., cel care a pierdut sau cel căruia i s-a furat un lucru, poate să-l revendice, în curs de 3 ani, din ziua cînd l-a pierdut sau i s-a furat, de la cel care-l găsește. Dacă posesorul actual al lucrului furat sau pierdut l-a cumpărat în tîrguri sau oboare, sau la licitație publică, ori de la un negustor care vinde asemenea lucruri, proprietarul originar (reclamantul) nu poate lua bunul înapoi, decît plătind posesorului valoarea bunului. 3. **Procedură :** Cu citarea părților și administrarea de probe. Hotărîrea judecătoriei este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** 5 lei pînă la valoarea de 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei ; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei (A. pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). 5. **Notă :** În cazul admiterii acțiunii, restituirea bunului se face în natură, liber de orice sarcini. Dacă restituirea nu se poate face în natură ea se va face prin echivalent. Reclamantul trebuie să achite cheltuielile efec-

Supliment la Revista ECONOMICA

nr. 38 1985

tuate cu conservarea bunului și cele utile (în măsura în care au sporit valoarea lucrului). 6. **Model-cerere :** Se va utiliza în mod orientativ modelul de cerere pentru revendicarea unui bun imobil.

7. Practică judecătorească : Prin acțiunea în revendicare urmărindu-se valorificarea unui drept real, pîrîtul trebuie obligat să restituie în natură bunul mobil revendicat. Această obligație se transformă în dezdăunări în cazul cînd din motive imputabile pîrîtului, bunul nu mai poate fi predat reclamantului în natură (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2466/1979).

CERERE DE REZOLUȚIE A ANTECONTRACTULUI DE VÎNZARE-CUMPĂRARE A UNUI IMOBIL — reglementată de art. 1020—1021 Cod. civ. și de D. nr. 144/1958. **1. Competență :** Judecătoria în circumscripția căreia se află situat imobilul (art. 1 și 13 alin. 1 Cod. pr. civ. și art. 12 D. nr. 144/1958). **2. Condiții :** Existența unui înscris precontractual, autentic sau sub semnătură privată din care să rezulte convenția prealabilă a părților cu privire la vînzarea-cumpărarea unei construcții în urma aprobării înstrăinării acesteia. Neîndeplinirea condițiilor asumate de una din părți (pîrîtul din acțiune) fără de care nu se poate perfecta contractul. **3. Taxe/timbru:** Cf. pct. 1 din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955, astfel : 5 lei pînă la valoarea de 500 lei ; 10 lei pentru ceea ce depășește 500 lei pînă la 1 000 lei ; 3% pentru ce depășește 1 001 lei — 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei. **4. Model-cerere**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . cu domiciliul în . . . , chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . din . . . pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să declarați rezolvită convenția intervenită între noi prin înscris sub semnătura privată cu privire la înstrăinarea imobilului . . . 1 din . . .

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat. Solicit și obligarea la restituirea prețului încasat și daune.

Motivele cererii prezente sînt următoarele :

În fapt . . . 2

În drept, întemeiez acțiunea prezentă pe dispozițiile art. 1020, 1021 și 1365 Cod. civ.

Înțeleg a mă servi de proba cu interogatoriu, acte (convenția a cărei rezoluție se cere,, dovezi că pîrîtul nu și-a îndeplinit obligația prevăzută în contract etc.) și martori (eventual).

Depun prezenta cerere și actele sus-arătate în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru comunicare pîrîtului(ei) (după caz).

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . :

1 Se va descrie imobilul.

2. Se va arăta condiția neîndeplinită de pîrît(ă) care constituie condiția și temeiul cererii de rezoluție a convenției. Se va menționa că reclamantul(a) și-a îndeplinit toate obligațiile contractuale.

Notă : Restituirea prețului plătit și daunele legale se vor cere în cazul și în măsura în care cumpărătorul a achitat o parte din preț sau prețul întreg al vînzării.

5. Practică judecătorească: Pentru rezoluțiunea antecontractului de vînzare-cumpărare este necesar să se facă dovada că una din părți nu și-a respectat obligațiile ce-i reveneau în legătură cu perfectarea contractului sau că perfectarea vînzării a devenit imposibilă, indiferent de culpa părților. Faptul că proprietarul nu mai vrea să vîndă imobilul, nu constituie un motiv de rezoluțiune a antecontractului, și nici faptul că termenul prevăzut pentru perfectarea actului este depășit, atît timp cît nu s-a prevăzut că nerespectarea termenului constituie o condiție rezolutorie (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2350/1983). În cazul neîndeplinirii obligației de către una din părți, creditorul are dreptul de opțiune de a cere executarea obligației sau desființarea convenției. Nu se poate susține că acțiunea pentru rezoluția contractului este inadmisibilă pe motiv că creditorul are posibilitatea să oblige pe debitor la respectarea clauzelor contractuale, prin executarea silită (Trib. Suprem. dec. civ. nr. 784/1982).

CERERE PENTRU RESTITUIREA PREȚULUI ÎN CAZUL ANULĂRII SAU NEPERFECTĂRII CONTRACTULUI DE VÎNZARE-CUMPĂRARE A UNUI IMOBIL — reglementată de art. 1087 și urm. Cod. civ. și art. 12 din D. nr. 144/1958. **1. Competență :** Judecătoria domiciliului pîrîtului ; dacă acesta locuiește în străinătate sau nu are domiciliul ori reședința cunoscute, judecătoria domiciliului sau reședinței reclamantului (art. 1 și 5 Cod pr. civ.). **2. Condiții :** Cererile pot fi primite în cazul în care contractul a fost anulat sau convenția părților nu a fost confirmată prin întocmirea unui act notarial și nici nu a intervenit o hotărîre judecătorească care să țină loc de act de vînzare-cumpărare. Cererea se introduce în termen de 3 ani de la data cînd a fost declarată nulitatea absolută, prin hotărîre judecătorească definitivă, a contractului de vînzare-cumpărare, sau de la data cînd cumpărătorul a luat cunoștință că actul sub semnătură privată nu mai poate fi autentificat (Trib. Suprem dec. civ. nr. 107/1977) și nici nu poate interveni o hotărîre judecătorească care să țină loc de contract (art. 12, D. nr. 144/1958). **3. Procedură :** Probatoriile sînt în sarcina reclamantului. El nu poate invoca propria sa culpă în neperfectarea contractului de vînzare-cumpărare căci ar însemna să se desființeze vînzarea din vina sa (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 595/1961). Hotărîrea judecătoriei poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr.civ,). **4. Taxa/timbru :** Cererea fiind evaluabilă în bani se taxează astfel : 5 lei pînă la valoarea de 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei ; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei. (A. pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). **5. Model-cerere**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . din . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . din . . pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să-l (să o) obligați la restituirea prețului încasat pentru vînzarea imobilului . . . .1. din . . . și la daune, deoarece contractul nu a mai fost perfectat.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt . . .2

În drept, întemeiez prezenta pe dispozițiile art. 12 din Decretul nr. 144/1958 și ale Codului civil.

Înțeleg a mă folosi de proba cu interogatoriu, de acte (convenția neperfectată sau anulată de instanța de judecată, actul de primire a prețului) și de martori (eventual).

Depun prezenta, împreună cu copii de pe actele menționate, în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . :

1 Se va descrie bunul

2 Se vor arăta împrejurările care au determinat anularea sau neperfectarea contractului și dovada încasării prețului.

6. Practică judecătorească. În cazul în care convenția privitoare la transmiterea proprietății unui imobil nu se încheie în formă autentică, aceasta nu are nici o influență asupra reținerii fructelor culese de cumpărător, căruia vînzătorul i-a predat folosința, tocmai în vederea culegerii fructelor. De asemenea, nici cumpărătorul nu poate pretinde, pentru aceeași perioadă, dobînzile aferente prețului plătit, întrucît vînzătorul este în drept să le rețină (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 689/1982).

CERERE DE PERFECTAREA UNUI ANTECONTRACT PRIN INSTANȚĂ — reglementată de art. 12 din D. nr. 144/1958. **1. Competență :** Cererile pentru perfectarea unui antecontract privind vînzarea-cumpărarea unui imobil se judecă de judecătoria în circumscripția căreia se află situat imobilul (art. 1 și 13 al. 1 Cod pr. civ. și art. 12 al. 1 D. nr. 144/1958). **2. Condiții :** Existența unui înscris precontractual, autentic sau sub semnătură privată, din care să rezulte convenția prealabilă a părților de vînzare-cumpărare a unei locuințe determinate, proprietatea prevînzătorului, prețul vînzării și modalitatea de plată precum și precizarea că actul de vînzare-cumpărare urmează a se perfecta în formă autentică, prin notariat, în urma scoaterii autorizației de înstrăinare. Refuzul uneia din părțile contractante de a se prezenta la notariat, în vederea concretizării convenției precontractuale prin încheierea actului de vînzare-cumpărare în formă autentică. **3. Procedură :** Neprezentarea uneia din părți la autentificare, în urma somației făcute de cealaltă parte din executorul judecătoresc, se constată prin proces-verbal încheiat de notariatul în circumscripția căruia se află imobilul (art. 12 alin. 2 D. nr. 144/1958). Administrarea probelor este în sarcina reclamantului. Hotărîrea judecătoriei poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ.). **4. Taxe/timbru :** Cf. pct. 1 din Tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955, astfel : 5 lei pînă la valoarea de 500 lei ; 10 lei pentru ceea ce depășește 500 lei pînă la 1 000 lei ; 3% pentru ceea ce depășește 1 000 lei pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei. **5. Notă :** Transcrierea dreptului de proprietate sau înscrierea în cartea funciară se va face în temeiul unei copii legalizate de pe hotărîrea judecătorească rămasă definitivă (art. 12 alin. 4 D. nr. 144/1958), cu plata taxelor de timbru prevăzute la pct. 7 din Tarif (menționate la contractul de vînzare-cumpărare imobiliară). **6. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . din . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . din . . pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să constatați că imobilul . . . 1 din . . . a fost înstrăinat de pîrît(ă), intrînd în proprietatea subsemnatului.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele prezentei cereri sînt următoarele :

În fapt . . . 2

În drept întemeiez acțiunea de față pe dispozițiile art. 12 din Decretul nr. 144/1958.

Rog a se solicita de la comitetul executiv al consiliului popular al . . autorizația de înstrăinare.

Înțeleg a mă folosi drept probe de interogatoriul pîrîtului(ei) și de înscrisuri (convenția de vînzare-cumpărare a imobilului ; procesul verbal de constatare a neprezentării la notariat a pîrîtului(ei) sau a succesorilor, pentru autentificarea actului de vînzare-cumpărare etc.).

Depun prezenta, împreună cu copii de pe înscrisurile sus-menționate, în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . .

1 Se va descrie imobilul

2 Se vor arăta împrejurările care au determinat sesizarea instanței, respectiv neîndeplinirea obligațiilor asumate în vederea perfectării contractului.

7. Practică judecătorească: Instanța nu poate pronunța o hotărîre care să țină loc de act autentic de vînzare-cumpărare în baza art. 12 din D. nr. 144/1958, fără să verifice, în prealabil dacă vînzătorul este cu adevărat proprietarul imobilului pe care-l vinde, deci existența și întinderea dreptului de proprietate a acestuia asupra bunului respectiv (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1522/1983). Instanța judecătorească poate să pronunțe o hotărîre care să țină loc de act autentic de înstrăinare în baza Decretului nr. 144/1958 și în cazul actelor sub semnătură privată încheiate înainte de apariția acestuia (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 799/1981). Împrejurarea că prin antecontractul de vînzare-cumpărare s-a obligat să transmită cumpărătorului atît construcția, cît și terenul care, potrivit art. 30 alin. 2 din Legea nr. 58/1974, urmează să treacă în proprietatea statului, constituie o nulitate parțială a convenției — cu privire la transmiterea terenului — și nu o nulitate totală a acesteia (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 3/1981).

CERERE DE REZILIERE A CONTRACTELOR DE VÎNZARE-CUMPĂRARE CU CLAUZĂ DE ÎNTREȚINERE — reglementată de art. 1021 și 1075 Cod civ. **1. Competență :** Judecarea cererilor de reziliere a contractelor de vînzare-cumpărare cu clauză de întreținere aparține judecătoriei în circumscripția căreia se află imobilul vîndut prin contract cu clauză de întreținere (art. 1 și 13 Cod. pr. civ.). **2. Condiții :** Rezilierea contractului se poate cere numai cînd se dovedește culpa dobînditorului (cumpărătorului) în sensul că acesta nu a respectat obligația de a presta întreținerea în condițiile stipulate în contract (întreținere și eventual îngrijire). Executarea într-un anumit mod, a obligației contractuale de întreținere, nu poate fi schimbată unilateral de către cel întreținut, fără acordul dobînditorului imobilului (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 278/1976). **3. Procedură :** Probatoriile sînt în sarcina reclamantului. Hotărîrea judecătoriei poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). **4. Taxe/timbru :** Se taxează la valoarea cererii astfel: 5 lei pînă la 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei ; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei. (A pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). **5. Notă :** Creditorul obligației de întreținere (adică persoana care a vîndut imobilul) poate cere fie rezoluția contractului, fie transformarea obligației de întreținere în despăgubiri echivalente în baza art. 1021 și 1075 Cod. civ. (Trib. Suprem dec. civ. nr. 183/1971). **6. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . din . . ., chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . din . . . pentru ca prin hotărîrea dv. să declarați reziliat contractul de vînzare cu clauză de întreținere, încheiat între mine și pîrît(ă) (după caz) din . . ., autentificat sub nr.... din . . . de Notariatul de stat . . . și transcris sub nr. . . din . . . de Notariatul de stat . ., prin care i-am vîndut acestuia(teia) (după caz), imobilul . . .1 din . .

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt, pîrîtul(a) a cumpărat acest imobil cu obligația de a-mi acorda întreținere (eventual îngrijire) în următoarele condiții . . .2, pe care nu le-a respectat.

În drept, întemeiez prezenta pe dispozițiile art. 1020, 1021, 1045 și 1635 Cod civ.

Înțeleg a mă folosi de proba cu interogatoriu, acte . . 3 și martori.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Depun prezenta acțiune, împreună cu actele de mai sus, în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru comunicare, pîrîtului(ei).

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al judecătoriei . . . . .

1 Se va descrie imobilul

2 Se vor arăta condițiile contractuale

3 Contractul și alte acte necesare

7. Practică judecătorească: În principiu, rezilierea contractului de întreținere are ca efect restituirea bunului ce a format obiectul său, către creditorul întreținerii (recte vînzătorul) ca și cînd n-ar fi ieșit niciodată din patrimoniul acestuia conform art. 1045 Cod. civ. Așa fiind, urmează că și drepturile dobîndite de terți în virtutea contractului reziliat sînt desființate. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1836/1977 și nr. 486/1979). Sancțiunea contractuală a rezilierii, chiar

atunci cînd se referă la o prestație personală, are caracter patrimonial pentru că este de natură să restabilească echilibrul patrimonial al părților contractante (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 546/1977).

CERERE DE PRETENȚII BĂNEȘTI IZVORÎND DIN CONTRACTE — este reglementată de art. 1085 și urm. Cod. civ. 1. **Competență:** Judecarea acțiunilor în pretenții pentru pagube izvorîte din contracte, revine judecătoriei domiciliului pîrîtului; dacă acesta are domiciliu în străinătate sau nu are domiciliul cunoscut, judecătoria reședinței sau domiciliului reclamantului (art. 1 și 5 Cod pr. civ.). **2. Condiții:** Existența unui contract și neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor asumate prin contract de către debitorul pîrît, fapt ce a cauzat pagube reclamantului. Cererea poate fi formulată în termen de 3 ani de la data cînd a luat naștere dreptul la acțiune. Cînd debitorul s-a obligat la prestații succesive, termenul curge de la scadența fiecărei prestații (art. 12 D. nr. 167/1958). Pentru litigiile cu o valoare de pînă la 30.000 lei, cu excepția celor derivînd din succesiuni, împărțeli de bunuri și obligații de întreținere, reclamantul trebuie să se adreseze mai întîi comisiei de judecată de pe lîngă comitetul (biroul) executiv al consiliului popular din raza domiciliului pîrîtului. După efectuarea procedurii de împăcare, dacă nu s-a ajuns la un rezultat pozitiv, reclamantul poate introduce acțiunea la judecătorie atașînd totodată și procesul-verbal al comisiei de judecată din care rezultă că, în fața comisiei, părțile nu au reușit să tranșeze litigiul dintre ele. La convenția și cererea părților litigiul, în cazurile de mai sus, poate fi soluționat și de comisia de judecată (art. 21 și 22 din L. nr. 59/1968). **3. Procedură:** Efectuarea probatoriilor cade în sarcina reclamantului. Hotărîrea judecătoriei se poate ataca cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ.). **4. Taxe/timbru:** 5 lei pînă la 500 lei; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei. Se calculează la valoarea cererii (A pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). **5. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . cu domiciliul în . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . din . . . pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să-l (să o) obligați la plata sumei de lei . . . cu titlu de daune, precum și cheltuieli de judecată și onorariu de avocat, pentru neexecutarea (sau executarea necorespunzătoare) a obligațiilor asumate prin contractul . . 1 din...

Motivele prezentei cereri sînt următoarele:

În fapt 2

În drept, întemeiez acțiunea pe dispozițiile art. 1085 și urm. Cod. civ.

Înțeleg a mă folosi de interogatoriu, de proba cu acte . . 3 și martori (dacă e cazul).

Depun prezenta cerere și actele sus-menționate în două exemplare, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . .

1 Se va menționa felul contractului încheiat de părți. Se va arăta dacă este autentic sau sub semnătură privată.

2. Se vor arăta în mod concludent obligațiile pîrîtului ce nu au fost executate sau au fost executate necorespunzător.

3. Contractul, chitanțe, alte eventuale înscrisuri din care să rezulte că debitorul nu și-a îndeplinit obligațiile.

CERERE DE REVOCAREA DONAȚIEI — reglementată de art. 829 și urm. Cod civ. 1. **Competență:** Judecătoria domiciliului pîrîtului; dacă acesta are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliul ori reședință cunoscute, judecătoria domiciliului sau reședinței reclamantului (art. 1 și 5 Cod pr. civ.). Este, de asemenea, competentă judecătoria locului prevăzut în contractul de donație pentru executarea, chiar în parte, a obligațiilor sau aceea unde s-a săvîrșit faptul ilicit (art. 1 și 10 pct. 1 și 8 Cod pr. civ.). **2. Condiții:** Donația se poate revoca pentru: neîndeplinirea condițiilor cu care s-a făcut; pentru ingratitudine și pentru naștere de copii, în urma donațiunii (art. 829 Cod civ.). Donația între vii se revocă pentru ingratitudine: dacă donatarul a atentat la viața donatorului; dacă este culpabil în privință-i de delicte, cruzimi sau injurii grave; dacă fără cuvînt îi refuză alimente (art. 831 Cod civ.). **3. Procedură:** Cererea de revocare pentru ingratitudine trebuie făcută în termen de un an din ziua faptului sau din ziua cînd donatorul a cunoscut faptul (art. 833 alin. 1 Cod civ.). Prescripția acțiunii de revocare, în cazul survenirii unui copil se împlinește după 30 de ani de la nașterea acestuia (art. 840 Cod civ.). Hotărîrea judecătoriei poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1. Cod. pr. civ.). **4. Taxe/timbru:** Se taxează la valoarea cererii astfel: 5 lei pînă la 500 lei; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei (A. pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1958). **5. Notă:** Donația este revocată de drept, dacă donatorul, în urma donațiunii, dobîndește un copil din căsătorie sau din afara căsătoriei, fie chiar postum, adică născut în urma morții tatălui său (art. 836 Cod civ. și art. 63 Codul familiei). **6. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . 1 cu domiciliul în . . 2 chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . 3, cu domiciliul în . . .4, pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să revocați actul (contractul) de donație autentificat de Notariatul de Stat . . sub nr. . . din . . încheiat de mine în calitate de donator și pîrît ca donatar prin care i-am donat următoarele bunuri: . . .5 în valoare de . . . lei. Solicit, de asemenea, cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele acțiunii sînt următoarele:

În fapt. Donația a fost făcută de mine și acceptată de pîrît cu condiția ca . . . 6. Pîrîtul nu a respectat această condiție.

În drept întemeiez prezenta pe prevederile art. 830 Cod civ.

Înțeleg a mă folosi de interogatoriul pîrîtului și de proba cu acte (contractul de donație).

Depun prezenta cerere, însoțită de copie de pe actul de donație, în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului.

Data,

Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . .

1 Numele și prenumele reclamantului donator

2 Localitatea, str., nr., sectorul (județul)

3 Numele și prenumele pîrîtului donatar (acceptant)

4 Localitatea, str., nr., sectorul (județul)

5 Se va menționa bunul (bunurile)

6 Se va preciza condiția sub care s-a efectuat donația

Notă: Donația se poate revoca și pentru ingratitudine, precum și în cazul cînd donatorul, în urma donațiunii, dobîndește un copil din căsătorie sau din afara căsătoriei. În astfel de cazuri la motivele de fapt ale acțiunii se va arăta în concret situația ce a intervenit.

7. Practică judecătorească: Acțiunea în anularea unei convenții (implicit a unei donații pentru neîndeplinirea sarcinilor) este o acțiune personală cu caracter patrimonial ce poate fi exercitată de moștenitori, nu numai continuată de ei. Această acțiune este transmisibilă prin deces. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 733/1972).

CERERE DE REVOCARE A DONAȚIEI ÎNTRE SOȚI — reglementată de art. 937 și urm. Cod. civ. **1. Competență :** Judecătoria în a cărei circumscripție domiciliază pîrîtul. Dacă pîrîtul are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliul sau reședința cunoscute, competența revine judecătoriei domiciliului sau reședinței reclamantului (art. 1 și 5 Cod pr. civ.). Este competentă, de asemenea, judecătoria locului prevăzut în contract pentru executarea chiar în parte a obligațiunilor din contractul de donație (art. 10 pct. 1 Cod pr. civ.). **2. Condiții :** Revocarea se poate solicita fără ca legea să ceară anumite condiții, dat fiind că donația făcută între soți în timpul căsătoriei este revocabilă (art. 937 alin. L Cod. civ.). Donația deghizată sau făcută prin intermediar este nulă în virtutea legii (art. 940 alin. 2 Cod. civ.). Donația nu este revocabilă pe motiv că în urmă s-au născut copii (art. 937, al. 3, Cod civ.). **3. Procedură :** Cererea de revocare a donației între soți se poate introduce oricînd. Hotărîrea judecătoriei poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). **4. Taxe/timbru :** Se taxează la valoarea cererii astfel : 5 lei pînă la 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei ; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei (A pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). 5. Cererea se va formula avîndu-se în vedere — în mod orientativ — modelul de cerere arătat la revocarea donației. Menționăm că legea nu cere existența anumitor condiții pentru revocarea donației între soți.

CERERE DE IEȘIRE DIN INDIVIZIUNE — reglementată de art. 728 și urm. Cod. civ. și art. 36 Cod fam. **1. Competență :** Judecarea cererilor de ieșire din indiviziune aparține judecătoriei în circumscripția căreia se află situat imobilul proprietate indiviză (art. 1 și 13 Cod pr. civ.). Dacă imobilele supuse împărțelii sînt situate pe raza teritorială a mai multor instanțe, cererea de împărțeală se va depune la instanța domiciliului sau reședinței pîrîtului, dacă acesta se află în vreuna din aceste circumscripții, iar în caz contrar, la oricare din instanțele în circumscripțiile cărora se află unul din imobilele supuse partajului. Excepții de derogare de competență : cînd starea de indiviziune rezultă din succesiune, competentă este instanța de la ultimul domiciliu al defunctului (art. 14 Cod, pr. civ.) ; în caz de divorț, dacă concomitent cu acțiunea de divorț, se solicită și partajul bunurilor imobiliare dobîndite în timpul căsătoriei, competentă va fi instanța care soluționează divorțul. **2. Condiții :** Potrivit art. 728 Cod civ., nimeni nu poate fi obligat a rămîne în indiviziune. Reclamantul trebuie să fie proprietar în indiviziune cu orice altă persoană în afară de soț. În acest din urmă caz, ieșirea din indiviziune, poate fi cerută și aprobată numai pentru motive obiective și temeinice (art. 36 alin. 2 Codul familiei). Partajul judiciar are loc atunci cînd : unul din coproprietari nu este prezent la împărțeală, nici personal și nici prin reprezentant (art. 747 C. civ.) ; unul din coproprietari fiind minor sau interzis, autoritatea tutelară nu a încuviințat împărțeala prin bună învoială (art. 747 C. civ.) ; unul din coproprietari nu consimte în împărțeală prin bună învoială (art. 780 C. civ.). Autorizația administrativă de partaj (împărțeală), prevăzută de disp. art. 31 din D. nr. 58/1974 și art. 11 D. nr. 144/1958, este necesară numai în situațiile cînd se modifică planul cadastral al terenurilor, sau planul arhitectonic al construcțiilor, cînd se impune o parcelare, o împărțire a acestor imobile, între foștii coproprietari (Trib. Suprem, deciziile nr. 82/1978, 636 și 749/1979 ; 2193/1979 ș.a.). **3. Procedură :** La cerere se anexează actul de proprietate al imobilului și autorizarea organului administrației de stat, cînd este cazul. Hotărîrea judecătoriei este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). **4. Taxe/timbru :** 50 lei atunci cînd sînt precizate bunurile de împărțit, persoanele îndreptățite și cotele părți ce le revin (A, pct. 3 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955 și § 42 I.M.F. 1711/1960). În celelalte cazuri, cererea este considerată ca acțiune evaluabilă în bani, taxîndu-se la valoarea bunurilor ce fac obiectul pretențiilor (A pct. 1 din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955) și I.M.F. nr. 1711/1960), astfel: pînă la valoarea de 500 lei — 5 lei ; pentru ceea ce depășește 500 lei, pînă la 1 000 lei — 10 lei; de la 1 001 la 5 000 lei — 3% ; pentru ceea ce depășește 5 000 lei — 5%. **5. Notă :** Partajul judiciar constituie excepția, regula fiind partajul voluntar. Partajul voluntar se face, conform voinței părților, cu sau fără autorizația de partaj — în funcție de obiectul partajului și modalitatea partajării acestuia, prin act autentificat de notariatul de stat. Hotărîrile ca și actele autentice se transcriu în registrul de publicitate imobiliară sau în cartea funduară la cererea copartajanților. Pentru transcriere se percepe o nouă taxă. **5. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) ... din ... chem în judecată și personal la interogatoriu pe... din ... pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să declarați ieșirea noastră din indiviziune asupra imobilului... 1 situat în... și să atribuiți fiecăruia loturi în proporție de... pentru mine, și de... pentru pîrît(ă), precum și împărțirea în aceleași proporții ale veniturilor în valoare de lei .... încasate de pîrît(ă), inclusiv despăgubiri. Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele acțiunii sînt următoarele :

În fapt — 2

În drept, întemeiez cererea pe dispozițiile art. 728 Cod civ. și ale Legii nr. 603/1943.

Solicit și cercetare la fața locului.

Înțeleg să mă folosesc de următoarele probe : expertiză, acte (actul de proprietate din care rezultă că sînt coproprietar indivizar).

Depun prezenta cerere și actul sus-menționat, în două exemplare, din care unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . . :

1. Se va descrie imobilul

2. Se va expune situația datorită căreia părțile se află în indiviziune și că pîrîtul refuză a proceda la partaj prin bună învoială.

6. **Practică judecătorească.** Potrivit art. 728 C. civ., acțiunea de împărțeală a bunurilor mobile indivize este imprescriptibilă. Imprescriptibilă este, de asemenea, cererea de împărțeală a fructelor produse de bunurile imobile indivize, dar numai în ipoteza cînd fructele există în materialitatea lor, ceea ce dă cererii caracterul unei acțiuni în revendicare, imprescriptibilă potrivit legii. Atunci cînd însă fructele,, inclusiv sumele reprezentînd echivalentul lipsei de folosință exprimat în chiria cuvenită potrivit legii, nu mai există, cererea are caracterul unei acțiuni personale supusă prescripției de trei ani (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 880/1983). Proprietarul unui teren are posibilitatea, potrivit art. 488 C. civ., să invoce dreptul de proprietate prin accesiune asupra construcțiilor edificate de altă persoană, pe terenul său. În acest caz, proprietarul terenului are obligația de a despăgubi pe constructor (art. 491 C. civ. sau convenția părților). Cît timp însă proprietarul terenului nu își valorifică acest drept — de a invoca dobîndirea proprietății prin accesiune asupra construcțiilor — și lasă pe constructor a avea nestingherită folosința, el nu poate fi obligat să despăgubească pe constructor. Astfel, ar însemna ca ,peste voința sa, proprietarului terenului să i se creeze o situație împovărătoare, deși potrivit alternativelor prevăzute în art. 494 C. civ. neajunsurile trebuie să le suporte constructorul. În cazul în care soții sînt constructori pe terenul altei persoane, în patrimoniul lor comun se află toate drepturile decurgînd din faptul edificării construcțiilor, adică dreptul de a le folosi și de a nu fi despăgubiți de proprietarul terenului, dacă acesta îi va lipsi de dreptul de folosință. Dreptul de despăgubire poate fi evaluat pentru că bunul are o valoare. Cînd creanța este certă și lichidă (fiind stabilită valoarea construcțiilor), dar nu este exigibilă, el poate fi valorificat numai dacă pro-

prietarul terenului își apropie folosința construcțiilor. Aceste drepturi patrimoniale, evaluabile în bani, pot și trebuie să facă obiectul împărțelii între soți, în condițiile precizate de art. 36 din Codul familiei, raportat la prevederile art. 741 C. civ. Adoptarea uneia din modalitățile de împărțeală (lotizare) este o chestiune pe care instanța o rezolvă în raport de particularitățile cazului concret dedus judecății. Dacă folosința construcțiilor — derivînd dintr-o coerență neexigibilă — nu se poate fragmenta din diferite cauze, urmează a fi atribuită unuia din copartajați. Dacă ulterior, proprietarul fondului înțelege să-și valorifice dreptul său de proprietate, prin accesiune, asupra construcțiilor, dreptul de folosință din partea constructorilor încetează, fiecare avînd dreptul să primească de la proprietar doar cîtimea din creanță ce i s-a atribuit, ca echivalent bănesc, al părții corespunzătoare din construcție. Dacă aceasta a fost determinată în contradictoriu atît cu copartajanții, cît și cu proprietarul terenului, însăși întinderea cotei-părți din creanță îi este opozabilă și acestuia din urmă. În ipoteza cînd proprietarul fondului nu a figurat în procesul de partaj, bineînțeles că atît existența, cît și întinderea creanței, în caz de neînțelegere, urmează a se clarifica pe calea unui litigiu menit a conduce la o hotărîre opozabilă și proprietarului de teren. (Trib. Suprem, dec. civ., nr. 1176/1983). Împrejurarea că unul dintre copartajanți nu locuiește în localitatea în care este situat imobilul supus împărțelii nu poate constitui o piedică de a i se atribui în natură bunul respectiv sau o parte din el (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 766/1982). Atît partajul voluntar, cît și cel judiciar nu produc efecte cînd au loc fără participarea unuia dintre coproprietari, căci nu se poate dispune de drepturile altei persoane. Acțiunea coproprietarului omis la partajare este imprescriptibilă (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 873/1982).

CERERE DE DESFACEREA (REZOLUȚIA, REZILIEREA) CONTRACTULUI — reglementată de art. 1020—1021, 1439 Cod. civ. 1. **Competență:** Judecarea cererilor privind rezoluția sau rezilierea unor contracte aparține judecătoriei domiciliului pîrîtului, dacă acesta nu are domiciliul cunoscut, judecătoria reședinței sau domiciliului reclamantului, dacă convențiile se referă la lucruri mobile (art. 1 și 5 Cod. pr. civ.). Dacă cererea privește un contract referitor la un imobil, competența aparține judecătoriei în circumscripția căreia se află imobilul (art. 1 și 13 Cod. pr. civ.). 2. **Condiții:** Existența unui contract, chiar neautentic, în cazul cînd una din părți nu execută obligațiile sale, cealaltă parte cere rezoluția (desființarea convenției) și daune (art. 1020 și 1021 Cod. civ.). Rezilierea se poate cere — mai ales — în cazul contractelor cu prestații succesive, în cazul cînd o parte nu-și mai îndeplinește obligațiile sale (art. 1439 Cod. civ.). 3. **Procedură:** Efectuarea probatoriilor este în sarcina reclamantului. Hotărîrea judecătoriei se poate ataca cu recurs în 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. civ.). 4. **Taxe/timbru:** 50 lei, dacă nu se cer și daune. În cazul în care se solicită și despăgubiri se taxează la valoare, după criteriile menționate la punctul anterior. 5. **Notă:** Rezoluția se aplică în caz de neexecutare a unor contracte cu execuție instantanee (de pildă vînzarea-cumpărarea), rezilierea se aplică în cazul neexecutării unor contracte cu execuție succesivă (ex. contractul de închiriere). Rezoluția desființează retroactiv contractul prin care ambele părți și-au luat obligații, în cazul cînd debitorul nu și-a executat din culpă obligațiile asumate. Prestațiile efectuate se restituie (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2524/1955). Rezilierea suprimă numai pentru viitor efectele contractului. Prestațiile efectuate anterior nu se restituie. 6. **Model-cerere. A. Cerere în rezoluțiunea unui contract.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a). . . . din . . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . din . . . ., pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să declarați rezolvit contractul prin care autentic nr. . . . . din . . . . . sub semnătură privată Subsemnatul(a) am vîndut pîrîtului(ei) 1

Rog, de asemenea, să obligați pîrîtul(a) să-mi plătească sumai de lei . . . . . drept daune.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele prezentei cereri sînt următoarele: **În fapt** . . . . . 2. **În drept**, întemeiez acțiunea pe prevederile art. 1320—1365 Cod. civ. (în cazul contractului de vînzare-cumpărare), pe art. 1020 și 1021 Cod. civ. (în cazul altor contracte).

Înțeleg să mă folosesc de următoarele probe: interogatoriul pîrîtului și înscrisuri 3

Depun prezenta cerere și copii de pe actele sus-menționate, în dublu exemplar, unul pentru instanță și altul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data **Semnătura**

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . . .

1 Obiectul contractului.

2 Se vor arăta în concret obligațiile contractuale asumate de pîrît și neexecutate.

3 Se vor menționa înscrisurile doveditoare (actul de vînzare, altă convenție, chitanțe etc.).

B. Cerere în rezilierea unui contract

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . din . . . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . . din . . . . . pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să reziliați contractul autentic nr. . . . . din contractul sub semnătură privată prin care subsemnatul(a) am . . . . . 1, iar pîrîtul(a) . . . . . 2. Cer să obligați pîrîtul la suma de . . . . cu titlul de daune.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivel prezentei cereri sînt:

În fapt 3

În drept întemeiez prezenta pe prevederile art. . . . . 4 din Codul civil.

Înțeleg să folosesc interogatoriul pîrîtului, proba cu acte . . . . . 5 și martori.

Depun prezenta și actele de care mă folosesc în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului.

Data **Semnătura**

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . .

1 Se va menționa prestația reclamantului(ei) din actul (operațiunea) juridică intervenită între părți.

2 Idem a pîrîtului(ei)

3 Se va arăta faptul că pîrîtul(a) nu și-a executat obligația asumată prin contract.

4 Art. 1523, 1552, 1485 Cod. civ, după caz,

5 Înscrisul (contractul) dintre părți.

CERERE PRIVIND PRETENȚII PENTRU PAGUBE DECURGÎND DIN FAPTE ILICITE — reglementată de art. 998—999 Cod civ. 1. **Competență:** Judecarea acțiunilor în pretenții pentru prejudicii decurgînd din fapte ilicite aparține judecătoriei domiciliului pîrîtului; dacă acesta are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliul cunoscut, instanța domiciliului sau reședinței reclamantului (art. 1 și 5 Cod. pr. civ.). Are competență alternativă și judecătoria în circumscripția căreia a fost săvîrșită fapta ilicită (art. 1 și 10 pct. 8 Cod. pr. civ.). 2. **Condiții:** Existența unui fapt ilicit care a produs pagube materiale. Prejudiciul poate fi cauzat nu numai prin săvîrșirea unei fapte, ci și din neglijență sau imprudență (art. 998 și 999 Cod. civ.). Cînd valoarea prejudiciului este pînă la 30.000 lei se va urma procedura prevăzută de art. 21 din L. nr. 59/1968. Cererea trebuie introdusă în termen de 3 ani (între unități socialiste 18 luni) de la data cînd păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atît paguba cît și pe cel ce răspunde de ea (art. 8 alin. 1 D. nr. 167/1958). 3. **Procedura:** Reclamantul trebuie să dovedească existența prejudiciului și întinderea acestuia, precum și legătura de

cauzalitate dintre faptul ilicit și pagubă. Hotărîrea judecătoriei poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). **4. Taxe/timbru :** 5 lei pînă la 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei ; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei. Se calculează la valoarea cererii (A, pct. 1, tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). **5. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul (a) . . . . cu domiciliul în . . . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . . cu domiciliul în . . . . . pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să-l obligați la . . . . . suma de . . . . cu titlu de daune și la plata cheltuielilor de judecată și a onorariului de avocat. Apreciez obiectul prezentei cereri la valoarea de . . . . . lei.

Motivele acțiunii sînt următoarele :

În fapt... 1.

În drept, întemeiez cererea pe dispozițiile art. 998—999 din Codul civil.

În dovedirea prezentei cereri înțeleg să folosesc următoarele probe : interogatoriul părîtului(ei), martori și acte, (dacă este cazul).

Depun prezenta cerere cu copii, precum și copii certificate de pe înscrisurile menționate mai sus în 2 exemplare, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat părîtului(ei).

Data **Semnătura**

reclamantului
reclamantei

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . . .

1. Se va expune concludent faptul ilicit săvîrșit de părît(ă), daunele suferite de reclamant(ă) și legătura cauzală dintre faptă și prejudiciu.

6. Practică judecătorească. Cuantumul despăgubirilor trebuie stabilit în raport cu întinderea prejudiciului, iar nu potrivit cu posibilitățile materiale ale autorului sau ale părții vătămate (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1306/1981). Persoana care are sub paza sa juridică un lucru, poate fi exonerată de răspundere pentru prejudiciile cauzate de acel lucru numai dacă se dovedește că accidentul s-a datorat forței majore ori culpei grave a victimei (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 766/1981) sau — în materie delictuală trebuie să reprezinte reparațiunea integrală a prejudiciului. Culpa debitorului ținut la reparațiune, fiind comună cu cea a victimei, acesta nu poate fi obligat să acopere o creanță mai mare decît aceea derivînd din întinderea culpei sale. Dacă vinovățiile sînt egale, autorul prejudiciului va fi obligat să repare numai 1/2 din pagubă restul fiind suportat de victimă, potrivit întinderii culpei sale (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1953/1980).

CERERE PENTRU REPARAREA PAGUBELOR PRICINUITE DE UN MINOR — reglementată de art. 1000 Cod. civ. **1. Competență :** Judecarea cererilor pentru repararea pagubelor cauzate de un minor aparține judecătoriei domiciliului părîtului ; dacă acesta are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliul cunoscut, judecătoriei reședinței sau domiciliului reclamantului (art. 1 și 5 Cod. pr. civ.). Este de asemenea competentă judecătoria din circumscripția în care s-a săvîrșit fapta ilicită a minorului care a provocat daunele (art. 1 și 10 pct. 8 Cod. pr. civ.). **2. Condiții :** Cererea se poate formula în termen de 3 ani de la data cînd păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atît paguba cît și pe cel ce răspunde de ea (art. 3 și 6 alin. 1 Decret nr. 167/1958). Valoarea litigiului trebuie să depășească 30 000 lei, în caz contrar fiind obligatorie procedura de împăciuire, prevăzută de art. 21, L. nr. 59/1968. **3. Procedură :** Acțiunea se formulează împotriva părinților dacă minorul locuiește la dînșii (art. 1000 alin. 2 Cod. civ.) sau împotriva instituției de ocrotire (cămin, internat etc.) dacă autorul minor al faptei ilicite se găsea sub supravegherea acestora (art. 1000 alin. 4 Cod civ.). Probele trebuie administrate de reclamant. Hotărîrea judecătoriei se poate ataca cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ.). **4. Taxe/timbru :** 5 lei pînă la 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei ; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei. Se calculează la valoarea cererii (A pct. 1 tarif aprobat H.C.M. nr. 911/1955). **5. Model-cerere**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul (a) . . . . . cu domiciliul în . . . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . . din . . . . . în calitate de părinte (sau tutor) al minorului . . . . . pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să-l obligați la plata sumei de . . . . lei, cu titlu de daune, precum și la cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele acțiunii sînt următoarele :

În fapt, părîtul(a) 1

În drept, întemeiez cererea pe dispozițiile art. 1000 din Codul civil.

În dovedirea prezentei cereri înțeleg să folosesc următoarele probe : interogatoriul, martori și acte (eventual).

Martorii propuși sînt următorii :

Taxa de timbru a fost plătită.

Depun prezenta cerere cu copii, certificate de pe înscrisurile menționate mai sus în două exemplare, dintre care unul va fi comunicat părîtului(ei).

Data Semnătura

reclamantului
reclamantei

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . . .

1 Se va expune concludent faptul ilicit săvîrșit de minor, daunele suferite de reclamant și legătura cauzală dintre faptă și prejudiciu.

6. Practica judecătorească: Părinții răspund pentru prejudiciul cauzat de copiii lor minori, pentru orice pagubă, rezultînd din lipsa lor de educație. Lipsa unei educații corespunzătoare trebuie dedusă întotdeauna din chiar fapta antisocială prejudiciabilă săvîrșită de minor (Trib. Suprem, dec. nr. 18/1982 în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din L. nr. 58/1968). În cazul părinților divorțați, soțul căruia i s-a încredințat copilul și la care acesta locuiește răspunde, în temeiul art. 1000 alin. 2 Cod. civ., pentru fapta prejudiciabilă a copilului, întrucît el îl poate supraveghea și îndeplini direct îndatorirea de a-l educa. În caz de recăsătorire a părintelui căruia i s-a încredințat copilul, soțul nu are a răspunde întrucît nu are calitatea de părinte și nici nu poate fi asimilat cu acesta. Părintele divorțat, căruia nu i s-a încredințat copilul nu are a răspunde, deoarece nu locuiește împreună cu minorul (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 2465/1978).

CERERE PENTRU REPARAREA PAGUBELOR PRICINUITE DE ALTE PERSOANE — reglementată de art. 1000 Cod civ. **1. Competența:** Judecarea cererilor pentru repararea pagubelor pricinuite de terțe persoane aparține judecătoriei domiciliului părîtului ; dacă acesta are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliul cunoscut, judecătoriei reședinței sau domiciliului reclamantului (art. 1 și 5 Cod pr. civ.). Este, de asemenea, competentă judecătoria în circumscripția căreia s-a săvîrșit fapta ilicită cauzatoare de pagube (art. 1 și 10 pct. 8 Cod pr. civ.). **2. Condiții :** Fapta ilicită să fie săvîrșită în cadrul atribuțiilor de serviciu al prepusului. Dacă fapta nu are legătură cu munca încredințată de comitent, autorul răspunde personal, comitentul fiind exonerat de răspundere (art. 1000 alin. 3 Cod. civ.). Cererea se poate formula în termen de 3 ani de la data cînd păgubitul a cunoscut sau a trebuit să cunoască atît paguba cît și pe cel ce răspunde de ea (art. 3 și 8 alin. 1 D. nr. 167/1958). **3. Procedură :** Cererea se formulează împotriva unității socialiste cu care făptuitorul se află în raporturi de muncă (art. 1000 alin. 1 Cod civ.). Probele sînt în sarcina reclamantului. Hotărîrea judecătoriei se poate ataca cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1

Cod pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** 5 lei pînă la 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei ; 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei. Se calculează la valoarea cererii (A pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 91/1955). 5. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . . cu domiciliul în . . . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . . cu sediul în . . . . . pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să o obligați, în calitate de comitentă, pentru fapta prepusului, la plata sumei de lei . . . . cu titlu de daune precum și la cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele prezentei cereri sînt următoarele :

În fapt 1

În drept întemeiez prezenta pe dispozițiile art. 1000 Cod civil.

Înțeleg a mă folosi drept probe de interogatoriul unității, de înscrisuri și de martori.

Depun prezenta și copii de pe înscrisuri în două exemplare, unul pentru instanță și unul spre a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . . .

1. Se va arăta în mod concludent dauna pricinuită, caracterul ilicit al faptei, legătura cauzală dintre faptă și prejudiciu și raportul de prepușenie dintre autor și unitate.

6. Practică judecătorească: Garanția legată sub forma răspunderii civile delictuale a comitentului pentru fapta reținută și culpabilă a prepusului a fost instituită în interesul exclusiv al victimei. Aceasta se poate îndrepta împotriva comitentului dar și direct împotriva prepusului (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 402/1981). Unitatea comitentă are dreptul ca, după despăgubirea victimei, să se întoarcă împotriva prepusului pentru întreaga sumă plătită, deoarece nu are calitatea de codebitor solidar cu prepusul său (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 392/1981 și nr. 1779/1981).

CERERE ÎN PRETENȚII ÎN CAZUL ÎMBOGĂȚIRII FĂRĂ JUSTĂ CAUZĂ — reglementată de art. 922 Cod. civ. **1. Competență :** Judecarea acțiunilor în pretenții în cazul îmbogățirii fără justă cauză aparține judecătoriei domiciliului pîrîtului (art. 1 și 5 Cod pr. civ.). În cazul cînd acesta locuiește în străinătate sau nu are domiciliul cunoscut, acțiunea se formulează la judecătoria în a cărei rază domiciliază reclamantul (art. 5 Cod pr. civ.). **2. Condiții :** Acțiunea avînd caracter subsidiar nu poate fi primită decît în cazul în care cel sărăcit nu are împotriva îmbogățitului fără cauză nici o altă acțiune izvorîtă fie din contract, fie din acte sau fapte ilicite. În aceste cazuri, reclamantul are la dispoziția sa fie o acțiune contractuală (bazată pe răspunderea contractuală) a pîrîtului, fie o acțiune bazată pe răspunderea delictuală a acestuia din urmă. Valoarea litigiului trebuie să fie mai mare de 30 000 lei, în caz contrar fiind obligatorie procedura prevăzută de art. 21 din L. nr. 59/1968. Acțiunea trebuie introdusă în termen de 3 ani, care începe să curgă de la data cînd păgubitul reclamant a cunoscut atît paguba cît și pe cel ce răspunde de ea (art. 3 alin. 1 coroborat cu art. 8 alin. 2 Decret nr. 167/1958). În cazul cînd persoana îmbogățită are capacitate juridică limitată, obligația de restituire este restrînsă la valoarea bunurilor aflate încă în patrimoniul său, precum și la valoarea acelora care au fost înlocuite prin altele. **3. Procedură :** Cu citarea părților și administrarea de probe. Hotărîrea judecătoriei se poate ataca cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ.). **4. Taxe/timbru :** 5 lei pînă la valoarea de 500 lei ; 10 lei pentru ce depășește 500 lei pînă la 1 000 lei ; 3% pentru ce depășește 1 000 lei pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ceea ce depășește 5 000 lei (pct. 1 lit. A tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). **5. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . . cu domiciliul în . . . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . . din . . . . . , pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să-l (să o) obligați la despăgubiri în sumă de lei . . . și la plata cheltuielilor de judecată și a onorariului de avocat.

Motivele acțiunii sînt următoarele :

În fapt, pîrîtul(a) 1

În drept, întemeiez cererea pe dispozițiile art. 992 și urm. din Codul civil.

În dovedirea prezentei cereri înțeleg să folosesc următoarele probe : interogatoriul pîrîtului, martori și acte (eventual).

Martorii propuși sînt următorii :

Taxa de timbru a fost plătită.

Depun prezenta cerere cu copii, precum și copii certificate de pe înscrisurile menționate mai sus în 2 exemplare, dintre care . . . . vor fi comunicate pîrîtului (pîrîților)

Data Semnătura

reclamantului
reclamantei

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . .

1. Se va arăa în mod concludent scurgerea de valori din patrimoniul reclamantului, fără a avea echivalent, în patrimoniul pîrîtului.

6. Practică judecătorească: În cazul în care un funcționar al unei direcții județene pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale a fost condamnat — printr-o hotărîre penală rămasă definitivă — pentru infracțiuni legate de plata ilegală a ajutorului familial de stat unor femei cărora nu li se cuvenea acest drept și, în consecință, a fost obligat, prin aceeași hotărîre penală și la plata despăgubirilor civile echivalente cu totalul cuantumului ajutoarelor nelegal achitate, în acțiunea civilă, bazată pe îmbogățirea fără justă cauză, intentată de către fostul condamnat împotriva beneficiarelor, el poate cere restituirea — independent de orice culpă a pîrîtelor —, dar numai în limita sumelor efectiv plătite de el unității păgubite doar 3 120 de lei. În consecință, recursul celor prin hotărîre penală.

În cauză, se reține că prin hotărîrea penală reclamantul a fost obligat la 51 600 de lei despăgubiri, dar că, pînă la soluționarea cauzei de față, el restituise unității păgubite doar 3120 de lei. În consecință, recursul celor cinci pîrîte se admite, și, în fond, acțiunea reclamantului este admisă în parte, fiecare pîrîtă fiind obligată să plătească reclamantului numai cîte 624 de lei (Trib. jud. Vaslui, dec. civ. nr. 293/1983).

ACȚIUNEA ÎN EVACUAREA CHIRIAȘULUI — reglementată de L. nr. 5/1973 și art. 1410 și urm. Cod. civil. **1. Competență :** Judecătoria în a cărei circumscripție este situat imobilul (art. 1 și art. 13 Cod. pr. civ.). **2. Condiții :** Acțiunea este admisibilă dacă locatarul (chiriașul) principal și cei ce locuiesc împreună cu acesta nu plătesc cu rea credință chiria pe timp de 3 luni consecutiv sau cota-parte a cheltuielilor ce le revin potrivit legii. **3. Procedura :** Cu citarea părților și administrarea de probe. Dacă în cursul procesului de evacuare se plătește suma datorată, instanța poate respinge cererea, obligînd pe pîrît la plata cheltuielilor de judecată. Instanța va admite totuși cererea de evacuare dacă împotriva locatarului s-a pronunțat anterior o hotărîre definitivă prin care a fost obligat la plata chiriei ori la cota-parte a cheltuielilor ce-i revin sau la plata cheltuielilor de judecată (art. 24 lit. d din L. nr. 5/1973). 3. **Taxe/timbru :** art. 1 lit. a din D. nr. 199/1955 și lit. A pct. 1 din H.C.M. nr. 911/1955 și § 34, alin. 3 din I.M.F. nr. 2248/1955. **4. Notă :** Locatarii principali și cei ce locuiesc împreună cu aceștia pierd dreptul de folosință a suprafeței locative

fără atribuirea altui spațiu (art. 24 din L. nr. 5/1973).

5. Model-cerere

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul (a) .... din ....., în calitate de locator, chem în judecată și personal la interogatoriu pe .... din ....., pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să reziliați contractul de închiriere nr. ..... din .... și să dispuneți evacuarea pîrîtului din locuința ce o deține cu chirie situată în ....., și să plătească suma de lei ..... reprezentînd chirii restante.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt 1

În drept, întemeiez prezenta pe art. 1429 pct. 2 Cod. civ. și art. 24 din L. nr. 5/1973.

Înțeleg să mă folosesc de interogatoriul pîrîtului, de proba cu acte ..... 2 și de martori.

Depun prezenta cerere și actele sus-menționate, în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului (ei).

Data Semnătura

Tovarășului președinte al Judecătoriei .....

1. Se vor arăta concludent împrejurările care denotă reaua credință a chiriașului (de pildă, suficiența mijloacelor de trai, o viață de petreceri, repetate întîrzieri anterioare în plata chiriei).

2. Se vor menționa actele de care înțelege a se folosi reclamantul, în primul rînd contractul de închiriere.

→

Răsfoind prin dosare

Cînd se acționează în necunoașterea dreptului economic

Adevărul de necontestat că dreptul este un element component, fundamental, al științei conducerii nu implică transformarea tuturor lucrătorilor din economie în virtuali jurisconsulți, ci obligă ca fiecare dintre aceștia să stăpînească temeinic acele reglementări care constituie armătura juridică a activității specifice pe care o desfășoară, de care dacă nu se ține seama, actele sau faptele lor ar putea provoca prejudicii în gestiunea întreprinderii în care lucrează.

Luînd ca exemplu un lucrător de comerț exterior, pentru acesta dreptul specific îl constituie tratatele și uzanțele comerciale internaționale, în special privind reglementările referitoare la încheierea și derularea contractelor comerciale și, deci, inclusiv plățile internaționale. De cunoașterea acestora depinde, într-o mare măsură, perfectarea unor tranzacții externe și derularea lor de o manieră care să nu scadă eficiența economică preconizată (și aprobată).

Din păcate, mai sînt unele situații în care, atît perfectarea contractelor comerciale de vînzare internațională și în special derularea se face prin neglijarea unor norme de drept și uzanțe internaționale. Din consultarea unor dosare desprindem doar cîteva exemple cu ilustrarea consecințelor negative pe care le generează.

● Astfel, într-un contract încheiat cu un partener italian — contract bine fundamentat sub toate aspectele — s-a omis să se înscrie clauza compromisorie, respectiv alegerea de către părți a organului de arbitraj comercial internațional competent să soluționeze eventualele litigii ce pot să apară pe parcursul derulării. Desigur că în cazul unei derulări fără incidente omisiunea clauzei menționate nu ar fi produs nici un fel de urmări negative. Dar, în speță, cumpărătorul italian a refuzat plata unui rest de partidă, iar ca urmare, vînzătorul român a făcut acțiune la comisia de arbitraj comercial de la București (C.A.B.).

După mai multe termene, ca urmare a faptului că pîrîtul (partenerul extern) nu a răspuns la acțiune, C.A.B. și-a verificat competența legală de a judeca litigiul, constatînd că lipsește clauza compromisorie ; ca urmare, s-a dezinvestit, îndrumînd pe reclamant (întreprinderea română de comerț exterior) să se adreseze judecătoriei de drept comun, în raza căreia își are sediul pîrîtul (cumpărătorul extern).

Lucrurile ar fi fost bune dacă între timp, potrivit dreptului material aplicabil contractului nu s-ar fi împlinit termenul de prescripție, fiind astfel închisă orice posibilitate de revendicarea debitului pe cale judiciară.

Iată cum o tranzacție bună sub aspectul eficienței, a fost deteriorată prin neglijarea unor norme elementare de drept și uzanțe internaționale. În plus, s-a adus și o pagubă, deloc neglijabilă, avutului obștesc.

● Un alt exemplu. La deschiderea în termen a unui acreditiv de către cumpărătorul extern, prima operație care se impune este aceea de a confrunta condițiile și suma de plată înscrisă în acest document, cu cele stabilite prin contractul de vînzare comercială încheiat de părți (și în executarea căruia a fost deschis acreditivul). În cazul în speță această verificare nu s-a făcut, iar ca urmare nu s-au constatat în timp util o serie de elemente contradictorii, înscrise în cele două documente.

În faza de decontare, vînzătorul (întreprinderea română de comerț exterior) a întocmit setul de documente potrivit prevederilor din contract, neglijînd faptul că băncile iau în considerare exclusiv condițiile înscrise în acreditiv. Ca urmare, banca comercială externă plătitoare a formulat rezerve, neefectuînd plata.

Între timp, marfa a ajuns la destinație, cumpărătorul extern intrînd în posesia ei, nu s-a mai preocupat să ridice (cu rea-credință) rezervele formulate de bancă și astfel, prin expirarea termenului de valabilitate a acreditivului plata nu s-a mai efectuat.

Este un exemplu elocvent de derulare a unui contract de vînzare internațională, în mod defectuos. Cauza ? Au fost neglijate Regulile și uzanțele internaționale privind acreditivul, elaborate de C.C.I. Paris.

Rezultatul ? Eficiența operațiunii de export a scăzut substanțial prin neîncasarea unei părți din prețul mărfurilor livrate și păgubirea patrimoniului întreprinderii române de comerț exterior.

În numărul viitor revenim cu alte exemple, cu scopul declarat de a semnala consecințele unor acțiuni sau omisiuni, care încalcă normele de drept și uzanțele internaționale, respectiv păgubirea avutului obștesc și, în unele cazuri, cel personal al lucrătorilor aflați în culpă.

DALEX

6. Practică judecătorească : Pentru a se dispune evacuarea se cer a fi îndeplinite, cumulativ, două condiții : neplata chiriei sau a cotei-părți de cheltuieli, pe timp de 3 luni consecutiv, și reaua credință a locatarului, care însă nu poate fi dedusă din simpla neplată sau plata cu întîrziere, ci trebuie constatată separat, și anume din împrejurări de fapt (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1837/1982). Neplata cu rea credință timp de 3 luni a cotei-părți a cheltuielilor de întreținere este sancționată cu evacuarea locatarului principal și a celor ce locuiesc împreună cu acesta, fără atribuirea altei locuințe. Legea acordă însă posibilitatea neaplicării acestei sancțiuni dacă în cursul procesului de evacuare debitorul plătește suma datorată, deoarece ea evocă o plată voluntară făcută de datornic și nu una care s-a realizat pe calea urmăririi silite. Instanța respingînd acțiunea va obliga pe pîrît la plata cheltuielilor de judecată (și a onorariului de avocat) (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 435/1983). În situația în care unitatea de administrare a fondului locativ de stat a solicitat evacuarea chiriașului și a membrilor săi de familie pe motivul că nu a plătit, cu rea-credință, chiria și majorările legale datorate (art. 24 alin. 1 lit. d. din L. nr. 5/1973), iar, pendente lite, pîrîtul achită integral chiria restantă, dar fără majorările legale, acțiunea reclamantei se respinge, de vreme ce, anterior nu a existat o hotărîre definitivă, de obligare a pîrîtului la plata chiriei restante. Neplata majorărilor legale nu atrage aplicarea dispozițiilor art. 24 alin. 1 lit. d din L. nr. 5/1973, întrucît textul se referă doar la neplata, cu rea-credință, timp de 3 luni consecutiv, a chiriei sau a cotelor-părți din cheltuielile comune de întreținere, folosință și încălzit. În cauză, judecătoria pronunță evacuarea pe motivul că deși în timpul procesului pîrîta a plătit chiria restantă (655 de lei) ea mai datorează Întreprinderii de Gospodărie Comunală și Locativă 8 283 de lei, cu titlu de majolări legale la chiriile neachitate la timp în perioada 1977—1983. Pentru motivele arătate, recursul pîrîtei se admite și, în fond, acțiunea se respinge (Trib. jud. Hunedoara, dec. civ., nr. 596/1983).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA PROCESULUI-VERBAL DE AMENDĂ CONTRAVENȚIONALĂ PESTE 1000 LEI — este reglementată de L. nr. 32/1963. **1. Competență de soluționare :** Judecătoria în a cărei rază teritorială a fost săvîrșită contravenția (art. 34). **2. Procedură :** Trebuie să cuprindă toate elementele de identificare a persoanei amendate, a procesului-verbal de amendare și motivele pentru care se solicită anularea lui. Plîngerea se face în termen de 15 zile de la data comunicării procesului verbal de constatare a contravenției (art. 31 alin. 1) și suspendă executarea (art. 31 alin. final) ; se depune la organul din care face parte agentul constatator, însoțită de copia procesului-verbal de constatare a contravenției. Plîngerea împreună cu dosarul cauzei se trimite organului în drept să o soluționeze, care citează pe cel care a făcut plîngerea, precum și orice altă persoană în măsură să contribuie la rezolvarea corectă a cauzei. Agentul constatator și organul care a aplicat sancțiunea nu se citează. Soluționarea are loc în cel mult 30 zile de la data înregistrării (art. 33 alin. 1). Hotărîrea judecătorească este definitivă și executorie (art. 38 alin. 2). Plîngerea este scutită de taxe de timbru (art. 36, alin. final). Punerea în executare a amenzii se face de organul care a soluționat plîngerea, prin comunicarea din oficiu către circumscripția financiară a localității în care domiciliază contravenientul. Executarea se face asupra veniturilor sau celorlalte bunuri ale acestuia (art. 40 alin. 1 și 2). **3. Model-cerere.**

Tovarăşe Preşedinte,

Subsemnatul (a) . . . . cu domiciliul în . . . . . formulez prezenta plîngere împotriva procesului verbal de constatare a contravenției nr. . . . din . . . . . și a încheierii de amendare a subsemnatului cu suma de . . . . . și vă rog ca în baza probelor ce le voi administra să dispuneți anularea procesului verbal și exonerarea mea de plata oricărei sume.

Motivele prezentei sînt :

În fapt 1

În drept întemeiez plîngerea pe dispozițiile Legii nr. 32/1968.

Înțeleg a mă folosi de următoarele probe : înscrisuri și anume . . . . . 2 (dacă e cazul), precum și martori.

Anexez copia procesului verbal.

Data Semnătura

Tovarășului **Președinte al Judecătoriei** . . . .

1. Împrejurările pe care se întemeiază cererea.
2. Se vor menționa actele doveditoare.

CERERE CONTRA STATULUI PENTRU REPARAREA PAGUBELOR ÎN CAZUL ARESTĂRII SAU CONDAMNĂRII PE NEDREPT — reglementată de art. 504 și urm. Cod. pr. pen. **1. Competență :** Tribunalul județean (sau al municipiului București) secția civilă în a cărui circumscripție teritorială domiciliază persoana care cere repararea pagubei (art. 505 Cod pr. pen.). **2. Condiții :** Achitarea sau scoaterea de sub urmărire penală trebuie să survină numai pentru cauzele prevăzute în art. 10 lit. a sau c Cod pr. pen., adică fapta nu a existat sau ea nu a fost săvîrșită de persoana în cauză. De asemenea, nu are drept la despăgubiri din partea statului persoana care în cursul urmăririi penale sau a judecății cu intenție sau culpă gravă a stînjenit sau a încercat să stînjenească aflarea adevărului (art. 504 alin. final Cod pr. pen.). **3. Procedură :** Termenul în care se poate introduce cererea este de un an de la rămînerea definitivă a hotărîrii de achitare sau de la data ordonanței de scoatere de sub urmărire penală (art. 505 alin. 2 Cod. pr. pen.). Prin acțiune se cheamă în judecată civilă statul, citat prin Ministerul Finanțelor. Împotriva hotărîrii se poate face recurs în termen de 15 zile de la comunicare. **4. Taxe/timbru :** La valoarea despăgubirilor pretinse, astfel : 5 lei pînă la suma de 500 lei ; 10 lei pentru diferența pînă la 1 000 lei : 3% pentru diferența pînă la 5 000 lei ; 5% pentru ce depășește 5 000 lei (A pct. 1 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955 și § 39 I.M.F. nr. 1711/1960). **5. Notă :** Acțiunea poate fi pornită de victima erorii judiciare, iar după decesul acesteia poate fi continuată sau pornită de persoanele care se aflau în întreținerea sa, indiferent de poziția lor față de succesiune (art. 505 alin. 1 Cod pr. pen.). Dacă victima erorii judiciare este achitată pentru alt caz decît cele prevăzute în art. 10 lit. a sau c și dacă a suferit prejudicii materiale, ea poate cere repararea lor pe cale civilă de la persoanele arătate în art. 394 lit. b și d și în art. 507 Cod pr. pen. **6. Model-cerere.**

Tovarăşe Preşedinte,

Subsemnatul (a) . . . . . cu domiciliul în . . . . chem în judecată Statul Român prin Ministerul Finanțelor cu sediul în București str. . . . . nr. . . pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să-l obligați la plata sumei de lei . . . . reprezentînd daunele suferite prin . . . . . 1.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Motivele prezentei cereri sînt următoarele :

În fapt . . . . . 2.

În drept, întemeiez acțiunea pe dispozițiile art. 10 și 505 și urm. Cod. pr. pen.

Înțeleg să folosesc proba : cu acte și anume 3

Depun prezenta cerere și actele sus-menționate în copii, în două exemplare, unul pentru instanță și altul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Tribunalului . . . .

1. Se va arăta motivul pentru care se solicită despăgubiri.
2. Se vor arăta împrejurările care justifică acțiunea.
3. Sentința de achitare, ordonanța de scoatere de sub urmărire penală și eventual altele.

2. ACȚIUNI NEPATRIMONIALE

CERERE DE CONSTATARE — reglementată de art. 111 Cod pr. civ. 1. **Competența:** Judecarea acțiunilor în constatare revine judecătoriei locului prevăzut pentru executarea (chiar în parte) a obligațiunii (art. 1, art. 10 pct. 1 și art. 18 Cod pr. civ.). 2. **Condiții:** Acțiunea poate avea ca obiect fie constatarea existenței unui drept, fie inexistența unui pretins drept al pîrîtului. Ea este inadmisibilă dacă partea interesată poate cere realizarea dreptului (art. III Cod pr. civ.). 3. **Procedură:** Cu citarea părților și administrarea probatoriilor legale. Hotărîrea este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (Art. 301 alin. 1 Cod pr. civ.). 4. **Taxe/timbru:** 50 lei (A pct. 3 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). 5. **Notă:** Acțiunea este imprescriptibilă. 6. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . . 1 cu domiciliul . . . . . 2 fac prezenta cerere:

Cerere de constatare

pentru ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să constatați existența dreptului meu
inexistența dreptului pîrîtului .....3 cu privire la....4

Motivele cererii sînt următoarele:

În fapt 5

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 111 Cod. pr. civ.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu...

Depun prezenta cerere în dublu exemplar, unul pentru instanță și altul pentru a fi comunicat pîrîtului(ei).

Data **Semnătura**

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . .

1. **Numele și prenumele**
2. **Localitatea, str. și nr., sectorul (județul)**
3. **Numele, prenumele și domiciliul pîrîtului.**
4. **Obiectul cererii.**
5. **Arătarea situației de fapt care impune admiterea acțiunii în constatare.**

7. Practică judecătorească: Cererea prin care se solicită pronunțarea unei hotăriri din care să rezulte că a operat prescripția cu privire la o obligație de plată nu poate fi considerată ca o contestație împotriva actelor de executare și deci supusă prescripției, ci este o acțiune în constatarea prescripției dreptului de a se cere executarea silită (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1998/1975). Pentru promovarea unei acțiuni în constatare de către proprietarul bunului, urmează a se considera că interesul reclamantului este născut și actual, chiar dacă există pericolul ca dreptul său de proprietate să fie încălcat doar în viitor (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 894/1978). Întrucît acțiunea în constatare are caracter subsidiar, în sensul că este admisibilă numai atunci cînd partea nu are posibilitatea să ceară realizarea dreptului, reclamantul nu poate urmări să-și constituie pe această cale un titlu de proprietate (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 717/1979).

CERERE DE ÎNDREPTARE A ERORILOR MATERIALE. — reglementată de art. 281 Cod pr. civ. și art. 32 din Regulamentul pentru aplicarea D. nr. 377/1960. 1. **Competență/prestator:** Organul de jurisdicție care a dat hotărîrea sau notariatul de stat care a instrumentat actul a cărei rectificare se solicită. 2. **Condiții:** Existența unor erori materiale sau omisiuni în conținutul hotăririi judecătorești sau a actului notarial ca: greșeli asupra numelui, calității părților, calculelor aritmetice, susținerile părților etc. 3. **Procedură:** Îndreptarea erorilor materiale sau completarea omisiunilor se poate face din oficiu sau la cererea părților interesate, cu sau fără citarea părților. Îndreptarea se face printr-o încheiere separată iar pe hotărîrea judecătorească cît și pe actul notarial se face mențiunea rectificării, pe toate exemplarele lor. Încheierea este supusă recursului care curge de la pronunțare atunci cînd s-a dat cu citarea părților sau de la comunicare atunci cînd părțile nu au fost citate. 4. **Taxe/timbre:** Scutit taxe cf. § 36 din I.M.F. 1711/1960. 5. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte (Notar Șef),

Subsemnatul(a) . . cu domiciliul în . str. . . nr. . . . . sectorul (orașul, municipiul) . . . . . jud. . . . . vă rog să rectificați sentința civilă nr. . . . . (sau actul autentificat sub nr. . . . .) în sensul că în mod eronat s-a consemnat în hotărîre (sau în actul autentic) că . . . . . (se va indica eroarea pentru care se solicită rectificarea)

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 281 C. pr. civ. (sau art. 22 din Regulamentul menționat mai sus).

Data **Semnătura părții care solicită rectificarea,**

Tov. președinte (notar șef) al . . . . . .

CERERE PENTRU ASIGURAREA DOVEZILOR — este reglementată de art. 235—241 Cod. pr. civ. 1. **Competența:** Instanța care judecă pricina, în cazul în care cererea de asigurare a dovezilor se formulează în timpul judecării procesului. Înainte de judecată cererea se va îndrepta la judecătoria în a cărei rază teritorială se află martorul sau obiectul cercetării (art. 206 alin. 1 Cod pr. civ.). 2. **Condiții:** Să existe primejdia ca probele (mărturia unei persoane, părerea unui expert, starea unor lucruri, recunoașterea unui înscris, a unui fapt ori a unui drept) să dispară sau să fie greu de administrat în viitor. Cererea poate fi făcută chiar dacă nu este primejdie în întîrziere, în cazul cînd pîrîtul își dă învoirea. 3. **Procedura:** Partea va arăta în cerere dovezile a căror administrare o pretinde, faptele ce voiește să dovedească, precum și primejdia întîrzierii sau învoirea pîrîtului. Instanța va hotărî prin încheierea dată în camera de consiliu. În caz de primejdie în întîrziere, instanța poate încuviința cererea și fără citarea părților. Administrarea dovezii poate fi făcută de îndată sau la termenul sorocit. Încheierea instanței este executorie și poate fi atacată cu recurs în termen de 5 zile de la pronunțare dacă s-a dat cu citarea părților și de la comunicare, dacă s-a dat fără citarea lor. Încheierea dată în cursul judecării pricinii nu poate fi atacată decît odată cu fondul. Asigurarea dovezilor poate fi efectuată și de executorii judecătorești, la încuviințarea instanței locului unde urmează a avea loc constatarea. Președintele poate încuviința facerea constatării fără înștiințarea aceluia împotriva căruia se cere. Procesul-verbal de constatare va fi comunicat în copie acestuia, dacă nu a fost de față. Procesul-verbal face dovadă pînă la proba contrară. Constatarea se poate face și în zilele de sărbătoare. Dovezile administrate pot fi folosite și de partea care nu a cerut efectuarea lor. 4. **Taxe/timbru:** 50 lei conform lit. A pct. 3 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955 la care se vor adăuga cheltuielile făcute cu administrarea dovezilor și care vor fi ținute în seamă de instanța de fond. 5. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . . 1, cu domiciliul în . . . . 2, formulez prezenta: (sediul)

Cerere de asigurare a dovezilor

prin care solicit ca după citarea pîrîtului . . . . . 3 să procedați la . . . . . 4. (reclamantului)

Motivele prezentei cereri sînt următoarele:

În fapt 5

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 235—237 Cod. pr. civ.

Taxa de timbru a fost plătită 6

Depun prezenta cerere în dublu exemplar, din care unul pentru instanță, iar celălalt spre a fi comunicat pîrîtului

Data **Semnătura**

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . .

1 Numele, prenumele sau denumirea completă.

2 Localitatea (sectorul) județul, str. nr.

3 Se va indica, după caz, numele, prenumele pîrîtului.
4 Constatarea și consemnarea unor probe (cu excepția înscrisurilor) audierea unor martori.
5 Se va expune exact și complet situația de fapt din care să rezulte pericolul de dispariție al probei sau greutatea de a fi administrată în viitor. Se vor arăta și faptele supuse probațiunii.
6 Se timbrează numai dacă cererea se face înainte de introducerea unei acțiuni în justiție — dacă cererea se formulează în cadrul unui litigiu existent, ea nu se timbrează.

CERERE DE ANULAREA SAU COMPLETAREA ÎNREGISTRĂRILOR ÎN ACTELE DE STARE CIVILĂ — reglementată de prevederile D. nr. 278/1960. **1. Competență :** Judecătoria domiciliului solicitantului (art. 10 alin. final din D. nr. 278/1960). Cînd acțiunea este introdusă de procuror sau de Consiliul popular, în a cărei evidență se află actul de stare civilă, competența aparține judecătoriei din raza lor teritorială. 2. **Condiții :** Pot formula cereri : titularul actului de stare civilă cum și orice persoană interesată, comitetul (biroul) executiv al consiliului popular sau procuratura (art. 10 alin. 2 D. nr. 278/1960). 3. **Procedură :** Instanța va cere miliției, în toate cazurile, să facă cercetări. Comunicarea hotărîrii judecătorești se va face din oficiu în termen de 10 zile comitetului (biroului) executiv al consiliului popular care a înregistrat nașterea persoanei în cauză și celui care păstrează registrul unde s-a făcut mențiunea anterioară (art. 14 D. nr. 278/1960). Hotărîrea judecătoriei poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** Scutit (art. 36, D. nr. 278/1960 și § 52 I.M.F. nr. 1711/1960). 5. **Notă :** Sentința judecătorească definitivă este opozabilă și terților persoane, care pot face însă dovada contrară (art. 11 D. nr. 278/1960). Sentința atrage și rectificarea certificatului de stare civilă, corespunzător noilor înregistrări din registrul de stare civilă. 6. **Model-cerere :** Vezi la : cerere de rectificarea actelor de stare civilă. 7. **Practică judecătorească:** Rectificarea înregistrării cu privire la locul nașterii (a părinților, soților și decedaților) se face prin completarea rubricii cu denumirea comunei, orașului sau municipiului, astfel cum rezultă din certificatele de naștere sau din actele de identitate, cu excepția acelora ce au purtat denumiri de persoane sau date istorice care ulterior au fost schimbate (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 4/1982).

CERERE DE RECTIFICAREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ — reglementată de prevederile D. nr. 278/1968. **1. Competență :** Rectificarea actelor de stare civilă revine judecătoriei de la domiciliul persoanei care cere rectificarea (D. nr. 278/1968, art. 10, alin. final). **2. Condiții :** Să existe eventuale erori, omisiuni, precum și orice alte neconcordanțe în cuprinsul înregistrărilor efectuate în registrele de stare civilă ; prin rectificare să nu se modifice starea civilă a unei persoane. **3. Procedură :** Cererea de rectificare a actului de stare civilă o poate face orice persoană interesată, comitetul (biroul) executiv al consiliului popular, precum și organele de procuratură. La cererea scrisă a acestor persoane se declanșează procedura de judecată a acțiunii în rectificare a actelor de stare civilă. După ce hotărîrea judecătorească prin care s-a dispus rectificarea a rămas definitivă, delegatul de stare civilă procedează la rectificarea înregistrării. În baza rectificării înregistrării din registrul de stare civilă, delegatul de stare civilă, va anula vechiul certificat și va elibera un nou certificat de stare civilă corespunzător rectificărilor făcute. **4. Notă.** Cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare. **5. Taxe/timbru : Scutită de taxă (D. nr. 278/1960, art. 36) 6. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . **domiciliat** . . . . **fac prezenta cerere de rectificare a actului** . . . 1 nr. . . . din . . . . **eliberat de** . . . . .

Motivele prezentei cereri sînt următoarele :

În fapt, actul sus-menționat are următoarele erori . .2. omisiuni

În drept, întemeiez prezenta cerere pe dispozițiile D. nr. 278/1968.

Anexez actul sus-menționat. Depun prezenta în două exemplare, unul pentru instanță și altul pentru a fi comunicat comitetului executiv al consiliului popular al . . pe care vă rog a-l cita.

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al Tribunalului . . . . .

1 Se va menționa actul de stare civilă.
2 Se vor arăta cu precizie erorile sau omisiunile.

6. **Practică judecătorească :** Dispoziția cuprinsă în art. 10 din D. nr. 278/1960 potrivit căreia instanțele judecătorești sînt competente să dispună anularea, rectificarea sau completarea unor înregistrări în registrul de stare civilă, este aplicabilă și atunci cînd actul de naștere este reconstituit de consiliul popular la cererea unei persoane născute într-o țară străină (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 289/1978).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA REFUZULUI NEJUSTIFICAT PRIVIND O CERERE REFERITOARE LA UN DREPT — este reglementată prin L. nr. 1/1967. **1. Competență :** Judecătoria în a cărei rază domiciliază reclamantul, dacă cererea privește un act al unui organ local al administrației de stat sau al unei instituții subordonate acestuia ; Tribunalul județean sau al municipiului București (unde domiciliază reclamantul) dacă cererea privește un act al unui minister sau organ central al administrației ori al unei instituții subordonate acestora (art. 2, L. nr. 1/1967). Cererile împotriva actelor emise de către organele de specialitate subordonate atît ministerelor cît și comitetelor executive ale consiliilor populare sînt de competența judecătoriei în care domiciliază reclamantul (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2009/1975). **2. Obiect — procedură — termene :** Tribunalul Suprem a decis că intră sub incidența L. nr. 1/1967 : refuzul Ministerului Educației și Învățămîntului de a înscrie o persoană pentru susținerea examenului de stat sau de diplomă (dec. civ. nr. 1270/1969) ; refuzul de a elibera o autorizație de înstrăinare cînd aceasta nu contravine legii (dec. civ. nr. 54/1979) ; refuzul de a elibera o adeverință numai cu privire la veniturile din muncă (Trib. jud. Constanța, dec. civ. nr. 153/1971) ; refuzul de eliberare a unei diplome dec. nr. 8/1979) ; refuzul de a elibera certificatul necesar pentru întabularea dreptului de proprietate în cartea funduară (dec. civ. nr 2189/1979). De asemenea, s-a statuat că cererea refuzată de administrație trebuie să nu se refere : la acte administrative în legătură cu apărarea țării, securitatea statului sau ordinea publică ; la acte administrative de planificare ; la acte adminstrative de jurisdicție și pentru controlul legalității cărora legea le prevede o procedură jurisdicțională proprie ; la acte în care organul administrativ participă ca persoană juridică de drept civil. Termenul pentru sesizarea instanței este de 30 de zile și se calculează de la comunicarea refuzului de a satisface cererea sau de la împlinirea termenului stabilit de lege pentru rezolvarea cererii de către organul administrativ (art. 4 L. nr. 1/1967). Hotărîrea poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ. și art. 12 L. nr. 1/1967). Atît refuzul de a răspunde cît și un răspuns negativ îndrituiesc pe cel vătămat a se adresa instanței, în condițiile legii (Trib. Suprem, dec civ. nr. 2018/1971). În cadrul Legii nr. 1/1967 nu poate fi discutat conținutul unui răspuns dat la cererea adresată organului administrativ, petiționarul neputînd pretinde ca răspunsul să aibă o anumită formulare, să fie redactat în sensul dorinței sale (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 310/1976). **3. Taxe/timbru :** Dacă cererea nu este evaluabilă în bani, taxa de timbru este de 25 lei. Pentru celelalte cereri, taxa de timbru se va calcula potrivit legii speciale, fără a se depăși 300 lei. În cazul admiterii cererii, taxa se restituie plătitorului în temeiul hotărîrii judecătorești definitive (art. 13 L. nr. 1/1967). **4. Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul (a) . . . . cu domiciliul în . . . chem în judecată și la interogatoriu . . . 1 cu sediul în . . . pentru

ca prin hotărîrea ce o veți pronunța să obligați să satisfacă cererea mea referitoare la . . . . . înregistrată sub nr. . . . la data de . .

Solicit și suma de . . . lei cu titlu de despăgubiri . . . 2. Solicit onorariu de avocat și restituirea taxelor de timbru.

Motivele acțiunii sînt următoarele :

În fapt 3

În drept, întemeiez cererea pe dispozițiile Legii nr. 1/1967. Înțeleg a mă servi de următoarele probe : acte . . 4 . și martori. Dacă în cursul dezbaterii se va evidenția necesitatea solicit și interogatoriu. Depun prezenta și actele sus-menționate în dublu exemplar, unul pentru instanță și și unul pentru pîrît.

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei Tribunalului

1 Organizația socialistă care a refuzat aprobarea cererii legale.
2 Se va arăta în ce constau pagubele suferite și cuantumul lor.
3 Se vor arăta în mod concludent împrejurările care au determinat formularea acțiunii.
4 Copia cererii depuse și nerezolvate (eventual și alte înscrisuri în legătură cu cauza.

5. **Practică judecătorească :** Pentru ca acțiunea să fie admisibilă este necesar ca cererea la care organizația socialistă nu a răspuns, să se refere la un act administrativ (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 11/1979). În cadrul Legii nr. 1/1967 nu poate fi discutat conținutul unui răspuns, conținutul acestuia fiind de atributul organului emitent (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 310/1976). În cazul în care se admite cererea privind refuzul organului administrativ de a emite actul legal necesar petiționarului, instanța nu trebuie să se limiteze numai la simpla constatare a ilegalității refuzului, ci să oblige organul administrativ să elibereze actul respectiv (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 850/1983).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA RESPINGERII EFECTUĂRII UNOR ACTE NOTARIALE DE CĂTRE CONSILIUL POPULAR — este reglementată de D. nr. 377/1960 și Instrucțiunea nr. 6250/j/1972. 1. **Competență de soluționare :** Judecătoria în circumscripția căreia își are sediul consiliul popular care a refuzat îndeplinirea actului (pct. 61). 2. **Procedură — termene :** Se depune la consiliul popular care a dat încheierea de respingere sau direct la instanța competentă în termen de 10 zile de la data cînd partea a luat cunoștință de respingere (pct. 61 alin. 2). Dacă plîngerea a fost admisă, hotărîrea rămînînd definitivă, se va proceda la îndeplinirea actului notarial în modul arătat de instanța judecătorească (pct. 63). Dacă plîngerea a fost respinsă, constatările organului administrativ nu au nici un efect cu privire la consimțămîntul părților (pct. 62). Hotărîrea judecătoriei este supusă recursului (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ. și art. 7 D. nr. 377/1960). 3. **Taxe/timbru :** 50 lei (pct. 3, H.C.M. nr. 911/1955).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA ÎNCHEIERII DE RESPINGERE A UNOR ACTE NOTARIALE DE CĂTRE NOTARIAT — este reglementată de D. nr. 377/1960. 1. **Competență de soluționare :** Judecătoria în circumscripția unde se află sediul notariatului de stat care a dat încheierea de respingere privind îndeplinirea unui act notarial (art. 7, al. 2, D. nr. 377/1960). 2. **Procedură — termene :** Se depune în 10 zile de la data cînd partea nemulțumită a luat cunoștință de încheierea de respingere, la notariatul care a dat încheierea de respingere sau direct la judecătorie. cu posibilitatea administrării tuturor probelor legale. Se soluționează cu citarea părților interesate. În cazul admiterii plîngerii, notariatul este obligat să instrumenteze actul solicitat în modul indicat de instanță, prin sentința pronunțată. Dacă la data încheierii de respingere erau îndeplinite toate condițiile legale pentru săvîrșirea actului de către notariat, în cazul admiterii plîngerii, se va considera ca dată de îndeplinire a acestui act, data la care s-a dat încheierea de respingere (pct. 54, alin. 3, din Regulamentul dat în aplicarea D. nr. 377/1960). Hotărîrea instanței este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301, al. 1, Cod. pr. civ.). 3. **Taxe/timbru :** 50 lei (pct. 3, H.C.M. nr. 911/1955).

3. ACȚIUNI PRIVIND DREPTUL FAMILIEI

CERERE DE STABILIREA FILIAȚIEI FAȚĂ DE MAMĂ — reglementată de art. 50 și urm. Cod. fam. 1. **Competență :** Judecarea acțiunilor pentru stabilirea filiației față de mamă aparține judecătoriei domiciliului pîrîtei (art. 5 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** Acțiunea judecătorească poate fi pornită numai în cazurile în care dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al nașterii ori atunci cînd se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul de naștere (art. 50 Cod fam.). Acțiunea poate fi promovată numai de copil. Ea poate fi pornită de reprezentantul legal, în cazul cînd copilul este minor sau pus sub interdicție (art. 52 alin. 1 Cod fam.). Dreptul de a porni acțiunea nu se moștenește (nu trece asupra moștenitorilor copilului) ; ei pot însă continua acțiunea pornită de acesta (art. 52 alin. 2 Cod fam.). Acțiunea poate fi formulată și împotriva moștenitorilor pretinsei mame (art. 52 alin. 3, Cod fam.). 3. **Procedură :** Cu citarea părților (eventual și a moștenitorilor pretinsei mame) și administrarea tuturor probelor legale. Hotărîrea este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301, alin. 1 Cod. pr. civ.). 4. **Taxe/timbru:** 50 lei (pct. 3 din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). 5. **Notă :** Acțiunea nu se prescrie în timpul vieții copilului (art. 52 alin. final Cod fam.). 6. **Model-cerere.**

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul(a) . . . . . cu domiciliul în . . . chem în judecată și personal la interogatoriu pe . . . . pentru ca în contradictoriu cu pîrîta să constatați, prin hotărîrea ce veți pronunța că ea este mama mea.

Solicit și cheltuieli de judecată. Motivele prezentei cereri sînt următoarele :

În fapt . . . . . 1.

În drept, întemeiez prezenta pe dispozițiile art. 50 și 52 din Codul familiei.

Înțeleg a mă folosi de toate mijloacele de probă legale (interogatoriu, înscrisuri, martori).

Depun prezenta în două exemplare din care unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtei.

Data

Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei . . . . .

1 Se vor arăta în mod convingător și concludent faptele pe care se sprijină cererea.

CERERE DE STABILIREA PATERNITĂȚII — reglementată de art. 59 și urm. Cod fam. 1. **Competență:** Judecarea acțiunii în stabilirea parternității aparține judecătoriei domiciliului pîrîtului. Dacă pîrîtul are domiciliul în străinătate sau nu are domiciliu cunoscut, judecătoria domiciliului sau reședinței reclamantului (art. 5 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** Acțiunea aparține copilului și se poate porni în numele său de către mamă (chiar dacă este minoră) ori de reprezentantul lui legal (art. 59 alin. 1 Cod fam.). Dreptul de a porni acțiunea nu trece asupra moștenitorilor copilului, ei pot însă continua acțiunea pornită de acesta (art. 59 alin. 2 Cod fam.). Acțiunea poate fi pornită și împotriva moștenitorilor pretinsului tată (art. 59 alin. 3 Cod fam.). Acțiunea poate fi pornită în termen de un an de la nașterea copilului (art. 60 alin. 1 Cod fam.). Dacă un copil a pierdut calitatea de copil din căsătoria prin efectul unei hotărîri judecătorești, termenul de un an va curge de la data rămînerii definitive a hotărîrii prin care a fost admisă tăgada de paternitate (art. 60 alin. 2 Cod fam.). În cazul în care mama a conviețuit cu pretinsul tată ori dacă acesta a întreținut copilul, termenul de un an curge de la încetarea conviețuirii ori a întreținerii (art. 60 alin. 3 Cod fam.). 3. **Procedură :** Cu citarea părților (eventual și a moștenitorului pretinsului tată) și administrarea tuturor probe-

lor legale. Hotărîrea este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** 50 lei (A pct. 3 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). 5. **Model-cerere**

Tovarăşe Preşedinte,

Subsemnata — cu domiciliul în —, în calitate de reprezentantă legală a fiului meu minor chem în judecată şi personal la interogatoriu pe — cu domiciliul în — pentru ca prin hotărîrea ce o veţi pronunţa să stabiliţi că pîrîtul este tatăl copilului meu, din afara căsătoriei. Vă rog să dispuneţi comunicarea hotărîrii de admitere a prezentei cereri la Oficiul de stare civilă al — pentru a înregistra menţiunea stabilirii filiaţiei în actul de naştere.

Solicit cheltuieli de judecată şi onorariu de avocat

Motivele cererii mele sînt următoarele :

În fapt . . . . . 1.

În drept, întemeiez prezenta pe dispoziţiile art. 56, 59 şi 60 din Codul familiei.

Înţeleg a mă folosi de toate mijloacele legale de probă (interogatoriu, inscrisuri, martori).

Menţionez că prezenta cerere este formulată înăuntrul termenului de un an de la data cînd pîrîtul a încetat să mai conviețuiască cu mine şi să mai întreţină copilul.

Depun prezenta cerere şi (eventual) copii de pe actele de care înţeleg să mă servesc . . . . 2, în dublu exemplar, unul pentru instanţă şi altul spre a fi comunicat pîrîtului.

Data

Semnătura

Tovarăşului Preşedinte al Judecătoriei . . . . . .

1 Se vor arăta convingător şi concludent împrejurările care stau la temeiul cererii din care să rezulte că pîrîtul este tatăl copilului.

2 Se va depune în copie actul de naştere al copilului în care tatăl figurează necunoscut.

6 **Practică judecătorească:** Acţiuni în stabilirea paternităţii copilului din afara căsătoriei se prescrie printr-un termen de un an după distincţiile şi condiţiile arătate de art. 60, Cod fam. Prescripţia poate fi invocată şi în acest caz din oficiu (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 950/1977). Continuitatea în prestarea întreţinerii la care se referă art. 60, alin. 3 Cod fam., nu trebuie înţeleasă ca fiind lună de lună, ci în raport cu intenţia celui ce o prestează şi de alte elemente de fapt din care să se poată deduce caracterul ei de continuitate, chiar dacă întreţinerea nu este prestată periodic (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 607/1978). Pentru stabilirea paternităţii din afara căsătoriei este necesar să se dovedească prin orice mijloc legal, nu numai legăturile dintre mama copilului şi presupusul tată, în perioada concepţiei, ci şi că bărbatul cu care a avut asemenea legături este în mod cert tatăl copilului. Împrejurarea că în perioada concepţiei mama a avut legături şi cu alţi bărbaţi nu este de natură, prin ea însăşi, a face ca acţiunea să fie inadmisibilă, ci constituie un element care, coroborat cu alte probe, contribuie la formarea convingerii intime a instanţei cu privire la temeinicia acţiunii. Examenul serologic, în cazul că evidenţiază că o anumită persoană, ca orice bărbat din grupa sanguină respectivă, ar putea fi tatăl copilului, trebuie raportat la celelalte probe. Proba dactiloscopică, întrucît cuprinde doar date ipotetice şi nu certe, nu reprezintă un mijloc de informare obiectivă (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 159/1976).

CERERE DE TĂGĂDUIREA PATERNITĂŢII — reglementată de art. 54 şi urm. Cod fam. 1. **Competenţă:** Judecarea acţiunii în tăgăduirea paternităţii aparţine judecătoriei domiciliului pîrîtei (art. 5 Cod pr. civ.). 2. **Condiţii :** Acţiunea poate fi pornită numai de soţul sau de fostul soţ, al mamei copilului ; moştenitorii acestora pot continua acţiunea începută de soţ sau fostul soţ (art. 54 alin. 2 Codul familiei). Dacă soţul (ori fostul soţ) este pus sub interdicţie, acţiunea poate fi pornită de tutore, însă numai cu încuviinţarea autorităţii tutelare (art. 54 alin. 3 Cod fam.). Cererea poate fi formulată în termen de şase luni : de la data cînd tatăl a cunoscut naşterea copilului (art. 55 alin 1 Cod fam.) ; de la data cînd tutorele soţului (sau fostului soţ) pus sub interdicţie a aflat despre naştere (art. 55 alin. 2 Cod fam.); de la data cînd s-a ridicat interdicţia soţului (sau fostului soţ), dacă în timpul acesta acţiunea nu a fost pornită de tutore (art. 55, alin. 3 Cod. fam.). 3. **Procedură :** Cu citarea mamei, a autorităţii tutelare, cu participarea procurorului şi cu administrarea probelor admise de lege. Hotărîrea judecătoriei se poate ataca cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ). 4. **Taxe/timbru :** 50 lei (pct. 3 din tariful taxelor de timbru aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955). 5 **Model-cerere.**

Tovarăşe Preşedinte,

Subsemnatul . . . . . cu domiciliul în . . . . . chem în judecată şi personal la interogatoriu pe . . . . . din . . . . . , în nume propriu şi ca reprezentantă legală a copilului minor . . . . . pentru ca prin hotărîrea ce veţi pronunţa să constataţi că minorul nu este fiul meu rezultat din căsătoria cu pîrîta şi să anulaţi menţiunea în actul de naştere înregistrat sub nr. . . . . din . . . . la oficiul stării civile, că numitul este copilul meu.

Solicit cheltuielile de judecată şi onorariu de avocat.

Motivele acţiunii sînt următoarele :

În fapt — 1

În drept, întemeiez prezenta pe dispoziţiile art. 54, şi urm. din Codul familiei.

Menţionez că prezenta cerere este introdusă în termenul legal de şase luni.

Înţeleg a mă folosi de toate mijloacele legale de probă (interogatoriu, inscrisuri, martori, expertize).

Depun prezenta cerere şi actele în copii certificate, în dublu exemplar din care unul pentru instanţă şi unul pentru a fi comunicat pîrîtei.

Data **Semnătura**

Tovarăşului Preşedinte al Judecătoriei . . . . . .

1. Se vor expune concludent şi convingător împrejurările din care rezultă că petentul nu este (nu poate fi) tatăl copilului (de pildă, în perioada concepţiei tatăl se afla plecat din ţară sau privat de libertate ; copilul s-a născut după expirarea perioadei concepţionale într-o altă căsătorie a pîrîtei ; etc. Menţionăm că, potrivit art. 61 din Cod fam., timpul cuprins între a trei sute şi a o sutăoptzecea zi dinaintea naşterii copilului este timpul legal al concepţiunii. El se socoteşte de la zi la zi.

6. **Practică judecătorească :** Prezumţia de paternitate nu este absolută, ci poate fi combătută de soţul mamei atunci cînd este cu neputinţă ca el să fie tatăl copilului. Neputinţa nu este necesar să rezulte numai din cauze obiective, cum ar fi imposibilitatea soţului de a procrea sau absenţa din ţară a unuia din soţi în perioada concepţiei. Ea poate să rezulte şi din alte cauze subiective, care au acelaşi caracter determinant, ducînd la întreruperea traiului în comun, cu excluderea în acelaşi timp, a continuării relaţiilor intime între soţi. (Dec. nr. 24/1978 şi 37/1978 ale Trib. Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 şi 3 din D. nr. 58/1968). Prin noţiunea de neputinţă urmează a se înţelege nu numai imposibilitatea fizică ori biologică de a procrea, ci şi imposibilitatea morală, derivată, de exemplu, din relele raporturi între soţi, incompatibile cu întreţinerea unor raporturi intime (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 243/1982).

dr. **C. JORNESCU**

Întrebări și răspunsuri

● **MIHAI SZÉLES, Cristuru Secuiesc** — Potrivit normelor tehnice cu caracter metodologic privind premierea pentru economii de materii prime, materiale, combustibili, energie și forță de muncă, elaborate de Ministerul Muncii, Ministerul Finanțelor, C.S.P. și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, măsurile de economisire a forței de muncă pentru care se pot acorda premii trebuie să se concretizeze în reducerea numărului de posturi din statul de funcțiuni.

● **M. CRISTESCU, Pitești** — Întrucît problema referitoare la aplicarea prevederilor Decretului nr. 383/1984 și a Normelor metodologice comune ale Ministerului Muncii, Ministerului Finanțelor și Comitetului de Stat al Planificării elaborate în aplicarea decretului sus-menționat a fost ridicată și de alte unități, aceasta face obiectul unei analize la nivelul organelor amintite. Răspunsul va putea fi comunicat după ce problema va fi soluționată.

● **U.M.T.C.F., Cluj-Napoca** — Pentru produsele destinate echipamentului de protecție și de lucru, respectiv pentru șubele scurte, se elaborează balanțe materiale la nivelul economiei, potrivit metodologiei în vigoare. Fiecare unitate economică întocmește anual necesarul fundamentat pentru toți oamenii muncii a căror activitate se încadrează în normativul republican aprobat și-l transmit bazei județene de aprovizionare tehnico-materială respective. Pe baza repartiției, primită de la coordonatorul de balanță, se vor încheia contracte de livrare atît cu unitățile producătoare cît și cu cele beneficiare.

● **ARHIP NĂDEJDE, București** — În temeiul art. 5 lit. d din Statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor aprobat prin Decretul nr. 387/1977, adunarea generală a locatarilor este singurul organ competent să hotărască numărul și funcțiile persoanelor necesare pentru asigurarea lucrărilor de administrare și bună gospodărire, precum și asupra cuantumului sumelor ce urmează a se plăti pentru munca prestată pînă la limitele maxime stabilite potrivit art. 15 din statut.

● **ÎNTREPRINDEREA DE ÎMBUNĂTĂȚIRE ȘI EXPLOATARE A PAJIȘTILOR, Buzău** — 1) La instituțiile de stat autofinanțate, fondul de premii anuale se constituie potrivit prevederilor pct. 2 din Nota la anexa la Decretul nr. 150/1985 și se poate completa cu o parte de pînă la 16% din veniturile proprii nete realizate peste cele planificate, în condițiile prevăzute de reglementările în vigoare. Fondul total de premii anuale, astfel majorat, ce poate fi plătit la nivel de unitate, nu poate depăși cu mai mult de 25% fondul de premiere planificat, în condițiile legii, unității respective, potrivit ultimului aliniat al pct. 3 din Nota la anexa la Decretul nr. 150/1985. 2) Fondul de premii anuale se repartizează de organul de conducere colectivă al unității, potrivit prevederilor Decretului nr. 325/1983 Anexa nr. 3 cap. II pct. 4. 3) Reducerea sau anularea sumelor individuale din fondul de premiere se face, așa cum arătați și dv., potrivit prevederilor art. 55 din Legea nr. 57/1974.

● **ALEXANDRU SUTĂ, Satu Mare** — Legea nr. 12/1971 și Legea nr. 22/1981 sînt reglementări distincte una de cealaltă, cu conținut și obiective diferite, astfel încît nu se poate pune problema coroborării lor. Pentru relații suplimentare cu privire la aplicarea Legii nr. 22/1981 și organizarea concursului, vă rugăm să vă adresați Ministerului Sănătății.

● **ION DRĂGHIA, Corabia** — În situația în care ați înlocuit temporar pe titularul unei funcții de conducere, beneficiați de diferența de retribuție în condițiile art. 74 din Legea nr. 57/1974.

● **ÎNTREPRINDEREA AGRICOLĂ DE STAT, Recaș** — Cele cinci luni lucrate anterior absolvirii învățămîntului superior nu pot fi luate în considerare decît ca vechime în muncă, fără a conferi persoanei în cauză și alte drepturi.

● **STAȚIUNEA PENTRU MECANIZAREA AGRICULTURII, Dorohoi** — Prevederile art. 33 alin. 4 din Legea nr. 57/1974 se aplică pentru acordarea gradațiilor 5, 6 și 7 și nu numai pentru ultima gradație. Pentru acordarea ultimei gradații se aplică, pe lîngă dispozițiile art. 33 alin. 4, și cele ale art. 33 alin. 3 din Legea nr. 57/1974. Dacă aveți o persoană încadrată la ultima gradație, nu este nici un impediment legal să se acorde și altei persoane ultima gradație dacă procentul prevăzut la art. 33 alin. 3 permite aceasta.

● **ANDREI ERDÖȘ, Vlăhița** — Perioada la care dv. vă referiți se consideră vechime utilă la pensie, așa cum se prevede la art. 20 (2) lit. c din Legea nr. 3/1977, cu condiția ca înainte de satisfacerea stagiului militar sau a concentrării să fi fost încadrat în muncă.

● **NICOLAE MOLDOVEANU, București** — Potrivit art. 176 alin. 2 din Codul muncii, puteți pretinde de la unitate indemnizația de transfer în timp de 3 ani de la data transferării, dacă aveți dreptul la această indemnizație corespunzător prevederilor art. 75 din Legea nr. 57/1974. În aplicarea dispozițiilor art. 158 din Codul muncii, încadrarea cu 1/2 normă a femeilor care au copii sub 6 ani nu constituie o obligație pentru unitate, ci numai o posibilitate. Femeile încadrate cu 1/2 normă pentru creșterea copiilor sub vîrsta de 6 ani beneficiază de vechime în muncă corespunzătoare unei norme întregi numai dacă în localitatea de domiciliu nu există creșe sau cămin, ori acestea atestă în scris că nu au locuri disponibile. Încadrarea femeilor în aceste situații este de atribuția conducerii unității unde lucrează persoana în cauză, fără a fi necesară aprobarea altui organ.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DEȚEȘAN

VĂ PREZENTĂM:

COMBINATUL DE CELULOZĂ ȘI HÎRTIE DIN ZĂRNEȘTI

Așezat în partea sudică a orașului Brașov, la poalele munților „Piatra Craiului". Procesul de industrializare al orașului Zărnești a început încă din anul 1840. Atunci a luat ființă o fabrică de tras bumbac, o fabrică de chibrituri și odată cu trecerea anilor, o fabrică de spirt și alta de cherestea. Momentul dezvoltării localității Zărnești, l-a constituit înființarea fabricii de hîrtie, iar mai tîrziu a fabricii de celuloză, prima de acest fel din acea vreme.

În zilele noastre funcționează însă un combinat cu instalații moderne pentru obținerea celulozei și hîrtiei. Într-una din hale se realizează tocatul și recondiționatul masei lemnoase, trasul și fierberea celulozei. Aici sînt în funcțiune, de asemenea, un atelier de sortare a celulozei alfa, o secție de hîrtie subțire, o instalație de pregătire a soluției de sodă caustică și trei turnuri pentru prepararea leșiilor, o fabrică de hîrtie pentru ambalaje cu mașini de tras și finisat, o nouă instalație de produs moliftan și lignosan, o fabrică de drojdie furajeră — prima în țară de acest fel. La Combinatul de la Zărnești funcționează, de asemenea, o modernă instalație de fabricarea celulozei chimice, unică în țară, necesară la fabricarea fibrelor artificiale, o nouă hală în care funcționează o mașină de hîrtie pentru carton ondulat. La noua citadelă a celulozei și hîrtiei — Zărnești se fabrică astăzi: celuloză chimică, hîrtie de ambalaj, hîrtie subțire, hîrtie creponată, șervețele, hîrtie pelur, hîrtie albastru intens, pungi pentru farmacie, celuloze, moliftan, disan, ferocrom, drojdie furajeră, produși lignosulfurici, piese de schimb și utilaje pentru industria celulozei și hîrtiei.

Astăzi, Combinatul de celuloză și hîrtie din Zărnești produce anual peste 55 000 tone celuloză, 65 000 tone hîrtie, 7 500 tone drojdie furajeră, 11 000 tone produși lignosulfurici.

Celuloza realizată la Zărnești este furnizată fabricilor de hîrtie Palas, Constanța, Călărași, Bușteni, Petrești, Drobeta-Turnu Severin, Brăila etc., hîrtia este prelucrată în 56 de unități, produșii lignosulfurici sînt folosiți în multe întreprinderi, iar drojdia furajeră este solicitată de numeroase unități ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Prin valorificarea leșiilor reziduale, se obțin substanțe care îmbunătățesc considerabil elasticitatea betoanelor. Produsele Combinatului concură la realizarea hîrtiei de ziar, a confecțiilor din carton ondulat, hîrtiei veline, viscozei, hîrtiei pentru mobila exportată în numeroase țări din lume etc. Calitatea produselor este apreciată și confirmată de toți beneficiarii de astăzi.

Colectivul acestui combinat manifestă o permanentă preocupare nu numai pentru dezvoltarea producției de celuloză și hîrtie, ci și grijii față de bunăstarea materială și spirituală a muncitorilor din combinat. Pentru ei s-au construit cîteva sute de locuințe, două cămine de nefamiliști cu 215 locuri, creșe, grădiniță cu 250 locuri, o modernă cantină cu 100 locuri etc. Biblioteca sindicală numără 10 000 volume, iar biblioteca tehnică peste 12 000 volume.

Ion VASILESCU

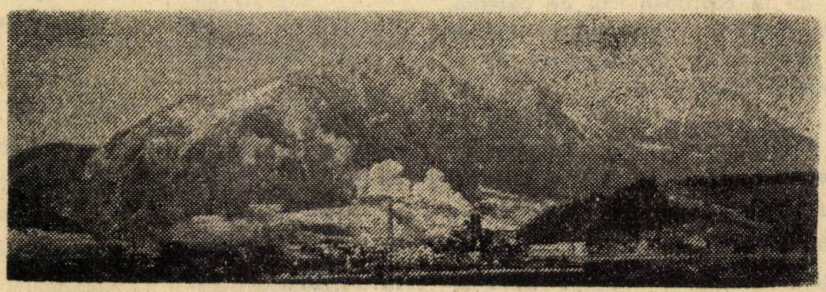

Combinatul de celuloză și hîrtie din Zărnești — Brașov. Aspect general.

Tiparul I. P. „Informația", 20 septembrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ȘI A TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

Sub semnul voinței comune de a întări și dezvolta conlucrarea multilaterală româno-indoneziană, în interesul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREȘEDINTELUI REPUBLICII INDONEZIA, GENERALUL SUHARTO, ÎMPREUNĂ CU DOAMNA TIEN SUHARTO

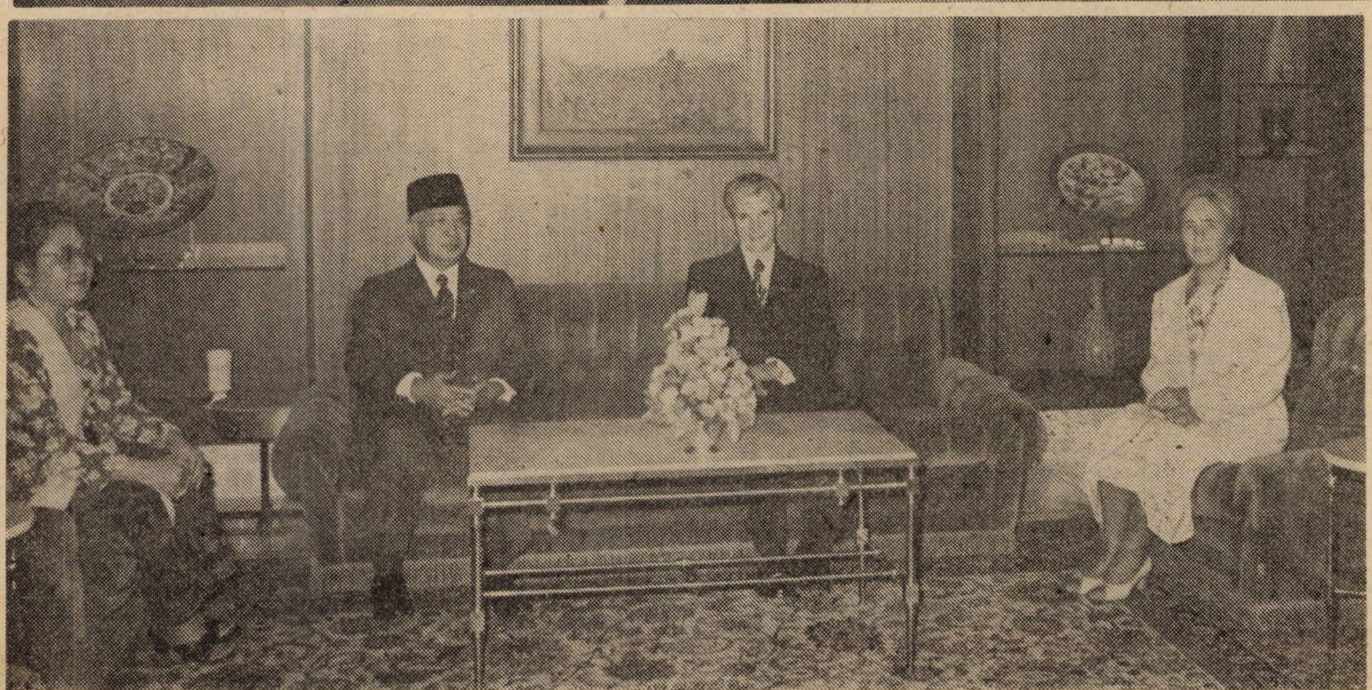

În spiritul Cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare

Un vast program pentru dezvoltarea tuturor județelor, a tuturor localităților patriei

EVENIMENT remarcabil în viața politică a țării, recentul Congres al consiliilor populare, ale cărui lucrări s-au desfășurat sub înalta președinție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a analizat într-un spirit de înaltă exigență comunistă, revoluționară, realizările de pînă acum consemnate în activitatea consiliilor populare, în înfăptuirea programelor de dezvoltare prevăzute pentru actualul cincinal. Totodată, congresul — înalt forum al democrației noastre revoluționare — a adoptat programe de mare însemnătate pentru progresul pe mai departe al fiecărui județ, al fiecărei localități, în concordanță cu obiectivele de ansamblu ale dezvoltării țării, adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, cu obiectivele specifice care decurg din cerințele actuale și de perspectivă ale economiei locale. Magistrala Cuvîntare rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie un amplu și mobilizator program de acțiune pentru toate consiliile populare, pentru întregul nostru popor în vederea înfăptuirii la un înalt nivel de calitate și competitivitate a obiectivelor istorice prefigurate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, pentru înscrierea pe mai departe a țării noastre pe traiectoria progresului și a prosperității.

Una din cele mai mari cuceriri ale socialismului pe pămîntul strămoșesc al patriei noastre o reprezintă dezvoltarea armonioasă, echilibrată și eficientă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Acționînd consecvent în această direcție, într-o viziune de largă perspectivă și de esență profund umanistă, creatoare, cu deosebire în ultimii douăzeci de ani, de cînd în fruntea partidului și a țării se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, s-a reușit ca într-o perioadă istorică relativ scurtă să fie lichidată una din cele mai grele moșteniri ale trecutului, aceea de amplasare cu totul necorespunzătoare a forțelor de producție în teritoriu, cu grave și complexe implicații în viața economică și socială a țării.

Ne mîndrim astăzi că România se află printre foarte puținele țări ale lumii care și-a asigurat o repartizare rațională a forțelor de producție în profil teritorial pe baze științifice, prin programe speciale elaborate în acest scop pentru fiecare etapă de dezvoltare economico-socială, dezbătute într-un cadru larg democratic și aprobate în cele mai înalte forumuri ale țării. Chipul României socialiste de azi, în care însemnele progresului și civilizației se regăsesc în toate județele și localitățile, ilustrează pregnant și dovedesc în același timp că egalitatea în drepturi de care se bucură toți cetățenii patriei noastre, indiferent de naționalitate, se întemeiază pe fundamentul trainic al potențialului economic creat în toate județele, pe nivelul ridicat de civilizație materială și spirituală a întregului nostru popor — esența orînduirii noastre socialiste.

În elaborarea și înfăptuirea măsurilor inițiate după Congresul al IX-lea al partidului, privind intensificarea procesului de repartizare judicioasă a activităților economico-sociale pe întreg cuprinsul țării, rolul determinant l-a avut și îl are tovarășul Nicolae Ceaușescu, care are meritul de a fi sintetizat, într-o concepție unitară, opțiunile majore, căile și mijloacele asigurării unei dezvoltări dinamice, eficiente și echilibrate a economiei naționale în ansamblu și în profil teritorial, orientînd cu fermitate eforturile pentru înfăptuirea neabătută a acestei concepții. Edificatoare în această privință sînt creșterile economice pe care le-au înregistrat unele județe cum sînt : Bistrița-Năsăud, Botoșani, Călărași, Covasna, Giurgiu, Gorj, Harghita, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Vîlcea, Vrancea și altele, care, pornind de la condițiile concrete existente în fiecare localitate, au asigurat construirea rapidă și grupată a unor unități economice și social-culturale, schimbînd din temelii nu numai condițiile de muncă și de viață, ci și modul de a gîndi al oamenilor, conștienți tot mai mult de binefacerile celei mai avansate orînduiri, orînduirea socialistă și comunistă.

Ca urmare a politicii științifice promovate, în ultimele două decenii au fost create peste 250 zone și platforme industriale, s-au pus în funcțiune peste 8 500 capacități industriale și agrozootehnice principale, iar valoarea fondurilor fixe din economie a ajuns la 2 860 miliarde lei, din care peste 90% create după Congresul al IX-lea al partidului. Dinamismul creșterii economice în toate județele și localitățile țării a creat condiții pentru ridicarea continuă a nivelului de trai. S-au dat în folosință peste 3 milioane de locuințe noi, s-a dezvoltat continuu baza materială a învățămîntului, ocrotirii sănătății, artei și culturii, în perioada ultimelor două decenii găsindu-și împlinire idealurile și năzuințele de progres și prosperitate ale cetățenilor de pe întreg cuprinsul patriei.

Perfecționarea instrumentelor de planificare — premisă a dezvoltării intensive

PERIOADA de după Congresul al IX-lea al partidului se caracterizează cu deosebire prin amplificarea efectelor economico-sociale determinate de acțiunea conjugată a factorilor intensivi, calitativi de eficiență și competitivitate. Dezvoltarea județelor s-a realizat astfel pe fondul unui puternic dinamism al creșterii forțelor de producție ; aceasta a fost concepută diferențiat, în raport cu potențialul și structura economiei fiecărei unități administrativ-teritoriale, potrivit cu exigențele procesului de accelerare a echilibrului dezvoltării economiei naționale în profil teritorial. Prioritățile au fost determinate, selectate în spiritul înfăptuirii țelului suprem al societății noastre pentru toți cetățenii țării, în raport de cerințele ocupării depline a întregii populații apte de muncă în sfera producției sociale, cu deosebire în ramurile productive, de cerințele valorificării superioare a potențialului material și spiritual al județelor. Tocmai ca urmare a acestor orientări a fost posibil ca, paralel cu dezvoltarea celor două ramuri de bază — industria și agricultura — și drept urmare a efectului de antrenare a acestora, să se asigure făurirea unei infrastructuri economice și sociale moderne în toate județele țării.

Odată cu dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor județelor și localităților țării a sporit considerabil preocuparea pentru perfecționarea continuă a activității de conducere și planificare în profil teritorial. Prin crearea comisiilor de planificare teritorială la nivelul județelor și a compartimentelor de specialiști ai acestora s-a asigurat cadrul corespunzător unei activități permanente și eficiente de elaborare, fundamentare și urmărire operativă a planului teritorial, de realizare a unei mai bune conlucrări cu unitățile din teritoriu, cu ministerele și centralele, cu celelalte organe centrale și, desigur, cu Comitetul de Stat al Planificării. Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, în practica activității de planificare teritorială au fost introduse schimbări înnoitoare, care reflectă mai cuprinzător și mai edificator sensul în care trebuie să se acționeze pentru tradu-

cerea neabătută în viață a orientărilor și sarcinilor privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial. Astfel, pentru caracterizarea nivelurilor de dezvoltare a județelor și stabilirea prin plan a sarcinilor minime ce trebuie atinse în diverse domenii, au fost introduși noi indicatori specifici, cum sînt : volumul total de activitate economică pe un locuitor, numărul de persoane ocupate la 1 000 de locuitori, valoarea producției industriale ce revine pe un locuitor, volumul total al activității din agricultură ce revine pe un locuitor, volumul desfacerilor de mărfuri pe un locuitor, volumul total al prestărilor de servicii pe un locuitor, suprafața locuibilă ce revine în medie pe un locuitor în mediul urban și alții. Pentru o fundamentare mai temeinică și o urmărire mai operativă a mersului îndeplinirii sarcinilor de plan în profil teritorial, începînd cu anul 1985 planul producției marfă și de export al județelor se defalcă și se aprobă la nivelul Conducerii superioare pe trimestre, pe luni și pe decade, ceea ce conferă organelor locale de partid și de stat posibilitatea cunoașterii și urmăririi directe a celor mai importante sarcini curente, ritmicitatea asigurării bazei tehnico-materiale, respectarea contractelor față de beneficiarii interni și mai ales față de beneficiarii externi.

Cadru superior de valorificare a potențialului local

POTRIVIT Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, în cincinalul 1986—1990, va continua neabătut politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, ridicarea pe o treaptă mai înaltă a gradului de progres și civilizație a tuturor județelor și localităților patriei. Pe baza acestor orientări, a inițiativelor și indicațiilor directoare date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat și supus dezbaterii și aprobării celui de-al III-lea Congres al consiliilor populare Programul privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial pe anii 1986—1990.

Principalele prevederi ale acestui amplu program asigură : ● creșterea în continuare a gradului de urbanizare, punîndu-se accent pe ridicarea generală a nivelului de urbanizare a comunelor și centrelor agroindustriale prin dotarea acestora cu tot ceea ce este necesar pentru asigurarea unor condiții de muncă și de viață cît mai apropiate de cele de la orașe ; ● utilizarea deplină a resurselor materiale și de muncă din fiecare zonă, astfel ca în anul 1990 să se asigure în toate județele un volum total de activitate economică de cel puțin 80 mii lei pe locuitor, din care 50 mii lei pe locuitor producție industrială și o medie de 480—500 persoane ocupate la 1 000 de locuitori ; ● amplasarea noilor capacități industriale în apropierea surselor de materii prime și a zonelor de consum, crearea de noi locuri de muncă, cu deosebire în județele cu excedent de forță de muncă ; ● dezvoltarea intensivă a agriculturii, prin înfăptuirea unui vast program de irigații, de chimizare și mecanizare completă a lucrărilor, asigurîndu-se condiții pentru obținerea unor recolte sigure, înalte și stabile ; ● creșterea în ritmuri înalte a industriei mici, urmînd ca pînă în anul 1990 producția marfă din acest sector să se dubleze și să asigure în fiecare județ cel puțin 8 000 lei pe locuitor ; ● sporirea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, pe baza creșterii venitului național, sporirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, dezvoltarea și utilizarea în condiții de eficiență a potențialului economic din toate județele.

În spiritul acestor orientări de bază ale Programului, o atenție deosebită se va acorda problemelor de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale, în scopul asigurării unei utilizări cît mai eficiente a terenurilor, restrîngerii la strictul necesar a perimetrelor construibile, protejării pămîntului, apelor, pădurilor, conservării mediului ambiant și a echilibrului ecologic. În aceste condiții suprafața agricolă se va extinde cu circa 500 mii hectare în viitorii 5 ani, prin amenajarea unor terenuri neagricole, a unor terenuri degradate, regruparea gospodăriilor dispersate, sistematizarea rețelelor electrice și de telecomunicații.

În sistematizarea municipiilor și orașelor se va acționa pentru construirea noilor locuințe la densitățile stabilite prin lege, pentru perfecționarea organizării funcționale a zonelor și cartierelor de locuit, îmbunătățirea legăturilor de circulație și transport, folosirea dotărilor tehnico-edilitare existente. În acest spirit, în cuvîntarea rostită la recentul Congres al consiliilor populare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — a subliniat cu o deosebită claritate : **„Trebuie să avem în vedere că, apropierea condițiilor de muncă și viață ale populației de la sate de cele ale populației de la orașe trebuie să se realizeze pe seama ridicării nivelului de viață al satelor. Urbanizarea nu trebuie să însemne concentrarea unui număr mai mare de populație în orașele existente, ci ridicarea condițiilor de viață ale comunelor, ale localităților sătești la nivelul celor din localitățile urbane“.** În consecință, se vor dezvolta noi orașe agroindustriale, centre economice puternice, unități de învățămînt, sănătate, cultură care să asigure satisfacerea în cele mai bune condiții a tuturor necesităților locuitorilor patriei noastre. Începînd cu anul 1986 se vor aloca din fondurile statului sumele corespunzătoare pentru a se construi anual cel puțin 20 000 apartamente în comune și sate, în clădiri cu 2—3 niveluri, deosebit de construcțiile de locuințe pe care le vor realiza cetățenii din fondurile proprii. Pe această bază, pînă în anul 1990 se vor construi centrele tuturor comunelor.

Programul pe cincinalul 1986—1990 prevede ca populația din mediul urban să ajungă în anul 1990 la 13,7 — 13,9 milioane de locuitori, reprezentînd 57—58% din totalul populației, gruparea județelor după gradul de urbanizare urmînd să se modifice astfel. (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Ponderea populației urbane în totalul populației județului	Număr de județe	
	1985	1990
Sub 50%	22	16
Între 50—75%	16	22
Peste 75%	3	3

Creșterea volumului total de activitate economică pe locuitor — un indicator sintetic de comensurare a dinamismului creșterii economice — se va realiza pe baza dezvoltării și modernizării industriei, agriculturii, construcțiilor, precum și a celorlalte ramuri productive în condiții de valorificare superioară a tuturor resurselor economiei noastre. Programul are în vedere dezvoltarea mai rapidă a județelor care se situează în prezent sub 100 mii lei pe locuitor volum total de activitate economică. Potrivit acestor prevederi, gruparea județelor după nivelul acestui indicator se va schimba astfel (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Volumul total de activitate economică — lei pe locuitor —		Număr de județe	
		1985	1990
Pînă la	80 000	10	—
	80 001— 90 000	9	3
	90 001—100 000	6	9
Peste	100 000	16	29

Programul adoptat de recentul Congres al consiliilor populare se referă pe larg și la direcțiile, căile și mijloacele prin care se va acționa pentru promovarea cu fermitate a noilor cuceriri ale științei și tehnologiei, ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea mai accentuată a eficienței activității economice în toate județele și localitățile țării, pe baza Programului special aprobat în acest scop cu orizont pînă în anul 2000. Pe această linie un loc important îl ocupă eforturile ce trebuie făcute în toate județele pentru dezvoltarea bazei de materii prime și energetice ; intensificarea prospecțiunilor geologice și creșterea fondului național de rezerve de substanțe minerale utile ; aplicarea de tehnologii cu randamente înalte de extracție la toate zăcămintele ; valorificarea tuturor resurselor refolosibile rezultate din procesele de producție și consum. În toate zonele țării se va acorda o atenție sporită utilizării pe scară largă a surselor noi de energie — a soarelui, vîntului, biomasei, apelor geotermale etc., — precum și resurselor energetice recuperabile.

În domeniul agriculturii se va acorda o deosebită atenție promovării noilor realizări ale științei agrotehnice și biologiei moderne, urmărindu-se crearea de noi soiuri de plante și rase de animale mai productive și mai rezistente.

Pentru a se ajunge la o producție industrială de cel puțin 50 000 lei pe locuitor în fiecare județ la nivelul anului 1990, Programul prevede creșterea în ritmuri superioare a industriei în unele județe cum sînt : Bistrița-Năsăud, Botoșani, Călărași, Giurgiu, Ialomița, Mehedinți, Suceava, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vîlcea și Vrancea, ceea ce va conduce la o apropiere între județe din acest punct de

Mihai GRIGORIU
C.S.P.

(Continuare în pag. 5)

În spiritul Cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Ritmicitate în extracția și livrarea cărbunelui

DEZVOLTAREA continuă, armonioasă a economiei naționale este strîns legată de asigurarea la timp, cantitativ și calitativ, a resurselor de materii prime, materiale, combustibili și energie, proces la a cărui bună derulare sînt chemate să participe unități de diverse profiluri. Între acestea, un loc important îl ocupă cele din sectorul de extracție a cărbunelui energetic care, prin acțiuni tehnice, tehnologice și organizatorice de valorificare a tuturor resurselor de care dispun, trebuie să asigure desfășurarea optimă, ritmică a activității productive, pentru extracția și livrarea unor cantități de cărbune în conformitate cu prevederile de plan.

Importanța deosebită a realizării întocmai a sarcinilor de plan de către fiecare întreprindere minieră în parte ni se relevă pregnant dacă avem în vedere faptul că, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare, în prezent, mai mult ca oricînd, amplificarea bazei energetice și de materii prime și acoperirea în cît mai mare măsură a nevoilor de consum din resurse proprii constituie un obiectiv major de care depinde bunul mers al activității în toate ramurile și subramurile economiei. De altfel, în acest context se înscrie și recentul **Decret** al Consiliului de Stat **cu privire la noi măsuri pentru aplicarea mecanismului economico-financiar și creșterea răspunderii personalului de conducere și a personalului tehnic, economic și de altă specialitate în realizarea planului de producție pentru export și a planului de producție în industria extractivă,** ale cărui prevederi sînt de natură să impulsioneze valorificarea într-un grad superior a tuturor rezervelor interne de sporire a producției, astfel încît să se asigure recuperarea restanțelor și realizarea integrală a planului de producție în industria extractivă.

CU CELE PESTE trei milioane de tone cărbune extrase și livrate anual termocentralelor din zonă, **Întreprinderea minieră Lupoaia** ocupă unul din primele locuri, ca pondere, în realizarea sarcinilor de plan ale combinatului minier din Valea Motrului. Eforturile comune ale colectivelor de oameni ai muncii, îndrumate în permanență de prețioasele indicații și îndemnuri adresate cu diferite prilejuri de secretarul general al partidului și îndreptate, deopotrivă, spre asigurarea optimă a fronturilor de lucru, atragerea în circuitul productiv a noi rezerve de cărbune în perimetrele existente și în altele noi, îmbunătățirea organizării producției și a muncii la fiecare exploatare, utilizarea superioară a mijloacelor tehnice din dotare, punerea la timp în producție a noilor capacități etc. au condus la extragerea și livrarea unor cantități sporite de cărbune de la o perioadă la alta. **În primele 8 luni ale anului, cantitatea de cărbune extrasă se ridică la peste 2,8 mil. tone, în condițiile excavării și transportării în halde exterioare a unui volum de steril de peste 10 mil. mc,** reducerii cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă cu 43,3 lei și a celor materiale cu 22,8 lei, economisirii a peste 7,5 mil. kWh energie electrică.

La aceste realizări și-au adus contribuția toate sectoarele de activitate dar, cu deosebire, echipajele excavatoarelor cu rotor E-05 și E-07 care, prin organizarea superioară a activității, prin respectarea întocmai a tehnologiei de lucru, au reușit realizarea și depășirea ritmică a sarcinilor de plan, extrăgînd o cantitate de cărbune ce reprezintă circa 60% din totalul producției întregii întreprinderi. În același timp, rezultatele obținute sînt și rodul activității colectivelor de oameni ai muncii, care au vegheat și veghează permanent la menținerea în stare de funcționare a excavatoarelor, mașinilor de haldat, circuitelor de transport, la eliminarea cu maximă operativitate a defectelor mecanice și electrice care mai apar uneori la efectuarea lucrărilor de revizii și reparații la termen și de calitate.

Cadrele tehnico-inginerești din întreprindere desfășoară o susținută activitate și pe linia **îmbunătățirii parametrilor de funcționare a utilajelor și instalațiilor din carieră, a creșterii fiabilității acestora în condiții de intemperii,** factori cu influență directă asupra cantităților de cărbune extrase. În acest sens, a fost elaborat un program de măsuri, cu termene și responsabilități concrete, prin care se urmărește, în principal : ● modificarea constructivă a capetelor de acționare a transportoarelor cu bandă, inclusiv tipizarea acestora ; ● proiectarea și realizarea unei instalații de stropire cu leșie adaptabilă stațiilor de acționare a transportoarelor, excavatoarelor și mașinilor de haldat ; ● realizarea unui sistem de asigurare optimă a controlului și reglării automate a tensiunilor în covoarele de cauciuc ; ● îmbunătățirea sistemului de curățire a covoarelor de cauciuc și a tamburilor de pe transportoarele cu bandă ale excavatoarelor și mașinilor de haldat ; ● realizarea unei instalații pentru curățirea buncărelor de pe excavatoarele cu rotor și mașinile de haldat.

O preocupare permanentă a colectivului de oameni ai muncii pentru ridicarea ritmului de extracție o constituie **creșterea susținută a productivității muncii,** atît la lucrările de extracție, cît și la cele de pregătire. În acest scop se are în vedere, în primul rînd, **sporirea indicelui de utilizare a excavatoarelor cu rotor și a mașinilor de haldat** — mijloacele tehnice de bază în exploatările în carieră — cu 2% în medie prin : reducerea timpului afectat translatării benzilor de haldă și front ; realizarea și menținerea unei dimensiuni optime a blocurilor de excavare, în conformitate cu caracteristicile funcționale ale excavatoarelor ; suprapunerea comenzilor de deplasare și rotire la extremitățile blocului de tăiere ; introducerea de tehnologii noi de lucru și îmbunătățirea celor existente etc. La obținerea unui indice superior în exploatarea mijloacelor tehnice din dotare o contribuție însemnată o aduc și o vor aduce în continuare acțiunile inițiate în vederea **îmbunătățirii activităților de întreținere și reparații,** astfel încît acestea să fie executate la timp și de calitate corespunzătoare.

O ATENȚIE deosebită se acordă **asigurării cu forță de muncă calificată și creșterii gradului de calificare a celei existente,** factori de bază ai obținerii unor producții sporite în fiecare exploatare minieră. În prezent, peste 300 de tineri, majoritatea veniți din alte județe ale țării, frecventează cursuri de calificare la locul de muncă în profesiile miner-mecanic de suprafață, miner-electrician, miner-vulcanizator, excavatorist, iar pînă la finele anului peste 550 oameni ai muncii vor absolvi diferite cursuri, cu sau fără scoatere din producție, de perfecționare a pregătirii profesionale.

În scopul asigurării continue a condițiilor necesare realizării planului de extracție pe acest an și în continuare, au fost adoptate — cu implicarea directă a cadrelor tehnice, economice și de altă specialitate — diverse programe de acțiune și măsuri vizînd îmbunătățirea modului de desfășurare a activității, valorificarea superioară a rezervelor interne de creștere a producției. Astfel, la cariera Lupoaia au fost înființate, pentru diminuarea la minimum a stagnărilor, trei echipe de intervenții electrice, repartizate pe cele trei schimburi, două echipe de intervenții mecanice și una de montări mecanice, avînd la dispoziție mijloacele de transport necesare, care asigură cu operativitate prezența acestora, acolo unde situația o cere. De asemenea, se are în vedere **dimensionarea blocurilor de extragere în așa fel încît lucrările tehnologice de ripare a transportoarelor de front să se execute în perioada de vară.** La cariera Lupoaia, pînă la finele acestei luni se vor executa ultimele două ripări ale transportoarelor de front de la excavatoarele E-02 și E-04, în urma cărora fronturile de lucru vor fi în întregime pregătite pentru perioada de iarnă, asigurîndu-se în acest fel continuitatea fluxului de excavații și crearea, la excavatorul E-02, în treapta 190—210, a unei rezerve pregătite de cărbune de circa 350 000 tone. De menționat este faptul că prin ultimele operații de ripare executate, s-a creat o rezervă deschisă activă de cărbune de peste 2 mil. tone, ceea ce reprezintă producția pe 7 luni a întreprinderii.

O acțiune cu multiple efecte benefice o reprezintă **modernizarea circuitului de transport steril spre halda exterioară.** Pentru aceasta se lucrează în prezent la montarea unui dispozitiv în punctul de deversare a benzilor 9/10 și 19/20, care va crea posibilitatea menținerii fluidității fluxului de transport. Pentru asigurarea unui ritm de extracție superior în tot cursul anului, o importanță deosebită o prezintă **efectuarea din vreme, în bune condiții, a lucrărilor de pregătire pentru funcționare pe timp de iarnă.** S-a trecut, deja, la amenajarea depozitelor de cărbune în vederea stocării lignitului în condiții optime, la revizuirea stațiilor de expediție, la amenajarea și executarea probelor cu stațiile mobile și fixe de pompe. De asemenea, sînt în curs de derulare lucrările de amenajare, cu excavatoare clasice, a unei însemnate rețele de canale de drenare a apelor, asigurîndu-se, în continuare, decolmatarea canalelor existente. Totodată, se urmărește revizuirea și completarea instalațiilor de încălzire ale utilajelor de excavare, transport și haldare, precum și echiparea fiecărei linii tehnologice cu cîte un excavator clasic, prevăzut cu lopată mecanică, în vederea evitării impotmolirilor din cauza materialului umed.

Pe lîngă acțiunile și măsurile inițiate pentru îmbunătățirea activității ce se desfășoară în perimetrele existente, o pondere însemnată în cadrul preocupărilor noastre pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan pe acest an și demararea cu bune rezultate a producției din 1986 o dețin cele ce urmăresc **asigurarea condițiilor necesare punerii în funcțiune a noilor capacități.** Este vorba de noua linie tehnologică de haldare și halda exterioară din Valea Lupoița din cadrul carierei Lupoaia, precum și despre noile linii tehnologice de excavare, transport și haldare din Roșiuța, menite să amplifice potențialul productiv al întreprinderii.

Nicolae SIMIONESCU
directorul Întreprinderii miniere Lupoaia

Un vast program de dezvoltare a județelor

(Urmare din pag. 3)

vedere, după cum rezultă din următorul tabel (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Producția industrială — lei pe locuitor —		Număr de județe 1985	1990
Pînă la	50 000	16	1
	50 001—60 000	9	12
	60 001—70 000	6	4
	70 001—80 000	4	6
Peste	80 000	6	18

Un rol însemnat în dezvoltarea teritorială, îndeosebi a orașelor mici și a comunelor, îl va avea industria mică. Ritmurile accentuate de creștere a producției marfă prevăzute pentru unitățile cooperației meșteșugărești, cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cooperației agricole de producție și ale consiliilor populare au în vedere punerea în valoare a resurselor locale de materii prime din toate zonele țării, a materialelor recuperabile și refolosibile, atragerea în activități productive și ocuparea mai bună a forței de muncă din toate localitățile țării.

În afara dezvoltării și diversificării producției de bunuri de consum, materiale de construcții, articole de artă populară și artizanat, unelte pentru agricultură și grădinărit etc., Programul prevede să se asigure în cincinalul următor, prin unități de mică industrie ale M.A.I.A. și M.C.I., o satisfacere la cote superioare a cerințelor populației, cu o varietate largă de preparate și semipreparate culinare, produse de patiserie și de laborator. În acest fel, se va asigura ca 40—50% din produsele alimentare destinate populației să fie vîndute ca produse industrializate.

În agricultură — ramură economică de bază — principalul obiectiv la care se referă Programul este acela de a se ajunge în anul 1990 la un volum de activitate de 15 700 lei pe locuitor în medie pe țară. În același timp, se acordă o mare importanță sporirii producției globale agricole pe un hectar de teren, după cum rezultă din următoarea grupare a județelor (vezi tabelul nr. 4).

Toate aceste sarcini au la bază indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la Congresul al III-lea al consiliilor populare, de a se acționa cu toată fermitatea pentru pregătirea temeinică a tuturor lucrărilor din agricultură, cu deosebire a celor care privesc cerealele — problemă hotărîtoare a agriculturii noastre. De asemenea, se va acorda atenție corespunzătoare cultivării plantelor tehnice, irigării în întregime a culturilor de legume spre a se putea obține recolte bune în orice condiții de climă, aplicării măsurilor stabilite pentru creșterea producției în viticultură și pomicultură. Sarcini importante revin zootehniei, creșterii efectivelor, a producției animaliere în conformitate cu programele existente în fiecare județ, în fiecare localitate. Se va dezvolta puternic baza furajeră, folosind cu maximă eficiență suprafețele destinate pentru fînețe și pășuni.

Acordînd atenția corespunzătoare problemelor din domeniul silviculturii, gospodăririi apelor și protecției mediului înconjurător — sectoare tot mai importante pentru dezvoltarea de ansamblu a țării — Programul de dezvoltare în profil teritorial pe anii 1986—1990 subliniază necesitatea dezvoltării și conservării fondului forestier, urmărindu-se îmbinarea armonioasă a funcțiilor pădurii ca sursă de materii prime și factor important de menținere a echilibrului ecologic. Totodată, în Program sînt stabilite acțiuni de respectare riguroasă a limitelor admisibile în procesele generatoare de noxe, de introducere a tehnologiilor nepoluante, prevenirea și combaterea degradării solului, protecția mediului ambiant.

Tabelul nr. 4

Producția globală agricolă — lei pe hectar —		Număr de județe 1985	1990
a) **La un hectar teren agricol :**			
Pînă la	10 000	3	—
	10 001—12 500	8	—
	12 501—15 000	8	—
	15 001—20 000	18	16
Peste	20 000	1	25
b) **La un hectar de teren arabil :**			
Pînă la	20 000	12	—
	20 001—25 000	13	—
	25 001—30 000	9	15
	30 001—40 000	7	16
Peste	40 000	—	10

Înfăptuirea neabătută a Programului de dezvoltare în profil teritorial, ca și a programelor de dezvoltare economico-socială în ansamblu, a programelor de autoconducere, autoaprovizionare, autogestiune și autofinanțare a tuturor unităților administrativ-teritoriale, impune — așa cum arăta în cuvîntarea rostită la Congresul al III-lea al consiliilor populare tovarășul Nicolae Ceaușescu — perfecționarea continuă a activității consiliilor populare, creșterea răspunderii lor în buna organizare și conducere a întregii activități pe plan local. Consiliile populare au obligația să controleze, să îndrume și să sprijine unitățile economice, indiferent de subordonare, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor prevăzute. În acest cadru, consiliile populare, în strînsă conlucrare cu toți factorii de răspundere pe plan local, cu antrenarea maselor de cetățeni vor putea să asigure dezvoltarea multilaterală și înflorirea tuturor județelor și localităților țării.

În spiritul Cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare

Campania agricolă de toamnă

Accelerarea ritmurilor de executare a lucrărilor de sezon

PE BAZA INDICAȚIILOR secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, recenta Plenară a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor a analizat experiența acestui an agricol, măsurile tehnice și organizatorice ce se impun a fi luate în această perioadă pentru efectuarea la timp, în bune condiții și fără pierderi a strîngerii întregii recolte, în fiecare unitate, pe fiecare solă pregătirea în condiții optime a patului germinativ, executarea semănatului de cea mai bună calitate, respectînd cu strictețe normele de densitate a plantelor la hectar. Asupra acestor probleme tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a revenit în cuvîntarea rostită la deschiderea celui de al III-lea Congres al consiliilor populare, unde a subliniat faptul că **„se impune să se treacă cu toată hotărîrea la pregătirea temeinică a tuturor lucrărilor, să asigurăm respectarea perioadelor optime de însămînțare, să asigurăm densitatea și tot ce este necesar".**

Pentru început, eforturile trebuie concentrate în direcția accelerării ritmurilor de recoltare, eliberării terenurilor și pregătirii patului germinativ — activități premergătoare campaniei de însămînțări din această toamnă, lucrare care — așa cum a indicat secretarul general al partidului — trebuie să se încheie pînă la 10 octombrie. Respectarea întocmai a tehnologiilor, accelerarea ritmurilor de executare a lucrărilor, paralel cu ridicarea calității acestora vor determina o răsărire uniformă a culturilor însămînțate — garanția unor recolte bune în anul viitor. Pe lîngă aceste lucrări, măsurile ce se impun se referă și la executarea în bune condiții a tuturor lucrărilor de pregătire a însămînțărilor de primăvară, în primul rînd la arăturile de toamnă.

În agricultură, succesiunea lucrărilor reprezintă aspectul „linear" al procesului tehnologic. Desfășurarea acestuia în conformitate cu particularitățile culturilor agricole determină obținerea unor randamente superioare la hectar, în concordanță cu potențialul de producție al binomului „pămînt-plantă". Necesitatea diferențierii elementelor tehnologice în funcție de natura suprafețelor pe care se amplasează cultura agricolă, ca și în funcție de specie și soi nu mai trebuie demonstrată. Toate aceste elemente acționează în mod diferit chiar în cadrul aceleiași întreprinderi agricole, ceea ce presupune, din partea tuturor specialiștilor, o atenție sporită.

Una din particularitățile proceselor de producție din agricultură constă în faptul că la mai multe lucrări perioadele optime de execuție coincid. Acest lucru impune abordarea în complex a tuturor lucrărilor, astfel încît să existe certitudinea bunei calități a executării acestora. Respectarea parametrilor optimi de execuție presupune materializarea întregului efort uman și material într-un spor de producție corespunzător.

Împletirea proceselor tehnologice ale culturilor care se recoltează în această perioadă cu cele ale culturilor care se seamănă în acest sezon sau în primăvara anului viitor reclamă din partea tuturor specialiștilor din unitățile agricole o bună organizare a muncii, așa încît dotările tehnice să fie exploatate la întreaga capacitate și în mod cît mai eficient.

Referindu-ne la actuala campanie de toamnă, putem afirma că, din cauza căldurilor excesive din această vară, producția agricolă vegetală a ajuns mai repede la maturitate, ceea ce a însemnat declanșarea mai devreme a lucrărilor de recoltat. Numai buna pregătire a utilajelor, întronarea unui spirit de disciplină în toate sectoarele și unitățile agricole, precum și organizarea științifică a muncii pot contribui la executarea lucrărilor în condiții optime și de calitate, diminuînd la minimum nivelul pierderilor, paralel cu sporirea substanțială a randamentelor la hectar. Eforturile care s-au făcut în cea mai mare parte a procesului de producție din agricultură (într-un an agricol) se evaluează în momentul recoltării în nivelul randamentelor la hectar obținute.

De aceea, strîngerea recoltei reprezintă o îndatorire patriotică pentru toți locuitorii satelor și comunelor patriei noastre și sînt necesare măsuri hotărîte pentru buna desfășurare a lucrărilor agricole de sezon, pentru a asigura însămînțarea la timp și de bună calitate a culturilor din viitorul an agricol. Experiența de pînă acum a întreprinderilor agricole a demonstrat că, pentru obținerea unor producții agricole bune, un rol de mare însemnătate îl are felul în care se execută lucrările agricole: de arat, semănat și de întreținere a culturilor.

În aceste zile, forțele umane și mecanice existente în agricultură sînt concentrate pentru accelerarea ritmului lucrărilor de sezon și punerea bazelor producțiilor din anul viitor. Mobilizați de îndemnurile și indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **oamenii muncii din agricultura județului Dîmbovița acționează în mod hotărît, după programe precise, în vederea executării la timp și de calitate a lucrărilor.**

Recoltarea în timp scurt a producției

PE PRIM PLAN se situează acțiunea de recoltare a porumbului. Pînă la 12 septembrie, ea s-a desfășurat pe circa 15% din suprafața ocupată cu această cultură, iar ritmurile zilnice de recoltare stabilite (1 100 ha) dau garanția că pînă la 10 octombrie această lucrare va fi încheiată. Folosirea eficientă a tuturor forțelor existente este asigurată prin eșalonarea recoltării, începînd cu solele cu hibrizi timpurii și unde urmează să fie amplasate culturi în această toamnă.

Un element pozitiv îl constituie faptul că întreaga producție recoltată este transportată în aceeași zi la bazele de recepție, folosindu-se în acest sens în mare măsură atelajele existente. Utilizarea tuturor resurselor furajere a necesitat strîngerea, tocarea și însilozarea întregii cantități de coceni rezultați în urma recoltării porumbului. Față de ritmul mediu pe județ în recoltarea porumbului, rezultate mai bune se consemnează în consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste Petrești, Vișina și Potlogi. Organizarea muncii la aceste consilii, ca de altfel și în multe altele din județ, a făcut posibil ca paralel cu recoltarea știuleților să se desfășoare și strîngerea cocenilor, astfel încît aceștia să-și poată menține suculența de furaj verde.

Un accent deosebit se pune în aceste zile și pe **recoltarea sfeclei de zahăr** (1 522 hectare pe ansamblul sectorului socialist din județ). Acțiunea se desfășoară conform graficelor de livrare încheiate cu beneficiarul (Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr Urziceni), cu un ritm mediu în perioada de început de 370 t/zi. Respectîndu-se întocmai ritmurile prevăzute, lucrarea se va încheia în circa 40 de zile. Din cele cinci C.U.A.S.C.-uri cultivatoare, ritmuri mai susținute de recoltare înregistrează consiliile Potlogi și Titu. Prioritate deosebită se acordă

recoltării suprafețelor care urmează să fie însămînțate cu grîu și orz.

Paralel cu recoltatul porumbului și a sfeclei de zahăr, se lucrează intens la **strîngerea legumelor** de pe întreaga suprafață cultivată : tomate de varătoamnă (1 102 ha), ardeioase (402 ha), vinete (211 ha), varză de toamnă (810 ha), rădăcinoase (445 ha) ș.a.

În plină desfășurare este și **recoltatul cartofilor.** Din suprafața cultivată, de 2 385 ha, pînă la data de 17 septembrie s-au recoltat peste 82%. Ritmurile în care se desfășoară lucrarea garantează încheierea recoltatului acestei culturi în următoarele zile, cu transportul și depozitarea în condiții corespunzătoare a producției. Față de situația actuală, cînd cartoful se cultivă în 32 de cooperative agricole din județ, pentru viitor se urmărește o mai accentuată concentrare și specializare, urmînd ca această cultură să fie amplasată într-un număr mai redus de unități, care dispun de cele mai bune condiții pedoclimatice. De fapt, problema concentrării și specializării producției se pune și în sectorul legumicol al agriculturii județului, urmărind ca unitățile agricole cooperatiste cu condiții favorabile să sporească în mod substanțial suprafețele afectate. Pentru această toamnă se pregătesc și importante suprafețe (250 hectare) destinate culturilor anticipate (spanac, salată, ceapă verde, usturoi) și se fertilizează cu îngrășăminte organice și chimice terenurile destinate culturilor legumicole pentru anul viitor. În vederea sporirii producției legumicole, în toate unitățile cultivatoare de legume din județ au fost stabilite asolamente optime.

Județul Dîmbovița are un binemeritat renume în ce privește pomicultura. Patrimoniul pomicol total de circa 12 mii de hectare (din care peste 50% în gospodăriile populației) constă în livezi de pomi și arbuști fructiferi, căpșuni și pepiniere pomicole. În sectorul socialist, importante suprafețe ocupate cu pomi fructiferi au : 3 întreprinderi agricole de stat ; o stațiune de cercetări pomicole ; 2 asociații pomicole ; 10 cooperative agricole de producție. Suprafețele pomicole întinse existente reclamă, în această perioadă, un volum sporit de lucrări specifice ; cea mai importantă este **recoltarea fructelor,** asupra căreia specialiștii își îndreaptă întreaga atenție. Mobilizarea tuturor forțelor din aceste unități este orientată spre accelerarea ritmului de recoltare a prunelor ; pînă la 17 septembrie s-a realizat circa 62% din cantitatea planificată. Recoltarea se face în mod diferențiat, în funcție de soi și de destinația producției, ea respectă ritmurile planificate și urmează a fi încheiată pînă cel tîrziu la sfîrșitul primei decade a lunii octombrie.

În paralel, se execută recoltatul merelor și perelor din soiurile de toamnă și se pregătește declanșarea recoltatului soiurilor de iarnă. După opinia specialiștilor, **îmbunătățirea structurii de vîrstă** a plantațiilor pomicole din județ este o necesitate evidentă, determinată de existența în cadrul patrimoniului pomicol a importante suprafețe cu pomi în vîrstă, care necesită un complex de lucrări de regenerare. De aceea, în acest sezon s-a prevăzut plantarea unei suprafețe de 157 hectare cu pomi, din care 62 hectare cu arbuști fructiferi (coacăze — 52 ha și zmeură — 10 ha) ; este în curs de desfășurare acțiunea de plantare a căpșunilor, care în viitor vor deține o pondere importantă în cadrul arbuștilor fructiferi.

Pregătirea recoltelor anului viitor

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE pregătirea producției anului viitor, unitățile agricole din județul Dîmbovița au definitivat **amplasarea culturilor în asolament,** avînd ca premergătoare prășitoarele pe 45% din total, leguminoasele și plantele tehnice pe 15%, iar cerealele anul I pe 40%. Realizarea unei astfel de structuri de plante premergătoare pentru cerealele care urmează să fie însămînțate în această toamnă (nu se cultivă nici un hectar după cereale păioase anul II) v-a determina un spor substanțial al randamentelor la hectar, paralel cu diminuarea pierderilor cauzate de atacurile bolilor și dăunătorilor.

Declanșarea însămînțatului cerealelor păioase a fost pregătită în toate întreprinderile agricole din județ. Astfel, a fost asigurat întregul necesar de semințe din producție proprie pentru culturile cerealiere de toamnă ; cantitățile respective au fost pregătite, ambalate, etichetate și distribuite beneficiarilor. Aceste măsuri întreprinse de organele agricole județene vor crea posibilitatea asigurării unei structuri de **soiuri în concordanță cu condițiile pedoclimatice** ale județului. De altfel, ca structură putem menționa faptul că soiul de grîu Fundulea 29 (cel mai bine adaptat condițiilor locale) urmează să reprezinte peste 40% din suprafața destinată culturii grîului în anul viitor ; se vor mai cultiva totodată și alte soiuri cu potențial productiv superior — Fundulea 133, Flamura 80 și Lovrin 34. Toate aceste soiuri sînt verificate și dau cele mai bune rezultate în această zonă a țării.

Din punctul de vedere al **structurii biologice,** categoriile superelită, elită și din înmulțirea I vor ocupa în anul viitor peste 61% din suprafața totală care urmează să fie însămînțată cu grîu și orz. Valorificarea eficientă a potențialului productiv al soiurilor și hibrizilor de plante a făcut necesară **stabilirea mai multor microzone** de favorabilitate, astfel încît să poată fi valorificate în mod eficient condițiile pedoclimatice existente (în zonele de sud ale județului se cultivă soiuri de grîu și orz mai rezistente la secetă, iar pe solurile unde precipitațiile sînt mai constante — soiurile Fundulea 29, Flamura 80 ș.a.).

Imediat după încheierea recoltării culturilor de toamnă, pe suprafețele destinate cerealelor păioase se trece la **executarea arăturilor,** de calitatea acestora depinzînd în măsură hotărîtoare nivelul randamentelor la hectar. Pînă la sfîrșitul primei decade a lunii în curs, arăturile au fost efectuate pe aproape 60% din suprafața planificată pentru această toamnă. Pe de altă parte, s-a trecut în mod susținut la pregătirea terenului în vederea **însămînțării culturilor furajere** pe cele 5 000 de hectare prevăzute, realizîndu-se pînă

Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 17)

Între lucrările de referință consacrate evidențierii caracterului profund științific al politicii și strategiei de dezvoltare a economiei naționale, elaborate și promovate de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a remarcabilelor realizări practicate consemnate cu deosebire în ultimele două decenii, se înscrie și volumul elaborat de Institutul Central de Cercetări Economice — *coordonator prof. dr. ing.* Barbu Gh. Petrescu — *tipărit de curînd la* EDITURA POLITICĂ *sub titlul* „Strategia dezvoltării intensive a economiei românești". *Pornind de la tezele și orientările de perspectivă stabilite de partidul nostru, de la concepția originală a secretarului general al partidului, t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu, privitoare la necesitatea și căile de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, lucrarea analizează în profunzime coordonatele concepției privind accentuarea laturilor intensive, calitative ale dezvoltării economiei. O dată trasat cadrul general în care se împletesc și se armonizează legile și vectorii economici a căror acțiune este hotărîtoare în etapa dezvoltării economice intensiv-calitative, volumul prezintă studii axate pe aspecte specifice ale progresului economic în actualul deceniu și în perspectiva anului 2000. Sînt astfel analizate în profunzime, prin prelucrarea unui vast material documentar, riguros ordonat și interpretat în spirit științific, probleme de fond ale strategiei dezvoltării intensive a complexului economic național precum : dezvoltarea impetuoasă a cercetării științifice românești, stimularea progresului tehnic și perfecționarea continuă a cadrului de valorificare superioară a sa, asigurarea bazei naționale de combustibili și de materii prime, pregătirea și perfecționarea forței de muncă în contextul programelor privind creșterea productivității muncii etc. Partea finală a volumului este consacrată evidențierii concepției partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind direcțiile dezvoltării economico-sociale a patriei în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000.*

În spiritul Cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare

Dezbatere „R.E."

Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986 (III)

PUBLICĂM în continuare ultima parte a dezbaterii organizată de „Revista economică", cu sprijinul Comitetului județean Argeș al P.C.R., pe tema : **„Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986".**

• Eficiență ridicată, calitate înaltă în desfășurarea proceselor de producție

Valorificarea superioară a materiilor prime și competitivitatea produselor — într-o strînsă corelare

Ion PIETRĂREANU : „Și în 1986, ca și în cincinalul acesta, unul din obiectivele principale ale activității celor 16 fabrici care compun Combinatul de prelucrarea lemnului din Pitești îl constituie valorificarea superioară, eficientă a masei lemnoase. Acțiunile și măsurile inițiate în acest scop pot fi grupate în trei categorii. Prima este reprezentată de cele ce vizează **modernizarea produselor și crearea de modele noi.** Anul viitor, cam 40% din producție va fi reînnoită în medie pe combinat, iar la mobilă și alte produse cu un grad mai mare de prelucrare, cam 72—75% vor fi produse noi. A doua cuprinde măsurile și acțiunile inițiate pentru **creșterea în continuare a volumului de resurse secundare din lemn recuperate,** în general lemn de mici dimensiuni, rezultat din procesul de producție al combinatului. Se urmărește folosirea în totalitate sau în procente mari a acestuia la fabricarea plăcilor fibrolemnoase și aglomerate, a unor ambalaje. A treia grupă de măsuri urmărește **extinderea tehnologiilor de chimizare a lemnului,** astfel încît să realizăm. din resurse refolosibile de lemn, drojdie furajeră, tanin, furfurol și, în secundar, metanol. Aceste trei grupe de măsuri ne vor permite ca, și în anul viitor, să realizăm o importantă economie de masă lemnoasă, echivalentă cu lemnul ce ar rezulta de pe aproape 200 de hectare de fond forestier. În prezent, avem asigurate bazele contractării producției pentru anul viitor, îndeosebi la export ; avem contractată la ora actuală peste 50% din producția pentru export, în special pe relația cliring țări socialiste. Cu toate acestea, stadiul contractării nu îl putem considera satisfăcător.

Legat de unele aspecte ale pregătirii producției anului viitor, doresc să mă refer la o problemă cu care se confruntă nu numai întreprinderea noastră, și care are influențe directe asupra modului de desfășurare a activității. Este vorba de faptul că mai sînt încă situații, și nu puține, în care **indicatorii de plan primiți de la forul tutelar nu sînt corelați între ei.** În felul acesta apar cazuri în care, spre exemplu, valoarea producției marfă nu coincide cu suma pozițiilor fizice planificate, mărimea beneficiului planificat nu este în concordanță cu nivelul cheltuielilor și cu valoarea producției marfă vîndută și încasată etc. Datorită acestui lucru, întreprinderea întîmpină serioase dificultăți în fundamentarea riguroasă a diferitelor programe de măsuri tehnico-organizatorice, în realizarea, în ultimă instanță, a planului la toți indicatorii. Consider că **atît centralele industriale, cît și ministerele și C.S.P. trebuie să acorde o mai mare atenție elaborării diferitelor secțiuni de plan, impunîndu-se ca, odată elaborate, aceste secțiuni să fie analizate în comun la nivelurile ierarhice superioare întreprinderii, cu care ocazie să se elimine orice necorelare între indicatori".**

Reorganizarea fluxurilor de fabricație

Simion GRAMA : „Pe primii ani ai actualului cincinal, întreprinderea noastră și-a realizat indicatorii în totalitate, înregistrîndu-se depășiri la producția marfă de 42,1 mil. lei, la producția netă 46,3 mil. lei, la export 7,3 mil. lei. În 1985, începînd din luna martie, am realizat sarcinile de plan lună de lună, cu o depășire în medie de 15% față de perioadele similare ale anului trecut. Pentru sfîrșitul anului se prelimină realizarea tuturor indicatorilor și a angajamentelor asumate atît pentru 1985, cît și pentru întregul cincinal.

Pentru anul 1986 avem în vedere un amplu program de pregătire tehnico-materială, care vizează în mod special **reorganizarea fluxurilor de fabricație și introducerea masivă a progresului tehnic.** Practic, fiecare familie de produse va fi reconsiderată prin produsele noi ce vor fi asimilate, la care avem în vedere reducerea dimensiunilor de gabarit și creșterea parametrilor funcționali. O preocupare de bază în activitatea de cercetare-proiectare o constituie reducerea importurilor, atît pentru fabricația proprie, cît și la beneficiari. În acest sens, se vor asimila în fabricație potențiometre glazurate de putere, rezistoare glazurate, motorul EA 4, motorul 21 U 52, aspiratoare în condiții climatice tropicale ș.a. În paralel cu asimilarea unor noi produse o atenție deosebită acordăm introducerii în producție a unor tehnologii avansate care, pe de o parte, să permită realizarea programului de asimilări, iar pe de alta, să asigure obținerea de economii materiale și de forță de muncă. Este vorba, printre altele, de tehnologia de fabricație a ceramicii piezoelectrice, montajul automat al rezistențelor chimice de 0,25 și 0,5 W, ștanțarea pe mașini automate a reperelor mărunte, realizarea axelor din oțel inox prin sudură cap la cap, extinderea tehnologiei de injecție cu culee caldă și a celei de obținere a roților dințate direct din injecție etc.

Referitor la contractarea producției anului viitor, doresc să arăt că, în prezent, peste 50% din sarcina de export este aco-

Participanții la dezbatere : **Gheorghe POTINCU,** secretar al Comitetului județean Argeș al P.C.R. ; **Nicolae IOANEȘ,** vicepreședinte al Consiliului de control muncitoresc, Comitetul județean Argeș al P.C.R. ; **Maria CONSTANTINESCU,** director coordonator, întreprinderea de stofe „Argeșana" — Pitești ; **Gheorghe DOBRE,** director, Combinatul pentru lianți — Cîmpulung Muscel ; **Ioan GIUVELCĂ,** director general, întreprinderea „Aro" — Cîmpulung Muscel ; **Nicolae Matea,** director general, Întreprinderea de autoturisme — Pitești ; **Simion GRAMA,** director, întreprinderea „Electroargeș" — Curtea de Argeș ; **Marian NISTOR,** director, Întreprinderea de bioproteine — Curtea de Argeș ; **Mircea SFETCOVICI,** director, întreprinderea „Textilia" — Pitești ; **Arghir CIOBOTARU,** director, întreprinderea de porțelan de menaj — Curtea de Argeș ; **Nicolae LECCA,** director comercial, Combinatul de articole tehnice din cauciuc — Pitești ; **Ilie GHEORGHE,** director, Schela de extracție Moșoaia ; **Florea STOENESCU,** director, Întreprinderea minieră — Cîmpulung Muscel ; **Ion PIETRĂREANU,** director, Combinatul de prelucrare a lemnului — Pitești ; **Vasile DEACONU,** director adjunct tehnic, Întreprinderea forestieră de exploatare și transport — Pitești ; **Mihai ZISU,** director, Întreprinderea de motoare electrice — Pitești ; **Mihail Petru GEORGESCU,** director general, Combinatul petrochimic — Pitești.

perită cu contracte de lungă durată, pe care le avem încheiate cu diverși parteneri externi, în special din cadrul C.A.E.R. În ceea ce privește asigurarea bazei materiale, avem încheiate contracte ce acoperă circa 20% din necesitățile noastre de materii prime și materiale, acțiunea derulîndu-se greoi mai ales datorită faptului că furnizorii noștri nu asigură cerințele de calitate pe care le solicită produsele realizate de noi."

● Fundamentarea riguroasă a sarcinilor de plan

Corelarea indicatorilor de plan și relația întreprindere — centrală

Nicolae LECCA: „O condiție principală în acțiunea de pregătire a producției pentru 1986 o reprezintă, așa cum s-a mai subliniat în dezbatere, realizarea exemplară a sarcinilor pe acest an, cît și pe întregul cincinal 1980—1985. În ce ne privește trebuie să arătăm că pe primele 7 luni din acest an prevederile sînt depășite la producția marfă cu 6,4 mil. lei, la export cu 300 mii lei, la investiții cu 200 mii lei, iar la construcții-montaj nivelul realizărilor se situează la cel al prevederilor. Cît privește prelimînările pe întregul an 1985, apreciem că la producția marfă planul va fi depășit cu 50 mil. lei, la producția fizică cu 250 tone, la export pe total cu 20,2 mil. lei, iar la investiții cu 220 mii lei. Ținînd cont de rezultatele cu care vom încheia acest an, pe ansamblul cincinalului 1981—1985 prelimînăm că planul la producția marfă, investiții și productivitatea muncii va fi, de asemenea, depășit.

În cadrul pregătirii condițiilor pentru realizarea planului pe 1986 a fost fundamentat planul de producție pe capacitățile existente și care se vor pune în funcțiune ; pe baza planului de producție s-a fundamentat planul de aprovizionare și s-a definitivat fondul de marfă pe care îl oferim pentru contractare. Există însă o serie de situații care cer un studiu mai atent pentru stabilirea sarcinilor de plan corespunzător condițiilor existente. Ne referim atît la prevederile pentru realizarea producției fizice, cît și pentru indicatorii calitativi. Se studiază soluțiile pentru încadrare în nivelurile de plan. În programul de pregătire a producției pe 1986 s-a mai prevăzut asimilarea a circa 680 tipodimensiuni noi de produse, modernizarea și reproiectarea principalelor produse aflate în fabricație, în vederea reducerii consumurilor și ridicării calității, îmbunătățirii condițiilor tehnice de lucru ; se are în vedere, totodată, introducerea a 12 noi tehnologii.

În prezent, ne aflăm în situația prezentării la centrală a planului de aprovizionare și așteptăm să ni se remită repartițiile care, după cum se știe, stau la baza încheierii de contracte. Socotim că în această privință lucrările s-au cam întîrziat, factorii responsabili trebuind să accelereze emiterea repartițiilor în vederea asigurării condițiilor unei aprovizionări tehnico-materiale normale."

Baza materială — în concordanță cu sarcinile de plan

Mihail Petru GEORGESCU: „Din calculele efectuate rezultă că unitatea noastră va reuși să-și realizeze pînă la finele anului curent întreaga producție fizică planificată în cincinalul 1981—1985. Pentru Combinatul petrochimic Pitești, 1986 este un an cu sarcini economice importante, valoarea producției marfă urmînd să se ridice peste nivelul celei din acest an. Desigur, acțiunile pentru pregătirea și fundamentarea bazelor care să asigure realizarea nivelurilor planificate au început cu mult înainte. La această dată avem în curs de finalizare obiective de investiții care vor aduce însemnate sporuri de producție (instalația produs 7 — aflată în probe mecanice, instalația de metionină și acid acrilic ș.a.). Au început, de asemenea, lucrările la o serie de obiective ce vizează asigurarea recuperării într-un grad înalt a resurselor energetice refolosibile (de recuperare a căldurii din gazele arse de la instalațiile de reformare catalitică și de la cuptoarele tehnologice din rafinărie și petrochimie etc.).

În programele de modernizare și înnoire a producției avem prevăzute, pentru 1986, asimilarea unor produse noi, pe baza cercetărilor românești, cum sînt : concentrate de culoare pentru mase plastice, polietilenă semiconductoare pentru cabluri electrice, copolimeri liniari EVA 15%, polietilenă amil sodiu, terțiarbutil amină, noi tipuri de erbicide etc. În privința utilizării capacităților de producție putem spune că din cele 40 instalații ale combinatului, peste jumătate (22 instalații) — care reprezintă și fabricațiile de bază — vor funcționa la capacități cuprinse între 95 și 100%. Funcționarea sub capacitate a celorlalte instalații se explică prin faptul că fie că sînt în regim de experimentare, avînd tehnologia nedefinitivată (instalația mercaptani, produs 7, TBA), fie că depind de calitatea materiilor prime (instalațiile RV2, n-parafine), fie că nu au asigurate în totalitate materiile prime și unele materiale auxiliare (instalația DMT, de cianură de sodiu, alcool etilic, DGRS etc.), sau fie că nu au desfacerea asigurată în totalitate.

Sarcini foarte importante revin combinatului și în ce privește creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție. Productivitatea muncii în 1986 reprezintă 153,6% față de 1980 și pentru atingerea acestui nivel am întocmit programe de măsuri care să conducă la realizarea atît în 1986, cît și în cincinalul 1986—1990, a sarcinilor de creștere a acestui indicator. Referitor la costurile de producție trebuie să arătăm că în anul 1986 trebuie să asigurăm o reducere față de 1985 de 13,4 lei la 1 000 lei producție marfă, ceea ce reprezintă o economie totală de circa 340 mil. lei. Colectivele constituite pe secții, uzine și la nivelul combinatului au analizat cu simț de răspundere modul de realizare a costurilor de producție și au întocmit programe de măsuri care să conducă la încadrarea cheltuielilor în nivelul sarcinilor de plan și la creșterea eficienței economice a întregii activități.

În scopul acoperirii cu contracte a întregii producții marfă prevăzută în planul de producție pe 1986 s-au făcut demersuri la coordonatorii de balanțe (C.I.R.P. Ploiești, C.U.P.S.I.C., C.B.S.A., Centrala P.E.C.O. și C.I.P.C.M.P.) pentru urgentarea emiterii balanțelor materiale sintetice și analitice ale produselor. Vom căuta să asigurăm contractarea producției destinate consumului intern pe măsura primirii balanțelor materiale ; în ce privește contractele la export, s-a comunicat la I.C.E.-uri fondul de marfă, urmînd ca acestea să procedeze la contractarea și la primirea comenzilor ferme în timp util, astfel ca la începutul anului 1986 să se poată trece la derularea lor".

Marian NISTOR: „Unitatea noastră a fost pusă în funcțiune în acest cincinal, avînd ca sarcină realizarea de bioproteine pentru susținerea programelor de creștere a producției în zootehnie. În răstimpul scurt de activitate am înregistrat cîteva rezultate notabile. Astfel, s-a atins capacitatea proiectată a instalațiilor, am reușit, prin schimbări de soluții tehnice, să diminuăm consumurile energetice din proiect la energia termică cu 27% și la energia electrică cu 18%. Am reușit, de asemenea, să eliminăm absolut toate importurile de materii prime și să asimilăm în totalitate piesele de schimb necesare întreținerii instalațiilor.

Prin cercetare proprie am reușit să extindem fracția de n-parafină de la C_{13}—C_{18} la C_{12}—C_{20}. În vederea lărgirii domeniului de tehnologie în producția de proteine monocelulare s-a acționat, în colaborare cu Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, pentru definitivarea unei tehnologii românești, bazată pe metanol, pentru a elimina limitarea impusă de materia primă — derivat petrolier. Se pregătesc astfel condițiile pentru funcționarea în cincinalul 1986—1990 la capacitate, cu o linie pe metanol și 3 linii pe n-parafină. Capacitatea proiectată de 60 000 t/an urmează a fi majorată cu 2—4 linii, adică cu 50—100%. În perspectivă, vom finaliza și cercetarea pe metanol cu bacterii, lărgind în continuare atît paleta materiilor prime, cît și a microorganismelor producătoare, pentru a veni în întîmpinarea solicitărilor mari ale zootehniei pentru proteine monocelulare. Soluția producerii pe această cale a necesarului de proteine este superioară celei ce utilizează culturile agricole, disponibilizînd suprafețe agricole mari, fiind sigură, fără influențe de climă, iar proteina fiind superioară (52—56%, față de 20—25% proteină în cereale) și cu o compoziție de aminoacizi mai completă.

Aș dori să subliniez în încheiere faptul că realizarea sarcinilor de plan pe 1986 este în parte condiționată de finalizarea unor investiții — respectiv punerea în funcțiune a unor noi capacități. Ar fi util ca, ținînd cont de stadiile de execuție la care se află fiecare capacitate la finele anului 1985, să se planifice și producția pe care acestea trebuie să o realizeze. Avem situații în care o parte din capacități nu vor putea intra în funcțiune decît în semestrul II 1986 și, cu toate acestea, ele sînt prevăzute să producă chiar din prima lună a anului viitor. Socotim, pornind de la situația reală existentă, că planificarea sarcinilor de producție ar trebui să țină seama, în mai mare măsură de acest lucru".

Dezbatere consemnată de

V. BOESCU
C. GORIE

În spiritul Cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

CREȘTEREA BENEFICIILOR – la baza întăririi autofinanțării

REALIZAREA și depășirea în fiecare unitate economică a nivelului beneficiilor planificate pe acest an și pe întregul cincinal actual reprezintă o cerință de maximă însemnătate pentru activitatea desfășurată de toate colectivele de oameni ai muncii. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea rostită la deschiderea lucrărilor Congresului al III-lea al consiliilor populare : **„În toate unitățile economico-sociale... trebuie să se acționeze pentru reducerea cheltuielilor materiale și de producție, pentru creșterea mai puternică a beneficiilor, a venitului național, singurale pentru asigurarea condițiilor reproducției socialiste lărgite, a mijloacelor necesare pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare".**

În lumina acestor sarcini de importanță majoră, în toate întreprinderile se cer cît mai amplu mobilizați toți factorii capabili să determine creșterea puternică a beneficiilor și, pe această cale : ● constituirea integrală și la vreme a tuturor fondurilor proprii ale întreprinderilor care să contribuie în măsură tot mai mare la autofinanțarea întregii activități ; ● participarea într-o măsură însemnată a fiecărei unități la formarea fondurilor generale ale societății. Iată de ce realizarea beneficiilor planificate pe anul 1985, creșterea eficienței și rentabilității fiecărei activități economice reprezintă o condiție hotărîtoare a satisfacerii necesităților de finanțare a tuturor obiectivelor prevăzute în planul de dezvoltare economico-socială al fiecărei unități, în planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Realizarea planului de beneficii pe acest an de către fiecare unitate economică este condiționată de îndeplinirea sarcinilor stabilite la toți indicatorii. Trebuie în permanență avut în vedere că obținerea unor beneficii cît mai mari presupune realizarea unor venituri sporite din încasări, corespunzător creșterii volumului activităților prevăzute în plan cît și o reducere substanțială a cheltuielilor aferente, în special a cheltuielilor materiale. În acest cadru trebuie subliniat că :

1 O deosebită importanță are pentru realizarea beneficiilor planificate, îndeplinirea integrală a sarcinilor de producție, fizice și valorice.

Depășirea sau nerealizarea planului de producție, în condițiile unui volum dat de fonduri fixe, se reflectă întotdeauna într-o măsură amplificată asupra gradului de depășire, respectiv de nerealizare a beneficiilor. Aceasta rezultă cu claritate și din următorul exemplu în care se prezintă date ipotetice (tabelul). Rezultă că, în condițiile unui anumit raport dintre cheltuielile relativ constante și cele relativ variabile (în cazul luat ca exemplu acesta este de 2,43), fiecare procent de depășire sau nerealizare a producției — obținute cu aceleași fonduri fixe — conduce la creșterea sau scăderea beneficiilor planificate într-o proporție care este egală cu numărul procentelor de depășire sau nerealizare a producției, multiplicate cu raportul respectiv.

În cazul luat ca exemplu rezultă că la o depășire sau nerealizare a producției cu 10% corespunde o depășire, respectiv o nerealizare a beneficiilor cu 24,3%. Este evidentă aici influența cheltuielilor relativ constante care în cazul abaterilor producției de la nivelul planificat are un ecou însemnat asupra beneficiilor.

Acest adevăr poate fi ușor constatat la nivelul fiecărei întreprinderi. O mențiune în plus se cuvine pentru unitățile cu rentabilități reduse, în cazul cărora o neîndeplinire relativ neînsemnată a planului de producție poate anula beneficiile din prețul produselor din cauza depășirii cheltuielilor cu caracter relativ constant, așa cum de altfel a fost cazul, în acest an, al unor întreprinderi din industria extractivă.

Iată de ce **una din principalele direcții de acțiune pentru realizarea beneficiilor planificate pe anul 1985 o constituie realizarea producției planificate în fiecare unitate economică prin folosirea capacităților de producție corespunzător gradului de utilizare stabilit prin plan.**

În legătură cu aceasta, planul de producție industrială pe anul 1985 are în vedere un grad de utilizare a capacităților substanțial sporit față de planul pe anul precedent (91,5% față de circa 87%). Ținînd seama că nivelul capacităților medii anuale a fost prevăzut să crească atît pe seama punerii în funcțiune a unor noi obiective, cît și a unei mai bune utilizări a capacităților existente, este necesar să se acționeze ferm atît pentru respectarea întocmai a termenelor stabilite pentru darea în exploatare a capacităților planificate cît și pentru realizarea parametrilor tehnico-economici proiectați la obiectivele existente. Concentrarea eforturilor în aceste direcții se impune cu atît mai mult cu cît la 31 august a.c. erau încă restante integral o serie de capacități localizate la unități care prezintă de regulă și nerealizări de beneficii, în special unități din industria chimică, petrochimică, alimentară, a lemnului și materialelor de construcții, metalurgie și minieră etc.

Eforturi sporite se cer depuse și pentru recuperarea rămînerilor în urmă și în legătură cu realizarea principalilor indicatori tehnico-economici aprobați la capacitățile de producție în funcțiune, în special în industriile minieră, metalurgică, chimică, construcțiilor de mașini, energiei electrice și termice. Din raportările în legătură cu stadiul existent la finele sem. I a.c. rezultă că nerealizarea indicatorilor tehnico-economici proiectați se referă în majoritatea cazurilor la producție și costuri, ceea ce afectează în final și volumul beneficiilor planificate.

2 Încadrarea în normele de consum, de materii prime, materiale, combustibili și energie este o condiție ho-

— mii lei —

	Plan	Abateri de la planul de producție			
		Depășire cu :		Nerealizare cu :	
		1%	10%	1%	10%
1. Producția marfă	50000	+ 500	+ 5 000	— 500	— 5 000
2. Cheltuieli de producție relativ variabile	16000	+ 160	+ 1600	— 160	— 1600
3. Diferență (1—2)	34000	+ 340	+ 3400	— 340	— 3400
din care :					
— cheltuieli relativ constante	20000	—	—	—	—
— beneficii	14000	+340	+ 3400	— 340	— 3400

tărîtoare pentru reducerea cheltuielilor materiale și realizarea beneficiilor la nivelul planificat.

Deși din punctul de vedere al rezultatelor finale ale activității apreciem că principalele rezerve ce se cer a fi valorificate mai bine aparțin de domeniul utilizării capacităților de producție, este de relevat că gradul de îndeplinire a normelor de consum afectează în unele întreprinderi, într-o măsură însemnată, aceste rezultate. Aceasta a determinat ca, în acest an, în unele întreprinderi, consumurile specifice să depășească nivelurile normate, influențînd negativ cheltuielile materiale și beneficiile. Desigur, se cere relevat faptul că unele unități din domeniile geologiei, minelor, construcțiilor industriale, transporturilor și telecomunicațiilor, confruntate cu o serie de greutăți în prima parte a anului— ca de altfel și alte unități din economie — au reușit pînă la 30 iunie a.c. să recupereze integral sau parțial depășirea normelor de consum din trimestrul I a.c. Dar, alături de aceste rezultate trebuie menționat că se înregistrează în continuare și unele depășiri față de normele stabilite la anumite unități din domeniile energiei electrice, industriei metalurgice, chimice, petrochimice, construcțiilor de mașini, aceasta constituind o cauză importantă a depășirii cheltuielilor materiale și a nerealizării beneficiilor planificate.

Practica arată că **încadrarea în normele de consum planificate poate fi realizată în cazul acestor unități numai prin funcționarea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor (în toate unitățile electroenergetice, metalurgice și chimice) și prin recuperarea rămînerilor în urmă în ce privește aplicarea de tehnologii noi, reproiectarea de produse, folosirea de înlocuitori** (care mai există în unele unități din industria chimică și construcțiile de mașini). Desigur, trebuie evidențiat că în aceste ultime două domenii s-au obținut rezultate de prestigiu : în sem. I a.c. au fost introduse în fabricație peste 1 500 de tipuri de mașini, utilaje și instalații și peste 500 de tehnologii noi. Ținînd însă seama de prevederile planului, mai ales în ultima parte a acestui an, apreciem că este necesară în continuare intensificarea eforturilor pentru asigurarea unui regim normal de exploatare și întreținere a fondurilor fixe, pentru accelerarea introducerii în fabricație a produselor, materialelor și tehnologiilor noi, pe care se bazează în bună măsură reducerea consumurilor, a cheltuielilor de producție și realizarea beneficiilor planificate.

3 O deosebită forță de influență asupra beneficiilor o are creșterea mai accentuată a productivității muncii.

În industria republicană, acest indicator calitativ a fost prevăzut să crească în anul 1985 față de anul 1984 cu 14,7%. Pe această bază a fost fundamentată o reducere corespunzătoare a cheltuielilor cu munca vie și, ca urmare, o însemnată creștere a beneficiului.

Desigur, productivitatea muncii a sporit în multe unități economice, atît ca urmare a înzestrării acestora cu fonduri fixe de performanțe ridicate cît și ca urmare a atenției cu care au fost urmărite și s-au realizat perfecționarea pregătirii profesionale a cadrelor, organizarea mai bună a muncii, întărirea ordinii și disciplinei. În unele întreprinderi se constată însă fenomene și tendințe neconforme cu cerințele noului mecanism și anume : deși se obțin depășiri ale valorii producției nete pe seama reducerii cheltuielilor materiale, beneficiile se realizează în proporții mai reduse. Apreciem, pe baza analizelor efectuate, că decalajele acestea între gradul de realizare a valorii producției nete și acela al beneficiilor planificate se explică prin depășirea cheltuielilor cu munca vie, în special pe seama nerealizării productivității muncii.

Ținînd seama că o asemenea situație este dăunătoare, nu numai din punct de vedere al realizării beneficiilor, dar și din punctul de vedere al asigurării echilibrului fizic și valoric al planului (cheltuielile cu munca vie sînt depășite în astfel de cazuri prin efectuarea de cheltuieli cu retribuirea muncii și altfel de cheltuieli cu munca vie fără corespondent în fluxuri corespunzătoare de bunuri materiale), se impune o menținere strictă sub **control** a acestor cheltuieli, în așa fel ca evoluția lor, în cadrul producției nete, să nu afecteze pe aceea a beneficiilor.

4 Asigurarea desfacerii și încasării ritmice a producției.

Realizarea unor beneficii cît mai mari presupune, totodată, vînzarea și încasarea operativă și integrală a producției, lucrărilor și serviciilor prestate, a altor activități productive. Or, urmărind rotația mijloacelor circulante se poate observa că circuitul acestora este adesea întrerupt pe diferite perioade tocmai în etapele finale ale procesului de producție, cînd mijloacele circulante apar sub forma produselor finite, produselor, lucrărilor și serviciilor facturate și neîncasate. Așa cum rezultă din investigațiile noastre, aceste elemente dețin ponderea majoritară în mijloacele circulante care depășesc necesitățile planificate ale multor unități economice. Ele pot să constituie, în unele unități economice, și în execuția planului în acest an, cauza nerealizării veniturilor din încasări, planificate prin bugetele de venituri și cheltuieli, și — în final — a beneficiilor așa cum, de altfel, rezultă din unele rezultate înregistrate pe primele 7 luni a.c. Iată de ce apreciem că se impun măsuri eficiente pentru **accelerarea vitezei de rotație pe ansamblul mijloacelor circulante, pentru lichidarea unor stocuri peste cele planificate,** pentru evitarea situațiilor în care întreprinderi „bogate" în stocuri duc lipsă de bani din cauza nerealizării complete a ciclurilor de producție și a beneficiilor planificate, apelează frecvent la resurse provenite din neplata datoriilor către societate, bănci și furnizori sau din contractarea de noi credite.

5 Eliminarea cheltuielilor neeconomicoase.

În această categorie se includ, în primul rînd, rebuturile, amenzile și penalizările. Între acestea din urmă, ponderea mare o dețin, de regulă, cele plătite pentru nerespectarea obligațiilor contractuale. De aici rezultă că una din căile realizării beneficiilor planificate o constituie respectarea întocmai a prevederilor din contractele economice, evitarea plății de amenzi și penalizări.

Dată fiind importanța realizării planului pe anul 1985 la toți indicatorii, inclusiv a beneficiului, se impune ca preocupările susținute ale colectivelor de oameni ai muncii din unități să se împletească strîns cu acțiunile centralelor industriale și ale ministerelor economice, ale consiliilor populare, în vederea utilizării în grad cît mai înalt a valorosului potențial productiv disponibil, a sporirii rentabilității și eficienței întregii producții.

Nicolae SĂVOIU

Serviciile de consum pentru populație în cincinalul viitor

PROGRAMUL de dezvoltare economico-socială în profil teritorial în perioada 1986—1990 adoptat la cel de al III-lea Congres al consiliilor populare acordă o atenție sporită contribuției pe care mica industrie o poate aduce la soluționarea nevoilor curente de bunuri de consum și servicii ale populației.

Din volumul total al activității economice pe locuitor de 80 000 lei anual, ca indicator minimal sintetic al dezvoltării, mica industrie va asigura minimum 8 000 lei/locuitor. În același timp, Programul special privind prestările de servicii pentru populație în cincinalul 1986—1990, adoptat de cel de al III-lea Congres al consiliilor populare, prevede ca ponderea serviciilor de consum în producția de mărfuri și servicii pe locuitor a micii industrii să crească în cel de al 8-lea cincinal de la circa 1 800 lei — nivel preliminat pentru 1985 — la circa 4 000 lei. Practic deci, circa jumătate din volumul activității economice de mică industrie va fi desfășurată în sfera serviciilor.

În prezent, rețeaua principalilor prestatori de servicii de consum pentru populație cuprinde peste 72 000 de unități, din care cooperația de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor deține circa 50%, cooperația meșteșugărească circa 30%, iar consiliile populare circa 20%.

Pe linia îndeplinirii funcțiilor de autoconducere, autogestiune și autoaprovizionare a localităților, consiliilor populare le revin importante sarcini pentru dezvoltarea rețelei de servicii împreună cu principalii prestatori. O atenție deosebită se va acorda îndeplinirii cerințelor normativului minimal de profile de serviciu în orașele și centrele muncitorești unde sînt rămîneri în urmă față de solicitările populației, ca și în comunele care în prezent nu asigură numărul minim de activități stabilit. Pentru atingerea numărului minimal de profile, în fiecare localitate urbană și rurală, consiliile populare vor elabora programe proprii împreună cu prestatorii locali.

Pe tipuri de localități numărul de profile de servicii minimal, stabilit prin Programul special privind prestările de servicii pentru populație, în cincinalul 1986—1990, este prezentat în tabelul alăturat.

Dezvoltarea bazei materiale a sferei serviciilor are în vedere atît utilizarea mai bună a capacităților existente, prestarea la domiciliul consumatorului a unei părți cît mai mari din activitățile de reparații, cît și înființarea de noi unități.

Pentru utilizarea intensivă a capacităților existente se poate organiza prestarea în cadrul aceleiași unități de servicii conexe (ex. croitorie, tricotaje, broderie), concomitent cu policalificarea lucrătorilor sau preluarea comenzilor telefonic, prin dispecerat, cu execuția la domiciliul clientului.

Pentru vehicularea produselor de mic tonaj, achiziționate de la populație, ca și pentru deplasarea la domiciliul solicitatorilor de reparații se va trece la producția de serie a mijloacelor de transport de capacități mici. În mediul rural se va extinde tracțiunea animală sub forma închirierii de utilaje etc. Preocupările pentru reducerea consumurilor materiale și energetice se vor concretiza și în intensificarea achiziționării de la populație a bunurilor de folosință îndelungată, în vederea refolosirii parțiale sau totale. Totodată se cere o atenție sporită din partea coordonatorilor de balanțe materiale pentru planificarea distinctă a cantităților de materii prime și materiale destinate prestărilor de servicii, în corelare cu sarcinile stabilite.

Tipul localității	Număr minim de profile
Rurale	
Comune (peste 2 000 loc.)	7
Comune (3 000—5 000 loc.)	17
Comune (7 000—10 000 loc.)	21
Comune (10 000—15 000 loc.)	23
Comune (peste 15 000 loc.)	32
Urbane	
Orașe (pînă la 20 000 loc.)	42
Orașe (20 000—50 000 loc.)	49
Orașe (50 000—100 000 loc.)	63
Orașe (peste 100 000 loc.)	75

În ceea ce privește înființarea de noi unități, ministerele și celelalte organizații centrale, împreună cu C.S.P., vor propune nominalizarea obiectivelor de investiții necesare realizării Programului. De asemenea, consiliile populare împreună cu Centrocoop și UCECOM vor organiza unități de construcții specializate pe localități, care să efectueze lucrări de construcții și reparații la locuințele existente ale populației (zugrăveli, vopsitorie, dulgherie, întreținerea instalațiilor de apă, electricitate, încălzire, canalizare).

Volumul de activitate în sectorul prestărilor de servicii exprimat valoric va crește de peste două ori, în perioada 1986—1990, cu ritm diferențiat pe profile și instituții prestatoare. Astfel, serviciile de întreținere a aparatelor electrotehnice și electronice, serviciile de spălătorie și curățătorie, ca și cele de construcții și reparații de locuințe se vor extinde, în ritmuri medii anuale, situate între 19—21%. Serviciile de service, întreținere și repararea automobilelor și motocicletelor, de reparare a îmbrăcămintei și încălțămintei, de turism și agrement, de poștă și telecomunicații se vor extinde în ritmuri medii anuale între 15 și 18%. O a treia grupă o reprezintă serviciile pentru execuția de produse la comandă (confecții, tricotaje, îmbrăcăminte, mobilă), care se vor extinde în ritmuri medii de circa 12%. Diferențierea în creșterea pe cele 3 grupe reflectă pe de o parte stadiul actual diferențiat de acoperire a cererii, iar pe de altă parte evoluția dinamică a gradului de dotare a populației.

Corelat cu nivelul de creștere a fondului locativ construit se vor dezvolta și serviciile de gospodărie comunală și locativă, serviciile de transport. O coordonată principală a programului o constituie diminuarea decalajelor existente în dezvoltarea serviciilor în profil teritorial datorate atît tradițiilor, evoluției procesului de „denaturalizare" a consumului de servicii, cît și problemelor asigurării forței de muncă pentru unele profile cum sînt : reparații în construcții, cizmărie, croitorie, frizerie, argăsire ș.a. Astfel, se stabilește la orizontul '90 ca nivel minimal al prestărilor de servicii pe locuitor cuantumul de 3 500 lei, față de un nivel mediu de 5 500 lei pe țară, inclusiv prestările de transport auto și feroviare pentru populație și cele de gospodărie comunală (furnizarea de energie electrică, energie termică, gaze naturale, apă, canalizare, chirii). Diversificarea sistemului de servicii de consum va conduce la extinderea gamei de bunuri oferite spre închiriere în mediul urban și în stațiunile turistice, ca și în mediul rural. Se vor extinde servicii cu caracter agricol ca : producerea și vînzarea de pui de o zi, stîne cooperatiste, închirieri de utilaje cu tracțiune animală, închirieri de inventar agricol etc.

Serviciile de turism și agrement asigurate de unitățile cooperației, consiliile populare, Ministerul Turismului se vor dubla ca volum în următorul cincinal, inclusiv prin utilizarea mai bună a capacităților existente.

În același timp se vor urmări asigurarea utilizării rationale a forței de muncă și creșterea productivității muncii, în corelare cu sarcinile rezultate din Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii. O atenție deosebită se va acorda extinderii formelor de pregătire și perfecționare profesională la locul de muncă și prin ucenicie, inclusiv de policalificare, pentru diferite activități de prestări de servicii.

O altă sarcină importantă în acest sector o constituie îmbunătățirea calității serviciilor, executarea la termen a comenzilor, întărirea ordinii și disciplinei, precum și aplicarea normelor de etică și echitate de către întregul personal din unitățile de prestări în relațiile cu populația. În acest scop, consiliile populare și titularii de plan de prestări de servicii vor intensifica activitatea de îndrumare și control, asigurînd totodată creșterea eficienței economice a tuturor activităților de servicii, corespunzător cu cerințele noului mecanism economico-financiar.

Programul, prin obiectivele sale de diversificare și creștere a volumului de servicii de consum, prin mai buna amplasare a acestora în teritoriu va asigura în întregime nevoile populației cu prestațiile necesare, realizîndu-se astfel prevederile din Programul de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții, în perioada 1986—1990, pentru întregul nostru popor.

Gheorghe TEODORAȘCU

Creșterea eficienței în transporturi

CONTAINERIZAREA — tehnologie modernă de transport

PARTICULARITĂȚILE transporturilor (auto, feroviar, naval, aerian), ramură a economiei naționale care asigură deplasarea mărfurilor între producători și consumatori și care implică cheltuieli mari de muncă socială, fac ca problema utilizării eficiente a fondurilor de producție alocate să capete o sferă largă de cuprindere, avînd în vedere numărul mare de participanți în cadrul procesului de transport : unități de transporturi, întreprinderi expeditoare și beneficiare, alte unități cu sarcini în asigurarea realizării procesului de transport (unități de mecanizare, de reparații etc.). Creșterea eficienței economice în acest sector de activitate este strîns legată de modul de utilizare, sub aspect cantitativ și calitativ, a tuturor instalațiilor și mijloacelor de transport, îmbunătățirea acestuia realizîndu-se, în principal, prin introducerea tehnologiilor moderne de transport-manipulare și depozitare ; în rîndul acestora se detașează tehnologiile de transport containerizat.

Eficiența economică a transporturilor în containere se reflectă în principal în : ● eliminarea totală sau parțială a ambalajelor obișnuite de transport ; ● reducerea numărului de manipulări și mecanizarea completă a celor care rămîn ; ● scăderea duratei medii de transport a mărfurilor între expeditor și destinatar, concomitent cu diminuarea cheltuielilor de transport și creșterea calității prestațiilor ; ● reducerea contravalorii imobilizării mărfurilor în timpul procesului de transport ; ● diminuarea pierderilor și degradărilor de produse etc.

● Efecte ● Eficiență

CONTAINERIZAREA, ca tehnologie de transport-manipulare și depozitare a mărfurilor, are un rol deosebit în asigurarea dezvoltării transporturilor la nivelul cerințelor economiei naționale, prin crearea posibilităților de cooperare între diferitele mijloace de transport, corespunzător celei mai rentabile sfere de utilizare a acestora.

Utilizarea containerelor de mare capacitate în **transportul feroviar** necesită o organizare specifică, bazată pe folosirea trenurilor directe de containere pe distanțe medii și mari, între stațiile-centre de containere (terminale), răspîndirea acestora la beneficiari realizîndu-se — pe distanțe scurte — cu ajutorul mijloacelor de transport auto. Folosirea containerelor de mare capacitate în activitatea de transport feroviar are ca efect principal **reducerea duratei medii de transport**, ca urmare a circulației containerelor cu ajutorul trenurilor directe, nemaifiind necesară prelucrarea vagoanelor port-containere în stațiile tehnice din parcurs. Acest lucru se reflectă în rulajul vagonului port-container, care, în condițiile actualei organizări a transporturilor containerizate pe cale ferată, este, conform calculelor efectuate, cu 38% mai mic decît rulajul vagoanelor folosite în tehnologia obișnuită.

O importanță deosebită prezintă faptul că reducerea rulajului vagonului port-container are loc în condițiile **creșterii distanței medii de transport** de la 232, 2 km, în traficul în vagoane complete, la 325 km în cazul traficului containerizat. Printre factorii care concură la reducerea rulajului vagoanelor port-container, comparativ cu rulajul vagoanelor obișnuite, se află : reducerea volumului prelucrărilor de vagoane în stațiile tehnice din parcurs pentru compunere, descompunere, atașări și detașări de vagoane ; eliminarea manevrelor de introducere-scoatere a vagoanelor pe liniile industriale ; diminuarea duratei de staționare a vagoanelor port-container pentru operații de încărcare-descărcare, în cazul containerizării operațiile de transbordare a mărfurilor de pe un mijloc de transport pe altul realizîndu-se complet mecanizat în terminale auto-cale ferată etc. Reducerea rulajului vagoanelor port-container are ca efect și **creșterea volumului de prestații pe vagon** ; potrivit calculelor efectuate, diminuarea rulajului vagonului port-container cu 38% față de rulajul vagonului obișnuit conduce la sporirea de peste 2 ori a volumului de prestații pe vagon, respectiv la reducerea necesarului de vagoane, calculat la nivelul volumului de trafic containerizat mediu anual pe cincinal, cu 1661 vagoane și, implicit, la economisirea unui volum de investiții, necesare achiziționării de vagoane obișnuite, de 531 520 mii lei. De asemenea, reducerea rulajului vagoanelor port-container asigură **creșterea** de 2,26 ori a **parcursului anual.**

Îmbunătățirea indicatorilor tehnico-economici de folosire a parcului de vagoane în cazul traficului containerizat se reflectă, totodată, și în **reducerea cheltuielilor de transport pe tonă-km** cu 34,12% (ținînd seama de cheltuieli-

■ *O sarcină importantă ce stă în fața organizațiilor specializate de transport și a întreprinderilor expeditoare, în vederea asigurării realizării integrale a efectelor economice generate de transportul containerizat, o constituie perfecționarea cadrului organizatoric și a activității de transport, manipulare, depozitare și ambalare a mărfurilor, în vederea integrării transporturilor containerizate în cadrul activității de transport intern și depozitare din întreprinderile beneficiare. Un rol important în creșterea eficienței activității de transport containerizat revine* creării și implementării unui sistem automat și semiautomat de coordonare a activității terminalelor de containere, *ca parte integrantă a sistemului informatic de transport la căile ferate.*

Experiența acumulată în elaborarea unor sisteme automate de coordonare a activității transporturilor containerizate într-o serie de țări în care containerizarea a atins un înalt nivel de dezvoltare, precum și în țara noastră în ceea ce privește dezvoltarea sistemului informatic rațional de transporturi, ne permite să formulăm principiile fundamentale ce trebuie asigurate pentru buna funcționare a sistemului informatic pentru transportul în containere de mare capacitate, și anume : ● utilizarea mijloacelor tehnice specifice pentru realizarea legăturilor între activitatea terminalelor și circulația containerelor de mare capacitate, care să asigure un schimb eficient de informații ; ● automatizarea în cel mai înalt grad a proceselor tehnologice ; ● realizarea unor ritmuri superioare de prelucrare a informațiilor comparativ cu ritmul operațiilor fizice de prelucrare a containerelor ; ● coordonarea într-o concepție unitară a realizării tuturor proceselor tehnologice de transbordare, transport, depozitare ; ● optimizarea organizării procesului de prelucrare și colectare a informațiilor în scopul minimizării timpului de reacție a sistemului la cerințele abonaților ; ● includerea în sistem, pe calea utilizării punctelor de abonați, a tuturor participanților la procesul tehnologic ; ● întărirea controlului calității executării proceselor tehnologice, în scopul evitării situațiilor de supraaglomerare cu containere a platformelor de depozitare din cadrul terminalelor.

Crearea și implementarea sistemului informatic pentru transportul mărfurilor în containere de mare capacitate permite : urmărirea și controlul tuturor proceselor tehnologice de transbordare în terminale și de transport ; planificarea operativă și prognoza activității terminalelor ; planificarea riguroasă a transportului containerelor de mare capacitate în trafic combinat, în vederea cooperării eficiente a diferitelor mijloace de transport ; repartizarea vagoanelor pentru transportul containerelor pe terminale în conformitate cu cerințele planului de formare a trenurilor ; întocmirea optimă a planului de încărcare a navelor în terminale maritime și fluviale ; îmbunătățirea utilizării bazei tehnico-materiale a sistemului de transport în containere de mare capacitate ; crearea legăturilor cu sistemele similare de transport ale altor țări, în mod deosebit cu țările membre ale C.A.E.R., pentru urmărirea transporturilor containerizate de export-import.

le suplimentare care apar ca urmare a circulației vagoanelor cu containere goale, a curenților de mărfuri neechilibrați, reducerea cheltuielilor de transport este practic de 15,6%), ceea ce, la nivelul întregului volum de mărfuri transportate în medie pe an, se concretizează în economii în valoare de peste 48 mil. lei.

Containerizarea în **transporturile auto** are ca efect o creștere a cheltuielilor de transport (ca urmare a faptului că autotractorul servește 2—3 semiremorci), creșterea compensată în mare parte de **sporirea volumului de prestații realizate de un autotractor** într-o zi de activitate, prin reducerea duratei medii a unei curse, respectiv prin creșterea numărului de curse pe zi. Din calculele efectuate rezultă că, în traficul auto containerizat, durata medie a unei curse pentru un autotractor, la o distanță medie de transport de 25 km, este cu 40% mai mică decît în traficul obișnuit. Reducerea duratei medii a unei curse a autovehiculelor în cazul traficului containerizat conduce la creșterea de peste trei ori a numărului de curse efectuate pe zi (16 ore) și, respectiv, la sporirea de 1,87 ori a volumului de prestații ce revine pe un autovehicul pe zi de activitate. Creșterea volumului de prestații, exprimate în tone pe autovehicul, asigură, în mod direct, **reducerea necesarului de autovehicule.** Astfel, la volumul mediu de transport cu mijloace auto realizat într-un an din actualul cincinal pe relația stații-centre de containere (terminale) — beneficiar, numărul de autotractoare necesare scade cu 48,7% în cazul containerizării, ceea ce are ca rezultat reducerea cu 120 480 mii lei a volumului de investiții pentru achiziționarea de autovehicule obișnuite.

Utilizarea tehnologiilor de transport-manipulare și depozitare bazate pe folosirea containerelor de mare capacitate influențează în mod pozitiv și activitatea de **transport naval.** Pentru evidențierea efectelor economice ale containerizării în traficul internațional de import-export pe mare am efectuat un calcul comparativ între sistemul de transport convențional și sistemul bazat pe utilizarea navelor specializate port-container. Folosirea navelor port-container are ca efect **scăderea timpului de staționare la încărcare-descărcare,** datorită mecanizării complete a acestor operații, cu 91,1% la navele cu capacitatea de 4 500 tdw și cu 89,7% la navele de 15 000 tdw, ceea ce înseamnă, de fapt, **mărirea numărului de turnusuri** (voiaje) pe an de la 8,01 la 12,05 la navele de 4 500 tdw, respectiv de la 4,91 la 16,92 la navele de 15 000 tdw. Totodată, la navele port-container de 15 000 tdw crește volumul de prestații față de sistemul convențional, ceea ce are ca rezultat **reducerea cu 21% a cheltuielilor de transport.**

De asemenea, trebuie să arătăm că **navele port-container realizează coeficienți de utilizare a timpului de mers cu mult peste nivelul navelor convenționale;** astfel, în cazul navelor port-container de 4 500 tdw, acest coeficient este cu 50,2% mai mare decît cel realizat de navele convenționale similare, iar la navele port-container de 15 000 tdw cu 178%. Acest lucru are efecte directe asupra creșterii prestațiilor și, deci, a veniturilor obținute din activitatea de transport maritim.

■ *Pentru determinarea cu cît mai multă exactitate a cheltuielilor globale de transport — în cele două variante : clasic, sau în vagoane complete, și containerizat — respectiv a eficienței economice a utilizării tehnologiilor de transport-manipulare și depozitare a mărfurilor bazate pe utilizarea containerelor de mare capacitate, este necesar a se calcula și cheltuielile ocazionate de manipularea mărfurilor de-a lungul întregului lanț de transport, de la producător la consumator ; de asemenea, trebuie să se țină seama și de valoarea deprecierilor de mărfuri, atît din punct de vedere calitativ, cît și cantitativ, datorită manipulărilor repetate. Astfel, pentru stabilirea cheltuielilor ocazionate de manipularea mărfurilor de-a lungul întregului proces de transport, se pot folosi relațiile :*

a) În cazul traficului de mărfuri utilizînd tehnologiile clasice de transport :

$C_{1m} = \bar{n} \cdot \bar{p}m$ *(lei/tonă), în care :* $\bar{n}$ = *numărul mediu al manipulărilor de-a lungul întregului lanț de transport (este cu atît mai ridicat cu cît numărul depozitărilor intermediare este mai mare) ;* $\bar{p}m$ = *costul mediu al unei manipulări (lei/tonă). Valoarea acestui cost depinde de tehnica de manipulare folosită, respectiv de utilajele și instalațiile utilizate, de modul de prezentare la transport. În cazul manipulării* manuale *el se determină astfel :*

$pm = nh \cdot \bar{r}oh$ *, în care :* nh = *numărul de om-ore necesar pentru manipularea unei tone de marfă ;* $\bar{r}oh$ = *retribuția medie tarifară orară a personalului muncitor care execută aceste operații.*

În cazul manipulării mecanizate :

$\bar{p}m = mh \cdot \bar{c}h$ *, în care ;* mh = *numărul de ore-utilaj pentru manipularea unei tone de marfă,* $\bar{c}h$ = *costul mediu al unei ore de exploatare a utilajelor folosite pentru executarea acestor operații.*

Costul manipulării mărfurilor în cadrul transporturilor combinate pe uscat (auto-cale ferată) trebuie să cuprindă : costul încărcării mărfurilor în mijlocul de transport auto, al descărcării mărfurilor din mijlocul de transport auto, al încărcării mărfurilor în vagon în stația de expediție, al descărcării mărfurilor din vagon în stația de destinație, al încărcării mărfurilor în mijloacele de transport auto, al descărcării mărfurilor din mijlocul de transport auto la destinatar.

b) În cazul traficului în containere de mare capacitate :

$$C_{2m} = \bar{n}m \cdot pm + \frac{\bar{n}t \cdot \bar{p}t}{I_{sc}} \text{ (lei/t)},$$

în care : I_{sc} = *încărcarea medie pe container echivalent (tone) ;* $\bar{n}_m$ = *numărul operațiilor de manipulare a mărfurilor ocazionate de încărcarea și descărcarea mărfurilor în și din container (în cazul cînd aceste operațiuni se fac la beneficiari pentru traficul intern* $\bar{n}_m = 2$*) ;* $\bar{n}t$ = *numărul mediu al operațiilor de transbordare a containerelor de mare capacitate în terminale, în vederea transferării acestora de pe un mijloc de transport pe altul și pentru depozitarea temporară ;* $\bar{p}t$ = *costul mediu al unei transbordări (lei pe container).*

Economiile rezultate ca urmare a folosirii containerelor de mare capacitate se pot calcula cu relația :

$\Delta C_m = C_{2m} \cdot K_{1D} - C_{1m} \cdot K_{2D}$ *(lei/tonă), în care :* K_{1D} *și* K_{2D} = *coeficienți care țin seama de deprecierea mărfurilor în timpul operațiunilor de manipulare în cazul traficului containerizat și în vagoane complete.*

● Implicații în procesul utilizării ambalajelor

AMBALAJELE, din punct de vedere al rolului lor în procesul circulației mărfurilor, pot fi grupate în : ambalaje comerciale, care au rolul de a asigura o formă de prezentare adecvată mărfurilor în vederea desfacerii către consumatori, și ambalaje de transport, care sînt, de fapt, ambalaje suplimentare, cu rol de a asigura protecția mărfurilor de-a lungul întregului proces de transport. Ambalajele de transport sînt de o mare diversitate, începînd de la hîrtie simplă, cutii de carton de diferite tipuri și dimensiuni și pînă la lăzi din lemn de esență tare, de diferite dimensiuni și caracteristici. Utilizarea diferitelor tipuri de ambalaje se face în funcție de felul mărfurilor, caracteristicile lor fizico-chimice, tipul mijloacelor de transport folosite și, nu în ultimă instanță, de tehnologiile de transport-manipulare-depozitare utilizate.

La alegerea ambalajelor de transport trebuie să se țină seama de următoarele principii de bază : reducerea consumurilor materiale și energetice, respectiv diminuarea consumului specific de materiale pe unitatea de produs ambalat ; economisirea materiilor prime și materialelor deficitare, în special a celor energo-intensive și din import ; folosirea pe scară largă a înlocuitorilor ; extinderea utilizării ambalajelor de tip refolosibil ; satisfacerea cerințelor tehnice determinate de aplicarea tehnologiilor de paletizare, pachetizare și containerizare la operațiile de manipulare-transport și depozitare ; economisirea spațiilor de transport și depozitare prin folosirea de ambalaje pliante, demontabile și interpozabile. Utilizarea ambalajelor de transport determină efectuarea unor cheltuieli suplimentare de către întreprinderile și unitățile producătoare ; la cheltuielile de ambalare propriu-zise, care ajung pînă la 13% din valoarea prestațiilor de transport, se mai adaugă o serie de cheltuieli suplimentare ce rezultă din transportul ambalajelor în stare goală, precum și ca urmare a diminuării capacității mijloacelor de transport efectiv folosite, determinată de greutatea și capacitatea volumetrică relativ mare a acestora.

Introducerea și dezvoltarea tehnologiilor de transport-manipulare și de-

Liviu ILIEȘ
Gh. GH. IONESCU
Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 17)

OPINII

Perfecționarea organizării și conducerii unităților agricole socialiste

O PREMISĂ importantă a înfăptuirii noii revoluții agrare și a realizării sarcinilor stabilite agriculturii de cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. constă în perfecționarea continuă a conducerii, organizării și planificării dezvoltării acestei ramuri.

Valorificarea superioară a capacităților de producție — a pămîntului, animalelor — precum și a resurselor materiale și umane sînt posibile numai într-un cadru organizatoric și de conducere științific fundamentat. Problemele conducerii și organizării sînt tot atît de importante în obținerea unor producții ridicate și eficiente ca și pămîntul, baza tehnico-materială și forța de muncă. În același timp, trebuie precizat faptul că ultimii trei factori sînt limitați ca resursă și costă scump, în timp ce factorul organizare și conducere nu reclamă decît cunoștințe, pricepere și răspundere profesională și morală.

Pe aceste considerente, susținem că actualele structuri organizatorice ale unităților agricole socialiste trebuie perfecționate în continuare.

În procesul dezvoltării și modernizării agriculturii, partidul și statul nostru s-au preocupat de asigurarea unor structuri organizatorice adecvate etapelor parcurse de unitățile agricole. Problemele perfecționării organizării întreprinderilor au fost puse cu și mai multă tărie la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din luna iunie 1985, la care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat că este necesar ca toate unitățile, pe baza experienței bune de pînă acum, să constituie colective speciale pentru stabilirea măsurilor de organizare a producției, de reorganizare a întregii activități a unor întreprinderi, să se producă o adevărată revoluție în organizarea și funcționarea unităților economice.

Tipizarea structurilor și diversitatea condițiilor din unități

DEZVOLTAREA continuă a unităților agricole socialiste, atît pe orizontală cît și pe verticală, a necesitat perfecționarea continuă a structurilor organizatorice, permanenta punere în concordanță a formelor și metodelor moderne de organizare cu schimbările survenite. Astfel, în perioada 1948—1966 structura de organizare a producției în I.A.S. a fost ierarhizată pe trei niveluri : întreprindere — secție — brigadă, iar în C.A.P. pe două niveluri : cooperativă agricolă — brigadă. Începînd din anul 1967 s-a trecut și în I.A.S. la două niveluri ierarhice : întreprindere — fermă, iar în cooperativele agricole, începînd din anul 1970, apar ca subunități de producție ferma și sectoarele de producție.

Fig. 1

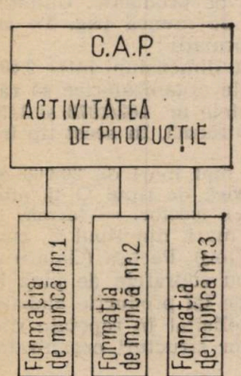

Structura de organizare pentru cooperativele agricole de producție mici (tipul A)

Prin trecerea de la trei la două niveluri ierarhice în cadrul I.A.S., s-au încălcat două principii de organizare. **Primul** se referă la faptul că desființîndu-se brigada, a fost scos din structurile organizatorice maistrul sau tehnicianul care o conducea nemijlocit și care răspundea de activitatea de producție a acesteia. **Al doilea** se referă la faptul că s-a acționat în sens contrar principiului verificat de practică, din care rezultă că numărul nivelurilor ierarhice în structura organizatorică este în corelație directă cu mărimea și complexitatea unității. În cazul nostru au fost dublate mărimea și complexitatea I.A.S. prin comasarea acestora (de la 721 unități în 1965 s-a ajuns la 343 în 1967, iar suprafața lor medie a crescut de la 2 881 la 6 099 ha). În același timp, structurile organizatorice depind tot mai puțin de conducerile unităților și de organele agricole. Dacă în primii ani de existență a unităților agricole, anumite îmbunătățiri ale structurilor organizatorice erau reglementate prin ordine ale ministrului, cu timpul, pentru asigurarea unor structuri unitare, au apărut acte normative — decrete ale Consiliului de Stat (nr. 162/1973 ; 145/1974 ; 551/1978), Legea nr. 5/1978 ș.a.

Aceste acte normative au avut un rol însemnat în întărirea ordinii și disciplinei în ce privește numărul și dimensionarea subunităților de producție, raționalizarea numărului de personal de conducere, tehnic-productiv, de administrație și pază din unități. Însă prevederile lor nu reușesc să răspundă la diversitatea mare a condițiilor ce există în unitățile agricole din țara noastră. Astfel, există unități ce-și desfășoară activitatea în zone de șes cu terenuri irigate sau neirigate, în zone de deal și submontane ; unități cu activitatea comasată sau foarte dispersată (I.A.S. Zalău, de exemplu, are activitate în tot județul) ; unități cu drumuri greu accesibile în unele perioade ale anului ; unități care dețin mijloace de transport auto, altele care folosesc doar tracțiunea hipo ; unități cu mărime și complexitate ce variază de la circa 1 000 pînă la 50 000 de hectare convenționale *), de la 1—2 subunități de producție la peste 30.

Într-un fel lucrează conducerea unei unități cu 1—2 ferme și altfel trebuie să lucreze conducerea unei întreprinderi ce are în subordine 25—30 de ferme. Dacă un cadru de conducere, în cazul nostru inginerul-șef, poate lucra în condiții bune cu 3—5 subordonați, va fi greu să lucreze nemijlocit cu 25—30 de colaboratori direcți.

În aceste condiții, utilizarea acelorași structuri organizatorice, cu același număr de niveluri ierarhice, cu un număr de personal de conducere și administrație ce variază — conform normativelor în vigoare — de la maximum 7 în C.A.P. de gradul III, la maximum 11 în C.A.P. de gradul I, nu au asigurate, în toate cazurile, condiții optime de valorificare deplină a potențialului de producție existent în toate unitățile.

Măsuri de îmbunătățire a structurilor organizatorice

ÎN SCOPUL asigurării tuturor condițiilor de realizare a sarcinilor de mare răspundere pe care Congresul al XIII-lea al P.C.R. le-a pus în fața lucrătorilor din agricultură, considerăm util să se analizeze oportunitatea următoarelor îmbunătățiri ale structurilor organizatorice : a) organizarea formațiilor de muncă conduse de maiștri în fermele de producție agricolă ; b) utilizarea a trei tipuri de structuri organizatorice pentru unitățile agricole socialiste.

● **Organizarea formațiilor de muncă conduse de maiștri în fermele de producție agricolă.** Datorită rolului deosebit de important ce-i revine în organizarea muncii și aplicarea corectă a tehnologiilor, în folosirea superioară a resurselor materiale și umane, în controlul calității produselor, maistrul se bucură, în structurile organizatorice ale întreprinderilor industriale, de atribuții, drepturi și răspunderi reglementate prin acte normative. În conformitate cu prevederile „Legii privind rolul și atribuțiile maistrului în producție", dezvoltarea și modernizarea accelerată a producției materiale impun întărirea în continuare a rolului maistrului în organizarea și conducerea procesului de producție, în sporirea neîntreruptă a eficienței economice, identificarea sistematică a noi căi de creștere a productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor, mobilizarea colectivelor de muncă pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan.

„Este nevoie să ridicăm mai mult rolul maistrului — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului **— care trebuie să răspundă în sectorul lui atît de realizarea producției cît și de calitatea ei, de ordine și disciplină. Într-adevăr, maistrul trebuie să devină... plutonierul major al companiei, cel care asigură, de fapt, conducerea și instruirea directă, realizarea producției de bună calitate, ...maistrul are un rol mai important pentru că el lucrează nemijlocit. De activitatea maistrului depind, pînă la urmă, nivelul producției, calitatea, ordinea și disciplina în întreprinderi. Deci maistrul trebuie să-și capete rolul ce i se cuvine și să-l îndeplinească în mod corespunzător."**

Dînd curs acestor prețioase indicații, este necesar ca începînd chiar din anul 1986, maistrul să-și regăsească locul cuvenit și în structurile organizatorice ale unităților de producție

*) Un ha convențional este egal cu 1 ha cultivat cu grîu, secară, orz, porumb etc. ; 46 de C.A.P. au pînă la 1 000 ha convenționale

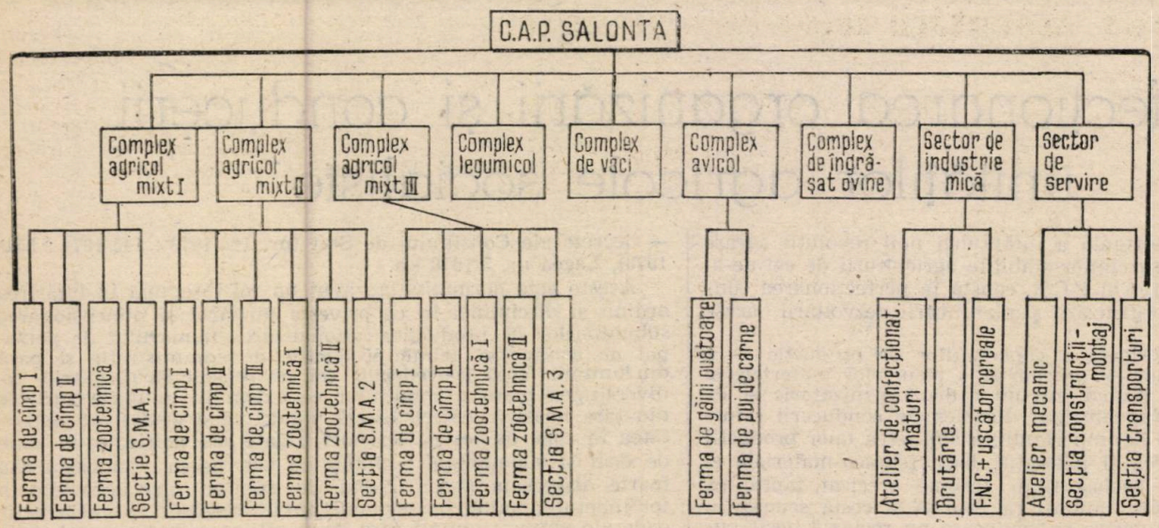

Fig. 2

Organigrama structurii de producție la C.A.P. Salonta

agricolă : I.A.S., C.A.P., A.E.I., A.E.S.C. — întrucît agricultura este singura ramură productivă din economie în care maistrul, adevăratul organizator și realizator al producției, nu se regăsește în structurile organizatorice ale unităților de bază.

Fermele de producție sînt conduse de specialiști cu studii superioare care, în conformitate cu prevederile legale, în majoritatea cazurilor nu au alte ajutoare decît pe economistul fermei. În aceste condiții, șeful de fermă, de multe ori singurul specialist, se ocupă direct de : mobilizarea la muncă a cooperatorilor, organizarea lor, măsurarea volumului de muncă și controlul calității lucrărilor, participarea la programele și ședințele de lucru etc.

Spre deosebire de un șef de secție dintr-o întreprindere industrială (ferma este asimilată cu secția), care are în subordine cel puțin 3 ateliere cu cîte 4 maiștri, sau 6 maiștri (cînd nu sînt organizate ateliere), șeful de fermă nu are nici un cadru tehnic ajutător, el lucrează direct cu țăranii cooperatori sau cu muncitorii din I.A.S. La această stare de lucruri se mai adaugă și alți factori defavorizanți pentru șeful de fermă : el își desfășoară activitatea, în zonele de șes, pe suprafețe ce variază de la 900 la 2 000 ha ; lucrează cu oameni necalificați, cărora trebuie să li se arate cum să execute anumite lucrări și să-i controleze asupra calității prășitului, asupra modului cum asigură densitatea optimă a plantelor (într-o secție industrială oamenii sînt calificați, își cunosc bine meseria, sînt mai disciplinați, conștiincioși); într-o fermă se execută o diversitate mare de lucrări, uneori concomitent. Astfel, într-o fermă cu profil vegetal se pot executa 10—12 lucrări în același timp, ceea ce face imposibilă realizarea unui control riguros al modului în care se desfășoară activitățile, al respectării întocmai a elementelor tehnologice necesare. (În multe ferme întîrzie semănatul florii-soarelui, de exemplu, pentru că șeful de fermă urmărește lucrarea de erbicidare a grîului ; sau se amînă plantatul cartofilor, deoarece șeful de fermă este ocupat cu semănatul sfeclei de zahăr etc. — practici extrem de păgubitoare.) Într-o fermă de producție agricolă programul de muncă nu este stabil, ca într-o secție industrială ; șeful de fermă trebuie să se adapteze continuu, să schimbe planurile de muncă după cum se schimbă condițiile de climă. În acest scop este necesar să aibă cu cine acționa rapid, cu cine dirija forța de muncă și mijloacele mecanice ; este mult prea costisitor să fie folosiți oameni cu studii superioare pentru lucrări de mobilizare la lucru, de măsurare a volumului lucrărilor etc.

Lipsa maistrului din unitățile de producție agricolă se face simțită din plin. În unele unități agricole se mențin încă fenomene de indisciplină tehnologică, indisciplină în participarea la muncă, în prezentarea și părăsirea locului de muncă, indisciplină în păstrarea și apărarea avutului obștesc etc.

Cu ajutorul maiștrilor, șefii de fermă ar reuși să cuprindă și să stăpînească întreaga activitate pe 1 000—2 000 ha, ar putea asigura asistență tehnică și controlul tuturor lucrărilor, reglarea mașinilor, evitarea pierderilor, a înstrăinării produselor, valorificarea corespunzătoare a acestora, ar putea asigura ordinea și disciplina necesare la fiecare loc de muncă.

Organizarea formațiilor de muncă conduse de maiștri în cadrul fermelor cu profil vegetal și zootehnic este necesar să se facă pe baza criteriului suprafeței de teren, respectiv al efectivelor de animale. Astfel, în zonele de șes, pe teren neirigat, suprafața de teren cultivat cu cereale și plante tehnice pentru care se poate organiza o formație să fie de 400—500 ha și ceva mai redusă pe terenuri irigate, precum și în zonele de deal.

În aceste condiții ar putea fi revăzute și dimensiunile de organizare ale fermelor, în sensul creșterii suprafețelor și efectivelor de animale ale acestora, la nivelul a 3—4 formații. Aceste măsuri pot să asigure o acoperire a necesarului de specialiști cu studii superioare în ferme, problemă ce în prezent este nerezolvată. Peste 2 000 de ferme sînt conduse de țărani cooperatori.

Asigurarea cadrelor cu pregătire medie pentru a conduce formațiile respective s-ar putea face apelîndu-se la tehnicienii și maiștrii pregătiți în anii anteriori. Numai în perioada 1961—1970 au fost pregătiți în școli de 4 ani 30 230 de cadre tehnice și 4 328 de maiștri în profilurile : cultură mare, horticultură și zootehnie. În urma dispariției funcțiilor de tehnician și maistru din structurile organizatorice ale unităților agricole, majoritatea acestor cadre au părăsit agricultura, transferîndu-se în alte ramuri ale economiei.

În prezent nu există școli de maiștri agricoli în profilurile amintite. Există în schimb licee agroindustriale cu profil agricol, care numai în ultimii 14 ani (1971—1984) au pregătit peste 79 560 de cadre. Ca atare, propunem ca și din rîndurile absolvenților acestora, pe baza unor examene și a rezultatelor obținute în producție ca muncitori calificați, să fie promovați șefi de formații.

● **Utilizarea a trei tipuri de structuri organizatorice pentru unitățile agricole socialiste.** Pentru a crea cadrul organizatoric adecvat celor circa 5 000 de unități agricole socialiste, propunem trei tipuri de structuri organizatorice :

— **tipul A** — să cuprindă unitățile mici, cu pînă la 2 000 de hectare convenționale. Structurile organizatorice din acest tip să fie cele mai simple, fără subunități de producție. Unitatea își organizează producția pe formații de muncă (fig. 1), iar conducerea va lucra direct cu șefii de formații ;

— **tipul B** — să cuprindă unitățile cu dimensiuni între 2 000 și 20 000 de ha convenționale. Structurile organizatorice să rămînă cele actuale, prevăzute în decretele nr. 162/1973 și 145/1974, cu 2 niveluri ierarhice : unitate — fermă. În acest tip intră majoritatea unităților agricole ;

— **tipul C** — să cuprindă unitățile mai mari de 20 000 de ha convenționale. Structura organizatorică de tipul C să aibă 3 niveluri ierarhice : unitate — complex (sector) — fermă.

Cooperativele agricole de producție mari, din tipul C, cum sînt cele din Salonta (Bihor), Băilești (Dolj), Pechea (Galați) și altele, cu activitate foarte complexă, cu suprafețe de pînă la 50 mii ha convenționale, 100 milioane de lei producție globală, 25—30 de subunități de producție au solicitat în repetate rînduri să fie sprijinite în elaborarea unor structuri organizatorice corespunzătoare.

Un exemplu de organizare a cooperativelor cu activitate foarte mare și complexă îl poate constitui structura organizatorică a uneia dintre cele mai bune cooperative din țară — C.A.P. Salonta (fig. 2).

Pentru evaluarea eficienței acestor măsuri și pentru fundamentarea dimensiunilor de constituire a formațiilor și fermelor, propunem aplicarea experimentală a acestora, începînd din anul 1986, într-un număr restrîns de unități agricole (I.A.S., C.A.P., A.E.I.) de diferite profiluri și din zone de șes și colinare. Experiența din alte ramuri ale economiei, precum și a altor țări socialiste ne îndreptățesc să afirmăm că măsurile preconizate pot fi deosebit de eficiente și că experimentarea lor este justificată.

dr. Victor HĂLMĂJAN

Accelerarea executării lucrărilor de sezon

(Urmare din pag. 7)

acum aproape în întregime sarcina planificată.

De asemenea, în cadrul lucrărilor din acest sezon — cu implicații profunde în realizarea producțiilor anului viitor — un rol aparte îl are **administrarea îngrășămintelor chimice**, lucrare care s-a efectuat pe mai mult de 10 mii de hectare. Se acționează totodată pentru administrarea amendamentelor ; ea s-a realizat pe mai mult de 2 000 de hectare la culturile de toamnă. Culturile agricole vor beneficia și de un volum important de îngrășăminte organice, din care s-au transportat și administrat peste 53 mii t, pe o suprafață de peste 1 500 ha. De altfel, unitățile agricole din județul Dîmbovița au o experiență pozitivă în **folosirea îngrășămintelor organice.** Administrat în proporții corespunzătoare, acest tip de îngrășămînt a contribuit la înregistrarea unor producții mari și eficiente. Utilizînd ca îngrășămînt gunoiul de grajd, C.A.P. Tîrgoviște a realizat în acest an o producție medie de 20 t la hectarul cultivat cu arpagic.

Generalizarea experienței înaintate

PRACTICAREA unei agriculturi moderne, intensive, de înalt randament a stat în atenția tuturor organelor agricole de specialitate din județ. Preocuparea susținută în acest domeniu s-a manifestat și prin organizarea unor valoroase schimburi de experiență. De pildă, schimbul de experiență în domeniul legumiculturii, cu șefii de ferme din județ, a avut ca scop însușirea și generalizarea tehnologiilor utilizate de unitățile care au obținut rezultate bune în acest domeniu și implementarea în producție a rezultatelor cercetării științifice. Un alt schimb de experiență — în domeniul pomiculturii — s-a desfășurat la ferma Mănești a I.A.S. Pucioasa, reunind șefii fermelor pomicole din județ. Dialogul între aceștia, ca și cu cercetătorii din cadrul Stațiunii pomicole Voinești a fost de un real folos tuturor celor care practică pomicultura, în ce privește însușirea unor tehnologii noi în acest domeniu, organizarea corespunzătoare a campaniei de plantări de pomi și arbuști fructiferi din această toamnă. Recomandările specialiștilor din cercetare s-au referit de asemenea la pregătirea campaniei de recoltare a fructelor (organizarea locului de muncă, recoltatul, utilizarea ambalajului, transportul, depozitarea și păstrarea fructelor etc.).

Desfășurarea lucrărilor din actuala campanie de toamnă în județul Dîmbovița are loc în conformitate cu programul stabilit în acest sens de Comitetul județean de partid, elaborat în lumina indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Cuvîntarea la cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare. Buna desfășurare a lucrărilor agricole, angajamentul specialiștilor, al tuturor oamenilor muncii din agricultura dîmbovițeană dau garanția executării la timp și de calitate a tuturor lucrărilor din actuala campanie — premise sigure ale obținerii unor recolte viitoare cît mai bogate.

Containerizarea – tehnologie modernă de transport

(Urmare din pag. 14)

pozitare bazate pe utilizarea paletelor, containerelor de mică capacitate și, în special, a containerelor de mare capacitate, care îndeplinesc și funcția de ambalaj de transport, au drept rezultate **eliminarea totală sau parțială a ambalajelor obișnuite de transport și înlocuirea acestora cu ambalaje ușoare, rezistente și ieftine,** pentru o gamă largă de produse. Astfel, în perioada 1971—1975, introducerea și dezvoltarea containerizării au condus la eliminarea, în mare măsură, a lemnului la fabricarea ambalajelor de transport, ceea ce s-a soldat cu economisirea a circa 20 000 mii mc material lemnos ; de asemenea, prin recurgerea la expediții de mărfuri în containere de mare capacitate, ca urmare a reducerii consumurilor specifice de ambalaje, s-au obținut, în cadrul unităților aparținînd M.I.C.M., economii în valoare de 14 945,6 mii lei la nivelul anului 1976, reprezentînd 81,9% din economiile totale obținute prin pachetizare, paletizare și containerizare în cadrul acestei ramuri.

Determinarea consumului de ambalaje de transport, pe feluri de tehnologii de transport-manipulare și depozitare, trebuie să constituie un criteriu important în alegerea tehnologiilor de transport, prin economia de ambalaje obișnuite de transport determinată de utilizarea containerelor de mare capacitate. Luînd în studiu 7 grupe de mărfuri, respectiv 36 subgrupe (dintre care : produse din metal, minereuri, produse din lemn, materiale de construcții, cereale, produse ale industriei ușoare, produse ale industriei alimentare etc.) și determinînd cheltuielile de ambalare în cazul transportului în containere de mare capacitate și a celui în vagoane complete, rezultă că, pentru toate produsele, cheltuielile de ambalare sînt mai mici în cazul transporturilor în containere de mare capacitate, în medie cu 15,1—44,9%, față de transportul lor în vagoane complete ; economiile cele mai mari se obțin la transportul produselor industriei ușoare și al produselor din metal.

Mapamond tehnico-științific

Biotehnologiile – obstacole și stimulente în dezvoltare

PERSPECTIVELE de progres ale biotehnologiilor sînt mai confuze decît în cazul altor domenii ale progresului tehnic contemporan. Cauzele sînt mai numeroase dar specialiștii apreciază că cele mai importante ar fi două : a) Securitatea sau opusul acesteia, pericolele pe care le reprezintă cîștigurile în domeniul biotehnologiei pentru diferite sfere ale vieții umane. Spre deosebire de anii precedenți însă, discuțiile nu mai privesc atît etica cercetării (deci a universului de laborator) cît activitatea propriu-zis industrială. Tocmai de aceea, regulile de securitate s-au schimbat profund întrucît ceea ce era valabil la nivel de eșantion nu mai poate fi acceptat în producția de masă, unde posibilitatea unor „accidente" genetice sporește considerabil. De asemenea, se constată o diversificare a acestor criterii de apreciere, un domeniu specific reprezentîndu-l ecologia, ținînd seama că acțiuni de combatere a dăunătorilor, de preîntîmpinare a eroziunii solului etc. se lansează pe principii economice active, cu influențe care nu sînt întotdeauna deplin elucidate asupra diverselor ecosisteme. b) Problema brevetelor de invenție care constituie un element important de impulsionare a progresului tehnic îndeosebi prin stimularea materială pe care o exercită asupra inventatorilor individuali. Or, în cadrul biotehnologiilor brevetele prezintă anumite particularități care derivă în esență din subiectul invenției — materia primă. Tocmai de aceea în numeroase țări se propun soluții originale de brevetare — nu descrierea invențiilor (unor microorganisme anume), ci depunerea acestuia ca atare în bănci genetice. În sfîrșit, un alt aspect aparte este legat de identificarea anumitor varietăți naturale. Or, de regulă brevetarea presupune nu atît confirmarea unei „descoperiri", ci autentificarea originalității, unicității unei idei.

Discuții aprinse apar și în legătură cu efectele social-economice care pot să fie declanșate de progresele în domeniul biotehnologiilor. Dar și în acest caz se constată o schimbare de plan. Dacă pînă nu de mult dezbaterile aveau un caracter polar — de o parte cei ce considerau biotehnologiile drept tehnici obișnuite, iar de cealaltă parte cei care îi atribuiau virtuți revoluționare — în prezent se constată o notă predominant realistă. În ce orizont de timp se vor face simțite efectiv efectele ? ce sfere ale biotehnologiei vor progresa mai rapid ? care vor fi sectoarele economice și sociale cele mai afectate etc. Sesizarea acestor tendințe este deosebit de importantă deoarece în funcție de progresele tehnologice din domeniul în cauză sînt orientate și eforturile de cercetare.

O PROBLEMĂ ÎN DEZBATERE

Perfecționări necesare în organizarea și planificarea aprovizionării

La dezbaterea inițiată în nr. 18 și 20/1985 ale revistei, majoritatea contribuțiilor primite (și publicate) de la diferiți specialiști — nr. 27, 33, 37/1985 — s-au referit mai cu seamă la aspecte ale organizării și planificării procesului de aprovizionare tehnico-materială, care țin de relațiile întreprinderii cu mediul exterior. Autorii studiului prezentat mai jos abordează fluxul intern al resurselor materiale, de la recepție pînă la locul de prelucrare, relevînd rezervele importante care (fără schimbări în structuri, în baza normativă) pot fi mobilizate în acest domeniu prin perfecționări de ordin organizatoric, prin aplicarea unor metode moderne pentru creșterea operativității în alimentarea locurilor de muncă, gestiunea corectă a materialelor, evitarea pierderilor, reducerea cheltuielilor de depozitare.

Reducerea cheltuielilor materiale prin perfecționarea organizării depozitelor (I)

NOI IMPERATIVE, de o deosebită importanță în gospodărirea complexă a resurselor materiale, au fost subliniate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 17—19 iunie 1985 : **„...este necesar să acordăm o atenție mult mai mare decît pînă în prezent folosirii raționale a materiilor prime și materialelor. Trebuie să fie bine înțeles că cea mai bună și cea mai importantă sursă de materii prime ca și de energie este folosirea rațională și reducerea consumurilor la materiile prime și materialele pe care le avem".**

Gospodărirea complexă a stocurilor de materii prime și produse finite de sortimentația specifică consumului fiecărei întreprinderi industriale se efectuează, din punct de vedere organizatoric, de către compartimente speciale. Sub raport economic, prin **depozite** se înțeleg atît construcțiile sau suprafețele de depozitare, utilajele de manipulare și cantitățile de materiale din stocuri, cît și compartimentul prin care se derulează relațiile nemijlocite cu furnizorii și beneficiarii, se iau decizii privind alimentarea optimă, la timp a beneficiarilor și se execută toate operațiile de evidență, gestiune și gospodărire complexă a materialelor. Deci, depozitarea nu este o simplă păstrare a materialelor în spații determinate, ci **un ansamblu complex de operațiuni** care definesc tocmai **funcțiile depozitării :** ● organizarea și îndrumarea depozitării, conservarea și manipularea în condiții optime a materiilor prime în magaziile și depozitele întreprinderilor ; ● întocmirea documentelor necesare primirii și eliberării din depozite a resurselor depozitate ; ● reducerea la minimum a cheltuielilor legate de primirea, păstrarea și eliberarea materiilor prime și materialelor depozitate ; ● eliberarea la timp a materiilor prime în concordanță cu nevoile de consum, asigurîndu-se pregătirea loturilor în sortimentele și cantitățile solicitate ; ● semnalarea operativă a diminuării sub limita de siguranță a stocurilor de materii prime ; ● efectuarea inventarierilor periodice și recensămintelor anuale, împreună cu comisiile stabilite ; ● organizarea primirii, depozitării, conservării, eliberării și evidenței materialelor primite în custodie sau în vederea preluării ; ● controlul sistematic al depozitelor și magaziilor privind modul de gospodărire a materiilor prime și luarea de măsuri pentru diminuarea pierderilor și degradărilor.

Un colectiv mixt de cercetare — format din cadre didactice de la Academia de studii economice București, specialiști cu bogată experiență în producție cu înclinație spre cercetare și studenți — a finalizat recent un **studiu asupra problemelor de depozitare la întreprinderea „23 August" — București.** Studiul, desfășurat pe parcursul ultimilor doi ani, reprezintă rodul îmbinării armonioase a cercetării științifice, învățămîntului și producției și s-a finalizat în „Programul de măsuri privind perfecționarea depozitării resurselor materiale la fabrica de motoare și fabrica de utilaj complex din cadrul întreprinderii «23 August»".

Programul a avut ca obiective : a) **reorganizarea spațiilor de depozitare, asigurarea unui flux rațional al materialelor ;** b) utilizarea tehnicilor moderne de depozitare ; c) repartizarea și asigurarea materialelor pe locuri de păstrare ; d) calculul suprafețelor și volumelor de depozitare ; e) reducerea cheltuielilor de depozitare ; f) alimentarea locurilor de muncă în condiții de maximă eficiență ; g) **pregătirea centralizată a resurselor materiale** în vederea consumului productiv ; h) **introducerea sistemului de prelucrare automată a datelor** în activitatea de aprovizionare-depozitare.

Rezolvarea obiectivelor propuse s-a făcut pe etape — prin stabilirea unui plan de măsuri comun între A.S.E. și întreprinderea „23 August" ; furnizarea soluțiilor pe etape, incluzînd calculele de eficiență, a permis întreprinderii să introducă în planurile curente sau de perspectivă măsurile propuse, cu exemple de aplicare pe toate cele 16 gestiuni de materiale sau parțial pentru cîte 2—3 gestiuni.

Prezentăm, în continuare, detaliat modul în care au fost realizate obiectivele programului.

Reorganizarea spațiilor de depozitare. Asigurarea unui flux rațional al materialelor

PRINCIPALELE faze ale tehnologiei de depozitare care au fost supuse analizei sînt următoarele (între paranteze sînt indicate operațiunile specifice fiecăreia) :

— **primirea materialelor** (descărcarea din mijlocul de transport ; deplasarea la locul de recepție ; dezambalarea ; controlul cantitativ și calitativ ; gruparea pe sortotipodimensiuni ; paletizarea, containerizarea ; depozitarea temporară ; evacuarea ambalajelor goale) ;

— **depozitarea propriu-zisă** (preluarea-deplasarea din zona de recepție în spațiul de depozitare ; așezarea în stive libere, stelaje, rafturi sau alte modalități de depozitare) ;

— **conservarea resurselor materiale** (protejarea materialelor pentru menținerea calității lor ; determinarea criteriilor de dare în consum a materialelor, în vederea eliminării degradărilor și pierderilor ; controlul modului de gospodărire în depozite) ;

— **pregătirea loturilor de eliberare în consum** a resurselor materiale (colectarea din stelaje, rafturi, stive etc. ; deplasarea în zona de eliberare ; gruparea și formarea loturilor ; paletizarea, containerizarea ; consolidarea în vederea distribuirii și controlul gestionar final ; deplasarea unităților de încărcătură și gruparea lor pe secții și ateliere ; încărcarea în mijloacele de transport și imobilizarea paletelor pe platforma acestora).

În activitatea de proiectare și reorganizare a depozitelor de resurse materiale destinate fabricii de motoare din întreprinderea „23 August" s-a pornit de la stabilirea unui flux cît mai convenabil pentru fiecare material sau grupă de materiale, în funcție de : importanța materialelor, frecvența eliberărilor, greutatea materialelor și volumul loturilor manipulate.

Astfel, la depozitele de laminate, depozitul de tablă, depozitul de piese de schimb pentru asamblarea locomotivelor și motoarelor au fost calculate tabele cu frecvența eliberărilor în funcție de timpul mediu de staționare și greutatea materialelor, pe sortotipodimensiunile cerute de consumul productiv.

Pe baza metodei graficului cu două intrări au fost stabilite trei zone : zona I — pentru materiale cu greutate mare și frecvență ridicată de eliberare în consumul productiv (profile grele, șine, tablă groasă, profile mijlocii) — zonă care trebuie să fie amplasată cît mai aproape de calea de acces, iar depozitarea depinde de forma depozitului și de fluxul de materiale ; zona a II-a — pentru grupele de materiale cu greutate medie și frecvență medie de eliberare (profile mijlocii, profile îndoite, tablă subțire, tablă zincată, tablă decapată, tablă inox) ; zona a III-a — pentru grupele de materiale cu greutatea relativă mică și frecvență scăzută de eliberare. Această zonă poate fi amplasată în spații de depozitare mai îndepărtate de calea de acces, manipularea materialelor fiind mai uscară.

S-a recomandat ca zonarea spațiilor de depozitare să fie făcută și în raport cu forma construcției existente, folosindu-se, după caz, unul sau altul din cele trei principale fluxuri tip de materiale : I. **fluxul liniar** — aplicabil la materiale cu varietate puțin diferită, la care recepția și expediția sînt opuse pe două laturi ale clădirii (în două variante — pe laturile mari, într-o alta — pe laturile mici), iar dispunerea materialelor pe frecvențe de manipulare se realizează pe trei niveluri (lentă, medie, intensă) ; 2) **fluxul în formă de „L"**, la depozitele cu recepția și expediția situate pe două laturi perpendiculare, materialele fiind, de regulă, astfel dispuse încît celor cu frecvențe medii și lente de manipulare să li se afecteze parcursurile cele mai

lungi (flux aplicabil zonei a III-a) ; 3) **fluxul în formă de „U“,** la depozitele cu recepția și expediția situate pe aceeași latură (fie cea mare, fie cea mică) a depozitului, ceea ce permite mecanizarea operațiilor ; adecvată pentru stocurile de materiale cu rulaj ridicat este varianta cu dispunerea pe latura lungă, iar pentru materialele cu rulaj redus — cea pe latura scurtă (în această variantă materialele au circuite care se pot intersecta parțial în zona centrală). Fluxul în „U“ are avantajul că folosește același utilaj pentru transport-manipulare la recepție, depozitare și expediție.

Analizîndu-se situația existentă a spațiilor de depozitare, au fost propuse măsuri care să asigure îndeplinirea următoarelor obiective :

- creșterea ritmicității și operativității expedițiilor la consumatori ;
- sporirea securității personalului și materialelor în procesul recepției, depozitării și expedierii ;
- eliminarea cazurilor nejustificate de încrucișare a parcursului materialelor manipulate ;
- creșterea eficienței utilizării mijloacelor de transport, manipulare și depozitare.

Utilizarea tehnicilor moderne de depozitare

DEZVOLTAREA producției industriale, adîncirea specializării și cooperării determină o deosebită amplificare a procesului de circulație a mărfurilor. Cantitățile uriașe de bunuri materiale, cu o structură de o mare varietate, ridică probleme deosebite în procesul de transport-depozitare. Pentru rezolvarea acestora s-a trecut pe scară largă la utilizarea unor **tehnici moderne,** care permit realizarea operațiilor specifice în condițiile unui grad înalt de mecanizare a operațiilor de încărcare-descărcare-manipulare, mărind considerabil productivitatea muncii lucrătorilor. Totodată, asemenea tehnici oferă condiții atît pentru utilizarea rațională a capacității mijloacelor de transport, a spațiilor încăperilor pentru depozitare, cît și pentru executarea activității de transport-depozitare cu cheltuieli cît mai mici, asigurînd și un grad sporit de operativitate. S-a dezvoltat tot mai mult construirea de depozite moderne, cu o dotare adecvată unor asemenea tehnici și în cadrul cărora operațiile specifice se desfășoară în condițiile unui grad de mecanizare ridicat, trecîndu-se chiar la automatizarea lor, situație în care rolul lucrătorilor din depozite se reduce doar la supravegherea utilajului, instalațiilor și la dirijarea procesului de încărcare-descărcare, manipulare, depozitare.

Prin utilizarea unor tehnici cum sînt pachetizarea, paletizarea, containerizarea, transcontainerizarea se răspunde unor cerințe de prim ordin : efectuarea transportului „din poartă în poartă“ ; operativitate și siguranță ; mecanizarea complexă a operațiilor specifice ; reducerea la minimum a efortului fizic și a muncii manuale ; creșterea importantă a productivității muncii ; folosirea la capacitatea maximă a mijloacelor de transport ; utilizarea rațională a suprafeței de depozitare ; asigurarea unui flux rațional al materialelor ; păstrarea integrității calitative și cantitative a materialelor și produselor pe întregul circuit, de la ieșirea din fabricație pînă la locul de consum ; sporirea vitezei de circulație ; realizarea procesului de transport-depozitare cu consum minim de muncă socială.

Aplicarea tehnologiilor moderne de transport-depozitare are în vedere în special : ● creșterea sarcinii unitare de transport ; ● diminuarea numărului de deplasări și manipulări ; ● reducerea ambalajului de transport-depozitare, prin alegerea celui mai eficient tip în raport cu destinația acestuia ; ● sporirea relativă a spațiilor de depozitare, prin utilizarea lor rațională (un grad de încărcare unitar ridicat) ; ● raționalizarea operațiilor de manipulare, depozitare, transport, distribuire.

Programul de măsuri privind folosirea rațională și eficientă a suprafețelor și volumelor de depozitare la întreprinderea „23 August“ prevede aplicarea unor sisteme moderne de depozitare în scopul creșterii gradului de utilizare intensivă și extensivă a suprafețelor și volumelor de depozitare existente, cum ar fi: rearanjarea rafturilor rastelelor pe rînduri paralele, perpendiculare față de actuala amplasare, în cazul gestiunii 1518 — ceea ce permite, numai în cazul laminatelor, **creșterea suprafeței utile cu 70 mp** ; amplasarea ordonată a celor 79 de containere de la același depozit, ceea ce mărește **suprafața utilă cu 60 mp,** indicele de utilizare extensivă a suprafeței crescînd cu **10%** ; rearanjarea stivelor de tablă pe rînduri, în șiruri paralele, la gestiunea 1517 permite creșterea suprafeței utile de depozitare cu **100 mp,** oferind posibilitatea creării unor căi de acces pentru mijloacele mecanizate și descongestionînd, în același timp, platforma de primire-recepție ; stivuirea tablelor din aceeași gestiune pe o înălțime de 1,60 m redă o suprafață utilă de **70 mp,** gradul de utilizare extensivă a suprafeței crescînd cu 12% ; redimensionarea căilor de acces la gestiunea 1550, reamplasarea unor categorii de materiale și redimensionarea suprafețelor de recepție și eliberare determină **creșterea gradului de utilizare extensivă cu 8% și intensivă cu 25%,** cu condiția respectării normei minime de depozitare de 2 t/mp ; extinderea dotării cu rafturi a suprafețelor utile și confecționarea lor la înălțimea permisă de încăpere, implicînd o cheltuială de cca 12 000 de lei, permite **reducerea cu 15% a cheltuielilor de depozitare.**

În cazul grupelor de materiale al căror transport se face paletizat sau containerizat (cărămizi refractare, piese de schimb pentru asamblat locomotive și motoare) s-a propus dotarea cu stelaje specializate pentru suprapunerea paletelor, utilizînd înălțimea disponibilă de depozitare ; indicele de utilizare intensivă a suprafeței va crește cu **peste 50%.** Utilizarea rafturilor mobile, deplasabile la comandă în funcție de nevoile de depozitare și eliberare a materialelor, permite creșterea suprafeței de depozitare cu 50% și reducerea timpului de acces la materiale. La gestiunea 1529, prin dotarea depozitelor cu transcontainere de diverse mărimi, spațiile de depozitare vor fi utilizate pînă la înălțimea disponibilă, iar mecanizarea operațiilor de transport-manipulare-depozitare **va mări productivitatea muncii personalului depozitului de 2,5 ori.** Dotarea depozitelor de laminate cu rafturi speciale pentru aranjarea lor în lungime, iar a depozitelor de organe de ansamblare — cu containere cu deschidere laterală, stivuite în funcție de greutatea materialelor și frecvența eliberărilor în consum, asigură atît creșterea suprafeței disponibile, cît și reducerea cheltuielilor de depozitare.

Din analizele efectuate privind **utilizarea paletelor** în procesul de transport-depozitare a rezultat că este posibilă **micșorarea timpului de manipulare pe tona de material cu 10—15 minute.**

O mențiune specială trebuie făcută în legătură cu necesitatea elaborării de norme interne privind recepția calitativă a materialelor în depozite și dotării corespunzătoare cu aparatură de măsură și control pentru verificarea calității materialelor primite.

Reglementarea activităților din spațiile de descărcare din vagoane sau mijloace auto conform contractelor de transport presupune ca personalul care răspunde de preluarea materialelor să cunoască unele clauze contractuale a căror nerespectare determină penalități și locații percepute de către C.F.R. și I.T.A. Micșorarea pînă la eliminare a acestor penalizări rămîne în continuare una din sarcinile de bază în relația oficiului juridic cu serviciul de aprovizionare al întreprinderii.

Repartizarea materialelor pe locuri de păstrare

DUPĂ recepția materialelor, ele se repartizează, pe grupe, în zonele de depozitare, în cadrul cărora se stabilesc pentru articolele, reperele, sortotipodimensiunile componente ale grupei, locurile de păstrare — în funcție de modalitatea de depozitare (stivuire, în stelaje, rafturi, boxe etc.). Studiul a recomandat folosirea, după caz, a următoarelor forme :

1) **Combinarea de numere de loc și de articol.** Panourile de stivuire sînt însemnate cu linii de diferite culori, trasate pe pardoseală ; în cadrul fiecărui panou, locurilor de depozitare li se repartizează numere de articole, ce trebuie specificate și pe documentul de intrare sau de colectare, pentru ca muncitorul colector să le găsească în cursa circulară pe care o face în depozit ;

2) **combinarea de numere de coridoare și numere de loc,** care se folosește în cazul depozitării unei nomenclaturi de varietate sortimentală mai mare ;

3) **repartizarea locurilor de depozitare pe rafturi** (pentru materialele sau piesele de dimensiuni reduse, în vrac sau în ambalaje de carton, lemn ori tablă) **sau stelaje** (pentru palete cu astfel de materiale), numerotîndu-se rîndurile de rafturi și componentele acestora sau indicîndu-se codurile materialelor (pieselor). În „fișa de raft“ a sortimentelor se indică dimensiunile materialelor, codul și norma minimă de stoc, pentru controlul operativ al cantităților și pentru planificarea reaprovizionărilor în vederea prevenirii golurilor în alimentarea secțiilor și atelierelor de fabricație ;

4) **repartizarea rafturilor și celulelor în depozitele cu stelaje portante.** Pentru identificarea locurilor de depozitare se folosește un sistem de codificare a rafturilor, nivelurilor de stelaje și celulelor. Corpul de celule sau rîndul (raftul) se consideră de la primire-recepție și pînă la lotizare-expediție și pe toată înălțimea lui, de la primul nivel de celule pînă la ultimul de sub grindă. Raftul se marchează cu litere (sau combinații de litere) majuscule, în funcție de grupele de materiale și produse. Astfel, pentru produse electrotehnice sau produse din metal se folosesc combinații de două litere, din care prima e constantă (de exemplu : A — toate produsele electrotehnice ; AA — subgrupa de aparataj de joasă tensiune ; AB — subgrupa de conductori de bobinaj etc.). Nivelurile unui raft se codifică prin numere de sute întregi, în ordine crescătoare (nivelul inferior — 100, nivelul doi — 200 etc.) ; celulele din cadrul unui nivel se codifică tot în ordine crescătoare, de la primire-recepție la lotizare-expediție (sau în sens invers), cu numere de la 1 la 99, care completează zecile și unitățile codului nivelului (astfel, celulele din primul nivel se vor numerota cu 101, 102 etc., cele din nivelul al doilea cu 201, 202 etc.). În fața fiecărui raft, sub codul acestuia, se înscriu pe panouri denumirea produselor sau materialelor din fiecare celulă și codul acesteia. Evidența se ține separat, iar pe boxpaletă sau paletă se înscrie produsul introdus, cu caracteristicile respective. La gestiunile care lucrează în asemenea sistem, lucrătorul care ține fișele de materiale și registrul de evidență a materialelor depozitate pe celule indică, pe dispozițiile de livrare, numărul celulei din care se livrează materialul sau produsul.

ÎN PARTEA a doua a articolului vom prezenta unele considerații de principiu, ca și soluții recomandate în studiul elaborat pentru întreprinderea „23 August“ — București, în legătură cu : calculul suprafețelor de depozitare ; reducerea cheltuielilor de depozitare ; metode de control al nivelului stocurilor ; sistemul limită de aprovizionare tehnico-materială a producției ; prelucrarea automată a datelor în activitatea de aprovizionare tehnico-materială.

prof. dr. Niculae FULGEANU
asist. Elena PORUMB
Academia de Studii Economice

Legea valorii în mecanismul economiei socialiste

FUNCȚIONAREA mecanismului economiei socialiste, producția și reproducția socială se realizează în mod obiectiv prin intermediul sistemului marfă-bani, în procesul acțiunii legilor economice din economia socialistă, între care un rol important are legea valorii. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului, sublinia : **„Are o mare importanță, de asemenea, aplicarea legii valorii în socialism și a altor legități obiective"**.

Partidul Comunist Român a acordat întotdeauna o importanță deosebită studierii, înțelegerii și aplicării în mod conștient a legilor economice obiective. Una dintre tezele de bază subliniate în documentele adoptate la Congresul al XIII-lea al partidului se referă la necesitatea de a înțelege bine rolul legităților economice și aplicarea cerințelor acestora în condițiile concrete ale dezvoltării economico-sociale a României în noua etapă.

În societatea socialistă, acțiunea legilor obiective se impune oamenilor nu prin efectele distructive ale unor mecanisme spontane, ci ca necesități înțelese, însușite conștient, aplicate și transformate de către oameni în rezultate ale producției sociale. Legile economice acționează prin activitatea practică, reală, a oamenilor, care în economia socialistă, bazată pe proprietatea socială socialistă asupra mijloacelor de producție este o activitate planificată. Planul unic de dezvoltare economico-socială cuprinde întregul proces al producției bunurilor materiale, întruchipează ansamblul raporturilor și interdependențelor producției sociale. Prin plan se asigură dinamizarea, armonizarea, direcționarea și dezvoltarea tuturor sferelor și compartimentelor economiei naționale, planificarea fiind modalitatea conștientă, superioară de utilizare a legilor economice — generale și specifice — în interesul societății, proprie socialismului și comunismului.

1 Esența legii valorii și a categoriilor ei, respectiv a valorii și a prețului — forma concretă fundamentală de manifestare a valorii — este munca omenească încorporată în produse și servicii. În dependență de acestea, cerința obiectivă a legii valorii este cheltuirea eficientă a muncii omenești în procesul producției sociale, corespunzător nevoilor de dezvoltare economică și socială a societății. Legea valorii exprimă unitatea unor contrarii, respectiv valoarea și valoarea de întrebuințare a mărfurilor. Contradicția dintre valoare și valoarea de întrebuințare este imanentă mărfii, producției de mărfuri și mecanismului legii valorii, indiferent de timpul și locul acțiunii acestora. Realizarea unității celor două laturi ale mărfii (cheltuielile de muncă și utilitatea, respectiv valoarea și valoarea de întrebuințare) are loc ca proces obiectiv în toate economiile bazate pe producția de mărfuri. În economia socialistă, deosebirea esențială constă în aceea că acest proces poate, și este în realitate, dirijat în mod conștient, prin activitatea de planificare economico-socială. Concret, fundamentarea prețului unui produs în economia noastră socialistă se realizează prin determinarea costurilor pe baza normelor de consum și prin atestarea produsului respectiv ca fiind cerut și acceptat ca valoare de întrebuințare socială. Acceptarea unui produs ca valoare de întrebuințare are la bază atît parametrii tehnico-economici și funcționali, adică utilitatea produsului respectiv, cît și cheltuielile de muncă socială pe care le presupune. Întrebarea hotărîtoare care se pune în legătură cu fabricarea unui produs este dacă utilitatea lui compensează cheltuielile de producție pe care le necesită. Această întrebare se pune cu cea mai mare fermitate în etapa actuală de trecere la o nouă calitate în toate domeniile de activitate din țara noastră.

În fapt, prin mecanismul acțiunii legii valorii, al formării valorii și a prețurilor se realizează unitatea celor două laturi și condiții fundamentale ale acestui mecanism ; a) cheltuielile de producție pentru fiecare produs și serviciu să corespundă normelor de consumuri de muncă trecută și muncă vie și b) produsele și serviciile care necesită cheltuielile de producție respective să corespundă cererii sociale, nevoii sociale, prin valoarea lor de întrebuințare.

Valoarea și respectiv prețurile — modalități concrete de manifestare a legii valorii — reflectă concomitent atît condițiile de producție, cît și cererea socială finală. Uneori în teorie, dar și în practică, se pune simplist întrebarea dacă prețurile trebuie stabilite pe baza costurilor sau a valorilor de întrebuințare. Răspunsul nu poate fi decît pe amîndouă aceste baze, luate în unitatea și interdependența lor indestructibilă. Firește, nici o valoare de întrebuințare nu se poate obține fără cheltuială de muncă, dar nici cheltuiala de muncă nu este recunoscută de societate ca fiind socialmente necesară dacă nu se concretizează într-o valoare de întrebuințare corespunzătoare cererii sociale. În acest sens este necesar să fie interpretate și prevederile referitoare la stabilirea și corelarea prețurilor pe baza costurilor și a valorilor de întrebuințare, din Legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor (Legea nr. 19/1971). Se constată însă că în unele norme de stabilire și corelare a prețurilor, adoptate la nivelul unor ramuri ale industriei, corelarea pe baza costurilor se realizează separat de corelarea pe baza valorilor de întrebuințare, deci ca metode independente, putîndu-se aplica o metodă sau alta, ceea ce duce uneori la inconsecvență în practică și în unele cazuri la o insuficientă fundamentare economică a prețurilor și tarifelor. Adevărul este că nici din punct de vedere teoretic nu a fost fundamentată cu destulă perseverență teza unității dintre valoare și valoarea de întrebuințare în producția de mărfuri socialistă, pentru ca prețurile să fie fundamentate riguros, corespunzător posibilităților oferite de economia planificată.

Reflectarea și aplicarea cerințelor legii valorii în mecanismul conducerii și planificării producției sociale necesită cunoașterea profundă, concretă, a nevoii sociale de produse și servicii la nivelul dat de dezvoltare economico-socială, precum și a potențialului de muncă socială existent (resurse materiale și de forță de muncă). Acest lucru se poate realiza în economia noastră socialistă prin planul unic de dezvoltare economico-socială. Asigurarea concordanței permanente dintre resurse și nevoia socială de bunuri materiale și spirituale este o acțiune complexă, în care trebuie să se țină seama de o multitudine de factori, în primul rînd de nivelul dezvoltării economico-sociale, a forțelor și relațiilor de producție. Însăși nevoia socială trebuie înțeleasă în dependență de dezvoltarea economiei, de productivitatea muncii sociale, de puterea de cumpărare reală a veniturilor oamenilor muncii etc.

În economia socialistă, valoarea de întrebuințare și valoarea trebuie să fie și sînt puse în permanență în concordanță prin : sporirea volumului și a calității producției, îmbunătățirea structurii sortimentelor de mărfuri și servicii, ridicarea productivității muncii, reducerea sistematică a cheltuielilor de muncă socialmente necesare pe unitatea de produs, asigurarea stabilității prețurilor de producție și cu amănuntul, creșterea puterii de cumpărare a veniturilor oamenilor muncii, a veniturilor reale ale acestora, prevederea în plan a sortimentelor și cantităților necesare de mărfuri ieftine, adoptarea operativă a producției la nevoile consumului, avîndu-se în vedere, totodată, nivelul veniturilor tuturor categoriilor de cumpărători etc. Acesta este unul dintre marile avantaje ale economiei socialiste planificate. Dar aceste avantaje nu se realizează de la sine, în mod automat, ci numai printr-o activitate conștientă, susținută și permanentă a întregului popor, prin organizarea, planificarea și conducerea întregii vieți economico-sociale pe baza cunoașterii și înțelegerii aprofundate a legităților obiective ale dezvoltării continue a societății noastre. **„Să nu uităm nici un moment** — sublinia din nou secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara Comitetului Central și a activului central de partid din 24 iulie a.c. — **că legea contradicțiilor continuă să acționeze și în socialism, că se mențin și apar noi contradicții. De aceea va trebui să studiem temeinic toate fenomenele economico-sociale și să acționăm în mod conștient pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor, pentru înlăturarea contradicțiilor și realizarea unei concordanțe cît mai depline între forțele de producție și relațiile sociale, în dezvoltarea generală a societății"**.

Legat de tema pe care o abordăm, trebuie să subliniem cu deosebire că realizarea în practică a cerințelor legii valorii privind înfăptuirea unității și concordanței depline între valoare și valoarea de întrebuințare, între consumul de muncă socială pentru diferite activități și nevoia socială de produse și servicii, asigură dezvoltarea armonioasă, echilibrată și mereu ascendentă, a tuturor sectoarelor producției materiale și de activități sociale necesare progresului societății noastre.

2 Este de importanță capitală teza, transpusă în acțiune practică, potrivit căreia legea valorii și categoriile ei acționează direct și în mecanismul economiei socialiste, că ele nu sînt colaterale acestui mecanism, nu se manifestă din afara lui, ci din interior, în unitatea și interdependența dialectică a ansamblului legilor și categoriilor obiective ale producției socialiste. Economia socialistă reprezintă un tot unitar, un organism complex în care acționează legile și categoriile economice specifice acestei orînduiri, precum și cele generale ale dezvoltării societății omenești.

Practic, realizarea unității dialectice a acțiunii ansamblului legilor economice, deci inclusiv a legii valorii, are loc în procesul planificării economico-sociale și, firește, al îndeplinirii planului național unic. În acest context, una dintre problemele esențiale, care necesită o abordare temeinică, este aceea privind relația plan-piață, mai exact a unității dintre plan și piață.

Piața este o categorie economică, reprezentînd expresia sintetică a relațiilor de producție specifice producției de mărfuri, mecanismul formării și funcționării pîrghiilor valorii, în cîmpul de acțiune al legii valorii și al celorlalte legi economice obiective. Categoria de piață exprimă acele relații și interdependențe care se creează și acționează între nivelul și structura producției, pe de o parte, și nivelul și structura cererii, nevoii sociale de produse și servicii, pe de altă parte.

Nu este încă închisă discuția asupra primordialității planului sau a pieței. Considerăm însă că orice tratare separată și mai ales orice încercare de contrapunere a planului și a pieței, nu corespund realității.

Ne sprijinim în această afirmație pe faptul că, dacă piața socialistă reprezintă ansamblul relațiilor economice dintre producători și consumatori, în condițiile economiei socialiste, reglarea raporturilor dintre producători și consumatori are caracter conștient, realizîndu-se prin planificarea economico-socială, prin fundamentarea științifică a nevoii sociale, prin coordonarea și controlul desfășurării activității economice pe baza planului și a altor mecanisme specifice. Piața socialistă este deci incompatibilă cu reglarea spontană a raporturilor dintre producător și consumator, dar este perfect compatibilă cu reglarea acestor relații în cadrul planului național unic de dezvoltare economico-socială. Piața socialistă face, astfel, parte integrantă din planul național unic. Luarea organică în considerare a dimensiunilor pieței ține de esența planificării socialiste, științific fundamentate. Planul cuprinde și cererea și oferta, și piața și prețurile. Nici n-ar fi posibilă determinarea în mod cît mai real a sistemului de indicatori valorici ai planului, dacă nu s-ar planifica înseși prețurile prin care se exprimă acești indicatori. Prețurile sînt mai întîi obiect al planificării și numai apoi instrument de planificare și evidență.

Prețurile fiind o problemă fundamentală a conducerii și planificării economiei noastre socialiste nu pot fi stabilite la întîmplare, după așa-zisele cerințe ale pieței. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Problema formării prețurilor, inclusiv a celor de cost, a celor de producție, cu atît mai mult a prețurilor de desfacere este o problemă ce nu poate fi lăsată la voia întîmplării, la liberul arbitru, la liberul schimb sau la cerința pieței, cum se spune în unele țări“.** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, București, Editura politică, 1977, p. 623). De altfel, în țara noastră, prețurile constituie o secțiune specială, integrată în cadrul planului național unic, riguros elaborată, în deplină concordanță cu dezvoltarea întregii economii naționale, cu exigențele etapei actuale a trecerii la o nouă calitate, a creșterii generale a eficienței activității economice, în final, a ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Analiza dezvoltării economico-sociale a României socialiste scoate în evidență cu pregnanță consecvența și rigurozitatea cu care conducerea partidului și statului nostru au urmărit și înfăptuit încadrarea evoluției prețurilor în prevederile planurilor anuale și cincinale. Conform comunicatelor privind îndeplinirea planului, indicele general al prețurilor mărfurilor și tarifelor serviciilor de consum din unitățile socialiste a fost în 1980, față de 1970, de 109,9%. În anii 1981 și 1982 a avut loc procesul necesar de așezare a tuturor categoriilor de prețuri pe principii economice. Ca urmare a acestui proces, indicele general al prețurilor cu amănuntul și tarifelor serviciilor de consum din unitățile socialiste era în 1982, față de 1970, de 131,2%. În anul 1984, față de 1980, indicele general al prețurilor de consum era de 123,3%, iar pentru anul 1985, față de 1984 se prevede un indice sub 101,0%.

Pentru a compensa majorarea necesară a prețurilor, veniturile nominale ale oamenilor muncii au crescut — pe baza rezultatelor obținute în economie — într-un ritm mai mare, asigurînd creșterea în continuare a retribuției reale. Astfel, în cincinalul 1976—1980, retribuția reală a crescut în ansamblu cu 29%, iar în cincinalul actual (1981—1985) s-a prevăzut o sporire a acesteia cu 8%.

Stabilitatea prețurilor are la bază creșterea economică, sporirea continuă a producției de bunuri materiale, de valori de întrebuințare superioare. Întreaga politică de prețuri a partidului și statului nostru se elaborează și se aplică în strînsă legătură cu dezvoltarea economico-socială a țării, situația reală, de fond a prețurilor fiind determinată de scăderea sistematică a consumurilor de materii prime și de materiale, de forța de muncă, de ridicarea productivității muncii, în condițiile sporirii cantitative și calitative a producției de bunuri materiale.

3 Baza obiectivă a unității proceselor și fenomenelor economico-sociale, a acțiunii legii valorii și a celorlalte legi economice, o constituie proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, relațiile de producție socialiste atotcuprinzătoare în societatea noastră.

După cum relațiile de producție socialiste sînt atotcuprinzătoare și planul național unic este, trebuie să fie, atotcuprinzător, îmbrățișînd și îmbinînd toate sectoarele și activitățile din economia națională, toate procesele dezvoltării economico-sociale. Problema nu este de a lăsa în afara planului, a planificării, unele sectoare sau activități, ci de a reflecta în plan, cît mai deplin, fundamentat, realist și corect cerințele pieței socialiste, ale legii valorii, înțelegînd prin acestea resursele și necesitățile economiei naționale. Firește că se are în vedere o ierarhizare rațională, în funcție de exigențele etapei respective, a indicatorilor cuprinși în plan la nivelul întreprinderii, centralei industriale, departamentului, ministerului și în planul național unic al economiei naționale.

Referindu-se la unele discuții și teze, care mai circulă, mai ales pe plan mondial, privind renunțarea la conducerea pe baza planului unic a dezvoltării economico-sociale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată în Raportul la Congresul al XIII-lea al partidului : **„Să avem permanent în vedere că nu putem slăbi sub nici o formă conducerea unitară a activității economico-sociale pe baza planului unic — care trebuie să îmbine interesele fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii cu interesele generale ale societății noastre socialiste, ale întregului popor. Dacă am renunța la principiul conducerii pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, s-ar produce, inevitabil, dezorganizarea activității, ar apărea o serie de contradicții, cu repercusiuni grave asupra făuririi societății socialiste, a dezvoltării patriei și ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului“.**

Cerințele legii valorii, ale pieței — în economia socialistă — nu contravin celor ale planificării, ale planului, ci se îmbină într-un tot unitar, asigurînd realmente condițiile necesare dezvoltării neîntrerupte și echilibrate ale economiei socialiste.

Înțelegînd procesele și fenomenele economice, legitățile dezvoltării în interdependența și interacțiunea lor, în legătura lor dialectică, se poate acționa concret, real pentru dezvoltarea neîntreruptă, armonioasă și echilibrată a societății. Legea obiectivă a valorii, prin esența și funcțiile ei, cere tocmai realizarea echilibrului și unității dialectice necesare în economie, pornind de la resursele materiale și umane, de la nevoia socială de produse și servicii și de la diviziunea și productivitatea muncii sociale.

Cunoașterea aprofundată pe baza analizei științifice a mecanismului acțiunii legilor economice, a caracterului obiectiv al acestora, aplicarea cerințelor acestora în condițiile concrete ale țării noastre, au conferit și conferă în continuare realismul și dinamismul dezvoltării economico-sociale a României socialiste

dr. Traian LAZĂR

Mediul ambiant şi calitatea vieţii (II)

CALITATEA mediului, privită prin perspectiva unor noţiuni şi interpretări ale ştiinţelor economice contemporane occidentale, poate fi considerată ca un bun oarecare, care se transformă, trecînd de la situaţia aşa-numitului bun „liber", fără valoare, la situaţia aşa-numitului bun rar sau deficitar care capătă „valoare". Interpretînd asemenea bunuri prin prisma cererii şi ofertei, Seneca şi Taussig arată că pe la începutul secolului oferta de aer curat, de apă potabilă bună şi alte amenităţi ale vieţii depăşea cererea efectivă, în ciuda existenţei unei oferte mai limitate de bunuri şi servicii, unui confort de viaţă mai scăzut şi existenţei unor probleme de poluare mai ales la nivel local. În ultimele decenii, în multe ţări cu o mare afluenţă de bunuri şi servicii şi confort ridicat de viaţă, însă cu o densitate mai mare a populaţiei şi a activităţilor industriale şi cu un grad ridicat de urbanizare, calitatea mediului a devenit un bun rar sau deficitar, astfel încît cererea începe să depăşească oferta.

În zonele cu cea mai densă populaţie, cu grad ridicat de urbanizare, precum şi cu o mare densitate de activităţi economice, producerea cantităţilor tot mai mari de bunuri şi servicii suprasolicită factorii de mediu. Aceasta a dus în multe zone la situaţia de depăşire a posibilităţilor naturale de autocurăţire a atmosferei, de autoepurare a apelor şi de asimilare în natură a reziduurilor poluante şi a resturilor menajere. În ultimul timp, problemele calităţii mediului s-au agravat din cauza cantităţilor mari de reziduuri dăunătoare — radiaţii nucleare, compuşi de mercur, pesticide, oxizi de sulf etc., care erodează factorii de mediu, iar pe termen lung afectează sănătatea omului. Pe de o parte, extinderea rapidă a producţiei de bunuri şi servicii şi folosirea de tehnologii tradiţionale puternic poluante, au dus la scăderea aşa-numitei oferte de mediu corespunzător calitativ. Pe de altă parte, cererea pentru o calitate corespunzătoare a mediului a crescut puternic. Această cerere a devenit un produs secundar al creşterii economice.

În fazele incipiente ale dezvoltării, cînd omul îşi procura cu multă dificultate mijloacele de subzistenţă, el nu era preocupat de diferite aspecte ale calităţii mediului, de amenităţile vieţii în general. În societăţile moderne, aflate în faza industrializării avansate sau mature, unde sînt asigurate nu numai mijloacele de subzistenţă ci şi mijloacele de satisfacere a unor nevoi superioare — de confort, de cunoaştere, culturale, estetice etc., omul îşi îndreaptă atenţia şi devine tot mai intens preocupat de calitatea mediului ambiant. Atîta timp cît problema calităţii mediului ambiant nu pune în joc existenţa biologică, în general, precum şi starea de sănătate a omului, cererea pentru un mediu de calitate rămîne asemănătoare cu cea pentru bunuri sau servicii de lux. Cînd însă calitatea mediului se deteriorează, ajungînd pînă la situaţia de a deveni un pericol pentru starea de sănătate sau pentru existenţa biologică, afectînd în mod negativ şi grav calitatea vieţii, ea capătă şi trebuie să capete prioritate pe scara ierarhiei trebuinţelor umane şi a deciziilor individuale şi sociale. În acest caz, cererea pentru calitatea vieţii intră în categoria cererilor pentru bunurile de primă necesitate. Calitatea vieţii depinde, astfel, tot mai mult de ceea ce numeşte M. Drăgănescu, nivelul de trai ecologic. Acesta este definit prin condiţiile pe care le oferă vieţii umane cadrul ecologic format din factorii de mediu, inclusiv calitatea acestora, care se află într-o permanentă şi rapidă transformare.

Cadrul ecologic format din habitatul uman, biosferă, şi din toţi ceilalţi factori care formează condiţiile de mediu se află în raport invers cu nivelul de trai economic atunci cînd dezvoltarea forţelor de producţie care stau la baza ridicării nivelului de trai economic se bazează pe tehnologii tradiţionale puternic poluante, energointensive şi materialintensive. Amenităţile care derivă din condiţiile de mediu trebuie să însoţească nivelul de trai ecologic nu în definirea acestuia ci în definirea calităţii vieţii căreia i se asigură în felul acesta dimensiunile spirituale formate din elementele psihosociale, morale, estetice, ştiinţifice etc.

Calitatea vieţii apare în această situaţie ca o funcţie determinată de două categorii de variabile :

$$Y = F(V_o, V_s),$$

în care : V_o — variabile obiective, formate din nivelul de trai economic, nivelul de trai ecologic etc., şi exprimate prin indicatori obiectivi daţi de condiţiile de mediu ; V_s — variabile subiective derivate din nivelul de trai economic şi din cel ecologic, din varietatea vieţii etc., exprimate prin indicatori subiectivi şi formaţi din totalitatea amenităţilor naturale şi societale, atitudinea membrilor societăţii faţă de indicatorii obiectivi sau aprecierea dată acestora de membrii societăţii în raport cu sistemul de valori dominante.

În jurul acestor probleme există discuţii şi chiar unele încercări teoretico-metodologice de definire a indicatorilor, de cuantificare a lor şi a efectelor condiţiilor de mediu asupra calităţii vieţii. Deşi pînă în prezent nu este elaborat un indicator al nivelului de trai ecologic, totuşi avansul pe linia modelării ecosistemelor şi a modelării globale face să se întrezărească posibilităţile construirii unui asemenea indicator sau a unui sistem de indicatori care să caracterizeze sub diferite aspecte nivelul de trai ecologic, fapt care ar avea o mare importanţă pentru planificare, mai ales pentru cea pe termen lung.

Modelul global al lui Jay Forrester oferă idei interesante pentru elaborarea unor indicatori ai nivelului de trai ecologic şi pentru integrarea lor în categoria calităţii vieţii. Aceşti indicatori calificaţi ca factori ai calităţii vieţii şi luaţi în considerare în model, în funcţie de importanţa şi prioritatea fiecăruia, sînt următorii : 1) nivelul de trai material ; 2) aglomerarea urbană ; 3) potenţialul producţiei de alimente ; 4) poluarea. În modelul său, Forrester pleacă de la aşa-numita calitate a vieţii standard, dintr-un an oarecare (de exemplu, din 1970) definită prin valoarea 1. Acest nivel este multiplicat prin patru multiplicatori derivaţi din factorii de mai sus. În clasificarea făcută şi folosită de Forrester se ţine seama de caracteristica fiecărui factor privind influenţa asupra calităţii vieţii. Cei patru factori sînt inputuri ale calităţii vieţii. Ele sînt definite, combinate şi utilizate în modele în aşa fel încît să reflecte cît mai real gradul de urgenţă şi intensitate a acestora asupra calităţii vieţii. De exemplu, în cazul alimentelor, o cantitate scăzută sau insuficientă de alimente ori o creştere insuficientă a acesteia afectează mai rapid şi mai intens calitatea vieţii decît celelalte variabile. Sporirea cantităţii de alimente dincolo de necesar pierde rapid capacitatea de a influenţa creşterea calităţii vieţii. De asemenea, în cazul poluării, măsurile de reducere a acesteia sub nivelul acceptabil îşi pierd importanţa şi prioritatea faţă de alte măsuri care influenţează ridicarea calităţii vieţii. Aceşti factori îşi schimbă importanţa şi priorităţile în funcţie de nivelul dezvoltării, de natura tehnologiilor, de densitatea teritorială a proceselor economice şi de densitatea demografică. În condiţiile unui nivel mai avansat de industrializare şi de dezvoltare demografică, precum şi a unei structuri tehnologice şi de producţie tradiţionale (poluante, energointensive şi materialintensive), pe primul plan apare poluarea care diminuează calitatea vieţii pe măsură ce sporesc daunele asupra factorilor de mediu şi asupra condiţiilor de viaţă ale omului. Pe al doilea plan apare aglomerarea urbană cu consecinţe negative asupra calităţii vieţii datorită lipsei de spaţiu liber, presiunii psihologice şi altele. Ca factori de contracarare a acestor efecte vin măsurile împotriva poluării, apoi a celor împotriva aglomerării urbane. Cea de-a treia şi a patra prioritate o au respectiv nivelul de trai material şi producţia de alimente. În funcţie de ritmul creşterii demografice şi de evoluţia tehnologiilor se pot schimba priorităţile acestor factori. (Jay Forrester, World Dynamics, Wright-Alen Press, Inc. Cambrige, Mass, 1971)

O definiţie mai largă a nivelului de trai ecologic — ca variabilă obiectivă a calităţii vieţii — ar putea fi dată atunci cînd se iau în considerare, pe de o parte, ansamblul factorilor de mediu, cum sînt factorii care influenţează calitatea mediului ambiant, iar, pe de altă parte, modul cum este influenţată viaţa omului şi intensitatea acesteia.

Nivelul de trai ecologic, considerat ca variabilă obiectivă dependentă, notat cu V_{OTE}, apare ca o funcţie de variabile obiective :

$$V_{OTE} = F(F_{on}, F_{oa}, P_o),$$

definite astfel : F_{on} — cantitatea factorilor de mediu naturali pe locuitor, pe ţări şi zone, inclusiv a resurselor minerale şi agricole — alimentare şi nealimentare ; F_{oa} — cantitatea factorilor de mediu artificiali pe locuitor — pe ţări şi zone ; P_o — cantitatea şi concentraţia elementelor nocive care poluează faptorii şi condiţiile de mediu şi contribuie la deteriorarea condiţiilor de viaţă.

Exprimarea funcţiei nivel de trai ecologic se poate face mai analitic prin explicitarea fiecărei componente a variabilelor de mai sus, şi anume : pentru variabila F_{on} — sol, apă, păduri, aer etc. ; pentru variabila F_{oa} — habitat,

așezăminte pentru protecția sănătății, învățămînt etc. ; pentru variabila P_o — concentrația de noxe în atmosferă, concentrația de substanțe chimice și biologice în apele curgătoare și lacuri, concentrația substanțelor dăunătoare în alimente, apă etc.

O posibilitate de a cuantifica nivelul de trai ecologic ar consta în a acorda fiecărui factor-variabilă aflat într-o stare normală — nivel standard — cîte o pondere sau cîte un număr de puncte care să exprime importanța sa pentru asigurarea condițiilor normale de viață într-un anumit an și în anumite zone. Fiecare factor are o evoluție specifică în ce privește relația dintre cantitatea sau concentrația sa și efectele acestora asupra condițiilor de viață. De aceea, este necesar ca pentru fiecare factor-variabilă să se întocmească, pe baza unor cercetări speciale, scala specifică ce trebuie să descrie relația dintre evoluția factorului respectiv și condițiile de viață. Această curbă trebuie să exprime importanța și urgența fiecărui factor în evoluția sa pentru asigurarea condițiilor de viață. De exemplu, pentru un grad avansat de poluare sau pentru lipsa acută de hrană sau de apă ce pun viața în pericol se poate da valoarea 0. În cazul lipsei de poluare sau în cazul abundenței resurselor de hrană și de apă acestora li se atribuie valoarea 1.

O formă mai simplă de exprimare a nivelului de trai ecologic ar putea fi dinamica rezultată din bilanțul anual al însumării algebrice a beneficiilor sociale obținute prin ameliorarea condițiilor de mediu (+) și al costurilor sociale ocazionate de daunele aduse condițiilor de mediu și, în mod implicit, condițiilor de viață (—).

Pentru a evalua calitatea vieții, așa cum s-a subliniat mai sus, la variabilele obiective ale nivelului de trai ecologic (reprezentate de factori de mediu naturali și artificiali) trebuie adăugate variabilele subiective derivate din cele obiective. Asemenea variabile subiective constau în satisfacția de a trăi într-un mediu nepoluat, plăcerea de a petrece viața în condiții de confort și într-un mediu cultural, estetic etc. Deși acestea pot avea o pondere hotărîtoare în nivelul calității vieții, ele nu pot fi însă exprimate numeric.

Știința economică studiază influența fenomenelor legate de viața naturală sau biologică numai în măsura în care aduce beneficii sau prejudicii omului sau vieții sociale în prezent sau perspectivă. În legătură cu aceasta, poluarea, deteriorarea unor factori de mediu, epuizarea unor resurse minerale convenționale etc. sînt studiate de știința economică — așa cum arătam într-o lucrare anterioară [12]) — nu sub aspectul fizic sau tehnologic ori în cadrul relațiilor lor din cadrul naturii, ci, pe de o parte, sub aspectul alocării unor resurse pentru ameliorarea condițiilor de mediu, iar pe de altă parte, sub aspectul efectelor sau consecințelor economico-sociale și a influențelor acestora asupra calității vieții.

Alocarea resurselor nu poate avea ca scop doar maximizarea protecției mediului, așa cum adeseori vor să înțeleagă cei mai mulți dintre ecologi. Alocarea resurselor trebuie să aibă în

[12]) Vezi A. Iancu, Creșterea economică și mediul înconjurător, București, Editura politică, 1979, p. 32

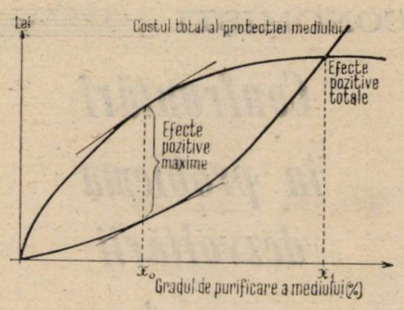

vedere găsirea unui nivel optim al efectelor în interesul omului, al societății. Conform acestui principiu, acceptarea alocării suplimentare de resurse trebuie condiționată de obținerea unor suplimente de beneficii nete pentru om și societate, și anume pînă cînd diferența dintre beneficiul obținut și costul reducerii poluării și a altor măsuri de protecție a mediului devine zero.

Deci problema care se pune este de a determina gradul de poluare a mediului pînă la care societatea este interesată și dispusă să acționeze în sensul reducerii, cunoscîndu-se următoarele: gradul inițial de poluare a mediului; utilitatea socială suplimentară (marginală), reprezentată de sumele de bani în plus pe care societatea ar fi dispusă să le plătească pentru reducerea gradului de poluare, sume care sînt în descreștere o dată cu diminuarea gradului de poluare; costurile suplimentare pe care societatea trebuie să le plătească pentru a avea un mediu tot mai curat, costuri care sînt însă în creștere o dată cu necesitatea sporirii gradului de purificare a mediului.

În urma observațiilor și studiilor empirice s-a constatat existența unor relații de dependență între gradul de reducere a poluării, pe de o parte, și costul, precum și efectele pozitive (beneficiul) totale ce se realizează prin controlul și acțiunile de reducere a gradului de poluare, pe de altă parte. S-a constatat, de exemplu, că evoluția costului total pentru activitatea antipoluantă în funcție de gradul poluării descrie o curbă de formă exponențială. Primele măsuri de reducere a concentrării reziduurilor poluante aduc efectele cele mai importante. Ulterior, în cazul unor măsuri suplimentare de reducere a reziduurilor la același volum de efecte favorabile asupra calității vieții este necesar un volum din ce în ce mai mare de cheltuieli. Totodată, s-a constatat că evoluția efectelor favorabile asupra calității vieții (beneficiul total) pentru realizarea diferitelor niveluri de poluare descrie cu aproximație curbe de formă logaritmică sau semilogaritmică.

Pentru determinarea nivelului optim la care cheltuielile pentru reducerea poluării asigură efectele pozitive maxime asupra nivelului de trai ecologic poate fi folosită construcția unui grafic în care pe abscisă se notează gradul de reducere a reziduurilor poluante, iar pe ordonată indicatorii privind costul total și efectul pozitiv total asupra ridicării calității vieții, rezultați din acțiunile antipoluante (figura).

La punctul X_1 costul total este egal cu efectele pozitive totale. Evident, dincolo de acest punct cheltuielile sînt în creștere rapidă iar efectele pozitive suplimentare sînt din ce în ce mai mici.

Situația descrisă presupune neluarea în considerare a progresului tehnic. Cercetările efectuate relevă însă progresele tot mai mari care se fac în îmbunătățirea tehnologiilor care aduc efecte pozitive nu numai pe calea combaterii poluării ci, în primul rînd, pe calea prevenirii deteriorării mediului ambiant. De altfel se consideră că situația nesatisfăcătoare la care s-a ajuns în ceea ce privește starea avansată de poluare și de degradare a mediului în unele țări și regiuni se datorește nu atît lipsei de soluții tehnologice ci, în special, neglijării timp îndelungat a acestor probleme importante ca urmare fie a necunoașterii dimensiunii fenomenelor sau a urmărilor lor negative fie a acțiunii unor mecanisme economice puse în serviciul unor interese imediate, fără să se țină seama de interesele de perspectivă ale individului și ale întregii colectivități.

Dezvoltarea rapidă a industriei și modernizarea agriculturii și a transporturilor au fost însoțite în țara noastră de un complex important de măsuri pe linia protejării mediului înconjurător. Printre acestea se înscriu, în primul rînd, elaborarea regimului juridic și a unui sistem de norme sanitare obligatorii pentru toate unitățile economice și administrative și pentru întreaga populație, organizarea instituțiilor de stat centrale și locale de specialitate responsabile pentru implementarea politicii de protecție a mediului înconjurător, organizarea rețelei de monitoring (de observare și control ale poluării), crearea a numeroase instalații de epurare a apelor orășenești și industriale, tratarea și reintroducerea în procesul de producție a resurselor secundare și reziduurilor, folosind în acest scop tehnologii adecvate. Un concept original, cu multiple valențe practice pentru realizarea deziderateloor de mai sus, a cărui aplicare și extindere în economie considerăm că este de mare actualitate, este acela de proces circular activ, avansat în coloanele Revistei economice de către Maria D. Popescu. Concomitent, este necesară încorporarea, în cadrul noilor obiective de investiții, a unor instalații și tehnologii antipoluante. Se realizează, de asemenea, însemnate lucrări de ameliorare a solului, de sistematizare teritorială și a localităților, de amenajare a bazinelor hidrografice.

Toate acestea au menirea de a contribui la ridicarea nivelului calității vieții. Față de complexitatea problemelor pe care le ridică procesul industrializării și dezvoltării economice în etapa actuală prin antrenarea în economie a unor combustibili inferiori și a unor minereuri cu conținut scăzut de elemente utile, de dezvoltare a hidroenergiei și a unor ramuri chimice și metalurgice, de chimizare a agriculturii etc. se impune intensificarea aplicării măsurilor de protecție a mediului, în special în zonele unde densitatea populației și a proceselor economice este cea mai ridicată.

dr. Aurel IANCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Confruntări în problema dezvoltării economice interbelice (II)

ÎN 1935 – deci după criza din 1929–1933 cînd faptele au pus în evidență caracterul dăunător al împărțirii Europei în A, industrială, și B, agrară – T. Cristureanu publică lucrarea sa despre state agrare, state industriale. Pe baza unei temeinice documentații din literatura și statisticile mondiale, el a demonstrat mersul accentuării discrepanțelor dintre prețurile produselor agrare și al celor industriale, proces considerat cu caracter de lege, făcînd să apară paradoxala problemă potrivit căreia „Europa industrială se găsește de-o parte a baricadei, iar Europa agricolă de cealaltă parte a baricadei, oricît de mult interes ar fi avut ambele Europe să conviețuiască și să se întregească reciproc"[1]). În timpul crizei din 1929–1933, scăderea prețurilor la produsele B (agricole) a fost mult mai mare decît la produsele A (industriale). În 1932 față de 1924 prețul grîului era cu 65,6% mai mic, al porumbului cu 62,6%, al cărnii și untului cu circa 51%, al lînei cu 73%... În schimb, prețurile la produsele industriale, deci B, au scăzut cu procente variind între 20–30. Aceasta a făcut să se adîncească decalajele între Europa industrială și cea agrară, să crească spectaculos datoriile Europei B față de A, să se îngreuneze ieșirea din criză, să se înăsprească relațiile dintre cele două grupuri mari de țări și să se intre într-un adevărat cerc vicios al negocierilor. Chiar dacă n-ar fi existat tarife și bariere vamale, datorii financiare, cum precizează T. Cristureanu, „dacă nu s-ar fi ignorat axioma că prosperitatea industriei și a țărilor industriale e în absolută funcție de puterea de cumpărare a consumatorilor țărani și muncitori, și totuși o astfel de discrepanță ar fi trebuit să provoace o tulburare destul de mare, o rupere destul de accentuată a echilibrului economic dintre zonele economice complementare"[2]). Deci complementaritatea țări industriale – țări agrare nu ducea la echilibru ci, perpetuată, accentua dezechilibrul împingînd spre ruptură. Încă o dată se argumenta legitimitatea cursului spre industrializare al țărilor agrare, în care se încadra și România.

Analiza minuțioasă a datelor despre evoluția prețurilor la produsele industriale și agricole, a relațiilor dintre țările A și B l-a condus pe autor la concluzia că nu s-a produs o simplă rupere a echilibrului aparent. S-a creat de fapt o adevărată prăpastie. „Am început să ne dușmănim, am început să ne boicotăm... ne-am cramponat în fine de singura formulă congruentă cu linia fără capăt a cercului vicios ; nu cumpăr mărfuri industriale fiindcă nu-mi cumpărați produse agricole – nu-ți cumpăr produsele agricole, fiindcă nu-mi cumperi produsele mele industriale ! Aveam nevoie de mașinile lor, aveau nevoie de alimentele noastre și totuși ne aruncam unul altuia lozinca răutăcioasă și primitivă : sauve qui peut !"[3]). Un asemenea curs al negocierilor bazat pe contradicțiile între Europa A și cea B a făcut să eșueze încercarea de reconciliere de la Conferința Internațională ținută la Stressa. Și totuși nu s-a produs nici o catastrofă ; țările agrare au continuat să se industrializeze, iar cele industriale să-și dezvolte și o agricultură modernă. Echilibrul restabilit, destul de fragil, a fost rupt de cel de-al doilea război mondial care a dat cu mult înapoi o seamă de țări europene, iar România a trebuit să reia, în alte condiții și la altă scară, efortul de industrializare. Astăzi nu se mai poate vorbi de o Europă industrială și una agrară, ci de una superindustrială și alta în curs de încheiere a procesului de industrializare într-o perspectivă mai mult sau mai puțin apropiată.

În anii imediat premergători celui de-al doilea război mondial s-a observat o sporire a preocupărilor unor economiști străini, îndeosebi germani, față de analiza structurii economiei românești, de orientarea ei pe linia industrializării. În acest cadru ideea de bază a „Manifestului bancherilor" – de negare a necesității și capacității țărilor agrare de a se industrializa – nu era abandonată în fond, ci doar transformată. Ea îmbracă forma tezei „excesului de industrializare a țărilor agrare", a „inoportunității" dezvoltării industriei grele".

Încă în 1927 apare lucrarea lui Oscar Graf despre industrializarea României. În ea se susținea că țara noastră nu ar putea dezvolta ramurile industriei grele și de aceea ar trebui „să se îndrepte în mod stăruitor spre ramura transformatoare a materiei prime vegetale și animale ; așadar, industria lemnului, a tăbăcăriei, industria textilă și morăritul trebuie să preocupe România din ce în ce mai mult"[4]). Teze similare sînt conținute și în lucrarea dr. M. Gross despre economia sud-estului european apărută în 1937[5]). Iar în 1939, Robert Mossé – într-un studiu publicat chiar în România și care prin titlu era inofensiv – aprecia „România stat eminamente agricol" iar „Germania, stat esențialmente industrial." „Aceste două țări erau legate prin reciprocitate de interese economice încă înainte de războiu"[6]) și recomanda României să intensifice dezvoltarea agriculturii. Asemenea teze, direct inspirate de fascismul german, erau în favoarea transformării României într-un hinterland agricol al Germaniei. Replicile românești au fost numeroase. Dar sub presiunile fascismului, s-au făcut și concesii, chiar de către unii autori neoliberali. La aceștia, cum susținea și G.N. Leon, s-a format ideea că economia României devenise deja industrială. „Sprijinirea industriei naționale, afirma el într-o conferință ținută în Germania, a mers atît de departe încît pot afirma că viața economică a României din această perioadă se caracterizează prin dominarea indus-

FIȘE

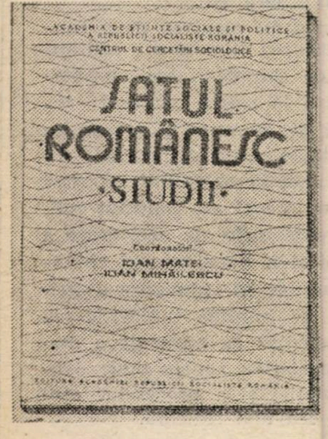

● *Nu cu multă vreme în urmă, cercetările sociale desfășurate la nivelul comunităților rurale păreau să aparțină definitiv istoriei, estimîndu-se că satul și economia agrară se îndreptau inevitabil spre o reducere maximă de pondere, asemenea țărilor puternic industrializate. Iată însă că în prezent, în contextul înfăptuirii noii revoluții agrare, realitatea rurală este privită dintr-o nouă perspectivă care justifică – impune chiar – revigorarea unor valoroase tradiții ale sociologiei rurale românești. Pe un asemenea traiect analitic se înscrie și volumul publicat de* Centrul de cercetări sociologice *la* EDITURA ACADEMIEI *(coordonatori* Ioan Matei *și* Ioan Mihăilescu) *sub titlul* „Satul românesc". *Cartea reunește o serie de studii axate cu precădere asupra problematicii satului contemporan, precedate însă de o utilă privire istorică asupra principalelor etape ce au caracterizat cercetările comunităților rurale din țara noastră. Astfel, celelalte opt studii cuprinse în volum aprofundează aspecte esențiale ale dezvoltării rurale, prezente și de perspectivă, precum schimbările în structura agrară, aspecte demografice ale satului românesc, migrația și schimbarea structurii sociale în mediul rural, dezvoltarea sistematizată a localităților rurale etc.*

Agricultură

● *Dezvoltarea agriculturii în R.P. Bulgaria este proiectată în funcție de cerințele de viitor ale economiei, de nivelul tehnic și organizatoric existent, de anumite restricții care izvorăsc din specificitatea producției agricole ca atare. După cum subliniază* D. Sakhandiev *în articolul* „O strategie pentru dezvoltarea intensivă și eficientă a agriculturii", *publicat în numărul 6/1985 al* Revistei IKONOMICESKA MISIL, *orientarea fundamentală o reprezintă dezvoltarea susținută și diversificarea producției agricole. Strategia pentru următoarea etapă diferă însă în anumită măsură de cea precedentă, susține autorul. În primul rînd se face simțită nevoia unei înnoiri substanțiale a sistemei de mașini folosite, care prezintă o anumită uzură fizică și morală. La aceasta se adaugă faptul că dezvoltarea producției agricole va trebui să țină seama în*

trială" [7]). Se cerea tot mai insistent, în virtutea pretinsei „suficiențe" a dezvoltării industriei, oprirea industrializării țării.

Cei care au combătut cu mult temei teza suficientei dezvoltări a industriei românești au fost marxiștii, comuniștii. Amplul studiu „De la criză la criză" apărut în revista „Lupta de clasă" din 1938, este cît se poate de grăitor în acest sens. Reprezentanții clasei muncitoare au abordat cu consecvență problema industrializării prin prisma intereselor de progres ale țării, din punctul de vedere al muncitorimii. Ei au legat acest proces de natura orînduirii în care se realiza și limitele pe care aceasta le impunea, de confruntarea intereselor claselor aflate în luptă.

Analiza științifică a industrializării începînd cu declanșarea marii crize, în anul 1929, și terminînd cu anul de vîrf al dezvoltării României burghezo-moșierești, anul 1938 a condus la aprecieri și concluzii importante nu numai pentru combaterea punctelor de vedere amintite, dar și pentru formularea — cu mai puțin de un deceniu mai tîrziu, în 1945 — a unei strategii a clasei muncitoare, a Partidului Comunist Român în problema industrializării. Deci de încheierea industrializării României în deceniul patru nici nu putea fi vorba, ci doar de atenuări temporare dictate mai ales de interesele Germaniei fasciste și de războiul în care țara noastră a fost împinsă.

Istoria a dat dreptate economiștilor de orientare marxistă. Să revenim însă la studiul „De la criză la criză". Încă în 1938, economiștii amintiți au arătat că în deceniul scurs de la declanșarea marii crize s-a marcat și o accentuare a industrializării pe fondul monopolizării pieței interne și al contribuției masive a statului, accelerîndu-se procesul de concentrare și centralizare, de monopolizare în economie. Iar în acest sens, industrializarea n-a fost privită de ei doar ca un proces tehnic, de creare a noi unități industriale și de sporire a producției, ci, mai întîi de toate, ca un proces social-economic cu implicații asupra relațiilor de producție și asupra claselor sociale. Remarcarea accentuării monopolizării în procesul industrializării a fost însoțită, în studiul citat, de analiza creșterii rolului statului în viața economică — fără a se formula în mod expres idei despre capitalismul monopolist de stat — și influența lui asupra ratei ridicate a profiturilor încasate de marea industrie, marea finanță și marile întreprinderi comerciale. Dominația băncilor mari și a monopolurilor capitaliste și împletirea lor cu statul, care, în mod deschis a pus în serviciul lor Banca Națională, tezaurul public, creditul public, regimul comerțului exterior — pe scurt, toată politica economică și financiară — a adus băncilor și marilor întreprinderi beneficii economice, supraprofituri". Profiturile mari, socotite de unii economiști burghezi ca dovadă a gradului mare de industrializare erau puse în lumină, prin analiza științifică întreprinsă, ca dovadă a unui accentuat grad de exploatare a clasei muncitoare și de spoliere a maselor cu concursul nemijlocit al statului. Profiturile și supraprofiturile colosale „ametesc pe marii bancheri și marii industriași cum și pe acei economiști burghezi care stau direct în serviciul lor. Fiind încîntați de beneficiile enorme, unii dintre acești mari industriași — și o dată cu ei și oamenii de știință care îi servesc — sînt dispuși să identifice gradul de cîștig monopolist capitalist al băncilor și întreprinderilor mari cu gradul de dezvoltare industrială al țării. Și întrucît aceste profituri sînt enorm de mari, li se pare că România a devenit deja o țară industrială, încetînd de a mai fi o țară agricolă, că România este deja o țară economicește puternică, se arată în studiul la care ne referim. Reamintim că, încă în 1928 în studiul „Băncile și beneficiarii lor", Lucrețiu Pătrășcani analizase mecanismele pe baza cărora „masa de plusvaloare este în România excepțional de mare" iar rata profitului băncilor din țara noastră era net superioară celor ale băncilor apusene. Ceva mai tîrziu Gheorghe Rădulescu a demonstrat, în teza sa de doctorat, cum reușeau capitalurile autohtone și cele străine să realizeze o rată înaltă a profitului pe baza unei slabe dotări tehnice a aparatului de producție și, deci, a unui grad scăzut de industrializare.

Foarte sugestivă este analiza făcută de autorii marxiști obstacolelor industrializării în România. Acestea erau legate nu de capitalism în general — ei au arătat că în alte țări, capitalismul a realizat industrializarea la un nivel superior — ci de modul în care s-au îmbinat rămășițele relațiilor feudale cu forma românească a capitalismului, fapt care a ridicat piedici în calea industrializării din două direcții: a proprietății funciare din faza primată a regimului feudal, pe de o parte și a proprietății capitaliste din faza primată monopolistă, a regimului burghez, pe de altă parte. Se releva astfel că se crea un adevărat cerc vicios al subindustrializării, iar ieșirea din el trebuia să ducă cel puțin la înlăturarea marii proprietăți funciare și a monopolurilor, la ușurarea condițiilor de muncă și la îmbunătățirea condițiilor de trai ale maselor.

Reprezentanții clasei muncitoare erau sceptici în privința posibilităților de realizare pînă la capăt a industrializării în condițiile vechiului regim și ei o legau de necesitatea unor prefaceri fundamentale ale societății. Numai acestea puteau oferi cadrul adecvat pentru o structură rațională a economiei, așa cum de altfel istoricește s-a adeverit. Socialismul a permis să se treacă la acțiunea de repartiție teritorială judicioasă a forțelor de producție, de industrializare în ritm susținut a economiei și de schimbare ordonată a structurii economiei naționale.

prof. dr.
Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) Titus Cristureanu, Statul agrar și statul industrial, București, 1935, p. 35
[2]) Idem, p. 37
[3]) Idem.
[4]) Oskar Graf, Die Industriepolitik Alt-Rumäniens und die Grundlage der Industrialisierung Gross-Rumäniens, Cartea Românească, București, 1927, p. 141
[5]) H. Gross, Südosteuropäische Bank und Entwichlung der Wirtschaft, Leipzig, 1937
[6]) Robert Mossé. Problèmes fondamentaux de la connaissance économique, în „Analele economice și statistice", nr. 4—6/1939, p. 169
[7]) George N. Leon, Structura economiei României și posibilitățile ei viitoare, în „Analele ec. și stat", nr. 3—12/1941, p. 273

mai mare măsură de costurile pe care le presupune regenerarea unor suprafețe de teren, precum și de sustragerea temporară a altora din circuitul producției. În sfîrșit, sistemul economic și de cointeresare va necesita perfecționări suplimentare în direcția îmbinării flexibile a planificării centrale cu autogestiunea locală.

„În căutarea optimului"

● *Redactată într-un mod atractiv, apelînd frecvent la exemple intuitive sugerate de viața cotidiană, lucrarea lui Alexandru Isaic-Maniu, „În căutarea optimului" publicată recent la EDITURA ALBATROS analizează, comentează și popularizează cîteva soluții interesante și deosebit de actuale de optimizare a unor procese specifice societății contemporane. În esență, efortul autorului este îndreptat spre exprimarea într-un limbaj de largă accesibilitate — și cu o argumentație de asemenea accesibilă — a unor procese economice de mare complexitate, cum sînt optimul economic, modelarea ca instrument al optimizării, evaluarea impactului dimensiunii temporale asupra activității economice în general. Reține atenția efortul constant al autorului de a ușura înțelegerea unor aspecte ale procesului economic, apelînd la situații cu o puternică încărcătură sugestivă. De pildă, introducerea în problematica optimizării transportului este realizată prin descrierea așa-numitei probleme a „comis-voiajorului"; într-un spațiu asemănător se înscriu problemele „căutării" ale „croitului", problema „rucsacului" etc. Capitolul final al cărții este consacrat unor modele speciale cum sînt funcțiile de producție și teoria jocurilor.*

Simpozion

● *În cursul săptămînii trecute, s-au desfășurat la Slatina lucrările unui simpozion științific ce și-a propus să realizeze prin participarea a numeroși specialiști un larg schimb de experiență între unități aparținînd Ministerului Industriei Metalurgice. Simpozionul a fost axat pe o serie de aspecte deosebit de actuale privind organizarea conducerii, producției și a muncii, procesul introducerii tehnicii moderne de calcul, al automatizării și robotizării în metalurgie. Organizatorii — Ministerul Industriei Metalurgice și Întreprinderea de prelucrare a aluminiului din Slatina, — au structurat comunicările în funcție de nivelul de interes pe care îl prezintă — de audiență generală sau cu un grad mai mare de specializare. Tocmai în virtutea acestui fapt s-a izbutit găsirea unui limbaj comun între cercetători de formații diferite (ingineri, economiști, sociologi), pe de o parte; pe de altă parte simpozionul a contribuit la difuzarea unor soluții tehnico-organizatorice concrete, cu valoare practică.*

FIȘE

Documentar

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE — componentă organică a fluxurilor economice internaționale

ÎN SENSUL cel mai larg, tehnologia poate fi considerată ca fiind ansamblul cunoștințelor de specialitate care au legătură cu producția și care se referă în mod nemijlocit la procesul de producție (de exemplu perfecționarea tehnologiilor), sau la produsele rezultate (realizarea unor produse noi sau modificări ale celor existente). În ambele cazuri, accentul se pune pe aplicarea unor informații, cunoștințe de specialitate, care de regulă nu au un caracter omogen. În legătură cu acestea, în literatura de specialitate se vehiculează și termenii de tehnologie „tangibilă" (întruchipată în produs) și care se referă la cunoștințele de specialitate încorporate într-un produs sau echipament de producție și „intangibilă" (neconcretizată în produs) și care vizează sursa cunoștințelor, în amonte de etapa aplicativă.

Ca urmare a realizării transferului de tehnologie, beneficiarul acestuia se așteaptă la o sporire considerabilă a productivității resurselor sale. În cele mai multe cazuri, această creștere nu se produce imediat și de aici derivă și dificultățile cuantificării rezultatelor transferului de tehnologie : este mai greu de diseminat tehnologia de import, care pentru a fi asimilată necesită un volum considerabil de asistență de specialitate, în comparație cu tehnologia internă concepută ab initio pentru a satisface nevoi concrete ale economiei naționale. De aceea, pentru utilizator, transferul de tehnologie este cu atît mai eficient cu cît reușește să potențeze rapid investiția internă și creativitatea tehnico-științifică proprie și să inducă o viteză sporită de asimilare și perfecționare, în sens aplicativ, a tehnologiei primite.

Datorită importanței pe care avansul tehnologic o are pentru progresul economic în general, transferul de tehnologie a devenit tot mai mult o componentă organic integrată fluxurilor economice dintre state. O dezvoltare industrială dinamică nu poate fi realizată astăzi fără infuzie și adaptare de tehnologie înaltă, fără o participare activă la circuitul economic mondial.

O varietate de forme de implementare

DEȘI nu există o concordanță deplină în opiniile exprimate de specialiști, cu privire la formele concrete de implementare a transferului de tehnologie, putem considera (prin prisma volumului și ponderii comerțului internațional în domeniu) că acesta se realizează în principal prin : ● tranzacțiile internaționale cu mașini și echipamente, cunoștințele tehnologice fiind incluse în produs ; ● comerțul cu licențe, brevete, know-how; ● operațiuni de consulting-engineering ; ● schimbul de informații tehnico-științifice (realizat mai ales între țări aparținînd aceleiași grupări economice) ; ● asistență tehnică de specialitate, inclusiv formarea cadrelor naționale ; ● realizarea de obiective economice prin diverse forme de cooperare ; ● investiția directă sub forma societăților mixte (în special datorită informațiilor tehnice, tehnologice și de management transmise în aceste cazuri). O asemenea enumerare trebuie privită totuși cu rezerva că delimitarea exactă este greu de operat, întrucît formele de transfer se pot include și se pot completa în cadrul aceluiași contract. (Sînt din ce în ce mai frecvente cazurile în care tranzacțiile cu licențe includ și know-how-ul necesar punerii în aplicare, iar cele cu echipamente sînt însoțite și chiar condiționate de asistența tehnică de specialitate, pregătirea cadrelor etc.).

Privit prin prisma duratei relațiilor dintre vînzător și cumpărător, există tendința de a se face distincție între transferul „dintr-o dată" și „transferul pe termen lung" ce presupune continuarea conlucrării partenerilor dincolo de faza de producție. O asemenea relație de durată include activități variate, de la asistența tehnică necesară transferului tehnologiei curente și a celei noi la care s-a ajuns în perioada de valabilitate a contractului, pînă la angajarea drepturilor asupra mărcii de comercializare sau achiziționarea produselor rezultate din investiția comună. Recurgerea la una sau alta dintre operațiunile care prelungesc sau eficientizează acest transfer este în bună măsură influențată de factori conjuncturali. Astfel, criza energetică și de materii prime, instabilitatea valutar-financiară internațională și penuria de lichidități acționează și asupra amplitudinii și intensității cu care transferul de tehnologie se desfășoară, pe diferite fluxuri ale schimburilor economice internaționale : est-vest, nord-sud, sud-sud. O problemă de interes o constituie ierarhizarea formelor de transfer în funcție de eficiența lor privită din punctul de vedere al beneficiarului și, legat de aceasta, gradul de implicare al partenerilor în asemenea tranzacții. Din încercările întreprinse, reținem aprecierea potrivit căreia **cele mai eficiente forme** sînt cele ce presupun o participare mai activă a vînzătorului și o conlucrare intensă între parteneri : ● realizarea de obiective „la cheie" incluzînd un program complex de asistență tehnică specializare; ● tranzacțiile cu licențe care prevăd și pregătirea intensivă a cadrelor ; ● investițiile comune pentru construirea în comun a unor obiective industriale ; ● schimburile de informații tehnice ce presupun un contact permanent între parteneri ; ● calificarea cadrelor în tehnologii de vîrf ; ● fabricarea de echipament, însoțită de know-how.

În categoria „eficiente" sînt incluse : schimburile de documentații și date tehnice, consultanța, licențele însoțite de know-how ; iar ca mai puțin active și eficiente : vînzarea de licențe fără know-how, vînzarea de produse tehnologic intensive fără prevederi referitoare la punerea în funcțiune/funcționare, întreținere, propuneri tehnice neînsoțite de documentație ș.a.

Deși tehnologia de vîrf în formele sale „tangibile" și „intangibile" rămîne în continuare apanajul țărilor cele mai dezvoltate din punct de vedere economic, se constată tot mai mult o extindere în sens geografic, a ariei de cuprindere a zonelor de concentrare și diseminare a tehnologiei, datorită unor preocupări și eforturi manifestate atît la nivel național, cît și la nivel internațional, dintre care cele mai notabile prin amploare și constanță sînt realizate sub egida O.N.U. (UNCTAD, ONUDI și altele). Amploarea fenomenului trebuie însă corectată în funcție de cantitatea și calitatea tehnologiei vehiculate și de sectoarele mai dinamice sau mai puțin dinamice ale economiei în care tehnologia respectivă este implementată.

O succintă trecere în revistă a acestor zone de concentrare și diseminare a cunoștințelor tehnologice relevă următoarele :

■ În perioada postbelică, țările capitaliste dezvoltate au conceput accesul rapid la tehnologia avansată într-o manieră diferită : țările europene și S.U.A. au realizat acest lucru preponderent prin investiții directe, iar Japonia prin cumpărări și perfecționări de licențe. Noțiunea de „perfecționare tehnologică" a depășit treptat sfera producției propriu-zise și s-a extins asupra organizării, abilității de a comercializa un anumit produs, calificării forței de muncă.

■ Nivelul înalt al cheltuielilor de cercetare-dezvoltare, care la mijlocul anilor '70 (în prețuri 1970) era de 52 dolari/locuitor în S.U.A., 62 dolari în Elveția, 49 dolari în R.F.G., 38 dolari în Japonia. Aceste cheltuieli sînt susținute atît prin fondurile alocate de stat, cît și prin investițiile întreprinderilor individuale.

■ Tendința accentuată a acestor state de a transforma încercările tehnologice în succese comerciale (întreprinderile din țări ca S.U.A., Japonia practică transferul de tehnologii noi, care nu au fost utilizate în economia lor națională, către țări în curs de dezvoltare din Asia de sud-est, în domenii de vîrf, cum este, de exemplu, industria componentelor electronice, în care procedeele tehnologice noi puse în aplicare generează avantaje mai mari pentru exportator decît dacă le-ar utiliza în propria țară).

Aspecte specifice în țările în curs de dezvoltare

■ O PARTE din țările în curs de dezvoltare au devenit ele însele producătoare și exportatoare de tehnologie. Un segment dinamic în această privință îl constituie grupul țărilor în curs de industrializare sau conform unei alte denumiri „recent industrializate" : 40% din producția de echipamente a unui număr de 144 țări în curs de dezvoltare se realizează în 5 țări, între care India, Brazilia, Argentina, Turcia. Brazilia este al 13-lea producător mondial de mașini-unelte și a devenit exportator de avioane. În general, exporturile de tehnologie ale acestor țări se concentrează în următoarele domenii : echipamente industriale, lucrări de construcții-montaj,

servicii de engineering, asistență tehnică de specialitate, investiții directe. Deși produsele exportate de acestea sînt mai puțin sofisticate, ele sînt în multe cazuri mai bine adaptate nevoilor țărilor în curs de dezvoltare importatoare și mai repede asimilate în economia acestora, decît cele care provin din țările capitaliste industrializate.

■ O direcție importantă de realizare a transferului de tehnologie este cea dinspre țările socialiste către țările în curs de dezvoltare. Principala cale de implementare o constituie în acest caz exportul unor bunuri tehnologic intensive, mai ales mașini și echipamente, realizarea unor obiective economice, însoțită de asistență tehnică de specialitate și calificarea personalului local. Pînă la mijlocul deceniului opt, țările socialiste au acordat țărilor în curs de dezvoltare asistență tehnică la realizarea a circa 2 800 proiecte economice.

Investiția directă în societățile mixte constituite în țara parteneră este o altă modalitate de transfer tehnologic între aceste grupuri de țări : la sfîrșitul anului 1978, din cele 185 societăți mixte înființate cu participarea întreprinderilor din statele socialiste, 60% s-au constituit în domenii ce implică un flux continuu de tehnologie.

În legătură cu necesitățile de tehnologie ale țărilor în curs de dezvoltare, o problemă ce va trebui rezolvată, într-o perioadă scurtă de timp, este cea a realizării unei infrastructuri adecvate și a unui număr suficient de cadre superior calificate, de natură să faciliteze asimilarea noilor tehnologii și adaptarea lor la condițiile locale cu un efort financiar mai mic. Deși o anumită dezvoltare au cunoscut, în ultimii ani, și comerțul cu licențe, cooperarea tripartită și alte forme ale comerțului cu tehnologie, principala modalitate a transferului de tehnologie din țările socialiste, către cele în curs de dezvoltare, rămîne în continuare exportul de mașini și echipamente, din care o mare parte se realizează sub forma „transferului integrat" (construirea unor unități de producție, care la rîndul lor să fie capabile de a disemina cunoștințele tehnologice avansate).

■ Cu privire la transferul de tehnologie realizat de către firme din țări capitaliste dezvoltate, către țări în curs de dezvoltare, în literatura de specialitate, inclusiv în documente elaborate sub egida unor organisme specializate ale O.N.U., se conturează tot mai pregnant opinia că trebuie operată o distincție între transferul tehnologic ce emană de la marile companii transnaționale și cel efectuat de firme naționale de dimensiuni mici și mijlocii. Astfel, în primul caz se constată că transferul de tehnologie al transnaționalelor, către receptori în curs de dezvoltare, se referă la două situații : prelucrarea și asimilarea informațiilor și cunoștințelor tehnologice de specialitate transferate, necesare fabricării unor produse care există deja pe piața țării receptoare ; transferul de produse noi și orientarea cererii pentru acestea într-o anumită țară.

Se apreciază că în ambele situații transferul nu implică efort financiar din partea transnaționalelor, deoarece tehnologiile respective au fost concepute pentru anumite piețe, de regulă, ale țărilor capitaliste dezvoltate, iar transferul se reduce la o simplă translație a acestora, fapt ce perpetuează dependența tehnologică a receptorului față de exportator. Uneori, punerea în aplicare a unor asemenea tehnologii se bazează, în mare măsură, pe utilizarea personalului de specialitate al donatorului, împiedicîndu-se practic absorbția tehnologiei la nivelul pregătirii reale a cadrelor din țara receptoare. Un alt neajuns constă în subminarea micilor producători locali ce fabrică produse similare celor importate, dar care sînt mai puțin sofisticate și nesusținute de o reclamă comercială adecvată. La aceasta se adaugă și faptul că tehnologiile avansate necesită inputuri standardizate, furnizate de alte filiale ale transnaționalelor sau de firma mamă, componente ce nu se produc local, tehnologia inhibînd subcontractarea pe plan național și reducînd posibilitatea de dezvoltare a unor activități economice conexe.

Chiar dacă în acest caz tehnologiile transferate sînt necesare economiei țării receptoare, reproducerea lor exactă în țara gazdă și modul de efectuare a transferului nu permite decît într-o măsură redusă sporirea eficienței activității economice pe ansamblu. Un asemenea risc poate fi contracarat printr-o forță sporită de negociere a receptorului și prin existența unor programe naționale judicioase, care să coreleze dezvoltarea diferitelor sectoare de activitate din economia națională.

Impactul transferului de tehnologie asupra țărilor în curs de dezvoltare este diferit atunci cînd exportatorii sînt firme de dimensiuni mici și mijlocii din țări capitaliste dezvoltate. Conform unui studiu UNCTAD (efectuat în țări din America Latină, pe baza unui eșantion de 24 cazuri de transfer de tehnologie în industria de prelucrare a metalelor, echipamente pentru prelucrarea metalelor și lemnului, mașini electrice, aparatură), întreprinderile mijlocii și mici se adaptează mai bine la necesitățile locale de tehnologie. Aceste întreprinderi, care au pînă la 1 000 salariați și sectoare proprii de cercetare-dezvoltare, preferă tranzacțiile cu licențe și investiții directe, ca forme ale transferului (între 1965—1970, 82% din transferul de tehnologie către Brazilia și Argentina se efectua în acest mod, respectiv, de către firme mici și mijlocii din R.F.G., Franța, S.U.A., Japonia, Italia), în cadrul unor acorduri pe termen scurt și mediu. Conlucrarea cu firmele locale este mai activă decît în cazul multinaționalelor, întrucît donatorii mici și mijlocii colaborează cu producătorii locali pentru găsirea unor alternative tehnice adecvate și pentru adaptarea structurilor organizatorice, în vederea asimilării, într-o formă corespunzătoare a know-how-ului transferat. Ele nu pot impune tipuri tehnologice predeterminate și chiar atunci cînd procesul sau produsul au drept caracteristică dominantă un grad înalt de inovare, tehnologiile transferate sînt de substituție, vizînd în principal eliminarea sau reducerea importului și în mică măsură și discontinuu exportul din producția astfel obținută.

Aceste tehnologii reclamă inputuri și mai puțin standardizate și fac posibilă crearea unei rețele de furnizori și beneficiari locali, cărora li se cer sau li se livrează materiale și produse noi, bazate pe resursele existente pe plan național. Efectul general este de îmbunătățire a capacității tehnice și a performanțelor produselor, la aceasta contribuind și pregătirea forței de muncă locale, în cadrul unor programe intensive, în general cu durata de 6—12 luni. În privința condițiilor contractuale ale transferului de tehnologie, ele sînt mai puțin restrictive decît cele impuse de societățile transnaționale, iar redevențele sînt mai mici.

■ Transferul de tehnologie sud-sud, care tinde să ia amploare în domeniile deja menționate (export de echipamente, lucrări de construcții-montaj, servicii de engineering, asistență tehnică de specialitate, investiții directe) se caracterizează printr-un număr mic de țări exportatoare și peste 100 de țări net importatoare de tehnologie, aria de concentrație maximă fiind Orientul și nordul Africii. Transferul realizat de țările în curs de industrializare privește sectoarele cu evoluție tehnologică mai lentă, iar tehnologiile transmise sînt rezultatul unor acumulări și adaptări, fără a corespunde de multe ori unor inovări majore.

Disponibilitatea de a recepta și modela experiența proprie la condițiile locale ale țării gazdă, prezența unui personal calificat, bine organizat și relativ ieftin, și practicarea unor forme de plată convenabile importatorului, determină uneori preferința spre tehnologii provenind din țările în curs de dezvoltare nou industrializate.

Preocuparea pentru încurajarea acestor relații între țările în curs de dezvoltare se manifestă prin încheierea unor acorduri și înțelegeri de cooperare tehnică între aceste state, un spațiu larg fiind acordat prevederilor cu privire la formarea și calificarea cadrelor, prin stagii de pregătire, expertiză de specialitate, know-how managerial și alte forme.

Aproape toate țările, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, manifestă o preocupare sporită față de inovarea tehnologică și încearcă să-și apropie, chiar dacă nu reușesc întotdeauna cu eficiența scontată, noutățile tehnologice din sectoarele economice prioritare. Există de asemenea tendința — mai ales în privința importatorilor din țările în curs de dezvoltare — de a condiționa achizițiile de tehnologii, aferente produselor sau producției, de un transfer de know-how optim și de pregătirea forței de muncă naționale.

Efortul propriu, coordonat pe plan național, este necesar și în acest domeniu întrucît performanțele ulterioare și un progres economic real depind de capacitatea de a asimila, prelucra și inova în conformitate cu necesitățile economiei naționale și cu cerințele pieței internaționale.

Subliniind însemnătatea primordială a efortului propriu al fiecărei națiuni, țara noastră consideră ca fiind un obiectiv imperativ asigurarea unui transfer substanțial de tehnologii moderne către țările în curs de dezvoltare, în condiții avantajoase, care să corespundă nevoilor de dezvoltare, condițiilor specifice din aceste țări. Dată fiind importanța tehnologiilor moderne în asigurarea și accelerarea progresului economic și social, se impune urgentarea convenirii cadrului internațional de principii care să guverneze transferul de tehnologie. România, care a participat activ la elaborarea proiectului de norme și principii, consideră că scopul fundamental al codului internațional de conduită îl constituie stabilirea dreptului tuturor statelor de a avea acces liber la cuceririle științei și tehnologiei moderne, pe baza respectării suveranității și independenței naționale, a egalității în drepturi a tuturor statelor, indiferent de orînduire sau de nivel de dezvoltare.

Roxana IJDELEA

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

HARALD DÖTZE

redactor şef al revistei „Ost-West-Commerz" din Hamburg, R.F. Germania

Economia românească dispune de un potenţial remarcabil

● *Cum apreciaţi, ca redactor şef al unei publicaţii consacrate relaţiilor economice Est-Vest, evoluţia recentă şi perspectivele schimburilor comerciale româno—vest-germane ?*

— România este, după părerea mea, un partener important în diviziunea internaţională a muncii. Economia românească s-a dezvoltat continuu în ultimele decenii şi a atins un nivel care o face să fie un partener atractiv de cooperare pentru întreprinderile vest-germane. În ultimele patru decenii, România a dezvoltat ramuri industriale care nu existau în trecut şi care între timp au atins un nivel remarcabil. Am fost în repetate rînduri la Bucureşti, cu ocazia tîrgurilor internaţionale şi am putut astfel constata, în ultimii ani, că oferta de produse româneşti nu numai că a devenit mai cuprinzătoare, ci şi mai ales că şi-a ridicat nivelul calitativ. Aici aş vrea să scot în evidenţă produsele industriei constructoare de maşini, în special ale electronicii, faptul că din punct de vedere calitativ aceste produse sînt comparabile cu cele din alte ţări, inclusiv cu cele ale unor state industriale din Occident.

România şi-a redus într-un timp relativ scurt dificultăţile financiare externe. În următorii cîţiva ani aceste probleme vor fi complet soluţionate. Aceasta va însemna că România a putut, într-un interval scurt de timp, să ramburseze creditele primite, ceea ce nu a reuşit nici o altă ţară din lume, într-un ritm atît de rapid. Aceasta reprezintă o dovadă că economia românească, în ansamblul ei, dispune de un potenţial considerabil. O industrie slabă, o economie slabă n-ar fi fost capabile să realizeze o asemenea performanţă, într-un timp atît de scurt. Nimeni nu se aştepta ca într-un timp atît de scurt, România să depăşească aceste dificultăţi, produse nu din vina ei, ci decurgînd mai ales din evoluţia economiei mondiale (stagnarea comerţului internaţional, creşterea preţului unor materii prime, dobînzile foarte ridicate etc.), care au provocat greutăţi multor ţări.

În prima parte a anului 1985, România a reuşit să-şi majoreze din nou exporturile pe piaţa vest-germană. Această evoluţie arată că produsele româneşti au căutare pe piaţa vest-germană, dar şi dorinţa cercurilor economice vest-germane de a importa aceste produse din România. El reflectă şi faptul că numărul întreprinderilor care fac comerţ în compensaţie cu România a crescut, deşi pentru unele firme de talie mijlocie această formă poate ridica anumite probleme. În această privinţă întreprinderilor mari le este mai uşor, ele au multe posibilităţi să vîndă aceste mărfuri pe alte pieţe, prin propriile lor reţele de desfacere, şi mai ales au cererea lor proprie.

● *Ce ne puteţi spune despre cooperarea reciprocă pe terţe pieţe ?*

— Multe firme vest-germane au putut pătrunde în trecut pe terţe pieţe tocmai pentru că România, ca şi alte ţări socialiste, aveau deja acolo contacte bune şi în desfăşurarea relaţiilor a atras firme vest-germane pentru livrarea unor utilaje. Din păcate, în trecut această practică a fost foarte unilaterală, în sensul că asemenea contracte de cooperare pe terţe pieţe s-au încheiat mai întotdeauna atunci cînd întreprinderi româneşti sau din alte ţări socialiste au avut ele iniţiativa şi şi-au asociat parteneri vest-germani. De dorit ar fi şi situaţia inversă, ca firme vest-germane să atragă întreprinderi româneşti şi din alte ţări socialiste, care sînt capabile să livreze multe componente şi instalaţii. Numai atunci cînd ambele părţi se străduiesc permanent să includă partenerul în asemenea contracte, posibilităţile oferite de cooperarea pe terţe pieţe vor fi utilizate pe deplin. Dacă acest lucru nu se întîmplă întotdeauna, o cauză este şi faptul că fluxul de informaţii privind posibilităţile economiilor lor nu este încă destul de cuprinzător. Multe întreprinderi vest-germane nu ştiu ce posibilităţi oferă economia românească, nu participă regulat sau poate chiar deloc la Tîrgul internaţional de la Bucureşti şi de aceea nu sînt suficient informate. În această privinţă publicaţia noastră „Ost-West-Commerz" se străduieşte, de mulţi ani, să mijlocească o informare reciprocă, în rîndul celor interesaţi de posibilităţile de comerţ şi cooperare, inclusiv pe terţe pieţe.

● *Ce impresii v-a produs vizitarea Canalului Dunăre-Marea Neagră ?*

— Cu ocazia actualei mele vizite în România am putut vedea Canalul Dunăre — Marea Neagră, inclusiv noul port Constanţa Sud. Trebuie să spun că am auzit multe despre canal, am văzut şi fotografii, şi am fost foarte impresionat să văd direct această uriaşă construcţie, realizată într-un interval de numai opt ani. El reprezintă o nouă cale navigabilă, cu 400 km mai scurtă, către porturile Mării Negre, utilă nu numai pentru economia românească, ci şi pentru cele ale altor state, inclusiv a R.F.G.

M-a impresionat în mod deosebit faptul că el a fost realizat cu forţe proprii, cu maşini şi utilaje româneşti. Astfel, Canalul constituie încă o dovadă a performanţelor ridicate de care este capabilă economia românească.

● *Ce posibilităţi de dezvoltare consideraţi că au relaţiile economice Est-Vest în general ?*

— De cînd are o mărime relevantă, comerţul Est-Vest în ansamblul lui, ca tendinţă, a sporit continuu, chiar dacă nu într-un ritm constant, iar cîteodată a mai înregistrat şi un regres. Cauza pentru care unele speranţe poate nu s-au realizat rezidă, în primul rînd, în faptul că posibilităţile economice ale celor două părţi nu sînt încă nici pe departe utilizate. Cu alte cuvinte comerţul Est-Vest ar putea avea un volum mult mai mare decît acum. Este adevărat că o serie de factori nu au fost favorabili creşterii volumului schimburilor Est-Vest. Aici aş dori să amintesc că, în anii din urmă, s-a recurs din nou la măsuri de embargo din partea unor ţări occidentale.

Este clar că în toate ţările există produse relevante din punct de vedere militar, care nu pot face obiect al schimburilor. Dar în ultima perioadă, lista occidentală a acestora s-a lărgit nejustificat, de exemplu, cu o serie de produse ale microelectronicii. Din convorbirile pe care le-am purtat cu cercurile economice vest-germane pot spune că aceste măsuri au fost dezaprobate de ele şi privite ca un factor perturbator al relaţiilor economice Est-Vest. Acesta este un aspect la care ar trebui să se renunţe în viitor. O altă problemă este faptul că anumite produse ale ţărilor socialiste nu au un acces liber pe pieţele occidentale, inclusiv pe cea a R.F.G. Ce-i drept, în ultimii ani, s-a putut constata o evoluţie pozitivă în această privinţă. Economia mondială are nevoie de un schimb liber de mărfuri.

Acestea sînt cîteva motive pentru care comerţul Est-Vest nu s-a putut desfăşura larg. Chiar şi aşa, comparativ cu comerţul mondial în ansamblul său, ritmul de creştere al comerţului Est-Vest a fost mai alert în ultimii ani. Eu văd în acest fapt un motiv de optimism privind utilizarea mai bună în viitor a posibilităţilor existente, în interesul reciproc.

Convorbire realizată de
Dinu DRAGOMIRESCU

Piața capitalistă a produselor industriei electronice

ELEMENTUL cel mai dinamic al pieței capitaliste a produselor industriei constructoare de mașini l-a reprezentat, în ultimii 7 ani, segmentul de piață al produselor industriei electronice. Astfel, în perioada 1977—1984 se estimează o creștere de peste 2 ori, de la 102,4 miliarde dolari, la aproximativ 223 miliarde dolari, a volumului valoric al producției de echipament și aparatură electronică realizată de principalele 6 țări capitaliste dezvoltate, producătoare (S.U.A., Japonia, R.F. Germania, Marea Britanie, Franța, Italia).

Din punct de vedere structural se evidențiază creșterea mult mai accentuată a producției de echipament electronic industrial (majorare de 2,4 ori, de la 78 miliarde dolari la circa 185 miliarde dolari în anii 1977—1984), comparativ cu evoluția mai lentă a producției de aparatură electronică de uz casnic (1,6 ori). Producția de echipament și aparatură electronică a avut evoluții diferențiate pe țări, remarcîndu-se îndeosebi dinamica peste medie înregistrată de Japonia și S.U.A., comparativ cu dinamica mai lentă a producției vest-europene. Ca urmare, de exemplu, ponderea Japoniei, în producția industriei electronice din principalele țări capitaliste dezvoltate s-a majorat de la 23% în 1977 la 32% în anul 1984, această țară specializîndu-se totodată în producția de aparatură electronică de uz casnic în care deține o poziție de lider autoritar cu o pondere de 50% în anul 1984.

Rata de creștere a exporturilor de echipament și aparatură electronică ale principalelor țări capitaliste a devansat substanțial rata de creștere a producției, astfel că livrările spre piețele externe au reprezentat 39% din totalul producției în anul 1984, comparativ cu 25% în anul 1977. Se remarcă îndeosebi puternica orientare spre export a industriei electronice din Japonia (ponderea exportului în producție a fost de 48% în 1984) și din Europa de Vest (78%), comparativ cu industria electronică a S.U.A. (25%), care dispune de o piață internă mult mai întinsă.

Modificări importante au avut loc, în perioada 1979—1984, în structura exportului de echipament și aparatură electronică. Se evidențiază îndeosebi creșterea peste medie a exportului de tehnică de calcul, precum și a exportului de aparatură electronică de înregistrare și reproducere a sunetelor și imaginilor în timp ce, de exemplu, exportul de televizoare a înregistrat o scădere absolută. Astfel, concomitent cu creșterea exportului de echipament și aparatură electronică al principalelor 6 țări capitaliste exportatoare, de la 40,4 miliarde dolari, la circa 85 miliarde dolari în 1984, exportul de tehnică de calcul s-a majorat de la 10,9 miliarde dolari, la circa 31 miliarde dolari, iar exportul de aparatură de înregistrare și reproducere a sunetelor și imaginilor a crescut de la 3 miliarde dolari, la circa 9 miliarde dolari. Exportul de sisteme integrate, semiconductori și lămpi electronice a crescut de la 6,4 miliarde, la aproximativ 16 miliarde dolari.

Cursul ascendent al segmentului de piață al echipamentului și aparaturii electronice va continua pe tot parcursul anilor '80. Astfel, conform unor ultime estimări efectuate de firma americană Gnostic Concepts Inc., specializată în studii de piață, după ce în anul 1984 producția mondială de echipament și aparatură electronică s-a majorat cu 17,8%, atingînd un nivel de 424 miliarde dolari, în acest an producția va marca o nouă creștere, de 16,2%, situîndu-se astfel la un nivel de 493 miliarde dolari. În perioada 1983—1988, producția mondială de echipament și aparatură electronică se apreciază că va înregistra o creștere medie anuală de 17%, atingînd astfel, un volum valoric de 782 miliarde dolari în 1988.

N. NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

CAMERUN: proiecte în industria energiei electrice și transporturi

CREȘTEREA în continuare a necesarului de consum intern la circa 3 miliarde kWh și potențialul hidroenergetic uriaș (apreciat la 294 miliarde kWh) determină existența a numeroase proiecte de dezvoltare a industriei energiei electrice cameruneze. Un prim proiect este acela al extinderii capacității hidrocentralei Song-Loulou, de pe riul Sanaga, cu încă 2 turbine de cîte 48 MW, care se adaugă celor 4 turbine deja existente. După 1986 se vor mai adăuga alte două turbine de 48 MW. Un alt proiect se referă la extinderea microhidrocentralei Lagdo, concomitent cu construirea unei noi linii de transport de 110 kV, pentru aprovizionarea cu energie electrică a localității Ngaoundere. Pe termen mediu, respectiv pînă în 1990 se are în vedere trecerea la studierea posibilităților de construire a unei noi hidrocentrale la Boden, Colomines sau Edea. Dezvoltarea industriei energetice este însoțită de realizarea a numeroase proiecte de electrificare. Astfel, în regiunile nordice ale Camerunului se vor instala 164 km rețea de joasă tensiune, investiția totală aferentă acestui proiect, care va extinde rețeaua de curent electric pe un teritoriu de 30 mii km², apreciindu-se la 15,15 miliarde franci CFA (1 dolar = 484 franci CFA). A doua etapă de electrificare a regiunii Centru-sud din jurul capitalei Yaoundé, care se va încheia în 1986, va permite extinderea rețelei de 30 kV, construirea unei rețele de 90 kV în lungime de 50 km, construirea unei stații de transformatoare la Mbalmayo și a diferite stații de distribuție. Costul total al investiției necesare este estimat la 9 miliarde franci CFA. Pentru trecerea la măsurile de electrificare ale regiunii de est, în prezent se elaborează un studiu de fezabilitate care are ca element central construirea unei centrale electrice la Bertoua și a unei rețele de joasă tensiune (30 kV), cu o lungime de 360 km și de tensiune medie (220 kV), avînd o lungime de 50 km.

Importanța deosebită pe care o va avea în continuare transportul maritim pentru comerțul exterior al Camerunului determină din partea autorităților o atenție deosebită atît pentru extinderea facilităților portuare existente, cît și pentru construirea de noi porturi. Dintre aceste proiecte se evidențiază construirea unui port de mare adîncime la sud de Kribi, în apropierea orașului Grand Batanga, proiectul înscriindu-se în programele de dezvoltare ale regiunilor de sud și „sud-est". Alte proiecte mai importante se referă la extinderea portului Cap Limbon, astfel ca acesta să poată primi și nave de mare tonaj; construirea la Douala a unui șantier de reparații navale avînd în vedere importanța activității offshore de reparații navale desfășurată în apropierea portului Douala și care în prezent nu are condiții propice de realizare. Proiectul comportă achiziționarea unui doc plutitor și alte construcții portuare — un chei, un atelier, birouri, depozite, căile de acces etc.

Relațiile bilaterale dintre România și Camerun se desfășoară în baza a numeroase instrumente bilaterale, dintre care se pot evidenția acordul comercial, acordul general de cooperare economică și tehnică, acordul privind garantarea reciprocă a investițiilor, protocolul privind cercetarea și exploatarea minieră în regiunea Foumban-Masufe și protocolul privind modernizarea și extinderea stațiunii avicole de la Muyuka. România a exportat în Camerun îngrășăminte chimice, încălțăminte, țesături de bumbac și alte produse industriale.

N. N.

Dolarul american — din nou în scădere

SUBLINIAM săptămîna trecută în comentariul privind ascensiunea **dolarului S.U.A.** față de principalele devize convertibile, contextul psihologic favorabil de care beneficia deviza americană, în urma declarațiilor pozitive ale unor economiști americani privind evoluția economiei S.U.A.

Iată însă că în intervalul 9—13 septembrie a.c., după cum se poate constata și din graficul alăturat, dacă pentru perioada 6—10 septembrie dolarul a continuat să beneficieze de efectul psihologic anunțat, începînd din 10 septembrie tendința ascendentă a devizei americane este stăvilită, și aceasta din mai multe motive.

În primul rînd, a apărut reacția normală de „profit taking". După o ascensiune rapidă și în interval relativ scurt a dolarului S.U.A., operatorii de specialitate au considerat mai prudentă închiderea de moment a operațiilor speculative inițiate pe cumpărarea monedei americane.

În al doilea rînd, prudența a acționat și în așteptarea publicării pe 13 septembrie a.c. a unor indicatori ai economiei americane. Dacă în contextul psihologic favorabil, estimările specialiștilor prevedeau o scădere cu 0,7% a prețurilor de producție pentru luna august în S.U.A., publicarea care indica o reducere cu numai 0,3% a avut un impact negativ pentru deviza americană. Operatorii de specialitate și-au revizuit pozițiile spre finele intervalului 9—13 septembrie, în sensul considerării unei scăderi accentuate a dolarului S.U.A. față de toate celelalte devize liber convertibile.

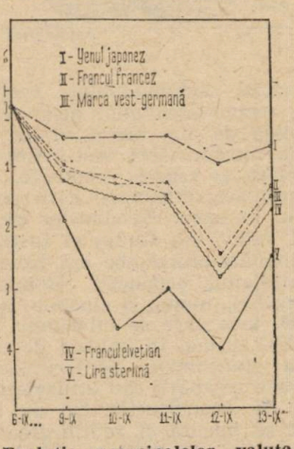

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13 IX; bază: 6 IX 1985

Lira sterlină a început săptămîna la 1,3550 dolari/1 liră, pierzînd teren vertiginos pînă la 1,3040, pentru ca la finele intervalului să beneficieze de scăderea generală a dolarului revenind pînă la 1,3220 dolari/1 liră.

Marca vest-germană a fluctuat între 2,8970 DM/1 dolar și 2,98 DM/1 dolar, încheind săptămîna la 2,90 DM/1 dolar.

Francul elvețian cota la începutul intervalului 2,3865 SFrs/1 dolar, atingînd cota maximă de 2,4530 SFrs/1 dolar și terminînd la 2,42 SFrs/1 dolar, în timp ce **francul francez** a început la 8,8 FF/1 dolar pînă la 9,065 FF/1 dolar încheind la 8,965 FF/1 dolar.

De remarcat, o dată în plus, evoluția ponderată a **yenului japonez** într-o piață puternic oscilantă, evoluțiile fiind de la 241,7 la cota maximă de 244 yeni/1 dolar, demonstrînd din nou stabilitate și rezistență la atacurile speculative.

Pe **piața metalelor prețioase**, aurul a evoluat între 320 dolari/uncia și 322 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Prognoze economice pentru 1995

DEZVOLTAREA economiei mondiale în perspectiva următorilor 10 ani constituie obiectul unor evaluări ale experților Băncii Mondiale, care încearcă, în două variante distincte, să sintetizeze evoluția probabilă a principalilor factori de influență. Prima variantă, considerată optimistă, pornește de la premisa că țările industrializate vor reuși să aplice politici economice permițînd reducerea deficitelor bugetare și a nivelului șomajului, iar mărfurile țărilor în curs de dezvoltare vor avea un acces mai larg pe piețele țărilor dezvoltate. De asemenea, această ipoteză presupune că țările în curs de dezvoltare vor beneficia de reducerea ratei dobînzilor pentru creditele externe. Într-o asemenea ipoteză, s-ar crea condiții pentru îmbunătățirea situației financiar-valutare a acestei grupe de țări și pentru asigurarea unor ritmuri stabile de creștere economică (vezi tabelul). Dacă politica economică internă și externă a țărilor industrializate se va menține neschimbată, așa cum presupune cea de-a doua variantă a prognozei, ritmurile de creștere a P.N.B. în cele două grupe de țări nesocialiste vor fi sensibil inferioare celor din prima variantă. În această situație, este de prevăzut și o ascuțire a dificultăților legate de datoria externă. Serviciul datoriei externe va crește la 28% din totalul încasărilor din export, în medie pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, față de 20% în 1984.

Dinamica P.N.B. în țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare
— în %, medie anuală —

Perioada	Țări dezvoltate	Țări în curs de dezvoltare
1961—1973	4,9	6,1
1974—1980	2,8	5,5
1981—1985	2,3	3,0
Prognoze ale Băncii Mondiale pentru 1986—1995		
— varianta I	4,3	5,5
— varianta a II-a	2,5	4,7

Sursa : BIKI, nr. 86/1985

R.S.F. Iugoslavia: promovarea exporturilor

ÎNTRE măsurile de politică economică aplicate în anul curent în Iugoslavia, promovarea activă a exporturilor se înscrie ca prioritate majoră, după cum relevă presa iugoslavă, alături de stimularea producției și combaterea creșterii excesive a prețurilor. Un rol important în dinamizarea livrărilor externe a revenit acordării de credite, cu ajutorul cărora producătorii să-și poată asigura condițiile necesare, inclusiv prin achiziționarea din import a unor materiale sau părți componente indispensabile fabricației anumitor mărfuri destinate exportului. Presa iugoslavă semnalează că exporturile au înregistrat progrese în comparație cu anul anterior, existînd perspectiva unei dinamici și mai susținute în a doua parte a anului curent. Se menționează de exemplu că în prima jumătate a lunii iulie a.c. volumul exporturilor a depășit substanțial pe cel din întreaga lună iunie. Considerînd însă perioada de la începutul anului pînă la jumătatea lunii iulie, creșterea cu 6% a exporturilor este apreciată insuficientă, ceea ce impune eforturi de dinamizare, mai ales pe relația devize convertibile, unde s-au înregistrat deficite mai ridicate decît în aceeași perioadă a anului 1984.

În relația de schimb cu țările socialiste s-a realizat o creștere a excedentului comercial față de anul trecut.

În presa iugoslavă se subliniază că o condiție pentru stimularea exporturilor constă în frînarea creșterii prețurilor interne, care face acum ca producătorii să fie tentați să-și desfacă mărfurile pe piața națională, în defavoarea exportului. Rezultatele obținute pînă în prezent în controlarea dinamicii prețurilor stau de altfel la baza evaluărilor privind posibilitatea activizării exporturilor în ultimile luni ale anului în curs.

R.F.G. — virtuțile recuperării materialelor secundare

GRAȚIE intensificării recuperării materialelor secundare, cantitatea de deșeuri care ia calea gropilor de gunoaie în R.F.G. nu a mai crescut de la jumătatea deceniului trecut, menținîndu-se la nivelul de 250 milioane tone pe an. În absența reutilizării unor materiale, munții de gunoaie ar fi atins cote inimaginabile. În același timp a crescut și importanța economică a materialelor secundare.

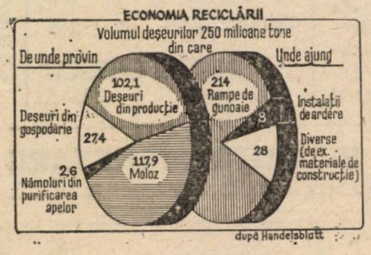

În cazul automobilelor vechi, de pildă, recuperarea unor piese se practică deja de mai multă vreme. Circa 250 de întreprinderi vest-germane recuperează și repară motoare, dar și carburatoare, dinamuri, cutii de viteze etc. În cazul anvelopelor de automobil, relevă un studiu al Institutului de cercetări economice din Köln, citat de cotidianul economic **Handelsblatt** (15 aprilie), numai o cincime din cele 325 000 tone care se înlocuiesc anual în R.F.G. ajung în haldele de depozitare a gunoaielor. Majoritatea sînt destinate reșapării sau utilizate ca material de construcție. De un interes sporit se bucură și reutilizarea marilor cantități de sticlă și hîrtie veche care înainte erau destinate în bună parte rampelor de gunoaie.

R.P. Mongolă: perfecționarea mecanismului economic

APLICAREA experimentală, începînd din 1981, a unor măsuri vizînd îmbunătățirea actualului mecanism economic s-a concretizat, după cum menționează presa mongolă, în ameliorarea indicatorilor de bază ai activității întreprinderilor incluse în experiment. Acestea sînt unități din domeniul industriei ușoare și alimentare, care au înregistrat în perioada de la introducerea noilor măsuri o creștere cu 55,4% a producției marfă și cu 43,9% a beneficiilor. Indicatorii respectivi sînt net superiori celor din întreprinderi similare în care se aplică mecanismul economic obișnuit. Utilizarea mai activă a unor pîrghii și instrumente cum sînt beneficiul, sistemul vărsămintelor la buget, creditul bancar, prețurile, sistemul de retribuire și stimulare a lucrătorilor este orientată spre întărirea gestiunii interne a unităților și ridicarea generală a eficienței producției. Experimentul, care se va desfășura în continuare pînă în 1987, permite deja formularea unor concluzii importante referitoare la îmbunătățirea sistemului de conducere a ramurii și interdependența între autonomia întreprinderii și atingerea obiectivelor planurilor la nivelul economiei naționale.

Studii privind procesul inovațional

UN STUDIU întocmit în S.U.A. abordează problematica procesului inovațional la nivelul firmelor, punînd în evidență cîteva constatări referitoare la organizarea și conducerea activității de cercetare-dezvoltare în firmele respective. Un prim aspect se referă la asigurarea pentru cadrele care participă la activitatea de inovații a unei anumite relaxări a controlului direct și detaliat din partea conducerii firmelor. Cercetări statistice întreprinse în S.U.A. relevă că în acest fel s-ar asigura mai multe șanse pentru apariția ideilor inițiale ca bază a unor inovații de importanță economică. Dezvoltarea ulterioară reprezintă un domeniu în care conducerea firmei poate asigura, prin metode uzuale, transpunerea în practică a ideilor avansate de inovatori. Între metodele de stimulare a procesului de inovare se menționează acordarea timpului necesar în cadrul programului de lucru (de exemplu pînă la 20% din durata acestuia) pentru desfășurarea de către tehnicieni și ingineri a unor activități creative, care pot să nu fie direct legate de profilul firmei.

O altă metodă constă în formarea unor grupe speciale, dispunînd de mijloace corespunzătoare care să asigure colaborarea cu cercetători, cadre universitare, colective de creație similare din cadrul altor firme sau chiar din străinătate.

GLOSAR

Prețul de transfer

ÎN CONDIȚIILE generalizării cursurilor de schimb fluctuante, care au permanentizat riscul valutar în tranzacțiile economice cu străinătatea, s-a diversificat gama tehnicilor de prevenire a pierderilor rezultate din convertirea diverselor monede în care se efectuează decontările. Termenul „preț de transfer", întîlnit uneori și ca „preț de cesiune", desemnează o tehnică enunțată ca fiind de acoperire a riscului valutar, folosită mai cu seamă de societățile transnaționale. Se susține că pe această cale, societățile respective au posibilitatea de a compensa pierderile și cîștigurile din oscilația cursurilor valutare, în cadrul așa-numitului „cash management", respectiv administrarea globală a mijloacelor bănești la nivelul întregii structuri internaționale.

Schema tipică a unei asemenea operațiuni constă în majorarea deliberată a prețului produselor pe care o filială, dintr-o anumită țară, a societății, le achiziționează de la centrala sau eventual tot o filială dintr-o altă țară, a cărei monedă este susceptibilă să se aprecieze. Calculele dovedesc însă că, atunci cînd intervine efectiv o întărire a monedei avute în vedere, plusul încasat de centrala sau filiala din țara în cauză are o contrapartidă în suma mai mare, în monedă națională, pe care trebuie să o aloce la convertirea valutară, filiala ce a trebuit să suporte de la început „prețul de transfer" majorat. Astfel, are loc o compensare între plusul realizat cu minusul suportat, care nu produce practic efecte, dacă se au în vedere rezultatele consolidate la scara întregii societăți multinaționale.

Pentru a realiza cu adevărat acoperirea riscului valutar trebuie să se apeleze la însoțirea modificării prețurilor interne, din cadrul unei asemenea structuri transnaționale, cu alte tehnici uzuale, precum avansurile și aminările de plăți în valută (leads and lags), contractarea de credite, în moneda în care se desfășoară tranzacția sau compensările de creanțe și angajamente, toate reprezentînd modalități simplu de aplicat între filialele unei singure companii.

După cum s-a dovedit în fapt, finalitatea utilizării sistemului este mai curînd de a se obține profituri pe căi ocolite. Modificînd artificial prețurile la tranzacțiile interne, societățile multinaționale au posibilitatea să atenueze efectele legilor fiscale sau ale altor reglementări asupra rezultatelor financiare la nivelul întregului grup. Spre exemplu, majorarea artificială a prețului (normal) de la 100 la 120 unități într-o anumită monedă, de o filială situată în țara A, unde cota impozitelor este de 40%, va vînzări către o societate sau filială din cadrul grupului, din altă țară B unde suportă o impozitare de 50%, va însemna practic un transfer parțial de profituri impozabile din țara cu presiunea fiscală mai accentuată spre aceea cu un regim mai avantajos, ceea ce se soldează cu economii din impozite datorate la scara societății multinaționale.

Rezultatele obținute în final explică larga răspîndire a practicilor de acest fel, „prețurile de transfer" apărînd ca o adevărată stratagemă pentru evaziune fiscală și sporirea profiturilor. Din informațiile existente rezultă că operațiunile comerciale interne reprezintă între un sfert și o treime din totalul tranzacțiilor efectuate de către societățile multinaționale, care își desfășoară activitatea, total sau parțial, în țările vest-europene. Datorită acestui fapt, în mai multe țări s-au introdus, în ultima vreme, reglementări urmărind contracararea manipulării veroase a „prețurilor de transfer".

Radu NEGREA

Economisirea energiei

Iordan Băncilă, Săvinești — Creșterea prețului energiei electrice, de regulă mai rapidă decît ritmul general al inflației în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate în ultimii 10—12 ani, a avut un puternic efect de încurajare a economisirii energiei electrice. Ea s-a reflectat într-o încetinire marcată a ritmului sporirii consumului, în ciuda extinderii utilizării energiei electrice în noi sectoare ale economiei. Creșterea prețului a stimulat totodată considerabil eforturile de reducere a însuși costului producerii energiei electrice, care înregistrase în ultimul deceniu o tendință de majorare.

Unul din procedeele — „redescoperite" cu acest prilej — de creștere a eficienței în producerea energiei electrice este producerea combinată de energie electrică și termică. Este vorba uneori de o redescoperire pentru că, dacă la începutul anilor '70 numai 3% din producția de energie electrică a S.U.A. era obținută în acest mod, la începutul secolului nostru ponderea respectivă era de 50%. În Europa occidentală procedeul respectiv este mult mai răspîndit (în Finlanda și R.F.G. circa 25% din producția de energie electrică este realizată în centrale care valorifică și energia termică ; în Franța și Italia ponderea respectivă este de 18%). În S.U.A. puterea instalată în asemenea centrale a ajuns la 15 000 MW, cu perspectiva de a spori la 20 000—25 000 MW în 1990 și la 50 000 MW în anul 2000.

Deși multe din aceste centrale sînt de dimensiuni relativ mici (chiar de 10 MW), costul producerii energiei electrice este adesea inferior în cazul lor celui obținut în centrale mari.

Multe din aceste centrale sînt construite de întreprinderi industriale care valorifică în interes propriu energia termică obținută, livrînd sistemului energetic excedentul de energie electrică peste necesitățile lor.

În unele ramuri, ca de pildă în industria celulozei și hîrtiei, centralele respective folosesc drept combustibil pentru producerea energiei electrice și termice materialele secundare rezultate din procesul de producție al întreprinderilor pe lîngă care funcționează, ceea ce reduce și mai mult prețul de cost al energiei obținute.

Conflicte armate

Dan Nițu, București — Potrivit datelor ECOSOC, între 1945 și 1983 în lume au avut loc circa 150 de conflicte armate de mai mari sau mai mici dimensiuni, în care și-au pierdut viața aproape 20 milioane de persoane. În 1983, de pildă, s-au desfășurat în lume 40 de conflicte armate de diferite proporții, cu participarea a 75 de state și a 4 milioane de soldați, costînd viața a cel puțin 1 milion de oameni.

Majoritatea conflictelor armate din lume de după 1945 s-au purtat pe teritoriul unor țări slab dezvoltate din Asia, Africa și America Latină. Date fiind armamentul tot mai modern folosit în aceste conflicte și dimensiunile reduse ale unora din țările care au constituit teatrul lor de desfășurare, trei cincimi din victimele care au putut fi identificate au fost din rîndul populației civile. Conflictele amintite s-au soldat nu numai cu numeroase victime omenești, ci și cu importante pagube materiale, care aveau să greveze, uneori pentru multă vreme, procesul dezvoltării.

Poluare fonică

Florica Dumbravă, Pașcani — În ciuda măsurilor de reducere a poluării fonice ca factor perturbator al activității cotidiene a omului și generator de stress, numărul persoanelor expuse în țările dezvoltate la niveluri ridicate de zgomot este în creștere. După cum relevă un recent raport al O.C.D.E. (organizație care grupează, după cum se știe, 24 țări capitaliste, în marea lor majoritate dezvoltate), 130 milioane de persoane din țările membre, respectiv circa 16% din populația totală a acestora, este supusă unui nivel mediu al zgomotului cotidian exterior care depășește „pragul acceptabilității" (65 decibeli). Un procentaj cu mult superior acestei medii se înregistra, în primii ani ai deceniului nostru, în Japonia (31%), Spania (23%) și Grecia (20%). Alte 270 milioane de persoane (circa 34%) sînt expuse unor situații de „inconfort acustic" (55—65 decibeli). Țările cu cele mai ridicate ponderi ale populației din această categorie erau Belgia (57%), Spania (51%) și Japonia (49%).

Principala sursă de poluare sonoră o constituie traficul automobilistic, al autovehiculelor în general, inclusiv al celor pe două roți. Această sursă de zgomot are tendința să devină tot mai răspîndită în spațiu, cuprinzînd și zonele rurale și cele destinate recreerii, dar și în timp (făcîndu-se tot mai simțită și seara, noaptea, ca și în zilele de sfîrșit de săptămînă).

O dată cu multiplicarea surselor de zgomot (în locuință, la locul de muncă, în locurile de odihnă și recreere), combaterea poluării depășește și ea cadrul unei acțiuni sectoriale, căpătînd un caracter tot mai complex.

Publicitate

Paul Dumitrache, Teiuș — În Europa occidentală cheltuielile de publicitate pe locuitor sînt în medie de 70 dolari pe an și au o tendință de creștere, mai pronunțată în țările cu un nivel încă scăzut al cheltuielilor de publicitate (Portugalia, de pildă cu 5 dolari pe locuitor) comparativ cu cele mai dezvoltate din nordul continentului (Finlanda și Norvegia, de pildă, cu peste 100 dolari pe locuitor).

Din totalul celor 24 miliarde dolari reprezentînd costul inserțiilor publicitare făcute în 1983 în 16 țări vest-europene, peste 55% au revenit ziarelor și numai 16% televiziunii. În privința repartiției acestor cheltuieli între diferitele mijloace de difuzare, trebuie ținut însă seama de o serie de particularități naționale. Astfel, în Danemarca, Norvegia și Suedia, de exemplu, nu este permisă publicitatea la televiziune, ca de altfel nici la radio. În schimb în Grecia, televiziunea beneficiază de peste jumătate din cheltuielile de publicitate. În Anglia publicitatea la televiziune nu este admisă pe toate canalele. În cadrul presei scrise, publicitatea este în declin în presa cotidiană, dar ocupă în continuare o pondere importantă în revistele de specialitate. Afișajul publicitar este mai intens folosit în țările cu un grad ridicat de urbanizare (12,5% din cheltuielile de publicitate în Belgia, unde 90% din populație locuiește în orașe). În general însă se constată un declin al afișajului publicitar, din considerente legate de protecția mediului.

Cupru

Vasile Condeianu, Slatina — Pe piața mondială a cuprului se menține în continuare un pronunțat dezechilibru între cerere și ofertă, care se anunță durabil, în ciuda reducerii ritmului anual de creștere a extracției la circa 1% în ultimii ani. Deși au cunoscut o anumită reducere, stocurile mondiale de cupru rafinat, de circa 1,2 milioane tone, reprezentau la sfîrșitul anului trecut echivalentul unei cincimi din producția lumii nesocialiste.

Datorită dezechilibrului menționat, prețul (exprimat în dolari) al cuprului a continuat să scadă anul trecut, și anume cu 14% față de anul precedent. Dacă o vreme pentru exportatorii de cupru din afara S.U.A., puternica repreciere a dolarului în raport cu monedele lor naționale a contrabalansat oarecum scăderea prețului nominal în dolari al cuprului, în ultimul timp scăderea cursului monedei americane a amplificat pierderile acestora. O serie de țări în curs de dezvoltare exportatoare de cupru, între care unele cu o considerabilă datorie externă, au încercat să compenseze această reducere a veniturilor lor în valută prin majorarea extracției, cuprul fiind principalul lor articol de export. (Astfel, în vreme ce în America de Nord capacitatea minelor de cupru a fost utilizată în proporție de 73%, iar în Europa de 82%, în America de Sud gradul de utilizare s-a ridicat la 96%.) În felul acesta ele au acționat însă de fapt în direcția scăderii în continuare a prețurilor și deci a încasărilor lor din export.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 20 septembrie 1985

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul Cuvîntării tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare

● Un vast program pentru dezvoltarea tuturor județelor, a tuturor localităților patriei **(Mihai Grigoriu)** 2

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Ritmicitate în extracția și livrarea cărbunelui **(Nicolae Simionescu)** 4

● Campania agricolă de toamnă. Accelerarea ritmurilor de executare a lucrărilor de sezon **(Gh. N. Iosif)** 6

● Dezbatere „R.E.". Cum se pregătesc condițiile necesare realizării planului pe 1986 (III) 8

● Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Creșterea beneficiilor — la baza întăririi autofinanțării **(Nicolae Săvoiu)** 10

— Serviciile de consum pentru populație în cincinalul viitor **(Gheorghe Teodoraşcu)** 12

— Containerizarea — tehnologie modernă de transport **(Liviu Ilieș, Gh. Gh. Ionescu)** 13

— Perfecționarea organizării și conducerii unităților agricole socialiste **(Victor Hălmăjan)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Reducerea cheltuielilor materiale prin perfecționarea organizării depozitelor (I) **(Niculae Fulgeanu, Elena Porumb)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Legea valorii în mecanismul economiei socialiste **(Traian Lazăr)** 20

— Mediul ambiant și calitatea vieții (II) **(Aurel Iancu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări în problema dezvoltării economice interbelice (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Transferul de tehnologie — componentă organică a fluxurilor economice internaționale **(Roxana Ijdelea)** 26

— Economia românească dispune de un potențial remarcabil. Convorbiri economice cu **Harald Dötze** 28

— Tendințe ● conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A large-scale program for the development of all country's districts and localities **(Mihai Grigoriu)** 2

— Rhythmicity in coal extraction and delivery **(Nicolae Simionescu)** 4

— Fall agricultural campaign. Accelerating the rate of season agricultural works **(Gh. N. Iosif)** 6

— „R.E." debate. Modalities to ensure necessary conditions for the fulfilment of the 1986 plan (III) 8

— Higher benefits — stronger self-financing **(Nicolae Săvoiu)** 10

— Consumption services for the population the next five year **(Gheorghe Teodoraşcu)** 12

— Containers utilization — modern transportation technology **(Liviu Ilieș, Gh. Gh. Ionescu)** 13

— Improving the organization and management of socialist agricultural units **(Victor Hălmăjan)** 15

— Cutting material expenses by improving warehouse organization (I) **(Niculae Fulgeanu, Elena Porumb)** 18

— Value law in the mechanism of socialist economy **(Traian Lazăr)** 20

— Environment and life quality (II) **(Aurel Iancu)** 22

— Scools ● trends ● economists. Confrontations regarding the inter-war economic development issue (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

— Technology transfer — an organic component of international economic flows **(Roxana Ijdelea)** 26

— Romanian economy disposes of a remarkable potential. Economic discussions with **Harald Dötze** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Большая программа развития всех уездов, всех местностей родины **(Михай Григориу)** 2

— Ритмичность добычи и поставки угля **(Николае Симионеску)** 4

— Осенняя сельскохозяйственная кампания. Ускорение темпов выполнения сезонных работ **(Г.Н. Йосиф)** 6

— Обсуждение: Как подготовливаются условия необходимые для выполнения плана на 1986 год (III) 8

— Рост прибылей — укрепление самофинансирования **(Николае Сэвою)** 10

— Потребительские услуги для населения в будущей пятилетке **(Георге Теодорашку)** 12

— Контейнеризация — современная технология транспорта **(Ливиу Илиеш, Г.Г. Ионеску)** 13

— Совершенствование организации и управления социалистическими сельскохозяйственными предприятиями **(Виктор Хэлмэджан)** 15

— Снижение материальных затрат путем совершенствования организации складов (I) **(Никулае Фулджеану, Елена Порумб)** 18

— Закон стоимости в механизме социалистической экономики **(Траян Лазэр)** 20

— Окружающая среда и качества жизни (II) **(Аурел Янку)** 22

— Школы, течения, экономисты. Столкновения по вопросу экономического развития между двумя мировыми войнами (II) **(Иванчу Николае-Вэляну)** 24

— Передача технологий — органическая составляющая международных потоков **(Роксана Иждел)** 26

— Румынская экономика располагает значительным потенциалом, Беседа с **Гаральдом Деце** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

iseh FOCSANI

ÎNTREPRINDEREA DE SCULE ŞI ELEMENTE HIDRAULICE

B-dul Bucureşti nr. 16,

telefon 939 / 15600

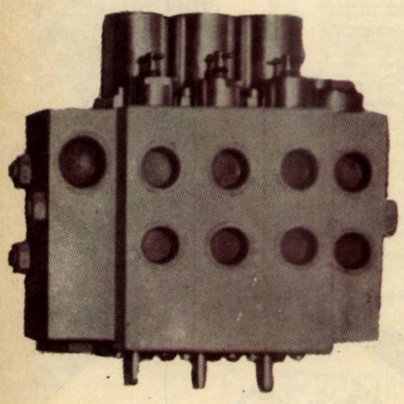

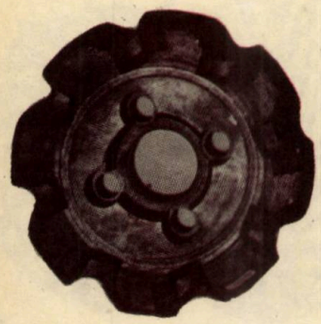

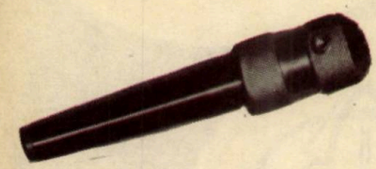

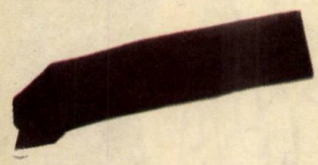

produce şi livrează

- SCULE AŞCHIETOARE CU PLĂCUŢE LIPITE ŞI SCHIMBABILE
- ELEMENTE HIDRAULICE : DE DISTRIBUŢIE, DE REGULARIZARE, DE SIGURANŢĂ
- ACCESORII PENTRU MAŞINI-UNELTE
- STANŢE, DISPOZITIVE, MATRIŢE

Gradul înalt de tehnicitate al întreprinderii permite abordarea oricărei colaborări în domeniu.

Răspunzînd solicitărilor dumneavoastră, specialiştii, cataloagele de produse şi prospectele vă stau la dispoziţie.

Pentru informaţii suplimentare vă puteţi adresa la telefon 939/12714.

RECUPERARE
RECONDIŢIONARE
REFOLOSIRE

Cetăţeni!

Acţionaţi cu hotărîre, cu maximă stăruinţă şi spirit gospodăresc pentru recuperarea tuturor materialelor refolosibile şi introducerea lor în circuitul productiv.

Strîngeţi şi valorificaţi prin punctele de colectare şi rulotele existente în toate localităţile din ţară hîrtii şi cartoane uzate, baterii uscate, tuburi spray, materiale refolosibile din fier, cupru, alamă, bronz, aluminiu, acumulatoare auto, anvelope auto reşapabile şi nereşapabile, precum şi materiale din mase plastice din toate sortimentele.

Informaţii suplimentare se pot obţine telefonic de la dispeceratul fiecărei întreprinderi judeţene pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile.

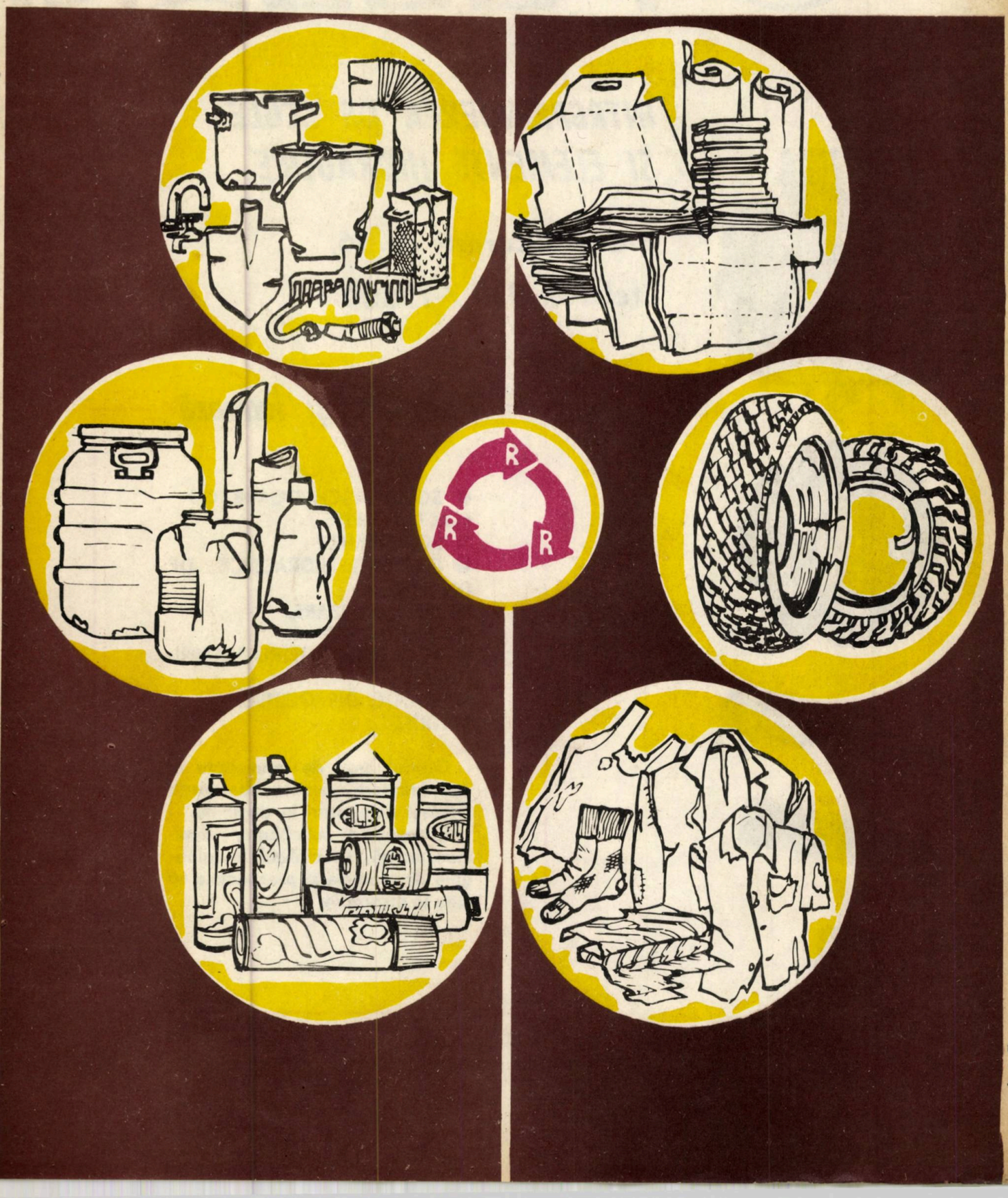

Lei 5

D 0404

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Numărul 39 ● Vineri 27 septembrie 1985

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN JUDEŢUL BRAŞOV

Se examinează variantele de amplasare a centralei nuclearo-electrice „Victoria"

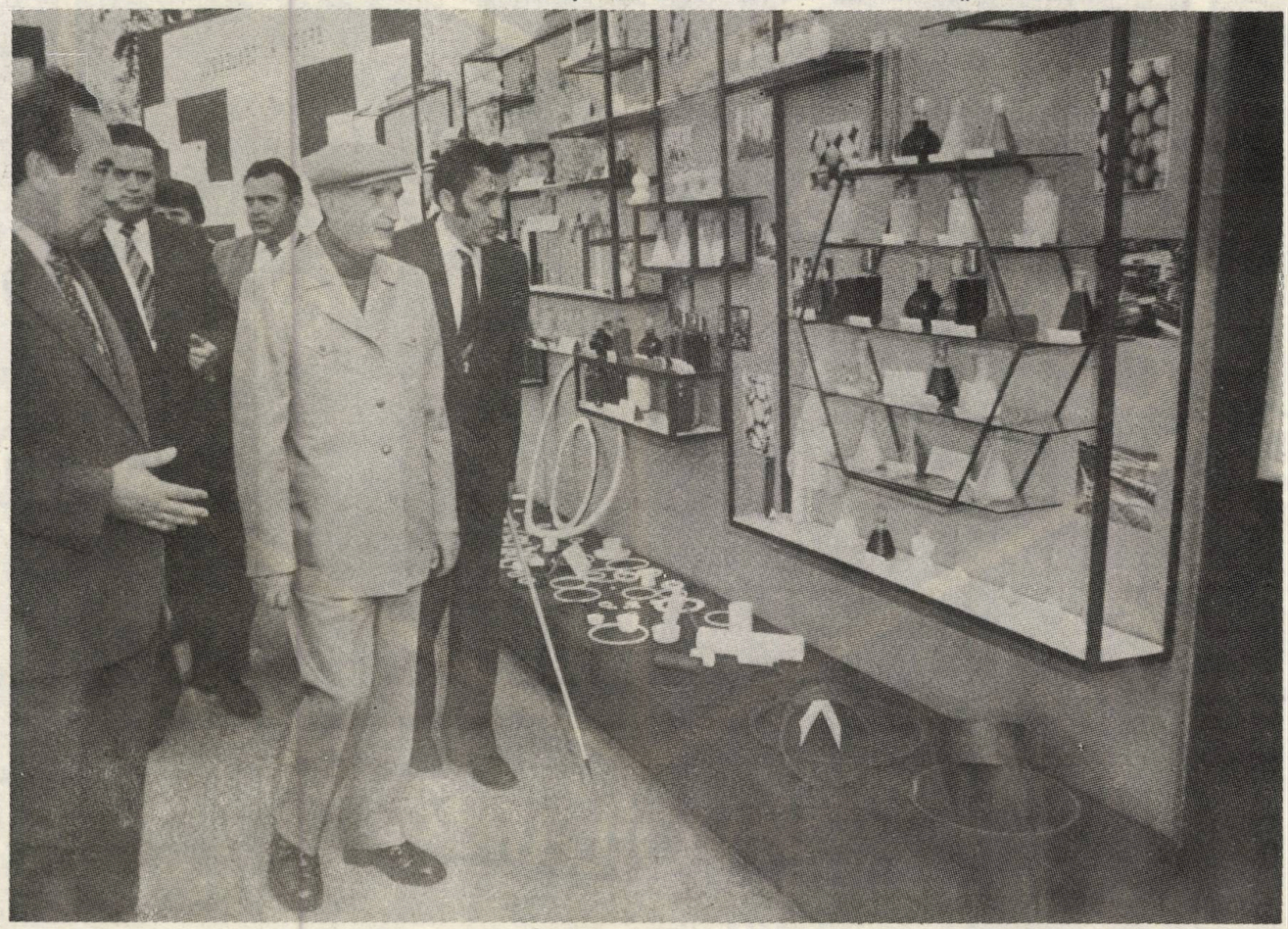

La Combinatul chimic Victoria

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Toate obiectivele de investiții — la termen în funcțiune

REALIZAREA integrală a planului de investiții prevăzut pentru acest an, asigurarea condițiilor necesare pentru încadrarea strictă în graficele de execuție stabilite și conectarea la circuitul economic a tuturor capacităților de producție cu termene de punere în funcțiune în acest an reprezintă preocupări prioritare pentru fiecare organizație de construcții, pentru fiecare factor implicat în procesul investițional. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare, îndeplinirea riguroasă a programului de investiții stabilit pentru 1985 condiționează în mare măsură bunul mers al activității în toate ramurile și sectoarele economiei naționale, producțiile planificate pentru acest an, precum și pregătirea corespunzătoare a planului pe 1986. Toate acestea sînt, fără îndoială, sarcini mobilizatoare ale colectivelor de oameni ai muncii din construcții și pe care acestea sînt obligate să le realizeze în întregime atît cantitativ, cît și calitativ.

În ansamblul eforturilor desfășurate pentru punerea în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții prevăzute pentru acest an un loc important îl ocupă și activitatea desfășurată de **Antrepriza de construcții industriale — Ploiești.**

■

ÎN ACEST AN, colectivul unității are de realizat un număr de 30 de capacități de producție, în special în industria chimică, de care depinde într-o foarte mare măsură nivelul activității economice a unor importante obiective industriale din județul Prahova. Prin eforturile comune ale tuturor oamenilor muncii din antrepriză s-a reușit ca, în perioada celor 8 luni scurse din acest an, **valoarea producției planificate să fie depășită cu 4 055 mii lei,** obținîndu-se, totodată, **o creștere de productivitate,** față de cea prevăzută inițial, **de 3,74%.** În același timp, **costul lucrărilor de execuție a fost cu 130 646,4 lei mai mic decît cel planificat,** ceea ce a contribuit la **realizarea unui beneficiu suplimentar de 438 mii lei.**

Din punct de vedere al stadiilor fizice de execuție, **la toate cele 11 capacități prevăzute pe 8 luni a.c. au fost încheiate lucrările de construcții,** termenele de punere în funcțiune fiind condiționate, în prezent, de livrarea și, respectiv, montajul utilajelor tehnologice, preocupare care revine în principal beneficiarului. De altfel, în ultimele ședințe de comandament a fost analizată situația fiecărei investiții cu termen de punere în funcțiune în acest an, concluzia generală desprinsă fiind aceea că există toate condițiile necesare — materiale, tehnice și umane — ca pînă la 31 decembrie a.c. capacitățile planificate pentru 1985, cu prioritate cele din industria chimică, să intre integral în funcțiune.

În ansamblul preocupărilor colectivului un loc central l-au ocupat cele referitoare la **realizarea unor lucrări de investiții de calitate și cu eficiență ridicată.** În acest scop, încă din faza de întocmire a proiectelor de execuție, s-a avut în vedere **stabilirea acelor soluții constructive care să se încadreze în consumurile normate de materiale, energie și combustibili și să asigure realizarea nivelului planificat de productivitate.** Au fost, astfel, utilizate procedee moderne de prefabricare prin: schimbarea soluțiilor monolit în soluții prefabricate, introducerea tehnologiei de prefabricare a zidurilor de sprijin și a pereților cuvelor, proiectarea unor soluții tehnologice de utilizare a cofrajelor metalice din panouri mari și a cofrajelor pășitoare, executarea noduri-lor de îmbinare a prefabricatelor în cofraje metalice ș.a. Totodată, la toate lucrările cu un grad mare de complexitate au fost întocmite și respectate tehnologiile de execuție a montajului elementelor prefabricate, ceea ce a condus atît la un însemnat plus de calitate, cît și la importante reduceri ale consumurilor materiale planificate. Ca exemplu de utilizare a acestor soluții constructive noi pot fi date zonele I, IV și VI de la hala nr. 2 a întreprinderii de produse refractare „Vulturul" din Comarnic, obiectivul precurățătorie și curățătorie corp fabricație, centrala termică, depozitul de cărbune și magazia-depozit de produse finite de la Secția de fulgi de ovăz Pleașa, modernizarea Fabricii de sticlă Azuga etc.

Pe de altă parte, o atenție specială a fost acordată **asigurării din vreme a documentației tehnico-economice,** ca o condiție principală pentru deschiderea finanțării investițiilor noi. Aceasta a permis, pe de o parte, pregătirea corespunzătoare a tuturor obiectivelor prevăzute, iar pe de altă parte, execuția lucrărilor fără stagnări și ruperi de ritm, cunoscîndu-se din timp succesiunea fazelor de execuție ale fiecărei investiții în parte. Tot în aceeași ordine de idei trebuie subliniat și faptul că, spre deosebire de anii anteriori, în cadrul antreprizei s-a acordat mai multă atenție pregătirii generale a fiecărei investiții, stabilindu-se cu precizie resursele materiale și de forță de muncă necesare, în funcție de tehnologiile prevăzute și de graficele de execuție întocmite pentru fiecare obiectiv în parte.

Un mijloc important de sporire a volumului lucrărilor de execuție și de creștere a eficienței acestora l-a constituit și îl constituie în continuare, **realizarea noilor sisteme de evidență a datelor** — sistemul PROMETEU, ce face parte integrantă din sistemul SICOP — importante instrumente de coordonare și conducere în activitatea de construcții-montaj. Cu ajutorul acestora se obțin pe calculator, într-un termen scurt, rapoartele de evidență a documentației și a producției, programele operative, cu eșalonări anuale, trimestriale, lunare, graficele de eșalonare a materialelor la început de an și anexele la contractul de acord global. Totodată, prin sistemul DOCEC II se transferă automat documentația din colecțiile institutelor de proiectare în colecția de devize a antreprizei, ceea ce favorizează creșterea ritmicității în întocmirea documentațiilor tehnice și elaborarea soluțiilor constructive — elemente cheie în activitatea de investiții.

■

REZULTATELE obținute în perioada scursă de la începutul anului și pînă în prezent puteau fi mai bune dacă în activitatea antreprizei nu s-ar fi manifestat și unele deficiențe de natură tehnico-organizatorică, care au diminuat considerabil din realizări. Este vorba, în primul rînd, de faptul că la unele obiective cu termene de punere

Gheorghe GHEORGHIU
inginer șef al Antreprizei de construcții industriale — Ploiești

(Continuare în pag. 14)

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Campania agricolă de toamnă

Recoltarea la timp a porumbului — o problemă de organizare

CARACTERISTIC acestei toamne este faptul că, din cauza perioadei caniculare și secetoase din luna august, culturile agricole de toamnă au ajuns la maturitate cu 2—3 săptămîni mai devreme decît în alți ani. Ca urmare, terenul destinat pentru însămînțarea culturilor de toamnă poate fi eliberat mai din timp, creîndu-se condițiile necesare pentru executarea la un înalt nivel agrotehnic a lucrărilor destinate recoltei anului viitor. În același timp însă, această scurtare a perioadei de recoltare conduce la o suprapunere în timp a lucrărilor și mărește vîrful de lucrări ce trebuie executate în prima parte a campaniei agricole de toamnă.

În această perioadă va trebui strînsă recolta la culturile de toamnă — în principal la porumb — de pe o suprafață de 5 254 mii de hectare. Recoltarea porumbului, care trebuie să se realizeze într-o perioadă de 25—30 zile, este o lucrare de mari proporții, care pretinde — pe lîngă concentrarea tuturor forțelor umane ale satelor — și utilizarea cît mai completă a parcului de combine de recoltat și mijloace de transport de care dispune agricultura noastră.

Posibilități de folosire eficientă a forței de muncă

PE MĂSURA coacerii lanurilor de porumb, este necesar ca un număr important de brațe de muncă din agricultură să fie folosit la operațiile complexe legate de culesul știuleților și tăierea tulpinilor de porumb, de depănușarea știuleților, transportul lor la pătule, ca și de recuperarea întregii cantități de tulpini și conservarea lor întregi, sub formă de glugi sau în căpițe.

La recoltarea porumbului, forța de muncă umană poate aduce un aport deosebit, fie pentru a completa lucrul combinelor, fie chiar pentru a înlocui recoltarea mecanizată, în scopul de a economisi motorina. Cînd se lucrează mecanizat, completarea cu munca manuală poate asigura eliminarea pierderilor de recoltă. În acest scop se impun recoltarea manuală a capetelor solelor de porumb pe o fișie de 25 de metri, pentru a deschide drum combinelor, precum și alcătuirea unor echipe de 3—4 oameni la o combină, care să strîngă știuleții căzuți pe cîmp. În condițiile coacerii neuniforme a lanurilor, echipele de culegători manuali pot recolta parțial unele lanuri, culegînd porumbul ajuns la maturitate și lăsînd ca cea mai mare parte a parcelei să fie recoltată mecanizat, atunci cînd ajunge la coacerea deplină.

Recoltarea mecanizată a porumbului pretinde un mare consum de energie. La o producție de 4 tone boabe la hectar, lucrările de recoltare și transport mecanizat al producțiilor principale și secundare necesită un consum de 41—42 litri de motorină. Spre a elimina acest consum, multe unități cooperatiste din județele Dolj și Mehedinți, ca și din alte județe care dispun de forța de muncă necesară și au dat întreaga suprafață de porumb în acord global membrilor cooperatori, au organizat în această toamnă recoltarea manuală a porumbului și transportul știuleților și cocenilor cu atelajele. În acest sistem de recoltare tulpinile se taie întregi și se așează în glugi, spre a se usca în continuare. Trebuie precizat însă că recoltarea manuală pretinde un mare consum de muncă umană (la un hectar de porumb fiind necesare peste 100 ore-om), precum și numeroase animale de tracțiune (un atelaj poate transporta numai 600—800 kg de știuleți sau 400—500 kg de coceni). De aceea, o astfel de soluție poate fi aplicată numai în cazul unităților care dețin suprafețe reduse cu porumb și au producții relativ mici, pe terenuri accidentate etc.

Pentru a mări productivitatea muncii la recoltarea manuală, este indicat ca culesul știuleților să se facă în timpul zilei, cînd ei se desprind cu ușurință din pănușele uscate de soare, în timp ce tăiatul tuipinilor este bine să se facă în zori, cînd atît tăierea, cît și legatul cu plante înmuiate de rouă se fac mai ușor.

Tehnologii de recoltare mecanizată

MARILE suprafețe pe care se cultivă porumbul și complexitatea deosebită a lucrării impun însă folosirea cît mai completă a celor circa 30 000 de combine și echipamente de recoltat porumb existente în dotarea agriculturii noastre, spre a se putea realiza eliberarea rapidă a terenurilor, în vederea trecerii neîntîrziate la însămînțarea culturilor de toamnă.

Recoltarea mecanizată impune respectarea unor cerințe de bază cum sînt: recuperarea întregii cantități de boabe, ciocălăi, pănuși, coceni, eliminarea pierderilor și vătămărilor pentru a asigura conservarea în cele mai bune condiții atît a știuleților sau a boabelor, cît și a tulpinilor ce trebuie valorificate în totalitate pentru furajarea animalelor.

Se pot folosi în prezent diverse tehnologii de recoltare, corespunzătoare condițiilor locale, utilizînd tipurile de utilaje existente în dotare. Alegerea unei anumite tehnologii depinde de suprafața ocupată cu porumb, mărimea parcelelor, umiditatea lanului, producția medie la hectar, urgența eliberării de tulpini a terenului, posibilitățile de asigurare cu mijloace de transport în momentul recoltării, soluția folosită pentru păstrarea cocenilor etc.

Din schema de mai jos rezultă că unitățile agricole pot să aleagă, în primul rînd, între tehnologia de recoltare sub formă de știuleți, cu înmagazinare în pătule și tehnologia de recoltare sub formă de boabe, cu depozitarea în silozuri și magazii.

Avantajele recoltării în știuleți

RECOLTAREA din lan sub formă de știuleți prezintă numeroase avantaje economice, deoarece se poate face la o umiditate mărită (între 24 și 35%), nu necesită consum de energie pentru uscarea boabelor (în pătule cu dimensiuni corespunzătoare continuă uscarea naturală a știuleților) și investiții pentru spații de păstrare (agricultura noastră are asigurat un număr suficient de pătule și arioaie). În același timp, cînd baterea știuleților se face ulterior recoltării (în ferme sau la bazele de recepție) se recuperează întreaga cantitate de ciocălăi, produs secundar de mare valoare furajeră și energetică. De aceea recoltarea în știuleți, tehnologie tradițională în agricultura noastră, este și în prezent cea mai răspîndită. Pentru a putea fi păstrați în bune condiții în pătule, știuleții trebuie depănușați în proporție de cel puțin 95%. Cînd procentul de știuleți nedepănușați este mai mare de 5%, există pericolul mucegăirii lor în timpul păstrării, mai ales cînd recoltarea s-a făcut la o umiditate mai mare de 26%. Depănușarea știuleților se poate face fie ulterior, fie simultan cu recoltarea.

Cînd se recoltează cu combina **știuleții nedepănușați**, operația de depănușare se face ulterior, la staționar, cu un depănușător acționat de tractor. În felul acesta se simplifică constructiv combina de recoltat (prin eliminarea unui echipament complex care-i limitează capacitatea de lucru) și se mărește siguranța în funcționare a combinei ce recoltează porumbul (prin evitarea înfundărilor în timpul lucrului). În scopul realizării acestei tehnologii, în ultimii ani s-a introdus în producție combina tractată pe 3 rînduri C-3 P, care recoltează porumbul sub formă de știuleți nedepănușați, executînd detașarea și încărcarea știuleților într-o remorcă atașată, concomitent cu tocarea și încărcarea într-o altă remorcă a tulpinilor de porumb.

Folosirea combinei tractate prezintă avantajul că nu imobilizează un motor de mare putere pe tot timpul anului: tractorul de 80 sau 100 CP este folosit pentru funcționarea combinei numai circa 400 de ore pe an. Tractoarele utilizate la combinele tractate pot fi folo-

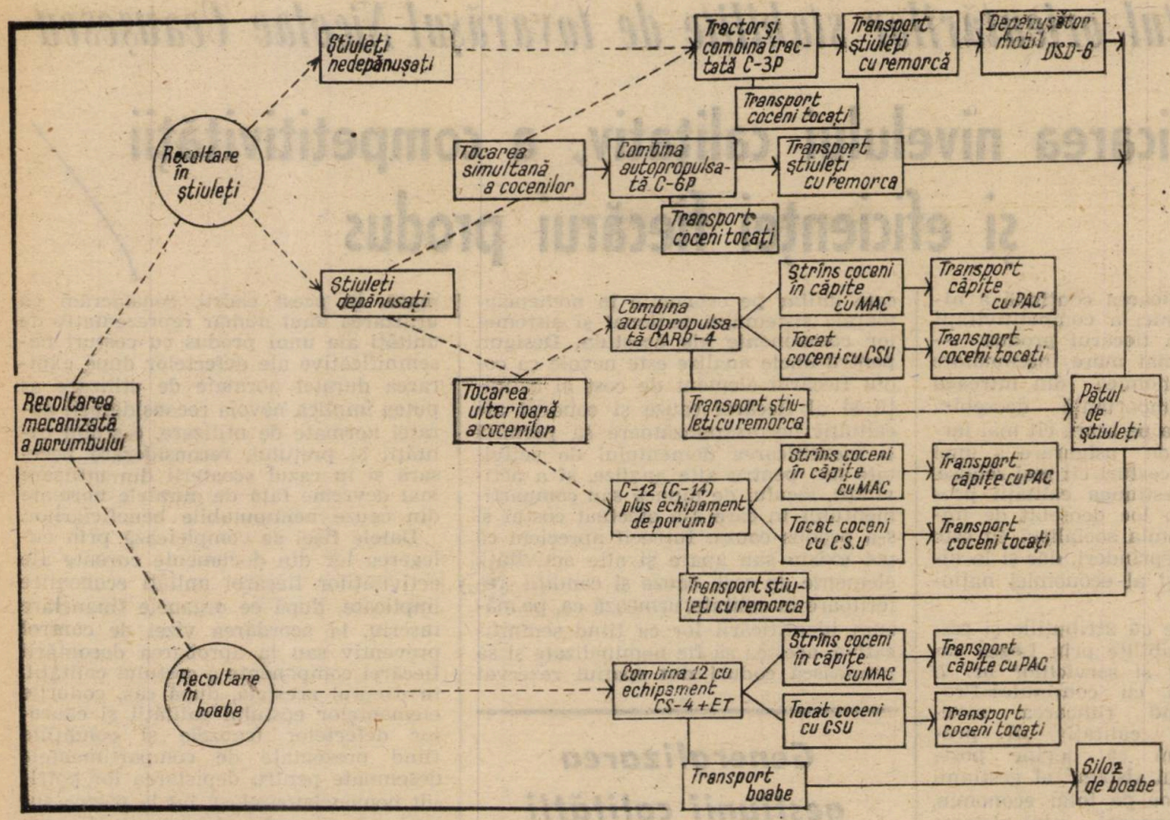

Variante de tehnologii și utilaje ce pot fi folosite la recoltarea mecanizată a porumbului

site — pe timp de noapte și pe timp nefavorabil — la efectuarea altor lucrări, astfel încît cheltuielile de amortisment și reparații ale sursei energetice pe unitatea de lucru revin mai reduse decît la combinele autopropulsate.

Depănușarea ulterioară a ștuleților se realizează complet mecanizat cu depănușătorul mobil DSD-6 pe arii amenajate în cîmp sau în apropierea locului de depozitare. Alimentarea depănușătorului se face cu încărcătoare frontale. Dacă se folosește alimentarea manuală, nu se mai poate realiza capacitatea de lucru prevăzută a depănușătorului — de 15-16 t/h — și se mărește timpul de staționare la încărcare a mijloacelor de transport ce preiau ștuleții depănușați.

Întrucît combina tractată — a cărei capacitate este limitată de puterea tractorului — are o lățime de lucru redusă, ea are și o capacitate de lucru relativ mică : 20—25 tone de ștuleți pe schimb. De aceea, această tehnologie este indicată pentru unitățile mici, care au parcele și producții reduse, nu dispun de multe mijloace de transport și nici de forța de muncă excedentară, dar au asigurate la 100 ha cel puțin 6 tractoare și 4 remorci, pentru recoltarea, transportul și depănușarea porumbului.

Cînd se recoltează cu combina **ștuleții depănușați,** depănușătorul face parte integrantă din echipamentele combinei și, în acest caz, este necesară de multe ori completarea manuală a operației de depănușare (cînd procentul de ștuleți nedepănușați este mai mare de 5%).

Pentru unitățile agricole care cultivă porumb pe terenuri irigate și obțin producții mari pe suprafețe întinse, sînt necesare utilaje de recoltat de mare capacitate, care să asigure strîngerea întregii producții și eliberarea terenurilor într-o perioadă cît mai scurtă și (dacă este posibil) într-un singur proces, adică la o singură trecere. Potrivit sarcinii stabilite de conducerea de partid și de stat, în ultimii ani s-a realizat și introdus în producție combina autopropulsată C-6P, care recoltează porumbul pe 6 rînduri, sub formă de ștuleți depănușați care sînt încărcați din mers într-o remorcă tractată de combină. Această combină execută, de asemenea, tăierea tulpinilor, tocarea și încărcarea acestora într-o remorcă de mare capacitate, tractată de un tractor care se deplasează paralel cu combina.

În dotarea agriculturii noastre mai există două tipuri de combine autopropulsate, care recoltează ștuleți depănușați : combina C.A.R.P.-4 și combina C-12 cu echipament C.S.-4 M. Lucrînd pe cîte 4 rînduri, ele au o capacitate de lucru cu circa 30% mai redusă decît a combinei C-6P și sînt indicate pentru unitățile cu terenuri mai accidentate și cu producții mai mici, care dispun de un număr mai redus de mijloace de transport. Combina universală de recoltat cereale cu echipament pentru porumb este mai economică, deoarece motorul și șasiul ei se folosesc anual circa 600 de ore, în timp ce combinele specializate lucrează numai circa 400 de ore. De aceea, operațiile de montare și demontare a echipamentului de porumb pe combina de cereale sînt justificate din punct de vedere economic și ar trebui să se apeleze mai des la această soluție, chiar dacă ea presupune unele operații suplimentare la începutul și la sfîrșitul campaniei de recoltare.

Recoltarea în boabe — soluție de perspectivă

RECOLTAREA porumbului sub formă de boabe cu combina autopropulsată prezintă mari avantaje economice față de recoltarea sub formă de ștuleți, deoarece asigură o simplificare a operațiilor de transport și prelucrare. Pe această bază, se realizează o reducere a cheltuielilor de recoltare și transport cu circa 30% și a necesarului de forță de muncă cu peste 40%.

Totuși, recoltarea în boabe pretinde un volum mare de investiții (în spații de depozitare și în uscătoare), care se recuperează într-un termen de 14—16 ani. Mai presus de toate, boabele recoltate la o umiditate mai mare de 20% necesită un consum suplimentar de energie în vederea uscării, întrucît nu pot fi păstrate în bune condiții. De aceea, ținînd seama de imperativul micșorării consumurilor energetice, recoltarea sub formă de boabe poate fi aplicată numai pe suprafețe restrînse, în două situații caracteristice : 1) cînd umiditatea ștuleților a scăzut sub 20% și recoltarea în ștuleți se face cu pierderi ; 2) pentru nevoile curente ale întreprinderii agricole (furajarea efectivelor proprii de animale, fabrici de nutreturi combinate etc.), în perioada de recoltare.

Recoltarea tulpinilor — simultan sau ulterior ?

ÎN BALANȚA furajeră din țara noastră, un loc important ocupă cele peste 10 milioane de tone de coceni ce se pot strînge de la recoltarea porumbului. Pentru ca această resursă furajeră să fie total recuperată, este necesar să se adopte o tehnologie corespunzătoare de strîngere a producției secundare ; totodată, necesitatea strîn-

Ion BIANU

(Continuare în pag 11)

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Ridicarea nivelului calitativ, a competitivității și eficienței fiecărui produs

PENTRU ridicarea continuă a nivelului tehnic, a competitivității și eficienței fiecărui produs — obiectiv de cea mai mare însemnătate în unitățile economice din întreaga economie — o importanță deosebită prezintă utilizarea pe scară cît mai largă a metodelor de asigurare a unei înalte calități cu costuri cît mai reduse. În cadrul lor, gestiunea calității produselor ocupă un loc deosebit de important. În economia socialistă ea este aplicabilă în întreprinderi, dar și la nivelul ramurilor și al economiei naționale.

În conformitate cu atribuțiile și responsabilitățile stabilite prin Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977, precum și cu conținutul Programului privind ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, apreciem că devine posibilă crearea unui **sistem** al gestiunii calității produselor pe total economie, în a cărui componență intră sisteme distincte de gestiune a calității constituite la nivelul unor organe ale administrației de stat și unităților economice. Prezentarea prin lege a atribuțiilor și răspunderilor ce revin acestor sisteme distincte implică reliefarea în cadrul fiecărui sîstem a patru **subsisteme** — două aferente efortului de asigurare și, respectiv, de control al calității și alte două subsisteme aferente rezultatelor acestuia în sfera producției și, respectiv, în sfera consumului. Ele ar putea fi denumite, după părerea noastră, astfel : ● subsistemul costului asigurării calității sau prevenirii deficiențelor de calitate, ● al costului controlului calității sau identificării defectelor și cauzelor acestora, ● al costului deficiențelor de calitate la producător ● și, respectiv, al costului deficiențelor de calitate pe durata utilizării normate la beneficiari.

Menționăm faptul că structura costului calității corespunde structurii organizatorice și de conducere a activităților interdependente ale sferelor producției și consumului din economia noastră, reglementate prin legislația economică și financiară. Pentru a o face mai operațională și prin aplicarea metodelor moderne de analiză și urmărire a optimizării calității, gestiunea calității aduce structurii de organizare și conducere o bază informațională lărgită și suporți informaționali proprii.

1) **Baza informațională** specifică ar cuprinde, după părerea noastră, un nomenclator al activităților care generează cheltuieli pentru calitate și al elementelor costului calității, precum și un nomenclator al cauzelor și condițiilor calității necorespunzătoare, clasificate corespunzător activităților sistemelor și celor patru subsisteme amintite, întocmite de colective de economiști și ingineri, aprobate de conducerile unităților, subramurilor și ramurilor economiei naționale și integrate și codificate unitar pe economie în nomenclatoarele sistemului național și sistemelor componente ale acestuia. Desigur, pentru unele analize este nevoie ca codul fiecărui element de cost al calității și al fiecărei cauze și condiții ale calității necorespunzătoare să permită și identificarea domeniului de activitate iar, pentru alte analize, și a activității, locului de muncă sau compartimentului în care s-a efectuat costul și s-a produs cauza. Întrucît apreciem că pot exista sau apare și alte activități, elemente de cost, cauze și condiții referitoare la calitate, urmează ca, pe măsura identificării lor ca fiind semnificative, acestea să fie nominalizate și să primească coduri din spațiul rezervat fiecărei clase din nomenclatoarele respective.

Generalizarea gestiunii calității produselor

2) Principalii **suporți specifici** ar fi :

● **Fișa** — ce ar urma să conțină datele livrării produsului, expirării termenului de garanție, perioadei normate de utilizare și a scoaterii definitive din utilizare, cheltuielile de producție, prețul, valoarea vîndută și încasată, codurile și valorile elementelor costului calității și cauzelor defectelor etc. Indicarea prețului și a valorii vîndute și încasate, precum și a datei expirării perioadei normate de utilizare, apreciem că sînt motivate : pentru preț, de cazul vînzării-cumpărării unei singure unități de produs, de stabilirea numărului de unități de produs vîndute și de modificarea prețului, datorită uzurii, în eventualitatea folosirii produsului și după expirarea duratei normate de utilizare; pentru valoarea vîndută și încasată, de nevoia cunoașterii și a numărului de unități vîndute (cumpărate), din raportul acesteia la preț ; iar pentru data expirării perioadei normate de utilizare, de necesitatea urmăririi costului garanției acestei perioade, duratei reale normate de utilizare și, prin aceasta, a fiabilității operaționale. Seriile unităților de produs înscrise și ele în fișă aduc alte date utile urmăririi comportării în exploatare.

Evidențierea pe această bază a costurilor și cauzelor apreciem că va permite cunoașterea mai precisă la producător a costului defectelor admisibile tehnologiei utilizate sau al nerespectării disciplinei tehnologice, a altor condiții ale calității produselor și obligații ale realizării calității producției, iar la beneficiar a cauzelor costului garanției suportat de unități producătoare sau beneficiare pe durata utilizării normate. În acest cadru, considerăm că utilizarea unui număr reprezentativ de unități ale unui produs cu costuri nesemnificative ale defectelor după expirarea duratei normate de utilizare ar putea implica nevoia reconsiderării duratei normate de utilizare, costului calității și prețului, reconsiderare necesară și în cazul scoaterii din utilizare mai devreme față de duratele normate din cauze neimputabile beneficiarilor.

Datele fișei se completează prin culegerea lor din documente curente ale activităților fiecărei unități economice implicate, după ce organele financiare înscriu, la acordarea vizei de control preventiv sau la aprobarea decontării fiecărei componente a costului calității, în dreptul acesteia, după caz, codurile elementelor costului calității și cauzelor defectelor (cauzele și condițiile fiind prezentate de compartimentele desemnate pentru depistarea lor, potrivit nomenclatoarelor), iar la partea superioară a acestor documente și mențiunea : „pentru gestiunea calității".

● **Bilanțul calității :** care ar urma să cuprindă o parte de sinteză și patru părți analitice distincte corespunzătoare sistemului și, respectiv, subsistemelor, ar prezenta pentru perioada raportată și cumulat, din fișe, costul calității, inclusiv al cauzelor defectelor, precum și indicatorii costului calității, ai calității și concordanței calității cu prețul, pe produse.

— În concepția noastră, **indicatorul costului calității** se calculează ca raport al valorii costului calității la valoarea cheltuielilor de producție. Apreciem că el poate fi calculat și pe subsisteme ca raport al valorii costurilor aferente fiecărui subsistem la valoarea costului calității sistemului respectiv. Acest indicator permite, după părerea noastră, mai buna cunoaștere a părții din efortul național ce revine unui sistem și a părții fiecărui sistem afectată calității, precum și proporțiilor repartiției acestui efort într-o anumită perioadă. Cunoscînd partea din efortul pentru calitate și repartizarea lui pe subsisteme se poate cuantifica și partea ce revine fiecărei activități, precum și eficacitatea acesteia ca raport al valorii costului deficiențelor de calitate generate de activitate la valoarea costului calității generat de aceasta. În acest caz, valoarea zero a acestui ultim indicator semnifică eficacitatea maximă, valoarea unu lipsa eficacității, iar valorile cuprinse între 0 și 1 eficacități diferite. Analiza cauzelor și condițiilor deficiențelor pune în evidență măsurile de luat și costul acestora.

— **Indicatorul calității** se determină prin raportarea costului deficiențelor de calitate ale duratei normate de utilizare datorate unității producătoare la valoarea vîndută și încasată și semnifică măsura în care produsul satisface necesitatea economică și socială. Raportarea costului defectelor constatate

Gestiunea calității produselor (propusă)	*Gestiunea calității producției*
Concepție	
— *un mod sistematic de analiză a cheltuielilor pentru calitate și de urmărire a optimizării calității produselor*	— *o metodă de identificare a costurilor calității și de urmărire a optimizării calității producției*
Scop	
— *optimizarea calității în raport cu costurile efectuate pentru realizarea produselor*	— *reducerea cheltuielilor aferente calității producției și creșterea eficienței economice*
Structură	
— *un sistem la nivel de economie, cu sisteme distincte ale unităților producătoare și beneficiare, ale centralelor industriale, ministerelor și altor organe centrale și locale*	— *un sistem al unităților producătoare*
Sisteme ale costului calității	
— *costul calității aferente unităților sistemului se clasifică în costul asigurării calității sau prevederii calității necorespunzătoare, costul controlului calității sau al identificării defectelor și cauzelor defectelor, costul deficiențelor de calitate apărute la unități producătoare și costul deficiențelor de calitate la unități beneficiare pe durata de utilizare normată și garanție (termenul de garanție și perioada de utilizare normată) și postgaranție*	— *costul calității aferente unităților producătoare se clasifică în costul defectelor de fabricație (apărute la unități producătoare și în termenul de garanție la beneficiari) costul prevenirii defectelor, costul controlului tehnic al calității și costul controlului pînă la limita la care este asigurată identificarea și eliminarea defectelor și cauzelor acestora*
Indicatori	
— *indicatori simpli și agregați, pe sisteme, ai costului calității și structurii acestuia, ai calității și concordanței calității cu prețul*	— *indicatorul costului calității și structurii acestuia*
Date, informații	
— *pe produse sau produse principale și pe total produse*	— *pe total produse*
Metode de analiză	
— *statistică, microeconomică, macroeconomică*	— *statistică, microeconomică (parțială)*
Documente specifice utilizate	
— *un nomenclator codificat unitar pe economie al activităților care influențează calitatea și al elementelor costului calității, un nomenclator codificat unitar pe economie al cauzelor deficiențelor de calitate, precum și o fișă de colectare a costului calității și cauzelor defectelor, un bilanț și o balanță ale calității*	— *un nomenclator unitar pe unități producătoare al activităților și elementelor costului calității, costuri și un bilanț al unor costuri ale calității*
Atribuții în identificarea și interpretarea costului calității	
— *revin personalului care acordă viză de control financiar preventiv, vizează cheltuielile efectuate și face analize economice, cu participarea celui de control tehnic al calității — care identifică cauzele tehnice — și a altor specialiști*	— *revin personalului de control tehnic al calității și altor specialiști*

la unitatea producătoare înaintea livrării produsului la costul calității înregistrat de aceasta pînă la livrare semnifică măsura executării produsului corespunzător documentației tehnice, măsură care nu totdeauna este identică cu calitatea definită ca grad al satisfacerii necesității economice și sociale și care se verifică în mod obiectiv pe durata normată de utilizare. Cu cît valoarea indicatorului calității este mai aproape de zero cu atît calitatea este mai bună, cînd tinde spre unu calitatea se înrăutățește și la valoarea unu este complet necorespunzătoare.

— În sfîrșit, **indicatorul concordanței calității cu prețul** considerăm că se poate stabili ca raport al diferenței dintre valoarea vîndută și încasată și valoarea costului deficiențelor de calitate din cadrul duratei normate de utilizare datorate unității producătoare la valoarea vîndută și încasată. Ca și indicatorul calității, acest indicator se poate calcula și pentru deficiențele de calitate datorate unității beneficiare pe durata normată de utilizare sau postgaranție. Valoarea unu a indicatorului concordanței calității cu prețul semnifică concordanța ideală, valorile apropiate de zero concordanțe tot mai mici iar valoarea zero lipsa completă a acestei concordanțe. Analiza concordanței respective se face ținînd seama și de alte criterii care au stat la baza stabilirii prețului produsului respectiv.

● **Balanța calității** — care ar urma să cuprindă pe produse, sisteme și subsisteme costurile calității estimate ca optime pentru o perioadă următoare, indicatorii corespunzători etc., ținînd seama de importanța și localizarea cauzelor defectelor și cunoscînd faptul că costul calității diferă de la un produs la altul, iar între componentele sistemului trebuie asigurate proporții corespunzătoare. De regulă, costul calității are tendință de creștere la componentele sale de asigurare și control drept condiție a descreșterii costului defectelor la producători pînă la și chiar sub limita admisibilă tehnologiei utilizate, iar la beneficiari pînă la evitarea oricărui defect pe durata utilizării normate. În acest context mărirea costului prevenirii defectelor are loc pînă la limita la care vremelnic din punct de vedere tehnic nu mai este posibilă, sau financiar nu mai este rentabilă îmbunătățirea calității, iar costul controlului pînă la limita la care este asigurată identificarea și eliminarea defectelor și cauzelor acestora.

Dorim să subliniem că noi considerăm că gestiunea calității produselor nu are rolul de a evidenția costuri imputabile — ceea ce se asigură prin documente ale altor evidențe introduse anterior gestiunii calității — ci de a preveni deficiențele de calitate și de a previziona calitatea produselor. Important de reținut este că previzionarea și prevenirea se fundamentează pe urmărirea costului complet și a cauzelor deficiențelor de calitate, costul deficiențelor de calitate la producător trebuind să evidențieze toate cheltuielile de această natură, indiferent dacă au apărut la producător sau la beneficiari pe durata utilizării normate a produsului.

Apreciem că analiza cheltuielilor pentru calitate și a optimizării calității în raport cu costurile efectuate pentru realizarea produselor, înlesnită de gestiunea calității produselor, are caracter economic și trebuie efectuată îndeosebi de compartimentele de această natură și personalul lor care are sarcina de a acorda viza de control financiar preventiv la efectuarea oricărei cheltuieli, de a aviza cheltuielile efectuate, de a efectua analize economice și de a urmări concordanța calității cu prețul. Utilizarea datelor gestiunii calității nu ridică pentru acești specialiști dificultăți de ordin profesional.

Este evident deci că între metoda gestiunii calității produselor pe care o propunem spre generalizare și gestiunea calității producției există o serie de deosebiri de fond. În acest sens, alături de aspectele relevate în caseta de mai sus, dorim să precizăm că prin evidențierea costului complet al calității, folosirea indicatorului costului calității și a indicatorilor analitici ai acestuia, gestiunea calității produselor fundamentează costul calității și repartizarea lui rațională pe sisteme, subsisteme și activități în raport cu nivelul calității, influența fiecărui factor și a fiecărei cauze, iar prin indicatorii calității și concordanței calității cu prețul măsoară calitatea, eficacitatea costului calității și influența prețului.

Totodată, prin corelarea costului deficiențelor de calitate cu cauzele acestora și compararea cu nivelul calității, înlesnește stabilirea activităților care au generat deficiențe de calitate, a cauzelor și măsurilor care pot reduce sau elimina deficiențele de calitate și asigură previzionarea calității.

Pornind de la cunoștințele și experiența acumulate pînă în prezent și de la sarcinile Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, invităm economiștii, inginerii și alți specialiști în domeniu să-și facă cunoscute opiniile care pot contribui la generalizarea gestiunii calității produselor.

Ion GUNEA

Noi resurse în circuitul economic

Valorificarea integrală a potențialului de resurse reziduale de energie

ÎN PROCESUL de transformare a combustibililor fosili în energie (termică, electrică, mecanică etc.), numai 25—35% din conținutul energetic al acestora se regăsește efectiv în vectori energetici, restul de 65—75% reprezentînd energie reziduală, care se pierde în cea mai mare măsură și pe care o regăsim sub denumirea convențională de sursă de energie reziduală (S.E.R.). Aceeași denumire este comună și pentru conținutul energetic (căldura sensibilă) al unor produse și subproduse industriale ca : gaze de cocserie, produse petroliere, ciment, sticlă, metale elaborate prin procese termice, gaze de eșapament de la motoarele diesel, apa de răcire din industrie, aerul cald din încăperile de locuit, din complexele zootehnice etc.

Diversitatea largă a naturii S.E.R. în economia unei țări este regăsită și în gama întinsă a valorilor parametrilor termodinamici la care aceste surse sînt disponibile (un asemenea parametru este temperatura). Variază, de asemenea, și mărimea sursei, ea fiind specifică fiecărui proces industrial sau economic în care este implicat un consum energetic. De exemplu, în rafinăriile de petrol (instalații puternic energo-intensive), care consumă 10—15% din țițeiul supus prelucrării în scopuri energetice, numai 3% din energie este consumată pentru reacții chimice, restul de 97% formează S.E.R. și, în lipsa valorificării acestora, se pierde în atmosferă.

Cantitatea apreciabilă de energie conținută în S.E.R. a impus conceptul de recuperare a S.E.R., astfel încît, pe această bază, să se reducă consumul de energie primară. Acest concept se concretizează în **adaptarea economiei la noua situație energetică**, caracterizată prin scumpirea combustibililor fosili și dificultăți în procurarea acestora, la care se adaugă diminuarea resurselor energetice și degradarea mediului înconjurător cu subproduse de ardere a combustibililor sau cu căldură reziduală din procesul de utilizare a vectorilor energetici.

Dezvoltarea tehnicilor de recuperare a S.E.R. face posibilă — și normală în condițiile tehnicii de azi — valorificarea a 20% din volumul S.E.R. — valoare ce atrage atenția asupra deosebitei importanțe a reutilizării acestor resurse — și minimizarea, pe această cale, a consumurilor energetice. Miza de reducere cu 20% a consumului de energie primară a polarizat atenția și preocupările specialiștilor, a organelor de decizie economică (inclusiv la nivel guvernamental) spre implementarea măsurilor necesare valorificării S.E.R. acțiune cu atît mai necesară cu cît pentru majoritatea țărilor, disponibilitatea resurselor energetice primare formează principala restricție a dezvoltării economice.

Valorificarea S.E.R. capătă importanță deosebită și într-o perspectivă mai îndelungată : dacă pînă în anul 2000 cererea mondială de energie va crește cu 23,9%, 60% din această creștere poate fi acoperită prin recuperarea S.E.R. (la nivelul actual al tehnicii recuperării). În lipsa activității de recuperare a S.E.R., căldura reziduală se pierde în atmosferă sau se regăsește — cu apele de răcire — în afluenții naturali, inducînd efecte perturbatoare puternice asupra ecosistemului. Încălzirea apelor naturale reduce capacitatea de absorbție a oxigenului și, deci, a capacității de autoepurare biologică, favorizînd procesele de eutrofizare a bazinelor, făcîndu-le improprii folosirii pentru apă potabilă și modificînd condițiile biologice pentru flora și fauna acvatică. În România, de pildă, totalul apelor uzate evacuate din industrie în rîuri a ajuns la peste 10 mrd. mc/an, din care 5,5 mrd mc reprezintă ape de răcire poluate termic.

■

MIJLOACELE tehnice folosite la recuperarea S.E.R. sînt, în general, cunoscute, iar gama lor este relativ largă și accesibilă scopurilor practice. La tehnici mai vechi (valorificarea energiei termice prin intermediul schimbătoarelor de căldură) se adaugă tehnici nou dezvoltate ca utilizarea tuburilor termice, a pompelor de căldură, a ciclurilor termice cu fluide organice, depozitarea apei calde sau reci în rezervoare naturale sau artificiale și utilizarea acestora ulterioară etc.

Țara noastră, care se află în etapa de start a recuperării S.E.R., urmează tendința mondială de reducere a consumului energetic ; pentru aceasta s-au asimilat în fabricație pompe de căldură și tuburi termice ; se practică, de asemenea, recuperarea căldurii gazelor de coș prin preîncălzirea aerului de combustie etc. La nivelul economiei naționale, efectele recuperării S.E.R. pot fi amplificate prin concentrarea eforturilor, în prima etapă, pe acele S.E.R. care prezintă o pondere însemnată în totalul consumului energetic al țării ca : industria chimică, metalurgică, C.E.T., industria sticlei, cimentului etc. Experimentările au dovedit posibilitatea și eficiența recuperării S.E.R., ca, de exemplu, la Combinatul petrochimic Pitești, unde, cu pompe de căldură tip C.F.S. Iași, se recuperează 10 Gcal/h care alimentează cu energie termică un cartier de locuințe cu 5 000 apartamente. Se poate, deci, considera că este posibilă **trecerea la implementarea** — pe scară largă — **a instalațiilor de recuperare a S.E.R.** în întreaga economie națională. **Ca efect, aceasta va conduce la reducerea consumului total de energie primară** care, la nivelul întregii economii, a crescut continuu în perioada 1973—1983, punînd probleme deosebite de asigurare a necesarului.

Căldura reziduală recuperată din industrie, la parametrii termodinamici ridicați, este reciclată în procesele industriale ; cea care rezultă la parametrii reduși, prin volumul important al acesteia, are nevoie de consumatori de mare capacitate care nu pot fi găsiți decît pe o întinsă zonă, adiacentă platformei industriale. Printre posibilitățile de valorificare a S.E.R., la parametrii termodinamici reduși, se evidențiază, ca un consumator de prim rang, termoficarea așezărilor urbane. Dacă experimentul de la C.P. Pitești s-a concretizat în termoficarea a 5 000 de apartamente, ne putem ușor da seama ce înseamnă, pentru economia națională, o rafinărie de petrol cu un volum corespunzător de 300 Gcal/h, un combinat petrochimic cu 600 Gcal/h, sau un combinat siderurgic care elimină circa 300 Gcal/h. Este evident, astfel, potențialul imens reprezentat de platformele industriale din țara noastră pentru termoficarea așezărilor urbane din zona lor de „influență termică".

Se consideră posibil ca 30% din energia consumată într-o rafinărie de țiței să poată fi recuperată ; deci, la o singură rafinărie s-ar putea recupera 300 x 30% = 90 Gal/h, căldură cu care s-ar putea alimenta, pe rețeaua de termoficare, aproximativ 45 mii apartamente, sau populația unui oraș cu peste 100 mii locuitori. Distanța dintre platforma industrială și extremitatea rețelei de termoficare este, în prezent, de 5—15 km : se fac însă încercări pentru mărirea acestei distanțe la 50 km.

Consumatori ai energiei termice la parametri reduși pot fi găsiți în instalațiile de uscare amplasate în vecinătatea platformelor industriale, dintre acestea, cele proprii industriei locale putînd fi în întregime alimentate numai pe seama valorificării S.E.R. din industrie. Agricultura poate absorbi, de asemenea, energie termică la parametri reduși pentru încălzirea serelor, situație în care se pot prelua 2 Gcal/ha. Bazinele piscicole pot consuma apă caldă din industrie (la un debit de 4 000 mc/h se asigură o producție de 300—500 tone pește/an).

■

PRINCIPALUL aspect economic al valorificării S.E.R. este reducerea consumului de energie primară. Ca parte componentă a complexului de măsuri pentru conservarea energiei, contribuția valorificării S.E.R. poate fi regăsită în următoarele rezultate : în S.U.A., consumul de energie pe locuitor s-a redus de la 3,7 tep/an în 1970, la 3,3 tep/an în 1975 și 3,1 în 1980 ; celelalte țări din O.C.D.E. înregistrează aceeași tendință de scădere a consumului de energie. În U.R.S.S., recuperarea S.E.R. din industrie formează o activitate susținută, fiind supuse valorificării 46% din sursele reziduale.

Punerea în practică a recuperării S.E.R. nu necesită, în general, activitate de cercetare, echipamentele sînt de serie mare, modulate, ușor disponibile, ceea ce face ca implementarea utilajelor necesare recuperării S.E.R. să se facă relativ ușor și, de regulă, în timpul perioadei de oprire a instalațiilor industriale pentru efectuarea reparațiilor capitale. La avantaje se mai adaugă perioada rapidă de recuperare a investițiilor care variază de la 0,5—4 ani, în cazul tuburilor termice, la 4—7 ani pentru pompele de căldură.

Valorificarea S.E.R. anulează necesarul suplimentar de energie (ca și alte costuri) destinat neutralizării

Gheorghe MANEA

(Continuare în pag. 9)

Modificări calitative și de structură în producția de autovehicule

ROD al politicii de industrializare socialistă a țării, promovată cu consecvență de partidul nostru, în anii de după eliberarea țării o nouă ramură industrială a apărut, s-a dezvoltat și s-a impus — prin produsele sale — atît pe plan intern, cît și extern. Este vorba de industria de autovehicule, a cărei producție a cunoscut ritmuri de creștere — cantitativă și calitativă — deosebit de ridicate, asimilîndu-se în producție noi familii de autocamioane, autoturisme de teren, autoturisme și autobuze, realizate într-o mare diversitate. Acest sector al construcției noastre de mașini ne apare astăzi ca un impresionant complex industrial, alcătuit din mari și moderne platforme industriale — la Brașov, Mîrșa, Cîmpulung, Colibași, București, Craiova.

■

PRIMII PAȘI au fost făcuți o dată cu hotărîrea de a se profila importanta uzină brașoveană „Steagul Roșu" pentru producția de autocamione. În anul 1954 a început producția autocamioanelor SR-101 — model care corespundea posibilităților de fabricație, cît și cerințelor de exploatare din acea perioadă. Autocamionul SR-101 a satisfăcut nevoile imediate ale economiei, care a fost dotată cu aproape 54 000 de bucăți, deschizînd totodată drumul realizării primelor autovehicule specializate românești, printre care pot fi menționate autobasculantele, autocisternele, autobuzele ; unele componente ale acestui autocamion au fost utilizate la fabricarea primelor troleibuze românești.

Cerințele dezvoltării continue a economiei naționale au pus în fața constructorilor de autovehicule problema trecerii la fabricarea unor noi tipuri de produse, superioare calitativ, cu un grad sporit de diversificare și realizabile în condiții tehnologice de mare serie, fapt ce s-a concretizat prin începerea, în anul 1962, a fabricației celei de-a doua generații de autocamioane, de această dată de concepție românească, respectiv „Carpați", de 3 tone și „Bucegi", de 5 tone sarcină utilă. An de referință în construcția autovehiculelor de transport românești trebuie însă considerat, pe drept cuvînt, anul 1965, cînd, după cel de-al IX-lea Congres al partidului, s-au deschis largi perspective către un viitor pe care înainte nimeni nu ar fi cutezat să-l prevadă. Îndemnurile, orientările și sarcinile trasate de secretarul general al partidului de a se asigura realizarea de vehicule cu performanțe tehnico-economice superioare, în concordanță cu cerințele tot mai exigente ale beneficiarilor interni și externi, au fost materializate de constructorii brașoveni prin începerea, în anul 1971, a **fabricației celei de a 3-a generații de autovehicule de transport,** de această dată echipate cu motoare diesel.

Luna august a anului trecut a reprezentat un moment cu semnificații majore în cronica industriei românești a autovehiculelor de transport : **împlinirea a 3 decenii de la producerea primelor autocamioane românești.** Trei decenii în care au fost realizate peste 620 000 autobasculante, autocamioane, autotractoare, 52 000 autobuze, 135 000 autoutilitare, 664 basculante grele, 2 750 troleibuze. Trei decenii ce reprezintă un uriaș pas înainte al industriei românești și care situează România printre principalele țări constructoare de autovehicule din lume.

În prezent, producția industriei românești de autovehicule, excluzînd autoturismele de oraș și teren, este reprezentată de o gamă extrem de diversificată de produse. Astfel, la Brașov se realizează modernele autocamioane „ROMAN" și „DAC", echipate cu motoare diesel de 135—156 CP și 256—215 CP, precum și autotractoarele din noua generație „DAC diesel 666 T" și „DAC diesel 888 T", dotate cu motoare de 256 CP și, respectiv, de 320 CP. Începînd cu anul trecut, constructorii de aici au trecut la producția vehiculelor din generația a IV-a, dotate cu motoare dintr-o nouă familie, V 8 de 320 —360 CP, cu punți cu portanță de 13 t, cu cabine cu design și confort superioare. Pe platforma industrială de la Mîrșa Sibiului se produc giganticele autobasculante diesel și diesel-electrice atît de solicitate pentru marile exploatări miniere de suprafață sau pentru șantierele de construcții hidrotehnice. În fine, platforma industrială a Bucureștiului furnizează autobuze fabricate în zeci de tipuri și variante, troleibuze cu comutație statică, din generația a III-a, autoutilitarele TV-15, TV-35, TV-320, în numeroase variante.

Economia țării noastre a solicitat permanent asigurarea cu vehicule de transport de cele mai diverse tipuri, destinate, practic, tuturor sectoarelor de activitate, cu performanțe tehnice ridicate, cu indici de fiabilitate sporiți,

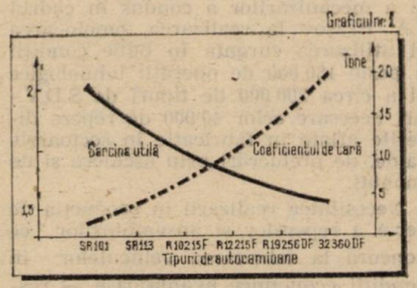

Evoluția coeficientului de tară și a sarcinii utile pe vehicul

realizate în condiții economice avantajoase. Pentru a răspunde acestor deziderate majore a fost necesară **adoptarea unei strategii adecvate,** ce a cuprins ample acțiuni pe planul tehnologiilor de fabricație, dotării cu utilaje, concepției constructive a vehiculelor, asigurării calificării personalului, utilizării raționale a materialelor.

■

PORNIND de la principiul **diversificare prin unificare,** s-a acționat permanent asupra concepției constructive a vehiculelor, Întreprinderea de autocamioane din Brașov fiind azi în măsură, spre exemplu, ca, dispunînd de 3 familii de motoare, de punți, de cabine și de 5 familii de cutii de viteze — ca familii de bază — să poată rea-

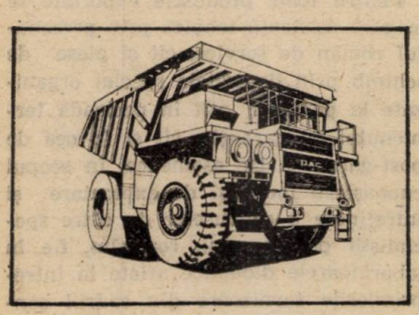

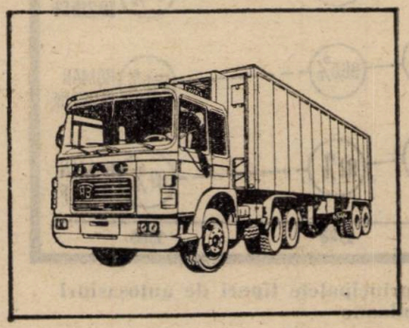

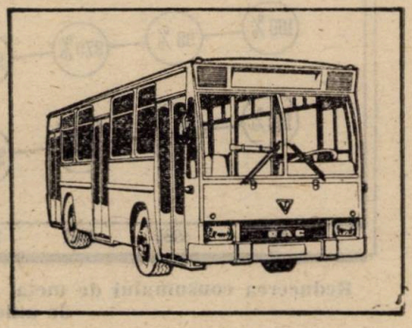

Graficul nr.2

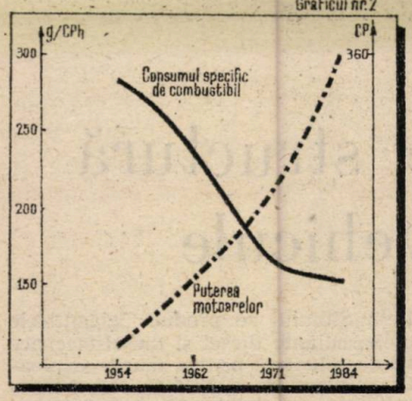

Dinamica consumului specific de combustibil și a puterii motoarelor

liza, prin cele peste 2 800 de specificații tehnice pentru vehiculele din gama 5—19 tone sarcină utilă, o largă paletă de produse, capabile să satisfacă orice solicitare. Același principiu aplicat cu consecvență și în domeniul tehnologiilor de fabricație atît la proiectarea proceselor tehnologice propriu-zise, cît și la proiectarea și realizarea fizică a sculelor, dispozitivelor, verificatoarelor și a mecanizărilor a condus în cadrul I.A. Brașov la realizarea, omologarea și utilizarea curentă în bune condiții a peste 130 000 de operații tehnologice și a circa 200 000 de tipuri de S.D.V.-uri necesare celor 40 000 de repere diferite aflate în fabricație în sectoarele calde, de prelucrări prin așchiere și de montaj.

Necesitatea realizării în producția de serie a reperelor și ansamblurilor ce concură la fabricarea vehiculelor în condiții economice avantajoase — respectiv productivitate, precizie și stabilitate calitativă înalte, consumuri energetice, de materiale și scule minime — a impus **crearea, prin autodotare, a mașinilor-unelte specializate, agregatelor, liniilor de transfer, mecanizărilor și convoioarelor.** Cu o fructuoasă activitate, încă din perioada de pionierat în această subramură, se situează Întreprinderea de autocamioane din Brașov care a realizat, pînă în prezent, peste 1 000 de agregate, 1 800 diverse utilaje tehnologice și mecanizări, 14 linii automate, 126 de linii tehnologice atît pentru necesitățile proprii, cît și pentru diverse întreprinderi din țară.

Utilizarea de procese tehnologice moderne (extruziunea la rece și la cald, rularea canelurilor, sudura semiautomată în mediu CO_2, așchierea pe centre de prelucrare), în coroborare cu inițierea și aplicarea unor măsuri organizatorice adecvate (creșterea gradului de containerizare și paletizare, adoptarea controlului activ pe mașini-unelte și controlului multidimensional, asigurarea verificării pe structuri a subansamblelor, organizarea fabricației în flux continuu etc.) au făcut ca, față de 1954, la I.A. Brașov productivitatea muncii să crească de 10,5 ori, în timp ce producția a sporit de peste 26,2 ori. Pentru o ilustrare mai vie a acestor cifre se poate preciza că, dacă în 1984 s-ar fi lucrat aici cu aceeași productivitate ca acum 30 de ani, producția obținută ar fi necesitat un număr de personal muncitor de 11,4 ori mai mare decît cel utilizat.

O atenție deosebită s-a acordat și se acordă în continuare **realizării de autovehicule cu parametri funcționali superiori, în condiții de înaltă eficiență.** Așa cum se poate observa și din graficele 1 și 2, de-a lungul anilor și de la un tip la altul de autocamion, prin reproiectare, prin adoptarea unor soluții constructive superioare, prin asimilarea în fabricație a unor noi familii de produse au fost îmbunătățiți în mod substanțial parametrii tehnico-economici de funcționare, crescînd implicit competitivitatea pe plan extern. Reducerea coeficientului de tară și creșterea sarcinii utile pe vehicul, în coroborare cu diminuarea consumului specific de combustibil și creșterea puterii motoarelor nu au făcut altceva decît să crească eficiența în utilizarea autocamioanelor, creștere materializată prin : sporirea volumului de încărcătură transportată, reducerea consumului de carburanți, îmbunătățirea performanțelor în exploatare ș.a.

În ceea ce privește asigurarea unei eficiențe înalte la producător, o preocupare demnă de menționat este cea care a vizat și vizează în continuare **folosirea cît mai completă și eficientă a materialelor și, în primul rînd, a metalului.** Ca urmare a măsurilor întreprinse, coeficientul mediu de utilizare a metalului a crescut, la I.A. Brașov, de pildă, la 0,85 în anul 1984, valoarea produsului obținut dintr-o tonă de metal majorîndu-se, față de 1954, de la 20 000 lei la 52 000 lei, iar consumul de metal cunoscînd o evoluție descendentă de la an la an (graficul nr. 3). Utilizînd cu simț gospodăresc deșeurile rezultate în urma operațiilor de ștanțare-presaj a panourilor de caroserii, s-a ajuns ca la această întreprindere să se realizeze 175 repere diferite din tablă, ceea ce conduce anual la economisirea a peste 800 tone metal.

Graficul nr.3

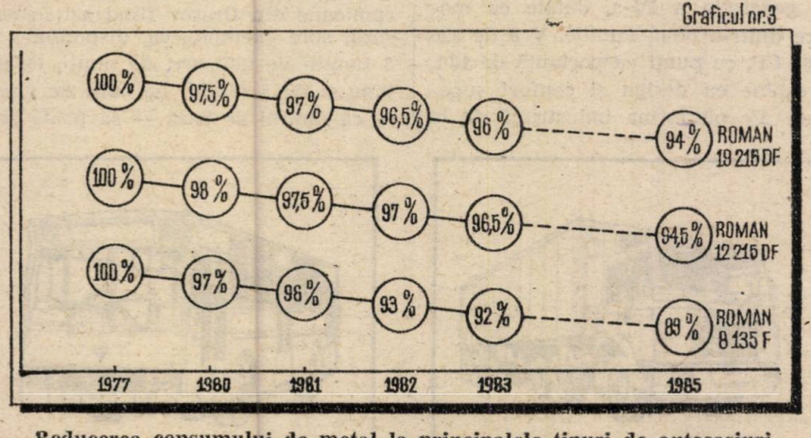

Reducerea consumului de metal la principalele tipuri de autoșasiuri de autocamioane

CREȘTEREA potențialului tehnic și organizatoric al unităților centralei a creat și condițiile de asimilare, într-o perioadă din ce în ce mai scurtă, a noilor produse, asigurîndu-se astfel posibilitatea de a fi permanent în acord cu solicitările beneficiarilor interni sau externi. Astfel, dacă pentru introducerea în fabricație a unui nou produs erau în trecut necesari circa 3—4 ani, în prezent acest lucru se realizează în 1—2 ani, iar pentru îmbunătățiri constructive la produsele aflate în producție de serie sînt necesare numai 3—6 luni, față de aproximativ 9—12 luni.

Concomitent cu satisfacerea cerințelor economiei naționale, începînd cu anul 1956 s-au creat premisele necesare începerii exportului de autovehicule românești. „Autoexportimport", în calitate de exportator al acestor produse, a acordat și acordă o atenție deosebită adaptării la condițiile specifice manifestate pe piețele lumii. Prin paleta largă a nomenclatorului de export — cu circa 2 800 specificații, executate atît în concepție proprie, cît și pe baza unor licențe sau acțiuni de cooperare în producție cu firme din R.F. Germania, Franța, Bulgaria, Ungaria, R.D. Germană, Polonia — se răspunde exigențelor pieței mondiale de autovehicule. Pe lîngă exportul de produse finite, construim și linii de montaj pentru livrări CKD și SKD. O importanță deosebită se acordă exportului de componente auto, volumul desfacerilor crescînd considerabil de la an la an. Țara noastră participă la toate tîrgurile și expozițiile internaționale organizate în țările socialiste și, de asemenea, la cele mai importante manifestări promoționale, ca cele de la Nairobi, Cairo, Hanovra, Bagdad, Karaci, Salonic și altele.

Pentru toate produsele exportate se asigură asistență tehnică prin personalul român de service, cît și piese de schimb prin depozitele special organizate la partener atît în perioada termenului de garanție, cît și în cea de post-garanție. De asemenea, în scopul cunoașterii modului de exploatare și întreținere a produselor de către specialiștii partenerului, realizăm, fie în laboratoarele didactice aflate la întreprinderile furnizoare din cadrul cen-

tralei, fie direct în țara cumpărătorului, cursuri de școlarizare.

Calitatea și performanțele produselor auto românești au fost recunoscute pe plan internațional printr-o serie de medalii de aur cîștigate la tîrguri internaționale de prestigiu, cum ar fi Zagreb, Plovdiv, Leipzig. Totodată, autovehiculele sau motoarele diesel produse de industria noastră constructoare de mașini au fost omologate de către institute recunoscute pe plan internațional din Franța, R.F. Germania, Anglia ș.a.

Rezultatele obținute pînă în prezent de industria noastră constructoare de autovehicule, experiența căpătată stau la baza procesului dezvoltării și diversificării constructiv-calitative în continuare a acestui sector de activitate, în concordanță cu necesitățile diverse ale economiei naționale și partenerilor externi. Pentru ca produsele fabricate de întreprinderile de profil să corespundă în cea mai mare parte cerințelor de perspectivă, precum și pentru a se ține pasul cu ultimele realizări în domeniu, programele de dezvoltare a producției de autovehicule prevăd, ca direcții principale de acțiune : ● diversificarea și modernizarea în continuare a autovehiculelor aflate în producția de serie (în 1990 se va ajunge la acoperirea unei game de tonaje între 6 și 40 t greutate totală, programul de fabricație al I. A. Brașov situîndu-se, astfel, la nivelul celor mai puternici producători din domeniu) ; ● îmbunătățirea performanțelor și diminuarea consumului de combustibil, în care scop se va acționa pentru extinderea utilizării motoarelor cu răcire intermediară, diminuarea consumului specific de combustibil, îmbunătățirea aerodinamicii autovehiculului, modernizarea instalației și mecanismului de frînare, generalizarea utilizării cutiilor de viteze sincronizate ; ● reducerea masei proprii și îmbunătățirea coeficientului de tara prin utilizarea suspensiilor cu arcuri parabolice, execuția șasiurilor din table cu caracteristici mecanice superioare, reproiectarea unor subansamble și piese singulare cu pondere mare în privința consumului de metal (îndeosebi semifabricate turnate), extinderea utilizării maselor plastice, îndeosebi la cabină ; ● îmbunătățirea confortului interior prin modernizarea cabinelor aflate în fabricația de serie ; ● creșterea fiabilității autocamioanelor și componentelor, din care derivă mărirea parcursului mediu anual la 100 000 —140 000 km și sporirea termenului de garanție la 1 an/10 000 km, fapt ce va duce la creșterea competitivității pe piața externă.

Oricît ar fi însă de performant un produs, el nu poate fi competitiv — nici economic și nici tehnic — dacă nu este susținut printr-o tehnologie de fabricație adecvată. Din acest motiv, și în continuare se va acționa pentru : dotarea unităților producătoare cu mașini-unelte agregate și linii automate, creșterea gradului de poliservire a utilajelor și de robotizare a unor operații, asigurarea alimentării automate și semiautomate a preselor și mașinilor-unelte ș.a. Se va extinde utilizarea tehnicii de calcul electronic la lucrările de proiectare a produselor și tehnologiilor, se vor amenaja noi laboratoare cu standuri de probă simulative pentru noile componente ce urmează a intra în producția de serie, se va extinde folosirea camerelor climatice, în scopul adaptării produselor noastre la funcționarea în orice tip de climat.

Petru MOGOȘ
director tehnic,
Centrala industrială de autovehicule de transport Brașov

Valorificarea resurselor reziduale de energie

(Urmare din pag. 6)

agenților de poluare rezultați în procesul de generare a vectorilor energetici. Cunoscînd că sînt necesare aproximativ 6 unități de energie potențială pentru a utiliza efectiv o unitate de energie, realizarea unei economii de 1 tcc, de pildă, la consumul final de energie, antrenează, prin efectul de multiplicare al trecerii energiei prin mai multe faze, o reducere de peste 6 tcc. După același raționament, la transformarea S.E.R. în electricitate, în cazul ideal de randamente termodinamice, se reduce costul electricității de 3 ori față de cazul cînd s-ar fi folosit combustibili petrolieri pentru generarea ei.

Recuperarea S.E.R. constituie și o soluție de eficientizare a unor produse și fabricații. În industria siderurgică, de exemplu, s-a reușit să se reducă consumul de energie cu 0,07—0,212 GJ/t. În Japonia, investițiile făcute în anii '70 pentru reducerea consumului de energie la producerea oțelului au totalizat 25—125 mil. dolari/an, recuperarea lor făcîndu-se în 2 ani de la punerea în funcțiune a instalațiilor de recuperare. În siderurgia țărilor socialiste, prin recuperarea S.E.R. s-a asigurat în 1980 reducerea consumului de energie cu 19% în U.R.S.S., cu 18,14% în R.S. Cehoslovacă, cu 11,84% în Bulgaria, comparativ cu totalul consumului energetic. În alte țări, realizările sînt similare : 17,3% în Japonia, 13,3% în Anglia, 12,85% în R.F. Germania, 15,72% în Franța etc.

REDUCEREA consumului energetic, ca primă măsură a modernizării tehnologiilor de fabricație, nu înseamnă numai adaptarea industriei la noile condiții de asigurare cu surse energetice, ci și inducerea unor efecte economice (reducerea costurilor de fabricație) și ecologice pozitive. Realizarea practică a reducerii consumului energetic total se face prin modernizarea tehnologiilor de fabricație și a echipamentului de producție, recuperarea surselor reziduale de energie, a subproduselor de fabricație, prin restructurarea sortimentală a produselor finite etc. Dintre aceste măsuri se evidențiază recuperarea S.E.R., ca fiind cea mai operativă, datorită, în primul rînd, timpului scurt în care se introduc în instalațiile industriale echipamentele necesare procesului de recuperare a S.E.R. La fel de operative pot fi și măsurile de valorificare a S.E.R. în instalațiile proprii platformei industriale sau în industria locală, la termoficarea orașelor, în agricultură etc. Esențiale sînt și facilitățile de ordin financiar pentru achiziționarea echipamentelor necesare, corelarea programelor energetice ale industriei cu consumatorii potențiali ai zonei vecinale platformelor industriale, precum și stabilirea unor prețuri stimulative care să încurajeze recuperarea și valorificarea S.E.R.

Conceptul integrării energetice a platformelor industriale poate fi un instrument de lucru care să ducă la **minimizarea teritorială a consumului total energetic**, permițînd analiza sistemică a furnizorilor și consumatorilor de energie din zonă, elaborîndu-se unitar balanța energetică și evidențiindu-se volumul S.E.R. pe niveluri ale parametrilor termodinamici. Acesta poate sta la baza elaborării unor proiecte de ansamblu care conturează volumul investițiilor necesare și etapizarea programului de concretizare a recuperării S.E.R. Același concept impune o viziune unitară asupra bilanțului energetic al proceselor desfășurate pe o zonă geografică întinsă (600—7 000 kmp), ceea ce presupune crearea instituțiilor corespunzătoare de proiectare zonală, cu specific de interramuri, pentru recuperarea S.E.R. Aceste instituții (care în realitate ar putea fi secția unui institut de proiectare județean, cu rol de proiectant general) formează veriga importantă pe circuitul implementării largi a recuperării S.E.R. în economia națională.

Evident că adaptarea economiei naționale la sarcini noi (ca diminuarea consumului energetic) înseamnă și forme noi de organizare, fără de care reducerea cu 20% a consumului de energie primară într-un termen scurt pe seama recuperării S.E.R. nu poate deveni un obiectiv viabil.

Sistemul de folosire în comun a containerelor

UNA DIN CĂILE de sporire a eficienței transporturilor o reprezintă containerizarea, care asigură substanțiale reduceri ale cheltuielilor pentru ambalarea mărfurilor, mecanizarea complexă a operațiunilor de încărcare-descărcare și transbordare a mărfurilor de la un mijloc de transport la altul, accelerarea vitezei de circulație a mărfurilor și păstrarea integrității acestora în timpul transportului. De avantajele containerizării s-au convins atît beneficiarii de transport cît și unitățile de cale ferată, auto și de navigație, sistemul respectiv de transport cunoscînd o mare dezvoltare atît în țara noastră cît și pe plan internațional.

Un interes deosebit prezintă transporturile containerizate pentru activitatea de comerț exterior, avînd în vedere volumul fizic al mărfurilor care trebuie transferate în condiții optime de integritate și calitate pe distanțe de mii de kilometri, cu diferite mijloace de transport. Pentru folosirea cît mai eficientă a containerelor în traficul internațional Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D. Germană, Mongolia, Polonia, România, Ungaria și U.R.S.S. au semnat în 1974 „Convenția privind folosirea în comun a containerelor în traficul internațional" (Convenția F.C.C.), constituind Consiliul pentru folosirea în comun a containerelor în traficul internațional, al cărui organ executiv de lucru — Biroul F.C.C. — are sediul în țara noastră.

Prezentăm mai jos rezultatele obținute în folosirea în comun a containerelor pentru activitatea de comerț exterior și preocupările privind dezvoltarea acestei tehnologii moderne de transport de către toate țările semnatare ale Convenției F.C.C. pe baza unei experiențe de peste un deceniu de colaborare fructuoasă.

LARG RĂSPÎNDITĂ în lume, **containerizarea** este o tehnologie modernă de transport care asigură transmiterea rapidă a mărfii de la expeditor la destinatar, în special în cazul transportului combinat „din poartă în poartă", în condiții optime de păstrare a mărfii. Avantajele acestei tehnologii constau în raționalizarea procesului de transport al mărfurilor pe calea reducerii la minimum a operațiilor și cheltuielilor de încărcare-descărcare, creînd condiții de mecanizare și automatizare complexă a operațiilor în toate etapele procesului de transport.

Dezvoltarea impetuoasă a economiilor naționale — respectiv și a transporturilor — explică deosebita importanță ce se acordă în țările membre ale C.A.E.R. extinderii acestei tehnologii moderne, perfecționării bazei tehnice și organizatorice a transporturilor în containere de mare capacitate. În Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R., adoptat la ședința a XXV-a a Sesiunii C.A.E.R. la București (iulie 1971), au fost prevăzute în acest domeniu următoarele măsuri :

— introducerea sistemului unic de transport în containere între țările membre ale C.A.E.R. ;

— cercetări științifice în probleme tehnice, tehnologice, economice și organizatorice orientate spre utilizarea containerelor universale, specializarea mijloacelor de transport și a echipamentelor de încărcare-descărcare corespunzătoare ;

— crearea de forme avansate de organizare a transporturilor de containere în traficul internațional.

Pentru realizarea acestor măsuri, în decembrie 1971 (la Budapesta) țările membre ale C.A.E.R. au semnat Convenția pentru introducerea sistemului unic de transporturi în containere și au adoptat Programul de punere în aplicare a sistemului unic de transport în containere. În conformitate cu acest Program, la 29 iunie 1974 (în orașul Karl Marx-Stadt, din R.D. Germană) s-a încheiat **Convenția separată cu privire la folosirea în comun a containerelor (F.C.C.) în traficul internațional.** Scopul acestei convenții este folosirea eficientă în traficul internațional a containerelor de mare capacitate, urmărindu-se reducerea la minimum posibil a parcursului containerelor în stare goală.

Convenția are ca principii de bază : ● folosirea în comun a containerelor de mare capacitate seria I ISO *) de tipul C, cu masă brutto de 20 de tone (containerele de tip A, B și D — de 30, respectiv 25 și 10 tone — pot face obiectul folosirii în comun pe bază de înțelegeri speciale, bi- sau multilaterale, între părțile interesate) ; ● părțile își păstrează dreptul de proprietate asupra parcului lor de containere ; ● oricare parte poate folosi în traficul internațional cu celelalte părți sau în traficul lor intern, ca pe propriile containere, și containerele proprietate a altei părți contractante ; ● pentru cantitatea de containere pe care fiecare parte o folosește în plus față de totalul containerelor pe care le are în fiecare zi, expediate celorlalte părți, se plătesc taxe de folosire.

Coordonarea întregii activități de folosire în comun a containerelor în traficul internațional este încredințată de către părți Consiliului F.C.C., constituit din reprezentanții împuterniciți ai ministerelor de transporturi din fiecare țară participantă la Convenție și împuterniciți să examineze problemele legate de aplicarea Convenției — referitoare, în principal, la evidență, analiză, decontări, informări și alte probleme ale transporturilor de containere de mare capacitate în traficul internațional feroviar, auto, maritim, fluvial și combinat — și să adopte hotărîri asupra lor. Consiliul F.C.C. are ca organ executiv de lucru permanent Biroul F.C.C. (cu sediul în București) — format din colaboratori specialiști din domeniul containerizării, în număr egal din fiecare țară participantă la Convenție, precum și din personal tehnic — cu sarcina de a soluționa problemele tehnico-organizatorice și curente indicate de consiliu.

Consiliul și Biroul au desfășurat încă de la început o intensă activitate pentru pregătirea și perfecționarea documentelor care să reglementeze concret modul de folosire în comun a containerelor în traficul internațional și problemele operative. Astfel, a fost elaborat Regulamentul F.C.C., inclusiv Instrucția pentru echilibrarea soldurilor cu containere goale, Instrucția privind modalitățile de decontare multilaterală între țările participante ca rezultat al folosirii în comun a containerelor, Instrucția pentru convenirea volumelor lunare ale transporturilor în containere și răspunderea în caz de nerespectare a acestora. În conformitate cu prevederile reglementărilor menționate, părțile au desemnat organizațiile lor de specialitate, care răspund de realizarea în practică a prevederilor Convenției F.C.C.

Totodată, în țările respective a continuat luarea de măsuri tehnice și organizatorice pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale pentru transportul în containere. Ca rezultat, traficul internațional de containere între țările participante a crescut considerabil. În anul 1983 el a fost de 7 ori mai mare decît în anul 1974 (vezi graficul). După intrarea în vigoare a noului sistem de exploatare a containerelor, transporturile de mărfuri de comerț exterior expediate în containere au înregistrat creșteri substanțiale. Ponderea principală a transporturilor de mărfuri în containere este deținută de traficul feroviar (77%), restul revenind traficurilor maritim, fluvial și combinat ; în 1983 acestea din urmă au reprezentat, din activitatea totală, 22%, respectiv 0,8% și 0,2%. Aceste date relevă totodată și marile rezerve care există încă în dezvoltarea containerizării, prin folosirea mai intensă a acestor mijloace de transport.

Lărgirea continuă a folosirii în comun a containerelor a avut loc paralel cu o puternică dezvoltare a bazei tehnico-materiale în țările participante la Convenția F.C.C. Aceasta o confirmă creșterea numărului terminalelor capabile să preia containere de 20 ft (picioare) ; în anul 1983 ele au fost cu 90% mai multe față de anul 1979. În același timp a sporit și numărul punctelor de transmitere a containerelor între țări. Referindu-ne la rezultatele obținute, putem afirma că acestea confirmă prognozele țărilor participante, făcute cu ocazia elaborării „Programului special de colaborare pe termen lung pentru dezvoltarea legăturilor de transport ale țărilor membre ale C.A.E.R.", adoptat la ședința a XXXIII-a a Sesiunii C.A.E.R., în 1979. Menționăm că în anul 1985 se apreciază că volumul de transporturi în containere va crește de circa 2,5 ori, iar în anul 1990 de circa 4 ori față de nivelul atins în anul 1980.

Rezultatele practice obținute prin aplicarea sistemului de folosire în comun a containerelor în traficul internațional demonstrează că scopul prevăzut de Convenția F.C.C. a fost atins. Se realizează o reducere substanțială a circulației containerelor în stare goală. După cum se știe, după descărcare la destinatar, containerele trebuie să fie înapo-

*) ISO — Organizația internațională de standarde

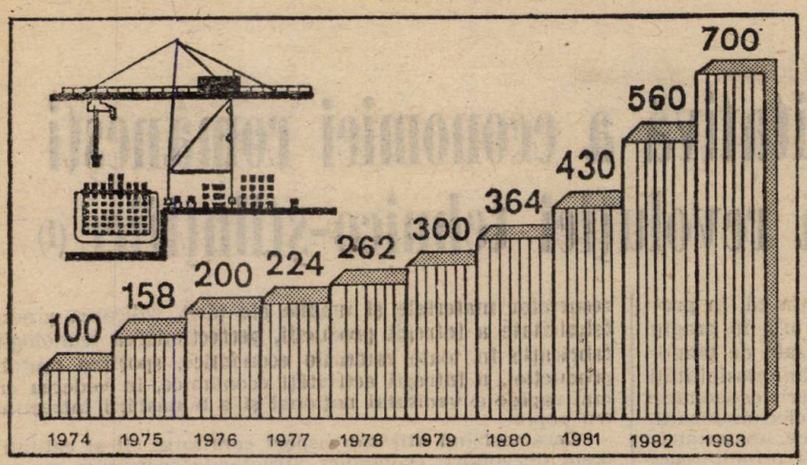

Creșterea traficului de containere între țările participante la Convenția F.C.C. (%)

iate de către acesta proprietarului. Numai în cazuri destul de rare, cînd se găsea marfă pentru proprietarul respectiv, containerul se înapoia încărcat ; de obicei, 90% din containere se înapoiau în stare goală, ceea ce ducea la importante pierderi economice. După trecerea la aplicarea sistemului F.C.C., cursele în stare goală au scăzut la 10—15%, obținîndu-se mari economii de investiții, combustibil, energie etc.

Consiliul F.C.C. a acordat totdeauna o mare atenție transporturilor în tranzit ale containerelor pe căile ferate ale țărilor participante la Convenția F.C.C. Această preocupare derivă în primul rînd din ponderea importantă deținută de tranzitul feroviar în volumul total al transporturilor. Ca rezultat al eforturilor depuse de căile ferate de tranzit ale țărilor participante, în marea majoritate a cazurilor se reușește să se transporte containerele în termene mult mai reduse decît cele convenite ; iar aceasta, la rîndul ei, conduce la accelerarea transporturilor de mărfuri de comerț exterior ale țărilor membre ale Convenției F.C.C. și la folosirea cu eficiență ridicată a mijloacelor de transport.

Rezultatele cantitative și calitative bune obținute în transporturile de containere în cadrul sistemului F.C.C. sînt urmarea unor importante eforturi depuse de țările participante la Convenție.

În perioada scursă, care s-a caracterizat printr-o activitate intensă pe toate planurile — organizatoric, financiar, de exploatare, tehnic — Consiliul F.C.C. a stabilit relații de colaborare în problemele ce prezintă interes reciproc, cu Consiliul de Colaborare și Ajutor Economic Reciproc, în speță cu Comisia permanentă C.A.E.R. pentru colaborare în domeniul transporturilor, cu Consiliul împuterniciților părților participante la Convenția privind colaborarea tehnico-științifică în problema „Bazele tehnice, economice și tehnologice ale sistemului de transport în containere al țărilor membre ale C.A.E.R., pentru traficul intern și internațional" și, de asemenea, cu Consfătuirea organizațiilor de navlosire și armatori, cu Organizația de colaborare a căilor ferate, precum și cu Conferința organizațiilor de expediție ale țărilor membre ale C.A.E.R.

Aceste contacte urmăresc realizarea unei strînse corelări a acțiunilor de colaborare care au ca scop dezvoltarea containerizării, creșterea bazei tehnico-materiale, cercetarea tehnico-științifică — și mai ales intensificarea și sporirea eficienței folosirii pe scară largă a containerelor în traficul internațional, utilizînd toate felurile de transport. Se cuvine subliniat în mod deosebit sprijinul obținut de Consiliul F.C.C. în cadrul colaborării sale cu Comisia permanentă C.A.E.R. pentru colaborare în domeniul transporturilor ; ca urmare s-au găsit în multe cazuri soluții ce au contribuit la stimularea activității în domeniul containerizării — și este neîndoielnic că și în viitor sînt de așteptat rezultate la fel de fructuoase.

Planurile de lucru ale Consiliului și Biroului F.C.C. urmăresc în continuare soluționarea unor probleme de mare importanță pentru perfecționarea și dezvoltarea folosirii în comun a containerelor în traficul internațional. Pornind de la experiența acumulată pînă în prezent, se acordă prioritate îmbunătățirii modului de echilibrare a parcului de containere între țările participante, precum și a modului de convenire a volumelor de transport de containere ; reducerii la minimum a parcursului containerelor în stare goală ; introducerii tehnicii electronice de calcul pentru prelucrarea datelor de evidență și decont ; extinderii sistemului F.C.C. în liniile maritime ale țărilor membre ale C.A.E.R. în traficul cu terțe țări.

Rezultatele pozitive obținute pînă în prezent și soluționarea cu succes a problemelor ce stau în fața Consiliului reprezintă chezășia dezvoltării în continuare a sistemului F.C.C. pentru satisfacerea integrală a tuturor necesităților de transport în containere al mărfurilor economiilor naționale ale țărilor participante la Convenția F.C.C., pentru îndeplinirea sarcinilor de dezvoltare complexă a legăturilor reciproce de transport ale țărilor membre ale C.A.E.R., stabilite de Consfătuirea economică la nivel înalt a acestei organizații.

ing. Dumitru PETROVICI
directorul Biroului pentru folosirea în comun a containerelor în traficul internațional — București

Recoltarea la timp a porumbului

(Urmare din pag. 4)

gerii tuturor cocenilor să fie mai bine înțeleasă în toate unitățile, chiar dacă prin această acțiune se complică procesul de recoltare a produsului principal.

Tulpinile de porumb pot fi tocate și colectate o dată cu recoltarea știuleților, într-un singur proces, așa cum lucrează combinele C-3P și C-6P — sau pot fi recoltate ulterior, atunci cînd se lucrează cu celelalte combine, care realizează numai strîngerea știuleților.

În cadrul tehnologiei de recoltare divizată, cocenii lăsați netăiați de combină pot fi strînși în două moduri: ● recoltarea și tocarea lor cu combina C.S.U., precum și însilozarea lor, cînd cocenii au umiditate ridicată (peste 30%) ; ● adunatul și căpițatul cu mașina M.A.C., precum și depozitarea în căpițe, cînd cocenii au umiditate redusă (20—25%). Prima soluție este mai costisitoare, deoarece se transportă și un volum mare de apă, dar asigură un furaj de calitate mult mai bună.

Recoltarea simultană a cocenilor și știuleților, deși pretinde un necesar mai mare de mijloace de transport în perioada de vîrf, prezintă avantaje evidente : ● asigură eliberarea imediată a terenului, astfel că se pot executa fără întîrziere lucrările pentru culturile ce se însămînțează în această toamnă ; ● permite obținerea unui furaj de calitate, întrucît cocenii sînt recoltați la un grad mai ridicat de umiditate, tulpinile pot fi strînse împreună cu frunzele, în timp ce în cazul recoltării ulterioare, tulpinile strivite prin trecerea combinei sînt prea uscate, frunzele se desprind, iar în momentul strîngerii se recuperează de obicei numai bețele cocenilor, care au o valoare furajeră redusă.

Deși tehnologia de tocare a cocenilor concomitent cu recoltarea știuleților este net avantajoasă, se constată totuși că în multe cazuri combinele C-6P de mare capacitate sînt incomplet folosite de unitățile ce le au în dotare. Rezerva manifestată față de aceste utilaje moderne se justifică prin aceea că ele sînt prea grele (14 tone) și tasează solul, pretind un număr prea mare de mijloace de transport pentru a funcționa la întreaga lor capacitate, iar tocătura de coceni nu se poate păstra bine prin însilozare. Este de datoria proiectanților și constructorilor de mașini agricole de a acționa în continuare pentru simplificarea constructivă a combinei și folosirea unor materiale de rezistență sporită, în vederea reducerii greutății ei. De asemenea, în exploatare, pentru a se reduce numărul mijloacelor de transport folosite (la un modul de 4 combine sînt necesare 10 remorci numai pentru tocătură), se impune folosirea a două remorci la un tractor, precum și a echipamentului de mărire a capacității remorcilor, care permite creșterea capacității de transport de la 6 la 30 mc. În sfîrșit, unitățile trebuie să cunoască și să aplice tehnici mai perfecționate de însilozare a tocăturii de coceni, în special prin folosirea de adaosuri de saramură și tăiței de sfeclă, în vederea îmbunătățirii condițiilor de păstrare și valorificare a tulpinilor de porumb.

Dezvoltarea calitativă a economiei românești în noua etapă a revoluției tehnico-științifice (I)

TOT MAI MULȚI sînt economiștii care susțin că, în prezent, dezvoltarea economică în general se află în pragul unei noi ere industriale — o eră caracterizată de tehnologii aflate într-o rapidă schimbare și care oferă posibilități nemaiîntîlnite de realizare și accentuare a creșterii economice. Principalele noi tehnologii — în electronică, telecomunicații, biotehnologii, sectoarele specifice fibrelor optice, materialele în amestec, robotica etc. — sînt considerate a fi promițătoare în sensul modificării configurației economiilor tuturor țărilor, precum și al schimbării relațiilor internaționale în diferite moduri. Pe de o parte, acestea pot furniza o nouă bază tehnologică, mai productivă, mai economicoasă în folosirea resurselor și în mai mare măsură corespunzătoare cu necesitățile economice contemporane și obiectivele sociale. Pe de altă parte, noile tehnologii pot să furnizeze mijloacele de revitalizare a unor industrii vechi, de creare a altora noi. Ele asigură mijloacele, factorii de restructurare și diversificare a economiilor. Sînt mutații ce pot duce la ridicarea competitivității economice a diferitelor țări, modificînd „avantajul lor comparativ" și creînd noi structuri ale comerțului exterior.

Să urmărim, astfel, mai multe procese și transformări petrecute în economia românească în ultimele două decenii și mai ales ceea ce se prevede în viitor, pornind de la însăși orientarea hotărîtoare a politicii partidului nostru, promovată de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de continuă perfecționare și așezare a economiei corespunzător cu cerințele și exigențele progresului, ale competitivității și eficienței. În acest sens, procesul complex al dezvoltării calitative a economiei românești în noua etapă a revoluției tehnico-științifice contemporane prezintă numeroase și deosebit de însemnate elemente de referință.

O strategie complexă, științific fundamentată

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, societatea românească a înregistrat succese calitative de seamă în perfecționarea structurilor sale economice mai ales în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, eveniment istoric pentru progresul și propășirea patriei. Contribuția esențială în ce privește fundamentarea științifică a strategiei de perfecționare a structurilor economice revine tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului. Înfăptuirile fără precedent din procesul de perfecționare și modernizare a structurii economiei naționale alcătuiesc unul din factorii motori esențiali ai celei mai fertile perioade în împliniri din istoria țării noastre, perioadă pe care întregul nostru popor, cu înaltă și îndreptățită mîndrie patriotică, o numește „EPOCA CEAUȘESCU".

La baza procesului de îmbunătățire calitativă a structurilor noastre economice s-a aflat și se află un ansamblu de criterii tehnico-economice și sociale, utilizate în mod diferit de la o etapă la alta a dezvoltării calitative. În acest sens, menționăm: adaptarea producției la cererile sociale în continuă creștere și diversificare; promovarea puternică a progresului tehnico-științific, a activităților complex prelucrătoare în industrie, în toate ramurile și sectoarele economiei, utilizarea intensivă a resurselor naționale materiale și de forță de muncă; asigurarea condițiilor tehnice, materiale, economico-financiare pentru dezvoltarea calitativă a economiei în prezent și în perspectivă; sporirea aportului cercetării științifice în înfăptuirea programelor dezvoltării; creșterea nivelului de pregătire profesională ca factor fundamental în asigurarea progresului economico-social; crearea resurselor necesare pentru participarea tot mai activă a economiei românești la diviziunea internațională a muncii. Pe un plan de cea mai mare însemnătate s-au avut și se au în vedere implicațiile crizei mondiale de materii prime și energie care, într-un fel sau altul, se manifestă în toate statele lumii, inclusiv în țara noastră.

Referindu-se, astfel, la direcțiile de dezvoltare a economiei, tovarășul Nicolae Ceausescu sublinia aportul important ce îl au îmbunătățirea structurii economiei naționale în pas cu exigențele revoluției tehnico-științifice și corespunzător diviziunii internaționale a muncii, valorificarea la un nivel superior a resurselor materiale și umane ale țării, ridicarea gradului de tehnicitate a întregii producții, perfecționarea tehnologiilor de fabricație în toate ramurile economice, sporirea rentabilității producției, a întregii activități economice, în vederea creșterii mai rapide a venitului național și a bunăstării întregului nostru popor.

Caracterizînd atît sub aspect cantitativ cît și calitativ procesul dezvoltării economiei, structurile economice au cunoscut un proces de continuă perfecționare.

Coordonata principală a politicii de îmbunătățire calitativă a structurii economiei naționale a constituit-o promovarea pe baze științifice, originale, a industrializării socialiste, factorul hotărîtor al lichidării înapoierii economice, al dezvoltării susținute a întregii economii, creșterii nivelului de trai al poporului, întăririi independenței și suveranității, al înaintării sigure pe drumul progresului și civilizației. Dintr-o țară cu un pronunțat caracter agrar, cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată, România a devenit în anii socialismului, și cu deosebire în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, o țară industrial-agrară în plină afirmare, cu o industrie puternică, în plină dezvoltare — organizată pe baza cuceririlor științei și tehnicii moderne, cu o agricultură în plin proces de modernizare. Dezvoltarea industrială a României a determinat schimbări esențiale în structura economiei naționale și a fost factorul de bază în făurirea bazei tehnico-materiale moderne a societății socialiste, ca premisă pentru trecerea la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

În strategia industrializării economiei românești s-a pus accent cu precădere pe dezvoltarea și modernizarea permanentă a ramurilor de bază ale industriei (construcțiile de mașini, energetica, industria chimică, metalurgia), cadru în care au fost accentuate puternic orientările spre ramurile industriale care valorifică cît mai deplin resursele materiale și umane ale economiei, care sînt generatoare ale progresului tehnic (electronica, electrotehnica, automatica, mecanica fină, optica, producția de calculatoare etc.). Este cît se poate de ilustrativ că, în prezent aceste sectoare, activitățile complex prelucrătoare din celelalte ramuri industriale dețin partea cea mai mare din producția industrială. Pe un plan dintre cele mai însemnate s-au avut în vedere dezvoltarea proporțională și determinarea unui raport optim între industria extractivă și prelucrătoare, precum și între producția de mijloace de muncă și producția bunurilor de consum etc.

O caracteristică fundamentală a modernizării structurii economiei românești în etapa actuală o constituie asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale — condiție primordială a progresului economico-social continuu și multilateral. Potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, se are astfel în vedere ca în cincinalul 1986—1990, față de perioadele anterioare, să se realizeze o dezvoltare mai accentuată a producției agricole, într-un ritm mai apropiat de cel al producției industriale (cifrele sînt semnificative în acest sens : 5,4—5,8% față de 6,0—6,5%).

Înfăptuirea unui asemenea obiectiv major este pe deplin posibilă. Prin dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, prin realizarea programului național de îmbunătățiri funciare îndeosebi în ce privește irigarea a 55—60% din suprafața arabilă, în condițiile utilizării pe scară largă a cuceririlor biologiei aplicate, ingineriei genetice, se vor realiza producții agricole vegetale și animale ridicate și stabile, reducîndu-se puternic influența factorilor climatici. Generalizarea unor asemenea procese pe suprafețe tot mai mari va determina creșterea aportului agriculturii la acoperirea necesarului economiei de produse agroalimentare, la dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale.

Un alt aspect acum, de cea mai mare însemnătate, care condiționează, în fapt, calitatea întregului proces al dezvoltării. Amplificarea rolului elementelor dezvoltării intensive în perioada actuală și în perspectivă a pus și pune în fața științei și cercetării naționale — activități conduse în mod eminent de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, om politic de seamă și savant de renume mondial — obiective tot

mai importante, care necesită îmbinarea în proporții optime a cercetării aplicative cu cea teoretico-fundamentală. Referindu-se la programul de cercetare științifică în perioada cincinalului 1986—1990, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, arăta că acesta **„asigură îmbinarea organică a cercetării aplicative cu cercetarea fundamentală, în matematică, fizică, chimie, biologie, medicină și alte domenii, sporind aportul științei la înfăptuirea cincinalului 1986—1990, cît și la asigurarea de soluții tehnice pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării în perioada de după 1990".**

Știința, creativitatea : atribuții fundamentale

HOTĂRÎRILE Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român — elaborate cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — au stabilit sarcini noi, de mare importanță pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, la a căror realizare știința și tehnica vor avea un rol hotărîtor. Pe baza programelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic și a programelor speciale de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, elaborate sub directa îndrumare și conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, cercetarea științifică își va concentra forțele în direcția rezolvării problemelor privind modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea resurselor de materii prime, materiale, combustibil și energie, diminuarea consumurilor specifice și a costurilor de producție, accentuarea specializării și integrării în producție în vederea utilizării cu randamente maxime a capacităților de producție, creșterea eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate, lărgirea gamei de produse oferite la export.

Avînd în vedere criza de materii prime și combustibil ce se manifestă pe plan mondial cu efecte și asupra economiei românești și luînd în considerare cerințele dezvoltării în ritmuri ridicate a economiei românești, precum și angajarea sa tot mai puternică la schimbul de valori materiale pe plan mondial, direcția prioritară în care cercetarea științifică este solicitată să-și sporească aportul, să contribuie cu soluții concrete o constituie lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime — domenii în care au fost adoptate programe speciale. Urmează să se intensifice cercetările în direcția descoperirii de noi rezerve minerale utile, extinderea folosirii cărbunilor, inclusiv a celor cu conținut mai mic de substanță utilă, creșterea rezervelor de țiței, gaze naturale, minereuri feroase și neferoase, recuperarea resurselor energetice refolosibile, instaurarea unui regim sever de economisire a tuturor formelor de energie în scopul creării condițiilor ca într-un timp cît mai scurt România să devină independentă din punct de vedere energetic. Se are în vedere amplificarea cercetărilor în direcția folosirii surselor noi de energie (solară, geotermică, a vîntului și biomasei), precum și în ce privește noile generații de reactori, inclusiv cu neutroni rapizi și fuziunea termonucleară controlată.

De asemenea, urmează să se amplifice procesul de perfecționare a tehnologiilor de lucru pentru utilizarea surselor noi de energie și se vor intensifica prospecțiunile menite să ducă la creșterea fondului de rezerve geologice în domeniul hidrocarburilor, cărbunilor, șisturilor bituminoase, minereurilor de uraniu, surselor geotermale. Pînă în anul 1990 se va încheia, în linii mari, construcția de centrale termoelectrice pe cărbuni și șisturi bituminoase, iar pînă în anul 1995 se va finaliza execuția programului aprobat de centrale nuclearoelectrice, urmînd să se pregătească soluțiile tehnice și tehnologice care să permită trecerea la noi generații de reactori.

În scopul realizării nivelurilor prevăzute la producția de țiței și gaze naturale, un accent deosebit se va pune pe elaborarea de tehnologii noi de lucru, inclusiv teledetecția și tehnicile geofizice, care să permită atît exploatarea la mari adîncimi cît și creșterea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcăminte, de la 33% realizat în prezent, la circa 40% în 1990.

În scopul valorificării cît mai depline a potențialului hidroenergetic al țării, vor fi promovate tehnologii avansate de construcție și montaj, de optimizare a utilizării complexe a amenajărilor și de perfecționare a hidroagregatelor de diferite mărimi.

În procesul complex de restructurare progresivă a tehnologiilor, cercetarea științifică este chemată să contribuie în mai mare măsură la înlocuirea tehnologiilor energointensive cu altele mai eficiente, în scopul reducerii consumului de energie primară pe unitatea de venit național cu peste 20% în 1990 comparativ cu 1985. Vor fi intensificate cercetările în direcția elaborării de soluții tehnice care să asigure funcționarea optimă a sistemului electroenergetic național la noile condiții ale structurii centralelor și curbei de sarcină, prin dezvoltarea automaticii de sistem și a sistemelor teleinformaționale de dispecer. Pe baza soluțiilor propuse de cercetările tehnologice și tehnice de profil, urmează să se reducă cu cel puțin 25—30% consumurile tehnologice ale centralelor și să se diminueze în continuare pierderile din rețelele de transport și distribuție. De asemenea, se vor elabora soluții de sisteme complexe, integrate, de alimentare centralizată cu căldură a platformelor industriale și localităților, utilizîndu-se, concomitent cu centralele termice pe cărbune, centralele termice nucleare, surse noi de energie, inclusiv energia recuperată.

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea în continuare a ponderii produselor cu performanțe la nivel mondial, constituie un alt domeniu în care cercetarea urmează să-și aducă în mai mare măsură contribuția. Coordonata de referință în acest sens o reprezintă accelerarea introducerii progresului tehnic în toate domeniile de activitate, asigurîndu-se, pe această bază, îmbunătățirea structurii producției, valorificarea cît mai eficientă a resurselor existente, creșterea gradului de competitivitate a produselor românești pe piețele externe. Pentru înfăptuirea acestor priorități, se va pune accentul pe mecanizarea, automatizarea, electronizarea și robotizarea producției, urmînd ca, prin extinderea sistemelor automatizate și mecanizate, ponderea producției realizate în aceste sisteme să se ridice la 70% în 1987 și la peste 90% la sfîrșitul actualului deceniu ; se va trece la realizarea pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate și robotizate.

Evidențiind necesitatea modernizării structurii producției industriale, ridicării nivelului tehnic și calitativ al acesteia prin aplicarea tehnologiilor moderne de fabricație, în raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Va trebui să realizăm cu hotărîre programele privind mecanizarea, automatizarea și robotizarea tuturor sectoarelor economice. Pînă în anul 1990 se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor. Se va ajunge la un nivel general al producției industriei românești, precum și al calității și tehnicii acestei ramuri, comparabil cu cel din țările dezvoltate din punct de vedere economic".**

Vor fi realizate sisteme de mașini și utilaje într-o concepție modernă și multifuncțională prin intermediul unificării constructive a elementelor și subansamblelor și se va dezvolta producția de componente tipizate, electronice, microelectronice, pneumatice, hidraulice. Prin introducerea în procesele de producție a unor tehnologii moderne va crește gradul de valorificare a materialelor refolosibile, asigurîndu-se sporirea volumului de resurse recuperabile în 1990 față de 1985 cu circa 35% la oțel, cu peste 39% la nichel, cu 41% la ferocrom, cu 14% la anvelope uzate, cu 21% la fire și fibre poliesterice și cu 12% la textile.

În ce privește restructurarea industriei constructoare de mașini, cercetarea științifică va contribui în mod fundamental la creșterea prioritară a subramurilor de înaltă tehnicitate, capabile să asigure automatizarea și robotizarea producției, sporirea productivității muncii și valorificarea mai deplină a resurselor de care dispune economia noastră națională. Industria electronică va pătrunde din ce în ce mai mult în toate domeniile de activitate economico-socială, fiind dirijată cu precădere către dezvoltarea producției de componente electronice, echipamente de electronică industrială și mijloace de automatizare. Trebuie amintit faptul că sporirea producției mijloacelor tehnicii de calcul electronic se va înfăptui prin asimilarea de noi minicalculatoare pentru conducerea proceselor industriale, precum și a unor tipuri moderne de echipamente periferice. Se vor căuta soluții care să faciliteze promovarea tehnologiei vorbirii articulate și a sistemului de dialog om-calculator prin imagine.

Ca rezultat al creșterii substanțiale a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirii structurii producției și valorificării cît mai eficiente a tuturor resurselor economice disponibile, va spori gradul de competitivitate a produselor românești, creîndu-se condiții superioare de participare a României la schimburile economice mondiale. Așa cum se prevede în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, vor fi extinse formele superioare de cooperare, îndeosebi cele care privesc construirea și exploatarea în comun a unor capacități de producție, înființarea de societăți mixte pentru exportul anumitor produse, executarea în comun a unor obiective pe terțe piețe, asigurîndu-se — și pe această cale — creșterea eficienței economice.

Barbu Gh. PETRESCU

Toate obiectivele de investiții — la termen în funcțiune

(Urmare din pag. 1)

în funcțiune pînă la sfîrșitul acestui an, în special cele aparținînd M.I.Ch., stadiile fizice sînt întîrziate atît datorită neredistribuirii din vreme a forței de muncă și a mijloacelor tehnico-materiale la unele obiective cu condiții de lucru asigurate și termene de realizare în 1985, negeneralizării tehnologiilor de execuție eficiente și necompletării dotărilor cu utilaje, scule și dispozitive de mică mecanizare, în concordanță cu aceste tehnologii, cît și dirijării uneori necorespunzătoare a resurselor deficitare către obiectivele aparținînd M.I.Ch.

Totodată, nu în toate cazurile s-a urmărit îndeaproape execuția fazelor de lucru stabilite cu beneficiarii din M.I.Ch. prin fișele întocmite pentru fiecare obiectiv și nu s-a intervenit operativ pentru reducerea cu cel puțin 10% a stocului de utilaje tehnologice, ceea ce a facilitat apariția unor cazuri de întîrzieri la lucrările de construcții-montaj, cu consecințe asupra termenelor de punere în funcțiune. La aceasta trebuie să mai adăugăm și faptul că nu s-a acordat permanent o atenție corespunzătoare creșterii eficienței lucrărilor de investiții prin reducerea costurilor acestora cu cel puțin 20% și diminuarea pierderilor tehnologice, recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile etc.

Alături de neajunsurile proprii, unele rămîneri în urmă se datorează și deficiențelor semnalate pe filiera constructori-furnizori. În acest sens, aș dori să menționez unele probleme cu care se confruntă colectivul datorită neasigurării la vreme de către unii furnizori a resurselor materiale necesare (anumite diametre de oțel beton, plase sudate, geamuri armate, precum și elementele prefabricate, confecțiile și tîmplăria metalică, comandate la furnizori ca I.M.C. Doicești, Deva, Buzău, Roman, I.C.M.P. București, care nu respectă termenele acceptate prin contracte, producînd astfel perturbații în activitatea de construcții). Pentru înlăturarea acestor neajunsuri colectivul de oameni ai muncii din compartimentul aprovizionare depune eforturi susținute, deplasîndu-se la furnizori pentru impulsionarea livrărilor și aprovizionarea cu materialele necesare, astfel încît antrepriza să-și realizeze ritmic sarcinile de producție.

Ținînd seama de stadiul actual al lucrărilor de execuție și avînd în vedere neajunsurile constatate, precum și de importanța deosebită a finalizării tuturor obiectivelor cu termene de punere în funcțiune în acest an, la nivelul antreprizei și al formațiilor de lucru au fost stabilite programe de măsuri concrete, menite să asigure eliminarea cît mai grabnică a deficiențelor și crearea tuturor condițiilor pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan pe acest an. Din cadrul acestui program se desprind, ca prioritare, următoarele măsuri, parte din ele în curs de realizare :

1. Reducerea susținută a costului investițiilor prin valorificarea, în mai mare măsură, a documentațiilor (se urmărește reducerea volumului unor construcții sau părți de construcții ce nu sînt necesare funcționării investițiilor) și generalizarea noilor procedee tehnologice de execuție, care și-au dovedit eficiența.

2. Perfecționarea continuă a sistemului de retribuire și aplicarea fermă a acordului global, urmărindu-se : ● folosirea sistemului automat de determinare a manoperei contractate de fiecare unitate pe bază de normative și norme de muncă, corelate cu sarcina de creștere a productivității muncii ; ● creșterea gradului de dotare a brigăzilor cu mijloace de mecanizare și cuprinderea mecanicilor în acordul global al brigăzilor ; ● stabilirea normelor globale în condițiile reale de lucru pentru evaluarea randamentului zilnic, săptămînal, lunar al brigăzilor etc.

3. Perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a forței de muncă, prin organizarea unor cursuri de calificare și policalificare pentru muncitori, astfel încît procentul muncitorilor calificați să atingă 92%, iar cel de policalificare anuală 8—10% din numărul muncitorilor calificați.

4. Pregătirea planului de producție pentru 1986, în care scop se va acționa pentru :

— încheierea contractelor cadru în baza listei obiectivelor de investiții din 1986, a contractelor ferme și a notelor adiționale pentru planul anului viitor, cu documentație completă ;

— contractarea materialelor necesare pentru 1986 și lansarea comenzilor de prefabricate și confecții metalice cuprinse în documentațiile de execuție pe 1986.

Aplicarea corectă, la timp și în condiții de eficiență a tuturor măsurilor stabilite prin programul unitar va crea condițiile necesare realizării integrale a planului de producție pe 1985, conectării la circuitul economic a tuturor capacităților cu termen de punere în funcțiune în acest an și pregătirii corespunzătoare a planului pe 1986.

În atenția celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic

În acest an, Revista economică va publica lunar consultații la temele pentru cursul politico-ideologic „Bazele economiei politice marxiste. Probleme teoretice și practice ale dezvoltării economiei socialiste în România. Acțiunea legilor economice în socialism, mecanismul economico-financiar, autoconducerea și autogestiunea muncitorească", respectiv temele pentru anul I :

1. Concepția Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la importanța și necesitatea studierii creatoare a problemelor teoretice și practice ale economiei naționale și ale vieții economice internaționale. Doctrina Ceaușescu cu privire la progresul economico-social, strălucită contribuție la dezvoltarea gîndirii social-politice românești, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare contemporane.

2. Concepția Partidului Comunist Român cu privire la rolul primordial al forțelor de producție în dezvoltarea economico-socială. Orientarea programatică a Partidului Comunist Român privind ridicarea economiei românești la nivelul celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii contemporane.

3. Raportul dintre dezvoltarea economico-socială și resurse. Lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime — problemă vitală a asigurării progresului economiei țării noastre în etapa actuală.

4. Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român despre factorii și direcțiile dezvoltării intensive a industriei și ale perfecționării structurii acesteia în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000.

5. Noua revoluție agrară, obiectiv fundamental al politicii agrare a Partidului Comunist Român. Prevederile programelor speciale de dezvoltare intensivă pe baze moderne a agriculturii în vederea sporirii contribuției sale la progresul general al economiei naționale.

6. Cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic — factori hotărîtori ai dezvoltării intensive și creșterii eficienței economice.

7. Relațiile de producție socialiste. Proprietatea socială comună a oamenilor muncii — baza relațiilor de producție socialiste. Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul autoconducerii și autogestiunii muncitorești în consolidarea și dezvoltarea proprietății socialiste.

8. Înțelegerea și aplicarea conștientă a legilor economice obiective, condiție esențială a organizării și conducerii raționale a economiei socialiste. Tezele tovarășului Nicolae Ceaușescu privind geneza, specificul și căile de rezolvare a contradicțiilor în societatea socialistă.

9. Creșterea productivității muncii sociale și sporirea eficienței economice — lege obiectivă a progresului social, factor de accelerare a creșterii economice (temă care figurează și în programa pentru anul II a Universității politice și de conducere).

10. Concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la caracteristicile și momentele fundamentale ale istoriei poporului român.

Menționăm că în numărul 36 din 6 septembrie a.c. al revistei a fost publicată consultația la prima temă, urmînd ca în numărul următor (40, din 4 octombrie a.c.) al revistei să fie publicată consultația la cea de a doua temă.

CITITORII AU CUVÎNTUL

Reactualizări

INSTRUCȚIUNILE de aplicare a Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 753/1965 privind reglementarea garanției de bună funcționare și durabilitate a unor bunuri de folosință îndelungată vîndute de către organizațiile comerțului socialist populației au o vechime de douăzeci de ani. Foarte multe capitole și articole, anexe, liste ale acestor instrucțiuni sînt depășite nu numai ca termeni tehnici, dar și ca aplicare concretă în viața zilnică. De aceea, propun revizuirea și reactualizarea acestor instrucțiuni astfel încît să se țină cont de schimbările intervenite în acest domeniu. Ar fi bine ca aceste instrucțiuni noi să precizeze la toate bunurile termenele de garanție acordate de producător, inclusiv cele acordate de către cooperația meșteșugărească la toate reparațiile. În același timp, ar fi utilă reactualizarea adreselor cooperativelor de servicii din țară cu denumirea lor exactă. Prezentarea instrucțiunilor să fie mai clară, mai la obiect, să se pună accent deosebit pe asigurarea cu piese de schimb indigene atît în perioada de garanție, cît și de postgaranție de către furnizorii de bunuri. La instrucțiuni ar fi bine să se alăture și „Ordinul Ministerului Comerțului Interior privind valorificarea bunurilor de folosință îndelungată, a unor subansamble și piese de schimb pentru acestea, provenite din import, ce s-au defectat în procesul de vînzare sau au rezultat din înlocuirea la populație în perioada de garanție". Tot în instrucțiunile revizuite să fie explicat Decretul Consiliului de Stat nr. 975/1965 privind valorificarea bunurilor predate organizațiilor socialiste pentru executarea unor lucrări sau în consignație și neridicate în termen de un an de la data terminării lucrării sau expirării contractului de consignație.

A. ALDEA
Bistrița

ECOURI

ÎN legătură cu articolul intitulat „Cooperare eficientă între industria mică și industria republicană, publicat în nr. 2 al revistei, vă informăm că dezbaterea unor probleme de actualitate este urmărită cu interes, iar propunerile sînt evaluate din punct de vedere al actualității, eficienței și oportunității. Referindu-ne la unele probleme ce intră și în aria noastră de preocupări, subliniem că acțiunile principale de cooperare previzibile se reflectă în planul național unic, în profil departamental și teritorial, pe județe. Revine în sarcina titularilor detalierea acțiunilor de cooperare, funcție de nevoi, pînă la nivelul unităților, inclusiv de industrie mică.

Agregarea unor indicatori suplimentari privind cooperarea între cele două sectoare ale industriei și între județe ar conduce la detalierea excesivă, în planul de stat, a planului de cooperare și ar limita elasticitatea necesară cooperării, nivelurile indicatorilor din planul de stat putînd fi modificate numai prin acte normative. Pe de altă parte, este cunoscut că majoritatea nevoilor de cooperare apar la nivelul unităților pe parcursul derulării planului și se realizează pe bază de contracte. Comisiile de planificare teritorială pot contribui eficient la corelarea, în cadrul județului, a necesarului întreprinderilor republicane pentru astfel de acțiuni cu posibilitățile unităților de industrie mică atît în etapa de fundamentare și de nominalizare a planului, cît și în cadrul analizelor privind realizarea acestuia. Înființarea unui compartiment în cadrul administrației locale de stat pentru această problemă ar putea fi discutată cu organele competente, fundamentat pe volumul cooperărilor în măsura în care acesta poate susține o astfel de propunere. În vederea elaborării propunerilor de plan și a programului de dezvoltare a industriei mici pe perioada 1981–1985, consiliile populare și unitățile de industrie mică au inventariat resursele ce pot fi valorificate local și au prezentat organelor centrale propunerile de valorificare, propuneri ce au fost discutate la Comitetul de Stat al Planificării. În măsura în care acestea s-au justificat și au fost oportune, au fost supuse spre aprobare. Inventarierea în cauză a fost prevăzută cu ocazia actualizărilor intervenite în programul de dezvoltare a industriei mici și urmează a se relua la elaborarea propunerilor pentru perioada 1986–1990.

Cantitățile de materiale ce se prevăd în balanțe se alocă pe baza normelor de consum și în funcție de sarcinile de producție sau servicii primite de titulari prin plan. Prevederea în balanțe a unor posturi pentru acțiuni necomensurate și nenominalizate cantitativ și valoric prin plan, în competența centralelor — în afara celor la care acestea sînt coordonatoare — nu se înscrie în acțiunea de gospodărire cu eficiență a resurselor chiar dacă s-ar menționa cu destinație : valorificarea resurselor locale.

Ștefan BACIU
director în Comitetul de Stat al Planificării

★

VĂ COMUNICĂM opinia noastră favorabilă față de propunerile cuprinse în materialul publicat în nr. 2/1985 al revistei dv, sub titlul „Cooperare eficientă între industria mică și industria republicană", acestea fiind de natură să contribuie la dezvoltarea și diversificarea industriei mici.

Ioan CONSTANTINESCU
șef secție în cadrul Consiliului popular al județului Cluj

★

ARTICOLUL apărut în „R.E." privind cooperarea dintre industria mică și industria republicană conține unele elemente de actualitate care ar putea face obiectul unor discuții între autori și reprezentanți ai organelor centrale interesate, în vederea analizării posibilităților și modalităților de aplicare în practică a propunerilor făcute.

Horia Iacob TEIUȘANU
director în Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare

★

APRECIEM ca pozitivă preocuparea redacției de a întreține un dialog viu, fructuos, cu cititorii, schimbul de idei în domeniul gospodăririi judicioase a resurselor materiale prezentînd un larg interes. În legătură cu nota Centralei industriale siderurgice din Galați, publicată la rubrica „Cititorii au cuvîntul" din nr. 5 al revistei, precizăm că ministerele tutelare răspund, potrivit legii, de asigurarea bazei tehnico-materiale pentru îndeplinirea sarcinilor de plan ce le revin, de încheierea și executarea contractelor economice. În cadrul atribuțiilor ce-i revin, Ministerul Aprovizionării acordă toată atenția și sprijină în mod prioritar unitățile economice de importanță deosebită pentru economia națională în ceea ce privește asigurarea necesarului de materii prime și materiale, fundamentat pe baza normelor de consum aprobate și intervine operativ în vederea preîntîmpinării întreruperilor ce pot apare în fluxurile de aprovizionare și în redistribuirea resurselor materiale.

Ne exprimăm dorința ca, în continuare, să fie publicate în coloanele revistei articole care să trateze probleme ale activității de gospodărire judicioasă a resurselor materiale și de îmbunătățire a procesului de aprovizionare-desfacere.

I. ZIMNICARU
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Energie

ÎN articolul „Acțiuni ferme pentru realizarea programului de dezvoltare a bazei energetice și de economisire a energiei", publicat în nr. 26 al „Revistei economice", se menționează că și la tracțiunea electrică a trenurilor au fost depășite cotele de energie electrică.

Derularea transportului de mărfuri și călători pe calea ferată se face preponderent — în proporție de peste 60% — cu tracțiune electrică. Pentru încadrarea în consumurile specifice de energie alocate prin Planul național unic, Departamentul Căilor Ferate a inițiat măsuri severe de utilizare la capacitatea maximă de remorcare a locomotivelor, de optimizare a transporturilor de mărfuri, încărcarea la capacitate a vagoanelor etc. Aplicarea cu fermitate a măsurilor luate a avut drept rezultat reducerea pe semestrul I/1985 a consumului specific de energie electrică față de norma planificată cu 0,7% (de la 18,27 MWh/mil. tone brute km, la 18,15 MWh/mil. tone brute km). Întrucît planul de transport la tracțiunea electrică a fost depășit cu 2%, acest fapt a determinat depășirea de către toate regionalele de cale ferată a cotelor de energie electrică alocate, deși consumurile specifice au fost reduse. În continuare, se vor întreprinde noi măsuri pentru economisirea energiei în transportul feroviar.

I. BĂLĂNESCU
director în Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Înnoirea produselor și tehnologiilor în contextul dezvoltării actuale a economiei românești

ÎNNOIREA produselor și tehnologiilor constituie, în sine, una din modalitățile de manifestare a progresului tehnic contemporan, cu o semnificație economică mai puternic subliniată decît în cazul altor dimensiuni ale acestui proces complex. Dar chiar în cadrul segmentului amintit, înnoirea are efecte diferite în funcție de suportul material pe care îl reclamă. Astfel, înnoirea produselor se află în proximitatea evaluărilor economice curente, întrucît la acest nivel se concretizează zona de tangență dintre revoluția științifică-tehnică și dinamica trebuințelor formulate la un moment dat (sau aflate în stare potențială) de o populație anumită. Este, așadar, limpede că înnoirea nu are sens decît în măsura în care se încadrează în judecăți de eficiență (deci de comparare a eforturilor cu efectele) și răspunde unor trebuințe efective ale pieței interne și ale celei externe.

Totodată, și sub aspect metodologic înnoirea produselor reprezintă, după opinia noastră, punctul de pornire pentru proiectarea sarcinilor de promovare a progresului tehnic. Odată precizate criteriile de evaluare economice (iar în anumite cazuri, socio-umane în sens larg), odată fundamentate elementele de marketing, de consumuri materiale și energetice, pot fi abordați, în amonte, ceilalți factori tehnologici care condiționează realizarea practică a produselor noi. Tocmai de aceea apreciem că înnoirea tehnologică are un caracter subordonat și imediat, nefiind justificată stabilirea unei echivalențe între aceste două procese. Desigur nici demarcările nu sînt rigide. Experiența demonstrează că există o serie de „combinații" posibile în perimetrul înnoirii produselor și tehnologiilor, iar o cît de sumară inventariere a acestora nu este lipsită de efecte în domeniul metodologiei și al strategiilor de promovare a progresului tehnic.

Astfel, înnoirea produselor pretinde adesea o înnoire tehnologică, dar nu în mod exclusiv. Un produs nou — sau componente ale acestuia — poate fi realizat în condiții de economicitate cu utilaje care nu se află în mod necesar la cel mai avansat nivel tehnic, ceea ce are efecte pozitive asupra utilizării fondurilor fixe existente. Cît privește înnoirea tehnologiilor, acest proces poate constitui o etapă premergătoare a înnoirii la nivel de produs, după cum se poate aplica nomenclatorului de produse existent.

Considerațiile cu caracter mai general pe care le-am avansat anterior au și o semnificație practică ; întrucît alegerea celor mai eficiente filiere tehnologice de înnoire a producției presupune și o anumită concentrare tehnologică (sub aspectul concepției, al utilajelor etc.), apreciem că unitatea administrativ-teritorială pe care o reprezintă județul oferă cadrul valorificării superioare a resurselor existente pe fondul asigurării unui necesar dinamism tehnico-economic. Ne vom referi în continuare la experiența județului Sibiu în ceea ce privește înnoirea produselor și tehnologiilor.

În perioada 1981—1984 în industria județului Sibiu, județ puternic industrializat, au fost asimilate în diferite faze 572 produse noi și modernizate, din care 312 au fost deja puse în fabricație. În aceeași perioadă s-au introdus în fabricație 375 tehnologii noi. Ca urmare, în anul 1984 ponderea produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă era de 63,3%, din care produse în exclusivitate noi 40,7%. Cu alte cuvinte, din totalul produselor fabricate în județul Sibiu în anul trecut, 40,7% nu existau în anul 1980.

Printre cele mai reprezentative mașini și utilaje puse în fabricație în această perioadă pot fi menționate : la Întreprinderea mecanică Mîrșa : autobasculantele de 27 tone, buldozerele pe șenile de 550 cai putere, autobasculantele de 100 tone cu motor diesel electric, autobasculante model 20256 F.K. cu punți de 13 tone ; la „Independența" — Sibiu : ciocan rotopercutant greu tip P. 140, mașină de miezuit cu cojі tip MIC-9.V.6. ; mașină pneumatică de găurit tip M.G.—15 ; la „Automecanica" — Mediaș : autospecială pentru transport făină în vrac tip ATFR, semiremorci pentru lichide petroliere cu sarcină utilă de 35 mii litri și sistem propriu de încărcare ; autobetonieră de 6 mc, fără motor auxiliar tip 19 A. B. 5 ; semiremorcă frigorifică de 68 mc volum util ; la „Balanța" — Sibiu : bascule automate utile cu cap automat multirotativ de 1 000, 2 000 și 5 000 kg, diverse tipuri de elemente hidro-pneumatice ș.a.

Între materialele noi și bunurile de consum create și introduse în producția de serie în primii 4 ani ai actualului cincinal pot fi amintite : pulbere de zinc ultrafină obținută prin condensare ; scule placate și neplacate pentru industria lemnului hîrtiei și celulozei ; noi tipuri de plăci de teracotă cu caracteristici îmbunătățite ; spete unghiulare cu posibilități de reglare a densității urzelii, noi tipuri de semifabricate din cherestea; geamuri frontale duplex cu încălzire pentru locomotive ; emailuri de bază cu rezistență mărită la șocuri termice pentru vase de bucătărie, mobilier din lemn pentru locuințe în stil rustic și modern, ș.a.

Evident, în toate unitățile economice din județul Sibiu — și nu numai în cele amintite — în actualul cincinal s-au introdus în fabricație produse și tehnologii noi și modernizate, cu caracteristici tehnico-funcționale și economice superioare, competitive pe cele mai exigente piețe. Dar, potrivit programelor speciale privind sporirea mai rapidă a productivității muncii sociale și de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, avînd la bază realizările de pînă acum și mai cu seamă exigențele care se formulează în prezent, ca și cele de viitor care implică un adevărat salt al produselor pe plan tehnic și calitativ, în fiecare unitate economică s-au întocmit programe speciale, cu termene precise și responsabilități concrete, de înnoire și modernizare a produselor și tehnologiilor, de „aliniere" pînă în anii '90 a parametrilor produselor noastre cu cele mai bune realizări obținute pe plan mondial. Ca urmare, pe planșetele proiectanților, pe mesele specialiștilor, în sculăriile și în laboratoarele unităților economice ale județului se află în diferite stadii de asimilare numeroase produse și tehnologii care vor intra în producția de serie în viitorul cincinal, printre care : optimizarea transferului de căldură la agregate termice și realizarea de noi tipuri de arzătoare pentru procesele industriale ; creșterea factorului final de recuperare la zăcămintele de gaze ; tehnologia de zincare și pasivizare neagră la o serie de piese și repere pentru OLTCIT ; autotren pentru transport confecții de 80 mc ; autotren pentru transport bușteni, format din autotractor și remorcă biax (sarcină utilă 24 tone) ; turnarea sub presiune a reperelor din aluminiu de la uneltele pneumatice ;

introducerea în fabricație a unor linii de fabricație la lanțurile cu role complet automatizate ; elaborarea unor noi tehnologii și realizarea echipamentelor speciale specifice, adaptarea mașinilor-unelte și elementelor de transfer automatizate cu roboți industriali, pentru conducerea cu calculatoare de proces a liniilor automate începînd de la debitare pînă la montaj inclusiv.

Aceste programe speciale elaborate în fiecare unitate economică, în cursul anului 1984, se cer realizate, reînnoite, puse în concordanță cu noile cerințe și exigențe ale dezvoltării economiei. Problemele calității urmează, așadar, să fie abordate într-o viziune nouă, modernă, complexă, avîndu-se în vedere atît caracteristicile funcționale, constructive, de fiabilitate, cît și cele de ordin economic (consumuri, costuri, productivitate, gradul de valorificare a materiilor prime, eficiența la export ș.a.) ale produselor, calitatea trebuind să asigure o valoare de întrebuințare în condițiile unor cheltuieli minime. Realizarea unui sistem complex de asigurare a calității în toate ramurile și subramurile economiei, în toate unitățile economice începe cu activitatea de cercetare, concepție și proiectare, care trebuie să țină seama de cele mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și tehnologiei pe plan mondial, în procesele de fabricație ale produselor pentru realizarea unei execuții ireproșabile, conform modelelor și documentațiilor de referință, iar în exploatare să asigure sporirea duratei de utilizare și reducere a cheltuielilor legate de întreținere și reparații.

În același timp, pe baza Programului de dezvoltare a teritoriului în cincinalul 1986—1990, adoptat la cel de al III-lea Congres al consiliilor populare, în lumina orientărilor formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, perioada următoare va consemna o absorbție mult mai substanțială a progresului tehnic la nivelul industriei mici. În aceste condiții apreciem că elaborarea unor prognoze și programe de înnoire nu numai la nivel de unitate sau la nivel departamental, ci și în raza unui județ poate contribui la valorificarea superioară a potențialului local, poate înlesni transferuri tehnologice — fie sub forma know-how-ului, fie sub cea a unor utilaje — poate contribui la consolidarea unei structuri industriale și a unor fluxuri tehnologice puternice. La aceste aspecte, în cazul județelor care dispun de unități de învățămînt superior, poate fi adăugat potențialul de cercetare și inovare al acestora, după cum dezvoltarea tehnologică, înnoirea produselor și tehnologiilor pot ține seama în mai mare măsură de experiența locală. Iată, așadar, cîteva elemente care au capacitate de a susține, după părerea noastră, procesul de consolidare a economiilor județene în conformitate cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne.

dr. Nicolae BLAGA

Mapamond tehnico-științific

Noi elemente la „dosarul" întreprinderii viitorului

PRECIZAREA profilului întreprinderii viitorului sau a anului 2 000, după unii cercetători mai sensibili la metafore, constituie o preocupare constantă, acest dosar acumulînd necontenit noi elemente. O dovadă în acest sens o constituie și grupajele tematice publicate recent de revista „L'Usine Nouvelle" în care sînt redate sintetic două studii profesionale : unul elaborat de un grup de prospectivă (denumit „Uzine pentru mîine") ce activează pe lîngă Ministerul Industriei și Cercetării din Franța, celălalt elaborat de un grup de cercetători de la Centrul de studii al sistemelor și al tehnologiilor avansate, din aceeași țară.

Ceea ce este interesant prin parcurgerea unor astfel de lucrări, a căror sinteză o redăm în continuare, este faptul că ele nu adaugă pur și simplu detalii la o structură conceptuală prestabilită ci oferă noi perspective, noi interpretări, nu arareori cu tentă polemică. Bunăoară, se apreciază că întreprinderea viitorului nu va fi o întreprindere „vidată" de prezențe umane ci va consfinți rolul central, vital al omului, a capacității sale intelectuale. Cei care acreditează ideea întreprinderilor fără oameni, se arată în studiile amintite, pornesc de la unele cazuri particulare (atelierele flexibile) pe care le extrapolează fără o întemeiere suficientă. Dacă, dimpotrivă, întreprinderea viitorului este gîndită ca un rezultat al evoluției întreprinderii de astăzi, se poate concluziona că germenii acestei dezvoltări există, sînt ușor sesizabili și comensurabili.

Astfel, urmînd acest gen de raționamente se impun două precizări : pe de o parte „uzina viitorului" are o arie de referință relativ limitată : acele unități de producție din industria prelucrătoare în care automatizarea a înregistrat un caracter mai restrîns (decît, de pildă, în chimie) ca urmare a specificului productiv caracterizat prin procese discontinue, operații cu caracter secvențial, operații de depozitare și manevrare a pieselor etc. Pe de altă parte, automatizarea totală presupune în primul rînd o integrare informațională a tuturor funcțiilor întreprinderii și ulterior asigurarea părții mecanice propriu-zise. Or, o cît de sumară analiză a ceea ce înseamnă o întreprindere industrială astăzi evidențiază că elementele informaționale esențiale există : proiectare asistată de calculator, instalații automate, roboți industriali, mașini cu comandă numerică, aparate de măsură și control automatizate, gestiunea producției cu ajutorul calculatorului la toate nivelurile ierarhice.

Uzina viitorului va beneficia de unificarea tuturor acestor componente, de integrarea lor într-un vast sistem modular de calculatoare interconectate, distribuite ierarhic între toate serviciile și alimentate de una sau mai multe bănci de date ale întreprinderii. În miezul acestui sistem integrat se află deci baza de date tehnice a unității productive, informații care sînt ordonate în funcție de elementele geometrice ale pieselor fabricate. Asupra acestor date acționează în manieră specifică fiecare serviciu din întreprindere — utilizîndu-le efectiv, îmbogățîndu-le, sporindu-le valoarea funcțională (de exemplu, teste asupra machetei produsului, elaborarea nomenclaturii de produse, conceperea utilajelor speciale etc.). Pe această bază se va putea asigura un nivel superior de gestiune a producției. În același timp însă, procesul decizional va fi mai complicat, întrucît va trebui să se acționeze în termeni reali, pe baza unor informații cuprinzătoare, permanent actualizate.

De la elementele care privesc aparatul de producție ca stare, alte studii se apleacă asupra modificării funcțiilor întreprinderii în următoarele două-trei decenii. Performanțele întreprinderii de mîine vor consta în capacitatea de a reuni, pentru realizarea unui anumit proiect, specialiști de profesiuni diferite ; legile progresului sînt pe cale să se modifice, multidisciplinaritatea va deveni elementul propulsor și nu hiperspecializarea și segmentarea funcțională. Produsele și serviciile nou create vor fi multidimensionale și, în mod necesar, pentru a le concepe și realiza este nevoie de o imaginație pluridisciplinară.

O modificare de fond — dacă nu chiar o bulversare — vor cunoaște funcțiile comerciale ale întreprinderilor de mîine. Se vor putea acorda credite la distanță și în timp real, ceea ce va elimina o serie de verigi intermediare, după cum prin extinderea sistemelor informatice se va putea asigura o gamă diversificată de servicii după vînzare, producătorul (sau comerciantul) dispunînd de informații la zi despre funcționarea tuturor aparatelor vîndute. Sînt căutate, de asemenea, sisteme de plată automată, soluția cu cel mai mare credit fiind cea a cartelelor cu memorie.

Aceleași elemente informatice pătrund și în întreprinderile comerciale propriu-zise, contribuind substanțial la îmbunătățirea comunicării dintre producător și segmentul desfacerii. Astfel, cerințele unei piețe în continuă diversificare, apariția unor producători competitivi, prospectarea cererii vor fi transmise instantaneu atît producătorului cît și unității comerciale, ceea ce va conduce la o cooperare superioară a acestora chiar în faza de proiectare. În acest context se relevă importanța atelierelor flexibile care pot prelua rapid comenzi de fabricație diversificate și în serie scurtă cu efecte considerabile pe linia reducerii stocurilor și a imobilizărilor financiare, a diminuării riscurilor legate de desfacere. Sub aspect tipologic se apreciază că întreprinderea viitorului va fi reprezentată prin mari grupuri industriale cu caracter de internaționalizare, pe de o parte, și alte tipuri organizaționale specifice întreprinderilor mici și mijlocii : unități satelit ființînd pe lîngă grupuri industriale de mari dimensiuni, asociate pe baza criteriilor de complementaritate, iar altele cu caracter independent.

Cînd se afirmă că omul va constitui elementul central al întreprinderii viitorului se are în vedere cu deosebire funcția sa decizională, considerabil amplificată. Informatizarea uzinei anului 2 000 va fi atît de profundă încît va conduce la o fluidizare și transparență totală a informației. Dar „omul" însuși este supus unei schimbări de fond. Pentru a fi eficient, agentul uman trebuie să reacționeze rapid în funcție de cerințele interne și de schimbările din mediul extern ; va trebui să evalueze mai bine capacitatea de producție din întreprinderea proprie, să sesizeze cu o acuitate sporită segmentele de piață avantajoase. Tocmai de aceea, calificarea forței de muncă va deveni mobilă și evolutivă ; vor dispare unele profesiuni, vor apare altele, se va accentua procesul de „hibridare" a meseriilor, de interpenetrare a acestora. De asemenea, se vor schimba structurile funcționale, ceea ce va antrena o mobilitate superioară pentru cadrele de decizie. Apare evident necesar, în acest context, un efort continuu, deopotrivă financiar și analitic, efortul pentru calificare dobîndind un loc central în strategia de dezvoltare a întreprinderii viitorului.

Reducerea cheltuielilor materiale prin perfecționarea organizării depozitelor (II)

PREZENTÎND sintetic fundamentarea teoretică, soluțiile tehnico-organizatorice și eficiența economică a unor măsuri cuprinse în programul de perfecționare a depozitării resurselor materiale în două din principalele fabrici ale întreprinderii bucureștene „23 August" — program adoptat pe baza unui studiu elaborat de cadre didactice și studenți de la Academia de studii economice, împreună cu specialiști din producție — ne-am referit în prima parte a articolului*) la obiectivele studiului ținînd seama de operațiunile ce definesc funcțiile depozitării, la raționalizarea fluxurilor de materiale, utilizarea tehnicilor moderne și formelor adecvate de depozitare.

Calculul suprafețelor de depozitare

ÎN GENERAL, necesarul de suprafață de depozitare într-o întreprindere este în funcție de o serie de factori cum sînt : cantitatea de mărfuri depozitate, stocurile de producție, sistemul de depozitare, natura unităților de încărcătură, mijloacele de manipulare utilizate (lățimea culoarelor), modul de pregătire a livrărilor. Punctul de pornire pentru calculul acestui necesar îl constituie cunoașterea cantității de mărfuri depozitate, a cărei mărime rezultă, de regulă, ca raport între cantitatea medie anuală intrată și indicele de rotație.

Pentru dimensionarea suprafețelor de depozitare, atunci cînd este cunoscută cantitatea de material ce se va depozita, se folosește :

— metoda de calcul de dimensionare generală ;

— metoda de calcul de dimensionare concretă.

Prima dintre ele permite folosirea unor relații de calcul, ai căror parametri au un conținut mai general : $Sd = [Q : (365 \times d)] \, T \, m^2$), unde : Sd reprezintă suprafața de depozitare (totală sau a unui compartiment) ; Q — cantitatea de materiale ce se va depozita într-un an, conform datelor de plan pentru care se face dimensionarea ; d — cantitatea de materiale ce se poate depozita pe un metru pătrat (determinarea acestui factor implică analiza tuturor parametrilor legați de caracteristicile materialelor depozitate, de mijloacele de transport și depozitare ce se adoptă, de factorul dinamic etc. Tipul de rastel, înălțimea lui, modul de manipulare și transport sînt factori indispensabili în stabilirea acestui element de calcul) ; T — timpul mediu, adică numărul de zile care se scurge de la primirea unui lot de materiale și pînă la eliberarea lui în consum. În cazul depozitelor sau magaziilor existente se va calcula fie timpul maxim de staționare a materialelor, fie valoarea lui (Q/365) T, care nu este altceva decît stocul maxim normat de materiale. Stocurile calculate se vor corecta cu stocurile existente în custodie, ca și cu stocurile supranormative, cînd nu sînt suficiente garanții că acestea vor fi reduse sau eliminate. (În cazul producției sezoniere, în formula dată, valoarea 365 se înlocuiește cu perioada pentru care se face aprovizionarea).

Cantitatea de materiale ce se poate depozita pe un metru pătrat (d) se poate determina cu relația : $(v \times gs \times k)/S$ bază, unde : v reprezintă volumul compartimentului de depozitare ; gs — greutatea specifică a materialului ce se stochează ; k — coeficientul de umplere, care variază în funcție de caracteristicile materialului (0,2—0,9) : S bază — suprafața bazei compartimentului de depozitare.

$$S \text{ totală} = \sum_{i=1}^{i=m}$$

Si — compartimente depozit

Dimensionarea capacității unui depozit poate fi efectuată și prin aplicarea unui procedeu grafic, înscriind pe ordonată cantitățile de materiale intrate, V_1 și cele ieșite V_2, iar pe abscisă perioada de timp corespunzătoare t (de obicei un an), ca în figura alăturată. Cu ajutorul graficului poate fi urmărit gradul de utilizare a depozitului într-un timp determinat.

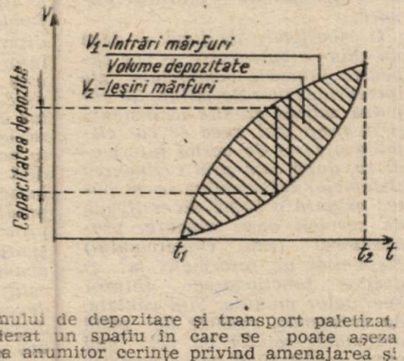

În condițiile folosirii sistemului de depozitare și transport paletizat, depozitul nu poate fi considerat un spațiu în care se poate așeza orice și oricum. Nerespectarea anumitor cerințe privind amenajarea și dimensionarea unor elemente de construcții poate duce la stînjenirea sau întreruperea lanțului de transport, deci la anularea avantajelor economice ale sistemului paletizat.

Structura pe elemente componente a suprafeței totale de depozitare este prezentată în figura din coloana alăturată).

Reducerea cheltuielilor de depozitare

COSTURILE de depozitare pot fi reduse, cu condiția de a se rezolva cu maximă atenție și după criterii științifice atît elaborarea tehnologiilor de depozitare, cît și stabilirea succesiunii optime a operațiilor.

Amplasarea rațională, utilizarea tehnicilor moderne de depozitare și transport duc la **creșterea indicelui de utilizare intensivă a suprafețelor** de depozitare, ceea ce determină **reducerea cheltuielilor de depozitare pe unitatea de materiale.**

În cazul soluțiilor propuse în programul de măsuri de la întreprinderea „23 August", numai pentru depozitarea țevilor, spre exemplu, costul de depozitare va scădea de la 0,80 la 0,70 lei/zi/t, ceea ce reprezintă **o economie de cca 400 000 lei/an.** Dotarea depozitului de țevi cu palete specializate pentru țevi și bare și stivuirea în stive paralele de 1,60 m înălțime pentru materialele care nu se încadrează în dimensiunile paletelor asigură creșterea înălțimii utile de depozitare de la 1,60 m la 3 m, mărirea gradului de utilizare intensivă a suprafeței cu 40% și obținerea unor economii la cheltuielile de depozitare de **peste 400 000 lei/an.** Prin dotarea depozitului cu două motostivuitoare pentru manipularea paletelor, gradul de mecanizare a operațiilor poate atinge 90%. La depozitul de oțeluri speciale, extinderea prevăzută, cu rafturi pentru depozitare pînă la înălțimea permisă de clădire (3,5 m), va determina reducerea cheltuielilor de depozitare cu **cca 280 000 lei/an.** Pentru depozitele de semifabricate turnate și forjate pentru motoare sînt adecvate folosirea de palete de tip universal și construirea de stelaje pentru dispunerea pe verticală a paletelor. Dotarea cu motostivuitoare a acestor depozite va permite reducerea timpului de staționare la descărcare-încărcare cu 70%, creșterea gradului de utilizare intensivă cu 50%. **Cheltuielile de transport și ambalare se reduc cu 70%** față de situația actuală, cînd se folosesc lăzi, **iar costul unei transbordări pe tona marfă cu 85%.**

Altă grupă de cheltuieli de depozitare se referă la acelea legate de **amortizarea clădirilor, utilajelor,** costul **energiei electrice** pentru iluminat sau utilizată pentru acționarea unor utilaje, **retribuția personalului muncitor.** Ele trebuie să fie bine determinate (planificate) și urmărite pe perioada avută în vedere, stabilindu-se posibilitățile de reducere a lor. Se pot folosi cu bune rezultate metode de cronometrare și fotografiere a zilei de lucru, în vederea normării corespunzătoare a activităților fiecărui depozit.

În ceea ce privește **cheltuielile pentru păstrarea stocurilor de materiale,** se impune **controlul nivelului stocurilor** cu ajutorul unor metode adecvate : „ABC", „maxim-minim", „GESTOC" (pachet de programe pentru gestiunea automată a stocurilor), care permit semnalarea oricăror abateri față de nivelul planificat.

Utilizarea metodei „ABC" presupune gruparea materialelor în trei grupe : A, B și C, în funcție de ponderea fiecărui stoc de materiale în valoarea totală a stocurilor de producție și de ponderea nomenclaturii de materiale a fiecărui stoc în întreaga nomenclatură. În grupa „A" vor fi cuprinse acele materiale a căror nomenclatură reprezintă 10—15% din numărul total de poziții și 70—75% din punct de vedere valoric ; în grupa „B" — cele care reprezintă 20—25% atît ca număr de poziții, cît și ca pondere valorică ; în grupa „C" — materialele care reprezintă 70—75% ca număr de poziții și 5—10% în valoarea totală a stocurilor de producție. Pe baza acestei metode trebuie controlat zilnic nivelul stocurilor din grupa „A" (cu număr de poziții relativ restrîns), pentru reducerea corespunzătoare a stocurilor de siguranță la aceste materiale. Pentru grupa „B" analiza stocurilor se face lunar, abordîndu-se diferențiat fiecare material, în funcție de apropierea lui față de grupa „A" sau „C". Valoarea mică a stocurilor din grupa „C" permite un control mai rar (trimestrial) al nivelului existent, întrucît creșterea stocurilor din această grupă nu determină o depășire substanțială a stocurilor normate.

Aplicarea acestei metode la principalele gestiuni care au fost supuse analizei ar avea ca efecte reducerile calculate în tabelul din pag. 19.

Prin aplicarea acestei metode de urmărire și control se constată modificări substanțiale la nivelul mediu al stocului curent, în expresie valorică și fizică. Se pot astfel obține economii de 43 t profile grele, 95 t tablă groasă ; economiile la imobilizări se ridică la peste

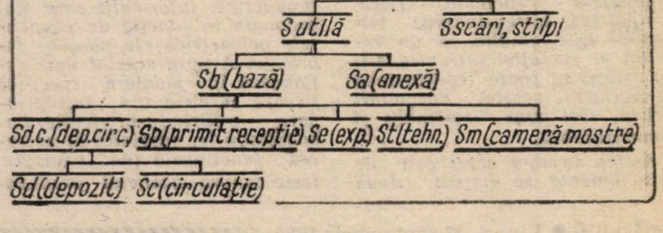

*) „R.E.", nr. 38, 1985

Gestiunea / Indicatori	Laminate SITUAȚIA Inițială	Laminate SITUAȚIA Propusă	Tablă SITUAȚIA Inițială	Tablă SITUAȚIA Propusă	Cleiuri SITUAȚIA Inițială	Cleiuri SITUAȚIA Propusă	Țevi SITUAȚIA Inițială	Țevi SITUAȚIA Propusă
Nr. reaprovizionări pe an	259	229	232	22o	41o	4oo	365v	269
Durata unei rotații (zile)	23	17	14	12	34	24	15	13
Nr. de rotații pe an	15,6	21,1	25,7	3o	1o,6	15	24	27,8
Cheltuieli de aprovizionare (lei)	6983	6183	6264	594o	1o25o	1oooo	8o3o	5918
Cheltuieli de depozitare (lei)	9235o	666oo	4134o	3419o	16318	13141	2768o	232oo
Economii (lei)	27.o8o		7.596		5.436		8.688	

650 000 de lei. Reducerea cheltuielilor de aprovizionare se estimează la 11 875 lei la tablă mijlocie și groasă și 4 305 lei la profile grele și semifabricate.

Măsurile propuse în vederea **îmbunătățirii transporturilor auto și folosirii rațională a mijloacelor de transport** au avut în vedere coordonarea permanentă a activităților de transport, pe categorii de mijloace de transport, utilizînd, modele matematice, echiparea cu remorci a tuturor autovehiculelor, extinderea tehnologiilor moderne de transport, mecanizarea operațiilor de încărcare-descărcare, eliminarea transporturilor încrucișate și planificarea corelată cu aceste activități a reparațiilor și întreținerilor periodice ale mijloacelor de transport.

Eliminarea transporturilor încrucișate are ca efect la 1 milion tone-km, o reducere a consumului de combustibil convențional cu 19 t, economisirea a cinci capacități de transport egale cu 2,5 vagoane de **25 t, reducerea cheltuielilor de transport cu 139 000 lei.**

Analiza transportului materialelor pe calea ferată a pus în evidență existența unor rezerve însemnate de utilizare mai eficientă a capacităților de transport prin prevederea expresă în contractele economice a modalităților de ambalare standardizate (palete de tip universal sau specializate).

Soluția permite creșterea productivității muncii la operațiile de încărcare-descărcare cu 75—90%, mecanizarea lor în întregime și reducerea cu 60—70% a timpului de staționare a vagoanelor la descărcare, eliminînd astfel plata locațiilor, ce se ridicau anual la 6,5 milioane lei. Pentru ca efectele economice să devină realitate se impun introducerea unor tehnologii de descărcare și a unor norme unitare de recepție a materialelor, precum și prelungirea liniei interne C.F. cu un tronson de 130 m, prevăzut cu rampă de încărcare-descărcare.

Alimentarea locurilor de muncă în condiții de maximă eficiență

PRINCIPALELE sarcini ale aprovizionării secțiilor, atelierelor si locurilor de muncă cu materii prime și materiale sînt :

● satisfacerea deplină și la timp a necesităților de materiale de bază și auxiliare ale secțiilor, atelierelor și locurilor de muncă ;

● folosirea rațională și economicoasă a resurselor materiale în procesul de producție, prin asigurarea concordanței dintre condițiile tehnice ale acestuia și nomenclatura realizată a materialelor, pe calități și tipodimensiuni, cu care urmează a fi alimentate locurile de muncă ;

● pregătirea prealabilă a materialelor în vederea consumului productiv și alimentarea locurilor de muncă cu materiale pregătite în forma cea mai corespunzătoare ;

● controlul sistematic al modului în care se realizează alimentarea secțiilor, atelierelor și locurilor de muncă cu materialele necesare.

Îndeplinirea corespunzătoare, în ansamblul lor, a sarcinilor și funcțiilor programului aprovizionării tehnico-materiale constituie un factor important de creștere a eficienței economice a întregii activități desfășurate de întreprindere și necesită elaborarea unor programe care să asigure utilizarea cît mai deplină a resurselor umane, materiale și financiare ale unității.

Sistemul limită de aprovizionare

SISTEMUL LIMITĂ de aprovizionare tehnico-materială a producției reprezintă un sistem de planificare a necesarului secțiilor, atelierelor și locurilor de muncă și de alimentare operativă a acestora cu materialele necesare producției. Momentul important al acestei planificări îl constituie cantitatea limită de materiale (L), care se determină astfel : $L = N + Ssf - Si$, unde : N reprezintă necesarul propriu-zis de materiale pentru îndeplinirea planului, Ssf — stocul de materiale de la sfîrșitul perioadei planificate, Si — stocul de materiale de la începutul perioadei planificate. Această cantitate trebuie fundamentată temeinic, pe baza normelor specifice de consum și a programelor de producție, avînd o destinație concretă și termen de valabilitate. Documentele utilizate sînt : ● **fișa-limită individuală** (se întocmește pentru fiecare material și precizează cantitățile limită pentru fiecare loc de muncă, la termene ce se stabilesc ulterior în decursul unei perioade date, de obicei o lună) ; ● **fișele-limită grupate** (se utilizează pentru materialele auxiliare, dată fiind nomenclatura lor mare) ; ● **cartoteca-limită** prevede cantitățile limită principale pe care depozitele întreprinderii urmează să le elibereze la termene stabilite în prealabil. Aceasta constituie un adevărat plan, elaborat sub formă de grafic calendaristic, fiind documentul de bază pentru planificarea operativă a aprovizionării, prin faptul că asigură calculul consumului mediu zilnic de materiale și al producției medii zilnice.

În forma sa clasică acest sistem este greu de realizat, întrucît programarea operativă a producției modifică deseori varianta pentru luna următoare, ceea ce implică recalcularea cantităților limită și a termenelor respective. Perfecționarea lui se poate face odată cu programarea, lansarea și urmărirea producției cu ajutorul calculatorului, realizîndu-se, cu eficiență maximă, concordanța dintre programarea producției, programarea aprovizionării locurilor de muncă și conducerea întregului proces de aprovizionare tehnico-materială.

În Întreprinderea „23 August" alimentarea secțiilor de producție se face după metoda pasivă, care prezintă o serie de dezavantaje : conducerea secțiilor de producție trebuie să asigure și aprovizionarea cu resursele materiale necesare ; muncitorii direct productivi nu pot utiliza în întregime timpul de lucru, cu consecințe negative asupra productivității muncii : reducerea posibilității de prevenire a formării stocurilor supranormative sau a lipsei stocurilor materiale ; posibilități reduse de pregătire centralizată a materialelor ; amplasarea nerațională a resurselor materiale.

În planul de măsuri privind perfecționarea depozitării resurselor materiale s-a propus introducerea **metodei active de alimentare a secțiilor, atelierelor și locurilor de muncă cu materialele necesare,** metodă care presupune creșterea rolului și importanței compartimentului de aprovizionare și al depozitelor de resurse materiale în realizarea producției marfă. Folosirea ei presupune cunoașterea din timp a cantităților de materiale și a termenelor la care acestea trebuie să intre în consumul productiv. Pe baza acestor elemente se pot elabora grafice calendaristice de alimentare a punctelor de consum, în care cantitățile și termenele de eliberare a materialelor din depozite sînt stabilite cu certitudine, folosindu-se în acest scop cartotecile-limită. Avantajele metodei sînt : ● creează condițiile unei conduceri și organizări superioare a procesului de producție ; ● oferă posibilitatea folosirii raționale a fondului de timp disponibil al muncitorilor și utilajelor, atît din secțiile productive cît și din depozite ; ● permite pregătirea materialelor înainte de eliberarea în consumul productiv ; ● asigură condițiile necesare controlului sistematic și permanent al stocurilor de producție, prevenind lipsa stocurilor sau apariția stocurilor supranormative ; ● creează posibilitatea de optimizare a amplasării resurselor materiale, cunoscîndu-se frecvența eliberărilor în consumul productiv ; ● mărește productivitatea muncii și, deci, eficiența economică.

Pregătirea prealabilă a resurselor materiale are ca obiectiv asigurarea cantitativă, calitativă și dimensională a materialelor, potrivit cererilor secțiilor, atelierelor și locurilor de muncă. Operații ca sortarea, completarea, tăierea, debitarea, croirea, formarea partizilor etc. se realizează parțial de depozitele de resurse materiale și se definitivează în secțiile de producție, iar debitarea și croirea materialelor se pot realiza fie descentralizat — fiecare secție, loc de muncă rezolvîndu-le în funcție de reperele proprii ce urmează a fi prelucrate, fie centralizat — în cadrul unui atelier specializat, afectat de obicei depozitului respectiv de materiale. Centralizarea debitării și croirii permite folosirea unor mașini și utilaje perfecționate, specializarea forței de muncă, utilizarea la maximum a resturilor materiale tehnologice și netehnologice, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii și a eficienței economice a producției.

În cadrul depozitului de tablă, debitarea și croirea centralizată, propuse în cadrul programului de măsuri, vor determina creșterea productivității muncii la aceste operații cu 85%, iar a indicelui de

prof. dr. Niculae FULGEANU
asist. Elena PORUMB
Academia de studii economice

(Continuare în pag. 27)

Preocupări privind estimarea resurselor umane (I)

PE PLAN mondial, ca, de altfel, şi în ţara noastră, există numeroase preocupări pentru estimarea, evaluarea, în cadrul avuţiei naţionale, a resurselor umane, atît a costurilor necesare pentru formarea acestora, cît şi pentru menţinerea potenţialului lor. În principal, pentru estimarea resurselor umane sînt folosite două metode : a costului resursei şi a valorii prezente.

Pentru a calcula valoarea capitalului uman prin metoda costului resursei, J. Kendrick şi ceilalţi care au folosit această metodă au pornit de la estimarea investiţiilor brute, din care au scăzut deprecierea. Prin cumularea investiţiilor nete, pe durata vieţii grupelor de indivizi, s-a ajuns la valoarea netă a stocului de capital uman.

De aceea, în cele ce urmează, vom încerca să prezentăm structura cheltuielilor referitoare la investiţia în resurse umane, modul în care se calculează fiecare fel de investiţie, precum şi deteriorarea capitalului uman, reducerea potenţialului acestuia, pentru a se ajunge astfel la stabilirea investiţiei nete.

Investiţiile în resurse umane numite convenţional „human investment", spre deosebire de investiţiile în resurse materiale numite tot convenţional „non human investment", se împart, după J. Kendrick, în două categorii : intangibile şi investiţii tangibile [1]). În cadrul investiţiilor intangibile, J. Kendrick cuprinde cheltuielile cu educaţia, instruirea, sănătatea şi schimbarea locului de muncă.

În cadrul „tangible non human investment", J. Kendrick include şi cheltuielile cu cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnică, pe lîngă cheltuielile cuprinse în mod obişnuit, ca cele pentru procurări de bunuri durabile sau investiţiile în construcţii noi etc. J. Kendrick este de părere că fiecare din categoriile de investiţii menţionate mai sus este menită să îmbunătăţească calitatea produselor şi să sporească productivitatea capitalului uman şi „non uman", investiţia fiind definită ca o cheltuială care contribuie la creşterea producţiei şi a venitului.

Investiţia tangibilă umană, în concepţia aceluiaşi autor, cuprinde cheltuielile cu creşterea copiilor pînă la vîrsta capacităţii de a munci. R. Eisner nu consideră aceste cheltuieli ca investiţii. De altfel, includerea lor în capitalul uman a fost discutată şi de alţi autori.

Estimarea fiecărui fel de investiţii pentru a se putea calcula stocurile de capital uman a fost făcută în felul următor :

1. **Pentru estimarea investiţiilor tangibile umane,** J. Kendrick a stabilit costurile medii anuale pentru creşterea unui copil pînă la vîrsta de 14 ani, pe grupe de vîrstă şi sex, pe baza cercetării consumului din familia părinţilor. Apoi a stabilit numărul persoanelor grupate pe ani, pînă la vîrsta de 95 ani. Acel număr l-a multiplicat cu costurile medii cumulate pe grupe de vîrstă şi sex. Prin totalizarea sumelor fiecărui an pentru toate grupele, se obţine valoarea stocului de capital uman tangibil. Pentru calcularea deprecierii s-au evaluat, în mod direct, retragerile spre a ajunge astfel la valoarea netă.

2. Pentru estimarea investiţiei în educaţie şi învăţămînt — recunoscută ca cea mai importantă investiţie intangibilă — J. Kendrick a preluat din conturile venitului naţional din S.U.A. cheltuielile pentru educaţie regulată (numită de el „formală"), din şcolile publice, particulare şi alte instituţii de învăţămînt.

J. Kendrick consideră că cel mai mare cost al educaţiei este renunţarea la cîştigurile pe care, muncind, le-ar putea avea studenţii şi elevii ajunşi la vîrsta de a munci. Acest cost l-a estimat prin aplicarea la numărul elevilor şi studenţilor pe grupe de vîrstă a cîştigurilor medii a grupelor corespunzătoare de angajaţi cu acelaşi nivel de educaţie. J. Kendrick a mai adăugat şi alte cheltuieli pentru educaţia regulată, precum şi cheltuieli cu programele educative la radio şi televiziune, pentru muzee, biblioteci, rubrici din reviste şi ziare, ajutoare pentru învăţămîntul din afara şcolii etc.

Autorul apreciază că cheltuielile cu învăţămîntul cuprind nu numai costul învăţămîntului regulat ci şi costul învăţămîntului neregulat din timpul muncii, în care a inclus şi cheltuielile cu supraveghetorii şi cele cauzate de realizarea sub normă a producţiei.

Datele privind costul învăţămîntului fiind fragmentare, estimarea cheltuielilor este afectată de aprecieri subiective şi pasibilă de erori.

R. Eisner [2]) include în investiţia cu învăţămîntul şi educaţia, valoarea timpului folosit în acest scop, cheltuielile directe cu educaţia regulată şi neregulată, cheltuieli ocazionale cu studenţii şi elevii de la 14 ani în sus, precum şi costul instruirii celor angajaţi. Cheltuielile directe cu educaţia le-a preluat din contul produsului final din sistemul propriu de conturi.

La rîndul lor, Devindra Sharma şi Rati Ram de la Universitatea din Chicago includ în investiţie valoarea timpului folosit cu învăţămîntul, salariile personalului didactic şi administrativ, costul cărţilor şi echipamentelor, renta clădirilor etc. Salariile au fost preluate din conturile venitului naţional.

În ceea ce priveşte estimarea investiţiei în educaţie şi învăţămînt, J. Kendrick a stabilit media cheltuielilor reale pe un individ din fiecare grupă de vîrstă, pînă la 95 de ani, a cumulat-o pe grupe şi a multiplicat-o cu numărul persoanelor din fiecare grupă de vîrstă. Apoi a totalizat rezultatele. Deci, pentru a estima stocul de capital uman intangibil, J. Kendrick a cumulat investiţiile în capital uman pe durata vieţii grupelor (cohortelor) succesive de indivizi şi a însumat fiecare an pentru toate grupele. Estimarea a făcut-o mai întîi la valoarea reală brută, în preţuri curente. A calculat apoi valoarea netă prin scăderea din valoarea brută a deprecierii cumulate. Stocurile nete de capital au fost estimate la costul lor şi reevaluate în preţuri curente şi constante. Această metodă de calcul este considerată de autor ca fiind mai bună decît a inventarului permanent, întrucît permite scăderea retragerilor din stocul anual de capital uman. În ceea ce priveşte utilitatea estimării acestei investiţii, J. Kendrick arată că ea permite calcularea productivităţii capitalului uman.

R. Eisner afirmă că metodele sale de estimare a investiţiei în capital uman sînt, în general, asemănătoare cu ale lui J. Kendrick.

Devindra Sharma şi Rati Ram [3]) au calculat, pe exemplul Indiei, investiţia în educaţie şi învăţămînt în felul următor :

Valoarea timpului folosit cu învăţămîntul s-a calculat pe niveluri de şcolarizare, începînd cu nivelul mediu. Pentru acesta s-a calculat rata anuală pe baza cîştigului mediu pe zi pentru munca copiilor în agricultură [4]) din anul respectiv. Pentru nivelul secundar s-a luat în calcul jumătate din cîştigul mediu anual al muncitorilor [5]), iar pentru nivelul post-secundar salariul mediu anual al personalului didactic din învăţămîntul mediu [6]). Valoarea cîştigului mediu, calculată pentru fiecare nivel, s-a înmulţit cu numărul elevilor înscrişi în fiecare an din perioada 1960—1965, obţinîndu-se astfel valoarea timpului folosit cu şcolarizarea. Valoarea salariilor personalului didactic a fost preluată din conturile venitului naţional, sectorul învăţămînt. Celelalte cheltuieli cu educaţia : salariile personalului administrativ şi de inspecţie, renta construcţiilor, calculată la 10% din suma salariilor, valoarea cărţilor şi rechizitelor, cheltuielile cu echipamente şi biblioteci şi alte neprevăzute au fost preluate din diferite sectoare ale contului venitului naţional. Din însumarea cheltuielilor de mai sus s-a obţinut investiţia în educaţie şi învăţămînt în India pe anul şcolar 1965—1966, în valoare totală de 20 577 mil. rupii, va-

---

[1]) J. Kendrick, The Treatment of Intangible Resources as Capital, in The Review of Income and Wealth, nr. 1, March 1972

[2]) R. Eisner, E.R. Simons, P.Y. Pieper and St. Bender : Total Incomes in the United States, 1946—1977. A. Summary Report. In the Review of Income and Wealth nr. 2, june 1982.

[3]) Devindra Sharma şi Rati Ram. Suggestions for treatment of Human Capital in National Accounts. With Ilustrations from Indian Data. In the Review of Income and Wealth, nr., 4 dec., 1974

[4]) Agricultural Situation in India. Directorate of Economics and Statistics.

[5]) Statistical Abstracts. Central Statistical Organization, 1980

[6]) Selected Educational and Related Statistics, data Glance Planing Comision, 1969

loare care a fost trecută în tabelul privind formarea capitalului. Procedînd astfel, autorii au pus în practică propunerea lor de a include în formarea capitalului și investițiile în resurse umane, considerîndu-le și pe acestea producătoare de venituri viitoare, la fel ca investițiile în resurse materiale. Prin aceasta autorii au adus o contribuție originală, lărgind concepția privitoare la investiții.

Autorii consideră că restructurarea tabelului privind formarea capitalului va servi mai ales țărilor în curs de dezvoltare, printre care și India, deoarece aceste țări au introdus planificarea investițiilor.

În afară de cheltuielile cu educația și învățămîntul, autorii n-au estimat celelalte cheltuieli pentru formarea capitalului uman, ca de exemplu, pentru îngrijirea sănătății sau schimbarea locului de muncă și nici cheltuielile cu cercetarea și dezvoltarea. N-au estimat nici stocurile de capital uman, ca alți autori, ci au rămas la stadiul investițiilor anuale pe care însă le-au calculat prin metode proprii, demne de a fi luate ca model.

J. Kendrick și R. Eisner, care au estimat și stocurile de capital uman, au scăzut din investiția brută în educație și învățămînt o sumă corespunzătoare deprecierii capitalului uman. Pentru deprecierea investiției brute intangibile, J. Kendrick a folosit metoda pe care o numește „a double declining balance methode of depreciation", pe care a aplicat-o și în cazul investiției în resurse materiale. El consideră că deprecierea capitalului uman începe de la vîrsta de 28 ani și continuă pînă la vîrsta de 75, vîrstă la care consideră deprecierea completă.

Noțiunea de depreciere sau deteriorare a capitalului uman a fost lămurită de J. Moreh [7]) cu ocazia estimării investiției nete cu școlarizarea bărbaților din S.U.A. încadrați în muncă. În termenul de depreciere a capitalului uman a cuprins toți factorii care reduc cu timpul capacitatea omului de a produce venituri, ca de exemplu încetarea de a mai învăța, uitarea celor învățate, scăderea puterii psihofizice și preferința pentru odihnă la cei în vîrstă. Neparticiparea la muncă, continuă același autor, prin neîntrebuințarea sau întrebuințarea sub capacitate a forței de muncă, afectează capacitatea de a realiza venituri medii de către persoanele care au terminat școala, ceea ce atrage cu sine deprecierea estimărilor.

El a calculat rate minime de deteriorare a capitalului uman pe patru niveluri de școlarizare. Tot pe patru niveluri de școlarizare a calculat și valoarea dobînzii capitalului nefolosit.

Deosebit, a stabilit și o rată uniformă a deteriorării proporționale de 0,10 aplicată la un nivel dat de educație în tot cursul școlarizării și duratei muncii.

Estimarea investiției brute s-a făcut prin multiplicarea numărului elevilor și studenților pe categorii de vîrstă pe baza datelor de înscriere în școli, cu costurile sociale. În acestea, autorul a inclus costurile directe cu instruirea și veniturile anticipate, adică acele cîștiguri care corespund cu ale persoanelor de aceeași vîrstă încadrate în muncă.

Pentru a calcula investiția netă, s-a scăzut din investiția brută, deteriorarea capitalului uman în timpul școlarizării. La aceasta s-a adăugat investiția netă în perioada încadrării în muncă. Din total s-a scăzut deteriorarea investiției în școlarizare după terminarea școlii, stabilindu-se astfel totalul investiției nete în școlarizare și în perioada încadrării în muncă.

Adunînd cele două cifre ale deteriorării investiției, și anume : în timpul școlarizării și după terminarea școlii și raportînd totalul la valoarea investiției brute, se estimează că deteriorarea reprezintă 41% din valoarea brută. (După datele lui J. Kendrick deprecierea reprezintă 45%, deci un procent apropiat).

3. **Pentru estimarea investiției cu îngrijirea sănătății și asistență medicală,** J. Kendrick a folosit aceeași metodă a costului resursei, ca și pentru estimarea investiției în educație și învățămînt. El a luat însă în calcul numai jumătate din valoarea cheltuielilor respective, deși în urma investigațiilor făcute a ajuns la concluzia că proporția dintre cheltuielile considerate ca investiții și cele trecute la consum, poate fi mai mare sau mai mică de jumătate. Partea considerată investiție, explică J. Kendrick, contribuie la sporirea veniturilor viitoare, datorită creșterii longevității, vitalității și timpului de muncă. Cealaltă parte din cheltuieli este trecută la întreținerea ființei umane sau consumului curent, fiind considerată ca o cheltuială de consum care nu influențează asupra productivității viitoare.

După J. Kendrick, și alți autori, ca R. Eisner [8]) și Reino T. Hjerppe [9]) au procedat la fel. Ultimul ocupîndu-se de economia Finlandei, observă că Sistemul Conturilor Naționale cuprinde în contul capital numai cheltuielile privitoare la capitalul real (fonduri fixe și variația stocurilor) și propune să fie considerate investiții cheltuielile unor servicii publice, în special ale serviciilor de sănătate și educație, așa cum preconizase și J. Kendrick.

R. Eisner a adăugat la cheltuielile sanitare și valoarea timpului cheltuit cu îngrijirea medicală la domiciliu, care, după cum afirmă el, n-a fost luată în calcul de J. Kendrick, precum și o parte din serviciile medicale voluntare estimate la cît ar costa și nu la costul ocazionat de aceste activități.

A. Foulon, într-un studiu din 1982, face propuneri pentru o tratare omogenă a cheltuielilor cu sănătatea în conturile naționale, grupînd bunurile și serviciile medicale, detaliat, în șase tabele. El nu face distincție între cheltuielile cu îngrijirea sănătății considerate investiții și cheltuieli de consum curent..

4. În cadrul capitalului uman intangibil, J. Kendrick a cuprins și cheltuielile cu **schimbarea locului de muncă** (human mobility costs.). Schimbările le consideră ca mijloc de creștere a venitului individual și național, precum și a productivității muncii atunci cînd, urmare a dinamicii economiei, transferul se face după arii industriale sau geografice.

Pentru a calcula costul acelei părți de muncă rămasă neîntrebuințată din cauza schimbării locului de muncă sau a căutării de lucru, J. Kendrick a estimat perioadele medii de întrebuințare pentru fiecare muncă și a cuprins investițiile respective din fiecare an, în stocurile reale brute pentru acea perioadă. El spune că s-ar putea calcula un volum al neîntrebuințării lucrătorilor și apreciază că pentru anul 1969 3% din forța de muncă din S.U.A. ar reprezenta acest volum al neîntrebuințării.

5. În cadrul investițiilor intangibile în resurse materiale, J. Kendrick a inclus și cheltuielile pentru **cercetarea științifică și dezvoltarea tehnică** în scopul fabricării de produse noi și neprevăzute, din toate sectoarele de activitate. El arată că progresele tehnologice, ca rezultat al cunoștințelor noi și aplicarea lor în procese și metode noi de producție, contribuie la creșterea economică prin mărirea productivității muncii și a capitalului, aducînd, totodată, și o îmbunătățire a calității produselor.

Estimarea stocului de cercetare și dezvoltare în cazul cercetării de bază — socotită de J. Kendrick la 10% din valoarea totală a acestei investiții intangibile — s-a făcut prin cumularea costurilor reale, fără a se lua în considerare retragerile (adică fără a se calcula deprecierea), pe motiv că progresul cunoștințelor este cumulativ, progresul fiecărui an contribuind la progresul din anii următori.

În consecință, J. Kendrick a luat în calcul cercetarea de bază în întregime, fără a-i socoti deprecierea, considerînd-o ca avînd o durată infinită și că lărgește în mod progresiv cadrul cunoștințelor științifice și tehnice și, deși nu este directivată spre aplicații practice, ea impulsionează aplicarea investițiilor.

La fel și R. Eisner, a considerat pentru cercetarea de bază și dezvoltare o durată infinită. El a apreciat o durată de viață de 20 de ani pentru investiția aplicată în cercetare și dezvoltare.

Pentru estimarea stocului rezultat din aplicarea cercetării și dezvoltării, J. Kendrick consideră necesare unele informații privitoare la : proiectele terminate, decalajul mediu între terminarea proiectelor și aplicarea lor în noi produse sau procese, nivelul mediu al produselor și repartizarea deprecierii nivelurilor medii. Pe baza acestor informații se pot obține estimări ale stocului real de cunoștințe ce rezultă din cercetare și dezvoltare, la prețul de cost, prin metoda inventarului permanent.

prof. dr. Lucian TURDEANU

[7]) J. Moreh, Humar. Capital : Deterioration and Net Investment, în The Review of Income and Wealth, nr. 3, sept. 1973, p. 279 și urm.
[8]) R. Eisner, op. cit. pag. 136
[9]) Reino T. Hjerppe, Measurement of the Role of the Public Sector in the Finish Economie. In the Review of Income and Wealth, r.r. 4, dec. 1982, pag. 456, 457

Consemnări

GEOFIZIOLOGIA — o nouă perspectivă în cercetarea relației dintre om și mediul natural

ACUMULAREA de tot mai multe informații privitoare la consecințele activității economice asupra sistemului natural al Planetei aduce noi dovezi îngrijorătoare despre perturbarea echilibrului dinamic relativ al fundamentelor ecologice ale economiei mondiale. Analiza impactului vieții economice și sociale asupra mediului a evoluat de la abordări disparate, fragmentare ale diferitelor aspecte particulare — ecologice, climatologice, biogeochimice, economice, sociale, demografice, de sănătate etc. — către abordări sistemice, unificate ale stării actuale a Terrei și a modului în care este gestionat patrimoniul de resurse. În două interesante articole (publicate în revista „Forum du développement" numărul din iulie-august 1985) — „Geophisiologie: nouvelle perspective des sciences de la Terre" scris de M. James Lovelock, autorul recentei cărți „Gaia — an Atlas of Planet Management" și „L'interaction Gaia" scris de Normann Myers, editorul general al cărții respective — se militează pentru crearea unei noi profesiuni, aceea de „medic al planetei", în fapt pentru adoptarea unei noi perspective sistemice în cercetările referitoare la planetă — geofiziologia *). Se apreciază că așa cum medicina, pe măsura perfecționării instrumentarului de investigație, a trecut de la studiul anatomiei la cel al diferitelor sisteme, la biochimie, microbiologie, fiziologie care au contribuit substanțial la ameliorarea practicii medicale, tot astfel abordarea din perspectiva geofiziologiei ar putea facilita punerea la punct a unor proceduri care să permită diagnosticarea și, mai ales, prevenirea maladiilor ce se ivesc în sistemul planetei noastre. Geofiziologia fondată pe o viziune sistemică asupra vieții planetare, inițial constituită ca metodă de detecție a vieții în Cosmos, a evoluat spre cercetarea biosferei propriei noastre planete, a naturii sistemului care menține o atmosferă atît de instabilă într-o stare permanentă și remarcabil de propice vieții. Viața și mediul său ambiant evoluează împreună, ca un sistem unic, această afirmație fiind susținută prin exemplul compoziției atmosferei : plantele și animalele depind strict de oxigen, de oxidul de carbon și de azot pe care le conține aerul, dar și ele, la rîndul lor, produc aceste trei gaze.

Strînse interdependențe ale lumii contemporane

PORNIND de la considerentul că s-au acumulat enorm de multe cunoștințe de mare diversitate asupra complexității vieții economice și a metabolismului social, a impactului acestuia asupra echilibrelor geobiochimice ale Pămîntului, autorii Atlasului „Gaia" încearcă să facă o ordonare a cunoștințelor de așa manieră încît să facă inteligibile profundele interacțiuni climatice, biotice și umane în scopul sensibilizării opiniei publice asupra prejudiciilor aduse mediului și a consecințelor acestora. Așa se explică diversitatea subiectelor înmănunchiate în Atlas referitoare la Pămînt, la Oceane, la Elemente, la evoluție, la rasa umană, la civilizație și la gestiunea resurselor, subdivizate în teme de mare actualitate ca : problemele degradării solului, ale revoluției verzi, ale pescuitului multiplelor specii, ale dreptului mării, ale Antarcticii, implicațiile aplicării ingineriei genetice, ale noilor surse de energie, problemele deteriorării sistemului agroforestier, ale acumulării de oxid de carbon și altor agenți chimici în atmosferă și ale ploilor acide, ale creșterii demografice, ecodezvoltării, iernii nucleare, ale sistemelor de gestiune a resurselor naturale neregenerabile, problemele instituțiilor internaționale și ale relațiilor interstatale. Strînsele interdependențe ale lumii contemporane sînt ilustrate prin exemplul problemelor energiei care nu pot fi evaluate corect și înțelese în toată amplitudinea și cu toate consecințele imediate și de perspectivă, dacă sînt tratate izolat, făcînd abstracție de evoluția populației, de agravarea poluării, de modificările tot mai evidente ale climatului, de evoluția comerțului mondial, de sistemul de valori al societății de consum etc., etc. Autorii apreciază că criza energetică pare să continue datorită unor factori cu acțiune contradictorie. Astfel, reducerea consumului energetic realizată în ultimul deceniu în Europa Occidentală și în Japonia este contracarată de tendința de creștere a consumului datorită schimbărilor climatice — a iernilor tot mai riguroase, și datorită creșterii populației și a dezvoltării industriale în țările în curs de dezvoltare. Dependența de petrol și de cărbune, pe de altă parte, duce la creșterea cantității de oxid de carbon și de acid sulfuric în atmosferă și la extinderea ploilor acide cu consecințe tot mai grave asupra biosferei.

În momentul de față pădurile se degradează într-un ritm îngrijorător într-o bună parte a Europei. Într-un recent interviu publicat în același număr al revistei „Forum du développement" de Lester Brown — „La nature et nous, eviter la rupture" — se arată că studiile recente demonstrează că pînă în 1982 circa 8% din pădurile R.F.G. au fost deteriorate de poluarea atmosferică ; în 1983 procentul a crescut la 34%, iar în 1984 mai mult de 50% din păduri au fost afectate. Din multiple cauze : poluare, incendii de pădure, defrișări iraționale, pădurile de pe întreaga planetă se restrîng, în mod îngrijorător de rapid, cu consecințe insuficient cunoscute asupra producției de oxigen indispensabile oricărei forme de viață.

Atlasul atrage atenția asupra faptului că echilibrul dinamic relativ al Terrei este în grav pericol de degradare, că există o intimă corelație între schimbările climatice, creșterea demografică și evoluția producției de alimente. În ultimul deceniu se resimte o pronunțată tendință de modificare a climatului : iernile devenind tot mai riguroase în zona temperată (cea mai productivă), iar verile extrem de calde și secetoase. Procesul de deșertificare a solurilor agricole are un caracter de generalitate, este însă deosebit de pronunțat în Africa. Africa, subliniază Lester Brown, a devenit victima foametei și datorită faptului că creșterea demografică a dus la reducerea precipitațiilor ca urmare a modificării progresive a sistemelor de utilizare a solului, care au transformat zonele cu păduri în soluri arabile și preeria în deșert, accentuînd procesul de eroziune. Ca atare posibilitățile de creștere ale producției de alimente au devenit foarte variate între diferite regiuni ale lumii. Se remarcă o modificare a tendinței aproape biseculare de importare a cerealelor în Europa occidentală — care în ultimul deceniu a devenit exportatoare de cereale. L. B. consideră că acest lucru se datorește faptului că ritmul de creștere al producției agricole din aceste țări depășește ritmul actual de creștere demografică. Oricum, este evident faptul că Africa înregistrează un ritm de creștere demografică ce depășește cu mult ritmul de dezvoltare a agriculturii, ceea ce a făcut ca acest continent, care în 1970 mai exporta încă cereale în Europa, să cunoască un deficit acut de alimente.

Normann Myers insistă asupra interdependențelor strînse dintre activitatea economică și suportul său natural ca și asupra interdependențelor dintre diferite politici economice dintr-o țară și starea de sănătate a planetei în ansamblul ei. Pentru ilustrare el aduce exemplul importului masiv de carne ieftină de bovine, prin care S.U.A. — fără voia lor — stimulează defrișarea pădurilor din America Centrală, care sînt transformate în proporții îngrijorătoare în pășuni pentru vitele exportate în S.U.A. Dar această acțiune antrenează o alta : numărul păsărilor migratoare din America de Nord — care prin despăduriri sînt lipsite de habitatul lor de iarbă din zona centrală — diminuează în mod constant, astfel că, în fiecare an, primăvara, se reîntorc în nord tot mai puține. Or, acesta este tocmai momentul în care insectele se trezesc la viață și atacă nestingherite recoltele. Un alt exemplu de interacțiune de acest gen este cel dintre țările din Piața comună și Tailanda. În ultimii ani una din culturile pentru export care s-a dezvoltat cel mai rapid în Tailanda a fost cea de manioc — plantată în locul pădurilor tropicale și care se expediază în Europa ca hrană ieftină pentru vacile de lapte. Dar și aici dispariția pădurilor tropicale are efecte nefaste : incendierea lor sporește cantitatea de oxid de carbon în atmosferă, despădurirea reduce în ace-

*) În mitologia greacă Gaea (sau Ge) reprezintă personificarea Pămîntului, considerată în vechime drept element primordial din care se trăgeau toți ceilalți zei, după „Mic dicționar mitologic greco-roman", de Anca Balaci Ed. Științifică, 1969

lași ritm disponibilul de lemn de foc necesar populațiilor locale care, în consecință, sînt silite să ardă gunoaiele de grajd, ceea ce reprezintă o pierdere de îngrășăminte naturale a căror utilizare ar fi putut permite producerea a aproape 30 milioane de tone de cereale pe an, cantitate suficientă pentru a hrăni 100 milioane de persoane — de trei ori volumul asistenței alimentare acordată anual în lume.

Relatarea perturbărilor ce au loc în ciclurile geobiochimice ale planetei, a unui mare număr de dificultăți ce riscă să se agraveze subminînd însăși baza de resurse necesară dezvoltării economico-sociale a lumii nu urmărește să demonstreze iminența unui dezastru ecologic, ci mai mult să facă evidente domeniile în care este necesar ca omenirea să procedeze la ajustări. Tot mai mulți cercetători ai acestei sfere de probleme ajung la concluzia că este necesar un efort de **identificare a tipurilor de ajustări ale sistemelor de producție actuale,** recunoscînd în același timp că nici una dintre acestea nu va fi ușoară, dar că asemenea ajustări vor fi indispensabile pentru dezvoltarea viitoare a civilizației.

Se subliniază că va trebui pus accentul în mod simultan nu numai asupra raporturilor dintre oameni ca în perioada ultimei generații ci, în mod special, asupra relațiilor omului cu natura care se degradează în ritm rapid și amenință viitorul omenirii întregi.

În privința situației țărilor în curs de dezvoltare — pornind de la considerentul că ele depind în mare măsură de propria bază de resurse naturale (păduri, preerii, zone fertile, energie, minereuri etc.) care se degradează adesea sub efectul conjugat al presiunii demografice și al mizeriei — se apreciază că soluționarea acestor probleme depinde de modernizarea economică, îndeosebi prin stimularea industriilor manufacturiere și micii industrii, prin stimularea preocupării de autoaprovizionare cu alimente. Dar sectorul manufacturier al acestor țări nu se poate dezvolta în condițiile în care produsele lor nu au acces mai larg în statele industrializate care în ultimul timp recurg tot mai mult la protecționism. Normann Myers arăta că „Fiecare barieră comercială impusă de Washington, Londra sau Tokio împinge noi mase de țărani fără pămînt în pădurile tropicale, în savane și alte zone marginale, unde degradarea mediului este cea mai pronunțată" și conchide că pe măsură ce tot mai multe țări din lumea a treia se destabilizează vor fi tot mai mulți „refugiați ecologici" cum sînt cei din Africa de Nord ce se orientează spre sudul Europei, mexicanii care traversează înot Rio Grande pentru a merge în S.U.A. și haitienii în Florida.

Subliniind că Atlasul încearcă să descrie lumea așa cum se înfățișează ea azi, cu vasta sa rețea de viețuitoare, de comunități umane și culturale, cu toate dificultățile și restricțiile cu care se confruntă, se ajunge la concluzia că, chiar dacă se evită un dezastru nuclear, „noi riscăm să devastăm spațiul nostru vital în o sută sau două sute de ani suprapopulîndu-l, sapîndu-l, sfărîmîndu-l, betonîndu-l și otrăvindu-l și, în general, subminînd din temelii Pămîntul".

„Medicina planetară" despre conținut și forme

ACESTEA și multe alte studii converg spre aprecierea că interesul general al omenirii, scopul său final este de a-și asigura supraviețuirea și progresul civilizației.

Dar pentru atingerea acestui obiectiv considerăm că este necesar ca știința să încerce să surprindă și să facă înțelese conexiunile reciproce ale cunoștințelor. Iar dacă în zilele noastre a înțelege știința echivalează cu înțelegerea intercondiționărilor și retroacțiunilor mediului ambiant, am putea aprecia drept judicioasă propunerea de a adopta perspectiva geofiziologiei în cercetarea relației dintre om și mediul ambiant. Dintr-o atare perspectivă geofiziologia ar putea îndeplini rolul de știință principală, celelalte cunoștințe putînd fi considerate drept mijloace pentru obținerea unor cunoștințe integrate, sistematice asupra complexității vieții în epoca actuală. S-ar putea constitui astfel o nouă arhitectură a științelor, un sistem integrat corespunzător ideilor, în care științele specializate să fie tratate în funcție de afinitățile lor și de legătura lor sistemică într-un ansamblu de cunoștințe ce interesează umanitatea. Dacă este adevărat că valoarea și importanța unei cunoștințe sînt date de mărimea și mulțimea consecințelor sale, cunoștințele ce pot fi dobîndite din perspectiva geofiziologiei — prin mulțimea consecințelor și a aplicațiilor lor ar putea fi considerate deosebit de importante. Ele ar putea contribui la evitarea multor erori de comportament ale oamenilor față de mediul ambiant. Căci ceea ce conduce spre eroare este tendința oamenilor de a formula judecăți și de a adopta decizii și în domenii în care limitele cunoștințelor noastre ne împiedică să luăm în considerație întreaga complexitate a fenomenelor.

Un inventar, chiar sumar, ar conduce la înșirarea a sute de probleme acute cu care se confruntă omenirea azi, dar acestea ar putea oferi și mii de posibilități și soluții de a le rezolva. O oarecare convergență de păreri începe să se contureze în aprecierea că sistemul economic industrial actual este pe cale de dezintegrare, că baza tehnico-materială a societății contemporane se află în proces de modificare și că se caută pretutindeni soluții care să permită redresarea economică în condițiile prezervării mediului natural favorabil vieții.

Îmbogățirea literaturii referitoare la problemele mari, acute și de ansamblu ale omenirii, eforturile actuale de descifrare a interdependențelor și intercondiționărilor ne-a sugerat ideea că toate aceste preocupări ar putea fi considerate semnale ale unui început de formare a unei conștiințe „planetare" a oamenilor. De-a lungul evoluției sale omul a parcurs cale lungă, **mai întîi** spre constituirea **conștiinței de sine,** avînd drept consecință stabilirea unor cutume, reguli de conviețuire în grupe sociale, a trecut apoi de-a lungul secolelor la constituirea **conștiinței naționale** a popoarelor și la instituirea reglementărilor necesare conviețuirii în interiorul statelor și a relațiilor interstatale, iar acum, pe măsura dezvoltării civilizației, a tehnicii și consecințelor ei, pe măsura amplificării cunoștințelor științifice și integrării acestora în sisteme coerente se conturează perspectiva înțelegerii realităților tot mai complexe și a formării **conștiinței „Planetare"** am putea spune, a răspunderii față de consecințele actelor noastre economice și a comportării sociale și mai ales a răspunderii față de natură, a răspunderii față de viitor și de generațiile de urmași.

Este momentul ca în contextul stimulării responsabilității locuitorilor întregii planete față de starea de sănătate a acesteia și de modul cum îi sînt gestionate resursele, a responsabilității asupra modului în care sînt satisfăcute ansamblul nevoilor umane să subliniem penuria de norme și instrumente de măsurare a impactului activităților economice, general umane asupra sistemului biogeochimic al planetei ca atare și necesitatea stringentă de a se elabora reglementări la nivel internațional, care să împiedice degradarea rapidă a bazei de resurse naturale a Terrei și să permită o dezvoltare economică armonioasă și echitabilă.

Pentru realizarea unui nou tip de dezvoltare economică armonioasă și cît mai puțin nocivă pentru mediul natural considerăm că ar fi necesară mai întîi reconsiderarea, regîndirea sistemelor de valori în conformitate cu care sînt orientate politicile economice ale statelor. În condițiile actuale se cer cultivate virtuți noi ca simplicitatea, economicitatea, raționalitatea, preocuparea de a găsi soluții prin care cu eforturi moderate și consumuri energetice și materiale cît mai mici, să se obțină rezultate optime din punct de vedere economic, ecologic, social. Aceasta înseamnă abandonarea oricăror forme de risipă, valorificarea superioară a resurselor, dar și a capacităților de creativitate tehnico-științifică și organizatorică ale omenirii. Înlocuirea în tot mai mare măsură a consumului de materiale și energie de muncă brută, necalificată, cu un aport crescut de informație, de competențe profesionale, de creativitate constituie în zilele noastre calea cea mai scurtă și mai sigură de îndeplinire a scopurilor dezvoltării economico-sociale a popoarelor.

Pretutindeni în lume se caută soluții noi, adaptate restricțiilor prezente și viitoare, se urmărește proiectarea unor noi tipuri de dezvoltare economică mai raționale, bazate pe justiție socială, urmărind pe cît posibil satisfacerea ansamblului nevoilor sociale și protecția mediului natural. În această sferă de priorități se înscrie necesitatea reorientării tehnicii și tehnologiei pentru a aduce soluții unor categorii noi de exigențe, restricții și cerințe referitoare la performanțele, fiabilitatea și durabilitatea produselor. Revenim în acest sens cu sublinierea faptului că principiul **procesului circular activ** — prezentat în ultimul deceniu în paginile Revistei economice și care a ieșit din sfera de ipoteză de organizare a proceselor productive integrate — devenind o realitate funcțională în diverse domenii — permite valorificarea optimă, superioară și integrată a resurselor materiale și energetice, asigurînd înscrierea platformelor industriale ori agroindustriale de acest tip, în acțiunea legității naturii conform căreia „nimic nu se pierde, totul se transformă"; acest principiu ar putea constitui una din miile și miile de soluții de natură să contribuie la constituirea unei noi baze tehnico-materiale a societății. Procesul circular activ — ca manieră de gîndire rațională și de concepere a proceselor industriale în concordanță cu restricțiile crizei energetice și de resurse naturale, ale crizei de apă și în general ale crizei ecologice, se înscrie, astfel, în linia de preocupări ale cercetării științifice actuale la nivel planetar care își propune să urmărească prevenirea maladiilor ce se ivesc în sistemul Terrei.

Maria D. POPESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Abordări ale crizei sistemului monetar internațional în literatura occidentală (I)

CRIZA care afectează evoluția economiei mondiale de la mijlocul anilor '70 a fost anticipată și, ulterior, accentuată de disfuncționalitățile manifestate în domeniul relațiilor valutar-financiare internaționale. În acest sens, criza sistemului monetar internațional este o componentă esențială a crizei economice mondiale actuale. Deși izbucnirea crizei energetice prin „șocul petrolier" din 1973/74 a concentrat atenția majorității observatorilor, dezechilibrele monetar-valutare au semnalat incidența unor grave fenomene de criză încă din anii '60. Dintre acestea amintim : frecvente devalorizări și revalorizări valutare (începînd cu devalorizarea lirei sterline din 1967 și continuînd cu devalorizarea francului francez și revalorizarea mărcii vest-germane din 1969), dedublarea pieței aurului în „oficială" și „privată" (în 1968), accelerarea susținută a ritmului inflației (cu deosebire după 1965/66), accentuarea dezechilibrelor din balanțele de plăți externe (deficite în cazul S.U.A. și excedente substanțiale pentru R.F.G. și Japonia), evoluții contradictorii în rezervele valutare și de aur (diminuarea continuă a rezervelor de aur ale S.U.A. și creșterea rezervelor vest-europene), amplificarea rapidă a proporțiilor așa-numitei piețe a eurovalutelor (aflată în afara controlului autorităților monetare statale), sporirea șocurilor speculative provocate de circulația fluxurilor de capital pe termen scurt (a căror proliferare reprezintă atît cauză, cît și efect al crizei monetar-valutare).

Etapa „crizelor în sistem" a culminat, la începutul anilor '70, cu suspendarea oficială a convertibilității în aur a dolarului S.U.A. (conform hotărîrii anunțate de președintele R. Nixon pe 15 august 1971). După cum sublinia Andrew Crockett, această decizie „reprezenta mai mult decît o criză obișnuită din cadrul sistemului. A constituit o expresie a crizei sistemului însuși..." [1] Sistemul vizat era cel stabilit la Bretton Woods, prin acordurile realizate de conferința internațională care a avut loc în 1944.

Jacques Lesourne consideră că acordurile de la Bretton Woods au oferit „o soluție simplă, bazată pe marea disproporție care există între economia americană și celelalte economii naționale".[2] În viziunea economistului francez menționat, acordurile de la Bretton Woods prevedeau, pe de o parte, convertibilitatea în dolari a valutelor țărilor participante la sistem pe baza unor cursuri fixe și, pe de altă parte, utilizarea aurului și dolarilor ca rezerve ale băncilor centrale, ceea ce implica asigurarea convertibilității valutei S.U.A. în aur. Acest sistem a funcționat relativ satisfăcător timp de aproximativ 20 de ani. J. Lesourne consideră că deteriorarea și, în ultimă instanță, criza sistemului monetar internațional au fost determinate „de două insuficiențe (de control) ca și de succesul său".

Prima „insuficiență" a constat în absența oricărei constrîngeri față de amplificarea continuă a deficitelor balanței de plăți a S.U.A. care puteau fi „acoperite" prin simpla emisiune monetară. În acest mod au fost stimulate tendințele inflaționiste la nivel mondial. A doua „insuficiență" se referă la incapacitatea sistemului de a constrînge statele care înregistrau excedente ale balanțelor de plăți să-și revalorizeze valutele. În consecință, evitarea sistematică a modificării parităților valutare a favorizat manifestarea unor disparități crescînde în performanțele economice ale diferitelor țări și distorsiuni artificiale în structurile productive.

În ceea ce privește „succesul" sistemului stabilit la Bretton Woods care, paradoxal, i-a subminat funcționalitatea, Lesourne are în vedere refacerea postbelică rapidă a Europei occidentale și a Japoniei și reducerea corespunzătoare a ponderii și rolului S.U.A. în relațiile economice internaționale. Astfel, s-au produs mutații importante în raportul de forțe interoccidental pe care se baza sistemul valutar postbelic.

Argumentarea prezentată oferă o imagine sintetică a principalilor factori cauzali invocați de majoritatea economiștilor occidentali în explicarea destrămării sistemului monetar internațional fondat prin acordurile din 1944 care, în esență, au reprezentat statutul Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și al Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.). Dacă, în general, anul 1971 este considerat ca sfîrșit „oficializat" al existenței sistemului stabilit la Bretton Woods, Jacques Rueff – și în această privință – s-a situat pe o poziție deosebită : „Trebuie să se recunoască faptul că nu sistemul Bretton Woods a dat faliment. El a fost pe deplin eficient; ceea ce a eșuat a fost regimul care a rezultat din alipirea la acest sistem rațional a unei practici care îi era străină : aceea a etalonului aur-devize..." [3]

În aprecierea lui J. Rueff apare o surprinzătoare inversare a succesiunii istorice a etaloanelor și sistemelor monetare. Este cunoscut că etalonul aur-devize a fost practicat după primul război mondial, fiind „recomandat" prin

FIȘE

Dr. SANDA GHIMPU Dr. GH. MOHANU
Profesor universitar

Perfecționarea cadrului juridic al participării personalului muncitor la conducerea întreprinderii

● *Cadrul legislativ, juridic al activității economice devine într-o măsură sporită un factor stimulativ, aflat în permanentă perfecționare și adaptare, de derulare a ansamblului proceselor din economie. Necesitatea armonizării permanente a acestor componente este evidențiată de perfecționările aduse în ultimii ani mecanismului economic, îmbunătățiri ce nu-și pot vădi efectele pozitive decît într-un cadru juridic propice. Asupra acestui aspect se opresc doi autori – Sanda Ghimpu și Gh. Mohanu – în lucrarea „Perfecționarea cadrului juridic al participării personalului muncitor la conducerea întreprinderii" publicată recent la EDITURA POLITICĂ. Autorii au structurat cartea în trei secțiuni care evidențiază aspectele de fond ale încadrării juridice a fenomenelor economice. Astfel, alături de probleme precum personalitatea juridică, organizarea și conducerea întreprinderilor, de cele vizînd patrimoniul, sînt inserate considerații utile legate de eficiența economică. Din perspectiva asumată, eficiența este analizată deopotrivă ca un rezultat al cointeresării (individuale și colective) și ca o materializare a nivelului de responsabilitate tot mai înalt al oamenilor muncii.*

Export și competitivitate

● *Articolul „Scope and meaning of export incentives" (Finalitatea și semnificația stimulentelor pentru export) publicat în revista iugoslavă* TRZISTE. NOVAC. KAPITAL *numărul 5/1985) cuprinde o analiză a cîtorva aspecte principale privind strategiile de orientare spre export, în general. Cea mai însemnată relație în acest cadru este identificată pe coordonata stimulente – competitivitate, după cum se subliniază în articol, demersul logic are ca punct de pornire competitivitatea : pentru a asigura un export eficient este necesară atingerea unui nivel satisfăcător de competitivitate a produselor naționale, iar obținerea acestui rezultat poate fi realizată îndeosebi prin mobilizarea unor pîrghii și stimulente adecvate. Clară sub aspect logic, relația apare deosebit de complexă ca proces. În fapt, asigurarea competitivității unor produse presupune o redistribuire a mijloacelor la nivelul economiei. Pe de altă parte, se arată în articol, în condițiile sporirii complexității produselor, competitivitatea – și deci șansele de export ale unor produse ca atare – sînt condiționate de competitivitatea tuturor unităților care contribuie la realizarea produsului final, în ultimă instanță a întregii economii.*

conferința internațională care a avut loc la Geneva în 1922. Practic, se poate considera că sistemul Bretton Woods a reprezentat o variantă „instituționalizată" a etalonului aur-devize în condițiile specifice ale raportului de forțe de după al doilea război mondial. În această ordine de idei, Robert Aliber precizează : „Cele trei mari sisteme financiare internaționale din ultimul secol – etalonul aur, etalonul aur-devize și sistemul Bretton Woods – s-au caracterizat prin reguli monetare diferite (...). Trăsătura esențială a etalonului aur-devize a constat în posibilitatea băncilor centrale de a deține în rezervele lor lire (sterline) sau dolari, alături de aur (...). Caracteristica principală a acordurilor pe baza cărora a fost creat F.M.I. s-a referit la restricțiile impuse băncilor centrale în ceea ce privește intervențiile pe piețele valutare și obligațiile lor în domeniul plăților internaționale" [4]).

Se observă, deci, că prevederile acordurilor de la Bretton Woods au fost grefate pe mecanismul de funcționare specific etalonului aur-devize care, în condițiile primelor decenii postbelice, s-a manifestat prin relația aur-dolar. Nu întîmplător un eșalon important al specialiștilor în probleme monetar-valutare pune accentul în analiza erodării și prăbușirii sistemului Bretton Woods, pe „gestiunea" defectuoasă – de către S.U.A. – a rolului internațional al dolarului și a balanței de plăți externe, în strînsă corelație cu deteriorarea progresivă a raportului dintre dolar și aur.

În acest sens, Guillaume Guindey avertiza la începutul anilor '70 : „Criza dolarului și consecințele sale provin nu numai din deficitul american ca atare, dar mai ales din tehnica folosită pentru a-l finanța." [5]). Dar adevăratul „pionier" al semnalării germenilor crizei etalonului aur-dolar a fost Robert Triffin care, prin lucrarea „Aurul și criza dolarului" publicată în 1960, lansa în literatura de specialitate faimoasa sa „dilemă" [6]) : în condițiile etalonului aur-devize sub forma acordurilor de la Bretton Woods, pe de o parte, lichiditatea internațională depindea de soldurile negative ale balanței de plăți a S.U.A., ceea ce, pe termen lung, conducea la erodarea rolului internațional al dolarului și la accentuarea instabilității piețelor valutar-financiare ; pe de altă parte, dacă deficitele balanței de plăți americane ar fi fost eliminate, dispărea principala sursă de alimentare cu mijloace de plată internațională.

Deși această dilemă a fost un laitmotiv al dezbaterilor teoretice din anii '60 și, parțial, anii '70, diferiți autori au scos în evidență fie o latură a sa, fie cealaltă. Astfel, pentru David Tuerck, „lichiditatea internațională totală are tendința de a fi excesivă în termeni nominali, dar deficitară în termeni reali. Această situație decurge din poziția de monopol a țării cu valută de rezervă..." Pe baza acestor considerente, Tuerck conchide : „Deficitul (balanței de plăți americane) a fost rezultatul logic și deliberat al expansiunii monetare din S.U.A." [7]). În schimb pentru Anne Krueger sistemul de la Bretton Woods a devenit inoperant datorită „opoziției crescînde a restului lumii față de tendința S.U.A. de a determina nivelul internațional al prețurilor și, mai important, datorită refuzului S.U.A. de a mai accepta ca soldul balanței lor de plăți să fie determinat de alte țări" [8]).

Diferența de abordare „din interior" și „din experior" a problemelor balanței de plăți a S.U.A. s-a reflectat și în disputa dintre Robert Solomon și Karl Brunner. K. Brunner – conform tezei fundamentale a monetariștilor – a interpretat deteriorarea continuă a balanței de plăți americane în termenii politicii monetare interne a S.U.A. Robert Solomon consideră însă că această poziție „reflectă o atitudine mioapă, care limitează analiza la politica S.U.A., fără a ține cont de politicile celorlalte țări care puteau influența evoluția balanței de plăți americane și prăbușirea sistemului Bretton Woods" [9]).

În strînsă legătură cu evoluția balanței de plăți a S.U.A. și a lichidității internaționale, apare problema inflației care pentru numeroși cercetători ai fenomenelor monetar-valutare a reprezentat cauza principală a declanșării crizei sistemului monetar internațional. Încă din anii '60 „exportul" și „importul" de inflație a devenit o preocupare constantă pentru analiștii relațiilor valutar-financiare, pentru ca la începutul anilor '70, transformarea inflației din „tîrîtoare" în „galopantă" sau chiar „explozivă" să determine calificarea sa drept „un dezastru mondial" [10]).

O poziție tipică în acest sens o întîlnim la Pontti Kouri : „Problema inflației importate sau, mai general, a tendințelor inflaționiste divergente a devenit gravă spre sfîrșitul anilor '60 pentru ca, în cele din urmă, să conducă la destrămarea sistemului Bretton Woods" [11]).

dr. Lucian IONESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

1) A. Crockett, „International Money-Issues and Analysis", ed. Academic Press, 1977, p. 226
2) J. Lesourne, „Les Mille Sentiers de l'Avenir", ed. Seghers, Paris, 1981, p. 180
3) J. Rueff, „La Réforme du Système Monetaire Internationale", Ed. Plon, 1973, p. 19
4) R.Z. Aliber, „Monetary Rules and Monetary Reform", în „The Political Economy of Monetary Reform", the Macmillan Press, 1979, p. 9
5) G. Guindey, „Mythes et realités de la crise monetaire internationale", Paris, 1973, p. 85
6) A se vedea R. Triffin „Gold and the Dollar Crisis", New Haven, Yale University, 1960
7) D. G. Tuerck în „World Monetary Disorder" (editori P.M. Boarman și D.G. Tuerck), Praeger Publishers, 1976, p. 210 și 215
8) A.O. Krueger în „The Political Economy of Monetary Reform", ed. cit., p. 34.
9) R. Solomon în „Banca Nazionale del Lavoro — Quaterly Review", march 1981, (nr. 136), p. 112/113
10) A se vedea Irving S. Friedman „Inflation, a worldwide Disaster", Boston, 1973
11) P. Kouri (de la M.I.T.) în „The Political Economy of Monetary Reform", ed. cit., p. 75.

Un aspect relativ ignorat al dezvoltării

● *Etnodezvoltarea, cu alte cuvinte integrarea elementului etnic în teoriile dezvoltării, se află într-un stadiu incipient, în pofida fenomenelor reale care se manifestă în această sferă. Potrivit aprecierilor formulate de* Rodolfo Stavenhagen *în articolul* „Ethnodevelopment : the hidden dimension" *(Etnodezvoltarea – partea ascunsă a problemei) publicat în buletinul* „Work in progress" *editat de Universitatea O.N.U. (numărul din iulie 1985), această stare de fapt are mai multe cauze. În primul rînd este vorba despre o prelungire a modului schematic, abstract în care sînt formulate conceptele de bază ale teoriilor economice occidentale și care, de regulă, consideră mentalitățile, atitudinile sociale proprii unui anumit popor sau grup etnic drept comportamente economice iraționale. Datorită acestei imobilități conceptuale, nici teoriile dezvoltării nu dispun de cadrul logic care să permită integrarea unor astfel de aspecte ale realității fără riscul de a submina bazele teoretice asumate. În sfîrșit, subliniază autorul, se resimte la acest nivel influența unor judecăți politice care înclină spre ignorarea fenomenului și nu spre explicarea sa în termeni raționali.*

Protecția mediului – dimensiune a politicilor economice

● *Un aspect deosebit de important al realizării efective a măsurilor de protecție a mediului îl reprezintă integrarea acestora, în mod armonios, în politica de ansamblu a dezvoltării. Analizînd acest aspect în cadrul articolului* „Intégration de la politique d'environnement à d'autres politiques" *publicat în numărul din iulie al revistei* „L'OBSERVATEUR DE L'OCDE", PIETER WINSEMIUS *pornește de la necesitatea adoptării unor soluții care să nu se afle în contradicție cu obiectivele economice în general. O primă condiție o reprezintă cunoașterea temeinică a climatului economic, a diverselor reglementări financiare precum și a specificului fiecărui sector de producție de către cei care sînt investiți cu sarcini în domeniul protecției mediului. Un alt aspect îl reprezintă – potrivit considerațiilor autorului – elaborarea unui cadru de acțiune coerent și flexibil, de cuprindere globală dar și cu un nivel de detaliere satisfăcător. Un asemenea instrument de planificare oferă posibilitatea evaluării mai riguroase a costurilor impuse de protecția mediului precum și pe cea a evitării unor revizuiri ulterioare prea frecvente a normativelor ce caracterizează calitatea mediului. În sfîrșit, apreciază P.W., inserția programelor de protecție a mediului în politica de ansamblu este eficientă în măsura în care evită latura formală, birocratică a dirijării unor asemenea acțiuni.*

FIȘE

Modificări previzibile ale cererii pe piața turistică internațională

POTRIVIT estimărilor făcute de instituții specializate, în prezent numărul călătoriilor personale este de circa 3,5—4 miliarde pe an [1]), cea mai mare parte în zonele geografice dezvoltate — Europa și America de Nord. Fizic, numărul persoanelor care efectuează călătorii se apropie de 1 miliard anual, reprezentînd circa o cincime din populația globului. La nivelul anului 1984, numărul călătoriilor în afara granițelor țărilor de reședință s-a cifrat la circa 300 milioane, din care circa 240 milioane au revenit țărilor industrializate. În pofida multiplelor fenomene legate de manifestarea la scară planetară a efectelor crizei economice mondiale, turismul a cunoscut — pe ansamblu — o continuă expansiune și în ultimii ani, dovedindu-se a fi destul de rezistent la oscilațiile care au loc în factorii de influență. Încetinirea de ritm și mai ales reculurile înregistrate în unii ani, în anumite țări [2]), între care și România, deși nu pot fi trecute cu vederea, nu sînt de natură să modifice această concluzie. Astfel, datorită rolului său în recrearea, reconfortarea, refacerea capacității de muncă și în îmbogățirea spirituală a oamenilor, turismul s-a înscris ca una din nevoile omului modern, depășind stadiul de dorință întîmplătoare.

Preponderența turismului intern

URIAȘA mișcare de oameni în decursul anului și mai ales în lunile de vară, cu tot ce înseamnă aceasta pe planul diverselor activități (transport, cazare, alimentație publică, manifestări culturale, asistență medicală, agrement etc.) a intrat demult în preocupările factorilor de decizie din diverse state și ale unor organizații internaționale. Intensificarea preocupărilor se impune cu atît mai mult cu cît **dimensiunile mișcării turistice vor continua să crească în viitor.** Dacă studii elaborate cu cîțiva ani în urmă de Institutul de transport aviatic din Franța, de pildă, estimau că, în 1990, turismul internațional va însuma peste 500 milioane de sosiri de străini în toate țările lumii, prognoze mai recente, care iau în considerație ritmuri mai modeste de creștere a produsului intern brut, apreciază că se va ajunge la 415 milioane sosiri [3]). Oricît de mari ar fi diferențele dintre o prognoză și alta, toate apreciază însă că vom asista la o mărire substanțială a numărului de călătorii intra și intercontinentale. Dacă se ține seama de faptul că, și în viitor, **turismul intern va cunoaște o dinamică mai accentuată decît cel internațional,** la sfîrșitul anului 1990 întreaga mișcare turistică mondială va cuprinde peste 4,5 miliarde de călătorii.

Distribuția fluxurilor turistice pe zone geografice nu va cunoaște schimbări mari în cea de-a doua jumătate a deceniului actual ; Europa și America de Nord vor fi preponderente atît la turismul emitent, cît și la cel receptor și, în consecință, cea mai mare parte a țărilor din aceste zone se pot înscrie printre beneficiarii creșterii circulației turistice mondiale.

Competiție în creștere pe piața mondială

ROMÂNIA, ca țară europeană cu însemnate și variate resurse turistice, intră — așa cum a dovedit-o experiența anilor precedenți — în cîmpul de interes a numeroși amatori de călătorii turistice din străinătate și ca urmare se înscrie ca una din destinațiile ce pot atrage o parte mare din sporul de călători al anilor care urmează. Un asemenea obiectiv poate fi atins numai prin asigurarea unui grad ridicat de competitivitate a ofertei turistice românești. În legătură cu acest aspect este necesar să se aibă în vedere că în Europa, inclusiv în zona balcanică, sînt țări cu activitate turistică bogată, care fac eforturi susținute pentru a-și consolida poziția pe piața turistică externă, inclusiv prin îmbunătățirea infrastructurii.

În fapt, ținînd seama de poziția pe care a ajuns să o dețină turismul internațional în balanța lor de plăți, majoritatea țărilor europene caută soluții cît mai eficiente pentru a mări contribuția acestui sector la încasările valutare proprii. În condițiile competiției tot mai intense de pe piața externă, cînd clientul are de ales între mai multe produse turistice similare, cînd se poate spune că actul de cumpărare-vînzare este, în totalitate, dependent de aprecierea și decizia acestuia, **nu soluțiile comune, ci cele originale** sînt cele care susțin produsul propriu în poziția cea mai bună.

Practica arată că majoritatea țărilor care și-au propus să facă din activitatea turistică un sector economic cu rol mare în economia națională — și între acestea se numără multe din țările industrializate — acționează energic în ceea ce privește turismul internațional, atît prin mijloace care să contribuie la mărirea numărului de vizitatori, cît și prin pîrghii care să asigure încasări ridicate. De fapt, în condițiile participării la turism a unor oameni din cele mai diferite straturi sociale, atractivitatea ofertei turistice nu poate fi orientată exclusiv numai spre una sau alta din aceste categorii. Firește, în funcție de stadiul atins, de intensitatea folosirii resurselor turistice interne, se poate recurge la o mai puternică accentuare a factorilor ce concură la mărirea încasărilor pe turist-zi. Dar orice măsură în acest sens este necesar să țină seama de specificitatea consumului turistic, de opoziția ireconciliabilă a acestuia față de lipsa de calitate sau de deficiențele în calitatea prestațiilor turistice și a tuturor elementelor ce concură la formarea ambianței în care își realizează turistul călătoria. Și nu se poate ignora faptul că **ambianța turistică** înseamnă mult mai mult decît interiorul unui mijloc de transport, al unui hotel sau al unui restaurant. Acest gen de ambianță include imaginea și atmosfera specifice localităților, zonelor și chiar ale întregii țări de destinație.

În proiectarea configurației viitorului turismului mondial, în general, și a celui internațional, în special, a mutațiilor ce vor surveni în cadrul cererii, cu implicații asupra modului în care trebuie să se prezinte oferta turistică există și multe imprevizibile la ora actuală. Tendințele noi sau mai puțin noi sesizate în procesul cercetării fenomenului sînt însă utile pentru a descifra cel puțin o parte din problemele pe care le va ridica, în viitor, cererea turistică în fața deținătorilor de ofertă. Acestea merită a fi luate în considerație pentru a trece cît mai repede la pregătirea condițiilor. Desfășurarea nestingherită a turismului și asigurarea unei poziții înaintate pe piața externă în anii următori presupun pregătirea de premise încă de pe acum, aceasta cu atît mai mult cu cît oferta turistică se caracterizează, în principal în privința bazei materiale de cazare printr-o anumită imobilitate.

Ca moment inițial al actului turistic, deplasarea de la localitatea de reședință pînă la destinație se apreciază că se va caracteriza printr-o exigență mereu sporită a turiștilor față de calitatea căilor și mijloacelor de transport, precum și față de serviciile oferite în timpul deplasării. După toate probabilitățile, două din formele de transport, și anume transportul rutier și aviatic, cu ponderea cea mai mare, vor cunoaște modificări substanțiale pe linia confortului, dar și celelalte vor înregistra mari progrese în această direcție. Însăși concurența dintre firmele producătoare de mijloace de transport va acționa cu putere în sensul îmbunătățirii performanțelor acestor mijloace și al reducerii costurilor de exploatare.

În ceea ce privește transportul turistic rutier, realizat în cea mai mare parte cu autoturismul proprietate personală, punerea în exploatare a noi tipuri cu un grad ridicat de siguranță în circulație și cu consum mai redus de carburanți va fi însoțită de **modernizarea drumurilor.** În cadrul procesului de modernizare a acestora o poziție centrală o va ocupa creșterea rețelei de autostrăzi, conectarea autostrăzilor proprii la cele internaționale, echiparea lor cu tot ce este necesar pentru circulația, fără dificultate, a automobilelor ; poziția unei țări pe piața turismului automobilistic va de-

[1]) Experți ai O.M.T. apreciază că turismul intern participă la turismul mondial cu peste 90%, diferențiat astfel : Africa — 47%, America de Nord — 93%, Asia de Sud — 78%, Asia de Est și Pacificul — 75%, Europa — 88%, Orientul Mijlociu — 45% (O.M.T. Etude Économique du Tourisme Mondial, ediția 1984).

[2]) Printre țările care au înregistrat, bunăoară în 1983 (cu reveniri în 1984), diminuări la sosirile de turiști (vizitatori) străini comparativ cu anul precedent se numără și unele cu turism foarte dezvoltat, între care Grecia (— 3,8%), Italia (— 3,6% la vizitatori) și Spania (—1,8% la vizitatori). Cifrele sînt reproduse după „Politique du Tourisme et Tourisme International dans les Pays Membres de l' O.C.D.E.", raport prezentat în iulie 1984.

[3]) Vezi „The Changing Face of European Tourism", studiu dezbătut la cea de a treia Conferință europeană de turism, organizată de Comisia Europeană pentru Turism, la Zürich, în februarie 1984.

pinde, în cea mai mare măsură, de progresul care se va înregistra în aceste direcții.

Obiective cu valoare lungă de întrebuințare

ÎN DOMENIUL bazei materiale destinate cazării, ca de altfel al oricărei baze materiale cu durată lungă de funcționare, problema care se pune, acum și nu mai tîrziu, este aceea ca orice obiectiv nou să fie realizat după o concepție care să țină seama, pe de o parte, de situația de astăzi și de modificările previzibile în perspectiva îndepărtată din domeniul energiei și, pe de altă parte, de cerințele și preferințele ce se vor manifesta din partea generațiilor viitoare în privința **confortului.** În prezent **realizarea de obiective cu valoare de întrebuințare pentru cît mai multe decenii** nu mai poate fi considerată un deziderat, ci un imperativ.

În pregătirea condițiilor materiale pentru turismul viitorului, începînd cu cel apropiat, este necesar să se țină seama și de modificările previzibile în comportamentul clientelei. În ceea ce privește turismul de litoral, este de presupus că va continua să antreneze mase mari ale populației, îndeosebi din țările lipsite de acest dar al naturii, dar pentru ca oferta specifică să-și păstreze nealterată vigoarea se impune realizarea de mijloace care să răspundă **tendinței nete de trecere de la forma vacanțelor de odihnă, pasive, la vacanțe active.** Firește, din gama acestora nu pot lipsi mijloacele de agrement care, pe litoral, presupun și o varietate de ambarcațiuni pentru sporturi nautice, vase de croazieră, terenuri pentru cele mai felurite sporturi, o bogată paletă de activități culturale, programe desfășurate în localuri etc., pentru a putea răspunde celor mai diferite gusturi și preferințe.

Turismului balnear, care în trecut s-a adresat cu precădere suferinzilor de anumite afecțiuni și îndeosebi persoanelor de vîrsta „a treia", i se pot deschide perspective deosebite dacă vor fi create condiții pentru extinderea unor sisteme de tratamente profilactice, la care să apeleze persoane de toate vîrstele. În cadrul acestor condiții, cele destinate deconectării merită o atenție aparte.

Ținînd seama de evoluția posibilă, în viitor, a factorilor care fac din turism o necesitate și înainte de toate de **modificarea continuă a raportului dintre efortul psihic și cel fizic al oamenilor în procesul muncii,** se poate afirma cu certitudine că și alte forme de turism vor cunoaște o puternică dezvoltare și, în consecință, se impune pregătirea de condiții adecvate pe toate planurile și în toate compartimentele economiilor naționale implicate direct și indirect în turism. De o importanță capitală este manifestarea unui autentic spirit de ospitalitate din partea tuturor celor care lucrează în unitățile prestatoare de servicii turistice și conexe. Printr-o solicitudine, prezentă peste tot, se asigură atmosfera propice vacanțelor reconfortante, în sensul cel mai deplin al cuvîntului și se dezvoltă dorința repetării vizitelor, în diverse stațiuni și localități din țara respectivă.

Dimensiunile, în continuă creștere, ale mișcării turistice — interne și internaționale — vor necesita perfecționarea corelării, la nivel național și local, a activității tuturor sectoarelor, foarte multe și variate de altfel, care contribuie la satisfacerea cererii turistice și o mai bună conlucrare între acestea. În cadrul relațiilor internaționale, extinderea diverselor forme de cooperare se dovedește a avea, așa cum rezultă din experiența României și a altor țări, efecte pozitive însemnate în amplificarea fluxurilor de turiști spre anumite țări și destinații receptoare. În fapt, cooperarea, pe lîngă că favorizează ridicarea ofertei turistice dintr-un anumit centru turistic la nivelul standardelor internaționale, înseamnă și antrenarea de noi forțe pentru susținerea ofertei respective pe o piață sau alta. Totodată, pe măsură ce vor crește proporțiile turismului internațional, se va face simțită nevoia adîncirii colaborării dintre țări și în acest domeniu și a adoptării de cît mai multe reglementări, cu valabilitate internațională, care să faciliteze circulația turistică.

dr. Gh. BARBU

Perfecționarea organizării depozitelor

(Urmare din pag. 19)

utilizare productivă a tablei cu 40%. La depozitul de laminate și profile, introducerea metodei active de alimentare și a debitării centralizate oferă posibilitatea reducerii cu 50% a pierderilor și creșterii indicelui de utilizare productivă cu 35—45%.

O sarcină importantă revine proiectanților de tehnologii pentru reperele care se realizează din materiale deficitare (oțeluri speciale, laminate feroase și neferoase) : găsirea soluțiilor optime de tăiere, croire, debitare, care să crească indicele de utilizare a materialelor.

Introducerea prelucrării automate a datelor în activitatea de aprovizionare-depozitare

EXISTĂ ÎN PREZENT o serie de fișiere tehnologice în care sînt cuprinse consumurile specifice, fișiere de tranzacții care urmăresc derularea contractelor economice, fișiere de evidență a consumurilor de materiale, situații statistice ale stocurilor supranormative, ale celor fără mișcare sau cu mișcare lentă etc., prelucrate pe calculator. Totuși, aceste lucrări au de regulă un caracter postoperativ, de înregistrare a evenimentelor trecute. Există condiții pentru a se trece la **realizarea legăturilor „vitale" ale activității de aprovizionare-depozitare a resurselor materiale cu programarea, lansarea și urmărirea producției, cu reproiectarea tehnologiilor și produselor, cu activitatea financiar-contabilă.** Aceasta presupune o concepție sistemică, unitară, crearea unei baze de date ce să poată fi folosită la prelucrarea automată și în cazul activității de aprovizionare-depozitare. (De altfel, utilizarea metodei active, a sistemului limită, pregătirea centralizată a materialelor nu pot fi realizate în condiții eficiente fără existența unei baze de date comune pentru întreaga activitate de proiectare-producție-analiză.

Cunoașterea eventualelor variante posibile în funcție de programele de producție sau elaborarea acestor variante în funcție de materialele existente în depozite, utilizarea unor sisteme interactive, dotarea depozitelor de resurse materiale și a secțiilor cu terminale interconectate, aplicarea consecventă a unor rezultate privind optimizarea utilizării metalului sînt unele posibile rezolvări, în condiții concrete, ale acestei probleme. În actuala etapă se impune chiar automatizarea unor procese de eliberare a materialelor, crearea unor magazii automate care presupun utilizarea tehnicii electronice de calcul în activitatea de programare a aprovizionării, în realizarea alimentării locurilor de muncă cu materialele necesare, în controlul sistematic al desfășurării acestei activități. În această direcție, un pas important pe care trebuie să-l facă economiștii și analiștii de sistem din cadrul întreprinderii „23 August" constă în elaborarea sistemului de indicatori necesar în planificarea și realizarea activității de aprovizionare-depozitare, corelat cu celelalte secțiuni ale planului de dezvoltare economico-socială a întreprinderii.

Utilizarea unui sistem automat integrat și a unor subsisteme automate pentru anumite subactivități ale activității de aprovizionare-depozitare a resurselor materiale, calcularea variantelor posibile și alegerea unei soluții optime (sau suboptime) în timp real cu necesitățile procesului de producție vor imprima și acestei activități un caracter preventiv-operativ (și nu postoperativ), cu toate efectele pozitive ale acestuia. Cunoașterea abaterilor față de programul de producție stabilit, a modificărilor tehnologice, a consumurilor realizate, cheltuielilor de depozitare, necesarului de comenzi ce trebuie lansate la furnizori va contribui la reducerea continuă a costurilor de producție, mai cu seamă a cheltuielilor materiale, la obținerea sau depășirea indicatorilor de eficiență stabiliți.

Sistemul automatizat de conducere a aprovizionării tehnico-materiale va trebui să asigure :

- utilizarea unor metode și modele economico-matematice care să rezolve problemele ce se pun în domeniul acestei activități ;
- un sistem informatic eficient (prin reproiectarea actualului sistem informațional și revederea dotării cu mijloace tehnice de prelucrare a informațiilor) ;
- sisteme de formare, prelucrare și control al datelor necesare ;
- premisele juridico-economice ale sistemului automatizat de conducere a aprovizionării tehnico-materiale.

Ca efecte directe ale introducerii sistemului automatizat de conducere în acest domeniu preconizăm : sporirea operativității calculelor pentru fundamentarea indicatorilor planului de aprovizionare, **creșterea productivității muncii personalului din compartimentul de aprovizionare-depozitare cu peste 60%,** utilizarea unei proporții mai mari din fondul de timp disponibil a personalului acestui compartiment pentru activitatea de concepție — studii și analize, care să vizeze îmbunătățirea activității de aprovizionare-depozitare.

Restructurări în producția capitalistă de mașini și utilaje

RESTRUCTURAREA și modernizarea industrială din țările capitaliste dezvoltate desfășurată în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice declanșate de microelectronică a generat mutații considerabile în macrostructura producției industriei constructoare de mașini. Trăsătura dominantă este propulsarea industriei electronice ca principal element dinamizator al producției construcției de mașini din țările capitaliste dezvoltate. Astfel, în perioada 1977—1984, producția de echipament și aparatură electronică a principalelor țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Japonia, R.F. Germania, Marea Britanie, Franța, Italia) a înregistrat o majorare de 2,17 ori, de la 102,4 miliarde dolari la circa 223 miliarde dolari, în condițiile în care producția de echipament și aparatură electronică a crescut de numai 1,4 ori (de la 96,7 miliarde dolari la aproximativ 136 miliarde dolari), iar producția de mașini-unelte de prelucrare a metalelor și de echipamente de presă și forjă s-a majorat de 1,35 ori. Deosebit de semnificativă este, de asemenea, evoluția lentă a producției de echipamente industriale pentru o serie de importante ramuri industriale — chimie, industria textilă, metalurgie și industria celulozei care, în 1984, era de numai 1,3 ori peste nivelul din 1977.

Modificările structurale importante în evoluția producției industriei constructoare de mașini sînt evidențiate, de asemenea, și de faptul că în timp ce producția industriei electronice a cunoscut o evoluție continuu ascendentă (cu un singur an de întrerupere în 1982), celelalte subramuri ale construcției de mașini s-au dovedit extrem de puțin stabile față de evoluția ciclului conjunctural din economia țărilor capitaliste dezvoltate, înregistrînd scăderi importante în anii 1982—1983 și nereușind să atingă în anul 1984 în multe cazuri nivelul producției dinaintea crizei. Semnificativ este și faptul că în anul 1984 producția industriei electronice depășea deja cu 23% producția realizată în celelalte subramuri.

Accentul diferit pus pe dezvoltarea subramurilor purtătoare ale noii revoluții științifico-tehnice declanșate de microelectronică și pe restructurarea rapidă a industriei a determinat modificări importante în repartizarea pe țări a producției industriei constructoare de mașini. Deosebit de sugestiv este faptul că dacă volumul fizic al producției industriei constructoare de mașini a crescut pe ansamblul principalelor 9 țări capitaliste dezvoltate producătoare cu 54% în perioada 1975—1984, în Japonia creșterea a fost de 137% comparativ cu 57% pentru S.U.A., 34% pentru Canada, 27% pentru Franța și pentru Italia, 21% pentru R.F. Germania și 9% pentru Marea Britanie. Astfel, în timp ce producția de echipament și aparatură electronică a Japoniei s-a majorat de 4,2 ori (de la 17 miliarde dolari la circa 72 miliarde dolari în perioada 1977—1984), producția principalelor țări vest-europene (R.F. Germania, Marea Britanie, Franța, Italia) a crescut de numai 1,8 ori, de la 21 la 38 miliarde dolari.

Totodată, dacă în anul 1977 producția de echipament și aparatură electronică realizată de Japonia depășea cu numai 26% producția celorlalte subramuri ale construcției de mașini menționate mai sus, în anul 1984 acest procent de depășire era de peste 70%. Deosebit de rapid este și procesul restructurării industriei constructoare de mașini americane. Astfel, dacă în anul 1977 raportul dintre producția de echipament și aparatură electronică și producția celorlalte subramuri ale construcției de mașini era subunitar și anume de 1/1,15, în 1984 acest raport era supraunitar (1,33/1), producția electronică depășind deja cu o marjă considerabilă producția celorlalte subramuri ale construcției de mașini.

N. NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

BURKINA FASO: proiecte industriale și energetice

ÎN PREZENT Burkina Faso are trei proiecte majore de dezvoltare economică, și anume valorificarea zăcămîntului de minereu de mangan Tambao, construirea unei fabrici de ciment la Ouagadougou și barajul hidroelectric de la Kompienga. La începutul acestui an, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) a remis oficial studiul reactualizat de fezabilitate a proiectului Tambao, care urmează să se realizeze împreună cu fabrica de ciment de la Ouagadougou.

Aflat în plină zonă sahariană, zăcămîntul de minereu de mangan de la Tambao are rezerve apreciate la 17 mil. tone minereu comercial (din care 10 mil. tone rezerve certe), cu un conținut mediu de 51,5% Mn, ceea ce reprezintă unul din procentele cele mai ridicate din lume. Exploatarea zăcămîntului Tambao depinde de construirea căii ferate de 375 km care va lega capitala Ouagadougou de localitatea Tambao, aflată în nordul țării, spre granița cu Niger și Mali. În felul acesta, proiectul deschide noi perspective de dezvoltare întregii regiuni nordice din Burkina Faso, precum și regiunilor din vestul Nigerului și estul Republicii Mali, devenind un proiect important și pentru aceste două țări care și-au afirmat sprijinul și au solicitat un studiu asupra unui program de legare a acestei căi ferate cu rețeaua din Niger și Mali. Alte proiecte se referă la construirea barajului de la Tin Akof și a conductei de apă de la Tambao, precum și a barajului Pama de pe fluviul Kompienga la 300 km sud-est de capitală. Urmînd să fie realizat în decurs de circa doi ani, barajul va avea o capacitate de 1,4 miliarde mc și va permite alimentarea unei centrale electrice echipată cu două turbine de cite 7,5 MW fiecare, și care va fi legată de capitală printr-o linie de înaltă tensiune de 132 kV. Costul total al proiectului este apreciat la 37,4 miliarde fr. CFA, din care 25% va fi acoperit prin programul popular de dezvoltare pe anii 1984—1985.

Între România și Burkina Faso s-au statornicit relații care cunosc o evoluție mereu ascendentă. Declarația comună la nivel înalt din anul 1984 a prevăzut intensificarea cooperării economice dintre cele două țări în domeniile minier, al transporturilor, agriculturii și industriei, convenindu-se participarea României la exploatarea minereului de mangan din regiunea Tambao. În acest scop, a fost semnat Acordul program pentru dezvoltarea pe termen lung a cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale. Cu ocazia noii întîlniri la nivel înalt din septembrie a.c. cei doi șefi de stat au reafirmat dorința țărilor lor de a se acționa pentru o mai largă dezvoltare a cooperării și în domeniile politic, tehnico-științific, cultural și alte domenii de interes comun.

N. N.

EVOLUȚII MONETARE

În așteptarea gnp-ului

PRODUSUL NAȚIONAL BRUT al S.U.A. reprezintă, pentru piețele financiare-valutare ale lumii un indicator de bază, datorită interacțiunii dintre valutele lumii și dolarul S.U.A.

În funcție de procentul de creștere sau de descreștere al acestui indicator se poate analiza modul în care economia americană s-a comportat în ultimele 3 luni și de aici — toate modificările care afectează cursurile valutare mondiale față de dolarul S.U.A.

În așteptarea anunțării unei creșteri lipsite de spectaculozitate a P.N.B. american, în jur de 2,8—3%, dolarul a pierdut teren de-a lungul săptămînii analizate față de celelalte valute occidentale.

Vineri 20 septembrie, la publicarea cifrei de 2,8%, reacția pe piețele de arbitraj valutar a fost destul de bruscă și rapidă, în sensul deprecierii masive a valutei americane. Astfel, față de marca vest-germană, dolarul a pierdut în cîteva minute teren important — de la un nivel de 2,8850 mărci/dolar la circa 2,86 mărci/dolar.

Cea mai mare contribuție la creșterea cu *, 2,8% a nivelului P.N.B. american în trimestrul III a fost adusă de indicatorii de consum individual și cumpărări guvernamentale. În acest context, veniturile corporațiilor — după taxare — au crescut cu circa 400 milioane sau 0.3% care ridică cifra totală pe anul în curs la 137,4 miliarde dolari.

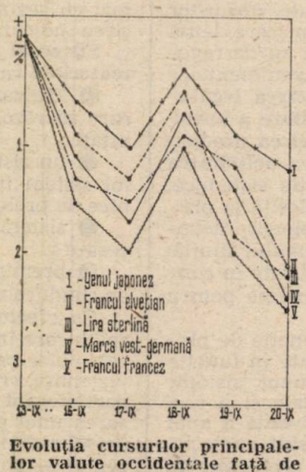

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 16—20 IX ; bază : 13 IX 1985

Deși rata de 2,8% nu este finală și nu va putea fi dată cu exactitate pînă la sfîrșitul anului, totuși este surprinzătoare scăderea așa de masivă a cursului dolarului față de această cifră, avînd în vedere că nici în trimestrul II nu se realizase o creștere mai mare de 1,9%.

Se pare că reacția a fost exagerată de faptul că pe piață, la ora publicării indicatorului, nu se mai aflau mulți operatori în afara celor reprezentînd piețele din S.U.A., fiind vorba de o zi de vineri în care orișicum activitatea este mai redusă ca de obicei într-o zi obișnuită de lucru.

Dolarul a continuat să scadă în cursul nopții de vineri ; sîmbătă, pe piețele din Orientul Mijlociu (Bahrein) — singurele care sînt deschise sîmbăta, dar pe care practic cursurile nu fluctuează datorită caracterului lor nemondial în ultima zi a săptămînii — nivelul dolarului față de celelalte valute se prezenta astfel : 2,84 mărci vest-germane/1 dolar, 2,33 franci elvețieni/1 dolar, 1,3750 dolari/1 liră etc.

Aurul a variat în săptămîna de referință între 314—321 dolari/uncie, prețul urmînd în general evoluția dolarului S.U.A.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

R. P. CHINEZĂ

Premise favorabile pentru dezvoltarea și modernizarea în ritm rapid a economiei

ÎN PROCESUL transpunerii în viață a hotărîrilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Chinez, a cuprinzătorului program de transformare a țării într-un puternic stat socialist, cu o agricultură, industrie și știință moderne, cu un nivel de trai tot mai ridicat, se depun ample eforturi în direcția valorificării tuturor resurselor de creștere, prin dezvoltarea și modernizarea aparatului productiv și implementarea în agricultură și în domeniile de activitate din mediul urban a reformei economice.

Rezultatele obținute în primii ani ai cincinalului în curs, precum și obiectivele cincinalului viitor, analizate în cadrul recentei Conferințe Naționale a P.C. Chinez, ilustrează dinamizarea remarcabilă a întregii economii, într-o primă etapă de 10 ani, respectiv 1981—1990, hotărîtoare pentru atingerea obiectivelor stabilite pentru perioada pînă la finele secolului. După cum subliniază presa chineză, sporirea de patru ori a venitului național pînă în anul 2000, definită în urmă cu cîțiva ani ca obiectiv general al dezvoltării pe termen lung, se dovedește realizabilă. Inițial s-a apreciat că aceasta necesită în prima etapă (1981—1990) un ritm mediu de creștere a venitului național de 6,5%, iar pe ansamblul perioadei 1981—2000 de 7,2%. Realizările efective din primii ani ai deceniului în curs se constituie în premise favorabile atingerii obiectivului general fixat pentru anul 2000 : indicatorii de producție ai celui de-al șaselea plan cincinal (1981—1985) au fost îndepliniți în numai trei ani ; creșterile efective obținute în anul 1984 și cele preliminate pentru 1985 sînt de asemenea superioare ritmurilor anticipate. În condițiile în care în ultimii 3 ani rata de creștere a atins aproape 6%, apare posibil ca încă în cursul deceniului actual să fie depășit ritmul de 7,2%, media minimă necesară pentru sporirea de patru ori a venitului național în perioada pînă la finele secolului.

În cadrul eforturilor pe termen lung, orientate spre dinamizarea și modernizarea economiei chineze, anul 1984 se detașează prin realizări remarcabile în toate sectoarele de importanță majoră ale economiei naționale, înscriindu-se într-un proces de accelerare progresivă a creșterii economice. Astfel, de exemplu, valoarea producției agricole și industriale considerate împreună înregistră în 1981 un ritm de creștere de 4,6%, urmat în 1982 și 1983 de ritmuri de 8,7% și respectiv 10,2%, pentru a atinge în 1984 14,2%.

Producția agricolă, pentru a cărei dezvoltare este semnificativă obținerea în 1984 a unei recolte de 407 milioane tone cereale, a atins în intervalul 1980—1984 un ritm mediu de creștere de 10,3%. Volumul total al producției de cereale situează China pe primul loc în lume, iar producția pe locuitor a depășit deja nivelul mediu pe plan mondial. Problemele prioritare ale acestui sector de activitate sînt, pe lîngă continuarea creșterii cantitative, îmbunătățirea repartizării teritoriale a producției în raport cu necesarul de consum și ameliorarea structurii pe tipuri de culturi.

În industrie, ritmul mediu de creștere a producției în primii patru ani ai cincinalului a atins 9%. În 1984 s-a remarcat o accelerare, în industria grea realizîndu-se un spor al producției de 14,2%, iar în industria ușoară de 13,4%. Industria constructoare de mașini se înscrie ca deosebit de dinamică, printr-o creștere de 20%, iar în cadrul acesteia unele subramuri relativ noi au cunoscut în același an salturi excepționale. Este cazul industriei electronice care și-a majorat producția cu 50%. În domeniul energeticii, producția principalelor tipuri de combustibili (772 milioane tone cărbune și 115 milioane tone țiței în 1984) a atins niveluri record, în măsură să asigure necesarul sporit al economiei. Rezultate importante, sintetizate în ritmuri de creștere a producției de 10—15%, s-au remarcat și în alte ramuri industriale de bază, cum sînt industria metalurgică, cea chimică și a materialelor de construcții.

Progresele rapide menționate reflectă efectele conjugate ale politicii de investiții atît din fonduri centralizate, cît și din cele ale întreprinderilor, și ale măsurilor aplicate în cadrul reformei economice pentru eliberarea rezervelor de creștere a producției și ridicare a eficienței la nivelul unităților de bază.

Modernizarea prin reutilare și reprofilare a întreprinderilor existente reprezintă, la scară națională, orientarea cardinală, aplicată în condițiile stimulării întreprinderilor pentru înnoiri tehnologice vizînd cu prioritate economia de energie și combustibili, ridicarea calității și extinderea rapidă a producției mărfurilor deficitare.

Întreprinderile de stat au investit în 1984 42,5 miliarde yuani pentru reutilare și ameliorarea tehnologiilor aplicate, sumă care depășește cu circa 19% investițiile din anul anterior. Fondurile alocate pentru construcții capitale în întreprinderile de stat au însumat 73,5 miliarde yuani, ceea ce reprezintă o creștere de 23,8% în comparație cu anul 1983. O îmbunătățire, afirmă presa chineză, se remarcă în dirijarea investițiilor pe ramuri și categorii de obiective, prin definirea mai riguroasă a priorităților. Astfel, creșteri mai rapide ale investițiilor capitale s-au înregistrat în industria energetică, transporturi și telecomunicații.

Concentrarea eforturilor investiționale este facilitată de nominalizarea a 123 de obiective de bază de capacitate mare și medie de importanță națională pentru care au fost alocate de către stat mijloacele necesare finalizării într-un timp record. Un număr important de alte obiective se realizează prin asumarea de către întreprinderi, pe baze contractuale, a responsabilității integrale în utilizarea fondurilor de investiții acordate, deci implicit obținerea de beneficii sau suportarea pierderilor generate de investiția în cauză.

Răspunderea pentru finalizarea investițiilor reprezintă numai unul din aspectele sistemului de reglementări adoptate în octombrie 1984 de organele de partid și de stat, privind extinderea și în zonele urbane a reformei economice aplicate inițial în zonele rurale. Măsurile adoptate vizează, după cum se cunoaște, acordarea unei puteri de decizie sporite întreprinderilor, utilizarea mai activă a creditului bancar pentru finanțarea investițiilor, îmbunătățirea sistemului de circulație a mărfurilor pe piața internă și a celui de comercializare pe piața externă etc. Sînt, de asemenea, în studiu măsuri privind perfecționarea sistemului de prețuri și de retribuire a muncii.

Volumul total al comerțului exterior al Chinei a depășit în 1984 cu circa 22% nivelul anului anterior, atingînd echivalentul a 53,6 miliarde dolari, din care exportul circa 26 miliarde dolari, iar importul 27,6 miliarde dolari. Devansarea exportului de către import a făcut necesară aplicarea unor măsuri de ajustare, prin precizarea mai riguroasă a categoriilor de mărfuri din import, strict necesare economiei naționale. Încheierea unui număr crescînd de contracte și înțelegeri cu firme străine, inclusiv pentru constituirea de societăți mixte, înființarea de zone economice speciale în regiunile de coastă ale țării, precum și alte forme de colaborare urmăresc atragerea de mijloace financiare și asimilarea unor tehnologii moderne, facilitînd propagarea progresului tehnic în industriile prelucrătoare, ridicarea calității și îmbogățirea nomenclatorului de fabricație, de regulă în ramurile moderne.

Extinderea și adîncirea neîntreruptă a **raporturilor de prietenie și conlucrare româno-chineze** constituie expresia legăturilor de colaborare și solidaritate, a contactelor strînse și frecvente între Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez. Dezvoltarea rodnică a colaborării economice, tehnico-științifice și în alte domenii de activitate pune în evidență rolul determinant al întîlnirilor și convorbirilor desfășurate de-a lungul anilor în România și China la nivelul cel mai înalt. Vizita efectuată în țara prietenă în 1982 de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, vizita întreprinsă în țara noastră în 1983 de tovarășul Hu Yaobang, secretarul general al C.C. al Partidului Comunist Chinez, ca și vizita în România efectuată în 1984 de tovarășul Li Xiannian, președintele Republicii Populare Chineze, s-au înscris drept contribuții majore la întărirea prieteniei și conlucrării dintre partidele, țările și popoarele noastre. Convorbirile rodnice avute cu aceste prilejuri s-au concretizat și în încheierea unor importante înțelegeri în domeniul economic, între care se detașează prin însemnătate Acordul de colaborare pe termen lung semnat în 1982, precum și a altor documente referitoare la schimburile comerciale și cooperarea în diferite domenii ale producției industriale, științei și tehnicii.

Ioachim SILVESTRU

Biotehnologiile în stadiul exploatării industriale

DEZVOLTAREA rapidă a aplicațiilor la scară industrială ale biotehnologiilor va determina în perspectiva următorilor 20 de ani o creștere rapidă a necesarului de echipamente adecvate. Satisfacerea cererii în acest domeniu impune firmelor producătoare de utilaje rezolvarea unor dificultăți tehnico-economice pe care nu le întîmpină producătorii din alte domenii. Studiile de specialitate menționează, de exemplu, între altele, necesitatea unei foarte înalte calificări a personalului implicat în realizarea „în premieră" a unor capacități industriale pentru exploatarea biotehnologiilor, calificare greu de dobîndit fără o experiență prealabilă. Una dintre soluții ar consta în colaborarea cu specialiștii care au elaborat tehnicile în stadiul de laborator și cu cei din întreprinderile utilizatoare, pentru proiectarea celor mai eficiente variante constructive. Pe de altă parte, se apreciază că firmele constructoare de capacități industriale bazate pe biotehnologii trebuie să-și dezvolte instalații și tehnici experimentale multifuncționale care să permită cercetări proprii axate tocmai pe problemele specifice ale trecerii la scară industrială a tehnicilor de laborator. Dificultățile previzibile conduc la aprecierea că, deși în principiu este posibilă obținerea prin metode biotehnice a unui mare număr de substanțe chimice complexe cu diferite utilizări, în perspectiva apropiată eforturile aplicării industriale vor fi economic justificate aproape exclusiv în industria farmaceutică.

Cehoslovacia: impulsionarea dezvoltării intensive

DUPĂ cum relevă presa cehoslovacă de specialitate, aplicarea în ultimii patru ani a ansamblului de măsuri de perfecționare a conducerii planificate a economiei a acționat pozitiv, creînd condiții pentru înlăturarea sau atenuarea unor deficiențe înregistrate anterior, cum sînt cele derivate din exagerarea importanței unor indicatori globali, care nu stimulau trecerea la dezvoltarea intensivă. Pentru perioada 1986—1990, o serie de noi perfecționări ale mecanismului economic urmăresc dezvoltarea experienței acumulate în cincinalul actual. Prin conținut și modul de aplicare, aceste noi măsuri au ca scop impulsionarea dezvoltării intensive. Principalele direcții de acțiune în acest sens sînt considerate promovarea progresului științifico-tehnic, restructurarea producției la nivel micro și macroeconomic, participarea mai activă la diviziunea internațională a muncii. Una din problemele majore actuale ale economiei constă în utilizarea integrală a fondurilor fixe existente în economie, care ar necesita însă resurse suplimentare energetice, de materii prime și forță de muncă dificil de obținut. Soluționarea problemei nu constă așadar în suplimentarea resurselor deficitare, ci mai ales în reducerea consumului acestora, prin introducerea pe scară largă a unor utilaje și tehnologii îmbunătățite, iar pe de altă parte, prin însăși reajustarea structurală macroeconomică, respectiv, dezvoltarea mai rapidă a subramurilor cu grad ridicat de valorificare a resurselor materiale și de muncă.

Prognoze energetice

POTRIVIT estimărilor elaborate de Agenția internațională pentru energie, necesarul total de resurse energetice al celor 21 de țări occidentale membre se va cifra în anul 2000 la circa 4 410 milioane tone echivalent petrol, cu 32% mai mult decît în 1983. Cu toate deplasările structurale previzibile în balanța energetică, țițeiul va continua să ocupe un loc important, acoperind la sfîrșitul secolului 34% din consumul total de energie, comparativ cu 44% în 1983. În ceea ce privește asigurarea ofertei de țiței, se apreciază că producția proprie a țărilor membre ale agenției se va reduce de la 791 milioane tone în 1984 la 660 milioane tone în anul 2000, importurile urmînd să crească, în aceeași perioadă, de la 774 milioane tone pe an la 894 milioane tone. Sursa citată menționează că o asemenea creștere a cererii de import face probabilă, în anii '90, repetarea unor crize petroliere asemănătoare celor din 1973—1974 și 1979—1980. Riscul unor asemenea crize ar putea spori ca urmare a slăbirii eforturilor pentru creșterea eficienței în utilizarea combustibililor lichizi și dezvoltarea surselor alternative de energie.

Polonia — economisirea materiilor prime

MĂSURILE vizînd reducerea consumurilor de energie, materii prime și de materiale și de atragere în circuitul economic a produselor reutilizabile, grupate într-un program special aplicat de mai mulți ani în Polonia, s-au soldat cu rezultate favorabile în special în construcția de mașini, precum și în industria ceramicii și sticlei. Organizarea unei analize la scară națională a produselor și tehnologiilor din punctul de vedere al consumului de energie și materiale se numără printre cele mai importante acțiuni întreprinse în acest domeniu. De exemplu, examinarea în 1984 a 5 896 produse și tehnologii a condus la oprirea fabricației și, respectiv, interzicerea aplicării a 358 tipuri de produse și tehnologii necorespunzătoare, iar pentru alte 2 211 producția este condiționată de modernizarea cît mai rapidă. Pentru a face posibilă transpunerea în practică a măsurilor cuprinse în programul menționat au fost constituite mai multe fonduri centralizate. În anul 1984, de exemplu, din fondul special pentru materiale reutilizabile au fost alocate 680 milioane zloți pentru dezvoltarea rețelei de achiziții și modernizarea întreprinderilor de prelucrare. Dintr-un alt fond s-a alocat suma de 1 200 milioane zloți pentru modernizarea producției de anvelope.

Analize recente au pus în evidență că economiile realizate pînă în prezent prin aplicarea unor soluții noi au totalizat 19 miliarde zloți, adică de aproape două ori mai mult decît sumele cheltuite pentru obținerea acestora. În perspectiva cincinalului următor, importanța economisirii energiei, combustibililor, materiilor prime și materialelor va crește. Oferta de asemenea produse se va majora cu numai 8—9% pe întreaga perioadă, în timp ce venitul național urmează să se majoreze cu 16,5—22%.

Adîncirea dificultăților economice în Africa

DATORIA externă a țărilor africane se va cifra, în acest an, potrivit evaluărilor Băncii Mondiale, la 970 miliarde dolari, față de 895 miliarde în 1984 și 620 miliarde în 1980. Aceasta în condițiile în care în 1984 produsul național brut al țărilor de pe continent considerate împreună a înregistrat o „creștere zero". În primii ani ai deceniului actual, în numeroase țări africane se constată scăderi ale P.N.B. Astfel, în țările de pe continent membre ale O.P.E.C., a căror pondere în P.N.B. total al Africii este de circa 50%, indicatorul respectiv a marcat o reducere cu 2,4% în 1982 și 0,8% în 1983, ceea ce se explică, după cum menționează un raport recent al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa, prin scăderea veniturilor din exportul de țiței. Evoluțiile nefavorabile ale cererii pe piața mondială nu au afectat însă numai țările exportatoare de țiței, ci și pe cele care furnizează diverse produse minerale și agroalimentare. Redresarea relativă a cererii intervenită în 1982 la unele din aceste produse nu a fost suficientă pentru recuperarea pierderilor. Pe plan intern, dificultățile economice se reflectă în declinul investițiilor, în special în sectoare care afectează economia pe termen lung (de exemplu, în domeniul instrucției publice și ocrotirilor sociale). Totodată, au loc reduceri ale producției în sectoare de bază. Producția de alimente a scăzut la nivelul continentului cu 3% în primii trei ani ai deceniului. Evoluția nefavorabilă a cererii externe pentru țiței și reducerile producției interne în sectoarele agricol și minier constituie principala cauză a declinului exportului la nivelul întregului continent. În 1984 acesta a scăzut pentru al treilea an consecutiv, nivelul atins fiind inferior cu 32% celui de la finele anului 1980.

GLOSAR

Rating

RATING este o expresie financiară folosită de mai bine de 60 de ani în S.U.A. pentru operațiuni cu titluri, iar în ultimii ani utilizată mult și pe piețele financiare vest-europene, fără să i se fi găsit un echivalent în altă limbă. O traducere brută ar putea fi „clasificare", dar termenul „rating" exprimă odată cu ideea de categorisire, de ierarhizare, și o apreciere calitativă.

Obiectul de principiu al operațiunii de rating este analizarea fiecărui împrumut solicitat pe piața financiară și clasificarea lui după probabilitatea rambursării. Analiza cuprinde studierea solvabilității celor ce solicită împrumutul, indiferent dacă este vorba de titluri pe termen scurt sau obligațiuni pe termen mijlociu sau lung. Scopul operațiunii de „rating" este de a informa pe investitori și a-i ajuta să-și cîntărească riscurile, fără a face însă recomandări privind cumpărarea.

În practică, ratingul este tot mai mult aplicat direct solicitantului de împrumut. Astfel se spune despre o anumită bancă sau întreprindere că are un rating bun sau slab.

Prima firmă financiară care s-a ocupat de rating și a propus un sistem de clasificare a emisiunilor de titluri și obligațiuni a fost John Moody din S.U.A., în 1909. Alte două firme concurente, Standard and Poor's Corporation și Fitch Investors Service, i-au urmat exemplul. Aceste firme de consilieri pentru investitori clasifică mai multe mii de emisiuni.

La Londra s-a creat după cel de al doilea război mondial o firmă care se ocupă exclusiv de bănci (International Bank Credit Analysis — IBCA). Există și alte firme sau organisme care se ocupă de rating și care s-au specializat în anumite sectoare de activitate, dar ele sînt mai puțin cunoscute.

Criteriile folosite și raporturile calculate pentru elaborarea clasificării împrumuturilor pe bază de titluri nu sînt publice. Se știe însă că ele se bazează pe un mare număr de informații pe care trebuie să le dea solicitantul împrumutului. Calitatea titlurilor este exprimată prin simboluri. Astfel, de pildă, pentru titlurile pe termen scurt (hîrtii comerciale), în ordinea descrescîndă a calității, Moody departajează trei grupe P_1, P_2, P_3 ; Standard and Poor stabilește 4 litere : A (divizat în A_1, A_2, A_3), B, C, D. Pentru obligațiunile pe termen lung, tot în ordinea descrescîndă a capacității solicitantului de împrumut de a asigura plata dobînzilor și a cotelor-părți din împrumut, clasificarea schematic ar fi următoarea (după Moody) : 1) investiții sigure Aaa, Aa, A, Baa ; 2) investițiile speculative se clasifică Ba, B, Caa, Ca ; iar 3) investițiile nesigure sînt clasificate simplu C.

La clasificările firmei Standard and Poor se remarcă o mai mare nuanțare, dînd investitorului posibilitatea cîntăririi mai bine a riscului.

Referitor la „ratingul" bancar este interesant de menționat că băncile occidentale care împrumutau pe piețele financiare pentru a acorda la rîndul lor împrumuturi îndeosebi țărilor în curs de dezvoltare din America Latină și care se bucurau pînă în 1982 de categoria maximă — trei de A — au fost „retrogradate" la categoria doi de A, în ultimii doi ani.

dr. Dorel OPRESCU

Congresul internațional al economiștilor agrarieni

Doina Dragomirescu, *București — Cel de-al XIX-lea Congres internațional al economiștilor agrarieni, desfășurat la Malaga, în Spania, în perioada 26 august — 4 septembrie a.c., a întrunit peste 1 000 delegați din circa 80 țări de pe toate continentele. Această manifestare științifică a prilejuit un amplu schimb de idei și experiențe pe teme de larg interes pentru dezvoltarea și modernizarea structurilor agrare în contextul economiei mondiale actuale Delegatul român la congres, conf. dr. ing. Vidu Bidilean de la Academia „Ștefan Gheorghiu", a prezentat referatul „Strategii și opțiuni în dezvoltarea intensivă modernă a agriculturii în România".*

Printre problemele care au reținut în mod deosebit atenția participanților la dezbaterile din cadrul congresului de la Malaga s-a numărat cea a relației industrie-agricultură în contextul creșterii economice, subliniindu-se însemnătatea dezvoltării echilibrate a celor două ramuri. În privința alegerii tehnologiilor agricole, s-a susținut necesitatea adoptării unor decizii optime, cu respectarea criteriului eficienței energetice. A fost subliniată de asemenea necesitatea utilizării depline și eficiente a terenurilor, a bazei tehnico-materiale și a forței de muncă în procesul modernizării structurilor agrare. În legătură cu valorificarea produselor agricole s-a subliniat necesitatea unor raporturi juste între prețurile produselor agricole și cele ale produselor industriale. Numeroși participanți au relevat însemnătatea, mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, a exportului de produse agricole prelucrate superior, care să utilizeze forța de muncă proprie și să le asigure încasări sporite. În problema dificultăților alimentare pe care le cunosc în prezent o serie de țări în curs de dezvoltare, mai ales din Africa, s-a subliniat că singura soluție durabilă a problemei amintite o constituie dezvoltarea propriului sector agricol, relevîndu-se totodată importanța cooperării internaționale în această direcție.

Energie eoliană

Simona Dăncilă, *București. — În prezent energia electrică produsă cu ajutorul vîntului furnizează în anumite zone ale lumii, dispunînd de condiții favorabile (situate în vestul S.U.A., Marea Britanie, Danemarca, Olanda, Suedia, unele țări din zona Caraibilor etc.), suficientă energie electrică pentru a nu mai fi considerată ca o sursă cu o participare neglijabilă. Interesul pentru această sursă de energie este în creștere cu atît mai mult cu cît costul valorificării ei este în scădere. În statul american California, de pildă, care dispune de circa 9 000 instalații eoliene, însumînd peste 700 MW, acestea au furnizat în 1984 suficientă energie electrică pentru alimentarea a 70 000 locuințe.*

Beneficiind de o serie de aplicații din domeniul microelectronicii și construcțiilor aerospațiale, noua generație de instalații eoliene este mai fiabilă decît precedenta, în condițiile unei economicități sporite. Astfel, după cum relatează revista Economic Impact (nr. 3/1985), costul unei asemenea instalații este în prezent de ordinul a 1 500—2 000 dolari per kilowatt, iar costul producerii energiei electrice este de 10—15 cenți per kilowatt-oră. Prognozele indică perspectiva reducerii costurilor respective, în următorii cîțiva ani, la mai puțin de 1 000 dolari per kilowatt, respectiv 6—8 cenți per kilowatt-oră. În felul acesta, energia eoliană va deveni a doua cea mai puțin costisitoare sursă de energie, după cea hidraulică, putînd acoperi chiar și peste 10% din necesarul total de energie electrică al zonelor respective.

Metanol

Daniel Turcanu, *Pașcani. — Cercetări vizînd substituirea, fie și parțială, a benzinei sau motorinei cu alți carburanți mai ieftini și mai ușor de procurat se desfășoară nu numai în țări dezvoltate, ci și în țări în curs de dezvoltare, în care importul de petrol atîrnă greu în balanța de plăți. Un exemplu îl constituie India, țară în care importul de petrol brut mobilizează 75% din încasările valutare.*

Pornind de la necesitatea reducerii facturii petroliere, Institutul indian al petrolului de la Dehra Dun, a lansat un program de cercetări, realizat în colaborare cu O.N.U.D.I., care vizează într-o primă etapă soluționarea problemelor tehnice pe care le ridică utilizarea metanolului (uzură și coroziune mai rapidă etc.) și modificarea vehiculelor existente pentru a putea funcționa cu un amestec de benzină sau motorină cu metanol. Obiectivul final îl constituie conceperea unor motoare cu totul noi, funcționînd pe bază de metanol pur.

Întrucît consumul de motorină al Indiei este de nouă ori mai ridicat decît cel de benzină (fiind de ordinul a 13 milioane tone pe an, cu perspectiva de a ajunge la 25 milioane în 1990), atenția principală se concentrează asupra perfecționării motoarelor diesel.

Metanolul poate fi obținut din gaze naturale, cărbune sau biomasă. India posedă deja două uzine de prelucrare a gazelor naturale, cu o capacitate de circa 60 000 tone pe an, care pot fi utilizate pentru producerea metanolului, iar în ce privește mărimea rezervelor de cărbune se situează pe locul al treilea în lume.

Recolte la hectar

Mihai Predulea, *Videle — Recolta medie de grîu la hectar obținută anul trecut pe plan mondial a fost de 2 250 kg. Această cifră reflectă desigur o mare diversitate de condiții de sol și climă și de înzestrare cu mijloace de producție, precum și o gamă extrem de variată de suprafețe cultivate. Afirmația este valabilă și pentru cealaltă plantă de cultură la care vă referiți, și anume porumbul. Potrivit aceleiași surse care comunică cifra de mai sus, și anume* Anuarul F.A.O. al producției agricole *(vol. 38), publicat în 1985, pe continentul european (fără U.R.S.S.), recolta medie de grîu la hectar a fost în 1984 de 4 719 kg. Dintre țările europene cu peste 1 milion de hectare cultivate cu grîu, cele mai mari recolte la hectar (în kg), s-au consemnat anul trecut în cazul Marii Britanii (7 715), Franței (6 454), R.F.G. (6 256) și Ungariei (5 214). Cea mai ridicată recoltă la hectar din Europa (și de fapt din lume), s-a obținut anul trecut în Olanda (7 815 kg), dar pe o suprafață de numai 145 000 ha. Spre comparație, pe continentul african s-a înregistrat o recoltă medie de 1 124 kg la hectar, doar cu puțin superioară celei din 1974—1976, de 1 093 kg la hectar.*

În țara noastră, Directivele celui de-al XIII-lea Congres al partidului prevăd obținerea în 1990 a unei recolte medii de grîu și secară de 4 000—4 200 kg la hectar. Media anilor 1981—1983 a fost de 2 590 kg la hectar, față de 1 130 kg în cincinalul 1951—1955.

Modernizarea învățămîntului

Rodica Popa, *București — Modernizarea învățămîntului a devenit în numeroase țări o componentă indispensabilă a creșterii orizontului de cunoaștere al forței de muncă, în fața căreia se ridică mereu noi exigențe. Într-o serie de țări dezvoltate cel mai important element al acestei modernizări îl constituie introducerea — inevitabil treptată — a calculatorului în licee și gimnazii, ca reflex al informatizării crescînde a economiei. În cazul Franței, de pildă, pentru noul an școlar care a debutat în septembrie au fost introduse 120 000 calculatoare, cu care vor fi familiarizați nu numai elevii, ci — dacă doresc — și părinții acestora. O altă măsură, cu caracter de noutate în Franța, o constituie intrarea unor școli sub patronajul unor întreprinderi, măsură prin care se urmărește facilitarea cunoașterii de către tineri a „lumii producției". În sfîrșit, pe unul din canalele televiziunii se difuzează de două ori pe săptămînă o emisiune concepută special pentru a fi urmărită în școli, în cadrul procesului de învățămînt.*

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 27 septembrie 1985

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Toate obiectivele de investiții — la termen în funcțiune **(Gheorghe Gheorghiu)** 1

● Recoltarea la timp a porumbului — o problemă de organizare **(Ion Bianu)** 2

● Ridicarea nivelului calitativ, a competitivității și eficienței fiecărui produs **(Ion Gunea)** 4

— Noi resurse în circuitul economic. Valorificarea integrală a potențialului de resurse reziduale de energie **(Gheorghe Manea)** 6

— Modificări calitative și de structură în producția de autovehicule **(Petru Mogoș)** 7

— Sistemul de folosire în comun a containerelor **(Dumitru Petrovici)** 10

— Dezvoltarea calitativă a economiei românești în noua etapă a revoluției tehnico-științifice (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— Cititorii au cuvîntul 15

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Înnoirea produselor și tehnologiilor în contextul dezvoltării actuale a economiei românești **(Nicolae Blaga)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Reducerea cheltuielilor materiale prin perfecționarea organizării depozitelor (II) **(Nicolae Fulgeanu, Elena Porumb)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Preocupări privind estimarea resurselor umane (I) **(Lucian Turdeanu)** 20

— Consemnări. Geofiziologia — o nouă perspectivă în cercetarea relației dintre om și mediul natural **(Maria D. Popescu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Abordări ale crizei sistemului monetar internațional în literatura occidentală (I) **(Lucian Ionescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Modificări previzibile ale cererii pe piața turistică internațională **(Gh. Barbu)** 26

— Tendințe ● conjuncturi 28

— R.P. Chineză. Premise favorabile pentru dezvoltarea și modernizarea în ritm rapid a economiei **(Ioachim Silvestru)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— All investments commissioned in due time **(Gheorghe Gheorghiu)** 1

— Harvesting corn in due time — an organization problem **(Ion Bianu)** 2

— Rise of the quality level, competitiveness and efficiency of each product **(Ion Gunea)** 4

— Turning to account the whole potential of energy residual resources **(Gheorghe Manea)** 6

— Qualitative and structural modifications in car production **(Petru Mogoș)** 7

— The system of joint utilization of containers **(Dumitru Petrovici)** 10

— Qualitative development of the Romanian economy in the new phase of the technical-scientific revolution (I) **(Barbu Gh. Petrescu)** 12

— Renewing products and technologies in the framework of present ... development of the Romanian economy **(Nicolae Blaga)** 16

— Reduction of material costs by improving warehouse organization (II) **(Nicolae Fulgeanu, Elena Porumb)** 18

— Preoccupations regarding human resources estimates (I) **(Lucian Turdeanu)** 20

— Geophisiology — a new perspective in studying the relation man-environment **(Maria D. Popescu)** 22

— Schools ● Trends ● Economists. Approaches of the crisis of the international monetary system in the western economic literature (I) **(Lucian Ionescu)** 24

— Foreseable changes of demand on the touristic market **(Gh. Barbu)** 26

— People's Republic of China. Favorable premises for the rapid development and modernization of the economy **(Ioachim Silvestru)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Все объекты капиталовложений — к сдаче в действие в срок **(Г. Георгиу)** 1

— Уборка кукурузы в срок — вопрос организации **(Ион Биану)** 2

— Повышение качественного уровня, конкурентоспособности и эффективности каждого изделия **(И. Гуня)** 4

— Новые ресурсы в экономический оборот. Полное использование потенциала вторичных энергетических ресурсов **(Георге Маня)** 6

— Качественные и структурные изменения в производстве автомобилей **(Петру Могош)** 7

— Система коллективного использования контейнеров **(Думитру Петровичу)** 10

— Качественное развитие румынской экономики на новом этапе научно-технической революции **(Барбу Г. Петреску)** 12

— Обновление изделий и технологий — в контексте современного развития румынской экономики **(Николае Блага)** 16

— Снижение материальных затрат путем совершенствования организации складов (II) **(Николае Фульджану, Елена Порумб)** 18

— Интерес к оценке людских ресурсов (I) **(Лучиан Турдяну)** 20

— Заметки: геофизиология — новые перспективы в исследовании отношения человек — природная среда **(Мария Д. Попеску)** 22

— Школы — течения — экономисты. Трактовки кризиса международной валютной системы в западной литературе (I) **(Лучиан Ионеску)** 24

— Предвидимые изменения спроса на туристическом рынке **(Г. Барбу)** 26

— К.Н.Р. Благоприятные предпосылки для развития и модернизации экономики быстрыми темпами **(Иоаким Сильвестру)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 615 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

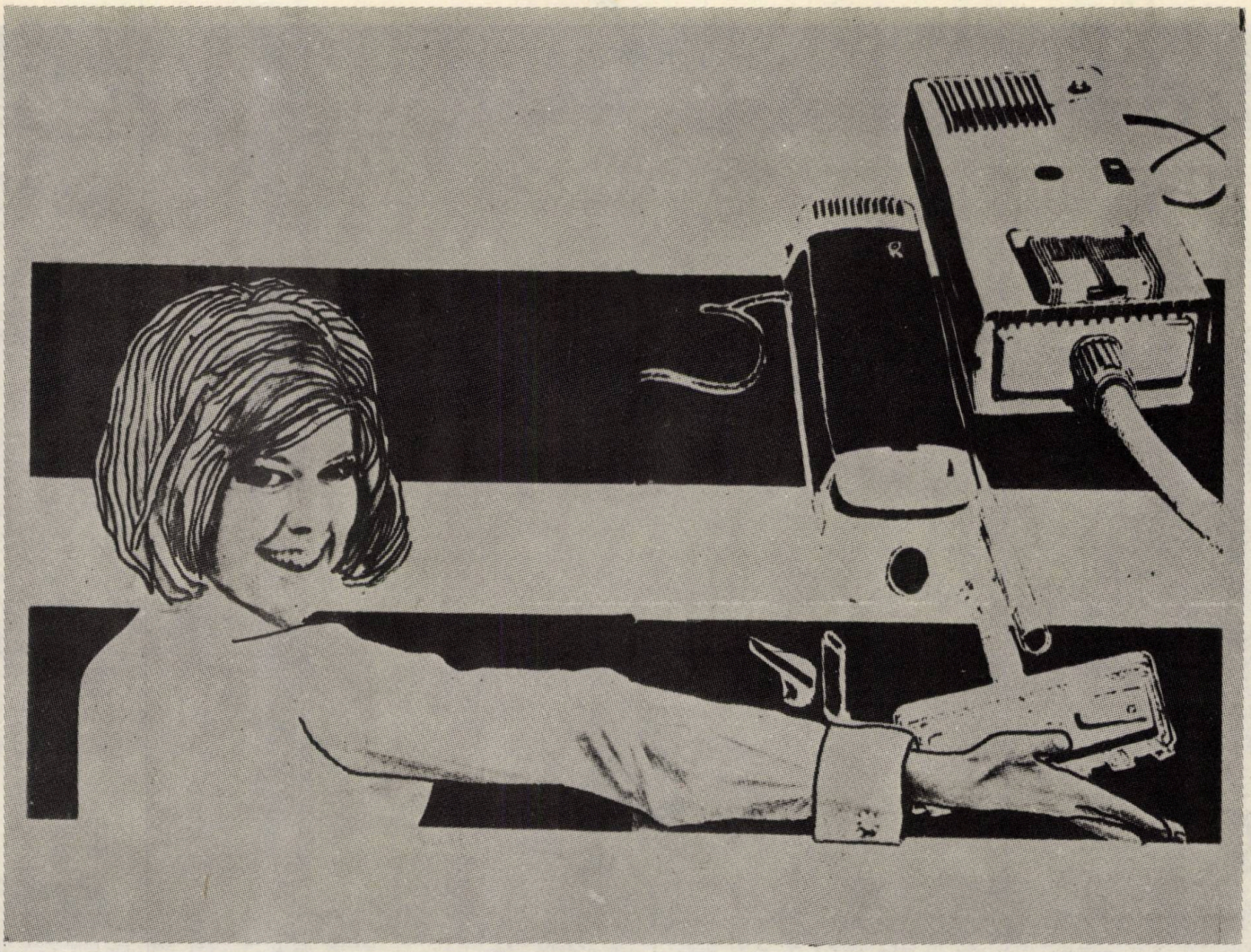

Mobila, cărţile, tablourile, caloriferele, spaţiile greu accesibile, pardoseala, covorul, mocheta, tapiseriile, îmbrăcămintea groasă, toate acestea pot fi curăţate de praf în mod rapid utilizînd unul dintre noile tipuri de aspiratoare : AP 20 S şi AP 10.

Designul şi gama de accesorii pe care le prezintă aceste moderne aspiratoare de praf satisfac cele mai exigente cerinţe ale cumpărătorilor.

AP 20 S şi AP 10 practice şi utile în orice gospodărie.

Le găsiţi în comerţul de stat la magazinele şi raioanele specializate în desfacerea produselor metalochimice.

Caracteristici :

- putere de absorbţie mărită : 500 şi respectiv 600 w ;
- permit refularea verticală a aerului, înlăturînd astfel posibilitatea de împrăştiere a prafului de pe suprafeţele încă necurăţate ;
- se manevrează uşor datorită celor două roţi, plus roata pivotantă ;
- se poate utiliza priza de alimentare cu tensiune fără împămîntare, aspiratoarele fiind construite în clasa a doua de protecţie.

Accesorii :

- perie complexă pentru curăţarea suprafeţelor plane ;
- perie triunghiulară pentru biblioteci, mobilă etc. ;
- duză îngustă pentru calorifere, spaţii greu accesibile ;
- duză lată pentru tapiserii, îmbrăcăminte groasă ;
- sac colector din hîrtie-filtru (3 bucăţi).

Piese de rezervă :

- 4 saci de hîrtie-filtru ;
- 2 perii de cărbune.

Aspiratorul de praf AP 10 mai dispune de un indicator de umplere a sacului.

Termenul de garanţie pentru aspiratoarele AP 20 S şi AP 10 este de un an de la data cumpărării.

Preţul aspiratorului AP 20 S este de 950 lei, iar al aspiratorului AP 10 este de 1 300 lei.

1985 OKT 1 4

I.M.E.H. GALAȚI B-DUL G. COȘBUC NR. 256

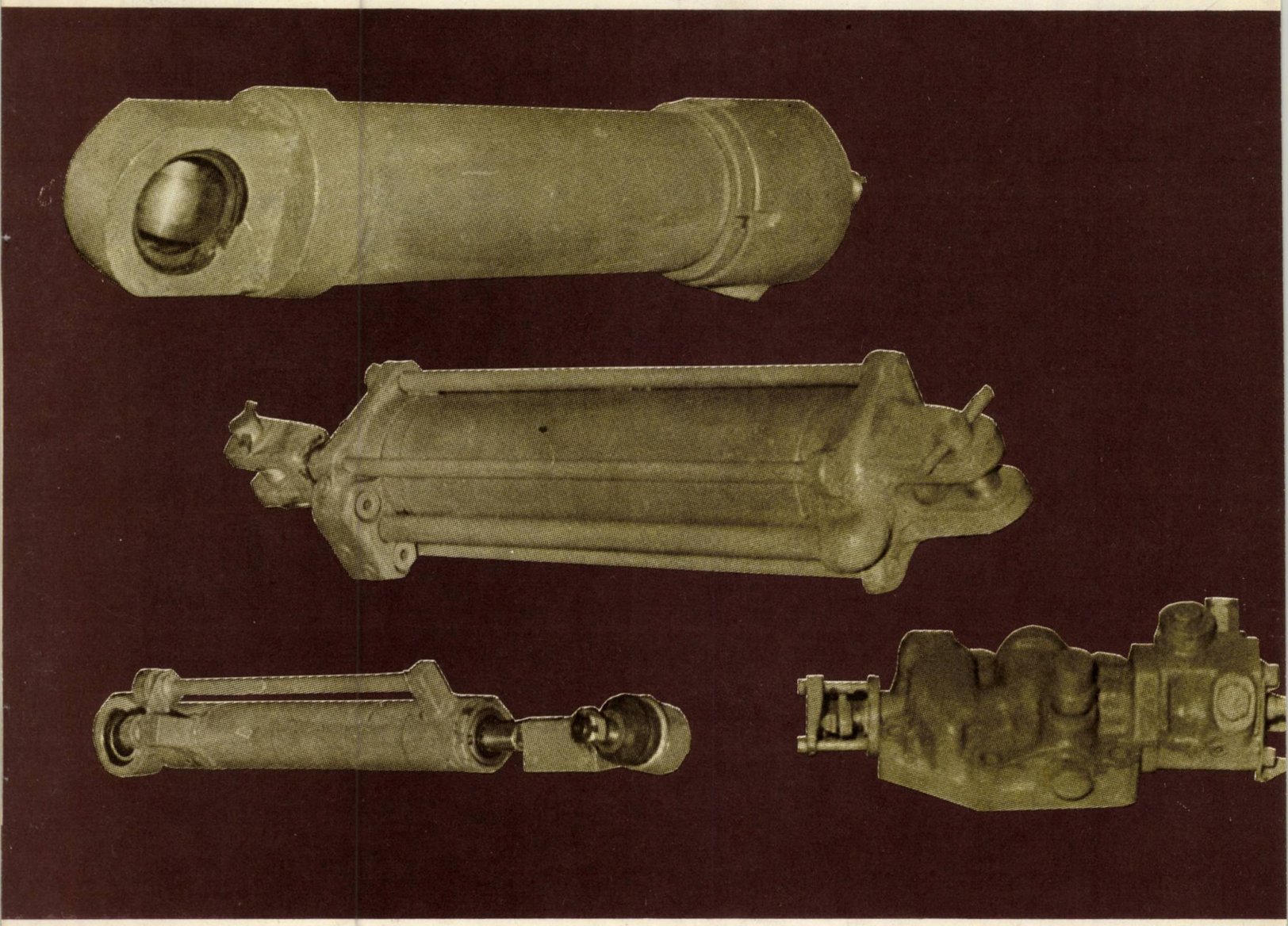

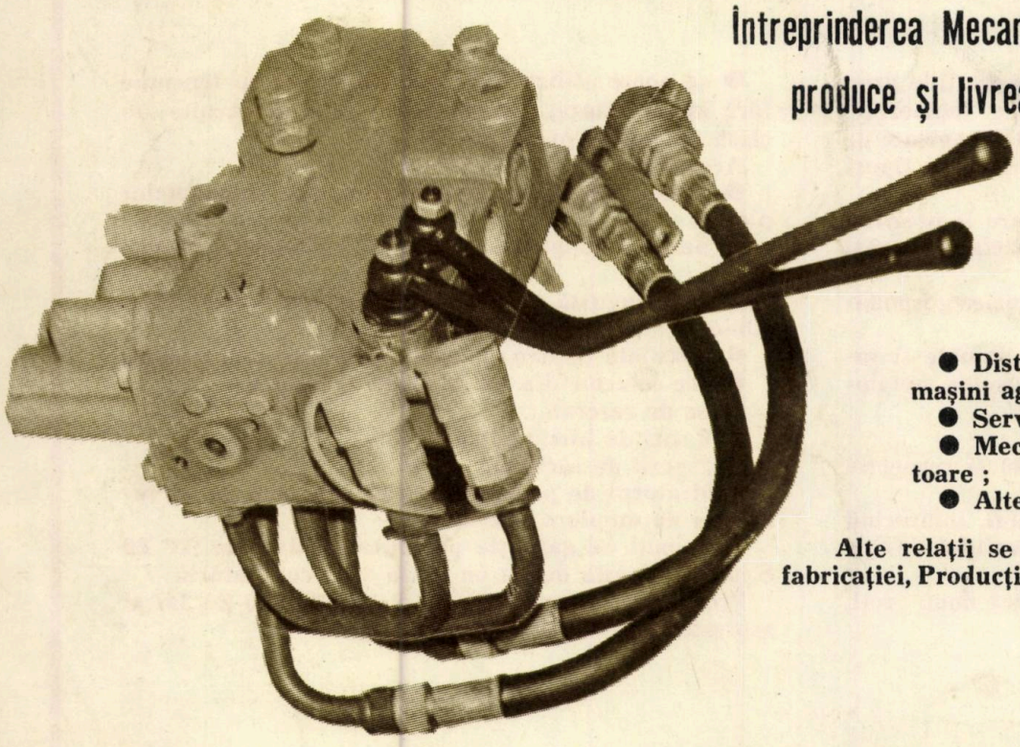

Întreprinderea Mecanică de Echipamente Hidraulice Galați, produce și livrează pe bază de comandă fermă:

- **Cilindri hidraulici cu caracteristicile :**
  - **— alezaj : ∅ 40 . . . ∅ 200 mm**
  - **— diam. tijei : . . . ∅ 70 mm**
  - **— curse : . . . . . 1 500 mm**
  - **— presiune . . . . . 160 bari**
- **Distribuitoare hidraulice pentru tractoare și mașini agricole ;**
- **Servodirecție hidraulică pentru tractoare ;**
- **Mecanisme hidraulice de ridicat pentru tractoare ;**
- **Alte echipamente și acționări hidraulice.**

Alte relații se furnizează la compartimentele : Pregătirea fabricației, Producție, Desfacere — telefon 934/2 51 10 — 2 58 30.

Lei 5

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

D 646

O cerinţă fundamentală a dezvoltării intensive

REDUCEREA SISTEMATICĂ a CHELTUIELILOR de PRODUCŢIE

Numărul 40 ● Vineri 4 octombrie 1985

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a avut o întîlnire de lucru cu cadre de conducere și specialiști din cercetare și producție din domeniul mecanizării agriculturii și construcției de mașini

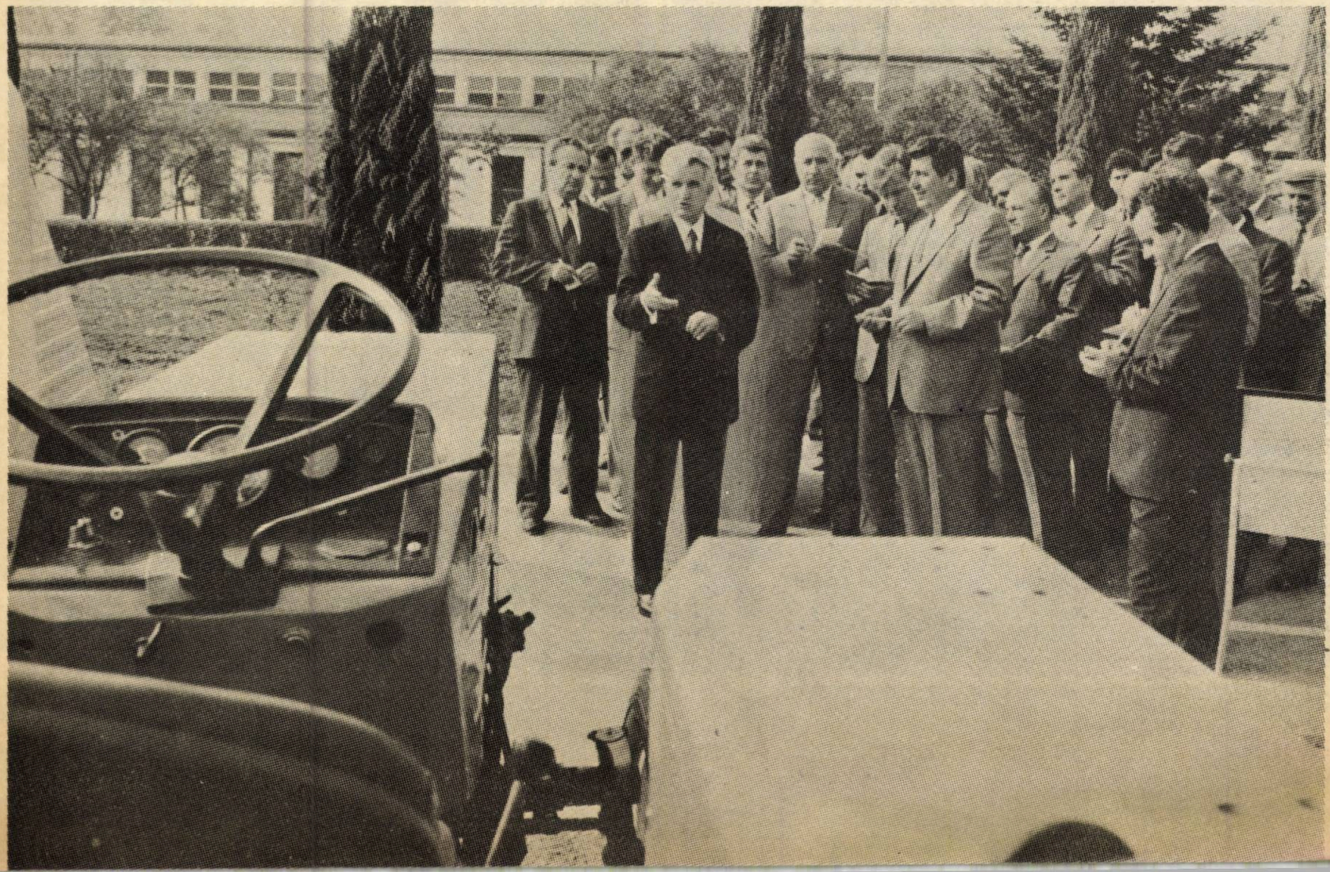

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități agricole din mai multe județe ale țării

Secretarul general al partidului a vizitat unități din județele Constanța, Ialomița, Giurgiu, Teleorman, Olt, Dolj, Mehedinți, Argeș și Dîmbovița unde a analizat, împreună cu specialiști și cadre de conducere, modul în care se desfășoară campania agricolă de toamnă, măsurile luate pentru strîngerea cît mai grabnică și fără pierderi a recoltei, pentru buna desfășurare a însămînțărilor, a tuturor lucrărilor de sezon.

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

REDUCEREA SISTEMATICĂ A CONSUMURILOR MATERIALE

In primele opt luni ale acestui an, la Întreprinderea de mașini electrice din București au fost obținute rezultate importante pe linia economisirii resurselor materiale, în condițiile realizării integrale a planului la majoritatea indicatorilor. Direcțiile ce au fost avute în vedere, acțiunile și măsurile inițiate merită a fi evidențiate din cel puțin două puncte de vedere. Pe de o parte, pentru că ele au asigurat, cu eforturi minime, efecte tehnico-economice însemnate ; pe de alta, experiența căpătată poate fi preluată și de multe alte unități economice.

ACTIVITĂȚILE ce se desfășoară în fiecare unitate economică converg, în ultimă instanță, spre realizarea unuia și aceluiași obiectiv : realizarea ritmică, cantitativ și calitativ, a sarcinilor de producție ce le revin, în condiții de eficiență și rentabilitate înalte. Cerințele sporirii eficienței economice impun — printre alte imperative — adoptarea celor mai adecvate măsuri în scopul utilizării judicioase a resurselor materiale și valorificării lor superioare, al încadrării stricte în normele de consum stabilite și, în același timp, al instituirii unui regim sever de economii ; într-un cuvînt, al reducerii sistematice a cheltuielilor materiale de producție.

■

TREI sînt principalele mari grupe de produse care fac obiectul profilului de fabricație al Întreprinderii de mașini electrice din București : motoare de curent alternativ, de la 0,25 kW la 125 kW ; motoare cu funcționare în curent continuu, de la 1 kW la 280 kW și grupuri electrogene, de la 1 kVA la 150 kVA. Pentru o imagine completă, trebuie menționat că, în prezent, întreprinderea produce și livrează peste 1 000 de tipodimensiuni de mașini electrice, utilizate practic în toate ramurile și sectoarele de activitate economică. De altfel, printr-o continuă înnoire și modernizare a producției, prin promovarea unor tehnologii avansate de lucru, prin creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, colectivul de aici a reușit an de an să livreze economiei naționale și la export produse competitive, cu parametri tehnico-funcționali ridicați, capabile să asigure un consum cît mai redus de energie electrică în funcționare.

În perioada care s-a scurs de la începutul anului și pînă în prezent, acțiunile inițiate pentru asigurarea desfășurării optime a procesului de producție au permis obținerea unor însemnate rezultate în îndeplinirea sarcinilor de plan. **Producția marfă a fost realizată în proporție de 100,1%, productivitatea muncii 101,2%, exportul 114,1%, producție fizică 101,0% (la principalele poziții fizice planul a fost îndeplinit în proporție de 102,3% la motoare electrice, 100,0% la grupuri de sudură, 100,0% la convertizoare de medie frecvență** etc.), **cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă 99,7% (s-a obținut o reducere față de plan de 1,6 lei la 1 000 lei producție marfă)** etc. Demn de remarcat este faptul că aceste rezultate au fost obținute în condițiile înregistrării unor **importante economii de materii prime și materiale** (tabelul nr. 1), economii ce sînt rodul unor preocupări sistematice, bine conduse și organizate, în acest domeniu.

De altfel, o analiză efectuată la nivelul întreprinderii scoate în evidență în primul rînd profesionalitatea cu care este abordată în general problema reducerii costurilor de producție, planul întocmit în acest sens pentru 1985, în urma unei temeinice analize a rezervelor interne existente, caracterizîndu-se prin : varietatea mare a măsurilor tehnice, tehnologice și organizatorice pe care le conține (numărul acestora se ridică la peste 100, grupate în 8 capitole), programul fiind, prin prisma acestui lucru, un adevărat centralizator al acțiunilor și măsurilor conținute de celelalte programe (de creștere a productivității muncii, de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, de promovare a progresului tehnic ș.a.) ; fundamentarea riguroasă a fiecărei măsuri ; cuprinderea tuturor surselor posibile de economisire ; stabilirea precisă a termenelor și responsabilităților. Am menționat acest aspect deoarece, așa cum practica a dovedit-o, la baza succesului oricăror acțiuni tehnice, tehnologice și organizatorice se află, în primul rînd, modul în care acestea sînt concepute și fundamentate, crearea, încă de la început, a tuturor condițiilor necesare aplicării lor.

Într-o primă ordine de idei se cuvin semnalate preocupările în direcția **reproiectării constructive** a produselor aflate în fabricația de serie, în scopul creșterii fiabilității și mentenabilității lor în exploatare, reducerii greutății, sporirii competitivității, economisirii unor importante cantități de materii prime și materiale. Principalele direcții de acțiune pentru asigurarea reducerii consumurilor specifice prin măsuri de reproiectare constructivă sînt în număr de patru, și anume :

Nivelul economiilor de metal

Tabelul nr. 1

— în tone —

	Realizat sem. I	Preliminat 9 luni
a) **Prin reproiectare constructivă**		
Total metal, din care :	53,8	80,0
— laminate finite pline din oțel	49,2	75,0
— aluminiu	0,2	0,3
— conductori din cupru pentru bobinaj	4,2	3,7
b) **Prin reproiectare tehnologică**		
Total metal, din care :	0,5	3,0
— aluminiu	0,4	1,0
c) **Prin refolosirea materialelor recuperabile**		
Total metal, din care :	148,6	200,0
— laminate finite pline din oțel	143,2	190,0
— cupru	0,5	0,6

D 646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

Gestiuni gestionări

Documente primare de intrare și eliberare a materialelor

Sînt stabilite prin „Normele metodologice" aprobate prin O.M.F. nr. 597/1970, iar folosirea lor este reglementată prin „Indicațiile de utilizare a formularelor generale tipizate privind activitatea financiară și contabilă" elaborate de M..F, precum și prin Nomenclatorul difuzat în 1977. Acestea sînt : 1. **Nota de recepție și constatare de diferențe,** simbol 14.2.01., se folosește ca document pentru : recepția materialelor, în cazurile cînd acestea deși sînt însoțite de factură sau dispoziția de livrare-aviz, de expediere, fac parte din gesiuni diferite ; recepția materialelor primite spre prelucrare, în custodie sau în păstrare, a materialelor procurate de la fondul pieței, a materialelor neînsoțite de documentele de livrare și a celor care prezintă diferențe la recepție în toate celelalte cazuri de primirea bunurilor-recepția și încărcarea în gestiune se fac pe baza documentelor de livrare care însoțesc transportul. Acest document se folosește pentru încărcarea în gestiune a materialelor aprovizionate și înregistrarea lor în fișele de magazie și contabilitate, precum și ca act de probă în cazul litigiilor cu cărăușii și furnizorii pentru diferențele constatate la recepție. Față de importanța acestui document, completarea lui trebuie făcută în conformitate cu prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. El se întocmește pe baza datelor stabilite cu ocazia recepției valorilor materiale aprovizionate, prin cîntărire, măsurare etc., a avizului de expediere sau facturii primite de la furnizor, a bonului de vînzare în cazul mărfurilor procurate de la fondul pieței și a altor documente. Cînd se utilizează numai ca notă de recepție, se întocmește într-un singur exemplar ; dacă bunurile sînt primite spre prelucrare, se întocmește în două exemplare din care unul se remite predătorului. În situația în care se folosește ca document de constatare a diferențelor se întocmește în trei exemplare, care vor avea următoarele destinații : un exemplar, după efectuarea înregistrărilor, se predă compartimentului de aprovizionare și de aici la cel contabil-financiar ; cel de-al doilea exemplar se remite organizației furnizoare ; cel de-al treilea exemplar se remite organizației de transport. Subliniem faptul că se întocmește de către comisia de recepție, la locul de depozitare.

2. **Bonul de predare, transfer, restituire,** simbol 14.2.02, se folosește pentru trei destinații principale și anume : predarea la magazie a produselor finite, semifabricatelor și a deșeurilor rezultate din producție, situație în care se semnează de organul C.T.C., pentru efectuarea controlului de calitate ; restituirea la magazie a valorilor materiale ridicate în plus sau nefolosite de secțiile de producție ; transferul valorilor materiale de la o gestiune la alta în cadrul aceleiași unități. În toate cazurile enunțate mai sus acest document servește ca act de încărcare în gestiunea primitoare și descărcarea în evidența tehnico-operativă și contabilă a operațiunilor respective. Acest document se întocmește în două exemplare, cu excepția cazurilor în care se folosește de instituțiile de stat care repartizează bunuri aprovizionate centralizat, cînd se întocmește într-un singur exemplar.

3. **Bonul de consum** (individual), simbol 14.2.03, servește ca document de eliberare a materialelor din magazie pentru consum, în cazul unui singur fel de material, de scădere din gestiune a materialelor eliberate și înregistrarea operațiunii respective în contabilitate ; se întocmește în două exemplare, se poate întocmi și într-un singur exemplar, în condițiile prelucrării mecanizate a datelor. Facem mențiunea că în cazul în care materialul solicitat lipsește din depozit, „Indicațiile" — 1973 permit completarea spațiului următor cu materialele înlocuite, evident, după ce în prealabil, pe verso documentului, se obțin semnăturile autorizate să aprobe folosirea altor materiale decît cele prevăzute în normele de consum.

Supliment la
nr. 40 1985
Revista ECONOMICA

4. **Bonul de consum** (colectiv), simbol 14.2.04, se foloseşte, ca şi bonul de consum individual, pentru eliberarea materialelor din magazie, în cazul mai multor feluri de materiale, scăderea din gestiune a materialelor eliberate şi înregistrarea lor în evidenţa tehnico-operativă şi cea contabilă. Subliniem că pentru întocmirea bonurilor de consum se folosesc planurile de producţie, fişele tehnologice, normele de consum şi alte documente necesare pentru stabilirea materialelor solicitate a fi eliberate din magazie.

5. **Fişa limită de consum individuală**, simbol 14.2.05, serveşte pentru eliberarea succesivă a aceluiaşi fel de material din magazie, în limita stabilită anticipat în funcţie de normele de consum şi producţia planificată a se executa în luna respectivă ; pe baza acestei fişe se scad din gestiune materialele eliberate, se înregistrează în evidenţa tehnico-operativă şi în contabilitate şi se stabilesc economiile sau depăşirile de materiale realizate în raport cu producţia executată ; se întocmeşte în două exemplare, la începutul lunii, sau al lucrării, de către compartimentul de planificare sau de lansare, desigur, pe baza planului de producţie, corelat cu normele de consum.

6. **Fişa limită de consum colectivă**, simbol 14.20.5.a, pentru stabilirea cantităţii limită în cazul mai multor materiale, care se eliberează concomitent pentru un produs (comandă) sau lucrare.

7. **Dispoziţia de livrare-aviz de expediere**, simbol 14.2.06, se foloseşte ca document pentru eliberarea din magazie a produselor sau altor valori materiale destinate vînzării, trimise pentru prelucrarea la terţi, în custodie sau spre păstrare ; în cazul cînd factura pentru produsele expediate nu se întocmeşte în mommentul livrării, acest document însoţeşte produsele respective pe timpul transportului. Pe baza dispoziţiei de livrare-aviz de expediere se face descărcarea din gestiune a produselor livrate şi înregistrarea operaţiunilor respective în contabilitate. La baza întocmirii dispoziţiei de livrare-aviz de expediere stau datele rezultate din contracte, comenzi, grafice de livrare etc. ; se întocmeşte: în două exemplare în cazul cînd produsele sau alte valori materiale livrate sînt însoţite pe timpul transportului de un exemplar al facturii ; în trei exemplare în cadrul unităţilor care nu pot întocmi factura în momentul livrării, situaţie în care produsele sînt însoţite de un exemplar al dispoziţiei de livrare.

8. **Procesul-verbal pentru scoaterea din uz a obiectelor de inventar date în folosinţă**, simbol 14.2.07, serveşte ca document pentru scoaterea din uz a obiectelor de inventar, echipamentului şi materialelor de producţie date în folosinţă, în cazul cînd sînt complet uzate şi nu se mai pot folosi ; pe baza acestui document se efectuează scăderea din gestiune a obiectelor în folosinţă scoase din uz şi se înregistrează operaţiunile respective în evidenţa tehnico-operativă şi în contabilitate. Se întocmeşte într-un singur exemplar de către comisia legal desemnată cu clasarea obiectelor.

Dr. C. JORNESCU

Probleme locative

Sancţionarea exercitării abuzive a drepturilor subiective în materie locativă

Problema exercitării abuzive a drepturilor subiective civile în **materie locativă** a focalizat în mai multe rînduri atenţia literaturii juridice de specialitate [1]), care a avut astfel posibilitatea să examineze soluţiile în domeniu ale practicii judiciare.

Nu vom mai reveni, de aceea, asupra aspectelor deja tratate în aceste studii anterioare, ci ne vom concentra atenţia exclusiv asupra problemelor ridicate **ulterior** în practică.

• RESTRÎNGEREA SUPRAFEŢEI LOCUIBILE

În scopul închirierii suprafeţei excedentare compuse din una sau mai multe camere (adică a suprafeţei disponibile) către persoanele îndreptăţite (art. 7, alin. din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ şi reglementarea raporturilor dintre proprietari şi chiriaşi), locatarul care ocupă acea suprafaţă are obligaţia să se restrîngă în limitele prevăzute de lege, dreptul la acţiune în restrîngere putînd fi exercitat de locator sau de comitetul ori biroul executiv al consiliului popular local [2]).

Continuînd o practică statuată încă din 1975 cu caracter îndrumător [3]), instanţa noastră supremă a decis din nou că „Locatarul deţinător al suprafeţei excedentare va fi îndreptăţit să îşi aleagă camerele pe care va continua să le folosească, dar în aşa fel încît această alegere să nu îmbrace forma unui abuz de drept" [4], determinînd imposibilitatea închirierii suprafeţei disponibile.

Constatăm că această soluţie se cantonează în limitele concepţiei obiective despre abuzul de drept, din moment ce nu se circumstanţiază poziţia psihică a locatarului. Cu alte cuvinte, situaţia este aceeaşi, chiar dacă se face ori nu dovada că, prin alegerea efectuată, locatarul a intenţionat să paralizeze închirierea.

---

[1]) A se vedea : L. Groza, **Asupra abuzului de folosinţă în materie de locaţiune**, în L.P., nr. 12/1958, p. 57 ; Gh. Fekete, S. Curticeanu, **Exerciţiul drepturilor civile ale persoanelor fizice numai potrivit cu scopul lor economic şi social**, în J.N., 3/1965, p. 61—71 ; D. Radu, R. Sanilevici, **Exercitarea drepturilor civile şi procesual civile şi abuzul de drept în practica noastră judiciară**, în A.U.I., 1967, p. 163—173 ; O. Popa, P. Pordea, Gh. Oprea, **Elemente de caracterizare a abuzului de drept în materie civilă**, în R.R.D., nr. 9/1971, p. 57 şi urm. ; Gh. Beleiu, **Examen teoretic al practicii judiciare privind abuzul de drept în materie locativă**, în A.U.B., Seria Drept, 1977, p. 89—94 ; M. Banciu, **Principiul exercitării drepturilor civile numai în scopul în vederea căruia au fost recunoscute de lege**, în „Contribuţia practicii judiciare la dezvoltarea principiilor dreptului civil român", vol. II, de A. Ionaşcu şi colab., Ed. Academiei, Bucureşti, 1978, p. 88 şi urm. De asemenea, a se mai vedea D. Cosma, **Contractul de închiriere a locuinţei**, Ed. Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1977, **passim** ; Fr. Deak, **Contractul de închiriere a suprafeţelor locative**, în „Drept civil. Contractele speciale. Dreptul de autor. Dreptul de moştenire" de Fr. Deak, St. Cărpenaru, Universitatea din Bucureşti, 1983, p. 111—171, **passim.**

[2]) A se vedea Fr. Deak, **op cit.**, p. 116—117.

[3]) A se vedea Decizia de îndrumare nr. 5/1975 cu privire la aplicarea unor dispoziţii din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ şi reglementarea raporturilor dintre proprietari şi chiriaşi, pct. 9, în **C.D. 1975**, p. 32.

[4]) **Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2148/1982, în C.D. 1982, p. 81.**

Iar sancțiunea aplicabilă este lipsirea de eficiență, nerecunoașterea de efecte exercitării abuzive a dreptului subiectiv invocat.

● DREPTUL LA O CAMERĂ ÎN PLUS

Potrivit art. 7 alin. ultim: „Au dreptul la o cameră în plus, cu majorarea corespunzătoare a chiriei, potrivit prevederilor prezentei legi, persoanele care prin natura activității pe care o desfășoară necesită spațiu suplimentar sau datorită stării sănătății ori stării fizice au nevoie de un asemenea spațiu." S-a precizat că acest drept se naște ex lege, [5]). Categoriile de persoane care beneficiază de aceste dispoziții sînt stabilite prin Anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973.

Dar dreptul la o cameră în plus este recunoscut de lege numai în scopul satisfacerii de către titularii săi a intereselor lor personale relative la desfășurarea în bune condiții a activității implicate de funcție ori ocupație, respectiv la necesitatea asigurării tratamentului adecvat bolii sau al nestînjenirii celorlalți membri ai familiei prin efectele bolii. Altfel, acest drept nu este exercitat potrivit cu scopul său economic și social și — în consecință — nu este ocrotit de lege (art. 3 din Decretul nr. 31/1954).

De aceea, instanța noastră supremă a decis că „În ce privește pe bolnavii nefamiliști — care deci nu sînt în situația de a se izola de alte persoane —, acestora li se poate asigura dreptul la o suprafață locuibilă peste norma locativă și în sensul de a li se atribui o singură cameră care însă trebuie să cuprindă atît norma locativă, cît și spațiul suplimentar (egal, ca suprafață, cu minimum o normă locativă), adică să aibă suprafața de 20 mp sau cu 16 mp." [6]).

Într-o altă speță, referindu-se la art. 7 alin. ultim, Tribunalul Suprem a arătat că: „Dispoziția respectivă este o dispoziție de ocrotire față de persoanele bolnave care, datorită stării în care se află, au nevoie de izolare într-o cameră separată. Această dispoziție urmează a se aplica însă, numai în cazurile în care persoana suferindă ar fi obligată să locuiască într-o singură cameră cu alți membri de familie, chiar dacă camera respectivă ar corespunde din punctul de vedere al suprafeței locative pentru acele persoane. Ori de cîte ori însă, unei asemenea persoane i s-ar repartiza o singură cameră, în exclusivitate, ea nu mai poate invoca beneficiul unui spațiu suplimentar, deoarece fiind singură nu are de cine să se izoleze" [7]).

Pe aceeași linie de gîndire, s-a mai hotărît că „Acordarea unei camere în plus nu se justifică în cazul în care persoana suferindă de una dintre bolile prevăzute în Anexa nr. 1 (Partea a II-a) la H.C.M. nr. 860/1973 locuiește singur, întrucît rațiunea prevederii cuprinse în art. 7 alin. 3 din Legea nr. 5/1973 este aceea de a li se crea persoanelor care suferă de atare boli posibilitatea de a locui separat de ceilalți membri ai familiei" [8]).

Examinînd aceste trei soluții, putem constata că în cea de-a doua (explicit), precum și în cea de-a treia (implicit, cît timp nu se face nici o distincție), spre deosebire de prima soluție, este negată în întregime posibilitatea acordării unei suprafețe suplimentare, nu numai sub forma acordării unei camere distincte, ci și sub forma recunoașterii atît a normei, cît și a unui spațiu suplimentar în una și aceeași cameră.

În ceea ce ne privește, ne exprimăm adeziunea la soluția potrivit căreia, în astfel de ipoteze, nu este negat dreptul la o suprafață suplimentară (egală cu cel puțin o normă, adică 8—10 mp), ci numai posibilitatea ca, pe lîngă camera deținută în temeiul dreptului la norma locativă de 8—10 mp de persoană (art. 6), să se mai pretindă încă o cameră distinctă. Cu alte cuvinte, credem că nu însuși dreptul la suprafață suplimentară trebuie vizat, ci numai posibilitatea ca această suprafață să fie acordată sub forma unei camere distincte.

Într-adevăr, o altă soluție ar însemna că ne aflăm în prezența unei **lipse a dreptului**, iar nu a unui **abuz de drept**. Or, este vădit că în toate cele trei cauze citate, instanțele s-au călăuzit — deși nu au spus-o **in terminus** — după dispozițiile art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954, adică în considerarea ideii abuzului de drept. Altfel spus, cel care face parte din una dintre categoriile de persoane stabilite prin Anexa nr. 1 la H.C.M. nr. 860/1973 și nu este familist, are incontestabil, dreptul prevăzut de art. 7 alin. ultim, fiindcă este incontestabil că suferă de boala la care se referă actul normativ menționat; numai că, în împrejurările concrete amintite, invocarea dreptului său este abuzivă dacă solicită acordarea suprafeței suplimentare sub forma unei camere distincte.

În al doilea rînd, tratamentul bolilor la care se referă Partea a II-a a Anexei nr. 1 la H.C.M. nr. 860/1973 se realizează în condiții corespunzătoare într-un spațiu suplimentar, și aceasta independent de împrejurarea dacă bolnavul are sau nu are familie.

În sfîrșit, observăm că soluția pe care o promovăm a fost aplicată, de fapt, chiar și în cea de-a doua dintre cele trei spețe pe care le-am reprodus. Într-adevăr, „În speță, pîrîtelor D.Z. (mamă) și D.M. (fiică) li s-a repartizat o locuință... compusă din două camere, fiecare din acestea satisfăcînd norma legală de 8 mp, una din camere avînd 9,90 mp, iar cealaltă 15,05 mp. În această situație, fiecare dintre pîrîte poate locui separat în cîte o cameră, astfel că pîrîta D.Z. se poate izola de fiica sa în una din cele două camere, în care va dori să locuiască, nemaiimpunîndu-se atribuirea unei a treia camere." [9]). Așadar, celor două persoane li s-au închiriat două camere în suprafață totală de 24,95 m^2, adică fiecare dintre ele își are satisfăcută norma minimă (de 8 m^2) și — în plus, pentru D.Z. — s-au mai acordat 8,95 m^2 (adică mai mult decît norma minimă de 8 m^2), cu titlu de suprafață suplimentară [10]).

● DREPTUL LA DEFALCAREA CONTRACTULUI DE ÎNCHIRIERE

În teoria și practica dreptului nostru civil s-a statuat că, în principiu, membrul major de familie, care ocupă o anumită suprafață locativă, nu are dreptul să solicite unilateral defalcarea contractului de închiriere și individualizarea dreptului său locativ, prin încheierea unui contract de închiriere aparte, avînd drept consecință reducerea cuantumului chiriei, decît în cazurile anume prevăzute de lege (de exemplu, în caz de divorț, dacă locuința poate fi împărțită; în cazul art. 7 alin. 3, cînd suprafața disponibilă din locuință poate fi închiriată altor persoane îndreptățite). Altfel, pentru defalcare este necesar consimțămîntul tuturor părților interesate (locator și membrii familiei locatarului principal). Cu alte cuvinte, în cazul unei cereri de defalcare formulată de un membru major de familie, locatorul și ceilalți membri de familie au dreptul de a se opune. Dar, de bună seamă, acest drept trebuie să fie exercitat în concordanță cu scopul economic și social pentru care a fost recunoscut, în caz contrar nemaifiind ocrotit de lege. Ca urmare, opunerea abuzivă a locatorului ori a altui membru de familie nu își va produce efecte și defalcarea se va putea realiza.

---

[5]) În acest sens, Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 30/1956, în **C.D. 1956**, p. 192.

[6]) Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1334/1975, în **C.D. 1975**, p. 82.

[7]) Trib. Suprem, în comp. prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, dec. nr. 47/1980, în **C.D. 1980**, p. 70.

[8]) Trib. jud. Hunedoara, dec. civ. nr. 651/1975, în R.R.D., nr. 3/1976, p. 61.

[9]) Trib. Suprem, în comp. prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3.

[10]) Reamintim că raportarea normei se face la întreaga suprafață locativă, iar nu pentru fiecare cameră în parte, diferențele în plus ori în minus urmînd a fi imputate pe seama sau în beneficiul celorlalte încăperi.

In literatura de specialitate, s-a realizat conturarea condițiilor în prezența cărora se poate vorbi de un abuz de drept din partea locatorului într-o asemenea situație. Astfel, mai întîi, este necesar ca, **ulterior închirierii,** să survină unele cauze obiective care să impună defalcarea, cum ar fi împrejurarea că unul dintre copiii titularului se căsătorește și, realizînd venituri proprii, își întemeiază, faptic, o gospodărie separată de cea a părinților săi. În al doilea rînd, trebuie ca defalcarea să fie realizată în fapt, adică membrul de familie să ocupe efectiv o cameră separată. În sfîrșit, mai este necesar acordul chiriașului al cărui contract se va modifica prin acea defalcare. Dacă aceste trei condiții sînt întrunite și, totuși, locatorul refuză să își dea consimțămîntul pentru defalcare, atitudinea lui va fi considerată un abuz de drept și instanța va putea dispune — în temeiul art. 67 — defalcarea contractului de închiriere, suplinind consimțămîntul locatorului, chiar dacă astfel se va ajunge la reducerea cuantumului chiriei.

Cît privește cea de-a treia condiție enumerată mai sus (acordul chiriașului al cărui contract se va modifica prin acea defalcare), este, de asemenea, posibil ca instanța să constate — în baza aceluiași art. 67 — că refuzul chiriașului este, față de împrejurările concrete ale cauzei, abuziv și să suplinească, prin hotărîrea pronunțată, consimțămîntul acestuia.

Pe bună dreptate s-a arătat în literatura de specialitate că soluțiile enumerate în materie nu sînt valabile decît în cazul locuințelor din fondul locativ de stat administrat de întreprinderi specializate subordonate comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare, precum și în cazul contractelor pentru locuințele cărora li se aplică același regim juridic, adică : locuințele construite din fondurile proprii ale organizațiilor cooperatiste sau ale altor organizații obștești (art. 68) ; locuințele proprietate personală situate în mediul urban și care nu sînt locuite de proprietar și familia sa (art. 61) ; locuințele proprietate personală ocupate în baza unor contracte prorogate legal.

Pe de altă parte însă, nu sîntem de acord cu susținerea potrivit căreia, în toate cazurile, soluțiile amintite nu ar fi valabile pentru ipoteza contractelor de muncă (art. 11, 51 și 55, precum și art. 4 din Decretul nr. 195/1977 privind asigurarea unităților industriale cu locuințe necesare personalului acestora). Într-adevăr nu vedem ce anume s-ar opune defalcării la cererea unui membru de familie care el însuși întrunește condițiile pentru încheierea unui contract accesoriu contractului de muncă (inclusiv în ipoteza locuinței de serviciu — art. 55) [11]).

Instanța noastră supremă a fost confruntată, într-o cauză, cu o situație în care a constatat că refuzul locatorului de a admite defalcarea contractului nu este abuziv, constituind o exercitare normală a dreptului său [12]). Astfel, în speță, reclamantul, proprietar al unui apartament situat în mediul urban și în care nu locuia nici el și nici vreun membru al familiei sale, a solicitat ca pîrîtul să fie obligat să semneze contractul de închiriere pentru apartamentul pe care îl ocupă împreună cu familia, iar, în caz de refuz, hotărîrea să țină loc de consimțămînt. În motivarea acțiunii, s-a arătat că pîrîtului i s-a repartizat, în anul 1969, întregul apartament și că de atunci îl folosește împreună cu familia sa, dar că, fără acordul proprietarului, a scindat apartamentul în două unități locative, una pentru el și soție, iar cealaltă pentru părinții soției, cu scopul de a se plăti chirii deosebite, mai mici, fără majorări. Prin acțiune reconvențională, pîrîtul a cerut să se constate că apartamentul este ocupat de două familii (a sa și a socrilor), iar reclamantul să fie obligat o încheia cu el contract separat pentru spațiul pe care îl ocupă efectiv. În motivarea acestei cereri, s-a arătat că încă de la data intrării în apartament trebuia să se încheie două contracte, pentru două familii distincte (cu venituri proprii și gospodării separate), dar că reclamantul a refuzat. Prin hotărîrea instanței supreme, s-a arătat că apartamentul a fost repartizat de la început ca o singură unitate locativă, pentru pîrît, soție și socri, încheindu-se un singur contract. Împrejurarea că socrii pîrîtului aveau, încă de la acea dată, venituri proprii și nu erau întreținuți de fiica și ginerele lor, ci formau o familie aparte, nu a fost invocată — atunci — de către aceștia, în scopul de a li se repartiza o locuință separată ; dimpotrivă, ei au acceptat să li se repartizeze un singur apartament, spre a-l folosi împreună cu ginerele lor și fiica, în baza aceluiași contract. Iar sub regimul prelungirii de drept a contractelor de închiriere, toți aceștia au continuat să formeze o familie în sens locativ. De aceea, pîrîtul nu poate modifica unilateral contractul de închiriere, pentru ca astfel să se ajungă la reducerea chiriei, iar refuzul reclamantului de a consimți la defalcare se întemeiază pe un drept, care nu este exercitat abuziv.

• DREPTUL DE FOLOSIRE A CURȚII

Potrivit art. 12, „Suprafața curților și grădinilor aferente clădirilor va fi închiriată odată cu suprafața locativă în exclusivitate sau, după caz, în folosință comună, și trecută în contractul de închiriere".

S-a precizat însă că obligația menționării curților în contract se explică numai prin faptul că, începînd din 1968, au fost supuse plății chiriei [13]). De aceea, întrucît curtea este o parte comună a imobilului (ca și acoperișul, scările de acces etc.), faptul că nu a fost trecută în contract nu duce la concluzia că ea nu a format obiectul acestuia.

Legat de această situație, în practica judecătorească s-a ridicat problema dacă dreptul locatarului de a folosi curtea cuprinde ori nu și prerogativa garării autoturismului. Instanțele sesizate au decis că este adevărat că, pentru a putea folosi locuința în condiții normale, locatarul este îndreptățit să folosească și curtea, dar acest drept de folosință nu implică și dreptul de garare a autoturismului.

În sprijinul acestei soluții, s-au citat și decizii ale instanței supreme relative la inadmisibilitatea tulburării chiriașului de către proprietarul — locator prin gararea autoturismului în curte, dacă această posibilitate fusese stabilită expres în contractul de închiriere.

În ceea ce ne privește însă, apreciem că negarea **de plano** a posibilității titularului dreptului de folosință asupra curții (fie că este locatar, fie că este proprietar) de a-și gara autoturismul în aceasta, dacă nu există acordul celorlalte persoane ce au dreptul la folosirea curții, constituie o soluție discutabilă.

Așa cum am arătat cu alt prilej, cu referire la o problemă distinctă de cea aici analizată, dar apropiată, constituie o exercitare în principiu normală a dreptului de proprietate (sub aspectul prerogativului **jus utendi**) folosirea terenului curții ca loc de adăpostire a bunurilor mobile (deci și a autoturismului), dar numai dacă aceasta **— în funcție de împrejurările concrete ale cauzei —** nu determină stînjenirea celorlalți titulari ai dreptului de folosire a curții, sub aspectul unor alte destinații economice ale acestei părți comune, cum ar fi — de exemplu — funcția de loc de trecere ; sau, cu alte cuvinte, este conform destinației economice a unei curți de a constitui, spre pildă, și loc de trecere și loc de parcare, dar — puse în cumpănă — cele două funcții nu atîrnă în mod egal, ci evidențiază caracterul mult mai firesc al celei dintîi, urmînd a se mai observa și că dreptul de trecere prin curte nu împiedică totala folosire a acesteia în alte scopuri, pe cînd dreptul de parcare produce o împiedicare mai largă [14]).

Așa fiind, credem că — **mutatis mutandis** — și titularul dreptului de folosință asupra curții, în temeiul unui contract de închiriere, are, **în principiu,** posibilitatea de a-și

---

[11]) De exemplu, doi membri de familie (locatarul principal și unul dintre locatari) sînt încadrați în aceeași unitate sau — pentru cazul locuinței de serviciu — îndeplinesc aceeași funcție (doi cantonieri, doi meteorologi etc.).

[12]) A se vedea Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 97/1977, **cit. supra.**

[13]) A se vedea Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 375/1972, în C.D. 1972, p. 130.

[14]) A se vedea P. Zugrăvescu, L. Mihai, **L'abus dans l'exercice du droit de propriété indivise,** în „Revue roumaine des sciences sociales. Série des Sciences Juridigues" nr. 2/1978, p. 386.

gara autoturismul, chiar dacă aceasta nu a fost prevăzută în mod expres în cuprinsul contractului ; sau, altfel spus, această posibilitatea nu există decît doar numai atunci cînd ea a fost expres interzisă prin convenția părților.

Dar, de bună seamă, și dreptului subiectiv de garare în curte îi sînt pe deplin aplicabile dispozițiile art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954, astfel încît, el trebuie exercitat „în acord cu interesul obștesc, potrivit legii și regulilor de conviețuire socialistă", „potrivit cu scopul său economic și social", altfel nemaifiind ocrotit de lege. Aceasta înseamnă în mod abuziv, deturnîndu-l de la destinația social-economică pentru care a fost recunoscut. Se întîmplă așa, de exemplu, atunci cînd curtea are o suprafață mică și garrarea autoturismului stînjenește posibilitatea trecerii. Dar dacă suprafața curții este destul de mare și amplasarea autoturismului este suficient de îndepărtată de locuințele vecinilor (astfel încît zgomotele, mirosurile, fumul etc. nu îi stînjenesc pe aceștia într-o măsură exagerată), nu vedem de ce să nu se considere că dreptul subiectiv amintit este exercitat neabuziv.

Soluția pe care o promovăm este, credem, singură în concordanță cu realitățile incontestabile ale societății moderne, în cadrul căreia autoturismul a devenit o prezență cotidiană, obișnuită. Nu se mai poate susține astăzi, precum în urmă cu cîteva decenii, că reprezintă un fenomen neobișnuit, anormal zgomotul produs — într-o localitate — de motorul unui autoturism. Iar în localitățile urbane, nu mai există, practic, străzi pe care să nu circule autoturisme și al căror zgomot să nu fie perceput de către locatari. De aceea, adăugarea zgomotului produs, de două-trei ori pe zi, cu ocazia garării autoturismului unui vecin în curte nu ni se pare a constitui **—în mod normal —** o tulburare ieșită din comun pentru o persoară care, oricum, percepe asemenea zgomote zilnic. Cît privește mirosurile și fumul, nu trebuie să se uite împrejurarea că, pentru a putea circula, toate autovehiculele sînt supuse anual unei revizii tehnice, inclusiv sub acest aspect, astfel încît aceste emanații se situează — în mod obișnuit — în limite admise de actele normative în materie. De asemenea, în condițiile în care numărul autovehiculelor a crescut foarte mult, locurile publice de parcare (inclusiv carosabilul și trotuarele arterelor de circulație) devin din ce în ce mai mult — în localitățile urbane — insuficiente, astfel că parcarea în curte degrevează suprafața arterelor de circulație, facilitînd traficul.

● DREPTUL LOCATORULUI DE A VIZITA LOCUINȚA ÎNCHIRIATĂ

Potrivit art. 1 420 pct. 3 C. civ., „Locatorul este dator, prin însăși natura contractului, fără să fie trebuință de nici o stipulație specială :

3. de a face ca locatarul să se poată folosi neîmpiedicat (de lucru — n.ns., M. L.) în tot timpul locațiunii".

De aceea, locatorul (precum și succesorii săi în drepturi) are o obligație de garanție pentru propria faptă, adică trebuie să se abțină de la orice fapt personal care ar duce la tulburarea folosinței pentru locatar. Acestei obligații îi corespunde dreptul subiectiv corelativ al locatarului.

Pe de altă parte însă, în practica noastră judecătorească s-a statuat, pe bună dreptate, că : „Dreptul de a folosi locuința închiriată nu este un drept absolut, care exclude posibilitatea proprietarului de a supraveghea modul în care se exercită folosința sau de a-și valorifica dreptul de dispoziție asupra locuinței.

Astfel fiind, în cazul în care, în mod abuziv, locatarul interzice proprietarului vizitarea locuinței, împreună cu persoanele care intenționează să o cumpere, instanța este îndreptățită — în temeiul drepturilor ce se desprind pentru proprietar din prevederile art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954 — să-l oblige a permite proprietarului și celor ce-l însoțesc accesul în locuință, stabilind în acest scop zile ale săptămînii și ore determinate" [15].

Așadar, mai întîi, dreptul subiectiv al locatarului de a nu îi fi tulburată folosința trebuie exercitat neabuziv, în spiritul dispozițiilor art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954, nefiind permis a nu se ține seama de necesitatea neîmpiedicării exercitării drepturilor concurente ale celorlalte persoane, cum ar fi locatorul ; iar în al doilea rînd, nici locatorul nu își poate exercita abuziv dreptul de vizitare a locuinței, urmînd ca instanța să stabilească în concret perioadele de timp în cursul cărora se va realiza exercitarea.

● CAZUL SCHIMBULUI OBLIGATORIU DE LOCUINȚE

Potrivit art. 64 alin. 1, „Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor sprijini, la cerere, persoanele care au locuință proprietate personală, dar nu locuiesc în ele, să se mute în aceste locuințe. În acest scop, vor închiria persoanelor care dețin locuințele respective, fie locuințele oferite în schimb de proprietari, fie alte locuințe din fondul locativ de stat, cu respectarea dispozițiilor legale privind normarea suprafețelor locative".

Aplicarea acestui text legal a pus, în mai multe rînduri, în fața instanțelor noastre judecătorești necesitatea invocării dispozițiilor art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954. În cele ce urmează vom face referire la două asemenea cauze.

a) Astfel, într-o speță [16], reclamantul a solicitat evacuarea a doi locatari din locuința proprietatea sa personală, oferindu-le în schimb o altă locuință, aflată în proprietatea personală a celui de-al treilea pîrît, acesta din urmă locuind într-un alt imobil. Întrucît proprietarul locuinței oferite în schimb s-a opus închirierii contractului de închiriere cu cei doi locatari, reclamantul a mai cerut și suplinirea prin hotărîre judecătorească a consimțămîntului acestuia. Pentru soluționarea cauzei, instanța noastră supremă a cercetat dacă refuzul pîrîtului de a consimți la efectuarea schimbului solicitat de către reclamant constituie exercitarea legală a unui drept sau îmbracă forma unui abuz, caz în care consimțămîntul necesar efectuării schimbului de locuințe poate fi suplinit pe bază de hotărîre judecătorească. Pe această linie de gîndire, s-a constatat că pîrîtul nu locuiește în apartamentul indicat pentru schimb și nici nu a solicitat sprijin pentru a se muta în această locuință a sa, cu respectarea dispozițiilor art. 64, învederînd doar că nu este de acord cu schimbul de locuințe. Sub un alt aspect, la data soluționării cauzei, apartamentul respectiv era ocupat de trei familii, iar, ca rezultat al schimbului cerut de către reclamant, în apartament ar fi rămas numai două familii, împrejurare mai favorabilă pentru proprietar, care, în ipoteza cînd va solicita sprijin în vederea mutării în apartamentul său, va fi obligat să ofere locuințe în schimb numai pentru aceste două familii. De aceea, s-a decis că în raport de toate aceste împrejurări, refuzul pîrîtului... de a consimți la schimbul de locuințe propus... este nejustificat, proprietarul prevalîndu-se de un drept contrar prevederilor art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954.

b) Într-o altă speță, s-a decis că în cazul în care trei persoane — soț, soție și copil major —, coproprietari ai două apartamente situate în aceeași clădire, dar locuind numai într-unul dintre ele, solicită — în temeiul art. 64 — să se mute în celălalt, iar chiriașii acestuia din urmă, prin schimb obligatoriu, să treacă în cel locuit de coproprietari, este necesar ca reclamanții-coproprietari să justifice un interes legitim special în acest sens [17].

În dezacord cu această soluție, în literatura de specialitate s-a arătat că „... în aplicarea art. 64 din Legea nr. 5/1973, nu se cere coproprietarilor să justifice o rațiune specială, motivînd de ce solicită să se mute dintr-un apartament, proprietatea lor personală, în celălalt apartament, tot proprietatea lor. Singurul drept pentru chiriași, izvorît din art. 64 din Legea nr. 5/1973, este de a pretinde să li se pună la dispoziție o altă locuință, în condițiile acestui text și cu respectarea dispozițiilor legale privind normarea suprafeței locative. [18]

---

[15]) Trib. Jud. Bistrița-Năsăud, dec. civ. nr. 550/1976, în R.R.D., nr. 5/1977, p. 67.

[16]) A se vedea Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 739/1976 în **C.D. 1976**, p. 119—122.

[17]) A se vedea Trib. Jud. Cluj, dec. civ. nr. 933/1976 (cu notă critică de G. Vasu), în R.R.D., nr. 10/1978, p. 40—43.

În ceea ce ne privește, socotim și noi că această din urmă opinie este cea corectă, dar că ea este susceptibilă de următoarea completare : „Dacă reclamanții nu aveau obligația de a justifica un interes legitim special al acțiunii, fundamentată pe dreptul lor de a opta între a locui în unul sau celălalt dintre apartamente, nu mai puțin, în speță, se putea pune în discuție problema abuzului de drept (art. 3 din Decretul nr. 31/1954), dat fiind că dreptul prevăzut de dispozițiile art. 64 din Legea nr. 5/1973 nu poate fi considerat ca un drept nesusceptibil de abuz...

Firește, incumbă celor vătămați prin exercitarea drepturilor respective ... să dovedească, dacă era cazul, caracterul abuziv al exercitării lor de către reclamanți. (...)

Pe de altă parte, problema abuzului de drept se putea pune, în egală măsură, nu numai în cazul reclamanților, ci și cu privire la refuzul pîrîților de a se muta într-un alt apartament, practic cvasiidentic, situat în aceeași clădire". [19]).

• DREPTUL LOCATARULUI DE A SE OPUNE LA CUMPĂRAREA LOCUINȚEI DIN FONDUL LOCATIV DE STAT DE CĂTRE UN ALT LOCATAR

În conformitate cu dispozițiile art. 42-44 din Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație, cetățenii care dețin în calitate de chiriași locuințe din fondul locativ de stat au dreptul ca, în anumite condiții, să le cumpere, beneficiind și de credite din partea statului.

În legătură cu această posibilitate, în literatura de specialitate s-a discutat asupra soluției ce trebuie dată dacă locuința este ocupată de mai mulți locatari, **titulari de contracte distincte**, care își manifestă deopotrivă dorința să o cumpere. Într-o opinie, la care nu aderăm, într-o asemenea situație va trebui să se recurgă la ordinea de prioritate stabilită în art. 16 din Legea nr. 4/1973 pentru acordarea creditelor în vederea construirii sau a cumpărării de locuințe. Într-o altă opinie, pe care o considerăm justificată, locuința nu va putea fi cumpărată de unul dintre chiriași decît cu consimțămîntul tuturor celorlalți titulari de contracte distincte, adăugîndu-se că aceasta trebuie să fie soluția nu numai atunci cînd toți titularii doresc, deopotrivă, să cumpere locuința, ci și atunci cînd unii dintre ei doresc să își păstreze calitatea de chiriași, fără pericolul schimbului obligatoriu întemeiat pe art. 64.

Apropiat de această ipoteză, în practica judecătorească s-a mai ridicat însă și o altă problemă, relativă, la soluția ce trebuie dată atunci cînd dezacordul intervine **nu între titulari de contracte distincte, ci între membrii aceleiași familii, care dețin locuința în temeiul aceluiași contract de închiriere.**

Sîntem de părere că și această problemă trebuie rezolvată potrivit principiilor enunțate pentru cazul anterior, fiind deci necesar consimțămîntul celorlalți membri ai familiei, fie că aceștia ar dori și ei să cumpere locuința, fie că — dimpotrivă — ar dori să își păstreze calitatea de chiriași.

Se poate — așadar — vorbi de **un drept al locatarului de a se opune la cumpărarea locuinței din fondul locativ de stat de către un alt locatar.** Și, de bună seamă, acestui drept subiectiv îi sînt pe deplin aplicabile dispozițiile art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954, în înțelesul că exercitarea sa abuzivă conduce la încetarea ocrotirii ce îi este acordată de lege. Asupra împrejurării dacă exercitarea dreptului amintit a fost ori nu abuzivă s-au axat, de exemplu, discuțiile într-o cauză soluționată recent în practica noastră judecătorească [20].

Astfel, reclamanții (soț și soție) au solicitat ca prin hotărîrea ce se va pronunța să fie suplinit consimțămîntul pîrîtului (tatăl reclamantei), necesar cumpărării de către reclamanți (în temeiul art. 42-44 din Legea nr. 4/1973) a apartamentului în care locuiesc toți trei. Din probele administrate, a rezultat că titular al contractului de închiriere este pîrîtul, iar fiica acestuia are drepturi locative proprii și egale din care decurg și drepturile locative derivate ale soțului său. Între reclamanți și pîrît s-a creat o stare de tensiune care l-a determinat pe aceasta din urmă să refuze a-și da consimțămîntul pentru cumpărarea apartamentului de către cei doi reclamanți. Aceștia au declarat în fața instanței că își asumă obligația ca, după cumpărare, să nu îl evacueze pe pîrît, care își va păstra calitatea de chiriaș. Față de toate acestea, ei au susținut că opunerea pîrîtului de a-și da consimțămîntul constituie un abuz de drept, în lumina dispozițiilor art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954.

Instanța a respins acțiunea, considerînd-o neîntemeiată. În acest sens, s-a arătat că opunerea pîrîtului nu îi prejudiciază cu nimic pe reclamanți, care au posibilitatea, în situația în care doresc să dobîndească, în proprietate personală, un apartament, să încheie un contract de construire cu întreprinderea specializată. Dimpotrivă, dacă s-ar admite acțiunea, s-ar crea o situație incertă pentru pîrît, care, la o schimbare de atitudine a proprietarilor (previzibilă, dat fiind starea de tensiune existentă) ar putea fi evacuat, fiindu-i mai greu să își găsească o locuință, întrucît are o vîrstă apropiată de pensionare.

În ceea ce ne privește, aderăm pe deplin la soluția de respingere a acțiunii (întrucît nu este vorba de o exercitare abuzivă a dreptului de opunere), dar apreciem că, față de motivarea instanței, sînt necesare unele precizări suplimentare relative la condițiile posibilei evacuări a pîrîtului. Astfel, este indubitabil că, odată apartamentul cumpărat, pîrîtul nu se va mai putea bucura de o stabilitate certă în locuință. Aceasta rezultă din compararea situației sale de dinainte și după eventuala cumpărare a apartamentului de către reclamanți. Cît timp pîrîtul este chiriaș într-o locuință din fondul locativ de stat, el o ocupă în baza unui contract încheiat pe termen determinat, dar, potrivit pct. 3 alin. 2 din contractul-tip de închiriere (aprobat prin Anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 860/1973), „La expirarea termenului chiriașul are dreptul la reînnoirea contractului". Pe de altă parte, acest drept nu va mai exista niciodată după cumpărarea locuinței de către reclamanți, decît doar dacă (cea ce nu se întîmplă însă în speță) proprietarii nu ar mai locui în apartamentul cumpărat (întrucît, potrivit art. 61 și 62, apartamentul proprietate personală situat în mediul urban și care nu este locuit de proprietar și familia sa este supus în întregime normării și închirierii, în condițiile prevăzute pentru fondul locativ de stat, existînd deci și dreptul de preferință la reînchiriere). Într-adevăr, atunci cînd apartamentul situat în mediul urban este locuit parțial de către proprietar și familia sa, sînt posibile două variante :

a) fie ca locatarului să i se închirieze o parte din suprafața la folosința căreia are dreptul proprietarul și familia sa, potrivit normei de o cameră de persoană, plus încă cel mult două pentru întreaga familie (art. 60 alin. 1 lit. a) ;

b) fie ca locatarului să i se închirieze o suprafață disponibilă, adică din camerele separate ce depășesc norma cuvenită proprietarului și familiei sale (art. 60 alin. 1 lit. b).

a) În prima situație, închirierea este facultativă și contractul va fi guvernat — cu unele excepții — de dispozițiile Codului civil referitoare la locațiune, ceea ce înseamnă că el poate fi încheiat pe termen nedeterminat (cu posibilitatea denunțării unilaterale de către oricare dintre părți — art. 1436 alin. 2 C. civ.) sau pe termen determinat (încetînd la expirarea termenului — art. 1436 alin. 1 C. civ.) — în ambele cazuri neexistînd un drept de preferință la reînnoirea contractului și nici posibilitatea evacuării condiționate de atribuirea unei alte locuințe. Cît privește posibilitatea prorogării legale, trebuie arătat că toate actele normative care au dispus-o au avut întotdeauna în

[19]) **Nota Redacției** la Trib. Jud. Cluj, dec. civ. nr. 933/1976.

[20]) Jud. sect. 2 București, sent. civ. nr. 8472/1984.

redere numai contractele de închiriere **existente** (deja încheiate, aflate în curs de executare) la data intrării lor în vigoare, ceea ce nu era cazul în speță (sentința fiind pronunțată la 11 decembrie 1984, iar Decretul nr. 386/1983 referindu-se la contractele existente la data de 1 ianuarie 1983). Din toate acestea rezultă că, în oricare dintre variantele de mai sus, chiriașul are o situație dezavantajoasă comparativ cu cea de care beneficia mai înainte de cumpărarea apartamentului.

b) În cea de-a doua situație, închirierea camerelor separate ce depășesc norma proprietarului și a familiei sale se va putea face, de asemenea, fie pe termen nedeterminat, fie pe termen determinat — cu consecințele deja expuse sub aspectul încetării contractului și a evacuării chiriașului. Iar dacă, prin jocul dispozițiilor art. 7 din H.C.M. nr. 860/1973, ca urmare a refuzului proprietarului de a închiria suprafața disponibilă, comitetul (biroul) executiv al consiliului popular va desemna, printr-o somație scrisă, persoana cu care proprietarul să încheie contractul, iar această persoană ar fi — prin ipoteza noastră — chiar pîrîtul din speță, contractul încheiat va avea același regim juridic, deja expus, al încetării și evacuării. Și, mai departe, dacă proprietarul refuzînd să încheie contractul cu persoana desemnată, încheierea se va face în numele său de către reprezentantul comitetului executiv al consiliului popular, acest contract ar avea un termen de cel mult un an, urmînd ca la încetarea lui proprietarul să încheie contract (pe termen determinat ori nedeterminat) cu aceeași persoană sau cu o alta și — în caz contrat — procedura să se repete. Din toate acestea, rezultă, din nou, că — în toate variantele de mai sus — chiriașul nu se mai bucură de stabilitatea pe care o avea în locuință mai înainte de cumpărarea acesteia.

În sfîrșit, pentru toate situațiile de mai sus (corespunzătoare ipotezei în care proprietarul și familia sa ocupă parțial apartamentul situat în mediul urban), stabilitatea chiriașului este afectată de posibilitatea schimbului obligatoriu de locuință.

Toate aceste inconveniente demonstrează că, în asemenea cazuri, opunerea unuia dintre locatari la cumpărarea de către un alt locatar a locuinței din fondul locativ de stat nu poate fi considerată ca un abuz de drept.

• ÎNCETAREA CONTRACTULUI DE ÎNCHIRIERE ÎN CAZUL DIVORȚULUI SOȚILOR

Potrivit art. 22, „În caz de divorț, dacă soții nu au convenit altfel, beneficiul contractului privitor la locuință folosește soțului căruia i s-au dat în îngrijire copiii, iar în cazul cînd nu sînt copii, soțului care a obținut divorțul. În toate celelalte situații instanța care pronunță divorțul va hotărî care dintre soți va avea beneficiul contractului privitor la locuință".

Aplicarea acestui text a pus — sau ar fi putut pune —, în rezolvarea unor cauze, problema invocării dispozițiilor art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954.

a) Astfel, este posibil ca în favoarea unuia dintre foști soți să militeze criteriile stabilite de art. 22, dar — în același timp — acesta să aibă o altă locuință, astfel încît cererea sa de a i se atribui beneficiul folosinței locuinței deținute pînă la divorț (și de care celălalt soț are nevoie) să constituie manifestarea unui abuz de drept.

De aceea, în literatura de specialitate s-a arătat: „În ipoteza în care este **neîndoielnic** că soțul, în favoarea căruia operează criteriile prevăzute de art. 22 din Legea nr. 5/1973, nu are nevoie de locuința în litigiu, avînd, de pildă, în proprietate exclusivă o locuință corespunzătoare, care îi asigură lui, cît și, dacă este cazul, copiilor care i-au fost încredințați, condiții corespunzătoare de locuit — inclusiv norma locativă la care sînt îndreptățiți —, instanța va putea înlătura, motivat, criteriile de preferință prevăzute de lege și să atribuie locuința în litigiu celuilalt soț, care, efectiv, are nevoie de ea.

În principiu, însă, asemenea împrejurări extrinseci nu afectează dreptul la atribuirea locuinței comune" [21]

Pe această linie de gîndire, instanța noastră supremă a statuat împrejurarea că soțul — căruia, la desfacerea căsătoriei, i s-au încredințat, spre creștere și educare, copiii rezultați din căsătorie — este coproprietar asupra unei alte locuințe nu poate constitui un motiv de pierdere a dreptului său locativ și nici a dreptului locativ al copiilor asupra locuinței ce a format domiciliul comun al foștilor soți. [22]

De asemenea, s-a mai hotărît că soțul căruia i s-a încredințat spre creștere și educare copilul minor este îndreptățit să obțină beneficiul contractului de închiriere asupra locuinței, chiar dacă are în proprietate o locuință, pe care însă nu o poate folosi, fiind insalubră. [23]

În amîndouă aceste situații, precum și în altele asemănătoare, nu s-ar putea susține că ne-am afla în prezența exercitării de drepturi altfel decît „în acord cu interesul obștesc, potrivit legii și regulilor de conviețuire socialistă" ori a deturnării acestora de la „scopul lor economic și social" (art. 1 și 3 din Decretul nr. 31/1954).

b) Sub un alt aspect, într-o cauză civilă s-a statuat că, deși s-a hotărît, în primă instanță, desfacerea căsătoriei prin divorț și atribuirea copilului soției, spre creștere și educare, beneficiul locuinței nu poate fi totuși acordat acesteia din urmă de instanța de recurs, în situația în care ea a obținut stabilirea domiciliului în orașul mare — în care se află locuința în litigiu — după pronunțarea hotărîrii judecătoriei, dar anterior rezolvării cauzei în recurs, dacă se constată că schimbarea domiciliului a fost făcută numai **pro causa**, iar nu în scopul de a locui efectiv în acea localitate.

În dezacord cu această soluție, în literatura de specialitate s-a arătat că stabilirea domicilului în „orașul mare" a soțului care invocă beneficiul contractului de închiriere în condițiile art. 22 din Legea nr. 5/1973 poate avea loc pînă la data despărțirii, prin aceasta înțelegîndu-se nu momentul despărțirii în fapt, ci acel al pronunțării sentinței judecătoriei, iar, dacă s-a declarat recurs de către soțul respectiv, data soluționării recursului.

Socotind că această din urmă opinie este cea corectă, apreciem — și noi — că, totuși, **„ea nu poate fi absolutizată**, întrucît și exercitarea dreptului de a obține, ca urmare a căsătoriei, schimbarea domiciliului într-un oraș mare și apoi de a solicita atribuirea beneficiului contractului de închiere în condițiile art. 22 din Legea nr. 5/1973, **este susceptibil de a fi folosit abuziv**, de vreme ce un atare drept nu poate fi inclus în sfera celor nesusceptibile de abuz.

Așa fiind, ... este posibil, **uneori** (s. ns., L.M.), să nu se atribuie beneficiul contractului de închiriere acelui soț care, deși îndeplinește condițiile art. 22 din precitata lege, și-a făcut schimbarea domiciliului în „orașul mare" în scurtul răstimp dintre pronunțarea sentinței judecătoriei și judecarea recursului ori chiar anterior rezolvării cauzei în prima instanță, dar după despărțirea în fapt și promovarea acțiunii de divorț de către oricare dintre soți, **dacă se va dovedi că dreptul a fost exercitat în mod abuziv**" [24].

Lucian MIHAI
Asistent universitar — Facultatea de Drept din București

---

[21]) A. Iacovescu, D. Rizeanu, **Probleme legate de interpretarea și aplicarea articolului 22 din Legea nr. 5/1973**, în R.R.D., nr. 10/1981, p. 22.

[22]) A se vedea Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 451/1979, în **C.D. 1979**, p. 95-96.

[23]) A se vedea Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 2078/1979, în **C.D. 1979**, p. 97—99.

[24]) A se vedea **Nota Redacției** la Trib. Jud. Dolj, dec. civ. nr. 1007/1979.

Expertize contabile şi tehnice

Metodologia de stabilire a valorilor lucrărilor de reparaţii şi a lucrărilor noi în sectorul de servire în construcţii

1. Stabilirea costului şi decontarea lucrărilor de reparaţii, completări şi îmbunătăţiri în sectorul servirii populaţiei se execută după o legislaţie tehnico-financiară amintită mai sus — diferită de cea din sectorul socialist — şi ea este fixată, pentru Bucureşti, de către Decizia nr. 165/1980 CPMB, Comitetul Executiv.

În cadrul acestei decizii s-au elaborat de către Consiliul Popular al Municipiului Bucureşti, prin Oficiul de preţuri şi tarife şi Direcţia generală de dezvoltare şi Administraţia locativă (DGDAL), un set de cataloage de preţuri fixe de deviz pentru reparaţii şi lucrări de construcţii (RPCp 1980), reparaţii de instalaţii sanitare (RPSp 1980) reparaţii instalatii electrice (RPEp), RPIp 1980 reparaţii de instalaţii de încălzire centrală RPGp, (reparaţii de instalaţii de gaze) care acoperă necesarul uzual al tuturor lucrărilor de speţă, la reparaţii şi lucrări mici de construcţii.

Prin această reglementare se renunţă la modul de lucru anterior — de stabilire a preţurilor — în sectorul servirii populaţiei, prevăzută în Decizia 931/1978 a CPMB-ului, în toate aspectele de preţ propriu-zis.

Este de menţionat că, în conformitate cu „Nota privind folosirea cataloagelor de preţuri fixe" — „...preţurile fixe de deviz se aplică pentru toate lucrările de prestaţie în construcţii (lucrări noi sau de reparaţii) indiferent de executant", prevedere care se regăseşte trecută şi în Decizia nr. 165/1980, art. 2, care arată că :

— „Devizele de lucrări de construcţii şi instalaţii care se contractează cu populaţia, se întocmesc pe baza preţurilor fixe de deviz, prevăzute în cataloagele pentru populaţie seria 1980, aprobate prin prezenta decizie...".

Rezultă de aici că indiferent dacă lucrarea respectivă se execută ca urmare a unui contract cu o întreprindere de specialitate (ICRAL, cooperativă etc.), sau prin forţe proprii, în regie, costul lucrărilor trebuie stabilit după aceste cataloage de preţuri fixe pentru lucrări de construcţii sau instalaţii, în sectorul de servire, şi aceasta, fie că este vorba de o reparaţie — de exemplu — reparat o fereastră, sau înlocuirea ei totală ; fie că este vorba de reparaţia radicală a unei camere vechi, sau de adăugirea, pornind de la fundaţie, a unei camere noi.

Prin modul lor de elaborare, cataloagele de preţuri fixe de deviz pentru lucrările de prestaţii pentru populaţie (RPCp, RPSp, RPEp, RPIp, RPGp seria 1980) răspundeau necesităţii de a avea un preţ fix, pentru fiecare articol de lucrări care se execută, astfel ca beneficiarul să poată afla de la început costul total al lucrării şi al fiecărui articol în parte.

Fiecare articol din cataloagele de mai sus, are deci prevăzut :

a) Un simbol, indicînd capitolul şi numărul articolului respectiv (de pildă RPC B11 — catalogul reparaţii construcţii capitol B (betoane), poziţia 11) ;

b) O descriere pe scurt a cuprinsului articolului (de pildă „Beton armat marca B 250 în cantităţi mici, la consolidări de elemente) ;

c) O unitate de măsură (de pildă, m^3) ;

d) preţurile propriu-zise.

Preţul fix total (col. 4) reprezintă adunarea coloanelor componente (materiale — col. 5) ; manopera (col. 6) ; utilaje (col. 7) şi „alte cheltuieli" (col. 8) ; poziţionarea preţului fix total iniţială în col. 4, este destinată cunoaşterii de la început, de către beneficiar, al preţului total.

Se dă mai jos un exemplu din Catalogul RPCp 1980.

Simbol cod	Denumire articol	Unit. de măsură	Preţ fix total (în lei)	din care : mat.	manop.	util.	alte chel.
RPC B 11 - (simbol) 791.252.88.01.01 (Codul ce a fost introdus pentru eventuala — viitoarea — prindere pe calculator	Beton armat marca B 250 în cantităţi mici, la consolidări de elemente din beton armat	m^3	610,85	433,85	79,95	—	97,25

Prin adunarea la finele devizului, pe coloane şi la total, se obţin, simplu, valoarea totală a lucrării şi a materialelor ; manoperii, utilajului şi alte cheltuieli [1]).

Pentru o mai exactă detaliere, preţul din coloana 4 (materiale) este compusă, la fiecare articol de deviz, din însumarea totalităţii materialelor (considerate la preţul cu amănuntul, pentru sectorul de populaţie), necesare pentru a executa o unitate din articolul respectiv de deviz. Aceasta (articolul) se elaborează după o analiză descompusă (de detaliu), care se găseşte (pentru lucrările din sectorul de servire) — în „Indicatorul de norme de deviz seria 1977", indicatoare existente în toate specialităţile în care există cataloagele de populaţie (deci indicator RPC 1977, RPI, RPE, RPS, RPG — seria 1974).

Este de menţionat că aceste indicatoare se folosesc astăzi (1985) **numai** pentru lucrările de servire ; pentru sectorul de stat (la care de asemenea se foloseau, la data elaborării lor) se lucrează — în prezent — după noile indicatoare de reparaţii pentru sectorul de stat (seria RP 1982). Acest aspect va fi detaliat într-unul din articolele viitoare.

Dăm mai jos ca exemplu de articol de norme din „Indicator" unul din articolele respective (articole care se găsesc identice ca simbol, cod şi descriere), atît în „Indicatorul de norme de deviz" 1974, cît şi în „Catalogul de preţuri fixe de deviz în lucrări de prestaţii pentru populaţie „1980").

RPC B11

791.252.88.01.00 „Beton armat, marca B 250, în cantităţi mici, la consolidări de elemente de beton armat".

La toate articolele urmează o scurtă descriere a tehnologiei de execuţie ; ce se cuprinde în cadrul articolului şi ce este exclus ; dacă materialele trebuie să îndeplinească anumite condiţii ; unitatea de măsură ; apoi, se arată consumul de resurse ca în exemplul de mai jos :

Denumirea de resurse	Unităţi de măsură	Cantităţi
materiale :		
— ciment (marca)	kg.	335
— pietriş 7,30 ; 7,70 mm.	mc.	0,677
— nisip 0—7 mm.	mc.	0,180
— apă	mc.	0,180
forţă de muncă :		
— betonist 2	ore	4, 93
— betonist 1	ore	4, 92
— necalificat 2	ore	2, 20

[1]) Prin „Alte cheltuieli" se înţelege : cheltuielile indirecte (12,2%) la materiale + manoperă şi 6%, beneficiul legal al întreprinderii la lucrarea respectivă — înmulţite succesiv.

În exemplul de mai sus, materialele se vor completa cu prețurile lor cu amănuntul ; la finele tuturor cataloagelor RPp seria 1980, pentru servire, se găsesc, în ordine alfabetică, toate materialele care intră în compoziția catalogului, cu baza legală respectivă.

Se va indica — mai departe — modul de corecție al materialelor la care s-au produs modificări de preț.

Manopera utilizată este cea valabilă la data elaborării cataloagelor — Legea 57/1974 — cu aplicarea art. 5/HCM 838/1973 ; o copie a acestei rețele de tarifare găsindu-se în toate cataloagele seria RP 1977 pentru stat, la „Generalitățile" respective.

Prețul fix se obține prin aplicarea succesivă a scăderilor de materiale, manoperă și utilaj, prevăzute în Normativul P 90/1977 Anexa 2 (diferențiate pe tipuri de lucrări), apoi a majorării de 31% de manoperă, și, la total, indirectele 12,2% și beneficiul legal de 6% ; așa cum sînt ele prevăzute în cataloagele de prețuri fixe de deviz (vezi mai jos pct. 8).

Devizierul nu are nevoie să facă toate aceste analize din „Indicatorul (seria RP 1974)" deoarece totalitatea articolelor respective alcătuiesc tocmai „Catalogul de prețuri fixe de deviz pentru lucrările de prestații pentru populație" (RPC, RPS, RPI, RPE, RPG seria 1980).

Pentru articolele care nu sînt cuprinse în cataloagele seria RPp (populație) 1980, există o metodologie de formare a articolului respectiv, nou, necesar, sub forma unei NL (norme locale), cf. prevederilor normative P90/1977 art....

În acest sens, există acordul CSPP 3056/1980 — publicat în lista anexă 1 la Decizia 1965/18 februarie 1980 — (în toate cataloagele de prețuri fixe de deviz, seria RP 1980); care stipulează că astfel de noi prețuri fixe, sau norme locale, se vor efectua în următorul mod :

a) Se face un extras de resurse, cu materialele incluse la prețuri de amănunt, stabilite ca atare; cu manoperele cf. rețelei de tarifare arătată mai sus la pct. 6; se aplică

→

Răsfoind prin dosare

Consecințele documentării juridice înainte de perfectarea contractelor externe

Utilitatea inginerilor în comerțul exterior este de necontestat. Problema care se pune este aceea a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească pentru a participa la negocieri și ceea ce este cel mai important, de a perfecta contracte comerciale de vînzare internațională. În ce ne privește, avem în vedere documentarea juridică asupra problemelor de drept privind contractele comerciale. Răsfoind, mai corect spun, analizînd un astfel de contract încheiat cu un partener american, prin semnarea lui de către directorul adjunct al unei întreprinderi române de comerț exterior, am constatat că, dacă sub aspect tehnico-economic, implicit al eficienței, contractul a fost bine perfectat, sub cel al unor clauze el cuprindea serioase deficiențe care s-au reflectat negativ în derularea lui și, în final, au fost provocate mari pagube patrimoniului întreprinderii române exportatoare și a celei producătoare-comisionare, precum și neîncasarea unei considerabile sume în valută. Cu alte cuvinte au fost aduse importante pagube avutului obștesc.

Care au fost principalele deficiențe ale contractului comercial încheiat ?

● În primul rînd, s-a acceptat deschiderea acreditivului cu numai 5 zile înainte de a încărca marfa pe navă. Acest fapt a făcut ca expedierile făcute cumpărătorului extern să fie într-o continuă nesiguranță cu privire la încasarea prețului.

Într-adevăr, față de faptul că livrarea se efectua în condiția C.I.F., vînzătorul român era obligat să angajeze cheltuieli cu navlosirea, înainte de a primi avizul de deschidere a acreditivului. Au fost situații în care, din aceste motive, marfa a fost încărcată pe navă, înainte de deschiderea acreditivului, pentru a se evita plata unor contrastalii, împrejurare care a accentuat incertitudinea încasării prețului. Încărcarea mărfii pe nava navlosită înainte de deschiderea acreditivului a determinat, în cîteva cazuri, să fie expediată fără ca acreditivul să fi fost deschis, trebuindu-se astfel să se recurgă la plata prin incaso documentar, împrejurare care a condus la neîncasarea contravalorii pînă la această dată.

● În al doilea rînd, prin contract nu s-a înscris în mod clar modul în care trebuie întocmite certificatele de calitate, fapt la care a contribuit din plin și neînțelegerile, sub acest aspect, între întreprinderea de comerț exterior — comisionară și cea producătoare — comitentă : prima solicita ca certificatele de calitate să fie întocmite pe loturi încărcate pe navă, potrivit cererii cumpărătorului extern ; a doua — întreprinderea producătoarea —, susținea că emiterea certificatelor de calitate să se facă pe vagoane expediate în port, ceea ce în fapt a și făcut.

Această dispută a avut ca rezultat : refacerea certificatelor de calitate, operațiune care a întîrziat depunerea spre încasare a documentelor comerciale de plată și, în final, neîncasarea lor datorită expirării valabilității acreditivului, remiterea unor documente de plată neconforme cu acreditivul (în cîteva cazuri), ceea ce a dat prilej băncii externe plătitoare să formuleze rezerve de plată, care nu au mai fost ridicate, și astfel lotul în cauză să nu fie plătit.

● În al treilea rînd, din contract lipsea clauza compromisorie, fapt care a sustras contractul în cauză de la jurisdicția Arbitrajului Internațional de la Paris, care trebuie aleasă prin clauza compromisorie. Ca urmare, competența de judecată a revenit instanței de drept comun din statul american unde își are sediul central cumpărătorul. Consecința acestui fapt este dintre cele mai negative, din care menționăm două: pentru realizarea dreptului material al vînzătorului, devenit creditor, sînt necesare cheltuieli exorbitante, cu taxele de timbru, avocat etc. ; în statul în cauză, legislația este favorabilă importatorului, care are norme de drept excesive cu privire la executarea riguroasă a contractului, calitatea mărfurilor etc.

Exemplul prezentat este numai unul din multe altele, ce demonstrează că atunci cînd nu se cunoaște de către comercialiști (ingineri, economiști etc.) și nu se aplică Dreptul și uzanțele comerciale internaționale, avutul obștesc poate fi grav păgubit, situație ce ce răsfrînge, de regulă, asupra celor vinovați.

DALEX

la materiale reducerile cf. normativ P 90/1977 Anexa 2 (minus 1% la instalații electrice; minus 3% la instalații sanitare, electrice, gaze, construcții); se aplică apoi reducerile de manoperă, cf. aceluiași normativ [P 90/1977 Anexa 2] (—20% la construcții, —5% la instalații gaze, —10% la instalații sanitare, de încălzire, —15% la instalații electrice); în fine se aplică **scăderile de utilaje** (10%).

b) Se aplică la **totalul I, astfel rezultat, o majorare** de manoperă unitară de 31%.

c) Se obține astfel **un total II,** la care se aplică, succesiv, cheltuieli indirecte 12,2% și beneficiul 6%, obținînd astfel prețul fix total.

Se dă mai jos exemplul cuprins în acordul CSPP 3056/1979.

Simbol art. deviz / Denumire art. deviz	Mat	Manop.	Utilaj	Total
RPC Bai Beton simplu B 25 (considerînd materialele și manopera calculate ca mai sus	150	87,20	—	237,20
Reduceri cf. normativ P 90/1977 — la construcții —	—3%	—20%	—10%	
Total I	145,50	69,76	—	215,26
Spor manoperă 31%	—	21,62	—	21,62
Total II	145,50	91,38	—	236,88
Cheltuieli indirecte	12,2%			28,90
(la total II + indirecte) — beneficiu	6%			15,90
				281,73

Rotunjirile se fac la 0,05 lei; prețul de mai sus astfel calculat, a devenit **un preț fix.** Se menționează că recapitulația de mai sus, **nu** se aplică la devizele unei lucrări (care se compune din adunarea simplă a articolelor fixe, deci la care **nu** se mai aplică nici o recapitulație).

(Această greșeală — aplicarea unei recapitulații de tipul de mai sus, la un final de deviz compus din prețuri fixe, permite unor executanți necinstiți să-și majoreze în mod nelegal valoarea lucrărilor executate).

După cum am văzut mai sus, se pot elabora prețuri fixe sau norme locale de aceeași natură, cf. normativ P 90/1977, cunoscînd prețurile cu amănuntul al materialelor componente.

Pentru cazurile în care aceste materiale nu există (nu se desfac) pentru sectorul de servire, prețul acestora se completează în conformitate cu acordul CSPP 3174/1976, ce formează anexa 2 la „Generalitățile" tuturor cataloagelor pentru servire seria RP/1980.

În categoria de mai sus intră materialele mărunte sau cu pondere redusă, care, din cauza interesului economiei naționale, a dificultăților energetice sau de aplicare, se livrează numai unităților de stat, pentru a executa lucrări chiar și cele în sectorul de servire.

În aceste cazuri, pentru a putea fi incluse în cataloagele de prețuri fixe, pentru executarea de lucrări în sectorul de servire, s-au elaborat, după indicațiile CSPP 3174/1976) prețuri **de deviz,** valabile **numai** pentru întocmirea normelor de deviz în a cărei componență intră și care nu reprezintă un eventual preț de vînzare, nu se comercializează pentru sectorul particular, ci se aplică numai în vederea stabilirii prețului cu amănuntul, **numai** pentru executări de lucrări de construcții și instalații materialul respectiv.

Se extrage din „Nomenclatorul de materiale pentru lucrările de construcții-montaj INCERC" la prețul de producție materialul necesar (Experții tehnici în construcție, pot consulta, cu folos, în acest scop „Lista de prețuri de deviz pentru materialele utilizate în elaborarea cataloagelor de prețuri pentru reparații pe articole de deviz 1981 — INCERC 1982", listă simplificată a materialelor ce intră în componența **numai** a cataloagelor de reparații construcții și instalații.

Acestui preț de producție i se aplică, cf. indicațiilor de mai sus, un impozit pe circulația mărfurilor (ICM) de 20%; și apoi un rabat comercial, pe categoria de materiale respectivă, stabilit după normele legale; ambele sporuri prin metoda sutei micșorate.

Se dă mai jos un model de calcul de preț de material din această categorie :

— Codez 100

— adeviz pentru lipit conducte și piese sanitare din pvc, — poziția firmeis, pe bază de ulei sau rășini, cod 48533110008 — preț de livrare la kg. 24,50 lei.

— ICM — 20% cf. Lista anexă 2 la Decizia CPMB 165/80 acord CSPP 3174/1976.

— Rabat comercial 15% cf. Decret 198/1975.

Preț amănunt fără rabat $\frac{100 \times 6{,}40}{100-20} = 8{,}00$

Preț amănunt cu rabat (preț de deviz) $\frac{100 \times 8{,}00}{100-15} = 9{,}41$ **lei/kg, preț final.**

Se menționează din nou că acestea **nu** sînt prețuri de vînzare către public, ci numai prețuri cu care se întocmesc documentații de deviz la articolele speciale, în a căror componență intră; că lucrările respective trebuie să fie executate de unități prestatoare de lucrări de construcții și instalații, și că este, în genere, vorba de materiale cu o pondere sau importanță redusă, deoarece, practic, toate materialele utilizate în acest sector (construcții, instalații, servire), la îndemîna populației, au fixate, pe baze legale, prețuri cu amănuntul.

Se dau mai jos unele rabaturi comerciale, la principalele materiale utilizate în construcții și instalații, pentru uzul eventual al experților tehnici în construcții.

Descrierea tipului de materiale	Rabat (%)	Baza legală
Laminate finite, țeavă, sîrmă, cuie	12	Decr. 197/198
Țevi plumb	7	Idem
Articole și produse refractare	22	Decr. 269/1974
Materiale metalice pentru construcții	13	Decr. 200/1975
Articole tehnice sanitare	13	Idem
Materiale și articole electrice, electronice și electrotehnice	10	Idem
Lacuri, vopsele, coloranți și diluanți	15	Decr. 198/1975
Alte produse chimice	15	Idem
Cherestea de stejar, fag și diferite specii	13,5	Decr. 148/1975
Parchet, frizuri de perete și pervazuri	17.5	Decr. 58/1974
Lemn de construcții rurale	13,5	Decr. 148/1957
Furnir, placaje, panel	17,5	Decr. 132/1974
Produse izolante — carton, împîslitură, trestie țesută stufit	22	Decr. 132/1974
Ceramică fină, obiecte sanitare, lavoare pisoare, vase, bideuri, plăci faianță, cesarom, cahle, gresie, tuburi	15	Idem

În perioada care s-a scurs din 1979—1980 — data elaborării cataloagelor de prețuri fixe pentru sectorul de servire —, s-au produs unele ajustări și reașezări de prețuri la materiale, atît prin apariția unor materiale noi de calitate superioară, cît și prin scoaterea din fabricație

a unor produse îmbătrînite moral, sau prin înlocuiri în tehnologiile de execuţie ale lucrărilor a unor materiale.

Această reaşezare de preţuri s-a făcut, fie pentru o întreagă grupă de materiale (Decret 153/9.14.1982) sau prin ordinele MCI (13000/1982, 14000 şi 14500/1982, 15000/1983) sau pentru produse individuale, pe baza unor decizii ale Ministerului Comerţului Interior de ex., 10120/1983 (faianţă în relief), 10680/1984 (folie pvc etc.), sau prin decizii CPMB (de ex., nr. 1624/1983 în genere pentru produse locale de balastieră şi ceramice brute etc.).

Întrucît deciziile, întocmite pe baza cataloagelor de preţuri fixe de deviz pentru servirea populaţiei (seria RPp 1980), sînt calculate la preţurile de materiale valabile la momentul apariţiei lor (1979—1980), **diferenţa** dintre preţurile din cataloagele respective şi preţul reaşezat pentru diferitele materiale trebuie introdusă în devize şi situaţii de lucrări, pentru a nu prejudicia întreprinderile executante.

Aceasta se face după metodologia conformă acordului CSPP 3P56/1979, adică aplicînd **numai la diferenţă** (valoare care nu a fost inclusă original în catalog) la materialul respectiv, scăderea conform P 90/1977, diferenţiată pe specialităţi (vezi pct. 8) şi respectiv adăugirea cheltuielilor indirect (12,2%) şi a beneficiului (6%).

În acest sens există şi o dispoziţie de detaliu 100137/17.9. 1981 a CPMB, Oficiul de Preţuri şi DADAL 12952/1982 şi care indică :

„... **art. 1** — Noile preţuri cu amănuntul ... se vor include în devize şi în situaţiile definitive de plată, fie prin modificarea preţurilor fixe pe articole de deviz, fie prin aplicarea corecţiilor la finalul devizului.

art. 2 — Aplicarea corecţiei la finalul devizului se va face prin extrasul de materiale la care s-au majorat preţurile şi calcularea valorii (cantităţi-diferenţe între preţurile cu amănuntul vechi şi preţurile cu amănuntul noi) inclusiv cotele din recapitulaţia devizului, respectiv cheltuielile indirecte şi beneficiul.

art. 3 — Valoarea corecţiei se adaugă la valoarea veche (iniţială n.n.) a devizului sau a situaţiei definitive de plată"...

Întrucît modificarea preţurilor fixe de deviz implică o recalculare repetată sau periodică, greoaie, a tuturor normelor de deviz, diferenţele respective se aplică la fiecare deviz sau situaţie de lucrări, în parte, pornind de la extrasul de materiale (piesă ce este obligatorie la documentaţiile respective).

Reamintim (cf. pct. 6 de mai sus) că lista cu preţurile de deviz ale materialelor cu amănuntul seria 1900 se găseşte la finele fiecărui catalog cu preţuri fixe de deviz pentru lucrările de prestaţii (seria RPp 1980); iar cea a preţurilor actuale — faţă de care urmează a se face corecţa — se găsesc difuzate la unităţile de prestare din Bucureşti şi provincie (ICRAL-uri, cooperative de construcţii etc.), extrase sistematizate din principalele dispoziţii de acest fel din : decretele 135/1982, ordinele Ministerului Construcţiilor Industriale 13000/1982, 14000 şi 14500/1982 şi 15000/1983, deciziile CPMB 1624/1983, precum şi alte ordine individuale pentru materiale de mai mică importanţă.

Se vor da, la finele articolului de faţă, unele preţuri actuale (1.06.1985) la unele materiale curent folosite în construcţii, experţii urmînd a-şi completa din sursele indicate mai sus diferenţele pentru corecţii.

Din acest extras al tuturor materialelor ce intră în lucrarea respectivă, se stabilesc diferenţele respective (cantitate de înmulţit cu diferenţa de preţ unitar) la care se aplică în final, succesiv, scăderea conform normativ PQO/ 1977, indirectele 12,2%, beneficiul 6%, iar acest total se introduce ca ultim articol de deviz.

Dăm mai jos un exemplu de corecţie şi de deviz corectat (preţurile şi cantităţile sînt informative).

A. **Extras de materiale aferente lucrării de reparaţii-construcţii...** Str. Înclinată nr. 22, beneficiar Popescu Gheorghe

Material	U/M	Cant.	Dif. preţ lei	Total diferenţă
Humă	kg.	220	—	—
Ciment	kg.	100	1,50	150
Lemn de brad, scîndură categ. a IV-a	mc.	1	—	—
Var bulgări	kg.	300	0,70	210
Cuie construcţii cap coni tip A 5 × 150	kg.	3	3,00	9
			Total	2.400 lei*

— se aplică scăderea cf. normativ P 90/977—3% (pentru reparaţii construcţii)	72 lei	
	2.328 lei	
— cheltuieli indirecte + +12,%	284 lei	Alte cheltuieli (441 lei)
— beneficiu 6%	157 lei	
Total diferenţă preţuri cu amănuntul	2.769 lei	

*) Cifrele sînt orientative

B. **Deviz pentru lucrări de reparaţii-construcţii, în sectorul de servire a populaţiei** (Str. Înclinată 22) beneficiar Popescu Gh.

Simbol	Denumire articol	Cant.	Preţ fix	Total	mat.	man.	util.	alte chelt.
1	Tencuieli	mp. 100		1320				
RPCJ 10	interioare	13,20		400				
	subţiri la	4,00						
	pereţi şi stîlpi	7,10				710		
		—					—	
		2,10						210
32	Confecţionare	292,80		2928				
RPC O 3	de foi de uşi	195,05		1951				
	exterioare	51,15				511		
	duble, pe toc existent din cherestea	—					—	
	de răşinoase	46,60						466
*) Total		24714		18300	3800	—		2612
33								
NL								
Corecţie preţuri cu amănuntul		2769		2328	—	—		441
*) Total final		27483		20628	3800	—		3055

*) Cifrele sînt orientative.

Dăm mai jos, informativ, unele preţuri actuale ale unora din principalele materiale de construcţii şi instalaţii, aşa precum se găsesc la depozitele de materiale pentru marele public.

Experţii urmează a calcula diferenţele faţă de preţurile cu amănuntul, prevăzute la finele cataloagelor cu preţuri fixe de deviz pentru lucrările de prestaţie seria RP 1980 şi a le introduce la finele devizelor, sau a situaţiilor de lucrări, după indicaţiile de la pct. 13 de mai sus.

Denumire materiale	U/M	Preț actual la U/M în lei	Baza legală
Balast	mc.	149	Dec. 1624/83 CPMB
Bandă oțel carbon laminată la cald	kg.	5, 25	OMCI 15000/83
Bitum pentru izolații	kg.	2, 90	OMCI 15000/83
Blocuri pentru zidărie din BCA 240 × 290 × × 138	buc.	4, 75	OMCI 15000/83
Idem, alte formate/m³	mc.	500	Idem
Cuie cu cap conic A 18,0 × 3 — 8 × 2,25	kg.	8, 75	Idem
Cărămizi pline sau cu pană la 15% goluri presate 240 × 115 × 63	buc.	preț mediu 1,140	1624/983 CPMB
Cărămizi subțiri sobe	buc.	8,834	Idem
Ciment	kg.	2, 50	OMCI 13000/82
Ciment colorat	kg.	4, 50	Idem
Clei de oase	kg.	22, 00	OMCI 14000/82
Carton asfaltat CA 1100 cu filer pe două părți	mp.	6, 75	OMCI 10119/83
Cherestea fag, dulapi scurți tiviți tip C	mc.	1163	OMCI 15000/83
Cherestea stejar, dulapi scurți tiviți tip B	mc.	2268	
Ipsos construcții cal. 1	kg.	1, 50	OMCI 13000/83
Geam tras 3 mm.	mp.	24, 60	OMCI 11000/81
Nisip	mc.	132, 00	CPMB Dec. 1624
Împletitură fibre sticlă IA 100	mp.	5, 80	OMCI 9885/83
Olane argilă 400 × 180 × 140	buc.	1, 94	OMCI 15000/83
Oțel IOL 37/1 — 42/1 (80 — 160 mm)	kg.	4, 75	Idem
Oțel beton neted 0,673 — ∅ 6,7	kg.	4, 75	Idem
Idem ∅ 8—16	kg.	4, 50	Idem
Plăci cesarom simplu, stropite 50 ×100 ; 100 × 100	mp.	151, 00	Idem
Idem oranj, violet, roz, format mic 50 × 50	mp.	201	Idem
Idem, 50 × 100 ; 100 × 100	mp.	227	Idem
Palux sol. I. SL 006/24	kg.		
Pietriș	mc.	37, 00	Idem
Sirmă moale neagră 1,00 mm.	kg.	156, 00 8, 50	CPMB 1624/83 OMCI 15000/83
Țiglă argilă presată cu jghiaburi Jimbolia	buc.	3, 77	Idem
Tablă zincată 0,3 mm. cal. I	kg.	12, 00	OMCI 14000/82
Idem, declasată	kg.	8, 25	Idem
Vopsea vinarom	kg.	22	OMCI 15000/83
Var bulgări	kg.	120	CPMB 739/82
Var pastă	mc.	672	Idem

Arh. **Aurel CRISTIAN**
expert tehnic

Raporturi de muncă

Răspunderea membrilor comisiilor pe domenii din cadrul unităților socialiste

Activitatea personalului muncitor din unitățile economice socialiste se desfășoară în două modalități :

— prin îndeplinirea sarcinilor proprii de serviciu, stabilite în : contractul de muncă (individual și colectiv), în regulamentul de organizare și funcționare a unității și regulamentul de ordine interioară, în actele normative și prin dispozițiile persoanelor ce dețin posturi ierarhic superioare etc. ;

— prin lucrul în cadrul unor comisii, constituite potrivit legii, caz în care munca fiecărei persoane se conjugă cu a celorlalți membri din colectiv, îndeplinind în acest fel o activitate comună.

Comisiile pe domenii instituite și reglementate prin art. 43-45 din Legea nr. 5/1978 și de prevederile cuprinse în anexa nr. 2 a legii, desfășoară o activitate în comun, fiind constituite din unii membri ai personalului unității socialiste.

În conformitate cu prevederile art. 43-45 din Legea nr. 5/1978, toate comisiile pe domenii din cadrul unităților economice socialiste de state sînt considerate organisme obștești. Alcătuită din 3—11 membri desemnați de adunarea generală a oamenilor muncii, comisiile au rolul de a sprijini organele de conducere colectivă ale unității în adoptarea și aplicarea măsurilor necesare realizării sarcinilor de plan (art. 44 din Legea nr. 5/1978). Potrivit aceleiași prevederi sus-citate, comisia conlucrează strîns cu compartimentele de muncă din întreprinderi. Astfel cum rezultă deci din art. 42 și 43 din lege, precum și din anexa 2 a aceleiași legi în care sînt prevăzute principalele atribuții ale comisiilor pe domenii, aceste organisme obștești nu îndeplinesc în mod direct și nemijlocit anumite funcții sau sarcini în cadrul procesului de producție, avînd mai mult rolul de a sprijini și a colabora cu organele de conducere, cu compartimentele funcționale din întreprinderi și cu personalul direct productiv. Datorită acestui fapt este greu de imaginat cum ar putea fi angrenată răspunderea materială a membrilor unei comisii, deoarece între activitatea sau inactivitatea acestora și prejudiciul produs unității nu poate exista o legătură directă de la cauză la efect. În orice situație, între fapta acestora și prejudiciu se va interpune în mod necesar și fapta ilicită a altor persoane sau organe, astfel încît activitatea membrilor comisiei nu poate constitui „cauza" prejudiciului, ci doar o cauză indirectă sau o condiție a apariției acestuia. Pentru aceste considerente socotim că nu poate exista de una singură răspunderea materială a membrilor comisiilor pe domenii. În cazuri de excepție, cînd totuși se va putea reține culpa acestora iar fapta lor constituie o cauză indirectă ori o condiție concretă și efectivă care a creat posibilitatea producerii prejudiciului, răspunderea lor materială va fi angrenată împreună cu a altor persoane care — în mod di-

rect — au prejudiciat unitatea. Sîntem în prezența unei răspunderi conjuncte în care recuperarea prejudiciului se va face în raport cu partea de contribuție a fiecărei persoane la producerea acestuia.

Se impune însă o precizare. Cele de mai sus cu privire la dificultatea angrenării răspunderii materiale a membrilor unei comisii se referă numai la răspunderea materială a celor în cauză pentru faptele săvîrșite ca membri ai comisiei, în legătură cu atribuțiile acesteia și nu ca persoane încadrate pe funcții sau meserii în cadrul unității (maistru, inginer, muncitor, tehnician). Într-adevăr, aceste comisii sînt alcătuite din muncitori cu înaltă calificare, maiștri, șefi de atelier, economiști, ingineri, desemnați de adunarea generală a oamenilor muncii dintre personalul întreprinderii. Cele de mai sus nu se referă la răspunderea lor materială în calitate de persoane ce dețin anumite funcții sau meserii în procesul de producție, ci ca membri ai unei comisii pentru activitățile desfășurate în cadrul aceste comisii.

Dr. C. JORNESCU

Microinformații externe

● **Discul compact** (asigură perfecțiunea sunetului, datorită înregistrării numerice și a lecturii laser, precum și absența totală a fenomenului uzurii) înregistrează noi programe pe linia miniaturii, ceea ce face posibilă utilizarea sa nu doar în locuințe, ci și în automobile.

Astfel, firmele Philips, Sony, Fujitsu, Pioneer și altele au anunțat lansarea unor modele de discuri compact miniaturizate și antivibrații pentru automobilele melomanilor. Sony a prezentat un model portabil ultracompact, care se poate ține în palma unei mîini sau, în buzunarul de la haină. De asemenea, s-a realizat modelul „Walkman", versiunea cu laser. Mai mult decît atît, cu ajutorul unui adaptor, discul compact poate furniza imagini fixe concomitent cu sunet, încît devin posibile subtitrări și ilustrații diverse.

Înregistrarea numerică permite, de asemenea, transformarea discului compact în „memorie moartă" pentru sisteme informatice. Se întrevăd și alte utilizări variate pentru discul compact și anume: cataloage și listinguri de tot felul, dicționare, hărți rutiere, jocuri video și altele.

● În Japonia, în apropiere de Yokohama, s-a deschis un nou obiectiv comercial, apreciat de presă ca „magazinul viitorului". El dispune de 10 000 mp suprafață de vînzare și funcționează pe sistemul autoservirii. Noutatea o constituie introducerea robotizării pe scară largă. Astfel, cărucioarele pentru transportul cumpărăturilor sînt dotate cu minicalculatoare, ambalarea mărfurilor se face cu ajutorul unor roboți, iar parcarea este coordonată tot prin roboți.

● În Cehoslovacia, consumul de băuturi nealcoolice a ajuns în prezent la circa 112 litri pe locuitor. Ponderea cea mai mare o dețin băuturile de tip cola, tonic și limonadă (47 la sută). Urmează sucurile de fructe (33 la sută), apa minerală (14 la sută) și apa gazoasă (6 la sută). Față de 1980 consumul de băuturi nealcoolice a crescut cu 12 la sută.

● Cei mai mari consumatori de cartofi se găsesc în R.D. Germană, unde consumul anual pe locuitor este de 142 kg. Urmează, în ordine descrescătoare, Polonia cu 119 kg, U.R.S.S. cu 110 kg, China cu 107 kg, Anglia cu 102 kg, Austria cu 84 kg, R. F. Germania cu 81, Canada, Franța, și Cehoslovacia cu 79—80 kg. La polul opus se găsește India, cu numai 11 kg.

● În Franța, în ultimul deceniu consumul de produse lactate a crescut continuu, ajungînd în prezent la 38 kg anual pe o familie. În urma unor sondaje la mai multe hipermagazine a rezultat că, la intrarea în magazine, 62 la sută din vizitatori și-au declarat intenția de a cumpăra produse lactate. La ieșire, însă, aproape 70 la sută achită la casă produse lactate cumpărate din magazin. Multe produse de acest gen sînt cumpărături neprogramate, decizia de cumpărare fiind luată sub impuls.

● În ultimele două decenii, în toate țările vest-europene dezvoltarea rețelei comerciale s-a realizat în special prin hiper și supermagazine. Astfel, în Franța, funcționează în prezent 513 hipermagazine și 5 156 de supermagazine, în Italia 1 700 de supermagazine, în Elveția 750 supermagazine, în Spania 45 de hipermagazine, toate inexistente în urmă cu două decenii.

● Cele mai mari consumatoare de carne sînt Argentina (127 kg anual per capita, S.U.A. cu 114 kg, R. D. Germană cu 107 kg și R.P. Ungară cu 104 kg. În ordine descrescătoare urmează Franța cu 100 kg, R.F. Germania cu 98 kg, Austria cu 97 kg, Canada cu 96 kg, Cehoslovacia 86 kg. La polul opus se găsesc India și Bangladesh cu 1,3—1,5 kg.

● Cei mai mari consumatori de pește sînt locuitorii din țările nordice și Elveția, cu peste 30 kg anual pe locuitor. Printre țările cu consum mare de pește menționăm: U.R.S.S. (25 kg), Franța (24 kg), Canada (22 kg), Polonia (17 kg), Anglia și S.U.A. (16 kg), R.D.G. (14 kg). Ca și la alte produse, consumul cel mai redus de pește se înregistrează în India.

● Un sondaj efectuat către sfîrșitul anului 1983 a urmărit să determine în ce măsură populația poloneză predă (contra plată) diferite materiale recuperabile. Sondajul a folosit metoda chestionarelor trimise prin poștă unui număr de cca 2 600 gospodării. Au fost primite chestionare completate de la circa 1 400 gospodării, adică de la peste 50 la sută din totalul gospodăriilor solicitate să răspundă la întrebări; procentul acesta este considerat satisfăcător, dată fiind metoda folosită (trimiterea chestionarelor prin poștă). Cea mai mare parte dintre gospodăriile care au completat chestionarele au răspuns afirmativ la întrebările puse și anume: 60 la sută din totalul gospodăriilor predau maculatură, 55 la sută pîine uscată, 65 la sută ambalaje din sticlă. În pofida prezumțiilor, s-a constatat că gospodăriile cu venituri mai mari predau și cantități mai mari de asemenea materiale, în special de maculatură și ambalaje din sticlă. S-a constatat, de asemenea, că și nivelul calificării capului de familie joacă un rol însemnat în cantitatea materialelor predate, în sensul că nivelul mai ridicat de pregătire al acestuia influențează în mod pozitiv cantitățile de materiale recuperabile predate. De unde, organizatorii sondajului trag concluzia că nu atît motivele economice, cît nivelul conștiinței civice influențează folosirea rațională a materialelor recuperabile. În fine, și localizarea domiciliului gospodăriilor joacă un rol în această privință: în mediul urban, un procent mai mare de gospodării predau materialele refolosibile decît în mediul rural.

● Din consumul total de energie din R.D. Germană, 20 la sută revine iluminării. Economia de energie în domeniul iluminării este o sarcină importantă pentru economia germană.

În magazinul universal CENTRUM din Karl-Marx Stadt, cca. 3 500 m dotări comerciale și vitrine sînt luminate cu 290 kW. Un grup de 12 tineri inventatori din cadrul magazinului au demonstrat că prin folosirea becurilor de 20 W (înainte se foloseau cele de

68 W) se poate economisi anual o treime din cheltuielile pentru iluminat (12 MWh). De asemenea, au stabilit care mărfuri necesită un iluminat special. În urma experienţelor realizate în acest magazin, s-au elaborat şi indicaţiile generale privind „Iluminatul sălilor de vînzare în comerţul cu amănuntul", instrucţiuni elaborate de o grupă de lucru din cadrul întreprinderii CENTRUM, la indicaţiile Ministerului Comerţului şi Aprovizionării. Se menţionează că, pînă la sfîrşitul anului 1986, toate spaţiile de vînzare şi vitrinele vor fi luminate cu becuri de 20 W. Iluminatul corespunde mărfurilor expuse (de exemplu se scot în evidenţă produsele de vîrf), prin asta limitîndu-se intensitatea iluminatului central, dar intensificarea iluminării pentru ca vînzătorul sau consumatorul să poată vedea contextura produsului (structura ţesăturilor), pentru a scoate în evidenţă anumite acţiuni de promovare a vînzării.

● În ultimii cinci ani mai multe firme americane au introdus experimental calculatoarele electronice şi în restaurante. Potrivit revistei „Distribution d'aujourd'hui" nr. 2/1984, numărul acestora ar fi ajuns în 1984 la 12 000. Ele ajută la controlul costurilor, se stabilesc zilnic preţurile mîncărurilor, se verifică în permanenţă gestiunea, se obţin, zilnic, informaţii cu privire la beneficiu şi productivitate.

Fiecare comandă este preluată de un terminal existent în restaurant. În funcţie de natura comenzii, aceasta se înregistrează la bar sau la bucătărie. Pe de altă parte, tot ce iese de la bar sau bucătărie se înregistrează în calculator.

Se apreciază că datorită calculatorului electronic comenzile sînt mai prompt onorate, fapt care a dus — printre altele — la sporirea vînzărilor. Ca urmare, s-a constatat şi o majorare a beneficiului cu cca 3 la sută.

Datorită bunelor rezultate obţinute, tot mai multe firme concurente se pregătesc să introducă calculatoare în restaurante. Evident, producătorii de asemenea echipamente electronice sînt şi mai pregătiţi să-şi lărgească oferta în acest domeniu.

● Specialiştii apreciază că, în viitorii ani, structura procurării produselor alimentare se va modifica ca urmare a creşterii numărului de cumpărători care vor avea peste 60 de ani. Această informaţie rezultă din comunicarea organizaţiei internaţionale de cercetări „Frost and Sullivan", apărută cu titlul „Piaţa europeană a produselor pentru vîrsta a treia". Conform datelor publicate în comunicarea amintită, în anul 1987, din numărul total de 228 milioane locuitori în Franţa, R.F. Germania, Italia şi Anglia, 48 de milioane de oameni vor avea peste 60 de ani. În acest context, se aşteaptă o reducere a consumului de unt şi de carne, se vor cumpăra mai multe fructe şi legume proaspete, precum şi mîncăruri care se pregătesc uşor. În cadrul comunicării se fac recomandări ca, în cadrul comerţului, oferta să se orienteze către ambalaje mai mici pentru produse alimentare, cu adaosuri de vitamine ; pe ambalaje trebuie să se asigure marcarea vizibilă a informaţiilor privind produsele ambalate.

În continuare se aşteaptă o reducere a desfacerii produselor congelate, din cauza preţului destul de mare, precum şi a nivelului slab de dotare a gospodăriilor celor trecuţi de 60 de ani cu frigidere şi congelatoare.

În cazul produselor nealimentare se prevede o creştere a desfacerii la articolele de igienă şi la produsele cosmetice.

Întrebări şi răspunsuri

● **CAROL ZAMFIR, Drăgăşani** — Potrivit dispoziţiilor art. 9 şi 10 din Legea nr. 1/1970, perioada cît aţi lucrat ca membru cooperator în cooperaţia meşteşugărească nu constituie vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate utilă pentru acordarea sporului de vechime. Dv. aveţi vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate numai de la data de 30 IX 1982 şi veţi primi spor de vchime în procent de 3% din retribuţie, potrivit prevederilor art. 21 din Legea nr. 2/1983 începînd cu luna octombrie 1985.

● **ANTON TREFIL, Com. Cascoliu-Tulcea** — În conformitate cu dispoziţiile Legii nr. 3/1977, organul competent pentru a soluţiona cererile de apel cu privire la modul cum comisiile judeţene de pensii aplică reglementările în decursul pensiilor de asigurări sociale este comisia centrală de pensii de pe lîngă Ministerul Muncii constituită în baza legii menţionate mai sus. Într-adevăr, din formele încheiate de comisia de reconstituire a vechimii de pe lîngă Sfatul popular al raionului Măcin în anul 1966 rezultă că acestea nu corespund dispoziţiilor legale pentru a fi recunoscute ca vechime în muncă.

● **ŞTEFAN BĂDULESCU, Mănăstirea Călăraşi** — 1) În ipoteza în care pentru funcţia de contabil şef în unitatea respectivă erau necesare studii superioare, persoana în cauză, care era încadrată pe funcţia de economist principal în condiţiile art. 86 din Legea nr. 12/1971, nu putea fi legal promovată pe funcţia de contabil şef. Ca atare, actul de numire în funcţia de contabil şef fiind ilegal (contra prevederilor Legii nr. 12/1971) este lovit de nulitate şi, în consecinţă, pentru a reintra în legalitate, persoana în cauză trebuie să revină în funcţia de economist principal. Pentru comiterea ilegalităţii urmează să răspundă disciplinar conducerea unităţii sau organul administrativ ierarhic superior care a dispus încadrarea în funcţie de contabil şef a unei persoane care nu îndeplinea condiţiile legale de studii.

2) În speţa relatată, desigur, îşi găseşte aplicabilitate prevederile art. 8 alin. 2 lit. b din Legea nr. 1/1970. Se pune problema însă cum a fost posibil ca o persoană să lucreze mai mulţi ani consecutivi cu contract de muncă pe durată determinată pe perioada 1 ianuarie — 31 decembrie a fiecărui an pentru activităţi vădite cu caracter permanent. N-au fost deci respectate prevederile art. 70 alin. 1 şi 2 din Codul muncii.

● **EMILIAN MIHOC-SOPOTA, Orşova** — Alocaţia zilnică de hrană pentru personalul navigant şi auxiliar îmbarcat pe navele maritime şi fluviale, indiferent de subordonarea unităţii din care face parte, este stabilită prin Ordinul Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor nr. 338/1982 şi precizările Ministerului Finanţelor nr. 4036/1982. Aprobarea plăţii în numerar, la navele unde acordarea de hrană rece nu este posibilă, a fost dată de M.T.Tc., Departamentul transporturilor navale cu nr. 68/7/3414/1982.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEŞAN

Revista ECONOMICA

EDITEAZĂ ÎN ANUL 1986 DOUĂ SUPLIMENTE TEMATICE :
● ACTE – ACȚIUNI – PROCEDURI
● PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

ACTE • ACȚIUNI • PROCEDURI

din cuprins :

- Contracte economice : tipuri (conținut), modele și procedura de încheiere
- Contracte de muncă
- Contracte civile (convenții)
- Primirea bunurilor (mărfurilor), recepția, mișcarea și ieșirea lor din gestiune
- Transmiterea bunurilor imobile prin vînzare și donație
- Succesiuni (moșteniri)
- Rol financiar – impozite și taxe
- Acțiuni judiciare privind contractele economice
- Acțiuni judiciare în procesele civile
- Acțiuni la comisiile de judecată
- Acțiunea civilă în procesul penal – obligațiile organizațiilor socialiste
- Probele și procedura de administrare în acțiunile civile și penale
- Cereri la organele administrative
- Contestații (plîngeri)
- Sistematizare, autorizații de construcții, modificări, demolări
- Spațiu locativ și gospodărie comunală
- Administrarea imobilelor
- Mică industrie (meșteșugari) și comercializarea produselor
- Împrumuturi prin cooperativele de credit
- Autorizații, certificate (adeverințe) și permise
- Autentificări, legalizări, traduceri și certificări de înscrisuri – depozite legale
- Stare civilă
- Autoritate tutelară
- Titluri executorii – executarea lor
- Activitatea economică în unități militare

Notă : Fiecare act (acțiune) cuprinde : competența de soluționare, taxa de timbru datorată, modele (dacă nu sînt tipizate) și norma de drept care îl reglementează

PROMOVAREA ȘI DERULAREA EXPORTURILOR

din cuprins :

- Drept și uzanțe internaționale
- Modalități și instrumente de promovare a exporturilor
- Prețurile internaționale
- Politici comerciale
- Finanțarea exporturilor
- Intermedierea în comerțul internațional
- Parteneri comerciali
- Tipuri de contracte comerciale internaționale – clauze principale
- Ofertarea, negocierea și încheierea contractelor
- Determinarea calității – garanții uzuale
- Plățile internaționale
- Modalități de evitare a riscurilor comercial-valutare și de neplată (garanții)
- Operații de compensare (contrapartidă)
- Operații combinate pentru aport valutar
- Operații prin burse de mărfuri
- Transport și asigurări internaționale
- Derulare – controlul de calitate al mărfurilor ce se livrează la export
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile producătoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de comerț exterior exportatoare
- Derulare – operații efectuate de întreprinderile de transport și expediții internaționale și de prestări servicii portuare
- Derularea plăților interne și internaționale
- Soluționarea litigiilor rezultate din contracte comerciale internaționale – modalități și organe competente

Notă : În temele tratate se indică practica arbitrală, modele de clauze și acte, cazuri cu valoare de principiu

Lucrările (a 800 pag., sub formă de breviar de la A la Z) vor fi difuzate în luna ianuarie, exclusiv celor care încheie abonamente speciale (340 lei), pentru anul 1986, la →

Revista ECONOMICA

VĂ PREZENTĂM:

INSTITUTUL DE CERCETARE, PROIECTARE ŞI INGINERIE TEHNOLOGICĂ PENTRU MAŞINI ŞI UTILAJE AGRICOLE

MAŞINI ŞI UTILAJE PENTRU AGRICULTURĂ

Perfecţionarea continuă a sistemei de maşini pentru mecanizarea proceselor de producţie din agricultură şi creşterea eficienţei folosirii acestora în cadrul tehnologiilor de lucru pe culturi au constituit liniile directoare în activitatea Institutului de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică pentru maşini şi utilaje agricole.

Pentru strînsul şi balotatul paielor şi finului s-a proiectat, realizat şi omologat prototipul presei pentru baloţi cilindrici şi a furcii pentru manipularea, încărcarea şi stivuirea baloţilor, trecîndu-se la asimilarea în fabricaţie a acestora. Faţă de presa pentru baloţi paralelipipedică din dotare, noul tip de presă are un consum de sfoară mai mic cu 40—45% şi o capacitate de lucru mai mare cu circa 40%, prin utilizarea acesteia asigurîndu-se o eliberare mai uşoară şi mai rapidă a terenului pentru efectuarea lucrărilor agricole ulterioare. Acest ultim avantaj este motivat prin faptul că în cazul utilizării acestei noi tehnologii, se realizează numai 7—8 baloţi cilindrici pe hectar faţă de 100—120 baloţi paralelipipedici/ha cît se obţine cu presa existentă în prezent în dotarea unităţilor agricole.

În scopul folosirii mai eficiente a remorcilor existente în producţie la transportul materialelor de volum, a fost realizat un echipament pentru mărirea capacităţii benei remorcii RM-2, aflat în prezent în fabricaţia de serie, prin folosirea căruia se obţine o sporire a volumului util de la 11 m^3 la circa 25 m^3, eliminîndu-se, prin soluţiile constructive adoptate, pierderile de material generate de forma benei şi de curentul de aer prin care se efectuează încărcarea.

În domeniul maşinilor pentru lucrat solul şi pentru pregătirea patului germinativ în vederea semănatului, preocupările sînt orientate în direcţia realizării unor familii de pluguri şi cultivatoare-combinate destinate a lucra în agregat cu întreaga gamă de tractoare existentă în dotare. Noile tipuri de pluguri realizate în prezent ca modele experimentale încorporează în construcţie ultimele realizări ale tehnicii actuale şi anume:

— lăţimi de lucru reglabile pe trupiţă între 30—50 cm şi cormene diversificate;

— distanţă majorată pînă la cadru şi între trupiţe pe direcţia de avans pentru evitarea înfundărilor cu resturi vegetale rămase pe sol;

— cuţite disc în dreptul fiecărei trupiţe pentru tăierea resturilor vegetale şi formarea peretelui de bază;

— echipament de scormonitori care afînează solul sub planul de sprijin al brăzdarelor la adîncimi de 5—10 cm.

Avînd un domeniu larg de utilizare, care acoperă întreaga diversitate de tipuri de sol din ţară, noile tipuri, prin soluţiile constructive folosite, vor asigura un grad ridicat de mărunţire a solului şi de acoperire a resturilor vegetale, îmbunătăţind substanţial calitatea arăturilor — factor hotărîtor în obţinerea unor recolte sporite.

În ceea ce priveşte utilajele pentru pregătirea patului germinativ, cercetările vizează două noi tipuri de grape cu discuri uşoare pentru tractoarele de 65 şi 100 CP, cu diametrul discului majorat la 500 mm şi cu o apăsare specifică pe disc de circa 40 kg, precum şi realizarea unei familii de cultivatoare combinate pentru întreaga gamă de tractoare existente în producţie. Aplicînd în proiectarea şi execuţia acestora principiul realizării şi combinării unor modele de bază şi utilizînd în construcţie elemente tipizate, s-au obţinut utilaje fiabile care încarcă raţional puterea tractoarelor de acţionare, ceea ce se repercutează favorabil asupra productivităţii agregatelor constituite consumului de carburanţi, utilaje eficiente care simplifică procesul de fabricaţie şi care uşurează operaţiunile de întreţinere şi exploatare. Noile tipuri de grape cu discuri asimilate, în prezent, în fabricaţie de serie, asigură obţinerea unui pat germinativ optim chiar în situaţia unor arături bulgăroase.

În domeniul maşinilor pentru administrarea erbicidelor, îngrăşămintelor chimice solide-granulate cristalizate sau pulverulente, precum şi a îngrăşămintelor chimice lichide cu azot, cu sau fără tensiune de vapori, cercetările sînt orientate în direcţia realizării unor echipamente adaptabile pe un număr mare de agregate de arat, pregătit patul germinativ cu grape cu discuri sau cultivatoare de cultivaţie totală, de semănat plante prăşitoare, de plantat, precum şi de întreţinere a culturilor. Prin aceste soluţii constructive, prin studiile care se întreprind, se asigură un grad ridicat de încărcare a tractoarelor, reduceri sensibile ale consumurilor de combustibil, diminuarea efectului negativ de tasare a solului prin trecerea repetată a tractoarelor şi maşinilor individuale pe suprafeţele agricole. Echipamentele menţionate fiind de tip modulat se pot corela perfect ca lăţime de lucru cu maşina de bază din agregat eliminîndu-se golurile sau suprapunerile la trecerile alăturate. Ele permit să se lucreze atît ca agregate individuale, cît şi în formaţie de cîte trei agregate combinate.

Ion VASILESCU

Tiparul I.P. „Informaţia", 4 octombrie 1985. Preţul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Tabelul nr. 2

Evoluția consumurilor specifice la principalele grupe de materii prime *)

Grupa de materii prime	U/M	anii				
		1981	1982	1983	1984	Preliminat 1985
1. Laminate finite pline din oțel, din care :	t/MW	10,667	10,561	10,358	10,329	9,700
— tablă silicioasă dinam	„	7,454	7,333	7,249	7,079	6,600
2. Aluminiu și aliaje din aluminiu	„	0,397	0,398	0,389	0,343	0,285
3. Conductori din cupru pentru bobinaj	„	1,021	1,015	1,007	0,989	0,950

*) Valorile sînt aferente grupei de produse „motoare electrice de 0,25 kW și peste".

1. **Asigurarea trecerii motoarelor dintr-un gabarit superior în altul inferior,** cu menținerea și chiar îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici. Astfel, spre exemplu, trecerea motorului MCG de 7 kW din gabaritul 250 în 225 a condus la o economie totală de materiale de 5 kg pe bucată ; economii importante de cupru, tablă electrotehnică și fontă s-au obținut, de asemenea, prin reproiectarea motoarelor ASI, cu puteri cuprinse între 15 și 45 kW, la care a fost redus gabaritul de la 180 mm la 160 mm. Acțiunile inițiate de întreprindere în acest domeniu, respectiv asigurarea unor gabarite reduse, sînt însă îngreunate de calitatea uneori necorespunzătoare a tablei electrotehnice, material de bază în producția de motoare electrice. Ca urmare a acestui aspect, pentru menținerea parametrilor de funcționare a produselor fabricate întreprinderea este nevoită să recurgă în ultimă instanță la creșterea gabaritelor motoarelor. De aici, evident, consumuri specifice superioare, cu toate efectele generate de o astfel de situație.

2. **Realizarea unor produse în soluții constructive noi,** cu dublu efect : obținerea de economii materiale, pe de o parte, și creșterea nivelului tehnic și calitativ, pe de alta. Exemplul cel mai reprezentativ îl constituie convertizorul de sudură în curent alternativ, fără colector, cu sistem de redresare a curentului, un produs la cel mai înalt nivel tehnic atins pe plan mondial, ce solicită consumuri reduse de materii prime și materiale în fabricație.

3. **Creșterea gradului de tipizare a produselor,** astfel încît să nu se ajungă la o diversificare excesivă a fabricației, fenomen cu implicații negative inclusiv în planul reducerii consumurilor materiale.

4. **Reproiectarea bobinajelor** în vederea reducerii consumului de conductori de cupru, precum **și a unor repere cu consum mare de metal și coeficient de utilizare a acestuia scăzut.** Reproiectarea unor asemenea repere din componența motoarelor de curent alternativ ASAVA, cu gabarite de 160 mm și 132 mm asigură, spre exemplu, obținerea la nivelul acestui an a unei economii de tablă groasă de peste 9 tone.

În paralel cu acțiunile de reproiectare constructivă, o atenție deosebită se acordă **asimilării în producție a noi tipuri de mașini electrice,** cerință impusă de altfel de dezvoltarea impetuoasă a tuturor ramurilor economiei naționale și de necesitatea sporirii prezenței pe diverse piețe ale lumii. În cadrul acestui proces se urmărește ca, încă din faza de proiectare, să se adopte, pe baza experienței acumulate, cele mai rentabile soluții tehnice și tehnologice, astfel încît produsele să fie realizate cu consumuri mai mici decît cele ale produselor similare aflate în fabricație. Pînă la finele acestui an, nomenclatorul de fabricație al întreprinderii se va îmbogăți cu noi tipuri de mașini electrice, printre care: motoare pentru locomotive de mină de 17, 26 și 34 kW, motoare electrice de joasă presiune pentru programul nuclear, motoare pentru ventilatoare axiale navale ș.a., produse competitive, a căror fabricație generează consumuri minime de materii prime în fabricație.

Demn de remarcat este faptul că, în prezent, în întreprindere se desfășoară o amplă acțiune de **revizuire a normelor de consum,** urmărindu-se stabilirea exactă a greutății brute și nete a diverselor repere și subansamble, astfel încît să se cunoască precis consumurile tehnologice implicate de realizarea acestora. Se va asigura astfel o fundamentare corectă a necesarului de aprovizionat, precum și o cunoaștere amănunțită a rezervelor interne de reducere a consumurilor specifice.

■

O ALTĂ DIRECȚIE de acțiune cu mutiple efecte pozitive asupra reducerii consumurilor specifice — pe care întreprinderea a promovat-o și o promovează cu consecvență — o constituie **reproiectarea tehnologică** a produselor, respectiv introducerea unor tehnologii avansate de lucru și perfecționarea celor existente. Rezultatele obținute în acest domeniu, atît în anul trecut — în care, prin generalizarea unor tehnologii perfecționate, s-au obținut economii de metal de peste 256 tone, din care 18,4 tone cupru și 92,4 tone tablă electrotehnică — cît și în primele 8 luni din acest an, sînt o garanție a înregistrării pe total an 1985 a unor însemnate efecte pozitive.

Astfel, în acest context, se are în vedere, printre altele : asamblarea papucilor la perii prin sudură, înlocuindu-se în acest mod cositorirea și obținîndu-se o economie de peste 0,5 tone aliaj SnPb ; aplicarea și generalizarea tehnologiei de ambutisare adîncă a capotelor pentru motoare, asigurîndu-se astfel eliminarea a 2—3 repere și deci o economie substanțială de metal ; realizarea prin ștanțare a ventilatorului TN 76, în loc de turnare din aluminiu, economia de aluminiu rezultată situîndu-se, la nivelul unui an, la peste 0,6 tone. Referitor la înlocuirea aluminiului cu alte materiale la fabricarea unor repere, în întreprindere are loc, de altfel, o adevărată „campanie" de dezaluminizare, prin acțiuni specifice (realizarea din tablă ambutisată a cutiilor de borne de la diferite motoare, a apărătorilor motoarelor de tip MCM 804 și 802 și MCG 225, recuperarea aluminiului din coliviile rotorice ș.a.) **urmînd a se obține în acest an o economie de aluminiu de peste 4 tone.**

Efectele preocupărilor pe linia reproiectării constructive și tehnologice a produselor asupra consumurilor specifice pot fi sesizate în tabelul nr. 2, în care se prezintă, pentru grupa de produse „motoare electrice de 0,25 kW și peste" evoluția consumurilor specifice la cîteva principale grupe de materii prime (reducerea în 1985 față de 1981 este de 9,1% la laminate finite pline din oțel, 28,2% la aluminiu și aliaje de aluminiu, 7% la conductori de bobinaj din cupru). Ca perspectivă, se poate menționa faptul că, prin programul cadru de reducere a consumurilor specifice în perioada 1985—1990, se prevede asimilarea în producție a unor alte tehnologii avansate, mici consumatoare de materiale, ca de pildă: ștanțarea în pași, din rulou, pe un singur rînd, fără puntiță, a tolelor motoarelor pompelor submersibile și motoarelor sincrone cu gabarite de 100, 112, 132 și 180 mm — economia este estimată la 10 tone tablă silicioasă ; executarea prin forjare a reperelor tip căpăcel și bucșe — 5 tone profile din oțel economie etc.

În acțiunea de diminuare a consumurilor materiale un loc important îl dețin și măsurile referitoare la **recuperarea și valorificarea în întregime a resurselor de materii prime și materiale refolosibile.** Din multitudinea de măsuri ce stau în atenția întreprinderii în acest domeniu vom prezenta **o acțiune** deosebit de eficientă, și **care poate fi generalizată în toate întreprinderile care au în dotare turnătorii.** Este vorba de **valorificarea șpanului și a deșeurilor metalice în circuit primar** (în unitate) **prin brichetare și apoi topire.** Recurgerea mai întîi la brichetare elimină pierderile prin ardere în proporție de circa 20%, procedeul putînd asigura recuperarea în întregime, în întreprinderea de unde provin, a deșeurilor metalice, în special a șpanului. Pentru executarea experimentărilor, întreprinderea a recurs la montarea unei matrițe pe o presă hidraulică, realizîndu-se astfel primele brichete care au fost apoi retopite. O dată cu punerea la punct a procedeului se prevede ca, prin autoutilare, să se execute o instalație de brichetare, în felul acesta obținîndu-se o economie de peste 2 milioane lei fonduri de investiții. Prin acest procedeu se vor putea recupera și reintroduce în circuitul productiv peste 1 000 tone de deșeuri din alamă, aluminiu, bronz și fontă.

Cristian GORIE

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Campania agricolă de toamnă

Executarea la timp și de calitate a însămînțărilor

DINTRE multiplele lucrări agricole care se execută în această perioadă, un loc foarte important îl ocupă însămînțările culturilor. Lucrare cu pondere însemnată, semănatul reprezintă veriga tehnologică asupra căreia specialiștii din agricultură își îndreaptă întreaga atenție. Această activitate este importantă nu numai prin volumul de lucrări, ci mai ales prin complexitatea ei. Semnificația lucrărilor de însămînțat a fost scoasă cu claritate în evidență de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care, în Cuvîntarea rostită la deschiderea celui de-al III-lea Congres al consiliilor populare, menționa : **„Acum trebuie să luăm toate măsurile pentru pregătirea temeinică a însămînțărilor din toamna acestui an, pentru a pune o bază trainică recoltei de anul viitor"**. De modul în care se execută în această toamnă însămînțatul culturilor depinde în cea mai mare măsură nivelul randamentelor la hectar în anul viitor, primul an al noului cincinal. Problema cerealelor va rămîne în continuare o problemă hotărîtoare pentru agricultura țării noastre și în cincinalul viitor.

Campania agricolă de toamnă, aflată în plină desfășurare, oferă un cîmp larg de afirmare a inițiativei lucrătorilor din toate unitățile agricole, astfel încît producțiile medii la hectar să aibă niveluri ridicate. De aceea, este necesar ca în toate unitățile agricole să se desfășoare o activitate susținută în vederea mobilizării tuturor forțelor umane și mecanice, întăririi răspunderii în muncă a mecanizatorilor, cooperatorilor, a tuturor lucrătorilor de pe ogoare. În toate unitățile agricole trebuie să se acționeze cu spirit de răspundere, cu conștiinciozitate și într-un climat de ordine și disciplină, să se acorde importanța cuvenită pregătirii în condiții optime a patului germinativ, asigurării celei mai bune calități a semănatului grîului și orzului și respectării cu strictețe a normelor de densitate a plantelor. Experiența unor unități agricole, a fruntașilor recoltelor bogate a arătat că strîngerea cu prioritate și fără pierderi a întregii recolte de pe suprafețele ce vor fi însămînțate cu cereale de toamnă sau alte culturi, în vederea eliberării din timp a terenului, pentru pregătirea unui bun pat germinativ, pune o temelie solidă recoltei producției vegetale a anului viitor.

Respectarea epocii optime de semănat constituie prima condiție de care depinde obținerea de recolte mari la cerealele păioase. După datele existente la ministerul de resort, rezultă că acțiunea de semănat se desfășoară cu întîrziere în majoritatea județelor. Pînă pe data de 1 octombrie, inclusiv, s-au însămînțat cu grîu și secară circa 1,2 milioane ha, ceea ce reprezintă doar 44% din totalul suprafețelor planificate a fi ocupate cu aceste culturi, și care urmează să fie semănate în această toamnă. Orzul a fost însămînțat pînă la data menționată în proporție de 100%. Nivelul redus al suprafețelor însămînțate cu grîu se datorează ritmului scăzut de lucru la pregătirea patului germinativ și la executarea lucrărilor de semănat. Cu toate condițiile favorabile existente în majoritatea județelor și zonelor țării, ponderea suprafețelor pe care s-au executat astfel de lucrări este redusă și nu concordă cu condițiile tehnico-materiale existente. Așa, de pildă, în zona I-a de cultură, grîul și secara au fost însămînțate pe numai 41% din suprafața destinată, rezultatele fiind cu mult sub posibilitățile fiecărui județ : Teleorman — 34%, Arad — 26%, Călărași 33%, Brăila — 40% etc. Deși dispun de condiții pedoclimatice asemănătoare, județele Olt și Dolj înregistrează ritmuri de lucru diferite în cazul lucrării de semănat la cultura grîului : primul — 72% ; al doilea — 50%. Discrepanțe evidente se mențin și în celelalte două zone de cultură, ceea ce necesită accelerarea ritmurilor de execuție a tuturor lucrărilor de sezon.

Timpul prielnic din majoritatea zonelor de cultură ale țării impune luarea unor măsuri de accelerare a lucrărilor, astfel încît suprafețele însămînțate să fie mărite. De altfel, condițiile pedoclimatice permit o însămînțare de calitate și o răsărire uniformă și completă, ceea ce reprezintă premise sigure ale unor producții mari și constante. De aceea, fiecare oră și fiecare zi bună de lucru trebuie folosite din plin la semănat, mărind la maximum încărcătura tractoarelor și a mașinilor agricole.

De altfel, preocupări susținute în executarea unor lucrări agricole de calitate și în condiții eficiente au și cadrele de cercetare din domeniul mecanizării producției agricole. Astfel, la recenta întîlnire de lucru a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu cadrele de conducere și specialiști din cercetare și producție din domeniul mecanizării agriculturii și construcției de mașini au fost prezentate, printre altele, în cadrul grupei mașinilor de semănat : o semănătoare pentru cereale păioase cu două tipuri de brăzdare, folosită la însămînțarea culturilor în rînduri dese, avînd și echipamente pentru încorporat îngrășăminte ; un agregat de trei semănători modulate, cu lățime mare de lucru ; semănători de precizie pentru plante prășitoare, precum și semănători pentru tehnologii de irigare în brazdă. Aceste mașini permit practicarea unor tehnologii superioare, asigurînd totodată o densitate optimă a culturilor.

Ca atare, reducerea timpului dintre rezultatele cercetării științifice, proiectării tehnologice și generalizarea acestora în producție constituie obiectivul fundamental în vederea obținerii unor salturi cantitative și calitative remarcabile. Aceste posibilități sînt cît se poate de evidente în domeniul mecanizării lucrărilor agricole.

Noile tehnologii care se practică în prezent și cele care vor fi generalizate în viitorul apropiat la semănatul culturilor de toamnă vizează, pe lîngă înscrierea în parametri tehnici de calitate, și reducerea la maximum a consumurilor energetice, prin introducerea unor mașini și utilaje perfecționate, prin îmbunătățirea organizării producției și a muncii. Respectarea normelor tehnologice trebuie să constituie pentru toți lucrătorii ogoarelor parametrul de referință al calității.

Pînă acum, condițiile în care s-a lucrat au fost grele, ținînd seama de faptul că solul, în majoritatea regiunilor țării, a avut o umiditate scăzută, creînd probleme în pregătirea corespunzătoare a patului germinativ și la executarea propriu-zisă a lucrării de semănat. Timpul prielnic din ultima perioadă (precipitații și temperaturi normale) reclamă însă accelerarea la maximum a ritmurilor de desfășurare a lucrărilor. Concomitent cu grăbirea executării acestora, se impune să fie acordată cea mai mare atenție calității lor. În acest sens, sarcini deosebit de mari revin specialiștilor, a căror activitate trebuie să se desfășoare, în această perioadă, nemijlocit pe teren, acordînd asistență tehnică și controlînd calitatea lucrărilor — factor hotărîtor în obținerea unor producții superioare.

Zilele care au mai rămas pînă la sfîrșitul perioadei lucrărilor de semănat reclamă din partea tuturor mecanizatorilor, a specialiștilor, a tuturor lucrătorilor din agricultură o concentrare a muncii creatoare în vederea executării semănatului cerealelor păioase fără rabat la calitate. Buna pregătire a patului germinativ, semănatul la adîncimea și densitatea corespunzătoare presupun o diferențiere evidentă între tipurile de teren și culturile care urmează să fie semănate.

Măsurile luate pînă acum au permis ca întreaga suprafață de grîu și orz să fie încadrată în asolamente organizate în consiliile unice de stat și cooperatiste, în rotații de 4—5 ani. În acest sens, grîul urmează să fie cultivat după cele mai bune premergătoare : după leguminoase anuale și perene pentru boabe sau furaje, în pentru ulei și fibră, rapiță ; după culturi prășitoare care eliberează terenul mai devreme (cartofi de vară, floarea-soarelui ș.a.) ; după porumb pentru boabe din grupa hibrizilor timpurii etc.

Înainte de semănatul propriu-zis, este necesar să se acorde multă atenție pregătirii patului germinativ, care constă din executarea lucrărilor de arat, grăpat și nivelat, administrarea îngrășămintelor organice și chimice. Recomandările specialiștilor se referă la faptul că după premergătoarele care eliberează terenul mai devreme, lucrarea de arat se im-

Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 7)

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Introducerea accelerată în producție a rezultatelor cercetării științifice

UNA DINTRE principalele direcții de sporire a potențialului productiv al economiei naționale o constituie realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor de mare răspundere pe care le are cercetarea pentru promovarea progresului tehnic. Așa cum sublinia secretarul general al partidului la Congresul al XIII-lea al P.C.R., cercetării științifice îi revin sarcini deosebite pe linia asigurării cadrului adecvat implementării unor noi soluții tehnico-economice eficiente în toate ramurile și sectoarele de activitate, asimilării și realizării unor produse competitive, la și peste nivelul mondial, creșterii gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție etc.

■

O ANALIZĂ recentă la nivelul principalelor unități economice și de cercetare ale județului Brașov a scos în evidență o serie de rezultate bune obținute de centrele de cercetare și inginerie tehnologică pentru tractoare, autocamioane, rulmenți, organe de asamblare și produse refractare, a căror activitate este strîns legată de ridicarea performanțelor tehnico-funcționale ale unor produse de mare importanță pentru economia națională. Din analiza efectuată a reieșit că, pe total județ, de la începutul anului; 37 de obiective din planul tehnic au fost realizate în devans, din care 31 se află în faza de punere în fabricație.

Criteriul care a stat la baza analizei îndeplinirii obiectivelor din planul tehnic l-a constituit **gradul de competitivitate al produselor** în comparație cu cel existent pe plan mondial. Legat de acest aspect trebuie subliniat faptul că centrele de cercetare și inginerie tehnologică de profil au intensificat, în ultima perioadă, activitatea de documentare și cunoaștere a nivelului performanțelor tehnico-funcționale ale produselor similare fabricate pe plan mondial, întocmindu-se **studii** riguroase **de marketing pentru orientarea modernizării și înnoirii continue a producției.** În acest fel, sînt create condițiile necesare pentru asigurarea economiei naționale cu produse noi, care să contribuie la creșterea continuă a nivelului calitativ al producției, la sporirea volumului destinat exportului.

În fabricația de tractoare, de pildă, România se numără printre primii șapte producători din lume. Avînd în vedere nivelul ridicat de tehnicitate al concurenței, problema prioritară a centrului de cercetare de profil a fost **orientarea activității de cercetare,** îndeosebi la capitolul asimilări de produse noi, **în funcție de tendințele de import ale principalilor cumpărători, de cererile specifice ale acestora.** În acest context, de mare însemnătate a fost concluzia la care s-a ajuns în urma unor ample analize : structura de fabricație a anilor '80 permitea, pentru 1990, realizarea unei puteri medii a tractoarelor de numai 80 CP, față de tendința generală a concurenței către tractoarele de putere cît mai mare (ajungînd chiar la o putere medie de 160 CP). Această concluzie a ajutat colectivul de cercetători în vederea modificării tematicii de cercetare către o **schimbare a structurii la export în favoarea tractoarelor de 100, 120, 240 și 280 CP,** la care cercetarea științifică și inginerie tehnologică trebuie să rezolve o serie de probleme deosebit de importante de ordin constructiv și tehnologic. Deci, pornind de la analiza tendințelor de valorificare pe plan mondial a tractoarelor, corelată cu stadiul fabricației și proiectării de tractoare noi și modernizate, în prezent, s-au stabilit indicatorii de competitivitate ai diferitelor subansamble de bază și, printr-un program specific, s-a efectuat analiza funcțională comparativă a performanțelor tuturor tractoarelor prezente pe piața mondială. Au fost, astfel, identificate „punctele slabe" ale tractoarelor de fabricație românească, fapt ce a permis stabilirea unor obiective de plan tehnic în vederea ridicării nivelului calitativ al producției de tractoare în acest an și în perspectiva apropiată.

Asemenea preocupări se regăsesc și în ce privește fabricația de autovehicule de transport. În prima etapă de modernizare, înfăptuită în anii acestui cincinal, s-a asigurat dieselizarea întregului parc de autovehicule, modernizarea principalelor familii de 6, 8, 10 și 19 tone, creșterea puterii motoarelor prin supraalimentare și răcire intermediară, asimilarea în fabricație a noii generații de cutii de viteză sincronizate și cu număr sporit de trepte de viteză, realizarea unor punți-motoare cu portanță mărită și mecanisme planetare în roți, modernizarea parțială a echipamentului de frînare și a celui electric, modernizarea parțială a cabinei, asimilarea motoarelor V 8 din noua generație. Dar și aici, ca și la tractoare, s-a impus necesitatea unei **bănci de date** care să conțină informațiile necesare orientării activității de cercetare. În acest scop, atelierul de prognoză, sinteză și tipizări al Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tractoare și autovehicule din Brașov dispune în prezent de o bancă de date în cadrul căreia pot fi găsite informații despre un număr de 798 autovehicule de transport din Europa, S.U.A. și Japonia ; cu ajutorul acestora colectivul de cercetare al institutului poate urmări peste 70 de parametri tehnico-funcționali ai diferitelor tipuri de autovehicule. Astfel, prin unele prelucrări statistice, au putut fi comparate nivelurile de performanță și calitate atinse de produsele noastre și, în funcție de aceasta, s-au stabilit și direcțiile de acțiune imediată ale cercetării.

Acest amplu program de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al autovehiculelor de transport românești a fost elaborat, deci, pe baza unor **studii de piață.** De menționat că cercetarea pieței actuale (și chiar a celei trecute), ca și informațiile culese și prelucrate, care au stat la baza previziunii evoluției viitoare a fenomenelor de piață, au permis institutului de cercetare să elaboreze programe concrete de cercetare prin intermediul cărora să se asigure **creșterea portanței medii a autovehiculelor cu peste 17%,** a indicelui de țară mediu de la 1,76 la 2 (realizat prin scăderea greutății proprii a autovehiculelor și sporirea portanței acestora), un indice de disponibilitate de circa 77—93%, sporirea duratei de utilizare normată cu circa 100 000 km, îndeosebi prin creșterea fiabilității și nivelului cantitativ al subansamblelor principale și a produsului în ansamblul său. Tot cu ajutorul acestei bănci de date, institutul a putut elabora programe detaliate de cercetare pentru produsele aparținînd principalelor clase de putere, preliminîndu-se evoluția principalilor parametri și indici de competitivitate.

O activitate fructuoasă se desfășoară și în cadrul Centrului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru rulmenți și organe de asamblare din Brașov, astfel încît, la cele 4 400 de tipodimensiuni de rulmenți aflate în fabricație, se vor adăuga alte 2 756 tipodimensiuni ce sînt cuprinse în programul de asimilări pînă în anul 1990, program menit să asigure întregul necesar de rulmenți al economiei naționale pentru producția de serie, permițînd și oferirea unei game largi la export. Și aici, activitatea de prospectare a pieței externe — ca punct de plecare în fixarea unor obiective de plan tehnic — are în vedere adaptarea fabricației de rulmenți la cerințele beneficiarilor externi, la permanenta competiție cu firmele de prestigiu din străinătate, dovedind o bună **mobilitate în ce privește revizuirea rapidă a capacităților de fabricație a rulmenților.** Totodată, rezultatele bune înregistrate pe linia proiectării tehnologiilor, a mașinilor, utilajelor și standurilor de probă specifice și necesare fabricației pe noile capacități de producție se datorează faptului că s-a mers

Cristea IONIȚĂ

(Continuare în pag. 21)

Posibilități de valorificare superioară a materiilor prime prin modernizarea tehnologiilor

INDUSTRIA CHIMICĂ este o potențială consumatoare de materii prime, materiale și energie, pe care le transformă în produse finite pentru celelalte sectoare ale economiei naționale, în bunuri de larg consum pentru asigurarea cerințelor populației, cît și în mijloace de apărare a sănătății. În prezent, mai mult ca oricînd, acestei industrii îi revine sarcina de a valorifica superior materiile prime și energia, pentru realizarea unor produse care se importă. Pentru atingerea acestui deziderat există, printre altele, **programe de promovare a noi tehnologii, de modernizare a instalațiilor existente pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale și energie pe unitatea de produs,** de valorificare a materialelor recuperabile și reintroducerea lor în circuitul economic, de asimilare a unor noi sortimente de produse.

■

TEHNOLOGIILE din industria chimică, datorită multiplelor descoperiri și inovații ce au loc pe plan mondial, sînt într-o continuă transformare și reînnoire. Aceasta implică necesitatea de a urmări îndeaproape evoluțiile ce au loc într-un domeniu sau altul, adaptarea rapidă a instalațiilor și tehnologiilor la noile progrese tehnice ce au avut loc. De altfel, așa cum practica a dovedit-o, multe perfecționări se pot aduce instalațiilor și tehnologiilor existente prin completări și modificări ale unor faze tehnologice sau utilaje, fără a se recurge la un efort prea mare de investiții. În cazul altor perfecționări, se impune schimbarea radicală a unei tehnologii convenționale, ajunsă nerentabilă la un moment dat, cu o tehnologie nouă, neconvențională, modernă, ce solicită o investiție nouă, cu un efort financiar mai mare decît în primul caz.

Prin folosirea, de pildă, a unor catalizatori cu conversii și selectivități mari se pot realiza — și practica mondială a dovedit acest lucru — randamente sporite, concomitent cu reducerea consumurilor energetice și de produși colaterali. Astfel, unele cercetări au dovedit că, prin utilizarea de catalizatori neconvenționali, presiunea de lucru la sinteză amoniacului se poate reduce de la 300 bari la 50—80 bari. În prezent, se fac noi cercetări atît pe plan mondial, cît și în țara noastră, pentru elaborarea unor catalizatori care să fie activi la presiuni mai joase, și, chiar, la presiunea atmosferică. De asemenea, unele studii întreprinse la noi în țară au reliefat faptul că, în cazul alcoolilor oxo, care se obțin printr-o reacție cu hidroformilare a olefinelor în prezența catalizatorului de cobalt la temperatura de 140—180° C și presiune de 250—350 bari, prin folosirea catalizatorului de carbonil hidrură de tris (trifenilfosfin) rodiu se lucrează în condiții blînde, la temperatura de circa 100° C și presiunea de sub 20 bari. În plus, catalizatorul pe bază de rodiu este mai avantajos decît cel de cobalt, deoarece are o activitate pe unitatea de greutate de 100—1 000 ori mai mare. În cazul depunerii pe un suport solid se recuperează ușor, lucrîndu-se în condiții mai moderate; prin folosirea catalizatorului de rodiu materia primă nu se crachează și nu se formează alcani, de unde rezultă un randament mai mare în produsul dorit.

Dar efectele perfecționării tehnologiilor actuale nu se opresc numai la exemplele date. Din practica combinatelor noastre chimice, rezultă că, la fiecare produs ce se realizează în instalații continue, se pot aduce noi perfecționări tehnologice, cu efecte pozitive asupra randamentului instalațiilor sau în direcția valorificării superioare a materiilor prime și energetice. Astfel, metanolul, fabricat în instalații vechi, se obține cu un catalizator convențional pe bază de oxizi de zinc și de crom din monoxid de carbon și hidrogen la temperatura de 300—400° C și presiuni de 350—400 bari. Prin introducerea unui catalizator ternar pe bază de oxizi de cupru, de zinc și de aluminiu și adaptarea reactorului la condițiile noi de lucru — procedeu aplicat cu succes în faza de laborator, dar care urmează foarte rapid să fie utilizat în producția de serie — temperatura se reduce la 250—300° C, iar presiunea la 50—100 bari. Prin adăugarea de bioxid de carbon la gazul de sinteză (monoxid de carbon și hidrogen) s-a constatat chiar o creștere a producției de metanol. Toate aceste avantaje vor conduce în practică la reducerea cheltuielilor materiale, cu implicații favorabile asupra costurilor de producție.

În anii din urmă, cercetătorii și specialiștii din industria chimică românească și-au orientat eforturile spre găsirea de **noi soluții în vederea înlocuirii unor procese chimice endoterme, la temperaturi înalte,** deci cu aport mare de energie, **cu procese chimice exoterme la temperaturi mai mici.** În multe procedee, de pildă butadiena, materia primă pentru cauciuc, se obține prin dehidrogenarea catalitică, în prezența unor catalizatori convenționali, printr-o reacție endotermă, la temperaturi ridicate, în jur de 600° C. Totodată, din cauza temperaturii mari, selectivitățile și randamentele sînt mici. Prin utilizarea unor noi catalizatori, de exemplu, ferite, prin oxidehidrogenare la temperaturi sub 400° C, printr-o reacție exotermă, se poate obține butadiena cu selectivități și randamente mari, cu reducerea consumurilor de materii prime și energie. De asemenea, utilizarea biocatalizatorilor, enzime imobilizate pe un suport solid, a făcut posibilă obținerea în laborator a unor substanțe într-un proces continuu la temperatura de 30—40° C. În acest mod este posibil să se obțină în condiții competitive etanolul din biomasă, unii hormoni, medicamente etc., și chiar produse realizate în petrochimie. Implementarea acestor procedee este posibilă, dar necesită investiții și readaptări tehnologice ale instalațiilor chimice, astfel încît, pe cît posibil, prin modificări mai puțin costisitoare să se obțină efectul dorit în producție.

■

UN DOMENIU în care consumul de energie electrică este foarte ridicat îl reprezintă procesele electrochimice. Astfel, consumul de energie la fabricarea carbidului din oxid de calciu și cocs în instalațiile convenționale este de 3 000—3 400 kWh/tona de carbid standard. Datorită studiilor efectuate în țara noastră și în lume s-a ajuns la concluzia **posibilității înlocuirii electrozilor convenționali cu electrozi cavi,** fapt ce ar permite reducerea consumului de energie la circa 3 150 kWh/tona de carbid 80%. Cu toate acestea, în ambele cazuri temperatura de reacție este puternic endotermă, de 1 800—2 100° C, ceea ce face anevoioasă fabricarea carbidului. Pentru rentabilizarea fabricării carbidului BASF, s-a elaborat, într-o serie de țări cu tradiție în domeniul industriei chimice, în locul procedeului electrotermic, un procedeu autotermic. Noul procedeu face posibilă reducerea consumului teoretic de energie la 29 GJ/tona de carbid 100% în loc de 200—250 GJ/tona de carbid 100% în procesul electrotermic. Totodată, noul procedeu se justifică prin faptul că, în afara reducerii consumului de energie, elimină faza de descompunere a calcarului în oxid de calciu și monoxid de carbon, puternic endoterme, cu efecte favorabile asupra costului pe tona de carbid. În prezent, cercetările din țara noastră urmăresc introducerea acestei tehnologii noi în combinatele chimice de profil.

Sînt desigur multe alte posibilități de perfecționare a tehnologiilor în industria chimică. De altfel, ținînd seama de progresele înregistrate pe plan mondial, se poate spune că, în multe direcții, produsele energointensive au căpătat — datorită perfecționării tehnologiilor — noi valențe, prin diminuarea consumurilor atît de materii prime, cît și de energie electrică. Merită pe această cale relevate și acțiunile întreprinse în țara noastră pe linie de recuperare a unor coproduse sau deșeuri. Astfel, recuperarea unor componente utile din catalizatorii uzați sub o formă în care aceștia să intre în procesul tehnologic, (săruri în soluție), constituie un exemplu de tehnologie integrată de recuperare — fabricație de catalizatori. Recuperarea și reutilizarea unor gaze reziduale fie în același proces de fabricație, fie ca ma-

terie primă pentru alte tehnologii constituie o perfecționare a tehnologiilor printr-o utilizare mai judicioasă a materiilor prime.

Multe din perfecționările tehnologice prezentate sînt aplicate chiar cu succes de marile combinate chimice ale țării. Dar, ținînd seama de imperativele care impun diversificarea producției, utilizarea cu randamente mai înalte a instalațiilor și a materiilor prime, valorificarea maximă a subproduselor, trebuie spus că în fiecare unitate există rezerve nevalorificate. Faptul că, în general, instalațiile sînt automatizate, că tehnologiile — la vremea punerii în funcțiune a acestora — au dat randamente bune determină uneori introducerea cu încetineală a unor perfecționări sau a unor noi tehnologii. În acest sens, sînt concludente situațiile existente la realizarea unor produse (amoniac, metanol, electroliză, clorură de sodiu, sodă, piroliza unor fracțiuni petroliere de etenă și prozenă), unde consumurile energetice se mențin ridicate în raport cu cele ce se practică în țările cu tradiție în industria chimică. Pe aceeași linie se situează și nevalorificarea tuturor subproduselor ce au loc în procesele de fabricație.

Cercetarea din industria chimică are un aport mare în ce privește promovarea progresului tehnic, în scurtarea procesului de implementare a noi și noi tehnologii, în perfecționarea celor existente, cu efecte mari în reducerea consumurilor materiale și energetice, în diversificarea producției, în valorificarea la cote cît mai înalte a bazei de materii prime disponibile. De altfel, pentru intensificarea acțiunilor de modernizare a instalațiilor din industria chimică s-a constituit un colectiv central la nivelul ministerului și colective pe centrale industriale, din care fac parte specialiști din producție, cercetare, proiectare și învățămînt. Acțiunile ce au loc în prezent vor da fără doar și poate rezultatele scontate. Introducerea calculatoarelor electronice pentru conducerea automată a unor procese tehnologice și simularea bilanțurilor energetice vor face cu putință ridicarea nivelului de exploatare a unor coloane de sinteză sau separare în industria petrochimică cît și în alte sectoare. De asemenea, la fabricarea aluminiului, automatizarea procesului prin introducerea microprocesoarelor va duce la reducerea consumului de energie electrică, a consumului de anozi etc., implicit la diminuarea costului de fabricație pe tona de aluminiu.

Corneliu-Anton COCEAȘIU

Executarea la timp a însămînțărilor

(Urmare din pag. 4)

pune a fi efectuată la adîncimea de 20—25 cm, diferențiindu-se în funcție de sol ; ea va fi uniformă, fără bolovani, cu încorporarea completă a resturilor vegetale și executată fără abateri de la normele tehnologice. Arătura trebuie să se execute cu plugul în agregat cu grapa stelată, sau cu colți ficși. Condițiile climatice din vara recent încheiată, ca de altfel și din cea mai mare parte a lunii septembrie, cu un nivel ridicat al temperaturilor, au determinat pe lîngă grăbirea cu 2—3 săptămîni a coacerii produselor agricole și o evaporare mai accentuată a apei din sol. Acest proces a făcut ca solul să rămînă sărac în umiditate și să apară probleme serioase în conservarea apei. Importanța asigurării apei în sol în această perioadă este cît se poate de mare, ținînd seama de obținerea unei răsăriri uniforme a culturilor.

Stadiul semănatului la cultura grîului de toamnă, în cîteva județe, la 1 octombrie

	% din total
Zona I-a	
Arad	26
Brăila	40
Călărași	33
Constanța	45
Dolj	50
Sectorul agricol Ilfov	52
Teleorman	34
Zona a II-a	
Argeș	58
Botoșani	29
Bihor	49
Iași	59
Prahova	34
Vrancea	33
Zona a III-a	
Alba	38
Brașov	80
Covasna	100
Maramureș	92
Mureș	39
Sălaj	28

Literatura de specialitate consemnează — pe terenuri ușoare — rezultate bune la cultura grîului și în condițiile în care lucrarea de arat a fost înlocuită cu o lucrare cu discul la adîncimea de 12—15 cm, executată cu discurile GD-4, 2+A—1800 în agregat cu grape, cu una sau două treceri.

Lucrarea de semănat necesită un pat germinativ bine pregătit. Condițiile climatice din această toamnă fac necesară luarea tuturor măsurilor de conservare a apei în sol, printre care și aceea de pregătire a patului germinativ, cel mai tîrziu în preziua semănatului folosind în acest scop combinatorul.

La obținerea unor producții mari la cultura cerealelor păioase, o contribuție hotărîtoare o au respectarea perioadei și a densității optime la semănat. Necesitatea diferențierii acestor elemente tenhologice este dată de existența unor zone și terenuri a căror amplasare sau structură impun acest lucru. În toamnele secetoase, cum este și cea din acest an, se recomandă ca după semănat să se execute o tăvălugire ușoară, care contribuie la diminuarea pierderilor de apă din sol, concomitent cu fixarea semințelor la adîncimea necesară creînd astfel premisele unei răsăriri complete și uniforme a culturilor.

În condițiile terenurilor în pantă, experiența Stațiunii agricole Perieni și a altor unități a scos în evidență faptul că una din condițiile principale ale obținerii unor recolte importante o constituie executarea lucrărilor de bază și a celorlalte de pregătire a patului germinativ la cultura grîului pe direcția curbelor de nivel, chiar dacă panta are înclinația mai mare de 20%. Rezultatele de producție obținute demonstrează că, dacă epoca de semănat la grîu a fost depășită, iar cultura se amplasează pe pante cu expoziție nordică, necesarul de sămînță se mărește cu 10—15%, în vederea asigurării unei densități optime. De aceea, cantitatea de sămînță la unitatea de suprafață se stabilește în funcție de sol, precum și de respectarea fiecărei verigi tehnologice. În cazul terenurilor erodate din Cîmpia Moldovei, de exemplu, pentru a asigura semănatul în epoca optimă, este necesar ca planta premergătoare să fie o leguminoasă care asigură, în același timp, și îmbunătățirea însușirilor fizice ale solului erodat.

Datele experimentale obținute pe o perioadă lungă de timp arată că la o variație mare a normei de sămînță se obține o variabilitate destul de redusă a numărului de spice pe unitatea de suprafață. Reglarea densității optime productive se realizează prin norma de sămînță și epoca de semănat, planta premergătoare și pregătirea terenului, aprovizionarea cu apă și elemente nutritive. După opiniile specialiștilor de la Institutul de cercetări pentru cultura cerealelor și a plantelor tehnice Fundulea, epoca de semănat este unul din principalii factori de reglare a densității optime a culturilor de toamnă, prin efectul pe care îl are asupra dezvoltării fraților formați pînă la intrarea în iarnă. Obținerea unei înfrățiri bune a culturilor semănate toamna constituie principala condiție în realizarea unor producții agricole mari și constante. De aceea, lucrările de pregătire a solului trebuie să corespundă sub aspectul asigurării germinației și răsăririi plantelor în epoca optimă. Depășirea perioadelor optime la semănatul cerealelor păioase, din cauza unor lucrări de pregătire a solului laborioase, nu se justifică prin sporurile de producție obținute și prin cheltuielile suplimentare pe care le necesită.

Aplicarea diferențiată a elementelor tehnologice în cultura cerealelor păioase, care se seamănă în această toamnă, în funcție de condițiile pedoclimatice existente în teritoriu, reprezintă garanția punerii în valoare a potențialului de producție al solului și al plantelor cultivate, în condiții de eficiență economică sporită. Acest lucru nu necesită eforturi materiale deosebite, ci în primul rînd o bună organizare a muncii. În acest fel, se poate imprima un ritm mai accelerat de sporire a producției de cereale și de înlăturare a efectelor nefavorabile cauzate de condițiile de mediu, în scopul creșterii necontenite a randamentelor la hectar — garanția realizării în viitorul cincinal a producției de cereale stabilite în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Produsele accesorii ale pădurilor – resurse ce se cer mai bine valorificate

VALORIFICAREA superioară, complexă a pădurii, una din principalele bogății naturale ale țării, presupune ca — alături de măsurile luate pentru protejarea ei, lucrări de reîmpădurire, sporirea gradului de prelucrare industrială a lemnului rezultat din tăieri de regenerare etc. — să se asigure punerea în circuitul economic și a altor produse pe care aceasta le oferă. Dezvoltarea agriculturii, modernizarea acesteia, obținerea unor producții tot mai mari și sigure au micșorat treptat însă rolul produselor pădurii în alimentația oamenilor — deși cele mai ieftine și, de regulă, cele mai bune produse alimentare sînt cele oferite direct de natură. Numite generic produse accesorii ale pădurii, acestea (fructe de pădure, ciuperci comestibile ș.a., la care se adaugă finul pentru furajarea animalelor) capătă o importanță economică deosebită.

În cadrul acestor produse accesorii, un loc deosebit de important îl ocupă **fructele de pădure** și **ciupercile comestibile.** Importanța economică deosebită a acestor produse rezultă în primul rînd din faptul că pentru obținerea lor nu se cheltuiește decît o infimă cantitate de energie necesară recoltării și transportului la beneficiar. Trebuie menționat și faptul că datorită conținutului ridicat în vitamine și substanțe minerale, aceste produse în stare proaspătă contribuie la diversificarea și echilibrarea rației alimentare, constituind totodată o sursă importantă de materii prime pentru industria alimentară, farmaceutică etc.

Obținerea relativ ușoară, valorificarea sigură și eficientă, cerințele mereu crescînde ale industriilor prelucrătoare și solicitările la export au impulsionat în ultimii ani activitatea de recoltare a acestor produse de către inspectoratele silvice județene. Este semnificativ faptul că această activitate constituie în prezent una dintre preocupările de bază ale acestor unități, desfășurîndu-se o intensă activitate atît pe linia perfecționării cadrului organizatoric, cît și asigurării bazei tehnico-materiale. Organizarea unitară a procesului complex de recoltare, preluare și prelucrare a produselor respective la nivelul unităților silvice, mărirea numărului de puncte de achiziție, dotarea lor cu mijloacele materiale necesare și încadrarea cu personal de specialitate, cuprinderea cantităților ce trebuie recoltate ca sarcini de plan ale ocoalelor silvice și în contractul de acord global au stimulat interesul și răspunderea pentru valorificarea superioară și completă a acestor produse.

Pe fondul unor asemenea preocupări cu caracter general, Inspectoratul silvic județean Gorj se înscrie cu rezultate frumoase, tradiția și experiența acumulată în acest domeniu avînd un rol deosebit. I.S.J. Gorj administrează un fond forestier de 564 100 ha, reprezentînd 36% din suprafața totală a județului. Beneficiind de condiții climatice favorabile și fiind situat în zonă montană și colinară, cu relief variat, brăzdat de o rețea hidrografică bogată, fondul forestier al Gorjului întrunește toate condițiile dezvoltării vegetației forestiere și a produselor accesorii. Identificarea și delimitarea suprafețelor bazinelor fructifere, ca și stabilirea prognozei de fructificare au permis creșterea an de an a cantităților de fructe de pădure și ciuperci recoltate.

Crearea bazei materiale în cadrul celor zece ocoale și al centrului de fructe au permis să se depisteze și să se recolteze și alte specii de fructe de pădure decît cele tradiționale (zmeura, murele, afinele și coacăzele), specii care înainte se recoltau doar întîmplător, ca : porumbele, măceșele, cireșele sălbatice, castanele comestibile, merele pădurețe, alunele, corcodușele etc. Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra eforturilor făcute în direcția sporirii producției de fructe de pădure, redăm în tabelul de mai jos realizările obținute în acest domeniu, în ultimii cinci ani, de I.S.J. Gorj.

Pe fondul sporirii producției totale de fructe de pădure, se poate evidenția o mare variație a cantităților recoltate atît pe specii, cît și în timp, determinată în principal de periodicitatea rodirii și de influența condițiilor naturale din unii ani (grindină, îngheț etc). În afară de aceasta, trebuie menționat și faptul că la recoltarea unor produse (ciuperci, zmeură etc.) concură și alte unități (consiliile populare, cooperația etc.). Valorificarea fructelor de pădure de către unitățile silvice s-a făcut atît în stare proaspătă, cît și prin prelucrare semiindustrială (pulpe de fructe și sucuri de fructe conservate).

Recoltarea și valorificarea tot mai complexă a fructelor de pădure și a ciupercilor comestibile a constituit o sursă importantă de venituri pentru ocoalele silvice din acest județ. Astfel, în medie, în perioada 1982—1984, beneficiul obținut din valorificarea fructelor și ciupercilor de pădure a fost de peste 800 lei/ha.

Avantaje importante pot fi obținute și de către culegătorii de fructe de pădure și ciuperci comestibile. Pe fondul desfășurării unei munci ușoare, în aer liber, o persoană poate culege într-o zi normală de lucru 12—18 kg zmeură, cantitate căreia îi corespunde un venit de 120—180 de lei ; 8—14 kg mure (56—98 lei) ; 15—20 kg castane (90—225 lei) ; 15—25 kg măceșe (38—50 lei) etc. La aceasta trebuie adăugat și faptul că veniturile realizate de populație, din valorificarea către unitățile de achiziție a fructelor de pădure și a ciupercilor comestibile din flora spontană, nu sînt impozabile. În prezent, fructele de pădure și ciupercile comestibile reprezintă aproape 17% din valoarea producției totale a unităților silvice din județul Gorj, iar o bună parte din aceste produse sînt destinate exportului.

Cu toate realizările bune obținute în județul Gorj, nu se poate spune că această activitate se desfășoară la cotele maxime ale posibilităților. Acționîndu-se în continuare prin măsuri cu caracter tehnic, economic și organizatoric, cantitatea de produse recoltate poate crește simțitor, sporind în aceeași măsură veniturile unităților silvice și ale culegătorilor.

Astfel, este necesar în primul rînd să se asigure o rețea cu o densitate corespunzătoare a punctelor de achiziție (apropiate de locurile de recoltare și cu capacitate de depozitare optimă). Ele trebuie să fie dotate din timp cu materiale necesare desfășurării normale a procesului de producție (ambalaje, mijloace de colectare, documente tipizate, substanțe conservante etc.) și cu fonduri de achiziție, încît culegătorii să primească banii imediat ce au predat produsele. De asemenea, este necesar ca punctele de achiziție să fie deschise cu cel puțin două săptămîni înainte de începerea campaniei, asigurîndu-se suficient timp pentru pregătirea celor necesare, popularizarea bazinelor fructifere existente, a condițiilor și a prețurilor de achiziție etc. Pe lîngă toate acestea, se impune o îndrumare și instruire corespunzătoare a culegătorilor, astfel încît să se asigure atît sporirea cantităților recoltate, cît și fructificarea normală a producției în anul următor. Măsurile suplimentare de îngrijire a arbuștilor și de combatere a dăunătorilor, completarea golurilor, lucrările de tăieri de regenerare, supraînsămînțare etc. vor contribui la o creștere substanțială a producției de fructe, cu efecte economice dintre cele mai favorabile.

Producția de fructe de pădure și ciuperci comestibile la I.S.J. Gorj

(tone)

	1980	1981	1982	1983	1984
Zmeură	216	270	177	57	218
Mure	214	319	243	207	211
Castane	37	130	117	68	130
Coarne	54	14	63	21	20
Alte specii de fructe	14	59	20	319	390
Total fructe de pădure	535	792	620	672	969
Total ciuperci comestibile	23	230	430	292	126

Pentru sporirea producției de fructe de pădure și ciuperci comestibile, este necesar să se amenajeze în cadrul fondului forestier și suprafețe cultivate cu acele specii care răspund mai bine la aceste condiții. Unele din aceste suprafețe pot fi lăsate după un anumit timp pentru înmulțire și fructificare spontană, constituind nucleul unor viitoare bazine fructifere. Și în continuare se impune să se asigure o diversificare a producției, prin atragerea în circuitul economic și a altor produse, inclusiv cele la care cantitățile ce pot fi recoltate sînt mai reduse.

Întrucît păstrarea în stare proaspătă nu se poate realiza decît pe un termen relativ redus, pentru evitarea pierderilor se impune asigurarea, la nivelul centrelor sau pe grupuri de centre de achiziție, a unor mijloace materiale simple și ieftine necesare prelucrării primare a acestor produse.

Nicolae IOVU
Inspectoratul silvic județean Gorj

TIB '85

Restructurări în oferta de export a industriei românești

ÎN CURÎND își va deschide porțile Tîrgul Internațional București, cel mai important eveniment comercial al anului. Este demn de remarcat faptul că cele zece ediții anterioare au prilejuit participarea la T.I.B. a peste 10 000 de firme străine de pe toate continentele. Și la această a XI-a ediție vor participa cu pavilioane naționale sau individuale firme din toate continentele, interesate în lărgirea relațiilor de comerț și cooperare în România. În cadrul tîrgului cu profil economic general, industria românească va fi principalul expozant, un loc aparte revenind industriei constructoare de mașini. Oferta de export a acestei ramuri cuprinde peste 30 de subramuri din clasificarea tip pentru comerț internațional. Continuăm prezentarea procesului dinamic de înnoire din acest sector cu realizările industriei electronice românești. Remarcabil pentru actuala evoluție pe subramuri a industriei constructoare de mașini este creșterea, pe plan internațional, a ponderii industriei electronice în totalul producției ramurii. În numai 4 ani (1981—1984) volumul comerțului mondial cu produse electronice s-a dublat — de la 150 miliarde dolari la peste 300 miliarde dolari. Astfel, în 1984 volumul pieței de echipamente și componente electronice a depășit volumul pieței autoturismelor și a fost de circa 100 de ori mai mare decît piața mașinilor unelte.

Pe subramuri orientarea producției marilor producători de echipamente electronice a fost : 36% tehnică de calcul, 14% bunuri de consum, 8% echipamente pentru comunicații, 4% electronică industrială, 2% electronică medicală, 16% componente electronice etc.

Expansiunea industriei electronice a fost posibilă, pe plan mondial, în condițiile preocupărilor de restructurare industrială de perfecționare și modernizare a proceselor de producție, intensificate de toate țările industriale în anii '80 în vederea reducerii dependenței de importul de materii prime și energie.

În țara noastră ultimii 20 de ani au marcat o creștere de peste 50 de ori a producției de mijloace de automatizare și de echipamente ale tehnicii de calcul electrotehnice și electronice. În intervalul 1975—1983 producția de calculatoare electronice în unități fizice (echivalent calculatoare de 128 KO) a crescut de la 37 bucăți la 272 bucăți. Procesul de înnoire este în această industrie foarte alert. Pentru actualul cincinal este prevăzut ca în domeniul electronicii industriale înnoirea produselor să fie în proporție de 95%, la instrumente electronice de măsură și control 75%, iar la tehnică de calcul de 91%. Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială în viitorul cincinal și în perspectivă prevăd ca industria electronică să pătrundă masiv în întreaga activitate economico-socială, fiind orientată spre dezvoltarea cu precădere a producției de componente electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială și profesională. În domeniul mijloacelor tehnicii de calcul electronice creșterea producției se va realiza îndeosebi prin asimilarea de noi minicalculatoare și microcalculatoare pentru conducerea proceselor industriale, precum și a unor tipuri evoluate de echipamente periferice.

Exportul românesc de electronică a evoluat în același ritm cu creșterea producției; el cuprinde cîteva grupe mari de produse cum sînt : echipamente și aparate electronice pentru tele-

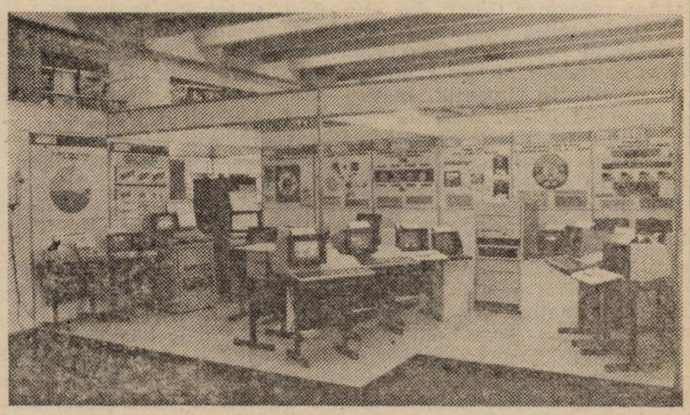

Sisteme informatice pentru conducerea producției în industria constructoare de mașini

comunicații, echipamente, instalații și dispozitive de automatizări pentru cele mai diferite domenii ale economiei și tehnica de calcul.

Din prima grupă amintim centralele telefonice automate pentru deservirea locală și la mare distanță care se exportă în Algeria, Grecia, U.R.S.S., Cehoslovacia, R.D. Germană. De asemenea, foarte solicitate sînt centralele telefonice electronice, de concepție integral românească, recent introduse pe piață. Pentru servirea abonaților la domiciliu s-au realizat aparate telefonice „BUCUR" și „IOANA" de înaltă performanță, bazate pe tehnologia circuitelor imprimate, cu caracteristici de redare a timbrului vocii cu mare fidelitate, ușor de montat și întreținut, cu disc sau panou de selecție, după cerere.

Se oferă de asemenea la export concentratoare de linii telefonice tip, CL-52, care realizează importante economii în rețeaua telefonică prin faptul că reduc numărul circuitelor de conexiune. Concentratorul electronic, bazat pe microprocesor, acționează în aria deservită ca un terminal al centralei telefonice, selectînd concomitent pînă la 12 abonați din 52 de abonați conectați la rețea. Aceste aparate sînt realizate de întreprinderea „Electromagnetica" București, întreprindere cu importantă activitate de export. O realizare remarcabilă în domeniul comunicațiilor o constituie și stația de emisie — recepție pe unde ultrascurte pentru distanțe scurte și medii (8—35 km), produsă de Întreprinderea de electronică industrială din București. Ea poate fi utilizată în agricultură, pe șantiere, în prospecțiuni geologice, la dirijarea traficului etc. În execuție portabilă, ușoară, încorporînd componente profesionale ea poate emite pe 2 500 de frecvențe de lucru diferite.

Dintre realizările de vîrf ale cercetării științifice în domeniul echipamentelor electronice de comunicații menționăm de asemenea echipamentele navale ca și cele pentru dotarea dispeceratelor pe Canalul Dunăre-Marea Neagră (în imagine).

Cea de a **doua grupă** de echipamente electronice — pentru automatizări — este reprezentată de familiile NUMEROM, pentru programarea mașinilor unelte, familia sistemelor ECA-ROM pentru supravegherea proceselor industriale, apoi familia THETAROM de echipamente de testare și cercetare și TELE-ROM pentru teletransmisie de date.

Cu titlu de exemplificare amintim între noile echipamente de control ale mașinilor unelte sistemul de poziționare și prelucrare liniară SPL-400, cu o largă arie de utilizare pentru do-

Sistem pentru dispecerizarea traficului pe un tronson al Canalului Dunăre — Marea Neagră

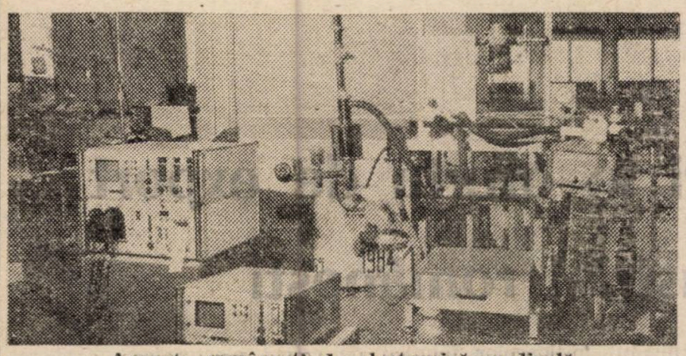

Aparate românești de electronică medicală

tarea mașinilor unelte. El poate comanda poziționarea și prelucrarea secvențială concomitent pe trei axe, vizualizînd permanent faza de prelucrare și eventuale erori; sistemul poate defini pînă la 99 de programe pe trei nivele. Acest echipament se află în dotarea mașinilor unelte românești de înaltă performanță, cum este freza verticală FV-40 TNC, fabricată de Uzina mecanică Cugir, dar este oferit și separat la export.

Din familia sistemelor ECAROM, amintim sistemul SRA-ECAROM produs de Întreprinderea de elemente de automatizare București, destinat automatizării proceselor de fabricație în industriile cimentul, materialelor de construcții, chimiei, controlul rețelelor electrice, metalurgice cît și în cercetare.

Dintre realizările recente ale întreprinderii „Automatica" — București se remarcă familia automatelor programabile folosite pentru mașini-unelte, roboți, conducerea proceselor secvențiale în construcții de mașini, chimie, metalurgie. Spre exemplu, automatul programabil AP-201 proiectat de colectivul întreprinderii și intrat în fabricație în 1983 se ridică ca performanțe la nivelul celor mai avansate produse pe plan mondial, fiind exportat deja în India, Irak, R.D. Germană. Întreprinderea „Automatica" a realizat și automatul programabil A.P. MICRO, destinat controlului proceselor secvențiale de mică complexitate (linii de transformatoare, mașini de injecție, galvanizare, stații de pompare, mașini-unelte), ușor de programat, cu o interfață simplă, fiind o variantă economică pentru cele mai sofisticate echipamente cu funcții identice.

Din gama echipamentelor de testare THETAROM menționăm o realizare recentă a Filialei din Cluj-Napoca a Institutului de proiectări pentru automatizări și anume echipamentul pentru testarea automată a structurilor de circuite integrate, THETAROM FD 5055. Funcționînd cuplat cu microcalculatorul românesc FELIX M-18 B el este utilizat în industria electronică ca și în activitatea de cercetare pentru testarea atît a circuitelor integrate digitale cît și analogice. Desigur, gama automatelor este mult mai largă incluzînd echipamente „dedicate" pentru controlul și dispecerizarea cîmpurilor petroliere, observații meteorologice etc. Același institut a realizat recent echipamentele de testare automată a componentelor electronice THE TAROM — 4010.

În domeniul echipamentelor de testare și experimentare mai amintim o recentă realizare a Întreprinderii de instrumente electrice de măsură din Timișoara : Laboratoarele electronice multifuncționale (LE-01). De construcție modulară (platforme), un astfel de laborator poate îndeplini peste 20 de funcțiuni cum ar fi măsurători de componente, analiză diode— pe caracteristici, de testare, filtre, stabilizatori de tensiune, modulatoare de frecvență, circuite oscilante, amplificatoare, oscilatoare, circuite de pulsații, relee electice, circuite logice, circuite integrate, tiristoare, generatoare de tact ș.a.

Gama echipamentelor destinate rețelelor de teletransmisie de date include terminale moderne, cu vizualizare cum este TELEROM 3V-1, ce poate fi utilizat în exploatarea băncilor de date și în transmisii sincrone și asincrone de date de la calculator. La el se pot conecta pînă la 16 posturi de vizualizare (DAF-1002) sau de tipărire (imprimare).

Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări exportă, alături de produse de mică serie și înalte performanțe, și servicii inginerești cum ar fi : engineering, proiectări de sisteme de automatizări industriale, proiectări de sisteme bazate pe calculatoare de proces, sisteme de teleprelucrare, elaborarea de soft-ware aplicativ, asistență tehnică în implementarea de sisteme, instruirea utilizatorilor, producție la comandă unicat ș.a.m.d. Dintre contractele executate pot fi menționate : livrarea de echipament de testare automată în R.D. Germană, sistem de control pentru o fabrică de cabluri în Franța, automatizări de sere în R.P. Chineză, sisteme de comandă și control automat în fabrici de ciment construite de exportatori români în R.P. Chineză, Irak, Siria, Pakistan, sisteme de automatizări pentru irigații în Irak și Libia, automatizări pentru centrale termice în Turcia și R.D. Germană.

Cea de-a treia grupă de produse electronice, cea de tehnică de calcul este în plin proces de înnoire și creștere. În actualul cincinal producția de tehnică de calcul exprimată valoric se va dubla, concomitent cu diversificarea sa, în special în domeniul sistemelor bazate pe microcalculatoare și minicalculatoare „dedicate" proceselor conduse.

Între realizările remarcabile ale Întreprinderii de calculatoare București se situează minicalculatoarele INDEPENDENT de generația 3,5—4. Astfel, FELIX I-102 este considerat a fi unitatea centrală de prelucrare cea mai performantă obținută pînă în prezent de întreprindere. Utilizat în cercetare, FELIX I-102, cu programe scrise în fortran, obține timpi de execuție de 20 de ori mai rapizi ca tipul precedent I-100. Posibilitatea de adaptare la conducerea proceselor industriale specifice este sporită atît prin proiectarea hardware-ului cît și prin disponibilitatea de scriere și utilizare de programe specifice, în limbaje avansate. O altă familie de minicalculatoare, bine cotate pe piața internațională, este FELIX M 4 000-CORAL, cu utilizări multiple în conducerea proceselor industriale, comanda mașinilor unelte, a roboților industriali, teletransmisie date, medicină cercetare, învățămînt.

Tipul M 4 001 CORAL, cel mai mic membru al familiei are o memorie de 64 K biți și o viteză de operare de 350 000 operații pe secundă; tipul M4011-CORAL, cu memorie gestionată, dispune de două tipuri de operare și o viteză de operare de circa 600 000 de operații pe secundă; tipul M4030-CORAL își poate extinde memoria pînă la 4096K biți, putînd fi utilizat în multiple sisteme de operare și limbaje de programare.

Alături de producția de echipamente de calcul (centrale) s-a dezvoltat și producția de periferice. Astfel, sistemele de comandă și control a proceselor industriale din industria constructoare de mașini, chimie, metalurgie, care trebuie să înregistreze date furnizate cu viteze mari pot utiliza **echipamentele de colectare a datelor** bazate pe minicomputere. Independent, Societatea mixtă de producție și comercializare Romcontrol Data București, înființată cu 11 ani în urmă de Centrala industrială pentru electronică și automatizări București și firma americană Control Data Corporation produce în prezent 4 familii de imprimante : imprimante de mare viteză, imprimante matrix, imprimante pe disc magnetic și imprimante pe bandă magnetică. Produsele sînt echivalente la toți parametrii tehnici calitativi cu produsele Control Data Co. În fapt exportul societății, care reprezintă în medie 50% din volumul producției, se realizează în cea mai mare parte (70—80%) prin rețeaua de distribuție a firmei americane partenere. Faptul că o parte din terminalele exportate de Romcontrol Data sînt încorporate în sistemele de calcul ale unor firme (ca Original Equipment Manufactures) cum sînt : Honeywell Bull, CII — Franța, Siemens — R.F.G., ICL — Anglia vorbește de la sine despre calitatea acestor produse.

Videoterminale interactive tip DAF 2015 în 4 variante funcționale pot fi întîlnite de asemenea în diferite ramuri : construcții de mașini, transporturi și telecomunicații, industrie ușoară, educație și instrucțiune publică.

Alături de exportul de hardware, Institutul de tehnică de calcul și informatică (I.T.C.I.), principalul promotor al tehnicii de calcul în România, elaborează pentru beneficiarii externi software — programe și pachete de programe — conform nevoilor concrete de exploatare ale acestora. Cu titlul de exemplificare amintim sistemele :

ISOLDA — sistem grafic interactiv pentru proiectare în industria constructoare de mașini.

PIX — sistem pentru proiectarea interactivă a circuitelor imprimate.

ARTIS — pachet de programe „dedicat" proiectării asistate de calculator în arhitectură.

Recent I.T.C.I. a preluat proiectarea și exportul de sisteme informatice de conducere și programare/control a producției cu calculatoare de proces, extinzîndu-și astfel obiectul de activitate asupra întregii game de software. În prezent I.T.C.I. se preocupă de diversificarea și înnoirea producției de microeletronică prin trecerea la producerea primelor microcalculatoare individuale românești, valorificarea invențiilor românești din domeniul aparaturii electronice medicale diversificarea producției în domeniul circuitelor integrate la comandă, dispozitive în domeniul electronicii digitale auto, rețelelor de calculatoare. Pentru cincinalul viitor industria electronică românească își propune o contribuție crescîndă la dotarea autovehiculelor și tractoarelor românești cu sisteme electronice de comandă și control, la dotarea radiocomunicațiilor navale, se vor realiza rețele de calculatoare cu teletransmisie, se vor dezvolta dispecerizarea automată în cîmpuri petroliere, mine, observații geologice și meteorologice, se va extinde producția de aparate de control medical (analizator biotermic, electronograf, aparate de anestezie și respirație), va crește gama bunurilor de consum electronice oferite populației.

Theodor PURCĂREA

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

OPINII

Consolidarea autofinanțării unităților economice

O TRĂSĂTURĂ specifică a autogestiunii economico-financiare o constituie autofinanțarea. În condițiile noului mecanism economico-financiar, aceasta reprezintă modalitatea esențială de constituire a fondurilor unităților economice, gradul său de realizare punîndu-și în mod decisiv amprenta asupra aplicării autogestiunii și asupra nivelului rentabilității. În aprecierea potențialului autofinanțării trebuie avut în vedere faptul că asupra sa acționează atît calitatea factorilor de producție și a activității economice, cît și raportul dintre necesitățile de fonduri și posibilitățile economico-financiare ale economiei naționale, ponderea beneficiului rămas la dispoziția unităților economice, gradul de corectitudine în stabilirea costurilor și dimensionarea cît mai judicioasă a beneficiului în prețuri ș.a.

Conform prevederilor actualelor acte normative, se stabilește o anumită ordine de preferință în realizarea surselor autofinanțării (amortizarea și beneficiul). Utilizarea amortizării ca sursă a fondului de dezvoltare economică ridică și problema locului și rolului său în ansamblul surselor proprii ale unităților economice, pornind de la reglementările juridice, de la constituirea și vărsarea amortizării precum și de la posibilitățile de preluare a surplusului de către verigile superioare ale întreprinderii (centrale industriale), în scopul efectuării unor redistribuiri.

În sensul cel mai strict, adevărata sursă proprie a unităților economice o constituie beneficiul care trebuie să constituie și resursa centrală de creștere a fondurilor proprii. În acest cadru, apreciem că potențialul autofinanțării este reflectat de dimensiunile beneficiului creat. Iată de ce, **în toate întreprinderile se cere acționat cu înaltă responsabilitate și exigență pentru minimizarea continuă a cheltuielilor de producție și maximizarea veniturilor, pentru îndeplinirea și depășirea pe această cale a beneficiilor planificate.**

Utilizarea în grad cît mai înalt, cu eficiență sporită a întregului potențial productiv disponibil în fiecare unitate reprezintă cerința de bază a constituirii fondurilor proprii ale unităților economice. De mare importanță pentru asigurarea condițiilor reproducției lărgite viitoare și ale cointeresării materiale este atît raportul dintre creșterea volumului producției și ritmul de constituire a fondurilor proprii, cît și proporția în care sursele interne sînt utilizate pentru constituirea celor două mari categorii de fonduri proprii pe care le reprezintă fondul de dezvoltare și fondul mijloacelor circulante. Totodată, apreciem că trebuie să crească în continuare rolul și răspunderile întreprinderii în gestionarea cu maximă eficiență a acestor fonduri.

În acest cadru, **întărirea în continuare a autofinanțării** unităților economice necesită, după părerea noastră, o serie de **acțiuni** convergente, printre care menționăm următoarele :

● determinarea **amortizării** pornind de la o evaluare cît mai corectă a fondurilor fixe și includerea ei în costuri pe baza uzurii efective. În acest cadru, apreciem că trebuie ținut cont și de faptul că, în condițiile actuale, se varsă la centrală, cu titlu de restituire, amortizarea aferentă tuturor fondurilor productive, nu numai a celor finanțate din fondurile avansate de societate, ci și a celor realizate din fondurile proprii și credite ;

● amplificarea preocupărilor pentru întărirea autofinanțării și la nivelul **centralelor industriale.** Avem în vedere că

Întărirea controlului mijloacelor materiale și financiare

APĂRAREA proprietății socialiste de către organele de control financiar se realizează nu numai prin prevenirea producerii pagubelor și descoperirea acestora ca urmare a inventarierilor efectuate ci și prin modul de regularizare a rezultatelor inventarierii.

De regulă, diferențele ce apar la inventariere se valorifică conform reglementărilor în vigoare : cu plusurile se încarcă gestiunea iar minusurile se impută celor vinovați.

În acest context, se cere amintit că actele normative introduc și situațiile de exonerare de răspundere pentru minusurile din gestiune precizînd și condițiile necesare de aplicare a acestora. Una din aceste situații o oferă existența riscului de confuzie care, pentru gestiunile a căror contabilitate analitică se conduce cantitativ-valoric se traduce pe planul regularizării rezultatelor inventarierii în compensarea cantitativă a minusurilor cu plusurile constatate la inventariere. Desigur, legea precizează condițiile de bază pentru admiterea compensării cantitative a lipsurilor cu plusurile de inventar.

Întrucît normele metodologice care reglementează această operațiune lasă să se înțeleagă că operația de regularizare prin compensare cantitativă se efectuează pe global, acestea nu fac nici o referire la prețurile unitare cu care se compensează lipsurile cu plusurile cantitative și tehnica de efectuare a compensărilor. Lipsa acestor prevederi din actele normative a creat, după părerea noastră, o situație mai puțin clară pentru cei cărora le revine sarcina de a efectua compensarea. Situația este alimentată și de faptul că în literatura de specialitate s-au prezentat mai multe modele de efectuare a compensărilor.

Cînd în procesul de manipulare, depozitare sau însilozare a bunurilor materiale confuzia s-a făcut între sortimente, două cîte două, datorită asemănării aspectului exterior, propunem ca operația de compensare cantitativă a lipsurilor cu plusurile constatate la inventariere să se facă sortiment cu sortiment. Apreciem că tehnica de efectuare a compensării cantitative sortiment cu sortiment necesită cîteva reguli în plus față de cele instituite de normele metodologice în vigoare :

● *operația de compensare propriu-zisă se începe cu sortimentele — atît la minus cît și la plus — care au prețurile unitare cele mai mari, continuîndu-se în ordinea descrescătoare a prețurilor ;*

● *prețurile utilizate în compensare, sortiment cu sortiment, sînt cele ale minusului și plusului, întotdeauna fiind luat în calcul pentru stabilirea valorii cantităților compensate prețul cel mai mic dintre acestea ;*

în prezent există posibilitatea ca centralele industriale să preia și să redistribuie eventualele surplusuri din întreprinderi, ceea ce arată că, după părerea noastră, nu se realizează toate cerințele autofinanțării la nivelul tuturor verigilor organizatorice. Pentru că nu trebuie omis faptul că este necesar să se asigure o utilizare eficientă a resurselor, indiferent de nivelul la care au fost create. Astfel, pe măsura apropierii de nivelul centralelor sau ministerelor, posibilitățile de realizare a autofinanțării cresc datorită redistribuirilor ce pot fi efectuate între unitățile subordonate ;

- perfecționarea în continuare a **relațiilor de decontare** dintre unitățile economice, astfel încît dificultățile ce pot apare la nivelul unei anumite verigi să nu afecteze situația economică și financiară a celorlalte.

Cele cîteva direcții amintite de perfecționare a autofinanțării ar contribui, după părerea noastră, la întărirea premiselor realizării optimului financiar al întreprinderii, ce ar putea fi definit prin existența a cel puțin trei elemente : realizarea restituirii către societate, optimizarea raportului dintre fondurile proprii de dezvoltare și cele de consum și realizarea unei proporții optime între ponderea autofinanțării și creditare. În aceste condiții apreciem că ar crește rolul autofinanțării de instrument eficace de rentabilizare a unităților economice și de creștere a contribuției acestora la constituirea fondurilor centralizate ale statului.

Corelația dintre autofinanțare și creditare, optimizarea ei, reprezintă un obiectiv esențial al politicii financiare, o premisă a asigurării optimului microeconomic. Literatura de specialitate consemnează, în mod deosebit, preocupări pentru determinarea factorilor de influență, a criteriilor în funcție de care să se stabilească ponderea celor două surse de finanțare pentru mijloacele circulante. Apreciem că o atenție sporită trebuie acordată corelației respective în situația investițiilor, mai ales a celor concretizate în fonduri fixe productive. Mai mult, sîntem tentați să apreciem rolul determinant al raportului autofinanțare-creditare pentru investiții față de raportul similar pentru mijloace circulante, prin prisma faptului că, printre altele, normativul mijloacelor circulante trebuie corelat cu volumul fondurilor fixe, cu nivelul producției planificate. Cu toate acestea, desigur, nu se pot omite elementele de specificitate pentru cele două situații.

Pentru mijloacele circulante, corelația analizată este supusă influențelor unor factori de ordin economic și organizatoric, unii dintre acești factori vizînd calitatea activității economice desfășurate într-o unitate economică, alții fiind independenți de aceasta. Asemenea factori sînt reprezentați sub forma nivelului rezultatelor financiare ale întreprinderilor, modului de repartizare a acestora, disponibilităților bănești ale economiei naționale ș.a.

Criteriile ce stau la baza corelației autofinanțare-creditare au vizat în bună măsură determinarea cuantumului participării resurselor proprii în funcție de volumul necesităților permanente. Nu sînt lipsite de interes nici acele încercări de prezentare a criteriilor de optimizare sub forma necesității reducerii volumului mijloacelor circulante, a stabilirii unui raport de cel puțin 1/1 între cota de participare a celor două surse, de apreciere a eficienței acestuia prin prisma costului minim al procurării și utilizării resurselor, de stabilire a unei relații de echilibru în cazul constituirii și utilizării fondurilor proprii și creditelor ș.a.

În etapa actuală, se justifică din punct de vedere economic îmbinarea autofinanțării cu creditarea. După părerea noastră, autofinanțarea nu trebuie contrapusă creditării. În condițiile noului mecanism economico-financiar creditul devine un element de bază în realizarea autogestiunii. O cerință esențială în acest sens este elaborarea planului de credite în strînsă corelare cu planurile economice.

Realizarea funcțiilor creditului de sursă de finanțare și pîrghie economico-financiară eficientă apreciem că va fi și în perspectivă condiționată de gradul de realizare a acumulărilor bănești și de raportul dintre ritmul de creștere a volumului producției și cel al constituirii fondurilor proprii. În acest sens, apreciem că analiza raportului autofinanțare-creditare nu trebuie să se limiteze numai la ponderea celor două surse, ci să vizeze și eficiența folosirii lor. Or, eficiența surselor de finanțare se determină pe baza efectelor economice obținute la o unitate de sursă de finanțare. Ca urmare, nu orice tendință de reducere a creditului trebuie prezentată favorabil, ci numai în strînsă corelație cu eficiența utilizării acestuia, cu nivelul rentabilității existent la unitatea economică beneficiară, ce s-ar putea constitui intr-un element distinct în analiza rolului și ponderii creditului.

Apreciem că de mare importanță în această privință este și analiza implicațiilor corelației dintre diferitele surse asupra indicatorilor economico-financiari. Ponderea creditului trebuie analizată diferențiat în funcție de specificul activității economice, precizînd faptul că autofinanțarea nu exclude creditul, în condițiile în care accentul principal se pune pe utilizarea cît mai judicioasă a fondurilor proprii ale întreprinderii.

Ion BUCUR
Universitatea București

Situația compensărilor cantitative

Nr. crt.	Denumirea valorilor materiale	U/M	Preț unitar p.p.*	Preț unitar p.v.a.*	Preț unitar p.d.*	Stoc faptic	Stoc scriptic	Diferențe plusuri Q	Diferențe plusuri V	Diferențe lipsuri Q	Diferențe lipsuri V	Eliminat din compensare plusuri Q	Eliminat din compensare plusuri V	Eliminat din compensare minusuri valoare p.p.	Eliminat din compensare minusuri valoare p.v.a.	Eliminat din compensare minusuri valoare p.d.	Compensări plus Q	Compensări plus V	Compensări minus Q	Compensări minus V	Compensări cu poziția nr.	Diferențe valorice plusuri p.p.	Diferențe valorice lipsuri p.p.	Diferențe valorice lipsuri p.v.a.	Diferențe valorice lipsuri p.d.	Total de imputat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

*) p.p. = preț de producție ; p.v.a. = preț de vînzare cu amănuntul ; p.d. = preț conform Decret 203/1975

● *în urma operației de compensare rezultă diferențe valorice de natura plusului, precum și diferențe valorice de natura minusului. Diferențele se determină înmulțind cantitatea compensată cu diferențele dintre prețul plusului și prețul minusului intrat în compensare. Natura diferenței valorice o dă prețul cel mai mare.*

Compensarea cantitativă sortiment cu sortiment a lipsurilor cu plusurile de inventar se efectuează ca în tabelul prezentat, pe care-l considerăm că răspunde multor cerințe, putînd fi luat în analiza factorilor de decizie și, eventual, generalizat. Față de operația de compensare cantitativă pe global, apreciem că compensarea cantitativă sortiment cu sortiment stabilește valoarea compensată la nivelul sumei rezultată din ponderea cantităților intrate în compensare cu prețul unitar cel mai mic al sortimentelor compensate, luate două cîte două.

Calcularea valorii compensate în funcție de cantitățile intrate în compensare și prețul cel mai mic al sortimentelor intrate în compensare nu mai permite acoperirea minusului valoric rezultat în urma operației de compensare cu plusul valoric rezultat (deci și o compensare valorică) așa cum se petrec lucrurile în cazul compensării globale și, implicit, diminuarea părții de care urmează a răspunde gestionarul. În plus, furnizează în totalitate informațiile necesare pentru punerea de acord a contabilității analitice și sintetice cu situația rezultată în urma regularizării prin compensare a rezultatelor inventarierii.

Vladimir BUNEA
Ioan CORDUNEANU
Timișoara

Dezvoltarea calitativă a economiei românești în noua etapă a revoluției tehnico-științifice (II)

Cerințe și obiective esențiale

ÎN STRATEGIA dezvoltării în perspectivă a economiei românești, un obiectiv de seamă îl constituie realizarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate, apta să asigure producții ridicate, sigure și stabile, indiferent de fluctuația factorilor climatici, pentru a satisface nevoile economiei naționale de materii prime agricole, cerințele de consum ale populației și să creeze disponibilități sporite pentru export. Cercetării științifice îi revin sarcini deosebit de mari pe linia modernizării și ridicării nivelului tehnic al acestei ramuri. Pe baza cercetărilor din domeniul biologiei aplicate și ingineriei genetice, se vor crea noi soiuri de plante și rase de animale de mare productivitate și cu rezistență superioară ; vor fi sporite cercetările în domeniul descoperirii și valorificării unor noi surse de substanțe alimentare. Trebuie, de asemenea, menționată elaborarea de noi soluții pentru recuperarea terenurilor productive și redarea lor în circuitul agricol, extinderea mecanizării complexe a lucrărilor, utilizarea cu eficiență ridicată a sistemelor de irigații și a celorlalte amenajări funciare.

Toate aceste mutații, de care am amintit, preconizate în industrie, în agricultură, în celelalte domenii, schimbările calitative în dezvoltarea forțelor de producție sub influența revoluției tehnico-științifice contemporane impun ca, paralel cu creșterea eforturilor în domeniul intensificării cercetărilor aplicative, cu prioritate a celor care vizează introducerea în producție a celor mai noi rezultate tehnice și tehnologice, să se intensifice și cercetările fundamentale din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, economiei, medicinii, știința fundamentală urmînd să-și sporească contribuția atît la înfăptuirea prevederilor cincinalului 1986—1990, cît și la asigurarea stocului de soluții pentru rezolvarea problemelor dezvoltării economico-sociale a țării în perspectivă și la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale. Așa cum arăta tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Congresul al XIII-lea al partidului, **„este necesar să acordăm o atenție tot mai mare și să dezvoltăm cercetarea fundamentală în domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei și altor domenii, care să dea o nouă perspectivă întregii activități de cunoaștere a structurii materiei, a tainelor naturii și ale vieții, ale cunoașterii umane în general".**

Răspunderi sporite revin, în acest cadru complex de acțiune, cercetării economice, chemată să contribuie, cu întregul său potențial, la studierea aprofundată a legităților, fenomenelor și proceselor caracteristice dezvoltării în perspectivă a economiei naționale, în scopul folosirii lor conștiente în activitatea practică de organizare și conducere a economiei, a întregii vieți sociale. Plecînd de la teza potrivit căreia revoluția tehnico-științifică contemporană constituie un amplu proces, care implică nu numai laturile tehnice ci și cele economice, este pe deplin firesc ca cercetarea economică să acorde atenție sporită relevării căilor care să conducă la sporirea eficienței economice a tehnicii și tehnologiilor moderne de fabricație cu care este înzestrată economia românească, cu deosebire în industrie și agricultură. Totodată, ea trebuie să ofere soluții pentru creșterea mai rapidă a productivității muncii sociale ; modernizarea în continuare a structurii producției materiale ; reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie ; folosirea intensivă a fondurilor fixe ; creșterea rentabilității producției ; perfecționarea în continuare a mecanismului economico-financiar ; participarea cît mai activă a țării noastre la cooperarea economică și tehnico-științifică internațională ; perfecționarea sistemului indicatorilor de plan și a metodologiei de planificare ; utilizarea pîrghiilor economico-financiare ; elaborarea de propuneri care să conducă la consolidarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

Microelectronica : evoluții și dinamici generale

NE VOM referi în continuare la o problemă deosebit de însemnată — care prezintă valențe de mare acuitate în economia noastră — anume aplicarea pe scară largă a microelectronicii. Vom avea însă în vedere, mai întîi, **cîteva coordonate generale, cu trimiteri mondoeconomice, ale acestei chestiuni.** Așadar, dimensiunile miniaturale, costul redus și funcționalitatea universală au făcut posibilă larga aplicare a microprocesoarelor în economie, putîndu-se vorbi chiar de o „revoluție procesorală".

Asistăm, în prezent, la extinderea notabilă a utilizării microprocesoarelor. În S.U.A., de exemplu, numărul microprocesoarelor folosite a crescut în perioada 1977—1980 la 455 mii, iar în 1985, conform prognozelor, va depăși 3 milioane. Să evidențiem, totodată, că, în prezent, s-a obținut un important progres în ceea ce privește computerizarea sferei finanțelor și serviciilor. Astfel, în 1979 în Europa occidentală automatele au înlocuit în proporție de 22% lucrătorii folosiți în calitate de casieri în cadrul băncilor. Proporții și mai mari a căpătat folosirea automatelor pentru calcularea cecurilor în țări ca S.U.A. și Japonia. În 1982, în S.U.A., acestea numărau peste 38 mii.

În domeniul producției materiale, revoluția microprocesorală se desfășoară în principal în direcția creării de roboți și sisteme de producție flexibile tot mai perfecționate. Numărul acestora crește în ritm rapid în toate țările capitaliste industrializate. Potrivit unor date statistice, primul loc în domeniul robotizării — perioada 1974—1982 — îl ocupă Japonia, care depășește cu mult alte țări capitaliste. Deosebit de aceasta, diferența este mai mare dacă se iau în considerare manipulatoarele obișnuite, care, în întreprinderile japoneze, numără cîteva zeci de mii.

În ceea ce privește sistemele flexibile de producție, acestea reprezintă sectoare automatizate de producție care includ un sistem de roboți, instalații speciale de transport și încărcare pentru transmiterea continuă de semifabricate de la un robot la altul și un calculator care asigură dirijarea procesului de producție și controlul calității. Sistemul flexibil de producție funcționează automat 24 de ore și permite creșterea productivității muncii de sute de ori. Astfel, o nouă uzină a firmei japoneze Iamadzaki Machinery, specializată în producția pieselor pentru strunguri cu comandă-program numerică, unde sînt folosite sisteme flexibile de producție, numără doar 12 oameni. Producția obținută în trei zile este egală cu cea produsă de 215 oameni, care folosesc utilaje obișnuite în trei luni. Un avantaj nu mai puțin important al sistemelor flexibile de producție îl constituie posibilitatea unor rapide reglări a utilajelor în vederea producerii de noi tipuri de produse, ceea ce asigură o creștere însemnată a manevrabilității producției industriale.

O altă direcție de perspectivă în dezvoltarea forțelor de producție — legată de progresul în domeniul microelectronicii — o constituie realizarea pe baza acesteia a unei îmbinări între microprocesoare, sistemele de telecomunicație și utilaj mecanic cu sisteme automate de conducere a proceselor neîntrerupte de producție și de control al calității. Oricum, din întreaga această perspectivă trebuie notat că introducerea pe scară largă a microprocesoarelor și funcționarea pe baza acestora a utilajului automatizat va intensifica procesul modificărilor structurale din cadrul industriei. Astfel, vor apare noi ramuri legate de producția de microelectronică, ca și mărfuri care includ componente microelectronice. Este suficient să fie amintit faptul că volumul total al producției de tehnică informațională în S.U.A., Japonia și Europa occidentală se dublează la fiecare cinci ani. Conform aprecierii specialiștilor, către anul 1986 50% din valoarea utilajelor pentru prelucrarea metalelor produse în S.U.A. o vor reprezenta roboții industriali și mașinile-unelte cu comandă-program numerică.

Dar ce elemente pot fi relevate în ce privește relația dintre revoluția microprocesoarelor și ocuparea forței de muncă ? În presa și literatura de specialitate din țările occidentale se confruntă o serie de puncte de vedere pe tema consecințelor sociale ale revoluției microprocesorale în condițiile capitalismului. Sînt abordate în special probleme legate de situația în ceea ce privește ocuparea forței de muncă. Se consideră că în condițiile dezvoltării economiei țărilor capitaliste avansate, introducerea tehnicii microelectronice, la început, nu a antrenat o concediere de mari proporții în rîndul muncitorilor și funcționarilor. În anii '80, însă, situația începe să se schimbe. Scăderea ritmurilor creșterii economice, pe de o parte, și extinderea introducerii tehnicii microelectronice, pe de altă parte, au condus în prezent la o serioasă înrăutățire a situației în sfera ocupării forței de muncă. Conform aprecierilor asociației japoneze Sohio, în decursul anilor '80 nivelul șomajului în țară se va ridica de la 2,2% la începutul anului 1982, la 12% la sfîrșitul acestui deceniu.

Analizînd influența automatizării în etapa actuală asupra pieței muncii, este necesar să se aibă în vedere că în prezent acest proces a afectat o parte nu prea mare din industrie și din sfera serviciilor, chiar și în țările capitaliste cele mai dezvoltate. De aceea, consecințele nefavorabile ale revoluției microprocesoarelor în domeniul ocupării forței de muncă încă se conturează destul de slab. Este suficient să se amintească faptul că, deși parcul de roboți a crescut rapid, la începutul anilor '80 la un manipulator automat multifuncțional reveneau de la cîteva sute pînă la cîteva mii de muncitori și funcționari. Dacă se consideră că pentru fiecare robot sînt utilizați în medie între 3 și 5 muncitori, se poate desprinde concluzia că procesul robotizării a afectat în principal sub un procent din locurile de muncă din industrie. Se mai poate arăta că potrivit prognozei specialiștilor de la Institutul Tehnologic Ilinois, în 1985 va crește numărul roboților industriali în S.U.A. la 17 mii, iar către 1990 va ajunge pînă la 100—115 mii. Conducătorii firmelor americane producătoare de roboți apreciază creșterea parcului de roboți chiar pînă la 135—150 mii.

Microelectronica joacă un rol important în procesul „reindustrializării", care comportă o reorientare structurală în industria țărilor capitaliste dezvoltate. Microelectronica condiționează apariția și dezvoltarea unor noi ramuri legate de progresul tehnico-științific și de scăderea producției într-o serie de ramuri tradiționale pentru care cererea este în scădere. Datorită faptului că noile ramuri reclamă un ridicat volum de muncă intelectuală și de capital, creșterea rapidă a producției lor nu determină o creștere însemnată a numărului locurilor de muncă. Conform aprecierilor specialiștilor americani, în 1983 în ramurile de „înaltă tehnologie" în S.U.A. au fost ocupate cca 3 milioane persoane, ceea ce reprezintă aproape 3% din totalul forței de muncă (exclusiv agricultura). Către 1993, volumul total al producției acestor ramuri va crește cu 87%, iar creșterea ocupării forței de muncă va fi doar de 29%. Drept rezultat, locurile de muncă din ramurile de „înaltă tehnologie" vor reprezenta mai puțin de 4% din numărul total de locuri de muncă din economie.

Potrivit estimărilor specialiștilor americani, introducerea în continuare a tehnicii microelectronice într-un grad mult mai ridicat va afecta sfera muncii intelectuale și nu pe cea a muncii fizice. După părerea acestora, în următorii 20 de ani se vor reorganiza sau se vor reduce 6,9 milioane locuri de muncă direct productive și cca 38 milioane locuri de muncă în domeniul dirijării și prelucrării informațiilor (din care 10 milioane funcționari din birouri, 9 milioane cadre de conducere, 5 milioane personal auxiliar administrativ și 14 milioane specialiști).

În al doilea rînd, trebuie spus că, în condițiile capitalismului, există limite determinate în extinderea sferei serviciilor. Dacă nevoile populației în ceea ce privește serviciile pot crește nelimitat, satisfacerea lor este limitată la nivelul cererii solvabile. Deasemenea, creșterea ponderii celor ocupați în sfera serviciilor pe seama scăderii ponderii celor ocupați în producția materială influențează negativ asupra nivelului general al salariului real, deoarece nivelul mediu al salariului în sectorul terțiar este aproximativ de două ori mai redus decît cel din sfera producției materiale. Nu se poate afirma că specialiștii au neglijat total acești factori de mai sus. Din ceea ce se relevă în presă, însă, se poate spune că în rîndul acestora crește neîncrederea în capacitatea mecanismului de piață de a rezolva automat problema ocupării forței de muncă în condițiile „revoluției microelectronicii". Se lansează apeluri de a se elabora o nouă politică în domeniul reglementării pieței muncii. Speranțe mari se pun pe seama unei reduceri considerabile a timpului de muncă.

Arătam la începutul articolului din numărul anterior al revistei că tehnologiile de vîrf oferă posibilități deosebite de diversificare a economiei și, deci, constituie un pas important ce poate fi făcut către soluționarea multora din actualele probleme economice — la nivel național și internațional. În acest sens sînt însă necesare evaluarea, în mod realist, a perspectivelor, valorificarea caracteristicilor și condițiilor specifice din fiecare economie. Ne vom referi în continuare la cîteva din problemele pe care le implică aceste tehnologii.

În general, dezvoltarea și aplicarea noilor tehnologii sînt apreciate a fi un proces internațional. Firme industriale mari și mici creează o rețea vastă și complexă de colaborare internațională. Firme din țări diferite cooperează într-o varietate de forme mai vechi sau mai noi. Acestea includ : programe de cooperare în activitatea de cercetare-dezvoltare ; achiziționarea unor părți din firme străine angajate în dezvoltarea de noi tehnologii, acorduri de schimb de tehnologii ; societăți mixte pentru inovație, producție și comercializare. Ceea ce este nou în aceste evoluții recente se reflectă în numărul mare al acordurilor de cooperare. În general, ele constituie inițiativa firmelor industriale. Sînt totuși și situații cînd cooperarea între firme din diverse țări este încurajată de guverne.

Se afirmă că există mai multe motive de colaborare, cum ar fi nevoia de resurse și împărțirea costurilor și riscurilor. În alte cazuri, principalul motiv este dobîndirea accesului la tehnologii și la piețele externe — piețe care altfel ar putea fi închise sau dificil de penetrat din cauza unor anume politici economice, a condițiilor locale, cadru în care sînt favorizate firmele autohtone. Într-o oarecare măsură, aceste acorduri pot prevedea concesionarea unei părți de piață, sau accesul la anumite tehnologii — condiții ce pot fi concertate cu strategia și obiectivele guvernelor respective. Este evident că o asemenea extindere la nivel internațional a tehnologiei de vîrf prezintă implicații pentru politica economică. Sînt însă chestiuni asupra cărora vom insista cu un alt prilej.

CELE ARĂTATE, procese și mutații de mare actualitate, constituie elemente de un real interes în formularea strategiilor, orientărilor și măsurilor de dezvoltare a industriei naționale în perioada care urmează, o industrie care urmărește să răspundă efectiv, la o eficiență cît mai înaltă, cerințelor și exigențelor dezvoltării și progresului. Bazele acestor acțiuni au fost stabilite încă din anii de după Congresul al IX-lea al P.C.R., atunci cînd s-au pus accente prioritare pe activitățile complexe, cînd au fost puse fundamentele electronicii românești și ale producției de elemente de automatizare, ceea ce pune în lumină, odată mai mult, caracterul vizionar și pe deplin realist al politicii de dezvoltare economico-socială promovată în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Sînt aspecte asupra cărora vom reveni într-un număr viitor al revistei.

Barbu Gh. PETRESCU

TRIBUNA SPECIALISTULUI

O bază metodologică adecvată pentru activităţile de reparaţii şi de recondiţionare a pieselor uzate

FOLOSIREA deplină, intensivă şi extensivă a capacităţilor de producţie şi reducerea costurilor de producţie, în primul rînd a celor materiale, fac parte dintre priorităţile actuale ale economiei naţionale, subliniate în repetate rînduri de către secretarul general al partidului şi urmărite, la nivelul unităţilor economice, prin programe speciale de măsuri. Activitatea de întreţinere şi reparare a mijloacelor fixe productive, inclusiv de recondiţionare şi refolosire a pieselor şi subansamblurilor uzate, deţine în acest context un rol de deosebită însemnătate, asupra căruia nu mai trebuie insistat ; în cele de mai jos supunem atenţiei specialiştilor şi forurilor de decizie în domeniu unele propuneri vizînd actualizarea bazei metodologice a acestor activităţi, care să mărească eficienţa lor economică.

Îmbunătăţirea normativelor de reparaţii

ÎN STADIUL actual al preocupărilor pentru perfecţionarea activităţilor de întreţinere şi reparaţii, problemele organizatorice continuă să ocupe un loc de seamă, întrucît s-a constatat că **fără o judicioasă structură organizatorică şi un sistem de normare a muncii stimulativ nu se poate ajunge la rezultate favorabile şi stabile, chiar dacă se utilizează procedee tehnice şi tehnologice avansate.**

Din punctul de vedere al formei de organizare şi retribuire, activitatea de reparaţii în întreprinderile din ţara noastră se desfăşoară în acord global. De asemenea, potrivit cerinţelor noului mecanism economic-financiar, principiilor autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii, întreprinderile defalcă bugetul de venituri şi cheltuieli pe secţii şi pe activităţi. Aceste condiţii impun ca, împreună cu unele măsuri de ordin tehnic şi organizatoric, **să se îmbunătăţească normativele de muncă pentru reparaţii.**

În prezent se aplică multe normative vechi de peste zece ani, timp în care s-au produs modificări importante atît în privinţa caracteristicilor constructive ale fondurilor fixe (în sensul modernizării, al creşterii complexităţii acestora), cît şi în organizarea şi conducerea activităţilor de întreţinere şi reparaţii. În normativele actuale nu sînt incluse toate tipurile de utilaje aflate în dotarea unităţilor, ceea ce face ca în practică să se recurgă la asimilări de norme de la alte utilaje sau problema să se „rezolve" prin simpla apreciere a normatorilor. Valoarea reparaţiilor este prevăzută, în normative, în procente din valoarea de înlocuire a mijlocului fix, dar nu se specifică dacă aceasta se referă la situaţia cînd reparaţiile se fac cu forţe proprii (la nivel de cost de producţie) sau de către terţi (cu includerea beneficiului, deci la nivel de preţ de producţie). În multe întreprinderi activitatea de recondiţionare este organizată şi se desfăşoară distinct faţă de activitatea de reparaţii (cu metodologie specifică de calculare, de evidenţiere şi reparare) ; normativele de reparaţii cuprind însă, în continuare, şi operaţiile de recondiţionare a pieselor uzate.

Ţinînd seama de aceste inadvertenţe, considerăm necesare îmbunătăţirile pe care le propunem mai jos.

1 **Revizuirea şi actualizarea normativelor de reparaţii, în conformitate cu prevederile Programului privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii** şi perfecţionarea organizării şi normării muncii în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990.

2 Specificarea în normative a obligaţiei ca — în conformitate cu indicaţia dată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 31 ianuarie a.c. — **reparaţiile utilajelor mari consumatoare de energie să se efectueze în perioada de iarnă.**

3 **Elaborarea de normative pentru toate tipurile de utilaje aflate în dotarea unităţilor economice.**

4 Includerea, în normative, a unei rubrici care să conţină **cheltuielile cu materialele aferente reparaţiilor.** Ea este necesară atît pentru limitarea acestor cheltuieli, cît şi pentru a se putea compara realizările cu consumurile planificate, pentru stimularea materială şi morală a celor care obţin economii. Pentru cheltuielile materiale se poate stabili o valoare medie, impunîndu-se ca **o anumită pondere din piesele de schimb înlocuite să o deţină piesele recondiţionate.** În această situaţie, dacă cineva ar fi tentat să monteze numai piese noi, ar depăşi limita maximă admisă pentru cheltuielile cu materialele ; invers, pentru obţinerea de economii la materiale, se vor utiliza mai multe piese recondiţionate. Consider că această propunere se poate realiza fără dificultate, întrucît, dacă normele de timp pot să prezinte anumite oscilaţii de la o întreprindere la alta — în funcţie de dotarea tehnică, tipul producţiei şi modul de organizare — materialele care se folosesc la reparaţii rămîn aceleaşi (cu unele mici excepţii în funcţie de tehnologia adoptată). În condiţiile actuale, cînd reducerea cheltuielilor materiale constituie o problemă prioritară pentru economia naţională, specificarea plafoanelor maxime ale acestora în normativele de reparaţii este absolut necesară. Aceste plafoane pot fi exprimate în procente din valoarea de înlocuire a utilajului sau din costul reparaţiei.

5 **Valoarea reparaţiilor,** prevăzută în normative, să fie **la nivelul costurilor de producţie,** iar dacă mijloacele fixe se repară la terţi, aceştia să poată adăuga beneficiul la care le dă dreptul Decretul nr. 380/1984.

6 Evidenţierea separată, în normativele de reparaţii, a **timpilor pentru recondiţionarea pieselor uzate.** Aceasta ar avea ca efecte pozitive :

— stimularea întreprinderilor pentru a efectua recondiţionări de piese şi a le evidenţia ca atare ;
— reducerea timpului de imobilizare a mijloacelor fixe în reparaţii, ridicarea calităţii pieselor recondiţionate şi creşterea productivităţii muncii prin efectuarea recondiţionărilor de către echipe specializate şi în paralel cu procesul de reparaţie.

Necesitatea unei metodologii unitare în activitatea de recondiţionare a pieselor de schimb

O SURSĂ URIAŞĂ de materii prime o constituie recuperarea şi refolosirea materialelor. Pe această bază, în numeroase sectoare va trebui să se asigure 50% şi chiar mai mult din necesarul de materii prime.

Mult timp ignorată în mod nejustificat, în conjunctura crizei economice şi energetice mondiale, recondiţionarea pieselor uzate a pătruns din ce în ce mai mult în majoritatea ramurilor industriale, devenind o activitate curentă dintre cele mai importante, cu implicaţii tehnico-economice majore. Aceasta nu numai la noi, ci şi pe plan mondial. Practic, după anul 1960, chiar în ţările dezvoltate din punct de vedere industrial, institute şi firme de prestigiu s-au specializat în recondiţionarea pieselor şi organelor de maşini uzate. Această activitate s-a extins şi în ţara noastră în ultimii 10 ani. Evoluţia consumului de piese recondiţionate, în comparaţie cu consumul total de piese de schimb, între anii 1979—1984 este prezentată în tabelul următor :

	1979	1980	1981	1982	1983	1984
Consumul de piese de schimb (%)	100	110	140	158	173	195
Consumul de piese recondiţionate (%)	100	155	205	280	337	410

Așadar, în numai cinci ani, valoarea pieselor de schimb recondiționate a crescut de peste patru ori, în timp ce valoarea consumului total de piese de schimb a sporit cu numai 95%. În anul 1980 a fost recondiționat un volum de piese în valoare de 5,5 miliarde lei, iar la nivelul anului 1985 se prevede ca această valoare să atingă 12,9 miliarde lei. Rezervele de reducere a cheltuielilor materiale prin îmbunătățirea și amplificarea activității de recondiționare a pieselor uzate sînt, deci, considerabile. În ipoteza că în perioada următoare se va menține ritmul actual de creștere a consumului de piese de schimb, iar ponderea pieselor recondiționate va ajunge, așa cum prevăd documentele de partid, la 50%, **la nivelul anului 1990 valoarea pieselor recondiționate va depăși 30 miliarde de lei.**

Într-o măsură mai mare sau mai mică, în orice unitate economică se recondiționează piese de schimb în procesul de reparare a utilajelor, mașinilor și instalațiilor, dar, **întrucît nu există o metodologie clară, nu este peste tot evidențiată această activitate, iar în multe cazuri circuitul documentelor nu este organizat corespunzător.** Se impune, cred, ca **organele centrale de sinteză, împreună cu ministerele economice să stabilească o metodologie unitară, cu caracter obligatoriu, privind recuperarea, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb și subansamblurilor uzate.** Prin această metodologie ar trebui rezolvate unele probleme esențiale, care condiționează în mare măsură eficiența economică a activității respective.

● **Delimitarea reperelor recondiționabile față de cele care se repară** — fiecare categorie avînd o metodologie specifică de calcul și evidență.

În această privință se pare că imaginea despre recondiționări s-a deformat, noțiunea extinzîndu-se asupra subansamblurilor și ansamblurilor. Or, în general, subansamblul uzat are în componența sa numai una sau cîteva piese care necesită recondiționare. Subansamblul se demontează în piese componente, se înlocuiesc cele uzate cu piese noi sau recondiționate, se montează și se probează. Aceasta este, de fapt, o **reparație.** Piesele uzate recondiționabile, scoase din subansamblu, se recondiționează și se raportează ca atare. Unele întreprinderi consideră însă întregul subansamblu ca recondiționat, îi calculează valoarea la pînă la 40% din prețul subansamblului nou și îl introduc în devizul de reparație la capitolul „materiale". Această practică are un efect nefavorabil, prin faptul că se mărește în mod artificial cheltuielile materiale, manopera consumată cu repararea subansamblurilor transformîndu-se, în devizul general de reparație al utilajului, în cheltuială materială (fiind inclusă în costul subansamblurilor).

Consider că **trebuie raportate ca repere recondiționate numai acelea care suferă transformări efective** prin una din metodele de recondiționare (încărcare, deformare plastică, lipire, prelucrare în trepte de reparații etc.). **Ca subansambluri recondiționabile pot fi considerate numai cele nedemontabile,** cum ar fi : statoarele și rotoarele, motoarele electrice, diferite suporturi, carcase sudate etc. Întrucît subansamblurile demontabile reparate nu pot fi raportate nici la reparații (ca reparate se raportează numai utilajele) și nici la recondiționări (deoarece ar crește, artificial, cheltuielile cu materialele în devizul de reparație al utilajului), propun evidențierea lor în felul următor : în magazii să se țină separat evidența acestora (denumire, cod, valoarea materialelor consumate, valoarea manoperei) ; cînd se folosește un astfel de subansamblu la utilajul aflat în reparație, manopera se adaugă la manopera de reparare a utilajului, iar materialele — la cheltuielile cu materialele, trecîndu-se apoi împreună în costuri. Bonul de materiale (pe baza căruia se scoate un astfel de subansamblu de la magazie), ce ajunge la contabilitate, va folosi doar pentru justificarea predării de la magazie și pentru urmărirea corespondenței dintre valoarea subansamblului (materiale plus manoperă) și valoarea înscrisă în comanda de reparație a utilajului (cînd aceasta se închide).

● **Stabilirea unei formule unitare de calcul al valorii reperelor recondiționate.**

În conformitate cu legislația în vigoare (Decretul nr. 392/1980 și Decretul nr. 249/1981), valoarea reperelor recondiționate se stabilește : la nivelul costului de producție — dacă se folosesc pentru consum propriu ; la preț de producție — pentru terți. Costul pieselor recondiționate reprezintă suma următoarelor elemente ; cheltuielile cu materialele, retribuția (manopera) pentru recondiționare, impozitul pe retribuție, valoarea contribuției pentru asigurări sociale, regia de secție (inclusiv CIFU). Cheltuielile generale ale întreprinderii nu sînt incluse, deoarece se vor aplica o singură dată la devizul de reparare a utilajului. La rîndul lor, cheltuielile cu materialele includ valoarea piesei uzate și valoarea materialelor utilizate la recondiționare. Retribuțiile pentru recondiționare reprezintă produsul următoarelor elemente : norma de timp pentru recondiționarea piesei (în ore) ; retribuția orară a muncitorilor (în lei) ; un coeficient cuprins între 1,0 și 1,2, în funcție de organizarea recondiționărilor. **În cazul recondiționării pentru alte întreprinderi, valoarea pieselor se calculează la nivelul prețului de producție** (incluzînd costul de recondiționare, regia de întreprindere (cheltuielile generale) și beneficiul.

Consider că **valoarea pieselor uzate trebuie să fie stabilită la preț de deșeu** (metal vechi), din următoarele motive : 1) piesele respective au fost o dată cumpărate de către întreprindere (împreună cu utilajul sau separat, ca piese de schimb) — deci unitatea nu pierde nimic, ba, dimpotrivă, nu se încarcă cu cheltuieli materiale în plus ; 2) se simplifică operația de evaluare, nemaifiind nevoie de o comisie constituită în acest scop (care, oricum, nu poate aprecia decît subiectiv valoarea fiecărui reper) ; 3) se simplifică operația de evidență în magazie (un reper avînd o singură fișă de magazie, cu preț unic) ; 4) în cazul cînd unitatea nu recondiționează piese uzate, este obligată să le predea la B.J.A.T.M., ca să poată primi altele noi ; or, B.J.A.T.M. plătește reperele uzate tot la prețul de metal vechi, nu după gradul de uzură ; 5) încadrarea în valoarea maximă de 40% din valoarea piesei noi poate fi realizată numai dacă piesa uzată este evaluată la preț de deșeu ; 6) se simplifică calculul costului pieselor recondiționate ; valoarea piesei uzate fiind constantă, pentru manopera și materialele necesare la recondiționare se stabilesc valori medii prin întocmirea de tehnologii tip (piesele fiind multe, nu se pot întocmi tehnologii și devize pentru fiecare în parte, deoarece aceasta ar necesita un volum enorm de muncă) ; 7) dacă întreprinderea n-ar avea posibilitatea să recondiționeze și ar fi nevoită să apeleze la altă unitate, ar trebui să stabilească preț pentru fiecare piesă uzată în parte (dacă nu s-ar considera la valoarea de deșeu), iar întreprinderea care recondiționează ar calcula o mulțime de prețuri la același reper.

Pentru o evidență unitară și ordonată a valorii pieselor uzate și a celor recondiționate, consider că **întreprinderea trebuie să întocmească nomenclatoare de repere recondiționabile** (conținînd denumirea, codul, valoarea piesei uzate și valoarea piesei recondiționate), care să fie puse la dispoziția compartimentelor interesate — secții, magazii, contabilitate etc.

● **Stabilirea unui mod unitar de evaluare și raportare a rezultatelor activității de recondiționare.**

Desigur că este importantă cunoașterea valorii pieselor recondiționate, dar numai aceasta nu arată eficiența realizată prin recondiționare. De aceea, **evidența și raportarea recondiționărilor trebuie să conțină, pe lîngă valoare, economiile realizate la cheltuielile cu materialele, prin recondiționare.**

Economiile realizate se calculează scăzînd, din valoarea ce reprezintă suma prețurilor pieselor noi, suma prețurilor pieselor recondiționate. Calculul ponderii pieselor recondiționate în totalul pieselor consumate se face ca raport între valorile acestor elemente.

După cum se cunoaște, contabilitatea întreprinderii ține evidența tuturor pieselor de schimb și a subansamblurilor, într-un singur cont. Subansamblurile și ansamblurile demontabile (motoare termice și electrice, reductoare, compresoare, pompe etc.) au însă o pondere destul de mare în costul pieselor de schimb. Acestea sînt repere reparabile, nu recondiționabile. Pentru evidențierea unei ponderi realiste, nedeformate, pe baza căreia întreprinderile să poată analiza posibilitățile de extindere a recondiționărilor, propun ca **valoarea reperelor recondiționate să fie raportată numai la valoarea pieselor de schimb și a subansamblurilor nedemontabile** (care, așa cum s-a arătat mai sus, pot fi considerate ca recondiționabile). Ca efort, această măsură ar necesita numai evidențierea într-un subcont aparte a reperelor demontabile.

ing. Nicolae NEGUREANU
Trustul antrepriză generală de construcții industriale — municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej

CERINȚELE SOCIALE ȘI PROPORȚIONALITATEA ECONOMICĂ

CA FORMĂ FUNDAMENTALĂ a activității sociale, **producția de bunuri materiale** este, prin excelență, cea mai evidentă ipostază a activității umane privită ca **acțiune eficientă**, deci ca activitate ale cărei produse satisfac **trebuințele economice** ale oamenilor. Desigur, creiologia (gr. chrea = nevoie), ca disciplină socio-economică, abordează trebuințele umane sub diverse aspecte, dintre care vom reține și sublinia pe cele ce demonstrează că trebuințele economice constituie **determinarea obiectivă primară** a vieții economice și a mecanismului acțiunii legilor economice. Într-adevăr, „începutul", existența cea mai simplă și obișnuită, cea mai curentă și nemijlocită este **nevoia socială**, privită ca sistem al trebuințelor de consum productiv și neproductiv al societății. Din multitudinea de factori care concură la declanșarea, desfășurarea și finalizarea proceselor economice, nevoia se desprinde ca parametru cauzal final al reproducției sociale. **„Pînă la urmă — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu —, prin ce măsurăm dezvoltarea societății noastre ? Numai prin faptul că producem tot mai multe mașini, tot mai multe bunuri materiale ? Aceasta trebuie să se reflecte în îmbunătățirea condițiilor de viață, în ridicarea gradului de civilizație al poporului".** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 12, Editura politică, 1976, p. 43).

1) Din rațiuni de claritate terminologică și metodologică, din mulțimea de accepțiuni asupra **conceptului de trebuințe** economice o reținem pe aceea conform căreia ele reprezintă „cerințele obiectiv-necesare ale vieții, ale existenței și dezvoltării purtătorilor lor, oamenii, grupurile sociale, clasele sociale, societatea în ansamblul ei" (P. Pînzaru, A. Negucioiu, Studiu introductiv, în „Rolul trebuințelor și intereselor în dezvoltarea economico-socială contemporană", Academia Ștefan Gheorghiu, Caiet documentar, nr. 4/1979, p. XIV). În această înțelegere trebuințele nu se identifică cu condițiile materiale ale vieții sau cu raporturile între oameni și obiecte și nu se confundă cu mijloacele care le satisfac, eliminîndu-se, totodată, viziunea simplistă asupra lor ca fiind lipsa unui produs sau cerința pentru un anumit produs. Produsele sînt doar **obiecte ale trebuințelor**, ale satisfacerii lor, iar satisfacerea trebuințelor nu se află în ele însele, fiind exterioară lor. Obiectele nevoilor omului există în afara lui, ca obiecte independente de el. Nevoia umană este, așadar, o **relație socială** care se reduce total și concret la practică, în sensul că fiecare manifestare activă a omului devine nevoie. Trebuințele economice sînt, deci, **relații economice**, manifestări și atitudini ale oamenilor față de realitatea economică. Satisfacerea trebuințelor umane nu este o simplă reproducere biologică a vieții, ci reprezintă însuși modul de producție, deoarece trebuințele oamenilor se satisfac ca urmare a relațiilor economice dintre ei, ca urmare a muncii lor, **munca fiind prima nevoie** care l-a definit pe om ca ființă socială și a cărei nesatisfacere îl pune în dezacord cu sine însuși.

2) Trebuințele economice sînt **„create" și modelate social.** Caracterul social al trebuințelor se manifestă la trei niveluri : al apariției; al extinderii; al satisfacerii lor. **Apariția** unei noi nevoi este rodul manifestării sociale a oamenilor, al interdependenței între diferiți indivizi, diferite grupuri și clase sociale. **Extinderea** noii nevoi este prin excelență socială, în sensul că nevoia este autentic socială, cînd, prin extindere, devine, în măsură din ce în ce mai mare, nevoie individuală. Deci nevoia socială nu este antipodul nevoii individuale, după cum nici societatea nu este antipodul individului. Orice nevoie reală a individului este o nevoie socială. **Satisfacerea** trebuințelor este, de asemenea, un act de afirmare a vieții sociale deoarece pentru satisfacerea trebuințelor omul se manifestă ca om, adică social, căci pentru el însuși trebuința sa există numai prin intermediul trebuințelor celorlalți, aceasta neafectînd însă individualitatea omului ca unitate a biologicului, psihologicului și socialului. Dimpotrivă, tocmai comportarea individuală, particulară a oamenilor în domeniul consumului creează și recreează relațiile dintre ei.

3) Multitudinea manifestărilor natural-biologice, social-culturale și psihologice ale oamenilor imprimă multitudinea trebuințelor lui, între care cele economice sînt primordiale. **Tipologia** trebuințelor economice este analizată din diferite puncte de vedere, cum sînt : subiectul purtător (trebuințe individuale, de grup, ale societății) ; rolul lor în procesul reproducției (productive, neproductive) ; posibilitatea bănească a satisfacerii (solvabile, nesolvabile); importanța (primare, secundare, terțiare etc.); genul valorii de întrebuințare care le satisfac (bunuri materiale sau servicii) ; momentul și durata manifestării lor (curente, periodice, rare) etc. De o deosebită importanță teoretică și practică este gruparea trebuințelor, după posibilitatea tehnică și economico-socială a satisfacerii lor, în trebuințe potențiale și reale. **Trebuințele potențiale** („nevoile-aspirații") sînt cele care se manifestă doar în sfera sensibilității omului deoarece fie (din motive tehnice) nu a fost creat încă obiectul satisfacerii lor, fie (din motive economico-sociale) individul nu-și poate procura obiectul respectiv. **Trebuințele reale** („nevoile-obligații") (Cu termenii de „nevoi-aspirații" și „nevoi-obligații" operează P. H. Chombart de Lauwe, în lucrarea „Pentru o sociologie a aspirațiilor", Editura Dacia, Cluj, 1972) sînt acelea care au ieșit din sfera sensibilității și au intrat în cea a materialității, întrucît producția oferă obiectele care să le satisfacă iar indivizii au posibilitățile băneștí ale procurării lor. Așadar, „nevoile potențiale devin nevoi reale o dată ce apare produsul sau serviciul adecvat ; din acest moment nevoia se manifestă concret — ca o nevoie în produsul sau serviciul respectiv — și devine cuantificabilă". (E. Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Editura politică, București, 1976, p. 72.)

Prin prisma trebuințelor potențiale, **producția socială** apare ea însăși ca **nevoie-scop** (posibilitate). Ea devine **nevoie-stare** (realitate) prin transformarea trebuințelor potențiale în trebuințe reale. Această transformare este condiționată, în principal de starea forțelor productive ale societății, de gradul de materializare a rezultatelor cercetării științifico-tehnice în producție. Cu cît nivelul dezvoltării forțelor productive este mai ridicat, cu atît se lărgește și se diversifică sistemul trebuințelor și cu atît sînt mai variate mijloacele satisfacerii lor. Această axiomă nu trebuie să conducă însă la interpretarea absolutist-tehnologică a raportului dintre dezvoltarea forțelor productive și evoluția trebuințelor, la determinarea liniară a acestora de către forțele productive. Interpretarea respectivă ar duce la numeroase impasuri în sensul că : ar ascunde inelaritatea condiționării celor două procese; ar neglija rolul trebuințelor de impuls al dezvoltării forțelor productive ; ar nega relativa independență a evoluției trebuințelor față de evoluția forțelor productive. În realitate, este vorba despre un „dialog dialectic", în cadrul căruia forțele productive obiectivează trebuințele, iar acestea din urmă impulsionează dezvoltarea primelor. Modificările din sistemul trebuințelor (ca volum, structură, dinamică) stau la baza mutațiilor în volumul, structura și dinamica forțelor productive. Astfel, mijloacele de muncă tot mai perfecționate (pe măsura dezvoltării forțelor productive) sînt, de fiecare dată, noi nevoi transformate în instrumente ale colaborării omului cu natura. Diversificarea trebuințelor și a mijloacelor pentru satisfacerea lor este calea principală a atenuării și rezolvării, la un anumit nivel, a **contradicției generale dintre trebuințele economice și starea forțelor productive** istoricește determinate. Activitatea pentru transformarea trebuințelor potențiale în trebuințe reale este o lege generală a progresului economico-social. Contradicția trebuințe-forțe productive se manifestă cu atît mai pronunțat cu cît forțele productive sînt mai dezvoltate. „Aceasta și explică de ce la un nivel scăzut al forțelor de producție, respectiv al dezvoltării științei și tehnicii, evoluția nevoilor reale este mai lentă și, ca urmare, contradicția dintre acestea și posibilitățile de satisfacere este mai puțin pronunțată. Dimpotrivă în condițiile progresului rapid al științei și tehnicii, ritmul de creștere al nevoilor reale se intensifică..., iar contradicția amintită se accentuează". (E. Dobrescu, op. cit., p. 85—86). De exemplu, chiar pe fondul conjuncturii actuale nefavorabile a resurselor naturale și energetice (sau poate tocmai de aceea) asistăm la o creștere fără precedent a trebuințelor potențiale, ceea ce acutizează, la nivel mondo macro și microeconomic, contradicția între trebuințe și posibilitățile satisfacerii lor. De aceea, în virtutea independenței relative a mișcării trebuințelor, procesul de diversificare a producției este, la rîndul lui, relativ independent de restricțiile actuale în domeniul materiilor prime, energiei, investițiilor etc. Creșterea și diversificarea trebuințelor constituie stimulul primar, general și permanent al dezvoltării forțelor productive, întrucît satisfacerea noilor trebuințe presupune, de la un anumit nivel, nu atît lărgirea, cît mai ales perfecționarea, înnoirea producției.

4) **Funcția economico-socială** a trebuințelor rezultă din triplul rol al acestora în reproducția socială : „a) de resort fundamental, de forță motrice determinantă și hotărîtoare ; b) de punct de pornire și c) de scop final al acțiunii oamenilor". (P. Pînzaru, A. Negucioiu, op. cit., p. XIII.) În această interpretare, reproducția socială este însuși procesul de mișcare continuă și diversificare permanentă a trebuințelor. Nașterea, evoluția și satisfacerea lor sînt momente ale reproducției. Nevoia socială este însuși **liantul sferelor reproducției** și al legilor acesteia, este forța motrice a acțiunii legilor economice, căci **„producția** creează obiectele care corespund nevoilor ; **distribuția** le împarte după legi sociale ; **schimbul** împarte din nou ceea ce a fost deja repartizat, după nevoile individuale ; în sfîrșit **în consum** produsul iese din această mișcare socială — el devine direct obiect și slujitor al necesității individului, pe care o satisface în cadrul folosirii lui". (K. Marx, Bazele criticii economiei politice, vol. 1, Editura politică, București, 1972, p. 22.) Așadar, însăși autonomizarea sferelor reproducției și individualizarea acțiunii legilor economice în aceste sfere sînt cauzate de mișcarea nevoii sociale ca primă determinare obiectivă a relațiilor de producție.

5) Autonomia relativă a mișcării trebuințelor față de cea a condițiilor producției sociale este legică deoarece procesul natural-istoric de apariție, extindere și satisfacere a trebuințelor este supus acțiunii unor **legi obiective specifice,** care se manifestă în penumbra legilor reproducției. Principalele legi ale mișcării trebuințelor sînt : legea substituirii, legea elasticității, legea intercondiționării și legea creșterii, dezvoltării și diversificării trebuințelor. (P. Pînzaru, A. Negucioiu, op. cit., p. XXII—XXVI.) Ele sînt raporturile cantitative, calitative și structurale, de concordanță sau neconcordanță dintre trebuințe, pe de o parte, și condițiile posibile și reale ale satisfacerii lor, pe de altă parte. În general, mișcarea trebuințelor pe baza acestor legi este mai accelerată decît mișcarea condițiilor pentru satisfacerea lor, ceea ce generează **contradicția dintre trebuințe și producție.** Uneori această contradicție este deturnată, în explicarea ei, spre problema elementului determinant al raportului trebuințe-producție. Astfel, cei care susțin primatul absolut al producției în fața trebuințelor argumentează că factorii evoluției trebuințelor emană din producție, că producția este fundamentul material al apariției trebuințelor și mijlocul satisfacerii lor. Argumentul celor care susțin determinarea inversă este acela că volumul, structura și calitatea producției sînt determinate de trebuințe. Și în cazul acesta, absolutizarea îngreunează explicarea raportului trebuințe-producție. Desigur, pe de o parte, producția furnizează obiectul trebuinței și imprimă modul satisfacerii ei, dar, pe de altă parte, producția este de neconceput în absența trebuinței. Rezultă de aici dualitatea nemijlocită, **determinarea și negarea reciprocă a producției și trebuințelor.** De pildă, producția de bunuri de subzistență, ca factor determinant, apare ea însăși ca determinată (cantitativ, calitativ și structural) de nevoia general umană de hrană și invers.

6) Corelația trebuințe-producție nu este însă directă, dat fiind că obținerea produselor (primare, intermediare și finite) care satisfac trebuințele necesită o lungă filieră tehnologică, ce nu este altceva decît un lanț de trebuințe productive, în care satisfacerea uneia se întemeiază pe satisfacerea celorlalte. Între trebuințe (ca impuls al producției) și satisfacerea lor (ca scop al producției) se interpun **resursele** materiale, energetice, umane, financiare și informaționale ale societății, care condiționează obiectivarea trebuințelor în produse. Prin noua implicată, cuplul trebuințe-producție devine tripleta trebuințe-resurse-producție, iar contradicția trebuințe-producție se manifestă întîi ca o **contradicție între trebuințe și resurse.** Dinamica trebuințelor este mai rapidă decît cea a resurselor, ceea ce generează un permanent deficit de resurse. De aceea satisfacerea trebuințelor tot mai numeroase ale societății presupune creșterea resurselor și folosirea lor eficientă. Însă, de fiecare dată, rezolvarea la un anumit nivel a contradicției trebuințe-resurse nu este altceva decît ridicarea ei la un nivel superior. „Se creează, de aceea, o conexiune inversă, o mișcare în spirală care oglindește rolul progresist, de forță motrice, pe care-l joacă contradicția dintre creșterea bunăstării sociale și condițiile restrictive ale realizării ei" (E. Dobrescu, op. cit., p. 85).

7) Aflată în interacțiune directă cu starea forțelor productive, corelația trebuințe-resurse-producție este influențată și de **natura relațiilor de producție,** structura de clasă, politica economică etc. În capitalism, de pildă, trebuințele, cărora li se adresează producția din ce în ce mai diversificată din țările avansate economic, sînt, în cele din urmă, trebuințele capitalului. Capitalul urmărește să-i creeze omului „o trebuință nouă pentru a-l constrînge la un nou sacrificiu, pentru a-l arunca într-o nouă stare de dependență și pentru a-l ademeni pe calea unei noi plăceri. ...O dată cu multitudinea obiectelor, crește, deci, și imperiul esențelor străine cărora omul le este robit, iar fiecare produs nou este o nouă posibilitate de înșelătorie... Lărgirea gamei de produse și de trebuințe devine sclavul inventiv și totdeauna calculat al unor pofte neumane, rafinate, nenaturale și închipuite. Proprietatea privată nu știe să transforme trebuința brută în trebuință umană". (K. Marx, în K. Marx, F. Engels, Mici scrieri economice, Editura politică, București, 1969, p. 112, 114). Modelînd trebuințele potrivit intereselor sale, capitalul apelează la mijloace dintre cele mai sofisticate pentru a stimula cerința de consum și dorința de cumpărare. Individul este „teleghidat de către producție, care nu tinde cîtuși de puțin să-i satisfacă nevoile și aspirațiile, ci e animată doar de dorința de a face să funcționeze mașina de cheltuit". (F. Perroux, La promovation sociale, condition de la paix et aspiration universelle, Comprendre, vol. 43—44, 1977—1978) Generînd trebuințe superflue și obiecte de consum dezumanizante, alienante și nocive omului, producția — recunosc mulți teoreticieni occidentali — nu mai este controlată de trebuințele autentic umane. „Producția este mare nu acolo unde nevoia este mare ; ea poate fi mare acolo unde capacitatea de manevrare a comportamentului consumatorului individual este mare". (J. K. Galbraith, Știința economică și interesul public, Editura politică, București, 1982, p. 191—192) Produsele necesare înghit o mare parte din resursele societății. Făcînd distincție între consumul pe care îl determină interesul sporirii profitului și consumul care este rezultatul motivației bazată ne nevoia autentică, unii economiști scriu deschis că „sistemul economic nu face distincție între ceea ce este important și ceea ce este lipsit de importanță, între ceea ce este serios și ceea ce este bizar". (J.K. Galbraith, op. cit., p. 257) În termeni aspri se subliniază că „șarlatania", „inutilitatea, funcționarea periculoasă sau nefuncționalitatea" sînt mijloacele prin care capitalul își satisface nevoia de valorificare. Scopul obținerii cu orice preț a profitului denaturează chiar și progresul științifico-tehnic, invenția și inovația, care, din factori ai dezvoltării economice, devin factori de pervertire a trebuințelor. În mod paradoxal, inovarea se transformă în reversul ei, căci ea are scopul de a scoate din uz produsele anterioare nu pentru că nu mai sînt bune și funcționale, ci pentru că nu mai servesc interesele capitalului. Capitalul „are nevoie de inovații producătoare de perimări". (K. Marx, op. cit., p. 22). Toate aceste observații sînt în spiritul celor ale lui Marx, care scria că în capitalism „omul devine tot mai sărac ca om, el are tot mai multă nevoie de bani". (K. Marx, F. Engels, op. cit. p. 12). Nevoia de bani devine adevărata și unica trebuință pe care o generează capitalul.

Socialismul, al cărui scop suprem este bunăstarea socială, imprimă un nou rol trebuințelor în dezvoltarea economico-socială. Posibilitatea asigurării bunăstării sociale rezidă în însești valențele celor două laturi ale modului de producție socialist. Astfel, dezvoltarea forțelor productive creează premisa materială a satisfacerii trebuințelor tuturor membrilor societății, iar relațiile socialiste de producție oferă cadrul social al creșterii bunăstării. Mobilul corelației trebuințe-resurse-producție nu mai este maximizarea valorii de schimb, ci maximizarea valorii de întrebuințare — ca materializare a trebuinței. Logica corelației este logica trebuințelor reale, uman verificate, logica satisfacerii nevoii sociale bogate și a personalității umane bogate. În socialism omul bogat este omul care are nevoie de o diversitate de manifestări umane de viață, omul la care propria sa realizare se manifestă ca necesitate lăuntrică. Ca nou mod de producție, societatea socialistă multilateral dezvoltată va asigura un nou mod de viață. Rolul specific al trebuințelor economice în socialism se resimte în toate „articulațiile" existenței sociale. Dezvoltarea economică nu se apreciază în termenii statisticilor creșterii producției, căci sensul ei rezidă nu pur și simplu în creșterea economică, ci în elementul uman. **„Dezvoltarea în ritm înalt** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu este un scop în sine, ci un mijloc de a asigura făurirea unei societăți socialiste avansate, care să satisfacă în bune condiții cerințele umane"** (op. cit., vol. 9, ed. cit. 1974, p. 571). De aceea, industrializarea socialistă, modernizarea structurilor economice, intensificarea proceselor economice, optimul economiei socialiste recunosc satisfacerea trebuințelor ca postulat de referință al economiei, ca dimensiune esențială și criteriu fundamental al dezvoltării economice.

dr. Alexandru CATANĂ
dr. Doina CATANĂ

Valențe economice ale deciziei individuale

PUBLICAREA volumului „Arta de a decide singur"*) în peisajul literaturii consacrate problematicii conducerii și organizării constituie o apariție originală din mai multe puncte de vedere. Mai întîi prin aria problemelor care fac obiectul său — procesele de adoptare a deciziilor. Pentru prima dată la noi în țară se publică o lucrare care prezintă principalele componente ale comportamentului individual, prin prisma acumulărilor din știința conducerii, care în ultimii ani se bucură de o atenție din ce în ce mai mare în literatura de specialitate pe plan mondial. Remarcăm abordarea cuprinzătoare a autorului potrivit căreia principalele aspecte care alcătuiesc conținutul acestui proces sînt : strategii și politici personale care se referă la stabilirea principalelor obiective de viață privind profesiunea, cariera profesională etc. și a căilor principale de realizare a lor ; sistemele de autoinformare și comunicare ale fiecărei persoane ; modalitățile de organizare și utilizare a timpului disponibil ; capacitatea decizională individuală în sensul larg al acestei noțiuni, începînd cu precizarea problemelor de rezolvat, continuînd cu conturarea obiectivelor și alternativelor de realizare a lor și încheind cu aplicarea și evaluarea rezultatelor obținute ; orientarea și organizarea relațiilor cu familia, prietenii, colegii de muncă și celelalte persoane cu care se vine în contact ; conceperea și realizarea autocunoașterii și autoevaluarea, inclusiv metode utilizate, elemente fundamentale pe care se bazează toate celelalte componente ale proceselor de adoptare a deciziilor referitoare la comportamentul personal etc. Toate aceste elemente sînt de cea mai mare importanță pentru raționalitatea activității desfășurate de fiecare dintre noi.

Esența oricărui proces de conducere o constituie, deci, decizia. Această adevărată axiomă a conducerii este fundamentul elaborării lucrării recenzate. Așa cum indică de altfel și titlul, în volum se situează pe primul plan prezentarea modului cum trebuie fundamentate, adoptate și aplicate deciziile cu caracter personal pe care fiecare om le ia frecvent. Desigur, nu a fost posibil să se abordeze întreaga gamă a deciziilor personale. În mod rațional sînt abordate principalele tipuri de decizii referitoare la : stabilirea obiectivelor personale, programarea utilizării timpului, selectarea profesiunii, viitorul loc de muncă etc. Pentru fiecare dintre aceste aspecte se prezintă elementele esențiale teoretico-metodologice și aplicative indispensabile luării unor decizii raționale.

Un alt element care considerăm că trebuie relevat este maniera eseistică de abordare a problematicii lucrării. În scopul sporirii atractivității și accesibilității conținutului său științific — și în primul rînd pentru cititorii tineri cărora volumul îi se adresează cu precădere — se evită redactarea problematicii conform uzanțelor unei lucrări de cercetare științifică sau didactice. În consecință, stilul folosit este mai alert și mai cursiv. Mai mult chiar, în 8 din cele 9 capitole ale lucrării sînt incluse cazuri ce prezintă situații tipice pentru problemele abordate, care se bazează pe întîmplări de viață aflate de autor de la tinerii pe care i-a investigat — îndeosebi studenți și elevi de liceu — și prelucrate conform cerințelor acestei metode din ce în ce mai frecvent utilizate în literatura de specialitate. Cazurile, pronunțat realiste, redactate într-un limbaj incitant, trezesc interesul cititorilor pentru cunoașterea și aprofundarea problematicii respective. Precizăm că ele evită tenta moralizatoare, majoritatea fiind deschise, lăsînd astfel posibilitatea interpretării lor complexe din punctele de vedere considerate.

Caracterul instructiv-educativ al volumului se reflectă și în funcțiile de autotestare pe care le are. Fiecare capitol se încheie cu o baterie de teste care se referă la elementele teoretico-metodologice cuprinse în cadrul lui, la analiza și interpretarea cazului respectiv și la modul cum cititorul abordează și soluționează problemele respective. După formularea răspunsurilor, cititorul își poate autoevalua capacitatea de a lua decizii prin confruntarea cu răspunsurile inserate la sfîrșitul lucrării și interpretarea lor potrivit grilei special concepute. În finalul cărții se pune la dispoziție o grilă globală cu ajutorul căreia se poate realiza o autoevaluare de ansamblu a capacității decizionale a persoanei respective. Firește, aceste baterii de teste și grile de autoevaluare constituie veritabile instrumente de creștere a potențialului decizional al persoanei respective.

Evidențiind meritele lucrării se impun, după opinia noastră, și unele observații și completări solicitate de complexitatea temei abordate. Conducerea și decizia sînt activități apărute o dată cu omul. Primul mecanism de luare a deciziilor a fost cel biologic, bazat pe instinctele de conservare și perpetuare a speciei. Menționăm că la acesta s-a adăugat treptat și tot mai puternic un al doilea mecanism — cel cultural-rațional. Pe parcursul evoluției, cele două mecanisme de luare a deciziilor de către om s-au perfecționat. Caracterul științific al deciziei individuale, dar mai ales al celei colective, se realizează prin creșterea ponderii mecanismului cultural-național.

Am reamintit aceste adevăruri cunoscute pentru a sugera autorului că ar fi fost util să se oprească mai mult asupra tipurilor de decizii la care se referă cartea. Este evident ca într-o decizie privind familia predominante vor fi mecanismele afective, spre deosebire de cele privind alegerea meseriei în care predominante vor fi cele cultural-raționale. În acest ultim caz s-ar fi simțit nevoia ca autorul să găsească locul și unghiul de tratare, astfel încît, în alegerea profesiunii și în exercitarea efectivă a acesteia să țină seama de exigențele orientării profesionale a tineretului ; în primul rînd faptul că noua calitate implică o pregătire superioară a tuturor și că în zilele noastre rapiditatea cu care cunoștințele se perimează implică un efort special de formare permanentă etc.

În concluzie, apreciem că domeniul abordat și scopurile urmărite prin această lucrare depășesc prin semnificațiile lor cadrul activității și comportamentului individual — și ele deosebit de importante — avînd în vedere numărul mare al celor vizați. Aceste elemente au substanțiale implicații sociale, care se amplifică mereu în condițiile adîncirii democrației socialiste și ale dezvoltării autoconducerii. În fond, gradul și calitatea participării fiecăruia dintre noi la conducerea activităților din unitatea social-economică în care muncim depinde în bună măsură de cunoștințele noastre referitoare la activitatea de conducere, de capacitatea noastră de a fundamenta și adopta decizii eficace, de raționalitatea comportamentului nostru.

Constantin PINTILIE

*) **Ovidiu Nicolescu, Arta de a decide singur,** Editura științifică și enciclopedică, București, 1985

Preocupări privind estimarea resurselor umane (II)

ÎN PRIMA PARTE a acestui studiu am prezentat modul în care au fost estimate resursele umane după metoda costului resursei pe plan mondial. I. Kendrick şi R. Eisner, bazaţi pe datele unui sistem propriu de conturi, care cuprinde toate cheltuielile referitoare la investiţiile în resurse umane, au reuşit să estimeze stocurile de educaţie şi învăţămînt, sănătate, schimbarea locului de muncă (numai I. Kendrick) şi de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnică.

La noi în ţară s-au făcut încercări de estimare a resurselor umane dar, pînă în prezent, acestea s-au limitat la investiţiile cu învăţămîntul, deşi există şi preocupări cu caracter general cu privire la resursele umane. Unele dintre acestea se referă la cuprinderea resurselor umane în cadrul sistemului cibernetic al avuţiei naţionale [1]). În structura acestuia sînt cuprinse pe lîngă subsistemele privind resursele naturale şi resursele materiale acumulate, încă două subsisteme şi anume : „subsistemul resurselor umane" şi „subsistemul potenţialului creativ al naţiunii". Primul subsistem potenţează şi pune în valoare, în procesele de producţie, valenţele celorlalte resurse şi, totodată, determină şi amplifică potenţialul creativ al naţiunii. Populaţia activă are rolul hotărîtor în creşterea avuţiei naţionale. În subsistemul potenţialului creativ al naţiunii sînt incluse următoarele elemente constitutive : stocul de învăţămînt, stocul de ştiinţă şi tehnologie, stocul de cultură şi civilizaţie, stocul sănătăţii şi stocul de informaţii. De remarcat că în literatura de specialitate nu s-a pus pînă în prezent problema estimării stocurilor de civilizaţie sau de informaţii, acestea nefiind considerate ca stocuri estimabile.

Unele dintre elementele constitutive de mai sus au fost cuprinse într-o sferă mai largă în sistemul resurselor umane conceput de unii specialişti. Astfel, J. Kendrick şi R. Eisner cuprind într-un singur stoc atît cheltuielile cu învăţămîntul, cît şi cele cu educaţia - numindu-l stoc de educaţie şi învăţămînt. Stocul de sănătate cuprinde şi cheltuielile cu asistenţă socială, iar cheltuielile cu cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică au fost considerate de aceşti autori ca investiţii materiale intangibile.

La noi în ţară, alte aspecte ale resurselor umane sînt atinse în cadrul unor preocupări mai largi, cu o tematică mai vastă, ca, de exemplu, în lucrările lui Mihail Florescu [2]), A. Rosen şi I. Desmireanu [3]), M. Altăr şi R. Stroe [4]), S. Someşan [5]) şi I. Talabur şi A. Andrei [6]).

Pentru a se ajunge la estimarea stocurilor este necesară cunoaşterea investiţiilor în resurse umane.

În această privinţă s-a încercat, de către Mircea şi Ana Bulgaru [7]), să se grupeze aceste cheltuieli în funcţie de destinaţia şi obiectul lor, precum şi din necesităţi de calcul, în următoarele 7 subdiviziuni : 1. Cheltuieli cu hrană, îmbrăcăminte, locuinţă ; 2. Cheltuieli pentru igienă şi îngrijiri medicale ; 3. Cheltuieli pentru asigurarea educaţiei generale ; 4. Cheltuieli pentru formarea unei meserii sau profesii ; 5. Cheltuieli pentru folosirea timpului liber în scopul desăvîrşirii personalităţii umane ; 6. Cheltuieli de adaptare socio-profesională (schimbarea locului de muncă, mobilitate teritorială) ; 7. Cheltuieli cu instruirea permanentă (reciclare, specializare etc.).

Cheltuielile de mai sus — comparativ — pot fi regăsite în estimările lui J. Kendrick, astfel :

— Cheltuielile de la pct. 1, în investiţiile tangibile umane — costul creşterii unui copil pînă la vîrsta de a muncii (14 ani). R. Eisner nu recunoaşte aceste cheltuieli ca investiţii şi deci nu le include în „human capital".

— Cheltuielile de la punctele 3, 4 şi 7, ambii autori le includ în investiţii în educaţie şi învăţămînt, iar cheltuielile de la pct. 2 le includ în investiţiile cu îngrijirea sănătăţii şi asistenţa medicală.

— Cheltuielile de la pct. 6 sînt cuprinse de către J. Kendrick în investiţiile intangibile în capital uman sub denumirea de cheltuieli cu schimbarea locului de muncă. R. Eisner nu le consideră drept investiţii.

La noi în ţară A. şi M. Bulgaru calculează costul formării unui tînăr pe trei categorii de calificare : pînă la 18 ani, pînă la 20 ani şi costul necesar pentru formarea superioară pînă la 24 ani. Se apreciază costul formării unui tînăr din prima categorie, corespunzător unei calificări uzuale, egal cu echivalentul a 8—9 ani de muncă a unui lucrător în condiţiile anului 1980. Formarea unui tînăr din a doua categorie, corespunzînd în general unei calificări medii, echivalează cu 10—11 ani de muncă a unui lucrător. Formarea unui tînăr din o a treia categorie, corespunzător unei calificări înalte, echivalează 14—15 ani de muncă.

Este prezentată şi metoda de calcul a indicatorilor care exprimă durata rambursării investiţiei în învăţămînt, coeficientul marginal al investiţiilor în resurse de muncă şi relaţia între consumaţia totală a unei generaţii şi productivitatea muncii pe durata activităţii.

Constituie subiect de discuţie termenul de „investiţii în resurse demo-economice" precum şi alţi termeni ce încearcă să-şi facă loc în literatura de specialitate de la noi. Uneori apar şi confuzii în definirea lor, astfel „investiţiile în resurse demo-economice" nu se pot mărgini la cheltuielile cu formarea unui om numai pînă la intrarea în producţie, cum sînt definite de unii, ci considerăm că trebuie să cuprindă şi cheltuielile din restul vieţii, pînă la vîrsta de 62 de ani, la care se limitează această categorie de resurse.

Nu cunoaştem să existe la noi, pînă în prezent, vreo lucrare care să estimeze investiţiile şi stocurile tuturor elementelor componente ale resurselor umane în România. Numai pentru stocul de învăţămînt — unul din elementele resurselor umane — s-a încercat să se prezinte o metodologie de calcul în expresie fizică şi valorică pe bază de date mai mult orientative [8]). Încercarea este meritorie. S-a pornit de la numărul populaţiei în vîrstă de 12 ani şi peste 12 ani după recensămîntul din 1977 şi s-a grupat pe forme în învăţămînt absolvit.

Pentru calcularea stocului brut de învăţămînt în expresia fizică (în om-ani studii) calculul s-a făcut pentru fiecare generaţie prin multiplicarea numărului de persoane cu durata şcolii absolvite şi cumularea rezultatelor pentru fiecare an (generaţie).

Pentru calcularea stocului de învăţămînt în expresia valorică s-a pornit de la stocul brut de învăţămînt (om-ani studii), pe forme de învăţămînt care s-a multiplicat cu cheltuielile medii de şcolarizare pe un an studii, comulîndu-se rezultatele pentru a se ajunge la valoarea totală a stocului de învăţămînt la un moment dat.

Această metodă este asemănătoare cu metoda costului resursei folosită de J. Kendrick în estimarea stocurilor de învăţămînt, aşa cum s-a arătat mai sus.

Este remarcabilă contribuţia adusă de Ion Marinescu la stabilirea metodologiei de calcul al stocului de învăţămînt la noi în ţară. [9]) Autorul consideră stocul de învăţămînt brut ca un indicator potenţial al învăţămîntului, care reflectă, la un moment dat, timpul (în om-ani studii) utilizat pentru instruire de către populaţie pînă la acea dată. În calcul intră anii de studii efectuate în şcolile de toate nivelurile fără a fi cuprinse cursurile de specializare, calificare etc., care ar intra în cuprinsul mai larg numit de autor stocul educaţional.

Pentru estimarea stocului de învăţămînt autorul indică două metode de calcul pe care le numeşte : metoda directă şi metoda estimativă. Prima se bazează pe date complete înregistrate în recensăminte, iar a doua are la bază numai unele date necesare cuprinse în recensăminte. Autorul consideră aplica-

---

[1]) Manea Mănescu, Cibernetica economică, Buc. 1979 cap. 18.

[2]) Mihail Florescu, Progresul tehnico-ştiinţific, factor hotărîtor al creşterii avuţiei naţionale. În Memoriile secţiilor ştiinţifice Acad. R.S.R. Seria IV, Tom V nr. 3/1982 Buc. 1985.

[3]) A. Rosen şi I. Desmireanu, Creşterea avuţiei naţionale în anii construcţiei socialiste. Ibidem.

[4]) M. Altăr şi R. Stroe, Avuţia naţională — sistem cibernetic. Ibidem.

[5]) S. Someşan, Potenţialul creativ al naţiunii — factor important al asigurării procesului de creştere economică planificată a avuţiei naţionale. Comunicare Sesiunea ştiinţifică a Academiei R.S.R. Secţia ştiinţe economice şi sociologice, 14—16 oct. 1982, Buc.

[6]) I. Talabur şi A. Andrei, Aspecte ale cuantificării stocurilor de învăţămînt ca element al avuţiei naţionale, Ibidem

[7]) M şi A. Bulgaru. Investiţii în resurse umane. Costul formării omului în Studii şi cercetări de calcul economic şi cibernetică economică nr. 2 din 1980.

[8]) Avuţia naţională — note de curs — A.S.E. Facultatea de Planificare şi Cibernetică Economică Bucureşti — 1980.

[9]) Ion Marinescu, Principii metodologice de calcul al stocului de învăţămînt. În Rev. de statistică nr. 8 1982.

[10]) Ion Marinescu, Stocul de învăţămînt şi implicaţiile asupra avuţiei naţionale, în Revista de Statistică nr. 12/1982.

bilă la noi în țară metoda estimativă întrucît recensămîntul populației și locuințelor din 1977 nu a înregistrat decît numărul populației și ultima școală absolvită sau în curs de absolvire, fără a indica toate școlile urmate de o persoană și nici durata completă a anilor de studii urmate. Aceste date pot fi culese din nomenclatorul instituțiilor de învățămînt în care sînt menționate duratele efective ale studiilor, operație grea.

Pentru simplificarea operației de calcul autorul sugerează transformarea stocului de învățămînt brut în stoc de învățămînt ponderat în vederea exprimării în aceeași unitate de măsură — cea mai simplă — de om ani de studii de nivel elementar. În acest scop el consideră necesară stabilirea coeficienților de transformare a anilor de studiu de învățămînt liceal, profesional, tehnic, superior, în anii de studiu elementar. Pentru stabilirea acestor coeficienți se utilizează datele referitoare la costul mediu anual de pregătire a unui elev sau student în diferite instituții de învățămînt elementar, mediu și superior. În costurile de învățămînt autorul arată că se includ numai cheltuielile prevăzute în bugetul statului și consideră necesară studierea posibilității includerii și a cotei de uzură a fondurilor fixe, a cheltuielilor din alte fonduri și investiții, precum și cheltuielile suportate de familie cu întreținerea copiilor în anumite tipuri de școli. Găsirea criteriilor de fundamentare a coeficienților de transformare este o problemă dificilă, uneori fiind necesară organizarea unor cercetări colective.

Autorul consideră ca suficiente datele recensămîntului din 1977 pentru calcularea stocului de învățămînt superior și profesional pe profiluri și nu pentru acela de nivel mediu. În acest scop ar trebui determinate cheltuielile bugetare pe aceste profile sau prelucrarea datelor din bilanțurile anuale întocmite de aceste tipuri de școli (superior și profesional). Pentru calcularea stocului de învățămînt între recensăminte se indică folosirea efectivelor din balanța nivelului de instruire a populației și a costurilor medii anuale ale instruirii elevilor și studenților.

Într-un alt studiu autorul [10]) stabilește pentru țara noastră stocul de învățămînt de 128 271 mii om-ani de studiu, pe care îl evaluează la peste 340 miliarde lei, pe baza costurilor de pregătire ale anului 1980. El stabilește o creștere de 68% față de anul 1966.

În legătură cu metodele folosite în țara noastră pentru estimarea stocului de învățămînt, oricum s-ar numi ele, considerăm că, întrucît au la bază costul instruirii, ele sînt asemănătoare metodei costului resursei, făcînd parte din grupa metodelor directe.

În încheiere, considerăm că metoda costului resursei s-ar putea aplica cu succes și la estimarea investițiilor cu educația, sănătatea, cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, întrucît există suficiente date statistice asupra cheltuielilor care se fac anual în aceste scopuri.

prof. dr. Lucian TURDEANU

Introducerea accelerată în producție a rezultatelor cercetării științifice

(Urmare din pag. 5)

pe o difuzare largă a cataloagelor de produs, adaptate imediat după modificările anunțate de firmele concurente. Așa se face că, **în acest an,** de pildă, **prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație la 4 grupe de produse din fabricația curentă, ponderea rulmenților la nivel mondial ridicat va ajunge la 85,7%.** De altfel, toate cele 58 produse asimilate în fabricație în cadrul centralei în acest cincinal sînt produse cu performanțe tehnice și economice ridicate.

■

DISPUNÎND de o bună bază materială de cercetare și inginerie tehnologică, colectivul Centrului de cercetare și proiectare produse refractare și abrazive din Brașov acordă o atenție deosebită soluționării unor probleme de o importanță deosebită pentru economia națională, cum sînt cele privind valorificarea la maximum a resurselor de materii prime indigene, recuperarea și refolosirea materialelor rezultate ca subproduse în diverse industrii, asigurarea cu produse refractare de cea mai bună calitate necesare diversificării continue a mărcilor de oțel etc. De remarcat că orientarea cercetării către aceste obiective s-a materializat, de la începutul acestui cincinal, în **reducerea importurilor cu circa 10,3 milioane dolari** și a consumului de combustibil și energie electrică cu 7% și, respectiv, 600 MWh anual. Numai prin dezvoltarea de secții de microproducție, în vederea realizării unor produse de serie mică, unicate sau cu întrebuințări speciale, centrul de cercetare a contribuit la obținerea unui spor anual de producție de peste 8 500 milioane lei.

Pe baza indicațiilor și sarcinilor trasate de conducerea de partid și de stat, colectivul Centrului de cercetare și proiectare produse refractare și abrazive Brașov și-a întocmit un amplu program de lucru, cu teme care să influențeze creșterea eficienței economice, competitivitatea și prestigiul exportului produselor românești. Astfel, în colaborare cu unitățile producătoare și combinatele siderurgice din țară, au fost experimentate noi tehnologii de realizare a plăcilor termoizolatoare pentru maselotaj. Dintre acestea se evidențiază fabricația plăcilor termoizolatoare prin tehnologia vidării, care, față de tehnologia curentă, asigură o rezistență mai mare a plăcilor la încovoiere, o permeabilitate ridicată și o capacitate de izolare mărită cu circa 30%. Mai mult, recentele experimentări efectuate în colaborare cu Combinatul siderurgic din Galați au demonstrat că poate fi redus șutajul la capul lingoului cu aproape 4%, ceea ce înseamnă și o creștere a coeficientului de scoatere a metalului.

Asemenea experimentări au fost efectuate și în colaborare cu Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii, în vederea elaborării unei tehnologii de realizare a plăcilor termoizolatoare prin presare. Datele obținute pînă acum ne arată că șutajul la capul lingoului poate fi cu 5% mai mic decît cel realizat în condițiile tehnice și tehnologice clasice, iar economia de metal cuprinsă între 80 și 100 kg pentru fiecare tonă de oțel produsă. În același scop, o bună conlucrare se realizează cu Combinatul siderurgic Hunedoara în vederea elaborării unor prafuri de turnare pentru lubrifiere, cu temperaturi de topire reduse, adaptate la mărimea lingoului. Experimentările făcute la turnarea oțelului pentru țeavă au demonstrat că, prin noua tehnologie, **coeficientul de scoatere a metalului poate crește cu circa 4%** în comparație cu utilizarea vechiului tip de praf de lubrifiere.

Iată deci că, printr-o bună colaborare, prin unirea forțelor din institutele și centrele de cercetare cu specialiștii din întreprinderile industriale, precum și printr-o mai bună cunoaștere a pieței externe, cercetarea își poate aduce o contribuție importantă la realizarea obiectivelor privind creșterea eficienței economice, a competitivității produselor românești.

Ținînd seama de aceste cerințe, colectivul de cadre didactice și cercetătorii din cadrul Universității din Brașov și-au propus o creștere a calității cercetărilor efectuate, tocmai printr-o mai bună conlucrare cu specialiștii din întreprinderile industriale, deci printr-o mai bună integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția. Un număr sporit de catedre de specialitate își desfășoară întreaga activitate didactică, științifică și de producție în puternice centre de integrare înființate pe platformele industriale ale Brașovului. Pînă în prezent, Universitatea din Brașov dispune de 11 centre de integrare în domeniul mecanic, electric și forestier. De asemenea, în cadrul Universității funcționează, pe lîngă catedrele de specialitate, 5 filiale ale unor institute centrale de cercetări, ale căror programe sînt orientate spre cercetări în domeniul automatizării proceselor de producție în construcția de mașini, perfecționării tehnicii de calcul electronic, asimilării de noi tehnologii și scule așchietoare, dezvoltării unor noi tipuri de motoare pentru autocamioane și tractoare etc. Eficiența economică a contractelor de cercetare realizate în anul trecut de către cadrele didactice, cercetătorii și studenții din Universitatea Brașov, exprimată în indicatori valorici, totalizează 87,5 milioane lei, ceea ce, la un volum de cheltuieli de 13 milioane lei aferente acestor contracte, asigură un raport de eficiență de 6,3 lei beneficii la 1 leu cost valoare contract.

Abordări ale crizei sistemului monetar internațional în literatura occidentală (II)

PROBLEMATICA sistemului monetar internațional, nu atît nivelul absolut al inflației, cît mai ales diferențele internaționale de ritm din evoluția inflaționistă a prețurilor au fost considerate factori cauzali ai crizei monetar-valutare în condițiile practicării cursurilor fixe. De exemplu, David Meiselman aprecia că „inflația a fost în strînsă legătură cu amplificarea masei monetare în lumea întreagă datorită sistemului Bretton Woods, Fondului Monetar Internațional și cursurilor fixe..., care s-au dovedit o mașină generatoare de inflație, încurajînd expansiunea masei monetare...".[12]) În această viziune, pe de o parte, țările cu excedente substanțiale în balanța de plăți externe au recurs la inflație pentru a evita revalorizarea valutelor lor, iar pe de altă parte, discrepanța dintre ratele naționale ale inflației a creat dificultăți din ce în ce mai mari în calea menținerii sistemului cursurilor valutare fixe.

Din „victimă" a inflației, spre sfîrșitul anilor '60, practica cursurilor fixe a fost considerată, tot mai frecvent, o cauză a instabilității valutare. Reticența statelor de a recurge la devalorizări și, mai ales, revalorizări contribuia la accentuarea dezechilibrelor și favoriza mișcările de capital speculative. Cel mai constant adversar al cursurilor valutare fixe, de-a lungul întregii perioade postbelice, a fost Milton Friedman. Încă din anii '50, Friedman declara: „Incompatibilitatea dintre cursurile fixe și o politică monetară independentă este frapantă..."[13]). Poziția șefului școlii monetariste de la Chicago era validată, după două decenii, și de Alfred Eckes: „Prăbușirea sistemului monetar internațional s-a produs, după cum au anticipat cu un sfert de secol monetariștii, datorită ratelor diferite ale inflației".[14])

La granița anilor '60 cu anii '70 cursurile valutare fixe erau criticate de majoritatea economiștilor occidentali, fie monetariști, fie neokeynesiști. Dar dacă pledoaria pentru cursuri flexibile era cvasi-generală, în schimb existau deosebiri notabile cu privire la tipul de flexibilitate, recomandările variind de la „flexibilitatea controlată" (sau administrată) pînă la „flotarea totală" (sau „curată"). Menținerea cursurilor fixe pe fundalul accelerării continue a ritmului inflației a provocat multiplicarea rapidă a fluxurilor financiare speculative pe care A. Crockett le-a incriminat drept „cauza imediată a majorității crizelor valutare": „Speculația valutară a fost aceea care a provocat prăbușirea sistemului Bretton Woods la un anumit moment dat".[15])

O dată cu apariția și expansiunea pieței eurovalutelor de-a lungul anilor '60, o serie de specialiști au subliniat întrepătrunderea dintre factorii speculativi și cei obiectivi datorați accentuării procesului de internaționalizare a capitalului.[16]) Asupra tendințelor de internaționalizare a vieții economice și-a concentrat analiza și Patrick Boarman: „Internaționalizarea efectivă a comerțului și investițiilor pe o scară largă..., combinată cu autonomia națională.... a produs și continuă să producă un profund dezechilibru structural în economia mondială".[17]).

Reflex al ascensiunii teoriei neoclasice în anii '70, atacul lansat la adresa rolului economic al statului, a devenit un laitmotiv al tentativelor de explicare a fenomenelor de criză din ultimul deceniu, inclusiv în domeniul monetar-valutar. De la sfîrșitul anilor '70, preceptele neoclasice sau neoliberale au început să constituie sursa principală de „inspirație" pentru organismele financiare, în primul rînd pentru Fondul Monetar Internațional Astfel, J. de Larosiere, director general al F.M.I., consideră că atît stagflația cît și criza valutar-financiară actuală au drept cauză esențială marea expansiune a rolului economic al statului și amplificarea puternică a deficitelor bugetare.[18]) Pornind de la această bază teoretică, F.M.I. a insistat asupra aplicării unei politici dure de austeritate în țările în curs de dezvoltare care au solicitat credite. Deci F.M.I. a încercat să aplice politici bazate pe teorii specifice vieții economice din statele occidentale dezvoltate la condițiile caracteristice țărilor „lumii a treia".

În cursul anilor 1970, criza sistemului monetar internațional a devenit parte integrantă a crizei economice mondiale, avînd ca fundal adîncirea și multiplicarea contradicțiilor interoccidentale, pe de o parte, și acutizarea contradicției dintre statele capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, pe de altă parte. După suspendarea oficială a convertibilității în aur a dolarului (august 1971), **principalele manifestări ale crizei monetar-valutare** au constat în: tentativa „demonetizării" aurului și imposibilitatea identificării unui nou etalon monetar, în ciuda „promovării" drepturilor speciale de tragere (D.S.T.); abandonarea cursurilor valutare fixe și generalizarea cursurilor flotante (după 1971–73); accentuarea distribuției inegale a mijloacelor internaționale de plată și de rezervă și deteriorarea calitativă a componentelor lor; amplificarea dezechilibrelor de sens opus (deficit / excedent) din balanțele de plăți externe ale diferitelor țări și grupe de state.

Pledoaria în favoarea reducerii sau chiar eliminării rolului monetar al aurului are o tradiție multidecenală. Dar în timp ce keynesismul și neokeynesismul au

FIȘE

Cercetări etnologice românești

● *Un interesant studiu etnologic a publicat recent* Gheorghe Iordache *la Editura craioveană* „SCRISUL ROMÂNESC" *sub titlul* „Ocupații tradiționale pe teritoriul României." *Autorul și-a propus, pe baza unei îndelungate investigații și a sistematizării unui bogat material documentar, să aducă elemente noi în ceea ce privește cunoașterea culturii materiale a poporului nostru din vechime și pînă în epoca modernă. O dată cu prezentarea principalelor ocupații, cu evoluția acestora precum și cu decelarea influențelor acestei laturi a etnogenezei asupra constituirii comunităților rurale și, ulterior, urbane autorul a acordat o atenție aparte tehnicilor folosite de românii din diverse zone ale țării. Sînt evidențiate elementele de originalitate, perfecționările aduse unor tehnici asimilate, modul specific în care acestea se integrau în activitatea curentă a oamenilor. De altfel, cu deosebire acest aspect vădește valente practice ale acestei originale lucrări întrucît, în condițiile revigorării industriilor mici și artizanale, cunoașterea tehnicilor tradiționale, modernizarea acestora pot avea influențe pozitive semnificative.*

Gestiunea stocurilor

● *Problema dimensionării și rulării corecte a stocurilor apare ca un element central în aprovizionarea tehnico-materiale, iar pe un plan mai larg în asigurarea reproducției socialiste lărgite. Dar, după cum afirmă* Vera Kamenickova *în articolul* „Tendence a faktory vyvaje zasob v cs ekonomice" *(Tendințe și factori ai dimensionării stocurilor în economia cehoslovacă) publicat în numărul 8/1985 al revistei* POLITICKA EKONOMIE, *în practică se constată anumite dezechilibre în ceea ce privește asigurarea rațională a stocurilor. Problema poate fi privită ca o chestiune de creștere a complexității procesului economic: cerințele în privința stocurilor materiale sînt tot mai diverse (de la structură, calitate și pînă la viteza de rulare), în timp ce mecanismul de aprovizionare (inclusiv cel de asigurare a stocurilor) este încă greoi. La acestea se adaugă diversificarea spațială a fluxurilor de aprovizionare, precum și comportamentul concret al întreprinderilor care nu se încadrează întotdeauna strict în normele stabilite pe plan central. Soluționarea problemei stocurilor ar trebui să aibă în vedere, potrivit opiniilor autoarei, următoarele aspecte: planificarea realistă a ratei de creștere, determinarea ratei de creștere a fiecărei întreprinderi în funcție de nivelul eficienței, instituirea unor corelații adecvate*

evoluat consecvent pe o poziție ostilă etalonului aur, în cadrul variantelor teoriei neoclasice pot fi identificate opinii extreme, variind de la cele cu privire la „demonetizarea completă" la „remonetizarea totală". În ceea ce privește tendința demonetizării aurului, s-a manifestat o frapantă similitudine în argumentele invocate de keynesiști și de adepții monetarismului friedmanian. Astfel, dacă în perioada interbelică Keynes considera aurul (monetar) o „relicvă barbară", Milton Friedman, la sfîrșitul anilor '50, nota: Numai o anumită tradiție culturală ne determină să considerăm încă aurul drept element central al sistemului nostru monetar".[19])

Pentru majoritatea specialiștilor în probleme monetar-valutare, „adoptarea sistemului pieței duble a aurului în 1968 a fost un semnal evident al crizei. Importanța aurului pentru sistemul monetar (internațional) consta în faptul că statele asigurau convertibilitatea valutelor în dolari ținînd cont de obligația S.U.A. de a menține convertibilitatea în aur a dolarului".[20]) După ce prin dedublarea pieței aurului componenta sa „oficială" a căpătat un loc secundar pentru tranzacțiile cu aur monetar, la mijlocul anilor '70 prețul oficial al aurului a fost abolit prin statutul „modificat" al F.M.I. adoptat în 1976 (la Kingston, în Jamaica).

Interpretarea semnificației și efectelor acordurilor de la Kingston (intrate în vigoare în 1978) a înregistrat diferențe substanțiale de la un autor la altul. Două exemple pot ilustra această constatare. John Klein aprecia că „în sistemul monetar internațional actual rolul aurului s-a redus. El continuă să facă parte din rezervele internaționale, dar este o componentă inactivă deoarece, în mod obișnuit, nu este utilizat în plățile internaționale".[21]) În sens opus s-a manifestat opinia lui Fritz Machlup: „Sintetizînd implicațiile acordurilor (de la Kingston) care pretind că reflectă intenția reducerii rolului monetar al aurului, considerăm că, în realitate, ele vor avea un efect contrar: creșterea rolului aurului".[22]) Nu întîmplător F. Machlup își subintitula „reflecțiile" asupra acordurilor adoptate în Jamaica într-un mod șocant: „Între Proiect și rezultatul său, Reforma s-a pierdut". În favoarea remonetizării aurului pleda și Donald Kemmerer care, generalizînd anumite experiențe istorice, conchidea că „în majoritatea cazurilor revenirea la etalonul-aur a fost urmată de prosperitate", iar părăsirea sa „produce o înrăutățire a conjuncturii economice". Desigur, în acest caz, sînt ignorate efectele dezastruoase pe care le-a avut, în perioada interbelică, tentativa unor state de a reinstaura practica etalonului-aur (un caz tipic constituindu-l situația Angliei din anii '20–'30).

Ideea centrală a noului statut al F.M.I. a constat în necesitatea tranziției de la etalonul aur-devize la un etalon de tipul D.S.T. Definirea cursului D.S.T. prin metoda „coșului valutar" (din 1974), în condițiile proliferării cursurilor flotante, a fost frecvent criticată: „Un sistem al cursurilor fluctuante bazat pe D.S.T., care la rîndul lor flotează, cu siguranță că nu poate stopa spirala inflaționistă din economia mondială".[23]) Problema opțiunii între cursurile fixe și cele flotante și, implicit, a consecințelor unei astfel de opțiuni (practice și/sau teoretice) a reprezentat un subiect deosebit de important pentru dezbaterile și confruntările din literatura de specialitate occidentală. În general, se poate aprecia că poziția majorității specialiștilor a evoluat de la tendința de idealizare a „virtuților" flotării cursurilor valutare către „dezamăgirea" provocată de practica cursurilor flotante, trecînd prin considerarea acesteia drept un „rău necesar".

În primele decenii postbelice, instituționalizarea cursurilor fixe a provocat o reacție adversă crescîndă, în plan teoretic, care s-a manifestat prin absolutizarea aspectelor pozitive ale funcționării cursurilor fluctuante. Tonul în această direcție a fost dat de Milton Friedman încă de începutul anilor '50,[24]) pentru ca spre sfîrșitul anilor '60 să i se imprime o notă oficială.[25]) Astfel, în 1973/74 cînd s-a generalizat practica flotării valutare, M. Friedman considera situația „splendidă", iar David Meiselman aprecia că în cadrul sistemului cursurilor flotante nu va mai fi necesar să se recurgă la inflație și nici la rezerve valutare pentru a preveni aprecierea sau deprecierea valutelor.

dr. Lucian IONESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[12]) D.I. Meiselman în „World Monetary Disorder", ed. cit., p. 22.
[13]) M. Friedman „A Program for Monetary Stability", Fordham University Press, New York, 1975 (prima ediție în 1960), p. 80.
[14]) A. Eckes, „A Search for Solvency", University of Texas Press, 1975, p. 233.
[15]) A. Crockett, op. cit., p. 164.
[16]) O ilustrare elocventă a acestui tip de abordare o reprezintă G. Bell prin „The Euro-Dollar Market and the International Financial System", MacMillan Press, 1973.
[17]) P.M. Boarman în „World Monetary Disorder", ed. cit., p. 2.
[18]) Conform „Berliner Handels — und Frankfurter Bank" din 26 aprilie 1982 (după „Problèmes économiques", nr. 1780).
[19]) M. Friedman, „A program for Monetary Stability", ed. cit., p. 81.
[20]) M. Böckelmann (de la Banca Centrală a R.F.G. — Bundesbank) în „The Political Economy of Monetary Reform", ed. cit., p. 247.
[21]) J.J. Klein, „Money and the Economy", Harcourt Brace Jovanovich, Inc., 1978, p. 534.
[22]) F. Machlup în „Essays in International Finance", no. 115, 1976, p. 37.
[23]) P.M. Boarman în „World Monetary Disorder", ed. cit., p. 9.
[24]) A se vedea „The case for flexible exchange rates" în „Essays in Positive Economics", Chicago, 1953.
[25]) M. Friedman, R.V. Roosa, „The Balance of Payments : Free versus Fixed Exange Rates", American Entreprise Institute, 1967.

FIȘE

între prețuri și veniturile întreprinderilor.

Deciziile și conducerea producției

● *Cu cîteva luni în urmă, Institutul american pentru inginerie industrială (A.I.E..) a distins cu „Premiul pentru cea mai bună carte a anului 1984" cartea* „Production and Inventory Management"; *publicată anul trecut, în editura* PRENTICE-HALL; *de către dr.* Arnoldo C. Hax, *de la Institutul de tehnologie din Massachusetts (S.U.A.) și dr. ing.* Dan Cândea, *de la Institutul politehnic din Cluj-Napoca. Lucrarea demonstrează o modalitate nouă de abordare a deciziilor din domeniul conducerii producției în întreprinderile industriale. Pornind de la structura ierarhică a procesului de planificare, stratificat pe cele trei niveluri: strategic, tactic și operativ, autorii tratează mai întîi fiecare nivel în parte, procedînd apoi la o integrare a celor trei categorii de decizii într-un sistem unitar. Se pune accentul pe dezvoltarea instrumentelor de suport al luării deciziilor bazate pe metode ale cercetării operaționale, astfel încît implicarea informaticii în conducerea producției apare ca un element sine qua non. Distinctivă este, de asemenea, importanța acordată procesului de „identificare a problemei", aspect cu mult mai puțin tratat în literatură decît „rezolvarea problemei"; în acest sens ultimul capitol constituie un studiu de diagnostic al sistemului de producție și distribuție al unei firme din domeniul bunurilor de consum.*

Rentabilitate-solvabilitate

● *Relația rentabilitate – solvabilitate este vitală pentru viabilitatea oricărei întreprinderi și se dovedește tot mai complexă și dinamică în actualul mediu economic. Privit separat, fiecare din aspectele respective – rentabilitate, solvabilitate – vădește funcții specifice și o diversitate de subspecii – apreciază* Gérard Hirigoyen *în articolul* „Rentabilité et solvabilité de l'enteprise" *publicat în numărul 3/1985 al revistei* „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES" *Astfel, rentabilitatea constituie expresia bănească a eficienței și ea poate fi aplicată unui produs sau întregii producții a unei întreprinderi, proiectată pe termen scurt sau lung. Solvabilitatea reprezintă capacitatea unei unități de a-și onora datoriile și aceasta comportă o dimensiune tehnică și alta juridică, ce nu se suprapun însă.*

Privite împreună, apreciază autorul, rentabilitatea și solvabilitatea apar într-o dublă ipostază: ca imperative ale supraviețuirii întreprinderii, pe de o parte, și ca rezultate ale strategiei și activității acesteia, pe de altă parte. Astfel, rentabilitatea asigură resursele generale ale dezvoltării întreprinderii, în timp ce solvabilitatea apare ca un factor de diminuare a riscului total al unității.

Concepția Partidului Comunist Român cu privire la rolul primordial al forțelor de producție în dezvoltarea economico-socială. Ridicarea economiei românești la nivelul celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii contemporane

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate implicînd transformări profunde în toate compartimentele societății noastre presupune, înainte de toate, constituirea unei economii moderne și înfloritoare. Acest proces are la bază dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, la nivelul progreselor înregistrate de știința și tehnica modernă, aplicarea largă în producția socială a celor mai noi cuceriri ale tehnicii și tehnologiei contemporane. Tocmai de aceea, ca o recunoaștere a rolului determinant al forțelor de producție în procesul dezvoltării societății, în modernizarea structurilor economice și a ridicării nivelului de civilizație, dezvoltarea acestora în țara noastră s-a situat constant în centrul politicii economico-sociale a Partidului Comunist Român. Acest fapt este pus în evidență de întreaga strategie de dezvoltare a țării elaborată de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin care definirea sarcinilor economice, sociale și politice pentru fiecare cincinal a avut în vedere că nivelul și situația forțelor de producție determină gradul de dezvoltare a societății în ansamblu, edificarea unei economii moderne de înaltă eficiență. „**Este necesar** — sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **să nu uităm o clipă faptul că factorul hotărîtor în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism îl constituie dezvoltarea forțelor de producție pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane**".

Dezvoltarea forțelor de producție — factor revoluționar al asigurării progresului societății

ORIENTAREA fermă a partidului nostru spre dezvoltarea forțelor de producție are la bază concepția materialist dialectică și istorică despre modul de producție, despre faptul că acesta — ca unitate a forțelor și relațiilor de producție — determină, în general, viața socială, politică și spirituală a societății. Clasicii marxismului au înțeles și explicat faptul că orice schimbare ce are loc în modul de producție generează modificări de ansamblu în toate domeniile societății, care ajung pînă la restructurări radicale ale acesteia.

Resorturile interne ale acestor procese evolutive sînt determinate de rolul pe care îl dețin forțele de producție în cadrul modului de producție. Astfel, forțele de producție constituie factorul revoluționar, dinamizator al modului de producție, ele exercită o influență decisivă asupra relațiilor de producție, asupra suprastructurii, asupra societății în general. Desigur, trebuie să nu pierdem din vedere unitatea dialectică dintre forțele și relațiile de producție, rolul activ al relațiilor de producție asupra forțelor de producție, faptul că ele constituie cadrul de acțiune al forțelor de producție.

Progresele înregistrate de fiecare orînduire social-economică se explică astfel prin dinamismul forțelor de producție, prin faptul că ele suferă modificări importante cantitative și calitative de la o etapă la alta. Expresie a conținutului material al producției, a raporturilor oamenilor față de obiectele și forțele naturii, forțele de producție ale societății se dezvoltă continuu prin însăși activitatea practică de zi cu zi a oamenilor. Urmărind permanent să-și ușureze eforturile, să obțină mai multe produse cu cheltuieli de energie mai mici, oamenii îmbunătățesc mijloacele de muncă, le perfecționează, creează altele noi, cu însușiri superioare, își îmbogățesc experiența de producție, măresc productivitatea muncii, iar cu timpul schimbă întregul proces de producție. Acest proces se repetă continuu, fiind mai rapid sau mai lent, corespunzător caracterului relațiilor de producție existente în fiecare moment în societate. Cînd există concordanțe între nivelul de dezvoltare a forțelor de producție și caracterul relațiilor de producție, primele cunosc un avînt puternic, transformîndu-se într-o forță uriașă care propulsează cu putere societatea, constituind de fapt factorul primordial al progresului economico-social.

Pornind de la aceste adevăruri fundamentale ale teoriei socialismului științific privind rolul primordial al forțelor de producție în dezvoltarea economico-socială și de la realitățile concrete ale țării noastre. Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au elaborat o strategie proprie, revoluționară, profund științifică, ale cărei coordonate esențiale urmăresc dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a structurilor tehnico-productive și social-economice. Întreaga concepție a partidului nostru pornește — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — „**de la adevărul, confirmat de însăși evoluția istorică a omenirii, conform căruia dezvoltarea forțelor de producție, condițiile existenței materiale determină atît caracterul relațiilor de producție, al muncii, întregul mod de producție, cît și concepțiile politice și filozofice, nivelul gîndirii și conștiinței oamenilor, activitatea lor creatoare, progresul general al societății umane**".

La baza marilor realizări dobîndite în anii socialismului s-a situat și se situează în continuare politica partidului nostru de dezvoltare accentuată a forțelor de producție. Ca urmare a unei strategii de dezvoltare științifice s-a produs un adevărat salt calitativ în configurația economico-socială a țării, reducîndu-se tot mai mult decalajele față de țările dezvoltate. Astfel, față de 1945, în 1984 produsul social era de 28 ori mai mare, venitul național de 32 ori, producția industrială de 100 ori, cea agricolă de 7 ori, iar fondul de consum de 22 ori.

Congresul al XIII-lea al P.C.R., stabilind obiectivul și liniile directoare ale progresului economico-social al țării pentru următoarea perioadă de cinci ani stabilește că se va acorda „**o atenție deosebită forțelor de producție, precum și perfecționării relațiilor sociale și de producție pe o bază nouă, continuînd cu fermitate procesul de transformare revoluționară a societății**". Prin urmare, progresul economico-social al țării se fundamentează în mod hotărîtor pe dezvoltarea tot mai puternică a forțelor de producție, a componentelor lor — mijloacele de producție, forța de muncă, știința.

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție are un caracter integrativ, structural, vizînd ansamblul factorilor tehnici, economici, sociali și politici în interdependență cu structurile și mecanismele economiei mondiale. Amplul proces de dezvoltare și perfecționare a forțelor de producție se întemeiază pe creșterea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului, pe ridicarea permanentă a nivelului de pregătire a oamenilor muncii, în condițiile unei organizări superioare a tuturor activităților, pe progresul neîntrerupt al științei contemporane.

Crearea și consolidarea bazei tehnico-materiale a socialismului

DEZVOLTAREA forțelor de producție trebuie concepută în strînsă legătură cu modul în care se asigură armonizarea legăturilor dintre toate elementele componente, în funcție de starea de concordanță și de realizarea interdependențelor dintre mijloacele de muncă, obiectele muncii, sursele de energie, știință, pe de o parte, și forța de muncă, pe de altă parte. „**Numai crearea unei puternice baze materiale** — evidențiia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — **deschide calea progresului general al societății și acest lucru este confirmat de întreaga dezvoltare a omenirii, de la comuna primitivă pînă la societatea capitalistă avansată, pînă la societatea socialistă. Ceea ce facem noi este că nu lăsăm acest proces să se desfășoare în mod anarhic, spontan, ci îl dirijăm, organizînd activitatea în mod conștient pentru a scurta perioada istorică de dezvoltare a forțelor de producție și a grăbi, pe această cale, făurirea socialismului și a comunismului în România**".

Politica P.C.R. de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale, orientată pe fundamentul unei concepții unitare și de perspectivă, care ține seama de cerințele societății noastre, de exigențele revoluției științifico-tehnice ca și de implicațiile proceselor contradictorii din economia mondială, a fost concepută ca factor esențial al realizării unei economii moderne, a unui complex economic național multidimensional și eficient. Dezvoltarea și consolidarea complexului economic multilateral și optim articulat are în vedere creșterea economică echilibrată

a tuturor ramurilor, în ritmuri ce accentuează relațiile și interferențele dintre industrie și agricultură ca ramuri de bază, în condițiile dezvoltării forțelor de producție pe temeiul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, precum și al perfecționării corespunzătoare a raporturilor de producție. Calea principală în vederea realizării acestui scop este industrializarea socialistă.

În strategia economică a partidului nostru dezvoltarea industriei a fost concepută ca un proces de lungă durată, care se derulează în toate etapele edificării socialismului, cu particularități în ceea ce privește ritmurile și prioritățile în funcție de condițiile interne și internaționale. Procesul de industrializare a fost orientat astfel pe calea făuririi ramurilor de bază și a dezvoltării mai accentuate a ramurilor și subramurilor de mare tehnicitate, mai ales a celor care creează mijloace de muncă avansate și determină în mod hotărîtor promovarea progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale.

Creșterea producției industriale în anii construirii socialismului, în special după anul 1965, este cu adevărat spectaculoasă. Ritmul mediu anual de creștere, de 11,5% în perioada 1951—1983, situează România pe primele locuri în lume în ceea ce privește dinamica industriei pe o perioadă de timp atît de îndelungată. În prezent, producția industrială a țării este de 103 ori mai mare față de anul 1945, în timp ce în anul 1965 era de circa 17 ori mai mare, ceea ce evidențiază un salt de mari proporții deopotrivă în planul calității și al volumului.

Industrializarea socialistă, ca fundament al creării și modernizării bazei tehnico-materiale a societății și, desigur, al dezvoltării accelerate a forțelor de producție a fost și este orientată cu precădere spre înfăptuirea obiectivelor de calitate, eficiență și competitivitate — obiective ce reprezintă caracteristici și, deopotrivă, priorități ale actualei etape de creștere cu precădere intensivă a economiei. Drept urmare, ritmurile cele mai înalte de creștere le-au cunoscut ramurile purtătoare prin excelență ale progresului tehnic, fapt ce a contribuit la perfecționarea structurii producției industriale ca și la dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale. Sub impulsul unor astfel de orientări, factorii intensivi, calitativi au avut efecte din ce în ce mai puternice asupra dezvoltării economiei naționale, imprimînd în final, începînd mai ales cu cincinalul 1971—1975, reproducției socialiste din țara noastră un caracter intensiv.

În același timp, privind mai ales în perspectivă, se acordă o atenție deosebită și ramurilor extractive și energetice, menite să asigure lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime a țării — orientare a politicii de industrializare ce izvorăște din rațiuni majore cum ar fi : creșterea dimensiunilor producției, reducerea efortului valutar al țării, necesar pentru importul de materii prime și resurse energetice, valorificarea superioară a tuturor bogățiilor naturale ale țării, sporirea competitivității produselor românești etc.

Pornind de la aprecierea că între industrie și agricultură există o strînsă legătură și interdependență reciprocă, că orice subapreciere a unuia din aceste sectoare principale poate provoca disproporții în dezvoltarea economică generală, poate avea repercusiuni negative asupra întregii vieți sociale, în procesul de modernizare a bazei tehnice materiale partidul nostru a stabilit ca direcție principală a viitorului cincinal asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale. Aceasta se va asigura prin apropierea ritmurilor medii anuale de creștere a producției agricole de cele ale producției industriale, prin creșterea absolută și relativă a investițiilor acordate agriculturii, prin înfăptuirea integrală a prevederilor noii revoluții agrare.

Calitatea factorului uman — element hotărîtor

ÎN CONDIȚIILE revoluției științifico-tehnice contemporane sporește considerabil rolul factorului uman în dezvoltarea economico-socială, accesul la cuceririle științei și tehnicii fiind condiționat, în mod hotărîtor, de nivelul de pregătire al forței de muncă și de modul de utilizare a ei. **„În stadiul de dezvoltare în care ne găsim** — apreciază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — mersul înainte depinde în mod hotărîtor și nemijlocit de calitatea și competența oamenilor, de capacitatea lor de a stăpîni mijloacele de producție mereu mai perfecționate, de priceperea de a administra bogățiile țării, avuția națională, de receptivitatea la tot ce e nou și înaintat, de puterea de a ține pasul cu progresul mondial“.** De aceea, recrutarea, promovarea și calificarea forței de muncă pentru toate sectoarele de activitate reprezintă una din sarcinile cele mai importante ale societății socialiste.

În țara noastră, pregătirea și perfecționarea forței de muncă sînt concepute și se realizează ca un proces continuu și larg cuprinzător, rolul esențial revenind învățămîntului de toate gradele, precum și producției. Ca urmare a eforturilor făcute de partidul și statul nostru în anii socialismului, s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă, populația ocupată a crescut cu 11,4 milioane în 1984, din care 7,6 milioane îl reprezintă personalul muncitor, 90% din totalul muncitorilor fiind calificați. A sporit, de asemenea, numărul cadrelor cu studii superioare, de la 70 000 în 1945 la 610 800 în prezent.

Desigur, creșterea cantitativă și calitativă a forței de muncă trebuie corelată cu mutațiile de amploare ce au avut loc în conștiința oamenilor și care se reflectă în atitudinea lor față de muncă, față de orînduirea socialistă. Proprietari, producători și beneficiari, oamenii muncii acționează cu înalt simț de răspundere în direcția dezvoltării forțelor de producție în ansamblul lor, știind că rezultanta acestui proces o reprezintă progresul întregii societăți, creșterea gradului de civilizație, situarea României în rîndul țărilor dezvoltate.

Întregul proces de dezvoltare a forțelor de producție în țara noastră a fost și este posibil datorită preocupării conducerii de partid pentru utilizarea eficientă a resurselor societății, a venitului național, în ultimii 20 de ani alocîndu-se în medie 1/3 din venitul național pentru dezvoltarea economico-socială. Ca urmare a acestei orientări, în cursul celor patru decenii de construcție socialistă, s-a înfăptuit un amplu program de investiții. În 1984 volumul investițiilor a fost de 108 ori mai mare decît în 1945, reprezentînd peste 3 000 miliarde lei, din care 83% aparțin perioadei 1965—1984, pondere ce a însemnat punerea în funcțiune a peste 8 540 noi capacități de producție.

Pe această bază a fost posibilă creșterea avuției naționale a țării, volumul fondurilor fixe fiind în 1984 de 2 614 miliarde lei, ceea ce înseamnă o creștere de 16 ori față de 1945. O altă caracteristică rezidă în faptul că 90% din totalul fondurilor fixe existente în economie sînt create după 1965, 80% funcționează în sfera producției materiale și din acestea circa 60% sînt concretizate în mașini, utilaje, instalații, aparate de măsură și control și mijloace de transport.

Susținerea dezvoltării forțelor de producție în cincinalul următor se va realiza, potrivit hotărîrilor Congresului al XIII-lea, prin menținerea unei rate a acumulării de 30% din venitul național, ceea ce va permite un efort investițional de 1 350—1 400 miliarde lei și va asigura ca în 1990 economia românească să dispună de un volum de fonduri fixe de circa 3 500 miliarde lei, ceea ce va reprezenta aproximativ 300 mii lei pe un lucrător ocupat în economie.

Știința și tehnica — puternic implicate în dezvoltarea economiei românești

STRATEGIA dezvoltării economico-sociale a României este centrată pe știință, progres tehnic, pe cele mai avansate cuceriri ale minții omului, pe stimularea și afirmarea creativității naționale. Sporirea gradului de tehnicitate a producției, modernizarea produselor, reproiectarea mașinilor și utilajelor, perfecționarea tehnologiilor de fabricație și introducerea de noi tehnologii, ridicarea neîntreruptă a calității produselor, precum și modificările care au loc în calificarea factorului uman sînt strîns legate de promovarea științei, de accelerarea cercetării științifice și a introducerii rezultatelor ei în producție.

Opțiunea fermă pentru implicarea organică a științei în dezvoltarea economico-socială a țării este determinată și de orientarea spre punerea în valoare a factorilor calitativi-intensivi din economie. În aceste condiții sporește aportul cercetării științifice și tehnologice la dezvoltarea intensivă a economiei naționale, la creșterea mai accentuată a eficienței. În concepția

Viorel CORNESCU
Sica STANCIU

(Continuare în pag. 27)

BIBLIOGRAFIE

Nicolae Ceaușescu — Raport la cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, Buc. 1984, p. 6, 10, 16—19, 38.

Nicolae Ceaușescu — Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Editura politică, Buc., 1982, p. 20—25.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din 19 iunie 1985, Editura politică, București, 1985.

Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Activului Central de Partid, 24 iulie 1985, Editura politică, București, 1985

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă rolul primordial al forțelor de producție în procesul dezvoltării societății ?

2. Cum se explică necesitatea obiectivă a dezvoltării forțelor de producție în socialism și în special pentru țara noastră ?

3. Care sînt elementele componente ale forțelor de producție și ce rol joacă dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului ?

4. Prin ce se concretizează procesul dezvoltării economiei românești pe coordonatele științei și tehnicii contemporane ?

Creşterea contribuţiei O.N.U.D.I. la dezvoltarea industriei în ţările în curs de dezvoltare

RECENT Organizaţia Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.) a devenit cea de-a 16-a instituţie specializată a O.N.U. [1]). Înfiinţată la 1 ianuarie 1967 ca organ al Adunării Generale a O.N.U., O.N.U.D.I. şi-a adus, pe parcursul anilor, o contribuţie importantă la realizarea obiectivului său originar : promovarea şi accelerarea industrializării în ţările în curs de dezvoltare. Tocmai de aceea, s-a convenit transformarea sa în instituţie specializată a Naţiunilor Unite. Actul său constitutiv a fost adoptat la conferinţa plenipotenţiarilor guvernelor ţărilor membre de la Viena, din 1979, fiind ratificat de către numărul minim necesar de state (80) în 1982. În urma consultărilor între statele respective, s-a convenit ca actul constitutiv să intre în vigoare în acest an.

Prin transformarea sa în instituţie specializată a O.N.U., se urmăreşte întărirea forţei de acţiune a O.N.U.D.I., creşterea şi perfecţionarea activităţii sale pe linia sprijinirii şi impulsionării proceselor de industrializare în ţările în curs de dezvoltare.

Industrializarea — factor de bază al dezvoltării

EXPERIENŢA istorică pune în evidenţă faptul că, în dezvoltarea economico-socială, formării, consolidării şi creşterii industriei naţionale îi revine un rol de primă mărime. Astfel, revoluţia industrială din Anglia a propulsat această ţară în prim-planul forţelor economice şi politice de atunci din lume. Tot astfel, celelalte ţări capitaliste dezvoltate şi-au bazat într-o măsură determinantă creşterea economică pe dezvoltarea accelerată a industriei. Industrializarea acestor ţări a fost însă favorizată de un model de creştere industrială bazat pe materii prime ieftine, provenite într-o măsură însemnată şi în mod constant din colonii şi alte teritorii dependente.

În ceea ce le priveşte, noile state independente, în curs de dezvoltare, apărute pe harta politică a lumii în perioada postbelică nu au beneficiat de o situaţie favorabilă similară. Menţinerea într-o măsură importantă a vechilor structuri şi raporturi de forţe pe plan mondial, crearea şi utilizarea unor mecanisme neocolonialiste de menţinere a dependenţei noilor state faţă de fostele metropole şi alte ţări capitaliste industrializate au diminuat în mod sensibil efectele eforturilor lor de industrializare. Posibilităţile reduse de valorificare pe plan naţional a propriilor resurse naturale, disparităţile grave şi îndelungate dintre preţurile materiilor prime exportate şi cele ale bunurilor industriale — în special de investiţii (maşini, utilaje, echipamente etc.) — importate în scopul dezvoltării industriei, obstacolele în calea exporturilor de produse finite ale ţărilor în curs de dezvoltare, impedimentele pe planul transferului internaţional de tehnologie constituie numai cîţiva dintre factorii care au frînat — şi continuă să frîneze — dezvoltarea industriilor naţionale în ţările respective şi, prin aceasta, consolidarea independenţei economice a tinerelor state.

Lipsa unor progrese reale, constante şi de durată în ceea ce priveşte procesele naţionale de industrializare constituie unul din motivele determinante ale menţinerii şi adîncirii decalajelor economice din lumea contemporană.

Într-adevăr, este semnificativ faptul că, deşi ocupă o mare suprafaţă a globului şi deţin, pe ansamblu, cele mai însemnate resurse naturale şi de forţă de muncă, ţările „lumii a treia" nu se situează decît pe o poziţie cu totul periferică în producţia industrială mondială. Astfel, într-un interval de 20 de ani (1963—1982), ponderea estimată a ţărilor în curs de dezvoltare în producţia industrială mondială nu a crescut decît cu 2,9 puncte procentuale, de la 8,1% la numai 11%. În intervalul 1978—1982, chiar dacă în unele ţări în curs de dezvoltare industria s-a dezvoltat ceva mai rapid, pe ansamblu ponderea respectivă, practic, a stagnat în condiţiile crizei economice mondiale prelungite — exacerbată de cel de-al doilea „şoc petrolier" — care a afectat în primul rînd aceste ţări. Pe mari regiuni geografice, la sfîrşitul perioadei amintite ponderile deţinute în producţia industrială mondială erau următoarele : Africa — 1,11% ; Asia de Vest — 0,80% ; Asia de Sud-Est — 3,43% ; America Latină — 5,68%. Cel mai grav afectate de această situaţie nefavorabilă au fost cele 36 de ţări clasificate de O.N.U. ca fiind cel mai puţin dezvoltate : ele nu realizau, în 1982, decît 1,79% din producţia industrială a ţărilor în curs de dezvoltare [2]).

Aceste cifre dezamăgitoare plasează într-o arie de puternică incertitudine realizarea obiectivului principal al Declaraţiei şi Programului de acţiune, documente adoptate la Lima, în 1975, cu ocazia celei de-a doua conferinţe generale a O.N.U.D.I. : atingerea de către ţările în curs de dezvoltare a unei ponderi totale de 25% în producţia industrială a lumii la orizontul anului 2000. De aceea, mai ales în condiţiile actuale din economia mondială, se impun eforturi susţinute, atît la nivel naţional cît şi internaţional, în direcţia impulsionării industrializării în ţările în curs de dezvoltare, condiţie indispensabilă pentru eliminarea decalajelor dintre ţările lumii, a edificării unei noi ordini economice internaţionale. În această direcţie, O.N.U.D.I. poate şi trebuie să aducă o contribuţie substanţială.

Un rol catalizator

CREAREA O.N.U.D.I. a constituit rezultatul recunoaşterii largi a rolului esenţial care revine industrializării în ansamblul proceselor de dezvoltare economico-socială, precum şi, în acest context, a problemelor complexe cu care sînt confruntate ţările în curs de dezvoltare în procesul creării şi întăririi industriilor naţionale. În acest cadru, O.N.U.D.I. şi-a propus să catalizeze, prin modalităţi şi în forme variate, colaborarea internaţională în direcţia susţinerii din punct de vedere conceptual, metodologic şi tehnic industrializarea în ţările respective. În consecinţă, ea nu s-a constituit într-un organism cu caracter financiar, menit să acorde fonduri pentru finanţarea construirii unor obiective economice, ci într-un forum de consultări şi de acordare de asistenţă de specialitate pe linia industrializării.

În această ordine de idei, este de menţionat, în primul rînd, că O.N.U.D.I. acordă un sprijin calificat forurilor de decizie şi altor instituţii din ţările în curs de dezvoltare în vederea elaborării unor programe coerente, pe termen mediu şi lung, de creare, extindere, modernizare şi funcţionare a diverselor ramuri şi sectoare industriale, cu luarea în considerare a condiţiilor şi intereselor specifice ale ţărilor respective, precum şi a implicaţiilor probabile la nivel macroeconomic. De asemenea, la nivel microeconomic întreprinde variate activităţi operaţionale vizînd, în principal : aplicarea efectivă a unor metode moderne de producţie industrială, de programare şi planificare economică în domeniu, de perfecţionare şi întărire a funcţionării instituţiilor care administrează diversele sectoare industriale ; dezvoltarea, adaptarea şi transferul de tehnologii adecvate necesităţilor, posibilităţilor şi intereselor ţărilor ; pregătirea cadrelor naţionale de specialitate etc. În acelaşi context, O.N.U.D.I. prestează servicii de consultanţă cu privire la exploatarea şi utilizarea materiilor prime industriale, precum şi la realizarea de noi produse, cu luarea în considerare a condiţiilor şi tendinţelor de pe piaţa mondială. Pentru realizarea acestor activităţi, O.N.U.D.I. elaborează — prin intermediul experţilor săi, selecţionaţi din numeroase ţări ale lumii — studii şi programe de specialitate.

Pe de altă parte, O.N.U.D.I. nu poate ocoli, în activitatea sa, luarea în considerare a problemelor grave pe care le ridică lipsa resurselor financiare în desfăşurarea proceselor de industrializare. De aceea, organizaţia se preocupă de găsirea unor soluţii cît mai adecvate în această direcţie, în concordanţă cu atribuţiile sale. Astfel, ea îndeplineşte un rol important în sprijinirea ţărilor în curs de dezvoltare pentru obţinerea de resurse externe în vederea finanţării unor proiecte industriale. Un pas în acest sens l-a constituit crearea, în 1975, a Programului de cooperare în materie de investiţii, menit să faciliteze atragerea anumitor resurse financiare din ţările industrializate sau chiar din unele ţări în curs de dezvoltare pentru realizarea unor acţiuni care să răspundă unor nevoi presante : finanţarea construirii unor obiective industriale, constituirea de întreprinderi comune în unele sectoare ale industriei, reamplasarea anumitor capacităţi de producţie, achiziţionarea de tehnologii şi know-how din străinătate, impulsionarea exporturilor de produse manufacturate, formarea de cadre naţionale. În vederea atingerii scopurilor pentru care a fost creat, Programul dispune de servicii proprii la Köln, New York, Paris, Tokio.

---

[1]) Între 12 şi 16 august a avut loc prima parte a primei Conferinţe generale a O.N.U.D.I., ocazie care a consacrat, în fapt, transformarea acesteia în instituţie specializată a O.N.U. Cu această ocazie a fost ales directorul general al organizaţiei, în persoana lui Domingo Siazon (Filipine), care şi-a preluat funcţia la 1 septembrie a.c. A doua parte a primei Conferinţe urmează să se desfăşoare în perioada 9—13 decembrie a.c. Cu acest prilej, vor fi adoptate şi bugetul şi programul O.N.U.D.I. pentru 1986—1987

[2]) UNIDO Newsletter nr. 184/august 1983

Varşovia, Viena şi Zürich şi colaborează cu o reţea mondială cuprinzînd circa 1 100 centre de promovare a investiţiilor, organisme investiţionale, cu ministere economice din diverse ţări, precum şi bănci de dezvoltare. Drept mărturie a utilităţii acestui program stă, de exemplu, faptul că numai în 1984 a fost facilitată prin intermediul său finanţarea unui număr de 47 de proiecte în ţările în curs de dezvoltare, cu o valoare globală de peste 165 milioane dolari [5]).

Pentru impulsionarea investiţiilor industriale cu participare străină în ţările în curs de dezvoltare, O.N.U.D.I. a alcătuit o listă cuprinzînd mai multe sute de firme şi alte organisme economice din toate colţurile lumii, potenţial interesate în a participa la realizarea unor proiecte pe termen lung în ţările în curs de dezvoltare. În acest mod, devine posibilă mijlocirea, pe baze organizate, prin intermediul O.N.U.D.I. — care organizează simpozioane, mese rotunde, seminarii sau întîlniri directe —, a contactelor de afaceri între parteneri interesaţi din diverse ţări. În fine, trebuie amintit şi faptul că, printr-un compartiment propriu — Serviciul industrial special —, O.N.U.D.I. acordă ajutoare de urgenţă, pe termen scurt, în vederea rezolvării unor probleme tehnice cu caracter excepţional.

În scopul îndeplinirii funcţiilor sale, în calitate de coordonator al tuturor activităţilor sistemului Naţiunilor Unite în sfera dezvoltării industriale, O.N.U.D.I. colaborează cu numeroase alte organizaţii şi organisme specializate, între care B.I.R.D., F.A.O., U.N.C.T.A.D. şi U.N.E.S.C.O.

Un loc important în cadrul activităţii de ansamblu a O.N.U.D.I. revine Conferinţelor sale generale, organizate, în principiu, din patru în patru ani. Cele patru conferinţe care au avut loc pînă în prezent — Viena (1971), Lima (1975), New Delhi (1980) şi din nou Viena (1984) — au oferit un cadru favorabil pentru contacte, consultări şi negocieri între ţările industrializate şi cele în curs de dezvoltare în domeniul industrializării acestora din urmă. De asemenea, ele au constituit prilejuri atît pentru evaluarea rezultatelor obţinute de organizaţie, cît şi pentru conturarea unor strategii de dezvoltare industrială pe termen lung. Din păcate însă, deseori conferinţele respective s-au mărginit la înregistrarea unor declaraţii de intenţie, neangajante pentru ţările dezvoltate, fără efecte concrete notabile pentru impulsionarea proceselor de industrializare din ţările în curs de dezvoltare.

În ansamblu, se poate aprecia că, în ciuda unor certe rezultate pozitive — înregistrate în special pe linia acordării de asistenţă de specialitate pentru realizarea anumitor proiecte industriale —, activitatea O.N.U.D.I. nu s-a ridicat, pînă în prezent, la cotele aşteptate, la nivelul cerinţelor acute de întărire a colaborării internaţionale în domeniul industrializării. Tocmai de aceea, se aşteaptă ca noua formă instituţională pe care a dobîndit-o recent O.N.U.D.I. să conducă la întărirea rolului şi activităţii organizaţiei, la definirea mai exactă şi la imprimarea unei mai mari eficienţe măsurilor consacrate dezvoltării industriale în ţările „lumii a treia".

[5]) Vezi UNIDO Newsletter, nr. 295/mai 1985

Participarea activă a României la activitatea O.N.U.D.I.

PORNIND de la propria sa experienţă, care evidenţiază cu tărie importanţa majoră a industrializării în procesul de dezvoltare economico-socială, în progresul general al societăţii, România, membră fondatoare a O.N.U.D.I., participă cu consecvenţă la activitatea organizaţiei. Această participare se concretizează în promovarea de iniţiative şi măsuri destinate să sporească eficacitatea şi contribuţia O.N.U.D.I. la eforturile de dezvoltare a industriilor naţionale în ţările în curs de dezvoltare, în special prin facilitarea transferului internaţional de tehnologie, promovarea cooperării industriale şi tehnice, extinderea colaborării în domeniul pregătirii personalului de specialitate din aceste ţări etc. Drept mărturie a contribuţiei active la acţiunile desfăşurate de O.N.U.D.I. este, de exemplu, crearea la Bucureşti, în 1972, a Centrului comun România — O.N.U.D.I. pentru industria chimică şi petrochimică, avînd drept scop elaborarea de studii şi proiecte, acordarea de asistenţă tehnică ţărilor în curs de dezvoltare, precum şi pregătirea de specialişti în domeniu. În acelaşi timp, este de menţionat şi faptul că numeroşi experţi români participă la importante acţiuni întreprinse de organizaţie în diverse ţări în curs de dezvoltare.

În opinia ţării noastre, transformarea O.N.U.D.I. în instituţie specializată a O.N.U. constituie un pas important în direcţia revizuirii şi întăririi structurilor instituţionale internaţionale în domeniul sprijinirii industrializării în ţările în curs de dezvoltare, conducînd la definirea mai exactă a obiectivelor urmărite şi la întărirea competenţelor şi eficienţei organizaţiei. În acest cadru de preocupări, România consideră că este necesar ca O.N.U.D.I. să acorde o importanţă sporită studierii tendinţelor în dezvoltarea producţiei industriale pe plan mondial, a modificărilor în structura industriei ca urmare a progresului ştiinţifico-tehnic, a implicaţiilor apariţiei de noi sectoare industriale asupra economiei mondiale şi comerţului internaţional etc.

De asemenea, în ceea ce priveşte activităţile sale operaţionale, România consideră că ar fi util ca O.N.U.D.I. să sporească accentul pus pe promovarea colaborării ştiinţifico-tehnice internaţionale, care să contribuie la facilitarea transferului de tehnologie, licenţe şi brevete spre ţările în curs de dezvoltare, în strînsă concordanţă cu interesele şi cu condiţiile specifice din aceste ţări.

Este neîndoielnic faptul că, prin întreprinderea unor astfel de măsuri, va creşte şi se va perfecţiona contribuţia noii instituţii specializate la sprijinirea eforturilor proprii de industrializare ale ţărilor respective şi, prin aceasta, la atenuarea şi eliminarea decalajelor din lumea contemporană, la procesul de edificare a unei noi ordini economice internaţionale.

dr. Adrian CONSTANTINESCU
Institutul de Economie Mondială

Concepţia P.C.R. cu privire la rolul forţelor de producţie

(Urmare din pag. 25)

partidului nostru, cercetarea ştiinţifică se prezintă ca o resursă a dezvoltării, care mobilizează un puternic potenţial de creativitate, al cărui produs este destinat tuturor sectoarelor şi domeniilor economiei naţionale şi care se plasează în avans faţă de celelalte activităţi — spre a călăuzi şi potenţa cît mai eficient progresul economiei naţionale în ansamblu.

Cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică, angrenate organic în procesul dezvoltării, urmează — aşa cum prevăd documentele Congresului al XIII-lea — să-şi sporească contribuţia la asigurarea bazei de materii prime prin extinderea investigaţiilor geologice complexe, la asigurarea independenţei energetice a ţării prin intensificarea prospecţiunilor pentru creşterea fondului naţional de rezerve geologice în domeniul hidrocarburilor, şisturilor bituminoase, minereurilor de uraniu etc., la ridicarea nivelului calitativ al produselor şi obţinerea de produse cu performanţe de vîrf pe plan mondial, la perfecţionarea tehnologiilor în toate ramurile producţiei materiale, a metodelor şi tehnicilor de organizare şi conducere etc. În acelaşi timp, cercetarea ştiinţifică — respectiv rezultatele aplicării sale în producţie — urmează să asigure şi o creştere puternică a eficienţei economice, contribuind substanţial la ridicarea competitivităţii economiei româneşti.

Afirmarea potenţialului de progres al ştiinţei şi tehnicii presupune nu numai perfecţionarea activităţii de cercetare ştiinţifică propriu-zisă, ci şi stimularea introducerii noului în producţie. Semnificativ este faptul că investiţiile destinate sectorului ştiinţă şi deservire ştiinţifică au sporit în perioada 1966—1984 de peste 5,4 ori faţă de creşterea totală a investiţiilor de 4,1 ori ; concomitent, numărul cercetătorilor s-a triplat la fiecare 10 ani, iar baza tehnico-materială a cercetării şi ingineriei tehnologice a sporit de 17 ori. De asemenea, în prezent volumul cheltuielilor curente pentru activitatea de cercetare-dezvoltare-progres tehnic se ridică la circa 2% din venitul naţional, nivel similar cu cel din statele dezvoltate.

Prevederile Programului de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducere a progresului tehnic în perioada 1986—1990, adoptat de Congresul al XIII-lea al P.C.R., au ca scop amplificarea rolului cercetărilor ştiinţifice româneşti în ridicarea substanţială a nivelului tehnic şi calitativ al producţiei şi produselor, în ce priveşte îmbunătăţirea continuă a structurii producţiei şi valorificarea tot mai eficientă a resurselor, în sporirea gradului de competitivitate a produselor româneşti. Pe această bază, cercetarea ştiinţifică va căpăta noi dimensiuni, va spori şi mai mult aportul său la progresul general al societăţii româneşti, la accentuarea dezvoltării intensive a economiei.

DEZVOLTAREA ŞI MODERNIZAREA forţelor de producţie pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane vor avea efecte pozitive asupra perfecţionării calitative în toate ramurile şi sectoarele de activitate, vor produce schimbări cantitative şi structurale în ansamblul economiei şi societăţii, asigurînd nu numai o amplă şi intensivă utilizare a resurselor, dar şi un echilibru superior al complexului economic naţional. Aceasta va permite ca, în 1990, România să intre într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială, care va reprezenta un pas înainte pe drumul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi al înaintării spre comunism.

R. P. CHINEZĂ

Modernizarea economiei și dezvoltarea schimburilor externe

PROIECTUL celui de al VII-lea plan cincinal (1986—1990) de dezvoltare economică și socială a R.P. Chineze, examinat în cadrul recentei Conferințe Naționale a P.C. Chinez și propunerile C.C. al P.C. Chinez în legătură cu îmbunătățirea acestui proiect definesc, după cum este cunoscut, orientări și obiective pentru activitatea economică în următorii ani, linii directoare pentru stimularea dezvoltării economice și sociale, propuneri de restructurare și modernizare a economiei, integrate într-un proces pe termen lung, în cadrul căruia deceniul actual reprezintă numai o primă etapă.

Trecînd în revistă rezultatele pozitive obținute în actualul cincinal în direcția accelerării creșterii economice în general, a îmbunătățirii corelațiilor dintre ramurile industriale și agricultură, dintre acumulare și consum, proiectul adoptat al planului cincinal conturează principalii indicatori ai dezvoltării viitoare, subliniind, între priorități, restructurarea macroeconomică și ridicarea generală a eficienței, precum **modernizarea economiei în special sub aspect tehnologic,** inclusiv prin dezvoltarea activă a relațiilor economice externe.

În cursul viitorului cincinal ritmurile anuale de creștere a produsului național brut și a industriei se vor cifra la 7%, iar în cazul agriculturii la 6%. Aceste ritmuri vor face posibilă o dublare pînă în 1990 a produsului național brut și a producției celor două sectoare, comparativ cu anul 1980. Proiectul planului cincinal menționează o serie de obiective cantitative, între care atingerea în 1990 a unor producții de 550 miliarde kWh energie electrică, 1 000 milioane tone cărbune, 150 milioane tone țiței, 44 milioane tone laminate.

Documentele referitoare la noul plan cincinal 1986—1990 subliniază în mod special necesitatea concentrării resurselor financiare, materiale și tehnice pentru construirea unor obiective cheie, în domeniul energiei și materiilor prime, transporturilor și telecomunicațiilor, obiective care satisfac exigențe ridicate privind calitatea și eficiența.

Concomitent cu asigurarea bazei de materii prime și a infrastructurii în transporturi, modernizarea tehnologică este considerată o condiție esențială a întregului proces de dezvoltare economică în perspectivă. Concepută ca o acțiune amplă, la scară națională, îmbunătățirea nivelului tehnic al întreprinderilor existente trebuie să permită pînă în 1990 ca o parte considerabilă a produselor fabricate în țară să atingă indicatori calitativi comparabili cu cei ai produselor fabricate la sfîrșitul anilor '70 și începutul anilor '80 în țările dezvoltate din punct de vedere industrial, iar la o serie de produse să egaleze nivelul mondial din 1990.

Asimilarea și aplicarea mai rapidă de tehnologii perfecționate pentru modernizarea capacităților existente în ramurile tradiționale și construirea de capacități în ramurile noi reprezintă o sarcină esențială atît la nivelul organelor centrale, cît și la cel al unităților economice. În aceste condiții, întreprinderile industriale pot și trebuie să acționeze, după cum se subliniază în proiectul planului cincinal 1986—1990, pentru creșterea eficienței economice și sporirea capacității de export, direcții de acțiune cărora li se atribuie o importanță deosebită.

Relația **modernizare tehnologică — schimburi externe,** cu cele două laturi ale sale, respectiv atragerea prin diferite forme de colaborare cu străinătatea a unor tehnologii noi, iar pe de altă parte creșterea competitivității la export a produselor fabricate în țară constituie, încă din cincinalul actual, o preocupare materializată în numeroase acțiuni concrete și care va cunoaște o accentuare în următorii cinci ani. În aceasta rezidă rațiunea amplificării schimburilor economice comerciale și tehnologice cu diferite grupe de țări, volumul exportului și importului urmînd să crească în 1990 cu 40—50% față de 1985.

Referitor la rezultatele obținute pînă în prezent în domeniul relațiilor economice externe, dintre care unele au fost deja semnalate în paginile revistei, trebuie subliniat în primul rînd **dinamismul schimburilor comerciale,** caracterizate prin sporuri considerabile de la un an la altul. Numai în anul 1984 creșterea volumului valoric al schimburilor (care au însumat echivalentul a 53,63 miliarde dolari) a fost de circa 22%. Această cifră, reprezentînd ritmul anual, este influențată în sensul reducerii datorită evoluției cursului dolarului în perioada respectivă. Exprimat în monedă națională, volumul comerțului exterior totaliza în 1984 peste 120 miliarde yuani, indicînd o creștere mult mai importantă, de 39,7%, în raport cu anul anterior. În structura exportului, produsele finite reprezentau în 1984 circa 54,4% din total, restul fiind constituit din materii prime și semifabricate. La import, produsele finite au înregistrat o creștere a ponderii la circa 81%.

Între formele de colaborare cu străinătatea, **atragerea de fonduri în valută** sub formă de credite sau de cote de participare la societăți mixte se detașează printr-o activizare pronunțată în ultimul timp. În 1984 au fost utilizate efectiv fonduri însumînd circa 2,7 miliarde de dolari, provenind în proporții aproape egale din credite și investiții străine. În același an au fost ratificate înțelegeri privind peste 700 acțiuni de cooperare, investițiile străine reprezentînd 1,1 miliarde dolari.

Potrivit evaluărilor oficiale, între 1979—1984 volumul total al fondurilor străine atrase în economia R.P. Chineze însumează 17,3 miliarde dolari (din care 4 miliarde provin din investiții directe).

Raporturile de **colaborare economică româno-chineze** au dobîndit, în condițiile întăririi relațiilor de colaborare și prietenie dintre partidele și popoarele noastre, dimensiuni mereu mai largi și o mare diversitate de forme. Eforturile comune, desfășurate sub impulsul înțelegerilor convenite la nivelul cel mai înalt, s-au concretizat în prospectarea și identificarea modalităților de extindere a colaborării economice bilaterale pe baze stabile, de lungă durată, corespunzător dezvoltării și modernizării economice a celor două țări.

Exportul României spre țara parteneră (5,3 miliarde lei în 1983) înregistrează un proces de diversificare a nomenclatorului, incluzînd o gamă largă de produse, multe dintre ele devenite tradiționale. În acest sens, se pot evidenția la exportul românesc în China instalațiile de foraj și alte utilaje petroliere și miniere, mijloacele de transport auto, locomotivele, tractoarele și mașinile agricole, tehnică de calcul, diferite tipuri de frigidere și televizoare, seturi de utilaje pentru sere, laminate din oțel, linii de îmbuteliere a băuturilor alcoolice și nealcoolice, mașini pentru industria textilă și alimentară, diferite produse chimice, îngrășăminte, mobilă și altele. La rîndul său, importul din China (circa 5 miliarde lei în 1983) cuprinde o gamă largă de produse de primă importanță ca mașini-unelte, motoare, metale rare și metale neferoase, cărbune, cocs, țiței, materiale refractare, diferite produse chimice și farmaceutice, o gamă largă de bunuri de consum industrial și alimentar etc.

Sfera raporturilor de colaborare economică și tehnică a dobîndit o bază juridică cu mult mai largă prin încheierea unui acord-program interguvernamental pe termen lung, a mai multor acorduri și protocoale de colaborare și cooperare. Pe această bază au fost perfectate înțelegeri importante pentru realizarea, prin cooperare, a unor obiective economice în China precum și în România. Edificatoare prin amploarea lor sînt construirea Combinatului de cărbune cocsificabil de la Huoxian, asamblarea de autocamioane și autobasculante pe linia de montaj instalată de România la Jinan, pe baza livrărilor românești de CKD-uri. Recent s-a convenit livrarea de către România a unei linii pentru asamblarea de frigidere în China, prin furnizarea de CKD-uri, precum și livrarea în România a unei linii pentru producerea de ceasuri de mînă pe bază de seturi de CKD-uri fabricate în China.

Cu prilejul recentei sesiuni a Comisiei mixte interguvernamentale româno-chineze de colaborare economică și tehnică au fost inițiate un număr mare de noi acțiuni de cooperare vizînd realizarea în China, cu participare românească, de obiective în domeniile industriilor chimică, constructoare de mașini, electronică, electrotehnică, precum și livrarea și punerea în funcțiune în România a unor obiective industriale în ramuri prioritare ale industriei, cum sînt chimia, construcția de mașini-unelte, mecanica fină etc.

Pe baza potențialelor economice în plină creștere și modernizare ale celor două țări, relațiile de comerț și cooperare româno-chineze dispun de premise deosebit de favorabile extinderii și adîncirii lor în continuare.

Georgeta MICU
Institutul de Economie Mondială

R. D. GERMANĂ

Rolul resurselor financiare centralizate în realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale

TRANSPUNEREA consecventă în practică a orientărilor de dezvoltare economico-socială, definite la Congresul al X-lea al P.S.U.G. drept **strategia anilor '80**, implică o utilizare activă a bugetului de stat ca instrument de bază pentru atingerea obiectivelor propuse în domeniile economiei, științei, culturii și ridicării nivelului de trai al populației. Analiza întreprinsă în iulie a.c. la nivelul organelor centrale de stat cu privire la executarea bugetului de stat pe anul 1984, precum și bugetul adoptat pentru anul curent pun în evidență progrese în modul de constituire și de utilizare a **resurselor financiare centralizate**, menite să susțină realizarea unor sarcini majore înscrise în programele de ansamblu ale dezvoltării economiei R. D. Germane, cum sînt : structurarea rațională a producției sociale, accelerarea progresului științifico-tehnic, utilizarea mai activă a resurselor de forță de muncă, materiale și bănești, asigurarea unei creșteri dinamice și echilibrate a tuturor ramurilor economiei.

Evoluțiile favorabile înregistrate în economie își găsesc reflectarea într-o serie de indicatori cantitativi și calitativi ai dezvoltării. Astfel, creșterea cu 5,5% a venitului național în 1984 față de 1983, mai rapidă decît se prevedea prin plan (4,4%), s-a realizat în condițiile ridicării susținute a productivității muncii și reducerii consumurilor materiale. Sporurile înregistrate la productivitatea muncii, de asemenea superioare ritmurilor anticipate, au asigurat în proporție de peste 90% majorarea producției industriale. În același timp, consumurile materiale pe unitate de venit național s-au diminuat cu 3%. Un alt indicator semnificativ îl reprezintă procentul de înnoire a nomenclatorului de producție, care în întreprinderile industriale de stat a atins 21%. Reducerea costurilor și creșterea beneficiilor, caracteristice pentru majoritatea sectoarelor de activitate, au permis suplimentarea fondului de acumulare.

În acest cadru general, prevederile referitoare la **bugetul de stat** au fost îndeplinite în mod corespunzător. **Veniturile** bugetare au sporit cu 11%, comparativ cu 1983, atingînd 213,5 miliarde mărci, nivel superior cu aproape 2% celui planificat. În ceea ce privește **cheltuielile** de la bugetul de stat trebuie subliniată orientarea acestora în proporție de 30% spre finanțarea industriei, agriculturii și altor ramuri productive. Din totalul fondurilor cu această destinație, 7,1 miliarde mărci (cu 12,7% mai mult decît în 1983) au fost alocate pentru investițiile capitale, efortul investițional concentrîndu-se spre realizarea unor **obiective definite ca priorități de prim rang** : îmbunătățirea structurii consumului de materii prime și energie ; dezvoltarea cu precădere a producției unor mărfuri pentru export sau pentru substituirea importului ; ridicarea gradului de valorificare a materialelor reutilizabile ; dezvoltarea bazei tehnico-productive în domeniul microelectronicii și roboților industriali ; reducerea timpului de asimilare a rezultatelor științei și tehnicii.

Numai în scopul transpunerii în practică a măsurilor vizînd dezvoltarea științei și tehnicii, accelerarea introducerii progresului științifico-tehnic și creșterea eficienței utilizării în producție a rezultatelor cercetării în anul 1984 s-au alocat 2,7 miliarde mărci, din care 1,1 miliarde au revenit combinatelor și întreprinderilor industriale.

În structura cheltuielilor bugetare un loc important revine **dotațiilor pentru menținerea la un nivel rațional a prețurilor materiilor prime și ale principalelor categorii de materiale.** Fondurile cu această destinație au înregistrat o creștere pe ansamblul economiei însumînd, în anul precedent, 8,3 miliarde mărci. Ca urmare, ponderea lor în totalul cheltuielilor bugetare s-a majorat la aproape 4%, comparativ cu 3,5% în 1983. În domenii determinate, de exemplu în agricultură și economia forestieră, s-au operat însă reduceri ale dotațiilor de la buget, în special a celor destinate subvenționării prețurilor mijloacelor tehnice și materialelor utilizate în agricultură.

O parte însemnată din mijloacele bugetare revine înfăptuirii **programelor de măsuri sociale.** Pentru construcția de locuințe, în 1984 au fost cheltuite sume totalizînd 11,7 miliarde mărci, cu 2,4 miliarde mai mult decît în anul precedent. De altfel, 1984 a fost marcat de atingerea unui nivel record al numărului de locuințe noi și modernizate date în folosință (207 mii apartamente, respectiv cu aproape 10 mii mai multe decît se propunea prin plan).

Alocațiile bugetare destinate **menținerii stabilității prețurilor cu amănuntul la articole de primă necesitate pentru consumul populației, precum și a tarifelor la servicii** au sporit în 1984 la 31,8 miliarde mărci, comparativ cu 21,9 miliarde în anul anterior, ponderea lor în totalul cheltuielilor de la bugetul de stat atingînd 15% (11,4% în 1983). În structura alocațiilor de la bugetul de stat pentru menținerea stabilității prețurilor cu amănuntul pe primul loc se situează produsele alimentare, cu 8,5 miliarde mărci, aceasta fiind de altfel grupa de produse care a determinat în cea mai mare parte creșterea menționată anterior. Fondurile pentru **asigurările sociale** reprezintă la rîndul lor un capitol important în secțiunea de cheltuieli a bugetului de stat, însumînd în 1984 suma de 30,9 miliarde mărci (14,6% din totalul cheltuielilor), cărora li se adaugă fondurile pentru **ocrotirea sănătății** (11,4 miliarde mărci în 1984) și pentru **cultură și educație** (11,8 miliarde mărci).

Una dintre orientările constant promovate în ultimii ani în utilizarea fondurilor bugetare o reprezintă efortul pentru reducerea cheltuielilor pentru întreținerea aparatului de stat și de conducere (circa 3,8 miliarde mărci în 1984, respectiv 1,8% din totalul cheltuielilor).

În ceea ce privește **bugetul de stat pe anul 1985**, sînt de remarcat cîteva aspecte mai importante. Veniturile urmează să atingă nivelul de 231,1 miliarde mărci, cu circa 17,6 miliarde mai mult decît în 1984, iar cheltuielile se vor cifra la 230,9 miliarde mărci. În proporție de aproape 80% **veniturile** se vor asigura prin contribuții la buget ale diferitelor ramuri neagricole ale economiei naționale. Separat de acestea, agricultura, economia forestieră și complexul alimentar vor contribui la formarea veniturilor în proporție de 4,4% mai mult decît în 1984 (3,7%). Impozitele și taxele de la populație, evaluate la 17,2 miliarde mărci, cu toate că vor înregistra o creștere în mărime absolută, își reduc ponderea în totalul veniturilor la 7,4%, comparativ cu 7,7% în 1984. Referitor la **cheltuieli**, trebuie menționat că pentru finanțarea de la buget a ramurilor economiei naționale se alocă 72,4 miliarde mărci, respectiv cu 7,4 miliarde mai mult decît se prevedea prin planul pe anul 1984. Agricultura, economia forestieră și complexul alimentar vor primi în condițiile continuării procesului deja semnalat, de diminuare a gradului de subvenționare, fonduri însumînd 8,7 miliarde mărci, comparativ cu 12,6 miliarde în anul trecut. În schimb, cheltuielile pentru măsuri sociale înregistrează în acest an creșteri însemnate la toate categoriile.

În contextul eforturilor de dezvoltare a economiei naționale a R. D. Germane, desfășurate în conformitate cu prevederile planului pentru anul final al cincinalului în curs, bugetul de stat reprezintă și în 1985, ca și în anii anteriori, un instrument important pentru asigurarea mijloacelor financiare necesare desfășurării în continuare a eforturilor vizînd dezvoltarea de tip intensiv, accelerarea progresului științifico-tehnic, ridicarea eficienței producției sociale și creșterea participării la circuitul economic mondial.

Dezvoltarea **relațiilor între România și R. D. Germană** în spiritul Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală semnat în 1972 și al declarațiilor încheiate la nivelul cel mai înalt în 1977 și 1980 cunoaște un curs rodnic, puternic stimulat de întîlnirile și convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Erich Honecker, secretar general al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R. D. Germane. Așa cum s-a subliniat de către conducătorii de partid și de stat din cele două țări prietene și în cadrul întîlnirii de la București din august 1984, înțelegerile convenite cu prilejul întîlnirilor și convorbirilor la nivelul cel mai înalt au constituit puternice impulsuri pentru dezvoltarea și diversificarea colaborării bilaterale. Extinderea în acest cadru a relațiilor de colaborare economică, tehnico-științifică și în alte domenii, este favorizată de programele de dezvoltare economică ale celor două țări, aducîndu-și în același timp contribuția la transpunerea acestora în practică.

Ioachim SILVESTRU

TENDINȚE ● CONJUNCTURI

Comerțul vest-european cu energie electrică

PRACTICAT inițial îndeosebi în perioadele de vîrf de sarcină, comerțul cu energie electrică tinde să devină o constantă în economia energetică a țărilor vest-europene, datorită apariției unor deficite însemnate în unele țări. În prezent în Europa de Vest funcționează două mari rețele interconectate : Nordel, în țările scandinave, și Uniunea producătorilor și furnizorilor de electricitate (U.C.P.T.E.), pentru țările capitaliste din centrul continentului.

Sistemul scandinav Nordel cuprinde 13 interconexiuni în țările membre : Norvegia, Danemarca, Suedia și Finlanda. O nouă legătură — între Finlanda și Suedia — este prevăzută să fie finalizată în 1990, ceea ce va face ca totalul capacităților interconectate în cadrul Nordel să se ridice la 5 000 MW.

Pînă nu demult, comerțul cu electricitate în cadrul U.C.P.T.E. consta în preluarea de energie relativ mai ieftină din Elveția (din surse hidro) și R.F. Germania (din centrale pe cărbune). Odată cu implementarea programului nuclear în Franța, această țară a devenit principalul exportator de energie, la nivel de 25.10^9 kWh în 1984, față de 13.10^9 kWh în 1983.

Situația s-a schimbat și în ce privește importatorii. Astfel, Italia pare că va fi unul din principalii beneficiari. Potrivit noului program energetic, Italia rămîne dependentă în proporție de 45% de țiței ca sursă de energie electrică, dată fiind rămînerea în urmă în realizarea programului nuclear. Ca atare, se așteaptă ca Italia să-și acopere o mare parte din consum pe seama energiei mai ieftine importată din Franța (ceea ce ridică, pe de altă parte, temeri în legătură cu posibilitatea scăderii interesului pentru construirea de noi centrale).

În cazul Angliei, importul de electricitate din Franța este o problemă de opțiune : date fiind disponibilitățile existente, precum și perspectiva punerii în funcțiune a reactorului nuclear Sizewell, importul se va face pe criterii ce țin de prețul mai scăzut la electricitatea importată decît cel realizat la unele termocentrale din țară. Astfel, importul va determina, după cum apreciază ziarul Financial Times, *dezafectarea unor termocentrale care însumează un consum de cărbune de 4 milioane tone anual.*

Importul de energie electrică al Greciei este impus de imposibilitatea în care se află această țară de a-și mai acoperi necesarul — în continuă creștere — exclusiv prin folosirea surselor energetice naționale. În 1984, importurile de electricitate acopereau deja 9% din consum.

O mutație radicală s-a produs și în cazul Austriei, care din exportator a devenit importator net de electricitate, obținută din diverse țări socialiste, precum și din Elveția și R.F.G.

În cadrul rețelei interconectate U.C.P.T.E., Franța devine principalul furnizor (capacitățile nucleare franceze sînt prevăzute să se dubleze pînă la sfîrșitul secolului numai pe baza unităților de producție aflate în prezent în construcție), urmată de Elveția și R.F.G., dată fiind dezvoltarea în continuare și în aceste două țări a capacităților nucleare.

Comerțul vest-european cu energie electrică
Date 1984 — în GWh

	Import	Export	Sold 1984	Sold 1983
Austria	5 401	6 725	+ 1 324	+ 3 490
Belgia	4 453	4 143	— 310	+ 498
Danemarca	7 045	2 160	— 4 885	— 4 207
Finlanda	5 608	422	— 5 186	— 4 738
Franța	5 297	30 058	+24 671	+13 414
R.F. Germania	19 549	15 449	— 4 100	—10 395
Grecia	2 580	30	— 2 550	— 1 883
Italia	21 927	1 080	—20 847	—11 082
Luxemburg	3 800	369	— 3 432	— 3 299
Olanda	4 156	673	— 3 483	— 4 645
Norvegia	662	8 886	+ 8 224	+13 402
Portugalia	...	...	...	— 1 310
Spania	5 304	2 990	— 2 314	+ 110
Suedia	5 685	5 292	— 393	— 4 948
Elveția	16 306	21 001	+ 4 695	+ 9 250

Programe de dezvoltare

PAKISTAN: proiecte industriale susținute de siderurgia națională

INTRAREA în funcțiune, anul trecut, a Combinatului siderurgic de la Bin Qasim-Pipri (cu o capacitate inițială de 1,1 milioane oțel/an, cu posibilități de extindere pînă la 2 mil. t/an) a permis asigurarea unei importante baze materiale naționale pentru realizarea de obiective industriale folosind oțelul produs în țară, ca material de construcție. Amplasarea combinatului în apropierea portului Qasim și construirea în zonă a unei termocentrale de 220 MW vor asigura astfel aprovizionarea rapidă și eficientă cu materii prime și energie, facilitînd extinderea activității combinatului și ridicarea de noi unități industriale în apropiere. Astfel, la Bin Qasim va fi construit un nou laminor, de 500 mii t, care ar urma să producă 250 mii tone tablă subțire laminată la rece ca suport pentru tabla cositorită și 250 mii tone tablă subțire călită laminată la rece pentru alte destinații. Investițiile se apreciază la 2 miliarde rupii (1 dolar = 11,74 rupii), din care 1,2 miliarde devize. O cantitate importantă de tablă produsă de acest laminor va servi ca materie primă pentru patru viitoare capacități de tablă cositorită solicitată de piața internă.

Corporația Pakistan Steel Mill (P.S.M.C.) are, de asemenea, în vedere proiecte pentru construirea unui număr de 10 noi turnătorii de 5—10 mii tone/an, investițiile apreciindu-se la 40—50 mil. rupii, din care 10 mil. în devize. Într-un stadiu preliminar se află proiectul P.S.M.C. de a construi o capacitate de producție pentru 150—200 mii tone țagle din oțel, destinate prelucrării ulterioare sub formă de șine de cale ferată și profile grele pentru construcții. P.S.M.C. apreciază, de asemenea, ca posibile și necesare o serie de proiecte pentru producerea de feroaliaje : ferosiliciu, feromangan și ferocrom. Necesarul intern este estimat pentru fiecare sortiment la circa 10 mii tone/an, capacitățile avute în vedere urmînd să fie de 20—30 mii tone/an și să funcționeze pe baza materiilor prime existente în țară.

Importante proiecte se prevăd, de asemenea, în industria cimentului. Circa jumătate din fabricile de ciment ale societății State Cement Corporation of Pakistan (S.C.C.P.) au nevoie de urgență să fie supuse unui proces de modernizare. Deși au atins limita normală în ceea ce privește durata de funcționare, instalațiile respective au continuat să fie utilizate la capacitatea maximă pentru a acoperi necesarul național ridicat de ciment. Obiectivele vizate sînt Zeal Pak, Rohri, Wan, Dandot și National (în Karachi). Pentru finanțarea proiectelor sale de modernizare a echipamentelor S.C.C.P. a obținut deja în 1983 un credit de 50 mil. dolari de la Banca Mondială.

În anul 1983 comerțul exterior dintre România și Pakistan s-a situat la un nivel de 1 052 milioane lei, majorîndu-se astfel de peste două ori comparativ cu anul precedent. România a exportat în Pakistan bare din oțel, tablă groasă din oțel, aluminiu, elemente de construcție din fontă și oțel, recipienți metalici pentru transport și depozitare, mașini și utilaje, produse chimice anorganice, mase plastice, anvelope, hîrtie de ziar, fire și fibre textile sintetice, ciment, produse refractare pentru construcții, și a importat cocs, piei de ovine și alte piei, produse textile.

N. N.

EVOLUȚII MONETARE

Depreciere continuă a dolarului american

CARACTERISTICA de bază pentru intervalul 23—27 IX 1985 a reprezentat-o puternica evoluție ascendentă a tuturor devizelor față de **dolarul S.U.A.**

După perioade de incertitudine și tatonare, întrunirea de săptămîna trecută a celor 5 state industrializate — S.U.A., Anglia, Franța, R.F.G. și Japonia — se pare că a fost punctul de plecare al scăderii cursului monedei americane.

Într-o primă etapă — după cum se poate observa și din graficul alăturat — piețele valutare au reacționat puternic în sensul scăderii bruște a cursului dolarului S.U.A., dar în restul intervalului procesul a continuat ponderat în funcție de factorii economici reprezentativi pentru fiecare deviză în parte.

Astfel, **lira sterlină** a pornit de la 1,351 dolari/liră, atingînd paritatea de 1,425, următoarele evoluții fiind constant ascendente pînă la apariția zvonurilor pe piața financiară referitoare la o eventuală aderare a Marii Britanii la Sistemul Monetar European, zvon dezmințit de altfel de oficialitățile engleze. Lira sterlină a terminat săptămîna la 1,41 dolari/liră.

Marca vest-germană, după o primă ascensiune de la 2,8875 la 2,7380 DM/dolar, a continuat într-o evoluție temperată, încheind săptămîna la 2,67 DM/1 dolar.

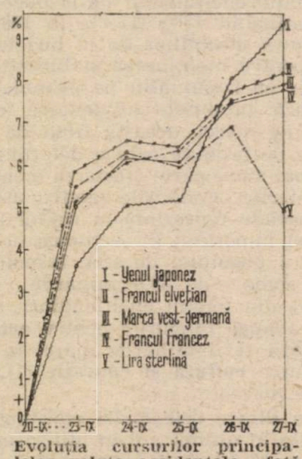

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 23—27 IX ; bază : 20 IX 1985

Francul elvețian și **francul francez** au oscilat de la 2,375 la 2,182 Sfrs/1 dolar și respectiv 8,895 și 8,125 FF/1 dolar.

Din nou, o notă aparte pentru **yenul japonez,** dar de data aceasta în sens invers, fiind deviza cu cea mai puternică evoluție ascendentă față de dolarul S.U.A., începînd intervalul la 241,9 yeni/1 dolar și terminînd la 219 yeni/1 dolar. La aceasta au contribuit și declarațiile oficialităților de resort japoneze, puternic susținute și de Banca Centrală a Japoniei, în sensul întăririi mai accentuate a monedei nipone față de dolarul S.U.A.

De altfel, în intervalul 23—27 septembrie este de reținut și o concertare accentuată a tuturor băncilor centrale în procesul de întărire a poziției principalelor devize liber convertibile față de dolarul S.U.A.

De notat însă că publicarea în ziua de 27 septembrie a cifrei deficitului comercial al S.U.A. pe luna august (de numai 9,9 miliarde dolari, față de 10,5 miliarde dolari în iulie) a stopat momentan procesul de slăbire a monedei americane.

Pe piața metalelor **aurul** a cunoscut fluctuații între 325 dolari uncia și 331 dolari uncia, însoțind procesul de depreciere a dolarului S.U.A.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Transporturi containerizate

PRIMA parte a deceniului actual este caracterizată de reducerea sensibilă a ritmurilor de creştere a transporturilor containerizate pe plan mondial. Acestea n-au depăşit 6—7% în medie anual în perioada 1980—1984, faţă de 15% în intervalul 1975—1980. Principala cauză rezidă în evoluţiile nefavorabile ale situaţiei economice din ţările industrializate şi a comerţului internaţional.

Estimările surselor specializate referitoare la perspectiva acestei categorii de transport pe rute internaţionale pornesc de la luarea în considerare a evoluţiei probabile a fluxurilor de schimb internaţionale. Cele mai rapide ritmuri pentru perioada 1983—1990 sînt anticipate pentru transporturile pe ruta America de Nord — Extremul Orient (6,5%), însă şi acestea se vor situa sub ritmul lor mediu din perioada 1979—1983 (7,9%). Datele de prognoză avansate de Conferinţa internaţională pentru transporturi internaţionale containerizate indică drept ritm mediu pentru toate rutele mai importante 4,6% pe întreaga perioadă 1983—1990, insuficient pentru a asigura utilizarea deplină a capacităţii flotei de transport containerizat aflată în dezvoltare. Menţinerea gradului de utilizare a acesteia la nivelul realizat în 1984 ar necesita ritmuri de creştere a transporturilor de acest tip de 14—15%, ceea ce nu reprezintă o ipoteză probabilă nici pentru cele mai optimiste prognoze.

Cuba: dezvoltarea metalurgiei neferoase

COMBINATUL metalurgic de la Punta Gorda, aflat în construcţie în apropierea oraşului cubanez Moa, va avea o capacitate finală de producţie de 30 mii tone concentrat de nichel-cobalt pe an, ceea ce va permite majorarea de două ori a producţiei actuale a ţării. A fost deja pusă în funcţiune cariera de minereuri care aprovizionează combinatul, pentru extracţie fiind utilizate 6 excavatoare de mare capacitate (300 tone). Atenţia deosebită acordată exploatării rezervelor de nichel, considerate printre cele mai mari din lume, se va concretiza, într-o perspectivă previzibilă, în ridicarea producţiei de nichel a ţării la circa 100 mii tone anual. Presa cubaneză subliniază că la combinatul Punta Gorda eforturile pentru construcţia şi dotarea cu maşini şi echipamente (în colaborare cu ţările membre ale C.A.E.R.) se desfăşoară în ritm accelerat, ca şi lucrările pentru construirea spaţiilor de locuit şi a dotărilor social-culturale necesare centrului muncitoresc alăturat. Numărul total de apartamente se va ridica la 1 000, din care 700 deja construite. La acestea se adaugă unităţi de asistenţă medicală şi dotări social-culturale.

Export de produse manufacturate

CONFORM unor date publicate de revista **The Economist** (24 august 1985), pe parcursul unei perioade de 10 ani ponderea produselor manufacturate în exportul ţărilor în curs de dezvoltare a înregistrat unele creşteri, care nu modifică însă asimetria tradiţională, respectiv exportul format preponderent din produse neprelucrate, în timp ce la

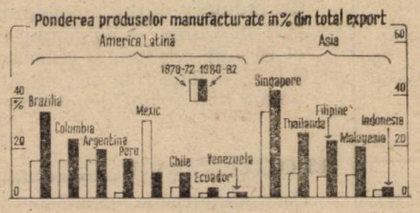

import produsele finite deţin locul cel mai important.

Cele cîteva ţări din Asia şi America Latină prezentate cu titlu de exemplu ilustrează persistenţa acestor structuri nefavorabile. Astfel, în perioada cuprinsă între 1970—1972 şi 1980—1982 (vezi graficul), în ţări asiatice ca Indonezia, Malayezia, Filipine, Thailanda ponderea produselor manufacturate a atins niveluri cuprinse între 5—25% din exportul total, faţă de niveluri iniţiale de 2—10%. Situaţiile de excepţie prezentate de Singapore sau teritoriul Hongkong, unde ponderea produselor tinde să fie mai ridicată, iar în ultimul caz este deja majoritară, nu modifică situaţia de ansamblu.

America Latină rămîne, comparativ cu Asia, şi mai dependentă de exportul de materii prime. Produsele manufacturate reprezentau la finele intervalului considerat, respectiv în anii 1980—1982, numai 16% din exportul total al zonei. Dintre ţările latino-americane, Brazilia constituie o excepţie notabilă, în cursul perioadei de 10 ani analizate înregistrîndu-se o creştere sensibilă a ponderii produselor manufacturate în export, de la 14% la 34%.

Ungaria — evoluţii în mica industrie

EXPERIENŢA acumulată în Ungaria în anii care au trecut de la elaborarea în 1980 şi 1981 a regulilor de funcţionare a micilor unităţi economice permite, după cum se apreciază într-un comentariu publicat de buletinul **Hungaropress**, formularea unor constatări privind particularităţile de funcţionare şi utilitatea acestei categorii de unităţi. Recurgînd la o comparaţie internaţională, buletinul menţionează că în ţările vest-europene numărul de mici întreprinderi (funcţionînd cu cel puţin cinci lucrători) variază între 20—30 la 1 000 de locuitori, iar în ţările socialiste europene acest indicator variază între 1,2—2,0. În anul 1981, cînd s-a trecut la constituirea în Ungaria de mici unităţi economice, indicatorul respectiv era de numai 0,4 unităţi la 1 000 locuitori. Pe parcursul celor patru ani care au urmat, el a sporit la 1,8—1,9, nivel care se întîlneşte şi în alte ţări socialiste europene.

Constituirea a circa 8 mii de asociaţii de muncă autonome, 2,5 mii grupe specializate şi 400 mici cooperative a contribuit la ameliorarea într-o anumită măsură a ofertei de bunuri şi servicii, inferioară însă aşteptărilor. Micile întreprinderi contribuie cu 1% la realizarea produsului social, proporţie apreciată ca fiind încă redusă. Se menţionează, totodată, că dinamica activităţii desfăşurate în mica industrie este relativ rapidă, existînd perspectiva creşterii importanţei sale în economie.

Comerţ „invizibil"

POTRIVIT unor recente estimări ale F.M.I., comerţul mondial „invizibil" (care include, pe lîngă diferite categorii de servicii, şi transferuri de capital) a evoluat în perioada 1976—1983 într-un ritm mediu anual de 13%. Atingînd în 1983 circa 700 miliarde dolari (din care 400 miliarde reprezintă serviciile), faţă de numai 80 miliarde de

Schimburi „invizibile"

— în mld. dolari în 1983 —

	Încasări	Cheltuieli	Încasările ca % din PNB
S.U.A.	132,0	103,3	4,0
Franţa	58,6	51,0	11,3
Anglia	48,0	39,1	10,5
R.F.G.	47,1	54,9	7,2
Japonia	37,6	46,7	3,3
Italia	25,4	22,8	7,2
Olanda	23,9	23,6	18,2
Elveţia	18,5	10,3	18,2
Austria	11,6	8,3	17.4

Sursa : B.I.K.I., nr. 102/1985

dolari în 1970, comerţul invizibil reprezintă în medie o treime din volumul schimburilor de mărfuri, iar în cazul ţărilor dezvoltate atinge chiar 50%. În tabelul de mai sus sînt prezentate date privind comerţul „invizibil" al mai multor ţări industrializate.

Spre deosebire de schimburile de mărfuri, comerţul „invizibil" nu este supus unor reglementări la scară internaţională. În noiembrie 1984 ţările membre ale GATT au convenit să procedeze la schimburi de informaţii în acest domeniu, iar în prezent în cadrul GATT se examinează posibilitatea includerii respectivei forme de comerţ pe agenda de lucru a viitoarei runde de negocieri comerciale multilaterale.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 4 octombrie 1985

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

- Reducerea sistematică a consumurilor materiale **(Cristian Gorie)** 2
- Campania agricolă de toamnă. Executarea la timp și de calitate a însămînțărilor **(Gh. N. Iosif)** 4
- Introducerea accelerată în producție a rezultatelor cercetării științifice **(Cristea Ioniță)** 5

— Posibilități de valorificare superioară a materiilor prime prin modernizarea tehnologiilor **(Corneliu-Anton Cociașiu)** 6

— Produsele accesorii ale pădurilor — resurse ce se cer mai bine valorificate **(Nicolae Iovu)** 8

— TIB '85. Restructurări în oferta de export a industriei românești **(Theodor Purcărea)** 9

— Consolidarea autofinanțării unităților economice **(Ion Bucur)** 11

— Dezvoltarea calitativă a economiei românești în noua etapă a revoluției tehnico-științifice (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Tribuna specialistului. O bază metodologică adecvată pentru activitățile de reparații și de recondiționare a pieselor uzate **(Nicolae Negureanu)** 15

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Cerințele sociale și proporționalitatea economică **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 17

— Valențe economice ale deciziei individuale **(Constantin Pintilie)** 19

— Preocupări privind estimarea resurselor umane (II) **(Lucian Turdeanu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Abordări ale crizei sistemului monetar internațional în literatura occidentală (II) **(Lucian Ionescu)** 22

CONSULTAȚII PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Concepția Partidului Comunist Român cu privire la rolul primordial al forțelor de producție în dezvoltarea economico-socială. Ridicarea economiei românești la nivelul celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii contemporane **(Viorel Cornescu, Sica Stanciu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Creșterea contribuției O.N.U.D.I. la dezvoltarea industriei în țările în curs de dezvoltare **(Adrian Constantinescu)** 26

— R. P. Chineză. Modernizarea economiei și dezvoltarea schimburilor externe **(Georgeta Micu)** 28

— R.D. Germană. Rolul resurselor financiare centralizate în realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale **(Ioachim Silvestru)** 29

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Systematic reduction of material consumptions **(Cristian Gorie)** 2
— The qualitatively and timely carrying out of sowing **(Gh. N. Iosif)** 4
— The quick implementation in production of the research results **(Cristea Ioniță)** 5
— Means of higher capitalizing on raw materials **(Corneliu Anton Cociașiu)** 6
— Secondary forest products — resources to be better turned to account **(Nicolae Iovu)** 8
— TIB'85. Restructurings in the export offer of the Romanian industry **(Theodor Purcărea)** 9
— Consolidating the self — financing of the economic units **(Ion Bucur)** 11
— The qualitative development of the Romanian economy in the new stage of the contemporary scientific and technical revolution (II) **(Barbu Gh. Petrescu)** 13
— An adequate methodology for repairing and reconditioning the worn-out parts. **(Nicolae Negureanu)** 15
— The social demands and the economic proportions **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 17
— Economic aspects of the individual decision **(Constantin Pintilie)** 19
— Preocupations for estimating the human resources (II) **(Lucian Turdeanu)** 20
— Approaches to the international monetary system crisis in the Western literature (II) **(Lucian Ionescu)** 22
— The increase of ONUDI's contribution to the development of the industry of the developing countries **(Adrian Constantinescu)** 26
— P.R. of China — Economic modernization and the development of foreign exchanges **(Georgeta Micu)** 28
— G.D.R. — The role of centralized financial resources in the economic and social development **(Ioachim Silvestru)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Систематическое снижение материальных затрат **(Кристиан Горие)** 2
— Своевременное и качественное проведение посевной **(Г.Н. Иосиф)** 4
— Ускоренное внедрение в производство результатов научных исследований **(Кристя Ионицэ)** 5
— Возможности более эффективного использования сырья путем модернизации технологий **(Корнелиу-Антон Кочашиу)** 6
— Побочные продукты лесов — ресурсы, которые необходимо использовать лучше **(Николае Иову)** 8
— ТІВ-85. Изменение структуры предложения на экспорт румынской промышленности **(Тхеодор Пуркэря)** 9
— Укрепление самофинансирования экономических единиц **(Ион Букур)** 11
— Качественное развитие румынской экономики на новом этапе современной научно-технической революции (II) **(Барбу Г. Петреску)** 13
— Трибуна специалиста. Соответствующую методологическую основу для деятельности по ремонту и восстановлению изношенных частей **(Николае Негуряну)** 15
— Общественные потребности и экономическая пропорциональность **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 17
— Экономическая валентность индивидуальных решений **(Константин Пинтилие)** 19
— Интерес к оценке людских ресурсов (II) **(Лучиан Турдяну)** 20
— Школы — течения — экономисты. Трактовки кризиса международной валютной системы в западной литературе (II) **(Лучиан Ионеску)** 22
— Рост вклада ЮНИДО в развитие промышленности в развивающихся странах **(Адриан Константинеску)** 26
— К.Н.Р. Модернизация экономики и развитие внешнего обмена **(Джеорджета Мику)** 28
— Г.Д.Р. Роль централизованных финансовых ресурсов в социально-экономическом развитии **(Иоаким Сильвестру)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

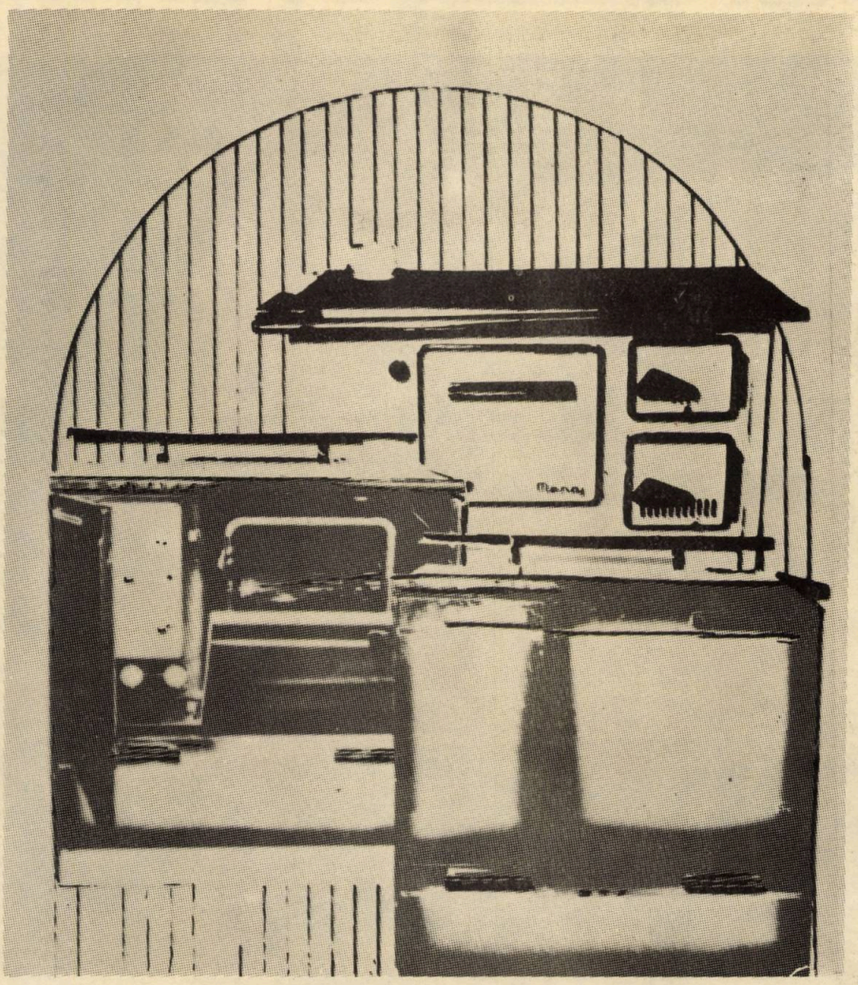

Sobe de încălzit şi maşini de gătit cu combustibil solid (cărbuni şi lemne) practice, utile, necesare în locuinţele prevăzute cu coş de fum.

Magazinele comerţului de stat şi unităţile specializate „Calorex" pun la dispoziţia celor interesaţi :

Sobe de încălzit	Preţ (lei)	Maşini de gătit	Preţ (lei)
● SUPER 3	1 558	● MENAJ	2 063
— metalică		— emailată	
— emailată		● MERCUR	2 063
— putere calorică 4 800 kcal/h		— bare oţel, tablă — fontă — putere calorică 7 150 kcal/h	
● AURICA 2	1 550		
— emailată			
— putere calorică 6 000 kcal/h		● GUTIN 2	1 376
		— emailată	
● FLACĂRA 5	1 352	● METEOR	1 692
— fontă şi tablă		— tablă	
— emailată		● JIUL	1 300
— putere calorică 7 000 kcal/h		— emailată	
		● VESTA 2	1 376
● FLACĂRA 7	1 798	● FAVORIT cu cuptor	
● VESTA 3	1 250	înalt (tip „cizmă")	685
— emailată			
— putere calorică 5 450 kcal/h			

Sobele de încălzit şi maşinile de gătit cu combustibil solid sînt şamotate, rezistente la temperaturi înalte, economicoase.

1985 NOV 13

I.M.E.H. GALAȚI

B-DUL G. COȘBUC NR. 256

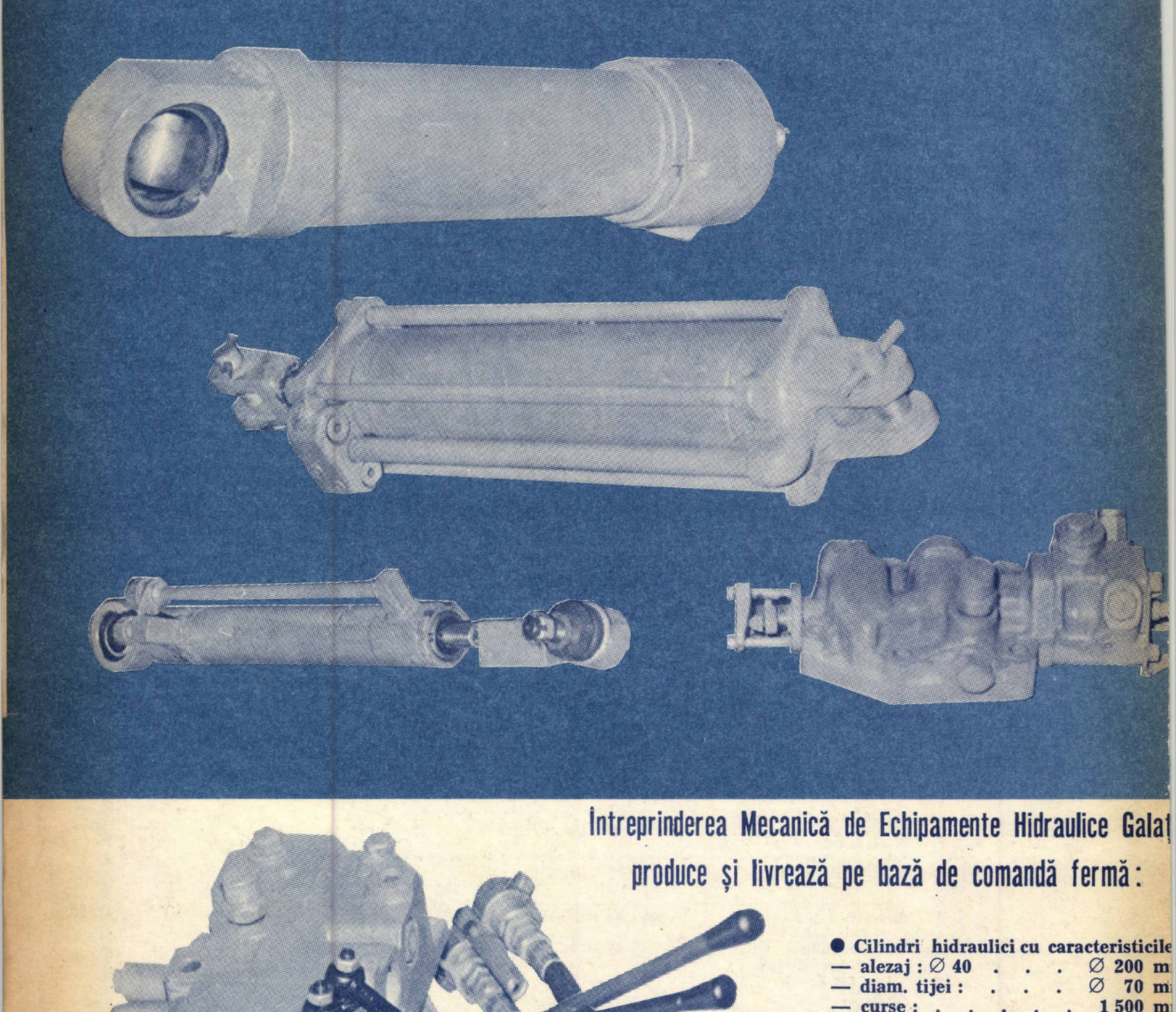

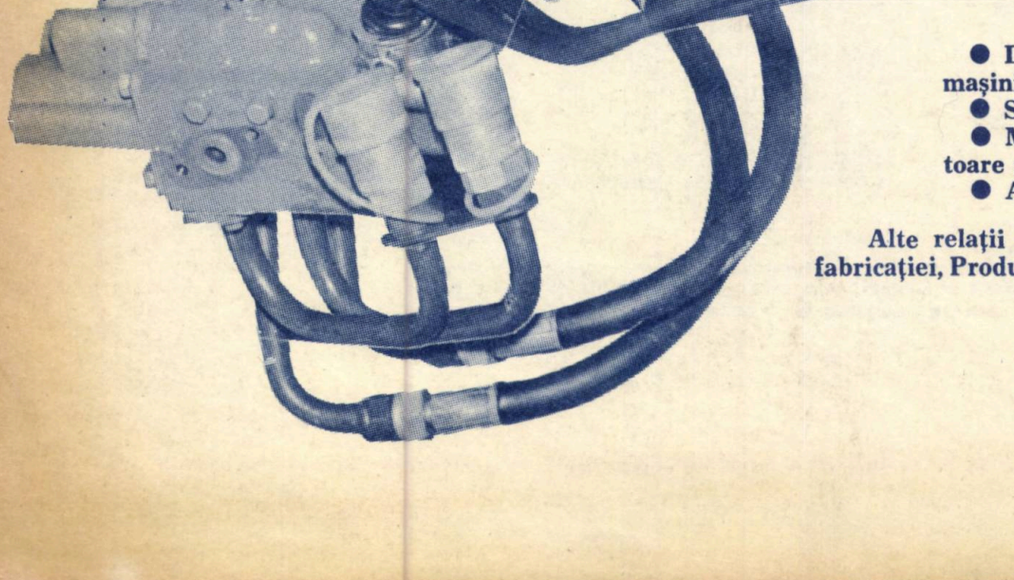

Întreprinderea Mecanică de Echipamente Hidraulice Galaț

produce și livrează pe bază de comandă fermă:

- **Cilindri hidraulici cu caracteristicile**
  - **— alezaj : ∅ 40 . . . ∅ 200 m**
  - **— diam. tijei : . . . . ∅ 70 m**
  - **— curse : . . . . . 1 500 m**
  - **— presiune . . . . . 160 ba**
- **Distribuitoare hidraulice pentru tractoare mașini agricole ;**
- **Servodirecție hidraulică pentru tractoare ;**
- **Mecanisme hidraulice de ridicat pentru tra toare ;**
- **Alte echipamente și acționări hidraulice.**

Alte relații se furnizează la compartimentele : Pregătire fabricației, Producție, Desfacere — telefon 934/2 51 10 — 2 58 3

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

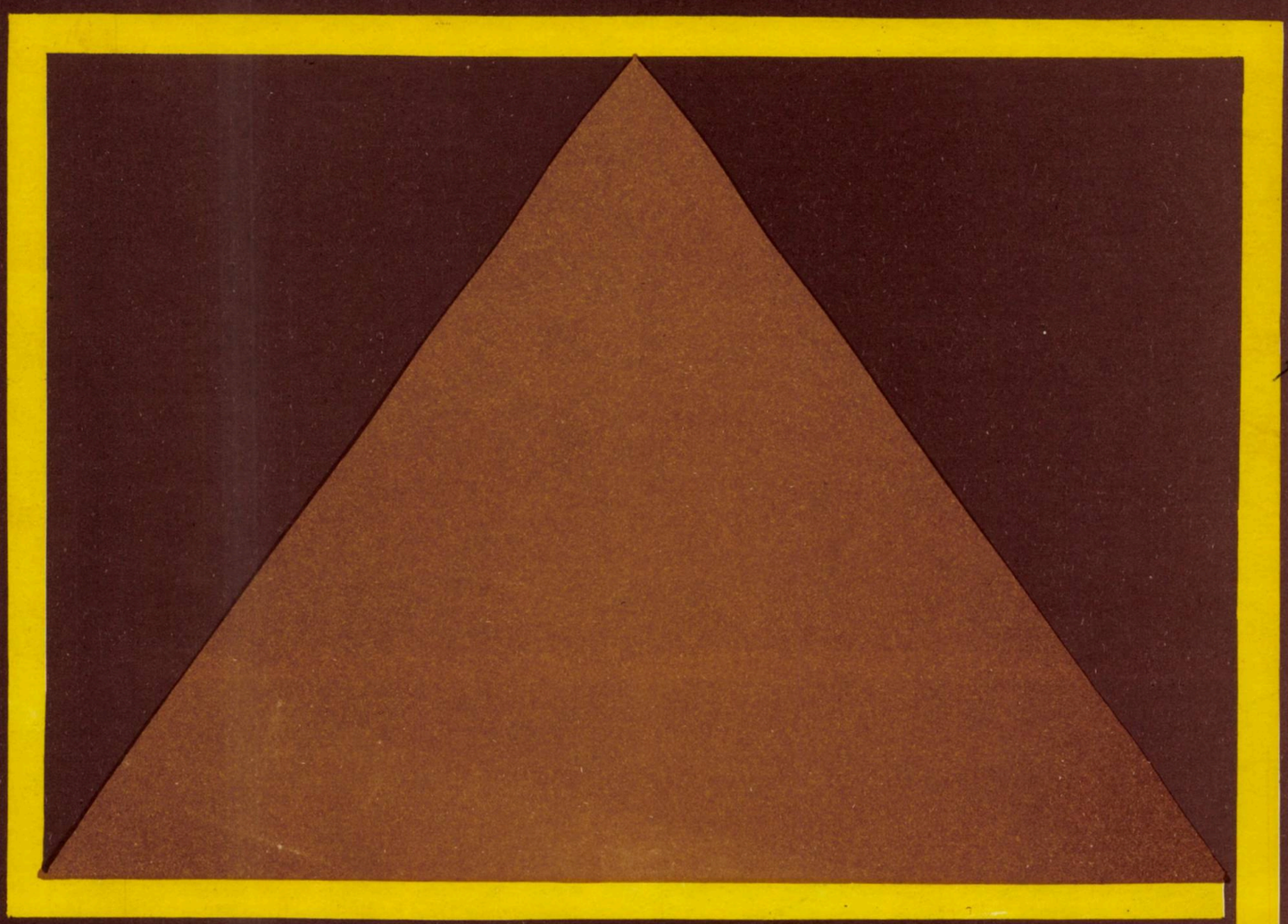

CREŞTEREA PRODUCTIVITĂŢII MUNCII ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

Numărul 41 ● Vineri 11 octombrie 1985

Sub semnul dorinței comune de a asigura extinderea și înflorirea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și R. P. Chineză, în interesul reciproc, al cauzei generale a socialismului și păcii

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN R.P. CHINEZĂ

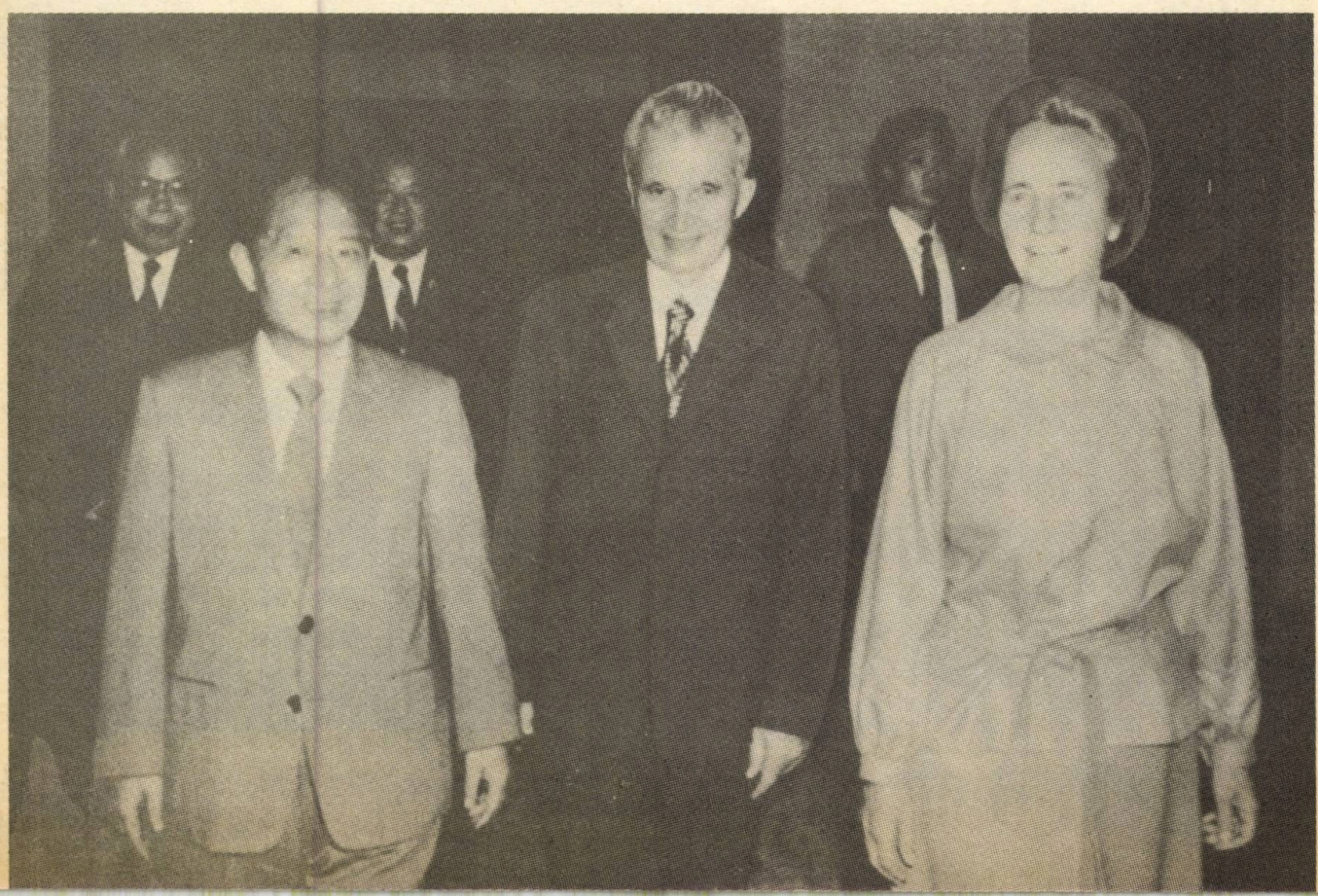

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

REALIZAREA integrală a prevederilor de plan pe acest an și pregătirea corespunzătoare a producției pe 1986 reprezintă, pentru fiecare unitate economică, sarcini prioritare, de mare răspundere. Condițiile tehnico-materiale și umane existente permit — așa cum experiența multor întreprinderi și centrale industriale a demonstrat-o — îndeplinirea cu eficiență sporită a tuturor sarcinilor reieșite din planurile proprii de dezvoltare economico-socială și, în plus, obținerea unor sporuri de producție în anumite sectoare importante ale economiei.

Analizînd recent modul în care au fost realizate prevederile de plan pe primele nouă luni ale anului și propunerile privind planul pe trimestrul IV 1985 și pe întregul an, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a subliniat rezultatele bune obținute de numeroase unități industriale din toate sectoarele economiei naționale, precum și de o serie de județe. Faptul că, la anumite produse industriale planul a fost depășit, recuperîndu-se, totodată, și unele rămîneri în urmă demonstrează că, acolo unde există preocupare pentru bunul mers al activității economice, rezultatele obținute sînt pe măsura eforturilor depuse.

Cu toate acestea, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a atras atenția asupra unor rămîneri în urmă în anumite ramuri de activitate ale economiei naționale, ceea ce a situat nivelul realizărilor sub cel planificat. În mod deosebit, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat ca nesatisfăcător modul în care conducerea unor ministere s-a preocupat de îndeplinirea planului, ceea ce impune o activitate și mai susținută din partea acestora, a centralelor industriale și a tuturor unităților economice pentru înlăturarea lipsurilor și deficiențelor semnalate și, cu prioritate, pentru aplicarea cu fermitate a măsurilor stabilite prin recentul Decret privind retribuirea în raport nemijlocit de felul cum se realizează sarcinile de producție.

În acest sens, crearea condițiilor necesare pentru înfăptuirea, la toți indicatorii, a planului pe trimestrul IV și pe întregul an implică măsuri energice pentru : asigurarea materială corespunzătoare a întreprinderilor *(energie, materii prime și materiale etc.) ;* respectarea strictă a disciplinei tehnologice și realizarea unor produse competitive, *cu parametri tehnico-funcționali înalți ;* buna gospodărire, recuperarea și refolosirea materialelor și energiei *etc. Totodată, așa cum a indicat secretarul general al partidului, grija pentru producția acestui an trebuie să se împletească cu* preocuparea pentru pregătirea planului pe 1986, *pentru clarificarea, într-un timp scurt, pînă la 15 octombrie a.c. — cînd vor începe adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi — a tuturor problemelor legate de îndeplinirea lui în cele mai bune condiții. Astfel fiecare colectiv de muncă va fi în măsură să cunoască din vreme și precis ce are de făcut și, pe această bază, să poată discuta concret modul în care va acționa pentru realizarea producției stabilite, cu deosebire a sarcinilor de export.*

Rezerve de sporire a productivității muncii

IMPERATIVELE realizării producției în condiții de eficiență și rentabilitate impun, la nivelul fiecărei întreprinderi, o mutare a preocupărilor din cîmpul factorilor extensivi în cel al factorilor intensivi, capabili să asigure un salt calitativ, prin utilizarea superioară a potențialului tehnic, uman și material disponibil. În cadrul acestora, asigurarea unor niveluri înalte ale productivității muncii ocupă un loc central.

Sporirea considerabilă a productivității muncii în toate ramurile și subramurile economiei naționale reprezintă în actuala etapă o sarcină posibilă, dacă luăm în considerare însemnata zestre tehnică (mașini, utilaje, instalații, tehnologii) de care dispun unitățile noastre — situată la nivelul celor mai bune performanțe existente pe plan mondial — precum și potențialul uman existent.

În acest context, merită relevate eforturile ce le depune colectivul de muncă de la **întreprinderea „Independența" din Sibiu,** care prin introducerea rapidă în producție a progresului tehnic, organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, creșterea nivelului de pregătire profesională a întregului personal muncitor a obținut realizări importante în sporirea productivității muncii.

■

UNITATE reprezentativă a economiei județului Sibiu, „Independența" este profilată, în principal, pe realizarea unor produse unicate și de serie mică, destinate dotării unor obiective noi de investiții sau unităților existente. Între grupele mari de produse ce se află în nomenclatorul său de producție menționăm : diverse piese grele turnate din fontă și oțel, piese forjate, produse de mecanică fină, mașini de așchiat (raboteze), echipamente hidromecanice, utilaje complexe pentru industria minieră, metalurgică, chimică, lanțuri cu role, piese de schimb pentru produsele pe care le fabrică etc. Pentru acest an, sarcinile superioare de plan, inclusiv în ceea ce privește productivitatea, au impus o îmbunătățire netă a preocupărilor pe linia mobilizării tuturor factorilor de creștere a rodniciei muncii.

Un domeniu important de acțiune pe linia creșterii productivității, în care sînt angrenate numeroase forțe materiale și umane din întreprinderi îl reprezintă introducerea în producție a unor **produse și tehnologii noi,** precum și modernizarea celor existente. Printre cele mai complexe și, totodată, eficiente produse realizate de unitatea sibiană în ultimul timp menționăm : cuptorul cu inducție de 20 tone pentru topit fontă (face parte din gama cuptoarelor de topit prin inducție care funcționează la frecvența rețelei și cu care au fost dotate în ultimii 2 ani toate turnătoriile din țară). Cuptorul este realizat la cei mai înalți parametri tehnico-funcționali cunoscuți pînă în prezent pe plan mondial, fiind dotat cu echipament de control și reglare a încărcării simetrice și compensării factorului de putere, precum și cu sistem de preavertizare a străpungerii creuzetului ; cuptorul de vid 10^{-2} CBU 13—14, 5 x 6 x 3, care reprezintă o premieră națională, asigurînd tratarea termică în vid a oțelurilor rapide și înalt aliate ; linia automată de călire — răcire bile rulmenți, cu nouă zone termice, funcționînd pînă la o temperatură de călire de 850°C ; linia automată de călire-revenire a inelelor pentru rulmenți ; linia combinată de tras, îndreptat, debitat și lustruit, destinată tragerii și calibrării barelor în gama 6 pînă la 14 mm ; antecreuzetul basculant de 45 tone ; linia continuă universală de tratament termic LIUG 10—750 ; foarfeca de divizare, premieră pe plan național, destinată C.S. Galați,

cu o viteză de tăiere de pînă la 250 m/minut ș.a.

Pe planșetele proiectanților sînt într-o fază finală, urmînd a se lansa în fabricație încă din trimestrul IV a.c., o serie de alte noi produse, a căror asimilare va asigura însemnate sporuri de productivitate. Asemenea produse răspund unui deziderat de mare actualitate și importanță : înglobează în ele relativ puține materii prime, materiale, combustibili și energie și multă gîndire, imaginație și inginerie tehnologică.

Concomitent cu asigurarea asimilării unor noi produse și modernizării celor aflate în fabricație, o atenție deosebită se acordă **creșterii gradului de tipizare a reperelor, subansamblelor și produselor.** În cadrul întreprinderii, pentru realizarea acestui obiectiv s-a acționat și se acționează pe două principale **căi :** 1) crearea unor familii de produse cu aceeași structură de repere, dar de dimensiuni diferite și 2) utilizarea unor subansamble sau repere la mai multe produse. Din prima categorie face parte, spre exemplu, familia cilindrilor pneumatici, care se realizează cu un diametru al alezajului la 7 dimensiuni. În cadrul unei dimensiuni a cilindrului, prin schimbarea lungimii a trei repere (tijă, cilindru și tirant) se realizează o mare gamă de produse (cilindri), cu curse diferite. La această familie toate reperele au aceeași formă geometrică, diferențele constînd în dimensiunile de gabarit impuse de alezajul cilindrului.

Din cea de-a doua categorie fac parte elementele de racord (piulițe olandeze, racordul terminal ș.a.) care sînt preluate la toate ciocanele de abataj, ciocanele de dăltuit, mașinile de găurit MG 200 și MG 320, mașinile de înșurubat MI 240, MI ș.a. În continuare se are în vedere tipizarea, încă din prima jumătate a anului viitor, a unor dimensiuni de motoare pneumatice pentru polizoarele cu ax orizontal și vertical, pe aceeași structură de motor urmînd astfel a se realiza mai multe produse. În acest scop, s-a întocmit un program special pe calculator, care asigură dimensionarea optimă, din punct de vedere al puterii și consumului de aer, a motoarelor pneumatice cu palete.

■

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE **asimilarea unor tehnologii moderne și eficiente,** care au condus și conduc la sporirea considerabilă a productivității muncii, în paralel cu îmbunătățirea substanțială a calității produselor, reducerea costurilor de producție și diminuarea consumurilor materiale, preocupările întreprinderii s-au concretizat, printre altele, în : turnarea sub presiune a reperelor de la uneltele pneumatice, formarea pieselor din oțel cu maselote exoterme, formarea cu amestecuri autoîntăritoare și extinderea acestui procedeu la întreaga producție de piese de fontă, extinderea sudurii în mediu CO_2 (calitatea produselor a sporit substanțial, iar productivitatea muncii s-a dublat față de vechiul procedeu de sudură manuală), extinderea procedeului de forjare în matrițe și de precizie etc.

Începînd cu trimestrul IV a.c. se va construi prin autodotare o linie automatizată de fabricație a lanțurilor articulate pentru realizarea de elemente de structură pentru centrale nucleare electrice și realizarea unor utilaje tehnologice complexe (productivitatea muncii va spori de 10 ori) ; de asemenea, se prevede introducerea debitării centralizate pe prese PMD 315 și a turnării continue a barelor de bronz, dotarea forjei cu manipulare de 1 000 kgf, extinderea extrudării la rece a tratamentelor termice de nitrurare ionică și a turnării în amestecuri cu rășini autoîntăritoare. În acțiunea de sporire a productivității muncii rezultate deosebite au fost obținute și ca urmare a **perfecționării sistematice a organizării, conducerii și planificării multiplelor activități** ce se desfășoară în întreprindere. Prin dotarea și punerea în funcțiune a două calculatoare FC 256 și a unui calculator FC 1 012 s-a făcut posibilă implementarea a 102 aplicații pe linia analizei, fundamentării, optimizării și urmăririi proceselor de producție. Condițiile astfel create prefigurează pentru viitorul apropiat organizarea unei linii de fabricație a lanțurilor cu role complet automatizată, cu întregul proces de producție condus pe calculator, iar pentru producția de unicate perspectiva conducerii în orice moment printr-un dialog direct „om-calculator" a tuturor proceselor tehnico-economice.

În aceeași ordine de idei, respectiv a organizării superioare a producției și a muncii, dintre acțiunile desfășurate o eficiență demnă de menționat o prezintă cele ce au vizat și vizează în continuare **extinderea poliservirii.** În unitatea sibiană, în prezent, **poliservirea se aplică la un număr de 30 grupe de mașini și utilaje ;** din cele 474 mașini și utilaje la care se raportează indicele de utilizare, la nivelul unității sînt poliservite 233. Economia relativă de muncitori ce s-a obținut pînă în prezent în urma aplicării poliservirii se ridică la 43, personal care a fost repartizat în funcție de necesități în alte secții, ateliere și linii tehnologice.

Înainte de aplicarea poliservirii s-a pornit de la analiza detaliată a fiecărui loc de muncă și utilaj în parte, a tehnologiilor de fabricație ; totodată, s-au analizat posibilitățile de reamplasare a mașinilor și utilajelor în noile condiții și s-a asigurat proiectarea și executarea — prin autoutilare — a unor dispozitive de alimentare, de prindere mecanică a reperelor și semifabricatelor, de automatizare simplă la o serie de mașini. S-au prevăzut, de asemenea, acțiuni și măsuri pentru dotarea unor locuri de muncă cu mobilier adecvat (dulapuri de scule, containere mobile, paleți, dispozitive de ridicat ș.a.), îmbunătățirea calitativă a reparațiilor utilajelor, asigurarea unei aprovizionări ritmice a fiecărui loc de muncă cu materii prime, materiale, semifabricate, S.D.V.-uri etc.

Sigur, mai persistă încă o serie de greutăți și probleme care îngreunează extinderea acțiunii de poliservire. În organizarea acestei activități nu pot fi însă neglijate cel puțin următoarele aspecte : ● selecționarea mașinilor și utilajelor trebuie făcută luînd în considerare structura timpului operațiilor (care să se deosebească cît mai puțin ca durată) ; ● montarea unor mecanisme de evitare a mersului în gol ; ● amplasarea mașinilor trebuie să asigure accesul nestingherit al muncitorului și posibilitatea de a le observa funcționarea în orice moment ; ● stabilirea succesiunii optime a fazelor de lucru, în vederea creșterii timpilor de funcționare a mașinilor ; ● conceperea unor tehnologii de fabricație care să asigure — pe cît posibil — operații omogene, un raport egal sau multiplu al duratelor operațiilor automatizate cu cele manuale etc.

■

CREȘTEREA SISTEMICĂ a nivelului de instruire, de calificare a întregului personal muncitor reprezintă un factor intensiv de creștere a producției și a productivității muncii, o sursă inepuizabilă a creșterii economice, care are o importanță considerabilă în condițiile trecerii la o calitate nouă, superioară în întreaga activitate economico-socială. Dispunînd de o dotare de un înalt nivel tehnic, „Independența" —Sibiu desfășoară o intensă activitate de pregătire și calificare a forței de muncă, la nivelul cerințelor impuse de produsele pe care le realizează. Fiind o unitate care fabrică produse, utilaje și instalații complexe, majoritatea cu caracter de unicate sau serie mică, este imperios necesar ca întreaga forță de muncă să aibă o calificare corespunzătoare ; tocmai de aceea, în cadrul unității s-a acordat și se acordă o atenție deosebită ridicării pregătirii profesionale a întregului personal muncitor.

În acest an a fost cuprins în diferite forme de perfecționare a calificării întregul personal muncitor din întreprindere, astfel încît să se asigure însușirea de către acesta a noi cunoștințe și deprinderi teoretice și practice, în concordanță cu accentuarea proceselor de modernizare a producției, de ridicare a productivității, calității și eficienței. Muncitorii în formare urmează, după caz, programe speciale (calificare, recalificare, stagiu de practicant), asistența tehnică necesară fiind asigurată de cadrele de specialitate din sectoarele respective ale unității. În ce privește reîmprospătarea cunoștințelor cadrelor de conducere, în vederea cuprinderii la aceste cursuri a unui număr cît mai mare de astfel de personal, s-au organizat cursuri în unitate, la acestea participînd cadre de la Academia „Ștefan Gheorghiu" (CEPECA), ministerul tutelar, Institutul de învățămînt superior din Sibiu ș.a.

Acțiunile și măsurile prezentate nu epuizează însă rezervele interne de sporire a productivității muncii. Referindu-ne, de pildă, la modul de folosire a fondului de timp al mașinilor și utilajelor, indicele de utilizare a acestuia nu se ridică nici la nivelul sarcinilor de plan pe acest an, și nici al posibilităților pe care le are întreprinderea (cu deosebire la strunguri Carusel cu diametrul între 3 000—6 000 mm, strunguri paralele cu înălțimea peste 150 mm ș.a.). Rezerve importante de creștere a productivității muncii există și în ceea ce privește utilizarea completă a fondului de timp al personalului muncitor ; în perioada analizată ponderea timpului neutilizat în totalul fondului de timp se ridică la 6,2%. Aceste aspecte, precum și altele, care țin de reducerea perioadei de asimilare a produselor, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, optimizarea fluxurilor tehnologice etc. sînt în atenția colectivului de oameni ai muncii de la această întreprindere, care prin noile acțiuni stabilite este hotărît să realizeze integral sarcinile de plan pe acest an și cincinal și, în consecință, să creeze o bază solidă pentru producția anului viitor.

Nicolae BLAGA

Valorificarea superioară a masei lemnoase

AMPLUL proces de creștere economică a României în ultimele două decenii a antrenat și dezvoltarea impetuoasă a industriei exploatării și prelucrării lemnului, celulozei și hîrtiei. Avînd în vedere sarcinile deosebit de complexe ce revin acestei ramuri în actuala etapă, și ținînd seama de îngustarea în general a bazei de materii prime în domeniul exploatării și prelucrării lemnului, o deosebită importanță capătă problemele concrete legate de creșterea producției, productivității muncii, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime, combustibililor și energiei, de promovare a progresului tehnic.

Modificări de structură în evoluția producției

EVOLUȚIA industriei de exploatare și prelucrare a lemnului s-a caracterizat, mai ales în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., printr-un **ritm susținut de creștere a producției industriale, în medie de 5,9%**, astfel că **producția anului 1983 a depășit de aproape 2,8 ori realizările anului 1965** (este de remarcat contribuția superioară a subramurii prelucrării lemnului, a cărei producție a crescut de 3,5 ori). Ca urmare, gradul de participare a acestei industrii la realizarea producției industriale totale a sporit continuu, reprezentînd 4% la nivelul anului 1983. Sporirea producției valorice a ramurii s-a realizat atît prin diversificarea gamei de produse în fabricație, cît și prin creșterea ponderii produselor de înalt nivel tehnic și calitativ. Dezvoltarea continuu ascendentă a industriei de prelucrare a lemnului a fost susținută de un amplu efort de investiții, avîndu-se în vedere necesitatea dezvoltării corespunzătoare a forțelor de producție și obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate ; **volumul de investiții alocat în anul 1983 a fost superior de 1,66 ori celui din 1965.**

Pornind de la acest potențial, de la cerința integrării cît mai active a țării noastre în circuitul mondial de valori, această ramură a avut o participare crescîndă la export atît din punct de vedere al volumului produselor livrate pieței externe, cît și al gamei sortimentale oferite. Structura exportului românesc de produse lemnoase prezintă o situație favorabilă, avînd în vedere atît ponderea ridicată pe care o deține mobila, cît și ponderea redusă a lemnului rotund. În acest sens, este relevant faptul că țara noastră se plasează între primele 25 țări exportatoare de produse lemnoase, exclusiv mobila, dar ocupă locul 9 în ce privește exportul de mobilă — produs care asigură o valorificare superioară a masei lemnoase —, **cu o pondere de aproximativ 4% în exportul mondial.** Este de remarcat faptul că, în cazul exportului de mobilă stil, se obțin încasări valutare pe unitatea de masă lemnoasă consumată mai mari de aproape 2,3 ori față de exportul de ușiferestre, de 4 ori comparativ cu cel de placaj de fag și de 6,3, 10 și 17 ori față de situația în care se exportă cherestea de rășinoase, PFL și, respectiv, lemn rotund.

Progres tehnic — creativitate — eficiență

INTRODUCEREA și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi aplicarea unor tehnologii noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției — care au impus dotarea ramurilor cu mașini și instalații de înalt randament, precum și modernizarea celor existente —, asigurarea unui nivel de pregătire și calificare a forței de muncă corespunzător au fost principalele căi de creștere a eficienței utilizării potențialului tehnic, uman și material. Folosirea cu eficiență sporită a resurselor materiale și de energie, obținerea unor valori cît mai mari pe unitatea de materie primă prelucrată sau pe unitatea de energie consumată, ca urmare a promovării în fabricație a unor produse și tehnologii noi sau modernizate constituie și pentru întreprinderile din acest sector de activitate una din cerințele de bază.

Conform Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, pînă la finele perioadei 1983—1985, în ramura exploatării și prelucrării lemnului s-au aplicat 370 tehnologii noi și perfecționate, urmărindu-se prin aceasta sporirea gradului de valorificare superioară a masei lemnoase, chimizarea lemnului și modernizarea tehnologiilor de exploatare și transport. Atenția permanentă acordată folosirii cît mai judicioase și eficiente a masei lemnoase s-a concretizat, în perioada 1965—1984, în **creșterea indicelui de utilizare a acestei resurse cu peste 23,5%, ca și a gradului ei de valorificare de 4,25 ori.** Prin dezvoltarea și intensificarea procesului de chimizare a lemnului se estimează obținerea în anul 1985, față de 1965, a unei game mult mai diversificate de produse (mangal, tanin, furfurol, metanol, drojdie furajeră, ulei eteric, făină de cetină, compost), cu o valoare de 3,5 ori mai mare. Alte acțiuni vizează extinderea prelucrării în centre de sortare și industrializare a lemnului, reproiectarea mobilierului pe bază de plăci și cherestea cu grosimi reduse, diversificarea producției de plăci din așchii de lemn, înlocuirea de furnire din lemn cu folii din mase plastice etc.

În procesul de fabricare a celulozei, pentru reducerea consumului specific s-au întreprins măsuri în sensul **creșterii gradului de recuperare a materialului fibros din apele grase** prin îmbunătățirea recirculării acestora. În perioada următoare, în vederea satisfacerii cît mai depline cu masă lemnoasă a industriei celulozei și hîrtiei, pe lîngă creșterea ponderii materialelor recuperabile și refolosibile, se preconizează **utilizarea într-o mai mare măsură a lemnului de foioase pentru celuloză.** De asemenea, s-a urmărit și se urmărește în continuare majorarea ponderii hîrtiei uzate, care urmează să ajungă pînă la 45% din totalul materiei prime pentru producerea hîrtiei și cartoanelor. Totodată, pentru acoperirea consumului de material lemnos au fost antrenate, într-o măsură mai mare, resurse vegetale, altele decît lemnul, în special paiele. Aceste resurse vor reprezenta, la finele anului 1985, un echivalent de masă lemnoasă de peste 2 ori mai mare decît în anul 1980.

Obiective prioritare de perspectivă

INDUSTRIA de exploatare și prelucrare a lemnului se va dezvolta în continuare în principal pe seama valorificării mai bune a masei lemnoase. În acest sens, Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd respectarea măsurilor adoptate prin „Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010" în ce privește volumul de masă lemnoasă destinat producției industriale, punîndu-se accentul pe ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în așa măsură încît să se asigure lărgirea posibilităților de export ale țării noastre. Astfel, producția de mobilă, care va crește în 1990 față de 1985 cu 12—16%, va fi orientată îndeosebi spre sortimente de calitate superioară, **valoarea producției de mobliă obținută dintr-un metru cub de masă lemnoasă urmînd să sporească de 1,5 ori în 1990 față de 1982.** Vor fi asimilate noi tipuri de furnire estetice texturate, colorate, subțiri și plăci din așchii de lemn realizate prin noi tehnologii.

În industria celulozei și hîrtiei se va acționa pentru diminuarea consumurilor specifice, concomitent cu reducerea gramajelor, creșterea proporției de materiale refolosibile, precum și pentru sporirea mai accentuată a producției de hîrtii și cartoane tehnice și speciale ; astfel, se prevede ca producția de hîrtii și cartoane să se majoreze, în 1990, față de 1985, cu 9—15%.

Etapizat, în perioada 1986—1990, vor fi generalizate în toate unitățile de profil tehnologiile aplicate în anii 1983—1985, precum și măsurile de mecanizare a operațiunilor grele și cu volum mare de muncă (sortarea și prelucrarea lemnului, încleiere-presare la fabricile de placaje etc.). De asemenea, se vor elabora noi tehnologii perfecționate pentru fabricarea mobilei din panouri furniruite prin pliere și încleiere, pentru debitarea lemnului rotund și pentru colectarea lemnului în terenuri cu pantă mare, prin folosirea de instalații de eficiență ridicată. Aplicarea acestor tehnologii de mare randament, ca și măsurile de perfecționare a organizării producției și a muncii vor conduce la o sporire a productivității muncii, în viitorul cincinal, de peste 1,9 ori în industria exploatării și prelucrării lemnului și a produselor papetare.

Desigur, înfăptuirea acestor sarcini de mare însemnătate presupune o maximă mobilizare și angajare a tuturor forțelor în direcția realizării programelor de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ, de reducere a consumurilor de materii prime, combustibili și energie și valorificare superioară a materilor prime, de creștere mai accentuată a productivității muncii.

Rodica MIROIU

Tehnologii adecvate pentru utilizarea resurselor refolosibile

ANSAMBLUL preocupărilor pentru desfășurarea în bune condiții a activității în toate unitățile economice cuprinde — ca una din premisele de bază ale asigurării continuității și ritmicității procesului de producție — și pe cele ce vizează crearea condițiilor necesare derulării eficiente a mecanismului de aprovizionare tehnico-materială. Modalitățile și căile de acțiune sînt diverse, o amploare deosebită cunoscînd în ultimul timp — ca urmare a efectelor pozitive pe care le generează — preocupările pe linia valorificării superioare a resurselor refolosibile, prin adoptarea unor tehnologii din ce în ce mai perfecționate de recuperare, recondiționare și reutilizare în procesele de producție. Numeroase studii efectuate atît la noi în țară cît și în alte state scot în evidență eficiența deosebită a acțiunilor de valorificare a resurselor refolosibile, valorile fiind de-a dreptul impresionante : producerea unei tone de oțel din fier vechi în loc de minereu se realizează cu o economie de 178 litri țiței, iar în cazul cuprului și a aluminiului aceasta se situează la 922 și respectiv 3 451 litri ; reciclarea hîrtiei reduce cu 50% consumul de energie în industria hîrtiei și cartoanelor.

ÎN ȚARA NOASTRĂ, preocupările în acest domeniu, orientate și îndrumate permanent de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au vizat și vizează în continuare asigurarea unui cadru adecvat de desfășurare a activităților impuse de procesul de reutilizare a resurselor refolosibile, astfel încît să se asigure recuperarea în totalitate a acestor resurse și refolosirea lor prin intermediul celor mai eficiente tehnologii. Ca urmare, în aceste activități sînt angrenate azi, deopotrivă, unitățile economice în care, în urma procesului de producție, rezultă asemenea resurse, institute și centre de cercetare științifică și inginerie tehnologică, centrale și ministere economice, populația. De asemenea, în urma orientărilor și sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezent, activitatea de recuperare și recondiționare dispune de o structură organizatorică adecvată, în concordanță cu cerințele din acest domeniu și reprezentată de Centrala de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile din București și de întreprinderile județene de profil din subordine.

Creșterea necesarului de materii prime și materiale al economiei naționale — în concordanță cu sporirea și diversificarea cantitativă și calitativă a producției tuturor ramurilor —, pe de o parte, și accentuarea caracterului restrictiv al resurselor de materii prime, pe de altă parte, impun **sporirea aportului materialelor refolosibile la asigurarea resurselor de aprovizionare tehnico-materială.** De altfel, cadrul organizatoric existent, gradul de dotare al întreprinderilor de profil, măsurile luate pe linie de partid și de stat în acest domeniu, rezultatele obținute pînă în prezent sînt de natură a crea toate premisele necesare ridicării pe noi trepte de eficiență a activității de recuperare și reutilizare a resurselor refolosibile. Mai sînt încă în economie importante asemenea resurse care își așteaptă reintroducerea în circuitul productiv și a căror deplină și eficientă valorificare nu depinde decît de mobilizarea superioară a tuturor factorilor implicați în acest proces.

Astfel, se cere avută în vedere, în mai mare măsură, recuperarea și reciclarea metalelor conținute de reperele, subansamblele și produsele electrice și electrotehnice uzate, mai ales avînd în vedere că acestea sînt, în cantități apreciabile, metale rare sau prețioase.

În altă ordine de idei, dorim să arătăm că se impune, tot pentru îmbunătățirea procesului de introducere în circuitul economic a metalelor refolosibile, adoptarea unor măsuri și acțiuni menite să înlăture rezervele ce mai persistă din partea întreprinderilor pentru **utilizarea așchiilor metalice.** Modalitățile de refolosire a acestora practicate în prezent nu asigură în totalitate eliminarea greutăților legate de acest proces : așchiile metalice prezintă o densitate scăzută, fapt ce face ca încărcarea în mijloacele de transport și transportul lor să fie dificile, iar capacitățile de transport să nu fie utilizate la maximum ; la retopire, sînt arse cel mult 30% din așchiile sfărîmate ș.a. Toate aceste neajunsuri pot fi eliminate prin **trecerea,** în mai mare măsură, **la utilizarea** pentru pregătirea acestora a **instalațiilor de brichetare prin electroaglomerare,** fără mărunțire prealabilă (procesul de brichetare durează doar 3 minute, la o temperatură de 700° C). În acest fel se poate asigura o creștere a eficienței activității de recuperare a acestor așchii în paralel cu obținerea de către unitățile consumatoare a unor importante economii de energie.

Tot printr-un procedeu chimic, fără implicații costisitoare, se poate asigura și **creșterea cantităților de zinc conținute de diferite repere, subansamble sau produse uzate recuperate și refolosite.** De altfel, asemenea **băi de dezincare** au existat în dotarea fostelor unități I.C.M. însă, din motive greu de înțeles, s-a renunțat la utilizarea lor. O atenție deosebită trebuie acordată în continuare și recuperării metalelor rare (ale căror resurse pe plan mondial sînt în continuă scădere), cum sînt aluminiul, cositorul, staniul, cromul, nichelul, wolframul.

Referitor la recuperarea metalelor trebuie arătat că, în prezent, fierul vechi a devenit, dintr-un adaos, un material indispensabil întreprinderilor siderurgice, impunîndu-se o îmbunătățire a tuturor activităților implicate de reutilizarea lui : colectare, sortare, pregătirea și expedierea către beneficiari. O nouă calitate în munca de recuperare și valorificare a fierului vechi, ca de altfel a tuturor materialelor refolosibile, presupune **asigurarea permanentă a colectării pe sorturi și compoziție chimică,** astfel încît să se reducă la maxim posibilitatea de impurificare a șarjelor și să se obțină, în final, economia scontată de hidrocarburi, energie și minereuri.

În acțiunea de valorificare a fierului vechi, o atenție sporită trebuie acordată **reciclării chimice** a acestuia, respectiv **utilizării ruginei în procesul de fabricație a unor pigmenți,** atît de necesari industriei chimice și pentru obținerea cărora se apelează de multe ori la import. Considerăm că nu poate fi lipsită de interes o cercetare în această direcție, cercetare care să-și propună stabilirea tehnologiilor adecvate de recuperare și refolosire, precum și proiectarea instalațiilor necesare.

■ *În primele 9 luni ale acestui an, la* Întreprinderea de produse cărbunoase din Slatina *au fost reintroduse în circuitul productiv peste 8 900 tone de diferite materiale refolosibile, a căror valoare totală se ridică la 22 milioane lei. Astfel, în vederea reciclării unor cantități cît mai mari de resturi de materii prime, rezultate în urma procesului tehnologic de obținere a electrozilor siderurgici, specialiștii unității au conceput și aplicat o nouă rețetă de fabricație, care permite utilizarea, pentru producerea fiecărei tone de electrozi, a materialelor refolosibile, în procent de 10—12%. În același scop, se experimentează o tehnologie de fabricație a blocurilor catodice, în a căror compoziție materialele refolosibile dețin o pondere de 30%, urmînd ca pe baza rezultatelor obținute să înceapă, în curînd, producția de serie a blocurilor de acest fel.*

■ *Recuperarea și recondiționarea anvelopelor auto constituie o activitate prioritară a colectivului de oameni ai muncii de la* Fabrica de anvelope din Ludus, *județul Mureș. Aici au fost realizate și aplicate în producție o serie de noi tehnologii de reșapare, dispozitive și mașini de recuperare a anvelopelor auto uzate (mașini de presat, instalații de încălzire a benzilor de rulare, prese de vulcanizare, trusă specială de reșapare care se folosește cu bune rezultate la aplicarea de plasturi pe anvelopele puțin uzate ș.a.). Ca urmare a extinderii activității de recondiționare și repunere în circuitul economic a noi capacități de anvelope reșapate, se economisesc în acest an 2 500 tone amestecuri de cauciuc.*

Ioan NEDELCU
Timișoara

Căi de sporire a producției și a eficienței economice în creșterea păsărilor

ASIGURAREA unor parametri tehnico-economici superiori reprezintă un imperativ pentru toate întreprinderile și fermele zootehnice specializate în producția avicolă. Accelerarea ritmului de creștere a producției este indisolubil legată de problemele tehnologice, de cele privind organizarea producției și a muncii. Subramură în care caracterul procesului de producție apropie tot mai mult specificul muncii de cel din industrie, avicultura a cunoscut o creștere puternică.

Cincinalul 1986—1990 va asigura în continuare dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi. Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea zootehniei, a cărei pondere în producția globală agricolă a țării va ajunge în 1990 la 46—48%. Pe lîngă creșterea substanțială a efectivelor de bovine, porcine și ovine, un loc aparte îl vor ocupa **efectivele de păsări ;** numărul păsărilor ouătoare va ajunge la 80 milioane de capete. Concomitent cu dezvoltarea rapidă a zootehniei în sectorul socialist al agriculturii — care va deține în continuare ponderea principală — se va acorda o mai mare atenție dezvoltării acestei ramuri în gospodăriile populației. Modificări semnificative se vor înregistra în domeniul eficienței creșterii păsărilor. În 1990, producția medie va fi de 220—225 ouă pe găină, ceea ce va contribui la atingerea unei producții totale de circa 9 000—9 500 milioane bucăți de ouă, adică cu 12—19% mai mult decît media anilor 1981—1985 ; va spori, de asemenea, producția de carne de pasăre.

Profundele schimbări în dezvoltarea și modernizarea agriculturii românești au creat condiții favorabile pentru organizarea unui mare număr de ferme și întreprinderi avicole, aplicarea în cadrul acestora a unor tehnologii înaintate de întreținere, alimentație și combatere a bolilor, asigurarea ritmicității în obținerea produselor, condiționarea și conservarea lor, precum și valorificarea acestora în condiții bune și la prețuri rentabile. Toate acestea au contribuit la sporirea producției de ouă și carne de pasăre, în vederea satisfacerii cerințelor populației. Realizarea acestei sarcini a devenit posibilă ca urmare a organizării și dezvoltării an de an a aviculturii în țara noastră. Astfel, dacă în 1951 numărul total de păsări era de numai 17 610 mii, în 1984 efectivul a ajuns la 119 237 mii de capete. Caracteristic este faptul că, dacă din totalul efectivului de păsări, cele ouătoare reprezentau în anul de referință circa 73%, la începutul anului trecut acestea s-au redus la numai 38%, cu toate că în mărimi absolute aceste efective au sporit de mai mult de 3,5 ori. Explicația constă în faptul că, paralel cu dezvoltarea sectorului producției de ouă, un ritm accelerat a consemnat sectorul producției de carne de pasăre, ca urmare a creșterii nevoilor și a îmbunătățirii structurii alimentației populației. În același timp a sporit ponderea raselor de păsări ameliorate și specializate pentru producții mari de ouă și carne.

Sporirea efectivelor și crearea de ferme și combinate avicole mari nu ar fi fost posibilă fără **o puternică rețea de stațiuni de incubație.** Ele au fost organizate cu scopul de a asigura necesarul de pui de o zi pentru acele unități care nu dispun de o bază proprie de incubație. S-a creat astfel o puternică bază de dezvoltare a aviculturii.

Creșterea păsărilor în ferme mari, precum și în combinate și complexe avicole de tip industrial, care asigură sporirea producției de ouă și carne și recuperarea în termen scurt a investițiilor efectuate, constituie o realizare fără precedent în avicultura țării noastre. Complexele de creștere industrială a păsărilor se remarcă prin mecanizarea și automatizarea largă a lucrărilor în hale, organizarea științifică a fluxului tehnologic în creșterea păsărilor și utilizarea furajelor combinate, ceea ce duce la sporirea productivității muncii, la reducerea costului de producție, cu influențe pozitive în realizarea procesului de autoconducere și autogestiune economico-financiară a întreprinderilor respective. De aceea, un rol foarte important în dezvoltarea acestui sector zootehnic îl au **unitățile agricole specializate în producția de ouă sau carne.**

Una din cele mai vechi și, în același timp, cele mai moderne unități avicole din țara noastră este **Întreprinderea avicolă de stat Crevedia** (județul Dîmbovița). Organizată cu predilecție pentru creșterea și îngrășarea puilor de găină destinați producției de carne, activitatea unității menționate a dus an de an la realizarea unor importante beneficii. În afara puilor pentru carne, alte sectoare de producție ale întreprinderii se referă la : reproducția raselor grele și a raselor ușoare, incubație, creșterea rațelor. An de an volumul producției a crescut în mod continuu. Anul trecut eforturile materiale și umane ale întregului colectiv s-au materializat în creșteri semnificative ale producției și ale rezultatelor economico-financiare (vezi tabelul). Astfel, efectivul rulat de pui de carne a sporit cu 30,3% față de nivelul planificat, creștere care se materializează și într-o producție suplimentară de carne. Acest lucru este scos în evidență de creșterile obținute în domeniul producției de spor (circa 6%). În sectorul de reproducție al raselor grele s-a obținut o producție medie de ouă pe găină de 205 bucăți, ceea ce reprezintă cu 9% mai mult față de nivelul planificat al acestui indicator. Sporuri, de asemenea, semnificative au fost realizate și în procesul de incubație, realizîndu-se cu 16,6% mai multi pui de o zi decît a fost planificat. Paralel cu preocupările susținute ale specialiștilor în privința creșterii producției și a rentabilității sectorului de rase grele, în cadrul Întreprinderii avicole de stat Crevedia s-a acordat aceeași importanță sectorului de reproducție a raselor ușoare. O prioritate aparte o ocupă creșterea numerică a efectivelor de găini din rasele ușoare și

→

Situația realizării planului pe 1984 la Întreprinderea avicolă de stat Crevedia

	plan	realizat	% față de plan
Efectivul rulat de pui de carne (mii capete)	5 831	7 599	130,3
Producția de spor (tone)	6 160	6 526	105,9
Reproducție rase grele			
Producția medie de ouă (buc./cap)	188	205	109,0
Incubație pui de o zi (mii capete)	10 566	12 317	116,6
Reproducție rase ușoare			
Producția de ouă, (mii buc.)	14 486	16 941	116,9
Efectiv mediu (capete)	61 642	69 232	112,3
Producția medie de ouă (buc./cap)	235	245	104,3
Rezultatul financiar (mii lei)	2 000	3 111	155,6
Incubație puicuțe de o zi (mii capete)	3 200	3 973	124,2
Procentul de ecloziune (%) (puicuțe la 100 de intrări)	37,6	41,6	110,6
La nivelul întreprinderii			
Venit din activitatea de bază (mii lei)	374 695	421 355	112,5
Producția marfă (mii lei)	155 890	193 278	124,0

Campania agricolă de toamnă

O strînsă corelație între verigile tehnologice și calitatea lucrărilor

CREȘTEREA continuă a producției de cereale, care va constitui și în viitorul cincinal problema prioritară a agriculturii din țara noastră, se poate înfăptui printr-un ansamblu de măsuri organizatorice și tehnologice, mergînd de la respectarea perioadei optime de semănat și pînă la cercetarea, omologarea și aplicarea hibrizilor și a unor soiuri de cereale mai productive, ale căror sporuri de producție la hectar să compenseze volumul suplimentar de lucrări pe care-l necesită. Luarea tuturor măsurilor privind organizarea și desfășurarea exemplară a lucrărilor prevăzute în toate verigile tehnologice de cultură reprezintă condiții absolut obligatorii. Respectarea **densității optime de semănat** presupune o diferențiere a acesteia în funcție de natura terenurilor, cultura care urmează a fi însămînțată, destinația producției etc. Conform sarcinilor trasate de conducerea de partid și de stat, ritmurile de executare a lucrărilor de însămînțat se cer mult accelerate, astfel încît în primele zile ce urmează această lucrare pentru culturile de toamnă să fie încheiată pe întreaga suprafață destinată. Îndeplinirea acestei sarcini în cele mai bune condiții reprezintă premisele unei răsăriri viguroase și uniforme, ale unei înfrățiri corespunzătoare — garanția realizării în anul viitor a unor recolte bune la grîu, la orz și la celelalte culturi.

Pe lîngă urgentarea executării lucrărilor de semănare a culturilor din această toamnă, un rol deosebit se impune a fi acordat lucrărilor de **pregătire a însămînțărilor de primăvară**, în special arăturilor de toamnă. Efectuarea acestor lucrări la un nivel calitativ superior face necesară în primul rînd urgentarea lucrărilor de recoltat, astfel încît suprafețele eliberate să poată fi pregătite în mod corespunzător.

Respectarea cu strictețe a **epocii optime de semănat** pentru culturile cerealelor păioase se materializează într-un spor considerabil de producție la unitatea de suprafață. Această epocă diferă însă în funcție de zona agricolă și planta care urmează să fie semănată. Așa, de pildă, în sudul și vestul țării epoca optimă de semănat la cultura grîului este cu circa o săptămînă mai tîrziu decît în zona de nord. În cadrul acestor termene, soiurile de grîu cu capacitate mai redusă de înfrățire, precum și soiurile de orz și orzoaică se seamănă în prima parte a epocii optime, iar soiurile de grîu cu capacitate bună de înfrățire — în partea a doua a acestei epoci. Respectarea epocii optime de semănat asigură dezvoltarea corespunzătoare a plantelor pentru o bună iernare a acestora. Studiile de specialitate arată că însămînțarea mai timpurie a culturilor determină dezvoltarea mai puternică a plantelor pînă la venirea înghețului (uneori, în toamnele prelungite, chiar la înspicarea orzului), ceea ce contribuie la suportarea mai dificilă de către plante a condițiilor nefavorabile din timpul iernii. De asemenea, prin realizarea unui semănat mai timpuriu se creează condiții de dezvoltare a unor boli, cu influențe nefavorabile asupra dezvoltării ulterioare a plantelor și, în ultimă instanță, asupra viitoarelor producții. Pe de altă parte, întîrzierea semănatului contribuie la o dezvoltare incompletă a plantelor și la diminuarea înfrățitului, slăbirea rezistenței acestora la iernare, cu consecințe de asemenea negative asupra producției.

Atenția deosebită a specialiștilor, a tuturor lucrătorilor din agricultură este necesar să se îndrepte nu numai spre încadrarea lucrărilor de semănat în perioada optimă, ci și spre respectarea cu strictețe și a celorlalte verigi tehnologice. Dintre acestea, un rol deosebit îl au : **modul în care se execută semănatul, norma de sămînță și adîncimea de semănat.**

Între cele două limite (inferioară și superioară), norma de sămînță — exprimată prin numărul de boabe germinabile pe mp — variază în funcție de capacitatea de înfrățire a soiurilor, epoca de semănat, umiditatea solului și pregătirea patului germinativ.

Pe de altă parte, în scopul asigurării unor culturi viguroase și uniforme, un rol hotărîtor îl are și respectarea adîncimii de semănat. Conform recomandărilor de specialitate, în cazul tuturor cerealelor păioase adîncimea optimă de semănat este de 4—5 cm, indiferent de condițiile de umiditate sau de pregătire a patului germinativ. Respectarea adîncimii optime de semănat permite o răsărire rapidă și uniformă, dezvoltarea viguroasă a plantelor, iar nodul de înfrățire al culturilor se formează la adîncimea corespunzătoare pentru asigurarea unei bune rezistențe a plantelor la ger. De aceea, realizarea unei însămînțări la o adîncime cît mai uniformă constituie o premisă în obținerea unei culturi viguroase și de un înalt randament productiv la hectar.

Desfășurarea în bune condiții a lucrărilor din actuala campanie de toamnă impune măsuri urgente în toate unitățile și județele țării, în vederea eliberării tuturor suprafețelor ocupate de culturile agricole și pregătirea corespunzătoare a culturilor anului viitor. Ca atare, recoltarea, transportul și depozitarea roadelor toamnei trebuie să se desfășoare în ritm accelerat, prin mobilizarea la munca pe cîmp a tuturor locuitorilor de la sate. Pentru aceasta, urgentarea transportului și depozitării producției este necesar să se facă folosind la întreaga capacitate toate camioanele, remorcile și atelajele existente. Se cere respectat cu strictețe transportul întregii producții recoltate, reducînd în felul acesta procentul de pierderi cauzate de eventualele condiții atmosferice nefavorabile.

În **bazinele legumicole** ale țării se depun eforturi susținute în vederea grăbirii strîngerii produselor respective și urgentarea livrării acestora. Pentru ca ritmul de execuție a lucrărilor să se mențină la un nivel ridicat, este necesar ca, paralel cu recoltatul legumelor, să se efectueze și lucrarea de sortare a acestora, astfel încît produsele care îndeplinesc condițiile de calitate pentru consum în stare proaspătă să fie urgent încărcate și transportate pe piețele de desfacere ; produsele legumicole destinate industrializării trebuie transportate în vrac spre fabricile de prelucrare, asigurîndu-se ritmicitate în aprovizionarea acestora și înlăturîndu-se astfel pierderile cauzate de depreciere.

Acțiunea conjugată a tuturor factorilor care concură la strîngerea recoltelor acestei toamne și la pregătirea viitoarelor producții se cere mult intensificată, astfel încît randamentele medii la hectar să consemneze o evoluție mereu ascendentă — condiție esențială în realizarea unei mai bune autoaprovizionări a populației cu produse agroalimentare. Creșterea producțiilor medii și reducerea pierderilor au ca efect și sporirea considerabilă a rezultatelor economico-financiare ale unităților agricole, care se poate înfăptui respectînd cu strictețe toate cerințele tehnologice, începînd încă de la pregătirea corespunzătoare a patului germinativ și însămînțatul culturilor respective.

Gh. N. IOSIF

←

a producției medii de ouă pe găină. Pe fondul unor niveluri ridicate ale acestor indicatori (o depășire a efectivului cu 12,3% și a producției medii cu 4,3%), activitatea de producție a sectorului de rase ușoare a înregistrat în anul care a trecut o creștere substanțială, materializată printr-un spor semnificativ al rezultatelor economico-financiare. Pe ansamblul întreprinderii, veniturile obținute din activitatea de bază au crescut față de nivelul planificat cu circa 13%, creștere datorată în primul rînd nivelului ridicat al producției.

Față de toate aceste rezultate tehnico-economice, realizarea unor producții mai mari și mai eficiente este posibilă de înfăptuit în primul rînd printr-o furajare corespunzătoare a efectivelor de păsări. De aceea, **îmbunătățirea calitativă a rațiilor furajere se impune cu strictă acuitate.** Dacă în alte domenii ale zootehniei (în special la rumegătoare) efectul substituirii unor sortimente de nutrețuri este mai ușor de realizat fără a avea influențe semnificative asupra producției, în creșterea

Viorel CHIRIȚĂ
director
Gheorghe OLTEANU
economist-șef
Întreprinderea avicolă de stat Crevedia

(Continuare în pag. 22)

INFLUENȚA PROGRESULUI TEHNIC ÎN DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA AGRICULTURII ROMÂNEȘTI

REALIZAREA unei agriculturi moderne, intensive este una din preocupările permanente ale partidului și statului nostru, în amplul proces de revoluționare a agriculturii. Această profundă transformare reflectă înfăptuirea consecventă a politicii agrare judicioase, între ale cărei coordonate principale se numără crearea unei baze tehnico-materiale puternice, în concordanță cu nivelul producțiilor agricole planificate și cu orientările de perspectivă din fiecare etapă. Și în cincinalul următor, obiectivul fundamental în agricultură îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, proces care presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale.

În înfăptuirea sarcinilor de dezvoltare a agriculturii, un rol determinant îl joacă îmbunătățirea calitativă a întregii activități. Aceasta înseamnă, de fapt, perfecționarea continuă a tehnicii și tehnologiilor în vederea aplicării pe scară largă în producție a celor mai noi descoperiri științifice. Încă de la Congresul al IX-lea, care a marcat trecerea la o nouă etapă în politica agrară a partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia însemnătatea modernizării agriculturii, prin încorporarea științei și tehnicii, pentru progresul țării, precizînd că „**fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei nu se poate asigura nici făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, nici edificarea comunismului în patria noastră**". În etapa de față, înfăptuirea obiectivelor revoluției agrare stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului este hotărîtor condiționată de promovarea intensă a progresului științific și tehnic.

În perioada deschisă de cel de-al IX-lea Congres, partidul a pus în centrul politicii sale agrare realizarea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, care să folosească cele mai noi cuceriri ale științei agrozootehnice, pornind de la realitatea confirmată de experiența proprie ca și de cea a altor state că numai creînd o bază tehnică materială modernă, prin încorporarea progresului tehnico-științific, poate fi făurită o agricultură avansată, capabilă să asigure satisfacerea nevoilor multiple ale țării și creșterea viguroasă și multilaterală a economiei naționale.

Aplicarea cu consecvență a acestei orientări strategice a asigurat revoluționarea tehnică a agriculturii noastre, reflectată, în primul rînd, în făurirea unei puternice baze tehnico-materiale. Volumul, structura și diversitatea mijloacelor tehnice cu care au fost dotate unitățile agricole demonstrează potențialul material al economiei și al agriculturii socialiste, dar și capacitatea țărănimii noastre de a mînui o tehnică avansată. Pe această bază a fost posibilă sporirea producției agricole de circa 2 ori în perioada 1965—1983, în condițiile menținerii suprafeței agricole aproximativ la același nivel.

În același timp, politica statornică de promovare a progresului tehnic în producția agricolă a asigurat și reducerea decalajului față de țările cu agricultură dezvoltată. În ultimele 2 decenii, agricultura României a înregistrat un însemnat salt, trecînd de pe pozițiile periferice pe care le ocupa în Europa în privința mecanizării, chimizării, irigațiilor și altor mijloace tehnice, pe locuri apropiate sau comparabile cu ale unor țări cu agricultură modernă.

Largi perspective pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii a deschis Congresul al XII-lea al partidului, care a hotărît trecerea la **o nouă și profundă revoluție agrară**, a cărei coordonată de bază este aplicarea fermă a cuceririlor științei și tehnicii, mărirea aportului lor la sporirea producției agricole. Manifestare a revoluției tehnico-științifice contemporane în agricultură, noua revoluție agrară are menirea să schimbe din temelii caracterul agriculturii noastre, să transforme producția agricolă într-o aplicație la scară largă a științei agricole, să ducă la dispariția deosebirilor esențiale dintre munca agricolă și cea industrială.

Progresul tehnico-științific al agriculturii este conceput multilateral, într-o perspectivă amplă, care vizează toți factorii producției în armonia lor dialectică — mijloacele de producție (între care pămîntul ca element fundamental), științele agricole și forța de muncă. Problemele dezvoltării și utilizării bazei energetice au fost privite în strînsă corelație cu perfecționarea sistemei de mașini, iar acestea luate împreună cu nivelul științei agrozootehnice și gradul de calificare și organizare a forței de muncă. Agricultură noastră socialistă a fost încadrată cu un însemnat număr de specialiști al căror profil și pregătire profesională oferă premise pentru utilizarea corespunzătoare a mijloacelor tehnice de care dispun unitățile și aplicarea unor tehnologii fundamentate științific și eficiente.

Paralel cu perfecționarea tehnicii, partidul nostru a urmărit și îmbunătățirea tehnologiilor în pas cu exigențele revoluției tehnico-științifice. Programele de introducere a progresului tehnico-științific în agricultură au în vedere promovarea unui tip de progres tehnic, care înlăturînd neajunsurile unei agriculturi excesiv industrializate, determinate de consumuri materiale și energetice ridicate, să valorifice în mai mare măsură valențele agriculturii biologice, sporirea randamentelor. Concomitent se urmărește soluționarea problemelor legate de factorul uman și sînt luate în considerație implicațiile sociale ale promovării progresului științifico-tehnic.

Noi orientări în promovarea progresului tehnic

ACUMULĂRILE cantitative ce au avut loc în ultimele două decenii în baza tehnică materială a agriculturii, în pregătirea forței de muncă și în formarea de specialiști pentru producția agricolă au creat premisele trecerii la o nouă etapă de dezvoltare, preponderent calitativă, la accentuarea dezvoltării intensive a agriculturii, care constituie — așa cum prevăd hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R. — obiectivul principal al noii revoluții agrare în actuala etapă. În consens cu conținutul noii etape, vor evolua și direcțiile de promovare și afirmare a progresului științific și tehnic în agricultură, caracterizate prin **noi orientări.** Cuprinse în sistemul complex de programe care direcționează modernizarea agriculturii în etapa actuală, noile orientări pornesc de la investigarea multilaterală a cerințelor și a posibilităților economiei românești în actualul stadiu, de la tendințele și trăsăturile dezvoltării agriculturii în condițiile trecerii la o nouă treaptă, de la dialectica generală a factorilor de creștere economică, potrivit căreia tendința de limitare a resurselor extensive face loc factorilor intensivi, în care cercetarea științifică și progresul tehnic îndeplinesc rolul de ax central. Examinarea noilor orientări în promovarea progresului științific și tehnic în agricultură pune în evidență următoarele elemente caracteristice :

1 Pe prim plan se înscriu restricțiile de ordin energetic, care reclamă ca **producerea și utilizarea mijloacelor tehnice să se realizeze cu un consum minim de energie.** Concepția de fabricație și tehnologiile de folosire a tractoarelor și mașinilor agricole, ca și a celorlalte elemente de progres tehnic sînt reorientate în concordanță cu cerințele economisirii energiei, cu diminuarea input-urilor energetice din afara sistemului agriculturii. Sistema de tractoare și mașini agricole va cuprinde agregate combinate, cu mare capacitate de lucru, multifuncționale, care pot fi folosite la executarea simultană a mai multor lucrări. Potrivit unor calcule, noua concepție în proiectarea, fabricarea, exploatarea și întreținerea tractoarelor și mașinilor agricole va asigura economii semnificative de combustibil și energie. Consumurile specifice de combustibil se vor reduce cu pînă la 15% la lucrările solului, cu pînă la 12% la lucrările de recoltare și cu pînă la 15% la cele de preparare a hranei animalelor. Totodată, este necesară și diversificarea bazei energetice proprii prin punerea în valoare a unor surse neclasice de energie ca : biogazul, energia solară, eoliană etc., care vor diminua necesarul de energie convențională al agriculturii.

2 Utilizarea rațională a întregului fond funciar și mărirea potențialului său productiv, ceea ce determină **prioritatea îmbunătățirilor funciare**, cu toată gama de lucrări cuprinse în Programul național de realizare a unor recolte sigure și stabile, care mobilizează o parte însemnată a efortului investițional și de muncă în actualul deceniu. În strînsă legătură cu această cerință sînt reconsiderate și tehnologiile de cultură a plantelor și sistemul de alimentație a unor specii de animale, îndeosebi bovine și ovine. Realizarea programului național funciar implică studierea și aplicarea de noi soluții privind fertilizarea și ameliorarea solurilor, eficiența irigațiilor, valorificarea superioară a terenurilor situate în pantă și a celor nisipoase, folosirea de soluții constructive economicoase în amenajarea și exploatarea sistemelor de îmbunătățiri funciare.

3 Creșterea producției vegetale pe cale preponderent intensivă, de unde decurge necesitatea **accentuării aportului elementelor de progres tehnic care acționează direct asupra măririi randamentelor** la hectar, cum sînt lucrările de îmbunătățiri funciare, irigațiile îndeosebi, fertilizarea solului în vederea sporirii capacității sale productive pe baza unei concepții noi privind folosirea îngrășămintelor chimice în asociere cu cele organice, soiurile și rasele cu valoare biologică ridicată, tehnologiile și asolamentele fundamentate științific, utilizarea rațională a substanțelor chimice poluante, limitarea influenței negative a factorilor naturali. În zootehnie, capătă prioritate îmbunătățirea fondului genetic, mai ales la bovine și ovine, crearea de rase rezistente la boli, cu capacitate sporită de conversie a hranei, perfecționarea tehnologiilor de creștere și îngrășare, aplicarea unei concepții noi de exploatare, care îmbină metodele intensive cu cele semiintensive și tradiționale în scopul valorificării resurselor locale și sporirii randamentelor medii.

4 Îmbinarea în proporții noi a mijloacelor de mecanizare a lucrărilor, care contribuie la economisirea muncii vii, cu celelalte elemente de progres tehnic care **măresc perioada de ocupare și gradul de folosire a forței de muncă**, a cărei reținere și stabilizare în agricultură constituie un obiectiv de seamă al etapei actuale. Un rol important pot avea aici îmbunătățirea structurii de ramură a agriculturii și dezvoltarea multilaterală, adoptarea la nivelul unităților a unui profil mixt de producție, extinderea activităților prelucrătoare și, în general, a unor lucrări care solicită un consum mai mare de forță de muncă. Direcțiile în care vor evolua factorii de progres tehnic trebuie să asigure o proporție mai apropiată de realitățile agriculturii noastre între munca mecanizată și cea manuală, să elimine sau să limiteze substituirile costisitoare de forță de muncă. În același timp, se impune promovarea mai intensă a direcțiilor de progres tehnic care solicită în mai mare măsură o muncă complexă, calificată, care contribuie la sporirea producției agricole și mărirea eficienței acesteia, la creșterea pe această bază a veniturilor lucrătorilor, element de maximă însemnătate în stabilizarea forței de muncă în agricultură.

5 **Îmbinarea tehnologiilor moderne cu perfecționarea sistemelor clasice mai puțin consumatoare de energie și alte materiale** nepoluante, precum și adecvarea lor la condițiile specifice din fiecare zonă, corelarea tehnologiilor aplicate cu particularitățile celorlalți factori de progres tehnic utilizați. O direcție a progresului tehnic ce se cere a fi promovată mai insistent este fertilizarea mixtă, organo-minerală, care asigură însemnate sporuri de producție cu cheltuieli reduse, contribuind în același timp și la îmbunătățirea mediului ambiant. Pe o linie similară se înscrie și aplicarea unei rotații adecvate a culturilor, în care leguminoasele să dețină o pondere corespunzătoare. Importante sînt și aplicarea sistemului de fitoprotecție și combaterea integrată a dăunătorilor, pentru diminuarea tratamentelor fitosanitare — care sînt mai scumpe și pot avea, în unele situații, efecte negative asupra ecosistemului.

6 **Corelarea ritmului de perfecționare tehnică a diferitelor verigi ale circuitului produsului agricol** — producție, transport, depozitare, conservare, prelucrare, inclusiv diverse servicii pentru producția agricolă (aprovizionare, asistență tehnică și științifică, furnizarea de energie, apă etc.). Cu respectarea anumitor priorități impuse de obiectivele etapei, procesul de modernizare tehnică trebuie să cuprindă toate subsistemele complexului agroalimentar, ca o condiție esențială pentru valorificarea avantajelor progresului științific și tehnic și ridicarea eficienței muncii agricole. Este știut că necorelările în ridicarea nivelului tehnic al diverselor procese sau lucrări generează decalaje cu efecte negative asupra întregii activități. Evitarea dezechilibrelor presupune atît o concepție unitară asupra complexității producției agricole, cît și dozarea efortului investițional pe diferite verigi ale acesteia.

7 **Îmbunătățirea raportului dinte înzestrarea tehnică a forței de muncă și nivelul productivității muncii.** Tendința de creștere mai rapidă a gradului de dotare tehnică a lucrătorilor agricoli, ca urmare a sporirii investițiilor destinate agriculturii, în comparație cu eficiența muncii acestora este necesar să se atenueze și să facă loc treptat unei direcții de creștere mai accentuată a productivității muncii. Pe această bază sînt posibile sporirea valorii nou create în agricultură și mărirea aportului acestei ramuri la creșterea venitului național. Aceasta implică o îmbinare optimă a factorilor de progres tehnic, în care mijloacele investiționale să se aplice în asociere cu cele neinvestiționale, folosirea căilor de progres tehnic care au efect direct asupra sporirii randamentelor — cum sînt administrarea de îngrășăminte, ameliorarea materialului biologic, irigațiile — cu cele care contribuie la creșterea productivității muncii și îmbunătățesc calitatea produselor, ridicarea pregătirii profesionale a lucrătorilor agricoli pentru a asigura utilizarea corespunzătoare a mijloacelor tehnice. Cerința îmbunătățirii raportului dintre dotarea tehnică a forței de muncă și productivitatea muncii derivă din necesitatea făuririi unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, care implică sporirea producției agricole pe baza progresului științific și tehnic și, deci, ridicarea gradului de satisfacere a necesităților societății de produse agricole, în condițiile economisirii muncii sociale.

Perfecționări în conținutul muncii, în structurile organizatorice și de conducere

ÎNCORPORAREA progresului tehnic în agricultură se înscrie organic în procesul amplu de perfecționare a tuturor laturilor activității agricole. În virtutea interdependențelor dintre tehnic, organizatoric, economic, social, progresul tehnico-științific determină mutații și perfecționări în conținutul muncii, în structurile organizatorice și de conducere, în mecanismul de funcționare a agriculturii.

Asimilarea progresului tehnic prin mecanizare, electrificare, chimizare, lucrări pedoameliorative schimbă esențial conținutul muncii agricole, care devine tot mai complex și cu un grad de calificare tot mai ridicat. Sub impactul progresului tehnic, procesul muncii își pierde treptat caracteristicile tradiționale, bazate pe munca manuală și metode empirice, dobîndind trăsături noi, ce impun noi cerințe față de calitatea forței de muncă, de competența profesională a lucrătorilor agricoli. Are loc apropierea proceselor de muncă din agricultură de cele din industrie. O dată cu aceasta se schimbă locul și funcțiile lucrătorului în producția agricolă. În condițiile dotării tehnice ridicate a forței de muncă, ale folosirii soiurilor și hibrizilor de mare productivitate, ale creșterii capacității productive a solului, lucrătorul agricol trebuie să aibă cunoștințe profesionale variate. El trebuie să cunoască tehnologiile de producție, să știe să exploateze mașinile, să asigure întreținerea și reglarea lor. O parte din funcțiile muncitorului agricol, determinate de mînuirea tehnicii moderne, solicită, cu prioritate, eforturi intelectuale și reducerea eforturilor fizice grele. Astfel, munca agricolă se apropie de cea industrială nu numai prin înzestrarea tehnică și funcții, ci și prin conținut, prin specificul efortului depus.

Încorporarea progresului tehnic în agricultură are implicații ample și asupra organizării și conducerii producției agricole, impunînd perfecționarea structurilor și în acest plan, la nivel macro- și microeconomic. În conceperea teoretică a direcțiilor progresului tehnic, ca și în acțiunile practice, măsurile de modernizare tehnică au fost corelate cu cele de perfecționare a organizării conducerii. Structurile organizatorice adoptate în ultimii ani, din inițiativa și sub îndrumarea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se fundamentează pe conceptul de integrare agroindustrială, care are în vedere dezvoltarea unitară a tuturor unităților agricole din cadrul unui consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist, indiferent de forma de proprietate, valorificarea superioară a resurselor existente și ridicarea gradului de prelucrare a lor pe plan local.

Procesul de perfecționare a structurilor organizatorice și de conducere s-a desfășurat și în profil teritorial, proces ce s-a realizat pe baza conceptului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, a cărui aplicare duce la creșterea răspunderii organelor locale în conducerea și organizarea producției agricole, la dezvoltarea autonomiei lor în cadrul conducerii unitare a economiei pe baza planului național unic.

În etapa actuală de dezvoltare a agriculturii, odată cu perfecționarea tehnicii, a organizării și conducerii agriculturii, partidul pune un accent deosebit pe îmbunătățirea mecanismului de funcționare a acestei ramuri, urmărind desfășurarea întregii activități pe baza cerințelor legilor economice, așezarea raporturilor dintre unitățile agricole și dintre agricultură și industrie pe principii economice, sporirea cointeresării și răspunderii producătorilor agricoli.

Conceput într-o viziune unitară, ansamblul măsurilor de perfecționare a organizării, conducerii și a mecanismului de funcționare a agriculturii este menit să asigure cadrul necesar promovării susținute și eficiente a progresului tehnic și științific, coordonată de bază a modernizării agriculturii în concordanță cu progresul societății românești, prefigurat de hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului nostru.

dr. Costache SANDU
dr. Ileana STĂNESCU
dr. Letiția ZAHIU

D 646

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Evoluții în procesul de reglementare pe baze multilaterale a relațiilor comerciale internaționale

2. În deceniul șapte, în plină expansiune a comerțului internațional, considerată ca deschizătoare a unei noi ere de prosperitate, teoreticieni și economiști lucizi avertizează deja asupra necesității restructurări relațiilor comerciale internaționale pe baze noi. Avertismentul se întemeia pe faptul evident că expansiunea amintită generase de la bun început dezechilibre în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare „obligate" să participe de pe poziții inegale cu țările dezvoltate, atît la avantajele comerțului, cît și la activitățile Acordului General pentru Comerț și Tarife (G.A.T.T.).

În acest context, crearea UNCTAD reprezintă, fără îndoială o „ruptură" față de G.A.T.T., întrucît crearea sa marcase începutul unui proces care dădea glas necesității de restructurare a relațiilor comerciale internaționale, de o manieră cît de cît corespunzătoare etapei afirmării și consolidării independenței unui număr crescînd de țări care s-au eliberat de jugul colonial. Această restructurare s-a dorit într-un cadru instituțional evident mai larg decît cel oferit de G.A.T.T puternic dominat de interesele țărilor dezvoltate : „Simpla enunțare a principiului echității, lichidării subdezvoltării și progresului comun al omenirii — reflectat în numeroase documente adoptate la UNCTAD — a constituit o importantă spărtură în ideologia acțiunii libere a forțelor pieței pe arena internațională așezată la temelia G.A.T.T." [1]).

Evoluțiile ulterioare ale rupturii GATT—UNCTAD nu reprezintă, din păcate, mersul spre soluționarea crizei instituționale a reglementării pe baze noi a relațiilor comerciale internaționale. Din contră, ele vor reflecta o permanentă tensiune, în principiu între două grupuri de țări, tensiune a cărui substrat constă în speranța puterilor imperialiste că oprind sau punînd la discreția lor procesul de dezvoltare a țărilor sărace, menținînd integral mecanismele de piață în relațiile economice dintre state, amplificînd cheltuielile militare, antrenînd întreaga omenire în cursa înarmărilor și multiplicînd focarele de tensiune, își vor ușura politica de acaparare a noi zone de influență, își vor consolida pozițiile de forță și dominare pe arena internațională.

Desigur, în cele două decenii care s-au scurs de la UNCTAD I nu pot fi negate unele îmbunătățiri în mecanismul relațiilor comerciale internaționale (vezi SGP), dar insistența cu care țările dezvoltate și-au promovat și protejat propriile interese, a făcut ca aceste îmbunătățiri să devină efemere. Etapele procesului de anihilare treptată a efectelor acestor îmbunătățiri, sintetizate într-o lucrare a Institutului de Economie Mondială, sînt bine cunoscute. Într-o ordine relativ cronologică ele constau din : renunțarea treptată sau golirea de conținut a pricipiului convenit la UNCTAD II privind modul de elaborare, structurare și implementare a schemelor naționale de funcționare a S.G.P. ; accentuarea cu orice ocazie de către țările dezvoltate donatoare a caracterului temporar al S.G.P. ; operări în sensul restrîngerii practice a schemelor S.G.P. în condițiile în care și așa ele nu dădeau satisfacție deplină exporturilor de produse manufacturate din țările în curs de dezvoltare ; anihilarea practică a unor elemente esențiale din ansamblul de măsuri care ar fi trebuit să dea viață „programului integrat al materiilor prime" adoptat la UNCTAD IV ; refuzul de a accepta îmbunătățiri în mecanismul transferului tehnologic în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, de a reglementa activitatea companiilor transnaționale în domeniu ; în sfîrșit respingeri repetate de propuneri ale țărilor în curs de dezvoltare, atitudine care a blocat însăși funcționarea mecanismului noii organizații. Semnificative în acest sens sînt eșecurile înregistrate de UNCTAD V și UNCTAD VI [2]).

Pe planul tipurilor de instituționalizare a relațiilor economice internaționale asistăm însă și la o confruntare între multilateralism și bilateralism. Avem în vedere o criză, în egală măsură, în teoria și practica instituționalizării, întrucît au loc modificări nu numai în conținutul concepțiilor, ci și în percepția acestora. Multilateralismul este brăzdat din ce în ce mai mult de excepții îngustîndu-i semnificația, după cum bilateralismul din excepție are tendința de generalizare. De asemenea, noțiunea de reciprocitate, ca precept al tipurilor de instituționalizare multilaterală sau bilaterală, capătă un conținut nou însă nu prin noutate ci prin reîntoarcere la semnificația anilor '30.

Pe planul principiilor și chiar a mecanismelor de disciplinare a relațiilor economice internaționale, avînd ca obiectiv facilitarea comerțului internațional, asistăm la treptata diminuare a semnificației principiului națiunii celei mai favorizate și implicit la subminarea acestuia.

Iată cum un tip de disciplină convenită în relațiile comerciale internaționale la care au aderat marile puteri comerciale într-un moment de expansiune euforică, tocmai pentru că le satisfăcea interesele la un moment dat, s-a menținut — un fel de a spune — atît timp cît le-a adus avantaje. Din momentul în care avantajele s-au transfor-

[1]) Costin Murgescu : „Comerțul internațional, expresia unei crize globale", în Tendințe actuale ale comerțului internațional, București, 1984, p. 88.

[2]) Costin Murgescu, op. cit. p. 88.

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 41 1985

mat în dezavantaje, disciplina a suferit în mod obiectiv o erodare dictată în primul rînd de aceste puteri.

Astfel, fundamentul crizei instituționale a actualului sistem de comerț internațional este nu numai intrinsec sistemului, ci și legat de evoluțiile din afara acestuia spre noi realități, față de care s-ar fi impus o continuă adaptare și armonizare. Natura diferitelor cauze se explică în virtutea faptului că interesele comerciale ale țărilor dezvoltate reprezintă doar o fațetă a intereselor lor economice, politice și militare în strînsă condiționare reciprocă.

In această optică, recrudescența protecționismului, ca una din expresiile crizei sistemului de comerț, nu reflectă în primul rînd sau neapărat numai o modificare de atitudine față de așa-zisul sistem liberal de comerț, ci un proces mult mai complex și anume schimbările importante, în condițiile de criză generală pe care le oferă economia mondială, în dezvoltarea diviziunii internaționale a muncii, condiții care au modificat, de asemenea, în mod obiectiv distribuția relativă inițială a avantajelor ce decurg din comerțul internațional.

Astfel, comportamentul S.U.A., de exemplu, față de instituționalizarea relațiilor comerciale internaționale își dezvăluie esența cu claritate. De la „campionul unui sistem de comerț liberal" care au fost imediat după al doilea război mondial, evident prin prisma intereselor unei economii care domina lumea atunci, tot S.U.A. a fost aceea care a revendicat primele excepții în GATT. În 1955, S.U.A. cer excluderea produselor agricole din disciplina convenită aducînd serioase prejudicii nu numai credibilității în campionul „comerțului liber", dar și în poziția GATT în fața tuturor țărilor lumii, părți contractante și necontractante. În 1957, Japonia este nevoită să accepte pentru prima dată autocontrolul în exporturile de textile către S.U.A., la cererea acestora. După cinci ani se încheie Aranjamentul pe termen lung în ceea ce privește comerțul internațional cu bumbac și textile, înlocuit în 1974 cu Acordul Multi-Fibră, iar această cazuistică continuă inclusiv în virtutea unor articole ale statutului GATT definind anularea concesiilor, măsurile de salvgardare, procedurilor antidumping etc.

Privind retrospectiv, ne dăm seama că rădăcinile crizei instituționale ale sistemului de comerț internațional nu se pot localiza în timp la momentul „ruperii" GATT—UNCTAD, ele fiind chiar mai vechi și antrenate de chiar comportamentul țărilor dezvoltate.

Încă din perioada imediat care a urmat celui de al doilea război mondial au apărut „condiții atipice" de dezvoltare cu probleme structurale ale sistemului economic capitalist, dar care rămînînd mascate de ritmurile înalte ale creșterii economice și a comerțului internațional au făcut ca manifestarea „la vedere" a crizei să fie cu atît mai explozivă.

Erodarea disciplinei în cadrul sistemului de instituționalizare a comerțului reflectă încă o dată în plus că acordul țărilor occidentale industrializate, atît pentru concepția GATT cît și ulterior cea a UNCTAD, nu a fost nicidecum călăuzit de un ideal măreț în care să fie cuprinse toate țările. Din contra, țările dezvoltate au perseverat în ignorarea adîncirii diviziunii internaționale a muncii și a consecințelor ei. Această realitate continuă să fie privită în continuare, prin prisma îngustă a teoriei costurilor comparative, deși există evidențe de reacții ale acestora constînd în instituirea de măsuri protecționiste în afara teoriei menționate.

dr. **Napoleon POP**

Arbitraj valutar

Contracte financiare la termen („Financial Futures")

Volatilitatea ratelor de dobîndă a devenit în ultimii ani un factor major al vieții financiare. „Prime Rate"-ul, dobînda de bază la dolari în S.U.A. a atins 12% în 1974, a scăzut la 6% în 1976, a atins 15 3/4% în 1979 și 20% în aprilie 1980 apoi în cursul verii aceluiași an a scăzut la 10% pentru ca în decembrie 1980 să atingă 21 1/2%. Această fluctuație nu exista acum 25 ani sau chiar acum 15 ani. În 1965 „prime rate"-ul era 5 1/4% și nu s-a modificat niciodată în cursul anului, în 1966 și 1967 a fost 6% și s-a modificat de cîte 3 ori pe an, dar în 1980 anul recordului de 21,5% rata preferențială s-a modificat de nu mai puțin de 42 ori.

În aceste condiții, toată comunitatea financiară ca și toți cei responsabili pentru fluxul de fonduri monetare din întreaga economie monetară au început să fie preocupați de asigurarea unei protecții împotriva acestor fluctuații „sălbatice" cum nu de puține ori au fost numite.

Inventarea, dacă se poate spune așa, a pieței financiare la termen aparține bursei și comunității financiare din Chicago și datează din 1975 odată cu înființarea primului contract de dobînzi la termen.

Ulterior, piața s-a extins la New York, Londra, recent la Singapore, dar Chicago continuă să dețină monopolul în ceea ce privește volumul și diversitatea contractelor.

Un contract financiar la termen este definit ca un contract al cărui preț la termen fluctuează în funcție de dobînda de moment.

Ca și pentru alte instrumente financiare la termen, contractul reprezintă obligația de a cumpăra sau vinde o anumită marfă într-un anumit moment și la un preț stabilit prin „strigare deschisă" (open outcry) într-o piață oficial organizată.

Contractele la termen sînt standardizate. Astfel contractul de 3 luni eurodolar are valoare fixă de $ 1 000 000, lunile de livrare martie, iunie, septembrie, decembrie, scadența totdeauna a 2-a zi de miercuri din lunile respective, cotație la un moment dat 91 care de fapt reprezintă o translație a dobînzii de 9% într-un preț exprimat față de 100. (100—9 = 91). Dacă dobînda scade la 8,5% prețul va deveni 100—8,5 = 91,5. Diferit față de piețele valutare în care dobînda, scadența, prețul și cantitatea trebuie bine definite, în piețele contractelor la termen există o singură variabilă : prețul.

Principiul de bază a acestor „financial futures" este faptul că dobînda, costul creditului cu alte cuvinte poate fi exprimată ca orice alt preț al oricărei alte „mărfi comerciale".

Prețul variind, prin vînzarea și cumpărarea diverselor contracte cotate pe piață se poate atinge scopul dorit (realizarea de cîștiguri sau acoperirea unor contracte comerciale). Costurile implicate de operațiuni în piața contractelor la termen sînt de două feluri :

— costuri directe care sînt de fapt comisioane încasate de membrii bursei care execută ordinele clienților ;

— margine care este încasată de organul centralizator al pieței, casa de clearing care asigură derularea normală a operațiunilor și îndeplinirea obligațiilor de către participanți.

La fiecare operație încheiată atît cumpărătorul cît și vînzătorul contractului sînt obligați să depoziteze o sumă procentuală la casa de clearing, ca siguranță împotriva unor mișcări adverse a prețurilor. Nivelul minim al acestora („initial margin") este fixat de casa de clearing și reflectă volatilitatea instrumentului respectiv. Ea variază între 0,2—3% din valoarea contractului. Deoarece prețurile

fluctuează în timpul zilei, suma zilnică a cîştigului (sau pierderii) de valoare a contractelor existente (variation margin) se deduce sau se adaugă la marginea iniţială. Efectul este că, practic, pentru a păstra intactă marginea iniţială, orice pierdere trebuie imediat acoperită. Trebuie remarcat că marginea nu este de fapt un cost, ea fiind recuperată în întregime dacă operaţia s-a încheiat cu cîştig. Ea reprezintă numai o măsură obligatorie, de siguranţă contra unor mişcări ale preţului în condiţiile în care în piaţă există şi elemente speculative.

In afară de contracte fixe de dolari, lire sterline, mărci, yeni pe diferite perioade există contracte pentru obligaţiuni (bond-uri, emisiuni guvernamentale etc.) Aceste contracte trebuie privite prin prisma relaţiei dintre dobîndă şi preţ, relaţie invers proporţională care stă la baza mecanismului funcţionării pieţei la termen. Pentru exemplificare putem considera o obligaţiune de $ 1.000 care poartă o dobîndă de 8% şi o scadenţă finală de 20 ani. Obligaţiunea produce 80 dolari pe an şi valoarea sa iniţială („face value") de $ 1.000 va putea fi încasată în termen de 20 ani. Dacă în viitor apar obligaţiuni similare care plătesc 9%, cele de 8% de mai sus vor scădea în preţ pînă cînd vor fi capabile să producă şi ele tot 9% pentru a fi competitive în piaţă.

Formula de calcul este simplă. Pentru a afla preţul nou al obligaţiunii : masa dobînzii anuale/dobînda curentă = 80/0,09 = $ 888,88 .

Deci pentru a fi competitiv bond-ul (obligaţiunea) trebuie să se reducă preţul de la $1.000 la 888,88 $, adică să se vîndă în discount. Dacă însă dobînzile scad şi noile obligaţiuni aduc numai 7% prin acelaşi calcul se ajunge la noul preţ al bond-ului ca fiind 80/0,07 = $ 1.142,86 caz în care el face premium faţă de preţul iniţial de emisiune.

Un alt contract care este cotat pe piaţa din Chicago este cel de „hîrtie comercială" (trată) la 30 şi 90 zile. Valoarea fixă (face value) pentru hîrtia de 90 zile este de 1 mil. $, iar pentru cea de 30 zile este de 1 mil. $. Trata comercială este, după cum se cunoaşte, o obligaţie de plată vîndută pe piaţă, la nevoie, la un preţ mai mic decît valoarea sa. Pentru emitenţi principalul avantaj al folosirii acestui instrument este legat de economia de timp realizată : scadenţele pot merge de la 5 zile la 270 zile, dar comercializarea tratelor înainte de scadenţă duce la lichiditate în avans. De asemenea finanţarea pe această cale este mai ieftină ca cea oferită de băncile comerciale.

Pentru investitor, cumpărătorul de trate, aceasta reprezintă o investiţie cu risc mic şi cu un posibil cîştig mai mare decît alte instrumente pe termen scurt.

Ambele contracte menţionate, pentru piaţa din Chicago, trebuie să cuprindă trate comerciale ale unor companii de prim rang (notate cu A1 de către Moody's sau cu P1 de către Standard and Poor's) respectiv cele mai înalte grade de bonitate acordate de cele două renumite instituţii specializate de mai sus. Există 40 de companii care emit trate pentru contractul de 90 zile şi 4 pentru cel de 30 zile.

Ambele contracte au preţuri fixe pe bază de indice (100 minus rata scontului pentru trata comercială respectivă). Pentru ambele contracte un pip în preţ sau un „basis point" care de fapt reprezintă a patra zecimală a preţului are valoarea de 25 $. $ 1000000 × 0,0001 × 90/360 = 25 — pentru trate la 90 zile şi $ 1000000 × 0,0001 × 30/360 = 12 $ — pentru trate la 30 zile).

Piaţa contractelor la termen, aşa cum s-a menţionat are puternice tendinţe speculative. De aceea operatorii din această piaţă (chiar dacă nu sînt speculatori) trebuie să analizeze foarte atent propria capacitate financiară în vederea obţinerii protecţiei necesare în cazul unor mişcări nefavorabile a preţurilor. Există o strategie a modului de operare în această piaţă care constă în respectarea principiului de bază că investiţia nu trebuie să se rezume la o singură operaţie de valoare mare, ci la mai multe, de valori mai mici, operaţii deschise succesiv pe măsura acumulării de profituri din cele deschise anterior. Există în acest sens diverse genuri de abordare a operaţiilor.

Un „scalper" îşi va concentra atenţia asupra unei fluctuaţii minime a preţului, deschizînd şi închizînd succesiv cît mai multe operaţii. „Day traderul" îşi concentrează efortul pe tendinţa zilei respective, încercînd să cumpere la cel mai jos preţ şi să vîndă la cel mai înalt, teoretic lucrînd o singură operaţie, sau în orice caz mult mai puţine decît scalperul.

„Position trader" este genul de operator care, după deschiderea unei operaţii, aşteaptă zile, săptămîni sau chiar luni, înainte de a o închide, mizînd pe tendinţa majoră a preţului în acea piaţă pentru o perioadă mai lungă.

„Spreaderul" este caracterizat de faptul că încearcă să analizeze cererea şi oferta şi corelaţia dintre ele, între mai multe pieţe. Cînd apar neconcordanţe el renunţă la un instrument (3 luni eurodolar) şi trece în altul (3 luni marcă).

Un alt mod de clasificare al operaţiilor din piaţa contractelor la termen, fie că este vorba de operaţiuni comerciale sau speculative, este acela al clasificărilor după metoda de analiză :

1. Metoda de analiză fundamentală studiază economico-financiar factorii de influenţă a preţurilor. Analistul din această categorie încearcă să pună toţi aceşti factori într-un model care să ofere evoluţia viitoare a preţului instrumentului financiar folosit. Politica guvernamentală, factorii economico-financiari generali (produs social, preţuri, balanţe comerciale sau de plăţi, deficit bugetar, şomaj, inflaţie etc.) ca şi diverse alte aspecte necuantificabile ale economiei sînt analizaţi de acest gen de operatori. Limitările generate de acest sistem sînt cele datorate erorilor statistice sau modului de interpretare subiectiv al indicatorului publicat.

In această categorie intră, de exemplu, analiza politicii monetare a FED-ului, prescurtarea de la Federal Reserve Bank, banca centrală a S.U.A. Scopul declarat al politicii monetare a băncii centrale americane este controlul creşterii economice, stabilitatea preţurilor şi reducerea şomajului.

Într-o perioadă de recesiune FED-ul va stimula creditul mărind masa monetară în circulaţie. Dobînzile vor scădea, vor apare fonduri disponibile pentru expansiunea economică, şomajul scade.

Intr-o perioadă de avînt economic FED-ul va acţiona în sens invers, încercînd să micşoreze masa monetară care duce la tendinţe inflaţioniste. Printr-un organ specializat (Federal Open Market Commitee) FED-ul controlează o parte din protofoliul guvernamental de obligaţiuni. Cumpărînd sau vînzînd aceste obligaţiuni pe piaţă FED-ul măreşte sau micşorează rezervele depozitate obligatoriu la el de către băncile comerciale. Efectul se răsfrînge asupra dobînzilor cotate de bănci, care evident, influenţează politica clienţilor comerciali ai băncilor, deci, implicit se ajunge la miezul economic al problemei. FED-ul mai are la îndemînă şi alte metode cum ar fi „discount rate" (o dobîndă de bază care se aplică la împrumuturile pe care FED-ul le acordă băncilor comerciale), sau „rezerva minimă", o rezervă de fonduri care trebuie depozitată obligatoriu de către bănci la FED, pentru care nu se bonifică dobînzi.

Pe lîngă cele de mai sus, un analist va considera şi alţi indicatori economici mai puţin importanţi la prima vedere, dar care, de multe ori au efecte nescontate în piaţă : diverşi indici agregaţi ai preţurilor pe economie, indici de expansiune în domeniul investiţiilor, diverşi indici sociologici etc.

2. Analiza tehnică se bazează pe studierea diverselor grafice ale evoluţiei trecute a preţurilor din acea piaţă. Această metodă se bizuie pe ideea acreditată că evoluţia preţurilor urmează anumite tendinţe care se repetă periodic. Analiza „chart"-urilor (graficelor evoluţiilor trecute) implică studierea evoluţiei preţurilor la diverse momente în trecut, imediat după sau în momentul apariţiei unor factori de influenţă. De exemplu, la publicarea unor cifre de masă monetară săptămînală preţul poate varia mult comparativ cu ziua precedentă. Studiind diversele evoluţii anterioare se poate avea un model de evoluţie viitoare. Se încearcă într-un fel cuantificarea unor reacţii de natură psihologică prin studierea lor aposteorică.

Tot la acest capitol trebuie amintită o tehnică des folosită denumită „spreading" care constă în cumpărarea şi vînzarea simultană a două contracte pentru date viitoare diferite. Datele mai apropiate se numesc „nearbys", cele mai depărtate „deferreds". Factorul de bază în acest gen de tehnică de operare este prezumţia că diferenţa între cele două preţuri ale celor două contracte (spread-ul) se poate mări (bull spread) sau micşora (bear spread) independent de evoluţia fiecăruia dintre cele două preţuri luate individual. Există două feluri de spead-uri.

1. Intra commodity — spread-ul dintre date viitoare de livrare diferite ale aceluiaşi instrument (de exemplu) :

1 MARTIE

Se cumpără contractul X — 1 dec. 1984 la 69,26	Se vinde contraxtul X de 1 mar. la 70,18.

14 IUNIE

Se vinde contractul X de 1 dec. 1984 la 81,72. Cîştig : 11,96.	Se cumpără contractul X — 1 mar. la 81,15. Pierdere 10,97.

Diferenţa dintre pierdere şi cîştig este favorabilă.

2. Inter commodity — spread-ul pentru aceeaşi dată de livrare viitoare, dar pentru contracte diferite, de exemplu:

1 AUGUST

Vinde contract Y — 1 dec. 1984 la 75,19.	Cumpără contract Z — 1 dec. 1984 la 73,19.

15 SEPTEMBRIE

Cumpără contract Y — 1 dec. 1984 la 72,19. Cîştig : 3,00.	Vinde contract Z — 1 dec. 1984 la 71,25. Pierdere 1,94.

Diferenţa dintre pierdere şi cîştig este din nou favorabilă.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Marketing

Piaţa vinului

Situaţia Franţei

2. Franţa este o ţară cu vocaţie pentru viticultură. Ea are 1.090.000 hectare de vii şi produce 60 de milioane de hectolitri de vin, ceea ce reprezintă 10 la sută din producţia sa totală agricolă şi sursa excedentului de 6 miliarde de franci în comerţul exterior cu produse agricole francez în 1980. Sectorul vinurilor de masă, care reprezintă trei sferturi din volumul producţiei, este situat în zona mediteraneană „Midi" (în sud) şi cunoaşte o stare de permanentă criză.

Această criză a industriei viticole este generată în principal de creşterea randamentelor, dublată de o scădere a consumului care nu este însă compensată prin creşterea exporturilor, cît şi de menţinerea importurilor de vinuri. Oferta este superioară cererii ; preţurile la producător se degradează, antrenînd o scădere a veniturilor acestora.

Problemele de distilare şi de stocare au determinat începînd cu 1973 adoptarea unor măsuri naţionale de intervenţie, vizînd următoarele :

— reconvertirea calitativă a vinurilor de masă (promovarea vinurilor de calitate şi necupajate) ;
— limitarea ajutoarelor în funcţie de randament ;
— reamplasarea viilor pe dealuri şi coline ;
— creşterea gradului alcoolic minim ;
— crearea unei noi categorii : „vinurile de regiune" care rămîn totuşi „vinuri de masă".

Cu toate acestea dificultăţile se menţin datorită creşterii randamentelor şi scăderii consumului.

Organizarea pieţelor este din ce în ce mai mult legată de modernizarea structurilor şi circuitelor precum şi de acordurile intraprofesionale între producători şi distribuitori.

Scăderea consumului de vinuri în Franţa

Francezii beau din ce în ce mai puţin. Vinul rămîne băutura lor preferată după apă şi ei rămîn primii consumatori din lume. Scăderea consumului însă, începută după cel de al doilea război mondial, s-a accelerat în ultimii ani. Previziunile nu întrevăd nici o redresare, în pofida eforturilor producătorilor de a revitaliza piaţa prin lansarea unor produse noi şi prin condiţionări adecvate. Singură creşterea exporturilor atenuează oarecum restrîngerea pieţii interne.

Deşi francezii şi-au redus consumul de vin, preferinţele lor se îndreaptă totuşi către vinuri de o calitate mai bună. Scăderea consumului afectează mai ales vinurile de masă (vinurile destinate consumului curent şi vinurile de regiune). Cu 20 de ani în urmă 90 la sută din vinul consumat era vin de masă pentru ca ponderea sa în consum să scadă la 80 la sută în 1978—1979 şi la 76 la sută în 1982—1983. Vinurile fine, de calitate superioară sau cele produse în anumite regiuni renumite sînt consumate din ce în ce mai mult şi ajung astăzi la peste 24 la sută.

Autoconsumul s-a redus mult, mai ales pe măsură ce numărul de viticultori a scăzut (în 1956 producătorii consumau singuri 10 milioane de hectolitri pentru ca astăzi să consume numai 5 milioane de hectolitri pe an).

Tipul consumatorului curent de vin în Franţa este cel al unui om aproape în vîrstă, modest şi aparţinînd mediului rural. Femeile şi tinerii sînt băutori mai degrabă ocazionali. Orăşenii nu beau nici ei cu regularitate.

Consumul de vin este mai ridicat în Sudul şi Vestul Franţei. Vinul roşu este de departe cel mai preferat (91 la sută din consum).

Obiceiurile şi gusturile consumatorilor evoluează odată cu modul de viaţă. Muncile brute şi dure pierd tot mai mult din importanţă şi odată cu ele se reduce acea pătură a populaţiei obişnuită să consume la fiecare masă vinul roşu şi uşor. Consumul tradiţional pierde teren.

Tinerii, mai ales în mediul urban, rezervă vinul pentru sărbători sau ocazii excepţionale. Ei se preocupă să bea mai puţin, dar vinuri de o calitate mai bună. Băuturile răcoritoare, adesea puţin alcoolizate sau deloc, înlocuiesc vinul în consumul lor zilnic.

Un anume impact asupra reducerii consumului de vin l-au avut şi campaniile contra alcoolismului.

Totuşi, vinul continuă să păstreze un caracter mitic pentru Franţa, rămînînd simbolul unei civilizaţii. Bistrourile cu vin şi cluburile se înmulţesc şi niciodată nu s-a publicat atît de mult asupra vinului.

Evoluţia actuală este marcată de declinul vinului de masă şi de punerea în valoare a „vinului de sărbătoare, convivial". Consumul de vinuri acasă scade mult mai repede decît consumul la cafenele, hoteluri sau restaurante.

Exporturile franceze s-au dublat în doisprezece ani

Evoluţia constatată în Franţa se regăseşte în celelalte ţări producătoare de vinuri : Portugalia, Italia, Argentina. Cu toate acestea, în Spania cererea se menţine.

Franţa a profitat de creşterea consumului mondial de vinuri, chiar şi în condiţiile creşterii producţiei mondiale, sporindu-şi exporturile sale.

Vinurile ocupă locul doi în balanţa comercială externă agro-alimentară franceză, după cereale şi înaintea produselor lactate.

Din 1980 pînă în 1983 se constată o creştere foarte puternică a exporturilor de vinuri de marcă (+18 la sută pe an). După o anumită restrîngere, (—1,5 la sută pe an), şampaniile au reînceput să fie exportate tot mai mult din 1983. Vinurile în vrac, care corespund mai mult unor vînzări accidentale, cunosc fluctuaţii foarte mari şi au progresat cu mult mai puţin decît cele îmbuteliate (+0,5 la sută pe an).

Exportul poate constitui o soluție pentru rezolvarea problemei excedentelor. Concurența altor băuturi și a altor țări producătoare este însă din ce în ce mai puternică (producția de vin a Republicii Federale Germania și al Italiei crește mai repede decît cea a Franței). Rețele comerciale solide trebuie să fie dezvoltate. Discuțiile asupra intrării Spaniei și Portugaliei în Piața Comună se împiedică mai ales datorită dosarului vinului.

Deși exporturile progresează, excedentele de producție, mai ales la vinurile de masă, se agrevează. Pentru a stimula cererea, producătorii și comercianții de vinuri caută să mărească gama de produse oferite și să amelioreze imaginea lor (prin publicitate, noi condiționări, etc.). Fiecare tip de vin pune probleme specifice.

Vinurile de calitate superioară se vînd bine. Ele nu pot fi modificate fără a le schimba particularitățile, notorietatea și raritatea constituind pentru acestea o reclamă suficientă. Vinurile de masă sînt cele care ridică probleme, consumul lor scăzînd deși prețurile se diminuează (vinul de consum curent se vindea cu 5,86 Franci/litru în 1960 față de 4,32 Franci/litru în 1980). Beneficiile întreprinderilor se diminuează, deși ele sînt ajutate în diferite moduri.

Produse noi, dar în cadrul tradiției

Marile întreprinderi își concentrează eforturile de marketing mai ales asupra vinurilor de calitate medie.

De mare importanță în ultimii ani a fost diversificarea gamei de producție, mai ales la vinurile de regiune, vinurile de marcă, vinurile de soi și noile băuturi cu un grad scăzut de alcool.

Vinurile de regiune s-au înmulțit foarte mult existînd în prezent cam 150 de feluri. Succesul lor este însă incert, consumul fiind chiar într-o oarecare scădere. Concurența este foarte puternică. Aceste vinuri sînt insuficient puse în valoare. Ele sînt adesea prezentate în marile magazine în momentul lansării dar apoi dispar din rafturi. Cele care se impun sînt vinurile care se găsesc constant, a căror calitate se menține neschimbată, nu neapărat ieftine, dar prezentate sub o formă atrăgătoare. Producătorii trebuie să se adapteze cerințelor întreprinderilor de vînzare cu amănuntul care, pentru a-și limita nivelul stocurilor, solicită livrări ritmice.

Mari societăți au lansat **vinurile de marcă, sau de semnătură,** prin intermediul unor ample campanii publicitare de dimensiuni naționale. Acestea sînt vinuri cupajate, fără a avea o anumită origine geografică. Calitatea și gustul lor constant le-au adus însă aprecierea consumatorilor.

Mari speranțe se pun în prezent în **vinurile de soi.** Acestea au o calitate bine definită dată de soiul respectiv. Ele sînt considerate a fi superioare calitativ iar piața le solicită destul de mult. Cu toate acestea puține soiuri pot asigura capacitatea necesară ca volum de producție, fără a fi cupajate, astfel încît vînzările să fie atît de mari incît să justifice campanii publicitare de mare anvergură și costisitoare.

Ca noutate se remarcă avîntul **„vinurilor noi".** În noiembrie 1984 a făcut vîlvă „Noul Beaujolais", mai ales la export.

Produse cu adevărat noi

Vinul simbolizează tradiția, pentru amatorii săi fideli, atașați unui anumit buchet și unui anumit grad de alcool. Acesta este unul din motivele care fac foarte dificilă lansarea unui produs nou într-o țară cu tradiție viticolă.

În ultima vreme însă, se pare că anumite persoane, mai ales printre cele de sex feminin și printre tineri, ar putea fi interesate de vinuri mai puțin alcoolizate, mai răcoritoare dar care păstrează totuși o imagine „adultă". „Lambrusco"-ul italian (7-9°), vinurile „lejere" și „wine coolers"-urile (amestecuri de vinuri albe și sucuri de fructe) au un anumit succes pe piețele americane.

Intreprinderile franceze au lansat 1983—1984 vinuri ușoare cu un conținut de alcool de 9°, care-și mențin dreptul de a intra în categoria vinurilor, precum și produse acidulate răcoritoare, cu mai puțin de 3° de alcool, care ies din reglementările privitoare la vinuri. Aceste produse au un gust asemănător și sînt mai aromatizate decît cea mai mare parte a vinurilor de masă. Campanii publicitare ample se străduiesc să le facă cunoscute. Se pare că primele rezultate sînt încurajatoare, dar reglementările vor trebui să se adapteze acestor noi produse.

În prezent sînt în curs o serie de experiențe destinate a reînnoi imaginea vinului, mai ales a celor de masă, prin intermediul unor condiționări speciale. Este vorba de a atrage ochiul consumatorului și de a răspunde cererilor distribuitorilor.

Sticla rămîne materialul preferat și aproape exclusiv pentru vinurile de calitate superioară. Promovarea vinului în butelii de sticlă face din ce în ce mai mult apel la „pachete" de două, trei sau patru butelii, care îi incită pe consumatori să ia cantități mai mari. În ultima vreme au fost concepute noi forme de butelii de un litru și carafe.

De altfel, aproape toate felurile de recipiente au fost încercate pentru ambalarea vinului : butelii de plastic, cutii de carton sau de metal, etc. Pentru vinurile de masă evoluția ar trebui să se orienteze către recipiente de o capacitate mai mare. Dezvoltarea noilor băuturi cu un conținut de alcool scăzut ar putea permite vînzarea în cutii metalice, ca cele folosite la vînzarea berii. Se studiază de asemenea posibilitatea vînzării vinului sau a acestor produse noi în butoaie sub presiune ca și berea, bineînțeles pentru consumurile publice.

Inovațiile legate de ambalare și condiționare nu vor putea însă inversa tendința deja existentă : consumul de vin va continua să scadă. Speranțele sînt puse în special în creșterea consumului de vinuri fine și în sporirea exporturilor, care să compenseze restrîngerea pieții interne.

Două sînt categoriile de întreprinderi capabile să facă față viitorului : marile societăți, în măsură să manipuleze mari cantități de vin, la un nivel calitativ constant și care au posibilitatea finanțării unor campanii publicitare adecvate, și întreprinderile de dimensiuni modeste dar cu un grad ridicat de specializare pe un domeniu foarte îngust. Vinurile de soi și de calitate ridicată se vînd bine. Cele de calitate redusă, prea abundente și care se cer tot mai puțin, nu permit crearea mijloacelor suficiente pentru a se pune în aplicare o restructurare reală. Vinurile medii sînt în principal cele asupra cărora se îndreaptă eforturile inovare și de marketing.

În fața perspectivelor nefavorabile pe care le are consumul de vinuri de masă, în Franța, strategiile comercianților care se ocupă fie de comerțul cu ridicata fie de cel cu amănuntul, caută să se adapteze.

Excedentul ofertei față de cerere, cu atît mai accentuat cu cît consumul tinde să scadă, constituie un mediu nefavorabil producției și apasă asupra prețurilor.

Cu toate acestea, evoluțiile sînt diferite, în funcție de diferitele categorii de vinuri de masă.

Vinurile de consum curent reprezintă ponderea în vînzări, adică 84 la sută din total, și se confruntă puternic cu scăderea consumului intern.

Vinurile de marcă, care reprezintă 4 la sută din vînzări, adică 1,3 milioane de hectolitri, fac obiectul unei cereri care continuă să fie susținută.

Vinurile de regiune care constituie 12 la sută din total, înregistrează o stagnare a consumului, care este justificată de către specialiști prin trei cauze : înmulțirea lor îi derutează pe consumatori (la început erau 80 iar acum 150) ; prezentarea lor este insuficient de eficientă ; marile magazine nu le au în rafturi permanent, ci de foarte multe ori numai cu ocazia lansării lor pe piață sau a unor acțiuni promoționale. Cele care se impun sînt cele care au o calitate constantă, prețuri echitabile (nu neapărat scăzute) și care se prezintă sub o formă atractivă.

Imaginea de marcă a vinurilor de masă, mai ales a celor din Sud (Midi) se ameliorează, estimează repre-

zentanții întreprinderilor comerciale, deși în același timp, evoluțiile structurale ale filierei, ritmul de înnoire a viilor spre exemplu, sînt apreciate ca fiind prea lente.

De altfel, vinurile de soi, precum și produsele noi, cum ar fi vinurile cu un conținut redus de alcool, pot constitui perspective atrăgătoare pentru anumite întreprinderi, deși ele nu par a fi în măsură să influențeze profund și semnificativ indicatorii economici globali.

Tendințe și mutații în comerțul cu vinuri

Din totalul vînzărilor de vinuri franceze 50 la sută se apreciază a fi destinate consumului la domiciliu. Printre cele mai mari firme comerciale cu amănuntul (distribuitori) pot fi citate : SGCC, Casino, Promodes, Nicolas, Cedis, Codec-Una... Altele își măresc ponderea pe piață preluînd controlul unor societăți mici și mari (Docks de France, Genty-Cathiard...) sau prin extinderea zonelor în care sînt implantate (Galec-Centres Leclerc, ITM — Intermache etc.).

Manipulînd volume mari de marfă, cu un beneficiu unitar însă redus, aceste societăți de magazine sînt constrînse să reacționeze foarte repede la fluctuațiile cererii și ale prețurilor.

Strategiile utilizate de marii distribuitori sînt multiple și evolutive.

Politicile de aprovizionare, deși foarte diverse, pot fi grupate sistematic în trei categorii :

— Societățile de magazine ca SGCC, Casion, Promodes, au unități de aprovizionare în zonele viticole și sînt în măsură să urmărească la fața locului cantitățile care se livrează, ritmicitatea transporturilor și calitatea vinurilor. Ele au tendința de a se aproviziona de la un număr ridicat de producători.

— Societățile care nu dispun de centre de aprovizionare proprii în locurile de producție, cum ar fi Comptoires Modernes, SCA, Monoprix, Cedis..., se aprovizionează în special de la comercianții cu ridicata regionali, capabili să livreze cantitățile fixate, în mod regulat, la calitatea prevăzută de contracte și la prețurile stabilite în prealabil.

— Rețelele de desfacere cu amănuntul, cu structuri foarte descentralizate și răspîndite pe zone mari, cum ar fi Galec-Leclerc, ITM-Intermaché, Unico, Auchan, Carrefour... se ingrijesc să-și limiteze suprafețele de stocare și de aceea preferă furnizorii care le permit asigurarea unei gestiuni a stocurilor adecvate, cu livrări regulate, în cantități relativ restrînse și la prețuri constante.

Alături de funcțiile clasice, axate pe aprovizionare și desfacere cu amănuntul, anumite societăți cum ar fi SGCC, Casino, Promodes..., asigură unele funcții industriale de ambalare sau condiționare, fie în nume propriu fie prin subcontractare.

Marii comercianți cu ridicata regionali, care fac și îmbutelierea, urmează strategii diferite într-o piață în restrîngere. Viitorul unui număr important dintre ei este incert. Cei care au încercat să se adreseze tuturor categoriilor de clienți, fără a stăpîni costurile de distribuție, înregistrează deja dificultăți. Din contră, întreprinderile implantate în zone cu o populație ridicată, cele care dețin o pondere însemnată din piețele regionale și au mărci cunoscute sau cele care s-au specializat în anumite activități, cum ar fi îmbutelierea în recipiente mici, au perspective mai bune.

Adaptarea la piață pentru toate categoriile de comercianți se caracterizează astfel printr-o modificare a funcțiilor exercitate, o reducere a întreprinderilor cu ridicata și o concurență puternică a sectorului cooperativ care, spre exemplu în Sud (Midi), comercializează în prezent circa 20 la sută din producție.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru Agricultură
și Industrie Alimentară

Relații financiare internaționale

Aspecte ale comportamentului prețurilor internaționale

2. Comensurarea incidenței factorilor ce acționează asupra prețurilor internaționale este dificilă. O serie de tehnici cum sînt regresiile, corelațiile, calculul variației ș.a. pot fi utilizate însă cu rezultate bune.

Analiza cu ajutorul regresiei a sensibilității prețurilor internaționale poate avea în vedere diverse categorii de mărfuri. În cazul materiilor prime, petrolului și produselor prelucrate, pot fi avute în vedere variabilele : cererea globală reprezentată de produsul intern brut al țărilor capitaliste dezvoltate, rata inflației ilustrată de coeficientul de deflație al P.I.B. și cursul valutar de schimb. Folosind serii de date statistice pentru deceniul al optulea, calculele de regresie scot în evidență faptul că modificările intervenite în cererea globală influențează relativ puternic prețul materiilor prime și nesemnificativ pe cel al produselor prelucrate ; rata inflației acționează direct asupra prețurilor tuturor categoriilor de produse și determinant în cazul produselor prelucrate ; între prețuri și cursul valutar de schimb al dolarului există o legătură inversă, cu excepția petrolului și băuturilor unde ea este directă.[3])

În esență, principalele influențe ale inflației și cursurilor valutare de schimb se manifestă prin creșterea nominală a prețurilor internaționale și prin sporirea fluctuațiilor acestora, conducînd la creșterea instabilității lor.

Mărirea gradului de instabilitate a prețurilor internaționale se datorează și unor restricții existente în comerțul internațional. În condițiile sporirii și înăspririi măsurilor protecționiste din schimburile comerciale internaționale evaluarea incidențelor acestora asupra prețurilor devine o cale importantă de explicare a greutăților întîmpinate în relațiile economice internaționale. Cercetarea efectelor reglementărilor și instrumentelor tarifare și netarifare ale politicilor comerciale asupra stabilității prețurilor internaționale demonstrează că barierele din calea comerțului internațional sporesc instabilitatea prețurilor, diversele tipuri de restricții transferînd, în proporții diferite, fluctuații atît în țările exportatoare cît și în cele importatoare.

Comensurarea amplitudinii fluctuațiilor prețurilor poate avea în vedere două țări, una exportatoare și alta importatoare. Cererea și oferta fiecăreia se pot scoate sub forma unor ecuații parametrice liniare în funcție de preț.

Pentru ilustrarea perturbațiilor în cererea și oferta țărilor respective și a fluctuațiilor de preț, se consideră punct de plecare inexistența barierelor comerciale. Relația de bază presupune cererea egală cu oferta, de unde se poate găsi prețul de echilibru. Variațiile prețurilor sub incidența măsurilor luate de o țară sau alta sînt ilustrative pentru modificarea stării de echilibru.

Luînd în considerare diverse forme ale măsurilor specifice politicilor comerciale existente și practicate în schimburile internaționale cum sînt taxele vamale, limitări cantitative, intervenția statului în fixarea prețurilor, se poate demonstra — utilizîndu-se modelul enunțat mai sus — că efectele lor strică echilibrul inițial, determinînd grade diferite de instabilitate a prețurilor în fiecare din cele două țări. În mod sintetic, acțiunea instrumentelor de politică comercială asupra stabilității prețurilor în țări exportatoare și importatoare este diferită. Astfel rezultă că taxele vamale specifice determină un grad de instabilitate în cele două țări egal cu cel existent în lipsa lor, taxele ad valorem dau un grad mai mic de instabilitate, în timp ce cotele fixe și variabile practicate de importatori conduc la

[3]) Interdependence of problems of trade development, finance and international monetary system, lucr. cit.

o instabilitate mai mare a prețurilor atît în propria țară cît și în cea exportatoare. Intervenția statului în fixarea prețurilor, dacă este practicată de țara importatoare, are ca rezultat o mai mare fluctuație a prețurilor de achiziționare a produselor din străinătate și practic una nesemnificativă la exportator. Aceeași măsură folosită de țara exportatoare are efecte numai pentru aceasta în sensul creșterii instabilității prețurilor. Controlul exporturilor influențează mai puțin stabilitatea prețurilor practicate de exportator și mai mult pe cea a prețurilor importatorului.

Din evaluările facilitate de utilizarea modelării matematice se poate trage concluzia că ele confirmă odată în plus esența strict restrictivă a instrumentelor netarifare, care afectează atît pe exportatori cît și pe importatori și determină, între altele, o sporire a riscurilor în comerțul internațional ca urmare a favorizării instabilității prețurilor.

dr. Victor DANCIU

conjunctura pe piețele valutare și de capital

„Deficitele eficiente" denominare eufemistică a crizei

Dezechilibre interne-consecințe externe

În prezent, economia americană este întrucîtva într-o situație asemănătoare celei de la sfîrșitul anilor '60 — începutul anilor '70, cînd războiul din Vietnam și acțiunile sub deviza „Marea Societate pentru poporul american" — ambele strîns legate de numele președintelui din acea perioadă, Lyndon B. Johnson — au adus țării mari deficite și inflație. Îngrijorător este, însă, faptul, că astăzi dezechilibrele sînt de două ori mai mari și că, la fel ca prima dată, vremea scadențelor nu va întîrzia să vină. Devalorizările din 1971 și 1973, inflația dezlănțuită, recesiunea, șocul petrolier, criza datoriilor — iată tot cortegiul de urmări ale unei politici economice în care interesele colective nu au fost avute în vedere.

Analiza detaliată a cîtorva dintre marile dezechilibre ale economiei americane va permite o înțelegere și mai clară a forțelor pe care acestea s-a bazat în relansarea, din anul 1983 și începutul anului 1984 și, mai mult, va oferi o șansă de a anticipa ce se va mai întîmpla în viitorul mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Situația cursului de schimb al dolarului are, înainte de toate, o prioritate absolută, avînd în vedere corelațiile sale de sinteză cu o serie de factori economici, comerciali, monetari, politici și chiar psihologici, interni și externi. În mai 1985, acesta avea, după datele publicate de Fondul Monetar Internațional, un curs mai puternic cu 56,5 la sută decît media anului 1980, iar media anului 1984 a fost cu 43,7 la sută mai mare decît a anului menționat ca bază, ceea ce a condus la creșterea spectaculoasă a importurilor în ultimii 5 ani și la înregistrarea unui declin evident al exporturilor (234 mild. dolari export în 1981, față de 201 mild. dolari în 1983). Anul 1984 s-a încheiat cu un deficit al balanței comerciale de 123 miliarde dolari, iar perspectivele pentru acest an sînt asemănătoare, dacă nu chiar ceva mai pesimiste.

„Deficitele comerciale ar putea să ne ruineze" atrage atenția Fred Bergsten, director la Institute for International Economics din Washington, menționînd că în acest an Statele Unite se vor transforma din cel mai mare creditor, în cel mai mare debitor internațional. În ultimii 65 de ani, economia americană nu a mai fost în această situație, iar supraevaluarea dolarului, care a ieftinit importurile și a făcut necompetitive exporturile americane este, aproape prin consens, declarată drept cauza majoră a unei asemenea stări de lucruri. Presiunea pentru protecționism din partea cercurilor de afaceri este tot mai prezentă, soluție a cărei adoptare ar priva, în primul rînd, țările în curs de dezvoltare de un important segment de piață și ar limita dramatic posibilitățile acestora de a-și rambursa datoriile.

Cum va evolua dolarul ? — iată o întrebare care frămîntă nu numai pe americani, ci lumea întreagă, de la producători la comercianți, bancheri, oameni de afaceri și multe alte categorii de participanți la fluxurile financiare mondiale. Scăderea acestuia este prognozată din ce în ce mai des, chiar dacă anul 1985 a fost și continuă să fie anul unor fluctuații extreme. Fundamentale în această evoluție sînt, însă, aspectele legate de asigurarea unei „aterizări" line a monedei, de corelarea acesteia cu măsuri antiinflaționiste și de pregătirea — în vederea aducerii dolarului la niveluri considerate normale, într-un termen cît mai scurt, înainte de a se produce „greva dolarului" — moment definit ca refuz al străinătății de a mai avea încredere în moneda respectivă.

Deficitele comerciale ar putea să evolueze pe o scară ascendentă (pînă la 200 miliarde dolari în 1990), în situația în care cursul dolarului nu se modifică, și ar putea să fie menținute sau eliminate, în situația în care vor avea loc corecții majore ale cursului monedei americane. În același context trebuie analizat și deficitul contului curent care, în anul 1984, atinsese deja nivelul impresionant de 101,68 miliarde dolari.

Deficitul bugetului federal este estimat pentru anul fiscal care s-a încheiat la 30 septembrie 1985, la un nivel — istoric și el — de 210,3 miliarde dolari, față de 68,72 miliarde dolari în anul 1980, și aceasta într-un context în care Administrația Reagan își propusese, ca obiectiv major al celui de al doilea mandat, reducerea deficitului bugetar, bazată pe o creștere a veniturilor prin intermediul creșterii economice și pe o reducere a cheltuielilor sociale și pentru somaj.[1])

Dezbaterile din literatura de specialitate străină în legătură cu deficitul bugetar au căpătat o turnură nouă în ultimii ani, conturîndu-se tot mai mult ideea că, în fond, aceste deficite nu reprezintă un pericol chiar atît de mare pentru evoluția economică a unei țări. Mai mult, s-au emis păreri că, în anumite perioade, ele ar fi necesare și, dintr-un anumit punct de vedere, chiar eficiente. S-au emis propuneri de înlocuire a noțiunii de deficit cu aceea de „impas" sau de introducere a unor termeni noi ca : „deficite ciclice", „deficite eficiente" ș.a.

Reducerea deficitului american al bugetului federal, deficit la baza căruia stau, în principal, cheltuielile pentru înarmare — evoluate și ele la niveluri record — este esențială pentru ca acesta să nu devină, așa cum a fost calificat în „DIE ZEIT" la începutul acestui an, „o bombă cu explozie întîrziată", a cărei detonare ar avea consecințe incalculabile și de durată nu numai în S.U.A., ci în întreaga lume. În afara cheltuielilor de înarmare, menționate deja, în structura cheltuielilor bugetului american de 867,66 miliarde dolari în anul 1984 [2]) o pondere importantă au avut și cheltuielile cu dobînzile, reflex al unei datorii federale în continuă creștere și al unor rate ale dobînzilor destul de ridicate.

Strîns legată de dezechilibrele prezentate, etichetată de multe ori cauză, de multe ori efect al acestora, situația dobînzilor din S.U.A. a evoluat în ultima perioadă diferențiat, de la nivelurile „istorice" de la începutul anilor '80 (media anuală a dobînzilor la fondurile federale a fost în anul 1981, de exemplu, de 16,38 la sută), la un declin în anii 1982—1983, la o nouă creștere în anul 1984, după care, în acest an, a urmat o nouă perioadă descendentă — deși nivelurile la care au evoluat au fost destul de ridicate.

Cererea de credit a evoluat în concordanță cu nivelul creșterii economice, ceea ce, pe fundalul deficitelor buge-

[1]) Economic Impact — nr. 49 — ianuarie 1985.
[2]) International Financial Statistics — iulie 1985.

tare prezentate, a făcut ca atît dobînzile pe termen scurt cît și cele pe termen lung să crească anul trecut.

Creșterea dobînzilor din ultimii ani a antrenat creșterea fără precedent a datoriilor acumulate de țările în curs de dezvoltare și a frînat procesul de relansare economică al celorlalte țări capitaliste industrializate. Dobînzile ridicate din S.U.A. au atras din întreaga lume capitaluri în căutare de plasamente profitabile și stabile, procesele investiționale nu au putut fi demarate, iar în America banii au fost folosiți pentru finanțarea deficitelor bugetare, sau așa cum se exprima economistul M. Feldstein, pentru a se finanța risipa. Evoluția în continuare a dobînzilor este strîns legată de evoluția deficitelor bugetare, a cursului dolarului, a fluxurilor de capital și de mulți alți factori greu de cuantificat. În orice caz, organisme monetare internaționale, marile bănci sînt de părere că declinul dobînzilor se va menține și în viitorul apropiat. Nu este însă exclus, ca piața americană să aibă o politică proprie și în această privință.

Alături de fenomenele prezentate, inflația și șomajul au evoluat în Statele Unite ale Americii, în limite foarte apropiate față de ritmurile înregistrate în principalele șapte țări industrializate (în anul 1984, media inflației în cele șapte țări a fost de 4,1 la sută, iar nivelul american al acestui indicator a fost de 3,8 la sută, în timp ce nivelul șomajului a fost de 7,6 la sută, respectiv de 7,5 la sută în același an).[3])

Factori previzibili — consecințe incalculabile

Tabloul deosebit de complex al acestei țări nu ar fi complet dacă factorul monetar n-ar fi analizat situația masei monetare americane fiind, alături de alți factori, unul dintre elementele cheie în analiza și previziunea evoluției de ansamblu a economiei S.U.A. și a economiei mondiale.

Politica monetară a Statelor Unite este în atribuțiile directe ale Sistemului Federal de Rezerve (FED), bancă centrală a națiunii, creată la 23 decembrie 1913, condus de un Consiliu al Guvernatorilor format din 7 membri, numiți de președintele S.U.A. pe timp de 14 ani. Structura piramidală a FED-ului înglobează circa 5 600 bănci comerciale membre, 12 bănci federale și 25 de filiale, teritoriul țării fiind divizat din punct de vedere monetar, așa după cum se prezintă pe harta alăturată, în mod diferit de structura administrativă existentă. Dintre cele 12 districte create prin „Federal Reserve Act" din anul 1913, Banca Rezervelor Federale din New York joacă împreună cu Comitetul Federal pentru Operațiuni pe Piața Liberă (Federal Open Market Committee) și Consiliul Guvernatorilor, un rol hotărîtor în elaborarea și realizarea politicii monetare americane. În afara atribuțiilor în domeniul monetar, această bancă depozitează aurul oficial deținut de aproape 80 de națiuni, bănci centrale și organizații internaționale, tezaurul său, îngropat la circa 25 m sub nivelul străzii, reprezentînd cea mai mare acumulare de aur din lume și circa un sfert din rezervele mondiale.

Autoritățile monetare americane urmăresc îndeaproape evoluția masei monetare, stabilind anual limitele între care urmează să evolueze cei trei „M"[4]) — indicatori sintetici cantitativi, mișcarea acestora avînd largi implicații în toate sferele vieții economice și financiare. În tabelul alăturat se prezintă evoluția indicatorilor respectivi în ultimii cinci ani, precum și limitele previzibile pentru anul 1985. Se observă că expansiunea economică din anul 1983 și începutul anului 1984 a fost însoțită de o expansiune monetară care a susținut cursul artificial supraevaluat al dolarului, ale cărui consecințe nefavorabile pe plan internațional nu erau greu de anticipat.

În prezent, presiunea crescîndă pentru controlul importurilor, pe care S.U.A. le efectuează la prețuri ieftine, a produs o schimbare de optică în ceea ce privește cursul de schimb : acesta trebuie readus la niveluri mai normale pentru restabilirea competitivității exporturilor americane.

Tabel

SCHIMBĂRI ANUALE ALE INDICATORILOR MASEI MONETARE ÎN STATELE UNITE ALE AMERICII

— procente —

Indicatori \ Anii	1980	1984	Limite previzibile 1985
M_1	6,63	6,35	4—7
M_2	8,94	8,16	6—9
M_3	10,25	10,42	6—9,5

SURSA : Calculat pentru anii 1980—1984 pe baza datelor din International Financial Statistics — martie 1985.

Pentru anul 1985 — World Economic Outlook — aprilie 1985.

Consecința directă pe plan monetar a acestor obiective este austeritatea, iar limitele restrînse stabilite ca previziuni pentru acest an demonstrează că sistemul federal al rezervelor a acționat deja.

Sînt limitele din acest an suficient de restrînse ? Masa monetară va evolua în limitele prognozate ? Mai poate stăpîni FED-ul evoluția lui M_3 pe care se pune tot mai mult accent în ultima perioadă ? — iată numai cîteva întrebări al căror răspuns se mai dezbate încă, iar în timp ce dezbaterile sînt din ce în ce mai controversate, economia americană evoluează și, așa cum s-a arătat, acumulează grave dezechilibre.

Economiștii americani și din întreaga lume atrag atenția că dacă aceste dezechilibre nu sînt abordate în mod corespunzător, la vremea scadențelor — care poate să nu fie departe — consecințele vor fi, probabil, dureroase și greu de calculat.

De aceea se concluzionează că o abordare realistă a situației actuale, însoțită de voința politică necesară, ar conduce la identificarea și materializarea unor evoluții și măsuri practice, adecvate economiei S.U.A., referitoare, între altele, la aducerea cursului dolarului la nivelurile considerate normale, reducerea deficitului comercial și al contului curent, diminuarea nivelului dobînzilor nominale, stăvilirea inflației și combaterea șomajului, reducerea semnificativă a deficitului bugetar și controlul mai strîns al masei monetare. Date fiind interdependențele tot mai accentuate din lumea contemporană, realizarea acestor obiective majore de politică economică, financiară și monetară reclamă, în afara unor acțiuni ferme din partea Statelor Unite, și măsuri concertate din partea celorlalte țări capitaliste industrializate, astfel încît procesul de ajustare să fie durabil, cît mai puțin costisitor și să nu afecteze șansele reale de redresare a situației economice și financiare a țărilor în curs de dezvoltare.

Alexandru TĂNASE

[3]) World Economic Outlook — aprilie 1985, p. 77.

[4]) Sintetic, M_1 poate fi definit ca numerarul deținut de public, la care se adaugă cecurile de călătorie, depozitele la vedere și alte depozite; M_2 cuprinde M_1 plus economiile și depozitele pe termen scurt, inclusiv soldurile conturilor deschise la bănci și case de economii, iar M_3 cuprinde M_2 plus, în principal, depozitele pe termen lung.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

acte ● acțiuni ● proceduri

Acțiuni (cereri) la instanțele de judecată

CERERE DE REDUCEREA PENSIEI DE ÎNTREȚINERE — este reglementată de art. 94 din Cod. fam. **1. Competență Judecarea cererilor pentru reducerea pensiei de întreținere** aparține judecătoriei domiciliului părîtului. Dacă acesta nu are domiciliu cunoscut sau domiciliază în străinătate, judecătoria în a cărei circumscripție se află domiciliul reclamantului (art. 1 și 5 Cod. pr. civ.). **2. Condiții :** Este necesar să fi intervenit o schimbare în mijloacele celui care dă întreținere sau nevoii celui ce o primește (art. 94 alin 2 Cod. fam.). **3. Procedură :** Hotărîrea primei instanțe este executorie de drept (art. 278 pct. 3 Cod pr. civ.). Hotărîrea este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). **4. Taxe/timbru :** Scutit (par. 52 I.M.F. nr. 1711/1960). 5. Model-cerere.

Tovarășe Președinte

Subsemnatul— cu domiciliul în —— chem în judecată și personal la interogatoriu pe —— din —— pentru ca, prin hotărîrea ce veți pronunța, să reduceți pensia de întreținere

Răsfoind prin dosare

Cînd nu se execută controlul ierarhic-operativ curent

Nu facem decît să ne repetăm amintind axioma : conducere modernă, științifică, fără drept nu poate exista. Cu toate acestea, viața demonstrează că între **drept** și **practica conducerii** mai există uneori discrepanțe, cu consecințe mai mult sau mai puțin negative asupra gestiunii întreprinderii.

Cazul ce urmează, rezultat dintr-un dosar, demonstrează concludent urmările nerespectării normelor de drept privind exercitarea controlului ierarhic-operativ curent de către organele de conducere.

În cazul unei întreprinderi comerciale gestionarul unui mic magazin (cu un singur vînzător) a reușit să sustragă, într-o perioadă de cinci ani, mai multe milioane lei.

Lăsînd la o parte complicitatea pe timpul inventarierii a doi revizori de gestiune, se pune problema **dacă și cum a fost efectuat controlul ierarhic — operativ curent** și dacă un astfel de control ar fi putut să descopere infracțiunea în perioada primară — cînd sustragerea a fost de cca 30 000 lei — și, deci, să se evite păgubirea avutului obștesc cu mai multe milioane lei ?

Din dosar rezultă, fără echivoc, că încă la primul control lipsa în gestiune putea fi descoperită dacă conducerea întreprinderii aplica cu exigență prevederile normelor de drept în materie.

În baza Legii nr. 5/1970 și H.C.M. nr. 1047/1970, prin Ordinul M.C.I. nr. 12/1985 au fost reiterate norme de drept preexistente, care la pct. 1, cap. V, lit. b) prevede că organele cu funcții de conducere au obligația să analizeze pe baza inventarelor statistice și de **control gestionar** stocurile din unități și depozite, pentru a depista în acest mod cantitățile de mărfuri peste necesar sau necorespunzătoare **și a descoperi dacă în inventare au fost înscrise cantități de mărfuri care practic nu puteam exista în unitate...**" În continuare, arătăm că prin Indicațiile M.F. consemnarea în scris a controalelor efectuate se face într-un caiet de evidență numerat și șnuruit.

În urma controlului gestionar efectuat, s-a constatat că în cauză, în cei cinci ani cît a durat perioada infracțională, nici unul din membrii colectivului de conducere nu a efectuat nici măcar un singur control ierarhic-operativ curent, deși normele de drept prevăd obligația imperativă a unui control lunar. Mai mult decît atît, la numirea consiliilor de inventariere care în comerț sînt conduse de un revizor de gestiune, nu au fost respectate normele legale de înmînare a delegației, revocarea inventarierii etc.

Față de astfel de abateri de la normele de drept, se pune problema sub ce formă răspund organele de conducere pentru acțiunile greșite sau inacțiunile lor culpabile, în raport cu normele de drept în materie ?

Răspunsul este următorul ;

Potrivit Codului penal și a Legii nr. 22/1969, dacă faptele, respectiv acțiunile și inacțiunile constitutive elementele unei infracțiuni, răspunderea este penală (complice sau coautor la delapidare, neglijență sau abuz în dauna avutului obștesc etc.).

În lipsa unor astfel de elemente, răspunderea este materială sau civilă, în funcție de faptul dacă în cauză s-a pornit sau nu proces penal. Dacă s-a pornit proces penal, organele de conducere amintite (care nu și-au exercitat obligațiile de control și de organizare a inventarierilor) sînt în cauză în calitate de responsabili civilmente (adică au o răspundere civilă cu privire la pagubele care nu au fost evitate prin neexercitarea atribuțiilor de serviciu).

În cauză, baza legală a acestei forme de răspundere o constituie Legea nr. 22/1969, art. 30, care la lit. d) prevede că organele de conducere răspund pentru „neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii, în situația în care prin aceasta a contribuit la cauzarea pagubei ; în continuare, lit. e) prevede : nerespectarea oricărei alte îndatoriri de serviciu dacă fără încălcarea acesteia (în speță, neefectuarea controlului n.ns.) paguba s-ar fi putut evita".

Desigur că răspunderea penală, materială sau civilă a celor numiți în funcții de conducere care nu-și îndeplinesc obligațiile de serviciu legat de buna gestionare, așa cum a fost instituită de legiuitor, este dreaptă și necesară. Cum orice sancțiune prevăzută de lege are și scopul de a fi prevenite faptele incriminate, este de dorit ca asemenea fapte să constituie excepții rare dacă nu înfrînate cu totul, cu scopul final : apărarea patrimoniului unității primită în administrare ceea ce în ultimă instanță, înseamnă apărarea avutului obștesc.

DALEX

pe care o plătesc pîrîtei pentru sine personal (după caz) întreținerea copilului stabilită prin sentința nr. —— din —— a judecătoriei —— rămasă definitivă, de la suma de —— lei —— la suma de —— lei lunar.

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt 1

În drept, întemeiez acțiunea pe dispozițiile art. 94 alin. 2 din Codul familiei.

Înțeleg să mă folosesc ca probă de interogatoriul pîrîtei și de proba cu acte ———— 2.

Rog a obliga pîrîta să facă dovada veniturilor sale.

Depun prezenta acțiune, împreună cu actele sus menționate, în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtei.

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei

1. Se va expune împrejurarea care determină introducerea cererii de reducere a întreținerii (de pildă, necăsătorirea soțului beneficiar al întreținerii ; ajungerea la majorat a copilului minor ; împlinirea vîrstei de 25 ani (dacă a continuat studiile) ; mărirea veniturilor pîrîtei ; reducerea veniturilor reclamantului etc.).

2. Acte din care să rezulte una din situațiile de mai sus. 6. **Practică judecătorească.** Neintroducerea acțiunii de reducere a cuantumului obligației de întreținere — stabilit anterior — odată cu ivirea situației care justifică reducerea, prezumă că debitorul obligației de întreținere — urmărit de creditorul acesteia — a acceptat și a dorit plata pensiei nemicșorate pentru această perioadă, chiar dacă, astfel, se depășesc limitele stabilite prin art. 94 din Codul familiei. În cauză, printr-o sentință, din anul 1981, reclamantul a fost obligat să plătească 600 lei lunar cu titlu de pensie de întreținere pentru o minoră. Sentința fiind pusă în executare, reclamantul plătește pensia în cuantumul menționat pînă la data introducerii acțiunii de reducere (9 decembrie 1983). Întrucît de la data de 6 iunie 1983 reclamantul are un al doilea copil, judecătoria reduce pensia de la 600 de lei la 450 de lei lunar cu efect de la această dată. Recursul pîrîtei se admite pentru motivul indicat și, în consecință, se modifică sentința judecătoriei în sensul că reducerea pensiei operează numai de la 9 decembrie 1983. (Trib. jud. Caraș-Severin, dec. civ. nr. 169 din 1984). În măsura în care cuantumul pensiei de întreținere datorată copilului minor nu depășește 1/3 din veniturile realizate de cel obligat, chiar și în situația în care, ulterior acordării acestei pensii, acesta a mai fost obligat la plata unei alte pensii de întreținere către ascendentul său, nu este cazul să fie redus cuantumul pensiei de întreținere datorată minorului. Instanța de fond rejudecînd cauza după casare, va trebui să țină seama de toate motivele invocate înaintea instanței de recurs. (Trib. jud. Sibiu, dec. civ. nr. 876/1983).

CERERE DE REMITEREA ALOCAȚIEI, SOȚULUI CARE ARE ÎN ÎNGRIJIRE COPILUL — este reglementată de D. nr. 246/1977. 1. **Competență. Judecarea cererilor de daune împotriva soțului care a încasat alocația de stat pentru copii și nu a remis-o** aparține judecătoriei domiciliului reclamantului (art. 10 pct. 7 Cod. pr. civ.) dat fiind că acțiunea a fost asimilată cererilor pentru pensia de întreținere. (Plen. Tribunal Suprem, decizia de îndrumare nr. 4/1972). 2. **Procedură :** Se poate introduce în termen de 3 ani de la data cînd părintele a încasat și nu a remis alocația de stat pentru copii (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 343/1967). Ea se acordă nu de la data introducerii acțiunii, ci pe o perioadă de 3 ani anterioară formulării cererii. Dovada acțiunii este în sarcina reclamantului. Hotărîrea primei instanțe este executorie (art. 278 pct. 3 Cod pr. civ.). Hotărîrea judecătoriei se poate ataca cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). 3. **Taxe/timbru :** Scutit (par. 5 I.M.F. nr. 1711/1960). 4. Model-cerere.

Tovarășe Președinte

Subsemnata domiciliată în str. nr. sector chem în judecată și personal la interogatoriu pe domiciliat în str. nr. sector pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să-l obligați să-mi plătească suma de lei ce reprezintă repararea prejudiciului ce mi l-a provocat prin neîncasarea de la unitate a alocației de stat pentru copilul nostru. Cer, de asemenea, și cheltuieli de judecată.

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt,

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 998 Cod civil.

Înțeleg să mă folosesc de interogatoriul pîrîtului — care urmează a fi citat cu această mențiune — de proba cu acte și anume cu dovezile eliberate de unitate și de proba cu martori, pentru care propun pe :

1. domiciliat în str. nr. sector
2. domiciliat în str. nr. sector

Depun prezenta acțiune, precum și copii certificate de pe acte, în dublu exemplar, din care unul pentru instanță și altul pentru a fi comunicat pîrîtului.

Semnătura,

[1]) Se va arăta concret împrejurarea în care pîrîtul refuză să se reîncadreze în muncă sau dacă i s-a desfăcut contractul de muncă pentru motive disciplinare sau are mai mult de 12 zile lucrătoare concediu fără plată, învoiri ori absențe nemotivate într-un an calendaristic sau nu depune actele necesare pentru a i se stabili alocația.

5. **Practică judecătorească.** Acțiunea privind alocația de stat pentru copii poarte fi introdusă — în baza prevederilor art. 965 Cod. civ., art. 110 Cod. pr. civ. și ale D. nr. 246/1977 — nu numai pentru ratele scadente, ci și pentru cele viitoare (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1248/1981).

CERERE DE PARTAJARE A BUNURILOR COMUNE ALE SOȚILOR — reglementată de art. 36 din Cod. fam. 1. **Competență. Judecarea acțiunilor de împărțire a bunurilor comune dintre soți** aparține judecătoriei în a cărei circumscripție domiciliază pîrîtul. Dacă acesta nu are domiciliu cunoscut, acțiunea se formulează la instanța domiciliului reclamantului (art. 1 și 5 Cod. pr. civ.). Cînd împărțirea bunurilor se cere prin acțiunea de divorț, competența aparține judecătoriei care s-a învestit cu judecarea divorțului (art. 607 Cod. pr. civ.). 2. **Condiții :** Cererea nu se poate formula în timpul căsătoriei, ci numai odată cu acțiunea de divorț, sau după rămînerea definitivă a divorțului, cu excepția prevăzută de art. 36 alin. 2 Codul familiei, potrivit căruia bunurile comune, pentru motive temeinice, se pot împărți în întregime sau numai în parte de către instanță și în timpul căsătoriei. 3. **Procedură :** La cerere se anexează actele doveditoare referitoare la procurarea bunurilor comune (mobile și imobile), dovada veniturilor realizate de fiecare soț și orice alte mijloace de probă din care să rezulte modul de dobîndire a bunurilor, valoarea lor, cota de contribuție a fiecărui soț, ș.a. Împotriva hotărîrii judecătorești se poate face recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** 50 lei cînd sînt precizate bunurile de împărțit și cotele părți ce le revin (A pct. 3 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955 și par. 42 I.M.F. nr. 1711/1960). În celelalte cazuri cererea este considerată ca acțiune evaluabilă în bani, aplicîndu-se prevederea de la lit.A pct. 1 din același tarif, și se taxează la valoarea bunurilor ce fac obiectul pretențiilor (par. 39 I.M.F. nr. 1711/1960). 5. Model-cerere. a) **Cerere de împărțire a bunurilor comune după desfacerea căsătoriei.**

Tovarășe Președinte

Subsemnatul cu domiciliul în chem în judecată și personal la interogatoriu pe fosta mea soție fostul meu soț domiciliat pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să

procedați la împărțirea bunurilor comune dobîndite în timpul căsătoriei și anume 1

Motivele prezentei cereri sînt următoarele :

În fapt. Am fost căsătoriți de la pînă la astfel cum rezultă din actul anexat 2.

În cadrul acțiunii de divorț nu s-a discutat și nu s-a soluționat chestiunea bunurilor comune, și nici nu a putut avea loc împărțirea lor prin bună învoială între noi. La împărțirea bunurilor vă rog să aveți în vedere că eu am avut următoarele venituri în tot timpul căsătoriei iar pîrîtul a avut dreptul venituri următoarele sume pîrîta

Menționez că următoarele bunuri 3 nu fac parte din bunurile comune, întrucît ele au intrat în patrimoniul meu prin 4

În drept, întemeiez cererea pe dispozițiile art. 36 alin. 1 din Codul familiei.

Înțeleg a mă folosi în dovedirea acțiunii de interogatoriu, proba cu acte și anume precum și de proba cu următorii martori 5

Depun prezentă cerere, și actele de care înțeleg să mă folosesc în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului.

pîrîtei.

Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat.

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei

1. Se vor specifica în amănunt bunurile a căror partajare se cere.
2. Act din care să rezulte că hotărîrea de divorț a rămas definitivă.
3. Se vor specifica în amănunt bunurile proprii.
4. Se va menționa calea legală prevăzută de art. 31 din Codul familiei prin care bunul are caracter de bun propriu.
5. Numele, prenumele și domiciliul.

b) **Cerere de împărțire a bunurilor comune în timpul căsătoriei.**

Tovarășe Președinte

Subsemnatul cu domiciliul în chem în judecată Subsemnata

și personal la interogatoriu pe soția mea pentru ca soțul meu

prin hotărîrea ce veți pronunța să procedați la împărțirea următoarelor bunuri comune

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt 1

În drept, întemeiez prezenta pe dispozițiile art. 36 alin. 2 din Codul familiei.

Înțeleg să mă folosesc de următoarele probe : interogatoriul pîrîtei, de proba cu următoarele acte 2

pîrîtului

și de martorii 3

Depun prezenta cerere și copii certificate de pe actele sus-menționate în dublul exemplar, din care unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtei

pîrîtului

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei

1. Se vor menționa împrejurările temeinice care impun împărțirea bunurilor (de pildă, condamnarea îndelungată, plecarea din țară etc.).

2. Acte doveditoare a împrejurărilor sus menționate.

3. Numele, prenumele și domiciliul.

6. **Practică judecătorească.** Simpla despărțire a soților, neinsoțită de alte împrejurări de fapt, cum ar fi pericolul degradării ori risipirii bunurilor comune sau nevoia imperioasă a reclamantului de a folosi unele din aceste bunuri, nu constituie motiv temeinic de împărțire a bunurilor comune în timpul căsătoriei (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2091/1981). Cu ocazia împărțirii bunurilor comune, cotele de proprietate se stabilesc asupra totalității bunurilor și nu pentru fiecare bun în parte ori categorie de bunuri, mobile sau imobile (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 161/1981). În cazul în care la revocarea casei, bun propriu al unuia dintre soți, celălalt soț contribuie cu materiale care sînt bunuri proprii ale acestuia, instanța trebuie să examineze dacă părțile, prin acordul lor de voință — expres sau tacit — s-au înțeles să schimbe caracterul de bunuri proprii ale materialelor în cel de bunuri comune, și numai în caz afirmativ să procedeze la partajarea imobilului (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 391/1981). Plata ratelor pentru achiziționarea unui apartament făcută de unul din soți, după separarea în fapt și pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii de divorț, se ia în seamă la stabilirea cotelor pe totalitatea bunurilor comune. Plățile făcute după rămînerea definitivă a hotărîrii de divorț urmează a fi avute în vedere numai dacă apartamentul se atribuie celui care nu a făcut plata și care va fi ținut să-l despăgubească pe celălalt pentru sumele plătite după această dată ; cînd apartamentul se atribuie celui care a făcut plata, instanța nu are a se mai ocupa de aceste plăți (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1561/1981).

CERERE DE PUNERE SUB INTERDICȚIE — reglementată de prevederile Cod. fam. 1. **Competență. Judecarea cererilor de punere sub interdicție** revine judecătoriei în a cărei circumscripție teritorială domiciliază persoana a cărei punere sub interdicție se solicită (art. 2 și 5 Cod. pr. civ.). 2. **Condiții :** Interdicția poate fi cerută de autoritatea tutelară ; notariatul de stat (cu prilejul deschiderii unei moșteniri) ; procuratura sau miliția (cu ocazia luării sau executării unor măsuri privative de libertate) ; organele administrației de stat, instituții de ocrotire, precum și orice altă persoană apropiată celui a cărui interdicție se cere (art. 115 și 143 Cod. fam.). 3. **Procedură :** Interdicția se pronunță de instanță, cu concluziile procurorului, și își produce efectele de la data cînd hotărîrea a rămas definitivă. Președintele instanței sesizată cu o cerere de punere sub interdicție va lua măsuri ca cererea, împreună cu înscrisurile anexate, să fie comunicate procurorului. Acesta va dispune efectuarea cercetărilor ce va socoti necesare, va lua și părerea unei comisii de medici specialiști, iar dacă cel a cărui punere sub interdicție este cerută se găsește internat într-o unitate sanitară, va lua și părerea medicului sub supravegherea căruia se află (D. nr. 32/1954, art. 30). Cererea și toate înscrisurile depuse se vor comunica celui a cărui punere sub interdicție se cere (art. 32). După fixarea termenului de judecată urmează faza contradictorie a procedurii cu ascultarea celui a cărui punere sub interdicție este cerută și cu participarea obligatorie a procurorului (art. 33). După ce a rămas definitivă, hotărîrea se va comunica fără întîrziere, de către instanța judecătorească ce a pronunțat-o, instanței locului unde actul de naștere al celui pus sub interdicție a fost înregistrat, spre a fi transcrisă în registrul anume destinat. Hotărîrea definitivă se va comunica din oficiu, de către instanță, locului unde este înregistrată nașterea interzisului, spre a fi transcrisă (art. 144 alin. 1 și 2 Codul familiei) și autorității tutelare pentru desemnarea unui tutore (art. 145 alin. 1 Cod. fam., precum și organele sanitare. Hotărîrea instanței poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** Scutită, cf. par. 52 din instr. M.F. nr. 1711/1960. **Notă :** În caz de nevoie și pînă la rezolvarea cererii de punere sub interdicție, autoritatea tutelară va putea numi un curator (art. 146 Cod. fam.). Incapacitatea celui pus sub interdicție nu va putea fi opusă unui al treilea decît de la data transcrierii hotărîrii, afară numai dacă terțul a cunoscut interdicția pe altă cale (art. 144 alin. final Cod. fam.). De asemenea hotărîrea de punere sub interdicție rămasă definitivă va fi comunicată de instanța de judecată și autorității tutelare care va desemna un tutore (C. fam. art. 144 și 145). Cînd sentința judecătoriei prin care s-a pronunțat interdicția a fost atacată cu recurs și acesta a fost respins, instanța de recurs va face ea însăși comunicarea sus-menționată, trimițînd, în copie, dispozitivul sentinței. (art. 144 alin. 3 C. fam.). 6. Model-cerere.

Tovarăşe Preşedinte

Subsemnata domiciliată în str. nr. localitatea (Oraşul, Municipiul sau Sectorul) judeţul vă rog să pronunţaţi, după ascultarea concluziilor procurorului, punerea sub interdicţie a soţului meu domiciliat în str. nr. localitatea judeţul. De asemenea rog a dispune comunicarea hotărîrii de punere sub interdicţie, ce o veţi pronunţa, judecătoriei spre a fi transcrisă în registrul anume destinat precum şi autorităţii tutelare, respectiv Comitetului (Biroului) executiv al Consiliului popular al

Motivele cererii mele sînt următoarele :

În fapt, soţul meu este bolnav de 1 avînd o comportare necontrolată, anormală şi anume 2

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispoz. art. 115, art. 142—145 din Cod. fam. şi art. 30—34 din Decretul nr. 32/1954.

În dovedirea cererii înţeleg să mă folosesc de proba prin înscrisuri, şi anume 3 de expertiza medicală şi de proba cu martori, în care sens propun pe :

1 domiciliat în str. nr. localitatea judeţul şi

2 domiciliat în str. nr. localitatea judeţul, ce urmează a fi citaţi, pentru audiere, la termenul ce-l veţi stabili.

Depun cererea şi înscrisurile menţionate, în trei exemplare, dintre care unul pentru instanţă, unul pentru pirit şi altul pentru a fi comunicat organului procuraturii.

Semnătura

Tovarăşului Preşedinte al Judecătoriei

1. Se va indica boala de care suferă cel pentru care se solicită punerea sub interdicţie.

2. Se va descrie amănunţit comportamentul acestuia ;

3. Se vor indica înscrisurile şi se vor depune în copii certificate de petent.

CĂI DE ATAC

CEREREA DE RECURS — reglementată de art. 299—316 Cod. proc. civ. este o cale de atac ordinară — stabilită prin lege — prin care partea nemulţumită critică temeinicia şi (sau) legalitatea sentinţei dată de instanţa de fond. Este o formă a controlului judiciar. 1. **Competenţă.** Hotărîrile date de judecătorii în primă instanţă pot fi atacate cu recurs la tribunalele judeţene sau la Tribunalul municipiului Bucureşti. Tribunalul Suprem pentru recursurile declarate împotriva hotărîrilor date în primă înntanţă de tribunalele judeţene şi al municipiului Bucureşti. 2. **Condiţii :** Recursul se depune — sub pedeapsa nulităţii — la instanţa a cărei hotărîre se atacă. Termenul este de 15 zile de la comunicarea hotărîrii. Termenul se întrerupe prin moartea părţii care are interes să facă recurs. În acest caz se face din nou o singură comunicare a hotărîrii la cel din urmă domiciliul al părţii, pe numele moştenirii, fără să se arate numele şi calitatea fiecărui succesor. Termenul se întrerupe şi prin moartea mandatarului căruia i s-a făcut comunicarea. În acest caz se va face o nouă comunicare părţii, la domiciliul ei, dată de la care curge un nou termen. Recursul trebuie motivat prin însăşi cererea de recurs, sau înăuntrul termenului de recurs. Motivarea recursului va cuprinde arătarea motivelor de casare şi dezvoltarea lor în parte. 3. **Procedură :** În termen de 15 zile de la comunicarea recursului motivat intimatul va depune întîmpinare la instanţa unde s-a depus recursul. Casarea unei hotăriri se poate cere : cînd instanţa nu a fost alcătuită legal sau cînd hotărîrea s-a dat de alţi judecători, decît acei care au judecat fondul pricinei ; cînd instanţa a depăşit competenţa sa ; cînd prin hotărîrea dată instanţa a încălcat formele de procedură prevăzute sub pedeapsa nulităţii de art. 105 alin. 2 Cod pr. civ ; cînd a încălcat sau a aplicat greşit legea ; cînd hotărîrea este neîntemeiată (art. 304 Cod. pr. civ.). Instanţa de recurs nu este limitată la cercetarea motivelor arătate în cerere. Ea este obligată să verifice, din oficiu, legalitatea şi temeinicia hotărîrii. Motivele ridicate de instanţă din oficiu, vor trebui puse în prealabil în discuţia părţilor. În instanţa de recurs nu se pot produce probe noi cu excepţia înscrisurilor. În cazul în care recursul este susţinut pe lipsa de temeinicie a hotărîrii atacate, legată de necesitatea administrării de probe, acestea vor fi indicate, arătîndu-se mijloacele de probaţiune. 4. **Taxe/timbru :** 50% din taxa datorată la cererea sau acţiunea introductivă (în cazul atacării hotărîrilor date în acţiuni evaluabile în bani, taxa se calculează la suma contestată), conf. pct. 7 din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955. 5. Model-cerere.

CEREREA DE RECURS

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., declar recurs împotriva sentinţei civile nr..., din... pronunţată de Judecătoria (Tribunalul...)... prin care...1

Temeiurile recursului sînt următoarele :

În fapt...2

În drept, formulez următoarele :

MOTIVE DE RECURS

Motivul I de recurs : nulitatea prev. de art. 304 pct. 1, Cod. proc. civ. Greşit alcătuirea instanţei...3

Motivul II de recurs : nulitatea prevăzută de art. 304, teza 1, Cod. proc. civ. Netemeinicia hotărîrii prin contradicţia ei cu faptele stabilite de instanţă...3

Pentru aceste motive vă rog să casaţi hotărîrea atacată şi să...4

Data Semnătura

Tovarăşului preşedinte al Tribunalului...

1 Expunerea soluţiei, reprodusă după dispozitivul hotărîrii atacate

2 Succintă expunere a faptelor ce au format obiectul cauzei

3 Motivele enunţate se completează cu o scurtă argumentare a lor în raport cu situaţia concretă ce rezultă din hotărîrea atacată şi dosarul cauzei

4 Se poate cere modificarea hotărîrii atacate sau casarea ei. Casarea poate avea de efect trimiterea pricinii spre o nouă judecare sau încetarea procesului.

Cerere pentru depunerea recursului

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., depun alăturatul recurs în... exemplare, împotriva sentinţei civile nr... din..., pronunţată de această judecătorie (tribunal) în cauza ce formează obiectul dosarului nr... rugîndu-vă să dispuneţi înaintarea lui împreună cu dosarul sus-menţionat, la Tribunalul...

Data, Semnătura

Tovarăşului preşedinte al Judecătoriei...

Cerere de renunţare la recurs

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., pirit în procesul ce formează obiectul dosarului nr..., în care s-a pronunţat hotărîrea nr..., din..., prin care s-a admis acţiunea formulată împotriva mea de..., domiciliat în..., declar prin prezenta că sînt mulţumit de hotărîrea dată şi că renunţ la dreptul de a face recurs în contra acestei hotăriri, urmînd a nu mi se mai face cuvenita comunicare.

Semnătura

Tovarăşului preşedinte al Judecătoriei (Tribunalului)...

Timbru : Nu se timbrează.

6. **Practică judecătorească :** Dacă instanţa de recurs consideră că este nelegală constatarea primei instanţe cu privire la prescrierea acţiunii, trebuie să caseze hotărîrea, cu trimiterea cauzei, spre rejudecare în fond, iar nu să reţină şi să judece ea litigiul, deoarece într-o atare situaţie se încalcă principiul celor două grade de jurisdicţie (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 570/1932). Judecarea simultană a două sau a mai multe cereri de recurs constituie uneori o cerinţă procesuală care asigură buna administrare a justiţiei şi rezultă din necesitatea de a se evita pronunţarea

unor soluții diferite. Tocmai de aceea legea prevede că termenul de judecată se va soroci numai după ce hotărîrea atacată cu recurs a fost comunicată tuturor părților (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 182/1978). Retragerea recursului reprezintă o manifestare unilaterală de voința asupra căreia nu se mai poate reveni, sentința judecătoriei intrînd în puterea lucrului judecat, de vreme ce recurentul nu invocă și nu dovedește un viciu de consimțămînt. În speță, împotriva unei sentințe de divorț, pîrîta declară recurs ; la 20 noiembrie 1983 depune o cerere scrisă — înregistrată la acest tribunal — prin care precizează că „renunță" la recursul formulat, dar la termenul de 12 decembrie 1983 revine asupra renunțării, cerînd judecarea recursului și, în fond, respingerea acțiunii de divorț. Pentru motivul arătat, se ia de declarația recurentei că și-a retras recursul. (Trib. jud. Brașov, dec. civ. nr. 1576/1983).

CERERE DE REVIZUIRE A HOTĂRÎRII JUDECĂTOREȘTI — este reglementată de art. 322—328 Cod. proc. civ. 1. **Competență. Judecarea cererilor de revizuire a hotărîrilor judecătorești** se face de instanța care a dat hotărîrea definitivă a cărei revizuire se cere. În cazul în care există hotărîri definitive potrivnice în una și aceeași pricină, între aceleași persoane, avînd aceeași calitate, competența aparține instanței mai mare în grad față de instanța sau instanțele care au pronunțat hotărîrile. Cînd cele două instanțe care au dat hotărîri potrivnice fac parte din circumscripții judecătorești deosebite, competentă este instanța mai mare în grad față de instanța care a dat prima hotărîre (art. 323 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** Revizuirea unei hotărîri judecătorești definitive se poate cere numai în următoarele cazuri : 1) dacă dispozitivul hotărîrii cuprinde dispoziții potrivnice, care nu se pot aduce la îndeplinire ; 2) dacă s-a pronunțat asupra unor lucruri care nu s-au cerut sau nu s-a pronunțat asupra unui lucru cerut, ori s-a dat mai mult decît s-a cerut ; 3) dacă obiectul pricinii nu se află în ființă ; a) dacă un judecător, martor sau expert, care a luat parte la judecată, a fost condamnat irevocabil pentru o infracțiune privitoare la respectiva pricină, sau dacă hotărîrea s-a dat în temeiul unui înscris declarat fals în cursul sau în urma judecății, ori dacă partea care a jurat a fost condamnată definitiv pentru fals ; 5) dacă, după darea hotărîrii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților, ori dacă s-a revizuit hotărîrea penală pe care ea s-a întemeiat ; 6) dacă statul sau unitățile socialiste, dispăruții, incapabilii sau cei puși sub curatelă sau consiliu judiciar nu au fost apărați deloc sau au fost apărați cu viclenie de cei însărcinați să-i apere ; 7) dacă există hotărîri definitive potrivnice date de instanțe de același grad sau de grade deosebite, în una și aceeași pricină, între aceleași persoane, avînd aceeași calitate ; 8) dacă partea a fost împiedicată să se prezinte la judecată și să înștiințeze instanța despre aceasta, dintr-o împrejurare mai presus de voința sa (art. 322 Cod pr. civ.). 3. **Procedură :** Instanța poate suspenda executarea hotărîrii a cărei revizuire se cere, sub condiția dării unei cauțiuni (art. 325 Cod pr. civ.). Dacă instanța încuviințează cererea de revizuire, ea va schimba în tot sau în parte hotărîrea atacată, iar în cazul hotărîrilor potrivnice o va anula pe ultima (art. 327 Codpr. civ.). Hotărîrea dată în revizuire este supusă acelorași căi de atac prevăzute de lege pentru hotărîrea revizuită. Dacă revizuirea s-a cerut pentru hotărîri potrivnice, calea de atac este recursul (art. 328 Cod pr. civ.). 4. **Taxe/timbru :** 50% din taxa datorată la cererea sau acțiunea introductivă (A pct. 7 tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955 și par. 47 I.M.F. nr. 1711/1960). 5. **Notă :** Termenul pentru depunerea cererii de revizuire este de o lună și se socotește : în cazurile de la pct. 1, 2 și 7, de la comunicarea hotărîrii, iar cînd hotărîrile au fost date în recurs, după evocarea fondului, de la pronunțare ; în cazul prevăzut la pct. 3, de la cel din urmă act de executare ; în cazul de la pct. 4, din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărîrea penală de condamnare a judecătorului, martorului, expertului sau părții care a jurat fals sau de hotărîrea care a declarat falsitatea înscrisurilor ; în cazul de la pct. 5, din ziua în care s-a descoperit înscrisul ; în cazurile de la pct. 6, de la comunicarea hotărîrii sau de la întoarcerea dispărutului ori de la dobîndirea capacității ; în aceste din urmă situații termenul este de 6 luni. În cazul prevăzut la pct. 8, termenul este de 15 zile și se socotește de la încetarea împiedicării (art. 324 Cod pr. civ.). 6. Model-cerere de revizuire.

Tovarășe Președinte,

Subsemnatul domiciliat în . str. nr. localitatea județul formulez prezenta cerere de revizuire a sentinței (deciziei) nr. din pronunțată de această instanță și prin care

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispozițiile art. 322 pct. C. pr. civ.

Menționez că hotărîrea atacată este definitivă.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu înscrisuri și anume de

Prezenta cerere, împreună cu copii de pe înscrisuri — certificate de subsemnatul, ce depun în două exemplare, dintre care unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat intimatului.

Semnătura revizuentului,

Tovarășului Președinte al judecătoriei (Tribunalului județean, Tribunalului Municipal București ori Tribunalului Suprem).

7. **Practică judecătorească :** Ori de cîte ori instanța constată imposibilitatea de a se stabili în proces penal eventuala vinovăție a martorului sau expertului, ea are îndatorirea să verifice, în cadrul cererii de revizuire, dacă depoziția martorului sau expertiza au fost sau nu mincinoase (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1406/1981). Nu constituie act nou, înscrisul care, deși aflat în arhiva unității era cunoscut de parte și nu a existat o împrejurare mai presus de voința părților, ca acesta să fi fost înfățișat (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 99/1981). Nu sînt supuse revizuirii hotărîrile de expedient care consfințesc învoiala părților (Trib. Suprem, dec. civ, nr. 750/1981). Potrivit art. 322 pct. 5 C. pr. civ., revizuirea unei hotărîri rămase definitive se poate face dacă, după darea hotărîrii, s-au descoperit înscrisuri doveditoare, reținute de partea potrivnică sau care nu au putut fi înfățișate dintr-o împrejurare mai presus de voința părților, ori dacă s-a revizuit hotărîrea unei instanțe penale sau administrative pe care ea s-a întemeiat. Pe de altă parte, potrivit art. 249 C. pr. pen., ordonanța sau rezoluția de scoatere de sub urmărire penală este actul prin care se constată existența unuia dintre cazurile prevăzute de art. 10 lit. a—e din același cod și care împiedică exercitarea acțiunii penale. Rezoluția prin care „se constată" deci existența unui asemenea caz și „se dispune" luarea măsurii de scoatere de sub urmărire penală (ca act procesual prin care se finalizează, în ansamblul lor, mijloacele de probă administrate în cauză, privit într-un tot unitar cu acestea) poate constitui, de principiu, un înscris doveditor în sensul art. 322 pct. 5 C. pr. civ., dacă acest act procesual, în înțelesul arătat, nu a putut fi înfățișat realmente dintr-o împrejurare mai presus de voința părților, caz în care instanța trebuie să cerceteze cererea de revizuire, precum și fondul cauzei. (Trib. Suprem, dec. civ., nr. 1486/1983).

CERERE (CONTESTAȚIE) DE ANULAREA HOTĂRÎRII DEFINITIVE — reglementată de art. 317—321 Cod. pr. civ. 1. **Competență. Judecarea contestațiilor în anularea hotărîrilor judecătorești definitive** este de atributul instanței a cărei hotărîre se atacă (art. 319 alin. 1 Cod pr. civ.). 2. **Condiții :** Contestația se poate face înainte de începerea executării și în tot timpul ei pînă la săvîrșirea ultimului act de executare și numai în următoarele cazuri : cînd procedura de chemare a părții nu a fost îndeplinită potrivit cerințelor legii ; cînd hotărîrea a fost dată de judecători cu încălcarea normelor de ordine publică privitoare la competență. Numai dacă aceste motive nu au fost invocate prin căile ordinare de atac. Cu toate acestea, con-

testația poate fi primită dacă motivele sus-arătate au fost invocate prin cererea de recurs, dar instanța le-a respins pentru că avea nevoie de verificări de fapt sau dacă recursul a fost respins fără ca să fi fost judecat în fond (art. 319 alin. 2 și art. 317 Cod. pr. civ.). 3. **Procedură**: Contestația se judecă de urgență și cu precădere. Întîmpinarea nu este obligatorie. Hotărîrea dată în contestație este supusă aceloraşi căi de atac ca și hotărîrea atacată (art. 320 Cod. pr. civ.). 4. **Taxe/timbru**: 25 lei (pct. 7, anexă la H.C.M. nr. 911/1955 și par. 47 I.M.F. nr. 1711/1960). 5. **Notă**: Contestația în anulare se poate îndrepta și asupra hotărîrilor date de instanțele de recurs în două cazuri: hotărîrea dată a fost rezultatul unei greșeli materiale; instanța, respingînd recursul sau admițîndu-l numai în parte, a omis să cerceteze recursul din motivele de casare (art. 318 alin. 1 Cod. pr. civ.). Contestația se poate referi numai la judecate în recurs, nu și la deciziile date în fond după casare. 6. Model-contestație.

Tovarăşe Președinte

Subsemnatul domiciliat în fac contestație în anulare împotriva sentinței nr. din pronunțată de 1 deciziei
prin care 2
Motivele contestației sînt următoarele:
În fapt 3
În drept întemeiez prezenta contestație pe dispozițiile art. 317—321 Cod. pr. civ.

Hotărîrea atacată a rămas definitivă și, pentru motivele arătate mai sus, solicit admiterea contestației și anularea hotărîrii.

Depun prezenta în dublu exemplar, unul pentru instanță și unul pentru a fi comunicat pîrîtului.

Solicit cheltuieli de judecată.

Data Semnătura

Tovarășului Președinte al Judecătoriei Tribunalului

1. Judecătoria sau tribunalul.

2. Reproducerea pe scurt a dispozitivului hotărîrii, arătîndu-se numele, prenumele și domiciliul întematului.

3. Expunerea concisă a motivului legal care îngăduie petentului formularea contestației.

7. **Practică judecătorească**: Prin contestația în anulare se urmărește anularea unei hotărîri definitive dacă la pronunțarea ei nu s-au observat neregularitățile actelor de procedură ori dacă soluția este rezultatul unei erori materiale evidente (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 303/1978). Neîndeplinirea legală a procedurii de citare poate fi invocată numai de cel față de care s-a comis neregularitatea, iar nu și de celelalte părți care au fost citate în mod legal (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 104/1975). Fiind o cale de retractare a unei hotărîri definitive iar nu de cenzură judiciară, contestația în anulare nu poate fi exercitată pentru alte motive decît cele arătate de lege, fiind inadmisibilă repunerea în discuție a unor probleme de fond, motive care au fost soluționate de instanță (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1599/1977). Contestația în anulare introdusă împotriva unei hotărîri date în recurs extraordinar pentru neexaminarea unui motiv de casare, atunci cînd recursul extraordinar a fost respins sau admis numai în parte, trebuie să fie formulată, nu în raport de motivele din recursul ordinar al părții, ci în raport de motivele de casare din recursul extraordinar (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 5/1982).

ÎNTÎMPINAREA — este reglementată de art. 115—118 Cod. proc. civ. 1. **Condiții**. Va cuprinde: excepțiile de procedură; răspunsuri care se apără: semnătura. La întîmpinare se vor alătura atîtea copii, cîți reclamanți sînt de pe întîmpinare și de pe înscrisurile doveditoare. Depunerea întîmpinării nu este obligatorie. 2. **Procedură**: Se depune la instanța la care s-a înregistrat cererea de chemare în judecată. Dacă nu se depune, la prima zi de înfățișare, președintele va pune în vedere pîrîtului să arate excepțiile și mijloacele de apărare. 3. **Taxa-timbru**. Scutit. 4. Model întîmpinare.

Tovarăşe Președinte

Subsemnatul 1 cu domiciliul 2, în calitate de sediul
pîrît în acțiunea ce formează obiectul dos. formulată responsabilă civilmente
de 3, depun prezenta întîmpinare împotriva susmenționatei cereri, pe care vă rog să o respingeți pentru motivele de mai jos.
În fapt, situația arătată în acțiune nu este conformă adevărului pentru că 4
În drept, înțeleg să ridic următoarele excepții de procedură 5 precum și următoarele apărări 6
În dovedirea prezentei înțeleg a mă folosi de următoarele probe 7
Martorii propuși sînt următorii 8
Vă rog să respingeți cererea. Solicit cheltuieli de judecată și onorariu de avocat 9
Depun prezenta în copii, precum și copii certificate de pe actele menționate mai sus, cîte unul pentru fiecare reclamant.
parte civilă.
Tovarășului Președinte al Judecătoriei 9
Tribunalului

1. Numele și prenumele pîrîtului (pîrîtei) ori denumirea completă a unității socialiste.
2. Localitatea, sectorul (județul) str. nr.
3. Numele și prenumele sau denumirea completă a reclamantei ori (și) a părții civile.
4. Se va răspunde exact la toate elementele de fapt ale cererii de chemare în judecată.
5. Se vor menționa și dezvolta toate excepțiile de procedură pe care le invocă împotriva acțiunii (necompetența instanței, prescrierea dreptului la acțiune etc.).
6. Răspund la toate motivele de drept invocate în cererea de chemare în judecată.
7. Indicarea actelor (înscrisurilor) și a probei cu martori
8. Numele, prenumele și domiciliul fiecărei persoane propusă ca martor.
9. Unitățile socialiste nu va pretinde onorariu de avocat, deoarece sînt reprezentate în fața instanței de jurisconsult.
10. Judecătoria competentă.
Tribunalul competent

CERERE RECONVENȚIONALĂ — reglementată de prevederile art. 119—120, 132 și 135 Cod. pr. civ. 1. **Competență**. Se judecă de aceeași instanță de fond care a fost investită cu judecarea acțiunii principale. 2. **Condiții**. Cererea reconvențională trebuie depusă o dată cu întîmpinarea sau cel mai tîrziu la prima zi de înfățișare atunci cînd pîrîtul nu este obligat la întîmpinare. Dacă reclamantul își modifică cererea de chemare în judecată, cererea reconvențională se va depune pînă la termenul încuviințat de instanță pîrîtului (art. 119 C. pr. civ.). 3. **Procedură**. Cererea reconvențională se judecă odată cu cererea principală. Dacă cererea principală este în stare de judecată instanța are posibilitatea de a judeca separat cererea convențională (art. 120 C. pr. civ.). 4. **Timbru**: H.C.M. 911/1955 lit. a pct. 4 din tarif, menționează: „Cererile reconvenționale, intervențiile, aderările sau chemările în garanție se timbrează ca și cererea sau acțiunea principală". 5. **Model-cerere**:

Tovarăşe președinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., fac prezenta cerere reconvențională la acțiunea care formează obiectul dosarului nr... al acestei instanțe și care mi-a fost intentată de[1]..., domiciliat în..., pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să-l obligați să[2]..., și totodată să-mi plătească cheltuielile de judecată ocazionate cu prezentul proces, constînd în[3]... Evaluez obiectul cererii la suma de... lei.

Motivele cererii sînt următoarele:
În fapt[4]...
În drept, îmi întemeiez cererea pe dispoz. art.[5]... și ale art. 119—120 Cod. pr. civ.

Înțeleg să folosesc următoarele probe :[6]...

Depun prezenta cerere, precum și actele sus-menționate, în dublu exemplar, dintre care unul pentru instanță și altul pentru a fi comunicat reclamantului din acțiunea principală.

Data, Semnătura,

Tovarășului președinte al Judecătoriei (Tribunalului)...

[1] Numele și prenumele pîrîtului din cererea reconvențională

[2] Obiectul acțiunii

[3] Taxe de timbru onorariu de avocat, cheltuieli transport, onorariu expert, ș.a.

[4] Expunerea situației, de fapt pe care se întemeiază cererea reconvențională

[5] Indicarea temeiului de drept specific acțiunii

[6] Indicarea mijloacelor de probă. În cazul probei cu martori se vor arăta numele, prenumele și adresele martorilor

[7] Dacă printre mijloacele de probă nu figurează dovada cu acte, această mențiune nu se mai face.

6. **Practică judecătorească.** Judecarea cererii reconvenționale în același timp cu acțiunea principală își are rațiunea în buna administrare a justiției, pentru evitarea unor soluții contradictorii, dat fiind că modul de soluționare a cererii reconvenționale este intim legat de soluția ce s-ar da cererii principale (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 874/1983). Dacă reclamantul introduce o acțiune în pretenții iar pîrîții — soț,soție — depun o cerere reconvențională și, la primul termen, reclamantul și unul din soți renunță la dreptul pretins, instanța respinge, în temeiul art. 247 Cod. pr. civ., atît acțiunea principală, cît și cererea reconvențională (Jud. Slatina, sent. civ. nr. 3002/1982). Potrivit art. 246 C. pr. civ., reclamantul poate să renunțe oricînd la judecată, iar renunțarea se constată prin încheiere, care se pronunță fără drept de recurs. În cauză însă aceste dispoziții erau aplicabile numai cu privire la acțiunea principală introdusă de instanță, la judecarea căreia reclamantul a renunțat, dar nu puteau fi aplicate și cererii reconvenționale formulate de pîrîtă, pe care instanța, soluționînd-o în fond, a respins-o. Așadar, soluția cu privire la acțiunea reconvențională este atacabilă cu recurs. (Trib. jud. Covasna, dec. civ. nr. 169/1983). Potrivit art. 119 C. pr. civ., pîrîtul are dreptul de a face cerere reconvențională dacă are pretenții în legătură cu cererea sau cu mijloacele de apărare ale reclamantului. Rolul cererii reconvenționale este de a se permite pîrîtului ca, în cadrul procesului pornit împotriva sa, să poată lichida totodată și pretențiile sale în legătură cu acțiunea reclamantului. În cazul în care rezolvarea cererii reconvenționale este intim legată de soluția ce s-ar da acțiunii, nu este indicată disjungerea cererii reconvenționale, deoarece trebuie să prevaleze pronunțarea unor soluții necontradictorii (Trib. Suprem, dec. civ., nr. 874/1983).

dr. **C. JORNESCU**

Microinformații externe

● Printre cele 54 supermagazine care pun în vînzare o gamă completă de articole de uz zilnic și curent (universale) din Moscova, se numără și cel care poartă numărul 38, situat în partea de sud-vest a orașului și care oferă produse dietetice, după cum arată și emblema sa — „Dieta". El face parte din noile construcții comerciale ale Moscovei, de tipul „universam", care, în ultimii ani, au fost date în folosință cam cîte 10—15 pe an. Supermagazinul are o suprafață comercială utilă de 1 800 mp, din care 1 200 mp la parter, unde se practică autoservirea și 600 mp la primul etaj, unde se află raioanele cu servire tradițională și un mic bufet. Cam în aceleași proporții se împart și vînzările, care totalizează 17 milioane ruble anual. Personalul, în număr de 240, lucrează în două schimburi, de la 8 la 21 (cu o întrerupere de o oră, la prînz), în toate cele 7 zile ale săptămînii. Supermagazinul deservește populația de pe o rază de 800—1 000 m și este vizitat zilnic de 6 000—10 000 persoane. Sectorul în care se practică autoservirea cuprinde 14 boxe. Toate mărfurile sînt preambalate. Ele sînt expuse pe palete așezate pe cărucioare ; pîinea, fructele și legumele, ca și produsele de patiserie sînt expuse în containere pe role. Unele produse, ca brînzeturile, pescăria, legumele sau dulciurile se preambalează în cadrul magazinului. Sortimentul mărfurilor ce se vînd prin autoservire cuprinde 250—300 poziții, cu care magazinul este aprovizionat zilnic.

● Magazinele universale Skála sînt produsul mișcării cooperatiste din Ungaria. Excluzînd intermediarii, această rețea, care cuprinde 58 de magazine ultramoderne, pune în vînzare produsele proprii ale cooperativelor.

Pentru a ține pasul în competiția cu rețeaua magazinelor universale de stat „Centrum", aflată sub îndrumarea Ministerului Comerțului Interior, a trebuit să vină cu oferte de noutăți atractive, sortimente mai bogate, mai variate și mai ieftine. În acest scop, Skála a introdus marile solduri de sfîrșit de sezon, cu reduceri de prețuri care ajung pînă la 30—40 la sută. De asemenea, mișcarea „de marți pînă marți" oferă în fiecare săptămînă reduceri de prețuri la alte grupe de mărfuri. Schimburile realizate cu marile magazine universale din țările membre ale CAER creează posibilitatea completării fondului de mărfuri, asigurînd astfel creșterea gradului de atragere a noi categorii de cumpărători.

La acestea se adaugă zîmbetul și curtoazia cu care vînzătorii îi întîmpină la orice pas pe vizitatori.

O altă noutate a constituit-o aceea că Skála a folosit pentru prima oară metoda „valului de reclamă" t.v. prezentînd zilnic, de cinci ori, oferte ingenioase care atrag atenția consumatorilor, asigurînd pe această cale un grad ridicat de informare a acestora.

● Recent, la Sofia a fost dat în funcțiune un nou complex hotelier. Cu cele 27 de etaje ale sale, noul hotel, denumit „Rodina", dispune de 1053 paturi, 6 săli de conferințe, parking subteran, mai multe restaurante, baruri și cafenele, change-office etc. Construit în colaborare cu firma poloneză Budimex, noul complex hotelier atrage atenția și prin faptul că este cel mai mare hotel din Sofia.

● Din anul 1981, la Bordeaux, în hipermagazinul Rond Point s-a introdus experimental un minicalculator pentru deservirea consumatorilor care fracventează magazinul. Microordinatorul, la cererea clientului potențial, oferă o arie largă de informații cu privire la fondul de marfă, ofertele zilei, noutățile zilei, reducerile de prețuri ale zilei, locul de origină al unui produs alimentar, prețul per kg sau litru etc. Se apreciază că, în cei trei ani de experimentare, microordinatorul și-a dovedit utilitatea, în prezent el fiind tot mai mult folosit în magazinele cu mari suprafețe de vînzare.

● Recent, doi cercetători francezi au pus la punct un produs nou : camera electronică de luat vederi de mici dimensiuni (cîntărește 75 grame și măsoară 2,4 sau 3,6 cm). Produsul este rezultatul cooperării dintre universitate și industrie, pentru a cărei realizare nu a fost nevoie, de data aceasta, decît de un an (circa 5 ani, în mod curent). Minicamera de luat vederi franceză prezintă două mari avantaje față de produsele similare : este cea mai mică și cea mai ieftină (circa 6000 franci). Se estimează, pentru acest nou produs, o piață de aproximativ un milion de exemplare, care vor fi utilizate în domenii cum sînt : robotica, telesupravegherea, medicină, activitatea spațială, oceanografie.

1985 OKT 9 8

Dezbatere

Perfecționarea profesională în comerțul exterior

Pe baza indicațiilor de partid și de stat, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, în colaborare cu alte organe centrale cu competență și interesate, organizează în fiecare an învățămîntul profesional de perfecționare în acest important domeniu de activitate, sub multiple forme, printre care se înscriu cursurile intensive, de scurtă durată, care se desfășoară sub egida Centrului de Perfecționare a Cadrelor din Sistemul Comerțului Exterior.

Cu scopul îmbunătățirii formelor și conținutului cursurilor pe anul 1985—1986, Comitetul de Partid din Unitățile de Comerț Exterior a inițiat o dezbatere în ziua de 8 octombrie 1985, la care au participat cadre de conducere și alți specialiști din întreprinderile de comerț exterior din centralele industriale și din unități producătoare de mărfuri pentru export.

În cele ce urmează vom consemna, în rezumat, discuțiile și propunerile formulate de participanți, precedate de prezentarea programelor (cursurilor) propuse prin proiectul de plan-învățămînt.

În anul 1985—1986 au fost propuse să funcționeze următoarele programe (cursuri) sub egida Centrului de Perfecționare a Cadrelor din Sistemul Comerțului Exterior.

1. Prospectarea piețelor externe ; negocierea și încheierea contractelor de comerț exterior ; forme de comercializare a mărfurilor.
2. Conducerea activității de comerț exterior. Politici comerciale contemporane.
3. Cooperarea economică internațională — societăți mixte.
4. Relații de plăți în comerțul exterior
5. Participarea la licitații internaționale
6. Transporturi, expediții și asigurări internaționale.
7. Operațiuni comerciale de aport valutar și contrapartidă.
8. Derularea contractelor de comerț exterior.
9. Pregătirea profesională pe probleme de comerț exterior a personalului din unități producătoare și centrale industriale cu sarcini de export.
10. Pregătirea profesională pe probleme de comerț exterior a lucrătorilor din institutele de proiectare și inginerie tehnologică.
11. Prețuri și eficiența comerțului exterior și cooperării economice internaționale.
12. Perfecționarea pregătirii profesionale a personalului O.C.M.
13. Pregătirea profesională a personalului nou încadrat în ICE-uri.
14. Perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din compartimentele financiar-contabilitate.
15. Perfecționarea pregătirii profesionale a juriștilor
16. Prelucrarea automată a datelor în activitatea de comerț exterior.
17. Perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din agențiile ICE Romtrans și ICE Navlomar.
18. Specializarea economică a merceologilor din unitățile cu activitate de comerț exterior.
19. Specializarea economică a referenților T.E.I. din unitățile cu activitate de comerț exterior
20. Specializarea economică a contabililor din unitățile cu activitate de comerț exterior.

Programele menționate sau o formă combinată rezultată din acestea, în funcție de necesitatea întreprinderilor beneficiare, se pot organiza și, deci, pot funcționa fie la sediul Centrului, fie în cadrul întreprinderilor de comerț exterior, centrale industriale și unități producătoare de mărfuri pentru export. Pentru a funcționa în cadrul întreprinderilor (centralelor) este necesar ca să se înscrie un număr minim (25—30 persoane).

Și acum principalele concluzii rezultate din dezbatere :

● Sarcinile actuale și de perspectivă ce revin activității de comerț exterior, impun intensificarea pregătirii și perfecționării politice și profesionale a lucrătorilor din sistemul comerțului exterior. Pregătirea și perfecționarea multilaterale a lucrătorului de comerț exterior trebuie să fie de asemenea natură organizată încît acesta să fie un specialist în negocieri, în derularea contractelor, în decontări, în transporturi, în prospectare și planificare etc. (Radu Pencea — Romtrans ; C. Tudor — Exportlemn ; A. Dragomirescu — Uzinele 23 August ; V. Voicu — I.C.E. Prodexport).

● Continuarea și dezvoltarea activităților de pregătire și perfecționare a lucrătorilor din centrale și unități producătoare pentru export, pe probleme specifice activității de prospectare și adaptare a producției la cerințele pieței externe de derulare și contractare (A. Dragomirescu — Uzinele 23 August, S. Sburlea — I.C.T.B., Radu Pencea — Romtrans).

● Elaborarea de către C.P.C. al M.C.E.C.E.I., împreună cu specialiști din M.C.E.C.E.I. și I.C.E.-uri de materiale documentare și tematici privind tehnica tratativelor pe diferite piețe, comercializarea produselor la bursă, lansarea produselor noi pe piață, transportul paletizat și containerizat și altele (V. Voicu — Prodexport, P. Tănăsescu — Chimica).

● Organizarea periodică cu factorii interesați, de dezbateri privind conținutul și formele de perfecționare profesională va da posibilitatea înlăturării din timp a eventualelor defecțiuni. (P. Tărniceru — dir. M.C.E.C.E.I., V. Voicu — Prodexport).

● Folosirea într-o măsură mai mare a calculatoarelor și perfecționarea pe probleme de informatică și de prelucrare automată a datelor va asigura o mai mare operativitate și deci, eficiență. (R. Pencea — Romtrans, M. Tudor — Exportlemn).

● Transformarea învățămînului profesional săptămînal într-un instrument de soluționare a problemelor practice curente, cu care se confruntă fiecare colectiv de muncă, ceea ce va pune în valoare experiența locală de întreprindere (M. Constantinescu — Mecanoexport, P. Tănase — Chimica, M. Nicolae — Mișinexport).

● Asigurarea unui pronunțat caracter practic dezbaterilor din cadrul programelor de perfecționare, creșterea ponderii studiilor de caz axate pe situații reale și a aplicațiilor practice va înlătura unele aspecte teoretice în abordarea tematicii discutate. (N. Pop — I.E.M., V. Voicu — Prodexport).

● Organizarea de programe axate pe problematica activității de service și asistență tehnică este mai mult o necesitate în actualele condiții de lucru. (F. Bordea — Mecanoexport).

● Cuprinderea în programele de „Politici comerciale și conducerea activității de comerț exterior" a unui număr sporit de lucrători cu funcții de conducere va contribui la ridicarea nivelului și eficienței activității de perfecționare. (M. Nicolae — Mașinexport).

Dezbatere consemnată de Al. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 11 octombrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

TIB '85

Restructurări în oferta de export a industriei românești

O ALTĂ RAMURĂ care va prezenta o bogată ofertă de export în cadrul celei de-a XI-a ediții a Tîrgului Internațional București este industria chimică.

În prezent, România se situează între primii 10 producători mondiali ca volum al producției în ramura chimiei. În același timp, ponderea acestei ramuri în valoarea producției industriale a țării și în volumul exporturilor se ridică în prezent la 15% și, respectiv, 25%, produsele chimice situîndu-se printre primele grupe de mărfuri de export. Numai în ultimii 20 de ani s-au construit peste 1 800 de noi capacități de producție în diferite subramuri ale chimiei. Unități reprezentative ale acestei ramuri sînt : combinatele petrochimice din Pitești, Borzești, Ploiești, Teleajen, Rîmnicu Vîlcea, Midia, Timișoara ; combinatele de îngrășăminte chimice din Craiova, Piatra Neamț, Tîrgu Mureș, Turnu Măgurele, Năvodari, Arad, Slobozia, Bacău ; combinatele de produse sodice din Govora, Rîmnicu Vîlcea, Giurgiu, Ocna Mureș, întreprinderile de fibre artificiale și sintetice din Brăila, Popești Leordeni, Săvinești, Suceava, Dej, Cîmpulung Muscel, Iași, Roman, Vaslui ; întreprinderile de prelucrare a maselor plastice din București, Buzău, Iași, Focșani, Bistrița ; întreprinderile de anvelope din București, Florești, Zalău, Drobeta-Turnu Severin ; combinatele și întreprinderile pentru articole tehnice din cauciuc din București, Pitești, Tîrgu Jiu, Botoșani ; întreprinderile de medicamente din București, Iași, Cluj-Napoca ; întreprinderile de cosmetice din : București, Cluj-Napoca, Brașov ; întreprinderile de coloranți, lacuri și vopsele din Codlea, Timișoara, București, Oradea ș.a.m.d.

Se poate spune că industria noastră chimică și-a creat în mare măsură propriile premise de dezvoltare prin utilizarea posibilităților de care dispune chimia modernă de transformare chimică a materiilor prime, în special petroliere, în producția de polimeri, produse de sinteză care au generat la rîndul lor procese industriale de prelucrare ulterioară. Înșeși produsele de bază au cunoscut în ultimele două decenii ritmuri rapide de creștere. Astfel, producția de acid sulfuric a crescut de 3,6 ori, de amoniac 11,6 ori, de îngrășăminte chimice 9,8 ori, de metanol 8,4 ori, de cauciuc sintetic 4,8 ori, de detergenți 5,3 ori, de coloranți și pigmenți organici 2,3 ori, de aluminiu primar și aliaje de aluminiu 25 ori.

O contribuție majoră la aceste realizări a adus promovarea susținută a revoluției tehnico-științifice în acest sector prin activitatea de cercetare desfășurată în cadrul Institutului central de cercetări chimice, care reunește peste 30 000 de cadre de cercetare din 27 unități de cercetare științifică și proiectări. Astfel se face că în actualul cincinal circa 95% din producția industriei chimice se realizează pe baza tehnologiilor originale, elaborate în laboratoarele unităților de cercetare aparținînd Institutului central de cercetări chimice. În concordanță cu programele prioritare ale dezvoltării economiei românești există preocupări intense de cercetare pentru obținerea de materiale de înaltă puritate și cu caracteristici fizice superioare cerute în domeniile tehnicii de vîrf ca : electronica, aeronautica, energetica nucleară, parte din acestea fiind obținute chiar în unitățile de cercetare, în sectoare de microproducție. Se prevede ca pînă în 1990 să fie obținute pe această cale peste 1 800 asemenea noi produse. O altă orientare de bază a cercetării o constituie adîncirea gradului de prelucrare a materiilor prime prin realizarea de noi instalații capabile să producă sortimente superioare, în special în petrochimie, cum sînt : fibre sintetice și fire de înaltă calitate, noi coloranți, noi tipuri de cauciuc și latex, noi pesticide, noi mase plastice etc.

Puternica dezvoltare a industriei chimice românești a impus și pe piața internațională produsele acestei ramuri, peste 700 de produse fiind livrate în prezent prin circa 1 200 de firme partenere în peste 110 țări, atît industrializate cît și în curs de dezvoltare. Analiza evoluției nomenclatorului de export în ultimele decenii evidențiază profunde schimbări calitative. Gama produselor exportate s-a diversificat mult, ponderea produselor de bază scăzînd concomitent cu creșterea ponderii produselor de sinteză fină, a chimiei de mic tonaj. De asemenea, se exportă tot mai mult tehnologii originale, echipamente și instalații tehnologice pentru industria chimică.

Chimia de mic tonaj are în prezent o pondere de circa 50% în volumul total al exportului de produse chimice. Cele 23 de unități ale chimiei de sinteză fină sînt reunite în Centrala industrială de medicamente, cosmetice, lacuri și vopsele. Între acestea trebuie amintite în primul rînd întreprinderile farmaceutice din București, Iași și Cluj-Napoca, în care se obțin peste 130 de substanțe active, din care se fabrică 1 100 de preparate farmaceutice aparținînd tuturor grupelor de medicamente cunoscute. În acest fel industria chimică a reușit să acopere în proporție de 95% necesarul intern de medicamente. Cele mai multe medicamente sînt rezultatul cercetărilor originale ale oamenilor de știință români de reputație internațională, medicamente ce au dovedit eficacitate terapeutică ridicată. De asemenea, realizarea unor medicamente s-a efectuat în cooperare cu firme străine cu largă experiență în domeniu, bine cotate pe piață.

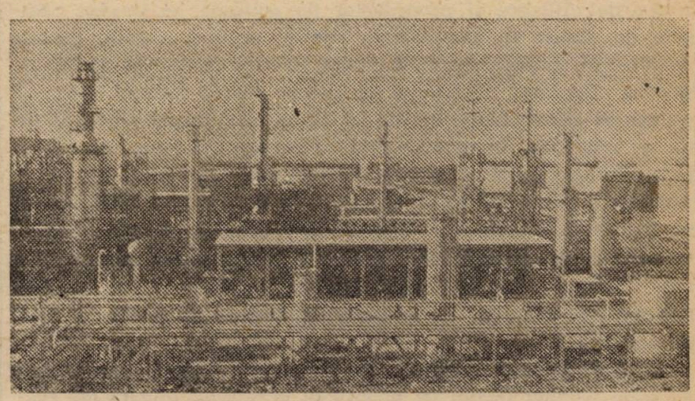

Rafinăria de la Banias — Siria, rod al cooperării româno-siriene

Dintre medicamentele originale românești este bine cunoscută atît în țară cît și în străinătate gama Gerovital H_3 (R) și Aslavital (R). Aceste medicamente sînt foarte solicitate la export datorită eficienței lor în tratamentul bolilor degenerative cronice și al fenomenelor de îmbătrînire. Medicamentul original Boicil Forte (R) a dat rezultate spectaculoase în tratamentul reumatismului și perturbațiilor circulatorii. Covalitinul (R), Ulcosilvanilul (R) și Trofoparul (R) sînt noi medicamente românești care s-au afirmat și pe plan internațional în tratamentul unor maladii grave cum sînt : litiaza renală, ulcerul și hepatita cronică. Cercetările specialiștilor români în domeniul medicamentelor se concentrează în prezent spre sinteza și biosinteza de noi produse pe bază de extracte vegetale sau produse animale în concordanță cu orientările recente ale științei.

Un alt sector al chimiei de mic tonaj îl reprezintă producția de cosmetice, produse de parfumerie, săpunuri și detergenți. Cele trei mari fabrici de cosmetice „Miraj"-București, „Farmec"-Cluj-Napoca și „Nivea"-Brașov produc în prezent o gamă de peste 800 de sortimente de cosmetice și produse de parfumerie, cea mai mare parte realizate pe bază de extracte din legume și fructe, din nămoluri sapropelice ș.a. Spre exemplu, gama cosmeticelor Belatrix este preparată din extracte de plante cu efect cardiotonic, recomandate pentru activizarea circulației sanguine periferice, gama Bioton are la bază extracte animale cu efect regenerator asupra epidermei, gama Pell Amar valorifică nămolurile cunoscutei stațiuni balneoclimaterice Amara, în cosmetice cu efect emolient, protector. Pe bază de extracte vegetale diverse : alge, căpșuni, mușețel, piersici — sînt preparate și gamele cosmetice Dermin, Anca, Farmec, Magnolia.

Întreprinderile de detergenți din Ploiești și Timișoara produc un sortiment diversificat de săpunuri și detergenți pentru spălat manual și automat pentru țesături de bumbac, mătase, lînă sau sintetice. Cerințelor diverse de coloranți pentru diferite contexturi de fibre sintetice (poliester, acrilonitrilice ș.a.), industria chimică le-a asigurat un sortiment corespunzător de coloranți organici de dispersie, bazici etc. Totodată, se realizează pigmenți pentru mase plastice, cerneluri tipografice, lacuri și vopsele. Nevoile de coloranți ale industriei textile sînt în prezent acoperite în proporție de 80% de către industria chimică a țării. Principalii producători de coloranți, lacuri, vopsele, pigmenți și rășini sintetice sînt întreprinderile „Policolor"-București, „Azur"-Timișoara și „Sinteza"-Oradea.

În ceea ce privește paleta de vopsele și lacuri, preocupările se îndreaptă în prezent cu prioritate către rășinile sintetice, care asigură o calitate superioară protecției și permit folosirea unor procedee moderne de aplicare. Numai întreprinderea „Azur" produce 2 500 sortimente de lacuri și vopsele și peste 800 sortimente de cerneluri tipografice. Corespunzător domeniilor de utilizare și procedeelor de aplicare, se produc vopsele de uscare în aer, sau în cuptor, pentru mobilă, pentru construcții, pentru medii corozive, pentru ambalaje metalice, pentru atenuarea vibrațiilor și izolare fonică ș.a.m.d. Această puternică diversificare (peste 10 000 de sortimente de produse de sinteză fină), în concordanță cu cerințele tot mai diversificate ale economiei ca și ale beneficiarilor externi, este susținută de o puternică forță de cercetare a centralei, care asigură, la cerere, și asistență tehnică la beneficiar. Spre exemplu, Centrul de cercetare pentru protecție anticorozivă asigură asistență tehnică beneficiarilor interni și externi, recomandînd substanțe și procedee de acoperire în funcție de produs și faza de aplicare.

Rămînînd în domeniul chimiei de mic tonaj o mențiune specială trebuie făcută cu privire la produsele fotografice realizate la Combinatul chimic „Azomureș"-Tîrgu Mureș, care realizează în prezent o gamă variată de materiale foto cum ar fi : filme medicale pentru raze X, filme tehnice pentru raze X, materiale foto pentru arte grafice, materiale pentru fotogrametrie, filme cinematografice, materiale pentru fotoamatori.

Activitatea de cercetare științifică aplicativă și-a adus o valoroasă contribuție și la raționalizarea unor importuri. Numai în anul 1983 în laboratoarele de cercetare din industria chimică s-au realizat pentru celelalte ramuri industriale peste 1 300 de produse și materiale noi, care îmbogățesc totodată oferta la export. Menționăm o serie de produse intermediare pentru industria textilă, de pielărie, de hîrtie, de sticlărie etc., cum sînt : Barium Selenit — pentru industria sticlei, Avivaj N și GFL Emolient — pentru finisajul firelor și țesăturilor în industria lînei și fibrelor artificiale, Romegal (CB și CM) pentru prelucrarea fibrelor sintetice, Torsital NFO — pentru prelucrarea firelor de lînă și celuloză în industria tricotajelor, Catiotim M pentru prelucrarea pieilor, Prepatim P — pentru

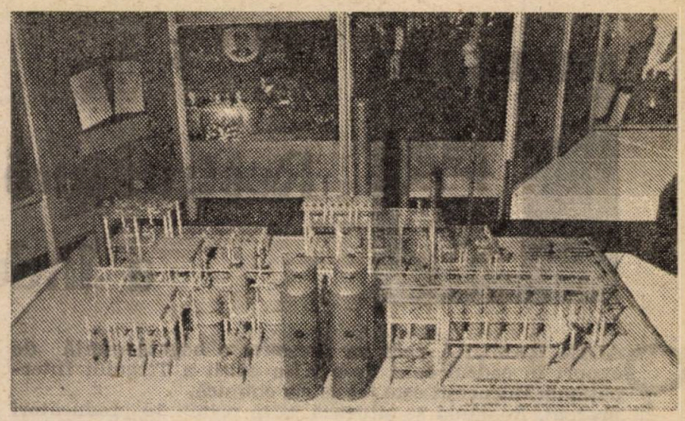

Instalația de cauciuc polibutadienic și elastomeri termoplastici-tribloc. Autor brevet : Academician dr. ing. Elena Ceaușescu și colectiv

prelucrarea amestecurilor de lînă și poliesteri, Aldet — pentru spălare în industria textilă și degresare în industria pielăriei etc.

Oferta de export a industriei românești cuprinde și tehnologii sub formă de engineering sau încorporate în utilaje (livrări la cheie) din următoarele domenii : industria de transformare a petrolului, industria de fire și fibre chimice, industria petrochimică, industria de medicamente (sinteză și condiționare), industria de transformare a maselor plastice și cauciucului, industria chimică anorganică și de îngrășăminte, sinteză organică (furfurol, adezivi etc.), alte subramuri (lacuri și vopsele, negru de fum, protecții anticorozive).

Conlucrarea în execuția de obiective la cheie cu firme de binecunoscut renume internațional ca : Institut Français du Petrole, Petrolite (Franța), UOP, Parsons (S.U.A.), Camprimo, Kinetics Technology International BV (Olanda) ș.a. au contribuit la alinierea ofertei de export românești la cele mai înalte exigențe ale pieței mondiale, la acumularea unei vaste experiențe tehnice. De asemenea, în construcția de rafinării echipamentele românești se situează la nivelul tehnic înregistrat de firme inovative ca : Lurgi, Hidrocarbon Research Inc., Krupp Koppers etc. Calitatea instalațiilor realizate în străinătate este certificată și de organisme de control specializate din alte țări, cum sînt TU (R.D. Germană), TUV (R.F. Germania), Gapave (Franța), Kotlonadzor (U.R.S.S.). În elaborarea engineering-ului — desenelor de execuție — sînt respectate atît normele românești I.S.C.I.R., cît și cele americane A.S.M.E., T.E.M.A., A.P.I., sovietice Gosgortehnadzor, AD- Merkblätter etc.

Referințe comerciale privind calitatea obiectivelor construite de către firma românească de comerț exterior „Industrialexport" în străinătate pot fi obținute cu ușurință avînd în vedere lista cuprinzătoare a instalațiilor ce funcționează în prezent în diferite țări cum sînt : instalația de distilare atmosferică — R.D. Germană, instalația de fabricare a uleiurilor lubrifiante în R.P. Chineză, instalația de fabricare a vitaminei C — R.P.D. Coreeană, instalația de sodă calcinată și sodă caustică — Egipt, instalația de electroliză a clorurii de sodiu — Ungaria, complexul de instalații pentru uleiuri lubrifiante — Haldia, instalația de rafinare a bioxidului de sulf — Barauni, rafinăria Gauhati — India, rafinăriile din Iordania, Siria, Pakistan, Egipt, Turcia, Iugoslavia etc., instalațiile de formol din U.R.S.S., instalațiile de acid sulfuric și superfosfați din Turcia, instalația pentru extragerea taninilor din Vietnam și multe altele.

Desigur că programul de export al chimiei ce va fi prezentat în cadrul actualei ediții a TIB este mult mai amplu decît ne permite spațiul, astfel că invităm și pe această cale pe cititorii revistei să cunoască pe viu noutățile fiecărei subramuri în standurile industriei chimice la TIB '85.

Ioan GEORGESCU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Direcții de îmbunătățire a controlului financiar preventiv

DEZVOLTAREA multilaterală și în ritm susținut a întregii economii naționale a determinat o sporire statornică a avuției naționale, a proprietății socialiste. În acest cadru, în condițiile lărgirii atribuțiilor și competențelor cadrelor de decizie pe toate treptele organizatorice, devine necesară sporirea răspunderii cu care se acționează în fiecare întreprindere pentru utilizarea judicioasă a patrimoniului socialist, pentru dezvoltarea și apărarea integrității lui, folosirea rațională și cu randament sporit a mijloacelor materiale și bănești, pentru întărirea ordinii și disciplinei în utilizarea acestora. Așa după cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în realizarea tuturor sarcinilor în domeniul economico-financiar, al eficienței economice, un rol important revine organelor financiare din toate unitățile, tuturor celor care lucrează în sectoarele economico-financiare. Ele trebuie să acționeze întotdeauna și peste tot cu fermitate și răspundere pentru a asigura aplicarea fermă a mecanismului economic, folosirea economică a mijloacelor pe care întreprinderile și unitățile le au.

Un rol important în realizarea acestor obiective revine **controlului financiar preventiv,** care trebuie să fie astfel organizat încît să poată interveni operativ pentru preîntîmpinarea unor neajunsuri, să fie în măsură să identifice cauzele care le generează și căile pentru evitarea lor.

În exercitarea acestui control, **sarcini de mare răspundere revin conducătorului compartimentului cu atribuții financiar-contabile, respectiv, contabilului-șef** care, împreună cu ceilalți membri ai organului colectiv de conducere trebuie să asigure respectarea disciplinei financiare și utilizarea cît mai economicoasă a mijloacelor materiale și bănești. Ca organ de strictă specialitate, contabilul-șef este învestit prin lege cu sarcina de a exercita controlul financiar preventiv asupra tuturor operațiilor din care derivă drepturi sau obligații patrimoniale pentru o unitate socialistă față de altă unitate socialistă, ori față de alte persoane juridice sau față de persoane fizice și are obligația să intervină operativ și în mod hotărît pentru preîntîmpinarea neajunsurilor din activitate înainte de a se produce efectele negative ale acestora, identificînd cauzele care le generează și căile pentru evitarea lor, să oprească toate operațiile care nu sînt legale, necesare, oportune sau economicoase, să preîntîmpine oricare formă de risipă. În acest cadru, apreciem că este necesar ca și activitatea contabilului-șef să marcheze o îmbunătățire și perfecționare continuă, toate atribuțiile sale să fie exercitate în spiritul legilor, asigurîndu-se utilizarea fiecărui leu potrivit destinației stabilite prin plan. El trebuie să acționeze hotărît, respectînd normele legale, pentru obținerea unei eficiențe maxime în procesul luării deciziilor. **Sarcini deosebite pe această linie revin și împuterniciților cu exercitarea controlului financiar preventiv,** care, prin împuternicirile semnate de ministrul finanțelor și ministrul în subordinea căruia se află unitatea, au dreptul și obligația să nu avizeze nici o operațiune supusă acestui control care nu este legală, necesară, oportună și eficientă, iar unitatea și băncile să nu le execute fără avizul favorabil al acestora.

Trebuie să arătăm însă că, în acest an, în unele întreprinderi din județ, în activitatea unor contabili-șefi și a altor persoane împuternicite a exercita controlul financiar preventiv s-au constatat și unele neajunsuri în organizarea și executarea acestei forme de control, după cum a rezultat și din verificările efectuate în anul 1985 de inspecția noastră într-un număr de unități economice. În legătură cu neajunsurile care se mai constată în această activitate, mai ales în ceea ce privește lipsa de fermitate a unor contabili-șefi și împuterniciți să preîntîmpine acțiuni și cheltuieli neeficiente și neeconomicoase, precum și a unor conduceri de unități care nu au acționat potrivit legii în organizarea acestei activități importante, arătăm că se puteau evita multe deficiențe dacă acești factori de decizie investiți cu responsabilitatea gestionării patrimoniului încredințat de stat analizau cu toată atenția operațiunile și acțiunile sub toate laturile eficienței economice. În acest sens, apreciem că este necesară o colaborare strînsă, directă, între cadrele tehnice și cele economice în urmărirea permanentă a modului cum se realizează prevederile bugetului de venituri și cheltuieli, cum sînt gospodărite mijloacele materiale și bănești în procesul de aprovizionare, producție și desfacere. Faptul că la nivelul județului în unele unități mai sînt stocuri supranormative, materiale fără mișcare sau cu mișcare lentă, sînt depășite cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, scoate în evidență ineficiența la unele întreprinderi a unor componente ale controlului financiar preventiv, cu consecințe nefavorabile în situația financiară etc.

Perfecționarea în continuare a autoconducerii muncitorești și autogestiunii, creșterea accentuată a productivității muncii și a calității produselor cer ca **toate cadrele tehnice și economice să colaboreze mai mult pentru rezolvarea cu eficiență sporită a problemelor de producție, de evidență, de control și gospodărire,** pentru că numai în acest fel se pot realiza obiectivele și indicatorii de eficiență. Preocuparea de a asigura fabricarea produselor cu costuri de producție minime trebuie să se manifeste în toate etapele, începînd cu stabilirea unor norme de consum fundamentate științific la toate sortimentele de materii prime, materiale, combustibil și energie, continuînd cu aprovizionarea, economisirea și valorificarea lor superioară în secții, ateliere și locuri de muncă ș.a. Dimensionarea necesarului de aprovizionat în strictă concordanță cu indicatorii de plan, cu normele de consum, stocurile existente în depozite, magazii, în condițiile valorificării integrale a resurselor materiale refolosibile, ale preîntîmpinării formării stocurilor supranormative și fără mișcare, sînt domenii în care rolul contabilului-șef trebuie să se afirme într-o tot mai mare măsură.

Și în acest sens există multiple posibilități stabilite prin drepturile și obligațiile pe care le au prin lege contabilii-șefi și împuterniciții cu exercitarea controlului financiar preventiv, care vizează documentele de aprovizionare cu materiale și pot refuza orice document care nu întrunește condițiile legii. Dar, trebuie să arătăm că nu toți contabilii-șefi, împuterniciții refuză documentele fără bază legală, care nu întrunesc condițiile de eficiență. Aceasta face ca în magazii, secții de producție să mai existe stocuri de materiale fără utilitate sau întrebuințare imediată, care se reflectă în diminuarea capacității de plată a respectivelor întreprinderi, iar prin dobînzile majorate plătite, în rezultatele financiare ale unităților. Asemenea consecințe apar și prin faptul că refuzurile de viză pentru astfel de cazuri nu se analizează, în toate unitățile, în organul colectiv de conducere, iar alteori unele dintre aceste analize au mai mult un caracter formal, fără a fi urmate de măsuri de prevenire și de tragere la răspundere a celor vinovați. Dreptul de a aplica unele sancțiuni contravenționale îl au prin Legea controlului financiar preventiv și contabilii-șefi, în cazul întocmirii și prezentării la viză a unor documente în care sînt consemnate operații fără bază legală ; din constatările noastre reiese însă că astfel de sancțiuni nu se aplică întotdeauna atunci cînd este cazul. Aceste măsuri nu se iau totdeauna la vreme nici de împuterniciți — deși aceștia au sarcini în exclusivitate pe linia exercitării controlului financiar preventiv — ceea ce face ca unele deficiențe să se repete pe perioade îndelungate datorită superficialității celor care întocmesc necesarul de aprovizionat și angajează unitatea în aprovizionarea valorilor materiale și cheltuirea fondurilor bănești.

Cu toate că mișcarea valorilor materiale în cadrul unităților socialiste se face pe propria răspundere a șefilor compartimentelor (sau a înlocuitorilor acestora) în care au loc operațiile respective, iar contabilii-șefi au dreptul să verifice de la caz la caz operațiile efectuate, se constată că nu toți contabilii-șefi au această preocupare, deși Legea controlului financiar și Legea finanțelor (articolul 253) obligă organele însărcinate cu efectuarea controlului financiar preventiv să analizeze și să verifice documentele din care rezultă

depășirea consumurilor normate de materiale și manoperă. **Un contabil-șef cu adevărat exigent trebuie să urmărească cu consecvență dacă fișele tehnologice de fabricare a produselor, de efectuare a reparațiilor la mașini, utilaje sînt ținute la zi, cu încadrarea în normele de consum, materiale, manoperă,** și dacă acestea stau la baza întocmirii documentelor de eliberare a materialelor, pieselor de schimb, plata manoperei etc., și numai pentru fabricarea de produse cu desfacere asigurată, iar la cele pentru reparații, cu respectarea ciclurilor respective.

Pe această linie, trebuie să menționăm și **grija permanentă ce trebuie avută pentru asigurarea integrității proprietății socialiste,** apărarea și întărirea avutului obștesc, prevenirea și combaterea actelor care lovesc în acest avut. Prin întreaga sa activitate, contabilul-șef trebuie să sprijine conducerea unității pentru propagarea în rîndul întregului colectiv de muncă a prevederilor hotărîrilor de partid și legilor statului în acest domeniu, pentru înlăturarea oricărei forme de risipă, combaterea manifestărilor de neglijență sau a actelor de sustragere, creșterea grijii față de averea obștească și crearea unui climat de ordine și exigență. Faptul că nu în toate cazurile fondul de retribuire (care este supus controlului financiar preventiv) este utilizat corespunzător obligă la luarea unor măsuri drastice împotriva tuturor celor care încalcă legalitatea socialistă. Este necesar să se dea dovadă de mai multă exigență față de cei care dau dovadă de superficialitate în efectuarea recepției materialelor, față de incompetența profesională în întocmirea documentelor de plată a muncii și a altor drepturi de personal, pentru a înlătura orice abatere de la normele legale. **Fondul de retribuire trebuie să fie consumat în strînsă corelație cu indicatorii planului economic, tarifele de manoperă pe produse și activități, cu normele de muncă și normativele de personal aprobate,** trebuie să sporească exigența în determinarea corectă a elementelor cuprinse în contractele de acord global. În acest cadru, atenția trebuie să fie orientată către asigurarea unor corelații corespunzătoare, potrivit legii, între mărimea fondului de retribuire și gradul de realizare a producției fizice și a productivității muncii, a celorlalți indicatori de plan.

Alte probleme au mai fost constatate în unele întreprinderi de către organele inspecției pe linia organizării și exercitării controlului preventiv și legat de conținutul deciziilor de organizare a controlului financiar preventiv (în unele cazuri s-a stabilit un număr prea mare de persoane care să exercite acest control, alteori numărul lor nu a fost actualizat în cazul în care unii dintre cei care erau desemnați să aprobe documentele și să vizeze pentru controlul financiar preventiv au fost schimbați din funcție sau au plecat din unitate, în alte situații nu erau stabilite termenele de prezentare a documentelor la viză, răspunderile celor care întocmesc, aprobă și exercită controlul financiar preventiv, modul de soluționare a refuzurilor de viză etc.). Pentru creșterea exigenței și fermității în munca persoanelor care exercită controlul financiar preventiv, precum și a modului de organizare a acestora, **inspecția noastră a luat următoarele măsuri :** actualizarea deciziilor de organizare a controlului financiar preventiv, prelucrarea de acte normative și metode de control pentru verificarea documentelor supuse controlului financiar preventiv, desfășurarea mai multor acțiuni de control, de îndrumare și sprijin care să asigure înlăturarea, prevenirea neajunsurilor și îmbunătățirea activității pe linie de control financiar preventiv. Toate constatările rezultate din controlul organelor inspecției au fost analizate și sub aspectul exercitării controlului financiar preventiv, s-a trecut la organizarea periodică a unor ședințe de lucru cu contabilii-șefi și împuterniciții cu exercitarea controlului financiar preventiv, în care se dezbate această activitate și se stabilesc măsuri de perfecționare a muncii etc.

În vederea îmbunătățirii în continuare a activității de control financiar preventiv, dorim să facem și următoarele **propuneri :**

1. Să se completeze operațiunile care sînt supuse vizei de control financiar preventiv cu :

— calculul necesarului de aprovizionat în faza de proiect care se înaintează organelor în drept și stă la baza emiterii repartițiilor. Prin aceasta apreciem că s-ar evita neajunsurile ce se creează la emiterea comenzilor, încheierea contractelor în cazul în care materialele solicitate nu corespund planului de producție, contractelor de desfacere încheiate, normelor de consum aprobate sau există în stoc materiale peste normativ ;

— contractele de muncă pentru personalul gestionar-financiar contabil, pentru înlăturarea neajunsurilor ce se constată legate de pregătirea profesională a acestuia respectarea condițiilor legale de angajare ;

— fișa tehnologică care stă la baza executării producției, plata muncii, respectarea normelor de consum.

2. Angajarea contabililor șefi de la direcțiile de specialitate ale consiliului popular județean să se facă și cu acordul inspecțiilor teritoriale financiare de stat (I.T.F.S.), cunoscut fiind faptul că activitatea acestora se verifică de fond de organele I.T.F.S. ; prin lege să se prevadă amenzi, sancțiuni pentru numirea de contabili-șefi fără acordul Ministerului Finanțelor sau I.T.F.S. după caz, iar copia după împuternicire să fie depusă la bănci și inspecțiile teritoriale financiare de stat.

I. DRĂGHICI
directorul Inspecției teritoriale financiare de stat Brașov

Accelerarea rotației mijloacelor circulante

AVÎND ÎN VEDERE efectele pozitive ale accelerării vitezei de rotație, în întreprinderi au fost adoptate măsuri de continuă perfecționare a activității desfășurate pe planul aprovizionării tehnico-materiale și desfacerii produselor, al organizării producției și a muncii precum și în domeniul finanțării, creditării și decontării. Toate acestea au avut influențe pozitive asupra rotației mijloacelor circulante. Iată ce relevă o investigație pe această temă întreprinsă în cinci unități economice din județul Iași.

În prima parte a anului 1985, la Întreprinderea metalurgică și la Combinatul de fibre sintetice, printr-o gospodărire judicioasă a mijloacelor circulante s-a înregistrat o accelerare a vitezei de rotație față de plan cu peste 8 și, respectiv, 2 zile. În schimb, viteza de rotație s-a încetinit față de prevederi la Întreprinderea de prelucrare a lemnului, Întreprinderea de confecții și întreprinderea „Țesătura". Măsurile luate în direcția reducerii costurilor de producție, a aprovizionării ritmice cu materiale, pentru comprimarea duratei ciclului de fabricație și optimizarea loturilor au contribuit la accelerarea rotației mijloacelor circulante în întreprinderile cu rezultate bune.

Unele imobilizări de mijloace circulante înregistrate în activitatea desfășurată în cursul semestrului I 1985 au fost determinate de următoarele influențe : nerealizarea producției marfă ; depășirea ciclului de fabricație la unele produse ; neasigurarea la vreme și de calitate corespunzătoare a materiei prime (care a influențat atît asupra realizării producției fizice, depășirii costurilor, respectării obligațiilor contractuale, cît și asupra utilizării capacităților de producție).

Din analiza rotației mijloacelor circulante se remarcă preocuparea întreprinderii metalurgice de a gospodări și utiliza mijloacele circulante ; această unitate, deși nu a realizat producția marfă, a înregistrat pe ansamblu o accelerare a vitezei de rotație. În acest sens este de menționat o acțiune pozitivă și anume elaborarea în fiecare trimestru a unui grafic de lichidare a imobilizărilor care au apărut și de care se ține seama la raportarea prin darea de seamă trimestrială.

Din cercetarea și analiza cauzelor care au determinat încetinirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante la unele întreprinderi se pot desprinde cîteva căi de acțiune și măsuri menite să contribuie la prevenirea sau eliminarea formării imobilizărilor :

— defalcarea prevederilor din bugetul de venituri și cheltuieli pe secții, ateliere și locuri de muncă pentru a urmări mai riguros încadrarea în cheltuielile planificate ;

— exercitarea controlului pe parcursul întocmirii și definitivării planurilor de aprovizionare și asupra corelării lor cu indicatorii planului economic;

— elaborarea trimestrială a unui grafic cu privire la imobilizările formate, cauze, căi de lichidare și responsabilități ;

— întocmirea unui grafic privind asigurarea capacității de plată care să cuprindă măsuri de reducere a imobilizărilor și de valorificare a stocurilor;

— perfecționarea utilizării sistemului informațional cu privire la nivelul și evoluția stocurilor din cadrul întreprinderilor.

dr. Gh. VOINEA
D. BUCĂTARU
Iași

Dezvoltarea calitativă a economiei românești în noua etapă a revoluției tehnico-științifice (III)

VASTA operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism se înfăptuiește în condițiile implicării tot mai profunde a științei și tehnologiei în întreaga viață economică și socială. În perioada actuală, caracterizată prin cea mai puternică revoluție tehnico-științifică din istoria omenirii, dezvoltarea intensivă și în ritm susținut a forțelor de producție — factor hotărîtor al progresului multilateral al societății — este posibilă numai prin valorificarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, prin introducerea cît mai rapidă în producție a rezultatelor cercetării științifice. După cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „nu se poate concepe făurirea unei societăți socialiste dezvoltate, nu se poate concepe comunismul fără a așeza la baza sa cele mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, cele mai noi cuceriri ale cunoașterii umane în general".**

Domeniile de „vîrf" — dinamică accelerată

ÎN ACEST cadru, prezintă, desigur, deosebite semnificații, realizările obținute de țara noastră pe linia promovării ramurilor de vîrf ale industriei. Astfel, industria construcțiilor de mașini, electronicii și electrotehnicii s-a dezvoltat într-un ritm mai alert decît ansamblul industriei, ritmul ei mediu anual de dezvoltare depășindu-l de 1,3 ori pe cel al industriei în perioada 1951—1984. Ca urmare, și-a sporit contribuția la realizarea producției globale industriale de la 21,2% în 1965 la circa 30% în prezent. Acest proces a avut loc în paralel cu modernizarea continuă a structurii ramurii, îndeosebi în perioada dintre Congresele al XII-lea și al XIII-lea al P.C.R., atît la nivelul ramurii cît și în interiorul subramurilor, prin dezvoltarea mai accelerată a subramurilor cu grad mare de complexitate, a grupelor de produse și produselor de înalt nivel tehnic. Ponderea industriei de mecanică fină și optică în producția ramurii a crescut de la 3,42% în 1980 la peste 5,6% în 1984, pe baza dinamicii foarte alerte a producției; industria de mașini și utilaje energetice (care include, din acest cincinal, utilaje de înalt nivel tehnic pentru centrale atomoelectrice) și-a sporit ponderea în producția ramurii de la 4% în 1979 la circa 5%, pe baza creșterii cu peste 140% a producției etc. De asemenea, s-a pus mai mare accent pe înnoirea și modernizarea produselor acestei ramuri.

În cursul anului 1984, de exemplu, s-au realizat și introdus în producție 3 450 tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații noi și modernizate, cu caracteristici superioare. Aceasta asigură premisele accelerării procesului de înnoire și modernizare a tehnologiilor de fabricație în întreaga economie, realizării programelor de automatizare, electronizare și robotizare a proceselor de producție, industria construcțiilor de mașini asigurînd în proporții tot mai mari necesarul de mașini și utilaje pentru investiții al țării (90,4% în 1983). Există deja o multitudine de domenii în care cerințele interne sînt integral satisfăcute din producția autohtonă (mijloace de transport feroviar și auto, utilaj petrolier, tractoare și mașini agricole, mașini-unelte etc.), eforturile în continuare fiind orientate spre asigurarea mijloacelor tehnice solicitate de programele naționale existente (programul energetic de asigurare și dezvoltare a bazei de materii prime a țării etc.) și de modernizare a bazei tehnico-materiale.

Dezvoltarea accelerată, pe baza cuceririlor științei și tehnicii contemporane, a industriei construcțiilor de mașini românești a făcut, totodată, să crească mult contribuția acestei ramuri la exportul țării. Astfel, exportul de mașini, utilaje și mijloace de transport a sporit de la 19% din totalul exportului țării în 1965, la circa 33% în anul trecut, în timp ce importul de astfel de produse a scăzut de la 40% la 25%. Ca atare, balanța de comerț exterior a acestei grupe a evoluat de la un nivel deficitar în 1965, la un excedent însemnat (în 1983).

Industria chimică — un alt domeniu de vîrf — a cunoscut o dezvoltare foarte alertă în ultimele două decenii, ritmul său mediu anual de dezvoltare depășindu-l considerabil pe cel al întregii industrii. Această ramură reprezintă circa 10% din producția industrială a țării. Creșterea cantitativă a producției a fost însoțită de o permanentă diversificare și modernizare a nomenclatorului de produse (totalizînd peste 14 500 produse chimice), de sporirea continuă a eficienței și gradului de valorificare a materiei prime și energiei antrenate în procesele de prelucrare. De asemenea, a avut loc o continuă modernizare a structurilor microindustriale ale acestei ramuri, subramurile de vîrf cum sînt industriile medicamentelor, firelor și fibrelor sintetice, îngrășămintelor chimice, petrochimiei, produselor de sinteză organică fină ș.a. ajungînd să aibă o pondere însemnată în producția ramurii. De o mare importanță pentru realizarea obiectivelor privind dezvoltarea și modernizarea continuă a întregii economii este și apariția, în nomenclatorul produselor chimice românești, a unor produse specifice biotehnologiilor, biostimulatori, a unor noi reactivi și compuși ai metalelor rare și ultrapure etc.

Caracteristica dezvoltării industriei chimice românești a constat în asimilarea pe scară largă a progresului științific și tehnic, cercetarea științifică națională aducînd o contribuție decisivă. Numai în anii 1976—1980 au fost industriale realizate pe bază de tehnologii, s-au obținut 350 produse noi și au fost puse în funcțiune 26 instalații industriale raelizate pe bază de tehnologii românești. Dacă în perioada 1970—1975, 30% din producția industriei chimice a fost obținută pe baza unor tehnologii proprii, această pondere a crescut în perioada 1976—1980 la 80%, urmînd să ajungă la circa 95% în anul 1985. Ponderea produselor noi și modernizate a crescut de la 7,6% în 1976 la 30% în 1980. Realizările dobîndite pînă acum, ca și întreaga concepție a dezvoltării cercetării noastre chimice poartă amprenta unei remarcabile activități științifice și organizatorice, a hotărîrii și consecvenței cu care munca de cercetare a fost orientată spre soluționarea problemelor prioritare ale industriei chimice.

Industria metalurgică se dezvoltă în strînsă legătură cu cerințele economiei naționale, fiind supusă unui amplu proces de restructurare calitativă, concomitent cu dezvoltarea cantitativă. Astfel, producția de oțel (al cărei nivel pe locuitor este comparabil cu cel înregistrat în multe țări dezvoltate) se obține, în proporții din ce în ce mai mari, prin procedee superioare de elaborare (ponderea producției de oțel obținut prin procedeul Martin reducîndu-se sub 34%). Crește ponderea producției de oțel aliat și refractar în totalul producției de oțel, ceea ce asigură premisele pentru creșterea nivelului tehnic și calitativ al mașinilor, utilajelor și instalațiilor românești realizate cu aceste oțeluri; totodată, producția de produse prelucrate, care înglobează o mare cantitate de concepție tehnico-științifică românească, înregistrează o evoluție continuu ascendentă etc. Mai tre-

buie notat faptul că, ținînd seama de necesitățile crescînde ale economiei naționale și de mutațiile intervenite în economia mondială, s-a intensificat, îndeosebi în ultimul cincinal, dezvoltarea industriei metalurgiei neferoase — înscrisă, ca și cea feroasă, de altfel, pe planul priorităților economice în vederea asigurării integrale a necesarului de materii prime specifice.

Tehnologiile de fabricație — factor al dezvoltării calitative

SPORIREA contribuției cercetării, a dezvoltării tehnologice la potențarea factorilor calitativi și la creșterea intensivă și eficientă a economiei se detașează ca o opțiune fermă, imperios necesară soluționării mai rapide a problemelor de importanță majoră pentru progresul României socialiste multilateral dezvoltate.

Încredințarea îndrumării și conducerii activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din România tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu,** personalitate marcantă a vieții noastre politice, savant de renume mondial, a marcat o etapă nouă, de cea mai mare însemnătate, pe linia ridicării calității muncii de creație științifică în țara noastră. În acest sens, trebuie subliniată însemnătatea „Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990", menit să conducă la creșterea contribuției cercetărilor științifice originale românești în ridicarea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al producției și produselor, la îmbunătățirea continuă a structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor, în sporirea gradului de competitivitate a produselor românești.

După cum se sublinia la cel de al XIII-lea Congres al P.C.R., întreaga cercetare științifică și tehnologică are înalta răspundere în fața partidului, a poporului, de a fi în primele rînduri ale progresului tehnic, de a elabora noi tehnologii moderne în toate domeniile, necesare înfăptuirii obiectivelor de dezvoltare intensivă a industriei, agriculturii ,a tuturor sectoarelor de activitate.

Avînd în vedere tendințele generale ale dezvoltării pe plan mondial, precum și potențialul actual al industriei noastre, în următorii ani înfăptuirea noii revoluții tehnico-științifice, introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea celor mai noi tehnologii de fabricație, prin extinderea automatizării, electronizării și robotizării proceselor de producție, vor situa economia românească la niveluri ridicate de performanță, produsele ei devenind în totalitate comparabile cu cele mai bune produse similare din lume.

Priorități în actuala etapă

SĂ RELUĂM, mai pe larg, cîteva din coordonatele fundamentale ale corelației de vitală însemnătate cercetare-dezvoltare. Direcțiile prioritare stabilite pentru cercetarea științifică prin Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. și prin „Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1985—1990", au în vedere asigurarea independenței energetice a țării prin intensificarea prospecțiunilor pentru descoperirea de noi zăcăminte de hidrocarburi, urmărindu-se asigurarea unei rezerve de minimum 25 ani la țiței și de 25—30 ani la gaze naturale, prin investigarea complexă a formațiunilor purtătoare de cărbuni și șisturi bituminoase, minereuri de uraniu, resurse geotermale și alte surse neconvenționale de energie.

O direcție importantă o constituie elaborarea de tehnologii pentru creșterea factorului final de recuperare a țițeiului din zăcămintele aflate în exploatare, precum și pentru ridicarea gradului de recuperare a fracțiunilor valoroase din gaze. Se prevede intensificarea cercetărilor pentru punerea în valoare a noi rezerve la adîncimi mai mari și pe platforma continentală a Mării Negre.

În domeniul energetic, după cum se desprinde din documentele partidului nostru, din programul amintit, cercetarea va fi orientată spre valorificarea eficientă a tuturor tipurilor de resurse primare, cadru în care se urmărește reducerea utilizării hidrocarburilor și creșterea — printr-o tehnologie superioară — a consumului de lignit de slabă putere calorică și de șisturi bituminoase.

Concomitent cu asigurarea condițiilor tehnologice pentru funcționarea optimă a centralelor nuclearo-electrice se vor amplifica cercetările privind noile generații de reactori, inclusiv cu neutroni rapizi, precum și fuziunea termonucleară controlată. Se va valorifica potențialul hidroenergetic, prin promovarea tehnologiilor avansate de construcții și montaj și perfecționarea hidroagregatelor. Se vor perfecționa tehnologiile pentru folosirea surselor noi de energie a soarelui, vîntului, biomasei, apei geotermale etc. Va fi intensificată activitatea de cercetare pentru obținerea economică a hidrogenului și a altor purtători de energie, precum și pentru realizarea unor combustibili carburanți sintetici.

Un obiectiv important îl constituie perfecționarea tehnologiilor și echipamentelor de recuperare a căldurii, de utilizare a resurselor termice cu potențial scăzut. Cercetarea trebuie să fundamenteze căile de reducere cu cel puțin 25—30% a consumurilor tehnologice ale centralelor și să contribuie la aplicarea unui regim sever de economisire a tuturor formelor de energie, îndeosebi a hidrocarburilor. Vor fi concepute și promovate noi principii și procedee tehnologice energo-conservative, care să înlocuiască actualele tehnologii mari consumatoare de energie.

Lărgirea și dezvoltarea bazei proprii de materii prime reprezintă un obiectiv primordial pentru economia națională, o condiție esențială a progresului ei. În acest sens, cercetarea științifică trebuie să contribuie atît la extracția minereurilor utile, prin elaborarea de tehnologii pentru valorificarea eficientă a zăcămintelor cu conținuturi utile mai scăzute sau situate în condiții grele de exploatare, cît și la atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile existente. Un accent deosebit se va pune pe elaborarea de materiale noi, cu proprietăți superioare.

Realizarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate, obținerea unor producții ridicate, sigure și stabile, indiferent de fluctuațiile factorilor climatici, reprezintă obiective importante ale cercetării științifice, premise fundamentale ale satisfacerii cerințelor de consum, fundamentate științific, ale populației și a celorlalte nevoi ale economiei naționale. Vor fi astfel create noi soiuri de plante, mai productive și mai rezistente, noi rase de animale care să asigure productivități sporite. Vor fi de asemenea recuperate și redate circuitului agricol terenuri neproductive, va fi utilizat eficient sistemul de irigații și alte amenajări funciare.

Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea în continuare a ponderii produselor cu performanțe de vîrf pe plan mondial în scopul reducerii importului și creșterii exportului reprezintă un obiectiv fundamental al cercetări științifice și tehnologice. Se vor urmări, în acest scop, introducerea și generalizarea mecanizării, automatizării și robotizării liniilor și instalațiilor tehnologice pentru creșterea productivității muncii, tipizarea și standardizarea produselor și subansamblelor, normarea tehnică a consumurilor materiale și energetice. Se vor asimila echipamente de mare productivitate pentru mecanizarea lucrărilor miniere din subteran și de suprafață, utilaje de mare capacitate și linii tehnologice pentru prepararea minereurilor, bazate pe principii noi, instalații pentru forajul la mare adîncime, pe platforma marină și în zone climatice extreme, precum și instalații pentru extracția țițeiului prin pompaj centrifugal și pompaj hidraulic. Vor fi introduse în fabricație noi tipuri de tractoare, mașini agricole multifuncționale cu consum redus de carburanți, autocamioane, autobuze, autoturisme de oraș și de teren etc. Pornind de la însăși exigențele dezvoltării calitative a economiei, cercetarea tehnologică va pune accentul pe soluțiile care conduc la diminuarea consumurilor energetice și materiale.

Efecte de mare amploare în planul productivității și calității urmează să aibă amplificarea eforturilor în direcția dezvoltării microelectronicii, tehnicii de calcul, a mecanicii fine și opticii, urmărindu-se restructurarea industriei de mașini-unelte, electronicii și electrotehnicii prin creșterea prioritară a subramurilor de înaltă tehnicitate.

Se va urmări în continuare eficientizarea activității de investiții prin încorporarea în noile obiective a celor mai noi realizări ale științei, aplicarea unor soluții constructive moderne, asigurînd utilizarea rațională a suprafețelor ocupate, folosirea pe scară largă a materialelor locale și refolosibile, promovarea unor tehnologii de execuție cu performanțe tehnico-economice ridicate și consumuri materiale și energetice reduse.

Un obiectiv esențial al cercetării științifice îl reprezintă ridicarea calității vieții în corelare cu progresul economico-social al țării, extinzîndu-se cercetarea pentru asimilarea de noi bunuri de consum și servicii destinate populației, dezvoltarea viguroasă a întregului nostru popor, asigurarea protecției mediului înconjurător.

Barbu Gh. PETRESCU

O problemă de strictă actualitate

Reducerea consumului de muncă la fiecare operație, la fiecare produs

— Constatări și concluzii ale unei analize în unitățile economice din județul Mureș —

JUDEȚUL MUREȘ este reprezentat, în lista unităților economice care au obținut cele mai bune rezultate în întrecerea socialistă pe primele 8 luni ale anului, de trei întreprinderi : „Electrocentrale"-Mureș — locul I pe țară în domeniul producerii de energie electrică pe bază de hidrocarburi ; Schela de producție gaze naturale Tg. Mureș — locul I în domeniul extracției țițeiului și gazului metan ; Fabrica de anvelope Luduș — locul II în industria prelucrării cauciucului și maselor plastice. Alte întreprinderi au obținut, de asemenea, rezultate pozitive în satisfacerea mai bună a cerințelor economiei — cu mașini și utilaje pentru industria ușoară, îngrășăminte chimice, materiale fotosensibile, articole de sport și instrumente muzicale ș.a. ; s-au creat premise pentru creșterea substanțială a exportului. Cele mai multe consilii de conducere acționează cu spirit de răspundere în vederea asigurării condițiilor pentru ca oamenii muncii să-și îndeplinească normele de muncă, indicatorii de plan, să realizeze retribuții în strînsă concordanță cu munca depusă și cu rezultatele economice ale unității.

Planul pe acest an prevede ca, pe ansamblul industriei județului, întregul spor de producție să se realizeze pe seama creșterii accentuate a productivității muncii ; această creștere este fundamentată prin peste 1 400 de măsuri și soluții concrete, ponderea medie estimată a celor din domeniul introducerii progresului tehnic fiind de 52,4%, iar a celor de perfecționare a organizării producției și a muncii — de 39,8%.

UNELE inconsecvențe în aplicarea acestor măsuri, defecțiuni în aprovizionarea tehnico-materială, în modul de organizare, în folosirea mașinilor și utilajelor, insuficienta fermitate și continuitate în acțiunile pentru recuperarea rămînerilor în urmă la producția fizică determinate de condițiile deosebite din primele două luni ale anului au făcut însă ca într-o serie de întreprinderi sporul de productivitate din semestrul I să se situeze sub cel planificat, determinînd pe ansamblul industriei județului o creștere a acestui indicator — în comparație cu rezultatele din 1984 — de numai 5%, considerabil inferioară celei prevăzute. La numeroase produse și grupe de produse nu s-au realizat nivelurile planificate la productivitatea fizică a muncii.

O rezervă ce trebuie valorificată cît mai larg : extinderea tehnologiilor de înaltă productivitate

DINTR-UN CONTROL efectuat de organe de specialitate a rezultat că în unele întreprinderi din județ, consiliile oamenilor muncii nu au acționat cu destulă perseverență pentru antrenarea întregului personal tehnico-ingineresc în vederea îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație, introducerii mecanizării și automatizării la unele lucrări și procese de producție care încă se desfășoară rudimentar, cu o productivitate a muncii net inferioară celei obținute în unități similare.

La produse cu o pondere importantă în valoarea producției marfă de la „Metalotehnica" Tg. Mureș, munca manuală predomină în totalul manoperei directe la operații cum sînt cele de ajustat, sudură, sablare, vopsire ș.a. Cu prilejul controlului au fost găsite modalități pentru îmbunătățirea acestei situații. Astfel, prin trecerea de la prelucrarea prin așchiere din laminate pline a 39 de repere cu configurație geometrică complexă și cu consum mare de muncă manuală și materiale, la executarea acestora prin debitare de precizie și matrițare la cald, productivitatea fizică a muncii va crește cu 50%, iar reducerea la minimum a adaosurilor de prelucrare va asigura însemnate economii de metal. Efecte mult mai substanțiale va avea valorificarea posibilităților identificate — și concretizate în măsuri ce au completat programul pe următorul cincinal — privind aplicarea tehnologiei vibrațiilor la debavurarea pieselor mici și mijlocii ștanțate sau forjate, respectiv la detensionarea pieselor turnate sau forjate (soluție preluată de la „Electroputere" — Craiova), care va mări de 8 ori productivitatea. Acest indicator se va dubla prin mecanizarea operațiilor de asamblare a bucșelor la mașinile de tricotat și la cele de cusut industriale. Totodată, experiența actuală a întreprinderii „Metalotehnica" oferă și elemente pozitive, care se pretează la preluarea de către alte unități — cum este tehnologia de prelucrare a canelelor de pană pe mașina de broșat, prin aplicarea căreia productivitatea fizică a muncii crește, comparativ cu vechea metodă, de 1,8 ori.

Rezultă, din acest exemplu și din altele similare, necesitatea ca în fiecare întreprindere — aplicînd indicația dată de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din 19 iulie a.c. — consiliul de conducere să stabilească, pentru fiecare membru al colectivelor special constituite, sarcini concrete privind **elaborarea de proiecte și programe de mecanizare și automatizare, de reorganizare a fluxurilor de fabricație, de raționalizare a diferitelor activități,** integrate într-o organizare superioară a tuturor compartimentelor unității și a relațiilor dintre acestea. De pe acum trebuie abordată **generalizarea tehnologiilor de mare productivitate, cu consumuri reduse de manoperă și materiale,** a căror implementare necesită un timp mai îndelungat, așa încît ele să-și materializeze efectele încă din prima parte a cincinalului următor.

Normele de muncă — strict corelate cu condițiile tehnico-organizatorice

INTRODUCEREA progresului tehnic și perfecționarea organizării ușurează munca și îi amplifică eficacitatea ; este normal și se impune ca noile condiții să se reflecte în elaborarea și aplicarea de norme de muncă fundamentate tehnic și științific, care să exprime **timpul realmente necesar executării produselor** și să contribuie la creșterea mai puternică a productivității muncii.

Pe ansamblul unităților analizate cu prilejul controlului menționat, realizarea a numeroase măsuri din planurile de elaborare și îmbunătățire a normelor de muncă a adus, în decurs de 5 luni, o economie de peste 394 mii ore-om. Cifra este semnificativă mai ales pentru că sugerează ce spor de productivitate s-ar fi putut obține dacă activitatea de normare s-ar fi desfășurat pretutindeni și cu strictețe potrivit reglementărilor în domeniu. Neajunsurile constatate în această privință, de pildă la „Nicovala" — Sighișoara, întreprinderea de confecții „Mureșul" din Tg. Mureș, Întreprinderea de prelucrare a lemnului Reghin ș.a., constau în aplicarea, la o serie de operații, a unor norme de muncă mai largi cu pînă la 20% și chiar mai mult decît timpul necesar executării acestora, neținîndu-se seama de condițiile tehnico-organizatorice îmbunătățite prin introducerea de noi mașini și dispozitive și prin reorganizarea fluxurilor, sau de gradul efectiv de complexitate a produselor fabricate în perioada respectivă — precum și în stabilirea de norme prin apreciere, fără fundamentare tehnică și necorespunzînd normativelor unificate.

Se impune, de aceea, ca problema normării muncii să fie tratată de către consiliile oamenilor muncii ca o **preocupare permanentă** și pusă sub controlul unor cadre cu pregătire temeinică sub raport tehnologic ; să se creeze din punct de vedere tehnic și organizatoric condiții care să asigure elaborarea și aplicarea de norme de muncă a căror îndeplinire să contribuie la realizarea sarcinilor privind producția fizică și productivitatea muncii ; să se acționeze pentru **extinderea aplicării normelor și normativelor de muncă unificate, fundamentate, la toa-**

te activităţile, pe care bază să se stabilească numărul personalului necesar şi categoriile de încadrare în concordanţă cu nivelul planificat al producţiei şi al productivităţii fizice a muncii, norme locale urmînd să fie folosite numai în situaţii cu totul deosebite, pe perioade limitate şi cu acordul prealabil al forului tutelar. De asemenea, fiecare întreprindere este datoare să asigure **pentru produsele noi şi cele reproiectate**, odată cu elaborarea tehnologiilor de fabricaţie, **normele de consum de muncă pe unitatea de produs** ; periodic, în organul colectiv de conducere să se analizeze cauzele depăşirii normelor de consum planificate şi să se ia măsuri concrete pentru reducerea continuă atît a manoperei directe, cît şi a celei aferente activităţilor indirect productive şi de deservire generală.

Tarifele stabilite pe unitatea de produs trebuie şi ele să fie fundamentate tehnic, corespunzător consumului real de manoperă, pentru toate operaţiile şi produsele, ţinînd seama de nivelul de dotare existent la fiecare loc de muncă ; ele pot fi schimbate numai cînd se modifică procesul tehnologic sau condiţiile tehnico-organizatorice care au stat la baza elaborării lor.

Alături de menţinerea unui număr de personal muncitor mai mare decît cel cerut de volumul producţiei fizice planificate şi realizate, abaterile de la disciplina normării constituie una din principalele cauze ale faptului că la unele unităţi din judeţul Mureş (Întreprinderea de vase emailate Sighişoara, Întreprinderea de prelucrare a lemnului Tg. Mureş, Combinatul chimic Tîrnăveni) fondul de retribuire a crescut mai repede decît producţia marfă, iar retribuţia medie — decît productivitatea muncii, cheltuindu-se astfel sume însemnate, fără corespondent în producţie. Conducerile întreprinderilor trebuie să înţeleagă că **prin corelarea strictă a indicatorilor de muncă şi retribuire a muncii se asigură o condiţie esenţială pentru creşterea eficienţei economice.**

Aplicarea corectă a reglementărilor privind acordul global

FORMĂ SUPERIOARĂ de organizare şi retribuire a muncii, acordul global este apreciat de personalul întreprinderilor mureşene ca un puternic stimulent pentru realizarea producţiei planificate pe sortimente, a sarcinilor de livrare pentru export, creşterea suplimentară a productivităţii muncii, reducerea consumurilor de materiale şi energie, a cheltuielilor de producţie, respectarea cerinţelor de calitate. Cointeresarea directă a colectivelor de muncă s-a realizat, de pildă la unităţi ca „Metalotehnica", Combinatul de îngrăşăminte chimice, Întreprinderea de mănuşi, Întreprinderea de producere şi industrializare a legumelor şi fructelor din Tg. Mureş, Combinatul chimic Tîrnăveni, Întreprinderea de sticlărie şi faianţă Sighişoara ş.a. prin **defalcarea sarcinilor de producţie pe secţii, ateliere şi chiar pe formaţii de lucru** (ceea ce dă posibilitatea aprecierii cît mai concrete şi obiective a rezultatelor obţinute), prin **stabilirea judicioasă a indicatorilor care constituie criteriile de retribuire** stabilite prin contractele de acord global.

Sînt de menţionat, la unele întreprinderi, iniţiative în ce priveşte **simplificarea documentelor şi formularelor legate de aplicarea acordului global.** Astfel, s-a răspîndit încheierea contractului pe întregul an, cu completarea lunară a elementelor acestuia — sarcinile cantitative, formaţia normată, suma cuvenită ş.a. La Combinatul de îngrăşăminte chimice Tg. Mureş s-a trecut la experimentarea determinării sumelor cuvenite în acord global personalului indirect productiv din secţii şi ateliere pe bază de cote determinate în funcţie de manopera indirectă a acestor subunităţi şi de manopera aferentă producţiei planificate — cotă ce se aplică apoi la manopera directă totală corespunzătoare producţiei fizice realizate.

Nu pretutindeni sînt create însă condiţiile pentru valorificarea deplină a avantajelor sistemului. **În unele cazuri contractele de acord global se încheie numai la nivelul întreprinderii,** nu şi la cel a secţiilor, atelierelor şi formaţiilor de lucru. Întrucît nu sînt stabilite obiective precise la aceste niveluri, se ajunge la o anumită egalizare a veniturilor oamenilor muncii, ceea ce nu stimulează microcolectivele pentru îmbunătăţirea continuă a organizării producţiei şi a muncii, în vederea creşterii productivităţii, realizării sarcinilor de plan în condiţiile unei eficienţe ridicate. Sînt unităţi în care, pentru a se asigura un nivel constant al retribuţiilor personalului indirect productiv, indiferent de producţia fizică planificată şi realizată, **tarifele pe unitatea de produs se modifică de la o lună la alta,** deşi procesul tehnologic, condiţiile tehnico-organizatorice, normele de timp, de producţie şi de personal rămîn neschimbate. Alteori nu aceste tarife, ci gradul de realizare a producţiei fizice sau nivelul de îndeplinire a normelor stau la baza determinării drepturilor individuale ale participanţilor la acordul global. Asemenea practici contravin principiilor acordului global, ale echităţii socialiste, principiului corelării cîştigului fiecărui om cu cantitatea şi calitatea muncii prestate în cadrul colectivului din care fac parte.

CONSTATĂRI similare celor rezultate din controlul efectuat în judeţul Mureş pot fi făcute şi la unităţi economice din alte judeţe. În spiritul programului de creştere mai accentuată a productivităţii muncii, **introducerea progresului tehnic, organizarea superioară a producţiei şi a muncii, perfecţionarea normării muncii** constituie elemente ce se intercondiţionează ale unui tot indisolubil ; ele trebuie considerate şi rezolvate ca atare, cu iniţiativă, disciplină şi înaltă responsabilitate din partea cadrelor de conducere, a specialiştilor, a fiecărui om al muncii.

C. DAMIAN

PERISCOP

■ ÎN LEGĂTURĂ cu cointeresarea fiecărui membru al brigăzilor de producţie în rezultatele muncii colective, Ministerul federal al muncii şi problemelor sociale din R. S. Cehoslovacă a emis instrucţiuni potrivit cărora fondul total de retribuire al întreprinderii se împarte între lucrători potrivit cu aportul lor la îndeplinirea sarcinilor de plan ale acesteia. Dacă nu se poate realiza o astfel de repartizare în condiţii echitabile, se defalcă din fondul respectiv o cotă de cel puţin 80%, care se împarte între oamenii muncii corespunzător cu timpul efectiv lucrat şi cu retribuţia tarifară. Partea ce rămîne se repartizează după criterii ce caracterizează activitatea individuală : folosirea calificării dobîndite şi ridicarea ei (însuşirea de profesii complementare, înlocuirea altor lucrători, fiabilitatea muncii prestate) ; productivitatea muncii (îndeplinirea normelor, executarea în plus de lucrări ce reveneau unui coleg absent, operativitatea în realizarea lucrărilor urgente) ; calitatea muncii (respectarea indicatorilor normativi de calitate şi a procentului admis de rebuturi, înlăturarea greşelilor de execuţie care determină reclamaţii din partea celor ce efectuează operaţiile din aval) ; eficienţa muncii (respectarea normelor tehnico-economice şi îndeplinirea sarcinii de reducere a cheltuielilor) ; activizarea în muncă (folosirea deplină a timpului de lucru, disciplina, respectarea instrucţiunilor de securitate a muncii, atitudinea faţă de aplicarea metodelor înaintate).

■ REVISTA vest-germană „Zeitschrift für Betriebswirtschaft" a consacrat un supliment special unei culegeri de studii care pledează pentru acordarea statutului de disciplină autonomă unui domeniu de cunoştinţe nou (deşi îşi are unele rădăcini încă în teorii ale economiştilor — fiziocraţilor — francezi din sec. 18) — „ştiinţa muncii" (SM). Avînd ca obiect generalizarea rezultatelor cercetărilor privind organizarea muncii, ea întruneşte aportul a numeroase discipline — ştiinţele economice, jurisprudenţa, sociologia, psihologia, pedagogia, fiziologia, tehnologia — valorificînd rezultatele acestora prin folosirea unor metode proprii de cercetare pentru a obţine rezultate noi, într-o abordare multicriterială. Prin studierea relaţiilor om-tehnică, ea se apropie de ergonomie, avînd însă un spectru mai larg de preocupări ; de asemenea, are legături intime cu economia şi organizarea producţiei. Totuşi, graniţele sale faţă de acestea pot fi net conturate, impunîndu-se delimitarea sub raport teoretic şi practic a aspectelor de care se ocupă fiecare din disciplinele specializate al căror obiect este munca.

Specialiştii în ŞM trebuie în primul rînd să se preocupe de modul în care activitatea omului în producţie este condiţionată de particularităţile funcţionale ale tehnicii, îndeosebi de influenţa tehnicii contemporane asupra gradului de libertate a activităţii omului în procesul muncii.

Pînă în prezent, în R.F.G. un aport valoros la constituirea fondului de cunoştinţe al „ştiinţei muncii" au adus institute de cercetare cum sînt cele de fiziologia muncii, care au abordat problematica aspectelor inginereşti ale economiei şi organizării muncii.

■ ÎN CURSUL actualului cincinal, Comitetul de Stat al Planificării şi Comitetul de Stat pentru Problemele Muncii ale R.S.S. Ucrainene au elaborat şi aplicat programul ştiinţifico-tehnic complex „Munca". În cadrul acestuia a fost intensificată activitatea privind perfecţionarea organizării muncii şi producţiei, extinderea poliservirii maşinilor şi agregatelor, policalificarea muncitorilor, generalizarea metodelor înaintate de muncă, organizarea lucrului în brigăzi, îmbunătăţirea normării. Rezultate semnificative au fost obţinute în ce priveşte actualizarea normelor existente, creşterea calităţii lor, mărirea ponderii muncitorilor care lucrează pe bază de norme cu fundamentare tehnică. Cunoaşte o largă dezvoltare plata muncii brigăzilor de producţie dintr-o sumă globală de retribuire, stabilită după rezultatele finale ale activităţii lor. După exemplul uzinei de combine din Dnepropetrovsk, multe întreprinderi au trecut la raţionalizarea şi atestarea locurilor de muncă. Majoritatea ministerelor şi departamentelor republicii au stabilit planuri pe etape în vederea extinderii acestei acţiuni. Au fost constituite comisii pe întreprinderi şi grupe de lucru pe secţii în vederea atestării.

Cerințele sociale și proporționalitatea economică (II)

8) Luînd naștere, evoluînd și satisfăcîndu-se la intersecția tuturor fenomenelor și proceselor economico-sociale, nevoia socială este relația cauzală primară și scopul continuității reproducției socialiste. De aceea, trebuințele economice se articulează cu resortul motor al **mecanismului de acțiune a sistemului legilor economice** ale socialismului, privit în totalitatea sa, și al fiecărei legi economice în parte. Astfel :

a) Corelîndu-se atît cu laturile modului de producție luate separat, cît și cu unitatea și interacțiunea lor, evoluția trebuințelor „se conjugă" cu acțiunea **legii concordanței relațiilor de producție cu starea forțelor productive.** Pe de o parte, impulsionînd gradul și modul de transformare a naturii de către om, trebuințele **modifică starea forțelor productive** prin : creșterea **nivelului** lor de dezvoltare ; diversificarea **conținutului** lor ; schimbarea **caracterului** lor. De exemplu, mașinismul primei revoluții industriale a constituit un punct de inflexiune în dezvoltarea forțelor productive, o nouă stare a lor, imprimată de creșterea și diversificarea trebuințelor productive, în special a celor de mijloace de muncă. Tot astfel, automatizarea complexă de astăzi este o treaptă calitativ nouă a forțelor productive, generată de aceeași comandă a trebuințelor, în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane. Pe de altă parte, accentuînd rapiditatea transformărilor din domeniul forțelor productive, evoluția trebuințelor contribuie la **adaptarea relațiilor de producție** la aceste transformări, prin modificarea conținutului, structurii și tipului reproducției sociale. O astfel de adaptare, generată de evoluția trebuințelor este, de exemplu, diversificarea reproducției sociale prin transformarea cercetării științifico-tehnice într-o sferă a acesteia și îmbogățirea sistemului relațiilor de producție cu raporturile între oameni generate de noua sferă ;

b) În orice societate, posibilitățile și gradul satisfacerii trebuințelor depind decisiv de acțiunea **legii economiei de timp**, de **eficiența** cu care sînt folosite resursele societății în general, timpul de muncă social total în special. Creșterea producției, generată de creșterea nevoii sociale, impune economisirea timpului social, comprimarea și **intensificarea** lui. O nevoie nouă, deci o nouă valoare de întrebuințare, presupune o nouă activitate umană, o nouă ramură de producție, posibilă numai prin redimensionarea timpului social, prin reducerea duratelor de creare a celorlalte valori de întrebuințare. Diversificarea trebuințelor și a mijloacelor pentru satisfacerea lor comportă raportarea tuturor produselor la intervale de creare din ce în ce mai mici, la ritmuri din ce în ce mai mari de **creștere a productivității muncii sociale.** Așadar, crearea de noi produse implică nu numai **dimensionarea cantitativă** a timpului de muncă ci și dimensionarea lui **calitativă.** Substratul calitativ al economiei de timp îl constituie eficiența activităților productive. Creșterea eficienței economice conduce, pe de o parte, la „contracția" cantitativă a timpului de muncă folosit pentru producerea diferitelor valori de întrebuințare și, pe de altă parte, la „dilatarea" calitativă a acestuia în sensul că timpul de muncă economisit este folosit pentru crearea de noi valori de întrebuințare ce se adresează unor noi nevoi.

Economia de timp este o lege generală a progresului economico-social deoarece creșterea eficienței economice este singura posibilitate durabilă de a soluționa **contradicția dintre timpul de muncă social total limitat și nevoia socială tendențial nelimitată.** Fiind subordonată legii economice fundamentale a fiecărei orînduiri, sensul istoric și rațiunea de timp diferă de la un mod de producție la altul. Socialismul este prima orînduire care, prin însăși legea fundamentală a dezvoltării sale, instituie subordonarea economiei de timp față de satisfacerea trebuințelor. În socialism, eficiența economică se manifestă sub forma a două funcții distincte : minimizarea efortului de muncă socială și maximizarea satisfacerii trebuințelor prezente și viitoare. Îmbinarea optimă a acestor două funcții face ca de economia de timp să beneficieze atît creatorii bunurilor materiale, cît și utilizatorii lor ;

c) Corespunzător volumului și structurii nevoii sociale, societatea repartizează timpul de muncă total pe ramuri și întreprinderi, adică pe valorile de întrebuințare sociale. Reglarea producției în funcție de nevoia socială este imprimată de acțiunea **legii generale a proporționalității economice.** Creșterea și diversificarea producției sociale corespunzător comenzii trebuințelor este un mod de rezolvare a contradicției dintre trebuințe și resursele satisfacerii lor, este un mod de instituire a **echilibrului economic,** general, care exprimă starea de concordanță dintre volumul, structura și dinamica producției, pe de o parte, și nevoia socială reală, pe de altă parte. Datorită evoluției rapide a trebuințelor, echilibrul economic este supus unor tensiuni care-l rup din ce în ce mai des, el înfăptuindu-se printr-o alternare dialectică a echilibrului și dezechilibrului, înfăptuindu-se, deci, ca echilibru dinamic. Echilibrul economic dinamic al socialismului este incompatibil atît cu concepția unilaterală care absolutizează echilibrul, considerîndu-l starea permanentă a economiei socialiste, cît și cu cea care absolutizează rolul dezechilibrului ca izvor fundamental al dezvoltării. Prima concepție conduce la concluzia falsă a perfecțiunii absolute a economiei socialiste. A doua, confundă mobilitatea cu modificările de dragul modificărilor, cu reorganizări și restructurări care uneori pot fi neavenite. Deși succesiunea dialectică a ruperii și restabilirii echilibrului este expresia generală a mișcării, nu dezechilibrele, ca atare, provoacă dezvoltarea economico-socială, ci tendința obiectivă a acesteia de a le depăși.

Economia socialistă avînd un caracter planificat, corelația trebuințe-resurse-producție este obiectul reglării sociale prin intermediul **planificării. Planul,** ca principal instrument al reglării sociale, reprezintă un **mod de verificare și triere rațională a trebuințelor.** În el, nevoia socială apare ca valoare de întrebuințare socială, ca trebuință explicativă, concretizată și potențial materializată. Privită astfel, nevoia socială poate fi exprimată sub forma proporțiilor economice, căpătînd funcția unor sarcini concrete, cantitative și calitative, prevăzute în plan. Volumul și structura nevoii sociale determină planul, dar, în același timp, planul, elaborîndu-se pe baza unor obiective programatice care urmează a se realiza în viitor, determină evoluția sistemului trebuințelor. Atunci cînd planificarea sesizează în mod corespunzător nevoia socială, planul determină, în practica economică, o astfel de cerere care va fi în concordanță cu necesarul avut în vedere ca punct de pornire și cu volumul și structura resurselor societății. Mobilitatea nevoilor și resurselor societății face ca evoluția concretă a acestora să nu concorde întotdeauna cu planul. Experiența tuturor țărilor socialiste confirmă posibilitatea apariției unui dezacord între planul economic și realitatea economică, chiar și în condițiile unei planificări riguros științifice. Pentru a amortiza acest dezacord, planul trebuie să fie elastic, să se modifice ori de cîte ori viața o cere. Însăși folosirea principiului elasticității în planificare este o recunoaștere a obiectivității acestui dezacord, provocat de dinamica relativ independentă a trebuințelor, de diversificarea permanentă a producției, de exigențele sporite ale beneficiarilor, de comportamentul original al subiecților economici, etc. Toți acești factori perturbatori, dacă sînt luați în considerare, devin factori reglatori ai planului.

d) Procesul evolutiv al trebuințelor este indisolubil legat de **legea economică fundamentală a socialismului,** care exprimă relația economică fundamentală, interesul economic fundamental și scopul nemijlocit al producției în socialism. Reproducția socialistă este, prin excelență, un proces avînd un **scop social** — acela al creșterii bunăstării sociale, care devine astfel dominanta funcționalității reproducției. Scopul orînduirii socialiste este confirmarea cea mai directă și mai nemijlocită a rolului trebuințelor de forță motrice a dezvol-

tării şi finalitate umană a acestei dezvoltări.

Conceperea conţinutului legii economice fundamentale a socialismului ca **„lege a maximizării bunăstării sociale"**, (E. Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Ed. politică, Bucureşti, 1976, p. 27), depăşeşte simplismul tezei conform căreia consumul ar fi funcţia scop a dezvoltării orînduirii socialiste. Scopul socialismului nu poate fi limitat, sărăcit şi vulgarizat ca fiind, pur şi simplu, consumul. Socialismul este interesat nu doar în maximizarea consumului, ci în realizarea celei mai complexe personalităţi umane, producţia fiind subordonată acestui scop larg. Mijloacele satisfacerii trebuinţelor se adresează omului şi nu, pur şi simplu, consumatorului. Bunăstarea socială instituie o nouă viziune asupra consumului şi trebuinţelor. Conform criteriului bunăstării, societatea socialistă multilateral dezvoltată va crea o adevărată **cultură a satisfacerii trebuinţelor,** în cadrul căreia consumul se cere nu, pur şi simplu, maximizat, ci raţional optimizat.

Respingînd consumul de dragul consumului şi atitudinea consumatoristă, socialismul nu propovăduieşte însă nici ascetismul membrilor societăţii. Problema consumului nu este străină de aspiraţiile oamenilor, dar în socialism consumul nu este nici mit, nici scop în sine. Aceasta presupune un nou model de consum. Legătura dintre modul de producţie şi **modul de consum,** privit ca o componentă a modului de viaţă, nu este însă directă. Modul de producţie socialist nu determină în mod automat modul de consum corespunzător, căci acesta din urmă nu este o variabilă dependentă numai de forma de proprietate ce stă la baza producţiei, ci şi de alţi factori : biologici, psihologici, sociali, politici, etc. În această optică, **normele de consum** nu sînt nişte cataloage de raţii, ci sînt reflectări ştiinţifice asupra trebuinţelor populaţiei, într-o etapă dată, în funcţie de posibilităţile determinate ale societăţii. Evident, normarea satisfacerii trebuinţelor individului nu trebuie supraestimată deoarece, în cele din urmă, consumul este un act opţional individual, ceea ce generează dificultăţi deosebite în descoperirea şi cunoaşterea legilor evoluţiei consumului. De asemenea, oricît de elastice ar fi, normele de consum nu pot exprima şi urmări cu precizie elasticitatea şi mobilitatea nevoii. În plus, nevoile al căror grad de satisfacere poate fi, cît de cît, măsurat nu este prea mare.

Raţionalizarea consumului populaţiei prin intermediul normării ştiinţifice nu înseamnă însă unificarea şi plafonarea strictă a trebuinţelor oamenilor. Manifestarea plenară a personalităţii umane în socialism nu este compatibilă cu omogenizarea nevoilor, care ar putea limita libertatea de opţiune a indivizilor. Conştientizarea liber socială a trebuinţelor şi a posibilităţilor sociale reale pentru satisfacerea acestora constituie căile de armonizare a sistemului trebuinţelor şi de raţionalizare a satisfacerii lor. Din punct de vedere psiho-social, **raţionalizarea ştiinţific-umană** a consumului ar putea stîrni unora scepticism şi neîncredere. Aceste stări sînt neîntemeiate deoarece raţionalizarea consumului (termenul de raţionalizare vine de la **raţiune** şi nu de la raţie) nu este o ingerinţă în libertatea de opţiune a individului pentru un produs sau altul, sau pentru o cantitate sau alta dintr-un anumit produs, ci, dimpotrivă, presupune această libertate, prin înţelegrea legilor obiective care reglementează satisfacerea nevoii. Esenţa umană a socialismului evită orice exagerări. Ea se întemeiază pe înţelegerea nevoii ştiinţific determinate şi satisfacerea ei conform unei opţiuni raţionale, ca împlinire a esenţei umane. Treptat, evoluţia sistemului de valori va contribui la o orientare mai judicioasă şi mai raţională a sistemului de consum.

dr. Alexandru CATANĂ
dr. Doina CATANĂ

Informatica – în sprijinul perfecţionării activităţilor de aprovizionare tehnico-materială

ÎN ACTIVITATEA de aprovizionare tehnico-materială se vehiculează un mare volum de date şi informatii ; fiecare decizie din acest domeniu are la bază un complex de informaţii, unele chiar din domenii conexe (producţie, construcţii, tehnic etc.). Pentru a se asigura procesului de conducere a acestei activităţi elementele strict necesare, s-a trecut la elaborarea şi realizarea sistemelor informatice din acest domeniu atit pentru nivelul de sinteză, cît şi pentru cel de ramură, centrală şi întreprindere.

Macrosistemul informatic al aprovizionării tehnico-materiale a economiei naţionale (S.I.A.M.) include întreaga activitate de aprovizionare, desfacere, depozitare, normare şi urmărire a consumurilor şi stocurilor şi de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile din economie. Sfera macrosistemului cuprinde, aşadar, atît problemele de sinteză, cît şi cele ale ministerelor şi organizaţiilor centrale, centralelor industriale, trusturilor şi întreprinderilor economice, bazelor de aprovizionare şi desfacere, întreprinderilor de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile. Această sferă de largă cuprindere, precum şi obiectivele ce trebuie realizate de macrosistem a determinat o multistructurare a acestuia, astfel : a) o structură ierarhică (subsistemele de sinteză, de ramură, ale centralelor şi întreprinderilor, bazelor de aprovizionare şi desfacere) ; b) o structură funcţională (subsistemele normarea consumului şi utilizarea raţională a resurselor materiale, gestiunea stocurilor, balanţele materiale, recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile, gestiunea contractelor economice) ; c) o structură în profil teritorial. Datorită specificului său, amplasarea în profil teritorial a aprovizionării tehnico-materiale are o structură comună, din punct de vedere informatic, atît cu elementele structurii ierarhice, cît şi cu cele funcţionale, sau chiar simultan cu ambele. Cea mai mare parte a acestui macrosistem informatic este în funcţiune (elaborarea normelor şi a stocurilor şi urmărirea realizării lor, determinarea necesarului de materiale, întocmirea specificaţiilor etc.), urmînd ca, pînă la sfîrşitul acestui an, întregul sistem să fie funcţional.

La nivel de ramură au fost elaborate două sisteme informatice : un sistem informatic (COMANDOR) este destinat pentru coordonarea permanentă a activităţii bazelor judeţene (elaborarea planului şi a bugetului de venituri şi cheltuieli, întocmirea specificaţiilor, încheierea şi urmărirea contractelor economice, urmărirea dinamicii şi structurii stocurilor de intervenţie etc.), fiind, în cea mai mare parte, funcţional ; un al doilea sistem informatic este destinat Centralei pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile Bucureşti, putînd fi utilizat la coordonarea activităţii întreprinderilor judeţene din subordine. În prezent, sistemul este în proiectare tehnică, efectuindu-se în paralel unele prelucrări şi centralizări statistice pentru principalii indicatori de plan.

La nivelul unităţilor economice este în curs de implementare un sistem informatic (CONDOR), pentru bazele judeţene de aprovizionare tehnico-materială, care asigură prelucrarea automată a datelor întregii activităţi economico-gestionare a acestor unităţi. Pentru întreprinderile judeţene de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile se elaborează un sistem informatic asemănător celui pentru bazele judeţene, dar adaptat specificului de colectare şi recuperare a materialelor refolosibile. În prezent, în aceste unităţi are loc un proces de uniformizare a formularisticii de evidenţă primară şi de raportare în vederea trecerii la formularistica adecvată prelucrărilor pe calculator.

F. DUMITRU

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Raporturi între tehnosferă şi biosferă — un punct de vedere ecologic

PREJUDICIILE aduse ambianţei naturale şi celei construite de unele acţiuni umane antiecologice datorate, în ultimă instanţă, diverselor tehnologii contemporane nonecologice, pun tot mai acut în discuţie statutul tehnicii şi complexele raporturi dintre tehnosferă şi biosferă. Circumscrierea statutului tehnicii în ambianţa umană şi tehnosferă sînt probleme de o însemnătate capitală pentru prefigurarea în viitorul apropiat şi îndepărtat a celor mai raţionale căi de prevenire şi înlăturare a pericolelor ce decurg din declanşarea locală sau globală a „crizei" ori a „crizelor" ecologice (R.H. Wagner, 1971).

Înţelegerea locului şi a statutului tehnicii în universul uman, şi în cosmos în general, nu poate fi deplină fără o cunoaştere multilaterală a esenţei fiinţei umane şi a acţiunilor ei (V. Reynolds, 1976, V. Soran 1981). După cum am subliniat cu altă ocazie omul este unica făptură de pe Terra care posedă o dublă natură — una biologică şi una socială, ambele antrenînd forţe de o egală amploare pentru destinul individual şi colectiv al fiinţei dotate cu raţiune. Prin naştere şi moarte, prin structura şi viaţa corpului său, individul uman aparţine lumii vii, adică biosferei, în ale cărei circuite biogeochimice se inserează perfect. De asemenea, prin hrană el este racordat la curentul de energie de provenienţă solară care curge în sistemul viu global cu diversele sale ecosisteme. Prin muncă, limbaj şi gîndire, prin participarea la viaţa economică, politică, ştiinţifică şi culturală a civilizaţiei şi a epocii în care i-a fost destinat să trăiască omul aparţine celui mai complex şi evoluat subsistem viu al biosferei — societatea.

Încercarea de a scoate omul din reţeaua circuitelor generate de curentele de substanţă, energie şi informaţie ale biosferei şi a-l izola de acestea echivalează cu condamnarea sa la moarte. Separarea insului uman de sistemul supraindividual — societatea — al cărui element component este îl expune în egală măsură pieirii (V. Soran, 1977).

Cîteva caracteristici generale ale sistemelor vii şi ale celor tehnice

Sisteme vii (de tip organismic)	Sisteme electronice (maşini electronice)	Sisteme mecanice (maşini unelte şi maşini de tracţiune)
— Sînt sisteme cibernetice complexe	Sînt sisteme cibernetice cu o complexitate variată, pînă în prezent cu o complexitate mai mică decît a sistemelor vii	Sînt sisteme cibernetice simple sau chiar necibernetice
— Funcţionează pe baza unui curent de electroni relativ slab (tensiunea de ordinul $1—100.10^{-3}$v)	Funcţionează pe baza unui curent de electroni slab sau de valoare medie (tensiuni de la $10^{-6}—10^{2}$v)	Funcţionează pe baza unui curent de electroni ridicat (tensiuni de $10^{2}—10^{6}$ v)
— Consum de energie redus, dependent de biomasa sistemului (la om cca 3 000 kcal zi^{-1}, la balenă cca 7 mil. kcal zi^{-1})	Consumul energetic per sistem integral mai ridicat decît al sistemelor vii	Consumul de energie ridicat sau foarte ridicat (de la 1 milion pînă la cîteva zeci de miliarde de kilocalorii per zi şi per sistem)
— În condiţii naturale nu produc poluări, reziduurile se recirculează complet	Nu produc poluare cu substanţe toxice ; generează o poluare electromagnetică	Produc poluare cu substanţe toxice proporţional cu energia cheltuită ; reziduurile de regulă nu sînt repuse în circulaţie
— Sînt sisteme capabile să se autoorganizeze, să înveţe să se adapteze rapid la condiţiile compatibile cu viaţa din ambianţă	În viitor sistemele electronice complexe vor fi capabile de învăţare şi de adaptare limitată la condiţiile din ambianţă	Nu se pot adapta noilor condiţii decît extrem de limitat
— Se reproduc pe baza unui „proiect" înscris în informaţia genetică	Sînt produse pe baza unui proiect ingineresc ; în viitor se vor putea autoreproduce	Sînt şi vor fi produse numai pe bază de proiect ingineresc

Dubla natură a omului — de creaţie a naturii condiţionată biologic şi de individualitate determinată social — conduce la duble repercusiuni ale acţiunilor umane atît în ambianţa naturală, cît şi în cea socială.

Acţiunea umană se poate săvîrşi mai puternic decît în cazul altor specii, prin două tipuri de organe : înnăscute (native) sau naturale şi confecţionate sau artificiale (A.J. Lotka, 1925). Adeseori primele se mai numesc organe endosomatice (formarea lor se datorează unui „proiect" conţinut în informaţia genetică specifică), iar cele din a doua categorie organe exosomatice (construite pe baza unui „proiect" imaginat mental, dar în conformitate cu legile fundamentale ale materiei).

Una dintre caracteristicile generale ale sistemelor vii, fără de care existenţa lor nu este posibilă, este permanenţa lor interacţiune cu ambianţa, continuul lor schimb de substanţă, energie şi informaţie cu mediul. Mijlocitorii acestor interacţiuni şi schimburi sînt organele naturale şi artificiale de care dispun sistemele vii. Cu foarte puţine excepţii toate celelalte vieţuitoare în afară de om se folosesc în schimburile lor cu mediul, inclusiv în acţiunile lor de a modifica ambianţa şi a o face „mai confortabilă", de organele endosomatice (membre transformate în lopeţi, înotătoare, aripi, ecolocatoare, chimioreceptori etc.). Întregul domeniu al bionicii (denumire dată în 1958 de Jack E. Steele de la sectorul aerospaţial al forţelor aeriene S.U.A., unei noi ştiinţe interdisciplinare la graniţa dintre biologie şi ştiinţele tehnice — pentru detalii vezi H. Heynert 1972) se ocupă de studierea „organelor endosomatice" ale diverselor vieţuitoare şi de posibilităţile construirii pe baza principiilor „descoperite" de natură, a unor „organe exosomatice" ajutătoare omului.

Construirea de „organe exosomatice" (unelte) a fost o străveche preocupare a omului, mult intensificată în ultimele 2—3 secole (construirea de maşini — maşini unelte, maşini de transport, maşini electronice, aparatură ştiinţifică etc.), datorită dezvoltării ştiinţelor naturii şi ştiinţelor tehnice. Astăzi, omul a împînzit cu diverse maşini întreaga planetă încît, alături de biosferă şi noosferă (în mare parte sociosferă); există o adevărată „industriosferă" (Ch. A.S. Hall, 1975) sau „tehnosferă" ale cărei acţiuni în ambianţă se definesc preponderent, în momentul de faţă, prin caracterul lor antiecologic. Tehnologia contemporană produce o serie de bunuri, mai mult sau mai puţin necesare omului, unele chiar inutile (diversele tipuri de arme de exterminare în masă) cu un cost foarte ridicat sub raportul deteriorării ambianţei naturale şi a celei modificate. În acest ultim caz, al tehnicii puse în slujba distrugerii, avem de a face cu o iraţională acţiune a omului împotriva omului însuşi şi a vieţii în general.

Toate vieţuitoarele pentru a explora, dar mai ales pentru a exploata resursele mediului în scopul supravieţuirii

Viorel SORAN
Ioan PUIA
Stoica GODEANU
Marioara GODEANU

(Continuare în pag. 22)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Abordări ale crizei sistemului monetar internațional în literatura occidentală [III]

DACĂ pentru monetariști (mai ales din orientarea „școlii de la Chicago") cursurile flotante erau un adevărat panaceu al problemelor valutar-financiare, practica efectivă a flotării valutare a condus la aprecieri mai realiste potrivit cărora cursurile flotante reprezintă o manifestare a crizei monetar-valutare sau un „rău necesar" unei perioade caracterizate prin persistența și intensitatea șocurilor suferite de sistemul monetar internațional. J. Lesourne preciza: „Oricine poate să pună flori pe mormîntul sistemului cursurilor fixe... Dar de acum înainte – și pentru mult timp – cursurile valutare nu pot fi decît variabile, chiar dacă guvernele ar renunța la fluctuațiile inutile ale comportamentului lor, pentru că există diferențe între ritmurile inflației, pentru că există mișcări de capital pe termen scurt care speculează diferențele dintre monede, pentru că variațiile deficitului balanței de plăți americane poate provoca reacții imprevizibile"...[26].

Pe măsura acumulării datelor concrete privind evoluția cursurilor flotante, optimismul inițial a cedat terenul în favoarea unei analize comparate a posibilităților și limitelor flotării valutare.[27]) La granița anilor '70 cu anii '80 deja Rinaldo Ossola aprecia că „experiența ultimilor zece ani a fost foarte dezamăgitoare pentru cei... care credeau că flotarea cursurilor valutare va atenua inflația, șomajul și dezechilibrele balanțelor de plăți".[28])

Criza sistemului monetar internațional a avut consecințe asupra tuturor statelor, dar, în primul rînd, a afectat grav țările în curs de dezvoltare. Deși reprezintă mai mult de 2/3 din omenire, ca și din componența F.M.I. și B.I.R.D., problematica acestui numeros grup de state a fost – cel puțin pînă la începutul deceniului VIII – ignorată sau neglijată în literatura de specialitate occidentală. De-abia de la mijlocul anilor '70 poate fi sesizată o anumită preocupare pentru abordarea problemelor valutar-financiare specifice „lumii a treia". Astfel, A. Crockett consideră că „trăsăturile caracteristice regimurilor valutare adoptate de țările mai puțin dezvoltate sînt determinate de specializarea restrînsă în producția anumitor mărfuri, instabilitatea deosebită care afectează prețurile lor de export sau import exprimate în valute străine..., natura inelastică a cererii pentru importuri (și, pe termen scurt, și a ofertei pentru export), caracterul relativ rudimentar al sectorului financiar, și faptul că fluxurile de capital, în general, răspund într-o măsură redusă considerentelor de rentabilitate".[29]) Datorită factorilor menționați, majoritatea specialiștilor apreciază că măsurile interne din domeniul monetar-valutar luate de țările în curs de dezvoltare au efecte modeste asupra activității economice (cum ar fi, de exemplu, devalorizarea valutară sau manevrarea ratei dobînzii).

După generalizarea practicii cursurilor fluctuante, țările în curs de dezvoltare aveau trei opțiuni principale: (a) să „lege" cursul monedelor proprii de evoluția unei valute convertibile utilizate în plățile internaționale (cum sînt dolarul S.U.A. și francul francez), (b) să definească moneda proprie printr-un „coș valutar" (fie cel utilizat în cazul D.S.T., fie o combinație care să reflecte orientarea comerțului exterior al țărilor respective), (c) sau să adopte metoda flotării valutare „independente" (cu sau fără coordonarea oficială a evoluției cursului valutar).

Conform datelor furnizate de F.M.I., la mijlocul anului 1984, 51 de țări practicau flotarea raportată la o singură valută convertibilă, iar 39 își defineau moneda printr-un coș valutar (dintre care 11 adoptaseră sistemul D.S.T.). Efectiv, flotarea „individuală" nu este accesibilă țărilor slab dezvoltate, fiind – cu foarte rare excepții – apanajul statelor occidentale dezvoltate.

Împletirea crizei monetar-valutare cu declanșarea crizei energetice a creat dificultăți deosebite de ordin financiar în primul rînd țărilor în curs de dezvoltare, dificultăți manifestate prin dezechilibrarea de mari proporții a balanțelor de plăți externe și accentuarea inegalităților în domeniul repartizării geografice a mijloacelor de plată și de rezervă internaționale.

Apariția unei mase enorme de capital disponibil sub forma petro-dolarilor a condus la fenomenul „reciclării" acestor fonduri prin intermediul așa-numitelor euro-bănci. În condițiile unor rate ale dobînzii relativ scăzute (în comparație cu ritmul inflației) și a necesităților crescînde de finanțare a deficitelor din balanțele de plăți, au avut loc două procese corelate: apelul sporit al țărilor în curs de dezvoltare la contractarea de credite pe „europiețele" financiare și tendința accentuată de privatizare a surselor de credit internațional.

În condițiile respective, potrivit unor statistici, între 1973 și 1980 datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol s-a amplificat puternic, de la 130 mld. dolari la 475 mld. dolari, pentru a depăși 800 mld. dolari în 1984. Datorită creșterii rapide a volumului datoriei externe și a ratei dobînzii (după 1979), s-a manifestat un fenomen nou, deosebit de grav: apariția unui „transfer invers" de resurse financiare. Astfel „serviciul datoriei externe care a reprezentat 18 mld. dolari în 1973 pentru țările neexportatoare de petrol, a crescut la 73 mld. dolari în 1980 și a atins 103 mld. dolari în 1984. Acest flux invers a devenit aproximativ egal cu fluxul net al resurselor financiare către țările

FIȘE

MARIA D. POPESCU

UN POSIBIL RĂSPUNS LA DILEMELE DEZVOLTĂRII

Procesul circular activ

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI

● *Procesul circular activ: o idee lansată cu mai mulți ani în urmă, îmbogățită în timp prin contribuții personale, aflată în dezbaterea a numeroși specialiști din economie, a dobîndit forma închegată a unei cărți științifice. Dar volumul „Un posibil răspuns la dilemele dezvoltării – procesul circular activ" publicat de dr. Maria D. Popescu în prestigioasa colecție „Idei Contemporane" a EDITURII POLITICE nu reprezintă o istorie a problemei sau o abordare tehnică, ci în mod precumpănitor o integrare activă, solid argumentată, în problematica de largă deschidere a dezvoltării sociale.*

Analiza unor fenomene recente precum dezechilibrele ecologice, efectele unor tehnologii improprii (liniare în terminologia adoptată de autoare) constituie materialul concret pe care se întemeiază o serie de judecăți cu privire la dilemele actualelor modele de dezvoltare implementate pe mapamond. Acest aspect își află o firească și izbutită prelungire în sfera teoriilor, a scenariilor, a ipotezelor asupra dezvoltării.

Ideea diriguitoare a cărții rezidă în analiza raportului (degradat în prezent) între civilizația modernă și mediul natural, considerat în accepțiunea cea mai largă a termenului. Calificativul de irațional revine, de altfel, frecvent în caracterizarea acestui raport, iar implicațiile sînt identificate de autoare (alături de nivelul acțiunilor practice imediate) în planuri mai largi, care ating nivelul lor superior în sfera filosofică, a necesității elaborării unei noi viziuni asupra dezvoltării.

Această reconsiderare conceptuală reprezintă o pledoarie pentru abordări realiste și bine cumpănite, care să îmbine prezentul cu perspectiva, un apel pentru dezrobirea omului de cătușele unui sistem de valori pernicios, o chemare la reconsiderări de paradigmă în cadrul disciplinelor științifice constituite și al unei fructuoase cercetări interdisciplinare.

Tocmai din acest cadru, conceptul de proces circular activ își vădește viabilitatea și realismul, ca o posibilă cale de soluționare a dilemelor dezvoltării. De altfel, spiritul deschis, dorința autoarei de a incita la reflecție mai curînd decît aceea de a formula rezolvări definitive sînt prezente de-a lungul întregului volum.

Suportul intelectual al muncii agricole

● *Este un adevăr probat de evoluția din ultimele decenii a agriculturii socialiste faptul că ponderea muncii de concepție a sporit progresiv – apreciază*

în curs de dezvoltare".[30])

„Explozia dobînzilor" înregistrată, în principal, ca urmare a politicii monetariste restrictive, practicate cu deosebire de S.U.A., și măsurile drastice de „ajustare" impuse țărilor în curs de dezvoltare ridică cu intensitate problema diferitelor modalități de ieșire din criză sugerate de specialiști occidentali sau adoptate de state fie din „proprie inițiativă", fie datorită constrîngerilor mediului internațional.

Pînă la începutul anilor' 70, dezbaterile și propunerile privind „reforma" sistemului monetar internațional au avut, cu precădere, un caracter „tehnic". Emulația provocată de necesitatea edificării unei noi ordini mondiale a fertilizat și proiectele de restructurare a relațiilor valutar-financiare. Astfel, alături de factorii direct legați de „tehnica monetară", s-a impus importanța factorilor social-politici în modul în care este concepută crearea unui nou tip de organizare monetar-valutară la nivel mondial.

În această ordine de idei, Jack Behrman (profesor la University of North Carolina) analiza – spre mijlocul deceniului VIII – cele „două căi principale prin care poate fi restructurat sistemul monetar internațional" : „Sistemul ar putea fi conceput astfel încît să contribuie la realizarea unei mai mari echități în economia internațională prin injectări de mijloace financiare (rezerve) la locul și timpul potrivit. Sau, ar putea fi conceput să funcționeze neutral... Prima modalitate necesită un sistem monetar administrat; cea de-a doua conduce la un sistem care tinde spre o funcționare automată. Dar Indiferent de calea aleasă, sistemul trebuie să genereze încrederea în unitatea monetară (folosită ca etalon), să furnizeze lichiditatea adecvată și să favorizeze distribuirea echitabilă a rezervelor monetare".[31]) Se observă că, în fond, J. Behrman actualizează polemica tradițională „reguli sau autoritate" cu privire la tipul de reformă a sistemului monetar internațional.

În deceniile postbelice, neokeynesiștii au optat net pentru „administrarea" conștientă a relațiilor monetare internaționale („a managed system"), acordînd un rol deosebit instituțiilor valutar-financiare internaționale. Adepții teoriei neoclasice (sau neoliberale) au pledat pentru o evoluție „spontană" a sistemului monetar internațional, acceptînd un minimum de prevederi statuate oficial. În anii '60, polemica menționată s-a manifestat mai ales în varianta „statut redactat sau funcționare evolutivă".

În concepția lui Charles Kindleberger, „modificări treptate ca răspuns la anumite necesități, adică reacția evolutivă în fața problemelor... poate stimula colaborarea într-o măsură mai mare și în mod mai eficient decît un acord. negociat" care ar încerca „să prevadă natura exactă a fenomenelor de criză care ar trebui contracarate".[32]) Această poziție, predominantă pînă în anii '70, s-a reflectat în proliferarea măsurilor de „adaptare" și în evitarea sistematică a deciziilor „radicale". În acest sens, amintim „dedublarea" pieței aurului (din martie 1968) și practica „piețelor valutare duale" (cazul Franței și Belgiei la începutul anilor '70). De-a lungul deceniului VIII, din ce în ce mai mulți specialiști au încriminat prelungirea stării caracterizate printr-o gravă „dezordine monetară mondială" : „Persistența tranziției în domeniul monetar este deosebit de periculoasă pentru toate țările, dezvoltate și mai puțin dezvoltate", fiind subliniată „urgența necesității identificării unei (sau unor) soluții adecvate".[33])

Desigur, controversa „reguli adoptate sau adaptare evolutivă" nu prezintă doar un interes pur teoretic, ci are multiple implicații practice. O parte dintre acestea au fost puse în evidență de Robert Aliber în studiul „Reguli monetare și reforma monetară" : „Cu cît este mai probabil ca o țară să exporte șocuri, cu atît mai mult partenerii săi comerciali vor dori să-i constrîngă comportamentul prin adoptarea unor reguli...

În consecință, principalii beneficiari ai adoptării unor reguli care diminuează nesiguranța vor fi țările mai mici, în timp ce țările mari vor resimți mai ales costurile sau restricțiile (impuse prin regulile respective)".

Aprecierea semnalată reflectă destul de fidel evoluția poziției S.U.A. față de problemele reformei sistemului monetar internațional. După suspendarea convertibilității în aur a dolarului, s-a încercat să se prelungească agonia sistemului stabilit la Bretton Woods prin „acordul smithsonian" care s-a încheiat, practic, între principalele state occidentale în decembrie 1971. Acest acord a consemnat „oficial" prima devalorizare postbelică a dolarului, prin creșterea prețului unciei de aur de la 35 la 38 dolari. De asemenea, au avut loc alte cîteva devalorizări și revalorizări și s-a hotărît lărgirea marjei oficiale a evoluției permise a cursurilor valutare de la ±1% la ±2,25%. Caracterul „simbolic", formal al prevederilor acordului menționat a determinat continuarea procesului de agravare a crizei monetar-valutare. A doua devalorizare oficială a dolarului (februarie 1973) și generalizarea cursurilor flotante (din martie 1973) au eliminat total iluzia rezolvării crizei prin acorduri de tipul celui „smithsonian".

dr. Lucian C. IONESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[26]) J. Lesourne, „Les mille sentiers de l'avenir", ed. cit., p. 182/183.
[27]) În acest sens pot fi menționate opiniile exprimate de W. Ethier, A. Bloomfield, M. Mussa sau P. Volcker.
[28]) R. Ossola în „Banca Naționale del Lavoro-Quaterly Review", march 1981, p. 69.
[29]) A. Crockett, „International Money-Issues and Analysis", ed. cit., p. 102.
[30]) Salah El Serafy (consultant al Băncii Mondiale), "The Economic Recession and Capital Flows to the Developing Countries", Benghazi, 1984.
[31]) J. N. Behrman, "Toward a new international economic order", The Atlantic Papers, Paris, 1974, p. 63.
[32]) Ch. P. Kindleberger, "International Economics", ed. Richard D. Irwin, 1965, p. 535.
[33]) Din Prefața lucrării "World Monetary Disorder", ed. cit., p. V.

H. Hagedorn, G. Kaulitzki și G. Zierolod în articolul „Zur Konzeptionellen "Arbeit in der sozialistischen Landwirtschaft" *(Munca de concepție în agricultura socialistă) publicat în numărul 8/1985 al revistei* WIRTSCHAFT-SWISSENSCHAFT. *Această tendință are multiple forme de manifestare, uneori aflate în contradicție. Astfel, opinează autorii, un element specific îl reprezintă dezvoltarea sistemului de planificare în agricultură, ce presupune permanente îmbogățiri de natură conceptuală și metodologică. Pe de altă parte, activitatea practică din acest domeniu impune cunoștințe largi și diverse din partea majorității populației ce activează în această sferă. Contradicția care poate să apară, subliniază autorii, este aceea de a păstra – ca mentalitate – distincția fortată între planificatori și personalul de execuție, atribuind doar celor dintîi atribute intelectuale.*

Întreprinderile mici

● *Dacă cu cîțiva ani în urmă se vorbea în S.U.A. de necesitatea formulării unor strategii industriale, în prezent lucrurile au avansat vizibil, și anume pînă la nivelul determinării căilor concrete de implementare a unor atari strategii. Potrivit opiniei exprimate de* Robert U. Ayres *în articolul* „Industrial policies : an analysis" *publicat în numărul 3/1985 al revistei* ECONOMIC IMPACT *elementul central îl constituie atitudinea față de inovație, privită atît sub aspectul creativității tehnice, cît și sub cel al înnoirii producției. Pornind de la o analiză a specificului industriei americane, autorul apreciază că în acest domeniu trebuie să se înregistreze o adevărată cotitură, producția de serie urmînd a fi treptat înlocuită de producția în loturi mici diversificate, competitive. Suportul economic al acestei propensiuni dirijate spre inovație îl vor constitui întreprinderile mici, dar cu înalt potențial tehnologic.*

Dezvoltare

● *Una dintre cele mai complexe – și controversate – probleme legate de criza economică mondială din ultimul deceniu o reprezintă influența fluxurilor internaționale de capital. Părerile sînt împărțite, chiar contradictorii susține* Francis X. Colaço *în articolul* „International capital flows and economic development" *publicat în numărul din septembrie a.c. al revistei* „FINANCE AND DEVELOPMENT", *și ele merg de la a condamna rolul nefast al finanțelor internaționale pînă la a le absolvi de orice influențe negative. La o analiză mai riguroasă, consideră autorul, trebuie reținut faptul că fluxurile internaționale de capital au avut influențe complexe. Astfel, nu se poate ignora faptul că dezvoltarea mondială postbelică a fost susținută, într-o oarecare măsură, și pe această bază, după cum sînt foarte îndreptățite aprecierile celor care impută marasmelor finanței mondiale situația grea din numeroase țări ale lumii. Pentru a înțelege fenomenele, consideră Fr. C., trebuie să se arate că alături de politica neloială în domeniul creditelor și dobînzilor, promovată de unele țări capitaliste, sînt situații în care beneficiarii împrumuturilor bănești au neglijat unele aspecte de politică internă (reforme privind modernizarea aparatului producti-) ori nu s-au putut adapta întotdeauna rapid la schimbările survenite în economia mondială.*

FIȘE

Raporturi între tehnosferă şi biosferă

(Urmare din pag. 19)

trebuie să modifice într-un anumit fel ambianţa. Schimbările aduse de vieţuitoare ambianţei, în special cele chimice chiar şi în cazul cînd sînt foarte mici, se realizează prin organele înnăscute într-un timp îndelungat sau foarte îndelungat, uneori de ordinul milioanelor de ani. Îndelungata perioadă de realizare a schimbărilor se datoreşte faptului că majoritatea acţiunilor generate de organele endosomatice în ambianţă sînt cu uşurinţă suportate de aceasta. Substanţele chimice, în fapt deşeurile, eliberate de un grup de vieţuitoare în mediu sînt rapid preluate de alte grupări de vieţuitoare, în calitate de „materie primă", şi recirculate rapid. Ciclurile biogeochimice generate şi întreţinute de grupele de vieţuitoare complementare sub raport metabolic şi ecologic regenerează permanent cu ajutorul energiei solare resursele fundamentale ale vieţii. În afara acestor activităţi naturale, unele acţiuni umane cu caracter ecologic (agricultura tradiţională — biologică sau ecologică în primul rînd, de asemenea, nu produc poluare, deşeurile fiind în timp scurt recirculate.

Intervenţia crescîndă a organelor exosomatice de care dispune făptura cugetătoare, concomitent cu manipularea unei cantităţi de energie exometabolică (neobiologică) mai mare de 7—10 mii Kcal/zi şi per individ uman (V. Soran şi I. Puia, 1981), conduce la o creştere a poluării ambianţei mai mult sau mai puţin proporţională cu cantitatea de energie nebiologică sau culturală *) (G. W. Cox şi D.M. Atkins, 1979) cheltuită de om. Altfel spus, la o poluare moderată procesele ecologice din ambianţă nu mai posedă capacitatea de a tampona noxele eliminate în mediu. În consecinţă poluarea creşte liniar cu cantitatea de energie culturală cheltuită de către organele exosomatice ale omului care operează în ambianţă. O astfel de poluare, socotită moderată, poate fi controlată de om prin mijloace fizice, chimice şi biologice şi poate fi treptat adusă înspre curba logistică în formă de S.

Cheltuirea unei cantităţi foarte mari de energie culturală de către organele artificiale ale omului pentru punerea în funcţiune şi întreţinerea procesului de producţie conduce la o creştere exponenţială a poluării în ambianţă. Aceasta se întîmplă cînd cantitatea de energie exosomatică cheltuită întrece valoarea de 100 000 Kcal pe zi şi pe individ uman adult. Situaţia este caracteristică risipei de energie pentru întreţinerea proceselor artificiale. În acest caz limită raportul dintre energia risipită şi poluarea produsă este geometric : **poluarea creşte cu patratul, cubul sau cu o altă putere a energiei culturale cheltuite.** O astfel de poluare ridicată, de altfel o consecinţă firească a legii entropiei, scapă de sub controlul uman şi este absolut iluzorie speranţa că vreo tehnologie bazată pe consumuri foarte mari de energie ar fi în stare să o elimine. Singura soluţie raţională pentru a înlătura sau diminua poluarea este elaborarea unor tehnologii care să se fundamenteze pe un consum cît mai scăzut de energie. O astfel de perspectivă este deschisă tehnicii actuale de către microelectronică şi de către biologie prin biotehnologii de producţie şi de protecţie a mediului înconjurător.

În tabel sînt prezentate comparativ cîteva caracteristici esenţiale ale sistemelor vii şi ale celor tehnice contemporane. Proprietăţile considerate esenţiale pentru sistemele în discuţie şi înscrise în tabel arată clar că spre deosebire de sistemele artificiale (organe exosomatice ale speciei umane), sistemele vii îşi întemeiază întreţinerea, funcţionarea şi alte manifestări pe un consum scăzut de energie. Ceea ce acum 25 de ani cunoscutul biochimist Albert Szent-Györgyi (1960) a susţinut, şi anume că **viaţa este întreţinută de un slab curent electric generat de lumina solară,** constituie o realitate ce subliniază eficienţa energetică ridicată a sistemelor vii în comparaţie cu a oricăror maşini. Chiar şi sistemele electronice, deşi uneori pot funcţiona la o tensiune foarte scăzută în anumite sectoare ale reţelelor lor, consumă mai multă energie decît un organism în aceeaşi unitate de timp. Poate că în viitor noua ştiinţă interdisciplinară, „in statu nascendi" — bioelectronica — va fi capabilă să pună la dispoziţia omenirii maşini şi agregate a căror impacte prin poluare să fie cît mai scăzute posibil.

*) Prin „energie culturală" V.G. Cox şi M. D. Atkin (1979) înţeleg toate tipurile de energie manipulate de om prin intermediul culturii sale materiale şi spirituale. În această categorie intră energia combustibililor fosili, energia nucleară, energia electrică obţinută cu ajutorul diferitelor generatoare şi altele. Ea mai poartă şi numele de energie tehnologică.

Căi de sporire a producţiei şi a eficienţei economice în creşterea păsărilor

(Urmare din pag. 6)

păsărilor pentru ouă şi carne **condiţiile optime de hrănire sînt determinante.** Extinderea şi generalizarea sistemelor industriale de creştere a păsărilor a făcut necesară introducerea unor tehnologii noi, nu numai de creştere şi întreţinere, ci şi de furajare a acestora. Trecerea la utilizarea furajelor combinate face posibilă o uşurare a muncii de distribuire şi manipulare a acestora, concomitent cu crearea unor posibilităţi de hrănire echilibrată a păsărilor în funcţie de producţia preconizată a se realiza. Obţinerea unor sporuri mari de creştere şi îngrăşare, paralel cu asigurarea unei stări bune de sănătate a efectivelor de păsări presupune administrarea în mod continuu a unor **furaje bogate în vitamine, microelemente şi surse proteice echilibrate care să asigure necesarul biologic pentru producţie şi reproducţie.** Reducerea conţinutului de proteină, de pildă, creează serioase probleme în obţinerea unor rezultate de producţie corespunzătoare. Asemenea carenţe există, din păcate, foarte des în modul de furajare în avicultură. Nerespectarea reţetelor furajere are drept consecinţă obţinerea unor producţii de ouă şi carne mici şi neeficiente. Se impune, deci, ca în toate unităţile agricole crescătoare de păsări să se asigure în condiţii optime furajele necesare nu numai sub aspect cantitativ, ci şi sub cel calitativ, elemente absolut indispensabile în obţinerea unor producţii avicole mari şi constante — sarcină de bază stabilită de conducerea de partid şi de stat acestor unităţi.

Pe fondul mobilizării generale a tuturor lucrătorilor din agricultură pentru sporirea producţiei, şi la nivelul Întreprinderii avicole de stat Crevedia s-au luat şi se iau în continuare **măsuri eficiente** în acest sens. Dintre cele mai importante putem menţiona : ● igienizarea corespunzătoare a tuturor halelor şi utilajelor la fiecare nouă serie de păsări ; ● asigurarea unor nutreţuri combinate corespunzătoare cantitativ şi calitativ ; ● folosirea la maximum a spaţiilor de producţie, asigurînd densităţile optime corespunzătoare de păsări ; ● întărirea protecţiei sanitar-veterinare a efectivelor de păsări ; ● utilizarea în întregime a bazei furajere, în vederea sporirii producţiei de furaje ; ● transportul, depozitarea şi utilizarea gunoiului de hală şi a dejecţiilor lichide, interzicîndu-se împrăştierea acestora ; ● urmărirea zilnică a stării sanitar-veterinare a efectivelor şi a producţiei ; ● extinderea folosirii transportului cu remorci uşoare tractate de cai, la nivelul fermelor ; ● raţionalizarea consumului de carburanţi şi energie ; ● valorificarea în întregime a producţiei de ouă incubabile, în vederea realizării unui număr sporit de pui de o zi ; ● extinderea creşterii bobocilor de raţă pentru obţinerea unor cantităţi mai mari de carne pe unitatea de suprafaţă ; ● reducerea cheltuielilor cu medicamentele ; ● efectuarea majorităţii vaccinărilor prin aerosoli ; ● mecanizarea evacuării gunoiului, prin dotarea fermelor cu tractoare M-400 cu lamă ; ● urmărirea calităţii furajelor prin controale de laborator, efectuate atît la laboratorul uzinal cît şi la laboratoare neutre ; ● respectarea dietei pentru puii livraţi la abator etc.

Toate acestea vor permite obţinerea în continuare a unor rezultate tehnico-economice superioare, capabile să contribuie la întărirea autogestiunii economico-financiare a întreprinderii, suportul material al dezvoltării viitoare a producţiei de ouă şi carne de pasăre. De altfel, exprimarea măsurilor menţionate mai sus se materializează deja în rezultate tehnico-economice superioare celor obţinute anul trecut, creşteri importante fiind înregistrate la toţi indicatorii. Generalizarea experienţelor înaintate în acest domeniu, reducerea consumurilor energetice vor permite o mai mare autonomie în funcţionarea întreprinderii, în atingerea nivelurilor producţiilor viitoare, rezultate din sarcinile trasate în acest domeniu prin documentele de partid şi de stat.

Necesitatea unor restructurări fundamentale în agricultura mondială

Problema alimentară în ultimele decenii ale secolului XX (I)

CONDIȚIE sine que non pentru existența și progresul omenirii, producția alimentară — în cadrul căreia rolul hotărîtor revine producției agricole — se află în centrul atenției comunității internaționale, ale cărei eforturi sînt conjugate în cadrul FAO, organizație de la crearea căreia se împlinesc 40 de ani. FAO, care numără în prezent 156 țări membre, a fost una din primele instituții specializate create de Organizația Națiunilor Unite după înființarea ei în urmă cu patru decenii. Coordonînd lupta împotriva foametei și malnutriției pe plan mondial — în principal în țările în curs de dezvoltare — FAO a inițiat și sprijinit cele două „decenii ale dezvoltării" pe parcursul cărora, pentru ea, cele mai importante evenimente le-au constituit Conferința Mondială a Alimentației, din 1974, și Conferința Mondială pentru Reforma Agrară și Dezvoltare, din 1979. Rezultatele obținute de atunci au fost însă departe de cele scontate prin rezoluțiile adoptate de către aceste conferințe. După cum era nevoit să recunoască Edouard Saouma, directorul general al FAO, încă în 1983, Conferința Mondială a Alimentației „promisese că în 1984 nici un copil din lume nu va mai merge la culcare cu pîntecele gol... Cu toate împlinirile, trebuie să recunoaștem... că sîntem departe de a ne fi ținut această promisiune generoasă, dar temerară. Noi nu am reușit să salvăm săracii de la mizerie și înfometații de la disperare" [1].

Declinul producției agricole pe locuitor

DEȘI în deceniul trecut, pe ansamblul lumii, disponibilitățile alimentare au crescut mai rapid decît populația, numărul subalimentaților — după aprecierile FAO — a crescut : de la 360 milioane în 1969—1971 la 410 milioane în 1972—1974, la 420 milioane în 1974—1976 și la aproape 490 milioane în 1980. Cauza principală constă în adîncirea inegalităților în repartiția disponibilităților alimentare între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare : în 1977, în timp ce țările dezvoltate dispuneau de resurse alimentare reprezentînd 133% din nevoile lor nutriționale, țările în curs de dezvoltare, pe ansamblu (pentru că unele înregistrau însemnate penurii), nu dispuneau de nici un fel de excedente. Deosebit de grea este situația celor 36 de țări constituind grupul țărilor cel mai puțin dezvoltate, unde resursele alimentare erau cu 8% sub nivelul nutrițional teoretic.

Chiar previziunile optimiste ale studiului FAO „Agricultura : orizont 2000" consideră că numărul subalimentaților în lume va fi totuși de circa 242 milioane persoane în anul 2000.

Situația alimentară precară a omenirii este atestată de următoarele date. [2] În perioada 1980—1982, față de perioada 1964—1966, disponibilitățile alimentare zilnice pe locuitor al Terrei (exprimate în calorii) au crescut cu aproape 10% (cifră nesemnificativă, pentru o perioadă de aproape două decenii). Dacă luăm însă drept prag al subnutriției cifra de 2 500 calorii (ca medie mondială), în 1980—1982, disponibilitățile alimentare în 64 de state ale lumii se aflau sub acest prag. În medie, pe totalul țărilor în curs de dezvoltare, disponibilitățile alimentare zilnice pe locuitor erau de numai 2 324 calorii (față de 3 385 calorii în țările dezvoltate), fiind chiar mai scăzute în Africa Neagră și în Extremul Orient. Or, țările în curs de dezvoltare reprezintă peste jumătate din populația Terrei. Aceasta înseamnă că cel puțin unul din trei locuitori ai Terrei suferă de malnutriție.

Marile decalaje în ceea ce privește disponibilitățile alimentare pe locuitor se datoresc marilor disparități social-economice privitoare la repartizarea resurselor alimentare agricole. Tabelul nr. 1 prezintă situația la principalele produse agroalimentare ale omenirii — cereale, carne și lapte — în anul 1984. Datele tabelului sînt atît de elocvente încît aproape că nici nu mai au nevoie de interpretare. Deosebit de semnificative sînt cele privind **producția pe locuitor**, deoarece ele sînt factorul determinant pentru **disponibilitățile** alimentare pe locuitor. La cereale, de pildă, producția pe un locuitor în țările dezvoltate este de peste 3,5 ori mai mare decît în țările în curs de dezvoltare ; pe un african revin de 13,1 ori mai puține cereale decît pe un nord-american și de 15,2 ori mai puțin decît pe un locuitor din Oceania. Mari disparități există și în ceea ce privește producția animalieră pe locuitor (reflectînd, în principal, disparitățile din producția de cereale). La carne, de exemplu, decalajul maxim există între Extremul Orient și Oceania, cu cele 5 și respectiv 188 kg (raport de 1:37,6). În general, pe un locuitor din țările în curs de dezvoltare revine o producție de 6,4 ori mai mică de carne și de 6,6 ori mai mică de lapte decît în țările dezvoltate.

Tabelul nr. 1

Producția principalelor produse agroalimentare în 1984

	% din total mondial				Producție (în kg) pe locuitor		
	Populație	Cereale	Carne	Lapte	Cereale	Carne	Lapte
Țări capitaliste dezvoltate	17,06	34,47	46,65	48,66	764	83	297
din care :							
— America de Nord	5,49	19,84	19,48	14,01	1366	107	266
— Europa de Vest	7,90	11,68	21,41	29,77	559	82	393
— Oceania	0,39	1,64	2,44	2,73	1581	188	726
— Alte țări dezvoltate	3,28	1,31	3,32	2,15	151	31	68
Țări nesocialiste în curs de dezvoltare	50,86	29,34	21,14	22,04	218	13	45
din care :							
— Africa	9,13	2,50	3,46	1,71	104	11	20
— America Latină	8,33	6,02	10,39	7,06	273	38	86
— Orientul Apropiat	4,90	3,02	2,90	3,22	232	18	69
— Extremul Orient	28,37	17,80	4,33	10,02	237	5	37
— Alte țări în curs de dezvoltare	0,13	0,00	0,06	0,03	7	14	6
Țări socialiste	32,08	36,19	32,21	30,00	427	30	95
din care :							
— Asia	23,89	21,79	13,65	1,00	345	17	4
— Europa de Est și U.R.S.S.	8,19	14,40	18,56	29,00	665	69	361
Total mondial	100,00	100,00	100,00	100,00	378	30	104

Sursa : Annuaire FAO de la production, 1984, vol. 38, Rome, 1985

[1] Cérès nr. 5/1983

[2] Vezi Annuaire FAO de la production, 1984, vol. 38, Rome, 1985

În aceste disparități își au originea și disproporțiile persistente (cu tendință de agravare) în domeniul comerțului internațional cu produse agricole, în particular cu cereale. Țările dezvoltate (îndeosebi America de Nord), fiind mari producătoare de cereale, sînt și mari exportatoare, deținînd practic monopolul absolut al exportului de cereale, denumit din acest motiv de unii politologi „arma alimentară". Astfel, peste patru cincimi din exportul mondial de cereale provin din țările dezvoltate ; numai America de Nord participă la acest export în proporție de 57%, în timp ce partea țărilor în curs de dezvoltare nu depășește 16%. În schimb, țărilor în curs de dezvoltare le revin 41% din importul mondial de cereale.

Tabelul nr. 2

Evoluția producției agricole pe locuitor

Nivelul în % în 1983 față de 1974—1976=100	Număr de țări			
	dezvoltate	în curs de dezvoltare	socialiste	Total
sub 55	—	2	—	2
55—60	—	2	—	2
60—65	—	3	—	3
65—70	—	6	—	6
70—75	1	3	—	4
75—80	1	3	—	4
80—85	—	9	—	9
85—90	1	12	1	14
90—95	1	19	1	21
95—100	3	10	—	13
100—105	3	8	4	15
105—110	2	12	3	17
110—115	8	6	3	17
115—120	4	3	—	7
120—125	—	6	1	7
125—130	—	—	—	—
peste 130	1	1	1	3
	25	105	14	144

Sursa : Annuaire FAO de la production 1983, vol. 37, Rome, 1984

În primii ani ai deceniului nostru, recesiunea manifestată cu tot mai multă tărie în economia mondială, inclusiv în agricultură, a dus la un evident declin al producției agricole pe locuitor, în primul rînd într-un mare număr de țări în curs de dezvoltare. După datele FAO, în 1983 față de media 1974—1976, producția agricolă pe locuitor a scăzut în 78 din cele 144 țări pentru care FAO dispunea de date. Tabelul nr. 2 prezintă sinoptic această situație, pe categorii de țări.

În această evoluție sau — mai bine zis — involuție a producției agricole pe locuitor sînt de reținut mai ales următoarele aspecte :

1 — numărul mare (69) de țări în curs de dezvoltare afectat de reducerea producției agricole pe locuitor (respectiv două treimi din numărul lor). În jumătate din aceste țări, producția agricolă pe locuitor a scăzut cu mai mult de 10%, ajungînd în unele cazuri să reprezinte mai puțin de jumătate din nivelul anilor 1974—1976 ;

2 — această involuție se extinde și asupra producției agricole din țările dezvoltate : în 7 din aceste țări (reprezentînd aproape o treime din numărul lor total) producția agricolă pe locuitor în 1983 a fost sub nivelul anilor 1974—1976. Dacă în cazul Japoniei sau chiar al Africii de Sud, efectele pe plan mondial sînt mai puțin simțite, nu același lucru se poate spune în cazul S.U.A., cea mai mare producătoare și exportatoare de produse agricole în lumea contemporană, unde producția agricolă pe locuitor a scăzut cu 10%.

Expresie a unui nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție

FAȚĂ de această situație, după părerea noastră, se impune o nouă apreciere a problemei alimentare în lume : încet, dar sigur, ea încetează de a mai fi o problemă de repartiție injustă (între țările bogate și țările sărace) a resurselor alimentare, îndeosebi a celor agricole ; ea devine tot mai mult o problemă de producție. Repartiția injustă a forțelor de producție în agricultura mondială face ca, într-un număr crescînd de țări în curs de dezvoltare, producția agricolă să crească într-un ritm mai lent decît populația. „Explozia demografică" din aceste țări nu este însoțită și de o „explozie agricolă". Nivelul scăzut de dezvoltare al forțelor de producție din agricultură, în condițiile menținerii unor vestigii ale colonialismului și ale înrădăcinării condițiilor naturale de producție datorită unor secete prelungite, catastrofale, împiedică sporirea producției agricole cel puțin în ritmul de creștere a populației. Semnificativă pentru vremurile noastre este situația care s-a statornicit în Africa (îndeosebi în zona Sahelului), care traversează actualmente o criză cu consecințe grave, compromițătoare nu numai pentru securitatea alimentară, ci și pentru întreaga dezvoltare economică. Aflate într-o fază de „tranziție demografică", majoritatea țărilor africane subsahariene se caracterizează printr-o rată brută a natalității de 45—50‰ (în condițiile diminuării mortalității), care le situează pe primul loc în lume și determină o creștere medie anuală a populației cu circa 4%. Ecartul dintre creșterea populației și creșterea producției alimentare este de circa 1 punct procentual pe an [3]). Aceasta înseamnă că, în fiecare deceniu, producția alimentară pe locuitor scade cu 10%. Urbanizarea accelerată (Africa este continentul în care populația urbană are cel mai înalt ritm de creștere) complică și mai mult problema : orașe ca Abidjan, Dakar, Dar-es-Salaam sau Lagos își dublează populația la fiecare 5 ani. În decurs de numai 20 de ani (1960—1980), populația urbană a crescut de la 11% la 22% din populația totală. Ca și cum toate acestea n-ar fi deajuns, schimbarea obiceiurilor alimentare la sate ridică noi probleme : alimentele tradiționale ca maniocul, meiul și sorgul sînt înlocuite treptat prin grîu și produse făinoase provenite din import. În aceste condiții, importurile cerealiere ale Africii subsahariene au crescut cu o viteză vertiginoasă după anul 1970 (într-un ritm mediu anual de 10%) : de la 4,2 milioane tone în 1970 la 11 milioane tone în 1978, pentru a atinge nivelul maxim în 1982 cu un import de peste 16 milioane tone (depășind astfel cele mai pesimiste previziuni ale FAO pentru anul 1985, respectiv 15 milioane tone [4]).

Deosebit de precară este situația alimentară a grupului „țărilor cel mai puțin avansate". În număr de 36 (din care 22 aflate pe continentul african), ele se caracterizează, potrivit unui recent raport al O.N.U., prin următoarele :

a) preponderența agriculturii în producerea PIB, în medie 42% (față de 17% pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare), ajungînd însă și pînă la 72%, deși producțiile sînt foarte scăzute ;

b) rolul covîrșitor al agriculturii în folosirea forței de muncă : 80% din populația activă lucrează în agricultură (față de 57% pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare), ajungînd în unele cazuri pînă la 92—93% ;

c) locul preponderent al agriculturii în structura valorică a exporturilor ; contribuția ei se ridică la 53,8% (față de 27,3% pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare). Într-un număr de 17 țări mai puțin avansate, contribuția agriculturii la export este mai mare de 80% (ajungînd pînă la 100%) [5]).

Or, în al doilea „deceniu al dezvoltării", 1970—1980, rata medie anuală de scădere a producției agricole pe locuitor a fost, pe ansamblul grupului de țări amintit, de 0,7%, ajungînd în 1981—1982 la 1,7%. În acest din urmă an, din 29 țări despre care dispunem de date, în 12 țări producția agricolă a scăzut cu peste 2% (ajungînd în unele cazuri chiar la 10—12%).

În asemenea condiții, nu este de mirare că în aceste țări speranța medie de viață nu depășește 46 ani (față de 55 ani pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare). În Gambia, aceasta este de numai 36 ani, iar în Guineea și Lesotho — de 38 ani.

De altfel, un alt studiu al FAO arată că (abstracție făcînd de influența altor factori — condiții sanitare, accesul la apă potabilă, la educație etc.), între alimentație și speranța medie de viață există o legătură [6]). Astfel, potrivit anchetei întreprinse asupra unui număr de 43 de țări în curs de dezvoltare cu o populație de peste 5 milioane de locuitori fiecare, 30 țări confirmă această legătură : din cele 15 țări în care speranța medie de viață depășește 60 ani, în 10 țări disponibilitățile alimentare zilnice pe locuitor depășesc 2 500 calorii ; din celelalte 15 țări în curs de dezvoltare, în care speranța medie de viață este mai mică de 50 ani, în 6 țări disponibilitățile alimentare zilnice pe locuitor sînt mai mici de 2 000 calorii.

De aceea, dreptul la pîine se confundă cu dreptul la viață și fiecare locuitor al Terrei trebuie să aibă acces la exercitarea acestui drept fundamental.

Ce ne rezervă sfîrșitul acestui secol ? Oare pînă în anul 2000 va reuși omenirea să înlăture foametea ca fenomen endemic ? Se va realiza dreptul la pîine al fiecărui pămîntean ? Despre toate acestea — în partea a doua a articolului nostru.

Oprea PARPALĂ

[3]) Vezi Edouard Saouma, Sécurité alimentaire : forger de nouvelles politiques. Pour une relance de la production vivrière en Afrique, Cérès, nr 101/1984

[4]) Vezi Un nouvel ordre alimentaire pour l'Afrique, Cérès, nr. 5/1981

[5]) Vezi Les pays les moins avancés, Rapport 1984, Nations Unies, New York, 1985

[6]) Vezi Calories et longevité, Cérès, nr. 2/1982

R.P.D. COREEANĂ

Strategia constituirii unei structuri economice complexe

OBIECTIVELE economice ale anului 1985, care marchează împlinirea a patru decenii de la eliberarea țării de sub dominația străină, se înscriu, într-o continuitate firească, în strategia economică pusă în aplicare de Partidul Muncii din Coreea încă din perioada care a urmat proclamării Republicii Populare Democrate Coreene la 9 septembrie 1948. Caracteristica fundamentală a acestei strategii, înfăptuită în mai multe etape, între care se detașează prin importanță și rezultate cea a realizării planului septenal 1978—1984 (vezi Revista economică nr. 36/1985), o constituie concentrarea eforturilor pentru **constituirea unei structuri economice complexe**, în măsură să asigure, prin valorificarea resurselor interne, independența economică a țării și posibilitatea unei participări echitabile la diviziunea internațională a muncii.

Referindu-ne la orientările strategice structurale, trebuie subliniată opțiunea fermă pentru dezvoltarea cu precădere a **industriei grele**, condiție decisivă pentru ridicarea simultană a nivelului industriei ușoare și agriculturii și pentru edificarea, pe această bază, a unei economii socialiste multilateral dezvoltate.

Realizările obținute în industria grea și în primul rînd în **construcția de mașini**, ramură care practic nu exista înaintea eliberării țării, sînt elocvent ilustrate de diversitatea nomenclatorului actual de fabricație. Construcția de mașini furnizează economiei naționale strunguri și alte mașini-unelte de prelucrare a metalelor, într-o gamă tipodimensională largă, incluzînd mașini de mari dimensiuni (de exemplu, prese de 10 mii tone forță), în serie redusă sau unicate, combine miniere pentru exploatarea cărbunelui, generatoare de mare putere, turbine, transformatoare și alte echipamente electrotehnice, locomotive electrice, autocamioane de pînă la 30 tone, nave pentru transport de mărfuri (pînă la 20 mii tone), tractoare, combine pentru plantarea și recoltarea orezului și alte mașini agricole. Răspunzînd cerințelor de dotare a diferitelor ramuri industriale, construcția de mașini realizează în prezent utilaje complete pentru uzine și fabrici din domeniul metalurgiei, chimiei, industriei ușoare, industriei materialelor de construcții, precum și pentru centrale electrice. În ultimii ani, sub impulsul modernizării rapide a întregii economii, o dezvoltare accelerată înregistrează producția de echipamente electronice și de mijloace de automatizare.

Constituirea **bazei energetice și de materii prime**, axată aproape integral pe utilizarea resurselor naționale, se înscrie, de asemenea, între opțiunile strategice ale edificării economiei socialiste. Dezvoltarea bazei energetice și de materii prime necesită în continuare eforturi intense, ceea ce plasează acest obiectiv între prioritățile actuale ale economiei coreene. Programul de dezvoltare pe anul 1985 prevede, de exemplu, în industria carboniferă, concentrarea forțelor pentru dezvoltarea minelor de huilă din regiunea de vest a țării, inclusiv Andjou și Sountcheun, precum și în zona de nord. În metalurgia neferoasă, în acest an continuă lucrările de construcție la combinatul minier Kemdeuk și amenajările la exploatările de minereuri de cupru din provincia Ryanggang. Se acționează, de asemenea, pentru reamenajarea și extinderea unor centre de prelucrare a minereurilor neferoase și punerea în funcțiune a unor centre noi. În domeniul siderurgiei sarcini importante privesc consolidarea bazelor de extracție a minereului de fier, în primul rînd extinderea carierei de la Mousan, precum și asigurarea combustibilului necesar în scopul folosirii la întreaga capacitate a oțelăriilor și laminoarelor.

Industria chimică dispune de capacități pentru fabricația produselor de bază, pornind de regulă de la materii prime autohtone. Urmărind continuarea tendințelor din ultimii ani, sarcinile trasate pentru anul în curs pun un accent special pe dezvoltarea producției de fibre chimice, rășini sintetice și îngrășăminte, înnoirea tehnologică și sortimentală în fabricația unor produse de bază, între care produse clorosodice și cauciuc, corespunzător nevoilor actuale ale economiei.

Una dintre ramurile industriale cu îndelungate tradiții, **industria ușoară**, a cărei dezvoltare și diversificare reprezintă o componentă de bază a strategiei de edificare a unei structuri economice complexe, are în față, în primul rînd, obiectivul creșterii cantitative și calitative a producției de țesături și confecții, uleiuri vegetale și alte produse alimentare prelucrate. Ca element nou în acest domeniu intervin acțiunile recente pentru **dezvoltarea micii producții**, în ateliere sau echipe specializate organizate în diferite întreprinderi cu alte profiluri de producție și prin extinderea muncii la domiciliu.

Agricultura, sector caracterizat de obținerea pe ansamblu a unor rezultate bune (reamintim realizarea în 1984 a unei recolte record de cereale de 10 milioane tone), a devenit, potrivit orientărilor programatice din ultimii ani, un domeniu care se bucură de o atenție sporită, sub aspectul modernizării și intensificării. Introducerea metodelor moderne în agricultură, accelerarea mecanizării și chimizării, realizarea unor importante amenajări hidrotehnice și funciare se îmbină cu preocupările pentru pregătirea forței de muncă și îmbunătățirea generală a condițiilor de muncă și de viață în mediul rural.

O contribuție esențială la dezvoltarea producției materiale revine **transporturilor** și în primul rînd celor feroviare. În actuala etapă sînt considerate prioritare dezvoltarea rețelei feroviare electrificate, urgentarea lucrărilor pentru realizarea unei căi ferate în nordul țării, amenajarea gărilor și depozitelor feroviare, precum și asigurarea unei optimizări a transporturilor, în strînsă legătură cu realizarea unor obiective privind extinderea transportului rutier, fluvial și maritim.

Progresele realizate în edificarea unei structuri economice complexe și obiectivele dezvoltării în continuare fac posibilă și necesară o creștere a **schimburilor externe**, domeniu în care eforturile sînt orientate spre creșterea producției exportabile și ridicarea ponderii produselor manufacturate, precum și spre asigurarea livrărilor unor produse de bază, între care metale neferoase, ciment etc. Dezvoltarea relațiilor economice externe depășește tot mai mult sfera schimburilor comerciale uzuale, prin întărirea relațiilor de colaborare economică și tehnico-științifică, desfășurate cu țări socialiste și nesocialiste, inclusiv prin promovarea unor forme noi de cooperare, între care constituirea de societăți mixte, în legătură cu care a fost adoptată o legislație adecvată.

Cursul mereu ascendent al **relațiilor de prietenie și colaborare româno-coreene** este determinat în mod hotărîtor de rezultatele frecventelor întîlniri și convorbiri dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și tovarășul Kim Ir Sen, secretar general al Comitetului Central al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene. Cadrul favorabil creat de Tratatul de prietenie și colaborare româno-coreean și de înțelegerile semnate la nivel înalt, posibilitățile largi pe care le oferă economiile celor două țări, avînd în vedere prioritățile programelor lor de dezvoltare economico-socială, oferă condiții favorabile pentru extinderea și adîncirea în continuare a relațiilor de colaborare economică, tehnico-științifică și în alte domenii de interes reciproc.

Convorbirile între conducătorii partidelor și țărilor noastre desfășurate la București în iunie 1984 și convorbirile de la Phenian cu prilejul apropiatei vizite în țara prietenă a tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă momente cu semnificații deosebite în evoluția ascendentă a bunelor relații tradiționale, servind interesului făuririi noii orînduiri în România și R.P.D. Coreeană, adîncirii prieteniei și colaborării dintre țările și popoarele noastre, cauzei generale a socialismului și păcii în lume.

Otilia NEGUȚ
Institutul de Economie Mondială

Documentar

Tehnica de calcul a anilor '80

DACĂ în ultimii ani interesul utilizatorilor s-a dirijat către folosirea în mod descentralizat, intensivă, în zona producerii datelor, a mini şi microcalculatoarelor electronice, fapt care a condus la structurarea conceptului de informatică distribuită, în prezent se constată o revenire semnificativă în orientarea informaticienilor şi spre calculatoarele electronice de capacitate mare. Această mutaţie are mai multe explicaţii.

Costuri mai reduse, accesibilitate sporită

PE DE O PARTE, puterea de calcul a crescut substanţial ca urmare a extinderii şi diversificării posibilităţilor unităţilor centrale şi ale sistemelor de programe de bază, utilitare şi de aplicaţii, la care se adaugă introducerea unor echipamente periferice cu performanţe ridicate. Pe de altă parte, hotărîrile privind înlocuirea sistemelor în funcţiune, amînate din cauza recesiunii, în special în S.U.A., au revenit la ordinea zilei o dată cu înviorarea economiei. Cerinţa pentru capacităţi de calcul centralizate este generată chiar de proliferarea informaticii distribuite, stimulată la rîndul ei de folosirea largă a microcalculatoarelor, pe măsură ce sistemele de programe aferente au devenit disponibile în condiţii de eficienţă economică. Pe plan economic, posibilitatea de a oferi micilor utilizatori microcalculatoare ca unităţi de calcul independente, la preţuri reduse, se datoreşte şi numărului, mare de altfel, de echipamente achiziţionate de către marii utilizatori, în vederea integrării lor în sisteme informatice complexe. Experienţa dobîndită în elaborarea sistemelor de programe de aplicaţii pentru astfel de sisteme informatice s-a reflectat în punerea la dispoziţie a unor sisteme de programe pentru microcalculatoare ieftine şi performante.

Astăzi, în mod frecvent, sistemele de calcul de capacitate mare sînt constituite din echipamente livrate de producători diferiţi ; utilizatorii nu adoptă soluţia înlocuirii sistemelor din această categorie, ci preferă extinderea lor, în funcţie de necesităţi, prin înlocuirea echipamentelor componente cu altele noi, mai performante. Această modalitate este aplicată şi în cazurile în care sistemul a fost fabricat şi livrat de un singur furnizor. Raţiunile care au condus la acest mod de abordare a problemei sînt multiple, cele mai importante fiind : sporul continuu de experienţă al utilizatorilor în ingineria de sistem, modificările în politica furnizorilor, volumul investiţiilor implicate şi compatibilitatea crescindă între produsele diverşilor furnizori.

În aceste condiţii, pot fi realizate modificări radicale ale arhitecturii sistemelor, asociate unor memorii de mare capacitate, imprimantelor ultrarapide şi unităţilor centrale de mare viteză. Dacă în trecut sistemele de programe de bază şi de aplicaţii erau limitate de echipamentele disponibile, acum, acestea din urmă sînt configurate corespunzător necesităţilor anticipate ale utilizatorilor, incluzînd o interfaţă om-calculator perfecţionată.

Programele de dezvoltare a celei de a V-a generaţii de calculatoare, care anunţă inaugurarea unei noi ere în domeniul informaticii, presupun o reală revoluţie în raport cu dezvoltarea care a caracterizat cele patru generaţii de calculatoare electronice, înregistrate pînă în prezent.

Totuşi, o astfel de mutaţie radicală nu va fi, probabil, chiar simplu de realizat, dacă se ţine seama că atît industria de tehnică de calcul, cît şi utilizatorii nu vor fi dispuşi să renunţe cu uşurinţă la experienţa acumulată pe parcursul a cel puţin două decenii, la investiţii enorme făcute în mijloacele de tehnică de calcul existente. În afară de aceasta, cu toate limitările tehnologiilor actuale, sînt posibile şi de altfel chiar au loc dezvoltări importante, astfel încît, în linii generale, se pot prefigura caracteristicile calculatoarelor electronice mari care vor apare la începutul deceniului următor. Multe dintre aceste schimbări individuale au şi început să apară, problema de rezolvat fiind integrarea lor într-o arhitectură unitară.

Una dintre caracteristicile care capătă o răspîndire din ce în ce mai mare este folosirea mai multor unităţi centrale (procesoare) per sistem de calcul. Două procesoare au devenit un lucru obişnuit, sistemele cu patru procesoare nu mai sînt o raritate şi este de prevăzut ca numărul procesoarelor în cadrul unui sistem de calcul să crească. Pe această cale este posibil să se mărească viteza de calcul concomitent cu asigurarea unui înalt nivel de fiabilitate. Se face apel şi la o perfecţionare tehnologică majoră prin înlocuirea circuitelor electrice obişnuite cu fibre de sticlă. Aceasta permite să se lucreze cu viteze sporite şi în benzi de frecvenţă mai largi.

Deşi s-ar părea că tehnologia semiconductorilor a ajuns la limită din punctul de vedere al vitezei, densităţii şi costului, realizarea pastilei de siliciu de un milion de biţi în jurul anului 1989 este considerată ca posibilă de unii experţi.

Progresul cel mai important din punctul de vedere al utilizatorului va fi **reducerea costurilor de prelucrare a datelor.** După aprecierile unor specialişti, acestea vor fi reduse la un sfert pînă la sfîrşitul deceniului actual şi la o zecime pînă la finele deceniului următor.

În dezvoltarea memoriilor, producătorii s-au străduit să păstreze un echilibru între capacitatea procesoarelor de a prelucra un volum din ce în ce mai mare de date şi necesitatea de a transfera datele cu o viteză sporită. În ultimii ani, acest echilibru a devenit critic, datorită faptului că timpul de acces a putut fi redus într-un ritm mai scăzut decît ritmul de creştere al capacităţii de calcul, astfel încît proiectanţii de sisteme au fost obligaţi să utilizeze mai multe unităţi de memorie cu discuri magnetice decît impunea volumul de date de prelucrat, tocmai pentru a asigura rata de transfer corespunzătoare a datelor.

Acesta este un domeniu în care au devenit necesare noi străpungeri tehnologice. Promiţătoare par a fi tehnologiile fotografice, tehnicile de înregistrare optică cu laser. Imprimanta cu laser cîştigă teren în raport cu cele electromecanice.

Deocamdată, rămîne încă de realizat îmbunătăţirea raportului cost/performanţă, pentru aceeaşi viteză de imprimare, imprimantele electromecanice fiind încă mai ieftine.

Un progres exploziv

DOMENIUL programelor de calcul va cunoaşte dezvoltări cel puţin tot atît de semnificative ca şi domeniul echipamentelor. Tehnica de calcul, componentă fundamentală a revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane, a progresat exploziv în ultimele patru decenii.

Dezvoltarea unor macroinstrucţiuni „prefabricate", formalizarea consecventă fac ca utilizatorul să nu mai fie nevoit să se preocupe de structurarea fişierelor, pregătirea datelor, trierea lor, definirea variabilelor, formularea şi scrierea rapoartelor etc. În teorie, toate aceste necesităţi pot fi satisfăcute prin apăsarea unui buton. Evident, însă că aceasta impune folosirea unor memorii RAM (Random Access Memory — memorii cu acces aleator) cu capacitate de cîteva milioane octeţi.

Pe această cale se asigură o astfel de relaţie utilizator-calculator electronic, încît utilizatorul se poate concentra asupra lucrării de executat fără a fi necesar să se preocupe de procesele de prelucrare prin care lucrarea respectivă se realizează.

Bazele de date relaţionale aruncă o punte de legătură între limbajele procedurale din trecut şi limbajele de programare actuale. Ele evidenţiază tendinţa de a permite accesul la date şi manipularea acestora de către personalul nespecializat, acestea efectuîndu-se prin folosirea numai a numelor fişierelor şi înregistrărilor, precum şi a unui limbaj specializat.

Dimensiunile programelor şi volumul de date de prelucrat impun implementarea sistemelor-suport pentru decizie pe sisteme de calcul mari, dar sînt în curs încercări de a le adapta exploatării pe minicalculatoare.

Un progres recent în domeniul sistemelor de baze de date îl constituie „calculatorul bază de date", care reprezintă o combinaţie de programe şi echipamente adaptată scopului de a constitui o bază de date mare, accesibilă altor calculatoare electronice. Se urmăreşte pe această cale să se evite duplicarea bazelor de date şi să se asigure izolarea necesară de procesele de prelucrare, sporind astfel securitatea datelor.

Deşi îndelung disputată între promotorii ei şi cei care o contestau, inteligenţa artificială reprezintă astăzi una dintre puţinele abordări radicale în domeniul programării calculatoarelor electronice.

Obiectivul urmărit în domeniul inteligenţei artificiale era acela de a elabora sisteme care cel puţin să simuleze gîndirea umană, astfel încît să poată fi soluţionate şi probleme insuficient de bine definite, obiectiv care contrastează cu abordarea convenţională de a folosi calculatorul pentru rezolvarea problemelor definite prin algoritmi precişi.

Cerinţele impuse programatorilor de problematica inteligenţei artificiale au condus la elaborarea unor limbaje ca LISP şi PROLOG şi a extensiilor lor, la noi tehnici de programare

și la noi echipamente. De asemenea, cercetările de inteligență artificială au condus la aplicații concrete în domeniul robotizării și al sistemelor expert. Acestea din urmă sînt folosite în diagnosticarea medicală, în sisteme de configurare a calculatoarelor electronice.

Sistemele expert sau sistemele bazate pe cunoștințe sînt foarte scumpe și necesită un timp îndelungat pentru elaborarea lor. Procesoarele de limbaje naturale, caracteristice lor, sînt încă într-un stadiu incipient de realizare și necesită capacități importante de calcul, trebuind să fie implementate pe sisteme mari de calcul.

Sistemele de comunicații pot fi împărțite în două mari clase:

— sisteme aferente unui singur amplasament, ceea ce presupune conexiunea directă la un calculator sau o anume formă de rețea, denumite rețele locale. O rețea locală constituie un mijloc de interconectare a calculatoarelor electronice cu echipamente terminale în general în cadrul unui amplasament unic. Interconectarea se realizează prin cablu coaxial și în ultima vreme prin fibre optice.

— sisteme care servesc la interconectarea mai multor amplasamente, distribuite geografic, în care caz este necesar să fie alese modem-urile adecvate pentru intercooperarea rețelelor de transmisie de date, existînd posibilitatea accesului la baze de date externe.

Implementarea într-o organizație a informaticii distribuite, bazată pe stații de lucru cu microcalculatoare impune ca acestea să fie interconectate printr-o rețea locală de mare viteză, ori de cîte ori se pune problema realizării unor aplicații informatice intercorelate și a unei utilizări în comun a resurselor de calcul. Pe măsură ce rețelele devin parte integrantă a sistemelor de calcul, rezolvarea problemelor de standardizare care să asigure compatibilitatea diverselor echipamente devine imperativă.

Prețul per nod la rețele de mare viteză este surprinzător de scăzut și, o dată cu integrarea arhitecturii lor pe pastilă de siliciu, este de prevăzut că va scădea în continuare.

Complexitate crescîndă

CA REZULTAT al tendințelor expuse în cele de mai sus, complexitatea crescîndă a sistemelor informatice, constituirea și dezvoltarea acestora în timp prin achiziții de echipamente și componente de sisteme de programe de la diverși furnizori, tendința de a reduce personalul specializat în informatică (în vederea reducerii cheltuielilor cu salariile) ridică probleme de compatibilitate.

O dată cu distribuirea informaticii în marile companii și cu exploatarea directă a echipamentelor de calcul de nespecialiști s-a născut cerința de a dispune de specialiști implicați în principal în acordarea de servicii de consultanță utilizatorilor finali și în elaborarea dezvoltării viitoare a sistemelor. Astfel au apărut „centrele informatice" cu preocupări, în principal, pe plan conceptual și care constituie de fapt gestionarii sistemului informatic în ansamblul său, avînd ca sarcină principală asigurarea compatibilității între componentele de echipament, de sisteme de programe și de comunicații, asociate factorului uman ca utilizator final, în decursul întregii evoluții a sistemului.

Enumerarea nivelurilor de preocupări în domeniul sistemelor de programe este în măsură să reflecte sarcinile unui astfel de centru informatic: sisteme informatice, sisteme de programe pentru prelucrarea datelor, sisteme de birou (poștă electronică, transfer de documente, comunicații), stații de lucru (teletransmisie și teleprelucrare de date, redactare-scriere de rapoarte, grafică), comunicații, rețele locale, conexiuni externe.

Centrul informatic este în prezent o soluție pentru companiile mari și bine structurate, dar este sigur că acest concept va fi adaptat în viitor majorității organizațiilor economico-sociale.

Necesitatea de a asigura compatibilitatea componentelor unei rețele de calculatoare, terminale și sisteme de programe care în diverse porțiuni se dezvoltă și se perfecționează a impus conceptul de gestiune a rețelelor. Aplicarea consecventă a acestui concept nu poate fi asigurată fără adoptarea de către utilizatorii și producătorii de tehnică de calcul a unor standarde unice. În prezent, I.B.M. a impus de facto ca standard așa-numita „Arhitectură a sistemelor de rețele".

O încercare de recunoaștere oficială a unui standard internațional este standardul încă incomplet „Interconectarea sistemelor deschise" al Organizației Internaționale de Standardizare, care este susținut de majoritatea producătorilor europeni de tehnică de calcul.

Deși standardizarea prezintă avantaje economice fundamentale sub aspectul investițiilor, atît pentru fabricanții de tehnică de calcul, cît și pentru utilizatori, punerea de acord între părțile implicate durează timp îndelungat. În aceste condiții, producătorii de tehnică de calcul adoptă o strategie „la intercepție", în sensul că proiectează sisteme astfel încît acestea să poată fi adaptate standardelor care eventual vor fi adoptate în viitor.

Dezvoltarea tehnicii de calcul și a informaticii în actualul deceniu, așa cum a fost prezentată în cele de mai sus, va avea mai mult un caracter evolutiv, revoluția reprezentată de generația a V-a de calculatoare, după părerea specialiștilor, urmînd să se producă numai după anul 1990.

În medie, pe ansamblul țărilor vest-europene, ritmul anual de creștere a cheltuielilor pentru informatică se va situa în jur de 20%. Cheltuielile respective urmează a fi distribuite astfel:

— circa 20% cheltuieli externe, care includ investiții în echipamente, sisteme de programe, servicii, materiale consumabile și costul de închiriere a liniilor pentru transmiterea datelor;

— circa 9,5% cheltuieli „interne", care se referă la exploatarea sistemelor de calcul și reprezintă în principal salariile specialiștilor.

În valori absolute, cheltuielile anuale pentru informatică, prognozate pînă în 1990, sînt redate în tabelul de mai jos.

Prognoza modelelor de creștere este similară pentru toate țările vest-europene dezvoltate, fiind marcată totuși prin diferențe în ponderile cheltuielilor „interne" și „externe". Aceasta reflectă diferențele locale între costurile telecomunicațiilor, între salarii, precum și structura și stadiul dezvoltării industriei.

Este de așteptat o creștere a cheltuielilor aferente achiziționării pachetelor de programe — acestea urmînd să ajungă la circa 48% —, în timp ce cheltuielile „externe" pentru servicii de prelucrare a datelor vor scădea pînă la circa 28%, ceea ce va conduce la reorientarea societăților prestatoare de servicii de prelucrare a datelor către elaborarea de pachete de programe.

Investițiile în echipamente de calcul, în prețuri curente, vor crește într-un ritm de circa 10%, deci cu mult mai mult decît se prevede ca ritm de creștere pentru economiile țărilor vest-europene în ansamblu pînă în 1990. În domeniul echipamentelor, creșteri semnificative vor înregistra microcalculatoarele (circa 23% în 1990), acestea urmînd a fi exploatate în regim de utilizator unic, cît și integrate în arhitecturi de sisteme complexe. De asemenea, dacă vînzările de unități centrale se vor reduce, în schimb cele de echipamente periferice și de telecomunicații vor crește substanțial. Astfel, este de așteptat ca vînzările de echipamente de comunicații (modemuri, multiplexoare și procesoare de comunicații) în țările vest-europene să se dubleze în 1990 față de 1984.

Cheltuieli anuale pentru informatică

— milioane dolari —

Țara	1984	1985	1986*	1990*
R.F.G.	8000	10550	13100	23300
Franța	7000	9330	11660	20980
Anglia	7000	9270	12540	21600
Italia	4000	5370	6740	12020
Olanda	2000	2720	3140	6020
Suedia	1800	2300	2800	4800
Spania	1700	2170	2640	4520
Belgia	1000	1330	1660	2980

*) Prognoze

Din analiza aspectelor prezentate pot fi desprinse cîteva concluzii cu caracter general. O primă concluzie este aceea că dezvoltarea tehnicii de calcul în deceniul actual, în pofida unor perfecționări majore, va avea, totuși, un caracter evolutiv, revoluția anunțată de generația a V-a de calculatoare urmînd să se desfășoare în deceniul următor.

O a doua concluzie este că sistemele informatice vor crește în complexitate arhitecturală, atît în domeniul echipamentelor, prin asocierea marilor sisteme de calcul cu mini și microcalculatoare, interconectate în rețele, cît și în cel al sistemelor de programe aferente.

A treia concluzie este că domeniul tehnicii de calcul va rămîne în continuare o ramură plină de avînt a economiilor țărilor europene, ritmul ei de creștere (circa 20% anual) situîndu-se cu mult deasupra ritmurilor de creștere economică ale acestor țări.

ing. Vladimir TICOVSCHI

Prețurile materiilor prime

PE PIAȚA materiilor prime are loc un fenomen care contravine evoluțiilor din ultimii ani, și anume mișcarea prețurilor nu mai reflectă cu fidelitate redresarea economică din țările industrializate. Numai în trimestrul II a.c., indicele prețurilor materiilor prime calculat de revista de specialitate britanică The Economist *a scăzut cu 6,4%, deși creșterea producției industriale în lumea occidentală își menține o rată relativ ridicată, respectiv de 3,5% anual. Prețurile au crescut cu numai 7% în 1983—1984 (interval reprezentînd începutul unei noi redresări în economia occidentală), iar specialiștii apreciază că reacția pieței este mult mai modestă, în comparație cu alte două perioade anterioare asemănătoare ca tendință, respectiv 1971—73 și 1975—77. Pe de altă parte, apariția fenomenului de încetinire a redresării economice (în a doua parte a anului 1984) s-a reflectat mult mai intens asupra prețurilor materiilor prime, care au scăzut cu 10,5% în semestrul II al anului trecut.*

Analiștii pun acest fenomen pe seama mai multor cauze. Mai întîi, exprimarea în dolari a prețurilor de export ale multor materii prime, în condițiile poziției solide deținută timp îndelungat de moneda americană, a exagerat mult scăderea reală a respectivelor prețuri (vezi grafic). Un exemplu care de altfel a stîrnit o vie preocupare pe acest motiv (în primăvara acestui an) a fost cel al cositorului. La bursa de la Kuala Lumpur, cotația în dolari (înainte ca dolarul să intre în actualul proces de deteriorare a poziției sale) a determinat prăbușirea prețului cositorului, în timp ce la Londra prețul său a atins cel mai înalt nivel, datorită cotației exprimată în lire sterline.

Un alt motiv al scăderii indicelui prețurilor pe ansamblul materiilor prime îl constituie recoltele bune estimate pentru acest an, pe plan mondial, în condițiile în care produsele agricole dețin o pondere majoritară în totalul materiilor prime. Consiliul internațional al grîului anticipează producții record la grîu, porumb și orz în emisfera nordică ; la fel, o recoltă record se pare că s-a obținut la cafea, principalul producător fiind Brazilia.

În sfîrșit, se apreciază că modificarea rapidă a prețurilor materiilor prime în funcție de conjunctura economică a reflectat și o stare de nervozitate și nesiguranță accentuată.

Evoluția indicelui prețurilor în dolari ale materiilor prime (Calculat de revista The Economist)

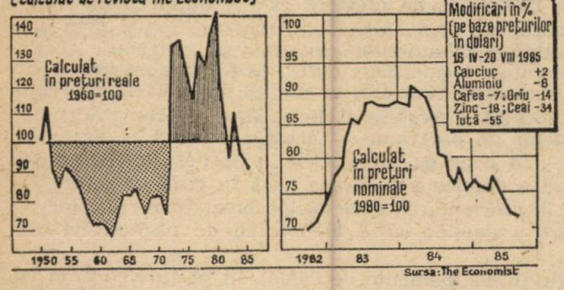

Industria hîrtiei și cartonului

CONFORM unei prognoze elaborată de F.A.O., în perioada 1983—1988 capacitățile mondiale pentru producția de hîrtie și carton vor crește într-un ritm mediu anual de 1,7%, urmînd să atingă un nivel de 224 milioane tone în 1988. Capacitățile pentru hîrtia de tipar și hîrtia de scris vor crește într-un ritm mai accentuat, respectiv cu 2,4% pe an, în timp ce capacitățile pentru hîrtie de ziar vor crește într-un ritm de 1,7%.

În ceea ce privește capacitățile de semifabricate fibroase pentru producția de hîrtie și carton, prognoza F.A.O. estimează o creștere de la 144 milioane tone, în 1983, la 154,8 milioane tone în 1988. O poziție predominantă în cadrul acestor capacități vor avea unitățile de producere a celulozei. În același timp, creșterea capacităților pentru producția de celuloză se va face îndeosebi prin majorarea (cu 33%) a capacităților care utilizează procedeul termomecanic.

Programe de dezvoltare

TURCIA : importante proiecte în sectorul transporturilor

TRANSPORTURILE ocupă un loc prioritar în planurile de dezvoltare economică ale Turciei. Astfel, numai în acest an Ministerul Tranporturilor și Ministerul pentru Lucrări Publice și Construcții de Locuințe au alocat investiții de circa 1,2 miliarde dolari (577 miliarde lire turcești — LT) într-un număr de 666 proiecte de dezvoltare a infrastructurii transporturilor și comunicațiilor. În transportul rutier se prevăd investiții de 164 miliarde LT (1 dolar S.U.A. = 496 LT) pentru modernizarea unor șosele principale însumînd 280 km.

În domeniul transporturilor aeriene se prevăd investiții de 93 miliarde LT, principalele obiective fiind extinderea aeroporturilor Esenboga /Ankara și Yesilkoy/ Istanbul.

Pentru dezvoltarea transportului feroviar, investițiile se îndreaptă către extinderea instalațiilor portuare de transport al materialului rulant între Europa și Asia și sporirea capacității mijloacelor de încărcare-descărcare pentru transportul containerizat, lucrări de electrificare, achiziționarea de locomotive etc. Proiectele de dezvoltare a traficului feroviar sînt deosebit de numeroase, remarcîndu-se îndeosebi următoarele : electrificarea căilor ferate Ankara — Kayas (57 km), Arifye — Eskischir (182 km), Karabuk — Zonguldak (124 km), Basmane — Menemen (32 km), Cerkezköy — granița de vest (189 km) și Iskenderun — Divrigi ; reînnoirea liniilor ferate Ankara — Irmak și Adana — Toprakkale (:61 km) ; instalarea de echipament de telecomunicații și realizarea unei legături aeriene pe ruta Izmir — Aydin — Karakuya — Azyon ; înnoirea unor centrale telefonice automate ; procurarea de mașini și echipamente pentru mecanizarea căilor ferate.

Proiecte de proporții se prevăd pentru expansiunea transportului prin conducte. Dintre acestea fac parte : construirea unei conducte de țiței de la Yumurtalik la Kirikkale (447 km) ; construirea conductelor pentru produse petroliere Kirikkale — Anatolia de Vest (63 km), Kirikkale — Aksaray (144 km) și Aliaga — Anatolia de Vest (197 km) ; construirea unor segmente din conductele de țiței și gaze între Iran și Turcia din conducta de gaze din Qatar care va trece prin Arabia Saudită, Irak, Turcia, avînd ca punct final Italia (în curs de tratative) ; studii de fezabilitate pentru două conducte de țiței și gaze între Turcia și Irak și pentru o conductă de gaze lichefiate între aceleași țări.

În anul 1983, volumul schimburilor comerciale româno-turce a fost de 3 519 milioane lei, înregistrînd o majorare cu peste 20% față de anul anterior. România a exportat în Turcia motoare, mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, echipament industrial pentru industria construcțiilor și industria minieră, pompe centrifuge, alte mașini și utilaje, lămpi electrice, locomotive, piese de schimb pentru echipamentul de transport, produse siderurgice, ale industriei chimice, și a importat cereale, fructe, citrice, fructe și legume conservate, bumbac, materii prime minerale, minereu și concentrate, de crom, medicamente, produse chimice și altele.

N. N.

Continuarea tendinței de scădere a dolarului

TENDINȚA de scădere a cursului **dolarului S.U.A.** față de principalele devize convertibile a continuat și în intervalul 30 09 1985—4 10 1985. Surse monetare afirmă că între 22 09 și 1 10 a.c. băncile centrale ar fi intervenit pe piața valutară prin vînderea a 3,5 miliarde dolari S.U.A. În aceste condiții, principalele devize convertibile au beneficiat de un suport tehnic considerabil, atingînd niveluri record spre finele intervalului analizat. Astfel, **yenul japonez** și-a continuat puternica ascensiune, încurajat permanent de dorința autorităților monetare nipone de a beneficia de o monedă puternică. El a început săptămîna la 219,5 yeni/1 dolar și a încheiat-o la 212 yeni/1 dolar. **Francul elvețian** a urmat și el curentul ascendent, începînd săptămîna la 2,1820 franci/1 dolar și încheind-o la 2,1320 franci/1 dolar. **Francul francez** a beneficiat de tendința generală, cotînd la 30 09 a.c. 8,125 franci/1 dolar și terminînd la 4 10 a.c. la 7,9650 franci/1 dolar. **Marca vest-germană** s-a încadrat în procesul general de creștere, susținută psihologic de previziunile cercurilor de specialitate care avansează atingerea unui curs de 2,50 mărci/1 dolar. În intervalul analizat, marca vest-germană a evoluat între 2,6605 mărci și 2,60 mărci/1 dolar.

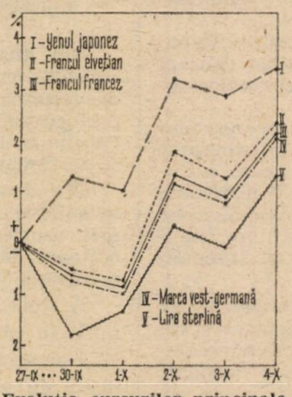

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 30 09—4 10 1985. Bază 27 9 1985

Lira sterlină și-a continuat ascensiunea. Însă cu variații semnificative, determinate, pe de o parte, de scăderea prețului la petrol pe piața europeană, iar, pe de altă parte, de menținerea, pe piața financiară, a zvonurilor referitoare la o eventuală aderare a Marii Britanii la sistemul monetar european, zvonuri neconfirmate de altfel de autoritățile monetare britanice. În acest context, moneda britanică a evoluat între 1,3915 dolari/1 liră și 1,4335 dolari/1 liră.

Pe piața dobînzilor nu s-au înregistrat variații deosebite. De remarcat doar o ușoară scădere de 1/16 a dobînzilor pentru dolarul S.U.A. la termen de 3 luni.

Prețul aurului a variat între 323 și 331 dolari uncia, urmărind în general evoluția dolarului S.U.A.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

GLOSAR

Un indicator sintetic al evoluției situației economice

ÎN ULTIMUL timp poate fi întîlnit în unele publicații de specialitate din țările occidentale așa-numitul „indice al mizeriei", considerat ca grăitor cu privire la tendințele pe care le prezintă în ansamblu economia unei anumite țări. Indicele în discuție se obține prin adăugarea ratei inflației la rata șomajului și deducerea din totalul obținut a ritmului de creștere economică în intervalul luat în considerare. Se impune precizarea că, de regulă, drept rată a inflației se are în vedere ritmul de creștere a prețurilor bunurilor de consum, așa cum apare în statisticile naționale și este reprodus în rapoartele periodice întocmite de O.C.D.E. Ca rată a șomajului se ia de obicei procentul persoanelor care nu au de lucru față de totalul populației active, rezultat din date desezonalizate calculate la nivelul unui an. În sfîrșit, ca ritm al creșterii economice este luat sporul anual al produsului național brut, preluat de asemenea din datele comunicate de O.C.D.E., pentru ca unitatea sistemului de calcul și de raportare să permită comparația între țări.

Cu cît „indicele mizeriei" scade, cu atît se consideră că economia unei țări sau a unui grup de țări occidentale prezintă simptome mai favorabile de creștere în condiții de relativă ameliorare a condițiilor de existență a populației. Spre exemplu, evoluția mai favorabilă a economiei americane în cursul anului 1984 s-a reflectat în scăderea acestui indice la 5% (4,3% + 7,5% — 6,8%) comparativ cu 9,4% (3,2% + 9,6% — 3,4%) în anul precedent. Poziția cea mai bună între principalele țări capitaliste industrializate în cursul anului trecut o prezintă, după criteriul acestui indice, Japonia, unde s-a ajuns chiar la o valoare negativă (—0,8%), comparativ cu +1,3% în 1983. Dificultățile prin care trec țările membre ale Pieței comune sînt ilustrate atît de nivelul ridicat al „indicelui mizeriei" în 1984, cînd a atins 14,5%, cît și de ameliorarea limitată, modestă prin comparație cu 1983, cînd a marcat 15,8%. Condițiile cele mai grele apar a exista în Italia, unde indicele s-a ridicat în 1983 la 26,4%, respectiv cota maximă din grupul vest-european, continuînd să se situeze pe același ultim loc și în 1984, cînd s-a produs totuși o reducere la 18,5%.

De subliniat că de cîte ori este prezentat și comentat acest indice, se face și precizarea cărui factor i s-a datorat în principal modificarea în raport cu anul precedent. Așa, de pildă, în 1983 relativa ameliorare a „indicelui mizeriei" față de anul anterior în principalele țări capitaliste s-a datorat cu precădere reducerii ratei inflației, care a înregistrat scăderi între 2,5 și 4 puncte procentuale, iar pe ansamblul O.C.D.E. a fost de 5,2%, față de 7,8% în 1982, și 10,5% în 1981. În 1984 ameliorarea în continuare a indicelui în cauză a fost rezultatul în primul rînd al înviorării activității economice, reflectată în ritmurile mai înalte de creștere a produsului național brut comparativ cu anii precedenți.

Deteriorarea condițiilor economice în S.U.A. anul acesta apare ilustrată de creșterea bruscă a indicelui de care ne ocupăm la 8,3% (pe baza previziunilor). În același timp se petrece o înrăutățire și a situației țărilor din Piața comună, scoasă în evidență de ridicarea procentului respectiv, tot previzional, la 14,75%. În ambele cazuri cauza o reprezintă faptul că rata inflației a depășit deja punctul cel mai scăzut, reîncepînd să crească, iar activitatea economică arată din nou semne de slăbire.

Radu NEGREA

Relația criză — protecția mediului

Cornelia Criveanu, Zalău — Fără îndoială că depresiunea economică prelungită din primii ani ai deceniului nostru și restructurările petrecute în producția industrială a unora din principalele țări capitaliste (ilustrate de stagnarea sau chiar regresul producției unor ramuri puternic poluante și mari consumatoare de resurse precum siderurgia, industria cimentului, chimia de bază, rafinarea petrolului, industria celulozei și hîrtiei etc.) au avut unele efecte pozitive asupra situației mediului înconjurător. Totuși relația între creșterea economică și presiunea asupra mediului înconjurător nu este lineară, astfel încît aceasta din urmă nu s-a diminuat prea mult.

Pe de altă parte, dificultățile financiare generate de criză au determinat în multe țări o reducere a fondurilor alocate protecției mediului, mai ales în latura sa preventivă.

Anchete de opinie relevă că în prezent, pentru o mare parte a populației țărilor dezvoltate, exigențele în materie de mediu se limitează la protecția împotriva unor riscuri imediate (scurgeri radioactive și de alte deșeuri toxice, „maree neagră", inundații etc.). În același timp sînt încă neglijate o serie de fenomene de poluare care, prin efectul lor cumulativ, constituie adevărate „bombe cu efect întîrziat" pentru viitor (de genul creșterii conținutului de oxid de carbon în atmosferă, ploilor acide, sporirii excesive a suprafețelor construite și diminuării corespunzătoare a suprafețelor agricole, a zonelor verzi în general, apariției unor agenți micropoluanți generați de utilizarea unor produse chimice noi cu posibile efecte mutagene și cancerigene).

Datorie externă

Ioan Alexandru, Ploiești — Exemplul Africii subsahariene constituie încă o dovadă a faptului că, în cazul datoriei externe, nu mărimea ei absolută contează în primul rînd, ci capacitatea țărilor îndatorate de a o rambursa. Evaluată la 80 miliarde dolari la sfîrșitul anului 1983 (fiind deci asemănătoare cu cea a Braziliei), datoria externă reprezintă echivalentul a 36% din produsul brut însumat al țărilor Africii subsahariene (47% în cazul Braziliei). Rata serviciului datoriei în volumul exporturilor a sporit însă la mai mult decît dublu între 1978 și 1983, ajungînd la cote extreme de ridicate în cazul unor țări din zonă (peste 100% în Sudan, de exemplu).

Creșterea datoriei externe și a serviciului acesteia reflectă atît nivelul ridicat al dobînzilor reale din ultimii ani (6,2% în 1983, în vreme ce în 1979 dobînda reală era încă negativă), cît și scăderea încasărilor din export datorită reducerii prețurilor la produsele de bază. Un studiu al Băncii Mondiale relevă, de pildă, că datoria externă a Coastei de Fildeș ar fi fost cu 16% mai mică dacă nu intervenea creșterea nivelului dobînzilor. În cazul Ghanei raportul de schimb s-a redus cu 39% (reflectînd sporirea volumului exporturilor necesare pentru a importa același volum de produse).

Pentru anul în curs experții Băncii Mondiale apreciază că, pentru prima dată, țările africane vor avea de rambursat creditorilor o sumă mai mare decît creditele de care vor beneficia din partea lor.

Redresare

Septimiu Popa, Timișoara — Este adevărat că în 1930 firma „Chrysler", a treia în ierarhia marilor producători americani de automobile, se afla în pragul falimentului, pe care l-a evitat numai grație unor credite garantate de guvernul federal. În ultimii ani, firma din Detroit a reușit o redresare spectaculoasă, plătindu-și aproape în întregime datoriile, în ciuda intensificării concurenței pe piața americană după ce producătorii japonezi au renunțat în luna aprilie a.c. la limitarea „voluntară" a exporturilor pe această piață. De la 10% din vînzări în 1980, „Chrysler" a reușit să-și majoreze ponderea la 14%, beneficiind între altele de avantajul unor cheltuieli de producție mai reduse decît principalii săi concurenți — „General Motors" și „Ford".

Una din explicațiile acestei eficiențe sporite rezidă, potrivit revistei **The Economist,** în gradul mai redus de integrare verticală al firmei „Chrysler", care își procură pînă la 70% din componente de la furnizori externi, avînd astfel posibilitatea să aleagă între cei mai competitivi dintre ei. O explicație rezidă și în identificarea unor segmente promițătoare de piață, pe baza unei politici active de marketing.

Pesticide

A. Bostan, Tulcea — Potrivit datelor F.A.O., în țările în curs de dezvoltare, își pierd viața anual datorită otrăvirii cu pesticide destinate diverselor culturi peste 10 000 agricultori pe an, alte 375 000 de persoane suferind intoxicări de diferite grade cu aceste substanțe. Faptul că deși în lumea a treia este folosită doar o cincime din producția de chimicale destinată agriculturii pe glob, rata otrăvirilor provocate de pesticide este acolo de 13 ori mai ridicată în comparație cu cea din țările industrializate se explică desigur în primul rînd prin lipsa de informare a utilizatorilor privind periculozitatea lor în condițiile unei întrebuințări incorecte. O cauză o constituie însă și carențele legislative din unele țări în curs de dezvoltare, de care profită din plin exportatorii din țări în care unele din aceste pesticide au fost pur și simplu interzise datorită nocivității lor.

Pentru a favoriza elaborarea în diverse țări a unor norme mai stricte de securitate privind utilizarea pesticidelor în interesul atît al agricultorilor care le minuiesc, cît și al consumatorilor de produse agricole, inclusiv al celor din țările dezvoltate importatoare de asemenea produse tratate chimic (cafea, banane, zahăr etc.), F.A.O. a elaborat un „Cod internațional de conduită privind distribuirea și utilizarea pesticidelor". Codul recomandă, de exemplu, ca ambalajele să fie ilustrate astfel ca și un agricultor analfabet să le înțeleagă mesajul. În felul acesta se speră că se va evita aplicarea în doze prea mari a pesticidelor, la intervale prea scurte sau prea aproape de momentul recoltării, ca și reutilizarea sacilor în care au fost transportate pesticide.

Totodată F.A.O. și-a propus să încurajeze practici care permit să se utilizeze mai puține pesticide sau chiar deloc. Printre ele se numără favorizarea înmulțirii dușmanilor naturali ai distrugătorilor de recolte a căror combatere se urmărește, introducerea de soiuri mai rezistente, alternarea culturilor sau utilizarea de dăunători masculi sterilizați prin iradiere, care să facă concurență celor fertili.

În general se consideră că îmbunătățirea situației economice a agricultorilor i-ar elibera de constrîngerea de a-și spori prin orice mijloace recolta, în favoarea unor soluții pe termen lung. O asemenea evoluție ar răspunde înseși intereselor țărilor dezvoltate. Revista italiană **Panorama** relata recent că 10% din alimentele importate de S.U.A. conțineau urme îngrijorătoare de insecticide și că 70% din pesticidele importate de țările „lumii a treia" sînt folosite pentru culturi (adesea monoculturi) destinate exportului, de care aceste țări depind încă într-o măsură covîrșitoare.

Formula 1

H. Lerea, Bacău — 1) Retragerea, prevăzută pentru sfîrșitul acestui an, a echipei firmei franceze constructoare de automobile Renault din competițiile automobilistice de „formula 1" are la bază rațiuni financiare. În 1984 activitatea firmei s-a soldat cu pierderi de ordinul a 12,6 miliarde de franci (echivalentul a 1,5 miliarde dolari). Măsura anunțată va permite o economie de 25 milioane de franci pe an. Renault va continua însă să furnizeze motoare turbo pentru alte trei echipe de formula 1.

2) Înlocuirea de către Israel a monedei naționale (shekel) cu o nouă monedă, cu o valoare de 1 000 ori mai ridicată, a fost determinată de rata anuală deosebit de înaltă a inflației (circa 400%), care făcea necesară utilizarea pentru plăți a unui mare număr de bancnote.

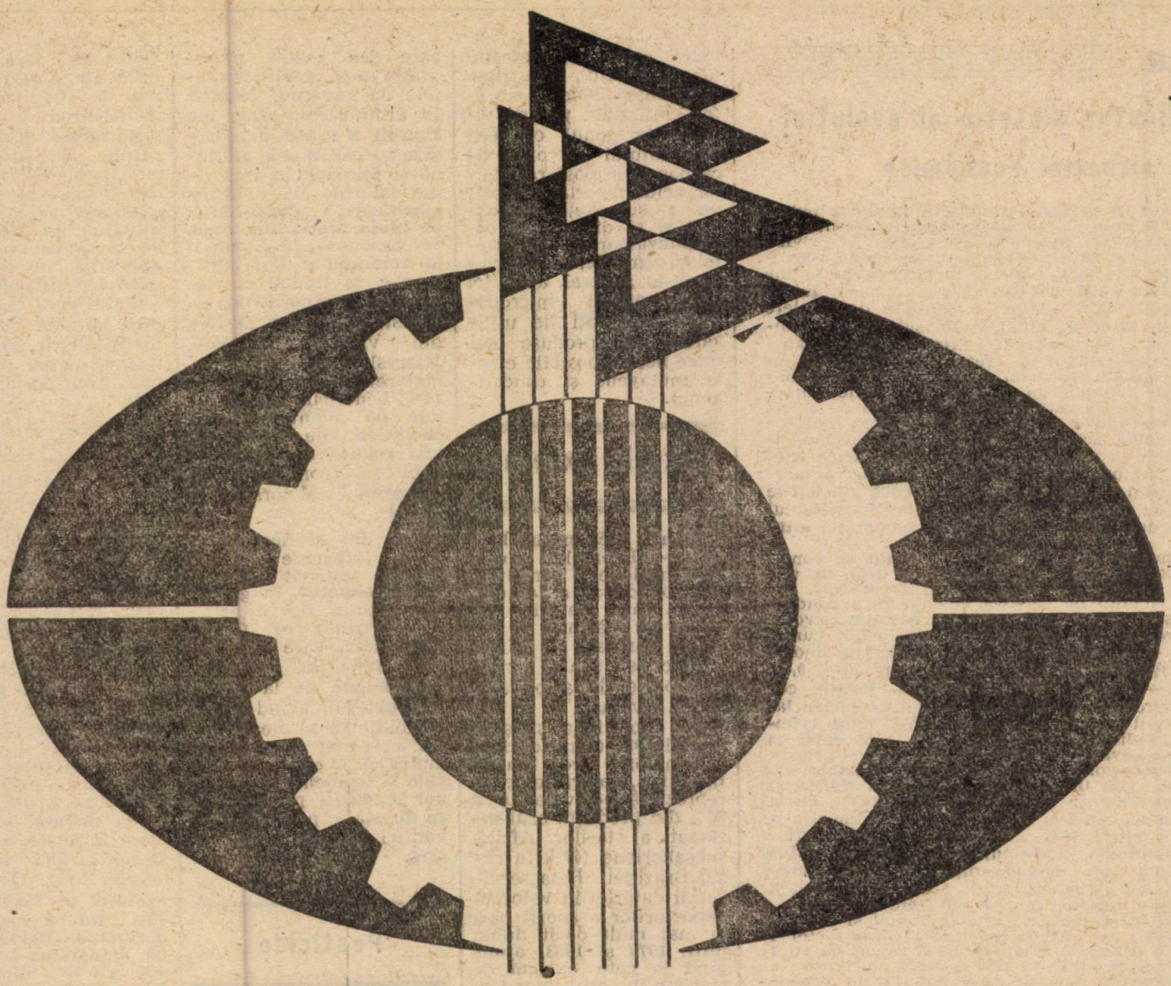

Întreprinderea sovietică de comerț exterior MACHINOEXPORT prezintă în perioada 19—27 octombrie, în cadrul TÎRGULUI INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI ediția 1985, mașini și echipamente frontale și electrice pentru lucrări de încărcare-descărcare și pentru lucrări de finisare în construcții :

- baterea piloților ;
- pregătirea betonului ;
- găurirea betonului ;
- tăierea plăcilor pentru acoperire din marmură, granit și mozaic ;
- șlefuirea și polizarea pietrelor și parchetului ,

Vă invităm să vizitați standul întreprinderii „MACHINOEXPORT" amplasat în pavilionul Uniunii Sovietice !

MACHINOEXPORT

USSR MOSCOW 117330 MOSCOW V-330 MACHINOEXPORT

☎ 147·15·42, 143·84·68 411207, 411242 MCHEX SU

PUBLICOM

ÎNTREPRINDEREA SOVIETICĂ DE COMERŢ EXTERIOR

TECHSNABEXPORT

participantă la TIB '85 în perioada 19 — 27 octombrie 1985

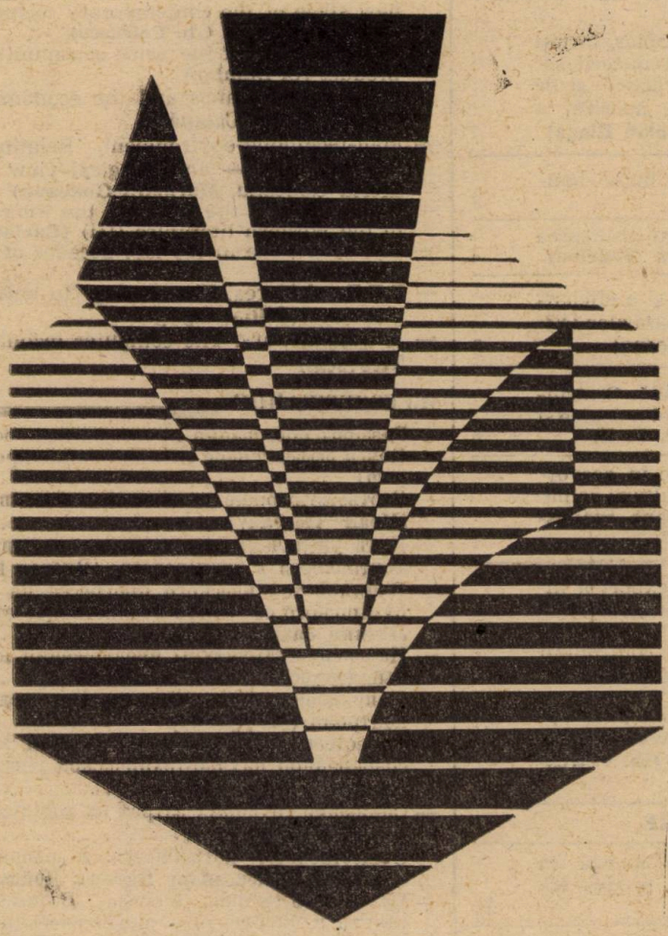

prezintă aparatură roentgen industrială și analitică, aparate cu radioizotopi

În standul intreprinderii este expus analizorul roentgen fără difracție KRAB 3 UM caracterizat prin :

- **o determinare precisă a concentrației a 6 elemente de la calciu la uraniu la probele solide și pulverulente**
- **regim automat de funcționare și prelucrare a rezultatelor măsurătorilor**

Informații detaliate despre celelalte aparate expuse puteți obține în cadrul standului de la specialiștii întreprinderii Techsnabexport
Pavilion U

V/O TECHSNABEXPORT
URSS, 121200 Moscova
Smolenskaia-Sennaia 32/34
Telefon : 244-32-85
Telex : 411328 TSE SU

Techsnabexport
USSR MOSCOW

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 41 din 11 octombrie 1985

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Rezerve de sporire a productivității muncii **(Nicolae Blaga)** 1

— Valorificarea superioară a masei lemnoase **(Rodica Miroiu)** 3

— Tehnologii adecvate pentru utilizarea resurselor refolosibile **(Ioan Nedelcu)** 4

— Căi de sporire a producției și a eficienței economice în creșterea păsărilor **(Viorel Chiriță, Gheorghe Olteanu)** 5

— Campania agricolă de toamnă. O strînsă corelație între verigile tehnologice și calitatea lucrărilor **(Gh. N. Iosif)** 6

— Influența progresului tehnic în dezvoltarea și modernizarea agriculturii românești **(Costache Sandu, Ileana Stănescu, Letiția Zahiu)** 7

— Restructurări în oferta de export a industriei românești **(Ioan Georgescu)** 9

— Direcții de îmbunătățire a controlului financiar preventiv **(I. Drăghici)** 11

— Dezvoltarea calitativă a economiei românești în noua etapă a revoluției tehnico-științifice (III) **(Barbu Gh. Petrescu)** 13

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Reducerea consumului de muncă la fiecare operație, la fiecare produs **(C. Damian)** 15

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Cerințele sociale și proporționalitatea economică (II) **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 17

— Om-tehnică-mediu. Raporturi între tehnosferă și biosferă, un punct de vedere ecologic **(Viorel Soran, Ioan Puia, Stoica Godeanu, Marioara Godeanu)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Abordări ale crizei sistemului monetar internațional în literatura occidentală (III) **(Lucian C. Ionescu)** 20

ECONOMIE MONDIALĂ

— Problema alimentară în ultimele decenii ale secolului XX (I) **(Oprea Parpală)** 23

— R.P.D. Coreeană. Strategia constituirii unei structuri economice complexe **(Otilia Neguț)** 25

— Documentar. Tehnica de calcul a anilor '80 **(Vladimir Țicovschi)** 26

— Tendințe ● conjuncturi 28

— Curier 29

ÎN SUPLIMENT : Relații economice internaționale.

IN THIS ISSUE

— Reserves for increasing the work productivity **(Nicolae Blaga)** 1
— Higher turning to good account of wood **(Rodica Miroiu)** 3
— Adequate technologies for capitalizing on reusable resources **(Ioan Nedelcu)** 4
— Ways to increase production and economic efficiency in poultry breeding **(Viorel Chiriță, Gheorghe Olteanu)** 5
— The impact of the technical progress on the development and modernization of the Romanian agriculture **(Costache Sandu, Ileana Stănescu, Letiția Zahiu)** 7
— Restructurings in the export offer of the Romanian industry **(Ioan Georgescu)** 9
— Directions to improve the financial control **(I. Drăghici)** 11
— The qualitative development of the Romanian economy in the new stage of the contemporary technical and scientific revolution (III) **(Barbu Gh. Petrescu)** 13
— The reduction of the work consumption for each operation and product **(C. Damian)** 15
— The social demands and the economic proportions **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 17
— Man-technique-environment. Relations between technosphere and biosphere — an ecological view **(Viorel Soran, Ioan Puia, Stoica Godeanu, Marioara Godeanu)** 19
— Approaches to the crisis of the international monetary system in the Western literature (III) **(Lucian C. Ionescu)** 20
— The food issue in the last decades of the XXth century (I) **(Oprea Parpală)** 23
— P.D.R. of Korea. The strategy to build a complex economic structure **(Otilia Neguț)** 25
— A documentary. The computer technique of the '80's **(Vladimir Țicovschi)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Резервы повышения производительности труда **(Николае Блага)** 1
— Более эффективное использование древесной массы **(Родика Мирою)** 3
— Соответствующие технологии для освоения вторичных ресурсов **(Иоан Неделку)** 4
— Пути увеличения производства и повышения экономической эффективности в птицеводстве **(Виорел Кирицэ, Георге Олтяну)** 5
— Влияние технического прогресса на развитие и модернизацию румынского сельского хозяйства **(Костаке Санду, Илляна Стэнеску, Летиция Захиу)** 7
— Изменение структуры предложения на экспорт румынской промышленности **(Иоан Джеорджеску)** 9
— Направления совершенствования предварительного финансового контроля **(И. Дрэгич)** 11
— Качественное развитие румынской экономики на новом этапе современной научно-технической революции (III) **(Барбу Г. Петреску)** 13
— Снижение трудовых затрат на каждую операцию, на каждое изделие **(К. Дамиан)** 15
— Общественные потребности и экономическая пропорциональность (II) **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 17
— Человек ● техника ● среда. Взаимоотношения между техносферой и биосферой — экологическая точка зрения **(Виорел Соран, Иоан Пуя, Стойка Годяну, Мариоара Годяну)** 19
— Школы ● течения ● экономисты. Трактовки кризиса международной валютной системы в западной литературе (III) **(Лучиан К. Ионеску)** 20
— Продовольственная проблема в последние десятилетия XX-го века **(Опря Парпалэ)** 23
— КНДР. Стратегия формирования комплексной экономической структуры **Отилия Негуц)** 25
— Вычислительная техника 80-х годов. **(Владимир Цыковский)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

Pentru autoturismul dumneavoastră

Magazinele AUTO-MOTO-VELO oferă un sortiment variat de produse cosmetice şi ustensile „auto".

De reţinut !

AUTOŞAMPON - ideal pentru spălarea caroseriei.

NOVOLIN - pastă sau lichid destinat curăţirii şi lustruirii autovehiculelor.

LICHID DE PARBRIZ - indicat pentru spălarea parbrizelor în timpul funcţionării autovehiculelor.

PERIE - dintr-un material plastic special pentru spălarea autovehiculelor. E prevăzută cu suport pentru prinderea furtunului prin care circulă apa.

MASTIC - folosit la etanşarea, chituirea elementelor caroseriei.

ŞERVEŢEL ANTIPRAF - se întrebuinţează la ştergerea geamurilor autoturismului.

PENSULA specială, prevăzută cu mîner lung - se utilizează la spălarea motoarelor, cu deosebire în părţile greu accesibile ale acestora.

ANTIGEL - lichid pentru sistemul de răcire a autovehiculelor.

LIFRON - lichid pentru sistemul de frînare.

DACIA-SPRAY - pentru curăţat carburatorul.

LICHID T 45 - pentru evitarea aburirii parbrizelor în interior.

1985 NOV 1 31

I.M.E.H. GALAȚI B-DUL G. COȘBUC NR. 256

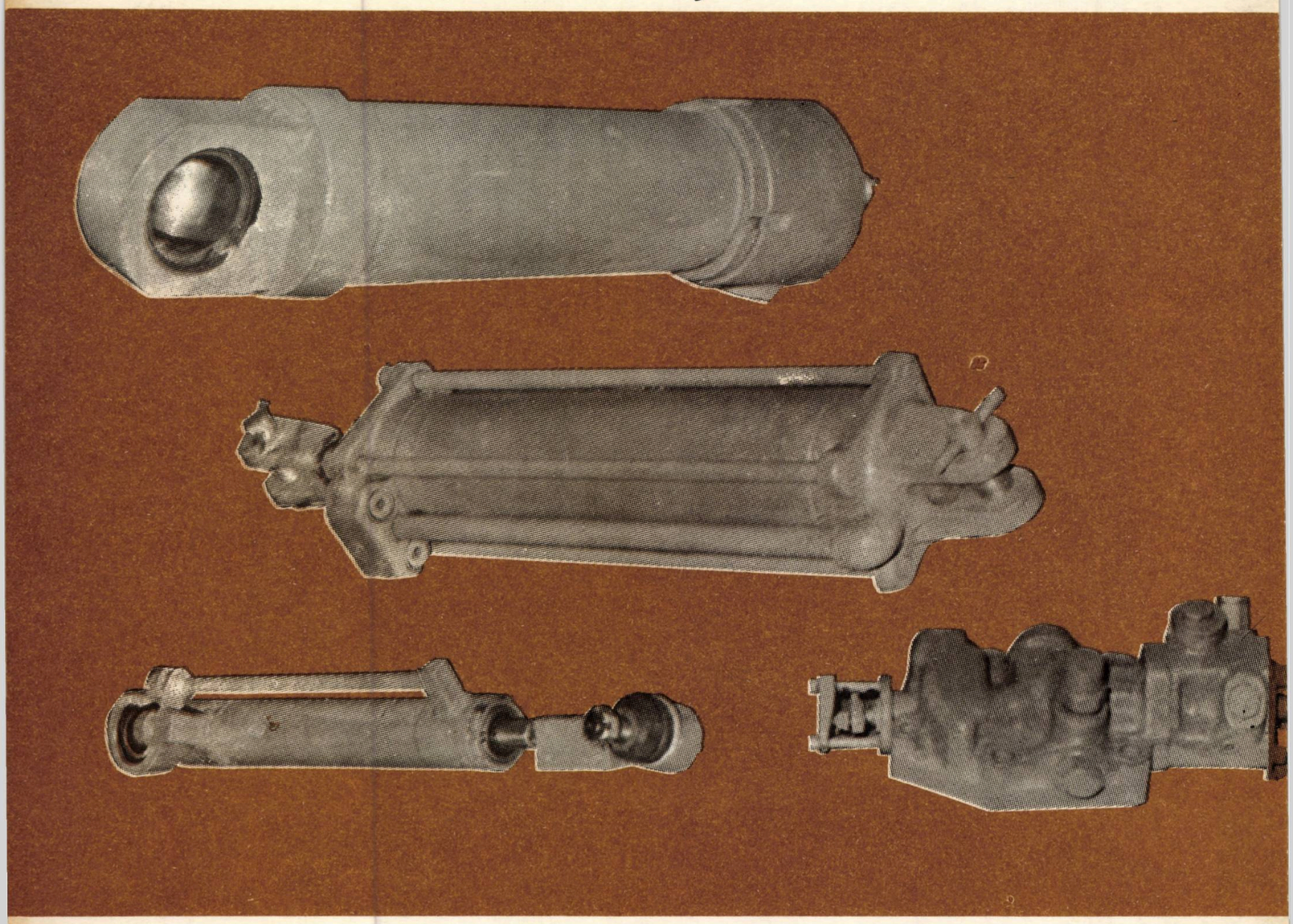

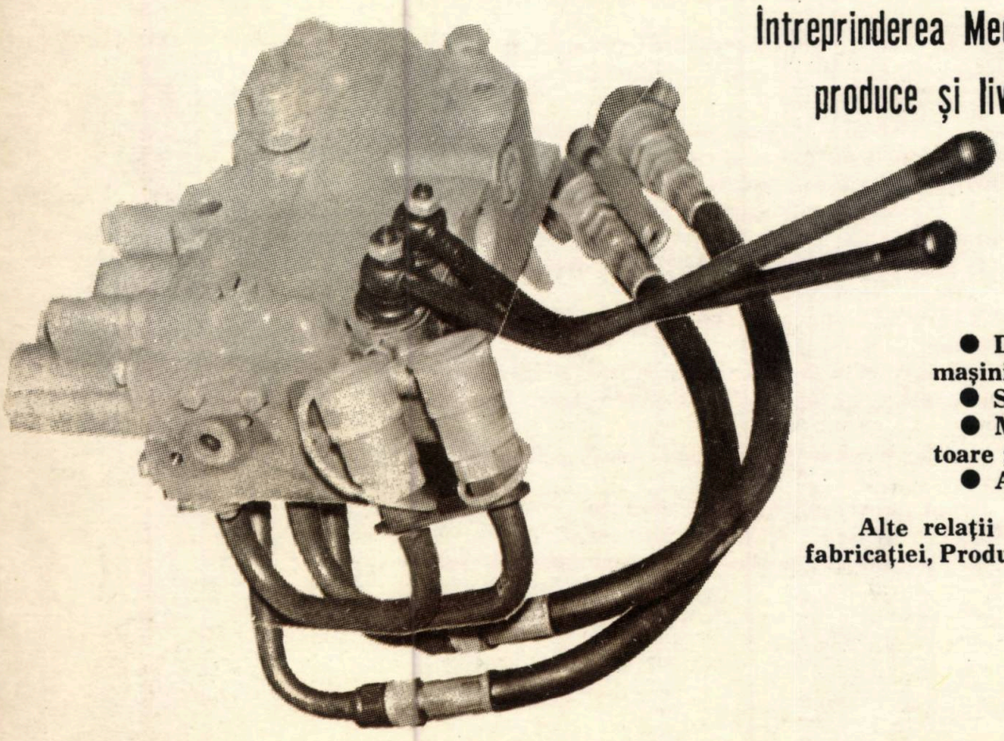

Întreprinderea Mecanică de Echipamente Hidraulice Gala produce și livrează pe bază de comandă fermă:

- **Cilindri hidraulici cu caracteristicil**
  - **alezaj : ∅ 40 . . . ∅ 200 m**
  - **diam. tijei : . . . ∅ 70 m**
  - **curse : . . . . . 1 500 m**
  - **presiune . . . . . 160 b**
- **Distribuitoare hidraulice pentru tractoare maşini agricole ;**
- **Servodirecţie hidraulică pentru tractoare ;**
- **Mecanisme hidraulice de ridicat pentru tra toare ;**
- **Alte echipamente şi acţionări hidraulice.**

Alte relaţii se furnizează la compartimentele : Pregătir fabricaţiei, Producţie, Desfacere — telefon 934/2 51 10 — 2 58

Lei 5

D 646
04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

TIB '85

MANIFESTARE ECONOMICĂ INTERNAŢIONALĂ DE PRESTIGIU

Numărul 42 ● Vineri 18 octombrie 1985

O nouă și elocventă manifestare a bunelor relații româno-coreene, a dorinței comune de a întări și mai mult colaborarea și conlucrarea dintre țările, partidele și popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei socialismului și păcii

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN R.P.D. COREEANĂ

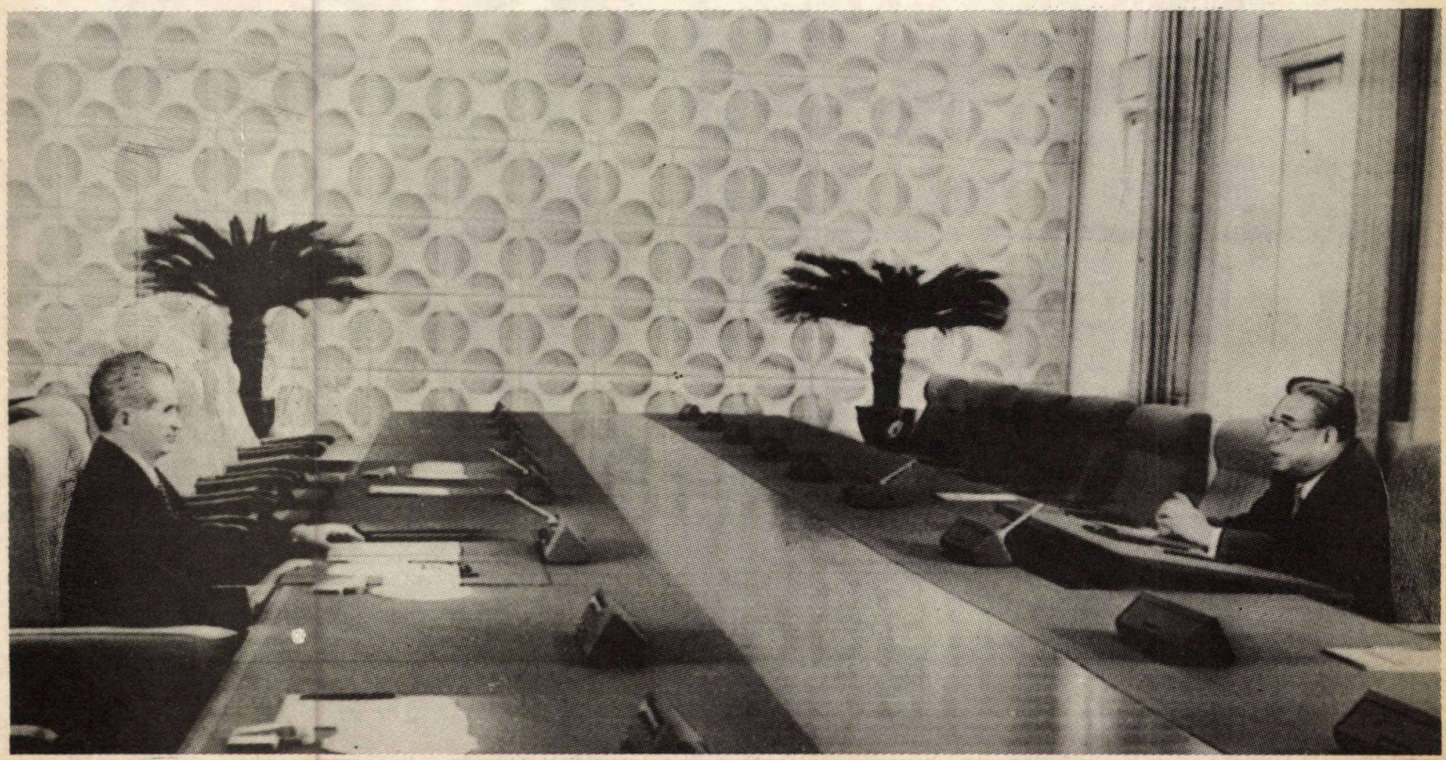

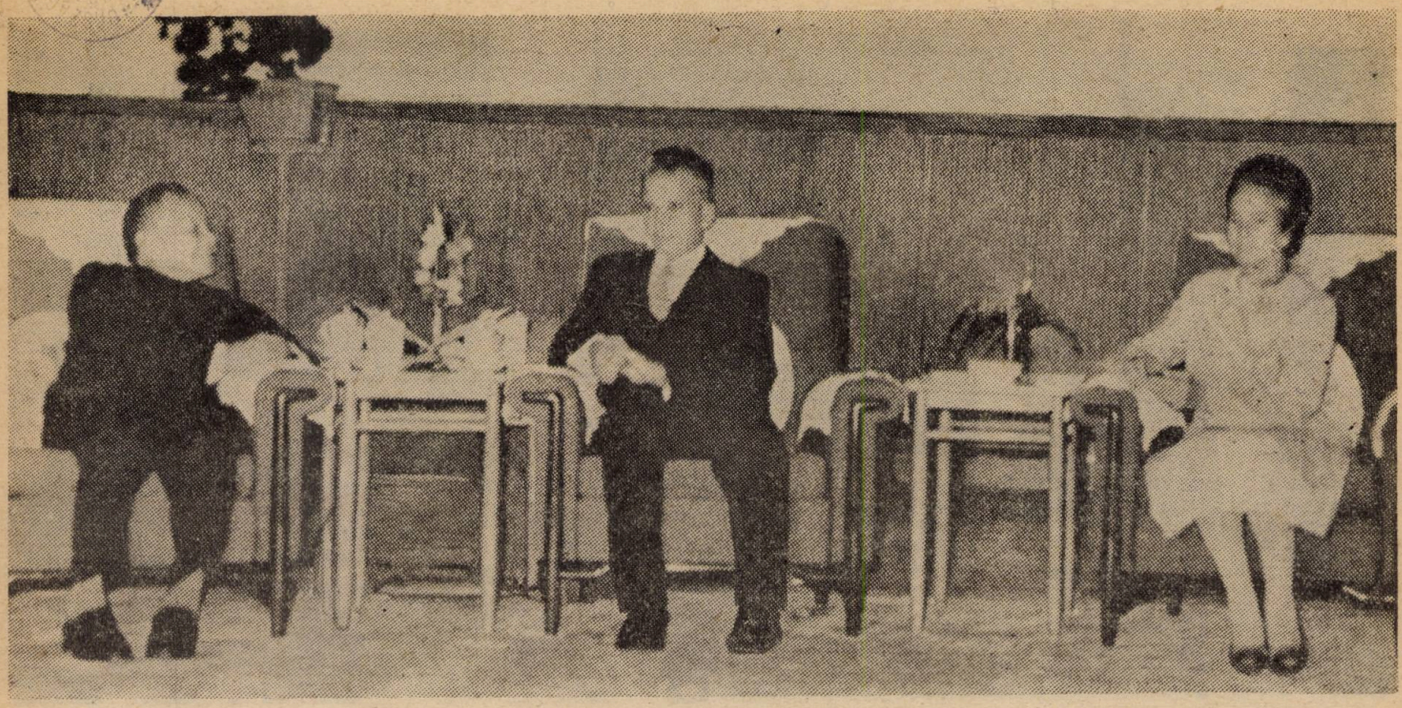

Remarcabil eveniment în cronica evoluției continuu ascendente a relațiilor de prietenie și colaborare româno-chineze

VIZITA oficială de prietenie pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat-o împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Republica Populară Chineză, la invitația tovarășului Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, și a tovarășului Li Xiannian, președintele Republicii Populare Chineze, însumează trăsăturile caracteristice ale unui eveniment politic cu o deosebită însemnătate în dezvoltarea relațiilor bilaterale, cu o amplă deschidere internațională.

Confirmînd trăinicia și continuitatea prieteniei și colaborării româno-chineze, al căror fundament l-au constituit și îl constituie relațiile dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, forțele politice conducătoare din cele două țări, noul dialog româno-chinez la nivel înalt pune în evidență încă o dată rolul determinant pe care l-au avut de-a lungul anilor întîlnirile și convorbirile, la București și Beijing, dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări.

Recenta vizită a înalților soli ai poporului român a prilejuit exprimarea sentimentelor reciproce de stimă și prietenie, a satisfacției pentru evoluția pozitivă a raporturilor bilaterale, oferind posibilitatea desfășurării, într-o atmosferă de prietenie, respect și înțelegere, a convorbirilor la nivel înalt soldate cu rezultate deosebit de pozitive, ce deschid noi perspective relațiilor de colaborare pe multiple planuri între partidele, țările și popoarele noastre.

Marea și profunda prietenie statornicită de-a lungul anilor între România și China, între partidele noastre, între poporul român și chinez este unul din adevărurile fundamentale pentru evoluția relațiilor româno-chineze. Un adevăr reconfirmat de întîlnirile și convorbirile purtate cu tovarășii Hu Yaobang, secretarul general al Comitetului Central al P.C. Chinez, Li Xiannian, președintele R.P. Chineze, Deng Xiaoping, președintele Comisiei Centrale Consultative a P.C. Chinez, Zhao Ziyang, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze ; de aprecierile de înaltă stimă și considerație făcute cu aceste prilejuri de conducătorii chinezi la adresa tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru contribuția la întărirea prieteniei și unității dintre partidele, țările și popoarele noastre, pentru rolul său proeminent în promovarea marilor idealuri ale lumii contemporane ; de solemnitatea înmînării tovarășului Deng Xiaoping a Ordinului „Steaua Republicii Socialiste România", clasa I, cu eșarfă, în semn de înaltă apreciere a contribuției sale la dezvoltarea prieteniei și colaborării româno-chineze ; de întîlnirea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu cu președintele Academiei de Științe a Chinei și reprezentanții unor instituții de știință și învățămînt, care au exprimat omagiul și profunda lor admirație pentru activitatea sa prodigioasă în domeniul științei, al cercetării fundamentale și aplicate, ce a deschis noi orizonturi dezvoltării științei, creșterii contribuției acesteia la soluționarea problemelor progresului economico-social ; de înțelegerile la care s-a ajuns și importantele documente privind extinderea, într-o largă perspectivă, a colaborării româno-chineze pe multiple planuri ; de marele miting al prieteniei româno-chineze și manifestările sărbătorești de pe arterele Beijingului sau ale municipiului Wuhan.

În cadrul convorbirilor s-a efectuat o informare reciprocă privind construcția socialistă în cele două țări, s-a procedat la examinarea aprofundată a stadiului relațiilor româno-chineze și a perspectivelor lor de dezvoltare în continuare și s-a efectuat un rodnic schimb de păreri privind problemele internaționale majore actuale.

Referitor la evoluția relațiilor bilaterale, conducătorii de partid și de stat ai României și Chinei au evidențiat cu deosebită satisfacție, că relațiile tradiționale de prietenie, colaborare și solidaritate dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Chinez, dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Chineză, dintre popoarele român și chinez s-au dezvoltat și s-au întărit continuu, în decursul multor ani, au rezistat multor împrejurări grele. A fost exprimată totodată convingerea profundă că aceste relații vor cunoaște o nouă dezvoltare în perspectivă.

În acest sens tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, sublinia : **„Sintem convinși că dezvoltarea continuă a prieteniei, solidarității și conlucrării româno-chineze, valorificarea tot mai largă a marilor posibilități existente pentru extinderea și amplificarea schimburilor economice, a cooperării în producție reprezintă o contribuție de seamă la accelerarea progresului material și spiritual al celor două țări, la creșterea bunăstării popoarelor noastre, servind, în același timp, cauzei generale a construcției socialismului în general, a progresului și păcii în lume".**

La rîndul său, tovarășul **LI XIANNIAN** sublinia, încă din prima zi a vizitei înalților oaspeți români, importanța deosebită atribuită acestui eveniment : **„Vizita actuală a tovarășului Nicolae Ceaușescu în țara noastră constituie un eveniment de însemnătate majoră în relațiile chino-române. Îmi exprim**

(Continuare în pag. 3)

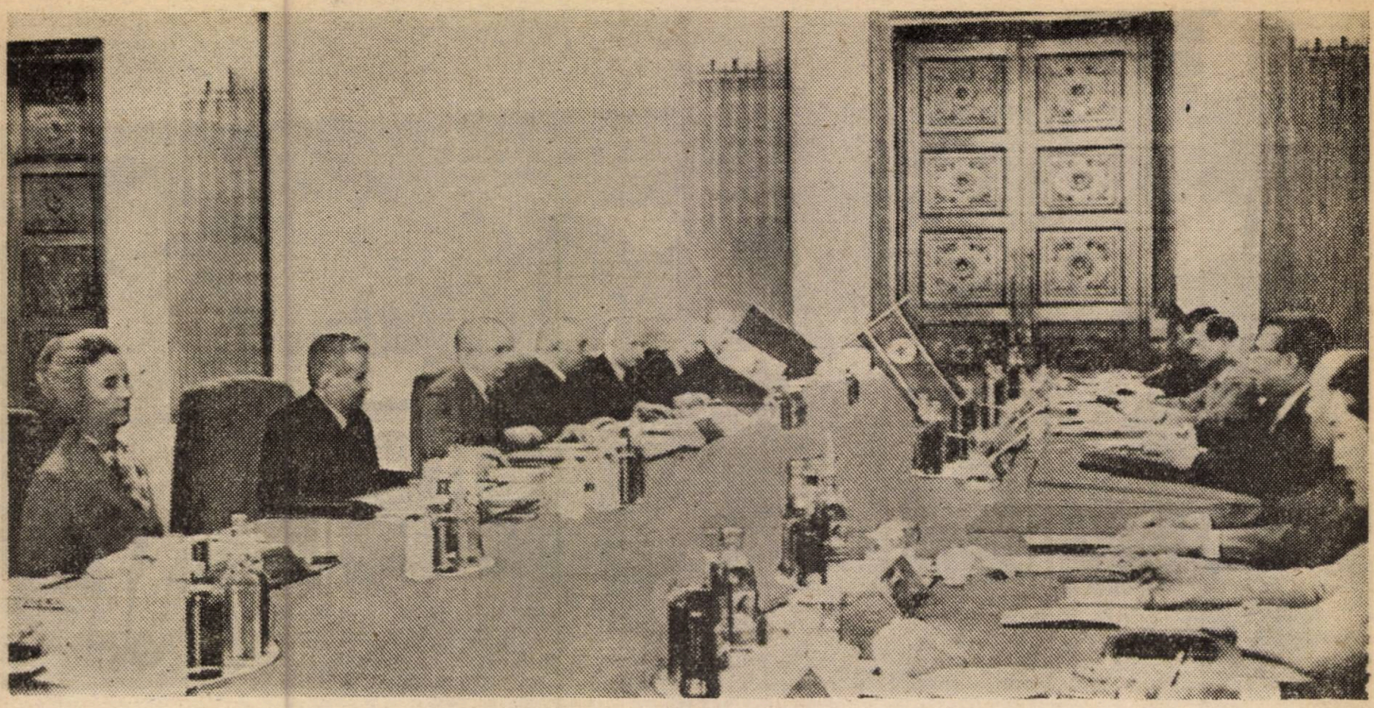

Moment de mare însemnătate pentru amplificarea relațiilor prietenești și a conlucrării multilaterale româno-coreene

VIZITA tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Republica Populară Democrată Coreeană, la invitația tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene, constituie o nouă și elocventă manifestare a bunelor relații româno-coreene, a dorinței comune de a ridica la un nivel superior aceste tradiționale raporturi, de a întări și mai mult colaborarea și conlucrarea dintre cele două partide, țări și popoare, în interesul reciproc, al cauzei socialismului și păcii în lume.

Referindu-se la stadiul actual și la perspectivele relațiilor de colaborare româno-coreene, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU** declara, încă de la începutul noului dialog la cel mai înalt nivel : **„Exprim convingerea că și actuala noastră vizită, înțelegerile la care vom ajunge vor întări și mai mult prietenia strînsă și colaborarea țărilor, partidelor și popoarelor noastre în construcția socialismului, în lupta pentru progres social și pace în lume.**

Apreciem în mod deosebit stadiul înalt al acestor relații — care se bazează pe principii de deplină egalitate, stimă și respect reciproc, pe idealurile și țelurile comune ale construcției socialismului și apărării păcii. Sîntem încredințați că, în cursul convorbirilor ce le vom purta în timpul vizitei, vom găsi noi căi și modalități de a lărgi și mai mult cadrul colaborării noastre economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii, corespunzător posibilităților sporite de care dispun țările și popoarele noastre în plină dezvoltare socialistă".

La rîndul său, tovarășul **KIM IR SEN** a dat o înaltă apreciere relațiilor tradiționale de trainică prietenie, precum și contribuției la întărirea acestora adusă de noua vizită efectuată de conducătorul partidului și statului nostru în țara prietenă : **„Constatăm cu mare satisfacție că, în etapa actuală, relațiile dintre Coreea și România se întăresc și se dezvoltă pe o nouă treaptă, superioară, înscriind noi pagini strălucitoare în cronica prieteniei dintre țările noastre.**

Actuala vizită pe care o întreprindeți în țara noastră va reprezenta, neîndoielnic, o nouă contribuție la consolidarea și amplificarea pe mai departe a raporturilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări ale noastre, înscrise într-un curs mereu ascendent, constituind în același timp un puternic stimulent în lupta poporului nostru pentru edificarea socialismului, pentru unificarea de sine stătătoare și pașnică a patriei".

Moment deosebit de important al vizitei în Republica Populară Democrată Coreeană, marele miting al prieteniei româno-coreene de la Phenian s-a constituit într-o vibrantă manifestare populară, în cursul căreia sute de mii de locuitori ai capitalei coreene și-au exprimat sentimentele de respect și stimă față de conducătorul partidului și statului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înalta satisfacție față de vizita înalților soli ai poporului român și rezultatele fructuoase ale noului dialog la nivel înalt româno-coreean.

Convorbirile desfășurate în cursul vizitei au oferit un prilej de informare reciprocă privind preocupările actuale și de perspectivă ale celor două țări și rezultatele obținute în construcția socialismului de către popoarele român și coreean. În acest context, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că în România sînt urmărite cu interes și mare simpatie eforturile creatoare pe care le depune harnicul și eroicul popor coreean — sub conducerea încercată a partidului, în frunte cu tovarășul Kim Ir Sen — pentru edificarea noii orînduiri sociale, pentru întărirea independenței și suveranității naționale, pentru făurirea unei Coree libere, unite și prospere. Coreea prietenă a sărbătorit anul acesta două evenimente importante în viața sa: jubileul celei de-a 40-a aniversări a eliberării patriei și cea de-a 40 aniversare a creării partidului, evenimente care au schimbat în mod hotărîtor destinele poporului coreean, i-au deschis calea dezvoltării libere, independente și prospere. Dînd glas aprecierii sincere pentru toate realizările pe care Republica Populară Democrată Coreeană le obține în construcția socialismului tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat întregului popor coreean urarea de a obține noi și tot mai mari succese în îndeplinirea hotărîrilor celui de al VI-lea Congres al partidului, în înfăptuirea aspirațiilor de progres și bunăstare, a năzuințelor legitime de reunificare pașnică, independentă a țării. În același cadru, tovarășul Kim Ir Sen a exprimat o înaltă apreciere pentru transformările creatoare și succesele strălucite obținute de poporul român în lupta revoluționară și în opera de construcție socialistă și, în mod deosebit, în ultimii 20 de ani, după cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, care a învestit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu ca

ecretar general al partidului, inaugurînd o nouă epocă de lezvoltare, marcată de transformări radicale în fizionomia ţării, în viaţa poporului român. Poporului român, strîns unit în jurul Partidului Comunist Român, avînd perspectiva clară a viitorului, angajat cu toate forţele în realizarea cu succes a notărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român pentru edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate i-au fost adresate felicitări călduroase pentru marile succese dobîndite în toate domeniile revoluţiei şi construcţiei şi urarea de a obţine victorii şi mai mari în edificarea socialismului.

Aşa cum s-a subliniat în cursul convorbirilor oficiale, dezvoltarea ascendentă a relaţiilor reciproce în anii construcţiei socialiste se bazează pe Tratatul de prietenie şi colaborare româno-coreean, pe principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc, pe întrajutorare tovărăşească, pe idealurile popoarelor noastre de a-şi făuri o viaţă liberă, demnă, fericită. Totodată, după cum s-a relevat în cadrul recentei vizite, un rol hotărîtor în întărirea prieteniei şi colaborării româno-coreene l-au avut şi îl au relaţiile personale, de profundă stimă şi preţuire, statornicite de multă vreme între conducătorii de partid şi de stat din cele două ţări. De fiecare dată, întîlnirile şi convorbirile lor s-au înscris ca momente de cea mai mare însemnătate în bogata cronică a tradiţionalei prietenii româno-coreene.

O atenţie deosebită a fost acordată examinării stadiului actual al raporturilor economice româno-coreene şi a perspectivelor lor de dezvoltare. Relevîndu-se rezultatele pozitive obţinute pînă acum în acest domeniu, cei doi şefi de stat şi de partid au convenit să fie depuse, în continuare, eforturi susţinute pentru a se determina o creştere puternică, în viitor, a schimburilor comerciale şi a cooperării în producţie pe baze stabile, de lungă durată, reciproc avantajoase, corespunzător posibilităţilor sporite de care dispun ţările şi popoarele lor, în plină dezvoltare socialistă. În acest scop, s-a hotărît să se acorde o atenţie sporită identificării de noi căi şi modalităţi de lărgire a cadrului colaborării economice, în domeniile minelitului, construcţiilor de maşini, industriilor materialelor de construcţii, industriei chimice, transporturilor, pescuitului oceanic şi în alte sectoare de interes comun.

Aşa cum reliefează „Comunicatul comun de presă", din dorinţa de a da un nou impuls cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice dintre cele două ţări, în perioada următoare şi în perspectivă, tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Kim Ir Sen au semnat în cursul vizitei Acordul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice pînă în anul 2000 între Republica Socialistă România şi Republica Populară Democrată Coreeană. De asemenea, au fost semnate Acordul între Guvernul Republicii Socialiste România şi Guvernul Republicii Populare Democrate Coreene, privind schimbul de mărfuri şi plăţile pe perioada 1986—1990, precum şi un Aide-Memoire cu privire la dezvoltarea relaţiilor economice între cele două ţări.

În timpul întîlnirii s-a procedat, de asemenea, la un schimb de vederi în probleme actuale ale mişcării comuniste şi muncitoreşti. S-a reafirmat hotărîrea celor două partide de a dezvolta relaţiile cu partidele comuniste şi muncitoreşti, pe baza principiilor deplinei egalităţi, cooperării, respectării dreptului fiecărui partid de a-şi stabili de sine stătător linia politică, strategia şi tactica revoluţionară, corespunzător condiţiilor concrete din propria ţară, de a contribui la afirmarea acestor noi principii, la întărirea unităţii şi colaborării lor, în folosul cauzei păcii şi socialismului în lume.

Au fost abordate totodată o serie de aspecte actuale ale vieţii politice internaţionale, constatîndu-se cu satisfacţie că, în principalele probleme cu care este confruntată lumea contemporană, Republica Socialistă România şi Republica Populară Democrată Coreeană au poziţii identice, că ambele ţări conlucrează activ pentru o politică de egalitate şi respect al independenţei şi suveranităţii naţionale, de progres social şi pace în lume. În cadrul convorbirilor, tovarăşul Kim Ir Sen s-a referit la propunerile privind reunificarea paşnică a Coreii, a informat despre ultimele iniţiative, despre eforturile depuse în vederea realizării unui dialog între Nordul şi Sudul ţării. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a reafirmat solidaritatea activă a partidului, poporului şi ţării noastre cu cauza dreaptă a poporului coreean, sprijinul faţă de iniţiativele tovarăşului Kim Ir Sen în direcţia începerii unui larg dialog, a reunificării paşnice şi democratice a Coreii.

Rezultatele convorbirilor avute, înţelegerile semnate şi întreaga desfăşurare a vizitei înalţilor soli ai poporului român în Republica Populară Democrată Coreeană conferă acestui eveniment semnificaţia unei noi trepte în ridicarea la un nivel şi mai înalt a relaţiilor bilaterale de strînsă prietenie şi colaborare, servind intereselor fundamentale ale celor două ţări şi popoare şi cauzei generale a socialismului, păcii şi progresului în lume.

Pavel CERNA

Remarcabil eveniment în cronica evoluţiei continuu ascendente a relaţiilor de prietenie şi colaborare româno-chineze

(Urmare din pag. 1)

convingerea că vom obţine cu certitudine rezultate pozitive în cadrul convorbirilor pe care cele două părţi le vor avea, că vizita se va încheia cu un succes deplin".

În cuvîntarea rostită la marele miting al prieteniei româno-chineze din oraşul Wuhan, moment semnificativ pentru relaţiile de strînsă prietenie şi colaborare multilaterală dintre cele două partide, ţări şi popoare, care prin întreaga sa desfăşurare a reprezentat o nouă şi strălucită confirmare a sentimentelor trainice de prietenie şi preţuire reciprocă, tovarăşul **HU YAOBANG** releva următoarele : **„Acum ambele ţări au convenit ca relaţiile de colaborare în domeniile politic, economic, tehnic şi cultural să se extindă în continuare. Consider că, pe baza principiilor egalităţii şi avantajului reciproc şi prin eforturile comune ale ambelor părţi, cauza colaborării prieteneşti dintre China şi România va cunoaşte în mod sigur o nouă dezvoltare".**

Rolul hotărîtor al întîlnirilor şi convorbirilor la cel mai înalt nivel pentru stimularea dezvoltării raporturilor româno-chineze pe multiple planuri a fost pus în evidenţă şi în contextul examinării stadiului atins de relaţiile economice bilaterale. Conducătorii de partid şi de stat ai României şi Chinei au subliniat cu satisfacţie, aşa cum se relevă în „Comunicatul comun de presă", rezultatele obţinute în ultimii ani în înfăptuirea hotărîrilor şi înţelegerilor convenite la cel mai înalt nivel privind sporirea schimburilor comerciale şi extinderea cooperării în producţie, ca şi a colaborării tehnico-ştiinţifice. În acest context, au fost evidenţiate eforturile depuse de guvernele celor două ţări, ca şi activitatea pozitivă desfăşurată de Comisia mixtă guvernamentală de colaborare economică.

În mod firesc, o preocupare dominantă, caracteristică noului dialog la nivel înalt, a constituit-o identificarea de noi căi şi mijloace care să asigure o creştere puternică, în continuare, a schimburilor comerciale, ca şi amplificarea cooperării economice pe baze stabile, de lungă durată şi reciproc avantajoase.

Ansamblul premiselor favorabile pentru dezvoltarea şi adîncirea în perspectivă a relaţiilor economice bilaterale îşi găseşte o fructuoasă concretizare în semnarea, cu prilejul recentei vizite, a Acordului dintre Guvernul Republicii Socialiste România şi Guvernul Republicii Populare Chineze privind dezvoltarea relaţiilor economice bilaterale în anii 1986—1990, a Acordului de lungă durată între cele două guverne privind schimburile principale de mărfuri în anii 1986—1990, precum şi a altor înţelegeri privind extinderea relaţiilor economice bilaterale.

În cadrul schimbului de păreri cu privire la principalele probleme internaţionale de interes comun, prilejuit de noul dialog la nivel înalt, s-a evidenţiat cu satisfacţie că România şi China au păreri identice sau foarte apropiate în principalele probleme cu care este confruntată lumea contemporană. Ambele ţări împărtăşesc o profundă îngrijorare faţă de situaţia gravă existentă în lume ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, considerînd că problema fundamentală a epocii noastre o constituie salvgardarea păcii, trecerea la dezarmare, şi în primul rînd la dezarmarea nucleară, încetarea amplasării rachetelor cu rază medie de acţiune în Europa şi retragerea celor existente, renunţarea la orice arme nucleare din celelalte zone ale lumii, oprirea militarizării Cosmosului.

Cele două ţări se pronunţă în mod ferm pentru soluţionarea justă şi durabilă, pe cale politică, a conflictelor existente în lume, pentru rezolvarea echitabilă a situaţiei grave din economia mondială, pentru creşterea rolului şi contribuţiei O.N.U. în asigurarea păcii, securităţii şi colaborării. Totodată Partidul Comunist Român şi Partidul Comunist Chinez şi-au reafirmat dorinţa de a extinde colaborarea cu celelalte partide comuniste şi muncitoreşti, pe baza egalităţii în drepturi, a neamestecului în treburile interne, a respectării dreptului fiecărui partid de a-şi hotărî politica în mod independent, potrivit condiţiilor din propria ţară.

Eveniment major în relaţiile româno-chineze, salutat cu deplină satisfacţie de opinia publică din ambele ţări, vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în Republica Populară Chineză îndreptăţeşte convingerea că raporturile prieteneşti, de colaborare multilaterală dintre partidele, ţările şi popoarele noastre beneficiază de largi perspective, dezvoltarea lor continuă slujind intereselor celor două popoare, cauzei generale a socialismului, idealurilor de pace şi progres în întreaga lume.

Ioachim SILVESTRU

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Eforturi susținute pentru sporirea producției de țiței și gaze

ASIGURAREA necesarului de materii prime, în special de resurse energetice, solicitat de economia națională atît pentru buna desfășurare a activității în perioada trimestrului IV a.c., cît și pentru pregătirea corespunzătoare a producției din 1986 reprezintă una din principalele preocupări ale tuturor factorilor implicați din industria extractivă, inclusiv a celor care contribuie în mod indirect (construcția de mașini, chimia, metalurgia etc.) la realizarea producțiilor planificate în această ramură.

În cadrul acestor eforturi, un loc aparte îl ocupă activitatea desfășurată în extracția petrolului unde, **așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 3 august a.c., sînt necesare măsuri hotărîte pentru o cît mai bună exploatare și funcționare a resurselor și instalațiilor, reducerea pierderilor din activitatea de intervenții, mărirea gradului de recuperare, punerea mai rapidă în producție a noilor sonde, îmbunătățirea organizării activității brigăzilor de producție și de foraj și a formațiilor de lucru** etc., care toate pot și trebuie să contribuie la sporirea mai susținută a producției de țiței și gaze, la încadrarea realizărilor în prevederile de plan.

Experiența dobîndită de multe întreprinderi și trusturi petroliere din întreaga țară, rezultatele obținute pînă în prezent demonstrează că **există toate condițiile** — materiale, tehnice și umane — **pentru îndeplinirea integrală a producției pe acest an,** pentru creșterea mai susținută a volumului de resurse petroliere exploatate. În acest context se înscriu și preocupările colectivului de oameni ai muncii de la Trustul de foraj-extracție Bolintin, județul Giurgiu, care a reușit ca, pe cele 9 luni scurse de la începutul anului, să obțină sporuri însemnate la producția de gaze (111,1%), gazolină (104,4%), foraj (101,1%).

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor petroliștilor din Bolintin pentru sporirea continuă a producției și livrarea pe această bază a unor cantități suplimentare de țiței și gaze se detașează, ca importanță și eficiență, măsurile întreprinse pentru **creșterea factorului de recuperare** (FR). În acest sens, pot fi evidențiate acțiunile întreprinse la schelele de producție Videle, Poeni, Clejani, Brăila care s-au concretizat în sporirea volumului de rezerve recuperabile cu peste 2 200 mii tone. Ca să dăm doar cîteva exemple ar trebui să amintim : combustia subterană prin aprinderea sondei K_1 de pe zăcămîntul Blejești (creșterea FR de la 26% la 32%) ; executarea lucrărilor necesare pentru aplicarea tehnologiilor de combustie și reacție la sondele de pe zăcămîntul Videle Sa 2 Sud (creșterea FR de la 20% la 42%) ; injecția de apă pe zăcămîntul Preajba Sud Sa bazal (creșterea FR de la 31% la 41,7%) etc. Ținînd seama de rezultatele obținute pe această linie și de măsurile ce se vor lua în continuare se poate aprecia că sarcina prevăzută în programul pe 1935, respectiv obținerea unui volum de 3 640 mii tone rezerve recuperabile de țiței, poate fi realizată integral atît pe ansamblul trustului, cît și pe fiecare schelă în parte.

În același timp, atenția specialiștilor noștri este îndreptată permanent spre **creșterea rezervelor de țiței și gaze prin intensificarea lucrărilor geologice și a activității de foraj.** Cercetările efectuate în acest scop au permis evidențierea unor acumulări noi de țiței și gaze, realizîndu-se totodată un volum de rezerve de peste 430 000 tone țiței. Numai prin inventarierea unor nisipuri din pliocen pe structura Independența s-a obținut, de exemplu, un aport de rezerve de 1,4 milioane tone țiței, pentru care s-a întocmit un program special de măsuri la nivelul schelei Brăila. Paralel cu aceasta, lucrările de prospecțiuni seismice au evidențiat peste 50 profile — acțiune ce se desfășoară în continuare — care, după prelucrare pe calculator și interpretare, vor permite deschideri de noi zone de perspectivă pentru țiței și gaze.

Cu prioritate, măsurile inițiate și cele în curs de derulare urmăresc **asigurarea nivelului de producție care să permită desfășurarea normală a activității în perioada iernii 1985/1986.** În acest sens, se cuvine să menționăm preocuparea colectivului de muncă pentru executarea ireproșabilă a lucrărilor, în mod deosebit izolarea conductelor de abur și a instalațiilor de gaze, verificarea, izolarea și punerea în funcțiune a bateriilor de cazane, îngroparea conductelor de gaze, amestec și injecție apă etc. Totodată, au **fost înființate 20 de noi formații de lucru la toate activitățile de bază** (intervenții sonde, reparații capitale și probe de producție), în scopul rezolvării volumului mare de lucrări, pentru reducerea la minimum a numărului de sonde care nu produc, produc slab, așteaptă reparații capitale sau punere în producție.

REALIZĂRILE obținute — deși însemnate — nu se situează totuși la nivelul prevederilor, îndeosebi la extracția țițeiului (pe 9 luni gradul de îndeplinire a planului a fost de 93%). Situația se prezintă așa, la unele sonde și schele, în anumite perioade de timp (mai ales în primele luni ale anului), nu s-a reușit să se realizeze sarcinile zilnice planificate. Eforturile făcute ulterior, deși importante, nu s-au putut concretiza în recuperarea în întregime a restanțelor.

Cauzele unor atari stări de fapt își găsesc explicația în existența, în primul rînd, a unor neajunsuri proprii. Astfel, **în activitatea de foraj,** neasigurarea calității corespunzătoare a noroiului, cît și a cementării coloanelor de exploatare, neutilizarea la parametrii corespunzători a unor instalații etc. au condus la întîrzierea punerii în funcțiune a unor sonde pentru gaze și țiței pe structurile Bragadiru și Postăvaru. În **domeniul extracției țițeiului,** întîrzierile în generalizarea unor tehnologii avansate (stimularea sondelor pentru creșterea fluxului prin tratamente termo-gazochimice, extinderea combustiei subterane pe structurile Videle și Bălăria), intervențiile cu întîrziere pentru eliminarea coroziunii active a fluidelor din conductele de vehiculare a țițeiului și a apei tehnologice, cît și pentru imbunătățirea duratei de funcționare a echipamentelor de fund etc. s-au soldat cu minusuri importante în realizarea prevederilor de plan.

Pe lîngă neajunsurile proprii unele

Ștefan COSTEA
director tehnic,
Trustul de foraj-extracție Bolintin

(Continuare în pag. 7)

ANCHETĂ „R. E."

Ridicarea calității metalului — condiție pentru realizarea de produse competitive

ÎN ANII din urmă, și mai ales în actualul cincinal, mutațiile calitative ce au avut loc și se produc încă în industria construcțiilor de mașini au impus, din partea siderurgiei, amplificarea eforturilor în vederea asigurării prompte, la un nivel calitativ ridicat a cantităților de metal necesare. Avem în vedere, îndeosebi, trecerea la construcția de centrale atomo-electrice, dezvoltarea aeronauticii, a industriei de mecanică fină, electrotehnică și electronică, creșterea producției de nave maritime și fluviale și a celei de autovehicule etc., obiective pentru a căror îndeplinire realizarea unui metal cu proprietăți fizice și mecanice superioare reprezintă o condiție de bază. Asigurarea acestuia revine marilor combinate de la Galați, Hunedoara, Reșița, Tîrgoviște, Oțelul Roșu, Cîmpia Turzii etc., al căror potențial tehnic, tehnologic și uman actual permite obținerea unor oțeluri de înaltă calitate și a unor laminate de diferite profiluri și dimensiuni, în sortimente diversificate și în concordanță cu cerințele economiei naționale și ale exportului.

În acest context, „Revista economică" și-a propus organizarea unei anchete în marile combinate siderurgice ale țării, prin care să evidențieze preocupările prezente și de perspectivă pe linia ridicării calității metalului, astfel încît să se asigure condițiile necesare înfăptuirii obiectivelor prioritare din ramurile de vîrf ale industriei și, implicit, obținerii unor produse competitive la și peste nivelul mondial. În acest număr prezentăm modul în care s-a acționat și se acționează la **Combinatul siderurgic din Galați**, specializat în fabricarea de produse plate din metal.

Creșterea calitativă a întregii producții — dinamică cu multiple semnificații

ÎN PREZENT, Combinatul siderurgic din Galați asigură circa 50% din producția de metal a țării prin realizarea a peste 400 mărci de oțel, într-o largă gamă, începînd de la oțelul carbon de uz general și pînă la oțelurile aliate și slab aliate, de înaltă rezistență, tratate termic, cu puritate ridicată, cu tenacitate la temperaturi scăzute și bună sudabilitate. Din acestea se realizează, în peste 8 mii de tipodimensiuni, produse plate pentru recipienți, cazane, platforme de foraj marin, nave maritime și fluviale, centrale atomoelectrice, industria de autovehicule etc. Evident, stadiul la care s-a ajuns este rezultatul amplelor eforturi depuse pentru îmbunătățirea activității productive, perfecționarea tehnologiilor de elaborare și laminare a metalului, creșterea gradului de utilizare extensivă și intensivă a fondurilor fixe, sporirea coeficientului de scoatere, reducerea consumurilor de materiale, combustibil și energie, utilarea cu noi instalații etc. Dar, caracteristica de bază a activității combinatului în anii actualului cincinal o reprezintă **preocuparea susținută pentru diversificarea puternică a producției, prin asimilarea unui număr important de noi mărci de oțeluri de nivel tehnic și calitativ ridicat.** Acest lucru, impus, pe de o parte, de creșterea și diversificarea necesarului beneficiarilor, iar pe de alta, de necesitatea reducerii importurilor, a condus, la nivelul combinatului, la creșterea indicelui mediu de calitate și, implicit, la sporirea eficienței și rentabilității, în ultimii ani prețul mediu crescînd cu circa 1 000 lei/tonă.

Dimensiunile procesului de diversificare cantitativă și calitativă a producției ni se relevă pregnant dacă avem în vedere că, spre exemplu, **numai în anul trecut au fost asimilate peste 30 noi mărci de oțel, numărul acestora ridicîndu-se, de la începutul anului și pînă în prezent, la 18.** Sînt, în cea mai mare majoritate a lor, oțeluri superioare, cu caracteristici înalte, care asigură realizarea de produse plate superioare din punct de vedere calitativ. Argumentarea acestei afirmații poate fi susținută prin numeroase exemple de produse din metal care au fost asimilate și introduse în fabricație. Este vorba, printre altele, de tabla pentru picioarele platformelor marine, tablă ce solicită tratamente termice de călire-revenire, de metalul pentru industria de apă grea și nucleară, de tabla din oțel controlat cu ultrasunete (în primele 9 luni, cantitatea de astfel de tablă produsă este cu peste o treime mai mare față de aceeași perioadă a anului trecut), de tabla pentru autoturismele „OLTCIT", de înaltă calitate, a cărei asimilare a permis renunțarea în totalitate la importuri etc.

Concomitent cu asimilarea noilor produse, a scăzut ponderea producției unor diverse mărci de oțeluri de masă (OL 37, calmat și necalmat, OL 42 calmat etc.), care prezintă caracteristici inferioare și care nu răspund pe deplin exigențelor actuale ale beneficiarilor. Totodată, diversificarea largă a producției a permis, pe lîngă creșterea gradului de asigurare a necesităților interne, și **amplificarea exportului, combinatul fiind, în momentul de față, prezent cu circa 25% din produsele sale în acțiunile de cooperare internațională promovate de țara noastră și exportînd produse de bună calitate, competitive, în circa 39 de țări ale lumii.**

O încercare de evidențiere a pîrghiilor asupra cărora s-a acționat și care au asigurat premisele necesare derulării în bune condiții a acțiunii de diversificare cantitativă și calitativă a producției ne obligă, în primul rînd, la cîteva referiri în ceea ce privește **promovarea progresului tehnic.** În această ordine de idei, consemnăm faptul că procesul de înnoire a fabricației a fost și este în permanență susținut de **ample eforturi pe linia elaborării și asimilării unor tehnologii avansate, perfecționate.** Și aceasta, pentru două principale motive : în primul rînd, pentru a se susține procesul de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, iar în al doilea rînd, pentru a se asigura reducerea consumurilor de materiale, combustibili, energie și forță de muncă. Pentru exemplificare, putem evidenția asimilarea tehnologiei de vidare a oțelului, de vidare și decarburare în vid, a celei de protejare cu argon a jetului de oțel în timpul turnării

(prin intermediul ei se realizează tabla pentru autoturismele „OLTCIT"), precum și a celei de reducere a sulfului în afara cuptoarelor, prin insuflare de silicocalciu granulat, extinderea unor tehnologii neconvenționale (barbotări, elaborări în atmosferă controlată), a turnării continue a oțelului, a folosirii prafurilor și plăcilor termogene și izolante de calitate, precum și a curățirii semifabricatelor prin flamare etc. Totodată, au fost dezvoltate și diversificate tratamentele termice și s-a asigurat un control strîns al parametrilor de funcționare a instalațiilor (cazul laminorului nr. 2).

În paralel cu adoptarea unor noi tehnologii, s-a acționat pentru **modernizarea capacităților de producție** — factor cu implicații directe asupra calității produselor. În acest context se înscriu acțiunile vizînd creșterea gradului de automatizare a producției (la elaborarea fontei ponderea operațiilor automatizate în volumul total al producției a ajuns la peste 91%), tiristorizarea acționărilor principale și modernizarea instalațiilor de automatizare a trenului finisor de la laminorul de benzi la cald, completarea majorității sectoarelor de fabricație cu instalațiile și aparatura de control necesară ridicării calității producției.

Factori perturbatori în menținerea ritmicității producției

ÎN MOD EVIDENT, rezultatele obținute în producție de către combinatul gălățean, deși substanțiale, nu se ridică, în totalitate, la nivelul posibilităților de care dispune. Afirmăm acest lucru avînd în vedere existența unor întîrzieri în asimilarea unor produse (tabla de transformator, de exemplu) și a unor restanțe în îndeplinirea planului pe primele 9 luni ale acestui an (acestea se ridică la circa 300 mii tone laminate finite pline din oțel). Reliefarea cauzelor care au generat această stare de lucruri prezintă importanță avînd în vedere că ele se constituie, în același timp, ca rezerve însemnate de îmbunătățire a derulării activității, cu implicații directe asupra nivelului cantitativ și calitativ al producției.

O analiză a acestor cauze scoate în evidență faptul că o pondere însemnată o dețin cele obiective, ce nu țin direct de modul în care este organizat și se desfășoară procesul de producție la nivelul combinatului. Ne referim, în primul rînd, la neasigurarea atît cantitativ, cît și calitativ și la termen a unor materii prime și materiale de bază, ce a avut și are în continuare însemnate influențe negative. Astfel, în procesul de realizare a tablelor cu parametri calitativi superiori, în special a celor supuse controlului ultrasonic, se întîmpină greutăți în asigurarea, de către unitățile Centralei industriale de produse refractare, a materialelor superaluminoase sau bazice pentru recipienții de turnare a oțelului, ansamblului refractar pentru barbotare și protecția jetului, prafurilor și plăcilor antiretasură cu caracteristici de izolare termică îmbunătățite, plăcilor bazice pentru căptușirea distribuitorului ș.a. Posibilități de asigurare, în special calitativă, cu astfel de materiale există, și avem în vedere, cînd afirmăm acest lucru, faptul că loturilor experimentale se ridică la nivelul calitativ dorit, dar, o dată cu trecerea la producția de serie, acestea nu mai corespund exigențelor. Este datoria unităților furnizoare de a asigura, prin mijloace tehnice și tehnologice adecvate, obținerea acestor produse la un înalt nivel calitativ, precum și de a asimila grabnic produse care încă nu sînt în fabricație (cum ar fi, spre exemplu, blocurile dolomitice, atît de necesare combinatului pentru extinderea tehnologiei de protejare cu argon a jetului de oțel, tehnologie care, așa cum am arătat, asigură tablei o excelentă calitate).

Tot în aceeași ordine de idei menționăm existența unor **neajunsuri ce se manifestă în activitatea de cooperare și de asigurare cu mijloace de transport necesare.** Legat de primul aspect, un exemplu îl considerăm concludent. În timp ce unele unități (combinatele de la Reșița și Cîmpia Turzii) reușesc să se achite de obligațiile contractuale privind livrarea către combinatul gălățean a oțelurilor vidate, elaborate în cuptoare electrice sau Martin, altele (C.O.S. Tîrgoviște, C. S. Hunedoara) prezintă serioase restanțe. Referitor la cel de-al doilea aspect, respectiv la asigurarea mijloacelor de transport necesare, acest lucru afectează, deopotrivă, atît aprovizionarea cu materii prime și materiale (zilnic trebuie să intre în combinat circa 70—80 mii tone de materii prime, ceea ce reclamă un necesar de 1 100 vagoane), cît și desfacerea produselor realizate. Neasigurarea la timp a vagoanelor necesare expedierii produselor conduce deseori la situații în care produsele, respectiv tablele, depozitate sînt acoperite cu altele, de diferite calități și dimensiuni, în așa fel încît, atunci cînd se asigură totuși mijlocul de transport, acestea nu mai pot fi încărcate, recurgîndu-se, în ultimă instanță, și au fost destule asemenea cazuri, la fabricarea lor din nou.

În alt context, **anumite tendințe de creștere artificială a prețurilor prin utilizarea unor materiale scumpe, ce se manifestă în unele întreprinderi constructoare de mașini, generează neajunsuri în aprovizionare, conducînd, în ultimă instanță, la risipă de metal de înaltă calitate.** Este adevărat, s-a creat o comisie de avizare a consumului de oțel cu elemente de aliere, însă aceasta nu poate cuprinde toată gama de produse din metale superioare. Tendința, spre exemplu, de a se utiliza tablă ce necesită control ultrasonic și cînd este și cînd nu este nevoie nu poate fi decît păgubitoare, această tablă necesitînd condiții tehnice și tehnologice de realizare deosebite și prezentînd un coeficient de scoatere destul de mic.

O problemă deosebită o constituie **asigurarea cu A.M.C.-urile necesare controlului modului cum decurg procesele de producție,** acțiune care — cu toate că există stabilite programe speciale de măsuri în acest sens — nu se desfășoară la nivelul necesităților. Mai mult, unele din acestea nu corespund tehnic (nu asigură efectuarea integrală a măsurătorilor), iar altele calitativ. Un exemplu îl considerăm și în acest caz relevant. Din dorința de a reduce consumurile specifice, furnizorul a trecut la realizarea de termocuple cu fir de 0,3 mm diametru — în loc de 0,5 mm — care rezistă un timp mult mai scurt, trebuind să fie înlocuite mai des. Rezultatul : consumul efectiv s-a dublat.

Nu-i mai puțin adevărat că, alături de aceste cauze obiective, coexistă și o serie de **factori subiectivi** ce au afectat, negativ desfășurarea procesului de producție. Din cadrul acestora fac parte, printre alții, neasigurarea unei colaborări eficiente cu factorii implicați în procesul investițional, ceea ce a condus la nefinalizarea unor investiții (cum ar fi, spre exemplu, cele pentru asigurarea decarburării oțelului în vid, cu aport de căldură, insuflării de materiale reactive pulverulente, turnării continue a oțelurilor inoxidabile), depășirea consumurilor normate de materii prime, combustibil și energie, existența, la unele produse, a unor coeficienți mici de scoatere ș.a.

Aceste neajunsuri, cît și altele, au făcut și fac obiectul unor analize permanente, urmate de măsuri operative. Din păcate, în unele sectoare ale combinatului anumite greutăți existente cu privire la aprovizionarea materială ritmică, cît și cu energie electrică, au determinat o mai scăzută răspundere asupra modului în care se utilizează resursele, totul fiind pus pe cauze „obiective". O asemenea optică nu poate avea, evident, urmări pozitive, ci, dimpotrivă, generează risipă, ineficiență în gospodărirea resurselor aprovizionate. Sînt și unele neajunsuri în utilizarea la parametri ridicați a unor utilaje și agregate (furnale, cuptoare LD, laminoare), datorate atît unei slabe organizări a proceselor de producție, cît și unor întîrzieri în executarea la timp și de calitate a reparațiilor curente și capitale.

Saltul calitativ obținut în realizarea programelor de asimilare a noi produse se cere împletit strîns și cu măsuri și acțiuni adecvate pentru valorificarea deplină a potențialului tehnic și uman, în vederea realizării exemplare a producției fizice la toate sortimentele. Condițiile existente permit aceasta, o bună organizare a întregului proces de producție fiind de natură să asigure, pînă la finele anului, recuperarea restanțelor și onorarea integrală a contractelor economice.

Obiectivele pentru 1986 — noi trepte în asigurarea unei înalte calități

EFORTURILE depuse de specialiștii combinatului în actualul cincinal pentru ridicarea nivelului calitativ al producției se repercutează pozitiv și în viitor. Pentru cincinalul 1986—1990, specialiștii combinatului apreciază că sînt create toate condițiile pentru a se produce oțeluri și laminate plate care să acopere calitativ și cantitativ toate cererile economiei naționale cît și ale exportului. Continuarea cercetărilor și experimentărilor de către specialiștii din combinat, Institutul de cercetări metalurgice și Universitatea din Galați are în vedere realizarea de noi mărci de oțeluri și tipuri de laminate pentru unele cerințe speciale.

Avînd în vedere tendința de creștere a producției oțelurilor de înaltă calitate, în combinat sînt în curs de derulare programe ample de măsuri care vizează, în principal, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale, îmbunătățirea în continuare a nivelului tehnic și calitativ al produselor. În etapele următoare, **se vor pune în funcțiune noi capacități de tratare a oțelului în vid cu aport de căldură, de desulfurare avansată prin injectare de materiale purverulente,** o capacitate de 300 mii tone/an tablă normalizată, un laminor de benzi la cald pentru table speciale, un laminor de 500—600 mii tone/an tablă laminată la rece, care va avea și o linie de decapare în acid clorhidric, un laminor pentru laminarea tablelor sub 0,3 mm, o linie de tablă cositorită și alta de tablă zincată, un laminor de țevi sudate pentru transportul gazelor naturale și se vor extinde tratamentele termo-mecanice în scopul reducerii consumului de feroaliaje. De asemenea, se vor finaliza o serie de investiții care vor permite ridicarea substanțială a calității produselor, diversificarea producției și creșterea gradului de recuperare a resurselor refolosibile. Se va continua acțiunea de modernizare a agregatelor de elaborare a metalului, asigurîndu-se trecerea la convertizoare cu insuflare combinată. Toate aceste acțiuni vor permite asimilarea și realizarea unor noi tipuri de produse din metal, de înaltă calitate (table cositorite și zincate, table normalizate ș.a.), Combinatul siderurgic din Galați implicîndu-se în acest mod, în și mai mare măsură, în asigurarea bazei tehnico-materiale a sectoarelor de activitate ale economiei naționale.

Evident, se au în vedere și unele **măsuri organizatorice** menite să asigure, pe de o parte, o mai bună aprovizionare cu materii prime și materiale, iar pe de alta, valorificarea acestora la un nivel superior, în condițiile reducerii accentuate a consumurilor materiale și energetice. În acest context, **o atenție importantă se acordă optimizării transportului.** Se are în vedere creșterea ponderii transportului pe apă atît în procesul de aprovizionare, cît și, mai ales, în cel de desfacere a produselor. Faptul că nu s-au creat încă în porturile dunărene condiții pentru preluarea produselor siderurgice (dane de acostare a vaselor, macarale de puteri mari, locuri de depozitare etc) impune ca Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor să urgenteze măsurile necesare, astfel încît combinatul gălățean și numeroșii săi beneficiari să poată folosi din plin avantajele transportului pe apă.

În aceeași ordine de idei se înscrie și necesitatea unei mai raționale aprovizionări a beneficiarilor prin livrarea metalului la lungimi fixe și multiple. Dat fiind că numărul beneficiarilor este de ordinul miilor, cu cerințe de la sute de kilograme la mii de tone, **este necesar ca bazele județene ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să preia operațiunile de secționare și dimensionare a metalului în raport de cerințe ;** se va ajunge, pe această cale, la o mai rațională distribuție a produselor, concomitent cu crearea condițiilor de economisire a acestora.

În cadrul măsurilor preconizate la nivelul combinatului pentru cincinalul viitor un loc prioritar îl ocupă cele referitoare la **recuperarea masivă a resurselor energetice refolosibile** — și, pe această cale, diminuarea consumului propriu solicitat de la sistemul energetic național —, utilizarea cu indici superiori a utilajelor de bază, ce va permite creșterea productivității muncii, dar și reducerea consumurilor energetice.

Dezbaterea în adunările generale ale oamenilor muncii a sarcinilor de plan pe 1986, precum și a programului de măsuri întocmit în sprijinul realizării acestora va avea darul de a amplifica preocupările și soluțiile necesare pentru un nou salt calitativ în întreaga activitate a combinatului, respectiv pentru asigurarea elaborării și producerii de metal cu proprietăți fizice și mecanice înalte, corespunzător exigențelor noii etape de dezvoltare a economiei românești.

Vasile BOESCU
Cristian GORIE

Eforturi susținute pentru sporirea producției de țiței și gaze

(Urmare din pag. 4)

deficiențe apărute pe parcurs s-au datorat și **neasigurării la vreme, de către toți furnizorii, a unor materiale necesare** cum sînt burlanele pentru sondele noi (în prezent așteaptă circa 26 sonde de exploatare), materialul tubular (țevi extracție, conducte de amestec) — din care cauză 40 de sonde așteaptă punerea în funcțiune etc. În același timp, la o serie de obiective de investiții constructorul lucrează încă cu randament scăzut, ceea ce a condus la unele rămîneri în urmă la stația de compresoare nr .10 Videle (care condiționează extinderea combustiei la sarmațian 3 Videle), depozitul D 2 Anghelești pentru evacuare țiței, depozitul de țiței nr. 9 Poeni, punctele de colectare de gaze în zona Jugureanu și Padina etc. ■

PORNIND de la situația existentă, precum și de la însemnatele rezerve de care dispune trustul, colectivul de oameni ai muncii a stabilit un amplu program de măsuri pentru perioada următoare menit să conducă la recuperarea restanțelor și realizarea integrală a prevederilor de plan. Între direcțiile de acțiune se desprind, ca prioritare, cele referitoare la : ● consolidarea unor sonde prin executarea a 205 operații de consolidări cu nisip și introducere de filtre cu alorex ; ● efectuarea de operații tehnologice la sonde, în care scop se vor realiza cementări selective, retrageri, adiționări și reperforări la 249 sonde și 60 de modificări de duze la sondele eruptive și gazlift ; ● terminarea reparațiilor capitale la 3 sonde de pe structura Oprișenești și la 12 sonde de pe structura Lișcoteanca, ceea ce va echivala cu creșterea producției de gaze cu peste 100 000 Nmc/zi etc.

În același timp, se va acorda o atenție mult sporită **creșterii factorului de recuperare,** în special pentru asigurarea unui volum sporit al producției prevăzut pentru 1986. La acest capitol merită evidențiată :

■ extinderea combustiei subterane prin aprinderea a circa 20 sonde și punerea în funcțiune a stației de compresoare Videle Vest I (creșterea rezervei recuperabile cu 530 mii tone) ;

■ inițierea injecției de apă pe zăcămîntul Valea Poștei Albian (creșterea factorului de recuperare de la 21% la 30,3%) și a experimentului cu soluții micelare pe zăcămîntul Preajba N+C Sa bazal (sporirea rezervei recuperabile cu 500 mii tone).

■ injecția de apă cu polimeri și punerea în funcțiune a stației de injecție și solubilizare de pe zăcămîntul Lișcoteanca Meoțian (creșterea factorului final de recuperare de la 38,2% la 42%, respectiv sporirea rezervei recuperabile cu 110 mii tone) etc.

Toate acestei măsuri asigură premisele necesare ca Trustul de foraj-extracție Bolintin să-și poată onora integral prevederile de plan pe acest an, contribuind cu cantități tot mai mari de țiței și gaze la satisfacerea cerințelor mereu crescînde ale economiei naționale de produse energetice și de materii prime.

Campania agricolă de toamnă

Cerințe în procesul de recoltare și industrializare a sfeclei de zahăr

ÎN CONDIȚIILE din țara noastră, sfecla de zahăr reprezintă una din culturile tehnice care aduce printre cele mai mari venituri pe unitatea de suprafață. În plus, asigură o mai bună folosire pe parcursul anului a forței de muncă din unitățile agricole, în special din cele cooperatiste. Pe lîngă acestea, cultura sfeclei de zahăr mai prezintă însemnatul avantaj economic că prin produsele secundare pe care le oferă (frunze, colete) și reziduurile industriale rezultate în urma procesului de industrializare (borhot, melasă) contribuie în mod substanțial la întărirea bazei furajere din zonele respective. Pentru toți furnizorii de sfeclă de zahăr se livrează importante cantități de borhot, în funcție de cantitatea predată, la prețul de 35 lei/t. Pe de altă parte, cultivatorii de sfeclă nu suportă taxele de transport C.F.R., pentru cantitatea de borhot ce le revine pentru sfecla predată.

Extinderea în continuare a culturii de sfeclă de zahăr, includerea ei în cadrul asolamentelor se înscriu în procesul de intensificare a agriculturii din țara noastră. În viitorul cincinal, cultura sfeclei de zahăr va ocupa un rol preponderent în cadrul culturilor tehnice. Producția de zahăr prevăzută pentru anul 1990 (980—1 000 mii tone, cu 3—5% mai mult față de nivelul planificat în 1985) urmează a fi realizată în condițiile unor randamente mari la hectar (40 000—42 000 kg).

Ca oricare din culturile tehnice, sfecla de zahăr se caracterizează printr-un pronunțat nivel de concentrare teritorială, proces accentuat și prin amplasarea în teritoriu a fabricilor de zahăr. Cu toate acestea, concentrarea sfeclei de zahăr în mari bazine agricole ar trebui făcută în funcție de condițiile pedoclimatice, care determină în cea mai mare parte nivelul randamentelor la hectar. De asemenea, la fel de actuală este problema concentrării pe unități cultivatoare, deoarece multe din acestea au suprafețe mai mici de 100 de hectare.

Valorificarea deplină a întregii producții de sfeclă, cu un randament de extracție a zahărului cît mai ridicat, presupune organizarea temeinică, în flux continuu, a acțiunii de recoltat, transport și livrare a acesteia, astfel încît să se realizeze o bună aprovizionare a fabricilor de zahăr cu materia primă necesară la nivelul întregii capacități de prelucrare și să se evite staționarea sfeclei, după recoltare, pe cîmp sau în bazele de recepție. De aceea, analiza periodică a corelației dintre capacitatea de recoltare și cea de transport și prelucrare se impune ca fiind absolut necesară, ținînd seama de faptul că timpul dintre activitățile menționate influențează în cea mai mare măsură producția de zahăr prevăzută a se realiza. Numai îmbinînd în mod armonios cerințele unităților agricole cultivatoare cu cele ale fabricilor prelucrătoare, asigurînd o disciplină tehnologică impusă de procesele de recoltare — transport — depozitare — prelucrare se pot asigura o producție ridicată de sfeclă și un randament sporit de prelucrare, toate în condițiile unei eficiențe economice superioare.

La nivel de întreprindere : probleme urgent soluționate

CUM SE ACȚIONEAZĂ în aceste zile la **Întreprinderea pentru industrializarea sfeclei de zahăr din Urziceni** ?

Amplasată într-o zonă agricolă favorabilă cultivării sfeclei de zahăr, această unitate (înființată în 1976 și dată în exploatare la întreaga capacitate doi ani mai tîrziu) are arondată, actualmente, o suprafață agricolă cultivată cu sfeclă de zahăr de 12 705 de hectare, situată în unități agricole cooperatiste și întreprinderi agricole de stat de pe raza județelor : Ialomița, Prahova, Dîmbovița și Sectorul agricol Ilfov. Arealul mare al aprovizionării cu materia primă necesară se explică, în primul rînd, prin capacitatea importantă de prelucrare a întreprinderii (4 000 tone în 24 de ore). Pentru a-și desfășura activitatea în concordanță cu cerințele tehnice și tehnologice pe care le incumbă cultura sfeclei de zahăr, au fost amenajate 3 centre de cultură a sfeclei de zahăr (Ploiești, pentru județul Prahova ; Urziceni, pentru județul Ialomița ; Chitila, pentru Sectorul agricol Ilfov și județul Dîmbovița) și 13 baze de recepție.

Cu toate că există o suprafață însemnată de aprovizionare cu materia primă necesară, de puține ori fabrica a funcționat la întreaga capacitate, din cauza livrărilor reduse de la furnizori, precum și ca urmare a unor deficiențe în organizarea aprovizionării cu materia primă necesară. Proiectată să funcționeze 120 de zile pe an, în realitate I.I.S.Z. Urziceni lucrează numai 70—100 de zile. În acest an, de exemplu, intrarea în funcțiune a fabricii s-a făcut la 3 septembrie, însă capacitatea de prelucrare a sfeclei a fost utilizată în proporție de maximum 60—70%. Lipsa de materie primă este determinată de faptul că unitățile agricole cultivatoare nu-și respectă graficele de livrare încheiate. Pe lîngă această situație, se poate menționa faptul că, în acest an, datorită condițiilor climatice nefavorabile (secetă) randamentele la hectar la această cultură sînt mult sub nivelul planificat. Așa, de exemplu, unitățile agricole din județul Ialomița arondate I.I.S.Z. Urziceni au realizat o producție medie la hectar, pînă la data de 11 octombrie, de numai 14,7 t, în loc de 38 t. Situații asemănătoare sînt și în celelalte zone și județe menționate. În județul Prahova, de pildă, județ care, împreună cu Ialomița, contribuie cu cea mai mare producție la aprovizionarea fabricii de zahăr de la Urziceni, a înregistrat pînă acum, în unitățile cultivatoare, un randament mediu la hectar care reprezintă numai 60% din cel planificat ; o situație asemănătoare se menține și în unitățile cultivatoare de sfeclă de zahăr ale Sectorului agricol Ilfov și mai ales în cele din județul Dîmbovița, unde producțiile medii la hectar reprezintă doar cca 38% față de cele planificate.

Nivelul scăzut al randamentelor, precum și deficiențele la recoltare în unitățile agricole cultivatoare impietează asupra bunei desfășurări a procesului de industrializare. Nefolosirea la întreaga capacitate a utilajelor tehnologice din dotarea întreprinderii grevează mult costurile de producție, cu implicații profunde în rezultatele economico-financiare ale întreprinderii. De aceea, în aceste zile problema ritmicității în asigurarea materiei prime necesare este de strictă actualitate. Respectarea graficelor de livrare a sfeclei de zahăr de unitățile cultivatoare va permite nu numai o folosire eficientă a capacităților de producție din întreprinderile de industrializare, dar va contribui și la încadrarea în perioada optimă de recoltare a acestui produs foarte ușor perisabil. Din acest punct de vedere, situația realizării graficelor de livrare a sfeclei pînă la data de 11 octombrie, în cazul unităților arondate întreprinderii din Urziceni, era cu mult sub nivelul planificat. Datele statistice existente evidențiază sugestiv afirmația de mai sus. În județul Ialo-

mița, de exemplu, nici o unitate agricolă nu s-a încadrat în grafic în ceea ce privește livrarea cantităților prevăzute de sfeclă de zahăr ; există unități agricole cooperatiste care n-au livrat față de grafic decît circa 40% din cantitatea planificată. Cu excepția consiliilor unice agroindustriale Potlogi și Titu, celelalte unități agricole din județul Dîmbovița nu s-au încadrat în graficele de livrare prevăzute. Nerealizări în acest domeniu se întîlnesc și în consiliile unice agroindustriale din județul Prahova și în cele din Sectorul agricol Ilfov.

Pentru ca activitatea de industrializare a sfeclei de zahăr la fabrica din Urziceni să fie eficientă, în perioada de funcționare preconizată trebuie prelucrată o cantitate de 400 mii de tone, indicator care în acest an, după estimările specialiștilor, nu va fi realizat.

Un rol tot atît de important îl are **calitatea materiei prime** supusă industrializării. În acest an, conținutul în zahăr era prevăzut să fie de 13,8—14%, dar situația pînă la 30 septembrie indica un procent de numai 10,5%, situație oarecum explicabilă ca urmare a secetei prelungite și perioadei reduse de vegetație a acestei culturi. Procentele menționate sînt cu mult mai reduse decît cele ce pot fi realizate în această zonă a țării.

Un rol important în buna desfășurare a procesului de producție privind industrializarea sfeclei de zahăr îl are **activitatea de transport.** Realizarea unui transport operativ, folosind în acest timp întreaga capacitate de transport disponibilă, permite o reducere substanțială a procentului de pierderi prin deshidratare. Sfecla trebuie transportată și supusă procesului industrial de prelucrare imediat ce a fost scoasă din pămînt. De aceea, asigurarea la timp și în cantitatea necesară a capacității de transport constituie o necesitate obligatorie pentru toți cei care concură la producerea, transportul și industrializarea acestui produs. Situația existentă la I.I.S.Z. Urziceni nu este de natură să permită încadrarea acestor activități în termenele optime, în primul rînd din cauza neconcordanțelor existente între recoltat și capacitatea de transport. **Serioase deficiențe există în ceea ce privește transportul sfeclei de zahăr pe distanțe mai mari de 30 km, care se face pe calea ferată.** Dispersarea teritorială pe o suprafață mare a bazelor de recepționare a sfeclei de zahăr necesită formarea și a unor garnituri mai mici de 30 de vagoane, problemă nesoluționată de unitățile feroviare pînă în momentul de față și care are repercusiuni asupra păstrării calității sfeclei de zahăr ce urmează a fi industrializată. Rolul mijloacelor de transport pe calea ferată în privința ritmicității în aprovizionarea fabricilor de zahăr este determinant. El este ilustrat de cantitatea mare de produse care trebuie transportate cu aceste mijloace. Așa, de pildă, la I.I.S.Z. Urziceni prin sistemul menționat se vor transporta în acest an circa 72% din producția recoltată în unitățile furnizoare.

Principii și criterii de bază în recoltarea și industrializarea sfeclei

CULTURA sfeclei de zahăr are un pronunțat caracter intensiv, determinat de volumul sporit de cheltuieli de producție pe unitatea de suprafață. Dintre elementele de cheltuieli, cele cu forța de muncă au ponderea principală ; consumul cel mai mare îl deține lucrarea de recoltat. Dezavantajul acestei culturi îl constituie faptul că din punctul de vedere al perioadei optime de recoltare intră în competiție cu recoltatul porumbului, căruia i se alocă principalele forțe umane. De aceea, unitățile agricole cultivatoare de sfeclă trebuie să acorde o mare importanță soiurilor pe care urmează să le cultive. Practica agricolă, ca de altfel și recomandările specialiștilor scot în evidență necesitatea ca acolo unde există suficientă forță de muncă să fie cultivate **soiurile plurigerme,** iar în celelalte unități — **soiurile monogerme.** Acestea din urmă, deși conțin un procent mai mare de zahăr decît primele, sînt mai pretențioase, necesitînd o anumită tehnologie de întreținere. De altfel, în condițiile specifice zonelor de cultură a sfeclei din județele Ialomița, Prahova, Sectorul agricol Ilfov și Dîmbovița, soiurile monogerme au avut un conținut în zahăr cu 1,2% mai mare decît cele plurigerme.

În domeniul culturii sfeclei de zahăr, problemele care se pun în această perioadă sînt legate nu numai de recoltatul actualei producții, ci și de pregătirea patului germinativ pentru producția anului viitor. Ansamblul tehnologic începe cu executarea lucrărilor de arat și fertilizat. Ca atare, pe lîngă importanța deosebită a soiurilor în sporirea conținutului în zahăr (principalul element calitativ) se impune respectarea cu strictețe și a executării lucrărilor de arat și fertilizat. Respectarea unor proporții juste între elementele fertilizante (azot, fosfor și potasiu) permite creșterea conținutului de zahăr.

Față de toate aspectele prezentate, este necesar ca în centrul activităților din campania de recoltare a sfeclei de zahăr să stea cîteva principii și criterii de bază, de care trebuie să se țină seama în organizarea și desfășurarea întregului flux tehnologic, în vederea creșterii eficienței economice. Astfel, se impune a fi acordată o atenție deosebită **capacității de prelucrare a fabricilor de zahăr** (în funcție de care să se stabilească perioadele de recoltare și de aprovizionare cu sfeclă a fabricilor și programul de însilozare) și **stadiului diferențiat de maturizare a sfeclei de zahăr.** De aceea, este necesar ca recoltarea acestei culturi să se urgenteze în toate zonele țării și să se desfășoare în flux continuu, împreună cu transportul, înlăturîndu-se astfel posibilitatea surprinderii sfeclei de brumele și înghețurile timpurii, de schimbarea condițiilor atmosferice (precipitațiile din perioada toamnă-iarnă) care ar îngreuna în mod substanțial desfășurarea acestor activități. Reducerea sub 10° a temperaturii aerului, frînînd deshidratarea, creează condiții favorabile recoltării unei producții mai mari, care să depășească capacitatea zilnică de prelucrare a fabricilor ; surplusul de sfeclă poate fi depozitat în silozuri care întrunesc toate condițiile de conservare.

Experiența în domeniul recoltării și industrializării sfeclei de zahăr scoate în evidență faptul că o importanță deosebită o are **procesul de selectare a culturilor,** astfel încît cele ajunse la maturitatea tehnologică să poată fi recoltate în cele mai bune condiții. Recoltarea prematură, nediferențiată face ca o cantitate însemnată să nu aibă încă maturitatea necesară, iar drept consecință randamentul în zahăr să fie sub cel potențial. De altfel, o problemă asemănătoare o reprezintă recoltarea mai tîrzie față de perioada considerată ca fiind optimă. De aceea, se impune ca, periodic, specialiștii în cultivarea și industrializarea sfeclei de zahăr să examineze culturile respective, indicînd eșalonarea parcelelor care urmează a fi recoltate. Respectarea acestor cerințe contribuie la diminuarea pierderilor și, paralel, la creșterea cantității de zahăr rezultată în urma industrializării, concomitent cu reducerea consumurilor de materie primă, materiale și energie pe tona de produs.

Creșterea randamentelor la hectar la cultura sfeclei de zahăr impune luarea de măsuri pentru diminuarea pierderilor la recoltare. Deosebit de importante sînt reglarea și supravegherea mașinilor de decoletat și recoltat astfel încît să se evite pierderile de recoltă determinate de neextragerea plantelor din sol, de risipirea, călcarea sau strivirea acestora de către mașini.

Materializarea în practică a tuturor măsurilor de organizare eficientă a recoltării, transportului și industrializării sfeclei de zahăr reprezintă o îndatorire profesională a tuturor celor care se ocupă de această importantă cultură tehnică. Unităților agricole, dar mai ales celor care sînt obligate să ajute la transportul operativ al producției la fabricile de prelucrare (în mod deosebit unităților C.F.R.) le revin în acest sens responsabilități deosebite, avînd în vedere cantitățile mari de sfeclă de zahăr ce se impune să fie transportate în zilele următoare. Rezolvarea eficientă și operativă a tuturor acestor probleme reprezintă o condiție esențială în eforturile generale de creștere substanțială a producțiilor de sfeclă și de zahăr.

Gh. N. IOSIF

Sub deviza „Comerț-cooperare-dezvoltare-pace"

TIB '85

Manifestare economică internațională de prestigiu

CAPITALA României găzduiește în fiecare an la mijlocul lunii octombrie Tîrgul Internațional București, manifestare expozițională ajunsă la cea de a XI-a ediție a sa. Cele 10 ediții anterioare ale tîrgului au prilejuit participarea a peste 10 000 de firme străine, de pe toate continentele. Eveniment de seamă al vieții economice românești și totodată de largă rezonanță peste hotare, Tîrgul Internațional București se desfășoară ca de obicei sub deviza generoasă „Comerț — cooperare — dezvoltare — pace". Este și aceasta o convingătoare ilustrare a politicii externe de pace a României socialiste, elaborată și promovată cu consecvență de președintele Nicolae Ceaușescu, o expresie a voinței de a extinde continuu relațiile economice externe, de a întări legăturile de prietenie cu toate țările lumii, indiferent de sistemul lor social și politic, în interesul cauzei păcii, colaborării și înțelegerii între popoare.

Profilul general al tîrgului, incluzînd peste 30 de subramuri ale industriei constructoare de mașini, industria chimică, industria extractivă — minieră și petrolieră, industria prelucrării lemnului, a materialelor de construcții, agricultura și industria alimentară, energetica, transporturile, mica industrie ș.a. oferă posibilitatea realizării în bune condiții a funcțiilor economice de bază ale unei astfel de manifestări expoziționale.

Este vorba, în primul rînd, de **funcția de informare** a T.I.B., și anume de a prezenta vizitatorilor săi restructurările efectuate în oferta de export a țării noastre. Încadrîndu-se în acțiunile ample de propagandă economică pe care le desfășoară Camera de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, tîrgul prilejuiește multor vizitatori de peste hotare, ca și celor din țară un contact direct, nemijlocit, cu rezultatele efortului uriaș de creștere și modernizare a României, prezent în toate domeniile de activitate economică, rod al conlucrării strînse între oamenii de știință, ingineri, tehnicieni și muncitori.

Pe o suprafață de peste 96 000 mp, cu circa 15% mai mare ca la ediția precedentă, vor expune, alături de firme străine din 35 de state, 700 de întreprinderi industriale și institute de cercetări și proiectări românești, reprezentînd 56 de centrale industriale, în standurile a 42 de întreprinderi specializate de comerț exterior.

Dezvoltarea dinamică a economiei românești, diversificarea puternică a structurii industriale, introducerea continuă în fabricație de tehnologii moderne au permis creșterea, an de an, a participării României la circuitul economic mondial. România întreține în prezent relații economice, comerciale și de cooperare cu peste 150 de state, volumul comerțului exterior crescînd, în 1984, față de 1950, de circa 40 de ori, din care peste un sfert se realizează pe calea acțiunilor de cooperare economică internațională.

Imaginea de ansamblu a participării românești la T.I.B. va fi și de această

Restructurări în oferta de export a industriei românești

CONTINUĂM prezentarea participanților români la Tîrgul Internațional București cu o altă ramură de bază a industriei românești — metalurgia. Metalurgia are o veche tradiție în țara noastră, ce se extinde în trecut pe perioade de ordinul mileniilor. British Museum găzduiește, între altele, primul cuptor pentru minereu de fier din Europa, datînd din secolul IX, descoperit în România la Ghelar, și care prelucra minereul de fier din apropiere, de la Hunedoara. De altfel, Combinatul metalurgic Hunedoara își va aniversa în 1986 o sută de ani de activitate, iar cel de la Reșița încă din 1972 și-a aniversat 200 de ani de activitate.

În anii socialismului România a devenit un important producător de oțel. Alături de centrele siderurgice vechi cum sînt Reșița, Hunedoara, Călan au apărut puternice centre siderurgice noi, ca cele de la Galați, cu o capacitate finală de 10 milioane de tone, Combinatul Călărași, Combinatul de oțeluri speciale și Întreprinderea „Oțelinox" Tîrgoviște ș.a. În anul 1983 producția de oțel a fost de peste 12,6 milioane tone, revenind 556 kg pe cap de locuitor.

Creșterea producției ca volum a avut loc concomitent cu perfecționarea tehnologiilor de fabricație, corespunzător tendințelor manifestate pe plan mondial. Astfel, ponderea tehnologiilor de obținere a oțelului după procedeul Martin s-a redus de la 53%, în 1975, la 36% în 1982. Concomitent a ajuns la 50% ponderea oțelului de convertizor, iar a celui electric la 14%. În același timp ponderea oțelului turnat continuu a crescut de la 9,6%, în 1976, la 19% în 1982. Producția de fontă a crescut, de asemenea, într-un ritm rapid atît prin îmbunătățirea utilizării capacităților existente, cît și prin construcția de noi capacități, cum este furnalul înalt cu capacitate de 3 500 m.c. din cadrul Combinatului siderurgic de la Galați. Ca o consecință a crescut producția de laminate finite de oțel, de produse semifinite pentru țevi, de produse plate din oțeluri aliate și alte tipuri de oțel de calitate superioară, de bare pentru trefilare și alte profile speciale.

Industria metalurgică asigură în acest fel pentru numeroase domenii industriale materialele de bază cum sînt: table de oțel groase pentru industria navală, pentru recipienți sub presiune, pentru coloane de distilare sau sinteză utilizate în petrochimie, bande și table de oțel silicios și inoxidabil, profile laminate de oțel inoxidabil și refractar, sîrmă din aliaje de mare rezistență, produse laminate din oțel de înaltă rezistență retopite în vid, cord metalic pentru pneuri auto, țevi de foraj petrolier de mare adîncime, țevi de diametru redus cu pereți inoxidabili și alte produse necesare domeniilor tehnicii de vîrf.

La aceste realizări o contribuție hotărîtoare și-a adus activitatea de cercetare-dezvoltare pentru elaborarea de noi tehnologii care economisesc metalul, combustibilul și energia și reutilizează energia secundară. Astfel, încă în primii ani ai actualului cincinal, prin recuperarea căldurii gazelor de furnal, s-au redus consumurile anuale specifice cu 86 000 tone la cocs, 260 milioane kWh și 350 000 tone combustibil convențional față de nivelul anului 1975. Prin standardizarea mărcilor de oțel s-a realizat o reducere a numărului de tipo-dimensiuni și rețete de fabricație cu efecte deosebit de favorabile asupra utilizării capacității laminoarelor și creșterii productivității muncii. Efecte similare au avut introducerea mecanizării și automatizării proceselor de producție, perfecționarea organizării și

dată impresionantă prin multitudinea domeniilor prezentate : în construcții de mașini — de la mecanică fină, optică și microelectronică, pînă la elicoptere și avioane, locomotive, autovehicule rutiere și nave maritime, în industria chimică și petrochimică — de la medicamente și pînă la machetele instalațiilor chimice și petrochimice construite de specialiștii români pe toate meridianele globului, în transporturi — noi sisteme de supraveghere automată a traficului, noi soluții de raționalizare a consumului de combustibil, în industria bunurilor de consum — o gamă largă de articole textile, tricotaje, confecții, încălțăminte, blănărie, de cea mai bună calitate, cu un design rafinat, de bun gust, apoi bunuri de consum casnic, aparate electrice și electronice, articole de amenajări interioare etc., în industria lemnului — de la mașinile moderne de prelucrat lemnul și pînă la mobilierul stil și instrumentele muzicale, în industria alimentară de la instalațiile moderne de condiționare a produselor pînă la produsele de înaltă calitate purtînd marca „Prodexport" sau „Vinexport"-București.

T.I.B. constituie, în al doilea rînd, **un mijloc eficient de promovare a exportului** prin materialul publicitar tipărit, care este difuzat prin standurile comerciale ale întreprinderilor, prin dialogul direct purtat cu firmele industriale și comerciale străine, prin conferințele, simpozioanele și demonstrațiile tehnice desfășurate în cadrul său. Prezența în expoziție a specialiștilor care au proiectat și executat produsele expuse face ca tîrgul de mostre să fie un moment de maxim interes în ceea ce privește eficiența prospectării pieței românești atît sub aspect tehnic, cît și comercial.

Același lucru se poate spune și despre oferta prezentată de cele circa 500 de firme străine care expun alături de firmele românești. La actuala ediție participă, cu reprezentări oficiale, 26 de țări : Angola, Australia, Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, R.P.D. Coreeană, Cuba, Egipt, R.D. Germană, R.F. Germania, Grecia, India, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Maroc, Norvegia, Pakistan, Polonia, S.U.A., Turcia, Ungaria, U.R.S.S. La acestea se adaugă participarea cu expoziții proprii a unor firme din Anglia, Argentina, Cipru, Liechtenstein, Elveția, Franța, Olanda, Spania și Suedia. Se poate spune deci că actuala ediție a T.I.B. oferă un teren fertil de prospectare a noului, a inovației tehnice realizate pe plan internațional în numeroase ramuri și domenii industriale și nu numai industriale.

În scopuri promoționale participanții la tîrg vor avea la dispoziție spații acordate de publicațiile de specialitate, emisiuni speciale la posturile de radio și televiziune, spații de afișaj și panouri publicitare. În cursul tîrgului vor fi editate de întreprinderea noastră Buletinul de informații al tîrgului, în cîteva ediții, cataloage, pliante. Centrul de presă al tîrgului stă în permanență la dispoziția participanților interni și străini pentru a le înlesni contactele cu mass-media.

Cea de a treia **funcție** a tîrgului și cea mai importantă este desigur cea **comercială propriu-zisă.** Potrivit uzanțelor din comerțul internațional, tîrgurile constituie momentul contractărilor pentru o bună parte din programul de export al țării gazdă, ca și de analiză comparativă a posibilităților de cumpărare. Putem spune că prin atractivitatea ofertei prezentate de participanți sînt create condiții deosebit de favorabile pentru o activitate comercială intensă, pentru o competiție constructivă sub deviza amintită a tîrgului de la București.

Eforturile întreprinderii noastre de a asigura un cadru cît mai funcțional și plăcut participanților la expoziție sînt desigur mult facilitate de existența unui complex expozițional modern, cu pavilioane și platforme exterioare bine dotate cu toate instalațiile necesare, a unor arhitecți cu bogată experiență, a unor colaboratori din domeniul publicității și mass-media de înaltă calificare.

Sperăm că la actuala ediție T.I.B., ca și la tîrgurile și expozițiile din străinătate unde organizăm pavilioanele României, în general bine cotate, participarea de prestigiu, diversitatea și nivelul tehnic al exponatelor, condițiile organizatorice asigurate vor fi în măsură să genereze o intensă activitate comercială, să deschidă noi posibilități și perspective pentru mai buna cunoaștere reciprocă a potențialului de export, într-un climat rodnic transferului de experiență și idei între specialiști.

dr. Octavian MOARCĂȘ
director general,
Întreprinderea de tîrguri, expoziții și publicitate pentru comerț exterior

---

conducerii cu ajutorul sistemelor informatice.

Siderurgia românească se află, în prezent, într-un amplu proces de dezvoltare și modernizare vizînd îmbunătățirea structurii producției de oțeluri, adîncirea gradului de prelucrare a metalului, toate conducînd spre creșterea valorii pe tona de produse obținute. În acest proces o atenție deosebită se acordă cooperării economice internaționale în producția de echipamente și utilaje, în elaborarea de tehnologii ca și în specializarea pe produse. Institutele de cercetări și proiectări din cadrul ramurii au încheiat numeroase acorduri de cooperare tehnico-științifică cu institute similare și firme din străinătate, fie pentru rezolvarea unor probleme ale partenerilor la cooperare, fie pentru exportul pe terțe piețe de engineering, tehnologii și echipamente.

Exportul de tehnologii pentru siderurgie efectuat de firmele românești, direct sau în cooperare, a făcut ca în prezent utilajele românești să fie bine cunoscute în multe țări, existînd tranzacții comerciale de import-export-cooperare cu peste 60 de țări.

Astfel, Institutul de inginerie tehnologică și proiectări pentru metalurgie (IPROMET), cu o experiență de aproape 40 de ani în domeniu, a executat pentru numeroase țări lucrări de engineering sau comenzi de instalații. Dintre ultimele realizări amintim : cooperarea la construcția Complexului metalurgic — Eisenhüttenstadt — R. D. Germană, cu realizarea instalației de aglomerare a minereului de fier și a instalației de transport minereu cu vagoane basculante de mare capacitate și benzi transportoare ; cooperarea în India la construcția termocentralei Gauhati și la construcția fabricii de paletare de la Mangalore ; cooperarea în Mozambic la construcția cuptoarelor de oțel electric cu o capacitate de 5 000 t/an la Maputo ; cooperarea cu Turcia la construcția instalației de aglomerare a Complexului metalurgic de la Karasuk.

O altă instituție de inginerie tehnologică de prestigiu a metalurgiei este Institutul de proiectări laminoare (IPROLAM), care deține o experiență de peste un sfert de secol în proiectarea de obiective metalurgice. Fiecare pas înainte făcut pentru a crește producția de laminate a țării, de la 314 700 tone pe an în 1948, la 15 milioane tone pe an în prezent, este legat de activitatea institutului. Instalațiile proiectate aici sînt în funcțiune la Combinatul metalurgic — Galați, la Întreprinderea de aluminiu — Slatina, la Întreprinderea Laromet — București, ca și noile capacități de producție de la întreprinderea de țevi „Republica", Întreprinderea de țevi — Roman, Întreprinderea metalurgică — Iași, Întreprinderea de țevi — Zimnicea, Întreprinderea de țevi — Zalău, Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă — Buzău, Complexul metalurgic — Cîmpia Turzii, Întreprinderea metalurgică — Beclean, Întreprinderea metalurgică — Focșani și multe altele.

Promotor al unor tehnologii moderne, de mare randament, IPROLAM a fost solicitat și în străinătate să coopereze la modernizarea unor combinate metalurgice, cum este cel de la Maxhütte — R. D. Germană sau laminorul de țevi al firmei Metco — Israel.

Întreprinderile proiectate de IPROLAM sînt, la rîndul lor, exportatori apreciați pe piața internațională. Astfel, Întreprinderea de sîrmă — Buzău exportă circa 50% din producția de sîrmă zincată (echivalentă ca nivel tehnic normelor britanice J.I.S. și DIN 1548) și 30% din producția de trefilate din oțel moale în țări ca : U.R.S.S., Israel, Siria, Grecia, R. F. Germania, Libia, Liban, Pakistan, Egipt, Malaezia ș.a. Întreprinderea de țevi Republica exportă azi : prăjini de foraj și țevi pentru prospecțiuni geologice, țevi laminate la cald și la rece pentru construcții (structuri) atît direct, cît și indirect în cadrul exporturilor complexe.

În concluzie se poate aprecia că întreaga concepție de dezvoltare a industriei metalurgice este orientată spre soluții tehnice moderne, care asigură o înaltă eficiență a producției, cu consumuri energetice în continuă reducere, într-o mare gamă de mărci și tipo dimensiuni de laminate, de calitate superioară, cu un grad ridicat de prelucrare.

În cadrul TIB produsele și tehnologiile exportate de industria metalurgică vor fi prezentate în standurile întreprinderilor de comerț exterior Metalimportexport și Industrialexportimport — București.

I. GEORGESCU

Noi resurse în circuitul economic

Implicații ale recuperării și valorificării materialelor refolosibile

PARTE componentă a procesului complex de economisire a resurselor, recuperarea materialelor refolosibile capătă tot mai mult o importanță deosebită în contextul preocupărilor tuturor unităților economice de valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, de utilizare eficientă a acestora în procesul de producție. Amploarea acestei activități — care cuprinde recuperarea materialelor refolosibile metalice și nemetalice precum și a materiilor prime de origine animală —, faptul că ea asigură, în anumite domenii, 50% și chiar peste din necesarul de materii prime al economiei *(în special materialele deficitare : wolfram, molibden, crom, cupru etc.), situează această activitate pe unul din principalele locuri în ce privește asigurarea materială necesară desfășurării ritmice, normale a proceselor de producție din industrie, agricultură și celelalte sectoare.

■

ÎN CELE 10 luni scurse din acest an, Întreprinderea de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile București, pe baza acțiunilor și măsurilor întreprinse de intensificare a recuperării materialelor refolosibile, atît de la unitățile și organizațiile socialiste, cît și de la populație, a reușit să realizeze și chiar să depășească planul la un însemnat număr de poziții fizice. Astfel, la oțelurile cu elemente de aliere cu nichel, wolfram, crom, planul de recuperare a fost depășit cu 46%, paralel cu colectarea unor însemnate cantități suplimentare de oțel (2 700 t), alamă (343 t), plumb (504 t), aluminiu (210 t) etc. Același lucru se poate spune și despre materiile prime de origine animală (piei de bovine, porcine, ovine și caprine, pielicele de iepuri etc.) unde prevederile de plan au fost îndeplinite în proporție de 118—289%.

Desfășurarea corespunzătoare a activității de colectare și recuperare, depășirea nivelurilor planificate la principalele poziții fizice sînt, fără îndoială, rezultatul unor acțiuni concrete, tehnico-organizatorice, începînd de la mai buna organizare a proceselor de producție și a rețelei de colectare, folosirea mai deplină a mijloacelor de muncă și, în primul rînd, a parcului auto și pînă la îmbunătățirea pregătirii profesionale și calificării forței de muncă. Ca să dăm cîteva exemple trebuie să menționăm apropierea în mai mare măsură a organelor de decizie și execuție de surse prin : ● înființarea centrelor de sectoare ; ● schimbarea opticii în relațiile cu furnizorii, în sensul implicării mai directe a întreprinderii în realizarea ritmică a colectării materialelor de la aceștia ; ● sporirea punctelor de colectare și a dotărilor necesare pe întreaga rază a municipiului (68 de puncte fixe și 70 de rulote, 250 containere compartimentate pentru hîrtie, metal și textile, 4 000 minicontainere la scările blocurilor asociațiilor de locatari etc.) ; ● creșterea parcursului mediu zilnic al mijloacelor de transport cu 3 km, în condițiile obținerii unei economii de motorină de 8 kg la 1 000 t/km etc.

■

EXPERIENȚA întreprinderii scoate însă în evidență faptul că sporirea eficienței recuperării materialelor refolosibile impune în continuare într-o măsură din ce în ce mai mare **creșterea calității acestui proces.** Avem în vedere, în primul rînd, calitatea intrinsecă a procesului de colectare și recuperare, atît la întreprinderea specializată, cît și la furnizori. Faptul că unii furnizori importanți de metal (I.M.G.B., „23 August", „Republica", Regionala C.F.R., întreprinderea de pompe „Aversa" etc.) nu și-au onorat în întregime contractele, prezentînd restanțe de aproximativ 20 mii tone, că nu în toate întreprinderile se manifestă o preocupare susținută pentru sortarea, depozitarea și expedierea corespunzătoare a materialelor refolosibile la depozitele I.R.V.M.R. București, pe sortimente, conform stocurilor și normelor interne în vigoare, demonstrează, o dată în plus, că în procesul complex de economisire a resurselor trebuie acționat mai intens pentru **formarea unui nou mod de a gîndi și înțelege mecanismul recuperării resurselor refolosibile.**

Realizarea prevederilor de recuperare și valorificare înscrise în planurile economice ale întreprinderilor și organizațiilor socialiste trebuie să conducă nu numai la obținerea volumului de resurse prevăzut ci și la posibilitatea folosirii acestora cu eficiență sporită la utilizatori. Aceasta implică creșterea preocupărilor fiecărui furnizor de materiale recuperabile și refolosibile pentru **îmbunătățirea prelucrării primare a acestora** — presare, mărunțire, brichetare — atît prin dotarea cu utilaje specializate în acest sens, cît și prin folosirea lor la întreaga capacitate. În acest fel, practica a demonstrat-o, se pot obține importante economii materiale la transportul acestora pe calea ferată sau cu mijloacele auto și pot fi mai ușor utilizate la întreprinderile beneficiare, în special la combinatele siderurgice.

În același timp, întreprinderii specializate de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile, în cazul nostru I.R.V.M.R. București, dar problema se poate pune pentru toate unitățile de acest fel din țară, îi revin sarcini complexe, care țin nu numai de realizarea planului propriu de recuperare. În special, este vorba de **transformarea acestor unități în adevărate întreprinderi de „service"** pentru soluționarea tuturor problemelor legate de recuperare care apar la furnizori. Importanța deosebită a procesului de recuperare și, mai ales, problemele tehnice pe care acesta le ridică fac necesară existența unei unități specializate care să acorde asistență tehnică furnizorilor pe problemele specifice acestui proces. Or, aceste unități nu pot fi decît cele specializate în recuperare, ceea ce face ca, așa cum subliniau specialiștii din I.R.V.M.R. București, o pondere tot mai mare din preocupările de ansamblu ale acestor întreprinderi să o constituie activitatea de asistență tehnică pe lîngă furnizori.

La aceasta trebuie să mai adăugăm și necesitatea **îmbunătățirii activității de colectare a materialelor refolosibile de la populație** — ne referim la colectările prin oficiile poștale, prin unitățile comerciale și, mai ales, prin asociațiile de locatari — a cărei pondere trebuie să sporească în perioada imediat următoare, precum și a celei de transport (eliminarea curselor în gol, încărcarea corespunzătoare a fiecărui mijloc de transport etc.), care ocupă o mare parte din volumul activităților întreprinderii.

În mod special, pentru I.R.V.M.R. București, un obiectiv major îl constituie **reducerea la nivelul normat a stocurilor de fier vechi de pe platforma Berceni,** în care sens, la nivelul întreprinderii, a fost stabilit un amplu program de măsuri tehnico-organizatorice. Între acestea se desprind, ca importanță, cele privind : ● recuperarea colectării materialelor refolosibile, pe sortimente, calități, mărci, asigurîndu-se în acest scop containere marcate distinct și o pregătire corespunzătoare a personalului implicat în acest proces ; ● urgentarea dezmembrării mașinilor, utilajelor și instalațiilor casate în vederea recuperării mai rapide a pieselor și subansamblelor refolosibile și pregătirii celorlalte materiale pe sortimente, conform obligațiilor contractuale ; ● recepționarea numai a metalului sortat provenit de la unitățile socialiste și sortarea ritmică, imediat după recepție, a materialelor refolosibile colectate de la populație.

Corneliu BÂRNEA

Ecouri la dezbaterea

Căi şi soluţii de sporire a producţiei de energie electrică

PORNIND de la necesitatea atragerii în circuitul economic şi valorificării superioare a tuturor rezervelor de sporire a producţiei de energie, ca o condiţie hotărîtoare pentru desfăşurarea corespunzătoare a întregii activităţi, „Revista economică" a organizat o dezbatere pe tema : „Căi şi soluţii de sporire a producţiei de energie electrică", la care au participat specialişti din diferite ramuri ale economiei naţionale. Dezbaterea a prilejuit formularea unor puncte de vedere şi propuneri a căror studiere ar putea furniza elemente utile pentru adoptarea unor măsuri menite să contribuie la dezvoltarea energeticii româneşti. În legătură cu problemele ridicate în dezbatere, Ministerul Energiei Electrice ne-a transmis următorul răspuns :

„Considerăm binevenită dezbaterea pe tema «Căi şi soluţii de sporire a producţiei de energie electrică», organizată de **Revista economică,** la care au luat parte specialişti din diferite ramuri ale economiei naţionale, ceea ce evidenţiază faptul că **energia şi problemele ei reprezintă o preocupare constantă a tuturor.** Aşa cum a rezultat din dezbatere, asigurarea sectoarelor economiei naţionale şi consumului casnic cu energia electrică şi termică necesară se poate realiza numai prin **efortul conjugat al oamenilor muncii din domeniul energetic cu cel al specialiştilor din economie, inclusiv cu aportul populaţiei.**

Conducerea Ministerului Energiei Electrice este preocupată de creşterea continuă a producţiei de energie electrică şi termică, în condiţiile schimbării structurii de combustibili, prin trecerea rapidă de la energetica pe hidrocarburi la energetica pe combustibili solizi, hidroenergetica şi energetica nucleară, folosind în acest fel, la maximum, resursele energetice ale ţării. Pentru **realizarea obiectivelor energetice noi** — una din căile principale ale dezvoltării bazei energetice a ţării — cum sînt centralele electrice şi de termoficare pe lignit (C.E.T. Craiova II, C.E.T. Suceava, C.E.T. Iaşi, C.E.T. Braşov, C.E.T. Oradea II, C.E.T. Timişoara, C.E.T. Arad), centralele hidroelectrice (Porţile de Fier II, Rîul Mare-Retezat, Olt inferior, Răcăciuni pe Siret), centrala nuclearoelectrică — unitatea nr. 1 de la Cernavodă, ca să menţionăm numai pe cele mai importante, este necesar — pe lîngă o mobilizare deosebită a energeticienilor — şi efortul susţinut al oamenilor muncii din industria constructoare de maşini, electrotehnică şi electronică, metalurgie, chimie, materiale de construcţii etc.

O altă preocupare majoră, care se poate înfăptui prin colaborarea strînsă între specialiştii din domeniul energetic şi cei din construcţia de maşini o constituie **îmbunătăţirea constructivă şi funcţională a blocurilor energetice româneşti de mare putere** (50 şi 330 MW), folosind drept combustibil lignit inferior şi şisturi bituminoase. Sînt, în acest sens, întocmite programe comune pentru modernizarea, creşterea fiabilităţii şi atingerea parametrilor proiectaţi ai instalaţiilor centralelor termoelectrice Turceni, Rovinari, Anina, Borzeşti II, Doiceşti, pentru **creşterea disponibilităţii acestor termocentrale la 65—70% din puterea instalată.** O atenţie deosebită se acordă **omologării cazanului energetic de 420 t abur/h,** care urmează să fie multiplicat prin fabricarea unui număr de 35—40 exemplare şi instalat în centrale electrice de termoficare amplasate în toate zonele industriale ale ţării.

Accelerarea programului de realizare a **microhidrocentralelor** — alt obiectiv major al acestei perioade — se asigură prin includerea în planul cincinal 1986—1990 a instalării unei puteri de circa 600 MW. Se accelerează, în acelaşi timp, programul de **recuperare a resurselor energetice refolosibile şi utilizarea surselor noi de energie :** geotermală, solară, a vîntului, biogazului, ceea ce va reprezenta un volum de 14,5 milioane tone combustibil convenţional la nivelul anului 1990.

Referitor la modalităţile practice de asigurare a necesarului de energie electrică şi termică pentru consumul intern, în perioada imediat următoare acestea sînt gîndite inclusiv prin luarea în considerare a unor soluţii noi, cum sînt cele evidenţiate de către specialiştii participanţi la dezbatere. Ne referim, în principal, la : ● modernizarea şi extinderea capacităţilor existente ; ● dezvoltarea termoficării, precum şi a electrificării, asociată cu sursele noi de energie ; ● amplasarea consumatorilor sezonieri de energie termică în apropierea unor centrale electrice de termoficare ; ● aplicarea unor principii noi de proiectare pentru realizarea reţelelor electrice, în vederea sistematizării acestora şi diminuării pierderilor ; ● aplicarea unor tehnologii noi, cu productivitate ridicată şi creşterea gradului de prefabricare la lucrările de construcţii-montaj ale obiectivelor energetice, pentru creşterea productivităţii muncii şi reducerea duratelor de execuţie ; ● reorganizarea activităţilor de întreţinere, revizii şi reparaţii care concură la asigurarea producţiei de energie electrică în structura planificată.

Se poate opina, deci, că sînt avute în vedere şi constituie o preocupare majoră a Ministerului Energiei Electrice şi unităţilor subordonate realizarea unora dintre ideile formulate în cadrul dezbaterii organizate de „Revista economică". Altele, aflate în stadiu de început, urmează să fie aprofundate prin studii, cercetări şi lucrări experimentale în perioada imediat următoare ; ne referim la inventarierea mai riguroasă a resurselor energetice refolosibile şi găsirea de soluţii noi, eficiente, pentru valorificarea lor ; promovarea mai hotărîtă a valorificării surselor noi de energie (eoliană, solară, geotermală, a biogazului) ; de asemenea, sîntem în faza de proiectare în vederea realizării de centrale hidroelectrice cu pompaj şi vor fi adîncite cercetările pentru găsirea soluţiilor eficiente de stocare a energiei termice.

Trebuie subliniată şi ideea formulată de numeroşi participanţi la dezbatere potrivit căreia **economia de energie** constituie una din sursele importante de asigurare a energiei, în prezent şi în perioada următoare. Aceasta se poate obţine, pe de o parte, prin **utilizarea raţională a energiei de către toate categoriile de consumatori** şi eliminarea oricărei risipe, iar pe de altă parte prin **creşterea randamentului de utilizare a energiei.** Modernizarea tehnologiilor de fabricare a produselor şi îmbunătăţirea structurii producţiei pe baza analizei energointensivităţii fiecărui produs trebuie să constituie, sub acest aspect, o sarcină majoră a tehnologilor şi proiectanţilor de produse din întreaga economie.

Mulţumim redacţiei „Revistei economice" pentru preocuparea de a evidenţia în paginile sale posibilităţile de atragere în circuitul productiv a rezervelor energetice disponibile, pentru sporirea mai rapidă a producţiei de energie electrică şi termică, în vederea satisfacerii integrale, din resurse interne, a nevoilor energetice ale ţării".

ing. Vladimir CONSTANTINESCU
adjunct al ministrului energiei electrice

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Pîrghii financiare în sprijinul înnoirii eficiente a producției

ÎN CADRUL procesului de accentuare a laturilor calitative, de eficiență ale dezvoltării un accent deosebit se pune pe intensificarea preocupărilor privind înnoirea produselor industriale. La realizarea acestui obiectiv o contribuție sporită revine pîrghiilor financiare, în cadrul cărora un loc important îl deține sistemul de prețuri.

În acest context, înnoirea produselor apare ca un proces complex, prin care nu se urmărește numai obținerea unor produse cu caracteristici tehnice și funcționale superioare, ci și reducerea considerabilă a consumurilor materiale pe unitatea de produs sau de funcționalitate, precum și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice. Trebuie subliniat că îmbunătățirea performanțelor produselor de către producătorii de mașini, utilaje, instalații, linii tehnologice etc. în cadrul prețurilor legal stabilite constituie o sarcină permanentă prevăzută în actele normative în vigoare, după cum și luarea măsurilor pentru scăderea continuă a costurilor.

Avînd în vedere aceste considerente, apreciem că, pentru stimularea în și mai mare măsură a înnoirii eficiente, capabile să conducă la micșorarea costurilor de fabricație și exploatare la producător și beneficiar, în practica stabilirii prețurilor produselor noi ar putea fi utilizate, ca instrumente de lucru curente, și indicatorii **„costul"** și **„prețul pe unitatea de efect util, de funcționalitate, pe un parametru"** (CP ; Gcal ; km ; t km ; kWh ; ha de arătură ; oră de funcționare etc.). Evident, în cazul fiecărui produs trebuie luați în considerare mai mulți parametri deoarece ei nu se exclud ci se completează, redînd valoarea de întrebuințare de ansamblu a produselor.

După cum se știe, la marea majoritate a produselor noi, prețurile se stabilesc prin corelare cu produsele etalon pe bază de antecalculație. Pentru a asigura și eficiența folosirii produselor noi la beneficiari este necesar ca **la stabilirea prețurilor să se aibă mai mult în vedere și raportul dintre parametrii produsului nou și ai celui etalon.** De asemenea, pentru a promova aplicarea metodelor parametrice în stabilirea prețurilor este necesară, după părerea noastră, intensificarea cercetării în acest domeniu și elaborarea, pentru toate grupele de produse principale, a unor unități, instrumente și metode de cuantificare atît a parametrilor constructivi cît și, mai ales, a celor funcționali, care redau valoarea de întrebuințare a produselor, utilitatea lor. Este adevărat că într-o serie de cazuri cuantificarea sau compararea valorii de întrebuințare a produselor se poate face în mod nemijlocit și fără dificultăți deosebite, cum este cazul produselor foarte apropiate prin caracteristicile lor de consum sau de exploatare. La fel, în alte cazuri, comensurarea utilității produselor se poate realiza pe baza unui singur parametru, cu condiția ca el să se dovedească factorul determinant al posibilităților de înlo-

PUNCTE DE VEDERE

cuire a produselor în cauză (puterea calorică, în cazul cărbunilor și în general al combustibililor ; conținutul în substanță utilă, în cazul minereurilor ; puterea exprimată în kW la motoarele electrice etc.).

Dar, în cele mai multe situații, nivelul relativ al valorii de întrebuințare a unor produse aparținînd aceleiași grupe nu poate fi determinat cantitativ în mod direct sau folosind un singur indicator, ci el poate fi apreciat numai pe baza unui număr mai mic sau mai mare de parametri tehnico-economici. Cînd numărul lor nu este prea mare (2—3) se pot stabili anumite funcții între evoluția acestora și creșterea valorii de întrebuințare. Dar, cînd parametrii sînt mult mai numeroși este relativ dificilă stabilirea unor astfel de relații funcționale. În asemenea cazuri, după părerea noastră, trebuie mai insistent apelat la alte metode, cum sînt: metoda punctajului, metoda estimării utilității prin coeficienți etc., metode care permit cel puțin aprecierea valorii de întrebuințare. Normele metodologice de ramură referitoare la stabilirea prețurilor prin corelare pe baza comparării parametrilor tehnici prevăd de altfel că, în asemenea situații, prețul produsului nou se obține aplicînd asupra prețului produsului etalon coeficientii de echivalență care reprezintă raportul dintre valorile de întrebuințare ale produselor comparate.

În cele mai frecvente cazuri însă, apreciem că trebuie să se facă o diferențiere între parametri tehnici, deoarece ei nu condiționează sau nu determină în aceeași măsură mărimea valorii de întrebuințare a produselor. Se pune deci problema stabilirii unor criterii de importanță sau stabilirea ponderii valorice a fiecărui parametru în totalul valorii de întrebuințare și, pe un alt plan, a costurilor. Soluționarea problemei se asigură, în general, pe baza aprecierii experților și iată un bun argument pentru a sublinia **necesitatea cercetării produselor în echipă, de către un colectiv format din diverși specialiști.** În orice caz, este clar că trebuie manifestat mult discernămînt cu ocazia aprecierii ponderii pe care o are fiecare parametru în totalul valorii de întrebuințare a produselor, deoarece mărimea ponderilor influențează rezultatele calculului — mărimea prețului.

Se poate pune însă și o altă problemă, și anume : creșterea valorii de întrebuințare a produsului este dată de creșterea (ori descreșterea) separată a fiecărui parametru (pentru a calcula prețul în funcție de această creștere), sau este dată de creșterea medie a parametrilor produsului. După părerea noastră creșterea valorii de întrebuințare a unui produs nu este mereu direct proporțională cu creșterea fiecărui parametru în parte, deoarece acești parametri sînt numai părți din valoarea de întrebuințare a produsului ca întreg, ca ansamblu de proprietăți. Și dacă se ține seama de acest lucru trebuie lucrat cu mult discernămînt, pentru că acum creșterea valorii de întrebuințare apare ca o medie aritmetică simplă a îmbunătățirii parametrilor, ceea ce nu este suficient de exact. De aceea, astfel de calcule pot fi folosite mai mult ca instrument de control. De asemenea, pentru a avea un instrument de control suplimentar în legătură cu metodele de calcul al prețului, apreciem că se poate raporta prețul rezultat din relațiile de calcul la parametrii de bază și apoi să se compare aceste mărimi între ele, inclusiv cu cele ale produsului etalon.

În acest context, apreciem că se impune **intensificarea preocupărilor pentru cercetarea valorii de întrebuințare a produselor și a mijloacelor de exprimare și evaluare a acestora,** creînd teren fertil și pentru **extinderea și gene-** →

Perfecționarea informației și deciziei financiar-contabile

OPINII

Îmbunătățirea analizelor pe bază de bilanț

POTRIVIT Legii finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979, art. 244, alin. „2" și art. 252 alin. „c" și H.C.M. 1 116/1975 art. 2, organele de conducere colectivă sînt obligate să analizeze rezultatele economico-financiare pe baza bilanțurilor contabile, în lumina sarcinilor economice prioritare, a indicatorilor economico-financiari proprii fiecărei unități. La baza acestor analize trebuie să stea soluționarea problemelor specifice cu care se confruntă fiecare unitate economică și apoi să se stabilească măsuri corespunzătoare, menite să asigure rezolvarea operativă a tuturor problemelor de care depinde bunul mers al întregii activități economice.

Deoarece în cadrul acestor analize se discută probleme de o deosebită importanță legate în principal de realizarea producției fizice, a producției pentru export, de utilizarea bazei tehnico-materiale și a forței de muncă, de ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, de creșterea mai accelerată a productivității muncii, de aplicarea noului mecanism economico-financiar și sporirea continuă a eficienței economice, întreaga acțiune de pregătire și desfășurare, îndeosebi a adunărilor generale ale oamenilor muncii, se face direct sub conducerea organelor și organizațiilor de partid la care participă și cadre de conducere — de partid și de stat — din eșaloane superioare unității, tocmai pentru ca aceasta să poată fi sprijinită operativ în soluționarea problemelor de serviciu.

Pentru aceasta, analiza rezultatelor obținute trebuie să se facă în spirit de înaltă responsabilitate, astfel încît să se asigure punerea în valoare a tuturor posibilităților care să contribuie la creșterea eficienței economice.

De un real ajutor în întocmirea materialului respectiv apreciem că este „Îndrumarul metodologic privind analiza pe bază de bilanț a rezultatelor activității economico-financiare obținute de întreprinderi și centrale" elaborat de Ministerul Finanțelor în anul 1975 și Normele metodologice elaborate periodic de același minister pentru întocmirea și centralizarea bilanțurilor contabile — trimestriale, anuale — la care se anexează un raport explicativ în care se analizează rezultatele economico-financiare obținute și măsurile concrete luate, sau care urmează a fi întreprinse pentru realizarea planului la toți indicatorii și, îndeosebi, la acei indicatori la care s-au înregistrat rămîneri în urmă.

O deosebită importanță are, în acest cadru, temeinica organizare și desfășurare a acestor analize, care se țin în fabrici, uzine, secții, sectoare, brigăzi și antreprize de construcții, exploatări, ferme și alte unități similare, întreprinderi, centrale, ministere și alte organe centrale, precum și întocmirea materialelor ce se prezintă. Pentru aceasta, în acțiune trebuie antrenate toate compartimentele de activitate din unitate care să asigure participarea nemijlocită a oamenilor muncii la dezbaterea problemelor economice și financiare, la elaborarea și înfăptuirea măsurilor necesare pentru realizarea sarcinilor de plan, cunoscînd faptul că analiza trebuie să reflecte în mod critic și autocritic rezultatele obținute.

În acest scop, considerăm necesar să se elaboreze un plan de lucru, în care să se prevadă principalele probleme ce trebuie analizate, compartimentele și factorii de răspundere care participă, modul de prezentare a concluziilor rezultate, măsurile ce se propun pentru îmbunătățirea activității economice și financiare. Materialul întocmit trebuie să reflecte situația reală din unitate, cu lipsurile existente și greutățile ce se întîmpină în realizarea sarcinilor de plan, astfel încît participanții la analiză să cunoască situația întreprinderii, să poată contribui la măsurile ce trebuie luate, astfel ca în perioada următoare să se îndeplinească exemplar prevederile planului. Programele de măsuri să fie concrete, urmăribile, cu termene de executare și cu persoanele care le aduc la îndeplinire, precum și cu eficiența lor. În cazul în care unele probleme pot fi soluționate de alte organe, depășind competența unității, este necesar să fie redate în note separate, urmărindu-se rezolvarea lor.

Este cunoscut că analizele pe bază de bilanț se fac trimestrial în Biroul executiv al consiliilor oamenilor muncii sau în Consiliul oamenilor muncii, iar semestrial în adunările generale ale reprezentanților oamenilor muncii. În general, analizele trimestriale se fac avîndu-se la bază memoriul de bilanț, dar semestrial acesta este completat mai pe larg cu unele cauze preluate din dări de seamă statistice întocmite pentru urmărirea realizării unor indicatori (producție marfă, fond retribuire, productivitatea muncii, consumuri de valori materiale, cheltuieli de producție), la care se anexează programe de măsuri.

Pentru utilizarea cu eficiență sporită în continuare a acestui instrument considerăm util ca factorii competenți să întocmească un nou îndrumar cu analiza pe bază de bilanț, îmbunătățindu-l pe cel existent, elaborat în anul 1975. În noua formulă el poate fi mai bine axat pe sarcinile care le au unitățile în cadrul noului mecanism economico-financiar, bazat pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, pe creșterea eficienței întregii activități, pe sarcinile actuale, prioritare stabilite de partid. Acest îndreptar ar trebui să fie întocmit astfel încît să cuprindă modul de organizare și desfășurare a analizelor, separat la nivel de subunități subordonate întreprinderii, care au un număr mai redus de indicatori și separat la nivel de întreprindere, centrală, minister. Pentru aceasta, propunem ca îndreptarul utilizat în prezent să fie actualizat, avîndu-se în vedere și legislația apărută după anul 1975. De asemenea, apreciem util ca acest îndreptar să prezinte o schemă, cu ordinea de prezentare a problemelor (obiectivelor) în material, — pornindu-se de la principiile autogestiunii economico-financiare, adică de la eficiența activității unității, care să fie în atenție pe întregul parcurs al materialului, pe fiecare obiectiv ce se analizează în continuare. În mod obligatoriu, după prezentarea rezultatelor economico-financiare să se continue cu analizarea fiecărui indicator nerealizat. Prezentarea indicatorilor ar putea să se facă în următoarea formă : realizarea acestora, cauzele nerealizării cu consecințe și răspunderi și cu corespondent în programul cu măsurile de luat.

Considerăm că acest mod de prezentare al eficienței unității, a realizării indicatorilor este o garanție a unei analize complete a situației economico-financiare a unității și a măsurilor care conduc la realizarea acestora în continuare, la consolidarea autogestiunii și autofinanțării unităților economice.

Ion DRĂGHICI
director al Inspecției teritoriale de stat Brașov

←

ralizarea econometriei în domeniul stabilirii prețurilor.

O altă problemă cu implicații directe în procesul de înnoire a produselor este cea a duratelor de funcționare a fondurilor fixe, precum și a scoaterii acestora din folosință. Pentru a se putea realiza în condiții tot mai bune procesul de înnoire a produselor, considerăm că ar trebui revăzute și reconsiderate unele prevederi cu privire la scoaterea din folosință a unor mijloace fixe uzate fizic și moral și, mai ales, a celor a căror durată normată de funcționare a expirat. Se știe că în cazul produselor noi, care înlocuiesc pe cele vechi, introducerea celor noi este condiționată de momentul casării celor vechi, or, dacă acest moment întîrzie, va întîrzia și introducerea noului. În același timp, realizarea sarcinilor însemnate privind îmbunătățirea în continuare a performanțelor produselor românești impune accelerarea ritmului de înnoire a produselor, ce face necesară, după părerea noastră, și reconsiderarea duratelor normate de funcționare a fondurilor fixe, sau cel puțin a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

În concluzie, subliniem că asigurarea unei cercetări complexe și sistematice a produselor, însoțită de îmbunătățirea mijloacelor de exprimare a utilității acestora, precum și de unele îmbunătățiri metodologice pot constitui factori de sporire în continuare a eficienței în procesul de înnoire a produselor în unitățile economice.

dr. Viorel BEJU
Cluj-Napoca

Considerații cu privire la specificul promovării progresului tehnic în economia națională

DEZVOLTAREA calitativă a economiei și societății românești, așa cum este prefigurat acest vast proces în strategia științifică elaborată de partid, se întemeiază pe stabilirea unor noi proporții și corelații macroeconomice, pe noi relații între diversele niveluri de organizare a economiei, presupune impulsionarea cu precădere a unor factori capabili să creeze condiții superioare pentru valorificarea mai bună a întregului potențial național. Știința și tehnica dețin în acest complex angrenaj un rol prioritar. În etapa dezvoltării calitative importantă nu apare însă în primul rînd masa soluțiilor oferite de cercetare — deși acest aspect constituie un obiectiv însemnat — cît mai cu seamă calitatea acestora, eficiența întregului proces de creare și asimilare a noutăților tehnico-științifice.

Schimbarea de accent pe care am semnalat-o are rolul de a lumina o latură care uneori, și în plan practic, este oarecum ignorată. Anume că integrarea complexului tehnico-științific în procesul dezvoltării nu reprezintă numai o schimbare de proporții în sensul creșterii impactului unui factor de producție ca atare — cu toate că în reprezentările macroeconomice acest aspect este prezent. În mod virtual se desfășoară — concomitent și pe planuri puternic interconditionate — două procese care, pînă la un anumit nivel, pot fi individualizate : prefacerile calitative proiectate la nivelul complexului economic național, pe de o parte, iar, pe de altă parte, transformările, de asemenea, calitative ce au loc în însăși revoluția tehnico-științifică actuală. Devine astfel limpede că transpunerea în operă a programelor de ansamblu ale intensivizării economiei sînt și trebuie privite ca o consecință a acestei duble dinamici, raportat la fenomenele asupra cărora ne-am oprit. Sînt aspecte asupra cărora în documentele de partid se insistă cu deosebire. În mod necesar, dacă efectele concrete ale dezvoltării prin încorporarea factorului științific și tehnic sînt condiționate progresiv de dinamica internă a acestuia, și ansamblul condițiilor socio-economice influențează profund ritmul și sensul dezvoltării sale ; este un fapt ce reliefează importanța ce revine elementelor de specificitate ale economiei noastre în valorificarea creației tehnico-științifice.

O primă consecință cu caracter practic este aceea de a materializa indicațiile formulate în documentele de partid privind aprofundarea cunoașterii mecanismului de dezvoltare a științei, efort intelectual care nu se rezumă la domeniul prognozelor. În general, studiile și analizele orientate în această direcție au o tentă „tehnicistă". Nu în sensul pe care l-ar însemna abuzul de metode excesiv de specializate (deși apelul la interdisciplinaritate nu are întotdeauna ecoul necesar), ci în faptul că astfel de studii își limitează domeniul de investigație la dimensiunea tehnică a procesului. Desigur, este perfect îndreptățită atenția pe care o acordă specialiștii problemelor legate de noile tehnologii, cum ar fi roboții industriali, unitățile flexibile de producție, penetrarea microelectronicii ș.a. (atenție care plătește un anumit tribut firesc sensibilizării la noutate ca atare) dar, așa cum remarcă numeroși autori, transformarea calitativă din domeniul științei poate fi conturată în articulațiile sale majore numai prin situarea observatorului la o altitudine superioară.

Fără a avea intenția (și pretenția) epuizării problematicii, ne propunem să punctăm în continuare cîteva dintre aceste metamorfoze cu implicații de maximă cuprindere. Este vorba, în primul rînd, de conștientizarea caracterului plurivalent al complexului tehnico-științific. Dacă pînă nu de mult se punea fără rezerve semnul egalității între noțiunile de știință și progres, o serie de procese mai bine conturate în ultima vreme au demonstrat că termenii discuției trebuie nuanțați : nu întotdeauna și nu în orice condiții știința conduce spre progres (deși fondul relației rămîne valabil), ci numai atunci cînd procesul este stăpînit și orientat în mod adecvat, cînd sînt cunoscute nu numai efectele imediate, ci și cele de al doilea și al treilea rang, nu numai efectele strict economice, dar în mod egal și cele sociale.

Un alt aspect vizează cunoașterea (și recunoașterea) legăturilor mult mai subtile care se creează între știință și tehnică, pe de o parte, și procesul dezvoltării sociale, pe de alta. Experiența practică mondială a evidențiat caracterul acestor corelații care cuprind, deopotrivă, calitatea creației științifice (la un mod mai general chiar posibilitatea existenței unei pluralități de forme în care evoluează progresul tehnic) și pînă la implicațiile factorilor socio-culturali în receptarea adecvată și utilizarea la nivel corespunzător a acestui potențial. În sfîrșit, revenind la relația cercetare științifică-progres economic se apreciază că impactul primului factor asupra celui de al doilea nu este marginal sau superficial ci, dimpotrivă, are tendința să schimbe din temelii însăși logica procesului productiv, mutație cu repercusiuni vaste la nivelul concepțiilor și al practicii economice.

Am amintit, în subsidiar, despre elementul de specificitate pe care îl reprezintă orice organism economic concret în procesul promovării și asimilării cuceririlor științei și tehnicii moderne. Într-un anume sens putem vorbi despre o triadă — structurată ierarhic — în care pe un prim plan de importanță se află strategia generală de dezvoltare, pe unul secund tendințele generale și parțial autonome de progres al științei și tehnicii, iar ca element de legătură sistemul de organizare și conducere al unei economii naționale. După opinia noastră, tocmai în acest spațiu cercetarea economică interdisciplinară își poate dovedi reale și consistente implicații profesionale, cu efecte nemijlocite în efortul național de materializare a amplelor programe privind dezvoltarea accelerată și multilaterală a țării. Ne vom opri în continuare, mai mult cu intenția de ilustrare, asupra cîtorva dintre posibilele zone de interes pentru cercetarea de specialitate.

Am afirmat, într-un alt context de idei, că progresul tehnic este pe cale să modifice logica procesului productiv. Sensul riguros al acestei modificări nu este pe deplin precizat, dar previziunile sînt numeroase și ele se exercită dintr-o diversitate de unghiuri. Bunăoară, la nivel microeconomic ; penetrarea informaticii în întreprinderile industriale dobîndește într-o măsură sporită un caracter integrat și global, unificînd, într-o concepție închegată, toate funcțiile acesteia (anterior oarecum disparate) și infuzîndu-le un conținut nou ; se pleacă de la determinarea variantelor noului produs, se trece ulterior prin filtrul analizei valorii pentru ca apoi să fie proiectate celelalte funcții ale întreprinderii : aprovizionare, fabricație etc. Atelierele flexibile aduc cu ele (în domeniile în care se dovedesc eficiente) un nou sistem și un nou ritm al producției, în care satisfacerea cerințelor unor beneficiari feluriți poate fi realizată operativ, într-o gamă diversă și în condiții de rentabilitate ; totodată, aceste complexe tehnico-productive moderne influențează statutul agentului uman și conținutul muncii sale. Inovația, la rîndul său, impune noi exigențe. Previzionarea ciclului de viață al unei idei noi com-

parativ cu durata de viaţă economică a unui produs ce încorporează o invenţie, asigurarea rezervei de soluţii, asumarea unor factori de risc sînt elementele asociate organic acestei forme de progres tehnic.

În economia noastră naţională, premisele incorporării creatoare şi eficiente a tendinţelor amintite au fost instituite de mai multă vreme. Este vorba de stimularea întreprinderilor pentru asimilarea progresului tehnic ca o atitudine de politică economică fundamentală, de perfecţionarea mecanismului economic, deci a pîrghiilor de realizare a acestui deziderat, de indicaţia formulată expres de secretarul general al partidului, ca fiecare unitate productivă să aibă asigurată cel puţin încă o variantă de reprofilare a producţiei. Faţă de aceste orientări de mare valoare, la nivel metodologic considerăm că se înregistrează o anumită inerţie. Bunăoară, nu toţi indicatorii de progres tehnic exprimă în suficientă măsură latura calitativă, nu exprimă în suficientă măsură o serie de corelaţii fundamentale ce se stabilesc efectiv în producţie între procesul inovaţional şi celelalte sfere de activitate.

Un alt exemplu la care ne vom referi se află la interferenţa dintre economie şi sociologie. Este deja cunoscut faptul că dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii necesită o amplă concentrare de resurse umane specializate. Dar indicatorii cantitativi ai acestei concentrări nu reflectă decît o dimensiune a unui proces mult mai complex. La o primă analiză putem identifica două tendinţe cu spaţiu de interferenţă : constituirea unui grup profesional puternic (intelectualitatea tehnică), a cărui compoziţie, pregătire, stratificare, dinamică a statutului profesional condiţionează tot mai mult calitatea soluţiilor oferite de cercetare, pe de o parte, iar pe de altă parte creşterea firească, necesară şi îmbucurătoare a creativităţii tehnice de masă, ca urmare a gradului general de cultură tehnică a populaţiei. Valorificarea acestor resurse de mare însemnătate pentru impulsionarea dezvoltării de ansamblu a ţării este — şi va fi progresiv — tot mai mult legată de ceea ce în termeni de specialitate se numeşte gestiunea resurselor — a resurselor umane în general şi a resurselor umane creatoare îndeosebi. Această acţiune cu vaste implicaţii, aflată în plină desfăşurare în economia noastră, are la bază apelul sistematic la metode de selecţie, formare şi orientare a personalului cu aptitudini creatoare, la pregătirea sa în spiritul gîndirii interdisciplinare — unde cunoştinţele economice deţin un rol de prim rang.

Ultimul aspect asupra căruia ne vom referi este legat tot de cunoştinţele economice. Sensibilizarea cercetării economice faţă de unele aspecte recente ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice (mai cu seamă de a privi într-o lumină nouă asemenea tendinţe) nu se restrînge la sfera concretă, ci ea îşi află ancorări şi la nivel teoretic. Reflectarea adecvată în plan conceptual a acestor noi realităţi, locul preponderent ce revine judecăţilor economice în structura modelelor de dezvoltare, capacitatea de a asigura o privire mai largă asupra fenomenelor şi un suport pentru acţiuni practice presupun o împrospătare continuă a teoriei economice din perspectiva progresului tehnic. Poate şi aici ne aflăm în ajunul unei cotituri care să adauge unor idei cunoscute şi utilizate acele indispensabile elemente operaţionalizabile deduse tocmai din cunoaşterea unor procese şi conexiuni calitative noi. Apare evident superfluu că o astfel de abordare se cere desfăşurată în spirit interdisciplinar, aşa cum se manifestă în mod real actuala revoluţie tehnico-ştiinţifică.

Neîndoios, momentele de redefinire conceptuală presupun o deschidere a spiritului, o raportare creatoare şi totodată critică faţă de instrumentele cu care am fost obişnuiţi să operăm.

Cristian POPESCU

Mapamond tehnico-ştiinţific

Riscul financiar în promovarea noilor tehnologii

SE APRECIAZĂ adesea că propulsarea, în plan industrial, a noilor tehnologii este legată puternic de anumite particularităţi ale pieţei financiare, îndeosebi prezenţa (abundenţa chiar) a aşa-numitului capital de risc. Desigur, în toate etapele civilizaţiei industriale stimularea progresului tehnic a necesitat investiţii supuse adesea incertitudinilor pieţei, dar numeroşi specialişti apreciază că în prezent acest fenomen economic a dobîndit dimensiuni mai ample, se derulează într-un cadru mult mai complex. Elementul cu ponderea cea mai semnificativă care intervine în acest proces îl constituie faptul că, spre deosebire de alte forme ale progresului tehnic în care investiţiile erau orientate cu precădere spre promovarea unui produs sau serviciu nou în cadrul aceleiaşi structuri productive, actualele tehnologii de virf se dezvoltă prin crearea de întreprinderi noi, care au la bază o invenţie. Tocmai datorită acestei particularităţi, capitalul de risc reprezintă în fond — după cum o demonstrează experienţa S.U.A. — un capital orientat spre înfiinţarea de întreprinderi a căror menire este aceea de a valorifica o idee nouă.

Din acest punct de vedere, analiza capitalului „de risc" prezintă interes sub mai multe planuri : cum se repartizează investiţia pe parcursul creării de noi întreprinderi ce încorporează tehnologii avansate, din ce categorii se selectează investitorii, ce persoane alcătuiesc grupul celor care urmăresc să valorifice aceste resurse financiare.

Este evident că tentaţia pentru a investi în unităţi bazate pe o tehnologie cu totul nouă are la bază posibilitatea unor cîştiguri importante. Într-adevăr, se apreciază că în cazul întreprinderilor americane media anuală a profitului pentru astfel de afaceri este de 30—60%. Trebuie reţinut faptul că, în raport cu acest nivel de cîştig, riscul este la fel de ridicat. Astfel, din zece acţiuni cu acest profil două reuşesc foarte bine, cinci se situează la un nivel de profit mediu, iar două eşuează.

In sine, eşecul într-o astfel de întreprindere este considerat normal, dar eforturile sînt îndreptate pentru a minimiza riscul de faliment. Această preocupare a dobîndit deja forma unei strategii investiţionale aplicată întreprinderilor ce folosesc tehnologie de virf, strategie care comportă patru faze : a) întreprinderea nu a fost creată încă, antreprenorul însuşi nu are decît o idee aproximativă despre aspectele productive şi cele comerciale. Agentul care finanţează intervine în această fază pentru a susţine acţiuni de prospectare, acţiuni ce pot dura un an de zile şi care absorb pînă la 300 000 de dolari. În această etapă se consemnează cele mai multe abandonuri ale proiectelor iniţiale — circa 80% ; b) faza a doua corespunde realizării propriuzise a noii întreprinderi. Un anumit grad de incertitudine rămîne, dar acum judecăţile sînt mai exacte, fundamentate pe bază de planuri tehnice şi comerciale ; c) constituită ca aparat productiv de sine stătător, întreprinderea funcţionează, realizează produsele sau serviciile pentru care a fost concepută, dar nu beneficiază de o imagine de marcă cunoscută, de o reţea comercială eficientă. În această etapă investitorul susţine financiar întreprinderea tocmai pe aceste planuri ; d) consolidarea unităţii, deopotrivă sub aspect productiv şi comercial. Investitorul recuperează suma avansată, obţine plusvaloare pe care o constituie într-un nou „capital de risc" ; în anumite cazuri întreprinderea este achiziţionată de mari concernuri industriale.

Dar cine sînt cei care finanţează astfel de acţiuni ? Contrar unei opinii larg răspîndite, nu investitorii individuali deţin ponderea, ci anumite asociaţii profesionale, societăţi profilate pe astfel de acţiuni, bănci de investiţii şi filiale ale unor concernuri industriale. Cît priveşte întreprinzătorii, istoria întreprinderilor ce au la bază capitaluri de risc este deosebit de interesantă. Menţinîndu-ne la exemplul american (care nu este universal, întrucît japonezii au obţinut rezultate tot atît de importante optînd pentru o formulă de concentrare economică, financiară şi tehnologică) se apreciază că proliferarea acestui nou tip de activitate economică s-a făcut simţită în anii '80 şi are două cauze mai importante. Pe de o parte explozia tehnologică ce a lărgit considerabil aria inovaţiilor. Pe de altă parte, depresiunea economică a determinat ca numeroase dintre întreprinderile mari să procedeze la o reducere a programelor de cercetare-dezvoltare, la abandonarea anumitor teme şi cercetări aflate în curs ; o parte din aceste cercetări au fost continuate şi finalizate pe „cont propriu", de cercetător sau ingineri, individual sau în grup.

Cea de a doua direcţie care a stimulat crearea întreprinderilor de risc aruncă o lumină mai clară şi asupra celor care îşi asumă astfel de sarcini. Sînt ingineri, tehnicieni, inventatori. Dar nu oricine are şanse să dobîndească credit financiar. Criteriul principal de selecţie îl reprezintă succesele profesionale anterioare ale antreprenorului, ceea ce a condus treptat la formarea unei adevărate elite. Consecinţele faptului că cei capabili să investească nu iau în considerare cu prioritate valoarea tehnică şi economică a soluţiilor sînt evidenţiate de numărul mare al proiectelor care nu îşi află susţinătorii — din circa 10 000 de proiecte oferite în 1981 numai 800 au fost reţinute, ceea ce antrenează şi o importantă risipă de inteligenţă tehnică.

În dezbaterea adunărilor generale ale oamenilor muncii

Sarcinile planului pe primul an al celui de-al 8-lea cincinal

NUMEROASE unități productive din toate sectoarele economiei naționale au încheiat cu rezultate bune planul pe primele 9 luni ale anului ; s-au obținut depășiri ale sarcinilor fizice la o serie de produse industriale, fiind, totodată, recuperate unele rămîneri în urmă.

Cu toate acestea, așa cum a reieșit din analiza făcută în cadrul ședinței din 4 octombrie a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., pe ansamblu realizările nu se situează la nivelul prevederilor planului ; în unele ramuri importante ale economiei naționale se înregistrează în continuare restanțe. Subliniind că există condiții pentru îndeplinirea planului pe 1985 și pe întregul cincinal actual, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze cu hotărîre pentru îmbunătățirea radicală a întregii activități, pentru a obține rezultate cît mai bune în vederea **trecerii la realizarea obiectivelor dezvoltării economice și sociale, stabilite de Congresul al XIII-lea pentru perioada 1986—1990.**

Secretarul general al partidului a indicat să se treacă de îndată la **defalcarea planului pe 1986, pe centrale și întreprinderi,** la clarificarea, într-un timp scurt, a tuturor problemelor legate de îndeplinirea acestuia în cele mai bune condiții, astfel încît **la data adunărilor generale din întreprinderi, fiecare colectiv să știe precis ce are de făcut și să poată discuta în mod concret felul cum va trebui să acționeze pentru realizarea producției prevăzute și, îndeosebi, a sarcinilor la export.**

Manifestare puternică a democrației muncitorești

ÎN CADRUL perfecționării continue a activității adunărilor generale din unitățile economice, instituție cu rol deosebit în sistemul democrației noastre socialiste, se remarcă manifestarea tot mai pregnantă a spiritului revoluționar-muncitoresc, expresie a adeziunii depline a oamenilor muncii la politica partidului, a conștientizării drepturilor și răspunderilor ce le revin în calitatea lor de producători, proprietari și beneficiari. Deosebit de semnificativă este, în perioada de cînd s-a trecut la organizarea adunărilor din toamnă pentru aprobarea planului pe anul următor, **creșterea calitativă a conținutului dezbaterilor ;** aspectele abordate, propunerile ce se fac vizează într-o măsură sporită coordonatele esențiale ale activității, perspectiva, dezvoltarea unității pe coordonatele cerințelor fundamentale ale economiei naționale, ceea ce denotă **un grad sporit de maturizare politică și profesională a colectivelor de muncă.**

Fără îndoială că această evoluție va marca acum o nouă treaptă în contextul pregătirii cincinalului viitor, care va însemna o etapă superioară în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Totodată, hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, orientările și indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din luna iunie, la Congresul consiliilor populare, din luna septembrie, precum și cu alte prilejuri oferă adunărilor generale din octombrie-noiembrie ale oamenilor muncii sau ale reprezentanților acestora din întreprinderi, centrale, institute, un cuprinzător și concret îndrumar asupra problematicii majore ce urmează a fi detaliată potrivit specificului fiecărei unități.

Indicatorii cantitativi, dar mai cu seamă cei calitativi prevăzuți pentru 1986 marchează sporuri substanțiale față de cei din acest an, potrivit cursului dezvoltării intensive a economiei naționale. Baza înfăptuirii lor se pune **acum, prin mobilizarea eforturilor pentru realizarea integrală a planului pe 1985 și încheierea cu rezultate cît mai bune a actualului cincinal.** În spiritul democrației muncitorești, revoluționare, participanții la adunările generale sînt chemați ca, trăgînd concluziile cuvenite din analiza critică a rezultatelor pe trei trimestre, să contribuie, alături de consiliile oamenilor muncii, la identificarea cauzelor ce au determinat eventuale rămîneri în urmă, la precizarea acțiunilor imediate (inclusiv pregătirea pentru lucrul în condițiile deosebite ale iernii) capabile să garanteze înscrierea, pînă la finele anului, a producției fizice și marfă, a celei pentru export, a productivității muncii, a eficienței economice, la cota sarcinilor stabilite. **O asemenea activizare a participării la actul de decizie cere o activizare politică, întemeiată pe conștiința că roadele muncii colective se constituie din aportul fiecăruia.**

Odată cu **dezbaterea și aprobarea sarcinilor ce revin unităților din Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pe primul an al cincinalului viitor,** adunările generale vor adopta și **programele unitare de măsuri politico-organizatorice și tehnico-economice** care să asigure îndeplinirea acestora — cuprinzînd, în capitole distincte, măsurile corespunzătoare prevederilor din programele speciale, aprobate de Marea Adunare Națională, referitoare la creșterea mai accentuată a productivității muncii și îmbunătățirea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor. Documentul ce urmează a fi prezentat de către consiliul oamenilor muncii va fi, desigur, un elaborat colectiv al compartimentelor de specialitate ; este însă necesar ca membrii organului colectiv de conducere să urmărească și să asigure ca la întocmirea lui să se solicite și opinia cadrelor de bază din secții și ateliere, iar în adunarea generală să fie stimulată inițiativa creatoare a executanților, reținîndu-se orice propunere realizabilă care ar putea asigura programului unitar chiar un cît de mic plus de eficiență — deoarece experiența a dovedit că, însumate, astfel de plusuri pot da un aport substanțial la atingerea obiectivelor urmărite.

Asigurarea bazei tehnice și materiale

LA FUNDAMENTAREA proiectului planului pe 1986 s-a avut în vedere dotarea existentă cu fonduri fixe productive a economiei naționale, la care urmează să se adauge obiectivele de investiții ce vor fi puse în funcțiune și noile mașini și utilaje ce vor fi achiziționate. Fără a neglija problemele legate de accelerarea lucrărilor, recuperarea restanțelor (acolo unde ele există) și darea în exploatare a noilor capacități, consiliile oamenilor muncii trebuie să pună în dezbaterea adunărilor măsurile preconizate pentru **folosirea completă a capacităților de producție existente,** creșterea siguranței în funcționare a instalațiilor, utilajelor și mașinilor care lucrează în regim continuu sau/și în condiții de periculozitate, respectarea strictă a graficelor de întreținere și reparații. În mod special trebuie ținut seama ca reparațiile de durată la utilajele mari consumatoare de energie să fie efectuate în perioada de iarnă, ceea ce implică pe de o parte eșalonarea lor potrivit cu potențialul efectivelor ce pot fi concentrate la atelierele de reparații și organizarea cît mai judicioasă a lucrărilor, iar pe de altă parte programarea în consecință a producției, ținînd seama de necesitatea respectării planului fizic pe sortimente.

1986 va fi anul unui progres considerabil în înfăptuirea prevederilor referitoare la automatizare și robotizare, din programul de creștere mai accentuată a productivității muncii. La întreprinderile care urmează să beneficieze de astfel de dotări, este timpul ca în programul unitar să se prevadă complexul de măsuri pregătitoare necesare pentru ca, prin scurtarea perioadei de asimilare, efectele economice preconizate să fie obținute anticipat.

Asigurarea în conformitate cu planul a resurselor materiale și energetice condiționează în mod decisiv ritmicitatea producției. Pentru perioada ce a rămas din acest trimestru și pentru anul viitor, problema numărul 1 a adunării generale și a activității de fiecare zi **în întreprinderile furnizoare de resurse energetice, de energie electrică** (în special obținută în centrale pe cărbune și hidroelectrice), **de minereuri și alte materii prime de bază** este **realizarea și livrarea unor producții cît mai mari,** în vederea satisfacerii cererilor economiei naționale. După cum este cunoscut, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 274/1985 s-au stabilit, cu vala-

bilitate în intervalul pînă la 31 decembrie a.c., măsuri stimulative pentru creşterea răspunderii privind realizarea şi depăşirea planului, aplicabile personalului de conducere, celui tehnic, economic şi de altă specialitate din unităţile industriei extractive care produc cărbune, ţiţei şi minereuri neferoase. Alte reglementări — şi în primul rînd acordul global — extind răspunderile şi asupra personalului muncitoresc, cuprinzînd stimulente materiale sau penalizări în funcţie de gradul de realizare a producţiei. Ceea ce trebuie să primeze însă este conştiinţa acestor colective asupra utilităţii muncii lor, de care depind în măsură însemnată rezultatele activităţii din alte sectoare.

Întreprinderile din ramurile prelucrătoare îşi pot rezolva cu forţe proprii şi în folosul propriei eficienţe economice o parte crescîndă din necesarul de materii prime, materiale şi resurse energetice, prin **valorificarea superioară** a acestora, **încadrarea strictă în normele de consum şi reducerea lor continuă, recuperarea şi utilizarea materialelor refolosibile** rezultate din procesele de producţie şi de consum, recondiţionarea şi refolosirea pieselor de schimb, a unor ansambluri, subansambluri şi produse uzate, a energiei reziduale ; acţiunile pe care le vor decide în acest sens adunările generale — şi în primul rînd rezolvări tehnologice adecvate — vor trebui să aibă în vedere sarcina ca în noul cincinal, cel puţin jumătate din consumul de materii prime să se bazeze pe reciclare şi refolosire.

Totodată, **încheierea din timp a contractelor economice, definitivarea programelor de cooperare** — elemente esenţiale ale asigurării bazei tehnice şi materiale necesare — reprezintă o condiţie indispensabilă pentru îndeplinirea ritmică a planului încă din primele zile ale noului an.

Ministerele, celelalte organe centrale, centralele industriale şi unităţile asimilate acestora sînt datoare să sprijine concret întreprinderile în soluţionarea acestor probleme, corelat cu nominalizarea întregii producţii fizice ; consiliile oamenilor muncii urmează să raporteze adunărilor generale stadiul în care se află pregătirile din acest punct de vedere şi măsurile întreprinse pentru lichidarea eventualelor întîrzieri.

Progresul tehnic şi organizatoric — cheia de boltă a eficienţei economice

FAŢĂ DE OBIECTIVUL stabilit de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român privind dublarea pînă în 1990 a productivităţii muncii în comparaţie cu nivelul din 1980, stadiul atins pînă în prezent nu poate fi considerat satisfăcător. **Anul viitor va trebui să aducă o reală cotitură în evoluţia ritmului de creştere a acestui indicator,** ca o bază pentru mărirea accentuată a eficienţei economice, a venitului naţional şi sporirea veniturilor oamenilor muncii corespunzător efortului depus pentru producţia efectiv realizată.

Sînt necesare, în fiecare întreprindere şi centrală, **măsuri substanţial noi de ordin tehnic, organizatoric, politic şi economic** care să determine un asemenea salt. Unele acţiuni au fost cristalizate în principiu în cursul acestui an, altele au şi fost demarate ; finalizarea lor trebuie grăbită. Dar în adunarea generală, participanţii sînt chemaţi să aducă şi idei noi, inspirate din analiza minuţioasă a situaţiei existente : reorganizări de fluxuri tehnologice, mecanizări, raţionalizarea transportului intern, organizarea model a locurilor de muncă, revizuirea normelor şi normativelor pretutindeni unde au fost îmbunătăţite condiţiile tehnico-organizatorice, dimensionarea corectă — ca număr şi nivel profesional — a formaţiilor de lucru şi dispensarea de orice efective superflue de muncitori auxiliari etc. Mai mult ca oricînd trebuie puse în valoare metodele şi tehnicile ştiinţei organizării, ale studiului muncii, cunoştinţele cadrelor care s-au specializat în aceste domenii — importantă resursă care însă în mod frecvent este neglijată sub justificarea presiunii timpului şi planului, uitîndu-se că timpul consumat cu studiile şi cu implementarea lor (chiar dacă aceasta produce momentan dereglări ale ritmului activităţii) se „amortizează" — în situaţia unei corecte fundamentări tehnico-economice — în termen scurt şi aduce apoi un cîştig semnificativ. Colaborarea creatoare între organizatori, tehnologi, economişti şi cadre din execuţie de cele mai multe ori nu se instituie spontan ; e nevoie de o selecţie judicioasă a oamenilor celor mai potriviţi — ca specializare, experienţă, iniţiativă — pentru rezolvarea obiectivului urmărit şi de antrenarea lor prin repartizarea de sarcini concrete, îndeosebi celor care au răspunderi directe în conducerea şi supravegherea proceselor de producţie, celor din activitatea de concepţie.

Aşa cum a indicat secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi cum s-a precizat în Hotărîrea-chemare a Plenarei comune a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii şi a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, în toate unităţile, pe baza experienţei bune de pînă acum, să se treacă la **constituirea de colective speciale pentru stabilirea măsurilor de organizare a producţiei, de reorganizare a întregii activităţi a unor întreprinderi, de modernizare a acestora,** astfel încît, cel mai tîrziu pînă la Conferinţa Naţională a partidului, din 1987, să se încheie complet procesul de reorganizare şi dotare modernă a tuturor unităţilor economice.

Un aport mai substanţial, direct şi concret la soluţionarea problemelor esenţiale ale întreprinderilor se aşteaptă din partea cercetării. Nu este suficient ca rezultatele acesteia să fie demonstrate la scară de laborator, pilot sau în fază de prototip ; colectivele care au realizat noile soluţii au îndatorirea de a participa la implementarea lor pînă la obţinerea parametrilor calculaţi. De aceea, ca temă centrală în adunările generale din institutele de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică să se situeze analiza a ceea ce a făcut efectiv şi, cu deosebire, precizarea a ceea ce va avea de făcut fiecare colectiv pentru crearea de produse cu parametri tehnico-funcţionali superiori, care să valorifice la un grad ridicat materiile prime şi materialele şi să înglobeze cît mai puţină energie şi manoperă ; pentru modernizarea şi reducerea greutăţii maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor, concomitent cu creşterea randamentelor în exploatare. Proiectele întocmite să asigure realizarea investiţiilor cu un consum de fonduri mai mic decît pînă în prezent, aşa ca în viitorul cincinal costurile investiţiilor să fie reduse cu cel puţin o cincime.

Lărgirea puternică a exporturilor cere o calitate înaltă a produselor

ÎN CONDIŢIILE actualei concurenţe de pe piaţa mondială, consolidarea continuă a poziţiei pe care şi-au cîştigat-o mărfurile de export româneşti cere nu doar o atitudine mai activă din partea celor ce le comercializează, ci — în primul rînd — îmbunătăţirea calităţii şi creşterea atractivităţii ofertei. Începînd din 1986 va trebui — potrivit prevederilor programului special, aprobat de conducerea de partid şi de stat — ca **ponderea produselor la nivel mondial ridicat să devină net majoritară,** ceea ce pune sarcini de cea mai înaltă răspundere în faţa celor ce le concep şi le execută. În programele de măsuri ce vor fi dezbătute, completate şi aprobate în adunările generale, un loc central să-l ocupe **îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor,** asimilarea în fabricaţie de noi tipuri de maşini şi utilaje moderne, cu parametri funcţionali şi economici ridicaţi, cu durată şi siguranţă în funcţionare crescute ; aplicarea unor tehnologii moderne, concentrarea şi specializarea producţiei ; sporirea exigenţei şi întărirea autocontrolului în toate fazele proceselor tehnologice, asigurarea cu mijloace de măsură şi control la nivelul de precizie impus de documentaţia tehnică, utilizarea cu eficienţă sporită a acestei aparaturi, a standurilor de probă şi platformelor de montaj existente în întreprinderi.

Un exigent examen al capacităţii organizatorice şi profesionale îl reprezintă **realizarea integrală, în structura sortimentală, la termenele şi în condiţiile de calitate prevăzute în contractele încheiate cu partea externă, a planului de export.** Însemnătatea acestui obiectiv prioritar rezultă şi din prevederile decretului amintit mai sus, care instituie pentru perioada septembrie-decembrie a.c. prime de export, respectiv penalizări, de care beneficiază sau pe care le suportă personalul de conducere, cel tehnic, economic şi de altă specialitate cu atribuţii în realizarea planului la export, potrivit cu proporţia realizării sarcinilor de producţie şi de livrare pentru piaţa externă. De la acest caracter prioritar trebuie să pornească întreaga pregătire şi organizare a activităţii din anul viitor, prin **măsuri cu totul speciale** sub aspectul definitivării contractelor, asigurării tehnico-materiale, programării, lansării şi urmăririi fiecărui lot de producţie.

PASUL ÎN 1986 va însemna nu numai o simplă schimbare de calendar, ci **o profundă schimbare de mentalitate în ce priveşte punerea în valoare a tuturor resurselor de care dispune economia naţională pentru înfăptuirea creşterii intensive din noul cincinal.** Spiritul revoluţionar, conştiinţa muncitorească înaintată, iniţiativa şi disciplina de care vor da dovadă colectivele de oameni ai muncii vor confirma hotărîrea lor unanimă de a traduce în viaţă istoricele hotărîri adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R., indicaţiile secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

D. CONDREA

AUTOFINANŢAREA,
echilibrul financiar şi nivelul preţurilor

1. O CALE de asigurare a finanţării reproducţiei lărgite a fondurilor fixe o constituie îmbinarea optimă a procesului de autofinanţare cu dezvoltarea sistemului de creditare ; aceasta poate favoriza dezvoltarea economică echilibrată. Alegerea unei anumite structuri financiare a resurselor procesului investiţional nu este o decizie tehnică, ci o problemă de implementare a unui anumit mecanism economic care să urmărească, printre alte obiective, realizarea echilibrului financiar şi creşterea spiritului de iniţiativă al întreprinderii.

Componentă de bază a mecanismului economic, autofinanţarea defineşte procesul de formare şi utilizare a fondurilor la nivelul unităţilor economice. Încorporarea acestui proces esenţial în cadrul teoriei economice s-a făcut totuşi destul de tîrziu.

Pentru economiştii clasici, atunci cînd analizează procesul de acumulare a capitalului, modalităţile de investire pe baza beneficiilor proprii sau pe bază de credite apar egale. În situaţia de echilibru, aceste capitaluri rezultate din propriile rezerve ale investitorului sau obţinute din exterior costă la fel de scump, şi deci produc acelaşi profit, deoarece rata dobînzii de piaţă este aceeaşi, indiferent de provenienţa capitalului. În plus, rata profitului este o dată exogenă pentru întreprindere şi este independentă de structura sa financiară. În aceste condiţii nu este nici o diferenţă între investirea unui capital propriu sau unei resurse împrumutate.

Concepţiile economiştilor clasici se pot explica în mare măsură prin viziunea stării staţionare a economiei şi neglijarea problemelor creşterii economice susţinute. Dar necesarul de investiţii şi, deci, de capitaluri creşte o dată cu accelerarea ritmului creşterii economice. Dacă creşterea este redusă (sau chiar nulă) problema finanţării îşi pierde din interes, deoarece amortizările sînt suficiente pentru menţinerea echipamentului la acelaşi nivel. Problemele finanţării apar în momentul creării sau dezvoltării unei întreprinderi.

Ca şi analiza clasică, teoria keynesistă ignoră problema autofinanţării, considerînd deciziile de investiţii funcţie numai de rata dobînzii. Problema importantă a economiei care a servit drept cadru acestei teorii (activitate investiţională aproape nulă, sub ocuparea forţei de muncă) era nu atît capacitatea de investire (sub aspect financiar) cît investirea efectivă.

Concepţiile economiştilor clasici şi keynesişti se pot explica deci prin particularităţile economiilor în cadrul cărora aceştia şi-au dezvoltat teoriile. Dar în ultima jumătate de secol şi mai ales după al doilea război mondial, aceste particularităţi s-au modificat profund, apărînd un fenomen nou : creşterea economică. În noile condiţii problema structurii financiare a investiţiilor se punea cu deosebită acuitate. Optimizarea acestei structuri a preocupat mai ales pe economiştii americani (în special M. Lerner şi W.T. Carleton. A Theory of Financial Analysis, New York, 1966), iar problemele includerii autofinanţării în modelele micro sau macroeconomice au fost abordate în special de şcoala franceză (pot fi citate lucrările : Economie appliquée nr. 3—4, 1968 (număr consacrat autofinanţării) ; J. Denizet, Monnaie et Financement, Paris, Dunod, 1972 ; R. Courbis, Compétitivité et croissance en economie concurrencés, Paris, Dunod, 1975).

Definiţiile date autofinanţării în literatura economică din ţara noastră demonstrează creşterea importanţei acestui concept în teoria şi practica economică. O definiţie curent utilizată, dar cu un caracter destul de vag, este „finanţarea din resurse proprii" (Dicţionarul de Economie Politică, Editura politică, Bucureşti, 1974.) Mai tîrziu, o dată cu dezvoltarea conceptului şi creşterea experienţei în acest domeniu, s-a căutat definirea sa în corelare cu principalele probleme economice ale unei economii : echilibrul şi creşterea economică. Astfel, autofinanţarea este considerată „mijlocul care creează dependenţa dintre rezultatele economico-financiare ale întreprinderii şi fondurile destinate propriei finanţări şi cointeresării materiale, ceea ce are consecinţe nemijlocite asupra fundamentării echilibrului financiar la nivel microeconomic şi macroeconomic" (A. Babe, Echilibrul financiar în socialism, Editura politică, Bucureşti, 1979, p. 141), sau „o modalitate de dezvoltare pe seama resurselor proprii, legată nemijlocit de autonomia unităţilor economice şi de cointeresarea materială a acestora în realizarea unor rezultate financiare superioare" (C. Tulai, Venitul net şi formele sale în industrie, Editura Academiei R.S.R., Bucureşti, 1979, p. 128—129).

Creşterea rolului autofinanţării în particular şi a autogestiunii economice în general s-a realizat o dată cu implementarea actualului mecanism economic, care situează în prim plan întreprinderea ca unitate productivă de bază, locul de convergenţă şi combinare a factorilor de producţie şi, totodată, sursă de emitere a fluxurilor de venituri către toţi participanţii la procesul economic. În condiţiile creşterii economice intensive, ale creşterii complexităţii sistemului economic şi ale accentuării laturilor calitative ale acestuia, modificarea raportului între fondurile centralizate şi descentralizate ale economiei a devenit o necesitate obiectivă, transformată în posibilitate de experienţa acumulată şi de dezvoltarea gîndirii economice la toate nivelurile.

Studierea implicaţiilor autofinanţării asupra creşterii economice echilibrate conduce la concluzii deosebit de semnificative atît la nivel micro cît şi macroeconomic.

În primul rînd, ea oferă o altă măsură a gradului de rentabilitate a unităţii economice respective prin faptul că permite raportarea veniturilor nete rămase la dispoziţia acesteia la volumul fondurilor investite. În al doilea rînd, dacă studiem traiectoria unei întreprinderi pe termen lung, observăm că autofinanţarea reprezintă principala sursă sigură de finanţare pentru asigurarea propriei dezvoltări. În al treilea rînd, devenind principalul instrument financiar al dezvoltării la nivel microeconomic, autofinanţarea constituie, la scara economiei naţionale, o condiţie esenţială a creşterii economice.

Dacă importanţa autofinanţării pentru creşterea economică este incontestabilă, rolul precis al acesteia în cadrul mecanismului economic din ţara noastră este mai puţin studiat. Această situaţie a rezultat, după părerea noastră, din faptul că acest concept, fundamentat şi dezvoltat de specialiştii în probleme financiare, nu a intrat încă deplin în limbajul curent al teoreticienilor şi nu figurează încă printre principalele instrumente de conducere utilizate de practicieni, iar formalizarea mecanismului economic este încă în faza incipientă. Element important în aprecierea situaţiei financiare a unei unităţi economice, autofinanţarea nu şi-a găsit încă locul în corelaţiile analizei micro şi macroeconomice.

2. Problema determinării obiective a nivelului preţurilor suscită de mulţi ani vii dezbateri între teoreticieni. Principalul aspect asupra căruia s-au concentrat controversele este includerea cotei de venit net în preţul unitar.

Preţul de echilibru, obiectivul oricărei analize finalizate în domeniul preţurilor, trebuie să permită în primul rînd recuperarea cheltuielilor de producţie prilejuite de realizarea produsului respectiv. În măsura în care acceptăm că aceste cheltuieli sînt recunoscute de societate ca socialmente necesare, această primă etapă importantă în procesul de formare a preţurilor are un caracter obiectiv. În continuare, însă, în etapa includerii cotei de venit net, linia de demarcaţie între obiectiv şi subiectiv este foarte labilă.

Cota de venit net se stabileşte în funcţie de mai mulţi factori, dintre care cei mai importanţi ni se par a fi politica economică promovată de stat de dezvoltare a anumitor ramuri şi necesitatea egalizării cererii cu oferta limitată. Se poate considera că aceşti factori au caracter obiectiv, dar susţinerea anumitor ramuri sau subramuri industriale prin transferuri de venituri din agricultură şi depăşirea unui prag de rentabilitate de 30%, 40% sau chiar 70% la unele produse industriale introduce multe elemente subiective.

Mecanismul economic actual perfecţionat în ultimii ani conţine, după părerea noastră, unele elemente care pot asigura procesului de formare a preţurilor un caracter obiectiv. Avem în vedere, în primul rînd, procesul de autofinanţare.

Autofinanţarea unităţilor economice presupune o corelaţie între veniturile şi cheltuielile realizate. În primul rînd, veniturile brute trebuie să acopere cheltuielile de producţie iar, pe un plan superior, nivelul veniturilor nete trebuie să asigure atît achitarea datoriilor către societate cît şi autodezvoltarea. Cu alte cuvinte, preţurile produselor unei întreprinderi (sau grup de întreprinderi) trebuie să conţină elemente care să facă posibil un anumit grad de autofinanţare. Volumul autofinanţării poate fi privit din două puncte de vedere :

A. Pe de o parte, ca o funcţie de volumul investiţiilor brute şi de rata autofinanţării*) necesară stabilită în corelare cu resursele de creditare ale economiei ; volumul autofinanţării este în acest caz **planificat.** În această variantă înlănţuirea cauzală, în procesul de formare a preţurilor, ar fi următoarea :

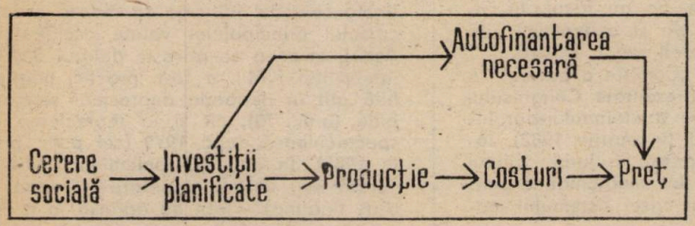

Unităţile economice urmăresc atît satisfacerea cererii sociale cît şi realizarea unui echilibru financiar între necesarul şi disponibilul de resurse, în condiţiile unei rate de autofinanţare date. Producţia se adaptează la variaţia cererii sociale prin intermediul investiţiilor planificate **). Preţurile se obţin, ţinînd cont de aceste investiţii, în funcţie de costuri şi de rata autofinanţării. Pe acelaşi plan cu costurile, nivelul autofinanţării va constitui un element esenţial care determină preţurile.

Prezentarea formalizată a modelului includerii autofinanţării în determinarea preţurilor interne se bazează pe următoarele ipoteze :

a. Între volumul investiţiilor şi nivelul producţiei există o relaţie mijlocită de rata investiţiilor. Rata investiţiilor poate fi determinată plecînd de la corelaţia dintre sporul de fonduri fixe, investiţii şi rata ieşirilor din funcţiune. Obţinem rata investiţiilor (λ) :

$$\lambda = ku + kg \qquad (1)$$

în care : k = raportul fonduri/producţie ; u = rata ieşirilor din funcţiune ; g = creşterea planificată a producţiei.

În relaţia de mai sus primul termen din partea dreaptă a egalităţii reprezintă rata investiţiilor necesare pentru înlocuirea fondurilor fixe scoase din funcţiune, iar al doilea termen rata investiţiilor necesare pentru creşterea planificată a producţiei (rata investiţiilor nete). Aşa cum rezultă din această relaţie, rata investiţiilor este funcţie crescătoare de raportul fonduri/producţie, rata ieşirilor din funcţiune şi rata creşterii economice.

b. Volumul forţei de muncă este determinat pe baza nivelului planificat al producţiei şi consumul de muncă pe unitatea de produs (l) ***).

c. Volumul resurselor proprii disponibile ale sistemului economic se obţine ca diferenţă între valoarea producţiei marfă (pQ) calculată la preţul de producţie (p) şi suma plăţilor efectuate : retribuţiile plătite, calculate ca produs între volumul forţei de muncă şi retribuţia unitară (r), valoarea consumului intermediar necesar producţiei (mpQ) şi volumul vărsămintelor (impozite, taxe, prelevări etc.) către organul superior, calculate la volumul producţiei (tpQ).

Sistemul economic are ca obiectiv realizarea unui echilibru între autofinanţarea disponibilă şi valoarea curentă a investiţiilor planificate, prin stabilirea unei anumite rate a autofinanţării (a) egală cu raportul între autofinanţare şi investiţii :

$$A = apI \qquad (0 < a \leqslant 1) \qquad (2)$$

Nivelul preţului (de ofertă) se va obţine după relaţia

$$p = (pm + paku + rl) + pt + pakg \qquad (3)$$

în funcţie de cheltuielile cu factorii primari şi a altor elemente, astfel :

— costul de producţie (paranteza din dreapta egalităţii) cu elementele sale obişnuite : consumul intermediar (pm), cheltuielile necesare reproducţiei simple a fondurilor fixe sau amortizarea pe produs (paku) şi cheltuielile cu forţa de muncă (rl) ;

— cota de vărsăminte fiscale şi către organul ierarhic superior inclusă în preţ (pt) ;

— costul reproducţiei lărgite planificate (pakg) determinat în funcţie de rata de creştere economică, eficienţa aparatului productiv şi structura financiară a resurselor afectate.

Spre deosebire de formula obişnuită a preţului pe elemente de cheltuieli primare, în care cuantumul venitului net apare determinat exogen, în relaţia (3) rata autofinanţării şi creşterea economică sînt variabilele care determină mărimea venitului net. Preţul este sensibil la variaţia ratei autofinanţării atît la nivelul costului (prin variaţia costului reproducţiei condiţiilor iniţiale de producţie) cît şi la nivelul venitului net.

Ca urmare, nivelul preţului se va modifica (celelalte condiţii rămînînd aceleaşi) dacă :

— dinamica producţiei variază, dar ponderea resurselor proprii în totalul resurselor de finanţare a investiţiilor rămîne constantă ;

— creşterea producţiei este regulată, dar structura surselor de finanţare a investiţiilor se modifică.

Modelul prezentat mai sus, într-o formă evident simplificată, descrie evoluţia nivelului preţurilor de ofertă într-un proces de dezvoltare echilibrată şi planificată. Efortul de finanţare a dezvoltării unei întreprinderi sau ramuri economice, pentru ale căror produse există o cerere solvabilă, poate fi susţinut prin includerea în preţuri a unor cote necesare finanţării proprii. Este clar că acest proces, în absenţa altor restricţii, are ca efect creşterea nivelului preţurilor în cazul unei economii dinamice. Apare firească necesitatea introducerii unor elemente de reglare.

B. Posibilitatea reglării nivelului preţurilor rezultă din confruntarea produselor realizate cu cerinţele consumatorilor interni şi mai ales externi. Pe măsură ce o pondere tot mai mare din producţia internă este destinată exportului, exigenţele calitative ale pieţei externe, ca şi nivelul preţurilor mondiale influenţează în mod obiectiv nivelul preţurilor interne. Produsele realizate necorespunzător din punct de vedere calitativ sau cu costuri prea mari nu vor putea fi vîndute la preţurile planificate şi, în consecinţă, nivelul veniturilor aşteptate, în absenţa unei majorări a subvenţiilor bugetare, nu va fi realizat. Aceasta va atrage după sine o reducere a beneficiilor brute şi deci a nivelului autofinanţării. Spre deosebire de varianta anterioară, în acest caz autofinanţarea apare ca un **rezultat** al activităţii economice. Dacă volumul creditelor nu este majorat (în caz contrar apărînd presiuni de altă natură) echilibrul financiar microeconomic va impune o reducere a nivelului investiţiilor planificate la nivelul investiţiilor financiar posibile) iar repartizarea acestora pe sectoare se va face tot mai mult pe criterii de eficienţă. Penuria de resurse financiare va impulsiona preocupările pentru reducerea costurilor ca o cale de creştere a resurselor proprii disponibile.

George DANIELESCU
I.E.S.

(Continuare în pag. 25)

*) Rata autofinanţării este egală, prin definiţie, cu raportul dintre resursele proprii ale unităţii economice alocate pentru investiţii şi investiţia planificată. Într-o accepţiune mai largă la numărător ar putea fi inclus totalul veniturilor nete, iar la numitor suma cheltuielilor necesare dezvoltării (inclusiv rambursările).

**) În realitate adaptarea nu este instantanee, ci necesită un lag de măsură variabilă.

***) Din combinarea ipotezelor a) şi b) rezultă că am utilizat o funcţie de producţie cu coeficienţi constanţi, în care munca şi capitalul sînt factori complementari ; introducerea unei relaţii de continuă substituire între aceştia va modifica corespunzător şi relaţia de formare a preţurilor.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Abordări ale crizei sistemului monetar internațional în literatura occidentală (IV)

ÎN ANII '70, autoritățile monetare ale S.U.A. au abandonat politica „dolarului pivot" și au promovat politica „dolarului flexibil", acționînd cu fervoare pentru demonetizarea aurului, paralel cu sporirea rolului care revine Drepturilor Speciale de Tragere (create pe baza acordului din 1969 și lansate, pentru prima dată, în 1970). În acest climat a fost adoptat statutul „modificat" al F.M.I. în ianuarie 1976, care a intrat în vigoare în aprilie 1978.

Dar, aparent paradoxal, la scurt timp după activarea noii forme a statutului F.M.I., S.U.A. și-au schimbat încă o dată coordonatele de bază ale politicii monetar-valutare. După cum apreciază Jean Massini „în 1979 a avut loc o a doua ruptură importantă datorită unei hotăriri luate, în octombrie, de autoritățile americane : decizia de a controla rezervele bancare, adică de a controla masa monetară, lăsînd să evolueze liber rata dobînzii. Această politică permite recuperarea unor sume extrem de importante pe baza existenței unui număr foarte mare de debitori constrînși să se împrumute" (din comunicarea „Le F.M.I. ne finance plus, il ajuste", prezentată la Madrid în sept. 1984).

În aceeași perioadă, la sfîrșitul anilor '70 și începutul anilor '80, în S.U.A. au fost revigorate diferite proiecte de remonetizare a aurului.

Tradițional etalonul aur-devize (care a funcționat sub forma etalonului aur-dolar), a fost atacat de neokeynesiști pentru rolul pe care aurul încă îl juca în relațiile monetar-valutare, iar de neoclasici tocmai pentru poziția „periferică" acordată aurului. Astfel, la scurt timp după anularea convertibilității în aur a dolarului, Patriek Boarman își exprima convingerea că „aurul este necesar și va continua să fie necesar", Miroslav Kriz aprecia că „o revenire a S.U.A. la aur ar fi de dorit" și „ar contribui la păstrarea unității politice și economice a lumii atlantice", iar Donald Kemmerer considera că, în ciuda unor deficite, etalonul-aur „s-a dovedit cel mai eficient sistem monetar inventat pînă în prezent"[34].

Dacă în anii '70 asemenea opinii erau în flagrantă contradicție cu poziția administrației S.U.A., la începutul anilor '80 a existat o „modă" a pledoariei pentru revenirea la aur care a primit un anumit sprijin oficial. Explicația rezidă în politica economică aplicată de administrația R. Reagan prin îmbinarea recomandărilor teoriei monetariste ;(în varianta friedmaniană) cu preceptele „teoriei ofertei" promovată de așa-numiții „noi economiști". Aceștia din urmă și-au manifestat net preferința pentru adoptarea unui etalon-aur „modernizat". Menționăm cîteva nume reprezentative pentru acest curent de opinie : A. Laffer, J. Wanniski, R. Hall. Propuneri similare au făcut, la începutul deceniului IX, și economiști „de tradiție" ca R. Mundell sau J. Zijlstra.

Deși așa-numita „Comisie a aurului" a respins proiectele prezentate Congresului S.U.A. de restabilire a etalonului-aur într-o formă sau alta (în martie 1982), totuși dezbaterile aprinse în jurul rolului monetar al aurului sînt simptomatice pentru stadiul actual al crizei sistemului monetar internațional.

La reuniunea la nivel înalt a „celor 7" care a avut loc la Ottawa în 1981, principali „parteneri occidentali ai S.U.A., au reproșat administrației americane politica monetară restrictivă care, în condițiile unor deficite bugetare uriașe, a condus la un nivel al dobînzilor (nominal dar și real) fără precedent în acest secol. După cum au demonstrat faptele, aceste „proteste" au fost ignorate de S.U.A. La reuniunea de la Versailles din 1982, S.U.A. au făcut o „concesie" prin acceptarea unei „declarații" cu privire la relațiile monetare internaționale.

Dintre prevederile acestei declarații, cele mai importante se refereau la următoarele probleme monetar-valutare : (1) recunoașterea unei „responsabilități comune" pentru asigurarea unei mai mari stabilități a sistemului monetar internațional, ceea ce face necesară o mai bună „concertare" a politicilor economice ; (2) acordarea unui sprijin substanțial Fondului Monetar Internațional în eforturile sale de „creștere a stabilității" monetar-valutare ; (3) întărirea colaborării cu F.M.I. în activitatea de supraveghere a evoluției cursurilor valutare, mai ales în ceea ce privește valutele care stau la baza definirii D.S.T. (dolar, marca vest-germană, francul francez, lira sterlină, yenul japonez) ; (4) excluderea utilizării cursurilor valutare pentru a obține avantaje „inechitabile" ; (5) în caz de necesitate, se vor efectua intervenții pe piețele valutare pentru a contracara „factorii perturbatori" ; (6) statele care sînt membre ale Sistemului Monetar vest-European apreciază prevederile anterioare drept o completare a obligațiilor asumate.

„Supravegherea" evoluției cursurilor valutare de către F.M.I. are, în perioada actuală, mai mult un caracter simbolic, ținînd cont de influența sa redusă asupra cursului principalelor valute occidentale. Astfel, în ceea ce privește dolarul S.U.A., intervenția F.M.I. a fost, practic, neglijabilă atît în perioada deprecierii sale rapide (anii '70), cît și în reprecierea sa spectaculoasă după 1979 (cel puțin pînă în 1985). În anii '80, polemica „flotare curată sau flotare murdară" (clean or dirty floating) — atît de aprinsă la mijlocul deceniului VIII — a cedat locul confruntării între diferite tipuri de flotare „administrată" sau „concertată". În acest sens, cel mai interesant experiment valutar din ultimii ani îl reprezintă sistemul monetar vest-european (S.M.E.) care, pe baza unui acord realizat în 1978, a intrat în funcțiune în martie 1979, luînd locul faimosului „șarpe în tunel" (sistem de flotare comună a țărilor membre ale C.E.E. în condițiile acordului smithsonian). Marja fluctuării permise între valutele statelor participante la S.M.E. este de 22,5% în timp ce flotarea față de valute terțe, în principal dolarul S.U.A., este „liberă".

FIȘE

● *Reducerea costurilor reprezintă o cale însemnată a dezvoltării intensive la nivel microeconomic și una din formele de materializare a principiilor noului mecanism economico-financiar. Importanța acestui aspect este sporită și de faptul că procesul economic devine tot mai complex, mai sensibil la influențele unor schimbări ce apar într-un sector sau altul, cum ar fi de pildă materiile prime și energia. Propunîndu-și să participe la efortul specialiștilor de a elabora metodologii adecvate și accesibile în ce privește calculul costurilor,* C.M. Drăgan *se oprește în volumul* „Sistemul costurilor normate" *publicat recent la* EDITURA POLITICĂ, *asupra elementului normativ. Alegerea este justificată de accentul care se pune în prezent pe dimensiunea anticipativă în evaluarea costurilor ca bază a unei planificări riguroase atît a producției cît și a echilibrului financiar. Sub aspectul alcătuirii, volumul semnat de C.M. Drăgan cuprinde toate aspectele principale ale teoriei și metodologiei calculației costurilor, (esența economică, mecanismul antecalculației, conducerea gestiunii costurilor, evidența cheltuielilor de producție etc.) ; problematica fiind completată de o serie de analize concrete, desfășurate la nivel de întreprindere.*

De la eficiența investițiilor la investiții de eficiență

● *În nici un alt sector al economiei, erorile de natură decizională nu au efecte atît de ample ca în domeniul investițiilor, apreciază* N. Anghelov *în articolul* „Metodologhiia za opredeliane na ikonomiceskata efektivnost na investitionni proekti" *(Metodologia determinării eficienței economice a proiectelor de investiții), publicat în numărul 7/ 1985 al revistei bulgare* „IKONOMICESKA MISIL". *Eșecul unor proiecte investiționale s-ar datora — între altele — caracterului vetust al metodologiei de elaborare a acestora care nu mai corespunde dinamismului economiei moderne. Propunînd o soluție de perfecționare a metodologiei investițiilor N. A. insistă asupra necesității reținerii unor criterii esențiale între care : calcularea eficienței de-a lungul întregii durate de viață a proiectului ; evaluarea posibilităților de modernizare și adaptare ulterioară a profilului productiv ; determinarea tuturor influențelor (atît imediate cît și de perspectivă) ale unei investiții noi asupra structurii economiei ca atare ; evaluarea costului proiectului în termeni de competitivitate și echilibru valutar ; elaborarea unor seturi de scenarii pentru un proiect de investiții care să asigure un fundament solid deciziilor de politică economică.*

Robert Triffin a salutat cu entuziasm crearea S.M.E., recomandînd cu insistență „cooperarea" între sistemul vest-european și autoritățile monetare ale S.U.A. : „...Cea mai urgentă sarcină pentru Statele Unite este de a sprijini succesul noului Sistem Monetar European, astfel încît acesta să devină o parte a ordinii monetare mondiale, iar nu o oază condamnată de lipsa noastră de colaborare să supraviețuiască într-o lume a haosului monetar..."[35]).

Apelul cu accente patetice, adresat de Triffin autorităților americane a fost lansat chiar în momentul creării S.M.E. Dar în locul unei „cooperări", politica dobînzilor înalte practicată cu obstinație în S.U.A. a propulsat cursul dolarului pe baza unor factori de natură preponderent speculativă. În aceste condiții, Gavyn Davies aprecia că „S.M.E. și-a atins obiectivul său principal : să asigure o zonă de stabilitate monetară în Europa. Dar... această zonă nu s-a dovedit la fel de stabilă în raport cu alte devize, cum sînt £ și $. Deci S.M.E. nu a reușit să realizeze un obiectiv secundar, acela de a favoriza o mai mare stabilitate a cursurilor valutare la nivel mondial".[36])

Desigur, acest „obiectiv secundar" nu putea fi atins doar pe baza funcționării sistemului monetar vest-european. De aceea, ținînd cont de structura multipolară a economiei mondiale contemporane, ni se pare mai realistă aprecierea lui Rinaldo Ossola : „Stabilizarea treptată a cursurilor valutare, avînd în vedere existența a trei zone monetare importante distincte (C.E.E., zona dolarului și zona yenului), ale căror valute fluctuează liber între ele, ar putea fi realizată numai printr-un acord monetar tripartit".[37])

Realizarea unui astfel de acord ar conduce la o formă de organizare monetar-valutară foarte asemănătoare cu „etalonul mărfii monede" propus de Jean Saint-Geours : „Acest sistem ar fi bazat pe administrarea în comun a 10–12 valute-cheie, convertibile între ele, dar fără a fi legate de aur, în strînsă corelație cu politicile menite să asigure echilibrul intern prin mecanismele creditării reciproce...".[38])

Însă datorită divergențelor și contradicțiilor interoccidentale, dar și tendinței de ignorare a problemelor „lumii a treia", la mijlocul anilor '80 criza monetar-valutară internațională pare mai îndepărtată de momentul rezolvării decît la mijlocul anilor '70. Începutul deceniului IX a scos în evidență dimensiunile copleșitoare ale datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Declarația miniștrilor de externe ai Grupului celor 77, dată publicității în urma reuniunii din septembrie 1984, exprimă „adînca îngrijorare cu privire la diminuarea fluxului de resurse destinate finanțării procesului dezvoltării și la apariția transferului invers de capital către statele dezvoltate" și îndemna „țările dezvoltate și instituțiile financiare internaționale să remedieze această situație gravă printr-o mobilizare masivă de resurse financiare pentru țările în curs de dezvoltare și prin contribuția adusă la reforma sistemului monetar și financiar astfel încît să se asigure funcționarea echitabilă și eficientă a economiei mondiale"[39]) De asemenea, Grupul celor 77 reitera sprijinul său total față de propunerea făcută de Conferința de la Buenos Aires a șefilor de stat și de guvern ai țărilor nealiniate pentru organizarea, cît mai curînd posibil, a unei conferințe monetare și financiare internaționale.

Apariția unui „transfer invers" de resurse financiare a fost provocată de manifestarea conjugată a mai multor fenomene : rata deosebit de ridicată a dobînzilor, politica restrictivă și discriminatorie practicată de majoritatea statelor și băncilor occidentale în domeniul creditului față de țările în curs de dezvoltare și politica de „ajustare dură" impusă de F.M.I. (cu deosebire după 1980).

Referindu-se la ultimul factor menționat, Jean-Massini aprecia : „F.M.I. aplică pretutindeni... o politică bazată pe o concepție unică de asanare economică, inspirată din teoria monetaristă : diminuarea cheltuielilor publice, scăderea importurilor, reducerea salariilor, diminuarea subvențiilor de stat, controlul asupra masei monetare... Din punct de vedere economic rezultatul constă într-o frînare brutală a creșterii în țările vizate de măsurile considerate de experții F.M.I. drept „ajustare". (...) Din punct de vedere social, consecințele sînt deseori dramatice : șomaj, revolte, foamete..." (din comunicarea „Le F.M.I. se finance plus, il ajuste", citată anterior). Deci „soluțiile" propuse — și chiar impuse — de F.M.I. s-au dovedit nu numai iluzorii, dar și nocive

La peste un deceniu de la declanșarea efectivă a crizei sistemului monetar internațional, fenomenele de criză valutar-financiară prezintă o gravitate și o complexitate fără precedent în condițiile dezechilibrării structurilor economiei mondiale. România socialistă s-a pronunțat consecvent și militează energic pentru edificarea noii ordini mondiale. În Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza că se impune, ca, odată cu reducerea hotărîtă a dobînzilor, să se acorde noi credite, cu dobînzi rezonabile, pentru a se sprijini dezvoltarea economico-socială a țărilor în curs de dezvoltare. În acest sens, este necesar ca Fondul Monetar Internațional să renunțe la politica de a impune condiții economice și politice țărilor în curs de dezvoltare. Avînd în vedere gravitatea situației economice și financiare mondiale, se impune o restructurare a sistemului monetar și financiar, o participare cu drepturi egale, a tuturor statelor la activitatea organismelor financiare internaționale

dr. Lucian C. IONESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

[34]) Din intervențiile care au avut loc în cadrul conferinței internaționale pe teme monetar-valutare de la Malibu (California) din 1974.
[35]) R. Triffin, "The International Role and Fate of the Dollar", în «Foreign Affairs», vol. 57, no. 2, 1978/79, p. 286.
[36]) "Euromoney", iulie 1982 (după "Problèmes économiques", nr. 1 792).
[37]) Banca Nationale del Lavoro, Quaterly Review, nr. cit., p. 71.
[38]) J. Saint-Geours, "Pour une économie du vouloir", Calman-Levy 1976, p. 180.
[39]) Declaration of the Ministers for Foreign Affairs of the Group of 77, U. N. Headquarters, doc. A/39/536 — 2 oct. 1984.
[40]) F.M.I., "Rapport Annuel — 1981", Washington, 1981, p. 2.
[41]) D. T. Llewellyn, "Avoiding an International Banking Crisis", în «National Westminster Bank Quarterly Review», august 1982 („Problèmes economiques", 6 oct. 1982).
[42]) I.M.F., "Annual Report — 1984", Washington, 1984, p. 71.

Serviciile

● *În prezent pentru o serie de țări în curs de dezvoltare sectorul serviciilor constituie o potențială sursă de disfuncționalități socio-economice, apreciază* R.K. Shelp *în studiul* „Service tehnology and economic development" *publicat în numărul 4/1984 al revistei* ECONOMIC IMPACT. *Apare, pe de o parte, o disproporție între cererea de servicii — care are tendința de a se alinia la nivelurile maxime înregistrate pe plan mondial — și resursele limitate ce pot fi orientate spre acest domeniu. Pe de altă parte, subdezvoltarea serviciilor legate de activitatea economică riscă să frîneze progresul economico-social în general. Formulată tranșant, problema dobîndește potrivit opiniei exprimate de R.K.S. următoarea expresie : este necesar ca economiile în curs de dezvoltare să refacă toate etapele istorice ale dezvoltării sectorului terțiar (servicii necalificate, servicii calificate, servicii industriale, servicii adaptate consumului de masă și servicii superspecializate pentru managementul economic) sau se pot găsi formule de modernizare ? Soluția pe care o întrevede autorul este realistă : ar fi absurdă refacerea unei evoluții sociale specifice, dar asimilarea actualei etape de dezvoltare a serviciilor nu trebuie privită ca o transpunere mecanică, ci orientată în funcție de procesul real al dezvoltării economice din grupele de țări amintite.*

● *Seria „Inițiere" a Bibliotecii de automatică, informatică, electronică, management, pe care* EDITURA TEHNICĂ *o oferă unui public tot mai larg de specialiști sau care se specializează în aceste domenii de frunte ale revoluției științifico-tehnice actuale a fost completată recent*

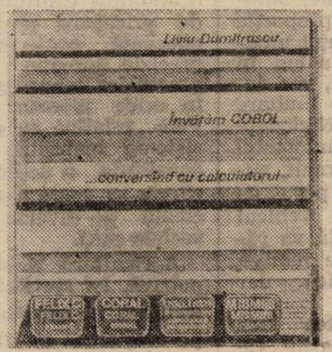

cu o interesantă lucrare : „Învățăm COBOL... conversînd cu calculatorul" *(2 vol.), elaborat de,* Liviu Dumitrașcu, *autor cunoscut informaticienilor prin cărți deja publicate.*

Limbajul procedural COBOL de asamblare nu reprezintă la noi o noutate, el poate fi și este folosit pe familiile de calculatoare românești. Dar maniera de redactare adoptată de L.D., caracterul ei original, atractiv și cu o accentuată tentă practică, adăugate unei structuri ce merge de la simplu la complex în prezentarea principiilor moderne de analiză, proiectare, codificare structurată, testare și depanare a programelor conferă noii lucrări valențe practice. Această calitate rezultă însă mai cu seamă din faptul că permite cunoașterea profundă a implementării COBOL-ului pe toate clasele de calculatoare medii, mini și micro (completînd astfel documentațiile necesare acestora) și evidențiază necesitatea adaptării noilor versiuni ale limbajului, cu modificarea în consecință a sistemelor de operare.

FIȘE

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Raporturi între tehnosferă şi biosferă – un punct de vedere ecologic

PROBLEMELE discutate şi datele expuse în prima parte a studiului ne permit să abordăm dintr-un unghi ecologic raporturile dintre biosferă şi tehnosferă. Ele sînt în ultimă analiză raportul dintre sistemele vii şi nevii. Întrebarea, la care ni se pare că nimeni nu a dat pînă în prezent un răspuns, fie el chiar şi unul mai puţin precis, este o întrebare fundamentală pentru viitorul omului şi al societăţii. Ea poate fi astfel formulată : **într-un sistem viu de tip asociativ cum este societatea umană, care ar putea fi raportul ideal dintre sistemele vii** (nr. de indivizi umani) **şi sistemele nevii** (unelte şi maşini) ? Cîteva condiţii trebuie adăugate întrebării şi anume : — sistemele nevii trebuie să se afle într-o astfel de proporţie încît funcţionarea lor să nu stînjenească prin efectele lor secundare (poluare chimică, sonoră şi termică) sistemele vii ; — apoi sistemele nevii să nu producă stresuri de natură psihică, adică raporturile om-maşină să fie de aşa manieră încît viaţa normală a individului uman şi a societăţii să nu fie perturbată.

Un exemplu lămuritor în aceste privinţe îl constituie automobilul. Dorinţa fiecărui contemporan este de a poseda un automobil pentru a se deplasa mai uşor spre locul de muncă, pentru a transporta cumpărăturile de la piaţă, pentru a petrece un sfîrşit de săptămînă agreabil. Din păcate automobilul zilelor noastre este un puternic concurent pentru aceeaşi sursă de energie (combustibilii fosili) cu tractorul, ultimul contribuind esenţial prin agricultura secolului al XX-lea la producerea pîinii. De asemenea, automobilul este unul dintre marii consumatori ai oxigenului din atmosferă. În fine, automobilul contribuie într-o proporţie însemnată la poluarea ambianţei umane. Aceste trei motive, fără a lua în considerare şi criza energetică, vor determina în viitorul apropiat o limitare a producţiei de automobile. Niciodată nu vor putea beneficia de automobil toţi locuitorii Terrei. Ba mai mult, automobilul nu va putea ţine pasul cu creşterea populaţiei. Singurul vehicul capabil de această performanţă va rămîne bicicleta, din foarte multe motive, de natură energetică, economică, dar mai cu seamă ecologică.

Astfel de prognoze s-ar putea face pentru diferite categorii de maşini. Cu excepţia ceasurilor şi a radiotranzistoarelor, majoritatea maşinilor vor trebui să se găsească totdeauna într-o cantitate mai mică decît numărul indivizilor umani din societate. În consecinţă, folosinţa lor va fi aproape întotdeauna comună.

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în numărul trecut al revistei.

Problema raportului optim dintre numărul de indivizi umani şi numărul diverselor maşini rămîne deschisă, iar răspunsurile variază de la un tip de maşină la altul.

Raportul dintre sistemele vii şi sistemele nevii construite de om, valoarea acestui raport şi consecinţele schimbării lui pot fi tratate din diverse puncte de vedere. Din punct de vedere ecologic diferitele activităţi umane sînt total deosebite dacă acţiunile întreprinse au ca ţintă sisteme vii sau sisteme nevii. Este în aceste privinţe plină de învăţăminte comparaţia între două ramuri ale producţiei în societatea umană : industria (aparţinînd industriosferei) şi agricultura (făcînd parte integrantă din biosferă).

Industria îşi bazează activitatea, îndeobşte, pe extragerea din natură a unor sisteme nevii (anorganice şi organice) materii prime de tipul combustibililor fosili convenţionali, minereuri şi altele şi pe prelucrarea lor adecvată pînă la obţinerea produselor finite, de regulă marfa valorificabilă economic, obiectul activităţii industriale constituindu-l transformarea prin felurite tehnologii a unor sisteme nevii în alte sisteme nevii. Aceste treceri dintr-o stare în alta necesită cîteva sarcini relativ precise. Din aceste motive progresele industriei sînt foarte rapide. Noi trebuie să adăugăm că materialele asupra cărora se acţionează în industrie nu posedă programe informaţionale proprii. Prin urmare ele răspund cu uşurinţă cerinţelor umane în conformitate cu legile fizice şi chimice ale universului. Mai concret, inginerul industrial, dacă dispune de un anumit tip de utilaje, de energia necesară, de o anumită cantitate de materie primă, de pricepere şi de forţa de muncă adecvată, poate amorsa şi dirija cu precizie aproape matematică fluxul proceselor tehnologice şi poate estima în orice moment nivelul producţiei. Prin relativa sa simplitate — diverse sisteme materiale nevii — industria constituie o acţiune umană în sînul căreia se poate foarte uşor releva eficienţa pe diverse planuri (economice, sociale etc.).

Agricultura şi biotehnologiile, dimpotrivă, îşi sprijină precumpănitor activitatea pe selectarea din natură, apoi pe creşterea şi înmulţirea în condiţii naturale sau cvasinaturale, uneori chiar industriale, a unor sisteme vii — plantele cultivate, animalele domestice şi cîteva specii de microorganisme. Obiectul agriculturii şi al biotehnologiilor constituindu-l conlucrarea omului cu lumea vie şi cu condiţiile naturale în scopuri diverse (mărirea producţiei primare şi secundare, obţinerea de felurite substanţe în condiţii industriale), sarcinile acestor îndeletniciri sînt uneori foarte complexe. Sistemele vii asupra cărora se acţionează conţin în structura lor programe informaţionale proprii. De aceea, răspunsurile sistemelor vii sînt legate, înainte de toate, de cerinţele biologice intrinsece lor şi numai după satisfacerea acestora, ele răspund şi cerinţelor noastre economice. Mai mult decît atît, producţia în agricultură şi prin biotehnologii trebuie să se supună legilor biologice de producere a masei, legi care acţionează mai întîi în favoarea (sau în defavoarea) organismelor în cauză şi numai după aceea în folosul lor. Ştiinţa şi totodată arta biologului, silvicultorului, agricultorului ori a crescătorului de animale este de a se folosi de legile sistemelor vii în aşa fel încît să poată interveni prin diverse mijloace la convertirea energiei solare sau a celei chimice potenţiale (energie metabolică) în recoltă utilă şi alte produse utilizabile. Sarcina biologului, agronomului, silvicultorului, zootehnistului ori a microbiologului se situează pe alt plan faţă de cea a tehnologului din uzină. Chiar dacă biologii amintiţi dispun de organisme cu o înaltă productivitate, de energia necesară şi de forţa de muncă adecvată, rezultatele gospodăririi lor sînt supuse, între anumite limite, fluctuaţiilor factorilor naturali de diferite categorii (factori fizico-climatici şi ambientali, variabilitate şi vulnerabilitate genetică, dăunători etc.). Influenţa factorilor naturali este cu atît mai mare cu cît condiţiile de cultură a organismelor sînt mai apropiate de cele naturale. Pentru acest motiv prognozarea producţiei bazată pe activitatea sistemelor vii, fie pe scurtă durată fie pe lungă durată, nu are şi nu poate să aibă gradul de precizie al prognozelor din industrie.

Există şi alte deosebiri între sistemele tehnice (industriosferă, tehnosferă) şi sistemele vii (organisme, populaţii, biocenoze, biosferă) care au profunde implicaţii în desfăşurarea acţiunilor noastre în ambianţa naturală sau în cea construită. Cea mai mare parte a proceselor primare, care se petrec în lumea sistemelor tehnologice (în tehnosferă), sînt liniare. Din punctul de vedere al consumării resurselor, de regulă fiecare proces tehnologic este nerepetabil. În majoritatea cazurilor procesele caracteristice sistemelor vii de diferite complexităţi sînt ciclice, prin urmare repetabile şi generînd reciclarea resurselor de substanţe. **Energia atît în sistemele tehnice, cît şi în sistemele vii nu este regenerabilă şi nici refolosibilă.** Pot fi regenerate unele materii prime purtătoare de

energie, de pildă biomasa, dar numai pe baza cheltuirii unei alte resurse energetice, în cazul dat energia solară.

Deosebirea fundamentală dintre procesele lineare şi cele ciclice este determinată de gradul diferit al complexităţii lor. Procesele lineare sînt adeseori de o simplitate extremă pe cînd procesele ciclice integrate în serii succesive şi reţele cu retroacţiuni (feedback) sînt uneori foarte complexe. Din acest motiv industria contemporană şi întreaga tehnosferă generată de ea se întemeiază aproape în exclusivitate pe procese lineare foarte stabile în esenţa lor atîta vreme cît dispun de materie primă, de energie şi de forţa de muncă. Agricultura şi biotehnologiile bazîndu-se pe procese ciclice (materii prime regenerabile), deşi supuse unor fluctuaţii, au o putere de supravieţuire egală cu a principalei surse de energie — lumina solară.

În fine, sistemele tehnice, îndeosebi tehnosfera contemporană, exploatează din ambianţă resursele fundamentale fiinţării lor pînă la epuizare. În opoziţie cu acestea, sistemul viu global (biosfera) îşi asigură perpetua existenţă prin recircularea resurselor fundamentale. Acestea se află totdeauna în ambianţă, într-o cantitate cu mai multe ordine de mărime mai mare decît cantităţile cuprinse într-un moment dat în textura viului. Această situaţie permite, între anumite limite, continuitatea cvasiinfinită a proceselor care se petrec în sistemele vii în opoziţie cu multe procese din sistemele tehnice care odată cu epuizarea resurselor ajung în pragul extincţiei.

Între biosferă şi tehnosferă există în afara deosebirilor amintite şi a altora neanalizate în acest material şi cîteva similitudini explicabile în faptul că tehnica şi tehnologiile, deşi sînt artefacte în raport cu natura, derivă din acţiunile unei fiinţe naturale.

Sistemele tehnice, similar sistemelor vii, suportă, odată cu scurgerea timpului, o evoluţie, adică prezintă o succesiune de tipuri de maşini din ce în ce mai perfecţionate sub raportul performanţelor obţinute, cu alte cuvinte ale eficienţei. Progresul tehnic care constituie în fapt miezul revoluţiei tehnice contemporane nu este altceva decît expresia cea mai înaltă a evoluţiei diferitelor sisteme tehnice. Spre exemplificare ne vom referi iarăşi la automobil. Istoria creării acestui mijloc de locomoţie ne oferă o succesiune de tipuri de la caleaşca cu motor pînă la automobilul aerodinamic de astăzi. Forma deosebită a celor două tipuri este într-o anumită măsură şi o expresie geometrico-spaţială a performanţelor diferite atinse de cele două extreme; începutul cu o viteză de 15—20/h şi actualul cu viteze între 100—300 km/h. Performanţa atinsă de ultimele tipuri de automobil se datorează în ultima analiză unei mai bune adaptări „interne şi externe“ a maşinii la condiţiile variate ale traficului rutier. Aceste „adaptări“ realizate de proiectant s-au efectuat în timp în baza unor procese similare celor prin care se realizează evoluţia sistemelor vii. Cîteva acte sau puncte nodale sînt comune, dar pe un alt plan al dezvoltării proceselor evoluţiei sistemelor vii şi al evoluţiei sistemelor tehnice.

În ambele cazuri noul tip se naşte prin „mutaţie“, adică prin modificarea „proiectului“ originar, fie acesta un proiect ingineresc (informaţia cuprinsă în schiţa bidimensională de proiect), fie în proiect natural (informaţia genetică înscrisă în banda tridimensională a unei molecule de ADN). Deosebirea dintre mutaţiile sistemelor vii şi mutaţiile sistemelor tehnice se relevă abia în cursul desfăşurării evoluţiei. Evoluţia sistemelor vii se petrece în continuu sub imperativul regulei: „încearcă-greşeşte-învaţă din greşeală“ şi ciclul se repetă din nou. Evoluţia sistemelor tehnice urmează această regulă numai la începutul ei fiindcă raţionalitatea ştiinţifică în scurtă vreme folosindu-se de predicţie poate înlătura unele greşeli înainte de proba practică. În consecinţă, mutaţiile din lumea sistemelor vii sînt întotdeauna aleatoare şi abia în viitor ingineria genetică va permite obţinerea unor mutaţii strict determinate de cerinţele raţionalităţii. Mutaţiile din lumea sistemelor tehnice, deşi aleatoare în momentul defrişării unui domeniu nou, sînt de la bun început îmbibate de raţionalitate şi ulterior determinate aproape în exclusivitate de raţiune. Acest lucru face ca evoluţia sistemelor tehnice şi prin urmare a întregii tehnosfere să se petreacă într-o perioadă mult mai scurtă decît evoluţia sistemelor vii şi a biosferei. Mutaţiile sistemelor vii se validează în zeci de milioane de ani, pe cînd mutaţiile sistemelor tehnice în decenii. Diferenţa între vitezele de evoluţie a celor 2 tipuri de sisteme este de ordinul de mărime de cel puţin un milion de ori. Cu alte cuvinte, viteza evoluţiei sistemelor tehnice este de cel puţin 1 milion de ori mai mare decît în cazul sistemelor vii. Evident că lumea vie, în speţă biosfera, nu poate intra în competiţie cu tehnosfera cînd e vorba de viteza cu care sînt introduse perfecţionările şi cu care se realizează evoluţia. Este prin urmare de datoria noastră, a oamenilor, în scopul apărării vieţii noastre, de a găsi căile raţionale prin care cele două evoluţii, cu viteze atît de diferite, să fie armonizate şi prin aceasta pericolul „crizei“ sau a „crizelor ecologice“ să fie înlăturat. Ştiinţa care ne poate călăuzi spre aflarea acestor căi este ecologia, în fapt o ştiinţă a prezentului pentru viitor. Ea ne sugerează ideea că societatea de mîine ar putea fi sortită unor mari pericole dacă nu va fi o societate adaptată exigenţelor ecologice.

Viorel SORAN
Ioan PUIA
Stoica GODEANU
Marioara GODEANU

Autofinanţarea, echilibrul financiar şi nivelul preţurilor

(Urmare din pag. 27)

Procesul de reglare prezentat permite închiderea buclei în cadrul schemei anterioare şi formarea unui mecanism economic autoreglabil prezentat schematic mai jos.

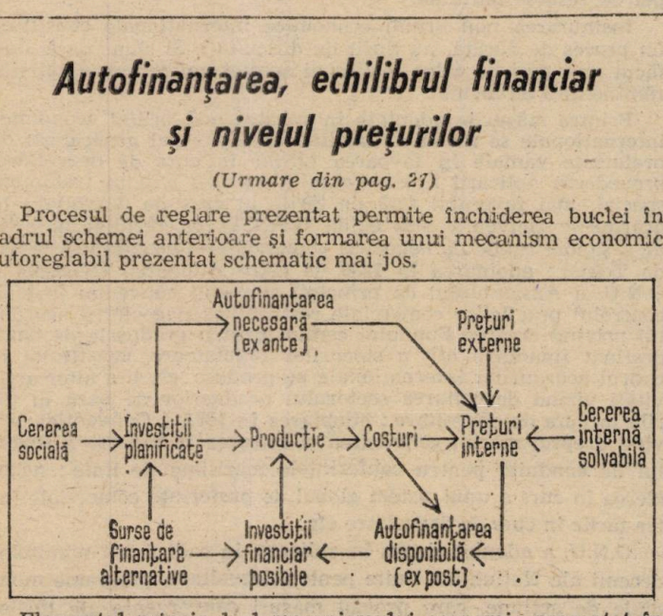

Elementul principal al mecanismului economic prezentat în schema de mai sus este formarea nivelului preţului intern de ofertă. În acest punct se concentrează acţiunea mai multor factori de influenţă, atît de natură internă (cererea solvabilă, procesul de planificare, eficienţa aparatului de producţie), cît şi externă. Din acest punct porneşte bucla de reglare a procesului economic. Autofinanţarea reprezintă în acest proces pe rînd o rezultantă şi o restricţie. Condiţia principală de funcţionare a acestui mecanism este posibilitatea variaţiei (în anumite limite) a preţurilor interne.

Volumul resurselor disponibile se obţine introducînd efectul desfacerii interne $p\ (Q - Q^{\gamma})$ şi al preţurilor externe $\beta Q\ (p - \gamma p^{e})$ în care Q^{γ}, β, γ şi p^{e} reprezintă producţia marfă vîndută şi încasată, ponderea producţiei exportate în producţia marfă, cursul mediu de transformare şi respectiv preţul extern. Autofinanţarea disponibilă (Ad) va fi:

$$Ad = \left[\frac{Q^{\gamma}}{Q} - \frac{\beta\ (p - \gamma p^{e})}{p} - (m + t)\right] pQ - rL \qquad (4)$$

Orice nerealizare a planului de desfacere ($Q^{\gamma} < Q$) sau producţia la preţuri superioare celor practicate pe pieţele externe ($p > \gamma p^{e}$) va diminua volumul resurselor disponibile.

Efectele implementării mecanismului de reacţie la semnalele pieţei, prezentat formalizat mai sus, într-o formă evident simplificată, ar fi, în special, de ordin calitativ. Întreprinderile ale căror resurse ar fi diminuate ca urmare a unei activităţi necorespunzătoare pe planul producţiei sau desfacerii îşi vor intensifica eforturile pentru reducerea costurilor şi creşterea gradului de competitivitate. Menţinerea şi dezvoltarea acestor întreprinderi va fi strîns legată de capacitatea de adaptare la cerinţele consumatorilor. Pe de altă parte, statul va putea utiliza cu mai mare eficienţă pîrghia creditului pentru susţinerea anumitor sectoare de importanţă naţională şi asigurarea echilibrului financiar.

Creşterea contribuţiei O.N.U. la promovarea cooperării economice internaţionale (*)

ANIVERSAREA la 24 octombrie 1985 a 40 de ani de la crearea Organizaţiei Naţiunilor Unite, care numără astăzi 159 de ţări membre, faţă de numai 45 în 1945, oferă prilejul de a face un bilanţ al activităţii sale consacrată soluţionării marilor probleme cu care este confruntată omenirea şi de a evalua perspectivele creşterii contribuţiei sale în această privinţă.

Un loc central în preocupările O.N.U.

PARALEL cu problemele păcii şi securităţii internaţionale, care ocupă un loc central în preocupările O.N.U., o importanţă crescîndă în activitatea organizaţiei o are problematica economică. De altfel, Carta Naţiunilor Unite, adoptată în 1954 la San Francisco, prevede că realizarea unei cooperări internaţionale în scopul soluţionării problemelor economice constituie unul din obiectivele majore ale O.N.U. Profund ataşată scopurilor şi principiilor Cartei organizaţiei, în care a fost admisă în 1955, România, la iniţiativa preşedintelui Nicolae Ceauşescu, a făcut în ultimele două decenii numeroase propuneri concrete privind orientările de bază ale activităţii O.N.U. şi a venit cu o serie de iniţiative vizînd creşterea contribuţiei organizaţiei la soluţionarea problemelor economice internaţionale actuale *).

În decursul celor patru decenii de existenţă a O.N.U., activităţile sale în domeniul economic s-au lărgit considerabil. Aceasta se explică prin acţiunea conjugată a mai multor factori. În primul rînd, în condiţiile accentuării interdependenţei economice între naţiuni, ca urmare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane şi a adîncirii diviziunii internaţionale a muncii, soluţionarea problemelor dezvoltării economice nu este posibilă numai prin acţiuni unilaterale sau bilaterale, fiind necesară o largă cooperare internaţională. În al doilea rînd, intrarea în O.N.U. a peste 100 de noi state, care şi-au cucerit independenţa politică şi sînt confruntate cu nevoia presantă de a depăşi rămînerea în urmă, moştenită din epoca colonială, a pus pe primul plan al preocupărilor organizaţiei problemele eradicării subdezvoltării şi sprijinirii eforturilor acestor ţări vizînd accelerarea progresului lor economic.

În vederea examinării şi soluţionării problemelor economice s-a creat un vast mecanism instituţional. Simpla enumerare a organelor şi organismelor economice din sistemul O.N.U. reflectă varietatea şi diversitatea activităţilor acestei organizaţii privind diferitele aspecte ale dezvoltării economice. Este de notat că problemele economice ocupă un loc important pe agenda sesiunilor ordinare ale Adunării Generale a O.N.U. şi că s-au convocat trei sesiuni speciale ale acestei Adunări, consacrate în mod exclusiv problematicii economice, în anii 1974, 1975 şi 1980. De asemenea, s-au organizat, sub egida O.N.U., numeroase conferinţe mondiale interguvernamentale pe teme economice privind : alimentaţia, precum şi populaţia (1974), resursele de apă (1977), cooperarea tehnică între ţările în curs de dezvoltare (1978), ştiinţa şi tehnologia pentru dezvoltare (1979), practicile comerciale restrictive (1980), sursele noi şi regenerabile de energie (1981), sprijinirea pe plan economic a ţărilor cel mai puţin avansate (1981) etc.

O.N.U. a adus o contribuţie importantă la promovarea cooperării economice internaţionale, la sprijinirea eforturilor ţărilor în curs de dezvoltare vizînd diminuarea şi eliminarea decalajelor economice care le despart de ţările dezvoltate.

Activitatea economică a O.N.U. îmbracă două forme principale : a) reglementarea relaţiilor economice şi financiare internaţionale, prin convenirea în acest scop de recomandări sau instrumente juridice cu forţă obligatorie ; b) desfăşurarea de activităţi operaţionale, în special prin acordarea de către instituţii din sistemul O.N.U. de asistenţă tehnică, ajutor în natură şi credite ţărilor în curs de dezvoltare.

În vederea reglementării relaţiilor economice internaţionale, O.N.U. a definit principiile şi regulile de bază ale acestor relaţii, a elaborat programe şi planuri de acţiune vizînd ansamblul economiei mondiale sau diferite sectoare ale sale şi a formulat recomandări vizînd soluţionarea diverselor probleme specifice ale economiei mondiale.

Ordinea economică mondială instaurată imediat după cel de-al doilea război mondial, bazată în mare măsură pe principii şi practici de dominaţie, inegalitate şi inechitate, a generat dezechilibre şi decalaje profunde, precum şi situaţii grave de criză în economia mondială. De aceea, în cadrul O.N.U. s-a adoptat un ansamblu de măsuri vizînd instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, fondată pe principiile egalităţii şi echităţii, capabilă să asigure o dezvoltare armonioasă şi echilibrată a economiei mondiale.

Conţinutul noii ordini economice internaţionale este definit într-o serie de documente de bază ale O.N.U. : Declaraţia şi Programul de acţiune privind instaurarea noii ordini economice internaţionale, adoptate la 1 mai 1974 de către sesiunea a VI-a extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. ; Carta drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor, aprobată la 12 decembrie 1974 de către sesiunea a XXIX-a a Adunării Generale a O.N.U. ; rezoluţia celei de-a VII-a sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U., intitulată „Dezvoltarea şi cooperarea economică internaţională".

În aceste documente — la elaborarea cărora ţara noastră a adus o preţioasă contribuţie — sînt stabilite principalele coordonate ale noii ordini economice mondiale, printre care amintim : aplicarea strictă în relaţiile economice internaţionale a principiilor fundamentale ale dreptului internaţional ; participarea tuturor statelor, pe bază de egalitate, la reglementarea problemelor economice mondiale ; suveranitatea permanentă, deplină a fiecărui stat asupra resurselor sale naţionale şi asupra tuturor activităţilor economice ; promovarea unei largi cooperări comerciale şi economice internaţionale între toate statele, pe bază de echitate, fără restricţii şi discriminări, în scopul lichidării decalajelor economice şi asigurării progresului tuturor ţărilor : asigurarea de raporturi echitabile de preţuri în comerţul internaţional ; crearea de condiţii favorabile transferului de resurse financiare ţărilor în curs de dezvoltare ; acordarea unui ajutor mai substanţial acestor ţări, fără nici o condiţie politică sau militară ; aplicarea unui tratament preferenţial exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare ; accesul nestingherit al tuturor ţărilor la cuceririle ştiinţei şi tehnicii moderne ; extinderea cooperării economice între ţările în curs de dezvoltare, în special pe o bază preferenţială ; eliminarea risipei de resurse naturale.

Instaurarea noii ordini economice internaţionale constituie un proces de durată, nu lipsit de dificultăţi. Şi chiar dacă s-au făcut unii paşi pe calea instituirii acestei noi ordini, esenţialul rămîne încă de făcut.

Printre măsurile adoptate în spiritul noii ordini economice internaţionale se numără : instituirea sistemului generalizat de preferinţe vamale în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare, prevederea aplicării într-o anumită măsură a unui tratament special, mai favorabil faţă de ţările în curs de dezvoltare în acordurile convenite sub egida G.A.T.T., ca rezultat al celei de-a şaptea runde de negocieri comerciale internaţionale (Runda Tokio) ; adoptarea în 1980 de către Adunarea Generală a O.N.U. a Ansamblului de principii şi reguli convenite privind controlul practicilor comerciale restrictive ; negocierea acordului privind crearea Fondului comun pentru produsele de bază, destinat finanţării atît a stocurilor regulatoare, constituite în cadrul acordurilor internaţionale pe produse, cît şi a altor activităţi vizînd dezvoltarea sectorului produselor de bază în ţările în curs de dezvoltare ; adoptarea în 1982 a Convenţiei privind dreptul mării ; convenirea şi intrarea în vigoare a Codului de conduită pentru conferinţele maritime de linie ; negocierea în curs a unui sistem global de preferinţe comerciale între ţările în curs de dezvoltare etc.

O.N.U. a adoptat şi pus în aplicare, în cadrul aşa-numitelor decenii ale Naţiunilor Unite pentru dezvoltare, programe mondiale de acţiune, care prevăd măsuri convergente ale ţărilor dezvoltate şi ţărilor în curs de dezvoltare vizînd, în principal, reducerea şi eliminarea decalajului economic dintre aceste două grupe de ţări. Primul deceniu al Naţiunilor Unite pentru dez-

*) Analizării acestor propuneri şi iniţiative le este consacrată a doua parte a articolului de faţă, în numărul viitor

voltare a cuprins anii '60, al doilea anii '70, iar al treilea se aplică la anii '80. Pentru al doilea și al treilea deceniu al dezvoltării au fost adoptate programe globale și integrate de acțiune, denumite strategii internaționale ale dezvoltării. Este de remarcat că strategia internațională pentru actualul Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare este orientată spre efectuarea schimbărilor structurale necesare privind realizarea obiectivelor noii ordini economice mondiale.

Paralel cu eforturile pentru reglementarea pe o bază echitabilă a relațiilor economice internaționale, O.N.U. a realizat o vastă activitate operațională în vederea sprijinirii directe a eforturilor de progres ale țărilor în curs de dezvoltare.

Activitatea operațională a sistemului O.N.U. în favoarea țărilor în curs de dezvoltare a constat din acordarea de credite pentru investiții de către Grupul Băncii Mondiale (Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Asociația Internațională pentru Dezvoltare și Corporația Financiară Internațională) și de credite pentru susținerea balanței de plăți de către Fondul Monetar Internațional, din furnizarea unui ajutor în natură, de exemplu, livrarea pe bază nerambursabilă de produse alimentare de către Programul Alimentar Mondial, precum și din acordarea de asistență tehnică în special de către Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, din resursele obținute din contribuțiile voluntare ale statelor membre ale O.N.U. Sprijinul furnizat de sistemul Națiunilor Unite pentru dezvoltare, exclusiv Banca Mondială, depășește 2 miliarde de dolari anual. De asemenea, o utilitate certă pentru statele membre ale O.N.U. o au statisticile internaționale, studiile și analizele economice, elaborate de secretariatele organismelor din sistemul O.N.U.

Slăbirea multilateralismului și necesitatea unor negocieri reale

CU TOATE reușitele sale, activitatea O.N.U. în domeniul economic este încă departe de a răspunde necesităților comunității internaționale, în special ale țărilor în curs de dezvoltare. După cum arăta secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, „Se constată că în momentul în care realitățile actuale fac indispensabil recursul la mijloacele multilaterale pentru reglementarea problemelor și multiplicarea posibilităților de creștere și dezvoltare pe care le oferă multilateralismul, se manifestă înclinația de a pune sub semnul întrebării regulile, instrumentele și modalitățile cooperării multilaterale. De asemenea, se manifestă uneori reticență în a face efortul necesar spre utilizarea cît mai eficace a organizațiilor internaționale". Slăbirea multilateralismului este explicată de unii prin criza economică mondială. Depășirea acestei crize necesită însă — așa cum demonstrează președintele Nicolae Ceaușescu — nu diminuarea cooperării multilaterale, ci intensificarea eforturilor de soluționare a problemelor economice pe calea acestei cooperări.

Erodarea multilateralismului se manifestă prin nerespectarea unor angajamente asumate de țările dezvoltate în organizațiile din sistemul O.N.U., prin tendința de a revizui consensul existent anterior privind problemele dezvoltării și prin blocajul negocierilor vizînd realizarea de noi progrese pe calea cooperării economice internaționale, a instituirii unei noi ordini economice mondiale.

Principiile și regulile sistemului comercial internațional, convenite în G.A.T.T. și în O.N.U., sînt încălcate sau ocolite. Angajamentele asumate de țările dezvoltate de a nu introduce noi măsuri comerciale restrictive și de liberalizare a comerțului internațional nu sînt traduse în viață. Nici prevederile privind aplicarea mai largă față de țările în curs de dezvoltare a unui tratament special, mai favorabil în domeniul măsurilor de politică comercială nu s-au materializat. Din contră, s-au intensificat măsurile protecționiste, aplicate în mod discriminatoriu față de țările în curs de dezvoltare în sectoarele în care aceste țări s-au vădit a fi competitive.

Angajamentul pe care l-au luat țările dezvoltate de a furniza țărilor în curs de dezvoltare un ajutor public pentru dezvoltare, echivalent cu 0,70% din produsul lor național brut, este departe de a fi atins. Resursele financiare ale instituțiilor multilaterale sînt insuficiente, pentru a răspunde nevoilor țărilor în curs de dezvoltare. Măsurile prevăzute în vederea adaptării sistemului monetar internațional la cerințele acestor țări nu au fost puse în aplicare.

Negocierile privind restructurarea transferului internațional de tehnologie pe o bază echitabilă sînt tergiversate. Nu au putut fi încă finalizate negocierile vizînd elaborarea unui cod internațional de conduită privind transferul de tehnologie, iar lucrările vizînd evitarea efectelor negative ale racolării de cadre din țările în curs de dezvoltare se desfășoară într-un ritm lent.

Comunitatea internațională nu a acordat întregul sprijin necesar activităților vizînd lărgirea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, ca o componentă importantă a noii ordini economice mondiale.

În ansamblu, se constată că o bună parte a prevederilor documentelor O.N.U. privind instaurarea noii ordini economice mondiale, inclusiv ale strategiei internaționale pentru dezvoltare privind actualul deceniu nu sînt traduse în viață, ceea ce se repercutează negativ asupra cooperării internaționale în vederea promovării dezvoltării economice.

Dacă în anii '60 și începutul anilor '70 s-a înregistrat un progres al cooperării internaționale în vederea sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare, în prezent se constată chiar un recul al acestei cooperări. Se încearcă să se revizuiască acordurile convenite anterior privind aplicarea unui tratament preferențial, pe bază de nereciprocitate, în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, se urmărește ca, în virtutea așa-numitului principiu al gradualizării, să se retragă pe o bază arbitrară preferințele comerciale acordate țărilor în curs de dezvoltare și să li se ceară reciprocitate pentru avantajele comerciale pe care le primesc.

Negocierile economice din cadrul O.N.U. se află de mai mulți ani în impas, ca urmare a lipsei voinței politice a țărilor dezvoltate de a acționa în vederea făuririi unei noi ordini economice mondiale și sprijinirii eforturilor de progres ale țărilor în curs de dezvoltare. Este semnificativ în acest sens și faptul că hotărîrea Adunării Generale a O.N.U., din decembrie 1979, privind lansarea unor negocieri globale asupra cooperării economice pentru dezvoltare nu a putut fi tradusă în viață, ca urmare a poziției rigide adoptate de unele țări dezvoltate privind tematica și modalitățile de organizare a acestor negocieri, destinate să contribuie la restructurarea pe baze noi și echitabile a relațiilor economice mondiale.

Dificultățile cu care este confruntată economia mondială și gravitatea situației țărilor în curs de dezvoltare impun depășirea impasului în care se află negocierile economice din cadrul sistemului O.N.U., sporirea contribuției acestei organizații la promovarea cooperării economice internaționale. În prezent apare mai necesară ca oricînd angajarea de negocieri reale între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, în vederea relansării economice pe plan mondial și instaurării noii ordini economice internaționale. În acest sens, este necesară întărirea și ameliorarea sistemului comercial internațional, restabilirea încrederii în acest sistem prin respectarea strictă a principiilor și regulilor sale de bază. Țărilor dezvoltate li se cere să asigure aplicarea riguroasă a „statu qou-ului" în domeniul restricțiilor comerciale, să elimine fără contrapartidă restricțiile contrare prevederilor G.A.T.T., să suprime în mod treptat celelalte restricții și să efectueze amenajări de structură în economia lor, în vederea favorizării creșterii importurilor din țările în curs de dezvoltare.

În scopul aplicării mai largi a tratamentului comercial special, mai favorabil față de țările în curs de dezvoltare, s-a solicitat țărilor dezvoltate să amelioreze în mod substanțial sistemul generalizat de preferințe vamale, pe care să-l aplice pe o bază nediscriminatorie și nereciprocă și fără condiții politice. În același scop, s-a cerut extinderea tratamentului preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în domeniul măsurilor netarifare și al altor măsuri de politică comercială.

Lansarea unei noi runde de negocieri comerciale sub egida G.A.T.T. ar putea să stăvilească tendințele protecționiste crescînde, să conducă la o liberalizare a schimburilor comerciale internaționale și la aplicarea efectivă a tratamentului special, mai favorabil pentru comerțul țărilor în curs de dezvoltare.

În același timp, apare necesară depunerea de eforturi sporite pentru depășirea crizei sistemului monetar și valutar internațional, confruntat cu dificultățile generate de instabilitatea cursurilor de schimb, dobînzile ridicate și nivelul fără precedent al datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, pentru restructurarea acestui sistem, în conformitate cu cerințele instaurării noii ordini economice mondiale. În acest scop, țările nealiniate au propus convocarea unei conferințe internaționale, propunere sprijinită de țara noastră. O importanță majoră ar avea-o angajarea de negocieri serioase, cu participarea țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare, precum și a instituțiilor financiare internaționale, în vederea găsirii unei soluții globale, echitabile și urgente pentru problema datoriei externe.

Revitalizarea activității O.N.U. în domeniul economic, angajarea sub egida sa de negocieri constructive vizînd soluționarea durabilă a problemelor comerțului și dezvoltării, pentru care se pronunță și acționează cu consecvență țara noastră, ar răspunde intereselor vitale ale tuturor țărilor, care ar trebui să manifeste voința politică necesară în acest scop.

Victor ALDEA

Reflecții pe marginea sesiunii anuale a F.M.I. – B.I.R.D.

Pentru o soluționare durabilă a problemelor monetar-financiare ale lumii contemporane

PERSPECTIVA creșterii economiei mondiale, împreună cu problemele datoriei externe care afectează cele mai multe țări în curs de dezvoltare, au reprezentat punctele cele mai importante discutate la cea de-a 40-a sesiune anuală a Adunării Generale a Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și Băncii Internaționale de Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.) desfășurate la Seul, între 8 și 11 octombrie a. c., la care au participat miniștrii de finanțe și președinții băncilor centrale din aproape 150 de țări membre, între care și țara noastră. Pe lîngă analiza perspectivelor economiei mondiale, delegațiile țărilor membre și-au concentrat atenția asupra unor probleme esențiale referitoare la sistemul monetar internațional, activitatea F.M.I. și B.I.R.D. și rolul acestora în sprijinirea țărilor care se confruntă cu probleme ale datoriei externe, cum ar fi : posibilitățile unei noi alocări de drepturi speciale de tragere (D.S.T.), limitele de acces al țărilor membre la resursele Fondului, creșterea capitalului B.I.R.D., creșterea fluxurilor de resurse financiare cu dobîndă mai mică către țările cele mai sărace.

Sesiunea plenară a Adunării generale a celor două instituții a fost precedată de un număr de întîlniri preliminare, printre care amintim reuniunea Comitetului interimar al F.M.I., care a fost dedicată, în principal, perfecționării sistemului monetar internațional și reuniunea Comitetului Dezvoltării al F.M.I. — B.I.R.D., care a tratat problema transferului de resurse reale către țările în curs de dezvoltare. Au avut loc, de asemenea, întîlnirea „Grupului celor 24", care reprezintă „Grupul celor 77", pe probleme monetar-financiare, precum și întîlnirea „Grupului celor 10" țări occidentale industrializate.

Încetinirea creșterii economiei mondiale

ÎN 1985, creșterea economiei mondiale și-a încetinit ritmul la circa 3 la sută, de la o creștere a P.N.B., în termeni reali, de 4,5 la sută în 1984. Mulți participanți la dezbateri au apreciat că în prima parte a anului 1985 creșterea economică în țările dezvoltate a fost marcată de „ezitări" și că există puține semne pentru o expansiune economică susținută în următorii ani. Persistența preocupărilor, în acest sens, rezultă în principal din continuarea deficitului structural din cadrul economiei S.U.A., ajuns la un nivel de peste 100 miliarde dolari (măsurat ca deficit al contului curent al balanței de plăți). În același timp, este adevărat că mai mult de jumătate din creșterea importurilor mondiale s-a datorat creșterii importurilor S.U.A., care au antrenat, într-o anumită măsură și relansarea economică a altor țări (Canada, Japonia, Anglia, R.F.G.).

Unii economiști vest-europeni consideră însă că intrările nete de capital în S.U.A., în sumă de peste 100 miliarde dolari anual, sînt de natură să reducă disponibilitățile de capital în alte țări și prin aceasta să limiteze libertatea de acțiune a guvernelor respective în promovarea propriilor politici și programe economice.

Perturbările prin care a trecut economia mondială în ultimii ani au influențat negativ situația economică a țărilor în curs de dezvoltare. Pe lîngă situația dificilă în care se află țările Americii Latine, confruntate, în parte, cu o scădere a venitului pe locuitor și cu o datorie de peste 360 miliarde dolari, la recenta sesiune a reținut, în mod deosebit, atenția situația țărilor africane. În condițiile în care datoria acestora se estimează că va crește de la 50 la sută din P.N.B. în 1983 la 60 la sută în 1985 (respectiv la 170 miliarde dolari), 26 de țări depind de ajutoare alimentare (o persoană din cinci suferă de foame). În plus, transferul net de capital s-a redus în 1983—1984 cu 45 la sută, fără să se observe nici o creștere în 1985. De altfel, în ultimii ani 2/3 din țările care și-au reeșalonat datoriile sînt țări africane. În același timp, creșterea populației s-a accelerat în țările respective de la 2,4 la sută în deceniul al șaselea, la 3,1 la sută în prezent.

În aceste condiții, dezbaterile au relevat că plasarea economiei mondiale pe calea expansiunii durabile și neinflaționiste necesită, pe lîngă un ritm mai susținut al creșterii țărilor dezvoltate, o liberalizare a piețelor acestora pentru produsele țărilor în curs de dezvoltare și o rezolvare de durată a problemei datoriilor. În context s-a relevat necesitatea ca țările dezvoltate să-și întărească disciplina monetară și fiscală prin reducerea deficitelor bugetare și frînarea cheltuielilor publice, fiind vizate în special S.U.A.

Pentru țările mai avansate din cadrul țărilor în curs de dezvoltare s-a recomandat, printre altele, să-și sporească investițiile pe baza resurselor interne în domenii eficiente, să întreprindă acțiuni mai ferme de stopare a inflației. S-a cerut, de asemenea, sporirea fluxului de capital public către țările cele mai sărace.

Comitetul interimar a făcut apel la abținerea de la măsuri protecționiste, care reprezintă o „amenințare majoră" pentru redresarea economiei mondiale și soluționarea problemei datoriei. Barierele tarifare și netarifare afectează, în primul rînd, țările în curs de dezvoltare. Astfel, aranjamentul multifibre, extins în decembrie 1981 pentru încă cinci ani, autorizează restricții discriminatorii împotriva țărilor în curs de dezvoltare, împiedicîndu-le să beneficieze din plin de avantajul comparativ în sectorul textile și îmbrăcăminte, care reprezintă peste 5 la sută din comerțul mondial. În măsura în care cele mai dezvoltate țări în curs de dezvoltare își diversifică exporturile către țările dezvoltate, acestea din urmă tind să înmulțească tot mai mult obstacolele și restricțiile. Astfel, în ultimul timp, au fost intensificate obstacolele în comerțul cu produse siderurgice, care reprezintă alte circa 5 la sută din comerțul mondial.

În cadrul dezbaterilor s-a subliniat că lărgirea și adîncirea legislației protecționiste în țările dezvoltate este de natură să afecteze însești țările respective, menținînd un nivel ridicat al prețurilor, reducînd nivelul de trai și frînînd creșterea economică. Potrivit unor estimări, citate recent de secretarul de stat George P. Schultz în revista „Economic Impact", politicile comerciale ale S.U.A. în 1980 au impus direct consumatorilor americani o povară de 60 miliarde dolari, reprezentînd de fapt o taxă de peste 250 dolari pentru fiecare locuitor al țării.

Convenirea recentă a unei noi runde de negocieri internaționale sub auspiciile G.A.T.T., în vederea liberalizării comerțului cu produse și servicii suscită din ce în ce mai mult interes, cu toate că unele țări în curs de dezvoltare subliniază că nu s-au realizat încă pe deplin prevederile de liberalizare stabilite în rundele precedente.

Necesitatea creșterii resurselor F.M.I. – B.I.R.D.

ANGAJAMENTELE financiare ale F.M.I. au fost mai ridicate în prima jumătate a anului 1985 comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. În ceea ce privește angajamentele B.I.R.D. și ale afiliatei sale, Agenția Internațională de Dezvoltare (A.I.D.), pentru anul fiscal 1985, acestea s-au redus față de anul fiscal precedent de la 15,5 miliarde dolari la 14,4 miliarde dolari. În cadrul acestora angajamentele A.I.D. au scăzut de la 3,6 miliarde dolari la 3 miliarde dolari.

În ciuda opoziției S.U.A. față de creșterea capitalului B.I.R.D., președintele Comitetului Dezvoltării și Băncii Mondiale a insistat pentru studierea imediată a modalităților de creștere a capitalului B.I.R.D. și a creditelor comerciale. El a pledat pentru o creștere cu 4 la sută în termeni reali a acestor credite pînă în 1990, față de creșterea de 6 la sută realizată în deceniul precedent. La rîndul său, „Grupul celor 24" a solicitat o dublare a capitalului autorizat la B.I.R.D.

Se estimează că în următorii trei ani B.I.R.D. ar urma să acorde împrumuturi în valoare de 40—50 miliarde dolari, încă pînă cu 12—13,5 miliarde în 1986, față de 11 miliarde în 1985 De asemenea, se mizează pe extinderea „cofinanțării". De altfel și conlucrarea dintre F.M.I. și băncile particulare s-a dezvoltat perfecționîndu-se procedurile de urgență și diversificîndu-se modalitățile de reeșalonare. Totuși dificultățile economice ale țărilor cele mai îndatorate din America Latină și Africa nu au fost încă depășite.

În condițiile în care în S.U.A. rata inflației scade mai rapid ca rata nominală a dobînzii, rata reală a dobînzii se menține înaltă *). Or, potrivit unor estimări ale B.I.R.D., fiecare creștere cu un punct procentual a ratei reale a dobînzii duce la creșterea

*) Dobînda medie pe termen lung, corectată cu rata inflației, a fost pe piața S.U.A. de la 1,8% în 1965—1969, 4,9% în 1980—1984 și de 8,2% în primul trimestru al anului 1985. Pînă la nivelul de 3% se consideră o rată reală normală a dobînzii.

rea serviciului datoriei țărilor debitoare cu circa 4 miliarde dolari. Confruntate cu lipsa de resurse, țările în curs de dezvoltare s-au pronunțat cu insistență și la actuala sesiune pentru creșterea resurselor financiare ale celor două instituții.

F.M.I. alocă drepturi speciale de tragere țărilor membre în funcție de cotele acestora de participare la Fond. Pînă în prezent au fost alocate 21,4 miliarde D.S.T. în șase etape. Din 1 ianuarie 1981, cînd au fost alocate 4,1 miliarde D.S.T. celor 141 țări membre la acea dată, nu a mai avut loc nici o alocare.

Cu toate că în statutul F.M.I. se preconizează o evoluție în direcția așezării D.S.T. în centrul sistemului monetar internațional, în prezent volumul total al acestora reprezintă numai circa 5 la sută din totalul rezervelor monetare (fără aur). Decizia pentru noi alocări se ia atunci cînd majoritatea membrilor (85 la sută din voturi) consideră că există o nevoie globală pentru suplimentarea rezervelor valutare. Țările în curs de dezvoltare au insistat, fără succes, în cadrul Comitetului Interimar, pentru o nouă emisiune de cel puțin 15 miliarde D.S.T. anual, care să le fie alocată cu prioritate. Fără rezultate au rămas și eforturile lor în cadrul Comitetului Dezvoltării, susținute și de majoritatea țărilor dezvoltate, de creștere a capitalului B.I.R.D. S-a convenit ca aceste probleme să fie reluate la sesiunile comitetelor respective din 9—10 aprilie 1986.

Comitetul Interimar a convenit totuși ca pentru 1985—1991 să reactiveze fondul fiduciar, în valoare de 2,7 miliarde dolari, provenit din vînzările de aur pe care le-a efectuat F.M.I., în favoarea țărilor cu un venit pe locuitor de sub 675 dolari, cu o dobîndă de 0,5 la sută. India și China au arătat că vor renunța la drepturile lor în această privință, urmînd ca circa 60 la sută din acest fond să fie alocat țărilor din Africa, care trec printr-o criză profundă.

De asemenea, S.U.A. au propus ca băncile private să-și sporească, în perioada 1986—1988, creditele către principalele țări debitoare cu circa 20 miliarde dolari, la care să se adauge încă 9 miliarde de la B.I.R.D. și alte bănci de dezvoltare regională, cum ar fi Banca Interamericană de Dezvoltare. Această propunere de relansare a creditelor private a fost privită cu un anumit scepticism, în special de către mediul bancar, în ciuda faptului că suma de 20 miliarde dolari ar reprezenta doar 2—3 la sută din totalul angajamentelor bancare. Se consideră că asistăm la o schimbare în poziția S.U.A., care, pînă în prezent, minimaliza problema datoriei, considerînd că aceasta s-ar rezolva „odată ce s-ar face ordine în casa fiecăruia".

În același timp, țările industriale au insistat ca țările debitoare să continue eforturile lor de ajustare economică, în care un rol important să-l aibă F.M.I. și B.I.R.D. În Raportul B.I.R.D. se menționează că în unele țări (Venezuela, Argentina, Mexic, Filipine, Nigeria), ca urmare a inflației ridicate și a faptului că moneda națională este supraevaluată pe piețele de schimb valutar, există o tendință de „a fugi" de moneda națională și de a se plasa sume importante de bani în investiții în străinătate.

Recomandările F.M.I. pentru țările debitoare continuă să se mențină pe linia reducerii cheltuielilor guvernamentale, restrîngerii inflației, stimulării exporturilor. Este de fapt o tratare pe termen mediu a dificultăților balanței de plăți prin intermediul unui control mai bun al cererii. La rîndul său, politica B.I.R.D. de sprijinire pe termen lung a unor investiții este de fapt o politică de stimulare a ofertei.

În timp ce F.M.I., în perioada 1950—1970, a avut programe în principal cu țări dezvoltate ca Anglia, Italia, cu mecanisme economice și economie monetară dezvoltată, în ultima perioadă toate programele sînt cu țările în curs de dezvoltare. Cu toate că recomandările F.M.I. au evoluat, majoritatea țărilor în curs de dezvoltare le consideră încă rigide și puțin diversificate față de condițiile și necesitățile economiei lor. S-a solicitat F.M.I. să influențeze mai mult țările industriale astfel încît procesul de ajustare întreprins de țările în curs de dezvoltare să nu fie excesiv. De altfel, începînd din 1983, la consultările în cadrul Articolului IV din statutul F.M.I. s-a lărgit analiza politicii comerciale și de schimb a principalelor țări dezvoltate și s-a intensificat fluxul de informații între F.M.I. și G.A.T.T. O conlucrare mai eficientă între F.M.I. și B.I.R.D. ar putea lărgi orizontul programelor convenite cu Fondul.

Cu toate perfecționările aduse activității celor două instituții financiare internaționale, limitele lor de acțiune sînt impuse de concepțiile politicienilor din țările dezvoltate potrivit cărora F.M.I. și B.I.R.D. nu sînt decît niște intermediari între bancheri și țările în curs de dezvoltare, care nu au acces ușor la piața creditelor. Și ca orice intermediar, trebuie să-și realizeze funcția cu puținele resurse de care dispun, și în plus să asigure pe furnizorii de credite de bonitatea beneficiarilor.

Referitor la problemele sistemului monetar internațional, „Grupul celor 10" țări dezvoltate a susținut, în raportul său, validitatea sistemului actual de cursuri flotante, neconsiderînd necesare schimbări instituționale majore. „Grupul celor 24" țări în curs de dezvoltare susține dimpotrivă necesitatea unei reforme monetare de bază, inclusiv adoptarea de zone limite de fluctuare pentru cursurile de schimb ale principalelor monezi. În raportul acestui grup de țări se sugerează formarea unui Comitet ministerial mixt (țări în curs de dezvoltare și țări dezvoltate), care să studieze cele două rapoarte în detaliu.

Țările în curs de dezvoltare au reliefat influențele nesatisfăcătoare pe care le are asupra lor sistemul cursurilor de schimb flotante și au solicitat o coordonare mai bună a politicilor principalelor țări industriale, realizarea concertată de intervenții pe piețele de schimb și un mecanism care să declanșeze consultări ori de cîte ori s-ar simți necesar.

Țările dezvoltate au subliniat că acordul din 22 septembrie a. c. de la New York între S.U.A., Japonia, Franța, Marea Britanie și R.F.G. a favorizat scăderea cursului dolarului pe piețele de schimb. Franța a insistat în plus pentru o „colaborare mai strînsă" între băncile centrale ale marilor țări industriale în scopul creării de condiții favorabile scăderii treptate a ratelor dobînzii, în vederea accelerării creșterii economice.

Poziția realistă și constructivă a României

DELEGAȚIA română s-a pronunțat — pe baza concepției președintelui Nicolae Ceaușescu, privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale — pentru o soluționare globală a problemelor subdezvoltării, inclusiv a problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, pentru o reformă a sistemului monetar internațional în lumina marilor schimbări politice și economice petrecute în lume în ultimii 40 de ani.

Delegația română s-a pronunțat pentru creșterea potențialului de finanțare al celor două instituții, susținînd necesitatea unei noi alocări de D.S.T. și a sporirii capitalului B.I.R.D. Totodată, ea a propus anularea datoriilor țărilor cu un venit național de pînă la 500—600 dolari pe locuitor, o reducere importantă a datoriei țărilor cu un venit de pînă la 1 000—1 200 dolari și o reducere generală a datoriilor tuturor țărilor în curs de dezvoltare. S-a relevat, în același timp, că România, pe baza consolidării și dezvoltării economiei naționale, își va reduce la circa 50% la sfîrșitul acestui an totalul datoriei pe care o avea în 1980, urmînd să o lichideze complet în următorii doi-trei ani.

Propunerea românească privind rezolvarea problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare pornește de la o analiză lucidă a relațiilor economice internaționale, potrivit căreia restrîngerea potențialului economic al țărilor în curs de dezvoltare determină, mai devreme sau mai tîrziu, și restrîngerea potențialului economic al țărilor dezvoltate. Astfel, unii economiști americani estimează că în perioada 1980—1984 S.U.A. ar fi putut exporta suplimentar mărfuri în valoare de 18 miliarde dolari, ceea ce ar fi antrenat crearea a circa 1 milion de noi locuri de muncă, dacă posibilitățile financiare de cumpărare ale țărilor în curs de dezvoltare nu s-ar fi redus.

În continuare, delegația țării noastre a subliniat că nivelul dobînzilor la creditele obținute de țările în curs de dezvoltare nu trebuie să depășească 5 la sută, iar pentru cele mai sărace 2—3 la sută. Aceste măsuri ar trebui cuplate cu acțiuni de înlăturare a obstacolelor protecționiste și de facilitare a accesului produselor țărilor în curs de dezvoltare pe piața țărilor industriale.

Privite în ansamblu, măsurile propuse de delegația României au ca scop nu numai sporirea capacității de plată a țărilor în curs de dezvoltare, ci și reducerea decalajului dintre acestea și țările bogate, precum și accelerarea creșterii economice a țărilor dezvoltate.

Oricum am analiza rezultatele recentei sesiuni, este cert că în perioada următoare, țările în curs de dezvoltare se vor confrunta cu probleme deosebite. Datoriile continuă să crească, iar băncile comerciale sînt tot mai reticente în a acorda noi credite. Creditele bancare către țările în curs de dezvoltare s-au diminuat în prima parte a acestui an, în timp ce politicile de austeritate sînt tot mai greu de suportat. La cea de-a 40-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., un număr de reprezentanți din țările în curs de dezvoltare, în special din America Latină, au criticat F.M.I., arătînd că țările cu datorii nu trebuie să fie puse în situația de a renunța la dezvoltarea lor economică și la promisiunile făcute propriilor popoare. Ele consideră că este necesar un dialog politic rezonabil, fără presiuni, între creditori, debitori și instituțiile internaționale de specialitate, pentru a se ajunge la o soluție durabilă a problemei datoriei externe. Aceasta se impune urgent, cu atît mai mult cu cît se estimează că în următorii ani economiile țărilor industriale se vor dezvolta într-un ritm anual de circa 3 la sută, insuficient atît pentru reducerea șomajului și a capacităților de producție nefolosite din țările respective, cît și pentru antrenarea semnificativă a creșterii economice în țările în curs de dezvoltare.

Ilie ȘIMON

CONVORBIRI ECONOMICE cu

HANS STEIDL

directorul filialei din München a firmei „Kühne und Nagel", R.F. Germania

Canalul Dunăre–Marea Neagră: noi perspective comerţului internaţional

● Cum apreciaţi colaborarea firmei dumneavoastră cu ţara noastră şi cum vedeţi perspectivele acestei colaborări ?

— Colaborarea dintre firma de transporturi internaţionale „Kühne und Nagel", care are reprezentanţe în peste 60 de ţări ale lumii, şi partenerul său român, „Romtrans", a început prin 1972—1973 şi ea s-a adîncit continuu, în folosul ambelor părţi. Începînd de acum doi ani, răspunzînd dorinţei părţii române, utilizăm şi autocamioane româneşti pentru transporturi nu numai între R.F.G. şi România, ci şi pentru alte relaţii. Anul acesta încărcăm pe diverse rute peste 4 000 de autocamioane româneşti. Sperăm să sporim încă în acest an numărul autocamioanelor în tranzit prin România, spre diverse relaţii din Orient. Vom purta convorbiri şi privind modalităţile în care vom putea utiliza Canalul Dunăre—Marea Neagră, pe care l-am vizitat cu mare interes. Vizitîndu-l, am avut ocazia să văd şi fotografii din timpul construcţiei. Ele atestă o lucrare impunătoare. Canalul, în lungime de 64,2 km, „apropie" Marea Neagră cu 400 km.

Ne propunem să utilizăm noua cale de navigaţie dunăreană nu numai pentru transporturile către Orientul Mijlociu, ci şi eventual spre Orientul Îndepărtat şi America, prin Constanţa. China, de exemplu, se dezvoltă rapid, ea va coopera în curînd şi cu firme vest-germane (de exemplu în construcţia de automobile) şi de aceea trebuie gîndite din vreme oferte, propuneri. Vom face acest lucru împreună cu „Romtrans". Constanţa prezintă interes şi pentru că partea chineză dirijează anual spre marele port de la Marea Neagră numeroase nave care încarcă şi descarcă mărfuri din China şi spre China. Din punct de vedere logistic operaţiile trebuie să decurgă foarte rapid, mărfurile nu pot avea o durată mare de transport.

Colaborarea noastră cu România a decurs foarte bine pînă acum. Transporturile cu autocamioane româneşti se desfăşoară cu succes şi ele pot fi considerabil sporite, în special în tranzit. Dorim să dezvoltăm transportul pe Dunăre şi Canal, spre Orientul Mijlociu şi spre alte regiuni, îndepărtate.

Un eveniment care a reţinut mult atenţia, în special în R.F.G., este realizarea liniei româno-turce de ferry-boat, între Constanţa şi Istanbul. Aceasta nu mai face obligatorie trecerea pe uscat prin Kapikule, o trecătoare relativ îngustă, unde surveneau întîrzieri. Această rută pe uscat era de circa 450 km. Ferry-boat-ul între Constanţa şi Istanbul, utilizat în cooperare de România şi Turcia, este atractiv pentru noi. Am avut ocazia să-l văd eu însumi, la fel ca şi Canalul Dunăre—Marea Neagră. Am înţeles că ferry-boat-urile, care au început să circule în vara acestui an, sînt în prezent încărcate la întreaga lor capacitate. Este însă posibil ca numărul de nave ro-ro să fie sporit. Este o problemă pe care o avem în atenţie. Aşadar, pe baza celor văzute nemijlocit, voi putea relata la München că această legătură de ferry-boat este un lucru foarte bun. Pe de altă parte, anul acesta, ca şi anul trecut, cantitatea de marfă care trebuie transportată între ţările noastre are din nou o tendinţă de creştere şi acest lucru nu poate decît să ne bucure.

Există, este adevărat, o concurenţă intensă din partea transportului feroviar, dar după părerea mea înlăturarea autocamioanelor nu este de conceput. Traficul rutier de mărfuri este, de altfel, în creştere.

● Inaugurarea anul trecut a Canalului Dunăre—Marea Neagră a deschis noi perspective traficului de mărfuri în spaţiul dunărean. Ce ne puteţi spune, în această ordine de idei, despre proiectatul canal Main-Dunăre ?

— Acest canal, a cărui denumire corectă este, aşa cum aţi spus, Main-Dunăre şi nu Rin—Main—Dunăre (legătura cu Rinul făcîndu-se prin intermediul rîului Main) va fi în mod cert construit. El urmează a fi terminat la începutul deceniului viitor. În felul acesta se va înfăptui un vechi vis al europenilor, acela de a realiza o cale navigabilă între Marea Nordului şi Marea Neagră traversînd continentul. În prezent canalul este deja realizat între Main şi Nürnberg, care a devenit astfel port. Acum se află în construcţie ultima porţiune de canal, între Nürnberg şi Kelheim, pe Dunăre, în amonte de Regensburg.

Este adevărat că acum cîteva luni au avut loc la noi în ţară discuţii privind impactul pe care îl va avea canalul Main—Dunăre asupra mediului. S-a dovedit însă că la baza lui stă o concepţie foarte bună, traseul este bine ales, malurile vor fi acoperite de vegetaţie, astfel încît şi oponenţii lui din considerente de protecţia mediului au trebuit să-l accepte. Au existat şi unii potrivit cărora construirea lui ar fi lipsită de sens, argumentînd că pe reţeaua navigabilă vest-germană circulă preponderent utilizatori străini. Însă primul ministru al landului Bavaria, Franz Josef Strauss, a declarat că ar fi de neconceput să nu fie construită această ultimă secţiune, bavareză, ca din cauza a circa 100 km încă neconstruiţi să nu poată fi utilizată reţeaua navigabilă de mii de kilometri existentă. În viitor terminarea acestei lucrări va fi fără îndoială salutată cu recunoştinţă. Sîntem conştienţi că şi realizarea lui va reprezenta un eveniment important pentru toate ţările dunărene.

Convorbire realizată de
Dinu DRAGOMIRESCU

Piața internațională a tractoarelor și utilajelor agricole

PRODUCȚIA de tractoare a principalelor șase țări capitaliste dezvoltate (Japonia, Marea Britanie, Italia, R. F. Germania, S.U.A. și Franța) a fost în 1984 de circa 600 mii bucăți, situîndu-se astfel cu 30—40% sub nivelurile record realizate anterior (în anii 1977 și 1979). În ceea ce privește echipamentul agricol, se remarcă o majorare cu circa 16% a producției în S.U.A. (de la 4,47 miliarde dolari în 1983 la 5,2 miliarde dolari în 1984), concomitent cu scăderea producției Marii Britanii.

Puternic orientată spre export, producția de tractoare a principalelor țări capitaliste dezvoltate este vîndută în străinătate în proporție de circa 60%. De remarcat, însă, că deși în anul 1984 exportul de tractoare, piese de schimb și elemente a crescut cu 7% față de anul precedent, însumînd circa 7 miliarde dolari, el s-a menținut cu 15% sub nivelurile record din 1980—1981. În mod similar, exportul de echipament agricol s-a majorat cu 5%, la 3,4 miliarde dolari în 1984, dar s-a situat cu 15—28% sub valorile record din anii 1980—1981.

Creșterea puternică a concurenței în condițiile gradului redus de utilizare a capacităților de producție (în 1984—1985 gradul de utilizare a capacităților de tractoare ale țărilor nesocialiste este în jur de 50%), progresul tehnico-științific rapid, creșterea în ritmuri moderate a veniturilor fermierilor determină mutații importante pe piața internațională a tractoarelor și echipamentului agricol, trăsătura predominantă fiind îmbunătățirea factorilor calitativi ai ofertei. Astfel, un studiu recent asupra pieței vest-europene a utilajelor agricole evidențiază că factorii care influențează decizia clientului la achiziționarea utilajelor agricole se pot împărți în două mari categorii: prețul și condițiile de efectuare a vînzării; indicatorii calitativi, ca element cu importantă în creștere. Acești indicatori calitativi se împart, la rîndul lor, în factori economici (valoarea și calitatea operațiilor de service post-vînzare, existența pieselor de schimb și valoarea acestora, valoarea reparației, cheltuielile curente de exploatare, termenele de livrare etc.) și factori de natură tehnică (productivitatea muncii, siguranța în funcționare, respectarea condițiilor de ofertă sub aspectul parametrilor funcționali și alții). Deosebit de semnificative sînt rezultatele unei cercetări de piață asupra factorilor ce determină competitivitatea utilajului agricol pe piața vest-europeană. Potrivit anchetei bazată pe un sondaj efectuat în Anglia, fermierii britanici au apreciat ca opțiunea la achiziționarea unei mașini agricole se face pe baza următoarei liste de priorități: nivelul tehnic de ansamblu; termenul de livrare a pieselor de schimb; productivitatea muncii; ușurința întreținerii și reparațiilor; facilitatea în utilizarea mașinii agricole; calitatea asistenței tehnice post-vînzare; prețul cu amănuntul; capacitatea firmei de a îndeplini termenele contractuale de livrare.

În aceste condiții, calitatea producției ocupă un rol cheie în strategia de dezvoltare a întreprinderilor producătoare și exportatoare de mașini și utilaje agricole. Astfel producătorii de tractoare din Italia (în 1984 firma Fiat a vîndut 80 mii tractoare, ceea ce reprezintă 13% din vînzările mondiale) au procedat, în ultimii ani, la restructurarea producției, trecînd la producția pe bază de linii flexibile, care utilizează calculatoarele și roboții pentru operațiunile de vopsire, asamblare și alte operațiuni la părțile exterioare. Firma Fiat Trattori a lansat în 1984 — pe baza unor investiții de 200 miliarde lire, efectuate în decurs de 3 ani — o nouă serie de tractoare care cuprinde 18 modele de 80—115 C.P.

N. NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

INDIA: proiecte energetice

IN CADRUL planului național de dezvoltare a economiei indiene, în domeniul energetic, în perioada 1981—1990 sînt prevăzute investiții de 30 mrd. rupi pentru sporirea disponibilităților de energie electrică. Cărbunele participă cu circa 60% în totalul surselor comerciale de energie, în prezent acordîndu-se atenție tot mai mare posibilităților oferite de utilizarea rezervelor de cărbune inferior. Descoperirea de zăcăminte în Rajasthan și Gujarat a deschis noi perspective privind folosirea lignitului în termocentrale. Rezervele mari existente în zona Neyveli au permis inițierea unui proiect pentru o nouă centrală termoelectrică cu o putere instalată de 630 MW, în prima etapă și 1 470 MW, în stadiul final, funcționînd pe bază de lignit. Pornind tot de la disponibilitățile acestei zone au fost elaborate studii de fezabilitate vizînd construirea de termocentrale, care să alimenteze cu energie electrică regiunile de sud ale Indiei, unde se anticipează un necesar de ordinul a 19 600 MW, către sfîrșitul secolului. În viitor, lignitul va servi și ca materie primă pentru producția de îngrășăminte (uree) și metanol, în fabrici de prelucrare situate în imediata apropiere a regiunilor carbonifere. În sfîrșit, se preconizează utilizarea lignitului ca înlocuitor pentru cărbunele cocsificabil, dat fiind randamentul termic ridicat (60—70%) al acestuia în metalurgie.

În domeniul energiei nucleare, a fost definit un program de perspectivă, pe 15 ani, potrivit căruia pînă la sfîrșitul secolului capacitatea instalată pentru producția de energie din această sursă va trebui să se ridice la 10 000 MW. Potrivit declarațiilor oficiale, rezervele de uraniu ale țării sînt suficiente pentru realizarea, prin resurse proprii, a programului. În următorii 10 ani vor începe lucrările pentru construirea a 12 grupuri de cîte 235 MW fiecare și 10 grupuri de 500 MW fiecare. Se estimează astfel, că la sfîrșitul perioadei celui de-al VIII-lea plan național, în 1995, India va dispune deja de o capacitate instalată de 4 400 MW. Pînă în prezent s-a stabilit ca două dintre viitoarele centrale să fie localizate în Rajasthan, la Rawatbhata, iar alte două în regiunea Karnataka. Comitetul consultativ parlamentar pentru problemele departamentelor științifice guvernamentale a mai hotărît ca viitoarele centrale nucleare să fie amplasate cu prioritate în zonele din estul țării, pentru a contribui astfel la rezolvarea problemei energetice în această parte a țării.

În cadrul colaborării economice externe a Indiei, relațiile româno-indiene se înscriu cu realizări de obiective pe bază de asistență românească (rafinăriile de la Gauhati și Haldia, termocentrala de la Singareni, fabrica de tractoare de la Hyderabad și altele), precum și cu livrări de mașini și utilaje complexe în acest scop.

Em. STANCU

EVOLUȚII MONETARE

„Evoluții cvasiliniare"

ÎNCERCÎND o apreciere a evoluției principalelor devize liber convertibile față de **dolarul S.U.A.** în intervalul 7.10—11.10.1985 se desprinde o revenire a monedei americane urmată de o mișcare cvasiliniară pentru restul intervalului.

Acest aspect se poate constata și din graficul alăturat care ilustrează în fapt psihologia de piață financiară în fața unor decizii majore. Această decizie majoră ar fi reprezentată de voința grupului celor 5 state industrializate de a continua procesul de slăbire a devizei americane. Materializarea financiară însă a acestui proces include realizarea lui pe etape, cu praguri eventuale pentru a limita avîntul speculativ pe care îl poate căpăta cunoașterea de moment a „trendului pieței". Bineînțeles, aceasta nu ar fi decît o reprezentare schematică a unui proces care implică în dinamica lui evoluție și întrepătrunderea factorilor de natură economică, politică sau pur tehnici de piață financiară, evoluțiile ulterioare ale principalelor devize convertibile față de dolarul S.U.A. reprezentînd rezultanta unor fenomene sau procese de multe ori contradictorii.

Și în săptămîna analizată aceste procese contradictorii și-au spus în multiple rînduri cuvîntul rezultînd

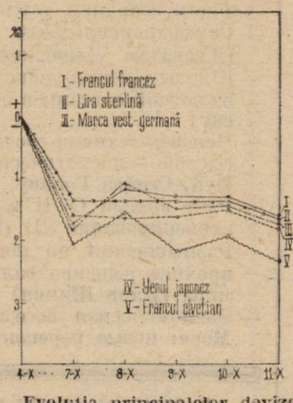

Evoluția principalelor devize convertibile față de dolarul S.U.A. în intervalul 7.10—11.10.1985 (baza 4.10.1985)

— spre mijlocul intervalului — evoluții liniare pentru lira sterlină yenul japonez și francul francez. Pe fondul psihologic creat de scăderea dolarului S.U.A., susținut efectiv prin intervențiile repetate ale Bundesbankului și Băncii Japoniei, în favoarea devizei americane au intervenit o ușoară creștere a dobînzilor și apariția unor indicatori economici favorabili (creșterea cu 2,7% a vînzărilor cu amănuntul în S.U.A. în luna septembrie).

În acest context contradictoriu, **lira sterlină** a început intervalul la 1,4145 dolari/1 liră sterlină și l-a încheiat la 1,41 dolari/1 liră sterlină. Cu toate speculațiile referitoare la creșterea dobînzilor la **yenul japonez**, acesta a evoluat linear între 215,5 yeni/dolar și 215,45 yeni/dolar. În aceleași coordonate a evoluat și **francul francez** începînd săptămîna la 8,06 franci francezi/1 dolar și încheind la 8,09 franci francezi/1 dolar. O notă aparte de data aceasta pentru **marca vest-germană** și **francul elvețian**, care au cunoscut o evoluție comparativ mai dinamică, însă în limite totuși modeste.

Pe piața metalelor prețioase **aurul** a înregistrat oscilații cuprinse între 325 și 327 dolari/uncie.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 42 din 18 octombrie 1985

— Remarcabil eveniment în cronica evoluției continuu ascendente a relațiilor de prietenie și colaborare româno-chineze **(Ioachim Silvestru)** 1

— Moment de mare însemnătate pentru amplificarea relațiilor prietenești și a conlucrării multilaterale româno-coreene **(Pavel Cerna)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

— Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Eforturi susținute pentru sporirea producției de țiței și gaze **(Ștefan Costea)** 4

— Ridicarea calității metalului — condiție pentru realizarea de produse competitive **(Vasile Boescu, Cristian Gorie)** 5

— Cerințe în procesul de recoltare și industrializare a sfeclei de zahăr **(Gh. N. Iosif)** 8

— T.I.B. '85. Manifestare economică internațională de prestigiu **(Octavian Moarcăș)** 10

— Restructurări în oferta de export a industriei românești **(I. Georgescu)** 10

— Implicații ale recuperării și valorificării materialelor refolosibile **(Corneliu Bârnea)** 12

— Pîrghii financiare în sprijinul înnoirii eficiente a producției **(Viorel Beju)** 14

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Considerații cu privire la specificul promovării progresului tehnic în economia națională **(Cristian Popescu)** 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

— În dezbaterea adunărilor generale ale oamenilor muncii. Sarcinile planului pe primul an al celui de-al 8-lea cincinal **(D. Condrea)** 18

IDEOLOGIE • TEORIE

— Autofinanțarea, echilibrul financiar și nivelul prețurilor **(George Danielescu)** 20

— Școli • curente • economiști. Abordări ale crizei sistemului monetar internațional în literatura occidentală (IV) **(Lucian C. Ionescu)** 22

— Raporturi între tehnosferă și biosferă — un punct de vedere ecologic **(Viorel Soran, Ioan Puia, Stoica Godeanu, Marioara Godeanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Creșterea contribuției O.N.U. la promovarea cooperării economice internaționale (I) **(Victor Aldea)** 26

— Pentru o soluționare durabilă a problemelor monetar-financiare ale lumii contemporane **(Ilie Șimon)** 28

— Convorbiri economice cu Hans Steidl. Canalul Dunăre-Marea Neagră : noi perspective comerțului internațional 30

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— A remarkable event in the chronicle of the ever ascending evolution of the Romanian—Chinese friendship and cooperation relations **(Ioachim Silvestru)** 1

— A great event for the strengthening of the friendship relations and the multilateral Romanian—Korean cooperation **(Pavel Cerna)** 2

— Constant efforts to increase the oil and gas production **(Ștefan Costea)** 4

— Raising the metal quality — key to get competitive products. A debate **(Vasile Boescu, Cristian Gorie)** 5

— The autumn agricultural compaign. Requirements in harvesting and turning to good account the sugar beet **(Gh. N. Iosif)** 8

— TIB '85. A prestigious international economic event **(Octavian Moarcăș)** 10

— Restructurings in the Romanian industry export offer **(I. Georgescu)** 10

— Implications of recycling and capitalizing on reusable materials **(Corneliu Bârnea)** 12

— Financial levels for an efficient renewal of production **(Viorel Beju)** 14

— Considerations on the promotion of the technical progress in the national economy **(Cristian Popescu)** 16

— The debates of the working people's general sessions. The tasks of the first year of the 8th five-year plan **(D. Condrea)** 18

— Self-financing, the financial balance and the price level **(George Danielescu)** 20

— Approaches to the crisis of the international monetary system in the Western literature (IV) **(Lucian C. Ionescu)** 22

— Man-technique-environment. Relations between technosphere and biosphere — an ecological view **(Viorel Soran, Ioan Puia, Stoica Godeanu, Marioara Godeanu)** 24

— The growth of the U.N. contribution to the promotion of the international economic cooperation (I) **(Victor Aldea)** 26

— Reflections on the IMF-IBRD annual session. For a lasting solution to the contemporary world financial problems **(Ilie Șimon)** 28

— Economic talks with Hans Steidl. The Danube-Black Sea canal — new international perspectives 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Знаменательное явление в хронике непрерывно восходящей эволюции румыно-китайских отношений дружбы и сотрудничества (**Иоаким Сильвестру**) 1

— Момент большого значения для расширения румыно-корейских дружественных отношений и многостороннего сотрудничества (**Павел Черна**) 2

— Примерное выполнение плана по всем показателям в условиях строгого снижения энергетических и топливных затрат. Повышенные усилия в целях увеличения производства нефти и газа (**Шт. Костя**) 4

— Анкета «R.E.» Повышение качества металла — условие производства конкурентоспособных изделий (**Василе Боеску, Кристиан Горие**) 5

— Осенняя сельскохозяйственная кампания. Требования уборки и промышленной переработки сахарной свеклы (**Г.Н. Иосиф**) 8

— Бухарестская международная ярмарка 85 — престижное международное экономическое явление (**Октавиан Моаркэш**) 10

— Изменение структуры предложения на экспорт румынской промышленности (**И. Джеорджеску**) 10

— Новые ресурсы в экономический оборот. Последствия сбора и освоения переиспользуемых материалов (**Корнелиу Бырня**) 12

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Финансовые рычаги в поддержку эффективного обновления производства (**Виорел Бежу**) 14

— Соображения относительно специфики внедрения технического прогресса в народное хозяйство (**Кристиан Попеску**) 16

— Плановые задания первого года восьмой пятилетки в обсуждении общих собраний трудящихся (**Д. Кондря**) 18

— Самофинансирование, финансовое равновесие и уровень цен (**Джеордже Данielеску**) 20

— Школы-течения-экономисты. Трактовки кризиса международной валютной системы в западной литературе (III) (**Лучиан К. Ионеску**) 22

— Человек-техника-среда. Соотношение между техносферой и биосферой — экологическая точка зрения (I) (**Виорел Соран, Иоан Пуя, Стойка Годяну, Марioара Годяну**) 24

— Рост вклада ООН в развитие международного экономического кооперирования (I) (**Виктор Алдя**) 26

— Размышления по поводу ежегодной встречи МВФ-МБРР. За прочное решение валютно-финансовых проблем современного мира (**Илие Шимон**) 28

— Экономическая беседа с **Ханс Штайдл.** Канал Дунай-Черное Море: новые перспективы для международной торговли 20

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Evoluții în procesul de reglementare pe baze multilaterale a relațiilor comerciale internaționale

3. Procesul normal al specializării prin adîncirea diviziunii internaționale a muncii, respectiv accesul egal la dezvoltare al tuturor țărilor lumii este modelat artificial prin intervenția statului capitalist în problema ajustărilor structurale determinată tocmai de noua configurație a diviziunii internaționale a muncii. Prin comportamentul diferențiat al autorităților țărilor occidentale industrializate față de cauzele interne și externe generatoare ale problemelor de restructurare, — respectiv accept față de cele induse de factori interni (schimbarea preferințelor consumatorilor, tendințele divergente de creștere a productivității muncii de la un sector al economiei la altul etc.) și opoziția acerbă față de cele impuse din afară (noua configurație a diviziunii internaționale a muncii) —, renunțarea la reglementările multilaterale a venit de la sine. În promovarea politicii comerciale, structurile multilaterale au cedat locul celor bilaterale iar abordarea reciprocității se face în sensul escaladării barierelor din calea comerțului cel puțin pînă la nivelul la care le aplică partenerul.

Diminuarea semnificației principiului clauzei națiunii celei mai favorizate, o altă expresie a crizei instituționale a comerțului internațional, capătă dimensiuni îngrijorătoare însă nu datorită unor excepții, cît mai ales aparației și dezvoltării fără precedent a unor fenomene tratate în continuare ca marginale. Nu insistăm asupra excepțiilor care au existat chiar înainte de crearea GATT sau asupra celor care s-au menținut sau au apărut după crearea acestuia și a căror semnificație a fost bine delimitată în raport cu clauza[3]). Ceea ce reține atenția în acest proces este subminarea clauzei de proliferare a măsurilor protecționiste netarifare și paratarifare față de care puterea de reacție instituțională este diminuată de concentrarea nejustificată a eforturilor în cadrul negocierilor comerciale multilaterale pe protecția tarifară, deși ea nu mai oferă o rezervă serioasă pentru liberalizarea multilaterală a comerțului internațional[4]).

Viitorul clauzei națiunii celei mai favorizate este pus sub semnul întrebării de o trăsătură fundamentală a barierelor netarifare și anume aceea discriminatorie însoțită de selectivitate geografică și sectorială. În plus, mare parte din aceste bariere au luat forma unor rețele validate de GATT în cadrul unor negocieri multilaterale, cum este de exemplu Acordul Multifibră.

Cu pași repezi are loc proliferarea restricțiilor voluntare și a aranjamentelor de ordonare a pieței în alte sectoare cum sînt industria oțelului, automobilelor, electronicii etc.

Există unele evoluții care subminează clauza într-un mod insiduos, chiar dacă fenomenele în cauză își demonstrează rolul temporar pozitiv în contextul unor condiții dificile pentru promovarea exporturilor (deficite comerciale, de plăți, problema datoriei externe).

În rîndul acestor fenomene se înscriu de regulă aranjamentele bilaterale cu caracter închis (includ și forme de contrapartidă), care deși nu violează în vreun fel principiile GATT sînt opuse abordării multilaterale a relațiilor de comerț și influențează, prin generalizare atît transparența pieței, cît și flexibilitatea și dezvoltarea normală a diviziunii internaționale a muncii.

Din punct de vedere al acestei analize ceea ce contează în legătură cu aranjamentele bilaterale dictate de imprejurări nefavorabile dezvoltării comerțului internațional este perspectiva acestora : vor fi catalogate peste ani ca fenomene temporare sau ca o tendință pe termen lung, caz în care raportul față de clauză se va modifica în consecință prin numeroase precedente ?

Policentrismul economic și politic reprezintă o altă amenințare la adresa principiului clauzei națiunii celei mai favorizate, subminînd de data aceasta baza înțelegerilor multilaterale. GATT-ul este încă dominat de marile puteri comerciale — S.U.A., C.E.E., Japonia și în fața voinței lor vocea celorlalte părți contractante este mai puțin auzită. În funcție de interese, neînțelegerile comerciale ale celor 3, la care se adaugă și Canada în ultimul timp nu sînt întotdeauna arbitrate sub egida GATT, după cum înțelegerile dintre cei 4 în afara GATT sînt prezentate celorlalte părți contractante ca „fapt împlinit" și ca urmare singura ale-

[3]) Excepțiile s-au referit la zonele de comerț liber și la uniunile vamale existente anterior GATT și după, care pentru anumite arii geografice au fost considerate fenomene pozitive pentru stimularea creșterii economice.

[4]) GATT, The Tokyo Round of Multilateral Negatiotions, vol. II. Geneva 1980, p. 33 : după Runda Tokyo, nivelul mediu ponderat al taxelor vamale impuse de țările industrializate la importul produselor industriale este de 4,4% pentru S.U.A., 2,8% pentru Japonia și 4,7% pentru Piața comună ; în același timp, obstacolele netarifare asigură protecția pentru 34% din producția industrială a S.U.A., 32% în Franța și 20% în R.F. Germania (vezi R.B. Reich : Beyond Free Trade, în Foreign Affairs, vol. 61/1983, p. 786).

Supliment la
nr. 42 1985
Revista ECONOMICA

gere a acestora din urmă rămîne să adere la ele. Iată numai un exemplu cum țările dezvoltate părăsesc ideea negocierilor comerciale multilaterale în favoarea unor înțelegeri între grupuri restrînse de țări („aranjamente în cadrul unui Super GATT") sau trec la regionalizarea acordurilor comerciale (crearea unei zone de comerț liber S.U.A. — ASEAN). În același cadru ele cer revizuirea S.G.P. în sensul „gradualizării" beneficiarilor de preferințe și, de ce nu, chiar ratificarea unor reglementări privind promovarea unilaterală a exporturilor accentuînd tratamentul discriminatoriu dintre parteneri.

Un alt principiu fundamental a GATT, cel al reciprocității este amenințat cu pierderea semnificației sale indisolubil legată de multilateralism.

Făcînd apel la considerentele reale și nu idealiste ale acceptării disciplinei în cadrul GATT de către țările dezvoltate se poate ușor observa că fisura de interpretare a reciprocității a apărut tot într-un moment în care disciplina „convenită" anterior prezintă serioase fisuri determinate în primul rînd de escaladarea protecționismului chiar între țările capitaliste dezvoltate. Prin urmare, rădăcinile noului bilateralism nu constau în eventuale noi abordări teoretice ale modului de reglementare a relațiilor comerciale între state, ci într-un mod aparte de percepție a realităților. Reciprocitatea este redefinită ca o declarație a unui partener către altul prin care își egalizează nivelurile de protejare a pieților în special pentru produse a căror producție este subvenționată direct sau indirect.

Pericolele deosebite pe care poate să le propage acest concept sînt, printre altele, posibilitatea sustragerii de sub egida negocierilor multilaterale a unor sectoare particulare de activitate, din motiv că actualele instituții cu vocație relativ universală nu le acordă atenția cuvenită sau să se infiltreze în negocieri ce privesc sectoare ale comerțului neinstituționalizate multilateral, cum sînt cele ale serviciilor și investițiilor legate de comerț și dezvoltare, de un larg interes pentru toate grupele de țări.

Evocarea succintă a acestor aspecte care confruntă în prezent sistemul de comerț internațional o considerăm suficientă pentru a argumenta necesitatea așezării relațiilor economice, internaționale, pe baze noi în cadrul unei noi ordini economice internaționale. Neobosita activitate militantă pe care o duce România în sensul fundamentării acestei necesități și declarațiile de participare activă la procesul creării unei noi ordini economice, care să țină cont de multitudinea intereselor tuturor statelor lumii, sînt expresia profundei înțelegeri a faptului că scoaterea sistemului comercial internațional din criza cu care se confruntă impune o grabnică înlăturare a tuturor restricțiilor și obstacolelor, de ori ce fel, din calea colaborării dintre state, din calea dezvoltării unor relații economice reciproc avantajoase, care să sprijine și să stimuleze efectiv progresul economic la scara planetei.

dr. Napoleon POP

Marketing

Piața vinurilor

STRUCTURI ORGANIZATORICE PENTRU ELABORAREA ȘI APLICAREA POLITICII VITICOLE

3. În martie 1983 s-a creat în Franța „Oficiul Național interprofesional al vinurilor (Onivins)", nouă structură națională de dialog între reprezentanții sectorului viticol și cei ai administrației publice.

Înființat pentru a răspunde necesităților de dezvoltare ale sectorului, ONIVINS este punctul de întîlnire a tuturor reprezentanților profesionali ai filierei.

Decretul de creare a acestui Oficiu Național din martie 1983 dă acestuia competența de a pregăti și executa toate deciziile privitoare la vinuri și produsele rezultate din viticultură, în cadrul politicii guvernamentale și în conformitate cu reglementările Pieței comune.

În acest sens, se pot sublinia patru direcții de acțiune asupra cărora se concentrează activitatea ONIVINS : cunoașterea și gestiunea pieței, acționarea asupra potențialului viticol, activitățile economice și dezvoltarea debușeelor.

a) Cunoașterea și gestiunea pieței

Aceasta constituie un sector strategic al ONIVINS. Din 1984 ansamblul tranzacțiilor asupra produselor viticole, cu excepția vinurilor de calitate produse în regiuni determinate, trebuie să fie supuse avizării Oficiului. Acesta pune în practică programele de analiză și datele și prelucrează ansamblul informațiilor de care dispune, colectate prin intermediul celor 250 de agenți, din care 175 acționează în provincii în mijlocul celor 8 delegații regionale care analizează direct o mare parte a dosarelor.

Legăturile dintre Oficiu, delegațiile sale regionale și alte organisme administrative sau profesionale au o importanță primordială în elaborarea de către serviciile oficiului a unui sistem de informații de calitate asupra ansamblului pieței, producției și consumului.

În ceea ce privește gestiunea pieței, Oficiul asigură transpunerea în practică a măsurilor comunitare de susținere a pieței (ajutoare de stocaj, ajutoare pentru utilizarea musturilor concentrate etc.). Spre exemplu, anual se analizează peste 5 000 de dosare de cereri de stocare pe termen lung și 10 000 de dosare de stocare pe termen scurt (acestea din urmă fiind finanțate în special din fonduri naționale).

b) Acțiunea asupra potențialului viticol

În contextul acțiunilor structurale, ONIVINS intervine mai ales în sectorul punerii în aplicare a ajutoarelor comunitare destinate reconversiunii și restructurării viticulturii.

În pofida eforturilor importante făcute în ultimii ani de un număr important de producători și întreprinderi, sectorul viticol nu a cîștigat în competitivitate, în contextul unei piețe mondiale în care consumul sporește cu mult mai puțin decît posibilitățile de producție, ceea ce face cu atît mai agresivă concurența dintre diferitele țări. Acest fenomen este accentuat de dezechilibrul pieței interne manifestat prin scăderea constantă a consumului și prin orientarea acestuia către vinurile de o calitate mai ridicată.

Iată de ce au devenit indispensabile acțiunile pe termen lung în căutarea unei coerențe mai mari a programelor de dezvoltare. În acest scop acționează două consilii specializate ale ONIVINS : cel asupra plantațiilor și cel asupra cercetării, inovațiilor și dezvoltării. Cel din urmă este deosebit de important deoarece printre misiunile sale se află și cea de coordonare generală a programelor de cercetare și dezvoltare ale ansamblului filierei viticole.

c) Acțiunile economice

În ceea ce privește activitatea economică, intervențiile ONIVINS sînt întărite față de cele ale structurilor naționale preexistente, datorită unui buget care se ridica în 1984 la 814,6 milioane de franci. Este vorba de o creștere foarte sensibilă a creditelor destinate orientării producției, datorată unei alocări excepționale de 200 milioane de franci cu ocazia constituirii acestui organism.

Cu ajutorul acestor fonduri Oficiul a putut acorda credite importante pentru punerea în aplicare a unor intervenții structurale în cadrul procedurii regionalizate

a contractelor de plan. Prin intermediul acestora, care îmbracă forma convenţiilor regionale, ONIVINS poate participa la restructurările economice şi comerciale destinate a răspunde necesităţilor calitative şi cantitative ale pieţei.

d) **Dezvoltarea debuşeelor**

O ultimă misiune este cea de a contribui la dezvoltarea debuşeelor şi mai ales a celor externe. În 1984 bugetul promoţional al Oficiului a fost de 18,5 milioane de franci, fiind alocat campaniilor de publicitate efectuate în afara Franţei în favoarea vinurilor acestei ţări.

Acest efort a adus rezultate, exporturile franceze evoluînd ascendent. Alături de vinurile de calitate superioară au început să fie livrate la export vinurile de masă şi cele de regiune. Franţa a depăşit 10 milioane de hectolitri de vin la export.

În afara acţiunilor care au fost deja menţionate, unul dintre primele rezultate importante la activul ONIVINS este de a fi putut regăsi poziţiile comune ale ansamblului reprezentanţilor profesionali ai filierei. Astfel, cu ocazia negocierilor purtate la Bruxelles asupra reformei organizării comunitare a pieţei, Consiliul de direcţie al Oficiului a putut lua poziţie asupra unor probleme cruciale, cum ar fi cea a ameliorării calitative a vinurilor.

EXEMPLE INDIVIDUALE DE URMAT

a) Compania „Salins du Midi", creată în 1956 s-a dezvoltat în domeniul exploatării sării marine. Conjunctura funciară şi economică a condus la diversificarea potenţialului său şi a activităţilor pe care le desfăşoară. În prezent, 15 la sută din cifra sa de afaceri provine din viticultură. Astăzi ea este unul dintre primii producători ai Europei, cu cele 1 700 de hectare de vie ale sale, utilizînd peste 300 de salariaţi.

De la plantă şi pînă pe masa consumatorului, toate operaţiunile de producţie, de prelucrare şi de vînzare sînt asigurate de Companie. Viile sînt în cea mai mare parte proprietatea sa, firma procedînd accidental la unele aprovizionări din exterior pentru anumiţi struguri sau must din regiune. Ea dispune de propriul său echipament de îmbuteliere şi de un laborator cu vocaţie regională. Compania Salins du Midi înţelege astfel să stăpînească şi coordoneze produsul său în fiecare stadiu.

Viile, practic distruse după cel de al doilea război mondial, au fost refăcute după principii moderne, permiţînd utilizarea de echipamente speciale. Astfel, Compania a fost unul dintre precursorii introducerii în Franţa din 1970 a maşinilor de cules via. În prezent, jumătate din recoltat se execută mecanizat (o maşină recoltează într-o campanie cca. 100 ha de vie). Obiectivul Companiei este de a mecaniza 75 la sută din recoltat către sfîrşitul acestui deceniu. Gradul de mecanizare al recoltatului strugurilor în Sudul Franţei este în prezent de 25 la sută.

Mijloacele sale tehnice îi permit să vinifice întreaga sa producţie (400 000 hectolitri capacitate) şi să controleze astfel întregul lanţ al prelucrării industriale. Grija pentru calitate a determinat Compania să acorde preferinţă procedeelor de vinificare fizice celor chimice, pentru a nu altera valoarea igienică şi gustativă a vinului.

În aceeaşi optică, pivniţele sale au fost adaptate pentru utilizarea procedeelor ultramoderne : ultrarefrigerare, filtrare, centrifugare, pasteurizare, control termic permanent. Laboratorul său asigură în toată regiunea asistenţa tehnică necesară producţiei, controlul continuu al calităţii, elaborarea experimentală a noilor produse. În fiecare an sînt efectuate cca. 36 000 de analize vizînd toate fazele de fabricaţie ale produsului finit inclusiv îmbutelierea. Aceasta este efectuată tot de întreprindere pentru a se evita alterarea vinului livrat pentru consum.

Pînă în 1955 producţia de vin era vîndută în vrac. Astăzi ea este comercializată în totalitate îmbuteliată datorită ameliorării produsului finit şi desfăşurării propriei sale politici de marcă. Gama de vinuri Listel sub numele căreia este comercializată cea mai mare parte a producţiei constituie un element important al acestei politici. Este vorba de un vin personalizat, de o calitate constantă, ceea ce îl face apreciat pe pieţe pretenţioase cum ar fi cea a Statelor Unite.

Comercializarea se face în cea mai mare parte prin intermediul firmelor specializate în comerţul cu amănuntul. 15 la sută din producţie este livrată la export.

b) Societatea Jeanjean a Saint-Lelix-de Lopez este o întreprindere cunoscută în comercializarea vinurilor din Midi din 1872. Cu cei 100 de salariaţi ai săi ea comercializează anual peste 30 de milioane de sticle şi distribuie în vrac peste 450 000 hectolitri de vin.

Prin continua căutare a unor noi tehnologii de condiţionare, Jeanjean valorifică un produs de bună calitate fără ca însă să lanseze propriile sale produse de marcă.

Comercializînd la început vinurile numai în vrac, societatea a reuşit să se adapteze noilor imperative ale profesiei de comerciant în vinuri. Din 1972 ea s-a orientat către condiţionarea acestora în sticle. Comercializarea vinurilor în vrac, care nu mai este efectuată decît pentru vinurile de masă, se reduce cantitativ permanent.

Căutarea unor valorificări superioare ale produsului, a condus societatea Jeanjean la a prefera buteliile de sticlă, acestea fiind cele care oferă o imagine de marcă superioară în faţa consumatorului. Diversificarea axată pe dezvoltarea sectorului de îmbuteliere în sticle a necesitat investiţii importante, pornindu-se de la 37 mii hectolitri îmbuteliaţi în 1974 la 250 mii hectolitri în 1984.

Astăzi Jeanjean este cea mai mare societate comercială care în acelaşi timp îmbuteliază din sudul Franţei. Ea dispune de patru mari linii de îmbuteliere, de o capacitate de depozitare de 30 mii hectolitri în vrac şi 2,5 milioane de sticle.

Mai mult de jumătate din cantitatea îmbuteliată sînt vinuri din zone renumite sau vinuri de regiune. Condiţionarea în butelii de pastic, care reprezintă mai puţin de un sfert este utilizată pentru vinurile de masă. Societatea produce singură sticlele de plastic în cele două linii de turnare a cărora capacitate depăşeşte o mie de butelii pe oră.

În ultimii ani Jeanjean se preocupă de calitate valorificînd produsul într-un mod cît mai luxos. Această orientare, absolut necesară pentru a face faţă concurenţei, este totodată şi un serviciu pentru viticultor.

Societatea a încheiat acorduri contractuale cu un anumit număr de producători regionali în scopul de a se aproviziona cu vinuri de o calitate bine definită în prealabil.

În acelaşi timp, Jeanjean a creat în 1978 întreprinderea Comodoc pentru a răspunde cerinţelor clienţilor săi care doresc să îmbutelieze vinul chiar la locul de producţie. Cu ajutorul echipamentelor mobile se efectuează astfel de condiţionări şi îmbutelieri în mod exclusiv pentru vinuri de înaltă calitate. Anual se comercializează în acest fel 8 milioane de sticle.

Buteliile de plastic au evoluat şi ele. Jeanjean abandonează progresiv buteliile rotunde pentru a produce tot mai multe butelii pătrate, de 1 sau 1,5 litri, care permit o depozitare şi un transport mai uşoare şi mai ieftine. Producţia actuală este de 100 mii butelii, obiectivul final fiind de a se produce 300 mii astfel de butelii.

Una din preocupările constante ale Societăţii Jeanjean este crearea unor noi moduri de condiţionare şi ambalare. Un ultim exemplu este „Pchette", un vin îmbuteliat în carafe de 50 sau 75 cl. Acesta este unul din exemplele tipice ale produsului de viitor, care asociază un vin de bună calitate cu o prezentare originală şi atrăgătoare.

Absența unei politici de marcă nu a împiedicat societatea să își dezvolte activitatea pe pieţele externe, 25 la sută din producția sa fiind exportată. Țările beneficiare sînt în special cele din Piața comună și mai ales din Nordul Europei. În prezent privirile sînt îndreptate către piața Statelor Unite. Vînzările sînt efectuate în special în butelii de sticlă și în vrac pentru vinurile de calitate superioară.

Dinamismul acestei societăți comerciale este unul din factorii săi de reușită pe o piață tot mai dificilă.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru agricultură și industria alimentară

Arbitraj valutar

Hedging valutar

Varietatea metodelor de evitare sau minimalizare a riscului valutar pe care o societate comercială sau de altă natură o are la dispoziție, este cunoscută sub denumirea generală de „acoperire de risc valutar" sau „hedging".

Acoperirea de fapt este definită mai exact ca fiind cumpărarea sau vînzarea unei valute la termen, adică pentru o dată în viitor, cînd plata în acea valută trebuie efectuată, sau cînd bilanțul societății trebuie închis, cu scopul eliminării totale a oricăror riscuri valutare.

Hedgingul ca termen mai larg, exprimă totalitatea acțiunilor luate ulterior pentru schimbarea unei poziții deținute deja într-o valută sau alta.

Aplicarea practică a acestor metode diferă de la caz la caz în funcție de mărimea companiei respective, cele de import-export dispunînd de metode mai restrînse față de posibilitățile unor mari companii multinaționale.

Controlul riscului valutar are două principii de bază : folosirea tehnicilor „interne" sau a celor „externe" în contextul general impus de limitările legislative, fiscale sau de calculație a costului.

1. Metoda internă este legată în general de ajustările pe care compania le poate face intern, cele legate de activele și pasivele proprii. Dintre tehnicile interne de acest fel se pot aminti :

a) — plata anticipată a unor obligații asumate anterior și deci existente la momentul de analiză. Obligațiile de export fiind prearanjate prin contracte nu pot fi ajustate prin metoda internă. Cele de import însă pot fi plătite în avans dacă valuta contractuală este considerată a se aprecia față de cea a importatorului. Evident pentru a putea beneficia de această tehnică este necesar să se insereze în contract o clauză de preplată opțională.

b) — ajustarea bilaterală a condițiilor de plată. Această tehnică, cunoscută și sub numele de „leading and lagging" oferă posibilități mult mai largi în sensul accelerării sau întîrzierii plăților în funcție de tendința de apreciere sau depreciere a unei valute față de alta. Această metodă bineînțeles poate fi folosită numai dacă există clauze corespunzătoare în contracte și efectul este nu numai minimalizarea riscului valutar dar și crearea de lichiditate de fonduri. De exemplu dacă două filiale ale aceleiași companii din R.F.G. și Suedia au datorii între ele de genul (Skr 500.000 — cea din Suedia față de cea din R.F.G.) și coroana suedeză se depreciază, se poate evita o pierdere echivalentă cu procentul de depreciere aplicînd această metodă. „Leading and lagging"-ul poate fi controlat la nivel de bancă centrală, cum a fost cazul în R.F.G. unde Bundesbank-ul (banca centrală) a impus un program numit „Bardepotgesetz" care permitea întîrzieri și accelerări de plăți numai în cadrul unor sectoare industriale bine definite. Fiecare companie era obligată să depună un anumit procent din încasări sau plăți la banca centrală Tehnica poate duce la un control deosebit de eficient a lichidității la nivel național, poate opri ieșirile masive de fonduri din țară și este mult mai puțin limitantă pentru comerțul internațional decît alte metode de cote sau depozite din import-export care au mai fost folosite în diverse țări.

c) — balansarea expunerii nete. Aceasta nu este o tehnică anume ci mai mult o acceptare a unei poziții deschise în două sau mai multe valute care se consideră că se compensează reciproc. Chiar în perioade de fluctuații masive ale cursurilor valutare, au existat valute „legate" unele de altele care între ele nu au fluctuat mult (shillingul austriac față de marca vest-germană).

Această teorie este însă fundamental mai riscantă decît altele și încorporează un anumit grad de operație speculativă, mai ales dacă și analiza companiei respective referitoare la o valută sau alta este greșită. Se cunoaște un caz în care o companie cu bilanțul în dolari, cu necesități de plată în mărci vest-germane pe care nu le posedau, a împrumutat o altă valută — gulden olandez — pe care a convertit-o în dolari, sperînd că au evitat riscul valutar prin marcă. Atît marca însă cît și florinul (guldenul) s-au apreciat față de dolar, pierderea „de facto" în loc să dispară, s-a dublat.

2. Metoda externă cuprinde tehnicile aflate la dispoziția celor implicați mai mult în piața externă. Aceste tehnici sînt mai clare și costurile lor se pot cunoaște aprioric. Dintre acestea menționăm :

a) — contracte în piața la termen. A cumpăra sau a vinde în viitor obligația de plată este o metodă clasică de „hedging". Cursurile unor valute față de altele pentru date viitoare sînt ajustate printr-un „premium" sau „discount" pe care o valută o „face" față de alta. Teoretic aceste rate de „premium" și „discount" care se scad sau se adună la cursul „la vedere" depind de nivelele de dobîndă din țările celor două valute (dobînzi mai mari în țara cu inflație mai mare).

În cazul în care valuta importatorului face „premium" aceasta se traduce în costuri mai mici la termen față de costul la vedere ceea ce va duce la cîștiguri mai mari din operațiuni. Apare clară, așadar legătura între stimularea operațiunilor de export-import printr-o politică de dobînzi care după cum s-a spus influențează direct cursurile la termen ale unor valute față de altele.

În unele țări există limitări în privința folosirii acestei metode în sensul unor restricții de perioadă, a tranzacționării operațiunilor numai prin băncile locale sau a producerii de documentație doveditoare înainte de încheierea tranzacției.

Din punct de vedere al riscului companiei, nu apare decît acela al incapabilității băncii cu care s-a tranzacționat „forwardul" de a produce la data stabilită valuta respectivă.

În ultimii ani, în afara operațiunilor „clasice" la termen (forward) au apărut noi posibilități oferite de piața „opțiunilor" și cea a „instrumentelor financiare la termen" (financial futures).

b) — contracte cu date opționale. În cazul în care obligația de plată nu „cade" în structura teoretică de 3-6-12 luni, ci la alte date, valuta poate fi cumpărată sau vîndută într-o perioadă limită maximă sau minimă în viitor. Banca respectivă, care va antama operația va cota însă cel mai slab curs posibil pentru clientul comercial, acoperindu-și orice risc legat de neexercitarea opțiunii de vînzare sau cumpărare a valutei.

c) — acoperirea riscului de translație. Tot prin contracte în piața la termen se poate elimina riscul valutar în cazul transferării fondurilor unei companii dintr-o țară în alta la diverse perioade interesante din punct de vedere bilanțier. Cazurile cele mai frecvente în care această metodă este folosită sînt cele ale unei companii mamă care poate transfera fonduri la companii filiale din alte țări prin contracte „forward" pentru a prezerva în acest fel valoarea acestor fonduri în cazul deprecierii valutei respective.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ

la Tîrgul Internațional București

19 – 27 octombrie 1985

O expoziție a realizărilor Republicii Democrate Germane cu un profil interesant

PARTICIPAREA Republicii Democrate Germane la Tîrgul Internațional București, ca și participarea consecventă a Republicii Socialiste România la cele două ediții anuale ale Tîrgului Internațional Leipzig se înscriu în sfera preocupărilor comune ale celor două părți, de lărgire și adîncire a relațiilor economice bilaterale. În acest an, anul semnificativ al celei de-a 40-a aniversări a eliberării poporului german de sub jugul fascismului, Republica Democrată Germană își prezintă prin expoziția sa la București succesele în domenii importante ale industriei, obținute de stat și de popor, folosind șansa oferită de acest act istoric. În cadrul expoziției colective din pavilionul P sînt prezente nouă întreprinderi de comerț exterior din R.D.G. cu o selecție de produse din programele lor de export. Oferta include exponate din domeniul construcției de mașini grele și utilaje, al industriei chimice, al construcției de mașini prelucrătoare, ca și de mașini agricole și al construcției de autovehicule. În paginile următoare sînt prezentate performanțele și oferta specială a fiecărui exponat.

În afară de aceasta, întreprinderile de comerț exterior HEIMELECTRIC EXPORT-IMPORT și ELEKTRONIK EXPORT-IMPORT organizează birouri de contactare pentru acordarea de informații și pentru tratative.

Cu prilejul participării la tîrg vor avea loc și Zile de informare ale comerțului exterior al Republicii Democrate Germane. Acestea se bucură de participarea unora dintre întreprinderile de comerț exterior expozante, precum și de cea a întreprinderilor productive SKET EXPORT-IMPORT, ELEKTROTEHNIK EXPORT-IMPORT, ROBOTRON EXPORT-IMPORT și a Oficiului tîrgului de la Leipzig.

Republica Democrată Germană — un partener corespunzător

Republica Democrată Germană dispune de un puternic potențial industrial. Ca țară care nu dispune de resurse de materii prime demne de a fi menționate — cu excepția zăcămintelor de lignit și de săruri de potasiu — R.D.G. este dependentă de un schimb de mărfuri intens, care să asigure dezvoltarea planificată a economiei sale naționale. În acest scop, R.D.G. pune la dispoziție produsele de export ale industriei sale, care se disting prin calitate, fiabilitate și un înalt nivel tehnic.

Pe primul plan al activității comerciale a R.D.G. se situează relațiile economice și tehnico-științifice cu țările socialiste.

Pe această linie, colaborarea cu Republica Socialistă România este deosebit de rodnică.

Dezvoltarea continuă a unor tradiționale legături de prietenie și colaborare

Cu prilejul vizitei oficiale de prietenie efectuată în R.D.G., în luna mai a acestui an, de către delegația română de partid și de stat condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, la invitația tovarășului Erich Honecker, secretar general al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D.G., au fost convenite o serie de măsuri de o deosebită importanță pentru dezvoltarea în viitor a relațiilor de prietenie și colaborare între cele două părți.

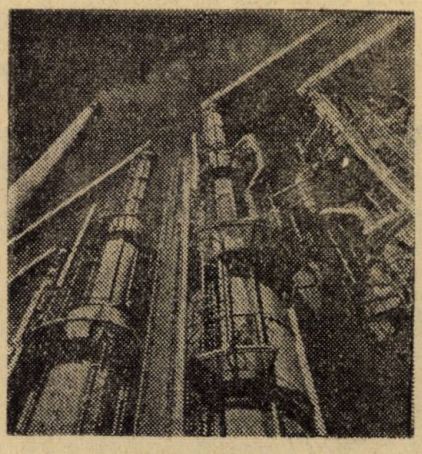

Cu acest prilej s-a semnat „Programul pe termen lung de dezvoltare a colaborării economice și tehnico-științifice, a specializării și cooperării în producție între R.D.G. și R.S.R. pînă în anul 2000", document de o marcantă însemnătate în dezvoltarea relațiilor economice și comerciale dintre cele două țări. Aceasta deschide o nouă etapă conlucrării economice și tehnico-științifice multilaterale. Realizarea amplelor măsuri convenite în domeniul științei, tehnicii și producției va contribui la dezvoltarea mai strînsă și mai rodnică a relațiilor dintre cele două țări.

Participarea Republicii Democrate Germane la Tîrgul Internațional București și Zilele de informare ale comerțului exterior al Republicii Democrate Germane trebuie considerate în acest sens, ca o contribuție activă a R.D.G. la dezvoltarea relațiilor economice bilaterale.

Chimia Republicii Democrate Germane la Tîrgul de la București

Exporturile chimiei R.D.G. în R.S.R. includ între altele poliuretani, produse siliconice, coloranți, produse chimice organice, straturi de filtrare, ceară montană brută, produse pentru protecția plantelor și combaterea dăunătorilor, auxiliari pentru textile și pielărie, precum și materii prime pentru băuturi.

CHEMIE-EXPORT-IMPORT expune în acest an la București un sortiment larg de produse ale unor importante combinate chimice.

Expunerea include sectoarele :

— Produse tehno-chimice speciale, între care mase de formare siliconice, rășini siliconice, substanțe de impregnare siliconice, mase de formare epoxidice și esterul acidului silicic ;

— Produse chimice de uz casnic ca : produse pentru îngrijirea încălțămintei și a obiectelor din piele, produse de curățire, produse pentru îngrijirea autoturismelor ;

— Produse cosmetice pentru îngrijirea corpului, îngrijirea părului și pentru machiaj.

Exportator :
CHEMIE—EXPORT—IMPORT
DDR 1055 Berlin
Storkower-Str. 133

TechnoCommerz

Un partener pentru investiții raționale și eficiente

Întreprinderea de comerț exterior TechnoCommerz este un exportator eficient pentru construcția de mașini grele și utilaje din R.D.G. și un partener de afaceri apreciat pe plan internațional, care derulează exportul și importul a șapte combinate importante din această ramură industrială.

Programul de livrări cuprinde stații energetice diesel complete, motoare diesel, electroagregate diesel, instalații și utilaje pentru tehnica climatizării, ventilării, frigului și desprăfuirii, stații de pompare complete pentru irigații și desecări, pompe și compresoare, agregate și elemente standard pentru echipamentele hidraulice ORSTA, instalații și utilaje pentru centrale energetice, armături pentru toate ramurile industriale, angrenaje și cuplaje. Combinatele din domeniul construcției de mașini grele și utilaje dispun de un important potențial de oameni de știință, ingineri și tehnicieni, care în strînsă cooperare cu parteneri din U.R.S.S. și din celelalte țări membre ale C.A.E.R se preocupă permanent de reproiectarea tuturor produselor și tehnologiilor. Prezentăm mai jos unele exemple privind performanțele sale.

Combinatul pentru tehnica ventilării și frigului Der VEB Kombinat Luft — und Kältetechnik

produce micropompele de căldură cu acționare electrică WW 12 și LW 18. Acestea au o putere de încălzire de cca. 30 kW. Noile pompe de căldură de tip apă/apă și aer/apă sînt construite pentru o putere de încălzire nominală între 12,3 kW și respectiv 18,7 kW. Domeniul de utilizare include încălzirea apei menajere, încălzirea la temperaturi mici, ca și unele scopuri tehnologice.

Camerele de verificare a climei, produse de același combinat, sînt aparate de precizie, de calitate superioară, realizate în execuție compactă pentru simularea influențelor mediului înconjurător asupra climei ca temperatură, temperatura punctului de rouă sau umiditatea relativă.

Instalația de climatizare ILKA KT 4 produsă de întreprinderea combinatului pentru construcția de mașini și aparate Schkeuditz (VEB Maschinen und Apparatebau Schkeuditz) este prima reprezentantă a unei noi serii de instalații de climatizare ILKA. Instalația KT 4 este destinată utilizării în construcțiile industriale, sociale și în construcțiile cu confort sporit.

Combinatul pentru reductoare și cuplaje Magdeburg (VEB Kombinat Getriebe und Kupplungen Magdeburg)

cunoscut prin marca „ASUG" reprezintă construcția de reductoare și cuplaje cu o bogată tradiție din R.D.G. Programul de livrări include reductoare de uz general cu 1, 2 și 3 trepte, reductoare cu roți cilindrice, conice și cilindrice, angrenaje planetare cu 1—4 trepte și alte sisteme de angrenaje. Aici se construiesc pe scară mare angrenaje specializate pentru construcția de mașini grele și utilaje, mașini agricole și mașini prelucrătoare ca și pentru construcția de nave și de material rulant.

Uzina de armături „Karl Marx" — Combinatul de armături Magdeburg (VEB Magdeburger Armaturenwerke „Karl Marx" — Armaturenkombinat)

este un important furnizor în special pentru construcția de utilaje și sectorul bunurilor de investiții. Programul de producție cu liniile sale principale de produse — armături industriale, armături sanitare și armături pentru instalațiile de încălzit — cuprinde cca. 6000 de variante de bază realizate în peste 60 de grupe de sortimente.

Pe lîngă exportul direct de armături se oferă și licențe cu marca MAW, know-how și alte servicii.

Combinatul de echipamente hidraulice ORSTA Leipzig (VEB Kombinat ORSTA — Hydraulik Leipzig)

concentrează, împreună cu cele 16 întreprinderi aparținătoare, potențialul tehnico-științific și de producție al R.D.G. în domeniul hidraulicii și pneumaticii. Din programul de producție specializat al întreprinderii combinatului fac parte :

- echipamente standard ca elemente de legătură cu microelectronica, care reprezintă elemente controlabile și reglabile electrohidraulic de uz general cu un înalt grad de unificare a subansamblelor, destinate tehnicii manipulării și robotizării ;
- aparate standard cu performanțe perfecționate și un grad sporit de unificare a subansamblelor, care se disting mai ales prin raportul avantajos dintre masă și performanțe.
- aparatură standard hidraulică și pneumatică pentru instalațiile staționare, care poate fi utilizată în instalații foarte ramificate, se distinge printr-un domeniu larg de puteri, un înalt grad de eficiență, precum și prin parametrii de bază și de putere instalată unificați conform normelor internaționale.
- aparatură standard hidraulică pentru mașini mobile, montată cu prioritate pe mașini mobile, realizată în construcție compactă, rezistentă la trepidații. Ea poate fi schimbată rapid, este simplu de montat și ușor de manipulat.

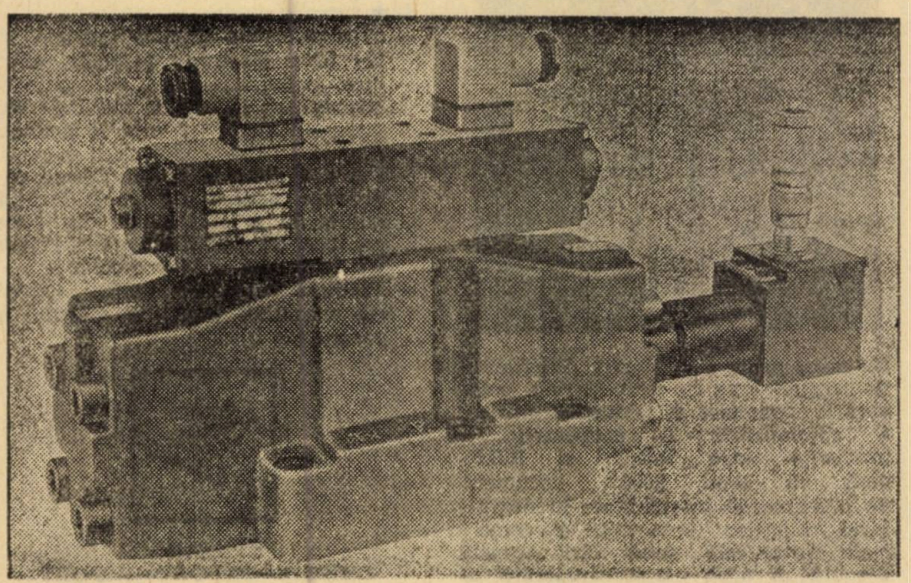

Supapă de trecere proporțională construită în Combinatul ORSTA-Hydraulik pentru montajul în placa de bază

Exportator :
TECHNOCOMMERZ
DDR 1086 Berlin
Johannes-Dieckmann-Str. 11/13

TAKRAF

Combinatul pentru construcții de mașini grele TAKRAF (VEB Schwermaschinenkombinat TAKRAF) — o ramură industrială cu un export intensiv

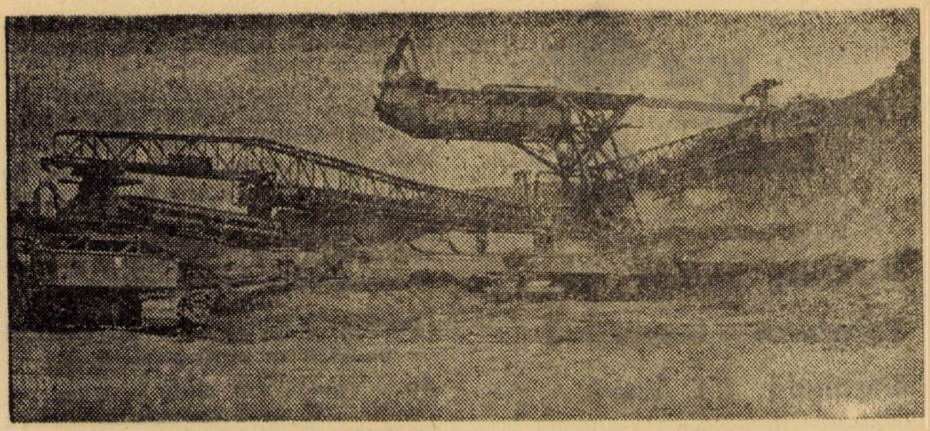

Excavator cu roată portcupe TAKRAF SRs 1300 în funcțiune

Combinatul TAKRAF oferă un program de tehnică avansată a transporturilor, începînd cu dispozitivul individual și pînă la instalația completă :

— utilajele de transport de mare capacitate și complexele de dispozitive pentru realizarea programului de cărbuni și energie ca : excavatoare cu roată portcupe, excavatoare cu lanț portcupe, instalații de transport cu bandă, benzi de haldare pentru exploatările miniere de suprafață, utilaje pentru fabricile de brichete din cărbune brun, instalații de alimentare cu cărbuni și de evacuare a cenușii pentru centrale energetice de mare capacitate și pentru centrale de termoficare ;

— macaralele liber deplasabile, ca de pildă macaralele pivotante mobile, de cale ferată și pe șenile, precum și excavatoare universale ;

— instalațiile pentru transbordarea mărfurilor generale și a celor în vrac, printre care se numără macaralele portuare și pentru șantierele navale, dispozitivele de transbordare pentru porturile de containere, macaralele portal și instalațiile pentru platformele de depozitare ;

— utilajele pentru transportul intrauzinal și depozite, ca poduri rulante, stivuitoare cu furcă și dispozitivele pentru deservirea raftu-rilor ;

— utilajele speciale de tehnică a transporturilor, ca instalațiile pneumatice de transport, dispozitivele cu racleți pentru scoaterea produselor din depozite, transportoarele cu cupe, instalațiile pentru granularea potasiului, scenele de teatru și mașinile aferente.

— microutilajele de ridicat, ca autolifturi, cricuri, palane cu angrenaje cilindrice.

Combinatul TAKRAF își livrează produsele, prin intermediul întreprinderii de comerț exterior TAKRAF EXPORT-IMPORT, în peste 30 de țări din Europa, Asia, Africa și America.

La TIB 1984 întreprinderea TAKRAF ZEMAG Zeitz a predat beneficiarilor români cea de-a 1 000-a macara pivotantă pe șenile tip RDK 500.

Din oferta de licențe a firmei TAKRAF

În oferta firmei TAKRAF comerțul cu licențe ocupă un loc important. Combinatul întreține relații comerciale al căror obiect sînt licențele cu firme și instituții din 24 de țări, printre care se numără U.R.S.S., S.U.A., Republica Populară Chineză și România. O tendință care se manifestă în prezent privește concesionarea de know-how în cadrul exporturilor de utilaje pentru participarea la acțiuni de cooperare a firmelor naționale.

Oferta de licențe a Combinatului pentru construcția de mașini grele TAKRAF cuprinde, din programul complet de utilaje pentru exploatările la zi, excavatoare cu roți portcupe de la SRs 65 pînă la SRs 2000, seriile de tipuri de benzi de haldat, autobenzi, excavatoare cu lanțuri porcupe, utilaje de haldat, instalații cu bandă transportoare cu o lățime de pînă la 2250 mm.

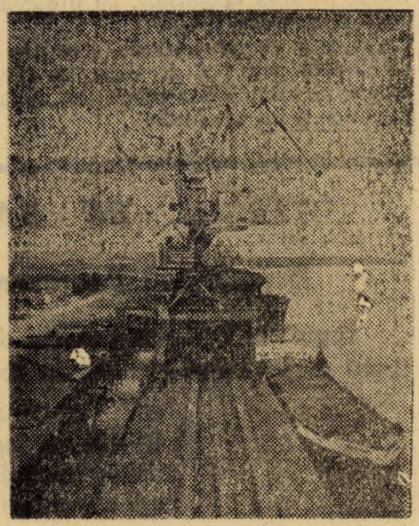

Macarale portuare TAKRAF „SOKOL" cu siloz în portul Galați

Macarale pivotante pe șenile TAKRAF cu performanțe de vîrf

TAKRAF oferă în permanență macarale pivotante pe șenile, noi sau reproiectate. Este vorba de puternicele și robustele macarale pivotante pe șenile tip „RDK", produse de ani îndelungați ca serii constructive de către cele două cunoscute întreprinderi TAKRAF — întreprinderea ZEMAG Zeitz și întreprinderea de utilaje de transport „7. Oktober" Magdeburg.

Cel mai nou produs în cadrul acestei serii de tipuri este RDK 200, realizat la Magdeburg. Acest tip de macara, cu o putere de ridicare de 20 t, este conceput pentru a fi utilizat în construcții-montaj, ca și pentru lucrări de încărcare-descărcare. Domeniul său de utilizare este universal.

Multiplele posibilități de utilizare sînt date nu numai de mobilitatea pe orice teren — asigurată de mecanismul de rulare pe șenile și de excelenta lor stabilitate — ci și prin utilizarea diferitelor dispozitive de ridicat. Universalitatea utilizării este asigurată în principal de magneți de ridicare, graifere cu motor electrohidraulic, dispozitive de prindere a greutăților de pînă la 8 t, graifere cu cvarte cu o capacitate nominală de 2 m^3.

Pe lîngă tipul RDK 200 realizat la Magdeburg mai există și tipul RDK 300, derivat din tipul RDK 280 și realizat la Zeitz, cu o capacitate de ridicare maximă de 30 t.

Ca un produs nou realizat la Zeitz amintim macaraua pivotantă pe șenile RDK 500, cu o capacitate de ridicare de 50 t. Momentul de sarcină maxim este de 224 tm la o rază de acțiune a fleșei de 4 m și o stabilitate de 1,25. Brațul principal este executat cu o lungime ce variază între 16 și 46 m. În completare se mai oferă și un vîrf prelungitor de 6 m lungime.

TAKRAF

Exportator :
TAKRAF EXPORT-IMPORT
DDR 1080 Berlin
Mohrenstr. 53—54

IFA mobile DDR

Vehicule rutiere din Republica Democrată Germană de mare putere și sigure

TRANSPORTMASCHINEN EXPORT-IMPORT, prezentă pe piața mondială de peste 30 de ani cu un cuprinzător program de export, este una dintre cele mai importante întreprinderi de comerț exterior din Republica Democrată Germană. Profilul său de export este determinat de larga paletă de producție a combinatelor din cadrul Uniunii industriei constructoare de autovehicule (IFA) din Republica Democrată Germană. Programul de export al întreprinderii de comerț exterior include autoutilitare cu o sarcină utilă între 1—5 t, automacarale pivotante, suprastructuri de construcție specială și remorci, autoturisme, motociclete, scutere, motorete și biciclete, ca și subansamble și accesorii pentru autovehicule.

Instalațiile industriale complete pentru construcția de autovehicule, stațiile service pentru autovehicule și centrele de pregătire profesională întregesc paleta de export.

O altă linie de export este cea a armelor de vînătoare și de sport din Suhl, cunoscute și apreciate pe plan internațional.

În afară de largul nomenclator de export pentru produse finite, întreprinderea de comerț exterior TRANSPORTMASCHINEN EXPORT-IMPORT mai oferă soluții tehnice și tehnologice pentru diferite metode de fabricație și domenii de utilizare, a căror folosință este posibilă prin achiziționarea de licențe.

La Tîrgul Internațional București ediția 1985, TRANSPORTMASCHINEN EXPORT-IMPORT este prezentă cu două variante ale autovehiculului de lucru IFA-MULTICAR 25, o remorcă pentru transportul tamburilor și pozarea cablurilor și cu un autoturism IFA—TRABANT „Hycomat" într-o variantă specială pentru invalizi.

IFA-MULTICAR 25 — un vehicul modern în slujba clientului

Acest vehicul din clasa celor cu o sarcină utilă de 2 tone este echipat cu un motor diesel robust în patru timpi și cu patru cilindri (33,3 kW), cu un sistem de frînă hidraulică cu două circuite și schimbător de viteze sincronizat. Atinge o viteză maximă de 50 km/h.

Multitudinea de variante constructive — 17 variante de bază și 19 variante modificate — permite utilizarea sa ca autocomunală în orașe și comune, cartiere de locuit și centre comerciale.

Concepția vehiculului IFA-MULTICAR 25 se bazează pe un sistem modular pentru toate subansamblurile importante și permite utilizarea de suprastructuri interșanjabile. În acest fel IFA—MULTICAR 25 poate fi utilizat pentru rezolvarea problemelor de transport ca: autovehicul cu platformă, autovehicul cu platformă basculantă pe trei laturi sau cu platformă basculantă spre spate, ca autovehicul cu benă, precum și ca autocamion închis.

Remorca pentru transportul tamburilor și pozarea cablurilor HL 70.91

Aceasta este concepută ca o remorcă specială cu două osii pentru transportul și pozarea cablurilor, cu o sarcină utilă de pînă la 4 t.

Tamburele pot fi preluate, derulate și descărcate sau pot fi trase spre remorcă în mod independent, cu ajutorul unor trolii reglabile.

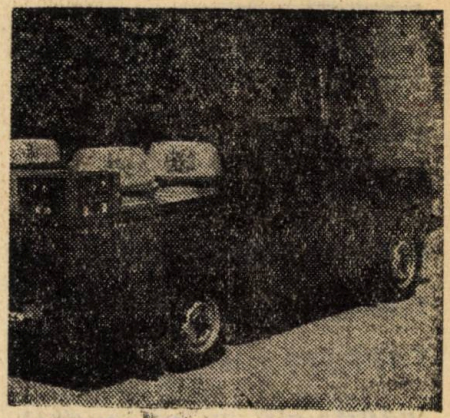

IFA WARTBURG—trans pentru livrări rapide

Toate instalațiile tehnologice, ca:
— troliul cablului,
— sistemele de ridicare,
— acționarea tamburilor cu cablu
sînt alimentate de un agregat hidraulic. Viteza maximă admisă este de 80 km/h.

IFA-TRABANT 601 „Hycomat", universal

Acest autoturism a fost proiectat pentru invalizii dependenți de un scaun pe rotile, în Uzinele de automobile SACHSENRING Zwickau, o întreprindere a Combinatului IFA autoturisme Karl-Marx-Stadt. Echiparea autovehiculului cu comenzi exclusiv manuale asigură conducătorului acționarea manuală a frînei și accelerației. Totodată, prin montarea unui ambreiaj automat de tip „Hycomat" se elimină acționarea manuală a ambreiajului.

Exportator:
TRANSPORTMASCHINEN
EXPORT-IMPORT
DDR 1080 Berlin
Johannes-Dieckmann — Str. 11-13

TÎRGUL DE LA LEIPZIG

Republica Democrată Germană

Tîrgul de la Leipzig ediția de primăvară 16—22 martie 1986
Tîrgul de la Leipzig ediția de toamnă 31 august—6 septembrie 1986

Tema Tîrgurilor de la Leipzig, edițiile anului 1986:

„Utilaje de înaltă productivitate care asigură economisirea materialelor și a timpului de lucru și tehnologii ale construcției de mașini"

Pentru comerț mondial și progres tehnic!

Centrul comercial mondial Leipzig vă așteaptă!

FORTSCHRITT —

mașini puternice pentru agricultura modernă

FORTSCHRITT Landmaschinen Export-Import livrează cu precădere tehnică modernă în domeniul furajelor, ca mașina de cosit în brazde E 301, acum E 303, sau mașina de tocat nutrețul în cîmp E 280, acum E 281. Aceste mașini demonstrează, prin utilizarea lor în decursul anilor, durabilitatea și fiabilitatea produselor firmei FORTSCHRITT.

Tipul E 514 — în clasa sa de putere, un produs de vîrf

Această combină de recoltat este exponatul de vîrf al firmei FORTSCHRITT la Tîrgul de la București. Nu există nici o cereală care să nu poată fi recoltată cu combina E 514. În funcție de tipul recoltei ea poate fi echipată cu aparate de tăiere cu lățimea de 3,60 m, 4,20 m și 5,70 m.

Dispozitivele de lucru îmbunătățite asigură o mai bună adaptare la teren și o înălțime de tăiere de la sol minimă.

Cabina panoramică, bine aerisită, apără de praf și de intemperii. Comenzile sînt astfel amplasate încît permit o mînuire comodă și ușoară și pot fi bine supravegheate. Direcția hidraulică permite o conducere ușoară și sensibilă.

O tehnică eficientă pentru recoltarea furajelor păioase

Combinatul FORTSCHRITT Landmaschinen își concentrează atenția, în cadrul sistemei de mașini pentru producția de furaje păioase, asupra dezvoltării producției mașinilor de recoltat universale autopropulsate. În centrul acestei atenții se află mașina de cosit în brazde E 303, mașina de tocat furaje în cîmp E 281 și presa de balotat sub înaltă presiune K 454. Mașina de cosit în brazde E 303, care se distinge de tipurile precedente (E 301 și E 302) printr-un design nou, are parametri economici îmbunătățiți. Performanțele cele mai importante :

— cositul furajelor verzi pe o lățime de lucru între 3,3 și 5,1 m ;
— prelucrarea pe o lățime de pînă la cca. 3,8 m sau depozitarea brazdelor pe o lățime de pînă la 1,8 m ;
— la o lățime de lucru de 4,2 m, depozitarea brazdelor pe două rînduri pe o lățime între 3,8 și 4,0 m ;
— mutarea brazdelor ;
— cositul cerealelor și așezarea în brazde ;
— cositul rapiței și așezarea în brazde
— încărcarea de lăzi.

Mașina de tocat furaje în cîmp E 281 C poate fi utilizată — în funcție de echipamentul folosit — pentru următoarele operații : recoltarea de furaje proaspete, recoltarea și pregătirea pentru însilozare, obținerea de furaje tocate mărunt pentru uscare cu ajutorul mijloacelor tehnice, recoltarea porumbului pentru furaj și tocarea paielor.

Mașini de recoltat cartofi, tehnica prelucrării și comercializării cartofilor, totul dintr-o singură mînă

Mașina de recoltat cartofi pe două rînduri — de mare productivitate — E 682 recoltează cartofii după metoda scos-încărcat, chiar și în condiții grele de lucru. Accesorii speciale : valțuri pentru antrenarea vrejurilor, iluminat conform ECE și lanț pentru desprinderea vrejurilor. Date tehnice :

Distanța între rînduri 700—900 mm
Viteza de lucru, cca. 6 km/h
Debit total, inclusiv impurități 42 m³/h sau 30 t/h
Forța de tracțiune necesară de la 44 kW

Mașina de recoltat cartofi pe două rînduri, de mare productivitate, este, prin înalta tehnicitate a execuției, un model de vîrf absolut. Ea este oferită în următoarele variante : cu dispozitiv pentru separarea pietrelor și a bulgărilor de pămînt, cu un recipient intermediar de 0,35 t sau cu un recipient de 1,0 t. Accesorii, între altele : telecomandă, reglarea vitezei elevatorului-încărcător și instalația de iluminat conform ECE.

Mașina de recoltat cartofi pe un singur rînd, de mare eficiență, E 689 este oferită cu un stand pentru ambalarea în saci cu un recipient pe role și cu dispozitiv pentru separarea pietrelor și a bulgărilor de pămînt. Pentru condiții deosebite : direcție hidraulică, un lanț cu ochiuri mari pentru desprinderea vrejurilor, spetează capitonată și strapontine pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru la standul de sortare.

Instalațiile tehnice pentru prelucrarea cartofilor includ mașini pentru preluarea cartofilor, curățirea lor de orice impurități, precum și cele mai moderne instalații tehnice de transport și depozitare. Instalația de curățat cartofii pentru consum de coajă după procedeul uscat lucrează după principiul curățirii cu discuri perforate și este cunoscută mai ales pentru caracterul ei nepoluant.

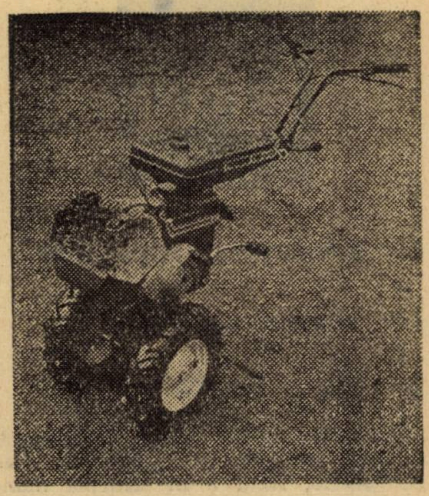

Sistem de unelte de grădinărit FORTSCHRITT E 930

FORTSCHRITT

Exportator :
FORTSCHRITT LANDMASCHINEN EXPORT-IMPORT
DDR 1185 Berlin
Bruno-Taut-Str. 4

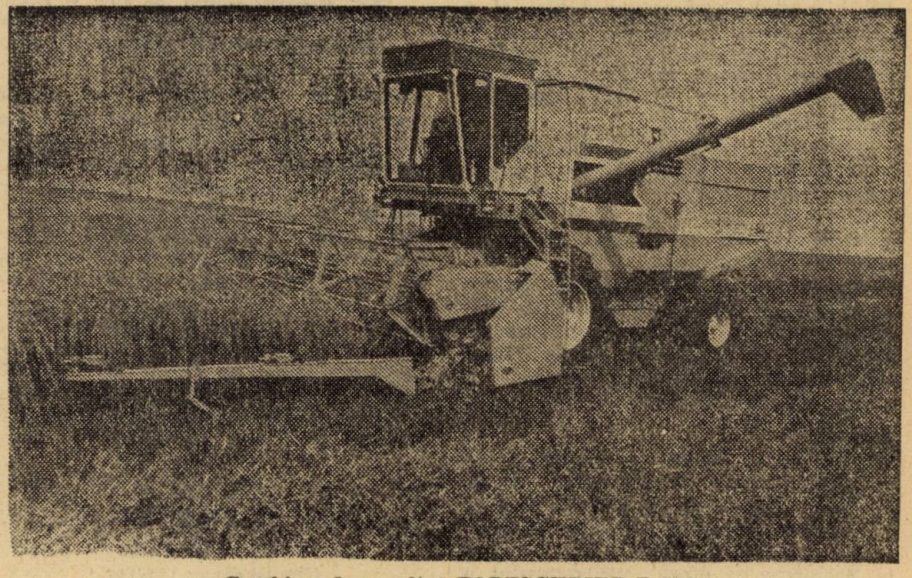

Combina de recoltat FORTSCHRITT E 514

O producție rațională cu mașini-unelte și scule WMW

Organizația WMW ocupă în prezent, în ceea ce privește exportul de mașini-unelte, locul 3 în ierarhia mondială, iar în ceea ce privește volumul producției, organizația WMW ocupă locul 6 în lume.

Industria de mașini-unelte și scule din Republica Democrată Germană este reunită sub numele firmei și al mărcii „WMW" și cuprinde patru combinate de producție, care lucrează pe răspundere proprie cu cele 63 de întreprinderi de producție WMW pe care le coordonează, ca și cu întreprinderea de comerț exterior WMW-Export-Import.

În domeniul producției sarcinile sînt repartizate conform specializării, după cum urmează :

Combinatul pentru mașini-unelte „7. Oktober" Berlin produce mașini pentru prelucrarea pieselor cu simetrie de rotație, ca de pildă mașini pentru prelucrarea roților dințate etc. ;

Combinatul pentru mașini-unelte „Fritz Heckert" Karl-Marx-Stadt construiește mașini pentru prelucrarea pieselor prismatice ca mașini de frezat, găurit, rabotat ;

Combinatul pentru tehnica prelucrării „Herbert Warnke" Erfurt realizează utilaje pentru prelucrarea tablei și a semifabricatelor masive, precum și pentru prelucrarea maselor plastice, ca prese, foarfeci, mașini pentru prelucrarea maselor plastice, instalații pentru ambalaje etc.

Combinatul de scule Schmalkalden produce scule pentru industrie, meseriași, meșteșugari și pentru uz casnic, precum și metale dure, dispozitive de prindere a sculelor și a pieselor de prelucrat etc.

Toate combinatele oferă pentru domeniile aferente soluții de probleme, precum și instalații de întreținere, ateliere școală și posibilități de calificare pentru lucrători din străinătate.

Unele exemple de realizări ale organizației WMW :

— Mașina automată de rectificat rotund exterior fără vîrfuri SASL 5/AD, care este un produs nou cu o mare varietate de variante pentru rezolvarea celor mai diverse probleme și oferă utilizatorului o

Strung frontal WMW DP 1/CNC cu comandă numerică

înaltă eficiență în raționalizare. Mașina este destinată rectificării inelelor exterioare de rulmenți după metoda continuă.

— Strungul frontal DP 1 se utilizează pentru prelucrarea pieselor de dimensiuni mari în construcția de aparate, construcția de utilaj chimic, de instalații de transport, construcții navale, construcția de mașini-unelte, în industria petrolieră și în întreprinderile de reparații. Avantajele economice reies din costurile scăzute de investiții și funcționare, consumul de energie electrică redus, utilizarea judicioasă a spațiului de montare, ca și din productivitatea ridicată.

— Mașina pentru turnat și pulverizat la joasă presiune a poliuretanului SGN 10—12 servește la turnarea sau opțional, la pulverizarea a două componente ale sistemelor de spume poliuretanice reci. Mașina este transportabilă și are o greutate redusă, fiind indicată în mod deosebit pentru utilizarea pe șantierele de construcții.

Refolosirea deșeurilor de materiale termoplastice capătă în întreaga lume tot mai mare importanță. Liniile de regranulare pentru prelucrarea deșeurilor de mase plastice fac parte din programul de producție al întreprinderii Erste Maschinenfabrik Karl-Marx-Stadt în sectorul ei pentru linii de extrudare. Aceste linii sînt destinate regranulării deșeurilor mărunțite de folii, fîșii și de materiale poliesterice și polipropilenice compacte. Productivitatea se ridică la 150—250 kg/h pentru deșeurile cu volum mare și la 250—400 kg/h pentru deșeurile compacte.

Exportator :
WMW EXPORT-IMPORT
DDR 1040 Berlin
Chausseestr. 111/112

TEXTIMA®

cu o selecție de mașini pentru industria textilă și a confecțiilor

Industria de mașini textile din Republica Democrată Germană, reprezentată prin întreprinderea de comerț exterior TEXTIMA EXPORT-IMPORT, este prezentă la tîrg cu 11 exponate. Toate sînt expuse în funcțiune. Pentru filaturile de fibre poliamidice tip mătase TEXTIMA oferă o mașină de bobinat. Prin metoda filatului rapid, prin concentrarea unor etape ale procesului de fabricație, se elimină răsucirea prin întindere. Aceasta duce la o creștere a productivității cu pînă la 165%, la reducerea consumului de energie cu 8%. Mașina de bobinat poate fi folosită atît pentru prima utilare, cît și pentru realizarea unor măsuri complexe de reutilare. Eficiența mașinii poate fi mult sporită prin cuplarea ei cu un sistem computerizat de schimbare a bobinelor. Acesta fixează copsurile goale, scoate bobinele cu fir, le transportă la depozitul intermediar și le depune aici.

TEXTIMA mai expune la București o variantă a apreciatului model de mașină de tricotat circular cu circumferință mare „MULTISINGLE" pentru realizarea tricotului.

O mașină de tricotat rectiliniu destinată uzului casnic și atelierelor meșteșugărești este livrată acum, de firma TEXTIMA, cu motor.

Oferta firmei TEXTIMA la tîrg este completată de unități integrate de cusut, mașini pentru coaserea rapidă și mașini speciale de cusut. O unitate integrată de cusut este destinată cusutului pe contur. Ea execută automat zece operații diferite și poate prelucra 300 de piese de îmbrăcăminte pe oră. O altă unitate de cusut realizează automat surfilarea a 165 de piese de pantaloni pe oră.

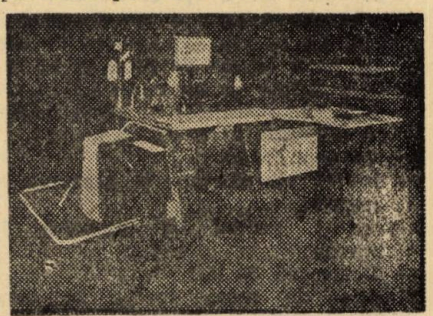

Unitate integrată de cusut TEXTIMA 8723/1101 pentru realizarea cușăturii de la cot la costume și sacouri ; execută automat zece operații

TEXTIMA — electronic

Automatizarea și ridicarea efectivă a productivității mașinilor textile, precum și consumul optim de energie și comanda proceselor nu mai pot fi imaginate astăzi fără electronică și microelectronică. De aceea a fost creat sistemul TEXTIMA — electronic (TES). Noua întreprindere Mikroelektronik a combinatului TEXTIMA dispune de laboratoare moderne și de un centru de microproducție. Mai multe întreprinderi proiectează și produc mașini textile cu electronică integrată. În Centrul de pregătire și prezentare sînt școlarizați muncitori calificați, ingineri, vînzători și personalul pentru prestarea de servicii din rîndurile proprii, precum și specialiștii clienților firmei TEXTIMA, pentru ca aceștia să poată folosi în mod adecvat electronica și microelectronica în construcția de mașini textile.

Electronica/microelectronica sporesc valoarea de întrebuințare a mașinilor textile, precum și fiabilitatea acestora. Ele economisesc timpul de lucru, micșorează consumul de materiale și energie și înlocuiesc omul ca organ de conducere atunci cînd capacitatea sa de reacție este depășită.

Exportator :
TEXTIMA EXPORT-IMPORT
DDR 1086 Berlin
Johannes-Dieckmann — Str. 11-13

POLYGRAPH

Stabil — productiv — orientat spre viitor

Mașini și instalații poligrafice din Republica Democrată Germană

Întreprinderile constructoare de mașini și instalații poligrafice din Republica Democrată Germană, Biroul central de proiectare POLYGRAPH Leipzig și întreprinderea de comerț exterior POLYGRAPH Export-Import sînt reunite în Combinatul POLYGRAPH „Werner Lamberz" Leipzig.

Produsele care-i determină profilul și care constituie cea mai importantă ofertă de export a combinatului sînt :
— mașinile rotative de imprimare offset pe coală, tip PLANETA-SUPERVARIANT și PLANETA-VARIMAT ;
— mașinile rotative de imprimare offset pe sul, tip RONDOSET, RONDOSET PETIT, Coroset, Cronoset, Tectoset și ZIRKON FORTA 660 ;
— mașinile pentru legătorii, între care mașinile automate de fălțuit în casete

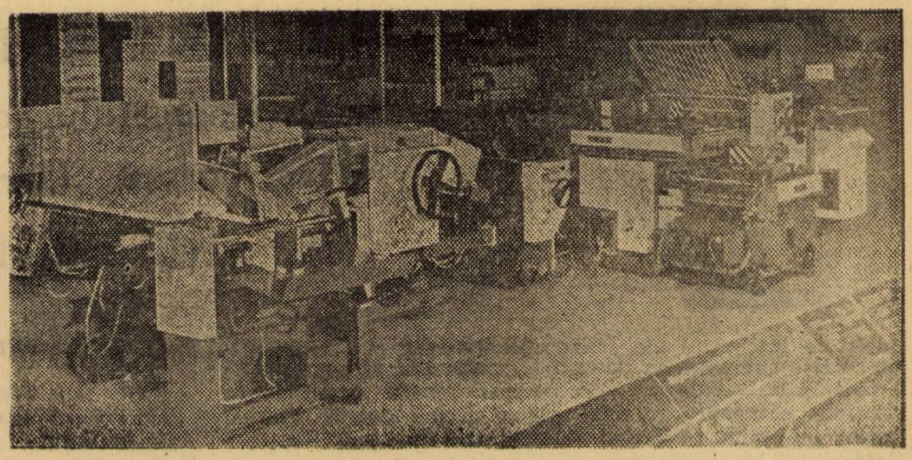

Mașina automată de fălțuit POLYGRAPH MULTI EFFEKT 2671 FSA cu dispozitiv de fălțuire în casete TF 56 S 11 cu automatul de broșare cu fir termoplastic 341

și cele combinate din seria constructivă MULTI EFFEKT, liniile de realizare a blocurilor de carte și a broșurilor, ca și mașinile automate de broșat cu ață și cu fir termoplastic ;
— mașinile de tăiat rapid cu un singur cuțit și cele de tăiat pe trei laturi din seria constructivă ORIGINAL PERFECTA.

POLYGRAPH la Tîrgul de la București, ediția 1985

POLYGRAPH Export-Import expune la tîrg două produse de vîrf selecționate din oferta sa :

Mașina de tăiat rapid microcomputerizată de mare productivitate ORIGINAL PERFECTA SEYPA 115-PMC, care servește pentru tăierea în stivă sau bucată cu bucată a hîrtiei, cartoanelor, foliilor și a altor materiale sub formă de foi. Microcalculatorul oferă o varietate de posibilități pentru optimizarea procesului de tăiere. Unul dintre avantajele principale îl constituie înregistrarea și controlul cu ajutorul programului a materialelor ce urmează să fie tăiate, prin care se realizează o economie de timp. O inovație și totodată o simplificare o constituie introducerea numerelor de program și de formate de tăiere. La dispoziția utilizatorului se află 99 de programe cu cîte 99 de formate de tăiere.

Mașina combinată de fălțuit MULTI EFFEKT 2671 se poate livra cu puitor automat cu top rotunjit sau cu noul puitor automat cu top plan, care oferă posibiltatea unei fălțuiri mai variate și mai precise. Mașina asigură o productivitate cu 20% mai mare decît tipurile precedente și necesită numai aproximativ jumătate din spațiul de montare al acestora. Procesele comandate și controlate cu ajutorul microelectronicii, dispozitivul de acționare a cuțitelor cu totul nou, care asigură o precizie de fălțuire maximă, transformarea rapidă și simplă a dispozitivului de fălțuire pentru secțiunile 3 și 4, posibilitatea de cuplare a unităților de fălțuire în casete din seria MULTI EFFEKT și a noii mașini automate de broșat cu fir termoplastic 341 reprezintă numai unele dintre avantajele acestei mașini combinate.

Exportator :
POLYGRAPH,
EXPORT-IMPORT
DDR 1080 Berlin
Friedrichstr. 61

Cărți din Republica Democrată Germană la TIB '85

În acest an întreprinderea de comerț exterior BUCHEXPORT participă cu exponate realizate în cca. 20 de edituri. Paleta oferită — peste 500 de exponate — este în principiu adaptată tîrgului de la București și cuprinde mai ales lucrări tehnice, al căror centru de greutate îl constituie construcția de mașini, construcția de aparatură de uz științific, tehnica măsurării, comenzilor și reglării. Sînt prezente cu lucrările lor, între altele, cunoscute case de editură ca Verlag Technik (Editura tehnică), Verlag für Bauwesen (Editura pentru construcții), transpress Verlag fürs Verkehrswesen (Editura transpress pentru transporturi) (toate din Berlin) și Fachbuchverlag (Editura cărții de specialitate) din Leipzig. Editurile expozante folosesc acest prilej pentru a oferi publicului vizitator interesat publicațiile editate cu prilejul celei de-a 40-a aniversări a eliberării poporului german de fascism.

Exportator :
BUCHEXPORT
DDR 7010 Leipzig
Leninstr. 16

ZILELE DE INFORMARE ale comerţului exterior al Republicii Democrate Germane la TIB '85 în pavilionul P, sala de proiecţie

Zilele de informare ale comerţului exterior al Republicii Democrate Germane au dovedit în multe ţări că reprezintă o metodă de promovare a comerţului pentru dezvoltarea relaţiilor economice. Acesta este şi scopul acestei manifestări prilejuite de Tîrgul Internaţional Bucureşti.
Conferinţele de specialitate prezentate de cercetători, ingineri şi tehnicieni din renumite combinate industriale şi institute din R.D.G. răspund în primul rînd cerinţelor speciale ale economiei româneşti. Ele transmit cele mai noi cunoştinţe despre rezultatele obţinute în cercetare, dezvoltare şi producţie pentru un număr important de produse de export din R.D.G. Sînt prezentate detaliat avantajele utilizatorului şi posibilităţile de utilizare optimă şi cu eficienţă maximă.

PROGRAM

21.10.1985

WMW EXPORT-IMPORT

12,00 — Programul maşinilor de încercat fabricate de Thüringen Industriewerke Rauenstein

13,30 — Maşini pentru prelucrarea maselor plastice şi a elastomerilor, produse de Erste Maschinenfabrik Karl-Marx-Stadt
Ing. T. Haferkorn, VEB Erste Maschinenfabrik Karl-Marx-Stadt

14,25 — Utilaje pentru prelucrarea spumelor poliuretanice realizate de VEB Plasttechnik Greiz, posibilităţile de utilizare a acestora
Ing. econ. K. Zierfuss, VEB Plasttechnik Greiz

22.10.1985

TECHNOCOMMERZ

11,45 — Exemple de utilizare a ventilelor proporţionale şi a servoventilelor ORSTA
Ing. A. Ufflacker, VEB Kombinat ORSTA—Hydraulik Leipzig

13,00 — Climatizarea încăperilor — lada de climatizare KT 4
Ing. F. Kreuzmann, VEB Maschinen — und Apparatewerk Schkeuditz

OFICIUL DE TÎRGURI DE LA LEIPZIG

14,30 — Tîrgurile de la Leipzig 1986 şi orientarea lor tematică fundamentală : Utilaje şi tehnologii din domeniul industriei construcţiilor de maşini, ce asigură o înaltă productivitate, reducerea consumului de materiale şi scurtarea timpului de lucru
Director H. Flachs, Oficiul de tîrguri de la Leipzig

23.10.1985

CHEMIE EXPORT-IMPORT

10,30 — Piese fasonate din poliuretan
Director Georgi, VEB Schaumchemie Burghardsdorf

12,00 — Răşini siliconice şi amestecuri de formare — caracteristici şi aplicabilitate
Fizician L. Reichard, VEB Chemiewerk Nünchritz

13,15 — Uleiurile siliconice reactive cu hidrogenul şi domeniile lor de utilizare
Dr. G. Horn, VEB Chemiewerk Nünchritz

14,15 — Produse chimico-casnice ale VEB DOMAL Stadtilm
Ing. J. Sauerbrey, VEB DOMAL Stadtilm

ELECTROTECHNIK EXPORT-IMPORT

Atenţie : Conferinţele de mai jos vor avea loc în sălile Secţiei comerciale a Ambasadei R.D.G., Calea Dorobanţilor 14.

10,00 — Domeniile de utilizare ale aparatelor de măsurare cu fibre optice
Ing. M. Schmutzler, VEB Präcitronic Dresden

13,00 — Aparate de măsură şi control de înaltă tensiune
Dr. Ing. H. Frank, VEB TUR Dresden

24.10.1985

ELEKTROTECHNIK EXPORT-IMPORT

10,30 — Sisteme digitale de telecomunicaţii cu fibre optice de 8 şi 34 Mbit pentru transport în comun
Dr. Ing. Steinhäuser, VEB Kombinat Nachrichtenelektronik

11,45 — Sistemul de radiocomunicaţii UUS pentru calea ferată „Zugfunk", realizat de RFT
Ing. H. Klostermann, VEB Kombinat Nachrichtenelektronik VEB Funkwerk Kölleda

13,00 — Aplicaţiile multimetrului pentru măsurarea nivelului de transmitere şi a atenuării tip PDM 60 cu dispozitivul programabil de comandă şi afişaj tip PSA 1302-1 pentru măsurarea unei secţiuni cu curenţi purtători
Ing. J. Wagner, VEB Kombinat Nachrichtenelektronik VEB Messelektronik Berlin

TAKRAF EXPORT-IMPORT

14,30 — Transportul circular ca mijloc auxiliar în automatizarea proceselor de transport
Ing. B. Mickan, VEB Förderanlagenbau Bautzen

25.10.1985

ROBOTRON EXPORT-IMPORT

10,30 — Sistemul digital de prelucrare a imaginilor din familia Robotron A 6470
Ing. H.-H. Krüger, VEB Robotron-Vertrieb Berlin

11,45 — Calculatorul personal 1715 şi subansamble OEM
Ing. A. Fache, VEB Robotron Büromaschinenwerk Sömmerda

SKET EXPORT-IMPORT

13,30 — Maşina automată pentru realizarea ţesăturilor metalice fără suveică
Ing. H. Herold, VEB DRAWEBA Neustadt/Orla

14,45 — Fabricarea oţelului-beton pe linii de laminat sîrmă şi oţel în profiluri fine, prin tratamentul termic al materialului laminat la temperatura de laminare.
Dr. Ing. N. Brennecke, VEB Schwermaschinenbaukombinat SKET Magdeburg
Noile utilaje permit producerea de oţel-beton ecruisat. Prin răcirea intensivă se călesţe zona marginală, care apoi este supusă revenirii la temperatură înaltă pe baza căldurii rămase. Se produce sîrmă-beton cu nervuri cu un diametru de 6—10 mm.

Drept și uzanțe internaționale

Interpretarea convențiilor economice internaționale

1. Caracterul în genere derogator de la regimul uzual, de drept comun, al reglementărilor adoptate prin convențiile economice internaționale determină jurisprudența să le aplice, în caz de litigiu, în mod strict, cu alte cuvinte numai în domeniul de raporturi juridice rezervat actului internațional respectiv. În această privință se poate observa că prevalează o interpretare limitativă.

Uneori incidența materială a convenției internaționale se desprinde fără dificultate din însuși textul dispozițiilor pe care le consacră. Astfel C.A.B. a decis, într-o acțiune arbitrală de răspundere extracontractuală, supusă dreptului român **(lato sensu)**, că prevederile Convenției pentru unificarea unor reguli în materie de abordaj, semnată la Bruxelles la 23 septembrie 1910 și ratificată prin legea din 17 ianuarie 1913, nu poate fi aplicată unei coliziuni intervenite între nave fluviale în apele Dunării (Hotărîrea C.A.B nr. 63 din 30 august 1979).

Soluția citată se întemeiază nemijlocit pe dispozițiile Convenției citate, deși art. 1 enunță principiul potrivit căruia, în aplicarea acesteia, nu trebuie să se „țină seama de apele unde s-a produs abordajul". S-ar putea deduce de aici, la prima vedere, că orice coliziuni localizate în apele Dunării sînt deopotrivă guvernate, fără nici o distincție, de textele Convenției. Dar art. 1 precizează în plus, că ea se aplică numai „în caz de abordaj survenit între nave maritime sau între nave maritime și nave de navigație interioară". Rezultă prin urmare clar că acele coliziuni care privesc în mod exclusiv nave fluviale exced cîmpul de aplicare a Convenției în discuție, așa cum a statuat, pe drept cuvînt, arbitrajul prin hotărîrea amintită.

2. Incidența unei convenții internaționale economice poate fi circumstanțiată nu numai în virtutea propriilor sale texte, ci deopotrivă în temeiul unei rezerve formale, enunțate de actul de aderiune sau de ratificare al anumitor state.

Cu titlu de exemplu menționăm Decretul nr. 186 din 24 iulie 1961, prin care România a declarat că va aplica, sub condiția reciprocității, Convenția de la New York din 10 iunie 1958 pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, „numai la diferendele rezultate din raporturi de drept contractuale sau necontractuale, care sînt considerate comerciale de către legislația sa națională". Asemenea rezerve, deși expres autorizate de art. I, pct. 3 al Convenției menționate, fiind susceptibile de interpretare potrivit cu legea organului de jurisdicție sesizat **(lex fori)**, pot să ocazioneze soluții variate de la un stat la altul, restrîngînd în mod diferit cîmpul de aplicare al instrumentului internațional în cauză.

Astfel legea română consacră un **criteriu obiectiv** spre a defini natura comercială a unor operațiuni cu elemente de extraneitate. În scopul arătat, ea enumeră actele și faptele juridice considerate ca avînd atare trăsături, în art. 3 al Legii nr. 1/1973 cu privire la activitatea de comerț exterior și în art. 61 al Legii contractelor economice nr. 71/1969, republicată în 1979.

Rezultă că în concepția dreptului român factorul subiectiv, decurgînd din calitatea de comerciant a persoanei care participă la raportul juridic respectiv, a fost înlăturat. Excluderea se explică de la sine în dreptul socialist, ținînd seama de statutul întreprinderilor — îndeosebi al întreprinderilor de stat — care sînt angrenate în operațiuni de comerț exterior: ele nu pot fi sub nici un cuvînt considerate sau asimilate unor comercianți, din moment ce au calitatea de organe ale statului, iar după unele opinii, de organe ale administrației de stat (în această privință vezi Victor Zlătescu, „Unitatea economică de stat și personalitatea juridică", București, 1979, p. 39—44).

În orice caz, dacă operațiunea avută în vedere nu figurează explicit în enumerarea legală a actelor de comerț internațional, care de altfel, nu este limitativă, urmează să se recurgă, conform practicii arbitrale, la un criteriu de ordin general — deopotrivă obiectiv — spre a-i recunoaște o atare calificare: trebuie să fie vorba de o **interpunere** în circuitul de bunuri, de servicii sau de lucrări.

Jurisprudența a încadrat, de asemenea, în categoria faptelor juridice de comerț exterior anumite raporturi extracontractuale, precum răspunderea pentru concurență neleală, ca și restituirea plății nedatorate (Hotărîrea C.A.B. nr. 211 din 23 octombrie 1984) sau, în general, îmbogățirea fără just temei, cu condiția să decurgă dintr-o activitate economică internațională, ca izvor primar (Hotărîrea C.A.B. nr. 20 din 18 iunie 1968 și nr. 34 din 16 decembrie 1973).

Se poate deci afirma că în concepția dreptului român, configurată prin definițiile evocate ale comercialității, domeniul de aplicare al Convenției de la New York din 1958 rămîne îndeajuns de cuprinzător, chiar în contextul rezervei instituite prin Decretul nr. 186/1961.

3. În orice caz, delimitarea domeniului de aplicare a prevederilor cuprinse într-o convenție economică internațională trebuie să țină seama, potrivit jurisprudenței, de realitate, cu alte cuvinte de circumstanțele concrete ale operațiunii comerciale avute în vedere, iar nu de conținutul documentelor care o privesc.

În acest sens s-a decis că transportul feroviar are o natură internațională dacă marfa vîndută trebuie să parcurgă teritoriul a două sau mai multe state, părți la o convenție multilaterală, independent de faptul că la frontiera țării de destinație scrisoarea de trăsură internațională a fost înlocuită, din cauza unor vicii de formă, cu un alt document, folosit numai în traficul local. Ca atare, hotărîrea pronunțată în cauză (decizia P.A.S. nr. 3386 din 30 noiembrie 1983, Revista română de drept, nr. 6/1984, p. 72) a aplicat, pe drept cuvînt, Convenția referitoare la traficul internațional feroviar (S.M.G.S.), încheiată între țările socialiste.

4. Între anumite concepte, folosite în redactarea unor convenții economice internaționale, întocmite în două sau mai multe limbi, avînd toate valoare autentică, pot să existe inechivalențe de semnificație juridică. Un atare fenomen ridică problema de a se interpreta așa-zisele convenții poliglote.

În cazul în care deosebirile nu sînt esențiale, jurisprudența rezolvă problema ținînd seama, în general, de criteriul de interpretare prevăzut de art. 33, pct. 3 al Convenției asupra dreptului tratatelor, încheiată la Viena la 23 mai 1969. Potrivit textului citat, termenii unui tratat internațional sînt prezumați că au același sens în diferitele texte autentice.

Dacă însă accepțiunile care decurg din același concept sînt prea diferite, prevalează, potrivit practicii arbitrale constante, sensul atribuit noțiunii controversate de legea organului de jurisdicție sesizat **(lex fori)**.

Astfel într-o speță trebuia interpretat paragraful 58 din C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975/1979. Textul oficial în limba română sancționează pe debitorul oricărei obligații contractuale, dacă se află în întîrziere, prin penalități moratorii, spre deosebire de textul oficial în limba ungară, care folosește un concept înrudit ca semnificație cu cel de amendă. Calificarea exactă, într-un sens sau în celălalt, interesa în speță prescripția extinctivă, deoarece potrivit paragrafului 93 din C.G.L., dreptul la acțiunea arbitrală se stinge la expirarea unui termen de un an în caz de penalități moratorii, dar numai după doi ani, dacă este vorba de amenzi civile.

Hotărîrea nr. 182 din 4 iulie 1980, pronunțată de C.A.B., a atribuit textului menționat înțelesul care îi revenea potrivit versiunii române a C.G.L. — **lex fori** — în temeiul argumentului că, potrivit art. XIV din Statutul C.A.E.R., limbile tuturor țărilor membre ale acestei organizații interguvernamentale sînt limbi oficiale. În consecință, acțiunea arbitrală a fost respinsă ca tardivă, deoarece sesizarea C.A.B. depășise termenul de prescripție extinctivă de un an, fără ca termenul de doi ani să fi expirat încă la data sesizării organului arbitral.

5. Existența unor convenții bilaterale economice cu durată determinată, încheiate de R. S. România și înlocuite ulterior cu altele noi, avînd o natură similară, dar cuprinzînd, cel puțin în parte, reglementări materiale diferite, a obligat practica arbitrală să delimiteze incidența în timp a instrumentelor internaționale menționate.

În lipsă de dispoziții tranzitorii în noul acord bilateral, succesiunea în timp a fost, în general, supusă regulilor de principiu înscrise în art. 54 și 70 ale Convenției de la Viena din 1969, la care ne-am mai referit mai sus. În conformitate cu textele citate, faptul că durata unui tratat a expirat, eliberează statele contractante de obligația de a-i continua executarea ; în plus, încetarea efectelor tratatului nu aduce atingerea nici unui drept, nici unei obligații și nici unei situații juridice a părților, creată prin executarea tratatului, înainte de expirarea sa.

Regulile la care ne-am referit au însă în vedere numai statutul drepturilor valabil dobîndite și a obligațiilor integral executate în perioada aplicării vechiului acord, fără să se ocupe explicit de **facta pendentia**, îndeosebi de poziția juridică a contractelor economice internaționale de lungă durată. Încheiate sub imperiul vechii convenții bilaterale, ele pot să producă efecte ulterioare sau să implice acte de executare, care vor continua și după intrarea în vigoare a unui nou tratat similar, chemat să guverneze aceeași materie. În asemenea cazuri, practica arbitrală s-a orientat în sensul de a face aplicarea dispozițiilor din dreptul civil tranzitor, cu condiția subînțeleasă de a fi compatibile cu particularitățile comerțului internațional (Hotărîrea C.A.B. nr. 214 din 30 iulie 1982), astfel cum s-a arătat în nr. 19/1984 al acestei reviste („Raporturi între acordurile comerciale și contractele de comerț exterior").

Soluții referitoare la penalitățile de întîrziere

1. Trăsături generale. Potrivit § 83 din C.G.L.—C.A.E.R. 1968/1975/1979, în cazul întîrzierii în livrarea mărfii, față de termenele convenite prin contract, vînzătorul va plăti cumpărătorului o penalitate calculată în funcție de durata întîrzierii **(pro rata temporis)**, la valoarea mărfii nelivrate în termen. Cuantumul penalității se mărește, cu cît întîrzierea este mai lungă, dar fără a putea depăși 8% din valoarea mărfii întîrziate.

2. Penalitățile de întîrziere, astfel cum sînt concepute în sistemul dreptului socialist, îndeplinesc o funcție preventiv-sancționatorie și în același timp o funcție reparatorie.

În raport cu aceste criterii, se poate aprecia, ținîndu-se seama de prevederile stipulate de părți prin contractul de livrare de energie electrică pe care l-au încheiat, că o așa-zisă „corecție de preț" constituie în realitate o clauză de penalitate (Hotărîrea C.A.B. nr. 207 din 12 iulie 1982).

3. Valorificarea pretențiilor de penalități. Penalitățile aferente unei perioade de întîrziere în livrare mai vechi (în speță, 16 februarie — 1 martie 1981) nu pot fi solicitate, după expirarea termenelor prevăzute de § 88 C.G.L., pe calea unei scrisori (din 1 octombrie 1981), prin care se corectează o notă de debitare emisă în termenul legal, dar care privea o altă perioadă de timp, mai recentă (1 martie — 11 mai 1981). A admite o altă soluție, ar însemna să se eludeze prevederile § 88 din C.G.L. (Hotărîrea C.A.B. nr. 218 din 4 august 1982).

4. Dispozițiile § 87 A, combinate cu acelea ale § 5, lit. c din C.G.L. nu se opun ca partea cumpărătoare să accepte la calculul penalităților de întîrziere o altă dată decît cea specificată de textele menționate, dacă astfel nu sînt prejudiciate drepturile furnizorului. În consecință, arbitrajul poate, în temeiul consimțămîntului cumpărătorului, să calculeze penalitățile de întîrziere în funcție de data menționată în factura vînzătorului, acceptată ca dată de livrare (Hotărîrea C.A.B. nr. 74 din 8 martie 1982).

5. În cazul acțiunii arbitrale prin care reclamantul a solicitat în baza § 83 din C.G.L. penalități de întîrziere pentru predarea cu întîrziere a documentației tehnice, el nu poate pretinde penalități pentru lipsuri calitative ale acesteia (incompletă și ilizibilă), deoarece se depășește astfel obiectul cererii de chemare în arbitrare (Hotărîrea C.A.B. nr 128 din 23 aprilie 1982).

6. Cumpărătorul își poate rezerva dreptul ca, în cursul executării contractului și anume ulterior testării mostrelor realizate de furnizor, să aducă îmbunătățiri normativului tehnologic al utilajului comandat, dar sub condiția convenirii unor noi termene de livrare. Dacă acestea nu au fost totuși stabilite, deși au intervenit modificări constructive la cererea cumpărătorului, furnizorul nu poate fi obligat să plătească penalități de întîrziere pentru depășirea termenului de livrare inițial fixat, deoarece a devenit de la sine caduc (Hotărîrea C.A.B. nr. 45 din 10 februarie 1982).

7. Acordul cumpărătorului de a decala termenele de livrare convenite pentru o anumită marfă nu echivalează cu renunțarea la penalitățile de întîrziere a livrării, față de termenele inițial stabilite (Hotărîrea C.A.B. nr. 231 din 8 octombrie 1982).

8. Declarația făcută de către un angajat al cumpărătorului că renunță la penalitățile de întîrziere solicitate prin acțiunea arbitrală nu are valoare juridică, în lipsa unei delegații care să-l fi abilitat să procedeze astfel (Hotărîrea C.A.B. nr. 177 din 8 iunie 1982).

9. Baza de calcul a penalităților. Depășirea termenului de livrare a radiatorului comandat are drept urmare, în speță, o întîrziere în punerea în funcțiune a tractorului ce formează obiectul contractului dintre părți. În consecință, baza de calcul a penalităților de întîrziere, prevăzute de § 83 din C.G.L., o formează valoarea tractorului, iar nu a radiatorului (Hotărîrea C.A.B. nr. 98 din 25 februarie 1982).

10. Modul de calcul al penalităților. Pentru calcularea duratei de întîrziere în livrare se ține seama, potrivit § 87 A din C.G.L., de fiecare zi de „întîrziere începută", deci și de ziua în care a avut loc livrarea, cu alte cuvinte inclusiv ziua menționată prin ștampila aplicată pe scrisoarea de trăsură de către stația de cale ferată de la frontiera țării vînzătorului (Hotărîrea C.A.B. nr. 72 din 5 martie 1982).

11. În lipsa scrisorii de trăsură internațională, prin care se stabilește indubitabil data cînd marfa a trecut frontiera țării vînzătorului, se poate lua în considerare, ca dovadă a acestei date, ziua declarației vamale, care este în orice caz numai cu puțin anterioară trecerii frontierei (Hotărîrea C.A..B nr. 61 din 23 februarie 1982).

12. Obligația vînzătorului de a plăti penalitățile. Faptul că mărfurile livrate au fost imputate asupra restanțelor din trimestrul anterior (II), iar nu asupra trimestrului în curs (III), nu poate să exonereze pe furnizor de plata penalităților de întîrziere datorate conform § 83 din C.G.L. pentru depășirea termenelor de livrare aferente trimestrului în curs (III). Aceasta cu atît mai mult cu cît imputarea făcută în felul arătat mai sus corespunde pe deplin prevederilor art. 1113 din Codul civil român (aplicabil în speță în temeiul § 110 din C.G.L.), potrivit căruia dacă datoriile sînt de egală natură, imputarea se face, în lipsă de înțelegere diferită a părților, asupra celei mai vechi (Hotărîrea C.A.B. nr. 206 din 8 iulie 1982).

13. Termenele intermediare de livrare, prevăzute în specificația anexată la contract, au caracter obligatoriu pentru vînzător, iar nu orientativ, cum pretinde acesta, dacă în contract s-a precizat explicit că executarea obligațiilor va

avea loc „în trimestrele II—IV, potrivit termenelor din specificație". În consecință, depășirea termenelor arătate atrage plata de penalități de întîrziere în sarcina vînzătorului, conform § 83 din C.G.L., fiind contrară contractului susținerea sa că avea posibilitatea să efectueze livrările, fără penalizare, pînă la 31 decembrie din anul respectiv (Hotărîrea C.A.B. nr. 130 din 24 aprilie 1982).

14. Sancțiunea neplății penalităților. Neplata unor penalități de întîrziere atrage, în sistemul C.G.L., dobînzi conform § 106, iar nu alte penalități (Hotărîrea C.A..B nr. 207 din 12 iulie 1982).

15. Particularități în materia livrării documentației. Potrivit § 84 din C.G.L., dacă vînzătorul va întîrzia punerea la dispoziție a documentației tehnice, față de care mașinile sau utilajele nu pot fi puse în exploatare, va plăti o penalitate calculată la valoarea mașinilor sau utilajelor, la care se referă documentația tehnică, în modul și cuantumul stabilite de § 83. Din textul citat rezultă că depășirea termenului de trimitere a documentației tehnice nu este suficientă prin ea însăși pentru acordarea penalităților. În acest scop este necesar să se facă și dovada de către cumpărător că fără documentația respectivă nu era posibilă punerea în exploatare a mașinilor sau utilajelor cumpărate (Hotărîrea C.A.B. nr. 42 din 9 februarie 1982).

16. D.n interpretarea corelată a prevederilor § 88, pct. 1, lit. a și ale § 83, pct. 1—3 din C.G.L. rezultă că aceste dispoziții au în vedere exclusiv penalitățile de întîrziere calculate pe zile, în care sînt luate în considerare trei elemente de calcul și anume: valoarea mărfii nelivrate în termen, procentul din această valoare reprezentînd penalitățile și durata întîrzierii. Aceste elemente nu sînt însă întrunite dacă obiectul livrării îl formează documentația tehnică pe care vînzătorul s-a obligat să o predea în mod gratuit, iar părțile au stabilit forfetar o sumă de x ruble pentru fiecare lună de întîrziere. Față de acest mod de determinare a cuantumului penalităților și în lipsa unei alte prevederi exprese în contractul dintre părți, termenul de trei luni în care trebuie făcută scrisoarea de debitare se calculează, potrivit § 88, pct. 1 lit. b din C.G.L., potrivit căruia acest termen începe să curgă din ziua apariției dreptului de a cere penalitățile (Hotărîrea C.A.B. nr. 128 din 23 aprilie 1982).

Dr. O CĂPĂȚÎNĂ

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

COOPERATIVA DE INVALIZI MUNCA BUCUREȘTI
SERV. APROVIZIONARE DESFACERE
Telefon 53 46 34
Str. Vatra Luminoasă nr. 108

- **Arbore flexibil buc. 1**
- **Ax delcou camă buc. 1**
- **Ambreiaj complet buc. 1**
- **Ax sateliți buc. 4**
- **Ax pompă apă SR buc. 5**
- **Ax furcă schimbat viteză buc. 1**
- **Ax volan flanșă buc. 1**
- **Ax cu camă buc. 1**
- **Aparat bord asamblate buc. 3**
- **Aparat kilometraj SR buc. 1**
- **Arcuri placă presiune buc. 5**
- **Idem saboți frînă ARO buc. 10**
- **Idem frînă SR buc. 6**
- **Idem supape buc. 2**
- **Arbore cotit ARO buc. 2**
- **Amortizare buc. 4**
- **Arbore cotit SR buc. 2**
- **Bucși ax came buc. 2**
- **Idem bloc motor buc. 1**
- **Butoane roți față SR buc. 10**
- **Bride arc față buc. 5**
- **Bolț piston buc. 2**
- **Bară torsiune buc. 1**
- **Buton claxon buc. 1**
- **Basculă ARO inferioară buc. 2**
- **Idem superioară buc. 2**
- **Braț ștergător buc. 2**
- **Bandă ferodou buc. 19**
- **Cardan complet buc. 1**
- **Culbutori buc. 5**
- **Cardan ax volan buc. 1**
- **Corp pompă apă buc. 1**
- **Cercul arc buc. 1**
- **Cuzineți palier R 4 buc. 1**
- **Furci schimbător viteză buc. 1**
- **Fulie ventilator dif. buc. 1**
- **Galerii admisie buc. 1**
- **Întrerupător cu monedă buc. 1**
- **Idem general buc 1**
- **Manivelă pornire buc. 1**
- **Pistoane compresor buc. 1**
- **Placă presiune abreiaj buc. 1**
- **Palete ventilator ARO buc. 2**
- **Rac manivelă buc. 1**
- **Rotor pompă apă buc. 1**
- **Sincron SR buc. 1**
- **Supape cilindru frînă buc. 1**
- **Segmenți ferodou buc. 4**
- **Șaibe sateliți buc. 2**
- **Șnec cu ax TV buc. 2**
- **Tijă culbutor buc. 2**
- **Talere arc supape buc. 2**

Microinformații externe

• Statisticile publicate de revista „Automobil" din Cehoslovacia cu privire la producția, înmatriculările și exportul de autoturisme pe semestrul I 1984, pun în evidență o serie de succese și de insuccese. Astfel, S.U.A. cu cea mai mare producție (4217 mii autoturisme) realizează un plus de 29% față de perioada corespunzătoare a anului anterior. Ca urmare și numărul de înmatriculări a crescut cu 10%, în cifre absolute 5015 mii autoturisme înmatriculate. Exportul, care nu reprezintă decît 8% din totalul producției, a crescut cu 17% (339 000), de asemenea, cea mai mare creștere față de celelalte țări mari producătoare. Producția Japoniei, de 3613 mii autoturisme, nu a înregistrat decît o creștere de 1,3%, iar numărul înmatriculărilor (1.590 mii) o creștere de 7,0%. La export (55% din producția internă) Japonia, deși este de departe cea mai mare exportatoare de autoturisme (1996 mii), nu a realizat decît un spor modest (2%). Următoarele două mari producătoare — R.F. Germania și Franța — au înregistrat reculuri pe toată linia. Astfel, R.F. Germania cu o producție de 1977 mii, înregistrează un recul de 13% față de perioada corespunzătoare a anului anterior, iar Franța, cu o producție de 1444 mii, un recul de 11%. Ca atare și numărul de înmatriculări a scăzut. După Japonia, R.F. Germania și Franța sînt pe locul II și III în ce privește numărul autoturismelor exportate. Astfel, R.F. Germania a exportat 1023 mii, adică 57,5% din producția de autoturisme, iar Franța 801 mii, adică 55,5% din producția totală. Cu toate acestea, ambele țări au realizat regrese la export față de perioada corespunzătoare a anului precedent (9,7% R.F. Germania și 3,7% Franța). Italia, a 5-a mare producătoare, a înregistrat un plus de 13% față de perioada anterioară dar, din cele 829 mii autoturisme produse, nu a reușit să vîndă la export decît 272 mii, cu 2,3% mai puțin ca în perioada prece-

dentă, luată în comparație. Din 517 mii de autoturisme produse (un recul de 8,4%), Anglia a exportat 114 mii, ceea ce reprezintă 23% din totalul de autoturisme produse. Comparativ cu perioada anterioară reducerea este de 4,4%. Se poate trage concluzia că, în afară de S.U.A., toate celelalte țări mari producătoare de autoturisme au avut probleme serioase în special la export. „Boom"-ul mașinilor nipone se pare că a încetat, iar R.F. Germania întîmpină și ea mari greutăți la export.

● Unul dintre specialiștii în problemele de muncă din S.U.A. a cercetat modul în care lucrătorii din administrație și din conducere folosesc programul de lucru. Cercetarea s-a desfășurat în 312 societăți americane. Astfel, a ajuns la concluzia că fiecare lucrător din această categorie risipește în mod neproductiv 4 ore și 18 minute pe săptămînă. Această perioadă se pierde cu diferite ocazii : discuții, convorbiri telefonice sau, pur și simplu, prin inactivitate. Se apreciază că, anual, datorită acestui fapt în economia americană se înregistrează o pierdere de circa 120 miliarde dolari.

● Concernul englez de hoteluri Crest face parte din categoria numeroasă a hotelurilor care asigură femeilor, aflate în călătorie de serviciu, condiții speciale de cazare. Cercetarea efectuată în hotelurile concernului a scos în evidență ce doresc femeile, spre deosebire de bărbați, în domeniul cazării.

Este vorba, în primul rînd, de modul de decorare a încăperilor — „mai feminin" — de uscătorul de păr, oglinda de toaletă, umerașe speciale pentru fuste etc. Toate aceste pretenții au fost satisfăcute de hotelurile concernului Crest. Dotarea standard a camerelor pentru femei mai cuprinde șampon, spumant pentru baie, o trusă de cusut și reviste pentru femei.

Răsfoind prin dosare

Cînd nu se respectă clauzele și uzanțele privind derularea exporturilor

Intr-o anumită concepție se consideră că odată cu încheierea contractului comercial de export atribuțiile anumitor lucrători comercialiști, cu funcții de conducere, au fost îndeplinite, rămînînd pe seama lucrătorilor cu derularea, executarea întocmai a obligațiilor de livrare rezultate dintr-un astfel de contract.

Practica demonstrează însă că la derularea exporturilor trebuie să participe un număr mult mai mare de persoane, începînd cu cei din întreprinderea producătoare, în strînsă colaborare cu cei din întreprinderea de comerț exterior — comisionară. Exemplele furnizate de cîteva dosare analizate sînt deosebit de concludente.

● Astfel, într-un caz, întreprinderea de comerț exterior a neglijat să remită în timp util, întreprinderii producătoare scrisorile de trăsură internaționale, iar ca urmare, deși marfa era gata de expediere (controlată calitativ, ambalată, etichetată etc.), nu au putut fi planificate vagoanele, iar ca urmare livrarea a fost considerabil întîrziată.

Consecința ? Încasarea cu întîrziere a prețului în valută și, deci, o pagubă egală cu dobînda pe piața valutară pe care operează în mod curent B.R.C.E. ; încasarea unei sume mai mici, ca urmare a faptului că cursul de revenire a valutei de plată a scăzut la data plății efective, în raport cu data la care se putea face încasarea dacă mărfurile ar fi fost expediate, diferență care vine să majoreze paguba adusă patrimoniului celor două întreprinderi (comitentă și comisionară).

În aceste condiții, cînd culpa în derulare este evidentă, considerarea pagubei arătate ca fiind urmarea unui risc comercial, cu consecința exonerării de răspundere, evident este eronată. În cauză, de neexpedierea mărfurilor la termen se fac vinovați lucrătorii din cadrul întreprinderii de comerț exterior ce nu s-au preocupat să obțină de la Romtrans scrisorile de trăsură internaționale și să le remită întreprinderii producătoare ; de asemenea, sînt vinovați și lucrătorii cu derularea de la producător care nu a urmărit primirea scrisorilor de trăsură în timp util, atribuții ce intră în sarcina lor. Pentru încălcarea unor astfel de atribuții, Codul muncii prevede răspunderea materială a celor vinovați, orice absolvire de această răspundere ar însemna menținerea pagubei în seama avutului obștesc, ceea ce este împotriva tuturor regulilor de gestiune modernă.

● Într-un alt caz, lotul de marfă a fost primit în timp util de către cumpărător, cu sediul într-o țară membră a C.A.E.R., care însă a formulat în termen reclamație privind calitatea unor sortimente din lotul de marfă primit.

Întreprinderea de comerț exterior, primind reclamația externă, a tergiversat remiterea ei întreprinderii producătoare, și astfel, răspunsul a fost dat cu multă întîrziere, partenerului extern.

În virtutea dreptului aplicabil (condițiile Generale C.A.E.R. — 1968/75), la expirarea termenului de primire a răspunsului de conciliere pe cale amiabilă a reclamației formulate, cumpărătorul extern a introdus acțiune de arbitraj la Organul de arbitraj Internațional București (C.A.B.). În urma probelor administrate de părți, completul de arbitraj a dat cîștig de cauză întreprinderii române de comerț exterior (pîrîta din acțiune), obligînd-o în schimb la plata cheltuielilor de arbitraj către reclamantă (cumpărătorul extern), pe motivul că litigiul s-ar fi evitat dacă s-ar fi dat răspuns, în timp util, la reclamația formulată de cumpărătorul extern.

Față de neglijența în serviciu a lucrătorului care nu și-a îndeplinit atribuția să remită producătorului reclamația, să urmărească răspunsul, după care să formuleze răspunsul extern, răspunderea materială a acestuia este mai mult decît evidentă.

Cele două exemple de mai sus au valoare de principiu, din care se desprinde concluzia : dreptul și uzanțele internaționale nu este suficient să fie cunoscute ci, mai ales, trebuie aplicate cu rigurozitate, numai astfel putîndu-se apăra patrimoniul în cauză și, în final, avutul obștesc.

DALEX

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I.P. „Informația", 18 octombrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

TOAMNA

MODA DE TOAMNĂ

ARMONII DE TOAMNĂ

CULOARE : — toată bogăţia de nuanţe ale toamnei la confecţiile de sezon : fuste şi jachete, pantaloni şi bluzoane, canadiene matlasate, impermeabile, tricotaje — veste, pulovere, jachete...

FARMEC : — croieli tinereşti, moderne, mineci ample, cordoane, capse, matlaseuri, fermoare, catarame...

ARMONIE : — o pălărie, o bască, o eşarfă vaporoasă, o umbrelă, o pereche de mănuşi şi o poşetă în ton cu pantofii, botinele, cizmele...

ELEGANŢĂ : — atributul tuturor modelelor oferite în această toamnă de magazinele şi raioanele de confecţii, tricotaje, încălţăminte şi galanterie ale comerţului de stat.

1985 NOV 13

RECUPERARE
RECONDIŢIONARE
REFOLOSIRE

Cetăţeni!

Acţionaţi cu hotărîre, cu maximă stăruinţă şi spirit gospodăresc pentru recuperarea tuturor materialelor refolosibile şi introducerea lor în circuitul productiv.

Strîngeţi şi valorificaţi prin punctele de colectare şi rulotele existente în toate localităţile din ţară hîrtii şi cartoane uzate, baterii uscate, tuburi spray, materiale refolosibile din fier, cupru, alamă, bronz, aluminiu, acumulatoare auto, anvelope auto reşapabile şi nereşapabile, precum şi materiale din mase plastice din toate sortimentele.

Informaţii suplimentare se pot obţine telefonic de la dispeceratul fiecărei întreprinderi judeţene pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile.

I.ei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

creşterea randamentelor energetice

04

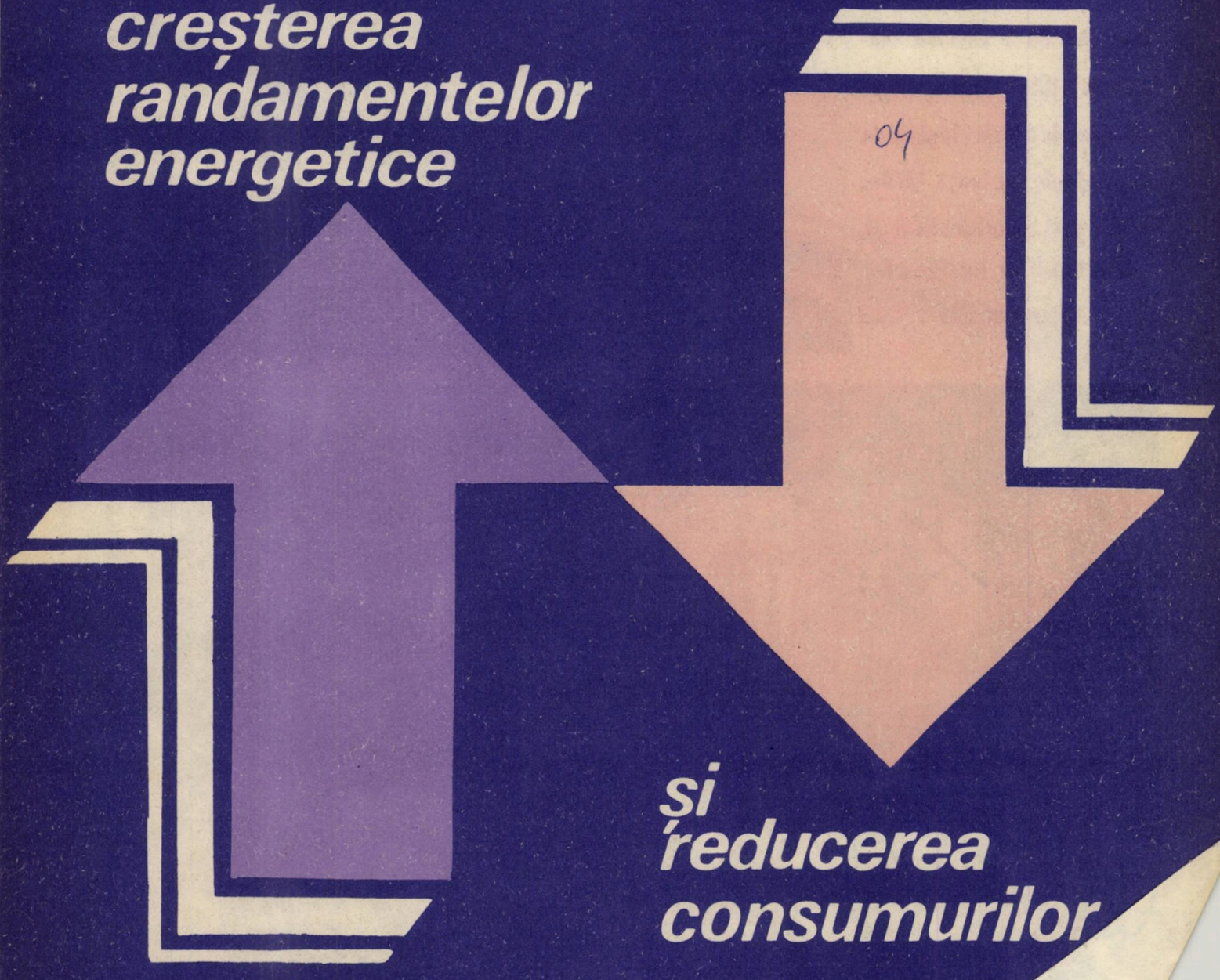

şi reducerea consumurilor

Numărul 43 ● Vineri 25 octombrie 1985

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU
a inaugurat Tîrgul internaţional Bucureşti

Imagine elocventă a potenţialului creator şi forţei economiei naţionale, aflată în plin proces de dezvoltare intensivă, expresie a voinţei României de a extinde continuu relaţiile sale economice externe, de a întări legăturile de prietenie cu toate ţările, în interesul cauzei destinderii, colaborării şi înţelegerii internaţionale

D 646

CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ECONOMICĂ

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII CONSILIILOR POPULARE

Un vast program de activitate pentru Consiliile populare și unitățile acestora

Congresul Consiliilor populare județene și al președinților Consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, ținut la București, în zilele de 10—11 septembrie 1985, a reprezentat un mare eveniment politic în viața țării, a întregului popor. Desfășurîndu-și lucrările în climatul de puternică efervescență politică, determinat de aniversarea a două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R., început de epocă deosebit de fertilă în istoria țării, cel de-al III-lea Congres al Consiliilor populare, atît prin participarea celor peste 8.000 de reprezentanți ai maselor de cetățeni, cît și prin conținutul dezbaterilor sale, s-a afirmat ca un mare forum democratic al organelor locale ale puterii de stat, ca o manifestare de largi dimensiuni a democrației participative socialiste.

Întregul Congres, al cărui președinte a fost ales în unanimitate tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a desfășurat sub semnul ideilor mobilizatoare cuprinse în importanta cuvîntare rostită de conducătorul partidului și statului, în prima zi a lucrărilor acestui forum. Însușindu-și pe deplin concluziile și tezele formulate în această cuvîntare, participanții la congres au adoptat-o ca program al întregii activități pe care consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale, comitetele și birourile executive ale acestora, deputații țării o vor desfășura pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor obiective stabilite la Congresul al XIII-lea al partidului, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, în vederea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

În spiritul Directivelor și hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, al sarcinilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, Congresul al III-lea al Consiliilor populare a dezbătut și aprobat sarcinile ce revin consiliilor populare pentru înfăptuirea planului în profil teritorial de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1985 și pe cincinalul actual, precum și asigurarea tuturor condițiilor realizării obiectivelor cincinalului 1986—1990; activitatea desfășurată de consiliile populare pentru perfecționarea stilului și metodelor de muncă ; dezvoltarea democrației socialiste, asigurarea participării maselor de cetățeni la întreaga activitate de dezvoltare economico-socială, întărirea autoconducerii, autogestiunii și asigurarea, începînd cu anul 1986, a autofinanțării integrale a tuturor localităților și unităților administrativ-teritoriale. Totodată, la congres au fost dezbătute și adoptate programe privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial, dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii pentru populație, sistematizarea localităților urbane și rurale în vederea folosirii cu maximă eficiență a terenurilor și restrîngerea perimetrelor construibile, măsuri pentru realizarea integrală a Programului național de irigații și combaterea eroziunii solului.

În cadrul Congresului a fost constituită Camera legislativă a consiliilor populare și a fost desemnat Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare.

Într-o hotărîre-chemare, Congresul consiliilor populare a cerut tuturor organelor locale ale puterii și administrației de stat : să-și sporească contribuția la înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economice și sociale în profil teritorial ; să dezvolte puternic industria mică ; să acorde cea mai mare atenție gospodăririi pămîntului, principal mijloc de producție din agricultură ; să acționeze cu fermitate pentru îmbunătățirea radicală a activității în zootehnie ; pentru îngrijirea și ameliorarea pășunilor naturale ; pentru integrarea cît mai strînsă a învățămîntului cu cercetarea și producția ; pentru extinderea autoconducerii, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării unităților administrativ-teritoriale ; pentru asigurarea unei conlucrării armonioase cu organismele democrației muncitorești revoluționare și o funcționare ireproșabilă a tuturor formelor de participare a cetățenilor la rezolvarea treburilor locale, în vederea înfăptuirii principiilor autoconducerii muncitorești în întreaga activitate din județe, municipii, orașe și comune, a soluționării operative a problemelor complexe ale dezvoltării economice și sociale în profil teritorial, cuprinderii în bune condiții a sarcinilor și întăririi controlului maselor de cetățeni asupra întregii activități a organelor locale de stat.

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al III-lea Congres al consiliilor populare, programele dezbătute și adoptate, hotărîrea-chemare a congresului, conțin, toate, la un loc, un vast și orientativ program de activitate pentru organele locale ale puterii și administrației de stat în următorii cinci ani.

În domeniul înfăptuirii obiectivelor dezvoltării economice și sociale în profil teritorial, se cere consiliilor populare să activeze cu abnegație, cu energie și spirit creator pentru:

— pregătirea și îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe 1986 și pe cincinalul viitor la toți indicatorii ;

— dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, prin punerea în valoare a surselor noi de energie-solară, a vîntului, geotermală, biogazul, a energiei recuperată din resurse energetice refolosibile, precum și prin valorificarea energiei cursurilor mici de apă prin construirea de microhidrocentrale, a tuturor resurselor locale.

— creșterea, în continuare, a producției industriale, factor hotărîtor al progresului economico-social al întregii

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 43 1985

țări ; reînnoirea produselor și ridicarea performanțelor tehnice și calitative ale acestora la nivel mondial, aplicarea largă a tehnologiilor avansate ;

— intensificarea activității de cercetare științifică și introducerea cu rapiditate în producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice ;

— creșterea mai puternică a productivității muncii, pe baza organizării mai bune a producției și a muncii, a noilor tehnologii, a mecanizării, automatizării și robotizării producției ;

— punerea în funcțiune la termen a noilor obiective de investiții, în condițiile reducerii substanțiale a costului tuturor lucrărilor și economisirii severe a materialelor de construcție ;

— ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor destinate exportului, valorificarea superioară, în condiții de eficiență sporită, a produselor pe piața externă ;

— aplicarea riguroasă a principiilor noului mecanism economico-financiar, utilizarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare, creșterea rentabilității și eficienței economice, a tuturor produselor și activităților, acordîndu-se o atenție deosebită participării la fondul de dezvoltare prin părți sociale și aplicării ferme a cointeresării materiale, prin participarea la beneficii, în raport cu munca depusă ;

— intensificarea în toate județele a acțiunilor de recuperare și reintroducere în circuitul economic a materialelor refolosibile, rezultate din consumul productiv și de la populație.

Sarcini importante a trasat cel de-al III-leă Congres al consiliilor poulare în domeniul industriei mici, cerînd tuturor organelor locale, tuturor celor care-și desfășoară activitatea în acest sector să-și afirme cu toată puterea spiritul de inițiativă și priceperea, să muncească cu toată răspunderea pentru dezvoltarea mai puternică a acestei ramuri, prin mai buna valorificare a materiilor prime, a produselor secundare din agricultură, a materialelor recuperabile și refolosibile, recondiționarea pieselor de schimb și extinderea cooperării în industria republicană, pentru sporirea substanțială a cantităților de produse destinate fondului pieței și la export, reducînd, totodată, consumurile materiale și energetice și folosind în mai mare măsură resursele secundare și combustibilii inferiori.

Privitor la activitățile prestatoare de servicii, congresul a cerut ca în toate orașele, consiliile populare, cooperația meșteșugărească să organizeze unități speciale pentru întreținerea și repararea locuințelor, care să poată răspunde cerințelor populației, iar prin înfăptuirea programului de măsuri elaborate pentru anii 1984—1985, să asigure condițiile necesare pentru realizarea nivelurilor prevăzute în acest domeniu pentru cincinalul 1986—1990.

Apreciind că problemele agriculturii constituie problema fundamentală a activității consiliilor populare, congresul a scos în evidență necesitatea întăririi exigenței și răspunderii acestor organe în conducerea agriculturii în profil teritorial, a sporirii rolului lor în înfăptuirea noii revoluții agrare, în transformarea radicală a felului de muncă, de viață și de gîndire a țărănimii, a tuturor oamenilor muncii de la sate.

Congresul a subliniat rolul important ce revine organelor locale ale puterii și administrației de stat în aplicarea fermă a legilor, în stabilirea de măsuri care să ducă la angajarea și mai puternică a oamenilor muncii de la sate la înfăptuirea Programului național pentru realizarea unor producții agricole sigure și stabile, a celorlalte programe speciale din această ramură de bază a economiei naționale, privind folosirea rațională și sporirea potențialului productiv al pămîntului, promovarea cît mai largă a cuceririlor revoluției științifice și tehnice în acest domeniu, creșterea livrărilor la fondul de stat, asigurarea autoaprovizionării.

În documentele adoptate a fost subliniată importanța pe care o prezintă realizarea unor sarcini ca : folosirea rațională și integrală a pămîntului-factor hotărîtor pentru producția agricolă ; îndeplinirea prevederilor de plan pe 1985 și crearea unor baze solide recoltelor din anul 1986.

În fața consiliilor populare, a tuturor oamenilor muncii din agricultură s-a pus sarcina de a nu precupeți nici un efort pentru a realiza în cele mai bune condiții programul de irigații, lucrările de desecări și combaterea eroziunii solului, în vederea creșterii continue a potențialului productiv al pămîntului ; reducerii dependenței de natură, obținerii unor recolte superioare, chiar în condiții climatice mai puțin favorabile.

Strîngerea la timp și fără pierderi a recoltei, executarea la termene optime, în bune condiții, a însămînțărilor de toamnă, a tuturor lucrărilor agricole, în vederea asigurării în viitor a unor producții cît mai ridicate, reprezintă alte importante sarcini trasate de Congresul consiliilor populare.

Congresul a cerut consiliilor poulare să acționeze cu fermitate pentru îmbunătățirea radicală a activității în zootehnie, întărirea ordinii și disciplinei în producție, asigurarea asistenței sanitar-veterinare, modernizarea adăposturilor, asigurarea creșterii efectivelor de animale, a producției animaliere, în conformitate cu programele existente în fiecare județ, în fiecare localitate.

O mare atenție trebuie să acorde consiliile populare dezvoltării bazei furajere, asigurării unor cantități corespunzătoare de nutrețuri de bună calitate și în structura sortimentală prevăzută, gospodăririi judicioase a tuturor resurselor, spre a se asigura în întregime hrana animalelor pînă la recolta viitoare. În acest context, capătă o importanță deosebită mobilizarea forțelor umane și materiale la acțiunile de îngrijire și ameliorare a pajiștilor naturale pentru obținerea unor producții cît mai bune de masă verde și fîn pe hectar în scopul asigurării unor cantități îndestulătoare de nutrețuri de bună calitate și în structura sortimentală prevăzută.

Concomitent cu aceste preocupări, organele locale ale puterii și administrației de stat au sarcina de a urmări cu exigență înfăptuirea programelor speciale privind cultivarea plantelor medicinale și aromatice, dezvoltarea agriculturii, sericiculturii, creșterea iepurilor de casă și a animalelor de blană, a pisciculturii.

Urmărind înfăptuirea în cele mai bune condiții a Programului unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în cele ale țăranilor individuali, consiliile populare trebuie să acționeze pentru realizarea fondului de stat de produse agroalimentare, a programului de autoconducere și autoaprovizionare, pentru creșterea cantităților de produse vegetale și animale contractate și livrate de gospodăriile populației.

În fața consiliilor populare și a producătorilor din satele necooperativizate, congresul a pus sarcina de a folosi judicios fiecare metru pătrat de pămînt, de a crește un număr cît mai mare de animale și păsări, de a spori producția animală, de a valorifica, prin contractări și achiziții, cît mai multe animale și păsări, cît mai multe produse agroalimentare.

Programul privind sistematizarea localităților urbane și rurale adoptat de congres, reprezintă o altă importantă cale de folosire cu maximă eficiență a terenurilor, pe care trebuie s-o urmeze consiliile populare. Programul, elaborat sub directa îndrumare și cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, exprimă preocuparea statornică, profund umanistă a partidului nostru, a secretarului său general, pentru dezvoltarea economico-socială armonioasă a țării, pentru creșterea potențialului economic al tuturor județelor. Totodată, acest program scoate în evidență consecvența neclintită cu care acționează partidul și guvernul pentru repartizarea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu, sistematizarea și modernizarea localităților urbane și rurale, crearea tuturor condițiilor pentru egalitatea deplină în drepturi a tuturor cetățenilor patriei.

Urmărindu-se dezvoltarea și înflorirea tuturor localităților patriei, în comune și sate se vor construi anual, din fondurile centrale ale statului, cel puțin 20 000 de apartamente, ceea ce va asigura, la sfîrșitul acestui secol, trans-

formarea tuturor comunelor patriei în puternice cetăți economice, sociale, culturale, în puternice centre, comune-orășenești, care să asigure condiții de viață și de muncă cît mai bune, pentru toți locuitorii acestor localități.

În vederea înfăptuirii cu succes a Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților, este necesar ca toate consiliile populare, ceilalți factori locali să acționeze cu hotărîre pentru organizarea mai bună a folosirii terenurilor, valorificarea superioară a fondului funciar, reducerea suprafețelor neproductive, a drumurilor inutile, restringerea perimetrelor construibile a localităților, amplasarea construcțiilor de locuințe și a altor dotări în ansambluri optime, promovarea unei arhitecturi moderne, care să valorifice creator tradițiile locale, că confere o înfățișare nouă tuturor așezărilor patriei.

Congresul consiliilor populare a acordat o atenție deosebită sporirii preocupărilor organelor locale ale puterii și administrației de stat în domeniul învățămîntului, culturii, sănătății populației, cerînd acestora să se preocupe mai intens de integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, pentru pregătirea cadrelor necesare, a tuturor oamenilor, în pas cu cele mai noi cuceriri ale gîndirii și cunoașterii umane, cu nevoile producției.

Cadrelor medicale li s-a cerut să acționeze cu înaltă conștiință cetățenească pentru apărarea sănătății poporului, pentru ca toți fiii țării, să poată munci, să se bucure din plin de binefacerile civilizației socialiste.

Congresul consiliilor populare a cerut organelor locale de stat să acorde mai mare atenție organizării și desfășurării Festivalului național „Cîntarea României", pentru ca această manifestare să unească toate forțele din fiecare localitate și județ în vederea ridicării nivelului de cultură, de cunoaștere a maselor populare, punînd în centrul activității de educație patriotică dragostea față de patrie, hotărîrea fermă de apărare a cuceririlor socialismului, a patriei, de întărire a independenței și suveranității sale.

În deplină concordanță cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului privind perfecționarea principiilor noului mecanism economico-financiar, Congresul al III-lea al consiliilor populare a stabilit pentru acestea obligația de a lua măsuri pentru sporirea permanentă a veniturilor proprii, folosirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și financiare ce le sînt încredințate, întărirea ordinii și disciplinei în utilizarea acestora și, pe această bază, acoperirea tuturor cheltuielilor din venituri proprii, autofinanțarea integrală a tuturor unităților administrativ-teritoriale, începînd cu anul 1986.

Perfecționarea stilului și metodelor de muncă în conducerea întregii activități de dezvoltare economico-socială, în profil teritorial, pentru înflorirea tuturor județelor și localităților țării — reprezintă alte importante sarcini trasate de Congresul al III-lea al consiliilor populare. În legătură cu această sarcină s-a subliniat că înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, impune ridicarea întregii activități a consiliilor populare la un nivel calitativ superior, întărirea răspunderii și exigenței în îndeplinirea tuturor sarcinilor, creșterea spiritului revoluționar în exercitarea tuturor atribuțiilor conferite prin hotărîrile de partid și legile statului.

Realizarea în bune condiții a hotărîrilor celui de-al III-lea Congres al consiliilor populare pune în fața fiecărui organ local al puterii și administrației de stat sarcina de a elabora programe concrete de măsuri cu termene și responsabilități în care să fie cuprinse prevederile documentelor adoptate, ca și modalitățile de ducere a lor la îndeplinire.

Prin aplicarea cu fermitate a hotărîrilor Congresului al III-lea al consiliilor populare, a tezelor și orientărilor din cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, va crește răspunderea organelor locale ale puterii și administrației de stat în înfăptuirea programelor de dezvoltare generală, a programelor de autoconducere, autoaprovizionare, autogestiune și autofinanțare a tuturor localităților patriei.

COMPONENȚA COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

Prin hotărîrea nr. 2 din 23 septembrie 1985 a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România și al Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, a fost aprobată componența Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, desemnat de cel de al III-lea Congres al consiliilor populare, ce a avut loc în zilele de 10— 11 septembrie a.c.

Potrivit acestei hotăriri, dată în temeiul art. 8 alin. 2 din Legea nr. 10/1973 privind Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, din acest organ central de partid și de stat fac parte următorii tovarăși :

1. Teodor Coman — președintele Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare
2. Gheorghe Ion — vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare
3. Ștefan-Romeo Dragomirescu — vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare
4. Neculai Ibănescu — vicepreședintе al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Iași
5. Maria Nițu — vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, inginer principal la Întreprinderea de utilaj alimentar Slatina, vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Olt

MEMBRI

6. Ștefan Alba — miner, șef de brigadă la Întreprinderea minieră Petrila, deputat în Consiliul popular al județului Hunedoara
7. Adrian Alecsandrescu — director al Institutului de cercetare și proiectare pentru sistematizare, locuințe și gospodărie comunală București
8. Constantin Amariei — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Tulcea
9. Klara Andraș — operator la Întreprinderea de bere, spirt, amidon Harghita, deputat în Consiliul popular al județului Harghita
10. Gheorghe Anghel — președintele Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Caracal, județul Olt
11. Maria Aprodu — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Govora, județul Vîlcea
12. Vasile Ardeleanu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Bacău
13. Costică Artenie — președintele Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Fălticeni, județul Suceava
14. Ioana Baciu — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Telciu, județul Bistrița-Năsăud
15. Ștefan-Aurel Baciu — director în Comitetul de Stat al Planificării
16. Filomela Bodea — profesoară, Liceul industrial nr. 3, președinta Comitetului județean O.D.U.S., deputată în Consiliul popular al județului Buzău
17. Maria Băică — consilier juridic șef la Consiliul popular al județului Dolj, președinta Comitetului Organizației Democrației și Unității Socialiste al județului Dolj
18. Ioan Bejan — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Galați
19. Manole Bivol — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Pitești, județul Argeș
20. Nicolae Bobescu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Gorj
21. Eva Bohmann — economist la Întreprinderea de calapoade Lugoj, județul Timiș
22. Elena Burac — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Dorohoi, județul Botoșani
23. Ioan Caița — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Satu Mare

24. Dumitru Cantemir — maistru la Fabrica mixtă de industrie mică Bîrlad, deputat în Consiliul popular al județului Vaslui

25. Zaharia Cărbunaru — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Teleorman

26. Ion Cheșa — adjunct al ministrului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe

27. Veronica Ciobănete — adjunct al ministrului sănătății

28. Rafail Ciorăscu — președintele Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Livezile, județul Mehedinți

29 Ioan Ciorbă — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Harghita

30. Nistor Ciordaș — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Bihor

31. Mielu Codescu — președintele Biroului excutiv al Consiliului popular al orașului Bușteni, județul Prahova

32. Ioan Comănescu — secrear de stat al Ministrului Comerțului Interior

33. Gheorghe Constantinescu — adjunct al ministrului industrializării lemnului și materialelor de construcții

34. Stela Constantinescu — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Fierbinți-Tîrg, județul Ialomița

35. Aurel Costea — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Maramureș

36. Natalia Crăiuțu — tehnician constructor la Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Suceava, deputat în Consiliul popular al județului Suceava

37. Maria Crețu — tehnician, secretar al comitetului de partid la Întreprinderea de produse zaharoase Brașov, deputat în Consiliul popular al județelui Brașov

38. Petra Cristea — filatoare, secretar al comitetului de partid la întreprinderea Integrata de lînă Constanța, deputat în Consiliul popular al județului Constanța

39. Valeriu-Dumitru Cristescu — director general al Institutului central de cercetare, proiectare și directivare în construcții

40. Constantin Crișan — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Cluj-Napoca, județul Cluj

41. Trifon Darie — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Arad

42. Constantin Ioan Deaconu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Mehedinți

43. Maria Doboș — inginer la Întreprinderea pentru industrializarea laptelui Oradea, deputat în Consiliul popular al județului Bihor

44. Marioara Dobrescu — maistru principal la Întreprinderea județeană de producție industrială și prestări servicii Giurgiu, secretar al comitetului de partid pe întreprindere, deputat în Consiliul popular al județului Giurgiu

45. Dumitra Dragomir — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Mînăstirea, județul Călărași

46. Aurel Duca — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Alba

47. Constantin Dumitrescu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Călărași

48. Maria Durtea — filatoare, secretar al comitetului de partid la Fabrica de filatură — Întreprinderea textilă Maramureș, deputat în Consiliul popular al județului Maramureș

49. Elena Ene — vicepreședinte al Uniunii Centrale a Cooperativelor Meșteșugărești

50. Ana Ferencz — secretar al C.C. al U.T.C.

51. Valerian Găină — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Neamț

52. Ion Geană — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Brăila

53. Nina Geantă — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Topoloveni, județul Argeș

54. Dumitru Gheorghișan — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Dîmbovița

55. Ilie Giura — directorul Întreprinderii-antrepriză de construcții-montaj Arad

56. Nicolae Gîrbă — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Caraș-Severin

57. Gheorghe Glodeanu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Ialomița

58. Mihail Goran — președintele Comitetului Uniunii sindicatelor din instituțiile administrative de stat și consiliile populare

59. Ortansa Grecu — președinta Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Tecuci, județul Galați

60. Ioana Helwig — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Rupea, județul Brașov

61. Ana Herman — președinta Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Sighișoara, județul Mureș

62. Angela Hoisan — tehnician, secretar al comitetului de partid la Întreprinderea județeană de producție industrială și prestări servicii, deputat în Consiliul popular al județului Brăila

63. Ioan Inceu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Covasna

64. Ion Iorga — președintele Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Motru, județul Gorj

65. Cornel Iuga — adjunct al ministrului finanțelor

66. Ecaterina Jianu — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Olteni, județul Teleorman

67. Maria Lazăr — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Buzău

68. Cezar Lăzărescu — președintele Uniunii arhitecților

69. Niculița Lebit — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Unirea, județul Tulcea

70. Eugenia Leonhard — maistru filator, secretar al comitetului de partid la Întreprinderea „Textila" Cisnădie, deputat în Consiliul popular al județului Sibiu

71. Marin Lungu — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Craiova, județul Dolj

72. Gheorghe Marinică — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Constanța, județul Constanța

73. Maria Marițescu — șeful secției administrație locală de stat, control și secretariat, secretar al comitetului de partid la Consiliului popular al municipiului București

74. Emilia Maxim — lăcătuș, vicepreședinte al Comitetului O.D.U.S. pe secție la Întreprinderea „Metalotehnica" Tîrgu Mureș, deputat în Consiliul popular al județului Mureș

75. Ion Medrea — președintele Comisiei de cenzori a Uniunii Centrale a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacere a Mărfurilor

76. Viorica Mirea — tehnician principal, președinta Comitetului O.D.U.S., la Întreprinderea „Steaua roșie", deputat în Consiliul popular al municipiului București

77. Rada Mocanu — adjunct al ministrului educației și învățămîntului

78. Ion Modoianu — inspector general, secretar al comitetului de partid al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare

79. Maria-Magdalena Molnar — lucrător comercial la Întreprinderea comercială de stat textile-încălțăminte Cluj-Napoca, deputat în Consiliul popular al județului Cluj

80. Maria Morariu — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Brusturi-Drăgănești, județul Neamț

81. Ilie Morodan — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Timiș

82. Petru Moț — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Timișoara, județul Timiș

83. Moraru-Eugen Nechifor — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Iași, județul Iași

84. Dumitru Necșoiu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București

85. Joița Necula — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Răcari, județul Dîmbovița
86. Floarea Nedelcu — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Poiana-Cîmpina, județul Prahova
87. Ștefan Negreț — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Cluj
88. Anamaria Nicoară — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Valea Lungă, județul Alba
89. Gheorghe Nicolae — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Argeș
90. Șița Niță — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Dumbrăveni, județul Vrancea
91. Viorel Ocoș — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Hunedoara
92. Ioana Ologeac — tehnician principal, președinta Comitetului O.D.U.S. la Întreprinderea „Dîmbovița", deputat în Consiliul popular al municipiului București
93. Gheorghe Oiță — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Olt
94. Ștefan Panaitiu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Botoșani
95. Elena Păscuțiu — electrician la Combinatul de îngrășăminte chimice, deputat în Consiliul popular al județului Arad.
96. Ion Popa — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Sălaj
97. Ion Poppa — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Constanța
98. Alexandru Reimer — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Sibiu
99. Lidia Roșoga — subinginer proiectant, președinta Comitetului O.D.U.S. al județului Gorj, vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Gorj
100. Nicolae Rovinaru — președintele Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Buftea, Sectorul agricol Ilfov, municipiul București
101. Vasile Săndulache — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Gheorghe Gheoghiu-Dej, județul Bacău
102. Ioan Siminiceanu — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Suceava
103. Elisabeta Simonca — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Sanislău, județul Satu Mare
104. Ion Stegărescu — șef de atelier, secretarul comitetului de partid la Uzina de laminate plate — Combinatul siderurgic Galați, deputat în Consiliul popular al județului Galați
105. Corneliu-Teodor Stelniceanu — director adjunct la Direcția de gospodărire comunală, locativă și industrie mică din Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare
106. Stoian C. Stoian — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Giurgiu
107. Marin Stoianovici — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Brașov
108. Gheorghe Stoica — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Vîlcea
109. Emeric Szabo — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Odorheiu Secuiesc, județul Harghita
110. Melinda Szabo — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Carastelec, județul Sălaj
111. Ernest Szotyori — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Mureș
112. Ion Știucă — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Dolj
113. Magdalena Süto — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Covasna, județul Covasna
114. Nicolae Tăbîrcă — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Vrancea
115. Teodora Tănasă — laborantă, secretar al comitetului de partid la Întreprinderea de in și cînepă „Textila" Iași, deputat în Consiliul popular al județului Iași
116. Petru Țăran — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Bistrița-Năsăud
117. Ecaterina Tucă — președinta Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 6, municipiul București
118. Ortansa Țîțaru — președinta Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Berești-Tazlău, județul Bacău
119. Nicolae Vasilescu — director al Direcției județene de drumuri și poduri, deputat în Consiliul popular al județului Buzău
120. Ion Văduva — președintele Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Reșița, județul Caraș-Severin
121. Corneliu Velicu — director al Direcției de sistematizare, proiectare și construcții din cadrul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare
122. Ion Vîlsan — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Prahova
123. Ioan Vlad — prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular și județului Vaslui
124. Constantin Voinescu — director al Direcției de organizare, control și administrație locală de stat din Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare
125. Gheorghe-Ion Zipiș — adjunct al ministrului agriculturii și industriei alimentare

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI EXECUTIV AL COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

În ședința sa din luna septembrie 1985, Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, a adoptat următorul program de măsuri privind realizarea planului de export în luna septembrie și pe întregul an 1985 :

1. Intensificarea sprijinului acordat de către specialiștii din CPCP și ICE, unităților de producție din subordinea consiliilor populare pentru valorificarea integrală a tuturor comenzilor de export ; se va acorda sprijin îndeosebi județelor Bacău, Bistrița-Năsăud, Brăila, Buzău, Călărași, Gorj, Harghita, Maramureș, Mureș, Iași, Olt, Sălaj și Vrancea.

Termen : Luna septembrie — octombrie.

2. Se vor amplifica operațiunile de prospectare a piețelor externe, împreună cu ICECOOP—ILEXIM și celelalte întreprinderi de comerț exterior, în vederea contractării integrale a planului de export pe acest an și lansarea de comenzi în unitățile producătoare, la nivelul sarcinilor existente pe fiecare județ în parte.

Termen : permanent.

3. Se va îmbunătăți și permanentiza mecanismul de relații dintre unitățile producătoare și cele exportatoare, pentru o mai bună informare reciprocă cu privire la tendințele piețelor externe și la modul de structurare a ofertelor de mărfuri pentru export.

Termen : permanent.

4. I.S.L.G.C. împreună cu ICE „Romconsult", vor promova mai activ la export, potențialul propriu și cel existent în județe în domeniul sistematizării, elaborarea de proiecte și acordarea de asistență tehnică în construcții.

Se va elabora un plan de acțiuni de către ISLGC.

Termen : septembrie 1985.

5. Se va transmite întreprinderilor de comerț interior lista stocurilor de mărfuri pentru export, realizate de unitățile producătoare în acest an pe bază de comenzi și nelivrate din diferite motive și se va urmări valorificarea la extern a tuturor acestor stocuri.

Termen : septembrie 1985.

6. Vor fi înaintate la ICECOOP — ILEXIM de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București noi oferte cuprinzînd produse ce pot fi executate pentru export pe capacitățile de producție existente cît și noile produse asimilate în fabricație.

Termen : octombrie 1985.

7. Se vor face toate demersurile necesare în vederea obținerii avizelor pentru exportul automobilelor vechi produse pînă în anul 1945, existente în proprietatea unor persoane fizice.

Termen : septembrie 1985.

8. Vor fi sprijinite unitățile producătoare din subordinea consiliilor populare pentru specializarea de noi ateliere și secții de producție pentru fabricarea de confecții metalice pentru export (Ialomița, Satu Mare, Brașov, Dîmbovița etc.).

Termen : octombrie 1985.

9. În vederea creșterii calității și competitivității produselor pentru export vor fi organizate schimburi de experiență la acare vor participa specialiști din grupele de proiectare a noilor produse, specialiști din secțiile de producție, economiști etc.

Termen : noiembrie 1985.

MĂSURI PENTRU ASIGURAREA PREGĂTIRILOR DE IARNĂ ÎN UNITĂȚILE CONSILIILOR POPULARE

În ziua de 26 septembrie 1985, la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare a avut loc o consfătuire de lucru cu șefii secțiilor de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții ale consiliilor populare județene și cu directorii grupurilor și întreprinderilor județene de gospodărie comunală și locativă, la care s-a făcut un schimb de experiență și s-au analizat măsurile luate pe plan local în vederea asigurării pregătirilor tehnico-organizatorice pentru toamna acestui an și iarna anului 1985/1986, precum și stadiul rezolvării problemelor energetice în unitățile subordonate.

La consfătuire, au mai luat parte cadre de conducere de la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Direcția de gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică a C.P.C.P., Comitetul Uniunii Sindicatelor din Consiliile Populare și instituțiile administrative de stat, precum și de la Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Petrolului, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Minelor.

Raportul despre situația energetică și stadiul pregătirilor pentru toamna anului 1985 și iarna 1985/1986, a fost prezentat de tovarășul Horia Iacob Teiușan, directorul Direcției de gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică a C.P.C.P.

În cadrul lucrărilor a luat cuvîntul tovarășul Ion Gheorghe, vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

Consfătuirea a adoptat un program de măsuri pe care-l publicăm în continuare.

MĂSURI

care urmează a fi aplicate în continuare pentru realizarea integrală a pregătirilor în vederea iernii 1985/1986 și soluționarea problemelor energetice pentru această perioadă.

1. Prelucrarea, imediat la primire, la toate consiliile populare județene, municipale, orășenești, comunale și în unitățile subordonate acestora și asigurarea aplicării programului pentru producția de energie, folosirea rațională a energiei electrice, termice, a gazelor naturale, a celorlalți combustibili și regimul de lucru al unităților economice și sociale pe perioada de iarnă (decembrie 1985 — februarie 1986).

Se va da o atenție deosebită urmăririi zilnice și asigurării încadrării pe schimburi, în cotele alocate pentru consumurile de energie termică și electrică (inclusiv în puterile medii), de gaze naturale, combustibili, carburanți și al limitărilor la orele de vîrf.

2. Recuperarea rămînerilor în urmă și realizarea integrală a obiectivelor și producției prevăzute în programele de valorificare a surselor noi și refolosibile de energie, a construcției de microhidrocentrale, de transformare a centralelor termice pe combustibili solizi și a programului pregătirilor de iarnă, conform graficelor de lucru reactualizate.

Terminarea, efectuarea probelor și darea în exploatare a obiectivelor de investiții din gospodăria comunală, transportul local și prestările de servicii.

3. Pregătirea fondului locativ de stat, precum și a locuințelor proprietate personală pentru perioada de iarnă, asigurîndu-se în principal :

— terminarea lucrărilor de remedierea apartamentelor afectate de condens ;

— etanșările de uși, ferestre, goluri în construcție, punctele de pierdere de căldură ;

— înlocuirea corpurilor de încălzire defecte, umplerea și aerisirea coloanelor la instalațiile interne de încălzire ;

— reparațiile de acoperișuri, burlane și eliminarea infiltrațiilor din subsoluri ;

— luarea de măsuri de prevenire a înghețării instalațiilor de apă, de încălzire, calorifere etc. în perioadele de geruri mari, de lipsă de agent termic sau de întreruperi de durată în furnizarea energiei electrice (golirea instalațiilor, alte soluții) ;

— organizarea echipelor pentru îndepărtarea zăpezii și gheții de pe acoperișurile clădirilor.

4. Asigurarea funcționării în regim de iarnă a captărilor și aducțiunilor de apă potabilă și industrială, garantarea acceselor la punctele izolate, prevederea stocurilor de reactivi și materiale tehnologice (sulfat de aluminiu, clor etc.), precum și asigurarea bunei funcționări și semnalizări a rețelei de hidranți de incendiu.

5. Aplicarea măsurilor specifice pentru buna funcționare a sistemelor de canalizare, a stațiilor de epurare, pentru prevenirea poluării cursurilor de apă în perioade de debit scăzut al emisarilor.

6. Luarea măsurilor de siguranță în rețelele și sistemele de alimentare cu gaze (rețele publice, instalații de uz casnic și industrial) și urmărirea zilnică a regimului de presiune pentru prevenirea exploziilor, sesizarea preventivă a scăpărilor și infiltrațiilor de gaze și evitarea accidentelor.

Se va interzice cu desăvîrșire accesul și efectuarea de lucrări de modificări și instalații, la regulatoare sau alte operațiuni de către persoane neautorizate, străine de întreprinderile de distribuția gazelor naturale din subordinea Ministerului Petrolului.

7. Asigurarea alimentării cu energie termică, buna supraveghere în exploatare și funcționare a centralelor și punctelor termice, diafragmarea corectă a rețelei, conlucrarea operativă cu asociațiile de locatari și consumatori.

Intensificarea elaborării bilanțurilor termice restante și a îmbunătățirii randamentelor centralelor termice pe baza acestora. În mod deosebit se va asigura facturarea corectă a energiei termice (încălzire și apă caldă menajeră) conform cu cantitățile reale livrate consumatorilor. Pe baza experimentării ce se face în luna octombrie la unitățile C.P.J. Brașov, Constanța, Iași, Timiș și București se va definitiva și difuza metodologia unitară M.E.E.—C.P.C.P. pentru stabilirea consumurilor la consumatori, pînă la montarea contoarelor de energie termică.

Corelarea distribuției energiei termice cu programul de distribuție a apei în rețelele în care acestea se fac cu intermitență și cu regimul de presiuni necesar.

8. Aprovizionarea cu combustibili solizi, recepția calitativă și depozitarea corespunzătoare a acestora în așa fel ca pînă la 30 noiembrie 1985 să se asigure stocul necesar pentru întreg trimestrul IV/1985, iar pînă la 25 decembrie 1985 să fie constituite stocurile pentru trimestrul I 1986.

9. Pregătirea vehiculelor de transport local în comun de persoane și de mărfuri, a mijloacelor mecanizate de intervenție la deszăpezire și a vehiculelor destinate împrăștierii materialelor antiderapante aprobate a fi utilizate și asigurarea funcționării autovehiculelor pe gaze, luarea măsurilor de siguranță respective.

Asigurarea permanentă a programului de funcționare a transportului în comun și în zilele de duminică și sărbă-

tori legale, corespunzător programelor normale de lucru la întreprinderi și programării acestora pe schimburi.

10. Asigurarea colectării și ridicării reziduurilor menajere și de la colectivități și a salubrizării localităților pe perioadele cu depuneri de zăpadă.

11. Pregătirea drumurilor și podurilor, a sectoarelor de întreținere, a acceselor la unitățile agricole, complexele zootehnice, la spitale, fabrici de pîine, unități alimentare, depozite etc. pentru a se asigura circulația normală pe tot timpul iernii.

12. Asigurarea descărcării ritmice a vagoanelor de cale ferată atît la unitățile proprii, cît și la toate unitățile economice din teritoriu.

O atenție deosebită se va acorda descărcării vagoanelor cu produse pentru export, combustibili, carburanți, alimente etc., atît în triaje, gări, cît și pe liniile de garaj ale unor întreprinderi, baze sau depozite.

13. Crearea de stocuri de siguranță în întreținere pentru cazurile de înzăpezire (piese, combustibili, carburanți) pentru mijloacele și instalațiile din dotare. În locurile expuse înzăpezirilor sau producerii de polei se vor asigura stocurile de material antiderapant (nisip) necesare.

14. Urgentarea executării lucrărilor pe șantierele de locuințe, la obiectivele social-culturale și economice și terminarea închiderii acestora pînă la 30 noiembrie 1985, pentru a se putea asigura condiții de lucru la interior pe timpul iernii, în spații închise, pentru lucrările de instalații interioare, montări de utilaje și alte procese de producție neenergointensive și care nu necesită încălzire sau consumuri de energie.

Se va urmări în mod deosebit asigurarea utilităților (apă, canalizare, alimentarea cu căldură și energie electrică) a tuturor apartamentelor ce se vor da în folosință în trimestrul IV 1985 și trimestrul I 1986.

15. Concentrarea forțelor și mijloacelor necesare pentru terminarea execuției locuințelor, pentru personalul muncitor din bazinele miniere, pentru energeticieni și petroliști.

16. Organizarea comandamentelor locale de deszăpezire, combaterea calamităților și asigurarea intrării acestora în dispozitiv începînd cu data de 1 noiembrie 1985. În acest scop :

— Se vor asigura echipele și mijloacele de intervenție, instruirea formațiilor și regimul de lucru al acestora (permanență pe schimburi) ;

— Punerea la punct a sistemului de informare operativă și dotarea cu mijloace de telecomunicații (telefoane, radiotelefoane, sisteme de semnalizare etc.) și de transport;

— Precizarea instrucțiunilor și priorităților în acționarea la deszăpezire sau alte situații deosebite ;

— Stabilirea modului de mobilizare a populației unităților economice pentru deszăpezire, deblocarea căilor de comunicații (cale ferată, drumuri) în localitățile, între platformele industriale și localitățile de unde se aduc navetiștii, accese la obiective importante, spitale, complexe zootehnice, fabrici de pîine și alimente, spargerea gheții, descărcări de vagoane, deblocarea benzilor de cărbune în unitățile miniere etc. ;

— Asigurarea unei conlucrări operative, sub conducerea consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale, a tuturor unităților teritoriale ale Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, Ministerului de Interne, Ministerului Energiei Electrice, Ministerului Petrolului, M.A.G.F., Ministerului Sănătății ș.a. pentru acțiunile pe timp de iarnă, prevenirea și combaterea calamităților și asigurarea desfășurării normale a activităților economice și sociale în toate localitățile.

17. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor asigura aplicarea prevederilor de mai sus, precum și a altor măsuri decurgînd din specificul local, pe care le vor considera necesare, în așa fel ca toate pregătirile în vederea iernii 1985/1986 să fie încheiate pînă la 31 octombrie 1985.

18. Consiliile populare județene au obligația de a raporta telefonic, imediat, la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare asupra accidentelor, avariilor sau evenimentelor deosebite, de a informa în perioadele de înzăpezire și viscole de 2 ori pe zi și de a răspunde prompt atunci cînd se solicită pe plan central anumite date sau informații.

19. Consiliile populare vor asigura un caracter preventiv în întreaga activitate pe perioada de iarnă, conlucrînd cu deputații, comitetele de cetățeni și asociațiile de locatari.

Consiliile populare, împreună cu consiliile oamenilor muncii din întreprinderi trebuie să desfășoare o largă, intensă și permanentă acțiune la consumatorii casnici, în rîndul tuturor cetățenilor pentru cunoașterea și generalizarea celor mai eficiente măsuri de economisirea energiei (sub toate formele) și combustibililor, eliminarea pierderilor, reducerea consumurilor și aplicarea neabătută a măsurilor stabilite prin programele aprobate.

În caz de situații deosebite cauzate de înzăpeziri, temperaturi scăzute sau alte situații deosebite, se va asigura, orientat, o informare operativă a populației pentru a fi atrasă și a-și aduce contribuția conștientă la rezolvarea problemelor și asigurarea bunei funcționări a tuturor serviciilor publice.

20. Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, prin Comisia energetică și Colectivul pentru coordonarea și urmărirea realizării programului de valorificare a surselor noi și refolosibile de energie, va intensifica activitatea de control și sprijin la consiliile populare pentru realizarea obiectivelor de investiții privind trecerea centralelor termice pe combustibil solid și a surselor noi și refolosibile de energie, prevăzute în planul pe anul 1985, corespunzător termenelor de eșalonare cuprinse în graficele de execuție.

21. Direcția de gospodărie comunală, gospodărie locativă și industrie mică va urmări, săptămînal, stadiul realizării punerii în funcțiune a fiecărui obiectiv în parte, privind transformările de centrale termice și va informa conducerea Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.

22. Inspectorii generali și principali din cadrul Direcției de organizare, control și administrație locală de stat vor urmări modul în care lucrările de transformare a centralelor termice pe combustibil solid se încadrează în noile grafice de execuție reeșalonate de către consiliile populare.

CONSILIILE POPULARE MUNICIPALE, ORĂȘENEȘTI ȘI COMUNALE FRUNTAȘE ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ PE ANUL 1984

Prin Decretul prezidențial nr. 192 din 19 septembrie 1985, s-au conferit titlul de „Erou al Muncii Socialiste", „Ordinul Muncii" și „Diploma de onoare" și s-au acordat premii unor consilii populare fruntașe în întrecerea socialistă pe anul 1984.

Titlul de „Erou al Muncii Socialiste" a fost conferit Consiliului popular al municipiului Slatina, județul Olt și Consiliului popular al comunei Sanislău, județul Satu-Mare, care 4 ani consecutiv au ocupat locul I în întrecerea socialistă.

„Ordinul Muncii" clasa I, pentru locul I, obținut în întrecerea socialistă a fost conferit următoarelor consilii populare :

— Consiliul popular al municipiului Pitești, județul Argeș ;

— Consiliului popular al municipiului Bacău, județul Bacău ;

— Consiliului popular al orașului Călimănești, județul Vîlcea ;

— Consiliul popular al orașului Pașcani, județul Iași ;

— Consiliul popular al orașului Drăgășani, județul Vîlcea ;

— Consiliului popular al comunei Ruginoasa, județul Iași ;

— Consiliul popular al comunei Scornicești, județul Olt;

— Consiliul popular al comunei Mihail Kogălniceanu, județul Constanța ;
— Consiliul popular al comunei Romanu, județul Brăila;
— Consiliul popular al comunei Nojorid, județul Bihor ;
— Consiliul popular al comunei Ștăuceni, județul Botoșani ;
— Consiliul popular al comunei Periam, județul Timiș ;
— Consiliul popular al comunei Nicolae Bălcescu, județul Bacău ;
— Consiliul popular al comunei Fîntînele, județul Suceava ;
— Consiliul popular al comunei Amărăștii de Sus, județul Dolj.

„Ordinul Muncii" clasa a II-a, pentru locul II obținut în întrecerea socialistă a fost conferit următoarelor consilii populare :

— Consiliul popular al municipiului Gheorghe Gheorghiu-Dej, județul Bacău ;
— Consiliul popular al municipiului Iași, județul Iași ;
— Consiliul popular al orașului Tîrgu Frumos, județul Iași ;
— Consiliul popular al orașului Cugir, județul Alba ;
— Consiliul popular al orașului Cîmpia Turzii, județul Cluj ;
— Consiliul popular al comunei Sărmășag, județul Sălaj;
— Consiliul popular al comunei Jilava, municipiul București ;
— Consiliul popular al comunei Prejmer, județul Brașov;
— Consiliul popular al comunei Glodeanu-Siliștea, județul Buzău ;
— Consiliul popular al comunei Lunca de Jos, județul Harghita ;
— Consiliul popular al comunei Ungheni, județul Argeș;
— Consiliul popular al comunei Rapoltu Mare, județul Hunedoara ;
— Consiliul popular al comunei Suraia, județul Vrancea;
— Consiliul popular al comunei Sărmașu, județul Mureș;
— Consiliul popular al comunei Drăgoești, județul Vîlcea.

„Ordinul Muncii" clasa a III-a, pentru locul III obținut în întrecerea socialistă a fost conferit următoarelor consilii populare :

— Consiliul popular al municipiului Bistrița, județul Bistrița-Năsăud ;
— Consiliul popular al municipiului Roman, județul Neamț ;
— Consiliul popular al municipiului Dej, județul Cluj ;
— Consiliului popular al municipiului Constanța, județul Constanța ;
— Consiliul popular al sectorului 5, municipiul București;
— Consiliul popular al orașului Făurei, județul Brăila ;
— Consiliul popular al orașului Slănic-Moldova, județul Bacău ;
— Consiliul popular al orașului Cîmpulung-Moldovenesc, județul Suceava ;
— Consiliul popular al orașului Tîrgu Ocna, județul Bacău ;
— Consiliul popular al comunei Lehliu-Gară, județul Călărași ;
— Consiliul popular al comunei Poiana, județul Dîmbovița ;
— Consiliul popular al comunei Costești, județul Vaslui;
— Consiliul popular al comunei Topleț, județul Caraș-Severin ;
— Consiliul popular al comunei Fărcașa, județul Neamț ;
— Consiliul popular al comunei Bucov, județul Prahova;
— Consiliul popular al comunei Gheorghe Doja, județul Ialomița ;
— Consiliul popular al comunei Șura Mare, județul Sibiu ;
— Consiliul popular al comunei Uriu, județul Bistrița-Năsăud ;
— Consiliul popular al comunei Vințu de Jos, județul Alba.

„Diploma de onoare" pentru locurile obținute în întrecerea socialistă a fost conferit următoarelor consilii populare :

Pentru locul IV :

— Consiliul popular al municipiului Lugoj, județul Timiș ;
— Consiliul popular al municipiului Ploiești, județul Prahova ;
— Consiliul popular al orașului Siret, județul Suceava ;
— Consiliul popular al orașului Cîmpulung, județul Argeș ;
— Consiliul popular al comunei Schela, județul Galați ;
— Consiliul popular al comunei Botești, județul Gorj ;
— Consiliul popular al comunei Drăcșenei, județul Teleorman ;
— Consiliul popular al comunei Nufăru, județul Tulcea;
— Consiliul popular al comunei Gîrla Mare, județul Mehedinți ;
— Consiliul popular al comunei Bolintin-Deal, județul Giurgiu ;
— Consiliul popular al comunei Pecica, județul Arad ;
— Consiliul popular al comunei Frata, județul Cluj ;
— Consiliul popular al comunei Brateș, județul Covasna;
— Consiliul popular al comunei Mireșu Mare, județul Maramureș ;

Pentru locul V :

— Consiliul popular al municipiului Turda, județul Cluj;
— Consiliul popular al municipiului Deva, județul Hunedoara ;
— Consiliul popular al municipiului Timișoara, județul Timiș ;
— Consiliul popular al municipiului Brăila, județul Brăila ;
— Consiliul popular al orașului Panciu, județul Vrancea;
— Consiliul popular al orașului Rîmnicu Sărat, județul Buzău ;
— Consiliul popular al orașului Titu, județul Dîmbovița;
— Consiliul popular al orașului Dorohoi, județul Botoșani.

Pentru locul VI :

— Consiliul popular al orașului Zlatna, județul Alba ;
— Consiliul popular al orașului Dr. Petru Groza, județul Bihor ;
— Consiliul popular al orașului Beclean, județul Bistrița-Năsăud ;
— Consiliul popular al orașului Balș, județul Olt.

Pentru locul VII :

— Consiliul popular al orașului Hîrșova, județul Constanța ;
— Consiliul popular al orașului Năvodari, județul Constanța ;

Pentru locul VIII :

— Consiliul popular al orașului Topoloveni, județul Argeș ;
— Consiliul popular al orașului Orșova, județul Mehedinți ;
— Consiliul popular al orașului Marghita, județul Bihor.

Pentru locul IX :

— Consiliul popular al orașului Rupea, județul Brașov;
— Consiliul popular al orașului Săveni, județul Botoșani.

Pentru locul X :

— Consiliul popular al orașului Băile Herculane, județul Caraș-Severin.

Pentru locul XI :

— Consiliul popular al orașului Babadag, județul Tulcea.

REZULTATELE OBȚINUTE DE CONSILIILE POPULARE JUDEȚENE ȘI AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ LA 31 AUGUST 1985

Din analiza realizării planului la indicatorii care se urmăresc în întrecerea socialistă între consiliile populare județene și al municipiului București, conform criteriilor stabilite în Decretul Consiliului de Stat nr. 71/1978, re-

zultă că, pe 8 luni ale acestui an, au obținut rezultate mai bune, situîndu-se pe primele locuri, următoarele consilii populare județene :

Locul 1, județul Constanța — plus 5.241,1 puncte ;
Locul 2, județul Iași — plus 3.799,7 puncte ;
Locul 3, județul Timiș — plus 3.669,7 puncte;
Locul 4, județul Hunedoara — plus 3.376,6 puncte ;
Locul 5, județul Brăila — plus 3.206,2 puncte ;
Locul 6, județul Olt — plus 2.558,7 puncte.

Din analiză a rezultat că numai Consiliile populare județene Argeș, Bacău, Constanța și Olt au realizat toți cei 15 indicatori care se urmăresc în întrecerea socialistă. Comparativ cu situația rezultatelor pe 7 luni, Consiliile populare județene Constanța și Hunedoara au acumulat un număr mai mare de puncte (plus 5 241,1, față de plus 1 381,3, respectiv plus 3 376,6, față de plus 3 181,9) ceea ce a determinat trecerea lor pe locurile 1, respectiv 4, în clasament.

Pe de altă parte, se constată și unele aspecte negative. Astfel, un număr de 5 consilii populare județene și anume : Dîmbovița, Dolj, Gorj, Mureș și Sălaj, nu au îndeplinit 4 din cei 7 indicatori de bază și în consecință nu participă la întrecerea socialistă.

Consiliile populare județene Giurgiu, Gorj, Sălaj au obținut rezultate nesatisfăcătoare, totalizînd punct negative.

PREOCUPAREA COMITETULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI POPULAR PENTRU REALIZAREA SARCINILOR EDILITAR—GOSPODĂREȘTI

În cadrul profundelor transformări înnoitoare care au avut loc în societatea românească pe linia creșterii rolului statului și adîncirii democrației muncitorești revoluționare, activitatea consiliilor populare, ca organe locale ale puterii și administrației de stat a cunoscut și cunoaște o amplă perfecționare pe linia creșterii participării lor la înfăptuirea grandioaselor programe de dezvoltare a țării, magistral enunțate în documentele celui de al XIII-lea Congres al P.C.R.

În acest context transpunînd în viață Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. și hotărîrile celui de al III-lea Congres al Consiliilor populare, Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 5 București, a acționat cu fermitate pentru îndeplinirea sarcinilor ce-i revin din hotărîrile de partid, legile statului și celelalte acte normative în domeniul edilitar-gospodăresc.

Sectorul 5, ca de altfel majoritatea localităților, din țară a cunoscut o amplă și profundă dezvoltare, beneficiind numai în acest cincinal de construcția a peste 30 000 apartamente, a unei microstații de salvare situată în centrul sectorului, care și-a adus o contribuție importantă la îmbunătățirea actului de asistență socială a populației din sector, un dispensar în zona Mărgeanului, precum și un magazin alimentar în zona Vigoniei — Podul Giurgiului.

Recent s-a renovat localul în care funcționează Casa de cultură a sectorului, monument de arhitectură, a cărei sală de spectacole rivalizează cu cele mai frumoase săli din Capitală.

În paralel cu puternica dezvoltare a sectorului 5, s-a îmbunătățit în mod substanțial și baza materială a comerțului, a prestărilor de servicii, concretizată în construirea la parterul blocurilor de noi spații comerciale, moderne, spațioase, la nivelul cerințelor actuale.

Numai în anul 1985 au fost date în folosință 30 de unități comerciale cu o suprafață totală de peste 9 000 m.p., printre care se evidențiază cu pregnanță magazinul multifuncțional din Calea 13 Septembrie, etalon în cadrul comerțului bucureștean, între magazinele de încălțăminte, confecții, textile, marochinărie etc.

Concomitent, au fost modernizate piețele agroalimentare 13 Septembrie, Operei, Coșbuc și Ferentari.

Noul centru civic al Capitalei, care va face din București cel mai frumos oraș al țării, se construiește, așa cum este cunoscut, în cea mai mare parte pe teritoriul sectorului 5. Construirea acestui edificiu prilejuiește o puternică și permanentă mobilizare de forțe umane și materiale la lucrările ce se execută.

Documentele Congresului al III-lea al Consiliilor populare, indicațiile și orientările stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, constituie un îndrumar prețios în munca și activitatea Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului nostru, un factor hotărîtor pentru dezvoltarea mai puternică a spiritului de inițiativă și de participare a tuturor cetățenilor din sector la autoconducere, autogestiune și buna gospodărire.

Cunoscîndu-se, că factorul hotărîtor pentru buna gospodărire, pentru dezvoltarea puternică a fiecărei localități îl constituie întărirea legăturilor între consiliile populare și cetățeni prin numeroasele organisme democratice existente în fiecare localitate, Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 5 a antrenat deputații, comitetele de cetățeni, asociațiile de locatari, oamenii muncii, toți cetățenii, organizînd ample acțiuni cu participare de masă în toate zonele sectorului.

În spiritul acestor indicații Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 5, a obținut în realizarea sarcinilor edilitar-gospodărești rezultate bune, ceea ce a făcut ca în ultima perioadă, an de an, Consiliul popular al sectorului 5 să se situeze pe locuri fruntașe în întrecerea socialistă între consiliile populare, municipale și orășenești, fiind decorat, de mai multe ori cu Ordinul Muncii clasa a II-a și a III-a.

În anul 1985, ca urmare a perfecționării continue a stilului și metodelor de muncă, a legăturii neabătute cu cetățenii, s-a reușit ca la acțiunile edilitar-gospodărești să participe peste 4 300 000 cetățeni-zile, iar valoarea muncii patriotice pe cap de locuitor în cele 9 luni să se cifreze la 5 035 lei.

În acest cadru, subliniem cu satisfacție contribuția adusă de cea mai mare parte a cetățenilor din sector și de oamenii muncii din unitățile sociale ale sectorului care au efectuat peste 8 400 000 ore de muncă patriotică, evidențiindu-se în mod deosebit colectivele de muncă de la Vulcan, Electromagnetica, INOX și Autobuzul, precum și cetățenii, în frunte cu deputații și comitetele de cetățeni, din circumscripțiile electorale de sector nr. 2, 4, 15, 20, 25, 36, 54, 56 și 57.

O contribuție importantă la buna gospodărire a sectorului aduc asociațiile locatarilor. Majoritatea acestora au participat activ la amenajarea zonelor verzi din jurul blocurilor, la plantări de arbori, arbuști și flori, la buna întreținere și funcționare a fondului locativ, la economisirea energiei electrice, precum și la colectarea și predarea materialelor refolosibile.

La toate blocurile din zona Căii 13 Septembrie, prin grija asociațiilor locatarilor și cu sprijinul edililor sectorului, s-au confecționat și montat jardiniere cu flori la fiecare balcon, ceea ce dă un plus de frumusețe acestor clădiri.

În cadrul activităților desfășurate pentru buna gospodărire a sectorului, un loc predominant îl ocupă acțiunile de creștere a suprafețelor de spații verzi și îmbogățirea patrimoniului vegetal din sectorul nostru și din zonele de agrement Buda-Argeș, Bragadiru și Dumitrana. Pînă în prezent au fost amenajate zone verzi pe o suprafață de 60 000 m.p., s-au plantat peste 7 000 bucăți arbori foioși și rășinari, 45 000 buc. arbuști în grupuri și garduri vii și peste 4 000 buc. trandafiri în rozaliile din parcuri și scuaruri. Au fost amenajate 8 noi terenuri de joacă pentru copii care au fost dotate cu aparate și mobilier adecvat, au fost reamenajate și întreținute peste 650 ha. spații verzi și zone de agrement. S-au produs și plantat în covoare florale și pe platbandele de aliniament peste 3 500 000 flori.

Pentru înfrumusețarea unor obiective (Parcul Dr. Staicovici, pe Șos. Alexandria, pe scuarul de pe Calea Ra-

hovei, la Opera Română, în Parcul Eroilor, Academia Militară), au fost amenajate și expoziții florale. De asemenea, pentru o bună circulație a mijloacelor de transport în comun ca și a întregului trafic rutier și pietonal, s-au executat reparații și întrețineri de pavaje pe o suprafață de 111 013 m.p., reparații în asfalt pe 21 591 m.p., bitumări și colmatări pe o suprafață de 459.20 m.p.

Considerăm că a fost posibilă obținerea rezultatelor la care ne-am referit și datorită cunoașterii temeinice a realității, fapt ce constituie o parte componentă a stilului și metodelor de muncă ale Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 5, un mijloc sigur de soluționare a problemelor edilitar-gospodărești.

Viața a dovedit că cu cît această cunoaștere este mai cuprinzătoare cu atît rezultatele muncii sînt mai bune, conducerea și îndrumarea activității mai eficientă.

Realizarea acestei cunoașteri se bazează tocmai pe legătura neabătută cu oamenii muncii, cu deputații, comitetele de cetățeni, asociațiile de locatari, pe dialogul permanent pe care membrii comitetului executiv îl poartă cu cetățenii direct, în întîlnirile cu aceștia, în cadrul „Tribunei Democrației" și a adunărilor semestriale, a diverselor ședințe ori la audiențe sau prin intermediul scrisorilor, cererilor și sesizărilor, al consfătuirilor.

Menționăm faptul că, pentru Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului, cunoașterea cît mai exactă a realității a înlesnit organizarea corespunzătoare a muncii și planificarea judicioasă a obiectivelor ce urmează a fi înfăptuite.

Pornind de la indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, cuprinse în magistrala cuvîntare rostită la cel de-al III-lea Congres al Consiliilor populare, Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 5 își propune ca pînă la finele anului și în cincinalul viitor să-și sporească eforturile, astfel încît realizarea sarcinilor edilitar-gospodărești să se facă în condiții de calitate sporită și la termenele planificate.

FOTA BITOLEANU
prim-vicepreședinte
al Comitetului executiv al Consiliului
popular al sectorului 5
București

DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE — MIJLOC DE ASIGURARE A AUTOFINANȚĂRII UNITĂȚII ADMINISTRATIV — TERITORIALE

În cuvîntarea rostită la cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare din 10—11 septembrie 1985, care a fost adoptată ca program de activitate pentru toate consiliile populare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii subliniind din nou necesitatea autofinanțării tuturor unităților administrativ-teritoriale, a spus : **„Consider necesar ca încă din anul 1986 toate localitățile și județele să funcționeze pe principiul autoconducerii și autofinanțării. Nici o localitate și nici un județ nu trebuie să cheltuiască mai mult decît mijloacele pe care le realizează".**

Ținînd seama de aceste prețioase indicații Congresul al III-lea al Consiliilor populare a dezbătut și aprobat o serie de documente a căror aplicare este de natură să asigure autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, cum sînt programele de dezvoltare pe perioada 1986—1990 în domenii ca : planul de profil teritorial, industria mică, prestările de servicii pentru populație și altele. Dintre acestea o importanță deosebită prezintă : „Programul privind întărirea autoconducerii și autogestiunii și asigurarea autofinanțării integrale a localităților și unităților administrativ-teritoriale".

Experiența comunei noastre, la fel ca și a altora din țară, demonstrează cu convingere faptul că autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale este condiționată în mod direct de sporirea bazei de venituri proprii, prin dezvoltarea și diversificarea continuă a activităților de producție de interes local, a prestărilor de servicii și a altor activități economice.

Comuna Balotești se numără printre localitățile rurale mari din Sectorul agricol Ilfov, municipiul București în care, în ultimii ani au luat ființă unele unități economice și institute de cercetare și s-a dezvoltat o bază materială și umană corespunzătoare.

Populația stabilă a comunei este de peste 6 000 de locuitori la care se mai adaugă circa 1 000 de flotanți. Din populația activă, 1 536 lucrează la Filatura și Finisajul Balotești ; alți 800 de cetățeni își desfășoară activitatea în unitățile înființate pe raza comunei cum sînt : Institutul de Biologie și Nutriție Animală, Institutul de Cercetare pentru Producerea și Creșterea Păsărilor și Animalelor Mici, Institutul de Cercetare pentru Producerea și Creșterea Bovinelor, Întreprinderea pentru Testarea Reproducătorilor și Producerea de Material Seminal Congelat.

În comună mai funcționează o cooperativă agricolă de producție și o cooperativă de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, precum și o formație a secției de mecanizare a agriculturii Periș.

Prin grija Comitetului comunal de partid și a Biroului executiv al Consiliului popular comunal Balotești, în cadrul acestor unități au fost organizate și s-au dezvoltat o serie de activități de industrie mică și prestatoare de servicii, aducătoare de beneficii la bugetul local.

În cadrul C.P.A.D.M.-ului, de exemplu, sînt organizate opt activități de prestări servicii pentru populație : Motelul Săftica, reparații radio-televizoare, frizerie-coafură, croitorie, sifonărie și băuturi răcoritoare, atelier de înrămat geamuri și oglinzi, brutărie, laborator de patiserie. De asemenea, în cadrul C.A.P. Balotești a fost organizată o activitate de cooperare cu Filatura — Finisajul în producția de prosoape de bucătărie.

Dezvoltarea activităților economice și industriale pe raza comunei a dus la realizarea unei producții marfă industriale, la nivelul anului 1985, de peste un miliard lei. Ca urmare a realizării și depășirii sarcinilor de plan de către unitățile de pe raza comunei, în bugetul consiliului popular comunal se realizează venituri de peste 3,5 milioane lei, comuna Balotești reușind să se autofinanțeze încă din anul 1980.

Autofinanțarea administrativ-teritorială constituie o preocupare de bază a consiliului popular, a biroului său executiv. După ce adoptăm bugetul local în sesiune, urmărim realizarea lui, prin membrii biroului executiv și aparatul de specialitate, acordînd atenție descoperirii de noi surse de venituri. În biroul executiv al consiliului popular, de exemplu, se prezintă periodic, aproape lunar, informări privind realizarea bugetului. La ședința din 25 aprilie a.c. a biroului executiv, analizîndu-se execuția bugetară pe trimestrul I și constatîndu-se că el s-a realizat în proporție de 113,56% s-a arătat că există totuși posibilități de a îmbunătăți munca în acest domeniu.

Astfel, s-a stabilit ca o sarcină ce trebuie urmărită în permanență realizarea indicatorilor economico-financiari la C.A.P. și la C.P.A.D.M. pentru a se asigura plata în termen a impozitelor curente datorate statului. De asemenea, s-a prevăzut să se acționeze pentru utilizarea cu eficiență maximă a fondurilor alocate, limitarea la strictul necesar a cheltuielilor de întreținere și funcționare, micșorarea consumului de energie, combustibil, rechizite, hîrtie, restrîngerea convorbirilor telefonice, precum și prevenirea oricăror forme de risipă. În scopul autofinanțării căminului cultural s-a luat măsura îmbunătățirii calității spectacolelor, care să ducă la mărirea numărului de spectatori, și implicit la creșterea veniturilor.

Au fost de o mare eficiență pentru sporirea veniturilor la bugetul local o serie de acțiuni întreprinse de către biroul executiv și de aparatul său de specialitate.

Una dintre acestea este remăsurarea tuturor clădirilor și a terenurilor atît din sectorul socialist cît și din cel particular, cu scopul de a stabili mai echitabil veniturile dato-

rate bugetului, fapt ce a dat posibilitatea ca acestea să crească cu peste 300 000 lei anual.

O altă acțiune încununată de succes a fost verificarea tuturor cetățenilor care practică meserii aducătoare de venituri de pe raza comunei și impunerea lor, evitîndu-se orice posibilitate de evaziune. Drept urmare, veniturile la acel subcapitol au crescut cu peste 30 000 lei anual.

Desigur că în această activitate există încă posibilități de îmbunătățire a muncii. Ne propunem ca pe viitor să acordăm atenție sporită realizării prevederilor bugetare și la alte capitole cum sînt : impozitul agricol și impozitul pe fondul total de retribuire la C.A.P., venituri provenite din amenzi, imputații și despăgubiri.

Hotărîrea-chemare a Congresului consiliilor populare județene și a președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale cere consiliilor populare ca „...în vederea înfăptuirii autofinanțării integrale a tuturor unităților administrativ-teritoriale să ia măsuri hotărîte pentru sporirea bazei de venituri proprii prin dezvoltarea și diversificarea continuă a activităților de producție de interes local, a prestărilor de servicii și a altor activități economice".

În spiritul acestui document vom spori numărul și vom diversifica unitățile prestatoare de servicii pe plan local, astfel încît acestea să servească în condiții cît mai bune nevoile cetățenilor și să aducă venituri cît mai mari bugetului local.

Ilie MARCU,
președintele Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Balotești, Sectorul agricol Ilfov

RECUPERAREA RESURSELOR MATERIALE REFOLOSIBILE SARCINĂ PRIORITARĂ A CONSILIILOR POPULARE ȘI UNITĂȚILOR SUBORDONATE ACESTORA

Așa cum a rezultat și din hotărîrile adoptate de cel de al III-lea Congres al consiliilor populare, în cadrul măsurilor de asigurare a bazei de materii prime și energie necesare înfăptuirii programului de dezvoltare economico-socială a țării, conducerea de partid acordă o importanță deosebită acțiunii de recuperare, recondiționare și refolosire a resurselor materiale.

Dezvoltarea continuă a economiei naționale, impune lărgirea permanentă a bazei proprii de materii prime, gospodărirea cu maximum de eficiență și atragerea în circuitul economic a tuturor categoriilor de resurse materiale refolosibile.

În acest scop, în întreaga economie au fost stabilite o serie de măsuri menite să asigure întărirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii, creșterea spiritului lor gospodăresc pentru colectarea unor cantități cît mai mari de materiale refolosibile rezultate din procesele de producție și din consum, precum pentru reintegrarea acestora în circuitul economic.

Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, prin intensificarea acestor acțiuni în multe sectoare va trebui să se asigure 50% și chiar peste 50% din necesarul de materii prime La ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 4.VI.a.c. s-a pus din nou accent pe introducerea și mai largă în circuitul productiv a materialelor refolosibile.

Toate aceste preocupări subliniază faptul că resursele materiale și energetice refolosibile reprezintă resurse de bază în balanțele materiale, iar îndeplinirea sarcinilor în acest domeniu este obligatorie ca oricare altă sarcină de plan.

În acest an, potrivit planului, urmează să se recupereze și să se valorifice materiale refolosibile în valoare de 30 miliarde lei, din care 13 miliarde lei vor reprezenta economiile prevăzute a se realiza prin recondiționarea pieselor de schimb.

De asemenea, se prevede ca ponderea materialelor refolosibile în asigurarea necesităților de consum productiv, să ajungă la : 63,3% la cuprul electrolitic, 43,9% la plumb, 40,6% la aluminiu primar, 44% din încărcătura metalică pentru producția de oțel și piese turnate, 24,7% din materialele fibroase pentru producția de hîrtie și cartoane, 30% din totalul necesităților de piese de schimb etc.

Se pune accentul totodată pe creșterea caracterului intensiv al utilizării acestor resurse, pe sporirea gradului de valorificare, prin încorporarea lor în produse de înaltă calitate și eficiență.

În acest context, în unitățile subordonate Consiliului popular județean Vrancea se desfășoară o muncă susținută pentru transpunerea în practică a indicațiilor date în acest domeniu, prin mai buna organizare și desfășurare a activității de identificare, sortare, prelucrare și valorificare a tuturor categoriilor de materiale refolosibile.

În cadrul măsurilor de recuperare a resurselor materiale, s-a avut în vedere asigurarea prin plan a cantităților ce urmează a fi recuperate și reintroduse în circuitul economic. În același timp, prin mijloacele de propagandă folosite, s-a creat cadrul necesar instaurării spiritului de responsabilitate în gospodărirea economicoasă și cu eficiență sporită a materiilor prime și materialelor, precum și pentru recuperarea și valorificarea celor refolosibile.

Eforturile colectivelor de oameni ai muncii s-au concretizat, la sfîrșitul anului 1984, în predarea peste plan către unitățile de colectare, a 375 tone fier, 24,6 tone hîrtii-cartoane, 6,8 tone uleiuri minerale uzate, iar pe primele 5 luni ale anului 1985 — 119 tone fier, 28 tone fontă, 0,8 tone cupru, 0,4 tone alamă, 0,3 tone bronz, precum și realizarea planului la majoritatea pozițiilor.

Luînd în calcul numai cantitățile de fier vechi, cioburi de sticlă și maculatură predate de unitățile subordonate Consiliului popular județean Vrancea în anul 1984 și pe primele 5 luni ale anului 1985 înseamnă că acestea au contribuit la înlocuirea a 4164 tone minereu, 2082 tone cărbune, 581 mc material lemnos, 133 MWh energie electrică, 42 tone cc, 6 tone sodă calcinată, 2 tone feldspat, 4 tone calcar, 21 tone nisip etc. cantități ce constituie o mică sursă în balanțele materiale.

Pe linia preluării și valorificării materialelor recuperabile se înscrie și preocuparea unor unități ca Direcția județeană de drumuri și poduri Vrancea care, pentru a înlătura efectele negative ale crizei de combustibili și energie — care ar fi determinat nerealizarea indicatorilor de plan specifici reparării și întreținerii drumurilor și podurilor — a preluat în 1984 în afara planului, de la unitățile subordonate Ministerului Industriei Metalurgice 2300 tone gudron rutier, echivalente cu 1560 tone bitum.

În scopul realizării sarcinilor privind dezvoltarea industriei mici și cooperarea cu industria republicană, Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Vrancea a preluat în anul 1984 de la C.P.I. Focșani cantitatea de 16,7 tone material lemnos recuperabil, din care a realizat peste 300 mii buc. minere de găleți, în valoare totală de 300 mii lei, acțiunea fiind continuată și în acest an.

Pornind de la ideea că recuperarea materialelor refolosibile constituie atît o sursă de acoperire a necesarului cît și un mijloc de realizare a unor economii, a existat preocupare și pentru valorificarea unor materiale din concum propriu, valoarea acestora ridicîndu-se la peste 2400 mii lei în 1984. În cadrul acestei acțiuni au fost folosite la lucrările de reparații și construcții noi 4,7 tone țevi oțel instalații, 13 tone tablă zincată, 1351 mc material lemnos 53,8 mii buc. cărămizi, 11525 mc balast, 12,8 mii buc. cahle teracotă și alte materiale, o mare parte din acestea fiind provenite din demolări, iar pentru scopuri gospodărești au fost utilizate 4,6 tone materiale textile.

În majoritatea unităților s-a desfășurat o muncă susținută pentru transpunerea în practică a sarcinilor și indicațiilor date pentru mai buna organizare și desfășurare

a activității de recuperare și recondiționare, cu o depășire de 1,9 mil. lei față de plan, iar pe primele 4 luni ale anului 1985 cu o depășire de peste 0,3 mii lei ceea ce a contribuit la realizarea unui important volum de economii de muncă socială concretizată în materii prime, materiale, combustibili, energie și manoperă, precum și la eliberarea corespunzătoare a unor unități de producție.

Această activitate s-a axat în special pe recondiționarea pieselor și subansamblelor a căror proveniență este din import, respectiv piese pentru autovehiculele din familia RABA, echipate cu motoare tip HM—6U și HMN—4.

Acțiunea de refolosire a materialelor se înscrie ca una din acțiunile de acută utilitate și necesitate practică în ansamblul preocupărilor privind dezvoltarea bazei de materii prime și materiale. Deși aportul principal revine marii industrii, și unitățile economiei locale caută soluții de înlocuire parțială sau totală a unor materiale deficitare.

Astfel, în scopul acoperirii necesarului de bitum, Direcția județeană de drumuri și poduri Vrancea analizează posibilitatea utilizării în viitor a asfaltului recuperat, urmînd a lua măsuri de organizare a acestei activități și procurare a utilajelor necesare.

O importanță deosebită o are și contribuția gospodăriilor populației de la care pot fi recuperate diverse resturi metalice, chimice, din hîrtie, sticlă, cauciuc, textile etc. Aceasta se poate realiza atît prin predarea directă de către populație la unitățile de colectare cît și prin recuperarea lor din haldele menajere.

În anul 1984 au fost recuperate peste 1200 tone fier vechi și însemnate cantități de hîrtie și alte materiale recuperabile, iar în primele 8 luni ale acestui an s-au obținut, de asemenea, rezultate bune.

Aceasta dovedește că mijloacele de propagandă folosite, acțiunile comune organizate de IJRVMR Vrancea cu organizațiile de pionieri, U.T.C., sindicat, femei și O.D.U.S., comitetele de cetățeni și asociațiile de locatari și-au dovedit din plin eficiența.

Pentru perioada următoare se vor lua măsuri pentru mai buna organizare a întregii activități de colectare și valorificare a materialelor. IJRVMR Vrancea împreună cu consiliile populare vor asigura spațiile și recipienții necesari pentru colectarea materialelor de la populație.

Unitățile subordonate vor depune eforturi pentru găsirea de noi soluții tehnice și organizatorice care să conducă la diversificarea și îmbunătățirea calitativă a acestei activități, care contribuie în mare măsură la realizarea aprovizionării corespunzătoare cu resursele materiale necesare.

Nicolae TĂBÎRCĂ
prim-vicepreședinte al Comitetului executiv
al Consiliului popular al județului
Vrancea

MĂSURILE LUATE PENTRU REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII PE ANUL 1985 DE CĂTRE UNITĂȚILE SUBORDONATE CONSILIILOR POPULARE ȘI PREGĂTIREA LUCRĂRILOR PENTRU ANUL VIITOR

Pentru traducerea în viață a Programului Partidului Comunist Român cu privire la asigurarea unei dezvoltări armonioase și echilibrate a tuturor zonelor și localităților și a hotărîrilor adoptate de cel de al III-lea Congres al consiliilor populare, comitetele și birourile executive ale Consiliului popular județean Vrancea, municipal, orășenești și comunale au acționat pentru o repartizare judicioasă a obiectivelor de investiții pe întreg teritoriul județului. Cele peste 30 miliarde lei care au fost alocate pentru județul Vrancea în ultimele trei cincinale, au creat o bază economică puternică prin construirea de platforme industriale în municipiul Focșani, orașele Adjud și Panciu, în localitățile viitoare centre urbane, Gugești, Vidra, Năruja și altele, construirea a peste 30 mii apartamente și un număr important de obiective social-culturale.

Grija și preocuparea permanentă a conducerii partidului și statului nostru față de zonele care au moștenit o putere economică slabă, printre care și Vrancea se oglindește în mod sintetic în creșterea producției industriale de 9,3 ori în 1985 față de 1965 și a producției agricole de 1,8 ori, la nivelul județului nostru.

În ansamblul dezvoltării economico-sociale a județului se înscriu și realizările consiliilor populare organe ale puterii de stat, cu atribuții largi în coordonarea și conducerea activității economico-sociale din localități, utilizînd cu succes pe lîngă alte instrumente și planul în profil teritorial.

Dacă ne referim la perioada 1981—1985, fondurile de investiții alocate Consiliului popular al județului Vrancea și unităților subordonate reprezintă, cca 20% din totalul pe județ, fiind orientate cu precădere spre dezvoltarea ramurilor producției materiale. Concomitent, importante fonduri au fost prevăzute pentru dezvoltarea activităților social-culturale și edilitar-gospodărești menite să contribuie la ridicarea continuă a bunăstării populației de pe aceste meleaguri.

Așa cum este cunoscut, an de an, pregătirea planului de investiții a constituit una din principalele preocupări ale consiliilor populare și unităților subordonate. În acest sens, încă din prima jumătate a anului 1984 fundamentarea planului de investiții pe anul 1985 a făcut obiectul unor minuțioase analize și propuneri din partea beneficiarilor la care au participat și proiectanții și constructorii. Sub îndrumarea permanentă a biroului Comitetului județean de partid, Comitetul executiv al Consiliului popular județean Vrancea a adoptat un program de măsuri cu sarcini și responsabilități concrete, avînd ca scop asigurarea bazei materiale, elaborarea documentațiilor, asigurarea amplasamentelor, deschiderea finanțărilor și executarea lucrărilor conform graficelor de execuție.

Astfel, în baza prevederilor planului cincinal, a propunerilor de îmbunătățire făcute în baza indicațiilor conducerii superioare de a se concentra fondurile de investiții și forțele pe șantiere, volumul de investiții alocat pentru anul 1985 este stabilit la nivelul cerințelor și posibilităților noastre.

Consiliul popular județean prin unitățile subordonate are de executat și pus în funcțiune în anul 1985, 1330 apartamente, 4 capacități în activitatea de gospodărie comunală, 2 poduri din beton armat, 18 săli de clasă, 2 centrale termice pe cărbune, 2 stații de gaze pentru alimentarea mijloacelor de transport și începerea execuției altor obiective productive și social-culturale cu punere în funcțiune în anul 1986.

Măsurile luate au asigurat toate condițiile pentru respectarea termenelor de punere în funcțiune. Astfel, la locuințe, care dețin 69,2% din planul Consiliului popular județean au fost nominalizate pe localități, în funcție de conturarea unor ansambluri și a unor noi cartiere datorate în special mutațiilor petrecute în această perioadă. În realizarea volumului de locuințe o atenție deosebită a fost acordată modului în care se asigură condițiile pentru prepararea hranei la bucătării, iar pentru a veni în întîmpinarea unor situații cu care ne-am confruntat în iarna anului 1985, toate apartamentele ce se construiesc vor fi dotate cu coșuri de fum pentru cel puțin o cameră în vederea folosirii combustibilului solid.

O atenție deosebită este acordată reducerii consumului de combustibil lichid, acțiune concretizată în transformarea centralelor termine în toate orașele și unitățile în care mai sînt asemenea instalații, în vederea folosirii cărbunelui.

În cadrul acțiunii pentru valorificarea de noi surse energetice, în acest an, se va realiza o economie de 157 tone combustibil convențional, față de 20 tone combustibil convențional prevăzute în plan, prin montarea de panouri solare la blocurile de locuințe și încă 325 tone angajament suplimentar prin punerea în funcțiune de noi unități de producere a biogazului.

Cu toate măsurile și rezultatele bune obținute în această perioadă în activitatea de investiții, realizările nu sînt pe

măsura cerințelor și posibilităților de care dispunem. Au fost situații în care unii beneficiari și consilii populare nu s-au implicat cu toate forțele în pregătirea și realizarea obiectivelor prevăzute în plan, făcînd necesară intervenția comitetului executiv al Consiliului popular județean Vrancea pentru înlăturarea unor deficiențe sau greutăți din activitatea lor, stabilind măsuri ferme care dau garanția realizării planului pe anul 1985.

Prevederile anului 1986, primul an al cincinalului 1986—1990, așa cum este elaborat se înscrie în indicațiile conducerii superioare de partid, ale secretarului general al partidului nostru și asigură în continuare crearea de capacități economice și social-culturale, corelate cu dezvoltarea de ansamblu a județului și localităților.

Analizele efectuate la nivelul Comitetului executiv al Consiliului popular județean Vrancea au fundamentat un necesar de locuințe, capacități pentru dezvoltarea industriei mici, pentru reintroducerea în circuitul economic a unor materiale recuperabile și refolosibile, lucrări cu caracter edilitar-gospodărești ca : stații de epurare în orașele Adjud, Panciu, Odobești ; transformarea de centrale termice pe cărbune, cît și unele obiective social-culturale.

În vederea realizării acestor investiții Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Vrancea a luat măsuri de nominalizare pe localități a locuințelor, eliberarea amplasamentelor, asigurarea cu documentație și începînd cu luna iulie a.c. s-a putut ataca și frontul de lucru pentru anul 1986.

În prezent dispunem de indicatorii tehnico-economici avizați de organele locale, urmînd ca în perioada imediat următoare să fie prezentați la organele centrale pentru însușirea și obținerea aprobărilor de introducere în plan. De asemenea, au fost luate măsuri pentru elaborarea documentațiilor în faza de PE, în baza art. 41 din Legea investițiilor, măsură care va asigura condiții de deschidere a finanțării și începerea lucrărilor conform termenelor prevăzute de plan.

Măsuri s-au luat și în ceea ce privește aprovizionarea tehnico-materială pentru care necesarul a fost întocmit și depus la organele centrale în termenul stabilit de lege, avînd la bază documentațiile existente pentru lucrările care se termină în anul 1986 și pe bază de indice la un milion lei producție de construcții-montaj.

În ședințele de comandament săptămînale, cît și cele decadale de la nivelul Comitetului executiv al Consiliului popular județean se analizează stadiul lucrărilor pe șantiere, asigurarea cu materiale, a mijloacelor de transport precum și modul cum se acționează pentru pregătirea condițiilor de realizare a planului pe anul 1986 în baza programului adoptat în acest sens.

Comitetul executiv al Consiliului popular județean Vrancea, va acționa cu fermitate, va îndruma, sprijini și controla permanent activitatea desfășurată de beneficiari, proiectanți și constructori, astfel încît să aducem la îndeplinire hotărîrile Plenarei comune ale Consiliului Național al Oamenilor Muncii și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, privind realizarea planului pe anul 1985 și pe anii următori.

Ing. Eugenia GRĂDIȘTEANU
vicepreședinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Vrancea

STABILIREA TAXELOR ASUPRA MIJLOCELOR DE TRANSPORT

În conformitate cu prevederile art. 18—19 din Legea nr. 25/1981 și art. 16—21 din Decretul nr. 425/1981, mijloacele de transport cu tracțiune mecanică și mijloacele de transport pe apă, proprietatea persoanelor fizice și a persoanelor juridice altele decît unitățile socialiste, sînt supuse unei texte anuale.

Pentru mijloacele de transport cu tracțiune mecanică taxele se stabilesc în funcție de capacitatea cilindrică a motorului, de fiecare 500 cmc sau fracțiuni de capacitate sub 500 cmc, după cum urmează :

— autoturisme — 200 lei ; autobuze — 600 lei ; autocamioane — 500 lei ; tractoare rutiere — 40 lei ; motociclete — 150 lei ; tricicluri — 150 lei ; biciclete cu motor și motorete — 100 lei.

De exemplu, conform Ordinului M.F. nr. 48/1982 pentru un autoturism cu capacitatea de 1550 cmc, taxa se calculează prin împărțirea capacității cilindrice la 500 cmc și se obțin în felul acesta 3 unități de cîte 500 cmc și o fracțiune de 50 cmc în total 4 unități de 500 cmc, la care, prin aplicarea taxei de 200 lei pentru fiecare unitate de 500 cmc, se obține taxa anuală de 800 lei (200 lei × 4 unități de cîte 500 cmc).

Pentru remorci, remorci ușoare, semiremorci și rulote se plătește 50 la sută din taxa datorată pentru autovehiculul care le tractează, iar pentru atașe, 50% din taxa datorată pentru mijloacele la care se atașează.

De exemplu, pentru o motocicletă (prin motocicletă potrivit art. 110 din Regulamentul pentru aplicarea Decretului nr. 328/1966 privind circulația pe drumurile publice se înțelege autovehiculul care are o capacitate cilindrică de peste 69 cmc) cu o capacitate cilindrică a motorului de 450 cmc și cu un ataș, taxa anuală este de 225 lei calculată astfel : 150 lei pentru motocicletă întrucît are capacitatea cilindrică pînă la 500 cmc la care se mai adaugă 75 lei reprezentînd 50% taxa de 150 lei aferentă motocicletei (ordinul MF nr. 48/1982 cap. III, pct 11).

Pentru motocicletele cu ataș și triciclurile care aparțin invalizilor și sînt adaptate invalidității acestora se datorează 50% din taxă.

Capacitatea cilindrică a motorului se dovedește cu factura de cumpărare a autovehiculului, sau în lipsa acesteia cu adeverința eliberată de o unitate de specialitate de stat sau cooperatistă.

Taxa asupra mijloacelor de transport pe apă se stabilește pe fiecare mijloc de transport în parte, după cum urmează : luntre — 20 lei ; bărci folosite pentru uz personal — 20 lei ; bărci folosite pentru transport de persoane — 35 lei ; bărci folosite în alte scopuri — 125 lei, bărci cu motor — 500 lei ; poduri plutitoare — 350 lei ; șalupe — 700 lei. Taxele la care ne-am referit se stabilesc de organele financiare, prin proces-verbal de impunere pe baza declarației depuse de proprietari. Procesul-verbal, care constituie titlu executor, se comunică celui în cauză și ține loc de înștiințare de plată pe toată durata deținerii mijlocului de transport.

Pentru mijloacele de transport dobîndite în străinătate sau scoase din evidența organelor de miliție sau, după caz, a căpităniei portului, în timpul anului taxa se datorează, se dă la scădere, cu începere de la 1 ale lunii în care a apărut una din aceste situații, iar pentru autovehiculele care sînt improprii din punct de vedere tehnic pentru a circula, taxa se dă la scădere cu începere de la 1 ale lunii următoare aceleia în care se prezintă dovada eliberată de o unitate de specialitate de stat sau cooperatistă, care atestă această situație.

Taxa datorată pentru mijloacele de transport aflate în evidența organelor financiare la începutul anului se plătește semestrial, în rate egale, pînă la 31 martie și 30 septembrie. Pentru cele dobîndite în cursul anului, taxa datorată pînă la finele anului se plătește în termen de 30 zile de la procurare, dacă aceasta s-a făcut după primul termen de plată.

Este de reținut că persoanele fizice și juridice străine care potrivit legii, au obligația plății taxei asupra mijloacelor de transport, vor prezenta organelor de miliție cu ocazia înmatriculării autovehiculelor sau, după caz, a vizei anuale, dovada plății anticipate a taxei asupra mijloacelor de transport. La ieșirea din țară a mijloacelor de transport aparținînd persoanelor străine, organele vamale vor verifica dacă s-a plătit taxa datorată pentru întreaga perioadă de ședere în țară.

Potrivit prevederilor art. 43 din Decretul nr. 425/1981, invalizii de război se scutesc de plata taxei pentru mijloacele de transport deținute.

Majorările calculate potrivit legii nr. 25/1981 privind taxele pentru mijloacele de transport nu vor fi mai mari decît suma datorată dar nici mai mici de 10 lei.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, conform prevederilor art. 48 din Decretul 425/1981 pot acorda, de la caz la caz, pentru motive temeinic justificate, eșalonări de plăți în cel mult 12 rate lunare, amînări de plăți pînă la sfîrșitul anului calendaristic, precum și reduceri de taxe și majorării aferente acestora.

Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare ale sectoarelor municipiului București și orășenești, după caz, în actuala reglementare pot acorda înlesnirile prevăzute mai sus în limita sumei de 500 lei în cazul persoanelor fizice și persoanelor juridice altele decît unitățile socialiste.

Florian VĂRZAN
Șef sector Administrația locală de stat la Consiliul popular al Sectorului 5, București

CU CE FEL DE MAJORITATE SE ADOPTĂ HOTĂRÎRILE

În Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare se prevede faptul că organele locale ale puterii de stat adoptă hotărîri, iar cele ale administrației locale de stat decizii. Alte legi speciale, îndeosebi cele referitoare la organizarea diferitelor adunări ale cetățenilor, conțin, de asemenea, obligația acestor foruri de a adopta hotărîri în problemele supuse dezbaterii.

Activitatea practică pe care o desfășoară majoritatea organelor locale ale puterii și administrației de stat, atestă faptul că prevederea adoptării hotărîrilor este înțeleasă și aplicată corect.

Totuși, în mod cu totul accidental, întîlnești situații care dovedesc o însușire neaprofundată a legilor de către unii factori de decizie și ca urmare, unele hotărîri se adoptă nu cu asigurarea prezenței majorității membrilor care alcătuiesc un organ ci avîndu-se în vedere prezența majorității celor ce iau parte la sesiunea, adunarea sau ședința organului sau forului respectiv, în temeiul prea des întîlnitului principiu „jumătate plus unul".

În sprijinul tezei potrivit căreia hotărîrile se adoptă cu asigurarea prezenței majorității membrilor care alcătuiesc organul chemat să ia acest act, vine textul legii. În cazul hotărîrilor pe care le adoptă consiliile populare în sesiuni, Legea nr. 57/1968 arată la art. 47 alin. 1 că organele locale ale puterii de stat lucrează în prezența a cel puțin jumătate plus unu din numărul total al deputaților. La alin. 2 din același articol, același act normativ precizează clar că : **„Hotărîrile se adoptă cu votul majorității deputaților care compun consiliul popular".**

La ce consecințe s-ar ajunge în situația cînd hotărîrile s-ar adopta cu prezența a cel puțin jumătate plus unul din numărul deputaților prezenți și nu al celor care alcătuiesc organul respectiv ?

Un singur exemplu este edificator. Dacă s-ar putea adopta o hotărîre în prezența a numai jumătate plus unul din numărul deputaților și dacă unul singur s-ar abține sau ar vota împotrivă, hotărîrea respectivă nu mai poate fi luată, deoarece ea n-ar întruni votul majorității deputaților care alcătuiesc organul. Și dacă se consideră că actul respectiv a fost votat de majoritatea deputaților prezenți cu o abținere sau un vot contra, respectivul act este ilegal, pentru faptul că nu exprimă voința majorității deputaților care alcătuiesc consiliul popular respectiv.

Principiul adoptării hotărîrilor în prezența asigurării majorității din totalul celor care alcătuiesc forul, acționează și în cazul organizării diferitelor adunări cetățenești. Astfel, potrivit prevederilor Legii nr. 20/1971, adunările locuitorilor pe circumscripții electorale lucrează în prezența a cel puțin două treimi din numărul reprezentanților familiilor și hotărăsc prin vot deschis, cu majoritatea voturilor reprezentanților familiilor, din circumscripția electorală (art. 4 alin. 4). De asemenea Legea nr. 4/1972, privind gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor, la art. 16 alin. 2 precizează că adunarea locuitorilor pe circumscripții electorale la care se desemnează deputați împuterniciți la adunarea pe comună — să aleagă comitetul de gospodărire a fondului silvic, „lucrează valabil cu prezența a cel puțin două treimi din numărul locuitorilor care au împlinit 18 ani și hotărăște prin vot deschis cu majoritatea voturilor locuitorilor din circumscripția electorală".

Adoptarea hotărîrilor cu majoritate legală, cere din partea organelor locale ale puterii de stat să acorde cea mai mare atenție mobilizării tuturor celor îndreptățiți să participe la sesiunile și adunările organului sau forului din care fac parte. Într-o astfel de situație, hotărîrile se vor adopta întotdeauna de către majoritatea celor care alcătuiesc organul și vor fi învestite pe deplin cu puterea și forța juridică dată de legi.

Vasile INOAN

COMUNICĂRI C.P.C.P.

● Potrivit Programului de măsuri privind asigurarea și pregătirea forței de muncă necesară unităților din industria extractivă de petrol și gaze pentru 1985—1986, elaborat de Ministerul Petrolului și difuzat de Secretariatul General al Consiliului de Miniștri cu adresa nr. 156/XII-c din 5 aprilie 1985, s-a stabilit ca, comitetele executive ale consiliilor populare județene și birourile executive ale consiliilor populare comunale să repartizeze, cu prioritate locuințele ce se construiesc în mediul rural, cadrelor de bază încadrate la schelele de foraj, de producție petrolieră și gaze naturale.

Închirierea locuințelor din fondul de stat acestor cadre se face în condițiile Legii nr. 5/1973, cu respectarea strictă a prevederilor referitoare la obligațiile de întreținere și reparare a lor de către beneficiar și cu aplicarea riguroasă de recuperare a prejudiciilor de la unitățile beneficiare, în eventualitatea producerii unor degradări de către cei cărora li s-au repartizat locuințele (comunicarea CPCP nr. 5183/1985).

● Comitetele executive ale consiliilor populare județene și conducerile întreprinderilor județene de transport local sînt obligate să ceară conducătorilor auto taximetriști de a sprijini mai substanțial activitatea de prevenire și combatere a încălcărilor legilor privind circulația publică, precum și a evita accidentele de circulație, a furturilor de autovehicule și a altor fapte antisociale. În acest scop, șoferilor taximetriști li se cere următoarele :

— cu ocazia deplasărilor în interes de serviciu în municipii și orașe, să urmărească și să sesizeze celui mai apropiat ofițer sau subofițer de miliție, ori prin radio, dispeceratului întreprinderii de transport din care fac parte sau direct celui al miliției municipale sau orășenești, cazurile de încălcare flagrantă ale normelor rutiere, comise de conducătorii auto, existența unor obstacole pe partea carosabilă a drumului, autovehicule date în urmărire, transportul unor persoane dubioase ori a unor bunuri de proveniență ilicită, precum și orice date sau informații care interesează activitatea organelor de miliție. La rîndul lor, ofițerii și subofițerii de miliție sau dispeceratele unităților de miliție, sesizate de către conducătorii auto taximetriști vor verifica datele care vor fi primite acționînd cu operativitate pentru luarea măsurilor legale ce se impun.

— conducerile întreprinderilor de transport local au obligația, ca împreună cu șefii milițiilor municipale sau orășenești, să instruiască periodic pe conducătorii auto

taximetriști asupra sarcinilor ce le revin în vederea creșterii eficienței sprijinului pe care aceștia pot să-l acorde activității organelor de miliție. De asemenea, conducerile unităților de miliție și ale întreprinderilor de transport local, vor testa periodic pe șoferii taximetriști asupra modului cum respectă legile circulației și alte sarcini cu care au fost instruiți potrivit metodologiei stabilite de Inspectoratul General al Miliției.

— ofițerii și subofițerii de miliție, au obligația ca atunci cînd sînt sesizați de existența unor conflicte între călători și conducătorii auto taximetriști, cu privire la acțiuni violente îndreptate împotriva acestor șoferi, să intervină cu hotărîre, conform legii și să folosească mijloacele din dotare pentru protejarea vieții și integrității corporale a celor aflați în primejdie, a avutului obștesc sau personal.

— pentru a asigura acționarea operativă a formațiunilor de circulație și a ofițerilor sau subofițerilor de miliție, la sesizările transmise dispeceratului unității de transport de către conducătorii auto taximetriști, conducerile unităților municipale sau orășenești, precum și cele ale unităților de transport local vor lua măsuri în vederea stabilirii și menținerii unei legături permanente prin radio cu dispeceratele respective.

● Pentru respectarea strictă a prevederilor Legii nr. 22/1964 cu privire la condițiile persoanei care gestionează bunuri obștești, conducerile întreprinderilor de transport local și unitățile de miliție competente, vor avea în vedere la încadrarea și menținerea în funcția de șoferi taximetriști numai a persoanelor care întrunesc condițiile legale (să aibă pregătirea generală cel puțin cursul elementar ; să aibă o vechime de cel puțin 5 ani ca șofer profesionist ; să nu fi comis fapte care potrivit prevederilor Decretului nr. 328/1966, republicat, atrag anularea permisului de conducere ; să nu fi fost sancționat administrativ sau contravențional pentru abateri grave ori repetate ; să aibă aprecieri pozitive în legătură cu comportamentul său în familie și societate).

● Anual, șefii unităților județene de miliție, împreună cu conducătorii întreprinderilor județene de transport local, vor analiza modul de îndeplinire a sarcinilor în această dispoziție și vor lua măsuri concrete pentru îmbunătățirea continuă a cooperării între unitățile de miliție și întreprinderile de transport local. (Comunicare comună a CPCP nr. 5390/1985 și a Ministerului de Interne, Inspectoratul General al Miliției nr. 8188/1985).

● Biroul executiv al Consiliului de Miniștri, a stabilit, potrivit comunicării Secretariatului General al Consiliului de Miniștri nr. 837/XI.898 X din 14 aprilie 1985, intensificarea acțiunii de achiziționare de la populație a bunurilor de folosință îndelungată, pentru a fi recondiționate și valorificate, în conformitate cu programul special întocmit în acest scop în fiecare unitate administrativ-teritorială.

Pentru îndeplinirea acestei sarcini, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, vor reanaliza modul de organizare a activității de achiziționare, recondiționare și valorificare a bunurilor uzate, provenite de la populație și vor aplica măsuri care să ducă la realizarea nivelurilor prevăzute în program pentru anul 1985. Periodic, se va analiza modul de îndeplinire a măsurilor stabilite în acest domeniu și se vor raporta Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare despre rezultatele obținute, conform sistemului de urmărire și raportare aprobat prin adresa DCS nr. 7078/1983, pînă în data de 5 a lunii următoare fiecărui trimestru (Comunicarea CPCP nr. 5300/1985).

● Casa de Economii și Consemnațiuni, a informat că în urma unor controale tematice efectuate de organele proprii de inspecție în cursul anului 1984 asupra activității financiare a unor asociații de locatari, s-au constatat o serie de deficiențe, constînd în principal din :

— nedepunerea în termen legal a încasărilor în cont, ceea ce a condus la depășirea frecventă a plafoanelor de casă aprobate (Bihor, Buzău, Cluj, Constanța, Hunedoara, Iași, Maramureș și altele) ;

— efectuarea unor plăți directe din numerarul realizat din încasări în loc de a se folosi calea decontărilor fără numerar, conform Metodologiei aprobate prin Ordinul nr. 5/1978, publicat în B. Of. nr. 23 din 21 martie 1978 (Argeș, Bihor, Buzău, Covasna, Hunedoara, Iași, Mehedinți).

— acordarea de indemnizații și premii peste plafoanele legale (Hunedoara, Mehedinți, Tulcea) ;

— registrul de casă nu se completează zilnic cu operațiile efectuate, se folosesc imprimate improvizate, nu se ține evidența chitanțierelor și a altor imprimate cu regim special (Argeș, Brăila, Buzău, Dîmbovița, Maramureș, Mehedinți, Vîlcea etc.) ;

— plata contravalorii unor lucrări efectuate de persoane particulare, indemnizații, premii etc. fără a se calcula și vărsa impozitul legal sau virarea impozitului cu mare întîrziere, îndeosebi în cazul plăților efectuate direct din încasări (Argeș, Cluj, Hunedoara, Iași, Maramureș, Timiș, Vîlcea și altele) ;

— cu puține excepții, toate județele semnalează fenomenul lipsei acute de disponibil în conturile unor asociații de locatari, existența unui mare număr de facturi neachitate, trecute în restanță asupra cărora furnizorii percep majorările de întîrziere prevăzute de lege ; uneori valoarea facturilor neachitate atinge sume considerabile ca de exemplu : Argeș 5,2 mil. lei, Galați 6 mil. lei, Cluj 10 mil. lei, Iași 26,5 mil. lei și altele.

Această situație se datorează neachitării de către unii locatari a cotelor de întreținere, precum și lipsei de preocupare a organelor asociației de a constitui fondul de rulment la un nivel care să asigure decontarea fără întîrziere a facturilor în perioade de vîrf. Deși unitățile CEC efectuează frecvent decontări parțiale care cer un efort suplimentar pentru ținerea evidențelor, întocmirea documentelor și înregistrarea contabilă a unui număr sporit de operații, nu pot fi evitate situațiile de trecere continuă în restanță a facturilor asociațiilor cu greutăți financiare.

Pe lîngă aspectele enumerate care au fost constatate la majoritatea județelor, influențînd activitatea unităților CEC s-au mai manifestat și alte lipsuri în activitatea asociațiilor locatarilor ca de exemplu :

— existența în arhiva asociațiilor a unor acte nesemnate de președinții asociațiilor sau care nu purtau viza de control preventiv ;

— slaba preocupare a comisiilor de cenzori de a efectua verificarea gestiunilor la termenele legale ;

— acordarea de premii fără aprobarea adunării generale ;

— alegerea în conducerea asociațiilor sau în comisiile de cenzori a unor persoane nepregătite corespunzător pentru a face față sarcinilor ce le revin.

Ținînd seamă că unele deficiențe care au cauzat prejudicii asociațiilor de locatari au fost semnalate și de către Ministerul Finanțelor și Ministerul de Interne, se cere consiliilor populare luarea de măsuri ferme pentru îndrumarea, sprijinirea și controlarea asociațiilor de locatari, astfel cum se prevede în Statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor, în vederea prevenirii și eliminării neajunsurilor existente(Comunicarea CPCP nr. 4300/1985).

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la Suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa : COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecționare a cadrelor**, str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorul 1, Cod 78111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

Cînd nu se aplică normele de drept

Funcționarea întreprinderii și, implicit, raporturile de muncă sînt riguros reglementate prin norme de drept, a căror aplicare este imperativă, de ordine publică, orice încălcare sau eludare a acestora putînd avea repercusiuni negative asupra gestiunii economico-financiare a unității și, uneori, și asupra drepturilor personalului.

Un caz, pe care îl redăm pe scurt, demonstrează elocvent adevărul celor afirmate. Astfel, într-o întreprindere din Capitală, pentru păstrarea și gestionarea ambalajelor metalice (tip) nu s-au creat condițiile de securitate, prin construirea unui spațiu împrejmuit (eventual din sîrmă) și nici nu s-au luat măsuri pentru repararea acelora care erau returnate de beneficiari, la un grad ridicat de deteriorare (ușă dislocate, încuietori defecte etc.) ; de asemenea, nu s-a numit un gestionar cu pregătirea necesară să le gestioneze și să le gospodărească.

Pentru înlăturarea acestei stări de fapt, conducătorul unității a luat decizia să numească o persoană încadrată pe un post fără atribuții gestionare, fără însă ca în prealabil să creeze condiții pentru depozitare, și să aducă ambalajele deteriorate în stare de folosință, potrivit destinației (funcției) pe care le au.

În condițiile arătate, persoana în cauză a refuzat, făcînd cuvenitul referat, să preia gestiunea.

Ce măsură a luat conducerea ?

Unica măsură hotărîtă — cu avizul oficiului juridic și al șefului contabil — a fost de sancționare a persoanei desemnate ca viitor gestionar(ă) cu 30% reținere din retribuție pentru refuzul de a prelua gestiunea ; de asemenea, i s-a făcut cunoscut că dacă nu revine asupra refuzului se va trece la desfacerea contractului de muncă.

Deși este incredibil, situația de fapt prezentată corespunde întrutotul adevărului.

Problema care se pune este următoarea : Ce norme de drept au fost încălcate de conducerea întreprinderii și de specialiștii în materie ? Ce consecințe a avut încălcarea dreptului economic și a dreptului muncii ? Ce răspundere au cei care le-au încălcat sau care au avizat decizia în cauză ?

● În primul rînd au fost încălcate prevederile H.C.M. nr. 2230/1969, care la art. 12 prevăd : **„conducătorul organizației socialiste este obligat să ia măsuri pentru paza bunurilor și să asigure gestionarilor condiții corespunzătoare de muncă pentru păstrarea integrității bunurilor gestionate".**

Așadar, deși dreptul economic conține prevederi exprese cu privire la obligațiile conducătorului (directorul) unității cu privire la problema în discuție, în cazul analizat aceste obligații nu au fost îndeplinite, acesta rezumîndu-se însă a sancționa persoana numită ca gestionar, fără consimțămîntul acesteia ; ni se pare de neexplicat că înainte de a hotărî sancționarea nu și-a pus o problemă prealabilă, esențială : unde să depoziteze gestionarul bunurile preluate față de faptul că nu s-au creat nici un fel de condiții, nici măcar de amenajarea unui țarc de sîrmă, cu un zăvor ?

Așa stînd lucrurile, nu este exclus ca la o inventariere riguroasă să se constate unele lipsuri în gestiune, de care, nu ne îndoim, va răspunde material și conducătorul unității.

Motivăm această afirmație pe baza Legii nr. 22/1969, care la art. 29 prevede următoarele :

„Răspunde integral persoana încadrată care, nesocotind îndatoririle sale de serviciu, a adus pagube organizației socialiste prin aceea că :

b) **nu a luat măsurile necesare pentru păstrarea bunurilor în condiții corespunzătoare ;**

● În al doilea rînd, au fost încălcate flagrant normele de drept al muncii cu privire la sancționarea disciplinară a personalului.

Art. 100(1), din Codul muncii prevede următoarele :

„Încălcarea cu vinovăție de către cel încadrat în muncă — indiferent de funcția sau postul pe care-l ocupă — a obligațiilor sale, inclusiv a normelor de comportare, constituie abatere disciplinară, care se sancționează, după caz, potrivit legii cu :

c) **reducerea retribuției și reducerea indemnizației de conducere pe durata de 1-3 luni, cu 5-10 la sută ;**

Este bine cunoscut că normele de drept al muncii și, în special cele privind sancțiunile sînt imperative, ele neputînd fi majorate în afara legii. Așa fiind, sancțiunea aplicată în cauză este nelegală și, deci, fără putere executorie.

Ceea ce este surprinzător în această cauză o constituie atitudinea juristului care, prin funcția sa este obligat să cunoască prevederile Codului muncii și, atunci cînd ia la cunoștință încălcarea normelor de drept pe care le conține, să refuze avizarea actului decizional respectiv și să aducă la cunoștiința conducerii actul nelegal, urmările lui și persoana care se face vinovată de nerespectarea normelor legale.

Atît cel ce a încălcat cu bună știință normele de drept — săvîrșind astfel un abuz —, cît și cel care prin funcția sa — jurisconsultul de întreprindere a luat o atitudine de indiferență sau a avizat actul în cauză, au comis cel puțin o abatere disciplinară prin acțiunea lor comisivă sau omisivă, de care, față de urmările grave — prejudicierea persoanei încadrate prin reținerea nelegală a unor drepturi bănești — urmează a fi sancționate potrivit Codului muncii.

● În al treilea rînd au fost încălcate și prevederile art. 13, alin. 3, din Legea nr. 1/1970 cu privire la cercetarea prealabilă a faptelor ; este bine cunoscut că cercetarea prealabilă și cu obiectivitate a faptei constituie prima fază a procedurii sancționării disciplinare și ea constă, astfel cum prevede textul mai sus invocat, în ascultarea persoanei presupus vinovate și verificarea susținerilor acesteia. Încălcarea acestei obligații determină nulitatea sancțiunii disciplinare (Plen Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 5/1973).

Subliniem faptul că o asemenea cercetare instituită de lege, „are rolul să asigure, pe de o parte, stabilirea întocmai a faptelor care constituie abateri disciplinare, iar pe de altă parte, posibilitatea persoanelor încadrate în muncă de a se apăra împotriva învinuirii sau învinuirilor care li se aduc, evitîndu-se în acest mod erori în aprecierea și aplicarea sancțiunilor („Legislația întreprinderii de la A la Z" ediția 1983, pag. 507).

Evident, în cauza ce ne preocupă, dacă s-ar fi făcut cercetarea prealabilă s-ar fi constatat faptul că nu sînt create condițiile pentru înființarea unei noi gestiuni, deoarece nu este asigurat un spațiu de depozitare în depline condiții de securitate a bunurilor.

În numărul viitor vom prezenta și alte consecințe ale nerespectării normelor de drept ale întreprinderii.

DALEX

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația", 25 octombrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Acțiuni și măsuri hotărîte pentru realizarea producției de energie

SĂPTĂMÎNA trecută, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a fost analizat modul de înfăptuire a Programului pentru realizarea producției de energie electrică pe anul 1985, stabilindu-se măsuri de mare importanță în acest sens, pe deplin înțelese și apreciate de către toți oamenii muncii. În situația creată prin activitatea total necorespunzătoare desfășurată de Ministerul Energiei Electrice pentru transpunerea în viață a prevederilor Programului amintit, măsurile și hotărîrile luate au rolul de a asigura condițiile pentru furnizarea energiei electrice necesare economiei spre a funcționa la întreaga ei capacitate. Este o cerință vitală a progresului economiei și societății românești. Dar să ne referim, mai pe larg, la aceste aspecte, la sensul și semnificațiile hotărîrilor și măsurilor adoptate în recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Adeseori, în documentele partidului nostru, în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a subliniat că îndeplinirea în cele mai bune condiții a programelor de dezvoltare economico-socială a României și de creștere a nivelului de trai al întregului popor impun — pe un plan hotărîtor — dezvoltarea bazei energetice și gospodărirea ei rațională. Este perspectiva din care funcționarea ireproșabilă a sistemului energetic național, problema producerii energiei electrice nu reprezintă doar componente de un nivel sau altul ale procesului complex de dezvoltare economico-socială; ele se înscriu ca o cauză de cea mai mare însemnătate a tuturor oamenilor muncii din patria noastră, incumbă sarcini și răspunderi sporite pe toate eșalcanele.

În acest sens, cu deosebire în ultimele două decenii, corelat cu complexitatea și dimensiunile din ce în ce mai mari ale industriei, ale economiei românești în ansamblul său, partidul și statul nostru au desfășurat ample eforturi pentru dezvoltarea tot mai puternică a sistemului energetic național, au fost investite fonduri considerabile, o amploare tot mai mare a dobîndit producția de utilaj energetic, un mare accent s-a pus pe crearea cadrelor, a specialiștilor pentru acest domeniu. Tot în această direcție, în vederea îmbunătățirii activității de producere a energiei electrice, în primăvara acestui an Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a examinat și adoptat Programul pentru realizarea producției de energie electrică pe anul 1985, un program amplu, care conține măsuri, răspunderi și termene concrete, urmărind asigurarea tuturor condițiilor necesare funcționării normale a sistemului energetic național. Pe un plan dintre cele mai însemnate programul amintit are în vedere creșterea producției de energie electrică pe cărbune, asigurarea unui stoc corespunzător de cărbune în depozitele termocentralelor, sporirea gradului de disponibilitate a agregatelor energetice, respectarea termenelor de punere în funcțiune a noilor capacități energetice, executarea la timp și de bună calitate a reparațiilor la utilajele energetice, ridicarea nivelului de pregătire profesională a personalului din centralele electrice, încadrarea cu strictețe a tuturor unităților în consumurile planificate etc.

Se regăsesc, în acest cadru, acțiunile definitorii pentru funcționarea la parametrii optimi a sistemului energetic național, pentru asigurarea corespunzătoare cu energie a economiei. Cu atît mai importantă a devenit înfăptuirea acțiunilor și obiectivelor acestui program, cu cît seceta prelungită din anul 1984 și din acest an a determinat scăderea continuă a debitelor rîurilor și lacurilor de acumulare, ceea ce a generat o diminuare fără precedent a producției de energie electrică în hidrocentrale, vădindu-se dificultăți deosebite în asigurarea economiei naționale cu energie. Or, așa cum se desprinde din recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., centralele electrice pe cărbune au continuat să funcționeze necorespunzător, manifestîndu-se serioase deficiențe în folosirea, repararea și buna întreținere a instalațiilor energetice, grave încălcări ale disciplinei în muncă, o mare lipsă de răspundere în îndeplinirea obligațiilor de serviciu, a sarcinilor încredințate; ca urmare, furnizarea de energie s-a asigurat cu mult sub puterea instalată, ceea ce a creat și creează o serie de greutăți în realizarea planului în ramurile economiei. S-au impus, deci, noi măsuri, deosebit de ferme, care au fost luate de conducerea partidului spre a asigura în mod corespunzător necesarul de energie electrică pentru buna funcționare și pentru dezvoltarea prevăzută a economiei.

Pe un plan important s-a urmărit realizarea unei ordini și discipline stricte — în întreg sistemul energetic fiind introdusă starea de necesitate și, în mod corespunzător, regimul de lucru militarizat. Înlăturarea în centralele electrice, în întreg sistemul energetic, a oricăror abateri de la disciplina în muncă va fi în măsură să asigure premise importante pentru creșterea gradului de utilizare a centralelor electrice, cît mai aproape de puterea instalată, nominal aceasta acoperind — și chiar depășind — cerințele bunei funcționări a economiei.

Mai multe din măsurile stabilite recent de Comitetul Politic Executiv au în vedere realizarea integrală a tot ceea ce este necesar pentru ca fiecare unitate din sistemul energiei electrice — în special centralele pe cărbune — să lucreze la capacitatea planificată, să asigure în întregime energia electrică necesară economiei. Este cunoscut că furnizorii de utilaje tehnologice pentru unitățile energetice consemnează încă importante restanțe în livrarea agregatelor prevăzute, ceea ce face ca o parte din răspunderile cu privire la neajunsurile din producția de energie electrică să le revină lor. În urma hotărîrilor conducerii de partid, a fost stabilit în mod ferm și concret ca ministerele producătoare de echipamente energetice să prezinte de urgență programe concrete de măsuri — care să fie urmărite și înfăptuite exemplar — pentru realizarea și livrarea corespunzătoare a necesarului de echipamente stabilit, astfel încît să poată fi înlăturate toate neajunsurile și din acest punct de vedere, iar activitatea să se desfășoare la cei mai înalți parametri.

De o mare importanță se vădesc măsurile stabilite de Comitetul Politic Executiv în domeniul extracției de cărbune, proces care condiționează hotărîtor buna desfășurare a activității în centralele de cărbune. Așa cum s-a apreciat în ședința amintită, și aici se mențin încă serioase deficiențe, ceea ce a făcut ca sarcinile privind producția de cărbune energetic, pentru cocs precum și pentru consumul populației să nu fie realizate la nivelul prevăzut. Noile măsuri hotărîte pentru întărirea muncii de conducere a activității în acest domeniu vor oferi un cadru superior pentru ca centralele electrice pe cărbune să aibă, în mai mare mă-

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 11)

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Amplificarea eforturilor pentru creșterea randamentelor energetice ale termocentralelor

SPORIREA cantităților de energie electrică și termică puse la dispoziția economiei naționale și populației, atît în această perioadă, cît mai ales în lunile următoare reprezintă, pentru fiecare factor implicat în acest proces, o preocupare prioritară, de mare răspundere. Nivelul dotării tehnice și personalul calificat de care dispune această ramură permit obținerea și chiar depășirea producțiilor de energie prevăzute prin plan, în special în sectorul termoenergetic. Esențial este ca, așa cum s-a subliniat în Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., toți cei chemați să contribuie la realizarea producțiilor energetice planificate — de la mineri, energeticieni și pînă la constructorii de utilaje și echipamente energetice — să-și întețească eforturile pentru asigurarea condițiilor necesare desfășurării corespunzătoare a activității în acest domeniu, pentru livrarea la sistemul energetic național a unor cantități sporite de energie electrică. În acest context își desfășoară activitatea și energeticienii de la Întreprinderea electrocentrale Doicești, județul Dîmbovița, care sînt hotărîți să pună la dispoziția economiei naționale o producție de energie electrică cît mai apropiată de puterea instalată în grupurile energetice proprii.

PRODUCȚIA de energie electrică a termocentralei înregistrează pînă în prezent, un nivel realizat sub cel planificat. Astfel, pe 9 luni din acest an, gradul de îndeplinire a producției de energie a fost de 97,03% pe total, din care pe cărbune de 95,46%, în timp ce la energia termică realizările s-au situat la circa 84%. În MWh și Gcal, restanțele se cifrează la 45 961 MWh energie electrică total, din care 68 024 MWh pe cărbune, respectiv 70 935 Gcal. Și în luna octombrie producția de energie prezintă serioase rămîneri în urmă; din planul de 220 000 MWh energie electrică s-a realizat, pînă la 20 octombrie, doar o producție de circa 90 000 MWh, ceea ce reprezintă un nivel redus în comparație cu posibilitățile tehnico-materiale ale termocentralei.

Faptul că, în perioada analizată, termocentrala a funcționat necorespunzător, furnizînd energie, cu mult sub puterea instalată s-a datorat, în special, deficiențelor în folosirea, repararea și buna întreținere a instalațiilor energetice, în menținerea unei discipline tehnologice și de producție corespunzătoare, în asigurarea unei ritmicități a producției etc. În principal, este vorba de **funcționarea grupurilor energetice la puteri medii scăzute, comparativ cu nivelul planificat.** Cauzele unei asemenea situații sînt multiple. Pe de o parte, este vorba de faptul că, în ultima perioadă de timp, unul din cele două grupuri energetice a fost oprit pentru reparații, ceea ce a făcut ca nivelul producției de energie să se situeze sub capacitatea termocentralei. O asemenea măsură are darul de a pune în stare de funcționare toate grupurile energetice pentru perioada timpului rece, ceea ce va echivala cu o producție de energie superioară în perioadele următoare. De altfel, specialiștii termocentralei au reușit ca de circa 15 zile să pornească din nou acest grup, fapt ce a permis ca nivelul producției de energie să se situeze în prezent la circa 300 MWh din cei peste 500 MWh instalați.

Pe de altă parte, nefuncționarea cu puteri medii ridicate a grupurilor energetice s-a datorat atît **neritmicității în livrarea cărbunelui** de către principalul furnizor, Întreprinderea minieră Cîmpulung, cît și calității acestuia (prezintă puteri calorifice inferioare valorii de proiect). La aceasta trebuie adăugat și faptul că unele loturi de cărbune sînt livrate cu multe corpuri străine, chiar mai mari de 10 kg, ceea ce face ca separatoarele magnetice de pe bandă să nu le poată înlătura, consecințele asupra funcționării instalațiilor fiind din cele mai nedorite. Trebuie subliniat, sub acest aspect, că unii furnizori de cărbune (minele Filipeștii de Pădure și Urdari, care dețin circa 30% din totalul livrărilor) se preocupă mai mult de calitatea și ritmicitatea în livrarea acestuia. Principalul furnizor de cărbune — I. M. Cîmpulung — creează însă serioase neajunsuri prin livrări de cărbune atît cantitativ cît și calitativ sub nivelul prevederilor.

În același timp, funcționarea grupurilor energetice la puteri medii scăzute a condus și la **înregistrarea unui consum specific sporit de combustibil convențional cu circa 20%,** ceea ce a avut efecte în lanț atît asupra nivelului realizării principalilor indicatori ai termocentralei, cît și asupra cantităților de resurse energetice irosite prin acest consum neplanificat.

O altă cauză care a influențat negativ nivelul producției de energie electrică a fost și aceea că **s-a înregistrat un număr mare de avarii atît la agregatele de bază cît și la cele auxiliare.** Ponderea cea mai mare în acest sens o au desele spargeri de țevi la cazane, fiabilitatea scăzută a ventilelor de gaze — cu consecințe asupra funcționării corespunzătoare a electrofiltrelor. Alături de aceste cauze trebuie să adăugăm, în mod distinct, cele legate de unele încălcări ale disciplinei în muncă, de lipsa de răspundere a unor factori implicați în îndeplinirea obligațiilor de serviciu, a sarcinilor încredințate. Toate aceste deficiențe, la care se mai poate adăuga fiabilitatea scăzută a pieselor de schimb pentru reparații, executate de „Energoreparații — București, au făcut ca producția de energie să nu se situeze la nivelul posibilităților tehnico-materiale și umane de care dispune termocentrala.

RECENTELE măsuri stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., pentru impulsionarea activității în ramura energetică și asigurarea producțiilor de energie planificate, precum și cele cuprinse în Decretul privind instituirea stării de necesitate și a regimului militarizat în unitățile Sistemului energetic național stabilesc sarcini mobilizatoare și pentru colectivul de oameni ai muncii de la Întreprinderea electrocentrale Doicești. Pe baza analizelor întreprinse în cadrul comandamentului constituit la nivelul I.E. Doicești, din care fac parte atît specialiștii termocentralei, reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, cît și specialiști din alte unități ale județului, a fost stabilit un amplu **program de măsuri,** cu termene și responsabilități precise, **care să conducă la lichidarea grabnică a neajunsurilor existente, la atingerea unor producții de energie electrică corespunzătoare cu puterea instalată, la pregătirea condițiilor necesare trecerii vîrfului de sarcină din această iarnă.** Între acestea se evidențiază cele referitoare la :

- formarea și menținerea stocurilor maxime de combustibil (3 000 t păcură și 500 000 t cărbune) pentru iarna 1985-1986 și întreținerea corespunzătoare a stivelor de cărbune ;
- executarea lucrărilor de etanșare a cazanelor, circuitelor de preparare a prafului de cărbune și întregirea conductelor de abur și condens la tunelul de dezgheț vagoane ;
- asigurarea livrării cărbunelui, de calitatea și granulația cerute, conform repartițiilor, în vagoane autodescărcătoare pentru realizarea unui ritm sporit la descărcări ;
- menținerea în permanentă funcționare a separatorilor magnetici din gospodăria de cărbune și repaletarea ciclică a morilor ventilatoarelor la cel puțin 1 000 de ore de funcționare ;
- creșterea gradului de siguranță în funcționarea stației nr. 4 de concasare prin executarea modificărilor constructive la sistemul de antrenare al concasorului etc.

Alături de aceste măsuri cu caracter tehnic, atenția întregului colectiv este îndreptată spre **întărirea în mai mare măsură a ordinei și disciplinei tehnologice și de muncă,** eliminarea oricăror abateri care ar putea contribui la diminuarea randamentului energetic al termocentralei, **asigurarea cu personal calificat a tuturor locurilor „fierbinți", de pe întregul proces tehnologic.**

Corneliu BÂRNEA

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Valorificarea energiei termice reziduale

Argumente pentru extinderea utilizării pompelor de căldură cu absorbție

ÎN PROCESUL asigurării bazei tehnico-materiale și energetice a ramurilor economiei naționale, în deplină concordanță cu necesitățile impuse de realizarea integrală a sarcinilor de plan ce le revin, o deosebită importanță prezintă — prin efectele pozitive pe care le generează — amplificarea preocupărilor de recuperare și reutilizare a resurselor refolosibile de materii prime, materiale și energie. Acest imperativ presupune, și impune în același timp, adoptarea de măsuri și acțiuni hotărîtoare atît pentru depistarea și dimensionarea acestora, cît și pentru valorificarea lor integrală, prin intermediul celor mai adecvate și eficiente procedee.

COMBINATELE ȘI ÎNTREPRINDERILE chimice nu au nevoie decît în mică măsură de agentul termic de 60° 70° C produs, și cea mai bună întrebuințare care i se poate da o reprezintă utilizarea lui la încălzirea și prepararea apei calde de consum pentru locuințe și, în special, a cartierelor aflate în apropierea acestora. **Unul din mijloacele de recuperare eficientă a acestui agent, respectiv a căldurii din marile resurse energetice recuperabile din industria chimică în general, și petrochimică în special, este pompa de căldură cu absorbție de mare capacitate.** În prezent, la Combinatul petrochimic Pitești funcționează cu bune rezultate două pompe de căldură cu absorbție BrLi, de cîte 5 Gcal/h, produse de serie ale Combinatului de fire sintetice Iași ; pe baza rezultatelor obținute, a efectelor utile înregistrate prezentăm cîteva argumente în favoarea extinderii utilizării acestor tipuri de pompe de căldură în toate unitățile chimice și petrochimice, ca sursă deosebit de valoroasă de economisire a unor importante resurse energetice.

Utilizarea pompelor de căldură cu absorbție impune existența unor cantități mari de resurse termice de potențial scăzut, respectiv de apă caldă recirculată, cu temperatura de 20—40° C și un debit de circa 80 mc/h pentru producerea a 1 Gcal, precum și de abur de joasă presiune (minimum 2 bari și 130°C, circa 1 t pentru 1 Gcal). Apa caldă poate fi obținută și din unele procese tehnologice (cu ușoare impurificări), iar aburul de la expandoarele, prizele sau contrapresiunea turbinelor sau a altor mașini termice.

În legătură cu obținerea aburului s-au făcut deseori obiecții că dacă acesta există n-ar mai fi justificată efectuarea de cheltuieli de investiții suplimentare pentru pompele de căldură. Desigur, se pot obține agenți termici de 70° — 90°C cu investiții mai mici, spre exemplu printr-un schimbător de căldură — ca în termoficare ; dar cantitatea de căldură astfel obținută este net inferioară celei realizate prin intermediul pompelor de căldură. Există situații, ca de exemplu la întreprinderea „Carbosin" din Copșa Mică, unde este recomandabil, din punct de vedere energetic, chiar și utilizarea unui cazan de 10 t/h abur existent în rezerva rece pentru acționarea unor pompe de căldură cu absorbție (2×5 Gcal/h), avînd în vedere miza deosebită, respectiv economisirea a peste 1,3 milioane Nmc/anual gaz metan (1100 Nmc/h instalații), care se cheltuiesc neeconomicos pentru încălzirea a circa 8 — 10 clădiri din preuzinalul unității și a 230 apartamente din coloniile muncitorești învecinate.

O altă situație cînd aburul tehnologic este folosit neeficient (contrar prevederilor decretului 620/80) este aceea pentru încălzirea unor spații pentru birouri, anexe, laboratoare, magazii etc., ca de exemplu la întreprinderea chimică Mărășești, precum și pentru prepararea apei calde menajere. Utilizînd pentru aceste scopuri un agent termic provenind de la o pompă de căldură se pot disponibiliza cantitățile necesare de abur pentru alimentarea pompei, care mai aduce în circuitul termoenergetic și un plus de 40% energie termică din apa caldă de la turnurile de răcire. La întreprinderea amintită, cu un mic aport de abur tehnologic (de maximum 5 t/h), ce se poate obține prin raționalizări în tehnologie, se poate asigura încălzirea întregii localități (circa 10 Gcal/h).

O problemă controversată o reprezintă și **temperatura apei calde de la turnurile de răcire.** După cum s-a constatat pe pilotul de la unitatea producătoare, temperatura scăzută, 20 — 25°C, a acestei ape a condus și la obținerea unei temperaturi scăzute de (54 — 60°C) a agentului termic ; la Combinatul petrochimic Pitești, unde temperatura a fost de 37°C, s-a obținut de la început o temperatură de 65 — 75°C a agentului termic. Este necesar să precizăm că reglarea temperaturii acestui agent primar (apa caldă de turn) este la dispoziția tehnologiilor instalației și a operatorilor din gospodăria de apă recirculată, care pot obține temperaturi mai ridicate prin micșorarea debitului — deci a numărului de pompe în funcțiune —, cu repercusiuni benefice și în economisirea de energie electrică. Există deci posibilitatea ca temperatura apei să fie ținută la un nivel de 25 — 40°C, funcție atît de necesitățile tehnologice (la I. Ch. Mărășești, la instalația de acizi grași, nu poate depăși 42°C), cît și de instalațiile de răcire folosite (turnuri de răcire, turnuri și pompe de căldură sau numai pompe de căldură). Tot în legătură cu temperatura acestui agent (numit primar de fabricantul pompei), pentru a asigura ecartul de răcire al apei în pompă de 7 — 8°C realizat de turn se poate reduce debitul agentului primar trecut prin pompă de la 4—500 la 3 — 400 mc/h. Trebuie ținut cont și de răcirea suplimentară și compensatorie pe care o realizează turnul prin micșorarea debitului de apă caldă care îl traversează. Prin reducerea debitului și creșterea gradientului de răcire în anumite limite (reduse) nu se modifică eficiența termică a pompei de căldură. De asemenea vara, în cazul răcirii apei calde de turn cu pompe de căldură, se obține și o importantă economie de energie electrică pentru funcționarea exhaustorului turnului, care la celulele de tip Hamon (de 4 000 mc/h), este de 320 KW sau 0,08 KW/mc, apă recirculată.

O CONDIȚIE esențială pentru implementarea cu succes a pompelor de căldură o constituie existența unor mari consumatori de căldură de potențial scăzut. Aceștia pot fi reprezentați de grupurile sociale, atelierele, halele din cadrul uzine-

Sterian ȚUȚUIANU

(Continuare în pag. 9)

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

ENERGIA GEOTERMICĂ — resursă locală în sistemul energetic al agriculturii României

ÎNTR-O EPOCĂ în care resursele naturale de energie sînt în scădere, în care nu mai poate fi vorba de energie alternativă, deoarece toate formele de energie devin esențiale, căldura Pămîntului — ca sursă de energie primară și inepuizabilă — poate contribui la echilibrarea balanței energetice în agricultură, mai ales că România dispune de „puncte fierbinți"[1], sub forma apelor geotermale, încălzite la „cuptorul" energiei nucleare „fosilizate", rămasă din descompunerile treptate a elementelor radioactive în decursul îmbătrînirii Pămîntului.

Caracteristicile și disponibilitățile de energie geotermală

ALIMENTATĂ în permanență, grație fluxului de căldură care provine din nucleul pămîntului, energia geotermică este reînnoibilă, ca și biomasa, de pildă. Dar, așa cum și biomasa este reînnoibilă periodic (după un ciclu de producție), tot așa și în cazul în care fluxul de exploatare este superior fluxului de alimentație cu energie geotermică, exploatarea trebuie întreruptă periodic, pe o durată care să permită realimentarea rezervorului de energie din subsol.

„Ascunsă" în scoarța terestră, energia geotermică trebuie adusă la suprafață într-o cantitate suficientă și sub un strict control tehnic. Ca urmare a acestei caracteristici, exploatarea energiei geotermale necesită foraje de captare și trebuie transmisă printr-un fluid caloportor.

Spre deosebire de alte surse energetice, energia geotermică prezintă avantajul că nu necesită, practic, nici un sistem de stocare, pentru că stocarea căldurii este asigurată de însuși orizontul geologic de unde este extras — prin forare — lichidul. Mai mult decît atît, energia geotermală poate fi produsă în orice moment, în funcție de nevoile cererii.

Dar, ca urmare, costurile fixe de producție ocupă cea mai mare pondere în costul acestei energii. De aceea, realizarea unei rentabilități comerciale a investițiilor în acest domeniu este condiționată de funcționarea instalațiilor la un regim cît se poate de apropiat de capacitatea lor optimală de producție.

În România[4], județul Bihor (alături de celelalte județe, din vest — Arad, Satu Mare, Timiș) este o zonă bogată în ape geotermale, cu o temperatură de pînă la 130°. Prospectările efectuate au ajuns la concluzia că se poate conta pe o cantitate de 400 000 mc/zi cu temperatură de 50—100°. La un ecart de 35°, zilnic se pot obține 14 000 Gcal, echivalentul a 2 000 tone combustibil lichid. Se apreciază că rezervele exploatabile de apă geotermală încorporează o economie potențială de circa 1,5 milioane tone combustibil convențional (astăzi se realizează numai a treizecea parte din această cantitate).

Dar, prospecțiunile geologice au stabilit posibilitatea existenței din abundență — în afară de zona de vest — a unor zăcăminte hidrotermale pe Valea Oltului, în Carpații Meridionali, în Dobrogea. Cu toate acestea, se apreciază că — la nivelul anului 2000 — energia hidrotermală va furniza maximum 0,5 la sută din balanța energetică a României.[5]

Direcțiile de utilizare a energiei geotermale în agricultură

DIN VREMURI străvechi, omul a folosit izvoarele de apă termale fie pentru băi, fie direct pentru fierberea alimentelor. Europa evului mediu a folosit apele termale în scopuri domestice sau pentru încălzirea locuințelor. De abia odată cu începutul secolului nostru, energia geotermală a început să fie folosită pe scară mai largă, inclusiv pentru producerea de electricitate. Ca atare, folosirea energiei geotermice se realizează pe cale atît directă (ca sursă de căldură), cît și indirectă (prin transformarea în energie electrică).

Folosirea directă are în vedere îndeosebi exploatarea resurselor hidrotermice de energie joasă. Un prim domeniu de utilizare (indiferent de mediu — rural sau urban) este încălzirea locuințelor. În numeroase țări, energia geotermică este folosită în acest scop, permițînd realizarea de importante economii de păcură, gaz sau electricitate pentru nevoi casnice. Încălzirea serelor este un alt domeniu în care agricultura dispune deja de o însemnată experiență. De remarcat că folosirea apelor geotermale cuprinde tot mai multe domenii agricole : ciupercării, piscicultură, uscarea materiilor organice, fermentație. În unele domenii

Originea energiei geotermice se află în nucleul de fuziune din centrul pămîntului, constituit în principal din fier și nichel, unde temperaturile ar atinge 3500°—4500°. Dacă o parte (neglijabilă) din căldura geotermică provine din frecarea rezultată din mareele solare sau lunare, din mișcarea plăcilor tectonice și din decompresia materialelor subterane, cea mai mare parte a căldurii este rezultatul degradării materialelor radioactive din interiorul nucleului pămîntului. Căldura rezultată se propagă din nucleu spre scoarța terestră cu un gradient de 8—15° C pe km[1]). După alte surse[2]), valoarea medie a gradientului termic ar fi de 25° C pe km, astfel că fluxul de căldură corespunde unei valori medii de 500—1 000 Kw/km² suprafață terestră. Valori excepțional de mari ale gradientului termic (apreciate la 80° C/km[3]) se întîlnesc în zonele caracterizate printr-o activitate seismică considerabilă și printr-un vulcanism activ, zone care (reprezentînd circa 10% din terenurile energente) corespund limitelor plăcilor tectonice.

Potențialul de energie geotermică de care dispune omenirea este în funcție de posibilitățile de evaluare. Astfel, căldura din cei 16 000 m de scoarța terestră înmagazinează o cantitate de energie evaluată la 13×10^{26} jouli, adică de 2 000 ori cantitatea de căldură care ar fi produsă dacă ar fi arse toate rezervele de cărbune ale lumii. Dar la actualul stadiu de dezvoltare a tehnicii forajelor de mare adîncime, o adîncime de 3000 m este considerată ca maximum economic pentru exploatarea energiei geotermice. Chiar și în aceste condiții, dacă numai 1/10 din energia termică conținută în cei 3000 m superiori ai scoarței terestre ar fi extrasă și transformată în electricitate cu tehnicile actuale, s-ar putea extrage 58 000 megawați pe an, timp de cel puțin 50 de ani[1]). În perspectiva anului 2000, adîncimea economică a forajului poate ajunge la 3000 m. În acest caz, disponibilitățile de energie geotermică ale omenirii pot fi definite drept cantitatea de căldură conținută în totalitatea rocilor și apelor sau sărăturilor a căror temperatură depășește 15° și care sînt situate între suprafața terenurilor energente și adîncimea de 5000 m. Estimațiile globale dau cifra de $14{,}5 \times 10^{25}$ jouli sau 4×10^{13} GWh (t) cifră foarte mare, care atestă importanța energiei geotermice[2]).

[1]) B.A. Staut, C.A. Myers, A. Honand, L.W. Faidley — Energy for world agriculture, FAO, Rome 1979.

[2]) Rapport du Groupe technique de l'énergie géothermique sur sa deuxième session. Comité préparatoire de la Conférence des Nations Unies sur les ressources d'énergie nouvelles et renouvelables, troisième session, 30 mars — 17 avril 1981, Nations Unies, Assemblée générale.

[3]) O sursă de energie inepuizabilă — căldura Pămîntului, Scînteia din 11 ianuarie 1983.

[4]) Potențialul energetic al apelor geotermale — factor activ în asigurarea necesarului energetic și material al economiei, Revista economică nr. 46/1978.

[5]) Mihai M. Pop — Surse noi de energie pe traiectoria identificare-utilizare, Revista economică nr. 39/1979.

Exploatarea apelor geotermale — după cum arată experiența din bazinul parizian necesită investiții mari (exprimate în dolari S.U.A., la rata din 1980), așa cum se poate vedea din următoarele cifre : ● studii de factibilitate — 60 000 dolari ; ● două foraje la 2 000 m — 3 000 000 dolari ; ● schimbători în titan — 500 000 dolari ; ● pompe și rețea de reinjectare — 250 000 dolari.

Trebuie avut în vedere că aceste echipamente geotermice au fost destinate satisfacerii nevoilor economice de încălzit și apă caldă a unor colectivități de circa 3000 de locuințe fiecare. Costul punerii în funcțiune a rețelei de distribuție și al adaptării cazanelor a atins, de la caz la caz, suma de 1,2 pînă la 2,5 milioane dolari. În Islanda, costul unui foraj la adîncimea de 2000 m, într-o zonă hidrotehnică de temperatură moderată, este de 300.000—400.000 dolari, ceea ce permite municipalității din Reykjavik să furnizeze apă caldă la un cost reprezentînd numai 15—19% din costul încălzirii cu păcură [2]).

agricole, sînt necesare temperaturi mai ridicate : pentru uscarea furajelor, algelor și cerealelor este necesară o temperatură de 100° C, pe cînd uscarea accelerată a produselor agricole cere temperaturi de 140° C. La temperaturi cuprinse între 70° și 180° C, energia geotermică poate fi utilizată pentru refrigerare sau fabricarea de gheață, utilizînd un ciclu de absorbție de amoniac.

În zona de vest a țării noastre funcționează sonde cu un debit de 43 000 m^3 pe zi, la temperaturi de 36°—126° C. În afară de încălzirea unor locuințe și furnizarea de apă caldă menajeră cartierului Nufărul din Oradea și de încălzirea restaurantului „Strand" și a dispensarului T.B.C., apele geotermale sînt folosite în producția agricolă. Astfel, cu ajutorul lor, sînt încălzite 2 ha de sere în comuna Săcueni, 1 ha de sere de garoafe în Oradea, 1 ha de sere de legume la Borș, 500 m^2 de sere de flori în Harghita. Complexul de porcine de 22 000 capete din C.U.A.S.C. Săcueni este încălzit cu ape geotermale, folosite și la topitoria de cînepă de la Palota.

Forajele de pînă acum indică un potențial total al debitelor de 3 000 m^3/secundă, cu o temperatură medie de 75°—85° C, a cărui putere calorică echivalează cu cea degajată de arderea a 1,9 milioane tone de lignit pe an. Aceste noi resurse vor permite, pe lîngă extinderea serii de flori din Oradea, construirea a 75 ha de sere în zonele termale cele mai favorabile (într-o primă etapă — 1981—1985 — se construiesc 30 ha sere și 30 ha solarii).

Unul din principalele inconveniente ale energiei geotermice este că nu se poate utiliza decît în imediata apropiere a forajelor, iar reziduurile minerale conținute în apă — pe lîngă faptul că sînt foarte corozive — pot obtura echipamentele. Aceste inconveniente — proprii energiei geotermice — nu justifică însă utilizarea incompletă a capacității energetice a sondelor din vestul țării. De pildă, numai în județul Bihor, din potențialul energetic de circa 50 Gcal/h al celor 25 de sonde aflate în funcțiune în anul 1981, au fost consumate numai 25 Gcal/h (ceea ce echivalează cu o pierdere anuală de circa 22 000 tone combustibil convențional). Soluția pentru utilizarea completă a acestui potențial o constituie realizarea unui modul integrat de utilizare în trepte și pe tot parcursul anului a apei geotermale, realizare tehnică aflată într-o primă fază de finalizare.

Cît privește conversiunea energiei geotermale în energie electrică, a cărei producție mondială ajunsese, în 1980, la 2,5 Gw, ea nu prezintă interes practic pentru România, dată fiind temperatura medie necesară a vaporilor (170°—300° C față de 36°—126° C în România).

Sisteme și tehnici speciale de utilizare a energiei hidrotermale

SISTEMELE și tehnicile speciale de utilizare a energiei electrice hidrotermale au la bază diferențele de temperatură necesară pentru diferite domenii de activitate agricolă și anume : 20° — incubarea ouălelor de pește (piscicultura) ; 30° — biodegradare — fermentare ; 40° — încălzirea solului ; 50° — cultura ciupercilor ; 60° — creșterea animalelor, încălzirea combinată a serelor : atmosfera și straturi calde ; 70° — refrigerare (prag termic inferior) ; 80° — încălzire (imobile și sere) ; 100° — uscarea materiilor organice (alge, iarbă, legume etc.), spălarea și uscarea lînii ; 140° — uscarea accelerată a produselor agricole etc.

Sistemele hidrotermice clasice (adică cele care utilizează direct căldura obținută) nu reprezintă o soluție optimă pentru folosirea energiei geotermice, deoarece o bună parte din căldură este aruncată cu apa reziduală. Pe de altă parte, această căldură nu mai poate fi convertită în energie mecanică sau electrică. Singura soluție rămîne introducerea unui ciclu secundar, astfel încît cea mai mare parte a energiei disponibile în fluidul geotermic să poată fi transferată unui alt fluid, ale cărui proprietăți fizice permit recuperarea energiei mecanice.

Preocupările pentru folosirea apelor geotermale în trepte succesive, pînă la „stoarcerea" celei mai mici părți din căldura conținută, au dus la găsirea unor soluții în baza cărora, într-o primă etapă, apa geotermală este folosită ca sursă de energie termică, iar într-o etapă următoare, ca apă tehnologică. O asemenea soluție își găsește aplicare la două întreprinderi de topire a inului și cînepii din județele Timiș și Arad, care folosesc apa termală, amestecată în prealabil cu apă rece, ca apă tehnologică. Un uriaș pas înainte s-ar realiza prin folosirea apei geotermale de temperatură moderată pentru producerea de energie electrică, apoi pentru încălzirea clădirilor și apă caldă menajeră, pentru ca ultimele trepte de căldură să fie utilizate pentru producerea de biomasă.

Consecințele negative ale exploatării și utilizării apelor geotermale asupra mediului înconjurător sînt slabe, dar nu pot fi totuși neglijate. Cea mai importantă formă potențială de poluare este poluarea chimică și termică a apelor de suprafață, precum și a celor subterane, mai ales prin sărurile minerale pe care le conțin apele geotermale, poluare care poate fi evitată prin acordarea unei atenții speciale tubajului și cimentării sondelor. De asemenea, în cazul apelor geotermale de temperaturi moderate, poluarea aerului, prin gazele pe care le conțin fluidele hidrotermale (amoniac, hidrogen sulfuros și metan), este neînsemnată : poluarea sonică (cu excepția operațiilor de forare) este slabă. În sfîrșit, nicăieri pînă acum, exploatarea acestui tip de resurse geotermice nu a provocat alunecări de teren.

Eficiența economică a exploatării și utilizării energiei hidrotermale

ÎN CAZUL în care energia geotermală se află în concurență cu alte surse de energie, decizia de exploatare și folosire trebuie adoptată în baza unor criterii economice bine definite. Practica de pînă acum arată că costul energiei geotermice este influențat în mod esențial de investițiile efectuate, iar gradul de rentabilitate depinde de utilizarea constantă a debitelor de ape geotermale la un regim apropiat de capacitatea maximă a sondelor.

În țara noastră, folosirea apelor geotermale în agricultură s-a reflectat pozitiv nu numai asupra costurilor de producție, ci și asupra procesului tehnologic și calității produselor obținute. Astfel, costul de producție al roșiilor de seră cu încălzire hidrotermală de la Săcueni a fost cu circa 50 la sută mai redus decît la serele încălzite cu combustibil clasic de la Mădăraș și Salonta. Folosirea apelor geotermale la topitoria de cînepă de la Palota a avut ca urmare reducerea duratei de topire cu 3%, creșterea randamentului de fuior cu 3—5%, precum și îmbunătățirea calității fuiorului. Încălzirea cu ape geotermale a fermelor de creștere a porcilor din C.U.A.S.C. Săcueni a avut ca urmare reducerea duratei de îngrășare cu 20% (un spor de greutate de 225 tone de carne), ceea ce a determinat obținerea unui beneficiu suplimentar de 175 000 lei anual. În piscicultură, folosirea apelor geotermale dublează ritmul de creștere în greutate a crapului, iar apele uzate (din treapta a IV-a de folosință) pot fi utilizate pentru creșterea țiparilor.

Exploatarea cu eficiență crescîndă a resurselor energetice hidrotermale este condiționată de aplicarea unui complex de măsuri economice și organizatorice — la nivel internațional, regional și național, prioritate avînd cele pe plan național. Formarea de cadre de specialitate, schimbul de experiență interțări, extinderea activității de cercetare-dezvoltare, asigurarea mijloacelor financiare necesare unor foraje costisitoare, crearea infrastructurii necesare sînt numai cîteva din măsurile care se impun pentru exploatarea eficientă a resurselor energetice hidrotermale ale țării, a căror contribuție la balanța energetică, mai ales a agriculturii, nu poate fi subapreciată.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Creșterea volumului de substanțe minerale utile pentru acoperirea nevoilor economiei naționale

CERINȚELE mereu sporite de substanțe minerale utile ale economiei, caracterul tot mai limitat și epuizabil al acestora fac necesară intensificarea preocupării pentru descoperirea și punerea în valoare a unor noi rezerve. Așa cum s-a subliniat în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 4 octombrie a.c., în acest domeniu se impun eforturi susținute pentru valorificarea completă a tuturor substanțelor utile existente în scopul lărgirii bazei de materii prime și energetice necesare economiei naționale. În acest sens, „Programul de cercetare tehnologică în vederea stabilirii posibilităților de valorificare a rezervelor de perspectivă" cuprinde măsuri concrete care vor contribui la realizarea obiectivelor stabilite pentru creșterea rezervelor de materii prime și energetice în cincinalul 1986—1990. În ansamblul acestor preocupări, sarcini deosebite revin unităților miniere specializate în extracția materiilor prime minerale feroase și neferoase, în cadrul cărora un loc important îl deține și **Combinatul minier „Suceava" — Gura Humorului.**

ANALIZA rezultatelor obținute pe 9 luni a.c. reliefează faptul că, la principalii indicatori, planul a fost nu numai realizat, dar și depășit (tabelul).

În ansamblul factorilor care au contribuit la sporirea mai susținută a producției de substanțe minerale utile un loc prioritar îl ocupă **creșterea mai susținută a productivității muncii.** Avem în vedere, în primul rînd, faptul că, în perioada analizată, s-au obținut productivități fizice ridicate în faza de extracție a minereurilor, atît față de aceiași perioadă a anului precedent, cît și față de plan. Astfel, la neferoase total nivelul productivității fizice a fost de 100%, din care abataje 105%, la feroase de 110,6 %, la nemetalifere de 108,2%.

O atenție deosebită în acest sens s-a acordat **promovării unor tehnologii avansate** care să permită creșteri sensibile de productivitate. În acest an, de exemplu, specialiștii combinatului s-au axat în principal pe aplicarea tehnologiei în flotare colectivă, integrală a minereului neferos la exploatarea Tarnița; utilizarea tehnologiei cu bauc subminat la minereurile de impregnare la exploatările Leșu Ursului și Crucea ; optimizarea fluxului tehnologic de preparare a minereurilor de neferoase la exploatarea Fundu Moldovei ; trecerea la conducerea procesului de preparare a minereurilor la uzina Tarnița cu ajutorul calculatorului electronic M-18 ; folosirea unor mașini de încărcat cu capacitate sporită la exploatarea Leșu Ursului și creșterea indicelui de utilizare a mașinilor de încărcat în abataje etc.

Pe de altă parte, nivelul ridicat al productivității muncii este și rezultatul realizării obiectivelor cuprinse în programul privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică elaborat în cadrul combinatului. În general, temele de cercetare cuprinse în acest program vizează pe de o parte înlocuirea rezervelor consumate cu altele noi, extinderea perimetrelor în exploatare și introducerea în circuitul economic a unor noi perimetre, iar pe de altă parte elaborarea unor noi tehnologii și îmbunătățirea celor existente în procesele de extracție și preparare a minereurilor. În ce privește extinderea rezervelor de minerale utile trebuie să subliniem activitatea susținută ce se desfășoară în cadrul colaborării dintre combinat și Întreprinderea de prospecțiuni și exploatări geologice „Suceava" — Cîmpulung Moldovenesc, colaborare care s-a finalizat în preluarea de la cercetare a unor zăcăminte deosebit de importante cum sînt Valea Putnei — Prașca, pentru impregnații cuprifere, Aluniș Clife pentru baritină, Drăncani și Mîndrileni pentru mangan, Holdița — orizont 870 pentru baritină etc. Desigur, aceste cercetări continuă și ele au rolul ca, pe lîngă evidențierea unor noi profile și rezerve exploatabile, să conducă la creșterea mai susținută a extracției de asemenea resurse și, implicit, la un spor însemnat al productivității muncii.

Cercetarea de profil a obținut realizări de seamă în domeniul promovării unor noi tehnologii ; astfel, s-au făcut pași însemnați în conceperea și prezentarea prototipului unor tehnologii avansate ca de exemplu : derocarea cu microîntîrziere și excavări de mare capacitate ; obținerea sulfului prin concentrate — produse prin flotație ; extragerea minereurilor prin metode de mare productivitate : subetaje, înmagazinare surpare ; măcinarea autogenă, umedă a minereurilor neferoase etc. Preocupări similare se regăsesc și în ce privește **cercetările aplicative de proiectare și inginerie tehnologică** ce se realizează prin intermediul compartimentului propriu înființat în acest scop. În această activitate sînt atrase, în cadrul unui program special elaborat, toate cadrele tehnice și se urmărește rezolvarea unor probleme curente ce apar în derularea proceselor tehnologice, creîndu-se astfel posibilitatea intervențiilor operative în depistarea și elaborarea soluțiilor tehnico-organizatorice pentru eliminarea diferitelor locuri înguste ce apar în cadrul exploatărilor.

■

UN ALT FACTOR important în cadrul activității combinatului, cu influență directă asupra volumului de resurse minerale extrase îl reprezintă **funcționarea corespunzătoare, la parametrii ridicați a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare.** Ținînd seama de zestrea tehnică de care dispunem, precum și de necesitatea utilizării ei ritmice, fără întreruperi și stagnări, preocupările au fost și sînt în permanență îndreptate spre atingerea unor indici superiori de exploatare.

Pînă în prezent, la o serie de mașini și instalații, cum sînt mașinile de încărcat MIS și morile de măcinare de 250 t/zi s-au înregistrat indici superiori celor planificați. Totodată, față de aceeași

perioadă a anului trecut, s-au obținut rezultate superioare în ce privește vitezele de înaintare în cadrul galeriilor de deschidere și pregătire (2,65 m pe front/zi față de 2,60 m pe 9 luni din 1984), randamentele de extracție marfă la metalele de bază în faza de preparare (100,8% la cupru, 103,2% la sulf, 101,8% la mangan, față de nivelul realizărilor din anul trecut) și diluția obținută, respectiv indicatorul ce reprezintă cantitatea de steril pe tona de minereu industrial care intră în instalația de preparare. Folosirea mai bună, ritmică a mașinilor, utilajelor și instalațiilor existente a condus direct la creșterea producției și, implicit, la îmbunătățirea indicelui de calitate, respectiv conținutul de metale în concentrate marfă, care la nivelul combinatului s-a situat la 102,6%, din care cuprul, principalul metal extras 102%, iar pirita fizică 107,5%.

Sub acest aspect trebuie însă să subliniem că în cadrul combinatului mai există însemnate rezerve. Astfel la unele mașini și instalații (mori de măcinare de 500 t/zi, linia de măcinare de 1 000 t/zi, excavatorul FKG) indicii de utilizare se situează încă sub nivelul planificat. De altfel, în acest domeniu se concentrează în prezent atenția specialiștilor suceveni, programul prioritar întocmit și în curs de derulare asigurînd condițiile necesare atingerii la toate aceste utilaje, pînă la sfîrșitul anului, a nivelelor planificate și chiar depășirii lor în 1986.

Pentru aceasta avem de rezolvat, alături de perfecționarea organizării activității în vederea îmbunătățirii utilizării propriu-zise a mașinilor și instalațiilor, și o serie de probleme legate de întreținerea și repararea corespunzătoare a acestora, care să asigure funcționarea lor continuă în condiții de înaltă fiabilitate. Au fost obținute și în acest sens o serie de rezultate bune ; avem în vedere faptul că pe 9 luni din acest an volumul pieselor de schimb recondiționate a fost cu peste 5 milioane lei mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut, iar volumul pieselor noi produse prin atelierele proprii s-a ridicat la peste 52 milioane lei. Totuși, activitatea în atelierele mecanice proprii poate și trebuie mult îmbunătățită, atît sub aspect tehnico-organizatoric, cît și din punct de vedere al execuției calitative a lucrărilor. Un loc special în acest sens revine atelierului Iacobeni, care prin dotarea și forța de muncă calificată de care dispune trebuie să se transforme în cel mai scurt timp într-o adevărată uzină specializată în repararea și chiar fabricarea unor utilaje miniere, respectiv subansamble, piese noi și recondiționate, modernizări etc.

Situația realizării principalilor indicatori de plan pe 9 luni din 1985

%

Indicatori		față de 1984
Producția globală	102,2	101,9
Producția marfă	100,9	101,6
Producția netă	101,9	101,7
Productivitatea muncii	100,4	108,8
Producția fizică		
— plumb	162,5	118,2
— zinc	100,1	77,2
— cupru	102,1	102,4
— pirită 40% Sulf	119,0	118,8
— minereu de Mn marfă	125,8	111,8
— barită preparată	103,2	91,9
— dolomită	104,6	96,0
— cheltuieli la 1 000 lei producție marfă	99,9	98,6
— cheltuieli materiale	99,0	99,8

În paralel cu preocuparea pentru obținerea unor producții mereu sporite de substanțe minerale utile, o atenție deosebită s-a acordat și se acordă în continuare modului în care sînt gospodărite materiile prime și materialele, urmărindu-se cu atenție **încadrarea în normele admise.** În ansamblul acestor preocupări, ponderea materialelor economisite o dețin lemnul de mină, laminatele, bilele forjate, căptușelile de moară etc., materiale care au un consum mare în cadrul industriei extractive. Totodată, eforturi deosebite se fac și pe linia reducerii consumului de energie și combustibil, creșterii gradului de valorificare a energiei electrice și termice, folosirii resurselor energetice refolosibile etc. Comparînd consumul de energie electrică în kWh/t la minereul neferos extras și prelucrat, minereu cu pondere de peste 70% în totalul extracției pe combinat, acesta a ajuns în acest an la 64 kWh, față de 86 kWh în 1970. Reducerea de 22 kWh/t în raport cu cantitatea medie anuală de minereu extras și prelucrat echivalează cu o economie de 26 500 MWh, respectiv peste 11 milioane lei. Sigur că și în acest domeniu sînt încă rezerve care se cer mai amplu valorificate, astfel încît și pe această cale obiectivele economice pe care le are combinatul să fie pe deplin realizate. Avem în vedere îndeosebi faptul că, în anumite perioade de timp, la unele exploatări consumul este depășit, în acest domeniu impunîndu-se măsuri tehnico-organizatorice pentru preîntîmpinarea repetării unor asemenea situații.

■

ÎN ACTIVITATEA de producție de zi cu zi au apărut și apar multiple aspecte perturbatoare ale procesului de extracție care, indiferent de natura lor, pot și trebuie să fie lichidate cît mai grabnic, astfel încît nivelul realizărilor să se situeze permanent la și peste cel planificat. Astfel, alături de neajunsurile proprii, combinatul întîmpină unele greutăți în relațiile cu unii furnizori de instalații și piese de schimb. Există, din acest punct de vedere, unele situații de întîrziere în livrarea anumitor instalații și piese de schimb care condiționează activitatea de producție. Principalii furnizori cu restanțe și care în mod nejustificat amînă livrarea unor produse, cu termene scadente cu multe luni în urmă, sînt Întreprinderea de pompe „Aversa"-București — două pompe inox TT-200, Întreprinderea „Unio"-Satu Mare (diverse piese de schimb pentru uzinele de preparare neferoase în valoare de peste 2 milioane lei), Întreprinderea de utilaj minier Petroșani (300 bucăți dinți pentru cupă excavator), Fabrica de elemente de automatizare București (diferite aparataje de măsurare debite în valoare de circa 500 mii lei) etc.

Se cuvine să amintim că și în calitate de furnizor combinatul întîmpină unele greutăți care se concretizează în restanțe în livrarea produselor. La acest capitol ar trebui subliniat, în primul rînd, faptul că necesarul de transport pe calea ferată nu este asigurat ritmic, la nivelul planificat. Pe 9 luni din acest an, de exemplu, necesarul a fost asigurat doar parțial, restanțele cifrîndu-se la peste 190 mii tone. Aceiași situație nefavorabilă s-a manifestat și în prima jumătate a lunii octombrie a.c., cînd deficitul de transport a fost de peste 24 mii tone. Acest lucru a făcut ca, la 15 octombrie a.c., volumul minereurilor în stoc să se situeze la peste 170 de mii tone, din care 144 mii tone necesare combinatului siderurgic Galați, principalul nostru beneficiar. Dacă completăm acest tablou cu faptul că, din cele 144 mii tone destinate combinatului gălățean, 98 mii tone reprezintă produse de mangan și 46 mii tone dolomită (calcar) se poate trage concluzia că dificultățile economice nu afectează numai combinatul nostru ci și alte mari unități din țară. Solicităm, sub acest aspect, un sprijin mai mare din partea M.T.Tc., în vederea asigurării necesarului de vagoane de transport ritmic și conform planului stabilit.

În prezent, ne aflăm în plină derulare a măsurilor referitoare la asigurarea condițiilor necesare înfăptuirii exemplare a planului pe 1986. Măsurile luate, la care se vor adăuga cele ce vor reieși din adunările generale ale oamenilor muncii ce se desfășoară în această perioadă, sînt de natură să pună în valoare noi rezerve de sporire a producției de substanțe minerale utile, corespunzător cerințelor mereu crescînde ale economiei naționale.

Mircea DOBRE
director al combinatului minier „Suceava" — Gura Humorului

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Accelerarea procesului de finalizare a noilor capacități de producție

FUNCȚIONAREA în bune condiții a sistemului economiei naționale și, prin aceasta, realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a patriei presupun din partea tuturor unităților economice asigurarea în cea mai înaltă măsură a premiselor necesare îndeplinirii rolului pe care acestea îl dețin. Concret, în cazul unităților de construcții, este vorba de necesitatea mobilizării la maximum a tuturor resurselor disponibile, utilizării depline a întregului ansamblu de factori intensivi și extensivi de sporire a volumului de producție, astfel încît să se asigure înfăptuirea deplină a scopului final al activității lor : punerea în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții.

Intrarea în funcțiune la termen a noilor capacități de producție — imperativ asupra căruia tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat adeseori — are „capacitatea" de a influența pozitiv procesul de creștere economică, atît prin crearea posibilităților de punere la dispoziția economiei naționale a unor produse de care aceasta are nevoie, cît și prin eliberarea unor resurse materiale, umane și financiare ce vor putea fi folosite la alte obiective de investiții. Iată deci, într-o succintă prezentare, deosebita importanță pe care o are îndeplinirea întocmai a planului de către toate unitățile de construcții-montaj, asigurarea conectării în termen la sistemul economiei naționale a noilor obiective de investiții.

EFORTURILE depuse de la începutul anului și pînă în prezent, acțiunile și măsurile luate pentru creșterea indicelui de utilizare a timpului disponibil de lucru al mașinilor și personalului muncitor, asigurarea și aprovizionarea ritmică a locurilor de muncă cu materiile prime și materialele necesare, realizarea lucrărilor într-o succesiune tehnologică optimă, promovarea unor tehnologii avansate de lucru, îmbunătățirea organizării producției și muncii etc. au permis colectivului de oameni ai muncii de la **Antrepriza de construcții industriale și montaj din Brașov** să înregistreze bune rezultate în realizarea obligațiilor asumate prin plan. În acest sens, putem menționa că, în primele 8 luni ale anului, la principalii beneficiari producția de construcții-montaj a fost îndeplinită astfel : întreprinderea „Hidromecanica" Brașov — 100%, Întreprinderea de autocamioane — 100%, întreprinderea „Tractorul" — 105%, Întreprinderea mecanică Codlea — 143% ș.a. Tot în această perioadă producția globală de construcții-montaj a fost realizată în proporție de 101,17%, producția netă 101,8%, productivitatea muncii 125,2% ; în același timp, au fost finalizate un număr de 14 capacități noi de producție.

O trecere în revistă a principalelor modalități de acțiune ce se au în vedere pentru desfășurarea optimă a activității, în așa fel încît să se asigure respectarea termenelor de execuție a lucrărilor sau chiar devansarea acestora impune, în primul rînd, să ne oprim la cele din domeniul **îmbunătățirii organizării producției și a muncii.** Și acest lucru avînd în vedere faptul că de modul în care sînt organizate toate activitățile ce se desfășoară la nivelul șantierelor depinde pe de o parte respectarea termenelor prevăzute în programele de execuție, iar pe de alta obținerea efectelor estimate ale tuturor celorlalte acțiuni și măsuri cu caracter tehnic și economic. În acest context, sînt avute în vedere toate etapele de realizare a noilor investiții, începînd de la organizarea de șantier și pînă la operațiile de finisaj. Se caută permanent ca, în momentul începerii lucrărilor, să fie create toate condițiile necesare, în care scop acestea sînt atacate numai după studierea temeinică a documentației tehnico-economice, elaborarea celor mai adecvate tehnologii de execuție, întocmirea de grafice detaliate de lucru etc.

Tot în această ordine de idei o acțiune cu multiple efecte pozitive în întreaga activitate a întreprinderii a constituit-o, și o constituie în continuare, **aplicarea fermă a principiului autogestiunii economice și a retribuirii în acord global.** În această direcție un accent deosebit s-a pus pe trecerea de la optica eficienței simple, în care sînt avute în vedere numai efectele și cheltuielile principale (nu și cele secundare), la optica eficienței complexe, care generează o imagine de ansamblu asupra activității fiecărei brigăzi de lucru. Acțiunile prioritare ce se au în vedere în acest scop vizează : ● defalcarea sarcinilor de plan pe obiective de investiții și formații de lucru în corelație cu capacitatea de producție a brigăzilor, astfel încît să se realizeze o relație de identitate între structura personalului existent și cea a lucrărilor de construcții-montaj ; ● stabilirea numărului maxim de obiective de investiții în execuție simultană și reducerea dispersiei activității prin concentrarea mijloacelor materiale, umane și tehnice pe principalele obiective ; ● organizarea lucrului în schimburi la turnări de betoane și confecții metalice ; ● eșalonarea optimă a termenelor de punere în funcțiune, evitîndu-se împingerea acestora către sfîrșitul anului ; ● repartizarea pe obiective de investiții a cadrelor de conducere de la nivelul antreprizei generale, antreprizelor și brigăzilor complexe, cu sarcina de a analiza zilnic stadiile fizice de execuție, abaterile de la grafice, factorii perturbatori care nu permit încadrarea în termenele de execuție stabilite ș.a.

În cadrul procesului de asigurare a tuturor condițiilor necesare realizării ritmice a lucrărilor în conformitate cu graficele de execuție stabilite, o atenție deosebită se acordă valorificării superioare a factorilor intensivi, în așa fel încît să se asigure posibilitatea obținerii unei eficiențe economice înalte în paralel cu realizarea obiectivelor de investiții la termenele prevăzute. În ansamblul acestor preocupări, **creșterea gradului de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj** ocupă un loc central, o primă direcție în acest sens constituind-o **extinderea gradului de mecanizare** a diverselor operații și categorii de lucrări. În acest mod se obține o scurtare considerabilă a duratelor de execuție, concomitent cu reducerea substanțială a necesarului de forță de muncă. Printre măsurile inițiate în acest sens și aplicate deja în practică, se află : ● extinderea mecanizării lucrărilor de terasamente, în vederea căreia întreprinderea s-a dotat cu cilindrii vibratori și buldo-excavatoare tip J.C.B. pentru realizarea săpăturilor în spații înguste ; ● extinderea punerii în operă a betonului cu ajutorul pompelor, acțiune ce a presupus stabilirea și urmărirea asigurării numărului de autopompe în funcție de volumul de beton ce trebuie turnat, programarea judicioasă a acestora pe punctele de lucru, corelarea activității lor cu cea a malaxoarelor ; ● creșterea gradului de mecanizare a operațiilor de tencuire, vopsire, și zugrăvire ; ● extinderea folosirii elementelor prefabricate, concomitent cu mărirea continuă a dimensiunilor acestora, creșterea gradului de finisare și reducerea greutății lor prin dimensionarea judicioasă a secțiunilor

și utilizarea precomprimării betoanelor ușoare ; ● mecanizarea integrală a operațiilor de fasonare a armăturilor prin dotarea punctelor de lucru cu mașini de tăiat și îndreptat oțel beton.

■

ALĂTURI de acțiunile vizînd creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, cu efecte deosebite asupra modului în care se desfășoară activitatea pe toate șantierele se înscriu măsurile luate pentru **promovarea unor tehnologii de execuție eficiente.** Implicînd un consum mai redus de forță de muncă și materiale, permițînd organizarea mai bună a activității, asigurînd o calitate înaltă lucrărilor, aceasta se constituie ca o importantă pîrghie în acțiunea de reducere a timpilor de execuție. Eforturile unității în această direcție s-au materializat, printre altele, în : extinderea folosirii schelelor, eșafodajelor și cofrajelor metalice unificate, a utilizării betoanelor precomprimate și a betoanelor fabricate cu superplastifianți ; elaborarea și utilizarea pe scară largă a cofrajelor pășitoare ; renunțarea, acolo unde a fost posibil, la operația de tencuire a zidurilor în favoarea rostuirii acestora ; extinderea executării tubulaturii de ventilații tip SPIRO etc.

În ceea ce privește asigurarea bazei tehnico-materiale, în conformitate cu necesitățile producției, dorim să facem două sublinieri. În primul rînd, să arătăm că, în acest domeniu, o preocupare permanentă a unității, care de altfel a generat efecte benefice pe multiple planuri, o reprezintă **reducerea importului,** în special prin înlocuirea unor sisteme de lucru și forță din componența utilajelor din import, cu componente din producția românească. Putem exemplifica, în acest sens, acțiunile ce au condus la înlocuirea motoarelor automacaralelor COLES cu motoare românești — executîndu-se în cadrul atelierelor noastre modificările necesare —, a rulmenților casetei de distribuție a autocamioanelor KRAZ cu rulmenți românești, cu calități statice și dinamice comparabile cu ale celor originali ș.a. În al doilea rînd, trebuie precizat că, în prezent, întreprinderea se confruntă cu unele greutăți și neajunsuri generate de anumite întîrzieri în livrarea unor materii prime și materiale de bază, care fac să nu se obțină integral eficiența măsurilor tehnice, economice și organizatorice inițiate, conducînd, prin aceasta la întîrzierea executării unor diverse lucrări. Legat de colaborarea cu alte unități, să mai amintim că se impune, din partea beneficiarilor, o mai profundă implicare în realizarea noilor obiective de investiții, iar a furnizorilor de utilaje o mai mare receptivitate pentru livrarea acestora conform contractelor încheiate.

Alături de preocupările vizînd recuperarea unor rămîneri în urmă și realizarea integrală a prevederilor pe acest an și cincinal o atenție deosebită se acordă asigurării tuturor condițiilor necesare unei bune demarări a activității în anul următor. Se are în vedere, în acest sens, aplicarea și extinderea acțiunilor ce au generat efecte pozitive în acest an, precum și, în același timp, depistarea și punerea în valoare a tuturor rezervelor interne de îmbunătățire a activității, de creștere a productivității muncii, de scurtare a realizării obiectivelor de investiții.

Nelu PRISECARU

Valorificarea energiei termice reziduale

(Urmare din pag. 3)

lor, precum și de cartierele de locuințe învecinate, cărora le poate fi furnizată o cantitate însemnată de apă caldă de consum și le pot fi asigurate necesitățile de încălzire. În prezent, în majoritatea uzinelor, prepararea apei calde de consum se face local, în boylere cu serpentină încălzită cu abur de 4 — 6 bari sau gaze. Din cauza împrăștierii în multe puncte și preparării locale a apei calde de consum se risipește o cantitate apreciabilă de aburi sau combustibil.

Soluția preparării centralizate a apei calde de consum cu un agent termic de potențial mai redus de 55 — 60°C — obținut de o pompă de căldură — din condens sau rezultat din tehnologie în aparate de contracurent este cu mult mai eficientă. În plus, actualele boylere pot fi folosite ca acumulatoare de apă caldă de consum și întrebuințate la orele de consum maxim. În acest fel, la I. Ch. Mărășești s-ar economisi circa 1 t/abur viu de 4 — 6 bari, la I. Ch. „Carbosin" aproximativ 3 t/h, la C.P. Pitești peste 10 t/h, abur ce poate căpăta alte întrebuințări superioare în tehnologie.

Cea mai importantă sarcină a pompelor de căldură, este însă **asigurarea alimentării cu căldură a cartierelor de locuințe și a construcțiilor social-culturale, precum și a clădirilor cu caracter social și tehnic din incinta întreprinderilor.** O deosebită importanță prezintă în acest sens trecerea la termoficare cu ajutorul pompelor de căldură a cartierelor de locuințe, care se încălzesc în prezent cu gaze sau combustibil solid. Astfel, la întreprinderea chimică „Carbosin" s-ar asigura prin termoficare reducerea unui debit instalat de 1100 Nmc/h gaze combustiere și a unui consum de circa 1 300 000 Nmc/an utilizate pentru încălzirea și prepararea apei calde de consum pentru clădirile din preuzinalul unității și pentru cele 230 apartamente din cartierele muncitorești învecinate. Și aceasta numai cu prețul unui consum de circa 10 t/h abur de 2 — 4 bari — iarna — și 5 t/h — vara —, abur ce poate fi obținut de la priza sau contrapresiunea turbinelor din centrala electrică și termică a instalației de producere a negrului de fum, ea însăși o centrală cu cazane recuperatoare de căldură.

La C.P. Pitești se preconizează ca, cu ajutorul celor două pompe de căldură cu absorbție (10 Gcal/h), să se asigure prepararea apei calde de consum pentru întreg cartierul Prundu (peste 5 000 apartamente) — vara și iarna, — precum și încălzirea a cel puțin jumătate din cartier iarna. După 5 luni de funcționare se poate concluziona că, în anotimpul cald, pompele de căldură asigură mai mult decît necesarul de apă caldă de consum al acestui cartier. Pentru folosirea întregii capacități instalate — aceste agregate de mare capacitate funcționează sub vid, ceea ce nu face recomandabilă utilizarea lor cu intermitență — s-a adoptat racordarea la această sursă și a altor consumatori, neprevăzuți inițial.

Alimentarea cu căldură a localităților prin intermediul pompelor de căldură cu absorbție este limitată de distanța față de sursă, care nu trebuie să depășească 4 — 5 km pentru a se obține eficiența energetică maximă. O soluție eficientă este cea de alimentare cu căldură a unor cartiere în cooperare cu instalațiile de termoficare de la o centrală termică uzinală (cum este cazul centralei termice Fălticeni, centralei electrice și termice Roznov etc.). În această situație, pompele de căldură se înseriază cu boylerele de termoficare, asigurînd, în cadrul aceluiași consum de abur din centrala termică, o cantitate de căldură cu 40% mai mare. Vara și o parte din anotimpul rece (pînă la minus 2°C temperatură exterioară), ele pot asigura, independent de boylere, necesarul de căldură pentru prepararea apei calde de consum și încălzire ; acestea din urmă vor fi folosite numai cînd temperatura exterioară depășește minus 2°C. O astfel de soluție a fost propusă de INCERC pentru alimentare cu căldură a orașului Tulcea, utilizînd resursele energetice recuperabile de la întreprinderile de alumină și metalurgică.

■

REFERITOR la asigurarea echipamentului corespunzător, menționăm că pompele de căldură cu absorbție cu soluție BrLi se produc la Combinatul de fire sintetice Iași, după proiecte elaborate de secția de proiectare a unității. Principiul de funcționare este cel al unei instalații frigorifice cu absorbție avînd ciclul „Carnot" inversat. Pînă în prezent au fost proiectate tipurile de 1, 2,5, 5 și 10 Gcal/h și au fost fabricate tipurile de 5 Gcal/h, pentru prepararea apei calde de consum (temperatura agentului termic =60°C), de 5 Gcal/h pentru încălzire (temperatura agentului termic = 70°C) și de 2,5 Gcal/h pentru încălzire. Urmează să fie introduse în fabricație și omologate tipurile de 1 Gcal/h, toate pentru încălzire, dar putînd fi folosite și pentru prepararea apei calde de consum.

Pompele de căldură cu absorbție se produc cu materiale de automatizare realizate în țară, impunîndu-se asimilarea și a țevilor din aliaj CuNi pentru fierbător și a soluției BrLi. Utilizarea pompelor de căldură cu absorbție prezintă avantaje economice atît din punct de vedere al costului investițiilor (între 1,1 și 0,75lei/Kcal față de 6,3 — 238 lei/Kcal în cazul pompelor de căldură cu compresie), cît și al greutății specifice (4 — 6 t/Gcal produsă, față de 14 — 55 t/Gcal).

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

PRODUCȚIA DE NAVE — la nivelul cerințelor economiei

ÎN CADRUL ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 5 octombrie a.c. a fost examinat și aprobat **Programul special privind dezvoltarea construcțiilor navale în perioada 1986—1990.** Pornind de la creșterea importantă a volumului total al transporturilor noastre maritime de mărfuri, programul prevede sporirea de aproape două ori în cincinalul viitor a capacității flotei maritime românești. De asemenea, se are în vedere creșterea capacității flotei fluviale, asigurîndu-se astfel mărirea volumului de transporturi de acest tip de aproape 1,9 ori. Pentru îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor în acest însemnat sector al economiei naționale, prin program se stabilește ca activitatea de producție să fie orientată cu precădere către asimilarea și fabricația de nave de mare complexitate, destinate transporturilor specializate, concomitent cu ridicarea performanțelor și modernizarea tipurilor de nave pentru transportul mărfurilor generale și de masă. Totodată, este prevăzută creșterea eficienței în exploatare prin îmbunătățirea randamentului de propulsie al navelor și prin reducerea consumului de combustibil al motoarelor la nivelul mondial actual.

Realizarea acestui program prezintă pentru economia națională, pentru ramura transporturilor un pas important pe linia dezvoltării transporturilor pe apă. Sarcina principală pentru transpunerea în viață a obiectivelor stabilite revine în cea mai mare măsură industriei construcțiilor de mașini, respectiv sectorului de construcții de nave.

■

NECESITATEA amplificării acestui transport este susținută din cel puțin două puncte de vedere. În primul rînd, pentru faptul că așezarea geografică a țării noastre, cu deschidere la Marea Neagră și cu ape avînd debit mare, permite dezvoltarea unui puternic sector de construcții navale și realizarea unui trafic important de transport maritim și fluvial. În al doilea rînd, din punct de vedere al eficienței economice, transporturile navale permit transbordarea unor cantități mari de produse, cu costuri reduse, în comparație cu celelalte sisteme de transport.

În cadrul amplului proces de creștere pe care l-a cunoscut industria noastră socialistă se încadrează și sectorul de construcții navale. Beneficiind de însemnate fonduri de investiții, **șantierele navale au înregistrat o puternică dezvoltare începînd cu anul 1970, cînd a fost aprobat primul program de dezvoltare a industriei navale românești,** pentru perioada 1971—1975, urmat de alte două programe, pentru cincinalele 1976—1980 și 1981—1985. Practic, în ultimii 15 ani au fost reconstruite și modernizate șantierele navale din Constanța, Galați, Brăila, Drobeta-Turnu Severin, Oltenița, Giurgiu și au fost construite șantiere navale noi la Tulcea și Mangalia.

Eforturile depuse pentru dezvoltarea și modernizarea șantierelor navale au creat premisele sporirii și diversificării puternice a producției de nave ; **în actualul cincinal producția de nave a crescut de 4,2 ori față de cincinalul 1971—1975,** flota noastră fiind dotată cu 74 nave de diferite tipuri, cu un tonaj total de 2 349 mii tdw (în acest tonaj sînt cuprinse navele realizate pînă în prezent, precum și cele programate a fi realizate pînă la finele acestui an.). În această perioadă flota de transport naval a țării a fost înzestrată cu nave într-o gamă extrem de diversificată, însumînd, în prezent, o capacitate de

Creșterea gradului de folosire a transportului pe apă

4 900 mii tdw. Eforturi susținute s-au depus și se depun în prezent pentru construcția unor noi tipuri de nave, printre care un loc important îl ocupă tancurile petroliere de 5 000, 35 000, și 150 000 tdw, care se realizează la șantierele navale din Constanța, Galați și Brăila.

Construcția unor nave maritime și fluviale moderne, eficiente în exploatare se sprijină pe un efort de gîndire și inteligență tehnică susținut de întreaga industrie românească. Astfel, **programul pentru realizarea vaselor petroliere** include asimilarea și livrarea de către întreprinderile de profil a unor echipamente și utilje de complexitate ridicată (motoare principale cu consum redus de combustibil și diesel generatoare de 1 250 kVA — furnizor I.C.M. Reșița, turbopompe — I.M.G. București, instalații hidraulice — I.U.G. „Progresul"-Brăila, instalație telemăsură și supraregiare a temperaturii gazelor din motorul principal și instalație pentru telesupravegherea temperaturii în tancurile marfă — „Tehnoton"-Iași ș.a.), care au un rol funcțional important în cadrul navei. Concomitent cu realizările obținute pe linia dotării flotei cu nave maritime de transport, în cincinalul actual s-a dezvoltat și flota de nave fluviale și tehnice, pentru necesitățile interne livrîndu-se 339 vase.

Paralel cu creșterea numărului de vase și a tonajului acestora, o atenție deosebită s-a acordat sporirii gradului de diversificare a producției, lansîndu-se în fabricație o gamă variată de nave, mult solicitate de economia națională, printre care : petroliere de la 5 000 la 150 000 tdw, tanc de buncheraj de 1 200 tdw, cargouri de 4 500, 5 000, 7 500 și 15 000 tdw, mineraliere de 55 000 și 65 000 tdw, cargouri tip rool-on-roll off, pentru transportat vehicule, remorchere împingătoare de 1 600, 2 400 și 2 800 CP, remorchere pentru deservirea porturilor și altele. Practic, se poate afirma că, în prezent, cele mai variate cerințe ale flotei pot fi satisfăcute de sectorul nostru naval la un înalt nivel.

Sporirea cantitativă și calitativă a producției de nave, diversificarea largă a acesteia s-a bazat pe **o specializare a șantierelor navale pe tipuri de vase și a întreprinderilor mecanice aparținînd centralei pentru realizarea mecanismelor și agregatelor care se montează pe nave.** În felul acesta se asigură premisele necesare derulării optime a proceselor de fabricație, creșterii productivității muncii, sporirii gradului de tipizare a elementelor componente ale navelor, reducerii ciclului de fabricație. Referitor la acest din urmă aspect — respectiv la **diminuarea ciclului de fabricație** — dorim să menționăm că, alături de măsurile și acțiunile inițiate și întreprinse de către unitățile centralei — din care se desprind cele ce vizează promovarea unor tehnologii avansate de lucru, asigurarea aprovizionării ritmice a locurilor de muncă, mecanizarea unor diverse operații, sporirea productivității muncii etc. — o contribuție importantă o pot și trebuie să o aducă furnizorii de materii prime, materiale, repere și subansamble, prin livrarea acestora la timp, în conformitate cu contractele încheiate. Trebuie avut în vedere faptul că, spre exemplu, sosirea cu întîrziere a unor agregate impune demontarea spiraiului și chiar decupări în pereții metalici ai navelor, care, pe lîngă faptul că întîrzie finalizarea produselor, conduc la majorarea cheltuielilor de manoperă de 3—4 ori.

De altfel, pentru toate șantierele noastre navale, reducerea ciclului de fabricație reprezintă un deziderat major, în primul rînd datorită faptului că aici se produce și se livrează un produs în care sînt înglobate importante valori materiale și de muncă. Nava, odată plecată în marș, începe să producă ca oricare obiectiv de investiții. Din punct de vedere economic, prin scurtarea ciclului de fabricație se obțin importante economii la costurile de producție prin reducerea cheltuielilor cu întreținerea instalațiilor terminate și aflate în funcțiune, a celor cu amortizarea fondurilor fixe (cheiuri de armare, cală de lansare sau doc uscat de construcție etc.) ș.a.

PENTRU cincinalul 1986—1990, programul întocmit sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în scopul asigurării realizării volumului total de transporturi — maritime și fluviale — de mărfuri prevede sarcini importante ce revin tuturor unităților constructoare de nave pe linia îmbunătățirii activității de ansamblu, astfel încît să se asigure creșterea, cantitativ și calitativ a producției de nave maritime și fluviale, în strînsă corelare cu necesitățile crescînde ale economiei naționale. **În cincinalul viitor producția de nave maritime de transport urmează să sporească de peste două ori,** creșteri mai mari fiind prevăzute pentru fabricația de petroliere, care va spori de peste 3—4 ori.

În programele de fabricație ale unităților centralei este prevăzută realizarea și punerea la dispoziția economiei naționale a noi tipuri de nave de complexitate tot mai ridicată destinate **transporturilor specializate, concomitent cu creșterea performanțelor și modernizarea tipurilor** de nave pentru **transportul mărfurilor generale și de masă. Printre acestea** se remarcă cele **pentru transportat gaze lichefiate, amoniac, îngrășăminte lichide, uleiuri comestibile,** vrachierele de 25 000 și 8 500 tdw, **cargourile portcontainer de 8 000 tdw, tancurile multifuncționale de 5 000 tdw,** cargourile pentru transportul pachetizat **al cherestelei,** navele maritime de pasageri de 200 și 450 locuri și altele. Avînd în vedere necesitatea sporirii activității de transport pe fluvii și canale navigabile, în program sînt prevăzute, de asemenea, sarcini importante pe linia asigurării **creșterii flotei fluviale de transport, concretizate în sporirea de peste 5 ori a producției de nave nepropulsate și de 1,8 ori a celei de nave propulsate,** fabricația navelor tehnice urmînd a se situa la nivelul solicitărilor diverșilor beneficiari. Demn de remarcat este faptul că la elaborarea, în conformitate cu cele aprobate la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 5 octombrie a.c., a Programului de dezvoltare în continuare a producției de nave, o atenție deosebită s-a acordat reducerii nomenclatorului de fabricație, urmînd a se dezvolta un număr de nave tipizate, din care să rezulte diverse variante constructive, în conformitate cu cerințele beneficiarilor interni și externi. În același timp, au fost elaborate **măsuri pentru asigurarea sectorului naval cu materiale și componente realizate în țară. Ca urmare, gradul de integrare, pe tipuri de nave, se va ridica, în 1990, la 97—100%.**

Deoarece prevederile programului de dezvoltare a construcțiilor de nave în cincinalul următor asigură încărcarea maximă a capacităților de producție ale unităților de profil, **atît** la nivelul acestora, **cît** și al centralei industriale au fost elaborate măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice care să permită realizarea unui important salt cantitativ și calitativ. Se are în vedere, deopotrivă, reducerea consumurilor materiale și de forță de muncă, diminuarea ciclului de fabricație, sporirea nivelului tehnic și calitativ al întregii producții, creșterea gradului de tipizare, îmbunătățirea organizării producției și a muncii și a procesului de aprovizionare a locurilor de muncă, etc.

Pentru aceasta, **o atenție cu totul deosebită se va acorda în continuare promovării progresului tehnic** și, în cadrul acestui proces, introducerii și extinderii unor tehnologii avansate de lucru — premise de bază pentru creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil **și diminuarea** ciclurilor de fabricație. În acest context se prevede : ● extinderea în toate șantierele navale a debitării mecanizate a tablelor, prin folosirea mașinilor automate de debitat și sudurii automate și semiautomate, care urmează să dețină o pondere de 70—72% în totalul operațiilor de sudură care se execută la o navă (se are în vedere trecerea la sudarea automată a tablelor, precum și la sudarea automată, pe ambele părți, din o singură trecere, a profilelor) ; ● introducerea tehnologiei de control și aliniere a secțiilor, blocsecțiilor și liniilor de axe utilizînd teodolitul și echipamente cu laser ; ● perfecționarea tehnologiei de zincare termică prin imersie a elementelor de îmbinare și a țevilor, prin realizarea acesteia în băi de zinc aliate cu aluminiu ; ● mecanizarea operațiunilor de sablare și vopsire a navelor în fază de secții și blocsecții ; ● introducerea tehnologiei de curățire a corpului navelor aflate în reparație, utilizînd roboți manipulatori și a celei de sudare automată pe verticală a îmbinărilor cap la cap dintre secțiile de bordaj etc.

Prin astfel de acțiuni, cît și prin altele, ce prevăd îmbunătățirea colaborării cu furnizorii de materii prime, materiale, repere și subansamble, creșterea gradului de pregătire a personalului muncitor, reducerea fluctuației și mărirea stabilității cadrelor, organizarea mai bună a producției la fiecare loc de muncă, reducerea timpului de asimilare în producție a noilor tipuri de nave ș.a. — în care sînt angrenate șantierele navale, unitățile de cercetare și învățămînt de profil, centrala și ministerul de resort — se vor asigura condițiile necesare îmbunătățirii activității în acest important domeniu de activitate, punerii la dispoziția economiei naționale a unor nave maritime și fluviale de transport în concordanță cu cerințele acesteia.

Ștefan PETRESC
director plan-producție
ing. Ion DRAȘOVEANU
Centrala de construcții navale Galați

Acțiuni și măsuri hotărîte pentru realizarea producției de energie

(Urmare din pag. 1)

sură, la timp și de calitate corespunzătoare, combustibilul trebuincios.

Iată, dar, menționate cîteva din acțiunile de mare însemnătate menite să asigure o activitate superioară nu numai în centralele electrice pe cărbune, dar și în amonte de acestea, pe întreaga filieră de producere a energiei electrice, în întregul sistem energetic al economiei. Problema energiei, prin importanța și valențele ei deosebite, implică însă întregul angrenaj al economiei, răspunderea nu doar a producătorilor de energie electrică, ci și a beneficiarilor ei, a tuturor unităților — pentru felul cum utilizează această energie, cu ce randament, pentru înlăturarea oricăror canale și supape de risipă a energiei. Este știut că în industria și economia noastră producția se realizează încă cu consumuri mari de energie, consumuri mai ridicate față de cele cu privire la produse, activități și dotări similare din economiile dezvoltate ale lumii; se pierde încă mult, sînt situații în care energia se consumă pe produse calitativ necorespunzătoare, sînt încă cazuri — și nu puține — de depășire nejustificată a consumurilor energetice, de risipă, etc. Din întreaga această perspectivă, o mare însemnătate o au indicațiile formulate în mod expres de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la necesitatea de a se intensifica, în toate ramurile economiei naționale, în toate unitățile producătoare, acțiunile pentru reducerea consumurilor energetice, pentru recuperarea și refolosirea energiei. Practic, ținînd seama de cerințele și exigențele în acest cadru, de solicitările de vîrf de sarcină etc., devine utilă orice economie de energie electrică, inclusiv cea care se poate obține în consumul public, în activități casnice, în gospodăria personală. Sînt elemente care demonstrează, odată mai mult că energia, gospodărirea ei chibzuită, economisirea ei constituie probleme ale tuturor oamenilor muncii, ale tuturor cetățenilor.

Să reținem, ca o concluzie a celor arătate, comandamentul hotărîtor de funcționare a tuturor centralelor electrice la întreaga lor capacitate — ca principala sarcină în asigurarea cu energie electrică a economiei și societății, responsabilitățile multiple ce se vădesc în acest cadru. Strîns legat de primul aspect, să reținem, de asemenea, imperativul livrării în centralele electrice a cărbunelui în mod ritmic și de bună calitate. Ca și deviza după care trebuie să se conducă fiecare om al muncii: „La locul de muncă și acasă, energia electrică — riguros economisită". Este necesară, din partea tuturor unităților, a fiecărui om al muncii angajarea cu toate forțele pentru soluționarea celei mai presante cerințe a perioadei pe care o traversăm, asigurîndu-se prin orice mijloc, prin orice cale, sporirea și consolidarea bazei noastre energetice. Se relevă în acest sens o problemă vitală a economiei naționale, de a cărei rezolvare depind înfăptuirea programului de dezvoltare multilaterală a țării, civilizația și bunăstarea societății noastre.

Participanți de prestigiu la TIB '85

Restructurări în oferta de export a industriei românești

CONTINUĂM prezentarea participării românești la cea de-a XI-a ediție a Tîrgului Internațional București cu o altă grupă de mărfuri cu pondere deosebită în exporturile țării — bunurile de consum.

Creșterea și diversificarea producției de bunuri de consum fabricate de industria ușoară, industria constructoare de mașini, industria lemnului și materialelor de construcții, industria chimică, mica industrie, industria alimentară, au făcut ca în ultimii ani cota exportului în producție să înregistreze valori între 15% și 50% la grupe de mărfuri cum sînt : autoturisme de oraș, aparate electrocasnice (frigidere, aparate de radio, televizoare) mașini de gătit cu gaze, mobilă din lemn, sticlărie și ceramică fină de menaj, țesături de bumbac, lînă și in, încălțăminte din piele, confecții textile, medicamente, anvelope ș.a.

În cadrul tîrgului întreprinderile de comerț exterior specializate ale industriei ușoare : ROMANOEXPORT, CONFEX, ARPIMEX au prezentat peste 8 000 de produse, cea mai mare parte produse noi sau exportate curent în circa 90 de țări.

Ca de obicei standurile I.C.E. Tehnoforestexport, Vitrocim—Forexim, ale industriei lemnului și materialelor de construcții, captivează pe vizitator prin rafinamentul, bunul gust, calitatea desăvîrșită a exponatelor. Nu vom aminti aici decît cîteva din garniturile de mobilă, în proporție de peste 90% noi, expuse la actuala ediție TIB de I.C.E. Tehnoforestexport : dormitorul „Luceafărul" executat de I.P.L. Satu Mare, cu finisaj furnir stejar ; sufrageria „R.V. 2" — mobilă stil cu schelet din lemn masiv și furnituit cu nuc, executat de I.P.L. Tg. Mureș ; sufrageria „Blandine", într-o frumoasă finisare cu furnir de cireș — executată de I.P.L. Galați ; camera de tineret „Primo", cu finisaj PAL melaminat alb, cu structură demontabilă, ușor de întreținut și de geometrie variabilă, în funcție de locuință, executată de C.P.L. Brașov ; dormitorul „Laudana" se remarcă prin combinația de lemn cu îmbletitură manuală de pai — finisaj furnir de fag în nuanțe mate, executat de I.P.L. Iași ; sufrageria „Mara", cu o frumoasă încrustație parchet, în furnir de cireș, executată de C.P.L. Arad ; același producător prezintă sufragerie stil cu denumirea „Mara", avînd finisaj furnir de nuc cu intarsie, executată pentru export. Pe linia valorificării superioare a lemnului de rășinoase se înscriu garniturile de mobilă de colț cu bufete „Model 4 400" din lemn de pin finisat cu lac mat incolor, și mobila de hol „Ramsau" cu bibliotecă și tapițerie din poliuretan, în stofă de culori deschise sau mobilierul rustic de bucătărie. Deosebit de elegantă și totodată modernă este garnitura de mobilă pentru cameră de zi „Diamant", avînd o linie sobră în finisaj, cu lac poliesteric negru, cu luciu pronunțat.

Sînt prezentate totodată elegante garnituri de mobilă de birou cum este „Cabinet 205", cu finisaj mat furnir

Artizanatul românesc în contextul micii industrii

Frumosul și eficiența, convergente la TIB '85

COMERCIALIȘTII, producătorii, dar de mai mulți ani și publicul larg știu că, o dată cu venirea frunzelor ruginii ale toamnei, se apropie deschiderea marelui dialog economic desfășurat în capitală, TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI. Toți s-au pregătit timp de mai multe luni pentru această întîlnire între colecțiile de prospectare, cu grijă diversificate în baza unui „marketing" activ și receptiv, și exigențele ridicate ale clienților, veșnic în căutare de nou, de mai bun și mai convenabil...

La granița dintre industrie și artă se află producția sectorului de artizanat al cooperației meșteșugărești, prezent an de an în pavilionul T al complexului expozițional, participant important la exportul micii industrii. Reprezentanții producției de artizanat își poartă, majoritatea chiar în firmă — drept simbol și garant de calitate — atributul de ARTA, ca factor determinant al valorii acestei producții delicate, modelate cu mîna sau trasate cu acul, dăltuite cu minuție în lemn sau săpate în sticlă. Pe lîngă hărnicia fecundă a meșteșugarului instruit de multe generații de meșteri prestigioși, aici intervin ingeniozitatea mînuirii proporției, formei, ornamentului, așezarea sincopelor cromatice, care laolaltă investesc rezultatul final cu valențe estetice — îndreptățind așezarea acestei activități sub semnul ARTEI.

O dovadă în plus este faptul că purtătorul uneia din medaliile de aur ale tîrgului meșteșugarilor de la München din 1984 este cooperativa ARTA APLICATĂ — BUCUREȘTI, iar în 1985 ARTA CASNICĂ — BREAZA, dar putea fi oricare dintre cele peste 40 de cooperative profilate în producția artizanală, preocupate de valorificarea prețiosului fond tradițional constituit de milenii pe pămîntul României.

Expoziția de artizanat din T.I.B., în fapt un imens tîrg de artă meșteșugărească, se distinge prin rafinamentul etalării, dozarea subtilă a grupajelor cromatic echilibrate, în rest sînt aceleași clar conturate genuri, de la viguroasa cofă moțească cu iz de rășină, la pănenjenișul maramelor muscelene. Printre producătorii de olărie și ceramică fină, ambele bazate pe seculare tradiții meșteșugărești sau manufacturiere, marea majoritate o reprezintă vechile și prestigioasele centre : Horezu, Curtea de Argeș, Vlădești—Vîlcea, Vama, Rădăuți, Lecheceni..., azi din plin implicate într-un dinamic „Program de dezvoltare". Pentru cele peste 200 de centre de tradiție atestate pe harta țării, această activitate le oferă o nouă tinerețe, cînd în alte părți ale continentului arta populară de mult era socotită o sferă exclusiv muzeală. Revirimentul nu caracterizează numai centrele de olărit, el este simptomatic pentru întregul sector de artă populară și meșteșuguri artistice al cooperației meșteșugărești și se datorește unor ample acțiuni întreprinse la indicațiile conducerii superioare de partid și de stat, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind o mai intensă valorificare a tradițiilor milenare ale diferitelor zone folclorice și centre meșteșugărești. Astfel, regăsim o gamă nesfîrșită de țesături-alesături, cusături și broderii, piese de cojocărie și de port național pentru toate vîrstele, dar și produse specifice vechilor bresle din Sighișoara, Sibiu, Sebeș etc., întîlnim cositoarele secolului al XVII-lea, sticla suflată odinioară în „glăjăriile" de la poalele Carpaților, ceramica fină, maiolicile, gresia — de altfel o premieră în cooperația meșteșugărească. Asemenea preocupări, energii investite cu folos, au creat colective noi, au regenerat centre în dispariție, au crescut noi generații de mîini îndemînatice (numai la Horezu au crescut peste 40 de ucenici, viitori mari meșteri), au încurajat și impulsionat talentați creatori populari să le devină dascăli.

Dar gama micii industrii a artizanatului românesc nu s-a format doar retrospectiv, copiind sau parafrazînd tradiționalul. Valoarea producției actuale

nuc, deosebit de funcționale elemente de mic mobilier, mare parte demontabile, ce se pot asambla ușor la destinație (comode, măsuțe de serviciu, bar etc.). Se remarcă de asemenea preocupările creatorilor pentru realizarea de camere de copii, care pe un spațiu minim să ofere maximum de funcționalitate și atractivitate.

Astfel sînt complexele pentru copii : „Oana" — format din măsuță, etajeră, dulap și pat supraetajat, toate într-un singur corp, cu finisaj în culori deschise, cu furnir de paltin ; „Ovidiu", compus din birou, stelaj pentru cărți, dulap haine și pat suprapus la o înălțime ceva mai mare, pentru școlari, în același finisaj deschis ; „Călin", pat pentru preșcolari, cu etajeră atașată pentru jucării, toate executate de I.P.L. Gheorghieni.

I.P.L. Reghin prezintă, alături de frumoase garnituri de mobilă, între care remarcăm mobilierul rustic din rășinoase natur, o gamă largă de instrumente muzicale — viori, violoncele, chitare, contrabasuri, completată cu instrumentele realizate de întreprinderea „Doina" București ; alămuri (trompete, corn, trombon), baterii, acordeoane, pianine și piane. De asemenea sînt expuse echipamente sportive din lemn și fibră de sticlă, schiuri, rachete pentru tenis de cîmp, arcuri, diverse jocuri din lemn.

Oferta I.C.E. Tehnoforestexport este completată de cea a I.C.E. Vitrocim—Forexim, în standurile căreia sînt prezentate camere de baie în frumoase culori pastel, cu motive decorative și imagini de reală valoare artistică, imprimate în faianță, gresie, mici articole de mobilier utilizînd marmura sau mozaicul, diverse profile de materiale plastice pentru construcții și izolații, într-un design de mare atractivitate, armături sanitare, în finisaj asortat coloristic camerei de baie sau bronz, nichel etc., materiale de construcții diverse, sticlă, feronerie.

La actuala ediție TIB constatăm o modificare evidentă a concepției de prezentare a produselor de industrie ușoară, în special în standurile I.C.E. Confex, în sensul că accentul nu mai este pus pe cantitate, ci pe reprezentativitatea fiecărui exponat pentru o anumită funcționalitate și linie a modei. Astfel, se prezintă succesiv colecții pentru bărbați, femei, copii — pe diverse anotimpuri, momente ale zilei, activități.

Mărcile comerciale românești pentru articole sportive „Rostart" și „Rosprint" sînt susținute de o gamă, putem spune, completă de echipament sportiv, îmbrăcăminte și încălțăminte sport, binecunoscute și apreciate pe piața internațională.

I.C.E. Arpimex prezintă, ca întotdeauna, o elegantă și rafinată colecție de confecții din piei și blănuri naturale, unde calitatea materialelor este completată de fantezia creației. Și în domeniul încălțămintei se remarcă o frumoasă linie de design ce conferă pînzei și înlocuitorilor șanse sigure de a concura materialele tradiționale.

Numeroase exponate din standul „Romanoexport" poartă emblema de calitate garantată „Woolmark", care se adaugă atractivității paletei coloristice, contexturii moderne, finisajului deosebit. Dar gama țesăturilor este, desigur, vastă, începînd cu cele de bumbac, fire artificiale și combinate și pînă la mătase naturală, după cum și decorația este de o mare varietate și bun gust.

Alături de standurile firmelor românești de comerț exterior expun și societățile mixte și de comercializare „Karpaten", „Romanex", „Romarta".

Pentru amatorii de aparatură electronică de înaltă fidelitate amintim, dintre noile produse ale întreprinderilor Tehnoton — Iași, Electronica București și Electronică industrială București : combina muzicală Stereoson 2, cu amplificator detașat a întreprinderii Electronica ; sistemul minirack Tehnoton, sistemul rack muzical format din : pick-up P-350 semiautomat, casetofon deck C-350 (3 motoare), egalizator E-350 (10 octave), tuner T-350 (MA-MF) și amplificator A-350 (2x35 W), realizat de Întreprinderea de electronică industrială, ca și stația CLUB cu incinte sonore HIFI.

Noutăți în domeniul autoturismelor sînt Dacia — model 1986, Oltcit Axel 11 R și 12 TRS (1 299 cm^3), variantele Aro 10 (1, 2, 3, 4) și noile caroserii Aro 242, 243, 244 D.

Oferta de bunuri de consum continuă în pavilioanele chimiei, industriei alimentare, micii industrii, prezentate anterior în cadrul acestui ciclu de articole sau alăturat, în cazul artizanatului. O concluzie ce se impune este bogăția, calitatea și atractivitatea ofertei românești de bunuri de consum, atribute ce-i asigură, cu certitudine, și la această ediție a tîrgului, succes comercial.

Ioan Georgescu

---

constă tocmai în prospețimea unui sortiment, care ține cont de ceea ce se numește în graiul tîrgurilor mari „trend", de tendințele conjuncturale, pe de o parte, și cele de „modă" — atît de capricioase — pe de altă parte. Confecțiile artizanale românești se pot întîlni în egală măsură pe bulevardele însorite ale Italiei, în îndepărtata Japonie, pe cel mai nou continent — Australia, sau în metropola vestimentației, Parisul. Cooperativele de la Breaza, Topoloveni, Cîmpulungul Argeșului, Cluj-Napoca sau Ploiești sînt tot atîtea „mărci de fabrică" ce garantează o linie perfectă, o execuție impecabilă, o livrare în termen.

Și amatorul unor ustensile gospodărești, plăcut conturate, ușor stilizate spre „folk" sau „arhaic", își poate satisface aici dorințele, oferta variind de la piesa inspirată din unealta sau recipientul popular utilizat la stînă, pe arie, în vie, la modernul „design", materializat în luciul cristalin al sticlei trase sau gravate, întruchipat de extravagante palete ale covorului dus pînă la rang de tapiserie sau supralicitat în nodaje prețioase — am spune excesive — de 500 000 noduri pe metru pătrat, ce pot intra în competiție cu prestigioasele centre ale orientului apropiat sau chiar îndepărtat. Un singur exemplu : „laboratoarele" artiștilor covorari de la Hărman, unde se adună la un loc măiestrie, finețe, acuratețe și totuși peste tot discreta tușe de „hand-made", a lucrului inegalabil manual. Și aici există corifei : la Brăila, București, Galați.

Miile de degete implicate în măiestria țesutului nu se opresc doar la scoarțe, covoare, carpete. De mult rafinatele contexturi ale traistelor, desagilor, fotelor sau maramelor autentice s-au sedimentat în tot atîtea materiale de stofe, tweeduri, mătăsuri, abale, sau, împrumutînd complicatele „năvădituri", tehnici „în iițișoare", în „rost deschis" etc. „ARTA" din Brașov se prezintă cu o vastă gamă de metraje de perdele, draperii, alte piese de decorațiuni de interior, destinate înnobilării ambientului nostru cotidian sau festiv, sau dacă preferăm arta picturii cu acul ne adresăm Curții de Argeș și vom obține opulente garnituri de masă de un discret dar binevenit conservatorism stilistic, apte să adauge oricărui interior „modern" o notă de individualizare drept mesaj al personalității gazdei inspirate...

Dacă tradițiile de care ne bucurăm fac interesante produsele noastre, trebuie să le valorificăm odată cu materia primă, înmagazinînd un coeficient cît mai mare de manoperă, fără a pierde din ochi nivelul concurenței (uneori nu chiar corecte). În primul rînd însă să valorificăm resursele existente peste tot, în natură, pe ogoare : papura, nuielele de alun, rogozul, dar și paiul, răchita, fîșiile subțiri ale talașului sau furnirului declasat, tot atîtea posibilități de realizare a unei infinite game de produse artizanale de mică industrie : recipiente, articole de plajă, genți, poșete, geamantane, pălării, peretare, seturi de masă și, în fine, mic mobilier destinat terasei, cabinetului de lucru, camerei de copii, grădinii, realizat exclusiv din nuiele sau din lemn strunjit, în combinație cu rogoz, paie de secară, papură etc., realizate la Salonta, la Tîrnăveni sau la doi pași de capitală, la Siliștea Snagovului...

În standul reprezentînd „Programul de dezvoltare a bunurilor utilitare și decorative", veți întîlni efecte de sidef, de fildeș, de pietre semiprețioase, marmură, alabastru, opal, jad, unele dintre ele rivalizînd cu minuțiozitatea artei orientale, ca investiție de muncă depusă... și transformate, conferite prin gravare, șlefuire, lustruire, mariaj cu accente de metal alb sau galben, unor articole din piele, oase și coarne ce devin astfel scumpe obiecte de podoabă, brelocuri, catarame, garnituri de birou, corn de praf de pușcă sau de vînătoare etc.

Unde te uiți, simți căutări. Căutări de forme, de procedee, de efecte care să adauge un plus de frumusețe, ceva din largul dar sobrul evantai al ornamenticii ancestrale, transpus în altă gamă sonoră, pe gustul celor de azi, un proces viu, dinamic, capabil să învingă rigiditatea oricărui material prin soluții potrivite, dînd vechilor rezonanțe ale Cucutenilor, Vădastrei sau bronzului patinat al evului mediu noi ecouri, născute în creuzetul prezentului conștient de valori și de mesajul artei, chiar dacă ea se numește „mică industrie".

dr. Herbert HOFFMANN
Centrul de artă populară — UCECOM

Săptămîna economiei, 25 — 31 octombrie

Dinamica procesului de economisire — expresie a creșterii veniturilor bănești ale populației

ÎNSUȘIREA deprinderii de a economisi este un deziderat de ordin social, care corespunde atît interesului personal al fiecărui cetățean, cît și al societății în ansamblu. Cultivarea și dezvoltarea spiritului de economie contribuie la o utilă și judicioasă cheltuire a veniturilor realizate prin muncă, la satisfacerea rațională a necesităților de consum ale populației. Este evident că în aceste condiții apare pregnant utilitatea de a face economii, lărgirea posibilităților de economisire bazîndu-se pe creșterea veniturilor.

A devenit o tradiție ca în fiecare toamnă, în perioada 25—31 octombrie, Casa de Economii și Consemnațiuni să organizeze „Săptămîna economiei". Ultima zi a acestei săptămîni, 31 octombrie, coincide cu „Ziua mondială a economiei", care se sărbătorește în numeroase țări ale lumii.

Pătrunderea și dezvoltarea conceptului de economisire în viața de toate zilele a populației de la orașe și sate sînt atestate de cifrele sintetice care caracterizează evoluția acțiunii de economisire. Astfel, soldul general al economiilor populației — indicatorul cel mai elocvent care ilustrează gradul de dezvoltare a acțiunii de economisire la C.E.C. — înregistrează în prezent, față de anul 1965, o creștere de 17,2 ori. În primele 9 luni ale acestui an s-a realizat o creștere de sold cu 73,6% mai mare decît cea obținută în aceeași perioadă a anului trecut. Aceasta reliefează că, o dată cu creșterea veniturilor bănești și a ridicării nivelului de trai al populației, procesul de economisire a cunoscut o puternică dezvoltare. Demonstrează în același timp că, fără să constituie prin el însuși un scop în sine, procesul de economisire organizat este o cale eficientă prin care populația își dozează utilizarea în timp a veniturilor sale bănești în vederea diversificării consumului și asigurării unui nivel de trai tot mai ridicat.

În acest context, un indicator semnificativ este și gradul de pătrundere a acțiunii de economisire, cu alte cuvinte, numărul de librete de economii active de care dispune populația la un moment dat. În prezent există asupra populației 24,2 milioane de librete de economii active (față de 4,3 milioane în anul 1965 și de 17,9 milioane la începutul actualului cincinal). În mediul urban, numărul libretelor de economii active este de 1 681 la 1 000 de locuitori, iar în mediul rural revin 490 librete la 1 000 de locuitori. În plus, un număr mare de cetățeni economisesc pe obligațiuni C.E.C. cu cîștiguri, iar tinerii școlari pe librete de economii pentru elevi, pe cecuri de economii școlare și pe foi și timbre de economii. Din analiza evoluției soldului depus pe diferite instrumente de economisire rezultă că a continuat să se accentueze tendința de creștere a depunerilor, în special pe libretele de economii cu dobîndă pe termen, în conturi curente personale și pe libretele de economii cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme, economiile pe aceste instrumente reprezentînd 71,2% din soldul general al economiilor.

Formă modernă de economisire, căreia îi acordăm o atenție deosebită, depunerile pe bază de consimțămînt scris prin virament au cunoscut o continuă dezvoltare. În prezent, un număr de 446 062 oameni ai muncii își depun economiile la C.E.C. prin virament pe bază de consimțămînt scris prin unitățile unde lucrează. O creștere permanentă a avut și valoarea medie a unui consimțămînt, ajungînd în prezent la 505 lei. Prin măsurile luate și pe care le vom lua în continuare, prin acțiunile multiple care se vor întreprinde se va asigura dezvoltarea în continuare a acestei forme de economisire apreciată de cetățenii care o folosesc datorită avantajelor pe care le prezintă cum sînt : continuitate și regularitate în procesul economisirii, scutirea de deplasări repetate la unitățile C.E.C. pentru efectuarea operațiilor de depuneri, obișnuirea cu efectuarea operațiilor financiare prin virament și altele.

Unul din obiectivele principale ale activității întregului personal al Casei de Economii și Consemnațiuni îl constituie asigurarea servirii în cele mai bune condiții a populației. Extinderea rețelei de unități C.E.C. proprii și mandatare, modernizarea și consolidarea celor existente reprezintă una din căile prin care se realizează în mod concret îmbunătățirea servirii depunătorilor. În prezent, numărul unităților C.E.C. proprii și mandatare care efectuează operații C.E.C. pentru populație a ajuns la 11 161 unități față de 10 060 existente la începutul cincinalului. Prin această dezvoltare a rețelei de unități și puncte de servire C.E.C., prin adaptarea unui program de funcționare adecvat cerințelor populației, prin instruirea permanentă a personalului de ghișeu și prin alte măsuri specifice, Casa de Economii și Consemnațiuni asigură o servire operativă și plină de solicitudine tuturor cetățenilor care apelează la serviciile C.E.C.

Este un lucru cunoscut că o parte din resursele bănești temporare ale populației păstrate la C.E.C. este folosită pentru dezvoltarea economiei naționale, precum și prin acordarea de credite pentru populație. Iese, deci, în evidență că sîntem în fața unui „proces economic în cadrul căruia are loc — pe baza unei comuniuni de interese — o redistribuire temporară a fondurilor bănești ale populației. Astfel, numai în perioada 1 ianuarie — 1 septembrie 1965 s-au acordat 20 330 credite pentru construirea și cumpărarea de locuințe proprietate personală în valoare de 891,3 milioane lei. În cei 15 ani de la preluarea acestei activități s-au acordat 1 130 544 credite în valoare totală de 50,2 miliarde lei. Soldul total al creditelor acordate populației la 1 septembrie a.c. a fost de 24,5 miliarde lei. Casa de Economii și Consemnațiuni a devenit astfel o bancă a populației, căreia i se adresează deopotrivă cei care vor să-i încredințeze spre păstrare economiile lor, cît și cei care doresc să obțină un împrumut pentru construirea sau cumpărarea de locuințe proprietate personală.

Dezvoltarea continuă a procesului de economisire în țara noastră este stimulată și de drepturile și avantajele generale de care se bucură toți depunătorii la C.E.C., precum și de avantajele specifice ale fiecărui instrument de economisire. Un prim și important avantaj pe care îl conferă economisirea organizată prin C.E.C. îl constituie dobînzile, care răsplătesc spiritul de economie al titularilor și contribuie la creșterea veniturilor lor bănești. Mărimea dobînzilor diferă de la un instrument de economisire la altul, acestea acordîndu-se atît în numerar, cît și sub formă de cîștiguri, prin trageri la sorți trimestriale, în cazul libretelor de economii prevăzute cu cîștiguri (libretul de economii cu dobîndă și cîștiguri, libretul de economii cu cîștiguri, libretul de economii cu dobîndă și cîștiguri în autoturisme, libretul de economii pentru turism) sau lunare, în cazul obligațiunilor C.E.C. cu cîștiguri.

Un alt important avantaj acordat tuturor depunătorilor la C.E.C., indiferent de instrumentul sau forma de economisire folosită, îl constituie garanția statului asupra sumelor depuse. Aceasta înseamnă că depunătorii pot să solicite unităților C.E.C., oricînd, restituirea totală sau parțială a depunerilor, iar acestea au obligația să restituie imediat depunerile efectuate pe libretele de economii, în conturile curente personale, pe obligațiuni C.E.C. cu cîștiguri și pe alte instrumente de economisire, la cererea persoanelor îndreptățite să încaseze sumele respective. Depunătorii la C.E.C. au dreptul să dispună după cum cred de cuviință, timp nelimitat, nu numai de sumele depuse, dar și de dobînzile și cîștigurile acordate de C.E.C., legea asigurînd imprescriptibilitatea acestora.

Amplificarea acțiunii de economisire este stimulată și de îmbunătățirea organizării și perfecționării unităților C.E.C., a formelor și metodelor de organizare și servire. O preocupare susținută o constituie lărgirea sferei de activitate mai ales în marile întreprinderi, șantiere, bazine miniere și forestiere, precum și în noile cartiere din orașe și în localitățile rurale. O atenție deosebită o vom acorda în continuare instruirii personalului, perfecționării pregătirii sale profesionale și politico-educative, pentru perfecta cunoaștere a legislației și normelor de lucru, pentru creșterea operativității și competenței în rezolvarea solicitărilor cetățenilor care apelează la serviciile C.E.C.

prof. dr. Mircea POPOVICI
președintele Consiliului de Administrație al Casei de Economii și Consemnațiuni

Considerații cu privire la corelația randamente energetice — economisirea energiei

ÎN PREOCUPAREA generalizării la nivelul economiei naționale privind economisirea riguroasă a resurselor energetice o deosebită însemnătate prezintă determinarea tuturor căilor ce pot fi urmate, evidențierea acelor segmente din ciclul energetic care pot oferi cadrul unor acțiuni cu efecte rapide și substanțiale, determinarea elementelor de calcul capabile să ofere posibilitatea unei evaluări cît mai riguroase a eforturilor investiționale și a efectelor, raportate la diferite perioade de timp. În acest context, pe plan mondial s-au intensificat analizele macroeconomice dar și tehnico-energetice vizînd un aspect esențial al politicii de economisire a resurselor energetice : cel al randamentelor. Diferitele scenarii elaborate, care vor constitui și baza comentariilor cuprinse în acest articol, permit delimitarea cu suficientă precizie a zonelor în care randamentele energetice pot fi mărite, oferă date cu privire la o serie de prognoze energetice, permit stabilirea unor ierarhii în ce privește urgența și aria de cuprindere a măsurilor preconizate.

● În tabelul nr. 1 se prezintă o situație sinoptică a evoluției randamentelor medii și a pierderilor energetice în țările europene, întocmită în baza unui studiu elaborat de către Comisia Economică Europeană — O.N.U., în toamna anului 1984. Datele marchează evoluția randamentelor medii și a pierderilor începînd de la mijlocul anilor '70, deci imediat după declanșarea crizei energetice, și pînă la începutul anilor '80. În continuare sînt prezentate nivelurile posibile ce pot fi atinse practic, precum și nivelurile maxime previzibile pentru un viitor mai îndepărtat, pentru fazele lanțului energetic, grupate în trei mari categorii : extracție, conversie și utilizare, concomitent cu evaluări pentru ansamblul domeniului energetic. De asemenea, ultimele două coloane oferă informații cu privire la creșterile posibile procentuale ale randamentelor față de nivelurile medii existente în anii de început ai deceniului nostru.

Din analiza comparativă a acestor date rezultă că cele mai mari pierderi se înregistrează în sfera extracției, unde s-ar putea realiza și creșterea cea mai importantă a randamentelor — anume cu cca un sfert cu mijloacele practice cunoscute și aplicabile în prezent și cu aproape jumătate într-o perspectivă mai îndelungată. Ridicări importante de randament se vor putea realiza totodată și în domeniul utilizării energiei, anume cu 22% prin mijloacele cunoscute și cu 28% prin alte mijloace — îndeosebi perfecționări tehnologice — care ar permite atingerea nivelului maxim posibil. Desigur că realizarea practică a creșterii randamentelor în aceste domenii depinde de resursele materiale afectate, care sînt mult mai mari în sectorul extracției.

În ceea ce privește sectorul conversiei (incluzînd și transportul) posibilitățile de ridicare a randamentelor sînt mai reduse, în primul rînd pentru faptul că acest sector cuprinde industriile energetice propriu-zise, care produc purtători (combustibili ș.a.) și forme de energie (energie electrică ș.a.) unde randamentul energetic este indicatorul calitativ de bază și a cărui urmărire constituie o preocupare permanentă. Aruncînd o privire asupra întregului domeniu energetic (ultimele două rînduri din tabelul nr. 1) se constată că sînt posibile reduceri substanțiale de pierderi energetice și în consecință ridicarea randamentului global de la 19% la 28%, ceea ce ar însemna o creștere de 47% față de nivelul anilor de început de deceniu '80, cu ajutorul unor mijloace cunoscute și realizabile. Dacă luăm în considerare și aprecierile făcute în studiul menționat asupra creșterii teoretic posibile a randamentului global rezultă chiar aproape o dublare a acestuia față de nivelul anilor '80, bineînțeles într-o perspectivă mai îndepărtată.

O analiză mai detaliată a variației randamentelor este prezentată pornind îndeosebi de la studiul amintit efectuat pentru țările europene (tabelul nr. 2) și pe unele studii proprii privind situația din țara noastră.

După cum am menționat, creșterile de randament cele mai accentuate sînt previzionate în faza de extracție a resurselor primare, anume cu 25—47%, față de nivelul anilor de la începutul deceniului 1980. În primul rînd, este vorba de țiței, unde în prezent numai cca 20—40% din conținutul de zăcămînt se poate extrage cu mijloacele tehnice disponibile. Prin extinderea extracției secundare și terțiare se vor putea mări aceste proporții. Cotele de extracție a cărbunelui sînt și ele destul de reduse — de cca 35% la exploatările în cameră și cu stîlpi de susținere, dar sînt mai mari la exploatările în fronturi lungi, anume 60—80%, și la exploatările în cariere, de 80—90%. O dată cu tendința extinderii metodelor mai eficiente de exploatare se caută să se reducă și consumul propriu necesar pentru explorare și exploatare. Dintre metodele de perspectivă mai îndepărtată, se poate menționa gazeificarea subterană, care ar putea însemna o mutație în domeniul extracției combustibililor solizi.

Prin conversia energiei se înțelege în general transformarea energiei primare în alte forme sau purtători de energie cum ar fi : energia electrică, produse petroliere, cocsul și alte produse pe bază de cărbune, inclusiv operațiile de înnobilare a combustibililor solizi etc. În tabelul nr. 2 pentru sectorul „conversie", care cuprinde conversia primară, nu se prevede vreo creștere de randament semnificativă pe ansamblul domeniului.

Pentru a putea înțelege mai bine această apreciere, este necesar să se analizeze separat domeniul energiei electrice, de acela al produselor derivate din combustibili fosili. Se știe astfel că centralele termoelectrice clasice au un randament de cel mult 40%, determinat de limitele tehnologiei folosite. Pre-

Tabelul nr. 1

Randamente și pierderi energetice medii în țările europene (%)

Fazele lanțului energetic	Indicator	Mijlocul anilor '70	Începutul anilor '80	Niveluri practic realizabile	Niveluri maxime posibile	Creșteri de randament față de anii '80	
1	2	3	4	5	6	7	8
	Energie în resursele primare	100	100	100	100	col. 5 : col. 4	col. 6 : col. 4
Extracție	Pierderi	54	47	34	22		
	Randament	46	53	66	78		
	Randament pe fază	(46)	(53)	(66)	(78)	25	47
Conversie (inclusiv transport)	Pierderi	11	12	16	15		
	Randament	35	41	50	63		
	Randament pe fază	(76)	(76)	(75)	(80)	−2,5	+2,5
Utilizare	Pierderi	20	22	22	26		
	Randament	15	19	28	37		
	Randament pe fază	(42)	(46)	(56)	(59)	22	28
	Pierderi totale	85	81	72	63		
	Randament global	15	19	28	37	47	95

Sursa : E.C.E.—O.N.U. : Tentative Average Efficiency of Energy Resource Use in the E.C.E. — Area (extras) 1984

ocupările privind ridicarea randamentului se îndreaptă atît spre mărirea temperaturii sursei calde (a temperaturii de intrare în ciclu), cît și spre scăderea temperaturii de evacuare. În prima orientare se încadrează ciclurile complexe avansate, unele din ele fiind deja în aplicare, ceea ce va permite ca prin ridicarea temperaturii de intrare, randamentul centralelor termoelectrice să se mărească la 50—55% în cazul ciclului combinat de gaz-abur și la 50—60% în cazul folosirii ca ciclu premergător a generatoarelor magnetohidrodinamice.

Pe de altă parte, prin producția combinată de electricitate și căldură (termoficare), adică prin folosirea căldurii evacuate care duce la scăderea temperaturii de ieșire din ciclu, randamentul se poate ridica la 65—80% și chiar mai mult. Extinderea unora din aceste căi la o scară industrială apreciabilă reprezintă însă o problemă de lungă perspectivă, datorită ciclului lung de înlocuire a unor instalații de mari dimensiuni, operație ce presupune fonduri însemnate.

Cu privire la centralele nucleare este de menționat că randamentul termic este de același ordin de mărime cu cel al centralelor termoelectrice, dar dacă luăm în considerare tot lanțul energetic și raportăm energia electrică produsă la conținutul de energie obtenabilă prin fisiune, randamentul global la actualele tipuri este în jur de un procent care poate să crească de 60—70 ori dacă se trece la folosirea reactoarelor reproducătoare cu neutroni rapizi.

● Ținînd seama de toate aceste influențe — atît pozitive cît și negative — se apreciază că într-o perspectivă de cîteva decenii valoarea randamentului general al conversiei primare

Tabelul nr. 2

Evoluția randamentelor energetice medii în țările europene (%)

		Mijlocul anilor '70	Începutul anilor '80	Niveluri practic realizabile	Niveluri maxime posibile	Creșteri față de începutul anilor '30	
						Col. 5/4	Col. 6/4
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Extracție	16	53	66	78	25	47
2.	Conversie	78	80	75	82	—2,5	—2,5
3.	Transport, distribuție, stocare, energie	98	98	97	98	—1	—0
4.	Utilizare, în medie	42	46	56	59	22	28
4.1.	Industria, în medie din care :	45—50	55	65	70	18	30
	Siderurgie	55	60	72	75	20	25
	Chimie	50—70	62	72	78	16	25
	Aluminiu	30	32	36	40	15	25
	Alte industrii	40—45	45	52	62	16	35
4.2.	Transporturi de mărfuri și călători	20—35	24	27	30	15	25
4.3.	Agricultura	30	32	37	42	16	31
4.4.	Casnic-comunal și alți consumatori	45	50	60	68	20	36
	Întregul lanț energetic	15	18	23	37	47	95

Sursa : ECE — O.N.U. : Tentative Average Efficiency of Energy Resource Use in the ECE — Area (extras) 1982

va reprezenta oscilații între —2,5% și +2,5%, ceea ce va avea o influență foarte redusă asupra randamentului global al întregului sector energetic. După cum rezultă din tabelul nr. 2, randamentul energetic mediu ponderat pe întreaga industrie energetică, în țările europene, a crescut în perioadele menționate de la 45—50% la 55%, dar pierderile sînt încă destul de mari și există posibilități de reducere a acestora și deci de ridicare a randamentelor.

În ceea ce privește industriile prelucrătoare, trebuie amintit faptul că partea ce revine cheltuielilor pentru energie — adică energie electrică și combustibil — în structura costurilor este redusă. În industria construcțiilor de mașini ele reprezintă o pondere de ordinul cîtorva procente. În schimb, în industriile bazate pe procese pirometalurgice și chimice ponderea cheltuielilor pentru energie reprezintă un ordin de mărime de cîteva zeci de procente, putînd atinge niveluri preponderente în structura costurilor în cazul proceselor energointensive : la fabricarea oțelului, aluminiului, cimentului, carbidului etc. Să analizăm mai departe care sînt perspectivele în cîteva importante domenii industriale.

În industria siderurgică, randamentul global se menține încă la nivel de 60% datorită în principal pierderilor de căldură, a pierderilor de gaze de ardere și a celor tehnologice. Pentru reducerea pierderilor se estimează drept eficiente măsuri de natură energetică, anume intensificarea recuperării pierderilor de gaze și a căldurii de temperatură joasă, automatizarea avansată a instalațiilor de ardere ș.a. Cele mai eficiente par să fie însă măsurile energotehnologice cum este stabilirea unor fluxuri de fabricație continui, unde numai prin eliminarea încălzirilor intermediare se pot realiza economii de cca 10% din consumul de combustibil. Într-o perioadă de perspectivă se prevede integrarea combinatelor siderurgice cu centralele nucleare. Se estimează astfel că randamentul mediu în siderurgie se poate ridica la 72—75%, adică 20—25% față de cel de la începutul anilor '80.

În industria chimică întîlnim randamente asemănătoare : 62% la începutul deceniului actual, cu posibilități de creștere de 72—78%, deci cu o cotă de 16—25%. Randamentele specifice ramurii se datoresc în special pierderilor de fluide, din care cauză se caută soluții eficiente pentru eliminarea lor. Se prevede continuarea introducerii sistemelor integrate de asigurare cu energie în combinatele chimice și introducerea și dezvoltarea unor noi tehnologii cu procese catalitice mai eficiente, la presiuni și temperaturi mai scăzute, iar într-o perspectivă mai îndelungată se pun speranțe în intervenția proceselor biologice în ramurile industriale bazate pe reacții chimice.

Industria aluminiului reprezintă, la rîndul său, unul din procesele cele mai energointensive. Randamentul la care s-a ajuns este de 32% (datorită proceselor electrolitice folosite) cu posibilități de ridicare la 36%, respectiv 40%. Din măsurile cunoscute și practic realizabile sînt de menționat : reciclarea mai susținută a deșeurilor și a pierderilor de căldură, iar în deceniul următor ne putem aștepta la introducerea unor procedee noi electro-chimice și chimice mai eficiente.

În tabelul nr. 2, celelalte ramuri industriale sînt grupate sub denumirea „alte industrii", cu o preponderență a industriilor prelucrătoare. Randamentul mediu ponderat al acestora este de 45%, cu posibilități practice de mărire la 52% și apoi la maximum 62%, ceea ce înseamnă un efect important al măsurilor preconizate, anume o creștere cu 16—36% a randamentului mediu, ceea ce reprezintă o energie utilă cu cca o treime mai mare din aceeași cantitate de energie primară *).

În sectorul casnic-comunal și al altor consumatori randamentul mediu în țările europene este de 45%, ceea ce înseamnă că mai mult de jumătate (55%) din energia primită se pierde. Întrucît peste 80% din consumul casnic și comunal reprezintă încălzitul clădirilor, prezintă un interes deosebit natura pierderilor. Se apreciază că din totalul căldurii pierdute, între 55—65% se pierde prin pereți și acoperiș iar 35—45% prin uși și ferestre. La aceasta se adaugă pierderile prin coșuri de ventilație, prin apa canalizărilor și prin reziduurile solide.

Măsurile care permit reducerea substanțială a acestor pierderi se referă în primul rînd la îmbunătățirea izolației termice a construcțiilor și la perfecționarea instalațiilor de încălzire. Aceste măsuri trebuie luate nu numai în ce privește clădirile noi, ci ele pot fi aplicate și la clădirile existente. Se presupune că prin astfel de măsuri de raționalizare complexă se vor putea realiza economii de combustibil de 15—20% la clădirile vechi și 35—40% la localurile noi. Pentru o perspectivă medie, în deceniul următor se prevede folosirea mai extinsă a energiei solare, a pompelor de căldură și a proiectării sistemelor de asigurare complexă a energiei în clădiri.

Eficiența măsurilor de realizare de economii de energie nu depinde numai de posibilitatea de a mări randamentul într-un anumit domeniu, ci și de ponderea pe care o reprezintă consumul de resurse energetice în acel domeniu. În țara noastră, consumul industrial reprezintă circa două treimi din consumul total de energie, ceea ce justifică atenția acordată economisirii energiei în acest domeniu. Menționăm că ponderea industriei în țările Pieței comune europene a reprezentat în partea a doua a anilor '70 cca două cincimi din consumul total de energie.

În interiorul consumului industrial, ca și în alte țări industrializate, ponderea mai mare a consumului revine proceselor metalurgice, chimice și materialelor de construcții. Desigur, în fiecare domeniu este necesar să se depună eforturi pentru a ridica randamentul și a scădea consumurile specifice de energie. Considerațiile de mai sus se referă însă la stabilirea priorităților, îndeosebi pentru acele obiective care necesită fonduri mai importante.

Stabilirea priorităților și a posibilităților de realizare a măsurilor care conduc la economisirea energiei în diferite domenii depinde și de mărimea eforturilor, a cheltuielilor materiale pe care le reclamă. Din acest punct de vedere, măsurile s-ar putea grupa în felul următor :

a) măsuri tehnico-organizatorice, de creștere a randamentelor, de eliminare a risipei și a pierderilor, de recuperare a resurselor secundare și de recirculare a deșeurilor energetice, ce constituie acțiuni realizabile cu mijloacele întreprinderilor și ale altor unități ;

b) modernizări și perfecționări, care se referă la aceleași obiective, dar care impun completarea sau chiar schimbarea unor utilaje și care necesită de regulă investiții ;

c) schimbări de procese tehnologice cu altele mai perfecționate care necesită un consum de energie mai redus ;

d) înlocuirea de produse energointensive cu altele care răspund la aceleași necesități, dar a căror fabricație duce la consumuri globale mai reduse de energie.

Cunoașterea tuturor căilor de creștere a randamentelor energetice, precum și ierarhizarea importanței unor asemenea acțiuni reprezintă fundamentul politicii energetice a partidului nostru, instrumentul principal de înaltă valoare științifică în baza căruia sînt conduse toate acțiunile de folosire eficientă a energiei în toate domeniile vieții economico-sociale.

dr. Alexandru SZMUK

*) Sînt semnificative din perspectiva analizei noastre și unele date medii generale ale principalelor instalații, utilaje și echipamente industriale în care se petrece conversia finală, adică obținerea energiei utile. Acestea pot fi pur energetice — adică producătoare de purtători sau forme de energie cum sînt cazanele și motoarele — sau energo-tehnologice, cum sînt cuptoarele unde se petrece și fenomenul tehnologic. Pe principalele categorii de instalații și utilaje, randamentul real se situează între următoarele limite : între 20—35% la mașinile termice ; între 15—50% la cuptoarele industriale, nivel ce poate scădea și mai mult, la chiar 5%, în unele cazuri de utilizare nerațională ; între 60—80% la cazanele de aburi și apă caldă, fiind mai redus la unitățile mici, dar putînd ajunge la 90—94% în unitățile mari automatizate funcționînd pe hidrocarburi.

Pierderile cele mai mari pe ansamblul industriei sînt cele de căldură tehnologică, pierderi care pot ajunge la două treimi din total sau chiar mai mult. Astfel de exemple au fost desprinse din studiile de bilanț energetic efectuate la Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică de echipamente energetice pentru un număr de aproape o sută de cuptoare în funcțiune din sectoarele calde ale întreprinderilor de construcții de mașini. Din aceste studii a rezultat că pierderile depășesc chiar trei sferturi din total.

O rezervă importantă de creștere a productivității

în dezbaterea specialiștilor

RECONSIDERAREA STUDIULUI MUNCII

PREOCUPĂRILE în domeniul organizării producției și a muncii includ două mari direcții : studii privind **„metodele de muncă"** și studii privind **„timpii de muncă"**. În construcții, considerînd în ansamblu aceleași direcții, se constată un avans al cercetărilor și aplicațiilor în direcția măsurării timpului de muncă. Aceasta a condus la gestionarea pe calculator a unor colecții de valori normative și declarate, cu posibilități rapide de actualizare și de agregare pe diferite criterii (sistemele C.O.C.C. — NTP — norme republicane, departamentale și locale ; VARTEH — norme de muncă corespunzătoare articolelor de deviz ; NORMA — normare cu ajutorul calculatorului etc.).

Pentru a obține perfecționări și în direcția metodelor de muncă, începînd din martie 1984, la solicitarea conducerii Ministerului Construcțiilor Industriale, Centrul de organizare și cibernetică în construcții a inițiat un program privind **elaborarea de modele de organizare rațională a locurilor de muncă pentru diferite activități.** Acțiunea urmărește să valorifice experiența pe care numeroase cadre de constructori au acumulat-o în domeniul **„Studiului muncii"**, oferind prin asemenea ilustrări modele concrete de creștere a productivității. Prin elaborarea de studii de analiză a procesului de muncă și de analiză a mișcărilor executantului se urmărește, în condițiile acordului global, să se măsoare contribuția fiecărui participant care, prin metoda sa de muncă, asigură creșterea productivității. Totodată, studiile de organizare rațională a locurilor de muncă vor fi concepute ca instrumente de lucru complementare, la dispoziția organizațiilor și a proiectanților de tehnologii, pentru conceperea și realizarea de scule și dispozitive și elaborarea unor recomandări de organizare de detaliu. De asemenea, acestea vor fi necesare în procesul de instruire și perfecționare a forței de muncă.

Din păcate, există o anumită reținere ce provine dintr-o greșită înțelegere a implicațiilor pe care le pot avea elementele de detaliu ale procesului de muncă în activitatea de pe șantierele de construcții, diferită de cea industrială prin diversitatea locurilor de muncă în aer liber. Se menține părerea că sînt imposibile reglementări riguroase, practicarea unor soluții tip, a unei „metode de muncă". Pe de altă parte, ocuparea excesivă a personalului tehnic productiv cu soluționarea operativă a asigurării resurselor necesare executării lucrărilor de construcții a lăsat la nivelul executantului individual rezolvarea concretă a „metodei de muncă" practicate. Metodele de muncă mai puțin productive, ineficiente, deseori nu pot fi evidențiate datorită lipsei de control asupra succesiunii elementelor, a diviziunii muncii, a dotării corespunzătoare ș.a. În aceste condiții, muncitorul constructor întinde, nivelează, taie, apucă, bate etc., după cum crede, după cum a mai văzut sau după cum poate realiza în condițiile date și cu dotarea efectiv asigurată (nu întotdeauna cea ideală).

Studiile privind perfecționarea organizării locurilor de muncă, a normării acestora, precum și conceperea și aplicarea unor noi mecanisme de organizare, normare și retribuire scot în evidență avantajele pe care le prezintă organizarea și raționalizarea locurilor de muncă și aplicarea acordului global în direcția creșterii productivității muncii. În principal, cerința obiectivă a acestei creșteri este soluționată pe mai multe căi, în direcții și forme specifice etapelor de realizare a lucrărilor de construcții. Considerînd trei direcții semnificative, ne propunem să subliniem aportul acestora și legăturile pe care le au cu problemele organizării și raționalizării muncii, a organizării locurilor de muncă.

Aceste direcții sînt :

1. **proiectarea** — în sensul etapei de definire a conținutului documentației tehnico-economice de către unitatea specializată ;

2. **pregătirea tehnologică** — prin care se urmărește asigurarea detaliilor organizatorice și a suporturilor informaționale ce decurg din prelucrarea documentațiilor tehnico-economice de către unitatea executantă ;

3. **realizarea efectivă** — adică execuția lucrărilor (proiectate și pregătite tehnologic) de către forța de muncă.

Rolul proiectării

PROIECTAREA are ca sarcină principală valorificarea progresului tehnic, care urmează să asigure acoperirea ponderii majore (peste 45%) a sarcinii de creștere a productivității muncii. Materializarea acțiunii ia forma unor valori globale de deviz atribuite realizării unor obiecte de construcții, valori determinate, în principal, de o sumă de articole de deviz a căror calitate — ca nivel, sortiment și posibilități de actualizare și optimizare — sînt esențiale.

Considerăm că actuala structură, nivelul valorilor normative și în mod deosebit posibilitățile de actualizare și optimizare prin prelucrare automată sînt nesatisfăcătoare. Sortimentul articolelor de deviz este foarte mare (peste 50 000), într-o structură neunitară, în cadrul căreia evidențierea factorilor de influență asupra productivității muncii se face descriptiv, iar valorile normative sînt insuficient corelate și fundamentate. Analizînd un caz concret — turnarea betonului — se constată un număr considerabil de valori (peste 60), al căror corespondent în productivități fizice variază de la 15,40 la 1,30 mc/om-schimb, în funcție de dotarea și complexitatea lucrărilor respective. **Orientarea în alegerea valorilor normative considerăm că ar fi influențată pozitiv, dacă structurarea lor ar fi făcută prin gruparea valorilor și evidențierea factorilor** — și nu ca în actualele indicatoare. Reducerea numărului de valori normative la un nivel optim din punctul de vedere al preciziei și al posibilităților de prelucrare ar facilita revizuirile integrale automate, ca urmare a reducerii consumurilor specifice de manoperă, în directă legătură cu raționalizarea în timp a metodelor de muncă. În prezent, datorită complexității acțiunii de recalculare, aceasta este efectuată la intervale mari (5—10 ani), neintegral și neunitar.

În concluzie, în această direcție se poate obține principala creștere de productivitate ; ea rămîne a fi valorificată în activitatea de proiectare, prin tehnologia stabilită, dar într-o formă care să permită adîncirea analizelor proceselor de muncă pe factori de influență și organizarea acestora în continuare în alte etape. Vom numi ansamblul informațiilor sub aspectul productivității, în cazul unui obiect de construcții, **productivitatea soluției de proiect** (WP—TEHNOLOGIA).

Alegerea variantelor tehnologice

PREGĂTIREA TEHNOLOGICĂ realizată în cadrul compartimentelor de proiectare ale unităților de construcții are, în contextul reglementărilor Decretului nr. 93/1984, un nou conținut. Ea urmărește să asigure în noua formă de organizare, la nivelul brigăzilor, toate informațiile necesare pentru a realiza obiectele de construcții, în condiții economice, cu dotările efectiv gestionate. Aportul acestei activități considerăm că poate fi de ordinul a 20—30% din sarcina globală de creștere a productivității.

Considerînd documentația tehnico-economică conciliată și precizate condițiile de contractare se pune problema identificării și realizării efective a fiecărui articol de deviz, în condițiile specifice brigăzilor. În acest sens, în cadrul M.C. Ind., începînd din 1982, unitățile de construcții-montaj dispun de posibilitatea declarării unor consumuri de mano-

peră considerate corespondente realizării articolelor de deviz, în mai multe variante, a căror alegere definește sarcina concretă a formațiilor de muncă și precizează, în mare, condițiile în care aceasta va fi realizată. Vom numi ansamblul acestor informații **Tehnologarea lucrărilor** (WT), prin care se determină și posibilitățile de depășire a sarcinii de productivitate pe seama raționalizării organizării muncii.

Structura și nivelul actualelor valori normative de deviz fac dificilă, în această etapă, detalierea și corelarea valorilor. Analizînd aceleași lucrări de betonare (fundații), se constată că documentației economice îi corespunde o productivitate de 2,30 mc/om-schimb ; prin tehnologarea lucrărilor cu ajutorul unei colecții de variante tehnologice unificate pe M.C. Ind. (VARTEH 1984), sarcinile de productivitate vor putea fi : 3,25 ; 4,15 ; 6,00 ; 6,25 mc/om-schimb. Considerăm că în acest domeniu, cu numeroase necorelări, dar în posesia unor programe validate de generare și actualizare, se pot realiza operativ corecții care să permită o tehnologare realistă și eficientă. Sistemele C.O.C.C. de prelucrare automată a datelor — VARTEH și NORMA — oferă și în aceste condiții numeroase variante și optimizări în activitatea de normare.

Pentru a dispune de variante de tehnologie numeroase și de calitate se pune problema prezentării lor într-o formă structurală, unitară și accesibilă utilizatorilor îmbunătățirii lor în cadrul unui program de perspectivă, de reconsiderare unitară. În atribuția conducerii, la nivelul de brigadă, rămîne alegerea variantelor de realizare ce definește sarcina concretă a formațiilor de muncă și indică dotarea ce trebuie asigurată, corespunzător cu sarcina de productivitate preconizată, care urmează a fi depășită sau nu în funcție de organizarea și raționalizarea locurilor de muncă.

Organizarea și raționalizarea locurilor de muncă

ÎN REALIZAREA efectivă a lucrărilor de construcții de către forța de muncă, în condițiile unei programări, lansări și urmăririi efective, pe baze tehnico-economice se urmărește optimizarea proceselor de muncă prin organizarea și raționalizarea acestora. Condiționată de etapele anterioare tehnologie și tehnologare, execuția aduce o contribuție de circa 20-30% la sarcina globală de creștere a productivității.

În acest sens, își găsesc o mare utilitate studiile inițiate de C.O.C.C., privind organizarea și raționalizarea locurilor de muncă. Problemele de microorganizare la nivelul locului de muncă sînt complexe ; vizînd descrierea riguroasă a sarcinii și a condițiilor de realizare pe operații, faze sau mînuiri, ele sînt precizate în urma unor analize adîncite, realizate cu instrumentele „Studiului muncii" și care relevă elementele ce pot fi esențiale pentru realizarea unei anumite productivități. Subliniem că detalierea excesivă, cum ar fi precizarea tuturor amănuntelor privind mișcările executantului, nu se justifică în construcții. De altfel și în activitatea industrială se fac încercări de valorificare a sistemelor de analiză de detaliu a muncii — M.T.M., work factor etc. În prezent, în construcții sarcina de muncă este descrisă sumar ca precizîndu-se numai 5—10 elemente ale procesului de muncă pentru o formație de lucru, fără precizarea gradului de ocupare și a contribuției fiecărui participant. De asemenea, categoriile executanților nu sînt corelate cu gradul de ocupare. În general, ansamblul informațiilor este suficient pentru organizarea lucrărilor, dar nu și pentru raționalizarea acestora. Este motivul ce determină acțiunile inițiate de C.O.C.C. prin elaborarea studiilor de organizare rațională a locurilor de muncă ; ele duc la creșteri ale productivității și la reducerea timpului de muncă cu peste 40%, față de situațiile regăsite pe șantiere și cu 5—47%, față de normele de muncă, în funcție de calitatea acestora.

Ponderea majoră o deține organizarea rațională a circulației materialelor, a sculelor și dispozitivelor, dar și diviziunea riguroasă a muncii, utilizarea unor scule și dispozitive mai productive, ergonomice și de calitate au, de asemenea, contribuții. Astfel, considerînd că la lucrările de turnarea betonului, pe baza documentației s-a prevăzut o productivitate de 11,60 cm/om-zi și că la nivelul brigăzii s-a ales soluția de realizare corespunzătoare variantei cu autopompa, se poate determina sarcina de productivitate la nivelul a 14,50 mc/om-zi (10 ore).

Sînt cunoscute toate operațiile procesului de producție și succesiunea lor logică ; planul de amplasare și circulație a materialelor, utilajelor, sculelor și dispozitivelor ; lista resurselor necesare în detaliu — materiale, utilaje, scule, dispozitive, verificatoare, precum și condițiile de muncă, de producție și de calitate a lucrărilor. Pe baza acestor informații se poate întocmi un grafic al metodei de lucru, în care sînt prezentate succesiunile operațiilor, participanții la realizarea lor, precum și timpii rezultați. Pentru cazul turnării betonului monolit cu autopompa, la construcții industriale, un studiu al C.O.C.C. prevede o productivitate de 22,10 mc/om-zi. Această creștere spectaculoasă de peste 40% este realizabilă prin îmbunătățirea unui ansamblu de operații, faze și mînuiri a căror analiză detaliată a scos în evidență implicațiile neritmicității în aprovizionarea cu betonul, importanța majoră a calității acestuia.

În cadrul seriei de studii inițiate de C.O.C.C., a fost abordată, de pildă, o lucrare foarte simplă, executarea elementelor tip placă, în poligoane de prefabricate. Analiza de detaliu a acestui proces la locul de muncă și analiza mișcărilor executantului au evidențiat consumuri nerationale provocate de tratarea întîmplătoare a mînuirilor și care nu sînt constituite într-un mod (metodă) de muncă. Astfel, în cadrul procesului au fost identificate 25 de faze, cuprinzînd numeroase grupe de mărfuri. S-au evidențiat situații, cum ar fi la rigidizarea prin împănare a ramelor : timpul necesar este de circa 12-16 sec., dacă mînuirea este executată defectuos (din exterior spre interior) și 15-20 sec., dacă este executată corect (din interior spre interior). Acest consum suplimentar de 4-5 sec., aduce însă un avantaj considerabil la decofrare, consumul se reduce de la 80-90 sec., la 10-15 secunde. Importanța acestui detaliu și a altora similare nu este de neglijat, ele fiind numeroase pe parcursul celor circa 95 minute, cît durează, în medie, realizarea elementului prefabricat.

Asemenea analize au fost realizate în cadrul unor locuri de muncă de pe șantiere și subunități de producție industrială de la mai multe antreprize generale de construcții industriale. Considerăm că existența unui set de asemenea studii va avea un efect pozitiv, concret, oferind șefului de formație de lucru, maistrului și organizatorului de punct de lucru elementele indispensabile „organizării" și „raționalizării". De asemenea, pentru ca aceste studii să nu rămînă simple recomandări, se impune transformarea lor în instrumente de lucru pentru lucrătorii din compartimentele personal, învățămînt, retribuire și organizarea producției și a muncii, în procesul de promovare a calificării profesionale, a validării categoriei executanților, de stabilire a normelor locale de muncă și, în special, în urmărirea realizării sarcinii de creștere a productivității muncii.

Problema principală rămîne ca în cele trei direcții semnalate să se acționeze convergent, astfel încît, prin instrumente adecvate, să se înregistreze și să se însumeze toate fracțiunile de unități de timp ce pot fi economisite în cadrul elementelor proceselor de muncă. Trebuie notat însă că, uneori, efortul de valorificare a unor minute economisite este inutil, nefăcînd parte dintr-o metodă de muncă riguros aferentă unei tehnologii în cadrul altei tehnologii. Astfel, în cadrul unor lucrări de montaj de elemente prefabricate economia de circa 12 minute, obținută prin utilizarea unui dispozitiv (scară-platformă), poate fi considerată inutil să fie evidențiată, urmărită și valorificată, cînd pot fi pierdute 120 de minute ca urmare a deficiențelor în aprovizionarea cu prefabricate sau a calității necorespunzătoare a acestora.

Considerăm problema deschisă și solicităm opinia și sugestiile celor interesați în perfecționarea mijloacelor de asigurare a creșterii productivității muncii și de fundamentare a cadrului în care aceasta să fie urmărită și asigurată.

ing. Alexandru BRUDER

Venitul național și sistemul de prețuri din economie

ESTE unanim recunoscută importanța pe care o au prețurile pentru măsurarea rezultatelor activităților economice și există uneori temerea că prețurile pot distorsiona mărimile principalilor indicatori sintetici, cu consecințe negative pe planul analizei și deciziilor ce se fundamentează pe acești indicatori. Pornind de la aceste observații, în cele ce urmează vom încerca să examinăm mecanismul prin care prețurile influențează indicatorii sintetici, consecințele unor astfel de influențe și fundamentele unui sistem de prețuri care să slujească mai bine obiectivelor de măsură ale indicatorilor. În investigația noastră, desfășurată în cadrul modelului marxist al reproducției sociale, vom porni de la premisa că obiectivul fundamental căruia îi este subordonată măsurarea venitului național cu ajutorul indicatorilor economici sintetici este cunoașterea nivelului și evoluției bunăstării populației în dimensiunea ei economică reprezentată de consumul actual și de perspectivă. Deși abordarea indicatorilor statistici macroeconomici prin prisma bunăstării ridică numeroase probleme dificil sau chiar imposibil de soluționat în momentul de față, considerăm că ea este deosebit de actuală avînd în vedere : a) caracterul orînduirii socialiste, dat de legea ei fundamentală ; b) imposibilitatea de a construi un alt indicator agregat suficient de obiectiv care să reflecte bunăstarea ; c) faptul că un indicator construit din perspectiva bunăstării oferă cele mai bogate informații asupra rezultatelor activității economice, subsumînd obiective mai modeste cum ar fi măsurarea volumului producției și eficiența activității ; d) un astfel de indicator oferă o bună bază pentru un sistem mai larg de indicatori sociali.

După cum se știe, pentru calculul venitului național statistica menționează și folosește trei metode : metoda de producție, metoda de repartiție și metoda utilizării finale. Deși aceste trei metode sînt în principiu echivalente, ele ducînd la rezultate identice (cu excepția unor eventuale erori statistice), din punctul de vedere al modelului marxist al reproducției sociale capătă preeminență prima metodă. Într-adevăr, avînd în vedere reproducția, reluarea continuă a producției, venitul național se calculează nu prin însumarea lui v și p, ci prin deducerea din produsul social a valorii mijloacelor de producție necesare repetării pe aceeași scară a producției. În mod îndreptățit deci statistica din țara noastră și-a axat metodologia de determinare a venitului național pe metoda de producție*). Conform acestei metodologii, pentru calculul venitului național este necesară calcularea în prealabil a produsului social și a cheltuielilor materiale.

Produsul social se determină prin însumarea produsului global realizat în ramurile productive ; la rîndul său, produsul global al unei ramuri se obține prin însumarea producției fiecărei întreprinderi exprimată la un anumit preț (metoda de întreprindere) sau prin însumarea producției globale de un anumit tip din cadrul unei ramuri (metoda de ramură). În fiecare din ramurile luate în considerare la calcularea venitului național se folosește un preț specific. Astfel, în determinarea produsului global din industrie se utilizează prețurile de livrare ale producției industriale (deci prețul de producție plus ICM-ul), în construcții se utilizează prețuri de deviz sau de cost (după cum lucrările sînt executate în antrepriză sau în regie), în agricultură prețurile de livrare, achiziții, contractări sau prețul realizat pe piața țărănească (după modul de valorificare a producției agricole), activitatea de transporturi și telecomunicații se evaluează la tarifele specifice fiecărui serviciu etc. Această diversitate de prețuri utilizate în practica determinării venitului național creează dificultăți chiar pentru înțelegerea principiilor generale ce stau la baza acestor evaluări.

Multiplicitatea tipurilor de preț constituie o caracteristică a mecanismului nostru economic-financiar. Ea reflectă în unele cazuri specificul unei activități (prețul de deviz în construcții), în altele etapele diferite prin care trece un produs pînă ajunge la utilizatorul final, iar în altele relații specifice între parteneri economici (prețul de achiziții și contractări). Astfel, în industrie, de exemplu, prețul de producție este rezultatul primei faze, a producției, din ciclul de viață al unui produs ; el este format din prețul de cost plus beneficiul întreprinderii. În această etapă se adaugă la prețul produsului și impozitul pe circulația mărfurilor, obținîndu-se prețul de livrare al industriei. Trecînd în sfera circulației, la prețul de livrare se adaugă sporul reprezentat de adaosul comercial, care revine unităților comerciale cu ridicata și cu amănuntul, obținîndu-se în final prețul cu amănuntul la care produsul intră în consumul populației. Prețul cu amănuntul reprezintă, în acest caz, prețul de evaluare a produsului social, întrucît el este un **preț complet** cuprinzînd toate elementele c+v+p ce constituie expresia valorică a produsului social **). Practica statistică, urmărind să evidențieze contribuția ramurilor la crearea produsului social și a venitului național, folosește în evaluări prețuri intermediare — fără însă ca principiul completitudinii prețurilor să fie încălcat. Astfel, evaluarea producției industriale se face la prețul de livrare ; diferența pînă la prețul complet cu amănuntul este realizată de ramura circulației mărfurilor. O situație similară se întîlnește în cazul majorității produselor agricole care, la ramura agricultură, sînt evaluate la un preț incomplet — prețul de achiziție sau contractări ; diferența pînă la prețul final este realizată de industria alimentară și de circulația mărfurilor. Este vorba deci de două principii de evaluare — unul orizontal, urmărind destinația finală a producției, și unul vertical, pe etape de realizare. În mod obligatoriu suma evaluărilor pe produse este egală cu suma evaluărilor pe ramură și cuprinde totalitatea c+v+p din economie.

O situație specială o reprezintă utilizarea unor prețuri incomplete de evaluare la acele activități la care, din diferite motive, nu pot fi identificate elementele de plusprodus ce ar trebui incluse în preț. Astfel, de exemplu, pentru evaluarea activității din ramura construcții se folosesc două categorii de preț : prețul de deviz — care este un preț complet, cuprinzînd și un plusprodus sub forma beneficiului unității de construcții — pentru lucrările executate în antrepriză — și prețul de cost — care este un preț incomplet, fără plusprodus — pentru lucrările executate în regie proprie. Aceeași lucrare, același produs deci, poate fi evaluat la două prețuri diferite — lucru ce pare inacceptabil întrucît contravine modului în care am definit produsul social. Contradicția este însă numai aparentă și procedura statisticii perfect îndreptățită. Să presupunem că o unitate economică dispune de un fond de investiții — realizat din beneficii, deci din plusprodus — de 100 unități bănești, pe care dorește să le utilizeze pentru extinderea capacităților de producție. Costul investiției în cazul în care lucrarea e executată în antrepriză este de 100 u.m. din care 80 u.m. reprezintă cheltuielile materiale și cu munca vie și 20 u.m. beneficiul unității de construcții. În cazul în care lucrarea este executată în regie proprie, costul investiției va fi de numai 80 u.m., beneficiul aferent întreprinderii de construcții rămînînd la dispoziția unității investitoare. În ambele cazuri însă, suma totală a plusprodusului rămîne aceeași, de 100—80=20 u.m., repartizarea ei fiind diferită — într-un caz ea se transferă între cele două unități economice, iar în celălalt rămîne la aceeași unitate, care nu-și poate transfera sieși beneficiul aferent activității de construcții. În fapt, întreprinderea nu dispune nici măcar de criterii obiective de a determina mărimea plusprodusului pe care ar trebui să-l atribuie activității sale de construcții întrucît nu are un preț intern propriu pentru această activitate.

Situații similare se întîlnesc și în cazul unora din evaluările din agricultură ca și a tuturor activităților ce nu au un preț efectiv. Dar același mecanism de principiu intervine, cu consecințe mult mai importante, la nivelul economiei naționale, constituind mult dezbătuta problemă a abaterii prețurilor de la valoare. Ideea unei posibile „abateri" a prețului de la valoare ar putea pune sub semnul întrebării orice încercare de determinare a indicatorilor macroeconomici, care nu pot exista în afara prețurilor. Este deci necesar să examinăm mai îndeaproape semnificația și mecanismul de producere a acestui fenomen

*) S-a susținut ideea că accentul pus pe metoda de producție ar fi o caracteristică a statisticii economiei socialiste, în timp ce țările occidentale ar utiliza cu precădere metoda de repartiție ; după părerea noastră, această diferență ține de sursele de date de care pot dispune organele statistice și nu de fondul determinărilor, care nu pot fi făcute fără a ține seama de necesitatea înlocuirii resurselor materiale consumate.

**) Menționăm că c, v și p vor fi considerate în cele ce urmează sub aspectul lor teoretic de elemente valorice pure, care nu se identifică cu categoriile economice concrete. Astfel v, care reprezintă cheltuielile cu forța de muncă, nu se identifică cu retribuția întrucît aceasta poate cuprinde și elemente de cheltuieli materiale sau de plusprodus — de exemplu prin participarea oamenilor muncii la constituirea fondurilor întreprinderii. De asemenea beneficiul este destinat într-o anumită măsură și retribuirii în forme specifice a forței de muncă. În general, la nivelul economiei naționale c reprezintă mijloacele destinate asigurării reproducției simple a conditiilor materiale de producție, v reprezintă mijloacele destinate reproducției simple (la același nivel) a forței de muncă, iar p mijloacele destinate reluării pe scară lărgită a procesului producției.

pentru a identifica consecințele sale asupra indicatorilor economici sintetici.

Dincolo de ambiguitatea exprimării ***), majoritatea specialiștilor ce abordează această problemă par să înțeleagă prin „abaterea prețurilor de la valoare" faptul că unele prețuri din economie nu sînt „corecte", „juste", că ele ar trebui să fie stabilite în alt mod. Această opinie s-a format în urma identificării unor așa-numite „anomalii de prețuri", relevate de existența unor produse cu rate de rentabilitate exagerat de mari concomitent cu produse la care se înregistrează pierderi nejustificate, de produse la care nu se satisface cererea și produse nevandabile, ca și de comparațiile cu prețurile mondiale. Sursa unor astfel de anomalii o constituie modul de stabilire a venitului net inclus în preț. După cum se apreciază „atît în țara noastră, cît și în celelalte țări socialiste la determinarea venitului net cuprins în prețuri se pleacă, îndeobște, de la volumul total al venitului net pe întreaga economie națională și se urmărește realizarea unor raporturi cît mai echitabile, bine fundamentate între prețurile din industrie și prețurile din celelalte ramuri ale economiilor naționale, pe de o parte, precum și între prețurile de producție și de livrare, inclusiv din agricultură și prețurile cu amănuntul pe de altă parte (...) În general, în prezent dimensionarea venitului net pe ramuri ale economiei are drept criteriu valoarea fondurilor de producție, iar în cadrul ramurilor, adică pe subramuri, grupe de produse și produse această dimensionare se face după criteriul costurilor" (Traian Lazăr — Așezarea prețurilor pe principii economice — București, Edit. politică, 1985, p. 37). Fenomenul este deci indisolubil legat de mecanismul formării prețurilor în economiile socialiste, de faptul că anumite componente ale prețului sînt **atribuite** — după un criteriu sau altul — produselor și ramurilor, și decurge, în ultimă instanță, din specificul și esența plusprodusului în socialism.

Formarea plusprodusului este legată de capacitatea forței de muncă, ajunsă la un anumit nivel de productivitate, de a produce mai mult decît necesarul propriei sale reproducții. Devine deci posibil ca nu întreaga producție să fie consumată, o parte a ei putînd fi economisită, acumulată, în vederea lărgirii producției. În socialism procesul acumulării este dirijat în mod conștient prin plan. În funcție de necesitățile de dezvoltare prevăzute planul stabilește mărimea fondurilor necesare, care urmează să fie concentrate în cea mai mare parte la fondul centralizat al statului. Căile principale de formare a veniturilor bugetului de stat sînt prelevările din beneficii și impozitul pe circulația mărfurilor — componente ale prețurilor. Indiferent de modul și nivelul la care sînt prelevate, acumulările bănești se regăsesc în final în prețul cu amănuntul ; din punct de vedere al volumului lor total, modul în care sînt repartizate pe ramuri sau produse nu are nici o importanță, rezultatul fiind același. Dar modul în care se repartizează în preț acumulările are un efect important asupra cuantificării rezultatelor la nivel microeconomic, asupra determinării eficienței și stimulării eforturilor proprii ale întreprinderilor.

Efectul acestui mecanism de formare a prețurilor asupra indicatorilor produsului social și venitului național este evident : deși nu influențează mărimea indicatorilor, sistemul de prețuri poate să opereze importante transferuri între ramurile economice sau între produse. Astfel de exemplu se poate ajunge la o supraevaluare a contribuției industriei la crearea venitului național prin diminuarea contribuției agriculturii ; industria alimentară preia produse agricole la prețuri mici (care uneori nu acoperă integral nici cheltuielile de producție) și le desface către consumatori la prețuri ce asigură industriei alimentare cote de rentabilitate peste nivelul mediu.

Deși fenomenul „abaterii unor prețuri de la valoare" este cunoscut și recunoscut cvasiunanim, el nu poate fi luat în considerare în calculul venitului național. În sistemul actual mărimea abaterilor nu poate fi determinată cu certitudine, ele manifestîndu-se doar indirect, prin „anomalii" de preț sau dificultăți în desfășurarea unor etape ale circuitului producției. Se pot imagina și propune și alte criterii de repartizare a venitului net care, după părerea noastră, prezintă o utilitate practică redusă în calculul venitului național, deoarece nu este deloc sigur că criteriile propuse sînt mai bune decît cele folosite în prezent ****). Astfel de încercări nu pot înlocui determinările venitului după metodologia oficială și pentru că venitul național urmărește să reflecte o situație existentă în mod real în economie, iar prețurile exprimă, chiar și prin distorsiunile și abaterile pe care le introduc, această situație de fapt, o anumită structură instituțională și un mecanism de decizie în materie de preț. Aceasta este o ilustrare la ceea ce s-ar putea numi principiul **realității** în determinarea indicatorilor sintetici, faptul că ei trebuie să reflecte fenomene și procese reale sau, aplicat la domeniul discutat aici, necesitatea ca în evaluările pentru calculul venitului național să se folosească prețurile efective din economie.

Este necesar să subliniem aici că, în fapt, venitul național ca mărime reală, ca masă de bunuri și servicii, nu depinde de prețurile folosite în evaluarea lui. „Anomaliile" de preț, de orice natură ar fi ele, pot perturba numai relațiile între componentele indicatorilor macroeconomici, nu și indicatorii înșiși ; în ultimă instanță, în exprimarea venitului național se pot folosi prețuri cu totul convenționale. Prețurile nu devin reale, efective, decît atunci cînd sînt raportate la etalonul ce le stă la bază. Și astăzi, cînd aurul și-a pierdut deja, în majoritatea sistemelor monetare, rolul de etalon al prețurilor, banul-marfă etalon devine valoarea de întrebuințare care corespunde puterii de cumpărare a unității bănești. Cu alte cuvinte, sîntem în situația de a măsura venitul național cu ajutorul unui etalon stabilit pe baza venitului național. Prin generalizarea operației de calculare a prețurilor la nivelul economiei naționale, se ajunge să se determine **a priori** mărimea venitului național ca număr de unități monetare ; însă semnificația reală a acestei mărimi nu este confirmată decît **a posteriori** pe baza verificării puterii de cumpărare a unității monetare.

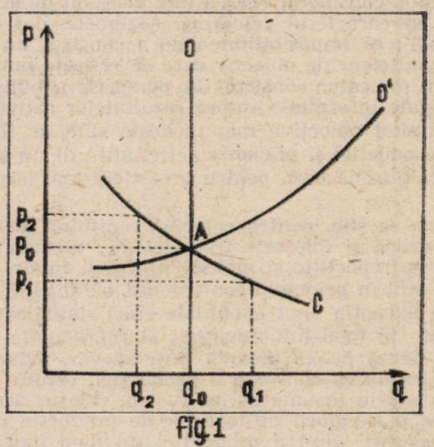

Fig. 1

Cele de mai sus pun în evidență faptul că, într-un fel sau altul, consumatorul pătrunde în toate încercările de a determina venitul național ; este inevitabil ca, pînă la urmă, valoarea stabilită a producției să fie confruntată cu necesitățile consumatorului final. Și numai în urma acestei confruntări rezultă valoarea reală a bunurilor și serviciilor produse în economie într-o perioadă de timp.

Să examinăm, pe exemplul din fig. 1. mecanismul care leagă cantitatea de bunuri produsă și oferită consumatorilor q cu prețul p și nevoile de consum ale populației exprimate prin cererea de mărfuri. În figură C și O reprezintă curbele cererii și ale ofertei ; vom considera o ofertă inelastică la preț (linie verticală) în ipoteza că producția e planificată și nu variază cu prețul. (concluziile pot fi însă adaptate și pentru cazul unei oferte elastice la preț cum este O'). Intersecția curbei cererii cu oferta reprezintă punctul de echilibru al sistemului, care arată că toți consumatorii ce au o cerere solvabilă pentru produsul q la prețul p_0 își satisfac această cerere. În acest caz p_0 este prețul de echilibru. Să presupunem că prețul este stabilit la un nivel diferit de p_0. Fie acest nivel $p_1 < p_0$. La acest preț consumatorii sînt dispuși să consume o cantitate mai mare din produsul q, însă producția nu poate satisface cererea suplimentară $q_1 - q_0$; apar deci o cerere nesatisfăcută și o serie de perturbări în economie. În cazul în care prețul stabilit este superior prețului de echilibru, oferta este mai mare decît cererea și apar stocuri de mărfuri nevandabile ($q_0 - q_2$). Apar fenomene tipice de „anomalii de preț". Să presupunem în continuare că $p_1 = c + v$ constituie costul de producție, iar p_0 prețul complet. În acest caz, diferența $p_0 - p_1$, care nu este altceva decît plusprodusul, capătă o semnificație precisă : ea este valoarea (munca) pe care consumatorul o cedează producătorului pentru a-i da acestuia posibilitatea de a-și crea resurse (acumulări) în vederea unor investiții care să ducă la creșterea producției pînă la saturația cererii. În socialism, în lipsa exploatării, singura semnificație

Aurelian DOCHIA

(Continuare în pag. 27)

***) „Valoarea" este un concept teoretic care nu se manifestă decît prin preț, astfel că în practică este vorba mai degrabă de abaterea prețului de la prețul „corect" (acel „fair price" sau „natural price" care a preocupat economia politică clasică).

****) Majoritatea propunerilor se îndreaptă spre utilizarea fondului de retribuire ca criteriu de repartizare a venitului net.

O strategie a asigurării utilajelor

ÎN GENERAL, în privința asigurării utilajelor necesare, șantierele se pot confrunta cu două categorii de aspecte negative : nerespectarea termenelor de livrare a utilajelor și formarea stocurilor de utilaje pe șantier. Aceste probleme pot să apară independent sau concomitent în funcție de factorii care le generează.

De regulă, cauzele care pot duce la livrarea cu întîrziere a utilajelor constau în : comandarea cu întîrziere a utilajelor de către beneficiari ; primirea cu întîrziere a documentației de la proiectant ; deficiențele care apar pe filiera cooperării în fabricația utilajelor dacă unul din parteneri acumulează restanțe în livrarea unor piese și subansamble ; neajunsurile în domeniul disciplinei tehnologice, programării și urmăririi producției în secțiile și atelierele furnizorului.

La formarea stocurilor de utilaje pe șantiere se poate ajunge în situația în care unele utilaje și mașini sînt livrate în altă ordine decît cea impusă de lucrările de construcții-montaj, iar altele sînt livrate cu o serie de defecțiuni sau incomplete.

Livrarea cu întîrziere a utilajelor și formarea stocurilor de utilaje pe șantiere sînt probleme care, de regulă, îngreunează activitatea de investiții și care, în cele din urmă, duc la prelungirea duratei de realizare și la creșterea cheltuielilor. Livrarea cu întîrziere a utilajelor duce la blocarea pe perioade mai lungi a unor lucrări pe șantiere și ca urmare la încetinirea ritmului general de realizare a investițiilor, iar creșterea stocurilor de utilaje duce la creșterea cheltuielilor de depozitare și manipulare.

Ca atare, asigurarea utilajelor reprezintă una din problemele cele mai complexe ale procesului investițional cu implicații directe asupra ritmului de desfășurare a lucrărilor de construcții-montaj și ca urmare asupra realizării obiectivelor de investiții în cadrul perioadei de timp planificate. De aceea, pentru fiecare obiectiv de investiții trebuie să fie elaborată o adevărată strategie de asigurare a utilajelor. Această strategie trebuie fundamentată pe principiile economice ale procesului investițional : ritm de lucru intens, înaltă eficiență, realizarea în cadrul perioadei de timp planificate etc., iar elementele sale de bază trebuie detaliate în graficele cadru de utilaje.

Exigențele șantierului

ÎN SCOPUL realizării obiectivelor de investiții în cadrul duratei de timp planificate, pe șantiere, trebuie adoptate măsuri care să conducă la folosirea completă a forței de muncă și la folosirea la întreaga capacitate a mijloacelor mecanice din dotare. Pentru aceasta un accent deosebit trebuie pus pe problemele de organizare și conducere ; planificarea riguroasă a desfășurării lucrărilor ; întocmirea pentru fiecare obiectiv de investiții a unor programe detaliate de lucrări ; stabilirea unor sarcini precise pentru toți factorii interesați ; coordonarea strictă a activității executanților ; organizarea mai bună a locurilor de muncă ; aprovizionarea ritmică a punctelor de lucru cu toate materialele, sculele și dispozitivele de execuție necesare, întărirea colaborării dintre echipele de constructori și montori etc. (fig. 1).

Folosirea completă a forței de muncă și utilizarea la întreaga capacitate a mijloacelor mecanice existente în dotarea șantierelor necesită, în esență, asigurarea unui flux continuu în desfășurarea tuturor lucrărilor. Pentru aceasta trebuie să se asigure în mod permanent fronturi de lucru atît pentru constructori cît și pentru montori, atît pentru lucrările de construcții cît și pentru montajul utilajelor. Prin urmare, organizarea și conducerea în activitatea de investiții, activitatea de investiții în ansamblu trebuie să cuprindă și activitatea de asigurare a utilajelor : comandarea, contractarea, execuția și livrarea acestora.

Pentru realizarea obiectivelor de investiții pe șantiere se fac excavații și se transportă pămînt, se înalță structuri de oțel, se toarnă betoane pentru realizarea fundațiilor și pentru ridicarea zidurilor structurale și a stîlpilor de susținere ; se asamblează acoperișuri și se fac închideri de hale. Pe șantiere se montează utilaje tehnologice, mașini, echipamente, construcții metalice, armături industriale și aparate de măsură, control și automatizare ; se fac lucrări pentru instalații electrice, de încălzire, ventilație și climatizare. Se execută o serie de lucrări de mare întindere, cum sînt magistralele de benzi transportoare, conductele tehnologice, conductele de apă, abur și condens, conductele de păcură, sau gaz metan ; se construiesc coșuri de fum, se efectuează lucrări pentru canalizare etc. Iată, deci, complexitatea lucrărilor prin care se realizează un obiectiv de investiții.

Ponderea utilajelor în structura sistemului lucrărilor de investiții este deosebit de importantă. Pe șantiere se montează un număr mare de utilaje de complexități diferite, însumînd sute și mii de tone. Numărul furnizorilor de utilaje este de asemenea mare. Aceasta impune ca în cadrul lucrărilor de investiții să se acorde o atenție deosebită asigurării utilajelor. Fără rezolvarea acestei probleme nu se poate vorbi de asigurarea fronturilor de lucru pentru constructori și montori, de desfășurarea într-un ritm susținut a lucrărilor pe șantiere, de realizarea investițiilor în cadrul duratei de timp planificate.

Utilajele, mașinile, echipamentele și aparatele care intră în componența instalațiilor, liniilor și fluxurilor tehnologice constituie partea activă a viitoarelor fonduri fixe și, ca urmare, reprezintă esența unei investiții — elementele sale principale. Este evident că execuția și montarea utilajelor reprezintă calea principală prin care se realizează ansamblul productiv. Prin urmare, execuția și montarea utilajelor ocupă un loc central în structura lucrărilor de investiții. Toate celelalte lucrări sînt determinate de utilaje și se fac pentru acestea (și trebuie făcute numai în măsura în care acestea o cer). Ca urmare, comandarea, contractarea, execuția și livrarea utilajelor trebuie să fie și problema centrală a tuturor factorilor implicați în realizarea investițiilor.

Realizarea obiectivelor de investiții în cadrul perioadei de timp planificate necesită eșalonarea rațională a tuturor lucrărilor de construcții-montaj. Aceasta impune și livrarea eșalonată a utilajelor. Realizarea investițiilor nu poate decurge într-un ritm susținut și eficient fără livrarea utilajelor către șantiere — în ordinea de montaj. Ca urmare, între livrarea utilajelor și desfășurarea lucrărilor de construcții-montaj trebuie să se asigure o sincronizare perfectă. Aceste procese

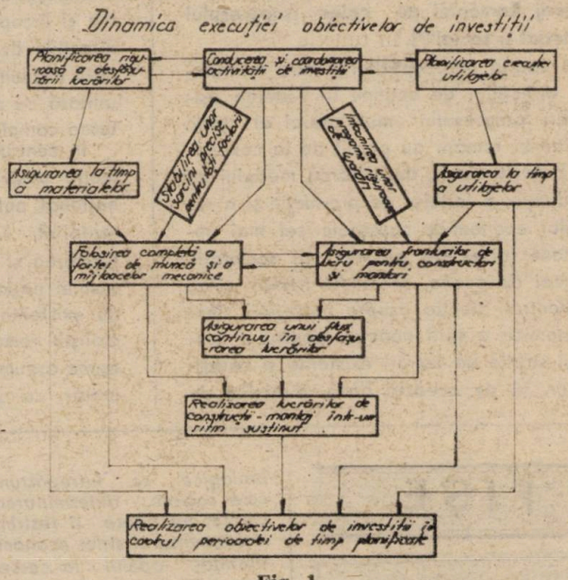

Fig. 1

se intercondiționează reciproc. Ritmul de execuție a construcțiilor condiționează începerea montării utilajelor. Montarea utilajelor nu se poate efectua fără realizarea în prealabil a fundațiilor și platformelor pe care acestea se fixează. În situația în care sînt create condițiile de montaj, cînd fundațiile pentru utilaje sau platformele de montaj sînt terminate, montarea utilajelor condiționează terminarea lucrărilor de construcții și, în final, respectarea termenului de punere în funcțiune a obiectivului de investiții. Întîrzierea montării utilajelor datorită nelivrării la timp duce la efectuarea cu întîrziere a lucrărilor de racordare a acestora la rețelele electrice, de combustibil, apă și canalizare, la efectuarea cu întîrziere a platformelor de deservire proprii sau a lucrărilor de închidere a halelor.

Prin asigurarea cu utilaje a noilor obiective de investiții trebuie să se înțeleagă nu numai execuția acestora, ci și ajungerea la timp pe șantiere. Dacă nu se asigură ajungerea fie-

Viorel ȚIBEA

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţia socialiştilor români despre formarea şi dezvoltarea complexului economic naţional unitar (I)

AFIRMÎNDU-SE în perioada în care problemele formării şi dezvoltării complexului economic naţional unitar al României constituiau o preocupare majoră a cugetării economice româneşti, gîndirea socialiştilor din ţara noastră s-a înscris cu contribuţii substanţiale la dezvoltarea ştiinţei economice, multe dintre ele avînd rezonanţe puternice în gîndirea economică actuală despre rolul vital al economiilor naţionale în înaintarea fiecărei naţiuni pe calea progresului economic şi social, necesitatea, posibilitatea şi căile lichidării subdezvoltării economice, importanţa independenţei economice pentru dezvoltarea de sine stătătoare a fiecărei naţiuni, importanţa dezvoltării multilaterale a complexelor economice naţionale, statornicirea unor raporturi economice internaţionale echitabile ş.a.

În mod firesc, socialiştii români au gîndit şi au acţionat, ţinînd seama de realităţile interne şi internaţionale în care se desfăşura activitatea economică a poporului nostru, în direcţia afirmării şi promovării intereselor şi obiectivelor lui fundamentale. Relevînd preocuparea lor pentru destinele ţării noastre, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** subliniază că **„socialiştii români s-au situat de la început pe poziţii marxiste clare, şi-au propus ca obiective fundamentale soluţionarea problemelor arzătoare izvorîte din realităţile concrete ale ţării, din necesităţile dezvoltării României pe calea progresului material şi social“** [1].

În cadrul preocupărilor pentru formularea direcţiilor de acţiune în vederea asigurării progresului multilateral al ţării, socialiştii români au pornit de la concepţia potrivit căreia dezvoltarea modului de producţie, a forţelor de producţie şi a relaţiilor economice constituie cel mai important factor de progres al societăţii. Tocmai de aceea, socialiştii români şi-au concentrat atenţia asupra cercetării vieţii economice a ţării noastre, pentru a dezvălui stările de lucruri existente şi cauzele lor, şi, pe această bază, direcţiile de acţiune în vederea accelerării dezvoltării ei în pas cu cerinţele timpului. Cercetările întreprinse asupra economiei naţionale i-au condus la concluzia că separarea prin bariere artificiale a unor părţi ale economiei româneşti de patria mamă, menţinerea unor relaţii de producţie vechi, anacronice, structura preponderent agrară a economiei şi penetraţia capitalurilor străine în cadrul ei constituiau obstacole principale în calea progresului multilateral al României. Privite în ansamblul lor, opiniile formulate de socialiştii români în legătură cu starea economiei româneşti de la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea şi cu direcţiile de acţiune în vederea impulsionării dezvoltării ei reprezintă o concepţie unitară cu privire la formarea şi dezvoltarea complexului economic naţional.

În centrul acestei concepţii se situează teoria despre ţară ca organism social-naţional, potrivit căreia nu numai cadrul ei teritorial, istoriceşte determinat, ci şi formarea şi dezvoltarea complexă a economiei naţionale sînt indestructibil legate de existenţa statului naţional unitar. Socialiştii români au demonstrat cu numeroase argumente că numai statul naţional unitar, cu atributele suverane şi frontierele sale, poate asigura cadrul de bază pentru înfăptuirea progresului sub toate formele. Astfel, C. Dobrogeanu-Gherea scria : „O ţară ca un organism social trebuie să se dezvolte ca un organism întreg în marginile sale etnice. Împărţită în mai multe părţi, cum e Polonia sau cum e în parte România, dezvoltarea sa devine anormală şi nesănătoasă în cel mai înalt grad“ [2]. Această viziune se întemeia, în egală măsură, atît pe realitatea istorică a comunităţii vieţii economice, de origine, de limbă, de cultură etc., a românilor de pe întreg teritoriul pe care s-au format şi dezvoltat ca popor şi naţiune, cît şi pe înţelegerea profundă a acţiunii inexorabile a legilor dezvoltării sociale, a rolului constituirii statului naţional unitar independent pentru progresul economico-social şi politic. Socialiştii români au subliniat adevărul, confirmat de dezvoltarea istorică a poporului nostru, că atîta timp cît se menţine separarea artificială a unor părţi din teritoriul românesc, în ciuda cursului obiectiv, firesc al dezvoltării sociale, nu poate fi asigurată dezvoltarea de sine stătătoare a poporului român, nu se poate afirma dreptul lui la autodeterminare pe plan economic, dreptul lui suveran de a dispune de bogăţiile naţionale şi de rezultatele muncii sale, dreptul de a-şi stabili liniile de dezvoltare potrivit intereselor proprii. „Neamul românesc — subliniau socialiştii după Unirea de la 1 Decembrie 1918 — fiind o naţiune ruptă în bucăţi, era condamnat a nu-şi putea dezvolta în deplină libertate bunurile ce posedă — materiale, intelectuale, sufleteşti“ [3].

Cu argumente convingătoare, de ordin istoric, economic, social, politic etc., socialiştii români au demonstrat importanţa excepţională a desăvîrşirii formării statului naţional român unitar pentru accelerarea dezvoltării economice, sociale şi politice a poporului nostru, pentru stimularea înaintării societăţii pe calea progresului. Înmănunchind laolaltă toate

FIŞE

● *Avînd în vedere că în agricultură procesele naturale-biologice se întrepătrund cu cele sociale, determinarea eficienţei nu poate fi restrînsă la instrumentarul strict economic, ci pretinde apelul la cercetarea interdisciplinară. Pornind de la această opţiune principială, autorii volumului* „Eficienţa economică în agricultură şi analiza ei statistică“ *publicat recent la* EDITURA CERES (Elena Biji, Constantin Gîb, Ion Negură şi Pavel Wagner) *încearcă să stabilească legături cît mai profunde între latura economică şi cea cuantificabilă (statistică) în elaborarea indicatorilor de eficienţă aplicabili în agricultură. Lucrarea a fost alcătuită de autori ca un compendiu în care sînt reunite şi asamblate metode şi tehnici de utilitate curentă pentru analiza critică a evoluţiei factorilor ce influenţează producţia agricolă, în scopul sporirii eficienţei economice, al creşterii rentabilităţii şi micşorării coeficientului de risc în dezvoltarea acestei ramuri de bază. Tocmai de aceea, după o prezentare generală a problematicii eficienţei activităţii agricole, sînt înserate capitole privitoare la comensurarea statistică a diverselor laturi ale procesului: utilizarea bazei tehnico-materiale, evaluarea interdependenţei factorilor de eficienţă, dezvoltarea metodologiei statistice de analiză etc.*

Comerţul exterior şi competitivitatea

● *Eficienţa comerţului exterior al R.S. Cehoslovace este în prezent grevată de o anumită dihotomie care persistă între criteriile de evaluare şi orientare ale procesului economic în cadrul complexului economic naţional şi cele care se aplică pe plan mondial — afirmă* M. Hrncir *în articolul* „Vnejsi kriteria a hospodarsky mechanismus cs. ekonomiky“ *(Criteriile externe şi mecanismul economic în economia cehoslovacă) publicat în nr. 9/1985 al revistei* POLITICKA EKONOMIE. *În acest sens — se arată în articol — sînt destul de izolate comparaţiile la nivel de ramură şi întreprindere între productivitatea realizată pe plan naţional şi cea înregistrată de alte ţări. De regulă, opinează autorul, se menţine o discrepanţă între nivelul de rentabilitate al ramurilor, au loc redistribuiri de venit net (în fapt subvenţionarea acestora), care însă nu se regăsesc în evaluarea eficienţei comerţului exterior, concepută global. Dacă în perioadele de început ale constituirii economiei socialiste astfel de fenomene erau inevitabile, în prezent, opinea-*

energiile poporului, arăta E. Isac, unirea tuturor românilor în statul naţional va asigura utilizarea lor „pentru progresul cultural, social şi economic" şi România întregită, „în urma industrializării şi comercializării sale viitoare, va deveni un stat modern în care se va forma o clasă puternică de muncitorime". La acestea, adăuga el, mai „avem şi alte argumente, şi sociale, şi politice, şi etnice, pe care le putem generaliza într-unul singur : un popor descentralizat nu-şi poate dezvolta niciodată particularismul naţional spre binele omenimei întregi" [4]). Desăvîrşirea formării statului naţional unitar român avea să asigure, deci, cadrul naţional şi social-politic pentru dezvoltarea mai rapidă a forţelor de producţie, pentru valorificarea, în scopul propriei propăşiri, a potenţialului material şi uman al poporului nostru, asigurîndu-se sporirea contribuţiei lui la progresul omenirii, precum şi condiţii mai prielnice pentru desfăşurarea mai amplă a mişcării revoluţionare a forţelor progresiste ale naţiunii. „România nouă de astăzi — subliniau socialiştii după Unirea de la 1 Decembrie 1918 — trebuie să devină România socialistă de mîine" [5]). Era formulată, astfel, convingerea fermă despre inevitabilitatea ridicării ţării noastre, implicit a complexului economic naţional unitar, pe o treaptă superioară prin trecerea la socialism.

Socialiştii români au promovat cu consecvenţă teza că participarea liberă a tuturor naţiunilor la organizarea şi desfăşurarea relaţiilor internaţionale, participare care poate fi asigurată, înainte de toate, prin afirmarea dreptului lor la autodeterminare pe plan economic, este o condiţie de bază a colaborării eficiente, reciproc avantajoase între state şi a propăşirii omenirii în ansamblu. Astfel, M. Gheorghiu-Bujor sublinia : „Noi voim să se păstreze independenţa fiecărei naţiuni, căci altfel nici nu s-ar putea stabili adevăratele legături trainice între popoare, în care fiecare naţiune să aducă tributul propriu de cultură în concertul civilizaţiei omeneşti" [6]). Este formulată, astfel, o viziune de mare generalitate şi cu puternice rezonanţe în zilele noastre, cînd unii ideologi, în contradicţie flagrantă cu cursul obiectiv, legic al dezvoltării istorice, pun sub semnul îndoielii sau neagă chiar rolul naţiunii şi al statelor naţionale independente pentru înaintarea fiecărei naţiuni pe calea progresului economic, social şi politic şi pentru instaurarea unor raporturi noi, de colaborare egală între toate naţiunile.

Complexul economic naţional unitar era privit de socialiştii români ca un organism social aflat în continuă mişcare şi care exprimă atît raporturile dintre oameni şi natură, cît şi raporturile dintre oameni şi desfăşurarea activităţilor economice. Ca atare, concepţia lor despre dezvoltarea lui se sprijinea pe viziunea dialectică asupra raportului forţe-relaţii de producţie. Nu era, însă, omis nici raportul bază economică-suprastructură. Tocmai de aceea, ei au abordat într-un tot unitar producţia, circulaţia, repartiţia şi consumul, îmbinînd economicul cu socialul şi politicul. Drept urmare, socialiştii români au corelat în permanenţă problemele dezvoltării forţelor de producţie cu cele ale înnoirilor social-economice şi politice pe care progresul general al timpului le cerea şi în ţara noastră. Astfel, C. Dobrogeanu-Gherea sublinia că pentru a depăşi înapoierea economică în care se afla ţara şi a asigura dezvoltarea susţinută a complexului economic naţional ca temelie sigură a propăşirii pe toate planurile, se impunea cu stringenţă „o renovare a întregului organism social, o renovare economică şi politică". Renovarea economică viza, desigur, atît forţele de producţie, cît şi relaţiile de producţie, iar fără înfăptuirea ei nu putea fi vorba de asigurarea unei baze materiale solide pentru înaintarea mai rapidă a ţării pe calea progresului multilateral. „Aşadar, scria C. Dobrogeanu-Gherea, nu vom putea scăpa definitiv de impasul în care ne găsim atîta timp cît baza producţiei naţionale va fi cea veche, atîta timp cît suma productului nostru naţional va fi atît de mizeră. În marginile acestei producţii mizere ne sufocăm. Trebuie deci, pe baze noi de producţie, pe baze transformate, să mărim considerabil productul nostru naţional. Aceasta e problema problemelor ţării noastre. Deci, pe baze noi şi moderne, trebuie să mărim, să mărim cît mai mult, productul naţional, creînd astfel o bază mai largă, tot mai largă, pentru existenţa noastră materială şi deci şi culturală, morală şi naţională... Trebuie o prefacere radicală a întregii noastre gospodării naţionale" [7]).

O asemenea prefacere avea în vedere, desigur, restructurarea radicală a întregului sistem de activităţi economice, dezvoltarea şi diversificarea acestora, înfăptuirea unor schimbări structurale fundamentale în economie pentru a asigura o structură optimă, în care ramurile şi subramurile ei să se îmbine armonios şi care să asigure sporirea continuă şi substanţială a avuţiei naţionale. Viziunea dialectică asupra raportului forţe-relaţii de producţie i-a determinat pe socialişti să analizeze cu atenţie deosebită cadrul social-politic în care se desfăşurau activităţile economice.

conf. dr. Dumitru MUREŞAN

---

[1]) Nicolae Ceauşescu, România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1973, p. 267.

[2]) C. Dobrogeanu-Gherea, Opere complete, vol. 5, Bucureşti, Editura politică, 1978, p. 59.

[3]) Documente din istoria mişcării muncitoreşti din România 1916—1921, Bucureşti, Editura politică, 1966, p. 157.

[4]) Presa muncitorească şi socialistă din România, vol. III, 1917—1921, partea I, Bucureşti, Editura politică, 1979, p. 76.

[5]) Documente din istoria mişcării muncitoreşti din România 1916—1921, Bucureşti, Editura politică, 1966, p. 167.

[6]) Documente din istoria mişcării muncitoreşti din România 1910—1915, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 67.

[7]) C. Dobrogeanu-Gherea, Opere complete, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1977, p. 356—357.

---

ză M.H., se afirmă necesitatea utilizării unor criterii de competitivitate internaţională în modelarea structurilor economice şi în ce priveşte profilarea întreprinderilor productive.

Teorie şi practică

● *Criza economică mondială a repus cu vigoare în discuţie pertinenţa şi viabilitatea concluziilor ce provin din sfera teoriei economice. Cele mai multe luări de poziţie au un caracter critic (adesea un ton virulent) şi susţin lipsa de fiabilitate a diverselor elaborate teoretice în raport cu fenomenele economice reale. Critica, apreciază G. Etrillard şi F. Sureau în articolul „Théorie des anticipations rationneles, informations et politiques économiques" publicat în numărul 1985 al revistei „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES" sînt doar parţial îndreptăţite. Se uită prea adesea că între teoria şi practica economică nu poate fi în mod logic o identitate perfectă, cea dintîi oferind structura unei anticipaţii raţionale a evoluţiei proceselor. Tocmai de aceea, într-o anumită măsură, orice elaborat teoretic are un caracter schematic şi el nu poate surprinde toate aspectele particulare ce se afirmă în activitatea practică. Revenind la aspectul pus în discuţie, autorii apreciază că astfel de fenomene concrete care au condus la „abateri" de la modelul teoretic sînt, printre altele, informaţia (care în mod inevitabil este incompletă, inegal distribuită şi cu un cost care adesea o face inaccesibilă) şi elementul politic ce imprimă sensuri specifice anumitor procese economice.*

Învăţămîntul în Japonia

● *În bună măsură creşterea economică japoneză este datorată existenţei unui volum de forţă de muncă de înaltă calificare. Acest echilibru dinamic îşi află explicaţia — după cum arată S. Asher şi K. Inone în articolul „Industrial manpower development in Japan" publicat în numărul din septembrie 1985 al revistei „FINANCE AND DEVELOPMENT" —, pe de o parte în organizarea sistemului de pregătire a forţei de muncă la nivel naţional, iar pe de altă parte, în integrarea unor cerinţe generale în cadrul socio-cultural specific Japoniei. În ce priveşte primul aspect, autorii subliniază diversitatea formelor de şcolarizare, guvernul avînd doar atribute de orientare generală, precum şi susţinerea financiară asigurată deopotrivă de instituţii oficiale şi industria particulară. În ce priveşte inserţia principiilor moderne de instruire în contextul socio-cultural nipon autorii subliniază că sistemul paternalist, care asigură un loc de muncă pe întreaga durată a vieţii active, a condus la formarea unor piete ale forţei de muncă în interiorul companiilor, caracterizate prin dinamism, competitivitate, sistem adecvat de cointeresare.*

„FIŞE"

O strategie a asigurării utilajelor

(Continuare în pag. 21)

cărui utilaj, a mașinilor și aparatelor la timp, la momentul cînd urmează montajul, încep să apară și dereglări. Din cauza utilajelor nelivrate la timp, alte utilaje se aglomerează pe șantiere și nu pot fi montate. Aceasta impune să se acorde o atenție deosebită comandării din timp și în special contractării utilajelor pentru livrarea la termene corespunzătoare perioadei de montaj.

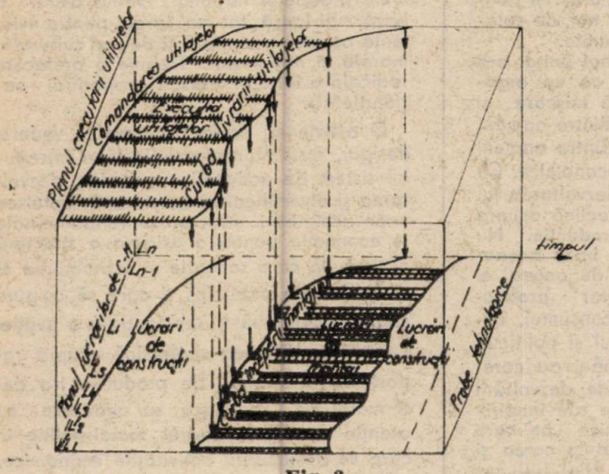

Fig. 2

Este necesar să se acorde aceeași atenție și asigurării la timp a tuturor utilajelor, inclusiv a utilajelor de dimensiuni mai reduse care sînt verigi indispensabile ale lucrărilor de montaj.

Graficele de asigurare a utilajelor

UN ROL important în asigurarea la timp a utilajelor pentru obiectivele de investiții îl au documentațiile de proiectare, în care se stabilesc termenele de predare a comenzilor, a documentațiilor și termenele de livrare a mașinilor, utilajelor, echipamentelor, instalațiilor și liniilor tehnologice, cunoscute sub denumirea de grafice cadru de utilaje.

Dar, ce sînt graficele cadru de utilaje ? În graficele cadru de utilaje nu se fac calcule tehnologice sau de rezistența materialelor, nu se stabilesc valori ale obiectivelor de investiții și nici consumuri de materiale sau utilități, nu se fac calcule pentru mașini, utilaje sau agregate. De aceea, la prima vedere, graficele cadru de utilaje par mai puțin importante comparativ cu proiectele tehnologice, proiectele de construcții sau de montaj și chiar față de analiza economică și devizul general. Însă, aceste documentații sînt foarte necesare pentru activitatea propriu-zisă de realizare a obiectivelor de investiții.

Graficele cadru de utilaje reprezintă proiectul unui mecanism, al aceluia care asigură utilajele necesare investițiilor, reprezintă proiectul mecanismului prin care se asigură comandarea, producerea și livrarea utilajelor pe șantiere la timp. De funcționarea acestui mecanism depinde într-o măsură importantă desfășurarea lucrărilor pe șantier și ca urmare și realizarea obiectivelor de investiții în cadrul perioadei de timp planificate. Fără o funcționare bună a acestui mecanism execuția obiectivelor de investiții se face cu pierderi chiar dacă proiectul de execuție este bine întocmit.

Cum trebuie întocmite graficele cadru de utilaje ? Pentru realizarea obiectivelor de investiții într-un ritm susținut și în condiții economice este necesar ca utilajele care se montează să se asigure în deplină concordanță cu desfășurarea lucrărilor de construcții-montaj de pe șantier. De aceea, la întocmirea graficelor cadru de utilaje trebuie să se aibă în vedere particularitățile tehnice și funcționale ale șantierului, specificul activității pe șantier, structura lucrărilor și mecanismul de desfășurare al acestora. Aceste lucrări, însă, nu se pot desfășura oricum, ci într-o succesiune anume, impusă de o serie de factori tehnici și economici : continuitate în desfășurare, ritm de lucru intens, înaltă eficiență, calitate ireproșabilă etc. Ca urmare, la întocmirea graficelor cadru de utilaje trebuie să se aibă în vedere, în primul rînd, sincronizarea perfectă ce trebuie să existe între livrarea utilajelor și desfășurarea lucrărilor de construcții-montaj. Continuitatea în desfășurare se poate asigura numai dacă livrarea utilajelor și lucrările de construcții-montaj funcționează ca un angrenaj perfect. Ritmul de lucru intens, înalta eficiență se pot obține numai dacă în momentul terminării construcțiilor utilajele sînt pregătite pentru montaj (fig. 2).

Graficele cadru de utilaje trebuie stabilite în strictă concordanță cu graficele de eșalonare a execuției obiectivelor de investiții. Aceste grafice nu se pot stabili unul în afara celuilalt. Între aceste două grafice trebuie să existe o interferență matematică. În cazul obiectivelor de investiții industriale destinate să producă bunuri materiale nu se poate vorbi de grafice de realizare a investiției fără grafice cadru de utilaje, așa cum nu se poate vorbi de investiții fără utilaje.

La întocmirea graficelor cadru de utilaje nu se folosesc legi și principii complicate din matematică, fizică sau mecanică, dar asigurarea utilajelor este o problemă complexă, care necesită o amplă activitate de organizare, planificare și coordonare. De aceea, întocmirea graficelor cadru de utilaje trebuie să aibă la bază principii economice, prin care să se evite atît formarea stocurilor de utilaje pe șantier cît și livrarea cu întîrziere a utilajelor.

Graficele cadru de utilaje nu trebuie confundate cu simple liste de utilaje care se întocmesc pentru a ține o evidență. Graficele cadru de utilaje nu sînt documentații „statice", care se întocmesc numai pentru obținerea unor avize și în final pentru aprobarea deschiderii finanțării. Acestea sînt documentații, „dinamice", au un rol activ în procesul de realizare investiției.

În graficele cadru de utilaje trebuie să fie concepută, de fapt, soluția de asigurare și ritmul de livrare al fiecărui utilaj, a fiecărui aparat. De aceea, aceste grafice trebuie să conțină date reale. Ca urmare, graficele cadru de utilaje și graficele de realizare a investițiilor trebuie să fie întocmite prin calcule matematice. Pentru aceasta este necesar ca încă în faza de proiectare, la stabilirea graficelor cadru de utilaje, să se determine corect, pentru fiecare utilaj, termenul de lansare a comenzii și termenul de livrare. Aceste termene trebuie corelate cu data montajului. La stabilirea termenelor de livrare, o atenție deosebită trebuie acordată duratei de execuție a utilajelor, perioadei cuprinsă între data comenzii, aceea a încheierii contractului pentru execuția unui utilaj și data de livrare a utilajului, pentru ca termenul de livrare al utilajelor să corespundă începerii montajului.

În graficele cadru de utilaje se stabilește relația de cooperare între constructor și furnizorii de utilaje care participă la realizarea investiției. De aceea, avizarea și aprobarea graficelor cadru de utilaje nu înseamnă numai aprobarea execuției utilajelor, ci aprobarea execuției și livrării în condițiile înscrise în grafice. Termenele de predare a comenzilor și documentațiilor și termenele de livrare a utilajelor sînt condiții care trebuie să fie însușite cu răspundere atît de beneficiar cît și de furnizorii de utilaje. Prin avizarea și aprobarea graficelor cadru de utilaje trebuie să se realizeze de fapt optimizarea relației de cooperare dintre constructor și furnizori.

Ce îmbunătățiri s-ar putea aduce în ceea ce privește elaborarea graficelor cadru de utilaje pentru ca ele să devină adevărate instrumente de lucru pentru beneficiar, constructor proiectant, furnizorii de utilaje și organele de avizare ? Pentru aceasta considerăm că este necesar ca în cadrul acestor documentații să se precizeze, într-un capitol separat : dacă sînt utilaje prevăzute în grafice neomologate, dacă sînt utilaje care pun probleme deosebite de montaj, dacă sînt utilaje care se livrează pe părți componente.

Totodată, considerăm necesar ca în aceste documentații să se răspundă la o serie de probleme de timp : care sînt utilajele cu durata de execuție cea mai lungă ? — care sînt utilajele cu durata de montaj cea mai lungă ? — care este durata de staționare pe șantier a utilajelor nemontate ? — dacă durata de execuție și durata de montaj a utilajelor cu durata de execuție cea mai lungă și a utilajelor cu durata de montaj cea mai lungă se încadrează în durata de realizare a investiției ?

Prezentînd și aceste date în graficele cadru de utilaje, proiectantul poate aduce o contribuție sporită la realizarea investițiilor într-un ritm susținut și în condiții economice. Constructorul cunoscînd din timp problemele mai dificile în ce privește montajul : utilajele cu durata de realizare și de montaj cea mai lungă, utilajele care se livrează pe părți componente etc., știe din timp în ce probleme trebuie să colaboreze mai strîns cu furnizorii de utilaje. Beneficiarii și titularii de investiții pot lua măsuri mai severe și mai din timp în ceea ce privește asigurarea utilajelor cu durata de execuție și de montaj mai lungă și a celor netipizate sau neomologate. Organele de avizare pot lua măsuri suplimentare în ceea ce privește organizarea și coordonarea activității de realizare a obiectivelor de investiții, astfel ca acestea să intre în funcțiune la termenele stabilite și la parametrii proiectați.

Lărgirea și valorificarea superioară a bazei energetice și de materii prime – problemă vitală a asigurării progresului țării în etapa actuală

ÎN ANSAMBLUL orientărilor și programelor de largă cuprindere adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. în direcția progresului multilateral al economiei naționale, dezvoltarea în continuare a bazei energetice și de materii prime constituie un obiectiv prioritar căruia partidul și statul nostru îi acordă o importanță esențială. După cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al partidului : **„Și în cel de-al 8-lea plan cincinal vom pune pe primul plan dezvoltarea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale"**.

Opțiunea P.C.R. de lărgire continuă a bazei energetice și de materii prime are o fundamentare economico-științifică bine determinată de faptul că dezvoltarea industriei, construcțiilor, a tuturor celorlalte ramuri, în genere, făurirea unei economii naționale complexe și moderne, ca și ridicarea gradului de civilizație și cultură al poporului presupun un consum important de energie și materii prime, a căror producție trebuie pregătită în devans de industria prelucrătoare. Practic, nu există procese tehnologice care să se poată desfășura fără consumuri de energie, combustibili, materii prime și materiale. De aceea, dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice constituie o componentă esențială a politicii economice realiste promovate de partid.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea bazei energetice și de materii prime este concepută în strînsă corelație cu evoluția ramurilor economiei naționale, cu acțiunea de modernizare a structurii economico-sociale a României socialiste. Considerată, pe bună dreptate, factor primordial al dezvoltării și creșterii economice, baza energetică și de materii prime contribuie în mod hotărîtor la progresul economico-social al patriei pe drumul socialismului și comunismului.

În cadrul strategiei dezvoltării economice de ansamblu, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în opera sa teoretică și practică, tratează problema resurselor energetice și de materii prime în mod sistemic, în strînsă lor interdependență și pe întregul flux al proceselor economice, pornind de la cercetarea geologică și terminînd cu utilizarea resurselor secundare și reciclarea produselor scoase din uz. În fiecare etapă a dezvoltării economico-sociale a țării noastre, sînt puse în evidență legăturile obiectiv-necesare dintre cerințele dezvoltării economice și cele ale lărgirii și diversificării bazei energetice și de materii prime. Totodată, a fost reliefată necesitatea schimbării structurii bazei energetice și de materii prime în funcție de noile condiții ale economiei românești și mondiale ținînd seama de resursele naționale disponibile, de evoluția cererii și a factorilor interni și internaționali, de necesitatea conservării bogățiilor naturale ale țării pentru a se asigura echitatea dintre generațiile prezente și cele viitoare.

Pe baza indicațiilor secretarului general al partidului țara noastră face eforturi sistematice și susținute — mai ales investiționale — în direcția asigurării unor proporții corespunzătoare între dezvoltarea bazei energetice și de materii prime, pe de o parte, și industria prelucrătoare, pe de altă parte. În acest scop, pentru industria energetică și extractivă s-au întocmit programe speciale, atît de perspectivă, cît și pentru activitatea curentă, care să asigure realizarea ritmică și integrală a planului la producția de cărbune, țiței, gaze naturale, de energie electrică, minereuri și alte substanțe minerale absolut necesare economiei naționale.

Obiective fundamentale, sarcini concrete

ÎN CADRUL programelor pe termen lung de dezvoltare a bazei energetice, locul principal îl ocupă Programul directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R., care prevede : a) intensificarea cercetării geologice pentru dezvoltarea potențialului energetic ; b) dezvoltarea producției de energie ; c) îmbunătățirea organizării și funcționării sistemului electroenergetic ; d) reducerea consumurilor de energie pe unitatea de efect util și utilizarea energiei cu eficiență maximă ; e) cooperarea internațională a României în domeniul energiei. De asemenea, o importanță deosebită o are „Programul energetic" pentru deceniul 1981—1990, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1982.

Trecerea, începînd cu cincinalul 1986—1990, la cea de-a treia etapă a înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, impune, așa după cum prevăd Directivele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime, asigurarea condițiilor pentru realizarea integrală a prevederilor programelor adoptate în acest domeniu. Astfel, pînă în 1990, producția de energie electrică va ajunge la 95—97 mld. kWh, din care energia electrică obținută pe cărbune și șisturi bituminoase se va ridica la aproape 38 miliarde kWh ; pentru aceasta producția de cărbune va trebui să atingă, în 1990, cel puțin 100 milioane tone.

În acest scop, în industria extractivă se prevede aplicarea pe scară largă a metodelor de exploatare de mare productivitate. Producția de lignit și cărbune, de 84—89 milioane tone, se va obține în proporție de peste două treimi prin exploatare din cariere. La huilă, întreaga producție brută va fi supusă spălării, în vederea creșterii cantității de cărbune cocsificabil. De asemenea, în viitorul cincinal va căpăta amploare exploatarea șisturilor bituminoase. În ce privește extracția de țiței, se are în vedere intensificarea forajului pe structurile de mare adîncime și pe platforma continentală maritimă. Totodată, un mare accent se va pune pe creșterea factorului final de recuperare a rezervelor din zăcăminte, de la 33% cît este în prezent, la circa 40% în 1990. Producția de gaz metan va fi limitată la 22 miliarde mc/an în scopul menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve.

În cincinalul viitor se vor dezvolta puternic hidroenergia și energia nucleară. După cum este cunoscut, programul nuclear prevede construirea a trei centrale nuclearoelectrice : la Cernavodă, în Moldova și în Transilvania, astfel încît pînă în anul 1990, în centralele nuclearoelectrice să se realizeze 21—22 miliarde kWh. Prin măsuri adecvate se vor mări randamentele de conversie a energiei primare prin extinderea producerii combinate a energiei electrice și termice, reducîndu-se la minimum utilizarea hidrocarburilor la producerea energiei electrice. O atenție deosebită va fi acordată noilor surse de energie neconvențională : energia vîntului, energia solară, geotermală ș.a.

Potrivit orientărilor de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a țării, pînă în anul 1990 se va încheia în linii mari construcția centralelor termoelectrice pe cărbuni și șisturi bituminoase, sporind astfel rolul acestor combustibili primari în balanța energetică a țării. Pînă în 1995, se va finaliza execuția programului de centrale nuclearoelectrice, urmînd să se pregătească premisele pentru trecerea la noile generații de reactori. De asemenea, în deceniul viitor vor fi practic terminate lucrările de organizare hidroenergetică a întregului teritoriu național, asigurîndu-se folosirea complexă a resurselor de apă pentru producția de energie electrică, nevoile industriei, agriculturii și consumului populației.

În vederea asigurării independenței energetice a țării, Congresul al XIII-lea al partidului a prevăzut intensificarea prospecțiunilor pentru creșterea fondului național de rezerve geologice în domeniul hidrocarburilor, cărbunilor, șisturilor bituminoase, minereurilor de uraniu, resurselor geotermale. Concomitent cu asigurarea condițiilor tehnologice pentru funcționarea optimă a centralelor nuclearoelectrice ce se vor construi, vor fi intensificate cercetările privind noile generații de reactori (inclusiv cu neutroni rapizi), precum și fuziunea termonucleară controlată. Totodată, va fi intensificată activitatea de cercetare pentru obținerea în condiții de economicitate a hidrogenului și a altor purtători de energie, extinderea utilizării lor în economie, valorificarea largă a resurselor energetice refolosibile și înlocuirea tehnologiilor mari consumatoare de energie.

Tocmai prin prisma importanței pe care o are asigurarea resurselor energetice pentru dezvoltarea de ansamblu a economiei, recentul Decret prezidențial privind instituirea stării de necesitate și a regimului militarizat în unitățile Sistemului energetic național stipulează o serie de măsuri organizatorice menite să asigure buna desfășurare a activității din acest sector, din întreaga economie. În spiritul acestui important act normativ toate colectivele de oameni ai muncii, întreaga populație este chemată să contribuie activ la reducerea consumului de energie, la utilizarea acesteia cu maximă chibzuință și spirit gospodăresc.

Alături de combustibili și energie, reproducția socialistă lărgită necesită o cantitate importantă de materii prime pe care le furnizează industria minieră extractivă. Ca și în domeniul energetic, viziunea clară, științifică a secretarului general al parti-

dului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asupra acestei probleme a permis sesizarea din timp a fenomenelor de criză în domeniile energetic și al materiilor prime — criză ce a cuprins aproape toate țările lumii începînd cu anul 1973. Astfel, pe baza orientărilor strategice ale P.C.R., un accent deosebit s-a pus și se pune și mai pregnant, în etapa actuală, pe asigurarea din surse interne a necesităților de materii prime, factor esențial pentru dezvoltarea întregii economii naționale. În acest sens, strategia dezvoltării economiei românești prevede ca acoperirea necesităților de minereuri (metalifere, feroase și neferoase, substanțe nemetalifere, roci utile etc.) să se facă într-o proporție cît mai mare din resurse interne.

Deși țara noastră va continua și în viitor să importe cantități însemnate de petrol, cărbune cocsificabil, gaze, minereu de fier și alte minereuri, pe baza unor acorduri de lungă durată și a cooperării în producție cu alte state, potrivit orientărilor celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., o însemnată parte a investițiilor din viitorul cincinal sînt destinate unor lucrări pentru punerea în valoare a noi rezerve de minerale utile și resurse energetice. Astfel se prevede, în acest sens, valorificarea tuturor resurselor de materii prime indigene de cupru, plumb și zinc, inclusiv a minereurilor sărace. În acest scop, o atenție deosebită se va acorda alegerii acelor tehnologii de extracție și prelucrare care să permită cel mai înalt grad de recuperare a metalelor din minereuri.

În deceniul viitor se va încheia practic investigarea complexă a potențialului național de resurse minerale, a structurilor geologice, inclusiv de mare adîncime, precum și a platformei maritime continentale. Dezvoltarea industriei extractive se fundamentează în viitorul cincinal pe intrarea în funcțiune a unor noi capacități de producție și folosirea deplină a celor existente, pe extinderea tehnologiilor moderne de exploatare și a celor care permit valorificarea complexă a substanțelor minerale din zăcăminte.

Economisirea — resursă de bază

ÎN ASIGURAREA bazei proprii energetice și de materii prime un rol de seamă îl are economisirea resurselor, reducerea consumurilor materiale pe unitatea de efect util. Un argument economic major al acestui imperativ al etapei actuale este acela că realizînd producția stabilită cu cheltuieli materiale mai scăzute se asigură un spor de producție netă, respectiv de venit național fără un efort material suplimentar. Tocmai în acest sens, în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al partidului tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea în direcția perfecționării tehnologiilor, reducerii consumului de energie și materiale pe unitatea de produs"**. În acest sens Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. au prevăzut ca, prin reducerea consumurilor materiale și energetice, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, combustibililor și energiei, modernizarea structurilor de producție în toate ramurile, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă la circa 53% în 1990. În mod corespunzător, pe parcursul viitorului cincinal în industria republicană cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă urmează să se reducă cu peste 80 lei.

Iată de ce, pornind de la necesitatea asigurării și utilizării cu înaltă eficiență a bazei materiale și energetice, organele și organizațiile de partid din întreprinderi, instituții de cercetare și proiectare sînt chemate să întreprindă acțiuni politico-educative și organizatorice menite să determine afirmarea unor inițiative și răspunderi în ce privește punerea la dispoziția economiei naționale a resurselor materiale și energetice prevăzute în plan, precum și gospodărirea judicioasă a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibililor, înlăturarea oricărui fenomen de risipă, instaurarea unui regim sever de economii.

Avînd în vedere că țara noastră dispune de resurse limitate de materii prime, fiind astfel nevoită să importe o bună parte din materiile prime necesare industriei prelucrătoare, iar partea care și-o asigură din resurse proprii se obține cu mari cheltuieli și eforturi, datorită exploatării și a unor zăcăminte cu un conținut mai sărac de substanțe minerale utile sau aflate în condiții geologice mai dificile, fiecare tonă sau kilogram de materie primă, de resursă energetică economisită înseamnă fie economie de valută, fie reducerea cheltuielilor de muncă socială, ceea ce se reflectă pozitiv în creșterea venitului național. Din cauză că indicele de folosire a unor materii prime și îndeosebi a metalului și energiei este încă în unele întreprinderi necorespunzător, mai ales din pricina unor tehnologii și concepții constructive învechite, în țara noastră deși producția și consumurile pe locuitor sînt, la unele produse, la nivelul țărilor dezvoltate, consumurile specifice de materii prime, materiale și energie pe unitatea de venit național sînt mai mari comparativ cu cele realizate în țările avansate. Or, este de la sine înțeles că un produs realizat în asemenea condiții nu poate fi competitiv pe piața mondială. De aceea, pentru ca produsele noastre să poată concura de pe poziții egale cu cele similare fabricate în țări dezvoltate, ele trebuie să aibă nu numai un nivel tehnic și calitativ ridicat ci și să se întemeieze pe o înaltă productivitate a muncii, pe procese de fabricație cu cheltuieli materiale cît mai reduse.

Pentru a se putea reduce substanțial consumurile materiale sînt necesare o serie de măsuri ca : asimilarea de noi produse, promovarea largă a noilor tehnologii de fabricație, modernizarea, reproiectarea și înlocuirea unor instalații, utilaje și tehnologii cu randamente scăzute și consumuri ridicate, extinderea tipizării produselor și elementelor de construcții, stabilirea și aplicarea unor norme științifice privind consumurile energetice și materiale.

Una din orientările de bază ale Congresului al XIII-lea al partidului, menită să conducă la reducerea mai accentuată a consumurilor de materii prime și energetice, este modernizarea și restructurarea industriei, prin creșterea mai puternică a ramurilor și subramurilor de vîrf, de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și limitarea la strictul necesar a produselor mari consumatoare de materii prime și energie. Astfel, s-a prevăzut elaborarea, introducerea și generalizarea tehnologiilor cu randamente ridicate, diminuarea consumului de energie pe unitatea de venit național cu peste 20% în 1990 față de 1985, reducerea consumurilor specifice medii de laminate feroase cu 19%, micșorarea substanțială a consumului de metale neferoase, creșterea coeficientului de scoatere a oțelului, în producția de laminate, economisirea produselor chimice, a materiilor prime din industria ușoară, a hîrtiei, materialelor lemnoase, a tuturor resurselor materiale.

Creșterea gradului de valorificare a resurselor

În STRATEGIA P.C.R. de dezvoltare economică intensivă un loc de importanță majoră îl ocupă ridicarea gradului de valorificare complexă, superioară a tuturor materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, obținerea din fiecare unitate de resursă a unei cantități de produse cît mai mari și de calitate cît mai înaltă. În acest sens, experiența mondială arată că bogăția națiunilor este determinată nu numai de cantitatea de bunuri produse, ci și de gradul de prelucrare a materiilor prime ce stau la baza producerii acestora, grad ce depinde de inteligența, știința și tehnologia încorporate în produsele nou create.

Dat fiind caracterul limitat al resurselor naturale, mai ales al celor neregenerabile, precum și restricțiile impuse de actuala criză economică mondială de energie și materii prime, pentru țara noastră, care este deficitară în ce privește unele resurse naturale, problema valorificării superioare a acestora se pune cu deosebită acuitate. În acest sens, după cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului, prin introducerea unor noi tehnologii în cincinalul viitor va trebui să crească gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei cu circa 70% față de nivelul anului 1980. Calculat pe baza producției marfă industriale, indicele de valorificare urmează să se majoreze cu 25—27% în 1990 față de 1985.

În valorificarea superioară a resurselor materiale un rol de prim rang revine ramurilor industriale de prelucrare avansată : construcțiile de mașini, electronica, automatica, robotica, mecanica fină, optica, chimia, aeronautica ș.a., în cadrul cărora materia primă de bază, prin prelucrări succesive, își multiplică valoarea inițială.

Sarcini deosebite se pun în țara noastră în ceea ce privește valorificarea superioară a metalului prin producerea de oțeluri și laminate superioare, precum și produse metalice de înaltă complexitate. În această direcție, obiectivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd pentru industria metalurgiei feroase o diversificare a structurii producției și o îmbunătățire a calității produselor de prelucrare avansată, sporirea producției de țevi și sîrmă de mare rezistență, de table și benzi laminate la rece, de cabluri de oțel, cord metalic, tablă și altele.

Pe linia valorificării înalte a resurselor se vor adînci, în cincinalul viitor, procesele de prelucrare superioară a titeiului și creșterea produselor albe la 67—70%. De asemenea, vor fi amplificate cercetările pentru creșterea gradului de prelucrare a gazului metan, a gazelor de sondă, gudroanelor de cocserie, precum și în scopul obținerii de hidrocarburi chimizabile, metanol și alte surse nepetroliere. Un aport substanțial la creșterea gradului de valorificare a resurselor naturale îl va avea industria chimică, care va produce noi fibre și fire chimice de valoare ridicată, medicamente de biosinteză și sinteză fină, noi sortimente de cauciucuri și mase plastice, lacuri, vopsele coloranți etc. din materii prime indigene. Totodată această ra-

mură va valorifica resursele de plante medicinale, extracte apicole și animaliere.

În acțiunea de lărgire a bazei energetice și de materii prime o importanță crescîndă o capătă recuperarea și refolosirea unor resurse energetice secundare și de materii prime rezultate din procesul de producție și din consumul populației. Cele mai mari pierderi de energie, în țara noastră, sub formă de căldură, au loc prin gazele de combustie evacuate în atmosferă, prin radiațiile în mediul ambiant, prin instalațiile de răcire etc., mai ales în industria chimică, metalurgică (gazul, deșeul de cocs și de furnale), la rafinăriile de petrol (gazele arse la facle), în industria celulozei ș.a. — toate aceste resurse energetice secundare putînd fi recuperate și refolosite atît în industrie, cît și în consumul casnic. Potrivit unor date echivalentul energetic al resurselor energetice secundare valorificate pînă în prezent se apropie sensibil de cel al întregii producții naționale anuale de țiței, iar pînă în 1990 recuperarea resurselor energetice secundare se va ridica la o dată și jumătate față de volumul actual.

Numai în industrie, prin instalarea unor cazane recuperatoare s-a creat posibilitatea de a se recupera anual o cantitate de energie de peste 4 milioane tone combustibil convențional. Or, experiența din alte țări, cît și din România ne arată că investițiile necesare pentru recuperarea unei tone de combustibil convențional din resurse energetice secundare sînt de 4—5 ori mai mici decît investițiile pentru a se produce aceeași tonă de combustibil din combustibili primari.

Este știut că o serie de produse, după ce au fost utilizate ca mijloace de producție sau numai de consum continuă să-și păstreze proprietățile fizico-chimice inițiale, ele putînd fi refolosite (reciclate) și introduse din nou în circuitul economic. Așa sînt, de exemplu, metalele, hîrtia, lemnul, masele plastice, textilele, sticla, precum și unele reziduuri industriale sau menajere. Totodată, se pot recondiționa și refolosi o multitudine de piese și subansamble, repere etc. ce rezultă din casarea unor mașini și utilaje. Avantajul economic al reciclării și refolosirii materialelor constă în faptul că aceste procedee sînt cu mult mai ieftine, necesitînd un consum de muncă mult mai mic decît producerea lor din materii prime interne sau din import.

În concluzie, este necesar ca, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, să se asigure mobilizarea plenară a eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru realizarea integrală a producției planificate de combustibili, energie și materii prime, concomitent cu reducerea consumului acestora și gospodărirea judicioasă a resurselor disponibile.

prof. univ. dr. Gavril HORJA

BIBLIOGRAFIE

Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1984

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare rostită la Plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Editura politică, București, 1985

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Galați, Scînteia, 9 august, 1985

Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare rostită la cel de al III-lea Congres al consiliilor populare, Editura politică, 1985

ÎNTREBĂRI

1. Ce importanță are pentru dezvoltarea economiei naționale lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime ?
2. Arătați care sînt orientările partidului nostru în acest domeniu și ce niveluri sînt prevăzute pentru perspectivă.
3. Care este rolul acțiunilor de economisire, reciclare și refolosire a tuturor resurselor energetice și de materii prime ? Cum se acționează în unitatea dumneavoastră în acest sens ?
4. Ce măsuri se întreprind în cadrul unității în care activați pentru reducerea severă a consumurilor și valorificarea superioară a resurselor și cum se îndeplinesc aceste măsuri ?

Venitul național și sistemul de prețuri

(Urmare din pag. 20)

a plusprodusului rămîne cea de investiție în viitor, în creștere. El este un instrument de alocare a resurselor în conformitate cu structura nevoii sociale, iar toate „anomaliile" de preț nu reflectă altceva decît o îndepărtare de la structura nevoilor reale ale consumatorilor.

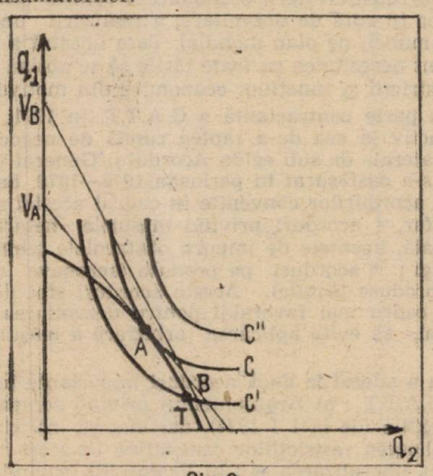

Fig. 2

Pentru a ne apropia de realitatea determinării venitului național este necesar să considerăm cazul cînd în economie sînt mai multe produse (pentru un singur produs ar fi suficientă măsura lui în expresie fizică). În fig. 2 este prezentat un caz cu două produse, q_1 și q_2. Curba ofertei este de această dată înlocuită de curba posibilităților de producție T, iar cererea de curbele de indiferență ale consumatorului. Prima dintre aceste curbe ilustrează faptul că totalul resurselor economice disponibile la un moment dat pot fi alocate în diferite combinații între producția bunurilor q_1 și q_2, iar a doua indică modul în care consumatorul poate combina cele două produse în consum obținînd același nivel de satisfacere a trebuințelor sale, de bunăstare. În limitele cantităților care pot fi produse în economie (limite indicate de curba posibilităților de producție) consumatorul va alege acea combinație de bunuri q_1^A și q_2^A care să-i asigure cel mai înalt grad de satisfacere a necesităților sale — punctul A în diagramă, punct de tangență între posibilitățile de producție și curba de indiferență C. Panta tangentei în acest punct reprezintă prețul relativ al produselor q_1 și q_2 (deci cîte unități de q_2 revin la o unitate de q_1), iar dreapta tangentă în acest punct ilustrează constrîngerea bugetară la care trebuie să se supună consumatorul. Putem considera unul din cele două produse ca etalon monetar, deci o unitate q_1 = o unitate monetară. Venitul național va fi : $V = p_1^A q_1^A + p_2^A q_2^A$ sau, exprimat în unități de q_1, este $V/q_1^A = p_1^A + q_2^A \frac{p_2^A}{p_1^A}$. Acest venit corespunde lui V_A în figura de mai sus.

Să presupunem însă că structura producției este stabilită pe un alt punct al curbei posibilităților de producție și anume punctul B. Panta tangentei în acest punct va determina stabilirea unui alt preț relativ între produsele q_1 și q_2, iar venitul național — în unități de q_1 — se va situa în punctul V_B. Consumatorul nu va mai reuși să atingă nivelul de bunăstare anterior C, ci numai nivelul C' corespunzător curbei de indiferență care trece prin B. Deci, deși venitul V_B este mai mare decît V_A, bunăstarea consumatorului este mai mică în situația B decît în situația A.

Procedeul descris mai sus permite să se atașeze o valoare numerică fiecărei curbe de indiferență C și fiecărei curbe a posibilităților de producție T. Deși numărul în sine astfel determinat nu are vreo semnificație (el capătă sens numai raportat la valorile de întrebuințare produse și consumate), putem pe această bază urmări evoluția în timp a venitului măsurînd deplasarea spre exterior a curbei posibilităților de producție și trecerea de la curba de indiferență C la C". În practică, întrucît nu se cunosc funcțiile care descriu cererea consumatorului, mărimea venitului este aproximată pe baza datelor observabile — cantitățile și prețurile — printr-o măsură Laspeyres.

Cazul de mai sus poate fi cu ușurință generalizat pentru o economie cu n produse. Deși problemele evaluării venitului național nu se epuizează cu aspectele discutate aici (intervenind în plus evaluarea bunurilor destinate investițiilor), cele de pînă acum sînt suficiente pentru a evidenția cîteva caracteristici ale mecanismului prin care prețurile intervin în determinarea venitului național. Ideea centrală pe care dorim să o subliniem este că există un unic set de prețuri relative ale bunurilor realizate în economie pentru care venitul național apare ca o măsură a gradului de satisfacere a nevoilor consumatorului și deci o măsură a bunăstării ; acestea sînt prețurile de echilibru, care reflectă ratele marginale de substituire în producție și consum pentru cele n produse din economie. Exemplul de mai sus ilustrează de asemenea caracterul de sistem al prețurilor. Un preț izolat nu are nici o semnificație, el este definit numai în interdependențele lui cu celelalte prețuri, ca preț relativ.

Creşterea contribuţiei O.N.U. la promovarea cooperării economice internaţionale (II)

ÎN DECURSUL celor aproape 30 de ani de cînd este membră a O.N.U., şi în special de-a lungul celor două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, România a desfăşurat o activitate vastă şi dinamică în vederea sporirii aportului O.N.U. la soluţionarea constructivă a gravelor probleme care confruntă omenirea — în primul rînd pentru asigurarea păcii pe planeta noastră — şi promovarea cooperării economice internaţionale. Din iniţiativa şi sub directa îndrumare a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, ţara noastră a adus contribuţii importante la eforturile O.N.U. vizînd accelerarea dezvoltării economico-sociale a ţărilor rămase în urmă, lichidarea marilor decalaje dintre ţările bogate şi sărace şi instaurarea noii ordini economice internaţionale.

Ţara noastră s-a situat în avangarda forţelor care militează pentru instaurarea noii ordini economice mondiale, ca o componentă esenţială a procesului de restructurare radicală a ansamblului relaţiilor internaţionale. România a participat activ şi într-un spirit constructiv la elaborarea şi aprobarea documentelor O.N.U. care au pus bazele făuririi unei astfel de noi ordini. Ea a susţinut activ adoptarea Declaraţiei şi Programului de acţiune privind instaurarea noii ordini economice internaţionale, document de importanţă vitală pentru asigurarea progresului general al omenirii. În acelaşi timp, România a contribuit într-o largă măsură la redactarea Cartei drepturilor şi îndatoririlor economice ale statelor, făcînd parte alături de alte 30 de state din grupul de lucru însărcinat cu întocmirea proiectului acestei Carte, adoptate în 1974.

În septembrie 1975, ţara noastră a difuzat la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. declaraţia intitulată „Poziţia României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaţionale", care constituie un veritabil program, teoretic şi practic, al realizării unei astfel de ordini, o contribuţie larg recunoscută la identificarea modalităţilor de a se acţiona în această direcţie.

România a contribuit activ la elaborarea strategiilor internaţionale ale dezvoltării, adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. Ea susţine activ desfăşurarea unui dialog constructiv în toate forurile de negocieri şi traducerea în viaţă a rezoluţiei Adunării Generale a O.N.U. din 1979 privind lansarea negocierilor globale între ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare referitoare la cooperarea economică internaţională pentru dezvoltare, pentru soluţionarea problemelor acum, cînd pot fi dominate şi reglementate prin dialog, şi realizarea de progrese pe calea instaurării unei noi ordini economice mondiale.

Cu toate eforturile depuse de România, împreună cu celelalte ţări membre ale Grupului celor 77, pînă în prezent nu s-au obţinut rezultate semnificative în direcţia restructurării relaţiilor economice internaţionale. De aceea, ţara noastră a propus recent organizarea unei conferinţe internaţionale sub egida Naţiunilor Unite, care să contribuie la iniţierea şi desfăşurarea unui proces real de aşezare a relaţiilor economice între state pe baze noi, echitabile şi juste.

România a manifestat iniţiative şi a prezentat propuneri vizînd restructurarea principalelor domenii ale relaţiilor economice internaţionale, în conformitate cu noile cerinţe ale dezvoltării economice. Să ne oprim pe scurt asupra lor.

Iniţiative şi propuneri româneşti de restructurare a relaţiilor economice internaţionale

ROMÂNIA se pronunţă pentru o reformă a sistemului monetar financiar internaţional, pe principii echitabile şi democratice. Conceput pe baza condiţiilor care prevalau acum 40 de ani şi a experienţei acumulate în perioada antebelică, acest sistem a devenit perimat, ca urmare a schimbărilor politice şi economice profunde, intervenite în lume după al doilea război mondial. În mod deosebit se impune **găsirea unei soluţii radicale, îndrăzneţe pentru problema datoriei ţărilor în curs de dezvoltare.** Povara crescîndă a datoriei externe frînează progresul economic al acestor ţări, constituie un obstacol în calea edificării unei noi ordini economice mondiale. De aceea România s-a pronunţat în cadrul O.N.U. în favoarea adoptării unei soluţii globale pentru problema datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare, sub forma elaborării unui ansamblu de principii care să călăuzească apoi negocierile între guverne, bănci din ţări creditoare, instituţii ale sistemului financiar internaţional, pe de o parte, şi fiecare ţară debitoare, pe de altă parte. După părerea ţării noastre, un astfel de ansamblu de principii ar putea prevedea : anularea datoriei externe pentru ţările cu un venit pe locuitor de pînă la 500—600 dolari, o reducere importantă a acestei datorii pentru ţările cu un venit naţional pînă la 1 000—1 200 dolari pe locuitor şi o reducere generală de 30—50% a datoriilor pentru celelalte ţări în curs de dezvoltare ; reeşalonarea restului datoriei să se facă pe termen lung, de 15—20 de ani şi cu o perioadă de graţie de 3—5 ani ; stabilirea de plafoane raţionale ale dobînzilor, iar diferenţele plătite în plus în ultimii ani să fie deduse din datoriile restante ; termenii reeşalonărilor să fie astfel concepuţi, încît serviciul datoriei externe să nu depăşească 10—15% din încasările anuale din export ale ţărilor debitoare ; crearea, cu contribuţia ţărilor dezvoltate, a unui fond special, din care să se acorde ţărilor în curs de dezvoltare noi credite, cu dobînzi raţionale. Ţara noastră consideră că adoptarea măsurilor sus-menţionate cu caracter de urgenţă în vederea soluţionării globale a problemei datoriei externe, precum şi realizarea unei reforme a sistemului monetar-financiar fac necesară convocarea unei conferinţe monetar-financiare internaţionale, aşa cum au propus ţările nealiniate.

România s-a pronunţat pentru sporirea substanţială a asistenţei guvernamentale pentru dezvoltare, în special pe calea reducerii cheltuielilor militare şi a alocării unei părţi din fondurile astfel economisite pentru ajutorarea ţărilor în curs de dezvoltare. În acest sens, ţara noastră a propus îngheţarea cheltuielilor militare şi trecerea la reducerea lor, într-o primă etapă cu 10—15%, ceea ce ar disponibiliza importante resurse pentru sprijinirea eforturilor ţărilor în curs de dezvoltare vizînd accelerarea progresului lor economico-social.

În cadrul G.A.T.T., U.N.C.T.A.D. şi altor organisme internaţionale România s-a pronunţat cu fermitate pentru stoparea protecţionismului şi liberalizarea comerţului internaţional în vederea favorizării creşterii economice a tuturor ţărilor, în special a ţărilor în curs de dezvoltare, a realizării unei diviziuni raţionale a muncii pe plan mondial. Ţara noastră a subliniat în mod constant necesitatea ca toate ţările să se abţină de la adoptarea de restricţii şi sancţiuni economice din motive politice.

Devenită parte contractantă a G.A.T.T. în 1971, România a participat activ la cea de-a şaptea rundă de negocieri comerciale multilaterale de sub egida Acordului General („runda Tokio"), care s-a desfăşurat în perioada 1973—1979. Ea a acceptat majoritatea acordurilor convenite în cadrul acestei runde : protocolul tarifar, 4 acorduri privind măsurile netarifare (evaluarea vamală, licenţele de import, obstacolele tehnice şi codul antidumping) ; 3 acorduri pe produse (aeronave civile, carne de vită şi produse lactate). Aceste acorduri sînt de natură să asigure un cadru mai favorabil pentru dezvoltarea comerţului internaţional, să evite aplicarea arbitrară a măsurilor netarifare.

România a aderat la două acorduri importante încheiate sub auspiciile G.A.T.T. : a) Aranjamentul privind comerţul internaţional cu textile (de la 1 I 1974), destinat să introducă o disciplină în aplicarea restricţiilor cantitative în acest comerţ şi să contribuie la liberalizarea sa ; b) Protocolul privind negocierile comerciale între ţări în curs de dezvoltare (la 15 IX 1978), instrument juridic care prevede acordarea reciprocă de avantaje vamale preferenţiale între cele 16 ţări participante.

În cadrul U.N.C.T.A.D., România a sprijinit elaborarea şi aplicarea Programului integrat privind produsele de bază, care vizează stabilizarea pieţelor şi preţurilor acestor produse, precum şi întărirea poziţiei ţărilor în curs de dezvoltare pe piaţa mondială a produselor de bază. Ea a subliniat necesitatea ca, în cursul aplicării acestui Program, să se ţină seama în mod corespunzător de interesele legitime ale ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de produse de bază.

Ţara noastră a luat parte activă la convenirea în cadrul U.N.C.T.A.D. a sistemului de preferinţe vamale generale, nereciproce şi nediscriminatorii în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare şi se pronunţă pentru îmbunătăţirea sa radicală, respingînd tendinţa de aplicare arbitrară, abuzivă a principiului gradaţiei, potrivit căruia se retrag preferinţele vamale acordate ţărilor în curs de dezvoltare mai avansate sau li se pretinde

acestora reciprocitate, în schimbul acestor preferințe. Menționăm că România, ca țară în curs de dezvoltare, beneficiază de preferințe vamale generalizate din partea celor 20 de țări capitaliste dezvoltate donatoare de astfel de preferințe (țările C.E.E., Austria, Australia, Canada, Elveția, Finlanda, Japonia, Noua Zeelandă, Norvegia, Suedia și S.U.A.).

În U.N.C.T.A.D., România a inițiat rezoluții vizînd dezvoltarea comerțului internațional, privind : importanța și eficacitatea acordurilor comerciale pe termen lung ; rambursarea în mărfuri a livrărilor de echipament pe credit ; formarea de personal specializat în domeniul comerțului exterior și a ramurilor conexe.

În vederea contracarării tendințelor protecționiste crescînde și de încălcare a principiilor și regulilor comerțului internațional, țara noastră se pronunță în favoarea lansării unei noi runde de negocieri comerciale multilaterale sub egida G.A.T.T. Această rundă este chemată, înainte de toate, să contribuie la reducerea obstacolelor tarifare și netarifare din comerțul internațional cu mărfuri, ceea ce prezintă un interes prioritar pentru țările în curs de dezvoltare. În cadrul noii runde, aceste țări trebuie să beneficieze în mod efectiv de un tratament preferențial pe o bază nediscriminatorie.

Sprijin mai substanțial eforturilor de progres economic și social

ROMÂNIA a acționat consecvent în cadrul O.N.U. pentru amplificarea cooperării științifice și tehnologice internaționale, în vederea accelerării dezvoltării economice a tuturor țărilor, îndeosebi a celor rămase în urmă. Țara noastră a participat activ la conferința O.N.U. pentru aplicarea științei și tehnicii în folosul dezvoltării (1963), a fost membră a Comitetului consultativ al O.N.U. pentru aplicarea științei și tehnicii în folosul dezvoltării, încă din momentul creării sale, a contribuit la elaborarea Planului mondial de acțiune în domeniul științei și tehnicii, a inițiat la O.N.U. rezoluția intitulată „Cooperarea internațională în domeniul utilizării calculatoarelor electronice și a tehnicilor de calcul pentru dezvoltare" (1968).

În 1970, la propunerea României, pe agenda celei de a XXV-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. a fost înscris punctul privind „Rolul științei și tehnologiei moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state". Această inițiativă românească a condus la extinderea activității O.N.U. în domeniul științei și tehnologiei și la convocarea la Viena, în august 1979, a unei conferințe mondiale pentru știință și tehnologie în slujba dezvoltării, care a pus bazele unui mecanism unitar și unui program coerent de acțiune al O.N.U. în acest domeniu. Potrivit recomandărilor Conferinței de la Viena, s-a creat Comitetul interguvernamental pentru știință și tehnologie în serviciul dezvoltării, precum și un sistem de finanțare în domeniul în cauză.

În cadrul U.N.C.T.A.D., România acționează pentru asigurarea unui transfer larg de tehnologie modernă către țările în curs de dezvoltare în condiții avantajoase, pronunțîndu-se pentru urgentarea convenirii în acest scop a codului internațional de principii și reguli care să-l guverneze.

Țara noastră sprijină adoptarea de măsuri concrete pentru sporirea capacității științifice și tehnologice proprii a țărilor în curs de dezvoltare, precum și pentru prevenirea consecințelor negative ale transferului invers de tehnologie sub forma racolării de cadre din aceste țări și convenirea în acest scop a unui cadru internațional de cooperare.

Ca țară europeană, România acordă o atenție deosebită activităților Comisiei economice O.N.U. pentru Europa (C.E.E.—O.N.U.). Cu prilejul celei de-a XXIX-a sesiuni anuale a acesteia, desfășurată la București, în anul 1974, în cuvîntarea rostită în fața participanților, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat faptul că **„Comisia economică O.N.U. pentru Europa poate aduce o contribuție deosebit de prețioasă, militînd mai activ pentru instaurarea în întregul ansamblu al relațiilor intereuropene a principiilor egalității și echității, pentru înlăturarea oricăror discriminări ce mai împietează schimburile internaționale".**

Delegațiile țării noastre la sesiunile C.E.E.—.O.N.U. și organele sale de lucru au prezentat propuneri concrete vizînd extinderea cooperării economice general-europene. Drept urmare a unor inițiative românești, s-au pus, în cadrul comisiei, bazele cooperării și s-au creat organe de specialitate pentru industria gazului și chimică, precum și în domeniul științei și tehnologiei.

România acționează pentru sporirea contribuției C.E.E.—O.N.U. la aplicarea Actului final de la Helsinki și a înțelegerilor realizate la reuniunea de la Madrid a statelor participante la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa. În acest sens, România militează consecvent pentru eliminarea obstacolelor și discriminărilor din calea comerțului dintre țările membre ale C.E.E.—O.N.U., pentru promovarea schimburilor economice dintre ele, inclusiv prin stimularea activităților de cooperare industrială, precum și pentru sporirea contribuției Comisiei la soluționarea problemelor economice cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare din Europa.

Țara noastră a participat la activitățile de asistență tehnică ale O.N.U., în dublă calitate, de beneficiar și de donator.

România a beneficiat de asistență tehnică din partea organizațiilor internaționale din sistemul O.N.U., inclusiv P.N.U.D., sub formă de burse de specializare, servicii consultative ale unor experți și consultanți străini, precum și de livrări de echipamente. Asistența tehnică a O.N.U. a contribuit la realizarea unor proiecte importante, printre care menționăm stația-pilot de irigații Băneasa (Giurgiu), CEPECA (Otopeni), dezvoltarea Institutului politehnic București și a Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea, lupta împotriva poluării apei și aerului, Centrul pentru formarea și perfecționarea cadrelor din industria hotelieră, dezvoltarea Institutului de tehnologie nucleară, amenajarea complexă a bazinului Mureșului superior etc.

În decembrie 1971 s-a deschis la București reprezentanța P.N.U.D., însărcinată cu coordonarea realizării proiectelor de asistență tehnică din România, finanțate de acest organism.

România contribuie în mod voluntar, în moneda națională, la diferite fonduri de asistență din sistemul O.N.U. (P.N.U.D., Fondul pentru Dezvoltare Industrială, Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii — U.N.I.C.E.F., Fondul pentru Activități în Domeniul Populației, Fondul Națiunilor Unite pentru Mediul Înconjurător). Aceste contribuții sînt folosite în țară pentru finanțarea unor reuniuni, acoperirea cheltuielilor bursierilor O.N.U. veniți la specializare în România, plata serviciilor unor experți O.N.U. care acordă asistență tehnică în țara noastră etc. În același timp, întreprinderile românești participă la realizarea de proiecte de dezvoltare, finanțate de O.N.U.

La 9 decembrie 1972, România a devenit membră a F.M.I. și B.I.R.D., beneficiind de posibilitatea de a obține credite de la aceste organisme financiare și de a participa la licitațiile internaționale, organizate în vederea realizării proiectelor finanțate de Banca Mondială.

Deși O.N.U. a obținut realizări notabile în domeniul promovării cooperării economice internaționale, țara noastră consideră că activitățile sale în acest domeniu nu se ridică încă la nivelul cerințelor actuale. De aceea, România a acționat în mod constant pentru sporirea contribuției O.N.U. la soluționarea problemelor economice mondiale. În cuvîntarea rostită la deschiderea lucrărilor de la București ale reuniunii Comitetului Administrativ de Coordonare al O.N.U. și Comitetului pentru Programe și Coordonare al Consiliului Economic și Social al O.N.U., la 3 iulie 1968, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Desigur, Organizația Națiunilor Unite are în cîmpul său de activitate numeroase probleme arzătoare ; cred însă că aspectele colaborării economice, tehnice și științifice — care sînt esențiale pentru progresul popoarelor și pentru însăși cauza păcii — ar trebui să ocupe un loc din cele mai importante în preocupările sale. În acest spirit, ar trebui, credem noi, să crească rolul și să se extindă activitatea organismelor economico-sociale în viața Organizației Națiunilor Unite".** Aceste aprecieri rămîn pe deplin valabile și astăzi.

Numeroasele inițiative și propuneri ale României privind activitățile economice ale O.N.U. au vizat tocmai creșterea rolului și eficienței acestor activități, în vederea sprijinirii mai substanțiale a eforturilor popoarelor vizînd asigurarea progresului lor economico-social.

În concepția României, Organizația Națiunilor Unite trebuie să oglindească fidel realitățile lumii de astăzi, să fie cu adevărat un for al întregii comunități internaționale și, în mod corespunzător, să asigure cadrul necesar ca toate statele să aibă posibilitatea de a-și spune, în condiții de deplină egalitate, cuvîntul, de a hotărî asupra destinelor organizației și ale păcii în lume. În acest sens, apare necesară perfecționarea activității O.N.U. și a celorlalte organisme internaționale, o mai intensă democratizare a acestora.

Prin eforturile conjugate ale membrilor ei, O.N.U. va putea să-și sporească aportul la soluționarea problemelor dezvoltării economice pe plan mondial, justificînd astfel speranțele pe care și le-au pus popoarele în organizația mondială.

Victor ALDEA

Transportul maritim containerizat

DEȘI s-a diminuat la 6—7% în perioada 1981—1984, comparativ cu 15% în anii 1975—1980, ritmul mediu anual de creștere a transporturilor maritime containerizate s-a menținut relativ ridicat, determinînd o majorare a flotei maritime de profil din țările nesocialiste, cu 23% în perioada 1981—1984, însumînd circa 2,1 milioane containere (este vorba de nave cu o capacitate de cel puțin 100 de containere). Dintre țările și teritoriile nesocialiste, flote mai importante pentru transportul containerizat au R. F. Germania, cu o capacitate de transport de 263 mii containere (la finele anului 1984), urmată — cu cifre exprimate în mii unități — de S.U.A. — 209, Japonia — 133, Marea Britanie — 132, Hongkong — 112, Danemarca — 91, Franța — 81, Norvegia — 77, Olanda — 64, Suedia — 51, Italia — 41, Grecia — 39 și Singapore — 36. Pe baza comenzilor ferme intrate pînă la finele anului trecut, creșterile cele mai importante ale capacității flotelor de transport containerizat urmau să se producă în anii 1985—1986 (în mii containere) în S.U.A. (65), R. F. Germania (37), Grecia (18), Hongkong (16), Norvegia (16), Danemarca (9) și Singapore (4).

Continuarea trendului de creștere a flotei maritime pentru transportul containerizat este evidențiată de faptul că, la finele lunii septembrie 1984, portofoliul de comenzi pentru nave destinate acestui tip de transport însuma un volum total de 295,8 mii containere, din care 215,3 mii cu termen de livrare în 1985 și 76,6 mii pentru livrare în 1986. În felul acesta, flota pentru transportul containerizat a țărilor nesocialiste își va mări capacitatea cu cel puțin 10,5% în acest an și cu 3,4% în 1986. Ținînd însă cont de intrările suplimentare de comenzi din acest an, se poate aprecia că, pînă în semestrul I 1987, flota nesocialistă de nave de acest profil va crește cu un volum de transport de 400 mii containere, ceea ce reprezintă o majorare cu 20%, față de nivelul existent la finele anului 1984.

În anul 1984 în porturile maritime ale țărilor nesocialiste au fost încărcate sau descărcate 51 milioane containere, reprezentînd o majorare cu 11,7% față de anul precedent. Circa o treime din volumul menționat mai sus s-a derulat în 12 dintre cele mai mari porturi, dintre acestea remarcîndu-se Rotterdam (cu un volum de 2,5 milioane containere derulate în 1984), New York (2,2), Hongkong (2,1), Kobe (1,8), Singapore (1,4) și Hamburg (1,1). De remarcat că la finele anului 1984 numărul cheiurilor specializate pentru transportul maritim containerizat se apropia de 1 000.

Dezvoltarea transportului maritim containerizat este însoțită și de modificări structurale în construcția de nave destinate acestui scop. Una din tendințe este de creștere a ponderii navelor de mare tonaj cu o capacitate de peste 2 000 containere (așa-numită „a treia generație") sau cu o capacitate de peste 4 000 containere (așa-numita „a patra generație"). Astfel, la finele anului 1984, în cadrul capacității totale de nave pentru transportul containerizat, navele de tip celular de mare tonaj (peste 2 000 containere) au deținut o pondere de 53%, fiind urmate de flota de nave semicontainerizate (25%), flota de nave de mare tonaj cu încărcare-descărcare orizontală (11%) și nave combinate pentru transportul de containere și mărfuri în vrac (9%). Șantierele navale depun eforturi pentru construirea unor nave pentru transportul containerizat care să fie mult mai economicoase și în ceea ce privește consumul de combustibil, avînd totodată caracteristici superioare de navigabilitate, un personal mai redus raportat la capacitatea de încărcare, proprietăți superioare de manevrare, pentru asigurarea echilibrului în timpul operațiunilor de încărcare-descărcare a containerelor.

N. NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

BRAZILIA: exploatarea și valorificarea minereurilor

ÎNSEMNATELE rezerve de minereuri de care dispune Brazilia au determinat inițierea unui amplu program de exploatare și de valorificare a lor în industria siderurgică națională. Investiții importante (însumînd 510 mil. dolari) vor fi alocate, în primul rînd, pentru creșterea capacităților de extracție la minele de minereu de fier Aguas Claras, Mutuca și Pico de Itabirito. Ca urmare, firma Mineraçoes Brasileiras Reunidas (M.B.R.) va dispune, în 1988, de o capacitate de extracție de 24 mil. t, comparativ cu nivelul actual de 18,5 mil. tone. Investiții vor fi realizate în acest an și de către Mineraçao da Trinidade (Samitri), pentru extinderea capacității de extracție a minei Alegria și pentru inițierea de noi cercetări geologice.

În scopul substituirii importurilor de concentrate de zinc și plumb (estimate la 70 mii t în acest an), firma Morro Aguda SA va efectua, pînă în 1987, investiții de 45 mil. dolari. Amplasat în localitatea Paracutu (statul Minas Gerais), obiectivul — pentru care s-au încheiat deja primele contracte privind achiziționarea de echipamente — va permite realizarea, după 1987, a unei producții anuale de 41 mii tone concentrate de zinc și 21 mii tone concentrate de plumb, pe an. Lucrări de prospectare-exploatare a zăcămintelor de minereu de cositor urmează să fie executate în statele Para și Goias, analizindu-se posibilitatea realizării unei capacități de producere a cositorului metal, în localitatea Rondonia.

În contextul preocupărilor pentru valorificarea minereurilor în țară, obiectivul prioritar îl constituie complexul metalurgic Carajas: în investițiile alocate (510 milioane dolari) se includ lucrările pentru deschiderea minei de fier Carajas, construcția de căi ferate, a portului Ponta da Madeira și alte obiective cu caracter social în zonă. Firma de stat Companhia Vale do Rio Doce, care coordonează această acțiune, se preocupă în prezent și de realizarea proiectului pentru o instalație destinată producerii de fontă și burete de fier.

Firma Brascan Recursos Naturais, cel mai mare producător de niobiu din Brazilia (țară care dispune de cele mai mari zăcăminte de niobiu din lume) și care în prezent prelucrează minereul numai sub formă de concentrate, va investi 4,6 mil. dolari pentru trecerea la producția de niobiu metal; ulterior, în anul 1987, la Araxa se preconizează să se producă anual 100 tone niobiu bare, pentru export.

În contextul dezvoltării schimburilor comerciale externe ale Braziliei, exporturile românești pe această piață constau din tevi din oțel fără sudură, articole metalice, motoare, mașini și echipamente pentru industria construcțiilor și industria minieră, pompe centrifuge, rulmenți, aparate de măsură și control, alte produse ale industriei construcțiilor de mașini.

N. N.

EVOLUȚII MONETARE

Tensiuni speculative pe piețele financiare

INTERVALUL 14—18 X 1985 a fost o săptămînă calmă, lineară, fără evoluții spectaculare ale principalelor devize convertibile față de **dolarul S.U.A.** Dacă aceasta a fost atmosfera de suprafață, o analiză în profunzimile fenomenului dezvăluie însă o așteptare încordată, în care forțe pro și contra își împleteau energiile în menținerea unui echilibru pînă la apariția unui element hotărîtor care să dea pieței valutare un sens de orientare.

Practic, în perioada 14—17 X asistăm la o ușoară tendință de întărire a dolarului S.U.A., piața financiară încercînd astfel să testeze, timid ce-i drept, puterea de rezistență a deciziei celor 5 țări industrializate privind scăderea monedei americane.

Și poate că de la timiditate fenomenul ar fi evoluat la tenacitate, dacă nu ar fi existat permanenta intervenție a băncilor centrale occidentale care să frîneze eventualul elan ascendent al dolarului S.U.A.

Luînd drept exemplu de referință **marca vest-germană**, în perioada 11—17 X dolarul S.U.A. s-a întărit de la 2,6520 DM/1 dolar la 2,6820 DM/1 dolar, piața financiară așteptînd acel element hotărîtor — și anume apariția datelor privind P.N.B.-ul american, în cifre revizuite pentru al treilea trimestru al anului 1985. După cum am mai amintit în cadrul acestei rubrici, cifra inițială de creștere a produsului național brut american a fost de 2,8%, decepționînd la vremea respectivă piața financiară, revizuirea actuală fiind așteptată la un nivel de peste 3,5—3,8% — nivel care ar fi dat un impuls hotărîtor ascensiunii monedei americane. Dar joi 17 X 1985, apariția cifrei de numai 3,3% precedată de o intervenție substanțială a Bundesbank, a depreciat rapid și masiv dolarul S.U.A. de la 2,6820 DM/1 dolar la 2,6370 DM/1 dolar, dînd semnalul sensului descendent al devizei americane.

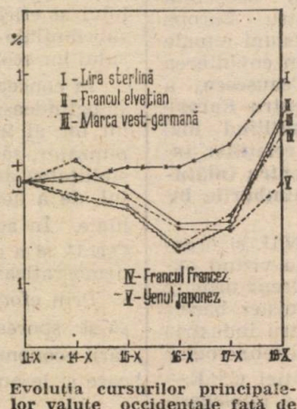

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 14—18 X; bază: 11 X 1985

Fenomenul a continuat și vineri 18 X a.c., dolarul S.U.A. atingînd 2,6230 DM/1 dolar în condițiile în care ziua de vineri nu este zi de referință pentru piața valutară, dat fiind sfîrșitul de săptămînă.

În acest context, **francul elvețian** a evoluat, în intervalul 14—18 X, între 2,10 Sfr/1 dolar și 2,15 SFr/1 dolar, **francul francez** între 8,143 și 8,02 FF/1 dolar, iar **yenul japonez** între 216 și 214 yeni/1 dolar.

O altă remarcă trebuie făcută pentru **aur** care, în intervalul analizat, nu a urmat cu fidelitatea cunoscută evoluțiile principalelor devize, fluctuațiile înregistrate fiind între 324 și 327 dolari/uncie

Romeo RUSU
Mihai RADOI

GLOSAR

Lichidare

O SOCIETATE comercială poate să-și înceteze activitatea și să dispară atît prin voința părților contractante care au înființat-o cît și în mod involuntar, ca urmare a falimentului. În funcție de felul cum a intrat societatea respectivă în lichidare depinde și întreaga procedură care urmează pînă la clarificarea definitivă a situației sale financiare.

În prima situație, dizolvarea unei societăți poate să decurgă din împlinirea termenului pe care a fost constituită, din dispariția obiectului activității, din consensul asociaților sau, dimpotrivă, datorită unor neînțelegeri ireconciliabile între aceștia, din intervenția unor evenimente ce împiedică funcționarea în continuare. După ce s-a decis încetarea activității se trece la încheierea operațiunilor în curs, la realizarea activului prin transformarea în mijloace de plată lichide, apoi la onorarea totalității angajamentelor prin plata creditorilor, pentru ca în final să se împartă între asociați activul net ce a mai rămas, fiecăruia revenindu-i o cotă proporțională cu subscrierea la capitalul social.

Principiul este că societatea își păstrează personalitatea juridică în tot acest interval și poate executa orice fel de operațiuni cu singura condiție de a corespunde cu obiectivul stabilit al lichidării. În ce privește durata în care se poate produce lichidarea unei societăți este posibil ca, în funcție de scadențele unor tranzacții sau ale operațiunilor bănești, ca să dureze perioade lungi, chiar de cîțiva ani.

În cea de a doua situație, cînd a intervenit falimentul, se urmează o procedură de lichidare silită, prevăzută amănunțit în legislația fiecărei țări. După ce s-a ajuns la starea de încetare a plăților, rezultînd fie din o serie de acte revelatorii (ca neachitarea angajamentelor la scadență), fie din declarația expresă a celor ce reprezintă societatea, se apelează la justiție pentru a constata situația și a se pronunța hotărîrea ce declară existența falimentului. De aici încolo lichidarea nu se mai aseamănă cu aceea posterioară unei dizolvări normale și chiar poartă o denumire specială corespunzătoare condițiilor — administrarea falimentului.

Ansamblul de operațiuni ce urmează sub controlul tribunalului vizează cu precădere lichidarea activului societății pentru a fi satisfăcuți creditorii, înscriși la așa-numita masă credală.

Toate sumele ce sînt obținute prin lichidarea activului societății sînt distribuite creditorilor, în mod proporțional cu creanța fiecăruia, comunicată în termenul prevăzut și înscrisă în hotărîrea judecătorească. În răstimp orice activitate sau operațiune a societății declarate în faliment se mai poate face numai dacă este conformă cu interesele creditorilor, respectiv dacă duce la rambursarea pretențiilor acestora.

După ce a fost lichidat în totalitate activul societății, se încheie și procedura de faliment, chiar dacă pasivul nu a putut fi acoperit în întregime și creditorii nu au fost plătiți decît parțial. Închiderea procedurii de faliment marchează astfel ultimul moment al dizolvării unei societăți comerciale și lichidarea sa patrimonială.

Radu NEGREA

Mecanism instituțional

Elena Rusu, București — 1) Din mecanismul instituțional creat în cadrul O.N.U. în vederea examinării și soluționării problemelor economice fac parte : Adunarea Generală a O.N.U., forumul suprem al organizației, în care sînt reprezentate cele 159 de state membre ; Consiliul Economic și Social, organ însărcinat cu coordonarea activității O.N.U. în domeniile indicate de însăși denumirea sa ; Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) ; Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) ; Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială (O.N.U.D.I.) ; Consiliul Mondial al Alimentației ; Programul Alimentar Mondial ; Centrul O.N.U. pentru corporațiile transnaționale și comisia O.N.U. pentru aceste corporații ; cele 5 comisii economice regionale ale O.N.U. pentru Europa, Asia și Pacific, America Latină și Caraibi, Africa, precum și Asia de Vest ; instituțiile specializate autonome cu profil economic (Organizația pentru Alimentație și Agricultură — F.A.O., Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă — F.I.D.A., Fondul Monetar Internațional — F.M.I., Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare — B.I.R.D., Asociația Internațională pentru Dezvoltare — A.I.D., Corporația Financiară Internațională — C.F.I., Acordul General pentru Tarife și Comerț — G.A.T.T. (care deși nu este propriu-zis o instituție specializată a O.N.U., este legată de aceasta) ; instituții specializate autonome ale O.N.U., cu preocupări importante în domeniul economic (Organizația Internațională a Muncii — O.I.M., Organizația Mondială pentru Proprietatea Intelectuală — O.M.P.I., Agenția Internațională pentru Energia Atomică — A.I.E.A. etc.).

2) La crearea sa Organizația Națiunilor Unite cuprindea 51 de state.

„Ecodezvoltare"

Alexandru Vasile, Bistrița — 1) Lucrarea apărută în colecția „Idei contemporane" a Editurii politice, instituită „Un posibil răspuns la dilemele dezvoltării — procesul circular activ", de Maria D. Popescu, este cea mai recentă lucrare din colecția amintită care abordează numeroasele interferențe ale economiei cu ecologia. Această temă de mare actualitate poate fi întîlnită și în alte lucrări apărute în aceeași colecție, unele din ele fiindu-i consacrate în totalitate (de exemplu „Cercul care se închide" de Barry Commoner, „Natură și societate" de Giuseppe Prestipino, „Economia protecției mediului natural" de N. N. Constantinescu și altele).

2) Mai concludente decît datele globale privind exportul sînt cele privind exportul pe locuitor. După criteriul volumului (în mărci vest-germane) al exportului pe locuitor, pe primele locuri în lume se situau în 1982, în ordine, următoarele țări și teritorii (cifrele din paranteză se referă la anul 1983, atunci cînd sînt disponibile) : Arabia Saudită 19 227, Belgia-Luxemburg 12 316 (12 922), Olanda 11 248 (11 614), Elveția 9 562 (10 099), Hongkong 9 750, Suedia 7 790 (8 397), Canada 6 603 (7 562) etc.

După criteriul importului pe locuitor, primele trei locuri erau ocupate în 1982 de Singapore (27 711), Belgia-Luxemburg (13 654) și Hongkong (10 944). Sursa datelor de mai sus o constituie Anuarul statistic al R.F.G. pe anul 1984.

În același an (1982) cele mai mari ponderi în exportul mondial le dețineau S.U.A. (1,5 %), R.F.G. (9,5 %) și Japonia (7,5 %). Aceleași trei țări se situau pe primele locuri și în ce privește importul, cu 13,3 %, 8,1 % și, respectiv, 6,9 %. În acest caz sursa datelor o reprezintă Anuarul statistic al țării noastre.

Populație

Costel Munteanu, Drobeta-Turnu Severin — 1) Populația globului a crescut în 1983 cu 85 milioane de oameni, ajungînd la 4,8 miliarde locuitori. În ipoteza menținerii ritmului global al creșterii demografice la actualul nivel de 1,7% pe an, populația lumii va ajunge în anul 2000 la 6 miliarde locuitori. 2) Vă rugăm să consultați rubrica „Curier" din nr. 37 din 13 septembrie a. c. al revistei noastre, unde veți găsi datele esențiale care vă interesează despre Asociația Europeană a Liberului Schimb, de la a cărei înființare se împlinesc 25 de ani.

Tunel

Aldea Alior, Bistrița — 1) Hotărîrea privind construirea celui mai lung tunel feroviar din lume, Seikan (în lungime de aproape 54 km, cu o lățime de 11 m și o înălțime de 17 m, la o adîncime de 240 m sub nivelul mării și uneori la 100 m sub fundul acesteia) între insulele japoneze Hokkaido și Honshu a fost luată la începutul anilor '60, cînd Japonia cunoștea cel mai mare avînt economic din istoria sa. Inițial se prevedea ca tunelul să fie străbătut de un tren expres de genul „Shinkansen", care intrase în funcțiune pe linia Tokio — Osaka chiar în anul începerii primelor excavații (1964). Destinația tunelului era oricum numai feroviară, construirea unui tunel rutier atît de lung ridicînd grele probleme de aerisire.

Traversarea strîmtorii Tșugaru, dintre cele două insule amintite, se făcea pe atunci mai ales cu bacul și dura peste 4 ore, fiind în plus periculoasă pe furtună (în 1954 scufundarea unui bac pe această rută a făcut 1 100 victime). Bacul nu putea funcționa timp de 80 de zile pe an din cauza vremii. Durata totală a călătoriei între Tokio și Sapporo, centrul administrativ al insulei Hokkaido, o provincie pe atunci mai puțin dezvoltată a Japoniei, era de 17 ore. Cu trenul expres amintit ea s-ar fi redus cu două treimi. Numai că în prezent 90% din traficul de pasageri și mărfuri pe ruta amintită se face cu avionul. Prognozele indică faptul că atunci cînd va fi gata (probabil peste cîțiva ani, căci deși termenul inițial era 1982, condițiile geologice s-au dovedit a fi extrem de dificile) tunelul va fi utilizat anual pentru numai o cincime din traficul de pasageri și mărfuri prognozat acum 15 ani. De aici și pierderile din exploatarea tunelului, prognozate într-un studiu citat de revista **Der Spiegel**, la echivalentul a cel puțin 100 milioane mărci vest-germane pe an. Costul prevăzut inițial al tunelului era de 200 miliarde yeni ; în prezent el este estimat la circa 700 miliarde yeni (circa 8,5 miliarde mărci). În timpul construcției, care a presupus, așa cum arătam, învingerea a numeroase dificultăți, și-au pierdut viața 34 muncitori, iar peste 700 au fost răniți.

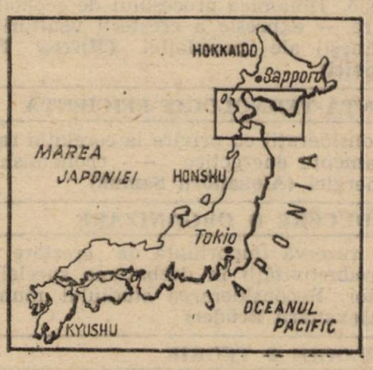

2) „Triunghiul Bermudelor", ca de altfel nici cel al Anzilor, nu intră în sfera noastră de preocupări. Adresați-vă revistei „Magazin".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 25 octombrie 1985

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

● Acțiuni și măsuri hotărîte pentru realizarea producției de energie **(Dan Popescu)** 1

● Amplificarea eforturilor pentru creșterea randamentelor energetice ale termocentralelor **(Corneliu Bârnea)** 2

● Valorificarea energiei termice reziduale **(Sterian Țuțuianu)** 3

● Energia geotermică — resursă locală în sistemul energetic al agriculturii României **(Oprea Parpală)** 4

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Creșterea volumului de substanțe minerale utile pentru acoperirea nevoilor economiei naționale **(Mircea Dobre)** 6

● Accelerarea procesului de finalizare a noilor capacități de producție **(Nelu Prisecaru)** 8

● Creșterea gradului de folosire a transportului pe apă. Producția de nave — la nivelul cerințelor economiei **(Ștefan Petresc, Ion Drașoveanu)** 10

— Restructurări în oferta de export a industriei românești **(Ioan Georgescu)** 12

— Frumosul și eficiența, convergente la TIB '85 **(Herbert Hoffmann)** 12

— Săptămîna economiei, 25—31 octombrie. Dinamica procesului de economisire — expresie a creșterii veniturilor bănești ale populației **(Mircea Popovici)** 14

ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE-EFICIENȚĂ

— Considerații cu privire la corelația randamente energetice — economisirea energiei **(Alexandru Szmuk)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— O rezervă importantă de creștere a productivității în dezbaterea specialiștilor. Reconsiderarea studiului muncii **(Alexandru Brüder)** 17

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Venitul național și sistemul de prețuri din economie **(Aurelian Dochia)** 19

— O strategie a asigurării utilajelor **(Viorel Țibea)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Concepția socialiștilor români despre formarea și dezvoltarea complexului economic național unitar (I) **(Dumitru Mureșan)** 22

CONSULTAȚII PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Lărgirea și valorificarea superioară a bazei energetice și de materii prime — problemă vitală a asigurării progresului țării în etapa actuală **(Gavril Horja)** 25

ECONOMIE MONDIALĂ

— Creșterea contribuției O.N.U. la promovarea cooperării economice internaționale (II) **(Victor Aldea)** 28

ÎN SUPLIMENT : Probleme ale activității consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— Firm measures and actions to carry out the energy production **(Dan Popescu)** 1

— Increased efforts to raise the energy productivity of thermopower plants **(Corneliu Bârnea)** 2

— Turning to good account the waste thermic energy **(Sterian Țuțuianu)** 3

— Geothermic energy — a local resource in the energy system of the Romanian agriculture **(Oprea Parpală)** 4

— The growth of the volume of useful minerals to meet the needs of the national economy **(Mircea Dobre)** 6

— The speed-up of the commissioning of the new production units **(Nelu Prisecaru)** 8

— The ship-building industry — keeping pace with the economic demands **(Ștefan Petresc, Ion Drașoveanu)** 10

— Restructurings in the export offer of the Romanian industry **(Ioan Georgescu)** 12

— Beauty and efficiency — convergent sides at TIB '85 **(Herbert Hoffmann)** 12

— The savings week. The dynamics of savings — an expression of the growth of the people's incomes **(Mircea Popovici)** 14

— Considerations on the energy output — energy saving ratio **(Alexandru Szmuk)** 15

— A reserve for the productivity growth. Reconsidering the work study **(Alexandru Brüder)** 17

— The national income and the price system in the economy **(Aurelian Dochia)** 19

— A strategy to ensure the equipment supply **(Viorel Țibea)** 21

— The concept of the Romanian socialists on the creation and development of the unitary national economic complex (I) **(Dumitru Mureșan)** 22

— The growth of the U N contribution to the promotion of the international economic cooperation (II) **(Victor Aldea)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— В духе указаний товарища **Николае Чаушеску**, задач, поставленных Политическим Исполнительным Комитетом ЦК РКП

● Решительные меры и действия по обеспечению энергетической базы страны **(Дан Попеску)** 1

● Рост усилий по повышеннию энергетической эффективности теплостанций **(Корнелиу Бырня)** 2

● Освоение остаточной теплозой энергии **(Стериан Цуцуяну)** 3

● Геотермическая энергия—местный источник в энергетической системе сельского хозяйства Румынии **(Опреа Парпалэ)** 4

● Примерное выполнение плана по всем показателям в условиях строгого снижения энергетических и топливных затрат. Увеличение объема полезного минерального вещества в целях покрытия потребностей народного хозяйства **(Мирча Добре)** 6

● Ускорение процесса завершения новых производственных мощностей **(Нелу Присекару)** 8

● Повышение степени использования водного транспорта. Производство морских и речных судов — на уровень экономических требований **(Штефан Петреск, Ион Драшовяну)** 10

— Изменение структуры предложения на экспорт румынской промышленности **(И. Джеорджеску)** 12

— Красота и эффективность, присутвующие на ТИБ '85 международной бухарестской ярмарке. **(Х. Хоффманн)** 12

— Неделя экономии. 25—31 октября. Динамика процесса экономии — выражение роста денежных доходов населения **(Мирча Попович)** 14

— Соображения относительно соотношения энергетическая эффективность — экономия энергии у населения **(Александру Смук)** 15

— Резерв роста производительности в обсуждении специалистов. Пересмотр подхода к труду **(Александру Брюдер)** 17

— Национальный доход и система цен в экономике **(Аурелиян Докия)** 19

— Стратегия обеспечения оборудования **(Виорел Цибя)** 21

— Школы-течения-экономисты. Концепция румынских социалистов о формировании и развитии единого национального экономического комплекса (I) **(Думитру Мурешан)** 22

— Рост вклада ООН в развитие международного экономического кооперирования (II) **(Виктор Алдя)** 28

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

TOAMNA

MODA DE TOAMNĂ

ARMONII DE TOAMNĂ

CULOARE : — toată bogăţia de nuanţe ale toamnei la confecţiile de sezon : fuste şi jachete, pantaloni şi bluzoane, canadiene matlasate, impermeabile, tricotaje — veste, pulovere, jachete...

FARMEC : — croieli tinereşti, moderne, mineci ample, cordoane, capse, matlaseuri, fermoare, catarame...

ARMONIE : — o pălărie, o bască, o eşarfă vaporoasă, o umbrelă, o pereche de mănuşi şi o poşetă în ton cu pantofii, botinele, cizmele...

ELEGANŢĂ : — atributul tuturor modelelor oferite în această toamnă de magazinele şi raioanele de confecţii, tricotaje, încălţăminte şi galanterie ale comerţului de stat.

1025 NOV 13

TURIȘTI,

Vă recomandăm cîteva din cele mai noi și moderne unități turistice, gazde ospitaliere, unde aveți posibilitatea să beneficiați de cazare și masă sau să vizitați împrejurimile pitorești.

— Complexul turistic și de alimentație publică „Privighetoarea" lîngă localitatea Slobozia, pe varianta șoselei naționale București-Constanța (E 15, km. 120) are capacitate de 106 locuri de cazare și 1400 locuri la mese.

— Hanul Nufărul amplasat lîngă localitatea Reci, pe șoseaua Sf. Gheorghe — Tg. Secuiesc la 15 km de localitatea Sf. Gheorghe.

Unitatea are 40 locuri de cazare și restaurant. În apropiere se poate vizita stațiunea balneară Covasna.

— Hotelul Someș din localitatea Beclean, la 30 km de Bistrița-Năsăud, are 60 locuri de cazare și restaurant, telefon 4 01 02, oficiul Beclean.

— Hotelul Tulnic din Cîmpeni cu o capacitate de peste 120 locuri de cazare și restaurant cu 300 locuri.

Toate aceste unități au puncte de desfacere a unor articole de uz personal, produse cosmetice, artizanat, cadouri, amintiri, jocuri logice, oferă servicii suplimentare ca : spălatul și călcatul lenjeriei, servirea micului dejun în cameră, închirieri de diferite obiecte și posibilități de agrement, jocuri mecanice și distractive etc.

În fotografie : Hotelul Tulnic din Cîmpeni, jud. Alba.

Lei 5

J646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

04

Numărul 44 ● Vineri 1 noiembrie 1985

DEZVOLTAREA BAZEI ENERGETICE ŞI DE MATERII PRIME

DINAMICA PRODUCȚIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ

-în procente-

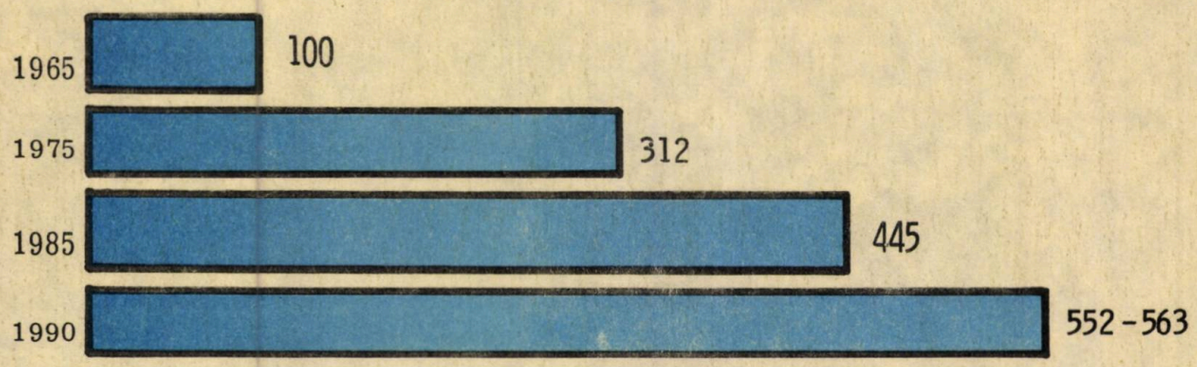

● În cincinalul 1986-1990 se vor elabora soluţii pentru funcţionarea optimă a sistemului electroenergetic naţional, sporirea randamentelor instalaţiilor energetice, diminuarea consumurilor proprii tehnologice în centrale şi a pierderilor în reţelele electrice de transport.

DINAMICA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE NET

-în procente-

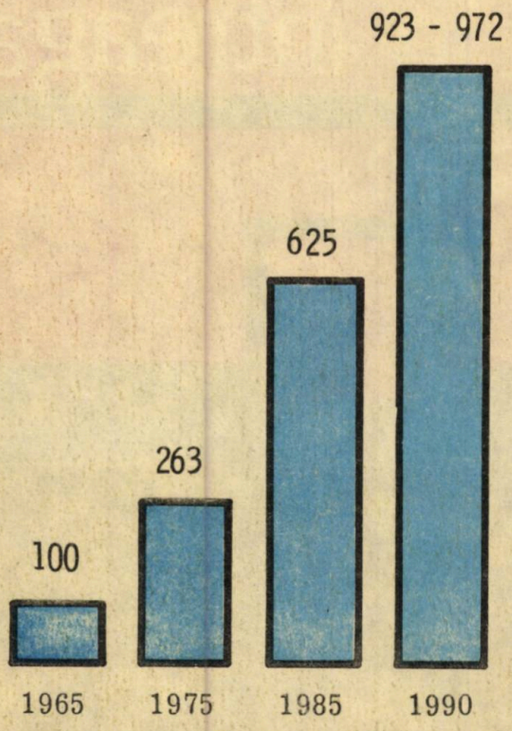

PRODUCȚIA DE ȚIȚEI EXTRAS

-mii tone-

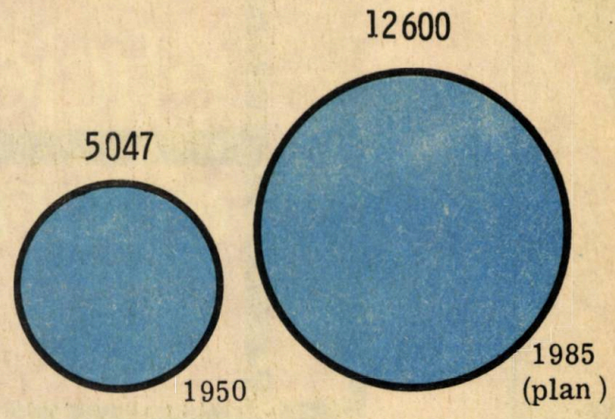

● În cincinalul 1986-1990, în extracţia de ţiţei, se va intensifica forajul pe structurile de mare adîncime şi pe platforma continentală marină, precum şi creşterea factorului final de recuperare a rezervelor din zăcăminte, de la 33 la sută, cît reprezintă în prezent, la circa 40 la sută în anul 1990.

D646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

ELEMENTE PRIVIND PRELUAREA EXECUȚIEI LUCRĂRILOR ÎN ANTREPRIZĂ ȘI RETRIBUIREA ÎN ACORD GLOBAL A PERSONALULUI MUNCITOR DIN ACTIVITATEA DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

EXPRESIE a politicii partidului de aplicare fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, prevederile decretelor nr. 92 și 93/1984 privind îmbunătățirea organizării unităților de construcții-montaj și, respectiv, retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză marchează o cotitură calitativă, de fond, pentru întreaga activitate a ramurii.

Trăsăturile fundamentale ale noului concept de activitate în construcții-montaj sînt :

- legarea directă a veniturilor individuale de realizarea la termen a obiectivelor de investiții, de reducerea cheltuielilor de producție, de creșterea productivității muncii și a eficienței economice a întregii activități de construcții-montaj ;
- preluarea, de către colective de oameni ai muncii, a execuției în antrepriză a unui obiect, parte de obiect de construcții sau chiar a unei investiții în întregime, pînă la recepționarea acestora ;
- ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a conducerii colective prin modul de alcătuire pe baze democratice a brigăzii, unitate de bază în activitatea de construcții-montaj ;
- sporirea competențelor și răspunderilor cadrelor de conducere în organizarea, coordonarea și urmărirea activității de construcții-montaj, conform principiului general al autogestiunii economico-financiare ;
- retribuirea personalului muncitor în limita unei sume totale stabilite prin contractul de acord global și în raport cu contribuția adusă la realizarea obligațiilor contractuale ;
- asigurarea unor venituri neplafonate, în condițiile creșterii corespunzătoare a eficienței activității economice ;
- stimularea puternică a cointeresării pentru reducerea duratei de execuție, terminarea și recepționarea obiectelor și obiectivelor de investiții — care condiționează eliberarea diferenței de 20% din manopera cuvenită ;
- responsabilitate sporită în privința realizării nivelului de calitate cerut pentru lucrările de construcții contractate;
- delimitarea riguroasă a sarcinilor ce revin diferitelor niveluri ierarhice ;
- dimensionarea personalului în funcție de sarcinile de plan ;
- raționalizarea și simplificarea circuitului informațional, reducerea birocratismului.

Simpla parcurgere a acestor trăsături fundamentale evidențiază cu pregnanță saltul calitativ pe care îl realizează noul concept, la definirea căruia rolul determinant l-a avut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Transpunerea în practică a unui astfel de concept revoluționar a necesitat crearea unui mecanism adecvat, care să asigure desfășurarea activității în cele mai bune condiții. În acest scop, în cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale, prin Centrul de organizare și cibernetică în construcții, s-au desfășurat, în principal, următoarele activități :

— elaborarea și îmbunătățirea continuă și sistematică a sistemului informațional al unităților de construcții-montaj corespunzător noii organizări, pe antreprize generale, antreprize și brigăzi ;

— adaptarea operativă a aplicațiilor informatice aflate în exploatare, pentru a putea fi utilizate în condițiile noilor reglementări, precum și elaborarea de noi aplicații informatice potrivit nevoilor unităților de construcții-montaj ;

— instruirea și perfecționarea personalului din unitățile de construcții-montaj de la toate nivelurile organizatorice pentru aplicarea și urmărirea corectă a noilor reglementări.

În prezent, unitățile de construcții-montaj din întreaga ramură dispun de un sistem informațional unitar, astfel proiectat încît să corespundă noului sistem de organizare în antrepriză și de retribuire în acord global a personalului muncitor.

Sistemul informațional a fost realizat pe **funcțiuni, activități, subactivități.** S-au stabilit următoarele funcțiuni : **cercetare-dezvoltare,** cuprinzînd : cercetare științifică, planificare-dezvoltare, pregătirea producției ; **producție,** cuprinzînd : programarea, lansarea, urmărirea producției, mecanizarea construcțiilor ; **personal ; aprovizionare ; financiar-contabilă ; alte activități.**

Fiecare din aceste funcțiuni a fost descompusă în activități, iar activitățile în subactivități.

În cadrul proiectului s-a stabilit pe funcțiuni nomenclatorul formularelor tipizate comune și specifice M.C.Ind. utilizate în activitatea de construcții-montaj, precum și fluxul documentelor respective. Este de remarcat faptul că fluxul informațional a fost analizat pentru toate nivelurile ierarhice, urmărindu-se drumul fiecărui document.

Ca urmare, se poate afirma că pentru unitățile de construcții-montaj sînt create premisele necesare pentru ca

Supliment la nr. 44 1985 Revista ECONOMICA

fiecare compartiment și persoană din structura organizatorică să știe ce are de făcut, cum trebuie să facă, cînd să facă, de unde să ia datele necesare, unde să le trimită și pentru ce ; se poate realiza, pe o astfel de bază, o conducere eficientă, o repartizare rațională pe locuri de muncă și o mai bună dimensionare a personalului atît ca număr, cît și ca nivel de pregătire profesională și experiență în muncă. În acest scop se impune ca organele colective de conducere ale fiecărei unități să aprobe, în funcție de condițiile concrete, repartizarea activităților și subactivităților pe compartimente și verigi organizatorice, în raport cu nivelul de centralizare/descentralizare considerat a fi rațional.

Prin noul sistem informațional adoptat s-a creat mecanismul necesar aplicării conceptului statuat prin decretele nr. 92 și 93/1984.

Rezultatele în ansamblu ale activității sînt o ilustrare elocventă a avantajelor avute în vedere la elaborarea conceptului de execuție a lucrărilor de construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză. Astfel, în primele opt luni ale anului 1984, primul an de aplicare a noului concept, antreprizele generale ale M.C.Ind. au realizat o producție globală cu 6,45% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului 1983, iar în aceeași perioadă a anului 1985 s-a realizat o producție globală cu 3,02% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului 1984. Această ultimă creștere ar părea nesemnificativă, dacă nu o apreciem în contextul în care ea s-a realizat — respectiv influența rigorilor iernii excepționale 1984—1985. Deși în luna ianuarie a.c. producția realizată a prezentat numai 20,5% din cea realizată în aceeași lună a anului precedent, iar cea din luna februarie 39,4%, în lunile următoare realizările au fost cu regularitate mai mari decît în perioadele corespunzătoare ale anului anterior, ajungîndu-se ca în luna de vîrf, iunie, producția să fie cu 25,5% mai mare decît cea realizată în iunie 1984, care a fost pentru perioada analizată tot o lună prezentînd un maxim de producție.

Asemenea ritmuri de creștere a producției de construcții-montaj reprezintă o performanță deosebită, ce ilustrează posibilitățile de mobilizare și organizare, nemaiîntîlnite pînă acum, ale unităților de construcții-montaj, dovedind că ideile novatoare transpuse în prevederile decretelor 92 și 93/1984 au creat premisele unui salt calitativ în activitatea de construcții. De asemenea, ele dovedesc și faptul că rezerve importante de capacitate pot fi valorificate pe calea unei bune pregătiri a execuției lucrărilor, a organizării și urmăririi execuției propriu-zise în concordanță cu proiectele de pregătire elaborate. Un rol determinant în obținerea acestor rezultate l-a avut aplicarea fermă a principiului cointeresării materiale a oamenilor muncii, prin care se stimulează puternic participarea tuturor la rezolvarea în cele mai bune condiții a sarcinilor de producție.

Un alt element care a avut o contribuție esențială a fost reducerea numărului de niveluri ierarhice, ceea ce a permis o concentrare eficientă a muncii de pregătire a lucrărilor și o determinare precisă a sarcinilor între antreprize generale, antreprize și brigăzi.

Pentru înțelegerea modului în care s-a organizat aplicarea noului concept prezentăm, în cele ce urmează, mecanismul de funcționare a unităților de C+M și principalele funcții constituente, cu referire la problema centrală — aceea a contractării în acord global și preluării în antrepriză a execuției lucrărilor de construcții-montaj.

Mecanismul de funcționare a unităților de construcții-montaj

In noua lor formă organizatorică, principalele activități care explicitează întregul mecanism de organizare și funcționare a unităților de construcții-montaj sînt cele direct legate de contractarea în acord global prin preluarea lucrărilor în antrepriză.

Aplicarea noului concept face necesară, pe de o parte, îmbunătățirea modului concret de desfășurare a unor activități, iar pe de altă parte introducerea unor elemente noi, care fie că nu se executau deloc, fie că se realizau în altă perioadă. Din acest punct de vedere, cea mai importantă grupă de acțiuni se referă la pregătirea informațiilor ce constituie obiectul contractului ; între acestea, rolul hotărîtor revine acțiunilor legate de determinarea manoperei ce se poate contracta.

Sistemul informațional complet, proiectat pe baza studiilor efectuate pînă în prezent definește funcțiunile, activitățile și subactivitățile care, după caz, pe de o parte parcurg pe verticală cele 3 niveluri ierarhice, iar pe de altă parte, pe orizontală se integrează în fiecare verigă organizatorică.

Putem vorbi în acest fel, de trei subsisteme : antrepriză generală, antrepriză, brigadă, cu toate legăturile dintre ele, ce sînt organizate să funcționeze potrivit sistemului de centralizare și descentralizare adoptat, care să elimine paralelismele și să crească operativitatea în muncă ; în acest fel, așa cum se prevede în sistem, locurile de decizie trebuie să fie amplasate cît mai aproape de desfășurarea fenomenelor, în principal pentru deciziile cu caracter de organizare, control și comandă-coordonare.

Contractarea în acord global a lucrărilor de construcții-montaj prin preluarea în antrepriză se desfășoară la toate cele trei niveluri organizatorice ; principalele componente din sistemele organizatorice aprobate care au sarcini directe în acest flux sînt : planificarea, pregătirea contractului de acord global (vezi fig. 1, în pag. 3), urmărirea realizărilor și retribuirea în acord global a oamenilor muncii.

ÎN ACTIVITATEA DE PLANIFICARE

La nivelul antreprizei generale se primesc indicatorii de plan. Antrepriza generală — cunoscînd indicatorii de plan, listele de lucrări de investiții și capacitatea unităților subordonate (antreprize, baze de producție, depozite, secția de mecanizare etc.) — procedează la desfășurarea planului. Dintre informațiile necesare pentru acordul global reținem : volumul de producție, numărul de personal pe total și pe structură, fondul de retribuire corespunzător, precum și cota personalului antreprizei pe total an și, eventual, cu desfășurarea pe trimestre.

Ca urmare deci, antrepriza generală, în funcție de producția planificată, efectuează o primă activitate de determinare a numărului de personal necesar, pe de o parte pentru antreprize, iar pe de altă parte, pentru celelalte compartimente sau subunități proprii care sînt cuprinse în structura de plan de construcții-montaj ; se determină astfel — pe bază de norme de muncă exprimate fie sub formă de consum de timp sau producție, fie sub formă de normative de personal pe diferite activități — numărul de personal necesar pentru : aparatul antreprizelor (personal de administrație, personal de deservire generală etc.) cuprins în cotă ; C.T.C. și laborator (personal tehnic productiv și muncitori) ; colectivul de elaborare de tehnologii noi, norme și normative ; depozite organizate centralizat ; secția de mecanizare și transport etc.

Pe baza acestor elemente se stabilește, la antrepriza generală, coeficientul pentru manopera normată aferentă acesteia — **KAG**, iar antrepriza, după ce a primit indicatorii de plan defalcați de antrepriza generală, stabilește indicatorii pentru activitatea de C+M a brigăzilor (volum minim de producție, număr mediu de personal, fond de retribuire), cu ajutorul cărora determină coeficienții de calcul al manoperei pentru antrepriză — **KA**, respectiv pentru brigadă — **KB**. Calculul coeficienților **KA** și **KB** se poate organiza în formă tabelară, pornind de la indicatorii defalcați pentru activitatea de C+M, de la structura fondului de retribuire pe an la brigăzi și la antrepriză și ținînd cont de toate drepturile cuvenite conform legii.

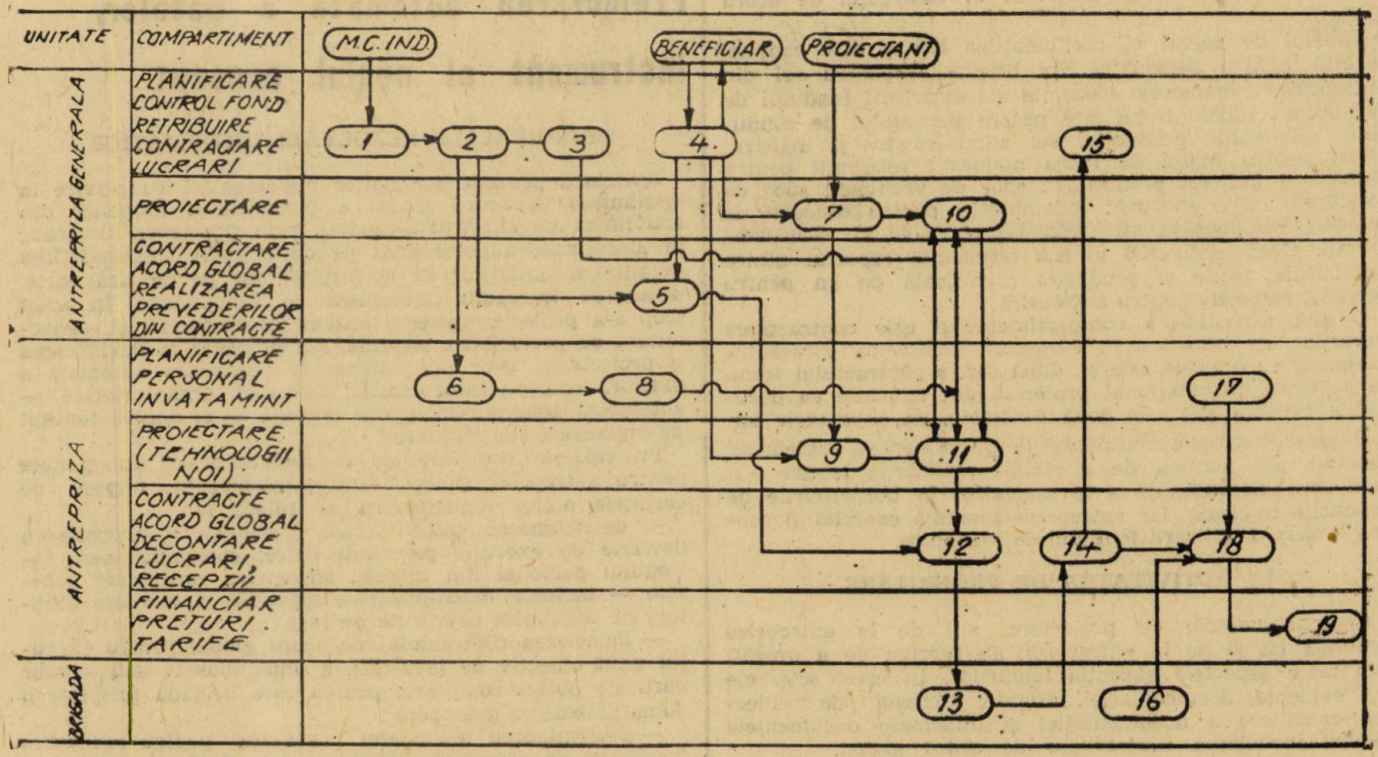

Fig. 1 — Diagrama activităţilor pentru contractarea în acord global a lucrărilor de C+M

1. Plan producţie C+M şi plan indicatori de muncă şi retribuire
   - Lista de lucrări
   - Plan de muncă şi retribuire, inclusiv gruparea personalului şi cote
2. Defalcare plan producţie, PIF şi indicatori de muncă şi retribuire pe antreprize şi unităţi subordonate
   - Lista de lucrări
   - Plan de muncă şi retribuire, inclusiv gruparea personalului şi cote
3. Stabilirea coeficienţilor pentru manopera normată aferentă A.G.—KA.G.
4. Contractare lucrări cu beneficiarii
   - Contract cadru cu anexe
   - Contract ferm cu anexe
5. Contractare acord global AG — antrepriză
   - Contract acord global AG—A cu anexe
6. Stabilirea indicatorilor pe brigăzi — număr mediu personal — fond de retribuire
   - Indicatori pentru activitatea de C+M
7. Primire DDE (rest DDE)
   - Detalii de execuţie
   - Antemăsurătoare
   - Devize analitice pe stadii fizice
   - Devize sintetice pe obiect
8. Stabilire coeficienţi pe calcul manoperă
   - KA
   - KB
9. Primire DDE (rest DDE)
   - Detalii de execuţie
   - Antemăsurătoare
   - Devize analitice pe stadii fizice
   - Devize sintetice pe obiect
10. Pregătirea documentaţiei pentru contractare (verificare, tehnologare, calcul manoperă-inclusiv încadrare în deviz şi FIP, resurse)
    - Fişa (proiect) tehnologică
    - Fişa de calcul defalcare manoperă
    - Grafic de execuţie pe stadii fizice
    - Fişe limită resurse
    - Borderou documentaţie pregătită
11. Pregătirea documentaţiei pentru contractare (verificare, tehnologare, calcul manoperă — inclusiv încadrare în deviz şi FIP, resurse).
    - Fişa (proiect) tehnologică
    - Fişa de calcul defalcare manoperă
    - Grafic de execuţie pe stadii fizice
    - Fişe limită resurse
    - Borderou documentaţie pregătită
12. Contractare lucrări în acord global antrepriză-brigadă
    - Contract de acord global cu anexe
    - Borderou contracte
13. Execuţie, stabilire realizări lunare pe stadii fizice
    - Grafic anexa 2 — fila 2
    - Borderou producţie pe brigadă
    - Procese verbale recepţie-terminări
14. Stabilire realizări lunare şi manoperă aferentă
    - Borderou producţie realizată pe antrepriză
    - Controlul utilizării fondului de retribuire
15. Centralizare producţie realizată şi controlul utilizării fondului de retribuire
    - Borderou producţie realizată pe A.G.
16. Stabilire pontaj, coeficient de randament
    - Foaie de calcul retribuţie (ore lucrate, coeficient de randament)
17. Evidenţă personal
    - Drepturi fixe pe persoane
18. Stabilire drepturi retribuţie la producţia realizată (avans, restituiri etc.)
    - Foaie de calcul al retribuţiilor (centralizator)
19. Stabilire drepturi plată pe persoane
    - Stat de plată a retribuţiilor

Coeficienții astfel calculați se iau în considerație la stabilirea manoperei totale cuprinse în contractul de acord global.

Tabelul de calcul al coeficienților KB și KA conține, separat pentru personalul din brigăzi și pentru cel din antrepriză, următoarele elemente ale structurii fondului de retribuire : retribuții tarifare pentru personalul de conducere, cel tehnic productiv, cel administrativ și maiștri ; idem, pentru regim de lucru majorat ; retribuții pentru muncitorii indirect productivi ; spor de vechime ; spor de conducere ; alte sporuri ; indemnizații pentru concedii de odihnă ; compensații cf. decretelor nr. 46 și 240/1982 ; premii. Coeficienții KB și KA reprezintă raportul dintre retribuțiile totale și producția planificată pe an pentru brigadă, respectiv pentru antrepriză.

O altă activitate a compartimentului este contractarea lucrărilor cu beneficiarii, respectiv încheierea contractului-cadru cu anexele sale și, după caz, a contractului ferm. În sistemul informațional proiectat sînt cuprinse ca documente tipizate atît cele două contracte, cît și anexele lor.

De asemenea, compartimentul de planificare al antreprizei generale are sarcina de a stabili realizările lunare și manopera aferentă, de a le centraliza în borderourile de producție realizată, iar antrepriza generală exercită și controlul asupra utilizării fondului de retribuire.

ÎN ACTIVITATEA DE PROIECTARE

Compartimentele de proiectare, atît de la antrepriza generală cît și de la antrepriză, au sarcina de a pregăti sub toate aspectele execuția lucrărilor. În acest scop ele țin evidența documentației, asigură procesul de obiectare-conciliere a documentației și întocmesc documentele pentru încheierea contractelor de acord global.

În principal, compartimentul trebuie să întocmească fișa (proiect) tehnologică din care să rezulte manopera directă, să întocmească fișa de calcul și defalcarea manoperei, să facă verificarea încadrării manoperei în manopera de deviz și în fondul de retribuire planificat pentru subunitatea executantă, să completeze graficul de execuție pe stadii fizice, să determine resursele necesare conform fișei tehnologice și să le înscrie în fișele-limită de resurse.

ÎN ACTIVITATEA DE CONTRACTARE ÎN ACORD GLOBAL

Antrepriza generală încheie contracte de acord global cu antreprizele din subordine și urmărește ca prevederile din aceste contracte să fie cuprinse în contractele de acord global ce le întocmește antrepriza cu brigada.

Antrepriza, pe lîngă faptul că încheie contractele de acord global cu brigăzile, are obligația de a stabili realizările lunare cu manopera aferentă lor și de a întocmi borderoul de producție realizată pe antrepriză, după care stabilește drepturile de retribuție în concordanță cu producția realizată.

Tot acest compartiment, care ia act de recepțiile efectuate, stabilește drepturile de restituiri ale reținerilor de 20% din manopera cuvenită.

ÎN ACTIVITATEA FINANCIARĂ

Compartimentul preia foile de calcul al retribuțiilor de la compartimentul contractare în acord global și întocmește statele de plată a retribuțiilor.

Brigada are sarcina de a stabili realizările lunare pe stadii fizice (pe graficul anexa 2 fila 2 din sistemul informațional proiectat), de a întocmi borderoul producției realizate și foaia de calcul a retribuțiilor, conținînd orele pontate și coeficientul de randament.

Sistemul informațional proiectat a transpus astfel în practică spiritul decretelor nr. 92 și 93/1984, prin degrevarea brigăzii de unele sarcini privind evidențele — permițîndu-i să se concentreze asupra producției de care răspunde în mod nemijlocit — și repartizarea sarcinilor potrivit structurii organizatorice a fiecărui nivel ierarhic.

Prelucrarea automată a datelor, instrument al noului concept

PRINCIPALELE REZOLVĂRI INFORMATICE

Aplicarea prevederilor noilor reglementări cu privire la retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză, a determinat pe de o parte îmbunătățirea organizării unităților de construcții, iar pe de altă parte detalierea întregului mecanism de funcționare. În acest scop s-a proiectat întregul sistem informațional și, concomitent cu proiectarea acestuia, s-a procedat la modificarea și proiectarea unor noi sisteme de prelucrare automată a datelor, corespunzător noilor structuri organizatorice — antrepriză generală-antrepriză-brigadă — și noului concept de organizare și conducere.

Principalele rezolvări ale mecanismului de funcționare pentru antrepriză generală-antrepriză-brigadă, impuse de cerințele noilor reglementări, se referă la :

— determinarea valorii totale a manoperei cuprinse în devizele de execuție pe stadii fizice, corespunzătoare întregului personal din brigăzi, antreprize, antreprize generale — inclusiv indemnizațiile, sporurile și celelalte drepturi de retribuire prevăzute de lege ;

— încheierea contractului de acord global pentru execuția unui obiectiv de investiții, a unui obiectiv sau a unor părți de obiect complexe, pentru care brigada primește o sumă globală ca manoperă ;

— determinarea manoperei necesare pentru realizarea lucrărilor de construcții-montaj, pe bază de normative și norme de muncă, fundamentate științific și în concordanță cu sarcina de creștere a productivității muncii ;

— stabilirea manoperei ce se poate contracta prin contractul de acord global în limitele prevederilor din deviz ;

— eliberarea, de către băncile finanțatoare, a sumelor corespunzătoare manoperei în funcție de gradul de realizare a stadiilor fizice, pentru fiecare obiect, parte de obiect sau obiectiv contractat în acord global.

Din aceste cîteva idei desprinse din noile reglementări, a rezultat necesitatea de a se aduce modificări esențiale, în principal în legătură cu :

● elaborarea documentației economice, a devizelor de execuție a lucrărilor, a extraselor de resurse, precum și cu unele reglementări ce stau la baza elaborării acestora. În mod corespunzător, au fost necesare : în prima etapă — modificarea sistemului de prelucrare automată a documentației, pentru a răspunde unor cerințe imediate ; concomitent, ca etapă imediat următoare — proiectarea și introducerea unui nou sistem, documentația economică în noua sa formă trebuind să răspundă la necesitatea structurării ei pe stadii fizice, explicitării întregii manopere cuprinse în deviz și la întocmirea devizului sintetic pe obiect cu evidențierea stadiilor fizice componente ;

● proiectarea sistemului de prelucrare automată a datelor, pentru ca în activitatea de pregătire a producției să se poată determina pe stadii fizice manopera ce se poate contracta pe total și pe destinații de folosință, graficele de execuție pe stadii fizice și necesarele de resurse, anexe la contractul de acord global ; proiectarea documentelor cu ajutorul cărora se face verificarea încadrării manoperei contractate în sarcina de creștere a productivității muncii, precum și a celor prin care se asigură decontarea producției și stabilirea manoperei ce se cuvine pentru lucrările executate ;

● proiectarea noului sistem automat de determinare a retribuțiilor individuale pentru oamenii muncii în condițiile acordului global, din punctul de vedere atît al avansului de pînă la 80%, cît și al reținerilor ce se restituie la terminarea lucrărilor contractate.

În esență, **aplicarea noilor reglementări impune și modificări și îmbunătățiri, în principal în activitățile de : planificare, pregătirea producției, încheierea contractelor de**

acord global — respectiv programarea, lansarea și urmărirea producției, calculul retribuțiilor și evidența tuturor categoriilor de cheltuieli. O importanță deosebită trebuie să se acorde pregătirii producției, activitate în care se determină, de fapt, cele mai importante elemente ale noului concept. În legătură cu aceasta se impune, așa cum rezultă din sistemul informațional proiectat, ca la nivelul fiecărei antreprize generale să se stabilească, prin hotărîrea organului colectiv de conducere, o delimitare foarte clară — în funcție de factorii specifici — a sarcinilor de pregătire tehnologică și organizatorică a investițiilor între antreprize generală și antreprize.

ELABORAREA DOCUMENTAȚIILOR ECONOMICE

În prezent, se poate spune că documentațiile economice pentru lucrările de construcții-montaj se elaborează în întregime, în mod automat, prin sistemul informatic DOCEC 2.

În acest scop, proiectantul întocmește antemăsurătoarea, în care se stabilesc pe articole de deviz cantitățile de lucrări de executat; antemăsurătoarea se structurează pe stadii fizice, determinate de comun acord de către proiectant și executant; în continuare, prin prelucrare automată se obțin devizele analitice, devizele sintetice și toate extrasele de resurse necesare. Sistemul proiectat (fig. 2) asigură în continuare următoarele funcțiuni: evidența devizelor de execuție pe investiții, obiecte și stadii fizice; situația verificării, obiectării și concilierii devizelor de execuție pe stadii fizice; transferul automat al devizelor de execuție pe stadii fizice din colecția de devize a proiectantului în cea a executantului. Colecțiile de devize constituie sursa de informații pentru determinarea statistică a unor norme fizice de consum pe părți de obiecte și obiecte de construcții.

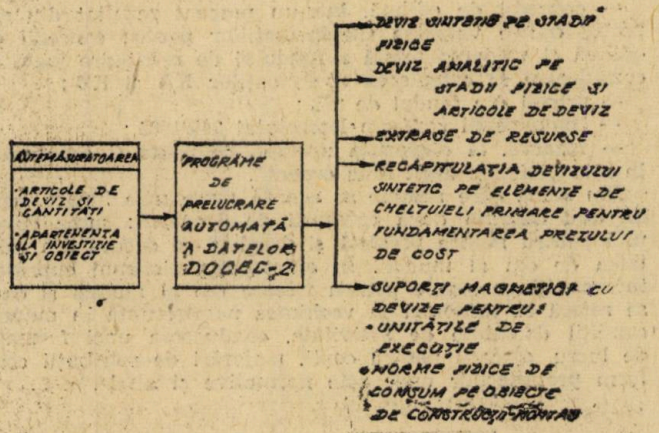

Fig. 2: Schema sistemului DOCEC—2

Dintr-un calcul economic comparativ, la care s-a luat în considerare volumul de muncă necesar pentru elaborarea devizului analitic și celui sintetic fără prelucrarea automată și prin prelucrarea automată, rezultă că pe un lot de 2 666 de devize sintetice (considerate ca o medie anuală pentru un institut de proiectare de mărime mijlocie), conținînd 16 000 de devize analitice pe stadii fizice și 160 000 de articole de deviz a rezultat că prin prelucrare automată volumul de muncă se reduce cu 44%, iar cheltuielile totale cu 17% (în calculul cheltuielilor s-a luat în considerare și costul prelucrării automate).

La nivelul unităților de construcții-montaj sistemul asigură constituirea unei colecții de documentație, precum și evidența riguroasă a acesteia. Constituirea colecțiilor este rațional să se facă la nivelul fiecărei antreprize.

Pentru reducerea consumului de timp de muncă, constituirea colecțiilor pe fiecare antrepriză se poate face prin preluare automată din colecțiile de devize ale proiectanților. În acest scop, din colecția proiectanților se obține un raport care cuprinde pentru fiecare investiție lista obiectivelor și devizelor componente, cu valorile acestora la fiecare nivel, elaborate pînă la data curentă. Pe baza acestui raport antrepriza trebuie să stabilească devizele ce îi aparțin, prin simpla înscriere a codului; în continuare documentațiile se preiau automat prin sistem și se înscriu în colecția executantului, pentru toate nevoile acestuia de analiză, pregătire, programare, lansare și urmărire a producției — operații care se pot executa în continuare automat, prin sisteme corespunzătoare.

Preluarea automată a documentațiilor din colecțiile celor 25 institute centrale de proiectare pentru unitățile de construcții-montaj din subordinea M.C.Ind. se realizează de către COCC, colecțiile institutelor conținînd devize în valoare de 61 516 mil. lei. În legătură cu operațiile de preluare automată a documentației din colecția proiectantului, sînt de semnalat unele neajunsuri, a căror rezolvare se poate obține cu ușurință prin respectarea unor reguli impuse de rigorile pe care le solicită sistemele automate. Astfel se impun înscrierea corectă a codului proiectantului, a codului investiției care să fie utilizat și de subproiectanți pentru asigurarea centralizărilor pe investiție, păstrarea pe tot parcursul proiectării a structurii investiției pe obiecte fizice și păstrarea codificării obiectelor în cadrul investiției. De asemenea este importantă înscrierea la fiecare stadiu fizic al fiecărui obiect fizic a codului de apartenență a acestuia la nomenclatorul unitar republican al produselor și serviciilor clasa 60. Respectarea acestor condiții va permite o gestiune corectă a documentației scrise și va furniza informațiile necesare constituirii unor norme de consum pe obiecte de construcții-montaj.

În prezent sistemul se aplică la peste 300 de unități de proiectare și execuție și se fac prelucrări automate, pe baza proiectului elaborat de C.O.C.C., la peste 80 centre de calcul din toată țara.

PREGĂTIREA PRODUCȚIEI

Potrivit prevederilor din sistemul informațional, în această activitate se realizează, în principal, următoarele sarcini:
— recepția documentației, verificarea formală și de fond;
— obiectarea, concilierea și evidența documentației;
— elaborarea dosarului tehnologic, care cuprinde: fișa (proiect) tehnologică, desene de execuție, deviz analitic, antemăsurătoare, deviz sintetic pe obiect, comanda de prefabricate, fișa de calcul și defalcarea manoperei, graficul de execuție, fișa limită a consumurilor de resurse pe obiect..

Este de menționat faptul că devizul analitic, sintetic, fișa de calcul și defalcare manoperă, graficul de execuție și fișa limită a consumurilor de resurse se pot obține prin sistemele de prelucrare automată a datelor.

Pentru întocmirea contractului de acord global, este necesar ca pe bază de normative, norme de muncă, potrivit legii, **să se determine manopera ce se poate contracta,** atît pe fiecare consumator, cît și pe total obiect contractat. Cei ce consumă manoperă în activitatea de construcții-montaj — definiți prin plan și ținînd seama de structura organi-

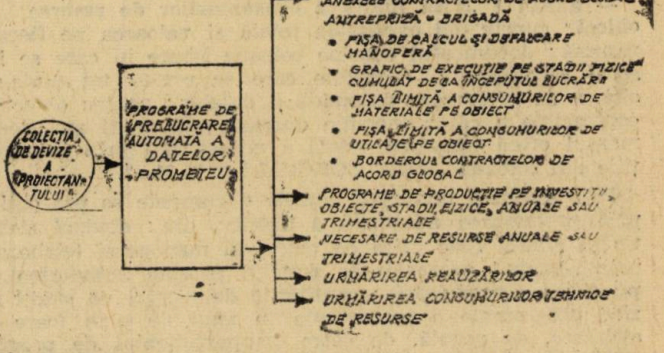

Fig. 3: Schema sistemului de pregătire, programare, lansare și urmărire

zatorică a unităților de construcții-montaj — **sînt, de regulă: antrepriza generală**, care are stabilit numărul de personal prin însăși structura organizatorică aprobată, iar cota de manoperă — prin plan; **alte subunități ale antreprizei generale** (depozit central, laborator-C.T.C., colectiv de elaborare tehnologii noi, norme și normative, secția de mecanizare), care consumă manoperă din structura de plan de construcții-montaj și, ca număr de personal, sînt cuprinse în calculul productivității muncii planificate pentru construcții-montaj; **antrepriza**, care are numărul de personal și cota de retribuire pentru manoperă stabilite prin plan; alte unități în subordinea antreprizei, de natura celor menționate mai sus; **brigada complexă de producție** cu tot personalul său; manopera ce se consumă pentru **utilaje de construcții ce aparțin altor unități** (din afara antreprizelor generale).

Consumul de manoperă este, în mod direct, în funcție de tehnologia și metodele de organizare ce se stabilesc în activitatea de pregătire a producției. Ca urmare, de fapt, revine acestei activități, răspunderea pentru stabilirea manoperei ce se poate contracta în acord global în concordanță cu sarcina de creștere a productivității muncii. Pentru calculul manoperei, pe destinatari și pe total, în funcție de totalitatea elementelor de calcul și a tehnologiilor stabilite, s-a proiectat un sistem automat de prelucrare a datelor, din care se obține fișa de calcul a manoperei, ce conține următoarele informații; valoarea lucrărilor, valoarea manoperei de deviz, valoarea manoperei de contract totală, valoarea manoperei de contract cu brigada, valoarea manoperei rezultată din proiectul tehnologic, valoarea manoperei de mecanizare și cea stabilită prin cote și coeficienți pentru antrepriza generală, antrepriză și brigadă.

Cu ajutorul fișei de calcul al manoperei se poate verifica respectarea condițiilor privind încadrarea manoperei contractate în manopera de deviz și în fondul de retribuție planificat. La nivelul antreprizei, această verificare se poate face prin „Borderoul contractelor de acord global în anul . . . ", care este un centralizator al contractelor încheiate.

Pe această cale se asigură o reducere însemnată a consumului de timp de muncă; astfel, **din compararea necesarului de timp de muncă pentru 3996 devize pe stadii fizice, față de calculul efectuat prin metode clasice, rezultă, la calculul automat, o economie relativă de cca. 49%, iar cheltuielile sînt mai mici cu cca. 18%.**

CONTRACTUL DE ACORD GLOBAL ÎNTRE ANTREPRIZĂ ȘI BRIGADĂ

Pentru întregul sistem, unul dintre cele mai importante elemente — care, de fapt, cuprinde în întregime informațiile definitorii ale activității — este **contractul de acord global.**

Principalele documente ale acestuia sînt:

— anexa 2 fila 1 **„Grafic de execuție pe stadii fizice cumulat de la începutul anului"**, care cuprinde — ca informații caracteristice fiecărui stadiu fizic — denumirea, cantitatea de executat, prețul unitar, valorile totale, realizat în anii anteriori, programat în an și rest de realizat. Valorile sînt stabilite pe total C+M, total manopera contractată, din care partea ce revine brigăzii;

— anexa 3 **„Fișa limită a consumurilor de resurse pe obiect"** cuprinzînd cantitatea totală și valoarea pe fiecare resursă; documentul conține coloane libere în care se înscriu consumurile cumulate care se preiau tot dintr-un sistem de prelucrare automată a datelor; pentru obiectele contractate a căror execuție durează mai mulți ani, documentul oferă imaginea totală a necesarului prin informațiile din coloana „REST CONSUM LA 01.01...".

Prin sistemul proiectat, ambele documente se pot obține prin prelucrarea automată a datelor, din: devizul sintetic pe stadiu fizic; fișa de calcul al manoperei (elaborată prin sistemul prezentat la punctul privind activitatea de pregătire a producției); cantitățile de lucrări pe stadii fizice programate a se executa în anul de plan (care se stabilesc, de regulă, de către compartimentul de programare a producției din antrepriză.)

Graficul de execuție pe stadii fizice cumulat de la începutul lucrării este astfel întocmit încît să cuprindă în fiecare an întreaga imagine a obiectului contractat, chiar dacă acesta se execută în mai mulți ani; în acest scop, în grafic se cuprind pe stadii fizice cantitățile totale, valoarea de construcții-montaj și manopera contractată pentru toate stadiile fizice, cantitățile și valorile executate în anii precedenți, restul de executat, precum și cantitățile și valorile programate în anul de plan.

Urmărirea producției realizate și a manoperei cuvenite se face în continuare prin documentul anexa 2 — fila 2 **„Realizarea graficului de execuție pe stadii fizice cumulat de la începutul anului"**, care se completează lunar la nivelul brigăzii; informațiile pe toate obiectele aflate în execuția brigăzii în fiecare lună se centralizează în **„Borderoul producției realizate în luna..."**, unde se stabilesc la nivelul întregii brigăzi, pe fiecare obiect contractat și pe total: producția realizată; manopera cuvenită; manopera care se cuvine activității de mecanizare din cadrul antreprizei generale și din afara acesteia; manopera aferentă antreprizei, antreprizei generale și subunităților aparținînd de acestea, în cadrul manoperei stabilite încă din etapa de contractare; manopera ce se reține — respectiv 20% — și care se acordă la terminarea lucrărilor; manopera de pînă la 80% din care se acordă avansuri.

SISTEMUL DE RETRIBUIRE A PERSONALULUI MUNCITOR ÎN ACORD GLOBAL

Sistemul automat proiectat preia din borderoul producției realizate manopera cuvenită, din care se acordă avansuri lunare de pînă la 80% — și din aceasta, la nivelul unității care întocmește declarația ce se prezintă băncii finanțatoare, de regulă antrepriza, se reține o parte care nu reprezintă plăți cuvenite în lună și care se referă în principal la:

— concedii de odihnă, într-un procent rezultat din raportul dintre valoarea indemnizațiilor pentru concedii de odihnă și valoarea totală a fondului de retribuire luate în considerare la calcularea coeficienților KA și KB;

— premii din fondul de 2%;

— compensații conform Decretului 240/1982;

— rezervă, la dispoziția unității, ce poate fi consumată în alte perioade decît luna curentă.

Din suma care rămîne se acordă avansurile lunare, care de fapt cuprind două categorii de drepturi: suma cuvenită pentru munca prestată și drepturi ce decurg din calitatea de om al muncii. În acest scop, sistemul cuprinde informațiile necesare pentru fiecare om al muncii și care se referă în principal la vechimea neîntreruptă în muncă, condiții deosebite de activitate, conducerea unei formații de lucru, alocații pentru copii, majorări de retribuții conform prevederilor unor acte normative și altele.

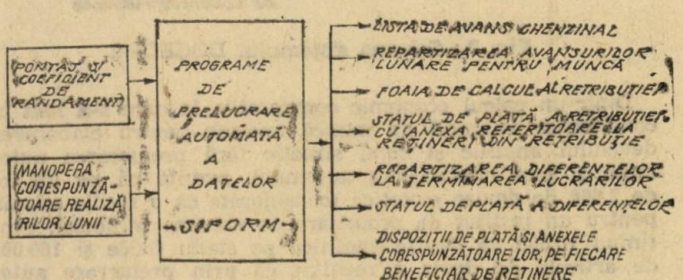

Fig. 4: Schema sistemului de retribuire

Calculul retribuției cuvenite se face în sistemul automat în toate variantele posibile și anume:

a. evidența realizărilor, respectiv pontajul și coeficientul de randament, se ține la nivel de brigadă; în acest caz mecanismul de stabilire a drepturilor bănești ale personalului muncitor presupune stabilirea valorii de manoperă, în lună, prin însumarea valorii de manoperă cuvenită co-

răspunzătoare tuturor obiectelor sau părților de obiect în execuția brigăzii. Drepturile bănești ale fiecărei persoane se determină în funcție de timpul efectiv lucrat, retribuția tarifară de încadrare și coeficientul de randament ;

b. evidența realizărilor, respectiv pontajul și coeficientul de randament, se ține pentru o parte din personal la nivelul obiectului sau părții de obiect, iar pentru personalul de conducere, PTP, deservire generală etc., la nivelul brigăzii. În acest caz este necesar ca din valoarea de manoperă realizată pe obiecte sau părți de obiecte să se determine o parte ce se cuvine personalului de conducere, PTP, deservire generală etc. Această parte se determină ținînd cont de retribuția tarifară corectată prin coeficientul de randament al personalului precum și de ponderea manoperei aferentă fiecărui obiect sau părți de obiect în totalul manoperei pe brigadă.

Drepturile bănești ale fiecărei persoane se determină ca și în primul caz din suma cuvenită fiecărui colectiv, în funcție de timpul efectiv lucrat, retribuția tarifară de încadrare și coeficientul de randament.

Sistemul automat permite să se obțină următoarele documente :

— Statul de plată cheltuinal
— Foaia de calcul a retribuției
— Statul de plată a retribuției cu anexa referitoare la reținerii din retribuție
— Repartizarea diferențelor la terminarea lucrărilor
— Statul de plată a diferențelor
— Dispoziția de plată și anexa ei pe fiecare beneficiar de reținere.

Calculul economic făcut la nivelul unei antreprize cu un număr de 1 500 de oameni ai muncii pentru o perioadă de o lună a evidențiat **o reducere a consumului de muncă, de 64% și o economie de 31%** în raport cu efortul și cheltuielile necesitate de procedurile manuale utilizate încă.

Sistemul este proiectat a fi exploatat pe microcalculatoarele de tip I 100 și CORAL de producție românească, care sînt în prezent în dotarea unităților de C+M—AG și în consecință sînt create toate condițiile generalizării lui.

★

În cele de mai sus au fost descrise atît sistemul informațional care asigură desfășurarea activității de construcții-montaj în spiritul decretelor nr. 92 și 93/1984 cît și sistemele de prelucrare automată a datelor care răspund unor funcțiuni în acest mecanism cu totul nou.

Practica a dovedit că această problematică, a **funcționării noului concept de executare a lucrărilor în acord global prin preluarea lor în antrepriză,** oferă posibilități nelimitate de îmbunătățire ; deci schimburile de opinii sînt oricînd binevenite.

Mai mult, după cum s-a arătat, dinamica producției realizate în primele opt luni ale anului 1985 a permis să se constate că există mari resurse în direcția creșterii eficienței economice a activității de construcții-montaj, faptul fiind de natură să stimuleze eforturile care se fac pentru descoperirea și exploatarea acestor resurse. Totodată există însă și o serie de probleme pentru care este necesar să se găsească soluții adecvate.

Dintre acestea considerăm util să semnalăm faptul că în multe cazuri **detaliile și devizele de execuție (DDE) nu se predau în termenul stabilit de Legea nr. 9/1980,** respectiv cu 6 luni înainte de începerea lucrărilor respective. Din acest motiv se ajunge uneori în situația ca proiectele de pregătire a lucrărilor (fișa tehnologică) să se întocmească în grabă, cu riscul de a fi incomplet. S-au constatat și cazuri în care execuția a început înainte chiar de a se fi încheiat contractul de acord global pentru lucrarea respectivă — fapt care nu putea să nu aibă efecte negative asupra productivității muncii, datorită unei insuficiente pregătiri. Evident că predarea cu întîrziere a unor documentații are cauze obiective și că asemenea situații nu vor putea fi eliminate, dar este posibil ca efectele negative să fie reduse sau chiar anulate, dacă procesul de pregătire a lucrărilor începe chiar înainte de predarea DDE, cu elemente extrase din proiectul de execuție (PE) Elementele conținute în proiectul de execuție ar trebui să permită determinarea cu suficientă exactitate a utilajelor de construcții necesare, a amplasării lor și a duratelor de funcționare ; ele permit să se stabilească necesarele de materiale și forță de muncă suficient de exact pentru un proiect de pregătire, dar nu permit stabilirea valorii manoperei care va face obiectul contractului de acord global. În acest sens, apreciem că **elementele conținute în PE ar trebui să fie completate, adică să conțină toate datele precizate în anexele la Legea nr. 9/1980 și să ofere și cantități pe grupe fizice de lucrări și pe obiecte de construcție.** Cu aceste date s-ar putea întocmi **proiecte de pregătire a lucrărilor care să reprezintă un efort de pînă la 80% din efortul necesar pentru un proiect complet, încă înainte de predarea DDE.** Odată cu primirea detaliilor și devizelor de execuție ar urma să se determine manopera totală (din care manopera ce se contractează cu brigada) și să se facă, în caz de necesitate, corecții la proiectul de pregătire a lucrărilor. Prin acest sistem s-ar scurta considerabil timpul dintre primirea devizelor și detaliilor de execuție și începerea lucrărilor și, de asemenea, s-ar elimina situațiile în care să se înceapă execuția fără o prealabilă pregătire.

Un alt neajuns care trebuie să fie evitat constă în **deplasările brigăzilor de la un șantier la altul,** datorate în bună parte situațiilor în care e necesară recuperarea unor întîrzieri pe un șantier printr-o concentrare mare de mijloace și resurse. Dacă asemenea situații nu pot fi nici ele înlăturate în totalitate, se poate în schimb prevedea din timp apariția lor și ca urmare se pot, tot din timp, lua măsuri adecvate, astfel ca să nu se producă dereglări în funcționarea altor șantiere. În acest scop se poate utiliza **graficul de eșalonare a investiției** (GEI), piesă obligatorie în conținutul proiectului de execuție, dar care în cele mai multe cazuri se întocmește simplist și formal, din lipsa unei metodologii corespunzătoare de elaborare și actualizare.

În fine, ținînd cont de faptul că cele mai multe din obiectele de construcții ce se execută sînt tipizate, de un real folos ar fi asigurarea gamei necesare de **tehnologii tip,** care ar reduce substanțial efortul pentru determinarea manoperei și, în plus, ar oferi executantului toate detaliile necesare execuției lucrărilor în condiții optime din punct de vedere tehnic și economic.

Soluționarea celor trei probleme menționate va contribui indiscutabil la scurtarea ciclului de pregătire, a duratei totale de execuție și la reducerea efortului de pregătire.

Experiența unui an și jumătate de aplicare a prevederilor decretelor nr. 92 și 93/1984 a demonstrat pe deplin valabilitatea conceptului de execuție a lucrărilor de construcții-montaj prin preluarea lor în antrepriză, faptul că el constituie un cadru corespunzător creșterii eficienței economice a activității de construcții-montaj. Considerăm că este de datoria fiecărei antreprize să-și analizeze activitatea și rezultatele și să identifice noi căi de perfecționare a acestui mecanism.

● NOTA REDACȚIEI

Materialul documentar prezentat mai sus, elaborat **de un colectiv de specialiști de la Centrul de organizare și cibernetică în construcții,** reprezintă forma evoluată a metodologiei și a instrumentarului adecvat utilizării tehnicii de calcul, practicată în prezent în unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale în cadrul sistemului de aplicare a acordului global în construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză.

Totodată, ținînd seama de indicația secretarului general al partidului, ca experiența din construcții în aplicarea noii forme de organizare și retribuire a muncii în acord global să fie generalizată în economie, considerăm util ca unele principii și elemente ale sistemului prezentat să fie studiate și adaptate, în vederea eventualei introduceri și în alte ramuri.

DOCUMENTAR EXTERN

Grupurile mici de creativitate

Revista britanică „R and D Management" prezintă, sub forma unui studiu de caz, experiența sectorului de cercetare-dezvoltare dintr-o corporație transnațională în elaborarea unui sistem de accelerare a proceselor inovaționale : folosirea metodei grupurilor mici de creativitate pentru a orienta propunerile de inovații spre rezolvarea problemelor prioritare ale firmei, asigurînd în același timp reducerea termenelor, a cheltuielilor și a gradului de risc la elaborarea și introducerea în fabricație a noi produse.

A fost adoptat un ciclu de lucru al acestor grupuri, compus din 5 faze :

— **analiza sistemului :** sub conducerea unui responsabil de problemă, investit cu răspunderea pentru rezultatele finale ale muncii grupului, se discută situația existentă în domeniul abordat și i se dă problemei formularea definitivă, folosindu-se : a) metoda de analiză a restricțiilor Kepner-Tregoc, pentru a determina limitele de timp și de cheltuieli în care să se încadreze soluția, calificarea necesară a executanților, normele de protecție a mediului ce trebuie respectate etc. ; b) metoda propusă de către De Bono, care permite evidențierea neajunsurilor sistemului inițial ;

2 — **sinteza** sau **generarea de alternative,** în care prin brainstorming se elimină propunerile slab fundamentate privind mijloacele de rezolvare a problemelor sau, prin sinectică, se selecționează cel mult 3 concepții îndeajuns de elaborate, în vederea detalierii lor ulterioare și alegerii celei preferabile ;

3 — **planificarea** — analiza comparativă a ideilor și concepțiilor reținute și alegerea alternativelor preferabile corespunzător obiectivelor stabilite ;

4 — **aprecierea preliminară,** fază în care, prin metodele de analiză a problemelor potențiale, se definesc dificultățile ce pot apărea în realizarea alternativelor și, pe baza comparării avantajelor și neajunsurilor, se adoptă o decizie preliminară asupra realizării alternativei preferabile ;

5 — **experimentarea** — etapă în care, în urma proiectării, încercării și aprecierii produsului sau tehnologiei propuse, se confirmă sau infirmă viabilitatea sa ;

6 — **introducerea,** în care se procedează la proiectarea de detaliu și se ia decizia finală (privind, dacă e cazul, și organizarea de noi linii tehnologice sau construirea de noi secții).

Productivitatea muncii în industria textilă

Din studiul efectuat de un colectiv de cercetători maghiari rezultă că în intervalul 1970—1980, ritmul de creștere a productivității muncii în industria textilă a Ungariei s-a situat la nivelul mediu al celui înregistrat în țările capitaliste dezvoltate. 30% din sporul de productivitate în industria textilă și a confecțiilor au fost obținute pe seama modificării structurii producției. Se mențin însă diferențe considerabile față de țările dezvoltate, sub raportul dotării cu tehnică contemporană, ca și al cheltuielilor de muncă vie pe unitatea de produs, care în întreprinderile de stat din R.P.U sînt mai mari cu 30% în subramura prelucrării bumbacului, cu 60—100% în producția firelor de in, cu 20—40% în industria tricotajelor. Se folosesc de 2,5—3 ori mai mulți muncitori pentru obținerea unei cantități de produse — situație la care contribuie și influența muncii trecute, sub forma cheltuielilor materiale (față de țările vest-europene, în Ungaria ponderea utilizării firelor chimice în produsele textile este mai mică). Datorită cheltuielilor de investiții făcute în anii '70 pentru reutilarea unor întreprinderi, gradul de înzestrare tehnică a muncii a ajuns să fie, în 1982, cu 25% superior mediei pe ansamblul industriei ușoare și cu 6% mai mare decît în construcția de mașini; lărgirea în continuare a introducerii tehnicii moderne este indispensabilă pentru compensarea deficitului de forță de muncă în cadrul subramurii, ca și pentru mărirea competitivității produselor textile și de confecții maghiare, care în prezent se situează pe piața mondială la un nivel mediu.

Un limbaj „esperanto" pentru computere

Incompatibilitatea de limbaj a echipamentelor informatice procurate de la furnizori diverși constituie de mai multă vreme o serioasă piedică în comunicarea dintre firme (sau filiale ale companiilor transnaționale) situate în țări diferite. O astfel de comunicare, încă imperfectă, se poate realiza cu prețul achiziției unui hardware adițional costisitor. Încercarea IBM de a impune hegemonic, ca standard internațional, propria sa „arhitectură a rețelei de sisteme" (SNA — Systems Network Architecture) a întîmpinat opoziția altor producători, care critică soluția depășită a SNA și nu vor ca industria informatică să devină „ostatecul" standardelor unei firme.

Digital Equipment Corp., al doilea gigant mondial al informaticii, intervine acum în competiție, anunțînd că începînd din anul viitor va lansa un software conform cu standardele OSI (Open System Interconnection — interconectare în sistem deschis), elaborate de Organizația Internațională de Standardizare, care va permite calculatoarelor și altor echipamente informatice de birou, indiferent de arhitectura lor, să comunice între ele prin circuite telefonice sau de satelit, fără intervenția unor sisteme de interpretare a mesajelor. Se apreciază însă că alinierea la niveluri mai sofisticate de comunicare a datelor și o anumită inerție a industriei calculatoarelor vor amîna pînă la finele deceniului transformarea OSI într-un standard informatic realmente internațional.

Automatizare flexibilă a proceselor de asamblare

Firma franceză Prodel Automation a pus la punct un sistem de conducere automată a producției, denumit „Micro", cu ajutorul căruia pot fi organizate procese de asamblare de tipul sistemelor de producție flexibile. „Micro", permite automatizarea completă în cadrul complexului modular de asamblare — primul de acest gen — pus în funcțiune în cadrul aceleiași firme și care, prin legături libere interoperații, este capabil să realizeze concomitent asamblarea unor produse diferite sub raport constructiv, din repere și subansambluri similare, folosindu-se pe larg operații și mașini identice. În acest fel se poate organiza rentabil producția în serie mică (100—1 000 buc.) a unor produse care înainte nu puteau fi realizate în condiții de economicitate decît în serii mari. Trebuie remarcat însă că productivitatea complexului tinde să scadă sensibil o dată cu mărirea numărului tipurilor de subansambluri și produse realizate simultan, situație ce se poate îmbunătăți prin introducerea unor mașini ce pot executa operații multiple (gen centre de prelucrare), reducîndu-se pe această cale timpul necesitat de transporturile interoperații.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

CITITORI !

Pentru încheierea abonamentelor, folosiți formularul de la pag. 13.

acte ● acțiuni ● proceduri

Acțiuni (cereri) la instanțele de judecată

CERERE DE INTERVENȚIE — reglementată de art. 49—56 și art. 58 Cod. pr. civ. 1. **Competență.** Se judecă de instanța investită cu cererea de chemare în judecată. 2. **Condiții:** Intervenția poate fi făcută de orice persoană interesată. Poate fi în interes propriu, cînd intervenientul invocă un drept al său, în interesul uneia din părți, cînd sprijină numai cauza acesteia. Intervenția în interes propriu se poate face, cu învoiala părților, pe tot parcursul judecății și chiar în fața instanței de recurs. În interesul uneia din părți se poate face chiar și înaintea instanței de recurs. 3. **Procedură:** Instanța, după ascultarea părților, printr-o încheiere interlocutorie se va pronunța asupra cererii de intervenție. Încheierea se va putea ataca numai odată cu fondul. Intervenția se judecă odată cu fondul.

→

Răsfoind prin dosare

Cînd nu se aplică normele de drept

În numărul anterior (nr. 43), la această rubrică, am prezentat un caz constînd dintr-o decizie de sancționare disciplinară luată cu nerespectarea dreptului muncii și consecințele avute.

În rezumat situația de fapt s-a prezentat astfel: la întreprinderea în cauză nu au fost create nici un fel de condiții de depozitare a ambalajelor, care erau lăsate sub cerul liber, fără nici o măsură de securitate; conducătorul unității, în loc să ia măsuri de realizarea cel puțin a unui țarc în care să fie depozitate ambalajele, a găsit de cuviință să numească, în prealabil, un gestionar, pentru a gestiona o gestiune care în fapt nu exista și nici nu avea condiții minime să poată funcționa în condiții normale, prevăzute de lege; la refuzul persoanei în cauză de a prelua o astfel de gestiune, conducătorul întreprinderii, cu avizul juristului și a șefului contabil a sancționat-o cu 30% reținere din retribuție.

Consecințele acestei decizii și normele de drept încălcate au fost arătate. În cele ce urmează dorim să subliniem cîteva aspecte suplimentare.

● Normele de drept al muncii obligă pe conducătorii unităților socialiste ca înainte de aplicarea unei sancțiuni să dispună o cercetare administrativă, ceea ce în cauză nu s-a făcut.

Dacă o astfel de cercetare s-ar fi realizat, nu ne îndoim că, sub aspectul legalității s-ar fi observat că în ipoteza în care s-ar fi aplicat sancțiunea, ar fi fost încălcate prevederile art. 20 din Codul muncii, care la lit. c prevede că unitatea, respectiv conducătorul ei, este obligată să asigure stabilitatea în muncă, contractul de muncă neputînd să înceteze, sau **să fie modificat** decît în cazurile prevăzute de lege. Or, nici un text de lege nu dă dreptul ca un conducător de întreprindere să modifice un contract de muncă, în sensul de a trece o persoană încadrată din funcția pe care o deține, într-o altă funcție, în speță, într-o altă funcție cu atribuții, pregătire și obligații gestionare, fără consimțămîntul celui în cauză. Deci, se învederează faptul că și sub acest aspect sancțiunea aplicată este nelegală.

Trecerea într-o funcție gestionară a unei persoane, pe lîngă consimțămîntul acesteia, este condiționată și de îndeplinirea unor **condiții legale**, printre care inexistența unor antecedente penale, studii (pregătire profesională) etc. Și sub acest aspect decizia pe care am analizat-o este deficitară.

● Referindu-ne la obiectul gestiunii pe punctul de a fi înființată — ambalaje — arătăm că, în unitatea în cauză, nu se respectă normele de drept privind circulația acestora de la furnizor la beneficiar și înapoi, în sensul că: nu se ține o evidență riguroasă a cheltuielilor efectuate cu circulația lor; nu se pretinde beneficiarilor să suporte cheltuielile pentru ambalaje pe care le returnează cu defecte etc. Reamintim că toate aceste aspecte se repercutează asupra bugetului de venituri și cheltuieli ale întreprinderii furnizoare, respectiv a aceleia în cauză.

Am prezentat mai sus un caz aparent izolat și fără mare importanță pentru buna funcționare a întreprinderii. În fapt, lucrurile nu stau așa. Orice încălcare a regulilor privind gestionarea patrimoniului — în speță ambalaje metalice de mare valoare — poate să provoace pagube în avutul obștesc; încălcarea normelor de drept al muncii, de asemenea, poate avea grave repercusiuni, prin crearea unui climat nefavorabil bunei desfășurări a activității de zi cu zi.

Se impune deci, ca deciziile pe care le iau organele de conducere să fie, în toate cazurile, în deplină concordanță cu dreptul întreprinderii. Aceasta este o obligație de serviciu a tuturor celor ce compun colectivul unității, căreia statul îi încredințat spre administrare și gestionare o parte din avutul național.

DALEX

Cînd judecarea fondului s-ar întîrzia prin intervenția în nume propriu, instanța poate hotărî despărțirea ei spre a fi judecată separat. 4. **Taxe/timbru:** Se timbrează ca și cererea de chemare în judecată (pct. 4 lit. a din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955. 5. **Model Cerere de intervenție**

Tovarășe președinte,

Subsemnatul..., domiciliat în ..., fac prezenta cerere de intervenție în interes [1]..., în acțiunea care formează obiectul dosarului nr... al acestei instanțe, acțiune prin care reclamantul..., domiciliat în..., a chemat în judecată pe pîrîtul..., domiciliat în..., pentru a fi obligat la [2]...

Pe această cale solicit ca prin hotărîrea ce veți pronunța să [3]...

Apreciez obiectul intervenției la suma de lei [4]...

Motivele cererii sînt următoarele:

În fapt [5]...

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispoz. art....[6] și ale art. 49 și urm., Cod. pr. civ.

În susținerea cererii înțeleg să mă folosesc de următoarele proble: [7]...

Cererea de intervenție împreună cu copiile actelor susmenționate [8], certificate de mine, le depun în... exemplare, dintre care unul pentru instanță și celelalte pentru a fi comunicate reclamantului și pîrîtului (reclamanților și pîrîților).

Data, Semnătura,

Tovarășului președinte al Judecătoriei (Tribunalului)...

[1] După caz se va completa cu: „în interes propriu", „în interesul reclamantului" sau „în interesul pîrîtului"

[2] Obiectul acțiunii principale

[3] Obiectul cererii de intervenție

[4] Evaluarea se va face numai dacă obiectul este susceptibil de evaluare.

[5] Expunerea situației de fapt care justifică intervenția

[6] Indicarea temeiului de drept pe care se întemeiază acțiunea intervenientului

[7] Indicarea mijloacelor de probă: cînd se solicită și proba cu martori se vor trece numele, prenumele și adresele acestora

Această mențiune se va insera numai dacă s-a cerut proba cu acte.

6. **Timbru:** Vezi nota de la cererea reconvențională.

7. **Practică judecătorească.** În cazul în care între acțiunea principală și cererea de intervenție există o legătură strînsă, fiind deci vorba de o acțiune conexă care trebuie să se judece odată cu cererea principală, nu este necesară efectuarea procedurii prealabile de împăciuire în fața comisiei de judecată, indiferent de valoarea obiectului acestei cereri (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 507/1977).

CHEMAREA ÎN GARANȚIE: reglementată de art. 60—63 Cod. proc. civ.: 1. **Competență:** Reclamantul sau pîrîtul dintr-un proces pot chema în garanție o altă persoană împotriva căreia ar putea să se îndrepte în cazul cînd ar cădea în pretenții. Cel chemat în garanție poate, la rîndul său, chema în garanție o altă persoană, posibilitate pe care cel de al doilea chemat în garanție nu o mai are. 2. **Condiții:** obligația de garanție poate izvorî fie dintr-o dispoziție legală — garanția legală, fie dintr-un contract — garanția contractuală. 3. **Procedură:** Cererea de chemare în garanție, în ceea ce privește forma și conținutul ei, trebuie să întrunească cerințele prevăzute pentru cererea de chemare în judecată. Partea poate chema în garanție o altă persoană împotriva căreia ar putea să se îndrepte, în cazul cînd ar cădea în pretenții, cu o cerere în garanție sau în despăgubiri. La fel, cel chemat în garanție poate, la rîndul său, să cheme în garanție o altă persoană. Cererea pîrîtului trebuie depusă la prima zi de înfățișare sau odată cu întîmpinarea lor separată.

4. **Taxe/timbru;** Cererea de chemare în garanție se timbrează ca și cererea principală, cf. pct. 4 din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955. 5. **Cerere de chemare în garanție —Model**

Tovarășe președinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., pîrît în acțiunea care formează obiectul dosarului nr... al acestei judecătorii și care mi-a fost intentată de..., domiciliat în..., chem în garanție pe..., domiciliat în..., pentru ca, în cazul în care aș cădea în pretențiile mele, să-l obligați să [1]... și totodată să-mi plătească cheltuielile de judecată [2]...

Motivele cererii sînt următoarele:

În fapt [3]...

În drept..., întemeiez cererea pe dispoz.. art. [4] și ale art. 60—63, Cod. pr. civilă.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu [5]..

Depun prezenta cerere, împreună cu actele sus-menționate [6], în... ex., din care unul pentru instanță și celelalte... pentru a fi comunicate celui (celor) chemat(i) în garanție și reclamantului (reclamanților).

Data... Semnătura

Tovarășului președinte al Judecătoriei (Tribunalului)...

[1] Obiectul cererii de chemare în garanție

[2] Indicarea cheltuielilor de judecată

[3] Expunerea situației de fapt pentru motivarea cererii de chemare în garanție

[4] Indicarea temeiului de drept pe care se întemeiază această cerere

[5] Enumerarea mijloacelor de probă; în cazul probei cu martori se va indica numele, prenumele și adresele lor

[6] Dacă nu se cere proba cu acte această mențiune va lipsi.

5. **Timbru:** Vezi nota de la cererea reconvențională.

6. **Practică judecătorească:** Chemarea în garanție avînd ca scop să asigure celui ce a căzut în pretenții posibilitatea de a se despăgubi de la partea de la care a dobîndit dreptul, poate fi formulată numai de către partea interesată, pentru care constituie o facultate și nu o obligație. Prin urmare, o hotărîre nu este greșită pentru că nu s-a dispus din oficiu citarea în instanță a unei persoane în calitate de chemată în garanție, cît timp o atare cerere nu a fost formulată de partea interesată (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 762/1978). Întrucît și reclamantul poate să cadă în pretenții — prin respingerea acțiunii principale —, cererea de chemare în garanție poate fi formulată și de către reclamant (Trib jud. Brașov, dec. civ. nr. 1709/1983).

CHEMAREA ÎN JUDECATĂ A ALTOR PERSOANE — este reglementată de art. 57—59 Cod. proc. civ. 1. **Competență.** Părțile aflate în litigiu au posibilitatea, cf. art. 57—57 Cod. pr. civ., să solicite introducerea forțată în proces a unei alte persoane. 2. **Condiții.** Chemarea în judecată a altor persoane este justificată și admisibilă atunci cînd terțul introdus în proces ar putea, pe calea unei acțiuni, să pretindă aceleași drepturi ca și reclamantul (ex. creditorii, coproprietarii, cesionarii de creanță). 3. **Procedură:** Cererea de intervenție forțată se poate face de ambele părți — reclamant sau pîrît și numai în prima instanță. Reclamantul poate introduce cererea pînă la terminarea dezbaterilor iar pîrîtul are obligația depunerii cererii cel tîrziu la prima zi de înfățișare sau o dată cu cererea de întîmpinare atunci cînd trebuie depusă această cerere. Nerespectarea acestor termene atrage sancțiunea judecării separate a cererilor afară de situația cînd părțile adverse achiesează să se judece împreună. Forma și conținutul cererii de chemare în garanție a altor persoane corespund regulilor de întocmire a cererii principale. Instanța soluționează, printr-o singură hotărîre, ambele cereri. În cazul cînd cererea

accesorie ar întîrzia soluționarea cererii principale instanța poate dispune disjungerea și soluționarea lor separată. **4. Taxe/timbru :** Cf. pct. 4 din tariful (aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955 se taxează ca și cererea principală. **5. Notă :** Pîrîtul chemat în judecată, pentru o datorie bănească, dacă recunoaște datoria și declară că dorește să o execute față de cel care își va stabili judecătorește dreptul, poate fi scos din judecată dacă depune suma datorată. Judecata va continua între reclamant și cel chemat în judecată. **6. Model cerere :**

Tovarășe președinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., pîrît [1]..., în acțiunea ce formează obiectul dosarului nr... al acestei instanțe, intentată [2] împotriva mea, de către..., domiciliat în..., cer să fie chemat în judecată și..., domiciliat în..., pentru ca măsura dispusă, prin hotărîrea ce o veți pronunța, să fie opozabilă și acestuia.

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt [3]...

În drept, îmi întemeiez cererea pe dispoz. art. [4]... și ale art. 57, Cod. pr. civ.

Înțeleg să mă folosesc de următoarele probe : [5]...

Prezenta cerere, împreună cu copii certificate de pe actele anexate [6], o depun în... exemplare, dintre care unul pentru instanță și celelalte... pentru a fi comunicate reclamantului (reclamanților) [7], precum și celui chemat în judecată pe această cale.

Data, Semnătura

Tovarășului președinte al Judecătoriei...

[1] Eventual, reclamant

[2] Dacă reclamantul face cererea, această mențiune se va modifica astfel : „și pe care am intentat-o pîrîtului"

[3] Expunerea situației de fapt care justifică chemarea în judecată ;

[4] Temeiul de drept pe care se întemeiază cererea

[5] Enumerarea mijloacelor de probă ; cînd se solicită proba cu martori se vor trece numele, prenumele și adresele martorilor

[6] Această mențiune va lipsi dacă nu se cere proba cu acte

[7] Eventual, pîrîtului.

CERERE DE ORDONANȚĂ PREȘEDINȚIALĂ — reglementată de art. 581 și 582 Cod. pr. civ. 1. **Competență.** Judecătoria în a cărei rază teritorială este domiciliul sau reședința pîrîtului. Cererea împotriva mai multor pîrîți poate fi făcută la instanța competentă pentru fiecare dintre ei. În cererile ce izvorăsc dintr-un raport de locațiune a unui imobil, competența aparține instanței locului imobilului (art. 1 și 5 Cod. pr. civ.). 2. **Condiții.** Cererea de ordonanță președințială se face ori de cîte ori se urmărește păstrarea unui drept care s-ar păgubi prin întîrziere ; prevenirea unei pagube iminente și care nu s-ar putea repara, înlăturarea piedicilor ce s-ar ivi cu prilejul unei executări silite. Cererea se soluționează prin „Ordonanță". 3. **Procedură.** Ordonanța poate fi dată și fără citarea părților și chiar atunci cînd există judecată asupra fondului. Ordonanța este vremelnică și executorie. Instanța are competența să hotărască ca executarea să se facă fără somație sau fără trecerea unui termen. 4. **Taxa/timbru :** 50 lei, conf. pct. 3 A din tariful aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955. 5. **Notă.** Ordonanța este supusă recursului în termen de 5 zile de la pronunțare, dacă s-a dat cu citarea părților și de la comunicare, dacă s-a dat fără citarea lor. Recursul se judecă de urgență și cu precădere, cu citarea părților. Împotriva executării ordonanței președințiale se poate face contestație. 6. **Model-cerere.**

Tovarășe președinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., fac prezența cerere de ordonanță președințială, pentru ca prin hotărîrea ce veți pronunța să-l obligați pe..., domiciliat în..., să [1]...

Motivele cererii sînt următoarele :

În fapt [2]...

În drept îmi întemeiez cererea pe dispoz. art. 531. Cod. pr. civ. și ale..., deoarece, așa cum rezultă din situația expusă mai sus, sînt necesare măsuri urgente și cu caracter vremelnic pentru a preveni o pagubă iminentă.

Înțeleg să mă folosesc de proba cu...

Depun prezenta cerere în dublu exemplar [3], unul pentru instanță și altul pentru a fi comunicat pîrîtului.

Data, Semnătura,

Tovarășului președinte al Judecătoriei...

[1] Obiectul cererii de ordonanță președințială

[2] Enunțarea motivelor de fapt care impun luarea unor măsuri urgente, cu caracter vremelnic

[3] Atunci cînd ordonanța să dă fără citarea părților, nu se depune decît un exemplar

7. Practică judecătorească. Potrivit principiului dispozitivității, partea are facultatea să-și fixeze cadrul în care înțelege să solicite valorificarea unui drept, fie după procedura obișnuită a acțiunii, fie pe calea procedurală de excepție a ordonanței președințiale. Efectele sînt însă diferite, deoarece în primul caz partea va obține o hotărîre prin care se statuează în fond asupra existenței sau inexistenței dreptului, pe cînd în cea de a doua situație hotărîrea instanței este numai vremelnică, ea nestatuînd cu putere de lucru judecat asupra fondului dreptului. De aceea, instanța în virtutea rolului său activ, urmează să dea părții explicații cu privire la consecințele unei cereri de ordonanță președințială, care nu se poate admite decît în cazuri grabnice, pentru păstrarea unui drept ce s-ar păgubi dacă nu se iau măsuri vremelnice. Instanța nu poate însă schimba cadrul cererii de chemare în judecată, caracterizînd-o ca cerere de ordonanță președințială, dacă reclamantul nu a înțeles să solicite soluționarea acțiunii pe această cale (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 287/1977).

dr. C. JORNESCU

Raporturi de muncă

Desfacerea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate

O manifestare de seamă a principiului libertății muncii o constituie posibilitatea persoanei încadrate de a înceta oricînd raporturile de muncă, ea avînd doar obligația să dea preaviz unității.

În acest sens, art. 135 din Codul muncii prevede : „Desfacerea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate în muncă se face cu un preaviz de 15 zile lucrătoare; în cazul funcțiilor de conducere preavizul este de 30 de zile. În perioada preavizului această persoană este obligată să continuie activitatea potrivit programului de lucru".

De la această posibilitate există unele restringeri, în sensul că anumite categorii de persoane, în perioade strict determinate, nu pot avea inițiativa desfacerii contractului de muncă. Este cazul, în primul rînd, persoanelor care au absolvit diferite forme de învățămînt și care în baza legii sau a contractului de școlarizare ori ucenicie au obligația efectuării unui anumit stagiu de producție sau

al persoanelor care, în temeiul art. 71 din Codul muncii şi art. 21 din Legea nr. 1/1971, au încheiat cu unitatea un act adiţional la contractul de muncă. Astfel, art. 148 lit. i din Legea educaţiei şi învăţământului nr. 28/1978 prevede obligaţia pentru elevi şi studenţi să muncească după absolvire la locul de muncă în care au fost repartizaţi. Perioada în care există această obligaţie este stabilită prin contractul de şcolarizare etc., dar şi de lege. De pildă, potrivit art. 3 alin. 2 şi 3 din Decretul nr. 198/1980, perioada este de **cel puţin 5 ani** pentru elevii absolvenţi ai treptei I a liceelor industriale, de chimie industrială, agroindustriale şi silvice, precum şi pentru elevii absolvenţi ai şcolilor profesionale care beneficiază de burse pe bază de contract. Tot astfel, Decretul nr. 54/1975 privind repartizarea în producţie a absolvenţilor instituţiilor de învăţământ superior de la învăţământul de zi stabileşte obligativitatea efectuării unui stagiu **de 3 ani** pentru această categorie de persoane, **sau de 2 ani** pentru absolvenţii facultăţilor de drept şi ai institutelor ori secţiilor de subingineri. Tot o restrîngere de la prevederile art 135 din Codul muncii decurge şi din dispoziţiile Legii nr. 25/1976, privind încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă, în cazul persoanelor obligate prin hotărîre judecătorească să presteze muncă pe timp **de un an**, pe şantiere de construcţii, în unităţi agricole, forestiere şi în alte unităţi economice (art. 9). Tot oarecum asemănător cu cele arătate, art. 7 din Decretul nr. 19/1959 prevede că încetarea contractului de muncă **din iniţiativa** personalului artistic poate avea loc — în lipsa acordului unităţii — numai în intervalul dintre stagiuni, nerespectarea acestei dispoziţii putînd antrena — dacă sînt îndeplinite condiţiile legale — răspunderea materială a persoanei în cauză.

Rezultă, deci, că **desfacerea contractului de muncă din iniţiativa** persoanei încadrate **nu poate interveni** în perioada stagiului, ori a prestării muncii în temeiul hotărîrii judecătoreşti etc., dar poate interveni după efectuarea acestora.

S-a considerat însă, cu totul excepţional, că şi în situaţii ca cele de mai sus, contractul de muncă **poate înceta din iniţiativa** persoanei înainte de terminarea stagiului sau a perioadei pentru care aceasta s-a obligat să lucreze în unitate, dacă ea dovedeşte anumite „împrejurări obiective" care o împiedică să muncească (Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 302/1967, în C.D. p. 198). Situaţii de asemenea natură pot fi cele prevăzute de art. 9 alin. 1 lit. i şi lit. k, art. 9 alin. 2 şi art. 10 lit. c din Legea nr. 1/1970 (Legislaţia întreprinderii de la A la Z, 1984, p. 205).

Revenind, trebuie subliniat că esenţial pentru desfacerea contractului de muncă din iniţiativa persoanei încadrate este **preavizul.** Acesta constituie modalitatea optimă prin care persoana înştiinţează anticipat unitatea despre dorinţa sa de a pune capăt raportului juridic de muncă. Rolul său este de a da **posibilitate unităţii să** ia din timp măsuri pentru a asigura desfăşurarea normală a activităţii în compartimentul, formaţia de lucru etc., unde este încadrată persoana în cauză, după plecarea acesteia. Măsurile respective pot consta în pregătirea încadrării unei alte persoane, reorganizarea compartimentului etc. Reiese că reglementarea preavizului izvorăşte din necesitatea de a se evita prejudiciile care s-ar putea aduce unităţii prin încetarea intempestivă a raportului juridic de muncă (Sanda Ghimpu şi colab., Dreptul muncii, tratat, vol. 1, 1978, p. 422).

Deşi legea nu prevede forma preavizului, în practică, de regulă, el constă într-un înscris. S-a decis însă că pentru desfacerea contractului de muncă din iniţiativa persoanei încadrate nu este necesar ca manifestarea sa de voinţă să se concretizeze sub forma unei cereri scrise, ci, în lipsa unei dispoziţii legale contrare, care să o prevadă ca o condiţie obligatorie, o asemenea denunţare este posibilă şi verbal (Trib. Suprem, s.civ., dec. nr. 898/1978, în R.R.D. nr. 12/1978, p. 58 şi în C.D., p. 201; dec. nr. 742/1979, în R.R.D. nr. 10/1979, p. 60—61).

Desigur, avînd în vedere că şi contractul de muncă se încheie în scris (art. 64 din Codul muncii) şi pentru simetrie, faţă de încetarea acestui contract din iniţiativa unităţii (art. 130 din Codul muncii), precum şi pentru evitarea unor eventuale litigii, forma scrisă este recomandabilă (A se vedea, Sanda Ghimpu, idem; Dumitru Macovei, „Încetarea contractului individual de muncă", Ed. Junimea, Iaşi, 1981, p. 195—196).

Indiferent de formă, se impune ca înştiinţarea să fie expresă, clară şi fermă (Trib. Suprem. col. civ. dec. nr. 363/1964, în C.D., p. 163—165). Ea nu trebuie motivată, adică persoana nu are obligaţia să arate cauzele care o determină să procedeze unilateral la încetarea contractului de muncă. Totuşi, atunci cînd este în interesul său, şi anume în situaţiile cînd se menţine vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate sau în muncă, indicarea motivelor apare necesară. Aceste situaţii sînt următoarele: a) cînd activitatea urmează să înceteze din cauza stării sănătăţii, constatată prin certificat medical care a făcut necesară schimbarea locului de muncă, în cazul în care unitatea nu i-a putut oferi o altă muncă corespunzătoare (art. 9 alin. 1, lit. i din Legea nr. 1/1970; b) cînd persoana îşi urmează soţul, care a fost transferat în interesul serviciului sau mutat împreună cu unitatea în altă localitate, a fost trimis în misiune permanentă în străinătate sau să lucreze într-o organizaţie internaţională (art. 9, alin. 1, lit. k); c) cînd persoana — femeie — doreşte încetarea activităţii fiind gravidă sau pentru a-şi creşte un copil pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani (art. 9, alin. 2); d) cînd persoana urmează să înceteze activitatea pentru a-şi urma soţul care are locul de muncă în altă localitate (art. 10, lit. c).

În asemenea împrejurări se impune să se anexeze la preaviz dovezile necesare (certificatul medical, actul din care rezultă că soţul a fost mutat cu serviciul în altă localitate etc.). Lipsa unei atare dovezi nu are drept consecinţă imposibilitatea încetării contractului de muncă din iniţiativa persoanei, ci determină ca ea să nu beneficieze de vechime neîntreruptă (în aceeaşi unitate sau în muncă).

Înştiinţarea se adresează conducătorului unităţii care, atunci cînd este cazul, trebuie să încunoştiinţeze organul competent să constate încetarea raportului de muncă. Acest organ nu poate fi altul decît cel ce a fost competent să încheie contractul. Ca urmare, se vor aplica în mod corespunzător dispoziţiile art. 132 alin. 2 şi 3 din Codul muncii şi cele ale Legii nr. 5/1978 (republicată în 1982). Astfel, de exemplu, în temeiul prevederilor acestei legi, trebuie încunoştiinţate, după caz: adunarea oamenilor muncii din secţii, ateliere sau formaţii de lucru (art. 64, lit. x); consiliul oamenilor muncii (art. 37, lit. i, art. 48, lit. l); biroul executiv al C.O.M. (art. 39, lit. r, art. 50, lit. v).

Dar, de aici nu trebuie să se tragă concluzia că pentru a înceta contractul de muncă este necesară aprobarea organelor menţionate.

Conform art. 135 din Codul muncii, contractul încetează prin voinţa unilaterală a persoanei încadrate la expirarea termenului de preaviz. Aşa fiind, unitatea prin organul său competent, nu face altceva decît să constate încetarea raportului juridic de muncă, procedîndu-se apoi la îndeplinirea formelor de lichidare.

Termenul de preaviz, de 15 (sau 30) de zile, se calculează, potrivit textului legal, pe zile lucrătoare, avîndu-se în vedere data înştiinţării. Această dată este, de regulă, cea în care a avut loc înregistrarea preavizului la registratura unităţii. Dar, ziua înregistrării (înştiinţării) nu se ia în calcul, deoarece ea nu este o zi întreagă, ci o fracţiune. Prin urmare, termenul respectiv începe să curgă de a doua zi de la înregistrare şi se împlineşte în cea de-a 15-a ori a 30-a zi lucrătoare. Aşadar, dacă prima zi (dies a qua) nu intră în calcul, ultima zi (dies ad quem) intră în calculul termenului de preaviz.

Fiind un termen a cărui durată este stabilită de lege, părţile (unitatea şi persoana încadrată) nu pot renunţa la el şi nici scurta sau lungi. Dacă ar interveni un asemenea acord, contractul va înceta prin acordul părţilor (art. 129 din Codul muncii) şi nu la iniţiativa persoanei încadrate (art. 135). Pînă la expirarea acestui termen con-

tractul continuă să subziste, persoana în cauză fiind obligată, așa cum prevede art. 135, „să continuie activitatea conform programului de lucru", ea beneficiind, în același timp, de toate drepturile care decurg din executarea contractului de muncă. Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor oricăreia dintre cele două părți poate atrage răspunderea lor juridică. Așa de pildă, este posibilă desfacerea disciplinară a contractului dacă sînt îndeplinite condițiile legale care justifică luarea acestei măsuri (Sanda Ghimpu, op. cit., p. 423).

Preavizul este un act definitiv, care nu poate fi retractat de autorul său, din momentul în care a ajuns la cunoștința unității. Totuși părțile pot conveni (expres sau tacit) revocarea acestuia, astfel ca raportul juridic de muncă să continuie (I. Mihuță, Probleme de drept din practica pe anul 1975 a secției civile a Trib. Suprem, în R.R.D. nr. 12/1976, p. 37; Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 852/1967, în C.D., p. 205; Trib. jud. Alba, dec. civ. nr. 389/1974, în R.R.D. nr. 1/1975, p. 44).

După curgerea termenului de preaviz contractul de muncă încetează de drept. Ulterior acestei date unitatea nu ar mai putea desface contractul din inițiativa sa (Trib. Suprem, în compunerea prev. de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească nr. 9/1974, cit. de I. Mihuță).

Consecința principală a încetării raportului de muncă din inițiativa persoanei este aceeași ca în cazul încetării acestuia prin acordul părților (art. 129 din Codul muncii) ori din inițiativa unității (art. 130). Și anume, persoana nu mai are calitatea de persoană încadrată în muncă, ceea ce ce atrage stingerea obligației ei de a presta munca, respectiv a dreptului de a pretinde retribuirea muncii și a altor drepturi de personal și corelativ a obligației de plată a acestora. Evident că la încetarea raportului juridic părțile trebuie să-și lichideze drepturile și obligațiile pe care le au una față de alta (plata drepturilor bănești, compensarea în bani a concediului de odihnă dacă nu a fost efectuat, acoperirea unor prejudicii, eliberarea carnetului de muncă etc.). În toate situațiile încetează și contractul de închiriere a suprafeței locative accesoriu al contractului de muncă, persoana fiind obligată să elibereze locuința în termen de 3 luni, de la încetarea acestui contract (art. 51, alin. 2 din Legea nr. 5/1973, republicată în 1980).

Desfacerea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate duce la întreruperea vechimii în aceeași unitate și în muncă, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 9 alin. 1, lit. i și k, art. 9, alin. 2 și art. 10 lit. c din Legea nr. 1/1970. Drept consecință, dacă persoana a efectuat concediul de odihnă, ea are obligația să restituie din indemnizația primită cota-parte corespunzătoare perioadei în care nu va mai presta munca (art. 19 pct. 5 din Legea nr. 26/1967). Totodată, nu va beneficia de drepturile de asigurări sociale care se acordă atunci cînd se menține vechimea neîntreruptă, adică: ajutor pentru incapacitate temporară de muncă, dacă aceasta există la data desfacerii contractului ori a survenit în următoarele 90 de zile; ajutor de maternitate dacă nașterea a avut loc în timp de 9 luni de la desfacerea contractului; ajutor de deces, dacă încetarea intervine în cursul perioadei de 90 de zile de la desfacerea contractului de muncă (art. 24 din H.C.M. nr. 880/1965).

De asemenea, atunci cînd persoana nu are beneficiul vechimii neîntrerupte ea avînd calitatea de membru asociat al colectivului de muncă (deoarece de la încadrarea sa nu au trecut 5 ani), are obligația să restituie cheltuielile efectuate de unitate cu pregătirea ei profesională, celelalte cheltuieli de care a beneficiat cu titlu gratuit, și pierde dreptul de a primi cota de 50% consemnată la C.E.C. din sumele ce i se cuvin din fondul de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor (art. 17 alin. 4 din Legea nr. 3/1983 privind contractul angajament). Restituirea părții sociale se poate face în termen de 5 ani, care curge de la data încadrării sale la noua unitate (art. 7 alin. 3 din Legea nr. 3/1982 privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică).

Alexandru ȚICLEA

CITITORI!

V-ați abonat pe anul 1986?

Pentru a vă asigura primirea revistei, a Suplimentului săptămînal și a două lucrări ce nu pot lipsi de pe masa dv. de lucru — „Acte, acțiuni și proceduri", „Promovarea și derularea exporturilor" — vă invităm să completați de îndată comanda de mai jos

— — — — — — — — — —

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . . .) v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 645 120 230 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . . . abonamente speciale a 340 lei.*)

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, în 1986, „Revista economică", (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum și cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita.

Cu stimă,
(semnătura abonatului)

* Pe mandatul poștal sau pe dispoziția de plată folosiți denumirea completă a unității (fără inițiale) și menționați „Pentru abonamente la Revista economică".

CENTRALA DE CONSTRUCȚII HIDROTEHNICE — ANTREPRIZA GENERALĂ — CONSTANȚA
Șoseaua Mangaliei, nr. 74

— Căzi de baie 1200 l. buc. 49
— idem 1500 l. buc. 27
— idem 1700 l. buc. 24
— idem 1700 l. buc. 5
— Cazane calorifer RBL. 6 buc. 1
— idem RBL 8 buc. 1
— idem RBL 11 buc. 13
— Schimbător căldură PC13—1310A buc. 4
— idem PC13—13001B buc. 1
— Stație dedurizarea apei SD15 buc. 1
— Arzător AMAL 1250 AL buc. 3
— idem 1000 buc. 13
— idem 1000 D2 buc. 12
— Arzător AMAL 630 D1 buc. 5
— idem 630 D1 buc. 1
— Anvelope 2100×28 garnituri 151

DIRECȚIA DE TELECOMUNICAȚII A MUNICIPIULUI BUCUREȘTI
Calea Victoriei, nr. 37
Sectorul I, tel. 14 79 40
Cod Poștal 70101

— UV 21 buc. 9
— 30 T 6 S buc. 1
— ECC 40 buc. 30
— EZ 80 buc. 23
— Idem 40 buc. 1
— idem 41 buc. 1
— EF 50 buc. 5
— EY 51 buc. 2
— EL 81 buc. 1
— EZ 81 buc. 14
— ECF 82 buc. 2
— EL 83 buc. 9
— EM 83 buc. 4
— STR 85/10 buc. 17
— idem 150/30 buc. 16
— ECC 85 buc. 12
— EC 86 buc. 7
— EBF 89 buc. 24
— STR 90/40 buc. 10
— DF 91 buc. 4
— idem (IU 4) buc. 3
— EAA 91 buc. 6
— EZ 150 buc. 2
— STV 150/15 buc. 3
— RG 250/3000 buc. 19
— ABC 1 buc. 8
— AZ 1 buc. 7
— idem 4 buc. 5
— idem 11 buc. 2
— idem 12 buc. 12
— F2A buc. 1
— E2E buc. 4
— ECH 4 buc. 3
— 5 Z 3 GT buc. 1
— EF 6 buc. 16
— 6 AT 6 buc. 2
— 6 F 32 buc. 4
— 6 K 4 buc. 1
— 6 Q 5 buc. 3
— 6 N 1 P buc. 78
— 6 N 2 PEV buc. 75
— 6 S4S buc. 4
— 6 Z 7 buc. 1
— AF 7 buc. 19
— B 10 S 1 buc. 2
— EBC 11 buc. 10
— UBF 11 buc. 8
— EF 12 buc. 1
— idem 14 buc. 1
— B 13 S6 buc. 6
— EF 860 buc. 35
— EL 861 buc. 25
— RG 1000/3000 buc. 7
— 18040 buc. 16
— EF 42 buc. 3
— OA 2 buc. 3
— E 83 F buc. 1
— EL 95 buc. 2
— E 188 CC buc. 10
— Z 5600 M buc. 6
— 18042 buc. 3
— SM 28—5—1 buc. 115
— OB 2 buc. 3
— 0,85—B—5,5—12 buc. 99
— TG 1—0,1 10,3 buc. 47
— I—B—10—17 buc. 5
— I—S—4T buc. 2
— SG 1 P buc. 55
— C 3 M buc. 15
— S G 45 buc. 23
— 6 E 6 PE buc. 200
— 6 F 6 S buc. 22
— 6 H 2 PEV buc. 75
— 6 J 1 PEV buc. 27842
— 6 H 6 S buc. 750
— 6 P 3 SE buc. 7209
— 6 J 2 PEV buc. 50
— 6 J 4 PEV buc. 8
— 6 J 9 PE buc. 1440
— 6 J 7 buc. 2835
— 6 J 8 buc. 152
— 6 K 3 buc. 283
— 6 K 4 buc. 71
— 6 K 7 buc. 152
— 6 N 3 P buc. 258
— 6 N 6 P buc. 617
— 6 N 7 S buc. 454
— 6 N 8 S buc. 240
— 6 N 9 S buc. 236
— 6 N 23 P buc. 45
— 6 P 6 S buc. 415
— 6 P 9 buc. 510
— 6 S 19 P buc. 52
— 12 J 1 L buc. 150
— SG 15 P 2 buc. 25
— GM 57 buc. 17
— GM 70 buc. 392
— EF 80 buc. 25
— EF 86 buc. 3
— GM 100 buc. 496
— G 807 buc. 13
— IL 861 buc. 95
— 6 P 1 PEV buc. 100
— STR 100/60 buc. 4
— IP 2 P buc. 3
— 2 T IS buc. 3
— 2 T 2 S buc. 4
— SG 3 S buc. 4
— 6 J 10 P buc. 1
— 6 J 11 P buc. 3
— 6 T 4 P buc. 4
— EL 41 buc. 3
— idem 86 buc. 2
— E 81 L buc. 2
— 108 CI buc. 5
— 6 T 19 P buc. 1
— 6 T 5 P buc. 232
— 6 Z 5 P buc. 32
— 7 J 12 S buc. 22
— SG 16 P buc. 4
— OT 100 buc. 1
— 6 G 2 buc. 2
— 3—10—1 I buc. 4

DIODE
— D 2 B (D 28) buc. 39
— D 9 J buc. 75
— D 9 D buc. 425
— D 104 buc. 284
— D 106 buc. 30
— D 106 A buc. 446
— D 220 buc. 100
— D 223 buc. 50
— D 229 G buc. 10
— D 814 A buc. 340
— D 814 B buc. 215
— D 814 D buc. 50
— D 814 G buc. 15
— D 814 V buc. 88

TRANZISTORI
— MP 39 buc. 110
— MP 42 buc. 55
— MP 111 buc. 385
— P 214 buc. 198
— P 214 G buc. 80
— P 403 buc. 195
— P 416 B buc. 77
— P 605 buc. 33
— P 606 A buc. 5
— P 606 buc. 229

TERMISTORI
— B 24 buc. 85
— TKP 50 buc. 250

TRANSFORMATOR
— CRMI 100 buc. 6

QUARTZ
— 111975 Hz buc. 5
— 15983 Hz buc. 4
— 16008 Hz buc. 3
— 247930 Hz buc. 4

CONDENSATORI
— KOS 0020 MF/500 v buc. 35

SIGURANȚE
— PS 2 0,5 A buc. 70

CONECTORI
— NPR 3660049 buc. 50

FUZIBILE
— Termic 0,75 A buc. 1
— 3 A PK 45 buc. 110

RELEE
— RRS 3 RS 4501200 buc. 13
— RRNRS 4503078 buc. 5
— RTS 2 RS 45422005 buc. 45

REZISTENȚE
— PEV 15—10 Kohm. buc. 80
— Idem 10—4,7 idem buc. 160
— idem 10—7,5 idem buc. 200

Întrebări și răspunsuri

● **ȚIGUREANU T. GHEORGHE — Com. Leordeni jud. Argeș.** Sculele pe care le utilizează, de regulă, muncitorii (chei, cleşti, ciocane, etc.) fac parte din categoria obiectelor de inventar (de scurtă durată şi mică valoare). Ele se uzează prin folosire şi unitatea are obligaţia (din oficiu sau la sesizarea muncitorului, şefului de echipă, maistrului etc.) să stabilească dacă mai pot sau nu să fie folosite în mod corespunzător şi în cazul cînd gradul de uzură le fac improprii unei utilizări normale să le scoată din uz şi să le dea la scădere. În cazul cînd unitatea nu a procedat în modul arătat mai sus — adică potrivit normelor de drept incidente în materie — şi impută contravaloarea acestor scule trebuie să respecte dispoziţiile art. 10 din Decretul nr. 208/1976 potrivit cărora „la evaluarea pagubelor se va ţine seama de gradul de uzură a bunului respectiv, stabilit pe bază de probe legale". Proba temeiniciei valorii instabile cade în sarcina unităţii. Dacă muncitorul posedă acte legale de proprietate pentru sculele pe care le utilizează în procesul de producţie în cadrul întreprinderii, comisia de inventariere nu le poate considera ca plus de inventar şi să le treacă astfel în patrimoniul unităţii. Termenul de 30 zile prevăzut de art. 175 alin. 2 din Codul muncii, înăuntrul căruia trebuie soluţionate contestaţiile, este un termen de recomandare. Depăşirea lui nu afectează validitatea hotărîrii organului de jurisdicţie a muncii.

● **ASOCIAŢIA LOCATARILOR str. Trestiana nr. 9 bloc 11 Bucureşti.** Potrivit dispoziţiilor pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice şi care, pe timpul absenţei, îşi păstrează, potrivit legii, dreptul de folosinţă asupra locuinţei, pot fi scutite, în lunile respective, în baza dispoziţiilor pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere (cu excepţia procurării recipienţilor de colectare), vidanjării, consumului de energie electrică (pentru iluminatul părţilor comune, funcţionarea instalaţiei de preparare a apei calde, a hidroforului, crematoriului, a ascensorului), combustibilului necesar preparării apei calde şi consumului de gaze repartizat pe număr de persoane. Scutirea se acordă numai la cererea scrisă adresată de cei în cauză, din timp, comitetului asociaţiei.

● **CROH AUREL — Cluj-Napoca.** Unităţile socialiste suportă impozitul pe retribuţie, conform prevederilor legale în vigoare. Pensionarii care lucrează în cooperaţia meşteşugărească — în cadrul prevederilor Legii nr. 2/1980 privind industria mică — activează în baza unor convenţii civile, sumele ce li se cuvin pentru munca prestată nu au caracter de retribuţie şi prin consecinţă art. 33 din actul normativ citat prevede că impozitele aferente sumelor încasate se suportă de cei în cauză.

● **HORUSTEIN IANCU — Bucureşti** Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P. prevăd la pct. 13 lit. c. posibilitatea unor scutiri privind cheltuielile referitoare la consumul de apă, gunoi etc. (pe care le cunoaşteţi). Raţiunea acestei prevederi legale este determinată de faptul că în timpul lipsei lor din locuinţă respectivii locatari nu consumă apă, (nici curent sau energie pentru încălzirea ei) nu fac gunoi etc. şi ca atare nici asociaţia nu plăteşte unităţilor furnizoare cantităţile nefolosite de cei în cauză. Potrivit art. 5 lit. d din statutul asociaţiei, adunarea generală a locatarilor este singura în drept a stabili numărul şi funcţiile persoanelor necesare pentru asigurarea îndeplinirii lucrărilor de administrare şi bună gospodărire. Potrivit art. 15 din statut, cuantumul indemnizaţiei pentru administrator şi îngrijitor se stabileşte în raport cu timpul şi volumul de muncă prestat, pe bază de înţelegere între părţi, fără să depăşească limitele legale maxime (pentru îngrijitor sau toboganist 749 lei).

● **MICLEA GHEORGHE — Arad.** Răspunsul la întrebarea formulată de dvs. este în funcţie de prevederile contractului (pe care nu le cunoaştem). În orice condiţii furnizorul care a executat produsul contractat la termen nu poate fi blocat în a-l desface prin neglijenţă sau omisiunea unităţii beneficiare. Unitatea producătoare poate proceda la autorecepţia mărfii şi a o expedia beneficiarei din contract sau o poate livra altei unităţi socialiste (dacă produsul nu este supus repartiţiei).

● **ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII — Suceava.** Cazurile şi situaţiile de forţă majoră (dovedite şi confirmate conform legii) produc efecte în lanţ. Ele apără de răspundere atît unitatea furnizoare (care a suferit direct cazul de forţă majoră) în raporturile sale cu beneficiarul dar şi pe acesta din urmă faţă de beneficiarii ultimi. Citäm în acest sens două decizii recente ale P.A.S. nr. 3 279 din 30 dec. 1982 prin care soluţionează un caz identic celui relatat de dv. şi nr. 235 din 31 ianuarie 1983 unul similar (ambele decizii sînt publicate în Revista română de drept). Prin apariţia şi intrarea în vigoare a Decretului nr. 81/1985 practica judiciară în acest domeniu nu a fost afectată.

● **OBŞITOŞ Anuţa — Negreşti-Oaş.** Dacă lotul de marfă a sosit prin C.F.R. constatarea cu delegat neutru trebuia efectuată la locul de descărcare (în staţia C.F.R.) conform art. 51 şi 35 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Dacă marfa a fost primită prin mijloace auto, verificarea se efectuează în depozitul destinatarului. În cazul în care unitatea furnizoare nu este de acord cu constatările efectuate cu participarea delegatului neutru (pe bază de buletin de analiză) şi v-a solicitat să păstraţi marfa la dispoziţia sa, are obligaţia de a vă restitui imediat preţul plătit de Dvs., datorînd şi penalităţi pentru fiecare zi de întîrziere.

● **ÎNTREPRINDEREA EXPORT-VIN Arad.** Declaraţiile de garanţii personale asumate de terţe persoane cu titlu de garanţie suplimentară în formarea unor gestionari nu trebuie autentificate la notariat. Ele trebuie date însă în faţa unei persoane competente din cadrul unităţii. Declaraţiile date sub formă autentică au avantajul că pot fi puse în executarea direct prin investirea lor cu formulă executorie de către Notariat conform art. 4 lit. i din Decretul nr. 377/1960, fără a fi necesară o acţiune în justiţie.

● **TURCEA AUREL, com. Breaza, jud. Buzău.** Din cele relatate de dv. rezultă că unitatea a procedat nelegal. Astfel, conform art. 200 din Legea nr. 57/1974 (republicată în 1980), pentru persoanele care se reîncadrează în muncă, în condiţiile în care vechimea în muncă a fost întreruptă, retribuţia tarifară se stabileşte la nivel de bază. Prin urmare, legislaţia în vigoare nu se referă la categorii, ci numai la trepte. Cu alte cuvinte, la reîncadrarea în asemenea condiţii sînt afectate numai treptele nu şi categoriile, cum s-a întîmplat în cazul dv. Tot astfel, potrivit art. 12 alin. 1 pct. 5 din Legea nr. 26/1967, persoanele nou încadrate în muncă beneficiază de concediu de odihnă după 11 luni de la încadrare. Atunci cînd cele 11 luni se împlinesc în anul calendaristic următor, primul concediu se va acorda în acel an, la durata sa adăugîndu-se, pe lîngă concediul integral pe acel an şi zilele de concediu corespunzător timpului lucrat în anul anterior. Aşadar, la cele 15 zile de concediu pe anul 1985 trebuia să se adauge şi zilele de concediu corespunzător timpului lucrat în anul 1984.

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE VAGOANE ARAD

● Producția globală a Întreprinderii de vagoane din Arad este astăzi de 44,2 mai mare decît producția anului 1948.

● În prezent, în numai 7 zile lucrătoare se realizează echivalentul întregii producții a anului 1948.

● Capacitatea de producție a crescut de peste 10 ori.

● Productivitatea muncii de 9,5.

Succesul de vîrf în construcția de vagoane îl reprezintă realizarea metroului. În ultimii ani, vagoanele pentru călători executate la Arad au fost mult perfecționate. Se realizează cu suspensii telescopice și frînă de disc, cu instalații climatizare și încălzire și cu abur, izolări termice și acustice, iluminat fluorescent, instalații de sonorizare și radio, închiderea — automată și electropneumatică a ușilor, iar majoritatea vagoanelor pentru export se execută în variante tropicalizate.

Vagoanele de călători se realizează pentru viteze de circulație de pînă la 160 km/h dar a și fost testat un tip de vagon pentru viteza de 200 km/h.

Rezultate importante s-au obținut și în domeniul construcției de vagoane pentru transportul mărfurilor.

Să menționăm totuși vagonul de mare capacitate pentru transportarea containerelor, vagoane acoperite lungi de circa 21 m pentru transportarea mărfurilor ușoare, vagoane cu acoperiș pliabil, vagoane pe 8 osii pentru transportarea tablelor și alte vagoane.

Pentru acoperirea necesităților economiei naționale, a trecut la dezvoltarea celui de-al doilea profil de producție și anume utilaje tehnologice pentru industria metalurgică și chimie. Pe această linie s-au și realizat vagoane cu 1 și 2 oale de zgură de 5,25 și 16,3 mc, vagoane de turnare de 230 tone ca-

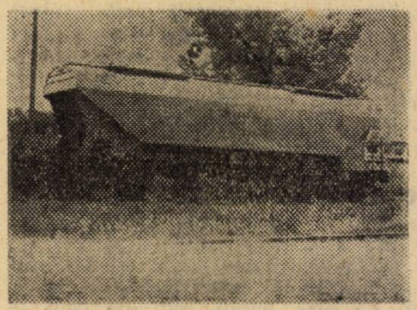

Vagon încărcat-descărcat cereale

pacitate, vagoane ghidare pilot cocs, elemente de susținere a unui reactor de UREE (75 m 682 tone) cît și un vagon pe 20 osii pentru transportat un asemenea reactor de uree și altele.

Calitatea ireproșabilă a vagoanelor produse la Arad se datorește instalațiilor modernizate cum sînt linia automată pentru forjarea și laminarea arcurilor inelare, linia automată pentru tratamente termice, liniile de pasivizare a tablelor și profilurilor, instalația pentru sudarea în puncte a carcaselor vagoanelor etc.

De remarcat succesele pe linia introducerii înlocuitorilor de metal în construcția de vagoane poate exemplifica o gamă de rame și obiecte specifice instalațiilor sanitare executate din mase plastice, ferestrele duble termopan cu strat de aer izolator, o gamă largă de feronerii, pe linia reducerii importurilor, s-au obținut rezultate remarcabile. De exemplu: betonul magnezian pentru planșeu, cupla scurtă pentru metrou și într-o perspectivă apropiată și cupla mare sau cupla compact, repleuri de minimă tensiune, ventile de nivel și ventile de suprasarcină, axe cardanice și în curs de finalizare ventilatoarele. Începînd din 1984 Întreprinderea produce utilaje pentru centrale nucleare.

Ion VASILESCU

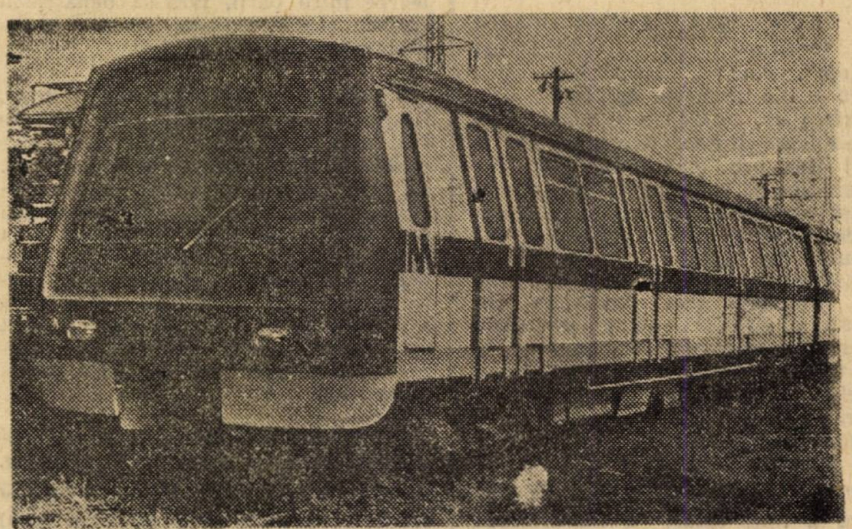

Întreprinderea de vagoane-ARAD a realizat cea de a peste 100-a rămă pentru metrou, din a doua generație de vagoane, cu caracteristici tehnico-funcționale și de confort sporite, produs asimilat integral în țară, eliminînd astfel total importul unor astfel de componente.

Tiparul I. P. „Informația", 1 noiembrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Rezerve de sporire a producției de cărbune

REALIZAREA producției planificate și asigurarea, pe această bază, a economiei naționale cu cantități mereu sporite de cărbune energetic și cocsificabil reprezintă pentru fiecare întreprindere și exploatare minieră o preocupare prioritară, de mare răspundere. Așa cum s-a subliniat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 17 octombrie a.c. în acest domeniu sînt necesare măsuri hotărîte pentru creșterea în și mai mare măsură a producției de cărbune, livrarea lui ritmică la beneficiari — termocentrale, combinatele siderurgice, chimice etc. —, recuperarea restanțelor acumulate și îndeplinirea în aceste condiții a planului în industria minieră la toți indicatorii. Eforturilor deosebite întreprinse de mineri pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan privind extracția cărbunelui li se circumscriu și acțiunile întreprinse de colectivele de oameni ai muncii din cadrul **Combinatului minier Valea Jiului** pe linia onorării integrale a prevederilor ce le revin în acest an și pregătirii corespunzătoare a producției anului viitor.

■

DOTAREA tehnică, materială și umană de care dispun toate întreprinderile din cadrul combinatului, eforturile deosebite pe care partidul și statul nostru le fac pentru asigurarea condițiilor necesare desfășurării ritmice a extracției și livrării cărbunelui sînt factori determinanți care pot și trebuie să conducă la sporirea cantităților de cărbune puse la dispoziția economiei naționale. În numeroase întreprinderi miniere (Lonea, Paroșeni, Vulcan etc.) aceste eforturi s-au concretizat în **realizarea integrală și chiar depășirea sarcinilor planificate.** De la începutul anului și pînă în prezent, de exemplu, **întreprinderile miniere Lonea și Paroșeni au acumulat o producție suplimentară de aproape 10 mii tone cărbune,** cu toate condițiile tehnice diferite din cele două unități. În timp ce la I.M. Paroșeni cărbunele extras este exploatat prin tehnologii moderne (80% din întreaga producție realizată se extrage mecanizat), la I.M. Lonea se utilizează încă tehnologii clasice, este adevărat modernizate, dar fără mecanizare complexă, datorită condițiilor geotectonice de zăcămînt. Esențial este însă faptul că în cadrul ambelor întreprinderi există o preocupare intensă din partea conducerilor acestor unități, a colectivelor de muncă pentru **organizarea corespunzătoare a activității în fiecare exploatare și la fiecare abataj, pentru urmărirea permanentă și controlul exigent al modului de realizare zilnică a sarcinilor de producție.**

Concret, este vorba de intensificarea preocupărilor pentru **creșterea productivității muncii în fiecare abataj. La I.M. Paroșeni,** de exemplu, **productivitatea realizată în abataje este superioară sarcinilor planificate cu 150 kg cărbune/post,** iar la nivelul întreprinderii cu aproape 100 kg cărbune/post. În același timp, la I.M. Lonea, alături de creșterile fizice pe post la producția de cărbune, s-a insistat în mod deosebit pe **extinderea unor tehnologii** care și-au dovedit superioritatea față de cele clasice. Este vorba în mod concret de **extinderea abatajelor cu tavan de rezistență,** care a condus la **creșterea rodniciei muncii cu 1,5 tone pe post, față de realizările înregistrate în**

PRODUCȚIE PESTE PLAN

● Antrenați în ampla întrecere socialistă, muncitorii, inginerii și tehnicienii din **21 unități economice ale județului Galați** au îndeplinit înainte de termen sarcinile de plan pe 10 luni ale anului. Între unitățile fruntașe se numără Întreprinderea antrepriză de construcții-montaj și reparații siderurgice, Întreprinderea antrepriză construcții industriale, Regionala căi ferate, Întreprinderea de utilaj greu pentru construcții, întreprinderea „Avicola", Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii și industriei alimentare Tecuci ș.a. Ca urmare a condițiilor create, cele 21 de unități economice gălățene au raportat, la finele lunii octombrie a.c., o producție marfă suplimentară în valoare de 370 milioane lei.

● Numărul unităților economice din **județul Vîlcea** care au îndeplinit înainte de termen sarcinile de plan pe cele 10 luni ale anului în curs a sporit la 27. Avansul de timp cîștigat a permis celor **27 colective fruntașe** să obțină, pînă la 31 octombrie a.c., o producție marfă suplimentară de circa 361 milioane lei.

● 40 de unități economice din **județul Vrancea** și-au onorat înainte de termen sarcinile prevăzute la producția marfă pe primele 10 luni. Rezultatele bune obținute de aceste întreprinderi vîlcene au permis ca la nivelul județului, să se înregistreze în prezent depășiri de aproape 200 milioane lei la producția marfă industrială, 22 milioane lei la export, circa 13 milioane lei la volumul de investiții, 60 milioane lei la desfacerea de mărfuri cu amănuntul. Toate acestea au fost posibile ca urmare a creșterii productivității muncii, care, în perioada parcursă din acest an, este superioară prevederilor pe județ cu 1 000 lei pe fiecare om al muncii.

● Realizarea exemplară a sarcinilor de plan la producția destinată exportului, în condiții de calitate superioară și înaltă competitivitate a produselor contractate reprezintă un obiectiv esențial pentru colectivele de oameni ai muncii din **județul Brăila.** Pînă în prezent **10 unități economice brăilene** au raportat îndeplinirea înainte de termen a prevederilor stabilite în acest domeniu pe perioada care a trecut din acest an. Pînă la 31 octombrie, în aceste unități s-au înregistrat suplimentar sarcinilor contractuale cu beneficiarii externi produse în valoare de peste 33 milioane lei.

abatajele clasice. Importanța acestei tehnologii este ilustrată și de încă cîteva cifre : dacă în 1984 se extrăgea cu această metodă 18% din totalul producției realizate, în acest an ea s-a extins la 43%, urmînd ca în 1986 să atingă un nivel de 75%.

Totodată, pe linia sporirii productivității muncii se acționează în toate întreprinderile miniere din Valea Jiului pentru **creșterea gradului de calificare și policalificare a personalului muncitor.** Aceasta va conduce în viitor la un însemnat spor de producție și productivitate, prin aceea că mineriitehnicieni ai Văii Jiului nu numai că exploatează eficient și întrețin în perfectă stare de funcționare complexele de susținere și tăiere mecanizată din dotare, dar sînt în măsură să sprijine efectiv formațiile „service" atît la introducerea, montarea sau demontarea și evacuarea utilajelor, cît și la întreținerea, revizuirea și repararea lor.

Un alt aspect important al activității în această perioadă îl reprezintă **corelarea vitezelor de avansare realizate în abatajele mecanizate cu ritmul intens al pregătirii noilor fronturi de lucru,** a viitoarelor capacități de producție. În acest domeniu — al lucrărilor de pregătire și investiții — rezultate deosebite trebuie evidențiate la I.M. Paroșeni. Mecanizarea operațiilor de bază este, din acest punct de vedere, o preocupare prioritară, fiind folosite pe scară largă atît combinele de înaintare în cărbune, cît și cele în steril. La acestea se cuvine să mai menționăm **realizarea unui flux continuu de evacuare a cărbunelui** prin transportoare cu covor de cauciuc, folosirea la punctele-cheie de pe fluxul de transport a televiziunii industriale cu circuit închis etc.

■

O MENȚIUNE specială trebuie făcută în legătură cu activitatea colectivului de muncă de la I.M. Vulcan unde, pe parcursul acestui an, au apărut o serie de neajunsuri — care au diminuat, în anumite perioade, nivelul producției realizate — dar care, prin efortul comun al tehnicienilor, specialiștilor și conducerii unităților, au fost operativ eliminate. În principal, este vorba de **activitatea de transport,** atît în ce privește evacuarea cărbunelui — care se făcea în flux discontinuu — cît și de **aprovizionarea formațiilor de lucru** cu materialele și piesele de schimb necesare. Măsurile întreprinse în acest sens au condus la înlocuirea transportului discontinuu în zonele de concentrare maximă a producției în fluxuri de transport continuu, pe benzi, iar pe traseu, acolo unde situația a impus, s-au creat **silozuri colectoare tampon, unele cu capacități de pînă la 900 tone,** acestea permițînd o activitate continuă la fronturile de lucru, chiar în condițiile apariției unor defecțiuni pe fluxurile de transport.

Aprovizionarea locurilor de muncă a constituit și ea o problemă centrală, dar care, în prezent, este în bună parte rezolvată ; au fost introduse la fiecare abataj instalații de monorai, care nu numai că reduc efortul fizic, dar măresc gradul de operativitate în aprovizionarea cu materiale, acestea din urmă fiind aduse cît mai aproape de frontul de lucru. Sistemele de instalații de monorai, mai ales cele de mare capacitate, sînt astfel concepute încît, după ce sînt folosite la transportul pieselor de schimb pentru complexele mecanizate, pot fi utilizate în continuare fără alte modificări, la aprovizionarea uneia sau mai multor formații de lucru aflate în zonă.

Odată rezolvată această problemă a transportului, colectivul minei Vulcan și-a concentrat întreaga atenție spre **extinderea mecanizării principalelor operațiuni din abataje,** astfel încît în 1986 ponderea producției extrasă mecanizat să ajungă la 50%. Totodată, se desfășoară o intensă activitate de **adaptare a complexelor mecanizate la condițiile specifice de zăcămînt,** acțiune ce se desfășoară în colaborare cu I.U.M. Petroșani, „UNIO" — Satu Mare, U.M. Timișoara și I.C.P.M.C. Petroșani.

Experiența acestui an a evidențiat însă faptul că nu la toate întreprinderile miniere există o preocupare susținută pentru folosirea eficientă, intensivă a dotării tehnice, respectiv pentru valorificarea condițiilor create în vederea îndeplinirii integrale și ritmice a sarcinilor de plan. La minele Livezeni și Uricani, de exemplu, complexele de tăiere și susținere mecanizată sînt folosite la mai puțin de jumătate din capacitatea instalată. În aceste condiții productivitatea realizată a fost sub 10 tone de cărbune pe post și chiar de 5—6 tone pe post, fiind inferioară celei obținute prin tehnologiile clasice. Sigur că această situație este de natură să conducă la diminuarea considerabilă a producției de cărbune extras și livrat economiei naționale. Nu trebuie uitat nici un moment că un complex mecanizat care nu este pus în funcțiune nu „produce" nimic altceva decît valorile de amortisment care sînt plătite pentru achiziționarea sau producerea lui. Se impun, din acest punct de vedere, măsuri mai susținute pentru **folosirea la întreaga capacitate a tuturor complexelor mecanizate** din dotare, pentru creșterea pe această bază a cantităților de cărbune extras.

Dorin GHEȚA

PRODUCȚIE PESTE PLAN

● Acționînd cu înaltă răspundere patriotică pentru a-și spori contribuția la realizarea programului energetic al țării, **minerii de la Filipeștii de Pădure** s-au alăturat colectivelor muncitorești din județul Prahova care au raportat, înainte de termen, îndeplinirea sarcinilor de plan pe cele 10 luni ale anului, extrăgînd peste prevederi, în cursul lunii octombrie, 1 768 tone cărbune. În prezent, minerii de aici depun eforturi susținute pentru montarea în abataje a noi complexe mecanizate care vor conduce la sporirea productivității muncii și, pe această bază, la creșterea substanțială a cantității de cărbune extras.

● Energeticienii de la **Întreprinderea de electrocentrale Mureș** — unitate fruntașă pe ramură în întrecerea socialistă pe acest an — au rotunjit la 425 milioane kWh producția de energie electrică produsă și pulsată în magistralele energetice ale patriei, peste prevederile din graficele la zi. Gospodărind cu maximă eficiență fiecare tonă de combustibil, energeticienii mureșeni au economisit în aceeași perioadă 500 tone combustibil convențional, cantitate suficientă pentru a produce, în plus, circa 1,5 milioane kWh.

● De la începutul anului și pînă acum, cele două centrale termoelectrice din cadrul Combinatului siderurgic Hunedoara au pulsat în sistemul energetic național, peste prevederi, 12 milioane kWh energie electrică, obținută cu consumuri reduse de combustibil. În același timp, prin recuperarea și refolosirea unor importante resurse energetice secundare — cum sînt gazul de furnal, gazul de cocs, căldura emanată de gazele arse sau încorporată în produsele finite și altele — care, în perioada amintită, reprezintă echivalentul a peste 800 000 tcc — a fost asigurat, cu mijloace proprii, aproape 50% din necesarul de combustibil energetic al combinatului.

● **Întreprinderea „Electrotimiș"** din Timișoara a livrat cea de-a 650-a mașină de prelucrat prin electroeroziune, utilaj de înaltă complexitate tehnologică destinat echipării unor noi unități din ramurile de vîrf ale economiei naționale. Concomitent cu asimilarea de noi produse, întreprinderea a înregistrat însemnate sporuri la producția fizică, rezultat al utilizării eficiente a capacităților tehnico-productive. Astfel, de la începutul anului și pînă acum, au fost realizate peste plan mașini de prelucrat metale și utilaje tehnologice în valoare de peste 3 milioane lei.

● Pe linia transpunerii în viață a sarcinilor privitoare la reducerea ponderii cheltuielilor de transport din totalul cheltuielilor materiale de producție pe ansamblul economiei naționale, lucrătorii din cadrul **Regionalei căi ferate Constanța,** s-au angajat să sporească, în perioada care a rămas din acest an, ponderea produselor transportate pe calea ferată cu 438 116 tone. Principalii beneficiari ai acestei acțiuni sînt Întreprinderea de materiale de construcții, întreprinderea „Energia", Întreprinderea de producere și industrializare a legumelor și fructelor.

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării

Asigurarea ritmică a utilajelor energetice

IMPERATIV de importanță vitală pentru desfășurarea normală a activității în toate domeniile, dezvoltarea cu prioritate a bazei energetice și de materii prime s-a înscris, cu consecvență, printre obiectivele programatice ale politicii partidului nostru, constituind o coordonată esențială în strategia progresului neîntrerupt al patriei. Eforturile materiale, umane și investiționale întreprinse în acest sens, în concordanță deplină cu nevoile mereu crescînde de energie electrică ale economiei naționale, s-au materializat în punerea în funcțiune a unui important număr de unități energetice (termo și hidrocentrale). În prezent, sînt în plină desfășurare ample lucrări de realizare și punere în funcțiune a noi obiective energetice — centralele electrice și de termoficare de la Govora, Drobeta-Turnu Severin, Iași, Craiova, Giurgiu, București, Suceava ș.a., hidrocentralele Porțile de Fier II, Drăgan, Ipotești, Berești, Gura Lotrului etc. — astfel încît să se asigure în continuare baza energetică necesară dezvoltării celorlalte ramuri ale economiei.

■

ÎN SPIRITUL orientărilor stabilite la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. pentru asigurarea energiei electrice necesare economiei naționale, sarcini deosebite revin atît unităților implicate în buna exploatare și funcționare a obiectivelor energetice existente, cît și celor chemate să asigure finalizarea și punerea în funcțiune la termen a celor noi. Din rîndul ambelor categorii fac parte și întreprinderile subordonate **Centralei industriale de utilaj energetic,** întreprinderi implicate direct în aducerea la îndeplinire a sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv pentru ca fiecare unitate din sistemul energiei electrice, în primul rînd centralele pe cărbune, să lucreze la capacitatea planificată și să asigure în întregime energia electrică necesară economiei naționale, precum și pentru accelerarea ritmului lucrărilor pe șantiere și punerea în funcțiune a noilor capacități energetice planificate. Sînt sarcini majore, de înaltă răspundere politică și profesională pentru toți cei care își desfășoară activitatea în acest sector al construcțiilor de mașini, de modul în care vor fi aduse la împlinire depinzînd asigurarea bazei energetice.

În primele 9 luni ale acestui an, întreprinderile centralei au finalizat și livrat șantierelor de investiții energetice peste 43 800 tone diverse utilaje specifice, din care circa 450 tone în avans. Este vorba, printre altele, de : părți de cazane energetice pentru C.T.E. Turceni, grupul nr. 7, C.E.T. Giurgiu, blocul II, C.E.T. Craiova II, blocul I, C.E.T. Govora, C.E.T. Drobeta-Turnu Severin ș.a. ; turboagregate pentru termocentrale, hidroagregate pentru S.H.E.N. Porțile de Fier II, C.H.E. Răcăciuni și Săciari etc. ; părți specifice centrală ; circuite de înaltă presiune și temperatură ș.a. În paralel cu asigurarea cantitativă cu utilaje energetice a șantierelor și cu piese de schimb pentru unitățile energetice în funcțiune, o atenție deosebită s-a acordat creșterii calității acestora, asigurării unei fiabilități înalte.

Cu toate acestea, la nivelul centralei, în perioada amintită, **se înregistrează o restanță în execuția și livrarea de echipamente energetice în volum de circa 13 000 tone,** concretizate în diverse părți componente de cazane energetice, turbine, hidroagregate. O analiză a cauzelor acestora scoate în evidență atît existența unor factori subiectivi ce țin de modul în care a fost organizată activitatea de fabricație (cazul restanțelor înregistrate în fabricația pompelor de alimentare la Întreprinderea de mașini grele București, a unor părți din componența hidroagregatelor la Întreprinderea de construcții de mașini din Reșița ș.a.), cît și a unora obiectivi, legați în special de greutățile generate de neonorarea la timp a obligațiilor contractuale de către diverșii furnizori (în special unitățile Ministerului Industriei Metalurgice, producătoare de țevi).

■

PORNIND de la sarcinile stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu ocazia examinării modului în care au fost înfăptuite prevederile Programului pentru realizarea producției de energie electrică prevăzute pentru anul 1985, acțiunile și măsurile inițiate, eforturile celor 9 întreprinderi ale centralei de profil sînt polarizate în jurul a două mari obiective : 1) **urgentarea livrării echipamentelor pentru obiectivele energetice cu termen de punere în funcțiune pînă la finele anului, inclusiv a pieselor de schimb pentru centralele în funcțiune,** și 2) **asigurarea creșterii fiabilității utilajelor și a bunei lor exploatări.**

În ceea ce privește urgentarea livrării echipamentelor, acțiunile tehnice, tehnologice și organizatorice declanșate urmăresc concretizarea în practică a prevederilor programului special comun M.I.M., M.E.E. și M.I.U.G., de asigurare a șantierelor de investiții cu utilaje energetice, precum și a celor ale programului comun M.E.E.-M.I.U.G. privind asigurarea cu piese de schimb pentru trimestrul IV 1985 și trimestrul I 1986, inclusiv stocurile necesare execuției rapide, în termen a reparațiilor. Evident, accentul se pune pe măsurile de natură organizatorică, menite să conducă într-un timp scurt la o îmbunătățire radicală a modului de derulare a proceselor de fabricație, la respectarea strictă a prevederilor tehnologice, la îmbunătățirea colaborării între secțiile aceleiași întreprinderi și între furnizorul general și ceilalți furnizori.

Nu au fost uitate nici acțiunile tehnice și tehnologice, urmărindu-se în special urgentarea realizării de către fiecare întreprindere în parte a prevederilor programelor de creștere a productivității muncii, de promovare a progresului tehnic, de sporire a nivelului tehnic și calitativ al produselor. Așa, de pildă, în fiecare întreprindere au fost constituite grupe de specialiști din compartimentele proprii de proiectare tehnologică și din institutele de cercetare și proiectare de profil, care urmăresc cu rigoare respectarea întocmai a documentațiilor de execuție și a prevederilor caietelor de sarcini pentru toate reperele, subansamblele și produsele finale, concomitent cu încadrarea în graficele de execuție. Totodată, un număr însemnat de specialiști din cadrul întreprinderilor și institutelor de proiectare sînt prezenți atît în unitățile energetice aflate în exploatare cît și pe șantierele noilor obiective pentru a asigura la fața locului asistența tehnică, pentru a soluționa operativ problemele tehnice și tehnologice ce apar. Alte acțiuni vizează, spre exemplu, organizarea de schimburi de lucru prelungite — ca de pildă la atelierele de pompe și mecanică generală (la linia de cuzineți) din cadrul Întreprinderii de mașini grele București —, întărirea formațiilor de lucru prin redistribuirea muncitorilor cu înaltă calificare și încredințarea execuției diverselor repere mai multor secții, la Întreprinderea de construcții de mașini din Reșița etc. O atenție deosebită se acordă asigurării livrării utilajelor în ordinea tehnologică de montaj, factor cu influențe directe

asupra realizării unui ritm sporit pe șantierele de construcții.

Asigurarea creșterii fiabilității utilajelor energetice și a bunei lor exploatări constituie pentru colectivele de muncitori, tehnicieni și ingineri din cadrul întreprinderilor centralei și a institutelor de cercetare și proiectare un domeniu în care eforturile au fost amplificate la maximum. La nivelul centralei a fost constituită o grupă de specialiști care urmărește în fiecare întreprindere realizarea întocmai a programelor de creștere a fiabilității utilajelor, precum și a graficelor de realizare a lor. De altfel, în acțiunea de sporire a fiabilității utilajelor accentul se pune în principal pe : respectarea prevederilor tehnologice, întărirea controlului pe fiecare fază a procesului de producție și a autocontrolului, perfecționarea și îmbunătățirea controlului final de calitate (prin dotarea cu noi standuri de probă, completarea cu personal calificat a echipelor de control etc.), organizarea superioară a activității de recepție a materiilor prime și materialelor, pentru a nu se permite introducerea în producție a celor necorespunzătoare ș.a.

C. GORIE

Creșterea gradului de valorificare a energiei apelor

ASIGURAREA cu energie electrică în cantitățile necesare desfășurării normale a activității economico-sociale necesită eforturi conjugate din partea tuturor unităților implicate, direct sau indirect, în acest proces. În rîndul acestora se află și centralele hidroenergetice, unități chemate ca, printr-un mod adecvat de funcționare, să sporească zestrea energetică a țării. Măsurile și sarcinile stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 17 octombrie a.c., vizează, în aceeași măsură, și centralele hidroenergetice care, prin acțiuni și măsuri eficiente, trebuie să asigure valorificarea deplină a energiei apelor și, în acest fel, să pună la dispoziție economiei naționale cantități suplimentare de energie electrică.

■

ACȚIONÎND pentru înfăptuirea exemplară a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind îndeplinirea integrală a planului pe 1985, colectivul de muncă din cadrul **Întreprinderii electrocentrale Porțile de Fier** din Drobeta-Turnu Severin (care cuprinde complexele hidroenergetice de pe Dunăre, Porțile de Fier I și II, precum și complexul hidroenergetic Cerna-Motru-Tismana) a asigurat o valorificare superioară a energiei apelor, producînd cantități de energie electrică care depășesc normele de plan, în condițiile reducerii continue a consumurilor proprii. Astfel, prin folosirea rațională a debitelor afluente și a nivelurilor din lacurile de acumulare s-a reușit ca, în cele nouă luni care au trecut din acest an, să se realizeze **o producție de energie, peste sarcina de plan, de 305 mil. kWh, cu o economie la norma de consum pentru producere și transformare de peste 568 mii kWh.** Aceste rezultate au fost obținute ca urmare a acțiunilor și măsurilor ce au fost inițiate pentru funcționarea centralelor la parametri superiori, ridicarea nivelului tehnic al exploatării, prevenirea avariilor, creșterea siguranței în funcționarea instalațiilor, respectarea cu strictețe de către întregul personal a normelor de muncă și disciplină.

O atenție deosebită s-a acordat și se acordă în continuare realizării programelor stabilite în vederea **executării integrale a reparațiilor grupurilor energetice**, acțiuni de maximă importanță pentru buna funcționare a întregului sistem energetic național. Conform planului de reparații pe acest an, hidroagregatele și instalațiile aferente au fost pregătite corespunzător în vederea funcționării optime și în condiții de continuitate pe timpul iernii 1985—1986, în vederea preluării cu întreaga capacitate a viiturilor și evitării deversărilor de apă. Sarcini deosebite în cadrul planului de reparații pe acest an au revenit în ce privește efectuarea reparațiilor capitale la două hidroagregate, într-o perioadă redusă față de anii precedenți, reușindu-se ca, la primul hidroagregat — unde au fost finalizate lucrările — să obținem o reducere a timpului de imobilizare cu 12,5 zile, ceea ce a condus la creșterea puterii medii efectiv utilizabile pe centrală. În prezent se depun eforturi susținute pentru finalizarea lucrărilor și la cel de-al doilea hidroagregat. Ca urmare a atenției deosebite ce s-a acordat creșterii calității execuției lucrărilor de întreținere, revizii și reparații s-a asigurat o reducere substanțială a numărului și perioadelor de staționare în opriri accidentale, precum și eliminarea avariilor, cerință majoră a funcționării centralelor hidroelectrice la parametri superiori.

■

REFERINDU-NE la alte acțiuni și măsuri tehnico-organizatorice ce au fost și sînt avute în vedere pentru creșterea cantității de energie electrică livrată de unitățile întreprinderii, merită a fi relevate cele îndreptate spre : ● creșterea debitelor turbinate, atît în hidroagregatele de la Porțile de Fier I cît și la cele de la Porțile de Fier II ; ● funcționarea sub căderile minime de calcul, între 5 și 2,5 m, a agregatelor de la Porțile de Fier II ; ● micșorarea pierderilor de cădere la grătarele turbinelor (această soluție conduce la obținerea unei producții suplimentare de energie electrică de circa 30 mil. kWh la Porțile de Fier I) ; ● reducerea normei de consum de energie electrică pentru producere și transformare ; ● optimizarea funcționării instalațiilor auxiliare ș.a.

Anul 1985 a marcat sarcini deosebite și în activitatea de investiții. Obiectivul prioritar la care au fost concentrate eforturile îl constituie centrala hidroelectrică Porțile de Fier II, unde au fost puse în funcțiune hidroagregatele nr. 1, 2, 3, 4, însumînd o putere instalată de 108 MW. Acționînd în lumina Programului de dezvoltare a sistemului energetic național, constructorii, montorii, furnizorii de echipamente și beneficiarii sînt mobilizați în prezent în vederea accelerării lucrărilor de la Porțile de Fier II și centrala hidroelectrică Tismana-aval, pentru punerea în funcțiune a noi capacități de producție. În acest sens, se preconizează să fie pusă în funcțiune, pînă la sfîrșitul lunii octombrie 1985, centrala hidroelectrică Tismana-aval, iar în luna noiembrie să fie asigurate toate condițiile pentru începerea probelor tehnologice la hidroagregatul nr. 5 de la Porțile de Fier II. De asemenea, au fost stabilite programe speciale cu constructorul și furnizorii de echipamente pentru accelerarea ritmului de execuție la întregul obiectiv Porțile de Fier II, asigurîndu-se astfel punerea în funcțiune a următoarelor trei hidroagregate la termenele prevăzute în grafice.

ing. Pătru PĂUN
directorul Întreprinderii Electrocentrale „Porțile de Fier" Drobeta-Turnu Severin

Integrarea complexă a platformelor industriale — cale de minimizare a consumurilor energetice

UNA DIN CĂILE de reducere a consumului de energie — caracterizată printr-un interval de timp relativ scurt de implementare și recuperare a investițiilor, de solicitare minimă a sectoarelor de cercetare și de obținere finală a unei importante diminuări relative a consumului energetic din industrie — o reprezintă **integrarea energetică a platformelor industriale.** Conceptul integrării energetice a platformelor, așa cum este cunoscut, are ca obiectiv minimizarea consumurilor energetice și materiale în unitățile productive organizate în profil teritorial.

■

DINTRE trăsăturile specifice conceptului se reliefează ca determinante :

— **Integrarea orizontală între unitățile de producție** (din industrie, energetică etc.), **generatoare de surse de energie reziduală** (S.E.R.) **și unitățile economice adiacente** (industria mică și locală, industria alimentară, agricultura, piscicultura, localități urbane termoficate etc.), **capabile să preia și să valorifice util S.E.R.,** la parametrii termodinamici reduși, care nu mai pot fi folosite util și economic pe marile platforme industriale. După cum se cunoaște, în procesul de transformare a combustibililor în energie, numai 30—35% din conținutul energetic al acestora este efectiv transformat în vectori energetici ; diferența de 65—70% din energie se regăsește sub formă de S.E.R. În u-

● **Prin integrarea energetică pe platformele industriale se asigură creșterea valorificării resurselor primare cu 20—30%.**

● **În condițiile țării noastre, este posibil ca, prin procesul complex al integrării tuturor platformelor industriale să se introducă în circuitul economic un volum de 18—20 milioane tce/an.**

● **O singură unitate — Combinatul petrochimic Pitești — reușește, prin valorificarea surselor energetice refolosibile, să asigure termoficarea unui cartier cu 5000 apartamente din municipiul Pitești.**

nele procese din industrie, randamentul energetic este și mai mic ; astfel, în instalațiile de rafinare a țițeiului, mai puțin de 5% din consumul de energie este efectiv utilizat pentru desfășurarea reacțiilor chimice, restul este folosit la încălzirea fluidelor din proces sau regăsit ca pierderi termodinamice. O rafinărie, de pildă, evacuează orar 300 Gcal prin intermediul apei de răcire ; din aceasta 30% din energia termică ar putea fi recuperată (prin intermediul pompelor de căldură).

În integrarea energetică orizontală a platformelor industriale, esențială este existența consumatorilor de energie termică la parametri reduși, consumatori situați într-o zonă vicinală platformelor industriale ; distanța dintre consumatori S.E.R. și platforma industrială formează restricția actuală, de ordin tehnic, de transport al vectorilor. În prezent această distanță este de 5—15 km și se desfășoară cercetări de prelungire a ei la 50 km și peste această distanță. După experiența țărilor industrializate, consumatori ai S.E.R. pot fi găsiți în : industria mică și locală cărora li se asigură necesarul de energie prin valorificarea S.E.R. din industria mare ; procese industriale care includ faze de uscare (ceramică, cherestea, materiale de construcții), de sterilizare și concentrare (industria alimentară : sucuri, conserve etc.) ; termoficarea așezărilor urbane ; încălzirea serelor agricole, piscicultură intensivă, cultura biomasei ; generarea energiei electrice și debitarea acesteia în rețea.

Dezvoltarea acestei rețele de consumatori ai S.E.R. din marea industrie — deci un sistem energetic întins pe o arie de circa 7 500 km² — este etapa critică a concretizării conceptului integrării energetice a platformelor industriale, deoarece consumatorii auxiliari provin din ramuri industriale și economice diferite, solicită parametri termodinamici ai vectorilor energetici specifici fiecăruia ca și nivel al consumului (uneori variabil în timp), ceea ce impune o infrastructură diversificată de transformare, rețele corespunzătoare de transport ca și conceperea și reașezarea unor acumulatoare termice de mari dimensiuni pentru depozitarea energiei în perioadele de consum minim.

Reușita integrării energetice presupune **existența unei game largi de utilaje și echipamente** (tipizate, modulate, preasamblate), **destinate prelucrării S.E.R. și transformării lor în vectori energetici** (ca pompe termice, instalații ce funcționează pe baza ciclului Rankine, celule termice, pompe hidraulice, echipamente de automatizare, aditivi pentru transportul apei calde sau supraîncălzite la distanțe mari etc.). Modularea și preasamblarea instalațiilor de valorificare a S.E.R. reduc mult timpul dintre luarea deciziei de valorificare a acestora și momentul cînd recuperarea a devenit efectivă.

Integrarea verticală privește marile platforme industriale și are ca obiectiv asigurarea acestora cu vectori energetici necesari proceselor de fabricație. Desfășurarea proceselor industriale trebuie să fie stabilă în timp, independent de conjunctura economică din sfera aprovizionării cu combustibili fosili și transformarea acestora în vectori energetici, într-o centrală electrică de termoficare (C.E.T.), sau centrală de utilități tehnologice (C.U.T.) amplasate în teritoriul platformelor industriale. Ca practică mondială, organizarea integrării verticale se realizează prin prevederea mai multor surse combustibile substituibile, din care una să existe local — formînd siguranța pentru continuitatea procesului economic în orice condiții nefavorabile de conjunctură externă.

■

DIN PRACTICA de pînă acum s-a dovedit că **prin integrarea energetică pe platformele industriale se ajunge la creșterea valorificării resurselor primare cu 20—30%.** Cuplarea unei unități carbochimice în circuitul C.E.T. — platformă industrială, de pildă, prezintă marele avantaj că asigură combustibil pentru C.E.T. și pentru instalațiile industriale, dar și materii prime pentru siderurgie și industria chimică, prefigurînd perioada postpetrolieră cînd carbochimia va prelua, din ce în ce mai mult, funcția chimică și energetică a țițeiului. De asemenea, înlocuirea C.E.T. cu o centrală nuclearoelectrică elimină influența factorilor conjuncturali în aprovizionarea cu combustibili fosili și dirijează procesele industriale către favorizarea reacțiilor endoterme, specifice chimiei moderne, pentru transformarea cărbunilor în combustibili sintetici gazoși și lichizi, spre obținerea hidrogenului necesar carbochimiei, sintezei îngrășămintelor chimice cu azot sau folosit ca atare, drept combustibil.

Concretizarea conceptului integrării energetice implică, în primul rînd, existența unei responsabilități (teritoriale sau centrale) pentru luarea deciziilor privitoare la :

— întocmirea balanțelor energetice ale platformelor industriale cu evidențierea nivelului și parametrilor S.E.R. ;

— dezvoltarea economică în profil teritorial a industriei, agriculturii, pisciculturii, construcțiilor de locuințe etc. ; inventarierea necesarului energetic al consumatorilor adiacenți platformelor industriale ;

— întocmirea planurilor de valorificare a S.E.R. în interesul satisfacerii necesarului energetic teritorial, aprobarea investițiilor necesare acestui scop ;

— realizarea infrastructurii necesare valorificării S.E.R. ;

— conceperea și realizarea alimentării stabile în timp a C.E.T. sau C.U.T. cu combustibili fosili sau de substituție.

La nivelul central al economiei trebuie creat cadrul legislativ corespunzător facilizării recuperării S.E.R., îndeosebi în stabilirea prețului echipamentelor și energiei recuperate care să intereseze și beneficiarii și furnizorii de energie și echipamente, nominalizarea întreprinderii de exploatare a sistemelor de valorificare și transport a S.E.R. și vectorilor energetici etc.

■

PORNIND de la aceste considerente, se cere subliniat că în țara noastră sînt condiții propice pentru trecerea la valorificarea amplă a surselor refolosibile de energie. Avem în vedere faptul că aproape în toate județele s-au organizat mari platforme industriale, care facilitează condițiile necesare recuperării și valorificării surselor energetice și materialelor secundare și refolosibile, precum și faptul că pe unele platforme s-a acționat pentru integrarea unor activități, obținîndu-se rezultate economice bune.

Valorificînd condițiile și experiența acumulată se cere acționat însă cu mai multă promptitudine și operativitate în acele sectoare unde procesul de integrare ar conduce la obținerea unor efecte economice maxime. În acest context, așa cum practica o dovedește, se înscrie integrarea energetică complexă pe toate platformele industriale. **Din calcule estimative rezultă că în condițiile țării noastre este posibil de a readuce în circuitul economic un volum de 18—20 milioane tce/an, cantitate ce ar putea aduce o contribuție însemnată la balanța energetică a țării.**

Obiectivul principal de reducere a consumului de energie primară cu 20—30% prin integrarea energetică a platformelor industriale în profil teritorial poate fi îndeplinit, deoarece, la această sarcină contribuie convergent și următorii factori :

— existența unor programe de cercetare și dezvoltare în domeniul recuperării S.E.R., inițiate și coordonate de C.N.S.T. și la care sînt antrenate puternice forțe de cercetare de la ICEMENERG ;

— experiența unor unități care au trecut la valorificarea S.E.R. În acest sens este edificator experimentul de la Combinatul petrochimic Pitești care asigură termoficarea unui cartier cu 5 000 apartamente din municipiul Pitești, prin valorificarea căldurii apei de răcire din procesele petrochimice ;

— capacitatea industriei constructoare de mașini de a asigura echipamentele și utilajele necesare valorificării S.E.R. ;

— intensificarea producției agricole pe seama utilizării S.E.R. la parametri termici reduși.

Recuperarea S.E.R., alături de alte căi de reducere în valoare absolută a consumului energetic, oferă o cale sigură și relativ rapidă de reducere a consumului de energie și, pe această bază, disponibilități pentru dezvoltarea economiei.

Gheorghe MANEA

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

MIJLOACELE DE TRANSPORT – utilizate eficient în întreaga economie

FUNCȚIONAREA corespunzătoare a mecanismului economiei, asigurarea bunei aprovizionări tehnico-materiale a fiecărei întreprinderi și localități, desfacerea ritmică a produselor realizate către beneficiari, satisfacerea necesităților de consum ale populației, realizarea integrală și la timp a exporturilor planificate depind într-o proporție hotărîtoare de modul în care este organizată și funcționează activitatea de transport, de felul în care acesta răspunde înaltelor exigențe impuse de dezvoltarea intensivă a complexului național. Permanenta actualitate a transporturilor, în special în etapa actuală, rezidă în uriașul flux inter și intraramuri de materii prime, materiale, în circuitul neîntrerupt al produselor destinate pieței interne și exportului, în prezența lui efectivă la toate nivelurile și verigile economiei naționale.

În ultimii ani, sectorul de transporturi a cunoscut o dezvoltare, atît cantitativă cît și calitativă, deosebit de puternică, potențialul tehnic, material și uman de care acesta dispune fiind de cîteva ori mai mare decît cel existent în urmă cu 15—20 de ani. **Potențialul tehnic existent** — și care urmează să fie amplificat și mai mult în viitorul cincinal — a impus și **impune** cu acuitate **necesitatea folosirii lui cît mai raționale, cu o eficiență economică mult superioară.** Aceasta reprezintă, de altfel, principalul obiectiv pe care partidul și statul nostru îl pun în fața sectorului de transport, accentuînd preocuparea pentru modernizarea proceselor tehnologice din cadrul ramurii, pentru creșterea eficienței activității sale, astfel încît să poată ține pasul cu cerințele dezvoltării calitativ-intensive ale economiei.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în care s-a făcut o analiză exigentă cu privire la reducerea ponderii cheltuielilor de transport în totalul cheltuielilor materiale de producție pe ansamblul economiei naționale, reprezintă o dovadă concludentă a preocupărilor conducerii partidului de îmbunătățire permanentă a eficienței activității în acest domeniu, de creștere a calității muncii în toate sectoarele de transport, de readaptare a transporturilor corespunzător cerințelor actuale și de perspectivă.

■

EFICIENȚA activității transporturilor este direct legată de nivelul de realizare a volumului planificat de mărfuri și călători transportați. Sub acest aspect, este demn de evidențiat sublinierea făcută de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. că ponderea cheltuielilor de transport în totalul cheltuielilor materiale de producție și în produsul social a scăzut an de an. Cu toate acestea, **nivelul cheltuielilor de transport** (atît cele ale M.T.Tc., cît și ale altor ministere și unități economice) **continuă să fie ridicat,** cu o pondere prea mare în totalul cheltuielilor materiale de producție.

O asemenea situație se evidențiază la nivelul M.T.Tc. ca rezultat direct al modului în care a fost realizat planul de transporturi de mărfuri și călători, de care depinde, fără îndoială, nivelul cheltuielilor realizate. Pe 9 luni din acest an, volumul mărfurilor transportate cu diverse mijloace s-a situat sub nivelul planificat — cu excepția transportului aerian — ceea ce s-a repercutat negativ asupra indicatorilor de eficiență, a cheltuielilor de transport, în special în transporturile auto, unde se înregistrează costuri mult sporite comparativ cu celelalte sectoare.

Importanța deosebită a reducerii costurilor transporturilor auto trebuie privită atît din punct de vedere al activității unităților aparținînd M.T.Tc., cît și din punct de vedere al rezultatelor obținute de întreprinderile economice din celelalte ramuri. Pe de o parte, este vorba de faptul că analizele efectuate au reliefat numeroase situații în care transportul cu mijloace auto proprii ale întreprinderilor industriale este mult mai scump decît cel efectuat cu mijloace auto ale M.T.Tc., ceea ce influențează negativ nivelul cheltuielilor de producție, cel al beneficiilor și eficienței economice, grevează serios bugetul întreprinderilor și, firește, contravine cerințelor autogestiunii economico-financiare. Sub acest aspect, indicațiile formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu vizează, deopotrivă, atît activitatea întreprinderilor economice, în sensul utilizării la întreaga capacitate a mijloacelor proprii de transport, pe distanțe economice, exploatarea și întreținerea corespunzătoare a parcului auto, alegerea variantei optime de transport — cu mijloace proprii sau cu cele din parcul de folosință generală în funcție de situație —, reducerea substanțială a costurilor transporturilor cu mijloace auto proprii etc., cît și pe cea a unităților specializate aparținînd de M.T.Tc.

Din acest punct de vedere, o atenție deosebită trebuie acordată **realizării integrale a indicilor de utilizare a autovehiculelor, în special al celor destinate transporturilor de mărfuri,** la care aceștia se situează în prezent sub nivelul planificat. Pentru aceasta se impun, în continuare, măsuri energice în vederea executării la termen și în totalitate a lucrărilor de întreținere în autobazele și autocoloanele proprii, încadrarea strictă în normele de consum pentru piese și agregate, asigurarea ritmică a unor subansamble necesare (acumulatori și anvelope) pentru autobasculantele de mare capacitate, depășirea planului de recondiționări piese schimb cu cel puțin 10% etc.

În același timp, o preocupare prioritară a tuturor unităților specializate în transporturi auto este **folosirea rațională, pe rute economicoase și la capacitatea maximă a mijloacelor auto.** Indicațiile formulate în acest sens de conducerea superioară de partid prevăd necesitatea activizării parcului de mare capacitate, îndeosebi la autobasculante și retragerea din exploatare a autovehiculelor de mică capacitate, extinderea sistemului de transport cu 2, 3 și chiar 4 remorci, folosirea autovehiculelor specializate (macara cu braț rotitor, oblon ridicător, platformă basculabilă etc.), care au o eficiență sporită în executarea prestațiilor de transport, reducerea unor parcursuri neproductive etc. Alături de aceste acțiuni, la nivelul Centralei de transporturi auto au fost stabilite măsuri ferme pentru efectuarea la timp a transporturilor, pentru instaurarea unei ordini stricte în întreaga activitate, pentru respectarea riguroasă a reglementărilor legale.

■

IMPORTANTE sarcini revin, în perspectivă, **transportului naval,** care trebuie să joace un rol tot mai însemnat în asigurarea livrărilor de mărfuri inter și intraramuri și la export, în concordanță cu necesitățile economiei naționale. Situația actuală a transportului fluvial și maritim este necorespunzătoare atît sub aspectul nivelului de îndeplinire a planului — raportat la baza tehnico-materială de care dispune acest sector — cît și din punct de vedere al nivelului cheltuielilor de transport care sînt încă ridicate. Comparativ cu celelalte sectoare de transport, **în transportul naval,** atît maritim, cît în special fluvial, **cheltuielile de transport sînt mult mai economicoase,** ceea ce impune creșterea volumului mărfurilor transportate prin acest sistem. Și în acest domeniu există încă rămîneri în urmă în ce privește indicii de utilizare a capacității navelor, în special la mineraliere și cargouri.

Analizele întreprinse au evidențiat că majoritatea cauzelor unei asemenea stări de lucruri sînt de natură subiectivă, ce țin de activitatea proprie și care pot și trebuie cît mai grabnic eliminate. Avem în vedere, în special, respectarea mai riguroasă a programelor și graficelor de transport, a duratelor de efectuare a voiajelor, a normelor de operare în porturile românești — astfel încît să se scurteze duratele de staționare a navelor la încărcare-descărcare — întărirea disciplinei la bordul navelor etc. În același timp, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, sînt necesare acțiuni eficiente pentru creș-

terea gradului de folosire a Dunării pentru transport, precum și a unor ape interioare care pot fi navigabile, exploatarea intensivă a Canalului Dunăre-Marea Neagră, a capacităților portuare existente, extinderea sistemelor moderne de transport prin pachetizare, paletizare, containerizare și transcontainerizare și a operațiunilor de încărcare-descărcare, cu consecințe imediate și de perspectivă asupra creșterii productivității muncii și reducerii cheltuielilor materiale în acest sector.

Alături de celelalte sectoare, **transportul aerian** își aduce o contribuție însemnată la realizarea planului de transport al M.T.Tc., devenind din zi în zi un domeniu tot mai important al activității noastre. Deși pe 9 luni din acest an și pe perioada 1—20 octombrie a.c. principalii indicatori ai sectorului au fost îndepliniți și chiar depășiți (cu excepția orelor de zbor convențională la aviația utilitară), totuși și în acest sector trebuie acționat în direcția realizării unor **îmbunătățiri calitative** referitoare la perfecționarea pregătirii profesionale a personalului navigant, optimizarea consumurilor de energie electrică și combustibil, creșterea gradului de confort și a serviciilor la bordul aeronavelor etc. Toate acestea vor contribui la creșterea rolului pe care transporturile aeriene îl vor juca în viitor în structura generală a transporturilor, la perfecționarea în și mai mare măsură a activității în acest domeniu.

■

COMITETUL Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a făcut o amplă analiză, cu totul specială, nivelului și calității transporturilor pe calea ferată, apreciind importanța creșterii rolului lor în ansamblul activității de transport. Trebuie să reliefăm în acest sens că asupra activității din transporturile feroviare tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut referiri în repetate rînduri, în special în ideea necesității sporirii ponderii și eficienței lor, creșterii calității prestațiilor efectuate.

În prezent, sectorul de transporturi pe calea ferată dispune de o dotare bună, concretizată într-un parc corespunzător de vagoane de călători și marfă, precum și de locomotive (din care 54,9% electrice și 38,9% diesel). Aceasta impune, în mod nemijlocit, o creștere sensibilă a aportului pe care calea ferată trebuie să îl aducă la derularea zilnică a traficului de mărfuri și călători, în condiții de eficiență ridicată. Experiența acestui an a demonstrat, o dată în plus, că **transportul pe calea ferată** — cu dotarea existentă — **este mult mai ieftin decît cel auto,** ceea ce impune atît folosirea într-o mai mare măsură a acestui sistem de transport, cît și perfecționarea lui.

O primă problemă care se ridică este aceea a **menținerii unei stări tehnice a parcului de locomotive și vagoane, precum și a liniilor și instalațiilor în concordanță cu necesitățile de transport.** La acest capitol există încă serioase rămîneri în urmă, determinate atît de neajunsuri proprii, cît și de unele dificultăți datorate diverșilor furnizori de echipamente. În ce privește parcul de locomotive și vagoane, pînă în prezent nu au fost executate în întregime reparațiile capitale la locomotivele diesel, reparațiile curente la locomotive, reparațiile la vagoanele de călători și la cele de marfă. Soldul mediu zilnic al vagoanelor de marfă, de exemplu, retrase din circulație pentru reparații planificate și accidentale, deși în scădere față de aceeași perioadă a anului trecut, se menține însă ridicat.

Și în ce privește starea tehnică a liniilor și instalațiilor, realizările se situează sub plan (88% la refacții linii magistrale și principale și 90,6% la refacții linii secundare și din stații). Cauzele unor asemenea situații, cu influență directă asupra nivelului traficului pe calea ferată, se datoresc în special unor lipsuri organizatorice proprii (de exemplu, neefectuarea la termenele scadente a reparațiilor capitale pe 1 200 km pe liniile magistrale și principale și pe 1 200 km pe liniile secundare și din stații), dar deopotrivă și lipsei unor materiale și piese de schimb (traverse de beton, clești, baterii de acumulatori, osii de LE, uleiuri etc.), ceea ce a determinat numai în cazul locomotivelor depășirea integrală a timpului de imobilizare în reparații.

Totodată, se impune **îmbunătățirea indicilor de utilizare a vagoanelor și locomotivelor.** Fie că este vorba de **rulajul vagonului de marfă** (nerealizare față de plan) sau de **greutatea brută a trenurilor de marfă** — tonaj brut pe tren de marfă — (superior față de realizările din 1984 cu 1,5% dar neîndeplinit față de plan) se cere acționat cu mai multă perseverență, astfel încît nivelul planificat al acestor indici să fie realizat integral, ceea ce se transpune în plan economic într-un grad sporit de valorificare a cheltuielilor ocazionate de transportul pe calea ferată, deci reducerea lor absolută în raport cu prevederile inițiale.

O atenție deosebită este acordată, din acest punct de vedere, măsurilor care să conducă la îmbunătățirea indicilor de utilizare a vagoanelor și locomotivelor, cu precădere cele referitoare la : ● reducerea timpilor de așteptare a vagoanelor încărcate în stațiile din apropierea portului Constanța prin coordonarea corespunzătoare a livrărilor în raport cu sosirea navelor, a celor din stațiile de parcurs (care așteaptă preluarea de către combinatele siderurgice Galați, Hunedoara, Reșița, Călan, combinatele chimice Valea Călugărească și Năvodari, termocentralele Mintia, Işalnița, Turceni, Doicești), precum și a celor imobilizate datorită lipsei spațiilor de depozitare la beneficiari, neorganizării încărcării-descărcării vagoanelor fără întreruperi, ziua-noaptea și în sărbătorile legale, nedotării cu utilaje și instalații la nivelul necesităților, insuficienței forței de muncă ; ● eliminarea întîrzierilor în circulația unui număr însemnat de trenuri de marfă ; ● ridicarea restricțiilor de viteză la termenele planificate și eliminarea defectării accidentale a locomotivelor și vagoanelor, precum și a deranjamentelor la instalații etc.

Alături de aceste acțiuni, un loc important îl ocupă cele care vizează **asigurarea, la nivelul necesarului, a unor cadre pregătite în anumite meserii așa-numite deficitare** (mecanici de locomotive, mecanici ajutori, impiegați de mișcare, lăcătuși de revizie, acari, manevranți de vagoane), atît prin pregătirea la locul de muncă, cît și prin cursuri de perfecționare.

Avînd în vedere indicațiile formulate de secretarul general al partidului, în perioada imediat următoare și în perspectiva viitorului cincinal preocupările ministerului vor fi îndreptate, cu prioritate, spre :

● utilizarea eficientă a mijloacelor din dotare prin **asigurarea ritmică a vagoanelor în funcție de specificul mărfurilor,** revederea sistemelor de dirijare a vagoanelor goale către punctele de încărcare, îmbunătățirea organizării activității de prelucrare a trenurilor în stațiile tehnice și triaje, coordonarea activităților de încărcare a mărfurilor în concordanță cu capacitatea fronturilor de încărcare-descărcare și respectarea riguroasă a planului de formare a trenurilor ;

● **scăderea rulajului vagoanelor de marfă,** respectiv a timpului dintre două încărcări succesive, prin reducerea timpilor de prelucrare a trenurilor, de staționare a vagoanelor în tranzit la unitățile de cale ferată și la întreprinderile beneficiare și prin creșterea vitezei comerciale a trenurilor ;

● **îmbunătățirea stării tehnice a parcului de locomotive și vagoane** prin perfecționarea tehnologiilor de reparare a materialului rulant în atelierele de profil și unitățile de întreținere și exploatare, creșterea capacității de reparare a vagoanelor în atelierele de zonă, în special de pe lîngă marile combinate și întreprinderi și perfecționarea pregătirii profesionale a personalului ;

● **sporirea gradului de confort și a stării igienico-sanitare a vagoanelor de călători** prin pregătirea corespunzătoare în stațiile de formare, revizuirea instalațiilor electrice, tehnice și sanitare ;

● revizuirea, împreună cu combinatele chimice, siderurgice, miniere a **modului în care se respectă procesul tehnologic și staționarea vagoanelor la încărcare-descărcare și reducerea, pe această bază, a imobilizării lor ;**

● revederea sistemului actual de dirijare a vagoanelor goale la încărcare prin **optimizarea parcursului gol pe calculator și îndrumarea vagoanelor goale pe rutele economice ;**

● **creșterea tonajului trenurilor de marfă** prin efectuarea de experimentări cu vagonul dinamometric pe unele secții de circulație — ceea ce va permite utilizarea la maximum a capacității de remorcare a locomotivelor electrice și diesel — precum și prin respectarea riguroasă a planurilor de formare a trenurilor etc.

Preocupări deosebite sînt axate și spre găsirea celor mai eficiente soluții pentru **dotarea cu noi vagoane de mare capacitate** pentru transportul cărbunelui și minereurilor, al altor materiale de masă, **remorcarea trenurilor de vagoane goale cu locomotive de puteri mici,** evitarea transporturilor încrucișate, prin extinderea aplicării optimizării — metodă care elimină parcursurile inutile și cheltuielile neeconomicoase — etc.

Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor îi revin, de asemenea, sarcini multiple în calitatea sa de coordonator al activității de transport pe economie, în ce privește întronarea unei severe discipline în muncă, a unui spirit de înaltă răspundere în realizarea tuturor sarcinilor de plan, a unei ținute morale corespunzătoare fiecărui om al muncii din acest sistem. Potențele tehnico-materiale și umane de care dispune această ramură, mobilizarea exemplară a eforturilor tuturor colectivelor de muncă, valorificarea integrală a rezervelor existente sînt factori care pot și trebuie să contribuie la un important salt calitativ în activitatea de transporturi, astfel încît aceasta să răspundă pe deplin cerințelor mereu crescînde ale economiei naționale.

Anastasie MĂNESCU
directorul Direcției plan-dezvoltare din M. T. Tc.

Noi resurse în circuitul economic

Recuperarea fluorului în industria chimică

ASIGURAREA volumului necesar de resurse pentru desfășurarea corespunzătoare a activității economice în fiecare ramură presupune, alături de acțiunile întreprinse pentru descoperirea de noi substanțe utile, și măsuri ferme pentru recuperarea celor conținute, în combinație, în diferite substanțe minerale și a căror valorificare contribuie în mare măsură la reducerea importurilor de asemenea materii prime. O astfel de resursă, tot mai mult căutată în ultimul timp, este fluorul (al cărui conținut variază în roca de fosfați între 1—4,5%) care, în special în industria chimică, se regăsește ca produs secundar, sub formă de acid fluorhidric și tetraflorură de siliciu la atacul acid al rocii fosfatice în industria fertilizanților, la concentrarea acidului fosforic, la obținerea emailurilor în industria ceramicii și sticlei, la mătuirea acesteia în industria siderurgică, precum și în gazele rezultate de la arderea unor tipuri de cărbuni în termocentrale. Recuperarea acestei substanțe utile și reintroducerea ei, sub diferite forme, în procesele de producție au devenit astăzi, la nivelul tehnologiilor de care dispunem, nu numai posibile dar și necesare.

■

ÎN AFARĂ de protecția mediului ambiant, recuperarea fluorului s-a impus și datorită faptului că, în ultimii ani, cererea de compuși cu fluor în țările cu industrie dezvoltată a crescut foarte mult, acesta găsindu-și utilizare la fabricarea hidrocarburilor fluorohalogenate utilizate ca propulsori pentru aerosoli, ca agenți frigorifici și pentru stingerea incendiilor, a materialelor plastice și cauciucurilor cu proprietăți speciale, a pesticidelor, medicamentelor și fluorurilor metalice (de aluminiu, de sodiu, criolit sintetic), a hexafluorurei de sulf, utilizată ca mediu de stingere a arcurilor electrice și la izolarea întrerupătoarelor de înaltă tensiune etc. De asemenea, prin recuperarea și utilizarea compușilor cu fluor se rentabilizează producția de fertilizanți, de aluminiu etc., deoarece se utilizează mai complet materia primă și, totodată, se economisesc materiile prime naturale cu conținut de fluor, care pentru unele țări, printre care și România, sînt deficitare.

Acidul fluorhidric se obține, ca produs colateral, la fabricarea fertilizanților cu fosfor, prin tratarea materiei prime — apatita — cu un acid mineral (acid sulfuric sau acid azotic, iar mai recent cu acid clorhidric, mai ieftin, care înlocuiește acidul sulfuric deficitar). La fabricarea acidului fosforic pe cale umedă, circa 50% din fluor este pus în libertate în timpul digestiei, circa 30% rămîne în turta de fosfogips, circa 25% se dizolvă în acidul fosforic și circa 40% este eliminat în timpul concentrării ultimului produs.

Resurse de fluor există și la fabricarea aluminiului. În procesele tehnologice se consumă pentru obținerea unei tone de aluminiu în jur de 30 kg trifluorură de aluminiu și circa 30 kg hexafluoroaluminat de sodiu (criolit), utilizate ca fondant pentru coborîrea temperaturii de lucru la electroliza aluminei (oxidului de aluminiu) sub 1 000° C și ca solvent pentru alumină. În viitor, se preconizează să se reducă procentul de criolit sau de trifluorură de aluminiu, inclusiv de fluorură de sodiu, prin recuperarea fluorului de la operațiile de fabricare a aluminiului care va fi reutilizat pentru obținerea compușilor amintiți. Resurse de acest gen apar și în alte procese tehnologice din industria chimică.

Pentru separarea și recuperarea cît mai eficientă a acidului fluorhidric pus în libertate sub formă de acid hexafluorosilicic în gazele reziduale din diferitele procese de fabricație, în ultimii ani s-au elaborat în unele țări o gamă de procedee care prezintă o serie de avantaje : utilajele folosite nu au părți mecanice în mișcare ; funcționează continuu ; sînt foarte eficiente (au costuri de operare foarte scăzute) ; consumuri scăzute de materii prime ; sînt ușor de condus ; se realizează cu investiții mici.

În țara noastră, pentru fabricarea sărurilor de fosfor, singura materie primă disponibilă este acidul fluorosilicic recuperat din gazele reziduale, de la fabricarea fertilizanților cu fosfor și a acidului fosforic, după un procedeu elaborat de ICECHIM. Pe baza acestei materii prime și a potențialului de fluor, posibil de recuperat de pe platformele combinatelor de fertilizanți, s-a dezvoltat în țara noastră producția industrială de fluorură de sodiu și de criolit sintetic, produse necesare industriei aluminiului, de hexafluorosilicat de sodiu necesar în industria sticlei și pentru obținerea unor chituri antiacide care se procură din import, a hexafluorotitanului de zirconiu și a unor săruri (amoniu, potasiu, magneziu etc.) cu diverse utilizări în economia națională. Hexafluorosilicatul de sodiu ca atare își găsește utilizarea în agricultură, ca pesticid pentru combaterea dăunătorilor sfeclei, inului, leguminoaselor etc. Hexafluorosilicații de amoniu, de magneziu și de zinc sînt folosiți la conservarea lemnului și în agricultură ca insecticid.

Acidul fluorhidric, care se obține prin recuperarea fluorului, se folosește ca materie primă pentru obținerea unor propulsanți (freoni), agenți ignifuganți, în industria de prelucrare a petrolului pentru obținerea unor benzine cu cifră octanică ridicată, în industria petrochimică pentru obținerea unor materii prime pentru detergenți etc. Capacitatea optimă de acid fluorhidric este de 10 mii tone/an, corespunzător unei capacități de producție de 100 mii tone/an pentaoxid de fosfor.

■

ÎN România există capacități pentru fabricarea fertilizanților cu fosfor, atît pentru asigurarea necesarului agriculturii, cît și pentru export, pentru care materia primă, fosfații, se importă. În prezent, de la fabricarea superfosfatului simplu se recuperează numai 40% din fluorul necesar obținerii fluorurii de sodiu. Cu toate rezultatele obținute pînă în prezent în cadrul Ministerului Industriei Chimice, pentru o valorificare mai bună a materiei prime — fosfații — este necesar să se recupereze și utilizeze produsele rezultate de la fabricarea fertilizanților cu fosfor, printre care se numără și fluorul. În acest sens se impune intensificarea cercetărilor pentru :

- adîncirea gradului de recuperare a fluorului sub formă de acid hexafluorosilicic, mai ales din soluțiile de acid fosforic diluat, avîndu-se în vedere că economia națională solicită cantități sporite de compuși cu fluor, ca de exemplu criolit sintetic, ca urmare a creșterii producției de aluminiu ;
- elaborarea unei tehnologii economicoase pentru fabricarea fluorurii de calciu sintetic în vederea eliminării importului, materia primă pentru obținerea acidului fluorhidric ;
- realizarea unor tehnologii integrate, de exemplu pentru fabricarea criolitului, care să permită obținerea concomitentă a mai multor compuși cu fluor ;
- elaborarea unor tehnologii de recuperare uscată a gazelor acide cu conținut de acid fluorhidric rezultate de la fabricarea aluminiului (electroliză alumină și topire alumină), pe un absorbant solid, de exemplu alumină, pentru îmbunătățirea eficienței economice, prin economisirea de energie electrică și de combustibili.

Prin adîncirea gradului de recuperare al fluorului, pe lîngă valorificarea mai bună a fosfaților va fi posibil să se mărească capacitățile existente de fluorură de sodiu și criolită sintetică și, de asemenea, să se dezvolte un sector de chimie organică de sinteză fină și de mic tonaj, cu un grad înalt de prelucrare, eficient și care va conduce la eliminarea unor importuri.

Corneliu-Anton COCIAȘU

OPINII

Posibilități de creștere a rentabilității pe produs în sectorul zootehnic

ÎN AGRICULTURA noastră socialistă, autogestiunea — principiu de bază al mecanismului economico-financiar — impune rentabilizarea activității la toate nivelurile organizatorice, la toate culturile și categoriile de animale. Delimitarea riguroasă a costurilor de producție în timp și spațiu creează posibilitatea stabilirii cu exactitate a rentabilității pe produs.

În sectorul creșterii animalelor, atît în cooperativele agricole cît și în întreprinderile agricole de stat, actuala metodologie de calculație a costurilor nu permite cunoașterea rezultatelor financiare la nivel de produs. Animalele de producție și reproducție, avînd o valoare de inventar mai mare de 500 de lei și o durată de funcționare de mai mulți ani, sînt incluse în categoria fondurilor fixe. Totuși, ele nu se bucură de regimul de funcționare al acestora, apreciindu-se în mod eronat că nu se uzează în timpul folosirii și, deci, valoarea lor ar fi aceeași la introducerea și la scoaterea din categorie.

Considerăm că la aprecierea animalelor ca mijloace fixe trebuie să se țină seama de faptul că ele îndeplinesc rolul de mijloace de muncă, iar pe măsura înaintării în vîrstă scade potențialul de producție și se impune înlocuirea lor în momentul în care menținerea nu se mai justifică din punct de vedere economic. Din momentul trecerii la categoria animalelor reformate pentru carne, ele devin obiecte ale muncii.

Majoritatea celorlalte categorii de mijloace fixe din economie suferă o uzură fizică, iar pentru reproducerea lor la parametri normali de funcționare se impun lucrări de reparații curente și capitale sau de întreținere periodice, lucrări ce se realizează cu un consum de muncă vie și materializată și care atrag după sine creșterea costurilor de producție. În timpul exploatării animalelor de producție și reproducție nu se pot efectua astfel de cheltuieli care să le readucă la parametrii inițiali de funcționare. Întreținerea și îngrijirea exemplară constituie singura posibilitate de a le prelungi durata de exploatare, de a preveni uzura lor.

Actuala legislație financiară nu prevede calcularea amortizării animalelor de producție și reproducție. Acest fapt are implicații negative în aplicarea autogestiunii și autofinanțării unităților agricole, întrucît :

— costurile produselor obținute de la animalele adulte de producție și reproducție, înregistrate în unitățile agricole, sînt mai mici decît cele reale, iar concluziile cu privire la rentabilitatea produselor zootehnice sînt eronate ;

— unitățile agricole nu-și asigură fondul de dezvoltare, necesar pentru înlocuirea animalelor reformate. Dacă în cazul întreprinderilor agricole de stat, diferența dintre valoarea de inventar a animalelor de producție sau reproducție și valoarea animalelor reformate (vîndute pentru carne) este finanțată de la bugetul statului, pentru a nu influența negativ fondul mijloacelor fixe, în cooperativele agricole de producție această diferență reprezintă a pierdere și determină micșorarea fondurilor fixe. Pentru procurarea de animale în vederea înlocuirii celor reformate, cooperativa agricolă face apel la fondul de dezvoltare constituit din beneficiile realizate sau la împrumuturi pentru investiții, care sînt purtătoare de dobîndă și determină diminuarea soldului la fondul de dezvoltare, la sfîrșitul anului.

Este adevărat că nivelul mai redus al costurilor se reflectă pozitiv în rezultatele financiare și, prin intermediul acestora, în fondul de dezvoltare ; dar cota parte din amortizarea neinclusă în costuri — și care se regăsește în fondul de dezvoltare — este mult diminuată. O parte din amortizarea neinclusă în costuri este folosită pentru acoperirea cheltuielilor ce se suportă direct din rezultatele financiare sau pentru constituirea diferitelor fonduri, ca : fondul mijloacelor circulante, fondul de participare la beneficii etc.

Aceste considerente conduc la concluzia că, în vederea respectării autogestiunii și autofinanțării în unitățile agricole, se impun **calculul amortizării animalelor de producție și reproducție** și **includerea amortizării anuale pe costuri.** Acest lucru este cu atît mai necesar, cu cît diferența dintre valoarea de inventar și valoarea la scoatere din categorie (reformă) este mai mare. Astfel, vacile de lapte din rasele importate au o valoare unitară de inventar de 10—15 mii de lei, iar cele din rasele locale în jur de 8 mii de lei, în timp ce valoarea la reformă este de 5—6 mii de lei. Diferența de 5—9 mii de lei pentru rasele importate și de aproximativ 3 mii de lei pentru rasele locale reprezintă o pierdere pentru cooperativele agricole de producție.

În aceste condiții se consideră normal ca și animalele de producție și reproducție să fie supuse amortizării, suma amortizării anuale stabilindu-se după formula :

$A = (Vi - Vr) : d$, în care : Vi reprezintă valoarea de inventar ; Vr — valoarea la reformă ; d — durata de exploatare a animalelor.

În condițiile în care o vacă de lapte are o valoare de inventar de 12 mii de lei, iar la reformă de 5 600 de lei, la o durată de exploatare de 10 ani, amortizarea anuală va fi de 640 de lei. Această sumă anuală ar trebui inclusă în costul laptelui. În condițiile în care pe o vacă furajată se obțin în medie 3 000 litri de lapte, costul pe hectolitru se va mări cu 21,33 lei.

Același lucru se poate spune și despre celelalte specii și categorii de animale. Astfel, rasele de oi importate au o valoare de inventar de 730 de lei, dar la reformă nu depășește

Tabelul nr. 1

Efectivul de animale și valoarea de inventar

Unitatea	Specia de animale	Efectiv de animale	Valoarea de inventar	
			Total (mii lei)	pe animal (lei)
C.A.P. Mîrșani	vaci	528	4 470	8 466
C.A.P. Daneți	vaci	534	6 783	12 702
C.A.P. Drănic	vaci	435	3 405	7 828
C.A.P. „Viață nouă" — Poiana Mare	oi	4 798	3 489	727
I.A.S. Giubega	vaci	401	6 617	16 501
I.A.S. Goești	vaci	1 352	15 854	11 726
I.A.S. Goești	oi	3 599	3 403	946
I.A.S. Brabova	oi	4 000	2 884	721

Ilie MĂNOIU
Ion PANĂ
Viorica PANĂ

(Continuare în pag. 12)

Căi de promovare a turismului internațional

PENTRU a evalua stadiul dezvoltării turismului internațional al unei țări, statistica internațională utilizează (pe lîngă indicatori curenți cum sînt număr de turiști sosiți, număr de zile de sejur pe turist, încasările medii pe turist și o serie de indicatori sintetici, obținuți prin compararea încasărilor anuale din turismul internațional cu totalul încasărilor din comerțul invizibil, apoi cu totalul încasărilor din exporturile de mărfuri și ca indicator agregat, compararea încasărilor din turismul internațional cu totalul încasărilor din exportul de mărfuri și servicii.

Desigur, sistemul de referință pentru acești indicatori macroeconomici îl constituie piața turistică internațională — respectiv nivelurile înregistrate în zonă, ca și pe alte coordonate geografice la indicatorii dezvoltării turistice. De remarcat este faptul că stadiul general al dezvoltării economice al unei țări influențează, dar nu în primul rînd, dezvoltarea turismului, determinant fiind potențialul natural, atracțiile pentru turismul recreativ, cultural, balnear, rural etc.

În cazul țării noastre ponderea încasărilor din turism, în totalul încasărilor din comerțul invizibil, se situează la nivel de circa 25%, față de circa 16% ponderea turismului în comerțul invizibil mondial. Acest devans pe care-l deținem față de media mondială trebuie însă apreciat în contextul unei structuri a comerțului invizibil presentînd un sold negativ al transporturilor internaționale, o balanță tehnologică cu activitate insuficient promovată, a unor exporturi de servicii inginerești ce se cer încă mult dezvoltate, a unor servicii comerciale (instituții de credite, asigurări de transport și de credit, rețea comercială pe piața externă, reprezentare la burse, rețele de service pe piețele locale, intermediare, publicitate, marketing, arbitraj de marfă și valutar) al căror volum — la care se fac economii în lei — este inevitabil compensat prin servicii plătite în valută prestatorilor străini. Astfel, țări cum sînt Austria, Egipt, Grecia, Iugoslavia, Mexic, Norvegia, Spania realizează exporturi de servicii echivalînd cu 40—60%, iar în cazul Greciei chiar cu 90%, din valoarea exporturilor de mărfuri, față de circa 10% cît reprezintă ponderea veniturilor din comerț invizibil în exporturile țării noastre.

Pentru țările menționate încasările din turism internațional au o pondere importantă în echilibrul balanței de plăți externe. Astfel, comparativ cu încasările din exporturi, considerate egale cu 100%, încasările din turismul internațional reprezintă pentru Austria 37,6%, Egipt 15%, Elveția 13,9%, Grecia 41,9%, Italia 11,6, Iugoslavia 18,2%, Mexic 32,0%, Spania 33,8%. Acest indicator în cazul țării noastre variază între 3—5%. Desigur că s-au făcut comparații cu țări avînd un potențial turistic de frunte în clasamentul mondial, tocmai în intenția de a prelua din experiența acestora. Dacă în celelalte ramuri ale economiei ne propunem să atingem nivelul mondial, de ce în industria turismului, pentru care țara noastră dispune de resurse naturale mult mai bogate decît pentru alte ramuri, să nu punem în valoare potențialul existent cu un plus de efort ?

Iată însă și argumente economice concrete care argumentează pentru o asemenea orientare. Dacă investițiile în turism au reprezentat în perioada 1976—1980 mai puțin de 1,5%, față de cele alocate industriei, valuta convertibilă încasată din turism internațional a reprezentat circa 20% față de cea obținută la exportul de produse industriale. Iar turismul este unul din puținele domenii unde termenele planificate de recuperare din beneficiu a investițiilor au fost reduse de 2—3 ori în practică. Și aceasta în condițiile în care se practică o ofertă turistică relativ ieftină. În 1978, spre exemplu, încasările care reveneau țării noastre pe locuitor din turismul internațional, erau de circa 4 ori mai mici decît în Iugoslavia, de 3,2 ori decît în Ungaria, de 1,9 ori decît în Cehoslovacia, de 1,5 ori decît în Austria. Rezultă că pentru a alinia produsul turistic la nivelul mondial, așa cum ne propunem în toate celelalte domenii economice în actuala etapă a dezvoltării intensive, prin programul de ridicare a nivelului tehnico-calitativ al produselor, va trebui să dispunem de programe de marketing turistic pentru fiecare formă principală de turism : de litoral (rivieră), montan (alpin) balnear (spa), cultural, rural, turismul congreselor ș.a.m.d.

Deși investițiile în turism reprezintă în ultimii ani sub 1% din totalul fondurilor de investiții alocate în economia națională, se poate spune că ultimele două cincinale au condus la o radicală schimbare în distribuția regională a bazei materiale a turismului, în condițiile diminuării absolute și relative a investițiilor pe litoral, triplarea volumului investițiilor în stațiunile montane și dublarea sumelor alocate stațiunilor balneo-climaterice. Totodată, s-a accentuat efortul pentru completarea și modernizarea bazei tehnico-materiale de-a lungul itinerariilor turistice, pentru înzestrarea marilor orașe cu capacități corespunzătoare de cazare.

Este adevărat că a construi un loc de cazare în turism înseamnă a crea premise pentru un lanț de activități și respectiv încasări valutare din servicii de cazare, transport extern și intern, divertisment, cumpărări de bunuri etc.

Experiența internațională arată că nu întotdeauna este decisiv pentru atracția turistică „numărul de stele" al hotelului în care se cazează turiștii. Spre exemplu, în Elveția, țară care, așa cum am văzut, are importante încasări din turism, unele capacități de cazare sînt mai modeste în privința dotărilor.

Epoca tranziției, așa cum este numită de A. Toffler perioada pe care o parcurgem în prezent, își pune amprenta și asupra comportamentului turistic, în sensul că atitudinea predominantă este cea de mișcare, de „tranzit" și mai puțin sedentară. El, turistul dorește să circule, să se distreze, să vadă, să cunoască,

Chiar dacă mai utilizăm clasificarea amintită pe cele 5 tipuri de interese turistice, practic toate implică și servicii de : **tratament profilactic** (înot, masaj, saună, băi de plante, săli și terenuri de sport, instructori sportivi etc.), **divertisment** (excursii, vînătoare, pescuit, club, muzică, dans, expoziții, spectacole, acces la mass-media), **servicii culturale** (vizitarea obiectivelor de interes turistic din țară, cunoașterea contribuției aduse de poporul respectiv la cultura universală, respectiv europeană, vizitarea vestigiilor culturale în zonele apropiate (exemplu : Atena, Istambul, Cairo etc.), **servicii de transport** (sistemul de transport în ansamblul său : terestru, feroviar, rutier, aerian, naval, fluvial, auto orășenesc sau interurban trebuie să ofere servicii ușor accesibile, confortabile, căi de acces de mare viteză, posibilități de închiriere autovehicole, service, stații de carburanți la distanțe convenabile ș.a.m.d.).

Și să urmărim în continuare unele propuneri formulate de specialiști în paginile Revistei economice vizînd creșterea incasărilor valutare din turism internațional, pe calea alinierii produsului turistic la nivelul concurenței internaționale.

Turismul de litoral. Atracția pentru țărmurile însorite ale mării se manifestă cu putere în zonele centrale și nordice ale continentului, cerere care poate fi satisfăcută opțional pe malurile Mării Mediterane, Mării Adriatice, Mării Egee sau Mării Negre.

Desigur că un argument esențial în opțiunea turistică va fi posibilitatea de acces pe șosele, într-un timp rezonabil, pînă la ținta turistică propusă. Ca urmare orice acțiune vizînd scurtarea timpului parcurs din vestul și nordul Europei către litoralul Mării Negre, în special pe itinerariul românesc va însemna un plus de turiști. Deosebit de fructuoasă s-a dovedit, de asemenea, cooperarea cu liniile aeriene internaționale în construcția și asigurarea de turiști străini pentru obiectivele respective. Organizațiile turistice internaționale, lanțurile hoteliere internaționale sînt, de asemenea, interesate să-și extindă pe calea cooperării economice accesul în noi zone de turism, prin participarea la investiții pentru hoteluri, întreprinderi prestatoare de servicii de agrement, vase de croazieră, ca și cu un know-how specific serviciului în aceste unități, pe piețele turistice concurente. Decizia privind vacanța turistică fiind obiectiv ireversibilă, turistul preferă să se adreseze de cele mai multe ori unei agenții cunoscute din țara sa, cu o reputație consolidată, care îl scutește de surprize ; este și acesta un motiv pentru stimularea cooperării în turism.

Calitatea ofertei de servicii de consum este în bună măsură dependentă de stadiul de ansamblu al dezvoltării sectorului serviciilor ; pentru a realiza totuși caracterul intensiv al ofertei de servicii, comparabilă cu cea asigurată de concurență pentru serviciile suplimentare, plătite în valută, pot fi avuți în vedere indicatori specifici în ceea ce privește productivitatea/lucrător, densitatea rețelei în teritoriu, ca și aspectele pe care le implică caracterul sezonier al activității.

Extinderea sezonului, și pe această cale îmbunătățirea indicatorilor de utilizare a capacităților, este condiționată de pon-

derea suprafețelor încălzite în total suprafață construită, de calitatea serviciilor extrasezon în centrele de tratament, de prelungirea activității de agrement (folosirea mai intensă a lacurilor interioare și a litoralului maritim pentru sporturi nautice (șalupe, bărci, iole, vase costiere, hidrobuze, schi nautic, pescuit, scufundări subacvatice ș.a.), de menținerea unei intense atracții turistice.

Turism montan. Alinierea turismului montan al țării noastre la exigențele turismului alpin european, după cum am văzut în cazul Elveției, nu se referă exclusiv la construcția de hoteluri de lux. Este vorba și de dotările specifice sporturilor de iarnă — mijloace de transport pe cablu, pîrtii de schi, bob, patinaj și mijloacele pentru întreținerea lor, cu care se cer a fi dotate cît mai multe stațiuni care au asigurate condițiile naturale cerute, precum și multiplicarea acestora în stațiunile consacrate Poiana Brașov, Predeal, Sinaia, Borșa, Semenic etc. Caracteristica turismului alpin pentru practicarea sporturilor de iarnă este că el se adresează unor segmente ale pieții cu venituri superioare și deci cu exigențe sporite față de calitatea tuturor celorlalte servicii turistice, bineînțeles cu practicarea unor tarife corespunzătoare.

Turism balnear. Alinierea ofertei românești în acest sector la nivelul concurenței trebuie să pornească de la ideea particularizării sale în context european. Un prim aspect îl constituie promovarea tratamentelor originale românești, între care se remarcă tratamentul geriatric, aplicat în țara noastră asociat cu factorii de cură în stațiuni balneare cum sînt : Băile Felix, Băile Herculane, Eforie Nord, Tușnad etc. sau exclusiv în instituții de tratament cum sînt cele din București și Otopeni. Un alt tip de tratament se axează pe utilizarea nămolurilor cu proprietăți terapeutice, pentru o gamă largă de afecțiuni și boli cronice, utilizînd gama preparatelor Pell-Amar, combinate cu băi în stațiunile de pe litoral, Amara etc. În mod similar poate fi avută în vedere administrarea sub control medical a preparatelor farmaceutice originale Boicil, Covalitin, Ulcosilvanil etc. Deși asemenea oferte se adresează, în special, vîrstei a treia nu trebuie subestimată importanța serviciilor de agrement în aceste stațiuni, care să le facă plăcute, atrăgătoare, familiare, astfel încît să-și formeze o clientelă de durată. În acest sens trebuie avută în vedere realizarea în stațiuni de complexe de agrement, cu piscină, masaj, saună, terenuri de sport, bowling, biliard, tenis. De asemenea se impune asigurarea mijloacelor de transport comode cu trenulețe de munte, sănii, trăsuri pentru excursii în zonele învecinate, eventual amenajînd ca parcuri unele păduri din apropierea stațiunii.

Dezvoltarea activităților în aer liber — pescuit, vînătoare, canotaj pe lacurile din stațiune sau din vecinătate, eventual utilizînd surplusul de apă minerală pentru întreținerea unor bazine de înot.

Întrucît multe stațiuni balneoclimaterice au o poziție relativ izolată, amplasarea fiind legată de existența unor izvoare de apă termală, ape cu proprietăți curative, mofete etc. apare deosebit de oportună realizarea unor surse proprii de alimentare cu energie : microhidrocentrale, instalații pentru captarea energiei solare, instalații eoliene.

În lansarea internațională a stațiunilor balneoclimaterice românești un rol important poate juca participarea la reuniuni și congrese internaționale de specialitate a oamenilor de știință, medicilor români — care să prezinte rezultatele obținute prin tratamentele efectuate în stațiunile românești.

Turism cultural. Însești condițiile producției materiale în zilele noastre, caracterizată prin procese de înalt nivel tehnic și o înaltă productivitate a muncii ne oferă date privind profilul cultural al turiștilor prezenți și potențiali, care fără nici o îndoială sînt interesați să cunoască culturi și civilizații cum este cea care a înflorit pe teritoriul Daciei în urmă cu 2000 de ani.

Dacă despre sanctuarul de la Sarmisegetusa se vorbește mai puțin și este în consecință mai puțin vizitat decît cel, să spunem, de la Stonehenge, faptul nu se datorează unor valori arheologice diferite, ci forței culturale cu care au fost aduse în atenția oamenilor de știință și publicului prin lucrări științifice și de popularizare. Astfel, o lucrare de bază pentru turismul cultural românesc ar trebui să fie „Dacia preistorică" a lui Nicolae Densușeanu, care însuflețit de un înalt patriotism a depus imense eforturi pentru a descifra istoria îndepărtată a acestor meleaguri. Contribuția specifică a țărilor române la cultura și civilizația materială medievală europeană își găsește, între altele, corespondent în curțile feudale, de regulă înconjurate cu parcuri vaste, răspîndite pe întreg teritoriul țării, utilizate multă vreme ca sedii ale unor unități de producție sau instituții economice.

Există multiple posibilități de reintegrare a acestor monumente în circuitul turistic, fie pentru vizite itinerante, fie cu funcție de complex turistic (hotel, restaurant etc.). Nici chiar în Capitală organizatorii de turism nu-și amintesc prea des, pentru a include în itinerariile turismului internațional, obiective ca : edificiul banului Băleanu, construcție din secolul XVIII, în stil clasic, la Bolintin Deal (16 km) de București, palatul lui Barbu Știrbei de la Buftea (18km), reședința de vară a lui Dimitrie Ghica, sec. XIX, de la Căciulați, (28 km), ctitoria lui Matei Basarab de la Căldărușani, sec. XVII (40 km), monumentul victoriei din 1595 a lui Mihai Viteazu asupra lui Sinan Pașa de la Călugăreni, (28 km), edificiul din 1431 amplasat la marginea celei mai frumoase păduri periurbane a Capitalei — Căscioarele (36 km), complexul muzeistic Cernica (14 km), curțile feudale de la Florești-Stoenești, în stil specific epocii brîncovenești, sec. XVIII (34 km), Muzeul de mobilă și feronerie veche organizat în palatul restaurat al marelui logofăt al lui Matei Basarab, Udrițe Năsturel, la Herăști (36 km), Curtea domnească a lui Constantin Brîncoveanu de la Mogoșoaia, Palatul brîncovenesc (construit 1683—1698) de la Potlogi (42 km). De menționat că majoritatea acestor edificii sînt înconjurate de parcuri, păduri, lacuri, ceea

Exemplu de traseu turistic axat pe tema monumentelor și ansamblurilor istorice (din județul Cluj)

A. VESTIGII ROMANE: *Cluj, Turda, Gilău.*

B. PERIOADA PREFEUDALĂ ȘI A FEUDALISMULUI TIMPURIU : *cetatea Dăbica.*

C. ANSAMBLURI MEDIEVALE DE ARHITECTURĂ:

1. Cetatea orașului Cluj — *centru de comerț medieval politetnic, din care românii au fost excluși cu începere din secolul al XVI-lea. Se include nucleul pre-urban al Mănăștirului, cartierul românesc extra muros al bisericii Sf. Treime și biserica Bob care ilustrează dificultatea întîmpinată de români pentru construirea în cetate.*

2. Centrul istoric al orașului Dej *(piața Bobilna), cu explicarea regimului de „oraș liber regesc" și a componenței polietnice (germani, români, maghiari) pe care a avut-o de la început unul dintre cele mai vechi orașe medievale din Transilvania — precum și a funcției de apărare pe care a îndeplinit-o cetatea — (astăzi dispărută) din jurul bisericii romano-catolice (astăzi biserica reformată).*

D. ARHITECTURA DE CULT, ROMANICĂ ȘI GOTICĂ (SEC. XIII—XV)

1. Romanic (sec. XIII): *biserica reformată (ctitorie feudală) din Luncani, maghiară; biserica reformată din Sic (cu forme de tranziție către gotic), maghiară; biserica Sf. Nicolae din Mănăștirea, com. Mica, românească — cu explicarea deosebirilor de bază materiale și a opreliștilor întîmpinate de români în ridicarea bisericilor de zid.*

2. Gotic (sec. XIV—XV): *biserica reformată și biserica romano-catolică din Turda; bisericile reformate din Huedin și Ungaraș; biserica romano-catolică din Florești — comunități maghiare ; bisericile ortodoxe din Vad și Feleac, prin tradiție ctitorii ale lui Ștefan cel Mare, sedii ale unor episcopii ortodoxe medievale; biserica ortodoxă din Sănduleşti, sec. XV, comunitate românească.*

E. ARHITECTURA DE LEMN A BISERICILOR ROMÂNEȘTI (SEC. XVII—XVIII), COMBINATE CU ANSAMBLURI DE ARHITECTURĂ CIVILĂ : *Apahida, Silvaș, Cremenea, com. Bobilna, Girbul Dejului, Sălișca, Tioltiur, Tăuți, com. Florești, Someșu Rece com. Gilău (majoritatea restaurate de D.M.I.).*

F. ARHITECTURĂ CIVILĂ FEUDALĂ.

1. Renașterea: *castelul Kornis din Mănăstirea (stare de ruină); castelul Martinuzzi din Gherla (schimbare de folosință).*

2. Arhitectură barocă: *castelul Banffi din Bonțida și castelul Haller din Coplean (ambele în stare de ruină). Biserica barocă a orașului Gherla, creație a comunității armene (sec. XVII—XVIII).*

G. MONUMENTELE MEMORIALE.

— Dealul Bobilna — monumentul comemorativ al răscoalei din 1437.

— Ciucea — conacul lui Octavian Goga.

dr. arh. E. GREȚEANU

Notă : Marea majoritate a construcțiilor cuprinse în aceste propuneri se află în stare bună sau reclamă doar lucrări de întreținere și reparații conduse cu atenție. Investiții însemnate, care nu ar depăși însă în total cca 20 milioane, eșalonate în cca 4 ani, ar fi necesare pentru reconstituirea castelelor din Bonțida, Mănăstirea, și Coplean, a căror stare de ruină nu poate scuza renunțarea la ceea ce mai există, precum și amenajarea unor mici unități muzeale, cu locuință pentru personalul de administrație și pază (inclusiv sistematizarea verticală a zonei de acces) la cetatea Dăbica.

Subliniem valoarea acestor obiective în contextul vastelor programe de animație turistică : Anul gotic, Anul roman, etc.

ce le conferă numeroase valențe de valorificare turistică. O situație similară poate fi întîlnită în fiecare județ al țării, cu puțin efort pentru rememorarea destinațiilor avute odinioară de diferitele construcții și edificii. Țările române au îndeplinit în contextul culturii europene o funcție deosebit de importantă, de a salva și reda Europei cultura bizantină, ca singură zonă aflată sub hegemonia otomană ce nu a fost niciodată pașalîc, teză demonstrată cu erudiție inegalabilă de Nicolae Iorga, inclusiv în „Bizanț după Bizanț". Sînt realități și fapte pe care vestigiile medievale din țara noastră le dovedesc cu prisosință și care trebuie inteligent exploatate în programele turistice. Istoria zbuciumată a țărilor române face ca influențele bizantine să coexiste pe teritoriul țării noastre cu cele vest-europene, care au produs perle ale arhitecturii medievale cum sînt cetățile Sighișoara, Bran, Sibiu, Brașov ș.a.m.d. Cu titlu de exemplificare dăm alăturat un program de turism cultural ce valorifică o altă zonă — Cluj-Napoca.

Acestea sînt resursele, capitalul acumulat de generații, pe care organizatorii de turism internațional sînt chemați să-l pună în valoare, pornind de la conștientizarea asupra tezaurului pe care-l stăpînesc și pe care să-l facă larg cunoscut străinătății.

Turismul congreselor. Se poate face predicția sigură că în mod inevitabil vom asista în viitor la o intensificare necontenită a contactelor economice, științifice, culturale, politice etc. Într-o lume interdependentă comunicația este singura soluție de coexistență, astfel că manifestările de genul reuniunilor, congreselor, adunărilor internaționale vor prolifera. Geneva ar fi rămas un oraș cu totul modest al Europei fără gigantica industrie a serviciilor, dar să nu uităm că aceste servicii sînt ireproșabile. Edificiile culturale vaste, moderne, prezente în toate județele țării, marile hoteluri construite în toate orașele și municipiile în ultimele decenii, dotările sportive etc., în măsura în care vor fi susținute și de o industrie de servicii (comerț, alimentație publică, transporturi, servicii personale etc.) adecvată, vor constitui o ofertă atrăgătoare pentru alegerea localităților țării noastre ca loc de desfășurare pentru diverse manifestări internaționale.

Contribuția pe care știința și cultura românească o aduc la progresul a numeroase domenii și discipline, prestigiul de care ele se bucură peste hotare pot sprijini, de asemenea, eficient propunerea centrelor culturale românești ca loc de desfășurare a numeroase congrese internaționale, festivaluri culturale, olimpiade sportive, reuniuni politice etc.

Chiar dacă în domeniul comerțului invizibil nu s-au instituit încă norme G.A.T.T., practica internațională evidențiază existența unei concurențe puternice în toate sectoarele acestui comerț, astfel că ignorarea unei sau altei forme de promovare, respectiv de stimulare a turismului internațional constituie un serviciu făcut concurenței.

dr. Ioan GEORGESCU

Posibilități de creștere a rentabilității pe produs în sectorul zootehnic

(Urmare din pag. 9)

450 de lei. Diferența de 280 de lei ar trebui repartizată pe 5 ani, cît reprezintă durata medie de exploatare a oilor, revenind anual peste 50 de lei.

În tabelul nr. 1 sînt redate cu titlu orientativ, de exemplu, efectivul de animale de producție și reproducție și valoarea lor de inventar într-un număr de unități agricole din județul Dolj.

La un nivel al reformei de 10% la vacile de lapte și 25% la oile adulte, procente recomandate în condiții normale de producție, valoarea de inventar a animalelor reformate și valoarea recuperată a acestora este cea prezentată în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

Valoarea de inventar și valoarea recuperată a animalelor reformate

Unitatea	Specia de animale	Nr. de animale reformate	Val. de inventar	Greutatea animalelor (t)	Preț de producție (lei/kg)	Valoarea recuperată
C.A.P. Mîrșani	vaci	53	448,7	21,2	14,00	296,8
C.A.P. Daneți	vaci	53	673,2	21,2	14,00	296,8
C.A.P. Drănic	vaci	44	344,4	17,6	14,00	246,4
C.A.P. „Viață nouă" — Poiana Mare	oi	1 200	872,4	42,0	11,50	483,0
I.A.S. Giubega	vaci	40	660,0	16,0	14,00	224,0
I.A.S. Goești	vaci	135	1 583,0	54,0	14,00	756,0
I.A.S. Goești	oi	900	851,4	31,5	11,50	362,3
I.A.S. Brabova	oi	1 000	721,0	35,0	11,50	402,5

Diferențele înregistrate la I.A.S. între valoarea de inventar și valoarea recuperată (la Giubega — 436 mii de lei, la Goești — 1 316,1 mii de lei, din care 827 mii de lei la vaci și 489,1 mii de lei la oi, la Brabova — de 318,5 mii de lei) urmează să fie acoperite prin finanțare de la bugetul statului. În cooperativele agricole de producție se înregistrează diferențe de 151,9 mii lei la Mîrșani, 376,4 mii lei la Daneți, 98 mii lei la Drănic și 389,4 mii lei la Poiana Mare, care constituie pierderi pentru unități.

Includerea amortizării pe costuri ar avea efectul calculat în tabelul nr. 3.

Diferențele la valoarea neamortizată sînt determinate de valoarea de inventar, care este stabilită în raport cu caracteristicile rasei, iar pe unitatea de produs costul este influențat și de nivelul randamentului.

Din tabelul nr. 3 se desprinde că nivelul costului pe hectolitrul de lapte ar spori pe seama amortizării anuale cu valori cuprinse între 8,77 lei la C.A.P. Drănic și 30,28 lei la I.A.S. Giubega, iar costul pe kilogramul de lînă s-ar mări cu sume cuprinse între 12,46 lei la C.A.P. „Viață nouă"—Poiana Mare și 30,22 lei la I.A.S. Goești. Pentru ovine, dacă s-ar lua în calcul și valoarea neamortizată a berbecilor, costul de producție pe un miel înțărcat ar fi influențat în mod evident.

Calcularea amortizării animalelor de producție și reproducție și includerea acesteia pe costuri ar asigura : ● cunoașterea exactă a costurilor de producție ; ● posibilitatea stabilirii prețurilor pe principii economice ; ● aplicarea autofinanțării la toate nivelurile organizatorice ; ● cointeresarea lucrătorilor din agricultură în întreținerea și îngrijirea animalelor în vederea prelungirii duratei de exploatare a acestora ; ● recuperarea unor cheltuieli de la persoanele vinovate de accidente ce duc la mortalități în cazul animalelor adulte de producție și reproducție ; ● stimularea activității de selecție în sectorul zootehnic, stimulînd întreținerea și îngrijirea exemplară a acestora ; ● apărarea și dezvoltarea proprietății obștești.

Tabelul nr. 3

Costuri cu amortizarea pe unitatea de produs

Unitatea	Specia de animale	Valoarea neamortizată (lei/animal)	Amortizare anuală	Randament pe animal	Cost cu amortizare	
					lei/hl lapte	lei/kg lînă
C.A.P. Mîrșani	vaci	2 866	287	2 800 l	10,25	—
C.A.P. Daneți	vaci	7 102	710	3 200 l	22,19	—
C.A.P. Drănic	vaci	2 227	228	2 600 l	8,77	—
C.A.P. „Viață nouă" — Poiana Mare	oi	325	81	6,5 kg		12,46
I.A.S. Giubega	vaci	10 900	1 090	3 600 l	30,28	—
I.A.S. Goești	vaci	6 126	613	2 600 l	23,58	—
I.A.S. Goești	oi	543	136	4,5 kg		30,22
I.A.S. Brabova	oi	319	80	4,9 kg		16,33

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:
RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Preocupări în sprijinul diminuării accentuate a costurilor de producție în fiecare unitate

ÎN FIECARE unitate economică problemele reducerii costurilor de producție sînt de mare actualitate. Economisirea muncii sociale se constituie în etapa actuală ca un factor calitativ al dezvoltării, iar activitățile legate de reducerea costurilor pe unitatea de produs reprezintă în același timp și acțiuni menite să mențină nivelul general al prețurilor din economie și să întărească moneda națională.

Indicatorul „cheltuieli la 1 000 lei producție marfă", precum și omologul său privind reducerea cheltuielilor materiale, utilizat astăzi în practică pentru a caracteriza procesele reducerii costurilor de producție, pe lîngă avantajele pe care le prezintă (cuprinde atît produsele comparabile cît și cele noi, reflectă conceptul de rentabilitate etc.), are, după părerea noastră, și dezavantajul că nu exprimă în mod concret efortul de reducere a costurilor și cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Analizat în dinamică, indicatorul menționat, deși în general oglindește laturi de ordin calitativ, trebuie dezagregat pentru a evidenția în mod separat efectul evoluției structurii producției, al prețurilor și al reducerii ca atare a nivelului costului pe unitatea de referință. De aceea, în procesul de execuție a planului național unic, prezintă o mare importanță analiza critică a proceselor pe care le reflectă acest indicator cu structură variabilă.

În anul 1985, ultimul an al actualului cincinal, sarcinile de reducere a costurilor și a cheltuielilor materiale cu care se confruntă întreprinderile și centralele sînt de mare amploare, avînd în vedere atît faptul că acest an marchează încheierea cincinalului, cît și unele rămîneri în urmă din anii precedenți care amplifică efortul necesar pe anul 1985. Dificultățile acestui an au fost sporite și de condițiile climatice nefavorabile din trimestrul I, cînd unele activități tehnico-economice nu s-au desfășurat normal, efectuîndu-se însă cheltuieli cu caracter convențional-constant care, în mod obiectiv, urmau să fie recuperate în trimestrele următoare.

Asimilarea unor produse importate pentru a economisi resursele valutare ale țării, extinderea cooperării și specializării în producție, precum și exigențele legate de creșterea calității produselor în conformitate cu programul național elaborat în acest scop constituie, de asemenea, elemente ce trebuie luate în considerare în analiza activității de reducere a costurilor de producție, avînd influențe corespunzătoare.

Totodată, trebuie subliniat faptul că pentru acest an conducerea partidului și statului a adoptat măsuri menite să faciliteze activitatea de reducere a costurilor, cum ar fi reducerea prețurilor de producție la subansamblele și piesele de schimb în industria orizontală, diminuarea nivelului dobînzilor, stabilirea unor prețuri competitive la materialele recuperabile și refolosibile și, în mod deosebit, aplicarea programului național al productivității muncii, a cărui înfăptuire conduce la economisirea cheltuielilor cu munca vie.

Desigur, rolul celorlalte secțiuni ale planurilor întreprinderilor și centralelor este determinant în stabilirea nivelului costului de producție. Volumul și structura producției, normele de consum, obiectivele planului tehnic — care vizează reducerea gabaritelor unor produse și îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici sau asimilarea de produse noi competitive — îmbunătățirea indicilor de utilizare a capacităților de producție, raționalizarea strictă a cheltuielilor comune ale secțiilor de fabricație și determinarea lor pe criterii tehnice, aplicarea corectă a acordului global și realizarea unor corelații corespunzătoare între indicatorii de muncă și retribuire se constituie ca factori esențiali în stabilirea nivelului costurilor de producție. De aceea, orice analiză critică a nivelului costului de producție obținut de către o întreprindere trebuie să reflecte modul cum sînt îndeplinite celelalte secțiuni de plan.

1 Realizările pe perioada 1 I—31 VIII '85 în domeniul reducerii costurilor de producție arată că întreprinderile aparținînd unor ministere au reușit să reducă substanțial costurile față de anul 1984 și, în mod deosebit, întreprinderile din industria ușoară, industria electrotehnică, energia electrică și din cadrul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Astfel, în întreprinderile din industria electrotehnică cheltuielile totale pe 8 luni au fost mai mici cu 29,7 lei la 1 000 lei, față de perioada corespunzătoare a anului 1984, iar cele materiale mai scăzute cu 20,8 lei, în industria ușoară mai mici cu 11,1 lei la cheltuielile totale și 3,1 lei la cele materiale, iar în sectorul de producere a energiei electrice cu 30,4 lei și, respectiv, 32,5 lei mai scăzute. Alături de aceste rezultate bune este însă de relevat și depășirea consumurilor planificate înregistrată de unele întreprinderi din industria extractivă, metalurgică (la cocs metalurgic de furnal și electrozi de sudură), chimică (la gaze naturale), din sectorul de îngrășăminte chimice și energie electrică, din industria constructoare de mașini (ca urmare a depășirii cotelor admisibile de pierderi tehnologice) și altele.

2 Analizele întreprinse au evidențiat faptul că la multe ministere și centrale defalcarea sarcinilor de costuri pe întreprinderi se face după ce se analizează critic realizările anului precedent și se ia în considerare întregul potențial economic și uman de care dispun unitățile, dar analiza modului de îndeplinire a indicatorilor de costuri pe 8 luni arată că mai sînt și cazuri în care defalcarea este necorespunzătoare. Discrepanțele între modul cum își realizează planul de costuri unele unități arată că, în procesul de defalcare a sarcinilor de plan, trebuie să se țină seama într-o mai mare măsură, îndeosebi la nivelul centralei industriale, de volumul și structura producției, de evoluția normelor de consum, de fondurile de producție avansate de societate, de factorii specifici ce acționează în anul de plan în diferite întreprinderi. Susținem aceasta deoarece am avut prilejul să constatăm că unele centrale defalcă sarcinile pe criterii statistico-experimentale, care nu mai corespund exigențelor etapei actuale. Asemenea situații se întîlnesc la unele centrale din sectorul industrializării lemnului și materialelor de construcții (I.P.L. Vaslui, Galați, Șimleul Silvaniei și altele), industriei ușoare (Întreprinderea textilă Oradea, Întreprinderea textilă „Aurora", Întreprinderea textilă Galați, Întreprinderea textilă Iași etc.), industriei petrochimice (C.P. Pitești, Combinatul de fire sintetice Iași etc.).

3 La reducerea costurilor de producție o contribuție importantă trebuie să aducă capacitățile noi puse în funcțiune, a căror dotare tehnică și tehnologică și organizare a producției se reflectă în parametrii tehnico-economici și de eficiență superiori celor realizați în unități similare. Cu toate acestea, din analiză rezultă că un număr de întreprinderi sau capacități noi, îndeosebi din industria chimică și petrochimică, au depășit cu mult costurile planificate din documentațiile tehnice care au stat la baza aprobării investițiilor respective, iar unele din acestea au înregistrat chiar abateri negative mari față de documentații. Printre ele menționăm Întreprinderile de anvelope din Zalău, Caracal și Drobeta-Turnu Severin, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice Tulcea, Întreprinderea de biosinteze Călafat și altele, la nivelul cărora s-au făcut simțite efectele negative ale neasigurării condițiilor necesare de funcționare a instalațiilor și

utilajelor potrivit prevederilor din documentațiile tehnico-economice aprobate.

4 Măsurile cu caracter tehnic și tehnologic joacă un rol esențial în reducerea costurilor de producție. Un aport însemnat în economiile de muncă socială a adus, spre exemplu, recuperarea a 15 mii Nm^3 de hidrogen excedentar la instalația de comprimare a secției electroliză nr. 3 și refolosirea lui drept combustibil la centrala termică proprie la Combinatul chimic din Rm. Vîlcea, mărirea numărului de șarje turnate secvențial, în vederea reducerii pierderilor de metal, și optimizarea debitării la Întreprinderea „Oțelul Roșu", recondiționarea și refolosirea S.D.V.-urilor pentru execuția interioarelor de coloane cu diametrul de 5 300 mm la Întreprinderea de utilaj chimic din Ploiești, reproiectarea conductorilor — izolație PVC pentru autovehicule la Întreprinderea „Electromureș" — Tg. Mureș, introducerea tehnologiei de formare cu amestec clasic la Combinatul de utilaj greu Iași etc. În acest cadru este de semnalat însă că printre cauzele care au condus în unele întreprinderi la depășirea costurilor planificate în perioada 1 I—31 VIII 1985 se regăsește și slaba preocupare pentru fundamentarea cu soluții tehnice și tehnologice a sarcinilor de reducere stabilite. Astfel, acțiunile de control și sprijin efectuate de organele centrale de sinteză în luna august a.c. la un număr de 102 întreprinderi și combinate au scos în evidență faptul că deși preocupările pentru laturile calitative ale activității au crescut, acestea nu se ridică însă la nivelul exigențelor. Aparatul tehnic din unitățile economice se cere mereu mai puternic implicat pentru identificarea de soluții tehnice și tehnologice care să conducă la încadrarea în cheltuielile stabilite, iar cel economic pentru prevenirea întocmirii formale a programelor de reducere a costurilor.

5 Activitatea de reducere a costurilor de producție trebuie dirijată sistematic în întreprinderi și centrale cu ajutorul programelor de măsuri instituționalizate ca anexe ale planului unic național; transformarea acestor programe în instrumente efective de conducere constituie una dintre sarcinile prioritare în domeniul economisirii muncii sociale. Trebuie combătut în mod energic caracterul formal pe care îl îmbracă elaborarea și urmărirea programelor de măsuri în unele întreprinderi. În acest sens, exemplificăm programele întocmite de Combinatul de prelucrare a lemnului Suceava, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb Gheorghieni, Întreprinderea de confecții Tg. Secuiesc și altele, în care s-au înscris unele măsuri cu caracter general, fără termene de aplicare și responsabilități sau fără calcule de fundamentare a efectului economic. Pe de altă parte, analiza a scos în evidență că se menține încă un grad scăzut de acoperire cu măsuri a sarcinilor de reducere a costurilor la unele unități cum sînt: Întreprinderea „Sinteza" — Oradea; combinatul chimic „Victoria"; Întreprinderea „Țesătura" — Iași și altele. În aceste condiții, programele de reducere a costurilor, care trebuie să cuprindă măsuri concrete și efectul economic corespunzător, pe baza cărora se asigură scăderea cheltuielilor față de anul anterior, nu constituie instrumente de conducere pentru ridicarea eficienței activității.

Ținînd seama de rămînerile în urmă înregistrate în realizarea sarcinilor de reducere a costurilor de unele întreprinderi și centrale pe perioada 1 I—31 VIII 1985, precum și de neajunsurile constatate în activitatea unor colective din întreprinderi, considerăm că se impune continuarea activității de identificare de noi soluții tehnice și tehnologice care să asigure realizarea integrală a prevederilor în domeniul costurilor. La fundamentarea măsurilor de reducere a costurilor trebuie atrase toate compartimentele din unitate, care, prin funcțiile lor, pot să contribuie nemijlocit la îndeplinirea sarcinilor prevăzute (cum sînt compartimentele de aprovizionare, tehnolog-șef, organizarea muncii) și cei mai buni specialiști, muncitori și tehnicieni din secțiile și atelierele întreprinderilor.

6 Ceea ce trebuie urmărit în mod deosebit în execuția planului costurilor de producție este evoluția nivelului cheltuielilor pe unitatea de referință „curățată" de influența structurii producției și evoluției prețurilor. Desigur, și îmbunătățirea structurii producției poate fi considerată drept efort al întreprinderii atunci cînd corespunde cererii pieței externe și interne, respectiv cînd este fundamentată pe contracte economice ferme; considerăm însă, pe baza studierii aprofundate a experienței înaintate existentă în întreprinderi, că **reducerea costurilor pe unitatea de produs constituie acțiunea cea mai eficace pentru economisirea muncii sociale**, pentru sporirea venitului net al statului și a rentabilității. Susținem aceasta cu atît mai mult cu cît, din analiza rezultatelor obținute în sem. I a.c. de către unele centrale industriale, se desprinde faptul că există cazuri cînd influența din modificarea structurii este favorabilă, în timp ce nivelul costurilor pe unitatea de referință crește, ceea ce constituie un fenomen negativ (la Centrala minieră Deva, Centrala industrială de produse refractare Brașov ș.a.).

7 Pentru obținerea unor rezultate tot mai bune pe linia reducerii costurilor de producție, la acțiunile amintite apreciem ca necesar să se adauge, în toate întreprinderile, preocupări sporite pentru:

— **utilizarea cît mai completă a capacităților de producție**, realizarea integrală a prevederilor de plan privind volumul și structura producției, care constituie un element-cheie al îmbunătățirii rezultatelor la costuri. În semestrul I a.c. influențele neutilizării complete a capacităților de producție în întreprinderi constructoare de mașini s-au ridicat la 20 lei la 1 000 lei producție marfă, iar în industria chimică la 17 lei ;

— **valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor**, care conduce la o creștere substanțială a produsului social total și a venitului național și, implicit, la sporirea resurselor de finanțare a dezvoltării economiei naționale și a ridicării nivelului de trai;

— **recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor, pieselor de schimb, reperelor și subansamblelor**, care reprezintă una din principalele căi de economisire a resurselor și a muncii sociale, în general, și de reducere a costurilor de producție, în special.

Efectele economice ale sporirii volumului activităților de recuperare, recondiționare și refolosire în întreprinderile industriale se concretizează, pe de o parte, în aceea că, în calculația costurilor, valoarea materiilor prime, materialelor de bază și auxiliare în producție se diminuează cu valoarea materialelor recuperabile și refolosibile, iar pe de altă parte — în condițiile în care prin utilizarea pieselor de schimb, a reperelor și subansamblelor refolosibile ca atare, sau prin recondiționare, se mențin parametrii tehnici, constructivi și funcționali prevăzuți în actele de calitate ale produselor finale respective și se aplică prețurile în vigoare — economiile realizate la costuri se reflectă în masa beneficiului. Stabilirea de prețuri competitive cu cele ale materialelor noi (40—80% din acestea) creează avantaje evidente unităților economice ce se preocupă de recuperare, recondiționare și refolosire.

Cu ocazia acțiunii de analiză și sprijin pentru creșterea gradului de acoperire cu măsuri a sarcinii de reducere a costurilor în anul 1985, s-a constatat că, pe lîngă rezultatele bune obținute pe linia recuperării, recondiționării și refolosirii materialelor, pieselor și subansamblelor (de exemplu, la Întreprinderea de utilaj tehnologic din Buzău, Combinatul siderurgic Hunedoara, Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești ș.a.), la alte întreprinderi această activitate nu se desfășoară în mod corespunzător. Astfel, la Întreprinderea de autoturisme din Pitești sarcina privind creșterea gradului de utilizare a materialelor recuperabile și refolosibile pe anul 1985 este fundamentată doar în proporție de 59%; la Întreprinderea „Tractorul" — Brașov sarcinile de recuperare, recondiționare și refolosire în acest an sînt asigurate cu măsuri tehnico-economice în proporție de 42% etc. ;

— **încadrarea strictă în normele de consum și în indicii de consum stabiliți prin plan** constituie, de asemenea, o cale importantă de reducere a costurilor în perioada ce o mai avem de parcurs pînă la finele anului. Aici, pe baza analizelor critice a rezultatelor obținute pe 9 luni, se pot identifica, în continuare, soluții tehnice și tehnologice pentru a aduce realizările la nivelul planului în întreprinderile care au avut bilanțuri nesatisfăcătoare;

— **îndeplinirea integrală a programelor de creștere a productivității muncii**, diminuarea substanțială a creditelor restante, la care se plătesc dobînzi mari, prin atragerea în circuitul economic a stocurilor materiale imobile ce au generat aceste credite pe baza unor grafice urmărite cu perseverență constituie o acțiune cheie pentru reducerea cheltuielilor pe unitatea de produs.

Perioada de timp ce a mai rămas pînă la finele anului trebuie folosită din plin pentru a recupera rămînerile în urmă și a îmbunătăți substanțial realizările în domeniul reducerii costurilor de producție și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. Este o cerință de maximă însemnătate în toate întreprinderile în vederea încadrării în sarcina de plan pe acest an și pentru a îmbunătăți baza de abordare a proceselor economisirii muncii sociale pentru cincinalul următor și, îndeosebi, pentru anul 1986.

dr. Gh. ȘICA

Reducerea cheltuielilor materiale — opțiune fundamentală în strategia dezvoltării calitative a economiei naționale

ECONOMIA românească, în mod deosebit în ultimele două decenii, a înregistrat progrese remarcabile în toate sectoarele de activitate, rezultat nemijlocit al orientării ferme spre impulsionarea acțiunii factorilor intensivi ai dezvoltării. Elaborată cu contribuția nemijlocită și de mare valoare științifică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strategia dezvoltării calitative a economiei, a întregii societăți, are un caracter dinamic, armonios structurat, îmbină optim obiectivele cu resursele și eșalonează judicios în timp eforturile întregului nostru popor. În acest ansamblu de principii cu caracter general și de măsuri cu valențe organizatorice, corelațiile macroeconomice, evoluția principalilor indicatori (produs social, venit național ș.a.) constituie deopotrivă o rezultantă sintetică a procesului economic considerat în totalitatea sa și o pîrghie deosebit de importantă pentru modernizarea structurilor economice, pentru ridicarea nivelului de eficiență. În cele ce urmează ne vom opri asupra cîtorva dintre aceste corelații macroeconomice, în speță asupra influenței reducerii consumurilor materiale asupra posibilităților de sporire accelerată a valorii nou create, a venitului național.

În practica construcției socialiste din țara noastră, îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, se remarcă preocuparea consecventă pentru mobilizarea tuturor factorilor și resurselor în vederea dezvoltării susținute a forțelor de producție și, pe această bază, a creșterii continue a bunăstării poporului. Creșterea mai rapidă a venitului național decît a produsului social — caracteristică în ultimele trei cincinale și prevăzută pentru perspectivă în Directivele Congresului al XIII-lea (de 7,6—8,3% față de 5,0—5,7%) — reprezintă o proporție definitorie a creșterii intensive. La rîndul său, una din expresiile de esență ale dezvoltării calitative rezidă în reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, pondere care va fi în anul 1990 de circa 53% față de 62% în prezent.

Corelații fundamentale ale echilibrului macroeconomic

DEZVOLTAREA economică intensivă este concepută ca un proces cu o largă sferă de cuprindere, de lungă durată, prezent în cincinalele anterioare, dar într-o proporție mai redusă, etapa actuală marcînd o treaptă calitativă superioară în desfășurarea acesteia, care va continua și în viitor, așa cum sublinia secretarul general al partidului la al XIII-lea Congres: **„sporirea eficienței și rentabilității economice, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, sporirea productivității muncii vor determina creșterea în anul 2000, față de 1985, de 2,3—2,6 ori a venitului național".**

Un loc important în strategia dezvoltării economico-sociale în actuala etapă și în perspectivă revine concepției verificată de practica din țara noastră, ca și de o întreagă experiență mondială, potrivit căreia rolul esențial în dezvoltarea și progresul general al națiunii îl are efortul propriu. Realizarea unor ritmuri înalte de creștere a venitului național este posibilă prin eforturi investiționale susținute, sursele externe deținînd un rol important în modernizarea economico-socială, dar secundar în raport cu factorii interni.

În aria acestei strategii, făurirea unui puternic potențial tehnico-productiv, bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară reprezintă condiții esențiale pentru realizarea unei creșteri de tip intensiv. În Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea secretarul general al partidului arăta că în industrie vom pune în centrul activității dezvoltarea intensivă, în agricultură noua revoluție agrară are ca obiectiv principal dezvoltarea intensivă a producției, iar în domeniul investițiilor se accentuează în mod deosebit modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al capacităților de producție existente.

Orientarea spre dezvoltarea intensivă în condițiile actuale reprezintă o cerință dialectică cu caracter obiectiv, fundamentată pe realitățile fiecărei țări, în contextul tendințelor și proceselor ce au loc pe plan mondial, aceasta reflectînd acțiunea legii economiei de timp, ce stă la baza progresului general al oricărui complex economic național. Dezvoltarea de tip intensiv este impusă, în **primul** rînd, de caracterul restrictiv al factorilor primari de producție, în principal al materiilor prime și energetice, stare de fapt ce presupune realizarea unei productivități sporite, prin consumuri cît mai reduse de materii prime, materiale, energie și prin valorificarea superioară a acestor resurse. În al **doilea** rînd, creșterea intensivă este determinată de integrarea tot mai accentuată a economiei noastre în circuitul mondial al valorilor materiale, participarea la comerțul mondial presupunînd schimburi de produse competitive, realizate cu consumuri reduse de materiale și energie, de muncă socială, în general. În al **treilea** rînd, știința și tehnologia au fost implicate direct, în special în ultimele două decenii, în procesul dezvoltării economice, afirmîndu-se ca cel mai important factor al creșterii economice. Progresul tehnic determină schimbări sensibile în structura cheltuielilor de muncă socială, contribuie la îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici, conducînd la corelarea mai bună a cerințelor de înnoire a produselor și tehnologiilor cu cerințele eficienței economice.

Așa cum rezultă din documentele Congreselor al XII-lea și al XIII-lea ale partidului, în etapa actuală, dezvoltarea economică implică nu numai creșterea productivității muncii ci și ridicarea coeficientului de eficiență al tuturor factorilor de producție, în primul rînd sporirea mai puternică a randamentelor factorilor materiali. Reducerea ponderii cheltuielilor materiale în anul 1990 urmează să asigure peste 35% din sporul venitului național planificat comparativ cu anul 1985, astfel ca influența factorilor intensivi să crească de la circa 1/3, cît se apreciase în ultimul deceniu, la 50—55% în cincinalul următor.

Luînd în considerare faptul că venitul național și cheltuielile materiale sînt părți componente ale produsului social, care se află într-o intercondiționare strînsă, creșterea masei venitului național și devansarea creșterii produsului social de către acesta se asigură numai prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale. Reducerea ponderii cheltuielilor materiale reprezintă un factor rezultativ al utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale din toate ramurile și activitățile creatoare de venit național. Acest fenomen este influențat negativ de utilizarea incompletă a capacităților și de orice depășire a consumurilor specifice și a normelor de energie, combustibil și materiale la nivelul unei întreprinderi, centrale, trust sau ramuri ale producției materiale.

Importanța reducerii cheltuielilor materiale ne este relevată de sporul venitului național ce s-ar fi obținut prin diminuarea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Potrivit unui calcul, la nivelul anului 1965 sporul venitului național ar fi fost de 3,5 miliarde lei, de 10,5 miliarde lei în 1975 și de 18,9 miliarde lei în 1984. Valoarea nou creată, în aceste condiții, ar fi fost în anul 1984 de peste 5 ori mai mare, decît cea realizată în 1965. Totodată, s-ar fi imprimat un ritm superior de creștere a venitului național în toată perioada analizată, la nivelul anului 1984 dinamica față de 1965 ar fi fost cu peste 3% mai mare. În aceste condiții sporul de venit național obținut s-ar fi constituit în resurse suplimentare de peste 6 miliarde lei, pentru acumulare echivalînd cu 2—2,5% din volumul investițiilor realizate în anul 1984 și posibilitatea de majorare a fondului de consum cu aproape 13 miliarde lei, echivalînd cu venituri suplimentare pe o familie de circa 1 800—2 000 lei.

Industria și agricultura — factori principali

EVALUAREA ritmurilor medii anuale de creștere ale produsului social și venitului național permite evidențierea influenței pe care industria și agricultura, ca ramuri de bază ale economiei naționale, le-au avut în procesul creșterii economice (tabelul).

Analizînd, pe ramuri, corelația dintre ritmul de creștere al produsului social și cel al venitului național se constată că industria a imprimat întregii producții materiale un ritm înalt de creștere, prin dinamica constant ridicată și ponderea sa mare, care deși s-a înscris pe o curbă descendentă după anul 1975, s-a caracterizat prin sporirea eficienței, concretizată într-un coeficient de devansare a creșterii produsului net față de creșterea produsului global. În agricultură, din contră, în această perioadă s-au înregistrat creșteri mai mari la produsul global decît la produsul net și respectiv mărirea ponderii cheltuielilor materiale. Analiza datelor din agricultură pune în evidență și coeficienți supraunitari, (în anii agricoli favorabili), care însă n-au fost în măsură să modifice tendința generală manifestată în medie pe cincinale. În numai 6 ani, 1966, 1971, 1976, 1978, 1982 și 1984 s-au obținut reduceri ale ponderii cheltuielilor materiale în comparație cu anii precedenți.

Un rol important în cunoașterea acestor tendințe îl au și metodologiile de calcul folosite. Astfel, trecerea de la prețurile comparabile 1955 la cele care au ca bază anul 1963 a marcat o puternică creștere a ponderii cheltuielilor materiale în anul 1965, de la 51,0% la 57,1% pe total; de la 51,9% la 63,3% în industrie, în timp ce în agricultură ponderea s-a redus de la 45,9% la 40,9%; acestor modificări le-au corespuns mutații importante ale aportului ramurilor la crearea venitului național. Astfel, dacă în prețuri 1955 industria figura cu o participare de 59,5% iar agricultura cu 19,2%, în prețuri 1963 ponderea industriei s-a redus la 50,8% iar a agriculturii a crescut la 26,4%.

Importanța economisirii resurselor materiale este pusă în evidență și de faptul că, în toate ramurile, dar în special în industrie și construcții, cheltuielile materiale sînt preponderente în structura costurilor de producție. Această situație poate fi ilustrată de structura costurilor din industria republicană, unde ponderea cheltuielilor pentru materii prime, materiale, combustibil, energie și apă și amortizarea fondurilor fixe, în total, a fost în 1984 de 77,8% (față de 80,1% în 1965) — în prețuri curente — reflectînd atît gradul ridicat de înzestrare și de schimbare a structurii producției, cît și modificările intervenite în nivelul prețurilor practicate și a cotelor de amortizare. Se desprinde, în acest cadru, o concluzie importantă: deși industria dispune de o dotare tehnică și de o tehnologie avansată la nivelul unor țări dezvoltate, înregistrează încă consumuri de materii prime și materiale, combustibil și energie mari pe unitate de produs.

În documentele Congresului al XIII-lea se prevede ca un obiectiv permanent dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor, asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură în calitatea lor de ramuri de bază, corelațiile care se stabilesc între ele influențînd, în mod hotărîtor, funcționarea întregului complex economic național. Tocmai de aceea, realizarea echilibrului optim dintre industrie și agricultură presupune sporirea participării agriculturii la crearea produsului social și venitului național.

Agricultura, a doua ramură de bază a economiei, a înregistrat unele rămîneri în urmă comparativ cu dezvoltarea industriei, ceea ce este ilustrat de faptul că, în ultimele patru decenii, producția industriei a crescut de 100 ori, iar a agriculturii numai de 7 ori. Rămînerea în urmă a agriculturii a influențat raportul dintre dinamica produsului social și a venitului național, generînd dificultăți în realizarea echilibrului economic al reproducției sociale. Pentru îmbunătățirea raportului dintre industrie și agricultură în Directivele Congresului al XIII-lea privind cincinalul 1986—1990 s-au prevăzut ritmuri sensibil egale și anume de 5—5,7% pentru produsul social și de 5,4—5,8% pentru producția agricolă, iar pentru venitul național 7,6—8%, cărora le corespund 7,1—7,5% pentru producția netă agricolă — niveluri apropiate față de cele ale industriei.

Realizarea unor ritmuri mari de creștere în agricultură este impusă și de necesitatea asigurării unor consumuri sporite ale populației de produse (alimentare și nealimentare), de creșterea schimburilor între industrie și agricultură, precum și de crearea unor disponibilități substanțiale pentru export. În acest sens, în cadrul producției agricole se prevede îmbunătățirea structurii prin ritmurile superioare de creștere a producției animaliere, asigurînd acesteia o pondere de 46—48% și o creștere a ponderii la plantele tehnice și legume. Toate acestea vor contribui la accentuarea caracterului intensiv al producției agricole.

Alături de îmbunătățirea structurii pe ramuri, îmbunătățirea structurii teritoriale — prin continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție — contribuie la întărirea caracterului intensiv al dezvoltării economice, la sporirea eficienței muncii sociale. Schimbările în structura de ramură și teritorială presupun schimbări și în structura forței de muncă, principala forță de producție, de a cărei calitate depinde valorificarea superioară a potențialului productiv și eficiența producției. În aceste condiții, ridicarea calității forței de muncă la nivelul exigențelor crescînde ale economiei naționale — prin perfecționarea pregătirii profesionale și a programelor de reciclare periodică — constituie una din condițiile esențiale ale dezvoltării intensive. Calificarea superioară a forței de muncă face ca munca depusă să fie complexă, în măsură să înglobeze în produsele fabricate mai multă inteligență și creativitate tehnică, capabile să valorifice superior resursele de materii prime, materialele și energia, să utilizeze cît mai eficient capacitățile de producție.

ÎN CONDIȚIILE ACTUALEI etape de dezvoltare intensivă, problema de bază nu este de a produce, ci de a produce eficient. Plecînd de la modul global de a judeca eficiența economică, trebuie pus accentul pe o abordare multifactorială și multisectorială a eficienței, pentru a compara sistemul efectelor economice (directe și propagate) cu efortul depus, dar nu numai la nivelul economiei, ci pe toate verigile intermediare pînă la nivelul fiecărei unități sau produs. Această viziune asupra eficienței, promovată cu hotărîre în Directivele celui de al XIII-lea Congres, presupune că eficiența la nivel macroeconomic se asigură pe baza unei activități rentabile în toate sectoarele producției. Mecanismul eficienței reproducției lărgite este conceput să funcționeze pentru fiecare factor al creșterii economice, în concordanță cu cerințele autogestiunii economico-financiare, la nivelul fiecărei întreprinderi. Pîrghiile economico-financiare au rolul să ofere în acest sens posibilități reale de stimulare a consumului rațional de resurse și de evidențiere a efectelor, pe factori de producție în cadrul fiecărui sector de activitate. Aceste pîrghii trebuie să servească la evitarea tendințelor de cheltuire nerațională a resurselor materiale și de apariție a efectelor neprevăzute; pentru realizarea unui spor real al eficienței, prețurile trebuie să măsoare corect cheltuielile sociale de producție, costurile să exprime efortul real depus, iar retribuția să reflecte aportul efectiv al oamenilor muncii la activitatea economico-socială — aceste cerințe regăsindu-se în mod intrinsec în componentele și fiziologia noului mecanism economico-financiar. În acest cadru — și ca urmare a unor eforturi superioare cît mai inteligent desfășurate în fiecare unitate economică — vor putea fi îndeplinite exemplar sarcinile prevăzute în documentele de partid privind reducerea substanțială a cheltuielilor materiale și creșterea pe această bază a valorii nou create, a avuției naționale.

Ritmurile medii anuale de creștere a produsului social și venitului național în perioada 1965—1984 — în procente —

	1966—1970		1971—1975		1976—1980		1981—1984	
	PS	VN	PS	VN	PS	VN	PS	VN
TOTAL	8,7	7,7	10,5	11,3	7,0	7,2	3,3	4,1
— Industrie	11,5	12,8	12,0	13,2	7,3	8,4	3,3	4,8
— Agricultură	4,9	—0,6	6,8	5,3	4,7	2,2	4,1	3,2

Coeficienții de devansare a creșterii venitului național față de creșterea produsului social

TOTAL	0,991	1,007	1,002	1,008
— Industrie	1,012	1,011	1,010	1,014
— Agricultură	0,975	0,986	0,976	0,991

Nicolae IONESCU
Elena-Maria HLEVCA

CITITORII AU CUVÎNTUL

ECOURI

Refolosirea materialelor

ARTICOLUL publicat în „Revista economică" nr. 20, sub titlul „Recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor" prezintă unele acțiuni întreprinse pe linia utilizării materialelor refolosibile. În articol sînt menționate o parte din preocupările Ministerului Industriei Chimice în această direcție, și anume valorificarea anvelopelor uzate în vederea resapării, a materialelor plastice uzate în scopul obținerii de granule, a hîrtiei și cartoanelor uzate pentru utilizare în compoziția fibroasă a producției de hîrtie și carton, a uleiurilor minerale uzate prin regenerare. În cadrul ministerului nostru se recuperează, în prezent, peste 130 materiale refolosibile, rezultate în principal ca produse secundare, reziduuri, cenuși, zguri, gazele reziduale în procesele tehnologice. Astfel, se recuperează acid sulfuric rezidual în proporție de aproximativ 10% din producția de acid sulfuric de sinteză, acid clorhidric rezidual în cantitate egală cu cel de sinteză, plumb, zinc, cupru din zguri, cenuși, nămoluri etc.

Gazele reziduale rezultate din diverse procese chimice, ca cele cu bioxid de carbon de la îngrășăminte care se utilizează la producerea de bioxid de carbon lichid sau se recirculă în proces și cele cu oxid de carbon de la fabricarea carbidului și acetilenei care se valorifică prin obținerea de acid acetic și formic, reprezintă resurse importante pentru industria chimică. Gudroanele acide rezultate în rafinării se utilizează pentru obținerea cărbunelui activ și a sulfatului de amoniu. De asemenea, în industria de îngrășăminte cu fosfor rezultă cantități mari de fosfogips care, în prezent, se valorifică prin transformarea acestuia în sulfat de sodiu sau se folosește ca atare sub formă de amendament agricol. În scopul recuperării integrale a acestui reziduu, este în curs de derulare cercetarea referitoare la transformarea fosfogipsului în sulfat de amoniu, care să înlocuiască acidul sulfuric monohidrat la fabricarea acidului fosforic.

Prin valorificarea firelor și fibrelor sintetice refolosibile se recuperează prin procedee chimice monomerii inițiali, respectiv caprolactama, dimetiltereftalatul și etilenglicolul, care se recirculă în procesul de sinteză al acestor produse. În industria sintezei de materiale plastice se recuperează polimerii inferiori pentru obținerea de ceruri, componenți pentru obținerea bitumului. În cadrul institutelor de cercetare, cît și platformelor industriale există o preocupare permanentă pentru găsirea de noi soluții eficiente care să rezolve recuperarea tuturor materialelor refolosibile provenite din industria chimică.

R. ANDARACHE
director adjunct în Ministerul Industriei Chimice

★

ÎN articolul din „Revista economică" se propune ca cenușile de la termocentrale să se utilizeze în proporție mai mare la fabricarea materialelor de construcții. În programele de măsuri întocmite în acest scop se prevede un consum pe întreaga economie națională de circa 3 000 mii tone/an la nivelul anului 1985, din care 1 899 mii tone cenușă uscată de electrofiltru și 1 099 mii tone cenușă umedă de haldă. În fișa de valorificare a cenușilor de termocentrale se prevede ca pentru M.I.L.M.C. consumul din acest an să fie de 1 155 mii tone pentru producerea materialelor de construcții, din care pe 1985 s-au contractat doar 112 mii tone, conform comenzilor primite. În prezent, capacitățile în instalațiile existente în termocentralele M.E.E. asigură încărcarea și livrarea întregului necesar de cenușă de termocentrală. Sînt condiții ca instalațiile existente să fie completate pentru asigurarea captării, însilozării și livrării cenușilor conform cerințelor beneficiarilor.

Radu OPINCARU
director în Ministerul Energiei Electrice

★

DOTAREA obiectivelor de investiții destinate a valorifica superior materialele refolosibile textile rezultate din procesele tehnologice urmează a fi realizată cu utilaje produse aproape în exclusivitate în țară. Utilajele respective au fost incluse în programul de asimilare al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini cu termene corelate cu cele de punere în funcțiune a investițiilor pentru care sînt destinate. La unele dintre aceste utilaje însă ca, de exemplu, destrămătorul cu 4 + 2 tamburi, mașina de filat cu capăt liber, la probele efectuate în vederea omologării au apărut o serie de deficiențe. Remedierea lor o condus la unele decalări ale termenelor de omologare și respectiv de realizare a cantităților de utilaje necesare pentru dotarea obiectivelor de investiții.

Intrucît nerealizarea în termen a utilajelor respective este de natură a periclita termenul de punere în funcțiune al investițiilor pentru care acestea sînt destinate, a fost întocmit un program comun de măsuri (M.I.C.M.–M.I.U.) cu termene și responsabilități, pentru fiecare tip de utilaj, menit să asigure realizarea la timp a utilajelor respective. Acest program se urmărește în permanență și, pînă în prezent, se realizează în conformitate cu termenele stabilite.

I. LUNGU
director în Ministerul Industriei Ușoare

Baze

APRECIEM preocupările „Revistei economice" privind activitatea de aprovizionare tehnico-materială a unităților industriale. A se vedea în acest sens și articolul „Baze de aprovizionare specifice industriei confecțiilor", publicat în nr. 21. În acțiunea de îmbunătățire a sistemului de aprovizionare tehnico-materială, ce se desfășoară în prezent, se are în vedere, în primul rînd, scurtarea parcursului materialelor și produselor de la producători, prin eliminarea verigilor intermediare, a transporturilor, manipulărilor și depozitărilor repetate, precum și reducerea ponderii cheltuielilor de aprovizionare în totalul cheltuielilor materiale de producție. În acest context vor fi avute în vedere propunerile și ideile prezentate de autor.

I. ZIMNICARU
director în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

Industria turistică

REFERINDU-NE la articolul publicat sub titlul „Posibilități de dezvoltare intensivă a industriei turistice", în numărul 25 al „R.E.", menționăm că aparatura medicală din stațiunile balneoclimaterice este administrată de direcțiile sanitare județene, care o primesc prin repartiție de la Ministerul Sănătății și este achitată din fondul de investiție alocat anual ministerului. Distribuirea acesteia în unitățile din teritoriu, inclusiv cele balneare, se face de direcțiile sanitare județene în funcție de necesități, urmărindu-se și exploatarea corespunzătoare a întregii baze materiale existente. Întreținerea, repararea și menținerea în stare de funcționare a aparatelor la parametrii proiectați, în scopul satisfacerii tratamentelor corespunzătoare, intră în grija atelierelor județene de profil, subordonate direcțiilor sanitare.

În ce privește existentul actual de aparate care nu acoperă necesarul, problema a constituit și constituie preocuparea permanentă a Ministerului Sănătății care, prin programul de asimilare și fabricație în producția internă, program întocmit împreună cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, a prevăzut toată gama de aparate pentru terapia fizică în scopul acoperirii necesarului rețelei sanitare. O parte din acestea s-au realizat și se procură în mod curent de la producătorii interni, regăsindu-se și în unitățile balneare.

Precizăm că nu lipsa colaborării între Ministerul Sănătății și Ministerul Turismului sau necomandarea de către Ministerul Sănătății a aparatelor din profilul balnear este cauza neacoperirii integrale a necesarului, ci necontractarea de către unitățile producătoare a sortimentelor solicitate prin comenzi ferme. Astfel, numai pentru anul 1985, întreprinderea Industria tehnico-medicală, nu a contractat baia multifuncțională pentru fizioterapie, baia treflă pentru kinetoterapie cu duș subacval, iar Întreprinderea de electronică industrială de automatizări din Cluj-Napoca nu a contractat aparatul de terapie cu unde scurte.

Mariana ANDREIESCU
director adjunct în Ministerul Sănătății

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Fundamentarea economică a deciziilor privind automatizarea şi robotizarea producţiei

PRIN ADOPTAREA Programului privind îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibili şi energie şi valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990, elaborat din iniţiativa şi sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au fost stabilite direcţiile, căile şi mijloacele pentru realizarea unui sistem complex de asigurare a condiţiilor desfăşurării proceselor de fabricaţie la un nivel tehnic ridicat, sistem care să cuprindă atît activitatea de cercetare, concepţie şi proiectare a proceselor de fabricaţie, cît şi introducerea unor metode moderne de analiză economică şi tehnică a calităţii produselor româneşti pentru aducerea şi menţinerea acesteia la nivel mondial ridicat. În acest context, automatizarea, cibernetizarea şi robotizarea proceselor de fabricaţie constituie mijloace tehnice adecvate, atît pentru creşterea productivităţii muncii, cît şi pentru asigurarea unei calităţi constant ridicate a produselor. Totodată, în lumina documentelor programatice ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., utilizarea acestor mijloace urmează să contribuie la reducerea consumurilor de materii prime, combustibili şi energie.

Obţinerea unui grad cel puţin convenabil de eficienţă, în urma aplicării acestor cuceriri de ultimă oră ale revoluţiei ştiinţifico-tehnice, trebuie cuantificată după un complex de criterii, ceea ce pune probleme dificile actului decizional respectiv. Iată de ce teoriei economice îi revine sarcina să elaboreze metode moderne de analiză, care să stabilească limitele economice ale introducerii tehnologiilor automatizate şi robotizate, a microelectronicii şi computerelor. La un criteriu pe care-l considerăm fundamental ne vom referi în continuare.

Începînd cu deceniul al 7-lea al secolului trecut, în lume s-a înregistrat o spectaculoasă evoluţie tehnologică a cărei direcţie principală a fost înlocuirea consumului de energie fizică umană cu resurse energetice naturale, conceperea şi aplicarea de tehnici şi tehnologii foarte productive, cu indiferent ce randament de utilizare tehnologică a energiei primare de tip natural. Condiţia ca un sistem fizic să fie promovat era contribuţia acestuia la creşterea forţei productive a sistemului industrial, concomitent cu reducerea consumului de manoperă. Această orientare a fost determinată de preţul foarte scăzut al energiei primare, ca rezultat al raportului dintre oferta mare de combustibil şi posibilităţile tehnologice de consum încă reduse.

În condiţiile în care preţul unui baril de ţiţei echivala, pentru ţările industrializate, doar cu cca. 0,6 ore de muncă (perioada anilor '60), sigur că prioritar era să se elibereze muncă umană cu orice consum de energie naturală. Eficienţa economică a unui sistem artificial construit cu ajutorul energiei primare şi consumator, la rîndul său, de energie primară ieftină era apreciată ca randament al energiei umane — ca randament al muncii.

Astăzi, în condiţiile crizei acute de energie pe plan mondial, ce a cuprins întreaga omenire, în condiţiile în care în ţările industrializate preţul unui baril de ţiţei a crescut de la echivalentul a 0,6 ore de muncă, în anii '60, la peste 4 ore de muncă, problema evaluării eficienţei sistemelor fizice ca forţe de producţie capătă dimensiuni noi şi se plasează într-un sistem de coordonate mult mai complex.

PUNCTE DE VEDERE

În următoarele decenii, pînă prin anii 2025, după unele estimări, actuala criză energetică va continua să se manifeste, întrucît nu sînt prevederi ca energia nucleară prin fuziune să devină operaţională pe scară largă pînă la acea dată. Se pune, deci, problema ca geniul uman să conceapă şi să creeze sisteme fizice de tip cibernetic orientate către o raţionalizare maximă a resurselor naturale şi în special a resurselor energetice.

Pentru toată această perioadă sînt cunoscute două căi importante de reducere a consumului de energie primară. Una o reprezintă ingineria genetică pentru producţia vegetală şi animalieră, care va putea da o nouă valenţă activităţii umane pentru asigurarea hranei populaţiei şi pentru creşterea masivă a producţiei agricole. A doua o constituie microprocesoarele, care vor permite aplicarea de tehnologii şi procese tehnologice cu economie maximă de energie primară, concomitent cu o creştere vertiginoasă a productivităţii în industrie şi în domeniul gestiunii, prin automatizare şi robotizare.

Virtual, automatizarea nu are nici o limită din punct de vedere tehnologic, dar care sînt limitele ei economice ? La Simpozionul internaţional de inginerie textilă, ce a avut loc la Bombay în noiembrie 1984, în comunicarea sa „De la evoluţia noilor materiale şi utilaje la soluţionarea problemelor energetice, ecologice şi economice", unul dintre participanţi, referindu-se la faptul că automatizarea completă a unor procese de fabricaţie pare realizabilă din punct de vedere tehnologic, dar la nişte „costuri înspăimîntătoare", spunea : „Gradul optim de automatizare trebuie să fie determinat prin analiza costurilor pentru forţa de muncă, a cheltuielilor de capital şi a costului energiei".

Eficienţa economică a unui sistem tehnologic nu mai poate fi privită şi evaluată doar ca randament al energiei umane, ci ca randament global al energiei integrate în procesul de fabricaţie. Pentru ca ţara noastră să ajungă cît mai repede la un nivel mediu de dezvoltare, se impune să analizăm orice sistem tehnic şi tehnologic, în condiţiile alinierii productivităţii muncii sociale la nivelul ţărilor dezvoltate. În acest context, cred că în evaluarea eficienţei economice a sistemelor orientate către automatizarea, cibernetizarea şi robotizarea proceselor de fabricaţie trebuie urmărit ca energia primară angajată în proces să fie mai mică decît energia umană eliberată ; o astfel de metodă de evaluare trebuie să opereze cu o serie de termeni care să orienteze analiza către relevarea efectului util la scara economiei naţionale.

1. În primul rînd, metoda de analiză va trebui să definească şi să determine corect **durata economică de funcţionare (De) a sistemului fizic creat** — ca durată de timp (exprimată în ani), în care sistemul proiectat la un moment economic dat va fi competitiv în raport cu noile sisteme ce vor apare în viitor. Este foarte important ca la determinarea acestei durate să se ţină seama că ne găsim într-un domeniu în care elementele de noutate apar la intervale scurte.

2. **Coeficientul de echivalare a energiei umane în energie primară de tip natural (Keu)** este, de asemenea, un element important pentru o evaluare corectă. Cum prin automatizare, cibernetizare şi robotizare se urmăreşte creşterea potenţialului productiv al forţelor angajate concomitent cu economisirea muncii umane, este necesar ca înainte de toate să se poată compara economia de muncă umană (energie umană) cu energia primară de tip natural înglobată în forţele materiale angajate (sisteme fizice de tip cibernetic şi energie primară operaţională). Cu ajutorul acestui coeficient se poate converti timpul de muncă umană în energie primară, pe baza tarifului unei ore de muncă în ţările cu nivel tehnic ridicat şi a preţului mondial al energiei.

3. **Energia primară investiţională sau energia primară avansată (EA)** repre-

● Automatizarea, robotizarea și cibernetizarea proceselor de producție nu pot fi privite ca un scop în sine și nici numai ca mijloc de ușurare, cu orice preț, a muncii.

● Ținînd seama de importanța componentei energetice, a crizei economice mondiale, prioritară în etapa actuală este realizarea unor sisteme tehnice care să conducă în final la economisirea netă de energie primară.

● Orice subsistem nou consumator de energie primară introdus într-un sistem industrial existent se justifică dacă economia de manoperă este mai mare comparativ cu noul consum de energie primară.

● Eficiența economică a unor sisteme fizice vizînd creșterea capacității productive a factorului uman se impune a fi evaluată ca randament al energiei primare angajată în proces.

zintă energia primară totală, integrată în sistemul fizic care vizează automatizarea, robotizarea sau cibernetizarea unui post de lucru sau a unui proces de transformare ; ea se exprimă în tone de combustibil convențional și se poate calcula ca sumă a energiei primare consumate pentru realizarea tuturor elementelor componente ale sistemului fizic. În concepția acestei metode, energia investițională cuprinde și energia primară consumată pentru punerea în valoare a combustibililor naturali, precum și energia umană echivalată în energie primară naturală.

4. **Energia primară total integrată (EPTI)** reprezintă energia primară integrată în sistemul fizic și energia primară necesară funcționării sistemului pe durata economică de funcționare :

$$EPTI = EA + EC \cdot De,$$

în care EC este consumul anual de energie primară de tip natural (în tcc).

5. **Indicele de creștere a producției (Iq)** ca urmare a introducerii sistemului fizic creat (automatizare, robotizare, cibernetizare) exprimă raportul dintre producția anuală înainte și după introducerea sistemului respectiv.

6. **Economia de muncă vie (EMV)** se exprimă în ore medii convenționale (OMC) și se determină pentru un an sau pentru durata economică de funcționare a sistemului fizic :

$$EMVa = (RP \cdot ha\text{-}Tî \cdot Kr)\ Iq ;$$

$$EMVt = (RP \cdot ha\text{-}Tî \cdot Kr)\ Iq \cdot De,$$

în care : RP reprezintă economia de personal muncitor ; ha — regimul anual de muncă (ore pe an) ; Tî — timp de întreținere a sistemului fizic (OMC) ; Kr — coeficientul de echivalare a timpului de muncă calificată pentru întreținerea noului sistem fizic, în timp de muncă operator uman, din procesul de producție : Kr=Rs: Ro, în care Rs este retribuția tarifară orară a personalului de întreținere a sistemului nou, iar Ro — retribuția orară a operatorilor umani înlocuiți.

7. **Economia netă de energie primară (Δ EP)** exprimă economia pe care societatea o va realiza prin introducerea sistemului de automatizare, robotizare sau cibernetizare ; ea se exprimă în tcc și include și energia umană echivalată în energie primară, putînd fi determinată ca economie anuală și ca economie totală pe toată durata de funcționare :

$$\Delta\ EPa = EMVa \cdot Keu,$$

$$\Delta\ EPt = EMVt \cdot Keu \cdot De - EPTI$$

8. **Timpul de muncă social necesar realizării și funcționării sistemului (TMS)** se exprimă în ore medii convenționale și include atît munca pentru întreținerea sistemului fizic, cît și energia primară total integrată, în echivalent ore de muncă :

$$TMS = Tî \cdot Kr \cdot De + EPTI \cdot (1 : Keu).$$

Utilizînd datele obținute cu ajutorul relațiilor modelului prezentat, analiza eficienței economice a unui sistem fizic proiectat vizînd automatizarea, cibernetizarea sau robotizarea procesului de fabricație va putea furniza informații importante pentru pregătirea deciziei, cum ar fi : randamentul economic (Re), ca raport între economia netă de energie primară obținută cu ajutorul sistemului proiectat și energia primară totală integrată ; consumul specific de energie primară naturală ce revine la o oră de energie umană economisită ; indicele de creștere a productivității muncii sociale (Iws) calculat cu relația $Iws = \frac{EMVt}{TMS} \cdot 100 - 100$

Este important să subliniem că spre deosebire de tehnică, în care randamentul este cel mult egal cu 1, în analiza eficienței economice a unor sisteme fizice orientate cu prioritate către economisirea muncii sociale, randamentul economic trebuie să fie cel puțin egal cu 1.

Condiția ca nivelul acestui indicator să fie mai mare sau egal cu 1 exprimă garanția că sistemul proiectat contribuie la creșterea productivității muncii sociale — sau cel puțin nu o diminuează — în cadrul opțiunilor de ușurare a muncilor grele și de îmbunătățire a calității produselor.

ec. Constantin CIOȘCU
Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară

PERISCOP

Cercetări în legătură cu utilizarea eficientă a fondurilor fixe productive

ÎNTRE TEMELE de cercetare economică abordate în cadrul instituțiilor de învățămînt superior tehnic din R.D. Germană un loc important îl ocupă creșterea eficienței utilizării fondurilor fixe productive.

● *Un colectiv de la Școala superioară tehnică din Magdeburg a studiat problema rezolvării într-un proces unitar a cercetării, dezvoltării și proiectării în legătură cu pregătirea investițiilor în dotarea cu utilaje — luarea deciziilor, alegerea utilajelor, planificarea producerii acestora și a cooperării interîntreprinderi, raționalizarea conducerii procesului investițional prin folosirea tehnicii de calcul. În cadrul acestei politehnici a fost constituit un centru de consultații în problemele investițiilor, ale instalațiilor complexe și sistemelor de mașini, ale producerii și exportului de utilaje. Cercetarea — la efectuarea căreia au fost antrenați economiști, proiectanți, tehnologi din producție — a urmărit fundamentarea științifică a conducerii, planificării, organizării, analizei și controlului procesului de reproducție lărgită a fondurilor fixe din întreprinderi și combinate industriale în condițiile revoluției științifico-tehnice (automatizarea complexă, creșterea gradului de flexibilitate a producției, aplicarea robotizării, a microelectronicii etc.). De asemenea, au fost studiate aspecte legate de fiabilitatea proceselor auxiliare — transport, aprovizionare, deservire — precum și de pregătirea profesională a forței de muncă.*

● *La Școala tehnică superioară din Leipzig a fost elaborată o metodologie unitară de calcul al eficienței economice a măsurilor pentru creșterea fiabilității și utilizarea rațională a fondurilor fixe industriale. Drept criteriu economic al fiabilității a fost considerat nivelul întreruperilor neplanificate în funcționarea utilajelor, prin determinarea creșterii cheltuielilor de producție și a micșorării beneficiului ca urmare a acestor întreruperi (cheltuieli legate de numărul întreruperilor — pentru reparații, repunere în funcțiune, probe etc. ; cheltueli legate de durata întreruperilor — amortisment, retribuții etc.). Acest calcul se face pe baza normativelor specifice diferitelor categorii de utilaje, evidențiindu-se separat cheltuielile determinate de slaba fiabilitate a utilajelor, de cea a sistemului de automatizare și de cea a alimentării cu energie electrică, ceea ce permite evidențierea eficienței economice a diferitelor măsuri de creștere a fiabilității.*

● *Un model de organizare a deservirii tehnice a utilajelor din industria prelucrării metalelor a fost elaborat în cadrul secției de organizarea producției de la Școala superioară de ingineri din Zwickau. Se propune o structură a secției mecanic-șef din întreprinderi, care corespunde mai deplin cu cerințele sistemului de reparații și întreținere planificate. Pentru perfecționarea procesului de conducere a activităților respective se propune înființarea unui birou de organizare avînd ca sarcini : conducerea operativă a pregătirii deservirii tehnice, elaborarea și aplicarea documentației tehnico-economice pentru reparații, planificarea lucrărilor, controlul execuției acestora, elaborarea tehnologiilor de întreținere, asigurarea cu materiale și piese de schimb, asigurarea economicității procesului de deservire tehnică.*

Comerțul internațional cu servicii: aspecte conceptual-metodologice

PROCESELE economice caracteristice ultimelor decenii postbelice atestă faptul că activitățile de servicii au devenit tot mai importante, atît pentru propria lor valoare economică, cît și pentru contribuția pe care o au în desfășurarea diferitelor alte activități economice. Acesta este contextul în care procesul actual de apariție și de dezvoltare explozivă a activităților de servicii modifică substanțial modul în care activitățile economice se organizează și se desfășoară în tot mai multe dintre ramurile economice, contribuind astfel în mod activ la transformarea structurală a economiei mondiale. Întreaga această amplă evoluție se află într-o strînsă legătură cu o serie de mutații semnificative ce au avut loc în statutul contemporan al activităților de servicii.

În primul rînd, este vorba de faptul că locul și rolul actual ale serviciilor în activitatea economică nu mai corespund cu ceea ce, în mod tradițional, de-a lungul timpului, s-a înțeles prin servicii (cînd serviciile personale — precum cele prestate în gospodăriile individuale, frizerii etc. — erau considerate drept tipice și reprezentative pentru ansamblul sectorului de servicii, alături de serviciile de educație și alte servicii comunitare furnizate de sectorul public). În prezent, natura și rolul serviciilor nu pot fi înțelese la dimensiunea lor reală dacă nu se are în vedere impactul lor tot mai pronunțat asupra sferei direct productive a economiei.

În al doilea rînd, este vorba de faptul că rolul tot mai important al serviciilor în sfera producției materiale (în ultimă instanță, în crearea de venit național) se exercită în prezent nu numai prin intermediul serviciilor așa-zise productive (respectiv, cele direct legate de producția fizică, cum ar fi serviciile de comercializare a bunurilor sau serviciile de transport și comunicații utilizate în producerea de bunuri, ci și prin intermediul serviciilor așa-zise nemateriale, de susținere a proceselor directe productive (precum asigurările, operațiile bancare, transportul de persoane, sănătatea publică etc.), servicii considerate pînă acum, în mod tradițional nu atît ca activități creatoare de venit național, cît mai ales de redistribuire a veniturilor.

În al treilea rînd, este vorba de faptul că introducerea tehnologiilor informatice și comunicaționale moderne a determinat o veritabilă revoluționare a proceselor de producție. În acest fel, formele actuale tot mai automatizate de producție necesită cantități mai reduse de forță de muncă fizică și de materiale și, în schimb, tot mai multe resurse informaționale și de cunoștințe tehnice. Rezultatul acestor evoluții a fost acela că produsul final — fie acesta un autoturism, un televizor sau un calculator — conține în prezent mai multe input-uri informaționale și de cunoștințe decît în trecut. Drept consecință, rolul tehnologiilor informatice și al serviciilor generate de dezvoltarea lor în sfera activităților productive nu se mai limitează acum doar la procesul de producție propriu-zis — care rămîne însă determinant —, ele jucînd în prezent un rol cheie în însești operațiunile de proiectare, prospectare a pieței, de comercializare și de livrare a produselor.

Rezultanta majoră a acestor evoluții o reprezintă faptul că serviciile evoluează tot mai pronunțat spre rolul de „lubrifiant" pentru ansamblul activităților economice moderne și totodată de catalizator pentru tranzacțiile comerciale internaționale. De altfel, realitățile economice contemporane evidențiază o pronunțată tendință de accentuare a intercondiționărilor ce acționează pe plan internațional între operațiunile de comercializare a bunurilor tangibile și cele de comercializare a serviciilor, ele determinîndu-se și influențîndu-se reciproc. Aceasta face ca problema delimitării conținutului și a sferei de cuprindere a comerțului internațional cu servicii să capete în prezent o importanță conceptual-metodologică deosebită, atît sub aspectul evidențierii dimensiunilor sale cantitative în raport cu ansamblul comerțului internațional cu mărfuri, cît și sub cel al precizării locului său specific în contextul problematicii reglementărilor comerciale internaționale.

În acest fel, devine posibilă nu numai precizarea cu claritate a activităților ce pot fi incluse și a celor ce nu pot fi incluse în cadrul comerțului internațional cu servicii, dar totodată devine posibilă și delimitarea satisfăcător de riguroasă a acelor domenii din ansamblul tranzacțiilor internaționale cu servicii ce pot sau nu pot fi circumscrise reglementărilor comerciale cu caracter internațional.

Este ceea ce vom pune în discuție în cele ce urmează.

1. Întrucît categoria de „servicii" înglobează un ansamblu eterogen de activități economice, definirea serviciilor se dovedește a fi un demers dificil de realizat. Oricum, simplificînd lucrurile, serviciile pot fi descrise ca **mărfuri intangibile** produse pentru vînzare sau distribuire prin mecanismele pieței sau prin programe ori instituții special constituite. Ceea ce este însă esențial de reținut în legătură cu conținutul categoriei de servicii — privit prin perspectiva operațiunilor economice internaționale — este faptul că, deși în majoritatea cazurilor bunurile tangibile pot fi deosebite fără dificultate de serviciile intangibile, se întîlnesc totuși destule situații în care această distincție este mai greu de făcut. În acest sens, realitatea și practica economică dovedesc că bunurile și serviciile sînt deseori organic conectate între ele, anumite bunuri fiind obiectiv necesare pentru producerea și prestarea anumitor servicii și invers. Din analiza aspectelor și modalităților concrete sub care se desfășoară activitățile economice curente pe plan național și internațional, rezultă că tipologia relațiilor ce operează între bunuri și servicii poate fi structurată pe mai multe categorii, și anume : **categoria 1 : servicii încorporate** în bunuri (spre exemplu : filme cinematografice ; cărți, benzi de calculator) ; **categoria 2 : servicii complementare** comerțului cu bunuri (de exemplu : transportul maritim, inclusiv serviciile portuare, manipularea și depozitarea ; alte tipuri de transport de mărfuri — aeriene, feroviare, rutiere —, incluzînd manipularea și depozitarea în punctele de încărcare-expediere ; asigurări și reasigurări tip cargo ; operațiunile bancare legate de comerțul cu bunuri ; publicitatea și reclama pentru produsele tranzacționate pe piața internațională) ; **categoria 3 : servicii ce se substituie** comerțului cu bunuri (de exemplu : franchising ; leasing ; operațiuni de navlosire ; reparații și întreținere) ; **categoria 4 : servicii ce se comercializează independent** de comerțul cu bunuri (de exemplu : operațiunile bancare, altele decît cele legate de tranzacțiile cu bunuri ; asigurări de persoane și alte tipuri de asigurări ; serviciile profesionale precum serviciile contabile, de inginerie-construcții, juridice, medicale ; telecomunicațiile ; prelucrarea datelor și serviciile de informatică, călătoriile de afaceri și turistice).

Apare cu claritate deci, dată fiind această complexă interconditionare între bunuri și servicii, cum caracteristicile specifice procesului de comercializare a bunurilor pot facilita sau perturba procesul de comercializare a serviciilor, reciproca fiind la rîndul ei valabilă. În orice caz, important de reținut este faptul că complexitatea acestor legături și intercondiționări între comercializarea bunurilor și comercializarea serviciilor este în continuă creștere și, de aceea, determinarea dimensiunii și locului fluxurilor internaționale cu servicii în raport cu ansamblul comerțului internațional cu mărfuri necesită în mod obiectiv localizarea diferențelor specifice dintre comerțul cu servicii și comerțul cu bunuri, ceea ce, la rîndul său ridică în mod implicit problema **transferabilității serviciilor.** Astfel, dacă este evident faptul că toate bunurile tangibile sînt transferabile (adică, prin mișcarea lor fizică, pot trece din proprietatea cuiva într-altă proprietate), este tot atît de evident și faptul că numai serviciilor încorporate în bunuri (serviciile tip categoria 1) li se poate schimba proprietatea. Aceasta deoarece serviciile, fiind intangibile, nu pot fi transportate sau depozitate ca atare,

ci ele trebuie fie prestate consumatorului **simultan** cu procesul producerii lor (cum ar fi, spre exemplu, cazul unei reprezentații teatrale, al unui serviciu de închiriere, al unei operații medicale sau al unei reparații de echipament), fie furnizate și prestate de-a lungul unei perioade date de timp (cum ar fi, spre exemplu, cazul serviciilor de depozitare, de consulting sau de asistență educațională). În acest fel, dată fiind această natură strict specifică lor, atunci cînd se pune problema fluxurilor internaționale cu servicii înseamnă că implicit trebuie să fie pusă problema modului în care ele pot fi transferate (comercializate) peste graniță. Strîns legat de acest aspect, este de precizat faptul că practica internațională evidențiază trei tipuri majore distincte de **tehnici de transferabilitate a serviciilor peste graniță**, și anume :

— **transferarea directă și nemijlocită** a serviciilor dincolo de granițele naționale prin utilizarea unor mecanisme fizice concrete (de exemplu, rețelele de telecomunicații și de transporturi, instalațiile medicale, echipamentul didactic etc) ; în acest caz, **deplasarea în sine** a bunurilor și pasagerilor, a mesajelor și informațiilor etc. reprezintă însuși serviciul ce se transferă efectiv peste graniță ;

— **transferarea directă și mijlocită** a serviciilor ce sînt încorporate în bunuri, prin însăși transportarea fizică a acestor bunuri dincolo de granițele naționale (este cazul serviciilor încorporate în cărți, filme cinematografice, benzi de calculator, schițe etc) ;

— **transferarea indirectă și mijlocită** a serviciilor peste graniță, prin intermedierea contactului efectiv dintre producătorii și consumatorii de servicii ; în acest caz, prestarea și consumul serviciilor nu sînt condiționate și nu implică în mod necesar deplasarea în sine sau transportarea fizică a serviciilor peste granițe ; cei ce se deplasează fizic în acest caz sînt tocmai agenții economici care concură la producerea și utilizarea serviciilor în cauză (respectiv, producătorul și consumatorul), iar nu serviciile în sine, care se produc și se consumă local (fie în țara consumatorului —, cum este cazul prestării unui serviciu de consultanță, pentru care producătorul se deplasează în țara „de import" —, fie în țara producătorului — este cazul prestării unui serviciu turistic, pentru care consumatorul se deplasează în țara „de export").

Studierea atentă a acestor tipuri distincte de tehnici de transferare peste graniță a serviciilor ne permite **o primă aproximare** în vederea definirii corecte a conținutului fluxurilor internaționale cu servicii și anume :

— există o primă mare categorie de servicii care intră în sfera și care formează obiectul fluxurilor internaționale cu servicii și anume serviciile ce se exportă — importă direct, ca atare ; producerea și consumarea lor implică în mod necesar transferarea lor dincolo de granițele naționale, într-o manieră identică cu modul în care bunurile tangibile sînt transferate dintr-o proprietate într-alta prin operațiunile clasice de comercializare (export-import) pe piața internațională ; datorită acestei naturi convergente cu modalitatea de transferare a bunurilor tangibile, această primă categorie de servicii este identificată în literatura de specialitate sub denumirea de **servicii comercializate** (transportul aerian și maritim de mărfuri și pasageri, reasigurări internaționale ș.a.) ;

— există o a doua mare categorie de servicii care intră în sfera și care formează obiectul fluxurilor internaționale cu servicii, și anume serviciile a căror producere-utilizare, deși antrenează relații comercial-contractuale între parteneri din țări diferite, se realizează exclusiv pe plan local, fără a implica exportul-importul lor nemijlocit și transferarea lor peste granițele naționale ; în aceste condiții, deși nu sînt servicii ce se exportă-importă ca atare, ele intră însă în circuitul internațional prin faptul că reprezintă totuși operațiuni comerciale cu efect direct asupra balanței de plăți (fiind fluxuri „de credit" pentru țara în care sînt prestate și, respectiv, fluxuri „de debit" pentru țara ai căror rezidenți beneficiază de ele) ; datorită acestei naturi neconvergente cu modalitatea de transferare a bunurilor tangibile și a serviciilor comercializate, literatura de specialitate identifică această a doua categorie majoră de servicii drept **servicii necomercializate** (turism, servicii de consultanță ș.a.) ;

— atît serviciile comercializate cît și cele necomercializate intră în circuitul internațional pe suportul fluxurilor comerciale internaționale, fiind prin natura lor **operațiuni comerciale.** De aceea, distincția — cu care am operat aici — între caracterul comercializabil sau necomercializabil al serviciilor nu are menirea de a pune în discuție gradul de apartenență sau, respectiv, de neapartenență a acestora la fluxurile comerciale internaționale cu servicii, cărora ambele tipuri de servicii le aparțin prin însăși natura lor definitorie ; menirea distincției este una de natură strict metodologică, ea vizînd **mecanismele diferite** prin care sînt transferate serviciile („direct" sau „indirect") în circuitul economic internațional.

2. În același timp, practica internațională curentă pune în evidență și numeroase alte situații în care, dintr-un motiv sau altul (de exemplu : existența unor reglementări și cerințe locale ; considerente care țin de mărimea și eficiența operațiunii etc.), firmele ce operează în domeniul serviciilor își înființează în străinătate propriile filiale prestatoare de servicii (de exemplu, sub formă de bănci, companii de asigurare, rețele hoteliere etc). În acest context, trebuie precizat faptul că transferurile ce rezultă din aceste operațiuni sub formă de profituri, dividende, dobînzi etc) nu sînt de natură pur comercială, ci investițională și, de aceea, **nu pot fi considerate ca aparținînd comerțului internațional** cu servicii (în sensul dat aici noțiunii), și aceasta cu toate că tranzacțiile pe care le ocazionează pot fi importante și pot antrena fluxuri substanțiale de fonduri dincolo de granițele naționale. Aceasta este motivația obiectivă esențială pentru care operațiunile legate și generate de activitatea filialelor constituite în străinătate nu pot fi considerate și înregistrate ca aparținînd fluxurilor comerciale internaționale cu servicii, ci **fluxurilor investiționale cu servicii.** Distincția are o importanță metodologică deosebită (în principal din punctul de vedere al statisticii internaționale), întrucît ea trasează o linie de demarcație netă între operațiunile și tranzacțiile internaționale legate și generate de **comerțul cu servicii** și operațiunile și tranzacțiile internaționale legate și generate de **investițiile în servicii.**

În consecință putem formula acum o **a doua aproximare** a definirii corecte a conținutului fluxurilor internaționale cu servicii, după cum urmează :

— întrucît serviciile, prin natura lor, implică atît **operațiuni comerciale cît și operațiuni investiționale,** rezultă că **fluxurile internaționale cu servicii** sînt constituite simultan atît din comerțul internațional cu servicii (și aparținînd problematicii **comerțului cu servicii),** cît și din **fluxurile investiționale internaționale cu servicii** (aparținînd problematicii **investițiilor în servicii) ;**

— distincția între problematica comerțului cu servicii și cea a investițiilor în servicii este fundamentată de deosebirea care operează între serviciile (sau componente ale serviciilor) care tranzacționează pe plan internațional prin transferarea lor („directă" sau „indirectă") dincolo de granițele naționale și serviciile (sau componente ale serviciilor) care se tranzacționează pe plan internațional în condițiile netransferării lor în afara spațiului național ;

— comerțul internațional cu servicii este constituit din operațiunile comerciale cu **servicii comercializate** (care se transferă „indirect"). Ele sînt în mod uzual denumite în literatura internațională de specialitate drept „servicii-nonfactor", în sensul de servicii a căror prestare-utilizare nu este generată de utilizarea factorilor de producție ;

— fluxurile investiționale internaționale cu servicii sînt constituite din operațiunile cu **servicii generate de investițiile externe** și denumite în literatura de specialitate drept „servicii-factor", în sensul de servicii generate de capital în calitatea sa de factor de producție (a căror substanță este reprezentată de veniturile — dividente, profituri sau dobînzi la împrumuturi — din investiții).

Costea MUNTEANU

Conştiinţă şi cultură economică

EXPERIENŢA obţinută de poporul nostru în vasta operă de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate scoate în evidenţă rolul tot mai însemnat pe care îl are conştiinţa în procesul edificării noii societăţi. În acest sens, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului, arată că **„noi pornim de la principiul că realizarea noii orînduiri sociale nu este posibilă fără transformarea conştiinţei omului, că înfăptuirea revoluţiei socialiste, realizarea unor schimbări uriaşe în întreaga structură a societăţii nu sînt posibile fără o revoluţie în gîndirea şi în felul de a acţiona al oamenilor"**. (Rolul conştiinţei înaintate în construirea societăţii socialiste, Ed. politică, Bucureşti, 1984, pag.14).

În acest context, al prefacerilor socialiste de anvergură, desluşirea raporturilor de interinfluenţare şi interpotenţare dintre conştiinţa economică şi conştiinţa morală constituie un imperativ teoretic de prim ordin pentru etapa actuală de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră.

Comportamentul uman este condiţionat de necesitatea reîntoarcerii continue la nevoile economice şi la satisfacerea lor. Viaţa spirituală legată de producţie a avut un caracter spontan, preponderent empiric în societăţile anterioare capitalismului. Capitalismul, prin convertirea unităţii monetare într-un instrument de calcul al costurilor şi preţurilor, a dezvoltat o anumită formă de raţionalitate a comportamentului economic.

Dar, cu toate realizările sale economice şi culturale, cu perspectivele şi promisiunile care le-a deschis progresului economic, societatea capitalistă, în loc să creeze o economie pentru om, a creat o economie a profitului care îşi subordonează persoana umană. Practicile economice şi sociale generate de capitalism, în care unicul scop al producţiei este profitul, constrîng grupurile şi clasele sociale la o anumită conduită umană. Societatea de consum, produs al acestei orînduiri, determină astfel de comportamente în care „libertatea de alegere" devine practic o iluzie prin manipularea preferinţelor.

În prezent, numeroase teorii burgheze: neoliberalismul, dirijismul, teoria societăţii postindustriale, teoria convergenţei celor două sisteme social-politice etc., nu se mai reduc la simpla justificare a capitalismului, ci încearcă să denatureze esenţa şi semnificaţiile reale ale fenomenelor şi proceselor economice actuale din societatea capitalistă, recurgînd la tot felul de paleative. Ele nu ţin seama de faptul că „raţionalitatea fără morală şi moralismul iraţional nu alcătuiesc asociaţii foarte durabile" (B. Horvat : L' économie mondiale dans la perspective socialiste, în „Revue Internationale de sciences sociales", vol. XXXVnr. 3/1983, p. 514).

În acest climat ideologic generat de datele noi ale vieţii economice se pun şi problemele vieţii morale ale societăţii capitaliste. Astfel, D. Lazard consideră necesară o evoluţie a moralităţii spre un triplu ideal — „morala binelui comun, colectivismul recunoscut ca valoare umană, ridicarea universală a conştiinţei" (D. Lazard, Convergence des civilisations actuelles. Essai de sociologie prospective. Editions de la Braconière, Neuchatel, 1963, p. 147). Dar realismul recunoaşterii înlocuirii individualismului cu colectivismul în plan moral este îmbinat în mod ciudat cu ideea nerealistă a convergenţei celor două sisteme social-politice în plan economic.

Socialismul oferă un nou cadru pentru realizarea eficienţei şi raţionalităţii economice, el instituie un nou sistem de valori, o nouă atitudine faţă de existenţă, o civilizaţie a muncii şi a şanselor egale, a obligaţiilor şi drepturilor liber consimţite. Socialismul instituie pentru prima oară climatul favorabil constituirii unui consens de acţiune între raţionalitatea de ordin economic şi aceea de ordin moral.

Nu numai apariţia socialismului, dar şi dezvoltarea în continuare a noii societăţi, trecerea ei de la o etapă la alta constituie rezultatul unei acţiuni conştiente. Elaborarea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost o condiţie prealabilă şi esenţială pentru trecerea la înfăptuirea acestei societăţi, ceea ce scoate în evidenţă noile legităţi în dezvoltarea societăţii socialiste.

Rolul important ce revine conştiinţei economice în societatea socialistă reiese din examinarea, chiar şi succintă, a mecanismului economic. În orice orînduire sau societate viaţa economică gravitează, în ultimă analiză, în jurul corelaţiei surse—producţie—nevoi, iar legile economice în acţiunea lor au în vedere aspecte diferite ale acestui sistem de corelaţii. Mecanismul economic „furnizează" tocmai acele mijloace, căi, metode economice, juridice şi de altă natură, care sînt necesare pentru optimizarea acestei corelaţii dintre elementele subsistemului economic.

Societatea socialistă multilateral dezvoltată se deosebeşte de toate tipurile de economie existente pe parcursul dezvoltării societăţii umane şi prin faptul că mijloacele, căile, metodele folosite în dirijarea vieţii economice, în conformitate cu acţiunea legilor economice, sînt create în mod conştient şi nu sînt produsul dezvoltării spontane a societăţii.

Experienţa făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate scoate în evidenţă faptul că numai într-o economie planificată şi bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie apare posibilitatea organizării în mod conştient şi ştiinţific a producţiei şi pe ansamblul societăţii, adică apare posibilitatea dezvoltării rapide şi fără pierderi, distrugeri, a întregului complex economic naţional.

Sarcina istorică a societăţii socialiste multilateral dezvoltate constă în transformarea posibilităţii de reglare conştientă pe baze ştiinţifice a producţiei la nivel micro şi macroeconomic, în realitate. Stăpînirea conştientă a sistemului de corelaţii surse—producţie—nevoi poate să aibă loc atunci cînd începem parcurgerea acestuia cu investigarea nevoilor, apoi are loc inventarierea surselor de care dispune societatea, pentru ca ulterior să urmeze repartizarea surselor asupra producţiei şi în final realizarea acelor produse de care are nevoie societatea socialistă.

Din această ordine de parcurgere rezultă şi esenţa planificării, care constă în subordonarea în permanenţă a surselor şi producţiei satisfacerii nevoilor ştiinţific determinate ale societăţii. În acest mod, este posibilă nu numai o dirijare conştientă a vieţii economice în conformitate cu cerinţele legilor obiective, dar se poate realiza şi o dezvoltare lipsită de disfuncţionalităţi de ordin economic.

În cadrul planificării, al conducerii conştiente a vieţii economice, activitatea de elaborare şi folosire a indicatorilor are o importanţă deosebită. După cum se ştie, indicatorii economici reprezintă forme concrete de exprimare şi manifestare a

categoriilor economice. Ei sînt elaboraţi şi stabiliţi în mod conştient şi nu sînt rezultatul dezvoltării spontane a societăţii.

Dar, în ceea ce priveşte folosirea indicatorilor, trebuie să avem în vedere adevărul conform căruia forma nu poate exprima în întregime şi cu exactitate conţinutul fenomenului pe care-l exteriorizează. În această ordine de idei, K. Marx sublinia în „Capitalul", vol. III: „Dacă forma ar coincide cu conţinutul, atunci orice ştiinţă ar fi de prisos" (Capitalul, vol. III. Ed. politică, Bucureşti, 1955, p. 770). Aşadar, un indicator economic nu poate reflecta exact conţinutul fenomenului exprimat. În acest sens, în mod îndreptăţit tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** aprecia că **„Renunţarea la valoarea producţiei globale ca indice principal de planificare economico-socială are drept scop o clarificare de ordin principial în concepţia de planificare şi în activitatea practică, înlăturarea stărilor de lucruri care duceau la aprecierea rezultatelor de producţie nu pe baza a ceea ce s-a creat nou, ca rezultat al muncii vii, ci a calculării consumului material, a consumului de muncă trecută"** (Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., 23 martie 1978, Ed. politică, Bucureşti, 1978, pag. 15—16).

Rămîne deci „o zonă descoperită" care solicită măsuri şi precizări în plus privind îndeplinirea indicatorilor cuprinşi în planul de dezvoltare economico-socială, care poate fi acoperită în mod adecvat printr-o cunoaştere din ce în ce mai temeinică. De asemenea, viaţa arată că fenomenele şi procesele economice pot avea mai multe forme concrete de manifestare. Ca atare, indicatori ca: producţia globală, producţia marfă, producţia netă, producţia fizică etc. oglindesc aspecte diferite ale activităţii unităţilor productive. Alegerea celui sau celor mai corespunzători indicatori pentru fiecare etapă de dezvoltare, în funcţie de care să fie trasate sarcinile de plan, reprezintă un act de conducere conştientă, de maximă importanţă, deoarece de această alegere va depinde canalizarea eforturilor întreprinderilor în direcţia corespunzătoare.

În această perspectivă, pornind de la faptul că în socialism acţiunea legilor economice poate şi trebuie să fie folosită în mod conştient, că reprezentările, mentalităţile şi concepţiile economice dobîndesc o importanţă deosebită la nivel societal, apare în mod prioritar necesitatea formării unei conştiinţe economice capabilă de a răspunde cerinţelor prezente şi de viitor ale progresului economic şi social-istoric. Conştiinţa economică în societatea noastră trebuie să asimileze fundamentele economice noi ale socialismului, cerinţele obiective ale producţiei socialiste şi imperativele formării şi dezvoltării unui puternic complex economic naţional, modern, sănătos şi competitiv.

Pe această bază au loc şi intercondiţionările dintre conştiinţa economică şi conştiinţa morală. Formarea şi dezvoltarea conştiinţei economice în strînsă legătură cu aceea de ordin moral în condiţiile societăţii socialiste presupun educarea unei noi atitudini faţă de muncă, instituirea unui climat de disciplină, ordine şi responsabilitate, climat ce nu se formează în mod spontan, ci ca rezultat al unor acţiuni multiple, pe diferite căi, atît pe plan economic, prin sistemul de retribuţie şi normare a muncii, cît şi pe plan moral, prin asigurarea afirmării în viaţă a principiilor eticii şi echităţii socialiste.

Conştiinţa economică contribuie la legitimarea colectivismului ca valoare morală fundamentală a societăţii socialiste, valoare care are ca temei obiectiv unitatea esenţială dintre interesele individuale şi interesele generale. Astfel, pe măsura înţelegerii raţionalităţii economice a societăţii socialiste şi a însuşirii de noi cunoştinţe despre desfăşurarea optimă a practicii economice, se afirmă noi criterii şi orientări de ordin moral în comportamentul economic. Prin urmare, în ceea ce priveşte conştiinţa economică socialistă în momentul de faţă, metamorfoza cea mai dificilă o constituie transformarea actelor de cunoaştere în convingeri în sensul cel mai profund al cuvîntului. Acest proces este complex şi de durată. Pe parcursul derulării sale are loc o potenţare reciprocă între conştiinţa economică şi conştiinţa morală.

Stimulentele materiale în socialism prin felul şi conţinutul lor joacă un rol deosebit în formarea convingerilor şi atitudinilor noi. În acest proces, conştiinţa economică în forma ei dezvoltată reflectă faptul că în societatea socialistă factorul determinant al procesului de producţie este colectivitatea, că respectarea interesului general reprezintă temelia satisfacerii a celui de grup şi a celui personal.

Modul de unire a forţei de muncă cu mijloacele de producţie în vederea producerii celor necesare omului şi societăţii ne dezvăluie aspecte noi ale interinfluenţării dintre conştiinţa economică şi conştiinţa morală. De exemplu, în condiţiile sclavagismului şi feudalismului atragerea forţei de muncă în procesul de producţie s-a înfăptuit pe baza unei constrîngeri extraeconomice, pe cînd în capitalism acest proces s-a realizat pe seama constrîngerii economice, întrucît forţa de muncă a devenit marfă.

În condiţiile societăţii socialiste participarea la desfăşurarea şi realizarea procesului de producţie este una liber consimţită, conştientizată. Chiar dacă în societatea noastră, cointeresarea materială este un principiu fundamental al vieţii economice socialiste, existenţa proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie impune în mod necesar, fiecărui membru al societăţii socialiste, o atitudine nouă, un comportament corespunzător, o conştiinţă socialistă, matură. Fiecare subiect social-istoric trebuie să fie conştient nu numai de importanţa muncii depuse de el însuşi, ci şi de aceea a calităţii activităţii colectivului din care face parte, celulă a organismului complex al economiei naţionale socialiste.

În această ordine de idei, s-ar putea aprecia că asistăm la o creştere a importanţei cunoştinţelor ştiinţifico-tehnice şi economice în raport cu deprinderile practice. Cunoştinţele economice devin atribute esenţiale ale gradului de competenţă în activitatea de producţie, de organizare şi conducere la nivel micro şi macroeconomic (vezi în acest sens articolul de o deosebită actualitate publicat recent de prof. dr. doc. N. N. Constantinescu în ziarul Scînteia). Ele reflectă gradul de înţelegere a cerinţelor concrete proprii fiecărui loc de muncă, îmbinarea dintre informaţie şi creaţie în procesul de formare profesională.

Societatea socialistă trebuie să asigure o cultură economică tuturor membrilor ei. Proprietarul-producător trebuie să înţeleagă mecanismul economic, trebuie să-l cunoască, deoarece această dublă calitate a lui îl obligă să devină un factor activ în opera comună de dezvoltare şi perfecţionare a proprietăţii socialiste.

În opera de perfecţionare a relaţiilor socialiste, care presupune cooperare în vederea realizării unor scopuri comune în practica social-istorică, se creează necesitatea şi posibilitatea mutualităţii intereselor. La această operă contribuie deopotrivă conştiinţa economică şi conştiinţa morală.

Căci, perfecţionarea cointeresării personale, de grup, ca şi condiţionările dintre ele, leagă mai direct interesele fiecărui om al muncii cu cele ale unităţii economice în care lucrează şi cu cele ale economiei naţionale, impulsionează dezvoltarea unei atitudini conştient favorabilă faţă de munca pentru societate, ca sursă principală a bunăstării generale. Noul cadru organizaţional, structura lui democratică, permite stabilirea unei unităţi de sens în desfăşurarea acţiunilor sociale şi individuale, iar cunoaşterea de către fiecare membru al societăţii socialiste a datoriilor şi drepturilor, raportate la interesele generale potrivit necesităţilor economice şi umane, constituie baza pentru potenţarea efortului constructiv de către conştiinţa morală şi cea economică. Împreună ele contribuie la intensificarea preocupărilor de economisire şi valorificare superioară a resurselor, de dezvoltare a iniţiativei şi capacităţii creatoare, fapte ce se finalizează în cele din urmă în acţiunea productivă, pe baza căreia se legitimează nivelul de conştiinţă al individului sau colectivului de muncă. De asemenea, acţiunea lor fructuoasă presupune însuşirea temeinică a politicii partidului, a obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R., comportamentul fiecărui om al muncii în producţie constituind, în această perspectivă, o mărturie a noii calităţi a relaţiilor de muncă, a modului în care fiecare contribuie la realizarea bunăstării colective, la progresul multilateral al patriei socialiste.

dr. Francisc KISS
dr. Teodor VIDAM
Cluj-Napoca

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţia socialiştilor români despre formarea şi dezvoltarea complexului economic naţional unitar (II)

CERCETAREA cadrului social-politic de desfăşurare a vieţii economice i-a condus pe socialiştii români la concluzia că unul dintre obstacolele principale în calea accelerării dezvoltării complexului economic naţional îl constituia menţinerea unor relaţii de producţie vechi, anacronice, a ceea ce C. Dobrogeanu-Gherea numea neoiobăgie. De aceea, el sublinia că se impunea cu stringenţă „desfiinţarea totală, completă, neîntîrziată a acestui regim nefast, regimul neoiobag". Socialiştii au dezvăluit modul în care acest regim afecta deosebit de grav şi sub multiple aspecte desfăşurarea activităţilor economice, întregul proces al reproducţiei sociale şi, înainte de toate, dezvoltarea forţelor de producţie ale ţării. Neoiobăgia afecta, în primul rînd, factorul viu şi activ, principal în acea vreme, al procesului de reproducţie în ţara noastră — ţărănimea, dar şi celelalte componente ale forţelor de producţie din agricultură, ceea ce avea consecinţe dintre cele mai grave asupra modului de utilizare a unor resurse naturale şi umane ale ţării, a eficienţei cu care acestea erau utilizate. Regimul neoiobag, arăta C. Dobrogeanu-Gherea, are drept rezultat „de o parte, sporul mizeriei şi degenerarea ţărănimii, de altă parte mizeria şi starea de înapoiere a agriculturii" [8]). Menţinerea acestui regim împiedica, deci, utilizarea eficientă a resurselor naturale, materiale şi umane din agricultură, practicarea unei agriculturi moderne, cu randament sporit.

Mai mult, evidenţiind slaba înzestrare tehnică a agriculturii, absenţa unor preocupări susţinute pentru îmbunătăţiri funciare, utilizarea îngrăşămintelor, perfecţionarea metodelor de lucrare a pămîntului ş.a., C. Dobrogeanu-Gherea atrăgea atenţia asupra pericolelor pe care le prezenta practicarea agriculturii pe care el o numea prădalnică, adică acea „agricultură care scoate an de an elementele hrănitoare din pămînt fără a pune nimic la loc şi care stoarce mereu pămîntul fără a-i face şi îmbunătăţirile cari îi trebuie". Şi adăuga : „Dacă nu îmbunătăţeşti pămîntul prin asolamente, gunoire, îngrăşăminte chimice etc. şi dacă nu-i dai irigaţii, atunci el începe a se secătui şi din ce în ce ţara merge spre ruină" [9]). Dezvăluirea pericolelor pe care le prezenta practicarea unei agriculturi prădalnice şi a celor pe care le implica „devastarea vandalică a pădurilor ţării" atestă preocuparea socialiştilor pentru accelerarea dezvoltării economice a ţării noastre prin efectuarea unor înnoiri nu numai în raporturile economice, ci şi în raportul dintre om şi natură, pentru a asigura utilizarea raţională, cu eficienţă sporită, a unor componente esenţiale ale avuţiei naţionale.

Slaba dezvoltare a forţelor de producţie din agricultură, ramura preponderentă a economiei naţionale a României de atunci, şi utilizarea lor cu eficienţă mică determinau nivelul scăzut al produsului social şi al venitului naţional, ceea ce avea implicaţii dintre cele mai grave pentru întreaga viaţă economică a ţării. C. Dobrogeanu-Gherea sublinia că „prin dezorganizarea gospodăriei ţărăneşti şi prin slăbirea şi degenerarea ţăranului, principalul factor de producţie al ţării, am redus forţele ei potenţiale de înavuţire, am săpat la baza însăşi a vieţii ei economice" [10]). De aceea, socialiştii au promovat cu consecvenţă necesitatea înlăturării relaţiilor de producţie întemeiate pe marea proprietate moşierească şi arendăşie şi a trecerii la practicarea unei agriculturi moderne, cu eficienţă sporită. Între măsurile preconizate de ei „pentru a se da putinţă ţăranilor să se folosească de toate metodele şi descoperirile tehnice cele mai moderne" erau cele referitoare la crearea de staţiuni agronomice experimentale ca unităţi model de agricultură avansată, la sprijinirea de către stat şi comune a ţăranilor în vederea procurării de seminţe, îngrăşăminte şi maşini necesare unei culturi raţionale a pămîntului, la pregătirea cadrelor de specialitate, dar şi a locuitorilor satelor prin introducerea disciplinelor agronomice în programele învăţămîntului primar, la dezvoltarea căilor de comunicaţie în mediul rural, la acordarea de către stat ţăranilor a unor credite cu dobînzi mici, la crearea unor sindicate ale ţăranilor muncitori pentru vînzarea produselor lor şi cumpărarea instrumentelor agricole necesare etc. Nu erau omise de socialişti nici alte măsuri menite să asigure dezvoltarea puternică a agriculturii, între care „Regularizarea rîurilor, crearea de canaluri pentru irigarea pămînturilor, drenarea şi uscarea bălţilor, crearea de puţuri arteziene în localităţile secetoase (Bărăganul, Dobrogea) etc." [11]). Rezultă că socialiştii români au formulat o teorie viguroasă cu privire la făurirea unei agriculturi moderne, la sporirea contribuţiei acestei ramuri de bază a economiei naţionale la progresul general al ţării.

În acelaşi timp, pentru accelerarea dezvoltării complexului economic naţional, socialiştii au preconizat, în strînsă legătură cu desfiinţarea neoiobăgiei şi trecerea la practicarea agriculturii moderne, industrializarea ţării ca principală pîrghie a modificării structurii pe ramuri a economiei, a propulsării dezvoltării de ansamblu a acesteia, a utilizării cu eficienţă sporită a resurselor naturale, materiale şi umane ale ţării, a întăririi in-

FIŞE

Nicolae Niculescu
Elena Niculescu
Ionel Cobzaru

PROPRIETARI PRODUCĂTORI BENEFICIARI

● *Perfecţionarea permanentă a cadrului democraţiei noastre socialiste, îndeosebi a democraţiei economice, solicită permanente detalieri în plan conceptual şi metodologic, astfel încît noile valenţe calitative să-şi afirme pe deplin potenţialul de progres. Unui asemenea imperativ politic şi ştiinţific i se subsumează şi volumul „Proprietari, producători, beneficiari" publicat la* EDITURA POLITICĂ *(autori* Nicolae Niculescu, Elena Niculescu, Ionel Cobzaru). *Elementul central al cărţii îl reprezintă noţiunea (şi totodată categoria socială) de „om al muncii" privită în pluralitatea determinărilor sale, atît istoric, cît şi multidisciplinar. Pornind de la mutaţiile ce au survenit la acest nivel în ultima perioadă, autorii detaliază investigaţia pe articulaţiile principale ale conceptului: calitatea de proprietari, producători şi beneficiari a ceea ce se creează în societatea noastră socialistă. Demersul este condus, deopotrivă, la nivel teoretic şi al schimbărilor pe care le presupune în planul conducerii sociale şi al statutului socio-profesional. Această permanentă îmbinare de planuri permite autorilor să integreze corect schimbările recente survenite în societatea noastră socialistă în cadrul dezvoltării istorice a socialismului şi să sublinieze elementele de specificitate, oferă cadrul unor utile proiecţii privind devenirea relaţiilor socialiste de producţie şi, în mod deosebit, a relaţiilor de proprietate.*

Reforma economică rurală

● *După o primă etapă a reformei economice rurale ce s-a derulat în R.P. Chineză în perioada 1979–1984 şi care a determinat un impuls general în dezvoltarea de ansamblu a agriculturii, în diversificarea producţiei respective şi creşterea nivelului de trai al ţărănimii, în prezent se preconizează o a doua etapă, menită să continue experienţa pozitivă acumulată şi să adapteze acest sector de activitate la schimbările economice de ansamblu. După cum afirmă* He Kang, *ministrul agriculturii al R.P. Chineze într-un interviu acordat revistei „LA CHINE EN CONSTRUCTION" (numărul 10/1985), acest nou ansamblu de măsuri este conceput să înlăture anumite fenomene cu efecte negative, a căror manifestare este firească în contextul unor schimbări de asemenea cuprindere. Între acestea, H. K. menţionează : existenţa unei disproporţii între cerere şi ofertă pentru anumite tipuri de produse, o rămînere în urmă în dezvoltarea infrastructurii agricole, în special în verigile privind stocajul, păstrarea şi*

dependenței și suveranității naționale care să asigure dezvoltarea economiei potrivit aspirațiilor poporului nostru. În focul unor polemici adesea extrem de ascuțite cu promotori și susținători – conservatori ori poporaniști – ai teoriei „România – țară eminamente agricolă" sau preponderent agricolă, ei au susținut cu forța argumentelor și energie deosebită că industrializarea este o problemă generală a întregii țări, că întemeierea și dezvoltarea unei puternice industrii reprezintă o condiție vitală a dezvoltării de ansamblu a economiei și a societății, a viitorului liber și prosper al poporului român. I. Nădejde, de exemplu, sublinia că „problema industriei se pune la noi cu atîta seriozitate, încît nepăsarea în această privință poate aduce cele mai mari nenorociri țării. România nu poate rămîne o țară agricolă", ci „trebuie creată în România industria mare" [12]). Iar C. Dobrogeanu-Gherea, referindu-se la idealul rustic preconizat de poporaniști drept viitor al țării noastre și cu deosebire la susținerile lui C. Stere, arăta : „O societate bazată pe cultura mică agrară și pe industria casnică țărănească ar fi țara mizeriei economice și deci și culturale, și morale, naționale" [13]). Tot el mai sublinia : „O țară eminamente agricolă e țară și eminamente săracă, înapoiată și economicește, și culturalicește" [14]). În felul acesta, socialiștii au dat o replică viguroasă celor care susțineau că în România n-ar putea avea loc și nici n-ar fi necesară dezvoltarea unei puternice industrii, că economia ei ar trebui să rămînă eminamente sau preponderent agricolă.

Întemeierea și dezvoltarea susținută a industriei erau concepute de socialiști, în mod firesc, nu în afara raporturilor ei cu celelalte ramuri ale economiei naționale, cu agricultura în primul rînd. Ei au subliniat cu insistență necesitatea armonizării creșterii diferitelor ramuri ale economiei și, înainte de toate, a celor două ramuri de bază ale ei – a industriei și a agriculturii. „Dacă trebuie deci ridicată neapărat productivitatea muncii agricole, arăta C. Dobrogeanu-Gherea, tot așa de neapărat trebuie să dezvoltăm și toate celelalte resurse de producție ale țării și trebuie să devenim o țară industrială" [15]). Socialiștii au subliniat cu limpezime faptul că fără o industrie capabilă să furnizeze agriculturii cele necesare pentru mecanizare, chimizare etc. și să valorifice cu eficiență produsele agricole nu poate fi vorba nici de o agricultură modernă, intensivă. Tocmai de aceea, C. Dobrogeanu-Gherea arăta că „ne trebuie o industrie însemnată, care devine astfel o condiție vitală pentru existența acestei agriculturi intensive" [16]), căci, continua el, o agricultură realmente intensivă „este un nonsens fără o piață internă de desfacere a produselor agricole, fără o piață industrială". Abordînd sub multiple aspecte raportul industrie-agricultură, el conchidea : „Încît, dacă e foarte adevărat că viitorul țării românești e la sat, este însă tot așa de adevărat că viitorul satului însuși e la oraș și în dezvoltarea industrială a țării. Viitorul țării întregi e în îndrumarea ei, ca stat și organism social..., către o organizație socială mai înaltă în viitor – societatea socialistă" [17]). Industrializarea era privită, deci, de către socialiști nu ca simplă dezvoltare a industriei, ci ca un proces complex, ca un factor al restructurării economiei naționale, de dinamizare a ieșirii din înapoierea economică, de integrare a activităților economice în complexul economiei naționale și de creare a condițiilor pentru creșterea luptei de eliberare socială a maselor muncitoare.

Dezvoltarea industriei, pîrghia principală de modificare a structurii economiei naționale, și a agriculturii moderne – considerate ca ramuri de bază ale complexului economiei naționale – era concepută de socialiști în strînsă legătură cu celelalte ramuri economice. Viziunea asupra configurației diviziunii sociale a muncii și structurii pe ramuri a economiei naționale, asupra consolidării complexului economiei naționale, care trebuie să se dezvolte multilateral, să-și asigure o structură adecvată dezvoltării independente, rezultă din aprecierile pe care le-au formulat, cu probitatea științifică firească, în legătură cu progresele pe care dezvoltarea economiei românești le înregistrase la începutul secolului al XX-lea și cu consecințele favorabile pe care acestea le aveau asupra creșterii produsului social al țării. Astfel, în 1913, C. Popovici scria că este „de netăgăduit că toate ramurile de producție – agricultură, comerț, meserii, industrii – au luat un mare avînt în ultimul timp" și cu deosebire industria mare, care, „fiind cea mai nouă, este și cea mai interesantă, din cauza repeziciunii cu care se dezvoltă și pentru că este temelia viitorului". În același timp, continua el, „au primit botezul dezvoltării" și transporturile – feroviar, rutier și naval, s-a dezvoltat sistemul bancar, a sporit bugetul statului. „După cum am arătat mai sus, conchidea C. Popovici, înflorirea este în creștere din ce în ce în toate ramurile, mărindu-se producția, mărindu-se valoarea ei. Această mărire a valorii – preciza, însă, el – se datorește absolut brațelor muncitoare ocupate în toate întreprinderile, mică și mare" [18]).

conf. dr. Dumitru MUREȘAN

[8]) Ibidem, p. 89
[9]) Ibidem, p. 100
[10]) Ibidem, p. 330
[11]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1910–1915, București, Editura politică, 1968, p. 41
[12]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1893–1900, București, Editura politică, 1969, p. 382
[13]) C. Dobrogeanu-Gherea, op. cit., p. 362.
[14]) Ibidem, p. 357
[15]) Ibidem, p. 361
[16]) Ibidem, p. 360
[17]) Ibidem, p. 362
[18]) Documente din istoria mișcării muncitorești din România 1910-1915, p. 604-606

transportul produselor, legături adesea greoaie între agricultură și alte ramuri. Noua etapă a reformei – se arată în studiu – are trei obiective principale. Este vorba, în primul rînd, de continuarea procesului de modernizare a producției agricole; celelalte obiective vizează abolirea sistemului unificat de prețuri de achiziții în favoarea unuia diferențiat și armonizarea legăturilor între regiunile urbane și cele rurale.

Instituția „Premiul Nobel"

● *Analiza celor șaptesprezece ani de decernare a premiului Nobel pentru economie (și a lucrărilor celor douăzeci și trei de premiați) este interesantă din mai multe puncte de vedere. În primul rînd al relevanței unei asemenea instituții științifice în raport cu fenomenele economice reale, cu importanța acestora, iar într-un alt plan al influenței tipului de lucrări premiate asupra orientării cercetării economice în general – consideră* Asaar Lindbeck *în articolul „Les prix Nobel de l'économie" publicat în numărul 1942 al revistei* PROBLÈMES ECONOMIQUES. *Sub aspectul domeniilor economiei pe care le-a reprezentat, acordarea premiului Nobel a corespuns în general marilor sfere de interes ale cercetării economice: teoria economică fundamentală, aspecte specifice ale economiei contemporane, metode de analiză economică și lucrări apropiate de analiza concretă „pură". De asemenea, susține A.L.; există o concordanță relevantă între tendințele specifice din economia actuală (pe plan național și internațional) și profilul lucrărilor premiate. Mai puțin favorabil este faptul că adesea se optează pentru criterii tradiționaliste în selectarea lucrărilor premiate, ceea ce conduce la o anumită ignorare a tendințelor moderne din cercetarea economică. Această tendință este accentuată și de influența inerentă pe care „instituția premiului Nobel" o are asupra orientării cercetării economice în general.*

Manifestare științifică

● *Recent, în localul Institutului Politehnic – București au avut loc lucrările celui de al V-lea Simpozion Național de roboți industriali, manifestare științifică de prestigiu ca e a devenit deja tradițională. Organizat de Institutul Politehnic bucureștean, de colectivul de cercetare „Merotehnica", de Institutul Politehnic din Timișoara, Universitatea Brașov și I.M.A. „Semănătoarea", simpozionul a prilejuit participarea unor prestigioase cadre de cercetare*

FIȘE

din țară și străinătate specializate în acest domeniu de vîrf al științei și tehnicii moderne. Cele peste 120 de comunicări susținute în cadrul simpozionului au marcat cadrul actual al cercetărilor și realizărilor în domeniul roboților industriali, au semnalat cele mai promițătoare direcții de dezvoltare, precum și mutațiile previzibile în sfera producției. Un aport util la soluționarea numeroaselor probleme pe care le ridică implementarea eficientă a roboților în diferite domenii industriale l-au adus comunicările susținute de specialiștii din producție, simpozionul oferind cadrul relieîării unor soluții concrete pe filiera cercetare-învățămînt-producție.

Dosar „R. E." Noi spaţii ale dezvoltării

Cercetarea ştiinţifică şi competiţia tehnologică între marile puteri economice occidentale (I)

ŞTIINŢA şi cercetarea au căpătat în zilele noastre o influenţă hotărîtoare asupra dezvoltării economice şi sociale, contribuind substanţial la definirea profilului societăţii contemporane. Practic, nu se poate vorbi astăzi despre dezvoltarea economică a unei naţiuni moderne fără a se face referire la cercetarea ştiinţifică şi tehnică. În acest context, pentru accelerarea procesului de inovaţie tehnologică, diverse ţări şi grupări de ţări occidentale au pus în aplicare o serie de programe ştiinţifice şi tehnologice care, încercînd să învingă obstacolele instituţionale şi să modifice comportamentele tradiţionale, au incitat imaginaţia cercurilor industriale şi ştiinţifice. Circumstanţele create determină adesea întrebări tot mai insistente asupra **obiectivelor** pe termen lung ce le-ar putea urmări „marile aventuri tehnologice" internaţionale.

În aceşti termeni s-ar putea vorbi, desigur, şi de asigurarea unei alimentaţii adecvate la nivelul planetei, de explorarea spaţiului cosmic sau exploatarea oceanelor, de satisfacerea mai bună a nevoilor de învăţămînt, de amenajarea mediului urban şi rural, de obţinerea unor noi progrese în combaterea unor maladii foarte răspîndite etc. Totodată, există un număr mare de nevoi colective care necesită o cooperare internaţională în domeniul tehnologiei şi al producţiei, aşa cum sînt reţelele de ordinatoare, comunicaţiile prin satelit, transporturile internaţionale, reţele pentru transportul energiei electrice şi al gazului metan etc. Punerea în aplicare a unor asemenea programe de anvergură presupune eforturi umane şi financiare considerabile din partea ţărilor implicate.

Imperativele cercetării

Pornindu-se de la faptul că extinderea capacităţilor de inovaţie va fi esenţială pentru viitor, este semnificativă creşterea, în ultimii ani, a cheltuielilor de cercetare şi dezvoltare consimţite de Franţa, cheltuieli al căror cuantum a ajuns, în 1985, la 80 miliarde franci francezi, faţă de 50 miliarde FF în 1981, şi care reprezintă 2,5% din P.I.B. Cu toate acestea, în expresie relativă volumul cheltuielilor alocate în ansamblul lor de ţările vest-europene — în fruntea cărora erau pînă nu de mult R. F. Germania şi Marea Britanie, cu o pondere de 2,2% în P.I.B. — se situa în urma Statelor Unite, care au cheltuit, la începutul anilor '80, peste 2,4% din P.I.B. pentru cercetare şi dezvoltare. Volumul cheltuielilor S.U.A. depăşea, în 1980, pe cel al ţărilor C.E.E. şi Japoniei luate împreună sau, pentru a avea un alt termen de comparaţie, acesta era de cinci ori mai mare decît al Franţei.

În funcţie de caracteristicile specifice şi de nevoile fiecărei ţări, în cadrul Comunităţii Economice Europene au fost adoptate diverse variante de **priorităţi**, care s-au concentrat, în special, asupra problemelor energiei, materiilor prime, serviciilor etc. Astfel, Italia, Belgia şi Danemarca au consacrat circa 15% din cheltuielile lor pentru „productivitate şi tehnologie industrială", în vreme ce Italia şi R. F. Germania au afectat în proporţie de circa 23% şi respectiv peste 14% din cheltuielile de cercetare domeniului energetic. La rîndul său, Franţa îşi concentrează eforturile în domeniul cercetării spaţiale, cheltuielile sale în această direcţie depăşindu-le pe cele ale R. F. Germania şi Marii Britanii.

Ţările mici vest-europene par mai preocupate de aspectele sociale (cărora li se acordă o pondere comparativ sporită în Belgia şi Irlanda), sau de „amenajarea mediului" (Irlanda) ; problemele legate de ocrotirea sănătăţii sînt prioritare în Belgia, Danemarca şi Irlanda, iar cele referitoare la agricultură — în Olanda şi Irlanda.

Numărul de cercetători raportat la 100 000 de locuitori a fost, în 1980, în medie de 180 în R. F. Germania, 171 în Olanda, 127 în Franţa ; pentru celelalte ţări vest-europene, cifra este şi mai mică, situînd Europa occidentală mult în urma Japoniei şi Statelor Unite, în care acest indicator era de 349 şi respectiv 265 de cercetători. Dacă examinăm **numărul de brevete depuse**, se constată că Statele Unite şi Japonia deţin 25 şi 30 de brevete la 100 000 locuitori, în timp ce R. F. Germania numai 17,8, Franţa — 12,8, iar Marea Britanie — 7,5%.

Unele deosebiri constau şi în faptul că în unele ţări cea mai mare parte dintre cercetători sînt angajaţii întreprinderilor — în Franţa peste 54%, în R. F. Germania circa 62%, în Statele Unite 68,5%, în timp ce în Italia ponderea cea mai ridicată, circa 40%, se află în învăţămînt. În cadrul Comunităţii Economice Europene o intensă activitate de cercetare şi dezvoltare este concentrată în 6 000 de întreprinderi mari, în timp ce în Statele Unite şi Japonia situaţia este inversă, în sensul că cercetarea este stimulată mai mult în întreprinderile mici şi mijlocii, considerate ca fiind mult mai eficiente.

Aceste discrepanţe notabile existente între cei trei mari poli economici occidentali — S.U.A., Japonia, C.E.E. — în domeniul cercetării ştiinţifice, au condus la o „diferenţiere tehnologică" cu efecte în evoluţia structurilor industriale, economice şi sociale. Au apărut o relativă rămînere în urmă a creaţiei ştiinţifice în Europa occidentală (pe fondul existenţei unor lacune în cercetările multidisciplinare sau intermediare), decalaje între cercetarea fundamentală şi cea aplicată, o insuficientă valorificare industrială a rezultatelor cercetării, un dezechilibru internaţional în domeniul brevetelor etc. Consecinţa directă a acestei situaţii o reprezintă diminuarea prezenţei ştiinţifice şi tehnologice a Europei occidentale pe plan mondial.

În aceste circumstanţe, pentru a-şi întări din nou poziţia în cadrul competiţiei internaţionale şi ţinînd seama şi de dificultăţile anilor '80, ţările vest-europene şi mai ales cele din Comunitatea Economică Europeană şi-au intensificat eforturile în domeniul cercetării şi dezvoltării. Un aspect prioritar în această privinţă îl reprezintă dezvoltarea de noi surse energetice.

Energii noi

Pentru a-şi reduce dependenţa faţă de importuri, în special de cele de petrol, Comunitatea Economică Europeană a fost nevoită să adopte o politică de diversificare a surselor de energie, inclusiv prin orientarea programelor de cercetare şi dezvoltare în domeniul energiilor noi.

Programul Centrului comun de cercetări al C.E.E. pentru anii '80, privind energiile noi, este orientat cu precădere spre **tehnologia fuziunii nucleare, energia solară, obţinerea hidrogenului** etc. Aplicarea fuziunii nucleare în scopuri industriale ridică încă numeroase probleme a căror rezolvare ar putea să mai necesite cîteva decenii de cercetări.

Plecînd de la perspectivele pe care le oferă această sursă de energie a viitorului pentru elucidarea problemelor tehnice legate de fuziunea nucleară, acţiunile ce vor fi întreprinse de Centrul comun de cercetări, precum şi cele ce vor fi iniţiate pe plan naţional de Suedia, Elveţia şi ţările membre ale C.E.E. au fost integrate într-un program comun, coordonat de Comunitatea Economică Europeană. Acest program, cunoscut sub numele de Joint European Torus (JET), a fost instituit în 1978, ca o acţiune comună în domeniul fuziunii termonucleare, pentru o perioadă de 12 ani, în scopul studierii plasmei în condiţiile şi la dimensiunile necesare unui reactor cu fuziune nucleară. Este vorba de o instalaţie experimentală care trebuie să permită punerea la punct a reactorului cu fuziune nucleară (construit în comun de ţările membre ale C.E.E. la Culham, în apropiere de Oxford). Este vorba de un reactor tip Tokamak dintre cele mai puternice din lume. Finanţarea proiectului, estimat la 300 miliarde dolari, este făcută în proporţie de 80% de către Comunitatea Economică Europeană, 10% de Marea Britanie, iar restul de ceilalţi participanţi la proiect.

Acest reactor al programului JET, care a devenit operaţional în iunie 1983, se realizează în mai multe etape. Experienţele efectuate pînă la acea dată au marcat sfîrşitul unui program de construcţii eşalonat pe o perioadă de cinci ani, realizat de o echipă de specialişti din ţările C.E.E., Suedia şi

Elveția. Dacă în urma experiențelor se vor obține rezultatele scontate, atunci reactorul va permite să se producă temperaturi mai ridicate decît în centrul Soarelui.

În primăvara anului 1984, reactorul experimental al programului JET a început o nouă etapă de experiențe pe o perioadă de 7 ani, în scopul determinării posibilității de utilizare a fuziunii nucleare ca sursă de energie pe termen lung. De fapt proiectul JET este prevăzut să demonstreze spre sfîrșitul anilor '80, „fezabilitatea științifică" a fuziunii termonucleare, apoi, într-o altă etapă, „fezabilitatea tehnologică", iar în final „fezabilitatea industrială", astfel încît fuziunea nucleară să reprezinte, pe termen lung, o sursă de energie aproape inepuizabilă și nepoluantă. Este semnificativ faptul că, printre numeroasele experiențe efectuate în lume asupra fuziunii termonucleare, numai sistemele JET și TFTR (de origine americană) au fost concepute pentru a funcționa cu plasma de deuteriu și tritiu.

În etapa finală a programului JET, ar urma să se construiască un alt reactor pentru a se studia și rezolva aspectele tehnologice și de inginerie ale fuziunii nucleare, după care se va construi un reactor pilot Next European Torus — NET. Această perspectivă se preconizează a fi posibilă numai în secolul viitor, spre anii 2020—2030, cînd vor putea fi construite centrale comerciale cu fuziune nucleară.

Se apreciază că pînă în prezent JET înregistrează un avans nu numai față de reactorul american similar, care a devenit operațional în decembrie 1984, ci și față de proiectul Tokamak IT-60, japonez, care urma să devină operațional spre mijlocul anilor '80.

Un loc deosebit în cadrul preocupărilor Centrului comun de cercetări al C.E.E. îl constituie și energia solară. În cadrul programelor de cercetare în acest domeniu au fost repartizate mai multe proiecte de instalații experimentale și studii de orientare. Printre acestea ar putea fi menționate unele proiecte privind instalația vest-europeană de încercări solare — ESTI —, conversia foto-electrochimică și foto-chimică, conversia directă a radiațiilor solare, utilizarea biomasei, a energiei geotermice etc.

Proiectul ESTI are în vedere constituirea și exploatarea de instalații pentru încărcarea convertizorilor fototermici și fotovoltaici în vederea sporirii performanțelor și duratei lor de funcționare.

Scopul acestei acțiuni l-a constituit furnizarea, pentru constructorii și utilizatorii potențiali de sisteme solare, a unui instrument pentru evaluarea calității echipamentelor de conversie a energiei solare.

Una dintre primele realizări importante în acest domeniu l-a constituit centrala solară „Eurelios" construită la Adrano, în Sicilia, de un consorțiu italo—franco—vest-german. Această centrală cu o capacitate de 1 megawatt a constituit, prin intrarea sa în funcțiune în anul 1981, o etapă majoră în ofensiva pentru exploatarea noilor surse de energie. Cheltuielile destinate construcției sale, care s-au ridicat la 120 milioane unități de cont europene, au fost suportate în proporție de 50% din resursele Comunității Economice Europene, iar restul de Italia, Franța și R. F. Germania. Structura „Eurelios" este formată din 182 de oglinzi uriașe care reflectă razele solare, asupra unui rezervor de apă, în care vaporii animă turbinele generatoare de electricitate. Centrale de acest tip au mai fost construite în Franța, Spania, Statele Unite și în Japonia. Congresul „Solar World Forum", din anul 1981, de la Brighton, cu prilejul căruia, alături de macheta centralei „Eurelios" au mai fost expuse și alte modele experimentale, a oferit Comunității Economice Europene posibilitatea de a selecționa alte 19 centrale ca proiecte pilot. Totodată, forumul menționat și-a propus să studieze, în perspectivă, posibilitatea folosirii energiei solare și în alte domenii, în special în industrie, agricultură și locuințe.

Dumitru OLARU

Mapamond tehnico-științific

Exigențe ale tehnologiilor de vîrf

DACĂ o țară ca Japonia (care se apreciază că realizează 20% din producția mondială de mașini-unelte și 60% din totalul producției de mașinile-unelte cu comandă numerică) își pune probleme legate de accelerarea adaptării și a introducerii progresului tehnic, acest fapt dă dimensiunea nivelului și preocupărilor care caracterizează astăzi un sector industrial deosebit de important. Realizarea de mașini-unelte cu funcții flexibile, cu nivel de precizie de 0,01 mm, în condiții de eficiență ridicată și costuri scăzute, nu mai este văzută de specialiștii japonezi ca o performanță, atît timp cît, după cum apreciază M.I.T.I., acest sector este confruntat cu probleme tehnologice considerate fundamentale. Sînt vizate aspecte ca rezistența, durabilitatea, gradul de adaptare, pentru a nu mai menționa alte domenii— limbaje de comandă și tehnologii software — în care industria niponă își declină originalitatea.

Japonezii consideră, spre exemplu, total depășite normele derivate din condițiile industriale de acum 20 de ani și care se practică și în prezent în stabilirea duratei acceptabile de viață a mașinilor și echipamentelor. În ultimii ani, accelerarea inovației tehnologice a făcut ca mașinile, în general, și mașinile-unelte cu comandă numerică, în special, să devină neeconomice într-un timp foarte scurt. Condițiile noi de lucru care determină aceste schimbări se referă la creșterea duratei lor de folosire pe unitatea de timp. Pe de altă parte, intensificarea activității de închiriere face ca un număr tot mai mare de mașini ieșite din circuitul de leasing să invadeze piața comercială, fapt considerat de natură să frîneze sporirea producției cu caracteristici tehnologice noi.

În general, se consideră că Japonia a neglijat, într-o anumită măsură, dezvoltarea de tehnologii noi, proprii, îndreptîndu-se în schimb — datorită concurenței de pe piața internațională — către adaptarea tehnologiilor de software la mașinile existente. O mutație de fond este, prin urmare, considerată de japonezi, în direcția dezvoltării de mașini-unelte cu valoare de întrebuințare sporită, în acest scop urmînd să se extindă :

1. Tehnologii de vîrf pentru automatizarea proceselor de producție la nivelul întreprinderii, prin :

a) utilizarea circuitelor integrate pe scară foarte mare (VLSI), dezvoltarea de mașini-unelte cu comandă numerică pe bază de calculator, în combinație cu diferite tipuri de senzori, urmărindu-se creșterea flexibilității sistemelor automate de producție ;

b) mașini modulare și standardizate ;

c) tehnologii care să permită interconectarea sistemelor de producție asistată de calculator la sistemele informaționale ; se va asigura, astfel, controlul integrat al informației industriale și adaptarea continuă a utilajelor pe baza informației de proces.

d) îmbunătățirea tehnologiilor constructive pentru creșterea gradului de precizie al mașinilor-unelte.

2. Tehnologii avansate de prelucrare pentru industriile de vîrf, prin : a) tehnologii de superprecizie, pentru viteză mare de prelucrare, în condiții de ultra-vacuum, tehnologii care sporesc atît valoarea adăugată a obiectelor de prelucrare, prin îmbunătățirea proprietăților lor fizice, cît și performanțele utilajelor multifuncționale, competitivitatea sporită pe piața internațională ; b) tehnologii pentru prelucrarea de materiale noi : materiale compozite, superizolatoare de căldură, ceramici noi. Mașinile vor avea caracteristici noi atît sub aspect structural, cît și în ce privește sursa de energie folosită.

3) Tehnologii periferice pentru mașinile-unelte, avînd ca scop : a) utilizarea de noi materiale drept componente ; b) transportul materialelor, prin sisteme de autocontrol flexibile și modulare ; c) conservarea mediului, prin controlul purității, temperaturii și al presiunii.

Em. STANCU

U.R.S.S.

Preocupări pentru perfecționarea mecanismului economic

POPOARELE sovietice întîmpină cea de a 68-a aniversare a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie într-o atmosferă de largă efervescență politică, legată de pregătirea celui de al XXVII-lea Congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Realizările de seamă obținute în construcția economică constituie o premisă solidă pentru trecerea la o etapă nouă de dezvoltare a țării, caracterizată drept o etapă de „perfecționare planică multilaterală a socialismului", de „profunde schimbări calitative" atît în sistemul forțelor, cît și al relațiilor de producție. Necesitatea acestor schimbări, născută încă în anii '60 și amplificată în noua etapă de accelerată desfășurare a revoluției tehnico-științifice, constituie astăzi obiectul central al preocupărilor P.C.U.S. și statului sovietic. Astfel se apreciază că reproducția de tip extensiv, care a stat la baza edificării bazei tehnico-materiale a noii orînduiri, și-a epuizat posibilitățile de asigurare a creșterii economice în ritm susținut. În aceste condiții, se consideră ca obiectiv necesar o nouă strategie economică, în vederea trecerii la o dezvoltare de tip intensiv, a cărei esență rezidă în asigurarea creșterii economice pe baza acțiunii factorilor calitativi, a creșterii eficienței ansamblului producției sociale. Pentru realizarea acestui obiectiv a fost elaborat un întreg ansamblu de măsuri, vizînd folosirea mai rațională a potențialului productiv și tehnico-științific al țării, depășirea rămînerii în urmă, în raport cu cerințele, a unor ramuri ca agricultura, infrastructura productivă și sfera serviciilor, restructurarea industriei, prin creșterea prioritară a ramurilor promotoare ale progresului tehnico-științific, restructurarea teritorială a economiei, prin puternica dezvoltare industrială a zonelor răsăritene, care dispun de bogate resurse naturale, valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea consumurilor specifice, creșterea calității produselor și promovarea unui regim de maximă economisire a energiei și materiilor prime, întărirea ordinii și disciplinei în muncă etc.

Locul central în întreaga politică economică sovietică este acordat progresului tehnico-științific, mecanizării complexe în vederea reducerii drastice a folosirii muncii manuale (care încă mobilizează circa 40% din forța de muncă ocupată) și automatizării producției, extinderii largi a utilizării în producție a tehnicii electronice de calcul, informaticii și roboților, introducerii tehnologiilor flexibile și a celor ce economisesc materiile prime și energia, dezvoltării biotehnologiilor, dezvoltării și restructurării calitative a energeticii etc.

Aceste obiective, menite să asigure realizarea unui salt în calitatea mijloacelor de producție și a structurii sistemului economiei naționale, și-au găsit cea mai deplină concretizare în proiectul principalelor direcții ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. în 1986—1990 și în perioada pînă în anul 2000, document adoptat de Plenara C.C. al P.C.U.S. din 15 octombrie a.c. Acestui document, care urmează a fi adoptat de Congresul al XXVII-lea al P.C.U.S., îi sînt integrate și, pe baza lui sînt perfecționate, amplele programe speciale adoptate anterior în vederea rezolvării unor probleme cardinale ale dezvoltării economiei sovietice.

Planul cincinal 1986—1990 este conceput să asigure realizarea unei cotituri radicale în domeniul eficienței și calității. Sub acest aspect este semnificativ că întregul spor al venitului național este prevăzut a se realiza pe seama creșterii productivității muncii, iar reducerea cheltuielilor materiale de producție urmează să constituie sursa hotărîtoare a satisfacerii nevoilor economiei naționale de resurse materiale suplimentare. În vederea accelerării restructurării economiei se prevede concentrarea investițiilor pe direcțiile prioritare ale dezvoltării economiei naționale (construcția de mașini, chimia, electronica și electrotehnica), accentul punîndu-se, în primul rînd, pe reînzestrarea tehnică și reconstrucția întreprinderilor în funcțiune. În următorii 15 ani se prevede crearea unui potențial economic aproximativ egal cu cel acumulat de-a lungul întregii existențe a statului sovietic ; venitul național și producția industrială ar urma să crească de aproape două ori, iar productivitatea muncii de 2,3—2,5 ori, fapt ce va permite dublarea volumului resurselor destinate satisfacerii nevoilor de consum ale oamenilor muncii.

Factorul esențial, de care depinde trecerea economiei sovietice într-un stadiu nou al dezvoltării sale, îl constituie perfecționarea mecanismului economic. Așa cum se subliniază în documentele P.C.U.S., viața reclamă o profundă restructurare a planificării și conducerii, a întregului mecanism economic, căci orice problemă s-ar analiza, din orice parte s-ar aborda economia, în ultimă instanță totul se leagă de necesitatea serioasei îmbunătățiri a conducerii, a mecanismului economic în întregul său. Esența concepției asupra restructurării mecanismului economic ce s-a conturat în ultimii ani rezidă în întărirea și dezvoltarea, în continuare, a centralismului democratic. Creșterea eficienței centralizării în conducere și planificare, lărgirea autonomiei și răspunderii întreprinderilor, folosirea activă a unor forme și metode mai flexibile de conducere, de gestiune și utilizare a relațiilor marfă-bani, larga dezvoltare a inițiativei maselor sînt considerate în documentele P.C.U.S. esența principală a restructurării avute în vedere.

În spiritul acestui deziderat au fost deja adoptate o serie de măsuri de perfecționare a formelor și metodelor de planificare, a sistemului de relații dintre unitățile economice, de întărire a cointeresării materiale a acestora și a fiecărui om al muncii, în desfășurarea unei activități eficiente și creșterea spiritului de inițiativă, de întărire a disciplinei muncii și de plan, de creștere a rolului colectivelor de oameni ai muncii în conducerea unităților economice, de întărire a dependenței retribuției de cantitatea și calitatea muncii, de stimulare a creației științifice și tehnice și a introducerii în producție a rezultatelor acesteia.

Un rol important în procesul de perfecționare a mecanismului economic s-a acordat amplului experiment economic început în ianuarie 1984 și lărgit în acest an, experiment ce prevede creșterea importantă a rolului unităților economice de bază în planificarea întregii lor activități, creșterea cointeresării lor economice în realizarea unei înalte eficiențe a producției, asigurarea unei mai largi autonomii în folosirea unor fonduri, inclusiv a fondului de retribuție, creșterea rolului relațiilor contractuale în planificarea, desfășurarea și aprecierea activității lor.

Bazate pe stimă și respect reciproc, pe respectarea neabătută a principiilor deplinei egalități în drepturi, suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești, relațiile româno-sovietice s-au dezvoltat an de an în toate sectoarele de activitate — politic, economic, tehnico-științific, cultural etc. În cadrul larg al acestor relații, un înalt dinamism l-au cunoscut cele economice. Sînt semnificative în această privință creșterea volumului schimburilor comerciale reciproce, de circa 15 ori, în perioada 1950—1984, ca și faptul că în 1985 acesta urmează să fie cu 17% mai mare decît în 1984. Uniunea Sovietică a deținut constant și deține primul loc în comerțul exterior al României, cu o pondere de circa 25%, existînd largi posibilități de creștere a volumului livrărilor reciproce. În această privință, un rol important îl au colaborarea și specializarea în producție, în primul rînd în domeniul construcțiilor de mașini, pe baza Programului pe termen lung de specializare și cooperare în producție pînă în 1990, semnat de cele două țări în 1980.

Un loc important în relațiile economice reciproce îl are construirea în comun a unui mare număr de obiective, atît pe teritoriul României, cît și al U.R.S.S., în domenii ca : energetică, siderurgie, industria lemnului și altele.

O mare importanță se acordă colaborării dintre țările noastre în domeniul științei și tehnicii, pe probleme vizînd perfecționarea unor procese tehnologice și creșterea calității unor tipuri de mașini, utilaje și instrumente.

Analiza nevoilor și posibilităților economiilor noastre naționale evidențiază existența unor importante domenii în care relațiile de colaborare reciproc avantajoasă pot cunoaște o mai largă dezvoltare.

Documentele comune româno-sovietice privind dezvoltarea în continuare a volumului schimburilor comerciale reciproce și colaborarea economică dintre cele două țări în perioada 1986—1990, semnate în martie a.c., deschid perspective favorabile pentru ridicarea pe un plan calitativ superior a relațiilor economice româno-sovietice.

Vasile PILAT

Agravarea situației țărilor cele mai sărace

UN RAPORT al secretariatului U.N.C.T.A.D. privind situația țărilor în curs de dezvoltare cele mai sărace arată că țările industrializate nu și-au îndeplinit angajamentele asumate în 1981, fapt de natură să ducă la reducerea în continuare a nivelului de trai al unei populații de peste 300 milioane de oameni.

Potrivit aprecierilor U.N.C.T.A.D, pînă în prezent nu au fost realizate prevederile „Programului substanțial de acțiune", pe termen de 10 ani, adoptat la Conferința O.N.U. de la Paris din 1981. Astfel, potrivit programului stabilit, în cazul celor 36 de țări aflate în grupul celor mai sărace, se prevedea dublarea veniturilor în anii '80, urmînd ca P.N.B.-ul respectivelor țări să sporească cu un ritm mediu anual de 7,2%.

În 1982 și 1983, s-a înregistrat o rată medie de creștere de 2%, jumătate față de ritmul atins în deceniul anterior. Dacă se ține cont de sporul populației (creștere anuală cu 2,5%) rezultă că, de fapt, în 1982 și 1983 P.N.B. pe locuitor a scăzut. Pentru 1984, estimările sînt de asemenea puțin îmbucurătoare, situația fiind agravată de accentuarea secetei în regiunea Sahel. Principalii factori care au contribuit la aceste rezultate sînt considerați de specialiștii U.N.C.T.A.D. ca fiind : recesiunea mondială, scăderea prețurilor materiilor prime, ratele înalte ale dobînzilor și povara în creștere a datoriei externe, precum și dezastrele naturale — factori care s-au adăugat lipsei de voință a statelor industrializate de a-și respecta obligațiile asumate. Astfel, după cum se cunoaște, acestea se angajaseră să dubleze ajutoarele oficiale pentru dezvoltare pînă în 1985, sau să sporească ajutoarele pînă la un nivel echivalent cu 0,15% din produsul lor național brut. Nici unul din obiective nu a fost însă atins. Valoric, fondurile cu titlu de ajutor oficial nu au depășit 6,5—6,9 mrd. dolari, față de 9,7 mrd dolari cît ar fi trebuit să însumeze, în cazul dublării lor — în termeni nominali. În ce privește ponderea ajutoarelor în P.N.B., aceasta a scăzut — ca medie — de la 0,09%, cît reprezenta la sfîrșitul anilor '70, la 0,08%, în 1981 și 1982 și la 0,07%, în 1983 (vezi tabelul).

Acestor diminuări li s-au adăugat cele pe linia ajutoarelor bilaterale și a creditelor de export, astfel că încasările externe totale ale țărilor cele mai sărace s-au redus de la 8 mrd. dolari în 1980, la 7,6 mrd. dolari în 1984. Sub acest aspect, studiul U.N.C.T.A.D. mai menționează și faptul că, deși volumul exporturilor a sporit continuu, încasările în devize ale țărilor cele mai sărace au fost afectate de prețurile scăzute practicate pe piețele de materii prime, în condițiile în care produsele agricole (în special cafeaua și bumbacul) reprezintă mai mult de jumătate din totalul exporturilor grupului de țări amintit.

Chiar în perspectiva unei ameliorări a raportului de schimb, apreciază specialiștii U.N.C.T.A.D., deficitul comercial al acestor țări va continua să sporească (de la 7,3 mrd. dolari, în 1985, la 13,4 mrd. dolari, în 1990).

Ajutoarele externe pentru dezvoltare acordate de țările occidentale dezvoltate țărilor cele mai sărace (în % din P.N.B. al țărilor donatoare)

	1982	1983
Australia	0,10	0,07
Austria	0,014	0,03
Belgia	0,15	0,14
Canada	0,12	0,14
Danemarca	0,29	0,28
Franța	0,12	0,11
R.F. Germania	0,12	0,12
Italia	0,07	0,07
Japonia	0,05	0,06
Olanda	0,29	0,24
Norvegia	0,35	0,35
Suedia	0,31	0,23
Elveția	0,08	0,10
Anglia	0,11	0,09
S.U.A.	0,05	0,04
Total	0,08	0,07

Sursa : Financial Times

Programe de dezvoltare

ARABIA SAUDITĂ: proiecte în cadrul planului cincinal

CEL de al patrulea plan cincinal de dezvoltare a Arabiei Saudite, lansat la 22 martie a.c., prevede un număr de 3226 proiecte din care 1782 sînt în curs de realizare deja din perioada anterioară și urmează să fie încheiate în noul plan, iar 1444 sînt proiecte noi. Realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare are în vedere ca obiective majore : creșterea eficienței activității economice și a gradului de valorificare a resurselor ; reducerea dependenței de încasările din exportul de țiței prin concentrarea atenției asupra unor activități producătoare de venituri sporite, îndeosebi industria prelucrătoare, agricultura și serviciile financiare.

Dezvoltarea energeticii reprezintă un obiectiv major al noului plan cincinal prin care se vor aloca 11,6 miliarde dolari, pentru noile proiecte energetice destinate asigurării furnizării de energie electrică, pentru zonele de locuințe aflate în expansiune. Astfel, energia electrică va fi furnizată, în mod suplimentar, către 828 mii noi abonați. Unul din cele mai importante proiecte energetice este acela al termocentralei Ouryyah, din provincia de est, care va funcționa pe bază de păcură sau gaze naturale și care inițial va fi echipată cu 2 blocuri energetice de cîte 600 MW. Proiectul, care ar urma să se realizeze pînă în 1988/89, cu o investiție totală de pînă la 1 miliard dolari, include și un complex de locuințe, precum și construirea de căi rutiere. Într-o etapă ulterioară, capacitatea termocentralei va fi majorată la 3600 MW. Pe baza proiectelor în curs de realizare, în Arabia Saudită se poate conta pe un nivel total al puterii instalate de 19 mii MW, în anul 1990.

Proiectele de dezvoltare a resurselor economice au în vedere, în principal, dezvoltarea economiei apelor și a energeticii, dar și dezvoltarea industrială. Astfel, se prevede forarea a 750 noi puțuri de apă, construirea a 60 baraje noi și lansarea unui număr de 675 proiecte în domeniul apelor. Va avea loc o creștere substanțială a capacității instalațiilor de desalinizare și a capacităților de producție a energiei electrice, auxiliare acestor instalații. Un accent deosebit se va pune pe proiectele de gospodărire a apelor. De remarcat că, la finele anului 1984, societatea de stat Saline Water Conversion Corp, dispunea deja de 22 uzine de desalinizare, iar alte 7 uzine noi se aflau în construcție.

Pentru explorarea și exploatarea mineralelor s-au alocat 1,2 miliarde dolari. Se au în vedere proiecte de explorare pentru 30 zăcăminte de aur, 5 de argint, 20 de cupru, 12 de cositor sau wolfram, 12 de niobiu și 3 de crom sau nichel. De asemenea, se are în vedere proiectul comun întreprins în colaborare cu Sudanul privind valorificarea mineralelor din Marea Roșie.

România a exportat în Arabia Saudită profile din oțel, țevi fără sudură din oțel, mașini și utilaje agricole, cabluri și sîrme izolate, mobilă, confecții, articole din cauciuc, articole din lemn, cherestea de foioase și a importat țiței.

N. N.

Calm și expectativă pe piețele financiare internaționale

INTERVALUL 21—25 octombrie a marcat din nou o săptămînă, în aparență, calmă pe piața financiară. Nici un indicator economic publicabil nu a venit să tulbure serenitatea unor schimburi intervalutare modeste, într-o piață îngustă — după opinia operatorilor de specialitate. S-ar părea că jocul așteptării persistă, încercîndu-se, eventual, o rezolvare, „pașnică" în tensiunile existente pe piețele valutare. Prin „pașnic" cercurile financiare ar dori să se înțeleagă mai curînd orientarea pieței către un consens de slăbire a poziției devizei americane, fără intervențiile tehnice repetate din partea băncilor centrale. Aceste intervenții s-au materializat, după cum am mai menționat, în vînzări repetate de dolari S.U.A. de către băncile centrale, sau prin creșterea dobînzilor la intern. Însă ambele metode sînt neeconomicoase întrucît prima semnifică diminuarea rezervelor valutare iar a doua — descurajarea investițiilor la intern.

Pe de altă parte, ascensiunea monedei americane este încurajată de cererea comercială imediată.

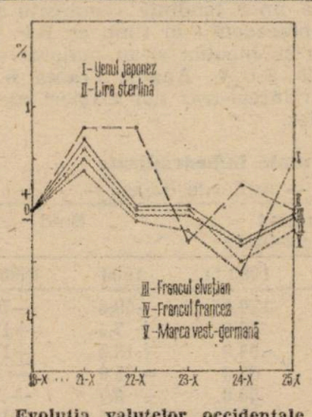

Evoluția valutelor occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 21—25 X ; bază : 18 X 1985

De aici rezultă și crearea dezechilibrului și încercările oficialităților monetare, din grupul principalelor cinci țări industrializate, de a crea unele paritați pe baze economice reciproc avantajoase.

În acest context menționăm și comentariul lui Clayton Yeutter — reprezentant comercial al guvernului S.U.A. — care optează pentru scăderea, în viitorul apropiat, cu încă 10—20% a devizei americane față de principalele devize convertibile, preîntîmpinîndu-se astfel măsuri sporadice cu efecte pozitive doar pe termen scurt.

În intervalul 21—25 X 1985, **lira sterlină** a evoluat între 1,42 și 1,4360 dolari/liră, **marca vest-germană** între 2,655 DM/1 dolar și 2,623 DM/1 dolar, iar **francul francez** între 8,08 și 8,00 franci pentru 1 dolar S.U.A.

Yenul japonez și **francul elvețian** au cunoscut fluctuații mai mici, determinate de creșterea la intern a dobînzilor, evoluțiile situîndu-se între 216 și 214,5 yeni/1 dolar și respectiv 2,1740 și 2,1520 franci elvețieni/1 dolar.

Pe piața metalelor, **aurul** a înregistrat evoluții modeste, între 325 și 327 dolari/uncia.

Romeo RUSU
Mihai RĂDOI

Interdependențe în condiții de criză

STUDII întreprinse de Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD) și analize economice publicate recent de presa de specialitate din diferite țări reafirmă concluzia interdependențelor între economia țărilor dezvoltate și cea a țărilor în curs de dezvoltare. O consecință directă, deja larg recunoscută, constă în necesitatea obiectivă a găsirii de soluții durabile, globale pentru criza datoriilor externe, în interesul întregii economii mondiale. Evoluțiile de pînă în prezent, ineficiența unor încercări întreprinse conduc, în unele dintre aceste studii, la aprecierea că în perspectivă criza economică din lumea a treia se va adînci, amenințînd însăși dezvoltarea țărilor industrializate. Presiunile din partea băncilor occidentale și a F.M.I., exercitate asupra țărilor în curs de dezvoltare, determină reducerea drastică a importurilor și implicit îngustarea piețelor pentru livrările țărilor industrializate. Datele statistice privind evoluția balanței comerciale a țărilor latino-americane indică, de exemplu, o tendință aparentă de ameliorare, prin creșterea excedentului în ultimii trei ani, de la 5 miliarde dolari, în 1982, la 27 miliarde dolari în 1984. Obținerea acestui excedent s-a realizat însă mai mult pe seama reducerii importurilor. În 1983 acestea au înregistrat o scădere de 20%, față de anul anterior. O oarecare relansare a exporturilor latino-americane, în special spre S.U.A., înregistrată în 1984, nu a schimbat sensibil situația în domeniul datoriei externe. Numai dobînzile plătite de țările latino-americane s-au cifrat în medie în ultimii trei ani la 32—35 miliarde dolari, cuantum care, după unele aprecieri, depășește volumul creditelor noi acordate acestor țări.

R. D. Germană: creșterea contribuției factorilor intensivi

ÎN primii patru ani din cincinalul care se apropie de sfîrșit sporul venitului național al R.D.G. a fost cu 6 miliarde mărci mai mare decît în perioada 1977—1980. Principala contribuție la creșterea mai rapidă a venitului național o aduc factorii intensivi, de eficiență. În 1984, circa 90% din sporul venitului național și al producției industriale a fost obținut pe baza creșterii productivității muncii, mai rapidă anul trecut (7,7%) în raport cu cea înregistrată în perioada 1981—1983 (de 5,7% în medie pe an). După cum relatează revista **Die Wirtschaft**, dacă în economia națională a R.D.G. productivitatea muncii s-ar fi menținut la nivelul din 1980, numărul muncitorilor productivi ar fi trebuit să fie cu o cincime, respectiv cu 1,2 milioane mai mare.

Creșterea eficienței activității economice este ilustrată și de accentuarea ritmului de reducere a consumului specific de energie și materii prime în economie, de la 4,1% în medie pe an, în perioada 1977—1980, la o medie anuală de 6,2%, în ultimii patru ani, cînd, pe această bază, s-au realizat economii însumînd 14,2 miliarde mărci.

Un aspect al dezvoltării pe baze intensive a economiei îl reprezintă și scurtarea termenului de finalizare a investițiilor și creșterea gradului de utilizare a principalelor fonduri fixe cu 1,1 ore pe zi, față de 1980. Un alt

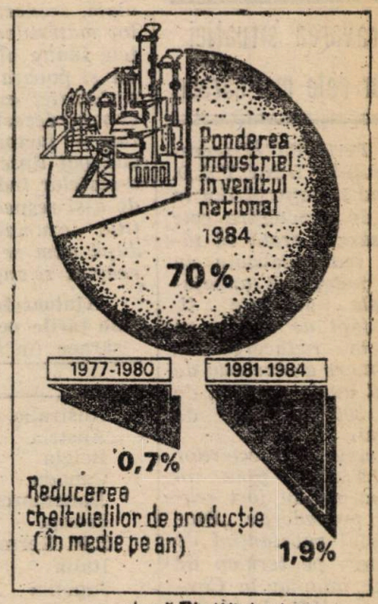

după Die Wirtschaft

aspect îl constituie reducerea cu circa 14%, între 1980 și 1984, a volumului mărfurilor transportate în economie, pe baza raționalizării și optimizării transporturilor.

Pe ansamblul industriei, ritmul de reducere a cheltuielilor de producție s-a accentuat în actualul cincinal (vezi graficul), fiind în 1984 de 2,3%. Pe această cale s-au economisit, în ultimii patru ani, 21,4 miliarde mărci.

Evoluții în comerțul țărilor industrializate

REFLECTÎND influența unui complex de factori depresivi, în comerțul țărilor industrializate se remarcă, în cursul anului curent, o creștere a dezechilibrelor balanțelor comerciale, intensificarea concurenței, concomitent cu accentuarea măsurilor protecționiste. Sub raportul dinamicii, caracteristica de fond este reprezentată de încetinirea pronunțată a schimburilor în comparație cu anul precedent. Evaluările O.C.D.E. indică un ritm de creștere a volumului fizic al schimburilor țărilor occidentale dezvoltate de circa 4,5%, pentru primul semestru al anului curent, adică de două ori mai redus decît ritmul înregistrat în aceeași perioadă a anului 1984. Schimburile reciproce dintre țările industrializate au crescut cu 6%, în timp ce comerțul cu celelalte țări a înregistrat ritmuri mai reduse : în prețuri constante 4% la export și 1,5% la import.

În ceea ce privește balanțele comerciale ale principalelor țări industrializate (vezi tabelul), se constată continuarea unor tendințe remarcate și în anul precedent : în timp ce R.F. Germania și Japonia și-au majorat excedentele, S.U.A., Anglia, Franța și Italia au înregistrat noi creșteri ale deficitelor.

Comerțul principalelor țări occidentale industrializate

— miliarde dolari —

	Export		Import ianuarie-iunie		Sold	
	1984	1985 *)	1984	1985 *)	1984	1985 *)
S.U.A.	106,4	108,3	166,0	179,0	—59,6	—70,7
R. F. Germania	86,4	98,5	79,0	86,5	+ 7,4	+12,0
Japonia	82,5	82,2	69,0	64,6	+13,5	+17,6
Anglia	47,8	57,8	53,7	65,0	— 5,9	— 7,7
Franța	48,3	53,3	55,0	60,8	— 6,7	— 7,5
Italia	35,6	42,0	41,7	52,1	— 6,1	—10,1

*) Estimări
Sursa : B.I.K.I. nr. 111/1985.

R. P. Mongolă: dezvoltarea pe termen lung a zootehniei

ÎN CADRUL programului special de dezvoltare a agriculturii pe perioada 1986 — 2000, zootehniei îi revine sarcina unei creșteri cu 30% a producției globale, comparativ cu media din cei 15 ani anteriori (1971 — 1985). Între direcțiile principale de dezvoltare a acestui sector se înscrie asigurarea unei îmbunătățiri a raselor de bovine și ovine, pe această cale urmînd să se obțină între 30 și 40% din sporul producției de carne. O dezvoltare mai rapidă vor cunoaște sectoarele relativ mai puțin dezvoltate pînă în prezent, respectiv creșterea porcinelor și a păsărilor. Producția de carne provenind de la aceste două specii se prevede să atingă, în anul 2000, un nivel de circa 18 mii tone, adică de peste 3,3 ori mai mult decît în perioada actuală, iar producția de ouă va spori pînă la finele secolului de circa 5 ori.

Încă în cursul cincinalului viitor vor fi amenajate ferme moderne specializate în producția de lapte, ceea ce va permite o creștere a producției anuale la 346 milioane litri, în 1990 și 590 milioane litri, în anul 2000. Atingerea obiectivelor propuse se va realiza în condițiile creșterii gradului de mecanizare a lucrărilor în fermele zootehnice și ale sporirii de 2,1 — 2,3 ori a producției de furaje pînă la sfîrșitul secolului.

GLOSAR

Indicatori de avertizare

AUTORITĂȚILE din țările capitaliste dezvoltate urmăresc permanent o diversitate de indicatori în vederea cunoașterii situației conjuncturale și folosirii pîrghiilor de care dispun pentru a influența activitatea economică în limitele care sînt posibile în sistemul bazat pe proprietatea și inițiativa particulară. Unii dintre acești indicatori sînt considerați ca deosebit de semnificativi, fiind utilizați cu prioritate la aprecierea rezultatelor cu care se soldează măsurile adoptate, precum și la elaborarea politicii economice.

Se consideră că, pentru a îndeplini rolul de „avertizor", un indicator trebuie să redea o mărime economică avînd o relevanță deosebită, ținînd seama de structura economiei țării avute în vedere. O altă condiție constă în eliminarea factorilor exogeni, astfel încît să existe o corelare strînsă, efectivă între indicator și activitatea al cărei curs îl redă. De asemenea, se acordă importanță limitei de variație a indicatorului de la care începe să fie semnalată o anume tendință ce impune intervenția factorilor responsabili.

Între „indicatorii de avertizare" folosiți în țările capitaliste dezvoltate se înscriu (ca mărime absolută și în dinamică): producția industrială; nivelul prețurilor la mărfuri cu ridicata și cu amănuntul; nivelul salariilor; consumul național de energie; volumul vagoanelor de cale ferată încărcate; rezervele de aur și devize; masa monetară în circulație; nivelul dobînzilor bancare, randamentul valorilor cu venit fix, rata capitalizării hîrtiilor de valoare cu venit fix; indicele bursier al cursului acțiunilor cotate; viteza de circulație a depozitelor bancare.

Un sistem de „indicatori de avertizare" sintetici a fost statornicit în cadrul Pieței comune pentru sesizarea tendințelor ce apar pe ansamblul format de țările membre. În S.U.A. se consideră că asemenea „avertizori", denumiți și indicatori „proeminenți" sau „avansați", au o relevanță deosebită pentru decizerea și verificarea efectului măsurilor de intervenție ale Sistemului Federal de Rezerve și ale principalelor instituții competente în materie, respectiv Departamentul Finanțelor și al Comerțului. Franța folosește însă și așa-numiții „indicatori de alertă", introduși cu scopul proclamat de a fi controlate rezultatele punerii în aplicare a prevederilor de plan. Planificarea de tip capitalist care a fost introdusă în Franța apare orientată pe parcurs după semnalele date de cinci „indicatori de alertă", denumiți și „semnalizatoare", după cum urmează:

— nivelul prețurilor; semnalizatorul „se aprinde" cînd rata anuală a inflației depășește cu 1% nivelul din principalele țări capitaliste;

— comerțul exterior, alerta fiind dată cînd procentul de acoperire a importurilor prin exporturi scade sub 90% timp de trei luni consecutiv;

— producția internă brută, limita critică fiind un ritm de 2% pe an;

— investițiile productive, la care semnalizarea începe cînd acestea scad sub 2,5% pe an.

— utilizarea forței de muncă, alerta apărînd la o rată a șomajului de peste 2,5% din populația activă.

Dacă asupra oportunității și efectului măsurilor luate de autorități, pe baza semnalelor date de „avertizori", tau naștere adesea controverse se constată că specialiștii occidentali împărtășesc, în general, părerea că evoluția acestor indicatori poate servi ca un barometru credibil al cursului activității economice.

Radu NEGREA

Energia valurilor

Adrian Săndulescu, Cîmpina — 1) Norvegia este una din țările care au trecut la valorificarea energiei valurilor. La Tofteskallen, lîngă Bergen, începînd din luna noiembrie a. c. va fi pusă în mișcare o turbină prin căderea apei de mare ridicată de valuri printr-un canal pînă la înălțimea de 3 metri. Ea va antrena un generator cu o putere instalată de 250—400 kW, capabil să alimenteze cu energie electrică pînă la 140 locuințe. Rolul instalației amintite este însă mai curînd demonstrativ, pentru export, deoarece, avînd un cost reprezentînd echivalentul a 6 cenți pe kilowatt-oră, energia electrică respectivă este prea scumpă în raport cu cea produsă în hidrocentrale, foarte numeroase în Norvegia.

2) Producția de petrol și gaze contribuie în prezent cu circa 20% la crearea produsului național brut al Norvegiei și cu 38% în totalul exporturilor ei. Dacă petrolul norvegian nu va putea acoperi la sfîrșitul secolului mai mult de 6% din necesarul Europei occidentale, în cazul gazelor naturale ponderea respectivă s-ar putea ridica la o treime. Pentru moment însă rămîne în vigoare decizia parlamentului norvegian de a limita la 90 milioane t echivalent petrol volumul producției anuale de petrol și gaze.

3) Unul din efectele transformării Norvegiei într-o țară petrolieră îl constituie pătrunderea în limbă a mii de cuvinte străine din terminologia specifică valorificării acestei resurse. Din dorința declarată de a menține identitatea culturală a țării, Consiliul limbii norvegiene lucrează în prezent la găsirea unor echivalente în limba națională, propunîndu-și să recomande utilizarea termenilor străini numai acolo unde cei norvegieni sînt insuficienți. Interesată în utilizarea cît mai largă a limbii naționale este și compania petrolieră de stat „Statoil", din considerente legate de securitatea sporită a exploatării instalațiilor (s-a stabilit că necunoașterea exactă de către o mare parte a personalului platformelor de foraj a termenilor englezi folosiți în prezent poate reprezenta cauza unor accidente grave).

Prognoză

Renate Vilău, Mediaș — Se știe că Japonia este, între țările capitaliste puternic industrializate, cu o înaltă productivitate a muncii, țara care se distinge prin cel mai ridicat număr de ore de muncă lucrate pe an (2 136 în industria prelucrătoare). Propunerea guvernamentală, aflată actualmente în discuție în Japonia, privind introducerea săptămînii de lucru de cinci zile în această țară are un dublu scop. Unul se referă la efectul stimulativ asupra cererii interne pe care se estimează că l-ar avea timpul liber suplimentar al populației ocupate. Celălalt — întîmpinat cu interes de principalii parteneri comerciali ai Japoniei, ținînd seama de marile excedente comerciale înregistrate de această țară — îl constituie frînarea creșterii producției industriale nipone prin reducerea timpului de muncă. Prognoze ale Institutului nipon de cercetări Nomura, citate de cotidianul economic vest-german **Handelsblatt** (28 august), atrag însă atenția că acest al doilea efect va fi destul de limitat, dacă se ține seama că productivitatea muncii va continua să sporească într-un ritm susținut. Experții institutului menționat se așteaptă ca în următorii zece ani produsul național brut al Japoniei să crească în medie cu 4,5% pe an, chiar în condițiile adoptării măsurii preconizate de guvern.

Turism

Vasile Dobre, București — Semnele unei înviorări a traficului turistic internațional, consemnate la sfîrșitul anului 1983, după cîțiva ani dificili, s-au confirmat în multe din țările dezvoltate în perioada care a urmat. Ritmul înviorării a cunoscut însă deosebiri destul de importante de la o țară la alta, fără a atinge, chiar în țările în care a fost mai alert, ritmurile rapide înregistrate în anii '70. Pe ansamblul celor 24 țări membre ale O.C.D.E. numărul intrărilor de turiști străini la frontiere a sporit anul trecut cu 3,2%, după o stagnare în 1983, iar cel al zilelor turistice cu 4,1%, mai rapid decît în anul precedent (1,2%). Creșterea s-a realizat practic la hoteluri, pentru că la campinguri și căsuțe s-a înregistrat o scădere a înoptărilor în majoritatea țărilor.

O accelerare mai pronunțată au cunoscut în 1984 încasările din turism (în prețuri constante, deci făcînd abstracție de influența inflației) și anume cu 6,5%. Printre țările europene care au realizat ritmuri de sporire a încasărilor mult deasupra acestei medii se numără Turcia (46,5%) și Grecia (20,9%). Un ritm rapid a înregistrat și Iugoslavia, ale cărei încasări au sporit anul trecut (tot în termeni reali) cu 45,7 %.

Faptul că înviorarea economiei americane s-a produs înaintea celei din Europa, iar dolarul S.U.A. a avut o bună perioadă de timp un curs ascendent a incitat turiștii americani să călătorească mai mult în străinătate decît au făcut-o vest-europenii.

Statistică

Traian Seimeanu, Lugoj — Diminuarea generală a mortalității în țările dezvoltate, în ultimele decenii, se datorește în parte îmbunătățirii asistenței medicale, care permite depistarea într-un stadiu mai timpuriu a diverselor maladii, deci cu șanse sporite de vindecare. Pe de altă parte, ea reflectă progresul înregistrat de industria farmaceutică, materializat în reducerea frecvenței unor maladii infecțioase.

Țările cu cea mai înaltă speranță de viață la naștere erau, la începutul deceniului nostru, Islanda, Japonia, Olanda, Canada, Elveția, Suedia, Norvegia. Anul trecut speranța de viață la naștere ajunsese în Suedia, de exemplu, la 79,9 ani la femei și 73,8 ani la bărbați.

Faptul că în ultimele decenii, în țările dezvoltate, speranța de viață la naștere a sporit cu un număr mai mare de ani decît speranța de viață la 60 de ani se explică, în primul rînd, prin reculul mortalității infantile (a copiilor între 0 și 1 ani) și perinatale. După cum rezultă din tabelul de mai jos, între țările O.C.D.E., cele mai scăzute rate ale mortalității infantile se înregistrau, în 1982, în Finlanda (6 la mie), Japonia (6,6) și Suedia (6,8), iar cea mai ridicată în Portugalia (20,2 la mie).

Mortalitatea infantilă
(la 1 000 născuți vii)

	1960	1970	1982
Australia	20,2	17,9	10,2
Austria	26,4	23,7	12,8
Belgia	31,2	21,1	11,7
Canada	27,3	18,8	9,1
Danemarca	21,5	14,2	8,2
Finlanda	21,0	13,2	6,0
Franța	27,4	18,2	9,3
R.F. Germania	33,8	23,4	10,9
Grecia	40,1	29,6	14,7
Islanda	13,0	13,3	7,1
Irlanda	29,3	19,5	10,5
Italia	43,9	29,6	13,0
Japonia	30,7	13,1	6,6
Luxemburg	31,5	24,9	12,1
Olanda	17,9	12,7	8,3
Noua Zeelandă	22,6	16,8	12,0
Norvegia	18,9	11,0	8,1
Portugalia	77,5	55,1	20,2
Spania	43,7	28,1	9,6
Suedia	12,9	9,6	6,8
Elveția	21,1	12,8	8,0
Anglia	22,5	18,5	11,0
S.U.A.	26,0	20,0	11,2

Sursa : Revue économique de l'O.C.D.E., nr. 4, 1985, p. 142

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 44 din 1 noiembrie 1985

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Rezerve de sporire a producției de cărbune **(Dorin Gheța)** 1

● Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării. Asigurarea ritmică a utilajelor energetice **(C. Gorie)** ; Creșterea gradului de valorificare a energiei apelor **(Pătru Păun)** ; Integrarea complexă a platformelor industriale — cale de minimizare a consumurilor energetice **(Gheorghe Manea)** 3

● Mijloacele de transport — utilizate eficient în întreaga economie **(Anastasie Mănescu)** 6

— Noi resurse în circuitul economic. Recuperarea fluorului în industria chimică **(Corneliu-Anton Cociașu)** 8

— Posibilități de creștere a rentabilității pe produs în sectorul zootehnic **(Ilie Mănoiu, Ion Pană, Viorica Pană)** 9

— Căi de promovare a turismului internațional **(Ioan Georgescu)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Preocupări în sprijinul diminuării accentuate a costurilor de producție în fiecare unitate **(Gh. Șică)** 13

— Reducerea cheltuielilor materiale — opțiune fundamentală în strategia dezvoltării calitative a economiei naționale **(Nicolae Ionescu, Elena-Maria Hlevca)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Fundamentarea economică a deciziilor privind automatizarea și robotizarea producției **(Constantin Cioșcu)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Comerțul internațional cu servicii : aspecte conceptual-metodologice **(Costea Munteanu)** 20

— Conștiință și cultură economică **(Francisc Kiss, Teodor Vidam)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Concepția socialiștilor români despre formarea și dezvoltarea complexului economic național unitar (II) **(Dumitru Mureșan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cercetarea științifică și competiția tehnologică între marile puteri economice occidentale (I) **(Dumitru Olaru)** 26

— U.R.S.S. Preocupări pentru perfecționarea mecanismului economic **(Vasile Pilat)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Reserves for increasing the coal production **(Dorin Gheța)** 1

— Firm measures and actions to develop the energy base of our country. The rhythmical supply of energy equipment **(C. Gorie)** ; Upgrading the turning to account of water energy **(Pătru Păun)** ; The complex integration of industrial sites — a way to cut energy consumptions **(Gheorghe Manea)** 3

— The means of transportation — efficiently utilized in the whole economy **(Anastasie Mănescu)** 6

— Ways to increase the product profitableness in zootechny **(Ilie Mănoiu, Ion Pană, Viorica Pană)** 9

— Ways to promote the international tourism **(Ioan Georgescu)** 10

— Concern to sharply diminish the production costs in every economic unit **(Gh. Șică)** 13

— The decrease of material expenditures — a fundamental choice in the strategy of the qualitative development of the national economy **(Nicolae Ionescu, Elena-Maria Hlevca)** 15

— The economic substantiation of decisions on implementing automation and robots in production **(Constantin Cioșcu)** 18

— The international trade in services : concept and methodological aspects **(Costea Munteanu)** 20

— Consciousness and economic culture **(Francisc Kiss, Teodor Vidam)** 22

— The concept of the Romanian socialists on the creation and development of the national unitary economic complex (II) **(Dumitru Mureșan)** 24

— The scientific research and the technologic competition among the great Western economic powers (I) **(Dumitru Olaru)** 26

— U.S.S.R. Preocupations to improve the economic mechanism **(Vasile Pilat)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Резервы увеличения производства угля **(Дорин Геца)** 1

— Решительные меры по развитию энергетической базы страны. Ритмичное обеспечение энергетического оборудования **(К. Горие)**. Повышение степени использования водной энергии **(Пэтру Пэун)**. Комплексное интегрирование промышленных платформ — путь минимизации энергетических затрат **(Георге Мания)** 3

— Эффективное использование транспортных средств во всей экономике **(Анастасие Мэнеску)** 6

— Возможности повышения рентабельности продуктов в животноводстве **(Илие Мэною, Ион Панэ, Виорика Панэ)** 9

— Пути стимулирования международного туризма **(Иоан Джеорджеску)** 10

— Меры в поддержку усиленного снижения производственных затрат на каждом предприятии **(Г. Шикэ)** 13

— Снижение материальных затрат-основной опцион в стратегии качественного развития народного хозяйства **(Николае Ионеску, Елена-Мария Хлевка)** 15

— Экономическое обоснование решений относительно автоматизации и роботизации производства **(Константин Чошку)** 18

— Международная торговля услугами — теоретико-методологические аспекты **(Костя Мунтяну)** 20

— Сознание и экономическая культура **(Франчиск Киш, Теодор Видам)** 22

— Школы-течения-экономисты. Концепция румынских социалистов относительно формирования и развития единого национального экономического комплекса (II) **(Думитру Муреșан)** 24

— Научные исследования и технологическое соперничество между крупными западными экономическими силами (II) **(Думитру Олару)** 26

— СССР Меры по совершенствованию экономического механизма **(Василе Пилат)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

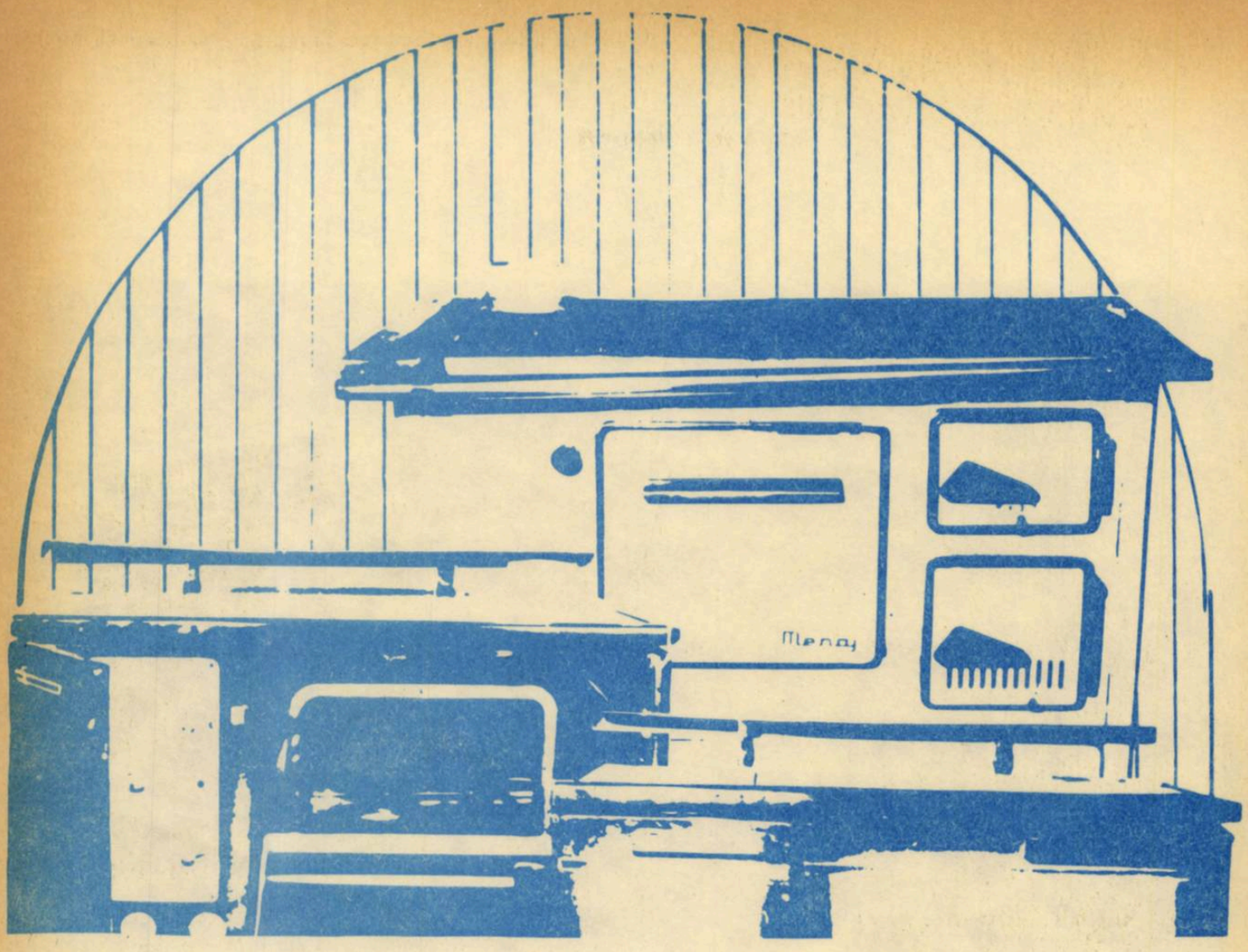

Sobe de încălzit şi maşini de gătit cu combustibil solid (cărbuni şi lemne), practice, utile, necesare în locuinţele individuale, care sînt prevăzute cu coş de fum.

Magazinele comerţului de stat şi unităţile specializate „Calorex" pun la dispoziţie celor interesaţi :

Sobe de încălzit	Preţ (lei)	Maşini de gătit	Preţ (lei)
● SUPER 3	1 558	● MENAJ	2 063
— metalică		— emailată	
— emailată		● MERCUR	2 063
— putere calorică 4 800 kcal/h		— bare oţel, tablă	
● AURICA 2	1 550	— fontă	
— emailată		— putere calorică 7 150 kcal/h	
— putere calorică 6 000 kcal/h		● GUTIN 2	1 376
● FLACĂRA 5	1 014	— emailată	
— fontă şi tablă		● METEOR	1 692
— emailată		— tablă	
— putere calorică 7 000 kcal/h		● JIUL	1 300
● FLACĂRA 7	1 350	— emailată	
● VESTA 3	950	● VESTA 2	1 376
— emailată		● FAVORIT cu cuptor înalt (tip „cizmă")	1 250
— putere calorică 5 450 kcal/h			

Sobele de încălzit şi maşinile de gătit cu combustibil solid sînt şamotate, rezistente la temperaturi înalte, economicoase.

RECOM

1985 NOV 2 2

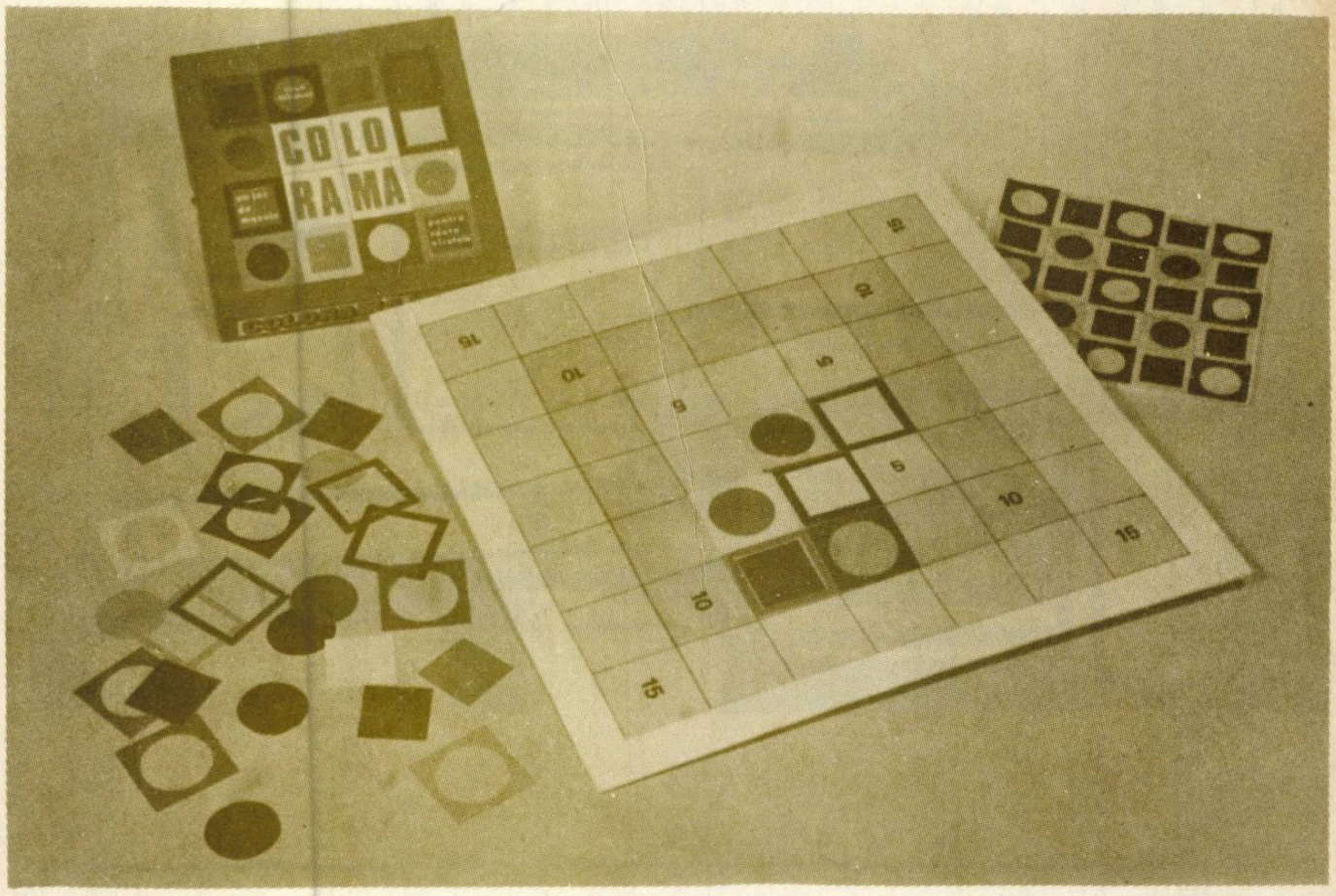

Reţineţi emblema „JECO“!

JOCURI EDUCATIV-DISTRACTIVE

Jocurile logice, educativ-colective sînt, în ultimul timp, tot mai solicitate de cumpărătorii de toate vîrstele.

Întreaga gamă de jocuri şi jucării realizate sub emblema „JECO“ este astfel concepută încît contribuie la stimularea iniţiativei, a capacităţii de creaţie, a independenţei de acţiune şi gîndire, la dezvoltarea spiritului de colectivitate.

În Bucureşti, ultimele noutăţi în materie de jocuri logice se vînd la magazinele din B-dul Republicii nr. 80 A, Calea Moşilor nr. 135, str. 13 Decembrie nr. 26.

La cerere, jocurile pot fi expediate la domiciliu prin unităţile „Comerţul prin coletărie“ sau „Cartea prin poştă“, str. sergent Nuţu Ion 8–12, Bucureşti, sectorul 5, cod 76324.

Sugestii privind lansarea sau crearea unor noi jocuri, precum şi comenzi din partea unităţilor comerciale se primesc la RECOOP, str. sf. Ştefan nr. 21, sectorul 2, cod 70306. Telefon 13 81 75 şi 13 62 60. Telex 10393.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646
04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

producţia de export — preocupare prioritară

Numărul 45 ● Vineri 8 noiembrie 1985

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ÎNVĂŢĂMÎNTULUI

CREŞTEREA POPULAŢIEI ŞCOLARE
—mii—

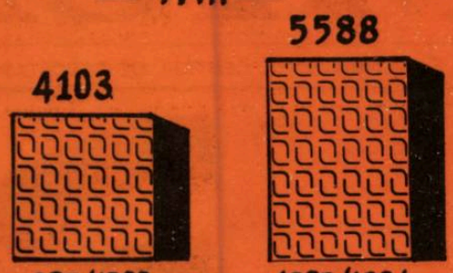

COPII IN GRĂDINIŢE
—mii—

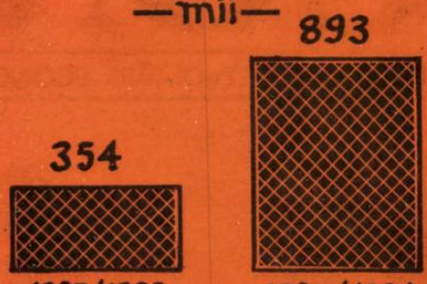

ABSOLVENŢI DE LICEU
—mii elevi—

ABSOLVENŢI AI INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÎNT SUPERIOR
-mii studenţi-

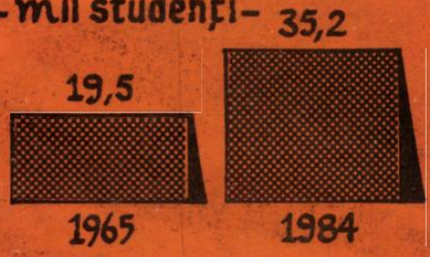

• În cincinalul 1986-1990 se va dezvolta în continuare învăţământul pe baza politehnizării şi integrării strînse cu producţia şi cercetarea.

Învăţământul superior se va perfecţiona şi moderniza în concordanţă cu nevoile economiei naţionale şi cerinţele celor mai noi cuceriri ale ştiinţei, tehnicii şi culturii.

În perioada 1986-1990 se va asigura formarea profesională a :

- peste 1200 mii muncitori calificaţi, tehnicieni şi maiştri
- 146 mii ingineri şi alte cadre cu studii superioare pentru industrie
- 590 mii persoane calificate pentru agricultură

D 646

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII
CONSILIILOR POPULARE

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI EXECUTIV AL COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

În ședința de lucru din luna octombrie a.c. Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare analizînd activitatea care se desfășoară în sectoarele în care are competențe, a adoptat în această privință hotărîri importante.

I. PROGRAM

pentru aducerea la îndeplinire a sarcinilor și măsurilor stabilite de Comisia pentru consiliile populare și administrației de stat a Marii Adunări Naționale asupra sistematizării teritoriului și localităților urbane și rurale.

Analizînd raportul Comisiei pentru consiliile populare și administrația de stat a Marii Adunări Naționale Biroul executiv al C.P.C.P. și-a însușit constatările acestui organ, iar în programul de îndeplinire a sarcinilor trasate a prevăzut măsuri concrete pentru realizarea următoarelor prevederi :

1. Accelerarea procesului de actualizare a schițelor de sistematizare a localităților rurale, diferențiat, ținînd seama de specificul fiecărei zone, județ etc. urmărindu-se concentrarea principalelor activități, dotări și altor aspecte privind gospodărirea satului, dimensionate la strictul necesar, pentru cuprinderea unităților economice de bază, a locuințelor și dotărilor, potrivit legii ;

2. Organizarea de către Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare a unor schimburi de experiență în domeniul activității de sistematizare, în cadrul cărora să se prezinte cele mai bune soluții, atît în ce privește elaborarea schițelor și detaliilor de sistematizare, cît și construcțiile de locuințe și anexele gospodărești și alte obiective social-culturale, destinate localităților rurale ;

3. Perfecționarea și sistematizarea în continuare a structurii comunelor, prin promovarea unor soluții necesare și oportune de comasare a unităților de producție pentru obținerea unei eficiențe economice ridicate, creșterea gradului de ocupare a terenurilor, accelerarea sistemelor de dotare și echipare, în scopul sporirii mai rapide a nivelului de viață a populației rurale ;

4. Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, împreună cu organele centrale de planificare, cu alte organe centrale și locale interesate să ia măsuri în vederea amplasării, mai ales în satele reședință de comună, a unor secții de producție ale întreprinderilor republicane, care să determine o folosire mai bună a forței de muncă disponibile din unele localități ;

5. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacerea Mărfurilor să analizeze posibilitatea amplasării de unități și să se cuprindă în planurile de investiții, care să determine valorificarea materiilor prime locale, în vederea dezvoltării mai ales a centrelor de comună și o folosire mai deplină a forței de muncă ;

6. Definitivarea acțiunii de lotizare a terenurilor, cu deosebire în centrul civic al comunelor, sub aspectul suprafețelor și dimensiunilor de front stradal, în conformitate cu prevederile legale, în vederea atribuirii lor cetățenilor care doresc să-și construiască locuințe proprietate personală ;

7. Inițierea de către consiliile populare a unor acțiuni vizînd executarea în mediul rural, cu deosebire în centrele civice, a unor lucrări de alimentare cu apă, de canalizare, a unor lucrări edilitare, mai ales prin contribuția în bani și muncă a cetățenilor ;

8. Intensificarea acțiunilor care să determine grăbirea procesului de mutare a gospodăriilor rămase în afara perimetrelor construibile ; sprijinirea mai eficientă de către comitetele și birourile executive ale consiliilor populare a locuitorilor care urmează să se mute în perimetrul construibil în procurarea de materiale ;

9. Coordonarea balanțelor de materiale de construcții și accelerarea acțiunilor de punere în valoare a unor materiale locale, în corelație cu programele pe termen lung de mutare a gospodăriilor în perimetrul construibil, ținînd seama de necesitatea realizării acestor construcții cu mai multe niveluri ;

10. Realizarea unor materiale publicitare, avînd ca teme realizări de programe deosebite în domeniul sistematizării, care să contribuie la popularizarea rezultatelor, la crearea unei opinii privind avantajele care se obțin prin aplicarea prevederilor în acest domeniu ;

— Intensificarea acțiunilor de lămurire a cetățenilor privind avantajele asocierii, folosirii unor proiecte tip diversificate sub aspectul construcțiilor, fațadelor, specificului

Supliment la Revista ECONOMICA
nr. 47 1985

local, posibilităților materiale și numărului membrilor de familie ;

11. Continuarea într-un ritm susținut a lucrărilor privind cadastrul funciar, care să poată furniza datele necesare întocmirii schițelor și detaliilor de sistematizare precum și pentru stabilirea exactă a perimetrelor construibile ;

12. Organizarea temeinică, cu stabilirea concretă a sarcinilor, direcțiilor, modului de acționare și răspundere privind controlul pe care îl exercită în teritoriu personalul secțiilor de arhitectură și sistematizare al județelor, a altor persoane împuternicite în acest scop, întărirea ordinii și disciplinei, a răspunderii în vederea lichidării abaterilor de la prevederile legii sistematizării.

II. PROGRAM DE MĂSURI

privind înfăptuirea sarcinilor rezultate din cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii, la Congresul al III-lea al consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare, precum și din celelalte documente adoptate cu acest prilej.

Stabilind sarcinile ce revin aparatului C.P.C.P. și organelor locale ale puterii și administrației locale de stat din hotărîrile adoptate de cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare, Biroul executiv al C.P.C.P. a prevăzut, în programul de măsuri aprobat, întreprinderea unor acțiuni în următoarele direcții :

1. În domeniul industriei mici, prestărilor de servicii, exportului, gospodăriei comunale și locative :

— În conformitate cu prevederile „Programului privind dezvoltarea industriei mici în perioada 1986—1990", se vor întreprinde măsuri pentru adoptarea de tehnologii moderne în unitățile de industrie mică, în special la produsele din lemn, metal, mase plastice și materiale de construcții, care să conducă la ridicarea gradului de mecanizare și automatizare a producției ;

— Asigurarea condițiilor de realizare a obiectivelor prevăzute în planurile tehnice ale unităților, de dotare cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, precum și completarea prin transfer a necesarului ;

— În vederea ridicării nivelului tehnic, creșterii calității și fiabilității produselor, precum și pentru modernizarea produselor existente în fabricație se vor elabora, în fiecare întreprindere de industrie mică, împreună cu institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică, programe proprii, pe produse, pentru cincinalul 1986—1990 ;

— Vor fi organizate și revăzute fluxurile tehnologice de fabricare a prefabricatelor din beton, a cărămizilor și blocurilor ceramice și produselor din sticlă, precum și a altor produse energo-intensive, încadrarea acestora în normele de consum și respectarea strictă a prescripțiilor tehnice privind calitatea produselor ;

— În fiecare județ și în municipiul București se vor analiza, împreună cu organele locale ale UCECOM, CENTROCOOP, MAIA, posibilitățile și direcțiile de dezvoltare a industriei mici pentru cincinalul următor, care să asigure, prin valorificarea mai bună a resurselor locale de materii prime, materiale și forță de muncă, realizarea sarcinilor stabilite în „Programul privind dezvoltarea industriei mici în anii 1986—1990" aprobat de cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare ;

— Întreaga dezvoltare a industriei mici în cincinalul următor va avea la bază folosirea în principal a spațiilor și capacităților de producție existente în toate județele și localitățile țării, precum și prin atragerea unor spații nefolosite sau necorespunzător folosite în alte activități ;

— Se va interveni la ministerele economice pentru preluarea unor secții de producție al căror profil se încadrează mai bine în specificul industriei mici ;

— Consiliile populare vor fi sprijinite în mai mare măsură pentru a cunoaște necesitățile economiei și cerințele de bunuri de consum ale populației din diferite zone ale țării, în vederea orientării producției industriei mici pentru producerea de bunuri cu desfacere asigurată și care să valorifice superior toate resursele locale existente ;

— În fiecare județ și localitate vor fi elaborate programe privind dezvoltarea și diversificarea mai accentuată a întregii producții a industriei mici, prin asimilarea de noi produse îndeosebi bunuri de uz casnic și gospodăresc, articole de artă populară și grădinărit, articole de sport și turism, a altor produse necesare populației ;

— Se vor organiza acțiuni permanente de cooperare în producție cu întreprinderile din industria republicană pe bază de contracte de lungă durată, urmărindu-se specializarea unor unități de profil care să realizeze în condiții de calitate și eficiență, repere, piese și subansamble necesare unităților respective ;

— Măsurile stabilite vor asigura participarea fiecărei localități, a fiecărei unități administrativ-teritoriale, la înfăptuirea programului de dezvoltare a industriei mici, la creșterea producției acestui sector de activitate pe baza valorificării integrale a resurselor existente pe teritoriul acestora ;

— Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare își vor intensifica preocupările pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime, prin intensificarea prospecțiunilor geologice și cultivarea terenurilor improprii producției agricole cu răchită și plante tehnice necesare prelucrării în procesele de producție din industria mică ; se va asigura identificarea și valorificarea de noi resurse locale de materiale recuperabile și refolosibile, capete și resturi de partizi, straifuri metalice etc. ;

— În toate unitățile subordonate consiliilor populare se vor stabili norme de consum de materii prime și materiale pe produse și activități care să asigure încadrarea în consumurile planificate și utilizarea cu eficiență superioară a tuturor resurselor ;

— În fiecare județ se va acționa cu mai multă răspundere pentru dezvoltarea resurselor energetice și combustibililor locali ; vor fi intensificate măsurile privind realizarea microhidrocentralelor, utilizarea biogazului, energiei solare și a vîntului, economisirea și refolosirea energiei secundare ;

— În toate județele și în municipiul București, vor fi elaborate programe de măsuri pentru ca cel puțin 50% din necesarul de materii prime să fie asigurate prin reciclarea și refolosirea materiilor prime și a materialelor recuperabile ;

— Se va acționa mai intens pentru recuperarea, recondiționarea și refolosirea subansamblelor și pieselor de schimb, asigurîndu-se pe această cale cel puțin 25% din necesar. Totodată, se va acționa pentru mai buna folosire și întreținere a utilajelor și încadrarea în consumurile de energie aprobate ;

— În programele de dezvoltare a industriei mici se vor prevedea măsuri concrete privind realizarea unor capacități de producție pentru producerea de conserve, industrializarea produselor agricole locale, precum și organizarea unor centre pentru pregătirea hranei pentru populație, la nivelul posibilităților și cerințelor locale ;

— În vederea creșterii substanțiale a producției pentru export, se vor întocmi programe speciale de asimilare în fabricație de către unitățile de industrie mică din fiecare județ a unor noi produse destinate exportului și extinderea producției celor care sînt solicitate de partenerii externi ;

— Se va intensifica exportul de proiecte, studii și asistență tehnică în domeniul sistematizării teritoriului și localităților, construcțiilor de locuințe și edificiilor social-culturale, precum și gospodăriei comunale ;

— Se va acționa pentru specializarea de noi unități, secții și ateliere pentru producția de export, precum și pentru dezvoltarea activităților de întreținere și reparații pentru navele străine care tranzitează prin porturile românești ;

— Se va urmări includerea în acordurile și protocoalele comerciale încheiate livrarea de mărfuri produse în unitățile de industrie mică ;

— Se vor îmbunătăți și permanentiza relațiile dintre unitățile producătoare și cele exportatoare, pentru o mai bună informare reciprocă cu privire la tendințele existente

pe piețele externe și la modul de structurare a ofertelor de mărfuri pentru export ;

— Se va acorda o atenție sporită operațiunilor de prospectare a piețelor externe în vederea asigurării cu contracte externe la nivelul sarcinilor de export existente pe fiecare județ în parte ;

— Consiliile populare județene și al municipiului București vor fi sprijinite permanent pentru realizarea integrală a planului de producție și a sarcinilor la export, prevăzute pe acest an și pe întregul cincinal ;

— Împreună cu organele centrale de sinteză și cu ministerele furnizoare de materiale se va analiza și urmări periodic livrarea cantităților de materiale prevăzute în repartiții pe sortimente și la nivel calitativ corespunzător ;

— Se va acorda prioritate realizării producției destinate exportului, în condițiile de calitate și la termenele prevăzute în contractele cu partenerii externi, precum și acoperirii în întregime cu comenzi și contracte a planului de export ;

— Unitățile de producție din subordinea consiliilor populare vor fi mai intens sprijinite pentru realizarea integrală a tuturor comenzilor de export ;

— În conformitate cu prevederile „Programului special privind prestările de servicii pentru populație în cincinalul 1986—1990" comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor elabora programe proprii privind dezvoltarea mai puternică a serviciilor în toate localitățile și cartierele, astfel încît pînă în anul 1990 să se asigure în fiecare localitate, satisfacerea tuturor cerințelor populației ;

— Se va avea în vedere diversificarea serviciilor prin creșterea mai accentuată a activităților pentru întreținerea bunurilor de folosință îndelungată, spălătorii și curățătorii chimice, construcții și reparații de locuințe. În mediul rural se vor lua măsuri ca pe lîngă activitățile existente să se extindă serviciile cu caracter agricol, incubația și vînzarea puilor de o zi, stîni cooperatiste, închirieri de utilaje cu tracțiune animală, închirieri de inventar agricol etc. ;

— Se va urmări dezvoltarea bazei materiale a activității de prestări servicii, atît prin utilizarea mai eficientă a capacităților existente cît și prin înființarea de noi unități;

— În programele de dezvoltare a prestărilor de servicii pentru populație în fiecare județ și municipiul București, se vor prevedea niveluri precise, bine fundamentate, în funcție de numărul de locuințe existente în fiecare localitate, pentru dezvoltarea activității de întreținere și reparare a locuințelor în vederea satisfacerii integrale a necesităților populației și asigurării unei bune întrețineri și conservări a fondului locativ. În mod deosebit se va insista pentru asigurarea condițiilor privind efectuarea la timp și de bună calitate a lucrărilor de întreținere la clădiri, zugrăveli, vopsitorie, dulgherie, precum și la instalațiile de apă, electricitate, încălzire, canalizare ;

— Pe baza sarcinilor rezultate din „Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii în perioada 1983—1985 și pînă în anul 1990" în unitățile de industrie mică se va acționa pentru creșterea mai accentuată a nivelului productivității muncii pe baza extinderii tehnologiilor moderne, ridicării gradului de mecanizare și automatizare a procesului de producție, utilizării mai bune a spațiilor și dotărilor existente. Atenție deosebită se va acorda ridicării nivelului de calificare și pregătire profesională și tehnică a întregului personal, întăririi ordinii și disciplinei în producție, respectării riguroase a proceselor de fabricație, lichidării absențelor și utilizării integrale a timpului de muncă în activitățile productive ;

— În toate unitățile de industrie mică se vor elabora cu sprijinul institutelor de specialitate de cercetare și inginerie tehnologică, programe tehnico-organizatorice, cu măsuri concrete, care să asigure ridicarea nivelului tehnic și creșterea calității și fiabilității produselor, reducerea cheltuielilor materiale și de manoperă ;

— Vor fi luate măsuri pentru reproiectarea produselor cu consum mare de materiale și energie, interzicerea fabricării de produse fără desfacere asigurată, introducerea unui regim sever de economii, îmbunătățirea organizării și executării controlului financiar în toate unitățile și locurile de muncă ;

— Se va acționa cu hotărîre pentru aplicarea acordului global și retribuirea muncii personalului numai în funcție de producțiile realizate ;

— Se vor asigura în toate unitățile condițiile tehnico-materiale și de muncă necesare în vederea rentabilizării tuturor produselor și activităților, acționîndu-se cu fermitate pentru realizarea ritmică a producției planificate, creșterea competitivității produselor, valorificarea mai completă a resurselor locale, respectarea cu strictețe a normelor de consum, prevenirea formării de stocuri supranormative de materiale, evitarea achiziționării unor materiale sau dotări peste cele aprobate prin plan, prevenirea formării de imobilizări și de plăți restante către furnizori ;

— Se va întări controlul asupra utilizării eficiente a fondului de retribuire și calculării acestuia, astfel încît eliberarea drepturilor bănești ale personalului să se facă în strictă corelare cu realizarea sarcinilor de plan.

2. În domeniul sistematizării, proiectării și construcțiilor :

— În centrul preocupărilor organelor locale ale puterii și administrației de stat va sta realizarea sarcinilor privind dezvoltarea economico-socială a fiecărui județ, potrivit hotărîrilor adoptate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român ;

— Vor fi reactualizate și îmbunătățite schițele de sistematizare ale teritoriului fiecărui județ, ale municipiilor, orașelor și comunelor, urmărindu-se valorificarea superioară a tuturor resurselor locale, inclusiv a forței de muncă din comune, amplasarea rațională a noilor unități de producție prevăzute în plan în zone și platforme de producție, grupate cu unități existente ;

— Vor fi reanalizate detaliile de sistematizare ale zonelor și platformelor industriale, în vederea folosirii judicioase a tuturor terenurilor disponibile, a echipamentelor tehnico-edilitare, căilor de comunicație și transport, precum și pentru creșterea gradului de cooperare între unități în folosirea întregii baze materiale existente ;

— Prin schițele de sistematizare reactualizate și îmbunătățite ale municipiilor, orașelor și comunelor se va asigura creșterea gradului de ocupare a terenurilor din zonele și platformele industriale și de producție agrozootehnice, sporirea densității construcțiilor de locuințe, în limitele prevăzute de lege, precum și reducerea suprafețelor cuprinse în perimetrele construibile ;

— În vederea generalizării experienței și soluțiilor bune se vor organiza, periodic, schimburi de experiență cu arhitecții șefi ai județelor și directorii unităților de proiectare județene pe problemele sistematizării localităților urbane și rurale ;

— Se va elabora un catalog cu soluțiile cele mai bune privind sistematizarea rețelei de localități în cadrul comunei, cu schițe de sistematizare pentru sate reședință de comună, precum și cu unele detalii de sistematizare pentru centre civice din sate reședință de comună ;

— De asemenea se va întocmi un catalog cu soluții model pentru detalii de sistematizare din zone centrale și ansambluri de locuit, precum și clădiri publice și de locuit din municipii și orașe ;

— Potrivit indicațiilor, vor fi definitivate schițele de sistematizare model elaborate pentru 2—3 comune din fiecare județ, prin care se asigură dezvoltarea rațională a satelor, concentrarea construcțiilor, utilizarea eficientă a terenurilor și reducerea suprafețelor cuprinse în perimetrul construibil ;

— Pe baza indicațiilor și aprobărilor ce se vor da de conducere, se va trece la definitivarea schițelor de sistematizare pentru toate comunele ;

— Potrivit planurilor de investiții, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor asigura realizarea în fiecare comună a locuințelor prevăzute, amplasate în centrele civice ale localităților ;

— Se vor organiza controale în municipii, orașe și comune privind aplicarea programelor și prevederilor de sistematizare, respectarea prevederilor legale la eliberarea autorizațiilor de construire, precum și respectarea normelor de disciplină în construcții la realizarea tuturor lucrărilor. Rapoartele cu rezultatele controalelor vor fi prezentate periodic comitetelor executive ale consiliilor populare județene ;

— Se va pune un accent deosebit pe cunoașterea de către toți cetățenii a normelor legale din domeniul sistematizării și disciplinei în construcții, și prevenirea abaterilor de la aceste prevederi ;

— În cazul cînd se vor constata încălcări ale dispozițiilor legale care reglementează activitatea de sistematizare și disciplina în construcții, vor fi luate măsurile de sancționare prevăzute de lege, asigurîndu-se aducerea lor la cunoștința tuturor cetățenilor ;

— Colective ale C.P.C.P. vor organiza controale la comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București privind modul în care aceste organe și aparatul lor de specialitate își exercită atribuțiile prevăzute de lege cu privire la sistematizarea localităților și respectarea disciplinei în construcții ;

— Prin schițele de sistematizare ale municipiilor, orașelor și comunelor și detaliile de sistematizare pentru ansambluri și cartiere de locuit se vor stabili amplasamente pentru toate dotările de învățămînt, sănătate, cultură, comerț și de prestări servicii, potrivit normelor legale. Realizarea obiectivelor se va face pe baza prevederilor din planurile anuale de investiții :

— Prin prevederile de sistematizare ale comunelor se va asigura perfecționarea, în continuare, a structurii comunelor, comasarea unor unități de producție, amplasamente pentru unități de industrie mică, creșterea gradului de ocupare a terenurilor și îmbunătățirea dotării și echipării satelor ;

— La elaborarea planurilor de investiții se va urmări ca Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Centrală a Cooperativelor Meșteșugărești și Uniunea Centrală a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacerea Mărfurilor să includă în plan realizarea de obiective de investiții care să asigure valorificarea tuturor materiilor prime locale din fiecare comună ;

— Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor asigura, potrivit sarcinilor stabilite de conducere, realizarea a 20 000 locuințe anual, în comune care vor fi atribuite conform legii, locuitorilor care au construcții în afara perimetrelor construibile ;

— Pentru construcțiile de locuințe ce urmează a se realiza în perioada 1986—1990 în comune, din fondurile statului și din fondurile populației se vor elabora detalii de sistematizare, cu lotizarea terenurilor cu suprafețe prevăzute de lege ;

— Totodată, cetățenii care își realizează locuințe în regie proprie, în vederea mutării în perimetrul construibil, vor fi sprijiniți prin atribuiri de loturi, punerea la dispoziție de proiecte tip și materiale locale, contra cost.

3. În domeniul agriculturii și realizării programelor de autoconducere și autoaprovizionare :

— Consiliile populare vor asigura, în condiții superioare, conducerea unitară a întregii agriculturi din unitățile administrativ-teritoriale în care sînt alese. Munca organizatorică se va subordona punerii în valoare a întregului potențial productiv din teritoriu, a tuturor resurselor de creștere a producției vegetale și animale, mobilizării largi a oamenilor muncii de la sate în vederea îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan și a programelor de dezvoltare a agriculturii ;

— Se va întări controlul și îndrumarea la unitățile agricole în vederea aplicării ferme a legii, respectării disciplinei de plan și asigurării, în conformitate cu sarcinile stabilite, a fondului de stat de produse agricole. Se va urmări ca inginerii, medicii veterinari, celelalte cadre tehnice și economice să-și exercite cu răspundere și eficiență sporită atribuțiile de specialitate ce le sînt încredințate în unitățile agricole ;

— Se va intensifica îndrumarea și sprijinul birourilor de coordonare a activității consiliilor populare din CUASC, astfel încît acestea să-și îndeplinească în cele mai bune condiții sarcinile ce le revin ;

— Se va acționa cu mai multă hotărîre pentru apărarea, conservarea, ameliorarea și folosirea eficientă a pămîntului, reducerea suprafețelor neproductive, a drumurilor inutile, trecerea unor terenuri din categoriile de folosință inferioară la categoriile superioare ;

— Vor fi organizate ample acțiuni cu participarea locuitorilor, pentru consolidarea și folosirea terenurilor în pantă, a celor erodate și degradate, pentru valorificarea terenurilor mlăștinoase, a celor din cuprinsul perimetrelor construibile ale localităților, astfel încît fiecare palmă de pămînt să se afle în circuitul productiv ;

— Se va acționa cu fermitate pentru a se asigura aplicarea în toate unitățile agricole a proiectelor de organizare a teritoriului, a asolamentelor și a rotației culturilor, pentru efectuarea lucrărilor care asigură creșterea fertilității solului și exploatarea rațională a acestuia ;

— Se vor finaliza lucrările de cadastru funciar și ținerea la zi a registrelor agricole ;

— Se va urmări aplicarea neabătută a „Măsurilor pentru realizarea integrală a Programului național de irigații, desecări și combaterea eroziunii solului", adoptate de către cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare ;

— Se vor intensifica preocupările privind buna organizare și conducere a acțiunilor, ampla mobilizare a forțelor locale materiale și umane, pentru realizarea la termen, în bune condiții, a amenajărilor de irigații, în sisteme mari și locale, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului, exploatarea rațională a lucrărilor de îmbunătățiri funciare ;

— Se va asigura participarea mai largă a cetățenilor la întreținerea sistemelor de irigații, curățirea canalelor și digurilor, repararea construcțiilor, astfel încît acestea să funcționeze la parametrii proiectați ;

— Se va acționa cu hotărîre și se vor lua toate măsurile de ordin tehnic și organizatoric pentru desfășurarea în condiții de înaltă calitate, a lucrărilor în campaniile agricole. În acest scop, atenția va fi concentrată pentru : executarea corespunzătoare a arăturilor și pregătirea patului germinativ, amplasarea corectă a culturilor, respectarea densității plantelor, utilizarea eficientă a tuturor surselor de apă, executarea la timp și de bună calitate a prașilelor, strîngerea și depozitarea, fără pierderi, a întregii recolte ;

— Deputații, delegații sătești, membrii comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare vor desfășura o amplă muncă de mobilizare a întregii populații de la sate în vederea realizării, în cele mai bune condiții, a lucrărilor agricole ; va spori răspunderea cu care comitetele și birourile executive ale consiliilor populare asigură evaluarea corectă, potrivit legii, a producției agricole vegetale, încît aceasta să reflecte fidel realitățile din cîmp ;

— Se va acționa pentru creșterea producției de plante tehnice, astfel încît să se asigure cerințele economiei naționale cu aceste produse, repartizîndu-se în acest scop terenuri cu o fertilitate corespunzătoare, semințele, îngrășămintele și substanțele de combatere a dăunătorilor necesare ;

— Se va intensifica preocuparea pentru creșterea producției legumicole într-o structură sortimentală corespunzătoare, astfel încît să se asigure populației legume în stare proaspătă pe o perioadă cît mai lungă din an. În principal, se va urmări amplasarea culturilor pe terenuri amenajate pentru irigat, pregătirea corespunzătoare a semințelor și a materialului săditor, asigurarea spațiilor pentru producerea răsadurilor, fertilizarea terenurilor, executarea cu grijă deosebită a lucrărilor de întreținere ;

— Se va urmări verificarea atentă a tuturor plantațiilor de vii și pomi, înlocuirea butucilor de viță și a pomilor care au avut de suferit ca urmare a gerului din iarna 1984—1985, efectuarea la timp și de calitate a lucrărilor

PERFECȚIONAREA DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE, A LEGISLAȚIEI PRIVIND ACTIVITATEA CONSILIILOR POPULARE

Profundele transformări înnoitoare petrecute în patria noastră în cele două decenii ale „Epocii Nicolae Ceaușescu", sînt legate strîns de participarea tot mai activă a clasei muncitoare și a întregului popor la conducerea societății, la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a economiei noastre naționale, de ridicare a nivelului de trai material și cultural al oamenilor muncii.

Un rol deosebit în atragerea cetățenilor la conducerea conștientă a tuturor domeniilor vieții economico-sociale l-au avut și îl au consiliile populare. Relevînd rolul acestora în viața economico-socială a țării, Programul Partidului Comunist Român prevede : „Consiliile populare vor trebui să ridice nivelul activității pentru organizarea și îndrumarea economiei locale, pentru înflorirea multilaterală a tuturor localităților patriei noastre".

Etapa pe care a parcurs-o țara noastră, după adoptarea Constituției din 1965, a cunoscut o vastă activitate de perfecționare continuă a organizării și conducerii activității social-economice, de dezvoltare și adîncire a democrației socialiste. În acest fel, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al III-lea al consiliilor populare, în țara noastră „s-a realizat cel mai larg cadru democratic de participare a întregului popor la făurirea conștientă a propriului său viitor".

Așadar, Partidului Comunist Român, ca forță conducătoare în societate, a acordat o atenție permanentă îmbinării armonioase a conducerii centrale, unitare, cu lărgirea atribuțiilor și manifestarea inițiativei organelor și organismelor locale.

În acest sens, încă din anul 1965, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : „În procesul desăvîrșirii construcției socialiste, vor crește și mai mult rolul și importanța organelor locale ale puterii de stat și de aceea este necesar să se îmbunătățească și perfecționeze continuu munca lor".

După adoptarea Constituției Republicii Socialiste România din 21 august 1965, Legea nr. 9/1952 pentru alegerea deputaților în Marea Adunare Națională, precum și Decretul nr. 391/1953 cu privire la alegerea deputaților în sfaturile populare, trebuiau să fie puse de acord cu principiile și normele constituționale. Necesitatea unificării într-un singur act normativ a reglementărilor referitoare la alegerea deputaților în organele reprezentative a fost impusă de faptul că acestea fac parte din același sistem al organelor puterii de stat, iar reglementările din acea perioadă conțineau unele dispoziții diferite. Ținînd seama de aceste situații, precum și de faptul că la baza sistemului nostru electoral trebuie să existe norme comune pentru alegerea deputaților în organele reprezentative, la data de 28 decembrie 1966 a fost adoptată Legea nr. 28 cu privire la alegerea deputaților în Marea Adunare Națională și în sfaturile populare.

Legea aducea îmbunătățiri în ceea ce privește tehnica legislativă, cuprindea prevederi precise și complete în legătură cu normele de reprezentare, candidaturile și propunerile lor, în legătură cu stabilirea de noi alegeri în cazul cînd nici unul din candidații propuși nu a întrunit jumătate plus unu din numărul total al voturilor exprimate, precum și în cazul cînd din numărul total al alegătorilor dintr-o circumscripție electorală au votat mai puțin de jumătate plus unu.

Schimbările calitative intervenite în evoluția forțelor de producție și repartizarea lor geografică impuneau punerea de acord a organizării administrativ-teritoriale cu perfecționarea relațiilor de producție, cu modificările petrecute în structura populației de pe întreg cuprinsul țării.

Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 6—8 decembrie 1967 a adoptat principiile privind îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizarea localităților rurale, perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale. Aceste principii aveau menirea să asigure realizarea unor însemnate obiective : repartizarea judicioasă a forțelor de producție ; apropierea conducerii centrale din unitățile administrativ-teritoriale de bază ; sporirea eficienței întregii activități economice ; crearea de unități care să permită rezolvarea operativă și competentă a problemelor ; dezvoltarea din punct de vedere economic, social-cultural și edilitar-gospodăresc a localităților ; întărirea comunelor ; eliminarea paralelismelor care se manifestau în rezolvarea atribuțiilor diferitelor categorii de organe locale ale puterii de stat ; antrenarea mai largă a maselor de cetățeni la rezolvarea problemelor de stat pe plan local și la conducerea statului.

Aceste măsuri care priveau perfecționarea organizării administrativ-teritoriale impuneau cu necesitate altele care să conducă la creșterea rolului organelor locale ale puterii de stat. Potrivit indicațiilor Conferinței Naționale, însăși legislația în vigoare la acea dată trebuia modificată, pentru că limita atribuțiile organelor locale și stabilea raporturi greoaie cu organele centrale. Secțiile de specialitate ale comitetelor executive aveau o sferă îngustă de activitate și erau lipsite de competența necesară pentru a conduce pe plan local diferite ramuri de activitate. Această situație de fapt impunerea elaborarea unei noi legi de organizare și funcționare a organelor locale ale puterii de stat.

Legea nr. 1 din 16 februarie 1968, prin modificările aduse Constituției, a creat cadrul necesar pentru elaborarea celor două legi menite să asigure transpunerea în viață a măsurilor stabilite de Conferința Națională a partidului, în scopul perfecționării organizării administrativ-teritoriale a țării în județe, orașe și comune. Orașele mai importante au fost organizate ca municipii, iar municipiul București, capitala țării, a fost organizat pe sectoare.

Înainte de alegerea noilor organe locale ale puterii de stat, prin Legea nr. 3 din 17 februarie 1968, au fost stabilite organe cu caracter provizoriu care aveau menirea să asigure conducerea locală pînă la pregătirea delimitării orașelor și comunelor, organizarea alegerilor de deputați în noile consilii populare, precum și luarea altor măsuri pe plan local. Din însărcinarea Marii Adunări Naționale, Consiliul de Miniștri a întocmit și supus dezbaterii publice proiectul Legii de organizare și funcționare a consiliilor populare, masele largi de cetățeni fiind chemate să-și spună cuvîntul la pregătirea unor reforme importante pentru întreaga societate care să contribuie la întărirea orînduirii socialiste, la creșterea bunăstării a celor ce muncesc, la înflorirea orașelor și satelor patriei noastre.

În ședința din 26 decembrie 1968, Marea Adunare Națională a adoptat proiectul supus dezbaterii publice, care a devenit Legea nr. 57 de organizare și funcționare a consiliilor populare.

Această lege concretizează principiile și măsurile stabilite de Congresul al IX-lea al partidului potrivit cărora consiliile populare județene, orășenești și comunale se vor bucura de o autonomie sporită în desfășurarea întregii lor activități, în organizarea și coordonarea vieții economice și social-culturale locale.

Prin lege (art. 1) se stabilește poziția și rolul consiliilor populare în sistemul organelor de stat, organe locale prin care poporul exercită puterea de stat în județe, municipii, orașe, comune și își desfășoară activitatea sub conducerea politică a Partidului Comunist Român.

În cuprinsul noii legi, spre deosebire de vechea lege, sînt înscrise principiile de bază ale organizării și funcționării consiliilor populare, astfel :

— principiul conducerii de partid, forța politică conducătoare a întregii societăți, care reprezintă chezășia rezolvării cu succes a tuturor sarcinilor ridicării pe o treaptă superioară a procesului construirii socialismului și trecerea treptată a României la construirea comunismului, garanția întăririi și dezvoltării întregului sistem al organelor de stat ;

— principiul democrației socialiste potrivit căruia consiliile populare asigură participarea nemijlocită a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, rasă, sex sau religie, la dezbaterea pe plan local a treburilor de stat, întărirea legăturilor cu organizațiile de masă și obștești ;

— principiul muncii și conducerii colective care asigură îmbinarea discutării și luării în comun a hotărîrilor, cu răspunderea personală a fiecărui membru al colectivului, atît pentru propria activitate, cît și pentru cea a organului colegial din care face parte ;

— principiul egalității în drepturi a tuturor cetățenilor indiferent de naționalitate, în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale, element de bază al politicii noastre socialiste ;

— principiul centralismului democratic care asigură îmbinarea conducerii unitare a economiei și culturii cu inițiativa și activitatea creatoare a oamenilor muncii, asigurînd rezolvarea problemelor de interes local în concordanță cu interesele generale ale țării, respectarea legilor și a celorlalte acte normative ale organelor superioare.

Expresie a creșterii rolului consiliilor populare ca organe locale ale puterii de stat o constituie și prevederea potrivit căreia consiliile populare județene aleg și revocă judecătorii, asesorii populari, procurorul șef al județului sau municipiului București. Reflectînd lărgirea competenței consiliilor populare, legea prevede, printre altele, exercitarea atribuției de conducere și îndrumare a organelor locale ale miliției și dreptul de a analiza periodic activitatea acestora. În îndeplinirea sarcinii de mobilizare și atragere a maselor la rezolvarea pe plan local a treburilor de stat și obștești, legea a prevăzut prin dispoziții precise și complete modul de organizare și funcționare a comisiilor permanente și temporare, sarcinile delegatului sătesc, ale adunărilor cetățenilor, precum și drepturile și îndatoririle deputaților.

În decursul celor aproape 17 ani de la adoptarea Legii nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare din 26 decembrie 1968, în viața socială și economică a țării s-au produs importante schimbări, au apărut o serie de reglementări noi, prin care au fost conferite consiliilor populare atribuții importante. Prin Legea nr. 68 din 20 decembrie 1974, au fost aduse primele modificări unor articole din Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare în sensul adaptării acestei legi la modificările ce s-au adus Constituției și Legii electorale. O modificare importantă se referă la stabilirea duratei de 5 ani a mandatului consiliilor populare județene și al municipiului București, iar durata mandatului consiliilor populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale a fost stabilită la 2 ani și jumătate. Reducerea numărului de deputați ai consiliilor populare municipale, orășenești și comunale și a duratei mandatului la doi ani și jumătate, în loc de cinci ani, asigură rezolvarea mai operativă a problemelor și o participare mai mare a oamenilor muncii la conducerea treburilor locale de stat și obștești.

Modificările și completările propuse au avut la bază prevederile Programului Partidului Comunist Român, potrivit cărora se urmărea creșterea rolului organelor locale ale puterii de stat în conducerea întregii activități economice și sociale din județe, orașe și comune în rezolvarea muncii și vieții tuturor cetățenilor, a asigurării dezvoltării armonioase a tuturor județelor și localităților patriei noastre pe baza Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării.

În expunerea la primul Congres al consiliilor populare — document de o excepțională importanță teoretică și practică pentru viața politică și social-economică a țării — secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia necesitatea îmbunătățirii Legii consiliilor populare, în sensul creșterii rolului acestora, a perfecționării activității organelor locale ale puterii și administrației de stat, a creării celui mai potrivit cadru instituțional de participare a maselor largi de oameni ai muncii la conducerea treburilor de stat și obștești, de întărire continuă a legăturilor acestora cu organele de stat.

Modificările care s-au adus legii organice a consiliilor populare fac parte din ansamblul de măsuri luate de conducerea partidului și statului nostru, de antrenare a întregului popor la conducerea vieții sociale. Proiectul de lege, a făcut obiectul unei ample dezbateri în Camera legislativă a consiliilor populare, constituită în prima sa ședință de lucru. Proiectul de lege de modificare și completare a Legii nr. 57/1968 a fost adoptat de Marea Adunare Națională în ședința sa de lucru din 2 iulie, devenind Legea nr. 5/1976. În această lege au fost introduse prevederi care se referă la răspunderea consiliilor populare în organizarea, îndrumarea și controlul întregii activități de dezvoltare economico-socială planificată din unitățile administrativ-teritoriale în care sînt alese, precum și răspunderea lor directă pentru realizarea planului economiei locale și a bugetului local. De asemenea, legea stabilește atribuțiile organelor locale ale puterii de stat în organizarea înfăptuirii programului de sistematizare în vederea dezvoltării municipiilor, orașelor și comunelor, ca unități administrativ-teritoriale, în concordanță cu progresul economic și social-general al țării.

În lege au fost introduse prevederi noi referitoare la răspunderile consiliilor populare pentru aprovizionarea ritmică și buna servire a populației, pentru asigurarea controlului și îndrumarea unitară a întregii rețele de stat și cooperatiste de desfacere a produselor și de prestări de servicii. Una din atribuțiile fundamentale ale organelor locale ale puterii de stat, introdusă în legea organică a consiliilor populare, vizează obligațiile acestora de a asigura aplicarea Constituției și legilor țării, de a combate orice tendințe de nesocotire a prevederilor actelor normative, de a organiza și coordona întreaga activitate de popularizare, cunoașterea și înțelegerea de către cetățeni a hotărîrilor consiliilor populare ierarhic superioare, întocmind în acest scop programe speciale de măsuri.

Pentru asigurarea condițiilor de creștere a participării conștiente a maselor de cetățeni la conducerea vieții de stat pe plan local, legea cuprinde prevederi prin care adunările cetățenești sînt consacrate ca forme democratice de participare a maselor la dezbaterea principalelor probleme ale dezvoltării economico-sociale a localităților și stabilește obligația consiliilor populare de a prezenta periodic, în fața acestora, dări de seamă cu privire la îndeplinirea atribuțiilor ce le revin. De asemenea, în lege au fost incluse prevederi prin care s-a instituit o nouă formă de legătură cu masele și anume : instituția delegatului sătesc al consiliului popular pentru fiecare din satele componente ale comunelor, cu excepția satelor de reședință, precum și pentru satele aparținînd municipiilor și orașelor.

În vederea mobilizării oamenilor muncii la realizarea sarcinilor de plan și la desfășurarea acțiunilor pentru dezvoltarea economică și social-culturală a unităților administrativ-teritoriale, la buna gospodărire a localităților, în lege, au fost introduse prevederi referitoare la întărirea legăturilor cu organele locale ale Frontului Democrației și Unității Socialiste. Pentru a întări răspunderile deputaților față de alegători a fost prevăzut dreptul oamenilor muncii de a exercita un control organizat și permanent asupra activității organelor locale ale puterii și administrației de stat. Astfel, potrivit art. 16, lit. f, consiliile populare au obligația de a examina propunerile făcute în adunările cetățenilor și să hotărască asupra modului în care urmează a fi rezolvate. Modificările și completările cuprinse în Legea nr. 5/1976 au asigurat cadrul juridic pentru o mai largă participare a maselor de cetățeni, în spirit democratic, la dezbaterea principalelor probleme ale dezvoltării economico-sociale ale localităților patriei. la exercitarea unui control organizat și permanent al oamenilor muncii asupra activității organelor locale ale puterii și administrației de stat.

Accelerarea procesului complex al dezvoltării democrației socialiste, participarea efectivă a maselor largi populare la conducerea societății, împletirea continuă, în forme multiple, a activității partidului, statului și a celorlalte organisme sociale reflectă însăși esența politicii științifice a partidului pentru perfecționarea democrației socialiste.

Integrarea partidului în sistemul organelor puterii de stat constituie o garanție atît a perfecționării democratismului în organizarea și funcționalitatea lor, cît și a creș-

terii capacității lor de rezolvare a problemelor complexe din diferite compartimente ale vieții social-economice. Astfel, prin funcționarea unor organe centrale de partid și de stat, care își desfășoară activitatea sub îndrumarea directă a Comitetului Central al P.C.R. și Consiliului de Stat, se realizează conducerea generală și controlul de către partid și de către organele supreme ale puterii de stat a activității tuturor organelor statului. Din rîndul acestor organe de partid și de stat fac parte : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale.

Pentru asigurarea îndrumării unitare, pe baze democratice, a activității complexe a organelor locale ale puterii de stat, au fost înființate unele organe de partid și de stat subordonate Comitetului Central, Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri sau deopotrivă Comitetului Central și Consiliului de Miniștri.

O parte din aceste organe au și elemente de reprezentativitate. Așa de exemplu, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, înființat prin Legea nr. 10/1973, este un organ central de partid și de stat, cu caracter deliberativ și cu elemente de reprezentativitate, fiind alcătuit din prim-vicepreședinții comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, președinții comitetelor (birourilor) executive ale unor consilii populare municipale, orășenești și comunale, reprezentanții unor organe centrale și organizații obștești, precum și din specialiști de înaltă calificare.

Alt organ central de partid și de stat, cu caracter deliberativ, care își desfășoară activitatea sub conducerea directă a Comitetului Central al partidului și Consiliului de Miniștri, este Consiliul Culturii și Educației Socialiste. Acest consiliu are sarcină, așa cum rezultă din însăși denumirea sa, de a înfăptui politica partidului și statului în domeniul culturii și educației socialiste.

Unele organe centrale ale administrației de stat au fost reorganizate ca organe de partid și de stat și își desfășoară activitatea sub conducerea nemijlocită a Comitetului Central al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri. Din această categorie de organe face parte Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.

Îmbinarea activității de partid și de stat s-a înfăptuit și în ceea ce privește organele locale ale puterii și administrației de stat. Astfel, primii-secretari ai comitetelor județene și municipale de partid, cei ai comitetelor de partid orășenești și comunale, ale sectoarelor Capitalei, îndeplinesc în același timp și funcția de președinți ai comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare respective. De asemenea, secretarii cu propaganda, cu economicul și cu socialul, îndeplinesc și funcția de vicepreședinți ai comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare respective.

Pentru perfecționarea cadrului organizatoric de participare tot mai intensă a deputaților la conducerea treburilor statului, prin Legea nr. 5 din 23 iulie 1975 a fost înființat Congresul consiliilor populare, cel mai reprezentativ și mai democratic forum al poporului, Camera legislativă și conferințele consiliilor populare.

Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare constituie forul colectiv al conducerii activității organelor locale ale puterii și administrației de stat. În plenul său se dezbat problemele fundamentale ale consiliilor populare, ale muncii deputaților, desfășurate în organele puterii de stat. Congresul consiliilor populare are loc o dată la 5 ani și se convoacă prin decret al Consiliului de Stat, în termen de un an de la data alegerilor generale de deputați în organele puterii de stat.

Camera legislativă a consiliilor populare este organul permanent, deliberativ al organelor locale ale puterii de stat și este alcătuită din deputați — membri ai comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București. Instituționalizarea Camerei legislative a consiliilor populare marchează preocuparea pentru îmbinarea armonioasă a activității centrale cu cea locală. Din cuprinsul Legii nr. 5/1975 rezultă că scopul alcătuirii Camerei legislative este acela de a analiza problemele majore ale dezvoltării economico-sociale a județelor, orașelor și comunelor, de a dezbate și vota, înainte de a fi supuse adoptării Marii Adunări Naționale, proiectele de lege referitoare la dezvoltarea unităților administrativ-teritoriale.

Atribuțiile conferite de lege Camerei legislative, privind înfăptuirea politicii partidului și statului în toate domeniile activității social-economice pe plan local, sînt deosebit de importante și în același timp, semnificative pentru perfecționarea activității consiliilor populare.

Important de reținut este faptul că proiectele de legi inițiate de Consiliul de Miniștri sau de alte organe care potrivit legii, au inițiativă legislativă și care se referă la probleme din domeniul de activitate al consiliilor populare, se supun spre dezbatere și aprobare Camerei legislative. Aceasta demonstrează locul important al Camerei legislative în sistemul organelor statului nostru de organ deliberativ cu activitate permanentă al consiliilor populare, care este chemat să asigure fundamentarea științifică, realistă și democratică a obiectivelor dezvoltării economico-sociale a tuturor localităților țării.

Prevederi deosebit de importante sînt cuprinse în art. 7, alin. 3 din lege, potrivit cărora consiliile populare județene și al municipiului București au dreptul de a iniția și a supune spre dezbatere și aprobare Camerei legislative proiecte de legi și hotărîri. Fără îndoială, inițiativa legislativă constituie un act cu profunde semnificații social-politice și conferirea acestui drept consiliilor populare județene exprimă, de fapt, perfecționarea cadrului organizatoric de participare tot mai largă a maselor populare la elaborarea proiectelor de legi.

Conferința pe țară a președinților consiliilor populare, așa cum rezultă din art. 15, dezbate modul în care organele locale ale puterii și administrației de stat își exercită atribuțiile ce le revin din hotărîrile de partid, din legi, decrete și din hotăriri ale Consiliului de Miniștri, precum și modul în care aplică măsurile stabilite de Congresul consiliilor populare și cele proprii pentru îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial. Conferința pe țară a președinților consiliilor populare constituie un prilej pentru un larg schimb de experiență cu privire la organizarea activității consiliilor populare și a comitetelor sau birourilor executive ale acestora, a activității comisiilor permanente și a comitetelor de cetățeni pentru realizarea sarcinilor ce revin consiliilor populare și comitetelor sau birourilor executive ale acestora.

Conferințele pe județe ale deputaților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale dezbat, potrivit art. 17 din Legea nr. 5/1975 problemele speciale specifice condițiilor economice și sociale existente în unitățile administrativ-teritoriale respective. La lucrările acestor conferințe participă deputații consiliilor populare municipale, orășenești și comunale. Ele au loc o dată la 2 ani și jumătate și se organizează de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, înaintea Congresului consiliilor populare județene și ale președinților consiliilor populare, precum și a conferinței pe țară a președinților consiliilor populare.

Pe linia perfecționării democrației socialiste au fost instituționalizate noi forme de activitate. Legea nr. 57/1968, astfel cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 5/1976, obligă consiliilor populare să supună dezbaterii adunărilor cetățenești proiectul planului de dezvoltare economico-socială al unității administrativ-teritoriale, înainte de a fi supus spre aprobare consiliului popular, măsurile stabilite pentru realizarea planului, precum și alte probleme privind dezvoltarea economico-socială.

Organizarea și conducerea societății noastre, întreaga viață socială cunosc un proces de continuă perfecționare a principiilor și normelor umanismului socialist, ale eticii și echității socialiste. Acestui proces de perfecționare a relațiilor sociale îi corespunde o intensă activitate legislativă, avînd drept scop să pună în concordanță legile statului cu noile realități economice și social-politice, să asigure o legislație științifică, principială și realistă. Secre-

tarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia la Congresul al II-lea al consiliilor populare că: „Trebuie să facem totul și în viitor, în vederea aplicării neabătute a politicii partidului, a principiilor socialiste și comuniste în toate domeniile de activitate și să păstrăm neabătut principiul că tot ceea ce facem, să facem cu oamenii și pentru oameni".

În acest spirit, Congresul consiliilor populare a dezbătut amplu și și-a dat acordul asupra unor proiecte de lege care, pe baza hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., au fost puse în dezbatere publică și apoi au fost adoptate de organul suprem al puterii de stat — Marea Adunare Națională. Astfel, în ședința din 16 octombrie 1980 au fost adoptate Legea cu privire la dezvoltarea industriei mici, Legea privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași și Legea privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație.

Aceste legi de larg interes cetățenesc se referă la domenii și aspecte dintre cele mai diverse ale vieții sociale.

Așa de exemplu, Legea nr. 3 din 17 octombrie 1980, pentru modificarea Legii nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare, asigură lărgirea în continuare a cadrului democratic al societății noastre, participarea nemijlocită a tuturor cetățenilor, în condiții de deplină egalitate, la conducerea țării, la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, consacrate dezvoltării multilaterale a patriei, întăririi în toate sferele vieții sociale a legalității, aplicării consecvente a principiilor și normelor eticii și echității socialiste.

Preocuparea pentru continua adîncire a democrației socialiste apare clar în prevederile referitoare la definirea mai exactă și creșterea atribuțiilor organelor locale ale puterii de stat, la așezarea întregii lor activități pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii. Sub raportul lărgirii democrației, deosebit de semnificative sînt reglementările privind relațiile dintre aleși și alegători, în sensul că cei aleși sînt obligați să raporteze trimestrial despre activitatea lor în fața celor care i-au ales, în adunările cetățenilor, să-i informeze asupra modului cum își îndeplinesc atribuțiile, să-i consulte și să stimuleze participarea lor directă și responsabilă la întreaga activitate economico-socială. De asemenea, trebuie să menționăm prevederea referitoare la sporirea atribuțiilor și răspunderilor sindicatelor și altor organizații de masă și obștești ai căror reprezentanți sînt acreditați să participe la ședințele comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare, la adoptarea tuturor deciziilor care privesc repartizarea locuințelor pe întreprinderi și alte unități socialiste, aprovizionarea populației, precum și cele cu privire la alte probleme social-culturale.

Desigur, toate aceste reglementări asigură, odată cu sporirea rolului organelor locale ale puterii de stat și dezvoltarea localităților, o mai directă și responsabilă participare a tuturor cetățenilor la luarea deciziilor și înfăptuirea lor, la întărirea controlului de masă, la implicarea și mai activă la conducerea și soluționarea treburilor obștești a tuturor categoriilor sociale.

De altfel, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al III-lea al consiliilor populare, prin structura lor, consiliile populare „sînt cele mai reprezentative și democratice organe locale ale puterii de stat, care asigură o participare largă a oamenilor muncii, a întregului popor la conducerea localităților, a întregii activități de dezvoltare economico-socială a țării".

Sintetizînd hotărîrile, adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, se poate afirma că asistăm la mutații profunde ce au loc în procesul complex și structural al conducerii și planificării economiei naționale, al metodelor de organizare și conducere a vieții sociale, corespunzătoare noii etape de dezvoltare socialistă a țării.

În cei 20 de ani care au trecut de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, care a deschis cea mai fertilă epocă din istoria multimilenară a patriei noastre, perioadă pe care cu mîndrie o numim „Epoca Ceaușescu", întregul proces înnoitor revoluționar, conceput și înfăptuit cu claritate științifică și supremă răspundere comunistă față de destinele națiunii, a devenit o realitate concretă. S-a realizat un sistem democratic unic de conducere a societății, sistem care asigură participarea largă a oamenilor muncii, a întregului popor, la conducerea tuturor sectoarelor economico-sociale, a societății noastre socialiste, la făurirea conștientă de către popor a propriului viitor liber și independent, a viitorului socialist și comunist.

Astăzi, în perspectiva timpului, a strălucitorului bilanț al celor 20 de ani, ne apare mai limpede ca oricînd covîrșitoarea însemnătate a tezei: „Socialismul se construiește cu poporul pentru popor", elaborată și transpusă în viață cu nedezmințită consecvență, cu ardent spirit revoluționar și dăruire patriotică, încă de la primii pași pe noul și singurul drum al victoriei socialiste de către conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel al cărui nume îl poartă această neasemuită epocă de înflorire a patriei, de afirmare plenară a României printre națiunile lumii.

Dr. BENONE PUȘCĂ,
secretar al Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Galați

RODNIC BILANȚ AL REALIZĂRILOR OBȚINUTE DE CONSILIUL POPULAR AL COMUNEI SANISLĂU, JUDEȚUL SATU MARE, ÎN ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ

Cei peste 6 000 de locuitori ai comunei Sanislău, județul Satu Mare — români, maghiari și germani, ce trăiesc și muncesc în deplină unitate și armonie pe aceste minunate meleaguri — au primit cu nespusă bucurie și satisfacție vestea acordării, prin Decret prezidențial, a titlului de „Erou al Muncii Socialiste" pentru obținerea de patru ori consecutiv a „Ordinului Muncii" cl. I, ca urmare a ocupării de către comuna noastră, de tot atîtea ori, a locului I, în întrecerea socialistă pe țară între consiliile populare comunale.

Acest remarcabil eveniment este expresia elocventă și sintetică a eforturilor pline de dăruire și răspundere ale tuturor cetățenilor comunei, fără deosebire de naționalitate, în frunte cu comuniștii, pentru realizarea întocmai a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, stimulate și unite în permanență de către Comitetul comunal de partid.

Animați de puternice sentimente de satisfacție și mîndrie patriotică, sîntem bucuroși că munca noastră neobosită din acest cincinal a dat roade bogate, răsplătite prin înaltele distincții, prin aprecierile conducerii partidului și statului nostru, personal ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii. Ne folosim de acest prilej fericit pentru a adresa conducătorului stimat și iubit cele mai alese mulțumiri pentru îndrumarea, sprijinul și aprecierile date, împreună cu călduroasele urări de ani mulți prosperi și fericiți în fruntea destinelor partidului și poporului nostru. Totodată, distinsul titlu și înaltele ordine ale Republicii Socialiste România ne obligă în cel mai înalt grad, angajîndu-ne ferm să depunem toate eforturile pentru a realiza exemplar sarcinile ce ne revin din documentele istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, din hotărîrile adoptate de Congresul al III-lea al consiliilor populare, din orientările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pentru a ajunge la realizările de azi, Biroul executiv al Consiliului popular al comunei Sanislău a desfășurat o susținută activitate politico-organizatorică, decizională, economico-financiară, social-culturală și edilitar-gospodărească în vederea transpunerii în viață a politicii partidului și statului nostru, a prevederilor Legii nr. 57/1968 și ale Congresului al II-lea al consiliilor populare. Situînd în centrul preocupărilor urmărirea și realizarea în fiecare an a planului în profil teritorial și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă, am desfășurat, o activitate concretă, eficientă în direcția valorificării resurselor materiale și umane locale, a sistematizării și gospodăririi localităților, a realizării tuturor investițiilor, a autofinanțării unității administrativ-teritoriale.

Dar, trebuie să spunem deschis, cheia de boltă a succesului nostru a fost, fără nici o îndoială, preocuparea rodnică pentru conducerea unitară a agriculturii și mobilizarea tuturor forțelor, a întregii populații la efectuarea muncilor legate de prelucrarea pămîntului și creșterea animalelor. În acest domeniu am depus cele mai mari eforturi, dar am obținut și cele mai importante succese.

Asigurînd o bună rotație a culturilor, îngrășămintele chimice, dar mai ales organice necesare, respectînd cu stricteță principiile și normele agrotehnicii avansate și efectuînd lucrările agricole scadente la timp și de calitate — aproape „în sistem grădinăresc" — am reușit să ne sporim, an de an, roadele cîmpului, depășindu-ne prevederile de plan la toate culturile, precum și sarcinile de predare la fondul de stat.

Amintim, spre exemplificare, că în perioada 1981—1985 producția de grîu pe hectar a crescut cu 4163 kg., depășind 7 mii kg. în ultimii doi ani (7024 kg. în 1984 și 7080 kg. în 1985), iar cea de porumb a sporit cu 3.026 kg., ajungînd la 7127 kg. în 1984, nivel pe care avem posibilitatea să-l depășim substanțial în această toamnă, așa cum s-a stabilit și cu prilejul evaluării producției.

Ne preocupăm în mod special de integrarea în circuitul agricol productiv a nisipurilor existente în perimetrul comunei, care constituie realmente o bogăție de seamă pentru noi. Numai în acest cincinal, am modelat peste 400 ha nisipuri. Pe suprafețele de nisipuri nivelate pînă în prezent s-au efectuat plantații pomicole pe 150 ha, de pepeni verzi pe 40 ha, culturi furajere pe 100 ha, păduri de salcîm pe 800 ha. Pe aceste terenuri, obținem anual, 3500—4000 t mere, 2000—2500 t cartofi timpurii, 1200—1500 t pepeni verzi, precum și alte produse destinate aprovizionării populației județului și exportului.

Pentru valorificarea superioară, unitară și eficientă, a nisipurilor din raza comunei, în anul 1983, în raza comunei a luat ființă o fermă specializată a Stațiunii de cercetare și producție pomicolă Satu Mare.

O bună parte din cele peste 72 milioane lei investiții din acest cincinal, destinate agriculturii comunei, sînt orientate spre dezvoltarea zootehniei, sector rămas în urmă față de posibilitățile de care dispunem. În acest sector, s-au dat în folosință, printre altele, un complex zootehnic pentru creșterea vacilor de lapte cu capacitatea de 680 capete, în 1984, saivane pentru oi cu capacitatea totală de 5 mii capete și hale pentru creșterea nutriilor cu capacitatea de 3 mii bucăți, în 1981.

Prin îmbunătățirea îngrijirii și furajării animalelor în primul rînd a efectivelor matcă, realizarea mai atentă a sarcinilor de reproducție și selecție, efectivele de animale au crescut, în acest cincinal, pe comună cu 603 capete bovine, 3.400 capete porcine, 528 capete oi, peste 100 mii păsări, în principal pe seama sectorului gospodăriilor populației. A.E.I. crește pe an, aproximativ 1500—2000 bucăți nutrii pentru blană. Acordînd toată atenția realizării în fapt a prevederilor Programului unic de creștere a animalelor și păsărilor în gospodăriile populației, efectivele de animale din acest sector au sporit cu peste 316 capete bovine, 3400 capete porcine, 2000 capete ovine, peste 90 mii bucăți păsări, din 1981 încoace.

Producțiile animale obținute pînă în prezent, — 1400 t spor de carne pe an, 2350—2400 l lapte de vacă, 220—230 bucăți ouă pe găină, 5,8—6,0 kg lînă pe oaie — nu ne mulțumesc, obligîndu-ne să acordăm o atenție sporită creșterii mai susținute a producțiilor în sectorul zootehnic.

Rezultatele, în general bune, din agricultura comunei, se reflectă, deopotrivă, atît în onorarea sarcinilor de livrare la fondul de stat, cît și în consolidarea permanentă a situației economico-financiare a unităților agricole, în sporirea veniturilor obținute de cetățenii care lucrează în agricultură.

În actualul cincinal, din comuna Sanislău s-au predat suplimentar la fondul de stat : 3970 t grîu, 5.115 t porumb, 6.688 t. sfeclă de zahăr, 2.575 t. cartofi timpurii, 564 t, cartofi de toamnă, 1.826 t. cînepă pentru fibră, aproape 8 milioane bucăți ouă pentru consum, 5 t. lînă, 1 t miere de albine, precum și alte produse agroalimentare. Anual, livrăm la export între 1500—2000 t. cartofi timpurii.

Ca urmare, producția globală agricolă pe comună a crescut, în acești ani, cu peste 20 milioane lei, producția marfă cu circa 15 milioane lei, iar producția netă cu 6 milioane lei, în condițiile creșterii beneficiilor cu 2,4 milioane lei.

De asemenea, valoarea unei norme fizice la C.A.P. Sanislău, unica unitate din comună, a crescut, în același interval de timp, cu peste 31 lei.

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, am avut în vedere organizarea de către consiliul popular, a unor acțiuni de valorificare a resurselor materiale și umane locale în beneficiul dezvoltării economico-sociale a comunei. Astfel, valoarea materialelor refolosibile recuperate — metal, hîrtie, textile, anvelope, acumulatori, mase plastice, piese de schimb recondiționate și mai ales piei de animale, inclusiv nutrii — a crescut cu peste 2,4 milioane lei, iar pentru valorificarea energiei neconvenționale s-a efectuat o instalație de biogaz la C.P.A.D.M. și o baterie de panouri solare la ferma de vaci a C.A.P.

O puternică dezvoltare au cunoscut-o și prestările de servicii către populație, potrivit programului pe cincinalul acesta, care în ultimii 3 ani au crescut cu 1,6 milioane lei, reprezentînd în prezent aproape 1700 lei activitate de prestări de servicii către populație pe locuitor, concentrată în principal la unitățile cooperatiste. Comuna dispune de o puternică rețea de prestări servicii, constituită din 30 de unități, care satisfac gama minimală de servicii stabilită de Congresul al II-lea al consiliilor populare. Dintre acestea, amintim moara țărănească, două brutării și sifonăria. La fel, activitățile de prestări în construcții: 3 formații de zidari, 2 de zugravi, 1 de dulgheri, 1 de tîmplărie, 3 de transporturi, fierărie, lăcătușerie, instalatori de apă, tinichigerie. În sfîrșit, croitoria pentru bărbați și femei, cizmăria, frizeria, coafura, atelierul foto, atelierul de depanat radio și televizoare, precum și altele.

Desfășurarea activității de producție, în condițiile eficienței economice sporite, precum și preocuparea biroului executiv al consiliului popular și a unităților cooperatiste din comună pentru atragerea de noi surse de venituri la bugetul local au făcut ca în acest cincinal veniturile proprii să crească cu peste 1 milion lei, asigurîndu-se, astfel, autofinanțarea unității administrativ-teritoriale, începînd cu anul 1983.

Avîd în vedere faptul că în cadrul comunei satele componente au gospodăriile insuficient grupate, am acordat atenție concentrării localităților, respectării riguroase a legii și schiței de sistematizare, astfel că în ultimii cinci ani nu s-a înregistrat nici o abatere de la disciplina în construcții și sistematizare. Redarea de noi suprafețe în circuitul agricol a constituit o problemă prioritară în activitatea noastră. Prin restrîngerea perimetrului construibil,

în această perioadă, am redat agriculturii 10 ha teren, iar prin mutarea în vatra satelor a 37 gospodării izolate, încă 8 ha. Prin reducerea drumurilor și a terenurilor virane din intravilan, 6 ha au putut fi puse la dispoziția cetățenilor pentru a fi cultivate cu sfeclă de zahăr și cartofi timpurii.

De asemenea, s-a elaborat noua schiță de sistematizare a comunei care prevede reducerea perimetrului construibil cu cel puțin 40%, reprezentînd 160 ha teren ce va fi redat agriculturii. Prin obiectivele noi social-culturale și administrative recent construite — școală generală, Oficiu PTTR, blocurile de locuințe și altele — se conturează noul centru civic al comunei, în care se vor realiza construcții numai cu 3 și 4 nivele.

Pînă în prezent, anual, s-au încasat circa 190 mii lei contribuție bănească a populației, ceea ce este puțin față de nevoile de gospodărie edilitară a comunei. Dar, valorificînd materialele de construcții locale — nisip, cărămidă, materiale din demolări — precum și asigurînd întreaga forță de muncă, în fiecare an, am realizat obiective social-culturale și edilitare în valoare de 2,4—3,7 milioane lei, care au crescut gradul de confort urbanistic al comunei. În această perioadă, s-au construit o școală cu 16 săli de clasă în Sanislău (1982), un cămin cultural cu 300 locuri în satul Marna, o remiză P.S.I., 3 unități comerciale și se află în construcție 2 blocuri ale specialiștilor din agricultură cu 18 apartamente. S-au modernizat 17 km drumuri de legătură dintre localitățile comunei și 15 km. străzi. Extinderile de trotuare însumează 8 km lungime.

La acestea, se adaugă lucrările efectuate prin munca patriotică a tuturor cetățenilor comunei, care, anual, se ridică la 2,5—3 mii lei pe locuitor. Numai în acest an, s-au efectuat curățiri și amenajări pe 450 ha pășune, desfundări de șanțuri pe 5.200 ml. întreținerea a 4900 ml drumuri și 2100 ml trotuare, plantarea 15 mii bucăți puieți.

Cu toate rezultatele obținute, sîntem conștienți că în activitatea noastră mai persistă și unele lipsuri, față de care vom adopta o atitudine intransigentă de autodepășire, de neimpăcare cu rutina și formalismul. În acest sens, avem în vedere necesitatea creșterii producțiilor animaliere, a sporirii contribuției cetățenilor la constituirea fondului de stat de produse agroalimentare, a dezvoltării activității de industrie mică, precum și continuare lucrărilor de înfrumusețare și gospodărire a localităților.

Acționînd potrivit măsurilor stabilite în programul de aplicare a hotărîrilor Congresului al III-lea al consiliilor populare, vom asigura ca agricultura să constituie preocuparea fundamentală a consiliului popular și a biroului său executiv, vom determina creșterea producției de industrie mică pe locuitor la cel puțin 9 mii lei, vom sprijini sporirea mai substanțială a veniturilor proprii la bugetul local. Așa cum se precizează în Hotărîrea-Chemare a Congresului al III-lea al consiliilor populare Biroul executiv al consiliului popular va lua toate măsurile pentru a face ca Sanislăul să devină, o adevărată cetate economică și socială.

Toate acestea vor determina ridicarea activității consiliului popular pe o treaptă nouă de calitate, la înălțimea cerințelor formulate de documentele de partid și de stat și a obligațiilor la care ne obligă înaltele distincții acordate.

Făcîndu-ne pe deplin datoria față de partid și patrie, angajîndu-ne cu toate forțele și pe viitor în întrecerea socialistă, avem convingerea că ne vom aduce contribuția necesară la realizarea programului de dezvoltare și înflorire a României socialiste, stabilit de Congresul al XIII-lea al partidului.

ELISABETA ȘIMONCA
secretar al Comitetului comunal de partid, președinte al Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Sanislău, județul Satu Mare

COMUNICĂRI C.P.C.P.

PRECIZĂRI PRIVIND RAPORTAREA REALIZĂRILOR LA DOI INDICATORI AI ÎNTRECERII SOCIALISTE DINTRE CONSILIILE POPULARE

Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, prin adresa nr. 10.750/7.XI.1985, a cerut comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București să acorde mai mare atenție modului cum se raportează indicatorii întrecerii socialiste „obiective executate prin contribuția bănească" și „recuperarea materialelor refolosibile".

Începînd cu data emiterii acestor precizări, realizările la indicatorii respectivi vor fi raportate în scris, sub semnătura prim-vicepreședintelui comitetului executiv al consiliului popular județean și a șefului secției de planificare, dezvoltare, organizare, prețuri și tarife, cu respectarea riguroasă a prevederilor legale.

Pentru raportarea corectă a realizărilor la acești indicatori s-a pus la dispoziția comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, două modele de situații care se înaintează completate.

Situația privitoare la realizarea indicatorului „OBIECTIVE DE INTERES OBȘTESC EXECUTATE PRIN CONTRIBUȚIA BĂNEASCĂ A LOCUITORILOR", conține pe orizontală, 9 rubrici (Denumirea obiectivului, localitatea, capacitatea, valoarea totală, realizări pînă la 31.XII.1984, total din care, în anul 1984, plan 1985, planul perioadei 1. I. ... 1985, din care plan și realizat, realizarea în procente — col 7/6, decontat la Sucursala județeană a B.I.). Pe verticală, macheta cuprinde două rubrici (TOTAL CPJ INV C+M din care : 1. obiectivul.. (indicatorii T.E. aprobați prin Decretul nr. INV C+M și 2 Obiectivul INV C+M

Situația aceasta se completează lunar, cumulat de la începutul anului, potrivit următoarelor precizări :

— Situația se referă la lucrările executate în perioada 1.I. — 1985) la obiectivele de interes obștesc realizate din contribuția bănească a locuitorilor prevăzute ca investiții în planul național unic pe anul 1985, anexa nr. VIII/12 la Decretul nr. 450/1984, respectiv lucrările care s-au finanțat și realizat în conformitate cu Legea investițiilor nr. 9/1980 și la care s-au folosit fonduri constituite, potrivit Legii nr. 20/1971.

Coloana 1 — Obiectivele ale căror valori sînt cuprinse în fila de plan (anexa nr. VIII/12 la Decretul nr. 450/1984), pe localități (municipii, orașe și comune). La fiecare obiectiv se va trece numărul decretului prin care s-au aprobat indicatorii tehnico-economici, iar pentru obiectivele finanțate înainte de 1980 se trece „început înainte de 1980".

Coloana 2 — Valoarea totală a obiectivului, admisă la finanțare de Sucursala județeană a Băncii de Investiții.

Coloanele 3 și 4 — Realizările valorice pînă la datele menționate în situație.

Coloana 5 — Volumul planificat pe anul 1985 (valoarea cuprinsă în anexa nr. VIII/12 la Decretul nr. 450/1984).

Coloana 6 — Volumul planificat (valoric) pe perioada 1.I. — 1985, prevăzut în anexa nr. VIII/12 la Decretul nr. 450/1984).

Coloana 7 — Volumul realizat (valoarea situațiilor de plată, pe articole de deviz, acceptate de Banca de Investiții).

Coloana 9 — Suma efectiv cheltuită (decontată de Banca de Investiții — La completarea situației se va respecta cu strictețe precizarea din anexa nr. VIII/12 la Decretul nr. 450/1984) ; „Peste volumul prevăzut se vor putea realiza volume mai mari, conform Legii nr. 20/1971, la lucrările prevăzute în plan, cu condiția folosirii materialelor din resurse locale, fără a necesita ciment, metal și cherestea"

Situația privind realizarea indicatorului „RECUPERAREA RESURSELOR MATERIALE REFOLOSIBILE ȘI RESURSELOR ENERGETICE", conține, pe orizontală 8 rubrici (Denumire, UM, Cantități cu plan și realizat, Valori cu preț unitar lei/UM, Plan în mii lei, Realizat în mii lei și procent col 7/col. 6).

Pe verticală, situația cuprinde următoarele : Total valoare (cap. I și cap. II) ; CAP. I — Recuperarea resurselor materiale refolosibile, total valoare (A+B+C), în care intră subcapitolele : A. Sarcini de recuperare și predare-livrare, total valoare A ; B. Sarcini de preluare (de la alte unități ce nu sînt subordonate consiliilor populare) și valorificare (ca atare sau prin prelucrări în cadrul propriei activități), total valoare B ; C. Sarcini de recuperare și valorificare în cadrul propriei activități, total valoare C ; Cap. II — Recuperarea resurselor energetice refolosibile, total valoare Cap. II.

Precizările referitoare la întocmirea acestei situații, prevăd următoarele :

Situația se referă la realizarea planului, în perioada 1. I. — 1985 la indicatorul recuperarea resurselor materiale refolosibile și resurselor energetice prevăzut în Decretul nr. 71/1978.

La întocmirea situației se vor avea în vedere :

— Respectarea prevederilor Legii nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea resurselor materiale, a fondurilor fixe și aprovizionarea tehnico-materială, modificată prin Legea nr. 11/1980, precum și a Decretului nr. 465/1979 privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile.

— Cap. I. — Recuperarea resurselor materiale refolosibile se referă la realizarea sarcinilor prevăzute în anexa X/3 la Decretul nr. 450/1984.

— Respectarea strictă a prevederilor art. 41, alin. 1 (recuperarea, valorificarea și, după caz, livrarea de către unități a resurselor materiale refolosibile să fie realizate în conformitate cu prevederile de plan, cu respectarea repartițiilor emise și a contractelor economice încheiate), art. 42, alin. 3 (livrarea și consumul resurselor materiale refolosibile să fie realizate numai pe bază de repartiții emise de coordonatorul de balanță, în conformitate cu balanțele materiale aprobate), din Legea nr. 14/1971.

— La Cap. I A — Sarcini de recuperare și predare-livrare, se vor cuprinde cantitățile recuperate și predate unităților de colectare ale MAGF, precum și cantitățile livrate altor beneficiari de către unitățile consiliilor populare (fără Oficiul județean de turism, Comitetul culturii și educației socialiste, precum și Direcția comercială, pentru activitatea comercială propriu-zisă), rezultate din activitatea proprie, cantități care se raportează în darea de seamă a MATMCGF 5/2 de către IJRVMR la grupa I poz. „CPJ fără halde menajere, cod 1110113", precum și la grupa II poz. „CPJ din halde menajere cod 0762402". Nu se vor include materialele refolosibile rezultate ca urmare a acțiunilor de colectare organizate de consiliile populare la gospodăriile populației și la unitățile care nu le sînt subordonate, deoarece pentru asemenea materiale aceste organe nu au sarcini de plan.

— La Cap. I B — Sarcini de prelucrare și valorificare se vor înscrie materiile prime și materialele refolosibile preluate de la unități ce nu sînt subordonate consiliilor populare, pe baza planului, repartițiilor și contractelor și care au fost valorificate în unitățile proprii, pentru îndeplinirea sarcinilor de producție, de investiții, export, prestări de servicii și a altor activități stabilite prin plan. Nu se vor înscrie la realizări materialele preluate și nevalorificate, aflate în stoc. De asemenea, nu se vor înscrie la realizări materiile prime și materialele refolosibile preluate în afara sarcinilor de plan, fără repartiții, indiferent dacă au fos sau nu consumate (aceasta constituind o încălcare a Legii nr. 14/1971). Sarcinile de preluare și valorificare din anexa X/3 se vor corecta cu repartițiile primite de la coordonatorii de balanțe, în cursul anului.

— La Cap. I C. — Sarcini de recuperare și valorificare se vor înscrie materiile prime și materialele recuperate și valorificate (consumate efectiv, ca atare sau prin prelucrare) în cadrul propriei activități, pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite prin plan. Nu se vor înscrie la realizări, materiile prime și materialele recuperate (inclusiv rezultate din demolări) care se află încă în stoc (chiar dacă pentru acestea există sarcină de valorificare), precum și materiile prime și materialele recuperate care au fost consumate, peste prevederile de plan și fără repartiții. Sarcinile de recuperare și valorificare din anexa X/3 se vor corecta cu repartițiile primite de la coordonatorii de balanțe în cursul anului.

— Prețul unitar (lei/UM) ce se înscrie în coloana 5, aferent fiecărui material refolosibil de la Cap. I (subcapitolele A, B și C), este cel stabilit de MAGF — CRVMR prin „Lista sortimentelor și a prețurilor medii de calcul a planului de colectare pe anul 1985".

— La Cap. II — Recuperarea resurselor energetice refolosibile se vor înscrie datele privind realizarea sarcinilor prevăzute în anexa I/5 la Decretul nr. 450/1984 (pozițiile cod. nr. 18735, 13654, 882, 13656 și 13660).

— Piesele de schimb recondiționate nu fac obiectul acestei situații.

— Datele privind realizările care se vor înscrie în situație trebuie să se bazeze pe cele din evidența tehnic operativă și contabilă din cadrul unităților subordonate consiliului popular județean.

În scopul calculării valorii materialelor refolosibile s-a comunicat județelor lista sortimentelor și a prețurilor de calcul a planului de colectare pe anul 1984, plătite și în 1985, elaborată de MAGF — CRVMR.

Această listă este următoarea :

Sortiment	U/M	Prețul mediu lei
MATERIALE REFOLOSIBILE DIN :		
— Oțel	kg.	1
— Fontă	„	1,20
— Cupru	„	39
— Cenușă de cupru	„	4
— Alamă	„	21
— Bronz	„	16,70
— Plumb	„	12,20
— Cenușă de plumb	„	5,30
— Zinc+drojdii de zinc	„	8,20
— Cenușă de zinc	„	2,30
— Aluminiu	„	5,20
— Cenușă de aluminiu	„	0,80
— Metale și aliaje dure	„	122
— Materiale refolosibile și silicoalumimoase	„	0,30
— Materiale refolosibile magneziene	„	0,30
— Corpuri abrazive	„	0,60
— Hîrtii — cartoane	„	0,60
— Textile	„	1,50
— Anvelope	„	0,10
— Camere de aer uzate, alte articole din cauciuc	„	1,90
— Mase plastice	„	1,00
— Oase brute	„	0,60
— Sticlă	„	0,10

● Ca urmare a sarcinilor transmise în ședința de lucru din luna septembrie a.c. ce a avut loc la Consiliul Organizării Economico-Sociale, s-a transmis comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București un **„Plan de acțiune pentru aducerea la îndeplinire a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, cu privire la mecanizarea, raționalizarea, cibernetizarea proceselor de producție și îmbunătățirea radicală a organizării întreprinderilor în vederea creșterii mai puternice a productivității muncii".**

Acest plan este însoțit de o „Tematică orientativă pentru perfecționarea și modernizarea întreprinderilor în vederea creșterii mai puternice a productivității muncii și dublării acesteia în cincinalul următor".

Din planul de acțiune respectiv, revin comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al Capitalei precum și unităților proprii subordonate sarcini cum sînt :

— Constituirea, prin decizie, a colectivului consiliului popular județean și a colectivelor speciale din întreprinderi însărcinate cu elaborarea măsurilor de reorganizare și modernizare a proceselor de producție ;

— elaborarea, de către colectivele constituite la nivelul întreprinderilor a programelor de măsuri pentru reorganizarea și modernizarea unităților.
(Comunicarea C.P.C.P. nr. 9250/1985)

● Din controalele făcute de organele de miliție, a rezultat că unitățile auto-service manifestă superficialitate în executarea unor verificări tehnice anuale, atestînd o serie de autoturisme proprietate personală, deși acestea prezintă defecțiuni tehnice, ce periclitează siguranța circulației.

De asemenea s-a mai constatat că sînt atestate autovehicule care prezintă modificări constructive, accesorii suplimentare ce modifică caracteristicile autovehiculului și contravin legii, precum și faptul că o serie de elemente de identificare nu sînt supuse verificării (seria motorului, a șasiului, culoarea etc.) și nu se poansonează seria pe blocul motor, numărul de înmatriculare pe genți etc.

În ce privește procesul tehnologic de verificare, s-a constatat că acesta nu este organizat în flux, utilajele sînt dispersate în mai multe locuri.

Avînd în vedere necesitatea îmbunătățirii calității verificărilor tehnice anuale și faptul că în anul 1986 nu vor mai fi autorizate să efectueze aceste operațiuni decît unitățile auto-service cu procesul tehnologic organizat în flux, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București au obligația să analizeze modul cum este organizat și se desfășoară procesul de verificare în unitățile de profil din subordine și a dispune măsuri ferme de respectare a metodologiei de verificare tehnică anuală a autovehiculelor.

O atenție deosebită se va acorda selectării și pregătirii profesionale a personalului ce lucrează în unitățile auto-service, precum și dotării acestora cu aparatura de verificare necesară. (Comunicarea C.P.C.P. nr. 10.375/1985).

● Controalele efectuate în legătură cu contribuția pe care o aduc gospodăriile anexă ale consumurilor colective și ale unităților de alimentație publică la realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare și analizele organizate în legătură cu această problemă, au scos în evidență existența unor neajunsuri în acest domeniu.

Astfel, mai sînt întreprinderi și unități care, deși au un număr mare de abonați la cantinele proprii, nu au încă organizate pe lîngă acestea, gospodării anexă, cantinele respective solicitînd asigurarea, din fondul de stat a unor produse agroalimentare, în special carne, fără să depună eforturi pentru asigurarea lor din gospodării anexe.

Conducerile colective ale unor întreprinderi nu acordă sprijinul necesar și nu controlează activitatea gospodăriilor anexă, ceea ce conduce la neîndeplinirea decît în mică măsură a sarcinilor stabilite și la o slabă folosire a bazei materiale existente.

Nu peste tot consiliile populare controlează și urmăresc la unitățile proprii și la cele subordonate ministerelor și organelor centrale, modul în care se aplică măsurile stabilite pentru realizarea sarcinilor de producție și de dezvoltare a gospodăriilor anexă, în concordanță cu programele de autoconducere și autoaprovizionare în profil teritorial.

Nerealizarea sarcinilor la carne din programul gospodăriilor anexă se datorează, în principal, insuficientei preocupări pentru populărea acestora cu purcei și pui, neasigurării hranei lor prin colectarea tuturor resturilor alimentare obținute de la cantine, nevalorificării complete a unor deșeuri rezultate din diverse activități economice, necultivării unor terenuri, neînființării de gospodării anexă noi și neextinderii celor existente.

În vederea înlăturării acestor neajunsuri și îmbunătățirea activității în acest sector, comitetele executive ale consiliilor populare trebuie să adopte măsurile ce se impun astfel încît să se asigure realizarea sarcinilor pe acest an, îndeosebi obținerea cantităților de carne planificate, pregătirea tuturor condițiilor pentru anul viitor, în vederea asigurării creșterii substanțiale a aparatului gospodăriilor anexă la acoperirea necesarului de produse agroalimentare și în special la carne.

Totodată, se cere organelor locale ale puterii de stat să examineze în sesiuni și ședințe de comitet executiv activitatea gospodăriilor anexă, stabilind măsurile ce se impun în acest scop. (Comunicarea C.P.C.P. nr. 10.001/1985).

● Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe și Ministerul Industriei Petro-Chimice, au dispus, printr-un ordin comun ca, în vederea folosirii raționale a carburanților, în concordanță cu destinația și prioritățile stabilite prin plan, precum și pentru evitarea staționării, pentru alimentare, în stațiile PECO, începînd cu data de 1 octombrie 1985, se interzice aprovizionarea cu benzină și motorină pe bază de bonuri cantități fixe (BCF) a următoarelor categorii de mijloace de transport, mașini și utilaje :

— tractoare, autobasculante, mașini și utilaje autotractate pentru lucrări agricole, pentru șantiere, cariere și balastiere, precum și cele pentru activitatea din incinta întreprinderilor și pentru transport uzinal ;

— autotrenuri forestiere și cele pentru transport de ciment, stîlpi, prefabricate, alte materiale de construcții ;

— autoremorchere sólo și cu trailer, autoateliere, automacarale, autotelescoape, autovidanjoare, autobetoniere, autoforeze, autogranice, autocamioane cu troliu, cu excepția celor autorizate să circule pe trasee lungi, în afara județului de înmatriculare.

Bonurile cantități fixe eliberate de unități și autobaze pentru efectuarea alimentării mijloacelor de transport, mașinilor și utilajelor specificate, se confiscă, procedîndu-se în conformitate cu prevederile art. 33 din Ordinul M.I.Ch. nr. 1579/1973 de aplicare a H.C.M. nr. 659/1971 (Comunicarea C.P.C.P. nr. 9800/1985).

● În vederea cunoașterii situației solicitărilor de locuințe din fondul locativ de stat pentru anul 1986, începînd cu 15 octombrie a.c. (și în continuare la aceeași dată în fiecare an) se va transmite la C.P.C.P. situația necesarului de locuințe din fondul locativ de stat, centralizată pe județ, însoțită de copia formularelor centralizate pe fiecare localitate, care se întocmesc pe baza comunicărilor unităților socialiste, așa cum prevede Hotărîrea nr. 1/1974 a C.P.C.P.

Totalul cererilor de locuințe va fi refalcat și după componența familiei (familii fără copii, cu 1 copil, cu 2 copii, cu 3 copii, cu 4 copii și cu mai mult de 4 copii).

Această comunicare înlocuiește comunicarea C.P.C.P. nr. 3000/1979. (Comunicarea C.P.C.P. nr. 9600/1985).

● Organizarea activităților de pregătire prin măsuri de perfecționare sau de practică a conducerii pentru conducătorii auto amatori, ce se făceau de fostele filiale A.C.R., vor fi preluate — împreună cu baza materială aferentă acestor cursuri și personalul de specialitate — numai de școlile de șoferi amatori din subordinea consiliilor populare.
(Comunicarea C.P.C.P. nr. 8150/1985).

● Ministerul Justiției a dat dispoziție notariatelor de stat ca la verificarea actelor de înstrăinare a apartamentelor proprietate personală, vînzătorii să prezinte dovada eliberată de asociația locatarilor privind calcularea la zi a cotelor de întreținere de către vînzător. Această măsură este de natură să prevină eventualele cazuri de neplată

a cheltuielilor comune de întreținere datorate de deținătorii de apartamente (Comunicarea C.P.C.P. nr. 3545/1985).

● Pentru realizarea efectivelor de bovine și a livrărilor la fondul de stat, prevăzute în Planul de dezvoltare economică și socială în profil teritorial, pe baza indicațiilor conducerii superioare, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a aprobat prin Ordinul nr. 36 din 25 martie 1985, un program de măsuri privind respectarea normelor legale la tăierile de bovine.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, organele agricole și unitățile agricole socialiste, sînt obligate să asigure aplicarea întocmai a măsurilor stabilite în acest program.

Se vor organiza, sistematic, acțiuni comune în toate județele și localitățile, în tîrgurile de animale, bazele de achiziții și în gospodăriile populației pentru evitarea oricăror înstrăinări sau tăieri ilegale de bovine și sancționarea abaterilor constatate.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale vor asigura ținerea în mod corespunzător a evidenței efectivelor de animale din gospodăriile populației în registrele agricole, pe baza declarațiilor făcute de proprietari și evidențelor tehnice ale circumscripțiilor sanitare veterinare și punctelor de însămînțări artificiale.

Asupra îndeplinirii acestor sarcini, direcțiile pentru agricultură și industrie alimentară județene și a municipiului București, vor raporta lunar, Direcției generale economice zooveterinare din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, vor analiza periodic, modul în care se realizează efectivele de bovine prevăzute în plan, aplicarea măsurilor din program, precum și respectarea prevederilor legale a tăierilor de bovine. (Comunicarea comună a C.P.C.P. nr. 5100/1985 și a M.A.I.A. nr. 1295/1985).

● Ministerul Comerțului Interior (Direcția comercială mărfuri-textile-încălțăminte), a făcut cunoscut că, în semestrul I 1986, unitățile subordonate consiliilor populare, au obligația să livreze la fondul pieței, confecții și tricotaje în valoare de 98 milioane lei, din care 48 mil. în trim. I și 50 mil. în trimestrul II 1986.

În legătură cu aceste obligații și în vederea stabilirii structurii sortimentale și a contractării propriu-zise, **în sectorul CONFECȚII,** se solicită diverse cantități de mărfuri în valoare de cca. 85 mil. lei și anume :

— 500 mii buc. cămăși bărbătești ;
— 200 mii buc. cămăși pentru băieți ;
— 500 mii piese pentru nou născuți ;
— 100 mii buc. rochițe pentru fete ;
— 100 mii buc. pijamale pentru băieți și fete.

Intreprinderile furnizoare a acestor mărfuri au avut obligația să prezinte oferta pînă la 25 septembrie 1985. Vizionarea colecției de modele și analiza documentațiilor de preț a avut loc la data de 5 octombrie 1985. În perioada 5—10 octombrie 1985. În perioada 5—10 octombrie a.c. s-au predat comenzile de către beneficiari pe colecția omologată în limitele fondului de marfă oferit. În perioada 10—15 octombrie 1985 s-au semnat anexele de contract.

În cadrul **sectorului TRICOTAJE,** în vederea stabilirii structurii sortimentale și a contractărilor propriu-zise, se solicită, de la întreprinderile furnizoare, următoarele mărfuri :

— 500,0 mii per. ciorapi-șosete tip bumbac pentru adulți;
— 500,0 mii per. ciorapi-șosete tip bumbac pentru copii ;
— 500,0 mii per. ciorapi-supraelastici pentru adulți ;
— 500,0 mii per. ciorapi-șosete supraelastici pentru copii;
— 300,0 mii buc. dresuri supraelastice pentru copii ;
— 300,0 mii buc. dresuri P.N.A. pentru copii ;
— 1000,0 mii buc. îmbrăcăminte din bumbac pentru nou născuți ;
— 500,0 mii buc. îmbrăcăminte P.N.A. pentru nou născuți ;
— 300,0 mii buc. îmbrăcăminte P.N.A. pentru copii ;
— 200,0 mii buc. îmbrăcăminte P.N.A. pentru adulți.

Pentru aceste mărfuri, oferta producătorilor trebuia transmisă pînă la 23 septembrie 1985. Prezentarea colecțiilor pentru omologare și a documentațiilor de preț a avut loc la sfîrștul lunii septembrie, iar preluarea comenzilor și semnarea anexelor de contract s-a făcut în perioada 30 sept. — 1 oct. 1985. (Comunicarea C.P.C.P. nr. 8800/1985).

● Cu ocazia cercetării unor scrisori ale oamenilor muncii, s-a consatat că au existat situații cînd, în aplicarea prevederilor legale referitoare la închirierea garajelor s-a considerat că în urma decesului titularului de contract de închiriere acest contract a încetat și soția sau alt moștenitor care rămîne în continuare în spațiul locativ deținut de cel decedat au nevoie de o nouă repartizare a grajului, pe baza căruia să se încheie un nou contract de închiriere. În ședința din 26 august 1985, Biroul executiv al C.P.C.P., a analizat aceste situații și a constatat că în conformitate cu prevederile art. 1440 din Codul civil, nu este nevoie de o nouă repartizare. În consecință se interzice unităților de specialitate ale consiliilor populare să întocmească noi contracte de închiriere pentru garaje la decesul titularului, atunci cînd acesta lasă ca urmași în spațiul locativ respectiv, soția sau alți moștenitori. (Comunicarea C.P.C.P. nr. 8550/1985).

● Ținînd seama de apropierea anotimpului friguros, se cere comitetelor executive ale consiliilor populare județene să analizeze stadiul aplicării și măsurile de recuperare necesare a fi luate pentru îndeplinirea sarcinilor cuprinse în următoarele documente :

— „Programul privind asigurarea producției de energie, folosirea rațională a energiei electrice, termice, a gazelor naturale, a celorlalți combustibili și regimul de lucru al unităților economice și sociale pe perioada martie-noiembrie 1985", aprobat potrivit comunicării Cancelariei C.C. al P.C.R. nr. H 498/1985 (transmis cu scrisoarea S.G.C.M. nr. 74/V/C/23 febr. 1985) ;

— „Programul privind măsurile stabilite pentru raționalizarea consumului de energie termică în anul 1985", aprobat potrivit comunicării Cancelariei C.C. al P.C.R. nr. H 1356/1985 (transmis cu scrisoarea S.G.C.M. nr. 1251V/16 mai 1985) ;

— „Programul pregătirilor în vederea iernii 1985 al consiliilor populare și unităților din județ" (programul propriu). (Comunicarea C.P.C.P. nr. 8350/1985).

COLEGIUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la Suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa : COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecționare a cadrelor,** str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorul 1, Cod 78111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

1986 DEC 0 61

În atenția cititorilor din cooperația agricolă

„Revista economică", în colaborare cu U.N.C.A.P., editează în 1986 lucrarea: CARTEA PREȘEDINTELUI DE C.A.P.

Din cuprins:

- Activitatea de conducere
- Raporturile interne dintre cooperativă și cooperatori
- Activitatea economică și financiară
- Drepturile și obligațiile statutare ale cooperatorilor
- Patrimoniul unităților agricole cooperatiste
- Regimul juridic al bunurilor din patrimoniul unităților agricole cooperatiste
- Activitatea de cooperare și de asociere în producție
- Creditare, finanțare și avansuri pentru produsele contractate
- Asigurarea bunurilor din patrimoniul unităților agricole cooperatiste
- Răspunderea materială pentru pagubele cauzate avutului cooperatist
- Răspunderea civilă, contravențională și penală pentru pagubele cauzate avutului obștesc
- Evidența contabilă
- Activitatea funciară și regimul de circulație al terenurilor
- Gestionarea bunurilor și regimul juridic al gestionarilor
- Relațiile C.A.P. cu S.M.A. în activitatea de mecanizare a lucrărilor agricole
- Mica industrie în unitățile agricole cooperatiste
- Raporturile juridice cu unitățile administrative de stat în domeniul impozitelor și taxelor
- Investițiile și reparațiile capitale în C.A.P.
- Prestări de servicii în domeniul îmbunătățirilor funciare
- Norme de structură în unitățile agricole cooperatiste
- Organizarea producției și a muncii în C.A.P. și A.E.I.; protecția muncii
- Programul de lucru în agricultură și în zootehnie
- Drepturile sociale ale membrilor C.A.P.
- Reglementări privind prețurile de învoială pentru C.A.P. și A.E.I.
- Prețurile de contractare, sporuri și avantajele pentru produsele agricole vîndute statului
- Reglementarea modului de retribuire a membrilor C.A.P.
- Beneficiul în unitățile agricole cooperatiste; destinația lui
- Loturi în folosință, locuri de casă, comasarea și schimbul de folosință a terenurilor
- Titluri executorii în folosul C.A.P. și modurile de realizare
- Relațiile C.A.P. cu consiliile unice, organele agricole, consiliile populare și uniunile cooperatiste
- Zootehnie, abatoare, registrul agricol și recensămîntul animalelor
- Regimul juridic al specialiștilor agricoli din C.A.P.
- Stimulente materiale și morale pentru cooperative și cooperatorii fruntași
- Comisiile de judecată din cooperative

Lucrarea (cca. 800 pag.) va fi difuzată exclusiv unităților cooperației agricole care încheie abonamente speciale de 380 lei, care dau dreptul la primirea revistei și a suplimentului său săptămînal (52 de numere); precum și la primirea a trei exemplare din lucrarea menționată.

Abonamentele se fac direct pe adresa redacției, prin folosirea formularului de comandă de mai jos.

În situația în care abonamentul este colectiv pe județ, la comandă se anexează o listă cu adresa fiecărei unități care urmează să primească revista și cele trei lucrări menționate.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . din : : (mandatul poștal din ziua de . . .) v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 645 120 230 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . abonamente speciale a 380 lei *)

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, în 1986, „Revista economică", (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum și trei exemplare din lucrarea „Cartea președintelui de C.A.P.".

Cu stimă,
(semnătura abonatului)

*) Pe mandatul poștal sau pe dispoziția de plată folosiți denumirea completă a unității (fără inițiale) și menționați „Pentru abonamente la Revista economică".

Încheind abonamente speciale, pînă la 15 decembrie a.c., vă asigurați primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, precum și a trei exemplare din lucrarea „Cartea președintelui de C.A.P."

Tiparul I.P. „Informația", 20 noiembrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

SOCIALISTA MUSEUM

D 646

CURIER ECONOMIC — LEGISLATIV

Administrarea imobilelor

Atribuțiile și răspunderea cenzorilor asociațiilor de locatari

În Revista economică — Supliment nr. 43/1985, pag. 15 s-a publicat o comunicare a C.P.C.P. către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare, sesizînd o slabă preocupare a comisiilor de cenzori de a efectua verificarea gestiunilor la termenele legale, precum și alegerea în aceste comisii a unor persoane nepregătite corespunzător pentru a face față sarcinilor ce le revin. De asemenea, din scrisorile sosite la redacție se desprinde faptul că membrii comisiilor de cenzori nu cunosc atribuțiile și obligațiile ce le revin, nu le îndeplinesc în mod temeinic și legal și nu pot concepe că îndeplinirea acestor obligații în mod necorespunzător, superficial sau omisiunea de a le efectua, atrage și răspunderea lor pe plan juridic.

Toate acestea ne-au determinat a înfățișa și analiza atribuțiile comisiilor de cenzori precum și răspunderea membrilor.

● **Atribuții-obligații.** În art. 13 din Statutul asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, sînt stabilite principalele atribuții ale comisiilor de cenzori.

a). Verifică îndeplinirea condițiilor statutare privitoare la prezență și vot în adunările generale ale asociației locatarilor (art. 13 lit. a). Constatările se consemnează fie în procesul-verbal de ședință al adunării generale, fie ulterior în alte documente. Comisia de cenzori va verifica dacă sînt (sau au fost) îndeplinite condițiile prevăzute în art. 6 din statut pentru valabilitatea constituirii și luării hotărîrilor adunărilor generale. Controlează îndeplinirea condiției prevăzută în art. 6 din statut, de a fi prezenți cel puțin jumătate plus unul din totalul membrilor asociației pentru valabilitatea constituirii adunărilor generale. Verifică îndeplinirea condiției privind reprezentarea la adunarea generală a membrilor asociației — în cazul cînd nu participă personal — numai de către persoane majore din familia acestora ; verifică împuternicirile scrise pentru delegații care reprezintă persoanele juridice membri ai asociației și se îngrijește de menționarea în procesul-verbal al adunării generale a rezultatelor acestor verificări și constatării îndeplinirii condițiilor pentru desfășurarea lucrărilor adunării generale, conform prevederilor statutare.

Comisia de cenzori are, de asemenea, sarcina de a urmări și verifica ca adunarea gnerală să-și exercite atribuțiile prevăzute de statut în competența sa exclusivă și să adopte hotărîrile cu votul a cel puțin două treimi din numărul participanților cu drept de vot la adunarea generală. La aprobarea bugetului anual al asociației, comisia de cenzori trebuie să verifice respectarea prevederilor art. 5 alin. a din statut, care stabilesc condiția să se voteze pe fiecare capitol în parte.

Prin numeroasele cerințe a căror îndeplinire trebuie verificată de comisia de cenzori cu ocazia ținerii ședințelor adunării generale a locatarilor, subliniem pe acea a redactării în formă definitivă a procesului-verbal al adunării generale pînă la sfîrșitul ședinței și semnării lui de președintele și secretarul ședinței, conform prevederilor art. 6 alin. ultim din statut.

Comisia de cenzori fiind un organ colegial își desfășoară activitatea și își îndeplinește atribuțiile numai în colectiv. În cazurile în care statutul sau metodologia nu prevăd expres că anumite activități pot fi îndeplinite de un singur membru al comisiei de cenzori, ci de către comisie. Astfel, verificarea îndeplinirii condițiilor cu privire la prezență și la vot în adunările generale nu se poate efectua de un singur cenzor, ci de către comisie, care în acest caz îndeplinește rolul unei comisii de validare.

b). Verifică execuția bugetară și propunerile pentru proiectul de buget al asociației pentru anul următor (art. 13 lit. b). Atît executarea bugetului pe anul în curs cît și propunerile de proiect de buget pentru anul viitor sînt activități ce se execută de comitetul asociației și se verifică de comisia de cenzori. Verificarea executării bugetului nu este o operațiune singulară, ci o activitate continuă cu caracter unitar. Verificările se fac, de regulă, la finele sau la începutul anului, concomitent sau separat, înainte de ședința adunării generale și au drept scop : să constate dacă veniturile asociației s-au realizat potrivit prevederilor bugetare; să stabilească, în cazul unor devieri negative, cauzele nerealizări prevederilor bugetare ; să stabilească dacă cheltuielile prevăzute în buget au fost făcute în mod legal ; să examineze cauzele eventualelor disproporții de la o lună la alta, atît la venituri cît și la cheltuieli.

În ce privește propunerile de buget se va vrifica dacă veniturile și cheltuielile au fost corect dimensionate iar eventualele îmbunătățiri vor fi propuse comitetului asociației spre a fi introduse în proiect înainte de prezentare spre aprobare adunării generale.

c). Efectuează controlul preventiv pentru plățile cu numerar și urmărirea depunerii numerarului la C.E.C. (art. 13 lit. c din statut). Potrivit normei statutare sus-citate, viza de

control preventiv se acordă printr-un membru al comisiei, în cazul în care asociația nu are o persoană care îndeplinește în mod voluntar funcția de contabil. Din text rezultă că : efectuarea vizei de control preventiv de către un cenzor desemnat de președintele comisiei are caracter subsidiar, ea avînd loc numai în cazul în care asociația nu are un contabil voluntar ; controlul preventiv se exercită numai asupra operațiunilor cu numerar (inclusiv a depunerilor la C.E.C.).

În cazurile în care viza de control preventiv se acordă de către un cenzor ca și atunci cînd un cenzor verifică și semnează lista de plată a cotelor de contribuție pentru cheltuielile comune (astfel cum se prevede în formularul tipizat simbol 14.12.4.) se poate ridica problema incompatibilității exercitării controlului de către comisia de cenzori asupra actelor enumerate mai sus întrucît tot un cenzor a participat la întocmirea lor, iar ulterior ar urma să le verifice.

Considerăm că prevederile de mai sus nu presupun o asemenea incompatibilitate, din moment ce nu a fost menționată expres, odată cu cea cuprinsă în art. 12 din statut. Totuși, ținînd seama de situația concretă existentă, adunarea generală a locatarilor este în drept să aprecieze că sînt motive întemeiate pentru ca membrul comisiei de cenzori care acordă viza de control preventiv și verifică și semnează listele de plata lunară a cotelor de contribuție pentru cheltuielile comune să nu efectueze controlul gestiunii asociației pe perioada în care a participat la întocmirea acestor acte.

La acordarea vizei de control preventiv cenzorul verifică legalitatea operației (dacă a fost aprobată de organul competent) precum și oportunitatea acesteia. În cadrul verificării ce o face va urmări dacă se depun la C.E.C. zilnic sumele ce depășesc plafonul de casă stabilit de adunarea generală. Suma maximă îngăduită a se păstra în casa asociației este de 500 lei.

d) Verifică cel puțin o dată pe trimestru gestiunea asociației. (art. 13 lit. d din statut). Verificarea trebuie făcută cu seriozitate și simț de răspundere. Constatările se consemnează într-un registru de procese-verbale care se păstrează de președinte sau de un al membru al comisiei.

Această verificare se referă la existența și integritatea patrimoniului asociației și folosirea fondurilor materiale și bănești în concordanță cu normele care reglementează disciplina financiară.

Integritatea patrimoniului se stabilește : prin compararea unor date din evidența contabilă folosindu-se o anumită cheie de control (vezi Metodologia aprobată prin ordinul comun nr. 5 din 21 ianuarie 1978), prin verificarea pe teren a existenței mijloacelor materiale, a modului de conservare și utilizare. Verificarea bunurilor materiale se face prin stabilirea corectă a soldurilor și prin numărarea, cîntărirea, măsurarea (după caz) a bunurilor în cauză. După constatarea eventualelor lipsuri se va stabili persoana vinovată.

Plusurile din gestiune se înregistrează în evidențe, deoarece nu există o prevedere care să permită compensarea lipsurilor cu plusurile, o asemenea operație nu este îngăduită. De altfel este și o imposibilitate de fapt de a face confuzie între bunuri dat fiindcă acestea nu sînt numeroase și nu se prezintă sub o formă variată de sortimente.

Verificarea operațiunilor bănești constă în confruntarea documentelor de încasări și plăți cu operațiunile înscrise în registru, pe baza acestora.

e) Verifică cel puțin o dată pe trimestru stabilirea și încasarea potrivit normelor legale a cotei de contribuție la cheltuielile comune datorate de membrii asociației (art. 13 lit. d din statut). Constatările se consemnează în registrul de procese-verbale sus arătat. Controlul are ca obiect să stabilească printre altele : dacă toate cheltuielile comune au fost înregistrate corect și la timp ; dacă toate plățile făcute se referă la cheltuieli ce cad în sarcina membrilor asociației ; dacă plățile înregistrate se referă în întregime la luna în care au fost efectuate și repartizate pe membrii asociației ; respectarea criteriilor de repartizare a cheltuielilor comune pe membrii asociației.

f) Întocmește, pe baza verificării efectuate, și prezintă adunării generale rapoarte asupra activității sale și asupra gestiunii asociației (art. 13 lit. e din statut). Rapoartele trebuie întocmite cu simț de răspundere semnalînd toate deficiențele constatate în gestiunea asociației. Raportul asupra propriei activități trebuie întocmit cu toată obiectivitatea.

Este indicat ca problemele înscrise în raport să fie grupate în ordinea atribuțiilor ce revin comisiei de cenzori și să se încheie cu propuneri.

g) Propune anual descărcarea de gestiune a comitetului și a administratorului cu privire la activitatea desfășurată (art. 13 lit. e din statut). Comisia de cenzori este un organ de specialitate căruia statutul îi conferă o deplină autoritate în domeniul financiar-contabil al asociației. Descărcarea de gestiune a comitetului și administratorului se propune numai în măsura în care cei în cauză nu s-au făcut vinovați de lipsuri în gestiune sau alte fapt care implică răspunderea lor. Descărcarea de gestiune acordată comitetului și administratorului de adunarea generală nu-i apără pe aceștia de răspundere, în cazul descoperirii ulterioare a unor fapte ilicite (civile sau penale) prejudiciabile.

h) Propun spre aprobare, după caz, adunării generale sau comitetului asociației, măsurile necesare pentru buna gospodărire a bunurilor și fondurilor asociației (art. 13 lit. f din statut). Statutul a căutat a stabili o activitate conjugată și o deplină colaborare între cele trei organe colegiale de conducere, pe care le-a instituit : adunarea generală, comitet și comisie de cenzori. Atribuția conferită comisiei de cenzori prin art. 20 lit. f. exprimă elocvent colaborarea și cooperarea între aceste trei organe.

Întrucît realizarea scopurilor asociației prevăzute în statut presupune o conlucrare strînsă și permanentă între comitetul asociației locatarilor și comisia de cenzori, considerăm că este necesar ca la ședințele lunare ale comitetului asociației să fie invitați și să participe și membrii comisiei de cenzori.

i) Propune comitetului asociației imputarea și recuperarea sumelor ce reprezintă pagube cauzate de personalul asociației (art. 13 lit. f coroborat cu art. 9 lit. e din statut). Prevederile statutate sus-citate necesită o serie de lămuriri: propunerea de a imputa și a recupera sume ce reprezintă pagube pentru asociație reprezintă o obligație a comisiei de cenzori dar nu-i aparține numai acestui organ în exclusivitate. Într-adevăr, considerăm că o asemenea obligație o are orice membru al comitetului sau al adunării generale precum și oricare persoană ce activează în cadrul asociației de locatari ; obligația avută în vedere de statut se referă la două aspecte distincte : imputarea sumelor potrivit Codului muncii pentru pagubele pricinuite asociației de fochistul încadrat pe bază de contract de muncă și recuperarea sumelor potrivit legii civile de la personalul ce prestează activitatea pe baza unei convenții de prestare de servicii.

j) Sesizează organele de urmărire penală cînd constată săvîrșirea unor fapte cu caracter infracțional (art. 13 lit. f din statut). Această prevedere statutară trebuie integrată în ansamblul tuturor normelor noastre de drept, potrivit cărora orice persoană care constată săvîrșirea vreunei infracțiuni are obligația de a sesiza organele de urmărire penală și deci, apreciem că, în cazul de față, comisia poate sesiza ea direct aceste organe.

k) Verifică și semnează, printr-un membru al său, lista de plată a cotelor de contribuție la cheltuielile comune întocmită pentru luna anterioară (formular tipizat simbol 14.12.4). Desemnarea membrului ce trebuie să îndeplinească această atribuție se face de comisia de cenzori. Verificarea listei se va face atît sub aspect formal, respectiv dacă cuprinde toate elementele cerute de statut și de normele emise de Ministerul Finanțelor cît și din punctul de vedere al realității și legalității cheltuielilor efectuate.

● **Răspunderea cenzorilor.** În legătură cu funcția ce o îndeplinesc și cu atribuțiile conferite de lege, răspunderea membrilor comisiilor de cenzori prezintă următoarele aspecte și caracteristici și se poate prezenta sub mai multe forme.

● De regulă, și în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, răspunderea lor este condiționată și determinată de existența unei pagube în patrimoniul asociațiilor de locatari. Se pot ivi însă și situații cînd membrii comisiei de cenzori își angajează răspunderea lor în planul dreptului și fără a exista un prejudiciu patrimonial. Astfel, în cazul cînd se întocmește un proces-verbal prin care constată îndeplinirea condițiilor statutare privitoare la prezență și la vot în adunările generale ale asociației, fără însă ca în realitate aceste condiții să fie întrunite. Fapta lor cade sub incidența art. 289 din Cod. pen., potrivit căruia falsificarea unui înscris oficial cu prilejul întocmirii acestuia, de către un funcționar ori alt salariat aflat în exercițiul atribuțiunilor de serviciu, prin atestarea unor fapte sau împrejurări necorespunzătoare adevărului, ori prin omisiunea cu știință de a însera unele date sau împrejurări, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani. Infracțiunea este denumită în cod fals intelectual. Cenzorii sînt asimilați salariaților în baza prevederilor art. 147 și 145 din Cod pen., astfel încît săvîrșirea acestei fapte atrage răspunderea lor penală, chiar dacă asociația nu a suferit pagube.

● De regulă, răspunderea lor este secundară, are caracter subsidiar, întrucît cenzorii nu manipulează sume de bani sau alte valori materiale. În asemenea situații, răspunderea principală o poate avea administratorul sau (și) membrii comitetului asociației care au produs pagube prin plăți ilegale, prin deteriorarea sau pierderea unor bunuri etc, adică prin fapte care nu au caracter infracțional. Sînt considerate plăți ilegale, sumele plătite cu titlu de indemnizații unor persoane angajate peste numărul stabilit de adunarea generală, plata de indemnizații maximale atît unui administrator cît și unui contabil în aceeași perioadă de timp ; acordarea și plata unor premii sau recompense fără aprobarea adunării generale, plata unor indemnizații superioare maximului legal etc., etc. În astfel de cazuri, răspunderea tuturor persoanelor vinovate (administrator, membrii comitetului și cenzori) este reglementată de dispozițiile Codului civil. La stabilirea întinderii răspunderii cenzorilor care — așa cum am arătat — are caracter secundar — se va ține seama de prevederilor art. 1540 din Cod. civ. avîndu-se în vedere că membrii comisiei de cenzori activează fără plată și deci, în cazuri de culpă, răspunderea se aplică cu mai puțină rigurozitate.

● La cazul în care prejudiciul asociației este cauzat de administrator sau (și) de membrii comitetului prin fapte penale, iar cenzorii s-au făcut vinovați de neglijență sau omisiune, autorii direcți ai pagubei vor răspunde penal pentru infracțiunea săvîrșită și vor fi obligați la despăgubiri în solidar cu cenzorii. În cazul pagubelor produse prin infracțiuni, cenzorii găsiți vinovați de înlesnirea sau prilejuirea acestor prejudicii (provocate de administrator sau membrii comitetului) nu mai răspund în mod subsidiar (secundar), ci solidar cu autorii, ei avînd calitatea de persoane răspunzătoare civilmente.

● Răspunderea cenzorilor poate fi comună (întreaga comisie de cenzori), sau individuală, după cum fapta culpabilă a fost săvîrșită în comun sau numai de către unul dintre cenzori. De pildă, verificarea superficială sau neefectuarea verificării gestiunii fiind o atribuție comună a comisiei, va atrage răspunderea membrilor acesteia. Neefectuarea controlului preventiv pentru plățile cu numerar sau efectuarea în mod necorespunzător, atrage răspunderea cenzorului vinovat însărcinat cu efectuarea acestui control.

Dr. C. JORNESCU

Jurisdicții

Considerații asupra competenței de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste de către instanțele judecătorești

1. *Considerații prealabile*

Prin competență se desemnează aptitudinea recunoscută de lege instanțelor judecătorești de a soluționa anumite litigii sau de a rezolva unele cereri. În determinarea competenței legea folosește mai multe reguli, împrejurare ce permite o dublă delimitare a atribuțiilor organelor judiciare: față de alte organe ale statului și între instanțele judecătorești de același grad sau de grad diferit. Această dublă delimitare se realizează prin intermediul regulilor de competență generală și jurisdicțională.

Distincția dintre competența generală și jurisdicțională prezintă interes și în materia litigiilor dintre unitățile socialiste. De aceea, în continuare, ne propunem să analizăm principalele aspecte privind competența generală și jurisdicțională în cadrul noii proceduri de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste.

2. *Competența generală a instanțelor judecătorești*

Competența generală a instanțelor judecătorești este stabilită prin art. 2 al. 1 lit. b[1] din Legea nr. 58/1968 pentru organizarea judecătorească. Potrivit acestui text instanțele judecătorești soluționează litigiile dintre unitățile socialiste dacă prin lege nu se dispune altfel.

Prin urmare, în principiu, litigiile dintre unitățile socialiste se soluționează în dreptul socialist român de către instanțele judecătorești. Pentru ca un alt organ să aibă posibilitatea de a rezolva un litigiu dintre două unități socialiste este necesară o dispoziție expresă care să-i confere această competență.

Considerații diferite justifică însă exceptarea unor litigii de la competența generală a instanțelor judecătorești. Într-adevăr, unele litigii dintre unitățile socialiste au o valoare redusă, fapt pentru care nu se justifică soluționarea lor de instanțele judecătorești. Soluționarea tuturor litigiilor dintre unitățile socialiste de către instanțele judecătorești ar încărca în mod nejustificat activitatea acestora. De asemenea, pentru garantarea unui climat de ordine supravegheată în raporturile dintre unitățile aparținînd aceluiași organ central au fost exceptate de la competența instanțelor judecătorești anumite litigii. În fine, litigiile privitoare la impozite, taxe și alte obligații fiscale au fost date în competența organelor financiare.

Delimitarea riguroasă a competenței generale a instanțelor judecătorești față de atribuțiile altor organe ne obligă la o cercetare sumară a excepțiilor amintite deja. Aceste excepții sînt indicate în art. VII din Decretul nr. 81 din 15 martie 1985.

Prima excepție este consacrată în primul alineat al art. VII din actul normativ anterior menționat. Textul la care ne referim precizează că: „Litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste din subordinea aceluiași minister, alt organ central sau consiliu popular județean ori al municipiului București sau centrală se soluționează de către aceste organe". Observăm că această excepție se întemeiază pe criteriul subordonării ambelor unități — părți în litigiu — față de același organ.

Textul reprodus mai sus este de strictă interpretare. Sub acest aspect se impune să arătăm că legea vizează în mod expres numai litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste. De asemenea, nu prezintă interes valoarea obiectului litigiului; în toate cazurile litigiul urmează să fie soluționat de organul în subordinea căruia se află unitățile în litigiu.

În practică pot surveni unele modificări organizatorice care să conducă la subordonarea unităților în litigiu față de alte organe centrale sau locale ale administrației de stat. De asemenea, este posibil ca unitățile în litigiu să fie în subordinea unor organe diferite, dar, *pendente lite*, să ajungă în subordinea aceluiași organ central.

Față de asemenea modificări s-a pus problema, încă sub imperiul vechii legislații, dacă ele au vreo influență asupra competenței. Această problemă este actuală și trebuie rezolvată, după părerea noastră, în considerarea caracterului imperativ al normelor care stabilesc competența generală a instanțelor judecătorești. Interesul unei bune odministrări a justiției a determinat sporirea atribuțiilor instanțelor judecătorești și cu privire la litigiile dintre unitățile socialiste. De aceea, este neîndoielnic că normele de competență generală au un caracter imperativ. Excepțiile consacrate în art. VII din Decretul nr. 81/1985 sînt destinate să ocrotească același interes general.

Prin urmare, *competența organelor administrative de a rezolva litigiile dintre unitățile socialiste ce le sînt subordonate are un caracter absolut.* Concluzia firească care se desprinde este aceea că orice modificare în privința subordonării unităților în litigiu atrage consecințe și pe planul competenței.

Și sub imperiul legislației anterioare practica arbitrală, în acord cu literatura de specialitate, a statuat că determinarea competenței se face în raport cu *data soluționării litigiului*, iar nu de data introducerii acțiunii sau de data cînd s-au produs faptele care au generat litigiul. Apreciem că această soluție de principiu își păstrează întru totul valabilitatea.

Așa fiind, dacă în momentul producerii faptelor care au generat litigiul ori la data promovării cererii de chemare în judecată părțile erau subordonate aceluiași organ central, dar, *pendente lite*, ele ajung în subordonarea unor organe diferite competența va reveni instanței de judecată. Organul administrativ sesizat, inițial în mod corect, nu mai poate reține litigiul spre soluționare și trebuie să trimită cauza instanței competente.

În sens invers, dacă în momentul producerii faptelor care au generat litigiul ori la data introducerii cererii de chemare în judecată părțile se aflau în subordonarea unor organe centrale diferite (sau, după caz, consilii populare județene) dar, *pendente lite*, ele ajung în subordinea aceluiași organ central instanța nu va mai putea reține cauza spre soluționare; tribunalul județean va trebui să trimită cauza spre rezolvare organului administrativ față de care sînt subordonate cele două unități.

Soluțiile înfățișate mai sus trebuie să fie aplicate în mod corespunzător și în privința cererilor de chemare în garanție sau de introducere în litigiu a altei organizații socialiste. Așa fiind, cererea de chemare în garanție formulată de unitatea pîrîtă împotriva unei unități care face parte din același sistem nu poate fi soluționată de tribunalul sesizat cu cererea principală; unitatea pîrîtă urmează să-și valorifice dreptul în fața organului administrativ față de care sînt subordonate părțile.

A doua excepție de la competența generală a instanțelor judecătorești are la bază criteriul valoric. Potrivit art. VII al. 2 din Decretul nr. 81/1985: „Litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste de o valoare de pînă la 5.000 lei inclusiv se soluționează de organul în subordinea căruia se află unitatea debitoare".

Observăm în legătură cu această excepție că principalul criteriu care servește la delimitarea atribuțiilor intsanțelor judecătorești față de organele administrative este cel *valoric*. Criteriul subordonării unității debitoare față de un anumit organ prezintă importanță doar pentru determinarea concretă a competenței de soluționare a litigiului (de către un anumit organ).

Litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste avînd o valoare mai mare de 5.000 de lei au fost date în competența generală a instanțelor judecătorești în considerarea faptului că ele au un grad mai ridicat de complexitate. Pe de altă parte, litigiile patrimoniale avînd o valoare mai ridicată sînt generate adesea de însemnate deficiențe în activitatea unor unități și produc efecte negative asupra avutului obștesc. Asemenea cauze trebuie soluționate cu toată atenția spre a dezvălui deficiențele constatate și a se înlătura cauzele care le-au generat.

De aceea, litigiile patrimoniale avînd o valoare mai mare de 5.000 lei au fost date în competența instanțelor judecătorești; litigiile neevaluabile în bani au rămas pe mai departe în competența instanțelor judecătorești. Pentru motivele dezvoltate mai sus apreciem că normele care consacră o atare competență au un caracter imperativ. Desigur, că și o atare precizare are o semnificație deosebită în privința modificărilor ce pot apărea, *pendente lite*, în legătură cu valoarea obiectului litigiului.

Competența instanțelor judecătorești se stabilește în funcție de valoarea indicată de unitatea reclamantă în cererea de chemare în judecată. De altfel, în dreptul procesual civil este constant promovat principiul potrivit căruia competența se determină prin și din momentul promovării cererii de chemare în judecată. În principiu, această soluție trebuie luată în considerare și în privința competenței instanțelor judecătorești de a soluționa litigiile patrimoniale dintre unitățile socialiste.

În determinarea competenței instanțelor judecătorești, după criteriul valoric, urmează să se țină seama atît de pretențiile solicitate pentru trecut, cît și de cele pretinse pentru viitor. O soluție similară a fost promovată de instanța supremă și în privința stabilirii competenței de soluționare a plîngerilor îndreptate împotriva hotărîrilor comisiilor de judecată.

Față de caracterul imperativ al normelor de competență generală — inclusiv a celor stabilite după criteriul valoric — trebuie să arătăm că modificările ulterioare sesizării insanței produc consecințe și asupra atribuțiilor acesteia. Într-adevăr, se poate întîmpla ca după sesizarea instanței de judecată unitatea reclamantă să-și reducă pretențiile sub valoarea de 5.000 de lei. O atare posibilitate este neîndoielnică și ea rezultă din chiar dispozițiile art. 132 al. 2 pct. 2 C. proc. civ. Potrivit acestui text, care este aplicabil și în litigiile dintre unitățile socialiste, cererea de chemare în judecată nu se socotește modificată „cînd reclamantul mărește sau micșorează cîtimea obiectului cererii".

Reducerea pretențiilor sub plafonul valoric indicat de art. VII al 2 din Decretul nr. 81/1985 obligă instanța de judecată să ia act de atitudinea unității, cu excepția cazului cînd aceasta ar putea fi socotită ca o renunțare inadmisibilă la dreptul subiectiv, și să dispună trimiterea cauzei spre soluționare la organul în subordinea căreia se află unitatea debitoare.

În practică se poate întîlni și situația în care după sesizarea organului administrativ competent unitatea reclamantă să-și majoreze pretențiile peste plafonul valoric de 5.000 lei. Considerăm că nici această modificare nu poate rămîne fără eficiență; organul administrativ sesizat va trebui în asemenea condiții să trimită cauza spre soluționare instanței competente.

Tribunalul județean sau, după caz, organul administrativ trebuie să acorde o atenție deosebită evaluării pretențiilor afirmate prin cerere pentru a nu fi transgresate normele imperative privitoare la competență. În acest context este necesar să subliniem că practic se poate întîmpla ca unitatea reclamantă să nu-și modifice pretențiile indicate în cererea de chemare în judecată. De aceea, se ridică problema soluției ce urmează să fie pronunțată în cazul în care instanța ajunge la concluzia că pretențiile sînt întemeiate pentru o valoare de 5.000 lei sau mai mică.

Problema enunțată s-a ridicat și în cazul determinării competenței organelor de jurisdicție a muncii după criteriul valoric. *Mutandis mutandis*, soluțiile promovate în această materie sînt aplicabile și în cazul determinării competenței de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste.

Instanța supremă s-a referit și ea la problema determinării competenței instanțelor judecătorești după criteriul valoric. S-a subliniat în acest sens că: „Hotărîtoare în determinarea competenței instanțelor nu este valoarea obiectului procesului arătată de părți în acțiune și, respec-

În introducere autorii arată că statutul legal al întreprinderii din țara noastră, așa cum ni se înfățișează astăzi, este rezultatul unei continui evoluții legislative, o treaptă calitativ nouă în conducerea acesteia, fiind renunțarea la conducerea unipersonală și promovarea formelor de conducere colectivă, așa cum s-a decis la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967.

În prima parte a lucrării, „Colectivul", sînt tratate personalitatea juridică, încadrarea în colectiv, organizarea și conducerea întreprinderii. Autorii arată că substanța vie și totodată fundamentul personalității juridice îl constituie colectivul. Semnificativă este precizarea conform căreia încadrarea în muncă, care are un caracter contractual, determină intrarea persoanei în colectivul unității cu toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate. Juste și convingătoare sînt argumentele prin care se demonstrează că importanța crescîndă a colectivului în viața întreprinderii, tripla calitate a oamenilor muncii — de proprietari, producători și beneficiari — participarea lor crescîndă la actul de conducere și decizie nu diminuează în nici-un fel din importanța contractului de muncă. Angajamentul individual, de pildă, pe care îl semnează fiecare om al muncii la încadrarea sa în muncă, potrivit Legii nr. 3/1985, nu înlocuiește contractul de muncă, ci numai îl completează. Referitor la conducerea întreprinderii, sînt tratate structura organelor de conducere — adunarea generală, consiliul oamenilor muncii și biroul executiv —, competența și modul lor de funcționare, precum și atribuțiile acestor organe. Se menționează că, oricare ar fi domeniul de activitate, hotărîrile și măsurile de importanță majoră sînt în competența organelor de conducere colectivă. De asemenea, se subliniază dreptul colectivului de oameni ai muncii de a se pronunța asupra desemnării și menținerii în funcție a propriilor sale organe de conducere, precum și al adunărilor oamenilor muncii din secții, ateliere sau formații de lucru de a hotărî încadrarea în muncă sau desfacerea contractului de muncă pentru personalul din aceste subunități.

Partea a doua a lucrării este consacrată structurii și trăsăturilor patrimoniului. În cadrul acestei părți autorii pun în evidență rolul patrimoniului ca element indispensabil al personalității juridice, importanța sa în condițiile autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării unităților socialiste. Deosebit de utile sînt precizările potrivit cărora patrimoniul unei unități socialiste de stat reprezintă o parte integrantă a proprietății întregului popor. Așa fiind, asupra acestuia unitatea, ca persoană juridică, nu exercită un drept de proprietate, ci un drept de administrare directă. Bunurile care fac parte din el nu sînt transferate, ci numai încredințate colectivului de oameni ai muncii, care au obligația să le gospodărească și valorifice cu maximă eficiență. Se menționează că legislația actuală — în primul rînd Legea nr. 5/1978, astfel cum a fost modificată în 1981, Legea nr. 3/1982 și Legea nr. 3/1983 — stabilind autonomia patrimoniului — în sensul că el se constituie pe baza principiului autofinanțării — investește colectivul întreprinderii cu autoritate, atribuții și responsabilități sporite, îi creează ample posibilități de a-și afirma întreaga sa capacitate creatoare.

Ultima parte a lucrării, „Eficiența", se referă la esența bunei gospodăriri, factorii eficienței, cointeresarea materială și răspunderea. Se arată, pe bună dreptate, că eficiența, privită ca o categorie economică, constă în obținerea de rezultate maxime cu cheltuieli minime de timp, de forță de muncă și de mijloace materiale și că aceasta constituie o condiție sine qua non pentru orice activitate umană. Autorii analizează factorii eficienței surprinzînd trăsăturile și rolul lor în obținerea de rezultate superioare. Legat de cointeresarea materială, sînt scoase în relief aspectele cele mai semnificative ale noilor reglementări menite să creeze condițiile pentru aplicarea cu toată fermitatea a principiului socialist de repartiție după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, pentru punerea în acțiune în mod consecvent a indicatorilor care asigură realizarea producției, creșterea productivității muncii și eficienței întregii activități.

O atenție deosebită se acordă formei cu totul noi de cointeresare a personalului muncitor în gospodărirea cu un grad mai mare de eficiență a patrimoniului încredințat, participării cu părți sociale a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică, reglementată de Legea nr. 3/1982. În secțiunea consacrată răspunderii se remarcă importanța conștiinței în respectarea ordinii și disciplinei în muncă, în gospodărirea cu maximă eficiență a avutului obștesc și îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan. Sînt evidențiate, de asemenea, atribuțiile și răspunderile ce revin organelor de conducere și, în special, organelor de conducere colectivă pentru asigurarea cunoașterii și aplicării de către întregul personal muncitor a hotărîrilor de partid și actelor normative. Autorii sînt preocupați în continuare să delimiteze răspunderea individuală de cea colectivă, să surprindă corelațiile lor și să clarifice în ce constă răspunderea organelor de conducere colectivă.

În concluzie trebuie să remarcăm că lucrarea, în ansamblul său, se distinge printr-un înalt nivel științific, prin logica sistematizării materiei și stilul clar, accesibil cititorului. Datorită problematicii abordate într-o viziune originală, temeiniciei soluțiilor adoptate desprinse nu numai din reglementările în materie, ci și din documentele de partid și realitățile social-politice din țara noastră ea contribuie, în bună măsură, la cunoașterea modalităților practice de participare a personalului muncitor la actul de conducere a întreprinderii, la îmbogățirea teoriei organizării și conducerii unităților socialiste, la dezvoltarea dreptului nostru.

ALEXANDRU ȚICLEA

Transport

Staționarea vagoanelor pe liniile stațiilor C.F.R. din portul Constanța. Locații C.F.R.

Transportul mărfurilor în trafic combinat terestru — apă, prin portul Constanța, destinate exportului și provenite din import, presupune un complex de relații între unitățile expeditoare — beneficiare din țară, întreprinderile de comerț exerior, stațiile C.F.R. din țară și din portul Constanța, întreprinderile de exploatare portuară „NAVLOMAR" și întreprinderea de exploatare flotă maritimă „NAVROM" Constanța.

Aceste relații, fac obiectul contractelor economice de comerț exterior, dintre furnizori și întreprinderile de comerț exterior; a contractelor economice de transport feroviar, încheiate de expeditori cu stațiile C.F.R. de expediție; a contractelor de prestații servicii portuare, încheiate de întreprinderile de comerț exterior, cu întreprinderile de exploatare portuară; a contractelor de navlosire, încheiate de întreprinderile de comerț exterior cu „NAVLOMAR" sau direct cu armatorul român.

Toate aceste contracte, prevăd clauze care urmează să asigure derularea mărfurilor în termene optime, corelate. Raporturile juridice care izvorăsc din contracte economice diferite, urmăresc realizarea aceleiași finalități, livrarea și transportul mărfurilor destinate exportului-importului în termen, finalitate în care, transportul terestru și transbordarea mărfurilor din vagoane în nave și din nave în vagoane, prin operațiunile de prestații portuare, prezintă unele particularități, la care dorim să ne referim în cele ce urmează.

(Continuare în pag. 10)

VĂ PREZENTĂM:

INSTITUTUL CENTRAL DE FIZICĂ

Cercetarea științifică de fizică nucleară din România a început să se desfășoare, în mod organizat, odată cu punerea în funcțiune a ciclotronului U-120 și a reactorului VVR de putere de 2 MW. În decursul timpului au fost realizate și puse în funcțiune aparate și instalații necesare efectuării unor cercetări pentru a se obține informații asupra structurii nucleului. Rezultate deosebit de importante au fost obținute în studiul împrăștierii elastice și inelastice a protonilor și particulelor Alfa, studiul mecanismului de preechilibru și transferul de trei nucleoni, procesul de fisiune și izomeriei nucleare. În anii 1971—1972 a fost pus în funcțiune un accelerator, folosit pentru obținerea de fascicule de ioni grei cuprinse între 45 MeV pentru carbon și 82 MeV pentru sulf.

La Institutul Central de Fizică s-au efectuat și cercetări aplicative cu mare impact în introducerea progresului tehnic. Au fost realizate filtre nucleare cu diametrul porilor între 0,1 UM și 2 UM folosite în microelectronică, industria farmaceutică și cea alimentară. Au fost elaborate metode pentru determinarea profilului conținutului de hidrogen la suprafața metalelor, semiconductoarelor sau unor materiale izolante, precum și metode pentru determinarea impurităților în semiconductoare. Pentru dezvoltarea în continuare a cercetărilor de fizica ionilor grei, a fost realizat și pus în funcțiune un sistem de postaccelerare. Sistemul de postaccelerare format din 20 cavități rezonante permite creșterea energiei mai mari de barierea coulombiană pentru sisteme simetrice cu A≈65. Dezvoltareta cetrcetării de fizică nucleară s-a făcut odată cu dezvoltarea cercetării în alte domenii. Este suficient să amintim rezultatele obținute în fizica laserilor, plasmei, stării condensate, teoretică, tehnica acceleratoarelor, sau fizica și tehnica vidului. Se efectuează cercetări remarcabile în studiul proceselor de pompaj optic și studiul interacției laser cu substanță și se realizează o mare gamă de laseri și instalații cu laseri. În fizica plasmei se studiază procese și se elaborează metode și tehnici pentru realizarea unei instalații „TOKAMAK". De asemenea, se realizează diferite instalații complexe care folosesc proprietățile descărcărilor în gaze sau ale plasmei în diferite scopuri aplicative. În fizica stării condensate, atenția fizicienilor este concentrată asupra studiului fenomenelor de suprafață, materialelor semiconductoare și amorfe, materialelor cu proprietăți magnetice, precum și pentru realizarea unor materiale cu proprietăți speciale și a unor componente cu aceste materiale. Rezultate deosebite au fost obținute în domeniul fizicii teoretice, acordîndu-se atenție problemelor de structura nucleului, teoria cîmpului și particulelor elementare și fizica stării condensate.

În domeniul acceleratoarelor au fost realizate acceleratoare liniare și betratoane, într-o gamă largă de energie folosite în cercetări de fizică nucleară, sau fizica stării condensate în diferite aplicații (terapie, control nedistructiv etc.).

În fizica tehnica vidului s-au elaborat și realizat instalații complexe de obținerea presiunilor joase (10-2, 10-8 Tarr). Aceste instalații se folosesc în cercetarea științifică sau pentru elaborarea unor tehnologii sub vid (sudură cu fascicule de electroni, depuneri metalice nitrurare, elaborarea unor aliaje speciale). Cerințele cercetării de fizică și dezvoltării tehnologice au impus dezvoltarea electronicii, în special a electronicii nucleare. S-au elaborat și realizat aparate și instalații complexe pentru obținerea și prelucrarea datelor experimenale, acordîndu-se o importanță deosebită sistemelor modulare NIM și CAMAC și realizării de aparatură și instalați dozimetrice pentru centrale electronucleare. Cercetările în domeniul radiochimiei și posibilitățile oferite de existența a două reactoare nucleare au permis să se dezvolte producția de radioizotopi și compuși marcați pînă la nivelul la care sînt satisfăcute cerințele vieții economico-sociale a țării. În ultima vreme se dezvoltă într-un ritm rapid cercetări legate de fizica pămîntului și de seismologie, cercetări de mare interes pentru România.

Ion VASILESCU

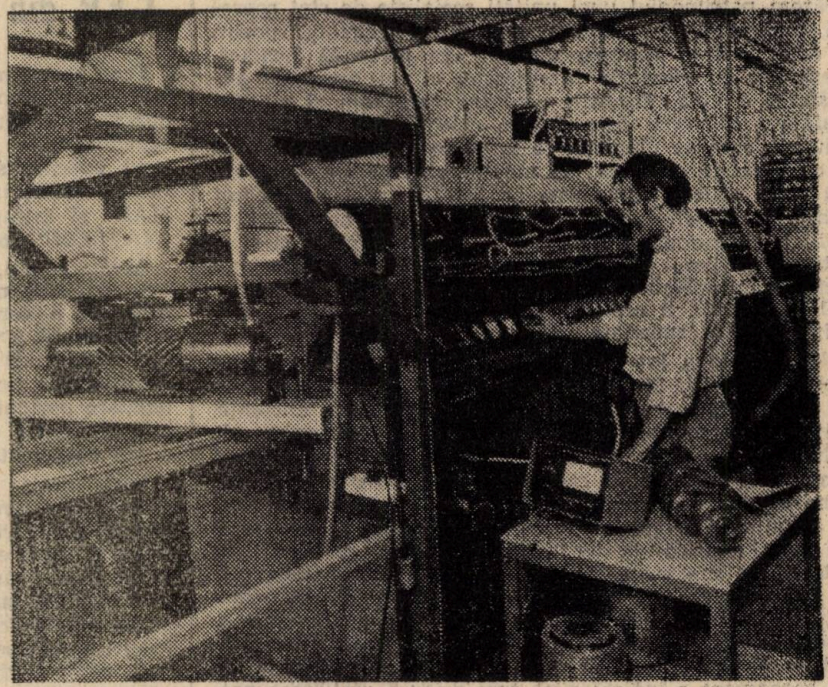

Laser de mare putere cu CO_2 pentru durificarea la suprafață a pieselor metalice (I.F.T.A.R.)

VĂ PREZENTĂM:

COMBINATUL SIDERURGIC DIN GALAȚI

Combinatul Siderurgic din Galați a luat ființă la 8 iulie 1960. Ocupînd o suprafață de 1.355 ha și avînd peste 30.000 de oameni ai muncii combinatul din Galați dispune de mari capacități de producție, de laboratoare moderne, de un institut propriu de cercetare și inginerie tehnologică. Procesele tehnologice sînt conduse de calculatoare electronice și instalații de automatizare complexe.

Printre marile capacități date în exploatare se numără și furnalul nr. 6 de 3 500 mc, cel mai mare și mai modern furnal al țării, clasat din punctul de vedere al capacității și tehnologiei printre primele 10 furnale ale lumii. Combinatul Siderurgic din Galați este considerat ca cea mai mare citadelă a oțelului din țara noastră. El dispune de oțelării cu convertizoare, baterii de cocsificare, furnale pentru fontă, laminoare de tablă etc.

În acest an colectivul de muncă gălățean, s-a angajat să producă peste plan 50 de milioane la producția marfă, 10 milioane la producția netă, 5 mii tone fontă, 5000 tone oțel, dintre care 3000 tone cu fontă economisită, 5000 tone laminate din fontă, 50 milioane reconditionări, 7000 tone laminate, precum și reducerea consumurilor cu 5000 tone cărbune cocsificabil, 500 tone cocs metalurgic, 3000 tone fontă lichidă, 500 tone cocs mărunt, 200 tone metal și 300 tone cărbune.

Combinatul Siderurgic din Galați produce:

A. PRODUSE SIDERURGICE

- Tablă groasă
- Benzi și table din benzi laminate la cald
- Benzi și table din benzi laminate la rece
- Benzi și table din benzi zincate continuu
- Sleburi laminate sau turnate continuu
- Blumuri laminate sau turnate continuu
- Tagle
- Lingouri
- Tablă ondulată
- Profile îndoite la rece
- Table laminate în foi la cald și la rece
- Table laminate în foi și zincate

B. ȘI ALTE PRODUSE:

- Construcții metalice
- Utilaje pentru turnarea oțelului
- Piese turnate
- Piese forjate
- Piese obținute prin așchiere
- Zgură granulată și expandată
- Sulfat feros
- Azot
- Argon
- Produse de cocserie (cocs metalurgic, cocs metalurgic pentru feroaliaje, cocs mărunt, gudron brut, sulfat de amoniu, benzen brut, apă amoniacală, sulf tehnic, naftalină, ulei de creuzet, ulei antracenic, smoală specială, smoală.

Produsele gălățene sînt exportate în 31 de țări ale lumii. Se pot procura prin Întreprinderea de Stat pentru Comerț Exterior Metal-Import-Export — str. Mendeleev nr. 21-25 — București — România, și prin agențiile economice de pe lîngă ambasadele R. S. România.

Ion VASILESCU

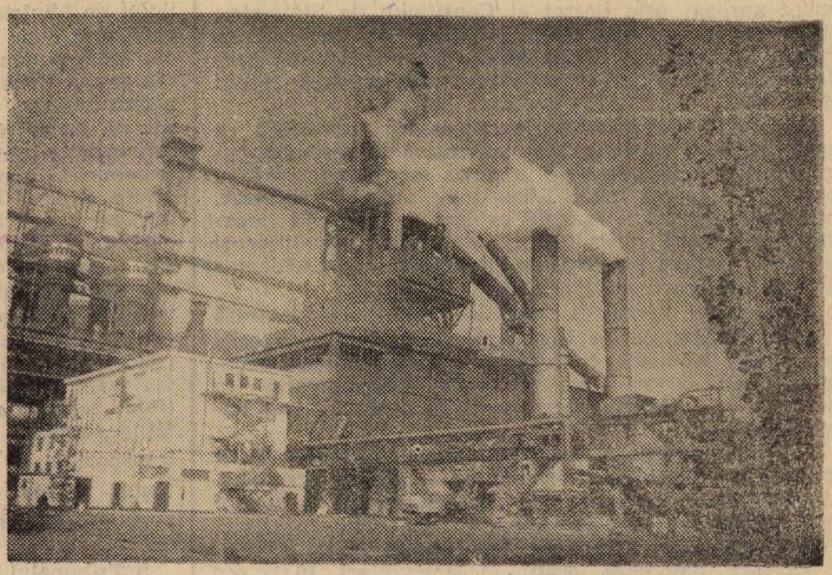

Furnalul nr. 6 de la Combinatul Siderurgic Galați — volum util 3500 m³

(Urmare din pag. 7)

Prestațiile portuare, se execută deci, de Întreprinderile de exploatare portuară, pe baza contractelor economice de prestații, încheiate cu Întreprinderile de comerț exterior, inclusiv acelea privind descărcarea mărfurilor din vagoanele C.F.R., de transbordarea lor în nave, sau de depozitare a acestora în magaziile portuare, în vederea exportului.

Prealabil examinării unor particularități a răspunderii Întreprinderilor de exploatare portuară, în legătură cu operațiunile de descărcare, respectiv transbordare a mărfurilor din vagoane în nave, ne vom referi la actele normative care stau la baza raporturilor juridice mai sus menționate.

Întreprinderile de exploatare portuară, înființate prin Decretul Consiliului de Stat nr. 293/1978 (Bul. Of. I. 73/29. VIII.1978), concomitent cu sectorizarea portului Constanța, execută operațiile de primire a vagoanelor de transbordare a mărfurilor din vagoane pe nave, sau în magaziile portuare, în condițiile contractelor de prestări servicii, ale normelor portuare și ale programelor lunare și zilnice de prestații, aprobate de Comandamentul portuar.

Relațiile juridice statornicite prin contractele economice la care ne-am referit, mai au la bază prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 309/1978 (nepublicat) privind unele măsuri pentru asigurarea derulării ritmice și operative ale mărfurilor de comerț exterior prin porturile maritime românești ; ale Decretului Consiliului de Stat nr. 260/1978 (Bul. Of. I. 65'17.VII.1978) privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității în portul Constanța ; ale Ordinului M.T.Tc. nr. 28/29.IX.1978 privind aprobarea Instrucțiunilor pentru reglementarea modului de lucru al Întreprinderilor de exploatare portuară din portul Constanța, pentru realizarea unor sarcini de operare a navelor ; ale Normelor metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri prevăzute în contractele economice anuale de prestații de transport pe calea ferată, aprobate prin Ordinul M.T.Tc. nr. 673/16.IV.1976.

Aceste acte normative, conferă activității de transport a mărfurilor destinate exportului, sau provenite din import, manipulate prin porturile românești, un caracter specific, diferit de reglementarea internă pe care o regăsim în Tariful local de mărfuri, diferență existentă și pe planul răspunderii unităților participante la derularea acestor mărfuri, așa cum prevăd dispozițiile Decretului Consiliului de Stat nr. 309/1978.

Sectorizarea portului maritim Constanța, a creat unele situații specifice noi în desfășurarea procesului de derulare a mărfurilor, fapt care a determinat pe legiuitor să prevadă obligativitatea pentru M.T.Tc. de a stabili prin Regulament aprobat prin decret al Consiliului de Stat, atribuțiile și răspunderile ce revin unităților care participă la activitatea de exploatare comercială a porturilor, în condițiile actelor normative la care ne-am referit (art. 11 din D. 260/1978).

În lipsa unui Regulament de exploatare comercială a porturilor, aliniat la noile acte normative și mai ales corespunzător situației rezultate în urma sectorizării portului Constanța, au apărut unele litigii între unitățile portuare, în rezolvarea cărora, organele arbitrale, apoi cele judecătorești, întîmpină dificultăți în stabilirea obligațiilor și răspunderii părților participante în procesul de derulare a mărfurilor prin porturile maritime.

Ne vom referi numai la locațiile pe care le încasează stațiile C.F.R. din portul Constanța de la Întreprinderile de exploatare portuară, în legătură cu staționarea vagoanelor în triajul acestor stații și pentru nedescărcarea în termen a celor introduse la fronturile de descărcare ale danelor operative.

1. În prima ipoteză, a locațiilor pentru vagoanele sosite în portul Constanța și neintroduse la danele operative, practica arbitrară și recent cea judecătorească[1]), a statuat că, pentru perioada de staționare a vagoanelor în triajul stațiilor C.F.R. port Constanța, Întreprinderile de exploatare portuară, datorează locații, în temeiul art. 10 (1) din T.L.M.

Prin sentința civilă la care ne-am referit, Tribunalul județean Constanța, a obligat pe prestatoarea de servicii portuare I.C.L.P.Ch. „CHIMPEX" Constanța, să plătească Direcției C.F.R. port Constanța, o importantă sumă cu titlu de locații pentru staționarea în triajul Stației C.F.R. Valul lui Traian, a 29 vagoane încărcate cu azotat de amoniu, destinat exportului, pe perioada de la 13.VIII.1984 la 5.IX. 1984, determinată de soldul mare de vagoane din port. Pîrîta a obiectat locațiile, invocînd împrejurarea că nava a fost nominată pe data de 20—30.VIII.1984, că deși aceasta a sosit pe data de 16.VIII.1984, a început încărcarea cu produsul uree, apoi cu produsul azotat de amoniu, prin transbord direct, că soldul mare de vagoane din port, nu condiționa operarea vagoanelor în litigiu, solicitînd potrivit art. 38 din Ord. M.T.Tc. 257/1969, aplicarea taxelor de staționare pe perioada cît vagoanele au staționat în așteptarea introducerii la descărcare prin transbord direct la navă.

Instanța judecătorească, nu a reținut apărarea pîrîtei, în considerente motivînd că Ord. M.T.Tc. 257/1969 nu se aplică în cauză ca urmare a apariției Ord. M.T.Tc. nr. 673/16.IV.1976 privind aprobarea Normelor metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri și a contractului model economic anual de prestații de transport pe calea ferată, emis în baza H.C.M. 425/1975, în temeiul cărui ordin, părțile au încheiat convenții care țin seama de planificarea și executarea transportului de mărfuri pe C.F.R. Se mai arată în considerentele sentinței, că, potrivit art. 18 din Normele metodologice menționate, programarea vagoanelor la încărcarea mărfurilor pentru export, via mare și cele interne cu transbordare prin porturi, se face de expeditori în funcție de sosirea navelor în porturi, ținînd seama de normele de operare a navelor, capacitățile feroviare din porturi și de capacitățile de încărcare, respectiv descărcare a beneficiarilor de transport, iar expedierea mărfurilor spre porturi, pentru traficarea la export, care nu se pot depozita, ca produsul în litigiu, se face numai pe bază de accept al organizațiilor portuare și că expeditorii poartă răspunderea pentru consecințele ce decurg, în cazul nerespectării acestor prevederi.

Soluția și mai ales motivarea din considerente, pune în discuție tocmai incidența actelor normative mai sus menționate asupra modului de operare a vagoanelor în portul Constanța, instanța judecătorească, reținînd că Ord. M.T.Tc. 257/1969, nu se mai aplică în urma apariției Ord. M.T.Tc. 673/1976. Este adevărat că Ordinul M.T.Tc. 257/1969 prin care s-a stabilit modul de lucru în portul Constanța, la nivelul condițiilor existente la data apariției acestuia, diferite de acelea care au stat la baza Regulamentului de exploatare comercială a porturilor, aprobat prin H.C.M. 976/24.VI.1954 (Colecția de Hotărîri și Dispoziții ale Consiliului de Miniștri nr. 36/7.VI.1954), nu a fost abrogat expres printr-un alt ordin M.T.Tc., însă la rîndul său, nu mai corespunde noilor condiții organizatorice și de lucru din portul Constanța, stabilite ca urmare a apariției actelor normative mai sus enumerate, din care punct de vedere, soluția instanței judecătorești de referire, prin care nu se reține aplicabilitatea în cauză a Ord. M.T.Tc. 257/1969, este temeinică. Nu putem însă să ne însușim motivarea potrivit căreia Ord. M.T.Tc. 257/1969 nu mai are aplicabilitate, ca urmare a apariției Ord. M.T.Tc. 673/1976, în baza căruia părțile au încheiat convenții care țin seama de planificarea și executarea transportului de mărfuri pe C.F.R. și că răspunderea Întreprinderii de exploatare portuară pentru locațiile pretinse de Direcția C.F.R. port Constanța, are la bază art. 18 din Ord. 673/1976, în sensul căruia programarea vagoanelor la încărcare pentru mărfuri de export-import, via mare, se face în funcție de sosirea navelor în porturi, ținînd seama de normele de operare a navelor, de capacitățile feroviare din porturi, acelea ale beneficiarilor de transport și că expedierile de mărfuri spre port, se face numai pe bază de accept al Întreprinderilor de exploatare portuară, transmis expeditorilor de către acestea, urmînd

[1]) Tribunalul județean Constanța, Sentința civilă nr. 344/21.VI.1985 nepublicată.

ca expeditorii să răspundă pentru consecințele ce decurg în cazul nerespectării acestor prevederi. Se deduce din motivarea sentinței, că expeditorii poartă răspunderea pentru expedierea vagoanelor spre port, fără acceptul Întreprinderii de exploatare portuară, pentru locațiile produse din această cauză, urmînd a se aplica destinatarilor locațiile în baza art. 10 (1) din T.L.M., iar aceștia se vor regresa împotriva expeditorilor prin acțiuni în daune din locații, potrivit Codului civil român.

Exprimăm rezervă față de practica judecătorească pentru mai multe considerente. În primul rînd ne referim la prevederile art. 5 din D. 260/1970, în sensul cărora, Comandamentul portuar „Stabilește programul de expediere a mărfurilor spre și din port, programul zilnic de intrare și ieșire a navelor și programul de încărcări și descărcări de vagoane", același organism „dă accepte la cererea Întreprinderii de comerț exterior pentru trimiterea mărfurilor spre port, corelat cu data certă de sosire a navelor și ordinea de încărcare a mărfurilor".

În baza acestui act normativ, prin Ordinul M.T.Tc. nr. 28/29IX.1978 privind aprobarea Instrucțiunilor pentru reglementarea modului de lucru al Întreprinderilor de exploatare portuară din portul Constanța, pentru realizarea unor sarcini de operare a navelor, s-a precizat că „acceptele de expediere a mărfurilor de export spre portul Constanța, vor fi solicitate de fiecare întreprindere de exploatare portuară în numele Întreprinderii de comerț exterior, care vor încheia contracte de derulare a mărfurilor de comerț exterior conform prevederilor Decretului Consiliului de Stat 309/1978", iar „programele de încărcare-descărcare de vagoane, se stabilesc prin programe zilnice de către Întreprinderile de exploatare portuară și Direcția C.F.R. port, aprobate de Comandamentul portuar". Acestea sînt actele normative în baza cărora, întreprinderile de exploatare portuară își desfășoară activitatea, iar relațiile contractuale, potrivit aceluiași Decret 309/1978, se stabilesc între Întreprinderile de comerț exterior cu furnizorii, pe de o parte și cu întreprinderile de exploatare portuară, pe de altă parte, prin care se determină modul de expediere a mărfurilor pentru export spre porturi, ritmicitatea mărfurilor și a mijloacelor de transport terestre și maritime, normele și condițiile de operare. Prin aceste contracte se stabilesc în condițiile D. 309/1978, răspunderea expeditorilor pentru nerespectarea ritmicității stabilite prin acceptul portuar pentru expedierea mărfurilor, răspunderea unităților de căi ferate, pentru neasigurarea vagoanelor prevăzute în programele lunare de transport, în ritmurile și perioadele stabilite de comandamentul portuar, răspunderea Întreprinderilor de exploatare portuară pentru neacordarea acceptului portuar de către Comandamentul portului pentru expedierea mărfurilor spre porturi și pentru neoperarea vagoanelor conform programelor zilnice de operare.

Acestea sînt condițiile în care se expediază și derulează mărfurile spre și prin porturi, stabilite prin acte normative, prin dispozițiile Comandamentului portuar și contractele economice, în raport de care, trebuie analizată și răspunderea părților în litigiile pentru plata locațiilor C.F.R. rezultate din staționarea vagoanelor în triajele stațiilor C.F.R. portuare. A rezolva asemenea litigii, numai în raport de scrisoarea de trăsură, de planul de transport și în condițiile T.L.M., înseamnă, pe de o parte, a se încălca prevederile actelor normative care reglementează livrarea și transportul mărfurilor destinate exportului, via mare, menționate, iar pe de altă parte, a sancționa o activitate executată într-un context specific de reglementare, prin sancțiunile specifice altei reglementări și mod de lucru, situație ce evidențiază un paradox juridic.

Dorim să ne referim și la situația de excepție a Întreprinderilor, de exploatare portuară, care figurează în scrisorile de trăsură pentru vagoanele cu mărfuri destinate exportului via mare, ca destinatoare, deși nu sînt proprietarele mărfurilor, îndeplinind astfel, atît obligațiile ce le revin în calitatea de părți în contractul de transport, cît și pe acela de prestatoare de servicii, în baza contractelor de prestații portuare, încheiate cu Întreprinderile de comerț exterior. Această poziție specifică a Întreprinderilor de exploatare portuară, le implică în circuitul mărfurilor, răspunzînd față de stațiile C.F.R. pentru nedescărcarea în termen a vagoanelor, în temeiul scrisorii de trăsură, prin preluarea mărfii, aderînd la contractul de transport, suportînd locațiile produse în parcurs, în triaje și la danele operative. În măsura în care locațiile s-au produs datorită situației obiective a diferențelor de capacitate a celor 2 mijloace de transport terestre-maritime, fără culpă în operarea transbordării mărfurilor, se localizează în sarcina acestor unități sume importante ce constituie ulterior baza unor litigii în daune împotriva întreprinderilor de comerț exterior și a furnizorilor.

Locațiile pentru staționarea vagoanelor în triajele Stațiilor C.F.R. din portul Constanța se pot datora mai multor cauze și anume : necorelării culpabile ori obiective a sosirii navelor, cu a sosirii vagoanelor în port ; a neoperării în termen a navelor, a diferențelor de capacitate dintre vagoanele C.F.R. și a navelor, față de care cauze, am dori să ne referim la aceea nereținută ca obiectivă de practica arbitrală și cea recentă judecătorească, a staționării vagoanelor în așteptarea rîndului la transbord, ca urmare a diferențelor foarte mari de capacitate, a navelor maritime, față de vagoanele C.F.R.

Este cunoscut că vagoanele C.F.R. au capacitatea portabilă de la 10 la 100 to., în timp ce navele maritime au o capacitate mult mai mare, pînă la 100 mii tone. Ca urmare a acestor diferențe, prin contractele de navlosire, prin uzanțele portului, s-au stabilit, că marfa așteaptă nava, că nu se introduc navele la danele operative decît în cazurile în care 65% din marfă se află în port și diferența pe drum. Așa fiind, la o capacitate a navei de 50 mii tone, sosită în termenul contractual, la acea dată, pentru mărfurile ce se tranzitează prin transbord direct, ca în speța de referire, în port trebuia să existe sosite 6500 vagoane. Cum sosirea acestora, presupune, o perioadă de timp în funcție de distanța de transport, de aglomerarea căilor de rulare, iar operațiunile de transbordare concomitentă la navă sînt limitate și ordonate, conform cargoplanului stabilit de căpitanul navei și de nivelul normelor portuare, în mod obiectiv, un număr de vagoane în proporția capacității navei, staționează, așteptînd rîndul la operare.

În aceste cazuri, respectiv în toate cazurile de transbord direct, cea mai mare parte a vagoanelor, care, subliniem, au fost cuprinse în acceptul portuar, au fost expediate în condițiile acceptului, au fost operate în termenele prevăzute de normele portuare, staționează în port, în așteptarea rîndului la operare, fără culpă, perioade care depășesc termenul prevăzut în Tariful local de mărfuri pentru descărcare, de maximum 11 ore de la avizare. Așa se explică volumul foarte mare de locații care se aplică în portul Constanța. Astfel, la o singură partidă, ne referim la speța amintită, pentru staționarea a 29 vagoane pe o perioadă de 21 zile, s-au calculat locații la nivelul sumei de 624.000 lei. Aceste locații, nu se justifică pe ideea de culpă, care stă la baza oricărei penalități, ci se explică prin aplicarea în portul Constanța, pentru o activitate specifică legată de transportul maritim, a prevederilor Tarifului local de mărfuri, aplicare posibilă tocmai ca urmare a interpretării, considerăm noi eronată, că prin Ordinul MTTc. 673/1976 s-a abrogat ordinul MTTc 257/1969 prin care problema locațiilor și a taxelor de staționare în portul Constanța, era reglementată diferit de Tariful local de mărfuri. Or, așa cum am arătat mai sus, prin actele normative menționate, s-a stabilit un mod de lucru specific activității portuare, în care operațunile de transbordarea mărfurilor se efectuează în termene corelate, în funcție de relațiile și capacitățile mult diferite a mijloacelor de transport C.F.R. — navale, cu norme portuare proprii, corespunzătoare capacităților tehnice de operare, față de care, aplicarea sancțiunilor nespecifice, cuprinse în reglementarea internă — T.L.M. — încalcă în primul rînd prevederile legii, ne referim la art. 11 din D. 268/1978 în sensul căruia „Desfășurarea procesului de derulare a mărfurilor eșalonat pe ope-

rații, modul de prezentare a mărfurilor la transport, durata de depozitare a acestora, normarea operațiilor de încărcare-descărcare, condițiile și caracteristicile care trebuie să le îndeplinească navele pentru a putea opera în porturile românești, precum și atribuțiile și răspunderile ce revin unităților care participă la activitatea de exploatare comercială a porturilor, se stabilesc prin regulament aprobat prin Decret al Consiliului de Stat", deci și răspunderea pentru nedescărcarea în termen a vagoanelor, trebuia stabilită printr-un regulament de exploatare comercială a porturilor, așa cum de altfel era prevăzut prin art. 35 din Regulamentul de exploatare comercială a porturilor aprobat prin H.C.M. 976/26 VI.1954 sau prin Ord. MTTc 257/1969.

În lipsa unui Regulament de exploatare comercială a porturilor, aliniat la noile condiții organizatorice și de lucru din portul Constanța, impus de lege, nu se justifică aplicarea T.L.M., respectiv norma internă, care nu prevede situațiile specifice ale activității portuare, privind derularea mărfurilor la export-import, prin folosirea mijloacelor de transport diferite, a cărora corelare nu este posibilă decît raportată la capacitatea lor diferită. Avînd în vedere tocmai diferența foarte mare de capacitate a mijloacelor de transport navale, față de cele terestre, se creează un decalaj în operare, evident justificat. Așa fiind, motivarea soluțiilor arbitrale și judecătorești, în sensul justificării aplicării locațiilor pe stocul mare de vagoane existente în port, este profund eronată, întrucît, pe măsură ce în port se găsesc pentru operare, un număr mai mare de nave, la nivelul capacității de operare a danelor, simultană, în aceeași măsură, soldul de vagoane, aflat pe liniile portuare este mai mare (65% din capacitatea navelor în momentul introducerii lor la danele operative). Spre exemplificare, dacă se introduc la danele operative pentru operare concomitentă 10 nave cu o capacitate de 30 mii tone, sînt necesare 15.000 vagoane a 20 to., din care, pe liniile de triaj 9750 vagoane, din care se pot opera concomitent 5000 vagoane, restul de 4750 așteptînd rîndul la operare și 5250 vagoane sînt pe drum, sau în așteptare în stațiile C.F.R. în parcurs.

În aceste condiții, stocul de vagoane din portul Constanța, nu demonstrează culpa în operarea vagoanelor, ca fapt ce justifică locațiile, numărul de vagoane fiind raportat la acela al navelor. De altfel, nu se poate raporta soldul unor vagoane destinat operării la o navă, pentru a se justifica locațiile aplicate unor vagoane care staționează în așteptarea transbordului, la altă navă și la altă dană.

Nu avem în vedere cazurile creierii unor stocuri de vagoane ca urmare a culpei întreprinderii de comerț exterior, de a nu fi corelat sosirea navelor cu aceea a vagoanelor în port, sau culpa Întreprinderilor de exploatare portuară de a nu fi operat în termen vagoanele, la nivelul programelor zilnice și ale normelor portuare, eventual la culpa furnizorilor de a fi expediat vagoanele în port, fără accept portuar, situații culpabile, care atrag sancțiuni, inclusiv locații.

În acest complex de cauze, în cadrul litigiilor economice, instanțele judecătorești, au obligația să stabilească natura staționării vagoanelor și atunci cînd aceasta nu se datorează unei activități culpabile ci naturii specifice a activității portuare, desfășurată conform dispozițiilor normative de excepție, nu există temei pentru aplicarea locațiilor, ci a taxelor de staționare. De altfel, din explicațiile la art. 7 (21) din T.L.M., rezultă că locațiile se aplică pentru vagoanele din stațiile care deservesc porturile, care nu pot fi introduse la încărcare-descărcare din cauza blocării fronturilor sau liniilor portuare cu vagoane neîncărcate sau nedescărcate în termen. Or, vagoanele staționate în condițiile de așteptare mai sus-menționate, nu intră în categoria celor blocate din cauzele culpabile, astfel că nu există temei pentru aplicarea locațiilor.

Privind problema și prin prisma eficienței economice, a activității de comerț exterior, în condițiile actuale, plata locațiilor pentru vagoanele care staționează obiectiv în triajele portului Constanța, constituie cheltuieli neeconomicoase, care influențează realizarea beneficiilor unităților, fără culpă, ceea ce reprezintă o încălcare a principiilor de drept cu implicații economice. Este adevărat că, vagoanele care staționează în aceste condiții, sînt scoase din circuit pe perioadele respective, situație care, pune în discuție recuperarea de către căraus a imobilizărilor și implicit a nerealizărilor de plan. De aceea, pentru staționarea neculpabilă a vagoanelor, în așteptarea rîndului la transbordarea mărfurilor în porturile maritime, beneficiarii trebuie să suporte taxele de staționare, care trebuie să constituie elemente în acoperirea nerealizărilor de plan, din această cauză.

2. Cu privire la locațiile intervenite în perioada de operare a vagoanelor introduse pe liniile care deservesc danele operative, la transbordul mărfurilor din vagoane în nave și din nave în vagoane, subliniem situația specifică din portul Constanța și anume aceea că atît introducerea cît și perioada de operare a vagoanelor, se stabilesc prin programele zilnice de încărcări-descărcări de vagoane, propuse de Întreprinderile de exploatare portuară și Direcția C.F.R. port Constanța, aprobate de Comandamentul portuar. Taxele de locații se calculează în raport de aceste programe zilnice, stabilite în conformitate cu normele portuare și cu capacitățile de operare la navel.

În aceste condiții, diferite de T.L.M. cu privire la avizare, la introducere a vagoanelor și la termenele de operare, apare justificată întrebarea dacă vagoanele neoperate în programul unei perioade, dar reprogramate în ziua următoare, pot fi supuse locațiilor ? Exprimămă părerea, că în măsura în care vagoanele neoperate din programul zilei precedente, sînt cuprinse în programul zilei următoare, locațiile care se aplică sînt limitate pînă la ora noii programări. În măsura în care vagoanele neoperate în programul zilei inițiale, nu sînt cuprinse în programul zilelor următoare, acestea sînt supuse locațiilor pînă la data descărcării efective.

Ne-am referit la unele aspecte specifice de reglementare a activității de operare a vagoanelor în portul Constanța, în ideea de a evidenția necesitatea, de lege ferenda, a elaborării cu precădere a Regulamentului de exploatare comercială a porturilor, aliniat noilor condiții organizatorice și de lucru în acest port, în cadrul căruia, să-și găsească reglementare și problema staționării vagoanelor și a răspunderii specifice a părților pentru staționarea neculpabilă a vagoanelor practica arbitrală și judecătorească, nefiind în spiritul actelor normative la care ne-am referit, generînd în schimb, cheltuieli neeconomicoase în sarcina unităților care participă la circuitul mărfurilor destinate exportului și provenite din import, via mare, confirmînd locații, care, în final, influențează însăși rentabilitatea acestei importante activități economice.

Sfera raporturilor de colaborare economică dintre Întreprinderile de exploatare portuară, cu acelea de transport terestru și maritim, cu acelea de comerț exterior, în noul context organizatoric, implică o bază juridică mult mai largă, din care nu poate lipsi Regulamentul de exploatare comercială a portului, preconizat de Decretul Consiliului de Stat nr. 260/1978, ca bază pentru perfectarea relațiilor dintre aceste unități, dar și față de partenerii străini, de toți armatorii, act normativ specific dreptului economic și uzanțelor internaționale, care să evidențieze personalitatea economică și juridică a porturilor noastre maritime.

Iulian LASCU

Regimul transporturilor internaționale

Dintre hotărîrile pronunțate de Comisia de arbitraj de pe lîngă Camera de Comerț și Industrie (prescurtat C.A.E.), o serie de soluții aduc precizări utile în domeniul transporturilor internaționale de mărfuri, atît terestre, cît și maritime și fluviale. Din practica menționată, reproducem selectiv și rezumativ următoarele contribuții :

A. Contractul de expediție

1. Cumpărătorul dintr-un alt stat membru al C.A.E.R. nu are calitatea procesuală de a se îndrepta cu acțiune directă în daune împotriva întreprinderii de expediții (în speță ROMTRANS), spre a fi despăgubit pentru pretinse degradări suferite de marfă pe timpul transportului feroviar, deoarece între aceste subiecte de drept nu există raporturi juridice.

Cumpărătorul poate cere acoperirea prejudiciului de la vînzător. Acesta, la rîndul său, dacă a dat mandat unei întreprinderi de expediții, are calitatea, după ce a despăgubit pe cumpărător, să se îndrepte cu **acțiune de regres** împotriva expeditorului, în temeiul contractului de mandat.

Regimul juridic arătat nu a suferit nici o modificare în temeiul **Înțelegerii de la Weimar** din 15 octombrie 1976 privind stabilirea condițiilor unice de colaborare între organizațiile de expediție ale țărilor membre ale C.A.E.R. Potrivit art. 4, pct. 1 din menționata Înțelegere multilaterală, „convențiile de expediție se efectuează pe baza mandatelor de expediție", care trebuie să fie „emise în scris".

Înțelegerea citată de la Weimar stabilește așadar numai condițiile contractului de expediție, dar nu se îndepărtează de la regula că pentru a se putea efectua operații de expediție, întreprinderea de specialitate trebuie să primească un mandat special de la cel care trimite marfa la export.

Nici **Convenția bilaterală româno-polonă** din 16 noiembrie 1978 nu schimbă regimul juridic arătat. Menționatul instrument juridic este o Convenție-cadru, cu caracter general, stabilind condițiile în care se efectuează „traficul de vagoane colective pentru export pe calea ferată din R. S. România în R. P. Polonă". Convenția nu cuprinde decît măsuri organizatorice pentru efectuarea operațiunilor de transport, spre a nu mai fi necesar să se repete atari măsuri la fiecare transport concret în parte.

Dar măsurile organizatorice stabilite prin convenția româno-polonă nu exclud, ci dimpotrivă implică necesitatea unui mandat pentru fiecare expediție în parte, sub forma unei dispoziții speciale de expediere. Rezultă prin urmare că este greșit punctul de vedere al cumpărătorului că în aplicarea Convenției bilaterale menționate din 1978 nu mai era necesară o dispoziție specială de expediere (Hotărîrea C.A.B. nr. 28 din 25 ianuarie 1982).

B. Transporturi feroviare

2. Momentul încheierii contractului. Atît potrivit art. 6 § 1 și art. 7 § 5 din Convenția privind traficul feroviar internațional de mărfuri (S.M.G.S.), cît și potrivit art. 6, pct. 1 din Convenția internațională privind transportul de mărfuri pe căile ferate (C.I.M.), pentru fiecare expediție de mărfuri predătorul este obligat să prezinte stației de cale ferată de predare o scrisoare de trăsură și duplicatul acesteia, contractul de transport considerîndu-se încheiat în momentul aplicării ștampilei cu data de predare, ceea ce confirmă predarea mărfurilor și achitarea taxelor pe care predătorul le-a luat asupra sa (Hotărîrea C.A.B. nr. 216 din 30 iulie 1982).

3. Declararea valorii mărfii. În situația în care, ca în speță, nici în contractul de livrare a mărfii, nici în instrucțiunile de expediere sau în vreun alt act nu s-a interzis declararea valorii mărfii expediate, predătorul are opțiunea de a completa sau nu rubrica intitulată „valoarea declarată a mărfii" din scrisoarea de trăsură, așa cum prevede art. 9 § 2 din Convenția S.M.G.S. Pentru declararea valorii mărfii se încasează, potrivit art. 9 § 4 din aceeași Convenție, o taxă suplimentară de către calea ferată de predare și de destinație pentru transport pe parcursul lor, în cvantumul stabilit de dispozițiile și tarifele interne, iar pe calea ferată de tranzit de prevederile tarifului unic de tranzit.

Declararea valorii mărfii prezintă avantajul că, potrivit art. 24 § 1 din Convenția S.M.G.S., în cazul pierderii totale sau parțiale a mărfurilor, calea ferată plătește ca despăgubire o sumă egală cu valoarea declarată sau o cotă parte din această valoare, corespunzătoare cantității de marfă pierdută.

Taxa suplimentară pentru valoarea mărfii declarate, reprezentînd o cheltuială de transport, se suportă în conformitate cu clauzele contractului dintre părți și cu dispozițiile § 5 din Condițiile generale de livrare C.A.E.R. 1968/1975/1979 (C.G.L.) de către vînzător pînă la frontiera de stat a țării sale, iar dincolo de acest punct de către cumpărător.

În speță vînzătorul a suportat partea din taxa suplimentară arătată ce i-a revenit potrivit § 5 din C.G.L., pînă la frontiera țării proprii. În ceea ce privește partea care, în baza aceluiași text, revenea cumpărătorului și pe care acesta a fost obligat să o plătească organizației de transport feroviar din țara sa, nu există nici un temei legal ca ea să fie imputată vînzătorului, din moment ce acesta a uzat de o facultate pe care Convenția S.M.G.S. i-o recunoaște și pe care înțelegerea părților contractante nu a exclus-o. (Hotărîrea C.A.B. nr. 9 din 8 ianuarie 1982).

4. Particularități ale transportului de colete în vagoane complete. Întocmirea de procese-verbale comerciale împreună cu delegatul stației feroviare de destinație, în cazul transportului de colete în vagoane complete, nu este cerută de art. 16, pct. 3 din S.M.G.S., dacă vagoanele au sosit cu plombele intacte, iar numărul coletelor a fost cel indicat de expeditor și nici nu prezentau urme de violare.

În asemenea situații, eventualele lipsuri din cuprinsul coletelor pot fi valabil constatate, în raporturile de comerț exterior, de către beneficiar numai împreună cu delegatul furnizorului din celălalt stat (de expediere), iar în caz de neprezentare a uneia dintre părțile contractului de livrare internațională de mărfuri, de către o organizație neutră de control, într-un mod care să fie opozabil contractanților.

Constatările făcute unilateral de către beneficiar, în prezența organelor sindicale locale, chiar dacă sînt autorizate de legea țării sale în raporturile interne dintre unitățile socialiste, nu pot fi opuse celeilalte părți contractante (exportator), mai ales dacă verificarea a avut loc după un interval de timp mai îndelungat de la sosirea pieselor la destinație (în speță 14 zile și 26 de zile) (Hotărîrea C.A.B. nr. 215 din 30 iulie 1982).

5. Regimul vagoanelor aparținînd unei întreprinderi străine. Contractul de transport se consideră încheiat tot în momentul aplicării ștampilei căii ferate pe scrisoarea de trăsură, chiar dacă transportul se execută în trafic internațional cu vagoane care nu sînt ale Căilor Ferate Române, ci aparțin altor unități, inclusiv unor firme străine, din state ce participă numai la Convenția C.I.M. (în speță vagoane-cisternă închiriate pe timp determinat de către o unitate dintr-un alt stat unei întreprinderi române de comerț exterior, în vederea efectuării unor exporturi) (Hotărîrea C.A.B. nr. 216 din 30 iulie 1982).

6. Mențiunile de evidență a mișcării vagoanelor, cuprinse în registrul stațiilor de cale ferată din R. S. România, pot servi ca probă în instanța arbitrală de comerț exterior, pentru a se stabili deplasările efectuate pe liniile feroviare din țară de către vagoane-cisternă închiriate (aceeași hotărîre).

7. Greșita dirijare a unor asemenea vagoane de către stația de cale ferată, ceea ce a cauzat depășirea duratei pentru care au fost închiriate întreprinderii române de comerț exterior, nu-i poate fi imputată acesteia de către proprietarul dintr-un alt stat al mijloacelor de transport, deoarece constituie fapta unui terț (aceeași hotărîre).

8. Tot astfel, pretinsa utilizare a unor asemenea vagoane închiriate de către unitatea producătoare din țară, în interes propriu, nu poate fi imputată întreprinderii de comerț exterior căreia i-au fost închiriate, fiind fapta unui terț, iar nu a unui prepus al întreprinderii respective de comerț exterior (aceeași hotărîre).

9. Lipsuri cantitative. Faptul, constatat la destinație, împreună cu delegatul stației de cale ferată, că un ambalaj

colectiv ce conținea mai multe aparate de radio fusese rupt, obligă pe cumpărător să acționeze împotriva cărăușului feroviar pentru piesele lipsă. În caz contrar, cumpărătorul nu poate obține despăgubiri de la vînzător (Hotărîrea C.A.B. nr. 179 din 10 iunie 1982).

10. Răspunderea pentru deteriorarea mărfii la destinație. Deteriorarea unor produse prin faptul că la destinație s-a procedat la deschiderea fără suficientă atenție a vagonului de cale ferată, ceea ce a provocat căderea unor paleți, nu poate fi imputată nici transportatorului feroviar, nici expeditorului, datorîndu-se neglijenței beneficiarului (Hotărîrea C.A.B. nr. 17 din 15 ianuarie 1982).

11. Cazuri de reclamație administrativă. Potrivit § 73 din C.G.L.-C.A.E.R. și art. 16, 28 și 29 din S.M.G.S., destinatarul este obligat să formuleze reclamație administrativă către cărăușul feroviar pentru a se constata cauza lipsei de marfă și a se stabili răspunderea pentru acest minus de cantitate, de cîte ori în stația feroviară de sosire se observă că plumburile nu sînt intacte rezultînd că au fost violate pe parcursul transportului (Hotărîrea C.A.B. nr. 104 din 29 martie 1982).

12. Imputarea locațiilor. Cheltuielile de locații generate în stația feroviară de destinație din țara cumpărătorului, stație convenită prin contractul de livrare internațională de mărfuri, se suportă, nu de către exportator, ci de către importator, dacă se constată că a modificat unilateral punctul de destinație, deși contractul nu i-a rezervat acest drept și nici nu face dovada că telexul prin care pretinde că a comunicat expeditorului schimbarea rutei, i-ar fi parvenit la timp. (Hotărîrea C.A.B. nr. 67 din 26 februarie 1982).

C. Transporturi maritime

13. Vînzarea cu clauza F.O.B. Vînzătorul cu clauza „F.O.B. armat conform INCOTERMS" nu răspunde pentru lipsa cantitativă constatată în portul de destinație, dacă atît conosamentul, cît și celelalte documente întocmite în portul de îmbarcare atestă că s-a încărcat integral cantitatea de marfă convenită prin contractul de vînzare internațională. În cadrul clauzei menționate, obligația de a suporta riscurile mărfii, inclusiv cel de pierdere parțială, revine potrivit lit. B, pct. 2 din INCOTERMS cumpărătorului, din momentul în care marfa a trecut efectiv bordul navei în portul de încărcare desemnat. (Hotărîrea C.A.B. nr. 235 din 13 octombrie 1982).

14. Navlul mort. În cadrul contractului de vînzare internațională cu clauza F.O.B., navlul mort se suportă de cumpărător, dacă lipsa cantitativă constatată în portul de destinație nu poate fi imputată vînzătorului (aceeași hotărîre).

15. Regimul contrastaliilor. Contrastaliile ocazionate de întîrziere în descărcarea navei în portul de destinație sînt în sarcina cumpărătorului, în cadrul contractului de vînzare internațională de mărfuri cu clauza „C and F free aut. port de destinație, conform INCOTERMS 1953".

Dacă totuși plata contrastaliilor, cerută de armator și refuzată de cumpărător, a fost în fapt suportată de vînzător, în calitatea sa de navlositor, spre a evita astfel o acțiune judiciară împotriva sa, el are dreptul să recupereze valoarea corespunzătoare, cu titlul de daune, de la cumpărător.

Cvantumul acestor daune este egal cu totalul contrastaliilor, dacă în portul de destinație nu s-a realizat **despatch money.**

Diferența plătită de cumpărător cu titlul de **overage** (depășirea de vîrstă a navei) este lipsită de relevanță în determinarea cvantumului despăgubirilor datorate de cumpărător. (Hotărîrea C.A.B. nr. 235 din 13 octombrie 1982).

D. Transporturi fluviale

16. Convenția de la Bratislava. Condițiile generale de închiriere a navelor de transport de mărfuri, cuprinsă în Convenția de la Bratislava, este aplicabilă și în raporturile dintre Întreprinderea de Navigație NAVROM și destinatarul din Pischelsdorf (Austria), referitor la un transport pe Dunăre cu șlepuri ale cărăușului. (Hotărîrea C.A.B. nr. 73 din 5 martie 1982).

17. Scrisorile de trăsură în speță, purtînd antetul pîrîtei NAVROM, întocmite la 6 și 20 ianuarie 1979, în portul de expediere Brăila, prevăd în mod expres că „transportul mărfii se efectuează pe baza condițiilor în vigoare în țara cărăușului pentru transportul mărfurilor pe Dunăre în relațiile cu străinătatea".

Această clauză face referire neîndoielnică, în R. S. România, la Convenția de la Bratislava, la care este parte și I.N.F. NAVROM (aceeași hotărîre).

18. Răspunderea transportatorului. Convenția de la Bratislava stabilește în art. 45—47, printre altele, îndatorirea cărăușului de a evita orice pierderi sau avarii ale mărfii încărcate, îndeosebi prin punerea la dispoziție a spațiului corespunzător pe navă și a stivuirii încărcăturii în condiții care să-i asigure integritatea. Răspunderea cărăușului fluvial pentru pierderea sau avarierea mărfii este expres prevăzută de art. 53 din menționata Convenție, dacă asemenea daune îi sînt imputabile (aceeași hotărîre).

19. Exonerarea de răspundere. Printre cazurile de forță majoră, care pot să exonereze de răspundere pe cărăușul fluvial pe Dunăre, Convenția de la Bratislava prevede dispozițiile guvernamentale ale statelor riverane pentru oprirea circulației navelor în timpul cît apele sînt înghețate sau există pericol de scurgere a sloiurilor (aceeași hotărîre).

20. Prescripția extinctivă. Potrivit art. 57 al Convenției de la Bratislava, reclamațiile și acțiunile decurgînd din relațiile reciproce dintre cărăușul fluvial și destinatar sau expeditor se prescriu printr-un termen de un an în relațiile cu cărăușul. Convenția menționată a stabilit astfel un termen uniform de prescripție extinctivă, independent de reglementările naționale ale părților la Convenție (aceeași hotărîre).

21. Momentul în care ia naștere dreptul la acțiune al destinatarului mărfii și de cînd începe să curgă termenul prescripției extinctive este data producerii daunei în cursul transportului efectuat pe Dunăre cu șlepurile cărăușului fluvial (aceeași hotărîre).

22. Formularea reclamației administrative adresate transportatorului fluvial de mărfuri produce, potrivit. art. 57 din Convenția de la Bratislava, efectul de a suspenda termenul prescripției extinctive, iar nu de a-l întrerupe.

Întrucît textul citat nu distinge, este inexact că în cazul în care cărăușul fluvial răspunde la reclamația administrativă în termen de 3 luni, prescripția se suspendă, iar dacă nu răspunde în termenul arătat, prescripția este întreruptă (Hotărîrea C.A.B. nr. 73 din 5 martie 1982).

Dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

COMBINATUL DE LIANȚI ȘI MATERIALE REFRACTARE TURDA, JUDEȚUL CLUJ — COD. 3350 — Str. Bihorului nr. 4

Produce și livrează ciment alb conform STAS 7055—80 și cimenturi colorate:

- roșu
- galben
- verde

Cimenturile se livrează în saci de hîrtie a 50 kg sau în pungi de polietilenă de cîte 2,5 sau 10 kg.

Comenzile se transmit pe adresa întreprinderii, relații suplimentare se pot obține prin telefon 953/12305, 953/12820 interior 254 sau prin telex 031212.

Microinformații externe

● În Brazilia, unde autoservirea s-a introdus în 1953, dar abia în anii '70 s-a extins într-un ritm alert, numărul super- și hipermagazinelor a ajuns la aproape 1700. Deși nu reprezintă decît 6% din totalul magazinelor cu amănuntul, ele concentrează aproape 70% din volumul desfacerilor de produse alimentare.

● Cunoscuta firmă americană „Mc'Donalds", firma nr. 1 în materie de „fast-food" (alimentație rapidă), a semnat recent un contract cu organele de specialitate din Iugoslavia în vederea introducerii acestei forme de vînzare în această țară. Contractul prevede participarea pe principiul „fifty-fifty" și cu calificarea pentru început a 300 de tineri iugoslavi în S.U.A. În condițiile în care în anul turistic 1985 va da rezultate, organele de specialitate din Iugoslavia vor extinde colaborarea pe acest plan.

● În anul 1983, Japonia a vîndut pe piața vest-europeană cca 4 milioane de aparate video. Datorită sufocării pieței cu videocasetofoane, cele 10 țări ce fac parte din „Piața comună" au decis să diminueze importul de aparate video de proveniență japoneză cu 10%. Specialiștii apreciază că această măsură a fost luată și în dorința de a ocroti propria industrie video de aprigа concurență niponă.

● În vara anului 1981, la Geneva a fost dat în folosință un magazin specializat în aparate audio și video HI-FI, discuri și casete, cărți și reviste. FORUM 2000, cu o suprafață de vînzare de 1000 mp, este compus din trei raioane și multiple compartimente de vizualizare sau ascultare. Suprafața de 1000 mp se împarte astfel : 400 mp material audio-vizual ; 400 mp cărți și reviste ; 200 mp discuri și casete. Întregul magazin dispune de un efectiv de 26 de persoane. Bunele rezultate au determinat conducerea firmei „Coop-Geneve" să extindă rețeua de acest gen de magazine.

● De mai mulți ani, în S.U.A., funcționează sistemele de televînzare „mercatică", „Comp-u-Card" și „Comp-u-Stores".

Prin mercatică, fiecare act de cumpărare se realizează cu ajutorul calculatorului electronic, la care este conectat fiecare cumpărător prin intermediul unui post telefonic prevăzut cu un monitor video. Cumpărătorul dotat cu o asemenea aparatură solicită din memoria calculatorului central, informații privitoare la produse similare realizate de firme diferite, comparații ale prețurilor, materiilor prime de bază, precum și indicați de folosire ori de creștere a gradului de fiabilitate a respectivelor mărfuri. Toate aceste informații apar pe ecranul monitorului instalat la domiciliu.

● Potrivit bugetelor de familie din R. F. Germania, se constată o creștere a ponderii cheltuielilor destinate activităților de tip „do it yourself" (fă-ți singur). Cele mai mari creșteri se înregistrează la materialele de construcție, unelte de grădinărit și uz casnic, feronerie, tapete, lacuri și vopsele. Se apreciază că ponderea acestor cheltuieli se va apropia, în următorii cinci ani, de 10%, față de numai cîteva procente în urmă cu cinci ani.

Întrebări și răspunsuri

● **C.A.P. IONEȘTI, Gorj** — Potrivit art. 9 alin. 2 din Legea nr. 1/1970, o femeie poate întrerupe activitatea fiind gravidă sau pentru a crește un copil pînă la împlinirea vîrstei de 7 ani. Aceste femei se pot reîncadra la aceeași unitate, sau în alta, cu acordul aceleia unde a lucrat și înainte ca copilul să împlinească vîrsta de 7 ani.

● **LENUȚA BURLACU, Vaslui** — Reglementările în vigoare prevăd posibilitatea ca femeile cu copii bolnavi, pînă la vîrsta de 3 ani, să beneficieze de concedii medicale ambulatorii plătite pe o durată de pînă la 14 zile, pentru un copil. Dacă copilul nu se însănătoșește, trebuie să se facă internarea în spital. Duratele concediilor medicale arătate în „Breviarul de la A la Z" se referă la afecțiunile expres menționate. Considerăm că atît părinții cît și medicii trebuie să depună toate eforturile pentru refacerea stării de sănătate a copiilor, pentru eliminarea concediilor medicale de lungă durată.

● **ÎNTREPRINDEREA DE OȘII ȘI BOGHIURI, BALȘ** — În conformitate cu dispozițiile Decretului nr. 338/1983 se reduce din durata concediului legal de odihnă și nu se plătește indemnizația în cazul absențelor nemotivate și al concediilor fără plată prevăzute de diferite acte normative, care depășesc 30 de zile în ultimele 12 luni. În suplimentul menționat de dv. se arată că pentru rezolvarea unor probleme personale, colectivul de conducere poate hotărî ca aceste zile să fie scăzute din concediul de odihnă. Este legal ca pentru aceste zile să se plătească indemnizația. Pentru documentarea dv. vă rugăm să consultați și suplimentele la revistele nr. 10 și 13 din 1985 referitor la aplicarea decretului menționat mai sus.

● **NICOLAE MATEI, Constanța** — Din cele relatate în scrisoare rezultă că unitatea trebuia să anuleze decizia dacă s-a constatat netemeinicia desfacerii contractului de muncă în baza art. 130 lit. i din codul muncii, pentru a beneficia de toate drepturile și nu să se dea o nouă decizie de încadrare în muncă. C.O.M. nu a procedat legal, întrucît în conformitate cu dispozițiile Decretului nr. 338/1983 concediul fără plată se aprobă numai în cazurile și pe duratele prevăzute expres în unele acte normative, nu și pentru alte situații personale, sau de natura celei arătate de dv. Potrivit acestui decret, din durata concediului de odihnă se scad numai zilele care depășesc 30 de zile de concediu fără plată în ultimele 12 luni, precum și zilele absentate nemotivat cuprinse între cele două concedii de odihnă. În cazul relatat nu sînt aplicabile dispozițiile Decretului nr. 338/1983.

● **I.P.E.G. „SUCEAVA", Cîmpulung-Moldovenesc** — Considerăm că dispozițiile art. 18 (2) din Legea nr. 26/1967 citate de dv. și răspunsul dat de Ministerul Muncii prin adresa arătată sînt suficient de clare.

● **U.M.T.C.F., Cluj-Napoca** — Unitățile socialiste pot procura prin virament, în limita prevederilor planurilor de aprovizionare, pe bază de contracte sau note de comandă, diferite produse, care nu au fost asigurate prin repartiții, executate în cadrul secțiilor (atelierelor) de producție ale cooperativelor meșteșugărești, ale cooperativelor de producție, achi-

● Serviciile de **DIFUZARE A PRESEI** din județele mai jos menționate trebuie să ne răspundă dacă au luat măsurile necesare pentru servirea abonaților noștri cu lucrările comandate. Dolj — pentru S.M.A. Măceșul de jos ; Iași — pentru Întreprinderea de gospodărie comunală Pașcani ; Bistrița-Năsăud — pentru Întreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Bistrița ; Gorj — pentru UM 02615 ; Neamț — pentru Întreprinderea de tricotaje din Roman ; Harghita — pentru C.A.P. Crișeni ; Buzău — pentru C.A.P. Smeeni ; Mehedinți — pentru Consiliul popular Husnicoara și C.A.P. Balta Verde din comuna Gogoșu ; Galați — pentru I.A.C.M.R.S. cantine.

ziții și desfacere a mărfurilor și ale cooperativelor agricole de producție. Secțiile respective trebuie să funcționeze în baza autorizațiilor de funcționare, date de comitetele executive ale consiliilor populare, în baza Legii nr. 7/1971, cu modificările din 1973. În conformitate cu H.C.M. nr. 460/1961, vînzările prin virament, de la fondul pieței, se efectuează de către unitățile comerciale (I.C.S.-uri și cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor), în limita unor plafoane aprobate trimestrial și cu obligarea respectării nomenclatorului de mărfuri aprobat prin Ordinul Ministerului Comerțului Interior nr. 5/1983.

● **NECULOIU-ISPAS IOAN — Brașov.** În conformitate cu prevederile art. 27 din Legea nr. 5/1973, chiria pentru locuință se stabilește, printre alte criterii, în baza retribuției tarifare a chiriașului, iar porivit art. 35 alin. 1 din același act normativ, chiria calculată potrivit art. 27-33 din lege, se majorează cu anumite procente în raport cu venitul mediu pe membru de familie, ce depășește 1500 lei lunar. Prin art. 9 din Decretul nr. 325/1983 se dispune neafectarea chiriilor de majorările generale de retribuție, astfel încît, și în prezent, la stabilirea chiriilor se au în vedere retribuțiile tarifare existente înainte de apariția Decretului nr. 325/1983.

● **ODOBESCU VALENTIN — Iași.** În mod constant, practica judecătorească intervenită în litigiile dintre unitățile socialiste a reținut și a sancționat prin plata cheltuielilor de judecată culpa procesuală a unităților care nu au respectat normele procesuale.

În litigiile cu unitățile de transport derivînd din executarea contractelor de transport, omisiunea de a răspunde la reclamația administrativă sau tratarea superficială a neînțelegerii intervenită între unități în cursul încercării de conciliere efectivă s-a considerat a fi o culpă procesuală a unității de transport.

● **MIRCEA VASILIU — Iași.** În conformitate cu prevederile art. 24 din Legea nr. 2/1971, în condițiile în care formele de perfecționare a pregătirii profesionale se desfășoară cu scoaterea de la locul de muncă pe o singură perioadă sau eșalonată pe mai multe perioade de timp, cursanții primesc în timpul studiilor, de la unitățile socialiste la care sînt încadrați, retribuția tarifară de la locul de muncă și sporul de vechime. Dacă durata scoaterii de la locul de muncă nu depășește o lună, cadrele de conducere p mesc și indemnizația de conducere, în baza art. 23 din aceeași lege. La promovarea sau menținerea pe posturi, la stabilirea gradațiilor și trepitelor de retribuire se va ține seama și de modul în care lucrătorii își realizează sarcinile privind perfecționarea pregătirii profesionale.

● **GABRIELESCU VALENTIN — București** — În conformitate cu dispozițiile imperative ale art. 35 alin. 1 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, delegatul beneficiarului este obligat ca la destinație (la locul sosirii mijlocului de transport), împreună cu prepusul cărăușului și cu membrii comisiei de primire, să procedeze la verificarea sumară a conținutului vagonului (camionului). Modul în care se îndeplinește această obligație are importante consecințe asupra răspunderii personalului unității beneficiare. Neîndeplinirea acesteia, sau efectuarea ei în mod superficial și necorespunzător atrage răspunderea persoanelor vinovate pentru lipsurile cantitative sau calitative a mărfurilor, în măsura în care nu sînt recuperate de la unitatea furnizoare sau (și) de la cărăuș (după caz).

CITITORI !

V-ați abonat pe anul 1986?

Pentru a vă asigura primirea revistei, a Suplimentului săptămînal și a două lucrări ce nu pot lipsi de pe masa dv. de lucru — „Acte, acțiuni și proceduri", „Promovarea și derularea exporturilor" — vă invităm să completați de îndată comanda de mai jos

— — — — — — — — — — — —

.....

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . . .) v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 645 120 230 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . . . abonamente speciale a 340 lei. *)

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, în 1986, „Revista economică", (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum și cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita.

Cu stimă,
(semnătura abonatului)

* Pe mandatul poștal sau pe dispoziția de plată folosiți denumirea completă a unității (fără inițiale) și menționați „Pentru abonamente la Revista economică".

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DEȚEȘAN

Tiparul I. P. „Informația". 8 noiembrie 1985. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 8.

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Produse competitive prin înnoirea și modernizarea proceselor de fabricație

ÎN PROCESUL dezvoltării economiei naționale, o atenție deosebită a fost acordată formării unei industrii proprii de autovehicule grele, industrie care, în mare parte, s-a realizat și se realizează pe platforma industrială Mîrșa-Sibiu. Fabricația de autovehicule grele a început în anul 1975, cunoscînd de atunci o dezvoltare și o diversificare continue : de la o grupă în 3 variante constructive în 1978, la 6 grupe în peste 30 de variante în prezent. Asimilarea și producerea mijloacelor de transport grele necesare marilor șantiere naționale de construcții și exploatări de suprafață în scopul lărgirii rapide a bazei de materii prime a economiei naționale au început în 1978 cu autobasculantele grele de 100 și 50 tone (DAC-50-32), continuîndu-se în 1982 cu autobasculantele electrice de 110 tone (DAC-110 E) și autobasculantele de 27 tone, iar din 1983 s-a trecut la realizarea familiei de încărcătoare frontale și buldozere pe șenile tip DM-550.

Necesitățile economiei au solicitat în mod sistematic realizarea de autovehicule și utilaje grele pentru diverse categorii de transporturi și lucrări, cu performanțe tot mai ridicate, cu indici de fabricație superiori, dar, totodată, realizați în condiții de eficiență sporită. Pentru a răspunde unor asemenea comandamente, de mare actualitate și importanță, întreprinderea din Mîrșa a adoptat o strategie corespunzătoare care a avut în vedere ample acțiuni în domeniul înnoirii și modernizării produselor și tehnologiilor, a zestrei tehnice, valorificării superioare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor ș.a.

Orientare fermă spre introducerea progresului tehnic

ÎNTR-O subramură a construcțiilor de mașini cum este cea a autovehiculelor, în care concurența pe piața mondială este dintre cele mai aprige, realizarea de către producătorii din țara noastră a unor produse competitive cu cele ce se realizează azi în țări cu o veche tradiție în acest domeniu impune asigurarea, într-un ritm rapid și în mod sistematic, a **modernizării capacităților de producție,** înlocuirea unor produse și tehnologii învechite, trecerea la mecanizarea, cibernetizarea, automatizarea, robotizarea și electronizarea proceselor de producție.

În această amplă și complexă acțiune au fost și sînt angrenate însemnate forțe tehnico-inginerești atît ale institutului specializat de cercetare și proiectare (C.C.S.I.T.A. Brașov), cît și din serviciile tehnico-funcționale și secțiile de producție ale întreprinderii. Efectul direct al măsurilor luate și al eforturilor depuse se regăsește în crearea condițiilor necesare asimilării și realizării într-un timp relativ scurt a noilor tipuri de produse solicitate de piața internă și externă. Printre produsele noi, moderne, competitive introduse în ultimul timp în fabricația de serie menționăm remorca multifuncțională tip RM 23, realizată în 5 variante, buldozerul pe șenile DM 550 (cu o greutate netă de 80 tone, o forță de împingere de 11 500 d.a.N., lățimea lamei 5 150 mm, înălțimea lamei 2 230 mm, cu o putere a motorului de 550 CP), autotrenul pentru transport europaleți tip STE 22 (masa proprie 8,3 tone, sarcină utilă 22 tone, sarcină pe pivot 14 tone, lungime 12,3 ml, volum maxim 61,5 m³) ș.a. În actualul cincinal, ponderea produselor noi și

PRODUCȚIE PESTE PLAN

● Colectivul **Întreprinderii miniere Voivozi,** din județul Bihor, acționînd cu însuflețire pentru a da patriei mai mult cărbune, a anunțat îndeplinirea prevederilor planului cincinal cu un plus de 5 881 tone lignit. În acest an, oamenii muncii de la această unitate fruntașă a industriei noastre miniere au furnizat Întreprinderii electrocentrale Oradea 329 000 tone de cărbune peste cantitatea contractată, angajîndu-se să livreze suplimentar întreprinderii amintite încă 20 000 tone lignit.

● Utilizînd tehnologii moderne de exploatare, folosind cu randament sporit mașinile și instalațiile din dotare, **minerii de la Lonea,** din Valea Jiului, au extras în cursul lunii octombrie, suplimentar față de prevederile de plan, aproape 2 000 tone cărbune de bună calitate, care a fost livrat cu operativitate termocentralelor și altor beneficiari. Cu această depășire, ei au rotunjit la 10 000 tone producția extrasă peste plan de la începutul anului, onorîndu-și astfel integral angajamentul asumat în întrecerea socialistă pe 1985.

● Colectivul **Întreprinderii electrocentrale de pe platforma siderurgică din Galați,** valorificînd superior gazele de cocs și gazul de furnal, a reușit să pună la dispoziția sistemului energetic național o putere suplimentară de 12 MW. Încheierea în cele mai bune condiții a reviziei generale dă garanția că și în anotimpul friguros Întreprinderea electrocentrale Galați va furniza energie electrică la capacitatea prevăzută.

● Muncitorii, inginerii și tehnicienii **Întreprinderii electrocentrale din Rîmnicu Vîlcea,** care asigură exploatarea celor 16 hidrocentrale de pe rîurile Lotru și Olt, au întreprins eficiente măsuri vizînd asigurarea utilizării la întreaga capacitate a hidroagregatelor, reducerea termenelor afectate lucrărilor de revizii și reparații periodice, gospodărirea judicioasă a debitelor de care dispun, în prezent, lacurile de acumulare. Ca urmare, întreprinderea a pus la dispoziția dispecerului energetic național o putere efectiv utilizabilă superioară cu 37,5 MW celei prevăzute inițial, concomitent cu diminuarea consumului tehnologic propriu de energie electrică.

reproiectate în totalul producției-marfă a evoluat de la 61,9% în 1981 la 92,7 % în 1984, iar pe primele 9 luni din acest an a atins nivelul de 95,8%. Cu alte cuvinte, în acest ultim și hotărîtor an al actualului cincinal aproape 96 % din produsele ce se fabrică la I. M. Mîrșa nu existau în 1980.

Dotarea tehnico-materială înaltă, precum și nivelul tot mai ridicat de calificare din toate compartimentele unității (concepție, tehnologii, execuție) au făcut posibilă **promovarea și introducerea în fabricație a unor tehnologii moderne, de mare randament și productivitate,** în vederea obținerii fiecărui produs, subansamblu sau reper cu un consum specific de materii prime, materiale, combustibil, energie și manoperă minim, în condițiile **sporirii substanțiale a calității și parametrilor tehnico-funcționali.** În vederea realizării acestor comandamente, s-a acționat pe mai multe căi, printre care ;

1. **Introducerea în fabricație a unor tehnologii avansate.** Printre cele mai noi tehnologii introduse recent în fabricație menționăm detensionarea subansamblelor sudate prin vibrații ; introducerea nitrurării ionice în locul celei clasice, care conduce la reducerea considerabilă a consumului energetic și la creșterea durabilității pieselor (dacă la nitrurarea clasică pe un metru pătrat de piesă se utilizau 486 kWh, prin noua metodă sînt necesari doar 128 kWh, iar consumul de amoniac a scăzut de la 12 Nm^3/m^3 piesă la 4 Nm^3/m^3 piesă) ; înlocuirea forjării libere cu matrițarea, care, pe lîngă sporirea productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor și reducerea consumurilor energetice, conduce la importante economii de materii prime, în special de metal. De pildă, dacă prin forjare liberă la pinionul de atac de la A B 55 tone se foloseau 104 kg metal, prin matrițare se utilizează doar 84 kg, iar la A B de 27 tone de la 54 kg consumul a ajuns la 39 kg, la axul fuzetei consumul de metal a scăzut de la 52 kg la 44 kg, iar la inelul de la buldozerul pe șenile DM 550 greutatea materialului scade de la 156 kg la 58 kg ș.a.

2. **Extinderea tehnologiilor pe mașini-unelte complexe de mare randament și productivitate.** În prezent, unitatea dispune de 8 tipuri de centre de prelucrare, 3 tipuri de freze și cîte două tipuri de strunguri și mașini de găurit cu comandă numerică. S-au extins mașinile multipost, care folosesc SDV-uri cu reglaj micrometric, ceea ce a permis utilizarea mai eficientă a puterii instalate a mașinilor și în final sporirea gradului de utilizare a mașinilor-unelte, cu deosebire a celor cu comandă numerică, indicele de utilizare al acestora ajungînd pe primele 9 luni din acest an la 88,2 %.

3. **Sporirea gradului de tipizare a produselor noi, precum și a celor existente în fabricație.** La ora actuală la montajul încărcătorului frontal de 10 m^3 se utilizează o serie de subansamble de la autobasculanta de 55 tone, printre care : motorul 6 V 331 TC 42, reductorul central și cel planetar etc. De asemenea, sînt tipizate un număr de 12 repere de la motorul și convertizorul de la autobasculanta de 55 tone, și care se utilizează la grupa de autobasculante mici.

Robotizarea — la startul integrării masive în producție

PORNIND de la faptul că multe piese și subansamble ale autobasculantelor de mare capacitate au o greutate de ordinul tonelor și că o serie de operații se desfășoară în condiții mai grele de muncă, atenția specialiștilor a fost și este îndreptată cu deosebire spre asemenea locuri de muncă, în vederea găsirii unor soluții tehnice îmbunătățite, care să minimizeze eforturile. Ca urmare, în prezent se află în curs de implementare un număr de 8 roboți (2 la sudura subansamblelor de gabarite mari și 6 la secția vopsitorie) ; totodată, se află în studiu și în diferite stadii de realizare în producție, sau de proiectare familii de manipulatoare de roboți (cu 2 pînă la 4 grade de libertate) cu acționare elctrică, hidraulică sau pneumatică, cu comenzi, punct cu punct sau secvențiale, avînd capacități de manipulare, caracteristici constructive și tehnico-funcționale adecvate unor utilizări variate și care vor putea substitui munca manuală la operațiile repetitive.

De menționat că încorporarea cu succes a robotizării în producție a fost precedată de o amplă pregătire tehnică și organizatorică a întregului personal muncitor. În acest sens, în unitate a fost formată o grupă de specialiști ce se ocupă, în exclusivitate, de introducerea robotizării, specialiști ce analizează fluxul tehnologic existent de pe fiecare linie de fabricație, implicațiile ce decurg din introducerea roboților industriali (reamplasarea, modernizarea sau chiar înlocuirea unor mașini, utilaje și instalații), pregătirea unor muncitori specializați pentru prelucrarea și întreținerea mijloacelor robotizate, respectarea disciplinei tehnologice pe fluxul de fabricație ș.a.

Efectele economice ce rezultă de pe urma promovării unor asemenea acțiuni, prin influențarea lor în producția de serie, sînt în concordanță cu cerințele și caracteristicile unei producții moderne ; ● sporirea cu 10—20 % a productivității muncii ; ● reducerea cu 8—10 % a costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale ; ● înlocuirea muncii fizice grele și a celei ce se desfășoară în medii toxice ; ● specializarea forței de muncă și posibilitatea adaptării mai rapide a producției la cerințele beneficiarilor interni și ale partenerilor externi ș.a.

PENTRU 1986, programul de măsuri privind înnoirea și modernizarea producției, stabilit la nivelul întreprinderii cuprinde importante acțiuni, parte din ele în curs de derulare, pe linia diversificării în și mai mare măsură a produselor. Măsurile adoptate cu prilejul recentei adunări generale a oamenilor muncii au în vedere valorificarea în primul rînd a experienței acumulate, promovarea unor tehnologii de înalt randament, extinderea mecanizării, cibernetizării și robotizării producției, în scopul reducerii duratei de însușire a produselor noi, economisirii materiilor prime și energiei, ridicării nivelului calitativ al tuturor produselor.

Nicolae BLAGA

PRODUCȚIE PESTE PLAN

● Colectivul întreprinderii **„Electromotor" din Timișoara** a pășit în cea de-a 11-a lună a anului cu o depășire a planului de peste 8000 de motoare. La baza acestui spor de producție stau eficiente măsuri vizînd creșterea mai accentuată a productivității muncii și utilizarea cu eficiență ridicată a tuturor capacităților industriale. Concomitent, s-a asigurat asimilarea în fabricație a unui număr însemnat de produse electrotehnice cu performanțe tehnico-funcționale superioare, competitive pe plan internațional, întreprinderea livrînd la export o producție marfă care depășește cu peste 40 milioane lei prevederile inițiale.

● Ca urmare a eforturilor susținute depuse pentru îndeplinirea angajamentelor asumate, numeroase colective de oameni ai muncii din **Capitală** au obținut importante succese pe linia realizării sarcinilor de plan, în condițiile reducerii consumului de combustibil și energie. Astfel, colectivul **Întreprinderii mecanice de utilaj chimic** a livrat suplimentar sarcinilor de plan 70 tone subansamble pentru Podul de la Cernavodă, 85 tone utilaj tehnologic pentru export, o instalație de evaporare, precum și 30 tone utilaj tehnologic. La rîndul lor, muncitorii **Întreprinderii de motoare Diesel** au depășit pînă în prezent prevederile planului la producția marfă cu 10 milioane lei ; ei au livrat suplimentar 10 motoare cu puteri între 350 și 1250 CP, precum și 23 autospeciale pentru stins incendii.

● Pe seama creșterii cu circa 7% a productivității muncii, la **Combinatul de lianți și azbociment din Fieni** s-a obținut, în perioada care a trecut din acest an, o producție marfă suplimentară însumînd aproape 60 milioane **lei.** Importante cantități de produse **au** mai fost obținute peste sarcinile de plan și de alte unități similare. Astfel, de la **Combinatul de lianți și materiale refractare din Turda** au fost expediate șantierelor de construcții circa 8500 tone var, iar la **Combinatul de lianți și azbociment din Medgidia** au fost produse, suplimentar, aproape 290 mii metri tuburi din azbociment.

● Ca urmare a măsurilor întreprinse pentru realizarea ritmică și la un nivel calitativ superior a producției, colectivele de oameni ai muncii din **12 unități industriale ale județului Harghita,** între care : Întreprinderea mecanică fină din Odorheiu Secuiesc, Întreprinderea de producție pentru căi ferate Harghita, au îndeplinit sarcinile pe întregul cincinal. Potrivit estimărilor, pînă la finele acestei perioade, cele 12 colective fruntașe vor realiza un spor de producție marfă însumînd circa 2 miliarde lei.

● Oamenii muncii de la **Combinatul de prelucrare a lemnului din Rîmnicu Vîlcea** au realizat, în perioada care a trecut din acest an, peste sarcinile planificate, circa 3600 tone plăci din așchii din lemn, peste 200 mii mp placaje din lemn, precum și o importantă cantitate de furnire estetice. Rezultate meritorii au obținut și alte unități ale Centralei de prelucrare a lemnului. Astfel, la **Combinatul de industrializare a lemnului Pipera,** din București, a fost obținută, peste prevederi, o producție marfă de 22,1 milioane lei, iar la **Întreprinderea „Arta Mobilei" din București,** a fost obținut, în perioada care a trecut din acest an, un volum de producție marfă suplimentară de 2,7 milioane lei.

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării

Optimizarea consumurilor energetice

ÎN CADRUL procesului de asigurare a bazei tehnico-materiale și energetice necesare desfășurării activității economice, o importanță deosebită prezintă acțiunile inițiate la nivelul unităților utilizatoare pentru gospodărirea judicioasă a fiecărei resurse, asigurarea unor consumuri tehnologice și netehnologice optime, reducerea continuă a acestora. În această ordine de idei, la **întreprinderea „Netex"-Bistrița** au fost obținute o serie de rezultate bune pe linia reducerii consumurilor energetice ca urmare a elaborării și aplicării în practică a unor măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice adecvate.

■

DACĂ în anul 1980 se înregistra un consum specific de energie electrică de 0,169 kWh/mp și de energie termică de 0,84388 Gcal/1 mil mp, în 1985 nivelul acestora se situează în jurul valorilor de 0,097 kWh/mp, respectiv 0,45 Gcal/1 mil mp. În cursul anilor s-a modificat simțitor structura consumului total de energie, în sensul creșterii ponderii consumului tehnologic ; în 1980 acesta reprezenta doar 35% din consumul total de energie electrică și 70% din cel de energie termică, pentru ca în 1985 să se ajungă la o pondere de 62%, respectiv 83%.

Este știut că una din căile de reducere a consumurilor specifice energetice o reprezintă **modernizarea utilajelor și mărirea randamentelor energetice** ale acestora. În acest sens, în cadrul întreprinderii s-au elaborat bilanțuri energetice pe utilaje, linii tehnologice, secții și pe total întreprindere, din care au rezultat categoriile de pierderi, cantitatea de energie utilă, evidențiindu-se în primul rînd locurile unde trebuie acționat pentru diminuarea consumurilor energetice, respectiv creșterea randamentelor utilajelor. În acest mod s-au pus în evidență procesele energointensive, determinîndu-se totodată influența lor în structura balanței de combustibili a întreprinderii.

În procesul asigurării unor consumuri cît mai reduse, acțiunile și măsurile inițiate au vizat și vizează, deopotrivă, ambele laturi ale proceselor de fabricație (tehnologică și energetică), elaborarea și aplicarea lor realizîndu-se prin colaborarea cadrelor de profil din unitate. Astfel, în ceea ce privește latura tehnologică a procesului de producție, măsuri de reducere a consumurilor energetice s-au concretizat, printre altele, în :

— **modernizarea liniei tehnologice vatir canafas** prin adoptarea unei tehnologii de fabricație care permite mărirea randamentului energetic al liniei și realizarea unor produse la un nivel calitativ mai ridicat. Acest lucru a asigurat obținerea unei reduceri a consumului energetic de 36,7% (1 587,2 Gcal/an) la energia termică și 22% (32 MWh/an) la energia electrică ;

— **realizarea produselor de pe linia vată matlasată și uscător vată tapițerie** la limita inferioară a depunerii cantității de liant, realizîndu-se scurtarea timpului de uscare și polimerizare și mărindu-se astfel productivitatea utilajului, în condițiile reducerii consumului de energie termică cu 7% (286 Gcal/an) ;

— **folosirea la linia clinor alb a auxiliarului Medacril EHD cu dublu rol**, de liant și agent de îngroșare, avînd ca urmare o reducere a consumului cu 3% (106,5 Gcal/an).

Alături de acțiunile ce au vizat latura tehnică a proceselor de fabricație, cele ce au avut în vedere latura energetică și-au adus o contribuție importantă la diminuarea continuă a consumurilor de energie. Printre altele, este vorba de : ● înlocuirea motoarelor asincrone de putere mare, ce funcționau subîncărcate, cu motoare cu caracteristici similare, dar de puteri mai mici (numai prin înlocuirea unui singur motor de 75 kW de la linia de destrămare, ce funcționa încărcat cu 50 kW, cu un motor cu caracteristici similare, dar cu puterea de 55 kW, s-a realizat o economie de 20,242 MWh/an) ; ● înlocuirea sistemului de convertizoare pentru producerea curentului continuu necesar acționării motoarelor (grup convertizor cu randament de 0,8) cu redresori cu semiconductori (randament 0,97), realizîndu-se o economie de 61,67 MWh/an ; ● asigurarea unui regim optim de lucru pentru stația de transformare prin trecerea la funcționarea a două transformatoare în paralel, în loc de 3 în paralel, rezultînd o economie de 36,2 MWh/an ; ● eliminarea pierderilor de aer comprimat prin folosirea robinetilor de reținere montați la capetele conductelor și extinderea îmbinării conductelor prin sudură ; ● procurarea și montarea de regulatoare de temperatură pe uscătoarele aferente liniilor tehnologice ; ● întreținerea bateriilor de încălzire a uscătoarelor într-o stare perfectă de curățire, prin spălarea lor periodică, astfel încît transmisia de căldură să fie cît mai eficientă (în acest mod se atinge mai repede temperatura necesară, realizîndu-se o reducere a consumurilor energetice de 40%) etc.

■

ÎN ANSAMBLUL acțiunilor vizînd reducerea consumurilor și utilizarea rațională a resurselor energetice, un loc important l-au ocupat și îl ocupă în continuare cele ce urmăresc **recuperarea resurselor energetice secundare** în vederea diminuării cantităților de energie primară ; prin astfel de acțiuni, an de an, a fost reintrodusă în circuitul energetic al întreprinderii o cantitate din ce în ce mai mare de resurse energetice recuperabile (graficul).

Dacă în 1980 se recupera o cantitate de 145 tcc, rezultată din energia conținută în deșeurile textile, **la finele anului 1985 se va ajunge la o cantitate de 380 tcc/an, în 1986 propunîndu-se să realizăm 500 tcc.**

Printre soluțiile de recuperare utilizate pînă în prezent cu eficiență sporită se află :

— **recuperarea căldurii, condensului și a aburului uzat** de la uscătoarele aferente liniilor tehnologice pentru obținerea apei calde de consum (este vorba de circa 185 tcc, respectiv 1 295 Gcal, care se recuperează cu ajutorul schimbătoarelor de căldură) ;

— **recuperarea prin intermediul a două schimbătoare de căldură a căldurii gazelor de ardere din incineratorul de gaze nocive** provenite de la linia tehnologică de producere a vatei insonorizante pentru autoturismele „Oltcit". În procesul de polimerizare sau prepolimerizare în tunelul de polimerizare se introduc gaze nocive care nu pot fi evacuate direct în atmosferă, pentru neutralizarea lor utilizîndu-se un incinerator de gaze arse, în care temperatura ajunge la 730° C. Gazele arse în incinerator sînt trecute printr-un recuperator aer cald — ulei diatermic. Căldura conținută în uleiul diatermic este preluată și utilizată pentru încălzirea halei de producție. Cantitatea de energie ce se recuperează este de 270 tcc/an, respectiv 1 890 Gcal/an ;

— **recuperarea prin ardere a căldurii conținută de deșeurile textile** (circa 105 tcc/an, respectiv 735 Gcal/an).

Realizările obținute pînă în prezent, imperativul reducerii în continuare a consumurilor energetice în toate fazele procesului de producție impun din partea colectivului întreprinderii amplificarea eforturilor în vederea valorificării la un nivel superior a tuturor rezervelor interne existente în acest domeniu. În acest context se înscrie, printre alte preocupări, și colaborarea cu I.C.P.E., filiala Bistrița, pentru realizarea unui sistem de protecție mult îmbunătățit

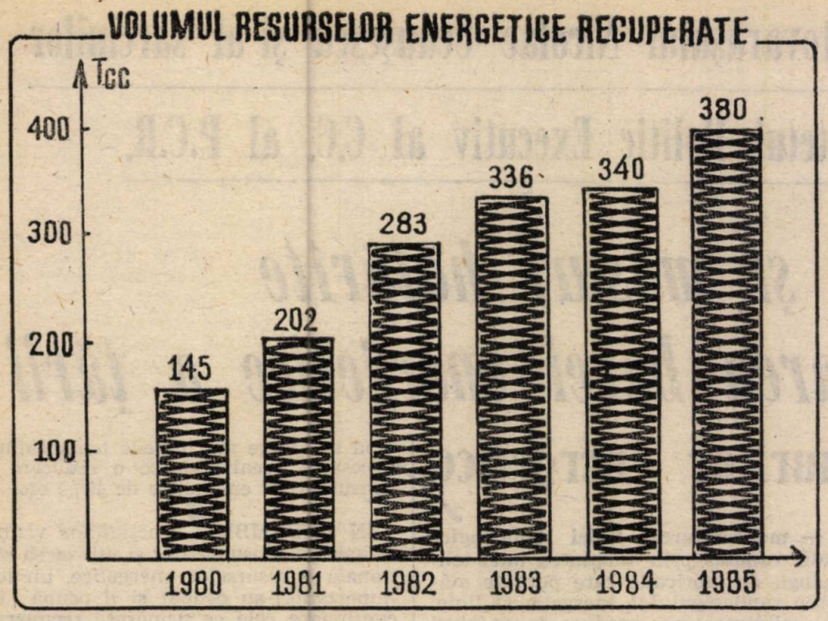

pentru motoarele asincrone. Se urmărește în acest fel mărirea duratei de viață a motoarelor electrice prin diminuarea numărului de rebobinări, reducerea numărului de ore de staționare din cauza defectelor electrice și scăderea consumului de energie electrică implicat de funcționarea acestor motoare. De asemenea, se urmărește, prin realizarea unui sistem de comandă a motoarelor de curent continuu, funcționarea automată a liniilor tehnologice, eliminarea la minimum a rebuturilor cauzate de modificări ale turației motoarelor, ceea ce va conduce la reducerea consumurilor specifice de energie electrică. Totodată, prin acest sistem se vor putea alege motoare cu caracteristici cît mai apropiate de cerințele utilajelor (astfel încît să se reducă simțitor numărul de angrenaje, mărindu-se corespunzător randamentul utilajelor), se vor putea corela în mod optim motoarele cu necesarul de putere mecanică a mașinii, realizîndu-se o reducere a consumului de energie electrică și o funcționare optimă a utilajelor.

În paralel cu preocupările pentru reducerea în continuare a consumurilor energetice tehnologice, la nivelul întreprinderii se urmărește adoptarea celor mai adecvate procedee pentru recuperarea în cît mai mare măsură a tuturor cantităților de resurse energetice secundare. În această ordine de idei se înscrie și acțiunea de recuperare a căldurii gazelor viciate din uscătoare. Pînă la sfîrșitul anului 1985 vom finaliza realizarea unui recuperator aer cald viciat — aer proaspăt pentru uscătorul de deșeuri textile tip „Metalul roșu". Prin aceasta se va obține o reducere cu 16 tcc, respectiv 112 Gcal, a cantității de combustibili necesară uscării deșeurilor. În cursul anului 1986 ne-am propus să realizăm un model experimental de recuperator pentru linia de vată matlasată ; dacă această instalație își va dovedi utilitatea, vom extinde procedeul și pentru celelalte uscătoare aferente liniilor tehnologice.

A. BENCZE

Prin valorificarea resurselor energetice refolosibile — economii de energie primară

ENERGIA — riguros gospodărită, sever economisită ! Este un imperativ de maximă importanță și actualitate, subliniat la ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 17 octombrie a.c., în spiritul căruia, în toate întreprinderile și ramurile economiei naționale, trebuie depuse eforturi susținute pentru reducerea cît mai substanțială a consumurilor energetice, pentru recuperarea și refolosirea energiei, pentru lichidarea oricăror forme de risipă.

În acest amplu proces, inițiativele îndreptate spre inventarierea, recuperarea și refolosirea resurselor secundare de energie prezintă o importanță deosebită din mai multe puncte de vedere. În primul rînd, se asigură o diminuare substanțială a cantităților de energie preluate din sistemul energetic național și deci se creează unele din premisele necesare alimentării ritmice și continue a locurilor de muncă cu energie electrică. În al doilea rînd, prin astfel de acțiuni și măsuri se poate asigura eficient energia necesară pentru diverse utilități (prepararea apei calde, încălzirea spațiilor administrative și de producție, crearea de disponibilități pentru încălzirea clădirilor din zonă) etc. În al treilea rînd, aceste acțiuni sînt de natură să asigure o importantă reducere a costurilor de producție, cu implicații evidente asupra beneficiului și rentabilității în fiecare unitate economică.

■

PENTRU **Combinatul metalurgic Tulcea,** unitate reprezentativă a industriei noastre, asigurarea încadrării în normele de consum de energie, reducerea acestor consumuri și valorificarea deplină a resurselor refolosibile de energie prezintă valențe deosebite. Pe de o parte, randamentul maxim al instalațiilor poate fi obținut numai în urma unei funcționări neîntrerupte, fără fluctuații a cuptoarelor, respectîndu-se, bineînțeles, cu stricteță consumurile specifice normate. Pe de altă parte, ponderea mare a cheltuielilor materiale face ca, în acțiunea de reducere a costurilor, atenția să fie îndreptată cu precădere spre acestea. În acest context, orice reducere a consumurilor energetice, orice cantitate de energie refolosibilă recuperată și reutilizată reprezintă o sursă importantă de reducere a costurilor și, implicit, de sporire a beneficiilor.

În ceea ce privește gospodărirea rațională a energiei, diminuarea consumurilor specifice, încadrarea strictă în cotele stabilite, dorim să arătăm numai că, în prezent, eforturile colectivului de muncă al combinatului sînt îndreptate spre două mari direcții : 1) **urgentarea finalizării măsurilor tehnice și tehnologice prevăzute în diverse programe,** și în special a celor cu efecte majore asupra diminuării consumurilor energetice și 2) **desfășurarea unor acțiuni organizatorice — ce presupun un timp scurt de elaborare și aplicare — pentru valorificarea tuturor rezervelor interne existente în acest domeniu.** Din rîndul acestora fac parte, printre altele, acțiunile ce își propun să asigure eliminarea opririlor accidentale (opriri care duc la reluarea procesului tehnologic pentru aceeași cantitate de produs finit, și deci la consumuri suplimentare de energie), organizarea operațiunilor de predare-primire a schimbului în așa fel încît să nu se piardă din vedere nici un moment supravegherea instalațiilor și să fie urmărit permanent procesul tehnologic, depistarea tuturor cauzelor și locurilor unde se face risipă de energie (a fost alcătuită în acest scop o comisie de control muncitoresc care efectuează sistematic controale în toate schimburile), reducerea funcționării în gol a mașinilor și instalațiilor ș.a.

O deosebită importanță prezintă, fără îndoială, în procesul de economisire a energiei electrice, preocupările pentru valorificarea deplină a resurselor energetice refolosibile. Și aceasta întrucît, avînd în vedere specificul proceselor tehnologice ale combinatului, cantitatea de astfel de resurse ce rezultă în urma derulării procesului de producție este apreciabilă, recuperarea și refolosirea ei putînd avea efecte considerabile asupra balanței energetice a unității și chiar a municipiului Tulcea. Este vorba de **circa 200 000 Gcal/an, energie ce se regăsește, în principal, sub formă de căldură (600—700°C) în gazele arse rezultate de la cuptoarele combinatului ;** un volum substanțial de energie, ce se cere utilizat integral.

Preocupările combinatului în această direcție s-au concretizat pînă în prezent în realizarea și montarea la două cuptoare de elaborare a feroaliajelor a unor instalații cu serpentină, ce asigură preluarea căldurii gazelor arse provenite de la acestea și utilizarea ei pentru prepararea apei calde de consum și pentru încălzirea corpului administrativ și a unor spații anexe. Ca urmare a acestei măsuri s-a renunțat la preluarea a circa 5 000 Gcal/an energie termică din sistemul de termoficare al municipiului.

Evident, raportate la întregul volum de resurse energetice refolosibile ce pot fi recuperate (200 000 Gcal/an), cele 5 000 Gcal/an nu reprezintă prea mult. Acesta a fost de fapt și motivul pentru care s-a trecut la proiectarea și realizarea unor instalații mari de recuperare a căldurii gazelor arse, pe bază de cazane recuperatoare, care în momentul punerii lor integrale în funcțiune vor asigura recuperarea totală a resurselor de energie secundară. Pînă la finele acestei luni urmează a fi pusă în funcțiune prima capacitate de acest fel, ce va recupera circa 50 000 Gcal/an pentru a fi utilizate la asigurarea necesarului propriu de abur tehnologic și la încălzirea spațiilor industriale, surplusul de energie urmînd a fi livrat în sistemul de termoficare al municipiului Tulcea. Conform programelor întocmite, pînă la încheierea anului viitor urmează să intre în funcțiune întreaga capacitate — condiționat de livrarea la termen a unor componente. De altfel, lucrările sînt în întîrziere, neajunsuri creîndu-ne, printre alții, Combinatul de utilaj greu din Cluj și Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din Buzău, care au restanțe în livrarea cazanelor recuperatoare și, respectiv, clapeților.

Funcționarea la întreaga capacitate a acestor instalații va asigura, în special vara, o cantitate de energie termică peste necesitățile combinatului. De aceea, se urmărește să se asigure, prin intermediul unei turbine cu o putere instalată de 70 MW, transformarea acesteia în energie electrică. În felul acesta se va putea asigura, spre exemplu, funcționarea continuă a electrofiltrelor, instalații de o deosebită importanță pentru protejarea mediului înconjurător.

V. LAZARION

De la fiecare agregat – producție sporită de energie

CREȘTEREA susținută a producției de energie electrică, satisfacerea deplină a cerințelor consumatorilor industriali și populației reprezintă, pentru fiecare unitate aparținînd de Ministerul Energiei Electrice, o prioritate absolută, o preocupare de mare răspundere. În ansamblul eforturilor tuturor factorilor implicați în producerea și livrarea ritmică a energiei electrice și termice se regăsesc și cele ale colectivului de muncă de la Centrala termoelectrică Mintia-Deva.

■

DISPUNÎND de o putere instalată de 1 260 MW — ocupă locul trei pe țară, după termocentralele Turceni și Rovinari — termocentrala Mintia asigură circa 10% din totalul producției de energie electrică a țării. În cele zece luni care au trecut din acest an, prin eforturile comune ale întregului colectiv, **s-au produs 5,97 miliarde kWh, cu 381 milioane peste prevederile de plan** și cu 92 milioane de kWh mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut.

Preocupările specialiștilor au fost axate, în principal, pe **utilizarea integrală, ritmică a capacităților de producție instalate**, prin asigurarea unei exploatări și întreținери corespunzătoare a agregatelor. Aceasta a și făcut posibil ca indicele de disponibilitate a puterii realizat pe 10 luni să fie de 68,3%. Totodată, grija pentru folosirea la capacitate a instalațiilor din dotare a fost întregită de intensificarea activităților pentru **reducerea consumului propriu tehnologic.** În aceeași perioadă analizată, acesta s-a situat la 7,8%, față de 9,4% și 9,8% la termocentralele Işalnița, respectiv Rovinari. De asemenea, termocentrala Mintia a realizat și cel mai scăzut consum specific de combustibil convențional pe kWh produs (de 367 gr/kWh) dintre toate termocentralele pe cărbune.

Legat de consumul specific trebuie adăugat și faptul că, începînd încă din anul trecut, termocentrala asigură și energia termică pentru termoficarea municipiului Deva. Dîndu-se energie termică de la termocentrală, prelevîndu-se abur pentru boilerele de termoficare din cîte 3 prize nereglabile ale fiecărei turbine, s-au disponibilizat cantități importante de gaz metan de la centralele termice din municipiu. Consumul specific de combustibil convențional pentru producerea energiei electrice în termoficare este cu circa 50% mai mic decît cel pentru energia electrică produsă în regim de condensație.

Nivelul producției de energie electrică înregistrat pînă în prezent este, totuși, mai mic decît cel posibil de atins, ținînd seama de dotarea tehnică de care dispune. Doi principali factori perturbatori au făcut ca, în această perioadă, să se înregistreze un nivel mai mic al producției decît cel potențial. Este vorba, în primul rînd, de faptul că la două grupuri energetice (nr. 3 și 4), care funcționează de mai bine de un an, nu au fost prevăzute reparații planificate, ceea ce a determinat utilizarea lor la o putere mai redusă. Fiind conștienți de dificultățile care pot surveni în lanț dintr-o asemenea situație, am programat în perioada imediat următoare efectuarea unei revizii tehnice la ambele grupuri, astfel încît în lunile de iarnă acestea să funcționeze normal, fără căderi accidentale.

Pe de altă parte, este vorba de modul în care unitățile miniere livrează cărbunele necesar termocentralei. Avem în vedere atît neritmicitatea acestor livrări, cît și faptul că unele loturi au un conținut de steril și umiditate mult sporit față de cifrele din proiect. Desigur, această problemă este atît de natură tehnică — în sensul că un cărbune cu o putere calorifică mai mică decît cea din proiect determină scăderea puterii pe turbogeneratoare și, implicit, creșterea corespunzătoare a consumurilor specifice —, dar și de natură organizatorică, respectiv crearea condițiilor necesare, inclusiv de către furnizorii noștri, asigurării ritmice și de calitate a cărbunelui livrat termocentralei.

■

MAREA majoritate a acțiunilor și măsurilor întreprinse sau în curs de derulare au avut și au în vedere realizarea producției de energie planificată în trim. IV a.c. și depășirea, în bune condiții, a vîrfului de sarcină din această iarnă. Între acestea merită relevate cele referitoare la :

- repararea capitală a grupului nr. 1 de 210 MW, la care a fost schimbat statorul generatorului cu un altul modernizat ;
- efectuarea a 3 revizii tehnice la grupurile nr. 2, 5 și 6 și a reparațiilor capitale la mașina de preluat cărbune de la estacadă și la benzile transportoare ;
- revizuirea instalațiilor de încălzire a traseelor de benzi, a stațiilor de lucru și repararea liniilor ferate din incintă, a celor 2 tunele de dezgheț și a instalației de culbutare a vagoanelor etc.

Analiza efectuată în recenta adunare generală a oamenilor muncii a scos în evidență și alte măsuri necesare pentru buna funcționare a termocentralei în sezonul rece. În principal, s-a stabilit **urgentarea refacerii stocului de cărbune** (în prezent stocul este de 205 000 tone), pentru a asigura funcționarea agregatelor timp de minimum 30 de zile, prin creșterea ritmului zilnic de livrări. Totodată, o atenție deosebită va fi acordată **reparării și revizuirii tuturor instalațiilor și agregatelor energetice** care nu au fost supuse în ultimul timp unui control tehnic atent, astfel ca, începînd cu luna decembrie, termocentrala să poată funcționa cu întreaga capacitate.

Toate aceste măsuri, precum și cele ce vor fi luate în continuare vor asigura condițiile necesare sporirii susținute a producției de energie electrică și acoperirii integrale a necesarului de consum al economiei.

ing. Ieronim RUSAN
directorul Întreprinderii electrocentrale — Deva

ANCHETĂ „R. E."

RIDICAREA CALITĂȚII METALULUI — condiție pentru realizarea de produse competitive

UTILIZAREA eficientă a metalului, în condițiile creșterii calitative a acestuia, constituie una din prioritățile activității din industria siderurgică și din ramurile consumatoare. Problema constă în primul rînd în a produce strictul necesar de metal de care are nevoie economia națională, concomitent cu valorificarea cît mai rațională și eficientă a acestuia. În acest context, în cadrul anchetei inițiate de „Revista economică", analizăm în acest număr activitatea desfășurată de Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște, unitate reprezentativă, specializată în producția de oțeluri speciale, laminate și profile variate realizate într-o gamă sortotipodimensională largă.

Modificări de structură

COMBINATUL de oțeluri speciale din Tîrgoviște, situat în apropierea unor mari centre industriale — Brașov, Pitești, Cîmpulung, Craiova, Ploiești și București — a fost conceput pentru a rezolva aprovizionarea cu metal a marilor unități din industria constructoare de mașini, petrolieră și chimică din aceste zone. În cazul de față, metalul produs este constituit din oțeluri rapide și pentru scule sub formă de bare, blocuri forjate sau laminate, bare și colaci obținuți prin operații de tragere, într-o gamă sortotipodimensională în concordanță cu cerințele beneficiarilor. Alături de aceste produse, se realizează o întreagă gamă de laminate pentru fabricarea rulmenților, organelor de asamblare, arcurilor pentru mașini, vagoane, locomotive, oțeluri pentru industria de autoturisme, tractoare, camioane etc., tablă și bandă pentru dinam și transformator.

Avînd o dotare cu utilaje și aparatură pentru laboratoare modernă, de înalt nivel tehnic, **în actualul cincinal combinatul a asimilat zeci de produse noi de înaltă tehnicitate, care pînă nu de mult erau aduse din import.** În această categorie intră oțelurile pentru elemente de securitate auto, oțelurile de supape, cele resulfurate și microaliate cu plumb, oțelurile aliate cu aluminiu, precum și o întreagă gamă de oțeluri inoxidabile austenitice și martensitice, oțeluri de scule și rapide. Au fost asimilate, de asemenea, produse pentru industria aerospațială, centrale nuclearo-electrice, programul de apă grea, tablă și bandă electrotehnică cu grăunți orientați etc.

În prezent, **combinatul realizează peste 4 000 sortotipodimensiuni de produse** care acoperă nevoile economiei naționale pentru fabricarea de rulmenți în proporție de 60%, pentru bandă electrotehnică 100%, laminate trase la rece 95%, oțeluri aliate și rapide pentru scule 100%, oțeluri rapide calibrate, oțeluri pentru producția de arcuri 70% etc. Ca mărci de oțeluri, se asigură economiei toată plaja de oțel carbon de calitate, oțel slab, mediu și înalt aliat, oțeluri inoxidabile și refractare etc. O gamă largă de produse se realizează în cadrul combinatului și în sectorul de forjă — produse rotunde în gama 30—400 mm, pătrate în gama 50—400 mm, dreptunghiulare cu raport laturi maxime 1—4 în secțiune 1 600 cm^2 etc. Se cuvine, de asemenea, arătat faptul că, în anii din urmă, s-a reușit, prin eforturi susținute, să se realizeze laminate semifabricate în gama de 80—300 mm, profile rotunde în bare în gama 20—80 mm, pătrate de 60 mm, late între 60 X 6 mm și 120 X 20 mm, laminate în colaci în gama 18—30 mm, oțel calibrat rotund sub formă de bare între 1—50 mm și sub formă de colaci între 1—25 mm, bandă electrotehnică între 0,3—0,65 mm cu lățimea între 39—1 200 mm. **A crescut considerabil, prin sporirea calității și diversificarea producției, valoarea unei tone de metal, aceasta fiind în prezent cuprinsă între 5 000—500 000 lei/tonă.**

Realizările obținute în acest cincinal și, cu deosebire, în ultimii doi ani sînt evidente ; economia națională, cu precădere industria construcțiilor de mașini au avut la dispoziție metalul de calitate necesar, obținîndu-se realmente progrese importante în realizarea de produse competitive nu numai pentru nevoile interne, ci și pentru export. O asemenea activitate este rodul unor eforturi deosebite ale cercetării și activității de execuție, al valorificării depline a inteligenței și creativității originale, al ridicării permanente a nivelului tehnic prin însușirea unor tehnologii de certă valoare.

*) Prima parte a acestei anchete a fost publicată în „Revista economică" nr. 42 din 18 octombrie a.c.

Pornind tocmai de la asemenea aprecieri, problema care se ridică este cea referitoare la modul în care combinatul reușește să se achite de obligațiile ce-i revin față de beneficiarii interni și externi din punct de vedere al livrărilor de metal, atît cantitativ cît, mai ales, calitativ. Analizînd realizările din actualul cincinal și, îndeosebi din 1985, rezultă că, în fiecare an, a crescut nivelul onorării cererilor și a contractelor, nu însă în totalitate. Astfel, pe 9 luni din acest an, planul a fost realizat la produsele forjate cu un minus de 19%, la oțel calmat cu 9,3%, la banda electrotehnică cu 10,4%, la oțel calibrat cu 7% etc.

Ce factori au determinat o atare stare de lucruri, ce rezerve potențiale există pentru recuperarea rămînerii în urmă și alinierea activității la cerințele de ansamblu ale economiei, astfel încît, pînă la sfîrșitul anului, bilanțul realizărilor să fie pe măsura condițiilor materiale de care dispune combinatul.

Întărirea disciplinei tehnologice și de producție

PENTRU o cît mai bună desfășurare a proceselor de fabricație specifice, o atenție deosebită se cere acordată respectării disciplinei tehnologice, ridicării pregătirii profesionale a întregului personal. Combinatul este o unitate tînără, cunoscînd în fiecare an importante dezvoltări. Forța de muncă angajată este și ea foarte tînără, aflîndu-se într-un continuu proces de perfecționare profesională. Aceasta are uneori influențe asupra respectării riguroase a condițiilor impuse de derularea optimă a proceselor siderurgice.

Dificultățile cu care se confruntă combinatul sub aspectul pregătirii profesionale a personalului muncitor pot și trebuie cît mai grabnic eliminate. Că acest lucru este posibil o dovedește și experiența din cadrul sectorului de forje. Dacă în urmă cu cîțiva ani existau în acest sector probleme de producție și organizatorice legate de pregătirea tehnică a personalului, în prezent acestea au fost practic eliminate — prin acțiunea conjugată a specialiștilor și conducerii combinatului — ceea ce se evidențiază atît într-o producție sporită, cît și într-o calitate tot mai bună a produselor realizate. S-a trecut chiar la un autocontrol exigent în toate fazele de muncă, fiecare lot de produse fabricat avînd marcat însemnul echipei brigăzii sau schimbului care l-a realizat.

Este necesară întărirea controlului calității unor materiale aprovizionate, asupra modului în care decurge procesul de topire, turnare și laminare a metalului etc. Faptul în sine este acum bine cunoscut de conducerea combinatului, analizele efectuate ca și studiile întocmite în ultima vreme evidențiind locurile înguste și, mai ales, măsurile ce se impun pentru creșterea răspunderilor și întărirea disciplinei tehnologice pe întreaga filieră a producției.

O rezervă importantă în sporirea producției, care ar fi putut contribui la acoperirea în măsură mai mare a cererilor de metal este și cea privitoare la **nivelul procentului de scoatere a metalului bun prin laminare dintr-o tonă de oțel lingou.** La nivelul combinatului, sarcina de plan la scoatere nu a fost realizată, diferența reprezentînd în cifre absolute mii de tone de metal. La acest aspect al problemei se cuvine să facem și unele precizări. Diferitele capete și șutaje de metal care apar în procesul laminării, în loc să fie preluate de bazele județene de aprovizionare ale M.A.T.M.C.G.F.F., așa cum prevăd reglementările legale, pentru a fi dirijate la beneficiarii care au nevoie de metal laminat, de dimensiuni mici, s-au constituit la nivelul combinatului într-un mare depozit de astfel de produse amestecate, cu greu de a mai fi selecționate pe sortimente. Măsura luată în extremis a fost aceea de a fi reintroduse ca materie primă la cuptoarele electrice. Se cere rezolvată cît mai urgent această problemă, întrucît ea vizează interesele nu numai ale combinatului ci și ale întregii economii naționale.

Creșterea producției de metal de calitate în condițiile unei eficiențe sporite trebuie să determine cadrele de specialiști din combinat să acționeze cu mai mare răspundere pentru întărirea disciplinei tehnologice, aplicarea unor măsuri care să asigure valorificarea maximă a metalului elaborat. Aceasta este impusă o dată în plus și de necesitatea gospodăririi mai raționale a resurselor materiale, energiei electrice și gazului metan deficitare în economie.

Pe parcursul derulării procesului de producție, la neajunsurile proprii s-au adăugat și diferite greutăți provocate de unii **furnizori de materii prime și materiale, care nu și-au onorat ritmic sau calitativ obligațiile contractuale.** În acest context se înscriu, în prim plan, unitățile furnizoare de fier vechi. Neritmicitatea livrărilor, la care s-a adăugat lipsa de pregătire a metalului (balotat, mărunțit etc.), în sensul asigurării greutății volumetrice (se primesc baloturi sub 1 tonă/mc în loc de minimum 1,2 tone/mc), au condus la utilizarea sub capacitate a cuptoarelor electrice, la creșterea duratei de încărcare, respectiv a celei de realizare a unei șarje.

Concomitent, ca urmare a neajunsurilor create de unitățile specializate în producția de refractare, prin nerespectarea prescripțiilor de calitate (cărămizi șamotă, silico-aluminoase, cărămizi de oală de turnare și tren de turnare), durata de folosire a unor utilaje a scăzut, ceea ce a condus la sporirea consumului de astfel de materiale. Mai mult, calitatea slabă a produselor refractare a influențat negativ și pe cea a metalului elaborat, prin incluziunile de șamotă pătrunse în masa metalului și care se descoperă abia la beneficiari, în procesul prelucrării.

Dat fiind că, în mare măsură, agregatele și utilajele combinatului sînt acționate hidraulic, lipsa de uleiuri (cantitativ) ca și cea de articole de cauciuc — calitativ — (în special curele trapezoidale, furtunuri, elemente de etanșare), care să reziste la presiuni mari, a condus la opriri dese ale utilajelor, cu consecințe directe atît asupra nivelului producției, cît și a calității acesteia. Întreprinderile specializate (C.A.T.C. Pitești, „Energia"—Constanța), care cunosc situația, ar trebui să fie mai receptive, să-și amplifice eforturile în vederea ridicării calității produselor de cauciuc la nivelul exigențelor solicitărilor. Orice întîrziere în această privință se repercutează negativ în eforturile ce le depun siderurgiștii pentru a da metal de calitate, nemaivorbind de efectele negative asupra costurilor de producție.

Dat fiind că problema calității refractarelor, a articolelor de cauciuc, a fierului vechi, a calcarului și varului etc., ține de activitatea proprie a unor întreprinderi din economia națională, intervenția centralelor industriale, a ministerelor de resort trebuie să se facă mai mult simțită, întrucît problemele menționate trenează de multă vreme. În cazul pregătirii fierului vechi, de pildă, au existat sugestii care au vizat crearea unei industrii specializate. Prelucrarea fierului vechi, livrarea lui la un nivel calitativ superior, cu greutatea volumetrică prescrisă, ar avea darul să conducă la scurtarea duratei de elaborare a unei șarje, în medie cu aproape o oră față de situația prezentă, concomitent cu influențe favorabile în ridicarea nivelului calitativ al produselor și reducerea consumului energetic.

În sfîrșit, o ultimă problemă, nu mai puțin importantă, este cea privitoare la **asigurarea pieselor de schimb.** În această privință combinatul întîmpină serioase greutăți, deoarece întreprinderile cu sarcini în acest domeniu refuză să preia comenzi pentru unele ansamble și piese complexe, pe motiv că nu le asigură realizarea unor indicatori de plan (productivitate, rentabilitate). Realizarea unor asemenea piese de către serviciul mecanic-șef al combinatului este costisitoare și nu întotdeauna se obține calitatea necesară. Datorită lipsei de piese de schimb, unele agregate au trebuit să stea nefolosite (pînă la rezolvarea problemei) un timp mai lung decît cel prevăzut, pe această cale nerealizîndu-se importante cantități de metal. Dacă necesarul pieselor de schimb la nivelul economiei și cu mențiune specială pentru siderurgie și chimie, ar fi inclus în planul de stat, s-ar putea înlătura situația prezentă, întrucît furnizorii ar fi obligați să execute întreaga gamă solicitată de beneficiari.

Neajunsurile existente au avut, pe lîngă efectele negative asupra realizării ritmice a prevederilor de plan, și consecințe nedorite asupra consumului energetic pe tona de metal realizată. În acest sens, se cere operativ acționat pentru înlăturarea neajunsurilor amintite, întrucît orice stagnare în buna funcționare a utilajelor, în asigurarea cu materii prime necesare conduce la un consum energetic mare (deoarece agregatele combinatului trebuie menținute în permanență la un nivel de căldură care să nu le permită „înghețarea").

1986 — priorități în realizarea de sortotipodimensiuni de înalt randament

O DATĂ cu trecerea la pregătirea condițiilor necesare pentru producția din 1986, la toate nivelurile combinatului au fost stabilite, în primul rînd, măsuri care să asigure recuperarea rămînerilor în urmă și încheierea actualului cincinal cu rezultate cît mai bune. În adunările generale ale oamenilor muncii și ca urmare a analizelor speciale întreprinse au fost stabilite măsuri și soluții menite să determine îmbunătățirea întregii activități.

Din ansamblul măsurilor, o bună parte privesc **întărirea răspunderii pe tot fluxul producției și al disciplinei tehnologice.** Cadrele tehnice și de specialitate au fost repartizate în toate schimburile pentru a acorda asistență competentă, pentru a interveni prompt în eliminarea oricăror deficiențe ce ar perturba bunul mers al producției. Concomitent, au fost stabilite măsuri pentru controlul calității în toate fazele procesului tehnologic, pornind de la materiile prime și pînă la expediția produselor finale. S-a luat legătura cu unitățile producătoare de A.M.C.-uri în vederea asigurării mijloacelor tehnice de măsurare a calității, astfel încît în 1986 toate sectoarele să fie dotate cel puțin cu strictul necesar.

În privința înlăturării unor rămîneri în urmă în asimilarea de noi sortimente de metal (tablă și bandă electrotehnică cu grăunți orientați pentru industria electrotehnică, oțeluri inoxidabile austenito-ferito-martinistice cu conținut ridicat de cupru pentru programul C.N.E.), s-au precizat unele măsuri în vederea accelerării acestui proces. În acest sens, este necesar să se asigure materia primă corespunzătoare de la C.S. Galați, deoarece s-a demonstrat că, în cadrul combinatului tîrgoviștean, se stăpînește tehnologia de fabricație a acestui produs, iar pentru oțelurile inoxidabile cu conținut ridicat de cupru (din lipsa unei instalații de tip VOD la C.O.S. Tîrgoviște) este necesar ca acest oțel cu conținut mic de carbon (max. 0,07%) să se elaboreze în continuare la C.S. Hunedoara, expediindu-se lingourile la C.O.S. Tîrgoviște pentru forjare. Ca soluție de rezolvare în perspectivă se impune ca tipurile de produse amintite să poată fi realizate în întregime la Tîrgoviște, deoarece pot fi urmărite și corectate din mers toate operațiile de pe fluxul complet de fabricație.

Totodată, pentru anul 1986 și pentru întreg cincinalul 1986—1990, combinatul trebuie să realizeze numai produse specifice profilului său (oțeluri aliate și înalt aliate într-o diversificată gamă sortotipodimensională). Se impune aceasta deoarece oțelurile comerciale de uz general se pot elabora în condiții tehnice și, în special, economice mult mai bune în cadrul altor unități ale M.I.M. Menționăm că se pot realiza, cu unele dotări care sînt în curs de finalizare, în schimb alte produse din diferite mărci de oțeluri aliate și înalt aliate cerute de beneficiari (în prezent sînt în producție circa 300 mărci de oțeluri și se realizează aproximativ 70% noi produse din oțeluri aliate și înalt aliate). Ca sortimente noi, în 1986 trebuie să se realizeze întreaga cantitate de tablă electrotehnică cu grăunți orientați solicitată de economia națională, oțeluri inoxidabile austenitice, feritice și martensitice cu carbon scăzut în noua instalație VAD—VOD ce se va monta în oțelăria electrică nr. 2, precum și diversificarea oțelurilor rapide și pentru scule în sensul obținerii unor noi mărci de oțeluri economice, avînd conținuturi reduse de elemente deficitare (Mo, W, Co etc.). Această acțiune va fi extinsă și la oțelurile Cr-MI-MO pentru construcția de mașini, pentru a fi înlocuite cu noi mărci de oțeluri obținute prin microaliere.

Importante măsuri au fost luate și în direcția **reducerii consumurilor materiale și energetice.** Îndeosebi, se urmărește creșterea procentului de scoatere a metalului și valorificarea capetelor și șutajelor rezultate de la laminare, valorificarea maximă a resurselor refolosibile energetice, prin implementarea unor utilaje recuperatoare, urmărirea pe bază de contoare a consumului în principalele sectoare de producție etc. În același sens, în prezent au fost demarate acțiuni în vederea recuperării metalului din haldele de zgură, ceea ce va influența pozitiv atît producția, cît mai ales costurile de producție.

În atenție se află și lărgirea posibilităților de **livrare a metalului la lungimi fixe și multiple.** În acest scop se are în vedere afectarea unor fonduri de investiții pentru dotare cu mijloacele tehnice necesare, organizarea mai bună a depozitului de preluare și expediție a metalului etc. Întrucît cererea beneficiarului de metal special se situează în unele cazuri la greutăți de 1—100 kg, apare ca o necesitate găsirea unei soluții care să rezolve pozitiv și această problemă. Se are în vedere **organizarea în cadrul combinatului a unei uzine care să dispună de minicuptoare și minilaminoare,** capabile să realizeze producții mici de metal de înalt nivel calitativ. De altfel, acest lucru trenează de multă vreme, Ministerul Metalurgiei întîrziind rezolvarea problemei. Evident, rezolvarea problemei nu vizează doar C.O.S. Tîrgoviște, ci și celelalte combinate specializate în realizarea unor diferite sortimente de metal. Crearea acestor miniuzine va face cu putință ca importul de metal care se ridică la nivelul economiei la zeci de mii de tone, să fie diminuat considerabil, asigurînd astfel, prin efort propriu, mai eficient cererile interne de asemenea produse.

Vasile BOESCU
Corneliu BÂRNEA

Producția de export – preocupare prioritară

Repere în alinierea la nivelul mondial a exportului de instalații complexe

VERTIGINOASA revoluție tehnico-științifică ce se desfășoară în continuare pe plan mondial conduce neîncetat la accelerarea ritmurilor de înnoire în toate domeniile de activitate, la creșterea semnificativă a rolului creației, la mutații de multe ori esențiale în structurile de producție și consum, în schimburile comerciale și, în general, în viața cotidiană, cu implicații, în final, din nou, asupra producției și desfacerii.

În mod sintetic, aceste efecte se concretizează în scurtarea ciclurilor de asimilare de noi produse, în reducerea perioadei de reînnoire a lor, în rapiditatea informației de la producător la consumator și invers, în predominanța noului și eficientului în toate domeniile. Cumulate, evident, toate efectele noului val se regăsesc spectacular în domeniul instalațiilor complexe, de la micro la macroeconomic, de la o fabrică de sucuri răcoritoare, la o centrală energetică sau un combinat petrochimic ori stație interplanetară. Esențialul este căutarea, descoperirea-perfectarea și aplicarea rapidă a noului eficient, etape ce se consumă în perioade din ce în ce mai scurte, datorită nivelului înalt la care au ajuns cunoașterea, procedurile de investigare-execuție și tehnicile de marketing. Este o legătură cauzală evidentă între faptul că populația Terrei s-a dublat în primele două treimi ale sec. XX, că în aceeași perioadă numărul conferințelor și întîlnirilor tehnico-științifice internaționale a crescut de peste 7 ori (de la 1082, în 1900, la 8754, în 1965), iar ciclul de viață al produselor a fost redus în medie, de 2 pînă la 10 ori. În aceeași perioadă, datorită tehnologiilor noi aplicate și mai ales activităților de cercetare-dezvoltare perfecționate de cei mai buni specialiști, durata de timp, scurs de la crearea unui agregat sau echipament pînă la producția lui industrială, s-a diminuat de cca 10 ori.

Astăzi constatăm unele ritmuri înalte de creștere a PNB, a industriei sau urbanismului în diferite zone ale lumii, ceea ce implică comenzi, proiecte și construcții de noi și noi instalații, rafinării de petrol, instalații de desalinizare a apei de mare, în Arabia Saudită, conducte magistrale de gaze, în Europa, America de Sud, instalații de methanol, de îngrășăminte, de industrie constructoare de mașini, de incălțăminte, în Africa etc.

Instalațiile complexe, sumă structurată de utilaje și echipamente în mare majoritate ale industriei construcțiilor de mașini, pentru realizarea unui proces tehnologic definit pe baza comenzii beneficiarului și analizei materiei prime a acestuia, constituie o preocupare de mare amploare, atît în țara noastră, cît și pe plan mondial. Aceleași aspecte caracterizează tranzacțiile de echipamente și utilaje grele, cum sînt instalații de foraj, excavatoare de mare capacitate, linii de ciment, stații de pompare, în general echipamente comandate cu temă (de proiectare-adaptare la condițiile beneficiarului).

Datorită ritmurilor accelerate de înnoire a produselor construcției de mașini, a perfecționărilor tehnologice ale proceselor pe care acestea le servesc, precum și cerințelor de exigență crescîndă privind siguranța în funcționare și profitabilitate ale clienților externi, activitățile de realizare a instalațiilor complexe și utilajelor grele s-au structurat într-o sistemă ce a evoluat, organizatoric și conceptual, vertiginos în ultimii 20 de ani.

Un sistem coerent de asigurare a competitivității

EXTINDEREA cooperării internaționale a însemnat, între altele, implicarea beneficiarului direct sau indirect în tot mai multe din activitățile sistemului de execuție și livrare a instalațiilor și utilajelor complexe, sistem evoluînd mult de la tipul de contract „la cheie", la un mod de conlucrare în care cele două părți contractante colaborează în scopul obținerii soluțiilor optime, siguranței, costurilor reduse.

Astfel, pentru acest tip de tranzacții cerințele și tendințele noi apărute în relațiile furnizor-beneficiar au amplificat substanțial activitățile practicate în deceniul 1960—1970 : contractare, licențe (know-how), proiectare proces și instalații, execuție turnătorii, livrare, montaj, punere în funcțiune-demonstrare parametrii contract.

Evident că în practica comercială și industrială se contractează și se efectuează și activități parțiale ale sistemei, ca de exemplu : numai know-how, numai proiectare sau numai procurarea echipamentelor (procurment) sau chiar numai avizarea tehnică a importului de echipamente ori materiale („advisors service"). În ultimele două decenii au apărut și au prosperat din ce în ce mai mult forme specializate de servicii pentru una sau mai multe din activitățile menționate, existînd bineînțeles și firme care efectuează toată gama de activități, într-o sistemă coordonată, minuțios organizată (ex : Combustion Engineering, ACLI-CO și Lummus în S.U.A., LURGI, G.H.H. și UHDE în R. F. Germania, CHEMIEANLAG — R. D. G., INTERSIGMA, SKODAEXPORT în Cehoslovacia, MEGAZEX în Polonia, NIKEX în Ungaria, INDUSTRIALEXPORTIMPORT, PETROMIN, UZINEXPORTIMPORT, MECANOEXPORTIMPORT în țara noastră ș.a.).

Numeroase institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică din țara noastră, coordonînd toate activitățile sistemei de realizare și furnizare a unei instalații complexe, în calitate de furnizor general intern, au realizat combinate chimice, combinate de industrializarea lemnului, combinate metalurgice, complexe hidroenergetice și termoenergetice (Porțile de Fier, C.T.E. Rovinari etc.), iar firmele de comerț exterior amintite, prin activitățile de furnizor general extern, au realizat o gamă largă de proiecte peste hotare, începînd de la faza de temă și determinări topo și geo, pînă la punerea în producție a unor rafinării și instalații petrochimice în India, Iordania, Turcia etc., instalații energetice în Filipine, India etc.

În sistema activităților ce au concurat la realizarea obiectivelor de investiții interne și externe au colaborat și colaborează, la noi proiecte și contracte, institute de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare cu tradiție îndelungată și realizări remarcabile (ICECHIM, ICITPR, SITPIC, IPROLAM, ICPILA, IPCM, IPA, IPCUP, ISPCE, ICPET, ș.a., ca și întreprinderi constructoare de echipamente grele, ca Griviția Roșie, I.V.C.P. Pitești, I.M.G. București, Întreprinderea „23 August" București, I.C.M. Reșița, I.U.G. Brăila, Tehnofrig Cluj-Napoca, I.U.P. Tîrgoviște ș.a.

De asemenea, au participat și participă unități de execuție a activității de „procurment", întreprinderi de comerț exterior, baze de aprovizionare, stocare și desfacere specializate, cu profile și echipamente pentru industria chimică (Baza U.C.R.-București, B.A.U.P.S.-Ploiești) ș.a. În străinătate, aceste activități se efectuează de firme de stocare, cumpărare-vînzare, („SUPPLY"-er ; „dealers"), care au organizată o rețea de depozite și reprezentanțe pe zone geografice coordonate de la o bază, în majoritatea cazurilor, dotată cu un computer, cu terminale în fiecare depozit, astfel ca orice cerere primită de la orice subunitate să poată fi rapid satisfăcută, apelînd pe loc la stocurile aflate (și reînprospătate metodic) în rețea, transportul ordonîndu-se imediat după acceptarea comenzii. Am constatat la firme de acest tip (S.U.A., Canada, R.D.G., R. F. Germania, Olanda, Austria, R.S.C. etc.) confirmări pentru comenzi de zeci de poziții de armături, fitinguri, material tubular, acționări electropneumatice, care au durat în total 20—30 minute, cu corelări ale stocurilor existente în toată țara și în zona apropiată cumpărătorului.

Asemenea mijloace ușoare și sigure de gestiune și transmitere de date și rezultate se folosesc în toate activitățile Sistemei de realizare a instalațiilor și utilajelor grele

O nouă concepție de abordare a pieței

IN condițiile „multiplicării" parametrilor, exigențelor în continuă creștere ce se impun de beneficiari la exportul de tehnologie, încă în faza de proiect și pe parcursul execuției lui au fost elaborate metodologii de mare performanță și competitivitate, etapizate pe faze de concepție : DEFINIRE ; BASIC ENGINEERING ; DETAIL ENGINEERING și COMPONENTS STRESS — DESIGN. Aceste faze desemnează avansarea progresivă în determinarea parametrilor și adaptarea tehnologiilor modulate, la necesitățile specifice ale utilizatorului, în condițiile structurilor și infrastructurilor de pe piața locală. Sînt fixate și comensurate, exact și fără dubii, normele și valorile pe care se vor desfășura toate celelalte faze ale realizării instalației și anume :

FAZA I —DEFINIREA PROIECTULUI : ● alegere — amplasament ; ● evaluare rentabilitate ; ● alegerea tehnologiei ; ● parametrii bază de proiect.

FAZA II — REALIZAREA PROIECTULUI :

— BASIC ENGINEERING (BE) : cercetarea-proiectarea pentru definirea parametrilor tehnologiei, structural.

— DETAIL ENGINEERING (DE) : proiectele de execuție, construcții, rețele, conducte, amplasare, condiții de montaj, parametrii de date de proiect pentru componentele montajului.

— COMPONENTS STRESS-DESIGN : proiectele și cercetarea prealabilă de execuție pentru coloane, turbine, pompe etc. în condițiile și cerințele rezultate din BE și DE, care la rîndul lor se realizează pe baza datelor de temă rezultată din Faza I.

Toate aceste activități se pot realiza prin folosirea deplină a capacităților de cercetare-dezvoltare constructiv-tehnologică și economică, prin ridicarea parametrilor în toate activitățile concurînd la export, așa cum se prezintă sintetic în tabel pentru o rafinărie de petrol la export (faza de realizare a proiectului).

Din cele de mai sus, rezultă că multiplele activități ce concură la realizarea instalațiilor complexe valorifică atît capacitățile de producție, cît și pe cele de concepție și prestare servicii, în concordanță cu contractul, sporind nivelul de cotare al furniturii cu 40 pînă la 100%.

Faza	Export concepție	Export produse	Export servicii
1	— cercetare laborator — proiectare plan general — rezultate pilot — studii economice — studii fezabilitate	— export temporar utilaje — export materiale consumabile (filme, chimicale, sape etc.)	— măsurători teren, debite apă, foraje, măsurători meteo, — asistență tehnică
2	— tehnologie — construcții — cercetare aplicată — management — expertize	— echipamente export — materiale construcții — montaj — instalații — materiale (solvenți, catalizatori, uleiuri etc.)	— școlarizare — asistență tehnică — transport — gestiune — conducere șantier — control
3	— date cercetare proprie	— aparataj și echipamente personal	— gestiune — asistență tehnică.

Cunoașterea din timp, pe baza tehnicilor de marketing, a cerințelor beneficiarului rezultate din datele specifice de materii prime, condiții climă, capacități locale de execuție, utilaje, construcții montaj, prețurile locale etc. constituie o cale sigură în elaborarea ofertei în consens cu beneficiarul și facilitarea trecerii la proiectare, după scenariul prezentat.

(ASRIUG) : ofertare, definire proiect, proiectare, realizare proiect, construcție, procurement, montaj, punere în funcțiune.

Dotările existente și producția românească de calculatoare de proces, precum și calculatoare distribuite asigură un potențial de prim rang, în sprijinul activităților de realizare competitivă a exporturilor complexe (instalațiilor și utilajelor grele de mare complexitate). La aceasta contribuie semnificativ tipizarea produselor și a subansamblelor, precum și executarea lor, în cazuri în care se cer, după norme și standarde străine (ASME, API, NACE, GOST etc.).

O altă generație de parametri

FUNCȚIONAREA sistemei de activități pentru realizarea instalațiilor complexe prezintă o complexitate crescîndă ea însăși, datorită cerințelor tot mai diversificate și precis determinate pe care trebuie să le satisfacă, atît la cererea beneficiarului, cît și față de precizările și baremurile impuse de normative sau standarde străine, ori legiferări internaționale (ex : protecția mediului înconjurător, securitate la radiații etc.).

Se conturează în practica internațională a livrărilor de furnituri complexe cerințe specifice noi sau cu valori de referință noi, ca de exemplu : nivel de poluare chimică, sonică etc. Astfel au apărut activități ca : „ingineria sănătății" (Health Engineering — HE), avînd la rîndul ei un pachet de proceduri și tehnici — aparate pentru determinarea, pe bază de analize sistematice, a stării personalului ce lucrează în instalațiile livrate. În cadrul tranzacțiilor aceste noi exigențe se concretizează în condiții de bază de proiect — (B.P.), menționînd performanțele (Analitical Capabilities — A.C.) și atestînd, în garanție și post garanție, conformitatea instalației livrate cu cerințele impuse de protecția mediului. O altă cerință este nivelul performanțelor înalte (High-Performance — HP), care impune furnizorului condiții severe, teste multiple, costuri înalte și neapărat implantarea tehnologiilor de vîrf (High Technology — HT), în condițiile unei a 3-a cerințe corolar — fiabilitate — disponibilitate maximă (Reliability — R, Availability — A), chintesență a întregii activități de cercetare-dezvoltare (GD) și a activităților de asigurare a calității (AQ). Beneficiarul apelează, totodată, la serviciile unei organizații internaționale de inspecție de calitate, cu proceduri și laboratoare proprii (cum este S.G.S., avînd reprezentanți pe toate continentele), ale cărei metodologii trebuie cunoscute de furnizor.

Cu privire la disponibilitatea echipamentelor — posibilitatea de a fi în funcțiune la un nivel fiabil impus — în condițiile de întreținere și mentenabilitate prescrise, este semnificativ faptul că datorită unor cerințe speciale apar tot mai frecvent oferte și condiții de livrare de furnituri cu „zero mentenanță pe durata de serviciu", adică funcționare neîntreruptă, fără întreținere (ex : pompe, armături, microîntrerupători nucleari, navali, pentru construcții rafinării etc.). Rezolvarea acestor cerințe implică simulări pe calculator și analize de risc, o laborioasă activitate de cercetare operațională, concomitent cu programe susținute de instruire a personalului de exploatare, inclusiv educația managementului (de exemplu, programe de tipul formării după teoria „masei critice", a cărei aplicare practică în acumularea instruirii are loc la „Centrul European de instruire permanentă" C.E.D.E.P. de lîngă Paris). O altă cerință din ce în ce mai insistentă, care se manifestă cu persistență pe piața mondială a utilajelor, este miniaturizarea, avînd ca efecte reducerea pînă la de 2—3 ori a costului specific al investițiilor în unele ramuri.

Astfel, în electrotehnică și în aparatajele de măsură-control-reglare, etapa „micro" (microîntrerupător, microprocesor etc.) este urmată deja de „supermicro" (supermicrocontactor etc.), care conduce la o restructurare, atît a fabricației la furnizor, cît și a întreținerii la beneficiar. Datorită spațiilor mici, accesibilitatea la aceste componente fiind redusă, pentru facilitarea activității de mentenanță se fac subansamble noi, modulate, detașabile (așa cum se execută la Întreprinderea de microelectronică București, „Steaua Roșie"-București, „Balanța" Sibiu, „1 Mai" Ploiești etc.). Cerința clasică de termen de garanție este din ce în ce mai analitic comensurată (în număr de cicluri, în număr de ore medii de bună funcționare — M.T.B.F.) — indicator universal, sporind gradul de siguranță a funcționării produsului („liability" — L) în sistemul în care va funcționa și implicit, a nivelului de încredere în produs. De exemplu L = 99% etc. au devenit noțiuni și valori utilizate curent ca bază de proiect, de instituții ca I.P.A. — Institutul de proiectări pentru automatizări al industriei electrotehnice, ca și de multe altele.

O cerință ce devine din ce în ce mai generală este sporirea numărului de teste la care se supune un utilaj. Spre exemplu, este semnificativ că, în urma unor cercetări în mai multe laboratoare europene a principalelor tipuri de armături, s-a concluzionat că, în perioada 1976—1982, numărul de teste impuse a sporit de la 27 la 83, iar exigența a avut ca urmare o selectivitate sporită a furnizorilor, procentul produselor respinse la teste crescînd de la 19% la 32%, concomitent cu ridicarea coeficientului de încredere în siguranța produsului admis de la 89 la 99%. Asemenea activități de laborator, presupunînd standuri de testări (de multe ori cerute în mod expres la mărime reală — scara 1 : 1) — conduc la reproiectări de produse, la noi cercetări anvizajînd un orizont cît mai larg de timp. Apar în mod firesc acțiuni de „revitalizare conceptuală" a pro-

ing. Petre RĂDULESCU
inspector general,
Ministerul Industriei de Utilaj Greu

(Continuare în pag. 20)

TRIBUNA SPECIALISTULUI

Implicaţii economice ale calităţii la recoltare a sfeclei de zahăr

CALITATEA produselor agricole este un rezultat al interacţiunii dintre sol, climă, soi, chimizare, irigaţii, mecanizare şi intervenţia omului asupra acestor factori.

Cînd ne referim la influenţa calităţii asupra eficienţei economice, trebuie să pornim de la necesitatea obţinerii de produse agricole de calitate superioară, cu cheltuieli materiale şi de muncă vie cît mai mici. La nivelul întreprinderii producătoare, calitatea producţiei agricole se răsfrînge asupra eficienţei economice prin nivelul preţului de valorificare şi al primelor cuvenite în urma respectării parametrilor calitativi ai producţiei vîndute. Totodată, calitatea producţiei agricole influenţează eficienţa economică la unităţile prelucrătoare.

Avînd în vedere că pe întregul circuit „producţie-consum" calitatea poate fi influenţată, pe fiecare treaptă, de perfecţionarea mijloacelor de producţie şi de activitatea omului, în cele ce urmează ne propunem să analizăm consecinţele economice actuale ale calităţii producţiei la sfecla de zahăr. Studiul respectiv a fost realizat la nivelul C.U.A.S.C. Purani (judeţul Teleorman), în componenţa căruia intră 7 cooperative agricole de producţie, toate cultivatoare de sfeclă de zahăr în sistem irigat.

În anul 1984, cele 7 unităţi au cultivat circa 1 000 de hectare cu sfeclă de zahăr. Producţia medie planificată nu a fost realizată de nici una din unităţi, cu toate că ele au beneficiat de condiţii materiale şi climatice dintre cele mai favorabile. Ca urmare, de pildă, C.A.P.-urile Teleormanul, Guruieni şi Răsmireşti au realizat un preţ mediu de valorificare inferior celui de cost, cu 50, 103 şi, respectiv, 81 lei/tonă. Costurile totale au fost influenţate nu numai de nivelul producţiilor, ci şi de unele cheltuieli materiale şi de muncă vie care puteau fi evitate prin creşterea coeficientului de calitate la recoltare.

Cultura sfeclei de zahăr fiind mare consumatoare de forţă de muncă, se impune folosirea eficientă a acesteia pe durata întregului ciclu de producţie şi mai ales în momentul recoltării. Unul din factorii care influenţează productivitatea muncii, precum şi modul de folosire a forţei de muncă la această cultură, este calitatea producţiei. În perioada analizată, cooperativele au recoltat sfecla cu o proporţie mare de impurităţi şi colete (fără valoare economică), ce au influenţat negativ eficienţa economică a culturii (vezi tabelul).

Consumuri suplimentare de energie şi forţă de muncă, datorită practicării unor tehnologii necorespunzătoare

CONFORM informaţiilor prezentate, rezultă că în activităţile de recoltare şi transport a fost manipulată în plus o cantitate de aproape 2 000 de tone de materie neindustrializabilă, pentru care numai cu încărcatul în mijloacele de transport s-au consumat suplimentar 222 de norme fizice. Sau, altfel spus, la fiecare hectar recoltat s-au manipulat cîte 2 tone de pămînt şi colete, ceea ce a determinat o reducere a productivităţii muncii (cu cîte 5 kg pe cooperator).

Din experienţa unităţilor agricole cultivatoare de sfeclă de zahăr din zonă, rezultă că cele mai mari procente de impurităţi s-au înregistrat în cazurile în care sfecla de zahăr a fost recoltată în lunile octombrie-noiembrie.

Aspectele menţionate mai sus grevează foarte mult asupra volumului de cheltuieli şi a costului de producţie pe tona de produs. Exemplele sînt cît se poate de convingătoare. Cantitatea de impurităţi şi colete, transportată cu mijloace auto (proprii sau închiriate) pe o distanţă medie de circa 24 km, a însumat peste 46 mii tone-km. (Dacă cele 1 910 tone ar fi fost transportate numai cu autobasculante de 5 tone, ar fi fost nevoie de 382 de astfel de mijloace de transport.) De la baza de recepţie Alexandria, această cantitate a fost deplasată pe calea ferată la fabrica de zahăr Zimnicea (pe o distanţă de 32 km), folosind circa 20 de vagoane. La destinaţie ea a fost manipulată din nou, pentru a ajunge, în urma procesului tehnologic, la ape uzate. Ca atare, au crescut inútil cheltuielile materiale, atît ale producătorului, cît şi ale beneficiarului, precum şi costurile pe tona de sfeclă valorificată şi pe tona de zahăr obţinută, imobilizîndu-se şi importante capacităţi de transport.

Problema se amplifică mult dacă ne referim la nivelul unui judeţ sau la întreaga ţară. De aceea, o mare atenţie se impune a fi acordată procesului de recoltare a sfeclei, care poate influenţa în mod substanţial calitatea şi eficienţa economică a producţiei.

Un volum mare în cadrul impurităţilor este deţinut de pămîntul rezultat în urma recoltării. Din cele 1 910 tone de materie primă fără valoare transportată anul trecut, ca urmare a recoltării sfeclei de zahăr în cooperativele analizate, circa 80% a reprezentat-o solul care a aderat la rădăcinile plantelor. Pe de altă parte, practicarea unor metode şi tehnici de recoltare inadecvate a contribuit an de an la scoaterea din circuitul productiv a unor cantităţi importante de pămînt fertil, care nu se reface în anul imediat următor. Dacă acest proces de „erodare" ar continua la nivelul din 1984, în circa 10 ani se poate sărăci terenul cu 1 cm de sol grosime, care s-ar reface, pe cale naturală, foarte greu.

Este uşor de înţeles că toate calculele s-au făcut în ipoteza că întreaga producţie ar fi recoltată cu un grad zero de impurităţi şi colete, ceea ce practic nu este posibil. Prin cele prezentate am dorit însă să demonstrăm că mai sînt încă rezerve mari pentru sporirea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor materiale, utilizarea eficientă a mijloacelor de transport, economisirea unor importante cantităţi de carburanţi şi, nu în ultimul rînd, pentru apărarea şi conservarea fondului funciar. Este de datoria conducerilor unităţilor, a fermelor şi a echipelor să convingă cooperatorii şi mecanizatorii că fiecare procent de impurităţi şi colete în minus înseamnă economii, atît pentru cooperative, cît şi pentru întreaga societate.

Implicaţiile calităţii producţiei de sfeclă asupra eficienţei economice

	Impurităţi şi colete de sfeclă (t)	% din cantitatea livrată	Distanţa pînă la baza de recepţie (km)	Tone-km parcurse
Purani	257	8	25	6 425
Siliştea	325	7	25	8 125
Teleormanul	241	6	35	8 435
Ceretul	428	11	25	10 700
Măgura	253	11	20	5 120
Guruieni	51	7	26	1 326
Răsmireşti	355	11	17	6 035
Total C.U.A.S.C.	1 910	9	24	46 166

Paul C. ŞCHIOPU
Sucursala B.A.I.A. Teleorman

OPINII

Posibilități de creștere a eficienței utilizării fondului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în agricultură

PORNIND de la propria experiență, ca și de la practica pe plan mondial, care demonstrează că în etapa actuală știința constituie factorul primordial al progresului, partidul nostru a acordat o atenție deosebită promovării cercetării științifice în agricultură.

Prima latură a perfecționărilor aduse o constituie crearea și dezvoltarea unei bogate rețele de institute și stațiuni amplasate pe întreg teritoriul țării ; ele desfășoară o activitate mixtă (de cercetare și producție), astfel că prin acest proces de legare tot mai strînsă a cercetării științifice de practica agricolă s-au creat premise pentru generalizarea operativă a rezultatelor științei în producția curentă.

Organizarea întregii cercetări pe programe, diversificarea activității de cercetare și de introducere în producție a rezultatelor obținute alcătuiesc o a doua latură a procesului de perfecționare a activității de cercetare în agricultură.

În concepția partidului nostru nu se poate vorbi de revoluție agrară fără știință agricolă, rolul cercetării științifice fiind determinant în crearea acelor condiții tehnice, tehnologice, chimice și biologice care stau la baza agriculturii moderne, intensive, de înaltă productivitate.

În lumina acestor coordonate fundamentale, studiul pe care îl prezentăm — elaborat pe baza unui amplu volum de date și informații științifice și tehnice, precum și a analizei referitoare la finanțarea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice din agricultură — pune în evidență mecanismul de constituire și utilizare a fondului de cercetare științifică (CS), dezvoltare tehnologică (DT) și introducere a progresului tehnic (IPT) în domeniul abordat. Totodată, s-a avut în vedere și eficiența utilizării resurselor financiare aferente activității de cercetare-dezvoltare în perioada 1980—1984.

Analiza a vizat numai agricultura de stat, întrucît în unitățile din sectorul agricol cooperatist nu se constituie fond de cercetare.

În cazul unităților agricole de stat, fondul de cercetare științifică se constituie, potrivit normelor legale, prin aplicarea unei cote de 0,5% la volumul planificat al cheltuielilor de producție (pentru I.A.S.-uri și S.M.A.-uri). Apreciem că ar trebui lărgită sfera unităților la care se constituie fondul de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, astfel încît ea să cuprindă și cooperativele agricole de producție : acele unități cooperatiste care au o situație financiară bună să constituie și să vireze la M.A.I.A. cota de CS, DT și IPT ce se va stabili anual prin planul național unic. În prezent, întrucît C.A.P.-urile nu participă la crearea acestor fonduri, este necesară intervenția bugetului de stat pentru finanțarea unor obiective de cercetare.

Cota de constituire a fondului de CS, DT și IPT (de 0,5%) a rămas neschimbată din anul 1970, iar în unele sectoare s-a redus. În același timp, cheltuielile de CS, DT și IPT au crescut de peste 7 ori, astfel că fondul de cercetare-dezvoltare constituit nu mai e suficient pentru finanțarea integrală a cheltuielilor de cercetare. Punerea de acord a corelației menționate se poate realiza, dat fiind nivelul sporit al randamentelor obținute în sectorul de stat al agriculturii. Acest lucru permite o creștere a cotei menționate pînă la 0,85%, ceea ce ar face posibilă constituirea unui fond suficient pentru finanțarea cercetării propriu-zise din unitățile de cercetare și a activităților de DT și IPT din unitățile de producție.

În cadrul unei creșteri apreciabile a cheltuielilor de CS, DT și IPT, pe ansamblul ramurii, se poate aprecia că ponderea cea mai mare o ocupă dezvoltarea tehnologică — aproximativ 60%. În acest context, sîntem de părere ca obiectivele de DT și IPT, care se realizează în unitățile de producție să fie aprobate nominal, prin planul național unic, împreună cu sursele de finanțare a lor. În prezent, aceste obiective se stabilesc de către fiecare titular de plan și în multe cazuri se realizează obiective de natura investițiilor pentru producție, consumîndu-se astfel fondul de CS, DT și IPT în alte scopuri decît cel pentru care a fost creat.

La titularii de plan există tendința de a reduce fondurile alocate pentru cercetarea propriu-zisă, în vederea majorării corespunzătoare a sumelor destinate construirii de stații-pilot, utilaje experimentale și, în general, pentru dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic. În această situație, sursele ce rămîn pentru finanțarea activității de cercetare propriu-zisă devin insuficiente. De aceea, după opinia noastră, considerăm necesar ca volumul cheltuielilor cu cercetarea propriu-zisă să fie prevăzut în planul național unic și să fie acoperit cu surse de finanțare de la buget, din fondul de CS, DT și IPT al M.A.I.A. și din încasările din valorificări. Totodată, prin planul național unic, fiecărui titular de plan să i se stabilească cota de CS și DT care să-i rămînă la dispoziție pentru finanțarea acțiunilor de DT și IPT, precum și cota cu care trebuie să participe, din fondul de CS, DT și IPT, la formarea fondului centralizat al ministerului.

Volumul cheltuielilor cu cercetarea pe unitatea de suprafață arabilă destinată cercetării a înregistrat un ritm de creștere superior față de cel al suprafeței arabile. Acest fapt se explică, în principal, prin intensificarea lucrărilor de ameliorare a plantelor în vederea obținerii de noi soiuri de hibrizi cu însușiri productive superioare, iar obiectivele de cercetare orientate în direcția respectivă au costuri ridicate.

În aprecierea eficienței utilizării fondurilor fixe aferente cercetării a prezentat interes și indicatorul producției globale obținută în cercetare la 1 000 de lei fonduri fixe. Cu toate că s-a înregistrat o creștere a valorii medii anuale a fondurilor fixe, în general se constată un număr încă mic de laboratoare, dotarea lor este în unele cazuri insuficientă, iar unele unități de cercetare dispun într-o măsură redusă de case de vegetație, care să scurteze ciclul cercetare-implementare a rezultatelor în marea producție. De asemenea, se simte nevoia unor utilaje pentru efectuarea de lucrări pe parcele mici, în cîmpurile experimentale (semănători, combine, prășitoare, grape etc.), fiind necesară specializarea unei întreprinderi industriale pentru realizarea de mașini agricole destinate cîmpurilor experimentale, ceea ce ar permite mecanizarea lucrărilor în cîmpurile de cercetare și, implicit, ar determina reducerea costurilor cercetării.

De asemenea, nu se urmărește satisfăcător modul de comportare în producție a noilor creații. Nu există evidențe în care să se precizeze în ce măsură și cum au fost generalizate în producție rezultatele cercetării, ce randamente au dat, dacă au fost sau nu eficiente. Actualmente, informațiile cu privire la comportarea în marea producție a obiectivelor de progres tehnic aplicate sînt disparate, greu de depistat și de controlat. O asemenea situație slăbește sistemul de urmărire a introducerii progresului tehnic în agricultură și nu stimulează interesul cercetării științifice pentru ameliorarea soiurilor de plante sau raselor de animale, pentru promovarea altora mai productive.

De aceea, sîntem de părere ca pentru soiurile și hibrizii noi de plante, care în urma încercării în rețeaua Centrului pentru încercarea și omologarea semințelor au demonstrat sporuri de producție față de alte soiuri sau hibrizi, aceste sporuri ca efect al cercetării științifice să fie evidențiate și raportate separat de către întreprinderile agricole. Problema se cere soluționată asemănător și în cazul sectorului zootehnic.

În vederea impulsionării acțiunii de generalizare a rezultatelor cercetării în marea producție agricolă, facem următoarele propuneri :

- sectorul de cercetare să predea, o dată cu temele sau programele încheiate, unele precizări privind baza materială care trebuie asigurată pentru aplicarea respectivelor cercetări, unitățile la care se pot implementa rezultatele și randamentele ce se vor obține în urma aplicării acestora ;
- beneficiarii cercetării (M.A.I.A., departamentele, trusturile, direcțiile generale economice etc.) să centralizeze necesarul de materiale, utilaje, forță de muncă etc. și să stabilească unitățile de producție unde vor fi aplicate rezultatele cercetării ; unitățile la care se va introduce progresul tehnic să fie comunicate colectivelor de cercetători care au realizat temele respective, în vederea încheierii de acte adiționale pentru acordarea de asistență tehnică. Legarea și mai strînsă a cercetării științifice de practica agricolă va crea premisele pentru dezvoltarea tehnologiilor și generalizarea operativă a rezultatelor științei în producție.

Rodica BĂLĂNESCU
Georgeta ȚONE
Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Elemente de consolidare a controlului activității economico-financiare

DESFĂȘURAREA cu eficiență superioară a controlului ierarhic operativ curent al activității economico-financiare face necesar ca toți conducătorii, la nivelul fiecărei trepte organizatorice, să exercite un riguros control direct asupra activității compartimentelor din subordine și, implicit, la locurile unde se păstrează și se vehiculează valorile materiale din unitate, să stabilească pentru fiecare cadru cu funcție de conducere din subordine atribuțiile de control ierarhic operativ curent, condițiile de exercitare a acestora și răspunderile ce îi revin, să dezvolte autocontrolul persoanelor încadrate în muncă asupra operațiilor pe care le efectuează.

Acest control, în baza reglementărilor în vigoare, se cere exercitat cel puțin o dată pe lună, de către conducătorii compartimentelor expres prevăzute în lege, în ceea ce privește gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, asupra mai multor activități cum sînt : recepția și autorecepția materiilor prime, materialelor și produselor depozitate, conservarea și manipularea mijloacelor materiale, efectuarea încasărilor și plăților, organizarea pazei locurilor de depozitare a bunurilor, organizarea evidențelor tehnico-operative și contabile, conducerea corectă și la zi a acestora, manipularea și folosirea formularelor cu regim special etc. Un fapt ce contribuie la creșterea eficienței acestui control este efectuarea lui în mod inopinat, la fața locului, prin verificări faptice și pe bază de documente, în totalitate sau prin sondaj, ținîndu-se seama de specificul activității, rezultatele controlului urmînd a fi consemnate în scris. Toate acestea, precum și alte măsuri de natură organizatorică prevăzute în deciziile date de conducătorii unităților socialiste, sînt de natură să îmbunătățească activitatea de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, să asigure introducerea ordinei și disciplinei în funcționarea compartimentelor, a locurilor de depozitare etc.

Din practică s-au desprins însă și alte aspecte, determinate în principal de modul cum este concepută aplicarea reglementărilor în vigoare legate de funcționalitatea controlului ierarhic operativ curent, mai ales în direcția urmăririi și evidențierii măsurilor stabilite pentru remedierea deficiențelor constatate în urma controlului. De exemplu, în unele cazuri nu se asigură un control riguros și permanent al conducătorilor de compartimente asupra activității din subordine, ceea ce înlesnește producerea unor deficiențe cu consecințe negative asupra integrității avutului obștesc, asupra gospodăririi mijloacelor materiale și bănești. De asemenea, anumite neajunsuri se constată și în privința respectării etapelor conținutului controlului, a perioadelor, documentelor și reperelor ce trebuie verificate, existînd unele lipsuri în direcția valorificării propunerilor făcute ca urmare a controlului, precum și unele cazuri de neurmărire a aducerii la îndeplinire la termenele fixate a măsurilor stabilite în urma controlului etc.

Înlăturarea unor astfel de neajunsuri și exercitarea controlului ierarhic operativ curent constituie o sarcină de înaltă responsabilitate a conducerilor fiecărei unități socialiste, la toate nivelurile, sarcină care se cere realizată cu perseverență. Totodată, trebuie analizate concepția și părerile datorită cărora, prin felul cum a fost organizată această formă de control, au apărut unele laturi cu caracter formal, au fost întocmite documente și evidențe din care rezultă manifestări de birocratism. În această privință, **considerăm că tocmai aspectele referitoare la stabilirea periodicității controlului, a activităților ce se supun acestuia, a obligațiilor de consemnare a rezultatelor controlului și urmărirea sistematică a modului de valorificare a constatărilor constituie elemente de conținut care, dacă sînt aplicate în viață cu toată rigurozitatea, contribuie la creșterea eficienței controlului ierarhic operativ curent.**

PUNCTE DE VEDERE

Desigur, în funcție de condițiile și cerințele unei anumite etape, se poate pune problema revederii și modificării unor reglementări în scopul perfecționării acestora, lucru ce este valabil și în ceea ce privește controlul ierarhic operativ curent, dar, în prezent, considerăm că esențialul este ca legile în domeniu să fie urmărite și aplicate în toate unitățile socialiste, să se respecte cu strictețe prevederile lor, aceasta fiind garanția ordinei și disciplinei în îndeplinirea sarcinilor de plan în toate domeniile de activitate.

O problemă de principiu ce vizează însăși esența controlului ierarhic operativ curent se referă la **sfera de acțiune** ce a fost atribuită acestui control. Este de înțeles ca, în contextul legii privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, formele de control să aibă în sfera lor de cuprindere tocmai sarcini în acest domeniu important al activității economice și sociale. Apreciem însă necesar, după părerea noastră, ca acestei forme de control să i se dea conturul larg al controlului efectuat concomitent cu desfășurarea activității, nu numai în ceea ce privește gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, ci, în general, asupra activității persoanelor încadrate în muncă, de către fiecare conducător, indiferent de formația, compartimentul sau unitatea pe care are sarcina să le conducă. De asemenea, considerăm că în sfera acestui control se cuvine a se încadra nu numai controlul ierarhic, așa cum am arătat mai sus, ce se efectuează nemijlocit în fiecare unitate socialistă indiferent de rangul ei, ci și controlul exercitat „în scară" de organe ale forurilor tutelare, de sus și pînă jos ; prin aceasta înțelegem asigurarea organizării unitare — pe sisteme și ramuri — a controlului, în scopul realizării integrale și la timp a sarcinilor din planul național unic, pentru a cunoaște și interveni operativ cu măsurile ce se impun pentru înlăturarea eventualelor abateri și neajunsuri.

Ca trăsătură importantă, rămîne conceptul că exercitarea controlului trebuie să se facă la anumite perioade, că rezultatele, dar mai ales măsurile necesare, să fie consemnate în documente limitate la strictul necesar, care să asigure eficiența controlului. În concepția prezentată, referitoare la controlul în cauză, considerăm necesară și asigurarea unei mai bune organizări a însăși muncii cadrelor de conducere din unitățile economice, în sensul legării mereu mai strînse a acesteia de activitatea direct productivă, de locurile de muncă, acolo unde se decide soarta producției. În acest context, conducătorul unității, adjuncții acestuia, inginerul-șef, contabilul-șef trebuie să răspundă direct de controlul, îndrumarea și sprijinul unor secții sau ateliere, să acționeze nemijlocit pentru realizarea sarcinilor și asigurarea unei severe discipline în producție, să cunoască și să intervină eficient

pentru prevenirea abaterilor. În mod similar, șefii de secții, sectoare, ateliere etc. trebuie să fie permanent în mijlocul oamenilor muncii, la echipe și brigăzi, pentru a asigura desfășurarea normală a procesului de producție, prevenirea eventualelor stagnări, a lipsurilor de materii prime și materiale, a defecțiunilor în funcționarea utilajelor. Totodată, considerăm necesar să se asigure în toate schimburile același număr și aceeași componență de cadre de conducere, tehnice, economice și de altă specialitate, la toate nivelurile, pentru cunoașterea realităților și obținerea rezultatelor economice și financiare prevăzute în planul de producție și bugetul de venituri și cheltuieli.

În esența lui, după opinia noastră, acest control nu se constituie ca un nou cadru de acțiune, ca ceva în plus față de munca și atribuțiile actuale ale conducerii la orice nivel, ci ca o concepție de ordine și eficiență sporite în însuși conținutul și elementele procesului conducerii științifice, în așa fel încît, prin cunoașterea rezultatelor concrete, a verificărilor faptice efectuate de către persoanele cu funcții de conducere asupra subordonaților pe treptele ierarhice, să se asigure disciplina unitară și cuprinzătoare necesară realizării atribuțiilor și răspunderilor, a sarcinilor colective și individuale de plan.

Referitor la **modalitățile de acționare**, concretizate în tehnicile și procedeele de lucru în exercitarea controlului, avînd în vedere cerințele asigurării unui control simplu și eficient, lipsit de manifestări de birocratism, apreciem că trebuie ținute un număr optim de evidențe care să asigure urmărirea riguroasă a aducerii la îndeplinire a sarcinilor trasate, concomitent cu posibilitatea delimitării răspunderii pe fiecare persoană încadrată în muncă, a evidențierii modului în care și-a adus la îndeplinire sarcinile funcției pe care este încadrată în unitatea socialistă. Organizarea și exercitarea acestui control, ca un mecanism cu acțiune permanentă, capabil să sesizeze și să propună operativ măsuri concrete de remediere a neajunsurilor, este necesar să fie întregite cu colaborarea, schimbul de date, constatări etc. ce trebuie să existe între această activitate și compartimentele și persoanele care exercită controlul financiar preventiv și financiar intern, controlul tehnic de calitate.

În prezentarea părerilor și propunerilor referitoare la îmbunătățirea în continuare a acestei forme de control, am întrebuințat atît ideea de control operativ, control ierarhic, cît și de control concomitent. Este, desigur, o problemă importantă ca **fiecare formă de control să fie definită cît mai corespunzător**, să exprime cît mai fidel conținutul și esența acestuia. De aceea, pornind de la concluziile ce se desprind din considerațiile prezentate, apreciem că titulatura actuală de „control ierarhic operativ curent" ar putea fi schimbată în „control ierarhic concomitent", concept unitar în care includem ambele categorii menționate (controlul din unitate, cît și de la organul ierarhic superior). În acest mod se exprimă ceea ce este mai important, caracteristic, în conținutul acestui control și anume, pe de o parte că întregul sistem organizatoric și funcțional are la bază controlul asupra activității persoanelor în subordine, iar pe de altă parte faptul că executarea lui are loc concomitent cu desfășurarea activității economice și sociale.

Astfel, considerăm că în denumirea actuală cuvintele de „operativ" și „curent" nu relevă cel mai expresiv conținutul, fondul și momentul cînd această formă de control intervine în procesul activității economice și sociale, ca pe această bază să fie înțelese mai bine esența și rolul controlului respectiv. Astfel, cuvîntul „operativ" din denumirea dată controlului are înțelesul de expeditiv, care lucrează repede, eficace, activ, deci nu definește o latură a controlului ci, în cel mai bun caz, poate să indice, credem, modul cum se poate efectua în practică această formă de control, ca și, de altfel, oricare alta. În același timp, cuvîntul „curent" înseamnă, de fapt, control care este în curs, existent la un moment dat, de fiecare zi, actual, expresii al căror conținut apreciem, de asemenea, că nu se referă la o latură sau alta a rolului acestuia, al momentului cînd se exercită controlul. Denumirea de „ierarhic", care în fond se referă la ordine, la sistemul de subordonare a gradelor și funcțiilor, precum și la obligația fiecărui conducător, indiferent de locul în care se situează, de a controla pe cei în subordine, constituie prima latură care exprimă cuprinzător această formă de control și, de aceea, o considerăm fundamentată și cuprinzătoare.

Iată de ce apreciem că prin aplicarea propunerii noastre se realizează, pe de o parte, o delimitare clară a acestui control față de celelalte forme, iar pe de alta se pot defini în mod corespunzător și fazele sau etapele controlului activității economice și sociale în general, care din punct de vedere al momentului în care controlul intervine nu pot fi decît : prealabil, concomitent și ulterior. Acționînd cu mai multă eficiență în aceste direcții se asigură controlului ierarhic concomitent un caracter preventiv și mai pronunțat, care îl apropie și îl împletește organic cu controlul prealabil.

Ștefan CRĂCIUN

Acțiuni pe linia pregătirii profesionale în activitatea de control financiar

PUNÎND un accent deosebit pe accentuarea pregătirii profesionale a cadrelor din economie, Ministerul Finanțelor — prin Inspecția generală financiară de stat, cu sprijinul organelor locale de partid și de stat — a organizat în acest an acțiuni speciale în acest scop — instruiri și schimburi de experiență în patru centre — Deva, Suceava, Brăila și, de curînd, la Pitești — cuprinzînd aproape 500 de organe de control financiar. Astfel, inspectori financiari, organe de control financiar intern și împuterniciți cu exercitarea controlului financiar preventiv din Inspecții teritoriale financiare de stat ale Ministerului Finanțelor, întreprinderi, centrale și comitete executive ale consiliilor populare din toate județele țării, pe baza unui program tematic și sub coordonarea unor cadre de conducere și specialiști din Ministerul Finanțelor, au dezbătut cele mai importante și actuale probleme izvorîte din aplicarea noului mecanism economico-financiar, rezultatele obținute și neajunsurile ce se manifestă, în ideea desprinderii căilor și modalităților de acționare în viitor, care să contribuie la sprijinirea unităților din economie în realizarea sarcinilor de plan și creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate.

Dintre temele dezbătute se pot menționa cele referitoare la creșterea rolului bugetului de venituri și cheltuieli ca instrument de planificare, analiză și control în urmărirea menținerii echilibrului financiar în toate unitățile și la toate nivelurile, aplicarea mai consecventă a noilor măsuri pe linia retribuirii muncii și generalizării acordului global, întărirea autogestiunii economico-financiare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională, generalizarea autofinanțării la toate unitățile administrativ-teritoriale și alte asemenea probleme de maximă actualitate care se cer a fi bine cunoscute și înțelese, în primul rînd de organele de control financiar, care la rîndul lor să le urmărească în acțiunile ce le desfășoară în întreprinderi și centrale, controlînd modul de aplicare și rezultatele obținute.

Un alt grup de teme și probleme dezbătute în cadrul acestor acțiuni l-au constituit cele referitoare la adîncirea procesului de verificare și analiză a bilanțurilor contabile, a realității datelor și rezultatelor financiare reflectate în acestea, în condițiile folosirii mijloacelor mecanizate de evidență și calcul și a calculatoarelor electronice.

În sfîrșit, un alt grup de teme l-au constituit cele privitoare la aplicarea fermă, corectă a legislației și la răspunderea personalului muncitor, dat fiind faptul că în activitatea lor organele de control financiar trebuie să dovedească mai multă exigență și fermitate față de abaterile ce le constată și pentru sancționarea celor vinovați.

Eficiența acțiunilor organizate din inițiativa Ministerului Finanțelor urmează a se concretiza în perioada imediat următoare în asigurarea realizării în tot mai mare măsură a unui control competent și autoritar la nivelul cerințelor și exigențelor actuale, care să contribuie în mai mare măsură la introducerea unei ordini și discipline desăvîrșite în gospodărirea patrimoniului socialist, în administrarea banului public.

R.C.

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA CRITERII DE FUNDAMENTARE ȘTIINȚIFICĂ A NORMELOR ȘI NORMATIVELOR DE MUNCĂ

ÎN CONTEXTUL acțiunilor de identificare și valorificare a factorilor intensivi ai creșterii economice, măsurarea riguroasă a cheltuielilor și rezultatelor producției capătă o deosebită însemnătate practică.

Măsurarea cît mai precisă a cheltuielilor și rezultatelor producției constituie o sarcină majoră a științei și practicii economice, întrucît aici se împletesc probleme de conducere, organizare și planificare a producției cu cele de gestiune economică și de repartiție după muncă. Măsurarea insuficient de exactă a cheltuielilor și rezultatelor producției poate să orienteze activitatea economică spre efectuarea unor cheltuieli exagerate, să genereze contradicții între autogestiune și plan, să îngreuneze aplicarea în practică a cerințelor obiective exprimate de legea economică a repartiției după muncă, să împieteze asupra folosirii depline și eficiente a potențialului material și uman al producției, să frîneze creșterea productivității muncii.

Asigurînd legătura dintre tehnică și economie, normele și normativele de muncă — alături de cele de consum de materii prime, materiale, combustibili și energie etc. — contribuie la accentuarea laturilor calitative ale creșterii economice. Normarea științifică a muncii constituie o condiție de bază a bunei funcționări a mecanismului economico-financiar, oferind datele necesare planificării, organizării și controlului utilizării forței de muncă și a mijloacelor de producție.

Să amintim și faptul că măsurarea consumului de muncă reprezintă o necesitate pentru toate sectoarele economiei și îndeosebi pentru producția materială, deoarece munca este cu atît mai utilă societății cu cît prin scop, conținut și rezultate satisface mai bine cerințele și posibilitățile oamenilor.

Normarea muncii capătă dimensiuni și semnificații noi, deosebite în condițiile economiei moderne, cînd cresc considerabil proporțiile și complexitatea producției. Producției moderne îi sînt proprii caracterul atotcuprinzător al normării și stabilirea normelor pe baze științifice cu ajutorul unor metode și mijloace de mare finețe și precizie. De altfel, problemele fundamentării normelor de muncă sînt de permanentă actualitate în întreaga lume și cu atît mai mult în țara noastră, care mai are de recuperat un important decalaj față de țările dezvoltate industrial în ce privește nivelul productivității muncii. Faptul este firesc dacă avem în vedere că de modul cum se valorifică munca, principala bogăție a țării, depinde îndeplinirea obiectivelor economico-sociale urmărite de societatea socialistă românească.

În condițiile dezvoltării și modernizării continue a bazei tehnico-materiale și ale unui nivel tot mai înalt de educație și pregătire profesională a forței de muncă, creșterea în ritm susținut a productivității muncii depinde în măsură decisivă de elaborarea și aplicarea de norme și normative de muncă fundamentate științific. Numai măsurînd în mod riguros nivelul tehnic al mijloacelor de producție, al pregătirii personalului muncitor și al organizării producției și muncii și sintetizînd toate acestea sub forma consumului de muncă maxim ce poate fi admis pentru executarea unei operații, lucrări sau pentru fabricarea unei unități de produs sau serviciu, normele și normativele de muncă pot contribui la valorificarea deplină a potențialului productiv.

Fundamentarea științifică a normelor asigură potențarea funcțiilor acestora și implicit intensificarea legăturilor dintre normele de muncă și celelalte componente ale mecanismului economic. Normele de muncă pot constitui o pîrghie decisivă în folosirea rațională a forței de muncă și a bazei tehnico-materiale, în dirijarea activității productive în direcția sporirii accelerate a productivității muncii numai dacă sînt fundamentate multilateral pe criterii științifice.

Un proces complex

REVOLUȚIA științifică și tehnică contemporană și exigențele noi impuse de necesitatea folosirii raționale, cu maximum de eficiență, a resurselor umane, materiale și financiare solicită eforturi susținute pentru fundamentarea multilaterală a normelor și normativelor de muncă. În literatura de specialitate se subliniază faptul că elaborarea normelor fundamentate științific necesită: pregătirea prealabilă a desfășurării optime a procesului de producție; tipizarea și specializarea proceselor de producție; evaluarea și luarea în considerare a parametrilor tehnico-economici ai mijloacelor și obiectelor muncii, folosirea tehnologiei celei mai raționale din punct de vedere economic, utilizarea de metode de muncă raționale; alegerea celor mai potrivite procedee și metode de măsurare a consumului de muncă; aplicarea formelor moderne de organizare a conducerii, a producției și a muncii ; respectarea cerințelor de calitate a produsului și a regulilor de protecție, securitate și igienă a muncii; răspîndirea experienței înaintate etc.

În condițiile promovării largi a progresului științific și tehnic, fundamentarea științifică a normelor de muncă trebuie să se desfășoare ca un **proces continuu** și sistematic, pentru a pune de acord normele de muncă cu îmbunătățirile care au loc în structura și nivelul mijloacelor de producție, în calificarea și perfecționarea pregătirii profesionale a forței de muncă, în condițiile de muncă și de viață, în organizarea producției și muncii. Elaborarea și aplicarea de norme de muncă cu fundamentare științifică vor contribui la extinderea și generalizarea celor mai avansate tehnologii de fabricație, procedee de organizare a producției și a muncii, metode raționale de muncă, îmbunătățirea condițiilor de muncă, micșorarea efortului fizic al muncitorilor etc., astfel încît operațiile, lucrările, produsele și serviciile să se realizeze cu un consum minim de muncă.

Fundamentarea științifică a normelor și normativelor de muncă este o problema pluridisciplinară, la soluționarea căreia trebuie să-și aducă aportul diferite categorii de specialiști, ingineri, economiști, psihofiziologi, ergonomiști, sociologi etc. Metodologia de normare în vigoare recomandă ca la elaborarea de norme de muncă de calitate corespunzătoare să se țină seama de criteriile progresivității și gradului egal de încordare a normelor de muncă.

Analiza întreprinsă în unele întreprinderi industriale a relevat că aceste criterii de fundamentare a normelor de muncă nu sînt suficient de clare și operante pentru nevoile de aplicare practică, ceea ce impietează asupra elaborării unor norme de bună calitate. Astfel, la fundamentarea normelor și normativelor de muncă nu se are în vedere întregul sistem de criterii : fundamentarea lor nu constituie un proces continuu și sistematic; criteriul progresivității este abandonat în favoarea accesibilității; nu se asigură precizia necesară calculelor de fundamentare a normelor și normativelor de muncă; rareori se ia în considerare la fundamentarea normelor și normativelor de muncă ritmul normal de muncă, preocupările pentru simplificarea muncii și încărcarea uniformă cu sarcini a executanților sînt destul de sporadice, instruirea teoretică și practică a executanților și experimentarea noilor norme se face de asemenea sporadic ; criteriul eficienței muncii reflectate în încărcarea completă a mașinilor și utilajelor, în folosirea integrală a timpului de lucru al muncitorilor este insuficient luat în considerare ; să amintim,

totodată, că normele de muncă nu au ținut, de regulă, pasul cu progresul tehnic, tehnologic și organizatoric, cu ridicarea nivelului de educație, de pregătire profesională tehnică și științifică.

În Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 se acordă o deosebită însemnătate îmbunătățirii sistemului de normare a muncii. În acest scop se prevede ca normarea muncii să se desfășoare ca un proces continuu, în concordanță deplină cu schimbările care au loc în structura și nivelul tehnic al mijloacelor de producție, cu calificarea și ridicarea pregătirii profesionale a forței de muncă. Se au, de asemenea, în vedere, elaborarea de norme de muncă fundamentate științific pentru toate categoriile de personal, asigurarea unei corelații directe între productivitatea muncii fizice și consumurile de muncă pe produs, extinderea normelor și normativelor unificate în toate domeniile de activitate etc.

Criterii multiple, în concordanță cu dinamismul activității

DIVERSITATEA de laturi și de aspecte ale fundamentării științifice a normelor de muncă face necesară folosirea mai multor criterii. Cercetările efectuate au arătat că nivelul de fundamentare științifică a normelor poate fi apreciat corect numai judecat în raport atît cu potențialul crescut al factorilor de producție și în primul rînd al mijloacelor de muncă, cît și cu rezultatele producției.

De aici rezultă că fundamentarea științifică a normelor ar trebui să se desfășoare în două faze: în prima, norma se judecă în funcție de criteriile tehnice, psihofiziologice și organizatorice, iar în a doua se ține seama de rezultatele experimentării ei în producție, respectiv de criteriile economice.

În condițiile producției bazate pe un nivel ridicat și crescînd de mecanizare și automatizare, de înzestrare tehnică și electroenergetică a muncii, folosirea optimă a capacităților de producție capătă o importanță majoră pentru reducerea consumului de muncă. Promovarea largă a progresului tehnic, sporirea gradului de înzestrare tehnică și electroenergetică a muncii creează baza obiectivă pentru extinderea normării, iar pe de altă parte pentru ridicarea calității normelor, pentru ca acestea să constituie un etalon riguros de măsură a muncii la toate categoriile de personal. Criteriile tehnice impun ca la fundamentarea normelor de muncă și la stabilirea acestora să se evalueze și să se ia în considerare parametrii tehnico-funcționali ai mașinilor, utilajelor și instalațiilor, nivelul optim de folosire intensivă și extensivă a acestora. Numai în acest fel se va putea asigura o corelație corespunzătoare între dezvoltarea mijloacelor de muncă și creșterea productivității muncii.

În stabilirea nivelului normei de muncă se cere avut în vedere nu numai criteriul tehnic, ci și evaluarea capacității forței de muncă cu ajutorul criteriilor psihofiziologice: calități intelectuale, de motricitate, senzoriale; cunoștințe generale și de specialitate; experiență în muncă; ritmul normal de muncă; condițiile de muncă, regimul de muncă și de odihnă etc. În acest scop este necesară extinderea și aplicarea în activitatea de normare a muncii a studiilor referitoare la oboseala fizică și intelectuală, la limitele performanțelor și la adaptabilitatea organismului uman la condițiile de muncă.

Ritmul normal de muncă *) este invers proporțional cu timpul de execuție și se caracterizează prin viteza de execuție, precizia mișcărilor muncitorului și exactitatea executării lucrării. Diferențele de intensitate a muncii determinate de anumiți factori obiectivi trebuie să fie echilibrate prin asigurarea unui timp de odihnă organizat corespunzător specificului fiecărei munci prestate. De asemenea, îmbunătățirea condițiilor de muncă (ușurarea muncii fizice grele, stabilirea unor regimuri raționale de muncă și de odihnă, crearea condițiilor raționale ale mediului ambiant etc.) reduce gradul de oboseală, reconfortează și menține sănătatea lucrătorilor. Biofiziologii au demonstrat că munca, efortul fizic, folosirea intensă a intelectului constituie motorul cel mai eficient al energiilor vitale, întreținîndu-le într-o tensiune propice activității. Reducerea consumului de muncă se poate obține de fapt doar datorită frămîntării, agerimii, isteții, sîrguinței, entuziasmului individual și colectiv.

Stabilirea normelor presupune organizarea rațională a procesului de producție, respectiv a criteriilor organizatorice. Procesul de producție este rațional atunci cînd se aplică o tehnologie rațională, respectiv cînd corespunde celor mai scăzute costuri de producție, adică cele mai mici consumuri materiale și de muncă posibile, celor mai bune randamente ale funcționării mașinilor și utilajelor, celor mai raționale forme de organizare și metode de muncă. În acest scop, organizarea trebuie să se desfășoare după criteriile proporționalității în activitatea verigilor structurale, continuității — care obligă la reducerea și înlăturarea întreruperilor de orice fel în executarea unui produs, ritmicității desfășurării producției la toate locurile de muncă etc.

O deosebită importanță pentru fundamentarea științifică a normelor au criteriile economice: consumul de muncă pe produs, costul unitar, calitatea produsului, rentabilitatea, productivitatea muncii. Economisirea timpului constituie o cerință fundamentală a progresului. Pentru că orice economie se reduce, în ultimă instanță, la economisirea timpului. Reducerea consumului de muncă pe unitate de produs constituie o cerință fundamentală a progresului economic. Fără reducerea timpului de muncă pe unitate de produs nu poate fi asigurată creșterea productivității muncii.

Economisirea muncii nu poate fi însă privită izolat de calitatea produselor. Într-adevăr, reducerea cheltuielilor de muncă vie și materializată constituie o latură esențială a eficienței muncii sociale, cealaltă latură privește caracteristicile calitative ale produselor obținute, măsura și modul în care acestea pot satisface nevoia socială dinainte prevăzută. În consecință, eficacitatea cu care este cheltuită munca productivă poate crește atît prin mărirea numărului de unități de produse create într-o unitate de timp, cît și prin obținerea unei producții de o calitate superioară, fără să se mărească sau chiar reducîndu-se consumul inițial de muncă pe unitate de produs.

Dacă normele și normativele de muncă sînt elaborate pe baza acestor criterii se pot asigura reducerea sistematică a consumului de muncă pe produs și creșterea productivității muncii, extinderea și generalizarea celor mai avansate tehnologii de fabricație, a procedeelor de organizare superioară a producției și a muncii, astfel încît produsele și serviciile să se realizeze cu un consum minim de muncă.

În caracterizarea nivelului de fundamentare a normelor de muncă nici un criteriu nu poate fi luat în considerare separat, izolat de celelalte. Dimensionarea normelor de timp după aceste criterii permite obținerea de norme progresive bazate pe folosirea tuturor posibilităților tehnice, tehnologice, umane și organizatorice.

ÎN CONCLUZIE, se poate spune că norma de muncă fundamentată științific este acea mărime determinată pe baza studierii și măsurării riguroase a parametrilor factorilor de producție, pe baza luării în considerare a unui sistem de criterii, care să permită utilizarea optimă a întregului potențial productiv și realizarea unei înalte productivități. Normarea muncii devine astfel o activitate ce orientează permanent desfășurarea proceselor de muncă spre folosirea optimă a potențialului productiv și asigurarea unui nivel tot mai ridicat al productivității muncii. Mai trebuie arătat și faptul că realizarea unor performanțe ridicate în munca zilnică de către fiecare lucrător depinde atît de fundamentarea științifică a normelor și de aplicarea lor corectă, cît și de actualizarea lor sistematică în funcție de îmbunătățirile care intervin în potențialul productiv.

dr. Ioan BRATU
Doru MIHALCEA

*) Se consideră ritm de muncă normal, ritmul realizat pe toată durata muncii de către un muncitor cu calificare corespunzătoare complexității lucrărilor executate și cu însușiri fizice și psihice normale, care lucrează în condiții de muncă precizate, fără pierderi de timp, respectă metoda de muncă stabilită, efectuează mișcările cu precizie, fără ezitare și asigură calitatea prescrisă

Mutații în evoluția populației ocupate în mediul rural

SUB INFLUENȚA a numeroși factori de ordin economic, tehnic și social-cultural, în țara noastră s-au produs, în perioada edificării societății socialiste, importante mutații în evoluția populației ocupate în mediul rural. Caracteristica esențială a acestui proces constă în diminuarea accentuată, în ultimele două decenii, a populației active în agricultură și creșterea ei în celelalte ramuri și sectoare de activitate, mai cu seamă în industrie. Procesul menționat s-a desfășurat diferențiat de la un județ la altul, de la o zonă la alta, în funcție de nivelul industrial-economic de dezvoltare a unităților teritoriale și de intensitatea acțiunii factorilor menționați.

În condițiile unor cerințe crescînde de produse agroalimentare se impune folosirea integrală, cu înalt randament, a fondului funciar, ceea ce necesită ca mișcarea și structura populației rurale, precum și calitatea forței de muncă din agricultură să fie urmărite la toate nivelurile. Analiza situației din acest punct de vedere în județul Galați, pornind de la datele privind evoluția principalilor indicatori demografici în perioada de după anul 1970, arată că aici creșterea populației a fost net superioară nivelului mediu realizat pe țară. Aceasta înseamnă că resursele de muncă vor permite și în viitor o dezvoltare economico-socială susținută a județului. Din punct de vedere al evoluției sporului natural al populației, după anul 1975 se remarcă o tendință de apropiere a acestuia pe cele două medii — urban și rural ; ca urmare, în perspectivă, continuarea fluxului migrator sat-oraș ar putea să ducă în unele zone ale județului la dificultăți în asigurarea cu forță de muncă a agriculturii și a unor obiective economico-sociale ce urmează să fie construite în mediul rural, în conformitate cu programul de dezvoltare în profil teritorial. Totodată, în ultimii zece ani s-a înregistrat o diminuare treptată a populației stabile de la sate, ceea ce ridică problema nivelului admisibil pînă la care poate fi redusă populația din fiecare localitate sau grupuri de localități, în funcție de cerințele de forță de muncă în prezent și în perspectivă.

Referindu-ne tot la intervalul de după 1970, se constată creșterea mai rapidă a populației în vîrstă de muncă, în comparație cu cea ocupată. Această situație se explică prin cuprinderea unei părți însemnate din populația în vîrstă de muncă în sistemul de învățămînt, la care se adaugă cea (feminină) antrenată în activități casnice și cea care lucrează pe cont propriu.

Evoluția populației și a forței de muncă din mediul rural trebuie analizată în strînsă legătură cu dezvoltarea social-economică. Județul Galați s-a înscris, în perioada menționată, între cele cu ritmurile cele mai înalte de dezvoltare industrială ; ca urmare, personalul muncitor ocupat în industrie a crescut, în 1970—1982, cu aproape 90 %. Industria a antrenat în dezvoltarea ei și alte sectoare de activitate, cum sînt transporturile (cu o creștere a forței de muncă ocupată de peste 85%), circulația mărfurilor (cu 39%) ș.a. Cerințele sporite de forță de muncă neputînd fi acoperite pentru aceste sectoare numai din sporul natural al populației din mediul urban, o parte însemnată a fost recrutată din agricultură, din care cauză populația ocupată în acest sector s-a redus continuu.

Structura populației ocupate (%)

Sectoare	1970	1975	1980	1982
Neagricol				
Total	52,3	61,0	69,8	71,9
Bărbați	74,2	68,8	71,8	66,8
Femei	25,8	31,2	28,2	33,2
Agricol				
Total	47,7	39,0	30,2	28,1
Bărbați	40,6	44,5	45,5	44,3
Femei	59,4	55,5	54,5	55,7

Deplasarea populației spre sectoarele neagricole a determinat schimbări esențiale (vezi tabelul). Pe fondul mișcării populației rurale a sporit ponderea populației ocupate în sectoarele neagricole, iar ponderea populației ocupate în agricultura județului s-a redus cu circa 20%. Situația se explică prin faptul că, în perioada de referință, procesul de atragere a populației din sectorul agricol a cunoscut cel mai înalt ritm din întreaga perioadă de edificare a noii societăți. Menționăm că cerințele sporite de forță de muncă pentru sectoarele neagricole nu au putut fi acoperite în întregime cu forța de muncă eliberată din agricultură și cu sporul natural al populației ; îndeosebi municipiul Galați, cu industria sa ce s-a dezvoltat în ritmuri înalte, a constituit un centru de atracție a forței de muncă, în special a celei tinere, din alte județe.

Paralel cu producerea unor schimbări profunde de ordin calitativ au apărut și unele aspecte mai puțin favorabile dezvoltării armonioase a ramurilor economice din județ. Ne referim în acest sens la manifestarea unor dezechilibre, pe sexe, ale forței de muncă active din agricultură. Această situație s-a datorat, în primul rînd, dezvoltării cu prioritate a ramurilor industriei grele, care necesită mai cu seamă forță de muncă masculină, precum și posibilităților reduse ale forței de muncă feminine de a participa la prestarea, în alte localități, a unor activități neagricole. Această evoluție nu a fost lipsită de unele implicații negative asupra producției agricole. După anul 1980 se manifestă o încetinire a procesului de deplasare a populației către sectoarele neagricole, în condițiile în care populația aptă de muncă a sporit.

Analiza separată a mișcării populației ocupate numai în agricultură scoate în relief aspecte specifice în ceea ce privește structura și evoluția ei. În întreprinderile agricole de stat personalul muncitor a sporit simțitor (cu 44,1% în 1982, față de 1970) ; această evoluție se explică prin sporirea caracterului industrial al activităților din agricultura de stat, prin creșterea volumului de lucrări destinate ameliorării solului, prin atragerea în circuitul arabil a noi suprafețe de teren etc.

Unele elemente înnoitoare, cu importante implicații economice și sociale au apărut și în agricultura cooperatistă ; după anul 1980 se înregistrează o tendință de sporire și stabilizare a populației apte de muncă din mediul rural, ca o consecință a măsurilor luate pe linia înfăptuirii unei noi revoluții agrare. În cooperativele agricole de producție, în ultimii ani, forța de muncă antrenată în activitățile economice a crescut cu circa 4%. Dacă această creștere o asociem cu cea a populației în vîrstă de muncă și aptă de muncă ce a lucrat numai în gospodăriile personale (4—6 %), precum și cu sporirea simțitoare a numărului de muncitori permanenți din unitățile de stat, putem să apreciem că în prezent are loc un proces de stabilizare relativă a forței de muncă și, implicit, a populației ocupate în acest sector.

dr. Petru PANȚIRU
Universitatea din Galați

(Continuare în pag. 24)

Conducerea prospectivă în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane

DEZVOLTAREA economico-socială a României se află într-o etapă decisivă, pe care secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea la Plenara comună din iunie a.c. a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, a caracterizat-o astfel : **„Planul cincinal viitor — și, deci și prevederile pentru 1986 — accentuează dezvoltarea intensivă a industriei și celorlalte sectoare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții. Prin planul pe 1986 intrăm în etapa nouă a revoluției socialiste, hotăritoare pentru înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare fermă a României spre societatea comunistă".**

Acestei noi etape de dezvoltare îi este propriu un nou echilibru între ramurile economiei naționale, în interiorul diferitelor ramuri și în profil teritorial. La realizarea acestui nou echilibru vor contribui următoarele măsuri mai importante : ● asigurarea unor noi priorități în ierarhizarea și structurarea ramurilor industriale, în direcția dezvoltării preponderent intensive, care să permită o mai rapidă evoluție a domeniilor care pot prelucra în mod avansat materia primă, care fabrică produse de înaltă tehnicitate și calitate, utilizează tehnologii mai puțin energointensive (de exemplu, ponderea pe care o va ocupa industria electronică în ansamblul ramurii construcțiilor de mașini va evolua de la 10% în 1985 la 16% în 1990) ; ● o repartizare a forțelor de producție în teritoriu care să armonizeze și mai bine influențele factorilor politici, economici, sociali, tehnologici și ecologici ; ● dezvoltarea intensivă a agriculturii ; ● asigurarea unei balanțe excedentare a comerțului exterior.

Condițiile principale care vor susține dezvoltarea de tip intensiv sînt :

— asigurarea forței de muncă în numărul, structura și cu calificarea necesară ;

— puternica și moderna bază tehnico-materială de care dispune în prezent economia națională.

Importanța acestei noi etape evidențiază marile probleme ale dezvoltării economico-sociale cărora aplicarea cuceririlor revoluției științifico-tehnice și perfecționarea organizării și conducerii activităților economice trebuie să le găsească rezolvări cu un înalt grad de eficiență.

În preajma Congresului Științei și Învățămîntului se cuvine evocată, în contextul priorităților economiei naționale, și importanța legăturii de substanță între cercetare, învățămînt și producție, legătură care prin armonizarea în dinamică a influențelor acestor domenii de activitate și prin concentrarea eforturilor spre obținerea unor rezultate de performanță să ofere condiții de competitivitate față de nivelul mondial.

Printre indicatorii care caracterizează dezvoltarea de tip intensiv în perioada 1986—1990 amintim: ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii în industrie — 10%, sporul de venit național pe seama creșterii productivității muncii sociale — 85%, ponderea produselor industriale la nivel mondial ridicat în 1990 — 95%, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social în același an — 53% ș.a.

Pentru a face față unor asemenea cerințe și obiective, considerăm că poate fi avută în vedere o relație de tipul următor :

efortul de inteligență și organizare + aportul științei și tehnologiei la utilizarea eficientă a resurselor + stimularea diferențială a realizărilor + generalizarea succesului raportat la indicatorii de performanță = rezultate competitive pe plan mondial.

O strategie de progres

DACĂ AVEM ÎN VEDERE conceptul teoretic cu valențe aplicative imediate, potrivit căruia organizarea și conducerea sînt importante resurse ale dezvoltării, este necesar să evocăm, fie și sintetic, care sînt principalele componente ale **modelului românesc de organizare și conducere.** Acest model, bazat pe concepția științifică, novatoare a secretarului general al partidului, are drept coordonată fundamentală **dinamismul,** care presupune **o mobilitate organizațională și structurală accentuată,** căutarea asiduă și aplicarea unor **forme noi de organizare concepute în corelație cu strategia de dezvoltare economico-socială,** precum și o abordare cu **grad ridicat de specificitate și originalitate.**

Așa cum au demonstrat viața, practica economico-socială, toate aceste elemente au fost validate datorită gradului lor ridicat de adaptabilitate, ceea ce a confirmat viziunea strategică de organizare și conducere, a evidențiat și unele limite de eficiență și utilitate socială și a permis, totodată, conceperea unor soluții de perspectivă în organizarea și conducerea modernă a economiei.

Numeroasele exemple care demonstrează perfecționarea în continuare a mecanismului economico-financiar, a sistemului de pîrghii economice, a modului de organizare a diferitelor sectoare de activitate arată că în spațiul economico-social românesc se aplică cu consecvență o **strategie de progres,** dominant **prospectivă,** ai cărei vectori principali sînt *) : resursele umane — calitatea și creativitatea lor; dezvoltarea conducerii prin utilizarea unor metode moderne de conducere și în special valorificarea contribuției sistemelor informatice, concentrarea asupra conducerii schimbărilor și asigurarea unei eficiențe sporite a conducerii, stimularea realizării unor structuri de organizare suple; valorificarea rezultatelor revoluției științifico-tehnice, dezvoltarea cercetării și inovării tehnologice, stimularea creativității economice și a politicii inovaționale în general.

Caracteristici ale unui comportament eficient al întreprinderilor

ÎNSCRIINDU-SE într-un asemenea model, unitățile economice au datoria să acționeze pentru a-și dezvolta caracteristici ale unor organizații eficiente și anume:

a) flexibilitatea, lucrul cu performanțe ridicate, capacitatea de auto-reînnoire, adaptabilitatea creatoare la un mediu în schimbare;

b) acționarea — la nivelul unității, al conducerii colective și conducătorilor individuali — pe baza obiectivelor și planurilor precis definite și defalcate, care să lege interesele generale, predominante, de cele specifice derivate;

c) existența unor mecanisme interne de autoevaluare și feed-back în legătură cu performanțele obținute;

d) promovarea unui climat de comunicare deschisă și de încredere, însoțit de dorința de a rezolva problemele înainte de toate prin efort propriu;

e) legarea strînsă a structurii și sistemelor organizației de scopul, funcțiile și mediul acesteia ;

f) luarea deciziilor de rutină și a celor operaționale prin delegarea de autoritate pînă la cele mai de jos niveluri ierarhice;

g) accentuarea colaborării și muncii în echipă cu stimularea competiției în realizarea obiectivelor derivate din comanda socială.

Un asemenea comportament eficient este cerut de presiunea pentru schimbare pe care o exercită dezvoltarea de tip intensiv, de cerințele armonizate la nivelurile de organizare superioare întreprinderilor — centrală industrială, minister economic și chiar economia națională, de impactul revoluției științifico-tehnice. Acțiunile de întreprins trebuie susținute de analize-diagnostic complexe, realizate cu un grad înalt de participare, de inventarea și experimentarea unor soluții noi, de încurajarea rezultatelor pozitive obținute.

Prin stabilirea la nivelul unităților economice și la nivel individual a unor standarde de performanță se vor putea

*) Vezi : Enciclopedia conducerii întreprinderii, cap. Întreprinderea și problematica viitorului, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1981, p. 876—879

evidenția rezultatele obținute, progresele înregistrate și va fi posibilă conturarea pe mai departe a unei conduceri de tip prospectiv.

Exigențe față de conducerea unităților economice

ÎNTRE revoluția științifico-tehnică actuală — corespunzătoare celei de-a doua revoluții industriale — și mecanismele de organizare și conducere vor avea loc influențe reciproce, a căror stăpînire și dirijare revine factorilor de decizie. De pildă, microelectronica, după cum relevă tot mai mulți specialiști români și străini, va avea un impact în transformarea profundă a condițiilor și organizării muncii. Este relevantă părerea privind apariția unui adevărat „sindrom al efectelor microelectronicii", datorat în principal restructurării activităților umane (schimbarea caracterului muncii și creșterea eficienței acesteia, reducerea masivă a muncii fizice, dezvoltarea activităților creative, apariția și dezvoltarea unor noi activități care să se refere la organizarea vieții sociale, la valorizarea elementelor de consultanță socială, organizarea timpului liber etc.).

Firește, organizarea și conducerea științifică, modernă nu pot rămîne pasive față de o asemenea provocare. Deja am amintit **vectorii strategiei de progres** pe care o promovăm în țara noastră. În cele ce urmează vom prezenta unele exigențe față de conducerea întreprinderilor, confruntată cu problemele puse de revoluția științifico-tehnică și care trebuie să acționeze de manieră constructiv-prospectivă, exigențe materializate în următorii 8 **operatori ai conducerii:**

1) **ÎNCREDEREA** — proces care trebuie realizat în dublu sens între conducere și colectivitatea de oameni ai muncii.

2) **SPIRITUL DE ECHIPĂ.** Activitatea de conducere, luarea deciziilor nu pot fi concepute decît într-un dialog cu oamenii muncii, valorificînd valențele autoconducerii muncitorești. Spiritul de echipă induce efecte pozitive în activitatea de creație, în stabilirea unei legături intime între noutățile în tehnologie și cele de natură organizatorică.

3) **CLIMATUL DE MUNCĂ.** Șansele unei colaborări eficiente depind de atmosfera creată, de relațiile în cadrul grupurilor de muncă unde se consacră ca valabilă, din ce în ce mai mult, autoritatea autentică, polarizatoare de energie și acțiune.

4) **EXISTENȚA OBIECTIVELOR.** Definirea clară, realistă și riguroasă a obiectivelor fiecărui membru al unui grup de muncă este una din condițiile de bază ale reușitei. Obiectivele bine definite permit o articulare a diferitelor categorii de interese, creează o siguranță sporită în realizarea sarcinilor.

5) **RESURSELE.** Orice acțiune de conducere are nevoie de un sprijin material, de o dimensionare științifică a resurselor necesare. În actualele condiții economia de resurse, prin valorificarea lor eficientă, a devenit unul din comandamentele de bază ale conducerii.

6) **PERFORMANȚA.** Competiția internațională, mai ales, pune accent pe performanța obținută la timp, în maniera stabilită și în domeniul care este reprezentativ pentru interesele sociale.

7) **SPIRITUL UMANITAR.** Întreaga activitate, conducerea, efortul de a obține rezultate, disciplina și alte multe deziderate este nevoie să fie guvernate de un spirit umanitar, de altfel dominantă a esenței autoconducerii muncitorești.

8) **CARACTERUL OFENSIV.** Pentru a obține o eficiență înaltă, pentru a promova conducerea prospectivă este neapărat nevoie de a cultiva spiritul ofensiv în tot ceea ce se întreprinde. Asocierea coordonatelor planificare-eficiență-competitivitate oferă cîmp de manifestare spiritului ofensiv în conducere, ferindu-l de riscurile pe care le-ar presupune lipsa coordonatelor evocate.

O viziune nouă în sprijinul unei noi calități

ÎN PERSPECTIVA perioadei dezvoltării preponderent intensive se degajă cîteva **concluzii** mai importante referitoare la conducerea prospectivă, ca suport al dezvoltării economico-sociale în general, a științei și tehnologiei în special :

● întărirea rolului statului în conducerea economico-socială și realizarea unui echilibru optim între conducerea unitară planificată și autonomia conferită prin mecanismul autoconducerii muncitorești diferitelor unități economice;

PERISCOP

● ÎN LUCRAREA „Perfecționarea structurilor organizatorice ale producției și conducerii în condițiile introducerii progresului tehnic", apărută la Leningrad, V.S. Kabakov abordează dintr-un unghi nou problematica referitoare la conducerea activității de dezvoltare tehnologică din întreprinderi, propunînd depășirea limitelor tradiționale strîmte ale rezolvării autonome a diferitelor probleme, prin introducerea așa-numitei conduceri multiprorgam. Esența acesteia constă în principal în asigurarea constantă și pe termen lung a disponibilității și capacității sistemelor de producție (secții, întreprinderi, uniuni de producție, ramuri) de a percepe și promova ceea ce apare nou și valoros în diferitele lor domenii de activitate. Abordarea sistemică a elaborării programelor de măsuri pentru introducerea progresului tehnic (IPT) presupune clasificarea acestor măsuri din punctul de vedere al obiectivelor politicii tehnice a sistemului — ceea ce permite conducerea procesului de realizare a măsurilor din programe după gradul lor de noutate și după nivelul interacțiunii în dezvoltarea respectivelor sisteme de producție și dă posibilitatea de a planifica pe bază de obiective corelate această dezvoltare, de a repartiza în consecință resursele umane și materiale, de a evalua eficiența economică a IPT.

● PENTRU ANALIZA factorilor care influențează productivitatea muncii cadrelor ce lucrează în activitatea de cercetare-dezvoltare, în India a fost efectuat un studiu prin metoda Delphi, ale cărui rezultate evidențiază rolul factorilor organizaționali în ce privește stilul de conducere, relațiile în cadrul structurii, gradul de participare la muncă, stressul, climatul în cadrul colectivului, atașamentul față de muncă al fiecărui om. Au fost identificați 6 astfel de factori de influență : bugetul și resursele ; stilul de conducere la nivelul compartimentelor ; perspectiva creșterii profesionale ; sistemul de stimulare ; politica și structura organizatorică ; asigurarea autonomiei individuale a oamenilor de știință.

● INTRODUCEREA progresului tehnic în întreprinderile industriale — consideră W. Hess, într-un articol din revista elvețiană „Techische Rundschau" — are printre premise rezolvarea problemelor de marketing, studierea dinamicii cheltuielilor și a aspectelor de conducere a IPT, a condițiilor restrictive. Ea necesită asigurarea libertății necesare în luarea deciziilor și în acțiune, astfel ca noile idei și soluții să fie orientate pe baza studierii cerințelor evoluate ale actualei generații de consumatori și să fie gata rezolvate în momentul cînd pot fi aplicate cu succes, adică atunci cînd producția realizată pe baza lor are asigurat accesul pe piața internă și cea externă.

● creșterea rolului conducerii în obținerea unor performanțe tehnologice, economice și social-umane ale colectivităților de muncă;

● accentuarea laturii politico-sociale a conducerii, care presupune atît înțelegerea priorităților sistemului social/global, cît și mobilizarea energiilor în vederea realizării lor;

● sporirea importanței studierii mediului economico-social național și internațional — aflat într-o continuă schimbare — în vederea elaborării prognozelor economice, tehnologice sau de altă natură.

Armonizarea acestor orientări se va putea produce mai repede și cu eficiență mai mare în condițiile instaurării unei adevărate **culturi a conducerii, culturi a întreprinderii,** care presupune dezvoltarea aptitudinilor și atitudinilor profesionale în conducere, promovarea unui autentic sistem al valorilor, perfecționarea structurilor de autoritate, adeziunea la înnoire și progres, creșterea personalității, a implicării în obiectivele comune a răspunderii colectivelor de muncă și a fiecărui participant la procesul muncii.

Elementele evocate capătă o și mai mare semnificație în acest moment deosebit de important, al pregătirii trecerii în cel de al VIII-lea cincinal. Ținînd seama de prioritățile ce revin colectivităților de oameni ai muncii din documentele celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., în efortul de organizare și de armonizare a activității din toate domeniile și sectoarele economiei naționale, este necesar să se acorde o atenție specială nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterii productivității muncii, sporirii producției de export, folosirii mai bune a capacităților de producție, utilizării depline a tuturor categoriilor de resurse, toate concretizate în creșterea eficienței economico-sociale.

Valoarea și virtuțile proceselor de conducere, aflate într-o continuă perfecționare, vor fi validate de rezultatele ce se vor obține potrivit obiectivelor stabilite prin comanda socială.

dr. Mihai DUMITRESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

Comerțul internațional cu servicii: aspecte conceptual-metodologice

3. Pe baza analizei efectuate pînă acum asupra cadrului conceptual al fluxurilor internaționale în domeniul serviciilor și pe baza categoriilor normativ-operaționale definite în urma acestei analize (cum ar fi, spre exemplu, conceptele de comerț internațional cu servicii și fluxuri investiționale internaționale generatoare de servicii sau conceptele servicii comercializate, servicii necomercializate și servicii-factor), se poate în continuare încerca precizarea, cu o rigurozitate satisfăcătoare, a **conținutului concret al principalilor indicatori statistici** folosiți pe plan internațional în înregistrarea dinamicii și structurii operațiunilor internaționale cu servicii. Această operațiune de precizare a conținutului concret al principalilor indicatori statistici are o deosebită însemnătate pentru determinarea cît mai corect posibilă a dimensiunii și locului comerțului internațional cu servicii (în raport cu comerțul internațional de mărfuri în ansamblul său), tocmai datorită faptului că, dat fiind caracterul pronunțat eterogen al activităților economice ce intră în sfera serviciilor și date fiind sistemele de calcul diferite utilizate în înregistrarea tranzacțiilor cu servicii la nivel național de către diferitele state ale lumii, statisticile internaționale cu privire la tranzacțiile cu servicii sînt **surprinzător de neomogene** în ceea ce privește metodologiile de înregistrare și calcul folosite și, în consecință, în ceea ce privește valorile statistice publicate. De aceea, ținînd cont de existența reală a acestor inadvertențe și neconcordanțe, vom căuta în cele ce urmează ca, prin precizarea conținutului concret al principalilor indicatori utilizați în statistica internațională a serviciilor **și prin ordonarea raporturilor** care se stabilesc între sferele lor de cuprindere, să formulăm o metodologie coerentă de explicitare și interpretare a datelor utilizate în statistica internațională a serviciilor, astfel încît să se poată obține o imagine pe cît posibil mai apropiată de realitate în ceea ce privește dimensiunea reală și importanța efectivă a comerțului internațional cu servicii.

În acest sens, principalii indicatori sintetici utilizați în statisticile internaționale cu privire la servicii pot fi definiți și ordonați astfel (în ordinea crescătoare a sferei lor de cuprindere) :

a) **Fluxurile internaționale cu servicii în sens restrîns.** În sensul cel mai restrîns (și poate și cel mai tradițional), prin fluxuri internaționale cu servicii se înțeleg operațiunile de export-import de servicii între rezidenții unei țări și nerezidenți (persoane fizice sau juridice cu domiciliul, respectiv cu sediul în străinătate). Caracteristica esențială a acestor operațiuni o reprezintă transferarea efectivă și directă a serviciilor peste granițe.

În termenii conceptual-operaționali analizați anterior, **conținutul concret** al indicatorului fluxuri internaționale cu servicii în sens restrîns **îl reprezintă serviciile comercializate** (exemple tipice : transportul și asigurările aeriene și maritime pentru mărfuri și pasageri ; telecomunicațiile ; reasigurările internaționale ; operațiunile de închirieri).

Din conținutul acestui indicator sînt excluse : serviciile prestate pe piața internă de către rezidenți către nerezidenți (de exemplu : turismul internațional, taxele de aeroport, redevențele portuare — adică, serviciile necomercializate), precum și toate operațiunile societăților nerezidente afiliate celor rezidente și ale societăților rezidente afiliate celor nerezidente (respectiv, serviciile-factor, serviciile comercializate și serviciile necomercializate generate de activitatea filialelor străine).

Neincluderea acestor servicii este justificată de faptul că, în sensul cel mai riguros al noțiunii, furnizarea acestor servicii nu implică operațiunea de traversare efectivă a frontierei naționale.

b) **Fluxurile internaționale cu servicii extinse și la serviciile ce nu se transferă peste granițe** (servicii non-factor private). În acest indicator intră fluxurile în sens restrîns, la care se adaugă serviciile consumate de nerezidenții străini în țara de origine și de către rezidenții țării de origine în străinătate (fără transferarea efectivă a serviciilor peste granițe).

În termenii conceptual-operaționali analizați, conținutul concret al acestui indicator îl reprezintă **serviciile comercializate plus serviciile necomercializate** destinate consumului individual privat (exemple tipice : călătoriile de afaceri și turistice , redevențele portuare, taxele de aeroport).

c) **Fluxurile internaționale cu servicii extinse la totalitatea serviciilor non-factor.** În acest caz, indicatorul cuprinde, pe lîngă serviciile comercializate și cele necomercializate destinate consumului individual (denumite și servicii non-factor private), și serviciile de administrație publică (este vorba în principal despre operațiunile legate de cheltuielile personalului diplomatic acreditat în străinătate).

În termenii conceptual-operaționali analizați anterior, conținutul concret al acestui indicator îl reprezintă **totalitatea serviciilor non-factor** (private și publice).

d) **Fluxurile internaționale cu servicii extinse și la serviciile-factor.** În acest indicator sînt incluse — pe lîngă totalitatea serviciilor non-factor — și remunerările serviciilor furnizate de capital în calitatea sa de factor de producție (respectiv, veniturile din investițiile directe și de portofoliu, precum și dobînzile în contul împrumuturilor acordate).

În termenii conceptual-operaționali analizați, conținutul concret al acestui indicator îl reprezintă suma totală a serviciilor non-factor și serviciilor-factor (ceea ce, în structura balanței de plăți apare sub postul „operațiuni invizibile").

4. Este cît se poate de evident, avînd în vedere cele analizate pînă aici, faptul că, din punctul de vedere al analizei statistice cantitative, problemele cele mai importante — și, fără îndoială, și cele mai dificile din punct de vedere conceptual și teoretic, așa cum am văzut deja — sînt cele ridicate de încadrarea corectă a serviciilor generate de activitatea filialelor constituite în străinătate, ca fluxuri investiționale, în domeniul serviciilor (atît sub forma serviciilor efectiv prestate de filială pe piața în care operează, cît și sub forma remunerării acestor servicii efectiv prestate). În legătură cu acest aspect, concluziile care se desprind pot fi sintetizate astfel :

— **comerțul internațional cu servicii** (în sensul riguros și propriu al noțiunii) **acoperă exclusiv sfera serviciilor comercializate și a serviciilor necomercializate** (sau, printr-o formulare mai apropiată de terminologia curentă întîlnită în literatura de specialitate internațională, sfera serviciilor non-factor). În consecință, statistica comerțului internațional cu servicii trebuie urmărită pe baza indicatorilor definiți la pozițiile „a"—„c" inclusiv (respectiv : „fluxuri internaționale cu servicii în sens restrîns", „fluxuri internaționale cu servicii extinse și la serviciile ce nu se transferă peste granițe" sau „fluxuri internaționale cu servicii extinse la totalitatea serviciilor non-factor") ;

— fluxurile investiționale generatoare de servicii sînt constituite predominant din sfera serviciilor-factor. Fluxurile internaționale cu servicii-factor nu fac parte din cadrul tradițional al comerțului internațional — spre deosebire de fluxurile internaționale cu bunuri tangibile și servicii non-factor — și aceasta deoarece, în acest caz, nu se poate vorbi despre costuri comparative de producție „statice", ci numai depre rate diferențiale ale profitului pentru capitalurile investite (asociate cu o structură complexă a riscurilor implicate și a costurilor socio-economice), precum și despre o multitudine de factori de natură instituțională și politică, care influențează volumul, canalizarea și distribuția exportului de capital și a remunerării acestuia.

Aceasta înseamnă că **operațiunile legate de prestarea serviciilor-factor nu sînt parte componentă a comerțului internațional cu servicii** și, în consecință, nu pot fi circumscrise problematicii comerțului cu servicii. De aceea, indicatorul statistic de la poziția „d" (respectiv „fluxuri internaționale cu servicii extinse și la serviciile-factor") este un indicator al operațiunilor cu servicii în general, și nu unul al **comerțului** cu servicii, dată fiind **distincția** metodologică esențială dintre **comerțul internațional cu servicii** (servicii non-factor), **fluxu-**

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în numărul trecut al revistei

rile investiţionale internaţionale generatoare de servicii (servicii-factor) şi **fluxurile internaţionale cu servicii** (operaţiunile cu invizibile) — acestea din urmă fiind o noţiune generică care le reuneşte pe celelalte două anterioare, cu valoare operaţională specială în metodologia de calcul a balanţei plăţilor externe ;

— activitatea filialelor prestatoare de servicii constituite în străinătate se concretizează sub o dublă ipostază : pe de o parte, sub **ipostaza serviciilor efectiv** prestate de filiala respectivă pe piaţa de import pe care este implantată, ca servicii comercializate şi/sau necomercializate (aceasta în funcţie de modalitatea de transferare — directă sau indirectă — a lor pe piaţa de import) şi fiind deci servicii ce se circumscriu sferei comerţului internaţional cu servicii ; pe de altă parte, sub ipostaza remunerării **capitalului investit** în vederea prestării acestor servicii, caz în care remunerarea în sine (sub formă de dividende, profituri, dobînzi la împrumuturile acordate) reprezintă un serviciu generat de investiţia efectuată — şi anume ca servicii-factor, ce nu se circumscriu sferei comerţului internaţional ;

— apare cu claritate acum faptul că dificultăţile conceptual-operaţionale cele mai ridicate sînt legate de posibilitatea operării distincţiei corecte între operaţiunile de **natură comercială** şi cele de **natură investiţională** generate de activităţile filialelor prestatoare de servicii constituite în străinătate, distincţie în funcţie de care procesele economice respective vor fi circumscrise fie problematicii comerţului internaţional, fie celei a reglementării fluxurilor investiţionale externe, determinînd utilizarea unora sau altora dintre indicatorii statistici de profil. În acest sens, apare foarte important faptul că pentru a face distincţia între problema comerţului şi cea a investiţiilor este necesară deosebirea între serviciile (sau componente ale serviciilor) care se transferă (prin comercializare „directă" sau „indirectă") peste graniţele naţionale şi serviciile (sau componente ale serviciilor) care nu se pot transfera peste graniţe şi se prestează — utilizează exclusiv local. Şi, într-adevăr, apelarea la un astfel de **„criteriu al localizării"** în analiza naturii generice a serviciilor apare întru totul justificată, dacă se ţine seama de faptul real că actul de comercializare pe piaţă a unui serviciu nu este esenţialmente un transfer de proprietate (cum este cazul bunurilor tangibile), ci un transfer fizic, o mişcare de delocalizare (efectivă sau mediată) a serviciului însuşi (momentele producţiei şi consumului fiind simultane în cazul serviciilor, nu proprietatea asupra serviciului se transferă, se „mişcă", ci el însuşi). De aceea, serviciile (comercializate sau necomercializate) efectiv prestate de filiala străină pe piaţa de import **aparţin problematicii comerţului internaţional cu servicii** (ele reprezentînd fie operaţiuni de export — atunci cînd avem în vedere servicii în a căror prestare sînt implicate şi operaţiuni ale societăţii-mamă, fie operaţiuni de vînzare locală — atunci cînd avem în vedere servicii prestate exclusiv de filiala implantată pe piaţa de import) şi, în consecinţă, ele cad sub incidenţa reglementărilor privitoare la comerţul cu servicii.

Pe de altă parte, însă, practica economică internaţională curentă arată faptul că, dată fiind marea diversitate a activităţilor economice ce intră în sfera serviciilor şi mai ales datorită importanţei pe care numeroase dintre serviciile ce se tranzacţionează pe plan mondial o au în planul **securităţii, suveranităţii şi dezvoltării naţionale** a statelor implicate în aceste tranzacţii, politicile naţionale ale acestor state vizavi de problematica serviciilor operează de fapt nu pe baza **„criteriului localizării"**, ci mai curînd pe baza **„criteriului proprietăţii"**, din moment ce activitatea filialelor străine (în speţă, serviciile non-factor prestate de acestea pe pieţele de import) este circumscrisă reglementărilor privitoare la regimul investiţiilor externe (directe şi de portofoliu) de capital, şi nu reglementărilor specifice comerţului internaţional în sfera serviciilor ;

— bazîndu-ne pe paradigma fundamentală potrivit căreia practica nemijlocită este cea care predetermină dinamica teoretică**), rezultă că, în conformitate cu realitatea concretă evidenţiată de dinamica proceselor economice din sfera serviciilor, **totalitatea operaţiunilor generate de activitatea filialelor străine prestatoare de servicii** pe piaţa de import (respectiv, serviciile non-factor prestate ca atare şi **serviciile-factor** constituite din remunerarea capitalului investit) este circumscrisă problematicii fluxurilor investiţionale internaţionale cu servicii şi, în consecinţă, cade sub incidenţa reglementărilor aplicabile implantării de firme străine prestatoare de servicii, **ca parte integrantă a politicilor naţionale cu privire la investiţiile externe directe.**

În final, concluzia majoră (în plan conceptual-metodologic) care se desprinde din cele analizate anterior poate fi formulată în felul următor : **din punctul de vedere al analizei statistice,** comerţul internaţional cu servicii cuprinde totalitatea tranzacţiilor internaţionale operate cu servicii non-factor **(inclusiv** serviciile non-factor prestate de filialele străine implantate pe pieţele de import), în timp ce, **din punctul de vedere al analizei reglementărilor cu privire la fluxurile internaţionale cu servicii,** comerţul internaţional cu servicii exclude în totalitate operaţiunile (cu servicii non-factor şi servicii-factor) realizate de filialele străine, ca aparţinînd problematicii investiţiilor în servicii.

Costea MUNTEANU

**) Ceea ce, în cazul de faţă analizat, echivalează cu recunoaşterea primordialităţii „criteriului proprietăţii" faţă de „criteriul localizării" în analizarea naturii operaţiunilor generate de activitatea filialelor străine prestatoare de servicii

Repere în alinierea la nivelul mondial a exportului de instalaţii complexe

(Urmare din pag. 9)

dusului, pentru a spori productivitatea (W) la furnizor şi la beneficiar şi în acelaşi timp beneficiul ambilor (prin măsuri L.C.-less costly), adică perfecţionări de mare eficienţă. Şi în acest sens s-au obţinut rezultate semnificative în întreprinderile din ţara noastră, ca de exemplu la „Armătura" Cluj-Napoca, care în ultimile 3 decenii a sporit volumul fizic al producţiei de peste 100 ori, productivitatea de peste 15 ori, concomitent cu o diversificare largă a sortimentului, iar nivelul calitativ, comensurat în număr de teste la care sînt admise, de peste 4 ori. Rezultate similare s-au înregistrat şi la întreprinderile „1 Mai" Ploieşti, „Progresul" Brăila, întreprinderea de pompe „Aversa" — Bucureşti ş.a.

Un alt parametru este compatibilitatea şi oportunitatea (C+O) reunite, care se concretizează în adaptarea soluţiilor de proiect la condiţiile specifice cumpărătorului (funcţie de climă, nivel profesional, sistem de conducere a producţiei etc.), condiţie a participării atît la licitaţii — etapa ofertare — cît şi la etapele ulterioare de definire a proiectului şi de detaliere a lui (Basic&Detail Engineering, Components stress-design.). O asemenea strategie în trepte constituie practică curentă în realizarea instalaţiilor complexe şi ea se adînceşte mereu. În lume, ca şi în ţara noastră sînt unităţi cu tradiţie în activitatea de realizare a proiectelor complexe, cu liste de referinţe ample. În domeniul tehnologic însă şi al mijloacelor de producţie tradiţia a făcut loc noutăţilor, care schimbă adeseori fundamental proiectele complexe. Se înlocuiesc materialele convenţionale (metalele feroase şi neferoase prin materiale plastice, ceramice, sticlă etc.), se înlocuiesc tehnologiile convenţionale cu cele neconvenţionale (LAE, HOT, LDA, Rx tomografic-fluoroscopic etc.), şi în fine se înlocuieşte omul (la maşină) cu robotul. Aceste trei noi cerinţe, care erau tendinţe în urmă cu 1—2 decenii, conduc la activităţi de C+D, HT, AP, AE, R—A, AQ şi C+O deosebit de intense şi bine fructificate. Eficienţa şi finalitatea cercetărilor impuse de atingerea şi menţinerea celor mai înalte performanţe ale utilajelor constituie obiectivul major al activităţilor de concepţie în ţara noastră, temele elaborate fiind prelevate din şi cu concursul nemijlocit al sectoarelor producţiei. Exemplificările de tehnologii neconvenţionale de mai sus ilustrează complexitatea activităţilor astfel : LAE=laser analyzes elements, se aplică la analiza instantanee a elementelor de aliere direct în baia din cuptor fără prelevare de probe ; HOT=hot isostatic pressing, procedeu de producere a elementelor din sticlă de înaltă rezistenţă, din ceramică sau nitrid de silicon, mai rezistente decît oţelul la temperaturi înalte ; LDA=laser doppler anemometry, procedeu de măsurare a vitezei instantanee a fluidelor în cilindri ; RxTF=procedeu de vizualizare sub diferite unghiuri cu înregistrare în computer şi pe această cale determinarea tridimensională a defectelor foarte mici (50 microni) într-o piesă.

Reperele enumerate mai sus au ca scop ilustrarea necesităţii adîncirii în continuare a sistemului de activităţi pentru realizarea unui proiect complex de instalaţie în concordanţă cu cerinţele progresului tehnic contemporan şi al structurilor dinamice ce-l servesc.

Rolul autoconducerii muncitorești în perfecționarea proprietății socialiste

PERFECȚIONAREA mecanismului economico-financiar în etapa actuală a însemnat și introducerea unor metode noi de organizare și conducere, trecerea la autoconducerea muncitorească și la autogestiunea economico-financiară. Autoconducerea muncitorească presupune ridicarea pe un plan superior a principiului conducerii și muncii colective, lărgirea atribuțiilor organelor colective de conducere, diversificarea gamei de decizii ce intră în competența acestor organe. Concepția românească privind autoconducerea muncitorească vizează adîncirea democratismului vieții economico-sociale în țara noastră, concomitent cu întărirea rolului planului în conducerea unitară a economiei naționale, aplicarea consecventă a principiului centralismului democratic.

În acest sens au fost create, pe diferite trepte organizatorice, organele colective de conducere prin care masele largi de oameni ai muncii participă direct la adoptarea deciziilor. Subliniind semnificația acestor organisme, în Raportul la Congresul al XIII-lea se arată : **„Dispunem de un larg cadru democratic, unic în felul său. Consiliile oamenilor muncii și adunările generale — organe de conducere ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor din întreprinderi și instituții — consiliile județene, consiliile naționale și congresele oamenilor muncii din industrie, agricultură, învățămînt, știință, cultură asigură participarea organizată a maselor largi la conducerea activității economico-financiare a întregii noastre societăți socialiste“.** Așadar, în concepția P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, autoconducerea muncitorească, expresie a perfecționării relațiilor de proprietate socialistă, a ridicării pe un plan superior a triplei calități a oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai tuturor bunurilor materiale, se materializează într-un sistem de organe colective de conducere, prin care se asigură accesul larg al tuturor membrilor societății la conducerea activităților economice și social-culturale, atît la nivel microsocial cît și la nivel macrosocial.

Măsurile adoptate în ultimii ani prin trecerea la autoconducerea muncitorească țin seama de transformările profunde care au loc în sistemul relațiilor de producție și sociale și, în primul rînd, în relațiile de proprietate. Astfel, autoconducerea muncitorească exprimă un mod nou de unire a producătorilor cu mijloacele de producție prin modalitățile în care membrii unui colectiv de muncă stăpînesc și dispun asupra mijloacelor de producție, într-o manieră directă, nemijlocită. Totodată, autoconducerea surprinde și modul în care membrii societății utilizează mijloacele de producție și obțin partea din producție ce se repartizează membrilor societății în raport de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii. Prin urmare, autoconducerea muncitorească este expresia nouă de manifestare a triplei calități a oamenilor muncii de producător, proprietar și beneficiar al tuturor bunurilor aflate în proprietatea socialistă. Totodată, din această triplă calitate a oamenilor muncii, prin trecerea la autoconducerea muncitorească, se are în vedere și creșterea răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii în realizarea la parametrii superiori a sarcinilor de plan. **„Perfecționarea noului mecanism economic** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — are drept scop așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii și autogestiunii. Va crește răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a adunărilor generale și a consiliilor de conducere în stabilirea și realizarea planului. Se vor așeza pe norme juridice noi relațiile de proprietate, crescînd răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii în administrarea și dezvoltarea proprietății socialiste“.** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 25, București, Editura politică, 1984, p. 25).

Democratismul vieții noastre economico-sociale, fiind expresia mutațiilor intervenite în sfera relațiilor sociale de proprietate, reflectă, totodată, progresele înregistrate pe planul dezvoltării forțelor de producție și al maturizării relațiilor de producție. Astfel, la un anumit stadiu de dezvoltare a forțelor de producție și de perfecționare a relațiilor de producție socialiste se pot adopta noi măsuri și se pot introduce noi metode de conducere pentru ridicarea pe un plan superior a cadrului organizatoric de participare a oamenilor muncii la activitatea de conducere. Un asemenea stadiu parcurge și țara noastră în etapa actuală de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cînd au loc mutații profunde în toate sferele vieții economico-sociale. Așa cum arată experiența României în domeniul făuririi societății socialiste, noua orînduire este de neconceput fără adîncirea democrației socialiste. **„Dezvoltarea societății socialiste** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este nemijlocit legată de existența unui larg cadru democratic, care să asigure participarea tuturor categoriilor sociale, a maselor largi populare, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor la conducerea diferitelor sectoare de activitate. Trebuie să pornim de la faptul că socialismul este opera maselor populare, că el se înfăptuiește cu poporul și pentru popor, că democrația socialistă constituie o necesitate obiectivă pentru afirmarea conștientă a maselor populare în conducerea tuturor sectoarelor de activitate“.** (Op. cit., vol. 25 București, Editura politică, 1984, p. 38.) Așadar, există premisa ca prin trecerea mijloacelor de producție în proprietatea întregului popor, prin formarea și dezvoltarea proprietății socialiste cooperatiste să se asigure și condițiile pentru participarea tuturor membrilor societății la activitatea de conducere. Totodată, între dezvoltarea și maturizarea relațiilor de producție și sociale, pe de o parte, și adîncirea democrației socialiste, pe de altă parte, există o strînsă legătură și condiționare reciprocă. Astfel, perfecționarea relațiilor de producție asigură cadrul organizatoric și face necesară participarea membrilor societății la conducerea vieții economico-sociale, iar această participare largă a întregului popor la activitatea de conducere constituie o direcție a perfecționării relațiilor de producție și sociale. De aceea, numai privită într-o unitate dialectică adîncirea democrației socialiste, trecerea în cadrul acestui proces la autoconducerea muncitorească poate da o imagine asupra relațiilor complexe pe plan social care izvorăsc tocmai din prefacerile adînci care au loc în sfera relațiilor de proprietate socialistă, în atributele noi ale celor două forme de proprietate socialistă, atribute care se manifestă plenar tocmai în actul de conducere, în diferitele forme concrete pe care le îmbracă democrația socialistă.

Autoconducerea muncitorească este rezultatul direct al adîncirii democratismului vieții economico-sociale din țara noastră, procese care își au suportul în transformările din sfera relațiilor de proprietate socialistă. În același timp, autoconducerea muncitorească joacă un rol important în perfecționarea mecanismului de funcționare a proprietății socialiste, fiind o expresie a însuși procesului istoric, obiectiv, de perfecționare a întregului sistem de relații de producție și sociale. Așa, de exemplu, posibilitățile de adîncire a democratismului vieții economico-sociale își au izvorul în transformările din domeniul relațiilor de proprietate socialistă. Numai în condițiile unor ample acumulări calitative în domeniul relațiilor de proprietate socialistă, prin aplicarea consecventă a principiului centralismului democratic se asigură o largă participare a maselor de oameni ai muncii la conducerea efectivă a diferitelor laturi ale societății socialiste. Totodată, pe baza transformărilor de ordin calitativ în domeniul relațiilor de producție și sociale se poate acționa și în domeniul formelor și metodelor prin care este

dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Craiova

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Concepţia socialiştilor români despre formarea şi dezvoltarea complexului economic naţional unitar (III)

ÎN MOD firesc, aprecierea cuvenită dată de socialişti progreselor înregistrate de economia noastră era însoţită de ideea că acestea purtau amprenta orînduirii sociale de atunci şi, ca atare, efectele lor se propagau după legile economice ale ei. C. Racovski, de exemplu, arăta că pătrunderea capitalului în toate ramurile economiei naţionale – în industrie, agricultură, transporturi, comerţ etc. – şi dezvoltarea acesteia la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea n-au fost însoţite şi de îmbunătăţirea corespunzătoare a stiuaţiei clasei muncitoare [19]). Iar cercetările întreprinse de socialişti asupra situaţiei clasei muncitoare, a maselor muncitoare în general, vădesc abordarea de către ei şi a unei alte dimensiuni a dezvoltării economiei naţionale, cea a distribuirii şi utilizării rezultatelor activităţii economice şi, în acest context, a rolului acumulării. Astfel, C. Dobrogeanu-Gherea arăta că din valoarea nou creată, care, datorită înapoierii economice, era relativ foarte scăzută, o parte însemnată era destinată consumului neproductiv sau pur şi simplu risipită de clasele avute şi de stat şi, drept urmare, o parte mică „se fixează în producţie", ceea ce avea consecinţe dintre cele mai grave asupra viitorului ţării. Prin „consumarea neproductivă şi risipă, sublinia el, nu numai că consumăm tot ce se produce, dar risipim şi disponibilităţile şi înghiţim tainul urmaşilor... nu ducem ţara la progres, ci spre ruină şi dezastru" [20]). Este subliniată, astfel, cu toată limpezimea importanţa pe care o prezintă acumularea ca o condiţie fundamentală a accelerării dezvoltării complexului economic naţional.

În acest context, socialiştii au abordat şi problema resurselor financiare existente, a modului de utilizare a lor, dezvăluind numeroase aspecte ale gospodăririi neraţionale a subsidiilor acordate de la bugetul statului pentru stimularea dezvoltării economice. C. Dobrogeanu-Gherea menţiona că „aşa-numita încurajare a statului nu e combinată în mod savant şi eficace în vederea ridicării forţelor şi resurselor productive ale ţării, ci mai ales în vederea sporirii veniturilor statului birocrat şi în vederea profitului oligarhiei politicianiste şi a procopselilor personale" [21]). Este dezvăluit, astfel, faptul că subsidiile bugetare căpătau adesea o altă destinaţie decît cea legată de dezvoltarea industriei naţionale.

Socialiştii au abordat şi o altă problemă importantă a dezvoltării complexului economic naţional, cea a rolului ce-i revine statului în acest sens şi cu deosebire în dezvoltarea industriei, delimitînd valenţele pozitive ale politicii de stimulare a dezvoltării industriei de amprenta socială pe care ea o purta în condiţiile orînduirii de atunci. Al. Ionescu, de exemplu, apreciind pozitiv preocuparea guvernului pentru a cunoaşte starea şi necesităţile industriei cu ajutorul anchetelor industriale, sublinia că „liberi sînt patronii să-şi arate doleanţele lor, să ceară măsuri de protecţiune pentru produsele lor contra concurenţei străine, să ceară scoboriri de taxe pentru materiile prime, pentru instrumente, pentru micşorarea impozitelor etc., etc., însă nu trebuie să se confunde aceste interese cu adevăratele interese ale muncitorilor". În egală măsură, continua el, guvernul ar trebui „să se intereseze de nevoile clasei muncitoare. Să orînduiască anchete asupra stării muncitorilor din diverse industrii, să le supună un chestionar de cum sînt plătiţi, cîte ore muncesc pe zi, care sînt mijloacele de îmbunătăţire a stării lor etc." [22]). Este subliniat, astfel, faptul că era necesară promovarea unei asemenea politici economice care să permită ca de rezultatele dezvoltării economiei, a industriei în primul rînd, să beneficieze şi cei ce muncesc.

În acelaşi timp, socialiştii au arătat că cu toate realizările înregistrate, dezvoltarea economiei noastre naţionale la începutul secolului al XX-lea era insuficientă în raport cu cerinţele timpului, că menţinerea structurii ei preponderent agricole prezenta numeroase pericole pentru viitorul ţării. O economie, menţionau ei, este extrem de vulnerabilă dacă ea se bazează în principal sau exclusiv pe agricultură şi mai ales pe o agricultură înapoiată, dependentă în cel mai înalt grad de capriciile naturii, care ar putea „aduce dezastrul complet – falimentul economic – şi împreună cu el falimentul sub toate formele lui – falimentul moral, cultural, naţional" [23]). Este subliniată, astfel, încă o dată, importanţa pe care o au dezvoltarea diversificată a economiei naţionale, asigurarea unei structuri în care ramurile ei să se îmbine armonios, creşterea complexităţii şi elasticităţii ei prin diversificarea şi adîncirea diviziunii sociale a muncii.

Socialiştii români s-au ridicat cu toată energia în apărarea integrităţii economiei naţionale arătînd că „avem un început de industrie mare, dar participarea capitalului românesc la toată această industrie şi la întreprinderile financiare este absolut infimă, restul e capital străin" [24]). Ei au dezvăluit faptul că penetraţia capitalului străin în economia noastră implică nu numai dezvoltarea doar a acelor activităţi care răspundeau intereselor lui, ci şi scoaterea peste graniţă a unei părţi însemnate din venitul naţional, ceea ce limita mult posibilităţile de acumulare internă, şi, ca atare, însăşi dezvoltarea economică a ţării. În felul acesta, ei au pus în lumină pericolele care planau asupra dezvoltării economiei noastre naţionale din penetraţia masivă a capitalului străin.

De asemenea, socialiştii arătau că „statul român nu va fi stăpîn pe finanţele şi politica sa economică pînă ce nu va naţionaliza Banca Naţională, care acum

FIŞE

● *Cercetarea pe care Leon Talpă o consacră continuităţii procesului Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa şi pe care* EDITURA POLITICĂ *o oferă publicului larg prin intermediul volumului „România şi procesul de continuitate al securităţii şi cooperării europene" prezintă şi luminează, sub numeroasele sale aspecte, această problemă esenţială pentru viitorul edificării unui sistem trainic de securitate pe continentul nostru. Pornind de la poziţia justă a ţării noastre, de la concepţia preşedintelui Nicolae Ceauşescu, autorul prezintă elementele de originalitate ale acestora şi impactul lor asupra derulării procesului în ansamblu. Sînt analizate, totodată, multiplele determinări ale procesului, sinuozitatea contactelor şi pregătirilor politico-diplomatice, un loc important revenind în economia volumului sublinierii contribuţiei ţării noastre la angajarea unui dialog deschis şi constructiv. Evidenţiind preocupările autorului pentru cercetarea ştiinţifică, volumul prezintă modele teoretice vizînd un sistem de securitate şi cooperare europeană, contribuţii personale vizînd evoluţia procesului într-o perspectivă mai îndelungată.*

Mutaţii în sfera relaţiilor producţiei

● *Analiza evoluţiei relaţiilor de socializare şi a celor de distribuţie prezintă o neîndoielnică actualitate, dar fiind faptul că practica edificării socialismului aduce permanent elemente noi, determină modificări deopotrivă în planul conţinutului şi al formei de manifestare ale acestui proces. Pornind de la această premisă, într-o lucrare publicată recent de Academia Bulgară de Ştiinţe sub titlul „Relaţiile de socializare a producţiei şi relaţiile de distribuţie"* (semnată de V. Todorov, R. Petkova, N. Vulchev), *autorii îşi propun să precizeze care sînt mutaţiile cele mai importante survenite în acest context şi factorii cu influenţă predominantă. Elementul cel mai semnificativ îl reprezintă accentuarea diviziunii muncii şi o anume „îndepărtare" a producătorului de consumator. În aceste condiţii se modifică statutul anumitor categorii socio-profesionale, devine mai complexă comensurarea contribuţiei fiecărui producător la sporirea avuţiei sociale. De asemenea, concluzionează autorii, relaţiile de repartiţie necesită noi fundamentări, astfel încît anumite proporţii stabilite*

e o instituţie privată, pînă ce nu va face Casa rurală o instituţiune exclusiv a statului"[25]). Erau dezvăluite, deci, implicaţiile negative ce decurgeau din insuficienţa unor pîrghii economice de care statul trebuia să dispună pentru exercitarea atributelor de liberă decizie în problemele care priveau dezvoltarea complexului economic naţional.

Situîndu-se pe poziţiile teoriei revoluţionare a clasei muncitoare, socialiştii români au demonstrat cu argumente temeinice că, fără existenţa statului naţional unitar şi independent, poporul nostru nu poate dispune liber şi suveran de resursele sale naţionale şi asigura dezvoltarea economico-socială potrivit intereselor proprii. De aceea, ei s-au angajat cu fermitate, prin gîndire şi acţiune, în lupta pentru realizarea şi apărarea dezideratului secular al românilor de pe toate teritoriile locuite de ei, de a trăi în neatîrnare şi libertate, de a se dezvolta în demnitate. Astfel, socialiştii români au subliniat în repetate rînduri că „Transilvania şi celelalte părţi ale vechii Dacii, unde românii sînt în majoritate, trebuie să fuzioneze şi se vor fuziona mai curînd sau mai tîrziu în statul român", căci „înainte e viitorul, înainte progresul, înainte fericirea patriei mamă". Şi adăugau că aceasta „va permite românilor să se mişte în libertate la ei acasă şi să-şi aşterne după cum le-ar fi pofta inimii"[26]). Este pus astfel în lumină faptul că elaborarea deciziilor de dezvoltare potrivit intereselor proprii ale naţiunii era condiţionată în gradul cel mai înalt de desăvîrşirea formării statului naţional unitar şi independent.

Iar apărarea unităţii şi independenţei naţionale era considerată de socialiştii români ca avînd o excepţională însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială şi politică a ţării. Tocmai de aceea ei subliniau cu deosebită energie necesitatea apărării patriei de orice agresiune. „Cînd viaţa României ca stat neatîrnat, ar fi ameninţată, scria I. Nădejde în gazeta «Munca» din 5 iunie 1894, socialiştii români şi-ar face datoria, dîndu-şi viaţa pentru patria lor". Iar O. Călin, în anul 1915, dînd expresie hotărîrii socialiştilor de a apăra ţara în cazul unei agresiuni arăta : „Vom apăra ţara pentru a nu pierde libertăţile noastre cînd războiul devine o realitate"[27]). Cu o deosebită cutezanţă revoluţionară şi un profund patriotism C. Dobrogeanu-Gherea sublinia, în anul 1916, că proletariatul „are şi interesul şi datoria să-şi apere ţara în vreme de primejdie"[28]). Această atitudine fermă se întemeia pe concluzia ştiinţifică potrivit căreia ştirbirea sau pierderea suveranităţii şi independenţei naţionale afectează deosebit de grav dezvoltarea economică, socială şi politică a popoarelor, evoluţia lor pe trepte superioare de dezvoltare.

Punerea în lumină de către socialişti a obstacolelor care stăteau în calea accelerării dezvoltării complexului economic naţional al României era însoţită de sublinierea că ele nu erau „fatale şi invincibile". Dimpotrivă, arăta C. Dobrogeanu-Gherea, „depinde de noi şi e în mîinile noastre ca, modificînd şi reformînd acest întreg fel al nostru de gospodărire naţională, să mergem cu paşi siguri pe aceeaşi cale pe care au păşit şi păşesc popoarele civilizate înaintate"[29]). Este formulată, astfel, încrederea nestrămutată în capacitatea poporului nostru de a asigura ridicarea ţării la un stadiu superior al dezvoltării, în concordanţă cu cerinţele progresului din acea vreme.

Privite în totalitatea lor, ideile şi teoriile formulate de socialişti constituie contribuţii însemnate la elaborarea bazelor concepţiei româneşti revoluţionare despre dezvoltarea complexului economic naţional — temelie solidă a progresului necontenit, a independenţei şi suveranităţii ţării. În anii edificării socialismului, ca urmare a profundelor transformări revoluţionare şi prin eforturile creatoare ale poporului nostru, complexul economic naţional al României a fost ridicat pe o treaptă superioară, el dezvoltîndu-se şi întărindu-se necontenit ca un tot indivizibil şi fiind pus în slujba ridicării nivelului de trai al întregii naţiuni. Hotărîrile adoptate de către Congresul al XIII-lea al P.C.R. deschid complexului economic naţional românesc noi şi largi perspective de dezvoltare, de perfecţionare şi întărire continuă. Înfăptuirea lor va asigura ridicarea ţării pe noi culmi de progres şi civilizaţie, sporirea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor. **„În anul 2000** — subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — România va deveni o ţară industrial-agrară, multilateral dezvoltată, care va asigura condiţii de viaţă, conform cerinţelor ştiinţifice, pentru dezvoltarea sănătoasă, fizică şi intelectuală, a tuturor cetăţenilor patriei noastre"[30]). Orientările de perspectivă privind dezvoltarea economico-socială a ţării noastre pînă în anul 2000, expresie a concepţiei politice complexe, unitare şi realiste a partidului nostru, a voinţei întregii noastre naţiuni, se înscriu ca decizii de importanţă hotărîtoare pentru edificarea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea României spre comunism, pentru întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale şi a temeliei lor sigure — a complexului economic naţional unitar.

conf. dr. Dumitru MUREŞAN

[19]) Presa muncitorească şi socialistă din România, vol. II (1900—1921), partea I (1900—1907), Bucureşti, Editura politică, 1966, p. 270—273
[20]) C. Dobrogeanu-Gherea, op. cit., p. 334
[21]) Ibidem, p. 364
[22]) Presa muncitorească şi socialistă din România, vol. II, p. 234—235
[23]) C. Dobrogeanu-Gherea, op. cit., vol. 5, p. 22
[24]) Idem, op. cit., vol. 4, p. 331
[25]) Documente din istoria mişcării muncitoreşti din România 1910—1915, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 278
[26]) Vechimea, permanenţa şi unitatea poporului român în scrierile socialiştilor, Bucureşti, Editura politică, 1980, p. 145 şi 137
[27]) Documente din istoria mişcării muncitoreşti din România 1910—1915, p. 972
[28]) Presa muncitorească şi socialistă din România, vol. II, 1900—1921, partea a II-a 1907—1916, Bucureşti, Editura politică, 1968, p. 678
[29]) C. Dobrogeanu-Gherea, op. cit., vol. 4, p. 365
[30]) **Nicolae Ceauşescu, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Bucureşti, Editura politică, 1984, p. 33**

pe alte principii (cum ar fi stimularea dezvoltării anumitor ramuri) să fie remodelate în consens cu noile condiţii socio-economice.

Procesul decizional la nivel microeconomic

● *Experimentat de mai bine de zece ani în unele întreprinderi franceze, sistemul de conducere prin creşterea iniţiativei la nivel microeconomic se află în momentul de faţă într-un stadiu de maturitate metodologică şi operaţională. Avantajele sînt sintetizate în următoarele direcţii — apreciază* Tristan de la Broise şi Bernard Milles *în articolul „Le système de direction decentralisée" publicat în numărul 3/1985 al revistei „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES" : crearea unei sinergii la nivel de întreprindere în ce priveşte priorităţile gestiunii ; întărirea comunicaţiei între serviciile funcţionale ; creşterea coerenţei procesului decizional şi o mai adecvată conexiune între remuneraţie şi eficienţa deciziilor. Potrivit experimentelor efectuate, consecinţele măsurabile ale aplicării acestui sistem de conducere sînt de ordinul a 10—15% în ce priveşte ameliorarea calităţii produselor, apreciază autorii. Anumite rezerve există totuşi faţă de implementarea metodei. Pînă la ce nivel poate fi descentralizată decizia fără a fi afectată coerenţa procesului decizional şi a evita anumite distorsiuni pe niveluri ierarhice ? După opinia autorilor, acest aspect este legat de situaţia concretă din fiecare întreprindere şi el necesită investigaţii şi precizări prealabile.*

Microelectronica şi competitivitatea

● *Un studiu comparativ, care a cuprins 1 200 de întreprinderi din principalele ramuri industriale din Anglia, R.F. Germania şi Franţa, a permis formularea unor concluzii interesante în ceea ce priveşte receptivitatea faţă de tehnologiile de vîrf şi efectele concrete ale acestora. Astfel, se arată în articolul „Who is making the best use of High — tech ?" (Cine utilizează cel mai bine tehnologiile de vîrf ?), publicat în numărul 71/85 a.c. al revistei* EUROPE *'85, s-a constatat că influenţele promovării noilor tehnologii asupra ocupării forţei de muncă sînt în rare cazuri negative. Apar însă diferenţieri între cele trei ţări şi o serie de aspecte comune în ceea ce priveşte eficienţa cu care este promovat progresul tehnic modern. Principala problemă cu caracter general o constituie numărul neîndestulător al specialiştilor cu înaltă calificare, problemă pentru a cărei soluţionare se folosesc metode felurite (brain-drain, pregătirea personalului propriu etc.). Alte elemente au o influenţă graduală, fiind mai puternice în anumite întreprinderi din eşantion. Bunăoară, firmele britanice sînt confruntate cu o limitare a resurselor financiare, în timp ce în Franţa se constată un anumit decalaj între unităţile care produc tehnică de vîrf şi cele care utilizează echipamentele microelectronice.*

FIŞE

Rolul autoconducerii muncitorești în perfecționarea proprietății socialiste

(Urmare din pag. 21)

transpus în practică democratismul socialist, ca latură a principiului centralismului democratic.

Formula românească originală de transpunere în practică a perfecționării democrației noastre socialiste. constă și în adoptarea noilor metode de conducere bazate pe autoconducere muncitorească, autogestiune economico-financiară, autofinanțarea unităților economico-sociale și administrativ-teritoriale etc. Toate aceste metode de conducere sînt strîns legate de prefacerile din sfera relațiilor de proprietate socialistă asupra mijloacelor de producție, sînt o expresie directă a perfecționării acestor relații. În acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că : **„Formele de proprietate, de producție și repartiție socialiste constituie expresia celei mai înalte democrații muncitorești, a faptului că clasa muncitoare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt organizatorii întregii activități de producție, sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale. Pornind de la aceasta, este necesar să acționăm cu toată fermitatea în vederea perfecționării și dezvoltării continue a democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii, forma cea mai corespunzătoare, în condițiile țării noastre, de manifestare a rolului de forță conducătoare în societate al clasei muncitoare"**. (Op. cit., vol., 24, București, Editura politică, 1983, p. 33).

Autoconducerea muncitorească reprezentînd un principiu și un sistem de conducere (vezi în acest sens Viorica Nicolau, Dezvoltarea proprietății obștești și întărirea autoconducerii, Editura politică, București, 1984 ; I.V. Totu, Proprietatea socială a întregului popor și perfecționarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiară, Revista economică nr. 23/1982 și nr. 25/1982 ; N.N. Constantinescu, Esența proprietății socialiste, Revista economică nr. 40/1982) la nivel micro și macroeconomic, aprofundarea rolului acesteia în perfecționarea funcționării proprietății socialiste presupune și analiza relațiilor dialectice dintre atributele conducerii și atributele proprietății socialiste. Acceptînd principiul general că orice activitate de conducere presupune îmbinarea armonioasă a activităților de programare, de planificare, cu cele de organizarea activităților și de exercitare a controlului asupra desfășurării acestor activități, autoconducerea muncitorească presupune, deci, un mod nou de elaborare a planurilor prin trecerea la metodologia de elaborare a planurilor de jos în sus. Această modalitate își are suportul tocmai în acumulările calitative din sfera relațiilor de proprietate socialistă, care permite în actualul stadiu de dezvoltare a societății noastre socialiste ca încă din faza de elaborare a planurilor de dezvoltare economico-socială să participe toți oamenii muncii, în mod organizat în cadrul adunărilor generale. Astfel, proprietatea socialistă face posibilă aplicarea noilor principii și metode de elaborare a planului de dezvoltare economico-socială, într-o concepție nouă, cu participarea largă a întregului colectiv de oameni ai muncii din întreprinderi.

Pe de altă parte, această metodologie de elaborare a planului și, deci, de exercitare a unui atribut al conducerii, în condițiile autoconducerii muncitorești, pune în evidență și unele direcții ale modului în care se exercită posesiunea și dispoziția, ca atribute ale proprietății socialiste. Planul de dezvoltare economico-socială înseamnă decizii, măsuri etc., ceea ce presupune un anumit mod de stăpînire asupra mijloacelor de producție și de dispoziție asupra modului de utilizare. Prin urmare, modul de elaborare a planului într-o anumită perioadă reflectă modul în care sînt exercitate unele din atributele proprietății socialiste și, în primul rînd, stăpînirea și dispoziția asupra mijloacelor de producție care alcătuiesc obiectul proprietății socialiste.

Modul de organizare, măsurile stabilite pentru îndeplinirea obiectivelor cuprinse în plan sînt strîns legate de atributele proprietății socialiste și mai ales de modul de utilizare, în sensul că deși toți membrii societății au o poziție egală față de mijloacele de producție aflate în proprietatea întregului popor, ei pot utiliza aceste mijloace numai în funcție de nivelul lor de pregătire, ceea ce necesită o susținută activitate de repartizare a forțelor materiale și umane pe domenii de activitate, asigurarea condițiilor ca în funcție de pregătirea profesională, membrii societății să participe la producția socială. Activitatea de organizare ca atribut al conducerii devine extrem de complexă avînd în vedere creșterea considerabilă a proporțiilor producției, menținerea efectelor crizelor materiilor prime, combustibililor și energiei, precum și exigențele noi pe care le ridică în fața producției. noua etapă a revoluției științifice tehnice. De aceea, trebuie acționat prin întregul sistem de conducere pentru asigurarea condițiilor necesare desfășurării procesului de reproducție, pentru valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale și financiare și obținerea unor produse cu parametri tehnici superiori, la nivelul realizărilor înregistrate pe plan mondial.

Evoluția populației ocupate în mediul rural

(Urmare din pag. 16)

Complexul de măsuri adoptat de partid cu privire la înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare vizează, între altele, și stabilirea unor corelații eficiente între volumul de activități din agricultură și necesarul de forță de muncă. Pe această linie s-au conturat noi tendințe în ce privește structura, pe grupe de vîrste și sexe a cooperatorilor care au participat permanent la activitățile economice din unitățile cooperatiste. În ultimii ani a avut loc o sporire a ponderii persoanelor care au participat la muncă, din categoriile de vîrstă de pînă la 29 de ani și între 30 și 39 de ani, în condițiile în care și volumul total al forței de muncă a sporit. De asemenea, se manifestă și o evoluție pozitivă în ceea ce privește structura pe sexe a populației ocupate. Astfel, în actualul cincinal a crescut ponderea bărbaților din cele două categorii de vîrstă menționate. Această evoluție a avut loc pe fondul creării de locuri de muncă cu caracter industrial, al extinderii lucrărilor de îmbunătățiri funciare, al adîncirii procesului de introducere a progresului tehnic și de reînnoire a structurii culturilor, precum și al perfecționării sistemului de cointeresare materială.

Investigațiile noastre asupra întregului potențial de muncă au scos în evidență că la nivelul agriculturii județului Galați există încă importante rezerve de forță de muncă ce pot acoperi oricînd solicitările unităților agricole ; de asemenea, se pot crea disponibilități pentru alte sectoare de activitate. Aceste rezerve rezultă din faptul că din totalul cooperatorilor apți de muncă (inclusiv cei care nu au participat la activitățile din unitățile agricole), cel puțin a șasea parte au lucrat sezonier în diverse întreprinderi și instituții sau au fost cuprinși în activități casnice.

Documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. acordă o atenție deosebită problemelor legate de îmbunătățirea pregătirii forței de muncă din agricultură. Se prevede ca, la finele viitorului cincinal, în agricultură să lucreze circa 27 la sută din totalul populației ocupate. La nivelul județului Galați activează în agricultură peste 28 la sută din populația ocupată. Proliferarea primei trepte de liceu din mediul rural pe activități specifice agriculturii, precum și lărgirea învățămîntului liceal agroindustrial, vor contribui la asigurarea noilor generații de cadre cu temeinice cunoștințe profesionale pentru activitatea din agricultură.

Întrucît cerințele de forță de muncă — sub raport numeric, al structurii și pregătirii — diferă de la o zonă la alta și de la o unitate la alta, este necesar ca la nivelul consiliilor unice și al unităților agricole să se întocmească și reactualizeze programele speciale cu privire la necesarul de forță de muncă pentru prezent și perspectivă.

Noi spații ale dezvoltării

Cercetarea științifică și competiția tehnologică între marile puteri economice occidentale (II)

Informatica și telecomunicațiile În scopul sporirii competitivității industriale, Comunitatea Economică Europeană și-a propus să anticipeze multiplele modificări generate de dezvoltarea noilor tehnologii. În acest context, pentru a face față concurenței agresive a Statelor Unite și Japoniei, cercetarea este orientată, între altele, spre procurarea noilor tehnologii, cu deosebire în domeniul informației. În acest an au fost lansate o serie de acțiuni privind tehnologia de bază : microelectronica și circuitele cu un grad înalt de integrare, sistemul logic de comandă al prelucrării informației, biromatica și robotica industrială etc.

Informatica și telecomunicațiile reprezintă sectorul industrial care cunoaște expansiunea cea mai rapidă din lume. În ritmul actual de dezvoltare, situat între 8 și 10% pe an, este posibil ca acest sector să devină, în anul 1990, unul dintre cele mai importante sectoare industriale ale lumii. Aceste considerente au determinat Comunitatea Economică Europeană, în colaborare cu reprezentanții industriei, să elaboreze o nouă bază tehnologică concretizată într-un program de cercetare și dezvoltare denumit European Strategic Programme for Research and Development in Information Technology — ESPRIT. Scopul acestui program îl constituie consolidarea industriei comunitare, astfel încît, pînă în 1990, ea să devină competitivă cu cea americană și japoneză. Pentru prima dată în acest domeniu firmele comunitare colaborează cu institute de cercetări și universități pentru a elabora noile linii ale dezvoltării tehnologiei viitorului.

Cele mai recente tehnologii în domeniul informației regrupează sectoarele prelucrării electronice a datelor, controlul proceselor de producție, automatizarea muncii de birou și în uzine, telecomunicațiile. În pofida unor performanțe obținute, industria vest-europeană este totuși devansată vizibil de concurența americană și japoneză. Cîteva elemente sînt semnificative pentru aprecierea situației de ansamblu : din zece calculatoare vîndute în Piața Comună, opt provin din Statele Unite, iar din tot atîtea magnetoscoape, comercializate pe aceeași piață, nouă sînt de origine japoneză. Fabricanții comunitari de circuite integrate nu acoperă decît 30% din piața lor națională și 13% din cea mondială.

În condițiile în care Japonia alocă în prezent 500 milioane dolari pentru a concepe generația a cincea de calculatoare și în situația în care principalii fabricanți americani de semiconductoare își regrupează eforturile pentru cercetarea științifică, Comunitatea Economică Europeană a luat unele măsuri pentru reducerea decalajelor față de principalii săi concurenți. Încă din 1979, ea a lansat un program de cercetare în domeniul informaticii și al microelectronicii. La acesta s-a adăugat, în 1982, programul ESPRIT, eșalonat pe o perioadă de zece ani și al cărui punct de plecare l-a constituit anul 1984.

La rîndul lor, telecomunicațiile constituie, în perspectivă, un sector marcat de importante mutații tehnice : numerizarea, care folosește limbajul codificat al calculatorului, utilizarea fibrelor optice, a căror capacitate de transmisie este mult mai mare etc. De asemenea, au apărut servicii și echipamente noi cum ar fi imprimarea textelor la distanță, interogarea bazelor de date, schimburile de informații între calculatoare, radiotelefonia, video-conferința, televiziunea numerică etc. S-ar părea că în deceniul următor rețelele cu cabluri confecționate din fibre de sticlă vor constitui mijlocul ideal de comunicații internaționale transoceanice. Testele asupra acestor tehnologii sînt în curs de desfășurare în diverse părți ale lumii.

Față de această evoluție dinamică, C.E.E. a adoptat o strategie adecvată, în scopul satisfacerii utilizatorilor, în special a întreprinderilor, cu echipamente și servicii competitive, mai complexe și mai variate decît pînă acum. Se are în vedere dezvoltarea în comun a infrastructurii transnaționale și a telecomunicațiilor, cu deosebire pentru serviciile integrate de cale, de date și de imagini, dar și pentru acei utilizatori care folosesc comunicațiile prin satelit. Semnificativ, în acest sens, este și recentul acord tehnic de cercetare și dezvoltare intervenit între trei dintre principalele grupuri de origine franceză, italiană și vest-germană din domeniul telefoanelor — Cit-Alcatel, Italtel și Siemens — privind standardizarea echipamentelor centralelor telefonice ale viitorului. Într-o perspectivă apropiată ar urma să adere la acest acord și grupul britanic „Plessey", urmînd să se realizeze prin cooperare, pentru prima dată, o rețea telefonică integrată vest-europeană.

Telematica Întrepătrunderea tot mai profundă a tehnicilor informaticii cu cele ale telecomunicațiilor a stimulat cercetările privind realizarea unor progrese importante în domeniul componentelor electronice cu un înalt grad de integrare (VLSI). Această evoluție a făcut ca uneori să nu mai poată fi realizată distincția între cele două sectoare, vorbindu-se tot mai frecvent de industrii sau servicii care exploatează tehnologiile informației.

Fuziunea a început progresiv în ultimele două decenii, fapt ce a determinat modificarea treptată a politicii comunitare, orientată inițial spre informatică și reorientată ulterior spre dezvoltarea tehnologiei microelectronicii. Eforturile de cooperare în acest domeniu s-au concretizat, în special, în punerea în funcțiune a rețelei EURONET-DIANE, inaugurată în februarie 1980. Organizată în cooperare cu administrațiile P.T.T. din țările membre, rețeaua EURONET permite accesul direct și rapid la rețeaua informațională DIANE, formată din peste 420 bănci de date, dispersate în toată Europa occidentală. Există bănci de date care furnizează informații factuale cum este, spre exemplu, banca CRONOS care conține serii de cifre naționale și comunitare privind importurile, exporturile, balanțele de plăți, șomajul etc. și bănci de date care furnizează referințe bibliografice.

EURONET este deci prima rețea vest-europeană de transmitere a informațiilor, exploatată de administrațiile naționale ale PTT, din țările participante. Acestea dispun de un centru de gestiune și control cu sediul la Londra, și de cinci noduri de distribuție situate la Frankfurt pe Main, Londra, Paris, Roma și Zürich. Nodurile de distribuție, care funcționează prin intermediul calculatoarelor, sînt conectate între ele prin linii de mare capacitate. La Amsterdam, Bruxelles, Copenhaga, Dublin, Luxemburg și Atena au fost instalate terminale „concentratoare", care permit conectarea utilizatorilor la nodul de distribuție cel mai apropiat. Rețeaua EURONET acoperă țările membre ale C.E.E. și s-a extins în Elveția, Suedia, Finlanda și la alte rețele vest-europene, iar în perspectivă, prin intermediul sateliților de comunicație, în Statele Unite, țări în curs de dezvoltare etc.

În 1982, rețeaua EURONET-DIANE avea circa 3 000 de utilizatori, totalizînd aproximativ 20 000 de cereri, iar în viitor se preconizează ca numărul utilizatorilor să crească pînă la 10 000. Sfera de cuprindere a rețelei EURONET-DIANE, inițial destinată vehiculării informațiilor științifice și tehnice, s-a extins și la alte domenii astfel încît, în prezent, bazele și băncile de date, care conțin peste 60 milioane de informații și referințe, oferă posibilități de informare din toate domeniile cunoașterii umane.

Preocupările actuale în cadrul C.E.E. sînt orientate, în primul rînd, spre : implantarea de noi tehnologii cum este, spre exemplu, folosirea sistemului „videotex", aplicație a telematicii care transformă telefonul și televizorul familial în terminale ale rețelei, cu acces la bazele de date ; crearea unui limbaj de comandă unificat ; remedierea inconvenientelor determinate de multilingvism prin dezvoltarea serviciilor de traducere automată în transmiterea informațiilor etc.

Microelectronica Dacă în Europa occidentală, cei mai mari producători de circuite integrate sînt firmele Philips (Olanda) și Siemens (R.F.G.), în ierarhia mondială acestea se află departe față de firmele americane și japoneze, care și-au implantat tot mai multe unități

de producție în țările vest-europene. În prezent, industria japoneză și americană acoperă peste 65% din consumul vest-european de circuite integrate și într-o proporție și mai mare de circuite digitale dintre cele mai avansate.

Comunitatea Economică Europeană, care se află în întîrziere, în acest domeniu, față de Statele Unite și Japonia, încearcă să recupereze decalajul existent față de principalii săi concurenți, printr-o dezvoltare a capacității sistemelor sale electronice.

În acest sens, s-ar putea menționa că, recent, societatea americană IBM, care controlează circa 70% din piața vest-europeană în domeniul informaticii, a experimentat un nou procedeu de obținere a unor circuite integrate, de 16 ori mai mici decît cele obținute prin metodele actuale. Acest tip de circuite sînt considerate ca fiind „cele mai dense din lume". Concomitent, compania japoneză „Nippon Electric" (NEC) a realizat ceea ce poate fi considerat drept cel mai rapid circuit integrat logic. Acest circuit permite multiplicarea rapidității conexiunilor, are o viteză de patru ori mai mare decît cel mai rapid circuit logic din lume, de acest tip, existent în prezent și are posibilitatea de a realiza într-o secundă trei miliarde de multiplicări ale unor numere de 16 unități.

Concluzia la care s-a ajuns, în acest sens, în cadrul Colocviului internațional asupra calculatoarelor din generația a cincea, organizat în noiembrie 1984 la Tokio, respectiv că „era mașinii inteligente este foarte aproape", reflectă în mare măsură progresele reale făcute în acest domeniu pe plan mondial.

Față de aceste proiecte curajoase existente pe plan mondial, pentru revitalizarea industriei vest-europene, în domeniul microelectronicii, mai multe firme din țările membre ale C.E.E. — Bull-Franța, Olivetti-Italia, ICLPLC-Marea Britanie, Siemens și Nixdorf-R.F. Germania, Philips-Olanda — au lansat recent un sistem comun de programe destinat să asigure intensificarea activității lor, pentru a contracara, în același timp, concurența agresivă a Statelor Unite și Japoniei.

Robotica Prezența roboților se face tot mai mult simțită în activitatea industrială. După unele estimări, aceștia ar exista în număr de 12 000 în Japonia, 9 000 în Statele Unite și tot atîția în Europa. În S.U.A., majoritatea roboților sînt destinați activităților industriale, dintre care circa 35% pentru sudură, 20% în turnătorie, 10% în vopsitorie, 5% operațiuni de montaj și 10% cu utilizări în operațiuni de încărcare-descărcare. În Japonia, roboții destinați acestor din urmă operațiuni ocupă o pondere de 40%, în timp ce cei repartizați pentru activități de sudură — numai 7%.

Conform unui studiu elaborat de „National Science Foundation" din S.U.A., noua generație de roboți, disponibili în cea de a doua parte a acestui deceniu, va dispune de organe senzoriale și de organe vizuale. Competiția în acest domeniu a început de mai multă vreme între diverse firme din Europa occidentală, Statele Unite și Japonia. Un robot de acest gen este studiat de societatea italiană „FIAT" care experimentează organele vizuale ale noului robot. Un astfel de robot ar putea, eventual, apare pe piață în cursul anului viitor. Roboții cu asemenea caracteristici se preconizează să fie realizați și de alte firme, în special, de firma americană IBM și cea japoneză „Hitachi". Oamenii de știință întrevăd că, spre sfîrșitul anilor '90, fizionomia și dotarea roboților vor fi deosebit de avansate, permițînd o gamă mult mai largă de operațiuni.

dr. Dumitru CLARU

Mapamond tehnico-științific

TRANZISTOR CU 3 FUNCȚIUNI: EMISIE, RECEPȚIE ȘI AMPLIFICARE. Oki Electric Industry Co. a pus la punct un transistor bipolar (Ga As) pe bază de arsenură de galiu care combină 3 funcțiuni: fotoemisie, fotorecepție și amplificare. Noul component măsoară 320x530x6 microni și constă dintr-un strat colector, stratul de bază, un strat de emisie general și un alt strat de emisie format succesiv printr-o creștere epitaxială din fază lichidă pe un substrat de siliciu dopat cu arsenură de galiu tipul n. Emisia de lumină și recepția se realizează prin stratul de emisie generală. Cînd electronii și cavitățile pozitive se recombină în stratul de bază, are loc o creștere a curenților de fotoemisie sau de non-fotoemisie. Lumina descărcată din stratul de emisie reprezintă numai o mică parte din curentul total de recombinare. Eficiența fotoemisiei este reprezentată ca raportul dintre curentul recombinării fotoemisiei și curentul emis. Pentru creșterea eficienței fotoemisiei, curentul de recombinare trebuie să fie crescut prin creșterea curentului de bază.

Factorul de amplificare al curentului este redat de raportul dintre curentul colectorului și curentul de bază, dar cînd majoritatea din curentul de bază este folosit pentru fotoemisie, cantitatea curentului care trece prin colector scade, reducînd corespunzător factorul de amplificare. Pentru a crește factorul de amplificare, stratul de bază al tranzistorului se reduce de 6 ori ajungînd la 0,4 microni, astfel ca electronii din stratul de emisie să circule către colector fără pierderi în stratul de bază. Factorul de amplificare al noului tranzistor este de 3 600 sau dublu decît cel mai bun tranzistor realizat pînă acum. El are o putere de fotoemisie de 0,17 microwați pentru un curent de bază de 100 microamperi. Elementul are excelente proprietăți fotoreceptoare. Pentru a minimiza scăderea proprietăților fotoemițătoare ale tranzistorului în timp, stratul de bază se realizează din siliciu de înaltă calitate, dopat cu arsenură de galiu, creșterea cristalelor fiind condusă la temperatură înaltă, în fază lichidă, prin procesul epitaxial.

Producția comercială a acestui tranzistor va începe peste 2—3 ani și va fi destinată îndeosebi utilizărilor în rețelele optice locale (LAN). Comunicațiile prin fibre optice găsesc în tranzistorul cu trei funcțiuni un component de bază util atît în zona de emisie a semnalului luminos, cît și în zona de recepție, ceea ce simplifică principial realizarea echipamentelor.

COMPONENTE PENTRU SUPERCALCULATOARELE ELECTRONICE. Hitachi Ltd. a dezvoltat pentru prima dată în lume tranzistorul superconductiv și a confirmat obținerea sa. Realizarea este importantă pentru construirea supercalculatoarelor capabile să prelucreze informații cu o viteză de pînă la 100 ori mai mare decît a modelelor actuale. Tranzistorul superconductiv este un hibrid între componentul realizat prin joncțiunea Josephson și actualul tranzistor cu siliciu, păstrînd avantajele ambelor părți. Componentul joncțiunea Josephson este de 100 ori mai rapid decît tranzistorul cu siliciu și consumă 1/1 000 din putere. Acesta necesită însă o structură complexă a sursei de putere și circuite periferice care, cel puțin pentru moment complică comercializarea.

Hitachi a reușit să găsească soluții, folosindu-se de experiența proprie acumulată în construcția tranzistorilor pe bază de siliciu și în ce privește tehnologia circuitelor integrate. Hitachi folosește un aliaj de plumb pentru electrodul-sursă și pentru electrodul de drenaj, plasat la o distanță de 0,2 microni. Cînd canalul format între cei doi electrozi este răcit la -269°C și tensiunea se aplică la electrodul de intrare, rezistența electrică dintre sursă și electrozii de drenaj devine zero, favorizînd o viteză foarte mare a curentului electric. Specialiștii firmei Hitachi apreciază că un asemenea tranzistor superconductiv poate să atingă viteza de 20 microsecunde per tranzistor și o putere consumată de 5 microwați.

FIBRE OPTICE. Instalarea de cabluri din fibre optice, capabile să transmită impulsurile electrice (sub formă de semnale luminoase) cu o viteză mult superioară clasicelor cabluri de cupru îngropate, se află încă abia la început, mai ales pe continentul nostru. În R.F.G., de pildă a fost dat în folosință primul cablu din fire optice, în lungime de 126 km, între Hamburg și Hanovra. Cablul este de producție americană, dar în curînd va demara și producția autohtonă (rod de fapt al cooperării cu o firmă americană): la Coburg, în Bavaria, o fabrică va produce anual, într-o primă fază, 80 000 km de cabluri din fibră de sticlă. Ea nu va duce lipsă de piață de desfacere, cererea internă totală fiind estimată la mai multe milioane de kilometri de cabluri. În afara avantajelor prezentate la început, cablurile din fibră de sticlă sînt și mult mai ieftine decît cele de cupru (un metal destul de rar și scump), întrucît materia lor primă este siliciul, extras din nisip. Valoarea cablurilor de telecomunicații din cupru, a căror înlocuire a demarat, este estimată la 50 miliarde dolari. Se așteaptă ca fibrele de sticlă să constituie și un important articol de export, întrucît în perspectivă ele vor fi introduse în tot mai multe țări ale lumii. Utilizarea fibrelor optice prefigurează perioada viitoare cînd cablurile metalice, de cupru, vor fi înlocuite total.

Necesitatea unor restructurări fundamentale în agricultura mondială

Problema alimentară în ultimele decenii ale secolului XX

PREOCUPĂRILE comunității internaționale privind perspectivele asigurării dreptului fundamental al oamenilor, al fiecărui locuitor al planetei noastre, la hrană, la viață, se concretizează între altele în studiile de prognoză efectuate de F.A.O., în colaborare cu alte organisme din sistemul O.N.U.

Metodologia complexă pe care se bazează analiza și concluziile unui asemenea studiu al F.A.O.[7]), întreprins la cererea Fondului Națiunilor Unite pentru activități în domeniul populației poate fi sintetizată prin următoarele : producția alimentară potențială a fost evaluată prin compararea datelor reunind solurile și climatele cu condiții fizice indispensabile pentru cultivarea a 15 principale culturi alimentare ; a fost, de asemenea, simulat un scenariu bazat pe trei ipoteze, în funcție de mărimea resurselor materiale, financiare, și umane alocate dezvoltării agriculturii (input-urilor) : nivel scăzut, nivel intermediar și nivel ridicat.

În funcție de nivelul input-urilor, gradul de autoaprovizionare este foarte diferit[8]) :

— la un nivel scăzut al input-urilor, situația alimentară a țărilor în curs de dezvoltare nu este deloc liniștitoare, chiar în ipoteza în care întreaga suprafață cultivată a celor 117 țări studiate ar fi destinată numai culturilor alimentare, creșterea de 1,6 ori a producției alimentare pînă în anul 2000 nu le-ar pune total la adăpost ;

— la un nivel intermediar al input-urilor, s-ar degaja un mare potențial alimentar, care ar putea hrăni o populație de 4 ori mai mare decît cea prognozată pentru anul 2000 ;

— la un nivel ridicat al input-urilor, potențialul alimentar ar putea hrăni o populație de 9 ori mai mare decît cea prognozată pentru anul 2000.

Prin urmare, datele de ansamblu pot fi apreciate ca fiind optimiste, deoarece arată potențialul de autoaprovizionare alimentară a țărilor în curs de dezvoltare privite global. Dar „lumea a treia" nu se prezintă ca un monolit, ci este formată din state naționale, care dispun de un potențial de producție alimentară foarte diferit. Gradul de valorificare a acestui potențial depinde de politica agrară și demografică a fiecărui stat, în vederea asigurării echilibrului necesar între creșterea agricolă și creșterea demografică.

Față de perspectiva situației alimentare globale în „lumea a treia", perspectivele fiecărei țări în parte sînt de natură să provoace un climat de îngrijorare pentru comunitatea internațională, deoarece într-un număr de 30 de țări (peste un sfert din numărul țărilor în curs de dezvoltare) nu există nici o șansă, pînă la sfîrșitul acestui secol, ca disponibilitățile alimentare să poată satisface nevoile unei populații în creștere.

În anul 1975, la un nivel scăzut al resurselor alocate, 54 de țări nu erau în măsură să-și poată hrăni populația, care totaliza 1,072 miliarde oameni (reprezentînd 55 la sută din populația totală a țărilor studiate). De remarcat că 278 milioane dintre aceștia locuiau în țări cu exces de resurse financiare, față de nevoile de hrană. În cazul unui nivel ridicat de input-uri, în situație critică s-ar mai fi aflat 24 de țări, care concentrează numai 4 la sută din populația totală a țărilor studiate.

Începînd cu anul 2000 însă, potrivit concluziilor studiului sus menționat, raportul resurse funciare/populație devine mai defavorabil în majoritatea țărilor. Desigur că, odată cu extinderea suprafețelor irigate, va spori producția alimentară, deci și numărul locuitorilor care vor putea fi hrăniți. Dar, cum, în condițiile creșterii demografice prognozate, în cele 117 țări în curs de dezvoltare, populația va spori cu 83 la sută (de la 1,956 miliarde la 3,597 miliarde locuitori), numărul țărilor cu o situație alimentară critică (la un nivel scăzut al resurselor alocate), va ajunge la 64. În funcție de nivelul posibil al input-urilor, situația celor 64 de țări s-ar putea prezenta, astfel :

— 17 țări și teritorii (Martinica, Antigua, Porto Rico, Salvador, Haiti, Reunion, Niger, Mauritania, Algeria, Somalia, Kenya, Burundi, Lesotho, Iran, Siria, Irak, Bangladesh) vor avea o situație alimentară critică la un nivel scăzut sau chiar intermediar al input-urilor, dar pot realiza autosatisfacerea nevoilor alimentare cu un nivel ridicat al input-urilor ;

— 28 de țări (Jamaica, Bahamas, Trinidad — Tobago, Republica Dominicană, Guadelupa, Insulele-de-sub-Vînt, Guatemala, Tunisia, Maroc, Zimbabwe, Botswana, Senegal, Sierra Leone, Swaziland, Benin, Volta Superioară, Togo, Mali, Malawi, Namibia, Comore, Etiopia, Nigeria, Uganda, Vietnam, Sri Lanka, Filipine și Bhutan), nu vor reuși să-și acopere necesarul de hrană al populației cu produse agricole proprii obținute la un nivel scăzut al input-urilor dar sînt capabile de a realiza autosatisfacerea alimentară la un nivel intermediar și, bineînțeles, ridicat al input-urilor ;

— rămîne însă un număr de 19 țări și teritorii — majoritatea din Orientul Mijlociu (Kuweit, Qatar, Emiratele Arabe Unite, Bahrein, Arabia Saudită, Yemenul de Sud, Yemenul de Nord, Libanul, Israelul, Iordania, Afganistanul, Omanul, Antilele Olandeze, Barbados, Capul Verde, Mauriciu, Ruanda, Sahara occidentală, Singapore), care se vor afla într-o situație alimentară critică, indiferent de nivelul input-urilor.

Este adevărat că un număr de țări în curs de dezvoltare pare să aibă un potențial de producție alimentară cu mult superior cerințelor populației actuale și viitoare. De exemplu, în Africa, chiar în condițiile folosirii în continuare a unor metode primitive de agricultură, Congo, Gabon și Republica Africa Centrală ar putea hrăni în anul 2000 o populație de 12—55 ori mai mare decît cea actuală ; în America de Sud, Uruguayul, Paraguayul și Bolivia ar putea hrăni o populație de 5—9 ori mai mare decît cea prevăzută pentru anul 2000, pentru ca pentru Guyana această proporție să crească la 39 de ori. În Extremul Orient, Malayezia va putea hrăni o populație de 4,5 ori mai mare decît cea prevăzută pentru sfîrșitul secolului.

O serie de țări, deși vor avea teoretic o situație alimentară critică, nu o vor resimți, datorită altor resurse de producție, în schimbul cărora vor putea importa produse alimentare : țările din peninsula arabică, Siria, Iran și Irak dispun de resurse petroliere ; Singapore, Liban și Israel dispun de un sector manufacturier viguros (urmate fiind de Tunisia, Iordania și Filipine) ; Yemenul (de Nord și de Sud) exportă forță de muncă în țările arabe vecine, bogate în petrol.

Fără soluție pare însă problema alimentară — în ipoteza continuării actualelor tendințe — în unele țări asiatice, total lipsite de resurse aducătoare de valută, ca de pildă Bangladesh. Potrivit prognozelor, în anul 2000, populația Bangladesh-ului se va ridica la 225 milioane de locuitori, în timp ce capacitatea maximă de producție alimentară (la un nivel ridicat al input-urilor) nu poate acoperi decît nevoile unei populații de 212 milioane (care ar putea ajunge la enorma cifră de 454 milioane de locuitori). În Africa, Ruanda poate asigura autosatisfacerea alimentară pentru maximum 8 milioane de locuitori, pe cînd prognozele demografice indică pentru anul 2025 un număr de 20 milioane. În Kenya, față de 51 milioane de locuitori (cît se apreciază că ar putea hrăni), pentru anul 2000 se prevede atingerea cifrei de cel puțin 82 milioane de locuitori. Se mai pot cita situațiile similare din Lesotho, Somalia și Nigeria sau din Haiti și Salvador.

În asemenea condiții, problema măsurilor ce se cer întreprinse de comunitatea internațională, sub egida F.A.O., în vederea eradicării foametei și subnutriției în lume — la care ne vom referi într-un articol viitor — dobîndește valențe cu totul deosebite.

Oprea PARPALĂ

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 41 din 11 octombrie 1985 al revistei noastre

7) Vezi Potential Population Supporting Capacities of Lands in the Developing World, FAO 1984, precum și Land, Food and People, FAO, 1984

8) Vezi Paul Harrison, La Terre et la population. Le nouveau cadre de l'équation securité alimentaire, Cérès nr. 98/1983, precum și Les pays en développement. Combien peuvent—ils en nourrir, Forum du développement, nr. 110/1985

Sistemul monetar mondial și influența lui asupra relațiilor economice internaționale *)

RELAȚIILE economice actuale pe scară internațională sînt foarte variate. Ele pot fi relații comerciale, de vînzare și cumpărare de mărfuri, financiare, de împrumuturi bănești între instituții sau state, export de capital dintr-o țară în alta etc. În aceste relații intervin banii ca mijloc de schimb, de credit, de transport de avuții materiale dintr-o țară în alta, chiar dacă este vorba numai de bani de calcul.

În economia capitalistă relațiile dintre oameni, și nu numai cele economice, sînt, cel mai adesea, relații bănești. De aceea sistemul bănesc, sau monetar, are un rol hotărîtor în dezvoltarea economiei capitaliste.

Sistemul bănesc capitalist actual este mult mai complex decît cel anterior, bazat pe aur. Trăsătura caracteristică a acestuia este absența unei mărfi general acceptate care să îndeplinească funcția de echivalent al valorii. Nici aurul, nici altă marfă nu mai sînt luate ca unitate de măsură a valorii. Schimbul de mărfuri se face cu ajutorul banilor de hîrtie, simple semne ale valorii, a căror capacitate de schimb le este conferită de puterea de stat. Fiecare țară posedă o monedă națională, definită în trecut prin echivalentul ei în aur, dar actualmente lipsită de echivalență în aur, pentru că metalul prețios se negociază pe piața mondială la prețuri foarte oscilante și care nu mai au nici o legătură cu definirea unității monetare.

Aceste monede naționale de hîrtie, servind pentru cumpărare de mărfuri pe piața internă, pot funcționa și ca bani mondiali. Acordurile internaționale au stabilit și aici o anumită ordine. Primul acord de acest gen a fost cel de la Bretton Woods din 1944. Sistemul de la Bretton Woods a fost denumit sistemul aur-valută. Schimburile internaționale se făceau prin intermediul valutelor între care s-au definit raporturi fixe. Ca valută de rezervă a rămas numai dolarul, care putea fi schimbat pe aur la cererea băncilor centrale. Lucrul a fost posibil atîta timp cît Statele Unite dețineau aproape 4/5 din rezervele mondiale de metal prețios. Dar pe măsura refacerii economiilor naționale ale principalelor țări capitaliste care fuseseră ruinate de război, raporturile de putere economică dintre Statele Unite și aceste țări au început să se modifice. Deficitul cronic al balanțelor de plăți ale S.U.A. a făcut ca în țările capitaliste europene și în Japonia să se acumuleze cantități masive de dolari care, fiind convertiți în aur, au dus la reducerea rezervelor de aur americane de la Fort Knox.

Ca urmare, în 1971, după mai bine de 25 de ani de funcționare a sistemului aur-valută, guvernul S.U.A. a refuzat să mai preschimbe dolarii pe aur la cererea băncilor centrale deținătoare de dolari. Astfel, sistemul bănesc internațional statornicit prin acordurile de la Bretton Woods a încetat practic să mai existe. A rămas teoretic definiția în aur a dolarului de hîrtie (35 dolari uncia de aur fin și mai tîrziu 42 dolari), dar în practică și dolarul a devenit o simplă monedă de hîrtie, neconvertibilă în aur, ca și celelalte valute.

La doi ani după suspendarea convertibilității dolarului, în 1973, s-a trecut de la paritățI fixe la raporturi flotante între valute, iar la conferința din Jamaica în 1976 s-a renunțat la însăși definiția în aur a monedelor naționale. Aurul a rămas o simplă marfă ca toate celelalte mărfuri, totuși o marfă care mai servește ca activ de rezervă a băncilor centrale, alături de dolari și alte valute. În cîțiva ani prețul aurului pe piața mondială s-a urcat de la 42 la peste 800 dolari per uncie, scăzînd apoi mai mult sau mai puțin repede la prețul de astăzi care oscilează în jurul sumei de 300 dolari uncia.

Se mai poate vorbi în aceste condiții despre un sistem bănesc internațional coerent ? Sistemul creat la Bretton Woods încetînd de a mai exista, au rămas sistemele bănești naționale, fiecare unitate bănească națională cu definiția ei proprie, dar toate bazate pe simple semne ale valorii convertibile în mărfuri la prețurile care se formează la piață. S-au creat de asemenea unele sisteme bănești cu caracter internațional, dar cu funcționare mai restrînsă, cum sînt : drepturile speciale de tragere, alocate de F.M.I. (pe baza unui coș de cinci valute mai importante : dolarul S.U.A., marca vest-germană, lira sterlină, francul francez și yenul japonez), E.C.U., unitatea valutară europeană a Comunității Economice Vest-Europene. Rolul acestor unități monetare pe piața mondială este însă foarte limitat și ele figurează numai în registrele băncilor centrale ca unități de rezervă [1]).

Așadar, sistemul bănesc mondial se compune actualmente dintr-o sumă de monede naționale, toate funcționînd numai ca semne ale valorii, fără a avea altă valoare, decît puterea lor de cumpărare pe piața țării care le-a emis. Aceste monede naționale circulă și pe piața mondială datorită faptului că pot fi transformate în mărfuri pe piața țării de origine. Desigur, există aici unele restricții puse de guvernele respective, în tendința de a-și apăra puterea de cumpărare a monedei proprii : limitări la exportul de numerar, obligația de a preda băncilor centrale valutele străine etc. Cert este că pe piața mondială valutele țărilor capitaliste sînt utilizate la cumpărarea de mărfuri, acordarea de credite, export de capital și chiar la speculă valutară pe baza cursului lor flotant.

Se pune întrebarea : pe ce bază se stabilește raportul de schimb între diferitele valute ? În primul rînd, desigur, pe baza puterii lor de cumpărare pe piața națională. Pe piața S.U.A. se pot cumpăra unele mărfuri pentru o anumită sumă de dolari. Prețul cu care pot fi procurate aceleași mărfuri pe piața R.F.G. în mărci vest-germane determină implicit și raportul dintre dolar și marca vest-germană. Dar aceasta este numai o primă aproximație. Pentru că relațiile bănești nu se limitează la vînzare și cumpărare de mărfuri. Un rol important în aceste relații îl au și conjuncturile economice ale fiecărei țări în parte : creșterea și ritmul de creștere a producției industriale, balanța de plăți, balanța comercială, excedentul sau deficitul bugetului țării respective, creșterea venitului național etc. Toate aceste împrejurări acționează asupra puterii de cumpărare a monedei respective, emisiei de hîrtie monedă de către banca centrală pentru a asigura ceea ce se numește „lichiditatea", adică existența pe piață a unei cantități de monedă necesară cerințelor de fiecare moment. În fine, dar nu în cele din urmă, nivelul prețurilor variază în permanență și, în anii de după război, în fiecare țară prețurile au marcat o creștere aproape permanentă, inflația fiind un fenomen caracteristic al economiei capitaliste contemporane. Au loc, desigur, și unele scăderi de prețuri, în special pentru materiile prime exportate ale țărilor în curs de dezvoltare. Dar tendința generală, pe termen mai îndelungat, în toată economia capitalistă este actualmente o creștere, mai rapidă sau mai înceată a prețurilor la mărfuri și servicii.

Așadar, pe piața mondială există în permanență o cerere și ofertă de diferite valute. S-a format o piață valutară internațională și, în mare parte, este vorba de o piață transnațională pe care operează diferite bănci fie americane, sau europene, sau japoneze, dar și bănci cu caracter direct transnațional, aproape fără posibilitate de control din partea guvernelor. Valuta cea mai cerută pe piața mondială continuă să fie dolarul S.U.A., dar alături de dolari circulă și celelalte valute. A luat naștere pe piața europeană o bursă a eurodolarilor și a eurovalutelor în general, ba chiar și o piață a petrodolarilor, pe care se oferă sumele mari de dolari încasate de marii exportatori de petrol. Pe toate aceste piețe raporturile de schimb între monede se stabilesc pe baza cererii și ofertei. Dar, evident, baza de pornire sînt împrejurările economice generale pe care le-am amintit.

Un rol nu lipsit de importanță în stabilirea cursurilor de zi cu zi ale valutelor îl are specula, cumpărarea și vînzarea valutelor fără alt scop decît profitul pe baza diferențelor de curs. Pentru că trăsătura caracteristică a cursurilor valutare actuale este caracterul lor fluctuant. La conferința din Jamaica s-a stabilit ca băncile centrale să lase cursurile de schimb să oscileze liber pe piețele valutare. Este adevărat că atunci cînd cursurile fluctuează prea puternic, băncile centrale sînt nevoite să intervină. Așa s-a întîmplat cu creșterea cursului dolarului la începutul anului 1985, creștere considerată de guvernele vest-europene ca exagerată, cînd banca centrală a R.F.G. a lansat pe piață o mare sumă de dolari din rezervele sale.

După cum se știe, anul trecut și la începutul acestui an a avut loc o permanentă depreciere a cursurilor celorlalte valute în raport cu moneda americană. Faptul acesta pare, la prima

*) Comunicare prezentată la Zilele academice economice, 1985
[1]) În ultimul timp însă ECU a început să figureze și în tranzacții între particulari (vezi Revista economică nr. 24 din 14 iunie 1985)

vedere, surprinzător, deoarece deficitul permanent al balanței de plăți americane trebuia să provoace un mare aflux de dolari pe piața mondială, deci o creștere a ofertei de dolari, a cărei consecință ar fi trebuit să fie o scădere a cursului valutei americane. În realitate, după cum știm, toate celelalte valute s-au depreciat în raport cu dolarul. Acest lucru s-a datorat, în primul rînd, ameliorării situației economice a S.U.A., în timp ce în țările europene mai persistau mai acut fenomenele de criză : inflație crescută față de cea de pe piața S.U.A., deficite ale balanțelor comerciale și de plăți, greutăți la export etc. Întreprinderile din Statele Unite au început să obțină profituri mai mari, drept care au crescut cursurile acțiunilor acestora la bursa de efecte. Capitalurile pentru noile investiții se procurau prin împrumuturi în dolari. Băncile americane au ridicat rata dobînzilor, ceea ce a atras un aflux de dolari de pe piața europeană și japoneză în S.U.A. Un rol important îl are aici și deficitul uriaș al bugetului american, datorat în special creșterii masive a cheltuielilor pentru înarmări. Pentru acoperirea acestui deficit guvernul american mobilizează toate sursele de dolari disponibile, ridicînd taxa scontului și atrăgînd din toată lumea rezervele de dolari disponibile, care au pe piața mericană perspective de profituri mai ridicate [2]).

În concluzie : nu există astăzi pe piața mondială capitalistă o valută al cărei curs să fie stabil. Raporturile de mărime dintre diferitele valute sînt variabile în funcție de cerere și ofertă, care depind la rîndul lor de situația economică generală a țării respective, de balanțele comerciale și de plăți, de cursul acțiunilor, de specula care se face cu valutele pe piața mondială. Flotarea neregulată a cursurilor valutelor a dus la calcularea, de către economiști, a cursurilor efective, respectiv a cursului unei valute în raport cu un coș de alte valute.

Dar banii sînt un mijlocitor esențial în toată gama relațiilor economice. Oscilațiile cursurilor valutare nu pot să nu aibă influență asupra acestor relații : comerț, investiții, credite.

Cînd o valută cunoaște pe piața externă un curs scăzut, acest fapt, între altele, favorizează exportul țării respective, dar face ca mărfurile importate să fie mai scumpe. Și invers, un curs ridicat al valutei îngreunează exporturile și deschide piața internă pentru mărfurile străine. Este ceea ce s-a întîmplat pe piața S.U.A., care cunoaște o balanță comercială deficitară din cauză că exporturile au fost îngreunate de cursul ridicat al dolarului și mărfurile europene și japoneze reveneau la prețuri mai ieftine. Ca urmare, după calculele unor economiști americani, creșterea cursului dolarului între anii 1980 și 1985 a costat economia americană 2 milioane de locuri de muncă, din care numai 1,5 milioane în industria prelucrătoare. Fluctuațiile cursurilor valutare influențează negativ atît schimbul internațional de mărfuri, cît și situația economică internă. De aceea se recurge tot mai mult la schimbul de mărfuri în contrapartidă, ca formă modernă a trocului. După unele aprecieri medii, în ultimii 8 ani volumul comerțului în contrapartidă sub diferite forme : barter, buy-back etc. a sporit de peste 18 ori.

Asupra țărilor în curs de dezvoltare nesiguranța raporturilor de mărime între valutele naționale are efecte deosebit de grele. Monedele naționale ale multor țări în curs de dezvoltare sînt încă legate, într-un fel sau altul, de valutele fostelor lor metropole. În mare parte aceste țări exportă materii prime și importă produse fabricate. Fluctuațiile valutare se răsfrîng în mod negativ asupra comerțului exterior al acestor țări neproducătoare de petrol. Repercusiunile sistemului valutar internațional asupra comerțului țărilor în curs de dezvoltare cer însă o cercetare specială. Vreau numai să subliniez că o nouă ordine economică internațională, pe care o preconizează cu atîta consecvență partidul nostru, trebuie să cuprindă și o reformă a sistemului bănesc internațional, pentru că oscilația liberă a cursurilor valutare are efecte deosebit de dăunătoare tocmai asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare.

Influența nefavorabilă a oscilațiilor valutare asupra economiei mondiale se manifestă nu numai în domeniul comercial, ci și în cel financiar. Creșterea cursului dolarului în ultimii ani a făcut ca datoriile în dolari ale unor țări, în special în America Latină și Africa, să devină o povară insuportabilă. Aceste țări debitoare au ajuns să cheltuiască peste 20% din încasările lor din exporturi pentru plata datoriilor lor externe [3]). Nimeni nu-și mai face iluzii că aceste datorii vor putea fi vreodată achitate în întregime. Dar efectele lor asupra țărilor debitoare sînt dezastruoase.

În linii generale, lipsa unui curs stabil al valutelor, aș putea spune lipsa unui echivalent valoric real, favorizează tot felul de speculații financiare în care profiturile nu rezultă dintr-o plusvaloare reală creată în producție, ci din simple speculații realizate pe calea cumpărării și vînzării de acțiuni, titluri de împrumut, valute ale căror cursuri sînt într-o permanentă fluctuație. Dar speculațiile valutare își au și riscurile lor. Economistul american D. Taylor a calculat că în anii '80 băncile centrale ale Angliei, Spaniei, Canadei, Italiei, S.U.A., Franței, R.F.G., Elveției și Japoniei au pierdut prin operații cu valutele 12 miliarde dolari. În orice caz, sistemul bănesc actual favorizează specula în afara producției și acumulările de valori de către marile monopoluri transnaționale, care nu sînt legate de o valută anumită, ci speculează pe baza schimburilor de valute, în dauna mai ales a țărilor în curs de dezvoltare.

prof. Barbu ZAHARESCU

[2]) Lucrurile au început să se schimbe în ultimul timp. Situația economică a S.U.A. cunoaște unele greutăți. Taxa scontului a fost puțin redusă și ca urmare a scăzut și cursul dolarului.

[3]) După unele calcule, la sfîrșitul anului 1984 datoria externă a țărilor din America Latină se ridica la 370 miliarde dolari (46% din produsul social brut), iar datoria externă a tuturor statelor africane însuma la sfîrșitul anului 1983 peste 70 miliarde dolari.

Mapamond tehnico-științific

Politici în sfera inovației

UN TERMEN tot mai larg utilizat, dar a cărui încărcătură semantică nu este pe deplin lămurită, este cel de politică inovațională. În pofida acestor imprecizii, se conturează totuși o opinie comună și anume aceea că politica inovațională are o arie mai largă de cuprindere decît termenul consacrat de politică în domeniul cercetării-dezvoltării. Pentru a surprinde elementele comune dar și diferențele specifice, o serie de autori optează pentru comparații naționale. Deosebit de relevante din această perspectivă sînt comparațiile între cîteva mari puteri industriale din rîndul țărilor capitaliste.

Astfel, în ceea ce privește țările Europei occidentale se constată o intervenție pronunțată a statului în politica de inovare. Au fost puse în funcțiune sisteme naționale de ajutor public pentru inovarea industrială, orientate îndeosebi spre întreprinderile mici și mijlocii (de pildă, ANVAR în Franța). Aceste sisteme de stimulare a inovației sînt organizate într-o structură complexă care cuprinde deopotrivă o coordonare centrală și rețelele distribuite în teritoriu, cu o autonomie destul de ridicată. Dar se apreciază că eficiența unor asemenea inițiative organizatorice este încă modestă datorită și resurselor financiare limitate puse la dispoziție. În același timp se acționează consecvent pentru modernizarea pieței financiare astfel încît să fie stimulat afluxul de capital spre activități inovative, spre crearea de noi întreprinderi. Tot în cadrul acțiunilor care ar face parte de drept din politica inovațională sînt incluse rețelele naționale de informare tehnologică, serviciile cu caracter tehnologic, programe de instruire orientate spre inovație (cursuri destinate creatorilor de întreprinderi, școli de concepție a produselor etc.).

Spre deosebire de țările capitaliste occidentale, S.U.A. mizează mai puțin pe intervenția nemijlocită a statului pornind de la ideea că eforturile pentru cercetare—dezvoltare reprezintă o parte a fenomenului inovațional în sens larg și că întreprinderile mici și cele mijlocii, precum și inovatorii individuali au un rol important în promovarea progresului tehnic. Astfel, accentul se pune pe ceea ce ar putea fi numit „procesul de ameliorare a climatului inovațional", prin reforme fiscale și perfecționarea sistemului legislativ. Elementele care ar constitui osatura unei prefaceri a climatului inovațional constau în : a) o liberalizare a legilor antitrust astfel încît să se permită cooperarea între mari firme în domeniul cercetării științifice ; b) eliminarea unor obstacole de ordin instituțional și a unor fenomene birocratice ; c) lansarea unor mari programe de cercetare națională — cum ar fi cel spațial — cu puternice efecte de antrenare asupra întregii economii.

O atenție firească suscită, din perspectiva politicii în domeniul inovațional, Japonia. Cei care analizează în detaliu evoluția acestei țări pe plan tehnico-științific subliniază două elemente de specificitate : pe de o parte un nivel ridicat de pregătire tehnologică a populației, iar pe de altă parte orientarea spre achiziționarea de licențe care au fost ulterior îmbunătățite (în perioada 1950—1980 au fost achiziționate circa 30 000 de licențe). În același timp, inovația în Japonia se încadrează într-o strategie de dezvoltare mai largă ce vizează reorganizarea structurilor industriale, alcătuirea unei rețele naționale de cercetare-dezvoltare.

Această viziune, deopotrivă națională și dirijistă, a fost dedusă din concepția privind politica industrială, programele de cercetare fiind astfel orientate, dimensionate și susținute încît să asigure capacități tehnologice în sectoarele considerate vitale pentru viitor. Totodată, o rețea guvernamentală de unități de cercetare, alcătuită din circa 20 unități centrale, a stimulat efortul cadrelor universitare și al producătorilor industriali pentru a căuta soluții comune, mai eficiente, și a difuza rapid rezultatele.

Preocuparea cea mai importantă care se desprinde din planurile de perspectivă ale dezvoltării cercetării nipone este aceea de a crea o bază de cunoștințe științifice și tehnice proprie în sectoarele de vîrf. Printre acțiunile concrete inițiate se înscriu : programul pentru realizarea calculatoarelor din generația a V-a ; programul privind dezvoltarea cercetării creative, cu caracter interdisciplinar ; conceptul „tehnopolurilor", care reprezintă în viziunea japoneză o distribuire a tehnologiei de vîrf în teritoriul național.

Comerțul mondial cu cărbune

EVOLUȚIA din acest an precum și în următorii 10 ani a comerțului mondial cu cărbune va prezenta diferențieri importante în ceea ce privește cele două componente ale sale, respectiv comerțul cu cărbune energetic și comerțul cu cărbune cocsificabil. Astfel, în acest an se apreciază o nouă majorare cu circa 7% a exportului mondial de cărbune energetic, la un nivel de 158 milioane tone, după ce în anul 1984 se înregistrase o majorare cu 13,9 %, la 148,9 milioane tone. Schimburile internaționale cu cărbune energetic sînt stimulate de cererea din partea industriei energetice, unde procesul de restructurare (în sensul creșterii ponderii termocentralelor pe cărbune solid) are ca implicație creșterea considerabilă a consumului acestui combustibil ; pe de altă parte, industria cimentului de asemenea, a suferit un puternic proces de restructurare în multe țări capitaliste dezvoltate, trecînd de la consumul de combustibili lichizi la consumul de cărbune. Astfel, în acest an, în Europa de Vest vor fi puse în funcțiune noi termocentrale pe cărbune cu o putere totală de 14 000 MW, dintre care mai multe se vor baza aproape în întregime pe importul de cărbune. De menționat că această majorare a capacității termocentralelor înseamnă un consum suplimentar de cărbune energetic de 25 milioane tone/an. Principalii furnizori capitaliști de cărbune energetic vor fi în acest an R. S. Africană, cu un volum de export estimat la 36 mil. tone (comparativ cu 32 milioane tone în anul precedent), Australia — 32 milioane tone (29), S.U.A. — 19,5 milioane tone (22) și Canada 4 milioane tone (3,1). Principalii importatori de cărbune energetic sînt Piața comună cu un volum de import estimat în acest an la 65 milioane tone (comparativ cu 61,3 milioane tone în anul 1984), Japonia — 20 milioane tone (18,5), alte țări din Asia — 18,2 milioane tone (16,1) și alte țări vest-europene — 12,8 milioane tone (10,8).

Concurența puternică pe piață și tendința de utilizare a navelor de mare tonaj au determinat ca prețurile cărbunelui energetic să aibă o tendință de scădere, pe piața internațională la disponibil, situîndu-se, la mijlocul acestui an, la un nivel de 41—42 dolari/tonă fob barje Rotterdam (cărbune cu un conținut caloric de 10 600 BTU/livră și cu un conținut de sulf de 0,8%), comparativ cu nivelul de 43,5 dolari/tonă, la începutul acestui an și față de nivelul de 42,5 dolari/tonă, în iunie 1984. Un impact major asupra prețurilor are și trecerea la utilizarea de nave de mare tonaj ; semnificative în acest sens sînt navele de 155 mii tone, utilizate în transportul cărbunelui australian spre Europa de Vest.

În schimb, comerțul mondial cu cărbune cocsificabil va înregistra în acest an o diminuare cu 5%, la un nivel de 148,2 mil. tone, ca urmare a reducerii cererii de import din partea principalelor țări achizitoare pe piața mondială. Astfel, se apreciază că în acest an, importul de cărbune cocsificabil al Japoniei se va situa la circa 63 mil. tone (comparativ cu 69 mil. tone în 1984), în timp ce țările Pieței comune vor realiza un import estimat la 30 mil. tone (33,5). În același timp, celelalte țări vest-europene vor importa 12,3 mil. tone (12), iar țările în curs de dezvoltare din Asia 11,5 mil. tone (10,9 mil. tone). Principalele țări capitaliste furnizoare de cărbune cocsificabil vor continua să fie în acest an S.U.A., cu un volum de export estimat la 46 mil. tone (comparativ cu 52 mil. tone în anul precedent), Australia — 45 mil. tone și Canada — 22 mil. tone.

N. NISTORESCU

Programe de dezvoltare

COLUMBIA: proiecte în industria extractivă

COLUMBIA este angajată în prezent în realizarea a numeroase proiecte vizînd sporirea extracției de cărbune, țiței și minereuri neferoase. Estimările actuale privind rezervele de cărbune a 7 din cele 32 zăcăminte de cărbune ale Columbiei, avansează cifra de 162 miliarde tone, ceea ce reprezintă peste jumătate din zăcămintele de care dispun toate țările Americii de Sud. Pe baza unei investiții însumînd 3,2 miliarde dolari, s-a trecut într-o primă etapă la valorificarea uriașului zăcămînt El Cerrejon. Producția de cărbune din acest zăcămînt este prevăzută să crească treptat de la 2,3 milioane tone în acest an, la 15 milioane tone la sfîrșitul deceniului următor. În condițiile în care se va înregistra o cerere puternică pe piața internațională, livrările de cărbune de la Cerrejon Norte ar putea atinge ulterior 25 milioane tone/an. Cărbunele extras este o huilă înalt volatilă cu conținut scăzut de sulf și cenușă, pentru fiecare tonă de cărbune fiind necesară decopertarea a 6 tone de pămînt și rocă. Cărbunele este transportat pe o cale ferată de 150 km pînă la Puerto Bolivar.

Alte proiecte de creștere a producției de cărbune se referă la zona Cerrejon Central, de unde se vor livra la export circa 5 mil. tone în anul 1990, precum și exploatările realizate de firmele Prodeco și Carbones del Caribe, ale căror livrări la export ar putea atinge 1,1 mil. tone în acest an. Pe ansamblu, exportul de cărbune al Columbiei se prevede să atingă un volum de 21,1 mil. tone în anul 1990. Societatea de stat Carbones de Colombia SA apreciază că pînă la finele acestui secol Columbia va avea posibilitatea de a produce 40 mil. tone cărbune/an, existînd condiții de a acoperi 10% din cererea mondială de cărbune energetic. În afara zăcămintelor din zona Cerrejon, alte proiecte majore de perspectivă sînt acelea de valorificare a zăcămintelor Alto San Jorge și La Jagua/La Loma, cu producții estimate, respectiv, la 5 și 5—10 mil. t/an.

La mijlocul acestui an zăcămintele de țiței ale Columbiei erau estimate la 1,25 miliarde barili, din care jumătate sînt concentrate în zăcămîntul Caño Limon. Proiectul Caño Limon, care necesită o investiție de 700 mil. dolari, va permite Columbiei să-și majoreze substanțial producția de țiței, de la 167 mil. barili/zi în anul 1984, la 295 mil. barili/zi, în 1986 și 353 mil. barili/zi, în 1987. În felul acesta, începînd cu anul 1986, Columbia își va acoperi în întregime necesarul de consum de țiței și va avea chiar un disponibil de export, pentru ca în anul 1987 să devină un exportator net, cu un volum de export de peste 100 mii barili/zi. Valorificarea zăcămintelor de țiței necesită și construirea infrastructurii necesare, inclusiv conductele petroliere Caño Limon—Rio Zulia, Yopal—Velasquez și Yopal—Apiay. Descoperirea acestor zăcăminte a necesitat o activitate intensă de explorare, investițiile alocate în acest scop fiind de 124 mil. dolari în 1984. Ca urmare, în 1984 au fost instalate 43 sonde de explorare.

N. N.

Scăderea dolarului: proces de durată

PRIN prisma evoluției actuale a principalelor devize liber convertibile față de dolarul S.U.A., majoritatea cercurilor financiare de specialitate recunosc din ce în ce mai mult amprenta deciziei luate de miniștrii de finanțe și guvernatorii băncilor centrale din grupul celor 5 (Franța, R.F.G., Japonia, Anglia și S.U.A.) cu ocazia întîlnirii de la New York din 22 septembrie 1985.

După cum am mai amintit în cadrul acestei rubrici, tenacitatea cu care Bundesbank și mai ales în ultima vreme Banca Centrală a Japoniei au intervenit pe piețele valutare în susținerea propriilor lor monede, nu a reprezentat decît, eventual, resortul „tehnic" în debutul unui proces ce se anunță de durată : și anume scăderea dolarului S.U.A. față de principalele devize liber convertibile. Practic, procesul nu este recent, dar să nu uităm că deviza americană a beneficiat de o psihologie de piață favorabilă și de o cerere comercială obiectivă trecînd cu ușurință peste rezultatele economice pozitive ale celorlalți parteneri și menținînd astfel un dolar supraevaluat în comparație cu celelalte devize.

În ultimul timp asistăm însă la schimbări structurale, în sensul clarificării mai aprofundate a raporturilor economice dintre principalele țări industrializate, în căutarea unor echilibre economice cît mai adecvate și care să fie reprezentate de paritățI valutare corespunzătore.

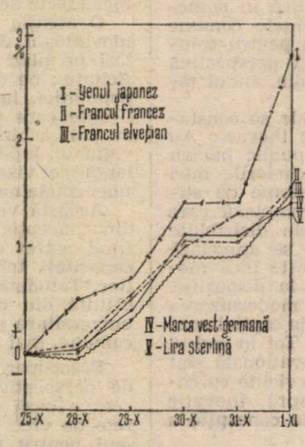

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 28.X. — 1.XI. ; bază : 25.X.85

Tocmai din această perspectivă ar trebui menționat că procesul a căpătat „maturitate". Și ca în cadrul oricărui proces matur, salturile nu sînt spectaculoase ci am putea menționa că fenomenul capătă o oarecare continuitate.

Astfel, în intervalul 28.X. — 1.XI. 1985 evoluția principalelor devize față de dolarul S.U.A. a fost constant ascendentă, mai ales la finele intervalului odată cu apariția cifrelor privitoare la deficitul balanței comerciale pe luna septembrie în S.U.A., de 15,5 miliarde dolari față de 9,8 miliarde dolari în luna august.

În acest context **yenul japonez** a evoluat între 214,5 și 208,5 yeni/1 dolar, **marca vest-germană** între 2,643 și 2,595 DM/1 dolar, **francul elvețian** între 2,166 și 2,135 franci elvețieni/1 dolar iar **francul francez** între 8,06 și 7,94 FF/1 dolar.

O notă aparte pentru **lira sterlină** a cărei eventuală liberalizare a prețului petrolului nu ar fi profitabilă, evoluțiile înscriindu-se între 1,4235 și 1,447 dolari/1 liră.

Pe piața dobînzilor nu s-au înregistrat mari modificări, menționînd doar un ușor recul al dobînzilor la dolarul S.U.A., de exemplu pentru depozitele la 6 luni, de la 8,6 la 8,0%.

Variațiile **aurului** au fost între 323 și 327 dolari/uncia.

Romeo RUSU
Mihai RĂDOI

Condiții ale redresării economice în lumea a treia

POTRIVIT Raportului U.N.C.T.A.D. pe 1985 privind comerțul și dezvoltarea, crearea unui cadru favorabil în economia mondială pentru procesul de redresare a țărilor în curs de dezvoltare necesită acțiuni coordonate, de anvergură, pentru reglementarea unei serii de probleme privind datoriile externe și dobînzile, comerțul internațional, cursurile valutare etc. După cum subliniază sursa citată, o liberalizare a comerțului internațional în favoarea țărilor în curs de dezvoltare ar avea efecte pozitive incontestabile, fără a fi suficientă însă pentru atenuarea crizei dezvoltării. Redresarea țărilor în curs de dezvoltare nu este posibilă dacă se mențin o serie de fenomene actuale din economia mondială (o creștere medie prognozată de numai 3 la sută în țările membre ale O.C.D.E., inflația din țările industrializate, stagnarea ajutoarelor guvernamentale și creșterea nesatisfăcătoare a creditelor neguvernamentale acordate țărilor în curs de dezvoltare, evoluțiile incerte ale prețurilor la materii prime ș.a.).

În aceste condiții se anticipează că veniturile pe locuitor în țările în curs de dezvoltare vor stagna la nivelul din 1980, iar în multe cazuri vor cunoaște un declin. Ca urmare, țările respective își văd epuizată întreaga capacitate de negociere cu țările dezvoltate, fiind nevoite să recurgă la forțarea exporturilor în condiții tot mai dezavantajoase. Capacitatea limitată de absorbție a pieței țărilor industrializate și accentuarea foarte probabilă a protecționismului vor limita încasările țărilor în curs de dezvoltare și posibilitățile lor de rambursare a datoriilor, pînă la imposibilitatea de plată. Pentru ruperea acestui cerc vicios, raportul menționat apreciază drept condiții minimale : stimularea cererii din partea țărilor dezvoltate prin ridicarea ratei lor de creștere la circa 4 la sută ; liberalizarea necondiționată a accesului pe piețele acestor țări a exporturilor provenind din lumea a treia, precum și prelungirea sau generalizarea facilităților unilaterale ; aplicarea neîntîrziată a unor măsuri de ștergere treptată a datoriilor ; mobilizarea pentru noi credite a rezervelor constituite de băncile țărilor dezvoltate pe seama datornicilor din lumea a treia ; înlăturarea perturbărilor pe piețele financiare și de mărfuri provocate de politica actuală a cursurilor de schimb.

R.S.F. Iugoslavia: evoluții curente în economie

ANALIZELE efectuate de organele de stat iugoslave, cu privire la evoluția economiei în anul curent pun în evidență, după cum subliniază presa națională, obținerea într-o serie de domenii a unor rezultate favorabile în comparație cu anul anterior. Datele statistice privind perioada ianuarie-septembrie a.c. indică, de exemplu, o creștere cu 2,4 la sută a producției industriale, față de aceeași perioadă a anului precedent. Se menționează că producția industrială a înregistrat sporuri în toate republicile și provinciile țării. În domeniul turismului, indicatorul statistic cel mai sintetic, numărul de zile de cazare, este superior cu 12 la sută celui din primele trei trimestre ale anului 1984.

Ameliorarea raportului cerere-ofertă pe piața internă constituie, de asemenea, o evoluție favorabilă, conformă obiectivelor propuse la începutul anului. În ceea ce privește dinamica prețurilor interne, controlul exercitat asupra acestora s-a concretizat într-o încetinire a ritmurilor lor de creștere. Tendința evidențiată reprezintă, după cum se menționează în documente oficiale, concretizarea unuia dintre obiectivele prioritare ale politicii economice pentru anul în curs.

Biotehnologii în energetică

NECESARUL ridicat de energie generează perfecționarea tehnologiilor clasice de extracție, transport, transformare și utilizare a resurselor energetice tradiționale. În același timp, utilizarea unor noi resurse, de exemplu biomasa, impune trecerea la constituirea unei adevărate subramuri noi a energeticii, „biotehnologia grea". Biotehnologiile sînt, de regulă, utilizate în prezent la scară redusă, în instalații mici. Trecerea la scară industrială a obținerii de substituenți pentru produsele derivate din țiței este justificată, în primul rînd, de considerente economice, care variază de la o zonă la alta. În țările dispunînd de materii prime pentru obținerea metanolului prin fermentație, soluția este deja aplicată, exemplul cel mai cunoscut fiind Brazilia, cu producții anuale de 3,5 milioane tone metanol, din trestie de zahăr. Metodele de obținere a alcoolurilor pentru combustie din cereale sau alte materii prime agricole, aplicate pe scară redusă în S.U.A. și Europa occidentală, sînt limitate de prioritatea utilizării acestor produse, în nutriția umană. O direcție cu perspective mai largi oferă tehnologiile de prelucrare enzimatică a celulozei din lemn sau tulpini de cereale, prin descompunerea prealabilă a ligninei, fermentarea ulterioară a unor zaharuri conținute de celuloză și obținerea de alcooluri combustibile. Această soluție biotehnologică este aplicabilă în țări cu climă tropicală, dispunînd de resurse vegetale satisfăcătoare. O restricție general valabilă pentru biotehnologiile energetice impune, după părerea specialiștilor în domeniu, ca aplicarea acestora să nu deturneze în scopuri energetice (obținerea de combustibili lichizi pentru substituirea celor din țiței) produse indispensabile alimentației (cum sînt zahărul și cerealele) sau necesităților casnice tradiționale (lemn utilizat ca atare pentru încălzit).

R.P. Polonă: reciclarea materialelor

ÎN cadrul programelor de economisire a combustibililor și materiilor prime și de recuperare a materialelor refolosibile, valorificarea maculaturii reprezintă un domeniu caracterizat prin rezultate pozitive, dispunînd în același timp de resurse pentru o extindere în continuare. Organizarea activității de colectare a maculaturii necesită încă, după cum apreciază Departamentul pentru economia materialelor reutilizabile, perfecționări ale sistemului de achiziție și transport. În ceea ce privește utilizarea, se precizează că industria poloneză a hîrtiei are capacitatea să prelucreze cantități de maculatură considerabil mai mari decît cele achiziționate efectiv, la care se adaugă posibilitatea exportului, în condițiile creșterii prețurilor externe pentru hîrtia veche. Prioritară rămîne însă prelucrarea maculaturii în industria națională, care utilizează 90 la sută din cantitatea de hîrtie colectată în țară. O serie de date comparative internaționale, publicate în presa poloneză, pun în evidență rezerve de creștere a cantităților de maculatură reintroduse în circuitul economic. În anul 1984 au fost achiziționate, de exemplu, 429 mii tone, cu circa 16 la sută mai mult decît în 1983, media pe locuitor fiind de 12 kg, față de 34 maxim posibil. In R. D. Germană se recuperează anual 40 kg maculatură, în S.U.A. 50 kg, iar în Europa occidentală 60—80 kg. Aceste cantități trebuie însă raportate la producția de hîrtie din țările de comparație, de al cărei nivel depind în mod direct. Astfel, în R. D. Germană se produc 82 kg de hîrtie pe locuitor, de două ori mai mult decît în Polonia, în Europa Occidentală 160—180 kg, iar în S.U.A. 260 kg, ceea ce explică în mare parte decalajele la indicatorul privind cantitatea de maculatură recuperată.

Ipoteze privind exploatarea submarină a țițeiului

DEZVOLTAREA extracției țițeiului din zăcămintele submarine va depinde, în perspectivă, în mai mare măsură de considerentele economice, decît de cele de natură tehnologică. Firme specializate în extracția țițeiului apreciază că din punct de vedere strict tehnologic este posibilă o extindere a exploatărilor submarine în ape adînci, zăcăminte potențiale de mari proporții, considerate anterior inabordabile, devenind deja accesibile. În prezent se realizează lucrări de extracție în ape cu adîncimi de peste 300 m, iar forajele submarine ating adîncimi de circa 2 100 m. Pe baza rezultatelor obținute și a perfecționărilor previzibile ale tehnologiilor de extracție se avansează ipoteza că la orizontul anului 2020 zăcămintele submarine ar putea furniza pînă la 65 la sută din producția mondială de țiței, față de circa 25 la sută în prezent. O asemenea evoluție, schițată prin prisma potențialului tehnologic, dezvoltat puternic în urma crizei petroliere, este însă condiționată de rațiuni economice. Rentabilitatea exploatărilor submarine devine, după surmontarea obstacolelor tehnice, un factor de influență deosebit de important, favorizînd, cel puțin în perspectivă imediată, firmele care vor reuși să realizeze extracția submarină cu cele mai reduse costuri.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 8 noiembrie 1985

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu și al sarcinilor stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Produse competitive prin înnoirea și modernizarea proceselor de fabricație **(Nicolae Blaga)** 1

● Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării. Optimizarea consumurilor energetice **(A. Bencze).** Prin valorificarea resurselor energetice refolosibile — economii de energie primară **(V. Lazarion).** De la fiecare agregat — producție sporită de energie **(Ieronim Rusan).** 3

— Anchetă R.E. Ridicarea calității metalului — condiție pentru realizarea de produse competitive **(Vasile Boescu, Corneliu Bârnea)** 6

— Producția de export — preocupare prioritară. Repere în alinierea la nivelul mondial a exportului de instalații complexe **(Petre Rădulescu)** 8

— Implicații economice ale calității la recoltare a sfeclei de zahăr **(Paul C. Șchiopu)** 10

— Posibilități de creștere a eficienței utilizării fondului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în agricultură **(Rodica Bălănescu, Georgeta Țone)** 11

— Elemente de consolidare a controlului activității economico-financiare **(Ștefan Crăciun)** 12

— Considerații cu privire la criterii de fundamentare științifică a normelor și normativelor de muncă **(Ioan Bratu, Doru Mihalcea)** 14

— Mutații în evoluția populației ocupate în mediul rural **(Petru Panțiru)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Conducerea prospectivă în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane **(Mihai Dumitrescu)** 17

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Comerțul internațional cu servicii : aspecte conceptual-metodologice **(Costea Munteanu)** 19

— Rolul autoconducerii muncitorești în perfecționarea proprietății socialiste **(Constantin Bărbăcioru)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Concepția socialiștilor români despre formarea și dezvoltarea complexului economic național unitar (III) **(Dumitru Mureșan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cercetarea științifică și competiția tehnologică între marile puteri economice occidentale (II) **(Dumitru Olaru)** 25

— Problema alimentară în ultimele decenii ale secolului XX **(Oprea Parpală)** 27

— Sistemul monetar mondial și influența lui asupra relațiilor economice internaționale **(Barbu Zaharescu)** 28

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Competitive products by renewing and modernizing the production processes **(Nicolae Blaga)** 1
— Optimizing the energy consumptions **(A. Bencze)** 3
— Primary energy savings by capitalizing on the reusable energy resources **(V. Lazarion).** 4
— Increased energy productions at every unit **(Ieronim Rusan)** 5
— Raising the metal quality — a condition to carry out competitive products **(V. Boescu, L. Bârnea)** 6
— The export production — a prime concern. Landmarks in the alignment of the export of complex installations to the world level **(Petre Rădulescu)** 8
— Elements to strengthen the control of the economic and financial activity **(Ștefan Crăciun)** 12
— Considerations on the criteria of scientifically setting work norms **(Ioan Bratu, Doru Mihalcea)** 14
— The prospective management in the contemporary scientific and technical revolution **(Mihai Dumitrescu)** 17
— The international trade in services : concept and methodological aspects **(Costea Munteanu)** 19
— The role of the workers' self-management in improving the socialist property **(Constantin Bărbăcioru)** 21
— The concept of the Romanian socialists on the creation and development of the national unitary economic complex (III) **(Dumitru Mureșan)** 22
— The scientific research and the technological competition among the great Western economic powers (II) **(Dumitru Olaru)** 25
The food issue in the last decades of the XXth century **(Oprea Parpală)** 27
— The world monetary system and its influence on international economic relations **(Barbu Zaharescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Конкурентоспособные изделия путем обновления и модернизации процесса изготовления **(Николае Блага)** 1
— Оптимизация энергетических затрат **(А. Бенче)** 3
— Экономия первичной энергии путем использования вторичных энергетических ресурсов **(В. Лазарион)** 4
— Повышенное количество энергии от каждой энергетической установки **(Иероним Русан)** 5
— Анкета «Я.Е.» Повышение качества металла — условие производства конкурентоспособных изделий **(В. Боеску, К. Бырня)** 6
— Производство на экспорт — первоочередная забота. Вехи в равнении экспорта комплексных установок на мировой уровень **(Петре Рэдулеску)** 8
— Элементы укрепления контроля финансово-экономической деятельности **(Штефан Крэчун)** 12
— Соображения относительно критериев научного обоснования норм и нормативов по труду **(Иоан Брату, Дору Михалча)** 14
— Управление на основе предвидения в контексте современной научно-технической революции **(Михай Думитреску)** 17
— Международная торговля услугами: теоретико-методологические аспекты **(Костя Мунтяну)** 19
— Роль рабочего самоуправления в совершенствовании социалистической собственности **(Константин Бэрбэчору)** 21
— Школы — течения — экономисты. Концепция румынских социалистов относительно формирования и развития единого национального экономического комплекса (III) **(Думитру Мурешан)** 22
— Научные исследования и технологическое соперничество между крупными западными экономическими державами (II) **(Думитру Олару)** 25
— Продовольственная проблема в последние десятилетия XX-го века **(Опря Парпалэ)** 27
— Мировая валютная система и ее влияние на международные экономические отношения **(Барбу Захареску)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

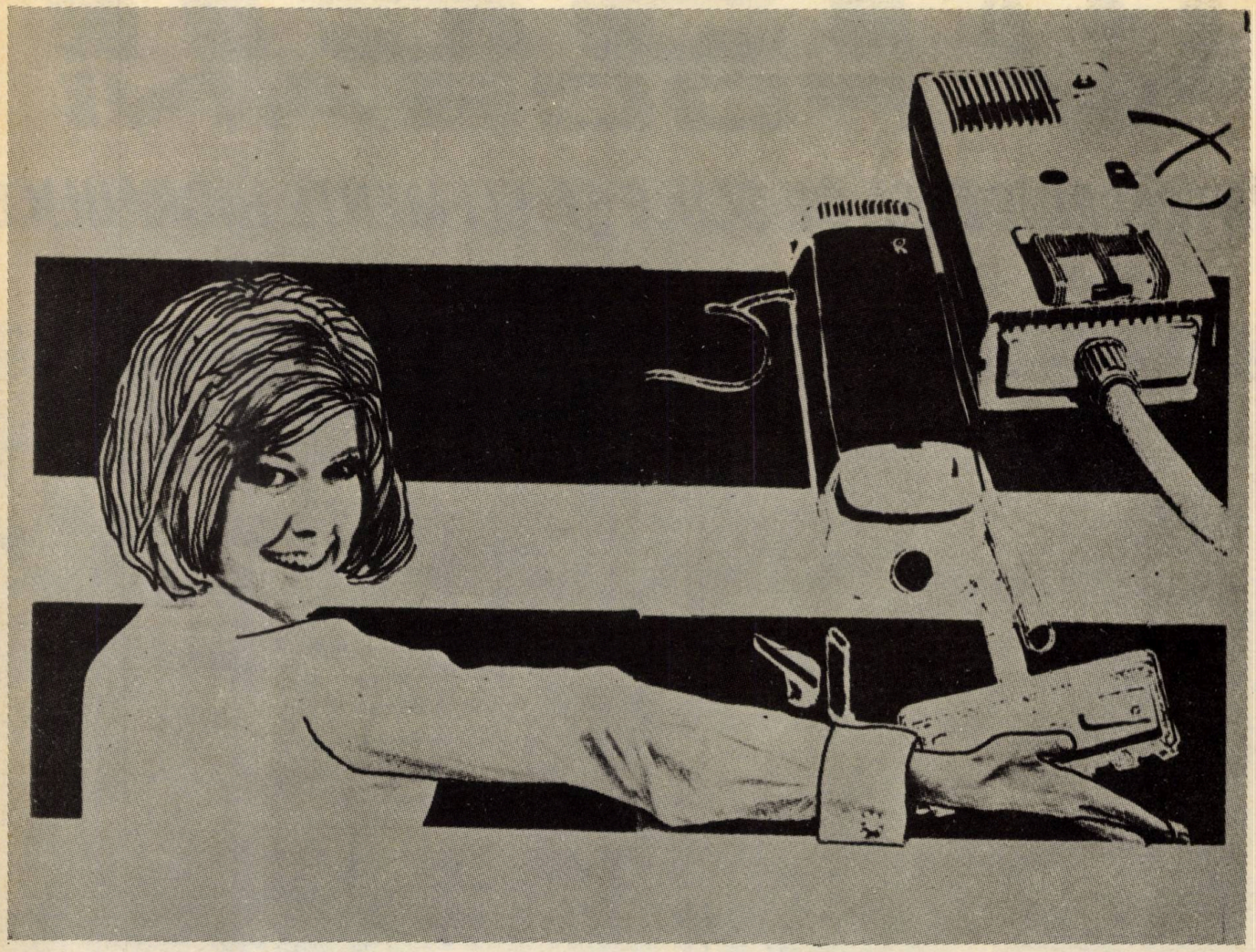

Mobila, cărțile, tablourile, caloriferele, spațiile greu accesibile, pardoseala, covorul, mocheta, tapiseriile, îmbrăcămintea groasă, toate acestea pot fi curățate de praf în mod rapid utilizînd unul dintre noile tipuri de aspiratoare : AP 20 S și AP 10.

Designul și gama de accesorii pe care le prezintă aceste moderne aspiratoare de praf satisfac cele mai exigente cerințe ale cumpărătorilor.

AP 20 S și AP 10 practice și utile în orice gospodărie.

Le găsiți în comerțul de stat la magazinele și raioanele specializate în desfacerea produselor metalochimice.

Caracteristici :

- putere de absorbție mărită : 500 și respectiv 600 w ;
- permit refularea verticală a aerului, înlăturînd astfel posibilitatea de împrăștiere a prafului de pe suprafețele încă necurățate ;
- se manevrează ușor datorită celor două roți, plus roata pivotantă ;
- se poate utiliza priza de alimentare cu tensiune fără împămîntare, aspiratoarele fiind construite în clasa a doua de protecție.

Accesorii :

- perie complexă pentru curățarea suprafețelor plane ;
- perie triunghiulară pentru biblioteci, mobilă etc. ;
- duză îngustă pentru calorifere, spații greu accesibile ;
- duză lată pentru tapiserii, îmbrăcăminte groasă ;
- sac colector din hîrtie-filtru (3 bucăți).

Piese de rezervă :

- 4 saci de hîrtie-filtru ;
- 2 perii de cărbune.

Aspiratorul de praf AP 10 mai dispune de un indicator de umplere a sacului.

Termenul de garanție pentru aspiratoarele AP 20 S și AP 10 este de un an de la data cumpărării.

Prețul aspiratorului AP 20 S este de 950 lei, iar al aspiratorului AP 10 este de 1 300 lei.

iseh FOCȘANI

ÎNTREPRINDEREA DE SCULE ȘI ELEMENTE HIDRAULICE

B-dul Bucureşti nr. 16, telefon 939/15600

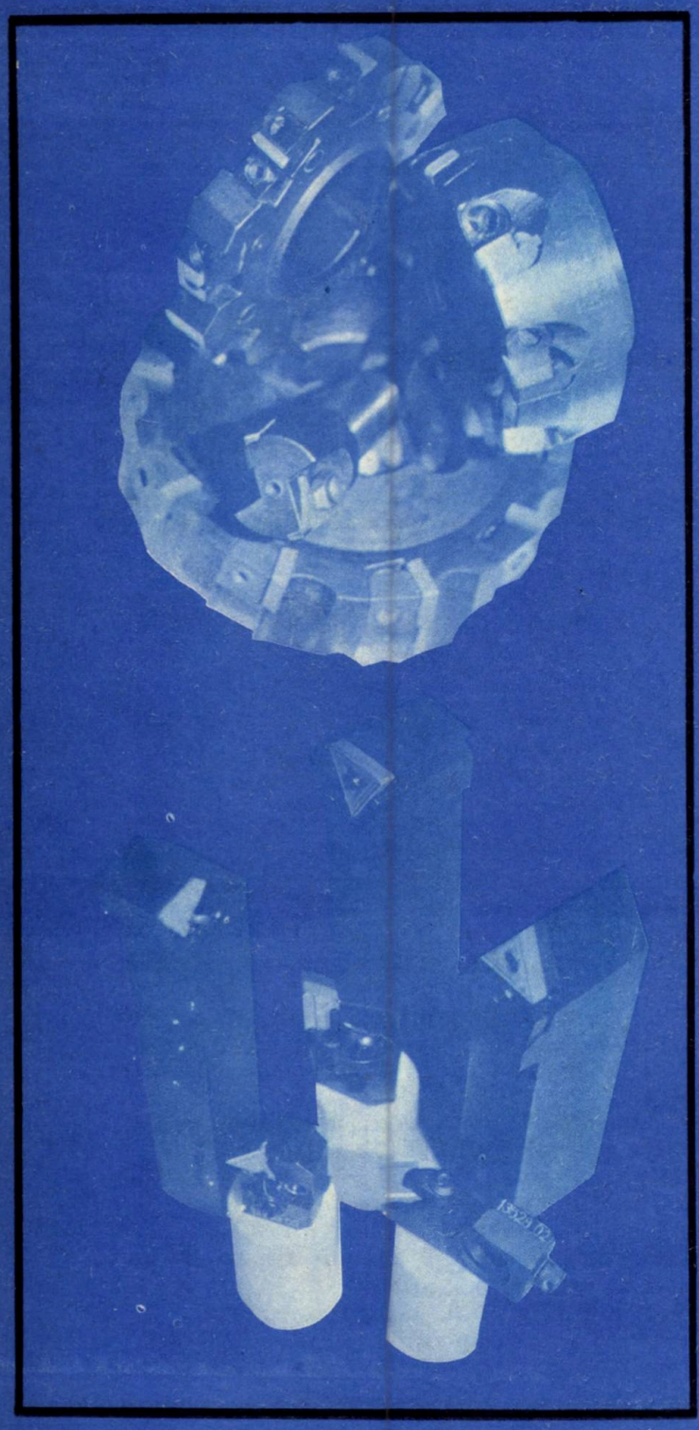

produce și livrează

- SCULE AȘCHIETOARE CU PLĂCUȚE LIPITE ȘI SCHIMBABILE
- ELEMENTE HIDRAULICE : DE DISTRIBUȚIE, DE REGULARIZARE, DE SIGURANȚĂ
- ACCESORII PENTRU MAȘINI-UNELTE
- STANȚE, DISPOZITIVE, MATRIȚE

Gradul înalt de tehnicitate al întreprinderii permite abordarea oricărei colaborări în domeniu.

Răspunzînd solicitărilor dumneavoastră, specialiștii, cataloagele de produse și prospectele vă stau la dispoziție.

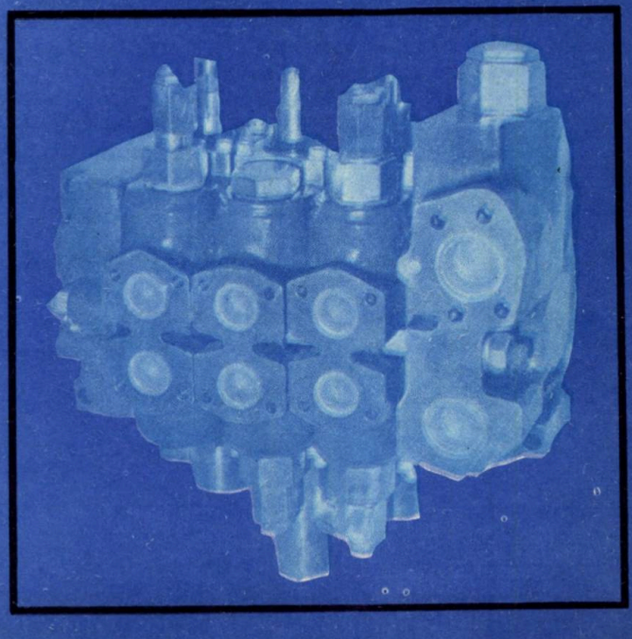

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa la telefon 939/12714.

Lei 5

D 046

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Eforturi susţinute pentru realizarea planului pe acest an, pentru înfăptuirea obiectivelor anului 1986

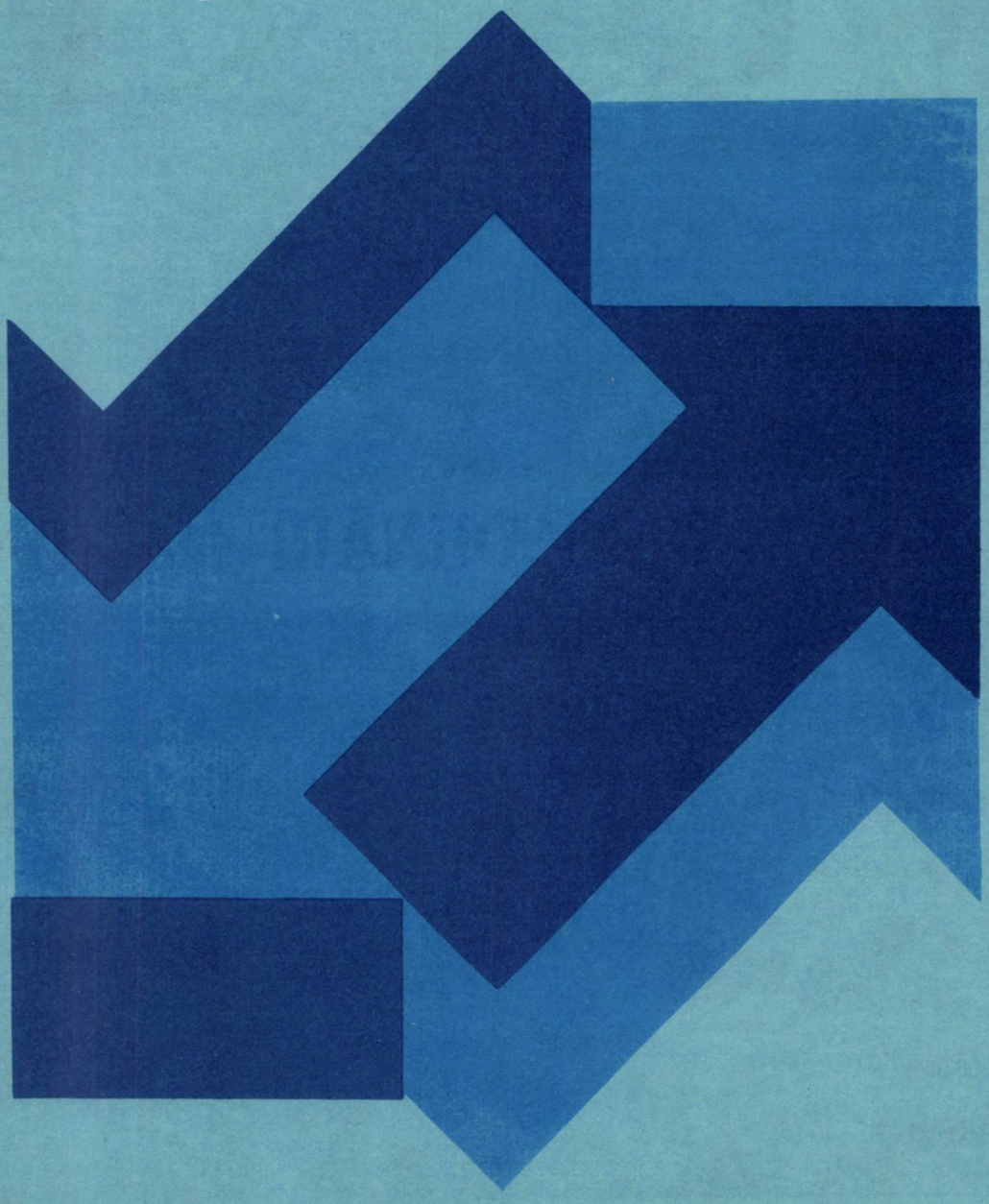

Numărul 47 ● Vineri 22 noiembrie 1985

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAŢIONALE

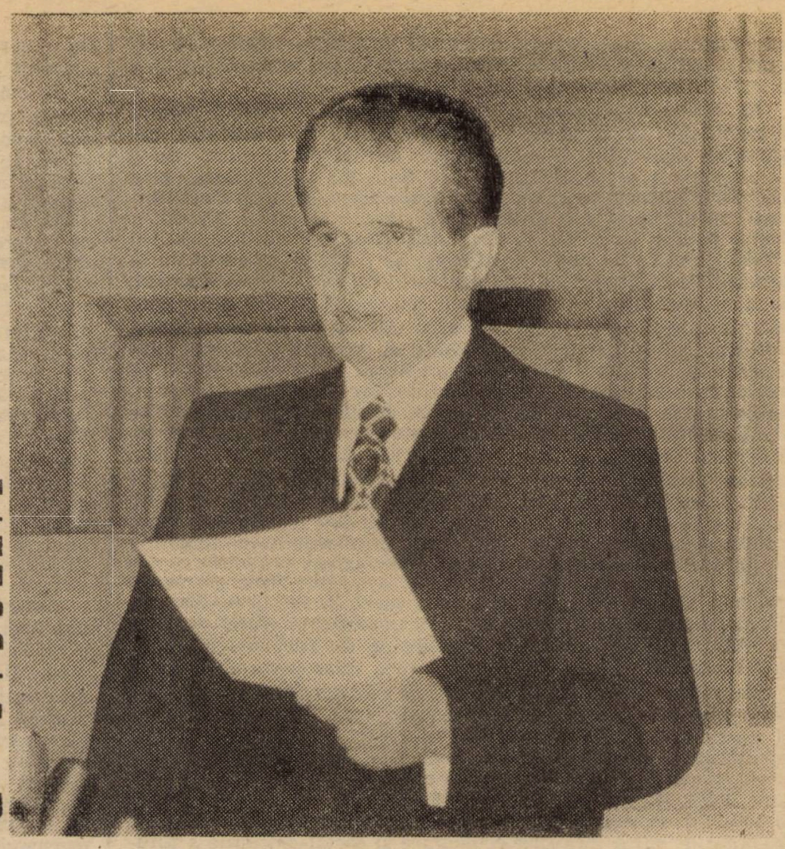

„Să pornim și în anul 1986 cu hotărîrea fermă de a obține o îmbunătățire a activității în toate domeniile, de a face totul pentru realizarea hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a Programului partidului ! Avem tot ce este necesar, și trebuie să acționăm în așa fel încît să ne dovedim la nivelul încrederii și răspunderii ce o avem în fața partidului, a poporului !"

NICOLAE CEAUȘESCU

AMPLU ȘI MOBILIZATOR PROGRAM PENTRU REALIZAREA PLANULUI PE ACEST AN, PENTRU ÎNFĂPTUIREA OBIECTIVELOR ANULUI 1986

ÎN PEISAJUL politic al țării, săptămîna trecută s-a relevat prin evenimente deosebite. Ca de fiecare dată în această perioadă premergătoare sfîrșitului de an, s-au desfășurat, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, lucrările plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, cadru în care au fost dezbătute și aprobate în unanimitate documente de cea mai mare importanță pentru dezvoltarea economico-socială a țării în anul următor și în perspectivă. Este vorba de proiectul planului național unic, de proiectul planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, de cel al planului financiar centralizat, de proiectul legii cu privire la creșterea productivității muncii, de programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea în perioada 1 octombrie 1985 — 30 septembrie 1986. Sînt documente care au fost sau urmează să fie supuse dezbaterii și votului Marii Adunări Naționale, ale cărei lucrări — în cadrul sesiunii a II-a a celei de a IX-a legislaturi — au început cu șapte zile în urmă.

O remarcabilă anvergură a conferit acestor evenimente magistrala cuvîntare rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în deschiderea lucrărilor plenarei — profundă analiză a activității desfășurate în acest an și în acest cincinal, relevînd concluzii, orientări, învățăminte și indicații de hotărîtoare însemnătate, strălucit program de acțiune pentru toți oamenii muncii în primul an al viitorului cincinal, ca și în întreaga perioadă de cinci ani —, menită să ridice economia și societatea românească pe noi culmi de progres și civilizație. Întregul nostru popor se află astfel în posesia unui excepțional document, care ne ghidează în mod concret și cît se poate de limpede activitatea, care ne relevă însemnatele rezerve care mai există în economie, obiectivele fundamentale ale muncii noastre prezente și de perspectivă, prioritățile și sarcinile exprese, căile și mijloacele ce trebuie folosite pentru înfăptuirea lor exemplară.

Secretarul general al partidului a subliniat faptul că cincinalul în curs, chiar în condițiile grele economice internaționale și ale unor contradicții interne în dezvoltarea diferitelor ramuri ale economiei naționale, a asigurat înfăptuirea planurilor de ridicare a patriei noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare și creșterea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Așa cum se știe, în deceniul trecut, întreaga economie, societatea românească în ansamblul ei au înaintat pe un front larg, au străbătut un drum lung, înfăptuind obiective strategice de cea mai mare însemnătate. Or, asemenea realizări se impuneau consolidate, după cum se impuneau create condițiile pentru a trece la o nouă etapă a progresului patriei noastre — și tocmai din acest motiv activitatea a fost îndreptată cu precădere în această direcție. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „se poate spune că, în linii generale, am realizat obiectivele pe care ni le-am propus. Am reușit nu numai să consolidăm ceea ce am realizat în perioada anterioară, dar și să înaintăm — este adevărat, într-un ritm mai încet —, să continuăm înaintarea privind dezvoltarea patriei noastre și înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate".**

Cifrele sînt astfel concludente. Creșterea, în perioada anilor 1981—1985, a producției nete într-un ritm mediu anual de peste 6%, a venitului național cu aproape 6%, a producției agricole cu un ritm mediu anual de circa 2,5%, a volumului comerțului exterior cu un ritm mediu anual de peste 5%, din care exportul cu circa 9% iar importul cu circa 1,5%, precum și succesele obținute în această perioadă în domeniul cercetării, învățămîntului și culturii, în ce privește ridicarea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii indică desfășurarea unor procese și mutații calitative evidente, accentul susținut pe factorii intensivi, consolidarea calitativă efectivă a dinamicilor accelerate consemnate în cincinalele trecute. Rezultatele puteau fi însă și mai bune, arăta secretarul general al partidului, dacă nu s-ar fi manifestat o serie de lipsuri serioase în organizarea producției și în folosirea în bune condiții a capacităților de producție și a forței de muncă ; totodată, nu toate conducerile ministerelor și ale celorlalte organe centrale au acționat cu întreaga răspundere în îndeplinirea sarcinilor care le-au avut ; de asemenea, s-au manifestat multe lipsuri în activitatea consiliilor oamenilor muncii din centrale și unități. Din întreagă această activitate desfășurată trebuie trase toate concluziile, tre-

buie luate măsurile necesare pentru lichidarea stărilor de lucruri negative și îmbunătățirea activității în toate domeniile, la nivelul condițiilor tehnice și economice create.

În lumina magistralei cuvîntări rostită de secretarul general al partidului, să urmărim care sînt obiectivele și sarcinile exprese ale dezvoltării în anul viitor, primul an al celui de-al 9-lea cincinal — perioada în care România va parcurge pași însemnați înainte pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism, se va înscrie în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică. Un accent de cea mai mare importanță se pune pe trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă, obiectiv început, de altfel, încă din cincinalul trecut, precum și pe realizarea unei calități superioare a întregii noastre activități. În acest cadru, ridicarea calității și nivelului tehnic al producției, cerință fundamentală, hotărîtoare a sporirii eficienței și competitivității, se înscrie ca o sarcină de primă mărime. Iar pentru realizarea ei, ținînd seama de premisele existente, de condițiile create, între altele se vădesc imperioase întărirea controlului de calitate, organizarea corespunzătoare a standurilor de probă, a celorlalte aparate de măsură și control necesare. Numai în aceste condiții se va bara ieșirea din întreprinderi a oricărui produs care nu corespunde cerințelor de calitate, care nu este de nivelul tehnic stabilit prin planurile de dezvoltare, prin programul tehnic și de cercetare, în raport cu cerințele economiei naționale și ale exportului. Este limpede că numai în condițiile unor asemenea exigențe pot fi realizate cu succes sarcinile programului național în domeniul ridicării calității produselor, astfel ca, pînă în 1990, 95% din produsele obținute să fie realizate la parametri mondiali, iar o pondere de 2—5% chiar peste acest nivel.

Ca o altă însemnată prevedere de sinteză pentru anul 1986 ca și pentru întregul cincinal, pînă în 1990, secretarul general al partidului releva continuarea dezvoltării economico-sociale echilibrate a tuturor județelor țării. Sarcinile concrete în acest sens, respectiv o producție totală minimă pînă în 1990, pe fiecare județ, de circa 80 mii lei pe locuitor, din care producția industrială să reprezinte 50 mii lei, relevă noi și însemnate progrese pe calea înfloririi economice și social-culturale a tuturor județelor țării, a localităților ei — temelia cea mai trainică pentru a asigura, în fapt, egalitatea în drepturi între toți oamenii muncii, între toți cetățenii patriei, accesul larg la toate cuceririle civilizației socialiste.

Înfăptuirea unor asemenea obiective de anvergură impun pe primul plan — ca una din cele mai importante probleme ale planului pe anul următor — energia și materiile prime, respectiv buna asigurare și utilizarea, gospodărirea lor judicioasă. În domeniul energetic, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-am confruntat în ultimii ani cu o serie de greutăți și continuă să mai existe o serie de lipsuri. Dispunem de capacități de producție energetică în stare să asigure energia necesară. Dar, din păcate, centralele pe cărbune nu lucrează în mod corespunzător iar hidrocentralele, datorită secetei, lucrează cu un minus de cel puțin 1 000 MW putere instalată zilnic. Desigur, s-a acționat spre a se asigura energia necesară, producîndu-se mai multă energie pe hidrocarburi, ceea ce a necesitat importuri suplimentare de petrol. Trebuie însă luate toate măsurile pentru înfăptuirea, în cele mai bune condițiuni, a programului energetic, pentru buna funcționare a centralelor electrice și, îndeosebi, a celor pe cărbune. Se impun, totodată, luate toate măsurile pentru a permite intrarea în funcțiune a primei centrale electrice atomice și a tuturor celorlalte centrale electrice pe cărbune sau hidro, care sînt în construcție. Pînă la sfîrșitul anului următor, mai sublinia secretarul general al partidului, trebuie asigurat tot ceea ce este necesar, în ce privește punerile în funcțiune, pentru a soluționa în mod corespunzător problemele asigurării energiei pentru activitatea de producție și pentru satisfacerea tuturor celorlalte necesități.

În același cadru, acțiuni importante în domeniul promovării unor noi tehnologii, mai economicoase și eficiente din punct de vedere energetic, în domeniul reducerii consumurilor — cu precădere în metalurgie, chimie și industria materialelor de construcții, ce consumă aproape jumătate din producția de energie a țării — pornesc de la faptul că, pe unitatea de venit național, în țara noastră se consumă de două ori mai multă energie în comparație cu o serie de țări dezvoltate ; ceea ce indică, în condiții asemănătoare, comparabile de înzestrare tehnică, mari rezerve încă nefructificate pentru diminuarea pe mai departe a consumurilor energetice din economie.

Acțiuni ferme se impun în sectoarele minier și petrolier, cu contribuții fundamentale în asigurarea bazei naționale de materii prime și energie. Măsuri hotărîte trebuie luate în domeniul realizării producției de cărbune de bună calitate, în ce privește realizarea programului pentru cărbunele cocsificabil, pentru înfăptuirea prevederilor privind diferite minereuri și substanțe utile, pentru realizarea planului de extragere a petrolului, pentru creșterea gradului de recuperare. În ambele sectoare — minier și petrolier — sînt necesare acțiuni mai hotărîte în vederea întăririi ordinii și disciplinei, aplicării ferme a noului sistem de retribuție, a acordului global, organizării corespunzătoare a întregii activități. Secretarul general al partidului sublinia că dispunem de capacități de producție, de mijloacele tehnice necesare pentru a realiza, în bune condiții, prevederile planului în ambele sectoare.

În asigurarea echilibrului dezvoltării, a progresului cu precădere calitativ-intensiv al industriei și întregii economii, un rol important revine activității constructoare de mașini, respectiv celor trei ministere, unităților aferente — activitate menită să asigure, în cele mai bune condiții, producția fizică de mașini și utilaje de înaltă calitate și nivel tehnic. Or, și în acest an, în domeniul amintit, s-au manifestat lipsuri serioase în livrarea la timp a utilajelor, a mașinilor, ceea ce a provocat mari greutăți altor ramuri ale economiei naționale, cu implicații asupra întregii dezvoltări, inclusiv asupra realizării investițiilor. Conducerile celor trei ministere cu profil de construcții de mașini, consiliile de conducere din centralele și unitățile respective, toți oamenii muncii din acest domeniu trebuie, deci, să acționeze pentru întărirea răspunderii, a disciplinei, a ordinii, luînd măsuri ferme pentru ca în anul viitor să fie lichidate cu desăvîrșire stările de lucruri negative care s-au manifestat. Nu doar în construcția de mașini, ci și în celelalte ramuri ale industriei naționale, în mod deosebit în industria ușoară și alimentară, trebuie făcut totul pentru obținerea, în cele mai bune condiții, a producției necesare bunei aprovizionări a populației și satisfacerii altor cerințe ale economiei naționale, pornind de la necesitatea valorificării superioare a materiilor prime, creșterii eficienței, ridicării calității producției și reducerii, în continuare, a consumurilor pe unitatea de produs.

Secretarul general al partidului s-a oprit cu deosebire asupra unei probleme de o mare importanță pentru buna realizare a planului pe anul următor, anume asigurarea bazei tehnico-materiale a producției. S-a subliniat că, prin plan, sînt prevăzute toate cele necesare, chiar și o anumită rezervă ; cu toate acestea, la întocmirea planului, îndeosebi a balanțelor materiale, s-a observat tendința de mărire a unor consumuri materiale, de depășire sau de neîncadrare în normele de consum stabilite, precum și de trecere la introducerea în producție a unor produse cu consumuri mai mari decît cele existente. Tocmai de aceea se impun revăzute balanțele materiale, prin reducerea unor consumuri nejustificate. Constituie această revedere, precum și încadrarea strictă în normele de consum prevăzute, reducerea în continuare a consumului energetic, de materii prime și materiale, măsurile mai hotărîte pentru recuperarea și refolosirea materialelor în toate domeniile de activitate — imperative hotărîtoare pentru a asigura desfășurarea în bune condiții a activității, creșterea eficienței și, pe această bază, a venitului național, respectiv sporirea mijloacelor necesare dezvoltării țării și ridicării bunăstării generale a poporului.

Cu efecte de anvergură pe întregul front al dezvoltării se vădește realizarea volumului important de investiții ce trebuie înfăptuit în noul cincinal în toate sectoarele, mai ales în domeniul minier, energetic, al chimiei și metalurgiei, deci în sectoarele producătoare de materii prime, de materiale de bază pentru dezvoltarea economiei. În acest sens, trebuie luate toate măsurile pentru realizarea la timp a tuturor investițiilor și punerea în producție a capacităților la termenele stabilite, pentru îmbunătățirea proiectelor în direcția introducerii de noi tehnologii privind reducerea consumurilor energetice și materiale, crearea de materiale cu caracteristici superioare. Alături de creșterea productivității muncii, de reducerea cheltuielilor materiale și de producție, investițiile — respectiv conceperea și desfășurarea lor — dobîndesc, o dată mai mult, atribute fundamentale în procesul complex al creșterii eficienței economice — caracteristica fundamentală a dezvoltării în anul și cincinalul următor.

În domeniul agriculturii — ramură de bază a economiei românești — planul prevede creșterea producției în toate sectoarele. Comparativ cu acest an — la fel ca și în industrie, unde se consemnează unele restanțe — sarcinile sînt sporite, avînd în vedere situația deosebită datorată secetei. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, sînt indici, însă, pe deplin realizabili. Și în continuare, producția de cereale trebuie să se afle în centrul atenției. Sînt necesare măsuri hotărîte în vederea înfăptuirii programului de irigații și îmbunătățiri funciare, doar pe această bază fiind posibil să se obțină o recoltă stabilă în orice condiții. Se va asigura o creștere mai puternică a producției în horticultură, legumicultură, viticultură, pomicultură, precum și la plantele tehnice. O atenție deosebită se va acorda în continuare zootehniei, creșterii animalelor și producției animaliere — domenii hotărîtoare pentru a asigura buna aprovizionare a populației, precum și satisfacerea altor necesități ale țării. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, înfăptuirea întocmai a tuturor acestor prevederi depinde în mod esențial de eliminarea neajunsurilor și lipsurilor din activitatea multor organe agricole, a multor consilii de conducere din unitățile agricole, a multor activiști de partid, inclusiv a unor comitete județene de partid, a unor consilii populare județene.

Pe un prim plan al preocupărilor din agricultură trebuie să se afle realizarea în bune condiții a fondului de stat de pro-

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 4)

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Obiectivele de investiții — urmărite riguros, realizate integral în fiecare unitate economică

PLANUL — realizat la toți indicatorii ! Este un imperativ de stringentă actualitate pentru fiecare unitate economică în parte, un mobilizator îndemn prezent permanent în documentele de partid, în sarcinile și orientările trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Numai astfel se pot asigura premisele necesare pentru funcționarea normală a întregului sistem al economiei naționale, pentru reluarea procesului de producție la niveluri cantitative și calitative superioare, pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare economico-socială a țării. În acest context se înscrie și necesitatea ca, alături de eforturile ce se întreprind pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite pentru indicatorii de plan și financiari, o atenție deosebită să fie acordată — în toate întreprinderile — realizării întocmai a planului de investiții. Și acest lucru deoarece punerea în funcțiune la termen a noilor obiective de investiții asigură condițiile amplificării potențialului economic al unității, creînd în acest fel unele din premisele îndeplinirii prevederilor planului de producție în perioadele următoare.

■

PENTRU ACEST AN, planul de investiții al **întreprinderii „Tractorul"-Brașov** prevede punerea în funcțiune a șapte noi capacități de producție (pentru piese forjate, seturi tractoare, punți motoare, piese de schimb ș.a.), menite să întregească zestrea tehnică și tehnologică a unității, să ofere posibilitatea creșterii — cantitative și calitative — a producției. Acțiunile și măsurile inițiate și adoptate, eforturile depuse pentru asigurarea desfășurării normale a activității au permis înregistrarea an de an a unor bune rezultate în acest domeniu. În anii actualului cincinal au fost construite o serie de noi hale, dotate cu utilaje moderne și cu utilitățile necesare — ceea ce a asigurat creșterea permanentă a capacităților de producție (tabelul) —, au fost realizate numeroase obiective cu caracter indirect productiv (platforme de depozitare, bază de încărcare a șpanului, drumuri uzinale) și social-culturale (grădiniță, grup școlar, spații de învățămînt, locuințe).

Activitatea desfășurată în primele 10 luni din acest an, colaborarea permanentă cu constructorul s-au materializat în **punerea în funcțiune a unui număr de patru capacități de producție, celelalte trei fiind finalizate parțial.** De asemenea, **s-a asigurat punerea în avans în funcțiune a unei capacități de 250 t/an piese turnate din metale neferoase** din capacitatea planificată pentru anul 1986.

Acțiunile și măsurile luate pentru desfășurarea normală a procesului investițional au vizat, deopotrivă, toate fazele acestuia. Astfel, un accent deosebit s-a pus și se pune în continuare pe aspectele privind **pregătirea corespunzătoare a lucrărilor de investiții pentru fiecare obiectiv în parte,** știut fiind faptul că o bună pregătire a acestora, o organizare corespunzătoare a șantierului constituie premise de bază ale derulării normale a activității în acest domeniu, ale reducerii termenelor de execuție. În acest sens, demne de semnalat sînt acțiunile ce au urmărit o **colaborare strînsă cu proiectantul și constructorul** încă din faza de definitivare a soluțiilor tehnice și tehnologice, contractarea și comandarea din timp a utilajelor (astfel încît să se creeze posibilitatea sosirii acestora la timp), punerea la dispoziția constructorului a amplasamentelor eliberate de rețelele supra și subterane sau de eventualele construcții existente.

În ceea ce privește cea de a doua etapă de realizare a obiectivelor de investiții, respectiv etapa lucrărilor propriu-zise, o atenție deosebită s-a acordat **execuției la timp, prin autodotare, a unor diverse utilaje** necesare echipării noilor capacități. Dispunînd de un puternic sector de autoutilări și de mașini-unelte agregat, întreprinderea a **asigurat realizarea unui volum de circa 180 mil. lei utilaje** ce au fost montate în noile spații de producție. De asemenea, permanent, pentru lucrările de montaj și punere în funcțiune a mașinilor și instalațiilor, constructorul a beneficiat de un real ajutor din partea beneficiarului, ajutor concretizat în punerea la dispoziția acestuia a unor mijloace de transport și a forței de muncă calificată.

Un domeniu deosebit de important, ce a stat și stă permanent în atenția întreprinderii noastre, îl constituie **reducerea cheltuielilor de deviz.** Pentru aceasta, în faza de proiectare, participăm direct la alegerea celor mai adecvate soluții constructive și tehnologice, punîndu-se accentul pe proiectele tip cu indici economici reduși. Pe parcursul executării lucrărilor, în funcție de situația concretă din teren, se urmărește adoptarea permanentă, cu acceptul proiectantului, a soluțiilor tehnologice și constructive, astfel încît să se elimine orice eventuală sursă de risipă. Totodată, prin executarea unor volume importante de lucrări (în special de transport și montaj a utilajelor) cu personalul și mijloacele tehnice proprii, se asigură obținerea unor substanțiale economii la cheltuielile de deviz.

■

REZULTATELE obținute pînă în prezent în îndeplinirea planului de investiții puteau fi însă mai bune dacă,

Dinamica creșterii principalelor capacități de producție ca urmare a finalizării obiectivelor de investiții 1985/1981

Capacitatea	Tractoare	Motoare diesel tip tractor de 26—150 CP	Seturi tractor 45—180 CP	Punți motoare față și spate	Piese de schimb
— % —	104,8	128,5	181,0	158,1	115,3

în acest proces, nu s-ar fi manifestat unele greutăți și neajunsuri, atît proprii cît și generate de colaborarea cu alte unități economice. Avem în vedere, în acest sens, unele rămîneri în urmă în execuția prin autodotare a unor mașini și utilaje, unele carențe în activitatea de urmărire riguroasă a stadiului lucrărilor și în colaborarea cu constructorul, precum și restanțele pe care le înregistrează unii furnizori în livrarea mașinilor și utilajelor contractate. Astfel, spre exemplu, în prezent, volumul restanțelor se ridică la 48 mașini-unelte și instalații, peste 60% din acestea avînd termene de livrare decalate de la an la an, începînd cu 1983 ; se impune ca, la eforturile constructorului să se alinieze în mai mare măsură și unitățile furnizoare de astfel de utilaje.

Pentru 1986 și cincinalul următor, conform prevederilor de plan, întreprinderea „Tractorul"-Brașov are de realizat, în continuare, sarcini mobilizatoare de plan în domeniul investițiilor. Obiectivele prevăzute a fi puse în funcțiune se înscriu în orientarea largă de amplificare a laturilor calitative ale procesului de producție, fiind de natură să asigure o **creștere a gradului de mecanizare, automatizare și robotizare a producției,** o dotare corespunzătoare cu mașini-unelte de înaltă precizie și productivitate, cu aparatură de măsură și control eficientă, o sporire substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor.

Pentru demararea în bune condiții a activității în anul viitor, încă din acest an se acționează pentru pregătirea temeinică a lucrărilor ce urmează a fi efectuate. Pentru aceasta se urmărește, printr-o implicare directă, reducerea perioadelor de derulare a diferitelor etape ale procesului investițional — proiectare, avizare, aprobare, elaborare documentație de execuție —, precum și contractarea cu constructorul și furnizorii de utilaje a volumelor necesare realizării integrale a planului. De asemenea, pentru asigurarea punerii în funcțiune la termenul planificat a celor două noi capacități prevăzute pentru 1986, s-au luat **măsuri de asigurare, încă din acest an, a fronturilor de montaj a utilajelor tehnologice,** astfel încît, în sezonul friguros (decembrie 1985 — februarie 1986), constructorul să aibă **front de lucru în spații închise.** Se va urmări în continuare, pentru derularea normală a lucrărilor, îmbunătățirea colaborării cu constructorul, implicarea mai puternică în realizarea unor lucrări, îmbunătățirea și perfecționarea „din mers", împreună cu proiectantul, a soluțiilor constructive, asigurarea, prin autoutilare, a unui volum sporit de mașini și utilaje.

Aurel TRIFAN

● **Colectivul Antreprizei de construcții industriale din Suceava** a atins cotele finale ale sarcinilor de plan pe actualul cincinal, ceea ce creează condiții pentru obținerea, pînă la sfîrșitul anului, a unei producții suplimentare de construcții-montaj în valoare de aproape 80 milioane lei. Sporirea ponderii activității în baza proprie de producție, promovarea unor metode, tehnologii și soluții constructive moderne, precum și utilizarea optimă a mijloacelor tehnice din dotare au condus la creșterea productivității muncii și la obținerea unor beneficii suplimentare de circa 5 milioane lei. În prezent, constructorii suceveni sînt angajați în realizarea a două obiective prioritare, cu termene de punere în funcțiune în anul viitor — Centrala electrotermică pe cărbune și Întreprinderea de rulmenți din Suceava.

● În cursul acestui an, **colectivul Trustului antreprize generală de construcții-montaje Cluj** a edificat și dat în folosință, în municipiile Cluj-Napoca, Turda, Dej și în orașele Gherla, Cîmpia Turzii și Huedin, 3 135 apartamente, peste 8 300 metri pătrați spații comerciale, o serie de alte obiective economice și social-culturale. În prezent, constructorii clujeni și-au sporit eforturile, urmînd ca în perioada următoare să predea beneficiarilor alte 1 239 apartamente, aflate în stadii finale de execuție, și 12 obiective cuprinse în planul pe acest an, pregătind astfel buna desfășurare a activității în anul viitor.

● **Constructorii ploieșteni** au montat cel de-al doilea grup energetic la microhidrocentrala Teșila 1, punînd astfel în funcțiune, la întreaga capacitate, acest nou obiectiv energetic prahovean, care a pulsat în sistemul energetic, numai în luna precedentă, aproape un milion kWh. În prezent se acționează intens pentru finalizarea lucrărilor la alte două microhidrocentrale de pe rîul Doftana : Negraș 1 și Negraș 2.

Amplu și mobilizator program

(Urmare din pag. 2)

duse agroalimentare — datorie patriotică, îndatorire de la care nu se poate sustrage nimeni. **„Trebuie să se înțeleagă de către toate județele și unitățile** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială nu înseamnă autoconsumul și nerealizarea obligațiilor față de societate, față de fondul de stat".** Există legi foarte clare și precise în acest sens, care se impun cu strictețe respectate.

O dinamică susținută o va înregistra în anul următor volumul schimburilor noastre economice externe — cu 15% mai mari față de 1985. În acest cadru se vor intensifica schimburile economice și cooperarea în producție cu țările din C.A.E.R., cu toate țările socialiste ; se va acționa cu toată fermitatea în vederea înfăptuirii programelor stabilite la consfătuirea la nivel înalt pe problemele economice, de anul trecut, a hotărîrilor C.A.E.R. în vederea unei mai bune specializări, a folosirii raționale a capacităților de producție, ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției, satisfacerii, în mai bune condițiuni, în cadrul C.A.E.R., a necesităților de energie, de materii prime și altele ; vom participa activ la Programul de cercetare și progres tehnic în vederea satisfacerii, și în acest domeniu, a necesităților țărilor socialiste, a realizării dezvoltării lor rapide pe baza tehnicii celei mai avansate. Se va extinde în continuare colaborarea cu țările în curs de dezvoltare și se vor lărgi corespunzător schimburile cu țările capitaliste dezvoltate — realizîndu-se o participare cît mai activă a economiei românești la diviziunea internațională a muncii. Realizarea unui comerț exterior echilibrat va crea premise pentru restituirea în anul următor a circa 30% din datoria externă pe care o mai avem.

În ampla sa cuvîntare, secretarul general al partidului relevă faptul că realizarea în cele mai bune condiții a planului pe anul 1986 impune intensificarea activității de cercetare și introducerea cu mai multă fermitate a progresului tehnic în toate domeniile. Deosebit de însemnate sînt, de asemenea, aplicarea cu mai multă hotărîre a noului mecanism economico-financiar, autoconducerea și autogestiunea în toate domeniile de activitate. În lumina orientărilor stabilite la plenară trebuie să sporească responsabilitățile pentru buna desfășurare a activității, atît răspunderea directă personală, începînd de la conducerea unităților, cît și răspunderea colectivă a tuturor oamenilor muncii din unitatea respectivă. În această direcție se impune întărit rolul organelor de conducere colectivă în realizarea activității, trebuie mai mult dezvoltate capacitatea, creativitatea și pregătirea profesională, trebuie să crească conștiința revoluționară a fiecăruia, asigurîndu-se premise pentru o participare superioară, conștientă, la un înalt nivel de eficiență, a fiecărui om al muncii la activitatea unității, la dezvoltarea susținută, pregnant intensivă, a întregii economii.

Acțiunea puternică a factorilor calitativi în dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor și telecomunicațiilor, a celorlalte ramuri, a economiei românești în ansamblu, susține creșterea — cu circa 12% — a venitului național în 1986 față de acest an, temei al dezvoltării și progresului pe mai departe, al sporirii în continuare a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii. Opțiunea de alocare din venitul național a 70% pentru consum și a 30% pentru dezvoltare răspunde, așa cum sublinia secretarul general al partidului, unei necesități obiective, ea relevă răspunderea generației noastre față de viitorul națiunii socialiste românești. Desigur că, în întreg acest cadru, hotărîtoare este munca superior organizată, eficientă, creativă pentru înfăptuirea tuturor prevederilor anului următor.

După cum esențială în aceste săptămîni care au mai rămas pînă la sfîrșitul anului în curs al acestui cincinal este activitatea insistentă pentru realizarea întocmai a prevederilor dezvoltării, pentru recuperarea restanțelor acolo unde ele există.

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării

Preocupări susținute pentru sporirea producției de țiței și gaze

CREȘTEREA susținută a producției de țiței și gaze, acoperirea în mai mare măsură a cerințelor economiei naționale cu resurse energetice primare indigene reprezintă prioritatea absolută în activitatea tuturor unităților petroliere, a tuturor întreprinderilor din alte ramuri implicate în acest proces. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R., atît pentru perioada ce a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, cît în special pentru 1986, sectoarelor primare, petrolier și minier, le revin sarcini deosebite pe linia intensificării acțiunilor care să conducă la sporirea mai substanțială a cantităților de resurse energetice primare extrase și livrate economiei naționale. Experiența acumulată în acest an și cincinal, neajunsurile manifestate în anumite perioade la diferite unități din sectoarele primare au reliefat faptul că, în aceste domenii, există asigurate toate condițiile necesare bunei derulări a activității de producție, că acolo unde au fost luate din timp toate măsurile indicate nivelul realizărilor s-a situat la și peste cel planificat, că desincronizările în desfășurarea muncii și a producției sînt legate în special de factori subiectivi ce pot și trebuie să fie cît mai grabnic eliminați.

■

ȚINÎND seama de sarcinile ce revin sectorului petrolier în perioada următoare, de importanța sa în desfășurarea normală a activității în alte ramuri și domenii economice, colectivul de oameni ai muncii de la Schela de producție petrolieră Viforîta, județul Dîmbovița și-a intensificat preocupările pentru atingerea nivelurilor planificate, pentru realizarea unor producții sporite de țiței și gaze. Aceasta cu atît mai mult cu cît, pe 10 luni din acest an, cu excepția producției de gaze (nivel de realizare 102,3%), la țiței și gazolină rezultatele se situează sub sarcinile planificate (92,3%, respectiv 99%).

Principalele cauze ale acestei situații trebuie localizate la nivelul activității schelei, în sensul că în unele situații (acționările la sondele care așteptau intervenții, calitatea și operativitatea unor intervenții și reparații capitale, asigurarea, completarea echipelor de intervenție și a meseriilor deficitare în cadrul acestora, cimentări primare nereușite pe zăcămîntul Ochiuri N, efectuarea unui număr relativ redus de operații de intensificare a extracției etc.), intervențiile solicitate de desfășurarea proceselor de producție s-au făcut cu întîrziere, au existat desincronizări pe filiera organizării producției și a muncii, în special în ce privește disciplina tehnologică. Alături de acestea se cuvine să menționăm și inundarea naturală a unor sonde cu producție mare din zăcămîntul Drăgășești, declinul tehnologic accentuat pe zăcămîntul Doicești-helvian datorat scăderii presiunii de zăcămînt etc. și care au contribuit, în bună măsură, la scăderea în final a nivelului producției obținute.

Eforturile întreprinse de colectivul de oameni ai muncii din cadrul schelei pentru contracararea efectelor acestor cauze s-au concretizat în special în următoarele principale direcții :

1. **Creșterea factorului final de recuperare.** În acest sens, au fost prevăzute unele acțiuni cu caracter tehnic care se referă la : inițierea și extinderea procesului de combustie subterană pe zăcămîntul Ochiuri-dacian, unde s-a obținut, prin această metodă, o producție suplimentară de 5 t/zi ; continuarea procesului de injecție cu polimeri într-un bloc tectonic din zăcămîntul Drăgăiești-Me, ceea ce a permis creșterea producției de țiței cu 7 t/zi ; extinderea procesului de injecție apă sărată pe zăcămîntul Doicești-helvian reușind prin aceasta menținerea producției și micșorarea substanțială a declinului de producție.

2. **Creșterea rezervelor geologice de țiței și gaze.** Preocupările au vizat intensificarea lucrărilor de cercetare geologică prin foraje, atît în zonele din vecinătatea zăcămintelor cunoscute, cît și în zone necercetate (pete albe). Cercetările efectuate în acest mod au permis evidențierea unor acumulări noi de hidrocarburi în zona Șotînga-Gheboeni, de unde extragem în prezent 133 t/zi țiței și 25 000 Nm³/zi gaze asociate și în zona V. Reșca de unde obținem 12 t/zi.

Cu toate aceste acțiuni și măsuri întreprinse pînă în prezent, nu s-a putut asigura recuperarea în totalitate a restanțelor, ceea ce implică în continuare un efort susținut din partea întregului nostru colectiv. Condițiile tehnico-materiale existente în cadrul schelei, precum și rezultatele bune obținute în ultimele luni au stimulat colectivul unității noastre care, cu ocazia adunării generale a oamenilor muncii, a stabilit un amplu program de măsuri pentru perioada imediat următoare, menit să conducă la creșterea în și mai mare măsură a producției de țiței și gaze. Între direcțiile de acțiune stabilite se desprind ca prioritare cele referitoare la :

- finalizarea lucrărilor de reparații capitale la 5 sonde, cu aport de 10 t/zi ;
- efectuarea a 200 operații geologo-tectonice, cu un plus de producție de 40 t/zi, cum sînt : retragerile la alte strate (6 sonde), consolidările prin injecție cu nisip umectat cu rășini epoxidice (5 sonde), tratamentele termogazo-chimice (8 sonde), modificările elementelor de pompaj în scopul optimizării acestuia (120 sonde) etc. ;
- punerea în funcțiune a 6 sonde noi cu un aport de 28 t/zi ;
- asigurarea unui nivel de producție care să permită desfășurarea normală a activității în iarna 1985—1986. Acțiunile întreprinse și în curs de derulare vizează eliminarea pierderilor termice din sistemul rețelelor de abur ; verificarea instalațiilor de gaze și a celor de ardere și reglare corespunzătoare a arzătoarelor la cazanele de abur ; înlocuirea cazanelor cu randament scăzut (40%) cu cazane cu randament ridicat (80%) BA2 și BA4.

O acțiune de primă importanță este și aceea de creștere a producției de gaze pentru **asigurarea stabilității sistemului de alimentare cu gaze.** Astfel, există întocmit un program de punere în funcțiune a 4 sonde de gaze din zăcămîntul Boțești (sonda 104 a fost pusă în funcțiune producînd 40 000 Nm³/zi ; la sondele 103 și 101 se lucrează la in-

stalațiile de suprafață, urmînd să fie puse în funcțiune pînă la 20 noiembrie cu un debit de 70 000 Nm³/zi, iar sonda 102 este în curs de foraj). Prin punerea în funcțiune a acestor sonde producția de gaze va crește cu 140 000 Nm³/zi, parte din ele urmînd a alimenta cazanele termocentralei Doicești, termocentrală cu importanță deosebită în sistemul energetic național.

Luînd în considerare actualul nivel al producției de țiței, de 1 075 t/zi, cît și eficiența măsurilor preconizate, rezultă că schela noastră va putea realiza, pînă la sfîrșitul anului, nivelul producției planificate pentru 1986.

dr. ing. Aurel IONEL
director tehnic al Schelei petroliere de producție Viforita

Economisirea resurselor energetice primare

REDUCEREA severă a consumului de energie electrică și combustibil, încadrarea strictă în cotele alocate, economisirea pe toate căile a resurselor energetice refolosibile reprezintă priorități în derularea zilnică a activității în fiecare întreprindere. Respectarea fermă a acestor priorități este de natură să asigure condițiile necesare funcționării normale, fără întreruperi a proceselor industriale, realizării integrale, cu eficiență sporită, a producțiilor planificate.

În acest context se înscriu și preocupările colectivelor de muncă de la întreprinderile aparținînd **Centralei cimentului,** cunoscut fiind gradul înalt de energointensivitate al activității acestora.

■

EFORTURILE întreprinse de unitățile economice aparținînd Centralei cimentului pe linia diminuării consumurilor de energie electrică și combustibil la realizarea principalelor produse s-au concretizat în **încadrarea consumului specific realizat în normele planificate la un număr însemnat de produse și întreprinderi.** Astfel, la realizarea cimentului, varului, produselor din azbociment, argilei și calcarului numeroase unități au reușit, fie încadrarea în normele planificate, fie reducerea acestui consum. Avem în vedere, de exemplu, unitățile din Fieni, Turda, Hoghiz, Brașov, Deva, Aleșd I și II etc. care, fie că s-au încadrat în cotele de energie și combustibil alocate, fie că au redus, prin măsurile tehnico-organizatorice întreprinse, consumurile sub norma planificată. Ca să dăm cîteva exemple pe linia economisirii resurselor energetice se cuvine să menționăm unitățile din Brașov (producerea varului), Fieni și Brașov (produse de azbociment), Deva și Brașov (clincher — procedeu uscat), Deva (uscare zgură) etc. În același timp, **resursele materiale și energetice au fost utilizate mai economicos față de perioadele anterioare** (eficiența utilizării resurselor a crescut, în perioada scursă de la începutul anului și pînă în prezent, cu peste 5% pentru producția realizată pe unitatea de energie electrică consumată și cu peste 16% pe unitatea de combustibil).

Pe ansamblul centralei însă, se înregistrează depășiri ale consumului de energie electrică și combustibili. Din cele 38 norme de consum analizate, circa 11 au fost depășite cu peste 42 500 MWh, din care aproximativ 36 000 MWh pentru producerea cimentului. Depășiri mai mari se înregistrează la C.I.M.R. Turda, C.L.A. Bicaz și Medgidia, pentru producerea cimentului prin procedeul umed și la C.L.A. Tg. Jiu, Aleșd, C.I. Cîmpulung, I.L. Deva etc. pentru procedeul uscat de obținere a cimentului. Dar situația se prezintă identic pentru unele întreprinderi și în ce privesc ipsosul, argila și calcarul.

Pe sortimente se poate constata o evoluție diferită a consumului, dar în limite superioare normelor planificate. Astfel, la ciment echivalent 80% clincher obținut prin procedeul uscat, de pildă, s-a realizat 115,9 kWh/t față de 106,5 kWh/t planificat, depășirea localizîndu-se la C.L.A. Tg. Jiu (12,2 kWh/t), C.L.A. Aleșd (8,6 kWh/t), C.L. Cîmpulung (20,6 kWh/t) etc.

În ansamblul lor, factorii care au contribuit la o asemenea stare de lucruri — așa cum a reieșit din analizele efectuate la nivelul centralei — sînt atît de natură obiectivă, cît și subiectivă ; în cazul celor subiectivi, aceștia țin de modul în care a fost organizată activitatea la întreprinderile cu restanțe în ce privește producția fizică planificată. Între acestea este necesar să subliniem : ● insuficienta preocupare din partea factorilor de conducere pentru realizarea indicilor intensivi planificați la principalele utilaje (morile de ciment ∅ 3×14 mm — 38,94 t/h la Tg. Jiu, morile de ∅ 4,2× 10,5 mm — 70,3 t/h la Deva și 80,09 t/h la Cîmpulung) ; ● alimentarea morilor de făină cu materii prime la o granulație necorespunzătoare, ceea ce a condus la diminuarea indicilor intensivi la măcinarea brută, la unitățile din Tg. Jiu și Cîmpulung ; ● neurmărirea permanentă a reducerii consumului de energie electrică la măcinare, prin utilizarea substanțelor tensioactive, ceea ce a facilitat depășirea normelor de consum.

O situație similară s-a înregistrat și în ce privește consumul de combustibil, care a fost depășit cu peste 48 600 tcc, din care pentru clincher cu aproximativ 28 900 tcc. Și în acest domeniu principalele neajunsuri s-au manifestat în activitatea proprie, legate de: ● insuficienta preocupare pentru completarea echipamentelor interioare (zona de lanțuri) ale cuptoarelor pe procedeu umed la C.L.A. Bicaz, precum și pentru reducerea apei în pastă la C.L.M.R. Turda ; ● aprovizionarea uneori necorespunzătoare cu calcar de granulația cerută a cuptoarelor de var la C.L.A. Bicaz etc.

■

PENTRU reducerea consumului energetic și încadrarea în normele de consum stabilite, la nivelul centralei a fost întocmit un plan de măsuri prioritare care să conducă la realizarea integrală a prevederilor de diminuare, în mai mare măsură, a consumului de asemenea resurse. Se impun, în acest sens, orientările ce vizează : ■ îmbunătățirea granulației la concasarea materiilor prime în scopul creșterii indicilor intensivi ai morilor de făină ; ■ utilizarea substanțelor tensioactive la măcinarea cimenturilor superioare ; ■ reducerea numărului de opriri accidentale prin efectuarea reviziilor și reparațiilor de bună calitate și la termenele planificate ; ■ funcționarea în tandem a agregatelor moară-cuptor clincler etc.

În același timp, la nivelul centralei și al unităților subordonate au fost stabilite, cu ocazia adunării generale a oamenilor muncii, **măsuri concrete pentru reducerea consumurilor energetice și de combustibili pentru anul 1986.** Prioritare, în acest sens, sînt acțiunile ce vizează :

1. Îmbunătățirea indicilor intensivi ai liniilor de 3 000 t clincher/zi la Hoghiz, Alșed II și Medgidia II, în special prin eliminarea opririlor accidentale, utilizarea numai a cărămizilor bazice cu sinter simultan, precum și a cărămizilor refractare silico-aluminoase RCA 75 în locul celor RD 77, punerea la punct a instalațiilor de omogenizare și dozare a făinii în cuptor, centrarea cuptoarelor și eliminarea jocurilor la inele, respectarea parametrilor tehnologici pe întregul flux de fabricație a cimentului.

2. Generalizarea folosirii intensificatoarelor la măcinarea cimenturilor cu 80—95% clincher în vederea creșterii productivității morilor și scăderii consumului specific de energie electrică.

3. Creșterea ponderii consumului de corpuri de măcinare din fontă înalt aliată în locul celor RUL și OL 70, ceea ce va conduce la un spor de productivitate a morilor de ciment de 2%.

4. Definitivarea soluțiilor de compresare-filtrare la acționările directe cu motor inelar în concordanță cu noile condiții de funcționare a sistemului energetic național.

5. Asigurarea funcționării continue a instalațiilor de recuperare a căldurii aerului în exces de la răcitoarele grătar pentru uscarea zgurii prin stabilirea normelor de consum, corelat cu utilizarea căldurii reziduale și respectarea condițiilor tehnologice de funcționare (temperaturi, etanșări, curățiri etc.).

6. Transformarea centralei termice a C.L. Cîmpulung de pe combustibili superiori pe combustibili solizi etc.

Aceste măsuri, cît și altele ce se vor lua pe parcursul derulării activității de producție, vor asigura nu numai realizarea sarcinilor fizice de plan, dar și diminuarea accentuată a consumurilor materiale și energetice pe tona de produs și, prin aceasta, reducerea cheltuielilor materiale și sporirea eficienței în fiecare unitate.

C. ANTON
director economic al Centralei cimentului

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

Alinierea întregului nomenclator de produse la nivelul tehnic mondial

PROIECTUL de plan pe 1986 prevede continuarea procesului de dezvoltare intensivă a economiei, avînd la bază studiile și programele de dezvoltare a cercetării științifice și extinderea susținută a progresului tehnic în toate sectoarele economiei. În domeniul producției de bunuri de consum cercetarea științifică, progresul tehnic îmbracă forma specifică a designului (proiectării) de produse noi, funcționale, cu consumuri materiale reduse, cu productivitate a muncii ridicată și totodată solicitate de consumatorii interni și externi.

Publicăm în continuare unele propuneri ale creatorilor de produse noi privind creșterea aportului cercetării la dezvoltarea intensivă a industriei de mobilă.

PROGRAMUL privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor prevede ca la sfîrșitul acestui an ponderea produselor de nivel tehnic mondial fabricate în industria materialelor de construcții și prelucrării lemnului să fie de peste 75%, în anul 1987 de 85%, iar în 1990 de 95%. Pentru a atinge aceste obiective se are în vedere : ● reproiectarea produselor de mobilă din punct de vedere constructiv, funcțional și estetic, adoptarea de soluții tehnologice cu consum redus de manoperă ; ● proiectarea mobilei în construcție demontabilă ; ● creșterea ponderii tipizării elementelor de mobilier ; ● creșterea ponderii produselor cu panouri acoperite pe suprafețe și canturi cu înlocuitori de furnire, furnirom, hîrtie, folie PVC etc ; ● extinderea finisajului cu lacuri mate și semimate, precum și cu lacuri colorate — care nu necesită prelucrarea ulterioară a peliculei.

În ceea ce privește activitatea de creație-proiectare de produs — obiectivele vizează : ● crearea de soluții constructive noi, pe tipuri de mobilier, corelate cu cerințele economice de confort și eficiență ; ● crearea de mobilier pentru locuințe : stil, rustic, modern, cu fiabilitate crescută și consumuri reduse de materiale din elemente tipizate ; ● crearea de mobilă pentru copii ; ● crearea de mobilier din lemn în combinație cu metal pentru spații administrative și pentru turism ; ● crearea de mobilier pentru băi ; ● crearea de mobilier pentru bucătării — cu accesorii speciale și dotări interioare ; ● elaborarea unor metode noi de concepție a mobilei prin utilizarea tehnicilor moderne de calcul, în vederea realizării de produse multifuncționale și extinderea demontabilității ; ● studierea și conceperea de programe de mobilier livrabil demontabil (sistem KIT) la export, inclusiv conceperea de accesorii și ambalaje. Aceste prevederi comportă pentru a fi realizate o concepție de înalt profesionalism, materializarea temelor de cercetare științifică în realizarea de produse pentru piața internă și pentru export.

Drumul de la planșetă la magazin

EXISTENȚA unor programe inovaționale judicios întocmite, a unei forțe de cercetare-proiectare importante, reunite în cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru industria lemnului (I.C.P.I.L.), ca și în cadrul combinatelor și întreprinderilor de prelucrare a lemnului, ridică totuși întrebarea : de ce între modelele noi contractate de la un an la altul nu-și fac loc, decît sporadic, noile modele originale de mobilier. În cadrul unui seminar de marketing cu participare internațională remarcîndu-se calitatea materialelor de care dispune industria mobilei în țara noastră, capacitățile de producție moderne, iscusința execuției s-a menționat totuși participarea modestă cu informație nouă în producție. Desigur că aici înțelegem prin informație tot ceea ce se leagă de documentație tehnică, creație, adaptare la tendințele pieței.

La prima vedere s-ar putea crede că o asemenea părere este îndreptățită și ca atare ne putem complace cu această situație.

Este adevărat că unii specialiști din domeniul prelucrării lemnului susțin că în privința exportului n-ar fi necesare modele noi — concepție românească la export — deoarece beneficiarul extern asigură documentația tehnică, noi mulțumindu-ne cu execuția celor cerute de clientul extern. Această părere a fost infirmată în practică printr-o serie de încercări încununate cu succes ale unor fabrici de mobilă, care au venit în întîmpinarea cererii cu modele originale, care s-au impus pe piețele de export.

Necesitatea modelelor noi pentru piața internă este și ea evidentă, dar se realizează încă puțin în acest sens. Comerțul are posibilitatea de a opta între o multitudine de modele noi, în fiecare an, la expozițiile de contractări. Totuși, recontractează de multe ori aceeași mobilă, pe care o cunoaștem de zece ani, pe motiv că „se vinde". În schimb nu contractează modele noi, reușite funcțional, estetic și constructiv pe motive minore, sau subiective. De altfel, observațiile de înlocuire a furnirului, de schimbare a accesoriului sau de modificare a unei dimensiuni de gabarit pot fi cu ușurință rezolvate. Se preferă necontractarea lor.

Cu titlu de exemplificare pentru circuitul parcurs de un proiect de pe planșeta de proiectare pînă în producție și mai departe în magazine și la consumator voi aminti tema mobilierului KIT, inclusă, așa cum am văzut, în programul de cercetare-proiectare I.C.P.I.L.

Priorități în comerțul exterior

Este poate necesar să începem prin a da cîteva elemente explicative asupra noțiunii pentru a înțelege mai bine ce reprezintă în structura ofertei noastre de export „mobilierul demontabil în sistem KIT", socotit de noi tipic pentru ceea ce se întîmplă în acest moment pe piața internațională a mobilei. Noțiunea de „KIT" în mobilier sau „gata de montat" desemnează un sistem de mobilier demontabil, care cere o mai mare participare a cumpărătorului (pentru transport, montare și amenajare interioară creatoare proprie).

Sistemul „KIT" nu este caracteristic numai mobilei, ci reprezintă un sistem generalizat în diverse domenii ale producției bunurilor materiale. KIT-uri există în urbanism, industria farmaceutică, aerospațială, de mobilă, de jucării etc. Prin asamblări diverse ale elementelor KIT se obțin produse diferite. Mai mult, KIT-ul, adevărat fenomen social, apare caracteristic societății industrializate actuale (vezi A. Töffler). La mobilierul KIT economia este căutată în fiecare etapă : concepție sobră și funcțională, industrializare a execuției în care se introduc materiale moderne (inclusiv înlocuitori ai lemnului și furnirului), finisaj impecabil cu suprafețe colorate uni fără decorații ale panoului, montate de către cumpărător, cost de transport și vînzare reduse.

KIT-ul nu trebuie considerat nici în fruntea și nici la capătul gamei de mobilier (ca preț), ci pe poziția celui mai bun raport calitate-preț (analiză a valorii). În prețul mobilierului KIT este cuprinsă concepția ce asigură multifuncționalitate inclusiv concepția accesoriilor de montare, demontare rapidă a acestui tip de mobilier. Subliniem că ponderea mobilierului KIT în totalul mobilierului produs în principalele țări industrializate a ajuns la 20%, țările scandinave depășind acest procent.

Acestea sînt considerentele avute în vedere la introducerea ca temă de cercetare la Institutul de cercetare și proiectare pentru industria lemnului I.C.P.I.L. București (secția mobilă, compartiment cercetare) : **„Studierea și conceperea de programe de mobilier livrabil demontabil (sistem KIT) la export, inclusiv conceperea de accesorii și ambalaje".** Colectivul nostru a întocmit prima fază a temei cu soluții constructive și funcționale estetice, urmată de o a doua fază —

de detaliere a programelor de mobilier. În final s-au realizat 3 prototipuri de către I.P.L. Dej, I.P.L. Militari-București și C.P.L. Pitești, s-au redactat prospecte cu tipodimensiuni, panouri, scheme de asamblare, corpuri și scheme de ambalare ; s-au propus trei accesorii noi care asigură demontabilitatea ușoară, care au făcut obiectul unei invenții și a două inovații.

Prototipurile realizate au fost expuse în pavilionul de prezentare al Centralei de prelucrare a lemnului C.P.L. București, beneficiarul temei de cercetare. Două prototipuri au fost omologate, al treilea (C.P.L. Pitești) nu a fost omologat. De contractat nu a fost contractat însă cu comerțul nici unul din modele. Prototipurile au fost criticate de comerț*) și de unii lucrători din C.P.L. București în ciuda interesului arătat de vizitatorii pavilionului de prezentare, prototipul neomologat interesînd chiar o firmă de vînzare a mobilei din S.U.A. care s-a adresat la I.C.P.I.L. prin intermediul întreprinderii române de comerț exterior Tehnoforestexport. Valorificarea acestei teme de cercetare ar fi trebuit, conform estimărilor, să aducă o producție suplimentară la export estimată la 100 milioane lei/an. începînd din anul 1986. Acest caz explică multe din greutățile ivite în ultimul timp în legătură cu apariția modelelor noi de mobilier.

Informația ca forță de producție

ÎN DORINȚA asigurării condițiilor favorabile creșterii rolului cercetării științifice și creației originale în realizarea producției de mobilă, inclusiv pentru export, institutul nostru a finalizat an de an temele sale de cercetare prin producerea de modele noi care au fost și sînt încă, cu rare excepții, sistematic respinse de comerț. Modelele noi nu se încadrează uneori în preț, dar precis nu se încadrează în viziunea veche, existentă, nu concordă cu bunul simț obișnuit, cu aceeași mobilă tot văzută și „înțeleasă". Noul e doar producător de risc deși, se recunoaște, ar putea educa masa de cumpărători (și nu ar mai fi cumpărate Lucica, Dana, fotoliul tip Nehoiul sau scaunul tip „G").

Modelul nou, prototip, în concepția Institutului de cercetare are adesea, ce-i drept, o execuție neîngrijită deoarece fabricile din țară nu execută bine un prototip mai ales cînd nu e al lor ; ele își fac pe bandă modelele lor, sarcini din planul la export, iar atelierele lor de prototipuri sînt aglomerate. După mulți ani problema se va rezolva totuși, în sensul că I.C.P.I.L. va beneficia în 1986 de un atelier propriu de prototipuri unde vor fi executate capete de serii pentru microproducția institutului. Vor fi astfel executate pentru contractările viitorilor ani piese separate și garnituri de mobilă care să răspundă prevederilor și sarcinilor primite de ramura prelucrării lemnului, produse concepute de specialiști — arhitecți și ingineri — după toate regulile de compoziție și de construcție a unui produs util și estetic totodată, cît mai aproape de ceea ce înțelegem prin design al unui bun de consum de folosință îndelungată.

Mai rămîne de rezolvat o problemă și aceasta este cea mai delicată. Despre ce este vorba ? Concepția mobilierului este influențată de linia mobilierului de pe piața respectivă într-un anumit moment, de modă. Chiar dacă seminarul de marketing amintit recomanda concepție proprie, modelul nou creat ca să fie și vîndut și apreciat de partenerul străin trebuie să îndeplinească condițiile cerute de momentul și caracteristicile pieței pentru care a fost creat, aceasta putîndu-se face printr-un studiu atent de piață, studiu de care să aibă știință direct sau indirect și creatorul de mobilă. De ce el și nu alții ? Iată de ce. Executanții mobilei privesc produsul mobilă din punct de vedere al tehnologiei de fabricație, a sistemei de mașini, a consumurilor. Întreprinderea de comerț exterior privește mobila din punct de vedere comercial avînd ca principal obiectiv cursul de revenire. Nu de puține ori executantului îi este indiferent ce produs execută, comerciantul nu poate spune exact de ce se vinde, de ce nu se vinde sau chiar... ce vinde.

Amîndoi, executanul și comerciantul pot fi ajutați de către cel ce concepe mobila pentru cunoașterea în detaliu a mobilei ca produs, adică :

1. aspectul funcțional complex al mobilierului (mai ales cînd se pune problema multiplei funcționalități) ;
2. aspectul constructiv-estetic ;

arh. Alin NEGOESCU

(Continuare în pag. 10)

*) La fel s-a întîmplat și cu cele trei prototipuri de mobiler demontabil în sistem KIT amintite. La un prototip (KITAPART al I.P.L. Dej) s-au criticat : fundul la sertare care era furniruit și nu era din PFL dat cu pastă mecanică, furniruirea corpurilor cu stejar și executarea corpurilor din PAL de 18 mm, în loc de 16 mm (lucruri ușor de modificat la reluarea prototipului, concepția rămînînd neschimbată). Dureros era faptul că nu a fost înțeleasă concepția care permitea mobilarea unui apartament de serie de 2 sau 3 camere — practic cu 2 corpuri de adîncimi diferite care difereau prin poziția lor (verticală — orizontală și prin dispunerea ușilor, poliței și sertarelor în corp).

Dovada neînțelegerii sistemului KIT la acest prim prototip a fost critica primită cu privire la pat și taburet (care nu erau KIT și acompaniau doar corpurile), critica trăgătorilor și a culorii furnirului. Critici asemănătoare au suferit și celelalte prototipuri nefiind contractate nici ele.

Laborator de integrare profesională

PERSPECTIVELE de dezvoltare și modernizare ale rețelei comerciale din municipiul București, armonios integrate în obiectivul politicii partidului și statului nostru, de continuă ridicare a bunăstării vieții și de creștere a eficienței economice, pune problema ridicării gradului de exigență în toate domeniile de activitate inclusiv în cel de recrutare a cadrelor ce deservesc rețeaua comercială.

Implicarea individualității umane în colective de care depind nu numai eficiența economică a muncii și securitatea unor prețioase valori materiale, ci și eficiența socială, satisfacerea la nivel superior a publicului consumator, impune lucrătorului din comerț un profil psiho-moral deosebit. Condițiile unui comerț modern, angajează întreprinderea în acțiunea de recrutare, nu numai sub aspect juridic, ci și moral, referindu-ne, în primul rînd, la orientarea tinerilor în raport de calitățile și aptitudinile lor, către locul de muncă adecvat, ceea ce îi poate scuti de riscurile unei alegeri nepotrivite. Instrumentul științific cel mai indicat ce se utilizează în acest scop este selecția, orientarea, formarea și perfecționarea cadrelor, prin serviciile ce le poate oferi un laborator de integrare profesională în comerț. *În contextul prezentat, un asemenea laborator, apreciem că, își justifică eficiența socială și economică, pe lîngă Direcția Generală Comercială a municipiului București, avînd ca principale direcții de activitate : — rezolvarea problemelor de ergonomie ce stau la baza perfecționării și modernizării muncii în comerț, grefate pe studiul relațiilor cu consumatorii ; — elaborarea și perfecționarea monografiilor profesionale (descrierea locurilor de muncă, determinarea solicitărilor psihofiziologice și măsurarea intensității acestora) ; — selecția și orientarea cadrelor cu ocazia încadrării, promovării și schimbării locului de muncă, precum și reorientarea profesională în situații speciale ; — acordarea asistenței psihologice, în sensul trecerii pe baza rezultatelor testelor la aplicații pentru dezvoltarea aptitudinilor și perfecționarea deprinderilor, însușirea metodelor de autocontrol în timpul muncii etc. ; — constituirea colectivelor pe gestiuni, pe criterii psihosociologice, depistarea conflictelor și normalizarea relațiilor de muncă ; — determinarea cauzelor fluctuației forței de muncă și inițierea unor măsuri pentru eliminarea acestora ; — selecția și orientarea profesională la admiterea elevilor în școli, cît și asigurarea condițiilor optime și îndrumarea psihopedagogică a tinerilor pe timpul școlarizării și la locul de muncă etc.*

Potrivit funcțiilor complexe pe care le îndeplinește, considerăm că laboratorul de integrare profesională *trebuie să asigure o componență organizatorică interdisciplinară formată din : psihologi, sociologi, economiști și personal cu studii medii de specialitate.*

Principalii indicatori socio-economici care scontăm a fi semnificativ ameliorați prin înființarea laboratorului, sînt în strînsă corelație și anume : — reducerea indicelui de fluctuație a personalului ; — eliminarea unei mari cote de risc în ceea ce privește securitatea gestiunilor ; creșterea desfacerilor de mărfuri pe lucrător comercial ; — satisfacerea la nivel superior a cererii de bunuri și servicii a publicului consumator, îmbunătățirea servirii cumpărătorilor.

Subliniem că, natura activității la care ne referim depășește cu mult, în profunzime și complexitate, simpla schemă comportamentalistă „stimul-reacție", pe care se pune accentul în selecția și orientarea cadrelor din industrie, transporturi etc., sectoare în care funcționează, cu tradiție în economia noastră, laboratoare de ergonomie și cabinete psihotehnice.

Petru ZMEU
director general adjunct
Direcția Generală Comercială
a Municipiului București
Gelu Cristian DUIMOVICI
psihosociolog

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

Aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar în activitatea unităților administrativ-teritoriale

ÎN CADRUL preocupărilor susținute de aplicare cu fermitate a noului mecanism economico-financiar, partidul și statul nostru acordă o atenție deosebită așezării întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării. Un nou exemplu grăitor îl constituie **Legea privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale** adoptată recent de Marea Adunare Națională, ce consacră reglementări de o importanță deosebită pentru activitatea consiliilor populare. Recenta lege, al cărui conținut a fost elaborat din inițiativa și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pune accentul pe sarcinile ce revin consiliilor populare în elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, în îndrumarea, organizarea și în controlul îndeplinirii planului de către toate unitățile din teritoriu, indiferent de subordonarea acestora. Ea pornește de la necesitatea aplicării cu hotărîre a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare care au în vedere manifestarea plenară a inițiativei și energiei creatoare a oamenilor muncii din toate comunele, orașele și municipiile țării pentru gospodărirea rațională, cu simț de răspundere, a resurselor materiale, financiare și umane, creșterea eficienței economice și sociale a tuturor activităților desfășurate în scopul dezvoltării continue a patriei noastre.

■

AȘA CUM se subliniază în prevederile Legii, **prin autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale trebuie să se asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție în fiecare localitate,** valorificarea deplină a resurselor existente, întărirea răspunderii, ordinii și disciplinei în înfăptuirea sarcinilor de plan, mobilizarea oamenilor muncii la realizarea acțiunilor privind progresul economico-social al localităților, sistematizarea și gospodărirea acestora, creșterea permanentă a nivelului de trai al tuturor cetățenilor, ridicarea calității vieții. Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, împreună cu deputații și comisiile de activitate obștească au sarcina să acționeze permanent, în fiecare localitate și circumscripție electorală pentru atragerea tuturor cetățenilor la adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor privind dezvoltarea unităților administrativ-teritoriale, mobilizarea acestora la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, a prevederilor de plan, a programelor de dezvoltare în profil teritorial, a programelor de autoaprovizionare și a celorlalte măsuri menite să contribuie la dezvoltarea și înflorirea patriei noastre.

De o importanță deosebită sînt prevederile privind activitatea economică și financiară locală. Se conturează, în fapt, o concepție superioară asupra economiei și finanțelor locale, în acord deplin cu principiile noului mecanism economico-financiar, ca efect direct al aplicării consecvente în sfera economiei și administrației locale a principiilor autogestiunii și autofinanțării. Fiecare unitate administrativ-teritorială — comună, oraș, municipiu, județ — își desfășoară activitatea pe baza planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, a planului economico-social propriu și a bugetului local, care se adoptă, în condițiile legii, de către consiliul popular al unității administrativ-teritoriale respective, în strictă concordanță cu planul național unic de dezvoltare economico-socială. În acest cadru este formulat cu claritate **principiul autogestiunii și autofinanțării care trebuie să stea la baza activității consiliilor populare, acestea trebuind ca din veniturile proprii să-și acopere în întregime cheltuielile prevăzute, urmărind asigurarea echilibrului financiar și utilizarea cu eficiență maximă a resurselor materiale și bănești din fiecare unitate administrativ-teritorială.** Prin extinderea și diversificarea activităților de producție și a prestărilor de servicii în unitățile locale și în cele cooperatiste, reducerea cheltuielilor de producție, diminuarea consumurilor de materiale, combustibil și energie, organele locale trebuie să asigure realizarea de **beneficii cît mai ridicate** și, pe această bază, să sporească continuu veniturile proprii din bugetele unităților administrativ-teritoriale. Realizarea cerințelor autofinanțării integrale impune, de asemenea, luarea în fiecare unitate de subordonare locală a unor măsuri energice pentru dimensionarea judicioasă a cheltuielilor din domeniul social-cultural și edilitar-gospodăresc, prin folosirea cît mai deplină și cu eficiență sporită a bazei materiale existente, introducerea unui regim sever de economii și eliminarea risipei de orice fel, concomitent cu extinderea formelor de autogospodărire, utilizarea mai largă, în condițiile legii, a contribuției în bani și în muncă a populației și a unităților economice din teritoriu.

Și în cazul unităților administrativ-teritoriale conceptul de autogestiune și autofinanțare nu poate fi limitat la autosatisfacerea propriilor nevoi, la asigurarea numai a resurselor financiare necesare pentru acoperirea cheltuielilor proprii. Statul nostru înfăptuiește un vast program de dezvoltare a forțelor de producție în industrie și în agricultură ; în toate zonele țării se realizează importante construcții economice și sociale, de care beneficiază toți cetățenii țării. Apar deci logic ca, la asigurarea resurselor pentru înfăptuirea acestor programe să contribuie în cît mai mare măsură și unitățile administrativ-teritoriale, făcînd deci pe deplin întemeiată prevederea din Lege, potrivit căreia **consiliile populare** sînt obligate ca **din veniturile proprii să acopere cheltuielile prevăzute în bugetele locale și să participe la constituirea fondului de dezvoltare generală a întregii societăți destinat reproducției socialiste lărgite.**

■

PRECIZAREA conceptului de autogestiune și autofinanțare a unităților administrativ-teritoriale este făcută în contextul unor măsuri vizînd o mai bună așezare a veniturilor bugetelor locale și o mai justă repartizare a unor cheltuieli între bugetul republican și bugetele locale. **Veniturile** ce se prevăd a se încasa la bugetele locale provin în principal de la unitățile economice locale și de la cele cooperatiste sub forma vărsămintelor din beneficii, impozitului pe venit, a altor impozite și taxe, precum și de la populație, prin plata impozitelor și taxelor stabilite de lege. În același timp, au fost prevăzute a se încasa la bugetul republican o serie de venituri care pînă acum se încasau la bugetele locale, avînd în vedere conținutul lor care le definește ca venituri ce se cuvin statului. Este cazul impozitului pe circulația mărfurilor, impozitului pe fondul total de retribuire datorat de unitățile cooperatiste și obștești, impozitului pe clădiri și taxei pentru folosirea terenurilor datorate de unitățile socialiste ș.a.

Din bugetele locale **se finanțează,** în concordanță cu prevederile de plan, obiective și acțiuni economice, social-culturale, cheltuieli de întreținere și reparare a drumurilor și podurilor de interes local, cheltuieli de gospodărie comunală, cheltuieli privind funcționarea organelor locale ale puterii și administrației de stat și alte cheltuieli necesare unităților și activităților de interes local. În noile condiții, o serie de cheltuieli legate de înfăptuirea unor sarcini de interes național în domeniul construcțiilor de locuințe, agriculturii, învățămîntului și sănătății au fost trecute în sarcina bugetului republican degrevîndu-se în mod corespunzător bugetele locale. Este vorba, în mod concret, în domeniul învățămîntului și sănătății de cheltuielile privind retribuțiile, impozitul și contribuția de asigurări sociale de stat, precum și bursele și, respectiv, medicamentele pentru unitățile de învățămînt sau de sănătate de subordonare locală, iar în domeniul agriculturii de cheltuielile privind drepturile de retribuire și indemnizațiile ce se plătesc de către stat

pentru personalul din unitățile agricole cooperatiste.

Ținînd seama de importanța acordată de statul nostru construcțiilor de locuințe, ca element important pentru creșterea continuă a nivelului de viață și pornind de la necesitatea îmbunătățirii modului de administrare și utilizare a acestei importante avuții naționale pe care o constituie fondul locativ de stat, se instituie un nou sistem de asigurare a resurselor și de efectuare a cheltuielilor privind locuințele proprietate de stat. Cheltuielile pentru construcții de locuințe destinate fondului locativ de stat se vor finanța din bugetul republican, după utilizarea de către unitățile de interes local a surselor proprii. Chiriile ce se încasează pentru imobilele din fondul locativ de stat administrate de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare se vor înscrie în bugetul republican și, în mod corespunzător, din acest buget se vor finanța cheltuielile de reparații, întreținere și administrare pentru imobilele respective.

■

PENTRU realizarea sarcinilor ce le revin în legătură cu aplicarea fermă a mecanismului economico-financiar și asigurarea autofinanțării integrale a tuturor unităților administrativ-teritoriale, **consiliile populare au datoria să acționeze energic în vederea îndeplinirii indicatorilor prevăzuți în bugetele de venituri și cheltuieli,** realizarea și depășirea veniturilor, înfăptuirea obiectivelor planificate cu un volum cît mai redus de fonduri.

● Un accent deosebit trebuie pus pe **îndeplinirea sarcinilor privind dezvoltarea activităților industriale, a prestărilor de servicii** și a altor activități economice, atît prin unități de subordonare locale cît și cooperatiste, urmărindu-se cu precădere dezvoltarea industriei mici, a producției de bunuri de consum, articole de uz casnic și gospodăresc, produse alimentare, materiale de construcții și alte bunuri solicitate de populație, unități socialiste și la export.

● Creșterea tot mai puternică a veniturilor proprii ale fiecărui consiliu popular trebuie să se bazeze pe **îndeplinirea de toate unitățile economice din subordine a sarcinilor de plan privind producția fizică, producția netă și producția marfă, sporirea eficienței economice,** a beneficiilor și a rentabilității, consolidarea economică și financiară a cooperativelor agricole de producție, stabilirea corectă, urmărirea și încasarea integrală și la termenele prevăzute a impozitelor, taxelor și a altor venituri de la populație.

● În utilizarea fondurilor prevăzute prin bugetele locale trebuie urmărită cu rigurozitate încadrarea în normele și normativele financiare de cheltuieli, respectarea cu strictețe a disciplinei de plan și financiare, prevenirea efectuării oricăror cheltuieli nelegale sau neeficiente și asigurarea integrității patrimoniului încredințat pentru administrare.

● O pondere însemnată vor deține în continuare în bugetele locale cheltuielile destinate întreținerii și reparării drumurilor și podurilor, lucrărilor edilitar-gospodărești, funcționării unităților de învățămînt, sănătate, cultură și artă, asistență socială. Este necesar să se urmărească utilizarea cu maximă economicitate a fondurilor materiale și bănești destinate prin plan și buget pentru aceste destinații, pentru satisfacerea cît mai deplină a nevoilor sociale cu resursele disponibile. Totodată, utilizarea fondurilor destinate activităților social-culturale trebuie realizată în concordanță cu gradul de îndeplinire a acțiunilor planificate și în condiții de sporire continuă a gradului de autofinanțare a unităților social-culturale.

● Cerințele autogestiunii și autofinanțării impun ca toate localitățile — comune, orașe și municipii — precum și județele, pentru activitatea proprie, să aibă bugete prevăzute cu excedente, rezultate din depășirea veniturilor față de cheltuieli, sau cel puțin echilibrate. Din excedentele bugetelor proprii, comunele, orașele, municipiile și județele pot să-și rețină o parte pentru constituirea fondului de rulment pentru autofinanțare, iar cealaltă parte, în cuantumul ce se stabilește anual prin Legea bugetului de stat al Republicii Socialiste România, se varsă la bugetul republican drept contribuție la fondul de dezvoltare generală a întregii societăți.

Pentru organele locale este deci important să prevadă **bugete cu excedent pentru a îndeplini obligația de a contribui la fondul de dezvoltare generală și pentru a-și constitui fondul de rulment propriu pentru autofinanțare** necesar pentru acoperirea provizorie a cheltuielilor aprobate, pînă la realizarea veniturilor planificate, precum și în anumite cazuri pentru echilibrarea bugetelor proprii. Este, totodată, necesar ca în execuție să se realizeze cel puțin excedentul planificat, deoarece în caz de nerealizare, vărsămintele la bugetul republican drept contribuție la fondul de dezvoltare generală a întregii societăți se efectuează cu prioritate.

● Măsurile pentru înfăptuirea autoconducerii, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării unităților administrativ-teritoriale acordă un rol important **contribuției în bani și în muncă pe care trebuie să o aducă cetățenii în vederea realizării unor obiective social-culturale, economice și social-culturale, economice și edilitar-gospodărești.** Beneficiind din plin de îmbunătățirile aduse permanent condițiilor de muncă și de viață din localitățile în care trăiesc, o contribuție importantă în înfăptuirea principiilor autoconducerii și autofinanțării revine cetățenilor care, în spiritul prevederilor proiectului de lege, trebuie să participe activ la autogospodărirea și la dezvoltarea tuturor orașelor și comunelor patriei noastre. Iată de ce concomitent cu preocupările privind sporirea bazei de venituri proprii a bugetelor locale, folosirea judicioasă a fondurilor și obținerea unui excedent bugetar cît mai mare, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare trebuie să acționeze, folosind cadrul larg democratic prevăzut de lege, pentru antrenarea cetățenilor, prin contribuția în bani și în muncă, la realizarea obiectivelor stabilite.

Aplicarea cu fermitate în viață a tuturor acestor prevederi este de natură să asigure creșterea continuă a puterii economice a unităților administrativ-teritoriale, sporirea eficienței activității consiliilor populare în conducerea vieții economice și sociale pe plan local, înflorirea continuă a orașelor și comunelor patriei noastre, îmbunătățirea permanentă a condițiilor de viață și de muncă ale tuturor locuitorilor.

Mihai PÂRVU
Ministerul Finanțelor

Alinierea la nivelul tehnic mondial

(Urmare din pag. 8)

3. aspectul de modă, avîndu-se în vedere interesele cumpărătorului — individ sau grupă de indivizi.

Specialitatea chemată să rezolve aspectele menționate, în colaborare cu executantul și comerciantul mobilei este designerul de mobilier. El trebuie să fie specializat complex (cunoștințe social-culturale, industriale, urbanism, mobilier etc.), să cunoască la nivel de profesionist funcționalitatea, regulile de compoziție artistică ale creării obiectelor materiale, aspectele economice etc. Arhitecții de mobilier ar avea deci toate datele stăpînirii problemei creației de mobilă ca produs ; sînt însă absolut necesare : — să fie alese cu mult discernămînt obiectivele programelor de înnoire, avînd încredere în pregătirea și capacitatea deosebită a forței proprii de creație ; — să existe o atmosferă de emulație creatoare menținîndu-se arhitecții capabili de a propune modele noi de mobilier ; — să fie specializați și organizați în colective mai mici, profilate pe probleme, între care unul din colective ar putea fi orientat exclusiv pe creația de noi modele de mobilier.

Cunoscînd diversitatea mare a problemelor ce trebuie rezolvate, acest colectiv ar fi necesar să asigure totodată : — asistență tehnică la fabrici în țară pentru asimilarea noilor modele ; — inventarierea creației de mobilier, de accesorii, de noi tehnologii, de invenții și inovații aplicate la C.P.L.-urile și I.P.L.-urile din țară ; — ajutorarea colectivelor de proiectare din fabrici în proiectarea noilor produse și la amenajarea expozițiilor fabricilor ; — sporirea prestigiului I.C.P.I.L. ca institut central de creație, îndrumare, normare și urmărire a creației și execuției mobilei ; — cunoașterea mobilei ca produs prin participare cu sarcini concrete la contractări interne și externe în special la fabricile din țară ; — colaborări cu biroul marketing I.C.P.I.L. și cu Tehnoforestexport ; — participarea la delegații în țară, împreună cu șefii de proiecte, reprezentanții C.P.L. și M.I.L.M.C. cu sarcina : **„proiectarea de produs : MOBILĂ".**

Creșterea responsabilității arhitecților proiectanți de mobilier, prin formarea de colective specializate pe probleme, organizarea secției de mobilă într-un institut cu principală sarcină promovarea noilor produse de mobilă ar fi începutul mult dorit al revitalizării mobilei de concepție proprie pentru materializarea pe deplin responsabilă a sarcinilor de plan privitoare la dezvoltarea producției de mobilă în perioada 1986—1990.

Dacă în strategia de produs se impune scurtarea drumului de la creație la producție, exigențele în domeniul comercializării vor fi analizate într-un articol viitor.

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

DEZBATERE „R. E.“ Costuri reduse prin diminuarea accentuată a cheltuielilor materiale (II)

PUBLICĂM în continuare opiniile participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică“, cu sprijinul Comitetului județean Tulcea al P.C.R., pe tema : **„Costuri reduse prin diminuarea accentuată a cheltuielilor materiale.“**

Implicații ale perfecționării aprovizionării...

Sevastița MIREA : „Analiza modului de realizare a costurilor de producție planificate în unitatea noastră scoate în evidență existența în acest cincinal a unor mari oscilații determinate în principal de variația foarte mare a volumului de producție fizică și valorică realizat, dar și de modificările survenite la prețul materiei prime — peștele oceanic.

În fabricația conservelor din pește materia primă reprezintă 50% din totalul cheltuielilor materiale. Pînă în 1982, peștele oceanic era congelat și adus în țară în trei grupe dimensionale distincte și cu prețuri diferențiate, grupe după care au fost stabilite și normele de consum pe unitatea de produs, valabile și în prezent. Începînd cu luna februarie 1982, prețul peștelui oceanic s-a reașezat și uniformizat, fiind preț unic pe specie, indiferent de mărimea acestuia. O dată cu uniformizarea prețului, Întreprinderea de pescuit oceanic Tulcea n-a mai sortat peștele pe grupe dimensionale, livrîndu-l amestecat, de la limita minimă prevăzută în STAS, pînă la dimensiuni maxime, în același lot și chiar în aceeași unitate de ambalaj.

În anul 1986, an în care nivelurile indicatorilor de plan sînt relativ echilibrate și corelate cu cererea comerțului, consider că prin acțiuni și eforturi proprii, conjugate cu cele ale întreprinderii furnizoare, putem crea premisele necesare realizării unei producții superioare cantitativ și mai ales calitativ, în condiții de înaltă eficiență economică. În ceea ce ne privește, pentru diminuarea consumurilor materiale și încadrarea în nivelul planificat al cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă, vom urmări în continuare, ca o direcție de bază, să asigurăm **ridicarea nivelului calitativ al produselor,** concomitent cu diversificarea acestora și cu diminuarea pierderilor tehnologice. În această ordine de idei în prezent supunem omologării trei noi sortimente de conserve de pește, în care acesta este deshidratat prin coacere și nu prin aburire, metodă ce ne va permite reducerea consumului specific de pește cu 1%.

Alte acțiuni vizează : mecanizarea dozării sosurilor și ingredientelor utilizate în procesul de producție, ceea ce va conduce la importante reduceri ale pierderilor tehnologice, ridicarea calificării personalului muncitor, mecanizarea transportului interfazic (se prelimină obținerea în anul viitor a unei economii de peste 400 t pește), economisirea energiei electrice și a combustibilului ș.a.

La eforturile noastre trebuie să se alinieze, pentru obținerea unei calități înalte a produselor și a unei eficiențe ridicate în procesul de fabricație, și Întreprinderea de pescuit oceanic din Tulcea. **Considerăm necesară revenirea la sortarea și livrarea peștelui oceanic pe grupe de dimensiuni diferențiate ca preț și creșterea ponderii peștelui livrat la dimensiuni mari.** Un calcul simplu este edificator : la utilizarea peștelui de dimensiuni mari consumul specific este cu circa 100 kg mai mic pe fiecare tonă de conserve, la o producție de 1 500 tone conserve rezultînd o diminuare a cheltuielilor noastre materiale de aproximativ 1,5 mil. lei. De asemenea, **considerăm oportună revizuirea standardelor actuale și alinierea acestora la parametri de pe plan mondial ;** în prezent, pentru respectarea prevederilor standardelor existente, sînt necesare unele operațiuni suplimentare, care conduc la creșterea consumului specific de materii prime cu minimum 5%“.

Constantin CAIMACAN : „Una din problemele importante, după părerea mea, o constituie fundamentarea costurilor de producție, atît a celor totale cît și a celor materiale. Noi am făcut o serie de analize la Întreprinderea de industrializare a peștelui cît și la alte unități, din care a rezultat că, în general, centralele, ca titulare de plan și avînd în vedere obiectivele care rezultă din planul național unic de dezvoltare economico-socială, trebuie să repartizeze sarcinile pe întreprinderi în mai mare măsură în mod diferențiat, în funcție de condițiile existente. Tot în faza de planificare, o altă problemă care consider

La dezbatere au participat tovarășii : **Ștefan ILIEȘ,** secretar al Comitetului județean Tulcea al P.C.R. ; **Maria RANEȚI,** vicepreședintele Consiliului de control muncitoresc al activității economico-sociale al Comitetului județean Tulcea al P.C.R. ; **Roman ANCUȚ,** director tehnic și **Ion LAZĂR,** contabil șef, Combinatul metalurgic ; **Nicolae POPA,** director, Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții ; **Florian DĂNĂILĂ,** inginer șef, Întreprinderea de construcții navale și utilaj tehnologic ; **Sevastița MIREA,** director, Întreprinderea de industrializare a peștelui ; **Georgeta BASARAB,** director, Întreprinderea de confecții ; **Traian STOIAN,** director tehnic, Întreprinderea de alumină ; **Constantin CAIMACAN,** inspector șef, Inspecția teritorială financiară de stat ; **Neculai POHARIU,** director, Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială ; **Traian PONCIU,** contabil șef, Exploatarea minieră Mahmudia-Somova ; **Ion ZUGRAVU,** contabil șef, Întreprinderea de transporturi auto ; **Nicolae SPĂTARU,** director, Administrația financiară a Consiliului popular județean.

că trebuie să stea mai mult în atenția factorilor implicați o constituie modul în care, în timpul anului, au loc o serie de modificări ale indicatorilor de plan și financiari. Nu sînt puține cazurile în care modificările privesc numai nivelul indicatorilor de plan, cei financiari, și mă refer în special la cheltuielile totale și materiale la 1 000 lei producție marfă, rămînînd la aceleași valori. Fenomenul creează probleme întreprinderilor, acestea neputîndu-se încadra în nivelurile acestor indicatori financiari. O punere de acord a indicatorilor de plan cu cei financiari se impune cu acuitate“.

...și ale atragerii în circuitul productiv a resurselor

Nicolae POPA : „În cincinalul pe care-l încheiem întreprinderea noastră a obținut rezultate bune pe linia reducerii costurilor de producție, în 1985, față de 1981, aceasta fiind de 11%, respectiv 8% în cazul cheltuielilor materiale. În acest fel, ponderea cheltuielilor materiale în totalul costurilor de producție s-a diminuat de la 78,2% în anul 1981, la 69,4% în 1985.

Acțiunile și măsurile pe care le-am adoptat și care ne-au permis să obținem aceste reduceri de cheltuieli materiale au fost multiple. Astfel, spre exemplificare, pot fi amintite cele ce au vizat : **revizuirea normelor de consum** la materiale, combustibil, explozivi minieri, materiale abrazive, pînze diamantate ; **creșterea recuperajelor la blocuri de marmură** (dacă în 1981 se obțineau, în medie, 12 mp produse dintr-un metru cub de bloc de marmură, în 1985 se realizează 17,5 mp) ; **îmbunătățirea tehnologiei de prelucrare,** ceea ce a condus la reducerea spărturii de la 20% în 1981 la circa 10% în 1985, cu efecte evidente asupra costurilor materiale ; **asimilarea de noi produse** și creșterea calității tuturor produselor aflate în fabricație ; reducerea ponderii pietrei concasate și creșterea ponderii criblurilor în fabricația agregatelor minerale, fapt ce a condus la diminuarea consumului de ciment ș.a.

În ceea ce privește rezervele de reducere a cheltuielilor materiale existente încă putem aminti pe cele din cadrul sectorului de prelucrare a marmurei și a pietrei de construcții. Pentru valorificarea acestora avem în vedere ca, în cincinalul viitor, **să trecem în mai mare măsură la prelucrarea zăcămintelor aflate pe teritoriul județului nostru** (dolomita de la Mahmudia, calcarele din carierele Codru, Nicolae Bălcescu, Enisala, precum și granitul de la Măcin), astfel încît să diminuăm la minimum prelucrarea blocurilor de marmură de la Simeria, care, pe de o parte, prezintă randamente scăzute (recuperaj

mic), iar pe de alta, implică cheltuieli mari cu manipularea și transportul. În acest sens, în anul 1986 ne-am propus ca 30% din placajele prevăzute în plan să le realizăm prin prelucrarea zăcămintelor de calcar și granit de la Măcin, iar în 1987 să punem în funcțiune cariera Mahmudia, care va asigura 50% din necesarul de materie primă pentru placaje.

Înainte de a încheia doresc să fac două mențiuni. În primul rînd subliniez necesitatea ca unitățile specializate să ne pună la dispoziție mijloace de transport în concordanță cu necesitățile. În prezent, în cariere avem nevoie de mijloace de transport de mare capacitate, 25-30-40 tone, or, cele ce ni se pun la dispoziție au 10, maximum 16 tone. Evident, curse mai multe, cheltuieli mai mari. De asemenea, în cariere și în celelalte locuri de muncă folosim o serie de materiale auxiliare, în mod deosebit explozivi, pentru al căror transport se pretează foarte bine mijloacele cu capacitate mică, de 1,5 t. Pentru că nu ni se pun la dispoziție asemenea mijloace de transport utilizăm mașini de 5 și 7 tone pentru a transporta 50, 100 sau 400 kg. Rezultatul ? Curse ineficiente și cheltuieli mari.

Cea de a doua mențiune reprezintă de fapt o propunere. Respectiv, **să se studieze posibilitatea de a se realiza racordarea la calea ferată a zonei de est a municipiului Tulcea, din care, numai de la întreprinderea noastră pleacă spre alte zone ale țării circa 200—300 mii tone produse.** Înlocuirea transportului acestora cu mijloace auto cu transportul în vagoane de cale ferată ar conduce la înregistrarea unor importante economii de combustibil, în paralel cu reducerea substanțială a cheltuielilor de transport la întreprinderile implicate".

Neculai POHARIU : „Întrucît s-a ridicat problema valorificării mai bune a resurselor locale doresc să fac și eu o propunere, a cărei eventuală adoptare ar fi de natură să asigure însemnate economii de cheltuieli. Prin natura sarcinilor pe care le avem, sîntem obligați să cunoaștem și destinația materialelor care pleacă din județul nostru. Printre altele, am constatat un lucru curios, o concurență aș spune, între Combinatul metalurgic Tulcea și Întreprinderea mecanică Vaslui. Astfel, combinatul, prin ferosiliciul pe care îl realizează sub formă de magnă, la care adaugă magneziu, reușește să asigure produsul numit feroaliaj modificator, care se utilizează în industria siderurgică. Același produs îl realizează și Întreprinderea mecanică Vaslui. Pentru aceasta însă, unitatea respectivă preia ferosiliciul în stare solidă de la combinatul din Tulcea, îl retopește (consumînd circa 15 mii kWh pe tonă) și, în afara cheltuielilor de transport pe care le suportă, înregistrează consumuri suplimentare de energie electrică de circa 30 mii MWh/an. Aș propune ca acest produs — respectiv feroaliajul modificator — să fie realizat în întregime, pentru tot necesarul economiei, de către Combinatul metalurgic Tulcea (este vorba de circa 2 mii tone/an), întrucît există toate condițiile necesare și, în plus, s-ar realiza o însemnată economie".

Optimizarea transporturilor — sursă de economii

Traian PONCIU : „Pentru multe unități din județul nostru optimizarea transporturilor, în sensul stabilirii rutelor cele mai eficiente, folosirii adecvate a mijloacelor de transport, creării unor infrastructuri corespunzătoare etc. este de natură să contribuie la reducerea costurilor de producție. Cheltuim anual cu transporturile auto (transportul calcarului de la unitate la portul Mahmudia) circa 50 milioane lei, sumă ce afectează serios nivelul costurilor de producție. De altfel, în primele 9 luni din acest an acestea au fost depășite, în special datorită cheltuielilor de transport și exploatare a calcarului. **Pentru încadrarea sectorului respectiv în costurile planificate propun ca activitatea de transport auto,** care generează circa 20—22% din totalul costurilor de producție, **să fie preluată în întregime de unitatea noastră.** Condițiile din întreprindere — și în această privință au fost făcute studii și analize concrete — permit ca nivelul cheltuielilor respective să fie redus la jumătate. Pentru aceasta pledează și faptul că întreg transportul pe care îl efectuăm este un transport tehnologic și poate fi organizat și coordonat de către noi în condiții de maximă eficiență".

Nicolae SPĂTARU : „Aș dori de la început să fac precizarea că reducerea costurilor de producție, și a cheltuielilor de circulație în special, în toate unitățile din economia locală (este vorba de comerț și turism) constituie una din preocupările de bază ale Administrației financiare a Consiliului popular județean Tulcea. Există însă în continuare rezerve însemnate de reducere a cheltuielilor de circulație, a căror valorificare ține atît de eforturile unităților noastre de profil, cît și de unele acțiuni investiționale ce trebuie realizate cît mai urgent. Este vorba, în acest sens, de **realizarea liniei de cale ferată între zona de vest a orașului și stația C.F.R. Tulcea și de îmbunătățirea modului de expediere a produselor în Delta Dunării.** Deoarece despre prima problemă s-a vorbit, arătîndu-se efectele economice pe care le generează, doresc să fac o propunere referitoare la îmbunătățirea expedierii bunurilor de consum în Deltă. Încărcarea vaselor cu diverse mărfuri care se trimit în Deltă are loc în prezent în condiții necorespunzătoare și cu cheltuieli foarte mari, dana portului Tulcea utilizată pentru această operație nefiind corespunzătoare. Consider oportun **să se studieze posibilitatea construirii unei dane comerciale, în portul Tulcea, cu nivel ridicat de mecanizare, care să poată permite preluarea mărfurilor sub formă de palete și containere,** ceea ce, evident, ar conduce la o creștere a operativității, la o diminuare a cheltuielilor legate de această activitate".

Valențele promovării progresului tehnic

Ștefan ILIEȘ : „În strictă concordanță cu obiectivele prevăzute în documentele de partid și de stat, cu indicațiile și orientările stabilite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind realizarea unei noi calități, superioare în toate domeniile, gospodărirea judicioasă a resurselor de materii prime, materiale, energie și combustibil, reducerea continuă a cheltuielilor materiale și de producție reprezintă o cerință obiectivă, de o deosebită importanță și actualitate. În contextul acestor obiective majore ale economiei naționale, Comitetul județean Tulcea al P.C.R. pune în activitatea sa un accent deosebit pe întărirea autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării în fiecare unitate economică, orientînd activitatea organelor și organizațiilor de partid pe linia găsirii unor soluții eficiente de mobilizare a rezervelor existente în întreprinderi pentru creșterea eficienței activității economice.

La nivelul județului Tulcea, cheltuielile totale și materiale au înregistrat an de an reduceri importante. Astfel, în 1984, față de 1983, cheltuielile totale prezintă o reducere cu 33,6 lei, iar cele materiale cu 43,3 lei ; în 1985, față de 1984, aceste reduceri sînt de 13,2 lei și, respectiv, 8,5 lei la 1 000 lei producție marfă. Acționîndu-se pe linia diminuării consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie s-au înregistrat importante reduceri de materii prime din import (bauxită, cocs metalurgic, minereu de crom, mangan ș.a.) ; a scăzut consumul de metal cu 764 tone în 1984 și cu 1 026 tone în 1985, de combustibil cu 3 705 tone în 1985, de energie electrică.

Un accent deosebit s-a pus pe **valorificarea superioară a resurselor materiale** și, în special, a celor din import. Ca exemplificare putem arăta că la Combinatul metalurgic, în perioada 1984—1985, s-a asigurat refolosirea în procesul de producție a 146 mii tone zgură cu conținut de mangan, 10 mii tone praf cu conținut de mangan, 180 tone praf de siliciu și s-au elaborat proiecte de execuție pentru cinci cazane recuperatoare care vor conduce la economisirea de 73 mii tone combustibil convențional. Cu toate rezultatele bune pe care le-am obținut în acest cincinal pe linia diminuării consumurilor materiale, trebuie subliniat că unele întreprinderi nu și-au îndeplinit planul de reducere a costurilor de producție datorită faptului că nu au reușit să identifice soluții tehnice, tehnologice și organizatorice care să se ridice la nivelul volumului de economii planificate, să materializeze măsurile înscrise în programele privind diminuarea costurilor.

Pentru asigurarea încadrării în cît mai bune condiții, în acest an și cincinal, în prevederile de reducere a costurilor de producție, cît și pentru fundamentarea sarcinilor de plan stabilite pentru anul viitor, în toate unitățile economice ale județului se desfășoară, cu sprijinul organelor locale de partid și de stat, ample acțiuni menite să valorifice din plin rezervele interne existente în acest domeniu. Se are în vedere, în acest sens, **accentuarea preocupărilor pentru reducerea consumurilor specifice prin urgentarea finalizării acțiunilor de asimilare a produselor noi și promovare a tehnologiilor avansate, mici consumatoare de manoperă și materiale,** în paralel cu asigurarea condițiilor tehnice, tehnologice și organizatorice menite să conducă la o valorificare superioară a tuturor categoriilor de materii prime și materiale utilizate în procesele de producție. Totodată, se urmărește stabilirea unor sarcini calitative și cantitative superioare în acțiunea de valorificare a resurselor materiale refolosibile prin îmbunătățirea sistemului de colectare, a tehnologiilor de pregătire și reutilizare a acestor materiale, a procedeelor de recondiționare a pieselor și subansamblelor uzate. Rezultatele obținute, eforturile ce se depun în continuare pot constitui garanția faptului că anul 1986 va reprezenta, pentru toate unitățile județului Tulcea, o etapă calitativ superioară în ceea ce privește realizarea producției planificate cu costuri reduse și, pe această bază, obținerea unei eficiențe sporite".

Dezbatere consemnată de

V. BOESCU
C. GORIE

Fertilizarea solului — bază a obținerii unor producții vegetale sporite (I)

CEL DE-AL VIII-LEA CINCINAL va marca o etapă hotărîtoare în înfăptuirea noii revoluții agrare — și în primul rînd în ce privește mărirea considerabilă a randamentelor pe unitatea de suprafață și pe cap de animal și a producțiilor vegetale și animale totale. Referindu-se, în Cuvîntarea la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., la sarcinile ce revin agriculturii în anul 1986, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că se prevede creșterea puternică a producției în toate sectoarele, indicii de dezvoltare stabiliți fiind superiori celor prevăzuți inițial pentru primul an al noului cincinal. În legătură cu sectorul vegetal, secretarul general al partidului a insistat asupra atenției deosebite ce trebuie acordată producției de cereale, folosirii mai bune a fondului funciar, aplicării culturilor duble, înfăptuirii programului de irigații și îmbunătățiri funciare, creșterii mai puternice a producției în horticultură-legumicultură, viticultură, pomicultură, precum și la plantele tehnice.

Condițiile necesare obținerii recoltelor avute în vedere pentru etapa următoare în parte există, în parte urmează a fi create, pe baza programelor stabilite și prin efortul lucrătorilor din agricultură, al cercetătorilor, al oamenilor muncii din sectoarele care aprovizionează agricultura cu resurse tehnico-materiale.

PE FONDUL vastului program de îmbunătățiri funciare, al fertilizării adecvate a solului, știința agricolă preconizează soiuri de grîu cu o producție de 10 mii kg/ha și de porumb de 18—20 mii kg/ha prin utilizarea metodelor convenționale, încă de pe acum, respectiv în anul agricol trecut, s-au realizat în unele unități agricole producții medii la hectar de peste 8 000 kg la grîu și orz și 15—20 mii kg la porumb, iar pe calea ingineriei genetice se tinde să se creeze forme superproductive, cu producții de 12—15 mii kg/ha la grîu și 20—30 mii kg/ha la porumb.

Dar, la nivelul acestor creșteri impresionante ale producției trebuie evaluat costul cu care se obțin acestea, deoarece în condițiile actuale asistăm la o creștere din ce în ce mai mare a costurilor producției agricole. Sub acest aspect, secretarul general al partidului arăta, la Congresul al XIII-lea al P.C.R., că înfăptuirea noii revoluții agrare va avea loc în principal pe **fondul sporirii producției, dar în condițiile creșterii eficienței economice.** Aceasta presupune reducerea cheltuielilor de producție și a consumurilor energetice pe unitatea de produs. În ceea ce privește costurile energetice trebuie să avem în vedere faptul că lanțul agroalimentar modern presupune consumuri mari de energie nu numai în cadrul agriculturii propriu-zise (mai ales în procesul de chimizare a acesteia), dar și în amontele și avalul ei, în producția mijloacelor de producție pentru agricultură — în mod deosebit în producerea îngrășămintelor chimice — și respectiv pentru transportul, depozitarea, condiționarea și prelucrarea producției agricole. În țara noastră, pe întreg sistemul agroalimentar, pentru 1 kg de produse agricole se consumau odinioară 2 kilocalorii de energie atît la lucrările agricole propriu-zise, cît și în amonte și aval de acestea, în 1970 raportul devenise 5 la 1, iar în 1980 cca 8 la 1, din care — în cadrul procesului de producție agricolă — îngrășămintele chimice înscriau consumurile cu cea mai mare pondere.

Dar eficiența intensificării agriculturii nu trebuie privită numai prin prisma costurilor de producție, a relației dintre efortul și efectul economic, dintre input-uri și output-uri. Există un „preț" mai greu cuantificabil al tehnologiilor superintensive, necuprins în costurile curente ale populației agricole, identificabil într-o perioadă mai îndepărtată de timp, care se referă la **efectele sociale și de protecție a mediului înconjurător,** generate de degradarea solurilor, spălarea humusurilor, sărăturare, poluarea apelor, conducînd la reducerea capacității productive a pămîntului și a calității mediului natural — proces în cadrul căruia se resimte în mod deosebit impactul chimizării și al irigațiilor nerațional folosite.

Pentru a se acoperi costul real al tehnologiilor de producție moderne, superintensive, **trebuie să evaluăm toate costurile sociale ascunse, reprezentate de poluarea mediului, să includem consecințele ecologice în costurile economice, poluarea trebuind să fie tratată ca o problemă de esență economică.**

Fertilizarea solului în contextul regenerării resurselor naturale, al economiei de muncă socială

SOLUL AGRICOL, alături de apă, pădure și pajiștile naturale, reprezintă unul dintre imensele resurse naturale alimentare. Pe fundalul crizei energetice, de materii prime, financiar-valutare, ecologice etc. solul — baza materială regenerabilă a producției agricole — se constituie ca un factor primordial în activitatea economică și socială, de o importanță strategică vitală sub aspectul resurselor alimentare și energetice.

În condițiile în care omenirea se confruntă cu dezechilibre însemnate în balanța resurselor neregenerabile (fosile) energetice, în cadrul raportului demo-alimentar, conservarea și sporirea potențialului productiv al pămîntului devine tot mai mult o preocupare centrală în problematica ansamblului economiei lumii. Pentru a se contura, fie și succint, aportul energetic al pămîntului se consemnează faptul că energia acumulată în solurile țării noastre, de exemplu, în funcție de conținutul în humus în primii 50 de cm, este de aproape 40 de ori mai mare decît energia reprezentată de cantitatea de petrol, gaz metan și cărbune extras în 1980 în România. Dar, un astfel de potențial s-a realizat în cursul unei lungi evoluții. În acest sens, menționăm faptul că în condiții optime de folosire a pămîntului un centimetru de sol se formează în 12 ani, în condiții normale de agricultură în cca 40 de ani, iar în condiții obișnuite de solificare pe roca parentală în 200—1 000 de ani. De aceea, specialiștii subliniază necesitatea ca regenerarea capacității productive a pămîntului să nu fie lăsată să se desfășoare ca un proces natural, ci pe fondul așa-zisei „planificări ecologice", a fertilizării solurilor, pe baza caracteristicilor tehnice, prin prisma indicatorilor „regenerabilității", ca rezultat al unui însemnat efort economic, financiar, tehnologic, în cadrul căruia lucrările de îmbunătățiri funciare, lucrările agropedoameliorative și de fertilizare a solurilor reprezintă verigile cele mai importante. Indicatorii respectivi, consemnînd anumite caracteristici tehnice esențiale, înglobează și exprimă în mod sintetic eforturile de muncă socială, prin costurile economice și timpul necesar pentru regenerare. Astfel încît, în cele din urmă, trebuie să se determine un alt sistem de agricultură și un alt tip de progres tehnic, iar în problema pe care o analizăm, o astfel de fertilizare a solului care să fie avantajoase sub aspectul costurilor de reînnoire, al conversiei factorilor de producție în materie primă agricolă. La stabilirea acestor opțiuni trebuie avut în vedere faptul că **criteriul op-**

timului economic în condițiile actuale îl constituie realizarea obiectivelor prevăzute în plan cu minimum de resurse materiale, obiectiv care nu poate fi realizat în procesul de fertilizare a solului, în condițiile în care îngrășămintele chimice ocupă ponderea covîrșitoare.

De asemenea, la stabilirea sistemului de agricultură, inclusiv a dimensiunilor și a structurilor fertilizării, este necesar să se aibă în vedere că **activitatea de producție provoacă o creștere a entropiei în mediul înconjurător.** Exemplificăm acest aspect al problemei prin aceea că, pe plan mondial, datorită exploatării excesive a pămîntului, a lipsei unor structuri de culturi antierozionale, a eroziunii eoliene, a despăduririlor puternice, a distrugerii stratului protector vegetal, a sistemului de arătură pe curbele de nivel, a insuficienței lucrărilor funciare adecvate, **eroziunea depășește cu mult formarea naturală a solului nou.** Or, fertilizarea în proporție covîrșitoare — așa cum se practică în prezent — cu îngrășăminte chimice nu este de natură să contribuie la refacerea structurii solului ameliorat prin lucrări de combatere a eroziunii, în timp ce îngrășămintele organice au un rol însemnat în restructurarea solului, adecvat cerințelor creșterii și dezvoltării plantelor.

În aceeași finalitate se precizează frecvent în literatura de specialitate că procesul de producție presupune în amonte existența unui cuantum de resurse naturale, iar în aval eliminarea unor cantități de deșeuri. Sub acest aspect, folosirea incompletă a îngrășămintelor organice — constatată în practica agricolă actuală — conduce în mod implicit la constituirea în timp ca deșeuri a acestora, la aglomerarea lor și poluarea mediului ambiant. Pe de altă parte, este cunoscut că fără cantitățile de îngrășăminte chimice utilizate în prezent pe glob, producția de cereale s-ar reduce la jumătate.

Așa fiind, în aceste condiții preconizăm o îmbinare a tipului de agricultură biologică cu cel intensiv, asigurînd astfel premisele creșterii necesare a producției agricole, în condițiile folosirii preponderente a îngrășămintelor organice și introducerii în proporțiile tehnice și economice necesare a unor plante amelioratoare a solului — ambele componente determinînd o puternică fertilizare biologică a solului.

Factorii constituenți ai procesului de fertilizare a solului

FERTILIZAREA solului este un rezultat al activității de producție corespunzător progresului tehnic și dezvoltării științei și se constituie dintr-un complex de măsuri privind chimizarea, organizarea asolamentelor raționale, efectuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, a lucrărilor agropedoameliorative, contribuind la ridicarea potențialului productiv al pămîntului.

● **Lucrările de îmbunătățiri funciare,** pe lîngă faptul că restabilesc și sporesc fertilitatea economică a pămîntului, constituie în același timp cadrul tehnico-economic al sistemelor diferențiate de agricultură pe teritoriu, și anume : în regim irigat în zonele de cîmpie ; în sistem antierozional pe terenurile în pantă, de deal și colinare ; în sistemul unor asolamente de lungă durată, cu plante ameliorative a solului pe solurile reci, podzolice ; în sistem pastoral — intensiv în zona colinar-montană a pajiștilor naturale — determinînd o folosire mai rațională a fondului funciar și anume în sistemul irigat, de exemplu : folosirea unor pajiști naturale ca pășuni cultivate, scăderea ponderii cerealelor păioase, creșterea proporției culturii legumelor, porumbului, cartofului timpuriu și de vară, a sfeclei de zahăr, a soiei, lucernei și concentrarea producției anuale, îndeosebi a porcinelor și păsărilor.

În ceea ce privește oportunitatea și dimensiunile diferitelor lucrări de îmbunătățiri funciare, menționăm că irigațiile se impun pe 55% din terenul arabil al țării, desecările și combaterea eroziunii solului pe 37% și respectiv 33% din terenul agricol, numai suprafețe restrînse situîndu-se în zone bine echilibrate în ceea ce privește raportul hidrotermic. Mai mult chiar, majoritatea terenurilor agricole din țara noastră suferă alternativ în timp, sau chiar în cursul aceluiași an, de influența combinată a mai multor factori naturali (îndeosebi climatici) nefavorabili. Așa fiind, în zonele de cîmpie și de lunci irigațiile, desecările și îndiguirile se efectuează de multe ori ca lucrări asociate, iar pe teritoriile de deal și de munte lucrările de combatere a eroziunii pe pante, desecările și îndiguirile în spațiile depresionare și pe cursul rețelei hidrografice sînt concepute în complexe, pe masive și bazine hidrografice.

În aceste condiții eforturile de muncă socială privind efectuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare în țara noastră — contribuind în proporții însemnate la creșterea fertilității solului — vor conduce la sfîrșitul acestui deceniu la următoarele performanțe : suprafața amenajată pentru irigații va fi de 5,5 milioane ha, ceea ce înseamnă practic amenajarea întregii suprafețe afectate de deficit de umiditate ; suprafața terenurilor desecate va crește la aproape 5 milioane ha, din cele 5,5 milioane care, în condiții naturale, sînt expuse excesului de umiditate, se va ajunge la o suprafață de 3,8 milioane ha în 1989—1990, iar pînă în 1995 vor fi efectuate lucrări de combatere a eroziunii solului pe întreaga suprafață afectată de eroziune, de cca 5,3 milioane ha, **ceea ce va situa țara noastră pe primul loc în Europa sub aspectul proporției lucrărilor de ameliorare a solului din totalul suprafeței care necesită lucrările respective.**

● **Pe fondul reconsiderării actualelor structuri ale producției vegetale, constituirea unor asolamente raționale va continua să reprezinte, cu tot mai multă pregnanță, încă un mijloc important de refacere,** de menținere și sporire a fertilității **solului și pe această bază de creștere a producției agricole,** care în același timp, alături de mijloacele biologice — soiurile și rasele de animale — nu solicită nici un fel de investiții, sau relativ cel mai redus efort de muncă socială.

Aportul însemnat la fertilizarea naturală a pămîntului îl relevăm cu rezultatele unei rotații de 4 ani, de exemplu, consemnînd o sporire a producției agricole cu 14% și a venitului net de 2,7 ori. Cercetări privind sporirea și îmbunătățirea producției de grîu, porumb, borceag și trifoi, prin îngrășăminte, amendamente și asolamente, pe solul brun de pădure, slab podzolic din Podișul Lipovei, județul Timiș, relevă ca necesarul de fonduri și de îngrășăminte poate fi redus, fără ca producția valorică să scadă, prin aplicarea asolamentului de 4 ani. Rolul important al asolamentelor în fertilizarea solului și în eficiența consumului energetic rezultă din următoarea involuție a bioconversiei energetice în cadrul diferitelor sisteme de agricultură : **în agricultura cu asolament și surse energetice regenerabile, la o calorie investită se obțin 16 calorii în produsele agricole, în timp ce în agricultura modernă (mecanizată, chimizată, irigată) cu tehnologii superintensive raportul este de la 1 la 3—4 calorii.**

Asolamentele raționale se presupun a fi de o durată medie sau lungă, structura culturilor înglobînd într-o proporție adecvată leguminoase perene, cu o pondere mare a leguminoaselor boabe — mai ales soia în sistemul irigat de cultură și în zonele cu un raport hidrotermic echilibrat — ca și plante tehnice pentru fibre (in și cînepă în spațiul de deal și colinar, bumbacul în zona de sud).

Pe fondul reconsiderării proporției între cereale și plantele ameliorative ale solului devin posibile o mai bună rotație a culturilor în cadrul asolamentului, sporirea ponderii leguminoaselor în asolament prin lărgirea suprafeței cu trifoi, sparcetă și ghizdei în zona solurilor podzolice și a lucernei, a soiei, precum și reconsiderarea unor leguminoase tradiționale (mazărea și fasolea), o îmbunătățire a bilanțului elementelor nutritive din sol, datorită aportului biologic de azot al leguminoaselor boabe și perene, furnizat gratuit culturilor ce le succed în rotație. Culturile menționate nu numai că îmbunătățesc regimul azotat al solului, conducînd la creșterea fertilității acestuia, dar contribuie în cea mai mare parte a lor (soia, mazărea, leguminoasele perene) la restructurarea solului și asigură o bază furajeră cantitativ superioară, prin aportul lor proteic.

dr. N. BRAȘOVEANU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Recuperare

ÎNFIINȚAREA unor unități economice care colectează bunurile recuperabile este, incontestabil, un pas pozitiv. Preluarea borcanelor și a sticlelor goale, contra unor echivalente bănești care justifică osteneala predătorului, s-a dovedit o măsură înțeleaptă. Îndrăznim a sugera măsuri similare și cu alte obiecte, cum ar fi becurile electrice. În orașele mari eventual, s-ar putea înființa ateliere dotate cu cele necesare înlocuirii filamentelor arse. La sticlele cu lapte sau borcanele cu iaurt există dopuri din folii de aluminiu. Fiind ușoare, nimeni nu se preocupă de recuperarea lor. Același lucru îi putem spune și despre capsulele din metal care închid feluritele sticle cu lichide (ulei, apă minerală etc.), hîrtie și pungile din material plastic uzate. Am mai putea aminti de tuburile goale în care au fost pastă de dinți, creme, unguente etc., unde sînt înglobate cantități mari de materiale neferoase.

Petre DANCIU
Cluj-Napoca

ECOURI

Economisirea energiei

ÎN legătură cu articolul „Acțiuni ferme pentru realizarea programului de dezvoltare a bazei energetice și de economisire a energiei", publicat în nr. 26 al „Revistei economice" vă informăm asupra următoarelor date. Gospodărirea și economisirea energiei electrice, a energiei termice și a gazelor naturale la unitățile din subordinea ministerului nostru constituie încă de cîțiva ani o largă preocupare a Biroului Executiv al Consiliului Superior al Educației și Învățămîntului, a conducerilor unităților și a personalului muncitor cu sarcini directe în această privință. S-a aprobat un întreg sistem de măsuri tehnice, organizatorice și educative vizînd gospodărirea și economisirea energiei și combustibilului. A fost instituit, de asemenea, un sistem de control al realizării măsurilor, de urmărire zilnică și de raportare decadală la minister a consumurilor. Măsurile tehnice, organizatorice, dar și cele educative au permis ca față de anul 1981 consumurile din 1984 să fie mai reduse cu 18,2% la energie electrică, cu 21,3% la energie termică livrată din rețelele Ministerului Energiei Electrice și cu 16,5% la consumul de gaze naturale.

Depășirile pe lunile ianuarie și februarie la consumul de energie electrică, înregistrate pentru prima oară de Ministerul Educației și Învățămîntului, au prilejuit o analiză aprofundată urmată de măsuri care s-au soldat cu reducerea depășirii în februarie față de ianuarie, apoi cu economii în martie și lunile următoare. Depășirile înregistrate se datoresc și eșalonării necorespunzătoare pe luni a cotelor.

Ministerul Educației și Învățămîntului și personalul muncitor de specialitate este preocupat în continuare de problema bunei gospodăriri și economisiri a energiei și combustibilului și vor aplica măsurile necesare pentru încadrarea consumurilor în cotele repartizate ministerului.

Iuliu FURO
secretar de stat în Ministerul Educației și Învățămîntului

★

AVÎND în vedere depășirile înregistrate la consumul lunar de energie electrică și în urma analizării situației de fapt s-au trimis delegați la toate unitățile care au depășit cota lunară de energie electrică și s-au luat măsuri operative pentru înscrierea în repartițiile alocate. De asemenea, s-a aprobat de conducerea Centrocoop un program de măsuri pentru reducerea consumului de energie electrică, combustibil și carburanți care a fost transmis tuturor unităților cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor care va asigura înscrierea în cotele repartizate de energie electrică și termică a tuturor unităților din sistem.

M. IANCULESCU
director în Centrocoop

★

COLECTIVUL de oameni ai muncii din întreprinderea de pompe „Aversa" acționează cu hotărîre pentru realizarea și livrarea la timp atît a pompelor necesare tuturor programelor prioritare, cît și pentru realizarea subansamblelor și a pieselor de schimb necesare reparațiilor planificate. Cu toate acestea, datorită unor greutăți obiective ca lipsa unor materii prime și materiale, calitatea necorespunzătoare a unor materiale sau sosirea cu întîrziere a motoarelor electrice, în activitatea desfășurată s-au produs perturbări care au necesitat decalarea livrării unor cantități reduse de produse, decalare care considerăm că nu afectează activitatea unităților producătoare de energie electrică, ținînd seama de rezervele existente de piese și pompe la beneficiari.

Mihai VASILIU
director tehnic, întreprinderea de pompe „Aversa" din București

Valorificare

DE LA ÎNCEPUT dorim să ne exprimăm satisfacția pentru atenția pe care o acordați problemelor ce le ridică activitatea de recuperare, recondiționare și refolosire a materialelor refolosibile. Articolele publicate în „Revista economică" în nr. 24 și 26 scot în evidență atît sarcinile principale ce stau în fața noastră, cît și preocuparea pentru organizarea temeinică a reciclării materialelor refolosibile.

Industria metalurgică este cel mai mare consumator de deșeuri metalice feroase reprezentînd peste 42% din necesarul de materii prime pentru producția de oțel. Pentru pregătirea corespunzătoare a deșeurilor feroase rezultate din procesul de producție propriu, cît și din alte unități ale economiei, avem organizate șapte secții de prelucrare a deșeurilor metalice cu o capacitate de circa două milioane tone. Avem în vedere dezvoltarea actualelor capacități pentru prelucrare superioară a deșeurilor în scopul creșterii greutății volumetrice, cît și crearea de noi capacități de prelucrare. La C. S. Galați urmează să fie pusă în funcțiune o capacitate de prelucrare de 600 mii tone. Noua capacitate ce se execută la C.O.S. Tîrgoviște are termen de punere în funcțiune în acest trimestru; în urma măsurilor adoptate este posibilă respectarea acestui termen.

Pentru unitățile siderurgice, este deosebit de important ca în unitățile industriale unde rezultă deșeuri metalice feroase și neferoase să se colecteze, depoziteze și livreze pe calități de metal. În aceste condiții economia națională va recupera mari cantități de feroaliaje și industria siderurgică va reuși să-și realizeze sarcinile zilnice în mai mare măsură. Considerăm că prin recentele măsuri stabilite la nivelul conducerii C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F., M.I.M., și M.I.C.M. se va face un pas înainte pe această linie.

Gh. DELIU
adjunct al ministrului industriei metalurgice

Cooperări

PROPUNEREA din nota intitulată „Optimizarea cooperărilor" („R.E." nr. 13, apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul") ca proiectarea instalațiilor de automatizare să se facă de către institutele care proiectează întregul proces tehnologic, urmînd ca avizarea acestor proiecte de instalații de automatizare să se facă de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări București, apreciem că nu se justifică.

Desfășurarea eficientă a acestei activități impune asigurarea unei concepții unitare în proiectarea instalațiilor de automatizare pentru obiectivele noi de investiții ; tipizarea și unificarea care să asigure reducerea numărului tipodimensiunilor de aparate și echipamente de automatizare ; generalizarea soluțiilor de automatizare, care au dat cele mai bune rezultate ; colaborarea strînsă cu întreprinderile producătoare și de montaj a instalațiilor de automatizare. Toate aceste cerințe sînt îndeplinite de institutul de profil din cadrul M.I.C.M. care pînă în prezent a elaborat și aplicat cca. 10 000 de proiecte.

Acest institut a proiectat multe echipamente și instalații, care se importau, contribuind în acest fel la reducerea importului, iar în prezent are ca sarcină reducerea completă a acestor importuri. Menționăm că pentru nevoile proprii de astfel de instalații care se pot executa prin folosirea de elemente tipizate sînt constituite secții de proiectare în cadrul institutelor de proiectare existente în prezent (I.C.P.I.C., IPROLAM, IPROMET, I.S.P.E. etc.). Întîrzierile în proiectarea de instalații de automatizare, semnalate în articol, se datoresc îndeosebi faptului că beneficiarii acestor produse nu au conturată concepția de dezvoltare a automatizării proceselor de producție, fapt ce impune o mai strînsă legătură între institutele de proiectare din ministerele beneficiare cu institutul de profil.

În ce privește propunerea ca, la fundamentarea planului național unic de dezvoltare economico-socială, să se țină seama de influențele determinate de restrîngerea volumului cooperărilor asupra unor indicatori economici și financiari, menționăm că aceste probleme se examinează împreună cu ministerele, în etapele de elaborare a proiectelor de plan anuale, urmărindu-se ca prin analizele comune să se găsească soluții de compensare a acestor influențe pentru a nu se afecta pe ansamblul ministerelor sarcinile de creștere a eficienței economice.

Nicolae MARIN
vicepreședinte al C.S.P.

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

În întîmpinarea Congresului Științei și Învățămîntului

Știința și cercetarea — factori hotărîtori ai progresului economico-social al României

ÎN PREZENT este mai limpede decît oricînd faptul că știința, cercetarea au fost, sînt și vor fi în tot mai mare măsură un factor determinant al dezvoltării forțelor de producție, al dezvoltării societății, că progresul economic, creșterea productivității — cu alte cuvinte, crearea disponibilităților pentru însăși afirmarea și progresul civilizațiilor — sînt legate de știință.

Lumea de astăzi, caracterizată în profunzime de mari cuceriri în planul civilizației materiale și spirituale reprezintă, într-un sens definitoriu, rezultatul unor uriașe acumulări științifice. Rînd pe rînd, lemnul apoi cărbunele, oțelul și electricitatea, apoi petrolul — ca să dăm doar cîteva exemple — au constituit elemente pivot în planuri dintre cele mai largi ale civilizațiilor, simboluri ale unor revoluții industriale care au reprezentat și reprezintă veritabile salturi calitative, profunde mutații în baza tehnico-materială și funcționalitățile producției — asemenea roluri fiind preluate în prezent, și desfășurate cu o uimitoare forță și spectaculozitate, de electronică, microelectronică și informatică. Este clar, deci : dezvoltarea oricăruia dintre sectoarele vieții economico-sociale, și cu atît mai mult progresul economic de ansamblu nu pot, iar de aici înainte cu atît mai mult, nu vor putea fi despărțite de cuceririle științei și tehnicii, de aplicarea lor largă în producție.

În plan strict economic, știința, cercetarea, larg desfășurate și aplicate se traduc prin competitivitate și eficiență, prin realizarea de interdependențe echitabile într-o lume a statelor independente ; tocmai în perimetrul lor se regăsesc — și astăzi mai mult decît oricînd — cele mai sigure resorturi ale salturilor calitative în dezvoltare, ale diminuării decalajelor, ale însuși progresului general uman într-o lume a păcii și dreptății.

Strălucită concepție de promovare a științei și tehnicii moderne

ESTE meritul inestimabil al partidului nostru, al marelui și iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit strateg și ctitor al României Socialiste moderne, ilustră personalitate a lumii contemporane, de a fi conceput așezarea întregii dezvoltări economico-sociale a României pe baza temeinică a științei și tehnicii, a celor mai avansate cuceriri ale acestor domenii. Într-o perioadă în care circulau încă idei care negau caracterul progresist al unor cuceriri de seamă ale științei — ca de pildă cibernetica, într-o perioadă în care circulau concepții care negau necesitatea dezvoltării științei și cercetării naționale, supralicitînd importul de inteligență, în strălucita sa doctrină economică secretarul general al partidului sublinia realitatea intensificării caracterului revoluționar al științei, devenită forță nemijlocită de producție, cu efecte de anvergură, pe întreg perimetrul dezvoltării economico-sociale, în opera de edificare a noii orînduiri, a societăți socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism ; imperativul dezvoltării tot mai puternice a științei și cercetării naționale, al implicării tot mai puternice a acestora în soluționarea celor mai importante probleme ale dezvoltării economiei naționale. Referindu-se astfel la concepția dăunătoare care promova neîncrederea și subestimarea forțelor științifice proprii precum și recurgerea doar la importuri în această direcție, secretarul general al partidului sublinia : **„Viața demonstrează că o asemenea atitudine față de știință poate avea consecințe grave, ea determină rămînerea în urmă pe întregul tărîm al științei, frînează dezvoltarea economică și socială a țării, duce la dependență față de străinătate... A te mărgini să achiziționezi rezultatele cercetării științifice din străinătate înseamnă a te resemna să cumperi tot timpul inteligență — cel mai scump bun existent astăzi pe piața mondială"**, menționînd apoi imperativul vital al intensificării cercetării științifice și dezvoltării tehnologice proprii, al accelerării astfel a introducerii progresului tehnic — cu un aport cît mai mare în ce privește modernizarea economiei, sporirea eficienței întregii activități economico-sociale.

Coordonate însemnate ale concepției secretarului general al partidului nostru cu privire la rolul hotărîtor al științei și tehnicii în opera revoluționară de făurire a noii societăți au în vedere o largă angrenare a factorului național în universul general al științei, cunoașterea temeinică a ceea ce apare nou pe plan mondial, respectiv necesitatea preluării creatoare și dezvoltării continue a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane ; diferențierea direcțiilor de dezvoltare a științei în funcție de obiectivele fiecărei etape de progres economico-social al țării ; condiționarea reciprocă dintre cercetarea aplicativă și cea fundamentală, respectiv necesitatea devansării producției de către știință și tehnologie ; amplificarea susținută a eficienței cercetării, în condițiile legăturii tot mai strînse a acesteia cu producția și învățămîntul ; promovarea pe scară largă a cercetărilor pluridisciplinare, adaptarea noului mecanism economico-financiar la specificul activității de cercetare, urmărindu-se, și pe această cale, stimularea creației științifice și tehnice originale, legarea ei tot mai strînsă de producție, sporirea eficienței acestor activități. Pe un plan dintre cele mai importante, secretarul general al partidului relevă rolul determinant al științei și cooperării tehnico-științifice internaționale în lichidarea subdezvoltării, în ce privește consolidarea independenței și suveranității naționale, progresul și pacea în lume.

Din întreagă această perspectivă, s-au constituit orientări definitorii care au ghidat și ghidează progresul economico-social al României. Întregul timp de după Congresul al IX-lea al partidului, perioadă de cea mai mare înflorire din întreaga istorie a țării, înscrisă cu nețărmurită dragoste și recunoștință în conștiința națiunii noastre ca „Epoca Ceaușescu", ctitoriile cele mai importante ale acestei epoci — între care industria puternică și modernă, agricultura înscrisă cu fermitate pe traiectoria unui amplu progres intensiv, economia țării, tot mai eficient și multilateral dezvoltată, bunăstarea poporului în continuă creștere — poartă pecetea strălucitei concepții amintite, a unor preocupări și eforturi de mare anvergură pentru așezarea dezvoltării și progresului țării pe temeliile atît de rodnice ale cuceririlor celor mai avansate din știință și tehnică. Și ce vibrant și patetic apel reprezintă pentru oamenii muncii, pentru toți cei ce ne desfășurăm activitatea în frontul cercetării științifice, cuvintele rostite de secretarul general al partidului de la tribuna Congresului al XIII-lea al partidului: **„Trebuie să fim pe deplin conștienți că dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, făurirea comunismului nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general. Numai în măsura în care știința românească se va angaja cu toate forțele în activitatea de cunoaștere și înțelegere a tainelor naturii și universului, patria noastră va putea să se mențină la un nivel de dezvoltare ridicat, va putea obține noi și noi succese pe calea progresului economico-social, își va întări continuu independența și suveranitatea națională, contribuind la dezvoltarea colaborării internaționale și realizarea păcii în lume".**

Dezvoltarea științei și cercetării naționale din ultimele două decenii, o dezvoltare puternică, cu efecte de mare importanță pentru economie, pentru progresul cu precădere calitativ-intensiv al acesteia, implicarea largă și aportul hotărîtor ale științei și cercetării naționale la soluționarea unor probleme prioritare, fundamentale ale dezvoltării, prestigiul înalt de care se bucură astăzi în lume știința și creativitatea românească, sînt în mod indisolubil legate de activitatea prestigioasă a tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, savant de renume mondial, personalitate de seamă a vieții politice românești, prim viceprim-ministru al guvernului și președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Sub eminenta conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, știința și cercetarea românească, creativitatea națională s-au afirmat și se afirmă în mod pregnant

ca o puternică forță de producție, ca un factor motor, propulsor al întregului progres economico-social al României.

Pe traiectoria unei continue dezvoltări și afirmări

O DEOSEBITĂ semnificație prezintă amplificarea susținută a bazei materiale și umane a științei și cercetării. Bunăoară, în prezent, în activitatea științifică și tehnică sînt angajate circa 235 000 persoane, iar în ramura de știință și deservire științifică în sine, peste 136 000 oameni ai muncii, comparativ cu mai puțin de 22 mii în 1950 și circa 59 mii în 1965. Față de intervalul 1965—1985, volumul activității de cercetare, exprimat în cheltuieli materiale crește de 14 ori, iar baza tehnico-materială a cercetării și ingineriei tehnologice de peste 17 ori. Este notabil și faptul că, în prezent, volumul cheltuielilor curente pentru activitatea de cercetare-dezvoltare-progres tehnic se ridică la circa 2% din venitul național, procent asemănător și chiar similar cu procentele consemnate în statele dezvoltate industrial.

Remarcabile semnificații și efecte de anvergură are faptul că în domeniul științei și cercetării naționale a fost elaborat un Program-directivă pe termen lung, că știința și cercetarea contribuie în măsură decisivă — și sînt chemate să-și accentueze această contribuție — la înfăptuirea obiectivelor majore din programele cu privire la creșterea productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, asimilarea materialelor și echipamentelor pentru ramurile de vîrf ale industriei, dezvoltarea puternică și pregnant intensivă a agriculturii și înfăptuirea noii revoluții agrare ș.a.

Rezultatele obținute de știința și cercetarea românească în ultimele două decenii, în ultimul cincinal, demonstrează grăitor eficiența ridicată a marilor eforturi dedicate dezvoltării și afirmării largi în cîmpul progresului economico-social, al creativității naționale. Este astfel semnificativ că din cele peste 8 000 obiective industriale puse în funcțiune începînd cu cincinalul 1966—1970, cele mai multe au la bază sau încorporează realizări de vîrf în domeniul tehnicii și tehnologiei. Mai trebuie arătat că numai în anii 1981—1984 din actualul cincinal, știința românească a realizat peste 5 000 noi procese tehnologice pentru diferite sectoare de activitate. Au fost introduse în fabricație și modernizate circa 18 mii tipuri de mașini, utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum. Știința și cercetarea economică românească au contribuit activ la valorificarea superioară a materiilor prime, la reducerea consumurilor energetice, de materii prime și materiale, la tipizarea, normarea și standardizarea produselor, la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, la creșterea eficienței întregii activități economice. Trebuie subliniate, firește, marile izbînzi ale inteligenței, creativității și muncii românești pe care le reprezintă Transfăgărășanul, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul bucureștean, apariția a zeci și zeci de orașe noi pe harta țării, marile edificii economice și social-culturale din ultimele două decenii etc.

Remarcabilele realizări ale „Epocii Ceaușescu" fundamentează temeinic marile opțiuni ale dezvoltării țării în cincinalul viitor și în perspectiva anului 2000. Înscriindu-se în mod armonios pe linia realizării obiectivelor strategice stabilite prin Programul Partidului Comunist Român, Directivele Congresului al XIII-lea al partidului conțin prevederi corespunzătoare unei etape superioare pe calea dezvoltării socialiste multilaterale a țării, a creșterii forței sale materiale și a ridicării bunăstării întregului popor, a întăririi independenței și suveranității naționale. În cincinalul care urmează, țara noastră va intra în rîndul statelor cu un nivel de dezvoltare economică medie iar pînă la sfîrșitul deceniului următor se va înscrie în rîndul țărilor cu nivel ridicat de dezvoltare economică. Pentru perioada 1986—1990 se prevăd sarcini deosebite pe linia realizării obiectivelor privind creșterea economică intensivă, lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime, asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea mai accelerată a acelor subramuri și produse care valorifică superior resursele naționale și satisfac cît mai deplin atît nevoile interne cît și cerințele de competitivitate pe plan internațional, asigurînd înscrierea deplină a economiei românești pe coordonatele moderne, de înaltă eficiență. Să menționăm în acest cadru prevederea de dublare a productivității muncii în 1990 comparativ cu 1980, prevederea de obținere a celei mai mari părți din sporul de productivitate pe seama promovării susținute a progresului tehnic, ca și pe cea cu privire la obținerea pînă în 1990 a 95% din produsele industriei la un nivel calitativ mondial, iar a 2—5% din aceste produse chiar peste nivelul respectiv. Este evident că asemenea opțiuni se bazează, în mod hotărîtor, pe intensificarea puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, pe sporirea însemnată a aportului acestora la modernizarea economiei.

Așadar, potrivit Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1986—1990, activitatea de cercetare va trebui să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești. Un rol hotărîtor revine cercetării în ce privește ridicarea eficienței activității în investiții, promovării unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse — factor hotărîtor în creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei cu circa 70% față de nivelul anului 1980. Cercetarea științifică este chemată să realizeze noi materiale și noi sortimente superioare de metale, mase plastice, fibre și alte produse diverse, materiale electrotehnice noi ș.a. O atenție deosebită se va acorda electronicii și microelectronicii, realizării de noi mașini și motoare cu un consum redus de combustibili și carburanți. Prin prisma desfășurării noii revoluții agrare, ținînd seama de rolul de maximă însemnătate al agriculturii în cadrul economiei, în această ramură de bază a economiei cercetarea științifică va fi orientată în direcția valorificării fondului funciar, realizării de noi soiuri de hibrizi, ameliorării genetice a speciilor de animale — elemente însemnate în obținerea unor producții agricole vegetale și animale ridicate.

Ca o trăsătură însemnată, programul de cercetare amintit asigură îmbinarea organică a cercetării aplicative cu cercetarea fundamentală, în matematică, fizică, chimie, biologie, medicină și în alte domenii, sporind aportul științei la înfăptuirea cincinalului 1986—1990 cît și la asigurarea de soluții tehnice pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării în perioada de după 1990.

Exigențe deosebite în fața cercetării economice

ÎN ANSAMBLUL obiectivelor de mare anvergură prevăzute pentru știința și cercetarea românească, un rol însemnat revine **cercetării economice**, care a beneficiat și beneficiază de o atenție deosebită din partea conducerii superioare de partid și de stat. În corelație cu obiectivele prioritare precum și generale ale dezvoltării economiei, în cincinalul următor cît și în perspectivă, acest domeniu este chemat să elaboreze soluții pentru creșterea mai rapidă a eficienței economice, modernizarea în continuare a structurii producției materiale, sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, a consumurilor de materii prime, combustibili și energie, utilizarea intensivă a fondurilor fixe, ridicarea rentabilității, participarea tot mai activă a României la cooperarea economică și tehnico-științifică internațională. Într-o perspectivă foarte importantă se relevă aprofundarea problemelor organizării, planificării și conducerii economiei naționale, ale perfecționării cadrului democratic de participare a oamenilor muncii la conducerea întregii activități economico-sociale. Se vor dezvolta cercetările privind aplicarea și perfecționarea mecanismului economico-financiar, prețurile, problemele valutar-financiare, puterea de cumpărare a monedei naționale și convertibilitatea acesteia, circulația bănească etc.

Științele social-politice sînt chemate să adîncească studierea legităților obiective ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării patriei spre comunism, aducîndu-și contribuția la perfecționarea organizării și conducerii întregii vieți economico-sociale, a democrației muncitorești-revoluționare, în ce privește sintetizarea și generalizarea teoretică a experienței țării noastre în edificarea noii orînduiri, analiza aprofundată a problemelor lumii contemporane. Avînd în față un orizont de timp mai larg, după cum se subliniază în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, științele economice și social-politice trebuie să fundamenteze căile și modalitățile de transpunere în practică a principiilor comuniste de muncă, repartiție și viață, de amplificare continuă a creației conștiente a maselor, de participare tot mai activă a acestora la dezbaterea și rezolvarea problemelor dezvoltării economico-sociale a țării.

Conștienți de neajunsurile care încă mai persistă în munca noastră, de sarcinile de mare responsabilitate ce revin cercetării economice pe linia sporirii contribuției sale la elabora-

Barbu Gh. PETRESCU

(Continuare în pag. 21)

În întîmpinarea Congresului Științei și Învățămîntului

Creșterea rolului factorului formativ-educativ în progresul țării noastre

ÎN PERIOADA pe care o parcurgem la acest sfîrșit de secol și mileniu, perioadă în care ne aflăm în fața unei noi revoluții științifice-tehnice, iar economia mondială traversează o etapă deosebit de complexă și contradictorie, formarea, perfecționarea și educația oamenilor capătă o importanță primordială. Această cerință general-valabilă are o semnifcație aparte pentru țara noastră angajată plenar într-un uriaș efort de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism. Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acordă o atenție deosebită problemelor formării, perfecționării și folosirii cadrelor ca o componentă de bază a strategiei dezvoltării socialiste și a progresului multilateral al țării noastre. **„Trebuie să înțelegem** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că înfăptuirea tuturor sarcinilor ce ne stau în față depinde de nivelul de pregătire al oamenilor, al cadrelor. Pînă la urmă, forța principală care garantează mersul nostru înainte este omul. De oameni trebuie să ne ocupăm, de pregătirea lor pentru a asigura înfăptuirea cu succes a programului nostru de dezvoltare a României socialiste".**

Ca urmare a orientărilor înnoitoare, de o excepțională însemnătate teoretică și practică, fundamentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în țara noastră s-a constituit, dezvoltat și perfecționat un sistem formativ-educativ original, care răspunde cerințelor social-economice românești și care, totodată, ia în considerare tendințele avansate existente pe plan mondial. În sistemul național de formare și perfecționare a cadrelor, locul principal îl ocupă sistemul de învățămînt cu diferitele sale grade și trepte, profiluri și specializări, la care se adaugă pregătirea și reciclarea cunoștințelor la locul de muncă, precum și perfecționarea calificării prin experiența acumulată și transmisă din generație în generație. În același spirit de continuitate, Congresul științei și al învățămîntului care va avea loc în curînd va deschide noi și luminoase perspective perfecționării sistemului formativ-educativ corespunzător înaltelor exigențe ale etapei pe care o parcurge țara noastră.

Învățămîntul, inclusiv cel superior, are o tradiție îndelungată și, din unele puncte de vedere originală în țara noastră. Astfel, unele instituții de învățămînt superior au existat încă din secolul al XVII-lea, iar primele două universități, din Iași și București, create în a doua jumătate a secolului trecut au avut un rol important în dezvoltarea științei și culturii românești. Românii de dincolo de Carpați au nutrit și ei speranța vie a creării unei „Universități naționale românești" cu mult înainte de producerea acestui act de cultură. Astfel, ideea unei „Academii de drepturi" sau a unei „Universități naționale românești" a fost susținută la istorica Adunare Națională din mai 1848 ținută pe Cîmpia Libertății și a fost înscrisă în petiția Adunării Naționale de la Blaj către împăratul de la Viena. De asemenea, în aceeași epocă, marele patriot care a fost Avram Iancu a dispus ca întreaga sa avere „să treacă în folosul națiunii pentru ajutor la înființarea unei academii în drepturi". Înființarea „Universității Naționale a Daciei Superioare" avea să fie legată de unul dintre cele mai înălțătoare momente din istoria poporului nostru, unirea Transilvaniei cu Țara în 1918.

Încă din prima parte a secolului nostru, învățămîntul românesc a cunoscut o anumită dezvoltare și modernizare. Școala românească a avut o contribuție esențială la formarea unor mari caractere, a unor savanți și oameni de cultură de mare prestigiu care au dus faima țării în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii, oameni politici cu vederi democratice care au militat pentru libertatea socială și națională a poporului nostru. Totuși, datorită limitelor regimului social-politic din acele timpuri, învățămîntul românesc insuficient sprijinit a păstrat multe carențe astfel că pînă la revoluția de eliberare socială și națională din 23 August 1944, în țară exista încă un număr însemnat de analfabeți, iar structura acestui învățămînt era deficitară. Pe această linie, în Enciclopedia României se arăta, în 1938, că „...dacă am continua o confruntare atentă a structurii societății românești, cu structura sistemului său școlar, am ajunge la constatarea că acesta este în dezacord cu structura societății și deci cu posibilitățile ei de dezvoltare".

În anii construcției socialismului, învățămîntul de toate gradele a cunoscut o puternică dezvoltare, precum și mutații structurale calitative considerabile. Încă de la Conferința Națională a partidului din octombrie 1945 au fost stabilite măsurile în vederea lichidării analfabetismului, iar pe baza reformei învățămîntului din 1948 s-au asigurat condiții egale de acces în școală pentru toți cetățenii țării fără deosebire de naționalitate, sex sau regilie, s-a creat învățămînt unic și laic de stat.

În ultimele două decenii, partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fundamentat un învățămînt modern, ancorat puternic în realitățile vieții social-economice, cu profunde semnificații în dezvoltarea spiritualității umane și care constituie principalul factor formativ-educativ al progresului și civilizației în țara noastră.

În Raportul Comitetului Central la Congresul al IX-lea al P.C.R. se arăta că se va pune un accent deosebit pe învățămîntul superior tehnic și economic, chemat să pregătească specialiști de înaltă competență pentru nevoile complexe ale organizării și conducerii întregii activități de producție, stabilindu-se astfel direcțiile unui proces care va fi continuat timp de două decenii sub directa îndrumare a conducerii partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Plenara Comitetului Central al partidului din aprilie 1968 a dezbătut perfecționarea învățămîntului de toate gradele și a adoptat măsuri menite să asigure realizarea în practică a Directivelor stabilite de Congresul al IX-lea al partidului cu privire la ridicarea pe o treaptă superioară a învățămîntului în țara noastră.

Învățămîntul preșcolar a devenit treptat, prin organizare, cuprindere și conținut, prima treaptă a sistemului educațional, iar din anul 1965 s-a introdus obligativitatea învățămîntului de 8 ani. Începînd cu anul 1970 a fost generalizat învățămîntul de 10 ani și urmează ca pînă în anul 2000 să fie generalizat învățămîntul de 12 ani. A avut loc o puternică dezvoltare a învățămîntului liceal și superior, în prezent numărul absolvenților de liceu fiind de 17 ori mai mare decît în 1945, iar al celor de învățămînt superior de 14 ori mai ridicat. În învățămîntul de toate gradele sînt cuprinși astăzi peste 5,6 milioane de copii și tineret, ceea ce înseamnă că fiecare al patrulea cetățean al țării învață. Numărul unităților școlare se ridică la 29 338 dintre care în peste 3 200 predarea se face în limbile naționalităților conlocuitoare. Eforturile statului din ultimele două decenii pentru dezvoltarea învățămîntului rezultă și din amplele dotări în ceea ce privește baza tehnico-materială a proceselor educative.

Învățămîntul nostru este caracterizat prin profundul său democratism, prin gratuitatea lui pe toate treptele, prin acordarea de burse și alte forme de sprijin material elevilor și studenților, prin accesul larg la instruire și educație, fără nici un fel de discriminare, tuturor fiilor țării, prin asigurarea posibilității de a învăța în limba maternă, precum și prin asigurarea locurilor de muncă tuturor absolvenților.

În aceste ultime două decenii s-au înlăturat diversele neajunsuri care se manifestaseră în perioadele precedente, eliminîndu-se formele și metodele copiate mecanic și care nu corespundeau specificului țării noastre, precum și unele interpretări dogmatice față de o serie de cuceriri ale științei universale în unele domenii moderne : biologie, cibernetică. În acest fel s-a trecut la valorificarea experienței și tradițiilor înaintate ale țării noastre în domeniul instrucției și educației concomitent cu promovarea celor mai noi cuceriri ale gîndirii și cunoașterii pe plan mondial.

Orientarea partidului nostru spre politehnizarea învățămîntului, spre legarea sa de exigențele afirmării revoluției științifice-tehnice constituie premise solide pentru ca școala noastră de toate gradele să cunoască o nouă ascensiune. În acest sens, concomitent cu dezvoltarea învățămîntului s-au produs mutații semnificative în ceea ce privește profilarea și structurarea acestuia, îmbunătățirea planurilor de învățămînt, a programelor analitice, a manualelor și lucrărilor aplicative. Orientarea fundamentală a partidului în domeniul pregătirii forței de muncă vizează pregătirea în profil larg a tuturor categoriilor de cadre, aceasta asigurînd premisele absolut nece-

sare pentru continua lor adaptare la cerințele mobilității profesionale și ale creșterii eficienței muncii sociale.

Un concept revoluționar care a dus la așezarea învățământului pe baze noi și pe care îl datorăm secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se referă la **integrarea învățământului cu producția și cercetarea științifică.** Aceasta reprezintă o concepție complexă care vizează integrarea organică a școlii românești în viața social-economică a țării, crearea unor premise puternice pentru formarea și educarea tinerelor generații în spiritul dragostei față de muncă, a patriotismului socialist, pentru adaptarea operativă a acestora la schimbările dinamice impuse de progresul științific, pentru dezvoltarea încă de pe băncile școlii a creativității și capacității de cunoaștere și transformare a practicii social-economice.

În întărirea continuă a colaborării și a legăturilor dintre știință, învățământ și producție un rol esențial îl dețin indicațiile și sarcinile concrete formulate pentru știința și învățământul românesc de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, ilustru om de știință, savant de renume mondial, care a ridicat menirea și statutul slujitorilor acestor nobile activități la un înalt nivel. Integrarea învățământului cu producția și cercetarea se realizează printr-o varietate de forme și metode care încep cu modul de concepere a activităților de predare — cu largă deschidere spre problemele practicii social-economice —, continuă cu angrenarea cadrelor didactice și a studenților în activități de cercetare și consultanță de specialitate în echipe mixte cu cercetători din institute de proiectare și cercetare, din unități economice și social-culturale, prin atragerea cercetătorilor și a specialiștilor din practică în activități didactice, prin introducerea organică în planurile și programele de învățământ a unor activități de cercetare-proiectare, a practicii de specialitate în producție etc. Școala românească de toate profilurile se poate deja mîndri cu realizări de cercetare și microproducție care reprezintă elemente avansate în cele mai diferite domenii de activitate.

În cadrul procesului complex al sistemului formativ-educativ un loc important îl ocupă **deschiderea către orizontul larg cultural.** În ultimele decenii, în țara noastră s-au afirmat adevăruri inestimabile, de formare a spiritualității românești manifestate plenar și mobilizator prin fapte de curaj, devotament și abnegație, ordine și disciplină, dragoste și atașament, trăsături definitorii ale patriotismului revoluționar. În condițiile revoluției tehnico-științifice, cultura — ca un proces complex de formare a omului nou — contribuie efectiv la mărirea capacităților de a explora mai în adînc imensele bogății necunoscute ale naturii și ale societății omenești. Pornind de la aceste adevăruri, constatăm cu mîndrie că de la Congresul al IX-lea încoace în întreaga noastră știință și cultură străbate, ca un fir roșu, dialectica îmbogățirii personalității fiecăruia. În cadrul acestui proces politico-educativ acționează legic dimensiunea umanistă a devenirii personalității umane care izvorăște din adîncul istoriei și culturii românești. Familia, școala, locul de muncă și organizațiile politice și obștești se constituie ca părți dinamice ale acestui proces complex. În cadrul acestora se formează încă din copilărie structurile de bază ale viitoarei personalități, de fapt, dimensiunea sa originală și creativă. Dialogul cu mediul social-cultural de comunicare optimă scoate la iveală cele mai frumoase, utile și eficiente aptitudini umane.

Atmosfera de comunicabilitate oferită de societatea românească de azi este climatul propice de afirmare a personalității. Prin sistemul socialist de organizare, funcționare și conducere, manifestările social-politice și cultural-educative, ca de exemplu Cîntarea României, Daciada, Săptămîna Economiei, Ziua Învățătorului, Zilele culturii române etc., contribuie efectiv la afirmarea liberă și creativă a personalității. Tradițiile și obiceiurile poporului român, amplu și complex organizate în condițiile de azi ale României socialiste, au un rol important în formarea celor mai frumoase trăsături umane la toate generațiile.

În cadrul sistemului formativ-educativ complex care plasează școala românească pe orbita unor transformări profund revoluționare, un loc important revine și învățământului superior economic. Țara noastră are importante tradiții în formarea specialiștilor cu pregătire economică, succese remarcabile obținîndu-se în această privință mai ales în ultimele două decenii. Un moment important în evoluția învățământului superior economic l-a constituit crearea în urmă cu peste 70 de ani, în 1913, a „Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale" din București, care a reprezentat încă de la înființarea sa o importantă instituție de învățământ din țara noastră și chiar din zona mai largă din sud-estul Europei.

În anii construirii socialismului, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, învățământul superior economic a fost așezat pe baze noi, științifice, cunoscînd o însemnată dezvoltare și modernizare sub multiple aspecte : al conținutului planurilor de învățămînt, al programelor analitice, al manualelor și al altor materiale didactice. S-au introdus și s-au extins metode moderne de calcul economic, informatică și cibernetică economică, elemente de management-marketing internațional, se extind metodele și procedeele noi în activitățile de predare și în cele aplicative, s-au realizat progrese însemnate în integrarea învățământului cu practica social-economică. Prin conținutul activităților instructiv-educative tradiționale — prelegeri, seminarii —, prin practica în producție a studenților, cercetarea științifică, asistență de specialitate acordată unor întreprinderi și instituții, prin participarea unor cadre universitare în organele colective de conducere ale unor ministere economice și instituții centrale, ale unor întreprinderi industriale, agricole, comerciale, bănci etc. învățământul sperior economic a realizat în ultimii ani progrese însemnate în traducerea în viață a concepției avansate a partidului nostru privind integrarea cu practica social-economică.

Pentru cadrele didactice din A.S.E. reprezintă o deosebită onoare și mîndrie profesională faptul că au prilejul să așeze la baza activității de cercetare științifică aprofundarea și propagarea largă a gîndirii economice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în vederea asigurării ferme a progresului social-economic al României socialiste. Academia de Studii Economice dispune de un puternic potențial de cercetare, laboratoare bine dotate, tehnică modernă de calcul, un sistem informațional adaptat cerințelor cercetării științifice moderne. Întreaga activitate de integrare cu producția și cercetarea științifică din Academia de Studii Economice a fost orientată în direcția rezolvării problemelor prioritare ale industriei, agriculturii, comerțului și serviciilor, colaborării economice internaționale, altor domenii ale practicii social-economice. În acest context sînt abordate teme de cercetare științifică și consultanță de specialitate cu largă deschidere pentru practica economică din țara noastră, sînt elaborate studii în vederea rezolvării problemelor stringente ale activității economice a întreprinderilor, sinteze pentru organele de decizie.

Potrivit prevederilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., în cincinalul 1986—1990 urmează să fie pregătite profesional peste 1,2 milioane de muncitori calificați, tehnicieni, maiștri, precum și 146 000 ingineri și alți specialiști cu studii superioare și vor fi calificate 590 000 de persoane pentru diferite activități din agricultură. Politehnizarea și tehnicizarea învățământului începută în cincinalele anterioare va continua în perioada 1986—1990 în care peste 90% din absolvenții treptei I-a de liceu vor urma licee industriale și agroindustriale. Evidențiind cîteva aspecte din marile realizări ale sistemului formativ-educativ din țara noastră, reiese că în raport cu exigențele înalte față de perfecționarea continuă a învățămntului există încă numeroase posibilități insuficient valorificate. Pe această linie, la recenta plenară a C.C. al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că : **„Trebuie să spunem cu toată tăria că multe — sau o serie — din neajunsurile pe care le avem sînt și rezultatul unei anumite rămîneri în urmă din punct de vedere al pregătirii cadrelor, al nivelului lor profesional și tehnic, al lipsei spiritului lor muncitoresc de răspundere în producție".**

În prezent cînd omenirea se află în fața unei noi revoluții științifice-tehnice, a unui nou tip de progres științifico-tehnic care prin conținutul și dimensiunile sale va aduce schimbări considerabile în producție, în domeniul serviciilor, în modul de organizare a activității economice și a vieții social-economice și culturale, învățământul însuși se află în fața unor probleme și cerințe noi. Într-adevăr, în condițiile revoluției științifice-tehnice contemporane, ale accentuării laturilor calitativ-intensive ale economiei care generează puternice restructurări și modernizări în economia națională, în condițiile deosebit de complexe care caracterizează economia mondială și relațiile economice internaționale, cresc într-o măsură considerabilă exigențele față de pregătirea și perfecționarea cadrelor pentru toate domeniile de activitate.

Prin conținutul său, învățământul și întregul sistem formativ-educativ trebuie să corespundă nu numai cerințelor actuale ale practicii social-economice, dar să și devanseze aceste cerințe printr-o pregătire de largă perspectivă. Acest deziderat se poate realiza numai în condițiile în care fiecare unitate de învățământ se constituie într-un puternic focar de știință și cultură, de formare a tinerelor generații în spiritul înaltelor principii ale socialismului, ale patriotismului revoluționar și, în mod necesar, în concordanță cu cele mai avansate cunoștințe pe care le oferă știința, tehnica și cultura modernă. În acest con-

Alexandru PUIU
A.S.E. București

(Continuare în pag. 28)

Sarcină prioritară în transporturile auto

Reducerea cheltuielilor prin folosirea la maximum a capacității parcului de autovehicule

TRANSPORTURILE auto dețin (la nivelul anului 1983, ultimul pentru care s-au publicat date statistice) o pondere de 58,6% în volumul total al transportului de mărfuri (tone) și de 4,5% în parcursul total al mărfurilor (t/km), relația dintre aceste elemente ilustrînd caracterul predominant local și zonal al acestei categorii de transporturi.

Potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, în următorul cincinal transportul rutier va fi limitat la strictul necesar — pentru aprovizionările locale în interiorul județelor ; se vor lua măsuri pentru utilizarea largă a autocamioanelor de mare capacitate, echipate cu 1—2 sau chiar mai multe remorci, folosirea eficientă a tuturor autovehiculelor, creșterea indicilor de utilizare a acestora și reducerea distanței medii de transport. Aceste prevederi — reflectînd o orientare aplicată deja în practică de mai multă vreme — sînt justificate de faptul că prin consumul energetic, prin uzura rapidă a mijloacelor auto și prin alte caracteristici, transportul rutier este deosebit de costisitor. După cum se cunoaște, în ședința din 17 octombrie a.c., Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a stabilit să fie luate măsuri ferme pentru reducerea în continuare a cheltuielilor de transport, îndeosebi în transporturile auto, unde costurile sînt mari.

Reducerea distanței medii de transport și mărirea, în același timp, a capacității medii a mijloacelor de transport sînt elemente care determină direct creșterea eficienței economice în acest domeniu. Incidența celor două elemente este relevantă, prin definirea parametrului fundamental al procesului de transport de marfă — și anume **cantitatea de trafic** (tona transportată, indicator fizic).

Volumul de trafic (To) pentru un parc de mijloace transport se determină prin relația :

$$To = (Kup \cdot Kut \cdot Kps \cdot Vt \cdot Tmz \cdot Qm \cdot m \cdot z) : (Dm + Kps \cdot Vt \cdot Tms) \quad (1)$$

în care : Kup reprezintă coeficientul de utilizare a parcului ; Kut — coeficientul de utilizare a tonajului ; Kps — coeficientul de utilizare a parcursului ; Tm — timpul mediu zilnic de exploatare, în ore, pentru un autovehicul ; Vt — viteza medie tehnică de circulație, exprimată în km/h ; m — parcul mediu inventar de autovehicule pentru perioada considerată ; ž — numărul de zile calendaristice pentru perioada considerată ; Dm — distanța medie de transport, exprimată în km ; Qm — capacitatea medie nominală a unui autovehicul ; Tms — timpul mediu de staționare pe ciclu de transport (cursă) pentru un autovehicul.

Rezultă, din această relație, că pentru unul și același volum de trafic va fi necesar un număr mai mic de mijloace, în cazul creșterii capacității medii. Se obțin astfel implicații pozitive directe asupra eficienței economice, prin :

— **reducerea cheltuielilor materiale ;**

— **creșterea productivității muncii.**

Este extrem de relevant în acest sens efectul asupra unui element important al cheltuielilor materiale — **consumul specific de combustibil.**

Se cunoaște că :

$$Nc = (Kmd \cdot b) : (Kmp \cdot Qm) \quad (2)$$

unde : Nc reprezintă norma specifică de combustibil (litri/unitate de prestație) ; Kmd — coeficientul mediu de drum (în funcție de categoria de drum) ; b — consumul specific de combustibil (litri/km echivalent) ; Kup, Qm au semnificația din relația (1).

Se vede clar că **prin creșterea capacității medii a unui autovehicul se reduce proporțional consumul specific de combustibil.**

Creșterea capacității medii poate fi obținută pe mai multe căi :

— dotarea cu mijloace de mare capacitate ;

— sporirea capacității mijloacelor existente, prin diferite amenajări ale caroseriei ;

— folosirea remorcilor — una, două sau mai multe — tractate de un autovehicul.

Cu privire la ultima dintre aceste posibilități, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a formulat, la plenara comună din iunie a.c., sarcina concretă : **„este necesar să folosim mai rațional autocamioanele. Nu trebuie să funcționeze camion — așa cum prevede legea — fără o remorcă, dar trebuie de fapt să mergem la două remorci".**

Motoarele cu care sînt dotate autovehiculele românești au, față de capacitatea nominală, o rezervă de putere care permite utilizarea în bune condiții o remorcilor.

În fig. 1 prezentăm comparativ consumul specific pentru un autocamion tip Roman 12215 cu capacitatea de 10,5 tone, pentru același tip de autocamion în situația cînd tractează o remorcă de 8 tone și două asemenea remorci.

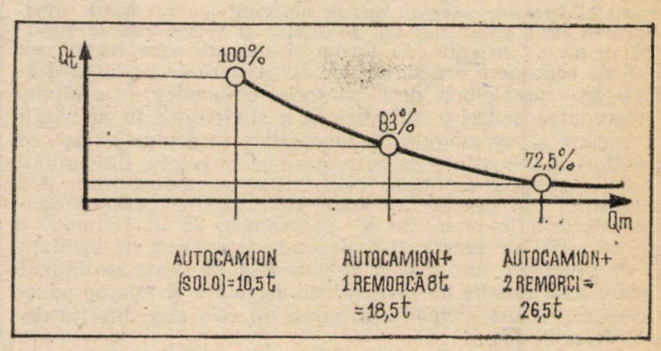

Fig. 1 : **Variația consumului specific de combustibil în funcție de capacitatea medie a autovehiculului**

Un alt element asupra căruia creșterea capacității medii de transport exercită o influență directă și pozitivă este **costul** (C).

Se știe că :

$$C = '[Cv : (Cup \cdot Qm)] + (Cf : (Cup \cdot Qm \cdot Vt)] + [(Cf \cdot Tms) : (Kut \cdot Ům \cdot Dm)] \quad (3)$$

unde : Kup, Qm, Kut, Vt, Dm, Tms au semnificația din relația (1) ; Cv reprezintă cheltuielile variabile specifice pe km. efectiv, iar Cf — cheltuielile aferente unei ore de exploatare.

Această relație exprimă costul unitar în transportul auto, în funcție de indicii de utilizare a parcului de automobile. Relația este destul de complexă, datorită multitudinii factorilor care o determină. În același timp, fiecare indicator în parte influențează în proporții diferite variația costului. Pentru a determina ponderea influenței capacității medii a parcului, punînd în relație variația absolută a capacității medii și variația relativă a capacității nominale vom obține variația absolută a costului unitar.

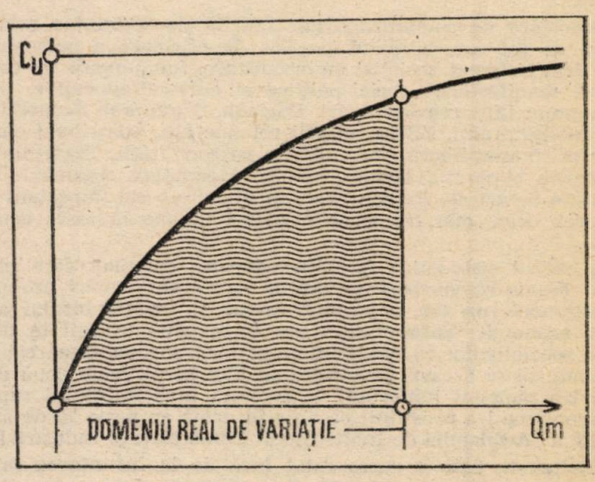

Fig. 2 : **Variația reducerii costului unitar în funcție de capacitatea medie a autovehiculului.** Cu — **cost unitar,** Qm — **capacitatea medie nominală a unui autovehicul**

După cum se observă în fig. 2, **creşterea capacităţii nominale a autovehiculului determină reducerea costului transportului,** variaţia fiind de formă hiperbolică.

Modul în care se corelează diferiţii indicatori menţionaţi şi influenţa hotărîtoare pe care o are asupra lor mărirea capacităţii mijloacelor de transport auto este ilustrat concret şi de rezultatele obţinute de către I.T.A.-Argeş (fig. 3).

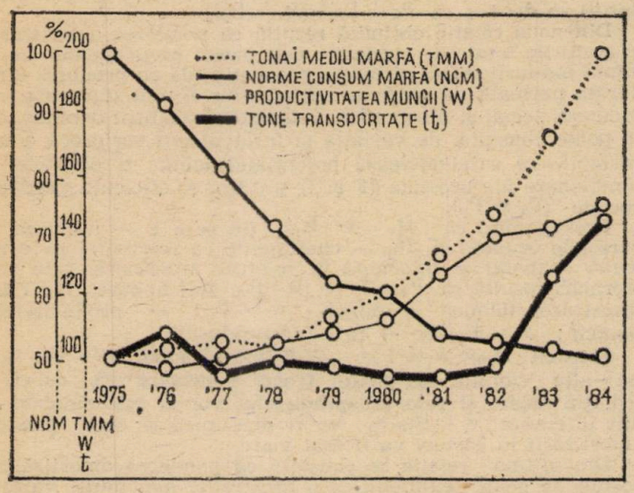

Fig. 3 : **Experienţa Întreprinderii de transporturi auto Argeş, ilustrată prin dinamica principalilor indicatori de exploatare în intervalul 1975—1984, arată ce implicaţii pozitive a avut creşterea capacităţii medii la autovehiculele pentru transportul de mărfuri asupra productivităţii muncii, cantităţii (tone) transportate, ca şi în ce priveşte consumul specific**

În activitatea de transport auto intervine şi un alt element care influenţează eficienţa economică : **felul mărfii.** Acesta necesită o anumită structurare pe loturi de transport de diferite dimensiuni şi, deci, greutăţi.

Faţă de marea varietate a loturilor, respectiv a expediţiilor de mărfuri, pentru obţinerea unui cost cît mai redus este necesar ca în parcul inventar să existe **o gamă cît mai largă de autovehicule de capacităţi diferite.**

Ar fi foarte neeconomic să se transporte un lot de mărfuri de 2,5 tone cu un autocamion de 7,5 tone, care ar circula încărcat la numai o treime din capacitate — sau un lot de 10 t, cu un autocamion de 2,5 tone care să efectueze pentru aceasta 4 curse. Pentru a nu se ajunge la astfel de situaţii, este necesar ca structura pe capacităţi a parcului auto să corespundă mărimilor diverse ale loturilor de mărfuri ce trebuie transportate, aşa încît să se asigure folosirea cît mai completă a capacităţii fiecărui autovehicul în parte. În cazul unor volume constant importante de mărfuri al căror transport solicită anumite caracteristici constructive ale autovehiculelor, apare necesară şi specializarea acestora în funcţie de felul mărfii.

Mărirea capacităţii nominale impune, de asemenea, **creşterea gradului de mecanizare a manipulării mărfurilor** la încărcare şi descărcare, în vederea reducerii timpului mediu de staţionare pe cursă în cadrul ciclului de transport.

O folosire optimă a capacităţilor de transport, în cadrul diversificării capacităţilor nominale, presupune de asemenea **folosirea pe scară tot mai largă a transporturilor combinate, a tehnologiilor moderne** — palete, containere şi transcontainere, ceea ce presupune şi o coordonare unitară.

În general, se consideră că asigurarea unei structuri optime, pe clase de sarcină utilă, a parcului auto pentru transportul de mărfuri presupune orientarea efortului de dotare în următoarele direcţii :

— creşterea parcului de autovehicule grele, cu sarcina utilă de 7—12 tone şi peste ;

— stagnarea şi descreşterea parcului de autovehicule cu sarcină utilă medie (între 2—5 tone) ;

— creşterea numărului de autotractoare cu şa şi semiremorcă, precum şi al remorcilor ;

— specializarea automobilelor şi remorcilor pentru transportul de mărfuri şi creşterea numărului acestora — în special al autobasculantelor, autocamioanelor cu platformă de diferite tipuri, autofurgoanelor, autofrigorificelor, autocisternelor, al semiremorcilor cu caroserii tip cisternă, tip furgon, al remorcilor de diferite tipuri, al trailerelor pentru încărcături foarte grele etc.

Din cele de mai sus se desprinde **necesitatea unei asemenea organizări şi conduceri a procesului de transport, care să conducă la optimizarea utilizării mijloacelor auto** prin :

● creşterea permanentă a capacităţii nominale a mijloacelor de transport aflate în exploatare, prin mărirea suprafeţei şi volumului de încărcare atît la autocamioanele cu platformă, cît şi la autofurgoane, pentru folosirea în cît mai mare măsură a sarcinii utile, folosind diferite amenajări ale caroseriei (înălţătoare, supraînălţătoare) ;

● utilizarea a una sau două remorci adecvate pentru fiecare din tipurile de autovehicule, indiferent de mărime, pentru a mări capacitatea de transport a autovehiculului tractant ;

● organizarea procesului de transport auto pentru folosirea optimă a acestor mijloace, prin :

— legătura permanentă a întreprinderii de transport cu întreprinderile beneficiare, în vederea asigurării fronturilor de încărcare şi descărcrae ;

— introducerea mecanizării la locurile de încărcare şi descărcare (altfel, creşterea timpului de imobilizare face ineficientă utilizarea autotrenului) ;

— conducerea unitară a procesului de transport, pentru ca, pe baza cunoaşterii tuturor solicitărilor, capacităţile să poată fi repartizate după criteriul economic, în funcţie de structura mărfurilor şi deci, utilizate optim.

Practica arată că în ceea ce priveşte utilizarea optimă a capacităţii mijloacelor auto există încă mari rezerve a căror valorificare va permite acoperirea nevoilor de transport în condiţiile unei eficienţe economice ridicate.

dr. ing. Constantin POPA
directorul Întreprinderii de transporturi auto Argeş

Ştiinţa şi cercetarea — factori hotărîtori ai progresului economico-social al României

(Urmare din pag. 17)

rea de soluţii în cadrul dezvoltării preponderent intensiv-calitative a economiei româneşti, colectivele de cercetători din Institutul Central de Cercetări Economice sînt hotărîte să acţioneze cu toată fermitatea pentru a atinge obiectivele stabilite. Vom urmări, cu deosebire, sporirea eforturilor de creaţie ale cercetătorilor, lărgirea şi perfecţionarea integrării cercetării economice cu învăţămîntul şi producţia, cu domeniul cercetării tehnice şi dezvoltării tehnologice. Pe această bază de colaborare, formînd în mod judicios colectivele de cercetare, integrînd în cea mai mare măsură cercetătorii cu profil tehnic şi specialiştii din producţie, vom efectua analize cît mai riguroase şi elabora studii multidisciplinare, ale căror rezultate să servească nemijlocit şi cît mai operativ cerinţelor producţiei, promovării progresului tehnic bazat pe stimularea şi valorificarea cît mai înaltă a creaţiei tehnico-ştiinţifice originale.

Pornind de la indicaţiile tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, de la importanţa lor fundamentală şi sensurile lor profunde, cercetătorii, cadrele didactice, toţi specialiştii din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice sînt hotărîţi să dea dovadă de o mai mare mobilitate în realizarea sarcinilor de cercetare, să deplaseze centrul de greutate al muncii în unităţile productive ; vom sprijini nemijlocit aceste unităţi pentru identificarea şi aplicarea operativă a celor mai bune soluţii de creştere a eficienţei şi competitivităţii. În procesul de îmbunătăţire şi ridicare calitativă a cercetării economice, vom cultiva mai intens spiritul revoluţionar promovat de partid în toate domeniile vieţii sociale, permanenta receptivitate la nou, la mai bine, la mai productiv şi mai eficient, sentimentul mîndriei patriotice pentru creaţia ştiinţifică naţională, pentru istoricele realizări ale României socialiste.

Sîntem hotărîţi să acţionăm în aşa fel încît cotele calitative ale muncii noastre să fie situate la nivelul renumelui de care se bucură în lume cercetarea ştiinţifică românească. Iar Congresul Ştiinţei şi Învăţămîntului ce va avea loc peste cîteva zile va constitui pentru toţi oamenii muncii din frontul cercetării economice româneşti un nou şi important prilej de mobilizare, de înzecire a eforturilor pentru a contribui la înfăptuirea minunatului destin comunist al României.

Particularităţi ale amortizării fondurilor fixe în condiţiile progresului tehnic contemporan

PARTICIPÎND la procesul complex al realizării eficienţei producţiei sociale, amortizarea îşi particularizează influenţa în funcţie de nivelul şi etapa de dezvoltare ale economiei naţionale. În primele etape ale industrializării, spre exemplu, în care predominant este tipul extensiv de creştere economică, înlocuirea muncii manuale cu maşina a reprezentat o cale sigură de sporire a eficienţei producţiei sociale, chiar dacă nivelul tehnic al mijlocului de producţie respectiv nu era cel mai ridicat. Cea mai eficientă metodă de contracarare a efectelor uzurii fondurilor fixe era cea a reparaţiilor capitale, cu sau fără modernizări, fondurile fixe revenind de mai multe ori la valoarea iniţială de întrebuinţare. În aceste condiţii sarcina de bază a ramurii construcţiilor de maşini constă în lărgirea parcului de maşini şi utilaje şi nu în înlocuirea acestuia. O parte însemnată a amortizărilor era folosită pentru reparaţiile capitale, iar duratele de funcţionare a maşinilor şi utilajelor depăşeau termenele uzurii lor fizice şi morale, practicîndu-se supraamortizarea.

Conţinutul economic al amortizării fondurilor fixe este legat direct de exercitarea funcţiilor acesteia de **cost de producţie şi de reproducţie,** în cadrul procesului de înlocuire a mijloacelor de producţie cu unele noi şi mai eficiente. În timp ce funcţia de cost impune ca volumul amortizării să fie cît mai scăzut, cea de reproducţie, dimpotrivă, necesită un volum cît mai mare posibil al acesteia, astfel încît să se asigure introducerea rapidă a progresului tehnic şi evitarea efectelor nefavorabile ale uzurii morale.

Relevînd necesitatea luării în consideraţie a tendinţelor generale ale dezvoltării mondiale, îndeosebi a cerinţelor noii revoluţii tehnico-ştiinţifice, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia că, în viitorul cincinal, accentuarea dezvoltării intensive a industriei, a celorlalte ramuri ale economiei naţionale, **„se va realiza îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă şi a structurii producţiei, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al acestora, introducerea continuă şi aplicarea largă a tehnologiilor avansate. Va trebui să realizăm cu hotărîre programele privind mecanizarea, automatizarea şi robotizarea tuturor sectoarelor economiei. Pînă în anul 1990 se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor".** (Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Bucureşti, Editura Politică, 1984, p. 18-19.)

Realizarea amplului proces de introducere şi extindere a progresului tehnic în economia de tip intensiv impune noi cerinţe, dinamici şi structuri reproducţiei lărgite a fondurilor fixe, în cadrul căreia amortizarea îşi amplifică funcţiile şi rolul prin manifestarea unor particularităţi distincte comparativ cu perioadele de creştere extensivă, în ceea ce priveşte transferul de valoare asupra produselor.

Îmbinarea judicioasă a celor două funcţii ale amortizării necesită abordarea dinamică a efectelor pe termen scurt şi lung ale amortizării prin prisma asigurării reducerii creşterilor de producţie în prezent şi în perspectivă, ca urmare a creării unei structuri optime a unor generaţii de tehnologii diferite ca vîrstă.

Amortizarea — element al costurilor de producţie

CA ELEMENT primar al cheltuielilor, amortizarea influenţează direct mărimea şi structura costurilor de producţie, ponderea sa în costuri fiind influenţată nemijlocit atît de volumul şi dinamica proprie cît şi de cea a materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei şi a cheltuielilor cu retribuţia. Evoluţia ponderii amortizării în costuri reflectă contribuţia fondurilor fixe la procesul reproducţiei lărgite, punîndu-şi amprenta asupra substituţiei între consumul resurselor materiale şi de muncă vie.

La o primă abordare, mărimea şi dinamica ponderii amortizării în costuri reprezintă indicatorul de comparare în timp a unui element al costurilor în volumul total al acestora.

Fie A — amortizarea, C_t — costurile totale, C_m — costurile materiale şi M_v — cheltuielile totale cu munca vie, în care $A \in C_t$ şi $C_t = C_m + M_v$.

Ponderea amortizării în costuri (P_a) va fi : $P_a = A:(C_m + M_v)$. Împărţind această relaţie la numărător şi numitor cu Mv, înlocuind $A = F/t$ (în care : F — volumul fondurilor fixe şi t — durata normată de serviciu) şi ştiind că $C_m + M_v = P_s - P_p$ (în care P_s — produsul social total şi P_p — plusprodusul) se deduce că $P_a = F:[t \cdot (P_s - P_p)]$.

Din noua relaţie obţinută rezultă că ponderea amortizărilor în costurile totale de producţie este direct proporţională cu volumul fondurilor fixe şi invers proporţională cu produsul dintre durata normată de serviciu a fondurilor fixe şi diferenţa între produsul social şi plusprodus. Indicatorul analizat depinde, cum se poate constata, de variaţia şi influenţarea reciprocă a unor variabile ce caracterizează potenţialul tehnic şi duratele de funcţionare ale acestuia (F şi t) precum şi eficienţa producţiei sociale (P_s şi P_p).

Presupunînd că $M_v = L \cdot R_m$ (în care L — numărul de persoane ocupate şi R_m — cheltuielile cu retribuţia pe o persoană ocupată) şi înlocuind în relaţiile anterioare, prin transformări rezultă că $P_a = I : [t \cdot (w - R_m \cdot r_p)]$ în care : $I = F/L$ — înzestrarea tehnică a muncii ; $w = P_s/L$ — productivitatea muncii ; $r_p = P_p/M_v$ — rata plusprodusului.

Întrucît $R_m < w$ şi $1 \geqslant r_p \geqslant 0$, întotdeauna $w - R_m \cdot r_p > 0$; cu alte cuvinte se poate trage concluzia că cu cît retribuţia medie şi rata plusprodusului vor fi mai ridicate cu atît diferenţa $w - R_m \cdot r_p$ va fi mai mică şi deci ponderea amortizării în costuri va fi mai mare.

Din ultima relaţie se constată că ponderea amortizării în costuri se poate explicita ca o funcţie de mai multe variabile $P_a = f(I, t, w, R_m, r_p)$, fiind direct proporţională cu înzestrarea tehnică a muncii şi invers proporţională cu durata normată de serviciu (t) amplificată cu diferenţa dintre nivelul productivităţii muncii (w) şi produsul dintre retribuţia medie (R_m) şi rata plusprodusului (r_p). Avînd în vedere dependenţa funcţională în P_e şi factorii săi de influenţă precum şi tendinţa de scădere a lui P_a în industria românească de la 7,7% în perioada 1950—1960 la 4,6% perioada 1980—1983 se poate trage concluzia că, în acest interval de timp, asupra ponderii amortizării în costuri au acţionat cu mai mare intensitate durata normată de serviciu a fondurilor fixe, productivitatea muncii, retribuţia medie şi rata plusprodusului, în condiţiile creşterii continue a înzestrării tehnice a muncii.

Ponderea amortizării în produsul social. Analiza raportului dintre amortizări ca element al costurilor şi volumul producţiei (produsului social) relevă aspecte specifice ale fondointensivităţii procesului de producţie şi eficienţei acestuia. Dacă notăm ponderea amortizărilor în produsul social cu Pap atunci se deduce uşor că $P_{ap} = I : (t.w)$.

În cazul în care în locul produsului social se va utiliza venitul naţional, indicatorul Pap va reflecta conţinutul de amortizări al unei unităţi de venit naţional şi va avea aceeaşi factori de influenţă, cu deosebire că productivitatea muncii va fi calculată pe baza venitului naţional.

Ponderea amortizării în produsul social va depinde aşadar direct proporţional de înzestrarea tehnică a muncii şi invers proporţional de durata normată de funcţionare a fondurilor fixe şi productivitatea socială a muncii. Această relaţie prezintă interes nu numai din punctul de vedere al factorilor de influenţă al indicatorului P_{ap} ci şi pentru determinarea mărimii lui t $\left(t = \frac{I}{P_{ap} \cdot w}\right)$, în situaţiile în care sînt daţi exogen— ca obiective de plan — înzestrarea tehnică, consumul specific de fonduri fixe, exprimat ca raport între amortizări şi produsul social şi productivitatea muncii. În acest fel se poate determina un sistem compatibil de durate normate de serviciu ale fondurilor fixe, în funcţie de anumite cerinţe ale creşterii eficienţei economice şi introducerii progresului tehnic.

Relaţia de determinare a lui t se mai poate scrie şi sub forma : $t = I : (P_{ap} \cdot E_f)$ în care : Ef — eficienţa fondurilor fixe.

Dacă în literatura de specialitate optimizarea duratei de funcţionare a fondurilor fixe, de regulă, porneşte de la obiectivul minimizării cheltuielilor de muncă vie şi materializată, pe întreaga durată de exploatare a fondului fix respectiv, relaţia de mai sus determină termenul de funcţionare a fondului fix pe seama unor cerinţe de maximizare a productivităţii muncii sau a eficienţei fondurilor fixe.

Influenţa progresului tehnic asupra uzurii fizice şi morale

ORICE fel de uzură a fondurilor fixe, poate fi considerată

ca o pierdere de către acestea a unei părți din valoarea de întrebuințare și valoarea lor. Mărimea acestei pierderi este rezultatul acțiunii conjugate și simultane a uzurii fizice și morale și constituie unul din factorii de bază ai stabilirii duratelor normate de serviciu ale fondurilor fixe.

Pe măsura accelerării ritmului introducerii progresului tehnic, uzura fizică a fondurilor fixe se află într-o interdependență tot mai strînsă cu procesul amortizării ca instrument economico-financiar de influențare a bunei utilizări a fondurilor fixe, ca factor de creștere a eficienței acestora.

Pe plan teoretico-metodologic, considerăm că se impune reexaminarea rolului amortizării în cadrul sistemului de indicatori de determinare a eficienței utilizării fondurilor fixe, ținînd seama că aceasta reflectă în esență procesul de transferare al valorii fondurilor și de fapt trebuie să constituie cea mai fidelă expresie a consumului treptat al acestora.

Pe de altă parte, este necesară studierea modului în care amortizarea reflectă în mod real uzura fizică și morală a fondurilor fixe. Determinarea pe baze științifice a mărimii amortizării (implicit a duratei de funcționare a fondurilor fixe) contribuie la fundamentarea unor ritmuri și proporții ale reproducției simple și lărgite în general pentru ansamblul economiei naționale și îndeosebi în ceea ce privește fondurile fixe (planificarea reparațiilor curente și capitale, intrările și scoaterile din funcțiune, modernizarea utilajelor). În condițiile în care, conform aprecierilor unor specialiști, în prezent are loc o uzură fizică a mașinilor care echivalează cu o pierdere medie anuală de 10—20% din volumul lor valoric, menținerea unor durate relativ mari de funcționare a fondurilor fixe determină ca mărimea cotei de amortizare să nu reflecte decît partial procesul real al uzurii.

Fundamentarea de către Karl Marx a existenței celor două forme ale uzurii fizice, pierderea unei părți din valoarea de întrebuințare, ca urmare a consumului lor productiv (uzura fizică de forma I) și a inactivității lor (uzura fizică de forma a II-a) are o deosebită importanță practică, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane.

Forma I a uzurii fizice se manifestă în mod diferit, în funcție de specificul proceselor de producție și al categoriei de fonduri fixe, avînd implicații directe asupra fiabilității și siguranței în funcționare, influențînd diferențiat volumul, dinamica și structura cheltuielilor cu reparațiile curente și capitale, pe întreaga durată de serviciu. Apariția unor materiale mai rezistente, creșterea preciziei prelucrării pieselor, perfecționarea lor constructivă conduc la prelungirea vieții active a fondurilor fixe, la îmbunătățirea stării lor fizice, menținînd o perioadă mai îndelungată valoarea lor inițială de întrebuințare.

Creșterea siguranței în funcționare este direct legată de utilizarea eficientă a fondurilor fixe pe parcursul funcționării lor, de desfășurarea normală a procesului de amortizare pe seama realizării de producții corespunzătoare parametrilor tehnico-economici ai mașinilor. Un grad scăzut de fiabilitate reduce eficiența, sporește cheltuielile de întreținere și reparații, fără ca volumul amortizărilor să se modifice. De aceea, este necesar ca suma economiilor realizate printr-un spor de fiabilitate să fie mai mare decît cheltuielile ocazionate de sporul respectiv, această corelație fiind de fapt un corolar al creșterii eficienței economice. Tot în direcția încetinirii ritmurilor uzurii fizice, acționează perfecționarea și modernizarea sistemului de întreținere și reparații, îmbunătățirea metodelor utilizate în acest scop în pas cu cerințele progresului tehnic.

În sensul accelerării uzurii fizice acționează o serie de elemente ale progresului tehnic, în special introducerea automatizării și robotizării, care impun creșterea gradului de încărcare a utilajelor, mărirea numărului de schimburi, creșterea vitezelor de lucru, intensificarea procesului de utilizare a mijloacelor fixe. Ponderea timpului de lucru efectiv al mașinilor cu comandă program, după unele extimări, este de 60—80%, față de 30—40% în cazul mașinilor-unelte obișnuite. (V. Iurenkov și D. M. Palterovici, Tehniceski progress i optimalnoe obnovlenie proizvodstvennogo apparata, Izd, Mîsli, Moskva, 1975, pag. 20)

De asemenea, progresul tehnic se poate manifesta în anumite cazuri prin sporirea gradului de concentrare al unor noxe și apariția unor medii puternic corozive (de exemplu, în chimie) care accentuează uzura fizică și implicit scurtează duratele de funcționare ale mașinilor.

Din analiza procesului de uzură fizică a rezultat că transferul de valoare a fondurilor fixe asupra producției realizate nu are loc uniform, ceea ce capătă o importanță specială pentru determinarea cît mai corectă a mărimii ratelor de amortizare pe întreaga perioadă de funcționare. Principalul factor al desfășurării neuniforme a uzurii fizice îl constituie progresul tehnic, căruia i se alătură folosirea neegală a mașinilor și utilajelor în diferite perioade de timp, precum și alți factori de natură economică și socială. Această constatare prezintă un interes deosebit pentru activitatea de întretinere și reparații ale fondurilor fixe, prin care, practic, se contracarează într-o măsură, mai mare sau mai mică, efectele uzurii fizice și parțial ale celei morale.

Între durata de funcționare a unui fond fix și uzura fizică există, de regulă, o relație direct proporțională, ceea ce face ca volumul cheltuielilor cu reparațiile capitale să crească în timp, pînă în momentul în care fondul fix este înlocuit. Din datele existente în literatura de specialitate rezultă că cheltuielile pentru repararea utilajelor în vîrstă de 10—20 ani cresc în medie cu 15—20%, iar la cele de peste 20 de ani, cu 30—40%, comparativ cu costul reparațiilor mijloacelor tehnice de pînă la 10 ani.

În anumite condiții ale progresului tehnic și strict din punctul de vedere al uzurii fizice, utilajele pot să-și prelungească cu atît mai mult timpul de funcționare cu cît sistemul de reparații este mai bine organizat și calitatea lor este mai bună. În condiții normale, timpul de staționare a mașinilor pentru reparațiile planificate reprezintă, în medie, între 4—7% din timpul de funcționare al acestora. Dacă reparațiile însă nu se efectuează corespunzător planificării, cheltuielile de timp necesitate pot crește pînă la circa 20—25% din timpul disponibil al mașinilor. Totodată, mărimea duratei de funcționare a mașinilor și intensitatea utilizării lor influențează natura, cantitatea, periodicitatea și valoarea reparațiilor.

Potrivit unor calcule (System of preventive maintenance of capital goods, UNIDO, 1 august 1984, pag. 1), o creștere a vîrstei medii a mașinilor-unelte de la 5 la 10 ani poate determina o majorare cu peste 40% a cheltuielilor de întreținere și funcționare, iar trecerea de la regimul de lucru într-un schimb la 2—3 schimburi va determina o sporire cu circa 50% a cheltuielilor de întreținere și reparare în mai puțin de 2 ani.

O dată cu creșterea duratei de funcționare a utilajelor crește uzura fizică acumulată, ceea ce va impune mărirea frecvenței cu care se efectuează reparațiile în detrimentul timpului de exploatare. În medie, la utilajele de prelucrare a metalului, de exemplu, începînd cu a doua reparație, intervalul dintre două reparații se diminuează progresiv cu circa 10,9% la cea de a doua, cu circa 20,5%, la a treia și cu circa 32,6% la a patra, conducînd la o creștere a costurilor de producție în medie cu 5—10%.

Creșterea gradului de uzură fizică este reflectată și de diminuarea randamentului mașinii proporțional cu mărirea duratei de funcționare. Din analiza condițiilor de exploatare și reparare a unor mașini-unelte a reieșit că după 2,5 ani de utilizare randamentul acestora poate să scadă în medie cu 1%, după 5 ani, cu 2%, după 7,5 ani cu 4,5%, iar după prima reparație capitală productivitatea poate reprezenta doar 85% din cea inițială.

Pornind de la semnificația deosebită a reparațiilor capitale pentru reducerea uzurii fizice, minimizarea acestui tip de cheltuieli reprezintă o cerință a creșterii eficienței fondurilor fixe și un criteriu de stabilire a ratei amortizării în funcție de uzura fizică. De asemenea, corelația dintre cheltuielile totale pentru reparațiile capitale și cele necesare cumpărării unei noi mașini are printre factorii săi determinanți evoluția uzurii fizice a cărei înlăturare necesită efectuarea la timp și în condiții de calitate corespunzătoare a reparațiilor capitale.

Uzura fizică de forma a II-a, care se referă la perioada de inactivitate a unei mașini, deși nu se măsoară, reprezintă în sine o pierdere din valoarea fondului fix care, oricum nu trebuie neglijată, dacă se are în vedere acțiunea paralelă și a uzurii morale. Reducerea acestui tip de uzură fizică se realizează prin anumite măsuri de progres tehnic vizînd soluții constructive mai durabile, descoperirea și utilizarea unor substanțe anticorozive și a unor materiale protectoare, a unor tehnologii antipoluante.

Între uzura morală și cea fizică există o strînsă interdependență ; uzura fizică poate fi amplificată de uzura morală, iar reparațiile capitale în modernizări înlătură uzura fizică și într-o anumită măsură și uzura morală.

Experiența a demonstrat că, uzura morală apare în majoritatea cazurilor mai devreme decît uzura fizică. De regulă, un utilaj supus diferitelor reparații, în condițiile efectuării lor la timp și de calitate, se poate uza fizic în 20—30 ani, iar uneori chiar mai mult, perioadă în care uzura morală intervine de cel puțin 2 ori mai repede.

În condițiile în care uzura fizică este mai lentă decît cea morală, se impun măsuri de apropiere a perioadelor de producere a celor două feluri de uzură prin intensificarea utilizării mașinilor. Dimpotrivă, în cazurile în care uzura fizică este mai accelerată decît cea morală (cazul unor utilaje din industria extractivă, construcții, a unor mașini agricole și a unor utilaje și instalații din industria chimică și metalurgică), se impune ca o prioritate introducerea tipului de progres tehnic care mărește siguranța în funcționare, durabilitatea și rezistența fondurilor fixe la solicitările intense ale diferiților factori fizici, chimici și de altă natură.

Gh. ZAMAN
St. SANDU

Creșterea economică și politicile comerciale în viziune neokeynesistă (I)

CONSTRUITĂ pe temelia viziunii statice a echilibrului economic general, teoria burgheză clasică și „neoclasică" despre comerțul internațional s-a ocupat, în principal, de problema alocării eficiente a resurselor, presupunînd deplina lor utilizare ; această teorie a insistat asupra procesului de formare a prețurilor pe piața internațională, ceea ce implica, cel mult, o politică monetară din partea băncilor naționale, pentru a stimula restabilirea echilibrului balanței de plăți în cazul încălcării lui temporare. Pornind de la concepția keynesistă privind incertitudinile cererii efective de mărfuri în capitalism, teoria burgheză neokeynesistă a abordat în mod dinamic problemele economice. Ea așează în centrul preocupărilor ei creșterea economică și politica veniturilor (politica fiscală), în legătură cu strădania de a asigura stabilitatea economiei, deplina utilizare a resurselor sau cel puțin reducerea inutilizării lor, în primul rînd, reducerea șomajului și ajunge la concluzia că fără intervenția activă a statului burghez în viața economică, inclusiv în relațiile economice externe, nu s-ar putea atinge aceste obiective.

Din perspectiva acestor preocupări, gînditorii neokeynesiști se referă la : influența comerțului exterior asupra cererii efective prin intermediul modificărilor care intervin în venitul total (efectul multiplicator al comerțului exterior) ● măsurile de politică externă care pot contribui la reducerea șomajului intern (limitarea importurilor și stimularea exporturilor, respectiv folosirea protecționismului într-o măsură mai mare sau mai mică) ● raportul dintre comerț și exportul de capital, precum și dintre investițiile interne și investițiile externe, inclusiv ceea ce se numește în mod curent „ajutor" pentru dezvoltare dat altor țări ● raporturile de schimb dintre diferite categorii de țări ● activitatea companiilor transnaționale în acest context și ● raportul dintre preocupările de liberalizare a comerțului internațional și practicile discriminatorii folosite de unele țări în relațiile lor economice cu alte state etc.

Aprecieri utile despre aceste deplasări în gîndirea economică burgheză se relevă în lucrarea lui R. Harrod, „Bani". Făcînd un istoric al politicii monetare interne și internaționale în decursul existenței capitalismului, autorul arată că în trecut se urmărea idealul unui etalon al prețurilor cu valoare stabilă, considerîndu-se că asigurarea stabilității economice depinde de menținerea convertibilității tuturor monedelor în acest etalon, dar că în practică n-a fost atins niciodată acest etalon. În ultimele decenii s-au schimbat părerile în sensul că „s-a considerat mai puțin util să se vorbească despre o marfă-etalon de acest fel. Gîndirea (burgheză – n.ns.) s-a orientat într-o altă direcție. Menținerea stabilității prețurilor continuă, fără îndoială, să apară drept obiectivul primordial ; dar s-a manifestat tendința să dispară ideea că aceste rezultate ar fi sau ar putea fi obținute dacă unitatea (de măsură – n.ns.) ar deveni convertibilă în mod legal în anumite mărfuri („coș de mărfuri" – n.ns.). Ea a fost înlocuită de ideea, datorată în mare parte gîndirii lui Keynes, că stabilitatea prețurilor nu s-ar obține făcînd unitatea monetară direct convertibilă într-un coș de mărfuri, ci asigurînd un control al cererii globale de bunuri și servicii de către autoritatea publică, cu ajutorul politicilor monetare și fiscale, în așa fel încît nivelul prețurilor bunurilor și serviciilor să rămînă stabil. În orice caz, concepția care circulă în momentul de față, în cercurile cu idei avansate – conchide R. Harrod –, este că politica monetară ajutată de politica fiscală trebuie folosită nu pentru a menține o valoare stabilă a monedei, ca în vechea tradiție, ci pentru a asigura un nivel egal al cererii globale de bunuri și servicii cu oferta potențială a economiei, în timp ce vechiul rol al politicii monetare de a menține stabilitatea prețurilor trebuie să fie preluat de o politică a veniturilor. În orice caz, în măsura în care este vorba de probleme interne, rolul convertibilității și-a pierdut mult din importanță".[1])

Teoria multiplicatorului comerțului exterior și politica neomercantilistă sau protecționistă constituie cele două coordonate fundamentale ale viziunii neokeynesiștilor despre corelația dintre creșterea economică și comerțul exterior ; la acestea se adaugă, desigur, ca o completare, problema prețurilor internaționale și a corelației raporturilor de schimb dintre diferite tipuri de țări, precum și problema rolului jucat de companiile transnaționale în cadrul diviziunii internaționale a muncii și a comerțului internațional.

Pornind de la multiplicatorul folosirii mîinii de lucru, utilizat de R.F. Kahn, și de la multiplicatorul investițional, utilizat de I.M. Keynes $\left(k = \frac{1}{1 - \frac{\Delta C}{\Delta Y}} \right)$ o serie de neokeynesiști (R. Harrod, R. Hansen, K. Kurihara ș.a.) s-au ocupat de multiplicatorul comerțului exterior. Prin analogie cu ideea că sporul de investiții determină multiplicarea venitului de cîteva ori (în funcție de înclinația spre consum din țara dată), ca urmare a seriei succesive de cheltuieli și investiții ulterioare [2]), gînditorii neokeynesiști susțin că un rezultat asemănător se obține și din operațiunile de export, cu particularitatea că, în acest caz, mărimea procesului de multiplicare a venitului este condiționată nu numai de înclinația spre consum pe plan intern, ci și de înclinația spre import, care o diminuează pe cea dintîi.

O expunere sintetică și sistematică a legăturii dintre multiplicatorul investițional și multiplicatorul comerțului exterior găsim în lucrarea lui Kenneth Kurihara[3]). După părerea acestui autor, multiplicatorul ve-

FIȘE

MIHAI DRĂGĂNESCU

● *Pornind de la premisa că actualele modele ontologice (deci cele care explică existența universului natural și social), deși deschid orizonturi originale și interesante de investigare, nu valorifică pe deplin actualele acumulări ale științei contemporane, profesorul* Mihai Drăgănescu *își propune să avanseze o viziune proprie asupra acestor aspecte. Volumul „Ortofizica – Încercare asupra lumii și omului din perspectiva științei contemporane" publicat recent la* EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ *(în cadrul „Bibliotecii de filozofie", seria „Filozofia românească"), urmărește, după cum mărturisește autorul, să demonstreze că viziunea asupra lumii trebuie să fie în mod necesar structural-fenomenologică, știința însăși urmînd o cale evolutivă similară. Principiile metodologice asumate de autor pot fi rezumate astfel: respectarea principiilor materialismului dialectic și istoric ; respectarea și confirmarea tuturor datelor sigure ale științei; conceperea proceselor informaționale ca esențiale în lumea materială. Desfășurarea analizei se realizează în volum în cadrul conceptual denumit de autor „inelul lumii materiale", model ontologic ce recunoaște o existență profundă (ortoexistența) și realitatea înconjurătoare, între care se stabilesc legături specifice, de tip complementar.*

Întreprinderile mici

● *Pentru a analiza rolul întreprinderilor mici în cadrul complexului economic național al R.P. Bulgaria,* M. Dimitrov *susține necesitatea introducerii unei distincții metodologice între sistemul întreprinderilor mici, capacitățile restrînse de producție și unități prestatoare de servicii. În articolul „Întreprinderile mici – aspecte actuale și dezvoltări viitoare" publicat în numărul 8 a.c. al revistei „IKONOMICESKA MISL" autorul precizează că problema cea mai importantă este cea a dotării tehnologice care se răstrînge asupra a numeroase aspecte economice. Astfel, o chestiune esențială este cea a protilării unor astfel de întreprinderi, ca un complement al industriei mari sau ca un sector cu structură distinctă. În același cadru se înscrie crearea unor relații de aprovizionare – desfacere cît mai adecvate, îndeosebi în ceea ce privește calitatea produselor. Un parametru cu evidentă specificitate pentru organismele de planificare – observă autorul – este cel al cuantumului și termenelor de recuperare a investițiilor, mai reduse decît în cadrul unităților de talie mare.*

nitului național ajută la înțelegerea procesului dinamic de formare a veniturilor totale. „Teoria multiplicatorului – arată autorul în continuare – explică efectele cumulative pe care le au asupra venitului schimbările din domeniul investițiilor prin intermediul efectelor acestora asupra cheltuielilor pentru consum... Ideea multiplicatorului își are originea în explicarea consecințelor favorabile ale investițiilor publice asupra gradului de folosire a mîinii de lucru, dar ea a devenit o componentă a teoriei generale a procesului dinamic de propagare a venitului datorat oricărui fel de injectare în puterea de cumpărare în afara venitului obișnuit[4]).

Referindu-se la multiplicatorul comerțului exterior, același autor arată că „Venitul provenit din export este, prin natura lui, ca un fel de «injecție» și are aceleași efecte de multiplicare asupra venitului intern și asupra nivelului de ocupare (a capacităților de producție și a mîinii de lucru – n.ns.) ca orice alte injecții de nouă putere de cumpărare. Cheltuielile făcute de străini pentru exporturile noastre – precizează autorul citat – devin venit pentru exportatorii noștri, care, la rîndul său, devine venit pentru cei care produc bunuri de export, valoare care devine, de asemenea, venit pentru cei care produc bunuri de consum în prima etapă și așa mai departe pe întregul parcurs al procesului, sporul final de venit fiind determinat de valoarea multiplicatorului"[5]).

Particularitatea multiplicatorului comerțului exterior constă în aceea că, în timp ce mărimea multiplicatorului venitului național este influențată negativ numai de un fel de „scurgere", respectiv de înclinația spre economii $\frac{\Delta S}{\Delta Y}$ care este diferența dintre sporul de venit și înclinația spre consum $1 - \frac{\Delta C}{\Delta Y} = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$ mărimea celui dintîi este influențată în mod negativ de două feluri de „scurgere" și anume, pe de o parte, înclinația spre economii din țara dată $\frac{\Delta S}{\Delta Y}$ iar, pe de altă parte, de înclinația spre import $\frac{\Delta M}{\Delta Y}$.

Pe această bază, autorul citat arată că sporirea venitului național ca urmare a operațiunilor de export și a importului pe care îl declanșează acestea poate fi calculată cu ajutorul formulei : volumul exportului $\times \frac{1}{\left(1 - \frac{\Delta C}{\Delta Y}\right) + \left(\frac{\Delta M}{\Delta Y}\right)}$. Pe această bază, autorul ajunge la concluzia că, „Astfel, cu cît sînt mai ridicate înclinațiile interne spre economii și spre import, cu atît sînt mai mici efectele de multiplicare ale sporului de export asupra venitului intern"[6]).

Referindu-se la efectele expansioniste ale relațiilor economice internaționale asupra venitului național și, prin el, asupra producției interne și a ocupării mîinii de lucru, P.A. Samuelson, care a integrat în analizele sale elemente keynesiste, are în vedere în calcularea multiplicatorului comerțului internațional atît exportul de mărfuri cît și exportul de capital[7]).

În mod firesc, se impun două întrebări în legătură cu teoria multiplicatorului comerțului exterior (internațional), valabile, de altfel, și pentru teoria multiplicatorului venitului național, și anume : în ce constă valoarea explicativă a acestor teorii și în ce măsură au constituit ele o motivare pentru măsurile de politică economică practicate de statele capitaliste dezvoltate ?

În legătură cu prima întrebare considerăm că valoarea explicativă a teoriei analizate este redusă din punct de vedere științific cel puțin pentru două motive : pe de o parte, ea se limitează la sfera relațiilor funcționale dintre variabile în lumina unor date empirice brute, ceea ce o face să se mențină la nivelul unor constatări generale de bun simț, deci rămîne foarte departe de esență, respectiv legitățile obiective care guvernează mișcarea proceselor analizate, cantonîndu-se într-o viziune trunchiată, unilaterală asupra relațiilor economice internaționale (nu spune nimic despre schimbările care intervin în economia celorlalți parteneri) ; pe de altă parte, ea se întemeiază, cel puțin într-o anumită măsură, pe teoria neistorică a echilibrului general și pe vechea teorie a automatismului pieței concurențiale, în măsura în care presupune că sporirea exportului unei țări atrage după sine în mod automat sporirea importului ei, ceea ce în practică nu este neapărat necesar, deoarece intervin factorii de decizii care, în funcție de diferite situații concrete, dau sau nu dau curs acestei pretinse tendințe implacabile, după cum în practică există și situații în care poate să sporească importul, fără o creștere prealabilă a exportului (cazul livrărilor pe credit) etc.

În legătură cu cea de a doua întrebare considerăm că teoria analizată constituie nu atît o fundamentare științifică a politicii externe a țărilor capitaliste ci mai ales un pretext justificativ al unor politici externe conjuncturale ale acestora pentru a se apăra de alți concurenți de pe piața externă. Rezervele pe care însuși K. Kurihara le exprimă atît în legătură cu lipsa de precizie a teoriei multiplicatorului în ce privește corelația dintre volumul exportului și al importului, cît și în legătură cu implicațiile ei asupra politicii economice, justifică criticile formulate mai sus. „Desigur, este posibil ca prețurile externe și cursul schimburilor externe să fie de așa natură încît să împiedice creșterea apreciabilă a înclinației noastre marginale spre import pe măsură ce a crescut venitul intern ca urmare a creșterii exporturilor" – scrie K. Kurihara[8]).

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[1]) Roy Harrod : La monnaie, Dunod, Paris, 1971, p. 314, 315—316.

[2]) Vezi J.M. Keynes : Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii și a banilor, ed. cit., p. 141—148 și P.A. Samuelson : Economics, 8th Edition, Mc. Graw-Hill Book Company. New York, 1970, p. 215—219.

[3]) Vezi Kenneth K. Kurihara : Monetary Theory and Public Policy, Unwinn University Books, 1970, p. 210—226.

[4]) Idem, p. 210—211

[5]) Idem, p. 224—225.

[6]) Idem, p. 225.

[7]) P.A. Samuelson : Economics, ed. cit., p. 640—641.

[8]) K.K Kurihara : op. cit. p. 225

FIȘE

Politica îmbunătățirilor „minore" în domeniul inovației

● *În articolul* „Searching for innovation through tiny increments" (*Stimulînd inovația prin îmbunătățiri mărunte*) *publicat în numărul din noiembrie al revistei* „INTERNATIONAL MANAGEMENT" Tudor Rickards *polemizează cu cei care minimalizează rolul îmbunătățirilor și al perfecționărilor aparent nesemnificative și supralicitează importanța invențiilor majore. Argumentele autorului sînt concentrate asupra cîtorva aspecte considerate relevante. Astfel, reflectînd asupra experienței japoneze, se dovedește că perfecționările „pas cu pas" sînt nu numai profitabile sub aspect comercial, contribuind la creșterea competitivității produselor, dar fac parte integrantă din însuși procesul inovațional major. Îmbunătățiri tehnice desfășurate pe scară extinsă sporesc șansele (teoretice și efective) de apariție a unor idei noi, apte să conducă la schimbări de profunzime. În același timp, acest gen de progres tehnic permite perfecționarea simultană și a cadrului organizatoric al promovării noutăților, aspect a cărui soluționare crește eficiența globală a proceselor inovaționale.*

Calificarea – antidot al șomajului

● *Între nivelul și structura de calificare a forței de muncă și amploarea șomajului există o corelație profundă, această adevărată legitate economică înregistrînd substanțiale nuanțări în contextul afirmării puternice a revoluției științifico-tehnice care determină, printre altele, și o puternică segmentare a pieței forței de muncă. Cu alte cuvinte, chiar în condiții de depresiune economică, alături de sectoare afectate de șomaj există altele relativ stabile și unele chiar cu deficit de forță de muncă. În aceste condiții, apreciază* Joachim Volz *în articolul* „Formation professionnelle et programmes de creations d'emploi", *publicat în numărul din 15 noiembrie al revistei* „Chronique d'actualité de la SÉDÉIS", *sporește rolul sistemului formativ în atenuarea șomajului.*

O analiză întreprinsă asupra unui grup de țări occidentale (Franța, Italia, Belgia) a permis relieferea unor concluzii interesante. Dacă este limpede că politica economică generală are influențe considerabile, în plan concret mai eficientă apare acea strategie în care programele de formare sînt corelate cu cele care vizează crearea de noi locuri de muncă, ambele proiectate în perspectivă. De asemenea, apreciază autorul, pregătirea „flexibilă" este mai avantajoasă decît cea superspecializată, după cum un rol important în creșterea eficienței unei asemenea investiții sociale revine formării profesionale în strînsă legătură cu activitatea productivă și stabilirii unor contracte ferme între părțile interesate.

Mutații în mecanismele financiare internaționale

ÎN CURSUL ultimilor ani s-au produs schimbări profunde, structurale, în angrenajele complexe, prin intermediul cărora se desfășoară mișcările de capitaluri pe plan internațional. Instituțiile financiare au creat **instrumente noi** și au inițiat **operațiuni net diferențiate de schemele tradiționale**, în intenția adaptării la exigențele clientelei ce a reacționat la imperativele unei perioade caracterizate prin reașezări în toate domeniile. Procesul a fost posibil datorită faptului că s-au adus numeroase modificări reglementărilor aplicate în materie, pentru a permite sau chiar opera direct transformări în concordanță cu mutațiile intervenite în cadrul economic general. În S.U.A., de pildă, au fost introduse din 1973 pînă în prezent peste 40 inovații importante cu aplicare pe piața națională a capitalurilor, urmărindu-se facilitarea operațiunilor, precum și înlăturarea unor delimitări instituționale și funcționale de piața financiară internațională. Ca urmare au apărut instrumente financiare purtătoare de dobînzi variabile, între care certificate de depozit, bonuri și obligațiuni de tezaur, obligațiuni convertibile, bonuri de subscriere. La rîndul lor, măsuri precum crearea facilităților bancare internaționale, acordarea aprobării organismului de resort cu mult înaintea lansării unei emisiuni de titluri și desființarea impozitului asupra dobînzilor la obligațiunile americane subscrise de nerezidenți au deschis un acces fără precedent străinilor, creînd structuri interne asemănătoare celor specifice europieților.

Tot astfel, în Anglia, R. F. Germania, Japonia, Canada s-a trecut la abrogarea anumitor reglementări restrictive, punîndu-se capăt unor specializări stricte în activitatea pieților de credit și înlesnindu-se calea a numeroase inovații operaționale. Autoritățile vest-germane au liberalizat condițiile emisiunilor internaționale de obligațiuni exprimate în mărci și au permis lansarea de noi titluri, precum obligațiunile fără cupon și obligațiunile cu dobînzi variabile. În Franța ultimii ani au marcat o creștere spectaculoasă a emisiunilor de valori mobiliare, fiind de remarcat ascensiunea pieței obligațiunilor sub impulsul unui ridicat deficit bugetar ; de asemenea, la începutul anului acesta a fost redeschisă piața obligațiunilor în eurofranci.

O multitudine de cauze

CAUZELE mutațiilor produse în răstimp în mecanismele financiare sînt multiple și profunde. Condițiile economice existente în țările capitaliste dezvoltate se cer menționate cu precădere, întrucît au determinat o continuă stare de incertitudine și instabilitate pe piețele de capital. Inflația, recesiunile repetate, scăderea investițiilor, oscilațiile cursurilor valutare și ale dobînzilor au făcut ca **nesiguranța** și **riscul** să devină elemente permanente în operațiunile de credit. În consecință băncile, diferitele instituții financiare, agenții de bursă, firmele de curtaj și alți intermediari au căutat căi și mijloace pentru adaptarea la noile condiții a instrumentelor folosite pentru încheierea tranzacțiilor, recurgînd la formule considerate mai sigure și mai rentabile.

Concurența tot mai ascuțită și goana după profit au avut, de asemenea, un rol de seamă, multe dintre instrumentele apărute fiind caracterizate prin **costuri mai scăzute** și **operativitate sporită** comparativ cu cele folosite anterior. În mod evident, utilizarea sistemelor electronice și aplicarea tehnicilor avansate de telecomunicații în operațiunile financiare au facilitat schimbarea metodelor de lucru, introducerea a noi forme de gestiune și crearea de servicii diferențiate net de practicile tradiționale.

Un factor determinant al prefacerilor survenite în profilul pieților de credit l-a constituit și deteriorarea finanțelor publice în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate, cu precădere în S.U.A. Finanțarea **deficitelor bugetare crescinde** a implicat emisiuni importante de împrumuturi de stat, prin care s-au mobilizat pînă în proporție de 40—50% disponibilitățile existente pe piață, așa cum a fost cazul Franței.

În sfîrșit, între factorii cauzali se impune și înscrierea modificărilor apărute în fluxurile de capitaluri internaționale atît în ce privește originea, cît și destinația. Un fapt dintre cele mai semnificative și mai pline de consecințe îl constituie **dispariția**, la începutul anilor '80, a **excedentelor masive ale plăților curente înregistrate anterior de țările O.P.E.C.**, care mai înainte constituiau o importantă sursă de fonduri pe piețele financiare și apelau, de regulă, la forme tradiționale de lucru, cum ar fi constituirea de depozite bancare.

Schimbările ce s-au produs pe piețele financiare se prezintă atît sub forma introducerii de noi instrumente, cît și a modificării ponderii, respectiv a importanței pe care o au diferitele genuri de operațiuni în ansamblul tranzacțiilor.

Spre deosebire de anii precedenți, solicitatorii de împrumuturi aparținînd sectorului particular apelează acum într-o mai mare măsură la creditele pe termen scurt decît la cele pe termen lung. Așa, de exemplu, în S.U.A. numărul obligațiunilor pe termen de 25 de ani lansate de sectorul particular s-a diminuat sensibil în favoarea emiterii de efecte comerciale. Și în Anglia întreprinderile împrumută mai mult de la bănci, pe bază de efecte pe termen scurt, decît atrag fonduri prin obligațiuni cu scadențe îndelungate. În schimb, în mai multe țări occidentale împrumuturile guvernamentale pe termen mijlociu și lung au sporit în mai mare măsură decît cele pe termen scurt. O altă tendință care se face remarcată este că participanții la operațiunile din cadrul pieților financiare utilizează mai mult titluri cu dobînzi variabile decît cu dobînzi fixe. Bunăoară în Franța, piața obligațiunilor pe termen mijlociu purtătoare de dobînzi variabile a crescut deosebit de rapid în 1984 atît în ce privește sectorul privat, cît și cel public.

Paleta instrumentelor financiare s-a îmbogățit prin inovații așa cum sînt obligațiunile indexate, cele cu opțiuni de convertire, obligațiunile avînd cupon zero, acelea prevăzute cu bonuri de subscriere ș.a. [1]) Modificările intervenite în utilizarea instrumentelor financiare reflectă preferințele creditorilor, titlurile indexate, de pildă, atrăgînd în special deținătorii de fonduri mai modești. Tendințele apărute decurg însă și din interesele debitorilor, remarcîndu-se între altele creșterea rapidă a împrumuturilor cu dobînzi variabile în perioadele de incertitudine asupra perspectivelor ratei inflației.

Și diferențierea în tratamentul fiscal aplicat diverselor instrumente financiare influențează preferințele deținătorilor de capital în căutare de plasament, care țin cont, spre exemplu, de regimul preferențial acordat titlurilor guvernamentale, exonerate de impozite ; la rîndul lor, solicitatorii de fonduri au în vedere avantajele unor operațiuni, favorizate prin subvenții publice, deducerea dobînzilor plătite cînd se așează impozitele etc.

Așa cum s-a putut observa, evoluțiile intervenite în comportamentul participanților la tranzacții au influențat semnificativ nu numai nivelul, ci și structura dobînzilor. De asemenea, condițiile remunerării titlurilor de credit pe o anumită piață s-au dovedit direct influențate de tendința dobînzilor în alte țări, în special în S.U.A., precum și de particularitățile mișcărilor internaționale de capital. Este de amintit că deficitele bugetare ridicate, în primul rînd cel american, și importanța dată de autorități obiectivelor monetare au avut ca rezultat în anii '80 dobînzi mai ridicate și mai volatile decît în deceniul precedent, diversificîndu-se implicit și instrumentele financiare tot mai frecvent purtătoare de costuri corelate cu piața.

Trebuie subliniat și faptul că tendințele apărute nu au avut doar o incidență sectorială. Delimitările instituționale din cadrul sistemului financiar al unor țări, mai ales S.U.A. și Anglia, s-au estompat tot mai mult ca rezultat al amendamentelor legislative aduse pe parcurs și al unor ajustări organizatorice intenționate. Datorită și progreselor în materie de informatică

Noi credite bancare și emisiuni de obligațiuni internaționale
(pe termen mijlociu și lung)
— miliarde dolari S.U.A. —

	1981	1982	1983	1984	sem. I/1985
Emisiuni obligațiuni internaționale	52,8	75,5	77,1	111,5	80,1
— obligațiuni cu dobînzi variabile și certificate de depozit	11,31	15,3	19,5	38,2	32,1
— titluri cu dobînzi fixe	41,5	60,2	57,6	73,3	48,0
Împrumuturi bancare internaționale	147,7	103,6	80,7	117,3	44,2
— credite consorțiale	94,6	98,2	67,2	62,0	25,5
● reeșalonări	—	—	14,3	11,3	1,0
● credite noi	94,6	98,2	52,9	50,7	24,5
— alte facilități de credit internaționale	53,1	5,4	13,5	55,3	18,7
● linii de credit	39,1	—	4,0	28,0	—
● facilități pentru emisiuni de titluri	14,0	5,4	9,5	27,3	18,7

Sursa : O.C.D.E.

[1]) O prezentare detaliată a acestor inovații în lansarea împrumuturilor internaționale a fost făcută la rubrica „Glosar" din nr. 27 din 5 iulie 1985 al revistei noastre

și telecomunicații, au început să dispară vădit delimitările stricte ce existau între activitatea bancară și operațiunile bursiere, făcîndu-și apariția o mare diversitate de servicii. În fapt, o serie întreagă de servicii oferite în prezent nu se mai limitează doar la păstrarea disponibilităților contra plății unor dobînzi, ci constau în punerea fondurilor în circulație pe piețele de capital primare și secundare. Această „valorificare" a capitalurilor nu implică doar dispariția vechilor separări dintre compartimentele pieței financiare, ci marchează lărgirea unor activități noi, specializate, care se întind de la administrarea de fonduri („cash management") și operațiuni de plasament, la asistență financiară multiplă, avize de specialitate, administrare de portofoliu de titluri, speculații la bursă.

Schimbări în activitatea bancară

REFLECTÎND diversificarea instrumentelor financiare petrecută pe parcurs, activitatea bancară privită în ansamblu se află de mai mulți ani în plină mutație. Faptul esențial îl constituie **restrîngerea creditelor bancare în forma lor tradițională, înlocuite treptat prin emisiuni de titluri și alte tipuri de împrumut materializate în creanțe negociabile.** Fenomenul este ilustrat de creșterea deosebit de rapidă a volumului noilor emisiuni de obligațiuni internaționale și de scăderea în paralel a sumei noilor credite bancare pe termen mijlociu sub formă de credite consorțiale (vezi tabelul). Din datele publicate de O.C.D.E. rezultă că volumul noilor credite consorțiale consimțite, deci nu reeșalonări, care era dublu față de totalul emisiunilor obligatare în 1981, mai reprezenta în 1984 doar 45% și în semestrul I/1985 mai puțin de 1/3. De remarcat că o parte din fondurile colectate în ultimul timp prin emisiunile de obligațiuni au servit chiar la rambursarea anticipată a unor împrumuturi bancare obișnuite, servind așadar la restructurarea datoriilor anterior angajate. Mai mult decît atît, o parte din ce în ce mai mare din noile credite bancare internaționale se acordă sub forme noi, introduse recent, cum sînt cele denumite RUF („revolving underwriting facilities") sau NIF („note issuance facilities") [2]), aceste deschideri de linii de credit venind de fapt să faciliteze emisiunea altor instrumente financiare și constituind angajamente în afara bilanțului atît timp cît fondurile nu au fost luate efectiv cu împrumut.

Băncile s-au numărat de altminteri printre principalii emitenți de obligațiuni internaționale, pe această cale putînd să se finanțeze pe termen lung și astfel să sporească volumul capitalurilor permanente pe care le rulează. Deoarece în acești ani au acordat o serie de credite reprezentînd de fapt prelungiri ale unor angajamente ajunse la scadență, așadar reeșalonări ale împrumuturilor luate de o parte a clientelei, și au participat la montarea unor finanțări oficiale, instituțiile bancare s-au găsit în situația de a deține importante portofolii imobilizate, fiind obligate să se refinanțeze pe termene lungi. Ca urmare, chiar băncile au căutat în unele cazuri să reducă participarea la noi credite consorțiale, contribuind direct la accentuarea tendinței arătate de diminuare a ponderii împrumuturilor acordate în forme tradiționale. Totodată, ele au recurs într-o măsură mai redusă la piața interbancară și au căutat să facă cît mai atractive obligațiile pe termen lung cu dobînzi variabile și obligațiile cu dobîndă fixă susceptibile a fi schimbate în cadrul unui „swap" cu titluri de credit purtătoare de dobînzi variabile. Explicația preferinței băncilor pentru titluri negociabile o dă faptul că acestea sînt mai ușor lichidabile și îngăduie o mai mare suplețe în gestiunea portofoliului, condiție esențială pentru realizarea de venituri în situația existentă pe piețele financiare. Accentuarea acestei tendințe de creștere a ponderii creditelor mobilizate pe bază de titluri în 1984 și 1985 a fost stimulată și de relativa reducere a nivelului dobînzilor față de anii precedenți, precum și de anticipările participanților la tranzacții privind posibilitatea unei stabilizări a costului creditelor pentru un interval mai îndelungat.

În ce privește preferința statornică a investitorilor manifestată de mai multă vreme, încă de la începuturile anilor '80, pentru instrumentele financiare negociabile, se consideră că ea a rezultat mai cu seamă din scăderea rentabilității și a competitivității creditelor bancare în forma lor tradițională. Dificultățile întîmpinate de numeroase bănci în legătură cu operațiunile curente de credit și pierderile înregistrate au modificat oarecum atitudinea investitorilor în ce privește calitatea plasamentelor de fonduri la instituțiile bancare. Altfel spus, au apărut incertitudini asupra siguranței capitalurilor depuse în depozit în cazul proliferării în continuare a falimentelor bancare, ajunse la un număr record în ultimii doi ani.

[2]) RUF și NIF au ca element comun existența unui client care intenționează să emită hîrtii de valoare pe termen scurt pe europiețe, putînd ca, în cazul neplasării acestor titluri, să utilizeze linia de credit pe termen mijlociu și lung deschisă de un consorțiu bancar. Pentru detalii vezi Glosarul din Revista economică nr. 13/1985

De fapt, modificarea intervenită în structura creditelor internaționale a însemnat o anumită restrîngere a intermedierii directe de către bănci a fluxurilor de capital internaționale. Se constată chiar că o parte din deținătorii de fonduri disponibile constituite inițial ca depozite bancare le-au retras spre a le utiliza la subscrierea de obligațiuni sau alte hîrtii de valoare emise de societăți industriale și comerciale ori alți solicitatori de împrumut bine cotați pe piață. În consecință, debitorii în cauză au putut să-și procure fonduri cu un cost mai scăzut prin emiterea directă de titluri pe piața de capital în loc să se adreseze băncilor pentru finanțare.

Evoluția prezintă un interes practic deosebit, deoarece o serie întreagă de solicitatori de fonduri sînt îndemnați astfel să încerce să-și procure resursele la un cost mai redus pe piață decît adresîndu-se instituțiilor financiare specializate. Fără a mai vorbi de faptul că utilizarea de noi instrumente și tehnici de finanțare, precum recurgerea la așa-numitul „swap" de dobînzi sau de valute, au permis în ultimul timp debitorilor să aibă pe lîngă un **acces lărgit la diferite surse de finanțare** și **posibilitatea opțiunii și schimbării de condiții ale împrumuturilor.** Trecînd, după caz, de la un instrument la altul, ei au beneficiat nu numai de diferențe de cost, ci și de curs valutar în unele împrejurări, ceea ce a sporit atracția „migrării" către formule cît mai avantajoase.

Implicații pe plan internațional

O CONSECINȚĂ importantă a procesului de integrare a pieței financiare naționale cu piața internațională, precum și a posibilităților evidente de schimbare și manevră deschise de noile tehnici și instrumente apărute pare să fie reducerea eficacității acțiunii autorităților, respectiv atenuarea efectelor politicilor economice. Mijloacele verificate de control asupra pieței, pîrghiile folosite cu rezultate vizibile, imprimarea unui anumit curs în desfășurarea tranzacțiilor, alimentarea sau restrîngerea lichidității prin intermediul creditului bancar sînt puse acum sub semnul întrebării, în condițiile unei circulații a capitalurilor pe canale ce scapă influenței directe a instituțiilor oficiale de resort. Se consideră, de asemenea, că exacerbarea concurenței dintre intermediarii financiari, reducerea marjelor de profit, noutatea și complexitatea unora dintre noile instrumente folosite, precum și „opacitatea" pieței financiare, tot mai greu de urmărit și analizat, ar putea să creeze destule dificultăți. Ca dovadă preocuparea sporită a băncilor centrale și a unor organisme specializate, precum Banca Reglementelor Internaționale, pentru găsirea de mijloace adecvate în vederea supravegherii indeaproape a multiplelor transformări prin care trece sistemul financiar și a imprimării unui curs corespunzător obiectivului fundamental pe care îl reprezintă asigurarea unei dezvoltări a economiei mondiale în condiții de stabilitate.

Nu trebuie omis nici faptul că de toate aceste schimbări au putut beneficia aproape exclusiv băncile și partenerii la operațiuni de credit — aparținînd sectorului public sau celui particular — din țările occidentale dezvoltate. Pentru marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare, inovațiile tehnice introduse nu au produs efecte practice favorabile din pricina reorientărilor care au avut loc în ultima vreme în fluxurile financiare. Așa cum se arată în ediția 1985 a „Raportului asupra dezvoltării în lume" publicat de Banca Mondială, intrările nete de capitaluri străine în țările în curs de dezvoltare s-au redus simțitor în cursul primilor ani ai actualului deceniu. Spre edificare, creditele bancare primite de țările respective au scăzut de la 53 miliarde dolari în 1981 la 25 miliarde dolari în 1983, iar totalul aportului financiar extern net s-a diminuat între 1980 și 1984 cu circa 10%.

Întrucît le revine doar o proporție scăzută din fluxurile internaționale de capital, țările în curs de dezvoltare nu au decît o influență limitată asupra evoluției sistemului financiar constituit în țările industrializate. Pornindu-se de la mutațiile intervenite și imperativele actuale, în documentul de referință elaborat de Banca Mondială se fac o serie de propuneri privind măsurile apreciate a fi de natură să amelioreze în viitor condițiile de finanțare a dezvoltării. Pentru a se răspunde unor stringențe cerințe, se impun o prelungire a scadențelor și o diversificare a instrumentelor folosite, cu reducerea sensibilă a costurilor, găsindu-se formule pentru acoperirea riscurilor care să satisfacă pe investitori. De asemenea, constituirea unei piețe secundare ar putea spori atractivitatea plasamentelor în titluri de credit emise de țările în curs de dezvoltare și ar contribui la stabilitatea fluxurilor de fonduri. În sfîrșit, creșterea volumului și coordonarea corespunzătoare a ajutoarelor acordate ar contribui substanțial la sporirea eficacității asistenței financiare în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

Radu NEGREA

R. P. POLONĂ

Organizarea pieței interne în contextul reformei economice

CONCEPȚIA privind reforma economică implementată în Polonia include ca parte integrantă opțiunea pentru dirijarea centralizată a pieței interne. În acest cadru, organizațiile economice acționează în condiții de competiție controlată de stat în mod eficient și au ca obiectiv fundamental satisfacerea solicitărilor societății în sfera activității productive și comerciale.

După cum este cunoscut, în Polonia, întreprinderile își desfășoară activitatea economică pe principiile : autonomiei, înțeleasă ca drept de a lua anumite decizii independente în cadrul sistemului economiei planificate, cu excepția celor care sînt de resortul organelor centrale de conducere ; autofinanțării, care permite folosirea liberă a veniturilor rămase întreprinderii după prelevarea la bugetul statului a fondurilor cuvenite acestuia și autoconducerii, care asigură participarea colectivului de oameni ai muncii la conducerea întreprinderii.

Ca rezultat al aplicării principiilor de mai sus, întreprinderea trebuie să aibă, printre altele, capacitatea de a reacționa flexibil și rapid la situațiile variabile de pe piață, de a adopta decizii în scopul micșorării riscului, de a dezvolta aparatul productiv pe perioade mai scurte sau mai lungi, valorificînd diferiții factori de care dispune.

Întreprinderea de stat este înființată de către ministere sau organe locale, care stabilesc denumirea, sediul și domeniul de activitate. Organul respectiv are drept de intervenție, adică poate lua decizii privind fuzionarea, divizarea sau chiar lichidarea întreprinderii, în cazul în care activitatea acesteia nu respectă drepturile și interesele consumatorilor, sau nu corespunde necesităților economiei naționale.

În proiectul de reformă, piața este concepută ca un tot indivizibil, integrat, care să cuprindă producția, desfacerea și consumul produselor. Se consideră că un asemenea mod de abordare integrat presupune o transformare radicală a caracterului actual al resortului comerțului interior, dintr-un minister care conduce activitatea unităților comerciale, într-un organ funcțional, complex care să dirijeze piața și politica de consum, avînd funcții de coordonare și corelare între instituții din domeniul formării instrumentelor de dirijare a echilibrului bănesc, al formării cererii și dirijării ofertei, al politicii prețurilor, impozitelor și creditelor etc. Totodată, un asemenea organ central ar trebui să elaboreze proiectul planului de consum bazîndu-se pe studii de perspectivă elaborate de către diverși factori științifici și să asigure consultarea sindicatelor, organizațiilor sociale, a comisiilor Seimului și a consumatorilor. Complexitatea problematicii legate de constituirea unui organ unic de reglementare a pieței interne necesită încă studii și dezbateri pentru găsirea unei soluții.

În practică, rezultatele obținute pînă în prezent, după trei ani de aplicare a reformei economice, arată că procesul de reformare a pieței interne a avansat într-o măsură mai mică decît se prevedea. Explicația acestei situații rezidă în existența unor insuficiențe privind eficiența mecanismelor aplicate, a instrumentelor economice și extraeconomice și în însuși potențialul actual al economiei și nivelul conștiinței sociale.

Această evoluție mai lentă nu infirmă principiile adoptate ale reformei, principii care de altfel s-au verificat într-o serie de alte domenii ale vieții economice, ci evidențiază numai faptul că pînă acum nu s-a definitivat un sistem de organizare a pieței interne prin stimularea corelată a tuturor proceselor care activează producția, circulația mărfurilor și prestarea serviciilor, care să dea o orientare corectă întreprinderilor.

Unele fenomene nefavorabile persistente, printre care cele privind calitatea produselor, adaptarea structurii ofertei la necesitățile pieței atestă că tendința de orientare a întreprinderilor spre piață se află încă într-un stadiu incipient. Accelerarea acestui proces este condiționată de ritmul restructurării întregii economii, proces deosebit de complex și de lungă durată.

O problemă de bază pentru unitățile comerciale a fost și este capacitatea de autofinanțare a funcționării și dezvoltării lor. Situația în acest domeniu se prezintă diferențiat în diversele organizații comerciale, fiind relativ mai bună în întreprinderile de stat, care se ocupă în principal de comercializarea articolelor industriale și mai puțin favorabilă în unitățile alimentare din mediul urban și în unitățile comerciale din mediul rural. Capacitatea de autofinanțare a acestor organizații este condiționată de nivelul costurilor și cel al adaosurilor comerciale. În perioada 1982—1983, rentabilitatea comerțului cu articole alimentare a fost minimă, iar circulația cîtorva dintre produsele acestei grupe a adus pierderi unităților comerciale. Pentru contracararea situației financiare a comerțului cu articole alimentare, în anii 1984 și 1985 s-au stabilit o serie de reglementări corespunzătoare.

În ansamblu, în cei trei ani de aplicare a reformei s-a înregistrat o creștere gradată a aprovizionării pieței cu numeroase mărfuri și crearea în unele sectoare ale pieței a stării de echilibru între cerere și ofertă.

Situația actuală privind transformările structurii organizatorice a comerțului interior este considerată un început pozitiv. Conform deciziilor administrative și cu consultarea opiniei publice s-au operat îmbunătățiri organizatorice, de exemplu în domeniul întreprinderilor pentru desfacerea produselor alimentare. Potrivit concepției reformei pieței, toate modificările organizatorice trebuie să se bazeze pe calcule economice care să aibă în vedere scopurile, condițiile și consecințele acestor schimbări, în deplină concordanță cu obiectivele de ansamblu ale dezvoltării economice și sociale a țării.

Grazyna SMULSKA
Zycie Gospodarcze, Varșovia

Creșterea rolului factorului formativ-educativ în progresul țării noastre

(Urmare din pag. 19)

text, un loc însemnat îl deține perfecționarea continuă a formatorilor, respectiv a cadrelor didactice din toate treptele de învățămînt. Fără îndoială că în învățămîntul nostru activează numeroase cadre didactice cu înaltă competență, animate de o profundă dragoste față de munca de instruire și educație în domeniile respective, dar este necesară perfecționarea continuă a pregătirii lor teoretice și practice.

Exigențe noi se ridică față de toate componentele care concură la calitatea pregătirii cadrelor : planuri de învățămînt, programe analitice, materiale didactice, metodica transmiterii cunoștințelor teoretice și practice.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R., o atenție sporită se va acorda programelor de reciclare și pregătire a forței de muncă pentru toate sectoarele de activitate. Învățarea continuă se impune ca o cerință de largă valabilitate pe plan mondial — deci și în țara noastră. Fără această continuitate în procesul de învățare și fără includerea sa în procesul mai larg de perfecționare profesională ca una dintre strategiile prioritare, chiar și întreprinderile care la un moment dat au performanțe tehnico-economice ridicate cu timpul pot deveni rutiniere și pot fi excluse de asprul dinamism competițional contemporan. Cu cît se va înțelege în profunzime că învățarea nu este numai un act de cultură, ci a devenit o investiție prioritară, cu atît vor fi asigurate premise mai solide pentru performanțe ridicate și durabile.

Realizarea prevederilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., precum și noile deschideri pe care le va aduce Congresul Științei și Învățămîntului se constituie ca o chezășie a îmbunătățirii continue a sistemului formativ-educativ, a creșterii rolului său în asigurarea progresului multilateral al patriei noastre, în ridicarea acesteia pe noi trepte ale civilizației contemporane.

Evoluții pe termen lung ale prețurilor internaționale

INTRAREA economiei mondiale în criza structurală de la începutul anilor '70 a avut efecte negative și asupra prețurilor internaționale, declanșînd puternice fenomene inflaționiste. Procesul a fost accentuat de primul șoc petrolier din 1973 și de criza materiilor prime din 1974 ; ca urmare **anii '70 au fost caracterizați de o adevărată escaladare a prețurilor internaționale, fără precedent în perioada postbelică.** Dacă în decursul celor două decenii anterioare, 1950—1970, prețurile în comerțul internațional au crescut pe ansamblu cu numai 28%, avînd un ritm mediu anual de 1,2%, în cei zece ani care au urmat acestea au crescut de 3,7 ori, într-un ritm mediu anual de 14%.

Și în cele două decenii anterioare prețurile internaționale au fost influențate de o serie de factori perturbatori, în special în cazul produselor de bază, așa cum au fost de exemplu formarea stocurilor strategice, războiul din Coreea și apoi cel din Vietnam, cele două crize ale Suezului, precum și ciclicitatea în evoluția economică a țărilor capitaliste dezvoltate. Cu toate acestea, perturbațiile produse în evoluția prețurilor au fost de o amplitudine mai mică și de durată relativ scurtă. Ca urmare, creșterilor de prețuri — provocate de factorii menționați — le-au urmat tendințe de scădere corespunzătoare, determinînd revenirea, după un anumit timp, la nivelurile anterioare.

În anii '70 însă, **procesul de creștere a prețurilor a avut caracter continuu și ireversibil,** cele mai mari salturi înregistrîndu-se în cursul celor două „șocuri petroliere". În afară de aceasta, **creșterea prețurilor nu a fost uniformă,** existînd mari diferențieri de la o categorie de produse la alta, ceea ce a dus la modificări însemnate în raporturile de schimb ale statelor, în relațiile lor economice internaționale. Cea mai mare discrepanță s-a produs între prețurile țițeiului, care au crescut de aproape 20 ori, și prețurile celorlalte produse, care au crescut de 3,6 ori în cazul materiilor prime și de 2,9 ori în cel al produselor manufacturate.

Escaladarea prețurilor internaționale a avut o serie de efecte negative asupra schimburilor economice internaționale. Scumpirea importurilor a condus, în primul rînd, la recrudescența politicilor restrictive în calea importurilor și, în al doilea rînd, la apelarea într-o măsură tot mai mare la credite, cu consecințele cunoscute asupra serviciului datoriei externe. Cu toate că valoarea comerțului internațional a crescut foarte mult în această perioadă, de la 312 miliarde dolari în 1970 la 1 936 miliarde dolari în 1980, aceasta nu a fost însoțită de o dezvoltare corespunzătoare a schimburilor economice, reprezentînd în cea mai mare parte o creștere artificială a valorii mărfurilor intrate în circuitul internațional.

Începutul anilor '80 marchează o nouă etapă în evoluția prețurilor internaționale, care în cursul primilor cinci ani ai actualului deceniu au scăzut, în medie cu circa 15%. Această inflexiune intervenită în tendința prețurilor internaționale nu este însă întîmplătoare, cu toate că a fost determinată și de unii factori conjuncturali ciclici, cum a fost recesiunea din economia țărilor capitaliste dezvoltate din anii 1981—1982; precum și reprecierea dolarului american, al cărui curs a crescut cu peste 50% în perioada 1981—1985.

Printre factorii principali care au dus la absența salturilor din evoluția prețurilor internaționale s-a remarcat, în primul rînd, politica antiinflaționistă promovată de țările capitaliste dezvoltate. Mai mult, aceste politici au fost extinse și în țările în curs de dezvoltare.

În al doilea rînd, un nou șoc petrolier a devenit puțin probabil în condițiile actuale, cînd țările membre ale O.P.E.C. și-au pierdut supremația de pe piața internațională a țițeiului. De remarcat că această piață s-a caracterizat în ultimii ani printr-o supraofertă cronică, rezultat al raționalizării consumului de energie și al dezvoltării producției de țiței în alte regiuni din afara O.P.E.C.

În al treilea rînd, criza acută de materii prime s-a atenuat, ca urmare a raționalizării consumurilor, proceselor de substituire a produselor naturale cu cele sintetice și reciclării materiilor prime. În consecință, chiar și în prezent, cînd economia țărilor capitaliste se află în al treilea an de înviorare a cererii, piața internațională se caracterizează printr-un excedent cronic de materii prime.

Avînd în vedere aceste modificări intervenite în structura factorilor care au determinat escaladarea prețurilor în deceniul trecut **se poate estima că în următorii ani, cel puțin pînă la sfîrșitul acestui deceniu, prețurile internaționale vor prezenta o mai mare stabilitate.** Este o concluzie spre care converg și prognozele de prețuri elaborate de Banca Mondială, precum și de alte organisme sau instituții specializate.

Aceasta nu înseamnă însă că s-a revenit la o situație normală, avînd în vedere o serie de dereglări care s-au produs în relațiile economice internaționale.

Una dintre acestea constă în modificarea raporturilor dintre prețuri, cel mai pregnant fiind raportul dintre prețul țițeiului, pe de o parte, și prețurile celorlalte produse, pe de altă parte.

În afară de aceasta, fluctuațiile cursurilor valutare modifică în mod artificial competitivitatea pe piețele internaționale, creează disparități între prețurile exprimate în diferite valute și reduc puterea de cumpărare a majorității țărilor. Datorită creșterii în mod artificial a cursului dolarului în ultimii cinci ani, în schimburile comerciale internaționale s-a creat o situație aparent contradictorie, cu implicații profunde în balanțele comerciale și de plăți externe ale statelor și anume : în timp ce prețurile internaționale — exprimate în dolari — scad, importurile în monede naționale ale majorității țărilor importatoare se scumpesc.

Toate acestea conduc la concluzia că, deși s-au produs unele ameliorări, **evoluția prețurilor internaționale este încă departe de revenirea la o situație normală,** astfel încît prețurile să redevină un stimulent în dezvoltarea schimburilor comerciale externe și cooperării economice internaționale, așa cum ele au fost în primele două decenii postbelice.

În afară de atenuările înregistrate de factorii perturbatori ai prețurilor internaționale, trebuie avut în vedere că nici perspectivele de dezvoltare a economiei mondiale în următorii ani nu sînt de natură să determine o revitalizare a prețurilor internaționale.

Proiecțiile indică faptul că atît S.U.A. cît și celelalte țări capitaliste dezvoltate vor căuta să mențină și în următorii ani actualele restricții fiscale și monetare, ceea ce va atenua tendințele de creștere economică. În țările în curs de dezvoltare, deși se prevede o înviorare economică mai pronunțată față de situația deosebit de depresivă din ultimii ani, vor exista diferențieri foarte mari între regiuni și chiar de la o țară în curs de dezvoltare la alta. În orice caz, majoritatea acestor țări vor fi confruntate cu constrîngeri severe financiare, ceea ce va frîna tendințele de creștere economică.

În condițiile date, creșterea activității investiționale și, în general, a cererii se va situa la un nivel redus. O majorare mai substanțială a cererii de materii prime industriale este contracarată de ritmul lent de dezvoltare economică în special din țările industrializate vest-europene, de existența unor capacități de producție excedentare, de rezultatul activității de substituire, precum și de continuarea programelor de reducere a costurilor de producție.

Toate aceste situații lasă să se întrevadă că activitatea tranzacțională de pe piața internațională va fi în general calmă, iar **cererea și oferta se vor afla într-un echilibru relativ, ceea ce va conferi o mai mare stabilitate prețurilor.**

Un element ce nu trebuie neglijat, care a avut incidențe majore asupra evoluției prețurilor internaționale în ultimii 15 ani, este evoluția cursului de schimb al dolarului american în raport cu celelalte monede occidentale. O eventuală creștere în continuare a cursului dolarului ar menține politicile actuale restrictive în calea importurilor în general și de materii prime în special, ceea ce ar exercita mai departe o influență depresivă asupra prețurilor.

Cele mai recente studii elaborate de diverse instituții de specialitate ajung însă la concluzia că tendința de creștere a cursului dolarului se va opri sau va marca probabil chiar un ușor recul, avîndu-se în vedere pierderea competitivității produselor americane pe piețele externe, nivelul foarte ridicat al deficitului balanței comerciale americane etc.

În aceste condiții se poate estima că tendința de scădere a prețurilor din ultimii ani a fost pasageră și, în consecință, prețurile își vor relua tendința de creștere, tendință care va fi însă mult atenuată în comparație cu anii '70.

Ion BUJORICĂ
Institutul de economie mondială

Perspective energetice comunitare

O PROGNOZA a Comisiei C.E.E. privind dezvoltarea energeticii în Piața comună arată că cererea de purtători de energie primară va crește anual cu 1%, pentru ca în anul 2 000 să depășească nivelul din 1983 cu 25%, respectiv un spor de 229 mil. t.e.p.

Comisia Pieței comune pornește de la ipoteza că rata anuală a creșterii economice a țărilor membre va fi, în medie, de 2,6% în acest interval. Potrivit prognozelor, în consumul general de purtători de energie poziția dominantă o vor avea sectoarele comercial și casnic (cu o pondere însumată apreciată la 58% la nivelul anului 2000) pe seama reducerii ponderii ramurilor industriale energofage : metalurgia, chimia și altele.

Ponderea combustibililor nucleari în balanța energetică a țărilor din C.E.E. este așteptată să sporească în continuare, în timp ce se anticipează o dublare — față de 1983 — a consumului de gaze naturale și sintetice.

În intervalul pînă în anul 2000, cererea comunitară de cărbune va spori cu circa 23,5%, menținîndu-se constant consumul de hidrocarburi lichide. Faptul că se așteaptă totuși un spor (de circa 40 mil. t) la importul de țiței este pus pe seama unei anticipate diminuări a producției de hidrocarburi extrase din Marea Nordului, respectiv la 80 mil. t pe an, de la nivelul actual de circa 120 mil. t/an.

Orientări în activitatea de cercetare

UN STUDIU interesant privind modalitățile de abordare a cercetării și inovației tehnologice a fost realizat de curînd în Anglia, cu analize comparative asupra principalelor țări industrializate.

Anchetele au fost realizate în rîndul a 176 directori executivi ai unor firme din 5 țări occidentale dezvoltate. Ele au relevat, ca o concluzie de fond, interesul deosebit pe care industria japoneză îl acordă cercetării fundamentale, în timp ce în Europa occidentală și în Statele Unite se dorește ca centrele de cercetare din universități să se îndrepte mai mult către aspectul aplicativ al acestei activități.

Acest rezultat i-a surprins pe partenerii vest-europeni care — așa cum declara, potrivit ziarului Financial Times, *unul din directorii grupului de consultanță autor al anchetei — „sînt în pericol să rămînă în urmă în ce privește realizarea tehnologiilor necesare dezvoltării în anii '90". Potrivit anchetei, industria și cercetarea japoneză abordează noile tehnologii în primul rînd ca pe un mijloc de a crea produse noi, în timp ce în Europa occidentală se tinde către folosirea tehnologiilor noi în special pentru reducerea costurilor sau pentru sporirea producției, atitudine apreciată de autorii anchetei ca demonstrînd spiritul defensiv al industriei vest-europene pe piețele internaționale.*

O altă concluzie subliniază eficiența deosebită, alături de universități, a instituțiilor cu profil de cercetare aflate atît sub control guvernamental cît și a celor neguvernamentale. Deși asemenea organizații există atît în Europa cît și în Statele Unite, se pare că rezultatele activității lor nu sînt folosite în măsură satisfăcătoare de către industrie.

Atenția acordată în Japonia înnoirii tehnologice este demonstrată și de faptul că multe întreprinderi au în consiliul de conducere un director însărcinat cu probleme de tehnologie. Rezultatele anchetei au demonstrat interesul relativ mai scăzut al industriei vest-europene și americane pentru o astfel de reprezentare.

Aspecte diferite au rezultat și în ce privește încadrarea cu personal tehnic de specialitate. Dacă japonezii își pun probleme legate de calitatea pregătirii tehnice a absolvenților instituțiilor de învățămînt superior, în schimb în Anglia preocupările vizează mai ales numărul, apreciat ca insuficient, al specialiștilor.

Programe de dezvoltare

Kenya: obiective de investiții prioritare

PLANUL de dezvoltare al Kenyei pentru perioada 1984—1989, precum și o serie de programe sectoriale prevăd realizarea a numeroase proiecte, evidențiindu-se îndeosebi proiectele de dezvoltare a industriei energetice, din domeniul explorării zăcămintelor de țiței, proiecte de dezvoltare a infrastructurii și transporturilor, a industriei prelucrătoare și agriculturii.

Dezvoltarea energeticii se va face cu prioritate prin valorificarea în continuare a potențialului hidro și geotermic. În prezent se află în faza de realizare proiectul hidroenergetic Kiambere și în faza de studiu-proiect obiectivul energetic Turkwel. Proiectul Kiambere necesită investiții apreciate la circa 350 mil. dolari pentru o centrală hidroenergetică de 140 MW amplasată pe fluviul Tana. Pentru proiectul de construire a hidrocentralei Turkwel Gorge, cu o capacitate de 110 MW și amplasată în nord-vestul țării, Ministerul Energiei din Kenya se află în faza de organizare a finanțării și desemnare a firmelor de consultanță în vederea elaborării proiectului final. În același timp vor continua lucrările de evaluare detaliată și de creștere a valorificării potențialului geotermic. Astfel, pe baza unui credit de 24,5 mil. dolari, acordat de Banca Mondială, se realizează lucrări de prospectare-explorare a potențialului geotermal al lacului Bogoria, precum și din zonele Eburu și Olkaria.

Un alt obiectiv prioritar de investiții îl reprezintă dezvoltarea infrastructurii transporturilor rutiere și maritime și a telecomunicațiilor. În ultimii 10 ani, Kenya a construit 8 000 km căi rutiere de acces în zonele rurale, acest program urmînd să continue în anii 1985—1986, interval în care rețeaua rutieră destinată în acest scop se va majora cu încă 6 000 km. Un obiectiv de investiții — care a constituit în acest an obiectul unui aviz de precalificare pentru licitație — este proiectul de construire a căii rutiere Tamback — Kabarret (42 km). Traficul maritim va fi promovat prin proiectul de extindere a portului Mombara, spre vest către Dongo Kundu. Conform estimărilor, investiția necesară pentru acest proiect va fi de circa 100 milioane dolari. Lucrările care se vor realiza, pe parcursul a 6 ani, cuprind construirea de noi cheiuri, noi cale pentru construcția de nave, precum și a unui doc și a unor legături feroviare între Dongo Kundu și Kelindini. Proiectul preconizează, de asemenea, crearea unei zone industriale destinate exportului care ar urma să fie amplasată în apropierea portului actual și a aeroportului internațional.

În sud-vestul Kenyei, în zonele Narok și Nyanzan, au fost descoperite recent importante zăcăminte de cupru și minereu de mangan. Pe baza unor investiții de 1,5 milioane dolari, care se vor efectua în următorii doi ani (finanțarea fiind asigurată de programele specializate ale O.N.U.) vor continua lucrările de prospectare-explorare în regiunile vecine lacului Victoria.

România a exportat în Kenya produse ale industriei siderurgice, ale industriei constructoare de mașini și industriei ușoare și a importat produse tradiționale în exportul Kenyei, respectiv cafea și piei.

N.N.

Dolarul S.U.A. — „stîlp al stabilității"?

PENTRU a evalua situația actuală a pieței valutare internaționale trebuie luați în considerație cîțiva factori fundamentali. Este de menționat aici rolul dolarului și al economiei americane. Atunci cînd dolarul este stabil, sistemul monetar internațional se află de asemenea într-o situație stabilă, situația inversă ducînd la destabilizarea sistemului monetar internațional. Astfel, după introducerea cursurilor de schimb fluctuante și în special în ultimii ani, dolarul s-a aflat într-o continuă instabilitate. După ce a fost subevaluat pînă la sfîrșitul anului 1979, el a devenit supraevaluat în 1985, ca urmare a unor fluctuații mai reduse sau mai ample.

Valoarea dolarului față de marca vest-germană — ca reprezentantă a valutelor țărilor din Sistemul Monetar (Vest-) European — a fluctuat de la 1,78 DM/dolar în 1979 la 3,45 DM/dolar la sfîrșitul lunii februarie 1985, ceea ce a condus la o dezordine persistentă în sistemul monetar internațional. Deși țările EMS au reușit să mențină în ultimii doi ani parități stabile între valutele lor, S.U.A. nu au reușit acest lucru. Astfel, dolarul nu numai că nu a reușit să fie un stîlp al stabilității în sistemul monetar internațional, ci lin contră, el a devenit un „stîlp al dezordinii".

După o ușoară depreciere la începutul intervalului 11—15 XI 1985, valuta americană s-a întărit ușor spre sfîrșitul săptămînii. De menționat că în 12 noiembrie piața americană a fost închisă, datorită sărbătorii naționale „Ziua veteranilor".

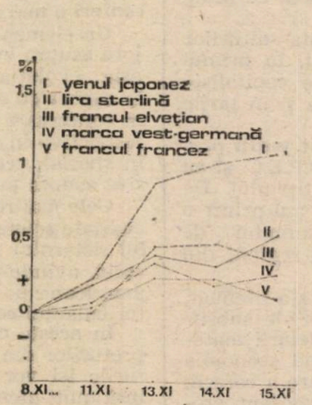

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 11—15 XI ; bază : 8 XI 1985

Piața internațională a cunoscut ușoara influență a publicării unor cifre privind economia americană : scăderea cu 3,3% în octombrie a vînzărilor cu amănuntul (care indică imaginea unei economii mai puțin robuste decît se credea) ; creșterea indicatorului „consumer credit" la niveluri record (10,63 miliarde).

Dobînzile la depozitele în dolari S.U.A. au crescut și se așteaptă ca dolarul să rămînă în continuare sub presiune.

Lira sterlină, care a dat semne de slăbiciune în cursul săptămînii trecute, cunoaște din nou o tendință de întărire, susținută de dobînzile ferme și de prețurile petrolului. Ea a fluctuat între 1,42 și 1,4255 dolari/1 liră.

Marca vest-germană a cunoscut niveluri între 2,6170—2,6108 DM/dolar. Vînzările cu amănuntul pe luna septembrie în R.F.G. au scăzut cu 1,4% față de septembrie 1984. Producția de oțel a R.F.G. a crescut cu 3,2% în octombrie față de luna septembrie.

Francul elvețian s-a menținut între niveluri de 2,1390 și 2,1515 SF/dolar.

Yenul japonez s-a întărit față de dolar și de eurovalute. Specialiștii apreciază că dolarul nu va scădea mult sub cursul de 200 yeni/dolar, deoarece investițiile în yeni la acest nivel vor fi importante, în vederea sfîrșitului de an.

Prețul **metalului galben** a oscilat între 323,30 și 325 dolari/uncia.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

Fluxuri financiare în lumea a treia

PROTECȚIONISMUL, nivelul neremunerator al prețurilor materiilor prime și insuficiența creditelor din partea țărilor dezvoltate sînt cîțiva dintre factorii cei mai importanți care, potrivit aprecierilor UNCTAD, frînează creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare. Se menționează, de exemplu, că în prezent 65% din exportul țărilor în curs de dezvoltare se află sub incidența barierelor tarifare și netarifare impuse de țările capitaliste dezvoltate. În următorii 10 ani, ritmul de creștere a P.N.B. în țările în curs de dezvoltare nu va depăși 3,25%. Subliniind efectul negativ al dobînzilor ridicate și al volumului nesatisfăcător de credite, secretariatul UNCTAD furnizează cîteva date edificatoare privind situația fluxurilor financiare în lumea a treia, între anii 1983—1986 :

— în miliarde dolari —

	1983	1984 [1]	1985 [2]	1986 [2]
Deficitul balanței de plăți pentru operațiuni curente	72,3	48,2	47,3	47,6
Modificarea rezervelor valutare oficiale	—10,3	3,6	— 5,0	— 1,0
Intrări nete de capital	62,0	51,8	42,3	46,6
Plăți pentru achitarea dobînzilor la credite și transferuri de profituri	42,9	52,0	59,0	62,2

1) Estimări
2) Prognoze

Din datele prezentate se remarcă reducerea intrărilor nete de capital (în special pe seama scăderii previzibile a creditelor acordate de surse neguvernamentale din țările dezvoltate și a celor furnizate de F.M.I.), precum și creșterea neîntreruptă a plăților pentru dobînzi și transferuri de profituri în străinătate, ceea ce influențează negativ și rezervele valutare oficiale ale țărilor în curs de dezvoltare.

Consumuri energetice — orizont 2010

IN SERIA prognozelor energetice pe termen lung elaborate de organisme internaționale, organe naționale și instituții științifice se înscrie și încercarea întreprinsă în Marea Britanie de „Cambridge Energy Research Group". Obiectul evaluărilor îl constituie determinarea cantitativă, în echivalent țiței, a consumului de surse energetice primare în țările membre ale O.C.D.E. și țările în curs de dezvol-

Prognoza consumurilor energetice

— în milioane tone echivalent țiței —

	1980	2000	2010
Țări membre ale O.C.D.E., total	3 859	4 517	4 897
— Țiței	1 857	1 646	1 570
— Combustibil solid	885	1 298	1 583
— Gaze	743	761	693
— Energie nucleară	136	455	640
— Hidroenergie	238	347	395
Țări în curs de dezvoltare, total	1 009	1 984	2 530
— Țiței	578	991	1 154
— Combustibil solid	159	339	509
— Gaze	100	252	327
— Hidroenergie	93	262	312
— Energie nucleară	5	49	123
— Lemn	74	91	105

Sursa : B.I.K.I. nr. 117—118/1985

tare. Estimările avansate pun în evidență decalaje importante, începînd de la consumul total de energie (de cîteva ori mai redus în țările în curs de dezvoltare decît în cele membre ale O.C.D.E.) și încheind cu locul unor surse energetice (de exemplu în țările în curs de dezvoltare lemnul de foc este și rămîne, pînă la finele secolului, o sursă de energie mai importantă decît energia nucleară).

În tabelul de mai sus sînt prezentate evaluări ale consumurilor energetice pe tipuri de surse în perspectiva anilor 2000—2010, comparativ cu anul de bază 1980.

Cehoslovacia: stimularea agriculturii în 1986-1990

PROGRAMUL de măsuri în vederea dezvoltării sistemului de conducere a agriculturii în cincinalul 1986—1990 are drept caracteristică fundamentală, după cum se subliniază în presa cehoslovacă, consolidarea rolului planului ca metodă de conducere, în concordanță cu necesitățile și condițiile obiective de dezvoltare intensivă, proporțională și stabilă a agriculturii. Concomitent va crește autonomia întreprinderilor în stabilirea structurii producției, indicatorii obligatorii de plan referindu-se numai la achizițiile de cereale și animale vii. Sporirea rolului contractelor economice urmărește adaptarea mai bună a producției la structura cererii de consum, prin întărirea răspunderii întreprinderilor furnizoare și a celor de achiziționare. Ameliorarea gestiunii economice și gospodărirea rațională a mijloacelor de producție reprezintă un alt obiectiv important al programului de măsuri. Se preconizează în acest sens reducerea subvențiilor pentru furaje, îngrășăminte și alte produse chimice destinate agriculturii. Numai subvențiile pentru îngrășăminte chimice reprezintă anual circa 1 miliard coroane. Mijloacele eliberate prin desființarea unor subvenții, prime și sporuri practicate în prezent se vor utiliza în cea mai mare parte pentru alimentarea unor fonduri speciale, cu utilizare riguros condiționată și pentru majorarea prețurilor de achiziție la bovine. Introducerea unui nou sistem de asigurare a recoltei, obligatoriu pentru toate întreprinderile agricole, are ca scop diminuarea dependenței rezultatelor economice ale acestora de condițiile meteorologice nefavorabile.

Indicatori de competitivitate

TERENUL de manifestare a capacității de concurență pe piața mondială este într-o măsură crescîndă reprezentat de proporția produselor de vîrf în totalul exporturilor. Cercetări desfășurate în R. F. Germania arată că această țară își menține încă locul al doilea după S.U.A. în totalul exportului mondial, dar va fi probabil depășită în curînd de Japonia. În 1984, cele trei țări dețineau următoarele ponderi în exportul mondial : S.U.A. 12,4 (13,4 în 1973), R. F. Germania 9,7 (12,3), Japonia 9,5 (6,9). În ceea ce privește produsele ramurilor avansate (respectiv ramuri în care cheltuielile de cercetare-dezvoltare reprezintă, conform metodologiei utilizate, peste 3% din volumul valoric al vînzărilor), R. F. Germania înregistrează rămîneri în urmă. În exportul de asemenea produse realizat de 6 țări industrializate (S.U.A., Japonia, R. F. Germania, Anglia, Franța, Elveția), ponderea R. F. Germania era în 1983 de 17%, în scădere față de 1972 (23%), în timp ce indicatorul respectiv marca o tendință de creștere susținută în cazul S.U.A. (37% în 1983, față de 25% în 1972) și Japoniei (32,5% comparativ cu 13%). Un alt indicator al competitivității, de asemenea nefavorabil pentru R. F. Germania este cel al ritmului de creștere al numărului de patente importate (înregistrate în cel puțin 15 țări), comparativ cu numărul total de patente. Eforturile de atenuare a tendințelor nefavorabile semnalate în domeniul competitivității se materializează în programe pe mai mulți ani, prin care se urmărește stimularea ramurilor de vîrf. Poate fi menționat în acest sens, de exemplu, programul pe perioada 1984—1988, referitor la domeniile producătoare și utilizatoare ale tehnicii informatice, pentru realizarea căruia au fost alocate circa 3 miliarde mărci vest-germane.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 47 din 22 noiembrie 1985

— Amplu și mobilizator program pentru realizarea planului pe acest an, pentru înfăptuirea obiectivelor anului 1986 **(Dan Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Obiectivele de investiții — urmărite riguros, realizate integral în fiecare unitate economică **(Aurel Trifan)** 3

● Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării Preocupări susținute pentru sporirea producției de țiței și gaze **(Aurel Ionel)**; Economisirea resurselor energetice primare **(C. Anton)** 5

● Priorități în comerțul exterior. Alinierea întregului nomenclator de produse la nivelul tehnic mondial **(Alin Negoescu)** 7

● Aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar în activitatea unităților administrativ-teritoriale **(Mihai Pârvu)** 9

● Dezbatere „R.E." Costuri reduse prin diminuarea accentuată a cheltuielilor materiale (II) 11

— Fertilizarea solului — bază a obținerii unor producții vegetale sporite (I) **(N. Brașoveanu)** 13

— Cititorii au cuvîntul 15

În întîmpinarea Congresului Științei și Învățămîntului

● Știința și cercetarea — factori hotărîtori ai progresului economico-social al României **(Barbu Gh. Petrescu)** 16

● Creșterea rolului factorului formativ-educativ în progresul țării noastre **(Alexandru Puiu)** 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Sarcină prioritară în transporturile auto. Reducerea cheltuielilor prin folosirea la maximum a capacității parcului de autovehicule **(Constantin Popa)** 20

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Particularități ale amortizării fondurilor fixe în condițiile progresului tehnic contemporan **(Gh. Zaman, St. Sandu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Creșterea economică și politicile comerciale în viziune neokeynesistă (I) **(Sultana Sută Selejan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Mutații în mecanismele financiare internaționale **(Radu Negrea)** 26

— R.P. Polonă. Organizarea pieței interne în contextul reformei economice **(Grazyna Smulska)** 28

— Evoluții pe termen lung ale prețurilor internaționale **(Ion Bujorică)** 29

— Tendințe ● conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— Ample, mobilizing programme to carry out this year's plan, to reach the goals of 1986 **(Dan Popescu)** 1

— The investment objectives — rigorously and completely carried out in each economic unit **(Aurel Trifan)** 3

— Constant concerns for increasing the oil and gas production **(Aurel Ionel)** 5

— Saving primary energy resources **(C. Anton)** 6

— Prime goals in foreign trade. Aligning the entire products list to the world technical level **(Alin Negoescu)** 7

— The firm application of the principles of the new economic and financial mechanism in the activity of the territorial administrative units **(Mihai Pârvu)** 9

— Reduced costs by sharply cutting the material expenditures (II) (A debate) 11

— Soil fertilization — key to an increased vegetal production (I) **(N. Brașoveanu)** 13

— Scientific research — a decisive factor of Romania's economic and social progress **(Barbu Gh. Petrescu)** 16

— The increase of the role of the educational factor in the progress of our country **(Alexandru Puiu)** 18

— A prime task in road transportation : cutting costs by a maximal use of the vehicles park **(Constantin Popa)** 20

— Features of the fixed assets redemption within the contemporary technical progress **(Gh. Zaman, St. Sandu)** 22

— Economic growth and trade policies in the neokeynesian thought (I) **(Sultana Sută Selejan)** 24

— Shifts in the international financial mechanisms **(Radu Negrea)** 26

— Poland. Organizing the home market within the economic reform **(Grazyna Smulska)** 28

— Long-term evolutions of international prices **(Ion Bujorică)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Широкая и мобилизующая программа по осуществлению плана текущего года, по выполнению задач 198.-го года **(Дан Попеску)** 1

— Объективы капиталовложений — строгий контроль, полное осуществление в каждой экономической единице **(Аурел Трифан)** .. 3

— Усиленная деятельность по увеличению производства нефти и газа **(Аурел Ионел)** 5

— Экономия первичных энергетических ресурсов **(К. Антон)** 6

— Приоритеты во внешней торговле. Равнение всей номенклатуры изделий на мировой технический уровень **(Алин Негоеску)** 7

— Неуклонное применение принципов нового экономического и финансового механизма в деятельности административно-территориальных единиц **(Михай Пырву)** 9

— Уменьшение расходов путем усиленного снижения материальных затрат (II) (Обсуждение) 11

— Удобрение почвы — основа получения повышенных урожаев (I) **(Н. Брашовяну)** 13

— Наука и научные исследования — решающие факторы социально-экономического прогресса Румынии **(Барбу Г. Петреску)** 16

— Повышение ролья воспитательно-образовательного фактора в обеспечении прогресса нашей страны **(Александру Пую)** 18

— Первоочередная задача автотранспорта-снижение затрат путем максимального использования мощностей парка автомашин **(Константин Пона)** 20

— Особенности амортизации основных фондов в условиях современного технического прогресса **(Г. Заман, Ст. Санду)** 22

— Школы-течения-экономисты. Экономический рост и торговая политика в неокейнесистском понимании (I) **Султана Сутэ-Сележан)** 24

— Сдвиги в международных финансовых механизмах **(Раду Негря)** 26

— П.Н.Р. Организация внутреннего рынка в контексте экономической реформы **(Гражина Смульска)** 28

— Долгосрочные эволюции международных цен **(Ион Бужорика)** .. 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1.

LUNA CADOURILOR

Răspunsuri așteptate de toți cumpărătorii :

Unde ? ÎN MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT

Cînd ? ÎN LUNA CADOURILOR

Ce ? Să alegem pentru cei dragi acele cadouri pe care și le dorește fiecare :

— un pulover, o vestă sau o jachetă tricotate din fire tip lînă sau mohair, P.N.A., în nuanțe și modele pline de fantezie, eșarfe, șaluri sau baticuri, asortate, căciulițe și fulare cochete, ghete, cizme sau botine elegante ;

— o pălărie, o căciulă din blană sintetică, fulare și cravate în ton, pulovere, veste și jachete tricotate, cu o linie modernă, canadiene și bluzoane matlasate, încălțăminte termoizolantă ;

— pantaloni și salopete matlasate pentru copii, bluzoane din tricot în combinație cu materiale textile, expresie a MINIMODEI de iarnă, pulovere, jachete și veste în contexturi, modele și culori diverse, încălțăminte tip après-ski.

LUNA CADOURILOR — LUNA SURPRIZELOR

RECUPERARE
RECONDIŢIONARE
REFOLOSIRE

Cetăţeni!

Acţionaţi cu hotărîre, cu maximă stăruinţă şi spirit gospodăresc pentru recuperarea tuturor materialelor refolosibile şi introducerea lor în circuitul productiv.

Strîngeţi şi valorificaţi prin punctele de colectare şi rulotele existente în toate localităţile din ţară hîrtii şi cartoane uzate, baterii uscate, tuburi spray, materiale refolosibile din fier, cupru, alamă, bronz, aluminiu, acumulatoare auto, anvelope auto reşapabile şi nereşapabile, precum şi materiale din mase plastice din toate sortimentele.

Informaţii suplimentare se pot obţine telefonic de la dispeceratul fiecărei întreprinderi judeţene pentru recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile.

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

04

CONGRESUL ŞTIINŢEI ŞI ÎNVĂŢĂMÎNTULUI — EVENIMENT REMARCABIL ÎN DEZVOLTAREA SOCIETĂŢII ROMÂNEŞTI

Sub semnul tradiţionalelor relaţii de prietenie
şi colaborare româno-polone

La invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu

Vizita de lucru a tovarăşului Wojciech Jaruzelski

Eveniment remarcabil pentru impulsionarea contribuției științei și învățămîntului la dezvoltarea societății socialiste românești

SFÎRȘITUL de an 1985 are pentru întregul nostru popor semnificații deosebite. Acest moment calendaristic marchează încheierea unui cincinal — și implicit a unei etape de dezvoltare — rodnic în împliniri, consemnînd, în același timp, un eveniment cu profunde semnificații pentru implicarea și mai puternică a cercetării științifice naționale și a sistemului de formare profesională în materializarea obiectivelor de dezvoltare prevăzute pentru următorul cincinal și pe mai departe : **Congresul științei și învățămîntului.**

Perioada de cinci ani care o vom încheia în curînd a avut drept trăsătură fundamentală consolidarea cuceririlor realizate cu deosebire în anii '70—'80 cînd am înaintat — după cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — pe un front larg în dezvoltarea economico-socială a țării. Totodată, cincinalul 1986—1990 va deschide noi orizonturi continuării, pe o treaptă superioară, a amplului proces de prefaceri revoluționare menit să situeze România, în anul 1990, în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare economică și socială, iar la începutul mileniului trei să devină o țară multilateral dezvoltată din toate punctele de vedere și să fie create condițiile pentru afirmarea cu mai multă vigoare a principiilor comuniste în viața societății noastre.

Procesul de fond investit, în concepția partidului nostru, cu forța de a susține aceste prefaceri de anvergură constă în afirmarea cu pregnanță și într-un spațiu al activității sociale extrem de larg a factorilor calitativi ai creșterii. **„Vom pune un accent deosebit** — sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la Plenara C.C. al P.C.R. din 13—14 noiembrie a.c. — **pe trecerea de la dezvoltarea extensivă la dezvoltarea intensivă — obiectiv pe care l-am inceput, de altfel, încă din cel de al 7-lea cincinal — și la realizarea unei calități superioare a intregii noastre activități".** Realizarea acestui obiectiv de anvergură națională, ce mobilizează energiile creatoare ale întregului popor, are la temelie o strategie științifică, inspirată din realitățile edificării orînduirii socialiste și comuniste în patria noastră și care se află în deplină concordanță cu legitățile general-valabile ale acestei evoluții sociale. Se urmărește realizarea unui nou echilibru al dezvoltării ținînd seama deopotrivă de nivelul de maturizare a forțelor de producție naționale și de mutațiile ce au loc pe plan mondial, strategia dezvoltării intensive asigurînd cadrul teoretic și de acțiune pentru înlăturarea unor contradicții ce s-au manifestat în dezvoltarea diferitelor ramuri ale economiei naționale, pentru modernizarea accelerată a structurilor economice și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, procese a căror expresie sintetică o reprezintă sporirea venitului național, a avutiei societății socialiste românești.

În ansamblul factorilor cu efecte convergente substanțiale și continue în ce privește afirmarea unei noi calități, a dimensiunii intensiv-calitative a dezvoltării cercetarea științifică și nivelul de pregătire a forței de muncă dețin un loc central. Impactul lor apare puternic evidențiat atît din perspectivă analitică (a dinamicii specifice) cît și în ierarhia de ansamblu a factorilor creșterii economice : cercetarea științifică și pregătirea forței de muncă înregistrează evoluții de la extensiv la intensiv, după cum ponderea efectelor pozitive pe care le generează sporește considerabil în etapa dezvoltării calitative a complexului economic național. Tocmai în acest sens, în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, arăta : **„În realizarea programului de dezvoltare economico-socială în cincinalul viitor, un rol de importanță deosebită îl au cercetarea științifică, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne"** ; iar în ceea ce privește calificarea forței de muncă a fost accentuată ideea potrivit căreia : **„Ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei constituie factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului în România".**

Înscriindu-se în amplul program național de dezvoltare accelerată și multilaterală a patriei prefigurat de cel de al XIII-lea Congres al partidului, Congresul științei și învățămîntului — eveniment remarcabil pentru cei care activează în domeniile cercetării științifice și ale sistemului de învățămînt, pentru toți oamenii muncii — constituie un prilej de analiză exigentă a realizărilor de pînă acum, un moment cu remarcabilă forță de mobilizare și orientare a energiilor creatoare ale întregului popor pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor de dezvoltare economico-socială prevăzute pentru cincinalul 1986—1990 și în perspectiva anului 2000.

Cercetarea științifică națională în etapa dezvoltării intensive

MULTIPLE sînt unghiurile din care poate fi analizată devenirea științei, a cercetării naționale pe coordonata extensiv-intensiv, diversitate ce rezultă din complexitatea procesului care îngemănează două realități cu dinamică accelerată, cu particularități marcante de la o perioadă la alta. O privire retrospectivă și, mai cu seamă, o privire orientată spre viitor pun în lumină realismul și capacitatea predictivă a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care au trasat coordonatele de bază ale procesului asigurînd deopotrivă continuitate și nuanțare, îmbinînd devenirea pe termen lung cu obiectivele concrete ale fiecărui cincinal, ale fiecărui an. Din această optică se impun cu putere două trăsături ce conturează cu precizie locul și rolul cercetării științifice naționale în procesul dezvoltării : creșterea progresivă a aportului de originalitate, pe de o parte, și implicarea sa tot mai profundă, cu eficiență sporită în soluționarea problemelor curente ale producției, pe de altă parte.

Creșterea gradului de originalitate în elaborarea soluțiilor de cercetare a fost formulată ca un obiectiv strategic în perioada imediat următoare celui de al IX-lea Congres al partidului, iar această opțiune a dobîndit valoarea unei autentice deschideri principiale și cu ample valențe practice. Este știut că în perioada de început a construcției socialiste s-a acționat în direcția unei absorbții masive de tehnologie externă. Această situație punea în lumină o anumită neconcordanță între sarcinile economice de mari proporții asumate la acea dată (crearea unei industrii de bază cu puternice efecte de antrenare la nivelul complexului economic național, dezvoltarea infrastructurii, modernizarea agriculturii și extinderea considerabilă a sectorului construcții) și potențialul de cercetare existent ; un potențial modest deopotrivă sub aspectul resurselor umane, al dotării tehnico-materiale, al specializării pe domenii de cercetare. Cu toate că știința românească deținea priorități absolute în ce privește anumite descoperiri majore, deși în țară luaseră ființă și se consolidaseră autentice școli de cercetare, acest sector nu era maturizat în ceea ce privește susținerea progresului economic pe baza industrializării, în sensul modern al termenului.

Ca urmare, fortificarea potențialului național de cercetare a apărut drept necesitate stringentă a dezvoltării economico-sociale pe termen lung. După anul 1965 s-a așezat temelia unei politici științifice în domeniul cercetării științifice, politică cuprinzătoare, ce a vizat deopotrivă componența umană, financiară și tehnico-materială. Obiectivul principal, prefigurat cu clarviziune de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost acela de a asigura în timp un fundament viabil dezvoltării prin valorificarea potențialului național de creativitate, eliminării dependenței de furnizorii externi de tehnologie, crearea premiselor pentru ridicarea competitivității eco-

nomiei naționale, pentru situarea cercetării ca atare în poziția de ofertant de bunuri intelectuale. Corelat cu aceste priorități au fost anticipate și alte efecte de importanță similară, concretizate în spații sociale largi cum ar fi ridicarea nivelului general de pregătire a forței de muncă, modernizarea structurilor sociale, îmbogățirea universului de cunoaștere al întregului popor.

Adîncirea gradului de aplicabilitate a soluțiilor de cercetare reprezintă o altă coordonată a evoluției și orientării în perspectivă în domeniul științei și tehnologiei naționale. Menținîndu-se permanent un echilibru dinamic între cercetarea fundamentală (investită cu rolul de a asigura rezerva de soluții pentru fiecare cincinal) și cercetarea de dezvoltare a produselor — suport al soluționării sarcinilor curente de producție, asigurarea parametrilor optimi de funcționare (concomitent cu îmbunătățirea lor continuă), diminuarea consumurilor energetice și de materii prime, înnoirea nomenclatorului de produse (în perioada 1966—1985, de pildă, au fost realizate 36 046 mașini, utilaje, instalații și aparate noi și 11 920 tehnologii moderne, de înaltă eficiență) constituie domenii de referință pentru afirmarea valențelor practice ale activității de cercetare.

Obiectivele de dezvoltare pentru acest cincinal și pentru perioada ce se va derula pînă în anul 2000 vor întări considerabil aceste atribute, vor deschide spații largi pentru afirmarea unor elemente calitativ noi ce decurg din evoluția rapidă a societății noastre socialiste, din amplele prefaceri ce au loc pe fondul revoluției tehnico-științifice actuale. Beneficiind de un cadru superior de organizare, de programe judicios dimensionate și orientate, de înfegrarea armonioasă a planurilor de cercetare cu celelalte capitole ale planului național unic, știința și tehnologia românească sînt chemate să susțină și mai consistent progresul economico-social general. În acest cîmp de ample prefaceri calitative un rol esențial revine tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu,** prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, savant de renume mondial, ale cărei gîndire și inițiativă creatoare se regăsesc în toate componentele politicii de promovare a cercetării științifice naționale.

Coordonatele pe care se va desfășura activitatea din acest domeniu de mare importanță al vieții noastre economico-sociale au dobîndit consistență în practică de multă vreme : integrarea cercetării cu învățămîntul și producția, creșterea rolului cercetării industriale, reducerea ciclului cercetare-proiectare-producție, perfecționarea continuă a soluțiilor cercetării, creșterea răspunderii celor ce activează în domeniul progresului tehnic față de rezultatele concrete obținute etc. Totodată, în consens cu principiile (și restricțiile) ce caracterizează evoluția oricărei economii moderne, cercetarea științifică națională va încorpora în mod progresiv noi elemente calitative.

Este vorba, în primul rînd, despre o gîndire mai nuanțată, caracterizată prin spirit prospectiv și interdisciplinar, capabilă să încorporeze criterii economice, sociale, ecologice încă din faza inițială a demarării cercetărilor, aptă să gîndească progresul tehnic nu în mod izolat ci ca un sistem complex. Pe acest fond de perfecționare sarcinile care stau în fața colectivelor de cercetare științifică apar pe deplin realizabile, sarcini specifice anumitor domenii (cum ar fi cel energetic, al materiilor prime etc.), dar și cu caracter economic general ce cantonează în ridicarea calității produselor, a sporirii forței competitive la nivel de produs, întreprindere, ramură, complex economic național. **„Realizarea în cele mai bune condițiuni a planului pe 1986 impune intensificarea activității de cercetare și introducere cu mai multă fermitate a progresului tehnic în toate domeniile** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C .al P.C.R. din 13—14 noiembrie a.c. **Avem prevederi bune în această privință. Vom avea în curînd Congresul științei și învățămîntului unde se vor dezbate pe larg aceste probleme".**

Calitatea, competitivitatea, creativitatea — atribute definitorii ale învățămîntului românesc

PREGĂTIREA forței de muncă — un alt vector al progresului economico-social al țării pe coordonate intensive — va cunoaște, la rîndul său, un impuls sporit spre implicare și eficiență. Și în acest domeniu evoluția de la extensiv la intensiv este vădită — atît în ceea ce privește dinamica specifică a acestui factor în anii construcției socialiste cît și contribuția la asigurarea cu preponderență a dezvoltării calitative a economiei și societății românești în prezent și perspectivă. Evoluția graduală și schimbarea de pondere între laturile extensive și cele intensive poate fi pusă în evidență printr-o analiză retrospectivă. Astfel, în primele cincinale dezvoltarea economică a necesitat o absorbție masivă de forță de muncă, un transfer îndeosebi din agricultură spre ramuri neagricole, în particular spre industrie.

Dar acest proces (extensiv în substanța lui) nu a avut o determinare unică. Simultan au fost desfășurate acțiuni ce aveau să-i sporească dimensiunea calitativă, factorul organizațional cu efect major constituindu-l sistemul de învățămînt. Eradicarea neștiinței de carte ce caracteriza o bună parte a populației s-a desfășurat astfel concomitent cu făurirea unui sistem de instruire modern, capabil să asigure în proporții de masă personal calificat pentru industrie dar și specialiști în toate domeniile de activitate — știință, cultură, artă, organizare etc.

Preponderența laturilor calitative s-a vădit însă în ultimele două decenii cînd învățămîntul românesc a fost ancorat puternic în programele naționale de dezvoltare ținîndu-se seama, totodată, de efectele sale multiple în alte planuri ale vieții sociale, de elementele proprii care îi diriguiesc evoluția. În consecință, pe fondul ridicării continue a nivelului de cultură al tinerelor generații, prin generalizarea învățămîntului gimnazial — iar în perspectiva anului 2000 și a celui liceal —, s-a asigurat o structurare adecvată pe specialități și niveluri de pregătire astfel încît învățămîntul să preceadă — sub aspectul produsului „final" —, dezvoltarea economică de ansamblu.

Preponderența laturilor calitative apare pregnant reliefată prin evocarea principiilor de largă deschidere care sînt situate cu consecvență la baza sistemului nostru de învățămînt. Legătura cu activitatea practică ce permite deopotrivă reducerea stadiilor premergătoare integrării în viața activă și o îmbogățire continuă a capacităților profesionale și a deprinderilor practice reprezintă o primă coordonată. Acesteia i se adaugă, într-un sistem coerent și echilibrat, proiectarea procesului instructiv-educativ într-un orizont de timp ce nu se limitează la anii de școală ca atare ci cuprinde întreaga viață profesională a fiecărei persoane, iar în viitor întreaga viață biologică. Școala apare astfel ca o etapă într-un continuu proces de formare, urmată de cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale, de reciclare etc.

Acest principiu al pregătirii permanente are la bază o concepție modernă despre relația dintre economie și societate, pe de o parte, iar pe de altă parte înzestrarea profesională și educativă a forței de muncă. Într-o lume caracterizată prin mutații rapide, în care devenirea fiecărei persoane este tot mai mult legată de calificare, sistemul de învățămînt dobîndește un rol esențial deopotrivă în asigurarea progresului multilateral economico-social și în împlinirea personalității umane, în asigurarea securității individuale. Tocmai din această perspectivă principiile policalificării, ale politehnizării — elemente de flexibilitate în procesul instruirii permanente — dobîndesc o deosebită viabilitate și consistența practică.

În sfîrșit, preponderența laturilor calitative ale sistemului de învățămînt în actuala etapă și în perspectivă își află un suport trainic în creșterea competenței profesionale a fiecărui om al muncii, în ridicarea nivelului de conștiință revoluționară. Se conturează în acest spațiu o corelație general valabilă — aceea dintre cultură în sens larg și capacitatea profesională — dar și o determinare specifică societății noastre socialiste. Cunoașterea, profesionalismul, competența reprezintă condiții de bază ale formării omului nou, în spiritul eticii și echității socialiste, al patriotismului nobil și atașamentului profund față de idealurile umaniste ale comunismului.

■

FACTORI cu efecte predominant calitative, știința și învățămîntul — deși au evoluții specifice — se intercondiționează și își potențează reciproc, într-o măsură crescîndă, impactul asupra dezvoltării sociale. Este o corelație de fond a devenirii sociale și în același timp o condiție a dezvoltării sale pe coordonate moderne, dezvoltare caracteristică societății multilateral dezvoltate pe care o edificăm în România. Știința nu poate progresa decît prin existența unui potențial uman de înaltă calificare și cu bogate resurse creative — atît în ce privește colectivele de cercetare specializate cît și oamenii muncii care sînt chemați să aplice rezultatele progresului tehnic. În același timp, revoluția științifică și tehnică actuală modifică în profunzime conținutul și structura activității de învățămînt prin schimbarea conținutului muncii, a structurii profesionale, exercită o acțiune modelatoare în planul conștiinței impunînd ca valori autentice raționalismul științific și încrederea în forța omului de a făuri o societate mereu mai prosperă, în consens cu aspirațiile și valorile umanismului socialist.

Totodată, cele două componente evoluează și pe anumite coordonate comune : sînt activități cu larg orizont temporal, acționează în sensul flexibilizării structurilor organizatorice și își vădesc menirea superioară prin faptul că pun în valoare, cultivă continuu atributul specific uman de creativitate. Tocmai de aceea, Congresul științei și învățămîntului răspunde unei legități profunde a dezvoltării societății noastre. Prin amplele dezbateri care au avut loc în perioada premergătoare în cadrul colectivelor de cercetare și învățămînt, prin documentele de mare însemnătate dezbătute în spiritul înaltei exigențe comuniste, acest remarcabil eveniment din viața poporului nostru va determina o și mai profundă participare creatoare a tuturor celor ce activează în aceste domenii, a întregului nostru popor la înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare prevăzute în documentele celui de-al XIII-lea Congres al partidului, la accentuarea laturilor calitative în toate sferele economiei și societății românești.

Cristian POPESCU

D 6146
04

CONSULTAȚII ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL POLITICO-IDEOLOGIC — anul II al Universității Politice și de Conducere

CONCEPȚIA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, A SECRETARULUI GENERAL, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, CU PRIVIRE LA MECANISMUL DE FUNCȚIONARE A ECONOMIEI SOCIALISTE. ÎNSEMNĂTATEA PRIMORDIALĂ A APLICĂRII NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR, AUTOCONDUCERII ȘI AUTOGESTIUNII PENTRU GOSPODĂRIREA RAȚIONALĂ A AVUȚIEI NAȚIONALE ȘI CREȘTEREA EFICIENȚEI ÎNTREGII ACTIVITĂȚI ECONOMICO-SOCIALE

In stabilirea liniei strategice și tactice de dezvoltare a societății socialiste românești, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se călăuzesc după concepția potrivit căreia noua orînduire socială creează premisele pentru folosirea conștientă a legilor sociale în vederea progresului continuu și multilateral al societății. Punerea în valoare a acestei superiorități a socialismului nu se realizează însă de la sine, ci necesită o activitate susținută pentru cunoașterea temeinică a legilor, devenirii sociale, pentru studierea atentă a realităților istorice din fiecare țară, din fiecare etapă de dezvoltare, pentru conducerea societății în conformitate cu tendințele și cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale. Totodată, s-a avut în vedere și faptul că vasta operă de construire a socialismului, care asigură așezarea pe temelii noi a întregului edificiu social necesită noi forme de organizare și conducere a tuturor sectoarelor de activitate, a societății în ansamblu, că pentru prima dată în istoria omenirii se creează premise obiective pentru ca oamenii muncii să-și făurească în mod conștient propriul lor viitor.

În crearea și dezvoltarea unui sistem modern de conducere și organizare a economiei românești un aport remarcabil l-au avut hotărîrile și măsurile adoptate de Congresul al IX-lea al P.C.R., inițiate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului. În cadrul acestora o atenție prioritară s-a acordat creării unui sistem științific de organizare și conducere planificată a economiei naționale, potrivit condițiilor concrete specifice în care se edifică societatea socialistă în țara noastră, capabil să asigure și să dinamizeze întregul proces de construcție socialistă. Hotărîrile stabilite și măsurile luate la Congres evidențiază caracterul obiectiv, de legitate, al perfecționării conducerii și organizării economiei naționale. Subliniind acest principiu, în Raportul prezentat la Congres, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Complexitatea problemelor ridicate în economie, știință, cultură, de întreaga activitate de edificare a noii societăți impune, ca o necesitate obiectivă, îmbunătățirea continuă a formelor organizatorice și a metodelor de conducere ... Trebuie înlăturate subiectivismul și mulțumirea de sine, care duce la în-**

Supliment la nr. 48 1985 Revista ECONOMICA

gîmfare și la nesocotirea realității. Studierea temeinică a vieții, a fenomenelor noi constituie principala cerință, absolut obligatorie, a unei juste conduceri și planificări a economiei". [1]

Orientarea eforturilor către studierea realităților și nevoilor economiei noastre a condus la elaborarea unei gîndiri economice originale, care a stat la temelia construirii unui mecanism de funcționare a economiei ce dovedește, prin însăși dezvoltarea rapidă și echilibrată a tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, respectarea cerințelor legilor obiective. Pe baza unei ample analize, care valorifică bogata experiență acumulată în anii construcției socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu a sintetizat într-o concepție unitară principiile, funcțiile și modalitățile de realizare a conducerii planificate în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Potrivit acestei concepții, creșterea continuă a rolului conducerii planificate unitare a dezvoltării economico-sociale constituie o legitate a progresului multilateral al țării în noua etapă a construcției socialiste. Așa cum sublinia secretarul general al partidului : **„Nu putem slăbi sub nici o formă conducerea unitară a activității economico-sociale pe baza planului unic — care trebuie să îmbine interesele fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii cu interesele gnerale ale societății noastre socialiste, ale întregului popor ... Se poate spune că și în viitor, cu cît se va amplifica și diversifica dezvoltarea economico-socială, cu atît mai mult se impune asigurarea conducerii într-o concepție unică, pe baza centralismului democratic, a întregii activități".** [2]

Acționînd ferm pentru întărirea conducerii planificate unitare a economiei, partidul nostru a situat, totodată, în centrul preocupărilor, aplicarea consecventă a principiului autoconducerii și autogestiunii asigurînd fructificarea tuturor valențelor centralismului democratic. În concepția partidului, conducerea unitară a întregii economii nu numai că nu exclude, dar presupune în mod organic, legic întărirea autoconducerii și autogestiunii.

Teza centrală care a guvernat și guvernează procesul de perfecționare a conducerii și funcționării economiei naționale o reprezintă faptul că formele și metodele de conducere nu sînt date odată pentru totdeauna, că acestea trebuie să răspundă în fiecare etapă cerințelor creșterii accelerate a forțelor de producție, în general necesităților dezvoltării economico-sociale a țării. În acest context, dacă examinăm măsurile luate pînă în prezent, precum și cele cuprinse în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. și cele ulterioare remarcăm atît elemente de continuitate, cît și elemente noi, cerute și impuse de actualul stadiu de dezvoltare a societății noastre socialiste.

Se cuvine, totodată, subliniat faptul că sistemul de conducere, organizare și planificare a economiei românești are în vedere legitățile proprii orînduirii socialiste aplicate creator la condițiile concrete ale țării noastre. Se evidențiază astfel cu tărie justețea concepției partidului nostru potrivit căreia nu poate exista un model unic de conducere a economiei independent de natura orînduirii sociale, de timp și spațiu. Viața, experiența țării noastre, ca și cea înregistrată pe plan mondial, arată că încercările de aplicare mecanică a unui model de mecanism economic unic, fără ca acesta să se bazeze pe condițiile concret-istorice, pe tradițiile proprii, s-au soldat în decursul timpului cu rezultate negative.

Prezintă, în același timp, o deosebită însemnătate teoretică și practică teza potrivit căreia acțiunea de perfecționare nu constituie un scop în sine, ci un mijloc de stimulare a dezvoltării forțelor de producție, de mobilizare și orientare a tuturor eforturilor unităților productive și colectivelor de oameni ai muncii spre laturile calitative ale activității economice, spre fructificarea mai deplină a potențialului material și uman de care dispunem în prezent. Se evidențiază în acest cadru principial, că perfecționarea diferitelor componente ale mecanismului economico-financiar se integrează într-o concepție unitară, astfel încît să se pervină și să se elimine diferitele contradicții care ar putea apare ca urmare a rezolvării izolate, rupte de contextul general al acestora. Asigurîndu-se un caracter unitar procesului de perfecționare se creează premise ca fiecare componentă a mecanismului economico-financiar precum și acesta în ansamblul său să stimuleze și să canalizeze preocupările unităților economice, ale centralelor, ale colectivelor de muncă în direcția înfăptuirii în condiții de eficiență sporită a obiectivelor dezvoltării economico-sociale. De altfel, tocmai concepția unitară privind mecanismul de conducere a economiei constituie garanția viabilității și eficienței sale.

Pornind de la această concepție, de la investigarea atentă a cerințelor în evoluție ale dezvoltării societății, de la bogata experiență acumulată în edificarea socialismului, manifestînd o înaltă exigență față de calitatea procesului de conducere și receptivitate față de nou, partidul și statul nostru au întreprins pe baza hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R din decembrie 1977, sub directa îndrumare și cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu o amplă activitate de perfecționare a întregului mecanism economico-social, activitate ce se încadrează organic în ansamblul măsurilor puse în aplicare în perioada care a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R. În acest context se înscriu la loc central măsurile vizînd statornicirea și promovarea noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii, măsuri adoptate la Plenara C.C .al P.C.R. din martie 1978 și transformate ulterior în legi, instrucțiuni și regulamente întocmite de forurile statului nostru.

AUTOCONDUCEREA MUNCITOREASCĂ, — COORDONATA FUNDAMENTALĂ A MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR ROMÂNESC

Participarea tuturor oamenilor muncii la fundamentarea și adoptarea deciziilor, consolidarea autoconducerii și autogestiunii economico-financiare constituie o coordonată fundamentală a preocupărilor partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind perfecționarea continuă a formelor și metodelor de organizare și conducere a societății. Concepția partidului și statului nostru cu privire la autoconducere și autogestiune are în vedere manifestarea plenară a inițiativei și energiei creatoare a colectivelor de oameni ai muncii pentru sporirea contribuției acestora la progresul general al societății, gospodărirea rațională, cu simț de răspundere a resurselor materiale, financiare și umane, creșterea eficienței activităților desfășurate prin obținerea de rezultate financiare superioare, în concordanță cu eforturile făcute de modernizare continuă a economiei naționale.

Pe baza măsurilor cuprinse în hotărîrile Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, ale Conferinței Naționale a partidului din 1967, ale Congresului al X-lea și Conferineți Naționale ale partidului din 1972 s-a legiferat un cadru larg, cuprinzător, de reglementări privind generalizarea conducerii colective în întreaga economie națională. În concepția partidului nostru, conducerea colectivă a fost instituită pentru a răspunde cerințelor înfăptuirii democrației economice, apropierii conducerii de producție, stimulării inițiativei, capacității de creație, inventivității, și răspunderii colectivelor de oameni ai muncii.

Conceptul românesc de autoconducere muncitorească constituie o formă democratică de conducere la toate nivelurile organizatorice ale economiei naționale, realizată ca sistem complex, unitar, instituit între conducerea politică și economică a țării. Atributul — muncitoresc — acordat autoconducerii subliniază creșterea rolului clasei muncitoare, astfel ca aceasta să ocupe locul ce i se cuvine în conducerea societății, în toate domeniile de activitate. Totodată, face să crească eficiența actului de conducere prin

[1]. **NICOLAE CEAUȘESCU — Raport la cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român,** Editura Politică, 1965.

[2]. **NICOLAE CEAUȘESCU — Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român,,** București, Editura Politică, 1984, p. 65.

îmbinarea experienței maselor cu aceea a specialiștilor și creșterii răspunderii celor ce muncesc.

Autoconducerea muncitorească, proces dinamic, rod al politicii partidului și statului nostru, înmănunchează totalitatea formelor și metodelor de conducere colectivă și de adoptare a deciziilor care se răsfrîng asupra funcțiilor întreprinderii și urmărește cu fermitate ca fiecare unitate să-și asigure, prin activitatea proprie, desfășurarea în bune condiții a producției, precum și perfecționarea conducerii politice și economice a întregii economii naționale. **„Autoconducerea muncitorească — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — presupune ca fiecare colectiv să desfășoare o asemenea activitate, să realizeze o asemenea rentabilitate, încît să se poată asigura și retribuția și beneficii pentru dezvoltarea societății, întreținerea statului, forțelor armate, pentru desfășurarea întregii vieți sociale".**

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, rolul autoconducerii și autogestiunii economice, ca instrumente de reglare a mecanismului economic trebuie să se manifeste în consolidarea echilibrului economic general și a echilibrului financiar, prin angajarea unităților economice în sporirea continuă a veniturilor, folosirea cu economicitate a resurselor materiale și bănești, precum și în ridicarea nivelului eficienței economice-financiare. Mecanismul economico-financiar perfecționat, bazat pe autoconducere și autogestiune, elaborat din inițiativa și cu participarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, așază pe principii noi planificarea și conducerea activității economice, stimulează eforturile unităților economice în realizarea sarcinilor cuprinse în plan, sporește răspunderea colectivelor de oameni ai muncii în administrarea părții din avuția națională care le este încredințată.

Spiritul revoluționar, novator în gîndire și acțiune, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a îmbogățit concepția de organizare și conducere a societății noastre socialiste cu teza referitoare la autoconducere și autoaprovizionare în profil teritorial. Conceptul de autoconducere teritorială își are originea în procesul de lărgire continuă a democrației noastre socialiste, marcînd creșterea rolului organelor de partid județene, municipale, orășenești și comunale, al consiliilor populare și,totodată, a participării directe, angajate și responsabile, a cetățenilor la organizarea și desfășurarea întregii vieți a obștei.

AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ — SUPORTUL MATERIAL AL AUTOCONDUCERII MUNCITOREȘTI

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, autoconducerea muncitorească funcționează în condițiile în care unitățile economice, conducerile lor colective au la îndemînă un complex de pîrghii și instrumente economico-financiare, de atribuții și competențe în constituirea și utilizarea resurselor materiale, în formarea și folosirea, potrivit legii, a fondurilor bănești realizate din propria activitate, prin munca întregului colectiv. În aceasta constă, în sensul cel mai general, autogestiunea economico-financiară, componentă a autoconducerii muncitorești, de fapt, suportul ei material. Autogestiunea economică — treaptă calitativ nouă în evoluția gestiunii economice, în concordanță cu noile condiții tehnico-economice în care se realizează producția materială — se manifestă prin accentuarea trăsăturilor, îmbogățirea conținutului gestiunii economice și are ca efect sporirea rolului său în funcționalitatea mecanismului economic.

Trecerea de la gestiunea economică la autogestiunea economico-financiară a însemnat, pe de o parte, introducerea autofinanțării unităților ca o trăsătură specifică a autogestiunii, iar pe de altă parte, o întărire și consolidare a autonomiei și răspunderii unităților economice, a cointeresării colectivelor de oameni ai muncii, precum și intensificarea controlului asupra activității desfășurate.

Ca principiu de organizare și conducere a unităților economice, autogestiunea economico-financiară a îmbogățit și dat noi valențe gestiunii economice. În mod firesc, și autogestiunea economico-financiară are ca bază de pornire acoperirea cheltuielilor de producție și circulație din venituri proprii, dar nu se rezumă numai la aceasta, ci presupune, în același timp, obținerea unor rezultate financiare în măsură să asigure înfăptuirea și a altor cerințe printre care principalele se referă la : restituirea către societate a fondurilor primite de întreprinderi pentru înzestrarea cu fonduri fixe și mijloace circulante cu prilejul înființării sau dezvoltării lor, aceasta constituind nu numai o obligație gestionară, ci un imperativ economic de prim ordin ; participarea într-o proporție cît mai mare la constituirea fondurilor centralizate ale societății, destinate înfăptuirii reproducției lărgite și satisfacerii nevoilor generale ale societății ; acoperirea nevoilor de autofinanțare a producției și dezvoltării acesteia ; creșterea veniturilor personalului muncitor prin participarea la beneficii a oamenilor muncii și prin aceasta sporirea cointeresării materiale a colectivelor de muncă în gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale și financiare.

Un element nou care conturează conținutul conceptului de autogestiune îl constituie restituirea către societate a fondurilor avansate pentru dotarea unităților economice cu fonduri fixe și mijloace circulante cu prilejul înființării sau dezvoltării lor. Măsura de restituire introdusă în anul 1979 a avut în vedere cointeresarea întreprinderilor pentru utilizarea deplină a capacităților de producție existente și recurgerea la fonduri pentru noi investiții numai în situații motivate economic.

În condițiile autogestiunii, constituirea de fonduri proprii ale fiecărei întreprinderi din care se asigură autofinanțarea, reprezintă unul din procesele de seamă ale noului mecanism economic, care a stat la baza instituționalizării și creării cadrului pentru funcționarea unui sistem de fonduri legate nemijlocit de activitatea de producție : fondul de dezvoltare economică, fondul mijloacelor circulante constituite în principal din beneficii și amortismente. În perioada care a trecut de la aplicarea noului mecanism economico-financiar, întreprinderile industriale au reținut la dispoziția lor, din propriile rezultate, fonduri din ce în ce mai mari, de la 5 miliarde lei în 1973, la peste 40 miliarde lei în 1984, urmînd ca în acest an să însumeze peste 60 miliarde lei.

O latură esențial nouă a autogestiunii economico-financiare constă în faptul că ea depășește cadrul strict al nevoilor economice ale unităților, cuprinzînd în sfera sa și unele acțiuni și nevoi de ordin social, respectiv din rezultatele obținute și în primul rînd din beneficii, întreprinderile au posibilitatea să-și constituie o serie de fonduri destinate îmbunătățirii condițiilor de locuit ale personalului muncitor, construirii de cămine, creșe, cantine, cluburi, grădinițe de copii. În acest fel se creează o legătură mai directă între rezultatele economice ale fiecărei unități în satisfacerea unor nevoi sociale ale colectivului său de muncă, sporind astfel și pe această cale cointeresarea în obținerea unei eficiențe cît mai mari.

Măsurile întreprinse în ultimii ani privind perfecționarea mecanismului economico-financiar au vizat și extinderea aplicabilității cerințelor autogestiunii economico-financiare la unități din domeniul social-cultural și din alte sectoare de activitate, urmărindu-se în acest fel : creșterea răspunderii în folosirea cu randament maxim a bazei tehnico-materiale existente, reducerea cheltuielilor la strictul necesar și obținerea unor efecte sociale superioare cu un consum cît mai mic de fonduri, realizarea de venituri cît mai mari din activități proprii desfășurate de aceste unități și renunțarea, în acest fel, la alocațiile ce se primeau de la buget.

În dezvoltarea echilibrată, armonioasă a tuturor localităților țării, un rol sporit a fost atribuit realizării autofinanțării unităților administrativ-teritoriale (județe, municipii, orașe și comune), asigurării echilibrării bugetelor locale prin sporirea veniturilor proprii și reducerea cheltuielilor ce se efectuează prin aceste bugete.

Documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1984 au stabilit ca în cel mult doi ani să se asigure autofinanțarea tuturor județelor prin dezvoltarea în mai mare măsură a activităților

economice ale unităților administrativ-teritoriale și dimensionarea corespunzătoare a cheltuielilor acestora în raport de veniturile care le realizează. În sprijinul înfăptuirii acestor obiective Marea Adunare Națională în sesiunea din luna noiembrie a.c. a votat Legea privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale.

În procesul perfecționării mecanismului economico-financiar au fost luate o serie de măsuri menite să contribuie la perfecționarea autogestiunii economico-financiare cum sînt : raționalizarea relațiilor dintre unități pe de o parte și unitatea ierarhic superioară și bugetul statului pe de altă parte, respectiv restrîngerea acestora îndeosebi a celor financiare în vederea evitării transferului dublu de fonduri ; introducerea bugetului de venituri și cheltuieli, instrument eficace în planificarea financiară, în asigurarea și urmărirea echilibrului financiar între plăți și încasări, oglindă a întregii activități desfășurate ; sporirea rolului pîrghiilor financiare, în special al beneficiului în conducerea planificată a economiei.

Potrivit concepției științifice a Partidului Comunist Român cu privire la necesitatea continuității preocupărilor și activității de perfecționare a sistemului de conducere a economiei, a mecanismului economico-financiar, documentele Congresului al XIII-lea, ale Plenarei comune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Consiliului Național al Oamenilor Muncii, din iunie a.c. și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1985 acordă o atenție deosebită bunei funcționări a autogestiunii economico-financiare, generalizării în perioada următoare a principiului autofinanțării tuturor unităților economice, a unităților administrativ-teritoriale și extinderii autofinanțării anumitor categorii de unități și activități din domeniul social-cultural. Totodată, se subliniază necesitatea creșterii mai puternice a răspunderii organelor colective de conducere, a cadrelor și a tuturor oamenilor muncii.

dr. Eugenia BICHI

BIBLIOGRAFIE

1. **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978,** Editura Politică, 1978.
2. **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român,** Editura Politică, 1984.
3. **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la cel de-al III-lea Congres al Consiliilor Populare,** Editura Politică, 1985.
4. **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1985,** Editura Politică, 1985.

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt principiile organizării și conducerii societății noastre socialiste ?
2. Relevați importanța perfecționării mecanismului economico-financiar în actuala etapă de dezvoltare
3. Care sînt direcțiile privind creșterea eficienței mecanismului economic, a autoconducerii muncitorești ?
4. Cum acționați la locul de muncă pentru creșterea beneficiilor și asigurarea autofinanțării ?

CONCEPȚIA P.C.R., A SECRETARULUI SĂU GENERAL, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, CU PRIVIRE LA CONDUCEREA UNITARĂ A ÎNTREGII VIEȚI ECONOMICO-SOCIALE PE BAZA PLANULUI NAȚIONAL UNIC

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale constituie o necesitate obiectivă, o caracteristică fundamentală a socialismului prin care se asigură dezvoltarea armonioasă, proporțională a întregii economii naționale, coordonarea eforturilor creatoare ale întregii națiuni în vederea realizării progresului economico-social al țării.

Necesitatea conducerii unitare a activității economico-sociale pe baza planului național unic derivă din natura internă a marii producții moderne, din nivelul înalt de dezvoltare a forțelor de producție și de adîncire a diviziunii sociale a muncii, din diversificarea tot mai amplă și socializarea în proporții nemaiîntîlnite a producției, din creșterea complexității activității social-economice și profunzimea mutațiilor de structură pe care le determină revoluția tehnico-științifică actuală. Toți acești factori impun ca o legitate a dezvoltării coordonarea, dirijarea și creșterea echilibrată a componentelor complexului economic național (ramuri, subramuri, întreprinderi etc.) în vederea evitării pierderilor de muncă socială, a sporirii gradului de valorificare a resurselor, a ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii. De asemenea, necesitatea conducerii planificate este determinată și de forma socialistă de însușire a mijloacelor de producție și a produselor, de proprietate socialistă și de cooperare socialistă în muncă, elemente care imprimă caracterul unitar al economiei socialiste.

Proprietatea socialistă realizînd, prin însăși natura ei, convergența intereselor economice existente în societate, asigură totodată și unitatea de acțiune a factorului subiectiv în cadrul economiei naționale, în direcția atragerii și utilizării resurselor existente în concordanță cu nevoia socială, cu cerința echilibrării permanente a acestor două laturi, a maximizării satisfacerii nevoilor sociale și coordonării unitare a tuturor proceselor care se desfășoară în economie etc.

În societatea socialistă, conducerea economiei pe baza unui plan dinainte stabilit este nu numai necesară dar și posibilă. Proprietatea socialistă, comunitatea de interese a membrilor societății, creșterea gradului de cunoaștere și stăpînire a fenomenelor sociale și a acțiunii legilor economice, dezvoltarea științei conducerii și perfecționarea instrumentelor de conducere planificată etc. reprezintă cei mai importanți factori care fac posibilă reglarea socială, conștientă a activității economice și sociale. Se creează, astfel, premisele cunoașterii prealabile de către societate a resurselor de care aceasta dispune la un moment dat, pe de o parte, iar pe de altă parte a nevoilor reale de consum productiv și neproductiv și, pe această bază, repartizarea resurselor în conformitate cu nevoia socială (pe ramuri, subramuri, unități etc.) evaluată în mod științific, corespunzător opțiunilor și priorităților existente în societate. De asemenea, statul socialist, prin sistemul de instituții și organe create, prin funcțiile sale și prin raporturile pe care le are cu forța politică conducătoare — partidul

comunist, asigură unitatea de voință a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor, mobilizarea tuturor energiilor în vederea realizării sarcinilor și obiectivelor stabilite.

Posibilitatea conducerii planificate este determinată și de unitatea de scop a reglării sociale a proceselor economice și anume satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și spirituale ale poporului, creșterea calității vieții, ceea ce implică mobilizarea maximă și valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, dezvoltarea echilibrată — în profil de ramură și teritorial — a întregii economii naționale.

Modul în care se manifestă și se realizează efectiv conducerea vieții economico-sociale în țara noastră, evidențiază plenar caracterul unitar și planificat al acesteia. Prin intermediul planului național unic se dirijează și se asigură conducerea întregului proces al reproducției socialiste în unitatea sa. Cu alte cuvinte, prin intermediul planului național sînt dirijate acțiunile economice și sociale în vederea atingerii obiectivelor stabilite, planificarea constituind în esență o activitate de prefigurare a viitorului social posibil și dezirabil, dar și un ansamblu de pîrghii ce antrenează întregul potențial material și uman al societății. Conducerea vieții economico-sociale are astfel un caracter complex și atotcuprinzător. În planul național unic se cuprind, ca un tot unitar, armonios, echilibrat toate sectoarele economiei naționale, toate unitățile economice, toate activitățile. **„În condițiile societății noastre** — arăta secretarul general al partidului — **este imperios necesară asigurarea unei conduceri unitare a întregii vieți economico-sociale. Această conducere — care trebuie să includă atît sistemul de stat, cît și cel cooperatist — nu se poate limita la activitatea economică, ci trebuie să cuprindă în egală măsură toate laturile vieții sociale, toate compartimentele societății. Progresul rapid al tuturor domeniilor de activitate face necesară conducerea unitară, armonioasă a societății, unirea tuturor eforturilor pe baza planului unic central".**

Caracterul complex al procesului de planificare derivă din problematica deosebit de vastă a fiecărei etape a procesului revoluționar de edificare a noii societăți. În etapa actuală, amploarea și diversitatea obiectivelor și sarcinilor economice și social-politice care trebuie înfăptuite, impactul revoluției științifico-tehnice contemporane, problema resurselor de materii prime și energetice, a asigurării echilibrului dinamic al economiei naționale, interdependențele dintre economiile naționale în condițiile adîncirii diviziunii internaționale a muncii etc., accentuează caracterul complex al conducerii, la nivel național, acționînd, în același timp și în direcția întăririi caracterului unitar al acesteia.

Conducerea unitară a vieții economico-sociale, așa cum este concepută și se realizează în țara noastră, îndeplinește mai multe funcții importante și anume: de previziune, prin intermediul prognozelor, planurilor și programelor, urmărind nu numai stabilirea obiectivelor, dar și viitorul cadru de acțiune a tuturor componentelor societății: de organizare, prin care se asigură combinarea rațională și armonioasă a tuturor activităților și elementelor structurale; de coordonare — funcție ce vizează sincronizarea obiectivelor diferitelor componente ale economiei naționale; de antrenare, prin care se urmărește participarea responsabilă a colectivelor de oameni ai muncii, a fiecărui lucrător la realizarea obiectivelor; de control, funcție prin care se realizează măsurarea rezultatelor obținute, se depistează la timp abaterile, deficiențele, stabilindu-se măsuri operative de înlăturare a lor.

Prin intermediul acestor funcții nu numai că se asigură premisele dezvoltării armonioase a economiei naționale, ale programului economico-social, dar se permite factorului subiectiv să acționeze sistematic pentru evitarea disproporțiilor, depășirea contradicțiilor, punerea în valoare pe deplin a superiorității economiei socialiste planificate.

ROL ESENȚIAL ÎN ASIGURAREA ECHILIBRULUI ȘI OPTIMULUI ECONOMIC

Conducerea planificată pornește de la obiectivele programatice prevăzute în documentele partidului nostru, urmînd să asigure, printr-un sistem de opțiuni și priorități, valorificarea întregului potențial economic al țării, eficiența economică maximă la scara întregii societăți. Acest proces reflectă raportul dintre factorul obiectiv (cerințele legilor economice obiective și realitățile concret-istorice ale fiecărei etape) și factorul subiectiv — (activitatea conștientă a oamenilor, capacitatea și forța lor organizatorică, competența profesională, unitatea de voință și scop) în procesul de rezolvare a sarcinilor edificării societății socialiste.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducerea planificată a economiei naționale include activitatea de elaborare a planurilor (anuale și cincinale), a prognozelor și programelor de dezvoltare și a programelor-directivă. Dar conținutul conducerii planificate nu constă numai în elaborarea planului și a celorlalte instrumente amintite mai sus, ci și în întreaga activitate laborioasă de antrenare, dirijare și coordonare a resurselor materiale și umane ale societății în vederea îndeplinirii lui, de încorporare organică a noului pe parcursul realizării planului etc. Planul național unic reprezintă astfel principalul instrument prin care se realizează conducerea unitară a întregii vieți economico-sociale. Cu ajutorul său se reglează în mod unitar, conștient, pe baze științifice echilibrul și optimul sistemului economic național, se rezolvă cele mai importante obiective ale conducerii social-economice.

Țara noastră a acumulat o bogată experiență în organizarea și conducerea pe bază de plan a economiei naționale, și-a constituit un sistem modern de planificare cu trăsături proprii, sintetizate în Legea nr. 8/1982 cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României. Dintre trăsăturile conducerii planificate se evidențiază caracterul partinic, caracterul complex, caracterul științific, caracterul concret-istoric, caracterul de continuitate etc. De asemenea, conducerea planificată este o manifestare a largului democratism socialist, deoarece prin planul național unic se asigură îmbinarea intereselor fundamentale ale progresului economico-social al țării cu cele ale colectivelor de oameni ai muncii și cu interesele individuale, planul fiind în esență o creație colectivă a oamenilor muncii. În acest fel, conducerea planificată a întregii activități economico-sociale se realizează în conformitate cu cerințele mecanismului economico-financiar, pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, asigurînd creșterea inițiativei și răspunderii tuturor oamenilor muncii la realizarea exemplară a sarcinilor de plan

În esență, concepția științifică, revoluționară și înalt patriotică a partidului nostru cu privire la conducerea procesului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate sintetizează într-un mod original caracteristicile planului în societatea noastră. Planul are un caracter național pentru că el reunește la scara întregii națiuni toate resursele materiale și umane sub forma obiectivelor și sarcinilor stabilite de către organele centrale de partid și de stat, prin care se asigură unitatea de acțiune a întregii națiuni. Caracterul unic al planului este dat de faptul că el constituie cadrul în care sînt corelate toate elementele, pîrghiile de conducere și mijloacele necesare realizării reproducției lărgite. Acestea au un caracter de directivă, executoriu făcînd posibilă transformarea în acțiune a voinței de a participa la înfăptuirea sarcinilor și obiectivelor stabilite. Odată aprobat și votat de Marea Adunare Națională, planul național devine lege, și dobîndește un caracter obligatoriu pentru toate structurile economiei naționale.

Individualitatea este o altă caracteristică a planului, ceea ce semnifică faptul că stabilirea proporțiilor și ritmurilor este posibilă numai dacă dezvoltarea economică este con-

siderată ca un tot unitar. Din plan nu se pot extrage părți care să treacă în competența unor organisme cu caracter supranațional, deoarece aceasta ar afecta echilibrul general. De asemenea, ruperea artificială a legăturilor dintre ramurile economiei naționale ar avea efecte dăunătoare, ar duce la utilizarea nerațională a resurselor, la dereglări, disproporții, ar favoriza apariția unor deficiențe.

Conform sistemului nostru de planificare, planul național unic se concretizează în planuri cincinale și anuale. Acestea se elaborează în profil : a) departamental — pe ministere, centrale și întreprinderi — stabilind sarcini și mijloacele de realizare a acestora pe ramuri, subramuri și activități, conform structurii organizatorice existente ; b) de ramură, cuprinzînd sarcini și mijloace de realizare pe ramuri, subramuri și activități potrivit clasificării unitare pe economia națională ; c) teritorial, structurînd pe județe principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale.

În planul național unic sînt cuprinse principalele proporții economice necesare dezvoltării continue și armonioase a economiei naționale, adică raporturile obiectiv necesare cantitative și calitative dintre sectoare, ramuri, subramuri și activități economice determinate prin repartizarea muncii sociale corespunzător nevoii sociale, care îmbracă forma unor obiective și sarcini exprimate printr-un sistem de indicatori, norme și normative. Ele se stabilesc în unități fizice, valorice sau ale forței de muncă, la nivelul economiei naționale, la nivelul ramurilor cît și al unităților economice și administrativ-teritoriale. Între toate aceste proporții există o legătură organică, o interdependență profundă, ele constituindu-se în sistemul unitar de proporții al economiei naționale.

Cînd prin intermediul planului **repartizarea resurselor** societății se înfăptuiește în funcție de nevoia socială, iar activitatea se desfășoară corespunzător prevederilor planului, în cadrul economiei naționale se realizează starea de proporționalitate sau echilibru. Cu alte cuvinte, conducerea planificată a economiei naționale are capacitatea ca, prin intermediul planului, să coordoneze unitar toate componentele organismului economico-social în acțiune, să asigure echilibrul dinamic rezultat din concentrarea factorilor economici, tehnici și social-politici ai reproducției sociale.

Asigurarea echilibrului economic, respectiv a acelei stări de concordanță dintre laturile interdependente ale economiei naționale (dintre nevoile și posibilitățile societății, între cerere și ofertă, între cheltuieli și venituri, între rezerve și consumul curent, între circulația mărfurilor și cea a banilor etc.), presupune ca prin intermediul conducerii pe bază de plan să se învingă situațiile de dezechilibru provenite din trecut, sau cele care pot să apară în prezent sau viitor într-un domeniu sau altul. Cu alte cuvinte, în condițiile conducerii planificate echilibrul ne apare ca un proces de depășire a dezechilibrelor parțiale, nesemnificative, a disproporțiilor, și de asigurare a unei dezvoltări armonioase a complexului economic național. El are un caracter relativ datorită mobilității vieții economico-sociale, deci trebuie privit ca tendință obiectivă, ca echilibru dinamic.

Echilibrul economic poate fi obținut pe diferite căi, la diferite niveluri, cu diferite cheltuieli și cu efecte diferite pentru economia națională. Prin activitatea de planificare se urmărește realizarea acelui tip de echilibru care să asigure dezvoltarea optimă a economiei naționale, respectiv echilibru pe baza celor mai mici cheltuieli posibile ale economiei naționale pe unitatea de produs. Ca urmare, proporționalitatea — ce se asigură prin intermediul planului — privită la nivel macroeconomic reflectă și, în același timp, exprimă procesele hotărîtoare de modernizare și de creștere a economiei naționale, asigurînd pentru fiecare etapă o asemenea utilizare a resurselor și factorilor de creștere încît să se obțină o dezvoltare optimă. Optimizarea dezvoltării economice, obiectiv al conducerii planificate asigurată prin atragerea și valorificarea superioară a resurselor economice, are la bază realizarea tuturor genurilor de proporții și anume : de echilibru, de creștere, de eficiență în interacțiunea lor. Cu alte cuvinte, prin optimizarea economiei se urmărește realizarea echilibrului economic în condițiile obținerii eficienței economice maxime pentru fiecare etapă avută în vedere.

DIRECȚII DE PERFECȚIONARE A CONDUCERII PLANIFICATE ÎN LUMINA PREVEDERILOR CONGRESULUI AL XIII-LEA

Viața a demonstrat că formele și metodele de conducere și organizare socială nu sînt imuabile, stabile, că acestea se cer continuu perfecționate ca urmare a mobilității fenomenelor economico-sociale, a modificărilor ce au loc în structura economiei naționale, a schimbărilor profunde în domeniul forțelor de producție determinate de revoluția științifică și tehnică contemporană, de creșterea experienței și cunoașterii științifice în domeniul conducerii etc. Pentru partidul nostru, perfecționarea conducerii planificate a economiei constituie, tocmai de aceea, o preocupare constantă determinată de cerința rezolvării problemelor complexe pe care le ridică permanent o economie aflată într-un continuu proces de dezvoltare.

La baza măsurilor de perfecționare a conducerii planificate au stat și sînt situate în continuare principiile fundamentale ale sistemului nostru de conducere și anume : creșterea rolului conducător al partidului în vasta operă de transformare revoluționară a societății, aplicarea consecventă a principiului centralismului democratic, participarea tot mai largă a maselor la elaborarea și înfăptuirea deciziilor pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, asigurarea creșterii eficienței economice etc.

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului aduc o contribuție importantă în procesul complex al perfecționării conducerii întregii vieți economico-sociale. Jalonînd principalele orientări și direcții în vederea ridicării întregii activități de planificare și conducere a vieții economice și sociale la un nivel superior, documentele Congresului al XIII-lea subliniază necesitatea de a întări conducerea unitară a economiei pe baza planului național unic. **„...Nu putem slăbi sub nici o formă conducerea unitară a activității economico-sociale pe baza planului unic — care trebuie să îmbine interesele fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii cu interesele generale ale societății noastre socialiste, ale întregului popor,** sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu. **Dacă am renunța la principiul conducerii pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, s-ar produce, inevitabil, dezorganizarea activității, ar apărea o serie de contradicții, cu repercusiuni grave asupra făuririi societății socialiste, a dezvoltării patriei și ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

Paralel cu întărirea rolului planului național unic ca instrument principal în mobilizarea și orientarea resurselor în direcțiile decisive pentru progresul multilateral al societății, accentul principal în planificare este deplasat spre unitățile economice și cele administrativ-teritoriale, componente ale structurii economice care au un rol deosebit în fundamentarea sarcinilor de plan, corespunzător potențialului și rezervelor de care dispun. Întărirea principiului de elaborare a planului de jos în sus, presupune, în același timp, ca unitățile economice să țină seama de obiectivele stabilite centralizat, să le asimileze și încorporeze în planurile lor, să desfășoare o vastă activitate de realizare a obligațiilor ce le revin din planul național unic. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia la Congresul al XIII-lea al P.C.R. următoarele idei directoare : **„Drepturile adunărilor generale, ale consiliilor oamenilor muncii de a adopta hotăriri în toate problemele privind planurile și activitatea economico-socială trebuie să se îmbine cu aplicarea prevederilor planurilor naționale de dezvoltare unitară... Deci fiecare unitate de producție trebuie să țină seama de necesitățile generale, să se încadreze în preve-**

derile stabilite prin planul unic de dezvoltare economică și socială".

Între direcțiile de perfecționare a conducerii planificate se înscrie întărirea continuă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, lărgirea cadrului și a modalităților de participare reală a oamenilor muncii la administrarea și gospodărirea avuției naționale. Autoconducerea presupune o asemenea armonizare a raportului dintre autonomie și conducere unitară care duce, pe de o parte, la diminuarea fenomenelor și tendințelor de centralism excesiv, de tutelă măruntă a unităților economice, iar pe de altă parte, la creșterea rolului colectivelor de oameni ai muncii la conducerea activității economice, la buna gospodărire a fondului proprietății întregului popor, la punerea în valoare a creativității și inițiativei. De asemenea, perfecționarea conducerii planificate presupune și îmbunătățirea continuă a sistemului de indicatori economico-financiari, creșterea rolului contractelor economice ca instrumente efective de planificare, folosirea pe larg a metodelor și tehnicilor moderne de calcul, a modelării matematice, extinderea prelucrării automate a datelor etc.

Desigur, direcțiile de perfecționare ale conducerii planificate urmăresc relevarea mai pregnantă în viitor a laturilor calitative ale întregului proces de conducere a societății noastre. Perfecționarea conducerii vieții economico-sociale prin intermediul planului național unic contribuie astfel la dezvoltarea accelerată, pe baze moderne, a forțelor de producție, la accelerarea progresului economiei și accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării, la ridicarea nivelului general de bunăstare a întregii națiuni.

conf. dr. Viorel CORNESCU
lector dr. Sica STANCIU

BIBLIOGRAFIE

NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R., Editura Politică, București, 1984.

NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Scînteia, 15, noiembrie 1985.

* * * **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism,** București, Editura Politică, 1975,

* * * Hotărîrea C.C. al P.C.R. din 22—23 martie 1978 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, în Scînteia nr. 11073 din 28 martie 1978, cap. II.

* * * Legea nr. 8/1972, Cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, ediția a II-a, 1979.

ÎNTREBĂRI

1. Care sînt factorii care determină necesitatea conducerii unitare a întregii vieți economico-sociale pe baza planului național unic ?

2. Arătați în ce constă conținutul conducerii planificate.

3. Care sînt componentele planului național unic și care este rolul acestuia în optimizarea dezvoltării economiei naționale ?

4. Evidențiați care sînt direcțiile prevăzute la Congresul al XIII-lea al P.C.R. privind perfecționarea conducerii planificate în țara noastră.

POLITICA DE INDUSTRIALIZARE - TEMELIA MERSULUI FERM AL ȚĂRII NOASTRE PE COORDONATELE DEZVOLTĂRII MODERNE. CONGRESUL AL XIII-LEA AL P.C.R. DESPRE FACTORII ȘI DINAMICA DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI, PERFECȚIONAREA STRUCTURII ACESTEIA, ÎN CINCINALUL 1986-1990 ȘI PÎNĂ ÎN ANUL 2000

Întreaga istorie a evoluției societății omenești verifică pe deplin teza rolului hotărîtor al forțelor de producție în asigurarea dezvoltării economico-sociale și a industrializării, în crearea unei baze tehnico-materiale puternice și moderne. Pe exemplul țării noastre și al altor țări socialiste, care au trecut la făurirea noii orînduiri sociale de la un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, de la o bază tehnico-materială slab înzestrată și inegal repartizată în profil de ramură și teritorial, se confirmă justețea necesității industrializării ca opțiune de fond a politicii de făurire a unei economii naționale moderne și armonios dezvoltate.

În esență, industrializarea socialistă reprezintă un proces relativ îndelungat de creare și dezvoltare planificată, pe baza proprietății socialiste, a ramurilor industriale producătoare de mijloace de producție, folosind cele mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnicii, cu scopul de a făuri o bază tehnico-materială modernă, puternică și armonios dezvoltată, în măsură să producă și să reproducă la nivel calitativ superior factorii materiali ai producției, să asigure valorificarea superioară a resurselor naturale, și creșterea productivității muncii sociale, progresul economico-social neîntrerupt și ridicarea nivelului de trai, material și spiritual, al poporului.

Manifestîndu-se ca o necesitate obiectivă pentru toate țările care trec la socialism, pornind de la un nivel scăzut de dezvoltare economică, industrializarea socialistă are ca rezultat crearea aparatului tehnic de producție în toate ramurile economiei naționale, în măsură să asigure o înzestrare corespunzătoare a locurilor de muncă și, pe această bază, o productivitate a muncii înaltă și un grad ridicat de valorificare superioară a resurselor de materii prime și energie. Iar prin efectul de antrenare pe care îl asigură asupra dezvoltării economico-sociale în profil teritorial, industrializarea socialistă creează premisele pentru reducerea decalajelor dintre zonele și județele țării și apropierea condițiilor de muncă și de viață ale tuturor locuitorilor, indiferent de naționalitate.

Realizîndu-se pe baza folosirii celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, industrializarea socialistă contribuie di-

rect la formarea și modernizarea structurii de producție în ramurile producătoare de mijloace de producție și prin acestea în cele producătoare de obiecte de consum. Concomitent, industrializarea socialistă creează baza tehnico-materială necesară realizării unei agriculturi moderne, intensive și de mare productivitate care, împreună cu industria, determină caracterul structurii de ramură a economiei naționale și condiționează echilibrul dezvoltării economico-sociale. Puternicul efect de antrenare pe care îl determină industrializarea socialistă se reflectă și în cadrul schimburilor economice externe, industria asigurînd creșterea și diversificarea continuă a exporturilor de produse ce încorporează tehnologie modernă, muncă de înaltă calificare și consumuri minime de materii prime, materiale, combustibili și energie, pe unitatea de efect economico-social util.

STRATEGIA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN DOMENIUL INDUSTRIALIZĂRII ȚĂRII

După victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, Partidul Comunist Român, la Conferința Națională din 1945, a subliniat că progresul economico-social al României se află în dependență directă de industrializarea țării, pe această bază asigurîndu-se rolul conducător al industriei în cadrul întregii dezvoltări economico-sociale. În fundamentarea strategiei industrializării socialiste a țării, Partidul Comunist Român a pornit de la analiza realistă a stadiului de dezvoltare economică existent la acea dată în România — caracterizat printr-un nivel scăzut de dezvoltare a forțelor de producție, printr-o bază tehnico-materială slab înzestrată și inegal repartizată în profil teritorial —, de la sarcinile și esența revoluției socialiste în condițiile istorice concrete, interne și internaționale în care se edifică noua orînduire socială.

Fundamentînd necesitatea industrializării socialiste a țării, partidul nostru a conceput înfăptuirea acestui proces obiectiv, cu deosebire după Congresul al IX-lea, pe baza celor mai noi cuceriri ale revoluției științifico-tehnice, folosind o parte importantă din venitul național pentru acumulare. Între industrializare, acumulare și dezvoltare s-a creat, în această perioadă, o interdependență dinamică puternică, cu efecte propagate multiple în structura de ramură și teritorială a economiei naționale. Întregul proces de industrializare socialistă a țării a fost conceput de partidul nostru, mai ales începînd cu perioada deschisă de Congresul al IX-lea, pornind de la rolul determinant al forțelor de producție în învingerea subdezvoltării și făurirea unei economii naționale moderne și armonios dezvoltate, capabilă să valorifice superior munca națională, să asigure consolidarea independenței economice în condițiile unei economii mondiale caracterizată prin interdependențe tot mai puternice. **„Dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".**

Un element definitoriu al strategiei politicii Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării îl constituie conceperea acestui proces într-un ritm înalt, diferențiat, selectiv, în raport cu prioritățile obiectiv necesare ale făuririi unei economii naționale moderne și armonios dezvoltată. Reflectînd intensitatea transformărilor cantitative, structurale și calitative din cadrul producției industriale, ritmul creșterii economice a asigurat înfăptuirea obiectivelor planificate pentru dezvoltarea acestei ramuri de bază a economiei naționale și, pe această bază, a permis declanșarea și susținerea unor ample procese de înzestrare tehnică și modernizare a structurilor de producție în celelalte ramuri ale producției materiale.

Fără să fie un scop în sine, ritmul înalt de creștere a producției industriale a fost fundamentat în strînsă legătură cu stadiul de dezvoltare a forțelor de producție, cu prioritățile progresului nostru susținut și multilateral, pe baza luării în considerare a tendințelor dominante ce se manifestă în economia mondială, în concordanță deplină cu scopul suprem al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate — ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului, îmbunătățirea calității vieții tuturor membrilor societății. În acest fel, partidul nostru a făcut din ritmul creșterii producției industriale mijlocul cel mai eficient pentru a doza, în timp și spațiu, amploarea și intensitatea proceselor de creare și modernizare a bazei tehnico-materiale în țara noastră.

În cadrul acestui proces complex și relativ îndelungat a fost situat, ca element de fond, o viziune multicriterială pe baza căreia s-a fundamentat atît dezvoltarea cu prioritate a ramurilor producătoare de mijloace de producție, cît și corelarea lor cu celelalte sectoare prelucrătoare de bunuri de consum, cu repartizarea rațională a forțelor de producție în profil teritorial. Prin îmbinarea criteriilor de eficiență economică cu cele social-politice, partidul nostru a conceput realizarea industrializării socialiste a țării ca expresie directă a luării în considerare a exigențelor legilor și legităților obiective ale dezvoltării economico-sociale în raport de condițiile istorice concrete, interne și internaționale, ce caracterizează etapa în care ne dezvoltăm. Din acest proces, cu baze științifice profunde, puternic ancorat în realitățile României socialiste și cu mare deschidere în viitor a rezultat strategia originală a Partidului Comunist Român cu privire la industrializarea socialistă a țării, într-o concepție unitară, cu caracter revoluționar, verificată strălucit prin marile realizări obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste.

Una dintre marile realizări ale poporului român ca urmare a industrializării socialiste a țării este **transformarea industriei în ramura modernă conducătoare** a întregii dezvoltări economico-sociale și schimbarea caracterului structurii de ramură a economiei naționale, din agrară înapoiată, în **industrial-agrară modernă.** Prin contribuția sa la crearea produsului social și a venitului național, la satisfacerea necesităților de consum productiv și neproductiv ale țării, la dezvoltarea comerțului exterior, prin volumul resurselor materiale, financiare și umane, pe care le utilizează, ca și prin efectul de antrenare pe care îl produce în structura de ramură și teritorială a economiei naționale, industria este în prezent ramura modernă conducătoare a întregii dezvoltări economico-sociale (tabelul). Astfel, dacă în anul 1950, în industrie lucra 12 la sută din populația ocupată a țării, fondurile fixe utilizate reprezentau 19,8 la sută din totalul fondurilor fixe, în 1983 în această ramură de bază a economiei naționale lucrează 36,7 la sută din populația ocupată, iar volumul fondurilor fixe de care dispune reprezintă 45,0 la sută. Această creștere puternică a volumului de resurse atrase pentru dezvoltarea ramurii, cu rol hotărîtor în cadrul economiei naționale, a avut ca rezultat creșterea contribuției sale la formarea venitului național de la 44,0 la sută în 1950 la 60,2 la sută în 1983. Ca urmare, industria, împreună cu agricultura, dădeau în 1983, 75,7 la sută din venitul național al țării, fapt ce demonstrează caracterul industrial-agrar al structurii de ramură a economiei naționale.

O expresie grăitoare a transformării industriei românești în ramură modernă cu rol conducător în întreaga dezvoltare economico-socială a țării o constituie prezența ei în toate județele patriei ; astăzi fiecare două dintre județele cele mai puțin dezvoltate dau o producție industrială mai mare decît întreaga producție industrială a țării din anul 1938.

Transformarea industriei în ramură modernă conducătoare a întregii dezvoltări economico-sociale s-a bazat pe dinamismul susținut înregistrat în toată perioada construcției socialiste, cu deosebire în perioada ultimilor 20 de ani. Față de anul 1945, în 1984 producția industrială a țării era de peste 103 ori mai mare, creșteri mult mai mari înregistrîndu-se în interiorul acesteia, de către subramurile de bază producătoare de mijloace de producție și bunuri de consum.

Dinamismul susținut și diferențiat de creștere a producției industriale pe ansamblul ramurii și în interiorul său a avut ca rezultat **modernizarea structurii tehnico-productive a acesteia** în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, cu necesitățile și posibilitații de progres susținut și multilateral al economiei naționale. Astăzi, industria românească constructoare de mașini asigură peste 85 la sută din necesitățile de mașini și utilaje ale țării, pe baza ei și a altor ramuri industriale, în perioada deschisă de Congresul al IX-lea s-au construit cele mai reprezentative lucrări din istoria poporului român — Canalul Dunăre — Marea Neagră și Metroul bucureștean. Iată de ce, secretarul general al partidului arăta că **„Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate".**

Construcția de mașini și chimia reprezintă subramurile industriale cu cel mai puternic efect de antrenare în domeniile creșterii gradului de înzestrare tehnică a muncii și valorificării superioare a resurselor naturale ; ca urmare a dinamismului susținut al acestor sectoare de bază ale structurii industriei, ponderea lor a crescut de la 16,4 la sută în 1980 la 39,3 la sută în 1983. Este semnificativ faptul că, începînd cu cincinalul 1966—1970, în structura acestor subramuri de bază ale industriei noastre producătoare de mijloace de producție au început să se dezvolte sectoarele de vîrf, legate nemijlocit de cuceririle științei și tehnicii, ale căror produse încorporează tehnologie modernă, muncă de înaltă calificare și consumuri reduse de materii prime, combustibili și energie.

De asemenea, în cadrul ramurilor industriale producătoare de mijloace de producție s-a asigurat o creștere continuă a producției sectoarelor ce contribuie direct la lărgirea bazei proprii de materii prime și energie. Astfel, producția de cărbune extras a țării a crescut în 1983, față de 1938, de la 2 826 mii tone la 28 755 mii tone, cea de oțel, de la 284 mii tone, la 12 593 mii tone, de energie electrică, de la 1 130 mil. KW/h, la 70 260 mil. KW/h. Dezvoltarea puternică a ramurilor industriale de prelucrare, cu deosebire în deceniul 1970—1980, nu a fost însoțită și de o lărgire corespunzătoare a bazei proprii de materii prime și energie, fapt ce a avut ca rezultat apariția unei contradicții în cadrul economiei naționale, între necesitățile foarte mari de materii prime și energie și posibilitățile proprii mai mici de a le acoperi.

Sesizînd o asemenea contradicție legată și de efectele destabilizatorii ale crizei economice mondiale, secretarul general al partidului a inițiat o serie de măsuri de largă perspectivă care să accelereze procesul de lărgire a bazei proprii de materii prime și energie și de valorificare superioară a lor. În această direcție, mai ales începînd cu Conferința Națională a P.C.R. din 1977, au fost fundamentate pe baze științifice realiste, orientări de mare deschidere istorico-politică, care să ne permită să asigurăm atît necesarul tot mai mare de materii prime și energie cît și structura tehnico-productivă pe care o impune realizarea unei valorificări competitive a resurselor de muncă socială.

În dependență directă de dezvoltare și valorificarea producției de mijloace de producție și, în același timp, ca un criteriu esențial de apreciere a acesteia, s-a dezvoltat și modernizat continuu producția de bunuri de consum și de servicii în vederea satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților mereu crescînde ale membrilor societății. Astfel, față de anul 1938, producția industriei confecțiilor a crescut în 1983 de 90 de ori, cea a industriei alimentare de 10 ori, textilă de 37 de ori, concomitent cu diversificarea structurii sortimentale și îmbunătățirea calității produselor. Una din marile realizări ale politicii P.C.R. de industrializare socialistă a țării este că astăzi industria modernă a României are capacitatea să asigure înzestrarea **agriculturii cu mijloace de producție cu un grad ridicat de tehnicitate**, fapt ce contribuie direct la realizarea unei agriculturi moderne, intensive și de mare productivitate a muncii. Astfel, față de 2 500 ha teren arabil ce reveneau în 1938 la un tractor și față de 20,5 kg îngrășăminte chimice la un ha, în 1983, numărul hectarelor ce reveneau la un tractor era de numai 59, iar cantitatea de îngrășăminte chimice la un hectar a crescut la 160 kg.

Transformarea industriei în ramură modernă conducătoare a dezvoltării economico-sociale a avut ca rezultat și **sporirea contribuției ei la comerțul exterior al țării**, fapt demonstrat de dinamica și ponderea produselor industriale în cadrul exportului românesc. Astfel, dacă în anul 1950, ponderea mașinilor, utilajelor și mijloacelor de transport în totalul exporturilor era de 4,2 la sută, în 1983 această pondere s-a ridicat la 31,7 la sută, în aceeași perioadă ponderea produselor chimice, îngrășăminte și cauciuc a crescut de la 1,7 la sută la 9,7 la sută.

MODERNIZAREA INDUSTRIEI ÎN NOUA ETAPĂ DE DEZVOLTARE PE BAZE INTENSIVE A ECONOMIEI NOASTRE NAȚIONALE

Punînd la baza dezvoltării industriei factorii intensivi, calitativi, Directivele Congresului al XIII-lea asigură ritmuri susținute de creștere a productivității în această ramură de bază, cu un puternic efect de antrenare asupra sta-

EFORTUL ȘI REZULTATELE TRANSFORMĂRII INDUSTRIEI ÎN RAMURĂ CONDUCĂTOARE A ECONOMIEI NAȚIONALE

Indicatori		1950	1965	1980	1983
1. Populația ocupată în industrie	abs. mii pers.	1000,7	1862,9	3678,7	3835,1
	dinamică %	100,0	186,2	367,6	383,2
	pondere %	12,0	19,2	35,5	36,7
2. Volumul investițiilor realizate în industrie	abs. mil. lei				
	dinamică %	100,0	811	39 ori	35 ori
3. Volumul fondurilor fixe industriale	dinamică %	100,0	357	20 ori	26 ori
	pondere %	19,8	31,8	44,0	45,0
4. Produsul social creat în industrie	dinamică %	100,0	606	26 ori	28 ori
	pondere %	46,6	57,3	62,8	65,1
5. Venitul național creat în industrie	dinamică %	100,0	710	36 ori	41 ori
	pondere %	44,0	48,9	58,6	60,2
6. Productivitatea muncii pe o persoană	%	100,0	343	923	985

Sursa: Anuarul Statistic al Republicii Socialiste România. D.C.S. 1984.

bilității și echilibrului întregii economii naționale, în condiții de eficiență economică maximă posibilă în utilizarea resurselor materiale și de muncă. Pe fondul unei creșteri susținute a producției industriale, o caracteristică esențială a dinamismului acestei ramuri de bază a economiei naționale va fi sporirea mult mai puternică a indicatorilor ce exprimă creșterea eficienței economice. Astfel, în cincinalul viitor, producția netă industrială va înregistra un ritm mediu anual de creștere cuprins între 10—10,6 la sută, proces determinat de reducerea cheltuielilor materiale de producție.

Dinamismul producției industriale în viitorul cincinal este susținut, în principal, de cele două subramuri de bază — **construcțiile de mașini și chimia** — a căror producție va cunoaște ritmuri medii anuale de creștere de 7,0—7,5 la sută și respectiv 8,5—9,0 la sută. Ca urmare a ritmurilor susținute de creștere, la principalele produse industriale se vor atinge niveluri de producție în măsură să satisfacă la un nivel tot mai înalt — calitativ și cantitativ — necesitățile de consum productiv și neproductiv ale societății, exigențele competitivității internaționale.

Așa cum rezultă din Directivele Congresului al XIII-lea, cele mai mari creșteri la produsele industriale se prevăd la produse ale industriei electronice — 162—167 la sută, la produse ale industriei de mecanică fină — 148—155 la sută, nave maritime pentru transport mărfuri — 134—146 la sută, confecții textile — 130—140 la sută, cărbune net — 126—135 la sută, carne — 129—135 la sută, oțel — 125—128 la sută, energie electrică — 123—126 la sută.

În scopul asigurării bazei energetice și de materii prime pentru dezvoltarea dinamică a economiei naționale, Directivele Congresului al XIII-lea prevăd ca o sarcină prioritară pentru cincinalul 1986—1990 intensificarea cercetării geologice în vederea creșterii rezervelor de țiței și gaze naturale, cărbuni, combustibil pentru centralele nucleare-electrice, minereuri feroase și neferoase, substanțe nemetalifere, iar în perspectiva anului 2000 încheierea practic a investigării complexe a potențialului național de resurse minerale, a structurilor geologice, inclusiv de mare adîncime, precum și a platformei maritime continentale. Concomitent vor fi intensificate eforturile pentru valorificarea completă a substanțelor utile prin zăcămintele descoperite, pentru reciclarea productivă a tuturor materiilor prime și materialelor refolosibile.

În acest context este de remarcat faptul că, în perspectivă, indicatorii de eficiență ai producției industriale se vor îmbunătăți substanțial în cincinalul viitor. Astfel, productivitatea muncii va crește în perioada 1986—1990 într-un ritm mediu anual de 10 la sută, asigurîndu-se dublarea acesteia în 1990 față de 1980. Circa 55 la sută din creșterea productivității muncii în industrie se va obține prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente. Ca urmare a extinderii sistemelor automatizate și mecanizate, ponderea producției industriale realizată în aceste sisteme se va ridica la 70 la sută în 1987 și la peste 90 la sută în 1990.

Indicele de valorificare, calculat pe baza producției marfă industrială va fi cu 25—27 la sută mai mare în 1990 față de 1985, în industria republicană cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă se vor reduce cu peste 80 lei, iar cheltuielile totale cu circa 110 lei. Privită în ansamblu, în deceniul 1991—2000, dezvoltarea producției industriale se va realiza pe seama valorificării mai eficiente a materiilor prime, materialelor și energiei, fapt ce va însemna intrarea procesului de dezvoltare intensivă a industriei într-o fază nouă, superioară. Toate aceste direcții prevăzute pentru dezvoltarea industriei în cincinalul 1986—1990 și pentru deceniul 1991—2000 vor avea ca rezultat, așa cum se subliniază în documentele de partid, creșterea puternică a efectului de antrenare calitativă pe care îl va avea această ramură asupra întregii economii naționale, progresul continuu al forțelor de producție, modernizarea rapidă a complexului economic național.

prof. dr. Dumitru CIUCUR
conf. dr. Constantin POPESCU

BIBLIOGRAFIE

NICOLAE CEAUȘESCU: Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, București, Editura Politică, 1984.

NICOLAE CEAUȘESCU: Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 13—14 noiembrie 1985, București, Editura Politică, 1985.

* * * **Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.** București, Editura Politică, 1975.

* * * **Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000.** București, Editura Politică, 1984.

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă esența industrializării socialiste și cum se explică necesitatea ei ?
2. Care sînt principalele coordonate ale strategiei R.S.R. de industrializare socialistă a României ?
3. Explicați care sînt principalele efecte economico-sociale ale transformării industriei în ramură modernă conducătoare a economiei naționale.
4. Caracterizați esența dezvoltării pe baze intensive a industriei în cincinalul 1986—1990 și pînă în anul 2000 și arătați principalele direcții de optimizare a structurii ei.

Întrebări și răspunsuri

● **IVAN CONSTANTIN — I.G.A.P.P.A. Vrancea.** Potrivit dispoziției imperative cuprinsă în art. 103 alin. 2 din Codul muncii, conform căreia în cazul cînd pagubele au fost cauzate unității printr-o faptă ce constituie infracțiune, răspunderea se stabilește potrivit legii penale. Din scrisoarea dv. rezultă că unitatea a fost păgubită prin infracțiune și ca atare într-o asemenea situație răspunderea autorului pagubei nu se poate stabili pe calea prevăzută de Codul muncii, adică prin emiterea unei decizii de imputare. Pe de altă parte, datorită faptului că potrivit prevederilor art. 22 alin. 2 din Cod. proc. pen., hotărîrea definitivă a instanței civile prin care a fost soluționată acțiunea civilă nu are autoritate de lucru judecat în fața organului de urmărire penală și a instanței penale, cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvîrșit-o și a vinovăției acesteia, unitatea păgubită se poate constitui parte civilă în procesul penal. Dacă nu a avut loc o asemenea constituire în fața instanței penale, puteți a exercita ulterior acțiunea în fața instanței civile. (art. 19 alin. 1 Cod. proc. pen.).

● **PANDELE ALEXANDRU — com. Valea Călugărească, jud. Prahova.** I.G.O. Urlați a procedat corect solicitîndu-vă adeverințe de la locul de muncă în care să se menționeze cîștigurile medii realizate înainte de apariția Decretului nr. 325/1983, deoarece majorările de retribuții stabilite prin acest act normativ nu afectează cuantumul chiriilor. Unitatea la

(continuare în pag. 16)

TRANSFORMAREA SOCIALISTĂ A AGRICULTURII – FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN FĂURIREA ECONOMIEI SOCIALISTE UNITARE ȘI ÎN MODERNIZAREA PRODUCȚIEI AGRICOLE. ÎNFĂPTUIREA NOII REVOLUȚII AGRARE – OBIECTIVE ȘI DIRECȚII DE ACȚIUNE

Rezolvarea problemei agrare, avînd drept scop final transformarea agriculturii într-o ramură intensivă, modernă, de mare randament și eficiență economică, capabilă să satisfacă într-o măsură tot mai mare nevoile economiei naționale în produse agricole, a constituit, întotdeauna, un obiectiv central și o coordonată constantă, esențială, a politicii economice a partidului și statului nostru.

CERINȚĂ OBIECTIVĂ A PROGRESULUI AGRICULTURII ȘI ECONOMIEI

Un astfel de obiectiv devenea posibil de realizat numai în condițiile concentrării producției, ale lichidării vechilor relații de producție din agricultură și înlocuirii lor cu relații bazate pe proprietatea socialistă, singurele apte să permită introducerea, pe scară largă, în producție a progresului tehnico-științific. În această situație, transformarea socialistă a agriculturii se impune ca o necesitate obiectivă a prosperității acestei ramuri, ca un imperativ istoric, și totodată, ca un factor hotărîtor pentru crearea unei economii socialiste unitare, pentru victoria deplină și definitivă a socialismului în întreaga economie. Declanșată pe baza Hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949, transformarea socialistă a agriculturii a constituit procesul revoluționar hotărîtor pentru rezolvarea definitivă în România a problemei agrare. Subliniind importanța covîrșitoare și rolul determinant al transformării socialiste a agriculturii pentru rezolvarea problemei agrare, pentru creșterea producției agricole și sporirea contribuției acestei ramuri la dezvoltarea economică a țării, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU arăta că : „Trecerea micii proprietăți țărănești, cu posibilitățile sale limitate, la marea producție socialistă, a reprezentat o profundă revoluție în viața satului, în relațiile de producție din agricultură, creînd condiții favorabile pentru progresul rapid al acestei ramuri esențiale a economiei naționale", și că „...în procesul de transformare socialistă agricultura și-a sporit continuu producția vegetală și animală, asigurînd cantitățile de produse agricole necesare alimentației populației, aprovizionării industriei, exportului, contribuind în felul acesta la mersul înainte a întregii economii".[1])

Vorbind despre rolul și semnificația economică și politică a transformării socialiste a agriculturii, secretarul general al partidului, a arătat, în repetate rînduri, că această mare revoluție nu rezolvă de la sine problema agrară, nici sensul transformării agriculturii într-o ramură intensivă, modernă, de mare randament și eficiență. Pentru atingerea unor asemenea obiective, documentele programatice ale partidului nostru, cu deosebire cele apărute după Congresul al IX-lea, au arătat că sînt necesare eforturi susținute, îndreptate, în primul rînd, către asigurarea unei puternice baze tehnico-materiale, sporirea numărului de cadre de specialiști și continua ridicare a calificării forței de muncă, modernizarea structurilor de producție din întreprinderi, perfecționarea continuă a întregii activități de planificare, organizare, conducere, evidență economică și valorificare a producției agricole.

În această situație, a apărut necesitatea înfăptuirii unei noi și profunde revoluții agrare, care să cuprindă atît forțele de producție, relațiile de producție, cît și întregul mecanism de organizare a producției și a muncii din cadrul acestei ramuri de bază a economiei naționale. O astfel de necesitate a fost subliniată prin documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. din 1979, fundamentată științific de către al II-lea Congres al țărănimii și îmbogățită cu noi aspecte calitative în documentele programatice ale celui de al XIII-lea Congres al P.C.R.

Așa cum se desprinde cu claritate din documentele programatice ale partidului nostru, noua revoluție agrară este gîndită și concepută de către partid, de către inițiatorul acesteia, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, **ca un proces complex de durată, ca un proces tehnic, organizatoric, economic, social și de educație,** menit să conducă la înfăptuirea unor transformări radicale de ordin cantitativ, dar mai ales calitativ, în domeniul forțelor de producție, respectiv al bazei tehnico-materiale, al asigurării pregătirii profesionale și utilizării forței de muncă, în ce privește relațiile economice și sociale, de producție, precum și conștiința tuturor lucrătorilor care acționează în agricultură.

Scopul final al tuturor acestor transformări îl constituie creșterea substanțială a randamentelor în producția vegetală și animală, îmbunătățirea calității produselor și a întregii activități din agricultură, sporirea productivității muncii lucrătorilor agricoli, ridicarea nivelului tehnic în toate sectoarele producției agricole, creșterea eficienței economice și perfecționarea întregii activități sociale, generale, din satele noastre. Sintetizînd, într-un mod strălucit, conținutul și finalitatea obiectivelor noii revoluții agrare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„Ne propunem, de fapt, să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre"[2].**

Potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. producția globală agricolă se prevede să crească în cincinalul 1986—1990 într-un ritm mediu anual de 5,4—5,8%, cu ritmuri mai înalte în sectorul zootehnic, care va ajunge să dețină o pondere de 46—48% din producția globală agricolă a țării. Producția totală de cereale va ajunge la finele viitorului cincinal la 30—32 mil. tone, prin creșterea exclusivă a randamentelor la unitatea de suprafață. În sectorul de creștere a animalelor se prevede ca în 1990 să se realizeze : 3900—4000 mii tone carne în viu, 84—87 mil. hl. lapte de vacă, 9000—9500 mil. bucăți ouă, 65—69 mii tone de lînă. În acest scop sînt stabilite sarcini precise de sporire a efectivelor la toate speciile, dar mai ales de creștere însemnată a randamentelor pe animal.

În vederea realizării obiectivelor noii revoluții agrare — obiective de importanță vitală pentru dezvoltarea armo-

[1]) **NICOLAE CEAUȘESCU : România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste,** vol. 2. Editura Politică, 1968, p. 511—512.

[2]) **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Congresul al II-lea al țărănimii** — 1981, București, Edit. Politică — 1981 — p. 32.

nioasă a economiei naționale și pentru ridicarea bunăstării întregului nostru popor — secretarul general al partidului a indicat și fundamentat științific direcțiile principale de acțiune pentru înfăptuirea acestei revoluții. Orientările respective stabilite prin documentele de partid pentru diferitele sectoare și domenii de activitate constituie în prezent, ca și în perspectivă, cel mai prețios îndreptar în muncă pentru organele de decizie din conducerea agriculturii, ca și pentru specialiștii și lucrătorii agricoli care muncesc nemijlocit în producție.

Experiența mondială, ca și propria noastră experiență, demonstrează convingător că nivelul producțiilor obținute în agricultură este condiționat și depinde nemijlocit de **modul cum este utilizat și gospodărit pămîntul — „Pentru a asigura realizarea producțiilor agricole prevăzute** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este necesar să acționăm în primul rînd pentru valorificarea cu maximum de randament a întregii suprafețe agricole, a întregului teritoriu al țării“** [3]). Această importantă direcție de acțiune în înfăptuirea noii revoluții agrare se realizează în prezent, ca și în viitorul cincinal, printr-un complex de măsuri tehnice, economico-organizatorice și juridice, care să asigure, pe de o parte, sporirea suprafeței agricole a țării, prin atragerea în circuitul agricol a unor terenuri neproductive și îmbunătățirea structurii pe categorii de folosință a acesteia, iar, pe de altă parte, creșterea potențialului productiv al tuturor terenurilor. Toate aceste măsuri se desfășoară și se vor desfășura pe baza sarcinilor izvorîte din documentele de partid și înscrise în „Programul pentru asigurarea unor producții sigure și stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe 55—60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și de combatere a eroziunii solului“. Pînă la sfîrșitul acestui an, suprafața agricolă a țării va crește cu 154 mii ha, față de 1980, urmînd ca în viitorii ani să se inițieze acțiuni de atragere în circuitul agricol a noi suprafețe de teren, astfel ca în 1990 să ajungem la o suprafață agricolă de 15 mil. hectare. În perioada 1986—1990 amenajările pentru irigații vor crește cu 1,88—2,3 mil. hectare, îndiguirile și desecările cu 1,5 mil. hectare și lucrările de prevenire și combaterea eroziunii solului cu 800.00 hectare. Vor continua, cu o intensitate sporită, lucrările de ameliorare a terenurilor nisipoase și sărăturate, urmărindu-se o valorificare cît mai eficientă a acestora prin generalizarea în producție a rezultatelor cercetării științifice.

Pe aceeași linie de preocupări sînt avute în vedere ample acțiuni de ridicare a fertilității economice a terenurilor agricole, prin optimizarea structurii culturilor pe zone și unități, raionarea judicioasă a culturilor, solurilor și hibrizilor de plante, stabilirea unor asolamente rationale, ca și printr-o mai bună gospodărire a substanțelor chimice, cu deosebire a îngrășămintelor minerale și organice. Este suficient să arătăm că în 1990 se va asigura o cantitate de 335—380 kg îngrășăminte chimice substanță activă la un hectar de teren agricol. Vor spori, de asemenea, cantitățile de erbicide, insectofungicide și alte substanțe chimice, necesare procesului de intensificare.

Din documentele programatice ale partidului, din cuvîntările ținute în această perioadă de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca și din numeroasele întîlniri de lucru cu oameni ai muncii, cu specialiștii din agricultură, se desprinde cu o deosebită claritate faptul că înfăptuirea unor transformări revoluționare în agricultură presupune, ca o direcție prioritară de acțiune, **ridicarea continuă a nivelului tehnic și tehnologic al producției în toate sectoarele de activitate productivă.**

În acest cadru, un rol hotărîtor îl are și-l va avea și în viitor înzestrarea agriculturii cu o gamă largă, variată, multifuncțională și mereu mai perfecționată de tractoare și mașini, care să asigure **mecanizarea tuturor lucrărilor agricole atît în sectorul producției vegetale, cît și în zootehnie,** scurtarea duratei de execuție a acestor lucrări și efectuarea lor la un înalt nivel calitativ. Potrivit documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., la finele cincinalului 1986—1990, agricultura va deține 180.000 de tractoare, precum și o gamă diversificată de mașini și utilaje cu un grad ridicat de universalitate. Măsurile și acțiunile referitoare la creșterea nivelului tehnic și tehnologic al producției agricole au ca scop final să ajungem în situația de a încheia recoltarea grîului în 8—10 zile, a orzului în 4 zile, a porumbului în 30 de zile. Realizarea acestor obiective, coroborată cu o utilizare deplină și eficientă a tuturor celorlalte mașini agricole, cu folosirea unor agregate complexe, care să efectueze concomitent mai multe procese tehnologice, va constitui garanția executării la timp și de calitate a tuturor lucrărilor, asigurînd o adevărată revoluție în domeniul mecanizării. Aceasta va determina, fără îndoială, o creștere substanțială a nivelului tehnic al producției agricole, o sporire pe această bază a randamentelor la hectar și pe cap de animal, a productivității muncii și a eficienței economice.

Dezvoltarea intensivă și modernizarea susținută a producției agricole sînt și vor fi condiționate, într-o foarte mare măsură, de realizările obținute în **activitatea de cercetare științifică** și de operativitatea cu care acestea sînt introduse și generalizate în practică. Subliniind legătura strînsă care există și care trebuie să existe între știință și producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„Înfăptuirea unei profunde revoluții agrare, dezvoltarea și modernizarea susținută a producției agricole, presupun realizarea unei puternice revoluții în activitatea de cercetare, de introducere și generalizare a progresului tehnic în întreaga agricultură“** [4]). În această privință, sînt luate în considerare măsuri și acțiuni care să dinamizeze, în spirit revoluționar, întreaga cercetare științifică din agricultură. Specialiștilor care lucrează în acest important domeniu de activitate le revine ca o sarcină centrală obținerea în cel mai scurt timp, pentru toate zonele de cultură și la toate plantele, a unor soiuri și hibrizi cu mare potențial de producție și cu un conținut ridicat de substanțe nutritive.

Eforturi deosebite se vor depune pentru îmbunătățirea activității de cercetare din zootehnie, unde există serioase rămîneri în urmă. În acest domeniu, ameliorarea raselor de animale, pornind de la rasele autohtone, aclimatizate, la condițiile din țara noastră, constituie o preocupare de cea mai mare importanță a cercetătorilor științifici. În desfășurarea acestei importante activități de creație științifică se va urmări obținerea unor rase mai corpolente, cu potențial biologic ridicat, care să asimileze mai bine hrana, să realizeze producții mari în perioade scurte și cu un consum mai redus de unități nutritive pe unitatea de produs.

Întrucît rezultate superioare în domeniul cercetărilor cu caracter aplicativ nu sînt practic posibile fără o dezvoltare puternică a cercetărilor fundamentale, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat Academiei de Științe Agricole și Silvice sarcina să dezvolte și să intensifice cercetările din domeniul geneticii și biologiei, fiziologiei și biochimiei.

Perfecționarea în continuare a tehnologiilor actuale de producție pentru toate sectoarele din agricultură, elaborarea de noi tehnologii cu consumuri reduse de energie și combustibil și concentrarea, într-o măsură sporită, a forțelor și a mijloacelor de care dispun unitățile de cercetare către introducerea și generalizarea în unitățile de producție a rezultatelor obținute, a progresului tehnico-științific, sînt alte sarcini de bază ale cercetării științifice din agricultură, de îndeplinirea cărora este legată nemijlocit înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale noii revoluții agrare. Pentru traducerea în viață a acțiunilor de revoluționare a bazei tehnico-materiale și a activității de cercetare științifică, Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. au stabilit ca investițiile alocate agriculturii în actualul cincinal să se ridice la suma de 490 miliarde de lei.

---

[3]) **NICOLAE CEAUȘESCU**, idem — pag. 34.

[4]) **NICOLAE CEAUȘESCU**, idem — pag. 42.

IMPERATIVUL UNOR ACȚIUNI IMEDIATE, SUPERIOARE, EFICIENTE

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a precizat cu o semnificativă clarviziune că **înfăptuirea noii revoluții agrare nu este practic posibilă fără un înalt nivel de pregătire profesională a tuturor lucrătorilor care activează în agricultură, fără o continuă ridicare a calificării lor.** În prezent, și cu atît mai mult în viitor, fiecare lucrător agricol, fiecare specialist, indiferent de sectorul în care lucrează, trebuie să stăpînească un volum cît mai mare de cunoștințe tehnice și biologice și să știe să mînuiască practic întreg setul de tractoare și mașini aflat în dotarea unităților agricole. Acestea sînt cerințele de la care trebuie să se pornească în activitatea de îmbunătățire a pregătirii cadrelor de specialiști, a tuturor lucrătorilor agricoli. Sarcini de mare răspundere revin în acest sens învățămîntului superior agricol. Organizat pe principiul integrării organice cu producția și cercetarea științifică, învățămîntul superior agricol este chemat să pregătească specialiști cu un profil larg, cu aprofundate cunoștințe teoretice și cu reale deprinderi practice, oameni pasionați pentru meseria aleasă, capabili să aplice cu maximum de randament în producție cuceririle științifice și întreaga experiență pozitivă a țărănimii noastre.

Pornind de la transformările rapide care intervin în știința și tehnica agricolă, în tehnologiile de producție și care trebuiesc aplicate cu competență în practică, apare cît se poate de evident necesitatea unor îmbunătățiri radicale de pregătire și reciclare a cadrelor din agricultură, precum și a învățămîntului agricol de masă.

Trebuie însă arătat că aportul cadrelor de specialiști, și a forței de muncă în general, la înfăptuirea noii revoluții agrare este legat și de modul cum aceste cadre sînt utilizate, de gradul în care este asigurată o largă participare la muncă, în unitățile de producție, a tuturor lucrătorilor agricoli, a întregii țărănimi. Măsurile preconizate în această direcție de către conducerea partidului au în vedere o mai intensă participare la muncă a tuturor lucrătorilor agricoli, cu deosebire a țăranilor cooperatori, și o mai bună utilizare și repartizare pe sfere de activități a cadrelor de specialiști, în sensul ca marea lor majoritate să lucreze nemijlocit în producție.

Experiența mondială, ca și propria noastră experiență demonstrează că rezultatele de producție și economico-financiare obținute în agricultură sînt condiționate într-o foarte mare măsură și de **modul cum este organizată și condusă producția, depind de competența și priceperea cadrelor de conducere,** investite cu munci de răspundere în diferite organe de decizie, de calitiatea actului decizional. Vorbind de rolul și importanța activității de conducere pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„Dezvoltarea și modernizarea producției agricole cer îmbunătățirea conducerii întregii activități, întărirea activității, repartizarea cît mai judicioasă a cadrelor, a tuturor forțelor care lucrează în agricultură, creșterea răspunderii și rolului organelor agricole, de sus pînă jos".** [5])

Un factor de bază în conducerea eficientă a producției agricole, ca direcție de acțiune în înfăptuirea noii revoluții agrare, căruia i se acordă o atenție deosebită în etapa actuală, ca și în perspectivă, îl constituie **aplicarea fermă, în toate sectoarele de activitate productivă, a noului mecanism economico-financiar.** Acest nou mecanism prevede ca întreaga activitate de producție, economică și socială, care se desfășoară în unitățile agricole, să fie așezată pe principiile economice ale autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării. Activitatea de producție va fi astfel organizată și condusă încît, din veniturile realizate, fiecare unitate să-și acopere cheltuielile de producție, să-și onoreze toate obligațiile față de stat și să obțină în plus și beneficii. Rezultă, deci, că eficiența economică, a cărui indicator final de apreciere este beneficiul, reprezintă coordonata fundamentală a noului mecanism economico-financiar. Factorii de care depinde nivelul eficienței economice sînt: producția, cheltuielile de producție și prețurile de producție.

Întrucît prețurile actuale de producție și de livrare asigură, în condițiile realizării randamentelor stabilite pentru fiecare zonă, o rentabilitate corespunzătoare pentru toate unitățile și la toate produsele, rezultă că maximizarea producției și minimizarea costurilor unitare de producție constituie factorii hotărîtori, decisivi, pentru sporirea eficienței economice, a rentabilității, pentru aplicarea pe scară largă în practică la toate palierele producției, a noului mecanism economico-financiar.

În vederea aplicării în practică a noului mecanism economico-financiar, ca instrument de conducere eficientă a producției, se preconizează, ca, în continuare, să fie luate măsuri de perfecționare a planificării la toate nivelurile, de îmbunătățire a activității economico-financiare și a celei de creditare și finanțare, precum și de sporire a cointeresării materiale a unităților producătoare și lucrătorilor agricoli.

Din experiența acumulată în perioada construcției socialiste rezultă că nu se pot obține rezultate superioare de producție decît în condițiile **asigurării unei înalte discipline a muncii,** a întăririi continue a acesteia, în condițiile respectării și aplicării cu rigurozitate în practică a normelor și normativelor legale de organizare a producției și a muncii, înscrise în legile țării, ca și în statutele de organizare și funcționare a unităților agricole socialiste. În această privință, întărirea ordinei și disciplinei în activitatea de utilizare rațională a fondului funciar, conform cu prevederile legale, ca și a celorlalte resurse materiale, cu care sînt dotate unitățile agricole, — reprezintă astăzi, ca și pe viitor o necesitate stringentă și o obligație statutară, o cerință elementară, o îndatorire patriotică a fiecărui om al muncii din agricultură. Întărirea disciplinei de plan, achitarea integrală și la timp a obligațiilor către fondul de stat, sînt, și vor rămîne fără îndoială, sarcini de cea mai mare răspundere în asigurarea progresului continuu al agriculturii. Participarea efectivă la muncă, pe tot parcursul anului, a tuturor lucrătorilor agricoli, a membrilor cooperatori, într-un cadru organizat și în conformitate cu cerințele proceselor de producție, executarea în timp util și de calitate a tuturor lucrărilor agricole, sînt noțiuni în realizarea cărora este stringent necesară creșterea rolului organelor de conducere din unitățile agricole.

Ordinea și disciplina este necesar să se manifeste cu și mai multă tărie și în domeniul repartiției producției obținute, a retribuirii muncii lucrătorilor. Repartizarea pe fonduri a producției nete și a beneficiilor realizate, cu respectarea normelor și normativelor în vigoare, constituie nu numai o obligație, dar și o condiție de bază pentru dezvoltarea economică a unităților. Referitor la retribuirea muncii se impun a fi luate măsuri ca și pe viitor aceasta să fie legată cît mai strîns de rezultatele obținute în producție, retribuirea fiecărui lucrător fiind corelată cu producția efectiv realizată.

Ridicarea conștiinței țărănimii, a lucrătorilor din agricultură și ridicarea nivelului lor politic, economic și cultural, constituie factori de bază în înfăptuirea noii revoluții agrare. Înfăptuirea noii revoluții agrare — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **presupune atît un nivel ridicat de pregătire științifică și profesională, cît și o înaltă conștiință socialistă revoluționară a tuturor celor ce lucrează în acest domeniu, al întregii țărănimi.**

---

[5]) **NICOLAE CEAUȘESCU, idem. — pag. 51.**

Intensificarea activității politico-educative în rîndul țărănimii, a tuturor lucrătorilor agricoli, urmînd lărgirea orizontului lor politic și ideologic, dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a legităților dezvoltării sociale, a proceselor care au loc în transformarea revoluționară a lumii, constituie o direcție de acțiune esențială pentru ridicarea conștiinței socialiste a maselor largi de oameni ai muncii din agricultură, pentru lărgirea orizontului lor politic, economic și cultural.

Realizarea în practică a tuturor acestor acțiuni direcționale către înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare constituie în prezent și va trebui să constituie și pe viitor o preocupare de bază a tuturor oamenilor muncii din agricultură, a tuturor cetățenilor patriei noastre socialiste. O astfel, de preocupare va asigura, fără îndoială, o dezvoltare puternică a agriculturii, ceea ce va spori și mai mult contribuția acesteia la dezvoltare armonioasă, de ansamblu, a economiei naționale, la progresul general al țării și la ridicarea bunăstării întregului nostru popor.

Prof. univ. dr. SABIN NICA

BIBLIOGRAFIE

1. **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român,** Edit. Politică, București, 1984.

2. **NICOLAE CEAUȘESCU, Cuvîntare la Congresul al II-lea al țărănimii,** 1981, București, Edit. Politică, 1982.

3. *** * * Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, București,** Edit. Politică, 1984.

ÎNTREBĂRI

1. În ce constă necesitatea obiectivă a transformării socialiste a agriculturii ?

2. Ce reprezintă noua revoluție agrară și care sînt componentele ei ?

3. Referiți-vă la acțiunile și măsurile concrete din domeniul dumneavoastră de activitate, necesare pentru înfăptuirea noii revoluții agrare.

CERCETAREA ȘTIINȚIFICĂ, DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ ȘI INTRODUCEREA PROGRESULUI TEHNIC — BAZĂ A STRATEGIEI PROGRESULUI ECONOMIC ȘI SOCIAL AL ROMÂNIEI

În viitorul cincinal, așa cum se subliniază în Cuvîntarea de excepțională valoare teoretică și practică rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., cuvîntare devenită program de lucru pentru perioada următoare în toate domeniile vieții economice și sociale, România urmează să treacă de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată, din punct de vedere economic și social. Pentru o perspectivă mai largă se prevede ca în anul 2000 țara noastră să devină o țară multilateral dezvoltată din toate punctele de vedere și să fie create condițiile pentru afirmarea cu mai multă putere a principiilor comuniste în societatea noastră. Realizarea acestui obiectiv major, care prefigurează viitorul luminos al României socialiste, face imperios necesară intensificarea rolului factorilor calitativi ai dezvoltării, în primul rînd, situarea științei și tehnicii, a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice mondiale la baza dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate, știința și tehnica constituindu-se în principalul factor calitativ al creșterii economice și al creării bunăstării întregului nostru popor.

Apreciind știința ca principală forță de producție, ca forță motrice a dezvoltării tuturor forțelor de producție, ca unul din factorii care accelerează în mod considerabil prefacerile înnoitoare din toate domeniile de activitate, în strategia înfăptuirii Programului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, P.C.R., secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, militează cu fermitate pentru dezvoltarea și diversificarea activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic. **„Trebuie să fim pe deplin conștienți că dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, făurirea comunismului nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei ș tehnicii, ale cunoașterii umane în general. Numai în măsura în care știința românească se va angaja cu toate forțele în activitatea de cunoaștere și înțelegere a tainelor naturii și universului, patria noastră va putea să se mențină la un nivel de dezvoltare ridicat, va putea obține noi și noi succese pe calea progresului economico-social, își va întări continuu independența și suveranitatea națională, contribuind la dezvoltarea colaborării internaționale și realizarea păcii în lume".** [1])

IMPLINIRI REMARCABILE ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII BAZEI TEHNICO-MATERIALE ȘI UMANE A CERCETĂRII

În domeniul științei și promovării progresului tehnic, ca și în alte domenii de activitate, România a pornit de la un nivel relativ scăzut comparativ cu cel existent în țările dezvoltate. Cu toate că în anul 1945 avea o populație de peste 15 milioane locuitori, în activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică lucrau doar 3700 persoane, din care, cu studii superioare 1960 (revenind în medie 2,5, respectiv 1,3 persoane la 10 000 locuitori) ; baza materială și dotarea tehnică erau modeste din punct de vedere calitativ și insuficiente cantitativ (fondurile fixe ale celor 52 unități de cercetare erau de numai 166 milioane de lei). Nu exista nici o stațiune de cercetare și producție agricolă, cu toate că România era considerată de către monopolurile străine ca țară eminamente agrară. Cum era și firesc, în

[1]) **NICOLAE CEAUȘESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român,** București, Editura Politică, 1984, pag 36.

asemenea condiții aportul științei la dezvoltarea economico-socială a țării în perioada respectivă era cu mult sub nivelul cerințelor, dependența din punct de vedere științific și tehnic față de străinătate fiind destul de puternică.

În concordanță deplină cu necesitățile mereu crescînde și tot mai diversificate ale economiei, cu măsurile adoptate de partid și de stat, în anii construcției socialiste, cu deosebire, după 1965, știința și tehnica în România s-au dezvoltat într-un climat economic și social favorabil, caracterizat prin manifestarea liberă a individualității creatoare în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, încurajarea spiritului novator, înlăturarea oricărei rigidități și lipsă de obiectivitate științifică, confruntarea liberă și deschisă a punctelor de vedere, încurajarea inventivității și pasiunii pentru originalitate științifică. Sub conducerea și îndrumarea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om de știință, savant de renume mondial, prim viceprim-ministru al Guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, cercetarea științifică fundamentală și aplicativă a cunoscut o amplă dezvoltare, creația științifică și tehnică originală aducînd o contribuție sporită la progresul general al economiei, la afirmarea și creșterea prestigiului științei și tehnicii românești pe plan internațional. În cele 215 institute și centre de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare lucrează cca. 240.000 persoane, de 65 de ori mai mult decît în 1945 și de peste 3,5 ori față de 1965.

Baza tehnico-materială a cunoscut o dezvoltare puternică, acordîndu-se prioritate dotării cu echipamente, aparatură și instalații experimentale de înaltă tehnicitate, au crescut an de an cheltuielile cu cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, atenție deosebită acordîndu-se cercetărilor din chimie, construcții de mașini, energetică, electronică și electrotehnică, metalurgie, agricultură. Angajată ferm pe traiectoria progresului economic și social, știința și tehnologia au devenit factorul principal în trecerea la dezvoltarea preponderent intensivă în țara noastră, în concordanță cu cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane și cu necesitatea intensificării laturilor calitative și creșterii eficienței economice în toate domeniile de activitate.

Impactul calitativ al științei s-a făcut simțit din plin, în principal, în modificarea structurii industriei, prin elaborarea de soluții care au contribuit la dezvoltarea prioritară a ramurilor moderne ce încorporează cantități sporite de inteligență și consumuri reduse de materii prime și materiale, cum sînt: electronica și electrotehnica, mecanica fină, robotica, optica. Pe baza cercetărilor științifice proprii a fost extinsă mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, s-a dezvoltat producția de roboți industriali prin intensificarea folosirii microelectronicii și microprocesoarelor, electronica și electrotehnica devenind ramurile furnizoare de progres tehnic pentru toate ramurile și subramurile economiei.

Prin implicarea puternică în producție a științei, în perioada 1981—1984 au fost elaborate și introduse în producție peste 5000 tehnologii noi și reproiectate în toate ramurile economiei, s-au asimilat peste 13 000 mașini, utilaje, instalații și aparate noi și cca 1000 noi materiale, cu deosebire oțeluri aliate, produse electrotehnice și chimice, materiale de construcții. Pe baza integrării tot mai accentuate cu învățămîntul și producția, a reducerii ciclului cercetare — proiectare — producție, a perfecționării sistemului de organizare și conducere și a îmbinării cît mai raționale a cercetărilor aplicative cu cele fundamentale, știința românească își va spori în continuare aportul la identificarea căilor și mijloacelor de implementare în producție a noi tehnici și tehnologii moderne în scopul accelerării progresului multilateral al tuturor sectoarelor de activitate.

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA — IMPLICATE SUPERIOR ÎN REALIZAREA OBIECTIVELOR DEZVOLTĂRII

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român a trasat pentru cercetarea științifică sarcini de o deosebită importanță pe linia înfăptuirii obiectivelor de perspectivă ale dezvoltării economiei românești, luînd în considerare cele mai avansate realizări ale revoluției tehnico-științifice contemporane. Potrivit „Programului-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pînă în anul 1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000" și a programelor speciale, elaborate sub directa conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, cercetarea științifică își va concentra forțele în direcția rezolvării problemelor prioritare privind modernizarea în continuare a structurilor de producție, reducerea cheltuielilor materiale și a costurilor de producție, accentuarea specializării și integrării în producție, folosirea cu randamente maxime a fondurilor fixe, creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate, participarea activă și eficientă a economiei românești la diviziunea internațională a muncii în concordanță cu cerințele și tendințele progresului tehnico-științific contemporan.

Pornind de la considerentul că dezvoltarea intensivă a economiei înseamnă, în ultimă instanță, realizarea unei cantități tot mai mari de produse de bună calitate cu consumuri cît mai mici de materii prime, energie și timp și ținînd seama de angajarea tot mai puternică a țării noastre în schimbul de valori pe plan mondial, direcția prioritară în care cercetarea științifică urmează să-și concentreze eforturile este asigurarea bazei de materii prime și energetice, ceea ce presupune intensificarea cercetărilor pentru descoperirea de noi rezerve minerale utile care să acopere cel puțin nivelul prevăzut la extracție.

În vederea asigurării independenței energetice a țării, cercetarea științifică va fi orientată precumpănitor spre prospectarea și punerea în valoare a noi rezerve geologice din domeniul hidrocarburilor, cărbunilor, șisturilor bituminoase, minereurilor de uraniu și a resurselor geotermale. Se vor amplifica cercetările din domeniul noilor generații de reactori, inclusiv cu neutroni rapizi, precum și fuziunea termonucleară controlată. Concomitent, se vor perfecționa tehnologiile pentru a permite folosirea unor noi surse de energie, cum sînt: energia solară, a vîntului, a biomasei, a apelor geotermale. Tot în domeniul tehnologiilor, cercetarea științifică urmează să-și aducă contribuția la restructurarea progresivă a tehnologiilor existente. Se urmărește înlocuirea tehnologiilor energo-intensive cu altele mai eficiente în scopul reducerii consumului de energie primară pe unitatea de venit național cu peste 20% în 1990 comparativ cu 1985. Pe baza soluțiilor propuse de cercetările tehnice și tehnologice de profil se preconizează reducerea cu cel puțin 25—30% a consumurilor tehnologice ale centralelor și diminuarea în continuare a pierderilor din rețelele de transport și distribuție. De asemenea, urmează să se elaboreze soluți de sisteme complexe, integrate, pentru alimentarea centralizată cu căldură a platformelor industriale și localităților, utilizîndu-se concomitent cu centralele termice pe cărbune, centralele termonucleare, surse noi de energie, inclusiv energia recuperată.

Impactul calitativ al științei, se va face simțit și în domeniul ridicării nivelului tehnic al produselor prin elaborarea de soluții pentru obținerea de produse noi, cu performanțe tehnice și economice la nivelul realizărilor de vîrf pe plan mondial. În același timp, cercetarea științifică își va concentra atenția către identificarea unor noi căi și direcții de accelerare a proceselor de automatizare, electrificare și robotizare a producției, a intensificării folosirii microelectronicii și microprocesoarelor, a extinderii producției unor sisteme de mașini și utilaje în concepție modulară și multifuncțională prin unificarea constructivă a elementelor și subansamblelor și dezvoltării producției de componente tipizate, îndeosebi electronice, microelectronice, pneumatice, hidraulice. Ca o consecință logică a implicării mai puternice a cercetării științifice în domeniul realizărilor tehnice și tehnologice de vîrf, în 1990 ponderea produselor românești cu parametrii tehnici și calitativi la nivel mondial va ajunge la 95%, între 2 și 5% din produse urmînd să se situeze peste acest nivel. Totodată, cercetarea științifică națională va fi prezentă cu soluții tehnice și tehnologice originale și în celelalte ramuri ale economiei:

transporturi şi telecomunicaţii, agricultură, construcţii, practic neexistînd domeniu în care ea să nu fie implicată, devenind cu adevărat forţa nemijlocită de producţie, forţa propulsoare a noului în toate sferele economice şi sociale.

Mutaţiile calitative în dezvoltarea forţelor de producţie sub influenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane impun ca, paralel cu intensificarea eforturilor în domeniul cercetărilor aplicative, cu prioritate a celor care vizează introducerea în producţie a celor mai noi realizări tehnice şi tehnologice, să se acorde atenţie deosebită şi cercetărilor fundamentale din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, ştiinţelor medicale etc. Un rol aparte revine impulsionării cercetării din domeniul ştiinţelor economice şi sociale chemate să studieze şi să contribuie la înţelegerea legilor obiective şi a modului de acţiune a acestora în societatea socialistă, aducîndu-şi în felul acesta aportul atît la înfăptuirea prevederilor cincinalului 1986—1990, cît şi la îmbogăţirea tezaurului cunoaşterii universale. Aşa cum arăta tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu în Cuvîntarea la Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român : „Este necesar să dezvoltăm cercetarea fundamentală în domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, şi a altor domenii, care să dea o nouă perspectivă întregii activităţi de cunoaştere a structurii materiei, a tainelor naturii şi ale vieţii, ale cunoaşterii umane în general.

Pentru a realiza la un nivel calitativ corespunzător sarcinile multiple şi deosebit de importante în domeniul cercetării ştiinţifice, dezvoltării tehnologice şi introducerii progresului tehnic şi a oferi soluţii practice originale care să conducă la realizarea de produse şi tehnologii la nivel mondial, este necesar să se acorde atenţie deosebită scurtării ciclului cercetare — proiectare — producţie, efectuării unor cercetări pluridisciplinare, integrarea mai puternică a cercetării cu învăţămîntul şi producţia, concomitent cu ridicarea continuă a nivelului pregătirii profesionale, cunoscut fiind că însuşirea continuă a celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ridicarea nivelului pregătirii profesionale constituie o cerinţă fundamentală a omului nou, constructor al socialismului şi comunismului.

În aceste zile se desfăşoară lucrările Congresului ştiinţei şi învăţămîntului, prilej cu care se vor analiza, în spirit critic şi autocritic, realizările obţinute în domeniul cercetării ştiinţifice şi învăţămîntului şi se vor indica direcţiile de urmat. În acest context, pentru a răspunde cu cinste sarcinilor ce-i vor fi încredinţate de către partid, personal de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cercetarea ştiinţifică şi ingineria tehnologică, cadrele din învăţămîntul superior, toţi cei ce lucrează în acest domeniu au datoria de a aborda cu mai mult curaj problemele cele mai însemnate, mai actuale pe care le ridică practica economică şi socială, de a imagina soluţii concrete (chiar cu variante de soluţii) care să conducă la creşterea eficienţei economice a producţiei şi a muncii, contribuind în felul acesta la progresul economic şi social, la ridicarea României socialiste pe noi culmi ale civilizaţiei şi progresului.

Grigore CORLAN

BIBLIOGRAFIE

1. **NICOLAE CEAUŞESCU, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român**, Editura Politică, Bucureşti, 1984.

2. **Directivele celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român**, Editura Politică, Bucureşti, 1984.

3. **NICOLAE CEAUŞESCU, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. şi a activului central de partid**, din 24 iulie 1985, Editura Politică, Bucureşti, 1985.

4. **NICOLAE CEAUŞESCU, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R., din 13—14 noiembrie 1985**, în Scînteia din 15 noiembrie a.c.

ÎNTREBĂRI

1. Precizaţi. care este rolul ştiinţei şi tehnologiei în strategia de dezvoltare a economiei.
2. Cum a evoluat în anii socialismului baza tehnico-materială şi umană a cercetării ?
3. Care sînt direcţiile principale de orientare a cercetării ştiinţifice naţionale în următorul cincinal şi pînă în anul 2000 ?
4. Arătaţi cum se acţionează în unitatea în care lucraţi pentru introducerea rapidă şi eficientă a progresului tehnic.

(urmare din pag. 10)

care lucraţi nu poate refuza eliberarea unor asemenea acte doveditoare, dat fiind că cererea dv. este întemeiată şi legală. Solicitaţi sprijinul juristului din întreprindere.

● **GYÖNGYOSSY Daniel — Cluj-Napoca.** Pentru a primi un răspuns oficial la întrebarea dv., vă invităm să vă adresaţi organului central care coordonează activitatea de comercializare a produselor la care v-aţi referit.

● **ASOCIAŢIA LOCATARILOR BLOC 803 — Drumul Taberei nr. 35A — Bucureşti —** Penalităţile stabilite prin Decretul nr. 209/1976 se aplică numai în cadrul raporturilor dintre personalul unităţilor şi aceste unităţi socialiste. Prevederile acestui act normativ nu au incidenţă în domeniul administrării imobilelor. Penalităţile pentru întîrziere în achitarea facturilor de către asociaţiile de locatari percepute de unităţile socialiste furnizoare sau prestatoare vor fi recuperate de asociaţie de la locatari, proporţional cu sumele ce le datorează fiecare pentru cheltuielile comune, conform prevederilor art. 19 alin. 2 din Statutul asociaţiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977.

● **CORNELIU MANOLIU — Ploieşti.** Pentru a se face o distincţie clară între persoanele ce sînt primite în mod temporar de locatari, la care se referă pct. 13 lit. a din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., şi persoanele care lipsesc temporar din imobil la care se referă pct. 13 lit. c din acelaşi act normativ, trebuie avut neapărat în vedere dacă cei în cauză sînt locatari ai imobilului, respectiv dacă au un drept propriu de folosinţă locativă. Aşadar, persoanele care au un drept propriu de folosinţă locativă nu pot fi considerate ca primite în propriul lor spaţiu locativ. Prin consecinţă, atunci cînd cei în cauză lipsesc temporar şi revin în locuinţa proprie, li se aplică numai dispoziţiile pct. 13 lit. c din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., dacă sînt îndeplinite condiţiile cerute de acest text şi anume : lipsa să dureze una sau mai multe luni calendaristice ; pe timpul absenţei să-şi păstreze în mod legal dreptul de folosinţă asupra suprafeţei locative pe care o deţin ; să ceară în scris din timp scutirea parţială de cheltuielile de folosinţă ; cererea să fie adresată comitetului asociaţiei. Răspunsul la care faceţi referire în scrisoarea dv. a fost publicat în nr. 4/1984 din ianuarie 1984 al Revistei economice înaintea apariţiei Hotărîrii nr. 30/1983 a C.P.C.P. în Buletinul Oficial nr. 7 din 28 ianuarie 1984, şi deci implicit nu a făcut referire la acest act normativ.

Redactor responsabil Supliment „R.E." dr. AL. DETEŞAN

Tiparul I.P. „Informaţia", 29 noiembrie 1985.

Preţul revistei şi al Suplimentului — 5 lei

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Preocupări susținute pentru creșterea rapidă a productivității muncii

ASIGURAREA ritmurilor de creștere prevăzute în documentele de partid pentru realizarea programului de dezvoltare economico-socială a țării noastre impune, ca o necesitate de prim ordin, concentrarea eforturilor, în toate unitățile economice, în direcția accentuării aportului factorilor intensivi. Acest deziderat își găsește expresia în sporirea accentuată a productivității muncii, valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale, folosirea deplină a capacităților de producție, realizarea unor produse de înalt nivel tehnic și calitativ, reducerea consumurilor de materii prime și energie, a costurilor de producție.

Creșterea susținută a productivității muncii în toate sectoarele de activitate constituie o prioritate și, în același timp, o sarcină de maximă importanță trasată prin documentele de partid și de stat, prin indicațiile și orientările stabilite cu diverse prilejuri de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De altfel, recentul **Proiect de lege cu privire la creșterea productivității muncii, perfecționarea organizării și normării producției și a muncii** subliniază importanța deosebită a acestei probleme, necesitatea imperioasă ca în fiecare întreprindere, centrală, minister să se asigure, prin acțiuni tehnice, tehnologice și organizatorice adecvate premisele necesare ridicării continue a productivității muncii.

■

UNITATE reprezentativă a industriei noastre electrotehnice, **Întreprinderea de motoare electrice din Pitești** are profilul de fabricație bine definit, cuprinzînd două principale grupe de produse: motoare electrice sub 0,25 kW și motoare electrice de 0,25 kW și peste. Aceste motoare se realizează în spații de producție cu un grad de integrare foarte ridicat, în următoarele sortimente: motoare electrice de puteri fracționare de curent continuu și monofazate cu colector, pentru echipament auto și acționări electrice; motoare electrice de puteri fracționare asincrone monofazate, pentru bunuri electromecanice de uz casnic și mașini electromecanice de calcul; motoare electrice asincrone trifazate, în carcasă de aluminiu, pentru utilizări industriale; motoare electrice pentru frigidere de uz casnic. Motoarele electrice de puteri fracționare se fabrică în 95 tipodimensiuni, totalizînd peste 275 tipovariante constructive, iar cele asincrone se realizează în 37 tipodimensiuni, totalizînd 275 tipovariante, care acoperă game de la 0,25 kW/1 500 rot/minut pînă la 7,5 kW/1 500 rot/minut.

Prin rezultatele bune obținute an de an în realizarea și depășirea planului, întreprinderea s-a situat în eșalonul unităților fruntașe. În 1985, în prima parte a anului, ne-am confruntat cu unele dificultăți în desfășurarea normală a procesului de producție, însă, printr-o mobilizare deosebită a întregului colectiv de oameni ai muncii, s-au întreprins toate măsurile tehnico-organizatorice necesare pentru intrarea grabnică în normal a activității productive, asigurîndu-se, la sfîrșitul primelor 10 luni ale anului, realizarea și chiar depășirea producției fizice planificate și a celorlalți indicatori de plan. Astfel, **producția marfă industrială a fost îndeplinită în proporție de 100,3%, productivitatea muncii — 101,05%, iar la principalele sortimente ale producției fizice realizările, comparativ cu planul, se ridică la 100.4% la motoare electrice sub 0,25 kW și 102.6% la motoare electrice de 0,25 kW și peste; sarcina de plan pe acest cincinal pentru exportul de motoare electrice a fost îndeplinită încă din iunie 1984.**

Realizarea obiectivelor activității întreprinderii, în general creșterea cantității, calității și eficienței, a impus orientarea preocupărilor pe linia descoperirii și folosirii influenței tuturor factorilor care impulsionează utilizarea intensivă a potențialului economic - al unității, îndeosebi a celor care determină accelerarea creșterii productivității muncii. Îndeplinirea și depășirea planului la productivitatea muncii a avut ca bază realizarea întocmai, la termenele și cu eficiența prevăzută, a măsurilor cuprinse în programul de fundamentare a creșterii rodniciei muncii întocmit pentru acest an. În cadrul acestor măsuri, o însemnată pondere o dețin cele ce vizează **promovarea progresului tehnic,** care urmăresc atît îmbunătățirea constructivă, cît și tehnologică a motoarelor electrice, asigurînd, în acest an, prin cele 164 persoane economie relativă, un spor de productivitate de 6,41%.

În domeniul **proiectării constructive,** acțiunile și măsurile inițiate au determinat ca **ponderea producției motoarelor noi și reproiectate** să crească an de an, ajungînd **în 1985 la 72%** din totalul producției întreprinderii. Trebuie menționat că, o dată cu reducerea consumului de muncă pe produs, s-a urmărit și **asigurarea unei calități și fiabilități ridicate,** obținerea unei **competitivități înalte** a produselor fabricate. Întreprinderea a avut de rezolvat o situație contradictorie: pe de o parte, necesitatea reducerii manoperei specifice, pentru creșterea productivității muncii, iar, pe de altă parte, asigurarea unor produse conform normelor internaționale și cerințelor pieței externe, care impun modernizări ce conduc la creșterea consumului de manoperă cu peste 20%. Spre exemplu, realizarea motoarelor cu turație variabilă tip MUS, cerute pe piața externă, presupune un înalt grad de tehnicitate și complexitate față de motoarele tip MSI; aceleași implicații comportă și realizarea motoarelor cu comandă electronică EPT 400 și EML față de EP 400. Nivelul ridicat al gradului de înnoire a fabricației ne-a permis ca, an de an, să realizăm produse tot mai performante, mai competitive pe piața externă, obținînd în ace-

Mihai ZISU
directorul Întreprinderii de motoare electrice Pitești

(Continuare în pag. 8)

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C. C. al P. C. R.

Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării

Funcționarea la întreaga capacitate a centralelor termoelectrice

CREȘTEREA susținută a producției de energie electrică și termică, acoperirea integrală a necesităților de consum productiv ale economiei și ale populației, menținerea în stare normală de funcționare a sistemului energetic național sînt priorități absolute în activitatea fiecărei întreprinderi aparținînd **Centralei industriale de producere a energiei electrice și termice** (C.I.P.E.E.T.). Perioada scurtă care a mai rămas din acest an, apropierea vîrfului de sarcină din iarna 1985/1986, necesitatea încheierii cu bune rezultate a activității economice în 1985 și asigurarea tuturor condițiilor necesare demarării corespunzătoare a producției anului viitor impun intensificarea eforturilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii din domeniul energetic pentru sporirea substanțială a cantităților de energie produse și livrate sistemului energetic național. În același timp, așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului, problemelor energetice trebuie să li se circumscrie eforturile tuturor întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice atît pe linia utilizării eficiente, rationale a energiei, cît și în ce privește economisirea pe toate căile a resurselor energetice primare.

■

LA RECENTA plenară a C.C. al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras în mod deosebit atenția asupra faptului că situația existentă în cadrul unităților aparținînd M.E.E. este rezultatul direct al modului în care s-a desfășurat activitatea pînă în prezent, al manifestării unor neajunsuri proprii care au diminuat considerabil nivelul producției de energie. Totodată, experiența de pînă acum a arătat că nu s-a acționat întotdeauna în mod exigent în vederea transpunerii în fapt a Programului aprobat de Comitetul Politic Executiv în martie a.c. pentru realizarea producției de energie electrică pe 1985, că eforturile depuse nu au fost permanent însoțite de o organizare exemplară a activității, de conlucrare fermă la toate verigile și în toate sectoarele de muncă.

Pe total C.I.P.E.E.T. planul producției de energie electrică a fost îndeplinit pe primele 10 luni a.c. în proporție de 96,7% acoperind numai 91,1% din consumul intern, iar în ce privește energia termică pe bază de hidrocarburi nivelul de realizare a fost de 93,8%. Depășiri ale planului producției de energie electrică s-au înregistrat numai în centralele pe hidrocarburi și resurse energetice refolosibile (108,1%), prin alocarea unor cantități suplimentare de combustibili, ca urmare a programelor speciale aprobate de conducerea superioară de partid și de stat.

Cauzele unei atari situații se localizează, în special, la capitolul **revizii și reparații la grupurile energetice.** În perioada analizată, acestea au fost realizate fizic în procent de 65,1%, respectiv 352 obiective din 541 planificate. Analizele întreprinse la toate obiectivele restante au reliefat existența unor neajunsuri proprii legate de neîndeplinirea ciclului normat de funcționare la un număr de 28 agregate, funcționarea centralelor pe cărbune — în special Rovinari și Turceni — la puteri reduse, ceea ce a determinat funcționarea unor grupuri pe hidrocarburi chiar cu depășirea ciclului normat etc. Alături de acestea trebuie menționat și faptul că unele lucrări de revizii și reparații nu s-au putut efectua din lipsa unor materiale și piese de schimb. Astfel, la cazanele nr. 1 Midia și nr. 4 Iași, de 420 t/h, din lipsa unor furnituri (conducte ridicătoare și coborîtoare) nelivrate la termen de întreprinderea „Vulcan", nu s-au putut efectua lucrările de intervenție necesare.

Pe de altă parte, au fost executate revizii și reparații la unele agregate care nu au fost cuprinse în plan, dar au realizat ciclul de funcționare și au dispus de baza materială necesară, sau starea tehnică impunea executarea unor reparații prin abatere de la prevederile normativului. Deși aceste măsuri au contribuit la asigurarea funcționării mai bune a instalațiilor respective, totuși situația se prezintă nefavorabil, ținînd seama de importanța celor care, deși întruneau condițiile de lucru și reparații, nu au fost atacate pînă în prezent. Sub acest aspect, atenția specialiștilor noștri se îndreaptă în special spre aceste obiective cu termene scadente depășite, astfel încît pînă la sfîrșitul anului toate instalațiile să funcționeze normal, la capacitatea stabilită.

■ Pentru realizarea fiecărui kilowatt-oră se consumă :

- 0,32 mc gaz metan sau
- 1,5 kg lignit sau
- 250 g păcură

■ Un kilowatt-oră de energie electrică este consumat de :

- un bec de 100 w care arde timp de 10 ore
- un strung care funcționează 10 minute
- un război de țesut care funcționează 20 de minute

■ Cu un kilowatt-oră se poate realiza :

- 1,5 kg alumină sau
- 1,5 kg oțel în cuptoare electrice sau
- 25 kg fontă brută de furnal sau
- 7 kg îngrășăminte complexe sau
- 10 kg ciment sau
- 1,5 mp țesături finite din lînă.

ENERGIA,
problemă vitală a economiei naționale, a întregului popor

În amplul proces de asigurare a bazei energetice a țării se cere amplificată participarea atît a unităților producătoare, cît și a celor consumatoare, astfel încît să se creeze premisele necesare funcționării normale a sistemului energetic național. În această perioadă, prioritare sînt acțiunile privind :

■ ÎN UNITĂȚILE PRODUCĂTOARE :

- **Funcționarea la capacitatea proiectată a tuturor agregatelor energetice.**
- **Exploatarea în cele mai bune condiții a instalațiilor.**
- **Punerea în valoare a tuturor resurselor tehnice, organizatorice și profesionale în vederea creșterii producției și livrării ritmice a energiei electrice.**

■ ÎN INDUSTRIE :

- **Asigurarea unui consum rațional, echilibrat pe toată durata zilei de muncă.**
- **Funcționarea în afara orelor vîrfului de sarcină a utilajelor și instalațiilor energointensive.**
- **Evitarea cu desăvîrșire a funcționării în gol sau sub capacitatea nominală a mașinilor, instalațiilor și utilajelor.**
- **Organizarea activității din sectoarele calde într-un ciclu de 3–4 zile pe săptămînă.**
- **Introducerea de noi tehnologii și modernizarea celor existente în vederea diminuării substanțiale a consumurilor energetice.**
- **Încadrarea strictă în normele de consum aprobate, care trebuie considerate ca maxime.**

■ ÎN SECTOARELE CASNIC ȘI PUBLIC :

- **Reducerea consumurilor de energie electrică cu 10–12%, lucru necesar și pe deplin posibil.**
- **Evitarea oricărui consum inutil, oricărei risipe.**
- **Instituirea, de către consiliile populare, a unui control riguros a modului în care se face repartizarea consumului general, respectarea de către toți cetățenii a normelor de utilizare a energiei și a combustibilului.**
- **Evitarea utilizării aparatelor electrocasnice în orele vîrfului de sarcină.**

O altă cauză care a determinat, fără îndoială, diminuarea producției de energie se referă și la **gradul de asigurare cu forță de muncă, inclusiv nivelul calificării profesionale.** Analizele efectuate în acest sens au subliniat faptul că nivelul pregătirii profesionale în unele unități nu se ridică la cel al exigențelor impuse de complexitatea instalațiilor energetice ; aceasta implică, evident, în perioada imediat următoare acțiuni ferme în fiecare întreprindere în scopul revederii și completării tematicii programelor de pregătire, precum și organizării unor cicluri de instruire intensivă pentru însușirea temeinică a regulilor de exploatare a instalațiilor, cu precădere în perioada de iarnă. În ce privește centralele pe hidrocarburi, se poate aprecia că aici nu s-au ridicat probleme deosebite, avîndu-se în vedere și sarcinile de plan de creștere a productivității muncii și încadrarea în planul de muncă și retribuire aprobat. În acest sens, au fost luate măsuri de organizare a unor brigăzi de reparații aparținînd I.A.C.M.R.U.E., în care a fost încadrat personalul de reparații din majoritatea centralelor pe hidrocarburi.

■

PENTRU unitățile energetice aparținînd centralei noastre, o problemă prioritară o reprezintă **încadrarea în norma de consum specific.** Situația pe primele 10 luni a.c. demonstrează că în centralele pe hidrocarburi norma de consum specific de combustibil pentru producerea energiei în condensație a fost depășită cu 8,42 gcc/kWh, iar pentru cea termică cu 0,46 kgcc/Gcal. Depășiri mari s-au înregistrat în centralele Govora și Brazi în special datorită : menținerii temperaturii ridicate a apei de răcire ca urmare a funcționării în circuit închis și a dimensionării necorespunzătoare din proiect a circuitului de răcire la CET Govora, precum și a lipsei de prescripții și a stării tehnice necorespunzătoare a turnurilor de răcire nr. 4, 5, 6 și 7 din centrala Brazi ; funcționării cu un cazan în plus la CET Govora pentru asigurarea cu energie termică a platformei chimice chiar în cazul avarierii unui cazan ; pierderilor suplimentare de apă-abur în circuitul termic ca urmare a neetanșeității armăturilor la CET Govora etc.

Toate aceste aspecte au constituit și continuă să constituie preocupări prioritare ale tuturor întreprinderilor centralei. Atît pentru perioada pînă la sfîrșitul acestui an, cît în special pentru asigurarea condițiilor necesare îndeplinirii valorilor de plan pe 1986 și trecerii vîrfului de sarcină din această iarnă, la nivelul centralei și al unităților subordonate au fost stabilite măsuri concrete care vizează : ● întărirea ordinii și disciplinei tehnologice prin respectarea strictă a prescripțiilor de exploatare, întreținere și reparații ; ● eliminarea punctelor slabe prin realizarea lucrărilor prevăzute pentru mărirea gradului de siguranță în funcționare ; ● realizarea la grupul de 330 MW Brăila și la grupul de 120 MW Palas a îmbunătățirilor rezultate din experiența grupurilor similare pe cărbune ; ● menținerea în stare de funcționare a automaticilor de insularizare a platformelor industriale în caz de avarie extinsă în sistemul energetic național ; ● creșterea nivelului de cunoștințe profesionale și deprinderi practice ale personalului muncitor, prin efectuarea cu regularitate a instructajelor, antrenamentelor de avarie și lucrărilor model etc.

În ce privește centralele pe hidrocarburi au fost stabilite și sînt în curs de desfășurare lucrările necesare pentru reducerea consumurilor specifice de combustibil și de energie electrică, a căror eficiență totală anuală este de 55,4 mii tcc și 36,6 mii MWh. Dintre acestea se cuvin a fi menționate : ■ înlocuirea țevilor la cazanele de 420 t/h, 1 Midia, 4 Iași, 2 Palas pentru ridicarea parametrilor aburului viu ; ■ extinderea instalațiilor de curățire cu bile la turbinele 6 și 7 Borzești, 3 și 4 Iași, 5 Fîntînele ; ■ schimbarea conductelor de abur la blocurile 3 și 4 Iernut și 6 Borzești ; ■ realizarea lucrărilor pentru livrarea aburului industrial solicitat la presiuni ridicate din prizele fixe ale turbinelor în locul SRR la centralele Iași, Govora și Brazi ; ■ repararea turnurilor de răcire (1 Midia, 3 Palas, 1 și 3 Iași, 3 tiraj forțat și 3 circulație naturală Iernut, 3 și 8 Brazi, turn 8 000 m^3/h Pitești-sud, 2 Fîntînele) și înlocuirea țevilor la condensatoare (turbinele 1 și 2 Brazi, 3 și 4 Iernut, 2 Fîntînele). De asemenea, esențială pentru realizarea normelor de consum planificate pe 1986 este **realizarea producției de energie electrică produsă în regim de termoficare,** respectiv livrarea maximă a căldurii prin prize și contrapresiune în toate centralele de termoficare.

Măsurile și acțiunile prevăzute și în curs de desfășurare, precum și cele ce vor fi adoptate în perioada imediat următoare vor asigura condițiile necesare funcționării neîntrerupte, la capacitate a tuturor agregatelor energetice, producerii și livrării unor cantități sporite de energie electrică și termică în concordanță cu nevoile economiei naționale și consumul populației.

ing. Tiberiu CÎMPUREANU
director general al
Centralei industriale
de producere a energiei electrice
și termice

Economisirea pe toate căile a consumului de energie electrică și combustibil

UTILIZAREA rațională a resurselor energetice, reducerea sistematică a consumurilor specifice constituie o necesitate primordială în economia românească, în actuala etapă de dezvoltare economico-socială. În spiritul înaltelor exigențe formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în întreaga țară s-a trecut cu hotărîre la materializarea măsurilor stabilite privind creșterea producției de energie electrică ; totodată, în toate sectoarele și domeniile de activitate se acționează stăruitor, cu înaltă exigență și răspundere pentru reducerea considerabilă a consumurilor energetice, pentru recuperarea și refolosirea energiei, pentru oprirea risipei sub orice formă s-ar manifesta ea. Sînt cerințe și exigențe de cea mai mare importanță și actualitate, de care depind desfășurarea normală a întregii activități economico-sociale, îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan la toate nivelurile.

Ne propunem, în acest articol, să prezentăm modul în care unitățile economico-sociale din județul Sibiu acționează pentru gospodărirea riguroasă și economisirea severă a energiei, pentru atragerea în circuitul productiv a surselor secundare de energie.

■

ÎN TOATE UNITĂȚILE județului au fost întocmite programe de măsuri, au fost declanșate inițiative și se înregistrează însemnate progrese pe calea utilizării raționale, cu maximă chibzuință a energiei (electrice și termice), în paralel cu reducerea substanțială a consumurilor specifice. **La nivelul județului, în primele 10 luni din acest an s-a înregistrat o economie de 662 MWh energie electrică,** iar prin măsurile întreprinse în ultimul timp se prelimină pentru trimestrul IV obținerea unei economii de 220 MWh.

Între unitățile care au realizat cele mai importante economii la cotele de energie alocate se află întreprinderile de piese auto, „Independența", „Balanța", „Dumbrava", „Steaua Roșie", de utilaje și piese de schimb din Sibiu, „Automecanica" și „Emailul Roșu" din Mediaș, „Mecanica" — Mîrșa, „Textila" — Cisnădie, de tricotaje din Agnita ș.a. La „Automecanica" — Mediaș, de pildă, un rol însemnat în obținerea unor importante economii de energie electrică (1 545 kWh pe primele 10 luni din acest an) l-au avut și îl au măsurile de **reproiectare tehnologică și constructivă** aplicate la o serie de produse între care : macaraua de 16 tf, autobetoniera de 5,5 mc, autocisterna de transport lichide 10 CLA (reducerea grosimii tablelor), familia de furgoane (înlocuirea în proporție de 50% a poliuretanului injectat cu cel expandat) ș.a. Totodată, la această unitate, importante economii de energie electrică s-au obținut și prin **extinderea sudurii automate în amestec de gaze protectoare.** La întreprinderea „Textila" — Cisnădie s-a realizat și montat un recuperator de căldură pe unul din cazanele C.R. 9 din centrala termică a unității, ceea ce a condus la o economie anuală de 40 tcc. La aceeași unitate, toate celelalte 5 cazane C.R. 9 vor fi dotate în cursul anului 1986 cu astfel de recuperatoare, ceea ce va conduce la economisirea a 200 tcc/an. La „Drapelul Roșu" — Sibiu, colectivul de energeticieni din unitate a conceput și realizat modificarea schemei electrice a mașinilor de tricotat rectiliniu, în vederea opririi automate a motorului cînd mașina merge în gol și obținerii pe această bază a unor importante economii. Tot aici au fost înlocuite motoarele electrice de 0,8 kW de la mașinile de tricotat rectiliniu pentru lînă, cu motoare de 0,55 kW putere, realizîndu-se o reducere a consumului de energie electrică cu 25—30%, în condițiile funcționării corespunzătoare a acestor mașini.

Dintr-o serie de analize recente efectuate în întreprinderile județului de către specialiști energeticieni reiese că, în multe unități, prin adoptarea unor măsuri puțin costisitoare, s-ar putea obține economii suplimentare de energie. Este vorba, în principal, de :

- **generalizarea dotării mașinilor-unelte, a utilajelor de sudură, ca și a mașinilor și utilajelor din industria ușoară** (războaie de țesut, mașini de tricotat rectiliniu, mașini de cusut ș.a.) **cu limitatoare de mers în gol,** cu atît mai mult cu cît din analizele întreprinse rezultă că valoarea puterii de mers în gol reprezintă 60—67% față de puterea nominală.

La nivelul municipiului Sibiu, de pildă, din cele 6 155 mașini-unelte, aparținînd unităților constructoare de mașini, doar 150 au fost dotate pînă în prezent cu astfel de limitatoare. Menționăm că dotarea cu limitatoare de mers în gol a 405 din cele 850 mașini-unelte aflate în dotarea unităților din industria ușoară sibiană este de natură să conducă la o economie anuală de 600 MWh ;

- **întocmirea în toate unitățile economice a bilanțurilor energetice, cantitative și calitative, mijloc important de identificare a posibilităților de raționalizare și economisire a energiei.**

Din diverse motive — preponderente fiind cele privind respectarea tehnologiilor și siguranța instalațiilor — o serie de unități omit de la an la an actualizarea bilanțurilor energetice, ca de altfel și analiza concretă a anumitor forme de consum — iluminatul neeconomicos, mersul în gol al mașinilor și utilajelor, menținerea în funcțiune a unor motoare supradimensionate ș.a. Bilanțul energetic, dacă este actualizat periodic, se dovedește a fi un instrument eficient de lucru al comisiilor energetice din întreprinderi ;

- **confecționarea și montarea la toate sistemele de racordare a furtunelor uneltelor pneumatice a unor ventile de autoreținere a aerului comprimat.**

Subliniind că la nivelul economiei județului Sibiu consumul de energie electrică în vederea producerii aerului comprimat se ridică la nu mai puțin de 8 000 MWh, asemenea măsuri se impun de la sine.

ALĂTURI de acțiunile și măsurile ce se au în vedere pentru economisirea energiei electrice, un loc important în ansamblul preocupărilor unităților sibiene pentru gospodărirea judicioasă a tuturor resurselor energetice îl ocupă cele ce urmăresc **folosirea rațională și cu înaltă eficiență a gazului metan,** înlăturarea oricăror forme de risipă, găsirea unor noi soluții de economisire. Eficiența măsurilor inițiate în acest domeniu se regăsește în faptul că, pe primele 10 luni din acest an, **unitățile industriale din județul Sibiu au realizat o economie de gaz metan,** comparativ cu cota stabilită prin plan, **de peste 16 milioane mc.** În general măsurile și inițiativele întreprinse au vizat și vizează patru direcții mai importante : ● introducerea în producție a unor noi tehnologii de fabricație, precum și modernizarea celor existente ; ● recuperarea și refolosirea resurselor termice secundare ; ● îmbunătățirea izolațiilor termice, verificarea și repararea rețelelor termice, perfecționarea instalațiilor de încălzire ; ● asimilarea unor tehnologii neconvenționale (cum ar fi, spre exemplu, tratamentele termice sub vid promovate la „Independența"-Sibiu).

O contribuție de seamă la economisirea resurselor primare de energie au adus-o și o vor aduce în continuare preocupările ce vizează **utilizarea resurselor neconvenționale** (energia solară, eoliană, geotermică, biomasă), în paralel cu **recuperarea și refolosirea resurselor secundare.** La întreprinderea „Emailul Roșu" din Mediaș se produce energie electrică prin intermediul a 900 m² captatori solari, ceea ce conduce la o economie de combustibil de 68 tcc/an. Prin același fel de instalații se economisesc 10,3 tcc/an la întreprinderea „Mecanică"-Mîrșa, 9,8 tcc/an la U.J.C.M. Sibiu, 15 tcc/an la I.M.A.I.A. și „Flamura Roșie"-Sibiu ș.a.

Rezultate deosebite s-au obținut în județul Sibiu în domeniul **recuperării căldurii din procesele tehnologice.** În acest an s-a pus în funcțiune conducta magistrală ce alimentează cu apă caldă de consum întregul cartier „Vitrometan" din Mediaș, avînd drept sursă de energie recuperarea căldurii de la cuptoarele întreprinderii de geamuri Mediaș. În prezent, este în curs de execuție rețeaua termică care va alimenta cu apă caldă de consum cartierele „Buziaș" și „Cojocarilor", utilizînd drept sursă de energie tot gazele arse evacuate de la întreprinderea de geamuri. Programul județului Sibiu pentru perioada 1986—1990 privind valorificarea resurselor noi și refolosibile este deosebit de cuprinzător. Se prevăd, între altele, construirea a 132 instalații noi, cu o capacitate de aproape 19 mii tcc/an, precum și aproape 2 000 de instalații de biogaz ; totodată, este prevăzută construirea a noi instalații solare pentru prepararea apei calde de consum.

dr. Nicolae BLAGA

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

Cerințe ale utilizării raționale și eficiente a parcului auto

TRANSPORTURILE reprezintă o ramură de însemnătate vitală pentru economia națională, putînd fi comparate cu „sistemul circulator" al unui organism viu, orice defecțiune și dereglare a acestui mecanism producînd neajunsuri în toate compartimentele producției și consumului, în desfășurarea vieții publice. Ținînd seama de importanța lor deosebită în societate, partidul și statul nostru au acordat și acordă o mare însemnătate dezvoltării și modernizării transporturilor, creșterii eficienței economice a activității din acest sector de bază al economiei naționale.

■

ETAPA actuală de dezvoltare intensivă a întregii noastre economii naționale reclamă cu stringență, ca o necesitate obiectivă, **sporirea eficienței economice și în ramura transporturilor.** La ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din octombrie a.c. s-a apreciat că, deși ponderea cheltuielilor de transport în totalul cheltuielilor materiale de producție și în produsul social a scăzut an de an, totuși Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, precum și celelalte ministere și unități economice deținătoare de mijloace de transport n-au luat toate măsurile necesare în acest scop și, de aceea, cheltuielile de transport continuă să fie mari. Pornind de la această realitate, de la cerințele aplicării ferme a mecanismului economico-financiar, sarcini deosebite și de mare responsabilitate revin și **sectorului de transporturi auto** unde au fost stabilite măsuri hotărîte pentru **reducerea substanțială a cheltuielilor de transport,** ținînd seama și de faptul că la această subramură a transporturilor costurile sînt mult mai mari decît în celelalte sectoare de transport.

Sistemul actual de organizare și exploatare a parcului auto a fost stabilit cu ani în urmă (1960), cînd a avut loc concentrarea parcului auto în mari unități specializate de transport, delimitîndu-se aria de acțiune a **parcului de folosință generală** (public), aflat în subordonarea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, de **cel intern,** aflat în administrarea ministerelor și altor instituții centrale, a întreprinderilor etc., care dispun de un număr limitat de mijloace auto și care are drept scop asigurarea transporturilor proprii din sfera producției. În momentul de față, în afara parcurilor ce aparțin de I.T.A., care are ponderea cea mai mare, și de I.T.S.A.I.A. (Întreprinderea de transporturi specializate pentru agricultură), un număr însemnat de autovehicule sînt concentrate la alți deținători de parc auto, fie pentru transporturi generale, fie pentru transportul specializat pe domenii — petrol, chimie, minerit, geologie ș.a.

Este un lucru evident, și datele statistice exprimă aceasta, că, an de an, indicatorii tehnico-economici de exploatare a mijloacelor de transport (coeficientul de utilizare a parcului — C.U.P., coeficientul de utilizare a capacității — C.U.C., parcursul mediu zilnic P.M.Z.) au înregistrat îmbunătățiri sensibile, că, datorită preocupărilor permanente, **întreprinderile auto cu parc public și-au îndeplinit și chiar depășit sarcinile de plan,** au înregistrat economii la costurile de producție, au realizat planul de beneficii etc. În același timp, nu trebuie pierdut din vedere faptul că, analizînd indicatorii de eficiență — productivitate, cost de producție etc. — se poate constata **randamentul superior al parcului de folosință generală față de nivelul realizat de parcul intern.** La unele ministere și organizații centrale, indicii de folosire a autovehiculelor din dotare reprezintă, de regulă, 60—70%, față de întreprinderile Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, deși nici aici rezultatele obținute nu pot fi considerate maxime.

- **Dimensionarea optimă a parcului auto propriu în raport cu nevoile producției**
- **O mai bună delimitare a sferei de activitate**
- **Măsuri concrete și hotărîte de reducere a costului transportului auto**

Supunînd analizei indicatorii care au determinat creșterea productivității în actualul cincinal, se poate astfel remarca, pe lîngă faptul că indicatorii de calitate ai întreprinderilor cu parc public au încă însemnate rezerve de îmbunătățiri, că cei realizați de parcul intern se situează la un nivel cu mult mai scăzut. Or, așa cum s-a arătat la ședința Comitetului Politic Executiv, costul nejustificat de mare înregistrat de unitățile cu parc propriu influențează negativ nivelul cheltuielilor de producție, grevează serios bugetul întreprinderilor și contravine cerințelor autogestiunii economico-financiare.

În prezent, unele ministere, instituții centrale etc. și-au format un parc propriu de mijloace auto supradimensionat. Interesele majore ale economiei naționale impun ca mijloacele de transport din dotarea tuturor deținătorilor de parc auto să fie folosite cu maximă eficiență, ca factorii de conducere din fiecare unitate economică să chibzuiască dacă în anumite situații nu este mai economic, mai avantajos să utilizeze mijloace de transport din parcul de folosință generală sau, mai bine chiar, să recurgă la transportul pe calea ferată. Și aceasta din cauză că, nu de puține ori, se înregistrează însemnate staționări de autovehicule din parcul propriu, sau acestea sînt utilizate cu mult sub capacitatea lor, pe distanțe neeconomicoase, nu sînt întreținute și exploatate corespunzător, ceea ce generează consumuri mari de carburanți, reparații și alte cheltuieli de transport.

În condițiile în care indicatorii de eficiență, și îndeosebi nivelul costurilor transporturilor cu mijloace auto proprii, nu se află la un nivel inferior față de nivelul general al costurilor stabilite pentru transporturile efectuate cu mijloace din parcul de folosință generală, se justifică din punct de vedere economic ca deținătorii de parc în cauză să nu mai fie îndreptățiți să aibă în folosință mijloace de transport auto proprii. De aceea, după părerea noastră, principala direcție a raționalizării și creșterii eficienței o constituie **continuarea procesului de concentrare a parcului în unități mari, specializate,** care să permită realizarea și chiar depășirea actualilor indicatori de exploatare atinși de unitățile Ministerului Transportului și Telecomunicațiilor.

În același timp, considerăm rațional ca unele ministere, unități centrale să poată dispune de un **parc propriu,** rațional dimensionat, care să fie **utilizat în mod exclusiv pentru efectuarea unor transporturi specializate și la nivelul de eficiență atins de întreprinderile cu parc public** de deservire generală. Considerăm oportună și eficientă **înființarea** și perfecționarea activității **unor organizații unice de transport pe centrale, grupuri de întreprinderi, pe orașe,** eventual, pentru unitățile situate în cadrul unui oraș sau într-o anumită zonă, **prin concentrarea mijloacelor aparținînd unităților respective și folosirea lor rațională.**

■

CERINȚELE utilizării mai eficiente a parcului auto reclamă o mai **riguroasă delimitare a sferei de activitate** atît în cadrul organizării actuale a parcului auto republican, cît și între diferite subramuri ale transportului — auto, feroviar, fluvial și maritim. Astfel, apreciem că în sarcina parcului Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor trebuie să revină : transporturile de mărfuri în cadrul județelor, transportul de cărămizi și ciment, nisip și alte produse de masă, din fabrici și cariere, cu excepția transporturilor interne ale șantierelor de construcții : transporturi și expediții de mărfuri în trafic combinat auto-calea ferată, auto-navale și auto-aeriene;

transporturile interurbane de persoane cu autobuze. Parcului intern i-ar reveni în acest caz următoarele categorii de transporturi : transporturile de șantier și uzinale, transporturile de intervenții necesare înlăturării defecțiunilor intervenite la liniile de cale ferată, la conductele pentru transportul produselor petroliere și a gazelor, la conductele de aducțiune și distribuție a apei, la drumuri și poduri, precum și la liniile electrice, telegrafice și telefonice.

Pe ramuri ale economiei, considerăm că parcului auto, destinat transporturilor interne, îi revine sarcina efectuării majorității transporturilor din industrie și construcții, ocazional transporturile din ramura circulației mărfurilor, precum și transporturile din agricultură (cu excepția campaniilor de recoltare a legumelor și fructelor, păioaselor și a porumbului, cînd o parte din volumul de transport se impune a fi efectuat și cu parcul auto public al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor).

Cerința folosirii rațională și cu eficiență superioară se pune, deopotrivă, și în ce privește transporturile auto efectuate de unitățile Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, unde se înregistrează costuri destul de mari. Este semnificativ să precizăm faptul că transportul auto este cel mai scump transport (de peste 10 ori față de transportul feroviar). În aceste condiții este necesar ca, analizîndu-se modul în care se asigură cerințele de transport ale economiei naționale, să se reducă volumul de mărfuri transportate cu mijloace auto care implică cele mai mari consumuri de combustibil și cele mai ridicate costuri. În acest scop s-a prevăzut ca, la sfîrșitul acestui an, să se obțină o reducere cu 30% a transporturilor de mărfuri între județe și cu peste 80% a transporturilor de călători — ceea ce conduce la economisirea unor cantități apreciabile de combustibil. Mai mult chiar, studiile întreprinse de specialiști relevă posibilitatea trecerii asupra căii ferate a circa 20% din volumul actual de mărfuri și călători transportați cu mijloace auto.

O atenție sporită urmează să se acorde în fiecare unitate de transport **folosirii raționale, pe rute economicoase și la capacitate maximă, a mijloacelor auto,** extinzîndu-se acțiunile întreprinse pentru creșterea capacităților de transport, prin supraînălțarea caroseriilor și sporirea numărului de remorci pînă la 3—5, față de 1—2 cît tractează în prezent autovehiculele de mare capacitate. Deși sînt unele realizări din acest punct de vedere, totuși transportul de mărfuri în containere și cel paletizat nu ocupă o pondere corespunzătoare condițiilor existente și avantajelor evidente pe care le oferă. Extinderea acestei forme eficiente de organizare a expedițiilor de mărfuri poate contribui la **diminuarea cu 20% a staționărilor pentru încărcare și descărcare,** reducerea cu 50% a forței de muncă angajată în manipularea mărfurilor, ceea ce va avea ca efect direct **disponibilizarea a circa 3 000 autovehicule,** concomitent cu reducerea însemnată a costurilor de transport.

dr. Nicolae ANTONIU

Creșterea rapidă a productivității muncii

(Urmare din pag. 3)

lași timp o importantă economie la costurile de producție.

O altă latură a promovării progresului tehnic ce stă permanent în atenția colectivului de muncă al întreprinderii noastre o constituie **perfecționarea proceselor tehnologice** care, prin acțiuni de mecanizare și automatizare, de introducere a unor tehnologii avansate, mici consumatoare de manoperă și materiale, de optimizare a fluxurilor tehnologice, ne permite să asigurăm îmbunătățirea ritmului de producție, creșterea calității execuției, a eficienței în ansamblu. O preocupare deosebită în această ordine de idei a constituit-o **ridicarea gradului de automatizare** a procesului de producție prin introducerea mașinilor automate și **perfecționarea tehnologiilor de fabricație,** prin care, în acest an, se asigură o economie relativă de 96 persoane, adică un spor de productivitate de 3,75%. În acest sens putem prezenta acțiunile ce au urmărit extinderea tehnologiei de bobinaj automat pe mașini executate prin autoutilare (33 persoane economie relativă), introducerea unei noi tehnologii de execuție a plăcii port perie la motoarele EA-2 000 și EP-400, perfecționarea tehnologiilor de execuție a SDV-urilor ș.a.

■

ÎN CONDIȚIILE creșterii complexității și nivelului tehnic al activității întreprinderii, o atenție deosebită pentru înregistrarea unor niveluri superioare de productivitate la fiecare loc de muncă se acordă **perfecționării organizării producției și a muncii.** Cele 25 de studii, proiecte și măsuri prevăzute în programul pentru perfecționarea conducerii și organizării producției și muncii pe 1985 asigură, prin eficiența lor, o creștere a productivității muncii, față de 1984, de circa 7%. Ele vizează organizarea superioară a fluxurilor de fabricație, folosirea rațională a capacităților de producție, funcționarea continuă, sigură și eficientă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, utilizarea rațională a forței de muncă, organizarea corespunzătoare a aprovizionării tehnico-materiale, creșterea eficienței activității de recuperare și refolosire a resurselor materiale etc.

În contextul necesității promovării în munca de conducere a unor siteme și subsisteme, tehnici și mijloace moderne de informare, analiză și decizie, în întreprinderea noastră **este în curs de proiectare și implementare un sistem informatic prin care se va realiza conducerea operativă a producției cu ajutorul minicalculatoarelor.** Utilizarea acestuia este de natură să asigure reducerea substanțială a numărului de documente specifice, organizarea unei baze de date, redimensionarea personalului afectat subactivităților sistemului — corespunzător diminuării volumului de muncă —, eliminarea paralelismelor în culegerea, prelucrarea și transmiterea informațiilor, punerea în timp util la dispoziția factorilor de decizie a informațiilor pertinente în vederea adoptării unor decizii optime, crearea condițiilor pentru urmărirea și controlul activităților din cadrul sistemului. Prin funcțiile sale de programare, lansare, execuție și urmărire a producției, sistemul informatic asigură eșalonarea în timp (luni, decade, zile, schimburi) și spațiu (locuri de muncă, ateliere, secții, întreprindere) a sarcinilor de producție, repartizarea lor pe executanți direcți, condițiile în care urmează să se desfășoare producția și sistemul de reglări operative care să asigure realizarea ritmică, la termenele impuse și cu cheltuieli minime, a planului de producție pe un interval de timp considerat.

În paralel cu preocupările vizînd îndeplinirea în bune condiții a planului pe acest an, colectivul de oameni ai muncii din întreprinderea noastră își îndreaptă atenția tot mai mult spre **pregătirea producției anului 1986.** S-au declanșat toate acțiunile pregătitoare, eforturile concentrîndu-se în prezent spre finalizarea încheierii contractelor cu beneficiarii și furnizorii noștri. În ceea ce privește creșterea productivității muncii, prevederile de plan pentru 1986 au impus, în vederea creării tuturor condițiilor necesare realizării lor, inițierea unor ample analize pentru depistarea tuturor rezervelor interne existente încă în acest domeniu. Se are în vedere, în continuare, accentuarea preocupărilor în direcția promovării largi a progresului tehnic, în anul viitor urmînd a fi asimilate în fabricație noi tipuri de motoare, a căror fabricație implică consumuri reduse de manoperă și materiale. De asemenea, tot în această ordine de idei, se vor amplifica eforturile pentru introducerea în producție a unor tehnologii moderne, eficiente, precum și pentru asigurarea generalizării celor introduse în acest an. O atenție deosebită acordăm în continuare **perfecționării organizării producției și a muncii,** și **creșterii gradului de calificare a personalului.**

La eforturile noastre considerăm că trebuie să se alăture, în mai mare măsură, și unii furnizori de materii prime și materiale. Întîmpinăm deseori dificultăți în asigurarea unor materii prime și materiale (benzi laminate la rece — producători Combinatul siderurgic Galați și IREMOAS București, magneți — producător I. F. Urziceni, lagăre sinterizate — producător întreprinderea „Sinterom" Cluj-Napoca), ceea ce afectează ritmicitatea producției, buna derulare a proceselor tehnologice. Este necesar în această ordine de idei ca, pentru asigurarea unor produse fiabile și de bună calitate, să se îmbunătățească reglementările legale privind **condițiile tehnice de calitate la unele materiale și repere,** cum ar fi tabla silicioasă și rulmenții destinați echipării motoarelor electrice, care nu au nici normă internă, nici standard de calitate. Totodată, în vederea introducerii în fabricație a unor noi tipuri de motoare, care să conducă la reducerea consumului de materiale energointensive, destinate în mare parte exportului, se impune asimilarea în țară a unor materiale noi, cu performanțe superioare, și anume : poliamidă 6-6 (furnizor potențial C.F.S. Săvinești), perii colectoare (furnizori potențiali Întreprinderea de ferite Urziceni și I.M.E. București) ș.a.

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

Programul privind aprovizionarea populației

ACȚIONÎND consecvent pentru înfăptuirea programului partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al populației, Marea Adunare Națională a adoptat în sesiunea sa din 14—15 noiembrie a.c. Programul anual privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 X 1985—30 IX 1986.

În spiritul hotărîrilor adoptate de cel de-al III-lea Congres al Consiliilor populare coordonarea întregii activități de autoconducere și autoaprovizionare la nivelul fiecărei unități teritoriale revine consiliilor populare care întocmesc în acest scop propriul lor program de autoaprovizionare și mobilizează resursele locale. Un sprijin real în elaborarea programelor locale de autoaprovizionare oferă Programul de alimentație științifică care indică, diferențiat după grupa de vîrstă, sex, profesii, specific local, cantitățile de substanțe nutritive necesare menținerii sănătății. Comparînd aceste recomandări cu structura populației și resursele specifice de care dispun, se ajunge la dimensionarea suprafețelor necesare de cultivat, producție vegetală, producție zootehnică, mica industrie alimentară și culinară ș.a.m.d.

Programul de alimentație științifică a populației prevede ca în structura necesarului total de calorii proteinele să reprezinte 13—16% din totalul caloriilor, procente mai ridicate fiind prevăzute pentru copii și adolescenți, lipidele 25—35%, la copii și adolescenți peste jumătate sub formă de produse de origine animală pentru profilaxia bolilor cronice degenerative, iar glucidele 50—60% din numărul total de calorii.

În îndeplinirea sarcinii de conducere unitară a agriculturii din teritoriu, consiliul popular urmărește:

— dezvoltarea zootehniei în vederea acoperirii cerințelor sporite de consum ale populației și nevoilor de materii prime ale industriei;

— satisfacerea în întregime a nevoilor de legume, cartofi și fructe proaspete pe o perioadă cît mai mare în cursul anului;

— creșterea contribuției gospodăriilor populației la asigurarea aprovizionării locale prin organizarea producției vegetale și animale pe terenurile agricole ale populației din mediul rural și urban;

— creșterea producției pe suprafețele destinate bazei furajere pe pășunile și fînețele naturale, recoltarea, depozitarea și conservarea întregii producții de nutrețuri, asigurînd folosirea judicioasă a acesteia, astfel încît fiecare gospodărie să poată realiza obligația de a crește animale și păsări;

— îndrumarea și coordonarea întregii activități de mică industrie, în speță producția culinară. În fiecare județ se vor elabora programe speciale pentru sporirea și diversificarea producției de preparate și semipreparate culinare care vor fi desfăcute prin rețeaua comercială și consumuri colective.

Un domeniu de inițiativă al autoconducerii locale îl constituie îmbunătățirea permanentă calitativă și cantitativă a autoaprovizionării — pe baza realizării producțiilor planificate — asigurîndu-se atît livrările la fondul centralizat, cît și cel județean. Astfel, începînd din toamna aceasta se vor aplica cu fermitate prevederile autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale în sensul că fiecare județ va ști, spre exemplu, în ce privește carnea, cîte animale trebuie să taie din fiecare specie, la greutatea stabilită și în raport cu aceasta să asigure și consumul de carne. Tot ceea ce se obține suplimentar prin creșterea greutății la tăiere rămîne în județul respectiv, în limita numărului de animale stabilit inițial.

În legumicultură, viticultură cu atît mai mult fiecare județ trebuie să ia toate măsurile pentru a-și asigura tot ce este necesar pentru buna aprovizionare în condițiile îndeplinirii obligațiilor legale de livrare la fondul de stat a cantităților planificate.

Se va urmări în continuare dezvoltarea gospodăriilor anexă pentru autoaprovizionarea cu carne a unităților de alimentație publică și alte forme de consumuri colective, prin creșterea efectivelor de animale crescute în aceste gospodării. Un alt punct important al programului se referă la dezvoltarea producției culinare de tip „gospodina". Numai în municipiul București se va asigura producerea și desfacerea zilnică a 200 mii meniuri de mîncări gătite și semipreparate, ceea ce înseamnă circa 64 milioane de meniuri pe total an. Ele se desfac prin magazinele alimentare, unitățile de alimentație publică și cantine.

În cadrul alimentației o atenție sporită se va acorda preparatelor din pește, cantitatea planificată pentru a fi desfăcută populației fiind de 142 300 tone, la care se adaugă 23 100 tone conserve și 31 600 tone semiconserve din pește. În același timp se va urmări ridicarea calității ofertei prin vînzarea pe piața internă de specii valoroase din pescuitul oceanic ca și pe apele interioare, în Marea Neagră. În ceea ce privește preparatele din pește și conserve, se subliniază necesitatea respectării stricte a tehnologiilor și rețetelor de fabricație. Corespunzător se va dezvolta și rețeaua de desfacere sub aspectul asigurării lanțului frigorific, asigurarea transportului ritmic în localitățile urbane și rurale și extinderea punctelor de desfacere a produselor de pescărie.

În vederea îmbunătățirii aprovizionării cu legume, fructe, cartofi, o mare atenție se va acorda transportului operativ al produselor către piețele agroalimentare și, totodată, pentru asigurarea continuității livrărilor în timpul anului, va crește cantitatea prelucrată și preambalată, vor crește exigențele la sortarea, depozitarea și recepția produselor. Pînă la sfîrșitul acestui an urmează a se însiloza 280 000 tone cartofi de toamnă, 50 000 tone ceapă, 570 000 rădăcinoase, 30 000 tone varză, 17 000 tone fasole boabe, 180 000 tone fructe. Față de perioada anterioară au fost prevăzute sporuri însemnate la unele produse agroalimentare, astfel : la carne tăiată și păsări vii s-a prevăzut un plus de 91,5 mii tone, la preparate și conserve de carne 109,3 mii tone, la pește și produse din pește 74,7 mii tone, la lapte și produse lactate proaspete de aproape 1,5 milioane hectolitri. S-au majorat substanțial cantitățile de cartofi, legume și fructe prevăzute a se livra populației. Va crește de peste 2 ori producția culinară realizată de industrie, comerț și mica industrie.

Măsuri organizatorice importante pentru realizarea acestor obiective le constituie stabilirea unităților agricole care au obligația să livreze integral cantitățile de carne, lapte, legume, cartofi și fructe pentru o serie de centre muncitorești și pentru municipiul București. Totodată urmează să se formeze stocuri permanente de carne în cadrul balanței aprobate, care vor fi la dispoziția municipiului București și a județelor pentru asigurarea continuității în aprovizionarea populației. Programul prevede, de asemenea, creșteri importante în aprovizionarea cu bunuri de consum industriale de industrie ușoară, bunuri de consum de folosință îndelungată, articole de uz casnic, agricol și gospodăresc.

Industria ușoară împreună cu mica industrie vor livra comerțului în anul de plan cantități superioare de confecții și încălțăminte, în special la paltoane și haine de iarnă, tricotaje groase tip lînă, lenjerie, încălțăminte pentru sezonul rece. Cresc, de asemenea, cantitățile de bunuri de consum de folosință îndelungată ce vor fi livrate comerțului în această perioadă, asigurînd populației o gamă diversificată, un nivel de confort ridicat, ușurarea muncii în gospodărie.

Fundamentat științific, programul se înscrie în ansamblul măsurilor de perfecționare a conducerii și organizării activităților din industrie și agricultură, de gospodărire rațională a resurselor și repartizare judicioasă a fondului de marfă pe întreg teritoriul țării în conformitate cu hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului. El constituie, totodată, un instrument de urmărire operativă, de analiză lunară, la nivel macroeconomic, a modului în care se desfășoară livrările la fondul pieței.

Gh. TEODORAȘCU

Fertilizarea solului — bază a obținerii unor producții vegetale sporite (II)

Redimensionarea proporției între îngrășămintele chimice și organice

CHIMIZAREA agriculturii, irigațiile și materialul biologic superior reprezintă principalele direcții și căi de intensificare în cadrul procesului de creștere și dezvoltare economică a agriculturii, din cadrul cărora îngrășămintele chimice și organice au și rolul potențator maxim al factorilor menționați.

Într-o exprimare sintetică a aportului îngrășămintelor în contextul ansamblului mijloacelor economice, se atestă tot mai mult faptul că, în timp ce sporul mediu de recoltă determinat de soiurile cu randament superior este de 10—15% la grîu și 15—20% la porumb, aportul chimizării agriculturii la creșterea producției vegetale este de 40—45%, restul efectului economic asigurîndu-l ceilalți factori de intensificare și modernizare, respectiv măsurile agrotehnice superioare și de irigare.

În secolul nostru, îndeosebi în perioada postbelică, piața petrolului a favorizat producția și folosirea tot mai intensă și avantajoasă a îngrășămintelor chimice — mijloace economice de producție cu eficiență maximă în agricultură. Pe fondul proliferării acestora, în condiții de economicitate, a fost posibilă fertilizarea adecvată a soiurilor cu capacitate biologică ridicată în cadrul așa-numitei „revoluții verzi". În condițiile majorării considerabile a prețurilor la energie și materii prime, în ultimii 10 ani întreg eșafodajul miraculoasei „revoluții verzi" s-a prăbușit. Fiind foarte rapace, soiurile cu potențial biologic superior, în lipsa elementelor de fertilizare, își extrag substanțele nutritive din materia organică din sol, multisecular creată, „debitînd" astfel pămîntul în contul generațiilor viitoare. Cum deci balanța substanțelor nutritive din sol trebuie echilibrată la nivelul materialului biologic tot mai productiv, dar solicitînd continuu plafoane de fertilizare tot mai ridicate și în condițiile în care îngrășămintele chimice s-au scumpit de cîteva ori, în ultimul deceniu au început să apară îndoieli cu privire la posibilitatea susținerii în continuare a creșterii producției agricole prin folosirea aproape exclusivă a îngrășămintelor chimice, punîndu-se tot mai accentuat problema de a se limita folosirea exhaustivă a acestor mijloace de fertilizare. Aceasta fiindcă îngrășămintele chimice reclamă mari eforturi materiale, financiare, energetice, consumă resurse naturale neregenerabile și deficitare (rocă fosfatică, gaze naturale), determinînd în același timp poluarea mediului înconjurător și degradarea solului.

Și apoi, la efectul tot mai redus al acestor mijloace de fertilizare, în situația saturării solului cu elemente nutritive și a costului în continuă creștere al acestor îngrășăminte în țările avansate, se ajunge la un prag al rentabilității, care indică limite inferioare ale economicității lor, marcate de costul a 1 kg N (azot) la echivalentul costului a 3 kg grîu, asigurînd un spor de 5 kg, costul a 1 kg P_2O_5 similar costului a 3,9 kg grîu, avînd un spor de 0,75 kg și costul a 1 kg K_2O la nivelul costului a 1,5 kg grîu, producînd 0,50 kg spor de producție, astfel încît la o investire de muncă socială de 560 lei se obține un spor de producție în valoare de aproximativ 500 lei.

Evident că în aceste condiții și a imperativelor crizei energetice și cele ale protecției fertilității solului și ale apărării mediului natural, se solicită reformularea concepției fertilizării, în ideea de a se promova folosirea cît mai intensă și integrală a îngrășămintelor organice. De altfel, în ultimii ani, în țări cu agricultură înaintată elementele fertilizante provenind din gunoiul de grajd sînt într-o proporție mai mare decît cele reprezentînd aportul îngrășămintelor chimice.

Importanța deosebită a îngrășămintelor organice rezidă nu numai în acțiunea lor fertilizantă, dar și în efectul însemnat ce-l au în refacerea structurii solului și mai ales în formarea humusului. Or, este cunoscut faptul că humusul este componentul cel mai prețios al solului, constituind o sursă permanentă de azot, fosfor, calciu, potasiu și alte substanțe asimilabile de către plante; totodată, humusul contribuie, în cadrul procesului absorbant, la reținerea substanțelor nutritive, care apoi sînt cedate și puse la dispoziția plantelor; determină, ca liant de cimentare a particulelor și microorganismelor solului, formarea unei structuri granulate, poroase și stabile ale acestuia, dîndu-i rezistența necesară la acțiunea distructivă a apei și a uneltelor mecanice de lucru; mărește capacitatea de reținere a apei, precum și cea de încălzire, constituind un mediu deosebit de prielnic pentru activitatea microbiană a solului; asigură coeziunea solurilor nisipoase și menține starea de afînare a celor bogate în argilă.

Sub aspectul fertilizării solului consemnăm următoarele sporuri maximale de producție la hectar a gunoiului de grajd — principalul îngrășămînt organic — pe teritoriul țării la principalele culturi: **la grîu:** 1 100 kg pe cernoziom puternic levigat, 1 100—1 300 kg pe podzol, 1 400 kg pe cernoziom castaniu decarbonotat, 1 500 kg pe sol aluvial, 2 600 kg pe nisipuri; **la porumb:** 1 200 kg pe cernoziom freatic și umed și pe sol aluvial, 2 750 kg pe podzol; **la cartofi,** între 3 000 și 5 000 kg (pe soluri aluviale, brun cenușiu și cernoziom puternic levigat); **la sfecla de zahăr,** între 5 000 și 12 000 kg pe soluri aluviale, cernoziom freatic umed și brun.

Folosirea integrată a îngrășămintelor chimice și organice determină sporurile cele mai mari de producție la majoritatea culturilor, în condițiile utilizării unor cantități sensibil mai reduse de îngrășăminte chimice. Astfel, utilizîndu-se 20—40 t de îngrășăminte chimice la hectar se obține, față de varianta folosirii exclusive a îngrășămintelor chimice, un spor de producție mai mare cu 18% la grîu și porumb, cu 19% la sfecla de zahăr, cu 47% la cartofi, cu 27% la leguminoasele perene. Totodată, cantitatea de îngrășăminte chimice la hectar se reduce cu 42% la grîu, cu 40% la porumb, cu 37% la floarea-soarelui, cu 52% la sfecla de zahăr, cu 31% la cartofi și cu 45% la leguminoasele perene. În aceste condiții, se obțin plafoane mai mari de venit net al sporului de producție cu 13% la grîu, cu 36% la porumb, cu 30% la sfecla de zahăr, cu 43% la cartofi, cu 23% la leguminoasele perene.

La nivelul acestor efecte deosebit de sensibile se pune problema reprezentativității lor sub aspectul dimensional. În acest sens, menționăm că estimări recente ale cantității diferitelor tipuri de îngrășăminte de natură organică destinate agriculturii, cum ar fi gunoiul de grajd, compostul din reziduurile de la stațiile de epurare biologică, reziduurile organice de la unele industrii — alimentare, tăbăcării etc., zgurile de furnal, apele reziduale cu conținut de amoniu de la fabricarea îngrășămintelor azotoase etc. evaluează o cantitate de 1,6 milioane tone substanță activă în anul 1990, ceea ce ar asigura o economie de resurse energetice — gaze naturale în special — de aproape două milioane tone combustibil convențional.

Balanța îngrășămintelor — la nivelul structurii producției vegetale în anul 1985

SOLICITAREA participării îngrășămintelor organice în balanța substanțelor nutritive într-o proporție mai mare nu exclude necesitatea creșterii în continuare a alocărilor de îngrășăminte chimice, în condițiile în care se prevăd plafoane tot mai ridicate de producție. **Și apoi, sîntem încă departe de limita de saturare a solului cu substanțe nutritive, astfel încît sporurile de recoltă obținute ca efect al îngrășămintelor sînt încă rentabile.** Experiențele efectuate în multe unități agricole au scos în evidență faptul că utilizarea acestor îngrășăminte singure este mai puțin eficientă decît dacă ele s-ar administra în combinație cu cele de natură organică. În acest context al problemei, în țara noastră este important de știut care este corelația între evoluția cantităților de îngrășăminte chimice și organice și dinamica producțiilor agricole în perspectivă.

Prin legea planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pentru anul 1985 se prevede un salt important de alocare a îngrășămintelor chimice și organice pentru producția agricolă, ritmul cel mai alert de creștere a cantităților acestor mijloace de fertilizare fiind preconizat de Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. în anul 1990, la orizontul anilor 2000—2020 prognozîndu-se de asemenea plafoane tot mai ridicate de chimizare a agriculturii. Îngrășămintele organice din producția animală se prevăd la cca. 1/3 din potențialul lor întrucît în sistemul complexelor industriale de creștere a animalelor o mare parte din dejecțiile animale se pierde prin sistemul de evacuare și fiindcă gunoiul de grajd de la efectivele de animale ale gospodăriilor populației (reprezentînd cca 50% din totalul efectivelor de animale) se folosește cu prioritate pe terenurile cultivate din curți sau în sistemul forțat de cultură a legumelor.

Este evident că numai cu aportul îngrășămintelor chimice și al gunoiului de grajd balanța substanțelor nutritive nu se acoperă cu o cantitate importantă de elemente fertilizante, exprimate în substanță activă. Decalajul constatat impune aportul mai susținut al leguminoaselor boabe, în mod deosebit al soiei — grupă de culturi a cărei suprafață se prevede să crească în perspectivă, revitalizîndu-se concepția agriculturii biologice, în cadrul căreia gunoiul de grajd și plantele ameliboratoare a pămîntului constituie pilonii de bază.

De aceea, repartizarea și folosirea tuturor categoriilor de îngrășăminte este necesar să se facă în funcție de condițiile pedoclimatice, de producțiile agricole care urmează să fie obținute, realizîndu-se astfel o îmbinare judicioasă între tipul de agricultură intensiv și cel biologic — echilibru care ar răspunde principalelor comandamente ale noii revoluții agrare : creșterea însemnată a producției în condițiile creșterii eficienței economice și a conservării mediului înconjurător.

dr. N. BRAȘOVEANU

AGRORAMA

Semănatul lichid

ACEASTĂ TEHNICĂ de semănat a semințelor preîncolțite în mediu lichid a fost pusă la punct de Institutul de cercetare a buruienilor din Marea Britanie în urmă cu peste 20 de ani, pentru a fi aplicată la păsuni. După un timp concepția a fost preluată de Centrul Național pentru legume. Baza acestui principiu este relativ simplă. Semințele sînt introduse într-un rezervor de încolțire umplut cu apă agitată cu bule de aer și menținută la o temperatură constantă în funcție de tipul de sămînță. În aceste condiții controlate, semințele încolțesc destul de rapid și cînd rădăcinile emergente ajung la 2—3 mm lungime, acestea sînt scoase pentru a fi semănate imediat sau pentru a fi păstrate pe timp limitat în magazii refrigerate, la cca 1°C. Această tehnică poate fi foarte utilă pentru o cultură cum este țelina, deoarece poate dubla gradul de încolțire a semințelor semănate. Salata verde (care poate suferi din cauza temperaturii mari, latente, în sol) va crește și în asemenea condiții dacă este însămînțată în stare preîncolțită.

Cea mai modernă metodă de creștere a cepei și a morcovilor — deși fără îndoială că și alte culturi vor beneficia de ea — folosește răsaduri duble sau triple semănate în grupe de brazde înguste. Semănatul lichid se potrivește în mod special la ceapă și morcovi deoarece sînt culturi în „răsaduri înguste" care nu necesită lucrarea de plivit și acest lucru a dus la confecționarea unui echipament special pentru semănat în brazde duble sau triple.

Această metodă avansată de semănat, introdusă prima oară în Marea Britanie, prezintă avantajul unui randament mult îmbunătățit, recolte timpurii și economii de semințe.

Influența deficitului hidric asupra producției de soia

ÎN FRANȚA s-au făcut cercetări asupra a 15 varietăți și soiuri de soia, în scopul de a stabili influența deficitului hidric existent la înflorire asupra dezvoltării aparatului vegetativ și a recoltei. S-au folosit două regimuri hidrice (de 80% și 40% din consumul de apă al soiului martor Hodgson). Nevoia de apă a soiului martor s-a determinat prin udări și scurgere în bacuri, de 2 ori pe săptămînă. Pînă la înflorire, ambele variante s-au irigat cu 80% din consumul martorului. S-a constatat că seceta acționează rapid, în special asupra aparatului vegetativ și se resimte la limbul frunzelor, a cărei suprafață se reduce semnificativ, în timp ce pețiolul rămîne foarte stabil. Acest lucru duce imediat la diminuarea conținutului în apă în toate organele plantei. De asemenea, se reduce numărul de păstăi pe o plantă, deși numărul de boabe din păstaie și greutatea a 1 000 boabe rămîn practic constante.

Conținutul și compoziția humusului în solurile podzolice înțelenite

CERCETĂRI făcute în U.R.S.S. au arătat că prin cultivarea îndelungată a solurilor podzolice înțelenite, semiargiloase cu culturi de cereale și cartofi, fără îngrășare, solul pierde o mare cantitate de humus și azot. În asolamente fără solă săritoare cu ierburi, folosirea îngrășămintelor minerale în doze moderate nu reduce acest deficit de azot și exercită o foarte redusă influență asupra substanțelor organice din sol. Influența lor sporește o dată cu sporirea acestor doze ; dar, chiar doze foarte mari nu duc la o echilibrare a conținutului de carbon și azot.

Roundup — calea sigură spre combaterea costreiului

ROUNDUP — produs al firmei Monsato—este un erbicid postemergent cu aplicare foliară. Este folosit cu deosebit succes în combaterea buruienilor perene, printre care și combaterea de la nivelul rizomilor a costreiului. Acesta formează o adevărată rețea subpămînteană de rizomi, care se întinde pe sute de metri, fapt ce duce la infestarea totală a culturilor. Ca atare, numai un erbicid care are efect asupra acestui „dușman" subteran poate duce la combaterea reală a buruienii. Acest erbicid este Roundup. Acțiunea asupra buruienilor se datorează procesului biologic numit „translocație", în virtutea căruia apa și substanțele nutritive circulă de la un organ al plantei la celălalt. Ajunsă pe frunzele de costrei, aflat în faza activă de creștere, această substanță circulă prin întreaga plantă pînă jos la rizomi și rădăcini pe care le distruge. La o singură aplicare efectul de combatere durează 3—4 ani.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Întărirea contribuției contractelor economice la consolidarea autogestiunii

ÎN vederea consolidării autogestiunii unităților economice, o atenție aparte se cere acordată corelării optime a acțiunii contractului economic cu cea a bugetului de venituri și cheltuieli al întreprinderii. Problema are importanța ei în contextul preocupărilor desfășurate în economie pentru pregătirea în cele mai bune condiții a producției anului și cincinalului viitor.

Așa după cum se relevă în legea contractelor economice, întărirea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare a fiecărei unități socialiste, în cadrul conducerii unitare a întregii activități economice prin planul unic de dezvoltare economico-socială, impune perfecționarea continuă a raporturilor contractuale. Scopul acestei acțiuni îl reprezintă stimularea creșterii eficienței economice, lărgirea schimburilor de produse, lucrări și servicii, precum și fundamentarea temeinică, realizarea și depășirea sarcinilor de plan. În acest context, se poate remarca că trăsătura comună a bugetului de venituri și cheltuieli și a contractelor economice o constituie caracterul lor de instrumente de realizare a autoconducerii unităților, în condițiile consolidării autogestiunii economico-financiare, în vederea realizării integrale, cu eficiență sporită a sarcinilor de plan. Analiza conținutului și acțiunii acestor două instrumente permite concluzia că între ele există multiple interconexiuni, strînse legături, fapt ce impune amplificarea preocupărilor de sincronizare a acțiunii lor încă din faza de pregătire a producției viitorului an de plan.

În mod concret se poate aprecia că contractul economic, utilizat în mod corespunzător, devine un valoros instrument de fundamentare dar și de realizare a prevederilor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli. Pentru realizarea unor rezultate superioare în această direcție în anul de plan următor, apreciem că se cere acționat cu mai multă consecvență pentru :

— fundamentarea bugetului de venituri și cheltuieli în deplină concordanță cu prevederile înscrise în contractele economice încheiate. Este o cerință de maximă însemnătate avînd în vedere că, exploatînd cît mai complex informațiile înscrise în contractele de desfacere, de exemplu, se poate realiza o fundamentare aprofundată a capitolului „Venituri" din bugete nu numai global, pe ansamblu, ci și pe diferitele grupe de surse de proveniență. De asemenea, luînd în considerare prevederile contractelor de aprovizionare, se aduce o contribuție importantă la fundamentarea și urmărirea capitolului de „Cheltuieli" nu numai pe total ci și pe elemente primare.

Tot atît de importantă apreciem că este și realizarea unei sincronizări cît mai operative a conținutului bugetului de venituri și cheltuieli, pe întreg parcursul anului de plan, cu realitățile rezultate din evidența executării obligațiilor contractuale ;

— întărirea colaborării între compartimentele funcționale ale întreprinderii în vederea realizării unui sistem tot mai eficient de urmărire corelată a realizării efectiv a obiectivelor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli și contractele economice, bineînțeles în lumina sarcinilor de plan. Practic, am putea spune că urmărirea realizării bugetului de venituri și cheltuieli nu este sarcina exclusivă a compartimentului financiar-contabil din întreprindere. După cum responsabilitatea derulării corecte a contractelor nu revine exclusiv compartimentelor de aprovizionare și desfacere ale unității. Mai multă atenție se cere de aceea acordată asigurării în întreprinderi a unor fluxuri informaționale integrate tot mai perfecționate, capabile să asigure în mod operativ și preventiv baza de date necesa-

Respectarea disciplinei financiare în sprijinul reducerii cheltuielilor

ÎNTĂRIREA și creșterea proprietății socialiste, precum și aplicarea în viață cu fermitate a principiilor noului mecanism economico-financiar presupun respectarea riguroasă a legalității, asigurarea continuă a unui regim sever de economii, combaterea hotărîtă a risipei pe toate căile și în toate locurile de muncă, precum și obținerea unui randament maxim în utilizarea mijloacelor materiale și bănești în toate sectoarele de activitate. Reglementările legale în acest domeniu întăresc rolul și mai ales răspunderea conducătorului compartimentului cu atribuții financiar-contabile în utilizarea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și bănești în așa fel încît să se asigure controlul angajării oricăror cheltuieli cu respectarea legalității, a necesității și oportunității acestora.

Pornind de la aceste deziderate majore ale sarcinilor ce revin controlului financiar preventiv din fiecare unitate socialistă, considerăm necesar și util să abordăm unele aspecte ale unor operațiuni prin care se angajează cheltuieli și care sînt supuse controlului financiar preventiv, precum și a unor modalități de întărire a acestuia pe toate căile. Ne referim la o categorie de cheltuieli care, deși necesare, au un caracter neproductiv și, ca atare, limitarea lor la strictul necesar ca și dimensionarea lor constituie o sarcină de primă mărime a oricărui control preventiv : este vorba de cheltuielile administrativ-gospodărești.

Avînd la bază sarcinile de mare însemnătate privind realizarea de economii la unitățile socialiste, în temeiul prevederilor H.C.M. nr. 1397/1974 s-a instituit un regim unitar de întocmire, aprobare și urmărire a planului cheltuielilor administrativ-gospodărești al unităților economice în vederea limitării acestora la strictul necesar și stabilirii unei ordini riguroase în efectuarea lor. În baza acestui act normativ, Ministerul Finanțelor prin instrucțiunile nr. 1515/1975 a stabilit normele privind elaborarea și executarea planului cheltuielilor administrativ-gospodărești. Potrivit acestor reglementări legale, planul cheltuielilor administrativ-gospodărești se elaborează de unitățile economice și organele ierarhic superioare. Volumul anual al acestora, avizat de Ministerul Finanțelor, se defalcă pe titularii de plan și constituie limita maximă a cheltuielilor de asemenea natură ce pot fi efectuate de către fiecare verigă organizatorică. Eventuala suplimentare a planului de cheltuieli se face cu respectarea aceleiași metodologii de aprobare a planurilor inițiale. Angajarea și efectuarea cheltuielilor administrativ-gospodărești sînt supuse controlului preventiv în condițiile Legii nr. 9/1974 republicată și este interzisă efectuarea de cheltuieli administrativ-gospodărești peste limita aprobată în acest scop sau pe seama altor fonduri. Se mai stabilesc ca sarcini ale organelor de control financiar intern, ale băncilor și Ministerului de Finanțe efectuarea controlului privind respectarea normelor legale referitoare la cheltuielile administrativ-gospodărești și aplicarea unui regim sever de economii.

În condițiile acestor reglementări, organele de control verifică modul în care s-a respectat disciplina de plan și financiară, iar în cazul în care constată încălcarea lor, aplică sancțiunile prevăzute de Legea nr. 9/1974 republicată în 1977, care la art. 43 stabilește sancțiunile contravenționale aferente abaterilor constatate. În coroborare cu legea de bază privind regimul contravențiilor — Legea nr. 32/1968, în cazul sancțiunilor aplicate pentru care actul normativ prevede o amendă de peste 1 000 lei, contestațiile se judecă și se soluționează de către organele judecătorești.

În legătură cu aplicarea unitară și corectă a legislației privind această problemă, în ideea întăririi continue a disciplinei financiare, respectării unui regim sever de economii și creșterii răspunderii organelor însărcinate cu efectuarea controlului financiar preventiv se ridică cîteva probleme.

Iată un studiu de caz : șeful compartimentului contabilită-

ră pentru ca toate compartimentele implicate să poată participa activ și efectiv la urmărirea și sprijinirea în strînsă colaborare a prevederilor din buget și contracte. În acest scop apreciem că se cere întărită colaborarea între compartimentele de aprovizionare-desfacere, financiar-contabil, secțiile de producție, magaziile de materii prime și produse finite, pentru fundamentarea judicioasă a stocurilor normate, a necesarului de mijloace circulante, urmărirea sistematică a încadrării în acestea, prevenirea formării stocurilor supranormative și lichidarea lor. Nu mai puțin importantă apare necesitatea întăririi conlucrării între compartimentele de aprovizionare și desfacere. planificare, programarea și pregătirea producției, cercetare-proiectare, normarea consumurilor și secțiile de producție pentru determinarea celor mai judicioase norme de consum, corelarea structurii sortimentale a producției contractate cu necesarul de aprovizionat și normele de consum, pentru evidențierea operativă a abaterilor de la normele de consum planificate, a cheltuielilor suplimentare ce pot apare din această cauză. Pentru a asigura respectarea nivelului cheltuielilor prevăzute în bugete, pe această bază de acțiune comună eforturile se pot orienta mai eficient către evidențierea cauzelor perturbatoare, perfecționarea continuă a sistemului ierarhizat de responsabilități pentru prevenirea depășirii consumurilor și a costurilor normate și reducerea lor permanentă ;

— vizarea datelor înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli și de către conducătorul compartimentului comercial, înainte de a fi prezentate organului colectiv de conducere, în cadrul analizelor periodice. Susținem acest punct de vedere avînd în vedere că specialiștii din unitățile economice apreciază că respectarea cît mai strictă a acestei cerințe ar putea să prevină eventualele tendințe — care se mai manifestă uneori — de a prezenta cifrele din buget numai în optica compartimentelor de planificare sau financiar-contabile. Concret este vorba de a preîntîmpina neajunsul ca în dorința de a reduce cît mai mult costurile — mărind suplimentar productivitatea, sau reducînd consumurile la unele repere — să nu se determine pierderi valorice mai mari în realizarea producției marfă vîndută și încasată planificată, generate de nerespectarea prevederilor calitative sau a termenelor înscrise în contracte. Ceea ce s-ar cîștiga la producția netă s-ar pierde la producția marfă vîndută și încasată, conducînd la neîndeplinirea unor prevederi importante înscrise în bugetul de venituri și cheltuieli ;

— efectuarea operativă, cu încadrarea strictă în termenele legale, a oricăror modificări ulterioare a repartițiilor și efectuarea rapidă a adaptărilor necesare în bugetele de venituri și cheltuieli. Desigur, în contextul în care calitatea muncii precontractuale trebuie să asigure o cît mai adecvată stabilitate a prevederilor din contracte, nu se exclude ca în anumite condiții, din temeiuri bine justificate, să se modifice repartițiile și, de aici, să se opereze anumite schimbări în contracte. Desigur, ele creează un volum de muncă în plus, dar asigură o flexibilitate mai mare a producției întreprinderii în funcție de eventualele modificări ale cererii beneficiarilor sau de unele evoluții în prioritățile existente în respectivul domeniu de producție sau în altele. Deosebit de important este ca în aceste cazuri compartimentul comercial să treacă la o conlucrare rapidă cu cel financiar-contabil pentru evidențierea modificărilor legale și pentru operarea lor corespunzătoare în bugetul de venituri și cheltuieli și în programele de producție cu sprijinul serviciului de plan.

Nu trebuie uitat însă că legea contractelor prevede, din necesitatea de a se da o stabilitate planului de aprovizionare, ca repartițiile să nu poată fi modificate decît în situații bine justificate și nu după expirarea perioadei pentru care au fost emise. Avînd în vedere că au mai existat uneori situații în care unii coordonatori de balanță modifică prea des repartițiile sau emit repartiții modificatoare pentru perioade trecute de plan, beneficiarii de materii prime nu mai pot solicita penalități de la furnizorii exonerați prin astfel de repartiții, în schimb plătesc penalități beneficiarilor de produse finite cărora nu le-au putut livra marfa din lipsa materiilor prime anulate. Anularea sau suplimentarea cu întîrziere a unor poziții privind mărfuri de livrat atrage după sine greutăți în renunțarea la unele materii prime devenite inutile și la formularea de cereri noi. Aceasta poate conduce la generarea de stocuri supranormative la unele materii prime, precum și la diminuarea veniturilor prevăzute în bugete prin plata de dobînzi și penalități. În asemenea situații apreciem că revine ca obligație compartimentelor comerciale să urmărească modul în care au fost respectate normele de drept în domeniu, privind condițiile în care repartițiile modificatoare operează asupra contractelor.

Stelu ȘERBAN

ții de la o întreprindere depășește cheltuielile administrativ-gospodărești cu 146 mii lei pe anul 1984, fără a solicita vreo aprobare legală prealabilă, motiv pentru care organul de control bancar îi aplică o amendă de 1 000 lei, potrivit art. 43, lit. c din Legea nr. 9/1974, republicată, privind controlul financiar preventiv. Contravenientul face contestație la judecătorie care, luînd în considerație motivațiile aduse privind unele greutăți ale întreprinderii — care își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul județului, faptul că are o activitate intensă care necesită un sistem informativ dezvoltat și în același timp costisitor și are relații cu toate întreprinderile ș.a. — admite plîngerea petiționarului și dispune înlocuirea amenzii în sumă de 1 000 lei aplicată de organul de control cu sancțiunea avertismentului. În legătură cu aceasta apreciez că, desigur, organul jurisdicțional este în măsură să ia în considerație cu discernămînt împrejurările și cauzele în care a avut loc abaterea și să hotărască în consecință existența sau inexistența culpei ca factor primordial al sancțiunii.

În acest caz concret însă, consider că reținînd culpa privind abaterea de la o lege specială, nu se poate aplica decît tot o sancțiune prevăzută de legea specială, în cazul de față Legea nr. 9/1974. Legea amintită nu prevede însă sancțiunea avertismentului, care este prevăzută numai în legea generală (Legea nr. 32/1968). Aceasta rezultă și din prevederile art. 43 aliniat ultim din care se reține că : „în măsura în care prezenta lege nu dispune, contravențiilor prevăzute în prezentul articol le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968". Or, în cazul cheltuielilor administrativ-gospodărești legea prevede că acestea sînt supuse controlului financiar preventiv reglementat de Legea nr. 9/1974 și, ca atare, instanța ori reține culpa — situație în care rămîne valabilă sancțiunea contravențională pecuniară — ori, în caz contrar, se anulează sancțiunea.

Apreciem necesar ca specialiștii să contribuie la clarificarea acestor aspecte. Aceasta deoarece ori plafonul acestor cheltuieli avizat de Ministerul Finanțelor este maxim și atunci sarcina compartimentului financiar-contabil este ca printr-un control preventiv riguros să prevină orice cheltuială care ar putea afecta acest plafon, ori se iau în considerare motivații de natura celor arătate, și atunci, practic, aceasta legalizează depășirea și substituie avizul Ministerului Finanțelor, singurul care, după părerea noastră, poate aprecia motivarea în cazul cînd, potrivit metodologiei, se solicită suplimentarea plafonului. Apreciem că aplicarea legii generale în locul legii speciale care reglementează controlul financiar preventiv poate prolifera indisciplina financiară, ducînd la concluzia că nici nu mai este necesar vreun efort pentru realizarea cu spirit de răspundere a cheltuielilor și nu este nevoie nici de a mai solicita organului competent să aprecieze motivele care duc la cheltuieli în plus. Aceasta deoarece în locul aplicării amenzii prevăzute de legea specială care are un caracter educativ dar și punitiv dat fiind gravitatea abaterii, se aplică o sancțiune mai blîndă preluată din dreptul comun în materie.

Ceea ce este de reținut, după opinia noastră, este faptul că grija pentru respectarea riguroasă a unui regim strict de economii și cheltuirea economicoasă a fondurilor obligă compartimentul financiar-contabil la o gîndire preventivă și un înalt simț de răspundere în angajarea fiecărui leu-cheltuială. Modalitățile de îndeplinire a indicatorilor de plan în bune condițiuni, dar cu cheltuieli administrativ-gospodărești minime, sînt multiple, iar încadrarea acestor cheltuieli în limitele stabilite reprezintă una din principalele răspunderi ale compartimentului financiar-contabil, ale contabilului-șef din fiecare unitate economică. De aceea consider că o atitudine unitară, o viziune comună a tuturor organelor competente în aplicarea principială și corectă a legislației privind controlul financiar preventiv reprezintă factori importanți în întărirea disciplinei financiare și cheltuirea rațională și cu simț gospodăresc a mijloacelor materiale și bănești.

dr. I. OȚELEA
directorul sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale a R.S.R.

Considerații privind evaluarea și comensurarea eficienței economice a investițiilor

INVESTIȚIILE au drept rezultat, precum se știe, crearea mijloacelor necesare producerii bunurilor materiale sau serviciilor, în vederea acoperirii nevoilor sporite ale societății. Pentru a fi eficiente, este necesar ca acestea să se realizeze cu eforturi cît mai mici și să asigure o rentabilitate cît mai mare, să contribuie cît mai mult la sporirea venitului național.

Un rol important în dimensionarea și realizarea programelor de investiții revine indicatorilor de eficiență. În practica economică aceștia sînt folosiți pentru evaluarea unui obiectiv de investiție și exprimă interesele economice ale întreprinderii și, în același timp, se urmărește ca investiția să contribuie substanțial la sporirea venitului național, ceea ce reflectă interesele generale ale societății. Luarea în considerare a celor două categorii de interese economice ne permite să determinăm nivelurile reale, obiectiv posibile ale eficienței economice a investiției.

Satisfacerea nevoii sociale — premisă absolută în evaluarea eficienței

CONCEPTUL de eficiență economică are multiple forme de manifestare. Activitatea întreprinderii socialiste este apreciată ca eficientă pe baza unei serii de efecte pozitive în baza unei evaluări multicriteriale : creșterea productivității muncii, scăderea costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, creșterea rentabilității etc.

În vederea alegerii variantei mai favorabile a unui proiect de investiție se folosesc o serie de indicatori de eficiență, între care : investiția specifică, rata rentabilității investiției, termenul de recuperare a investiției etc. Nivelul acestor indicatori este stabilit pentru o anumită producție (parte din sporul de producție necesar pentru o perioadă viitoare). Însă, întrucît realizarea unui obiectiv de investiție are loc în cadrul direcțiilor stabilite prin plan, eficiența sa economică nu poate fi judecată independent de eficiența la scara întregii societăți. Dimpotrivă, este chiar condiționată de aceasta, sau mai exact spus se interconditionează.

Satisfacerea corespunzătoare a nevoii sociale, în volum și structură, constituie în ultimă analiză un criteriu de eficiență economică, de utilizare rațională a resurselor pe ansamblul întregului proces de reproducție. Pentru că, dacă produsele și serviciile corespund cererii reale, cheltuielile nu vor depăși nivelul socialmente necesar, atît cele legate de procesul de prelucrare, cît și cele privind asigurarea stocurilor de materii prime și de produse finite, efectuarea transportului, depozitarea produselor etc. Prin urmare, respectarea dimensiunilor producției fizice, potrivit nevoii sociale, face ca eficiența economică să circumscrie în sfera sa valori reale.

Orice abatere de la structura planificată a producției are consecințe negative atît în privința satisfacerii nevoilor societății, cît și în legătură cu realizarea intereselor economice ale întreprinderii. Astfel, dacă productia a fost fabricată în cantități excedentare în raport cu necesarul pieței apar dificultăți în vînzarea ei, deci și în realizarea beneficiului planificat. Aceasta pentru că mărimea valorii, deci și a beneficiului, reflectă utilitatea cheltuielilor din punctul de vedere al societății nu numai pe unitatea de produs, ci și pe întreaga cantitate de produse.

Întrucît sursa de acoperire a nevoilor sociale sporite o constituie creșterea venitului național, se impune ca eficiența economică a unui proiect de investiție să o apreciem și prin prisma contribuției sale la această creștere. Varianta de proiect este mai eficientă, din punctul de vedere al economiei naționale, dacă asigură o contribuție cît mai mare la obținerea sporului de venit național, prin realizarea unor costuri de producție cît mai mici, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă etc. Pentru a realiza eficiența generală, pe ansamblul procesului de reproducție, nu este suficient ca la obiectivul proiectat să se obțină o producție mai mare cu aceleași costuri, sau să se obțină aceeași producție cu costuri mai mici, comparativ cu un obiectiv similar existent în funcțiune. Este necesar, alături de satisfacerea condițiilor amintite, ca produsele obținute să corespundă unor nevoi reale, să fie utile societății, să satisfacă trebuințe existente la un nivel superior, sau noi trebuințe. În aceste condiții, obiectivul de investiție se va dovedi viabil și va asigura obținerea eficienței economice în deplinătatea ei, la toate nivelurile organizatorice ale economiei. Se evidențiază astfel că în societatea socialistă eficiența economică își găsește condiții propice pentru a fi exprimată și realizată în interesul întregii economii naționale. Dar, acest fapt mărește, în același timp, în măsură considerabilă complexitatea factorilor și aspectelor de luat în considerare, mai ales în abordarea concretă a problemei.

Eficiența economică are un caracter complex, ceea ce necesită punerea în evidență a tuturor laturilor sale în mod global, luînd în considerare cuantumul efectului și efortului, ca elemente ale raportului ce o definesc în general. Se poate spune că eficiența apare ca un aspect (factor) calitativ al activității productive și se exprimă, după caz, prin diferitele sale forme parțiale și, îndeosebi, prin seria reunită a acestora, cum sînt : productivitatea muncii, economii la costurile de producție, rentabilitate etc. Concepută astfel, ea are o arie largă de aplicare în activitatea practică, dă posibilitatea de a se pune accent pe o latură sau alta în funcție de condițiile concrete ale etapei de dezvoltare a economiei naționale, de necesitățile ivite etc.

Evidențierea și mobilizarea tuturor factorilor eficienței

DIFERITELE componente ale eficienței economice sînt sintetizate în indicatori cum ar fi creșterea venitului național, a producției nete și a venitului net etc. la o unitate de efort. În același timp, însă, trebuie urmărită contribuția diverșilor factori care o influențează, direcțiile sale principale de realizare, modul de folosire a resurselor angajate în procesul producției.

Creșterea productivității muncii se dovedește a fi factorul hotărîtor al sporirii producției și, pe această bază, al reducerii costurilor de producție, atît a cheltuielilor materiale cît și a celor cu forța de muncă, în sensul economisirii lor. În analiza variantelor de investiții ce se proiectează este necesar să o determinăm pe cea mai potrivită în privința asigurării unui nivel mai ridicat al productivității muncii, căutîndu-se rezervele legate de promovarea progresului tehnic, a tehnologiilor moderne, avansate. Dacă de la o variantă la alta avem de-a face cu creșterea efortului investițional (deci a fondurilor fixe care vor rezulta), n-ar fi lipsit de interes să se releve contribuția factorilor cantitativi și a celor calitativi, folosind în acest scop și metoda substituției. Este interesant și util analizei de a corela nivelul productivității muncii cu cel al înzestrării tehnice a lucrătorilor.

În întreprinderile noastre industriale, reducerea cheltuielilor materiale se află, așa după cum sublinia secretarul general al partidului la recenta plenară a C.C. al P.C.R., cu mult sub posibilitățile reale. Iată de ce s-a trasat sarcina ca acestea să folosească resursele materiale și energetice potrivit unor norme stabilite în mod riguros, pe baze științifice. Și în cazul unui obiectiv de investiție ce se proiectează se impune calcularea necesarului de resurse pe baza consumurilor specifice normate, precum și respectarea lor cu strictețe după intrarea în funcțiune. Aceasta reprezintă o cerință esențială a obținerii eficien-

ței economice și a rentabilității la niveluri ridicate, întrucît necesarul de materiale și energie pe întreaga economie națională este fundamentat cu norme reale, mobilizatoare. În condițiile respective, orice depășire a consumurilor prevăzute va avea repercusiuni negative asupra aprovizionării ritmice, integrale a altor întreprinderi, în timp ce reducerea suplimentară a acestor consumuri înseamnă, pe lîngă efectele economico-financiare pentru întreprinderea în cauză, posibilitatea fabricării suplimentare a unor produse necesare economiei naționale. Diminuarea consumurilor de resurse materiale și energetice apare un lucru posibil de realizat în condițiile în care în economie sînt promovate consecvent tehnologii noi, moderne. În studiul de fundamentare privind materiile prime, produsele intermediare și finite se recomandă tocmai de aceea să se rețină însușirile tehnice ale acestora, care determină alegerea tehnologiei de fabricație.

Analiza variantelor de proiect trebuie să scoată în evidență posibilitatea economisirii unor materiale deficitare și cu consum mare în tehnologiile clasice, reducerea consumurilor de energie electrică etc. De asemenea, este necesar să se aibă în vedere recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, acestea constituind o sursă principală, sigură și eficientă de aprovizionare cu materii prime.

Asigurarea eficienței economice ridicate și a unei rentabilități înalte în producția unui nou obiectiv de investiție sau în cazul unei modernizări depinde într-o foarte mare măsură de realizarea calității superioare a produselor. Trecerea la fabricarea de produse noi, calitativ superioare, presupune, de regulă, adoptarea unor tehnologii noi, modernizate. Este de reținut faptul că tehnologiile din zilele noastre sînt complexe, perfecționate și oferă posibilitatea de realizare a unui produs în mai multe moduri. Iată de ce apare necesar ca de fiecare dată să fie aleasă acea tehnologie care conduce la obținerea calității ridicate, la economisirea materiilor prime, a materialelor, combustibilului și energiei. O însemnătate hotărîtoare pentru obținerea produsului la nivelul de calitate prevăzut, cu consumul de materiale și la costul prestabilite prin proiect, are respectarea tehnologiei de fabricație pînă în cele mai mici amănunte.

Se impune a fi reținut faptul că un produs de calitate superioară nu este neapărat eficient, în orice condiții, pentru întreprinderea producătoare. Ca să fie eficient, va trebui ca nivelul costurilor cu care este realizat să se încadreze în limitele planificate. Dacă îmbunătățirea calității necesită cheltuieli suplimentare, de investiții și de fabricație, justificate de gradul mai înalt de prelucrare și al muncii complexe utilizate, urmează să fie stabilit un preț de livrare mai ridicat. Acest fapt este acceptat de consumatorul produsului respectiv, dacă rezultatele economice obținute prin utilizarea lui îi permit recuperarea surplusului de preț într-un timp scurt.

Cerința unei analize complexe, multicriteriale

NIVELUL înalt de eficiență economică se asigură pe baza celor mai noi tehnologii și mijloace tehnice, apte să valorifice superior resursele materiale, să creeze condiții de folosire rațională a forței de muncă, să asigure obținerea de produse de calitate superioară, cu consumuri reduse și cu o rentabilitate ridicată, competitive pe piața internă și pe cea externă. Orice variantă de proiect trebuie judecată cu atenție pentru a permite realizarea unui grad ridicat de înzestrare cu fonduri fixe a lucrătorilor, care să permită creșterea productivității muncii, iar pe această bază obținerea unui spor al producției, reducerea costurilor, creșterea beneficiului etc. Totodată, pot fi realizate consumuri specifice mai scăzute de materii prime, materiale, combustibil și energie, care au ca urmare sporirea valorii producției nete, a beneficiilor pentru întreprindere, crearea unor disponibilități din aceste resurse pentru economia națională.

Tabelul nr. 1

Specificație	UM	Variante		
		tehnologia existentă	tehnologia îmbunătățită	tehnologia modernă
		1	2	3
1. Volumul investițiilor	mii lei	300 000	360 000	360 000
2. Costuri de producție	"	446 000	448 500	461 000
— materii prime	"	290 000	325 000	305 000
— materiale	"	11 000	11 000	11 000
— energie	"	12 000	10 500	9 000
— amortizări	"	18 000	22 000	22 000
— retribuții	"	115 000	80 000	114 000
3. Beneficii	"	20 000	12 000	24 000
4. Prelevări pentru societate din producția netă	"	26 000	26 000	30 000
5. Valoarea producției marfă	"	507 000	486 500	528 000
6. Lucrători	nr.	3 500	2 500	2 500

Tabelul nr. 2

Specificație	UM	Variante			Creșteri	
		1	2	3	2/1	3/1
1. Gradul de înzestrare a lucrătorilor cu fonduri fixe	lei	85 710	144 000	144 000	1,68	1,68
2. Nivelul productivității muncii						
— pe baza producției marfă	"	144 857	194 600	211 200	1,34	1,47
— pe baza producției nete	"	46 000	47 200	67 200	1,02	1,46

Să ilustrăm o situație care se întîlnește în practica elaborării variantelor de proiecte de investiții. În cazul a trei variante, două sînt mai scumpe în privința utilajelor și materiei prime, dar oferă unele avantaje și anume scăderea numărului de lucrători (cu peste 30%), economii la cheltuielile cu energia și la fondul de retribuire. La varianta a treia, pe baza folosirii unei tehnologii moderne, se creează posibilitatea scăderii consumurilor specifice de materii prime și valorificării superioare a acestora, obținîndu-se produse de calitate mai bună, la care se stabilesc prețuri mai ridicate. Cheltuielile și rezultatele în cele trei variante de proiect sînt cuprinse în tabelul nr. 1.

La varianta a doua, economiile la consumul de energie și la retribuții (35 000+1 500=36 500 mii lei) nu ajung să acopere creșterea costurilor la materia primă și la amortizări (35 000+4 000=39 000 mii lei), ceea ce face să aibă costuri mai ridicate comparativ cu varianta întîi. Beneficiile sînt doar de 12 000 mii lei. Deci nu se dovedește a fi eficientă. În cazul variantei a treia, deși costurile rămîn mai ridicate față de cele din varianta întîi, ea devine eficientă prin sporul de valoare nou creată, care a permis creșterea retribuțiilor, a beneficiilor și a vărsămintelor la bugetul de stat.

În privința eficienței economice scontate, ne putem face o imagine mai edificatoare prin compararea gradului de înzestrare a muncii cu fonduri fixe, cu mărimea productivității muncii. Care este situația în cazul celor trei variante de proiect, în exemplul luat mai sus ? (tabelul nr. 2).

Din compararea celor doi indicatori se deduce că eficiența economică, exprimată prin nivelul productivității muncii, nu se ridică pe măsura eforturilor sporite de investiții, ceea ce sugerează concluzia că vor trebui investigate și alte posibilități. Elaborarea proiectului de investiție în mai multe variante dă posibilitatea de a se alege soluția optimă, prin confruntarea avantajelor și dezavantajelor fiecăreia dintre ele. În cazul în care un proiect nu se studiază în mai multe variante, există riscul de a lua decizii de investiții cu o eficiență economică redusă.

Aspectele abordate mai sus nu epuizează nici pe departe problematica modului de a concepe și dimensiona eficiența economică a investițiilor. În acest sens, am menționa doar cerința de a se lua în considerare influența factorului timp, avînd în vedere că efortul de investiții precede efectele economice care rezultă în urma lui. De asemenea, se impune folosirea unor metode științifice, bazate pe instrumente statistico-matematice (funcții de regresie și de corelație, funcții de producție etc.), sau pe modele matematice, pentru determinarea cît mai exactă a efectelor economice aferente viitorului obiectiv de investiție.

conf. dr. Florea STAICU
Academia de Studii Economice

CITITORII AU CUVÎNTUL

Solicităm sprijinul „R.E."

RUGĂM *redacția „Revistei economice" să ne sprijine pentru a procura un contoar de înregistrare a energiei termice la diametrul conductei de 300 mm, deoarece noi nu cunoaștem care unitate din țara noastră produce asemenea aparate. Solicităm acest sprijin și pentru faptul că tarifarea consumului de agent termic după sistemul pauşal este costisitoare și diferită de la o lună la alta. Astfel, vara tarifarea consumului de apă caldă este de 8–16 ori mai mare decît iarna, cu toate că orele de funcționare sînt aceleași atît vara cît și iarna.*

Iacob GRĂDINARU
contabil-șef la Spitalul municipal din Petroșani

ECOURI

Energia

ÎN CELE ce urmează încercăm să răspundem la aspectele sesizate în articolul „Acțiuni ferme pentru realizarea programului de dezvoltare a bazei energetice și de economisire a energiei" publicat în nr. 26 al „R.E.". Prin specificul lor, procesele tehnologice din industria petrochimică sînt continui și cu producție uniform repartizată pe cele trei schimburi, cu o singură oprire pe an pentru revizii generale. Orice oprire neprogramată și, în speță, generată de necesitatea încadrării în cotele de energie repartizate, este însoțită de niște timpi mai mari sau mai mici (în raport de specificul instalațiilor), înainte de oprire, pentru oprire în condiții de siguranță și după repornire pentru aducerea în regim și la calitate a produselor. În aceste perioade, de tranziție, nu se obține producție dar se consumă energie. Acest consum se raportează la producție și încarcă consumul specific. În contextul celor expuse mai sus ar fi de dorit ca în viitor, în situații similare, unitățile cu foc continuu și cu un grad ridicat de periclitate din petrochimie, care au demaraje la reporniri mari, să fie exceptate de la restricții deoarece efectul este invers celui scontat.

Trecînd peste acest aspect, pentru clarificarea unor probleme de principiu și pentru a elucida contextul depășirilor înregistrate, prezentate mai sus, menționăm că în Combinatul petrochimic Pitești există o preocupare statornică pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibil și energie, pentru îmbunătățirea performanțelor tehnologiilor, prin acțiuni de modernizări ale utilajelor și instalațiilor, recuperări și valorificări de resurse energetice recuperabile. În cadrul combinatului, din valorificări de resurse energetice se recuperează și se valorifică peste 36 % din consumul de energie primară. Acțiunea de identificare de noi resurse valorificabile continuă prin cercetări întreprinse și în curs de derulare. În cursul acestui an se vor pune în funcțiune instalații de recuperare a resurselor energetice cu o capacitate de 20 000 tcc/an și ne ocupăm de fundamentarea altor investiții din cincinalul următor, care vor avea ca efect reducerea consumului de combustibil cu aproape 30 000 tcc/an. În cincinalul 1986–1990 sînt vizate, în prima etapă, 10 instalații pentru modernizare în scopul reducerii consumurilor.

Problemele sesizate în articolul susmenționat au fost serios analizate de către comitetul de partid și conducerea combinatului, asigurîndu-vă că înfăptuirea programelor noastre în această direcție va constitui o preocupare prioritară.

M. GEORGESCU
director al Combinatului petrochimic din Pitești

Realizarea contractelor

ÎN cadrul articolului intitulat: „Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil", apărut în nr. 26 al „R.E.", este nominalizată și Întreprinderea de piese auto din Sibiu care a înregistrat restanțe față de Întreprinderea de autoturisme din Pitești la unele componente pe care le realizează, influențînd negativ desfășurarea ritmică a proceselor de producție ale beneficiarului. Cele prezentate în material sînt adevărate. Întreprinderea de piese auto din Sibiu nu a reușit să-și onoreze în totalitate obligațiile pe care le are față de această întreprindere, înregistrînd unele restanțe la arcurile de suspensie ale autoturismului, precum și la amortizoarele telescopice. Deși ne-am preocupat din timp pentru asigurarea integrală a capacităților de producție necesare îndeplinirii sarcinilor de plan încredințate și a obligațiilor contractuale față de beneficiarii noștri, am înregistrat totuși restanțe față de acest beneficiar, generate de unele deficiențe în organizarea corespunzătoare a proceselor de producție din cadrul întreprinderii noastre și mai ales de greutățile ce le-am avut în asigurarea necesarului de țevi de înaltă precizie pentru fabricația de amortizoare și a barelor trase șlefuite destinate realizării arcurilor de suspensie.

Înțelegem eforturile depuse de către „C.O.S." și „INOX" din Tîrgoviște, întreprinderile „I.O.R." din Oțelul Roșu, „Metalurgica"-Iași și Întreprinderea de țevi din Roman, în asimilarea în țară atît a țevilor de înaltă precizie cît și a barelor trase șlefuite, dar intervențiile făcute prin delegați la nivelul conducerilor acestora pentru încheierea de programe prioritare lunare, precum și de urgentare a execuției acestor materiale, nu s-au soldat cu rezultatele preconizate.

Sîntem conștienți de aportul deosebit ce trebuie să ni-l aducem în realizarea programului de autoturisme și în acest context am luat toate măsurile ce depind de noi pentru asigurarea cu prioritate a necesarului de componente auto contractate cu Întreprinderea de autoturisme din Pitești.

Ioan SIMION
director al Întreprinderii de piese auto din Sibiu

Refolosire

AȘA după cum se arată și în articolul intitulat „Intensificarea procesului de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile", publicat în nr. 26 al „R.E.", în conformitate cu prevederile „Programului pentru intensificarea activității de colectare și valorificare a materialelor refolosibile și de recondiționare a proceselor și subansamblelor pe anii 1985 și 1986", industriei ușoare îi revin sarcini deosebite. Astfel, la materialele refolosibile textile se prevede ca în anul 1986 să se valorifice 80 600 tone, ceea ce constituie o creștere de aproape 4 % față de prevederile de plan pe anul 1985 și de peste 56 % față de realizările anului 1984. Creșteri însemnate ale consumului de materiale refolosibile se vor realiza prin utilizarea acestora în produse cu un grad superior de valorificare, respectiv în fire pentru țesături și textile nețesute.

Un număr de cinci obiective noi destinate obținerii de fire tip bumbac (vigonie), fire cu un conținut de cca 80 % materiale refolosibile, realizate în baza unor tehnologii noi stabilite prin lucrări de cercetare efectuate de către Institutul de cercetări textile, unități dotate cu utilaje care se realizează pentru prima dată în țară, vor putea valorifica anual 6 800 tone materiale refolosibile tip bumbac rezultate din procesele tehnologice, îndeosebi petice de țesături și tricotaje de la croit.

Materialele refolosibile tehnologice care nu pot fi prelucrate sub formă de fire, precum și textilele uzate colectate de la populație și instituții se valorifică prin destrămarea și realizarea de materiale textile nețesute. Există două asemenea întreprinderi specializate în producerea de textile nețesute: „Netex" din Bistrița și Întreprinderea de textile nețesute din Rm. Vîlcea, ultima intrată în funcțiune în anul 1983, avînd o capacitate de 20 mil. mp/an, respectiv de prelucrare a 14 000 tone materiale refolosibile/an. Încă de la punerea în funcțiune, această întreprindere s-a confruntat însă cu o serie de probleme, atît în ceea ce privește funcționarea utilajelor, cît și cu desfacerea, ca urmare a schimbărilor survenite la beneficiari privind necesarul pentru produsele din structura sortimentală din proiect. Pentru remedierea deficiențelor ivite în funcționarea utilajelor, a fost întocmit un plan adecvat de măsuri, care este în curs de realizare. Se efectuează, totodată, lucrări de cercetare pentru realizarea de noi tipuri de materiale (produse) nețesute, cu utilizări cît mai diverse, inclusiv ca materiale de izolații în construcții. De asemenea, avîndu-se în vedere stocul mare existent la materialele refolosibile vechi din iută, a fost dat spre cercetare la Institutul de cercetări textile o temă vizînd stabilirea tehnologiilor de valorificare a acestora.

I. LUNGU
director în Ministerul Industriei Ușoare

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Legea cu privire la creşterea productivităţii muncii, perfecţionarea organizării şi normării producţiei şi a muncii

Creşterea mai puternică a productivităţii muncii – obiectiv major în toate unităţile economice

RECENTA PLENARĂ a Comitetului Central al P.C.R. a aprobat proiectul Legii cu privire la creşterea productivităţii muncii, perfecţionarea organizării şi normării producţiei şi a muncii, *elaborat din iniţiativa şi cu contribuţia directă a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Proiectul a fost înscris pe ordinea de zi a actualei sesiuni a forului legislativ suprem — Marea Adunare Naţională. Ţinînd seama de interesul deosebit pe care acest document, de mare importanţă pentru dezvoltarea intensivă a economiei naţionale, îl prezintă pentru toţi oamenii muncii, de aportul pe care aceştia îl pot aduce — prin propunerile, observaţiile şi sugestiile lor — la îmbunătăţirea şi completarea prevederilor sale, ca şi pentru înţelegerea şi însuşirea spiritului şi literei acestor prevederi încă înainte de intrarea lor în vigoare, proiectul de lege a fost dat publicităţii şi supus dezbaterii publice. Ideile şi propunerile vor fi înaintate Marii Adunări Naţionale.*

ÎN COMPETIŢIA mondială pentru dezvoltare, fiecare ţară înscrie printre priorităţi creşterea productivităţii muncii, bază a sporirii venitului naţional. Pentru România, care în viitorul cincinal urmează să treacă de la stadiul de ţară socialistă în curs de dezvoltare la stadiul de ţară mediu dezvoltată din punct de vedere economic şi social, iar în anul 2000 să devină o ţară multilateral dezvoltată din toate punctele de vedere, această prioritate constituie nu numai o opţiune strategică, subliniată în repetate rînduri de secretarul general al partidului, ci şi obiectul unor măsuri concrete, care cuprind toate sectoarele economiei naţionale, toate activităţile. Sîntem în al treilea an de cînd, la nivel naţional, al ministerelor, centralelor şi întreprinderilor, se aplică programul privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii, perfecţionarea organizării şi normării muncii ; formulînd ca obiectiv dublarea productivităţii în 1990 faţă de 1980, acest program stabileşte global şi pe ramuri, eşalonat pe etape, direcţiile, căile şi mijloacele pentru realizarea lui.

Înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului privind dezvoltarea intensivă şi realizarea unei noi calităţi în toate domeniile de activitate presupune nu numai accelerarea ritmului de realizare a programului, ci şi aşezarea pe baze normative a atribuţiilor şi răspunderilor ce revin ministerelor, celorlalte organe centrale şi locale, centralelor, întreprinderilor, unităţilor de cercetare ştiinţifică, inginerie tehnologică şi de proiectare, organelor şi personalului de conducere, sindicatelor şi oamenilor muncii pentru asigurarea tuturor condiţiilor de care depind valorificarea superioară a muncii sociale, creşterea productivităţii muncii în toate sectoarele de activitate — atribuţii şi răspunderi al căror conţinut a fost din nou subliniat, la recenta Plenară a Comitetului Central, de către secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu : „O atenţie deosebită trebuie să se acorde creşterii mai puternice a productivităţii muncii în toate sectoarele, pe baza organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii, a mecanizării, automatizării, electronizării şi robotizării producţiei“.**

O astfel de bază normativă o va constitui **Legea cu privire la creşterea productivităţii muncii, perfecţionarea organizării şi normării producţiei şi a muncii,** al cărui proiect este supus dezbaterii publice şi analizei comisiei de specialitate a M.A.N. Ea constituie o completare necesară a amplului cadru juridic care reglementează într-o concepţie unitară principalele domenii ale activităţii economico-sociale, în spiritul măreţelor obiective statuate prin Programul Partidului Comunist Român cu privire la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Principiul director înscris în proiectul de lege este acela că „oamenii muncii, în calitatea lor de proprietari, producători şi beneficiari ai bunurilor materiale sînt direct interesaţi şi răspund de utilizarea completă, eficientă a dotării tehnice, a forţei de muncă şi a timpului de lucru, de creşterea mai puternică a productivităţii muncii şi sporirea avuţiei naţionale, sursă sigură a ridicării calităţii vieţii întregului popor“.

Planificarea productivităţii muncii

FACTORII de ridicare continuă a productivităţii muncii — promovarea pe scară largă a progresului tehnic, îmbunătăţirea neîntreruptă a organizării producţiei şi a muncii, asigurarea normării ştiinţifice a acestora, creşterea nivelului pregătirii profesionale a personalului muncitor — sînt interdependenţi ; ei trebuie consideraţi şi rezolvaţi în mod corelat atît între ei, cît şi cu prevederile programelor privind cercetarea şi dezvoltarea tehnologică, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea cheltuielilor materiale şi de producţie, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei. Cu alte cuvinte, în stabilirea şi înfăptuirea acestui indicator este necesar să se aibă în vedere creşterea eficienţei economice a întregii munci sociale. Această corelare atît de complexă nu se poate face în afara planului.

Proiectul de lege preia în mod clar şi sistematizat prevederile adecvate din metodologia generală de planificare, care îmbină conducerea centralizată a economiei cu autonomia unităţilor. Astfel, sarcinile de creştere a productivităţii se determină pe baza nivelurilor ritmurilor înscrise distinct în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială şi constituie obligaţii permanente pentru eşaloanele ierarhice cărora le sînt atribuite ; nivelul indicatorilor productivităţii muncii şi ai forţei de muncă, precum şi ritmurile de creştere a acestora pe ansamblul economiei, pe ramuri, în profil teritorial şi departamental se stabilesc prin plan, în strictă concordanţă cu prevederile acestuia referitoare la producţie, cercetare ştiinţifică, resurse de muncă, pregătirea personalului şi punerea în funcţiune a noilor obiective de investiţii. Titularii de plan defalcă aceşti indicatori pe unităţi şi stabilesc măsurile de realizare în condiţiile utilizării cît mai raţionale a bazei tehnico-materiale şi a personalului.

Ceea ce distinge activitatea de planificare şi realizare a productivităţii muncii faţă de cea a altor indicatori este faptul că ea se fundamentează şi desfăşoară pe bază de programe anuale şi de perspectivă, elaborate de întreprinderi, centrale, ministere, alte organe centrale şi locale, elaborate cu participarea nemijlocită a oamenilor muncii. În felul acesta programele (aprobate de adunările generale ale oamenilor muncii, respectiv de orga-

nele de conducere colectivă ale ministerelor și celorlalte organe centrale și locale) nu mai sînt simple capitole ale unor planuri de măsuri tehnico-economice și organizatorico-sociale, cu caracter mai mult sau mai puțin facultativ, ci devin elementul primar care condiționează îndeplinirea sarcinii de creștere a productivității. O astfel de buclă plan-program-plan antrenează în circuitul său inițiativa creatoare a maselor, verifică realismul cifrelor și măsurilor stabilite și oportunitatea lor. Totodată, legătura intimă cu planul face ca mijloacele și fondurile prevăzute în programe ca necesare pentru aplicarea măsurilor să nu mai rămînă (cum se întîmplă uneori) simple ipoteze de lucru sau variante decizionale, ci să implice răspunderile pentru realizarea lor. Ca atare, asigurarea la toate locurile de muncă a condițiilor tehnice și de organizare avute în vedere la elaborarea programelor, aplicarea la termenele stabilite și cu eficiența prevăzută a măsurilor înscrise în acestea devin obligații pentru ministere, centrale, întreprinderi.

Mai sînt de amintit, relativ la cele stipulate în domeniul planificării în proiectul de lege :

— cerința ca organele de sinteză și ministerele economice să ia măsuri pentru îmbunătățirea permanentă a sistemului de determinare, fundamentare și urmărire a productivității muncii (ar trebui triate, analizate și valorificate după caz numeroasele propuneri făcute în acest sens — inclusiv în revista noastră — de către specialiști din cercetare și practicieni) ;

— prevederea de a se extinde numărul de produse la care se stabilesc sarcini de productivitate exprimate în unități naturale, natural-convenționale și unități de muncă, ceea ce dă o expresie veridică a efortului realmente depus de către executanți, eliminînd influențele unor factori asupra cărora aceștia nu pot acționa și înlesnind aplicarea corectă a acordului global ;

— sublinierea obligației organelor de resort de a urmări elaborarea proiectelor de organizare științifică a producției și a muncii pentru noile obiective sau pentru cele existente, la care se execută lucrări de modernizare și dezvoltare, ținînd totodată seama ca nivelul indicatorilor productivității muncii propuși în documentațiile tehnice pentru noile obiective de investiții să fie mai ridicat decît cel ce va fi realizat în unități similare existente, în anul prevăzut pentru atingerea parametrilor proiectați. În multe cazuri, reglementările de pînă acum privitoare la sarcina institutelor de proiectare ca o dată cu documentația tehnico-economică să o predea și pe cea de organizare, toate gîndite într-o concepție unitară, nu au fost respectate, ceea ce a dus la serioase necorelări cu prilejul punerii în funcțiune a noilor capacități, la folosirea unui excedent global de personal în condițiile neasigurării corespunzătoare a unor activități, la rezolvări incomplete și necorespunzătoare ale transportului intern și depozitării etc. Potrivit noii reglementări, proiectul de organizare a producției și a muncii va cuprinde : fluxul tehnologic, amplasarea utilajelor, transportul intern al materiilor prime, materialelor, produselor, organizarea locurilor de muncă, a pregătirii și controlului fabricației, nivelul producției și productivității muncii, normele de producție, consumul de muncă pe produs, forța de muncă necesară în structură pe meserii, în concordanță cu capacitățile de producție și parametrii tehnico-economici proiectați. Pe măsura îndeplinirii acestei prevederi se va elimina reluarea de la an la an a încercărilor de a pune de acord elemente de organizare care inițial au fost gîndite disparat ;

— implicarea cu atribuții și răspunderi suplimentare directe a unor organe centrale în a căror sferă de activitate intră și probleme de planificare, îndrumare și control în domeniul productivității muncii, cum sînt Comitetul de Stat al Planificării, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Ministerul Muncii.

Dezvoltarea și valorificarea cu eficiență maximă a potențialului tehnic, material și uman

CONȚINUTUL de bază al proiectului de lege îl constituie capitolele referitoare la factorii principali, binecunoscuți, ai creșterii productivității.

Nu vom detalia măsurile legate de introducerea progresului tehnic, care se regăsesc și în programul național. Vom sublinia însă obligația unităților de cercetare științifică, inginerie tehnologică și de proiectare : de a acționa în acest sens împreună cu întreprinderile și organele tutelare ale acestora prin modernizarea produselor și tehnologiilor, astfel încît să se obțină reducerea concomitentă a consumurilor de manoperă, ca și (inclusiv prin reciclare) a celor de materii prime, combustibili, energie ; de a adopta, la proiectarea noilor obiective de investiții și produse, precum și la elaborarea de noi tehnologii, soluții tehnice cu performanțe la nivelul celor mai bune realizări din țară sau pe plan mondial ori superioare acestora. Ținînd seama de termenul scurt în care va intra în vigoare legea, interdicția pe care ea o conține, de a se proiecta, omologa și introduce în producție mașini, utilaje și instalații, tehnologii de fabricație și producție care nu asigură randamente superioare celor existente, costuri de producție mai reduse și un nivel ridicat de competitivitate la export a produselor, această din urmă răspundere presupune o rezolvare cu atît mai operativă și la un nivel calitativ adecvat, cu cît se referă la planul de investiții în mijloace fixe productive și la programul de introducere a progresului tehnic a căror valabilitate începe o dată cu noul an.

Dintre direcțiile prevăzute pentru perfecționarea organizării producției și a muncii reținem următoarele :

— valorificarea cu maximă eficiență a potențialului tehnic, material și uman în concordanță cu cerințele concentrării, integrării producției, ale cooperării și ale specializării unităților. întăririi ordinii și disciplinei ;

— realizarea acestei perfecționări corespunzător celor mai moderne metode utilizate în țară și pe plan mondial (deci : schimb de experiență, documentare) ;

— pregătirea și programarea corespunzătoare a producției pe baza documentației tehnice de fabricație ;

— elaborarea și aplicarea unor regimuri optime de funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, perfecționarea activității de întreținere și reparații etc.

Chiar și din această succintă selecție rezultă că organizarea producției și a muncii este atribuția nu numai a compartimentului de resort, ci și a cadrelor de conducere la toate nivelurile — de la director pînă la șef de echipă, că diferitele compartimente trebuie să-și aducă aportul potrivit specificului lor.

Cît privește normarea producției și a muncii — element esențial pentru aplicarea cointeresării materiale a oamenilor muncii, a principiului socialist de retribuire în raport cu munca prestată și rezultatele obținute — ea trebuie să asigure utilizarea integrală a capacităților de producție la parametrii tehnico-economici stabiliți prin proiectele de execuție și tehnologice pentru echipamentul din dotare, precum și folosirea eficientă a forței de muncă. Normele de muncă (exprimate — în funcție de caracteristicile procesului de producție sau ale activității la care se aplică — în norme de producție, norme de timp și norme de personal) necesită o fundamentare științifică, în strînsă concordanță cu dotarea tehnică, formele noi de organizare a producției și muncii și sarcinile de creștere a producției și productivității muncii.

Aplicarea normelor de muncă — instrument de determinare a necesarului de personal pe meserii, funcții și niveluri de calificare — este obligatorie în toate unitățile și pentru toate categoriile de personal. Pentru procese de producție și alte activități care se regăsesc în mai multe unități, precum și pentru procese de muncă tipizate, se vor folosi norme de muncă unificate pe economie, pe minister, pe grupe de unități.

O importanță aparte prezintă precizarea că, în situațiile în care condițiile tehnice și organizatorice care au stat la baza elaborării normelor sau normativelor de muncă s-au modificat și sînt superioare sau cînd normele de muncă au fost greșit fundamentate ori la elaborarea lor au fost încălcate prevederile legale, normele respective să fie modificate de la data constatării acestor situații.

În secțiunea proiectului de lege consacrată perfecționării pregătirii profesionale a personalului muncitor sînt detaliate condițiile în care se va desfășura în viitor această activitate în întreprinderi, alte unități socialiste, centrale, ministere, alte organe centrale și locale. Ea se va face — corespunzător exigențelor progresului științifico-tehnic și sporirii complexității proceselor economice — în mod diferențiat pe categorii de personal (după specialitate, nivel de pregătire, funcție), în principal prin

C. DAMIAN

(Continuare în pag. 20)

67 de ani de la făurirea statului naţional unitar român

Idealul unităţii naţionale – permanenţă a istoriei noastre milenare

ANIVERSÂM la 1 Decembrie, cu inimile încărcate de profundă recunoştinţă faţă de marii noştri înaintaşi care au luptat şi s-au jertfit pentru măreţele idealuri ale Unirii, 67 de ani de la făurirea statului naţional unitar român. Marea Unire din 1918, săvîrşită prin hotărîrea istorică a Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia de unire a Transilvaniei cu România, a reprezentat încununarea cu succes a luptei de peste două milenii a poporului român de păstrare a fiinţei naţionale şi de constituire într-un stat independent şi unitar. Din timpuri imemoriale, idealul formării unui stat unitar, liber şi independent pe pămîntul Daciei strămoşeşti a însufleţit şi luminat, generaţii la rînd, calea spre dreptate, spre progres, spre o viaţă liberă şi demnă. Istoria noastră bimilenară este jalonată de eroice lupte, de jertfe şi sacrificii neasemuite pentru păstrarea fiinţei naţionale, pentru apărarea drepturilor fundamentale ale neamului.

Un moment de referinţă în epopeea permanenţei noastre în vatra strămoşească dintre Carpaţi, Dunăre şi Mare l-a constituit unirea Ţării Româneşti, Transilvaniei şi Moldovei în anul 1600 de către marele voievod Mihai Viteazul, care a ridicat pe o nouă treaptă destinele şi orizontul istoriei noastre.

Prin ani, ideea unităţii, a comunităţii şi continuităţii româneşti a rămas mereu vie în conştiinţa poporului român, reprezentînd forţa motrice a luptei sale pentru dreptate socială şi naţională, pentru progres şi civilizaţie. Răscoala din Transilvania de la 1784, condusă de Horea, considerat de Karl Marx drept „simbolul renaşterii Daciei", revoluţia din 1821 din Ţara Românească, condusă de Tudor Vladimirescu, au evidenţiat, în acest sens, atît marele potenţial revoluţionar al maselor, cît şi tumultuoasa năzuinţă spre unitate naţională a celor trei principate româneşti.

O puternică afirmare a voinţei de unitate şi independenţă a românilor din toate cele trei principate româneşti, a conştiinţei solidarităţii românilor de pe ambii versanţi ai Carpaţilor a reprezentat-o revoluţia burghezo-democratică de la 1848, care a înscris realizarea unirii printre deziderateie sale fundamentale.

Suflul înnoitor al revoluţiei de la 1848 avea să rodească la 24 Ianuarie 1959, cînd, prin unirea Moldovei cu Muntenia, a fost creat statul naţional român modern. Unirea principatelor din 1859 şi, apoi, proclamarea independenţei în 1877 au avut urmări deosebit de însemnate pentru evoluţia social-politică a poporului nostru, deschizînd noi perspective dezvoltării forţelor de producţie, alinierii României pe calea civilizaţiei moderne. Cucerirea independenţei de stat a contribuit, în acelaşi timp, la creşterea prestigiului naţiunii române, a demnităţii şi mîndriei naţionale, statul român devenind centrul polarizator al întregii naţiuni române. În Transilvania, în condiţiile înăspririi asupririi austro-ungare, s-a intensificat lupta împotriva dominaţiei străine, pentru făurirea statului naţional unitar român, care s-a concretizat la sfîrşitul secolului trecut prin acţiunea de răsunet european a memorandiştilor.

Crearea statului naţional român modern, dezvoltarea forţelor de producţie şi a noilor relaţii sociale, precum şi situaţia politică internaţională au pus la ordinea zilei, în mod imperios, lichidarea oricăror relaţii faţă de Poarta Otomană. Proclamarea independenţei în 1877 şi consfinţirea ei pe cîmpul de luptă în 1877/1878 au legitimat dreptul poporului român de a fi un popor liber, care să trăiască într-un stat naţional independent şi unitar. Plevna şi Rahova, Smîrdanul şi Vidinul au intrat în conştiinţa poporului român ca simboluri ale ţării sale, ale dreptului cucerit de a participa activ la viaţa politică internaţională.

Desfăşurîndu-se în contextul sfîrşitului primului război mondial, al lichidării imperiilor absolutiste anacronice şi al frămîntărilor sociale şi naţionale ce cuprinseseră în acea vreme Europa, lupta poporului român pentru făurirea statului naţional unitar a avut un caracter profund popular, antrenînd cele mai largi forţe sociale şi politice. Marile manifestaţii şi demonstraţii populare organizate în tot cursul anului 1918, acţiunile de masă iniţiate de societăţile româneşti din Transilvania au culminat cu organizarea la 1 Decembrie 1918 a marii adunări populare de la Alba Iulia unde peste 100 000 de români au adoptat istorica Declaraţie prin care a fost proclamată solemn „Unirea Transilvaniei şi Banatului cu România, pentru toate veacurile".

Măreţul act al Unirii nu a făcut decît să consfinţească o realitate concretă, obiectivă, o dezvoltare istorică caracterizată prin permanenţa legăturilor economice, politice şi culturale între provinciile româneşti, tratatului din 1920 revenindu-i numai rolul de a consemna oficial un act înfăptuit prin lupta întregii naţiuni, încununarea unei evoluţii istorice proprii, în concordanţă cu principiul dreptului popoarelor la autodeterminare şi constituire în state naţionale unitare. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului şi Preşedintele ţării, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „Desfăşurarea evenimentelor istorice a demonstrat cu putere că Unirea de la 1 Decembrie 1918, care a dus la crearea statului naţional unitar român, a fost rezultatul nemijlocit al luptei hotărîte a celor mai largi mase populare, a întregului popor, un act în deplină concordanţă cu drepturile inalienabile ale românilor, cu realitatea obiectivă, cu cerinţele legice ale dezvoltării istorice sociale".**

Eveniment de importanţă cardinală în istoria poporului nostru, făurirea statului naţional unitar a creat premise favorabile pentru dezvoltarea intensă a forţelor de producţie, pentru accelerarea progresului economic şi cultural al ţării. Adîncirea legăturilor economice dintre regiunile româneşti, existenţa unei pieţe naţionale unice, integrarea economică şi cultural-ştiinţifică la nivel naţional au contribuit esenţial la formarea complexului economic naţional al României, anii ce au urmat Marii Uniri înregistrînd succese remarcabile în dezvoltarea industriei, agriculturii, construcţiilor, a comerţului interior şi exterior, a transporturilor, cît şi în domeniul ştiinţei, culturii, învăţămîntului. Încadrarea rapidă a tuturor provinciilor româneşti în complexul economic naţional, alăturarea forţelor şi energiilor creatoare ale poporului au condus la creşterea substanţială a potenţialului României. Dar, succesele economiei româneşti din perioada interbelică au rămas totuşi limitate atît datorită unor contradicţii inerente orînduirii burghezo-moşiereşti, cît şi datorită crizei din anii '30 şi mai ales dominaţiei capitalului străin. Acesta din urmă deţinea încă poziţii cheie în economia românească, fapt ce îngrădea independenţa şi dezvoltarea economică potrivit necesităţilor şi intereselor reale ale ţării.

Înaltele idealuri de unitate şi independenţă naţională pentru care poporul nostru a luptat de-a lungul istoriei sale aveau să-şi găsească împlinirea abia în anii socialismului. Victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944 a deschis poporului român calea spre realizarea aspiraţiilor sale de democraţie şi progres social, independenţă şi suveranitate naţională. În cele peste patru decenii care au trecut de la istoricul act de la 23 August a fost înfăptuit un amplu proces de profunde transformări revoluţionare care au schimbat din temelii înfăţişarea patriei, modul de viaţă al întregului nostru popor. Un moment important şi necesar pentru devenirea socialistă a ţării l-a reprezentat fără îndoială instaurarea la 6 Martie 1945 a primului guvern demo-

cratic al României postbelice, de care sînt legate însemnate măsuri legislative : reforma agrară ; punerea în aplicare a statutului naționalităților conlocuitoare ; organizarea unui sistem electoral bazat pe votul universal, egal, direct și secret.

Un eveniment revoluționar cu adînci semnificații în istoria poporului român, ce a marcat în fapt trecerea României la construcția societății socialiste l-a reprezentat actul popular de la 30 Decembrie 1947, prin care a fost abolită monarhia și prin care puterea a fost preluată de clasa muncitoare în alianță cu țărănimea. Anii ce au urmat instaurării regimului democrat-popular au fost martorii unor schimbări fundamentale în viața societății noastre : naționalizarea, prin care principalele mijloace de producție au trecut în proprietatea întregului popor, făurirea, pe baza economiei planificate, a unei solide baze tehnico-materiale, în cadrul căreia rolul conducător a revenit industriei, încheierea cooperativizării agriculturii, act ce a marcat generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie. Transformările revoluționare survenite în industrie, agricultură, comerț, în ansamblul sistemului nostru politic, și-au găsit suprema consacrare în constituția ce consfințește victoria socialismului pe pămîntul românesc, Constituția din 21 august 1965 și, ca urmare firească, în schimbarea denumirii țării în Republica Socialistă România. Cartă fundamentală a libertății și suveranității naționale, a egalității depline în drepturi pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, a afirmării multilaterale a demnității și personalității omului, ea reflectă împlinirea aspirațiilor de libertate și dreptate ale cetățenilor României socialiste.

Un moment de referință pentru destinele României contemporane l-a marcat anul 1965 cînd a avut loc istoricul Congres al IX-lea al P.C.R. și cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ultimele două decenii reprezintă perioada cea mai fertilă din istoria țării, a unor realizări fără precedent în toate domeniile construcției socialiste, rod al eforturilor neobosite, al muncii pline de abnegație și spiritului de dăruire ale tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, care aplică cu fermitate în viață programul elaborat de partid, de înflorire continuă a patriei, de ridicare a bunăstării tuturor celor ce muncesc.

Realizarea Directivelor trasate de înaltul for al comuniștilor la Congresul al XIII-lea al partidului, ce stabilesc, în fapt, continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism, va conduce neîndoios la dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor, accentuarea dezvoltării intensive a tuturor ramurilor, asigurarea unui echilibru mai bun între diferitele sectoare ale economiei, intensificarea procesului de omogenizare a societății noastre socialiste.

Privind retrospectiv experiența istorică a națiunii noastre, de la Marea Unire din 1918, unul din pilonii de granit ai României moderne, și pînă la prezentul luminos al patriei noastre socialiste, putem afirma că socialismul creează condițiile cele mai favorabile afirmării plenare a națiunii, descătușării energiilor creatoare ale oamenilor muncii, manifestării lor ca o viguroasă forță motrice a progresului, precum și cadrul propice pentru dezvoltarea pe baze noi a unității naționale, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a rolului națiunii, a statului național ca stat socialist independent și suveran. România se înfățișează astăzi ca o republică întemeiată pe o democrație autentică, socialistă, muncitorească, bazată pe un vast ansamblu de instituții democratice menite să asigure participarea nemijlocită la conducere a tuturor celor ce muncesc. Ca rezultat firesc al profundelor transformări revoluționare din anii construcției socialiste, România, dintr-o țară agrară, cu o industrie și o agricultură slab dezvoltate, a devenit azi o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane și o agricultură modernă în plină dezvoltare. În același timp marile succese dobîndite de poporul nostru în opera de edificare a noii orînduiri pot fi alăturate prestigiului fără precedent de care se bucură azi România pe toate meridianele globului ca urmare a promovării cu consecvență a unei politici de colaborare și pace cu toate țările lumii, a proclamării cu fermitate a înaltelor idealuri de libertate, dreptate socială, progres, a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Dezvoltarea multilaterală a națiunii noastre socialiste pe calea progresului și civilizației este încununată în mod fericit de afirmarea și susținerea cu fermitate a principiilor unității și independenței naționale, ale înțelegerii și cooperării între popoare, pentru clădirea unei lumi a păcii, a dreptului fiecărei națiuni de a-și hotărî singură destinul, de a-și alege în mod independent calea dezvoltării sale, propriul viitor.

V. NEGOIȚĂ

Creșterea mai puternică a productivității muncii

(Urmare din pag. 18)

următoarele forme : instruire la locul de muncă sub controlul șefului direct, cursuri organizate în cadrul unității sau în alte unități, programe personale de perfecționare cu verificarea periodică a cunoștințelor asimilate, stagii de practică și specializare în unitatea proprie ori în alte unități. Pe lîngă ridicarea nivelului profesional cu accent pe policalificare, perfecționarea va urmări cunoașterea și însușirea de către personalul muncitor a formelor moderne de conducere și organizare a unităților, subunităților și locurilor de muncă.

Atribuții și răspunderi ale organelor și personalului de conducere, ale oamenilor muncii

PROIECTUL de lege prevede, mai detaliat și mai la obiect decît alte acte normative în domeniu, principalele atribuții ale organelor colective și cadrelor de conducere din întreprinderi și celelalte unități economice, din centrale și unitățile asimilate, din ministere și celelalte organe centrale și locale, referitoare la elaborarea și realizarea programelor și măsurilor de creștere a productivității muncii, de perfecționare a activității de organizare și normare a producției și a muncii. Sînt stabilite, de asemenea, răspunderi specifice pentru organele și organizațiile sindicale. Pe baza dezvoltării conștiinței socialiste, a întăririi ordinii și disciplinei, a spiritului de răspundere și formării unei atitudini noi, comuniste față de muncă, oamenii muncii sînt datori să acționeze, potrivit spiritului și literei proiectului de lege, pentru creșterea eficienței economice a întregii activități a unităților, ridicarea nivelului proudctivității muncii, respectarea cerințelor referitoare la folosirea deplină a utilajelor, încadrarea în consumurile normate de muncă, materii prime, materiale, combustibili și energie în condițiile de calitate prescrise ale produselor.

Pentru prima dată se instituie răspunderea disciplinară, materială, civilă, contravențională sau penală — după caz — a persoanelor vinovate de încălcarea dispozițiilor legale (în speță, a celor stipulate în actualul proiect de lege) cu privire la disciplina de elaborare și aplicare a normelor de producție, de timp și de personal, a programelor de măsuri pentru creșterea productivității muncii, a proiectelor de organizare a producției și a muncii. De aici și necesitatea ca răspunderile să fie clar nominalizate, atribuite persoanelor care au sarcini directe în problemele respective și urmărite cu strictețe în înfăptuirea lor.

Proiectul Legii cu privire la creșterea productivității muncii, perfecționarea organizării și normării producției și a muncii este menit să introducă ordinea și disciplina într-un domeniu de cea mai mare însemnătate pentru mărirea eficienței economice la nivelul unităților și al întregii economii naționale.

Evoluţia demografică şi calitatea vieţii

EVOLUŢIA populaţiei şi a fenomenelor demografice au implicaţii majore asupra progresului economico-social şi a calităţii vieţii. Asigurarea unui spor normal al populaţiei şi a unei structuri optime pe grupe de vîrstă, ocuparea deplină şi eficientă a forţei de muncă, subordonarea producţiei cerinţelor populaţiei sînt elemente definitorii ale calităţii vieţii. În acest context se impune să se asigure un echilibru dinamic între creşterea populaţiei şi dezvoltarea economiei. **„Considerăm că în abordarea problemei populaţiei,** arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, este necesar să se pornească de la faptul că omul constituie factorul determinant al progresului economico-social. De aceea, întreaga organizare a societăţii, politica generală a statelor trebuie să aibă drept ţel suprem bunăstarea şi fericirea oamenilor, garantarea libertăţii şi demnităţii omului, dezvoltarea personalităţii sale, participarea maselor la făurirea propriei istorii"** (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1974, p. 577.).

Numărul şi evoluţia populaţiei în lumea contemporană ca şi condiţiile de viaţă prezintă o mare diversitate. În unele ţări şi regiuni geografice există o densitate foarte mare a populaţiei, în timp ce în altele numărul populaţiei este destul de scăzut.

Diferenţe sensibile există şi în ce priveşte dinamica populaţiei. În majoritatea ţărilor slab dezvoltate şi în curs de dezvoltare sporul natural al populaţiei este sensibil mai mare decît în ţările dezvoltate. Cît priveşte condiţiile de muncă şi de viaţă, faptele atestă că circa 2/3 din populaţia mondială nu se bucură de realizările civilizaţiei contemporane şi că, în multe cazuri, nu au asigurat nici măcar minimul de subzistenţă. Dar chiar şi în ţările capitaliste dezvoltate segmente însemnate ale populaţiei au condiţii de viaţă precare ; în ţările respective o parte destul de mare a populaţiei apte de muncă nu găseşte de lucru şi, ca atare, este nevoită să îngroaşe rîndurile şomajului şi să trăiască din ajutoare sociale, sub posibilităţile oferite de nivelul general de dezvoltare al societăţii.

Fenomenele demografice cunosc o continuă schimbare. În cei 10 ani care au trecut de la Conferinţa mondială a populaţiei de la Bucureşti, în toate regiunile lumii s-au produs modificări în dinamica fenomenelor demografice. Semnificative în acest sens sînt datele din tabelul alăturat, calculate de Divizia pentru populaţie a Organizaţiei Naţiunilor Unite, pe grupe mari de ţări în funcţie de nivelul dezvoltării lor economice.

Problemele dezvoltării populaţiei şi ale calităţii vieţii sînt determinate de condiţiile istorice concrete proprii fiecărei ţări, de relaţiile economico-sociale şi de nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie. În procesul industrializării ţărilor din Europa, S.U.A., Canada etc. s-a trecut de la regimul demografic caracterizat prin niveluri înalte de natalitate şi mortalitate la un regim demografic cu rate scăzute de natalitate şi mortalitate (A. Landry, La révolution démographique. Etudes et essais sur les problèmes de la population, Paris, 1934) În anii socialismului demografii români au făcut studii aprofundate asupra tranziţiei demografice în ţara noastră. Vezi : G. Retegan (G.R. Şerbu), Evoluţia fertilităţii populaţiei feminine în R.P.R., în perioada 1900—1960, Revista de statistică, anul XI, nr. 4, aprilie 1962 şi Vl. Trebici, La transition démographique dans les pays de l'Europe de l'Est ; Le cas de la Roumanie, Revista Italiana Di Economia, Demografia e Statistica, Nuovo seria 1981, p. 7.). Deşi în prezent în multe ţări capitaliste dezvoltate sporul natural al populaţiei este foarte scăzut, şomajul a atins proporţii fără precedent, îndeosebi în rîndurile tineretului, cu repercusiuni din cele mai nefaste pentru bunăstarea populaţiei şi calitatea vieţii. Lichidarea acestei stări de fapt necesită controlul societăţii asupra producţiei sociale, transformări progresiste în structurile de proprietate şi de clasă.

Principalii indicatori demografici

	Ţări dezvoltate		Ţări în curs de dezvoltare	
	1974	1984	1970	1984
Populaţia (milioane)	1 065	1 166	2 909	3 597
Ritmul anual de creştere (%) *)	0,89	0,64	2,46	2,02
Natalitatea (la 1 000 loc.) *)	17,0	15,5	38,7	31 2
Mortalitatea (la 1 000 loc.) *)	9,2	9,6	14,0	11,0
Mortalitatea infantilă (la 1 000 nou născuţi)	21,5	16,9	106,4	91,5
Speranţa de viaţă la naştere (ani) *)	71,4	73,0	52,7	56,6
Populaţia urbană (%)	68,3	72,0	26,8	31,3
Numărul de oraşe cu 4 milioane de locuitori şi peste	13	14	15	27

*) Datele pentru 1974 corespund perioadei 1970—1975, iar cele pentru 1984 perioadei 1980—1985

Sursa : Division de la population de l'Organisation des Nations Unies. Perspective de la population mondiale : chiffres estimatifs et projections etablis en 1982 (în curs de apariţie). Datele au fost reproduse din lucrarea publicată sub egida Consiliului economic şi social O.N.U. pentru Conferinţa internaţională a populaţiei din august 1984. „Examen et évolution du plan d'action mondial sur la population, Rapport du sécrétaire général E/CONF. 76/PC/10, p. 32

În majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare din Asia, Africa şi America Latină ritmul de creştere a populaţiei este foarte înalt. În trecut ţările respective au fost colonii, semicolonii sau dependente de marile puteri imperialiste şi, ca atare, au un nivel scăzut de dezvoltare economico-socială. Ritmul înalt al creşterii populaţiei necesită un volum mare de cheltuieli pentru creşterea şi educarea noilor generaţii şi de investiţii pentru crearea de noi locuri de muncă pentru contingentele foarte numeroase de tineri care ajung la vîrsta aptă de muncă. Ca urmare a noilor condiţii în care are loc dezvoltarea fostelor ţări coloniale şi dependente s-au făcut progrese însemnate în structura economică şi socială, în creşterile producţiei industriale şi agricole şi în îmbunătăţirea nivelului de trai al populaţiei. Dar subdezvoltarea moştenită şi sporul prea înalt al populaţiei din unele ţări au determinat o creştere nesatisfăcătoare a venitului naţional pe locuitor şi respectiv a nivelului de trai al populaţiei. (Liu Zheng, Song Jian and Others, China's population : Problems and prospects, New World Press, Beijing, China, 1981)

Experienţa istorică confirmă concepţia marxistă, potrivit căreia dezvoltarea şi modernizarea economiei, aplicarea cuceririlor contemporane ale ştiinţei şi tehnicii, reorganizarea pe baze socialiste a întregii societăţi asigură rezolvarea problemei populaţiei, proporţionalitatea necesară dintre producţia materială şi creşterea populaţiei, ocuparea deplină a forţei de muncă şi ridicarea bunăstării întregului popor. **„Problema viitorului populaţiei** — arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — ţine deci, în primul rînd, de dezvoltarea multilaterală, progresistă a societăţii omeneşti, de o justă repartizare a produsului naţional şi de înfăptuirea unor relaţii**

dr. Constantin GRIGORESCU

(Continuare în pag. 24)

ŞCOLI • CURENTE • ECONOMIŞTI

Creşterea economică şi politicile comerciale în viziune neokeynesistă (II)

CARENŢELE teoriei multiplicatorului comerţului exterior sînt şi mai evidente atunci cînd se pune problema să înţelegem consecinţa dominantă pe termen lung a creşterii exporturilor ; dacă este vorba de un spor real de venit sau dacă acesta este anulat de tendinţa contrară de creştere a importurilor. „Un alt fapt pe care trebuie să-l observăm — scrie K. Kurihara — este posibilitatea ca efectele avantajoase de multiplicare a venitului intern şi a ocupării mîinii de lucru de către sporirea exporturilor să fie compensate de o scădere în cererea totală internă datorită deplasării cererii spre importuri, determinată de creşterea iniţială în venitul intern". Fără să se precizeze, deci, limitele, fie şi aproximative — între care teoria multiplicatorului comerţului exterior ne poate da indicaţii relevante cu privire la raportul real dintre creşterea exportului, a venitului intern şi a importului unei ţări — se atrage atenţia asupra prudenţei cu care aceasta poate fi folosită în practică în probleme de politică economică externă.

„Avantajele multiplicatorului comerţului exterior — scrie autorul citat — n-ar trebui să fie niciodată exagerate în aşa măsură încît să inspire politici comerciale «excesiv» protecţioniste („beggar-my-neighbour" trade policies — în original n.ns.) pentru a obţine exporturi suplimentare"[9]). Cele de mai sus confirmă aprecierea noastră cu privire la valoarea explicativă şi operaţională redusă a teoriei multiplicatorului comerţului exterior.

O altă problemă acum. Încă în perioada interbelică Joan Robinson a remarcat ruptura care a existat în decursul timpului între teoria burgheză şi practica statelor capitaliste dezvoltate în domeniul relaţiilor economice internaţionale, între dogma avantajului reciproc al liberului schimb şi politicile comerciale restrictive ale marilor puteri industriale în lupta pentru pieţe de desfacere, sub pretextul luptei împotriva şomajului. Autoarea remarcă în mod realist că, în ciuda unor iluzii de moment, practicile restrictive din comerţul internaţional, dublate de represaliile la care recurg ţările lezate, nu rezolvă, în fond, problema invocată, ci contribuie la deteriorarea situaţiei economice generale. „În perioada de şomaj general se recurge la jocul depăşirii vecinului (beggar-my-neighbour — în original — n.ns.) între naţiuni, fiecare străduindu-se să arunce o parte cît mai mare a greutăţilor asupra celorlalte. De îndată ce una dintre ele reuşeşte să-şi sporească balanţa comercială pe seama restului ţărilor, celelalte recurg la represalii şi volumul total al comerţului mondial scade în mod continuu în comparaţie cu volumul total al activităţii mondiale. Consideraţiuni politice, strategice şi sentimentale aruncă gaz peste foc... şi datorită tradiţiei temătoare şi prevăzătoare (prudente) a autorităţilor monetare, ele sînt mai înclinate în permanenţă să stimuleze o creştere a ratei dobînzii cînd scade balanţa comercială, decît să permită o scădere a ratei dobînzii cînd balanţa comercială este în creştere. Se pare deci că jocul «depăşirii vecinului» este însoţit de o creştere a ratei dobînzii la scara întregii lumi şi, ca urmare, de o scădere a activităţii mondiale"[10]). În măsura în care, de cele mai multe ori, deciziile de politică comercială sînt luate ţinînd seama de considerente pe termen scurt, J. Robinson arată că „Principalele procedee cu ajutorul cărora poate fi sporită balanţa comercială sînt : reducerea cursului schimbului, reducerea salariilor (care poate lua forma sporirii numărului de ore la un salariu săptămînal neschimbat), subvenţii pentru export şi restricţii la import cu ajutorul taxelor vamale (tarifelor) şi a cotelor"[11]).

Ţinînd seama de unele similitudini dintre politica protecţionistă a ţărilor dezvoltate din secolul nostru şi politica externă mercantilistă din secolele XV-XVII, J. Robinson o denumeşte pe cea dintîi politică neomercantilistă. Totodată, autoarea atrage atenţia asupra deosebirii dintre mercantilism şi neomercantilism, atît în funcţie de condiţiile concret istorice în care s-au manifestat cele două etape ale politicii protecţioniste comparate, cît mai ales în funcţie de metodele diferite pe care le-au folosit pentru a-şi atinge scopul (o balanţă comercială şi de plăţi activă).

„Trăsătura caracteristică a noului mercantilism constă — după cum arată J. Robinson — în aceea că fiecare naţiune doreşte să cîştige un surplus de la restul naţiunilor... Liberschimbiştii obişnuiau să-şi bată joc de vechii mercantilişti care credeau că o ţară poate să se îmbogăţească adunînd comori. Noii mercantilişti consideră că nu este neapărat o prostie să preferi acumularea de bani sterili în locul unor bunuri utile sau al unor active profitabile"[12]).

Este o nouă dovadă de probitate ştiinţifică din partea autoarei atunci cînd nu se lasă amăgită nici de iluziile liberului schimb, nici de pretenţiile

FIŞE

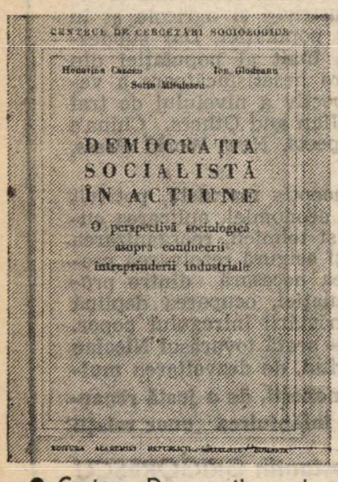

• *Cartea „Democraţia socialistă în acţiune" tipărită recent sub egida „Centrului de cercetări sociologice" la* EDITURA ACADEMIEI *(autor Honorina Cazacu, Ion Glodeanu şi Sorin Mitulescu) este interesantă prin unghiul de abordare a acestei deosebit de complexe problematici. Este vorba de o abordare sociologică (de altfel şi volumul se subintitulează „O perspectivă sociologică asupra conducerii întreprinderii industriale") manieră mai puţin utilizată în analizele întreprinse asupra sistemului democraţiei socialiste. Volumul debutează cu o prezentare generală a concepţiei partidului privind sistemul autoconducerii şi autogestiunii economico-financiare (cu racorduri în sfera filozofiei şi a politologiei) pentru ca în capitolele următoare să sintetizeze concluziile unor aprofundate studii de teren. Elementele analizate creionează un tablou interesant cu privire la componentele psihosociologice ale conducerii la nivel microeconomic. Climatul participării personalului la conducerea colectivă, raporturile psihologice dintre individ şi grup în procesul conducerii, sistemul informaţional şi calitatea conducerii colective, competenţă şi iniţiativă în procesul deciziei etc., sînt tot atîtea probleme (analizate în volum) care influenţează nemijlocit aplicarea eficientă a democraţiei noastre socialiste la nivel de întreprindere.*

Filiera „verticală" în organizarea agriculturii

• *Distincţia între direcţia verticală şi cea orizontală în integrarea unităţilor agricole nu este pur teoretică ci vădeşte efecte practice considerabile. După cum opinează* Imrich Rubik *în articolul* „Teoreticke a prakticke aspecty zemedelsko-potravinovych vertikal" *(Aspecte teoretice şi practice ale integrării verticale a unităţilor agroalimentare) publicat în numărul* 10/1985 *al revistei* POLITICKA EKONOMIE *această concepţie organizatorică poate fi un răspuns pentru anumite insuficienţe ce grevează într-o anumită măsură eficienţa globală a activităţii agricole. Astfel, subliniază autorul, există o serie de „locuri înguste" pe filiera produs agricol-prelucrare industrială, multe dintre acestea situîndu-se în sfera activităţilor de recoltare, sortare, păstrare, transport al produselor. O or-*

protecționismului practicat de țările capitaliste dezvoltate. „În cele din urmă se pare că doctrina liberului schimb nu este altceva decît o formă mai subtilă de mercantilism – conchide autoarea. Cred în ea numai aceia care urmează să obțină un avantaj din aceasta"[13]). La fel de interesat și dezamăgitor în practică este, după aceeași apreciere, și așa-zisul ajutor pe care-l dau țările capitaliste dezvoltate țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare. „Persoanele care susțin și administrează ajutorul pentru țările în curs de dezvoltare sînt preocupate în mod sincer să le ajute pentru a depăși sărăcia și a înfăptui independența lor, dar programul în ansamblu – observă în mod just J. Robinson – se bazează pe o contradicție. Interesul care stă la baza lui constă în a sprijini o serie de guverne conservatoare, feudale și fasciste, pe care se poate baza, în schimb, pentru a se respecta proprietatea străină. Pe scurt, scopul ajutorului este să perpetueze sistemul care face necesar ajutorul"[14]).

Înțelegînd faptul că regulile tradiționale după care se desfășoară relațiile economice internaționale au fost elaborate în funcție de interesele țărilor mari și dezvoltate din punct de vedere economic, J. Robinson relevă faptul că „sistemul neomercantilist" (ansamblul politicilor comerciale protecționiste practicate de țările capitaliste dezvoltate) constituie o piedică în calea progresului economic general, în primul rînd, în calea dezvoltării țărilor subdezvoltate și în curs de dezvoltare. „Dacă țările bogate ar fi preocupate în mod real să ajute tinerele națiuni să meargă pe propriile lor picioare – remarcă autoarea –, atunci ele ar folosi fondurile de care dispun pentru a-i despăgubi pe capitaliștii lor și pentru a face dreptate țărilor în curs de dezvoltare în ce privește propriile lor resurse; de asemenea, pentru a găsi alte slujbe pentru muncitorii lor în așa fel încît să fie în stare să permită și să încurajeze importurile. Dar – continuă autoarea – aceasta ar însemna o răsturnare totală a sistemului noului mercantilism. În fiecare epocă – generalizează autoarea – regulile de desfășurare a relațiilor economice internaționale sînt modelate în așa fel încît să se potrivească cu vederile celei mai puternice țări în momentul respectiv. Din această cauză este, în general, imposibilă modificarea acestor reguli"[15]).

Judecată pe termen scurt, problema menționată pare, într-adevăr, imposibil de rezolvat. Judecată pe termen lung, atît sub aspect istoric cît și prospectiv, ținînd seama mai ales de accentuarea interdependențelor dintre economiile naționale contemporane, devin tot mai evidente atît posibilitatea cît și necesitatea și urgența modificării acestor reguli de desfășurare a relațiilor economice internaționale. Creșterea forței de atracție a dezideratului noii ordini economice internaționale este o dovadă elocventă în acest sens.

Bazîndu-se pe relațiile funcționale dintre creșterea venitului național, cererea efectivă și dinamica investițiilor, în condițiile specifice țărilor capitaliste dezvoltate, majoritatea covîrșitoare a neokeynesiștilor au insistat asupra rolului crescînd al comerțului exterior în sporirea gradului de ocupare a mîinii de lucru, deci în reducerea șomajului intern, considerînd măsurile protecționiste drept pîrghii importante pentru atingerea acestor obiective. Dudley Dillard scria în acest sens că „Folosirea forței de muncă în propria țară poate fi menținută cu ajutorul unui nivel ridicat al investițiilor, indiferent dacă este vorba de investiții interne sau externe. Volumul curent al investițiilor externe este determinat de excedentul exportului asupra importului, adică de mărimea soldului activ al balanței comerciale. Creșterea soldului activ, fie prin mărirea exportului, fie prin reducerea importului, ridică gradul de folosire a forței de muncă la fel ca investițiile interne."[16]).

Pe fondul acestor idei comune există, desigur, unele deosebiri de nuanță între gînditorii neokeynesiști, în sensul că unii acordă o importanță temporară măsurilor protecționiste, mai ales R. Harrod, sau le limitează la anumite cazuri excepționale, cum sînt apărarea națională și industria începătoare, în timp ce alții le acordă o importanță durabilă (ca de ex. A. Hansen, S. E. Harris etc.), cu perspectiva de accentuare în timp, asociindu-le unei politici economice interne mai cuprinzătoare decît micșorarea șomajului (ca de exemplu, L. Stoleru, în legătură cu politica de industrializare, mai precis de modernizare a industriei din Franța în vederea sporirii competitivității ei internaționale).

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[9]) Idem, p. 225—226

[10]) Joan Robinson : Beggar-my-neighbour remedies for unemployment, în volumul „Contributions to Modern Economics", ed. cit., p. 190—191

[11]) Idem, p. 191

[12]) Joan Robinson : The New-Mercantilism, în vol. citat mai sus, p. 204—206

[13]) Idem, p. 212

[14]) Ibidem

[15]) Ibidem

[16]) Dudley Dillard : The Economics of J.M. Keynes, p. 281, citat după John Eaton : Marx împotriva lui Keynes, Editura politică, București, 1959, p. 66

---

ganizare pe verticală ar permite tocmai de aceea dirijarea cea mai rațională a eforturilor investiționale, astfel încît să se asigure o dezvoltare echilibrată a producției. Fără a elimina relațiile de colaborare pe orizontală, structurarea verticală ar permite evitarea unor situații în care apar disproporții între nivelul producției și capacitatea de transport, de pildă, considerîndu-se că eficiența globală permite o soluție de tipul : reducerea producției pînă la limita capacităților existente pe verigile ulterioare, opțiune ce ar permite înlăturarea unor pierderi reale și protejarea terenurilor.

Dimensiunile producției casnice

● *Multă vreme ignorată de teoria și cercetarea economică, mica producție casnică suscită un tot mai evident interes. Acest fapt se datorează extinderii în numeroase țări (atît dezvoltate cît și în curs de dezvoltare) a așa – numitei economii subterane, ca reacție la inflația persistentă și la șomajul cronic. Propunîndu-și să surprindă acest fenomen,* Ronald Schettkat *analizează în articolul* „The size of household production" *(Dimensiunile producției casnice) inserat în numărul din septembrie a.c. al publicației* „THE REVIEW OF INCOME AND WEALTH" *situația din R.F. Germania pe o perioadă de 15 ani și folosește concomitent unele comparații internaționale. Aplicînd metode consacrate precum bugetul de timp și metoda costurilor de piață autorul ajunge la concluzia că activitatea respectivă înregistrează o amplificare și diversificare pronunțată. Tocmai de aceea se impune realizarea unei analize economice mai cuprinzătoare, capabilă să pună în evidență parametri importanți precum productivitatea și nivelul de absorbție a progresului tehnic. Încercînd să răspundă dacă o astfel de economie paralelă este de dorit, R.S. se pronunță pozitiv, apreciind că și astfel de activități sînt creatoare de venit național.*

Inițiative editoriale

● *EDITURA TEHNICĂ a lansat în cursul acestui an o interesantă colecție denumită* „Tehnica la zi" *al cărei obiectiv constă în prezentarea celor mai semnificative progrese înregistrate (sau previzibile) în tehnica și tehnologia modernă. Destinate unui public destul de divers, lucrările cuprinse în amintita serie își propun să expună într-un limbaj accesibil coordonatele unor importante tehnologii moderne, cu o cuprindere și efecte de amploare, semnalînd, deopotrivă, o serie de corelații economice importante. Astfel, între aparițiile cele mai recente pot fi amintite : „Valorificarea resurselor energetice secundare"; „Mașini-unelte cu comandă numerică"; „Bilanțuri energetice în procese industriale", „Bioelectrometrie"; „Roboți evoluați și automatizări flexibile".*

FIȘE

Evoluţia demografică şi calitatea vieţii

(Urmare din pag. 21)

sociale echitabile, atît pe plan naţional, cît şi internaţional, de realizarea unei lumi mai drepte şi mai bune, în care omul să se bucure din plin de cuceririle ştiinţei, de munca sa. Problemele demografice, planificarea dezvoltării populaţiei se pun în mod diferenţiat de la un continent la altul, de la o ţară la alta, în unele fiind necesară o creştere mai accentuată a populaţiei, iar în altele o diminuare a creşterii.“ (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10, Bucureşti, Editura politică, 1974, p. 581)

În scopul de a influenţa evoluţia populaţiei aproape majoritatea statelor au programe sau acţiuni speciale care vizează natalitatea, respectiv fertilitatea ; unele ţări au în vedere o reducere a creşterii populaţiei, iar altele o creştere mai accentuată. Potrivit studiilor O.N.U., în anul 1982, circa 50% din ţările în curs de dezvoltare au apreciat că nivelul de fertilitate al populaţiei lor feminine era prea ridicat (în 1974 proporţia era de numai 40%) ; aproape jumătate din ţările respective aveau fixate obiective cantitative exprimate fie sub forma ritmului total de creştere a populaţiei, fie sub forma nivelului fertilităţii. Este de menţionat, totodată, că ţările care au estimat că fertilitatea este prea ridicată şi care şi-au fixat obiective limitative privind evoluţia totală a populaţiei sau fertilităţii deţin 75% din populaţia ţărilor în curs de dezvoltare. (Conseil économique et social. Examen et évaluation du plan d'action mondial sur la population. Rapport du Sécrétaire général E/CONF. 76/PC/10, p. 62—63 (raport pentru Conferinţa internaţională a populaţiei, Mexic, august, 1984)

În acelaşi timp, în studiul O.N.U. la care ne-am referit se menţionează că nici una din ţările dezvoltate n-au apreciat vreodată şi nu apreciază nici în prezent că nivelul fertilităţii lor este prea ridicat. Aceeaşi sursă relevă că 15% din ţările lumii au estimat că nivelul fertilităţii lor este prea scăzut (25% din ţările dezvoltate şi 10% din ţările în curs de dezvoltare). Unele din ţările dezvoltate au stabilit obiective globale cum sînt : dimensiunea ideală a familiei medii sau nivelul de fertilitate care să asigure înlocuirea generaţiilor.

Familia, ca celulă de bază a societăţii, are un rol de cea mai mare importanţă pentru definirea calităţii vieţii, pentru evoluţia populaţiei şi atingerea obiectivelor politicilor demografice. Relaţiile de familie, dintre soţi sau dintre părinţi şi copii sînt elemente definitorii ale calităţii vieţii. Egalitatea dintre soţi, stima şi afecţiunea reciprocă, naşterea şi creşterea copiilor dau stabilitate şi echilibru familiei, mulţumire şi satisfacţie. De aceea, întemeierea familiei pe principii morale, creşterea copiilor şi educaţia lor în spiritul muncii şi a înaltelor valori etice, apar ca premise esenţiale ale ridicării calităţii vieţii.

Familia s-a dovedit a fi cea mai trainică celulă a societăţii, iar relaţiile de egalitate dintre soţi s-au extins tot mai mult, aceasta şi ca urmare a atragerii femeilor în muncă. Cu toate acestea, în multe din ţările lumii, în special în ţările capitaliste, se constată o anumită slăbire a rolului familiei în societate. În acest sens, studiile de specialitate relevă creşterea proporţiei populaţiei celibatare, a familiilor cu un singur părinte (mamă sau tată), ca şi a familiilor libere (concubinaj), a numărului de copii născuţi în afara căsătoriei legale, precum şi creşterea divorţurilor. (Département des affaires économiques et sociales internationales, Rapport sur la situation sociale dans le monde. Nations Unies, New York, 1982, p. 23—44 ; Doc. E/CN. 5/1983/3.) În Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, spre exemplu, proporţia familiilor cu un singur părinte a crescut de la 8% în 1971 la 11% în 1976. În S.U.A., în anul 1980, circa 15% din totalul familiilor aveau drept responsabil o femeie ; în acelaşi an 23% din toţi copiii de pînă la 17 ani împliniţi locuiau cu un singur părinte. Noile tendinţe se dezvoltă într-un ritm destul de intens. Strîns legat de această tendinţă este şi faptul că în ţările dezvoltate naşterile nelegitime reprezintă 10—17% din totalul naşterilor anuale. Se apreciază că cele mai numeroase naşteri nelegitime se găsesc în grupurile sociale defavorizate. În S.U.A., de pildă, în 1979 în timp ce 55% din copiii negri proveneau din naşteri nelegitime, proporţia respectivă la copiii albi era de numai 10%.

În privinţa divorţurilor, datele arată că în perioada 1960—1978 numărul divorţurilor la 1 000 de locuitori a crescut aproape în toate ţările europene. O evoluţie asemănătoare s-a conturat în ţările din celelalte continente. Dacă ne referim la America de Nord, respectiv la Canada şi S.U.A., datele privind rata brută de divorţialitate sînt următoarele : Canada — 0,39% în 1960, 1,37 în 1970 şi 2,86 în 1982 ; S.U.A. — 2,18% în 1960, 3,46 în 1970 şi 5,04 în 1983. (Annuaire Démographique, 1976 şi 1983, Nations Unies, New York, 1977 şi 1985).

Nu în puţine cazuri se afirmă că fenomene ca cele menţionate mai sus ar exprima creşterea gradului de independenţă a tinerilor, inclusiv a femeilor. Astfel de fenomene nu pot să nu aibă însă repercusiuni negative asupra condiţiilor de viaţă ale populaţiei, a educării şi formării copiilor, a calităţii vieţii. „Pentru unele femei, se arată în Raportul O.N.U. pe 1982 asupra situaţiei sociale în lume, este vorba de o alegere şi de o manifestare de independenţă, dar pentru cea mai mare parte din femei această situaţie antrenează mari dificultăţi financiare. În numeroase societăţi contemporane, familiile cu un singur părinte sînt, ca văduvele şi văduvii în vîrstă, cele mai susceptibile de a suferi de sărăcie, mai ales dacă ele aparţin unui grup minoritar.“ (Département des affaires économiques et sociales internationales, Rapport sur la situation sociale dans le monde, Nations Unies, New York, 1982, p. 30 ; Doc. E/CN. 5/1983/3).

România socialistă promovează începînd cu anul 1966 o politică de creştere mai accentuată a populaţiei, de întărire a familiei şi de stimulare a natalităţii, de asigurare a unei structuri juste de vîrstă, de menţinere a vigorii şi tinereţii naţiunii. Această politică corespunde pe deplin cu obiectivele dezvoltării actuale şi de perspectivă ale ţării, de ridicare a României pe noi trepte de progres economic şi social.

Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism dă o largă caracterizare politicii demografice, precizează obiectivele de realizat. Totodată, în sprijinul acestei politici s-a adoptat un ansamblu de măsuri cu caracter economic, social, cultural şi juridic care are în vedere influenţarea pozitivă a tuturor fenomenelor demografice. În acest cadru se înscrie şi „Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la creşterea răspunderii organelor şi organizaţiilor de partid, organelor de stat şi cadrelor medico-sanitare în înfăptuirea politicii demografice şi asigurarea unui spor corespunzător al populaţiei“ din martie 1984. Hotărîrea fixează ca obiectiv pentru perioada actuală creşterea natalităţii la 19—20 la mia de locuitori (14,3 în 1983) şi stabileşte noi măsuri de o deosebită însemnătate pentru creşterea populaţiei. Realizarea nivelului arătat al natalităţii va contribui nu numai la înlocuirea generaţiilor, dar şi la sporul populaţiei şi la asigurarea unei structuri de vîrstă menite să contribuie la îndeplinirea sarcinilor înscrise în planurile de dezvoltare economică şi socială, la menţinerea tinereţii naţiunii noastre socialiste.

Tendinţe recente ale fluxurilor internaţionale de capital

Mutaţii în configuraţia finanţelor mondiale

ULTIMII ANI au consemnat modificări esenţiale ale fluxurilor internaţionale de capital.

Fenomenul dominant îl constituie, desigur, transformarea Statelor Unite din exportator în importator net de capital. Această adevărată mutaţie în configuraţia finanţelor mondiale a fost determinată atît de creşterea sensibilă a plasamentelor de capital ale străinătăţii în economia americană, cît mai ales de diminuarea substanţială a ieşirilor de capital din S.U.A., de la 106 miliarde dolari în 1981 la 18 miliarde dolari în 1984. Deşi un rol important l-a jucat în acest sens inversarea fluxurilor de capitaluri bancare, datorită majorării ratei dobînzii în S.U.A. (de exemplu, plasamentele în exterior ale băncilor americane erau de 84 miliarde dolari în 1981, dar de numai 7 miliarde dolari în 1984), trebuie subliniat că şi fluxurile de capital nebancar — inclusiv investiţiile pe termen lung — au suferit schimbări semnificative. De exemplu, investiţiile directe în exterior ale S.U.A. erau în 1980 de 19,2 miliarde dolari, mai mari decît investiţiile directe ale străinătăţii în S.U.A., de 16,9 miliarde dolari ; în 1984 primele au scăzut la numai 6 miliarde dolari, iar celelalte au crescut la 21,2 miliarde dolari.

Toate aceste schimburi s-au sintetizat în răsturnarea balanţei fluxurilor nete de capital dintre ţările occidentale (vezi tabelul). Dacă în 1980 Statele Unite mai furnizau în restul economiei mondiale, pe total, capitaluri de aproape 9 miliarde dolari, în 1982 restul economiei mondiale pompa în S.U.A. circa 12 miliarde dolari, în 1983 36,6 miliarde dolari, în 1984 100,2 miliarde dolari, iar în acest an probabil peste 120 miliarde dolari. Reversul acestei situaţii îl constituie accentuarea funcţiei de creditori internaţionali ai altor ţări şi perpetuarea unei stări de relativă penurie pe pieţele internaţionale de capital.

În rîndul ţărilor capitaliste dezvoltate, Japonia a devenit în 1981 creditor internaţional net, consolidîndu-şi ulterior această poziţie. Cu un nivel al investiţiilor pe termen lung făcute în străinătate de 49,9 miliarde dolari, Japonia era în 1984 cel mai important creditor internaţional (intrările de capital pe termen scurt de 17,2 miliarde dolari în acelaşi an au reprezentat în mare măsură fonduri speculative, generate de poziţia forte a yenului şi ele nu au subminat poziţia creditoare a Japoniei).

Celelalte ţări occidentale exportatoare de capital — Canada, Elveţia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, R. F. Germania — şi-au întărit poziţia creditoare, ieşirile nete de fonduri din aceste ţări majorîndu-se de la 5,4 miliarde dolari în 1980 la 21 miliarde dolari în 1984. În ciuda acestui fapt, investiţiile externe pe termen lung ale celor şase ţări creditoare reprezentau în 1984 mai puţin de jumătate din cele făcute de Japonia. Departajarea este cu atît mai semnificativă cu cît o regăsim în domeniul investiţiilor externe fixe productive, ceea ce propulsează capitalul nipon în rîndul marilor posesori internaţionali de proprietăţi industriale, alături de capitalul american, cel englez, olandez şi francez.

În ceea ce priveşte ţările occidentale importatoare de capital, deşi se remarcă înjumătăţirea intrărilor totale nete de fonduri externe (de la 59,8 miliarde dolari în 1980 la 26 miliarde dolari în 1984), investiţiile pe termen lung au rămas în 1984 la nivelul anului 1980. Cu excepţia unor ţări (Franţa de exemplu) care, probabil, vor reveni în eşalonul exportatorilor de capital, zona menţionată, la care trebuie adăugate S.U.A., va absorbi în continuare capitaluri externe, în special investiţii pe termen lung.

Se ridică în mod firesc întrebarea : care sînt şi mai ales care vor fi sursele internaţionale de capitaluri care să satisfacă aceste cerinţe ?

Întrebarea este cu atît mai legitimă cu cît în perspectiva următorilor ani Statele Unite vor rămîne un mare importator de fonduri, pentru finanţarea deficitelor bugetare şi din balanţa plăţilor curente care vor atrage anual fluxuri de cel puţin 100 miliarde dolari. Fondurile furnizate de ţările occidentale în prezent exportatoare de capital (Japonia, Canada, Elveţia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, R.F. Germania) au acoperit numai parţial necesităţile Statelor Unite şi ale celorlalte ţări occidentale importatoare de capital. De altfel, calculînd balanţa capitalurilor pe ansamblul O.C.D.E. se constată un deficit de fonduri de 67 miliarde dolari în 1980, 27,9 miliarde dolari în 1982 şi 63 miliarde dolari în 1984.

În 1980 acest deficit a fost finanţat prin intrări de capitaluri provenind din ţările exportatoare de ţiţei, dar transformarea zonei O.P.E.C. din excedentară în deficitară de fonduri în anii 1982—1984 a repus în discuţie problema surselor internaţionale de capitaluri.

Balanţa capitalurilor în ţările occidentale membre ale O.C.D.E [1])

— miliarde dolari —

Ţara	1980	1982	1984
S.U.A.			
Balanţa capitalurilor	— 8,7	11,6	100,2
— Termen lung	— 1,7	13,5	37,2
— Termen scurt	— 7,0	— 1,9	63,0
JAPONIA			
Balanţa capitalurilor	15,4	—11,8	— 32,6
— Termen lung	2,4	—15,0	— 49,8
— Termen scurt	13,0	3,2	17,2
ALTE ŢĂRI EXPORTATOARE DE CAPITAL [2])			
Balanţa capitalurilor	— 5,4	—21	— 21
— Termen lung	— 8,3	—24,2	— 23
— Termen scurt	2,9	3,2	2
ALTE ŢĂRI IMPORTATOARE DE CAPITAL [3])			
Balanţa capitalurilor	59,8	41,5	26
— Termen lung	23,0	37,3	24
— Termen scurt	36,8	4,2	2

[1]) Soldul negativ indică ieşiri nete de capital (exportator de capital)
[2]) Canada, Elveţia, Marea Britanie, Norvegia, Olanda, R. F. Germania
[3]) Alte ţări membre O.C.D.E., decît cele menţionate
Sursa : Perspectives économiques de l'O.C.D.E., iunie 1985

Un lanţ de dificultăţi explozive

DUPĂ 1982 două principale surse de capitaluri au finanţat deficitul semnalat pe ansamblul O.C.D.E. În primul rînd, disponibilităţile existente pe pieţele internaţionale de capitaluri (eurovalutele), care au acţionat ca un „burete" regulator al balanţelor de capitaluri. Trebuie însă subliniat că acest rezervor de fonduri poate acoperi pe termen lung deficitul semnalat dacă este alimentat la rîndul său, aşa cum s-a întîmplat în perioada 1974—1981, prin afluxul „petrodolarilor". În caz contrar, se va asista la o nouă escaladă a dobînzilor pe pieţele de capitaluri internaţionale, în general la în-

răutățirea condițiilor de acordare a creditului internațional.

În al doilea rînd, multe din țările cu datorie externă, fiind constrînse de limitarea creditării internaționale să-și ramburseze parțial datoriile scadente, au devenit din importatoare, exportatoare de capitaluri. Desigur, această transformare, în contradicție cu imperativele creșterii accelerate a țărilor debitoare — care în marea lor majoritate sînt țări în curs de dezvoltare — s-a făcut cu prețul unor mari sacrificii și privațiuni pe plan intern, prin implementarea unor programe de austeritate de o severitate extremă. Situația anormală care s-a creat — elocvent ilustrată de săptămînalul britanic „The Economist" în formularea „astăzi săracii îi creditează pe cei bogați" — a generat însă un lanț întreg de dificultăți explozive în țările debitoare și în general în economia mondială, ceea ce pune sub semnul întrebării viabilitatea continuării ei. De altfel, la sesiunea din acest an a F.M.I. — B.I.R.D., de la Seul, chiar Statele Unite și-au modificat într-o anumită măsură poziția, accentuînd mai puțin asupra necesității rambursării datoriei externe și mai mult asupra finanțării creșterii țărilor în curs de dezvoltare debitoare (planul Baker).

Oricum s-ar privi problema, țările în curs de dezvoltare au resurse materiale și mai ales financiar-valutare limitate, total insuficiente pentru a acoperi cel puțin parțial deficitul de capital al zonei O.C.D.E. În plus, ar fi absurd să se creadă că programele de austeritate pot da rezultate pe termen mai îndelungat, în condițiile scăderii producției în țările debitoare, întrucît privează aceste țări de chiar produsul cu care rambursează datoriile scadente.

Experiența ultimilor ani, numărul în creștere de țări care au cerut reeșalonarea obligațiilor lor financiare, dovedesc că datoriile externe tot mai mari nu pot fi plătite de țări tot mai sărace. Pe ansamblu, țările în curs de dezvoltare au fost și vor rămîne țări importatoare de capital (circa 52 miliarde dolari în 1984), chiar dacă unele rambursează efectiv datoria externă. Departe de a furniza capitaluri, aceste țări vor avea nevoi tot mai mari de fonduri externe pentru propășirea lor economico-socială.

În aceste condiții, vom asista la o viitoare criză a lichidității internaționale ? Deocamdată piețele internaționale de capitaluri au disponibilități acceptabile de capital, care alimentează deficitul zonei O.C.D.E. Excedentele de capital ale unor țări occidentale, în special Japonia, R.F. Germania ș.a., se vor majora în perioada următoare. Dar aceste surse nu sînt suficiente.

Criza de lichiditate pare iminentă dacă intrările nete de capitaluri în Statele Unite vor continua în ritmurile ultimilor ani. Iar acestea din urmă au toate șansele să continue, dacă rata acumulării nete în S.U.A. va rămîne la incredibila cifră de numai 2% pe an din produsul național brut, cît a fost în 1984 (5,4% rata acumulării nete a sectorului particular, din care trebuie scăzute 3,4% cît reprezintă ponderea deficitului bugetar în P.N.B.). Este semnificativ în acest sens că aproape 2/3 din totalul investițiilor interne efectuate în 1984 în Statele Unite au fost realizate cu capitaluri externe. Desigur, există și varianta unor schimbări esențiale în politica economică a autorităților americane de natură să elibereze fonduri interne și să reducă importul de capital (de exemplu, reducerea deficitului bugetar prin majorarea impozitelor, sau finanțarea inflaționistă a deficitului bugetar), dar acestea încă nu se întrevăd.

Epuizarea relativă a resurselor pe piețele internaționale de capital se va repercuta, în primul rînd, asupra mișcărilor de fonduri spre țările în curs de dezvoltare și nu numai în sensul diminuării lor. Deja se semnalează o creștere a rolului investițiilor directe comparativ cu creditele acordate acestor țări. Vom reveni într-un număr viitor asupra perspectivei investițiilor în statele „lumii a treia".

Mugur ISĂRESCU
Institutul de Economie Mondială

Mapamond tehnico-științific

Medicina la ora electronicii

IMPACTUL electronicii cu medicina, urmare directă a tehnicii informaționale în ultimii ani, capătă astăzi semnificații deosebite, aparatura electronică de investigație devenind un instrument major al practicii medicale moderne.

O întreagă gamă de tehnici noi de diagnosticare și terapie revoluționează metodele convenționale în medicină, impunînd reciclarea cadrelor medicale și o nouă viziune asupra organizării asistenței medicale, afirmă revista „Tendances-Trends" (nr. 210/1985) într-un amplu articol consacrat aplicării rezultatelor tehnologiilor de vîrf în domeniul medicinei, intitulat „Médicine : la fin des artisans ?"

Grație potențialului oferit de progresul rapid al informaticii, anii din urmă au înregistrat apariția unei serii de noi tehnici medicale cum ar fi termografia, ecografia, scintigrafia și rezonanța magnetică, tehnici ce permit obținerea unor „imagini de mare acuratețe" ale corpului uman, cu ajutorul ultrasunetelor, razelor X, al cîmpurilor magentice și al undelor radio. Stocarea imaginilor sub formă de cifre în memoriile din ce în ce mai puternice ale microprocesoarelor va permite o nouă revoluție în diagnosticul medical, în circuitul informațional între medici și spitale, cît și în terapia bolnavilor.

Astăzi, gama mijloacelor de stocare folosite în medicină este foarte diversă, incluzînd microfișe, discuri magnetice etc. Specialiștii prevăd crearea unei rețele informatice care să colecteze imaginile de la diferitele posturi, imagini obținute prin diverse mijloace fizice, cum ar fi ecografia, radiologia, rezonanța magnetică, scanner, medicul urmînd să compare imaginile de care are nevoie pe același ecran. Într-o etapă ulterioară, pe care însă unii o consideră utopică, medicul ar putea avea acces direct la informațiile dorite recurgînd la propriul său terminal, o independență de acțiune ce presupune o înaltă capacitate de descifrare și interpretare din partea specialistului.

Stocarea datelor medicale pe același suport electronic și posibilitatea vizualizării imaginilor pe același ecran conduc la o simplificare a sistemelor de arhivare și a dosarelor medicale păstrate prin mijloace electronice. Realizarea unor sisteme complete de stocare ce înlesnesc trecerea rapidă de la microfilm la discuri optice, aflate încă în stare de proiect la firma Kodak, ar putea permite formarea unor bănci de date valoroase utilizabile în învățămînt, cercetare și chiar pentru o mai bună gestionare a domeniului sănătății. Tot de domeniul viitorului ține și integrarea inteligenței artificiale în sistemele electronice de stocare. Grație unui asemenea sistem complex, conectat la un aparat de interpretare a imaginilor, s-ar putea ajunge la „diagnosticul automat".

Dar introducerea noilor tehnici în asistența medicală ridică probleme deosebit de diverse, între care cele financiare ocupă un loc de prim plan. Cheltuielile legate de pregătirea cadrelor medicale nu reprezintă decît o fracțiune din sumele imense necesare achiziționării acestei aparaturi ultramoderne, afirmă revista citată dînd ca exemplu aparatul de detectare („scanner") care costă cît o sală de radiologie completă. În plus, instalarea sistemelor de investigare și diagnosticare moderne nu se justifică dacă nu există cadre specializate capabile să le manipuleze corect și să prelucreze datele obținute și, totodată, infrastructura indispensabilă utilizării sale eficiente.

Specialiștii sînt în general de acord asupra necesității elaborării unei secvențe logice a examenelor clinice care să conducă rapid la stabilirea diagnosticului, ceea ce, deși presupune investiții ridicate, ar permite eliminarea unor examene inutile și ar limita considerabil spitalizarea. O asemenea secvență logică de utilizare a noilor echipamente medicale ar putea include patru etape : ecografia (care permite obținerea unor imagini ale țesuturilor pe baza ultrasunetelor), radiologia clasică, scanner (aparat cu raze X care, la o expunere de 5 secunde, furnizează imagini axiale ale întregului corp și a cărui densitate de absorbție a razelor X de către țesuturi este de 0,2 față de 20% în cazul radiologiei clasice), rezonanța magnetică (care utilizează cîmpurile magnetice și cîmpurile undelor radio pentru obținerea unor imagini a țesuturilor și a activității fiziologico-chimice a acestora).

Dar utilizarea secvențială a unor aparaturi atît de sofisticate rămîne încă un deziderat de viitor, ea implicînd investiții financiare considerabile, o reciclare permanentă a practicienilor și adoptarea unei viziuni globale asupra modalităților moderne de investigație medicală, conchide revista citată.

V.N.

R.S.F. IUGOSLAVIA

Direcţii şi instrumente de acţiune în procesul de stabilizare economică

CELE patru decenii care s-au scurs de la proclamarea, la 29 noiembrie 1945, a republicii reprezintă pentru Iugoslavia perioada unor prefaceri radicale în viaţa economică şi socială, concretizate în edificarea noii orînduiri, în ridicarea potenţialului economic şi a nivelului de dezvoltare. Amploarea dezvoltării poate fi ilustrată în forma cea mai sintetică, prin creşterea de peste şapte ori a produsului social total şi de circa cinci ori a produsului social real pe locuitor.

Anul 1985, an pregătitor al lucrărilor celui de-al XIII-lea Congres al Uniunii Comuniştilor din Iugoslavia, prevăzut să se desfăşoare în iunie 1986, reprezintă un moment deosebit şi în înfăptuirea **Programului pe termen lung de stabilizare economică.** El marchează practic încheierea primei etape a unui proces complex, specific anilor '80, de adaptare şi restructurare a economiei ţării, pentru depăşirea unor dificultăţi manifestate la finele deceniului trecut şi începutul celui actual, în condiţiile nefavorabile cunoscute care au afectat întreaga economie mondială.

Analize întreprinse de conducerea de partid şi de stat din R.S.F. Iugoslavia, larg reflectate în presa naţională, au avut şi au ca obiect **definirea obiectivelor şi direcţiilor prioritare şi crearea unor instrumente eficace de acţiune** pentru realizarea treptată, pe etape, a stabilizării economice.

În anii 1984 şi 1985 eforturile au fost concentrate prioritar în direcţia relansării producţiei şi exporturilor, controlului creşterii preţurilor interne, limitării reducerii veniturilor reale. Măsurile adoptate au urmărit în mod firesc elaborarea şi experimentarea unor soluţii adecvate obiectivelor, prin modificări ale instrumentelor de reglementare aplicate în domeniul planificării, schimburilor interne, comerţului şi cooperării cu străinătatea, politicii financiare etc.

O informare recent elaborată de Consiliul Executiv Federal al Iugoslaviei asupra înfăptuirii **primei etape a programului de stabilizare** apreciază că au fost obţinute rezultate pozitive în ce priveşte normalizarea activităţii economice productive, realizarea excedentului în balanţa de plăţi a ţării, rambursarea datoriei externe, aprovizionarea economiei şi populaţiei şi încadrarea consumului în limitele stabilite. Se menţionează totodată că unele nerealizări, de exemplu ale obiectivelor propuse în domeniul nivelului de trai şi controlului preţurilor interne creează dificultăţi în consolidarea rezultatelor favorabile deja amintite.

Operarea unor **schimbări de anvergură crescîndă în sistemul de conducere şi reglementare a economiei** constituie premisele reale nu numai pentru realizarea obiectivelor imediate ale primei etape a procesului de stabilizare, ci şi pentru trecerea la **transformări structurale mai profunde, prevăzute pentru a doua etapă.** În acest scop, după cum subliniază informarea elaborată de guvernul iugoslav, o serie de măsuri legislative adoptate sau în curs de examinare sînt destinate creării unei baze instituţionale, care include aspecte ţinînd de însăşi esenţa relaţiilor existente în economie, vizînd să înlăture tendinţe de autarhie şi închistare regională, să corecteze comportamentul anumitor unităţi economice de bază care urmăresc interese înguste, în defavoarea unor priorităţi ale întregii economii. Întrucît asemenea fenomene sînt generate de nerespectarea planurilor şi măsurilor adoptate, se apreciază că o condiţie esenţială pentru transpunerea eficientă în practică a programului de stabilizare a economiei constă în asigurarea, de către organele de stat şi factorii politici, a aplicării consecvente şi corespunzătoare a tuturor legilor, rezoluţiilor, planurilor şi altor reglementări ale organelor centrale.

Într-o exemplificare a sistemului de acte normative prin care mecanismul de conducere şi reglementare a economiei dobîndeşte instrumente adecvate noii etape a procesului de stabilizare se cuvine menţionată, în primul rînd, adoptarea, la finele lunii august a.c., a **Legii privind bazele planificării sociale.** Aceasta este, de altfel, aşa cum relevă presa iugoslavă, una dintre cele mai importante legi privind mecanismul economic. Prevederile sale permit implementarea unei politici economice unitare în principalele domenii ale economiei : producţia materială, investiţiile, relaţiile financiar-bancare şi relaţiile economice cu străinătatea. O serie de documente adiţionale, care concretizează aplicarea legii respective, cum sînt cele privind metodologia de planificare şi altele, creează totodată cadrul şi mijloacele necesare pentru elaborarea planului de dezvoltare economică şi socială a Iugoslaviei pe perioada 1986—1990.

Din suita amplă de noi reglementări reţin atenţia, dată fiind **importanţa atribuită stimulării schimburilor cu străinătatea în contextul general al programului de stabilizare economică** o serie de legi,reglementînd activităţi din acest domeniu. Una dintre ele, adoptată în anul în curs, se referă la crearea de noi zone libere, în vederea intensificării producţiei pentru export şi a exportului de bunuri şi servicii în general. Zonele vor fi create în porturile maritime şi fluviale, în aeroporturi, precum şi în centre de transport de mărfuri pe porţiuni ale autostrăzilor europene care traversează Iugoslavia.

Concomitent cu măsurile stimulative cum sînt cele menţionate, statul intervine în sensul unui control mai riguros al participării unităţilor economice la schimburile externe, pentru a evita de exemplu lipsa de coordonare şi posibila concurenţă între unităţi iugoslave pe piaţa externă şi mai ales îndatorarea acestora peste limitele propriilor disponibilităţi valutare sau ale garanţiilor oferite de bănci iugoslave cu competenţe de această natură.

Datele stastistice şi comentariile de presă referitoare la **rezultatele obţinute în economia iugoslavă** în 1984 — considerat primul an de aplicare pe scară mai largă a măsurilor de stabilizare economică — precum şi cele din primele trei trimestre ale anului curent pun în evidenţă, în ansamblu, evoluţii pozitive. Astfel, în 1984 a avut loc o relansare a creşterii economice în comparaţie cu anii anteriori (producţia industrială a sporit cu 5,5%), asigurarea unei aprovizionări mai stabile, îmbunătăţirea situaţiei balanţei de plăţi şi a rezervelor valutare. În timp ce în 1979 balanţa plăţilor curente înregistra un deficit de 3,6 miliarde dolari, în 1984 se încheia cu un excedent de 865 milioane dolari. În primele nouă luni ale anului curent producţia industrială şi schimburile externe au înregistrat de asemenea creşteri, fără a atinge însă ritmurile medii planificate pentru întregul an, în principal datorită unor dificultăţi neprevăzute intervenite în aprovizionarea cu energie şi materii prime. În ceea ce priveşte balanţa plăţilor curente, s-a înregistrat însă un excedent de 388 milioane dolari, superior celui din primele trei trimestre ale anului precedent, iar rezervele valutare, cifrate la 2,3 miliarde dolari la finele lunii septembrie a.c., au fost superioare celor anticipate. Ca şi în anul 1984, în primele trei trimestre ale anului curent obligaţiile financiare externe ale ţării au fost îndeplinite.

În dezvoltarea **relaţiilor tradiţionale de prietenie şi colaborare româno-iugoslave,** considerate cu deplin temei un exemplu de conlucrare rodnică între două state socialiste vecine, un rol decisiv revine raporturilor de solidaritate, prietenie şi conlucrare dintre Partidul Comunist Român şi Uniunea Comuniştilor din Iugoslavia, înţelegerilor convenite în cadrul frecventelor convorbiri la cel mai înalt nivel. Continuînd o tradiţie bine cunoscută, vizita de prietenie efectuată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în R.S.F. Iugoslavia în aprilie 1984 a constituit prilejul adoptării unor hotărîri de mare însemnătate pentru lărgirea şi adîncirea relaţiilor reciproce. Înţelegerile convenite în cursul convorbirilor la nivel înalt desfăşurate cu prilejul vizitei au dobîndit caracterul unui program concret de acţiune pentru dezvoltarea pe mai departe a colaborării economice şi în mod deosebit a cooperării industriale pe termen lung, pentru intensificarea conlucrării în alte domenii de interes comun, corespunzător posibilităţilor create de dezvoltarea economică a celor două ţări vecine şi prietene.

Ioachim SILVESTRU

R.P.S. ALBANIA

Dezvoltarea agriculturii — componentă majoră a strategiei de dezvoltare

ÎNCĂ din primii ani după eliberarea țării și victoria revoluției populare — 29 noiembrie 1944 —, în Albania s-a trecut la înfăptuirea reformei agrare, care a reprezentat una dintre principalele măsuri ale puterii populare în etapa respectivă. Desfășurarea reformei, în condițiile legii adoptate în 1945 de Consiliul antifascist de eliberare națională, completată cu o serie de noi prevederi în 1946, a condus la înfăptuirea unor prefaceri social-economice radicale. Desființarea clasei marilor proprietari (în momentul eliberării 3% din gospodăriile agricole dețineau 40% din suprafețele arabile), împroprietărirea gratuită a 70 mii familii de țărani săraci (45% din gospodăriile rurale) și înzestrarea acestora cu animale și unelte agricole au creat premisele dezvoltării ulterioare a sectorului socializat, prin înființarea de întreprinderi agricole de stat și cooperative agricole.

Desfășurîndu-se în paralel cu făurirea industriei naționale, dezvoltarea agriculturii albaneze în perioada care a urmat eliberării prezintă caracteristicile trecerii treptate la stadiul intensiv. În același timp, problematica dezvoltării este abordată din ce în ce mai complex, eforturile destinate dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii fiind însoțite, mai ales în ultimii ani, de măsuri pentru ridicarea nivelului de civilizație în mediul rural.

În condițiile de relief specifice Albaniei, **extinderea suprafețelor agricole** a reprezentat o condiție esențială pentru întreaga dezvoltare a agriculturii. Investițiile realizate de stat și cooperativele agricole pentru sporirea fondului funciar, prin executarea de lucrări de defrișare, ameliorare a solului, terasare și construirea de sisteme de drenare și irigații au condus la rezultate importante. În anul 1984, suprafața cultivată crescuse de 2,4 ori față de 1938, iar cea irigată de 13 ori.

Pe măsura epuizării posibilităților de atragere în circuitul agricol a unor noi suprafețe, accentul s-a deplasat spre **valorificarea intensivă a suprafețelor existente**, atît în zonele de cîmpie cît și în cele de deal și munte. În acest scop a fost pus în aplicare un **program special de dezvoltare a agriculturii pe perioada 1981—1990.** În prima etapă de înfăptuire a programului, respectiv în cursul cincinalului actual, au fost mobilizate importante fonduri de investiții (circa 1/3 din totalul investițiilor planificate) pentru accelerarea procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii. În perioada 1981—1984 investițiile din fonduri de stat au însumat circa 2,18 miliarde leka, iar cele ale cooperativelor de producție 2,5 miliarde leka.

Obiectivele programului de modernizare a agriculturii acoperă o arie foarte largă de preocupări : ameliorarea terenurilor agricole, extinderea mecanizării, îmbunătățirea organizării producției vegetale și zootehnice, introducerea în practică a rezultatelor cercetării științifice, preocuparea pentru urmărirea și ridicarea eficienței economice a activității în agricultură.

Dintre cele menționate mai sus, o problemă considerată de importanță deosebită constă în **conservarea și creșterea fertilității solului.** Cu toate rezultatele obținute pînă în prezent, există încă terenuri puțin fertile, acide, nisipoase etc., prezentînd rezerve de creștere a randamentelor, cu condiția efectuării în ritm accelerat, pe baze științifice, a lucrărilor de ameliorare necesare. Conservarea fondului funciar se înscrie la rîndul său între priorități, întrucît s-a constatat o tendință de diminuare a terenurilor agricole provocată de eroziuni, alunecări de terenuri, scoaterea nejustificată din circuitul agricol a unor suprafețe. În ceea ce privește asigurarea, prin irigații și lucrări de drenare, a regimului de umiditate, se semnalează o rezolvare satisfăcătoare în ansamblu, perfectibilă însă în funcție de tipul culturilor.

Necesitatea **mecanizării** mai rapide a lucrărilor agricole este impusă în primul rînd de creșterea volumului de muncă cerut de majorarea producției agricole. În cincinalul actual s-au depus eforturi pentru o mai bună exploatare a parcului existent de mașini, acționîndu-se și în direcția introducerii unor mijloace tehnice noi.

În zootehnie, orientarea spre **creșterea intensivă a animalelor** presupune crearea bazei furajere corespunzătoare. Deși s-au înregistrat rezultate pozitive, se consideră necesară dublarea sau chiar triplarea producției de plante furajere și îmbunătățirea structurii în cultura acestora. Crearea marilor complexe zootehnice nu înseamnă renunțarea la utilizarea pășunilor naturale, a căror valorificare necesită însă la rîndul său lucrări de amenajare specifice.

Concentrarea și specializarea producției agricole reprezintă în general o orientare importantă, apreciată ca avantajoasă sub raport economic și care cuprinde atît zootehnia, cît și culturile vegetale. Cultura bumbacului este concentrată de exemplu în numai 4 districte, cea a orezului de asemenea în 4 districte (față de 8 în urmă cu cîțiva ani), iar cea a tutunului în 13 districte (comparativ cu 20 anterior). Procesul menționat permite o specializare sporită a brigăzilor agricole, care în prezent lucrează la 2-3 culturi, față de 6-7 în anii precedenți. În zootehnie are loc specializarea producției pe specii, prin constituirea de complexe separate pentru bovine, porcine, păsări, cît și pe produse, prin crearea în cadrul complexelor a unor sectoare specializate de exemplu în producția de lapte, carne, ouă etc.

În procesul de dezvoltare și intensificare a agriculturii o contribuție în creștere revine unităților de cercetare și învățămînt, antrenate direct în activități de îmbunătățire a bazei tehnico-materiale și în studierea problemelor de perspectivă ale întregului sector agricol.

Ridicarea **nivelului de trai al populației din mediul rural** se înscrie la rîndul său ca o componentă a strategiei de dezvoltare economico-socială a țării, aflată în strînsă corelație cu obiectivele actuale și de perspectivă ale dezvoltării agriculturii.

Un raport prezentat la sesiunea din iunie 1985 a Adunării Populare a R. P. S .Albania oferă o serie de date privind rezultatele obținute și obiectivele propuse pentru cea de-a doua jumătate a deceniului actual în domeniul aprovizionării cu alimente și produse industriale a populației agricole și în cel al construcției de locuințe și dotări social-culturale în mediul rural.

Volumul vînzărilor către populația sătească (care reprezintă 2/3 din totalul populației) de mărfuri alimentare și nealimentare a crescut între 1980 și 1985 cu circa 20% în cazul unităților comerciale de stat și 13% în cel al unităților cooperatiste. Pentru cinicinalul 1986—1990 se prevăd creșteri cuprinse între 14—40% ale desfacerilor de produse alimentare de bază și a principalelor categorii de bunuri de consum industriale, urmărindu-se ca aprovizionarea să sporească într-un ritm net superior creșterii populației agricole.

În primii patru ani ai cincinalului în curs au fost construite 27 mii locuințe individuale, iar pentru personalul din întreprinderile agricole de stat s-au realizat 4,7 mii apartamente. Statul acordă anual importante sume sub formă de credit pe termen lung pentru construcția de locuințe, în special în zonele de deal și munte. Alocarea în perioada 1981—1984 a circa 100 milioane leka pentru creșe, grădinițe, școli, case de cultură și cantine amplasate în mediul rural reprezintă, de asemenea, o contribuție importantă la îmbunătățirea condițiilor de viață ale țărănimii.

Rezultat al unor eforturi consecvente pe termen lung, dezvoltarea și modernizarea agriculturii permite ca acest sector de bază al economiei albaneze, alături de industrie, să-și sporească participarea la acoperirea necesarului intern de materii prime și produse prelucrate, precum și la constituirea fondului de marfă pentru export.

Relațiile tradiționale de prietenie și colaborare româno-albaneze s-au dezvoltat neîntrerupt în anii puterii populare, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. O evoluție ascendentă a înregistrat colaborarea economică în cursul actualului cincinal, reflectată în majorarea schimburilor comerciale anuale și în încheierea înțelegerilor privind lărgirea și diversificarea colaborării economice bilaterale .

Marilena IVAN
Institutul de Economie Mondială

Crahul de pe piața cositorului

CEEA ce s-a petrecut de curînd pe piața cositorului mai precis, la Bursa de metale din Londra (L.M.E.), demonstrează cel puțin două fapte : discordanța dintre piața liberă și prețurile impuse de Acordul Internațional al Cositorului (A.I.C.) și, pe de altă parte, friabilitatea relațiilor cu lumea financiar-bancară.

La originea crizei declanșată la Londra se află încercarea administrației A.I.C. de a menține prețul cositorului peste nivelul planșeu de

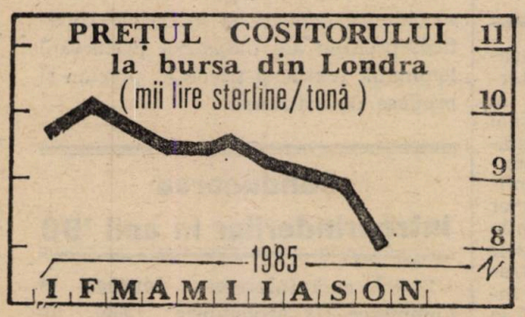

sursa : "The Economist"

ternațional, dificultățile accentuîndu-se în deceniul actual, odată cu pătrunderea puternică pe piață a unor noi producători, în special Braziia, în afara acordului. Urmarea a fost că A.I.C. și-a văzut diminuat segmentul de piață la 60% din totalul cantităților de cositor comercializate astăzi în lume. Nici chiar reducerea ofertei din partea A.I.C. nu a fost de natură să susțină prețul.

Ultima măsură a constat în folosirea masivă a stocului-tampon, respectiv alimentarea cu cantități retrase de pe piață, pînă la un volum de circa 62 mii tone la cît se ajunsese la sfîrșitul lunii octombrie. Dacă alimentarea stocului s-a făcut pînă la acea dată pe baza fondurilor membrilor și a împrumuturilor bancare, ulterior băncile londoneze au oprit creditarea acestei acțiuni de teama lipsei de lichidități a A.I.C. pentru rambursarea datoriilor, în condițiile scăderii continue a prețului. La această conjunctură nefavorabilă a mai contribuit și decizia unora din principalii producători — în primul rînd Malayezia, Indonezia și Thailanda — de a retrage de pe piață mai mult de o treime din producția lor de cositor, tot datorită temerilor legate de perspectiva scăderii prețului.

Rezultatul a fost că administrația stocului-tampon s-a văzut în situația de a nu-și mai putea onora datoriile scadente față de bănci, cerînd, fortuit, încetarea operațiunilor de bursă. Impactul acestei măsuri a fost deosebit de amplu și s-a repercutat asupra activității de bursă și la celelalte metale negociate prin London Metal Exchange, în sensul unei scăderi bruște a prețurilor. Practic, întregul sistem al comerțului de bursă cartelat s-a văzut amenințat și nici reluarea ulterioară a negocierilor cu cositor nu mai este în măsură să restabilească nici prețurile inițiale, nici încrederea în avantajele comerțului de bursă organizat în asociații de profil.

8 500 lire/tona — cu circa 2 000 lire/t peste prețul pe care l-ar fi impus piața liberă — acționînd asupra pîrghiei stocului-tampon. Acest control artificial al prețului a creat mai multe momente de incertitudine în cei 29 de ani de existență a acordului in-

Programe de dezvoltare

PAKISTAN: perspective energetice

CA și alte țări în curs de dezvoltare cu resurse energetice convenționale insuficiente (îndeosebi de țiței și cărbune), Pakistanul a resimțit din plin asupra economiei sale efectele negative ale crizei energetice. Ca atare, autoritățile pakistaneze au prevăzut — în orientările pe termen lung privind dezvoltarea energeticii — obiectivele referitoare la reducerea dependenței țării față de importurile de țiței, intensificarea activității de prospecțiuni geologice pentru descoperirea de noi zăcăminte de țiței, gaze naturale și cărbune, utilizarea energiei nucleare, asimilarea treptată de noi tehnologii pentru utilizarea resurselor regenerabile de energie, în special biomasă și energie solară. Programul amplu de dezvoltare a acestei ramuri în cadrul actualului plan cincinal (1983/84—1987/88), preconizează utilizarea de fonduri de investiții de 908 miliarde rupii, de 3 ori superioare fondurilor din cincinalul anterior, echivalente cu o treime din fondurile generale de dezvoltare. Aproximativ 45% din investiții sînt destinate construirii de noi capacități energetice, astfel încît puterea totală instalată să se majoreze la 8 2000 MW în 1988, de la 3 400 MW în 1983. Planul prevede ca peste 80% din noile capacități să fie termoelectrice pe bază de gaze naturale, cărbune și țiței. Importante fonduri vor fi utilizate totodată pentru construirea de centrale electrice mici, instalarea de rețele pentru transportul energiei electrice, inclusiv în zonele cele mai slab dezvoltate ale țării și regiunile sub administrație federală, precum și realizarea unui program de electrificare a 22 500 localități rurale, care să permită accesul la energia electrică a 86% din populația rurală a țării.

În cadrul programului nuclear, elaborat pe o perioadă de 15 ani, se preconizează între altele construirea pînă în anul 2000 a 5 centrale nuclearoelectrice de 900 MW fiecare. Prima centrală de acest fel, se află în construcție la Chasma.

Între proiectele electroenergetice care urmează să fie lansate în actualul plan cincinal și finalizate pînă în anul 2000 sînt astfel de menționat : un grup de 7 hidrocentrale în zona Tarbera, termocentralele de la Thatta, Duki și Lakhra (2 600 MW) și centralele nuclearo-electrice de la Chasma și Kalabagh, pentru care Banca mondială s-a angajat să mobilizeze împrumuturi de peste 50% din valoarea proiectelor.

Schimburile comerciale dintre România și Pakistan se desfășoară pe baza acordului comercial de lungă durată și acordului de cooperare economică și tehnico-științifică, țara noastră exportînd în Pakistan mașini și utilaje, produse chimice, îngrășăminte, rulmenți, conductori electrici, fire sintetice, ciment, hîrtie și carton, anvelope etc. și importînd piei și produse din piele, bumbac și produse din bumbac, orez, cocs metalurgic, instrumente chirurgicale etc.

Emilia PUIANU

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. : o nouă perioadă de declin

PE PIAȚA VALUTARĂ, intervalul 18.11 — 22.11.1985 poate fi caracterizat drept o nouă perioadă de declin a dolarului S.U.A. față de principalele devize convertibile. Din luna septembrie (lună de referință, avînd în vedere întîlnirea reprezentanților financiari ai celor cinci țări puternic industrializate) și pînă în prezent, moneda americană a cunoscut o depreciere importantă față de principalele devize convertibile.

Bineînțeles, fenomenul nu a putut avea loc cu rapiditate, salturile spectaculare fiind puține la număr și de scurtă durată. Chiar în situații deosebite (ca de exemplu apariția unor indicatori economici nefavorabili dolarului S.U.A.), piața monetară internațională a limitat excesele speculative încercînd o anumită „ordonare" pe fondul general de scădere a devizei americane.

Important însă pentru cercurile financiare este dacă acest proces va avea continuitate. Dar pentru a găsi răspuns la această preocupare trebuie analizată posibilitatea, în perspectivă, a unui consens financiar fundamentat pe raporturi economice echilibrate și reciproc avantajoase, analiză deloc ușoară dacă avem în vedere mutațiile rapide în cadrul concurenței, adaptarea la noile cerințe ale pieții precum și specificul posibilităților de dezvoltare ale economiei fiecărei țări în parte. În plus, dolarul S.U.A. ca monedă de referință în cadrul actualului sistem financiar internațional ar trebui să fie susținut de indicatori economici americani care să dea stabilitate acestui sistem.

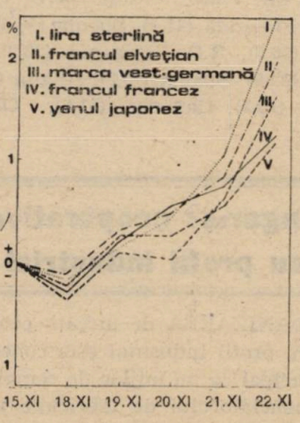

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 18—22 XI ; bază : 15 XI 1985

Actualele comentarii privind deficitul bugetar federal pentru luna octombrie de 27,09 miliarde dolari însoțite și de estimările unor cunoscuți economiști americani privind necesitatea scăderii dobînzilor, au determinat o depreciere importantă a devizei americane spre finele intervalului 18—22.XI.1985. Dacă la aceasta raportăm rezultatele economice pozitive obținute de țări, ca de exemplu R.F.G. (creșterea investițiilor, o mai bună stabilitate a prețurilor, estimarea unei creșteri economice de 3% pentru 1986 față de 2,5% pentru 1985), obținem explicația evoluției, în cadrul intervalului menționat, a **mărcii vest-germane** de la 2,6230 la 2,57 DM/1 dolar, a **francului elvețian** de la 2,1460 la 2,10 franci elvețieni/1 dolar, și a **francului francez** de la 7,9930 la 7,87 FF/1 dolar.

Lira sterlină beneficiind de dobînzi ferme în contextul slăbirii dolarului, a cunoscut, începînd cu mijlocul intervalului, o evoluție continuu ascendentă, fluctuațiile înregistrate fiind între 1,4235 și 1,4610 dolari/1 liră.

Yenul japonez nu a mai cunoscut în cadrul intervalului menționat ascensiunile spectaculare cu care ne obișnuise în ultimul timp, determinat, se pare, de satisfacția autorităților monetare nipone privind nivelul actual al parității monedei naționale, fluctuațiile fiind între 204 și 201 yeni/1 dolar.

Cotațiile la aur au evoluat între 324 și 328 dolari/uncie.

Romeo RUSU
Mihai RADOI

„Convergențe" limitate în dialogul Nord-Sud

ÎNFĂPTUIREA strategiei internaționale pentru cel de-al treilea deceniu pentru dezvoltare — marcată de intervenția unor factori nefavorabili încă de la începutul anilor '80 și de rezultate economice concrete mult sub obiectivele propuse — a fost examinată în cadrul unui comitet creat de Adunarea Generală a O.N.U., compus din reprezentanți ai țărilor dezvoltate și în curs de dezvoltare. Comentariile care au urmat convenirii (la sfîrșitul lunii septembrie a.c.) a unui document comun elaborat de reprezentanții celor două grupe de țări subliniază că punctele de „convergență" în acest dialog Nord-Sud se referă în esență la formularea unor probleme actuale ale dezvoltării economiei mondiale. În ceea ce privește soluțiile însă, nu s-a realizat, după cum subliniază majoritatea comentatorilor, nici un progres ceea ce reflectă menținerea deosebirilor fundamentale de vedere între guvernele țărilor dezvoltate și cele ale țărilor lumii a treia.

Așa-numitele puncte de convergență constau în recunoașterea, de către reprezentanții ambelor categorii de țări, a faptului că sînt obiectiv necesare: revizuirea și consolidarea principiilor și normelor care guvernează relațiile comerciale, monetare și financiare; reactivizarea procesului de dezvoltare în lumea a treia, ca o condiție esențială pentru redresarea economiei mondiale; găsirea de căi și mijloace pentru a face sistemul monetar mai stabil și eficient; existența unor răspunderi comune în problema datoriei externe, care este departe de a fi soluționată; sprijinirea obiectivelor sociale fundamentale ale strategiei deceniului actual pentru dezvoltare.

Reducîndu-se în fond, după cum afirmă reprezentanți ai mai multor țări în curs de dezvoltare, la o reafirmare a principiilor generale, documentul comun menționat aduce prea puține speranțe pentru atenuarea eșecului celui de-al treilea deceniu pentru dezvoltare.

Cifre semnificative confirmă că în prima parte a anilor '80 s-a înregistrat o evoluție nefavorabilă a economiei țărilor în curs de dezvoltare. Ritmul de creștere al acestor țări a fost, de exemplu, în 1984 de 2,9% față de 7% cît se prevedea prin strategia celui de-al treilea deceniu al dezvoltării, iar datoria externă a lumii a treia continuă să crească, urmînd să atingă 970 miliarde dolari la finele anului curent.

Polonia: rezultate economice pe 9 luni

DATELE statistice pentru primele trei trimestre ale anului în curs atestă în ansamblu obținerea unor rezultate pozitive, inclusiv în recuperarea unor rămîneri în urmă înregistrate în perioada iernii trecute. Potrivit agenției poloneze PAP, extracția de cărbune a totalizat în perioada ianuarie-septembrie a.c. 185,8 milioane tone, din care 144,1 milioane tone huilă și 41,7 milioane tone lignit. Unele insuficiențe organizatorice au provocat însă perturbări ale livrărilor normale de cărbune, iar în unele mine chiar reducerea extracției. În energetică, pînă la sfîrșitul lunii septembrie au fost reparate agregate cu o capacitate de 19 818 MW, cu 874 MW mai mult decît se înregistra la finele lunii septembrie 1984. Producția de energie electrică s-a cifrat în primele 9 luni a.c. la 99,4 miliarde kWh, din care 28,2 miliarde kWh pe bază de lignit. În metalurgia neferoasă rezultatele depășesc realizările din perioada ianuarie-septembrie 1984.

Capacități nuclearoelectrice

POTRIVIT unor date recent publicate, în țările membre ale Agenției internaționale pentru energia atomică, în anul 1984 a început construcția a 14 noi reactoare cu o putere instalată însumată de 11,3 milioane kW, cea mai redusă din ultimii 16 ani, ca urmare a amînării sau renunțării la construcția unor reactoare în S.U.A. și Spania. Agenția menționată și-a revizuit prognozele pentru 1990 privind capacitatea centralelor nuclearoelectrice instalate în întreaga lume, de la 430 milioane kW la 368 milioane kW. În 1984, după evaluările aceleiași surse, pe plan mondial au fost puse în funcțiune 34 noi reactoare, totalizînd 31,8 milioane kW. Ca urmare, numărul reactoarelor a crescut la 344, iar puterea instalată mondială totală a sporit cu 17%, la 219,1 milioane kW. În stadiu de construcție în prezent se află 180 reactoare, cu putere însumată de 162,9 milioane kW.

Sursa citată furnizează și o serie de evaluări privind ponderea actuală a combustibilului nuclear în totalul consumului de purtători de energie utilizați în producția de energie electrică în mai multe țări membre ale Agenției (în % din total): Franța (58,7), Belgia (50,8), Finlanda (41,1), Suedia (40,6), Elveția (36,5), R.F. Germania (23,2), Japonia (22,9), Spania (19,3), Anglia (17,3), S.U.A. (13,5), Canada (11,6), Olanda (5,8).

Ungaria: cooperative cu profil industrial

ORGANIZAREA de unități cooperatiste cu profil industrial este concepută în principal ca un mijloc de completare a nomenclatorului de fabricație al întreprinderilor industriale de stat mari și mijlocii și de asigurare a acestora cu anumite piese și componente de serie mică. În prezent, în Ungaria funcționează 1 200 cooperative, cu un personal total de 300 mii lucrători. Cea mai mică unitate are 15 lucrători, iar cea mai mare 1 700, în medie numărul de lucrători în cooperativele cu profil industrial fiind de circa 300. Valoarea producției anuale însumată a acestor cooperative atinge 80 miliarde forinți, din care 16 miliarde reprezintă producția de export. Ponderea unităților de acest tip în ansamblul producției industriale ungare este de circa 7%, însă în anumite ramuri industriale cifra este mai ridicată : 16% în producția de instrumente de precizie, 25% în industria pielăriei și încălțămintei, 40% în producția de confecții textile. Cooperativele industriale sînt antrenate în producția unui nomenclator larg de produse, dintre care cele mai importante sînt: mașini și instalații; instrumente electronice de măsură; tehnică de comunicații; mecanisme și accesorii pentru autovehicule; articole metalice de serie mare; produse chimice de bază și materiale sintetice; produse ale industriei prelucrării lemnului; textile și tricotaje, precum și produse de artizanat.

Conducerea întreprinderilor în anii '90

DUPĂ cum informează **Journal of Commerce** (19 septembrie 1985), în S.U.A. se desfășoară, cu participarea mai multor firme și instituții de cercetare americane și străine, un program eșalonat pe cinci ani pentru studierea impactului informaticii asupra metodelor de conducere a întreprinderilor. Un prim obiectiv rezidă în avizarea cadrelor de conducere asupra perspectivelor deschise de noile tehnologii bazate pe prelucrarea electronică a informației. Potrivit unor constatări preliminare, posibilitățile create de informatică sporesc într-un ritm mult mai rapid decît capacitatea conducătorilor de firme de a le utiliza efectiv. Aplicarea tehnicii de calcul modifică metodologia conducerii și caracterul activității de organizare. În secolul informației, metodele tradiționale de management, bazate preponderent pe transmiterea informației „de sus în jos" nu pot satisface toate exigențele unei circulații mult mai active a informației între factorii de conducere și cei de execuție. După aprecierile reprezentantului unei firme britanice (International Computers Ltd.) care participă la finanțarea programului amintit, sondaje efectuate recent în Anglia au demonstrat că șansele de succes ale întreprinderilor care folosesc cele mai noi sisteme de prelucrare a informației sînt de cîteva ori mai ridicate decît în cazul întreprinderilor rămase în urmă din acest punct de vedere.

robotron

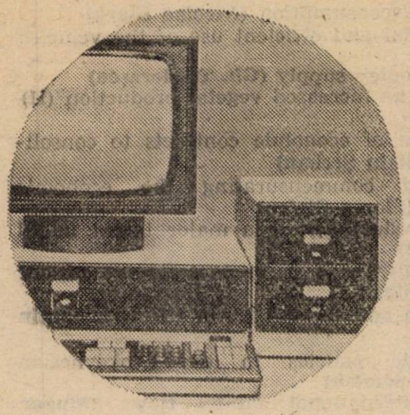

robotron 1715

Multilateralul

Prin dotarea sa, calculatorul personal robotron 1715 corespunde standardelor internaționale avînd în configurație :

— microprocesor
— memorie RAM
— memorie ROM
— tastatură
— ecran de afișare
— unități de minidiscuri flexibile (5 1/4")
— unități de discuri flexibile (8")
— imprimante matriciale sau cu rozetă portcaractere

Ceea ce este însă deosebit la el este unitatea armonioasă între configurația hardware și pachetele software (asemănătoare CP/M). Prin dotarea sa variabilă, robotron 1715 va satisface toate cerințele individuale ale utilizatorilor.

robotron 1715 — calculatorul personal eficient, multilateral, destinat în egală măsură calculelor comercial-bancare, culegerii datelor, prelucrării de texte.

Robotron Export — Import

Întreprindere de stat pentru comerț exterior din R.D.G. — 1140 Berlin, Allee der Kosmonauten 21

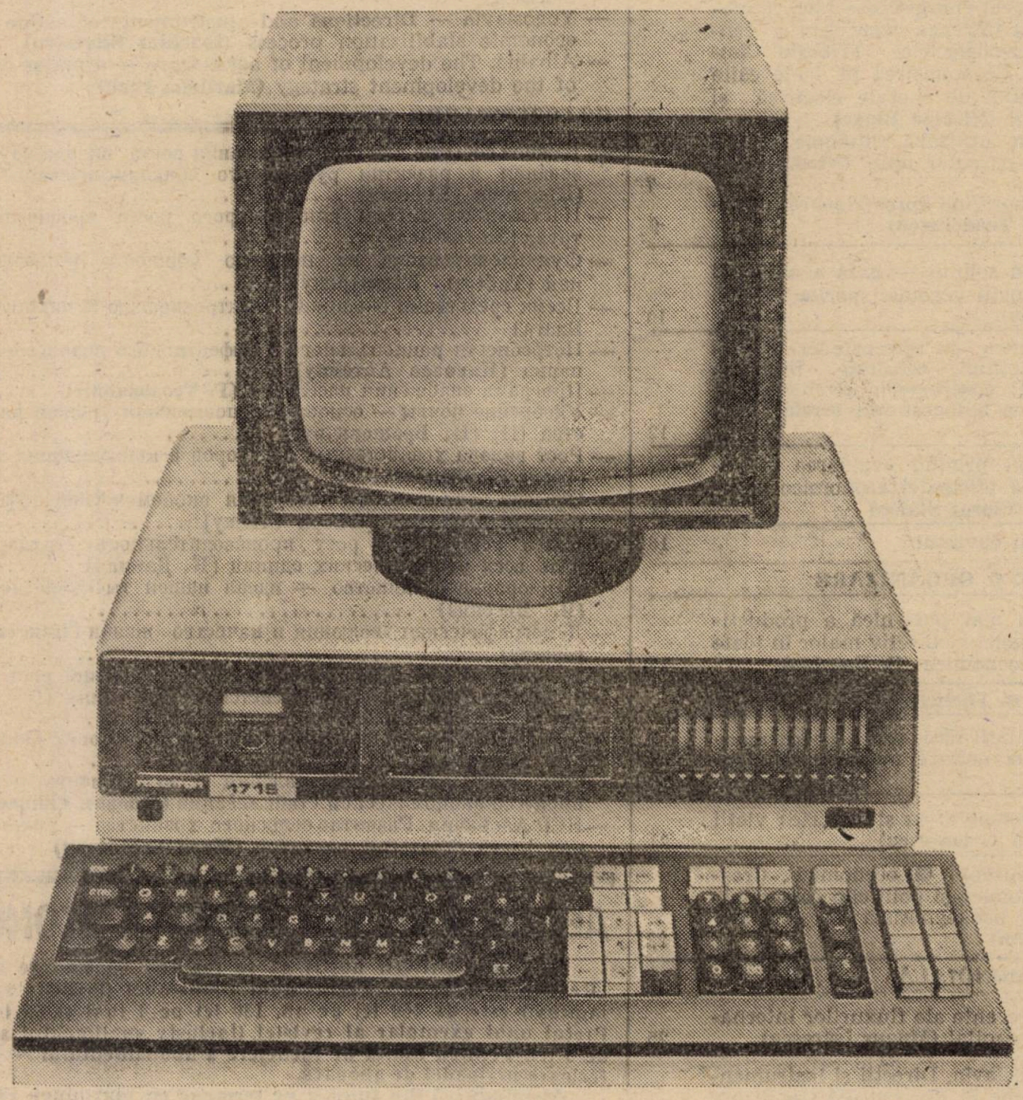

robotron

Reprezentanța noastră :
Ambasada R.D.G. în R.S.R.
Sectorul Robotron
str. Aurel Vlaicu 147, București
72114
Telefon : 11 41 09
Telex : 11309

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 48 din 29 noiembrie 1985

— Eveniment remarcabil pentru impulsionarea contribuției științei și învățământului la dezvoltarea societății socialiste românești **(Cristian Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R.

- Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Preocupări susținute pentru creșterea rapidă a productivității muncii **(Mihai Zisu)** 3
- Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării. Funcționarea la întreaga capacitate a centralelor termoelectrice **(Tiberiu Cîmpureanu)** ; Economisirea pe toate căile a consumului de energie electrică și combustibil **(Nicolae Blaga)** 4
- Cerințe ale utilizării raționale și eficiente a parcului auto **(Nicolae Antoniu)** 7
- Programul privind aprovizionarea populației **(Gh. Teodorașcu)** 9

— Fertilizarea solului — bază a obținerii unor producții vegetale sporite (II) **(N. Brașoveanu)** 10

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Întărirea contribuției contractelor economice la consolidarea autogestiunii **(Stelu Șerban)** 12

— Considerații privind evaluarea și comensurarea eficienței economice a investițiilor **(Florea Staicu)** 14

— Cititorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Creșterea mai puternică a productivității muncii — obiectiv major în toate unitățile economice **(C. Damian)** 17

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Idealul unității naționale — permanență a istoriei noastre milenare **(V. Negoiță)** 19

— Evoluția demografică și calitatea vieții **(Constantin Grigorescu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Creșterea economică și politicile comerciale în viziune neokeynesistă (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tendințe recente ale fluxurilor internaționale de capital **(Mugur Isărescu)** 25

— R.S.F. Iugoslavia. Direcții și instrumente de acțiune în procesul de stabilizare economică **(Ioachim Silvestru)** 27

— R.P.S. Albania. Dezvoltarea agriculturii — componentă majoră a strategiei de dezvoltare **(Marilena Ivan)** 28

— Tendințe ● conjuncturi 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENT : Consultații pentru învățămîntul politico-ideologic

IN THIS ISSUE

— A remarkable event for upgrading the contribution of science and education to the development of the Romanian socialist society **(Cristian Popescu)** 1
— Constant concerns for rapidly increasing the productivity **(Mihai Zisu)** 3
— The full-capacity operation of the thermo-power stations **(Tiberiu Cimpureanu)** 4
— Saving the energy and fuel consumption **(Nicolae Blaga)** 6
— Requirements of the rational and efficient use of the vehicles park **(Nicolae Antoniu)** 7
— The programme for the people's supply **(Gh. Teodorașcu)** 9
— Soil fertilization — key to an increased vegetal production (II) **(N. Brașoveanu)** 10
— Increasing the contribution of economic contracts to consolidating self-management **(Stelu Șerban)** 12
— Views on evaluating and commensurating the economic efficiency of investments **(Florea Staicu)** 14
— The greater growth of productivity — a major target in all economic units **(C. Damian)** 17
— The ideal of national unity — a permanent feature of our millenary history **(V. Negoiță)** 19
— The demographic evolution and the quality of life **(Constantin Grigorescu)** 21
— Economic growth and trade policies in the neokeynesian thought (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 22
— Recent trends of the international capital flows **(Mugur Isărescu)** 25
— Yugoslavia — Directions and instruments of action in the economic stabilization process **(Ioachim Silvestru)** 27
— Albania. The development of agriculture — a major component of the development strategy **(Marilena Ivan)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Важное событие для стимулирования роста вклада науки и образования в развитии румынского социалистического общества **(Кристиан Попеску)** 1
— Настойчивые заботы для быстрого роста производительности труда **(Михай Зису)** 3
— Функционирование на польную мощность теплоэлектростанций **(Тиберю Кымпуряну)** 4
— Всеми средствами экономить электроенергию и топливо **(Николае Блага)** 6
— Потребности рационального и эффективного использования автопарка **(Николае Антониу)** 7
— Програма снабжения населения **(Г. Теодорашку)** 9
— Удобрение почвы — основа для повышения урожая растениеводства (II) **(Н. Брашовяну)** 10
— Рост вклада хозяйственых договоров в консолидации хозрасчета **(Стелу Шербан)** 12
— Относительно оценки и измерения экономической эффективности капиталовложений **(Флоря Стайку)** 14
— Более ускоренный рост производительности труда — важная цель всех экономических единиц **(К. Дамиан)** 17
— Национальное единство — идеал нашей тысячилетной истории **(В. Негоицэ)** 19
— Демографическая эволюция и качество жизни **(Константин Григореску)** 21
— Школы течения ● экономисты. Экономический рост и коммерческие политики в неокейнсистских возрениях (II) **(Султана Сутэ-Сележан)** 22
— Актуальные тенденции в международных потоках капитала **(Мугур Исэреску)** 25
— СФР Югославия. Направления и инструменты действия в процессе экономической стабилизации **(Иоаким Сильвестру)** 27
— НСР Альбания. Развитие сельского хозяйства — важная составная часть стратегии развития **(Марилена Иван)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. nr. 645 120 230 B.N.R.S.R. — filiala sectorului 1

Răspunsuri așteptate de toți cumpărătorii :

Unde ? ÎN MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT

Cînd ? ÎN LUNA CADOURILOR

Ce ? Să alegem pentru cei dragi acele cadouri pe care și le dorește fiecare :

— un pulover, o vestă sau o jachetă tricotate din fire tip lînă sau mohair, P.N.A., în nuanțe și modele pline de fantezie, eșarfe, șaluri sau baticuri, asortate, căciulițe și fulare cochete, ghete, cizme sau botine elegante ;

— o pălărie, o căciulă din blană sintetică, fulare și cravate în ton, pulovere, veste și jachete tricotate, cu o linie modernă, canadiene și bluzoane matlasate, încălțăminte termoizolantă ;

— pantaloni și salopete matlasate pentru copii, bluzoane din tricot în combinație cu materiale textile, expresie a MINIMODEI de iarnă, pulovere, jachete și veste în contexturi, modele și culori diverse, încălțăminte tip après-ski.

LUNA CADOURILOR — LUNA SURPRIZELOR

RECUPERARE, RECONDIȚIONARE, REFOLOSIRE

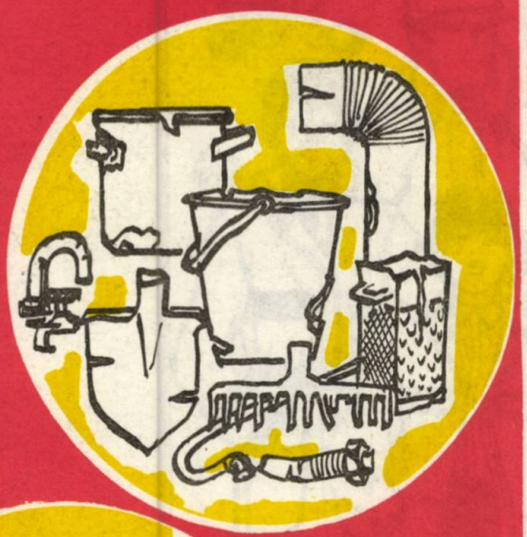

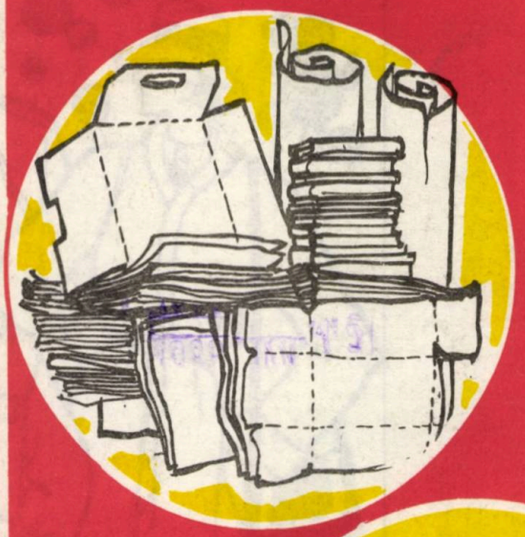

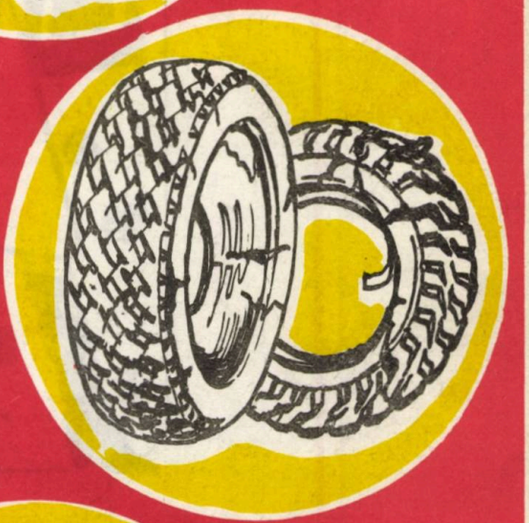

CETĂȚENI,

Acționați cu hotărâre, cu maximă stăruință și spirit gospodăresc pentru recuperarea tuturor materialelor refolosibile și introducerea lor în circuitul productiv.

Strângeți și valorificați prin punctele de colectare și rulotele existente în toate localitățile din țară hârtii și cartoane uzate, baterii uscate, tuburi spray, materiale refolosibile din fier, cupru, alamă, bronz, aluminiu, acumulatoare auto, anvelope auto resapabile și neresapabile, precum și materiale din mase plastice din toate sortimentele.

Informații suplimentare se pot obține telefonic de la dispeceratul fiecărei întreprinderi județene pentru recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile.

Lei 5

D 046

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

1986 — PRIMUL AN AL NOULUI CINCINAL

Numărul 51
Vineri 20 decembrie 1985

Acţiuni convergente pentru pregătirea producţiei

Marcînd o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea prieteniei româno-iugoslave, deschizînd noi perspective conlucrării multilaterale

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN R.S.F. IUGOSLAVIA

D 646

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII
CONSILIILOR POPULARE

LEGEA Nr. 1/1985

PRIVIND AUTOCONDUCEREA, AUTOGESTIUNEA ECONOMICO-FINANCIARĂ ȘI AUTOFINANȚAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE

CAPITOLUL I
Dispoziții generale

Art. 1 — În unitățile administrativ-teritoriale întreaga activitate economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a consiliilor populare și, unităților subordonate acestora se desfășoară potrivit principiilor autoconducerii muncitorești, autogestiunii economico-financiare și autofinanțării, pe baza cărora se realizează participarea largă și nemijlocită a tuturor cetățenilor, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, la înfăptuirea politicii partidului și statului de dezvoltare armonioasă și multilaterală a județelor și localităților.

Prin autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale trebuie să se asigure dezvoltarea continuă a forțelor de producție și a economiei locale, valorificarea deplină a resurselor existente, întărirea răspunderii, ordinii și disciplinei în înfăptuirea sarcinilor de plan, mobilizarea oamenilor muncii la realizarea acțiunilor privind progresul economico-social al localităților, sistematizarea și gospodărirea acestora, creșterea permanentă a nivelului de trai al tuturor cetățenilor, ridicarea calității vieții.

Art. 2. — Consiliile populare — organe locale ale puterii de stat — răspund, în conformitate cu prevederile planului național unic, de elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, organizează, îndrumă și controlează îndeplinirea sarcinilor de plan de către toate unitățile economice indiferent de subordonarea acestora, asigură buna gospodărire a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor.

În îndeplinirea atribuțiilor ce le revin, consiliile populare sînt obligate să asigure participarea tuturor cetățenilor la adoptarea și înfăptuirea hotărîrilor privind dezvoltarea unităților administrativ-teritoriale, să ia măsuri pentru stimularea inițiativei acestora la înfăptuirea prevederilor de plan și a programelor de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

Art. 3. — Consiliile populare au obligația ca, în aplicarea principiului autogestiunii economico-financiare, să asigure, atît pentru activitatea proprie, cît și pentru cea a unităților de subordonare locală, folosirea cu maximă eficiență a mijloacelor materiale și bănești care le sînt încredințate, creșterea permanentă a rentabilității și sporirea veniturilor proprii, participarea populației la dezvoltarea localităților și, pe această bază, creșterea aportului unităților administrativ-teritoriale la dezvoltarea generală a societății.

Consiliile populare sînt obligate ca din veniturile proprii să acopere cheltuielile prevăzute în bugetele locale și să participe, în condițiile prevăzute de lege, la constituirea fondului de dezvoltare generală a întregii societăți destinat reproducției socialiste lărgite.

Consiliile populare răspund de stabilirea măsurilor necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de plan și creșterea veniturilor proprii, prin extinderea și diversificarea activităților de producție și a serviciilor, intensificarea acțiunilor de stabilire justă a impozitelor și taxelor locale și realizarea integrală a acestora, creșterea gradului de valorificare a tuturor resurselor de materii și materiale existente pe plan local.

Art. 4. — Consiliile populare sînt obligate să acționeze pentru reducerea cheltuielilor materiale, introducerea unui regim sever de economii, eliminarea oricărei forme de risipă, diminuarea consumurilor de materiale, combustibili și energie, folosirea cu spirit gospodăresc a întregii baze materiale.

Consiliile populare sînt obligate să ia toate măsurile pentru dezvoltarea resurselor locale de materii prime și materiale în vederea creșterii contribuției lor la lărgirea bazei naționale de materii prime și materiale și satisfacerii necesarului de consum al unităților locale.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare răspund de buna desfășurare a activității de colectare, recuperare și valorificare a resurselor materiale refolosibile în unitatea administrativ-teritorială în care funcționează,

Supliment la nr. 51 1985
Revista ECONOMICA

organizează acțiuni de mobilizare a populației pentru intensificarea colectării de fier vechi, obiecte de uz casnic, ambalaje, hîrtie și alte materiale.

Art. 5. — Consiliile populare sînt obligate să-și îndeplinească atribuțiile ce le revin în domeniile economic, social-cultural și edilitar-gospodăresc, în condițiile autofinanțării integrale a fiecărei unități administrativ-teritoriale, asigurînd acoperirea din venituri proprii a tuturor cheltuielilor necesare și participarea la fondul de dezvoltare a întregii societăți.

În acest scop, consiliile populare trebuie să acționeze permanent pentru sporirea bazei de venituri proprii, utilizarea cu spirit de economie a mijloacelor de care dispun, întărirea ordinii, disciplinei și legalității în angajarea cheltuielilor, gospodărirea rațională a resurselor locale, creșterea rezervelor materiale și bănești. În cazul în care nivelul veniturilor proprii nu acoperă cheltuielile, consiliile populare vor restrînge volumul acestora la nivelul veniturilor.

Toți cetățenii, beneficiari nemijlociți ai condițiilor de muncă și viață din comunele, orașele și municipiile în care locuiesc, au îndatorirea de a participa activ, în condițiile prezentei legi, la constituirea fondului de dezvoltare generală a întregii societăți, la autogospodărirea localităților, la realizarea unor obiective social-culturale, economice și edilitar-gospodărești, contribuind în acest fel la autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale, la dezvoltarea și înfrumusețarea tuturor localităților.

Art. 6. — Fiecare unitate administrativ-teritorială — comună, oraș, municipiu, sector al municipiului București, județ și municipiul București — își desfășoară activitatea pe baza planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, a planului economico-social propriu și bugetului local care se adoptă, în condițiile legii, de consiliul popular al unității administrativ-teritoriale respective, în strictă concordanță cu planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Consiliile populare răspund de realizarea prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială, a veniturilor prevăzute în bugetul de stat de către toate unitățile socialiste indiferent de subordonarea acestora, a planurilor și bugetelor locale, precum și a programelor de autoconducere și autoaprovizionare a localităților și a altor programe speciale ; iau măsuri pentru dezvoltarea intensivă a industriei, agriculturii, transporturilor, serviciilor și celorlalte ramuri economice, pentru valorificarea deplină a resurselor locale, utilizarea la maximum a capacităților, sporirea accentuată a productivității muncii și a eficienței economice în toate sectoarele de activitate, creșterea potențialului economic al fiecărei unități administrativ-teritoriale.

Consiliile populare răspund, de asemenea, de înfăptuirea prevederilor din planul național unic cu privire la dezvoltarea construcțiilor de locuințe din fondul locativ de stat, desfășurarea activității de învățămînt și sănătate, precum și de alte acțiuni de interes general, executînd finanțarea acestora din bugetul local sau din bugetul republican, în condițiile prezentei legi.

Art. 7. — Pentru sporirea continuă a resurselor necesare autofinanțării și autodezvoltării localităților, în conformitate cu sarcinile de plan și prevederile bugetelor locale de venituri și cheltuieli, consiliile populare sînt obligate să acționeze, în principal, pentru :

a) creșterea eficienței activității tuturor unităților economice indiferent de subordonare, asigurînd îndeplinirea și depășirea planurilor de producție, realizarea integrală a indicatorilor financiari, reducerea cheltuielilor materiale și obținerea de beneficii, exercitarea unui control riguros asupra întregii activități a acestor unități, întărirea răspunderii, ordinii și disciplinei în muncă ;

b) dezvoltarea intensivă a agriculturii, luînd măsuri pentru folosirea completă, conservarea și ameliorarea fondului funciar, creșterea potențialului productiv al acestuia, obținerea de recolte mari și stabile, realizarea planurilor de cultură și de producție și a programelor de dezvoltare a zootehniei, sporirea livrărilor de produse agricole la fondul de stat și, pe această bază, satisfacerea, în conformitate cu principiile autoconducerii și autoaprovizionării, a cerințelor de consum ale populației și a altor nevoi ale economiei naționale ;

c) înfăptuirea programului de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale, urmărind restrîngerea perimetrelor construibile ale localităților la strictul necesar, redarea unor suprafețe de teren cît mai mari agriculturii și folosirea rațională a pămîntului, modernizarea localităților, realizarea tuturor prevederilor din schițele de sistematizare aprobate ;

d) folosirea rațională a tuturor resurselor de apă, inclusiv a apelor termale sau curative de importanță locală, gospodărirea judicioasă a apei, identificarea de noi surse, valorificarea la maximum a apelor pentru irigații, piscicultură, producere de energie electrică, precum și în alte scopuri, punerea în valoare a celorlalte resurse neconvenționale de energie — solară, eoliană, a biogazului — în vederea satisfacerii cerințelor populației și ale economiei naționale.

e) utilizarea eficientă a tuturor materiilor prime și materialelor alocate prin plan, reducerea la maximum a rebuturilor și pierderilor, creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale și energetice existente pe plan local.

f) colectarea integrală de la populație a fierului vechi, a metalelor neferoase, materialelor textile, maselor plastice, cauciucului, hîrtiei, sticlei și a altor materiale refolosibile. Veniturile obținute din această activitate constituie surse de autofinanțare în bugetele locale.

Art. 8. — Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București răspund de îndeplinirea în bune condiții a planului și a bugetului de venituri și cheltuieli proprii, precum și a planurilor și bugetelor de venituri și cheltuieli ale unităților administrativ-teritoriale componente și ale unităților socialiste din subordinea lor, de constituirea și utilizarea legală a fondurilor aprobate.

Art. 9. — Consiliile populare vor promova cu fermitate, în întreaga activitate a unităților economice și social-culturale de subordonare locală, cît și a tuturor celorlalte unități din raza teritorială a comunelor, orașelor, municipiilor și județelor, principiile mecanismului economico-financiar, asigurînd îmbinarea conducerii unitare a vieții economico-sociale pe baza planului național unic, cu larga inițiativă și cointeresarea materială a oamenilor muncii, integrarea organică a maselor în activitatea de organizare și conducere a producției, întărirea disciplinei și responsabilității sociale a fiecărui cetățean, exercitarea unui control exigent de către oamenii muncii asupra modului în care se îndeplinesc hotărîrile adoptate.

CAPITOLUL II

Măsuri pentru asigurarea autogestiunii economico-financiare și a autofinanțării unităților administrativ-teritoriale

Art. 10. — Fiecare comună, oraș, municipiu, sector al municipiului București, județ și municipiul București, are obligația să-și desfășoare activitatea pe baza planului local de dezvoltare economico-socială, precum și a bugetului său de venituri și cheltuieli, prin care să se asigure echilibrul financiar și utilizarea cu eficiență maximă a resurselor materiale și bănești din unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Art. 11. — Consiliile populare din toate unitățile administrativ-teritoriale sînt obligate să-și desfășoare și să-și dezvolte activitatea economică în condițiile creșterii continue a veniturilor proprii, din care să asigure, potrivit legii, contribuții sporite la constituirea fondului de dezvoltare generală a întregii societății și acoperirea cheltuielilor proprii.

Art. 12. — Veniturile bugetelor unităților administrativ-teritoriale se asigură, în condițiile legii, din vărsăminte din beneficii provenite de la unitățile economice de subordonare locală, impozite și taxe plătite de aceste unități și de organizațiile cooperatiste, de alte organizații obș-

teşti şi de populaţie, precum şi din alte venituri stabilite prin lege ca resurse ale acestor bugete.

Art. 13. — Unităţile economice locale sînt obligate, potrivit legii, să participe la formarea veniturilor din bugetele unităţilor administrativ-teritoriale de care aparţin prin vărsăminte din beneficii, impozite şi taxe.

În scopul creşterii continue a contribuţiei lor la acoperirea cheltuielilor unităţilor administrativ-teritoriale, unităţile economice locale sînt obligate să-şi desfăşoare activitatea în condiţiile gospodăririi cît mai judicioase a fondurilor materiale şi băneşti care le-au fost încredinţate, îndeplinirii sarcinilor de plan aprobate, dezvoltării şi diversificării activităţii pentru satisfacerea nevoilor populaţiei.

Art. 14. — Unităţile cooperaţiei meşteşugăreşti, cele ale cooperaţiei de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, precum şi unităţile economice ale organizaţiilor obşteşti, varsă la bugetele locale ale consiliilor populare din unităţile administrativ-teritoriale în care îşi desfăşoară activitatea impozitul pe venituri, alte impozite şi taxe prevăzute de lege.

Unităţile cooperaţiei agricole de producţie varsă la bugetele locale impozitul pe terenurile pe care le deţin, impozitul pe fondul de retribuire pentru munca prestată de membrii cooperatori, alte impozite şi taxe prevăzute de lege.

Unităţile cooperatiste sînt obligate să-şi sporească în permanenţă producţia agricolă, producţia industrială şi prestările de servicii, contribuind într-o măsură din ce în ce mai mare la înfăptuirea programelor de autoaprovizionare, la creşterea livrărilor la fondul de stat, la satisfacerea cerinţelor populaţiei.

Art. 15. — Populaţia este obligată să contribuie la constituirea veniturilor bugetelor de stat şi a veniturilor bugetelor locale prin plata impozitelor şi taxelor stabilite în condiţiile legii.

De asemenea, populaţia participă la dezvoltarea economico-socială a fiecărei unităţi administrativ-teritoriale prin contribuţia bănească şi în muncă pentru efectuarea unor lucrări de interes obştesc.

Art. 16. — În vederea înfăptuirii autofinanţării integrale în fiecare comună, oraş, municipiu şi judeţ, consiliile populare au obligaţia să ia măsuri pentru sporirea bazei de venituri proprii, prin dezvoltarea şi diversificarea continuă a activităţilor de producţie de interes local, a prestărilor de servicii şi a altor activităţi economice, pentru satisfacerea deplină a cerinţelor populaţiei şi ale unităţilor socialiste, precum şi pentru creşterea producţiei la export.

Consiliile populare acţionează, totodată, pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor prevăzute în plan de către toate unităţile economice indiferent de subordonarea acestora.

Art. 17. — Comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare au obligaţia să ia măsuri, potrivit legii, pentru stabilirea, urmărirea şi încasarea integrală şi la termenele prevăzute a impozitelor, taxelor şi a celorlalte vărsăminte de la unităţile socialiste şi de la populaţie.

Art. 18. — Din bugetele unităţilor administrativ-teritoriale se finanţează, potrivit legii, în concordanţă cu prevederile de plan, obiective şi acţiuni economice, social-culturale, cheltuieli de întreţinere şi reparare a drumurilor şi podurilor de interes local, cheltuieli de gospodărie comunală, cheltuieli privind funcţionarea organelor locale ale puterii şi administraţiei de stat şi alte cheltuieli necesare unităţilor şi activităţilor de interes local.

Art. 19. — Din bugetul republican se finanţează : cheltuielile pentru construcţii de locuinţe destinate fondului locativ de stat, după utilizarea, potrivit legii, de către unităţile de interes local, a surselor proprii ; cheltuielile privind retribuţiile, impozitul şi contribuţia de asigurări sociale de stat aferente, precum şi bursele acordate în condiţiile legii, pentru unităţile de învăţămînt de subordonare locală ; cheltuielile privind retribuţiile, impozitul şi contribuţia de asigurări sociale de stat aferente, pentru unităţile şi activităţile sanitare de subordonare locală, precum şi cele privind medicamentele ce se suportă de către stat, în condiţiile legii ; drepturile de retribuire şi indemnizaţiile ce se plătesc, potrivit legii, de către stat, pentru personalul din unităţile agricole cooperatiste.

Finanţarea cheltuielilor de învăţămînt, sănătate şi agricultură prevăzute la alin. 1 se asigură, după caz, prin Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, Ministerul Sănătăţii şi Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare şi prin organele locale de specialitate ale administraţiei de stat din domeniile respective. Finanţarea construcţiilor de locuinţe, de la bugetul republican, se asigură prin comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti.

Art. 20. — Chiriile ce se încasează, potrivit legii, pentru imobilele din fondul locativ de stat administrate de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare se fac venit la bugetul republican. Cheltuielile de reparaţii, întreţinere şi administrare pentru aceste imobile se finanţează de la bugetul republican.

Art. 21. — Impozitul pe circulaţia mărfurilor datorat, potrivit legii, de unităţile economice locale, de unităţile cooperaţiei meşteşugăreşti, de cele ale cooperaţiei de producţie, achiziţii şi desfacere a mărfurilor, precum şi de unităţile economice ale organizaţiilor obşteşti, se depune în întregime la bugetul republican.

Impozitul pe fondul total de retribuire datorat, potrivit legii, de unităţile cooperatiste prevăzute la alin. 1 şi de unităţile economice ale organizaţiilor obşteşti se varsă, de asemenea, la bugetul republican.

Impozitul pe clădiri şi taxa pentru folosirea terenurilor proprietate de stat, datorate de unităţile socialiste, precum şi vărsămintele la bugetul de stat din beneficiile unităţilor Casei de Economii şi Consemnaţiuni şi din primele de asigurare ale Administraţiei Asigurărilor de Stat, determinate potrivit legii, se fac în întregime venituri la bugetul republican.

Prelevarea pentru societate datorată, potrivit legii, de către unităţile economice locale, impozitul pe beneficiile societăţilor mixte şi pe veniturile unităţilor străine, care îşi desfăşoară activitatea în Republica Socialistă România, precum şi celelalte venituri stabilite de lege, se varsă la bugetul republican.

Art. 22. — Comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare sînt obligate să asigure folosirea raţională a mijloacelor materiale şi băneşti de care dispun, precum şi a mijloacelor băneşti acordate de la bugetul republican, în condiţii de maximă eficienţă economică şi socială, cu respectarea disciplinei financiare şi a unui regim sever de economii.

Art. 23. — Pentru a se asigura acoperirea integrală a cheltuielilor prevăzute în bugetele locale din veniturile proprii ale fiecărei unităţi administrativ-teritoriale, consiliile populare sînt obligate să asigure :

a) îndeplinirea integrală a sarcinilor ce le revin din planul naţional unic de dezvoltare economico-socială privind producţia fizică, producţia netă, producţia marfă, prestările de servicii, producţia pentru export ;

b) creşterea productivităţii muncii, reducerea costurilor de producţie şi îndeosebi a celor materiale, reducerea cheltuielilor de circulaţie, îmbunătăţirea continuă a calităţii produselor, serviciilor şi lucrărilor de construcţii, reparaţii şi întreţinere ;

c) darea în funcţiune la termen a obiectivelor de investiţii economice şi sociale, realizarea parametrilor tehnico-economici aprobaţi, folosirea integrală a capacităţilor de producţie, a utilajelor şi a bazei materiale existente, gospodărirea cît mai judicioasă a tuturor resurselor locale ;

d) creşterea eficienţei economice în toate sectoarele de activitate, aşezarea întregii activităţi economice pe principiile rentabilităţii, sporirea acumulărilor băneşti şi beneficiilor ;

e) utilizarea fondurilor destinate activităţilor social-culturale în concordanţă cu gradul de îndeplinire a acţiunilor planificate şi în condiţii de sporire continuă potrivit legii, a nivelului de autofinanţare a unităţilor social-culturale.

Art. 24. — Din excedentele anuale ale bugetelor proprii ale comunelor, oraşelor, municipiilor, sectoarelor municipiului Bucureşti, judeţelor şi al municipiului Bucureşti se varsă la bugetul republican contribuţii la constituirea fondului de dezvoltare generală a întregii societăţi, care se stabilesc anual prin legea bugetului de stat al Republicii Socialiste România. În caz de nerealizare a veniturilor proprii planificate, vărsămintele la bugetul republican se efectuează cu prioritate, la nivelul planificat, din veniturile realizate.

Din excedentele anuale ale bugetelor proprii, comitetele şi birourile executive ale consiliilor populare comunale, orăşeneşti, municipale, ale sectoarelor municipiului Bucureşti, judeţelor şi al municipiului Bucureşti pot să-şi reţină un fond de rulment pentru autofinanţare, destinat acoperirii provizorii a cheltuielilor aprobate, pînă la realizarea veniturilor planificate, precum şi pentru echilibrarea bugetelor proprii, în condiţiile prevăzute de lege. Cuantumul fondului de rulment pentru autofinanţare se stabileşte anual prin legea bugetului de stat.

Art. 25. — Consiliile populare răspund de îndeplinirea prevederilor din planurile şi bugetele proprii de venituri şi cheltuieli, precum şi din cele ale unităţilor subordonate, luînd măsuri pentru realizarea integrală a veniturilor prevăzute şi efectuarea cheltuielilor cu respectarea disciplinei de plan şi financiare.

CAPITOLUL III — Contribuţia bănească şi în muncă pentru efectuarea unor lucrări de interes obştesc

Art. 26. — Pe baza principiilor autoconducerii, autofinanţării şi autogospodăririi unităţilor administrativ-teritoriale, toţi cetăţenii au obligaţia de a-şi aduce contribuţia nemijlocită la dezvoltarea, modernizarea şi înfrumuseţarea localităţilor în care trăiesc şi muncesc.

De asemenea, unităţile socialiste au obligaţia să participe la realizarea lucrărilor de interes obştesc din localităţile în care îşi desfăşoară activitatea şi să sprijine acţiunile organizate de consiliile populare, cu participarea cetăţenilor, pentru buna gospodărire a localităţilor.

Art. 27. — Locuitorii comunelor, oraşelor, municipiilor şi sectoarelor municipiului Bucureşti, contribuie cu bani şi prin muncă la efectuarea unor lucrări de interes obştesc cu caracter local.

Locuitorii comunelor, oraşelor, municipiilor şi sectoarelor municipiului Bucureşti sînt, de asemenea, obligaţi să participe cu bani şi prin muncă la efectuarea unor lucrări de interes judeţean şi republican prevăzute în planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial ale judeţelor şi în planul naţional unic.

Art. 28. — Lucrările de interes obştesc ce se pot efectua prin contribuţia bănească şi în muncă a locuitorilor se stabilesc, în condiţiile prezentei legi, de adunările cetăţenilor.

Secţiunea I — Contribuţia bănească

Art. 29. — Locuitorii din comune, oraşe, municipii şi sectoarele municipiului Bucureşti, sînt obligaţi să contribuie cu bani la realizarea obiectivelor social-culturale, economice, urbanistice şi edilitar-gospodăreşti prevăzute în anexă la lit. A.

Lucrările cu caracter urbanistic şi edilitar-gospodăresc, altele decît cele prevăzute în anexă la lit. A, care urmează a fi propuse spre analizare şi hotărîre adunărilor cetăţenilor din comune, oraşe, municipii sau sectoarele municipiului Bucureşti, se supun, în prealabil, spre aprobare comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti. Acestea sînt obligate să se pronunţe în termen de 30 de zile de la primirea propunerii.

Art. 30. — Din contribuţia bănească se efectuează lucrări care se pot executa în mare parte din resurse locale şi care pot fi date în funcţiune în termen de cel mult doi ani.

Pentru sprijinirea realizării lucrărilor care nu pot fi executate numai din resurse locale, în planul naţional unic se vor prevedea, pe fiecare judeţ, materialele, utilajele şi obiectivele de inventar necesare. Materialele, utilajele şi obiectele de inventar se livrează la preţurile în vigoare pentru vînzările către unităţile socialiste de stat.

Volumul lucrărilor de investiţii şi de reparaţii capitale, care se realizează de consiliile populare din contribuţia bănească a cetăţenilor, se include în planul naţional unic de dezvoltare economico-socială în poziţii globale. Repartizarea acestora pe judeţe şi lucrări se face de Comitetul de Stat al Planificării, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare şi Ministerul Finanţelor, la propunerea comitetelor executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti. Elaborarea, avizarea şi aprobarea documentaţiilor tehnico-economice pentru aceste lucrări se fac potrivit legii.

Art. 31 — Pentru lucrările de investiţii ce se execută din contribuţia bănească a locuitorilor se vor adapta proiecte tip, care se asigură de comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, prin institutele de proiectare şi alte unităţi de profil din subordinea lor, iar în cazul în care este necesar, şi prin alte unităţi de proiectare din subordinea unor organe centrale.

Art. 32. — Contribuţia bănească anuală se stabileşte în raport cu valoarea lucrărilor şi cu numărul membrilor de familie apţi de muncă ce realizează venituri, după cum urmează :

a) familii cu un singur membru apt de muncă, pînă la 400 lei ;

b) familii cu doi membri apţi de muncă, pînă la 700 lei ;

c) familii cu trei sau mai mulţi membri apţi de muncă, pînă la 1 100 lei.

În municipii şi oraşe, pentru anumite obiective social-culturale de interes public deosebit, comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti pot stabili anual contribuţii cu caracter edilitar-gospodăresc, pe familii, în raport cu veniturile realizate de membrii acestora.

Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare pot propune adunărilor cetăţenilor ori, după caz, pot aproba scutirea totală sau parţială de plata contribuţiei ori înlesniri în plata acesteia pentru unele categorii de persoane cum sînt invalizii sau alte persoane inapte de muncă.

Contribuţia bănească se poate plăti în mai multe rate, cel mai tîrziu pînă la 30 septembrie al fiecărui an.

Contribuţia bănească se plăteşte la organele financiare teritoriale sau la unităţile C.E.C.

Art. 33. — Sumele încasate din contribuţia bănească nu se includ în bugetul local şi pot fi folosite numai pentru efectuarea lucrărilor aprobate. Aceste sume se păstrează la unităţile bancare la care birourile sau comitetele executive ale consiliilor populare îşi au contul de bază.

Începerea lucrărilor de investiţii ce se execută din contribuţia bănească a locuitorilor se poate face numai după constituirea din această contribuţie a fondurilor necesare într-o proporţie de cel puţin 50 la sută din valoarea investiţiei.

Art. 34. — Banca de investiţii poate acorda comitetelor şi birourilor executive ale consiliilor populare credite rambursabile, în limita plafoanelor anuale aprobate prin planul naţional unic, pentru executarea, din contribuţia bănească, de şcoli, internate şcolare, grădiniţe de copii, ate-

liere-școală, creșe, cămine culturale, precum și de unități sanitare și de asistență socială.

La creditul bancar acordat se percepe o dobîndă similară cu dobinda pe care o plătesc, potrivit legii, întreprinderile de stat în cazul creditelor acordate de bancă pentru activitatea de investiții. Creditele bancare se rambursează din contribuția bănească a populației, în termen de 3 ani de la data terminării lucrărilor respective. În cazul cînd ratele nu se depun la timp, suma de plată se consideră restantă și, pe tot timpul cît este în această situație, se calculează, potrivit legii, dobînda corespunzătoare.

Art. 35. — În cazul în care, după executarea lucrărilor stabilite, au rămas sume necheltuite sau materiale neconsumate ori din diferite motive lucrările stabilite nu se pot executa, acestea vor fi folosite pentru alte lucrări de natura celor prevăzute în anexă la lit. A, potrivit hotărîrii adunării cetățenilor.

Secțiunea a II-a — Contribuția în muncă

Art. 36. — Toți locuitorii apți de muncă din comune au obligația de a contribui prin muncă la executarea lucrărilor edilitar-gospodărești, de apărare și ameliorare a fondului funciar, de amenajare și folosire rațională a surselor de apă, prevăzute în anexă la lit. B.

În orașe, municipii și sectoarele municipiului București locuitorii apți de muncă contribuie prin muncă la efectuarea lucrărilor de interes obștesc prevăzute în anexă la lit. B pct. 4—6.

Art. 37. — Contribuția în muncă se efectuează de bărbați și de femei de la vîrsta de 18 ani.

Persoanele care posedă mijloace de transport cu tracțiune animală sau mecanică, cu excepția autoturismelor, sînt obligate să presteze muncă cu aceste mijloace.

Art. 38. — Contribuția în muncă constă în executarea unui volum fizic de lucrări stabilit pe bază de norme de lucru — metri pătrați de întreținere sau reparații de drumuri, metri cubi de săpături și umpluturi de pămînt la regularizări de albii și consolidări de maluri, metri cubi de extragere și spargere de piatră sau ciuruire de balast și altele asemenea — care trebuie să fie realizate în 6 zile anual, în condițiile și la termenele prevăzute.

Contribuția în muncă a persoanelor fizice proprietare ale mijloacelor de transport constă în executarea unui volum fizic de lucrări, calculat în raport cu cantitățile stabilite și distanțele de parcurs, care trebuie realizate în 6 zile anual cu fiecare mijloc de transport, în condițiile și la termenele prevăzute.

Contribuția în muncă se consideră îndeplinită în cazul în care volumul fizic de lucrări stabilit potrivit alin. 1 și 2 a fost integral realizat, indiferent de numărul de zile în care a fost efectuat.

Art. 39. — Unitățile economice care își au sediul sau își desfășoară activitatea în municipii, sectoarele municipiului București, orașe sau comune sînt obligate să efectueze cu mijloacele de transport cu tracțiune animală sau mecanică pe care le dețin cu orice titlu — autocamioane, autocamionete, tractoare rutiere cu remorcile și semiremorcile aferente, autobasculante și autoremorchere — contribuție în muncă la lucrările de interes obștesc stabilite de adunările cetățenilor.

Contribuția în muncă a unităților socialiste constă în executarea unui volum fizic de lucrări, calculat în raport cu cantitățile prevăzute și distanțele de parcus, care trebuie să fie realizate în 6 zile anual cu fiecare mijloc de transport.

Volumul fizic de lucrări se stabilește în condițiile alin. 2 de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular municipal, al sectorului municipiului București, orășenesc sau comunal.

Programarea mijloacelor de transport pentru executarea contribuției în muncă se face de comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare, de acord cu conducerea unităților respective.

Art. 40. — Persoanele fizice proprietare ale mijloacelor de transport și unitățile prevăzute la art. 39, deținătoare de mijloace de transport, asigură pe timpul efectuării contribuției în muncă lubrifianții, carburanții, hrana animalelor, precum și conducătorii mijloacelor de transport.

Art. 41. — În cazul neefectuării lucrărilor repartizate, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor obliga persoanele fizice și, după caz, unitățile socialiste să plătească suma de 100—120 lei pe zi pentru contribuția în muncă a locuitorilor, 200—400 lei pe zi pentru contribuția în muncă cu atelajele și 400—600 lei pe zi pentru contribuția în muncă cu mijloacele de transport cu tracțiune mecanică.

Sumele stabilite potrivit alin. 1 vor fi plătite de locuitori sau unitățile socialiste, în termen de 30 de zile de la data primirii înștiințării de plată făcute de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular.

Art. 42. — Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare pot propune adunărilor cetățenilor scutirea totală sau parțială de efectuarea contribuției în muncă pentru invalizi, bolnavi și alte persoane aflate în situații deosebite, care nu pot efectua contribuția în muncă.

Secțiunea a III-a — Dispoziții comune

Art. 43. — Propunerea de a se efectua anumite lucrări prin contribuție bănească și în muncă poate fi făcută de către deputați, comisiile permanente ale consiliilor populare, unitățile socialiste sau organizațiile obștești ori de un grup de locuitori.

Comitetul sau biroul executiv al consiliului popular este obligat să analizeze propunerea în cel mult 30 de zile de la depunere. Dacă constată că lucrarea este de interes obștesc și sînt condiții pentru efectuarea acesteia, decide convocarea locuitorilor, pe circumscripții electorale. Convocarea cuprinde data și locul adunării, care se aduc la cunoștința locuitorilor din circumscripția electorală prin afișare la sediul consiliului popular și prin orice alt mijloc de publicitate.

Adunarea locuitorilor pe circumscripția electorală lucrează valabil în prezența a cel puțin jumătate plus unu din numărul reprezentanților familiilor și se pronunță, prin vot deschis, cu majoritatea voturilor reprezentanților familiilor din circumscripție.

Adunarea locuitorilor din fiecare circumscripție electorală analizează și se pronunță asupra propunerilor prezentate de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular cu privire la lucrările ce urmează a se efectua, valoarea acestora, cuantumul total al contribuției bănești și al contribuției în muncă. Adunarea stabilește, de asemenea, în condițiile prezentei legi, suma ce revine pe fiecare familie și volumul fizic de lucrări ce urmează a fi efectuate de către fiecare locuitor și cu fiecare mijloc de transport.

Art. 44. — Adunările cetățenilor care se organizează, potrivit legii, în comune, orașe, municipii și sectoarele municipiului București analizează propunerile făcute în adunările locuitorilor pe circumscripții electorale și hotărăsc, prin vot deschis, cu majoritatea voturilor, lucrările ce se vor efectua prin contribuția în bani și în muncă, valoarea acestora, cuantumul total al contribuției bănești și al contribuției în muncă, precum și termenele de executare a lucrărilor.

De asemenea, adunările cetățenilor hotărăsc, în condițiile prezentei legi, asupra sumei ce revine pe fiecare familie și a volumului fizic de lucrări ce urmează a fi efectuate de către fiecare locuitor și cu fiecare mijloc de transport proprietatea acestuia.

Contribuția bănească și în muncă se hotărăște o dată pe an, de regulă în cursul semestrului I, pentru anul următor.

Art. 45. — Pentru lucrările care necesită contribuția bănească sau în muncă a locuitorilor pe 2—3 ani, adunarea cetățenilor poate hotărî contribuția totală ce urmează a fi plătită de fiecare familie și suma anuală, precum și volumul fizic de lucrări ce urmează a fi efectuate de fiecare locuitor și cu mijloacele de transport.

Art. 46. — Hotărîrile adunării cetățenilor sînt obligatorii pentru toți locuitorii din unitatea administrativ-teritorială.

Comitetul sau biroul executiv al consiliului popular este obligat să asigure comunicarea, în scris, fiecărei familii, a cuantumului contribuției anuale în bani și a volumului fizic de lucrări, stabilite de adunarea cetățenilor.

Art. 47. — Comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București este obligat, în cazul cînd constată că hotărîrea adunării cetățenilor nu a fost luată cu respectarea legii, ca în termen de 20 de zile de la ținerea adunării să dea îndrumări scrise comitetului sau biroului executiv al consiliului popular cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru asigurarea aplicării prevederilor legale.

Art. 48. — Locuitorul nemulțumit de hotărîrea adunării cetățenilor prin care i s-a stabilit contribuția în bani și contribuția în muncă poate face contestație la comitetul sau biroul executiv al consiliului popular municipal, al sectorului municipiului București, orășenesc sau comunal, în termen de 10 zile de la data cînd a luat cunoștință de această hotărîre.

Comitetul sau biroul executiv este obligat să soluționeze contestația în termen de 10 zile și să comunice rezultatul celui în cauză, decizia sa fiind definitivă.

Art. 49. — Dacă, după stabilirea contribuției, veniturile unor familii se diminuează sau intervin alte cauze obiective care împiedică executarea contribuției în muncă, locuitorii pot cere comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare reducerea sau scutirea de contribuție în bani și în muncă. Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare sînt obligate să soluționeze cererile primite și să comunice rezultatul celor în cauză, deciziile lor fiind definitive.

Art. 50. — În baza hotărîrii adunării cetățenilor sau a deciziei comitetului executiv al consiliului popular județean ori al municipiului București prin care s-a stabilit contribuția, sumele neplătite la termen, precum și contravaloarea muncii neefectuate, se încasează potrivit normelor de urmărire a veniturilor statului.

Contravaloarea muncii neefectuate de către unitățile socialiste cu mijloacele de transport se execută prin încasarea din contul acestora.

Sumele încasate drept contravaloare a muncii neefectuate rămîn la dispoziția comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare și se folosesc numai la executarea lucrărilor ce se efectuează prin contribuția în muncă.

Art. 51. — Odată cu aprobarea lucrărilor ce se vor executa prin contribuție, adunarea cetățenilor alege cîte un comitet de cetățeni pentru fiecare lucrare ce urmează a fi efectuată, format din locuitori care au participat la elaborarea propunerilor privind aceste lucrări, precum și din alți locuitori cu spirit gospodăresc și de inițiativă.

Comitetele de cetățeni au sarcina de a asigura cunoașterea de către toți locuitorii a lucrărilor aprobate, a contribuției stabilite, a termenelor de plată, precum și urmărirea permanentă a executării lucrărilor și a recepționării acestora.

Totodată, comitetele de cetățeni sprijină comitetele și birourile executive ale consiliilor populare în încasarea sumelor, mobilizarea locuitorilor la efectuarea lucrărilor și în soluționarea contestațiilor făcute de cetățeni.

Comitetele de cetățeni își desfășoară activitatea sub îndrumarea comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare și prezintă, împreună cu acestea, în mod periodic, informări în fața adunărilor cetățenilor.

Art. 52. — Efectuarea lucrărilor și stabilirea contribuției în bani și în muncă a locuitorilor și a unităților socialiste din comune, orașe, municipii și sectoarele municipiului București, pentru obiectivele de interes județean și republican, se hotărăsc cu respectarea art. 39, 43 și 44.

Coordonatorul lucrărilor pentru obiectivele de interes județean este comitetul executiv al consiliului popular județean, iar pentru cele de interes republican, organul în planul căruia sînt prevăzute lucrările.

Art. 53. — Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale și, după caz, organele coordonatoare de lucrări prevăzute la art. 52 răspund de evidența și gestionarea judicioasă a sumelor încasate și a materialelor procurate, precum și de calitatea lucrărilor executate din contribuția bănească și în muncă a locuitorilor.

Pentru obiectivele cu un volum mare de lucrări care se execută în regie proprie, adunarea cetățenilor poate împuternici unu sau mai mulți cetățeni care să supravegheze permanent executarea lucrărilor.

Art. 54. — Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București sprijină comitetele și birourile executive ale consiliilor populare subordonate în organizarea adunărilor cetățenilor. De asemenea, asigură îndrumarea și sprijinirea permanentă a birourilor sau comitetelor executive ale consiliilor populare din unitățile administrativ-teritoriale în care s-a aprobat efectuarea de lucrări prin contribuția bănească și în muncă, astfel încît să se asigure folosirea cu eficiență maximă a resurselor locale, a fondurilor materiale și bănești, executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor.

Art. 55. — În aplicarea prezentei legi, prin **familie** se înțelege soțul, soția, copiii necăsătoriți, părinții soțului sau ai soției și alte persoane, dacă gospodăresc împreună ; prin **comune** se înțeleg și comunele suburbane, iar prin **circumscripții electorale** se înțeleg circumscripțiile electorale comunale, orășenești, municipale și ale sectoarelor municipiului București.

Reprezentant al familiei este soțul ori soția sau orice persoană majoră care gospodărește împreună cu aceștia.

CAPITOLUL IV — Dispoziții finale

Art. 56. — Anexa face parte integrantă din prezenta lege.

Art. 57. — Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 ianuarie 1986.

Art. 58. — Pe data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea organizării contribuției bănești și în muncă pentru efectuarea unor lucrări de interes obștesc nr. 20/1971, cu modificările ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare.

Anexă

LUCRĂRI DE INTERES OBȘTESC CE SE POT REALIZA PRIN CONTRIBUȚIA BĂNEASCĂ ȘI ÎN MUNCĂ

A. Lucrări ce se pot executa prin contribuția bănească

1. Construcții, amenajări sau reparații de :

a) școli, internate și cantine școlare, ateliere-școală, săli de gimnastică, cămine culturale, case de cultură, biblioteci, cluburi, alte instituții de cultură și artă, sedii pentru consiliile populare, spitale, dispensare, unități de asistență socială, case de naștere, creșe, grădinițe, cămine de copii, băi populare ;

b) microcentrale electrice, instalații pentru folosirea unor resurse energetice neclasice, capacități de producție și de prestări de servicii ale industriei mici, piețe agroalimentare;

c) străzi, drumuri, poduri și podețe, acoperiri cu îmbrăcăminți asfaltice ușoare ale drumurilor locale, mijloace de transport în comun, peroane și adăposturi în stațiile acestora, diguri, fîntîni, puțuri, alimentări cu apă, captări de izvoare, aducțiuni, spații verzi, baze sportive, turistice și de agrement, locuri de joacă pentru copii, grupuri sanitare publice.

2. Lucrări de artă monumentală, statui, busturi, plăci memoriale și alte lucrări de asemenea natură, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice.

3. Procurarea de utilaje pentru salubritate și întreținerea spațiilor verzi și de inventar necesar funcționării unităților social-culturale.

B. **Lucrări ce se pot executa prin contribuția în muncă**

1. Construirea, modernizarea, repararea și întreținerea de: școli, grădinițe, dispensare medicale, străzi, drumuri, șanțuri, poduri și podețe, precum și a lucrărilor de artă accesorii sau anexe ale acestora.

2. Amenajarea și regularizarea cursurilor de ape, lucrări de alimentare cu apă, amenajarea de noi surse de apă și de iazuri, precum și întreținerea acestora, construirea de fîntîni, puțuri, captări de izvoare, aducțiuni și alte asemenea lucrări.

3. Amenajări de irigații și desecări în sisteme locale, asanarea terenurilor mlăștinoase, consolidarea terenurilor alunecătoare, îmbunătățiri funciare, întreținerea și ameliorarea pășunilor, curățirea pădurilor.

4. Construirea și întreținerea digurilor și executarea altor lucrări de apărare împotriva inundațiilor.

5. Curățirea străzilor, îndepărtarea zăpezii, întreținerea zonelor verzi, a locurilor de agrement, a terenurilor de sport și de joacă pentru copii, plantarea de pomi fructiferi, specii melifere, arbori, arbuști și flori.

6. Colectarea materialelor refolosibile, depozitarea și sortarea acestora la locurile stabilite.

Această lege a apărut în Buletinul Oficial al R. S. România nr. 62 din 18 noiembrie 1985.

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI EXECUTIV AL COMITETULUI PENTRU PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE

În ședința sa de lucru din luna noiembrie 1985, Biroul executiv al C.P.C.P., analizînd probleme importante din domeniul său de activitate a adoptat o serie de hotărîri pe care le reproducem în cele ce urmează :

I. În domeniul economiei locale

1. Comitetele executive ale consiliilor populare județene Constanța, Hunedoara, Satu Mare, Alba, Dolj, Harghita și Sălaj, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și al Ministerului Finanțelor vor analiza cauzele care au determinat înregistrarea de pierderi la 30.IX. 1985 la unitățile de gospodărie comunală și locativă, de transport local și de industrie mică și prestări servicii, din subordine și vor informa Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare asupra măsurilor luate pentru recuperare și încadrare în indicatorii stabiliți pe anul 1985.

2. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor îndruma și sprijini unitățile din subordine pentru :

a) asigurarea bazei materiale, a energiei, combustibililor și carburanților, a mijloacelor de transport auto și pe calea ferată, în vederea recuperării restanțelor privind realizarea planului de producție — prestații ;

b) livrarea produselor aflate în stoc, către beneficiari.

3. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul organelor financiar — bancare locale și al colectivelor special constituite la nivel de județ și pe întreprinderi, vor analiza modul cum se îndeplinesc de către întreprinderi măsurile privind rentabilitatea produselor, activităților și serviciilor, structura cheltuielilor pe articole de calculație și elemente primare, posibilitățile de reducere a acestora, repartizarea unor costuri comune pe produse și activități și corectarea eventualelor erori de înregistrare, astfel încît pînă la sfîrșitul anului 1985 pierderile pe produse și activități, să fie substanțial reduse și toate unitățile să-și realizeze planul de beneficii.

Totodată vor stabili măsurile necesare pentru activitatea anului 1986.

4. În vederea lichidării stocurilor peste plan și prevenirii formării de noi stocuri, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul organelor financiar-bancare vor efectua controale periodice, la toate unitățile din subordine pentru identificarea materialelor cu mișcare lentă sau fără mișcare și redistribuirea lor la alte unități, evitarea achiziționării unor materiale sau dotării peste cele aprobate prin plan, menținerii în stoc pentru nevoi a unor produse, piese de schimb, utilaje etc., luînd măsuri severe pentru prevenirea imobilizărilor și înregistrarea de plăți restante către furnizori.

5. Comitetele executive ale consiliilor populare împreună cu întreprinderile județene de gospodărire comunală și locativă vor lua toate măsurile pentru impulsionarea asociațiilor de locatari în vederea lichidării tuturor restanțelor provenite din serviciile de gospodărie comunală prestate acestora, precum și pentru încasarea debitelor curente în termenele prevăzute de lege.

6. În vederea creșterii veniturilor din chirii comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, vor lua de urgență măsurile corespunzătoare pentru ocuparea apartamentelor neînchiriate pînă în prezent, stabilirea din timp a beneficiarilor noilor locuințe astfel ca închirierea acestora să se facă concomitent cu recepția preliminară a blocurilor de locuințe, recalcularea în toate cazurile a chiriilor în funcție de modificările intervenite în elementele care au stat la baza determinării chiriei.

7. Se va acționa în continuare pentru impulsionarea contractării apartamentelor proprietate personală și de vînzare către populație a apartamentelor din fondul locativ de stat.

8. Comitetele executive ale consiliilor populare vor impulsiona unitățile economice locale pentru intensificarea măsurilor de valorificare a resurselor locale, reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, de recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor, pieselor și subansamblelor rezultate din scoaterea din funcțiune a unor mijloace fixe, inclusiv a celor rezultate din demolări și construcții.

9. Comitetele executive ale consiliilor populare, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și cu participarea organelor financiar-bugetare, vor sprijini unitățile economice locale în aplicarea mecanismului economico-financiar, în vederea îndeplinirii tuturor indicatorilor pe anul 1985.

10. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și al Ministerului Finanțelor, vor lua măsurile corespunzătoare pentru instruirea personalului în vederea aplicării încă din primele zile ale anului 1986 a prevederilor cuprinse în Legea privind autoconducerea, autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale adoptată de Marea Adunare Națională.

II. În domeniul protecției muncii

În vederea îmbunătățirii activității de protecție a muncii și a prevenirii accidentelor de muncă și a îmbolnăvirilor profesionale, Biroul executiv al C.P.C.P. a stabilit următoarele :

1. Analiza activității de protecție a muncii pe perioada 1 ianuarie 1984 — 30 septembrie 1985, în cadrul unei consfătuiri de lucru cu personalul ajutător de protecție a muncii din aparatul consiliilor populare județene și al municipiului București, ce va avea loc în municipiul Buzău. Cu această ocazie va fi efectuată instruirea și verificarea cunoștințelor profesionale ale celor convocați.

2. În cadrul consfătuirii vor fi nominalizați responsabilii cu activitatea de protecție a muncii care împreună cu specialiști din inspecțiile teritoriale de protecție a muncii și unități economice vor reactualiza normele de protecție a muncii din activitatea specifică consiliilor populare și le vor supune spre aprobare la Ministerul Muncii, Inspectoratul de Stat pentru Protecția Muncii.

3. Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare va interveni la Ministerul Muncii în scopul indicării normelor departamentale de protecție a muncii, din alte domenii de

activitate, ce vor deveni obligatorii pentru tooate unitățile ce sînt în subordinea consiliilor populare pentru care aceste activități nu sînt specifice.

4. În tematicele de control ale aparatului Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare vor fi introduse și probleme privind activitatea de protecție a muncii desfășurată de consiliile populare județene și unitățile din subordinea acestora.

5. Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare împreună cu Ministerul Muncii și Inspectoratul de Stat pentru Protecția Muncii vor difuza în teritoriu situația protecției muncii pe anul 1985 din unitățile subordonate consiliilor populare cu măsurile dispuse pentru prevenirea accidentelor de muncă și îmbolnăvirilor profesionale.

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚILOR DE INDUSTRIE MICĂ ȘI PRESTATOARE DE SERVICII – CALE SIGURĂ PENTRU FINANȚAREA UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE

Hotărîrea-Chemare a celui de-al III-lea Congres al consiliilor populare din luna septembrie a.c., ținînd seama de orientările și sarcinile trasate de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a prevăzut pentru comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, pentru toate organele de conducere colectivă din economia locală, obligația de a acționa în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a planurilor și bugetelor de venituri și cheltuieli, creșterea eficienței economice în întreaga activitate. **„Congresul cheamă consiliile populare ca în vederea înfăptuirii autofinanțării unităților administrativ-teritoriale** — se spune în Hotărîrea-Chemare a Congresului — **să ia măsuri hotărîte pentru sporirea bazei de venituri proprii, prin diversificarea continuă a activităților de producție de interes local, a prestărilor de servicii și altor activități economice, să acționeze pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan de către toate unitățile economice, indiferent de subordonarea acestora, să mobilizeze pe toți cetățenii pentru a contribui în mai mare măsură la dezvoltarea, modernizarea și înfrumusețarea localităților în care trăiesc și muncesc".**

Pentru comitetul comunal de partid Gherghița și Biroul executiv al Consiliului popular comunal, pentru Cooperativa agricolă de producție din comună și Cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, valorificarea resurselor locale, prin organizarea și dezvoltarea activităților de mică industrie și prestatoare de servicii, constituie o preocupare de bază, încă de mulți ani de zile.

Comuna noastră este situată în partea de sud-est a județului Prahova, într-o zonă de cîmpie și se întinde pe o suprafață de 5 352 ha de teren, care cuprinde 7 sate și are o populație în jur de 5.000 locuitori. Relieful terenului este propice pentru dezvoltarea atît a culturilor cerealiere, viței de vie cît și a zootehniei.

În afara acestor sectoare agricole de bază, pe teritoriul comunei există posibilități de valorificare și a altor resurse materiale care asigurînd lucru pentru cetățeni sînt, în același timp și căi sigure aducătoare de venituri pentru obște. Una din aceste posibilități este prelucrarea artizanală a argilei, domeniu în care există o tradiție meșteșugărească pe teritoriul comunei, materializată în însăși denumirea satului component, Olari. O altă sursă materială, o constituie prundișul din lunca rîului Prahova, precum și posibilitățile pe care le oferă terenurile din această zonă pentru cultivarea răchitei și confecționarea unor obiecte din împletituri. În sfîrșit, pe teritoriul comunei se cultivă sorgul și se folosește la confecționarea măturilor.

Valorificarea tuturor acestor resurse a fost pusă ca sarcină importantă și cu caracter permanent de către comitetul comunal de partid, de către biroul executiv al consiliului popular comunal, încă în urmă de peste două decenii, în fața unităților cu profil economic de pe raza comunei : cooperativa agricolă de producție și cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor.

Acestor unități li s-a cerut să înființeze activități de mică industrie și prestatoare de servicii care să valorifice toate resursele de materiale de pe raza comunei.

În anul 1961, la puțin timp după înființarea cooperativei agricole de producție, au fost organizate primele unități prestatoare de servicii (darac de lînă, rupător de zdrențe, mori țărănești). Cu timpul, an de an au luat ființă alte activități cum sînt : cărămidărie, împletituri de nuiele și papură, împletituri de mături din sorg, atelier de fabricat cahle pentru teracotă, secție de olărit, cazan de fabricat țuică, brutărie și alte produse de panificație, confecții, tricotaje, gater de debitat bușteni, atelier de tîmplărie și rotărie, secție de prelucrare industrială a legumelor și fructelor, secție de producere a băuturilor răcoritoare, balastiere, precum și alte unități prestatoare de servicii.

În anul 1985, valoarea producției marfă industrială în unitățile de industrie mică, organizate în cadrul C.A.P. a totalizat 11.500.000 lei. La aceasta, s-a mai adăugat producția marfă industrială produsă în secția de industrie mică a C.P.J. — 2.446.000 lei și în unitățile C.P.A.D.M. — 505.000 lei.

Crearea unităților de industrie mică și prestatoare de servicii a asigurat de lucru în tot timpul anului, deci și în sezonul de iarnă, unui mare număr de cetățeni. Astfel, în unitățile de industrie mică ale C.A.P.-ului lucrează, în prezent, 170 de oameni. În afară de aceștia, mulți cetățeni au statut de oameni cu muncă la domiciliu, unde confecționează împletituri din nuiele și rogojină, mături și tricotaje.

Organizarea activităților de industrie mică și prestatoare de servicii a asigurat cooperativei agricole de producție venituri substanțiale an de an. Așa, de exemplu, pînă la sfîrșitul anului 1985, C.A.P.-ul va realiza venituri din activitatea de mică industrie și prestări de servicii în valoare de circa 12.500.000 lei. În plus, organizarea activităților de industrie mică prestatoare de servicii a dat posibilitatea livrării unor produse la export, unitatea noastră contribuind prin aceasta la reducerea efortului valutar a țării. Bunăoară, produsele realizate din împletituri de răchită se exportă în mai multe țări, au o valoare anuală de 2 milioane lei.

De pe urma veniturilor realizate de către cooperativa agricolă de producție, din activitățile de industrie mică și prestări de servicii, cîștigă, în afară de membrii cooperatori și alte organe și instituții îndreptățite a încasa impozite și taxe. Astfel, cooperativa agricolă de producție virează la bugetul consiliului popular comunal, anual, între 1.200.000 lei și 1.300.000 lei, fapt ce contribuie la autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale.

În acest cadru este de subliniat faptul că autofinanțarea comunei Gherghița se asigură încă din anul 1979. De atunci și pînă în prezent consiliul popular comunal, la rîndul său, a virat bugetului județean anual, între 1.100.000 lei și 2.240.000 lei. Anul acesta, pînă la 31 octombrie, s-a virat consiliului popular județean suma de 1.050.000 lei. Activitățile de industrie mică și prestatoare de servicii se vor dezvolta și în cincinalul care începe în anul 1986. Dacă, în prezent, aceste activități reprezintă 27 la sută din valoarea producției globale a unității, în următorii 5 ani ponderea lor va crește pînă la 35 la sută, prin dezvoltarea activităților existente și înființarea altora noi, accentul punîndu-se pe valorificarea resurselor locale de materii prime.

Se va acorda atenție dezvoltării prestărilor de servicii pentru populație, satisfăcînd cerințele acesteia în domenii cum sînt : construcții, confecții textile, repararea încălțămintei, transportul hipo, fabricarea produselor de panificație.

O problemă importantă legată de buna organizare și funcționare a unităților de mică industrie și prestatoare de servicii este asigurarea acestora cu cadre calificate. Cum

în aceste activități sînt angajați localnici, membrii cooperatori, calificarea în profesiile practicate se asigură prin pregătire la locul de muncă.

O cale pentru asigurarea cadrelor calificate este colaborarea strînsă cu conducerile școlilor generale de pe raza comunei. În înțelegere cu conducerea școlilor și pentru a-i ajuta pe tineri să-și însușească o meserie, asigurăm efectuarea practicii în producție a elevilor la atelierele cooperativei, mulți dintre aceștia rămînînd după absolvirea a X clase, angajați ai unităților noastre.

Rezultatele obținute în comuna noastră în ce privește organizarea activităților de industrie mică și de prestări de servicii sînt împărtășite prin grija organelor de partid și de stat și altor unități din județ sau chiar din întreaga țară. La cooperativa noastră agricolă de producție au fost organizate, în decursul anilor numeroase schimburi de experiență și sîntem mîndri că, am putut împărtăși și altora din preocupările și rezultatele noastre. În acest cadru aș aminti cu plăcere că în secția noastră de ceramică au venit să-și însușească meșteșugul cahlelor, de teracotă, cooperatori din județul Iași și din Sectorul Agricol Ilfov.

Angrenați profund în ducerea la îndeplinire a hotărîrilor de partid și a legilor statului privind ridicarea nivelului de viață și civilizație a satului românesc, vom depune eforturi susținute și în continuare pentru a contribui la înflorirea continuă a comunei noastre, la dezvoltarea județului în care trăim și muncim, la înflorirea întregii noastre patrii.

Gheorghe IRIMIA
președintele Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Gherghița, județul Prahova

REALIZAREA PROGRAMULUI DE POPULARIZARE A LEGISLAȚIEI DE INTERES GENERAL, ÎN RÎNDUL POPULAȚIEI

Consiliile populare și comitetele executive sînt obligate potrivit prevederilor Decretului Consiliului de Stat nr. 468/1971, să ia măsurile corespunzătoare pentru pregătirea temeinică a activității de popularizare a legislației de interes general în rîndul maselor largi de cetățeni din fiecare unitate administrativ-teritorială. Comitetul executiv al Consiliului Popular al sectorului 1, municipiul București acordă acestei probleme toată atenția.

Astfel, în scopul asigurării condițiilor necesare aplicării corecte a prevederilor legale, pentru îmbunătățirea activității de educare a cetățenilor în spiritul întăririi ordinii de drept socialist, ultima sesiune a Consiliului popular din anul 1984, a aprobat Planul de popularizare a legislației în profil teritorial pentru anul 1985.

Pentru aplicarea acestuia un efort deosebit depune Comisia de popularizare a legislației organizată pe lîngă Comitetul executiv. Aceasta urmărește realizarea planului mai sus-menționat, informînd semestrial Consiliul popular atît asupra activității proprii, cît și a organelor și organizațiilor care, potrivit legii, au atribuții în acest domeniu.

Activitatea de popularizare și cunoaștere a hotărîrilor de partid și a actelor normative a fost orientată spre realizarea întocmai și la timp a sarcinilor economico-sociale stabilite prin planurile în profil teritorial, întărirea ordinii și disciplinei în muncă, aplicarea noului mecanism economico-financiar, a autoconducerii muncitorești și autogestiunii. În același timp, dialogul realizat prin participarea membrilor comisiei de popularizare a legislației la întîlnirile organizate cu cetățenii, a reprezentat o importantă sursă de alegere a tematicilor pentru viitoarele expuneri.

Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului, sub îndrumarea permanentă a Comitetului de partid, a acordat în perioada la care ne referim o atenție deosebită propagandei juridice, reținîndu-se ca o preocupare majoră în practica organelor și organizațiilor din teritoriu, grija pentru asigurarea supravegherii respectării legii, prevenirea și sancționarea încălcării prevederilor legale, a oricăror manifestări ce contravin modului de muncă și viață al cetățenilor.

În activitatea de popularizare a legislației se acordă o atenție deosebită supravegherii respectării ferme a legislației socialiste și a normelor de conviețuire socială, domeniu în care își aduc contribuția organele de procuratură, justiție și miliție, învestite prin lege cu atribuții în acest sector. De asemenea, o contribuție însemnată în realizarea programului de popularizare aduc organizațiile sindicale, de tineret și celelalte organizații de masă și obștești, care au datoria de a dezvolta principiile de dreptate și echitate socialistă, să asigure dezvoltarea sănătoasă, morală și intelectuală a poporului nostru.

Comitetul executiv al Consiliului popular reținînd sarcinile deosebite ce revin în acest domeniu, acestor instituții, a cuprins în componența Comisiei de popularizare a legislației de interes general, pe reprezentanții organelor respective și cu sprijinul calificat al acestora desfășoară o largă propagandă juridică în mijlocul cetățenilor.

Pe lîngă realizarea acțiunilor, prevăzute în planul de popularizare, s-au întreprins multe alte acțiuni, asigurîndu-se o activitate continuă și un contact permanent cu colectivele de oameni ai muncii și cetățenii din cartiere, realizîndu-se o creștere a eficienței acțiunilor întreprinse.

Așa, de exemplu, organele de procuratură au organizat un număr de 1 210 acțiuni de prevenire și de popularizare a legislației la care au participat cca. 43.000 cetățeni.

Exemplificăm următoarele acțiuni semnificative :

— în luna februarie 1985, la I.C.S. Comaliment în prezența a circa 250 persoane, conducerea unității, șefi de unități, gestionari, vînzători și șefi de servicii, s-a ținut o expunere în cadrul căreia au fost prelucrate unele prevederi din Codul penal, Legea nr. 3/1978 și Legea nr. 22/1969. S-a insistat asupra problemelor legate de disciplina în muncă și de modalitățile cele mai eficiente pentru apărarea avutului obștesc ;

— la Centrul de librării al sectorului 1 București s-au expus dispozițiile din Codul penal (prev. art. 223, 224, 248, 249, 288, 289, 291), precum și Legile nr. 3/1972, nr. 22/1969 și nr. 1/1970, expunere completată cu exemple concrete de persoane cercetate și condamnate pentru săvîrșirea unor astfel de infracțiuni ;

— în luna martie 1985 la Spitalul „Filantropia", Spitalul „Polizu" și I.C.A.B., în prezența colectivelor de oameni ai muncii, s-au prelucrat principalele dispoziții legale cu privire la Decretul nr. 770/1966 privind întreruperea cursului sarcinii ;

— în aceeași lună s-au organizat acțiuni preventiv-educative în mai multe unități școlare de pe raza sectorului, (Școala generală nr. 173, Școala generală nr. 152, Școala Ajutătoare nr. 7). În cuvîntul lor procurorii au prezentat elevilor și cadrelor didactice norme de drept de larg interes, insistîndu-se îndeosebi pe normele de drept penal încălcate mai frecvent de elevi, precum și pe consecințele la care se expun în măsura în care săvîrșesc astfel de fapte.

S-a insistat asupra necesității de a se preveni din timp asemenea încălcări de lege, asupra rolului școlii, al organizațiilor de tineret în munca de prevenire și combatere a oricăror manifestări de acest gen.

În luna mai 1985, un procuror a expus în cadrul unei întîlniri cu peste 120 oameni ai muncii de la Regionala C.F.R. București, conținutul unor acte normative de larg interes (decretele nr. 306 și 400/1981, Decretul nr. 210/1960 ș.a.), punînd totodată în discuție pe unii membri ai acestui colectiv care au fost trimiși în judecată pentru săvîrșirea unor infracțiuni sau sancționați administrativ pentru diferite abateri.

La 6 iunie 1985, la Liceul „Nicolae Bălcescu" în prezența elevilor din clasele a IX—XI-a s-au prelucrat prevederile Codului penal și ale Decretului nr. 218/1977 referitor la minoritate. Apoi s-au prezentat cazuri concrete de infracțiuni săvîrșite de elevi minori. De asemenea, s-au prelucrat prevederile Decretului nr. 153/1970, Decretului nr. 244/1978, Decretului nr. 210/1960 și Decretului nr. 770/1966.

Judecătoria sectorului 1, în cadrul activității de prevenire a efectuat un număr de 207 acțiuni, din care 80 se referă la acțiuni menite să asigure integritatea avutului obștesc.

Au fost organizate 56 de judecăți în afara sediului instanței, respectiv la Casa de cultură „Înfrățirea între popoare", Combinatului Poligrafic „Casa Scînteii", Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie", Regionala C.F. București, sala Piața Amzei.

În perioada de referință au fost organizate 31 adunări obștești cu prilejul cărora au fost puși în discuție în colectivele de oameni ai muncii cei care au încălcat dispozițiile legale.

În aceeași perioadă, în colaborare cu organele de miliție și procuratură, au fost organizate consfătuiri cu conducerile unor unități, prelucrîndu-se dispoziții ale Codului penal, ale unor legi speciale sau ale decretelor 400/1981, 306/1981 și 96/1982. De o largă audiență s-au bucurat acțiunile întreprinse la I.C.S. Comaliment, la I.C.L. Alimentara-1, la Centrala PECO, la Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie", I.C.S. Romarta, I.C.R.A.L. Herăstrău, Tehnometal, Combustibilul ș.a.

Totodată, în perioada menționată au fost îndrumate 45 comisii de judecată, asigurîndu-se un nivel calitativ superior activității desfășurate de aceste comisii.

În semestrul I 1985 au fost transmise 120 de sesizări la organizațiile socialiste în activitatea cărora s-au semnalat anumite neajunsuri constatate cu ocazia soluționării unor cauze penale și a unor litigii de muncă.

Casa de cultură din str. Slătineanu a organizat pe linia popularizării legislației și educației, în spiritul normelor eticii și echității socialiste, un număr de 9 manifestări la care au participat aproximativ 500 cetățeni, iar Casa de cultură „Înfrățirea între popoare" a organizat 56 acțiuni la care au participat peste 1.700 cetățeni.

Inspectoratul școlar a organizat prelucrarea unor acte normative cu directorii unităților de învățămînt (130 persoane), personalul didactic și elevii din clasele I—XII, învățămînt de zi (peste 45.000 elevi).

Acțiunile s-au desfășurat cu precădere în unitățile de învățămînt în care s-au produs acte de indisciplină, și au existat cazuri de abatere de la lege, elevi care au săvîrșit acte antisociale.

Pe linia popularizării legislației, în semestrul I/1985 la acțiunile organizate de Comitetul U.T.C. al sectorului 1 au participat peste 12.000 tineri și tinere, muncitori, ingineri și elevi.

S-au obținut rezultate bune în activitatea echipelor de ordine și disciplină care acționează cu miliția, fiind antrenați un număr de peste 4.500 tineri în peste 950 echipe, acestea ducînd la depistarea unui număr de tineri predispuși a săvîrși abateri de la normele de conduită în societate și de la legile țării, tineri împotriva cărora s-au luat măsuri corespunzătoare.

Toate activitățile și acțiunile organizate în mijlocul populației pentru cunoașterea legislației contribuie la ridicarea conștiinței cetățenilor în spiritul respectării legilor, a eticii și echității socialiste, în scopul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Dumitru DESELNICU
secretarul Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 1 — București

O EXPERIENȚĂ BUNĂ ÎN URMĂRIREA REALIZĂRII SARCINILOR DIN HOTĂRÎRI ȘI DECIZII

Consiliul popular al orașului Cîmpina și biroul său executiv, avînd în vedere numărul mare al populației, problemele acestei localități și, înainte de toate, dezvoltarea impetuoasă economico-socială a acesteia, desfășoară o bogată activitate decizională. Numai în primele 10 luni din anul 1985, în organul local al puterii de stat s-au adoptat 17 hotărîri, iar în biroul executiv 214 decizii, din care 21 au avut prevederi cu caracter normativ.

Urmărirea realizării prevederilor din hotărîri și decizii — controlul aplicării acestora — constituie o parte componentă a activității de conducere pe care Biroul executiv al Consiliului popular orășenesc, o realizează cu rezultate bune de mai mulți ani.

În completarea formularului tipizat aprobat cuprinzînd o evidență a hotărîrilor și deciziilor (Activitatea de secretariat, cod 16-1-12), s-a introdus, cu peste un deceniu în urmă, o evidență a sarcinilor din hotărîri și decizii trasate unităților, compartimentelor și persoanelor.

Evidența constă într-o fișă întocmită pentru fiecare act normativ în parte (hotărîri ale consiliului popular, decizii ale biroului executiv, actele normative ale organelor ierarhic superioare) care cuprinde următoarele rubrici: prevederea din hotărîre sau decizie, unitatea (persoana) obligată s-o ducă la îndeplinire, termenul de realizare, data de care trebuie să se informeze despre îndeplinirea acesteia.

Ținerea acestei evidențe intră în atribuțiile Sectorului de administrație locală de stat, probleme organizatorice, îndrumarea activității obștești și secretariat și se desfășoară sub directa îndrumare a secretarului Biroului executiv al Consiliului popular.

Evidența sarcinilor ce revin unităților (persoanelor) din hotărîri și decizii se întocmește imediat după adoptarea acestora. În acest scop, unităților și persoanelor interesate li se transmit în termen optim hotărîrea sau decizia, iar acestea iau la cunoștință despre obligațiile ce le revin cu privire la realizarea măsurilor dispuse și data la care trebuie să raporteze realizarea lor.

Vicepreședinții și secretarul biroului executiv al Consiliului popular, personal, și Sectorul administrației locale de stat, probleme organizatorice, îndrumarea activității obștești și secretariat, întreprind periodic controale asupra modului cum unitățile și persoanele interesate traduc în viață măsurile dispuse.

Biroul executiv al Consiliului popular orășenesc ascultă cu regularitate informări cu privire la realizarea sarcinilor din aceste hotărîri și decizii din partea unităților sau persoanelor care au avut obligații în acest sens.

Informările se fac atît individual de către cei care au avut sarcini de realizat, cît și sub formă de sinteză prezentată de către secretarul biroului executiv.

În anul 1985, în două ședințe de birou executiv al Consiliului popular orășenesc Cîmpina s-au prezentat informări sintetice cu privire la realizarea sarcinilor din hotărîri și decizii și în alte 6 ședințe s-au prezentat informări din partea unităților. Așa, de exemplu, în ședința Biroului executiv al Consiliului popular din 22 octombrie a.c. în informarea prezentată de secretarul biroului executiv s-a analizat modul de realizare a sarcinilor cu termen scadent din hotărîri și decizii.

Din analiza realizării prevederilor celor 21 decizii cu caracter normativ, de exemplu, a rezultat că prin aplicarea acestora, s-a îmbunătățit activitatea în sectoarele în care ele au fost traduse în viață. Problema autofinanțării unității administrativ-teritoriale, de exemplu, a făcut obiectul deciziilor nr. 85, 133 și 142/1985, care trasau sarcini Serviciului financiar și ordonatorilor de credite.

Ca urmare a măsurilor întreprinse, s-au depășit prevederile referitoare la venituri, orașul Cîmpina fiind o localitate care se autofinanțează din anul 1984, virînd la bugetul județean excedentul planificat.

Tot ca urmare a aplicării prevederilor din hotărîri şi decizii, au fost depistate noi surse de venituri, s-au descoperit noi situaţii în care s-au stabilit impozite pe clădiri şi terenuri şi care, în prezent, se ridică la suma de cca 400 mii lei.

O atenţie deosebită s-a acordat modului de consumare a fondului prins în bugetul de cheltuieli, prin eliminarea cheltuielilor neeconomicoase, nedepăşirea stocurilor de materiale planificate prin lege. Bugetul la partea de cheltuieli a fost realizat pe 10 luni în procent de 98,42%.

Aparatul de specialitate al Serviciului financiar a dat o atenţie deosebită disciplinei financiare privind mînuirea fondurilor băneşti şi materiale prin asigurarea controlului preventiv în momentul acordării mijloacelor băneşti solicitate de unităţile subordonate Consiliului popular şi prin verificarea temeinică a dărilor de seamă contabile depuse de ordonatorii de credite.

Sarcini importante au prevăzut hotărîrile şi deciziile în domeniul realizării obiectivelor de investiţii, în special prin Decizia nr. 22/1985.

În scopul urmării realizării planului de investiţi, membrii Biroului executiv au fost repartizaţi pe obiective, ocupîndu-se de darea acestora în folosinţă la termenele stabilite, precum şi de calitatea lucrărilor executate.

Volumul total de investiţii care se realizază în 1985 la nivelul oraşului este concretizat în 21 obiective din care : 15 obiective cu punere în funcţiune în anul 1985 (68 apartamente în zona centrală, Magazinul de jucării de la parterul blocului 14 F, conducta de alimentare cu apă etc.)

Constatîndu-se unele rămîneri în urmă la obiectivele din planurile de investiţii, mai ales la Întreprinderea mecanică Cîmpina, Electromontaj, Energoreparaţii, Neptun, s-au luat măsuri ca pînă la sfîrşitul anului să se recupereze aceste restanţe.

Prevederi privind realizarea sarcinilor în agricultură şi a planului la fondul de stat au fost cuprinse în deciziile nr. 28, 116, 117/1985. Urmărindu-se aplicarea măsurilor stabilite, campania agricolă de primăvară s-a desfăşurat în mod corespunzător, astfel că toate suprafeţele destinate culturilor au fost însămînţate la timp, cu respectarea planurilor de cultură întocmite de biroul executiv pentru fiecare gospodărie în parte sau unitate socialistă.

Centrul de legume-fructe şi Întreprinderea comercială Cîmpina au pus la dispoziţia populaţiei seminţele selecţionate din toate sortimentele, răsaduri şi unelte agricole în vederea executării la timp a lucrărilor de însămînţare. De asemenea, Centrul de protecţie a plantelor Cîmpina a asigurat pe toată perioada de vegetaţie a culturilor, substanţele necesare combaterii bolilor şi dăunătorilor, acordînd, la cerere, asistenţă tehnică de specialitate.

Gospodăririle anexă care funcţionează pe lîngă întreprinderi au luat măsuri privind creşterea efectivelor de animale şi în mod deosebit a porcilor şi reţinerea de exemplare pentru prăsilă proprie.

Prin Decizia nr. 180/1985 s-au stabilit sarcini privind realizarea Programului de autoconducere şi autoaprovizionare a populaţiei pe perioada toamnă-iarnă.

Din controlul aplicării măsurilor stabilite, a rezultat că: C.I.F. Cîmpina şi ICS Mixtă Cîmpina au îndeplinit şi depăşit planul de aprovizionare şi însilozare la produsele de bază.

I.C.S. Mixtă Cîmpina s-a preocupat de preluarea cantitativă şi calitativă a fondului de marfă repartizat, luînd măsuri pentru realizarea integrală a sarcinilor contractate, avîndu-se în vedere şi repartizarea uniformă a acesteia pe unităţi şi cartiere.

Informări directe asupra realizării sarcinilor reieşite din decizii, au prezentat în Biroul executiv al Consiliului popular conducerile Spitalului de psihiatrie Voila, Întreprinderii de gospodărie comunală şi locativă, Atelierului mixt de gospodărie şi altele.

Astfel, la şedinţa Biroului executiv al Consiliului popular din luna aprilie a.c. au prezentat informări asupra modului cum au realizat sarcinile trasate prin Decizia nr. 27/1985, cu privire la activitatea de gospodărie comunală şi locativă, cît şi Antrepriza de construcţii-montaj Cîmpina.

Practicînd această metodă de urmărire a realizării sarcinilor din hotărîri şi decizii, Biroul executiv al Consiliului popular orăşenesc are posibilitatea de a cunoaşte în permanenţă stadiul înfăptuirii măsurilor stabilite, de a interveni operativ pentru prevenirea sau lichidarea unor neajunsuri, asigurînd astfel eficienţa activităţii de conducere în toate sectoarele vieţii economico-sociale.

Vasile INOAN

BILANŢ ŞI PERSPECTIVĂ ÎN RIDICAREA COMPETENŢEI PERSONALULUI I. T. BUCUREŞTI

În cadrul politicii P.C.R. de repartizare raţională a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, Capitala s-a bucurat de o atenţie deosebită. Aşa se explică faptul că, an de an, şi cu deosebire în ultimii 20—25 de ani, a fost realizată o repartizare mai echilibrată a forţelor de producţie, în cuprinsul sectoarelor municipiului Bucureşti amplasîndu-se şi construindu-se noi platforme industriale — Pipera, Berceni, Militari, Titan etc. extinzîndu-se noi fabrici, secţii, uzine.

Toate acestea au impus modernizarea, extinderea şi, în general, ridicarea calităţii transportului în comun, îndeosebi dinspre marile aglomerări umane — cartierele Balta Albă, Drumul-Taberei, Titan, 23 August, Griviţa-Roşie, Moşilor, Colentina, Crîngaşi etc. — şi spre locurile de muncă ale muncitorilor bucureşteni.

Astfel s-au dat în exploatare noi tipuri de tramvaie de mare capacitate, cum este vagonul cu trei articulaţii, noile troleibuze-articulate, de asemenea, de mare capacitate. Totodată a fost extinsă practica autotaxării pe tramvaie, troleibuze şi autobuze, personalul devenit astfel disponibil fiind reorientat spre alte sectoare de muncă. Unii oameni s-au recalificat în meseriile de conducător de tramvaie şi troleibuze, alţii — conducători auto ş.a.m.d.

La confluenţa dintre două cincinale, într-un moment important al trecerii noastre prin timp, în drum spre viitor, se cuvine ca, în cadrul bilanţului marilor realizări economice şi sociale ale întregului popor, să trecem în revistă şi cîteva aspecte mai semnificative privind experienţa obţinută de I.T.B. în ridicarea competenţei personalului în acest cincinal şi să punem în evidenţă şi cîteva preocupări de perspectivă în acest domeniu.

Vom preciza mai întîi că, pentru a cunoaşte, mînui şi ţine în stare de funcţionare ireproşabilă întregul parc de mijloace de transport în comun, C.O.M. al Întreprinderii de Transport Bucureşti, sub conducerea comitetului de partid, a situat mereu în centrul atenţiei activitatea de asigurare, pregătire şi perfecţionare profesională a personalului muncitor.

Şi pe bună dreptate, pentru că, competenţa muncitorilor, maiştrilor, inginerilor, tehnicienilor, cadrelor de conducere o reprezintă şi va reprezenta şi în viitor, aşa cum sublinia secretarul general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu „factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerii la edificarea comunismului în patria noastră".

Experienţa arată că, atît activităţile de asigurare, pregătire, perfecţionare profesională, cît şi cele de folosire raţională a oamenilor muncii, dau rezultatele preconizate de documentele de partid şi de stat numai dacă C.O.M. conduc şi realizează aceste activităţi ca pe un proces unitar, legat organic de atribuţiile şi sarcinile întreprinderii. În acest sens, conducerile unităţilor din cadrul Întreprinderii de Transport Bucureşti au organizat şi organizează pregătirea şi perfecţionarea personalului pe cicluri şi niveluri de pregătire, riguros delimitate, încît fiecare lucrător — de la muncitorul, care lucrează în atelier, la specialiştii din serviciile de concepţie şi pînă la cadrele de conducere — să

frecventeze forme de pregătire și perfecționare, prin care să dobîndească, în funcție de nevoile producției, cunoștințele și deprinderile, teoretice și practice, necesare îndeplinirii sarcinilor ce le revin.

Bineînțeles că, pentru a realiza competent activitățile ce decurg din politica de cadre a P.C.R., C.O.M.-urile folosesc „consilierii-colectivi" — comisiile de pregătire, perfecționare, încadrare și promovare în muncă, cărora le-au stabilit sarcinile ce le au de îndeplinit, le-au instruit și le instruiesc cu metodologia și stilul de muncă specifică. În general, comisiilor respective li s-a cerut și li se cere să înțeleagă, că perfecționarea pregătirii profesionale, tehnice, științifice și politice urmărește, în principal, însușirea cunoștințelor, formarea și consolidarea deprinderilor și atitudinilor necesare pentru :

— menținerea competenței profesionale, tehnice și științifice la nivelul evoluției cerințelor postului ;

— creșterea performanțelor în vederea realizării atribuțiilor și sarcinilor încredințate ;

— remedierea unor deficiențe apărute în procesul executării atribuțiilor și sarcinilor de către unii oameni ai muncii ;

— asigurarea mobilității personalului astfel încît fiecare muncitor sau specialist să poată trece de la un loc de muncă la altul, potrivit nevoilor producției ;

— pregătirea prealabilă a personalului, care urmează să fie promovat în categorii, trepte sau funcții superioare.

Tot în vederea cuprinderii, îndrumării și soluționării cu competență a problematicii privind asigurarea, pregătirea, perfecționarea și folosirea forței de muncă din toate unitățile I.T.B., Direcția Generală a acestei mari întreprinderi a numit prin decizie, specialiști din serviciile funcționale ale Direcției, care să răspundă de problemele de formare și de perfecționare. În afară de faptul că persoanele respective sînt instruite sistematic cu obligațiile și sarcinile ce le revin, săptămînal, tematic cu obligațiile și sarcinile ce le revin, săptămînal, Biroul Învățămînt din Direcția Generală I.T.B. le face instruirea curentă cu actele normative nou apărute, cu concluziile și indicațiile organelor centrale și locale de partid, date pentru aplicarea diverselor hotăriri de partid și de stat în vederea realizării zi de zi a politicii de cadre a partidului și statului nostru.

Cu sprijinul membrilor comisiilor de pregătire, perfecționare, încadrare și promovare în muncă, al responsabililor cu problemele de calificare și perfecționare, precum și al șefilor direcți conducerea I.T.B. și a unităților subordonate s-au preocupat cu răspundere ca întreaga activitate de asigurare, formare, perfecționare profesională și folosirea rațională a forței de muncă să se desfășoare într-o asemenea concepție, încît personalul muncitor din I.T.B. să poată contribui eficient la realizarea unor probleme majore, cum sînt :

a. Promovarea în producție a tehnologiilor moderne, eficiente, de înaltă productivitate, reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie, valorificarea superioară a resurselor ;

b. Mecanizarea, automatizarea și cibernetizarea proceselor de producție, realizarea de noi linii tehnologice complet automatizate sau cu un înalt grad de automatizare ;

c. Îmbunătățirea utilizării capacităților de producție, creșterea gradului de utilizare a mașinilor și instalațiilor, optimizarea soluțiilor de folosire a suprafețelor de producție ;

d. Înnoirea produselor, asimilarea de noi mașini, utilaje, instalații, aparate de măsură și control cu fiabilitate și disponibilitate ridicate și performanțe superioare în domeniul consumului de energie, ușoare și cu funcționalități multiple ;

e. Îmbunătățirea calității produselor, serviciilor către populație, introducerea de tehnici și metode moderne de control al calității produselor, de întărirea disciplinei tehnologice, de respectarea cu strictețe a standardelor, normelor interne și prescripțiilor de calitate, extinderea și buna organizare a activităților de service ;

f. Îmbunătățirea activității de transport și depozitare, optimizarea soluțiilor de organizare a depozitelor de materii prime și produse finite în scopul reducerii spațiilor, al păstrării integrității produselor și îmbunătățirii condițiilor de muncă ;

g. Îmbunătățirea activității de aprovizionare și desfacere, introducerea unor tehnici și metode moderne de organizare și planificare a aprovizionării și desfacerii ;

h. Gospodărirea rațională a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei. Aplicarea unui regim sever de economisire, promovarea tehnologiilor care asigură reducerea consumurilor de materii prime, energetice și de refolosire a energiilor secundare ;

i. Creșterea eficienței activității de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică ; dezvoltarea creativității (metode și tehnici, implementarea organizată a creativității în cercetare și proiectare din sistemul I.T.B.) ;

j. Organizarea științifică a producției și a muncii, aplicarea tehnicilor și metodelor moderne de conducere și organizare a producției și a muncii, optimizarea fluxurilor tehnologice, îmbunătățirea sistemului informațional și de evidență ;

k. Aplicarea metodologiilor moderne de organizare și conducere, pregătirea și perfecționarea personalului care constituie chintesența soluționării tuturor problemelor economice și sociale ;

l. Întărirea conducerii colective și dezvoltarea democrației și autoconducerii muncitorești, cunoașterea și aplicarea actelor normative privind organizarea și funcționarea organelor de conducere colectivă, inclusiv a comisiilor pe domenii, introducerea metodelor moderne de luare a deciziilor ; perfecționarea profesională a membrilor organelor de conducere colectivă și a membrilor comisiilor pe domenii ;

m. Îmbunătățirea funcționării noului mecanism economico-financiar, însușirea elementelor fundamentale ale noului mecanism economico-financiar, aplicarea măsurilor de creștere a producției fizice și nete, aplicarea autogestiunii și participării oamenilor muncii la beneficii ;

n. Îmbunătățirea condițiilor de muncă, igienă și securitatea muncii, stabilirea factorilor tehnici, fizici și de microclimat, care asigură condițiile optime de muncă, însușirea metodelor, tehnicilor și procedeelor de investigare a noxelor și a asigurării condițiilor de muncă pentru personalul I.T.B. ;

o. Conservarea și protecția mediului ambiant, cunoașterea legăturii activităților specifice ale I.T.B. cu mediul ambiant, introducerea metodelor și procedeelor de determinare și anihilare a influenței factorilor de degradare a mediului ș.a.

Pentru a participa cu competență la realizarea problemelor enunțate mai sus, lucrătorii din unitățile I.T.B. sînt îndrumați și sprijiniți să participe la diverse cursuri de calificare și de ridicare a calificării profesionale, la cele de reciclare cu scoatere de la locul de muncă, la programe personale de perfecționare cu verificarea periodică a cunoștințelor asimilate, ca și la programe de remediere, organizate la locul de muncă pentru persoane care nu-și realizează normele de producție, îndeosebi la U.R.A.C. și la unitățile „Ciclop". De asemenea, s-au organizat programe de adaptare la locul de muncă a persoanelor, care vin prin transfer, din alte unități, sau celor care vin de la liceele industriale, ori de la instituții de învățămînt superior.

Comisiile de pregătire, perfecționare, încadrare și promovare în muncă din unitățile componente I.T.B. au stabilit și stabilesc, în general, bine — obiectivele și conținutul programelor de calificare și perfecționare, alegînd cu grijă cele mai potrivite forme de calificare și perfecționare, care se desfășoară pe bază de tematici orientative și cu sprijinul unor lectori competenți.

C.O.M.-urile unităților componente I.T.B. au orientat lectorii și responsabilii de programe să prevadă teme speci-

fice locurilor de muncă și să urmărească ca absolvirea formelor de calificare și perfecționare să se facă în funcție de valoarea soluțiilor puse în evidență în timpul studiului de către participanți, de cunoștințe însușite, ca și de formarea noilor deprinderi de muncă. Cursurile de reciclare, destinate conducătorilor de autobuze, tramvaie, troleibuze și taximetre, care se desfășoară cu scoatere de la locul de muncă se bucură de aprecieri din partea cursanților. Testul la care sînt supuși participanții, vizionările de filme cu evenimente de circulație, simulările de cazuri, dar mai ales participarea pe traseu în calitate de conducători reali sub supravegherea exigentă a organelor de miliție, au fost (și sînt) de natură să ajute pe participanți să-și consolideze deprinderi precise pentru conducerea mijloacelor de transport în comun (tramvaie, troleibuze etc.), ca și formarea unei comportări civilizate în relațiile cu publicul călător.

Pentru a ridica continuu competența cadrelor de la verigă de bază a unităților (brigadă, secție), C.O.M.-ul al I.T.B. a îndrumat conducerile unităților subordonate să acorde o atenție mai mare competenței politice și profesionale a șefilor de echipe, de brigăzi și a maiștrilor. Astfel, la U.R.A.C., pentru a relata numai un exemplu, în 1984 au funcționat cu bune rezultate un program special de formare a maiștrilor ca instructori pentru activitățile de pregătire și perfecționare profesională a muncitorilor cu care lucrează zi de zi, iar în 1985 — un program de perfecționarea pregătirii profesionale, tehnice și științifice a acestei importante categorii de cadre. Această preocupare pentru ridicarea competenței maiștrilor se circumscrie cerinței, expres formulată de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, care în nenumărate rînduri a cerut „să se asigure desfășurarea la cel mai înalt nivel a cursurilor cu maiștri, să se organizeze în mod special reciclarea maiștrilor din toate unitățile economice".

Acțiunile privind ridicarea competenței profesionale a muncitorilor, șefilor de echipă și maiștrilor s-au realizat concomitent cu cele de perfecționare a pregătirii profesionale a cadrelor de conducere din cadrul Direcției Generale a I.T.B. și din unitățile din subordinea acesteia. Bunăoară, șefii depourilor de tramvaie și garaje pentru troleibuze, ai celorlalte unități de exploatare, a inginerilor șefi și a altor cadre de conducere, au fost trimiși și au urmat cursuri postuniversitare, la CEPECA și la alte unități de învățămînt superior în problema științei conducerii, folosirea unor metode moderne în domeniul transportului în comun etc.

Biroul învățămînt al I.T.B. a organizat în anul școlar 1984—1985 trei cursuri de specializare în conformitate cu prevederile Legii nr. 2/1971 cu participarea unor cadre de la alte întreprinderi din sistemul Consiliului popular al municipiului București, așa cum este și acțiunea organizată de secția „Ciclop" din Bd. Magheru, referitoare la perfecționarea pregătirii profesionale a personalului muncitor, ce asigură întreținerea automobilelor de diferite mărci străine, sau depanarea și repararea unor tipuri noi de autoturisme de fabricație românească prin trimiterea unor specialiști la uzinele producătoare din țară.

Pentru a putea realiza, atît caracterul diferențiat al organizării și desfășurării ridicării competenței forței de muncă din I.T.B., cît și pentru adaptarea din mers la noile condiții create de dezvoltarea științei și tehnicii transporturilor în vederea realizării tot mai competente a atribuțiilor și sarcinilor ce îi revin, C.O.M. din I.T.B., sprijinit de Comitetului de partid, s-a preocupat în mod susținut de ridicarea competenței politice și profesionale a persoanelor cu răspunderi în organizarea, pregătirea și perfecționarea profesională a întregului personal din I.T.B.

Astfel au fost organizate trimestrial sau semestrial și ori de cîte ori situația a cerut-o, instruiri, fie la nivel I.T.B., fie la exploatări și autobaze, cu personalul de conducere — directori, șefi secții, șefi sectoare, cu membri Biroului executiv al COM, cu personalul financiar-contabil din exploatări, cu personalul economic de specialitate în probleme de planificare, cu cadre tehnice inginerești din domeniile proiectării, sistematizării, tehnică-investiții și cu alte categorii de personal. La toate aceste instruiri, accentul este pus pe dezbaterea și seminarizarea legilor, decretelor și hotărîrilor de partid, pe cunoașterea temeinică a hotărîrilor organelor de partid și de stat locale — municipiul București, Comitetul P.C.R. de sector, Comitetul de partid I.T.B.

Se poate aprecia că, atît desfășurarea programelor și cursurilor, cît și participarea celor interesați, s-au realizat în concordanță cu prevederile din documentele de partid și de stat, cu metodologia Ministerului Educației și Învățămîntului, cu hotărîrile C.O.M. din unitățile respective. Baza materială, necesară pregătirii teoretice și practice a participanților la toate tipurile de cursuri și programe de perfecționare, a fost asigurată prin grija C.O.M. din unitățile respective. Nivelul tehnic și științific al dezbaterilor a fost asigurat de lectori competenți din compartimentele tehnice și economice — ingineri, subingineri, tehnicieni, juriști, economiști, maiștri, psihologi, sociologi etc.

Menționăm ca deosebit de eficace metoda repartizării individuale, sau pe colective, a unor teme de studii și cercetări din planul de măsuri tehnico-organizatorice, care vizează soluționarea unor probleme de interes major privind transportul în comun în Capitală.

Pornind, de exemplu, de la faptul că transportul în comun nu mai făcea față traficului sporit de călători, conducerea I.T.B. a trasat sarcina soluționării acestei probleme. Ea a fost rezolvată de colectivul de muncă U.R.A.C. în mai puțin de un an. Astfel, s-a reușit să se construiască și să se dea în funcțiune vagonul V.3.A., de mare capacitate, vagon ce este cu mult superior vechiului tip de tramvai, pentru că, este și mai ușor în greutate, are și o viteză comercială și un confort mult sporite, transportă și un număr mai mare de călători în unitatea de timp.

Trebuie menționat faptul că la cererea I.J.T.L.-urilor conducerea I.T.B. a organizat programe speciale de perfecționare profesională a maiștrilor-instructori de la toate școlile de șoferi amatori din țară. Timp de 7 zile, odată pe an, sub conducerea și îndrumarea Consiliul Oamenilor Muncii al Întreprinderii de Transport București, ajutat de Inspectoratul București al Miliției, se desfășoară programele respective, care prin diferite metode (studii de caz, teste inițiale, intermediare și finale de cunoștințe, vizionări de filme pe „viu" cu evenimente de circulație reale și simulate), maiștrii-instructori participanți la astfel de programe, sînt ajutați să-și completeze competența profesională în materie, ceea ce contribuie la ridicarea calității instruirilor pe care maiștrii-instructori le fac persoanelor ce vin să urmeze școala de șoferi amatori din localitățile respective.

★

Din verificările efectuate pe teren, rezultă că în I.T.B. sînt mult mai multe rezultate pozitive în aplicarea politicii P.C.R. în domeniul asigurării, pregătirii și perfecționării profesionale a personalului muncitor. Cel mai important însă dintre aceste rezultate este însuși faptul că, în conștiința imensei majorități a oamenilor muncii de toate categoriile, profesiile și vîrstele s-a înrădăcinat convingerea că eforturile sistematice de pregătire și perfecționare profesională reprezintă astăzi, la încheierea actualului cincinal și în pragul deschiderii cincinalului 1986—1990 o condiție obiectivă pentru realizarea planului economic și social, un element definitoriu în structura personalității celor 23.000

de lucrători ai I.T.B. care, zi și noapte, pe vreme rea, sau bună, asigură transportul în fiecare zi de acasă la serviciu și invers a peste 3,6 milioane de călători.

Toate acestea nu înseamnă, desigur, că pregătirea și perfecționarea pregătirii profesionale a răspuns în toate cazurile și pretutindeni celor mai înalte exigențe și cerințe formulate în documentele partidului nostru, în legile ce reglementează politica de pregătire și ridicare continuă a competenței oamenilor muncii. O seamă de analize efectuate în unitățile I.T.B. în ultima vreme, în veriga de jos — atelierele, depourile de tramvaie și garaje de troleibuze —, ilustrează amănunțit că, pe lîngă multe succese incontestabile, există și o slabă finalitate și chiar elemente de formalism. Circulă încă multe planuri, plănulețe, programe speciale, completări la programe speciale, se fac multe analize care nu întotdeauna își dovedesc eficiența scontată. Sînt cazuri cînd unele programe de perfecționare sînt inadecvate scopurilor urmărite de fiecare unitate componentă a I.T.B., reînprospătarea cunoștințelor este adesea concepută ca o entitate abstractă, sau ca un set de enunțuri fără legătura obiectiv necesară cu sarcinile actuale și de perspectivă din domeniul creșterii productivității muncii, ale economisirii de materii prime și materiale, ale adoptării urgente de soluții tehnice economice optime. Uneori, informațiile ce se transmit participanților la diverse programe sau cursurii, sînt prezentate liniar, fără o dezbatere, fără o analiză aprofundată, ca o prelegere ex catreda ce trebuie reținută ca atare cu datele cel mai adesea generale, neesențiale și fără preocupări în direcția descifrării sarcinilor de viitor a căror soluționare se impune să fie făcută încă de astăzi. De altfel dimensiunea prospectivă, anticipativă, este conferită mai rar programelor de perfecționare, deși tocmai în această orientare de viitor rezidă rațiunea lor de a fi. O seamă de paralelisme sau suprapuneri de teme, fără luare în calcul — în toate cazurile — a etajelor deja străbătute de fiecare cursant, diminuează considerabil eforturile oricît de stăruitoare ar fi.

Se impune o reevaluare de fond, dinamică, esențială, care să contribuie la generalizarea metodelor înaintate și la eliminarea în întregime a formalismului ce se mai manifestă în unele locuri. Sub nici un motiv nu mai trebuie admise situațiile, încă frecvente, cînd multe programe de reciclare, atît din punct de vedere al conținutului, cît și al metodelor folosite, se situează la un nivel inferior formelor de pregătire și perfecționare frecventate anterior de fiecare cursant.

Ridicarea calității tuturor activităților de pregătire și perfecționare profesională a oamenilor muncii din I.T.B. se cere a fi circumscrisă și subordonată prevederilor Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., potrivit cărora orientarea de prim ordin a dezvoltării economice și sociale a țării noastre în cincinalul 1986—1990, o constituie realizarea unei creșterii intensive prin modernizarea structurilor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, utilizarea cu maxim randament a capacităților din dotare, economisirea strictă a materiilor prime și a energiei, reducerea costurilor de producție, în mod special a componenței lor materiale, și, pe această bază, creșterea substanțială a eficienței economice.

Așa cum o atestă experiența de pînă acum, ca și realizarea unor indici superior de calitate în toate domeniile vieții economice și sociale, obiectiv fundamental pe care Congresul al XIII-lea l-a pus în fața întregului popor, face imperios necesară continuarea perfecționării pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, prin asimilarea continuă, progresivă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, toate acestea creînd condițiile unei participări de înaltă calificare și eficiență sporită la realizarea amplelor și complexelor atribuții și sarcini ce revin și Întreprinderii de Transport București în cincinalul 1986—1990.

Prof. **Eugenia MATEESCU**,
Consiliul popular al municipiului București
dr. **Constantin BOGDAN**,
expert instructor principal la Centrul de perfecționare a cadrelor din C.P.C.P., București

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la Suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa : COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecționare a cadrelor,** str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorul 1, Cod 78111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

● **OFERTE** ● **OFERTE** ● **OFERTE** ● **OFERTE** ● **OFERTE** ● **OFERTE** ●

ÎNTREPRINDEREA ANTREPRIZĂ FORAJE ȘI ALIMENTĂRI CU APĂ BUCUREȘTI
Str. Dr. Răureanu nr. 1 Sector V
Tel. 13.30.60

BRIGADA COMPLEXĂ NR. 1 BUCUREȘTI — str. Cal. Moșilor nr. 132, sect. 3, tel. 13.96.35

- **Mufe Gibault ∅ 80 buc. 69**
- **Vane plate ∅ 350 buc. 6**
- **Vane ovale ∅ 300 buc. 5**
- **Sorb cu ventil ∅ 200 buc. 14**
- **Cutii fontă pentru hidranți subterani ∅ 65 buc. 518**
- **Manșoane 4 1'2" buc. 518**
- **Țeavă p.v.c. tip M ∅ 63 km. 10**

BRIGADA COMPLEXĂ NR. 3 CONSTANȚA — Com. Ovidiu, str. Poiana nr. 73, tel. 916/6.11.70

- **Hidranți subterani ∅ 100 buc. 7**
- **Automat 200 A buc.2**

BRIGADA COMPLEXĂ Nr. 4 TIMIȘOARA — str. Demetriade nr. 1-A, tel. 961/3.36.41

- **Furtun Dn 10 ml. 28**
- **Izolatori M 85 buc. 20**
- **Priză cu fișe 32 A buc. 9**
- **Patroane MPR 80 buc. 50**
- **Robinet 2 căi buc. 23**
- **Sorb cu ventil ∅ 50 buc. 3**
- **Sorb cu ventil ∅ 65 buc. 3**
- **Sorb cu ventil ∅ 80 buc. 3**
- **Sorb cu ventil ∅ 100 buc. 2**
- **Soclu siguranțe buc. 200**

BRIGADA COMPLEXĂ Nr. 5
BUCUREȘTI — str. Laboratorului nr. 26, sect. 3, tel. 20.22.60.

— Cot hidrant ∅ 65 buc. 96
— Cot fontă scurgere ∅ 100 buc. 6
— Cot fontă scurgere ∅ 125 buc. 13
— Cutii hidrant ∅ 65 buc. 28
— Ramificații fontă scurgere ∅ 125/100 buc. 3
— Idem ∅ 150/100 buc. 20
— Idem ∅ 200/150 buc. 28
— Idem ∅ 200/200 buc. 2
— Reducții fontă scurgere ∅ 150/100 buc. 36
— Idem ∅ 150/125 buc. 12
— Idem ∅ 200/150 buc. 11
— Tub fontă scurgere ∅ 200×1500 buc. 10

COOPERATIVA ELECTROBOBINAJ
Str. Ghiocei nr. 20 sect. 2
— București —
Telefon : 11 46 80

— Șuruburi St. 4845 8×30 buc. 60.000
— Idem 6×20 buc. 186.000
— Idem 6×60 buc. 91.000
— Idem 8×16 buc. 126.000
— Idem 8×45 buc. buc. 67.000
— Idem 6×20 buc. 185.000
— Idem 8×20 buc. 110.000
— Idem 8×25 buc. 155.000
— Idem 8×50 buc. 96.000
— Idem St. 3954 5×45 buc. 358
— Idem 5×12 buc. 264.000
— Idem 4×30 buc. 343.000
— Idem 4×35 buc. 227.000
— Idem 4×25 buc. 985.000
— Autofiletante 9344 3,5×9,5 buc. 550.000
— Nit. Al. CSR 3×10 kg. 795
— Idem 4×10 kg. 440
— Idem 2×8 kg. 500
— Idem 4×16 kg. 900
— Idem 5×20 kg. 170
— Nit. oțel 3×14 kg. 230
— Idem 4×12 kg. 200
— Idem 4×16 kg. 300
— Idem 4×24 kg. 300
— Idem 5×14 kg. 200
— Idem 5×22 kg. 1400
— Idem 5×24 kg. 600
— Idem 5×36 kg. 570
— Idem 5×42 kg. 800
— Rulmenți 608 buc. 7011
— Idem 6303 buc. 4234
— Idem 6201 buc. 15450
— Idem 6202 buc. 98000
— Idem 6203 buc. 9875
— Idem 6205 buc. 14700
— Idem 51.204 buc. 452
— Idem 1202 buc. 16
— Idem 2203 buc. 40
— Idem 2207 buc. 35
— Idem 2209 buc. 4
— Idem 2309 buc. 4
— Rulmenți MM 3015 K buc. 1
— Idem 3206 buc. 687
— Idem 3209 buc. 7
— Idem 3309 buc. 10
— Idem RS 6006 buc. 23
— Idem 6008 buc. 47
— Idem 6010 buc. 54
— Idem 6014 buc. 8
— Idem 6017 buc. 16
— Idem 6209 buc. 69
— Idem 6411 buc. 5
— Idem 7203 buc. 84
— Idem 7205 buc. 12
— Idem 7206 buc. 5
— Idem 7207 buc. 11
— Idem 7210 buc. 27
— Idem 7211 buc. 25
— Idem 9947 buc. 1
— Bandă carbon ≠ 0,3 mm kg. 4280
— Idem ≠ 0,5 mm kg. 71500
— Idem ≠ 0,65 mm kg. 87000
— Idem ≠ 0,7 mm kg. 5000
— Bandă lam. cald 01 37 35×2 kg. 2500
— Idem 40×4 kg. 10 000
— Idem 45×3 kg. 3000
— Oțel lat OL 37 60×14 kg. 3000
— Idem 70×13 kg. 3000
— Idem 70×14 kg. 3000
— Bare trase OL 37 ∅ 5 kg. 1000
— Idem ∅ 36 kg. 5200
— Idem ∅ 60 kg. 3000
— Idem OL 42 ∅ 60 kg. 10 000
— Idem OL 37 ∅ 70 kg. 10 000
— Idem OL 37 Hex. 22 kg. 2000
— Idem OL 37 Hex. 24 kg. 1000
— Idem OL 37 Hex. 30 kg. 1500
— Idem OL 50 ∅ 50 kg. 5000
— Tablă neagră ≠ 3 mm kg. 10 000
— Sîrmă neagră ∅ 6 mm kg. 3000
— Oțel pătrat OL 5×5 mm kg. 2000
— Bandă oțel arc ≠ 0,2 mm kg. 900
— Idem ≠ 0,5 mm kg. 1200
— Idem ≠ 0,8 mm-1 mm kg. 4000
— Bandă contracție ≠ 20 kg. 200 000
— Idem ≠ 15 kg. 50 000
— Chingă auto m.l. 24.000
— Franjuri m.l. 13146
— Fașe nou născuți m.l. 6000
— Fir PVC kg. 90
— Cu ET 0,063 kg. 78
— Cu ET 0,08 kg. 148
— Cu ET Nilon Mătase 0,35 kg
— Idem 0,40 kg. 29
— Rulmenți 26206 buc. 3
— Idem 30203 buc. 109
— Idem 30204 buc. 60
— Idem 30205 buc. 40
— Idem 30206 buc. 1
— Idem 30207 buc. 7
— Idem 30208 buc. 33
— Idem 30209 buc. 32
— Idem 30210 buc. 24
— Idem 30303 buc. 27
— Idem 30304 buc. 12
— Idem 30305 A buc. 24
— Idem 30306 buc. 22
— Idem 30307 buc. 68
— Idem 30309 buc. 33
— Idem 30309 A buc. 11
— Idem 32814 buc. 1
— Idem 32214 A buc. 17
— Idem 32215 buc. 37
— Idem 38208 buc. 5
— Idem 51101 buc. 18
— Idem 51102 buc. 13
— Idem 51103 buc. 79
— Idem 51104 buc. 103
— Idem 51105 buc. 99
— Idem 51106 buc. 92
— Idem 51107 buc. 77
— Idem 51108 buc. 19
— Idem 51109 buc. 35
— Idem 51110 buc. 4
— Idem 51115 buc. 52
— Idem 51118 buc. 10
— Idem 51205 buc. 43
— Idem 51206 buc. 3
— Idem 51208 buc. 30
— Idem 51209 buc. 10
— Idem 51210 buc. 86
— Idem 51305 buc. 4
— Idem 51306 buc. 5
— Idem 64704 buc. 5
— Idem 99905 buc. 4
— Idem 390509 buc. 10
— Șaibe grover ∅ 3 kg. 600
— Idem ∅ 4 kg. 320
— Idem ∅ 5 kg. 250
— Idem ∅ 6 kg. 700
— Idem ∅ 8 kg. 840
— Idem ∅ 10 kg. 350
— Idem ∅ 12 kg. 600
— Idem ∅ 14 kg. 600
— Idem ∅ 16 kg. 450

Întrebări şi răspunsuri

1986 JAN 17

ÎNTREPRINDEREA „CARBOSIN", Copşa Mică ; ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ Oradea ; TRUSTUL SMA, Botoşani ; COMBINATUL DE PRELUCRARE A LEMNULUI, Piatra Neamţ — Restituirea părţilor sociale depuse de oamenii muncii este reglementată de art. 8 din Legea nr. 3/1982. Pentru alte lămuriri în legătură cu modul de aplicare al acestei legi vă puteţi adresa organelor dv. tutelare sau Ministerului Finanţelor. În ceea ce priveşte determinarea veniturilor aferente părţilor sociale depuse, potrivit art. 10 din Legea nr. 3/1982 „oamenii muncii beneficiază, la finele fiecărui an, de un venit determinat în funcţie de mărimea totală a depunerii existente la acea dată, care se plăteşte din beneficiile unităţii".

F. GRIGOROPOL, Slănic — Execuţia lucrărilor de construcţii va urma regimul de antrepriză sau regie, cu decontarea din contul beneficiarului. Această precizare este dată de Banca de Investiţii cu adresa nr. 204/C din 8 aprilie 1985.

ÎNTREPRINDEREA „CRIŞANA", Oradea — a) În conformitate cu prevederile art. 22 din Legea nr. 1/1977, persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 ani, care muncesc în unităţile economice de stat şi instituţiile de stat, plătesc o contribuţie fixă, lunară, diferenţiată în funcţie de retribuţia tarifară de încadrare. Rezultă deci că această contribuţie se stabileşte în raport de retribuţia tarifară de încadrare, chiar dacă retribuţia efectiv realizată este inferioară sau superioară acesteia şi indiferent de motivele pentru care persoanele în cauză nu au lucrat ori au lucrat mai puţine zile lucrătoare din luna respectivă.

b) La art. 25 din aceeaşi lege se reglementează modul de calcul al contribuţiei fixe, lunare, datorată de persoanele „încadrate cu program de muncă redus", respectiv cu o jumătate sau un sfert de normă. În această categorie de persoane nu se cuprind persoanele care au program de muncă redus pentru boală, astfel că în cazul concediilor medicale plătite se datorează contribuţia fixă a persoanelor fără copii în funcţie de nivelul retribuţiei tarifare de încadrare.

c) În contextul prevederilor de la art. 22 din Legea nr. 1/1977, persoanele căsătorite sau necăsătorite, în vîrstă de peste 25 ani, care muncesc în unităţile economice de stat, plătesc contribuţia fixă lunară a persoanelor fără copii pe întreaga perioadă cît sînt încadrate potrivit Codului muncii şi sînt retribuite ca atare pentru munca prestată.

d) Persoanele fără copii, aflate în concediu fără plată, pe perioade mai mari de o lună nu datorează contribuţia fixă lunară pentru lunile calendaristice întregi în care se află în concediu fără plată.

ILIE MAFTEI, Petrila, Hunedoara — În conformitate cu dispoziţiile art. 75 din Legea nr. 57/1974, beneficiază de indemnizaţie de transferare numai personalul transferat în interesul serviciului, nu şi cel transferat la cerere.

MARIANA NECHIFOR, Brăila — Din cele relatate rezultă că punctul de vedere al băncii este legal. Postul de şef birou desfacere fiind blocat, potrivit dispoziţiilor Decretului nr. 367/1980, nu se poate plăti un înlocuitor din retribuţia aferentă acelui post.

SPITALUL DE PSIHIATRIE, Săpunari-Călăraşi — Eliberarea autorizaţiei de fochist sau eventuala atestare a calificării în această meserie sînt numai de competenţa Inspectoratului judeţean al cazanelor sub presiune.

DRAGOŞ IONESCU, Iaşi — Din elementele menţionate în scrisoarea dv. rezultă că modul cum a procedat unitatea este legal.

GHEORGHE CIUBOTARU, Iţcani, Suceava — Cu prilejul trecerii în funcţia de economist, retribuţia urmează să vi se stabilească potrivit dispoziţiilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974.

S. ZAMOSTEANU, Suceava — De regulă nu există asimilare de meserii, ci doar specialităţi înrudite în cazul funcţiilor. În raport cu datele prezentate în scrisoare, considerăm că aţi putea lucra ca laborant în cadrul unui laborator de analize chimice, pe baza calificării de operator chimist, în situaţia în care există un atare laborator în unitatea unde lucraţi.

CORNEL BUDA, Reşiţa — Perioada lucrată ca subinginer nu constituie vechime în specialitate economică. Potrivit pct. 15 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 pentru funcţia de şef birou tehnico-economic la o unitate de gradul I sînt necesare studii superioare tehnice sau economice (de 4 sau 5 ani) şi o vechime în specialitate de cel puţin 8 ani. În cazul dv. cu diploma de subinginer nu puteţi ocupa un post de şef birou tehnico-economic la o unitate de gradul I, iar cu diploma de economist nu aveţi 8 ani vechime în funcţii economice. Cu diploma de subinginer, şi 9 ani vechime tehnico-economică puteţi ocupa un asemenea post la unităţi de gradele II-V.

SEPTIMIU TURCU, Blaj — În conformitate cu dispoziţiile art. 13 alin. 2 din Legea nr. 26/1967, concediul de odihnă se întrerupe şi zilele aferente concediului medical se efectuează la o altă dată sau în continuare, după însănătoşire, indiferent dacă se plăteşte sau nu indemnizaţia în cadrul asigurărilor sociale de stat. În situaţiile relatate de dv. compensaţiile se acordă în raport cu timpul lucrat.

BIROUL DIFUZARE din cadrul I.S.I.A.P. are în cont sumele depuse de unităţile mai jos menţionate pentru abonamente la revista noastră. Aceste abonamente nu vor putea fi onorate însă, deoarece denumirea acestor unităţi nu a fost descifrată. Aşteptăm deci denumirea exactă a tuturor acestor întreprinderi şi adresele exacte : — U.C.M.B., D.P.C.S., C.I.P.C., I.C.P.I.T.M.U.A., C.I.M.C., T.A.G.C.H., I.P.A Prodcomcoop ; I.C.P.M., I.C.P.M.S., I.M.P.P.F., din Bucureşti, I.O.A., Rîmnicu Sărat ; Antrepriza, Dorohoi ; A.C.M.R.R.P., Borzeşti ; C.L.M.R., Tulcea ; I.U.G.T.C., Braşov ; I.I.C., Giurgiu ; G.E.F.P., Brăila ; I.M.N., Galaţi ; I.E.C.M.G.M., Mediaş ; I.G.I.T.P.M.L., Craiova ; T.A.G.C.M., Deva ; I.M.N.F.N.E.P.C, Galaţi ; B.A.U.P.S., Ploieşti ; A.C.I.U.E., Brăila, F.P.M.C.M., Roşiori de Vede.

VALENTIN SELARU, Medgidia — Pentru cei care nu sînt cazaţi în clădiri, ci în barăci demontabile, nu este necesară dovada că deţin locuinţa personală pentru care suportă cheltuieli de întreţinere, chirie sau împozit pe clădiri în altă localitate. Locuinţa părinţilor nu constituie şi locuinţa personală în sensul celor de mai sus pentru stabilirea calităţii de nelocalnic. Prevederile art. 28 din H.C.M. nr. 1053/1959 nu au suportat modificări privind cazarea gratuită a personalului nelocalnic pe şantierele de construcţii-montaj. Precizăm însă că, prin personal nelocalnic, în sensul prevederilor art. 28 din H.C.M. nr. 1053/959 se înţelege personalul nelocalnic cu domiciliul în alte localităţi, care a fost trimis să lucreze pe şantiere şi nu personalul încadrat direct de şantiere indiferent dacă are sau nu domiciliul în altă localitate decît aceea a şantierelor.

Redactor responsabil Supliment „R.E." dr. AL. DETEŞAN

Tiparul I. P. „Informaţia" 20 decembrie, 1985.

Preţul revistei şi al Suplimentului — 5 lei

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

„Planul cincinal 1986–1990 asigură trecerea României într-o nouă etapă de dezvoltare, de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară mediu dezvoltată. La baza tuturor prevederilor planului și programelor stau hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a condițiilor înaintării patriei noastre spre comunism."

NICOLAE CEAUȘESCU

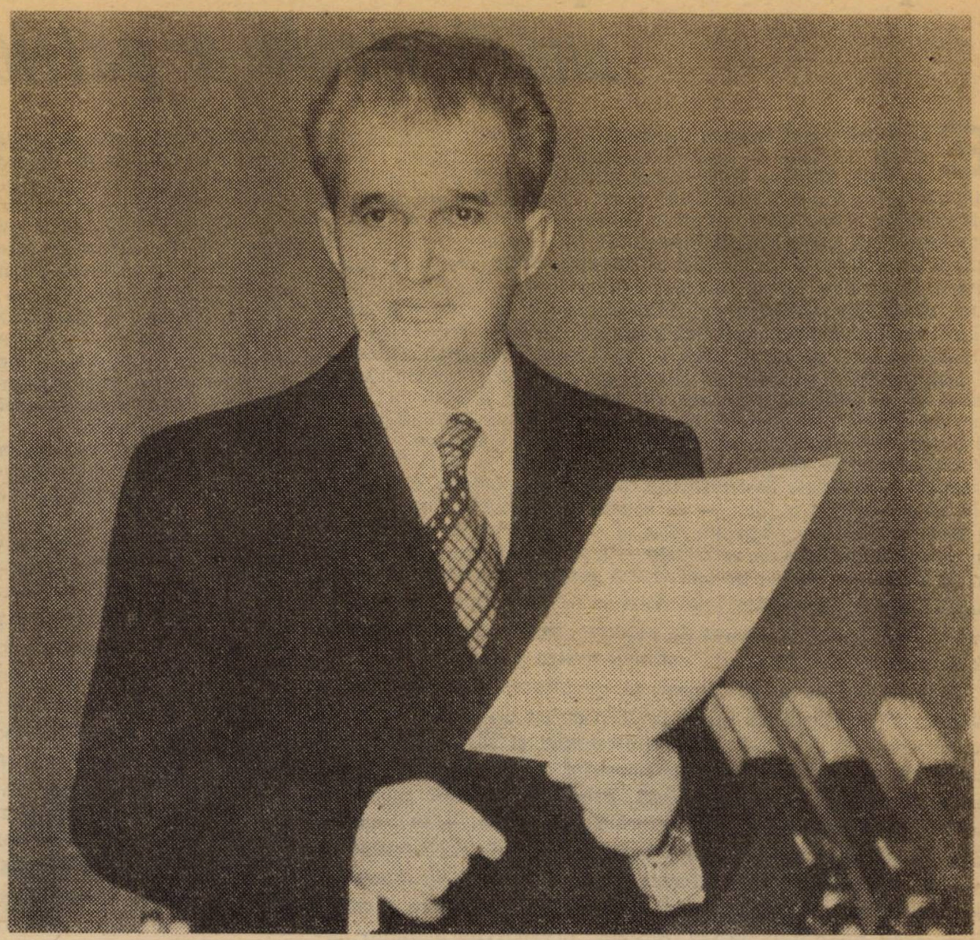

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu

LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Amplu și însuflețitor program pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării multilaterale a patriei

EXPRESIE grăitoare a sistemului democratic avansat, original, edificat în România socialistă în ultimele două decenii, Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, ale cărei lucrări s-au desfășurat în această săptămînă sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului și președintele Republicii, a analizat într-un înalt spirit de exigență comunistă activitatea desfășurată de colectivele de oameni ai muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1985 și pe întregul cincinal. Totodată, a fost dezbătut și aprobat planul pe anul 1986, primul an al celui de al VIII-lea cincinal, concomitent cu adoptarea altor măsuri menite să contribuie la perfecționarea întregii activități economico-sociale, să asigure condițiile optime pentru transpunerea în viață a hotărîrilor celui de al XIII-lea Congres al partidului. Semnificația acestui important eveniment din viața politică a țării — ce a permis deopotrivă analiza lucidă a realizărilor obținute, dar și a unor lipsuri manifestate în anumite sectoare de activitate — a fost evidențiată de magistrala cuvîntare rostită de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuvîntare ce se constituie într-un amplu și însuflețitor program de acțiune pentru toate colectivele de oameni ai muncii, pentru întregul nostru popor.

Așa după cum se subliniază în cuvîntare, cincinalul 1986—1990 va situa România în rîndul țărilor cu un nivel mediu de dezvoltare din punct de vedere economic și social și va crea fundamentul afirmării sale, la orizontul anului 2000, ca o țară socialistă multilateral dezvoltată. Procesul de fond care va susține acest ansamblu de prefaceri înnoitoare — în cadrul căruia anul 1986 deține un rol hotărîtor — este reprezentat de trecerea hotărîtă, în toate domeniile de activitate, la dezvoltarea intensivă, la realizarea unei noi calități, superioare, a muncii și vieții poporului nostru. Sintetic, prevederile planului național pe anul 1986 stabilesc ca, pe baza unei rate a acumulării de 30%, să se asigure creșterea producției industriale nete cu peste 12%, a venitului național cu circa 10%, iar a producției industriale marfă cu 8—9%. Concomitent cu nivelurile prevăzute pentru principalii indicatori economici, strategia dezvoltării intensive a economiei naționale are drept obiective fundamentale sporirea accentuată a productivității muncii, îmbunătățirea permanentă a nivelului de competitivitate al produselor românești, creșterea generală a eficienței economice — temelie a ridicării neîntrerupte și substanțiale a bunăstării întregului nostru popor.

Pentru perspectiva imediată, dar și pentru un orizont temporar mai larg, echilibrul dinamic al dezvoltării armonioase, pe coordonate intensive, a complexului economic național este condiționat de creșterea bazei proprii energetice și de materii prime. **„În primul rînd, este necesar să acordăm în continuare toată atenția problemei energiei** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii —, **să acționăm în așa fel încît, din primul an, să asigurăm condițiile necesare desfășurării în mod ritmic a activității, însă cu consumuri minime de energie, aplicînd ferm măsurile stabilite în această privință".**

Se evidențiază cu pregnanță faptul că problema vitală a asigurării resurselor energetice și de materii prime va trebui să fie înțeleasă, analizată și soluționată în mod complex ; alături de acțiunile multiple desfășurate în direcția lărgirii potențialului de resurse primare vor interveni, cu o pondere sporită, măsurile menite să atragă noi surse în circuitul productiv și mai cu seamă cele care au capacitatea de a îmbunătăți gradul lor de valorificare. Încadrarea strictă în normele de consum prevăzute, reciclarea și reutilizarea energiei și a produselor secundare, valorificarea integrală a tuturor substanțelor utile conținute în zăcămintele minerale complexe reprezintă căi prioritare de acțiune, asupra cărora secretarul general al partidului a stăruit cu precădere. Cerința amintită reprezintă, din punct de vedere al proceselor economice, tocmai o expresie a dezvoltării intensive, a sporirii bazei naționale de energie și materii prime prin intermediul valorificării sale superioare, un element important în ridicarea generală a competitivității economiei românești.

Concomitent cu asigurarea acestei corelații macroeconomice fundamentale a dezvoltării dinamice și echilibrate, evoluția pe coordonate preponderent calitative a economiei noastre va încorpora, ca element de susținere, un amplu proces de modernizare a unităților productive. Această opțiune de politică economică ce va prinde contur faptic încă din primul an al celui de al optulea cincinal evidențiază atenția pe care partidul nostru, secretarul său general, o acordă impulsionării unor factori ce se afirmă în contextul actualei revoluții tehnico-științifice. Astfel, procesul de modernizare a unităților productive — pentru a cărui coordonare și control sînt înființate organe speciale la nivel central, județean, departamentul etc. — vizează atît înnoirea aparatului productiv, prin introducerea unor tehnologii și utilaje avansate, a promovării pe scară largă a automatizării, mecanizării și robotizării, cît și organizarea superioară a producției și a muncii. Or, toate aceste elemente concretizează ideea subliniată de secretarul general al partidului potrivit căreia numai prin folosirea îndeosebi a inteligenței, a spiritului de răspundere, de organizare și prin modernizarea a ceea ce avem putem să obținem o creștere puternică a producției, a eficienței economice, a productivității în general, a întregii noastre activități. Modernizarea producției, prin asigurarea unui raport judicios între înnoirea mijloacelor de producție și integrarea în structuri organizatorice superior concepute a fondurilor fixe existente, deopotrivă cu sporirea nivelului tehnic-calitativ al produselor va permite creșterea comerțului exterior într-o structură optimă — un alt obiectiv prioritar al planului pe anul 1986.

Realizarea acestor prevederi de anvergură menite să asigure temelia trainică dezvoltării economice intensive presupune acțiunea amplificată a unui ansamblu de factori cu efect concertat. Pe un prim plan de însemnătate se situează promovarea fermă a cercetării științifice, valorificarea superioară a creativității naționale. Practic, în viitor, toate domeniile de activitate vor resimți în mod tot mai pregnant efectele pozitive ale acestui modern factor de producție : în ce privește sporirea bazei energetice și de materii prime prin elaborarea unor tehnologii avansate, mai economicoase, de investigare, exploatare și utilizare a resurselor ; prin elaborarea unor tehnologii moderne apte să asigure folosirea unor surse energetice neconvenționale, precum și reutilizarea într-o proporție cît mai mare a resurselor refolosibile ; în domeniul sectoarelor prelucrătoare prin reducerea consumurilor materiale și de muncă (deci sporirea productivității) și ridicarea parametrilor tehnico-calitativi ai produselor ; în sfera relațiilor economice internaționale prin asigurarea unei integrări eficiente, competitive, în diviziunea mondială

a muncii care cuprinde în mod progresiv acest domeniu modern de activitate. Totodată, cercetarea se va împleti strîns cu metodele avansate de organizare a producției și a muncii, acestea din urmă elaborate tot mai temeinic în spiritul rigorii și al raționalismului științific.

O atenție aparte a acordat secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii perfecționării autoconducerii și autogestiunii, aplicării neabătute a principiilor noului mecanism economico-financiar. Înfăptuirea obiectivelor prevăzute pentru dezvoltarea intensivă a economiei naționale în următorul an și cincinal presupune nu numai modernizarea producției și promovarea largă a realizărilor tehnico-științifice, dar, în mod egal, o activitate economică desfășurată în condiții de echilibru financiar, o activitate economică rentabilă, caracteristică fiecărei unități de producție, fiecărui domeniu de activitate.

Cadrul general al democrației economice, creat în ultimele cincinale din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oferă condiții favorabile desfășurării unei activități eficiente, afirmării plenare a inițiativei creatoare a maselor largi populare. Acest sistem al democrației muncitorești, pentru a-și păstra prospețimea și calitatea coordonatelor sale de principiu, trebuie permanent îmbogățit cu elementele noi ce apar în sfera practicii sociale. Din această perspectivă, un accent deosebit urmează să se pună în viitor pe dezvoltarea proprietății socialiste.

Calitatea de proprietar al mijloacelor de producție, de gestionar al unei părți din avuția socială ce incumbă fiecărui colectiv de oameni ai muncii presupune, în mod funciar, păstrarea și apărarea proprietății socialiste. Dar dezvoltarea economiei și societății românești este condiționată indisolubil de sporirea acesteia, sporire ce se poate realiza numai prin rezultate economice superioare în fiecare unitate de producție. În terminologie economică acest imperativ al progresului presupune desfășurarea unei activități rentabile, creșterea venitului net prin intermediul sporirii productivității muncii și al reducerii consumurilor materiale și energetice, prin realizarea unor produse competitive apte să asigure valorificarea muncii și avuției naționale.

Perfecționarea, sub aspectul pîrghiilor economico-financiare, a activității din fiecare unitate se întemeiază, la rîndul său, pe o înaltă conștiință revoluționară și un spirit exemplar de disciplină și responsabilitate. Autoconducerea și autogestiunea nu sînt doar elemente cu caracter de tehnică economică — deși acest aspect, concretizat în sistemul indicatorilor și pîrghiilor economico-financiare, dobîndește implicații practice tot mai vădite. Sistemul democrației muncitorești revoluționare presupune, în esență, un progres pe planul perfecționării relațiilor de producție și sociale, o transformare calitativă a statutului oamenilor muncii în calitate de proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce se realizează în România socialistă. Tocmai de aceea, atitudinea responsabilă, competența în buna gestionare și dezvoltarea continuă a proprietății de stat și cooperatiste trebuie să devină coordonate ale activității curente din fiecare unitate economică, trăsături definitorii ale făuritorilor societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră. **„În spiritul acestor principii de autoconducere și autogestiune** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — avem în vedere o creștere mai puternică a răspunderii cadrelor de conducere, a consiliilor oamenilor muncii și adunărilor generale ale oamenilor muncii în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari, de stăpîni ai tuturor bogățiilor naționale, de adevărați făuritori ai viitorului liber și comunist al României !“.**

Principiile autoconducerii și autogestiunii, ale noului mecanism economico-financiar își evidențiază caracterul științific și dintr-un alt plan, deosebit de important — cel al veniturilor oamenilor muncii. Stabilind o corelație judicioasă între calitatea muncii prestate și nivelul veniturilor, prin intermediul unui sistem de pîrghii în care rolul central revine acordului global (a cărui aplicare urmează să se generalizeze în prima parte a anului 1986 în toate sectoarele de activitate), principiile socialiste de retribuire dobîndesc un conținut mai bogat, în concordanță cu mutațiile survenite în economia națională. Dimensionarea veniturilor în funcție de calitatea muncii — fără plafonări într-un sens sau altul — în condițiile asigurării unei comensurări riguroase a muncii sociale prestate, în toate sectoarele și în raport de specificul ramurilor, vizează în mod esențial activitatea prestată de fiecare om al muncii. În același timp însă aceasta devine expresia calității muncii întregului colectiv, al nivelului său de competență și spirit de răspundere, al capacității de a orienta activitatea din fiecare întreprindere în consens cu exigențele conducerii moderne, cu cele ale stăpînirii complexității proceselor economice. Dimensionarea veniturilor în funcție de cantitatea și calitatea muncii prestate are capacitatea de a evidenția modul în care acționează fiecare colectiv, practic fiecare om al muncii pentru reducerea consumurilor, valorificarea superioară a resurselor, asimilarea progresului tehnic, pentru obținerea unei eficiențe cît mai înalte.

Realizările din actualul cincinal, obiectivele anului 1986 creează condiții superioare pentru dezvoltarea în ritmuri susținute a economiei și societății românești. **„Am putea spune, tovarăși, că dispunem de tot ce este necesar ; avem un plan care corespunde posibilităților poporului nostru și necesităților dezvoltării patriei** — arăta secretarul general al partidului la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii. **Acum hotărîtor este felul în care se va acționa pentru realizarea acestui plan“.** Iată, așadar, un spațiu larg de afirmare a muncii și creativității întregului nostru popor care, condus în chip magistral de tovarășul Nicolae Ceaușescu, își făurește în mod liber destinul socialist, asigură generațiilor de azi și de mîine condiții tot mai avansate de afirmare plenară, de prosperitate materială și spirituală.

Cristian POPESCU

Eveniment de importanţă deosebită în cronica tradiţionalelor relaţii de prietenie româno-iugoslave

PERSPECTIVELE NOI pe care le deschide pentru întărirea tradiţionalelor relaţii româno-iugoslave de prietenie şi conlucrare multilaterală, aportul de mare însemnătate la afirmarea ţelurilor păcii, destinderii, cooperării şi înţelegerii în Europa şi în întreaga lume conferă recentei vizite oficiale de prietenie efectuate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu în R.S.F. Iugoslavia, semnificaţia unui moment de importanţă deosebită în cronica relaţiilor bilaterale, a unui eveniment major în viaţa politică internaţională.

Rezultatele convorbirilor purtate cu tovarăşul Radovan Vlaikovici, preşedintele Prezidiului R.S.F. Iugoslavia, şi cu tovarăşul Vidoie Jarkovici, preşedintele Prezidiului C.C. al U.C.I., primirea plină de căldură, manifestările de stimă şi consideraţie cu care tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşa Elena Ceauşescu au fost înconjuraţi pe pămîntul Iugoslaviei, întreaga desfăşurare a vizitei au scos încă o dată în evidenţă profunzimea sentimentelor de prietenie pe care le nutresc reciproc popoarele celor două ţări, continuitatea şi trăinicia legăturilor multilaterale româno-iugoslave.

Baza trainică a dezvoltării acestor legături, exemplu de relaţii între ţări vecine şi prietene, au constituit-o şi o constituie — aşa cum s-a subliniat şi cu prilejul actualei vizite — principiile verificate de viaţă ale independenţei şi suveranităţii naţionale, deplinei egalităţi în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti. Un rol deosebit, de importanţă hotărîtoare pentru cursul favorabil, continuu ascendent al conlucrării multilaterale româno-iugoslave, revine dialogului la nivel înalt.

Referindu-se la evoluţia legăturilor româno-iugoslave, la posibilităţile şi perspectivele adîncirii lor în continuare, tovarăşul **NICOLAE CEAUŞESCU** arăta : **„Între popoarele, ţările şi partidele noastre există îndelungate relaţii de prietenie, colaborare şi bună vecinătate, care în anii construcţiei socialismului au cunoscut o nouă dezvoltare, întemeiate trainic pe deplină egalitate, stimă şi respect reciproc... Noi acordăm o mare importanţă acestor tradiţionale relaţii şi dorim să facem, şi în continuare, totul pentru ca ele să se întărească necontenit, să dea roade tot mai bogate. Nivelul actual de dezvoltare economico-socială a ţărilor noastre creează largi posibilităţi de amplificare a colaborării şi cooperării reciproc avantajoase — în domeniul economic, tehnico-ştiinţific, cultural şi în alte domenii de interes comun".**

La rîndul său, tovarăşul **RADOVAN VLAIKOVICI**, reliefînd însemnătatea numeroaselor întîlniri şi contacte la nivel înalt, devenite tradiţionale, sublinia : **„Iugoslavia şi România, ca ţări aflate în acelaşi spaţiu geografic, ca state europene, ca ţări care — fiecare în condiţiile sale — construiesc societatea socialistă, apreciază importanţa pe care o au buna vecinătate, colaborarea şi raporturile internaţionale în prezent şi în perspectivă. Temeliile ferme pentru asemenea relaţii iugoslavo-române le-a pus preşedintele Tito împreună cu dumneavoastră, tovarăşe Nicolae Ceauşescu, şi ele reprezintă baza sigură a relaţiilor noastre stabile".**

Desfăşurate într-o atmosferă cordială şi deschisă, în spiritul înţelegerii şi respectului reciproc, convorbirile între preşedinţii celor două ţări au prilejuit, după cum se subliniază în **Comunicatul comun**, un schimb larg de opinii privind stadiul relaţiilor şi colaborării bilaterale, posibilităţile de dezvoltare şi amplificare a acestora, precum şi în legătură cu problemele actuale ale situaţiei internaţionale.

În acest cadru, o atenţie deosebită s-a acordat relaţiilor economice, fiind evidenţiată hotărîrea României şi Iugoslaviei de a intensifica eforturile pentru extinderea şi diversificarea schimburilor comerciale, a cooperării industriale şi specializării în producţie pe termen lung, pentru a folosi mai intens avantajele decurgînd din vecinătatea celor două state. Eforturile se vor concretiza în special în direcţia conlucrării economice în domeniile materiilor prime, industriilor electronică, electrotehnică, petrochimică, de echipament energetic, maşinilor-unelte, construcţiilor navale şi în alte ramuri de activitate de interes comun. O cerinţă general valabilă pentru înţelegerile de cooperare şi specializare în vigoare şi pentru încheierea de noi convenţii constă în realizarea în colaborare, de produse la un nivel tehnic şi tehnologic superior. Intensificarea colaborării tehnico-ştiinţifice dintre cele două ţări pe linia dezvoltării în comun de tehnologii moderne şi a aplicării acestora în producţie se înscrie în acest context.

Referitor la acţiunile întreprinse în vederea dezvoltării schimburilor economice în cincinalul următor, în cursul convorbirilor au fost apreciate rezultatele obţinute în cadrul consultărilor organelor de planificare din cele două ţări privind programele lor de dezvoltare economică pe perioada 1986—1990, precum şi importanţa Acordului privind schimburile comerciale dintre România şi Iugoslavia pe perioada 1986—1990 şi a Protocolului comercial pe anul viitor. Pentru extinderea schimburilor economice româno-iugoslave trebuie să se întreprindă noi eforturi în direcţia practicării mai largi a operaţiunilor în compensaţie, a colaborării între instituţiile financiare şi bancare.

Un domeniu major, a cărui importanţă a fost reafirmată, îl reprezintă colaborarea româno-iugoslavă în construirea şi utilizarea sistemelor hidroenergetice şi de navigaţie Porţile de Fier I şi Porţile de Fier II, subliniindu-se însemnătatea care se acordă încheierii cît mai curînd a construcţiei sistemului Porţile de Fier II.

Pornind de la constatarea că în ultimii ani s-a înregistrat o creştere a dinamicii şi ritmicităţii transportului de mărfuri în cadrul schimburilor bilaterale, cît şi pentru mărfurile aflate în tranzit, s-a convenit să se acţioneze în continuare pentru îmbunătăţirea colaborării în acest domeniu, ţinînd seama şi de potenţialul însemnat pe care îl oferă Dunărea în această privinţă şi, în acest context, Canalul Dunăre — Marea Neagră.

Alături de amplele măsuri de intensificare a conlucrării economice, a fost subliniată importanţa dezvoltării colaborării în domeniile culturii, învăţămîntului, ştiinţei, sănătăţii, mijloacelor de informare, sportului ş.a. şi s-a exprimat hotărîrea de a se acţiona pentru adîncirea acestora în continuare.

În cadrul schimbului de păreri privind problemele internaţionale actuale, o atenţie deosebită a fost acordată necesităţii întăririi păcii şi securităţii în lume, opririi cursei înarmărilor şi înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, întăririi procesului de securitate şi colaborare în Europa, realizării aspiraţiilor generale de a se ajunge la destindere în relaţiile internaţionale.

Apreciind că recenta întîlnire sovieto-americană la nivel înalt a constituit un factor pozitiv în viaţa internaţională şi pornind, în acelaşi timp, de la faptul că problemele fundamentale continuă să rămînă nesoluţionate, şefii de stat ai României şi Iugoslaviei au subliniat cerinţa intensificării eforturilor în scopul de a se ajunge la înţelegeri privind încetarea cursei înarmărilor pe Pămînt şi preîntîmpinarea extinderii ei în Cosmos, la promovarea unei politici de pace şi înţelegere.

Ca ţări situate în aceeaşi zonă geografică, România şi Iugoslavia acordă o deosebită însemnătate evoluţiei situaţiei din Balcani, subliniind consecvenţa orientărilor spre întărirea colaborării şi încrederii în regiunea noastră, pentru transformarea ei într-o zonă a bunei vecinătăţi, a colaborării şi păcii, fără arme nucleare şi fără baze militare străine şi reafirmîndu-şi sprijinul faţă de propunerea de a se organiza o reuniune la nivel înalt a ţărilor balcanice.

Schimburile de păreri dintre tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi tovarăşii Radovan Vlaikovici şi Vidoie Jarkovici, în legătură cu o serie de aspecte actuale ale vieţii politice internaţionale, ale mişcării comuniste şi muncitoreşti, au pus în evidenţă identitatea sau apropierea punctelor de vedere în problemele discutate. O semnificaţie deosebită dobîndeşte faptul că, în timpul convorbirilor la nivel înalt, a fost reafirmată voinţa celor două partide şi ţări de a conlucra activ pe arena mondială, de a-şi aduce întreaga contribuţie la promovarea destinderii, realizarea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare, la instaurarea unui climat de pace, securitate, înţelegere şi cooperare în Balcani, în Europa şi în lume, la înfăptuirea idealurilor de libertate, independenţă şi progres ale tuturor naţiunilor.

Noua întîlnire a confirmat o dată mai mult rolul determinant al dialogului tradiţional româno-iugoslav la nivel înalt în întărirea continuă a prieteniei, solidarităţii şi colaborării dintre partidele, ţările şi popoarele noastre. Opinia publică din România îşi exprimă convingerea că înţelegerile la care s-a ajuns cu acest prilej vor conferi noi dimensiuni legăturilor multilaterale româno-iugoslave, în interesul construcţiei socialiste în ţările noastre, al cauzei generale a păcii şi colaborării internaţionale.

Ioachim SILVESTRU

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

PLANUL — ÎNDEPLINIT EXEMPLAR, LA TOȚI INDICATORII, ÎN CONDIȚIILE REDUCERII SEVERE A CONSUMURILOR ENERGETICE ȘI DE COMBUSTIBIL

Preocupări susținute pentru realizarea integrală a planului pe acest an și pregătirea producției din 1986

LUNĂ de maxim efort pentru încheierea cu bune rezultate a activității desfășurate pe perioada unui an și în același timp de pregătiri pentru demararea cu succes a producției în anul următor, decembrie 1985 prezintă particularități aparte. Și aceasta deoarece, cu această lună, încheiem un an și în același timp un cincinal, intrînd într-un nou an, respectiv un nou cincinal. Se justifică astfel multitudinea acțiunilor ce se desfășoară în aceste zile în toate unitățile economice, îndreptate spre asigurarea realizării cu bune rezultate a planului la toți indicatorii și crearea tuturor condițiilor tehnice, tehnologice, materiale și organizatorice impuse de îndeplinirea ritmică, încă din prima lună a anului 1986, a sarcinilor de plan.

În cadrul acțiunilor și măsurilor întreprinse la nivelul întreprinderilor se înscriu și preocupările oamenilor muncii de la **întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie"-București.** Unitate reprezentativă a industriei noastre constructoare de mașini, întreprinderea a obținut rezultate remarcabile în activitatea desfășurată, reușind să asigure realizarea întocmai a prevederilor planului de producție și, pe această bază, să pună la dispoziția economiei naționale și a partenerilor externi cantități importante de produse, la un nivel tehnic și calitativ înalt. Care au fost factorii care au stat la baza îndeplinirii planului de producție ? Cum se acționează, și pe ce căi, pentru mobilizarea exemplară a tuturor rezervelor interne disponibile în vederea încheierii cu bune rezultate a acestui an și cincinal ? Ce se întreprinde în prezent pentru ca în noul an activitatea să se desfășoare la cote superioare ? Iată trei întrebări la care încercăm să răspundem în prezentul articol.

Rezultatele — în strînsă concordanță cu nivelul eforturilor depuse

O ANALIZĂ a modului în care s-a desfășurat activitatea productivă în cadrul întreprinderii scoate în primul rînd în evidență faptul că, printr-o mobilizare exemplară a tuturor rezervelor interne, printr-o utilizare eficientă a factorilor uman, tehnic și material, s-a reușit să se obțină rezultate bune în îndeplinirea obiectivelor asumate prin plan. Acest lucru a permis ca nivelul principalilor indicatori de plan (producția netă, producția marfă, productivitatea muncii) să cunoască în fiecare an creșteri importante față de 1980 (tabelul). Demn de remarcat este faptul că **sporurile de producție înregistrate au fost obținute exclusiv pe seama creșterii productivității muncii,** ceea ce a influențat pozitiv nivelul indicatorilor de eficiență. Pentru acest an se prelimină, spre exemplu, ca volumul de economii la cheltuielile cu munca vie, obținut pe seama creșterii productivității muncii, să se ridice la peste 25 mil. lei. De altfel, din graficele nr. 1 și 2 rezultă clar că trei dintre acești indicatori (cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, beneficiul și coeficientul de utilizare a laminatelor) prezintă în actualul cincinal evoluții pozitive.

În ceea ce privește situația din acest an, **în primele 11 luni planul a fost îndeplinit în proporție de 102,8% la producția marfă, 103,9% la producția netă, 105,1% la productivitatea muncii, 105,0% la export ;** pentru primele 10 luni, raportările statistice indică **o reducere a cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă de 1,5 lei și respectiv 1,2 lei.** În perioada care a trecut de la începutul anului și pînă în prezent s-a asigurat producerea și livrarea către partenerii din țară a unor cantități sporite de produse (utilaje tehnologice pentru programul nuclear, filtre de vacuum pentru instalații de celuloză chimică, prese de vulcanizat și reșapat anvelope, decantoare pentru țiței, baterii de răcire pentru instalații de prelucrare a țițeiului, reactoare de proces chimic, de presiuni și temperaturi ridicate ș.a.), iar către partenerii externi a unor diverse utilaje pentru industria chimică, schimbătoare de căldură, decantoare de țiței ș.a.

La baza acestor rezultate se află un ansamblu de factori ce au influențat pozitiv o latură sau alta a procesului de producție. Ceea ce trebuie remarcat în primul rînd este grija deosebită ce se acordă permanent **pregătirii corespunzătoare, din toate punctele de vedere, a producției diferitelor perioade** (an, semestru, trimestru, lună). Soluțiile adoptate în acest sens sînt simple, fiind la îndemîna oricărei întreprinderi. Este vorba, printre altele, de : ● asigurarea din timp a bazei materiale necesare, acțiune ce nu se consideră finalizată o dată cu încheierea contractelor, contactele directe și permanente cu furnizorii dovedindu-se deosebit de eficiente ; ● realizarea la termen a lucrărilor de întreținere și reparații a mașinilor și utilajelor dindotare, astfel încît să se asigure premisele necesare funcționării acestora la parametrii proiectați ; ● asigurarea cu forță de muncă în structura necesară (atît din punct de vedere al profesiei, cît și din cel al categoriei de încadrare) ; ● colaborarea strînsă cu institutele de proiectare în vederea asigurării la timp a documentației constructive și, pe această bază, a celei tehnologice de realizare a produselor ; ● punerea la dispoziția executanților a tuturor S.D.V.-urilor prevăzute prin tehnologie ș.a.

În altă ordine de idei, influențe pozitive asupra modului de desfășurare a activității au fost și sînt în continuare obținute prin **asigurarea realizării întocmai a prevederilor planului tehnic,** în ceea ce privește atît asimilarea în fabricație a unor noi produse, cît și introducerea unor tehnologii avansate, ce solicită consumuri reduse de manoperă și materiale. Astfel, la finele acestui an ponderea producției produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă se va situa în jurul a 85,0%, iar numărul tehnologiilor noi aplicate în producție va depăși cifra de 30. Pe această bază se asigură obținerea unor importante economii de manoperă și cheltuieli materiale, cu efecte directe asupra eficienței și rentabilității.

De asemenea, în paralel cu acțiunile și măsurile inițiate în scopul îndeplinirii planului tehnic, o bună parte din

Dinamica principalilor indicatori de plan

1980 = 100

	1981	1982	1983	1984	1985	1986
Producția marfă	107,1	114,8	123,9	131,9	140,2	146,7
Producția netă	107,6	115,3	125,9	137,7	156,9	172,3
Productivitatea muncii	107,7	115,9	124,3	132,1	140,6	146,9

preocupările vizînd asigurarea premiselor necesare desfășurării normale și eficiente a activității sînt îndreptate spre **perfecționarea organizării producției și a muncii.** Printre obiectivele urmărite în acest sens se află : asigurarea utilizării superioare a capacităților de producție, creșterea gradului de poliservire a mașinilor-unelte, îmbunătățirea aprovizionării locurilor de muncă, perfecționarea programării și lansării produselor în fabricație etc.

Evident, pot fi în continuare prezentate și alte acțiuni și măsuri ce au fost și sînt avute în vedere pentru încheierea cu succes a acestui an și cincinal. Accentul se pune în prezent — iar eforturile fiecărui colectiv de muncă sînt îndreptate cu precădere în acest sens — pe finalizarea ultimelor comenzi și, totodată, pe asigurarea tuturor condițiilor necesare ca activitatea în noul an să se desfășoare normal începînd cu luna ianuarie.

1986 : creșterea aportului factorilor intensivi

ÎN ANUL VIITOR întreprinderea are de realizat sarcini superioare de plan, concretizate în creșterea față de 1985 a producției marfă cu 109,6%, a producției nete cu 113,8%, a productivității muncii cu 109,1% și a beneficiului cu 128,4% și reducerea cu 36,3 lei a cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă. Asigurarea condițiilor necesare înfăptuirii acestor obiective a impus, atît la nivelul întreprinderii, cît și al secțiilor și atelierelor, analizarea și depistarea rezervelor — în ceea ce privește toate aspectele legate de desfășurarea proceselor de producție — existente încă și nevalorificate integral și adoptarea pe această bază a unor programe concrete de măsuri.

O atenție deosebită în ansamblul preocupărilor pentru demararea cu succes a activității în noul an se acordă **pregătirii corespunzătoare a producției.** Cîteva succinte referiri le considerăm suficiente în sprijinul acestei afirmații : pentru lunile ianuarie și februarie baza materială este asigurată, în prezent, prin contractele încheiate cu furnizorii, în proporție de peste 80% ; întregul plan de producție stabilit pentru semestrul I 1986 este acoperit cu contracte de livrare, aceeași situație fiind și în ceea ce privește planul de colaborări în calitate de beneficiar ; este în curs de finalizare o cantitate de aproximativ 400 t diverse echipamente, ce urmează a fi livrate la export în prima decadă a lunii ianuarie.

Graficul nr. 1

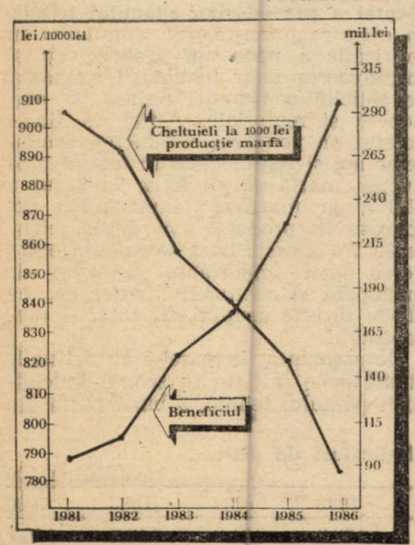

Dinamica beneficiului și a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă

Analizînd ansamblul acțiunilor și măsurilor prevăzute în programele de acțiune pentru anul viitor (programe riguros întocmite, cu un grad ridicat de corelare între ele) se poate desprinde **amplificarea accentului pus pe factorii intensivi de sporire a producției,** singurii de altfel capabili să asigure o corelare optimă între volumul resurselor și cerințele proceselor tehnologice.

— **Un prim aspect** al acestei orientări îl reprezintă faptul că în 1986 întreprinderea și-a propus ca, din totalul sporului de productivitate de 9,1%, un procent de 6,7 să-l reprezinte contribuția promovării progresului tehnic, din care 2,3 procente prin ridicarea gradului de mecanizare a proceselor de producție și 3,4 procente prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație.

În ceea ce privește **ridicarea gradului de mecanizare a diferitelor operații și lucrări,** două sînt căile prevăzute a conduce la acest lucru : execuția prin autoutilare a unor mașini și dispozitive și dotarea, prin investiții, cu noi fonduri fixe. Referitor la acțiunile pe linie de **autoutilare,** programul întocmit în această direcție conține un număr de 21 măsuri, a căror realizare va asigura obținerea unei economii relative de 112 persoane. Se prevede, printre altele, realizarea unor diverse mașini pentru mecanizarea unor operații manuale cu consum mare de manoperă, cum ar fi debitările și sudurile. Pe de altă parte, **dotarea cu noi utilaje** are, ca justificare, atît creșterea gradului de mecanizare, cît și crearea condițiilor tehnice necesare promovării unor noi tehnologii (prelucrarea prin electroeroziune, controlul cu curenți turbionari, sudura prin presiune ș.a.).

În altă ordine de idei, se impune relevat că **promovarea unor noi tehnologii,** capabile să ofere posibilitatea realizării unor operații tehnologice cu consumuri materiale și de muncă vie diminuate, polarizează o mare parte din preocupările actuale și de perspectivă ale oamenilor muncii din întreprindere. Bazate pe o analiză riguroasă a tehnologiilor prin intermediul cărora se desfășoară fabricația, a posibilității, oportunității și eficienței înlocuirii unora cu altele noi, acțiunile ce se vor iniția în această direcție în anul viitor vor conduce la promovarea unui număr însemnat de tehnologii avansate, în special în activitățile cu ponderi ridicate în ansamblul proceselor productive, cum ar fi, spre exemplu, debitarea. Printre tehnologiile noi de debitare de care va beneficia întreprinderea în anul următor se află tehnologia de sudură cu jet de plasmă, sub apă (pentru repere din oțeluri carbon și inoxidabile), cu oxigaz, după desen sau cu oxigen cu pulberi metalice (pentru tăierea maselotelor și a profilelor cu secțiuni mari) etc.

Graficul nr. 2

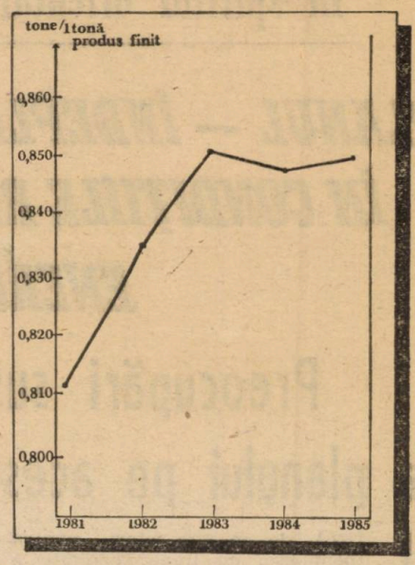

Dinamica coeficientului de utilizare a laminatelor

— **Un alt aspect** al orientărilor privind creșterea aportului factorilor intensivi îl reprezintă **amplificarea,** în viitorul an, a **eforturilor pe linia sporirii productivității muncii ca urmare a îmbunătățirii organizării producției și a muncii.** Se prevede, în acest sens, elaborarea și aplicarea unor studii de organizare superioară a unor fluxuri tehnologice (de execuție a preselor de reșapat anvelope, pentru fabricarea țevilor longitudinale cu aripioare, din atelierele de debitare ș.a.), de îmbunătățire a normării muncii, de organizare după principii ergonomice a unor locuri de muncă etc.

— În sfîrșit, **un ultim aspect** la care ne vom referi în continuare privește **accentuarea preocupărilor din sfera reducerii consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, valorificării superioare a acestora, gospodăririi judicioase a tuturor resurselor materiale.** Acțiunile ce vor fi inițiate în acest domeniu vizează o gamă largă de activități, începînd de la cele anterioare procesului de producție propriu-zis (recepția materiilor prime și materialelor, elaborarea tehnologiilor de fabricație etc.), continuînd cu cele care realizează efectiv produsele (debitări, suduri) și terminînd cu cele finale. În 1986 se prevede ca, în urma aplicării măsurilor prevăzute, să se obțină un volum de economii la cheltuielile materiale de 22,1 mil. lei, din care 10,0 mil. lei pe seama reducerii consumurilor specifice de materii prime, materiale, energie și combustibili, 1 mil. lei prin creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și materialelor, 2 mil. lei prin utilizarea materialelor recuperabile și refolosibile.

Cristian GORIE

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării

Producția de energie electrică – la nivelurile planificate

AMPLIFICAREA bazei energetice a țării, punerea la dispoziția economiei naționale a unor cantități sporite de energie electrică, în concordanță cu necesitățile impuse de desfășurarea normală a activității productive, sînt obiective actuale de o însemnată importanță, a căror realizare impune participarea la acest proces, evident în forme specifice, a unor unități cu profile diferite. În ceea ce privește întreprinderile producătoare, eforturile se cer amplificate în special pe linia utilizării superioare a utilajelor energetice din dotare, funcționării la parametrii proiectați a tuturor agregatelor etc., astfel încît să se asigure creșterea cantităților de energie electrică livrate sistemului energetic național. În acest context se înscriu și acțiunile și măsurile inițiate în cadrul unităților din componența **Întreprinderii electrocentrale București**, care au obținut, de la începutul anului și pînă în prezent, rezultate bune în activitatea desfășurată.

■

ÎNTREPRINDEREA are în componență patru centrale electrice de termoficare amplasate în municipiul București, însumînd o putere instalată de 933 MW și o capacitate de circa 4000 Gcal/h, precum și o centrală în municipiul Giurgiu, cu o putere instalată, pînă în prezent, de 100 MW. În primele 10 luni ale acestui an, ca urmare directă a eforturilor depuse în toate unitățile noastre pentru asigurarea bunei funcționări a utilajelor, corectei lor exploatări, reducerii consumurilor specifice, îmbunătățirii activităților de întreținere și reparații, **planul la producția de energie electrică a fost îndeplinit în proporție de 105,9%, punîndu-se astfel la dispoziția dispecerului energetic național o putere suplimentară de peste 45 MW.** Totodată, s-a asigurat încadrarea strictă în nivelul aprobat pentru normele de consum specific de combustibil, iar în domeniul investițiilor planul a fost realizat în proporție de 103,5%, din care la construcții-montaj 107,9%. Aceste realizări, și în special cele privitoare la producția de energie electrică, au permis depășirea cu 88,1 mil. lei a planului producției marfă și au asigurat premisele necesare asigurării continuității în alimentarea cu energie electrică și termică a consumatorilor.

În prezentarea principalelor acțiuni întreprinse și, totodată, a celor ce sînt în continuare avute în vedere pentru buna funcționare a centralelor din cadrul întreprinderii și, în același timp, pentru creșterea capacităților de producere a energiei electrice și termice, socotim necesar să începem cu cele din domeniul activităților de întreținere și reparații, activități de al căror mod de organizare, desfășurare și realizare depinde direct gradul de disponibilitate al utilajelor energetice. În această ordine de idei, demn de semnalat este faptul că, în acest an, programul de reparații a fost realizat integral, obținîndu-se, în același timp, importante reduceri ale timpilor de imobilizare. Două au fost principalele obiective asupra cărora s-au concentrat eforturile depuse în cadrul acestor activități: pregătirea corespunzătoare a tuturor instalațiilor pentru a fi disponibile cu întreaga lor capacitate pe tot timpul vîrfului de iarnă 1985—1986 și înlăturarea urmărilor funcționării, în anumite perioade, cu combustibili de calitate inferioară.

Concomitent cu execuția lucrărilor de reparații au fost efectuate și unele îmbunătățiri și modernizări a căror necesitate a reieșit din analiza modului de funcționare a utilajelor. Astfel, s-a asigurat modernizarea instalațiilor de descărcare și preparare a păcurii, în vederea creșterii randamentului arderii în cazanele de abur, a unor capacități de preparare a apei calde destinate rețelelor de termoficare urbană etc. Pentru asigurarea trecerii în bune condiții a perioadei de iarnă, au fost luate măsuri pentru constituirea unui stoc de piese de schimb în scopul creșterii operativității intervențiilor neprogramate, asigurarea unor formații complexe de specialiști pentru acordarea asistenței tehnice necesare în toate cele trei schimburi, prevenirea incidentelor și avariilor, eliminarea punctelor slabe etc.

■

O DIRECȚIE importantă de acțiune în cadrul preocupărilor îndreptate spre asigurarea desfășurării normale a activității o reprezintă **reducerea consumurilor specifice de combustibil și încadrarea în acest mod în normele planificate.** Astfel, prin unele modificări la condensatoarele turbinelor ce au fost executate pentru recuperarea căldurii ce se pierdea la turnurile de răcire se asigură, anual, economii de peste 56 000 tcc, cantitatea de căldură recuperată fiind preluată de agentul termic din rețeaua de termoficare. Totodată, pentru reducerea consumurilor proprii de energie electrică, preocupările noastre au vizat printre altele: ● experimentarea, împreună cu întreprinderea „Energoreparații", a utilizării la electropompele de circulație din etapa 2 × 100 MW de la C.E.T. București-sud a unor rotoare turnate monobloc, ce au un unghi mai mic; ● aplicarea schemei de răcire specifică sezonului de iarnă, prin utilizarea unor pompe de circulație de puteri reduse, corespunzătoare debitului de răcire (la C.E.T. Grozăvești) ș.a.

Esențialul în acțiunea de diminuare a consumurilor îl reprezintă realizarea producției de energie electrică produsă în regim de termoficare prin utilizarea la maximum a căldurii prin prizele turbinelor. În acest sens se urmărește permanent **optimizarea regimurilor de funcționare în funcție de puterea electrică comandată de dispecerul energetic național și de temperaturile ce trebuie asigurate în rețeaua de termoficare,** menținerea în perfectă stare de funcționare a aparaturii de măsură și control, obținerea de randamente maxime în utilizarea agregatelor energetice.

În cadrul preocupărilor noastre un loc prioritar îl dețin acțiunile îndreptate spre **asigurarea corespunzătoare** — atît din punct de vedere numeric, cît și al gradului de pregătire — **a forței de muncă.** În prezent, un accent deosebit se pune pe asigurarea stabilizării cadrelor, prin recrutarea acestora de pe plan local și pe creșterea calificării întregului personal muncitor. Referitor la acest din urmă aspect, trebuie să

arătăm că eforturile depuse nu s-au ridicat la nivelul exigențelor procesului de producție, existînd încă o anumită neconcordanță între categoria medie a lucrătorilor necesară și cea realizată. Atenuarea acestei neconcordanțe, pe care sperăm să o realizăm prin cursurile de ridicare a calificării întregului personal muncitor și de creștere a gradului de policalificare, se poate constitui ca un factor cu influențe pozitive în desfășurarea întregii activități.

Concomitent cu acțiunile și măsurile ce au ca scop asigurarea funcționării normale atît a utilajelor energetice de bază, cît și a celor auxiliare, eforturi deosebite au fost și sînt în continuare depuse pentru **realizarea la termen a lucrărilor de investiții și atingerea în cel mai scurt timp a parametrilor proiectați la noile capacități energetice,** ca premise de bază pentru sporirea cantităților de energie electrică și termică. În acest mod s-a asigurat punerea în funcțiune a primelor două grupuri, de cîte 50 MW fiecare, din cadrul centralei electrice de termoficare Giurgiu, cel de-al treilea fiind în fază de montaj. Un alt important obiectiv de investiții îl reprezintă centrala electrică de termoficare Progresul. Pentru urgentarea lucrărilor, considerăm necesar ca la eforturile noastre și ale constructorilor și montorilor să se alinieze în mai mare măsură și furnizorii de echipamente. Este vorba, în special, de luarea tuturor măsurilor pentru urgentarea livrării de către Întreprinderea de mașini grele din București a turbinei nr. 1, circuitelor de conducte de medie și joasă presiune, boilerelor de termoficare, canalelor de gaze arse.

Gh. DIAC
director tehnic,
Întreprinderea electrocentrale București

Soluții de reducere a consumurilor energetice în industria de produse clorosodice

ÎN LUMINA obiectivelor și sarcinilor formulate la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1985, a indicațiilor secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în industria chimică, ramură care prin natura activității ei este un consumator important de resurse materiale și energetice, se acționează cu fermitate pe toate căile și mijloacele în vederea reducerii consumurilor materiale și ridicării eficienței economice a întregii activități. În acest sens, eforturile sînt direcționate cu precădere către diminuarea consumurilor energetice în acele subramuri care dețin o pondere majoră în totalul consumului de energie al industriei chimice, cum ar fi, spre exemplu, **industria produselor clorosodice.**

■

EXISTENTĂ la început prin două unități mici la Turda și Tîrnăveni, industria electrochimică de fabricație a clorului, hidroxidului de sodiu și hidrogenului a căpătat, în anii construcției socialismului, o dezvoltare deosebită, corelată cu celelalte ramuri ale industriei chimice, creșterea fiind bazată pe existența unor puternice resurse naturale de materii prime. În prezent asemenea produse se fabrică în mari combinate la Borzești, Rm. Vilcea, Turda și Giurgiu.

Producerea clorului și sodei caustice prin **procedeul cu catod de mercur** se realizează în instalații de electroliză echipate cu celule cu anozi atît din grafit, cît și din titan, sarcina de curent fiind cuprinsă între 60 și 400 KA, densitatea de curent anodic variind, în funcție de tipul anodului, de la 5 KA/m^2 pînă la 11 KA/m^2. Obținerea acelorași produse prin **procedeul cu diafragmă** se realizează în instalații de electroliză echipate cu celule cu anozi din grafit, sarcina fiind cuprinsă între 25 KA și 62,5 KA, pentru densități de curent anodic variind între 670 și 1 100 A/m^2, precum și în instalații echipate cu celule bipolare și anozi din titan, la sarcina de 72 KA și densitatea anodică de 2 000 A/m^2.

În urma unei îndelungate experiențe în proiectarea și exploatarea instalațiilor de electroliză pentru producerea clorului, sodei caustice și hidrogenului, **un colectiv din cadrul Institutului de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică din București a conceput și realizat, pentru prima dată în România, o celulă de electroliză cu diafragmă și anozi din titan activați, pentru sarcina de 100 KA, denumită „CMDT—50".** Performanțele acestei celule sînt superioare celulelor de electroliză existente în țară, situînd-o la cel mai ridicat nivel tehnic cunoscut pe plan mondial. Superioritatea acestei celule este susținută de următorii parametri: ● un consum redus de energie electrică pe tona de produs; ● distanță mică între axele celulelor înseriate, ceea ce face ca suprafața construită a halei de electroliză să fie minimă (se poate amplasa la parter, înălțimea halei de electroliză diminuîndu-se); ● solicită cel mai mic consum de metal pentru realizarea ei și a barelor de legătură.

Originalitatea celulei CMDT constă în modul în care sînt plasați electrozii, asigurîndu-se, pentru circuitele de curent, distanțe minime, ceea ce conduce la reducerea consumului specific de energie. În același timp, asigură îmbunătățirea principalelor condiții de exploatare, mărirea duratei de funcționare între două revizii, evitarea unor operații grele de înlocuire a electrozilor uzați, condiții optime de control și reglaj. Toate aceste rezultate sînt rodul unei îndelungate cercetări asupra mecanismelor de reacție, a detaliilor constructive și a modului de comportare în exploatare a utilajelor electrochimice.

■

DATORITĂ soluțiilor constructive adoptate, celula de electroliză CMDT se poate realiza și la alte intensități de curent, putînd fi utilizată atît la modernizarea instalațiilor de electroliză cu diafragmă și anozi din grafit, cît și la construirea noilor instalații de producere a clorului, sodei caustice și hidrogenului. În acest sens, menționăm celula CMDT—30 pentru sarcina de 62 KA și celula CMDT—32 pentru sarcina de 75 KA, toate avînd aceleași soluții constructive și funcționale. Prin realizarea acestor utilaje, România intră în rîndul țărilor producătoare de echipament electrochimic pentru industria clorului, fapt cu profunde implicații economice.

Actualele **instalații de electroliză din țară, care cuprind un mare număr de celule cu diafragmă și anozi din grafit tip BGK—62, corespunzător unei capacități de peste 300 000 t/an NaOH, pot fi modernizate prin utilizarea celulei CMDT, obținîndu-se importante avantaje economice:** ● economii de energie electrică echivalente cu 48 000 tcc/an; ● economii realizate prin înlocuirea anozilor din grafit din import, a căror durată de funcționare este de maximum 6 luni, cu anozi din titan activat, cu o durată de minimum 7 ani; ● importante reduceri de cheltuieli de întreținere și manoperă, productivitatea muncii fiind dublă față de cea realizată în prezent cu celulele BGK—62; ● sporirea beneficiilor rezultate din exportul produselor, ca urmare a diminuării cu 17% a cheltuielilor de producție.

Corespunzător stadiului actual al fabricației de sodă caustică electrolitică în țara noastră, realizărilor și tendințelor înregistrate pe plan mondial, precum și eficienței economice a noilor celule românești, principalele direcții de acțiune în vederea modernizării fabricației de produse clorosodice privesc: modificări ale instalațiilor existente în vederea reducerii consumurilor energetice și de materii prime; completări ale instalațiilor existente, pe linia prelucrării și valorificării deșeurilor, atît în vederea îmbunătățirii condițiilor de protecție a mediului înconjurător, cît și în scopul reducerii costurilor de fabricație prin recuperarea căldurii și a subproduselor; înlocuirea utilajelor ajunse la limita de uzură tehnică și/sau morală cu unele confecționate din materiale mai ieftine și care să asigure o eficiență sporită.

Nicoleta HORNIANSCHI
I.E.I.
Ioan NICOLAIE
I.I.T.P.I.C.-București

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

DEZBATERE „R. E."

Utilizarea intensivă a fondurilor fixe, cale de sporire a producției și de reducere a costurilor

ÎNTRE PROBLEMELE MAJORE ale dezvoltării economico-sociale a țării în anul 1986 și viitorul cincinal un loc important îl ocupă utilizarea intensivă a tuturor capacităților de producție. Așa cum s-a subliniat la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, fiecare mașină, utilaj și instalație trebuie folosită la întreaga capacitate, asigurînd prin aceasta realizarea sarcinilor sporite de plan pe anul viitor, în condițiile reducerii continue a costurilor de producție. Publicăm în continuare, opiniile exprimate de participanți, în cadrul dezbaterii organizate de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R.

Aprovizionarea tehnico-materială — corespunzător cerințelor producției

Emil DIMA : „Din propria experiență ne-am convins de faptul că între modul de utilizare a fondurilor fixe din dotare și realizarea producției fizice cît și a indicatorilor de eficiență există o strînsă interdependență. Astfel, dacă în perioada primelor trei trimestre din acest an indicele planificat de utilizare a mașinilor-unelte de bază s-a realizat cu o depășire de 1%, și planul producției marfă a fost îndeplinit pe același interval de timp în proporție de 103,9%. Sigur, au existat și situații cînd lucrurile nu au mers bine. De aceea, măsurile luate au avut în vedere folosirea maximă a tuturor resurselor disponibile în acest domeniu. În principal, acestea au vizat **organizarea superioară a locurilor de muncă, asigurarea întreprinderii cu comenzi la nivelul planului, reamplasarea mașinilor în funcție de fluxurile tehnologice, extinderea poliservirii etc.**

Un sector căruia îi acordăm o deosebită atenție este cel mecano-energetic. Aici, pentru buna desfășurare a activității, am trecut la constituirea de formații mixte care execută atît reparațiile planificate, cît și întreținerea curentă a mașinilor și utilajelor. Concomitent, am luat măsuri pentru întărirea asistenței tehnice în activitatea de întreținere-reparații a mașinilor și utilajelor, personalul prevăzut în organigrama de structură asigurînd o proporție justă între funcțiile de ingineri, tehnicieni și maiștri. Toate acestea ne-au ajutat ca planul stabilit pentru reviziile și reparațiile planificate să fie realizat întocmai.

Dat fiind specificul producției noastre, cu cicluri lungi de fabricație și de unicate, mai apar unele neconcordanțe în derularea proceselor tehnologice, cu consecințe asupra menținerii ritmicității în realizarea planului. Pentru a se evita munca în salturi, ne-am propus să asigurăm un decalaj corespunzător între sectoarele primare și cele finalizatoare, în principal printr-o mai bună programare a producției.

Pentru creșterea indicelui de utilizare a mașinilor și utilajelor în 1986 ne-am propus adoptarea următoarelor măsuri : ● întocmirea de grafice lunare cu piesele de schimb necesare pentru înlocuiri în scopul realizării acestora în avans față de data începerii reparațiilor ; ● asimilarea pieselor de schimb necesare reparațiilor pentru reducerea colaborărilor cu alte unități ; ● aprovizionarea cu materiale electrice (cabluri, conductori de bobinaj, contactori, motoare electrice etc.) cu un decalaj corespunzător termenelor prevăzute în graficele de reparații ; ● asigurarea forței de muncă specializate, îndeosebi cu strungari".

Sebastian MOTEA : „Există și în cadrul unității noastre o experiență destul de bună în ce privește utilizarea intensivă a fondurilor fixe din dotare. Am reușit ca la stația de dezbenzinare Cobia să obținem un indice de utilizare superior celui planificat. Aceasta întrucît am avut asigurate atît forța de muncă pe cele trei schimburi cît și execuția reviziilor și reparațiilor utilajelor conform graficelor.

Problema cu care ne confruntăm în prezent este **asigurarea asistenței tehnice pe schimburi, în special la schimbul II și III,** întrucît numărul specialiștilor în unitatea noastră este insuficient. Aceasta a făcut ca la mașinile-unelte indicele de utilizare să fie îndeplinit doar parțial, ceea ce a influențat direct nivelul producției realizate. De fapt, asupra acestui aspect ne concentrăm atenția, astfel încît, începînd cu 1986, să putem asigura integral, la toate schimburile asistența tehnică necesară. Alături de aceasta, în planurile de măsuri pe 1986 s-au stabilit acțiuni concrete pentru îmbunătățirea calității reparațiilor și reviziilor, execuția acestora la termen, mai buna aprovizionare a locurilor de muncă cu materiile prime și piesele de schimb necesare, creșterea nivelului pregătirii profesionale a forței de muncă".

Leonida BĂDIU : „Cu toate că sarcinile de plan pe acest an le-am realizat și chiar depășit, folosirea utilajelor din dotarea unității noastre nu se situează la o cotă corespunzătoare în principal datorită menținerii peste durata normată în reparații capitale a acestora. Situația respectivă este determinată atît de lipsa unor piese de schimb cît și de deficiențe în organizarea activității în sectorul de reparații. Ținînd seama de necesitatea sporirii producției de cărbune în 1986, măsurile stabilite pentru menținerea în stare de funcționare pe întreaga durată planificată a tuturor utilajelor vizează asigurarea din vreme a unor piese de schimb mult solicitate, întărirea sectorului de reparații cu personal corespunzător, creșterea răspunderii în utilizarea rațională a diferitelor utilaje în exploatare etc.

Alături de aceasta, o atenție deosebită acordăm problemelor legate de **atragerea și stabilizarea forței de muncă,** cunoscut fiind faptul că în 1985 am înregistrat un indice mare de fluctuație, fenomen care atrage după sine cheltuieli și greutăți privind organizarea corespunzătoare a muncii. Pentru personalul necalificat au fost și sînt în continuare organizate cursuri la locul de muncă în meseriile : mineri, electricieni, buldozeriști, precum și cursuri de perfecționare a pregătirii profesionale a celor cu o anumită vechime în muncă.

Prin promovarea de noi tehnologii avansate, mecanizarea în continuare a activității din subteran, utilizarea la parametri ridicați a tuturor utilajelor din dotare, este cu putință ca planul de extracție a cărbunelui pe 1986 să fie nu numai îndeplinit ci și depășit".

Ion UNTĂRESCU : În întreprinderea noastră, pe primele 3 trimestre din acest an, indicii de utilizare a mașinilor și utilajelor au reprezentat 88,7%, față de 85% planificat, ceea ce a contribuit în mare măsură la depășirea planului producției marfă cu 10,2%. În același timp, fondul de timp maxim disponibil al utilajelor și instalațiilor a fost folosit în proporție de aproape 90%, aceasta avînd un rol foarte important în reali-

Au luat parte la dezbatere tovarășii : **Nicolae ȘTEFAN** — secretar, Comitetul județean Dîmbovița al P.C.R. ; **Ion DAVIDOIU** — vicepreședinte, **Gheorghe GRECULESCU,** Consiliul de control muncitoresc al activității economico-sociale al Comitetului județean Dîmbovița al P.C.R. ; **Radu STANCIU** — director tehnic, întreprinderea de strunguri „SARO" ; **Constantin MĂNDOIU** — șef birou mecano-energetic, Combinatul de lianți și azbociment Fieni ; **Marian DUMITRESCU** — șef birou producție, Întreprinderea electrocentrale Doicești ; **Victor NICOLAESCU** — șef birou mecano-energetic, Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște ; **Ion UNTĂRESCU** — șef birou producție, Întreprinderea de frigidere Găești ; **Petre LUNGU** — director, Întreprinderea de aparataj electric Titu ; **Mircea IANCULESCU** — inginer șef, Întreprinderea de utilaj petrolier Tîrgoviște : **Leonida BĂDIU** — inginer șef, Exploatarea minieră Șotînga ; **Radu LAZĂR** — director tehnic, întreprinderea „OȚELINOX" Tîrgoviște ; **Ion IONESCU** — șef secție mecano-energetic, Schela petrolieră Moreni ; **Nicolae ALEXANDRESCU** — inginer șef, Întreprinderea de prelucrare a lemnului Pucioasa ; **Gheorghe BANU** — director, întreprinderea „Steaua Electrică" — Fieni ; **Sebastian MOTEA** — director tehnic, Schela petrolieră Găești ; **Ion TACHE** — director tehnic, Schela petrolieră Viforita ; **Constantin DONA** — inginer șef, Schela petrolieră Titu ; dr. ing. **Emil DIMA,** director, Întreprinderea de utilaj chimic Găești ; **Dumitru TAVSANCEA** — inspector, Inspecția teritorială pentru controlul gospodăririi fondurilor fixe ; **Viorel CODESCU,** șef birou mecano-energetic, Schela de foraj Moreni.

*) Prima parte a dezbaterii a fost publicată în numărul 50 din 13 decembrie 1985

zarea și depășirea indicilor de utilizare. Rezultatele obținute în acest domeniu sînt urmarea faptului că s-au efectuat în general reparații de bună calitate, întreținerea și exploatarea au fost corespunzătoare, a existat o mai susținută preocupare pentru organizarea superioară a producției și a muncii etc. În aceeași ordine de idei, trebuie să amintim măsurile inițiate pentru întărirea disciplinei în muncă și repartizarea mai judicioasă a personalului pe lucrări, în funcție de complexitatea acestora.

Consider că pentru îmbunătățirea în și mai mare măsură a activității în acest domeniu trebuie soluționate cîteva probleme ce s-au desprins din practica noastră de pînă acum, și anume : ● **pentru o mai bună activitate a secțiilor mecano-energetice propunem ca mașinile de rectificat să fie reparate capital de o întreprindere specializată** (I.M.U.A.B. București sau „Unirea"-Cluj), **iar aprovizionarea acestor secții să se facă centralizat, în cadrul aceleiași platforme industriale ;** ● **revizuirea și îmbunătățirea normativelor ce stabilesc numărul personalului de întreținere pentru mașini care, după părerea mea, sînt depășite** (de exemplu în actualele normative se stabilește numărul de personal pentru mașinile-unelte de prelucrat prin așchiere, dar nu se planifică personalul necesar pentru întreținerea mașinilor agregat sau a celor aflate sub incidența Decretului 400).

Pentru anul 1986 ne-am propus creșterea indicilor de utilizare cu încă un procent comparativ cu 1985. În acest scop s-au luat o serie de măsuri, încă din trimestrul IV a.c., pentru creșterea operativității în executarea reviziilor și reparațiilor, preluarea din mers a schimburilor și eliminarea absențelor nemotivate".

Forța de muncă — asigurată și pregătită la nivelul dotării tehnice

Viorel CODESCU : „În ce ne privește, coeficientul de utilizare (extensiv) prevăzut pentru acest an nu a fost realizat, cu toate eforturile întreprinse în acest sens. Analizele efectuate în unitatea noastră au evidențiat faptul că doi factori importanți au contribuit la neîncadrarea în nivelul planificat, și anume : 1) depășirea duratei de staționare a instalațiilor în reparații capitale (față de 5 300 ore staționare în R.K., afectate prin normativ, pe trei trimestre s-au înregistrat peste 19 860 ore), și 2) suspendări de sonde datorită neasigurării cu ritmicitate a unor materiale și piese de schimb necesare — sape, uleiuri, burlane, chimicale pentru fluidele de foraj, furtune și prăjini de foraj (pe 9 luni a.c. s-au înregistrat peste 31 400 ore suspendări la instalațiile de foraj). Sub acest aspect, sîntem dependenți în mare măsură de furnizori — mă refer atît la unitățile „service" din cadrul ministerului nostru, cît și la întreprinderile specializate de materiale și piese de schimb — care pot și trebuie să răspundă cu mai multă promptitudine solicitărilor petroliștilor.

Situația se prezintă similar și în cazul coeficientului intensiv de utilizare, respectiv metri forați/instalație/lună. Alături de cauzele menționate mai înainte, o pondere mare în nerealizarea acestui indicator o are activitatea de demontaj-transport-montaj (D.T.M.), cea de foraj și de întreținere. Probleme deosebite s-au ridicat în activitatea D.T.M., unde s-a înregistrat de altfel și o depășire față de numărul de zile normate. Cauzele sînt și aici destul de complexe : neasigurarea în termen a unor locații (datorită întîrzierilor în obținerea formelor pentru teren și finanțare) ; numărul încă insuficient de mijloace de mecanizare și transport (automacarale, camioane de tonaj etc.) ; echipe de lucru incomplete datorită lipsei sau indisciplinei personalului etc.

În momentul de față, pentru noi se ridică două mari probleme, a căror soluționare ar putea contribui la un spor însemnat de producție. În primul rînd este vorba de **îmbunătățirea activității de întreținere și reparații** atît în ce privește sporirea calității reviziilor și reparațiilor curente — în scopul asigurării continuității funcționării instalațiilor de foraj — cît și creșterea ritmicității în aprovizionarea cu materiale și piese de schimb necesare pentru motoare termice, compresoare de aer, capete hidraulice etc. Nu se poate spune că în acest domeniu nu s-a făcut nimic. Din contră, au fost luate măsuri concrete care au condus, realmente, la o îmbunătățire a activității : organizarea de echipe de revizii și reparații între două montaje, inclusiv în schimburile II și III, atît pe linie mecanică cît și energetică, în scopul înlăturării rapide a oricăror defecțiuni ; brigăzile de foraj au fost întărite cu un maistru mecanic și o echipă de intervenție și reparații etc.

Cea de-a doua direcție în care va trebui să ne îndreptăm eforturile este cea referitoare la **asigurarea integrală a forței de muncă și, mai ales, a celei calificate** (sondor, mecanic motoare diesel etc.). În prezent, întîmpinăm dificultăți destul de mari cu încadrarea absolvenților de liceu și școli profesionale (în special absolvente, care se adaptează greu la condițiile de lucru din foraj). **Ar fi util ca la repartizarea acestor absolvenți inspectoratele școlare să țină în mai mare măsură seama de condițiile noastre concrete de lucru** și să repartizeze în special bărbați, aleși atît după aptitudini cît și după alte criterii mai largi — condiție fizică, sănătate etc".

Ion TACHE : „Și noi am întîmpinat unele dificultăți în ce privește utilizarea instalațiilor, în special a celor de intervenție, unde s-au realizat coeficienți mai mici decît cei planificați. Doar la instalațiile de dezbenzinare s-a realizat un indice de utilizare superior (99,7% față de 99,4% planificat), datorită unei preocupări mai susținute pe linia organizării mai bune a producției și a muncii, respectării graficelor de revizii și reparații, asigurării din vreme a utilajelor de rezervă și întreținere corespunzătoare etc.

Trebuie însă să arătăm că la folosirea instalațiilor de intervenție s-au manifestat unele neajunsuri care puteau fi evitate. Am în vedere faptul că s-au înregistrat unele reparații accidentale cauzate de întreținerea necorespunzătoare a instalațiilor ; pregătirea insuficientă a personalului operativ de intervenție ; unele drumuri de acces se prezintă încă necorespunzător, ceea ce favorizează uzura prematură a mijloacelor de transport ; dispunem de un număr mai mare de instalații de intervenție de care nu avem nevoie și ca atare pot fi date disponibile pentru alte unități etc.

Evitarea marii majorități a acestor neajunsuri depinde de noi, pentru multe dintre acestea fiind stabilite măsuri concrete, parte din ele rezolvate, parte în derulare în prezent : ● programarea celui de-al doilea schimb la strungurile pentru burlane, o dată cu creșterea sarcinilor de recondiționare a materialului tubular ; ● organizarea de cursuri de ridicare a nivelului pregătirii personalului ; ● supravegherea mai atentă a executării reparațiilor planificate pentru eliminarea pe cît posibil a celor accidentale ; ● repararea tuturor drumurilor de acces și din incintă etc.".

Radu LAZĂR : „La grupa „alte utilaje", respectiv mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, indicele de utilizare planificat nu a fost îndeplinit ; aceasta s-a datorat aproape în exclusivitate lipsei forței de muncă. Măsurile întreprinse au rezolvat parțial problemele care au apărut pe parcurs. De aceea, pentru prima parte a trimestrului I 1986 sînt prevăzute o serie de acțiuni de acest sens, cum ar fi cazul, ca cel mai important exemplu, încadrării unui număr de 8 așchietori (actualmente în ultimul an al școlii profesionale), prin care considerăm că se va rezolva definitiv această problemă.

La utilajele de bază (laminorul Șendzimir și linia de laminare LPMS) indicii de utilizare pe 9 luni a.c. au fost realizați și chiar depășiți. Totuși, și aici au existat unele perturbări pe fluxul de fabricație, cauza principală constituind-o neritmicitatea aprovizionării cu materie primă atît pentru secția de benzi cît și pentru laminorul de profile. Pentru evitarea muncii în asalt consider că se impune concentrarea eforturilor pe două mari căi, și anume : 1) **aprovizionarea ritmică cu materie primă,** respectiv tablă laminată la cald (de la C. S. Galați) și țagle pentru relaminare (de la C.O.S. Tîrgoviște) și 2) **programarea loturilor de fabricație pe campanii de laminare optime,** evitînd mersul în gol și staționările tehnologice pentru schimbarea dimensiunilor. O mențiune specială trebuie făcută pentru grupa de mașini-unelte la care se va acționa pentru extinderea poliservirii la mașinile de danturat și realizarea unor linii tehnologice pentru execuția pieselor de schimb tip arbore".

Întreaga zestre tehnică folosită eficient în procesele de producție

Nicolae ȘTEFAN : „Ținînd seama de dezvoltarea puternică a industriei în județul nostru, de sarcinile importante privind realizarea planului, utilizarea la parametrii ridicați a fondurilor fixe a constituit și constituie una din principalele căi de onorare exemplară a îndatoririlor ce ne revin. Dispunem, la nivelul județului de **peste 3 500 mașini-unelte,** precum și de un important număr de utilaje și instalații, fapt ce dovedește preocuparea susținută a conducerii partidului nostru pentru dotarea unităților economice cu mijloacele de producție necesare realizării indicatorilor planului de dezvoltare economico-socială.

Analizînd modul în care organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii din unitățile economice au acționat pentru folosirea rațională, eficientă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din dotare a reieșit că, față de aceeași perioadă a anului trecut, s-au obținut rezultate mult mai bune. Utilizînd

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
Corneliu BÂRNEA

(Continuare în pag. 24)

Opinii ale specialiștilor

Necesitatea dezvoltării în profil teritorial a creșterii ovinelor

NOUA STRATEGIE în dezvoltarea zootehniei românești se fundamentează pe un complex de măsuri organizatorice și stimulente economice menite să asigure înfăptuirea concepției după care creșterea animalelor va duce, în toate întreprinderile agricole socialiste și în gospodăriile populației, la valorificarea superioară a resurselor vegetale, în special secundare, la punerea în valoare a suprafețelor de pășuni și fînețe naturale, la amenajarea unor însemnate suprafețe de păduri pășunabile. În aceste condiții se vor diversifica sistemele de creștere și îngrășare a animalelor și se vor perfecționa tehnologiile de producție. Înlocuirea tehnologiilor neeficiente, mari consumatoare de energie, cu tehnologii ieftine, adaptate condițiilor natural-economice, va asigura punerea în valoare, de către speciile bovine și ovine, a unor însemnate resurse vegetale.

Valorificarea superioară a producției vegetale se poate realiza în condițiile dezvoltării prioritare a acelor specii de animale care asigură, diferențiat pe teritoriu, cel mai ridicat grad de conversie a resurselor furajere. Cum țara noastră dispune de suprafețe mari de pășuni și fînețe, iar de la culturile de cîmp rezultă cantități însemnate de producții secundare, din punct de vedere economic este rațional să dezvoltăm prioritar speciile de bovine și ovine. Nivelurile atinse în dezvoltarea efectivelor monogastrice, mari consumatoare de cereale și de energie convențională, se vor stabiliza, deoarece la acestea costurile de producție sînt ridicate.

Ovinele, a căror creștere are tradiții în țara noastră, fac parte din speciile cu mari perspective de viitor : de la circa 17 milioane de capete, cît avea țara noastră la începutul anului 1983, se preconizează să ajungem la 25 milioane de capete. Pentru atingerea acestor efective sînt necesare mutații teritoriale structurale și pe forme de unități agricole. Deși ramură concurentă cu bovinele în ceea ce privește valorificarea bazei furajere, creșterea ovinelor asigură utilizarea superioară a unor însemnate resurse furajere din zonele agricole în care ramura bovinelor este răspîndită.

Înfăptuirea măsurilor de îmbunătățiri funciare cuprinse în Programul național privind realizarea unor producții agricole sigure și stabile și de utilizare a întregului fond funciar va asigura ridicarea potențialului productiv a peste 2 milioane de hectare de pajiști (prin fertilizare, curățire, cultivare), precum și ameliorarea a circa 3 milioane de hectare de păduri pășunabile. Folosirea cu eficiență maximă a pășunilor și fînețelor naturale, a pădurilor se poate realiza prin pășunatul lor de către ovine, toamna tîrziu și primăvara timpuriu, chiar dacă unele din aceste suprafețe sînt destinate bovinelor. Marea cantitate de resurse secundare vegetale neutilizabile de către bovine poate fi valorificată de ovine.

Repartizarea teritorială a ovinelor s-a realizat, desigur, în funcție de condițiile naturale favorabile diferitelor rase, dar și de condițiile economice care permit practicarea unor sisteme diferite de creștere. Așa, de pildă, în județul Constanța, condițiile economice au influențat dezvoltarea unor sisteme intensive de îngrășare a mieilor destinați exportului. Acest județ deține, de altfel, peste 5% din efectivul total de ovine al țării și peste 9% din producția de lînă.

Densitatea ovinelor calculată la 100 de hectare arabil + pășuni + fînețe, precum și la 100 de hectare pășuni și fînețe se corelează diferențiat cu producția de lînă la 100 de hectare și cu randamentele medii de lînă și lapte.

Țara noastră ocupă un loc de frunte în Europa în ceea ce privește densitatea la 100 de hectare.

Media de 118 oi la 100 de hectare (a + p + f), la sfîrșitul anului 1982, reflectă o repartizare diferențiată pe județe, și anume : 8 județe — unele din ele dispunînd de suprafețe mari de pășuni și fînețe (Harghita, Hunedoara, Maramureș) — au densitatea sub 100 de capete de ovine ; 4 județe au densitatea de peste 150 de oi (Tulcea, Constanța, Sibiu, Vrancea). Cu excepția județului Sibiu, care dispune de pășuni și fînețe, celelalte trei județe au resurse mai restrînse de iarbă și fînuri naturale. Creșterea oilor se bazează în bună măsură pe furaje cultivate și producție vegetală secundară. În județele Constanța și Olt, densitatea oilor la 100 de hectare de pășuni și fînețe este de 1 587 și, respectiv, 1 250 capete. Notăm că acest județ — Constanța — obține cea mai ridicată producție de lînă pe oaie (4,80 kg) și la 100 hectare (64 kg). Corelînd densitatea ovinelor cu cea a bovinelor (care este de numai 29 capete, față de media pe țară de 44), scoatem în evidență folosirea rațională a condițiilor natural-economice de către specia cea mai corespunzătoare resurselor. În județul Olt, însă, la o densitate scăzută a ovinelor (97 capete) la 100 de hectare a + p + f, se adaugă și o densitate sub media pe țară a bovinelor (de 37 capete), ceea ce reflectă utilizarea mai slabă a resurselor vegetale de către rumegătoare.

Din punctul de vedere al gradului de intensificare a producției, reflectat de producția de lînă la 100 hectare a + p + f și pe oaie, județul Constanța ocupă locul întîi. La o densitate a ovinelor mai mare decît în județul Constanța (174 ovine), județul Tulcea (180 ovine) realizează o producție de lînă la 100 hectare a + p + f de numai 50,2 kg, față de 64 kg cît obține primul județ. Dacă corelăm densitatea ovinelor cu cea a bovinelor, în județul Tulcea (180 ovine și 21 bovine) rezultă o mai slabă utilizare a resurselor vegetale, deși condițiile sînt relativ apropiate.

O utilizare mai bună a resurselor de furaje ieftine, în special a pășunilor și fînețelor naturale, se realizează într-un număr redus de județe, ca de pildă Sibiu și Bistrița-Năsăud. Județul Sibiu are o densitate a ovinelor la 100 de hectare a + p + f de 167 capete, iar a bovinelor de 42 de capete. Întrucît pășunile și fînețele dețin peste 55% din suprafața agricolă a județului, la 100 de hectare p + f revin 250 de ovine. Acest județ produce 63,4 kg lînă la 100 de hectare pășuni și fînețe. Cu toate că trebuie să avem în vedere unele condiții specifice (rasa, structura producției, gradul de intensificare, tradiția etc), se observă mari rezerve de utilizare rațională a resurselor vegetale de către ovine. Există județe care folosesc slab aceste resurse (Hunedoara, Harghita, Caraș-Severin). În județul Hunedoara, de pildă, la 100 de hectare a + p + f revin 78 de ovine și 42 de bovine, iar la 100 de hectare p + f numai 109 ovine. Ca urmare, se obține o producție de lînă la 100 de hectare p + f de numai 39,5 kg, față de 86,9 kg — media pe țară. Această stare reflectă atît gradul redus de intensificare a producției (1,93 kg lînă pe oaie), cît și slaba utilizare a resurselor de furaje de pe pășunile și fînețele naturale ce dețin suprafețe însemnate (peste 70% din suprafața agricolă). Corelația dintre densitatea ovinelor și producția de lînă la 100 de hectare a + p + f reflectă gradul de valorificare a resurselor de furaje ieftine.

Produsul de bază în creșterea ovinelor îl constituie lîna. Obținerea unor randamente cît mai mari reprezintă indicatorul de bază în dezvoltarea intensivă a acestui sector zootehnic. Studiind influența densității ovinelor asupra producției de lînă la o sută de hectare, observăm că aceasta variază în funcție de densitatea ovinelor și, desigur, de randamentul mediu pe oaie. Mărimea coeficientului de corelație este de 0,761. Funcția utilizată în cercetarea noastră are tendință crescătoare, ca urmare a sporirii densității ovinelor la 100 de hectare. Această situație scoate în evidență faptul că există însemnate rezerve de utilizare, în mai mare măsură, a resurselor de furaje vegetale. Dacă tendința curbei relevă încetinirea sau oprirea creșterii producției de lînă la 100 de hectare, aceasta ar putea însemna epuizarea resurselor de furaje.

Dezvoltarea ramurii ovinelor, pe forme de unități agricole, reflectă de asemenea mari diferențieri în profil teritorial. Ele relevă posibilitățile de utilizare rațională a resurselor de furaje ieftine și de forță de muncă disponibile, în special în cooperativele agricole de producție. Aceste unități cresc însă numai 35,1% din efectivele de ovine ale țării, deși dețin circa 57% din suprafața arabilă + pășuni + fînețe. Gospodăriile membrilor cooperatori dețin 32,4 % din efectivele de ovine, iar gospodăriile individuale 17,2%. Județul în care cooperativele agricole de producție dețin cea mai ridicată pondere din totalul efectivelor de ovine este Satu Mare (55,7%) ; unitățile de stat (I.A.S., stațiuni experimentale ș.a.) dețin cea mai ridicată pondere în județul Constanța (31,3%), gospodăriile membrilor cooperatori — în județul Iași (55,4%), iar gospodăriile individuale — în județul Bistrița-Năsăud (49,6%).

Îmbunătățirea repartizării teritoriale a creșterii ovinelor se impune atît în ceea ce privește corelarea acesteia cu suprafețele de pășuni și fînețe, cît și pe forme de unități agricole. Este necesară o mai mare diversitate de soluții, date fiind diversitatea resurselor de furaje și posibilitățile acestei specii de a le valorifica superior.

dr. Letiția ZAHIU

Rolul factorului uman în asigurarea calității serviciilor

ESTE CUNOSCUT că programul de autoconducere și autoaprovizionare pe 1985—1986, adoptat de Marea Adunare Națională, pune accent pe alimentația publică de masă, pe producția culinară, avînd în vedere îmbunătățirea activității în domeniul consumurilor colective, stimularea producției de semipreparate ce ușurează în mare măsură munca în gospodărie și permite o mai bună folosire a timpului cetățenilor. „Programul privind dezvoltarea producției de preparate culinare în perioada 1986—1990", aprobat de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., stabilește noi măsuri pe linia dezvoltării bazei tehnico-materiale a producției culinare de serie mare, a utilajelor și materiilor prime necesare. Prezentăm în continuare preocupările pe linia dezvoltării producției culinare la o mare întreprindere de alimentație publică din Capitală — I.A.P.L. Segarcea.

■

ÎN ACTIVITATEA întreprinderii, odată cu atenția acordată omului în calitate de consumator de bunuri materiale, ne preocupăm de om în cealaltă postură a sa, cel care produce și asigură servicii, de cerințele și calitățile pe care le presupune această relație, întruchipînd comerțul modern.

Dacă comportamentul consumatorului, adoptarea și educarea către un anume model de consum este o problemă de ordin social, calitatea lucrătorilor și producătorilor din comerț depinde de mijloacele întreprinderii de a-i selecționa, forma și perfecționa. Conducătorul partidului și statului nostru remarca în cuvîntarea la recenta Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, că **„multe — sau o serie — din neajunsurile pe care le avem sînt și rezultatul unei anumite rămîneri în urmă din punct de vedere al pregătirii cadrelor, al nivelului lor profesional și tehnic, al lipsei spiritului lor muncitoresc de răspundere în producție".**

Ca urmare a noilor exigențe ce se impun pe linia autoconducerii și autoaprovizionării locale, I.A.P.L. Segarcea, care dispune de unități în întreg sectorul 3 al Capitalei, și-a propus o serie de acțiuni pe linia ridicării pregătirii cadrelor, selecției și integrării profesionale începute încă din cursul anului 1984, în colaborare cu specialiști. Ne propunem, în consecință, să prezentăm cîteva din realizările obținute de întreprindere în primele trei trimestre ale anului 1985 în ceea ce privește creșterea și diversificarea producției culinare ca și a inițiativelor care, puse în practică, au condus la buna desfășurare a procesului de producție culinară și a desfacerilor, la îndeplinirea și depășirea unor indicatori de plan. Astfel, depășirea planului la producția culinară cu 3,2% a însemnat o creștere a ponderii acesteia în totalul activității (61,0% din desfaceri), care s-a obținut pe seama produselor proprii de bucătărie, al căror consum a crescut cu 7,5% (10,0% la mîncăruri, 27,7% la produse „gospodina" etc.). Aceste realizări s-au obținut punîndu-se accent pe desfacerea preparatelor din legume, ouă, paste făinoase și pește. Sînt remarcabile eforturile depuse de colectivele unor unități ale întreprinderii (Carul cu bere, Mureș, bufetele Expres de la întreprinderea „23 August" (Poarta 1 și Poarta 4), Autoservirea-Lipscani, Trocadero, Gospodina — Academiei etc.) care printr-o preocupare deosebită pentru diversificarea sortimentelor au reușit să atragă un număr sporit de consumatori. Menționăm introducerea în producție numai în acest an a 320 de rețete noi de preparate culinare. Acestea se bazează în bună măsură pe utilizarea peștelui, ouălor, pastelor făinoase, a legumelor și zarzavaturilor. Realizăm în prezent un consum de legume și zarzavaturi care se află în raport cu carnea de 4,8:1. Am organizat de asemenea producția la comandă de preparate culinare care se cumpără pentru acasă.

Dintre factorii perturbatori, care ne-au îngreunat activitatea, sînt de luat în seamă, pe lîngă cei climaterici (condițiile nefavorabile din trim. I), și cei economici, prin nerealizarea unora din sarcinile contractuale de către furnizori, fapt pentru care — în scopul completării fondului de marfă — s-a apelat în mare măsură la achiziții directe de pe piața neorganizată pentru produse agroalimentare. Cu toate aceste neajunsuri, așa cum am arătat, planul a fost realizat, beneficiile întreprinderii au crescut cu 11,1%, iar rentabilitatea cu 11,2%, în condițiile diminuării cheltuielilor de circulație.

Întrucît, începînd cu anul 1986, I.A.P.L. Segarcea trebuie să producă zilnic o mult mai mare cantitate de mîncare gătită și preparate tip „gospodina", ce se vor pune în vînzare prin unitățile proprii și prin unitățile I.C.L. Alimentara 3, din întreg sectorul 3 al Capitalei, ne-am preocupat încă de pe acum să pregătim rețeaua, secțiile de producție, forța de muncă necesară și fondul de marfă, pentru a traduce în viață sarcinile ce ne revin în acest domeniu. Realizările prezentate, cît și cele pe care scontăm în viitor, se axează în mod deosebit pe modul de utilizare a forței de muncă. Indicatorii economici ilustrează în acest sens o bună corelare între volumul desfacerilor și fondul de retribuire, dintre cîștigul mediu realizat și creșterea productivității muncii.

Considerăm util a prezenta cîteva din preocupările noastre pe linia selecției, pregătirii și integrării profesionale, activitate desfășurată cu sprijinul IECIT și al Universității din Iași, care și-a adus un aport real în bunele rezultate obținute de întreprinderea noastră prin stimularea unei activități competente, creative, eficiente.

■

PRINCIPALELE profesii care își aduc aportul la realizarea planului de desfacere în alimentația publică au fost analizate sub aspect psihoergonomic, în vederea elaborării psihoprofesiogramelor și micromonografiilor profesionale specifice, veritabile modele în selecția și orientarea profesională, atît pentru școală cît și pentru integrarea în muncă. Pe baza acestor instrumente și cu ajutorul tehnicilor psihosociologice a fost elaborat un sistem științific de recrutare a cadrelor, de alcătuire a colectivelor pe gestiuni și de perfecționare a relațiilor de muncă.

Profesiograma postului inventariază o serie de atribute umane de natură aptitudinală pe care e necesar să le posede, la un anumit nivel de dezvoltare, persoana care răspunde la solicitările locului de muncă respectiv, cum ar fi: rezistența fizică; acuitatea olfactivă și gustativă; forța dinamică; dexteritatea manuală; coordonarea ochi-mînă; inteligența; originalitatea; coordonarea braț-mînă; siguranța/stabilitatea braț-mînă; aprecierea mișcării brațelor; memoria; judecata estetică; percepția vizuală a formei; structurarea perceptivă etc.

Avînd în vedere faptul că activitatea de alimentație publică implică multă originalitate și imaginație creatoare, am tratat brigada ca pe un veritabil grup de creație. Alcătuirea acestor grupuri de muncă s-a bazat, în consecință, pe ideea încadrării tipurilor de personalitate și a ritmurilor dispoziționale proprii membrilor ce urmează să conlucreze, în structura rolurilor impuse de sarcină.

Intervențiile noastre în organizarea muncii au avut o contribuție esențială asupra creșterii productivității muncii lucrătorilor, cu efecte pozitive în: diversificarea și îmbunătățirea calitativă a producției culinare; îmbinarea activității de producție cu servirea consumatorilor; creșterea interesului și inițiativei în organizarea de expoziții; cunoașterea gustului consumatorilor și propagarea însușirilor nutriționale ale alimentelor; încurajarea și stimularea interesului lucrătorilor pentru consultarea literaturii de specialitate, experimentarea și crearea unor noi rețete etc.

Metoda psihoergonomică pe care o promovăm prezintă avantaje și pentru activitatea de formare și perfecționare a cadrelor. Deducerea atributelor umane necesare practicării postului din situațiile de muncă facilitează individualizarea procesului formativ, subiectul în formare exersînd mai mult acele faze la care se dovedește deficitar sub aspect aptitudinal. Pe de altă parte, analiza sistemică a procesului muncii ne conduce la o perfecționare continuă a metodelor de lucru, a relațiilor și condițiilor de muncă, ceea ce atrage după sine remodelarea profesiogramelor.

Selecția psiho-fiziologică a persona-

Nicolae GAVSARI
director coordonator I.A.P.L. Segarcea București

Gelu DUIMOVICI
psihosociolog

(Continuare în pag. 17)

CITITORII AU CUVÎNTUL

ECOURI

Utilizarea eficientă a fondurilor

ÎN legătură cu articolul intitulat „Creşterea rolului organelor financiare în utilizarea eficientă a fondurilor", apărut în nr. 27 al „Revistei economice", subscriem la ideea potrivit căreia implicarea compartimentului financiar-contabil şi a contabilului-şef în toate problemele întreprinderii, dar în special în ceea ce priveşte indicatorii de eficienţă şi apărarea integrităţii patrimoniului întreprinderii este deosebit de importantă. Realizarea acestei implicări în conformitate cu prevederile legii, cu principiile de funcţionare a noului mecanism economico-financiar se reflectă în mod pozitiv în rezultatele financiare.

În vederea întăririi rolului compartimentului financiar-contabil în întreprindere, compartiment care nu-şi realizează uneori sarcinile şi datorită mijloacelor modeste pe care le are la îndemînă, propunem să se întărească compartimentul care se ocupă de urmărirea costurilor cu cadre inginereşti şi tehnice care să poată fundamenta cît mai complex indicatorii calitativi şi să i se atribuie acestuia sarcini de control asupra desfăşurării procesului de producţie şi a celorlalte activităţi ; controlul financiar preventiv să se extindă necondiţionat asupra consumului de materii prime, materiale, obiecte de inventar etc., în etapa actuală economisirea acestora avînd o importanţă covîrşitoare ; în cadrul compartimentului financiar-contabil, să se întărească grupele de analiză economico-financiară, iar deciziile care se iau la nivelul organelor colective de conducere să aibă la bază numai asemenea analize.

Considerînd că şi aceste opinii vor fi dezbătute în paginile „Revistei economice", vă asigurăm că vom lua în continuare măsuri care să contribuie la o cît mai eficientă utilizare a fondurilor.

Gh. GAVRILESCU
contabil-şef al întreprinderii mecanice „Ceahlău" din Piatra Neamţ

★

ASPECTELE vizînd rolul organelor financiare în general şi al contabilului-şef în special se înscriu în contextul sarcinilor ce revin întregului aparat financiar-contabil, cu privire la creşterea calitativă a întregii activităţi economice. În acest context, în cadrul întreprinderii noastre prin introducerea în evidenţa cheltuielilor de producţie a metodei costurilor normate s-a realizat perfecţionarea continuă a utilizării categoriei preţ de cost în conducerea producţiei, în întărirea gestiunii economice proprii şi în sporirea contribuţiei bugetelor de venituri şi cheltuieli ale secţiilor de producţie în activitatea de planificare, analiză şi control, atît la nivelul întreprinderii cît şi al fiecărei secţii în parte. Cît priveşte aspectele ridicate cu privire la creşterea rolului contabilului-şef, considerăm că în fapt acesta îşi va putea aduce o contribuţie sporită la buna gospodărire a fondurilor materiale şi băneşti, în situaţia în care alături de permanenta preocupare privind perfecţionarea pregătirii profesionale pe plan legislativ, obligaţiile, drepturile şi răspunderile contabilului-şef, ale întregului aparat financiar-contabil ar fi înscrise într-un singur act normativ prin crearea unui „cod financiar-contabil" cu aplicabilitate în toate unităţile socialiste de stat şi cooperatiste. Propunerea noastră are în vedere faptul că în prezent obligaţiile şi răspunderile contabilului-şef, ale organelor financiar-contabile se regăsesc dispersate într-o serie de acte normative (Legea finanţelor, Legea cu privire la controlul financiar preventiv etc.). Creşterea rolului acestor organisme în dezvoltarea intensiv-calitativă a activităţii economice impune cu necesitate, după părerea noastră, reunirea tuturor prevederilor legale cu privire la obligaţiile, drepturile şi răspunderile contabilului-şef şi a organelor financiar-contabile într-un singur act normativ.

Dat fiind rolul organelor financiare în creşterea continuă a eficienţei economice şi cum rezultatele economice depind şi de activitatea desfăşurată de personalul tehnic de specialitate, considerăm că o atenţie mereu mai mare va trebui acordată în învăţămîntul tehnic, mediu şi superior şi altor forme de pregătire profesională, pregătirii economice a viitoarelor cadre tehnice. Apreciem că articolul cu privire la „Creşterea rolului organelor financiare în utilizarea fondurilor" constituie un îndreptar în îmbunătăţirea activităţii economico-financiare din unitatea noastră, în întărirea autogestiunii economico-financiare.

I. HULPE
contabil-şef al întreprinderii de mecanică fină din Sinaia

Recuperare

ARTICOLUL publicat în „Revista economică" nr. 26, sub titlul „Intensificarea procesului de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile" reprezintă o sinteză succintă a activităţii depuse pe linia colectării, recuperării şi valorificării materialelor refolosibile, semnalînd principalele rezultate pe economie evidenţiate prin cifre valorice sau procentuale. Conţinutul articolului reflectă fidel sarcinile trasate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara comună a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din 18–19 iunie 1985, sarcini care au fost preluate şi de ministerul nostru. Astfel, pe baza „Programului pentru intensificarea activităţii de colectare şi valorificare a materialelor refolosibile şi de recondiţionare a pieselor şi subansamblelor pe anii 1985 şi 1986", aprobat la această plenară, ministerul nostru a transmis tuturor centralelor industriale noile sarcini pentru anii 1985 şi 1986, referitoare la intensificarea valorificării materialelor recuperabile şi refolosibile, vizînd în principal creşterea producţiei de anvelope reşapate, de polietilenă recuperată, precum şi urgentarea punerii în funcţiune a obiectivelor de investiţii (semnalate în articol).

Paralel cu activitatea de valorificare a materialelor recuperabile şi refolosibile în vederea realizării producţiei conform sarcinilor din planul de stat şi a reducerii consumurilor specifice de materii prime şi materiale, în cadrul institutelor de cercetare de profil din cadrul ICECHIM se depun eforturi continue pentru găsirea unor soluţii eficiente de valorificare a unor materiale refolosibile nerecuperate în prezent, cît şi pentru modernizarea tehnologiilor existente în scopul reducerii la minimum a cantităţii de produse secundare, reziduuri, gudroane rezultate în procesele tehnologice concomitent cu produsele principale. Astfel, sînt în curs de cercetare reşaparea a noi tipodimensiuni de anvelope, măcinarea criogenică a anvelopelor uzate nereşapabile şi nereparabile pentru obţinerea de pudretă, recuperarea compuşilor metalici utili din catalizatori uzaţi, zguri, cenuşi, valorificarea unor solvenţi, gaze reziduale etc., prin finalizarea cărora, respectiv prin aplicarea în industrie se va putea realiza un spor de producţie important pe baza valorificării unui număr mai mare de materiale recuperabile şi refolosibile, decît în prezent.

R. ANDARACHE
director în Ministerul Industriei Chimice

Refolosire

ARTICOLUL intitulat „Recuperarea, recondiţionarea şi refolosirea materialelor", publicat în „Revista economică" nr. 24 a vizat şi activitatea de reşapare a anvelopelor şi recondiţionarea uleiurilor uzate, la unităţile Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor. În baza planului pe anul 1985, aprobat prin Decretul nr. 450/1984, M.T.Tc. are stabilite sarcinile de recuperare şi predare la anvelope reşapabile, la uleiuri uzate cît şi de reşapare în unităţile Centralei de transporturi auto. În cadrul Centralei de transporturi auto sînt mai multe unităţi (Galaţi, Doiceşti, Aiud, Rovinari) astfel încît se va ajunge la o capacitate totală de 200 000 buc. anual de anvelope reşapabile. Cît priveşte sarcina de predare a anvelopelor reşapabile unităţile M.T.Tc. au realizat în primele 9 luni ale anului 1985 o depăşire de 9,1%.

Referitor la recondiţionarea uleiurilor uzate arătam că M.T.Tc. a predat la unităţile de colectare şi recondiţionare ale M.I.Ch. 7 885 tone pe primele 9 luni, iar în unităţile proprii s-au valorificat în aceeaşi perioadă 364 tone. Realizarea sarcinilor de colectare, predare şi valorificare în unităţi proprii este direct condiţionată de livrarea uleiurilor proaspete.

M. BĂLĂNESCU
director general în Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Corelația productivitate-calitate-eficiență în strategia dezvoltării

UNA DIN PRIORITĂȚILE fundamentale ale cincinalului 1986-1990 — etapă de profunde mutații calitativ-intensive în economia românească, la capătul căreia țara noastră, condusă în mod magistral de strălucitul strateg și ctitor al României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, va intra într-un stadiu superior de dezvoltare economică, respectiv în rîndul statelor cu nivel mediu de dezvoltare economică — o constituie creșterea susținută a productivității. Obiectivele sînt foarte clare : potrivit Programului național adoptat în acest sens, dublarea productivității muncii în industrie în 1990 comparativ cu 1980, sporirea accentuată a productivității muncii în agricultură, dublarea productivității în construcții etc. Deopotrivă au fost și sînt asigurate premisele tehnice, financiare, din punct de vedere al forței de muncă, care să permită obținerea acestor creșteri. Este vorba de promovarea intensă a tehnicii și tehnologiilor moderne în industrie și economie, de mai buna organizare a producției și a muncii, de antrenarea și folosirea tot mai bună în producție a unei forțe de muncă tot mai bine pregătită din punct de vedere profesional, a numeroși specialiști de calificare înaltă și medie, cu o experiență tot mai bogată, cu mari disponibilități de creativitate, inițiativă, spirit receptiv la tot ceea ce este nou și eficient.

Legat de aceste ultime aspecte, trebuie precizat că integrarea tot mai puternică a științei și creativității, a cercetării, învățămîntului — activități cu efecte hotărîtoare pentru progresul economiei și conduse în mod magistral de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial — pe întreg perimetrul producției, susțin pe deplin orientările definitorii, opțiunile calitative ale progresului industriei și economiei noastre. Avem astfel în vedere faptul că o parte din sporul de productivitate în industrie pînă în 1990 se va obține, cum aminteam, pe seama promovării progresului tehnic, prin tehnologii moderne, automatizări, cibernetizări, robotizări etc., cu efecte însemnate urmînd să acționeze, totodată, mai buna organizare a producției și a muncii. Acest din urmă factor, după cum o demonstrează însăși activitatea întreprinderilor, se relevă încă cu importante disponibilități. Tocmai în acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia în cuvîntarea la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii : **„Pe baza experienței pe care o avem pînă acum în unele unități, chiar acolo unde nu am aplicat pînă la capăt măsurile stabilite, am obținut o creștere de peste 2 ori a productivității muncii, iar la încheierea măsurilor de organizare apreciem că vom ajunge la o creștere de peste 3 ori a productivității muncii — și aceasta fără niște lucruri deosebite, ci pornind de la buna organizare a producției, de la folosirea rațională a mijloacelor existente, de la perfecționarea lor. Desigur, nu vreau să fiu înțeles greșit ; trebuie să acționăm cu toată fermitatea acolo unde este necesar, să aplicăm programul de automatizare, de robotizare, spre a fi la nivelul tehnicii generale pe plan internațional. Dar nu trebuie să se înțeleagă că trebuie să lăsăm la o parte ce avem, că trebuie să așteptăm pînă vom introduce altă tehnică sau robotizare, ci, cu ceea ce avem, să realizăm o organizare superioară, o creștere a nivelului tehnic, a productivității muncii și, pe această bază, o sporire generală a producției, o reducere a consumurilor, o creștere a rentabilității“.**

Firește, așa cum sublinia secretarul general al partidului, sarcinile în domeniul productivității nu sînt ușor de îndeplinit, dar, fiind create toate condițiile necesare, stă în puterea fiecărui colectiv de muncă să acționeze, în egală măsură cu pricepere și dăruire, pentru a crește corespunzător randamentul muncii, valorificîndu-se în mod superior, potențialul tehnic major al industriei și economiei, marile disponibilități de creativitate ale națiunii noastre, demonstrate de-a lungul veacurilor și, în proporții de masă, în perioada celor mai măreț înfăptuiri din întreaga istorie a țării — în „Epoca Ceaușescu“.

Ne propunem în articolul de față abordarea unor coordonate care definesc evoluția productivității la nivel mondial, în speță în statele dezvoltate ale lumii, cadru în care se pune mai pregnant în lumină marea însemnătate, orizontul larg prospectiv și realismul profund al opțiunilor românești de creștere a productivității. Dintr-o asemenea perspectivă largă, generală, vom releva apoi, în mod concret, cîteva aspecte esențiale ale corelației știință-productivitate-eficiență, în industria românească, așa cum sînt ele stabilite pentru cincinalul 1986—1990, punînd în evidență angajarea hotărîtă a industriei și economiei naționale pe coordonatele înaltei eficiențe și competitivități. Așadar, pentru început, care este, actualmente, importanța și dinamica productivității în mai multe din statele dezvoltate ale lumii ?

Mutații în competiția productivității

DUPĂ CUM SE ȘTIE, în general, în teoria și practica economică productivitatea muncii este apreciată ca un factor fundamental al competitivității întreprinderilor industriale. Potrivit statisticilor, în industria prelucrătoare a statelor dezvoltate, costurile directe cu forța de muncă dețin aproape o treime din totalul prețurilor de revenire (calculate la un curs mediu al unei monede cu paritate internațională). Să urmărim însă situația diferențiată a nivelului de productivitate pe ansamblul industriei ca și pe unele ramuri cu evoluție examinată pe termen lung, în cazul unor țări industrializate precum S.U.A., Japonia, R.F.G., Marea Britanie și Franța. Comparațiile efectuate [1]) au la bază, în principal, valoarea adăugată calculată pe o persoană ocupată, avîndu-se în vedere conversiunea productivității nominale, măsurată în monedă națională, în productivități reale, exprimate într-o monedă internațională de circulație. Ce ne indică, deci, o asemenea analiză ?

O dată cu anii '950, cînd productivitatea amintită consemnată în Statele Unite depășea de cel puțin două ori și jumătate pe cea a țărilor europene occidentale și de peste 10 ori pe cea a Japoniei, indicatorul respectiv de productivitate a evoluat diferit în cadrul celor trei grupe. În acest sens se poate arăta că diminuarea dominației tehnologice a S.U.A. s-a petrecut în favoarea Japoniei ; în condițiile unor însemnate creșteri de productivitate consemnate în industria sa prelucrătoare, Japonia și-a ameliorat sensibil poziția în acest cadru cu deosebire după 1975, astfel încît, potrivit unor estimații, în 1981 nivelurile de productivitate a muncii ale S.U.A. și Japoniei difereau între ele cu mai puțin de 10%. Firește, aceasta este o situație de ansamblu, pentru că, în detaliile ei, diferențele de productivitate se mențin și chiar s-au adîncit de o parte sau de alta.

Astfel, în mai multe ramuri Japonia a depășit deja nivelul Statelor Unite, în vreme ce în alte domenii ea rămîne încă mult în urmă. Bunăoară, potrivit acelorași calcule, superioritatea Japoniei în domeniul producției, al productivității, se manifestă în ramurile „metalice“ (respectiv prelucrare avansată a metalului) și în chimie ; se mai poate aprecia că industria — respectiv productivitatea — niponă a trecut pe locul prim în siderurgie încă de la începutul anilor '70, iar de la sfîrșitul acestui deceniu în domeniile construcții mecanice, material electric și electronic și chimie. O ascensiune spectaculoasă se consemnează în domeniul randamentului de producere a mijloacelor de transport, în numai cinci ani — perioada 1976—1980 — și pe ansamblul ramurii, productivitatea niponă la care ne referim

[1]) Vezi **Economie et Statistique**, nr. 162, ianuarie 1984, p. 3 ; în mod concret s-a avut în vedere productivitatea pentru nouă ramuri industriale din cele 5 țări și pentru ansamblul industriei, în dolari S.U.A. 1975

urcînd de la 60% la 90% din nivelul american ; mai mult chiar, pentru 1981—1982 există date care relevă că și în acest domeniu Japonia a depășit Statele Unite.

Este drept, potrivit sursei amintite, în sectoarele materialelor de construcții, textil și agroalimentar, Japonia este încă sensibil decalată de S.U.A. în domeniul productivității muncii. Există însă explicații : pentru Japonia, nivelurile și creșterile de producție în aceste ramuri sînt mai reduse decît în alte state, motiv din care nici în perspectivă nu se întrezăresc modificări în poziția relativă a Japoniei ; ceea ce relevă, o dată mai mult, uzanța practicii de creștere a productivității în anumite domenii și direcții considerate prioritare, tocmai în acest sens realizîndu-se afirmarea industrială așteptată și dezirabilă. Evident, în acest cadru mai trebuie ținut seama de realitatea eterogenității structurilor industriale japoneze. Există, deseori, situații în care marile firme din unele sectoare, care concentrează importante capitaluri, se opun sau, în cel mai bun caz, „temperează" — prin diverse pîrghii și mijloace — activitatea firmelor de dimensiuni reduse din sectoarele tradiționale, ca de pildă textile, motivațiile unor asemenea acțiuni concentrîndu-se în sfera intereselor legate de recrutarea forței de muncă, concentrarea capitalurilor etc.

Unele detalii, acum. În procesul de diferențiere, din punctul de vedere al productivității, între statele capitaliste avansate economic, ramurile „metalice", așa cum arătam, de prelucrare avansată a metalului, au jucat și continuă să joace un rol determinant. Cu valențele cele mai însemnate se vădesc în special ramura materialului electric și electronic și cea a materialului de transport — în speță ramurile producătoare de bunurile cele mai solicitate în desfășurarea politicilor investiționale actuale și a căror dezvoltare permite o afirmare industrială efectivă, de fond. Bunăoară, pentru anul 1980 și considerînd Statele Unite nivel 100, în siderurgie-metalurgie pentru Franța nivelul era de 70, pentru R.F.G. — 91, pentru Marea Britanie — 38, iar pentru Japonia 137. La construcții mecanice, productivitatea aferentă era pentru Franța 71, pentru R.F.G. 65, pentru Marea Britanie 27, iar pentru Japonia 137. La materialul electric și electronic, discrepanțele erau și mai mari — Franța și R.F.G. 50 și, respectiv, 40, Marea Britanie, 26, iar Japonia 135 — iar în ce privește materialele de transport situația se prezenta astfel : Franța și R.F.G. 55, Marea Britanie 21, iar Japonia 94 ; după cum am amintit, în toate calculele menționate, nivelul S.U.A., considerat bază, este 100.

Dar să continuăm comparațiile. În ce privește domeniul materialelor de construcții, la aceeași bază considerată 100 pentru S.U.A., nivelul de productivitate era de 71 pentru Franța, 76 pentru R.F.G., 38 pentru Marea Britanie și 47 pentru Japonia. Pentru textile, cifrele variază astfel : 64, 69 ; 46 ; 48, pentru ca în domeniul chimiei să ne reîntîlnim cu performanțele superioare ale Japoniei : 78 pentru Franța, 79 pentru R.F.G., 46 pentru Marea Britanie și 101 pentru Japonia. Desigur, este vorba de comparații stabilite printr-o metodologie deloc simplă și de aceea ele nu trebuie privite fără oarecari rezerve, insistîndu-se cu deosebire nu atît asuprea exactității ca atare a datelor, cît asupra faptului că ele exprimă tendințe.

Pentru a avea o imagine mai aproape de realitate în întreagă această sferă de probleme, mai trebuie subliniat că nivelul efectiv de competitivitate, reflectat prin prețuri, al unei activități depinde, firesc, de nivelul ca atare al productivității, corelat cu cel al salariilor respective, avîndu-se, deci, în vedere, nivelul costului salarial unitar. Oricum, datele menționate relevă limpede cel puțin un aspect : prin prisma exportului, industria japoneză deține avantaje relative în ramurile sale forte.

Activități cu efecte hotărîtoare

SĂ INSISTĂM acum mai mult în examinarea nivelului privit în timp al productivității pentru țările capitaliste dezvoltate [2]). Ce ne indică unele calcule realizate în accepția menționată ? În țările capitaliste dezvoltate se observă o anume reducere nu a nivelului, ci a dinamicii productivității, fenomen ce a reținut și reține atenția atît a teoreticienilor cît și a practicienilor. Alături de influențele și factorii de care depinde dezvoltarea susținută a economiilor naționale, pentru această situație se caută explicații în factorii specifici ce au început să acționeze cu precădere în perioada anilor '70. Încetinirea dinamicii productivității se relevă cu precădere din prima perioadă a ciclului de conjunctură (1974—1978) și continuă în perioada 1979—1933 în majoritatea țărilor analizate. Față de perioada 1971—1973, grupa țărilor mici a înregistrat o reducere a dinamicii medii cu 60% în perioada 1974—1983, iar grupa țărilor mari cu 63%. Dintre cele 14 state studiate, comparativ, pentru cele două intervale de timp, cele mai evidente scăderi au avut loc în S.U.A., Suedia, Italia, Danemarca ș.a. Trebuie spus, totodată, că încetinirea dinamicii productivității după anul 1973 este mult mai evidentă în ramurile „neprelucrătoare". În aceste condiții, în cele mai multe cazuri, dinamica medie a productivității muncii în industria prelucrătoare scoate în relief avansul față de dinamica globală obținută la nivelul întregii economii. Mai trebuie spus că elementul dinamic în creșterea productivității muncii în industria prelucrătoare a țărilor amintite îl constituie ritmul ridicat de creștere în industria construcțiilor de mașini (în special în ce privește producția de mașini electrice și mijloace de transport) și în industria chimică.

Dar ce factori ar putea explica o asemenea evoluție lentă ? În acest sens, mai mulți specialiști de la Hudson Institute sînt de acord în a desemna : a) reducerea dinamicii de dotare a forței de muncă cu mijloace fixe ; b) scăderea dinamicii cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare ; c) scăderea activității de investiții ca rezultat al cheltuielilor mai mari necesitate pentru obținerea energiei și pentru protecția mediului înconjurător ; d) rata ridicată a inflației ; e) modificări în structura pe vîrstă și sexe a forței de muncă ; f) reducerea dinamicii fluxului de inovații ; g) mutații în structura pe ramură a forței de muncă utilizată (în special, deplasări din ramurile prelucrătoare în cele neprelucrătoare, cu un grad mai mic de productivitate a muncii ; h) modificări în valorile și comportamentul social ; i) reducerea dinamicii creșterii economice etc.

Potrivit mai multor opinii, acești factori, relativ numeroși, ar putea fi concentrați în mari direcții de influențe, între care creșterea prețurilor la energie, precum și reducerea dinamicii medii a creșterii economice. Evident, fiecare grupă de factori poate avea o anume influență în ce privește dinamica, mai lentă sau mai accentuată, a productivității. Astfel, s-a constatat că modificările din dinamica dotării forței de muncă cu mijloace fixe sînt importante, dar nu decisive în scăderea productivității, ținînd totodată seama și de nivelul tehnic superior deja existent în economiile dezvoltate ale lumii. Oricum, în ansamblu, asupra creșterii productivității o influență favorabilă — de altfel, reciprocă — o are dinamica creșterii producției.

AM ÎNFĂȚIȘAT foarte pe scurt aceste evoluții și analize ale nivelului de productivitate a muncii industriale pe plan mondial, practic imagini ale preocupărilor desfășurate în statele dezvoltate ale lumii pentru creșterea productivității, pentru a pune mai pregnant în valoare imperativul și marea actualitate ale opțiunilor și amplelor acțiuni și măsuri românești cu privire la creșterea productivității — opțiuni și acțiuni inițiate și realizate cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În etapa actuală, în cincinalul următor, la sfîrșitul căruia industria și economia românească vor intra într-o etapă superioară de dezvoltare, sporirea productivității se constituie ca o prevedere de maximă necesitate, pentru a cărei împlinire factorii implicați trebuie să acționeze cu toată hotărîrea, să fructifice la un nivel superior premisele create în industrie și economie. Este condiția hotărîtoare a calității și eficienței activității.

Barbu Gh. PETRESCU

[2]) Vezi și Zeman K., Vyvoj a uroven productivity prace v ekonomiky rozvinitych kapitalistickych zemich", Praga, Ed. Untei, 1983. În acest studiu, productivitatea muncii este considerată ca producție (valoare adăugată pe lucrător) pe parcursul unui an. În analiză au fost incluse următoarele țări : Belgia, Olanda, Austria, Suedia, Franța, Italia, Japonia, R.F.G., S.U.A., Marea Britanie. Ca informații statistice de plecare s-au folosit materialele Comisiei Economice pentru Europa a O.N.U., materiale O.C.D.E. și surse naționale care se referă la problematica dată

„Avem în vedere ca pînă la jumătatea anului viitor să încheiem întreaga activitate de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, pornind de la dotarea existentă, de la ceea ce avem acum, perfecţionînd unele utilaje şi dispozitive de lucru... Cu ceea ce avem, să realizăm o organizare superioară, o creştere a nivelului tehnic, a productivităţii muncii şi, pe această bază, o sporire generală a producţiei, o reducere a consumurilor, o creştere a rentabilităţii."

NICOLAE CEAUŞESCU

(din Cuvîntarea la Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii)

Organizarea producţiei şi a muncii – la noi cote

LEGEA cu privire la creşterea productivităţii muncii, perfecţionarea organizării şi normării producţiei şi a muncii reflectă viziunea complexă a conducătorului partidului şi statului nostru asupra rolului decisiv al accelerării laturilor calitative, de eficienţă în toate domeniile de activitate.

Noile reglementări, cu o semnificaţie deosebită pentru valorificarea superioară a muncii sociale, stipulează clar prioritatea acţiunilor de concepţie, necesitatea ca, în procesul decizional, să fie adoptate cele mai corespunzătoare măsuri care să îmbine armonios problemele de perspectivă cu cele curente, în scopul de a accelera creşterea productivităţii muncii prin promovarea largă a progresului tehnic, îmbunătăţirea continuă a organizării producţiei şi a muncii, asigurarea normării lor ştiinţifice, ridicarea nivelului de pregătire profesională a personalului muncitor.

În stabilirea obiectivului organizării producţiei şi a muncii, legea pune accentul pe necesitatea de a se asigura valorificarea cu maximă eficienţă a potenţialului tehnic, material şi uman, în concordanţă cu cerinţele concentrării, integrării producţiei, ale specializării unităţilor, ca şi pe întărirea ordinei şi disciplinei. Semnificative în acest sens sînt instituirea obligaţiei factorilor responsabili privind organizarea producţiei şi a muncii încă din faza de proiectare, dar mai ales caracterul permanent al activităţii de organizare a producţiei şi a muncii, pe baza utilizării celor mai moderne şi eficiente metode utilizate în ţară şi pe plan mondial.

Elaborarea şi aplicarea în toate ramurile şi sectoarele de activitate a **proiectelor de organizare a producţiei şi a muncii,** care să conducă la o eficienţă maximă în fiecare unitate socialistă şi la scara întregii economii naţionale, se conjugă fericit cu acţiunea ce se desfăşoară în prezent — pe baza hotărîrii recente a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — privind organizarea ştiinţifică a întreprinderilor, a producţiei şi a muncii, de modernizare a lor şi de perfecţionare a nivelului tehnic în toate sectoarele.

Analiza întreprinsă de cabinetul nostru, la principalele întreprinderi industriale din municipiul Turnu Măgurele, privind acţiunile întreprinse în vederea organizării şi modernizării acestora a scos în relief orientarea asupra problemelor prioritare, din care derivă obiectivele concrete stabilite. Exemplificăm :

— utilizarea la capacitate, exploatarea corespunzătoare, măsuri pentru siguranţa în funcţionare şi modernizarea unor instalaţii la Combinatul de îngrăşăminte chimice ;

— extinderea şi generalizarea tehnologiilor de mare productivitate, concomitent cu reorganizarea fluxurilor de producţie şi a personalului, în legătură cu reprofilarea Întreprinderii de motoare electrice, care încă mai execută utilaj chimic ;

— organizarea fluxurilor de fabricaţie, trecerea la executarea mecanizată, continuă a unor operaţii manuale, îmbunătăţirea organizării transportului intern şi depozitării, modernizarea liniei pentru producerea sucului de roşii şi mărirea capacităţii de stocaj la Întreprinderea pentru producerea şi industrializarea legumelor şi fructelor ;

— introducerea în fabricaţie a noi produse şi reactualizarea bilanţurilor energetice şi termice în sectorul de panificaţie ;

— dotarea corespunzătoare pentru reorganizarea transportului intern şi depozitarea produselor şi materialelor în fabricaţia de mobilă ş.a.

Ţinînd seama de creşterea autonomiei şi răspunderii unităţilor, o îndatorire esenţială pentru activitatea viitoare o constituie îmbunătăţirea continuă a stilului şi metodelor de muncă ale consiliilor oamenilor muncii, birourilor executive ale acestora, directorilor de întreprinderi şi alte unităţi economice privind elaborarea şi urmărirea realizării programelor de creştere a productivităţii muncii, perfecţionarea organizării şi normării producţiei şi a muncii, în vederea **implicării în mai mare măsură a organelor de conducere colectivă în acţiunea de organizare şi modernizare** prin **activizarea şi folosirea mai eficientă a comisiilor de resort de pe lîngă C.O.M., a colectivelor speciale de organizare şi modernizare, pe fondul utilizării mai judicioase a specialiştilor existenţi în unităţi şi al cooperării cu unităţile de cercetare, proiectare şi inginerie tehnologică, cu unităţile specializate în domeniul organizării şi conducerii.** Pentru aceasta se impun schimbarea radicală a atitudinii şi opticii unor conducători care consideră că nu mai e nimic de îmbunătăţit în acest domeniu, folosirea celor mai corespunzătoare mijloace şi metode de antrenare a specialiştilor în activitatea de concepţie şi execuţie, stimularea iniţiativei şi creativităţii oamenilor muncii — pe baza motivaţiei — în acţiuni orientate spre realizarea obiectivelor majore ale fiecărei unităţi în parte. Paralel cu stimularea unei astfel de participări, rezultă ca necesară **delimitarea mai precisă a atribuţiilor personalului din activitatea de concepţie,** în general **şi a compartimentelor de organizare a producţiei şi a muncii,** în special.

În vederea direcţionării potenţialului creativ asupra problemelor de rezolvat, se înscrie ca o orientare principală organizarea, în toate unităţile şi la toate nivelurile, a elaborării unor studii preliminare de **analiză-diagnostic** asupra stării productivităţii muncii, a calităţii produselor şi a muncii, a consumurilor, costurilor şi altor elemente caracteristice, în scopul obţinerii unor date relevante asupra punctelor „tari" şi celor „slabe". Pînă la perfecţionarea structurilor organizatorice pe baza analizei critice a celor actuale, în vederea realizării integrale a sarcinilor şi atribuţiilor în funcţie de obiectivele fiecărei unităţi, elaborarea proiectelor de organizare a producţiei şi a muncii se poate efectua — pe baza experienţei de pînă acum — prin **organizarea sau reorganizarea de colective interdisciplinare** în cadrul fiecărei unităţi economice, prin **integrarea specialiştilor în activitatea de concepţie şi de realizare a unor măsuri,** pe perioade limitate, în concordanţă cu intervalele stabilite pentru adoptarea unor soluţii. Aşa au procedat o parte dintre întreprinderile din municipiu ; de altfel, conducerile de unităţi recurg în mod curent la această practică în cazul unor studii şi analize complexe pe probleme prioritare, cînd datele din tabloul de bord sînt insuficiente pentru fundamentarea unor soluţii. Un sprijin real îl poate constitui **experienţa unităţilor etalon,** în condiţiile în care şi sistemul informaţional pentru generalizarea şi extinderea rezultatelor pozitive este organizat corespunzător. După cum este cunoscut, la indicaţia conducerii de partid şi de stat au fost stabilite, în cadrul fiecărui minister, 3—5 unităţi etalon în care se acţionează pentru introducerea de roboţi industriali, celule flexibile, cibernetizarea proceselor de producţie etc., în vederea generalizării ulterioare, acolo unde este necesar, a rezultatelor obţinute.

La recenta Plenară a Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„trebuie să acţionăm cu toată fermitatea, acolo unde este necesar, să aplicăm programul de automatizare, de robotizare, spre a fi la nivelul tehnicii generale pe plan internaţional. Dar nu trebuie să se înţeleagă că trebuie să lăsăm la o parte ce avem, că trebuie să aşteptăm pînă vom introduce altă tehnică sau robotizare... Experienţa pe care o avem demonstrează că numai prin folosirea, îndeosebi, a inteligenţei, a spiritului de răspundere, de organizare şi prin modernizarea a ceea ce avem putem să obţinem o creştere puternică a producţiei, a eficienţei economice, a productivităţii în general, a întregii noastre activităţi".**

Realizările înregistrate în acest an de o serie de întreprinderi industriale din municipiu constituie mărturia posibilităţilor inepuizabile de care dispun unităţile în direcţii de mare actualitate : asimilarea şi introducerea în fabricaţie a unor produse

noi sau modernizate, cu performanțe tehnice ridicate ; realizarea de tehnologii, utilaje și instalații necesare recuperării și reintroducerii în circuitul economic a unor categorii de resurse energetice și materiale refolosibile ; aplicarea unor metode și tehnici moderne privind pregătirea și programarea producției ; organizarea mai rațională a aprovizionării tehnico-materiale ; îmbunătățirea activității de întreținere și reparații ; organizarea judicioasă a unor întreprinderi, secții, ateliere, locuri de muncă — toate acestea pe fondul perfecționării pregătirii personalului și utilizării lui mai raționale.

Cheia succesului constă în **modul cum este elaborată și aplicată structura organizatorică**, în condițiile creșterii autorității și responsabilității pe toate treptele ierarhice. Pentru aceasta este nevoie ca, în unități, posturile să fie stabilite numai pe baze științifice și ocupate în mod principial, cu respectarea integrală a legislației, în special în domeniul organizării.

Ținînd seama că dezvoltarea intensivă cere orientarea mai puternică a preocupărilor spre problemele de perspectivă, mai mult consum de inteligență în munca de concepție, mai mult efort pentru aplicarea metodelor și tehnicilor avansate de organizare și conducere, conducerea partidului, secretarul său general au stabilit sarcina de a se acționa cu toată fermitatea pentru perfecționarea stilului și metodelor de conducere, pentru stimularea inițiativei oamenilor muncii, valorificarea deplină în profil teritorial a experienței colectivelor muncitorești în domeniul conducerii și autogestiunii. Prin aplicarea acestor orientări a fost posibilă rezolvarea la Turnu Măgurele a termoficării orașului. Valorificîndu-se resursele energetice secundare, s-a redus considerabil cantitatea de combustibil folosită pentru producerea energiei termice necesare pe platforma Combinatului de îngrășăminte chimice, s-a renunțat total la combustibilul de calorifer pentru centralele termice de zonă din oraș și s-a rezolvat problema socială stringentă privind alimentarea cu căldură și apă caldă menajeră a consumatorilor din ansamblurile de locuințe. Aplicarea soluțiilor rezultate din „Studiul privind posibilitățile de utilizare a resurselor energetice secundare la Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele" are la bază efortul conjugat al unităților economice din municipiu, sub conducerea organului local de partid și de stat, receptivitatea conducerii combinatului și sprijinul ministerului de resort. (Totuși, trebuie arătat că de la recepția studiului pînă la începerea lucrărilor în varianta optimă a trecut o perioadă de peste trei ani — așa cum s-au petrecut lucrurile și cu modernizarea Întreprinderii pentru producerea și industrializarea legumelor și fructelor, lucrare aflată în curs de desfășurare, dar pentru care a fost nevoie de refacerea documentației și intervenția organului municipal).

Rezultatele pe linia creșterii productivității muncii și perfecționarea organizării producției și a muncii prezintă o dinamică ascendentă, dar există încă mari rezerve nevalorificate, în special pe linia aplicării tehnicilor și metodelor moderne de organizare și conducere, extinderii și generalizării experienței unităților organizate ca etalon, perfecționării pregătirii personalului. Semnificativ este faptul că deși în unele unități există posturi și compartimente cu atribuții de concepție, timpul unor specialiști este încărcat cu probleme curente, în detrimentul elaborării unor studii și soluții noi, al activității de perspectivă ; deși au fost stabilite programe de studii și proiecte de organizare, acestea au fost urmărite doar sporadic. În majoritatea unităților se subestimează sistemul informațional și de evidență, iar aplicarea gestiunii economice pe baza bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul secțiilor, brigăzilor etc. a rămas, în unele cazuri, la nivel de angajament. Totodată, analizele efectuate în unități evidențiază că deși în majoritatea unităților există normatori, s-au înregistrat **cazuri de neurmărire a implementării normelor, dar mai ales de neasigurare a condițiilor tehnico-organizatorice impuse de norme**, ca și de neinstruire a executanților ; ca urmare s-au realizat manual operații prevăzute să fie executate mecanizat, ceea ce a influențat negativ cantitatea și calitatea produselor și cointeresarea muncitorilor.

În ce privește **perfecționarea pregătirii personalului**, trebuie arătat că în marea majoritate a unităților din municipiu există programe adoptate și analizate periodic la nivelul organelor de conducere, dar nu întotdeauna elaborarea lor s-a făcut pe baza cerințelor posturilor și corelării cu celelalte programe speciale adoptate, fapt ce a făcut ca uneori să lipsească din tematică probleme legate de însușirea cunoștințelor și metodelor de organizare a producției și a muncii — studiul muncii, drumul critic, analiza valorii, de raționalizarea locurilor de muncă, sau să nu se prevadă și realizeze elaborarea de studii și proiecte de organizare cu variante de soluții în scopul creșterii eficienței muncii, cel puțin în domeniul în care își desfășurau activitatea cursanții. Pe de altă parte, considerăm că, în unele unități, s-a tratat cu destulă ușurință analiza modului în care sînt utilizați specialiștii care au absolvit cursuri de perfecționare în domeniul organizării și conducerii, dar mai ales a modului cum s-a acționat pentru răspîndirea cunoștințelor însușite. Este foarte adevărat că aceste stări de fapt sînt în mare măsură și consecința felului cum au înțeles unele ministere și centrale să sprijine activitatea de organizare științifică a producției și a muncii și de perfecționare a pregătirii personalului muncitor.

Noua lege, prin care se stabilesc atribuții și răspunderi organelor de conducere colectivă și personalului din conducerea întreprinderilor, centralelor, ministerelor, organelor centrale și locale în domeniul creșterii productivității muncii, perfecționării organizării și normării producției și a muncii, are în vedere sporirea aportului acestora și antrenarea în mai mare măsură a tuturor categoriilor de personal în adoptarea și aplicarea celor mai eficiente soluții în acest domeniu deosebit de important. Realizarea în practică a prevederilor va depinde în mare măsură de înțelegerea semnificației acestora, de modul în care conducerile de unități și comitetele de sindicat din întreprinderi vor acționa pentru stimularea participării oamenilor muncii la aplicarea cu fermitate și respectarea strictă a acestor reglementări.

Gheorghe IVANA
directorul Cabinetului municipal de organizare economico-socială Turnu Măgurele

Rolul factorului uman în asigurarea calității serviciilor

(Urmare din pag. 12)

lului urmărește mai întîi descoperirea principalelor incompatibilități cu munca în comerț, apoi absența unor aptitudini speciale și interese ce nu pot sau nu mai pot fi formate la o anumită vîrstă. Cu aceste instrumente și pe această bază științifică, munca de selecție și educare a cadrelor își poate atinge în cele mai bune condițiuni scopul de formare socio-profesională și moral-politică a lucrătorilor pentru acest sector.

■

DACĂ ÎN UNITĂȚILE și locurile de muncă unde am întreprins asemenea măsuri mai există totuși un indice de fluctuație a cadrelor, un coeficient de pagube nejustificate la total deficeri, cazuri de abateri de la disciplina muncii etc., aceasta se datorează și apelării încă insuficiente, nesistematice la posibilitățile pe care le oferă metodele de psihologia muncii și a personalului ca și testările și caracterizările psihosociologice la fiecare contract de muncă. Modestele noastre realizări evidențiază cu date concrete atenția ce trebuie să se acorde structurii personalității lucrătorului din comerț în organizarea muncii, ceea ce necesită selecționarea celor mai apte cadre de conducere operativă și perfecționarea acestora în știința conducerii. Acest deziderat poate fi îndeplinit prin înființarea unui organism specializat, așa cum există la nivelul centralelor din industrie și transporturi, ca laborator de integrare a cadrelor din comerț, la nivelul Direcției generale comerciale a municipiului București. Din punct de vedere economic, înființarea și funcționarea unui asemenea laborator care să ofere asistență psiho-sociologică tuturor întreprinderilor comerciale din Capitală nu necesită cheltuieli suplimentare. Eforturile intelectuale și materiale pe care întreprinderile comerciale le mobilizează, într-o modalitate neunitară și de cele mai multe ori insuficient de elaborată științific pentru selecția și orientarea profesională a forței de muncă, pot fi concentrate în mod eficient la nivelul conducerii activității comerciale a municipiului (Direcția generală comercială) în cadrul unui laborator specializat. Abordînd științific această problematică, trebuie să apelăm la regulile ergonomiei de concepție, implicată în faza de proiectare a construcțiilor, utilajelor, mobilierului comercial etc., în vederea emiterii unui atestat ergonomic.

Interesele economice şi reproducţia socială

6) Ca relaţii economice primare, ca relaţii „în primul rînd" (Engels), interesele economice sînt prezente în orice mod de producţie. Adevărul axiomatic, evident prin el însuşi, că, **în ultimă instanţă,** rezultatele producţiei sînt destinate satisfacerii trebuinţelor membrilor societăţii este unanim interpretat ca fiind „scopul final" al oricărei producţii sociale. Or, sub aspectul satisfacerii în ultimă instanţă a trebuinţelor, este greu de conceput, mai ales pentru orînduirile presocialiste, că reproducţia socială este un proces de scop. Satisfacerea în ultimă instanţă a trebuinţelor membrilor societăţii nu este un „scop final", ci este cerinţa **funcţionalităţii obiective** a existenţei sociale, a permanenţei ei **autoreproduceri,** ceea ce în sens economic este sinonim cu cerinţa primordială a reproducţiei sociale. Scopul reproducţiei, ca **factor motivaţional** al activităţii productive, apare şi iese în evidenţă numai şi numai prin **raportarea intereselor economice la tipul de proprietate asupra mijloacelor de producţie** şi deci **la clasa** (clasele) deţinătoare a proprietăţii. Scopul reproducţiei sociale, ca proiecţie în viitor a năzuinţelor şi aspiraţiilor economice ale oamenilor, ca anticipare ideală a efectelor materiale pe care le scontează aceştia în acţiunea lor, deşi are o determinare obiectivă (trebuinţele şi interesele) este, prin excelenţă, subiectiv, este scopul clasei (claselor) în proprietatea căreia (cărora) se află mijloacele de producţie; numai pentru această (aceste) clasă (clase) **reproducţia socială** are un anume scop pe care îl urmăreşte şi-l înfăptuieşte cu premeditare. „Caracterul intereselor economice este, înainte de toate, indisolubil legat de natura proprietăţii asupra mijloacelor de producţie şi, pe această temelie, de împărţirea societăţii în clase" (N. N. Constantinescu, op. cit., p. 145).

Aşadar, pe baza distincţiei între funcţionalitate şi scop, se cere făcută disocierea între: 1) **reproducţie ca funcţionalitate obiectivă** a existenţei sociale, lipsită de caracter teleologic şi de clasă, în virtutea căreia se asigură continuitatea acestei existenţe şi 2) **reproducţie ca proces de scop,** care exprimă scopul acţiunilor economice ale unei clase sociale sau grupuri de clase sociale. Acestui scop, exprimat de legea economică fundamentală a fiecărei orînduiri, i se subordonează întregul proces de reproducţie, iar **legea economică fundamentală determină direcţia evoluţiei întregului sistem al intereselor** şi legăturilor dintre ele, esenţa cea mai profundă a mecanismului de acţiune a legilor economice.

Problema concordanţei sau neconcordanţei reproducţiei ca funcţionalitate a existenţei sociale cu reproducţia ca proces de scop este sinonimă cu problema legăturii nemijlocite sau mijlocite dintre producţie şi consum şi, implicit, cu problema unităţii sau nonunităţii dintre interesele individuale, colective şi generale.

Scopul reproducţiei este cel mai complex element al **motivaţiei** activităţii productive. „Prin motivaţie, al cărei nucleu sînt trebuinţele şi interesele, înţelegem acel complex de factori dinamici, conştientizaţi care determină şi orientează în mod selectiv conţinutul şi forma, durata şi sensul... relaţiilor şi activităţilor umane" (P. Pînzaru, A. Negucioiu, Studiu introductiv, în Rolul trebuinţelor şi intereselor în dezvoltarea economico-socială contemporană, Caiet documentar nr. 4/1979, Academia „Ştefan Gheorghiu", p. XXXIV). Motivaţia este un fenomen **exclusiv** psiho-socio-uman tocmai prin stabilirea scopului acţiunii şi a mijloacelor pentru atingerea lui. Distincţia între reproducţie ca satisfacere în ultimă instanţă a trebuinţelor şi reproducţie ca scop devine şi mai netă prin observaţia că „scopul se situează la polul opus trebuinţei, fiind însă inseparabil legat (determinat chiar) de aceasta" (Ibid., p. XLI). Scopul reproducţiei nu poate fi prefigurat **de** şi nu poate fi raportat **la** indivizi sau grupuri de indivizi, ci numai **de** clasele sociale şi **la** clasele sociale proprietare asupra mijloacelor de producţie, care imprimă un anumit conţinut şi o anumită formă relaţiilor de producţie. Relaţiile de producţie privite ca raporturi între **anumiţi** oameni, ca motivare a acţiunii **indivizilor,** în vederea satisfacerii trebuinţelor şi intereselor lor pot fi considerate un **scop în sine,** şi pentru sine, în timp ce relaţiile de producţie privite **ca ansamblu** al reproducţiei sociale devin **mijloace** pentru atingerea **scopului clasei** care deţine proprietatea asupra mijloacelor de producţie.

În societăţile bazate pe proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie şi pe clase antagoniste, întregul sistem de interese economice este structurat, ierarhizat şi valorizat, în mod obiectiv, prin prisma intereselor economice ale clasei dominante. Cîtă vreme — scria Engels — „proprietatea privată continuă să existe, interesul trebuie, în mod necesar, să fie particular, iar dominaţia lui să se manifeste ca dominaţie a proprietăţii" (K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 1, Editura politică, Bucureşti, 1960, p. 606). Interesul economic al clasei dominante converteşte ansamblul intereselor economice la propria sa satisfacere; organizarea societăţii şi a producţiei, conducerea acestora, diviziunea muncii în societate, organizaţiile economice şi instituţiile, viaţa politică şi culturală, viaţa familiei etc. – toate devin, mai mult sau mai puţin, direct sau indirect, subordonate acestui interes. Toate valorile societăţii sînt, **în extremis,** valori ale interesului economic fundamental al clasei dominante.

Referindu-se la **societatea capitalistă** din ţările avansate din punct de vedere economic, J. K. Galbraith face o profundă observaţie, din care rezultă că interesul deţinătorilor capitalului conturbă chiar şi reproducţia ca funcţionalitate obiectivă, ca satisfacere în ultimă instanţă a trebuinţelor. Ideea că economia slujeşte **în ultimă instanţă,** pe consumator — notează autorul — este greu de acceptat, din moment ce producătorul îl poate manevra, îl poate pilota pe consumator în sensul nevoilor sale. Escamotate şi persuadate de interesele monopoliste, interesele individuale, colective şi generale ale societăţii sînt „în totalitate o marionetă în mîna producătorului" monopolist (J. K. Galbraith, Ştiinţa economică şi interesul public, Editura politică, Bucureşti, 1982, p. 183—184). Subliniind că nu există dubii cu privire la realitatea acestei situaţii, J. K. Galbraith relevă că ea rezidă în capacitatea monopolurilor (a „sistemului planificat" — în terminologia eufemistică a autorului) de a impune întregii societăţi interesele lor care reprezintă „căruţa la care societatea, dacă nu este înhămată, este, cel puţin ataşată" (Ibid., p. 120). Capitalul monopolist „convinge" indivizii, grupurile sociale, statul să dorească ceea ce doreşte el. El are abilitatea de a „defini" interesul general („public") în conformitate cu propriul său interes. „Obiectivele şi valorile sale devin obiectivele şi valorile colectivităţii şi ale statului" (Ibid., p. 224). Infiltrînd credinţa că interesele lui sînt interesele societăţii, folosindu-se de un sistem ultrasofisticat de influenţare (care nu se limitează la reclamă, ci cuprinde şi sistemul de învăţămînt, sistemul educaţional, politica socială etc.), capitalul monopolist imprimă, pe plan moral şi psiho-social, acea „virtute social-convenabilă", care, în cele din urmă, este virtutea lucrurilor inutile, a căror producere şi consum „sînt corelate cu fericirea şi comportamentul virtuos. În felul acesta, totul devine, mai mult sau mai puţin, subordonat acestui scop". (Ibid., p. 268). Virtutea familiei, a lucrătorilor, a societăţii în general este „virtutea" consumului de dragul consumului, virtutea oamenilor care preferă să se încadreze în tiparele de viaţă gata confecţionate de deţinătorii puterii economice şi politice, care urmăresc, în felul acesta, să-i pună în slujba unor interese care nu le aparţin. Relevînd că subordonarea societăţii faţă de interesele monopolurilor amplifică inechitatea socială, Galbraith conchide că în sistemul intereselor din capitalismul contemporan „starea conflictuală este regula, nu excepţia" (Ibid., p. 310).

Interesul economic socialist se întemeiază pe un **alt tip de bază** materială, social-politică şi ideologică, oferită de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie. În noua orînduire, **proprietatea socialistă devine generatoarea şi propulsoarea sistemului social-socialist de interese economice.** Socialismul imprimă astfel o cu totul altă structuralitate, funcţionalitate şi finalitate sistemului de interese, a cărui caracteristică esenţială devine posibilitatea şi necesitatea **convergenţei şi unităţii** intereselor principale ale societăţii, claselor sociale, colectivelor de muncă şi indivizilor. **„Locul divergenţelor de interese** — subliniază tovarăşul **Nicolae Ceauşescu —, proprii orînduirilor întemeiate pe proprietatea privată, îl ia, în socialism, unitatea principalelor interese economice ale tuturor membrilor societăţii, comunitatea aspiraţiilor lor fundamentale"** (România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste, vol. 2, Editura politică, Bucureşti, 1968, p. 526). Desigur că a-

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în nr. 50 al revistei

ceastă unitate nu se instalează automat, ca rezultat imediat al acțiunii legilor economice ale socialismului, ci este rezultatul unui proces deosebit de complex, contradictoriu și relativ îndelungat. Deocamdată, așa cum, genial, prefigurau Marx și Engels, proprietatea socialistă (ca obiect și ca relație de producție esențială) a dus la **„crearea condițiilor materiale ale acestei uniri"**, urmînd ca, pe măsura dezvoltării și perfecționării ei, **să se „transforme condițiile existente în unire"** reală, concretă (K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 3, Editura politică, București, 1962, p. 72). Însăși această transformare a posibilității (unirii intereselor fundamentale ale tuturor membrilor societății) în realitate devine, în socialism, factorul obiectiv de reglare a activității oamenilor, devine interesul lor fundamental comun. În felul acesta, creșterea, dezvoltarea și perfecționarea proprietății socialiste devin izvorul principal al sporirii bunăstării sociale. Realizarea economică a proprietății socialiste este apropriere a venitului național de către toți oamenii muncii, în vederea satisfacerii trebuințelor ansamblului social, în care sînt integrate sistemic unitățile economice, instituțiile și persoanele ale căror interese se interferează și influențează reciproc. „Pentru prima dată în istorie interesele fundamentale ale tuturor claselor și categoriilor sociale coincid. În esență, cu tendințele obiective ale dezvoltării societății, se înfățișează ca interese ale progresului social" (V. Popescu, op. cit., p. 63). Socialismul este prima orînduire în care **reproducția ca funcționalitate obiectivă se confundă cu reproducția ca proces de scop.** Satisfacerea trebuințelor membrilor societății nu se mai face în ultimă instanță, ci este scopul prim, direct, nemijlocit al producției, este menirea intrinsecă a noii orînduiri. Omul și trebuințele sale nu mai sînt mijloc al reproducției ca scop egoist, privat, ci devin chiar scopul reproducției socialiste, ale cărei legi se subsumează acestui scop, exprimat de legea economică fundamentală a socialismului, care imprimă direcția de acțiune a celorlalte legi ale reproducției socialiste. Reproducția socialistă este, prin excelență, un proces de scop, întemeiat pe conștientizarea de către oamenii muncii a complexei lor calități de **proprietari** asupra mijloacelor de producție, de **producători, beneficiari** ai rezultatelor producției și de **conducători** ai procesului reproducției socialiste. Deși sînt laturi ale aceleiași calități (unice și indivizibile), cele patru ipostaze ale oamenilor muncii se „autonomizează" în sferele reproducției socialiste. Fiecare dintre ele „exprimă, într-un anumit fel, unul sau unele din momentele reproducției. Astfel, calitatea de producător se constituie, în principal, ca expresie a fazelor producției și schimbului, calitatea de beneficiar sintetizează momentele repartiției și consumului" (N. Niculescu, E. Niculescu, I. Cobzaru, Proprietari, producători, beneficiari, Editura politică, București, 1984, p. 18), iar cele de proprietar (ca ipostază esențială) și, implicit, de conducător, străbat întregul ansamblu al reproducției sociale. În felul acesta, nemaifiind mijloc al reproducției, ci scop al ei, oamenii muncii devin purtătorii acelorași interese fundamentale, care devin idealul lor de acțiune, modelul de anticipare rațională a activității lor.

Sub haina metaforică a termenului de „armonizare" a intereselor se regăsește, desigur, categoria de **cointeresare.** Adeseori se dau cointeresării definiții sau accepții simplificatoare. Astfel, cointeresarea definită ca o **„conjugare"** a intereselor înseamnă flexibilitatea intereselor, modificarea formelor lor, ceea ce exprimă un adevăr, dar nu clarifică noțiunea de cointeresare. Cointeresarea privită ca o **„congruență"** a intereselor este, de asemenea, neadecvată deoarece în nici o orînduire interesele nu sînt identice, nu se potrivesc exact unele peste altele, nu coincid întrutotul. Cointeresarea definită ca o **„convergență"** a intereselor este cea mai larg folosită și exprimă îndreptarea diverselor interese către același centru, subordonarea lor unui interes central. Această din urmă accepțiune este valabilă pentru orice orînduire deoarece, așa cum s-a arătat, reproducția ca proces de scop semnifică, de fapt, subordonarea tuturor intereselor interesului fundamental al clasei dominante. De exemplu, în capitalismul contemporan, interesul personal al fiecărui om de a trăi bine, de a fi fericit este subordonat interesului fundamental al capitalului (maximizarea profitului), care, pervertind interesul personal de a trăi bine în interes de a consuma mult, de a cheltui mult, îl face să „convearge" spre el (spre interesul capitalului). La fel, „interesul public" al statului capitalist monopolist, de a salva capitalismul de la pieire, „converge" spre interesul asigurării profitului monopolist. Dar, toate acestea nu înseamnă cointeresare. Eventual, se poate vorbi de cointeresarea tuturor capitaliștilor în obținerea de cît mai mult profit. Întotdeauna, cointeresarea clasei capitaliste a fost și este o **cointeresare în exploatarea omului.** Desigur, la antipodul cointeresării în exploatare se află cointeresarea clasei muncitoare, a țărănimii, intelectualității și a altor grupuri și pături sociale exploatate în **eliberarea de exploatare.** Se poate trage, deci, concluzia că în orînduirile întemeiate pe proprietatea privată și pe clase antagoniste, cointeresarea este limitată la nivelul claselor sociale, fiind o **cointeresare în interiorul claselor și pentru clasele sociale.**

Cointeresarea la nivel societal, cointeresarea social-economică este o creație a socialismului. (Formularea de cointeresare social-economică este, cel puțin în contextul de mai sus, de preferat celei de **cointeresare materială**, deoarece prima sugerează atît unitatea principalelor interese economice la nivelul întregii societăți, cît și manifestarea socială a intereselor economice prin intermediul intereselor politice unice ale claselor sociale în socialism). Aici, interesele oamenilor muncii nu mai converg spre un centru (scop) străin de ele, ci converg spre o **unitate** de interese principale, a căror promovare este însuși scopul noii orînduiri. **Creșterea bunăstării materiale și spirituale** a tuturor membrilor societății devine interesul general, colectiv și individual **comun,** devine mobilul intern, motivul determinant și esența cea mai profundă a întregii activități social-productive pentru dezvoltarea forțelor productive, perfecționarea relațiilor de producție și a suprastructurii societății socialiste.

Cointeresarea social-economică este deci o **categorie specifică** socialismului. Ea exprimă **unitatea integrativă** a sistemului socialist de interese economice, precum și intercondiționarea și **interdependența contradictorie** dintre componentele lui. Întemeiată pe proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, cointeresarea social-economică imprimă tuturor relațiilor socialiste de producție, prin intermediul cărora se desfășoară reproducția socială, unul și același caracter și anume acela de **relații de colaborare și întrajutorare.** Adeseori cointeresarea social-economică este abordată prin prisma unilaterală a cointeresării materiale a lucrătorilor prin intermediul legii retribuirii după muncă, cantonîndu-se astfel cointeresarea doar în sfera repartiției, iar în cadrul acesteia doar în repartiția în sens restrîns, ca distribuire a bunurilor de consum individual. Această interpretare este deficitară sub două aspecte. În primul rînd ea limitează cointeresarea doar la momentul repartiției în sens restrîns și la acțiunea unei singure legi economice, în timp ce, în realitate, **cointeresarea implică toate fazele reproducției sociale** și, deci, toate legile reproducției. În al doilea rînd, ea face referire doar la interesele individuale curente, în timp ce, prin definiție, cointeresarea semnifică unitatea contradictorie a tuturor componentelor sistemului socialist de interese. Fiind forma de manifestare a relațiilor de producție în ansamblul lor, interesele economice se regăsesc în și străbat toate momentele reproducției și sînt impulsul nemijlocit, forța motrice directă și cauza imediată a acțiunii tuturor legilor economice. Cointeresarea social-economică este un liant al fazelor reproducției socialiste, unitatea intereselor principale ale societății imprimînd unitatea și integralitatea reproducției și a sistemului legilor economice. Privită în multilateralitatea procesualității sale, cointeresarea social-economică se suprapune peste însăși desfășurarea procesului reproducției socialiste. În virtutea și pe baza cointeresării social-economice are loc **producția** propriu-zisă (prin unirea producătorilor socialiști cu mijloacele de producție), creșterea și diversificarea ei; **repartiția** (forțelor productive pe ramuri și în profil teritorial, a produsului social, a venitului național în fond de acumulare și fond de consum); **schimbul** de activități (pe baza principiului echivalenței, care să cointereseze pe toți participanții la reproducția socială), **consumul** (productiv și neproductiv, social și individual).

Ca urmare, axul cointeresării social-economice este **interesul comun** al tuturor participanților la reproducție în sporirea indicatorilor rezultativi celor mai sintetici ai reproducției socialiste — **produsul social și venitul național** — care sînt temelia materială a tuturor categoriilor de interese economice. În jurul acestui interes general, comun se structurează și se corelează (sub influența raporturilor de coeziune, omogenitate și solidaritate pe care le presupune relația de colaborare și întrajutorare tovărășească) toate componentele sistemului socialist de interese economice. **Nevoia și interesul de a munci** pentru sporirea avuției naționale, a produsului social și venitului național devin, în socialism, însuși modul de existență al omului prin muncă și pentru muncă.

dr. Alexandru CATANĂ
dr. Doina CATANĂ

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Coordonate ale gîndirii agrare în ţările „lumii a treia"

STRÎNS LEGAT de starea de subdezvoltare economică, fenomenul agrar din ţările „lumii a treia" este de un asemenea dramatism încît nu poate lipsi din preocupările teoretice ale economiştilor din această parte a lumii, aducîndu-se, în nu puţine cazuri, contribuţii originale la dezvoltarea gîndirii agrare universale. Aceasta se datoreşte, în cea mai mare măsură, unei metodologii ştiinţifice de cercetare bazate pe analiza problematicii agrare în strînsă legătură cu a celorlalte ramuri economice, pornind de la geneza subdezvoltării, de la examinarea fenomenului de dominaţie colonialistă şi neocolonialistă. Abordarea istorică a problemei agrare permite acestor cercetători descoperirea conţinutului social al problemei amintite, formularea unor soluţii corespunzătoare strategiei dezvoltării economice independente.

Literatura cu profil economic agrar din „lumea a treia" este extrem de prolifică, dovedind, totodată, în mare parte, luciditate, realism şi combativitate anti-colonialistă.

În disputa cu economiştii burghezi din metropolele colonialiste şi neocolonialiste, uneori agrarienii din „lumea a treia" invocă frecvent autoritatea lui Marx care, adresîndu-se, la vremea lui, economiştilor burghezi, referindu-se la procesul complex de deteriorare a dezvoltării naţionale din colonii, de subordonare a acestei dezvoltări intereselor metropolei arăta : „Dv., domnilor credeţi, poate, că producţia de cafea şi de zahăr este menirea firească a Indiilor occidentale. Acum două secole, natura care se sinchiseşte prea puţin de negoţ, nu sădise acolo nici arbuşti de cafea, nici trestie de zahăr"[1]).

În cadrul gîndirii agrare din ţările subdezvoltate, cu o diversitate de manifestări se pot deosebi mai multe şcoli, avîndu-se în vedere înseşi condiţiile economico-sociale concrete în care această gîndire se desfăşoară : şcolile indiană, latino-americană, africană, arabă etc. În cadrul gîndirii agrare din India se distinge o pleiadă de economişti ce au dobîndit o bună reputaţie pe plan internaţional : P.C. Mahalanobis, M.M. Mukherjee, C. Subramanian, Santikumar Ghosh, Charan Singh etc.

Preluînd ideile lui Gandhi şi Nehru, în mod obişnuit aceşti gînditori leagă soarta progresului economic de cel al dezvoltării agriculturii, dar cu ajutorul industriei. „Ţăranul indian – scria J. Nehru – întruchipează India mai mult decît oricine altul şi tocmai de progresul şi bunăstarea lui va depinde progresul Indiei. Dar criza din agricultura noastră, cu toată gravitatea ei, este strîns legată de criza din industrie, care i-a dat naştere. Ele nu pot fi despărţite una de alta şi privite în mod separat şi este necesar să fie înlăturată disproporţia dintre agricultură şi industrie"[2]). Elogiul agriculturii este atît de puternic în India, încît, la unii dintre gînditorii indieni, asistăm chiar la o resurecţie fiziocrată, aşa cum, de exemplu, o dovedesc scrierile lui Charan Singh.

În lucrările economistului indian P.C. Mahalanobis întîlnim numeroase critici vehemente la adresa „practicilor egocentrice" ale fostelor metropole, ca şi la adresa teoriilor neocolonialiste în domeniul costurilor comparative de producţie, arătînd că „ar fi absurd să ne închipuim că India ar fi avut un avantaj comparativ din distrugerea industriei sale de ţesături, renumită pe vremuri în întreaga lume, şi din transferarea ţesătorilor supravieţuitori la munci rurale"[3]).

Identificînd obstacolele de factură internă care împietează dezvoltarea Indiei, Mahalanobis a atras atenţia că nu numai cauzelor externe, de ordin colonialist şi neocolonialist, li se datoreşte ritmul şi nivelul insuficient al dezvoltării economice a Indiei, ci şi unor importante şi foarte diferite cauze interne. În acest sens, el se referă la persistenţa unei acute probleme agrare, care îşi are originea în menţinerea latifundiilor feudale şi a relaţiilor de producţie cunoscute sub denumirea „zamindarat", posibilităţile reduse de acumulare datorate concentrării unei bune părţi a veniturilor în mîinile unui număr restrîns de privilegiaţi, la presiunea demografică necontrolată, la folosirea insuficientă şi necorespunzătoare a resurselor umane, la persistenţa unor forme arhaice de organizare socială (sistemul castelor), la puternicele prejudecăţi religioase, care se opun progresului etc. Un complex de factori rurali definesc, după opinia lui, esenţa problemei agrare indiene, iar printre aceştia primează regimul proprietăţii funciare.

Dar surmontarea acestor obstacole, arată Mahalanobis, nu este imposibilă. Însăşi rezolvarea problemei agrare este dependentă de efectuarea unor reforme democratice profunde, care să extirpeze marea proprietate funciară şi să descătuşeze imense resurse economice, umane şi financiare, să permită modernizarea agriculturii prin crearea de mari ferme capitaliste, sporirea ratei acumulării şi, implicit, sporirea efortului naţional, propriu, pe calea dezvoltării independente a ţării. „Problema reformei agrare – scria el – a căpătat o însemnătate considerabilă în ultimii ani, pentru a elimina cît mai rapid formele intermediare de însuşire a pămîntului în cele mai multe state ale Indiei... Trebuie să dăm, totodată, o atenţie corespunzătoare şi prevenirii fragmentării în continuare a terenurilor prin sistemul moştenirilor, precum şi consolidării proprietăţii pe baze cooperatiste"[4]).

Concepţia agrară a lui Mahalanobis are un caracter coerent, care articulează în mod logic esenţa problemei agrare cu soluţia acesteia, în plan social şi tehnico-

FIŞE

Radu Rey

CIVILIZAŢIE MONTANĂ

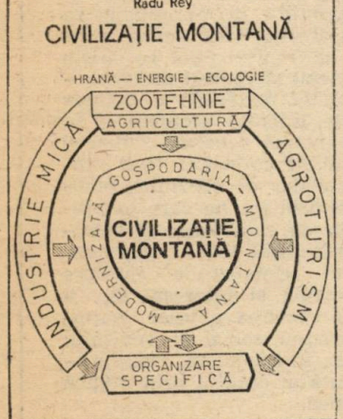

● *O preocupare intelectuală de mai mulţi ani, o experienţă practică amplificată continuu reprezintă suporturile lucrării elaborată de* Radu Rey, *tipărită recent la* „EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ" *sub titlul* „Civilizaţie montană". *În intenţia autorului, volumul reprezintă o investigaţie purtată pe multiple planuri – istoric, economic, sociologic, psihologic asupra unei zone geoumane specifice : zona montană. Ipoteza cărţii poate fi rezumată astfel : regiunile montane şi submontane au avut o specificitate pronunţată în evoluţia societăţii omeneşti şi implicit şi a societăţii româneşti, specific care, chiar dacă s-a estompat parţial pe fondul industrializării, poate fi revigorată în perspectivă. Iar acest accent pe o zonă geografică, economică şi umană determinată nu reprezintă o proiecţie emoţională ci un răspuns problemelor prezente şi de perspectivă ale dezvoltării sociale, restricţiilor de natură energetică, ecologică, a resurselor nutritive, etc. Tocmai această optică îi permite autorului să avanseze nu numai ipoteze ci şi elemente practice, de organizare, ce vizează zona montană ca un ansamblu închegat, ca o „civilizaţie a muntelui".*

Coordonate ale dezvoltării sociale

● *Ca orice experienţă socială majoră, sistemul autoconducerii edificat în R.S.F. Iugoslavia poate fi privit dintr-o multitudine de unghiuri. Un fapt care se impune, afirmă* Vladimir Stambuk *în articolul* „L'autogéstion : trente-cinq ans après", *inserat în numărul din 5 octombrie a.c. al publicaţiei iugoslave* „REVUE DE POLITIQUE INTERNAŢIONALE", *este acela potrivit căruia sistemul autogestiunii a relevat interdependenţa fundamentală care există între toate domeniile vieţii sociale ; deci nu numai sistemul relaţiilor de producţie sau cel de conducere politică sînt vizate ci toate componentele organismului social. Acest aspect – căruia i se adaugă dimensiunea dinamică, permanent evolutivă a sistemului – a fost pus în evidenţă cu forţă pe fondul crizei economice mondiale, apreciază V.S. Astfel, programul de stabilizare economică a avut la bază o amplă reflecţie asupra actualului stadiu de dezvoltare a societăţii iugoslave, a incitat la reflecţii de perspectivă care au cantonat deopotrivă în sfera economică propriu-zisă dar şi în cea a structurilor sociale, a educaţiei şi culturii. Se dovedeşte astfel că numai o viziune integratoare asupra dez-*

organizatoric. El afirmă că insuficienta atenție acordată agriculturii, atît ca problemă agrară, cît și ca problemă agricolă, tehnico-economică, a diminuat, pe de o parte, posibilitățile folosirii complete a mîinii de lucru, pe de alta, creșterea economică și a promovat recrudescența problemei alimentare. Mai trebuie arătat faptul că Mahalanobis susține necesitatea unei reforme agrare radicale „care să permită efectuarea agriculturii pe scară mare și pe baze științifice" după cum se referă la însemnătatea acțiunilor de culturalizare a țăranilor, de pregătire a lor pentru efectuarea unei agriculturi moderne, sau la constituirea unor posesiuni compacte de pămînt prin întemeierea de cooperative. Potrivit concepției economistului indian, aceste procese ar permite conservarea tradițiilor indiene de organizare a satelor, pe baza comunității acestora și a marii familii, așa cum sugera Nehru.

În întreaga sa concepție cu privire la strategia indiană a dezvoltării independente, Mahalanobis avea în vedere necesitatea unui efort național conjugat pentru modificarea structurilor economice și sociale ale țării. Obiectivele strategice — la a căror optimizare Mahalanobis și-a adus contribuția științifică hotărîtoare, prin modelele cu 2, cu 3 și cu 4 sectoare — au fost fundamentate în conformitate cu realitățile și exigențele țării : a) populația rapid crescătoare ; b) industrializarea satelor și protejarea meșteșugurilor rurale tradiționale ; c) repartizarea industriilor și serviciilor în profil teritorial în vederea realizării unui echilibru regional și a afirmării procesului de urbanizare ; d) intervenția crescîndă a statului și controlul acestuia asupra marelui capital privat, monopolurilor și, în genere, întregului sector particular ; e) substituirea importurilor și stimularea exporturilor pentru obținerea devizelor necesare etc.

Mahalanobis formulează anumite opțiuni pentru industria grea, dar și pentru dezvoltarea industriilor mărunte, cu care agricultura trebuie integrată, atît pentru asigurarea ocupării forței de muncă, cît și, pentru că, în fond, și în cadrul acestora se produc unele mijloace de producție. „Este, prin urmare, necesar — subliniază în acest sens — să se planifice pentru o perioadă de tranziție producția unor ramuri industriale în care să se prefere capitalul mic și munca din industriile mici și casnice, pentru a crea cît mai multe locuri de muncă în viitorul imediat și, în același timp, pentru a elibera resurse de capital pentru industria grea"[5]).

Acest mod de a privi dezvoltarea, din punct de vedere al avantajelor nu numai economice, dar și sociale, ale întregii națiuni, poartă, de aceea, și numele de „strategia comunitară", bazată pe osmoza dintre modernism și tradiționalism. Corespunzător mutațiilor economice, Mahalanobis are în vedere și schimbarea structurii sociale și profesionale a populației, atît datorită reformei agrare, cît și datorită industrializării, care are drept consecință stimularea procesului dezvoltării economice independente. La aceasta el adaugă rolul statului îndeosebi prin reglarea proporțiilor pe bază de plan, menit să asigure și în mediul rural cadrul necesar planificării. El preconiza ca prin reforma agrară să se producă modificări sociale esențiale, paralel cu creșterea și dezvoltarea unei rețele de servicii, cu dezvoltarea cooperației de diferite forme și îndeosebi de producție, toate acestea urmînd să ducă la desființarea organizării tribale și a sistemului de caste, atît de opac dezvoltării.

În perspectivă istorică, Mahalanobis formulează chiar și opțiuni socialiste, indisolubil legate de opțiunea dezvoltării economice independente și rapide a țării sale. După opinia sa, „strategia comunitară" a dezvoltării Indiei impune ca „în mod obiectiv, politica noastră economică să urmeze un model propriu de societate socialistă și, în acest scop, ritmul activității economice în general, și dezvoltarea industrială, în special, trebuie să crească tot mai mult"[6]).

Din perimetrul burgheziei agrare, un alt economist indian, cu puternice note originale de gîndire agrară, este Charan Singh, supranumit „arhitect șef al reformelor agrare". Spirit critic de factură fiziocrată, el minimalizează, însă, concepția nehruviană privind industrializarea Indiei, bazată pe marea producție a industriei grele, ca și rolul activ al statului în economie. El afirmă că „dacă India vrea să trăiască și să progreseze, înseamnă să nu se depărteze de agricultură"[7]). Dar absolutizarea agriculturii și crearea unei opoziții față de industrie este, desigur, dăunătoare pentru o țară care-și dorește o dezvoltare economică independentă și rapidă, debarasarea de locul deținut în diviziunea internațională a muncii și o comprimare a decalajelor economice.

Într-o viziune complexă care ia în calcul interconditionarea a numeroși factori, Charan Singh relevă cinci posibilități de a spori producția agricolă : „a) intensificarea exportului de produse agricole; b) creșterea consumului intern de produse agricole ; c) ameliorarea metodelor de producție agricolă ; d) prelucrarea industrială a produselor agricole în țară ; e) creșterea productivității muncii în agricultură". El rămîne, însă, dator cu răspunsul la întrebarea : cum poate fi realizată intensificarea producției agricole fără mijloace de mecanizare și chimizare, adică fără industrie ? Și cum poate fi ameliorat locul Indiei în diviziunea internațională a muncii fără o modernizare a structurii economice, fără o creștere a productivității naționale a muncii ? Oricum, gîndirea lui Charan Singh prezintă elemente interesante care merită a fi luate în considerație.

conf. dr. Gh. CIULBEA

---

[1]) K. Marx și Fr. Engels, Opere, vol. 4, Ed. Politică, 1958, p. 459.
[2]) J. Nehru, The Discovery of India, New Delhi, 1981, p. 330.
[3]) P.C. Mahalanobis, Enquiry into the economics and statistics development, submitted to the Government of India, New Delhi, 1947.
[4]) P.C. Mahalanobis, Operational research models used for planning in India, Calcutta, 1963, p. 21.
[5]) „Bulletin d'Informations Economiques", India, nr. 1, 1973, p. 69.
[6]) P.C. Mahalanobis, Approach of Operational Research, p. 6.
[7]) Charah Singh, India's Economic Policy, — The Gandhian Blueprint, Vicas Publishing House, New Delhi, 1978, p. 6—7.

---

voltării socio-economice poate conduce la realizarea efectivă a proiectelor de dezvoltare economică — apreciază autorul.

Monetarismul — progres sau regres ?

● *Laureatul premiului Nobel,* James Tobin, *interpretează în articolul „Une critique du monétarisme au vu de l'expérience américaine" publicat în numărul 1 942 al revistei „PROBLEMES ECONOMIQUES" statutul monetarismului din perspectiva practicii economice. Dacă acest ansamblu de teorii și pîrghii de acțiune a constituit o soluție față de stagflația generalizată în țările capitaliste dezvoltate, în prezent tot el este invocat drept cauză a creșterii accentuate a șomajului în țările respective. Cu rezervele cuvenite pe care le impune orice raportare între teoria și practica economică, James Tobin apreciază că monetarismul a influențat profund gîndirea și practica din domeniul economiei în ultimele două decenii și că această concepție va avea un impact durabil în timp. Cel care poate fi acuzat de sterilitate este monetarismul mecanic, orientare ce pune accentul pe fixarea unor obiective economice prin intermediul agregatelor monetare intermediare. În ceea ce privește efectele practice, J.T. apreciază că monetarismul poate fi aplicat ca politică economică printr-o varietate atît de mare de metode încît, la limită, este completat (sau completează) politicile de inspirație keynesistă.*

Manifestare științifică

● *Recent, sub egida* Academiei de Studii Economice *(Facultatea de economia industriei, construcțiilor și transporturilor) s-au desfășurat lucrările unui simpozion științific avînd drept temă* „Perfecționarea conducerii, organizării și planificării unităților economice din industrie, construcții și transporturi în lumina hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R." *Simpozionul, la care au participat cadre din învățămîntul superior economic și tehnic, din cercetare și producție a prilejuit un fructuos schimb de idei cu privire la căile de perfecționare a activității la nivel microeconomic în concordanță cu obiectivele dezvoltării intensive a economiei naționale. Reunite în nouă secțiuni, comunicările prezentate s-au axat asupra următoarelor probleme ; organizarea și planificarea unităților industriale ; perfecționarea activității unităților în condițiile automatizării, robotizării și cibernetizării ; programarea producției industriale ; perfecționarea activității ramurilor industriale ; perfecționarea organizării și planificării aprovizionării tehnico-materiale ; economia și organizarea ergonomică a muncii ; activitatea din construcții și transporturi ; perfecționarea conducerii microeconomice și a autogestiunii în contextul noului mecanism economico-financiar.*

FISE

NOUA REVOLUȚIE AGRARĂ — OBIECTIV FUNDAMENTAL AL POLITICII AGRARE A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

ELABORAT din inițiativa și cu aportul hotărîtor al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conceptul noii revoluții agrare se distinge prin importanța sa excepțională în domeniul teoriei și practicii agrare din țara noastră vizînd perfecționarea forțelor și a relațiilor de producție, a întregului proces de organizare și conducere a agriculturii. **„Pornind de la obiectivul fundamental al planului pe perioada 1981—1985** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — Congresul al XII-lea a trasat sarcina dezvoltării puternice a agriculturii, ca una din ramurile de bază care condiționează progresul economico-social general al societății noastre. Ne propunem, de fapt, să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre** *).

Jalonînd reperele noii revoluții agrare, secretarul general al partidului definește acest proces drept obiectiv fundamental al strategiei actuale a dezvoltării și progresului agriculturii românești. Din această perspectivă, transformarea revoluționară a agriculturii românești are drept scop făurirea unei ramuri economice moderne, capabilă să asigure cantități sporite de produse agroalimentare în condiții de înaltă eficiență economică, prin punerea în valoare a bazei tehnico-materiale și a întregului potențial uman de care dispune țara noastră.

Strategia intensivă de dezvoltare a agriculturii, considerată drept premisă a înfăptuirii noii revoluții agrare, are în vedere accentuarea laturilor calitative ale întregii activități din agricultură prin dezvoltarea puternică a bazei tehnico-materiale și a modernizării proceselor tehnologice în sectoarele de bază ale agriculturii. Caracterul actualei revoluții agrare este determinat de baza politico-socială și tehnico-materială creată pentru dezvoltarea agriculturii, obiectivul său prioritar fiind realizarea unor producții înalte, sigure și stabile în măsură să satisfacă într-o măsură din ce în ce mai mare cerințele actuale și de perspectivă ale economiei naționale. **„Noua revoluție agrară** — sublinia secretărul general al partidului în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres — **are ca obiectiv principal dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, sporirea pe această bază a contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării".** **)

Așa cum este prefigurată în documentele de partid, noua revoluție agrară constituie un proces profund și complex de ordin tehnic, organizatoric, economic și social prin care se urmărește să se asigure realizarea unor salturi în producție, în productivitate, în știință și tehnologie, în eficiența economică, în ridicarea nivelului de viață social-cultural al satului și al conștiinței oamenilor muncii. În baza acestui concept, obiectivele fundamentale ale noii revoluții agrare sînt : creșterea producției vegetale și animale, a productivității muncii și a eficienței economice ; sporirea contribuției agriculturii la mărirea avuției naționale și a venitului național ; creșterea aportului său la ridicarea nivelului de trai al întregului popor ; estomparea treptată a deosebirilor dintre sat și oraș ; transformarea muncii din agricultură într-o variantă a muncii industriale.

Realitatea creșterii dinamice a producțiilor agricole în țara noastră în ultimele cincinale demonstrează pregnant justețea politicii agrare a partidului nostru care a orientat întreaga activitate din această ramură către o agricultură intensivă, multilaterală, capabilă să satisfacă necesarul de produse agroalimentare. Trebuie subliniat că agricultura multilaterală s-a dovedit mai puțin sensibilă la oscilațiile inerente ale factorilor naturali și ale pieței externe, asigurînd o aprovizionare echilibrată a populației și o contribuție relativ stabilă la dezvoltarea economică generală. Astfel, în cincinalul 1981—1985 producția globală agricolă a crescut cu circa 13 la sută față de anul 1980, iar în perioada 1971—1982 a crescut de aproape 1,8 ori. Pe locuitor producția golbală a sporit cu 11 la sută în 1983 față de 1970 și cu 74 la sută față de anul 1960. Producția totală de cereale a crescut în anii 1981—1983 de 2,3 ori față de perioada 1951—1960, iar în 1990 va depăși potrivit prevederilor cu 50 la sută nivelul realizat în perioada 1981—1983.

Continuarea strategiei de dezvoltare intensivă a agriculturii va permite atingerea randamentelor prevăzute pentru anul 1990 în producția vegetală : 4000—4200 kg grîu și secară, 5500—6000 kg porumb, 2600—2800 kg floarea-soarelui, 2600—2840 kg soia, 40—42 t sfeclă de zahăr, 26—28 t cartofi, 28—30 t. legume de cîmp, în multe unități agricole socialiste aceste niveluri fiind deja atinse în ultimii 2—3 ani. În ce privește zootehnia, sporirea continuă a efectivelor de animale este reflectată în densitatea acestora la 100 ha, care a crescut în perioada 1960—1983 de la 32,3 la 41 capete de bovine, de la 43,8 la 120 capete la porcine și de la 84,9 la 122 capete de ovine, constituind premisele creșterii producțiilor de carne, lapte, lînă, ouă.

Pornind de la faptul că agricultura reprezintă o sursă permanentă a procesului de creștere economică, în ultimele două decenii a avut loc o puternică dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii pe principalele direcții ale progresului tehnic : conservarea și ameliorarea capacității de producție a fondului funciar agricol, extinderea chimizării, încheierea procesului de mecanizare a agriculturii, introducerea în marea producție agricolă a rezultatelor științelor biologice, în special a geneticii și nutriției, atragerea și utilizarea noilor surse de energie. Politica constantă de intensificare a producției agricole, pentru obținerea unor recolte înalte, sigure și stabile s-a materializat prin alocarea unor fonduri sporite de investiții utilizate pentru realizarea obiectivelor programelor speciale de dezvoltare pe baze moderne a agriculturii în vederea sporirii contribuției sale la progresul general al economiei naționale. Ca urmare, investițiile destinate agriculturii în cincinalul 1976—1980 au fost de aproape 125 miliarde lei, iar în perioada 1981—1985 au depășit de 4,1 ori volumul realizat în anii 1960—1965. Pentru cincinalul 1986—1990 Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd un volum de 190 miliarde lei, cu 23 la sută mai mult decît în actualul cincinal.

Pe măsura dezvoltării potențialului economic al țării a sporit considerabil volumul investițiilor alocate pentru realizarea lucrărilor de hidroameliorații, corespunzător prevederilor „Programului Național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe cca. 55—60 % din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului". Eforturile făcute de stat în domeniul îmbunătățirilor funciare se reflectă în cei 27 miliarde lei investiți în lucrările pentru irigații, peste 9 miliarde lei pentru desecări, 7 miliarde lei pentru combaterea eroziunii solului și 18 miliarde lei pentru executarea unui volum complex de lucrări pentru combaterea inundațiilor și acumulărilor de apă. Volumul important de factori alocați de economia națională pentru creșterea capacității productive a pămîntului va fi valorificat în continuare prin elaborarea unor sisteme de exploatare a îmbunătățirilor funciare și tehnologiilor de cultură diferențiate în funcție de resursele de sol, apă și climă ale diferitelor zone, capabile să utilizeze cu randamente superioare potențialul biologic creat al soiurilor de plante.

În lumina prevederilor Programului Național pentru dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animaliere au fost alocate fonduri importante pentru creșterea efectivelor matcă la toate speciile de animale, pentru ameliorarea raselor și dezvoltarea reproducției pe principii moderne și, în mod deosebit, pentru introducerea și extinderea sistemelor de creștere și îngrășare a animalelor în complexe de tip industrial. Însemnate fonduri au fost utilizate și vor fi orientate pe mai departe pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a cercetării științifice, ceea ce a permis crearea pe teritoriul țării a unei rețele de institute și stațiuni experimentale care asigură dezvoltarea cercetării și promovarea în producție a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne.

Pămîntul, ca principal mijloc de producție în agricultură, este o resursă limitată, de a cărei punere în valoare integrală, cu randamente ridicate depinde satisfacerea necesităților agroalimentare ale populației, asigurarea unor materii prime pentru industrie și crearea unor disponibilități pentru export. Avînd în vedere că resursele de creștere a suprafețelor agricole, îndeosebi a celor arabile, sînt relativ restrînse, ***) ele ajungînd la epuizare pînă la sfîrșitul secolului, sporirea producției agricole va trebui să se realizeze, în principal, prin utilizarea întregii suprafețe de teren agricol și în special prin creșterea randamentului la hectar, respectiv a capacității de producție a solului prin lucrări hidroameliorative, în care amenajările pentru irigații ocupă un loc deosebit. Din această perspectivă, o ilustrare strălucită a realismului politicii par-

*) **Nicolae Ceaușescu.** Cuvîntare la Congresul al II-lea al Consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, ai Consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, 19 februarie 1981. Cuvînt de închidere, 21 februarie 1981. Editura politică, București, 1981, p. 19

) **Nicolae Ceaușescu — Raportul C.C. al P.C.R. la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. Scînteia din 20 noiembrie 1984

***) În perioada 1965—1984 suprafața agricolă a crescut cu 198,6 mii ha, iar cea arabilă cu 115,8 mii ha.

tidului pe linia înfăptuirii noii revoluții agrare o constituie Programul Național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, care a fundamentat teza potrivit căreia numai prin continuarea la un nivel și mai ridicat a măsurilor de potențare a fertilității pămîntului și îmbinarea acestora cu tehnologii moderne, intensive de cultivare, prin gospodărirea rațională și organizarea întregului teritoriu se vor putea obține randamente de producție la nivelul potențialului biologic de care dispune și comparabil cu cele realizate pe plan mondial.

Prin aplicarea măsurilor de creșterea capacității productive a solului, pînă la sfîrșitul anului 1984 s-au amenajat pentru irigații 2612,3 mii ha, — față de 230 mii ha existente în 1965 — s-au executat desecări pe o suprafață de 2867 mii ha și lucrări de combaterea eroziunii solului pe 1990 mii ha. În ce privește viitorul cincinal, Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. stabilesc pentru perioada 1986—1990 1,8—2,3 mil. ha amenajate pentru irigații, astfel încît să se ajungă la o suprafață irigată de 5,5—6,0 mil. ha la sfîrșitul cincinalului. Totodată, vor fi efectuate lucrări de desecări pe 1,5 mil. hectare și de combatere a eroziunii solului pe 800 mii hectare.

În cadrul noii revoluții agrare, eforturile principale sînt concentrate spre soluționarea tuturor problemelor ce vizează, pe de o parte, folosirea cît mai rațională a întregii suprafețe, iar pe de altă parte, ameliorarea fertilității întregului fond funciar. Un loc central în cadrul acestor măsuri revine organizării științifice a teritoriului, finalizării zonării culturilor precum și organizării asolamentelor, care vor permite cultivarea cu prioritate pe fiecare suprafață de teren a culturilor cu cea mai mare eficiență, precum și creșterea aportului unităților agricole socialiste la fondul centralizat de stat de produse agroalimentare și la satisfacerea cerințelor de autoaprovizionare la nivelul fiecărei localități.

Pornindu-se de la adevărul confirmat de practică potrivit căruia mecanizarea lucrărilor agricole constituie o prioritate a progresului tehnic în agricultură, acționînd în strînsă interdependență cu factorii biologici, cu potențialul productiv al pămîntului, cu acțiunile de chimizare și de irigații, în anii construcției socialiste s-a urmărit în permanență dezvoltarea bazei materiale pentru mecanizarea lucrărilor agricole, ca factor esențial al transformării socialiste a agriculturii. Existența unei puternice industrii constructoare de mașini a creat premisa asigurării parcului de tractoare și mașini agricole, realizîndu-se condițiile materiale necesare pentru făurirea unei agriculturi dotate cu tehnică modernă, de înaltă productivitate, care să folosească cele mai noi cuceriri ale științei.

Noua revoluție agrară are drept obiectiv, în domeniul mecanizării, crearea unei sisteme de tractoare și mașini agricole perfecționate, care să răspundă cerințelor agrotehnice moderne, precum și modernizarea actualelor tipuri de tractoare și mașini agricole. Noua sistemă de tractoare și mașini agricole cuprinde utilaje de mare capacitate de lucru : tractoare de 240 CP specializate pentru lucrările solului, care față de actualele tractoare de 180 CP asigură o creștere a capacității de lucru cu 15—20 % ; mașini combinate pentru pregătirea patului germinativ, concepute modular pentru tractoarele de 65, 80, 180 CP și 240 CP, care asigură creșteri de 50-75% ale productivității muncii față de mașinile simple, prin realizarea într-o singură trecere a mai multor lucrări ale solului ; semănători modulate cu o capacitate de lucru mai mare cu 45 % față de cele existente ; noi tipuri de combine autopropulsate multifuncționale care eliberează terenul la o singură trecere, a căror capacitate de lucru este mai mare cu 100%.

Pentru aducerea actualelor tipuri de tractoare și mașini agricole la nivelul noilor cerințe, în vederea realizării unor capacități de lucru sporite se prevăd importante acțiuni de modernizare. Astfel, la tractorul de 65 CP, prin introducerea unui dispozitiv de mărire a aderenței la sol, scăderea consumului specific de combustibil la exploatare cu 10 %, reducerea greutății tractorului, mărirea siguranței în funcționare se va obține o creștere a capacității de lucru cu 10 %. Mașinile de erbicidat existente vor fi dotate cu aripi de stropit modernizate, mărindu-se capacitatea de lucru cu pînă la 80%, în condiții de fiabilitate superioare.

În cadrul noului sistem de tractoare și mașini agricole va crește ponderea mașinilor de mare capacitate, cu caracter universal și funcțiuni multiple, producerea de mașini care se pot constitui în agregate în vederea executării concomitente a mai multor lucrări. Perfecționarea sistemei de mașini în această concepție va asigura creșterea productivității muncii, ridicarea gradului de utilizare a mașinilor și reducerea consumurilor de combustibil, în timp ce transportul produselor agricole și al materiilor utilizate în agricultură se va efectua cu mijloace de transport cu capacități de 90—100 % mai mari față de cele actuale, prin folosirea în principal a șasiurilor multifuncționale care permit executarea mai multor tipuri de transporturi tehnologice.

O altă pîrghie de bază a procesului de modernizare a bazei tehnico-materiale a agriculturii o constituie chimizarea. Utilizarea îngrășămintelor și a substanțelor fitofarmaceutice în producția vegetală constituie factorul esențial al modernizării tehnologiilor de cultură a plantelor, de sporirea producției prin menținerea și îmbunătățirea fertilității solului. Creșterea continuă a gradului de chimizare a agriculturii constituie astfel una din trăsăturile definitorii ale noii revoluții agrare.

Odată cu introducerea unor noi soiuri și hibrizi cu potențial de producție ridicat, cu extinderea irigațiilor și mecanizării agriculturii, cu elaborarea unor tehnologii moderne și eficiente, un rol hotărîtor îl are utilizarea pe scară largă a îngrășămintelor și insectofungicidelor. Într-o agricultură intensivă, obținerea unor recolte înalte, sigure și stabile pe unitatea de suprafață este condiționată de aplicarea rațională a îngrășămintelor minerale și organice. Dacă la nivelul cincinalului 1981—1985, agricultura României a utilizat o cantitate de îngrășăminte substanță activă de circa 14 ori mai mare decît în perioada 1961—1965, în cincinalul 1986—1990 cantitatea de îngrășăminte chimice va ajunge la 3,5—4,0 milioane tone substanță activă, revenind 335—380 kg pe un hectar teren arabil. Vor spori, de asemenea, livrările de substanțe chimice care vor asigura combaterea bolilor, a dăunătorilor și a buruienilor.

În contextul crizei energetice mondiale, în care problema raționalizării consumurilor energetice de orice natură reprezintă o preocupare esențială, îngrășămintelor chimice, mari consumatoare de energie în procesul de fabricație trebuie să li se acorde o atenție sporită. Devine tot mai acută necesitatea lărgirii sortimentelor de îngrășăminte cu noi tipuri care să răspundă cerințelor diferențiate ale fiecărei culturi, în condițiile unor consumuri cît mai reduse de energie și materii prime deficitare. Folosirii pe scară largă a îngrășămintelor organice și a altor tehnologii de cultură care să elimine riscul unor perturbări ecologice.

În sporirea producției agricole un aport din ce în ce mai important este atribuit factorului biologic. Creșterea unor soiuri și hibrizi cu potențial ridicat de producție, care să se încadreze în cerințele unui consum redus de energie, reprezintă contribuția concretă a geneticii la modernizarea și intensificarea agriculturii. Atît prin baza materială, cît și prin orientarea întregii activități științifice, sînt asigurate generalizarea în producție a soiurilor și hibrizilor de înaltă productivitate, folosirea semințelor și a materialului săditor din categoriile superioare la toate culturile. În zootehnie se preconizează măsuri pentru dezvoltarea raselor cu potențial biologic ridicat, crearea și extinderea metișilor proveniți din rase ameliorate și autohtone la toate speciile.

Una din căile principale de sporire a producției vegetale o constituie intensificarea tehnologiilor de cultură a plantelor în fiecare unitate productivă. În acest scop, pentru numeroase culturi au fost stabilite programe speciale. Actualele tehnologii-cadru stabilite pentru toate culturile vizează aplicarea lucrărilor la nivelul de intensitate corespunzător dezvoltării bazei tehnico-materiale și organizării procesului de producție, pornind de la criteriul folosirii cu eficiență maximă a pămîntului și a tuturor celorlalte mijloace de producție. Elementele esențiale ale intensivizării și modernizării tehnologiilor de cultură le constituie soiurile și hibrizii cu potențial biologic ridicat, sămînța și materialul săditor de înaltă calitate, întregul sistem agrofitotehnic reorganizat pe principiul unei eficiențe sporite.

În momentul actual, mai mult decît oricînd, **știința agricolă** este chemată să-și sporească contribuția la înfăptuirea întregului program de intensivizare a producției agricole. **„Nu se poate vorbi de revoluție agrară — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — fără știință agricolă și aceasta înseamnă că cercetarea trebuie să-și asume răspunderea și să acționeze în această direcție".**

Baza materială, potențialul creator, direcționarea cercetării agricole către problematica stringentă a realității și perspectivelor agriculturii românești conferă acestei activități un rol de frunte în sfera noii revoluții agrare. Problematica actuală și de perspectivă a cercetării științifice agricole marchează angajarea plenară a acestui sector în realizarea unei agriculturi de înalt randament și eficiență sporită, fixînd, totodată, criteriul ei suprem de apreciere. Participarea largă și sistematică a științei agricole în înfăptuirea revoluției agrare implică afirmarea mai puternică a geneticii, a ingineriei genetice, a biochimiei și a altor ramuri ale științei cu rol decisiv în realizarea de mutații și schimbări radicale în structura materiei vii agricole, în vederea sporirii potențialului biologic și productiv al plantelor și animalelor. De asemenea, modernizarea tehnologiilor agricole, precum și accelerarea căilor de transfer a rezultatelor cercetării științifice în marea producție agricolă constituie obiective de interes major ale științei agricole în lumina opțiunilor noii revoluții agrare.

În concepția politicii agrare a partidului nostru, înfăptuirea noii revoluții agrare impune perfecționarea în continuare a conducerii și organizării agriculturii la toate nivelurile. Orientările

actuale privind activitatea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste asigură rolul lor de puternice centre de conducere a întregii activități agricole, precum și ale dezvoltării economico-sociale a comunelor în teritoriul respectiv. În această direcție s-a stabilit cadrul de acțiune pentru conducerea unitară a tuturor sectoarelor agricole, organizarea terenului pentru folosirea rațională a acestuia, aplicarea unitară a tehnologiilor, utilizarea cu maximum de eficiență a mijloacelor mecanice, în scopul creșterii rolului unităților de bază ale agriculturii în canalizarea tuturor eforturilor pentru realizarea planurilor de producție.

Pentru perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare, întărirea autogestiunii economice și ridicarea pe o treaptă superioară a autoconducerii muncitorești a avut o importanță hotărîtoare aplicarea noului mecanism economico-financiar, trăsătură definitorie a noii revoluții agrare. Exercitarea efectivă a prevederilor noului mecanism economico-financiar în unitățile agricole poate avea loc numai în condițiile creșterii generale a eficienței economice, printr-o valorificare superioară a resurselor materiale și umane și continua perfecționare a pîrghiilor economico-financiare.

Noua revoluție agrară, așa după cum se subliniază în documentele de partid, nu este un scop în sine, ci este înfăptuită de oameni, pentru oameni. Subiectul revoluției — în cazul de față, populația rurală în general și cea activă în agricultură în special — nu poate fi deci mai puțin important decît obiectul și mijloacele sale de realizare. În acest sens, noua revoluție agrară vizează, alături de obiective tehnologice, economice și politice, o serie de obiective de natură socio-economică, în vederea modernizării vieții rurale și asigurării forței de muncă agricole, care să corespundă exigențelor aplicării progresului tehnic în agricultură.

O direcție esențială în înfăptuirea noii revoluții agrare o constituie intensificarea activității de formare a unei înalte conștiințe socialiste a oamenilor muncii din agricultură, ridicarea pregătirii profesionale. În ceea ce privește domeniul calificării profesionale din agricultură, revoluția agrară are îndatorirea să formeze un agricultor de tip nou, a cărui calificare și specializare înaltă îi permite realizarea unei productivități și calități ridicate a muncii. Procesul de calificare se cere astfel dirijat încît să se poată trece de la o specialitate agricolă la alta fără o recalificare prealabilă, în momentul în care specialitatea respectivă își restrînge amploarea sub influența progresului tehnic. Agricultorul viitorului va fi prin excelență un mecanizator policalificat, capabil să stăpînească mai multe tipuri de mașini agricole, cu care să execute operativ o gamă largă de lucrări de calitate, industrializarea agriculturii se realizează implicit prin tehnicizarea profesiunii de agricultor.

În mediul rural, obiectivul social central al noii revoluții agrare îl constituie în esență ridicarea calității vieții locuitorilor. Aceasta presupune alături de modernizarea mediului rural, creșterea nivelului de cointeresare și retribuire a lucrătorului agricol. Pe măsura apropierii productivității muncii din diferitele domenii, diferențele existente între nivelurile de retribuție din agricultura de stat și cea cooperatistă, pe de o parte și între agricultură și industrie, pe de altă parte, tind să dispară. Calea realizării acestei omogenizări o constituie creșterea mai rapidă a productivității muncii agricole și reorientarea mecanismului de reglare economică în agricultură prin folosirea mai fermă a pîrghiilor economice, în special prin îmbunătățirea sistemului de prețuri agricole.

Noua revoluție agrară, proces de anvergură cu implicații de ordin economic, tehnic și social, se înscrie în ansamblul mutațiilor preponderent intensive prefigurate pentru întreaga economie românească. Înfăptuirea riguroasă și la un înalt nivel de calitate a obiectivelor prevăzute pentru viitorul cincinal în această ramură de bază a economiei, odată cu afirmarea unei noi calități în toate sferele de activitate, va contribui substanțial la situarea, în anul 1990, a țării noastre în rîndul statelor cu un nivel mediu de dezvoltare economică și socială, va impulsiona creșterea și mai substantială a bunăstării materiale și spirituale a tuturor oamenilor muncii.

Mariana MĂNĂSTIREANU
Institutul de Economie Agrară

BIBLIOGRAFIE

[1]) **Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român,** Editura politică, București, 1984.
[2]) **Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara Comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale** din 19 iunie 1985, București, Editura politică, 1985
[3]) **Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R.** din luna noiembrie a.c., Editura politică, București, 1985.
[4]) **Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare rostită la deschiderea lucrărilor Congresului Științei și Învățămîntului,** Editura politică, București, 1985

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt elementele definitorii ale concepției privind înfăptuirea unei noi revoluții agrare ?

2. Evidențiați realizările obținute de agricultura românească în cincinalele precedente și nivelurile stabilite pentru cincinalul următor.

3. Care sînt căile de modernizare a agriculturii naționale ?

4. Precizați în ce fel influențează noul mecanism economico-financiar activitatea din această ramură economică de bază.

Utilizarea intensivă a fondurilor fixe

(Urmare din pag. 10)

la parametri ridicați fondurile fixe din dotare, marea majoritate a întreprinderilor economice din județ au reușit să-și realizeze exemplar sarcinile fizice pe acest an și pe întregul cincinal 1981—1985.

Numeroase unități, printre care „SARO"-Tîrgoviște, „Steaua Electrică"-Fieni, întreprinderile de utilaj chimic și de frigidere din Găești, I.A.E.I. Titu, I.U.P. Tîrgoviște, I.M.P. Găești au depășit indicii planificați, după cum altele, printre care I.M.U.T. Moreni, „Romlux", „Oțelinox", C.O.S. din Tîrgoviște se situează sub prevederi, cu toate că la unele unități din această din urmă categorie indicii de utilizare a mașinilor-unelte au crescut față de perioada corespunzătoare a anului trecut.

Încărcarea uneori necorespunzătoare a mașinilor-unelte a determinat pe de o parte neutilizarea în întregime a fondului de timp, iar pe de altă parte o exploatare nerațională a acestora, cu corespondent în reparațiile accidentale. Dacă, de exemplu, privim situația ritmicității producției pe 9 luni din acest an la Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște ea se prezintă pe decade astfel : 25,7% în decada I ; 31,2% în decada a II-a ; 43,1% în decada a III-a. De aici se observă cu claritate faptul că încărcarea mașinilor-unelte a fost neuniformă pe perioada analizată. Să luăm și un alt exemplu : Schela de foraj Moreni. Pe primele 9 luni ale anului coeficientul planificat de utilizare nu a fost realizat. Printre cauze menționăm : staționarea mult mai îndelungată în reparații capitale a unor instalații, aprovizionarea neritmică, nefolosirea intensivă a instalațiilor de foraj și respectiv nerealizarea vitezei de foraj pe instalație și pe lună. În afara acestor cauze trebuie adăugată și activitatea de demontaj, transport și montaj care nu totdeauna este organizată în mod corespunzător, un exemplu edificator în acest sens reprezentîndu-l depășirea cu 6,6 zile pe instalație a duratei de transport-montaj și demontaj.

Pornind de la situația existentă cît și de la sarcinile cresc inde privind utilizarea intensivă a fondurilor fixe din dotare, pentru 1986 în fiecare unitate au avut loc analize urmate de întocmirea unor judicioase planuri de măsuri tehnico-organizatorice. Bunăoară, avînd în vedere faptul că județul nostru deține cea mai mare pondere la extracția de țiței, măsuri importante au fost prevăzute la toate unitățile petroliere în vederea folosirii cu randamente sporite a tuturor utilajelor și instalațiilor din dotare, astfel încît sarcinile de foraj și extracție să fie îndeplinite ritmic, în fiecare lună. Au fost prevăzute măsuri pentru asigurarea din vreme a pieselor de schimb pentru executarea operativă a reparațiilor, pentru extinderea unor tehnologii mai productive și economicoase.

De asemenea, măsuri concrete în vederea creșterii indicilor de utilizare a tuturor categoriilor de utilaje și instalații au fost luate în întreprinderile metalurgice și constructoare de mașini, precum și în celelalte unități economice ale județului. Între acestea se numără : ● întărirea ordinei și disciplinei tehnologice și de producție ; ● aprovizionarea ritmică cu materii prime, materiale, energie și combustibil ; ● echilibrarea activității pe cele 3 schimburi ; ● respectarea riguroasă a graficelor de revizii tehnice și reparații ; ● folosirea integrală a fondului disponibil de timp prin eliminarea învoirilor, a absențelor nemotivate ; ● asigurarea ritmicității producției prin acoperirea cu comenzi și contracte la nivelul planului ; ● perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a personalului muncitor ; ● recrutarea forței de muncă la nivelul necesarului.

Desigur, vor mai fi luate măsuri și în cursul derulării activității în 1986. Important însă este ca, prin folosirea intensivă a fondurilor fixe din dotare, fiecare unitate economică să asigure realizarea ritmică a sarcinilor de plan, în condiții de reducere accentuată a costurilor de producție. În acest sens, organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii vor urmări și sprijini în și mai mare măsură eforturile celor ce muncesc, astfel încît, așa cum sublinia secretarul general al partidului la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, primul an din noul cincinal să se realizeze cu rezultate cu mult peste cele dobîndite pînă acum".

Spre o nouă rundă de negocieri comerciale multilaterale sub egida G.A.T.T. (I)

SESIUNEA extraordinară a Acordului General pentru Tarife și Comerț (G.A.T.T.) din 30 IX-2 X 1985 a marcat angajarea procesului de pregătire a unei noi runde de negocieri comerciale multilaterale. În vederea continuării acestui proces, sesiunea extraordinară a G.A.T.T. a creat un Grup de înalți funcționari, al cărui raport a fost prezentat sesiunii ordinare a G.A.T.T. din noiembrie a.c. Această din urmă sesiune a hotărît constituirea unui comitet pregătitor, în scopul determinării obiectivelor, temelor și modalităților negocierilor comerciale multilaterale și a definirii participării la aceste negocieri, ținînd seama de elementele programului de lucru, elaborat de sesiunea ministerială a G.A.T.T. din noiembrie 1982 și de opiniile exprimate de Grupul de înalți funcționari. Comitetul pregătitor va prezenta, pînă la mijlocul lunii iulie 1986, recomandări privind programul de negociere, în vederea adoptării lor la o reuniune la nivel ministerial, care se va ține în septembrie 1986.

Lansarea unei noi runde de negocieri comerciale multilaterale sub auspiciile G.A.T.T. este considerată ca o modalitate de a contribui la soluționarea dificultăților grave cu care este confruntat sistemul comercial internațional, ca urmare a accentuării tendințelor protecționiste, a ocolirii sau încălcării regulilor G.A.T.T.

România s-a pronunțat în favoarea organizării unei astfel de runde de negocieri, în vederea reducerii taxelor vamale și a înlăturării barierelor netarifare din comerțul internațional. Această poziție a țării noastre reflectă convingerea sa că în actuala situație critică a comerțului mondial și a sistemului comercial internațional este necesar să se intensifice dialogul pentru găsirea de soluții, să nu se slăbească, ci, dimpotrivă, să se întărească cooperarea economică între state.

Dacă ideea lansării unei noi runde de negocieri comerciale multilaterale este acceptată, în principiu, de către toate părțile contractante ale G.A.T.T., subzistă încă nu puține divergențe privind obiectivele, temele și modalitățile acestor negocieri.

Obiectivele generale ale negocierilor propuse

S-A CONTURAT un acord larg asupra faptului că obiectivul negocierilor ar trebui să-l constituie consolidarea sistemului comercial multilateral și a G.A.T.T., precum și dezvoltarea schimburilor comerciale internaționale, grație liberalizării lor. S-a reliefat faptul că noua rundă de negocieri ar trebui să conducă la aplicarea mai deplină a principiilor generale ale G.A.T.T., în special a nediscriminării și a tratamentului special, mai favorabil pentru țările în curs de dezvoltare. S-a sugerat, de asemenea, că ar fi necesară ameliorarea instituțiilor G.A.T.T. (perfecționarea procedurilor de reglementare a diferendelor comerciale, extinderea sferei notificării și supravegherii politicilor și măsurilor comerciale, crearea de noi organe ale G.A.T.T. etc.).

În timp ce unele țări au propus ca noua rundă de negocieri să se extindă și la probleme care depășesc sfera actuală a competenței G.A.T.T., în special la comerțul cu servicii ,alte țări au subliniat necesitatea ca această rundă să se înscrie în domeniul actual de competență al G.A.T.T., care cuprinde numai comerțul cu mărfuri.

În ce privește dezvoltarea schimburilor prin liberalizarea lor, s-a evidențiat cerința ca noua rundă să contribuie, într-o măsură cît mai mare, la lărgirea accesului la piețe, în special pentru țările în curs de dezvoltare. Reprezentanții acestor țări au subliniat că liberalizarea comerțului ar trebui să se efectueze cu prioritate la produsele care le interesează și să se realizeze în conformitate cu principiul tratamentului special, mai favorabil, pentru țările în curs de dezvoltare. Unele țări au relevat că liberalizarea comerțului ar trebui să se facă pe baza principiilor angajamentului mutual și avantajului reciproc. Numeroase țări au arătat însă că restricțiile comerciale aplicate contrar prevederilor G.A.T.T. trebuie eliminate unilateral, fără să facă obiectul negocierilor.

S-au prezentat propuneri privind peste 20 de teme care ar putea face obiectul noii runde de negocieri comerciale. Cea mai mare parte dintre aceste teme figurează în programul de lucru, elaborat de reuniunea ministerială a G.A.T.T. din noiembrie 1982. Printre temele de negociere propuse se numără : statu quo-ul în domeniul restricțiilor comerciale și diminuarea acestor restricții ; tratamentul țărilor în curs de dezvoltare ; măsurile netarifare ; acordurile și aranjamentele convenite în cadrul „Rundei Tokio" ; taxele vamale ; ajustările de structură ; probleme ale comerțului cu diferite categorii de mărfuri (produse agricole și tropicale, unele produse provenind din resurse naturale, produse textile, produse de înaltă tehnologie, exportul de mărfuri interzise pe piața internă, creditele la exportul de bunuri de echipament, comerțul cu mărfuri contrafăcute) ; reglementarea diferendelor comerciale ; repercusiunile fluctuației cursurilor de schimb asupra relațiilor comerciale ; comerțul cu servicii ; revizuirea unor dispoziții ale G.A.T.T. ; ameliorarea și întărirea sistemului G.A.T.T. ; măsurile legate de comerț privind investițiile ; relațiile între comerț și problemele monetare și financiare internaționale.

Reprezentanții unor țări au formulat rezerve serioase privind includerea în negocieri a unora dintre temele propuse (comerțul cu servicii, investițiile, comerțul cu mărfuri contrafăcute etc.), considerînd că ele nu intră în sfera de activitate a G.A.T.T. și că examinarea lor ar abate atenția de la problemele nerezolvate din domeniile de competență tradiționale ale G.A.T.T. și care au o importanță prioritară. Delegația română a menționat că pentru țara noastră sînt prioritare temele care se referă la eliminarea barierelor comerciale, atît noi, cît și vechi, care stingheresc dezvoltarea comerțului cu mărfuri, cu alte cuvinte temele care privesc suprimarea, pe o bază nediscriminatorie, a obstacolelor tarifare și netarifare.

Să ne oprim pe scurt asupra pozițiilor exprimate privind principalele teme de negociere propuse.

Ținîndu-se seama de faptul că angajamentele anterioare privind statu quo-ul în domeniul restricțiilor comerciale și diminuarea acestor restricții nu au fost decît parțial respectate, numeroase țări s-au pronunțat în favoarea reînnoirii acestor angajamente. O serie de țări în curs de dezvoltare au apreciat că asumarea de angajamente ferme și credibile privind statu quo-ul în materie de restricții comerciale și diminuarea acestor restricții ar fi o condiție esențială pentru lansarea noii runde de negocieri comerciale multilaterale.

Țara noastră a arătat că, pentru a asigura credibilitatea negocierilor și a consolida încrederea între participanți, este necesar ca țările membre ale G.A.T.T. să se angajeze să nu introducă noi restricții, să le elimine pe cele introduse după adoptarea Declarației ministeriale a G.A.T.T. din 1982, să abandoneze măsurile discriminatorii și pe cele aplicate din motive extraeconomice.

S-au exprimat puncte de vedere diferite privind conținutul angajamentelor referitoare la statu quo și diminuarea restricțiilor comerciale. În ce privește statu quo-ul, unele țări l-au definit ca pe un angajament de a nu adopta noi măsuri restrictive, în timp ce alte țări au apreciat că un astfel de angajament vizează numai măsurile care nu sînt conforme cu prevederile G.A.T.T. Angajamentul de reducere a restricțiilor comerciale a fost definit de o serie de țări drept suprimarea măsurilor de protecție incompatibile cu prevederile G.A.T.T., în timp ce reprezentații unor țări în curs de dezvoltare au considerat că un astfel de angajament ar include toate măsurile restrictive aplicate de țările dezvoltate și care afectează comerțul țărilor în curs de dezvoltare. S-a relevat că angajamentele privind statu quo-ul și diminuarea restricțiilor ar trebui să se refere la toate sectoarele comerțului, inclusiv la textile, și la toate tipurile de măsuri restrictive cu caracter tarifar și netarifar.

Tratamentul față de țările în curs de dezvoltare

REPREZENTANȚII țărilor în curs de dezvoltare au subliniat necesitatea ca, în cadrul noii runde de negocieri comerciale, să se asigure aplicarea efectivă a tratamentului special, mai favorabil pentru țările lor, prevăzută în partea a IV-a G.A.T.T. și în „clauza de abilitare" adoptată în 1979. După cum se știe, acest tratament implică acordarea unui regim pre-

ferenţial ţărilor în curs de dezvoltare şi nesolicitarea de la aceste ţări a unei reciprocităţi, în sensul ca în cursul negocierilor ţările dezvoltate să nu caute să obţină de la acestea concesii incompatibile cu nevoile dezvoltării, finanţelor şi comerţului lor.

Este de remarcat că tratamentul special, mai favorabil, aplicat ţărilor în curs de dezvoltare într-o măsură limitată, sub forma sistemului generalizat de preferinţe vamale şi a unor prevederi speciale în codurile privind măsurile netarifare, adoptate în cadrul „Rundei Tokio", cunoaşte un proces de erodare, ca urmare a măsurilor restrictive şi discriminatorii luate, în ultimul timp, împotriva exporturilor lor de către ţările dezvoltate, precum şi a recurgerii tot mai largi la o „gradualizare". În conformitate cu conceptul „gradualizării", ţările dezvoltate adoptă în mod unilateral şi arbitrar măsuri vizînd retragerea progresivă a tratamentului preferenţial acordat ţărilor în curs de dezvoltare mai avansate şi obţinerea de la aceste ţări a unui grad sporit de reciprocitate. Ţările occidentale intenţionează să folosească runda propusă de negocieri pentru a promova, într-o măsură şi mai largă, conceptul „gradualizării", pentru a determina ţările în curs de dezvoltare mai avansate să-şi asume obligaţii sporite în cadrul G.A.T.T.

Reprezentanţii ţărilor în curs de dezvoltare au subliniat dificultăţile cu care sînt ele confruntate pentru a-şi asuma un grad mai ridicat de obligaţii în cadrul G.A.T.T., în special în condiţiile actuale, în care posibilităţile lor de export şi, implicit, capacitatea lor de import sînt limitate de absenţa disciplinei G.A.T.T., în sectoare care au pentru ele o importanţă deosebită (agricultură, textile, confecţii, oţel, articole din piele, încălţăminte etc.). În acelaşi timp, ei au condamnat tendinţa tot mai accentuată a statelor occidentale de a aplica în mod unilateral şi arbitrar politica de gradualizare faţă de ţările în curs de dezvoltare, într-un moment în care aceste din urmă ţări sînt confruntate cu serioase dificultăţi economice şi, în consecinţă, ar avea nevoie mai mult decît oricînd de un tratament special, mai favorabil, în domeniul măsurilor de politică comercială.

România a subliniat necesitatea ca, în cadrul noii runde de negocieri, interesele şi condiţiile specifice ale ţărilor în curs de dezvoltare să fie reflectate, în mod corespunzător, în toate reglementările ce vor fi adoptate, prin aplicarea efectivă şi pe bază nediscriminatorie a tratamentului special, mai favorabil, pentru aceste ţări.

Măsurile netarifare

S-A RELEVAT pericolul serios şi crescînd pe care-l reprezintă restricţiile cantitative şi alte măsuri netarifare pentru comerţul internaţional şi faptul că eliminarea şi liberalizarea acestor măsuri sînt esenţiale pentru credibilitatea sistemului G.A.T.T. Numeroase ţări au propus să se fixeze un calendar special accelerat pentru eliminarea sau liberalizarea progresivă a măsurilor netarifare neconforme cu prevederile G.A.T.T., în special în cazul produselor al căror export prezintă interes pentru ţările în curs de dezvoltare (produse agricole, tropicale, textile etc.).

Reliefîndu-se faptul că eliminarea măsurilor netarifare neconforme cu prevederile G.A.T.T. nu poate să facă obiectul negocierilor, s-a arătat că fiecare parte contractantă a G.A.T.T. ar trebui să procedeze unilateral la suprimarea acestor măsuri, de preferinţă înaintea noii runde de negocieri.

În ce priveşte celelalte restricţii cantitative şi măsuri netarifare, s-a considerat că eliminarea sau liberalizarea lor ar trebui examinate în cadrul noii runde de negocieri.

Numeroase ţări membre ale G.A.T.T. au apreciat că ar fi de dorit existenţa, în cadrul G.A.T.T., a unui mecanism multilateral, permiţînd supravegherea progreselor realizate în eliminarea măsurilor neconforme cu prevederile G.A.T.T. şi urmărirea negocierilor relative la liberalizarea celorlalte măsuri.

În cadrul „Rundei Tokio" au fost convenite şase acorduri privind măsurile netarifare (obstacolele tehnice în calea comerţului, achiziţiile guvernamentale, măsurile antidumping, subvenţiile, evaluarea vamală şi licenţele de import), precum şi trei acorduri privind diferite produse (aranjamentele relative la carnea de bovine şi produsele lactate, acordul privind comerţul cu aeronave).

S-a evidenţiat cerinţa participării mai largi a membrilor G.A.T.T. la acordurile şi aranjamentele convenite cu prilejul „Rundei Tokio", iar unele ţări au propus ca aceste acorduri şi aranjamente să devină parte integrantă a G.A.T.T. şi să fie aplicate de către toate părţile contractante ale Acordului general.

În acelaşi timp, diferite ţări au apreciat că unele acorduri şi aranjamente rezultate din „Runda Tokio" ar trebui ameliorate şi ar fi necesar să fie examinate în cadrul noii runde de negocieri, ca un element major al măsurilor de deschidere a pieţelor. Mai multe ţări au insistat asupra cerinţei revizuirii şi întăririi regulilor privind subvenţiile şi procedurile antidumping, conţinute în acordurile adoptate la ultima rundă de negocieri comerciale multilaterale de sub egida G.A.T.T.

Taxele vamale

S-A APRECIAT că, deşi taxele vamale au fost reduse în mod substanţial în cursul negocierilor comerciale multilaterale, este necesar să se progreseze încă în acest domeniu şi problemele tarifare care subzistă să fie tratate în cadrul noii runde de negocieri.

În cadrul dezbaterilor privind problematica tarifară s-au ridicat trei probleme principale. În primul rînd, s-a reliefat faptul că problema progresivităţii taxelor vamale, adică a creşterii lor pe măsura sporirii gradului de prelucrare a produselor, nu a fost soluţionată, în mod satisfăcător, în cursul negocierilor precedente şi că această problemă trebuie abordată la viitoarele negocieri. Ţările în curs de dezvoltare au arătat că progresivitatea taxelor vamale frînează exporturile lor de produse manufacturate. Ele au propus să se elaboreze un calendar special accelerat pentru reducerea progresivităţii taxelor vamale.

În al doilea rînd, s-a arătat necesitatea de a se reduce taxele vamale foarte ridicate care se menţin încă la unele grupe de produse, în vederea armonizării la un nivel mai scăzut a taxelor vamale.

În al treilea rînd, s-a pus problema realizării unui echilibru mai bun al obligaţiilor în domeniul consolidării taxelor vamale. (Potrivit regulilor G.A.T.T., taxele vamale consolidate sînt cele care au făcut obiectul unor înţelegeri internaţionale şi, în consecinţă, nu pot fi majorate decît în împrejurări excepţionale). S-a exprimat părerea că există o anumită asimetrie în acest domeniu, deoarece, în timp ce unele ţări au consolidat aproape toate taxele vamale pentru produsele industriale, altele n-au consolidat decît foarte puţine taxe vamale. S-a apreciat că extinderea consolidării taxelor vamale ar întări stabilitatea sistemului comercial internaţional.

S-a sugerat ca, în cursul viitoarelor negocieri, ţările industriale avansate să reducă la zero taxele vamale la produsele industriale sau, cel puţin, să elimine taxele vamale foarte reduse şi să diminueze substanţial celelalte taxe vamale.

S-a subliniat, de asemenea, necesitatea ameliorării sistemului generalizat de preferinţe vamale în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare, prin lărgirea listei produselor admise să beneficieze de preferinţe vamale, acordarea de către toţi donatorii de preferinţe a unei scutiri complete de taxe vamale etc. S-a emis ideea ca tratamentul tarifar special pe care un anumit număr de ţări dezvoltate şi-l acordă în mod reciproc în cadrul diverselor grupări economice regionale să fie extins ţărilor în curs de dezvoltare.

De asemenea, s-a exprimat părerea că unul din obiectivele reducerilor tarifare ar trebui să fie ameliorarea poziţiei concurenţiale a ţărilor care nu participă la uniuni vamale sau zone de comerţ liber.

Ajustările de structură

ÎN VEDEREA eliminării rădăcinilor protecţionismului este necesară efectuarea de ajustări în structura producţiei diferitelor ţări, în funcţie de schimbările intervenite în condiţiile concurenţei internaţionale. Acest lucru implică, între altele, renunţarea la producţiile nerentabile şi necompetitive în favoarea altor activităţi mai profitabile. S-a observat că s-au pierdut largi posibilităţi de schimburi, deoarece partenerii comerciali importanţi evită să procedeze la ajustări de structură, preferînd să recurgă la restricţii de import.

Recunoscîndu-se faptul că ajustările de structură sînt o chestiune de politică internă, s-a considerat totuşi indicat de a se avea în vedere modalităţi de cooperare internaţională de natură să amelioreze aceste ajustări. Unele ţări au sugerat ca, fără a se institui în mod necesar reguli sau discipline obligatorii, să se încerce a se ajunge la un acord asupra unor directive şi a unei supravegheri internaţionale în domeniul ajustărilor de structură. În acest scop, s-ar putea crea, în cadrul G.A.T.T., un comitet pentru a examina problemele privind ajustările de structură şi chestiunile conexe referitoare la notificare şi supraveghere.

Victor ALDEA

Piața gazelor naturale

UN BUN înlocuitor al țițeiului ca sursă energetică și ca materie primă, în special în petrochimie, gazele naturale dețin pe glob rezerve capabile să acopere consumul mondial — la nivelul actual al utilizării — pentru următorii aproape 60 de ani. Publicația franceză „Revue de l'Energie", care face această apreciere, arată totodată că gazele naturale — o materie primă foarte prețioasă pentru industria chimică — nu asigură decît 17% din necesarul mondial de energie și că doar 13% din cantitățile produse fac obiectul schimburilor comerciale. Această participare restrînsă este pusă și pe seama unor factori cum sînt : costul ridicat al rețelei de distribuție, elementele de incertitudine conjuncturală, care uneori prevalează în fața investițiilor pe termen lung în infrastructură, capacitatea tehnică și economică a deținătorilor de astfel de resurse de a le exploata, precum și unele incertitudini de ordin politic.

În ce privește rezervele de gaze naturale, deși calculele indică circa 90.10^9 mc, estimările au un grad ridicat de probabilitate, dat fiind că explorările au vizat pînă în prezent mai ales zone ușor exploatabile, cu rezerve situate la mici adîncimi. După U.R.S.S. și țările din Orientul Mijlociu, Statele Unite — situate pe locul trei în privința rezervelor, dar pe locul doi ca producție — mizează pe exploatările din Alaska pentru a pune capăt, la începutul deceniului viitor, declinului înregistrat de producție în ultimii ani. Sporuri de producție destinată exportului se așteaptă și în Mexic și Canada. În schimb, Europa occidentală va rămîne un mare importator de gaze naturale, în condițiile epuizării rezervelor olandeze și ale altor țări vest-europene, ca și datorită timpului îndelungat necesitat de darea în exploatare a zăcămintelor recent descoperite în Norvegia.

În Extremul Orient, Indonezia este principalul producător, creșterea veniturilor sale din export urmînd să se bazeze mai mult pe livrările de gaze naturale (în primul rînd către Japonia) decît pe petrol, fapt confirmat de dublarea capacităților de producție în perioada 1982—1986. Cu cele mai importante rezerve în regiune, Malayesia își îndreaptă producția cu prioritate către industria națională. Australia ar urma să se alăture exportatorilor de gaze naturale lichefiate, pînă la sfîrșitul actualului deceniu. Și în Africa, Algeriei și Libiei li se alătură, în ultimul timp, noi producători, de notat fiind în special Coasta de Fildeș și Congo, urmate — în perspectivă — de Nigeria și Camerun. In America Latină, Mexicul și Venezuela sînt principalii deținători de rezerve ai regiunii, dar ele doresc să-și reducă dependența actualmente excesivă de exportul de hidrocarburi.

În ce privește perspectiva importurilor de gaze naturale, S.U.A., sînt așteptate să devină un important client al pieței internaționale, ca urmare a incertitudinilor legate de dezvoltarea producției proprii. Canada și Mexicul vor acoperi cea mai mare parte a deficitului Statelor Unite, fără a fi excluși și alți posibili furnizori, cum sînt Algeria sau Nigeria.

Un alt mare importator, Japonia, prezintă caracteristici deosebite, achizițiile sale vizînd îndeosebi gazele naturale lichefiate (G.N.L.) Astfel, Japonia deține singură două treimi din comerțul internațional cu G.N.L.

După cum apreciază publicația franceză citată, datorită nivelului ridicat al prețurilor la importul de gaze, acestea sînt în prezent mai puțin solicitate decît celelalte surse de energie utilizate în industrie.

Programe de dezvoltare

CANADA: proiecte de creștere a producției și consumului de cărbune

SITUÎNDU-SE pe locul trei în ierarhia țărilor capitaliste posesoare de rezerve de cărbune, după S.U.A. și Australia, cu rezerve estimate între 115—475 miliarde tone, Canada preconizează dezvoltarea, în continuare, a extracției de cărbune, atît pentru acoperirea cererii interne, cît și pentru majorarea exportului. Apreciată la circa 61 milioane tone în anul 1985 (ceea ce înseamnă o creștere cu 65% față de anul 1980), extracția de cărbune canadian are posibilitatea să se dubleze la 122 milioane tone, în anul 2000. În prezent, numeroase firme sînt angajate în realizarea sau au în vedere proiecte de extindere a producției de cărbune. Astfel, firma Kraus Nest Resources Ltd. preconizează majorarea la 5—6 milioane tone/an a extracției de cărbune de la mina Line Creek (rezervele de cărbune ale acestei mine se apreciază la 200 milioane tone, extracția realizată în 1984 fiind de 2,6 milioane tone) și efectuează lucrări de prospectare a zăcămintelor Brian-Mountain și Telkva, în timp ce firma Esso Minerals Canada efectuează lucrări de extindere și modernizare a carierei de la Byron-Creek, unde producția ar urma să crească de peste 3 ori, la 3,6 milioane tone, precum și lucrări de prospectare-explorare a zăcămîntului Hinton-East și a altor zăcăminte din regiunile vestice ale Canadei.

Prognoze recente apreciază creșterea consumului intern de cărbune de la 42 milioane tone, în 1984, la 52 milioane tone în 1990 și circa 70—80 milioane tone, în anul 2000. Creșterea consumului de cărbune este legată îndeosebi de proiectele de construire de noi termocentrale pe cărbune sau de trecerea pe cărbune a termocentralelor care mai funcționează pe baza utilizării păcurii sau gazelor naturale. Astfel, în provincia Alberta se preconizează dublarea pînă în 1990 a consumului de cărbune în termocentrale, pentru a ajunge la 25 milioane tone/an, iar în provinciile Saskatchewan și Noua Scoție se prevăd creșteri de 170% și respectiv 235%, comparativ cu anul 1982. Se are în vedere, de asemenea, construirea unor mari termocentrale pe cărbune în provinciile Alberta și Columbia Britanică, producția de energie electrică fiind destinată parțial exportului spre S.U.A. Procesul de trecere pe cărbune a termocentralelor din provinciile estice, care funcționează în prezent pe bază de păcură, se va face prin finanțarea în proporție de 75% de către statul canadian.

Proiectele de expansiune a industriei carbonifere canadiene au, de asemenea, în vedere creșterea exportului de la 25 milioane tone, în 1984, la 39—47 milioane tone în 1990 și 61 milioane tone în anul 2000. De remarcat că, în prezent, Canada realizează 7—8% din exportul mondial de cărbune, fiind pe locul 6 în ierarhia țărilor exportatoare.

România a exportat în ultimii ani în Canada produse petroliere, produse chimice, hîrtie și carton, produse textile, sticlă, articole din porțelan, produse ale industriei constructoare de mașini și a importat cereale, celuloză, azbest, echipament energetic, alte mașini și utilaje.

N. N.

Lira sterlină — afectată de prețul petrolului

ÎN INTERVALUL 6—13 XII 1985, piața valutară internațională s-a caracterizat printr-o ușoară întărire a cursului dolarului S.U.A. față de eurovalute și yenul japonez, în raport cu perioada precedentă. Comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, dolarul nu cunoaște însă aceeași linie puternic ascendentă.

Săptămîna trecută, dolarul a înregistrat creșteri importante față de lira sterlină și de asemenea față de marca vest-germană, francul elvețian și yenul japonez, mai ales în primele 3 zile. În a doua parte, el a rămas relativ constant.

Următoarele date economice au influențat cursul valutei americane în această săptămînă : deficitul comercial pe ultimul an, la sfîrșitul lunii octombrie 1985 a fost de 136,5 miliarde dolari ; vînzările cu amănuntul au crescut ușor, cu 1,1% în decembrie față de noiembrie a.c. ; deficitul comercial în trimestrul III 1985 a atins recordul de 33,1 miliarde dolari.

Piața petrolului, prin scăderea prețurilor, a lovit valuta petro-sensibilă, producînd vînzări masive de lire sterline. Analiștii estimează o scădere cu 7 dolari a prețului barilului de petrol (o scădere de 3 dolari a fost deja înregistrată).

Față de lira sterlină, dolarul a cunoscut o întărire semnificativă. Prețurile scăzute ale petrolului vor impinge paritatea liră sterlină/dolar spre nivele de 1,40. Lira sterlină rămîne în continuare sprijinită de dobînzi relativ înalte.

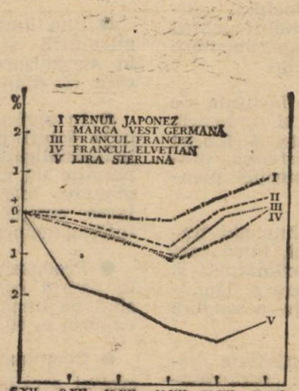

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 9—13 XII ; bază : 6 XII 1985

Dolarul canadian, deși a suferit și el ca urmare a diminuării prețurilor petrolului (nu în aceeași măsură ca lira sterlină), manifestă în prezent o oarecare tendință de întărire, după o perioadă îndelungată de stagnare. În cotații cross, valuta canadiană a cunoscut aprecieri importante față de toate valutele străine.

Marca vest-germană a slăbit ușor față de dolarul S.U.A. În cotații cross, marca s-a întărit puternic față de lira sterlină, dar a slăbit ușor față de yen. Excedentul comercial al R.F.G., pe ultimul an, în luna noiembrie s-a cifrat la 24 miliarde dolari. Rata șomajului s-a menținut la 9,2%, produsul național brut pe trim. III a fost cu 2% mai ridicat față de trim. II și cu 3,2% mai ridicat față de anul 1984, șomajul în noiembrie a crescut la 8,9%, de la 8,6 în octombrie. Valuta vest-germană va rămîne în continuare una dintre cele mai puternice devize, înregistrînd o ușoară apreciere în cotațiile cross față de celelalte valute europene.

Yenul japonez a fluctuat ușor între 203,6 și 202,2 yeni/dolar. Japonia a înregistrat un excedent comercial, în ultimul an, de 52,7 miliarde dolari.

Aurul a cunoscut în această săptămînă nivele între 315,70 și 317,75 dolari uncia.

Mihai RĂDOI
Romeo RUSU

R. P. BULGARIA

Aplicații ale tehnicii de calcul în agricultură

SARCINILE privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii implică rezolvarea unor probleme complexe privind îmbunătățirea tehnologiilor și perfecționarea organizării conducerii și gestiunii activității economice, proces în cadrul căruia utilizarea tehnicii de calcul devine o necesitate obiectivă.

Edificatoare pentru posibilitățile existente în acest domeniu poate fi considerată experiența dobîndită în cadrul celui mai important complex agroindustrial din țară, cu integrare verticală avansată, complexul „Gheorghi Dimitrov" din județul Plovdiv. În acest complex sînt integrate și trei institute de cercetări pentru legumicultură, pomicultură și industria conservelor de legume și fructe, care desfășoară activități de cercetare și experimentare a tehnologiilor și metodelor de organizare și conducere în domeniul agroindustrial. Institutele respective, în care activează 1 300 de specialiști, dintre care 220 cercetători științifici, asigură practic asistență științifică pentru unitățile agroindustriale din întreaga țară, în domeniile de producție amintite.

Complexul agroindustrial „Gheorghi Dimitrov" produce anual 117 mii tone legume, 55 mii tone fructe, 40 mii tone struguri, precum și importante cantități de cereale panificabile și furajere. În sectorul de prelucrare industrială al combinatului se realizează o producție de peste 200 mii tone conserve de fructe și legume, destinate pieței interne și exportului. Exprimată valoric, întreaga producție a combinatului se cifrează la circa 350 milioane leva pe an.

În structura complexului agroindustrial sînt incluse 27 subdiviziuni distincte, în funcție de profilul de producție, care pot fi considerate ele însele, din punct de vedere cibernetic, ca sisteme independente. Distanțele care separă brigăzile, fermele, întreprinderile de industrializare și centrele de cercetare, complică organizarea activității de informare, analiză și decizie.

Dată fiind importanța acordată optimizării producției în cadrul complexului, Comitetul de stat pentru știință și progres tehnic a constituit un colectiv de studiu și a elaborat un plan pentru introducerea de mijloace de tehnică de calcul adecvate, în vederea automatizării proceselor de prelucrare a informației. Ca urmare a măsurilor luate a fost adoptat un sistem de conducere ierarhizat, incluzînd activități de normare, planificare, statistică și calcul, care grupează cele 27 de subunități în 5 sisteme funcționale. A fost automatizat întregul proces de colectare, transmitere și prelucrare a informațiilor, prin înregistrarea directă a datelor din documentele primare de evidență și s-a asigurat baza de informații necesare pentru analiză la toate eșaloanele de conducere din cadrul complexului agroindustrial.

Sistemul de prelucrare automată a datelor este constituit pe trei niveluri, ceea ce corespunde structurii organizatorice și de conducere a proceselor de producție. La **nivelul inferior** se situează unitățile de bază — brigăzi, ferme și secții — dotate cu microcalculatoare care asigură prelucrarea primară a informației pentru necesitățile conducerii operative, permițînd analiza producției sub aspect economic și tehnologic. **Nivelul mediu** este reprezentat de centrele teritoriale din cadrul complexului agroindustrial, care grupează unități agricole, fabrici de prelucrare, unități comerciale și prestatoare de servicii. La **nivelul superior** în cadrul acestui sistem se află centrul de conducere și informatică al întregului complex. Din acesta fac parte, așa cum am amintit, pe lîngă unitățile de producție și institutele științifice. Primele două niveluri ale sistemului de prelucrare automată a datelor sînt dotate cu microcalculatoare fabricate în Bulgaria și R.D. Germană, iar ultimul nivel cu un calculator de mare capacitate importat din U.R.S.S.

Aplicarea tehnicii de calcul în activitatea complexului agroindustrial a permis o ridicare sensibilă a operativității și eficienței activității de urmărire și conducere a proceselor de producție și o reducere a personalului însărcinat cu lucrări de evidență și prelucrare statistică a datelor. Sistemul de prelucrare automată permite, în condițiile creșterii constante a volumului producției, alegerea variantelor optime privind, de exemplu, structura culturilor, desfășurarea lucrărilor de combatere a dăunătorilor, etc., ceea ce se concretizează, așa cum atestă practica de pînă în prezent, în ridicarea eficienței întregii activități.

Experiența dobîndită în acest domeniu în cadrul complexului agroindustrial „Gheorghi Dimitrov" oferă o bază de referință corespunzătoare pentru organizarea și conducerea pe baze moderne a agriculturii în întreaga țară.

Dimităr MINCEV
Ikonomiceski Jivot
Sofia

COMPLEXUL AGROINDUSTRIAL „Gheorghi Dimitrov", constituit în 1977 în raionul Plovdiv, este cea mai reprezentativă unitate de acest fel din țară, prin proporțiile producției și modul de organizare a activităților științifice și productive.

● Producția agricolă globală a complexului a crescut în perioada 1980—1985, potrivit datelor preliminare, cu circa 40%, din care la fructe și struguri cu 54%, la legume cu 41% și la conserve cu 25%.

● Activitatea este integrată vertical pe principiul „știință-pămînt-produse finite", ceea ce creează condiții pentru conducerea unitară a lucrărilor de cercetare, experimentare și de introducere a unor noi metode în producție.

● În structura complexului sînt incluse 3 institute de cercetări (pentru legumicultură, pomicultură și industria conservelor), 8 întreprinderi agricole specializate, 5 fabrici de conserve, o organizație de achiziții și desfaceri, precum și unități pentru servicii în domeniul protecției plantelor, transporturilor și construcțiilor.

● Pe lîngă culturile în cîmp deschis, cu tehnologii tradiționale, se utilizează tehnologii și metode noi, între care culturile în seră cu reglare automată a microclimatului și nutriției plantelor, metode biologice de combatere a dăunătorilor, combinarea soiurilor de tomate pentru a asigura recoltarea neîntreruptă etc.

● Producția de răsaduri se constituie ca o activitate distinctă, cu tehnologii unificate bazate pe ciclul : „seră-răsaduri-culturi în cîmp deschis".

● În laboratoarele complexului se desfășoară activități de cercetare și experimentare pentru crearea de material săditor rezistent la acțiunea dăunătorilor, obținerea de hibrizi și soiuri noi, cu aplicare rapidă în practică.

● Raionul Plovdiv, în care activează combinatul, concentrează 10,6% din suprafețele destinate pomiculturii în țară și asigură 16,4% din producția totală de fructe. În cazul legumelor se remarcă randamente mai ridicate cu 15% decît media pe țară. În condițiile menținerii constante a suprafețelor, creșterea producției se asigură pe seama aplicării metodelor intensive.

● Una dintre direcțiile principale de modernizare a pomiculturii și legumiculturii în cadrul complexului constă în mecanizarea cît mai avansată, prin sisteme de mașini, care să diminueze necesarul de forță de muncă.

● În agricultură se desfășoară procesul de introducere a unor soiuri pentru consum în stare proaspătă sau pentru industrializare, cu perioade de coacere variate. Pentru a permite un grad cît mai ridicat de mecanizare se constituie plantații mari cu același soi de fructe, astfel încît recoltarea completă să se poată face într-un termen scurt pe întreaga suprafață.

● Produsele de export ale industriei conservelor integrată în cadrul complexului, într-un nomenclator variat, incluzînd pe lîngă produse finite și o serie de semifabricate, se exportă în 60 de țări.

● Complexul agroindustrial prestează pentru parteneri străini servicii complexe de amenajare a plantațiilor pomicole și culturilor de legume, pentru care livrează material biologic și tehnologii proprii.

U.R.S.S.

Priorități ale noului cincinal

ÎN ACESTE ZILE oamenii muncii din Uniunea Sovietică desfășoară o vastă activitate pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor de producție, pentru pregătirea în cele mai bune condițiuni a trecerii la realizarea planului pe 1986, primul an al unui nou cincinal. În această activitate ei sînt puternic mobilizați de prevederile cuprinse în „Proiectul Direcțiilor fundamentale ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. în anii 1986—1990 și pe perioada pînă în anul 2000", dat publicității la începutul lunii noiembrie, în celelalte proiecte de documente ce urmează să fie adoptate de cel de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S. Încă de la publicarea proiectelor de documente s-a angajat în organizațiile de partid, în colectivele de muncă, prin intermediul organelor de presă, o largă dezbatere asupra prevederilor cuprinse în documente, în cadrul căreia se analizează cu atenție calitatea muncii desfășurate, se fac numeroase propuneri privind perfecționarea mijloacelor pentru îndeplinirea sarcinilor pe termen scurt sau lung sau chiar îmbogățirea sau precizarea unor formulări din proiectele de documente.

De altfel, așa cum se apreciază în Uniunea Sovietică, anul 1986 nu este doar primul an al unui nou cincinal, ci un an care va deschide o etapă calitativ nouă în dezvoltarea țării, caracterizată prin accelerarea ritmurilor de creștere a venitului național, producției industriale și agricole, accentuarea rolului factorilor intensivi, prin introducerea largă a progresului tehnico-științific în producție, creșterea productivității muncii și a eficienței utilizării resurselor materiale, ameliorarea continuă a calității și nivelului tehnic ale produselor.

Așa cum se preconizează în Proiectul Direcțiilor fundamentale ale dezvoltării economice și sociale, în următorii 15 ani U.R.S.S. urmează să creeze un potențial economic aproximativ egal, prin dimensiunile sale, cu cel creat în decursul a 68 de ani de putere sovietică. În anul 2000 venitul național și volumul producției industriale urmează să crească de două ori, iar productivitatea muncii de circa 2,3—2,5 ori. În înfăptuirea acestei puternice dezvoltări o importanță deosebită se acordă cincinalului 1986—1990, care trebuie să constituie un moment de cotitură pentru toate direcțiile dezvoltării economice și sociale. În cursul următorilor 5 ani venitul național al U.R.S.S. urmează să crească cu 19—22%, întregul spor fiind asigurat pe calea creșterii productivității muncii, producția industrială cu 21—24%, iar volumul mediu anual al producției agricole cu 14—16%.

Analizînd prevederile și orientările viitorului cincinal se constată o serie de caracteristici semnificative, pe care le regăsim chiar în planul pe anul 1986. Astfel, o primă particularitate o constituie ritmul regulat de creștere imprimat întregului cincinal, ceea ce se așteaptă ca, în condițiile creșterii scontate a rolului factorilor intensivi, să evite greutățile apărute în cincinalul precedent în care pentru primii ani au fost stabilite sarcini mai mici, principala parte a creșterii fiind prevăzută pentru ultima perioadă.

O a doua particularitate constă în accentul deosebit care se pune pe necesitatea accelerării progresului științific și tehnic, a introducerii în ramurile economiei naționale a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Astfel, va spori de 1,5—2 ori aplicarea tehnologiilor avansate de bază, asigurîndu-se introducerea în economie a unor tehnologii esențial noi : electronice, cu fascicule, plasmă, biologice etc. care să permită ridicarea de mai multe ori a productivității muncii și reducerea consumului unitar de materii prime și materiale. În același timp se prevede să sporească permanent flexibilitatea organizatorică și tehnologică a producției, introducerea sistemelor automatizate în proiectare și în dirijarea utilajelor și proceselor de producție, nivelul de automatizare a producției urmînd să crească de circa două ori. Realizarea acestor importante obiective va fi susținută de perfecționarea atît a organizării cercetării științifice și tehnologice cît și a modalităților de introducere cît mai rapidă a rezultatelor acestora în producție. Ca atare, planul pe anul 1986 prevede pentru prima dată indicatori generali de bază privind introducerea progresului științific și tehnic în diferite ramuri ale economiei, a eficienței acestuia, astfel încît să se intensifice efortul concret al organelor centrale și al întreprinderilor pentru a se alinia la realizările de vîrf ale tehnicii contemporane. Pe de altă parte însești investițiile vor fi orientate prioritar spre reconstruirea și reutilarea tehnică a întreprinderilor existente.

O altă particularitate rezidă în orientarea hotărîtă către trecerea la metodele intensive de gestiune, orientare determinată de ceea ce se consideră epuizarea — în esență — a factorilor extensivi de creștere economică. Așa cum s-a apreciat la Sesiunea Sovietului Suprem al U.R.S.S., desfășurată la sfîrșitul lunii noiembrie, în contextul discuțiilor asupra planului pe anul 1986, încă de anul viitor creșterea volumului producției va trebui asigurată în maximă măsură pe seama economiei de resurse, economiile devenind, astfel, efectiv principala sursă de aprovizionare cu resurse a întregului spor de producție. În cincinalul următor proiectul prevede ca productivitatea muncii să crească cu 20—23% pe ansamblul economiei și cu 23—25% în industrie, deci cu ritmuri mai rapide decît ale creșterii venitului național și producției industriale. Concomitent cu consolidarea și lărgirea continuă a bazei de minerale și materii prime, cu crearea condițiilor pentru asigurarea constantă a necesarului economiei pentru toate tipurile de combustibil și energie se va promova o politică consecventă de economisire a energiei. În proiect se arată că în anul 1990 în raport cu anul 1985 se vor realiza, în ansamblu, economii de combustibil organic într-un volum de 200—300 milioane tone combustibil convențional.

În sfîrșit, caracteristic pentru cincinalul 1986—1990 este și trecerea la noi metode de gestiune care, pe calea experimentării, și-au dovedit viabilitatea. Încă de la începutul anului 1986 mai mult de jumătate din producția industrială va fi realizată în întreprinderi care lucrează în condițiile noilor metode de gestiune. În esență, așa cum se precizează în capitolul final al proiectului, perfecționarea conducerii economiei vizează să asigure unitatea organică și interacțiunea eficientă a planificării, pîrghiilor economice și stimulentelor, a structurilor organizatorice.

În acest scop se va asigura continua perfecționare și dezvoltare a centralismului democratic, care să îmbine conducerea unică, centralizată, cu spiritul de inițiativă, acțiunea creatoare și înalta responsabilitate la toate nivelurile conducerii. Se are în vedere o mai largă atragere a oamenilor muncii la conducerea activității de producție și creșterea rolului verigii principale de producție, a unităților de cercetare și de producție, a centralelor și întreprinderilor productive, asigurîndu-se o unitate organică între drepturile și obligațiile acestora. Mecanismul economic va fi astfel conceput încît să asigure întărirea ordinei și disciplinei în muncă, maxima concentrare a eforturilor colectivelor de muncă în direcția accelerării ritmurilor de creștere și ridicării eficienței producției, introducerii tehnicii noi și perfecționării permanente a tehnologiei, realizării unei producții de înaltă calitate.

Desigur, un capitol important al Proiectului Direcțiilor fundamentale ale dezvoltării economice și sociale a U.R.S.S. în anii 1986—1990 și în perspectiva anului 2000 este consacrat creșterii nivelului de trai, satisfacerii tot mai depline a nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor sovietici, în fond, scopul întregii dezvoltări economice și sociale prevăzute prin proiect. În capitolul consacrat acestui domeniu se precizează că salariile medii lunare ale muncitorilor și funcționarilor vor crește în cursul cincinalului cu 13—15%, iar veniturile colhoznicilor cu 18—20%, concomitent cu legarea mai strînsă a mărimii veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii de rezultatele obținute în muncă. Fondurile sociale de consum vor spori cu 20—23%, urmărindu-se și perfecționarea formelor de repartizare a acestora. Potrivit proiectului se vor îmbunătăți ocrotirea sănătății și condițiile de odihnă ale populației, va fi perfecționat sistemul de învățămînt și ridicată calitatea învățămîntului.

Corespunzător creșterii veniturilor populației se prevede și o creștere a volumului comerțului cu amănuntul cu 18—22%, realizîndu-se o îmbunătățire a aprovizionării populației cu produse alimentare și nealimentare. Pentru aceasta volumul producției bunurilor de consum nealimentare se prevede să crească în viitorii 5 ani de cel puțin 1,3 ori. În ceea ce privește îmbunătățirea aprovizionării cu produse alimentare a fost întocmit un Program alimentar al U.R.S.S., iar recent au fost puse bazele complexului agroindustrial prin care se urmărește integrarea cît mai strînsă a producției agricole cu ramurile corespunzătoare ale industriei, a științei agricole cu producția, crearea unor legături directe între unitățile agricole și întreprinderile industriei de prelucrare, comerțului și alimentației publice.

Noile perspective de dezvoltare economico-socială a U.R.S.S. cuprinse în Proiectul de document ce urmează să fie supus dezbaterii și aprobării celui de-al XXVII-lea Congres al P.C.U.S. au mobilizat și au activat entuziasmul oamenilor muncii sovietici. Ei au acționat cu hotărîre pentru recuperarea unor rămîneri în urmă, pentru a asigura trecerea la realizarea în cele mai bune condițiuni a planului pe anul 1986, primul an al unei noi și complexe etape de dezvoltare.

Nicoară IONESCU

O. C. D. E. — încetinirea creșterii economice în 1986

VARIANTELE de prognoză a evoluției economiei occidentale în anul 1986, elaborate de instituții de specialitate, prezintă inevitabile diferențe în ce privește nivelul concret al estimărilor referitoare la principalii indicatori economici. Concluziile care se desprind însă din interpretarea datelor sînt în esență aceleași. Pentru țările membre ale O.C.D.E., 1986 va fi un an de încetinire a creșterii economice, proces caracterizat prin scăderea ritmurilor P.N.B. și producției industriale. La nivelul întregului grup de țări, balanța plăților curente se va solda din nou cu un deficit, ale cărui proporții sînt influențate, în mod determinant, de cel al balanței S.U.A. (estimat la 110—135 miliarde dolari în 1986). Excedente considerabile se prevăd numai pentru Japonia (50 miliarde dolari) și R.F. Germania (9—14 miliarde dolari). Pe acest fond, inflația va cunoaște în ansamblu o accentuare, cu diferențieri considerabile de la o țară la alta în ce privește ritmul anual. Dacă pentru țările membre ale O.C.D.E., considerate împreună, acest indicator se va situa la 5,0—5,2% în 1986, în mai multe țări această medie va fi sensibil depășită.

Estimări privind economia țărilor membre ale O.C.D.E. în 1985 și 1986

— în % față de anul anterior —

Indicatorul	1985 I	1985 II	1986 I	1986 II
P.N.B.	2,7	2,8	2,4	2,3
Producția industrială	...	3,1	...	2,8
Inflația	4,5	4,7	5,0	5,2
Soldul balanței plăților curente (în miliarde dolari)	—85,0	—55,1	—55,0	—55,0

Sursa : B.I.K.I. nr. 134 și 136/1985

În tabel sînt prezentate evaluările preliminare pentru 1985 și prognozele pentru 1986, publicate de două surse britanice, „National Westminster Bank" (I) și „Phillips and Drew" (II), cu privire la indicatorii amintiți ai economiei țărilor membre ale O.C.D.E.

Cehoslovacia: impulsionarea electronicii

UTILIZAREA pe scară largă a electronicii și microelectronicii este considerată principala cale de restructurare calitativă a bazei tehnico-materiale în economia cehoslovacă. Un program special pe termen lung adoptat în acest scop prevede o serie de obiective și termene referitoare la aplicarea electronicii. În cincinalul viitor, de exemplu, folosirea echipamentelor electronice și a mijloacelor de automatizare trebuie să asigure creșterea cu 10% a volumului producției industriale și agricole, reducerea cu 20% a consumului de materiale și energie electrică, sporirea substanțială a productivității muncii. O atenție specială se acordă utilizării electronicii pentru ridicarea calității și diversificarea sortimentului de producție în diferite ramuri. La rezolvarea acestor sarcini o contribuție importantă revine acțiunilor de cooperare internațională în domeniul electronicii, în special cu țările partenere membre ale C.A.E.R. Industria electronică participă la realizarea a 36 convenții multilaterale de specializare și cooperare în producție, în domeniul tehnicii de calcul, mijloacelor de comunicații, componentelor microelectronice ș.a. În prezent, circa 40% din exportul cehoslovac de produse ale industriei electronice se realizează în cadrul specializării internaționale.

Inechități în domeniul transporturilor maritime

ÎN desfășurarea schimburilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare, transporturile maritime au un rol decisiv, cumulînd circa 90% din tonajul de export și de import al acestora. Tonajul total al transporturilor maritime ocazionate de livrările și achizițiile de mărfuri ale țărilor din lumea a treia se cifra, în 1983, la circa 1 546 milioane tone. Din acestea aproape 2/3 reprezintă exporturile, caracterizate structural prin predominanța produselor de mare tonaj. Dependența de companiile de transport maritim occidentale este deosebit de pronunțată. În prezent, țările în curs de dezvoltare transportă cu nave proprii numai 10% din totalul încărcăturilor. Țările occidentale își mențin în aceste condiții o situație de cvasimonopol, cu efecte economice care defavorizează net țările în curs de dezvoltare. Astfel tarifele ridicate percepute la transportul de produse prelucrate influențează negativ competitivitatea pe piața externă a țărilor în curs de dezvoltare. Sînt afectate, de asemenea, încasările valutare la exportul de materii prime minerale și agricole, ce reprezintă o sursă de venituri esențială pentru finanțarea dezvoltării. Pe de altă parte, costul ridicat al transportului pentru mărfurile de import, în cea mai mare parte produse cu destinație productivă, diminuează disponibilitățile valutare și așa extrem de limitate ale țărilor în curs de dezvoltare. Volumul plăților efectuate de către acestea companiilor maritime ale țărilor occidentale însumează, în medie, 15—20% din valoarea mărfurilor transportate, cifrîndu-se anual la circa 30 miliarde dolari. Reducerea dependenței în domeniul transporturilor maritime a devenit pentru numeroase țări în curs de dezvoltare obiectivul unor programe de proporții, vizînd dezvoltarea flotelor naționale și a infrastructurilor portuare.

Mongolia: valorificarea resurselor minerale

POTRIVIT aprecierilor presei mongole, programele de explorare geologică desfășurate în cursul actualului cincinal au contribuit în mod deosebit la valorificarea resurselor minerale pe scară mai largă, condiție de bază pentru accelerarea dezvoltării țării în perspectivă. Introducerea și utilizarea în acest domeniu a unor metode moderne și extinderea zonelor cercetate au permis identificarea unor noi zăcăminte de cupru, fier, molibden și minereuri polimetalice. Procesul de valorificare industrială a resurselor minerale se reflectă, între altele, și în accelerarea și diversificarea exportului. Înregistrînd aproape o dublare în primii patru ani ai cincinalului în curs, exportul Mongoliei a cunoscut o modificare structurală în favoarea produselor industriei extractive și de prelucrare a mineralelor, a căror pondere în totalul livrărilor externe atinge circa 50%. Creșteri importante sînt semnalate și în cazul cărbunelui energetic, minereurilor metalifere și metalelor. Explorarea și punerea în valoare a resurselor de cărbune permite totodată realizarea unui amplu program energetic, avînd ca obiectiv, pînă în anul 2000, creșterea de circa 4 ori a producției de energie elecrică, față de anul 1980, prin construirea și exinderea unor termocentrale amplasate în principalele centre economice ale țării.

Măsuri de economisire a energiei

PENTRU punerea în practică, în 1986, a unor măsuri de economisire a energiei, Piața comună a alocat, cu titlu de subvenții, echivalentul a 444 milioane franci francezi. Din acest total, repartizat diferențiat pe țări, Franței îi revin 122 milioane franci, ceea ce depășește de aproape două ori cuantumul subvențiilor pentru R. F. Germania. Pe lîngă suma amintită, provenită din bugetul comunitar, guvernul francez alocă pentru anul viitor 1,25 miliarde franci, avînd ca destinație finanțarea programelor de economisire a energiei. De menționat că fondurile guvernamentale se vor reduce, în comparație cu anul 1984 (2,5 miliarde franci), și anul în curs (1,5 miliarde franci). Între principalii beneficiari ai subvențiilor figurează firmele industriale. Cheltuielile acestora pentru realizarea unor proiecte dintre cele mai variate (noi tipuri de schimbătoare de căldură și instalații de recuperare a energiei termice, crearea de noi combustibili din deșeuri menajere în amestec cu cărbune ș.a.) sînt acoperite în proporție de 40% din fondurile comunitare și 49% din cele guvernamentale. Companiile din domeniul transporturilor primesc, la rîndul lor, subvenții importante, utilizate, cu precădere, pentru crearea unor sisteme de optimizare a transporturilor, prin folosirea tehnicii de calcul, în scopul reducerii consumurilor de energie.

Agromachinaimpex

APARATE ELECTRONICE
pentru mașini agricole

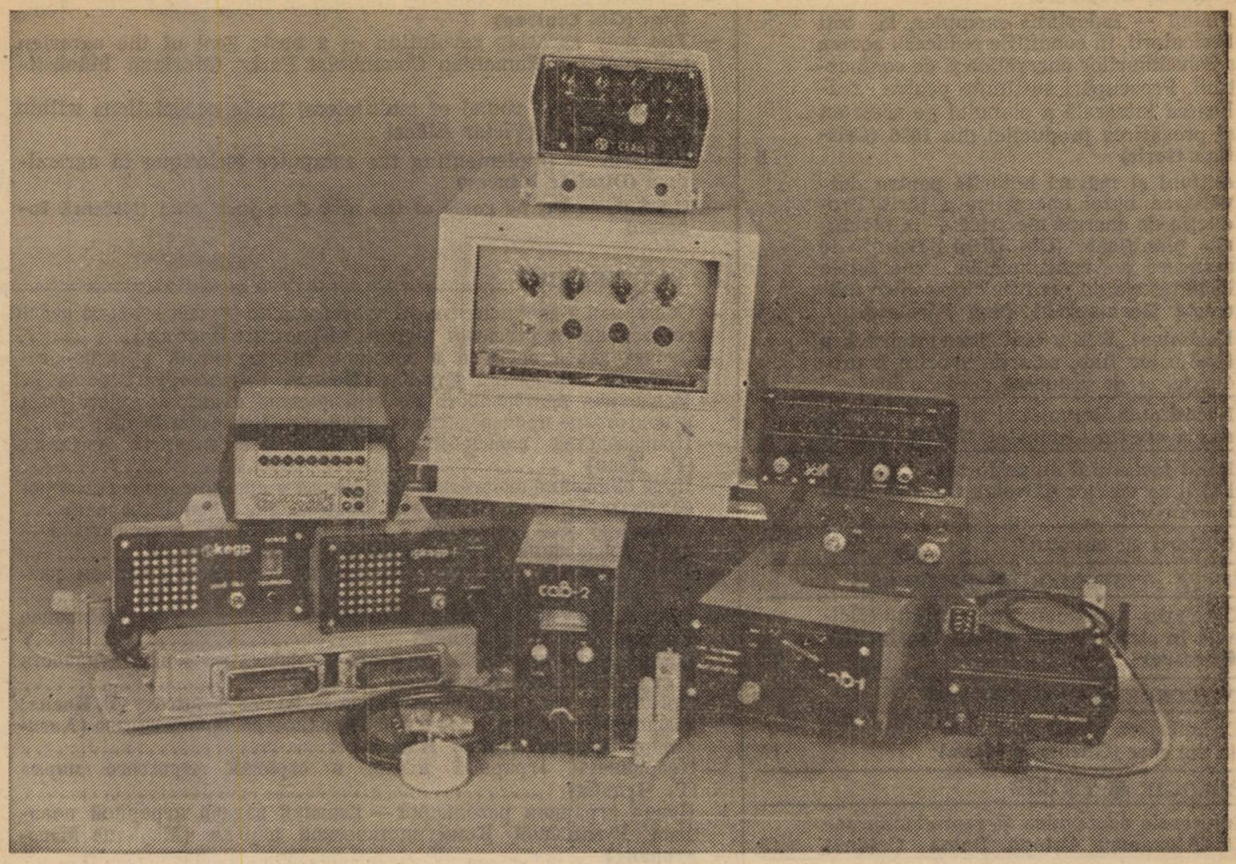

Sisteme : USAK 6V, 13V, 13K, 24G — pentru controlul funcționării organelor de lucru și al ansamblelor de mașini agricole care se află în mișcare periodică

Sisteme : KEDR 1, 2 — pentru controlul automat al funcționării semănătorii mecanice pentru semănat în rînduri întrerupte

Sistem : SAV — pentru ghidare automată a mașinilor automotrice urmărind rîndurile

Sistem : SEAC — pentru comanda și controlul funcționării mașinii de răzuit sfecla „PSA-2,7"

Exportator : AGROMACHINAIMPEX
Intreprindere de comerț exterior
Sofia, Bulgaria
Str. St. Lepoev nr. 1
Telefon : 23 03 91
Telex : 022 563

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 51 din 20 decembrie 1985

— Amplu și însuflețitor program pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării multilaterale a patriei **(Cristian Popescu)** 2

— Eveniment de importanță deosebită în cronica tradiționalelor relații de prietenie româno-iugoslave **(Ioachim Silvestru)** 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu

● Planul — îndeplinit exemplar, la toți indicatorii, în condițiile reducerii severe a consumurilor energetice și de combustibil. Preocupări susținute pentru realizarea integrală a planului pe acest an și pregătirea producției din 1986 **(Cristian Gorie)** 5

● Acțiuni și măsuri hotărîte pentru dezvoltarea bazei energetice a țării. Producția de energie electrică — la nivelurile planificate **(Gh. Diac)**; Soluții de reducere a consumurilor energetice în industria de produse clorosodice **(Nicoleta Hornianschi, Ioan Nicolaie)** 7

● Dezbatere „R.E.". Utilizarea intensivă a fondurilor fixe, cale de sporire a producției și de reducere a costurilor 9

— Necesitatea dezvoltării în profil teritorial a creșterii ovinelor **(Letiția Zahiu)** 11

— Rolul factorului uman în asigurarea calității serviciilor **(Nicolae Gavsari, Gelu Duimovici)** 12

— Cititorii au cuvîntul 13

ȘTIINȚĂ—TEHNOLOGIE—EFICIENȚĂ

— Corelația productivitate-calitate-eficiență în strategia dezvoltării **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Organizarea producției și a muncii — la noi cote **(Gheorghe Ivana)** 16

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Interesele economice și reproducția socială **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 18

— Școli ● curente ● economiști. Coordonate ale gîndirii agrare în țările „lumii a treia" **(Gh. Ciulbea)** 20

CONSULTAȚII PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Noua revoluție agrară — obiectiv fundamental al politicii agrare a Partidului Comunist Român **(Mariana Mănăstireanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Spre o nouă rundă de negocieri comerciale multilaterale sub egida G.A.T.T. (I) **(Victor Aldea)** 25

— Tendințe ● conjuncturi 27

— R.P. Bulgaria. Aplicații ale tehnicii de calcul în agricultură **(Dimităr Mincev)** 28

— U.R.S.S. Priorități ale noului cincinal **(Nicoară Ionescu)** 29

— Mondorama 30

ÎN SUPLIMENT: Probleme ale activității consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— Ample and stimulating program for carrying out the tasks of multilateral development of our homeland **(Cristian Popescu)** 2

— A remarkable event in the chronicle of the traditional Romanian-Yugoslav friendship relations **(Ioachim Silvestru)** 4

— Constant concern for the complete carrying out of this year's plan and the preparation of the 1986 production **(Cristian Gorie)** 5

— The energy production — at the planned levels **(Gh. Diac)** 7

— Solutions to cut energy consumptions in the sodium-chloride products industry **(Nicoleta Hornianschi, Ioan Nicolae)** 8

— The intensive utilization of fixed assets — a way to increase production and reduce costs 9

— The necessary fostering of the ovine breeding within the territorial units **(Letiția Zahiu)** 11

— The decisive role of the human factor in ensuring the quality of services **(Nicolae Gavsari, Gelu Duimovici)** 12

— The correlation productivity — quality — efficiency in the development strategy **(Barbu Gh. Petrescu)** 14

— Organizing work and production at new levels **(Gheorghe Ivana)** 16

— Economic interests and social reproduction **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 18

— Landmarks of the agrarian thought in the „third world" countries **(Gh. Ciulbea)** 20

— The new agrarian revolution — a basic goal of the agrarian policy of the Romanian Communist Party **(Mariana Mănăstireanu)** 22

— Toward a new round of multilateral trade negociations within the GATT (I) **(Victor Aldea)** 25

— Bulgaria — Implementing the computer technique in agriculture **(Dimităr Mincev)** 28

— U.S.S.R. — Prime goals of the new five year plan **(Nicoară Ionescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Обширная и вдохновляющая программа по осуществлению задач всестороннего развития родины **(Кристиан Попеску)** 2

— Значительное событие в хронике традиционных румыно-югославских отношений дружбы **(Иоаким Сильвестру)** 4

— Усиленная деятельность по выполнению плана текущего года и подготовке производства на 1986 год **(Кристиан Горие)** 5

— Производство электроэнергии на планированных уровнях **(Г. Диак)** 7

— Пути снижения энергетических затрат в промышленности хлоросодистых изделий **(Николета Хорнянский, Иоан Николае)** 8

— Анкета «Р.Е.» Интенсивное использование основных фондов — путь увеличения производства и снижения затрат 9

— Необходимость развития овцеводства в территориальном разрезе **(Летиция Захиу)** 11

— Роль трудового фактора в обеспечении качества услуг **(Николае Гавсари, Джелу Дуймович)** 12

— Соотношение производительность — качество — эффективность в стратегии развития **(Барбу Г. Петреску)** 14

— Организация производства и труда — на новую высоту **(Г. Ивана)** 16

— Экономические интересы и общественное воспроизводство **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 18

— Координаты аграрной мысли в странах «третьего мира» **(Г. Чульбя)** 20

— Новая аграрная революция — главная задача аграрной политики Румынской Коммунистической партии **(Мариана Мэнэстиряну)** 22

— К новому раунду многосторонних торговых переговоров под эгидой ГАТТ (I) **(Виктор Алдя)** 25

— НР Болгария. Применение вычислительной техники в сельском хозяйстве **(Димитэр Минчев)** 28

— СССР. Приоритеты новой пятилетки **(Никоарэ Ионеску)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

LUNA CADOURILOR

cooperația meșteșugărească

eleganță și calitate

1986 JAN 1 7

ELEGANȚĂ ȘI CALITA
Sînt ușoare, sînt
duroase, sînt moi...
Plăcute la purtat și
ales deosebit de elega

CONFECȚIILE DIN BLANĂ NATURALĂ

● Realizate din blă
naturale : nutria, nu
bizam, vulpe, cara
dihor, jder, iepure ;
● Croite după ultima
a modei

CONFECȚIILE
DIN BLANĂ

Raioanele specializate
marilor magazine și
gazinele tip „Roma
din întreaga țară vă
zintă adevărate „biju
vestimentare" pentru
zonul de iarnă :
● Haine și jachete,
ciuli și pălării, guler
eșarfe, manșete,
etole, cape, manșoane
CONFECȚIILE DIN B
NURI NATURALE DE
LITATE SUPERIOARĂ
un plus de rafinament.

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ROMÂNIA — dezvoltare dinamică, eficientă

Numărul 52 ● Vineri 27 decembrie 1985

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu

VIZITA DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI TODOR JIVKOV

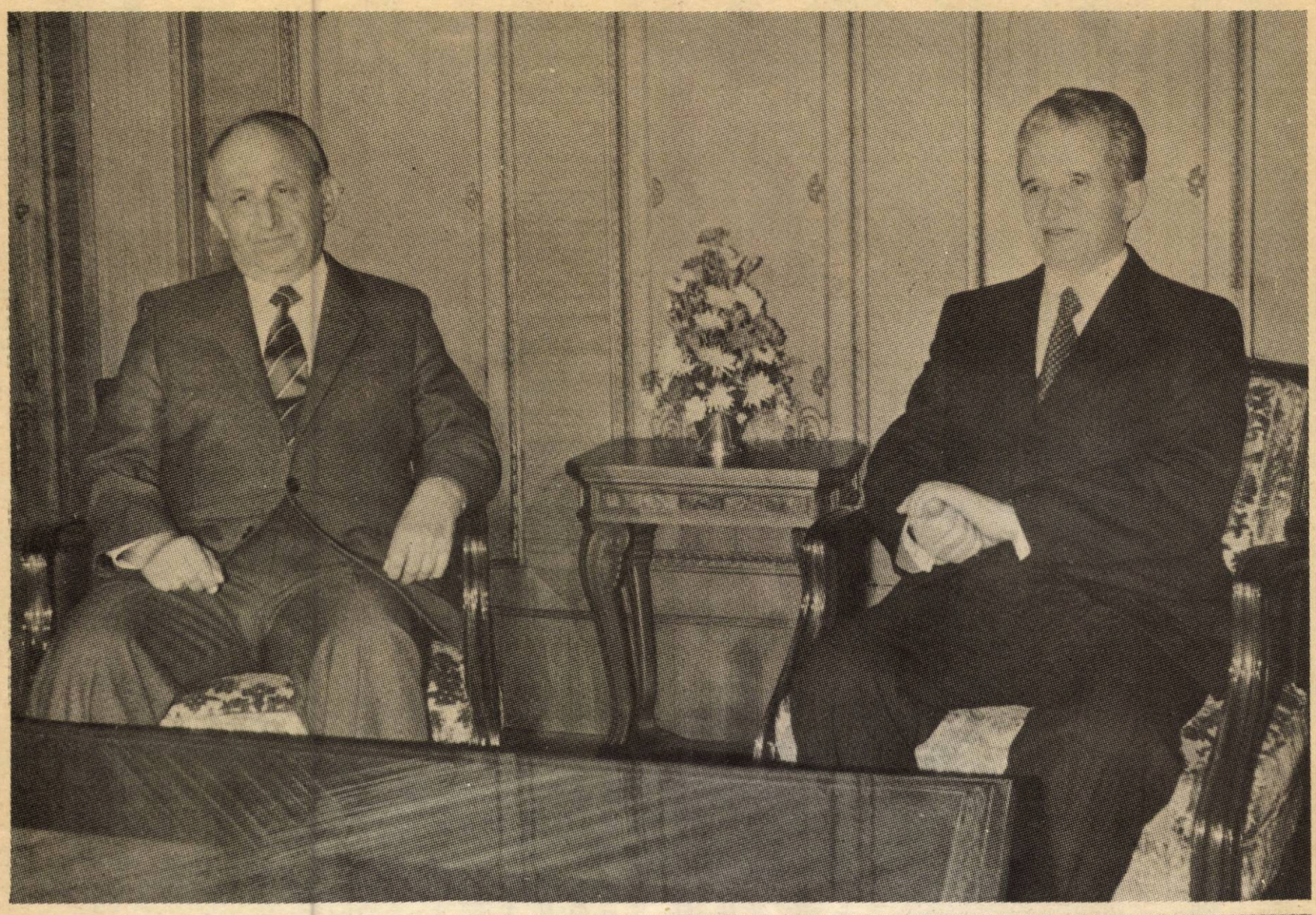

REPUBLICA LA A XXXVIII-A ANIVERSARE

MOMENT de cea mai mare importanță în istoria României, proclamarea Republicii la 30 decembrie 1947 a marcat încheierea etapei procesului revoluționar de cucerire a întregii puteri politice de către clasa muncitoare, în alianță cu masele largi de oameni ai muncii și odată cu aceasta trecerea României într-o etapă nouă, calitativ superioară — etapa înfăptuirii sarcinilor revoluției socialiste, a construirii societății socialiste. Instaurarea Republicii reprezintă, totodată, încununarea luptei de veacuri a poporului român pentru înlăturarea exploatării și asupririi, pentru o cîrmuire dreaptă în care puterea să aparțină poporului, pentru afirmarea deplină a forței sale creatoare, pentru asigurarea progresului și civilizației patriei. **„Proclamarea Republicii Populare Române la 30 decembrie 1947** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1982 — **a constituit un eveniment revoluționar de importanță deosebită în istoria poporului nostru și a deschis o nouă eră, marcînd de fapt trecerea României la construcția societății socialiste".**

Expresie a puterii clasei muncitoare și aliaților săi, Republica a constituit cadrul statal, în care, sub conducerea Partidului Comunist Român, — forța politică conducătoare în stat — au putut fi soluționate marile probleme ale dezvoltării societății românești pe calea progresului multilateral, și-au găsit împlinire idealurile pentru care au luptat clasa muncitoare, forțele revoluționare, progresiste, cei mai buni fii ai poporului.

În acest an aniversarea Republicii are loc în atmosfera creatoare generată de împlinirea a două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, care a marcat o nouă epocă în procesul revoluționar unic al dezvoltării socialiste a României pe calea progresului economic și social. Această epocă, cuprinzînd opțiunea istorică a întregului partid, a întregului popor, este nemijlocit legată de activitatea teoretică și acțiunea practică, științific transformatoare, permanent novatoare, ale secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluționar și patriot înflăcărat, care și-a dedicat întreaga viață și activitate înfăptuirii idealurilor de libertate, pace și prosperitate ale poporului român. Gîndirea sa cutezătoare, de profundă originalitate, izvorîtă din înțelegerea adîncă a esenței materialismului dialectic și istoric, marea sa experiență politică și organizatorică, acumulată în zeci de ani de activitate revoluționară, și-au pus puternic amprenta asupra strategiei și tacticii, a liniei politice generale a partidului pentru consolidarea socialismului și trecerea la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Sărbătorim, totodată, ziua Republicii în anul încheierii celui de-al șaptelea cincinal, al trecerii la înfăptuirea noului plan cincinal 1986—1990, care va ridica țara noastră la un nivel superior de dezvoltare economico-socială, va asigura trecerea României de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la cel de țară mediu dezvoltată din punct de vedere economic. Țara noastră intră astfel într-o nouă etapă, calitativ superioară, care va crea în continuare condițiile necesare înfăptuirii Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Cei 38 de ani care au trecut de la proclamarea Republicii au fost pentru poporul român ani de eforturi eroice pentru lichidarea stării de rămînere în urmă a țării ce ne-a fost lăsată moștenire de vechea orînduire, de luptă pentru depășirea multor greutăți, ani de mari victorii, de realizări și succese impunătoare, care au schimbat din temelii fața țării, viața oamenilor. Într-un proces unic de continuitate și ascensiune România a parcurs într-o perioadă scurtă mai multe etape istorice, ce condensează mărețele prefaceri înnoitoare, concretizate în cucerirea întregii puteri politice și economice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, cu celelalte categorii de oameni ai muncii, făurirea economiei socialiste, a bazei sale tehnico-materiale, trecerea la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate, etapa istorică în care țara noastră parcurge trepte, stadii superioare de progres și civilizație socialistă.

În acești ani de construcție a socialismului și cu deosebire în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea — caracterizată printr-un puternic suflu înnoitor, prin înfăptuiri impresionante — au avut loc prefaceri profunde în dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor sociale, s-a înfăptuit modernizarea economiei naționale, s-a asigurat progresul necontenit al învățămîntului, științei și culturii, al tuturor domeniilor vieții economice și sociale, a crescut continuu nivelul de trai material și spiritual al poporului.

Dezvoltarea economică și socială a țării se bazează pe cuceririle științei și tehnicii avansate. Țara noastră dispune de o puternică capacitate de cercetare științifică și tehnologică, aptă să contribuie la progresul continuu al economiei naționale. Mărturie în acest sens sînt inaugurarea construcției primelor centrale atomo-electrice, lansarea primelor avioane de pasageri, construcția metroului în Capitală, a Canalului Dunăre-Marea Neagră și a altor obiective de maximă importanță. Relevînd permanent rolul cercetării științifice în progresul economic al țării, necesitatea însușirii a tot ceea ce este mai nou și avansat în domeniul științei, tehnicii și cunoașterii umane, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** și în recenta Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 16 decembrie 1985 sublinia : **„Să ridicăm și mai mult rolul cercetării științifice și tehnologice în soluționarea diferitelor probleme legate de ridicarea nivelului calității și al valorificării superioare a producției. Pe această bază, vom putea, într-adevăr, să realizăm prevederile ca, în 1990, produsele românești să fie comparative și competitive cu cele mai bune produse pe plan internațional, și în unele domenii să putem chiar să ocupăm primele locuri".**

Pe baza dezvoltării economiei naționale, a venitului național a avut loc ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai al poporului. Astfel, numai în perioada 1965—1985, numărul personalului muncitor a sporit cu peste 3,3 milioane, retribuția medie a crescut de aproape 3 ori, iar veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum au sporit de 3,7 ori. S-a realizat un vast program de construcții de locuințe și alte edificii social-culturale. În anii Republicii circa 80% din populația țării s-a mutat în locuințe noi. Totodată, s-a asigurat gratuitatea învățămîntului, care cuprinde peste 25% din populația țării, generalizarea învățămîntului de 10 clase, pregătirea culturală, tehnico-profesională a întregului tineret, precum și a cadrelor de specialitate necesare pentru toate domeniile de activitate.

Realizările remarcabile obținute în condițiile socialismului, ale dezvoltării proprietății socialiste demonstrează superioritatea acesteia. Tocmai de aceea sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 13—14 noiembrie 1985, că este necesar să se intensifice activitatea de creștere a spiritului de răspundere pentru dezvoltarea și apărarea proprietății socialiste, să se respingă cu hotărîre orice tendință de diminuare a rolului proprietății comune a oamenilor muncii.

În conformitate cu Programul partidului, cu hotărîrile istorice ale Congresului al XIII-lea al partidului, cu prevederile celui de-al VIII-lea plan cincinal, 1986—1990, al cărui obiectiv fundamental îl constituie înfăptuirea fermă a strategiei partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism, eforturile poporului sînt orientate spre dezvoltarea intensivă a întregii activități, lărgirea bazei de materii prime și energetice, dezvoltarea puternică a științei, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, sporirea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic al producției, creșterea eficienței în toate ramurile economiei naționale, realizarea unei noi calități a muncii și vieții, a unei calități superioare în toate sectoarele.

În activitatea sa consacrată ridicării României pe trepte tot mai înalte de progres economic și social, Partidul Comunist Român a avut și are permanent în vedere că, în această privință, esențiale sînt eforturile proprii, unirea energiilor întregii națiuni, concomitent cu promovarea unei colaborări internaționale largi, întemeiate pe echitate și avantaj reciproc. **„Istoria milenară, îndeosebi ultimele secole de existență a patriei noastre** — arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu** —, **ne duc la constatarea că ceea ce a determinat progresul, formarea națiunii și a statului național unitar, pînă la victoria socialistă, a fost gradul de acumulare, de creștere a bogăției generale naționale; numai pe această bază poporul nostru, ca, dealtfel, toate popoarele, a putut obține dezvoltarea economico-socială, a putut să-și întărească independența și suveranitatea".** Por-

dr. Gheorghe SURPAT

(Continuare în pag. 20)

Planul național de dezvoltare pe anul 1986

Accelerarea proceselor intensive în dezvoltarea economică

SĂPTĂMÎNA trecută, Marea Adunare Națională a adoptat LEGEA Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1986. A fost conferită, astfel, putere de lege programului de dezvoltare a economiei și societății românești în anul următor, primul an al celui de al VIII-lea plan cincinal menit să marcheze, în conformitate cu Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, intrarea țării noastre într-un stadiu superior de dezvoltare.

Așa cum s-a subliniat în dezbaterile purtate pe marginea acestui proiect de lege în Marea Adunare Națională, ca de altfel pe întreg parcursul, de un profund democratism, al construcției, dezbaterii și adoptării prevederilor de plan — la nivelul unităților economice, al organelor de sinteză, al Consiliului Național al Oamenilor Muncii, al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, al comisiilor permanente ale Marii Adunări Naționale etc. — în elaborarea liniilor definitorii, în fundamentarea temeinică a prevederilor, planul pe anul viitor poartă amprenta strălucitei gîndiri revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului s-a desfășurat întreaga activitate de fundamentare a dezvoltării economico-sociale în anul 1986, s-a asigurat orientarea preocupărilor în direcțiile care permit soluționarea problemelor esențiale ale creșterii economice în ritm susținut, dezvoltarea echilibrată a tuturor sectoarelor din economie, înfăptuirea hotărîtă a programelor naționale din domeniul ridicării productivității și calității producției, realizării unor producții agricole înalte, sigure și stabile, a programelor speciale din domeniul unor materii prime, materiale, produse ș.a. Planul pe anul viitor reflectă, astfel, ca o trăsătură definitorie, obiectivele care trebuie atinse și acțiunile ce trebuie desfășurate în scopul utilizării cu maximum de randament a resurselor materiale și de forță de muncă, sporirii mai rapide a productivității muncii sociale — imperative hotărîtoare ale progresului economiei românești în actuala etapă, ale creșterii susținute a venitului național și realizării unei calități superioare a muncii și vieții întregului nostru popor.

Accentuarea cursului spre o reproducție de tip puternic intensiv, utilizarea cu maximă judiciozitate a resurselor materiale și energetice, continuarea și accentuarea mutațiilor calitative în dezvoltarea economiei românești în 1986 — an de debut al cincinalului ce va marca trecerea României în rîndul statelor cu nivel mediu de dezvoltare economică și, deci, cu mari exigențe calitative — este reflectată chiar și la o analiză succintă a principalilor săi indicatori (vezi tabelul sinoptic). Examinarea indicilor de dezvoltare — superiori ritmurilor medii de creștere stabilite pentru perioada 1986—1990, astfel încît, încă din primul an al viitorului cincinal, să se asigure condițiile pentru înfăptuirea integrală a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului — relevă o devansare pronunțată a producției marfă industriale (indici de creștere față de 1985 de 8—9%) de către producția netă (12—15%), a producției globale agricole (6—7%) de către producția netă respectivă (10—12%), ritmuri înalte de creștere la productivitatea muncii (în industria republicană 10—12%) și reduceri însemnate ale cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria republicană (5,9%) ; în contextul acestor evoluții, ca o caracteristică a dezvoltării intensive, la investiții se consemnează un ritm relativ mai redus de creștere (6—8%). Toate aceste temeiuri fac posibilă sporirea venitului național (10—12%), cu mult peste cea a produsului social (7—8%). Asemenea dinamici calitative distincte au fost proiectate luîndu-se în considerație creșterea aportului științei și extinderea progresului tehnic, potrivit programelor elaborate sub îndrumarea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, om politic de seamă și savant de înalt prestigiu internațional, eminent conducător al destinelor creativității și învățămîntului românesc.

Dar cum se prezintă evoluțiile principalelor componente ale economiei românești în anul 1986, ce orientări și mutații sînt stabilite în acest cadru, ce direcții de acțiune pentru înfăptuirea obiectivelor au fost proiectate ? În domeniul producției industriale, o preocupare de hotărîtoare însemnătate o constituie lărgirea în continuare a bazei de materii prime și energetice. Se au astfel în vedere intensificarea cercetărilor geologice și sporirea eficienței acestora, urmărindu-se, deopotrivă, grăbirea lucrărilor de punere în valoare a rezervelor descoperite, în special a celor de combustibili minerali. În condițiile intrării în funcțiune, în industria extractivă, a noilor capacități de extracție și extinderii tehnologiilor moderne de exploatare și preparare, în anul viitor se vor obține producții de 69 milioane tone cărbune net, 12,1 milioane tone țiței ; la gaz metan producția va fi de 31 miliarde m.c. Creșteri importante se prevăd în sectorul minereurilor neferoase, cu deosebire în ce privește cupriferele, precum și la substanțele utile nemetalifere.

Corelat cu nivelurile producției de combustibili, producția de energie electrică se va ridica la 77,5 mld. kWh, nivel conceput în condițiile creșterii mai puternice a producției de energie obținută pe bază de cărbune și șisturi (circa 40% din producția centralelor), ca și ale îmbunătățirii activității în domeniul energetic, asigurării unei ordini și discipline stricte în fiecare unitate — potrivit aplicării măsurilor stabilite în acest sens, nu demult, de conducerea de partid și de stat. Totodată, după cum se relevă din legea de plan, în echilibrarea necesarului de energie cu posibilitățile producției respective, s-au luat în calcul utilizarea la maximum a resurselor energetice interne, inclusiv a resurselor noi și refolosibile, intensificarea acțiunilor de economisire a combustibililor și energiei, realizarea unui regim energetic echilibrat pe schimburi și zilele săptămînii. Iată, de ce, ca o primă și esențială premisă pentru desfășurarea normală a activității în toate unitățile economiei, atît unitățile integrate circuitului de producție energetică cît și unitățile consumatoare trebuie să acorde o maximă exigență și atenție înfăptuirii întocmai a prevederilor de producție și utilizării judicioase a energiei.

Corelat cu baza națională de materii prime și energie și în deplină concordanță cu exigențele creșterii eficienței și competitivității în industrie și întreaga economie sînt relevante modernizările în continuare de structură din industria prelucrătoare. Se au astfel în vedere creșterea cu prioritate a construcțiilor de mașini — care va deține o pondere de 29% din totalul producției industriale — și chimiei, respectiv a sectoarelor lor complexe, cu funcțiuni hotărîtoare pentru promovarea progresului tehnico-științific, a mecanizării, automatizării și robotizării proceselor de producție. Sînt semnificative în acest sens valorile înalte prevăzute pentru producția mijloacelor de automatizare electrotehnice, electronice și tehnică de calcul electronică, pentru producția de mecanică fină, optică, echipamente și elemente hidraulice și pneumatice, mașini-unelte, de înaltă performanță, pentru așchierea metalelor, produsele chimiei de sinteză fină și mic tonaj etc. Este, totodată, notabil faptul că din cele 16,4 milioane tone de oțel prevăzute să se obțină în anul viitor, ponderea oțelurilor de calitate va spori la 62,5%, concomitent cu accentuarea îmbunătățirii structurii sortimentale și a calității produselor metalurgice cu prelucrare avansată, ceea ce va contribui, în măsură importantă, la creșterea gradului de valorificare a metalului. Concomitent se va acționa pentru reducerea la strictul necesar a fabricației produselor cu consumuri energetice ridicate, bunăoară în industria materialelor de construcții ș.a.

În întreaga activitate industrială sînt esențiale înfăptuirea sarcinilor la producția marfă prin realizarea ritmică a producției fizice și îmbunătățirea continuă a structurilor sortimentale și nivelului tehnic și calitativ al producției, orientarea

ROMÂNIA — OPȚIUNI PENTRU O DEZVOLTARE DINAMICĂ, EFICIENTĂ

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale în anul 1986

(în procente calculate pe baza prețurilor la 30 XI 1985)

Indicatorul	Creșterea față de anul 1985
Produsul social	7— 8
Venitul național	10—12
Producția industrială	
— valoarea producției marfă	8— 9
— valoarea producției nete	12—15
Producția agricolă	
— valoarea producției globale	6— 7
— valoarea producției nete	10—12
Investiții totale în economie	6— 8
Volumul comerțului exterior	12—15
Productivitatea muncii industria republicană (calculată pe baza valorii producției marfă)	10—12
Cheltuielile la 1 000 lei producție marfă în industria republicană — reducere	5,9
Retribuția medie nominală	1,3
Veniturile țărănimii, provenite din muncă în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale pe o persoană activă	2,4
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul	1,3
Prestările de servicii pentru populație	15

hotărîtă spre înnoirea și modernizarea continuă a tehnologiilor și producției potrivit prevederilor stabilite, realizarea producției fizice destinate exportului în condițiile de calitate și la termenele prevăzute în contractele încheiate cu partenerii externi. Înfăptuirea întocmai a prevederilor de plan impune încărcarea maximă a capacităților din întreprinderile industriale prin creșterea gradului de utilizare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor și suprafețelor productive construite, asigurarea la timp a aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor în structura sortimentală necesară obținerii producției planificate pentru intern și export.

Se vădește de maximă însemnătate — avîndu-se în vedere contribuția proiectată a acestor procese în asigurarea necesarului material al dezvoltării — îndeplinirea exemplară a sarcinilor de reducere a cheltuielilor materiale și gospodărirea rațională a resurselor prevăzute în plan, reintroducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile și extinderea folosirii pieselor și subansamblelor recondiționate rezultate din procesele de producție și consum. În același cadru de importanță se relevă creșterea în ritm susținut a producției în industria mică, prin atragerea în circuitul productiv a resurselor locale și a materialelor recuperabile și refolosibile — urmînd să se treacă la acțiuni organizate de cooperare în producție cu întreprinderile din industria republicană. Constituie toate acestea direcții fundamentale ce vor permite înscrierea în mai mare măsură a calității, a eficienței și competitivității drept atribute definitorii ale producției industriale, amplificarea rolului acesteia în asigurarea progresului întregii economii.

Pe un plan de cea mai mare importanță în prevederile pe anul viitor se regăsesc orientările cu privire la asigurarea echilibrului necesar între dezvoltarea industriei și agriculturii, cu privire la creșterea intensivă și modernizarea întregii agriculturi. Este semnificativă apropierea ritmurilor de creștere (în direcția unor niveluri superioare) dintre industrie și agricultură (vezi tabelul sinoptic), ceea ce pune în lumină, o dată mai mult, atenția care se acordă agriculturii — ramură de bază a economiei. Din aceeași perspectivă se relevă dezvoltarea în continuare a bazei materiale a agriculturii în 1986, aceasta urmînd să fie dotată cu încă 17 000 tractoare agricole și 5 600 combine de recoltat cereale, cu mașini de recoltat furaje, alte mașini și utilaje agricole ; suprafața ce se va amenaja pentru irigații va fi de 550 mii ha și se vor executa lucrări de desecări pe o suprafață de 450 mii ha, lucrări de combatere a eroziunii solului pe 245 mii ha și lucrări agropedoameliorative pe 1921 mii ha ; deopotrivă agricultura va primi 2 200 mii tone îngrășăminte chimice cu azot, fosfor și potasiu și 60 mii tone pesticide, în substanță activă, urmînd să se aplice alte 42,2 mil. tone îngrășăminte organice.

Aceste prevederi, alături de acțiunile hotărîte desfășurate în unitățile agricole pentru folosirea completă și intensivă a fondului funciar, mai buna organizare a producției și a muncii, folosirea metodelor agrotehnice moderne, asigurarea disciplinei tehnologice și a ordinei și disciplinei în muncă ș.a. constituie premise fundamentale și pe deplin realiste pentru creșterea productivității, pentru obținerea nivelurilor ridicate de producție prevăzute prin plan : o producție totală de cereale pentru boabe de 31 milioane tone, producții ridicate la plantele tehnice, în domeniul zootehnic.

Dezvoltarea prevăzută a economiei românești în anul 1986 este susținută de un amplu program de investiții — de 265—270 mld. lei, efect al materializării concepției originale a secretarului general al partidului nostru cu privire la repartizarea judicioasă a venitului național pentru fondul de acumulare și fondul de consum și la asigurarea astfel a progresului țării atît pentru prezent cît și pentru perspectivă. Corespunzător opțiunilor calitative de creștere a economiei în anul care urmează, investițiile — respectiv cele 185 capacități industriale și agrozootehnice mai importante ce vor fi puse în funcțiune — vor fi orientate cu prioritate spre dezvoltarea bazei de materii prime și energie, spre dezvoltarea agriculturii, spre modernizarea instalațiilor și tehnologiilor — ca o cale esențială pentru promovarea progresului tehnic și sporirea productivității. O atenție deosebită se va acorda realizării de obiective care să asigure un export ridicat și un import redus, sporirea eficienței în toate ramurile economiei.

Compararea nivelurilor la principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a țării în anul viitor relevă comerțul exterior cu unul dintre cele mai ridicate ritmuri de creștere — 12—15% — față de anul în curs. Temeinic fundamentate de măsurile proiectate în unitățile economice pentru ridicarea calitativă a activității, a eficienței și competitivității produselor, pentru îmbunătățirea structurii producției destinate exportului și sporirea aportului fiecărei ramuri la acoperirea importurilor și a obligațiilor de plată ale economiei, pentru înfăptuirea exemplară a sarcinilor de export, aceste prevederi reflectă obiectivul participării active, cu eficiență sporită a țării noastre la diviziunea internațională a muncii, creîndu-se condițiile pentru obținerea mijloacelor de plată corespunzător nevoilor dezvoltării economiei și reducerii în continuare a datoriei externe. Nivelurile prevăzute pentru activitatea de comerț exterior sînt de însemnătate vitală pentru întreaga dezvoltare economico-socială a țării, ceea ce obligă la acțiune hotărîtă în toate unitățile pentru înfăptuirea lor.

Orientarea hotărîtă a prevederilor planului spre creșterea eficienței și competitivității în industrie, în întreaga economie este pusă în lumină de nivelele înalte ale unor indicatori sintetici de calitate și eficiență. Efect al tuturor acestor acțiuni ce presupun aplicarea cît mai rapidă în producție a rezultatelor cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, ridicarea continuă a pregătirii personalului muncitor, întărirea ordinei și disciplinei în toate domeniile de activitate — gradul de valorificare a materiilor prime și energiei urmează să sporească cu 5%.

Creșterea cu precădere a economiei în anul 1986 se regăsește, în mod sintetic, în ritmul ridicat de sporire a venitului național, proces ce asigură resursele necesare atît pentru dezvoltarea intensă a forțelor de producție cît și pentru înfăptuirea programului de ridicare continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. Planul are astfel în vedere creșterea în continuare a veniturilor populației, respectiv sporirea retribuției medii nominale cu 1,3% iar a veniturilor țărănimii, pe o persoană activă, cu 2,4%. Reflectînd aceste evoluții, desfacerile de mărfuri cu amănuntul vor crește cu 1,3%, iar prestările de servicii pentru populație cu 15%. În anul viitor se vor construi circa 140 mii locuințe, fiind totodată prevăzute măsuri pentru sistematizarea în continuare a zonelor și localităților țării, mijloacele necesare pentru dezvoltarea și perfecționarea, pe mai departe, a învățămîntului, culturii îmbunătățirea ocrotirii sănătății și asistenței sociale etc.

Esențial acum este ca încă din prima zi a anului 1986 oamenii muncii să acționeze cu hotărîre și perseverență pentru realizarea exemplară a prevederilor planului, prevederi a căror înfăptuire va asigura mersul înainte al țării pe calea măreață a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Dan POPESCU

Trăsătura definitorie a cincinalului viitor: trecerea României în stadiul de țară cu nivel mediu de dezvoltare

ODATĂ cu încheierea actualului cincinal, țara noastră trece la realizarea hotărîrilor adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. pentru perioada 1986—1990, perioadă care marchează cea de-a treia etapă de înfăptuire a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Deschiderea acestei noi etape de dezvoltare este marcată și pregătită de prevederile Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1986, precum și a celorlalte legi adoptate recent de către Marea Adunare Națională care, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie, conțin indici de creștere superiori ritmurilor stabilite pentru perioada 1986—1990, astfel încît să se asigure încă din primul an al celui de-al 8-lea cincinal condițiile necesare pentru înfăptuirea integrală a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

Cincinalul viitor va reprezenta o etapă importantă în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, atît prin amploarea transformărilor ce urmează să aibă loc în structura economiei românești și în configurația procesului de producție, cît și în nivelul dezvoltării generale a economiei și în locul ocupat de România în economia mondială. **„Planul cincinal 1986—1990** — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 16 decembrie a.c. — **asigură trecerea României într-o nouă etapă de dezvoltare, de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la cel de țară mediu dezvoltată".**

În aceeași viziune de largă deschidere prefigurată de Programul partidului, potrivit căruia făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate trebuie să însemne și atingerea unui înalt nivel al forțelor de producție, Directivele Congresului al XIII-lea prevăd ca pînă la sfîrșitul deceniului viitor România să devină o țară socialistă multilateral dezvoltată din toate punctele de vedere și să fie create condițiile pentru afirmarea tot mai puternică a principiilor comuniste în viața societății noastre. O asemenea transformare are la bază, înainte de toate, potențialul economic și tehnico-științific acumulat precum și schimbările calitative realizate în anii construcției socialiste și, în mod deosebit, în ultimele cincinale, care au adîncit procesul de dezvoltare tehnico-științifică și de modernizare a aparatului de producție, precum și a structurii producției industriale a țării.

Evoluții constant pozitive într-o lume afectată de recesiune

ECONOMIA mondială a fost confruntată în ultimele decenii cu cea mai gravă criză economică din perioada postbelică, ea afectînd în proporții și forme diferite toate țările lumii. În multe țări capitaliste dezvoltate — ca și în țările în curs de dezvoltare — anii de creștere a venitului național și producției industriale au alternat cu anii de reducere sau stagnare a producției, ceea ce pe ansamblu și-a găsit reflectarea în ritmurile scăzute de creștere economică. Astfel, potrivit Raportului Băncii Mondiale asupra dezvoltării economice mondiale pe anul 1985, ritmul mediu anual de creștere a produsului intern brut în perioada 1980—1985 este de 2,3% pe ansamblul țărilor occidentale dezvoltate și de 3% în țările în curs de dezvoltare.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie a.c. chiar și în aceste condiții economice internaționale dificile și ale unor contradicții interne apărute în dezvoltarea diferitelor ramuri ale economiei, cincinalul 1981—1985 a asigurat creșteri importante ale producției sociale și venitului național, consolidarea realizărilor obținute în deceniul trecut, creînd posibilitatea trecerii la noua etapă prefigurată prin documentele Congresului al XIII-lea al partidului. Venitul național a crescut într-un ritm mediu anual de aproape 6%, producția industrială marfă într-un ritm mediu de peste 4%, iar producția agricolă de circa 2,5%. Totodată, comerțul exterior a crescut într-un ritm mediu anual de peste 5%, din care exportul cu circa 9% iar importul cu 1,5%.

Deosebit de importante pentru realizarea prevederilor Congresului al XIII-lea și îndeosebi pentru trecerea în rîndul țărilor mediu dezvoltate sînt creșterea și modernizarea aparatului de producție al țării, prin programele de investiții și creșterea volumului fondurilor fixe aflate în funcțiune în economia națională de la 1 864 miliarde lei în 1980 la peste 2 800 miliarde lei în acest an. Peste patru cincimi din fondurile fixe funcționează în ramurile producătoare de venit național și se caracterizează printr-un grad ridicat de modernizare fiind puse în funcțiune în ultimele cincinale, iar circa 60% din valoarea fondurilor fixe sînt materializate în mașini, utilaje, instalații, ceea ce creează mari posibilități pentru impulsionarea programului economico-social în viitor, pentru creșterea mai puternică a productivității muncii sociale și, pe această bază, a venitului național.

Un alt factor important care va acționa favorabil asupra procesului de dezvoltare economico-socială și de trecere a României în rîndul țărilor mediu dezvoltate îl reprezintă stadiul actual al dezvoltării diviziunii sociale a muncii, structura de ramură a producției industriale, racordarea fermă a acesteia la tendințele ce se manifestă pe plan internațional, precum și existența unei puternice baze de cercetare științifică proprie. De exemplu, în producția industrială a țării noastre construcțiile de mașini reprezintă 29% iar chimia 10%, ponderi comparabile cu cele existente în multe din țările dezvoltate (după datele Băncii Mondiale, în 1982, ponderea producției de mașini și echipament de transport era de 30% în Italia, 28% în Belgia, 24% în Austria, 29% în U.R.S.S., 28% în Olanda, 33% în Franța și 25% și Finlanda ; situația este similară și în domeniul industriei chimice). Creșterea rolului acestor ramuri în ansamblul producției industriale își găsește expresia, între altele, în diversificarea și perfecționarea tot mai pronunțată a nomenclatorului de produse, înrîurind tot mai puternic întregul proces de valorificare a resurselor și de reproducție lărgită.

Ca urmare a acestor modificări de structură, industria constructoare de mașini acoperă în prezent nouă zecimi din investițiile în mașini și utilaje. Totodată, partidul nostru are în vedere faptul că dezvoltarea forțelor de producție, accentuarea procesului de modernizare a bazei tehnico-materiale a societății implică mari fonduri de investiții, alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare. Ținînd seama de amploarea transformărilor în nivelul și structura aparatului de producție, și pentru viitorul cincinal se va menține actuala

proporție dintre cele două fonduri, 70% din venitul național urmînd a fi repartizat pentru consum și 30% pentru acumulare. Referindu-se la această cerință, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din această lună, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Subliniez din nou și în acest cadru că fără a ne preocupa permanent de dezvoltarea bazei materiale, a fondurilor fixe, fără a aloca mijloacele necesare acumulării și dezvoltării riscăm să rămînem în urmă, cu implicații mari asupra nivelului general de dezvoltare a patriei, asupra viitorului națiunii noastre socialiste ! Și nu avem dreptul să facem acest lucru, și nu vom face acest lucru !** Pe această bază în cincinalul viitor urmează a se realiza un volum de investiții de 1 350—1 400 miliarde lei, orientate în cea mai mare parte — circa 90% —spre creșterea potențialului productiv al economiei.

O etapă superioară de concretizare a strategiei dezvoltării multilaterale

TRECEREA României la stadiul de țară socialistă mediu dezvoltată implică atît creșterea și întărirea tot mai puternică a potențialului productiv al țării, asigurarea unui dinamism susținut în toate sectoarele de activitate, în vederea apropierii în continuare de țările dezvoltate la principalii indicatori ai dezvoltării economiei naționale, cît și accentuarea schimbărilor înnoitoare în nivelul și structura bazei tehnico-materiale, a laturilor calitative ale procesului reproducției socialiste lărgite.

Pentru viitorul cincinal se prevăd creșteri importante la indicatorii de bază care caracterizează potențialul economic al țării, ritmul mediu anual de creștere fiind de aproape 8% la venitul național și la producția industrială marfă, 5,5—6% la producția agricolă și circa 8% la comerțul etxerior, din care la export peste 9%. Dimensionarea acestor creșteri are la bază actualul stadiu al dezvoltării economiei naționale, cerințele și posibilitățile actuale și pornește de la premisa că în condițiile trecerii de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă accentul principal se va pune pe transformările structurale, deplasate continuu de la nivelul economiei în interiorul ramurilor și subramurilor acesteia.

Ca urmare, alături de ritmuri mai scăzute sau moderate de creștere, prevăzute mai ales în ramurile și subramurile mari consumatoare de energie (de exemplu : 2,0—3,4% la fibre și fire artificiale și sintetice și circa 5% la materiale de construcții), se vor înregistra ritmuri înalte în ramurile și subramurile care asigură valorificarea superioară a resurselor și o creștere mai pronunțată a valorii nou create. Totodată, prevederile pentru cel de-al 8-lea plan cincinal situează, în continuare, România printre țările cu un dinamism susținut al economiei, capabil să permită continuarea procesului de reducere a diferențelor față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. (Potrivit estimațiilor Băncii Mondiale ritmul mediu anual de creștere al produsului intern brut în anii 1985—1990 ar putea fi în țările industriale de 3,5% în varianta „înaltă“ și 2,7% în cea „joasă“, iar în țările în curs de dezvoltare prognoza prevede 5,5 și, respectiv 4,1%. Așadar ritmul de creștere a venitului național în țara noastră devansează de 2—3 ori pe cel prevăzut pentru ansamblul țărilor industrializate).

Trăsătura esențială a viitorului plan cincinal o reprezintă accentuarea dezvoltării intensive a economiei și orientarea consecventă spre realizarea unui echilibru dinamic între diferitele sectoare ale economiei naționale. Noul echilibru în dezvoltarea economiei naționale are în vedere implementarea mai puternică a realizărilor actuale ale revoluției tehnico-științifice, înlăturarea unor disproporții și contradicții apărute în dezvoltarea unor sectoare, dezvoltarea armonioasă, proporțională a întregii economii. În acest cadru se va situa în continuare pe primul plan lărgirea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea dinamică a întregii economii naționale. Ca urmare, la sfîrșitul viitorului cincinal, producția de energie electrică va crește de la circa 3 300 kWh pe locuitor la peste 4 000 în 1990, iar producția de cărbune de la 1 680 kg la peste 4 100 kg pe locuitor.

Se va accentua, totodată procesul de modernizare a structurii producției industriale, prin creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior materiile prime și resursele energetice, asigură promovarea largă a progresului tehnic în toate ramurile, precum și o competitivitate ridicată a produselor românești pe piața externă. Edificatoare în acest sens sînt atît ritmurile de creștere prevăzute în continuare pentru construcțiile de mașini și industria chimică cît și dinamica deosebită a unor subramuri de bază ale acestor ramuri. Astfel, în cadrul industriei constructoare de mașini, cele mai dinamice sectoare vor fi industria electronică, echipamente de calcul, mecanică fină, producția de utilaje de mare complexitate ; cel mai dinamic sector va fi producția de roboți, care va crește de aproape 10 ori. Pe această bază, ponderea producției electronice în producția valorică a ramurii se va mări de la circa 20% în prezent la peste 23% în 1990.

În industria chimică, cele mai intense ritmuri de creștere urmează a fi realizate de producția de medicamente și în general de chimia de mic tonaj, de producția de materiale ultrapure, semiconductoare și monocristale, reactivi de înaltă puritate. Totodată, va crește și producția celorlalte ramuri ale chimiei, în concordanță cu cerințele economiei și ale valorificării superioare a resurselor.

Factori și pîrghii cu acțiune pregnant calitativă

ACTUALA etapă a revoluției tehnico-științifice situează în prim planul activității economice exigențe sporite față de calitatea produselor precum și față de capacitatea de adaptare rapidă a acestora la schimbările care au loc în structura cererii. În concordanță cu aceste cerințe, documentele Congresului al XIII-lea al partidului prevăd ca în viitorul cincinal dezvoltarea industriei să se realizeze îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, ridicarea nivelului tehnic, organizarea superioară a producției și a muncii.

Odată cu afirmarea mai puternică a industriei în procesul reproducției socialiste lărgite, cel de al 8-lea plan cincinal este astfel conceput încît să se realizeze un raport optim între industrie și agricultură, creșterea contribuției agriculturii la formarea venitului național, la progresul general al economiei naționale. Înfăptuirea noii revoluții agrare — obiectivul fundamental stabilit de Congresul al XIII-lea pentru această ramură de bază a economiei românești — trebuie să-și găsească finalitatea, înainte de toate, în realizarea unei producții agricole în măsură să satisfacă pe deplin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale.

Dezvoltarea susținută a tuturor ramurilor producției materiale urmează să se concretizeze în creșterea puternică a produsului social și venitului național, ca indicatori care exprimă în formă sintetică rezultatele întregii activități productive, creîndu-se prin aceasta resurse sporite atît pentru impulsionarea dezvoltării forțelor de producție cît și pentru creșterea bunăstării celor ce muncesc. Din punct de vedere economic această creștere își va găsi reflectarea în sporirea avuției naționale sub forma fondurilor fixe, iar din punct de vedere social în crearea de noi locuri de muncă, precum și în ridicarea nivelului general de civilizație.

Spre deosebire de cincinalele anterioare, cînd creșterea producției sociale și a venitului național a fost obținută în mare măsură prin dezvoltarea extensivă, în viitorul cincinal contribuția principală urmează să o aducă factorii intensivi de dezvoltare : creșterea mai puternică a productivității muncii sociale, ridicarea eficenței cu care sînt folosite fondurile fixe precum și sporirea gradului de valorificare a resurselor de materii prime și energie, reducerea cheltuielilor materiale și în general a costurilor de producție, creșterea rentabilității întreprinderilor.

Actualitatea, stringența și importanța realizărilor unor schimbări de esență în acest domeniu sînt cu atît mai mari cu cît în domeniul eficienței economice diferențele față de țările dezvoltate — care trebuie deci recuperate — sînt mai mari decît la unii indicatori cantitativi. Iată, dar, marea actualitate a orientărilor, măsurilor și acțiunilor prevăzute de partidul nostru pentru accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării. Cu un alt prilej ne vom opri mai îndeaproape asupra acestor probleme.

Gheorghe CREȚOIU

Mutațiile calitative — la temelia progresului economiei

ÎN PERIOADA inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, au fost înfăptuite mutații calitative importante în toate domeniile vieții economice și sociale, constituind baza progresului susținut și multilateral al patriei.

Prin efectele pe care le produc asupra eficienței cu care sînt repartizate și utilizate resursele de muncă socială, mutațiile calitative ce se petrec la nivelul fiecărui factor de producție, în profil de ramură și teritorial, constituie temelia dezvoltării dinamice și multilaterale a economiei. Încorporînd cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, mutațiile calitative înmănunchează energia necesară creșterii mai puternice a productivității muncii sociale, sporirii gradului de valorificare superioară a resurselor naturale, așezînd la temelia întregii dezvoltări economico-sociale acțiunea intensivă a factorilor de producție.

Bazele acestui proces revoluționar, care să declanșeze mutații calitative profunde în structura de ramură și teritorială a economiei naționale, au fost puse, cu deosebire, începînd cu Congresul al IX-lea al partidului, exprimînd elocvent caracterul profund științific și realist al concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, contribuția sa decisivă la dezvoltarea gîndirii și practicii economice românești, la progresul general al patriei noastre.

O strălucită concepție novatoare

PORNIND de la rolul hotărîtor al forțelor de producție în făurirea unei economii naționale moderne, armonios dezvoltată, secretarul general al partidului a fundamentat într-o viziune nouă, cu adevărat revoluționară, strategia continuării industrializării socialiste a țării pe baza încorporării celor mai noi și avansate cuceriri ale științei și tehnicii, menite să ducă la mutații calitative adînci în întreaga economie națională. Acest proces, așezat ferm pe realitățile românești, pe necesitatea sprijinirii în primul rînd pe forțele proprii în edificarea socialismului cu poporul și pentru popor, a devenit coordonata esențială a progresului multilateral al economiei și societății noastre, a ridicării nivelului de viață al tuturor membrilor societății, a amplificării relațiilor economice internaționale, a întăririi independenței și suveranității naționale. **„Dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism".** După Congresul al IX-lea al partidului s-a accentuat tot mai mult caracterul industriei de ramură fundamentală a economiei românești, avînd în prezent o contribuție de peste 60% la producerea venitului național și folosind 36,8% din populația ocupată a țării.

În ansamblul opțiunilor dezvoltării industriei s-au situat și se situează la loc de frunte cele privind lărgirea bazei energetice și de materii prime, creșterea mai rapidă a industriilor de vîrf ale căror produse se caracterizează printr-un grad avansat de prelucrare — industria construcțiilor de mașini, industria chimică. Este semnificativ că fondurile fixe, de exemplu, reprezintă în acest an 2 860 miliarde lei, față de numai 503 miliarde lei în 1965.

În cincinalul 1981—1985, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1985, cu toate condițiile specifice, industria a înregistrat succese însemnate. Producția netă a crescut într-un ritm anual de peste 6%, fiind cu 36% mai mare față de 1980. Producția industrială-marfă a sporit într-un ritm anual de peste 4%. Venitul național a crescut cu aproape 6%, fiind cu peste 32% mai mare decît în 1980. În acest fel, s-a realizat principala mutație structural-calitativă — transformarea industriei în ramură modernă, cu cel mai mare efect de antrenare în cadrul economiei naționale, cu o puternică forță de reproducție a condițiilor și factorilor creșterii economice la un nivel tot mai înalt de competitivitate. Aceasta are ca rezultat desfășurarea unui amplu proces de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale prin încorporarea în producție a celor mai noi realizări ale științei și tehnicii.

Unitatea dialectică dintre dezvoltare și acumulare, reconfirmată cu putere de Congresul al XIII-lea al partidului, este proiectată pentru perioada care urmează în raport cu noile condiții interne și internaționale, menținîndu-se strategia alocării a 30% din venitul național pentru acumulare și circa 70% pentru consum, întregul efort fiind direcționat în concordanță cu prioritățile obiectiv determinate ale acestei noi perioade. Ca rezultat al transpunerii în viață, în continuare, a acestei orientări, în 1990 volumul fondurilor fixe se va ridica la circa 3 500 miliarde lei, ceea ce va însemna înzestrarea de către industrie a economiei noastre naționale cu un puternic și modern potențial productiv.

Relevant este faptul că în 1986, primul an al celui de-al 8-lea cincinal, producția industrială netă va crește cu peste 12%, iar venitul național cu 10—12%. Producția industrială-marfă urmează să crească cu 8—9%, îmbunătățindu-se în continuare structura și nivelul calitativ al acesteia. Modernizarea structurii industriei se realizează atît prin dezvoltarea sectoarelor de mare complexitate tehnico-productivă, cît și prin restructurarea celor mari consumatoare de resurse energointensive, în ambele situații criteriul de optimizare fiind obținerea efectelor utile maxime de care are nevoie economia națională, cu minimum de cheltuieli de resurse materiale, energetice și de muncă.

Este meritul conducătorului partidului și statului de a fi militat cu consecvență pentru formarea premiselor tehnico-productive și social-economice necesare producerii mutațiilor calitative în economia națională, pe baza asigurării corelațiilor și proporțiilor fundamentale ale echilibrului economic optim în profil de ramură și teritorial. Avem astfel în vedere proporția dintre producția mijloacelor de producție și cea de bunuri de consum, dintre industria prelucrătoare și cea extractivă, dintre industria mare și industria mică, dintre producția de materii prime și energie și necesitățile economiei naționale, toate condiționate de proporția dintre acumulare și consum. Orientarea judicioasă a efortului investițional pe ramuri, subramuri și uni-

DIN SUMARUL „REVISTEI ECONOMICE" PE ANUL 1985

EDITORIALE

— Puternică expresie a democrației muncitorești revoluționare **(V. Dincă)** 6
— Amplu tablou al dezvoltării economiei românești **(D. Popescu)** 6
— O amplă manifestare a unității indestructibile a poporului în jurul partidului, al secretarului său general 7
— O nouă și puternică manifestare a unității de neclintit a poporului în jurul partidului, al secretarului său general 8
— Strălucită strategie a dezvoltării forțelor de producție **(B. G. Petrescu)** 8, 9
— O vibrantă chemare, adresată întregii națiuni, pentru înfăptuirea neabătută a politicii partidului de dezvoltare economică și socială a României **(C. Damian)** 9
— Un eveniment de seamă în dezvoltarea relațiilor româno-libiene **(E. Stancu)** 10
— Un vot pentru prezentul și viitorului luminos al patriei 11
— Amplă mobilizare pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economice **(P. Dan)** 11
— Impresionantă manifestare a unității întregului popor **(C. Popescu)** 12
— Expresie a voinței naționale, chezășia înfloririi multilaterale a patriei 13
— Țara își omagiază președintele 14
— Eveniment marcant în dezvoltarea colaborării româno-canadiene, în interesul păcii și înțelegerii internaționale **(E. Stancu)** 17
— Ziua Muncii — ample eforturi pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale **(V. Negoiță)** 17
— Idealurile de independență și unitate, permanențe ale istoriei românilor **(T. Georgescu)** 18
— Tineretul — forță activă în lupta pentru progresul economiei naționale **(M. Manolescu)** 20
— Amplă participare creatoare a tineretului la dezvoltarea multilaterală a patriei **(C. Popescu)** 21
— Acțiuni hotărîte pentru salvgardarea dreptului suprem al oamenilor la viață **(E. Stancu)** 22
— O nouă și importantă contribuție la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și R. D. Germană **(I. Silvestru)** 23
— Acțiuni ferme, convergente în sprijinul realizării exemplare a planului **(I. Hidegcuti)** 25
— Impresionant omagiu adus partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitor al României moderne — fermă angajare pentru înflorirea patriei **(D. Popescu)** 30
— Participare plenară a întregului popor la realizarea măreților obiective ale dezvoltării multilaterale a patriei **(P. Dănescu)** 32
— Moment hotărîtor pentru destinele patriei **(M. Mușat)** 34
— Întregul popor a sărbătorit ziua de 23 August sub semnul angajării plenare în realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale 35
— Cel de-al III-lea Congres al consiliilor populare. Forum democratic larg al conducerii economico-sociale **(I. Georgescu)** 36
— Amplă angajare pentru dezvoltarea economico-socială a țării **(D. Popescu)** 37
— Remarcabil eveniment în cronica evoluției continuu ascendente a relațiilor de prietenie și colaborare româno-chineze **(I. Silvestru)** 42
— Moment de mare însemnătate pentru amplificarea relațiilor prietenești și a conlucrării multilaterale româno-coreene **(P. Cerna)** 42
— Acțiuni și măsuri hotărîte pentru realizarea producției de energie **(D. Popescu)** 42
— Strîns unit în jurul partidului, întregul popor acționează ferm pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea **(N. Ionescu)** 46
— Amplu și mobilizator program pentru realizarea planului pe acest an, pentru înfăptuirea obiectivelor anului 1986 **(D. Popescu)** 47
— Eveniment remarcabil pentru impulsionarea contribuției științei și învățămîntului la dezvoltarea societății socialiste românești **(C. Popescu)** 48
— Știința și învățămîntul în strategia dezvoltării României **(C. Popescu)** 49
— Amplu și însuflețitor program pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării multilaterale a patriei **(C. Popescu)** 51
— Eveniment de importanță deosebită în cronica tradiționalelor relații de prietenie româno-iugoslave **(I. Silvestru)** 51
— Republica la a XXXVIII-a aniversare **(Gh. Surpat)**

NICOLAE CEAUȘESCU — SPIRIT REVOLUȚIONAR NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE. EPOCA CEAUȘESCU — ANUL XX

— Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la reorganizarea pe baze intensive a economiei **(E. Nasta)** 2
— Contribuție novatoare la îmbogățirea gîndirii materialist-dialectice **(P. Pinzaru)** 3
— Politica științifică, echilibrată de repartizare teritorială a forțelor de producție **(C. Bărbăcioru)** 3
— Creșterea și perfecționarea rolului statului democrației muncitorești **(C. Nica)** 3
— Nicolae Ceaușescu — eminent gînditor și strateg revoluționar **(B. G. Petrescu)** 4
— Perfecționarea și creșterea rolului conducător al partidului în etapa actuală **(B. Păun)** 4

Supliment la nr. 52 1985 Revista ECONOMICA

— Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privitoare la dezvoltarea puternică a forțelor de producție ca temelie a progresului economico-social al României **(G. Cretoiu)** 4
— Caracterul profund umanist al dezvoltării economico-sociale a României **(C. Lazăr)** 4
— Înaltă apreciere și considerație pentru gîndirea și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu 4
— Președintele Nicolae Ceaușescu — promotor consecvent al unei politici de pace și colaborare între toate statele **(P. Tănăsie)** 4
— Nicolae Ceaușescu — eminent strateg al progresului economico-social al României **(B. G. Petrescu)** 12
— Perfecționarea activității statului, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economico-sociale **(G. Postelnicu)** 13
— O concepție profund științifică privind rolul industriei ca bază a întregului progres economico-social **(P. Mălcomete)** 14
— Înfăptuirea noii revoluții în agricultură — obiectiv important al dezvoltării multilaterale a României **(A. Ignat)** 14, 15
— Creșterea venitului național — baza progresului economico-social al patriei **(G. Bistriceanu)** 16
— Promovarea progresului tehnic — orientare strategică fundamentală a politicii partidului **(B. G. Petrescu)** 17
— P.C.R. — forța conducătoare a națiunii noastre socialiste **(I. Popescu)** 18
— Profunde mutații structurale în relațiile economice internaționale ale României **(O. Rujan)** 19
— Creșterea retribuției — factor esențial în strategia ridicării nivelului de trai **(C. Bărbăcioru)** 20
— Două decenii de mari înfăptuiri în dezvoltarea și modernizarea comerțului românesc **(C. Iurea)** 21
— Mutații de amploare în structura populației ocupate **(G. Horja)** 22
— Accentuarea acțiunii factorilor intensivi — orientare fundamentală în dezvoltarea economiei românești **(I. Iovănescu, Ș. Gheorghiu)** 23
— Industria constructoare de mașini-diversificare, calitate. **(O. Mihăescu)** 24
— O strălucită politică de creștere și repartizare judicioasă a venitului național pentru dezvoltare și consum **(D. Rădulea)** 25
— Magistrală fundamentare științifică a dezvoltării echilibrate a economiei **(M. Todosia, I. Ignat)** 26
— Agricultura la bilanțul marilor înfăptuiri socialiste **(O. Popescu)** 26
— Realizări de amploare în dezvoltarea economico-socială a patriei **(D. Ciucur, C. Popescu)** 27
— Gîndire novatoare, revoluționară cu privire la folosirea legilor economice obiective în procesul dezvoltării **(C. Enache, L. Șuteanu)** 27, 28
— O strălucită strategie în slujba înfloririi multilaterale a României socialiste **(G. Cretoiu)** 28, 30
— Președintele României — personalitate proeminentă a lumii contemporane **(E. Stancu)** 29
— Progresul științei — factor fundamental al politicii partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate **(E. Dobrescu)** 30
— Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind creșterea rolului statului în conducerea unitară a întregii activități economice pe baza planului național unic **(M. Popescu, G. Răboacă, I. Trăistaru)** 31
— Contribuții românești la afirmarea noii viziuni asupra dezvoltării relațiilor economice internaționale **(A. Puiu)** 31
— Concepția novatoare privind perfecționarea conducerii economico-sociale planificate **(H. Dragomirescu)** 32, 33
— Politica demografică a partidului — parte componentă a programului de realizare a unei noi calități a vieții **(O. Solomonescu)** 32
— Industria de tractoare și mașini agricole — diversificare, calitate, competitivitate **(I. Munteanu)** 32
— Modernizarea structurilor economiei — opțiune largă deschidere pentru progresul patriei **(A. Constantinescu, G. Constantin)** 33
— Dezvoltarea puternică a industriei chimice românești **(N. Hornianschi)** 33
— Epoca Ceaușescu, epoca celei mai impetuoase dezvoltări a României socialiste **(V. Cornescu, S. Stanciu)** 34
— Industria socialistă — baza progresului economico-social al patriei **(D. Ciucur, C. Popescu)** 34
— Agricultura românească — amplu proces de dezvoltare intensivă și multilaterală **(D. Dumitru)** 34
— Concepție științifică privind optimizarea raportului dintre industrie și agricultură **(L. Costinel)** 28
— România socialistă — poziție activă în sprijinul păcii și colaborării între popoare **(G. Marin)** 28
— Nicolae Ceaușescu — eminent strateg al făuririi prezentului și viitorului luminos al țării **(B. G. Petrescu)** 29
— Epoca Ceaușescu — anii celor mai strălucite realizări din istoria patriei **(I. Văduva)** 29
— Contribuția de inestimabilă valoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea tezaurului gîndirii revoluționare **(P. Bratu)** 29
— Economia României — ritmuri de dezvoltare printre cele mai înalte pe plan mondial 29
— Concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul P.C.R. de centru vital al națiunii **(I. Rebedeu)** 29, 30
— Viziune originală, profund științifică privind modernizarea structurii economiei naționale **(C. Grigorescu)** 29, 30
— Dezvoltarea ramurilor purtătoare ale progresului tehnico-științific — factor de accentuare a laturilor intensive ale economiei **(C. Russu)** 29
— Înfăptuirea noii revoluții în agricultură — element hotărîtor al progresului social-economic multilateral al României **(A. Ignat)** 29
— Realizări de amploare în dezvoltarea economico-socială a întregului teritoriu al patriei **(G. Postelnicu)** 29
— Strălucite împliniri în ridicarea bunăstării, a nivelului civilizației socialiste **(V. Adăscăliței)** 29
— Sporirea venitului național — temelie trainică a creșterii continue a bunăstării și calității vieții întregului popor **(A. Negucioiu)** 34
— Contribuția activă a României socialiste la edificarea unei lumi a păcii și colaborării internaționale **(F. Țuiu)** 34
— Industria de automobile — realizare de prestigiu a economiei românești **(N. Matea)** 35

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Economisirea resurselor materiale

— Valorificarea superioară a subproduselor industriei metalurgice **(G. Manea)** 1
— Sporirea producției și gospodărirea judicioasă a energiei — condiții pentru desfășurarea normală a activității economico-sociale **(C. Bârnea, C. Gorie)** 3
— Valorificarea resurselor energetice refolosibile **(N. Armencoiu, D. Rentea, L. Ghioca, A. Ștefănescu)** 4
— Gazele reziduale din industria chimică **(C. A. Cociașiu, C. Comăneanu)** 12
— Valorificarea superioară a masei lemnoase **(D. Miroiu)** 14
— Reducerea accentuată a consumurilor materiale **(M. Romaniță)** 16
— Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (dezbatere) 17, 18, 20, 22, 25, 28
— Noi resurse de amplificare a bazei de materii prime **(I. Potoceanu)** 19
— De la faza de cercetare la cea de valorificare, un drum cît mai scurt **(I. Ioniță)** 14
— Recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile — cale eficientă de amplificare a bazei de materii prime și energetice **(F. Dumitru, C. Vasile)** 23

— Eficiența recuperării și utilizării industriale a hidrogenului (G. Manea) 23
— Recuperarea, recondiționarea și refolosirea materialelor (G. Badea) 24
— Recondiționarea pieselor de schimb (S. Lech, I. Șerbănescu) 25
— Acțiuni ferme pentru realizarea programului de dezvoltare a bazei energetice și de economisire a energiei (V. G. Marinescu) 26
— Intensificarea procesului de recuperare și valorificare a materialelor refolosibile (S. Buligescu) 26
— Valorificarea deplină a gazelor de sondă (G. Manea) 30
— Metodologie adecvată de exprimare corectă a eficienței recuperării și valorificării resurselor refolosibile (S. Răgălie) 31
— Normele de consum fundamentate și respectate riguros (D. Fundătură) 31
— Gazeificarea lemnului. (C. A. Cociașiu) 33
— Colectarea și valorificarea materialelor refolosibile de la populație (T. Moldovan) 36
— Valorificarea integrală a potențialului de resurse reziduale de energie (G. Manea) 39
— Posibilități de valorificare superioară a materiilor prime prin modernizarea tehnologiilor (C. A. Cociașiu) 40
— Valorificarea superioară a masei lemnoase (R. Miroiu) 41
— Tehnologii adecvate pentru utilizarea resurselor refolosibile (I. Nedelcu) 41
— Implicații ale recuperării și valorificării materialelor refolosibile (C. Bârnea) 42
— Căi și soluții de sporire a producției de energie electrică (V. Constantinescu) 42
— Amplificarea eforturilor pentru creșterea randamentelor energetice ale termocentralelor (C. Bârnea) 42
— Valorificarea energiei termice reziduale (S. Țuțuianu) 42
— Energia geotermică — resursă locală în sistemul energetic al agriculturii României (O. Parpală) 42
— Asigurarea ritmică a utilajelor energetice (C. Gorie) 44
— Creșterea gradului de valorificare a energiei apelor (P. Păun) 44
— Integrarea complexă a platformelor industriale — cale de minimizare a consumurilor energetice (G. Manea) 44
— Recuperarea fluorului în industria chimică (C. A. Cociașiu) 44
— Optimizarea consumurilor energetice (A. Bencze) 45
— Prin valorificarea resurselor energetice refolosibile — economii de energie primară (V. Lazarion) 45
— De la fiecare agregat — producție sporită de energie (I. Rusan) 45
— Rezerve de folosire intensivă a utilajelor (R. Stancu) 46
— Modernizarea utilajelor — la baza sporirii producției de energie electrică (G. Bărbulescu) 46
— Preocupări susținute pentru sporirea producției de țiței și gaze (A. Ionel) 47
— Economisirea resurselor energetice primare (C. Anton) 47
— Funcționarea la întreaga capacitate a centralelor termoelectrice (T. Cîmpureanu) 48
— Economisirea pe toate căile a consumului de energie electrică și combustibil (N. Blaga) 48
— Creșterea producției de energie electrică prin utilizarea la parametri ridicați a tuturor agregatelor (A. Vrabie) 49
— Valorificarea energiei termice reziduale — recuperare directă sau indirectă ? (S. Țuțuianu) 49
— Reducerea consumurilor materiale și energetice — imperativ major al creșterii eficienței economice (M. Romaniță) 50
— Producția de energie electrică — la nivelurile planificate (Gh. Diac) 51
— Soluții de reducere a consumurilor energetice în industria produselor clorosodice (N. Hornianschi, I. Nicolae) 51
— O viziune complexă în abordarea problemelor energeticii în România (V. Nițu) 52

Forță de muncă, productivitatea muncii, prețuri, retribuții, nivel de trai

— Calitatea vieții — dimensiuni și mutații structurale (I. Cetina) 2
— Exigențe ale creșterii productivității muncii (I. Duțu) 5
— Creșterea în continuare a nivelului de trai — obiectiv fundamental al dezvoltării economice și sociale în cincinalul 1986—1990 (V. Dincă) 9
— Extinderea baremelor și normativelor de calcul — cale de perfecționare a corelării prețurilor. (C. Duțu) 9
— Realizări de amploare în îmbunătățirea condițiilor de locuit (I. Ciubotaru) 10
— Afirmarea plenară a femeii în întreaga viață economică și social-politică a României socialiste (S. Buzatu) 10
— Noi trepte pe calea civilizației socialiste (G. Tomescu) 11
— Coordonate ale corelației calitatea producției — calitatea forței de muncă (I. Duțu) 14
— Posibilități de creștere a gradului de ocupare a forței de muncă în agricultură (I. Zoican) 24
— Stocul de cunoștințe profesionale : structură, semnificație, influențe (G. Toader) 27
— Inginerul : grad sporit de participare creativă în dinamica întreprinderii (C. Ioniță) 35
— Abordarea complexă a dimensiunii calitative a resurselor umane (I. P. Vasilescu) 35
— Dinamica procesului de economisire — expresie a creșterii veniturilor bănești ale populației (M. Popovici) 42
— Mutații în evoluția populației ocupate în mediul rural (P. Pantiru) 45
— Creșterea mai puternică a productivității muncii — obiectiv major în toate unitățile economice (C. Damian) 48
— Factori de creștere accelerată a productivității muncii. Robotizarea în cadrul automatizării producției (M. Baltag, C. Ioniță) 49

Aprovizionarea tehnico-materială

— Recondiționarea — sursă importantă de asigurare a pieselor de schimb (V. Berinde) 13
— Exigențe ale raportului furnizori — beneficiari (D. Mărguș) 15
— Baze de aprovizionare specifice industriei de confecții 21
— Valențele economice ale optimizării raportului integrare-cooperare (P. Rotaru) 21
— Autodotarea în sprijinul realizărilor indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului (I. Drăghici) 22
— Aprovizionarea tehnico-materiale în sprijinul realizării planului (D. Fundătură) 27
— Cerințele beneficiarilor, posibilitățile furnizorilor și rolul contractelor economice (I. Lascu) 33

Pregătirea și realizarea planului

— Mobilizarea rezervelor de creștere a producției de cărbune (D. Condrache) 1
— Producția anului 1985 — realizată la înalți parametri de eficiență (V. Boescu, C. Bârnea, C. Gorie) 2
— Ample acțiuni în sprijinul sporirii producției de țiței (V. Davidoiu) 3
— Noul program de lucru asigură realizarea planului și economisirea energiei (C. Smeu) 4
— În abataje și carierele de cărbune — randamente sporite (A. Iarca) 4
— Măsuri eficiente pentru livrarea la termen a producției contractate (G. Cristian) 4
— Acțiuni energice pentru funcționarea centralelor electrice la întreaga capacitate (M. Ionescu) 5
— Creșterea indicilor de utilizare a mijloacelor mecanizate în industria cărbunelui (I. Gheța) 5
— Ritm superior de extracție la fiecare sondă (A. Dinu) 5
— Întreaga producție, realizată la un înalt nivel tehnic și calitativ (L. Doinaru) 6

— Valorificarea rezervelor de economisire a energiei **(G. Cristian)** 6
— Competitivitatea produselor — în centrul preocupărilor **(G. Bălşeanu)** 6
— Soluţii pentru o mai raţională utilizare a resurselor energetice **(C. Anton)** 7
— Implicaţiile progresului tehnic asupra calităţii metalului **(M. Chirilă)** 7
— Acţiuni complexe pentru sporirea producţiei de cărbune **(C. Răduţ)** 8
— Exigenţe ale creşterii competitivităţii produselor **(I. Hosu)** 8
— Intensificarea activităţii de recuperare şi valorificare a resurselor refolosibile **(S. Buligescu)** 8
— Un obiectiv prioritar: creşterea susţinută a producţiei de ţiţei **(T. Pantu)** 9
— Diversificarea producţiei metalurgice în concordanţă cu nevoile economiei **(C. Gorie)** 9
— Utilizarea intensivă a capacităţilor — la baza realizării producţiei fizice **(C. Gorie)** 10
— Calitatea produselor — coordonată esenţială a activităţii întreprinderilor **(C. Bârnea)** 10
— Producţia de metal realizată ritmic la toate sortimentele **(F. Strugari, I. Stolniceanu, V. Munteanu)** 11
— Acţiuni eficiente pentru sporirea producţiei de cărbune **(B. Vasile, B. Corneliu)** 12
— Soluţii de reducere a consumurilor materiale **(C. Gruia)** 12
— Sporirea productivităţii muncii — în centrul preocupărilor pentru realizarea ritmică a producţiei fizice **(G. Tîru)** 13
— Rezerve de sporire a producţiei de ţiţei **(N. Tach.)** 13
— În centrul preocupărilor — realizarea producţiei fizice la toate sortimentele **(G. Gorie)** 14
— Creşterea indicilor de utilizare a mijloacelor mecanizate — resursă de sporire a producţiei de cărbune **(I. Mărăscu)** 14
— Cum se acţionează în întreprinderi în vederea transpunerii în viaţă a Programului de măsuri pentru îndeplinirea planului pe acest an (dezbatere) 15
— Ritmicitate în realizarea sarcinilor de plan **(A. Moşuleţ)** 16
— Producţia de metal — în deplină concordanţă cu cerinţele beneficiarilor **(I. Dobrin)** 17
— Calitate-eficienţă în realizarea sarcinilor de plan **(C. Gorie)** 18
— Producţia fizică — realizată la înalt nivel calitativ **(G. Gorie)** 19
— Creşterea producţiei fizice în sporirea coeficientului de scoatere a metalului **(M. Chirilă)** 20
— Acţiuni eficiente pentru realizarea integrală a producţiei de ţiţei şi gaze **(N. Armencoiu)** 20
— Promovarea progresului tehnic şi economisirea resurselor — într-o strînsă interdependenţă **(V. Bacalu)** 21
— Îndemn mobilizator pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economice **(B. Corneliu)** 22
— Maşini şi utilaje pentru industria uşoară, de înaltă productivitate şi eficienţă **(V. Brezeanu)** 23
— Flexibilitate, calitate, promptitudine — puncte de atracţie pentru partenerii străini **(D. Condrea)** 24
— Realizarea producţiei fizice la toate sortimentele prin promovarea progresului tehnic **(N. Blaga)** 25
— Produse competitive în concordanţă cu solicitările beneficiarilor interni şi externi **(C. Bârnea)** 26
— Acţiuni ferme pentru sporirea producţiei de cărbune **(C. Gorie)** 27
— Soluţii eficiente de valorificare a resurselor de carbon **(G. Manea)** 27
— Producţia pentru export — prioritate în activitatea întreprinderilor **(I. Dobrin)** 28
— Producţie sporită de energie la fiecare centrală termoenergetică **(F. Bereş)** 31
— Creşterea productivităţii muncii — la baza producţiei fizice **(C. Gorie)** 32
— Creşterea producţiei de cărbune, prin mai buna utilizare a mijloacelor mecanizate **(G. Baican)** 33
— Consumurile materiale — la nivelul cerinţelor şi exigenţelor actuale **(M. Anechiţoaei)** 34
— La baza realizării producţiei fizice — sporirea accentuată a productivităţii muncii **(C. Gorie)** 35
— Cum se pregătesc condiţiile necesare realizării planului pe 1986 (dezbatere) 36, 37, 38
— Ritmicitate în onorarea contractelor la export **(S. Pîrneci)** 37
— Ritmicitate în extracţia şi livrarea cărbunelui **(N. Simionescu)** 38
— Reducerea sistematică a consumurilor materiale **(C. Gorie)** 40
— Rezerve de sporire a productivităţii munci **(N. Blaga)** 41
— Eforturi susţinute pentru sporirea producţiei de ţiţei şi gaze **(Ş. Costea)** 42
— Creşterea volumului de substanţe minerale utile pentru acoperirea nevoilor economiei naţionale **(M. Dobre)** 42
— Rezerve de sporire a producţiei de cărbune **(D. Gheţa)** 44
— Produse competitive prin înnoirea şi modernizarea proceselor de fabricaţie **(N. Blaga)** 45
— Rezerve de folosire intensivă a utilajelor **(R. Stanciu)** 46
— Preocupări susţinute pentru creşterea rapidă a productivităţii muncii **(M. Zisu)** 48
— Producţia fizică — în centrul preocupărilor **(L. Doinaru)** 49
— Producţia de cărbune la nivelul sarcinilor de plan **(I. Bejan)** 50
— Preocupări susţinute pentru realizarea integrală a planului pe acest an şi pregătirea producţiei din 1986 **(C. Gorie)** 51
— Trăsătură definitorie a cincinalului viitor: trecerea României în stadiul de ţară cu nivel mediu de dezvoltare **(G. Creţoiu)** 52

Autogestiunea: răspunderi, acţiuni, rezultate

— Realizarea şi depăşirea beneficiilor planificate — cerinţă de bază a sporirii eficiente **(V. Amariei)** 1
— Un obiectiv prioritar — reducerea accentuată a costurilor de producţie **(C. Bogobia)** 2
— Creşterea rolului preţurilor în valorificarea superioară a resurselor **(V. Beju)** 3
— Autofinanţarea — condiţie şi stimul ale eficienţei **(N. Drijmaru)** 4
— Dimensionarea raţională a rentabilităţii producţiei de piese şi subansamble **(V. Pîrvu)** 5
— Pîrghiile financiare în reducerea consumurilor materiale şi energetice **(B. Pădure)** 6, 7, 9
— Bugetele locale — instrument principal al autofinanţării unităţilor administrativ-teritoriale **(M. Pîrvu)** 12
— Priorităţi în ridicarea calităţii şi eficienţei producţiei **(B. Pădure)** 13
— Soluţii pentru reducerea accentuată a costurilor de producţie **(G. Şică)** 14
— Pîrghii de sporire a beneficiilor la 1000 lei fonduri fixe **(D. Rusu, G. Becheru)** 16
— Căi de creştere a flexibilităţii industriei construcţiilor de maşini **(O. Mihăescu)** 16
— Conceptul modern de calitate **(I. Crişan)** 16
— Direcţia de acţiune pentru îmbunătăţirea activităţii economico-financiare **(R. Ciurileanu)** 17
— Un obiectiv prioritar: reducerea accentuată a costurilor de producţie **(C. Velea)** 18
— Întărirea controlului financiar preventiv în toate unităţile economice **(T. Onofrei)** 19
— Utilizarea cu eficienţă sporită a bugetului de venituri şi cheltuieli **(I. Hidegcuti)** 20
— Soluţii de reducere a cheltuielilor materiale în construcţii **(P. Dumbravă, G. G. Ionescu)** 23
— Sporirea contribuţiei amortizării la utilizarea eficientă a fondurilor fixe **(E. Cioflan, G. Gorîncu, C. Lazăr, A. Pascal)** 24
— Utilizarea eficientă a bugetului de venituri şi cheltuieli în sprijinul beneficiilor **(N. Săvoiu)** 26
— Creşterea rolului organelor financiare în utilizarea eficientă a fondurilor **(R. Ciurileanu)** 27

— Acțiuni ferme în sprijinul sporirii beneficiilor **(V. Dumitrana)** 28
— Reducerea accentuată a tuturor costurilor producției **(C. M. Drăgan)** 30
— Întărirea continuă a autofinanțării unităților economice **(N. Săvoiu)** 31
— Producția marfă — integral vîndută și încasată **(V. Pop)** 32
— Soluții pentru asigurarea echilibrului financiar al întreprinderii **(I Bogdan)** 33
— Creșterea beneficiului, a eficienței activității productive **(A. Cozoș)** 34
— Direcții și acțiuni pentru reducerea costurilor de producție **(G. Șică)** 35
— Răspunderi și competențe sporite în conducerea activității economico-sociale **(M. Preda)** 36
— Cadru stimulativ pentru creșterea gradului de autofinanțare **(M. Stoianovici)** 36
— Pîrghie eficientă de realizare a sarcinilor consiliilor populare **(V. Ardeleanu)** 36
— Prevederi stimulative pentru creșterea nivelului de civilizație al satelor și orașelor **(S. Schorsten)** 36
— Creșterea beneficiilor — la baza întăririi autofinanțării **(N. Săvoiu)** 38
— Consolidarea autofinanțării unităților economice **(I. Bucur)** 40
— Direcții de îmbunătățire a controlului financiar preventiv **(I. Drăghici)** 41
— Pîrghii financiare în sprijinul înnoirii eficiente a producției **(V. Beju)** 42
— Preocupări în sprijinul diminuării accentuate a costurilor de producție în fiecare unitate **(G. Șică)** 44
— Elemente de consolidare a controlului activității economico-financiare **(S. Crăciun)** 45
— Aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar în activitatea unităților administrativ-teritoriale **(M. Pîrvu)** 47
— Întărirea contribuției contractelor economice la consolidarea autogestiunii **(S. Șerban)** 48
— Optimizarea raportului costuri-calitate **(A. Cozoș)** 50

Investiții — construcții

— Accelerarea ritmului de lucru pe șantierele de construcții energetice **(N. Dragu)** 11
— Ritm susținut în realizarea investițiilor miniere **(I. Minciunescu)** 13
— Intrarea la termen în funcțiune a noilor obiective energetice **(A. Măcriș)** 14
— Instrumente de evaluare a calității construcțiilor **(R. Negru)** 15
— Accelerarea ritmului de execuție a lucrărilor pe șantierele de investiții **(D. Niculescu)** 22
— Eforturi conjugate pentru intrarea la termen în funcțiune a obiectivelor de investiții **(B. Vasile, B. Cornelliu)** 30
— Toate obiectivele de investiții — la termen în funcțiune **(G. Gheorghiu)** 39
— Accelerarea procesului de finalizare a noilor capacități de producție **(N. Prisecaru)** 42
— Noile capacități energetice la termen în funcțiune **(G. Cristian)** 46
— Obiectivele de investiții — urmărite riguros, realizate integral în fiecare unitate economică **(A. Trifan)** 47
— Considerații privind evaluarea și comensurarea eficienței economice a investițiilor **(F. Staicu)** 48

Eficiență economică, calitate

— Structuri microindustriale mobile în ramura construcțiilor de mașini **(O. Mihăescu)** 2
— Progresul tehnic — factor esențial în orientarea producției **(E. Pelinescu)** 5
— Diversificare — calitate — eficiență. Exigențe în industria de pielărie, blănărie și încălțăminte **(G. Nicolae, S. Dincă)** 6
— Perfecționarea criteriilor de apreciere a eficienței asimilării de produse noi **(S. Duțu)** 6
— Obiectiv prioritar: dezvoltarea intensivă a economiei **(D. Ciucur, C. Popescu)** 7
— Tehnopolimerii — produse noi în economie **(N. Hornianschi)** 7
— Diversitate, calitate, eficiență — exigențe ale producției de articole textile **(E. Deaconescu)** 8
— Tipizarea — factor de creștere a productivității muncii și de reducere a consumurilor materiale **(I. Hera-Bucur)** 8
— Soluții pentru reducerea accentuată a consumurilor materiale **(S. Cruceru)** 10
— Mutații calitative în procesul dezvoltării economiei românești **(A. Constantinescu, G. Constantin)** 11
— Exigențe ale diversificării și creșterii calității produselor în industria ușoară **(S. Ștefănescu)** 17
— Tendințe și exigențe în promovarea progresului tehnic **(B. G. Petrescu)** 19, 21
— Calitatea — un concept complex, cu multiple implicații tehnico-economice **(I. Crișan)** 21
— Răspunderea pentru calitate **(I. Crișan)** 26
— Planurile tehnice și promovarea progresului tehnic (dezbatere) 31, 32, 33
— Coordonate ale dezvoltării industriei ușoare: diversitate, calitate, estetică **(V. Bogdan)** 34
— Exigențe ale procesului de standardizare și tipizare a produselor **(I. Hera-Bucur)** 35, 36
— Cît costă calitatea **(I. Crișan)** 36
— Ridicarea nivelului calitativ, a competitivității și eficienței fiecărui produs **(I. Gunea)** 39
— Modificări calitative și de structură în producția de autovehicule **(P. Mogoș)** 39
— Ridicarea calității metalului — condiție pentru realizarea de produse competitive **(V. Boescu, C. Gorie, C. Bârnea)** 42, 45
— Reducerea cheltuielilor materiale — opțiune fundamentală în strategia dezvoltării calitative a economiei naționale **(N. Ionescu, E. M. Hlevea)** 44
— Considerații cu privire la criterii de fundamentare științifică a normelor și normativelor de muncă **(I. Bratu, D. Mihalcea)** 45
— Costuri reduse prin diminuarea accentuată a cheltuielilor materiale (dezbatere) 46, 47
— Utilizarea intensivă a fondurilor fixe, cale de sporire a producției și de reducere a costurilor (dezbatere) 50, 51
— Accelerarea proceselor intensive în dezvoltarea economică **(D. Popescu)** 52
— Mutațiile calitative — la temelia progresului susținut și multilateral al economiei **(D. Ciucur, C. Popescu)** 52

Dezvoltare teritorială

— Componența economică a conducerii în profil teritorial **(I. Petrescu)** 10
— Înflorirea tuturor localităților țării — coordonată majoră a operei de construcție socialistă **(I. Ianoș)** 10
— O politică umanistă de dezvoltare teritorială a forțelor de producție **(D. Rădulea)** 11
— Valorificarea complexă, eficientă a resurselor Deltei Dunării **(M. Nițu)** 35
— Strategie științifică pentru dezvoltarea economică echilibrată a tuturor zonelor țării **(I. Ianoș)** 36
— Autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială **(M. David, O. Popescu, G. Frățilă)** 37
— Un vast program pentru dezvoltarea tuturor județelor, a tuturor localităților patriei **(M. Grigoriu)** 37

Agricultură

— Orientarea cercetării științifice din agricultură spre nevoile actuale și de perspectivă ale producției **(M. Stroe, M. Mînăstireanu)** 1
— Creșterea și diversificarea producției agroalimentare în gospodăriile populației. Resurse și cerințe actuale ale unor activități tradiționale **(G. Frățilă)** 2

— Creşterea aportului cercetării ştiinţifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii (dezbatere) 3
— Optimizarea raportului energie consumată—energie obţinută în producţia agricolă **(D. Teaci)** 4
— Calitatea reparaţiilor la maşinile agricole **(G. N. Iosif)** 5
— Recensămîntul animalelor domestice. O acţiune importantă în orientarea dezvoltării zootehniei **(I. L. Mehedinţi)** 5
— Rolul protecţiei plantelor în asigurarea unor recolte bogate, sigure şi stabile **(R. Creţoiu)** 6
— Utilizarea eficientă a mijloacelor de transport în agricultură **(C. C. Cojocaru)** 6
— Posibilităţi de reducere a consumului de energie şi materiale în zootehnie **(G. Georgescu, V. Severin, N. Curelariu)** 7
— Perfecţionarea normării consumurilor materiale în agricultură **(N. David)** 9
— Utilizarea mai eficientă a îngrăşămintelor chimice în agricultură **(G. Manea)** 10
— Pregătire temeinică pentru executarea lucrărilor în termene scurte şi la un nivel agrotehnic ridicat **(G. N. Iosif)** 11
— Cerinţe ale îmbunătăţirii potenţialului productiv al pajiştilor naturale **(G. N. Iosif)** 12
— Campania agricolă de primăvară. Competenţă—calitate—operativitate **(G. N. Iosif)** 13
— Valoarea economică a produselor secundare din agricultură **(M. Constantin)** 13
— Măsuri eficiente pentru prevenirea degradării solului **(I. Bianu)** 14, 15
— Campania agricolă de primăvară. Amplă mobilizare pentru accelerarea lucrărilor **(G. N. Iosif)** 15
— Baza tehnico-materială, factor esenţial în dezvoltarea şi modernizarea agriculturii **(B. Mănescu, V. Bidileanu)** 16
— Conservarea, ameliorarea, creşterea fertilităţii şi exploatarea eficientă a fondului funciar **(I. Bold)** 17
— Resursele furajere şi zonarea producţiei animale **(N. Braşoveanu)** 18
— Rezerve de utilizare eficientă a fondului funciar (dezbatere) 19, 21, 24
— Întreţinerea culturilor — factor hotărîtor pentru realizarea unor recolte bogate **(G. Sin, V. Mihăilă)** 20
— Implicaţii ale specializării înguste a producţei agricole **(N. Braşoveanu)** 22
— Acţiuni pentru creşterea cantitativă şi calitativă a producţiei agricole **(O. Popescu)** 23
— Recoltarea cerealelor păioase — un examen al posibilităţilor agriculturii mecanizate **(I. Bianu)** 23
— Organizarea teritorială — în corelare cu lucrările de gospodărire a apelor şi îmbunătăţiri funciare **(I. Bold)** 25
— Tehnologii de înaltă productivitate la recoltarea cerealelor păioase **(I. Bianu)** 26
— Culturile duble — mijloc de folosire intensivă a suprafeţelor agricole **(N. Braşoveanu)** 27
— Eficienţa utilizării dotării tehnice în staţiunile pentru mecanizarea agriculturii **(G. Frăţilă, R. Boboc, M. Emin, C. Marin)** 28
— Procesul complex recoltat-transportat-depozitat-valorificat se cere privit şi sub aspectul minimizării cheltuielilor de circulaţie **(R. Voicu, C. Vasilescu, T. Moga)** 30
— Coordonate ale dezvoltării şi modernizării agriculturii româneşti **(G. N. Iosif)** 31
— Direcţii de modernizare a agriculturii româneşti în condiţiile noii revoluţii agrare **(O. Parpală)** 32, 33
— Furaje de calitate prin folosirea tehnologiilor şi utilajelor moderne **(I. Bianu)** 36
— Punerea în valoare a tuturor resurselor de sporire a producţiei agricole **(O. Popescu)** 37
— Campania agricolă de toamnă. Accelerarea ritmurilor de executare a lucrărilor de sezon **(G. N. Iosif)** 38
— Perfecţionarea organizării şi conducerii unităţilor agricole socialiste **(V. Hălmăjan)** 38
— Recoltarea la timp a porumbului — o problemă de organizare **(I. Bianu)** 39
— Executarea la timp şi de calitate a însămînţărilor **(G. N. Iosif)** 40
— Produsele accesorii ale pădurilor — resurse ce se cer mai bine valorificate **(N. Iovu)** 40
— Căi de sporire a producţiei şi a eficienţei economice în creşterea păsărilor **(V. Chiriţă, G. Olteanu)** 41
— Campania agricolă de toamnă. O strînsă corelaţie între verigile tehnologice şi calitatea lucrărilor **(G. N. Iosif)** 41
— Influenţa progresului tehnic în dezvoltarea şi modernizarea agriculturii româneşti **(C. Sandu, I. Stănescu, L. Zahiu)** 41
— Cerinţe în procesul de recoltare şi industrializare a sfeclei de zahăr **(G. N. Iosif)** 42
— Posibilităţi de creştere a rentabilităţii pe produs în sectorul zootehnic **(I. Mănoiu, I. Pană, V. Pană)** 44
— Implicaţii economice ale calităţii la recoltare a sfeclei de zahăr **(P. C. Şchiopu)** 45
— Surse suplimentare de energie reînnobilată în agricultură **(O. Parpală)** 46
— Fertilizarea solului — bază a obţinerii unor producţii vegetale sporite **(N. Braşoveanu)** 47, 48
— Progresul ştiinţific şi tehnologic al agriculturii, o componentă esenţială a dezvoltării integrale a zonelor rurale **(M. Stroe, V. Florian)** 49
— Alternative economice ale folosirii tracţiunii animale în agricultură **(D. Gavrilescu)** 50
— Necesitatea dezvoltării în profil teritorial a creşterii ovinelor **(L. Zahiu)** 51

Transporturi

— Creşterea operativităţii transportului pe calea ferată **(A. Neacşu)** 24
— Indici superiori în exploatarea navelor fluviale de transport **(E. Gavrilă, E. Tănăsescu)** 31
— Transporturile navale — la nivelul exigenţelor actuale **(C. Alexandrescu)** 37
— Containerizarea — tehnologie modernă de transport **(L. Ilieş, G. G. Ionescu)** 38
— Producţia de nave — la nivelul cerinţelor economiei **(S. Petrescu, I. Draşoveanu)** 42
— Mijloacele de transport — utilizate eficient în întreaga economie **(A. Mănescu)** 44
— Cerinţe ale utilizării raţionale şi eficiente a parcului auto **(N. Antoniu)** 48

Comerţ interior, industrie mică, servicii, turism

— Cooperare eficientă între industria mică şi industria republicană **(S. Cruceru, M. Daniel, E. Niţulescu)** 2
— Diversificarea prestărilor de servicii pentru populaţie în anul 1985 **(T. Gheorghe)** 2
— Perfecţionarea relaţiilor contractuale industrie-comerţ **(I. Georgescu)** 6
— Dezvoltarea turismului românesc în faţa unor noi exigenţe **(G. Barbu)** 14
— Realizări şi perspective în asigurarea populaţiei cu bunuri de consum şi servicii **(V. Dincă)** 16
— Ofertă diversificată de bunuri de consum **(M. Subţirelu)** 24
— Posibilităţi de dezvoltare intensivă a industriei turistice **(V. Iacob, S. Ivan)** 25
— Elemente de valorificare a potenţialului turistic **(V. Smărăndescu)** 33
— Mica industrie — în procesul de autoaprovizionare a populaţiei cu bunuri de consum **(I. Georgescu)** 35
— Mica industrie — factor activ al dezvoltării economiei locale **(V. Dincă)** 37
— Serviciile de consum pentru populaţie în cincinalul viitor **(C. Teodorescu)** 38

— Programul de aprovizionare a populației (G. Teodorașcu) 48
— Obiective calitativ noi în activitatea de industrie mică (A. Jivan) 50
— Rolul factorului uman în asigurarea calității serviciilor (N. Gansari, G. Duimovici) 51

Comerț exterior

— Noi produse, noi strategii de promovare (C. Fota) 1
— Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior (I. Georgescu) 3
— Cooperare internațională pe multiple planuri în domeniul dezvoltării agricole (M. Coraș) 7
— Societatea mixtă româno-vest-germană „R.R.R. — S.A." Un deceniu de experiență fructuoasă în dezvoltarea cooperării industriale (E. Leitner) 8
— Exportul românesc de mobilă. Calitate—competitivitate—eficiență (F. Alecu) 9
— Alinierea la exigențele pieței mondiale — preocupare de bază a exportatorilor români (T. Purcărea) 11
— Prioritate producției pentru export (G. Zdrenghea) 15
— Modalități de creștere a competitivității exportului (C. Moisuc) 17
— Preocupări ale întreprinderilor exportatoare. Cum se acționează pentru ridicarea nivelului tehnico-calitativ al produselor (O. Rujan, V. Danciu, L. Comănescu) 21
— Exigențe sporite în activitatea de export (I. Georgescu) 26
— Contribuția Uniunii Economice Internaționale „Interchimfibre" — București la dezvoltarea colaborării între țările membre C.A.E.R. (G. Comănici) 27
— Creșterea competitivității ofertei de export. Nivel tehnic — calitate — promovare (O. Mihăescu) 28
— Coordonarea politicii de înnoire a produselor pe baza programelor de marketing (I. Ștefan) 32
— Restructurări în oferta de export a industriei românești (I. Purcărea, I. Georgescu) 34, 40, 41, 42, 43
— Sistemul de folosire în comun a containerelor (D. Petrovici) 39
— TIB '85. Manifestare economică internațională de prestigiu (O. Moarcăș) 42
— Frumosul și eficiența, convergente la TIB '85 (H. Hoffmann) 42
— Căi de promovare a turismului internațional (I. Georgescu) 44
— Repere în alinierea la nivelul mondial a exportului de instalații complexe (P. Rădulescu) 45
— Alinierea întregului nomenclator de produse la nivelul tehnic mondial (A. Negoescu) 47
— Alinierea la nivel mondial a producției și exportului (S. Arsene) 49
— Alinierea la nivel mondial a producției și exportului (L. Mirea) 50

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Știința românească — coordonată fundamentală a progresului economico-social al patriei (B. G. Petrescu) 1
— Cercetarea științifică — profund implicată în realizarea priorităților viitorului cincinal (M. Florescu) 1
— Vocația transdisciplinarității (P. Pinzaru) 1
— Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (dezbatere) 4, 7
— Tehnologiile moderne și reducerea consumurilor energetice (C. Popescu) 5
— Corelația progres tehnic — valorificarea superioară a resurselor energetice (G. Danielescu) 8
— Progresul tehnic — factor de bază în dezvoltarea intensivă a industriei (D. Sava) 12
— Unele considerații cu privire la eficiența economică a utilizării roboților industriali (D. Rebușapcă) 15
— Știința și tehnologia în sprijinul valorificării resurselor locale (dezbatere) 18, 22, 24
— Tehnica și tehnologiile noi — la baza obținerii unor efecte economice ridicate (B. G. Petrescu) 23
— Promovarea progresului tehnic — o acțiune complexă, cu vaste implicații (B. G. Petrescu) 25
— Creativitate și inovație în procesul dezvoltării întreprinderii (V. Cornescu) 37
— Înnoirea produselor și tehnologiilor în contextul dezvoltării actuale a economiei românești (N. Blaga) 39
— Introducerea accelerată în producție a rezultatelor cercetării științifice (C. Ioniță) 40
— Dezvoltarea calitativă a economiei românești în noua etapă a revoluției tehnico-științifice (B. G. Petrescu) 39, 30, 41
— Considerații cu privire la specificul promovării progresului tehnic în economia națională (C. Popescu) 42
— Considerații cu privire la corelația randamente energetice—economisirea energiei (A. Szmuk) 42
— Posibilități de creștere a eficienței utilizării fondului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în agricultură (R. Bălănescu, G. Țone) 45
— Considerații cu privire la rolul progresului tehnic în sporirea competitivității (C. Popescu) 46
— Modernizarea structurilor economice și exigențe ale pregătirii forței de muncă (B. G. Petrescu) 46
— Știința și cercetarea — factori hotărîtori ai progresului economico-social al României (B. G. Petrescu) 47
— Creșterea rolului factorului formativ-educativ în progresul țării noastre (A. Puiu) 47
— Cercetarea științifică implicată superior în realizarea obiectivelor dezvoltării (M. Florescu) 49
— Noi perspective pentru sporirea contribuției învățămîntului la progresul multilateral al patriei (V. Neculau) 49
— Corelația productivitate-cercetare-eficiență în strategia dezvoltării (B. G. Petrescu) 51
— Civilizația viitorului — o civilizație a științei și tehnologiei 52

CONDUCERE — ORGANIZARE

Autoconducere, autogestiune, autofinanțare

— Planul, programele, angajamentele — prin prisma răspunderii revoluționare a autoconducerii muncitorești (C. Damian) 3
— Organizarea mai eficientă a mecanismului de valorificare a propunerilor oamenilor muncii (E. Hancă) 26
— În dezbaterea forumurilor democrației muncitorești din unitățile economice. Realizarea integrală, la cote înalte de eficiență a planului pe anul 1985 (C. Damian) 31
— Mutații semnificative în calitatea dezbaterilor din adunările generale ale oamenilor muncii (M. Sîrbu-Ciupercescu) 31
— În dezbaterea adunărilor generale ale oamenilor muncii. Sarcinile planului pe primul an al celui de-al 8-lea cincinal (D. Condrea) 42

Organizarea conducerii

— Probleme actuale și de perspectivă ale perfecționării conducerii și organizării unităților din industrie (D. Constantinescu) 1
— Cerințe, forme, mecanisme ale transferului tehnologic de la cercetare la producție (G. Cojocaru) 3
— Mutații calitative în activitatea cadrelor de conducere din unitățile economice (O. Nicolescu, P. Drăguș) 9
— Întărirea rolului și răspunderii centralelor și întreprinderilor (R. Isaic-Maniu, V. Dan) 11
— Conducerea activității sociale în profil teritorial (I. Petrescu) 35
— Fundamentarea economică a deciziilor privind automatizarea și robotizarea producției (C. Cioșcu) 44
— Conducerea prospectivă în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane (M. Dumitrescu) 45

Organizarea producției și a muncii

— Un imperativ al organizării unităților economice. Mobilizarea potențialului propriu de promovare a progresului tehnic **(E. Nancă)** 2
— Corelația dintre dimensiunea întreprinderii și eficiența economico-socială a activității acesteia **(T. Homoș, D. Constantin)** 5
— Automatizarea și robotizarea — un nou filon de dezvoltare **(C. Ioniță)** 6
— Funcțiunile întreprinderii și reflectarea lor la nivelul secțiilor de producție **(S. Ciurea, M. Bordinc, A. Witkowska, C. Müler)** 8
— Specializarea, cooperarea, combinarea producției în contextul dezvoltării economice intensive **(T. Homoș, D. Constantin)** 10
— Transferul accentului de la activitățile de rutină la cele creative, de intervenție înnoitoare **(I. Dumbravă)** 12
— Proiectarea structurilor organizatorice **(V. Oprean, D. Oprean)** 13
— Prin buna funcționare a brigăzilor, randamente sporite la fiecare sondă **(D. Constantinescu)** 14
— Coordonate organizatorice și de eficiență ale activității de recondiționare a pieselor de schimb **(N. Vachniuc, I. Lazăr)** 17
— Perfecționări necesare în organizarea și planificarea aprovizionării **(V. Dan, R. Isaic-Maniu, E. Stan)** 18, 20
— O sarcină prioritară în activitatea de construcții-montaj : accelerarea ritmului de execuție a lucrărilor **(C. Damian)** 19
— Perfecționarea organizării și conducerii activității de întreținere și reparații **(I. Dumbravă)** 21
— Maximum de performanță și minimum de costuri **(Ș. Gheorghe)** 22
— Premise ale unor consistente economii de resurse materiale și energetice în construcții-montaj **(C. Damian)** 24
— Organizarea eficientă a activității de recuperare și reciclare a materialelor metalice refolosibile **(I. Hălădău, E. Maxim, P. Radu)** 25
— Funcționalitate și eficiență în procesul de aprovizionare tehnico-materială **(I. Deac, P. Jilinschi)** 27
— Folosirea intensivă și extensivă a potențialului productiv al întreprinderii **(M. Dumitriu)** 28
— Organizarea activității de întreținere. Factor de creștere a eficienței în utilizarea fondurilor fixe **(I. Dumbravă, (M. Jeflea)** 30
— Aplicarea neabătută a principiilor sistemului de antrepriză în construcții-montaj **(I. Strinu)** 32
— Fișa limită de consum : avantaje ce impun o largă aplicare **(P. Pintea)** 33
— Organizarea — factor comun al acțiunilor de creștere a productivității muncii **(C. Dumitru)** 36
— Cerințe ce trebuie și pot fi armonizate : progres tehnic, flexibilitate, disciplină **(P. Vodă)** 37
— Reducerea cheltuielilor materiale prin perfecționarea organizării depozitelor **(N. Fulgeanu, E. Porumb)** 38, 39
— O bază metodologică adecvată pentru activitățile de reparații și de recondiționare a pieselor uzate **(N. Negureanu)** 40
— Reducerea consumului de muncă la fiecare operație, la fiecare produs **(C. Damian)** 41
— Reconsiderarea studiului muncii **(A. Bruder)** 42
— Probleme actuale ale perfecționării activității de normare a muncii **(P. Frujină)** 46
— Reducerea cheltuielilor prin folosirea la maximum a capacității parcului de autovehicule **(C. Popa)** 47
— Organizarea — resursă intensivă a dezvoltării în etapa actuală **(T. Homoș, D. Constantin)** 49
— Cerințe de bază în organizarea eficientă a recuperării resurselor **(E. Maxim)** 50
— Organizarea producției și a muncii — la noi cote **(G. Ivana)** 51

Informatică

— Microelectronica și tehnica de calcul în procesele de reglaj și testare **(P. Svasta, I. Svasta, A. Purcea)** 15
— Cerințe ale extinderii sistemelelor de prelucrare automată a datelor **(D. Vrinceanu)** 16
— Contribuția comerțului invizibil la echilibrul balanței de plăți **(M. Scvorțov)** 22
— Valențele economice ale proiectării asistate de calculator **(M. Oprea, E. Rusu)** 23

IDEOLOGIE — TEORIE

Teorie economică, ideologie, educație

— Dezvoltarea puternică a forțelor de producție — factor fundamental al progresului multilateral al țării (II) **(V. Bălașa, I. Popescu)** 1
— Legea cauzalității în procesul decizional economic **(D. Mărgus)** 2
— Noile tehnologii în universul industrial al lumii contemporane **(E. Prahoveanu)** 3
— Perfecționarea unor indicatori statistici ai eficienței utilizării forței de muncă la nivel macroeconomic **(D. Mihalcea)** 5
— Considerații privind corelația între rata venitului net și creșterea economică **(C. Danielescu)** 6
— Dezvoltarea democrației muncitorești și conducerea unitară a vieții economico-sociale **(C. Enache, M. Mehedințu)** 7, 8
— 6 Martie 1945 — moment de însemnătate istorică pentru procesul revoluționar din România **(G. Surpat)** 9
— Eficiența economică simplă și complexă **(P. Jica)** 10
— Democrația muncitorească-revoluționară — expresie elocventă a conducerii societății prin popor și pentru popor **(C. Nica)** 11
— Dezvoltarea proprietății socialiste — izvor al progresului și prosperității întregului popor **(I. Văduva)** 11
— Rolul motor al conștiinței socialiste în procesul dezvoltării economico-sociale **(I. Rebedeu)** 12, 13
— Aspecte din rezistența economică a poporului român împotriva hitlerismului **(I. I. Adam)** 14, 15
— Autoîntreținerea ciclului investițional și procesul dezvoltării economice **(L. Albu, G. Georgescu)** 15
— Industrie—agricultură : o corelație fundamentală a progresului economic **(S. Nica)** 15
— Participarea activă a României la înfrîngerea fascismului **(M. Mușat)** 16
— Direcții prioritare de modernizare a conducerii microeconomice în perioada actuală **(O. Nicolescu)** 16
— 1 Mai 1939 — puternică manifestare antifascistă a poporului român **(G. Surpat)** 17
— Independența și făurirea statului național unitar — factori fundamentali ai dezvoltării economiei românești **(A. Puiu)** 17
— 115 ani de la nașterea lui V. I. Lenin. Permanența spiritului creator **(G. Dobre)** 17
— România — a patra forță în lupta pentru victoria finală asupra hitlerismului **(S. Păslaru)** 18
— Independența de stat și rolul ei în făurirea României moderne **(V. Bogza)** 18, 19
— Patru decenii de realizări epocale în dezvoltarea economico-socială a României **(D. Ciucur, C. Popescu)** 18
— Puternicul ecou internațional al actului istoric de la 23 August 1944 **(G. Socol)** 19
— România — apărătoare consecventă a păcii, bunul cel mai de preț al omenirii **(I. Voicu)** 19
— Autoconducerea muncitorească și conducerea unitară a vieții economice și sociale **(M. Trăistaru)** 19
— Implicații economice ale chimiei moderne **(A. S. Banciu)** 19
— Tînăra generație — componentă dinamică, pregnant calitativă a resurselor umane naționale **(C. Popescu)** 20

— Creşterea economică şi raportul de schimb extern **(D. Dăianu)** 20
— Exigenţe metodologice în abordarea sistemică a relaţiilor socialiste de producţie **(A. Catană, D. Catană)** 21, 23
— Consideraţii cu privire la terminologia economică **(I. Constantinescu)** 21
— Spre constituirea unei noi baze energetice **(M. D. Popescu)** 22, 23
— Dezvoltarea economică intensivă şi tipul actual de progres tehnic **(M. Horovitz)** 24, 25
— Dialectica evoluţiei de la specializare la procese circular active **(M. D. Popescu)** 25
— Rolul activ al conştiinţei socialiste în dezvoltarea economico-socială **(G. Horja, E. Nasta)** 26
— Creşterea avuţiei naţionale — coordonată fundamentală a politicii P.C.R. **(I. Desmireanu, A. Rosen)** 27
— Rolul criteriilor de optimizare în procesul dezvoltării intensive a economiei **(I. Pietraru)** 28
— Revoluţia ştiinţifico-tehnică şi revoluţia socialistă **(M. Neagu)** 29
— Aportul principalelor ramuri economice la formarea şi creşterea venitului naţional în România **(I. Capanu, P. Wagner)** 31
— Consideraţii cu privire la indicatorii productivităţii muncii **(N. Giurgiu, A. Borza)** 32
— Economia timpului **(A. Bazac)** 32
— Societatea industrială şi răspunsul mediului **(R. Roman)** 33
— Sporirea eficienţei energetice — factor de economisire şi de protecţie a mediului **(V. Negoiţă)** 33
— Sistemul nevoilor sociale şi elaborarea strategiei de dezvoltare **(A. Giurgiu, G. G. Ionescu, N. T. Paina)** 34
— Corelaţii între creşterea productivităţii muncii şi a eficienţei economice **(G. Zaman)** 35
— Implicaţii economice şi sociale ale noilor tehnologii **(E. Prahoveanu)** 35, 36
— Conştiinţa economică şi democratismul socialist **(I. Popescu, V. Bălaşa)** 36
— Mediul ambiant şi calitatea vieţii **(A. Iancu)** 37, 38
— Raportul extensiv-intensiv prin prisma ocupării forţei de muncă **(D. Mihalcea)** 37
— Legea valorii în mecanismul economiei socialiste **(T. Lazăr)** 38
— Preocupări privind estimarea resurselor umane **(L. Turdeanu)** 39, 41, 50
— Cerinţele sociale şi proporţionalitatea economică (III) **(A. Catană, D. Catană)** 40, 41
— Autofinanţarea, echilibrul financiar şi nivelul preţurilor **(G. Danielescu)** 42
— Venitul naţional şi sistemul de preţuri din economie **(A. Dochia)** 42
— O strategie a asigurării utilajelor **(V. Ţiblea)** 42
— Comerţul internaţional cu servicii : aspecte conceptual-metodologice **(C. Munteanu)** 44, 45
— Conştiinţa şi cultura economică **(F. Kiss, T. Vidaru)** 44
— Rolul autoconducerii muncitoreşti în perfecţionarea proprietăţii socialiste **(C. Bărbăcioiu)** 45, 46
— Calculaţia, analiza şi controlul costurilor **(S. Cruceru)** 46
— Particularităţi ale amortizării fondurilor fixe în condiţiile progresului tehnic contemporan **(G. Zaman, S. Sandu)** 47, 49
— Idealul unităţii naţionale — permanenţă a istoriei noastre milenare **(V. Negoiţă)** 48
— Evoluţia demografică şi calitatea vieţii **(G. Grigorescu)** 48
— Interesele economice şi reproducţia socială **(A. Catană, D. Catană)** 50, 51

Consemnări

— Întrebări şi răspunsuri privind viitorul posibil **(R. Moldovan)** 9
— Contribuţie la promovarea cunoaşterii ştiinţifice **(R. Moldovan)** 21
— Geofiziologia — o nouă perspectivă în cercetarea relaţiei dintre om şi mediul natural **(M. D. Popescu)** 39

Şcoli, curente, economişti

— Teorii burgheze despre criza economică mondială : evoluţii şi limite **(S. Sută-Selejan)** 2
— Noi orientări în teoria relaţiilor economice internaţionale **(I. Nicolae-Văleanu)** 8, 9
— Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti **(G. Ciulbea)** 10, 11
— Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti **(I. Râmniceanu)** 12
— Economişti români cu privire la rolul industriei şi meseriilor **(T. Ionescu)** 13, 14, 15
— J. M. Keynes şi teorii burgheze despre comerţul internaţional **(S. Sută-Selejan)** 16, 17
— Doctrina economiei „standard" şi rata dobînzii **(S. Cerna)** 18, 19, 20
— Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti **(C. Dobre)** 21
— Teorii şi concepţii privind structura economiei naţionale în perioada interbelică **(G. Dobre)** 22, 23, 24, 25
— Poziţia neokeyniştilor faţă de teoria avantajelor relative din comerţul internaţional **(S. Sută-Selejan)** 26, 27, 28, 30
— Academia Mihăileană — contribuţii la dezvoltarea gîndirii economice **(N. Stoica)** 31, 32, 33
— Repere ale gîndirii occidentale cu privire la criza agrară **(G. Ciulbea)** 35, 36
— Confruntări în problema dezvoltării economice interbelice **(I. Nicolae-Văleanu)** 37, 38
— Abordări ale crizei sistemului monetar internaţional în literatura occidentală **(L. Ionescu)** 39, 40, 41, 42
— Concepţia socialiştilor români despre formarea şi dezvoltarea complexului economic naţional unitar **(D. Mureşan)** 43, 44, 45
— Franco Modigliani, Premiul Nobel 1985 **(D. Dăianu)** 46
— Creşterea economică şi politicile comerciale în viziune neokeynesistă **(Sultana Sută-Selejan)** 47, 48, 49, 50
— Coordonate ale gîndirii agrare în ţările „lumii a treia" **(G. Ciulbea)** 51

Recenzii

— Privire interdisciplinară asupra ecuaţiei alimentare **(O. Parpală)** 2
— Dezbaterea conţinutului şi funcţiilor unei categorii economice esenţiale **(D. Popescu)** 23
— O valoroasă lucrare ştiinţifică : economia funciară **(A. Lăzăroiu)** 20
— O remarcabilă contribuţie la cercetarea problemelor retribuţiei **(I. Blaga)** 22
— Nu doar simple reflecţii **(V. Pilat)** 33
— O lucrare de sinteză consacrată concepţiei economice a secretarului general al partidului, marilor prefaceri din „Epoca Ceauşescu" **(I. Văduva)** 33
— Valenţe economice ale deciziei individuale **(C. Pintilie)** 41
— Venitul naţional : structuri, metodologie, dimensiuni **(A. Puiu)** 49
— O amplă sinteză cu privire la strategia dezvoltării intensive a economiei naţionale **(G. Cretoiu)** 50

Om — tehnică — mediu

— Automatizarea flexibilă şi robotizare **(R. Magda, D. Mihalca)** 2
— Dezvoltarea şi mediul : o interdependenţă vitală **(V. Negoiţă)** 5
— Energie pentru mediul rural **(I. Ionescu-Sisești)** 9, 11
— Orientări noi în realizarea programului de amenajare şi exploatare integrală a Deltei Dunării **(N. Marin)** 17
— O posibilă definire a mediului înconjurător **(M. Drăgănescu)** 33

— Raporturi între tehnosferă și biosferă — un punct de vedere ecologic **(V. Soran, I. Puia, S. Godeanu, M. Godeanu)** 41, 42

Convorbiri economice

— România, președintele Nicolae Ceaușescu au un rol foarte important în activitatea comunității științifice internaționale pentru apărarea păcii **(J. Dator)** 26
— „Să ne gîndim și la generațiile viitoare" **(N. Georgescu-Roegen)** 27
— Economia românească dispune de un potențial remarcabil **(H. Dotze)** 38
— Canalul Dunăre-Marea Neagră : noi perspective comerțului internațional **(H. Steidl)** 42
— Perspectivele favorabile ale unei colaborări reciproc avantajoase **(S. S. Skouraș Jr.)** 46

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Obiectul de studiu al economiei politice : politica economică a P.C.R. **(G. I. Tomescu)** 3
— Făurirea economiei socialiste unitare în România **(P. A. Goga)** 5
— Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism **(I. Popescu)** 6
— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție **(V. Neculau, C. Angelescu)** 7
— Dezvoltarea planificată a economiei naționale **(D. Pugna)** 8
— Politica industrială a Partidului Comunist Român **(I. Avram)** 10
— Politica agrară a Partidului Comunist Român **(I. Stănescu)** 12
— Modernizarea structurii economiei românești **(G. Manea)** 13
— Producția de mărfuri în socialism **(G. Părăian)** 14
— Indicatorii activității economice **(C. C. Popescu)** 15
— Productivitatea muncii **(C. Enache)** 16
— Fondurile întreprinderii și autogestiunea economico-financiară **(M. Mehedințu)** 18
— Retribuirea după muncă **(S. Lintaru)** 20
— Politica P.C.R. de creștere continuă a nivelului de trai al poporului **(E. V. Nasta)** 22
— Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității **(C. Angelescu)** 23
— România în circuitul economic mondial **(M. Coșea)** 24
— Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale **(I. Avram)** 25

CONSULTAȚII PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

— Doctrina Ceaușescu cu privire la progresul economico-social — strălucită contribuție la dezvoltarea gîndirii social-politice românești, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare contemporane **(D. Ciucur, C. Popescu)** 36
— Concepția P.C.R. cu privire la rolul primordial al forțelor de producție în dezvoltarea economico-socială. Ridicarea economiei românești la nivelul celor mai avansate realizări ale științei și tehnicii contemporane **(V. Cornescu, S. Stanciu)** 41
— Lărgirea și valorificarea superioară a bazei energetice și de materii prime — problemă vitală a asigurării progresului țării în etapa actuală **(G. Horja)** 43
— Congresul al XIII-lea al P.C.R. despre factorii și direcțiile dezvoltării intensive a industriei și ale perfecționării structurii acesteia în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000 **(C. Lazăr, A. Pascal)** 46
— Noua revoluție agrară — obiectiv fundamental al politicii agrare a Partidului Comunist Român **(M. Mănăstireanu)** 51

ECONOMIE MONDIALĂ

Lupta pentru încetarea cursei înarmărilor, dezarmare și pace. Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale. Relații economice și de cooperare internațională

— Imperative actuale în transferul internațional de tehnologie **(I. Popa)** 4
— Strategii de politică economică în condiții de criză **(A. Mazilu)** 6
— Noi evoluții în comerțul internațional **(I. Popa)** 11
— Strategia internațională a dezvoltării — între speranță și realitate **(I. Voicu)** 13, 14
— Cooperarea tripartită — formă modernă de participare la diviziunea internațională a muncii **(C. Munteanu)** 15, 16
— Tineretul anilor '80 : probleme, năzuințe, aspirații **(M. Duțu)** 17
— În fața marilor probleme financiare ale contemporaneității **(C. C. Kirițescu)** 19
— Anul Internațional al Tineretului : semnificații multidimensionale **(M. Duțu)** 20
— Resurse, tehnologie și preț **(I. Lemnij)** 20, 23
— Instrumentele economice, componente ale arsenalului „politicii puterii". **(M. Isărescu, I. M. Pașcu)** 27,30
— Deceniul O.N.U. pentru femei la ora bilanțului **(D. Dinu)** 28
— Reevaluarea serviciilor ca forță motrice a dezvoltării naționale și internaționale **(A. Ghibuțiu)** 32, 33
— Societatea mixtă — formă avansată a cooperării economice internaționale **(I. Popa)** 33
— Cursa înarmărilor, frînă în calea dezvoltării economice mondiale **(D. Dragomirescu)** 34
— Reducerea și eliminarea decalajelor economice și sociale dintre state, cerință esențială a epocii noastre **(C. Anghelache)** 35
— Factori de incidență asupra fluctuațiilor economice mondiale **(N. S. Stănescu)** 36
— Modificări previzibile ale cererii pe piața turistică internațională **(G. Barbu)** 39
— Probleme alimentare în ultimele decenii ale secolului XX **(O. Parpală)** 41, 45
— Creșterea contribuției O.N.U. la promovarea cooperării economice internaționale **(V. Aldea)** 42, 43
— Pentru o soluționare durabilă a problemelor monetar-financiare ale lumii contemporane **(I. Simon)** 42
— Sistemul monetar mondial și influența lui asupra relațiilor economice internaționale **(B. Zaharescu)** 45
— Consecințe nefaste ale cursei înarmărilor asupra țărilor în curs de dezvoltare **(D. Dragomirescu)** 46
— Mutații în mecanismul financiar internațional **(R. Negrea)** 47
— Noua ordine economică internațională : deziderate și perspective **(E. Stancu)** 49
— Spre o nouă rundă de negocieri comerciale multilaterale sub egida GATT **(V. Aldea)** 51
— România — militant activ pe scena internațională **(G. Marin)** 52
— Anul Internațional al Tineretului : bilanț și perspective **(M. Duțu)** 52
— Încetinirea înviorării economice internaționale în 1985 **(A. Ghibuțiu)** 52

Economia țărilor socialiste

— Republica Cuba. Consolidarea bazei tehnico-materiale **(N. Isar)** 1
— Rezultate și perspective în dezvoltarea economică a țărilor socialiste **(I. Silvestru)** 8
— Tîrgul din Leipzig. Materiile prime, combustibilii și energia. — tema anului 1985 **(I. Silvestru)** 9
— U.R.S.S. Direcții de perfecționare a planificării economiei. **(D. Popescu)** 11
— R. P. Ungară. Anul 1985 în strategia de dezvoltare din deceniul actual **(I. Silvestru)** 12
— R. P. Ungară. Strategia economică a anilor '80 : bilanț și perspective **(G. Bordon)** 14

— Tîrgul de la Leipzig. Eficiența utilizării materiilor prime, combustibililor și energiei **(V. Negoiță)** 14
— R. P. Bulgaria. Adaptarea producției la cerințele pieței externe **(G. Iliev)** 15
— R. S. Cehoslovacă. Direcții de perfecționare a sistemului de conducere planificată a economiei **(B. Pădure)** 16
— R. S. Cehoslovacă. Preocupări pentru intensificarea creșterii economice **(A. Brișan)** 19
— R. P. Polonă. Acțiunea noului sistem economic la nivelul întreprinderilor **(K. Szwarc)** 20
— R. D. Germană. Progrese în utilizarea eficientă a resurselor de creștere **(P. Cerna)** 21
— Tîrgul de la Budapesta — manifestare internațională a creșterii tehnico-științifice **(G. N. Iosif)** 24
— R. P. Bulgaria. Introducerea accelerată a progresului tehnico-științific în economie **(N. Nenov)** 25
— R. P. Mongolă. Consolidarea structurii industrial-agrare a economiei **(P. Cerna)** 27
— Tîrgul internațional de chimie de la Bratislava **(D. Constantinescu)** 28
— R. P. Polonă. Dezvoltarea echilibrată a economiei. Obiective actuale și de perspectivă **(E. Craiu)** 30
— R. S. Vietnam. Măsuri de perfecționare a organizării și conducerii activității economice **(C. Craiu)** 35
— R. P. Bulgaria. Modernizarea tehnologiei — prioritate a problemelor de dezvoltare economică **(I. Silvestru)** 36
— R. P. D. Coreeană. O economie dinamică, în plin proces de diversificare **(P. Cerna)** 36
— R. P. Chineză. Premise favorabile pentru dezvoltarea și modernizarea în ritm rapid a economiei **(I. Silvestru)** 39
— R. P. Chineză. Modernizarea economiei și dezvoltarea schimburilor externe **(G. Micu)** 40
— R. D. Germană. Rolul resurselor financiare centralizate în realizarea obiectivelor dezvoltării economico-sociale **(I. Silvestru)** 40
— R.P.D. Coreeană. Strategia constituirii unei structuri economice complexe **(O. Negruț)** 41
— U.R.S.S. Preocupări pentru perfecționarea mecanismului economic **(V. Pilat)** 44
— R. P. Polonă. Organizarea pieței interne în contextul reformei economice **(G. Smulska)** 47
— R. S. F. Iugoslavia. Direcții și instrumente de acțiune în procesul de stabilizare economică **(I. Silvestru)** 48
— R. P. S. Albania. Dezvoltarea agriculturii — componentă majoră a strategiei de dezvoltare **(M. Ivan)** 48
— R. S. Cehoslovacă. Accelerarea dezvoltării intensive în cincinalul 1986—1990 **(I. Silvestru)** 49
— R. S. F. Iugoslavia. Corelarea obiectivelor economice și sociale în noul cincinal **(P. Cerna)** 50
— U.R.S.S. Priorități ale noului cincinal **(N. Ionescu)** 51
— R. P. Bulgaria. Aplicații ale tehnicii de calcul în agricultură **(D. Mincev)** 51
— Țări socialiste 52

Economia țărilor capitaliste dezvoltate

— Divergențe și dispute în comerțul internațional **(C. Damșa, C. Albu)** 5
— Semnificații și implicații ale deficitelor bugetare **(R. Negrea)**
— Restructurări în politicile de reglementare monopolist-statală sub impactul crizelor economice **(N. C. Părăluță)** 8, 9
— Dimensiuni și implicații ale datoriei publice a țărilor capitaliste **(D. Oprescu)** 9
— Evoluția cursului dolarului — semnificații și implicații **(R. Negrea)** 10
— Canada : mutații structurale în economie **(I. Dumitriu)** 15
— Mutați în mecanismul burselor de valori **(R. Negrea)** 18
— Spania : orientări în procesul de restructurare industrială **(N. Nistorescu)** 21
— E.C.U. — o zonă de stabilitate valutară în mijlocul unui ocean de instabilitate **(C. C. Kirițescu)** 24
— Evoluții în economia occidentală. Puncte de vedere privind unele modificări în raportul de forțe **(R. Negrea)** 26
— Piața comună de la 10 la 12. Creșterea potențialului, dar și a problemelor **(D. Olaru)** 31
— Internaționalizarea yenului **(R. Negrea)** 32
— Tendințe recente ale fluxurilor internaționale de capital **(M. Isărescu)** 48
— Tendințe în procesul de adaptare și restructurare a întreprinderilor occidentale **(E. Stancu)** 50
— Economiile țărilor occidentale — prognoze 1990 52

Economia țărilor în curs de dezvoltare

— Colaborarea între țările lumii a treia — premisă a lichidării subdezvoltării **(G. Horja)** 1
— Datoria externă și rezervele valutare ale țărilor în curs de dezvoltare **(D. Dăianu)** 2
— Libia : priorități în politica de industrializare **(M. Frincu)**
— Africa : dificultăți economice prelungite. **(C. Benga)** 22
— Progrese pe calea creării unui sistem global de preferințe comerciale între țările în curs de dezvoltare **(A. Constantinescu)** 37
— Creșterea contribuției O.N.U.D.I. la dezvoltarea industriei în țările în curs de dezvoltare **(A. Constntinescu)** 41

Documentar

— Preocupări ale unor organisme internaționale și publicații periodice cu privire la avuția națională **(L. Turdeanu, N. Marcu)** 2
— Chimia fină și de mic tonaj — componentă importantă în industria modernă **(G. Manea)** 3
— Economisirea energiei și restructurarea consumului **(S. Gheorghe)** 12
— Orientări în cercetarea științifică și introducerea progresului tehnic **(R. Constantin)** 12
— Modernizări și restructurări industirale **(N. Nistorescu)** 13
— Zonele libere **(C. Fâciu)** 15
— Industria informației — un sector dinamic în economia modernă **(V. Ticovschi, L. A. Roșu)** 21, 22
— Tendințe în stimularea exporturilor în țările socialiste. **(A. Constantinescu, L. Brotac)** 25
— A XIX-a conferință generală a Asociației internaționale pentru cercetări asupra venitului și avuției **(L. Turdeanu)** 28
— Tehnologiile de vîrf: priorități și perspective **(E. Stacu)** 31
— Transferul de tehnologie — componentă organică a fluxurilor economice internaționale **(R. Ijdelea)** 38
— Tehnica de calcul a anilor '80 **(V. Ticovschi)** 41
— Evoluții pe termen lung ale prețurilor internaționale. **(I. Bujorică)** 47
— Procese de lungă durată în industria siderurgică 49

Noi spații ale dezvoltării

— Domenii de activitate economică în Cosmos **(C. Cloșcă, I. Cloșcă)** 6
— Către o cooperare internațională echitabilă în exploatarea și utilizarea spațiului cosmic **(C. Cloșcă, I. Cloșcă)** 7, 10
— Cooperarea globală sau o „istorie a viitorului" **(A. Mazilu)** 21
— Economisirea energiei și reciclarea materialelor **(I. A. Popescu)** 26
— Cercetarea științifică și competiția tehnologică între marile puteri economice occidentale **(D. Olaru)** 44, 45, 46
— Ceramica avansată — material al viitorului **(L. Timiș)** 50

ALTE RUBRICI

Comentariu la un grafic ● Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești ● Note ● Tribuna specialistului ● Cititorii au cuvîntul ● Periscop ● Mapamond tehnico-științific ● Fișe ● Programe de dezvoltare ● Tendințe — conjuncturi ● Evoluții monetare ● Din presa străină ● Statistică internațională ● Mondorama ● Curier ● Glosar

Din sumarul „R. E." Supliment

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

● Drept economic

— Apărarea avutului obștesc, 2
— Noi măsuri în vederea stimulării producției destinate exportului, 5
— Autoconducerea și autogestiunea, 8
— Soluționarea integrală a problemei — condiție pentru acordara brevetului de invenție, 8
— Daune rezultate din livrarea produselor agricole cu vicii ascunse, 8
— Agregate minerale — modul de determinare a lipsurilor cantitative, 9
— Aspecte privind calitatea și prețul cărbunilor destinați consumurilor neindustriale, 10
— Regimul juridic privind normele tehnice de consum, 10
— Elaborarea, aprobarea și modificarea normelor de muncă locale, 10
— Linii industriale — modul de tarifare a manevrelor, 11
— Coautorul în materie de inovație, 13
— Inovația — condiții de formă, 13
— Soluționarea litigiilor dintre unitățile socialiste, 16
— Reguli privind încheierea contractelor economice, 19
— Răspunderea cărăușului pentru încărcarea mărfurilor pe nave, 23
— Dezbatere privind soluționarea litigiilor patrimoniale dintre organizațiile socialiste, 26
— Primirea mărfurilor în gara de destinație, 28
— Prestații portuare, 29
— Stimularea exporturilor, 31
— Considerații asupra modului de soluționare a litigiilor dintre unitățile socialiste, 32
— Acte, acțiuni, proceduri, 38, 39, 41, 44
— Custodia mărfurilor la furnizor, 46
— Natura juridică a contractului de licență de brevete de invenție, 50

● Drept și uzanțe internaționale

— Breviar — comerț internațional, 1, 3, 4, 9, 10, 18, 19, 23, 24, 25, 30.
— Aspecte privind abordajul navelor pe Canalul Dunărea—Marea Neagră, 3
— Inovația în reglementările din țările socialiste, 4
— Contrastalii la navele care staționează în rada portului, 7
— Regimul promotor al forței majore în relațiile de comerț exterior, 9
— Caracterul contractual al operațiunilor de comerț exterior, 10
— Penalitățile în C.G.L. — C.A.E.R. 1968/75, 15
— Regulile Incoterms, 18
— Efectele licenței contractuale de brevete de invenție, 23
— Clauza națiunii celei mai favorizate în relațiile de comerț exterior, 25
— Procurarea de echipament industrial prin licitații de import, 30
— Canale de comercializare-firmele de factoring 32
— Soluții referitoare la prescripta extinctivă în comerțul exterior, 32
— Interpretarea convențiilor economice internaționale, 42
— Canale de comercializare — firmele de factoring, 32
— Soluții referitoare la prescripția extinctivă în comerțul exterior, 32
— Interpretarea convențiilor economice internaționale, 42
— Soluții referitoare la penalitățile de întîrziere, 42
— Implicațiile financiar-valutare ale asigurării mărfurilor în timpul transportului maritim, 46

● Drept financiar-contabilitate

— Colaborarea dintre oficiul juridic și compartimentul financiar-contabil, 2
— Transport auto — mod de tarifare, 2
— Evaluarea pagubelor cauzate prin nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la utilizarea și recondiționarea anvelopelor, 8
— Prevenirea, constatarea și lichidarea debitelor în unitățile agricole, 15
— Precizări privind taxele de timbru, 17
— Expertizele în cauzele privind controlul proveniență unor bunuri care au fost dobîndite ilicit, 24
— Expertize în domeniul navigației civile, 24
— Unele aspecte ale regimului juridic al lucrărilor de investiții, 33
— Cu privire la valorificarea inventarierilor, 33
— Procedura recuperării de către unitatea asigurată, de la prepusul ei a despăgubirilor plătite de ADAS, 35
— Interuperea prescripției dreptului la executare silită, 37
— Metodologia de stabilire a valorii lucrărilor de reparații, 10
— Insesizabilitatea depunerilor la CEC 46
— Secretul operațiunilor CEC, 49

● Dreptul muncii-jurisdicții

— Determinarea naturii transferului, 2
— Drepturile membrilor cooperatori cu muncă la domiciliu, 2
— Aspecte privind drepturile de retribuire a persoanelor numite temporar în funcții de conducere, 4
— Competența organelor de jurisdicție în domeniile retribuirii muncii, 4
— Nelegalitatea trecerii într-o muncă inferioară pe durată nedeterminată, 8
— Taxa de timbru pentru recurs în materie de investiții 9
— Consecințele aprobării de către conducerea unității a concediului fără plată, pentru alte motive decît cele stabilite de lege, 10
— Răspunderea materială în legătură cu acordarea perisabilităților, 10
— Unele probleme legate de aplicarea art. 9 din Legea nr. 26/1967, 13
— Aplicarea prevederilor art. 9 din Legea nr. 26/1967, privind concediile de odihnă, 19
— Determinarea competenței teritoriale a judecătoriilor, în materia litigiilor de muncă, 19
— Eliberarea carnetului de muncă, 20
— Obligația unității de a acorda transferul în interesul serviciului, 24
— Reîncadrarea în muncă a pensionarilor, 24
— Considerații asupra soluționării plîngerilor reglementate prin Decretul nr. 92/1976, 29
— Unele probleme privind contribuția pentru pensie suplimentară, 30
— Considerații asupra competenței teritoriale a organelor de jurisdicția muncii, 35
— Diminuarea retribuției în condițiile Legii nr. 57/1974, 37
— Desfacerea contractului de muncă din inițiativa persoanei încadrate, 44
— Contribuții privind participarea personalului la conducerea unității, 45
— Consecințe ale încetării contractului de muncă din inițiativa persoanei, la reîncadrarea sa în muncă, 49
— Regimul juridic al persoanelor condamnate la muncă corecțională, 49

o Agenda consiliilor populare

— Schimbarea numelui pe cale administrativă, 3
— Atribuţii ale consiliilor populare în domeniul educaţiei fizice şi sportului, 3
— Bugetele locale, 5
— Consecinţe ale dobîndirii casei de locuit de un membru C.A.P., prin act juridic de vînzare-cumpărare, 8
— Numele copilului, 8
— Donaţii făcute statului, 8
— Autorizaţia de preluare şi împărţeală a terenurilor agricole, 20
— Rectificarea actelor de stare civilă, 20
— Biletul de adeverire a proprietăţii şi sănătăţii animalelor, 25
— Atribuţii ale consiliilor populare cu privire la prevenirea şi combaterea bolilor la animale, 32
— Este necesară autorizarea împărţelii între coproprietarii contrucţiilor ?, 32
— Împărţeala între coproprietari a unei construcţii poate fi solicitată şi de consiliul popular, 32
— Necesitatea încuviinţării autorităţii tutelar pentru tranzacţia încheiată de minor, 32

RELAŢII FINANCIAR-VALUTARE ŞI COMERCIALE INTERNAŢIONALE

• În numărul 1 :

— Piaţa eurovalutelor (1)
— Efecte economice ale supraaprecierii dolarului
— Tendinţe în consumul energetic din industria chimică
— Băncile şi criza sistemului financiar bancar internaţional
— Consulting-engineering

• În numărul 5 :

— Particularităţi ale sistemelor valutare africane şi implicaţiile lor asupra comerţului internaţional
— Sistemul cursurilor de schimb flotante.
— Piaţa eurovalutelor (2)
— Caracteristici de marketing ale pieţelor de export (1)

• În numărul 9 :

— Aspecte ale turismului internaţional
— Operaţii în contrapartidă cu bunuri de consum
— Activitatea Băncii vest europene de investiţii în 1984
— Caracteristici de marketing ale pieţilor de export (2)
— Arbitrajul valutar (1)
— Piaţa aparaturii electronice de consum Hi Fi — un domeniu amplu disputat

• În numărul 13 :

— Cursul valutar în ţările socialiste

• În numărul 17 :

— Efectele fluctuaţiilor valutare asupra rezultatelor financiare ale întreprinderilor cu activitate de comerţ exterior
— Orientări pe piaţa mondială a automobilelor
— Organizarea şi structura pieţelor de arbitraj valutar
— Contribuţia designului la creşterea competivităţii exportului de produse industriale

• În numărul 21 :

— Investigarea în evidenţa întreprinderii a beneficiilor şi pierderilor din modificarea cursului de schimb
— Problemele sistemului bancar american
— Piaţa scontului
— Indicii bursieri

• În numărul 25 :

— Sistemul de balanţe privind schimburile economice externe
— Turismul agricol
— Sistemul de mobilizare şi asigurare a creditelor de export al Canadei
— Tendinţe ale cererii de automobile
— Designul şi competitivitatea produselor
— Instrumente financiare în soluţionarea datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare

• În numărul 29 :

— Sistemul de balanţe privind relaţiile de comerţ exterior cu străinătatea ale României
— Unitatea valutară vest-europeană şi lărgirea ariei sale de utilizare
— Consiliul britanic pentru comerţ exterior
— Piaţa aurului. Metale
— Concentrare-specializare-cooperare în industria de automobile

• În numărul 33 :

— Tehnica operaţiunilor de compensaţie
— Evoluţii monetar-financiar şi implicaţiile acestora asupra comerţului internaţional
— Particularităţi ale transferului de know-how
— Piaţa vinurilor (1)

• În numărul 37 :

— Evoluţii în procesul de reglementare pe baze multilaterale a relaţiilor comerciale internaţionale (1)
— Aspecte ale comportamentului preţurilor internaţionale (1)
— Transferul de tehnologii

• În numărul 41 :

— Evoluţii în procesul de reglementare pe baze multilaterale a relaţiilor comerciale internaţionale (2)
— Contracte comerciale la termen
— Piaţa vinului (2)
— Aspecte ale comportamentului preţurilor internaţionale (2)

• În numărul 42 :

— Evoluţii în procesul de reglementare pe baze multilaterale a relaţiilor comerciale internaţionale (3)
— Piaţa vinurilor (3)

• În numărul 46 :

— Efectele politicii protecţioniste asupra comerţului internaţional
— Cofinanţarea proiectelor de dezvoltare — instrument de promovarea exporturilor
— Dolarul — o problemă exclusivă a S.U.A. ?
— Microelectronică — microinformatică

GENERALIZAREA EXPERIENŢEI ÎNAINTATE ÎN UNITĂŢILE ECONOMICE

• În numărul 3 :

— Gestiunea economică a secţiilor de producţie
— Optimizarea structurii de fabricaţie
— Programarea schimburilor de lucru în condiţii limitative
— Îmbogăţirea cunoştinţelor dezvoltă capacitatea de creaţie tehnică
— Documentar extern

• În numărul 7 :

— Funcţia comercială în unităţile de construcţii-montaj
— Organizarea şi gestionarea magaziilor unei secţii de producţie

— Dezvoltarea rațională a produselor
— Perfecționarea fluxului informațional statistic la nivelul C.U.A.S.C.
— Documentar extern

● **În numărul 11 :**
— Analiza calității forței de muncă
— Aplicarea sistemului MTM-3
— Automatizarea complexă a producției cu ajutorul microcalculatoarelor
— Documentar extern

● **În numărul 15 :**

— Direcții și căi de perfecționare a activității de organizare ergonomică a muncii
— Proiectarea ergonomică a sistemelor informatice
— Factori de solicitare a operatorului în activitatea la ecrane catodice
— Documentar extern

● **În numărul 19 :**

— Asigurarea aprovizionării ritmice în funcție de nivelul stocurilor
— Optimizarea raportului dintre valoarea de întrebuințare și consumurile energetice ale obiectivelor de construcții
— Evaluarea fiabilității funcțiilor întreprinderi
— Soluții de proiectare pentru realizarea unui control extins de prelucrări la sistemele de operare tradiționale
— Documentar extern

● **În numărul 23 :**

— Organizarea unui subsistem de programare, lansare, execuție și urmărire a producției
— Planificarea forței de muncă în construcții-montaj
— Cibernetizarea magaziilor organizate pe verticală
— Documentar extern

● **În numărul 27 :**

— Linie de fabricație în flux pentru prelucrări mecanice
— Creșterea eficienței muncii de conducere prin perfecționarea sistemului informațional
— Creșterea nivelului tehnic al executării lucrărilor de construcții-montaj
— Documentar extern

● **În numărul 31 :**

— Conducerea ansamblului centrală-unități subordonate
— Instrument de planificare, comandă, urmărire și analiză economică a proceslor de producție în zootehnie
— Imbunătățirea metodelor de evidență în gestiunea materialelor
— Documentar extern

● **În numărul 35 :**

— Organizarea unui sistem de asimilare a produselor noi
— Între bazele de date și prelucrarea tradițională
— Elaborarea studiului tehnico-economic pentru introducerea roboților industriali
— Documentar extern

● **În numărul 39 :**

— Automatizarea flexibilă a proceselor tehnologice industriale
— Unele aspecte privind erorile din activitatea sistemului întreprindere
— Documentar extern

● **În numărul 44 :**

— Elemente privind preluarea execuției lucrărilor în antrepriză și retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj
— Documentar extern

● **În numărul 49 :**

— Determinarea pe baze științifice a loturilor de fabricație
— Organizarea postcalculului pentru secțiile auxiliare
— Conducere și stimulente
— Documentar extern

CITITORI !

V-ați abonat pe anul 1986?

Pentru a vă asigura primirea revistei, a Suplimentului săptămînal — începînd cu luna februarie — și a două lucrări ce nu pot lipsi de pe masa dv. de lucru — „Acte, acțiuni și proceduri", „Promovarea și derularea exporturilor" — vă invităm să completați de îndată comanda de mai jos

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . . .) v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scinteii, 1) nr. 645 120 230 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . . . abonamente speciale a 320 lei.*

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, în 1986, „Revista economică", (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum și cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita („Acte, acțiuni și proceduri"; „Promovarea și derularea exporturilor").

Cu stimă,
(semnătura abonatului)

* Pe mandatul poștal sau pe dispoziția de plată folosiți denumirea completă a unității (fără inițiale) și menționați „Pentru abonamente la Revista economică".

Întrebări și răspunsuri

● **DIANA IONESCU, Galați** — Anexa 2 la Legea nr. 12/1971 nu prevede existența funcției de director adjunct la unitățile comerciale de gradul IV. În ipoteza în care o atare funcție există în statul de funcții, numai Ministerul Comerțului Interior, în calitate de organ central coordonator, pe baza nomenclatorului funcțiilor specifice, vă poate preciza condițiile de studii și vechime necesare deținerii unei asemenea funcții. Pentru funcția de șef birou economic, potrivit prevederilor pct. 16 din anexa nr. 2 la Legea 12/1971 sînt necesare studii superioare economice și 4 ani vechime în funcții ecoonmice. În ipoteza în care ați îndeplinit efectiv atribuțiile funcției de director adjunct, în statul de funcții existînd vacant un atare post, puteți pretinde, în temeiul prevederilor art. 3 alin. 1 din Legea nr. 57/1974 și art. 67 alin. 2 din Codul muncii, diferența de retribuție dintre funcția pe care ați fost încadrată și aceea efectuată, în limitele prevăzute de art. 74 din Legea nr. 57/1974.

● **EUGEN NEGREA, Pașcani** — Întrucît dv. nu ați lucrat ca muncitor în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite, nu vă sînt aplicabile prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974, urmînd a vi se stabili retribuția potrivit dispozițiilor art. 35 lit. a din lege, respectiv retribuția corespunzătoare pentru al doilea an de activitate. Perioada lucrată înainte de absolvirea studiilor superioare nu are nici o influență asupra reducerii perioadei de stagiu reglementată de Decretul nr. 54/1975, în sensul că nu afectează obligativitatea absolventului de a lucra timp de 3 ani în unitatea unde a fost repartizat. Situațiile în care unitățile nu pot asigura posturi absolvenților învățămîntului superior după primul an de activitate sînt destul de rare și, ca atare, nu există o reglementare legală de soluționare a acestora.

● **UȚĂ ALEXANDRU — București.** În Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, aprobat prin Hotărîrea Marii Adunări Naționale nr. 4/1983, s-a prevăzut ca fiecare formație de lucru, brigadă, atelier, secție, lot, șantier, fermă agricolă etc., cuprinsă în acord global, să primească sarcini de producție fizică și producție destinată exportului, consumurile normate de materii prime, materiale, combustibili și energie, cheltuielile de întreținere, reparații curente și administrativ-gospodărești. Prin circulara C.S.P. și M.F. nr. 9123 din 25 nov. 1983 s-au întocmit criterii pentru elaborarea bugetelor de venituri și cheltuieli la nivel de fabrică, secție, șantier, fermă, brigăzi și alte unități similare, în care sînt cuprinși principalii indicatori economici și financiari.

● **BUNESCU GHEORGHE — București.** În aplicarea prevederilor Decretului nr. 384/1983 privind unele măsuri pentru accelerarea decontărilor în domeniul investițiilor, Banca de Investiții a emis circulara nr. 1242/C/9 nov. 1983 iar Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară circulara nr. 9/21 nov. 1983. Pentru reflectarea în contabilitate a principalelor operațiuni în legătură cu acordarea avansurilor bănești unităților care execută lucrări de construcții montaj: M.F. a elaborat Normele metodologice nr. 1501 din 10 ian. 1984.

● **ALEXANDRU GHEORGHE — Roman.** Potrivit prevederilor art. 3 din Decretul nr. 381/1984, dobînzile penalizatoare pentru creditele nerambursate la scadență se suportă din fondul de participare la beneficii și din fondul total al întreprinderii. În legătură cu această prevedere, art. 3 din Decretul nr. 383/1984 dispune că amenzile și penalitățile care, potrivit legii, nu sînt imputabile unor persoane se suportă astfel: 50% din fondul de participare la beneficii; suma reprezentînd diferența de amenzi și penalități neacoperită se suportă din beneficiul total al întreprinderii, înainte de determinarea beneficiului supus repartizării.

● **BRĂTESCU ION — București.** În conformitate cu Îndrumarul C.S.P.—M.F. nr. 1592/1969, fondul bibliotecar aparținînd unităților economice de stat se consideră fond fix, ca obiect de evidență distinct, fie în totalitatea sa, fie pe colecții, dacă valoarea obiectului de evidență este de cel puțin 500 lei. Anexa nr. 1 a acestui îndrumar cuprinde precizări în legătură cu delimitarea și amortizarea fondului bibliotecar.

● **VASILE VÎRNAV — București.** Cu privire la cheltuielile de transport și remontare a fondurilor fixe este de făcut o distincție în ceea ce privește asimilarea lor cu fondurile fixe, în scopul amortizării. Cheltuielile de transport și remontare a fondurilor fixe transferate de la unități existente la întreprinderile noi în construcții și care măresc valoarea acestora se asimilează fondurilor fixe și se supun amortizării. Cheltuielile de demontare, precum și cheltuielile pentru transportul și remontarea fondurilor fixe transferate între unități existente se suportă din cheltuielile de exploatare și nu măresc valoarea fondurilor fixe respective.

● **ANGELESCU LAZĂR — București.** Prin adresa nr. 95106/1976, Ministerul Finanțelor a precizat că fondurile fixe procurate din fondul de premiere de către unitățile economice de stat și date, în folosință gratuită comitetelor sindicale și grădinițelor de copii, se înregistrează în contabilitatea unității economice care le-a procurat și sînt supuse amortizării.

● **POPESCU EMILIAN — București.** Prin adresa nr. 3315/1980 Ministerul Finanțelor a precizat că imobilele expropiate de la populație, după intrarea în vigoare a Decreului nr. 467/1979 și preluate de întreprinderile care administrează fondul locativ proprietate de stat, se înregistrează în contabilitatea acestora cu valoarea stabilită la expropiere, egală cu despăgubirea cuvenită foștilor proprietari. Întrucît valoarea acestor imobile supuse demolării nu se amortizează, fiind inclusă în devizul general al obiectivului de investiții ce se execută pe amplasamentul acestora, la demolarea efectivă, imobilele respective se scot din evidență prin creditarea contului din afara bilanțului 050 „Imobile expropiate pentru demolare".

● **DRAGNEA ALEXANDRU — București.** Prin adresa nr. 96 396/1982 Ministerul Finanțelor a dat următoarele precizări în legătură cu amortizarea suplimentară pentru depășirea normativului anual de ore de funcționare a utilajelor care fac parte din linii tehnologice. Această amortizare suplimentară se calculează în raport cu numărul efectiv de ore lucrate de fiecare utilaj în parte, chiar dacă raportarea statistică pentru toate utilajele din cadrul liniei tehnologice se face, potrivit normelor D.C.S., în funcție de numărul orelor efectiv lucrate de către utilajul conducător al liniei respective. Diferența de amortizare datorată se vizează pînă la data de 31 ianuarie a anului următor, odată cu depunerea fișei de recalculare (formular F.R.). Diferența de recalculare se va cuprinde în costurile anului respectiv, sau, după caz, în costurile anului următor în situația în care bilanțul contabil pentru perioada expirată este încheiat.

● **DUMITRESCU IVAN — București.** Potrivit pct. 5 din Circulara B.I. nr. 1452/C/1982, penalizările pentru amortizările destinate constituirii fondului centralei, primite după termenele prevăzute de lege (15 și ultima zi lucrătoare a lunii), se aplică centralelor industriale de către unitățile băncii unde acestea își au contul pentru activitatea de investiții, urmînd ca, la rîndul lor, centralele să recupereze penalitățile de la întreprinderile subordonate care nu au virat amortizările în timp util. La rîndul lor, întreprinderile vor imputa sumele respective persoanelor care sînt vinovate de întîrziere.

Redactor responsabil Supliment „R.E." dr. AL. DETEȘAN

LUMEA COPILĂRIEI

cooperația meșteșugărească

tăți administrativ-teritoriale, precum și creșterea sistematică a eficienței utilizării fondului de dezvoltare constituie factori de bază ai mutațiilor calitative din economia românească, ai progresului susținut și multilateral al țării.

În corelație strînsă cu mutațiile calitative din industrie s-a dezvoltat și se dezvoltă agricultura, proporția dintre cele două ramuri fiind proporția fundamentală a structurii pe ramuri a producției materiale. Orientată pe baza tezelor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la agricultură, ca ramură de bază a economiei românești, precum și cu privire la necesitatea realizării noii revoluții agrare, politica agrară a partidului a urmărit și urmărește modernizarea susținută a forțelor de producție ale acestei ramuri, perfecționarea formelor de organizare și conducere, creșterea mai accentuată a randamentelor și productivității muncii, sporirea contribuției agriculturii la producerea venitului național și la satisfacerea nevoilor generale ale societății. În cincinalul pe care îl încheiem, producția agricolă a crescut într-un ritm anual de circa 2,5%. Planul pe 1986 în domeniul agriculturii prevede creșterea puternică a producției în toate sectoarele acestei ramuri. În continuare, producția de cereale va fi în centrul întregii activități agricole. În acest sens vor fi înfăptuite măsuri importante privind folosirea mai bună a fondului funciar, realizarea unor culturi duble pe cel puțin 2 milioane de hectare anual, ceea ce, practic, va face să crească suprafața arabilă a țării cu 20% ; valoarea producției agricole nete va crește în 1986 cu 10—12%. Sporirea continuă a randamentelor, a producției vegetale și animale se bazează în cea mai mare parte pe ridicarea producțiilor pe hectar și animal, ceea ce solicită unitățile agricole, pe toți producătorii agricoli, să acționeze cu răspundere ridicată pentru mai buna gospodărire a fondului funciar și ridicarea potențialului productiv al pămîntului, prin aplicarea normelor de organizare științifică a terenurilor în sole și parcele optime, pentru a se putea asigura un control cît mai riguros al executării lucrărilor agricole de bună calitate.

Exigențele înalte ale calității și eficienței

AȘA CUM arătam, un obiectiv fundamental al dezvoltării calitative a economiei îl constituie dezvoltarea, în continuare mai puternică, a bazei de materii prime interne, prin valorificarea superioară a minereurilor și substanțelor utile existente în țara noastră. În același timp se va intensifica preocuparea pentru recuperarea și refolosirea surselor de energie și de materiale, ținînd seama de faptul că în unele sectoare pe această cale trebuie să se asigure peste 50% din necesarul de materii prime. În general, se va asigura o acțiune mai fermă pentru elaborarea de noi tehnologii, de noi măsuri în vederea reducerii consumurilor energetice și materiale.

O problemă esențială a mutațiilor calitative o reprezintă necesitatea ridicării substanțiale a calității și nivelului tehnic al producției, a productivității. Pe baza înfăptuirii integrale a programelor cu anvergură națională elaborate în această direcție, pînă în 1990 se va realiza cel puțin dublarea productivității muncii, concomitent cu reducerea substanțială a cheltuielilor materiale, a consumurilor materiale și energetice, o ridicare substanțială a nivelului tehnic și calitativ al producției.

Continuarea pe un plan superior, în raport de noile condiții, a procesului dezvoltării economice armonioase este ilustrată prin indicatori calitativi de cea mai puternică expresie. Astfel, dublarea productivității muncii în 1990 față de 1980, obținerea a 95% din produse la nivel mondial ridicat și a 2—5% peste acest nivel, în condițiile creșterii gradului de valorificare superioară a materiilor prime și energiei și reducerii consumurilor specifice pe unitatea de produs și de venit național realizat, reprezintă criteriile obiective de apreciere a sensului și intensității proceselor de creștere intensivă din cadrul economiei naționale care vor avea loc în cincinalul următor. În întreg acest cadru de acțiune, o contribuție hotărîtoare este chemată să o aducă știința și creativitatea românească, cu acțiuni de cea mai mare însemnătate în soluționarea și realizarea efectivă a priorităților dezvoltării economico-sociale.

O deosebită importanță în contextul sporirii eficienței o are Legea cu privire la creșterea productivității muncii, perfecționarea organizării și normării producției și a muncii. Prin conținutul ei, această lege este menită să asigure aplicarea corespunzătoare a concepției și tezelor elaborate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu referitoare la folosirea cu eficiență maximă a fondului de timp al națiunii noastre, latură esențială a dezvoltării intensive a economiei naționale. Prevederile actualei legi pun pregnant în evidență relația organică dintre timp și valoare, demonstrînd că productivitatea muncii și creșterea ei mai accentuată constituie un factor fundamental al edificării unei economii avansate, eficiente, o sursă sigură de sporire a venitului național, a avuției naționale și a ridicării pe această bază a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, a calității muncii și vieții întregului nostru popor. Acest aspect este cu atît mai important dacă avem în vedere faptul, subliniat de secretarul general al partidului, că mărirea mai rapidă a productivității muncii **„nu trebuie să ducă la sporirea efortului fizic, ci a efortului de gîndire, de inteligență, la o organizare rațională a producției și a muncii, pe baza mecanizării, automatizării, robotizării și cibernetizării proceselor de producție“.** La baza creșterii mai accentuate a productivității muncii se situează pe un plan important introducerea largă a progresului tehnico-științific, a mașinilor și utilajelor de mare randament, care să asigure reducerea consumurilor de materiale și de muncă și un înalt nivel tehnic și calitativ.

În acest context, un rol esențial revine forței de muncă, cu o temeinică pregătire tehnico-științifică profesională și o înaltă conștiință social-politică. Omul, dezvoltarea plenară, armonioasă a personalității sale, ridicarea bunăstării, a calității muncii și vieții omului constituie cauză și efect al mutațiilor calitative din întreaga economie națională.

Un loc deosebit în cadrul larg democratic, profund original, al desfășurării vieții economico-sociale în țara noastră îl ocupă introducerea noului mecanism economic bazat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară. Acesta are în centrul său utilizarea rațională a resurselor materiale, financiare și umane, creșterea mereu mai accentuată a calității și eficienței întregii activități economico-sociale. În acest context dobîndesc o mare însemnătate Propunerile adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința sa din 14 decembrie 1985, privind perfecționarea mecanismului economico-financiar. Noile propuneri au în vedere îmbunătățirea, în continuare, a activității de planificare a economiei naționale stabilindu-se cu mai multă exactitate răspunderile ce revin în acest domeniu Comitetului de Stat al Planificării, ministerelor, centralelor și întreprinderilor. De asemenea, ele asigură întărirea autoconducerii muncitorești, creșterea și mai accentuată a rolului organelor de conducere colectivă, sporirea răspunderii personalului de conducere, a fiecărui om al muncii în gospodărirea cu eficiență maximă a părții din avuția națională încredințată spre administrare și gospodărire fiecărei unități economice, în apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste.

Mutațiile calitative în toate domeniile vieții economico-sociale asigură progresul susținut și multilateral al țării, înaintarea ei fermă spre stadii superioare ale noii orînduiri. Ca rezultat al transformărilor înnoitoare din anii socialismului, România se înfățișează astăzi ca o țară cu o industrie puternică, modernă, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu o amplă dezvoltare a științei, învățămîntului și culturii, cu un grad tot mai ridicat de civilizație materială și spirituală a populației, cu un înalt prestigiu pe plan internațional.

În cincinalul 1981—1985 poporul nostru a înfăptuit o consolidare importantă a remarcabilelor realizări din deceniul trecut, creînd astfel condițiile necesare pentru a trece în perioada următoare la o dezvoltare într-un ritm mai intens în toate domeniile de activitate. Planul cincinal 1986—1990 asigură trecerea României într-o nouă etapă de dezvoltare, de la stadiul de țară socialistă în curs de dezvoltare la cel de țară mediu dezvoltată. În anul 2000 România va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului. România va încheia o întreagă epocă revoluționară de dezvoltare, realizînd condițiile trecerii la manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

O viziune complexă în abordarea problemelor energeticii în România

DEZVOLTAREA economico-socială accelerată a României, realizarea obiectivelor strategice stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. pentru cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000 presupun, ca o condiție sine qua non, asigurarea într-o proporție sporită a resurselor energetice. Modul în care sînt abordate problemele dezvoltării bazei energetice demonstrează realismul și caracterul științific al orientărilor de perspectivă elaborate în acest domeniu.

Sînt cunoscute în acest sens eforturile ce s-au întreprins și se întreprind pentru realizarea unei balanțe energetice optime, în condițiile modificării treptate a structurii și ponderii purtătorilor de energie. În politica noastră economică este clar conturată ideea concentării preocupărilor pentru atragerea și valorificarea resurselor energetice proprii, ca principală cale în vederea asigurării unei stabilități a balanței energetice naționale. În acest sens, au fost elaborate programe de lungă perspectivă pentru sporirea producției de energie electrică prin : creșterea ponderii combustibililor solizi — cărbune și șisturi bituminoase — în structura purtătorilor de energie ; accentuarea importanței resurselor hidro pentru acoperirea vîrfurilor de sarcină; folosirea energiei produsă în centralele nuclearo-electrice ; atragerea, în mai mare măsură, a surselor neconvenționale de energie.

Concomitent, programe speciale au fost întocmite pentru reducerea mai accentuată a consumurilor energetice la beneficiari, prin intensificarea acțiunilor privind introducerea unor noi tehnologii mici consumatoare de energie, modernizarea produselor și proceselor de fabricație, schimbarea structurii producției, în special pe seama dezvoltării sectoarelor nonenergointensive etc., precum și atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor energetice refolosibile.

În ultimul deceniu, în toată lumea s-au intensificat preocupările pentru gospodărirea rațională a resurselor energetice, inclusiv pentru reducerea consumurilor. Ca urmare, s-a ajuns la o redimensionare a raportului creștere economică — dezvoltare energetică, în sensul devansării producției materiale de către producția de energie, atît sub aspect cantitativ cît și calitativ. În ce ne privește, acest raport este ilustrat de orientările stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, care prevăd o reducere importantă a consumului de energie pentru realizarea unei unități de venit național.

■

ÎNTREAGA evoluție energetică mondială a fost marcată în ultimii ani de criza petrolului, declanșată în anul 1973. În această perioadă a reieșit pregnant în evidență faptul că tehnologiile actuale de producere și utilizare a energiei, caracterizate prin randamente inferioare, nu asigură o valorificare optimă a combustibililor fosili și minerali, ciclurile concepție-implementare de noi tehnologii în energetică fiind lungi și costisitoare. În aceste condiții, consumurile de energie au atins niveluri ridicate, afectînd direct rezervele disponibile de energie primară și, în special, de țiței și gaze naturale. Analize profunde scot cu pregnanță în evidență faptul că limitele resurselor energetice nu sînt de ordin fizic, adică nu va interveni niciodată o epuizare totală a combustibililor fosili — ci de ordin economic și ecologic. Acest fenomen are loc deoarece prin creșterea adîncimii de extracție și complicarea condițiilor geologice, energia necesară extracției poate depăși energia extrasă, iar arderea combustibililor fosili poate conduce în anumite zone la depășirea limitelor admisibile de poluare.

Din cercetarea fenomenului energetic contemporan se pot desprinde cîteva procese caracteristice, printre care :

- reducerea ritmului de dezvoltare a bazei energetice și a producției de energie primară (rata de creștere a consumului de energie primară se situa în perioada 1973—1980 la 3,5% în țările socialiste din Europa, 0,8% în cele din Europa occidentală și 0,7% în America de Nord, față de 3,4%, 5,0% și, respectiv, 4,6% în intervalul 1965—1973) ;
- creșterea sensibilă a eficienței valorificării energiei (dacă în 1980, în cadrul țărilor vest-europene, pentru 1 000 de dolari producție industrială se consumau 0,9 tcc, pentru anul 2000 se prognozează un consum de 0,75 tcc ; totodată, pe ansamblul țărilor vest-europene se constată o sporire a venitului național superioară creșterii consumului de energie) ;
- reevaluarea rezervelor energetice ținînd seama de factorii economici (dacă se iau în considerare pentru cărbuni grosimi ale straturilor nu mai mici de 30 cm și adîncimi nu mai mari de 2 000 m, iar pentru hidrocarburi în special criterii de ordin economic, apar următoarele schimbări în mărimea rezervelor exploatabile și a duratelor de epuizare : la cărbuni de la 687 mld. tcc la 144 mld. tcc, iar termenul de epuizare de la 285 ani la 152 ani ; la țiței de la 135 mld. tcc la 249 mld. tcc, iar termenul de epuizare de la 32 ani la 59 ani ; la gaze naturale de la 85 mld. tcc, la 249 mld. tcc, iar termenul de epuizare de la 48 ani la 135 ani) ;
- creșterea ponderii energiei electrice de origine nucleară (în 1983 ponderea energiei nucleare în totalul producției de energie electrică a fost de : 48,3% în Franța, 17,6% în R.F. Germania, 16,94% în Japonia, 14,4% în U.R.S.S., 12,82% în Canada, 12,8% în S.U.A.).

În țara noastră energetica s-a caracterizat prin ritmuri superioare de dezvoltare și printr-o preocupare susținută pentru diversificare. Structura balanței de combustibil și energie s-a modificat continuu, creșterile cele mai mari de producție realizîndu-se la energia hidroelectrică și cărbune. Totodată, a avut loc o creștere absolută a fondurilor financiare alocate energeticii, ca urmare a sporirii investițiilor în industria extractivă, în industria energiei electrice și producției căldurii.

Caracteristicile balanței noastre energetice, nivelul la care s-a ajuns în dezvoltarea energeticii, ritmurile superioare de creștere ce trebuie asigurate în continuare definesc o serie de priori-

Evoluția producției de energie electrică și a puterii instalate

	U/M	1950	1960	1970	1980	1983	1986
Energie electrică	mrd. kwh	2,113	7,650	35,088	67,486	70,200	77,500
Putere instalată	MW	740	1 779	7 346	16 109	17 710	...

tăți între care : ● creșterea fiabilității și disponibilității centralelor termoelectrice cu funcționare pe combustibili inferiori ; ● ridicarea eficienței valorificării energiei în industrie, printr-un proces de restructurare a acesteia și promovare a tehnologiilor noi, cu consumuri energetice inferioare ; ● reducerea ritmurilor de consum a energiei primare ; ● realizarea programului de construire a centralelor nucleare-electrice.

■

ENERGETICA în etapa actuală, și cu atît mai mult în perspectivă, trebuie să se bazeze pe un program dinamic de implementare a unor noi tehnologii, care să permită valorificarea cu randamente superioare a combustibililor și să contribuie la atragerea în balanța energetică de noi combustibili și forme de energie. Experiența de pînă acum a arătat că tehnologiile din domeniul energetic se caracterizează printr-o mare complexitate, necesitînd o importantă bază materială și specialiști de înaltă competență profesională. Această complexitate se reflectă frecvent asupra duratelor de cercetare, respectiv asupra termenelor de implementare în practică a acestor tehnologii.

Tehnologiile din domeniul energetic pot fi clasificate în următoarele 3 mari grupe : ● tehnologii care contribuie la creșterea randamentelor de valorificare a combustibililor clasici (petrol, gaze naturale, cărbuni) ; ● tehnologii care asigură atragerea în circuitul economic a unor noi resurse (energia solară, eoliană, geotermică etc.) ; ● tehnologii bazate pe fuziunea și fisiunea nucleară. Această clasificare determină următoarea ierarhizare a priorităților de care să se țină seama atît în prezent, cît și în perspectivă : îmbunătățirea tehnologiilor actuale de conversie ; extinderea tehnologiilor de valorificare a combustibililor inferiori (conversie, îmbogățire, gazeificare, lichefiere etc.) ; creșterea producției de energie nucleară pe bază de fisiune și fuziune ; dezvoltarea tehnologiilor de valorificare a energiilor regenerabile (hidraulice, solare, geotermale, inclusiv conversia biologică etc.).

Această ierarhizare are în vedere aportul energetic la echilibrarea balanței de combustibil și energie, ținînd seama de realitățile balanței de combustibil la nivel mondial și național, de viteza de implementare a unor noi tehnologii în energetică etc. Prin aceasta trebuie să se înțeleagă amplificarea principalelor forțe de cercetare și mijloace materiale destinate cercetării în scopul găsirii de soluții cu efect maxim și imediat energetic, fără a neglija însă problemele care pregătesc perspectiva energetică. Promovarea noilor tehnologii poate fi făcută numai în momentul realizării certitudinii că principalele performanțe și, în special cele de fiabilitate și disponibilitate vor fi asigurate, în care scop trebuie să existe garanții asupra principalilor indicatori din partea furnizorilor potențiali.

Multitudinea tehnologiilor noi și complexitatea acestora necesită o amplă bază de cercetare, un consum ridicat de mijloace materiale și financiare și concentrarea acestora în sectoarele cu maximă eficiență energetică, fiecare țară, în funcție de caracterul deficitar sau excedentar al balanței energetice, stabilindu-și un plan de priorități condiționat de potențialul economic și de cercetare de care dispune.

Ca urmare a politicii de reducere a consumului de hidrocarburi, se înregistrează pe plan mondial o intensificare a consumului de energie electrică. Acest lucru se datorează nu numai avantajelor energiei electrice, existente și pînă acum, ci și intensificării producției centralelor nuclearoelectrice — ce presupune consum de energie electrică — precum și faptului că o serie de procese pot fi controlate mai bine în cazul utilizării hidrocarburilor decît în situația utilizării cărbunilor. Din aceste motive, pentru perspectivă, se prevăd pe plan mondial ritmuri mai intense de dezvoltare a consumului de energie electrică decît cele de creștere a consumului de energie primară, criza energetică grăbind ritmul de electrificare, care și așa era destul de intens Totodată, trebuie remarcat faptul că în cadrul balanței pentru producerea energiei electrice hidrocarburile scad ca pondere, iar energia produsă în centrale nuclearoelectrice cunoaște o creștere apreciabilă.

Principalii indicatori tehnico-economici ai tehnologiilor de conversie cunosc importante variații în funcție de conjunctura economică și de procesul de inovare. Pentru a putea face o prognoză realistă a noilor tehnologii este necesar să se cunoască principalii indicatori ai instalațiilor de conversie existente — centrale termoelectrice, centrale electrice de termoficare, centrale termice, centrale hidroelectrice — corelat cu performanțele tehnologiilor actuale. Din analiza acestora rezultă că **fiabilitatea și disponibilitatea reprezintă problema centrală a electroenergeticii românești,** concomitent urmînd a fi intensificate preocupările de **creștere a economicității centralelor electrice,** în scopul sporirii randamentelor și reducerii consumurilor specifice.

■

ANALIZA resurselor noastre energetice obligă la concentrarea eforturilor în special spre **asigurarea creșterii eficienței valorificării energiei,** atît prin promovarea unor tehnologii noi, mai performante pe întreg lanțul energetic, cît și prin schimbări de structură. Dacă în prezent ne găsim în faza unei **energetici de tranziție,** dominată de hidrocarburi, cărbuni, energie nucleară în proporții variabile în timp, trecerea către **energetica viitorului,** dominată de hidrogen și energie electrosolară, se va putea face numai printr-un progres tehnologic considerabil. Analizele efectuate arată că în perioada pînă la sfîrșitul secolului structura balanțelor energetice va fi dominată de cărbune, hidrocarburi și energie nucleară. De remarcat că energia nucleară va reprezenta pentru majoritatea țărilor europene sărace în combustibili fosili componenta cea mai dinamică a balanțelor energetice.

Producția, conversia, transportul și utilizarea energiei se constituie într-un complex tehnic cu caracteristici de sistem, din punct de vedere informațional ierarhic organizat, denumit și sistem național de energie ; o creștere a eficienței acestui sistem se poate realiza prin **organizarea unui dispecer central energetic,** care ar asigura coordonarea funcțională a dispecerilor sistemelor specializate (electroenergetic, gaze, țiței, cărbune și a dispecerilor amplasați pe marile platforme industriale), ar reduce încrucișarea fluxurilor de energie, ar duce o politică rațională a stocurilor prin optimizarea producției, transportului, utilizării tuturor formelor de energie, fapt ce ar contribui la creșterea economicității și fiabilității în alimentarea cu energie. Totodată, în scopul folosirii integrale a capacităților de producție a centralelor pe combustibili inferiori în această etapă, și în viitor a centralelor nucleare, se impune implementarea **conceptului integrat de disponibilitate,** care să cuprindă elementele : tratarea informației privind comportarea în exploatare a agregatelor energetice, garantarea indicatorilor de fiabilitate și disponibilitate de către firmele furnizoare, pregătirea personalului de exploatare, montaj și concepție, existența normelor, standardelor și prescripțiilor care să reglementeze tehnic și organizatoric problemele aferente disponibilității și fiabilității, tehnica diagnosticării agregatelor etc.

O importantă contribuție la echilibrarea în perspectivă a balanței noastre de combustibil și la îmbunătățirea alimentării cu căldură o poate aduce implementarea reactoarelor nucleare generatoare de căldură, denumite și reactoare calogene, în marile orașe și pe principalele platforme industriale, tendință prezentă în țări ca U.R.S.S., Franța, Suedia.

Energetica viitorului este energetica noilor tehnologii care va trebui să imprime un ritm alert activităților de concepție din țara noastră.

dr. doc. Vasile I. NITU

ANCHETA „R. E."

Ce progrese recente în domeniul dv. de activitate considerați că pot avea un mare impact economic și social?

Civilizația viitorului — progresul științei și tehnologiei

Fizica — implicată în domenii de interes prioritar ale contemporaneității

FIZICA este implicată în multe domenii de interes prioritar ale contemporaneității. Aș folosi, ca bază de organizare, schema unui laser pe trei nivele : pe nivelul inferior se află aplicațiile fizicii pentru necesitățile noastre practice, aplicații care pătrund în casele noastre ; pe nivelul mijlociu am situat necesitățile altor științe legat de fizică, iar pe cel superior — aplicațiile fizicii pentru propria sa dezvoltare. Fără a mă opri la importanța relativă a fiecărui nivel, aș menționa numai faptul că dacă tranziția între nivelul superior și cel median este „neradiativă", fără efect aplicativ direct, în schimb, analog efectului laser, tranziția de pe nivelul median pe cel fundamental ilustrează impactul fizicii asupra vieții cotidiene.

M-aș opri, mai întîi, la nivelul median, unde există o complexitate fantastică, implicînd un feedback permanent între fizică și alte științe, cu atît mai mult în cazul așa-numitor științe de frontieră sau domenii interdisciplinare. Aș ilustra aceasta cu exemple din trei domenii : astrofizica și cosmologia, chimia, biologia. Dacă privim principalele realizări în astrofizică și studierea spațiului cosmic, observăm că aproape toate au înregistrat evoluții paralele cu ale fizicii, cu o permanentă interpătrundere între ele. Cercetările astronomice în domeniul radiațiilor gamma și al particulelor neutrino, în sectoare devenite „clasice" — astronomia undelor radio, infraroșii, ultraviolete, a razelor X, sau cercetările privind obiecte cosmice neobișnuite — găuri negre, quasari sau stele neutronice — sînt exemple care demonstrează interpătrunderea pînă la confundare a fizicii cu studiul spațiului cosmic.

În ce privește chimia, domeniu foarte diferit de altfel de fizică, nivelul de timp considerat în reacțiile rapide (durata de reacție, viața produselor intermediare, viteza de transmisie a energiei în molecule) se referă la un regim de ordinul picosecundelor. Spectroscopia la nivel de picosecunde constituie o realizare majoră în fizica modernă a laserului, oferind un instrument perfect adaptat de investigație în acest domeniu.

Multe din echipamentele folosite în cercetarea biologică își au originea în fizică : am putea menționa, cu titlu de exemplu, microscopul optic și electronic, și spectrograful. Mai importante, însă, ni se par transferul de idei și concepte din fizică spre biologie, precum și, pe de altă parte, problemele fundamentale ridicate de biologie la soluționarea cărora fizica poate și chiar contribuie într-o măsură esențială : tranzițiile de fază, structurile departe de echilibru, precum și alte aspecte, de la fotosinteză la funcționarea sistemului nervos.

Ar mai trebui notată finalitatea deosebit de importantă, pentru viitor, a eforturilor fizicienilor, chimiștilor și matematicienilor pentru a înțelege procesele fundamentale la nivel molecular : va fi foarte util să se înțeleagă, de exemplu, procesul prin care arborele de cauciuc produce cauciuc, pentru a ne ajuta să îmbunătățim tehnologia preparării chimice ; înțelegerea principiilor de organizare celulară și intercelulară ar permite dezvoltarea, mai devreme sau mai tîrziu — a electronicii moleculare.

Legat tot de aplicații, să vedem ce se întîmplă cu „tranziția radiativă" către nivelul de bază — nivelul aplicațiilor fizicii — și aș menționa aici energia, calculatoarele și medicina, ca exemple de impact al fizicii asupra economiei, tehnologiei și vieții sociale în general.

Energia obținută prin fuziunea nucleară — descoperire fundamentală a fizicii — constituie soluția secolului 21 și pentru criza energetică. Și în acest caz există deșeuri radioactive (tritium), precum și radioactivitatea reactorului însuși, dar sub nivelul realizat în cazul fisiunii nucleare. Mai există încă unele probleme tehnologice și de altă natură — cum ar fi comportamentul materialelor la presiuni și temperaturi extreme — dar fizica le va rezolva, astfel că putem spera că fuziunea nucleară va fi o sursă majoră de energie în primele decenii ale secolului următor.

În ce privește aplicațiile fizicii în domeniul calculatoarelor, către sfîrșitul secolului se așteaptă ca numărul de tranzistori pe o pastilă de siliciu să ajungă la un ordin de mărime de 1 miliard, ceea ce ne face să ne gîndim că într-un viitor nu prea îndepărtat acest număr s-ar putea apropia de cel al celulelor din creierul uman.

Dintre aplicațiile relevante ale fizicii în medicină aș menționa aici laserul, un instrument medical ideal pentru investigații și terapie, date fiind proprietățile sale deosebite. Nu pot încheia această enumerare de aplicații fără a menționa instalațiile cu destinație medicală, pe bază de laser, realizate de Secția lasere a Institutului de Fizica și Tehnologia radiațiilor.

Pe ultima treaptă menționată la început se află cercetările din domeniul specific al fizicii. Din lista succeselor relevante aș enumera : superconductibilitatea electronilor grei ; o nouă formă de radioactivitate însoțită de emisie de particule mai

ÎMBOGĂȚIREA URANIULUI

Competiția internațională privind tehnologiile de îmbogățire a uraniului a intrat de curînd într-o nouă fază, în momentul în care Departamentul Energiei din S.U.A a anunțat că renunță la cercetările — desfășurate timp de 20 de ani — asupra sistemului de centrifugare a gazului, în favoarea unei noi tehnologii bazată pe ionizarea prin laser a atomilor de uraniu-235 în stare de vapori. Acest sistem cunoscut deja sub inițialele AVLIS (atomic vapour laser isotopic separation) este apreciat de specialiștii americani ca avînd o capacitate de 1 milion de ori mai mare în comparație cu procesele de difuzie sau centrifugare cunoscute sau utilizate în lume în ce privește selectarea atomilor fisionabili de uraniu-235, de atomii de uraniu-238. Pînă în prezent, concurența între producătorii americani pe de o parte și cei britanici, vest-germani și olandezi (grupați în întreprinderea Urenco), pe de altă parte, s-a dus în vederea dezvoltării sistemelor de centrifugare a gazului și deși încercările continuă, chiar autorii lor, cel puțin cei americani, recunosc avantajele deosebite ale noii tehnologii în ce privește costurile și securitatea producției, dincolo de faptul că nivelul realizat în ce privește impuritățile este minim, respectiv de 1 : 100.

Un alt sistem de îmbogățire a uraniului, bazat pe difuzia gazului este dezvoltat în prezent în Franța, cu mențiunea însă că această tehnologie presupune un consum de energie electrică de 10 ori mai mare decît în cazul centrifugării gazului.

grele decît particulele alfa ; realizarea laserului „soft" cu raze X ; efectele pozitive și negative ale fragmentelor nucleare puternic reactive ; realizarea unei stări ultradense a materiei nucleare în coliziuni nucleice ; obținerea de magneți permanenți din pămînturi rare. Dintre acestea, descoperirea noilor forme de radioactivitate — situate între emisia de particule alfa și fisiunea nucleară — constituie rezultatul cercetărilor efectuate de oamenii de știință români.

dr. Marin IVAȘCU

Speranțele specialiștilor se îndreaptă către ingineria genetică

PROBLEMA cu cele mai largi implicații economice și sociale a zilelor noastre este asigurarea cu hrană a celor 4,724 miliarde de locuitori cît are planeta noastră.

Căile cele mai eficiente pentru îmbogățirea resurselor de hrană ale omenirii sînt : a) sporirea producției agricole la hectar pe actualele suprafețe de teren arabil, prin crearea de noi soiuri și hibrizi productivi și îmbunătățirea tehnologiei de cultură și b) obținerea de noi surse de alimente, prin aplicarea biotehnologiei neconvenționale, respectiv a ingineriei genetice.

Trebuie să remarcăm că în ultimul timp au fost obținute, prin aplicarea metodelor genetice convenționale, pe plan mondial și în țara noastră o serie de soiuri deosebit de valoroase la principalele plante agricole : grîu, porumb, orez, floarea soarelui, soia, cartofi, sfeclă ș.a.

La grîu au fost create în Anglia soiuri cu o capacitate de producție de peste 10 t boabe la hectar, ceea ce a făcut ca producția medie la hectar pe întreaga țară să fie de 7,5 t boabe, cea mai mare producție medie cunoscută în lume. Tot datorită soiurilor valoroase recent create producția medie de grîu depășește 7,2 t/ha în Olanda, 6,5 t/ha în Irlanda, 6,0 t/ha în Danemarca ș.a. În S.U.A., unele soiuri create de cercetători au realizat pe suprafețe mici producții de 14,0 t/ha, dovedind că potențialul de producție al grîului poate fi mult sporit chiar prin aplicarea metodelor convenționale de ameliorare.

În țara noastră soiurile de grîu recent omologate Fundulea 133 și Flamura 80 dau producții de peste 9,0 t/ha, ceea ce va contribui fără îndoială la sporirea producției medii la hectar pe țară. Un soi de grîu valoros recent introdus în cultură în Transilvania este Turda 81. O creație de mare perspectivă este hibridul grîu×secară Triticale TF2, care urmează să înlocuiască grîul și secara pe solurile sărace, podzolice. De asemenea, noul soi de grîu durum Rodur va contribui la dezvoltarea industriei de paste făinoase în România.

Succese remarcabile s-au obținut în ameliorarea porumbului. Astfel, în S.U.A., prin utilizarea unor surse de gene din America de Sud și Centrală, au fost create hibrizi de mare productivitate, astfel încît nu este de mirare că S.U.A. au devenit cea mai importantă țară exportatoare de porumb din lume.

La noi hibrizii de porumb Fundulea 320 și 378 dau producții de peste 15 t boabe la hectar, iar hibrizii Fundulea 420 și 412 peste 20 t/ha, situîndu-se printre primii în lume.

Omologarea și introducerea recentă în cultură a noului tip de soia Danubian 83, care dă o producție de 5,0 t/ha și are un conținut de 44,5% proteine și 30% ulei va contribui mult la dezvoltarea acestei culturi deosebit de importantă pentru hrana omului și a animalelor. Menționăm că acest soi a fost introdus în cultură și în Italia, dovedindu-se foarte productiv.

În sfîrșit, hibrizii noi de floarea soarelui, de exemplu Felix, de altfel ca și cei creați în ultimii ani, au devenit cunoscuți în întreaga lume. Capacitatea lor de producție de 4,0—5,0 t la hectar, precum și conținutul foarte ridicat de ulei din semințe, 42—44%, nu au putut fi întrecute de nici un alt hibrid din țările cunoscute pentru cultura florii soarelui.

Un rezultat însemnat obținut la I.C.C.P.T. Fundulea, pe lîngă cele prezentate mai înainte, este și sporirea conținutului de proteine la grîu, de la 14% la 18%, prin crearea soiului de grîu Carmen, bogat în proteine.

Una din speranțele specialiștilor în inginerie genetică, pe cale de a se realiza este transferarea prin folosirea tehnologiei A.D.N. recombinant, a genelor nif capabile să transforme azotul molecular atmosferic în azot amoniacal accesibil plantelor, din nodozitățile radiculare ale plantelor leguminoase (mazăre, fasole, soia ș.a.) în plantele agricole nefixatoare de azot (grîul, orzul, orezul, porumbul, plantele uleioase, plantele furajere ș.a.), astfel ca acestea să poată fixa direct din atmosferă azotul de care au nevoie. Pe această cale, plantele nefixatoare de azot vor beneficia de un aport de azot de 50—60 kg substanță activă la hectar, ceea ce raportat de exemplu la suprafața cultivată cu grîu și porumb înseamnă cîteva sute de mii de tone. În afară de economisirea unor masive cantități de îngrășăminte azotate, inclusiv economisirea energiei pentru fabricarea lor, se contează pe sporirea însemnată a producției la plantele respective. Pînă în prezent s-a reușit să se transfere genele nif în diferite microorganisme, dar drumul nu e lung pînă la plante.

O realizare epocală cu mari repercusiuni asupra vieții omului este obținerea prin inginerie genetică a primei albumine și anume a ovalbuminei, prin

Obținerea de material biologic pentru agricultură cu ajutorul ingineriei genetice

SILICIU AMORF PENTRU CELULE SOLARE

Recent, au fost realizate în Japonia fotocelule pentru transformarea energiei solare în curent electric folosind celule cu siliciu amorf și atingînd, pentru prima dată în lume, o eficiență de 11,5%/cm². Performanța a fost posibilă datorită schimbărilor în structura filmului conductor și materialului de pe stratul interior de metal.

Realizarea firmei Sanyo Electric reprezintă un mare pas către nivelul de 10% eficiență necesar industrializării celulelor solare de mare suprafață.

Principalele inovații introduse de specialiștii firmei în construcția celulelor constau în faptul că : stratul conductor, transparent, de suprafață evită reflectarea luminii în exterior ; înlocuirea aluminiului cu argint din stratul metalic interior favorizează transformarea energiei luminoase cu lungime de undă mare în curent electric absorbit de siliciul amorf, ca urmare a unei reflecții repetate în interiorul celulei ; se dezvoltă tehnici pentru reducerea nivelului impurităților în regiunea neutră electric a stratului de siliciu amorf, semiconductor. Pe acest strat, după ce trece prin foaia de sticlă, lumina este transformată în electricitate.

„tehnologia ADN recombinant" sau ingineria genetică, deoarece se combină ADN din două surse diferite. Ea formează sîmburele biotehnologiei neconvenționale *despre care se vorbește atît de mult astăzi. În prezent ea alcătuiește o adevărată industrie, cunoscută sub numele de „industria genelor". Prin manipularea genelor s-au obținut rezultate spectaculoase în medicina umană și veterinară îndeosebi în terapia genetică, în industria farmaceutică, alimentație, agricultură, zootehnie, industria chimică și fermentativă, energie, poluarea mediului ambiant ș.a.*

Recent au fost obținute prin inginerie genetică unele medicamente anticanceroase ca interferon și interleukin 2. Acesta din urmă, fixat pe globulele albe (umane) a sporit capacitatea de atac a leucocitelor împotriva celulelor tumorale, diminuînd spectaculos tumorile. Tot prin inginerie genetică a fost sintetizată o enzimă numită plasmin care dizolvă cheagurile de sînge din artere, preîntîmpinînd blocarea arterelor coronariene. Ținînd seama că, în unele familii există o predispoziție pentru bolile cardiovasculare, în timp ce membrii altor familii se dovedesc rezistenți la cei predispuși la boli cardiovasculare. Recent s-a anunțat crearea, în faza de laborator, a unor plante agricole rezistente la erbicide și a unor soiuri de soia de calitate superioară.

acad. prof. Nichifor CEAPOIU

Microelectronica — o nouă unealtă prin care omul își poate influența devenirea

DACĂ automatizarea, cu mijloace ale tehnicii electronice de calcul, poate fi considerată esențială în revoluția tehnico-științifică actuală, prin amploarea interacțiunii între industrie și societate, microelectronica are un impact comparabil numai cu mașinismul, care a provocat declanșarea primei revoluții industriale.

Microelectronica reprezintă de fapt ansamblul de ramuri ale științei și tehnicii care au ca obiectiv fabricarea și utilizarea de componente și sisteme electronice bazate pe o largă integrare a funcțiunilor pe o unică pastilă de siliciu. Putem fără îndoială afirma că omul stăpînește în prezent o nouă unealtă cu care își poate influența devenirea.

Revoluția microelectronică actuală este deosebit de amplă, deoarece circuitele integrate reprezintă o nouă treaptă de evoluție a electronicii, ele realizînd nu numai funcții foarte complexe, ci fiind și purtătoare de inteligență sub formă de programe de calculator executabile sau memorate. Electronica a evoluat spre o „electronică funcțională" care a intrat în noi raporturi cu omul, cu societatea.

Conducerea proceselor industriale cu calculatoare, electronice își găsește largi aplicații în întreprinderi și institute de cercetări din metalurgie, siderurgie, construcții de mașini, chimie, industria ușoară și alimentară etc.

Proiectarea asistată de calculator a devenit un mijloc avansat de realizare a unor economii importante de materii prime și materiale, energie și combustibil încă din fazele de gîndire și concepție a viitoarelor produse, de simplificare a muncii omului. Sistemele pentru proiectarea asistată de calculator a circuitelor imprimate, SDV-urilor sînt exemple semnificative în acest sens.

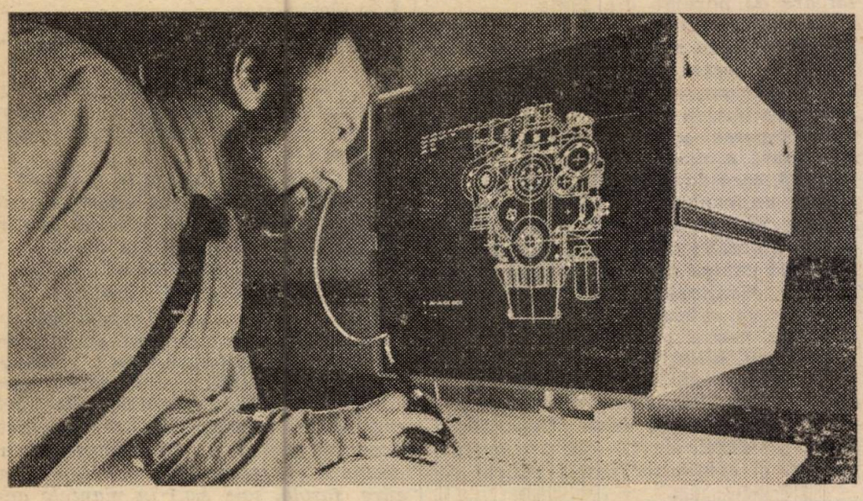

Proiectare asistată de calculator în construcția de mașini

Medicina se bucură de sprijin din partea electronicii și tehnicii de calcul, prin echipamente de analiză și monitorizare capabile să prelucreze în timp real o mare cantitate de informații asupra pacienților în vederea luării unor decizii rapide și exacte în lupta cu secundele, pentru salvarea vieții.

Alte sisteme de cel mai înalt nivel tehnic sînt destinate supravegherii traficului rutier, optimizării consumului de carburant la autoturisme, transmisiilor de date, comunicațiilor și telecomunicațiilor în medii ostile și prin satelit, recepționării informațiilor de la sateliți etc., în aplicații care permit extinderea permanentă a limitelor cunoașterii omenești.

Diversificarea accentuată a produselor electronice, bazată pe microminiaturizare și integrare, robotizare și introducerea inteligenței artificiale și sistemelor expert conduce la un impact puternic asupra tuturor domeniilor vieții economice și sociale, cu implicații majore în întreprinderi și acasă, în școli și societate. O simplă enumerare a unora dintre aplicațiile cele mai noi ale electronicii, tehnicii de calcul și microelectronicii deschide o perspectivă nebănuită chiar și specialiștilor în materie: ● sisteme de rețele de calculatoare electronice interconectate; ● accesul direct al persoanelor la rețele de date prin linii telefonice obișnuite; ● sisteme interactive de informații la domiciliu folosind televizorul; ● traducerea automată a textelor; ● diagnosticarea, cu ajutorul calculatorului, în medicină ● consultații medicale la domiciliu, prin calculator electronic; ● sisteme electronice pentru învățămînt; ● administrație și poștă electronică etc.

Dezvoltarea prevăzută a electronicii și tehnicii de calcul, a componentelor electronice, a sistemelor robotizate, va reprezenta suportul transformării considerabile a structurilor industriale ale acestora, în conformitate cu cerințele celei de-a doua revoluții industriale. Tehnica de calcul, semiconductori, roboți industriali și echipamentele de telecomunicații sînt considerate pretutindeni „pietre de hotar" ale dezvoltării economice determinînd elemente majore de ridicare a performanțelor produselor, de creștere a productivității muncii, de reducere a consumurilor energetice și de materii prime, iar gradul de valorificare al celor folosite atinge cele mai ridicate valori.

dr. ing. Vasile BALTAC

Matematica intervine activ în fundamentarea activităților industriale moderne

TEHNICA secolului nostru a stimulat deosebit de mult cercetarea matematică. De exemplu, teoria grafelor și calculul matricial au fost stimulate de studierea rețelelor electrice, calculul operațional — prin studierea regimurilor tranzitorii în linii și circuite electrice, în sisteme de retroalimentare a reglajelor automatizate și chiar în cîmpuri electromagnetice.

Teoria traiectoriilor optime a fost profund stimulată de zborurile cosmice, fiind aplicată în optimizarea parametrilor de zbor, a combustiei, a distanței de zbor.

Revoluția științifică și tehnică a avut un efect revoluționar asupra matematicii. Disciplinele clasice au fost reorientate și au apărut numeroase discipline noi.

Acesta este cazul analizei funcționale, al teoriei operatorilor, al teoriei distribuțiilor, al lingvisticii matematice, al programării matematice etc.

Anumite concepte, ca cele privind informația, limbajul, modelul și sistemul au fost puse într-o lumină nouă și utilizate în aplicații tehnice noi, de importanță capitală. Astfel, descoperirea măsurării matematice a cantității informației a condus la realizarea teoriei informației. Tehnicile necesare în comunicații și telecomunicații au stimulat cererea și dezvoltarea teoriei codurilor care folosește structurile algebrice și în special teoria grupurilor.

Măsurarea informației permite compararea surselor de informații și evaluarea capacității canalelor de transmisie a semnalelor.

Dintre ramurile moderne ale științelor tehnice, electronica și automatica au o importanță deosebită în ce privește aplicațiile în toate activitățile vieții moderne în care ele au devenit indispensabile. În ce privește automatica, intervenția matematicii a devenit esențială. De exemplu, calculul operațional și teoria funcțiilor sînt folosite din plin în criteriile de stabilitate a sistemelor automate linerare ale lui Nyquist.

Sistemele complexe, la rîndul lor, fac apel la statistica matematică, la spațiile vectoriale, teoria operatorilor la transformările integrale etc. Problemele legate de uzura și înlocuirea utilajelor implică anumite discipline ale cercetării operaționale.

Cibernetica, ramură complexă, cu aspecte tehnice, biologice, economice, a impus, de asemenea, extinderea matematicii în discipline interdependente, cum ar fi taxonomia sau teoria clasificării, recunoașterea formelor, teoria sistemelor instruibile.

Referitor la electronică, logica matematică și algebra booleană s-au dovedit a fi esențiale în conceperea și structura calculatorului electronic. Calculatorul a devenit un instrument nu numai tehnic, dar și de concepție, la îndemîna utilizatorului care poate fi matematician, inginer, economist, medic etc.

Au fost create numeroase limbaje de programare, din ce în ce mai perfecționate, mai eficace și adaptabile unor finalități deosebit de diverse. Din punct de vedere matematic, aceste limbaje s-au dezvoltat în cadrul lingvisticii matematice, dînd naștere teoriei limbajelor formale.

Această sumară trecere în revistă nu poate fi încheiată fără a sublinia colaborarea dintre gîndirea umană și calculatoarele electronice. Este cazul inteligenței artificiale, concretizată în sistemele-expert, caracterizate prin capacitatea de a interpreta o bază de cunoștințe date într-un limbaj modular și care poate fi citit de un specialist. Aici logica matematică este utilizată ca instrument de reprezentare a cunoștințelor.

Fără a trage concluzia că ar fi vorba despre înlocuirea propriei noastre inteligențe cu inteligența artificială, se poate afirma că prin inteligența artificială se stabilește o colaborare între tehnică și matematică, fapt care ne îndreptățește să sperăm în rezultate inimaginabile pentru progresul societății umane.

acad. Nicolae TEODORESCU

Soluții tehnice sugerate de evoluția biologică

DEZVOLTAREA explozivă a biologiei în ultimele trei decenii este în mod evident corelată cu o mutație intervenită în însăși orientarea de fond a acestui grup de științe, ce trec în măsură tot mai mare de la studiile descriptive ale formelor de manifestare ale vieții, la abordarea analitică a mecanismelor fundamentale și a intimității din ce în ce mai adînci a proceselor din organismele vii. Această trecere, de la aspectele direct perceptibile („macroscopice") la mecanismele la nivel molecular, ce concură la realizarea fenomenului de supremă complexitate pe care îl numim „viață", impune utilizarea arsenalului de concepte și de metode ale fizicii și ale chimiei, precum și a unor idei și modalități de abordare din matematică și din științele tehnice. O ilustrare concludentă a acestei caracteristici generale a biologiei contemporane o reprezintă apariția și afirmarea biofizicii.

În cadrul cercetărilor de biofizică, studiul fenomenelor de transport prin membranele biologice ocupă un loc central, derivînd atît din relevanța majoră a acestei probleme pentru înțelegerea „funcționării" sistemelor vii, cît și din importanța implicațiilor medicale și — mai recent — chiar a aplicațiilor tehnice la care conduce. La aceste aplicații tehnice ale biofizicii membranelor dorim să ne referim în cele ce urmează.

Studiile de biofizică a fenomenelor de transport au arătat modalitățile în care membranele biologice realizează separarea cu mare selectivitate și eficiență energetică a substanțelor din amestecuri lichide, precum și cuplajul chemoelectric prin care variația concentrației unei substanțe este „tradusă" într-o variație de potențial electric. Reproducerea tehnică a unor aspecte ale acestor funcții ale membranelor biologice a condus deja la rezultate tehnologice de mare semnificație, dintre care unele răspund unor necesități majore ale omenirii. Ca exemple putem cita reținerea de compuși organici utili, dar poluanți, din apele reziduale industriale și, mai ales, desalinizarea apei de mare cu consum redus de energie.

Dezvoltarea tehnologiilor de sinteză și prelucrare a polimerilor a făcut posibilă obținerea unei game variate de plastomeri sintetici din care se confecționează membrane artificiale. Proprietățile de permeabilitate ale acestor membrane sînt determinate de structura lor internă, adică de dimensiunile porilor moleculari și de semnul sarcinilor electrice fixe ce le conferă capacitatea schimbătoare de ioni.

O membrană a cărei porozitate este astfel încît lasă să treacă moleculele mici de solvent și pe acelea ale solvenților micromoleculari, dar nu și moleculele organice mari, are proprietăți de ultrafiltrare. Cu astfel de membrane se pot separa, concentra sau purifica substanțele macromoleculare aflate în amestecuri cu micromolecule, aceste procese fiind importante în industria farmaceutică (de exemplu pentru prepararea vaccinurilor) și în industria alimentară (pentru concentrarea sucurilor de fructe, a laptelui și pentru extragerea de macromolecule din fluidele reziduale). O imagine asupra interesului pe care îl prezintă procesele de ultrafiltrare o poate da faptul că numai zerul de la fabricile de produse lactate din S.U.A. se estimează că mai conține proteine echivalente cu necesarul de hrană pentru opt milioane de oameni. Recuperate prin ultrafiltrare, aceste proteine pot fi direct utilizate în alimentația animalelor, în timp ce deversate în rîuri, în afară de irosirea lor, constituie o importantă sursă de poluare, datorită proceselor fermentative pe care le generează. Procedee recente de preparare a brînzeturilor, elaborate în Franța pe baza utilizării membranelor ultrafiltrante, au un randament cu 25 la sută superior față de metodele tradiționale.

Alte aplicații industriale ale membranelor artificiale (confecționate din diacetat de celuloză, alcool polivinilic, fibre poliamidice) se bazează pe osmoza inversă. Pe această bază funcționează deja numeroase instalații ce desalinizează la scară industrială apa de mare.

Ținînd seama că 97,5 la sută din apa globului este sărată, (aparținînd oceanului planetar), apare clar că singura perspectivă pe termen lung de asigurare cu apă potabilă a populației mondiale în continuă creștere este desalinizarea apei de mare. Procedeele bazate pe distilare, care încă asigură aproximativ 70 la sută din totalul apei desalinizate au, cu toate perfecționările ce le-au fost aduse, un consum de energie atît de ridicat, încît sînt practic excluse pentru majoritatea zonelor aride ale globului. Spre deosebire de acestea, procedeele bazate pe fenomene de membrană — și anume pe electroosmoză și pe osmoza inversă — au un consum energetic suficient de mic pentru a se putea avea în vedere acoperirea lui din surse regenerabile (energie solară). Dificultățile actuale provin din caracteristicile membranelor artificiale, ale căror proprietăți de selectivitate sînt încă departe de acelea ale membranelor naturale. Realizarea unor membrane strict semipermeabile ar face posibilă obținerea prin osmoză inversă de apă potabilă din oceane fără consum de energie, pe baza diferenței de presiune hidrostatică și de densitate între adîncul oceanului și suprafață. Deși aparent utopică, o astfel de posibilitate este justificată din punct de vedere termodinamic.

O altă aplicație tehnică a membranelor separatoare este hemodializorul — rinichiul artificial —, aparat de a cărui accesibilitate depinde direct viața bolnavilor afectați de disfuncții renale majore. Atunci cînd rinichii nu-și mai pot realiza funcția de a epura sîngele de produșii toxici de dezasimilație, singura soluție rămîne dializa și ultrafiltrarea sîngelui în cadrul unei circulații extracorporale. Rinichiul artificial este probabil primul exemplu în care cunoașterea mecanismelor elementare ale

unei funcții fiziologice a organismului a permis elaborarea unei instalații care să o realizeze pe baza acelorași principii — transportul prin membrane selective — dar cu performanțe încă net inferioare naturii.

Aceste cîteva aplicații tehnice menționate trebuie considerate doar începutul utilizărilor în industrie a membranelor, ele bazîndu-se pe mimarea artificială doar a celor mai simple proprietăți ale membranelor biologice. O etapă superioară se conturează prin includerea în membrane artificiale a unor enzime care să catalizeze reacții chimice orientate spațial și care să determine oscilații chimice, echivalînd cu cicluri de „producție" la nivel molecular.

Înțelegerea suficient de detaliată a modului în care celulele sînt capabile să răspundă la prezența diferitor stimuli chimici externi a deschis posibilitatea includerii de componente celulare sau chiar de celule și fragmente de țesuturi drept părți active ale unor ansambluri de dozare electrochimică a substanțelor organice. Pe această bază s-au realizat deja o serie de senzori chimici cu largi perspective de utilizare. Astfel, se știe că măsurătorile de tip electric prezintă — prin raport cu alte tipuri de determinări — avantajul major de a da indicații practic instantanee și de a permite urmăriri continue ale variației în timp a parametrilor măsurați. De aceea se caută înlocuirea în tot mai mare măsură a dozărilor prin analize chimice cu indicațiile date de cîte un electrod selectiv, a cărui funcționare se bazează pe procese electrochimice și pe fenomene de membrană. Exemplul deja clasic îl constituie electrozii din sticlă permeabilă în mod selectiv pentru ionii de hidrogen, cu care se determină pH-ul soluțiilor.

Referitor la problema generală a impactului cercetărilor de biofizică asupra tehnologiilor, trebuie subliniat faptul că, pe măsură ce aprofundează înțelegerea mecanismelor materiei vii, aceste cercetări relevă tot mai multe „soluții tehnice" pe care evoluția biologică le-a reținut ca viabile și pe care omul le poate adapta la activitățile sale de tip tehnologic. Ar fi însă simplist și utopic să se urmărească copierea ca atare a „brevetelor" naturii, căci studiile de biologie contemporană nu au cum să înlocuiască cercetarea de tip tehnologic, dar îi pot oferi tehnicii idei de adaptat și obiective de atins.

Doru-Georg MĂRGINEANU

Societatea așteaptă răspunsuri majore de la tehnologia informatică

TEHNICA de calcul și informatica se plasează între vectorii de bază ai noii revoluții industriale. În perspectivă, tehnologia informatică va înregistra evoluții dictate pe de o parte de dinamica sa tehnică, iar pe de altă parte de implicațiile pe care le va genera prin utilizare în societate. Specialiștii sînt tot mai preocupați să dea răspuns unor numeroase întrebări. Între acestea, cele mai frecvente par a fi cele care se referă la tipurile de nevoi sociale ce vor fi satisfăcute de tehnologia informatică și la impactul pe care această tehnologie îl va produce. Răspunsurile la aceste întrebări sînt însești dezideratele economiei moderne.

În primul rînd, ele vizează creșterea productivității muncii în producția industrială, în proiectare, în agricultură, în activități informaționale, în medicină, educație, servicii etc. Exemple din numeroase țări, dar și de la noi evidențiază creșteri ale productivității cuprinse între cîteva procente și cîteva zeci de ori. În multe cazuri, aceste creșteri sînt însoțite de numeroase alte efecte favorabile în desfășurarea proceselor productive și neproductive. Automatizarea flexibilă, realizată prin utilizarea de dispozitive și utilaje complexe și sisteme de informatizare, integrează funcții multiple, cum sînt cele de proiectare, de fabricație, de transport-manipulare-depozitare, de control, de ambalare și expediție. Pînă la introducerea producției complet automatizate și flexibile este necesar să fie create „insule de automatizare" pentru funcțiile de mai sus, care ulterior vor putea fi legate între ele pe bază de calculatoare, programe informatice și mijloace de comunicație, toate de mare productivitate, precizie și fiabilitate deosebită. Sistemele de automatizare flexibilă costă scump, fiecare caz trebuind să fie motivat tehnologic și economic, iar implementările cer de la cîteva luni la cîțiva ani. Soluțiile tehnologice, organizatorice, de comandă-control-reglare devin mult mai complexe în sistemele flexibile decît în procesele de prelucrare convențională.

În al doilea rînd, tehnologia informatică devine un important factor de economisire a resurselor de materii prime și energie. După părerea noastră, termenul de economisire trebuie interpretat într-o accepțiune mai largă. Avem în vedere nu numai eliminarea risipei și a pierderilor, ci și apariția unor forme de valorificare superioară, care pe altă cale nu sînt posibile, sau chiar crearea de noi produse. Să ne gîndim numai la cîteva exemple: proiectarea asistată de calculator permite să se obțină zeci de variante constructive și tehnologice ale produselor, în aceeași unitate de timp, față de proiectarea clasică, asigurînd un înalt potențial de valorificare a resurselor; producția de energie electrică în centrale nucleare nu este posibilă fără prezența calculatoarelor; instalațiile de automatizare cu calculator reduc de zeci și sute de ori gabaritele și consumurile întîlnite la instalațiile de automatizare clasică; testarea nedistructivă asistată de calculator a materiilor prime, materialelor, semifabricatelor și produselor; optimizarea funcționării instalațiilor tehnologice cu consecințe asupra siguranței în funcționare, calității și gradului de valorificare, descoperirea de noi resurse.

În al treilea rînd, societatea va fi mai pregătită să facă față problemelor medicale, comunicaționale, culturale și educaționale. Va crește posibilitatea execuției automate a activităților de rutină și plasării omului într-un cîmp de creativitate tot mai ridicată. Sub acest aspect apar necesare schimbări ale sistemului educațional, stimulente pentru procesele de durată și care să asigure flexibilitatea necesară dinamicii tot mai ridicate a meseriilor. Tot mai multe țări au trecut la generalizarea predării cunoștințelor de tehnică de calcul și informatică pentru aproape toate formele de învățămînt. O asemenea opțiune are la bază potențialul de utilizare nelimitată a tehnologiei informatice și faptul că ponderea activităților informaționale conduse sau asistate de calculator crește vertiginos.

Automatizarea activităților informaționale va progresa pe două mari planuri. Preluarea de către componente de calcul și programe a funcțiilor informaționale, îndeplinite pînă în prezent de componente mecanice în cadrul mașinilor și instalațiilor tehnologice, se extinde în toate industriile, inclusiv în cele care realizează produse de uz casnic. În același timp vor fi tot mai mult trecute pe calculator activitățile informaționale specifice activității umane din domenii cum sînt: cercetare și proiectare, servicii de toate tipurile, muncă de secretariat și birou, comunicații și servicii publice de teleinformare, aplicații la domiciliu.

Între funcțiile care vor trebui soluționate la nivelul echipamentelor de calcul și al programelor se pot reține în principal următoarele: funcții de deducție și rezolvare a problemelor, funcții de acces la baze de cunoștințe și prelucrare de imagini, funcții de interfață în limbaj natural, funcții de programare inteligentă. Producția de echipamente va cunoaște noi diversificări și va înregistra în continuare niveluri ridicate de producție. Cele mai spectaculoase utilizări vor fi înregistrate prin performanțele calculatoarelor personale, ale echipamentelor periferice mai complexe, minicalculatoarelor pe 32 de biți, mijloacelor electronice pentru comunicații de date și imagini. Elaborarea programelor tinde să devină unul din domeniile cele mai eficiente.

Cererea deosebită pentru programe va conduce la o largă utilizare a sistemelor standardizate, cu grad ridicat de portabilitate și o mare flexibilitate față de utilizator. Vor fi dezvoltate și acceptate programele ușor de învățat și utilizat, care realizează funcții complexe și prelucrări inteligente. Sistemele de programe adaptabile pot crea o mare cerere de desfacere a calculatoarelor, dar și de dezvoltare a acestora.

În a doua jumătate a acestui deceniu, de mare actualitate vor fi sistemele integrate — echipamente și programe — orientate pe anumite funcții sau grupe de funcții, cu interfețe utilizator adaptabile, scrise în limbaj natural și cu posibilități de interconectare în sisteme de comunicație.

Nicolae BADEA-DINCĂ

Automatizarea flexibilă, impact hotărîtor asupra producției

PRINTRE străpungerile tehnologice care vor influența în mod hotărîtor aspectul și eficiența producției industriale în perioada următoare, un loc de frunte revine automatizării flexibile, *cu alte cuvinte pătrunderii automatizării în procesele de producție care se desfășoară discontinuu, în serii mijlocii și mici. Conceptul modern de flexibilitate trebuie înțeles în raport cu trei caracteristici distincte :*

- *adaptabilitatea programului de lucru, sau capacitatea sistemului tehnologic de a trece de la o sarcină de producție la alta, prin simplă comutare a programului, într-un cuvînt,* programabilitatea ;
- *adaptabilitatea structurii și funcțiunilor, sau posibilitatea de a realiza fără dificultăți extinderi de capacități sau modificări de proces tehnologic ; într-un cuvînt,* extensibilitatea ;
- *participarea omului sau facilitățile integrării omului în sistemul automat ; într-un cuvînt* accesibilitatea.

Sub denumirea de sistem flexibil de fabricație *(S.F.F.) înțelegem un sistem tehnologic cu nivel înalt de automatizare, capabil să execute o succesiune relativ complexă de operații tehnologice, ca, de exemplu, prelucrări, asamblări și teste de calitate, pentru o gamă relativ variată de produse. El se compune din mai multe* centre sau mașini tehnologice *specializate, capabile să execute diferite operații în ciclu automat, interconectate printr-un* sistem de manipulare telecomandat. *Același sistem de manipulare face legătura între diferitele mașini tehnologice și o magazie automată care reprezintă tamponul de semifabricate, piese și produse finale. Centrele și mașinile tehnologice sînt prevăzute cu comandă numerică a mișcărilor de lucru și cu posibilități de schimbare automată a sculelor. Întregul ansamblu este condus de un* sistem de comandă *cu calculator electronic.*

Din această sumară descriere rezultă universalitatea *conceptului S.F.F. Aplicațiile sistemelor flexibile nu se limitează numai la prelucrări mecanice în industria constructoare de mașini, ci se pot extinde la orice profil industrial discontinuu, din industria electronică de exemplu, din confecții, din fabricarea mobilei sau din industria alimentară. Rezultă, de asemenea, că — de fapt — conceptul nou de S.F.F. nu face decît să integreze într-un sistem de nivel superior componente cunoscute : mașini tehnologice cu comandă numerică, roboți industriali și robotransportoare, magazii automate, calculatoare electronice și echipamente de comandă cu microprocesori.* Precizăm că robotransportoarele *din care este constituit sistemul de manipulare, sînt de fapt roboți sau manipulatoare pe roți, dirijate automat pe traseu și comandate la distanță de calculatorul central.*

Nu ne propunem să facem aici prezentarea unor astfel de sisteme, puse în funcțiune începînd din primii ani ai deceniului nostru în diferite țări ale lumii, ne vom referi numai la efectele care se obțin prin urcarea acestor trepte noi de progres tehnologic.

În primul rînd, creșterea productivității muncii. *Într-un S.F.F. pus în funcțiune anul trecut în Japonia pentru fabricația de mașini-unelte, productivitatea fiecărui centru tehnologic a crescut cu 70—180% datorită reducerii timpilor de manipulare și așteptare. În același timp, ca urmare a reducerii numărului de muncitori, productivitatea pe un lucrător a crescut cu 180—300%. Se apreciază că în continuare productivitatea va mai crește mult prin perfecționarea activității de întreținere și control.*

Alte avantaje sînt mai greu cuantificabile, dar nu mai puțin importante ca, de pildă, cele care decurg din transparența procesului. *În cadrul unui sistem automat orice defecțiuni în desfășurarea producției ies prompt în evidență și pot fi sesizate înainte de a genera pierderi de timp și de bani.*

Calitatea produselor *se îmbunătățește prin respectarea riguroasă a procesului tehnologic, prin acuratețe și ordine.*

Prin reducerea la minimum a timpilor de așteptare se reduc considerabil ciclul de fabricație și deci și fondurile imobilizate în producția neterminată. Se tinde spre producția cu stocuri tampon minime, realizată deja la firma Toyota, sub denumirea „exact la timp".

Totodată, se creează condiții pentru creșterea gradului de utilizare a mașinilor. *S.F.F. pot lucra fără probleme 24 de ore din 24. În schimbul întîi se pregătește funcționarea automată a schimburilor doi și trei. La fabrica menționată mai sus, în schimbul întîi lucrează 100 de operatori și tehnicieni. În schimburile celelalte însă personalul este redus la un singur supraveghetor.*

O problemă importantă este asigurarea fiabilității și disponibilității *unor astfel de sisteme, mai ales dacă se iau în considerare unele experiențe anterioare descurajatoare. Astăzi însă, progresele microelectronicii permit realizarea unor sisteme de comandă ierarhice, cu inteligență distribuită în imediata apropiere a celulelor de producție, ceea ce a făcut să crească mult disponibilitatea sistemelor. Dacă calculatorul central se defectează, sistemul poate funcționa în continuare sub controlul sistemelor locale. Nu așa se întîmplă în cazul instalațiilor automate rigide, unde o avarie blochează de obicei întregul sistem.*

Am lăsat la urmă menționarea unor avantaje care ni se par hotărîtoare, Tehnica sistemelor flexibile mărește considerabil viteza de asimilare a produselor noi. *Atunci cînd există un sistem flexibil adecvat, volumul de muncă pentru pregătirea fabricației unui produs nou sau pentru introducerea unor modernizări se reduce la minimum. Sistemele flexibile, spre deosebire de automatizările rigide, se pot dezvolta cu relativă ușurință, dacă sînt necesare creșteri de capacități de producție. Un factor important care mărește viteza de răspuns la nou constă în acea accesibilitate la care ne-am referit la început : în cadrul sistemelor flexibile omul poate lucra alături de un mecanism automat, deoarece legăturile între elementele sistemului nu sînt rigide, ci asincrone. Aceasta dă posibilitatea realizării unei* automatizări evolutive, *în care înlocuirea operatorului se face treptat pe măsura punerii la punct a sistemelor tehnologice automate.*

Iată motive pentru care realizarea sistemelor flexibile de fabricație trebuie să devină un obiectiv principal în cadrul programelor complexe vizînd creșterea accelerată a productivității muncii în cincinalul care începe.

Ion CRIȘAN

MATERIALE CERAMICE

Cercetătorii au găsit soluția de a ieftini și a mări densitatea materialelor ceramice utilizate în construcția de mașini. Soluția constă în simplificarea tehnologiei de fabricare. A fost folosit astfel, un material bazat pe nitrura de aluminiu ultrapură (ALN) sub formă de pulbere care se sinterizează la presiune înaltă. Conținutul de oxigen al acestui produs este sub 1%.

Firma Tokuyama Soda, care a realizat noul procedeu de obținere a ceramicii termorezistente, speră să conducă procesul de sinterizare la presiunea atmosferică, reducînd consumurile tehnologice de energie.

Materialul cu conținut redus de oxigen este translucid, spre deosebire de materialele uzuale, opace.

Noi utilizări ale oțelurilor în domeniile de vîrf

STUDIILE de prognoză arată că cel puțin pînă în anul 2000 oțelul va rămîne principalul material de construcție, utilizarea sa urmînd să capete o extindere apreciabilă. Această dezvoltare se va face în condițiile în care consumurile specifice pe unitatea de bunuri realizate se vor diminua, ca urmare atît a creșterii performanțelor produselor din oțel, cît și a perfecționării tehnologiilor de realizare a acestora. Ca rezultat al celor două tendințe, volumul absolut al producției de oțel va cunoaște pe ansamblul economiei mondiale o creștere moderată, principalele eforturi ale producătorilor fiind îndreptate în direcția realizării de produse specializate, cu un ansamblu de proprietăți de utilizare cît mai diversificate și la un preț de cost competitiv. Aceasta, deoarece procesul de eliminare a procedeului de elaborare în cuptoare Martin — energofag și cu o productivitate redusă —

ZINCARE ELECTROLITICĂ

La Întreprinderea metalurgică din Iași a fost elaborată o nouă tehnologie de zincare la exterior a țevilor cu dimensiuni mici prin procedeul electrolitic. Noutatea constă în faptul că zincarea are loc pe fluxul de fabricație, după operațiile de sudare și tragere, prin introducerea în continuare a acestora în băi cu clorură de zinc dizolvată, în care circulă curenți electrici slabi. Spre deosebire de procedeul folosit anterior, cînd zincarea se efectua prin scufundarea în băi a baloților de țevi tăiate, noua tehnologie conduce la creșterea substanțială a productivității muncii și la o calitate superioară a procesului de zincare și a țevilor ca atare, concomitent cu obținerea unor însemnate economii de zinc.

Ca urmare a aplicării noii tehnologii, au fost asimilate în regim de microproducție țevi zincate mici, dar de rezistență ridicată (cu presiuni de încercare la interior de pînă la 50 de bari), destinate industriei automobilelor. Noile produse au performanțe tehnice la nivelul celor mai reușite pe plan mondial, sînt obținute în condițiile unor consumuri diminuate de metal, materiale și energie și contribuie la reducerea importurilor.

este, în viitorul apropiat, pe cale de încheiere, iar pentru perioada pînă în anul 2000 nu se întrevăd alte mutații de fond în fazele primare de elaborare a oțelurilor.

În aceste condiții, în anul 2000, la elaborarea oțelurilor de masă, agregatele de bază vor fi convertizoarele cu oxigen și cuptoarele electrice, completate în marea majoritate a cazurilor cu instalații de vidare — cu sau fără aport de căldură — și instalații de turnare continuă. Astfel, consumurile energetice și coeficientul de scoatere se vor îmbunătăți permanent, apropiindu-se de valorile teoretice. O situație aparte o vor avea oțelurile pentru domenii de vîrf ca industria aerospațială, industria electronică, energetica nucleară etc., pentru satisfacerea cerințelor cărora cercetările metalurgice urmăresc realizarea de materiale cu performanțe cu totul deosebite.

Am aminti în acest sens două direcții de cercetare care par cu totul remarcabile prin posibilitățile pe care le oferă. Astfel, în anumite condiții de solidificare cu viteze foarte mari, oțelurile nu mai au o structură cristalină, ci o structură amorfă, ceea ce le conferă proprietăți de rezistență și elasticitate foarte înalte — de circa 10 ori mai ridicate decît ale oțelurilor uzuale. În prezent au fost obținute, în condiții de laborator, cantități foarte mici de oțeluri cu structură amorfă și eforturile care se fac au în vedere stabilirea parametrilor la care echipamente cu performanțe adecvate să permită realizarea la nivel „industrial" a acestor produse.

O altă direcție de cercetare este orientată către realizarea de monocristale de mari dimensiuni din oțeluri înalt aliate. Reprezentativă în această privință este obținerea unei palete de motor cu reacție pentru aviație dintr-un singur cristal de oțel, prin solidificare dirijată. Avantajul esențial al metodei constă în sporirea de cîteva ori a rezistenței la solicitare de lungă durată la temperaturi ridicate, comparativ cu rezistența aceluiași oțel, dar solidificat în condiții de lucru uzuale în care se obține o structură policristalină. Impactul social al rezolvării unor asemenea probleme — și sînt indicii că ele vor fi generalizate la orizontul anului 2000 — va fi deosebit, materializîndu-se în miniaturizarea mai accentuată a aparaturii electronice, sporirea cu de cîteva ori a fiabilității acesteia, creșterea siguranței și eficienței economice a transporturilor aeriene etc. Nu trebuie uitat însă că pentru realizarea acestor obiective este necesară conlucrarea specialiștilor din mai multe ramuri ale științei și tehnicii ca: fizicieni, proiectanți și constructori de echipamente, electroniști, metalurgi etc.

În ceea ce privește producția de masă (care constituie peste 98% din tonaj) preocupările cercetătorilor metalurgi sînt îndreptate spre punerea la punct a fabricației unor produse noi, prin folosirea de tehnologii moderne, în special în fazele finale ale fluxului tehnologic. Specifice în această privință sînt lucrările destinate lărgirii gamei de table și benzi subțiri acoperite cu lacuri, mase plastice, mase izolante termic etc.

dr. ing. Nicolae LAȘCU-SIMION

TEHNOLOGII NOI ÎN CHIMIE

Cercetătorii de la Institutul de energetică chimică și biochimică din cadrul ICECHIM au pus la punct o nouă tehnologie de obținere a hidrocarburilor aromatice din metanol. Procedeul asigură obținerea hidrocarburilor aromatice BTX, materii prime de bază pentru industria chimică, din resurse nepetroliere, și anume gaze naturale și cărbune. Pe această cale sînt substituite actualele tehnologii de obținere a concentratelor aromatice, prin reformarea catalitică a benzinei și prin piroliza cu abur a hidrocarburilor, acestea avînd aceleași calități. Catalizatorii realizați conduc la obținerea de fracții cu un conținut de peste 90% hidrocarburi aromatice.

Tehnologia pentru fabricarea catalizatorului a fost aplicată la rafinăria „Vega" din Ploiești, iar procesul de conversie a metanolului în fracții de benzine cu conținut ridicat de hidrocarburi aromatice a fost experimentat în instalația pilot de pe platforma industrială Brazi.

Biologia și biochimia revoluționează tehnologia chimică

ANALIZELE economice și prognozele pe termene medii și lungi conduc la aceeași concluzie, și anume că resursele minerale și fosile de care dispune pămîntul sînt limitate și că dezvoltarea ascendentă a civilizației umane impune economisirea lor și, acolo unde este posibil, reintroducerea în circuitul productiv a materialelor refolosibile. Aceste necesități au impus și în domeniul chimiei abordarea programelor de cercetare, plecînd de la criterii noi, cu obiective suplimentare, și în primul rînd reducerea consumurilor specifice materiale și energetice, utilizarea de materii prime cu conținut redus în substanțe utile și a unor materiale regenerabile.

În tehnologia chimică, pe care o putem numi în prezent „clasică", succese deosebite s-au obținut prin utilizarea de noi catalizatori cu activitate și selectivitate mărită, care permit reducerea presiunilor și temperaturilor de lucru în paralel cu creșterea randamentelor în produse utile. Noul procedeu de sinteză a amoniacului, care utilizează un catalizator activ la presiuni și temperaturi joase, cunoscut sub denumirea de procedeul AMW al firmei engleze ICI conduce la micșorarea consumului global de energie de la 32 mil. kJ/t la 24 mil. kJ/t NH 3.

Pe catalizatorul complex de rodiu imobilizat cu fosfine polimere, presiunea de lucru, în procedeul de oxosinteză, se reduce de la 100 de at. la 10 at. iar selectivitatea în n-butiraldehidă crește de la 75% la 92%.

Noile tipuri de catalizatori, mai ales pe bază de zeoliți sintetici, au dat posibilitatea realizării de tehnologii neconvenționale pentru obținerea materiilor prime de bază destinate petrochimiei și a carburanților pentru motoare, prin substituirea țițeiului cu gaze naturale sau cărbuni. Se știe că rafinăriile de petrol sînt mari consumatoare de energie, aproape 20% din potențialul energetic al țițeiului fiind consumat pentru realizarea tehnologiilor de prelucrare primară și secundară. Tehnologiile noi, care utilizează ca materii prime gazele naturale și cărbuni au la bază reacții chimice exoterme, astfel că alături de produsele utile sînt generate, sub formă de abur, importante cantități de energie. Selectivitățile acestor procese depășesc 95%, iar eficiența lor energetică este mai mare de 70%. Astfel, la sinteza metanolului, pentru fiecare tonă de metanol produs rezultă 1,2 t abur și în continuare la conversia metanolului în benzine se obțin 1,5 t abur pentru fiecare tonă de metanol prelucrat.

În ultimii ani, un număr crescînd de produse chimice, organice și anorganice, bazate pe reacții de oxidare sau reducere, sînt realizate deosebit de avantajos, la presiuni și temperaturi apropiate de ale mediului ambiant, prin procese electrochimice. Pot fi menționate aici produse din clasa chinonelor, hidrochinonelor, fenolilor, nitrililor, aminelor, glicolilor și a unor săruri anorganice ca fericianura de potasiu și permanganatul de potasiu.

O adevărată revoluție în domeniul tehnologiei chimice este pe cale de a

fi realizată prin utilizarea cuceririlor din domeniul biologiei și biochimiei. Astfel, separarea economică a enzimelor și noile tehnici de imobilizare a lor pe suporți solizi a condus la o clasă nouă de catalizatori, catalizatorii enzimatici, pe care procesele chimice au loc cu viteze de milioane de ori mai mari decît pe catalizatorii clasici, la temperatura și presiunea mediului ambiant și cu selectivități aproape absolute. Utilizarea acestor catalizatori a depășit în prezent domeniul produselor farmaceutice și alimentare, impunîndu-se și în industria chimică de bază. Recent s-a anunțat că în Japonia a fost elaborat procesul enzimatic de fabricarea acrilamidei și poliacrilamidei iar cercetările pentru sinteza enzimatică a oxidului de etilenă au depășit nivelul de laborator. Consumurile specifice și costurile de producție se reduc la jumătate, comparativ cu procedeele aplicate în prezent în industrie.

Prin utilizarea microorganismelor se extrag, în condiții economice avantajoase, metale, cum este cazul obținerii cuprului din minereuri sărace sau uraniului din apa oceanelor ; tot pe această cale se realizează recuperarea secundară a țițeiului din sonde.

Aplicarea biotehnologiilor introduce pe scară tot mai largă în circuitul de chimizare biomasa regenerabilă. O realizare de vîrf, anunțată recent, este obținerea continuă, într-o instalație pilot cu capacitatea de 200 l/zi, a alcoolului etilic din materiale celulozice, la un preț de cost mai redus decît benzina din țiței. Un astfel de procedeu, bazat pe materii prime vegetale, obținute în culturi industriale, de mare productivitate, realizate în prezent pe loturi experimentale în multe locuri din lume, poate asigura în viitor necesarul de materii prime pentru industria chimică organică, petrochimică și de carburanți din surse regenerabile.

dr. ing. Grigore POP

Roboții industriali au depășit de mult literatura științifico-fantastică

ÎN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice actuale progresul tehnic înseamnă înainte de toate automatizarea proceselor de fabricație. În condițiile industriei în care predomină producția de serie mică și mijlocie, respectiv pe loturi, automatizarea eficientă din punct de vedere economic este doar cea flexibilă.

Sistemele de fabricație — celulele și liniile de fabricație — conțin subsisteme de manipulare și prelucrare. Flexibilitatea sistemului presupune la rîndul ei flexibilitatea subsistemelor componente. Introducerea în producție a mașinilor-unelte și a altor utilaje tehnologice automate, respectiv a dispozitivelor de lucru automate creează premisele flexibilității subsistemului de prelucrare. Această acțiune nu poate deveni eficientă dacă în paralel nu se iau măsuri de automatizare flexibilă a subsistemului de manipulare a obiectelor de lucru și a sculelor.

Importanța automatizării flexibile a subsistemului de manipulare se înțelege mai profund dacă ne gîndim la faptul că în industria constructoare de mașini 95% din „timpul de parcurgere" al întregului proces de fabricație de către o piesă (din momentul extragerii sale din magazie ca semifabricat și pînă la înglobarea ei în produsul finit și predarea acestuia către beneficiar) este compus din timpii de depozitare, transfer și așteptare.

Flexibilitatea subsistemului de manipulare presupune realizarea reglajului de adaptare la un nou produs într-un timp cît mai scurt, cu cheltuieli materiale și de manoperă minime. Pe lîngă existența dispozitivelor aducătoare și de evacuare, acest lucru presupune înainte de toate utilizarea unor roboți industriali.

Dintre multe definiții care se dau roboților industriali aș reține pe cea de instalații pentru operații umanoide, comandate automat și reprogramabile, deci instalații care efectuează operații de tipul acelora pe care în mod normal le efectuează omul, cu mîna și brațul.

„Populația" de roboți industriali în lume este în creștere explozivă : după datele statistice, în 1984 în Japonia erau instalați 34 mii roboți industriali (32 la 100 mii de locuitori), în S.U.A. 13 mii (4,3 la 100 mii de locuitori), în R.F.G. 6 600 (5.7), în Suedia 2 400 (17,7), în U.R.S.S. peste 3 000 etc.

Introducerea roboților presupune în primul rînd intensificarea cercetărilor în domeniul roboților. În al doilea rînd, este nevoie să se dezvolte capacități de fabricație pentru producerea roboților industriali și a dispozitivelor periferice acestora. În al treilea rînd, se impune pregătirea de cadre tehnice capabile să preia și să utilizeze în producție această nouă tehnologie.

Implementarea în producție pe scară largă a roboților industriali va avea ca urmare, din punct de vedere tehnic și economic, o creștere importantă a productivității muncii la mașinile și utilajele servite în condițiile înlocuirii operatorului uman. Se va ajunge, de asemenea, la creșterea indicelui de utilizare a dotării tehnice și la economisirea de energie, roboții industriali fiind capabili să lucreze în ateliere neîncălzite și neluminate. După părerea mea, însă, cel mai mare cîștig în urma introducerii robotizării va consta în ridicarea nivelului calitativ al produselor, datorită faptului că în cadrul sistemelor de fabricație deservite de roboți industriali se respectă riguros disciplina tehnologică optimă. Experiența a arătat că această „disciplinare" a procesului de fabricație „iradiază" și asupra locurilor de muncă nerobotizate, aflate în amonte și în aval în raport cu fluxul tehnologic.

Imaginea ar fi însă incompletă dacă nu ne-am referi și la urmările sociale ale implementării roboților industriali în producție. Aceste instalații ușurează activitatea muncitorilor, înlocuindu-i în operații care necesită efort fizic mare efectuat într-un mediu nesănătos, nociv, precum și în efectuarea unor operații monotone, fără componente creative și cu mînuiri de o frecvență mare.

Roboții industriali permit servirea unor mașini-unelte în operații de paletizare și depaletizare, în servirea unor utilaje din sectoare calde, sudare, cu arc și prin puncte, vopsire, manipulări de obiecte mai grele, operații de curățătorie în turnătorii, debavurare, curățirea rămășițelor de pămînt de formare etc. Pe plan mondial s-a ajuns pînă la 4—5 m pe secundă în ce privește viteza de acționare a roboților asupra pieselor și subansamblelor. Vederea artificială, care în momentul de față este deja comercializabilă pe plan mondial, permite adaptarea robotului la mediu, recunoașterea formelor obiectelor și poziției lor, precum și adaptarea robotului pe această cale la manipularea unor obiecte cu poziții cunoscute. De asemenea, o altă direcție în care s-au obținut rezultate spectacul are o constituie programarea prin voce umană a roboților, deci recunoașterea vorbirii umane și acționarea pe baza acesteia. Un domeniu important este montajul și controlul calitativ nedestructiv. Un alt domeniu de viitor în curs de conturare se referă la roboți montați pe vehicule autonome, care se deplasează pe baza organelor de simț proprii printre obstacole.

După părerea mea, în perioada anilor 1985—2000 se va produce o proliferare importantă a roboților industriali. La sfîrșit de mileniu se vor număra printre țările avansate doar acelea în industria cărora s-a generalizat fabricație flexibilă servită de roboți industriali.

prof. dr. ing. Francisc KOVÁCS

UN TEST PRINTRE DESIGNERI

Un test inedit a fost realizat în Anglia, în rîndul specialiștilor în design industrial din marile întreprinderi constructoare de mașini. Investigația și-a propus să stabilească în ce măsură proiectanții sînt familiarizați cu materialele noi utilizabile în automatizări, mecanică, industria electrică/electronică și aparate de măsură și control. Rezultatele au fost surprinzătoare, demonstrînd cunoștințele reduse ale celor interogați privind caracteristicile atît ale unor materiale aflate de mult în procesele industriale — cum ar fi nailonul sau policarbonații — cît și ale unor materiale relativ noi, ca polimeri fluorurați, mase plastice termorigide sau poliuretanice. Testul asupra cunoștințelor în domeniul tehnologiilor de producere a respectivelor materiale a dus la aceleași concluzii.

Potrivit revistei „Eureka", specializată în transferul de tehnologie, testele efectuate indică limitarea proiectanților la materiale vechi, din lipsă de cunoștințe asupra ultimelor realizări ale tehnologiilor de vîrf. Cauza de esență o constituie, după aprecierile sursei citate, orientarea unilaterală a sistemului de învățămînt, care nu asigură absolvenților pregătirea necesară utilizării acestor materiale, experiența căpătîndu-se numai după școlarizare, în procesul de producție.

DESCIFRAREA IMPACTULUI ECONOMICO-SOCIAL AL NOILOR TEHNOLOGII

ÎN PRIVINȚA aprecierii accelerării mutațiilor tehnologice care se petrec în economiile statelor industrial dezvoltate există un deplin acord în rîndul specialiștilor, însă referitor la evaluarea perspectivelor tehnologice și mai ales ale dezvoltării economice la nivel mondial planează cele mai mari incertitudini. Pentru a putea evalua cu luciditate posibilitățile reale de dezvoltare economică în viitorul mai mult sau mai puțin apropiat este necesar să fie studiate realitățile imediate ale economiei mondiale, modificările profunde ce s-au petrecut în sînul forțelor de producție, în structura și în fluxurile comerțului mondial în perioada crizei economice mondiale — ale cărei reverberații nu par deloc să se fi încheiat.

Mutațiile petrecute în baza tehnico-materială a statelor industrializate sînt deosebit de evidente întrucît s-au produs în condițiile unei îndelungi perioade de stagnare economică, în contextul căreia s-a remarcat o importantă reducere a activității sectoarelor industriei metalurgice și chimiei grele, materialelor de construcții concomitent cu o creștere în ritmuri fără precedent a unor domenii bazate pe tehnici și tehnologii noi, pe aplicații ale progreselor tehnico-științifice. Pretutindeni se depun eforturi susținute pentru adaptarea aparatului productiv și a utilizatorilor la noul context energetic și conjunctural, la progresul tehnico-științific. Includerea noilor tehnologii în sistemele tehnico-industriale ale fiecărei țări ridică probleme deosebite atît în privința utilizării optime a acestora, a armonizării exigențelor economico-financiare cu cele strict tehnologice, cît și în privința sistemului de valori al societății respective. Așa cum se cunoaște evoluția tehnologică îmbracă două aspecte contrastante : pe de o parte mișcarea de ansamblu, relativ lentă și cvasicontinuă, de perfecționare a tehnologiilor cunoscute bazate pe experiența acumulată în exploatarea lor (îmbunătățirea randamentelor motoarelor electrice sau compresoarelor), adaptarea mașinilor-unelte la exigențele noilor materiale și noilor industrii sau la cerințele consumatorilor etc. Pe de altă parte, în actuala perioadă de progres tehnico-științific au intervenit mutații tehnologice fundamentale, în domenii ca energia electrică și aplicațiile ei diverse (automatizarea, aparate de birou, noi tehnici de comunicare etc.) în domeniul realizării de noi materiale (aliaje de aluminiu cu litium, materiale termoplastice, compozite, materiale ceramice, elastomeri, fibre optice de siliciu, semiconductori, ceramică fină pentru industria electronică, suporți speciali pentru fixarea enzimelor necesare industriilor bazate pe biotehnologii etc.).

Așadar printre caracteristicile progresului tehnic actual se remarcă convergența unor perfecționări notabile ale tehnicilor tradiționale cu apariția noilor tehnologii, noilor produse și a noilor materiale, cu introducerea microelectronicii biotehnologiilor, noilor materiale și a energiilor neconvenționale în toate domeniile de activitate, de la minerit la agricultură, de la producție la consum și servicii.

Economisirea resurselor — prioritatea priorităților

ACUMULAREA unor mari progrese în domeniul tehnicii a fost accelerată sub influența convergentă a progreselor cunoașterii științifice, dar și sub impactul modificării nevoilor sociale, al comenzii sociale, modificări impuse de criza energetică și de materii prime, de criza ecologică, de criza economică mondială. Nu pot fi apreciate corect mutațiile tehnologice și amploarea influențelor lor asupra dezvoltării economice a lumii dacă nu ținem seama și de evoluțiile relațiilor economico-sociale la nivel național și mondial, de modificările modurilor de viață și a priorităților de consum ale popoarelor, de schimbările ce au loc în formarea și repartiția veniturilor, de transformările radicale ce se petrec în sînul forțelor de producție, elemente care pot antrena prefaceri radicale în baza tehnico-materială a societății. Or, în această perioadă tocmai puternica perturbare a vieții economice mondiale, înmulțirea dificultăților, restricțiilor și agravarea contradicțiilor de pe piața mondială au exercitat o influență notabilă asupra strategiilor de politică economică ale statelor, asupra orientărilor tehnicii și tehnologiei, asupra modificării sistemului de producție, a bazei tehnico-materiale a societății și chiar a sistemelor de valori și de consum. Criza economică pe care o parcurge în momentul de față omenirea ar putea fi considerată ca un sindrom de adaptare la noile realități economice, tehnologice, ecologice, la noile progrese ale cunoașterii științifice, la evoluția raporturilor de forță economică și politică de pe arena mondială. În acest context progresul tehnic este chemat să aducă soluții apte să răspundă multiplelor și stringentelor constrîngeri ale realității. El poate fi folosit ca instrument de adaptare a bazei tehnico-materiale la restricțiile prezente și mai ales a celor ce se prefigurează la orizont.

Sub acțiunea unor forțe contradictorii se conturează o nouă diviziune a muncii la nivel planetar, noi profiluri ale economiilor naționale și noi raporturi economice mondiale. Ar putea să pară paradoxal faptul deosebit de evident că pe măsura adîncirii interdependențelor economice dintre state se observă o tendință de consolidare a conștiinței necesității prezervării independenței naționale, îndeosebi a independenței economice, sporirea preocupării pentru autoaprovizionarea statelor cu alimente și energie. Întrucît complexitatea stimulează capacitatea de autoorganizare, se constată că pe măsura creșterii complexității vieții economice a lumii se intensifică și preocupările de autoorganizare a unităților componente — statele naționale — și a organismelor zonale care încearcă să valorifice complementaritățile economice din zonele respective. Procesul de autoorganizare este de natură să permită „o tranziție fără mari „zguduiri" a sistemului economic mondial.

În momentul de față viața economică mondială este perturbată în mare măsură de două tendințe contrare — una orientată spre progres, spre modificarea actualei ordini economice și politice inechitabile și alta care urmărește menținerea statu-quo, care se opune cerințelor progresului general al omenirii. Interesele fundamentale generale ale omenirii converg însă spre cunoașterea și recunoașterea intereselor tuturor popoarelor mari și mici — a drepturilor și aspirațiilor lor de progres economico-social. Privită pe termen scurt, menținerea actualului sistem de relații inechitabile poate fi considerată mai avantajoasă din punct de vedere economic de către anumite state, în perspectivă însă aceasta contravine intereselor dezvoltării economice armonioase și pașnice ale întregii omeniri. Eforturile depuse de statele socialiste și de țările în curs de dezvoltare în cadrul organismelor economice ale O.N.U. tind să contribuie la schimbarea percepțiilor asupra nevoilor și aspirațiilor general umane și a relațiilor omului cu natura, la modificarea comportamentelor și practicilor din comerțul mondial.

În contextul amplelor schimbări în parametrii vieții economice mondiale, al orientărilor noi, mai raționale, ale progresului tehnic și al necesității, tot mai stringente, de a se economisi resursele naturale și a se evita poluarea mediului natural (care constituie însuși izvorul — baza de resurse a omenirii), **reducerea consumurilor materiale și energetice a devenit prioritatea priorităților** pentru politicile economice ale statelor. De altfel toate modificările ce se conturează în baza tehnico-materială a statelor industrial dezvoltate converg spre reducerea consumurilor de energie și materiale.

Reducerea consumurilor materiale a devenit un **factor esențial de creștere a eficienței** oricărei activități economice, de ridicare a performanțelor de competitivitate. Reducerea consumurilor energetice și de materii prime ca soluție de valori-

ficare superioară a resurselor, ca posibilitate de optimizare a utilizării patrimoniului de resurse naturale al fiecărei țări, dar și a potențialului său productiv, a forței de muncă și a creativității tehnico-științifice, este un obiectiv de mare importanță a cărui realizare implică eforturi complexe și convergente ale tuturor sferelor activității economice și sociale. La nivel planetar **tendința de reducere a consumurilor energetice și materiale** necesare realizării oricărui produs **are loc în condițiile creșterii cantității de inteligență, de informație, de competențe profesionale înglobate în acestea.** Tendința de miniaturizare a tuturor produselor, îndeosebi utilizarea microprocesoarelor, a informaticii cuplată cu telecomunicațiile, a biotehnologiilor și utilizarea energiei neconvenționale, regenerabile este evidentă îndeosebi în statele industrial dezvoltate.

În mod firesc procesul de reînnoire a bazei tehnico-materiale a început mai devreme în țările industrial dezvoltate, întrucît în aceste țări maniera creșterii cantitative și tipul de tehnologii clasice au depășit faza optimă de dezvoltare și au făcut să predomine consecințele negative nesesizate anterior : consumuri exagerate de materii prime, risipă, poluare etc. Dar dacă alte faze de reînnoire revoluționară a bazei tehnico-materiale a societății s-au desfășurat în perioade relativ îndelungate și în epoci diferite, în fiecare țară sau continent, în prezent ritmul de reînnoire a bazei tehnologice în toate statele industrial dezvoltate este deosebit de accelerat și sub impactul nevoii generale și stringente de economisire a resurselor se extinde în restul lumii.

Noile tehnologii — electronica și microelectronica, biotehnologiile modifică mai rapid procesele de producție, economisesc muncă, schimbă costurile relative ale produselor existente și generează varietăți multiple de produse și servicii noi, atît pentru întreprinderi cît și pentru consumul individual. Noile tehnologii de o bogăție, de o varietate și de o importanță incalculabile introduc în toate domeniile de activitate, în toate fazele reproducției, în toate aspectele vieții economico-sociale noi mijloace de producție și de comunicare, noi obiecte ale muncii și noi conținuturi ale muncii, noi exigențe privitoare la nivelul de instruire profesională a forței de muncă, dar creează și noi probleme referitoare la folosirea forței de muncă, la protecția muncii etc., ele converg spre modificarea stilurilor de viață și modalităților de consum.

Este incontestabil că noua revoluție tehnico-științifică — prin produsele sale oferă soluții, tehnici și tehnologii adecvate unor nevoi reale, stringente, generate de restricțiile crizei economice mondiale. Dar nu mai puțin adevărat este faptul că înnoirea bazei tehnice a societății este un proces revoluționar, dificil, costisitor, care exercită influențe adesea contradictorii, oricum deosebite de la țară la țară, în funcție de stadiul de dezvoltare economică, dar și de potențialul de resurse naturale și financiare și de forță de muncă, în funcție de gradul de antrenare al fiecărei țări în diviziunea internațională a muncii și de o multitudine de alți factori economici, sociali, politici.

Noile tehnologii în armonie cu tradiția și experiența

POATE că este dificilă descifrarea tuturor influențelor și a efectelor economico-sociale pe care noile tehnologii le imprimă asupra caracteristicilor bazei tehnico-materiale a societății și mai ales a consecințelor acestora asupra gradului de competitivitate al fiecărei economii naționale. Asimilarea elementelor tehnicii noi și articularea lor eficientă în ansamblul aparatului economic, corelarea strictă a nivelului de instruire al cadrelor și a modalităților de organizare, cu exigențele tehnologiilor respective, constituie preocuparea centrală a politicilor economice ale tuturor statelor. Cum este și firesc pretutindeni continuă să fie folosite unele tehnologii clasice concomitent cu cele noi, multe neconvenționale, deoarece nu se poate renunța dintr-o dată la imensele valori materiale investite prin eforturile unor generații. Pe de altă parte, se constată tendința de dotare a tehnologiilor clasice cu instrumente noi, microelectronice care le sporesc performanțele.

În această perioadă de penurie de resurse energetice și de materii prime are loc un interesant proces de reevaluare a unor idei, soluții, inovații mai vechi care în condițiile progreselor cunoașterii științifice, ale evoluției mijloacelor practice de realizare și ale fluctuațiilor prețurilor și insecurității aprovizionării se impun cu necesitate, sînt reluate, realizate și aplicate cu deosebită eficiență. Pretutindeni, dar mai cu seamă în țările în curs de dezvoltare ca India, Egipt, cele din America Latină etc. se studiază tradițiile, experiențele practice, de viață bazate pe înțelepciunea prudenței și modestiei de care au dat dovadă oamenii și începe să se revină la un sistem tradițional de folosire circulară a produselor. Este interesant faptul că revenirea la resurse energetice regenerabile ca cea eoliană, solară, biologică, la folosirea circulară a produselor se face cu ajutorul noilor tehnici și tehnologii, al materialelor noi ce permit randamente sporite.

În sfîrșit, putem spune că profilul bazei tehnologice a viitorului este abia în curs de constituire și în funcție de aceasta, structurile economice ale statelor se află în plin proces de modificare, de autodefinire. Ceea ce pare să difere față de trecut este tendința de a se contura particularități structurale distincte, de la o țară la alta, în funcție de avansurile tehnologice, dar și de baza de resurse naturale și de profilul forței de muncă, de condițiile geografice și social istorice proprii.

În întreaga lume se constată intensificarea strădaniilor de a preîntîmpina adîncirea decalajelor, de a adopta politici de înnoire a aparatului productiv — cu toate că implică eforturi financiare și dificultăți deosebite, aceasta fiind considerată drept cale sigură de înscriere pe linia progresului economico-social.

Directivele celui de-al XIII-lea Congres al partidului nostru elaborate din inițiativa și cu participarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, programele de creștere a productivității muncii, de ridicare a calității și competitivității produselor, orientările către introducerea tot mai rapidă a progresului tehnic și înnoirea produselor urmărec să accelereze procesul de înnoire a bazei tehnico-materiale în vederea înscrierii țării noastre în rîndul țărilor mediu dezvoltate economic și a depășirii decalajelor ce ne despart de țările industrializate.

Acest obiectiv de cea mai mare însemnătate necesită ca pe structura economică edificată și amplificată continuu în etapele precedente rezultatele proceselor productive viitoare să devină comparabile calitativ — ca eficiență, productivitate, economicitate a consumurilor materiale și energetice pe unitatea de produs, indici de originalitate și noutate, etc. — asemănătoare cu cele din practica economică a țărilor dezvoltate. Particularitățile dezvoltării intensive impun înscrierea hotărîtă a imperativelor economice de calitate și eficiență în primul plan al acțiunii social-economice, concomitent cu reducerea drastică a consumurilor și cheltuielilor materiale. Dacă în cazul creșterii extensive sporul de producție se realiza prin creșterea consumurilor materiale și energetice, a celor de forță de muncă, realizarea unei creșteri intensive impune scăderea consumurilor pe unitatea de produs, paralel cu îmbunătățirea performanțelor tehnico-materiale ale produselor.

Compararea performanțelor și a eficacității economice

MODIFICĂRILE parametrilor vieții economice mondiale, mutațiile tehnologice și multiplicarea restricțiilor ecologice influențează direct criteriile competitivității pe piața mondială și accentuează lupta de concurență, ele fac necesară reducerea consumurilor energetice și de materii prime ca **soluție prioritară de adaptare la noile realități,** ca soluție de optimizare a valorificării superioare a resurselor materiale, și a potențialului de creativitate tehnico-științifică.

Reducerea consumurilor materiale devine așadar un deziderat și o cerință stringentă a actualității. Schimbarea comportamentului agenților economici atît în calitatea lor de producători de bunuri materiale cît și în cea de consumatori se impune cu acuitate. Antrenarea maselor largi în această acțiune depinde în bună măsură de conștientizarea asupra imperativelor economisirii, de informarea lor asupra multiplelor căi, soluții, posibilități de economisire, depinde de înțelegerea corectă a consecințelor imediate și de perspectivă ale fiecărei forme de economisire. Reducerea consumurilor de materii prime și energie fiind o acțiune de mare complexitate și dificultate îmbracă aspecte extrem de diverse în funcție de domeniul de activitate și de parametrii și specificul resurselor ce urmează a fi economisite ori înlocuite. Departe de a constitui o acțiune exclusivistă, simplistă, reducerea consumurilor materiale implică măsuri și opțiuni de mare raționalitate vizînd sporirea valorii de întrebuințare de ansamblu a produselor, îmbunătățirea performanțelor mașinilor, utilajelor, instalațiilor, liniilor de fabricație dar și a bunurilor de consum — și reducerea costurilor de exploatare atît la producători, cît și la beneficiar. Este evident că în cazul fiecărui produs și a fiecărei forme de economisire se cer luați în considerare cît mai mulți parametri tehnico-economici, deoarece mulți dintre aceștia se completează și concură la valorificarea optimă a materialelor, la sporirea performanțelor și a durabilității produselor, la creșterea valorii lor de întrebuințare. Cuantificarea și compararea perfomanțelor și eficacității produselor realizate în condițiile economisirii materiilor prime și energiei nu se

pot realiza întotdeauna pe baza unui singur parametru — cu excepția acelor parametri ce au rol de factori determinanți ai posibilităților de înlocuire. Pentru cele mai multe soluții de economisire nivelul relativ al performanțelor tehnico-economice ale unor produse poate fi apreciat numai pe baza corelării mai multor parametri tehnico-economici. Compararea cantității de materii prime și energie economisite direct în procesul de producere al bunurilor respective cu efectul util, cu funcționalitatea, cu consumurile pe care le antrenează în exploatare, la producător și la beneficiar, cu durabilitatea acestora este o operațiune dificilă, dar deosebit de necesară pentru adoptarea unor soluții optime de economisire. Stimularea unei atitudini raționale, a preocupării constante și ferme pentru economisirea resurselor **impune o continuă îmbogățire a cunoștințelor de specialitate, întărirea disciplinei și competenței profesionale.** Totodată un rol însemnat în această acțiune îndeplinesc și pîrghiile cointeresării materiale. Se cuvine subliniat că în această privință pot să apară unele necorelări ori chiar contradicții de interese la nivel individual, microeconomic, sectorial sau național.

Este cunoscut faptul că reducerea consumurilor energetice și de materii prime se realizează pe multiple căi. Direct în procesul producerii bunurilor materiale, în servicii și în consum. Adeseori poate fi mai eficientă pentru economia națională reducerea consumurilor energetice pe care le antrenează utilajele sau construcțiile respective în perioada de exploatare, decît în momentul producerii lor, posibilitățile pe care le oferă pentru folosirea și recircularea materialelor și utilizarea energiei reziduale și de potențial scăzut etc. Am semnalat mai sus printre particularitățile actualei faze de progres tehnic și tendința de îmbinare armonioasă a noilor tehnologii și materiale cu idei, soluții și experiențe practice tradiționale cum este cea de folosire circulară a produselor.

Tocmai pornind de la analiza situației economice mondiale orientările programatice pe termen lung ale partidului și statului nostru — inițiate și fundamentate de eminentul strateg, președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu — stabilesc trecerea la o nouă etapă de dezvoltare economică intensivă, care impune valorificarea superioară a bazei de resurse, îmbunătățirea calității, eficienței și competitivității produselor.

Maria ANGHELESCU

REPUBLICA LA A XXXVIII-A ANIVERSARE

(Urmare din pag. 1)

nind de la legitatea generală a acumulării și reproducției lărgite, reafirmînd ideea forței constructive a poporului, a rolului hotărîtor al efortului propriu al națiunii noastre în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, Congresul al XIII-lea al partidului a stabilit pentru cincinalul 1986—1990 o justă repartizare a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, circa 70% din venitul național fiind destinat fondului de consum, iar 30% — fondului de dezvoltare.

Sistemul nostru politic, al democrației muncitorești, revoluționare asigură un cadru larg de afirmare a capacității creatoare a oamenilor muncii în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari, de participare plenară, nemijlocită în condiții de deplină egalitate a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, unit în Frontul Democrației și Unității Socialiste, la conducerea tuturor domeniilor vieții economico-sociale, a întregii societăți.

Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică, democrația politică, economică și socială asigură, prin formele sale reprezentative și directe, dialogul continuu al partidului cu poporul, participarea acestuia la dezbaterea și luarea deciziilor în problemele conducerii producției, ale vieții sociale și de stat, fluxul perpetuu de idei și experiență de la partid la popor și de la popor la partid. Partidul a desfășurat și desfășoară, totodată, o permanentă activitate politico-ideologică pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului de pregătire, de cunoaștere al maselor, astfel încît ele să valorifice efectiv, în cunoștință de cauză și cu eficiență socială sporită, marele potențial de progres ce rezidă în sistemul democrației muncitorești, revoluționare din țara noastră.

O dată cu adîncirea procesului democratic, a autoconducerii muncitorești statul nostru a devenit stat al democrației muncitorești, revoluționare. Reprezentant suprem al proprietarilor și producătorilor, statul desfășoară o largă activitate economico-organizatorică pentru conducerea unitară a întregii activități economico-sociale, pe baza planului național unic, pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, a independenței și suveranității patriei, de dezvoltare a relațiilor internaționale ale României. Creșterea rolului statului, conducerea unitară a întregii activități economico-sociale pe baza centralismului democratic nu diminuează atribuțiile, inițiativa unităților economice, care își desfășoară activitatea pe baza autoconducerii și autogestiunii economice. Unitatea indisolubilă dintre autoconducerea unităților și conducerea unitară de către stat a întregii activități economico-sociale rezidă în faptul că organismele autoconducerii muncitorești din unitățile economice adoptă hotăriri în conformitate cu planul național unic de dezvoltare economică și socială a țării, iar conducerea unitară și planificarea centrală se realizează în condițiile manifestării inițiativei oamenilor muncii din fiecare unitate economică pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan, perfecționarea continuă a activității economice.

Construcția socialismului a asigurat întărirea și dezvoltarea pe baze noi a națiunii noastre, a creat condițiile ridicării ei pe o treaptă superioară. Națiunea română, alcătuită din clase și categorii sociale prietene, se întemeiază pe economia socialistă unitară, îi sînt proprii cultura și conștiința socialistă și o organizare statală unitară, independentă și suverană: statul socialist unitar român. Ea constituie un factor primordial al progresului, al făuririi orînduirii sociale noi.

În cadrul marilor cuceriri dobîndite de poporul nostru în anii Republicii, la loc de frunte se înscrie rezolvarea justă, în spiritul principiilor socialismului științific, a problemei naționale, făurirea, pe această bază, a unității și prieteniei frățești dintre toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate. Partidul nostru a abordat problema asigurării deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, în cadrul dezvoltării generale economico-sociale a patriei, a ridicării nivelului de civilizație al întregii țări. **„Pornim de la faptul** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că bunăstarea materială și spirituală a fiecăruia, adevărata libertate nu se pot realiza și afirma decît în cadrul bunăstării generale, al libertății și independenței întregului popor".** Deplina egalitate în drepturi a cetățenilor de diferite naționalități din patria noastră socialistă este asigurată în primul rînd de repartizarea forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, de dezvoltarea industrială, economico-socială a tuturor județelor țării, care oferă condiții materiale egale și posibilitatea de a beneficia în egală măsură de roadele dezvoltării economice a patriei. Practic nu există domeniu economic, politic sau social unde să nu se manifeste deplina egalitate în drepturi și participarea cetățenilor români, de diferite naționalități, la întreaga viață politică și socială.

Prefacerile profunde petrecute în viața economică, social-politică și culturală a țării se reflectă și în activitatea internațională a României, care s-a afirmat și se afirmă cu putere în viața internațională printr-o politică activă, principială, de independență națională, de largă colaborare, de destindere și pace. Activitatea susținută, multilaterală a Republicii Socialiste România și a președintelui ei a fost permanent orientată spre afirmarea cu putere a principiilor de deplină egalitate, respect al independenței și suveranității naționale, neamestec în treburile interne, de respectare neabătută a dreptului fiecărui popor de a-și făuri de sine stătător destinele, de a-și alege liber calea dezvoltării economico-sociale, potrivit voinței și aspirațiilor proprii.

Realizările remarcabile obținute de poporul român în dezvoltarea economică și socială a țării pe drumul edificării societății socialiste în anii Republicii, precum și perspectiva transformării României într-o țară socialistă dezvoltată, reprezintă cea mai concludentă dovadă a justeței politicii științifice a Partidului Comunist Român — centrul vital al întregii națiuni —, care aplică în mod creator principiile fundamentale ale socialismului la realitățile patriei noastre, ale epocii în care trăim.

NOILE TEHNOLOGII: evoluții și implicații

URMARE a acutei crize ce a cuprins economia mondială în anii șaptezeci, o atenție crescîndă a fost acordată în ultimii ani problemelor legate de politica industrială și, ca un corolar, dezvoltării și implementării tehnologiilor de vîrf. Competiția internațională pentru resurse și piețe de desfacere a determinat schimbări structurale în producția industrială mondială care s-au concentrat în trei domenii principale: microelectronica, utilizarea noilor surse de energie și folosirea pe scară largă a descoperirilor biologiei în producție (îndeosebi a rezultatelor ingineriei genetice).

Astăzi impactul microelectronicii se face simțit practic în toate sferele vieții economico-sociale, de la calculatoare și microprocesoare, roboți industriali și mașini-unelte cu comandă numerică la minicalculatoare și jocuri electronice. Tehnologia computerizată oferă posibilități noi de accelerare a proceselor de producție, de creștere a productivității și competitivității acestora. De asemenea, tehnologiile informaționale își dovedesc în cele mai multe cazuri eficiența prin economiile însemnate de materiale, energie și forță de muncă. Cele mai multe ramuri industriale și servicii au devenit în ultimii ani mari utilizatoare de componente electronice (tranzistori, diode, circuite integrate, memorii). Industria electronică demonstrează în ce măsură creșterea și productivitatea sectorului industrial depind de transformările tehnologice și rolul pe care îl poate juca competiția în inovarea tehnicilor și produselor. Numeroase țări ale lumii au înțeles necesitatea dezvoltării unei industrii electronice naționale, în scopul de a-și crea baza industriilor viitorului, mari consumatoare de asemenea produse. Considerînd microelectronica ca un element-cheie al strategiei lor de creștere și modernizare, ele fac din dezvoltarea acestui domeniu atît un obiectiv economic, cît și unul politic, ținînd seama de dezechilibrele existente pe plan internațional și de repercusiunile lor asupra balanțelor comerciale (Dimitri Ypsilanti, „L'industrie des semiconducteurs" în L'Observateur de l'O.C.D.E., nr. 132, ianuarie 1985, pag. 14).

În acest context, sînt de remarcat eforturile țărilor puternic industrializate de a-și dezvolta structura productivă pe baza tehnologiilor de vîrf. Japonia, de pildă, alături de dezvoltarea industriei microelectronice, a semiconductorilor și a opticii face însemnate investiții pentru dezvoltarea industriei ceramicilor și a celei farmaceutice. Astfel, în momentul de față cercetarea fundamentală japoneză are ca obiectiv de bază dezvoltarea unei tehnologii de inginerie a proteinelor care ar înlătura obstacolele prezente din domeniul biotehnologiei. Misiunea ingineriei proteinelor este de a combina aminoacizii pentru a crea noi proteine; odată pusă la punct, această tehnologie va permite producerea de proteine artificiale și noi produse farmaceutice.

În toate statele industrializate, un rol crescînd îl are subvenționarea directă sau indirectă de către stat a activității de cercetare-dezvoltare. De asemenea, cooperarea internațională în domeniul cercetării-dezvoltării se intensifică. Pot fi citate în acest sens lansarea programelor vest-europene de cercetare în domeniul electronicii ESPRIT și EUREKA (acesta din urmă necesitînd în următorii 10 ani investiții de peste 50 miliarde franci francezi pentru realizarea unor proiecte de anvergură cum ar fi: microprocesoare care pot să integreze un milion de tranzistori pe o așchie de siliciu, memorii de 64 megabiți, componente de hiperfrecvență pentru calculatoarele din generația a 5-a, senzori optronici ș.a.), sau așa-numitele „acorduri de sursă secundară". Acestea din urmă reprezintă o formă foarte răspîndită de transfer de tehnologie între firme care permite unei întreprinderi să producă replica exactă a unui produs fabricat de o firmă concurentă. Aceste „acorduri" oferă întreprinderilor posibilitatea de a ține pasul cu evoluția rapidă a tehnologiilor fără a se angaja în cheltuieli costisitoare de cercetare-dezvoltare, iar în cazul micilor întreprinderi de a-și valorifica mai bine inovațiile prin lărgirea producției asigurate de marile firme.

Competiția ascuțită și dorința de relansare economică conferă o importanță crescîndă politicii industriale, strategiei în producție și cooperării internaționale. Așa cum remarcă unii observatori, în ultimul timp s-au cristalizat cîteva tendințe principale (Mihaly Simai „The Role of New Technology in World Economic Competition and in Enterprise Strategy", în Development and Peace, vol. 5, 1984) : pe baza performanțelor și a eficienței economice, guvernele selectează ramurile care sînt mai competitive și care pot deveni propulsoare ale dezvoltării economice; industrii importante din punct de vedere al competitivității și care înglobează tehnologii de vîrf, cum sînt microelectronica, industria semiconductorilor, laserii, sînt sprijinite prin investiții și credite de stat pentru cercetare-dezvoltare; restructurarea industrială trebuie sprijinită printr-o „asistență de adaptare", ce include investiții, recalificarea forței de muncă eliberate din industriile aflate în declin etc.

În condițiile competiției internaționale actuale, progresul tehnic a dobîndit un rol cheie în practic toate țările lumii. O cerință esențială a înscrierii economiei naționale a unei țări pe coordonatele progresului științifico-tehnic contemporan o constituie întărirea rețelei proprii de cercetare, sincronizarea ei cu imperativele dezvoltării economice, organizarea eficientă a relației cercetare-dezvoltare-producție. Țările industrializate fac eforturi financiare deosebite în această direcție, alocînd fonduri importante sectorului de cercetare-dezvoltare. Astfel, în 1982, cheltuielile de cercetare-dezvoltare ale principalelor țări occidentale industrializate, apreciate ca valoare absolută, se prezentau după cum urmează: Statele Unite, 82 milioane dolari, Japonia 31 mil. dolari, R.F.G., 17 mil., Franța, 12 mil., Marea Britanie, 11,5 mil., („Les efforts de recherche-développement dans les grands pays industrialisés, in Problèmes Économiques, nr. 1 912, 20 februarie 1985, pag. 3). Dar prezentarea acestor cifre la nivel național nu oferă decît o imagine abstractă asupra cheltuielilor în acest domeniu. Un „clasament" pe organisme și firme poate oferi un tablou mai nuanțat al fondurilor destinate acestui domeniu prioritar. Într-un raport al Organizației de cooperare și dezvoltare economică se sublinia faptul că numai Departamentul Apărării Statelor Unite controlează 10% din sumele consacrate cercetării-dezvoltării, ceea ce corespunde, în linii mari, cu efortul total de cercetare-dezvoltare al R.F.G. Iar firma I.B.M. consacră cercetării-dezvoltării o cifră superioară celei consacrate de țări ca Belgia sau Australia, la fel cum General Motors sau Ford acordă acestui domeniu fonduri egale cu cele alocate pe ansamblul industriei italiene.

Ca o constatare de ordin general, nivelul fondurilor destinate cercetării-dezvoltării a mers mînă în mînă sau a depășit ușor creșterea economică a majorității țărilor dezvoltate. Resursele destinate cercetării-dezvoltării au crescut aproximativ în același ritm cu P.I.B. în țările industrializate, creșterile cele mai importante înregistrîndu-se în Japonia, R.F.G., S.U.A.

În ultimii ani se poate remarca în general o scădere a fondurilor publice și o creștere a fondurilor particulare alocate cercetării-dezvoltării, tendință mai accentuată în țări ca: S.U.A., Franța, Canada, Belgia, Spania. (Alison Young, „Indicateurs de la science et de la technologie", L'Observateur de l'O.C.D.E., nr. 121). În majoritatea țărilor dezvoltate, industria își finanțează sectorul de cercetare aproape în întregime din fonduri proprii, excepție făcînd domeniile apărării și al programelor aerospațiale. Guvernele tind din ce în ce mai mult să încurajeze industria să-și autofinanțeze activitățile de cercetare-dezvoltare prin diferite stimulente fiscale. O formă nouă de cercetare integrată care s-a impus în ultima vreme o reprezintă așa-numitele „parcuri științifice" (de la englezescul „science park"), concentrări de întreprinderi industriale și institute de cercetare situate, de obicei, în apropierea unui mare centru universitar, care realizează osmoza între cercetarea fundamentală universitară și know-how-ul industrial.

Deși dispun în general de o bază economică relativ modestă, parcurile științifice constituie un cadru propice pentru cercetarea și realizarea industrială a unor descoperiri academice în domenii de vîrf cum sînt tehnologiile viitorului. Nu mai puțin lipsită de interes este apariția în cadrul acestor parcuri științifice a unor societăți de servicii specializate în transfer de tehnologie care asigură legătura directă între colectivele de cercetare și marile firme industriale.

Crearea unei rețele naționale de cercetare puternice a devenit așadar o condiție esențială a dezvoltării orică-

Valentin NEGOIȚĂ

(Continuare în pag. 3.)

Realizări și promisiuni în domeniul biotehnologiei și al ingineriei genetice

ÎN URMĂ cu aproximativ 20 de ani, îndată ce s-au stabilit structura și proprietățile unor catalizatori biologici (enzime), s-a conturat pentru prima oară ideea că unele cercetări fundamentale din domeniul biologiei ar putea revoluționa industria chimică și farmaceutică. Optimismul care a cuprins atunci numeroși oameni de știință și de afaceri s-a dovedit a fi însă exagerat, fiindcă numai un număr relativ restrîns de procedee industriale au fost elaborate pe baza cercetărilor biologice acumulate.

Dar, cu zece ani în urmă, cînd s-a descoperit posibilitatea transferului informației genetice de la o specie de organism la alta prin intermediul manipulărilor genetice, biologii au înțeles rapid că tehnologiile lor pot avea un imens impact asupra societății. Într-adevăr, după anul 1975 s-a produs o schimbare radicală în raportul dintre biologie și industrie. Noua biologie, care s-a dezvoltat pe baza descoperirilor fundamentale apărute, a oferit numeroase alternative favorabile pentru rezolvarea diferitelor probleme cu care se confruntă variate sectoare de activitate științifică și industrială. Astfel, numai pentru anul 1985 cifra de afaceri pe plan mondial a biotehnologiilor a fost apreciată la 2 miliarde dolari. În mod cert, importanța acestor tehnologii, în viitorul apropiat, va fi din ce în ce mai mare, iar în unele domenii va fi chiar dominată, fiindcă ele reprezintă de fapt rodul celor mai noi cercetări fundamentale care au revoluționat concepțiile din biologie.

„Unul din evenimentele majore ale secolului nostru"

DESCOPERIREA structurii moleculei de acid dezoxiribonucleic (ADN), de către James Watson și Francis Crick în anul 1953, cu toate implicațiile biologice care au derivat din această descoperire este considerată de Sir Lawrence Brogg (1968), și el laureat al premiului Nobel, ca și cei doi oameni de știință menționați mai sus, ca „unul din evenimentele majore ale acestui secol". Un alt autor, Davis (1980), apreciază că determinarea structurii moleculei de ADN de către savanții amintiți a oferit biologiei ceea ce structura atomului a oferit fizicii și chimiei și a dus la stabilirea unor principii și proprietăți care explică atît varietatea de forme de organizări cît și enorma varietate de fenomene ce caracterizează sistemele biologice. Această performanță științifică remarcabilă a produs într-adevăr un salt imens în cunoștințele despre organizarea materiei vii și a pregătit terenul pentru ca revoluția biologică să se impună definitiv odată cu apariția în 1973 a celei mai prolifice tehnologii de inginerie genetică. Am numit în acest fel tehnologia ADN recombinant, cunoscută și sub denumirea de tehnologia clonării genelor.

Pentru a înțelege însă sensul revoluției în biologie trebuie să precizăm că pînă acum aproximativ 40 de ani în acest domeniu domnea, după cum afirma Watson (1983), „un haos intelectual", în timp ce azi, grație descoperirilor din domeniul biologiei moleculare, există un consens total că esența vieții organismelor se găsește în molecula de ADN. Această moleculă este considerată substanța cea mai importantă dintre toate cele cunoscute azi, datorită faptului că ea înglobează în structura ei informațiile genetice necesare controlului creșterii și diviziunii tuturor organismelor.

Infinitatea schimbărilor structurale care se produc în timp în molecula de ADN stă la baza procesului de evoluție, care a generat imensa varietate de organisme existente azi incluzînd și specia noastră. Dar descoperirea structurii ADN și a rolului său în transmiterea informației genetice au reprezentat doar începutul erei noi în biologie caracterizată atît prin precizarea exactă a relațiilor existente între acizii nucleici și proteine, cît și prin folosirea deliberată a acestor relații în scopul obținerii de informații și produse indispensabile civilizației omului modern. Molecula de acid nucleic a fost asemănată cu un text scris cu un alfabet simplu, compus doar din 4 litere (cele patru nucleotide existente în molecula oricărui acid nucleic). În schimb, molecula proteică reprezintă un text scris cu un alfabet din 20 de litere (corespunzătoare celor 20 de aminoacizi care o compun). Prin urmare, stabilirea codului genetic, realizată în 1966, prin care s-a precizat modul în care cele 4 litere din alfabetul acizilor nucleici este convertit în cel al celor 20 de litere al proteinelor trebuie considerată o altă etapă fundamentală a revoluției biologice.

În momentul în care s-a ajuns să se cunoască faptul că toate organismele au informația genetică cuprinsă în molecula lor de acid nucleic, iar codul genetic este universal, în sensul că relația acid nucleic-proteină amintită se desfășoară în linii mari la fel la o bacterie ca și la om, a apărut posibilitatea de a transfera informația genetică de la o specie de organism la alta. Această posibilitate s-a transformat în realitate într-o perioadă mai scurtă de 10 ani de la precizarea codului genetic, și anume în 1973, cînd s-a reușit construirea în laborator a primei „himere biologice", adică a unui microorganism care posedă elemente genetice de la două microorganisme diferite „asamblate" artificial după dorința omului. Am ajuns astfel la apogeul revoluției biologice, moment în care barierele dintre specii pot fi trecute iar cercetătorii pot construi organisme noi, neîntîlnite în natură: bacterii care „fabrică" hormoni cerebrali umani, interferon, ovalbumină, precum și alte substanțe pentru care inițial nu dispuneau de informația genetică necesară. Se poate deci afirma că acumulările cercetărilor fundamentale din domeniul biologiei moleculare au determinat în mod inevitabil revoluția în biologie caracterizată prin schimbarea totală a concepțiilor noastre despre fenomenele vieții. Ea a declanșat nu numai schimbarea gîndirii biologice, dar a deschis și calea unor noi activități industriale productive atît de necesare societății contemporane.

Biotehnologia și ingineria genetică

PENTRU a evita unele confuzii este poate util să precizăm de la bun început conținutul celor două noțiuni. Considerăm necesară această precizare, deoarece chiar în rîndul specialiștilor nu există un consens total în ceea ce privește definiția și utilizarea acestor termeni, ei fiind folosiți uneori în accepțiuni diferite. Poate că acesta a fost motivul pentru care un organism internațional, și anume Federația Europeană de Biotehnologie a găsit necesar să facă unele precizări privind biotehnologia. Conform unei definiții date de acest organism în 1981, prin biotehnologie se înțelege utilizarea integrată a biochimiei, microbiologiei și ingineriei chimice pentru realizarea de aplicații tehnologice, bazate pe activitățile microorganismelor, culturilor celulare din țesuturi vegetale și animale și ale enzimelor. Într-o monografie recent apărută consacrată tehnologiei ADN recombinant, noi am optat pentru definirea ingineriei genetice, ca un ansamblu de tehnologii efectuate „in vitro" cu gene cromozomi și uneori cu celule întregi, în scopul „construirii" unei structuri cu proprietăți ereditare premeditate.

Așa stînd lucrurile, înseamnă că ingineria genetică se plasează în mijlocul, în inima unei vaste arii de activitate cum este biotehnologia. Ea a devenit instrumentul cu care biotehnologiile sînt schimbate pe diferite căi făcîndu-le tot mai rapide și eficiente. Aceasta este motivul pentru care se consideră că ingineria genetică reprezintă pentru biotehnologie ceea ce semiconductorii au reprezentat pentru industria electronică. Prin urmare, dacă biotehnologia convențională practicată de

oameni de milenii în legătură cu producerea de alimente și băuturi fermentate a cuprins doar activități industriale limitate, **biotehnologia modernă**, care s-a definit în ultimii ani, bazată pe cuceririle ingineriei genetice, **are un cîmp larg de acțiune, care include practic toate ramurile industriei.** Există indicii precise că în industria chimică, de exemplu, chimicalele aromatice și alifatice vor fi produse prin biotehnologie. De asemenea, producția de alcool (prin conversia celulozei), recuperarea petrolului din zăcăminte, purificarea uraniului și a altor metale scumpe, controlul poluării mediului etc. își găsesc soluții avantajoase prin utilizarea biotehnologiei. Pe de o parte, potențialul nelimitat al biotehnologiilor care utilizează materii prime din surse regenerabile (biomasa), iar pe de altă parte faptul că chimicalele din petrol (petrochimicalele) sînt din ce în ce mai scumpe și limitate, alături de alți factori conjuncturali de natură economică sau chiar politică, au determinat schimbări radicale în concepția producătorilor de bunuri. Conform unor rapoarte recente, aproximativ 7% din produșii chimici sînt fabricați cu ajutorul manipulărilor genetice ceea ce, pentru început, trebuie să recunoaștem, este foarte mult. Au apărut firme noi ca Genentech, Genex, Biogen, France-gene, ca să nu citățm decît cîteva, dintr-un număr estimat la cîteva sute, care produc pe baza tehnologiilor puse la punct cu ajutorul ingineriei genetice medicamente (insulină, hormoni de creștere, factori de coagulare și de lizâ a sîngelui, interferon etc.) și alte substante indispensabile progresului societății. Firme cu vechi tradiții din industria chimică a țărilor dezvoltate, cum sînt Bayer, BASF și Hoechst în R.F. Germania, Sumitomo și Toray Industries în Japonia, ICI în Anglia, Montedison în Italia, Eli Lilly, Hoffman La Roche, Dow Chemical, Du Pont, Exxon, Shell Oil în Statele Unite, au introdus în activitățile lor biotehnologia, pentru a rămîne competitive.

Toate aceste exemple ilustrează sensul revoluției biotehnologice de azi, permanenta preocupare pentru perspectivă, fiindcă viitorul de fapt a început să se contureze încă „ieri", cu aproximativ zece ani în urmă, cînd pe baza unor cercetări fundamentale s-a reușit construirea primei „himere biologice" amintite mai sus. De aici rezultă cerința imperioasă față de perspectivă, orientarea cît mai grabnică spre introducerea biotehnologiilor în cît mai multe domenii de activitate, astfel ca toate capacitățile și resursele existente să fie mobilizate încît să se faciliteze drumul de la proiecte la realizări.

Biotehnologii bazate pe cercetările de biochimie

DUPĂ cum este bine cunoscut, scopul final al biochimiei este acela de a descifra mecanismele vieții. Multe din caracteristicile materiei vii au putut fi explicate pe baza rezultatelor furnizate de cercetările de biochimie. Se poate chiar spune că progresul biologiei nu poate fi disociat de contribuția biochimiei, care a facilitat descifrarea organizării și funcționării unor sisteme biologice la nivel molecular. Mai mult chiar, atît ingineria genetică de azi, cît mai ales o serie de biotehnologii nu s-ar fi putut dezvolta fără cunoașterea mecanismului de acțiune al unor enzime printre care amintim doar pe cele de restricție și modificare, precum și cele de legare a ADN. Dar cunoștințele de biochimie au devenit exploatabile și direct printr-o serie de procedee industriale caracterizate prin rafinament și eficiență economică deosebită.

Exemple sînt numeroase, în cele ce urmează ne vom referi numai la unele din domeniul tehnologiei enzimelor imobilizate. Aplicațiile practice ale biotehnologiei includ producerea de diferite chimicale, combustibili, alimente, medicamente, substanțe necesare în medicină pentru diagnosticul și tratamentul unor maladii etc. Majoritatea acestor produse provin din materii prime (amidon, celuloză, proteine etc.) care sînt supuse bioconversiei printr-o serie de reacții de hidroliză, izomerizare, oxidări, reduceri, transferuri inter și intramoleculare de grupe etc. Toate aceste reacții sînt însă realizate de enzime specifice. Acestea fiind produse de celule, apar două posibilități de utilizare a lor. Într-o primă alternativă se folosesc celulele întregi dintr-o cultură de celulă microbiană, vegetală sau animală, ca sursă pentru una sau mai multe enzime, iar în a doua se izolează enzime parțial sau total purificate pentru a efectua bioconversia dorită. Alegerea alternativei depinde de tipul de bioconversie dorit. Atunci cînd este nevoie să se realizeze o transformare complexă, care include mai multe etape, cum este cazul producerii etanolului din celuloză, iar diferitele enzime implicate acționează secvențial, în mod cert este mai avantajos să se întrebuințeze celule întregi, fiindcă ele conțin în interiorul lor toate enzimele necesare proceselor aplicate. În schimb, atunci cînd se are în vedere o transformare (bioconversie) într-o singură etapă sau în două, este de preferat să se utilizeze în acest scop enzimele specifice purificate sau semipurificate. Aceasta datorită faptului că în acest fel se elimină o serie de dificultăți generate de manipularea celulelor (asigurarea sterilității mediului, liza celulară, reacții secundare multiple etc.).

Firește că numeroase conversii pot fi efectuate de catalizatori nebiologici. Se estimează chiar că aproximativ 70% din procesele chimice industriale se bazează pe utilizarea unor astfel de catalizatori. Cu toate acestea în ultimul timp se preferă din ce în ce mai mult enzimele în locul catalizatorilor nebiologici. Motivele sînt multiple. Dintre ele amintim doar cîteva mai importante: a) enzimele au o specificitate de acțiune remarcabilă, neîntîlnită la alți catalizatori. Aceasta se exprimă pe plan geometric regional și chiar steric; b) activitatea lor catalitică depășește cu mult pe aceea a catalizatorilor chimici; c) reacțiile enzimatice decurg de regulă la temperaturi scăzute, în jurul celei fiziologice (37° C) și la presiuni normale. În consecință procesele industriale bazate pe utilizarea biocatalizatorilor necesită investiții mai mici decît cele convenționale, care, așa cum este bine cunoscut, sînt mari consumatoare de energie.

Este interesant de amintit aici că, în jurul anului 1960, cînd s-a conturat pentru prima dată speranța că „biologia nouă" va revoluționa activitatea firmelor chimice și farmaceutice, s-a produs de fapt primul impact generat atît de elucidarea structurii și funcției unor enzime cît și de imobilizarea lor pe diferite suporturi solide. Aplicațiile practice ce rezultau din aceste cercetări fundamentale au deschis calea spre industrie și au întărit speranța că biologia poate fi pusă în slujba societății cu o eficiență mult mai mare decît pînă atunci. A început perioada în care unii oameni de știință au început să facă o adevărată echilibristică pe de o parte cu dorința lor de a publica cît mai repede rezultatele unor cercetări, iar pe de altă parte cu obligațiile de a păstra în strict secret rezultatele cercetărilor pînă la brevetarea lor. Biologii au început să înțeleagă, așa cum arătam la început, că unele tehnologii puse la punct de ei pot avea un impact imens asupra industriei. S-a ajuns la constatarea că o determinare inocentă de structură primară a unei enzime sau o imobilizare de enzime pe un suport poate fi cheia unui succes financiar remarcabil. Astfel, un succes comercial deosebit s-a obținut cu ajutorul glucozoizomerazei imobilizate. Enzima este utilizată pentru producerea de siropuri cu un conținut ridicat în fructoză. Ea realizează conversia glucozei, obținute prin hidroliza enzimatică a amidonului din cereale, într-un amestec echimolecular de fructoză și glucoză. Prin conversia glucozei în fructoză se produce îndulcirea substanțială a siropului, fiindcă fructoza este mult mai dulce decît glucoza. Siropul rezultat are numeroase utilizări în industria alimentară, el poate fi folosit în locul siropurilor pe bază de zaharină avînd aceleași calități. Se estimează că firmele Pepsi-Cola și Coca-Cola au fabricat în 1980 mai mult de un milion de tone (în greutate uscată) de sirop fructozic, iar în acest an producția se pare că este dublă.

Exemplele prezentate ilustrează doar parțial schimbările radicale care s-au produs în unele industrii prin introducerea biotehnologiilor, deoarece ele se referă doar la unele procese oarecum apropiate de cele tradiționale privind producerea de diferite alimente sau băuturi. Din moment ce — după cum vom arăta în partea a doua a acestui articol — pentru producerea unui miligram dintr-un medicament extrem de solicitat pe piața mondială, prin procedeele convenționale, este nevoie de prelucrarea a jumătate de milion de creiere de oaie, în vreme ce prin biotehnologia bazată pe ingineria genetică aceeași cantitate de medicament se obține doar din cîțiva litri de cultură bacteriană, se va înțelege poate mai exact atît semnificația revoluției în biologie, cît și valoarea inestimabilă a unor biotehnologii.

dr. Liviu M. POPA

CERCETAREA GEOFIZICĂ — CRITERII DE PROGNOZĂ PENTRU APRECIEREA POTENȚIALULUI DE RESURSE UTILE

O ANALIZĂ, chiar sumară, a progreselor înregistrate pe plan mondial de cercetarea geofizică fundamentală indică apariția, în intervalul 1980—1985, a unor noutăți care au influențat aproape toate domeniile științelor pămîntului : descoperirea „venturilor" (orificiilor) din zona dorsalelor medio-oceanice, rezultatele cercetărilor seismice de reflexie de foarte mare adîncime și ale forajului superadînc executat în crusta terestră, utilizarea unor „evenimente catastrofice globale" (schimbări ale climei, erupții vulcanice, impactul unor meteoriți) în geocronologie, impunerea planetologiei ca știință și recunoașterea importanței influenței permanente asupra pămîntului pe care o exercită corpurile și procesele extra-terestre. Cele mai multe din rezultatele obținute reprezintă o consecință a utilizării unor noi metode și instrumente de observație cum sînt, de exemplu : utilizarea în cercetarea seismică a tehnicilor de tomografie pentru descifrarea structurilor geologice crustale tridimensionale, tehnicile aplicate la forajul superadînc din Peninsula Kola care a pătruns 13 km în crusta terestră, cartarea din spațiu a cîmpului gravific terestru pentru a detecta structura fundului oceanic, teledetecția și geodezia folosind sateliții artificiali, experiențele petrofizice la temperaturi și presiuni înalte, analizele geochimice și izotopice pentru concentrații de 10^{-9}—10^{-10} grame.

Două categorii de rezultate merită să fie menționate în legătură cu studiile efectuate asupra **crustei oceanice.** O primă categorie derivă din descoperirea, pe baza conținutului ridicat a izotopului heliu-3 în apa de mare, a zonelor cu „venturi" oceanice (orificii prin care țîșnesc izvoare submarine puternic mineralizate, cu temperaturi foarte mari), descoperire care a stimulat investigații detaliate geologice, chimice și biologice. Aceste investigații au condus la o mai bună înțelegere a fenomenelor geotermice, hidrotermale și a condițiilor în care se formează zăcămintele de sulfuri polimetalice. De asemenea, s-a dovedit că există micro-organisme ce pot trăi în medii cu temperaturi de 250° C și la presiuni de 265 atmosfere.

Al doilea grup de rezultate l-a furnizat programul de săpare a unor foraje, relativ adînci, în crusta oceanică, foraje care au penetrat vechiul fundament din vecinătatea Riftului Costa Rica, stabilindu-i constituția geologică și vîrsta.

În ultimii ani, cartarea morfologică și geofizică din sateliți și de pe vase oceanografice a permis detectarea detaliilor cu dimensiuni mai reduse decît 1 metru din zonele de divergență sau de fractură a plăcilor tectonice. Primele rezultate ale măsurătorilor din sateliți pentru determinarea distanțelor intercontinentale cu o precizie de ordinul centimetrilor îndreptățesc speranța că mișcarea plăcilor tectonice, care are loc cu viteze mai mici ca 1 cm/an, ar putea fi evidențiată prin observații directe.

În ce privește **crusta de tip continental** (în care este cuprinsă 90% din istoria geologică a globului), sondajele seismice adînci de reflexie și refracție, ca și tomografia tridimensională sugerează existența unei stratificări tectonice. Dacă acest rezultat reprezintă o realitate, înseamnă că extrapolarea structurilor geologice de suprafață nu poate fi făcută pentru adîncimi semnificative.

Împreună cu utilizarea inversiunilor cîmpului geomagnetic și determinarea concentrației de izotopi ai oxigenului în calcarele organice, datarea sedimentelor marine tinere pare acum să fie posibilă cu o precizie, de mai puțin de 5 000 ani, ceea ce reprezintă un avans considerabil în stratigrafia geologică. Problema care se pune este cum se poate înlătura diferența ce există între această precizie în datarea sedimentelor oceanice și datele stratigrafice din domeniul continental unde, pentru ultimii 600 milioane ani, media preciziei determinărilor de vîrstă absolută este de aproximativ 2 milioane ani. O posibilitate de rezolvare pare să fie oferită de utilizarea așa-numitelor „evenimente catastrofice globale". Exemplul cel mai spectaculos îl reprezintă discuția asupra impactului unui corp extraterestru în urmă cu circa 80 milioane ani. Evenimentul este marcat pe tot globul printr-o concentrare neobișnuită de iridiu în sedimentele marine, ca și în cele continentale. Impactul a cauzat, de asemenea, extincția în masă a planctonului marin, a florei și faunei care au fost înlocuite de forme noi. Un alt exemplu, relativ foarte recent, îl constituie concentrația ridicată de iridiu, nichel și cobalt constatată în sferulele metalice întîlnite în 1908 în jurul locului de impact al meteoritului Tungunsk din Siberia Centrală. Ca o consecință a acestui „eveniment catastrofic global", valori similare în concentrarea elementelor amintite au fost detectate într-o carotă de gheață din Antarctica din stratul datat 1909.

Desigur, întrebarea ce poate fi pusă este ce semnificație pentru aplicațiile practice au aceste rezultate ale unor cercetări geofizice cu un pronunțat caracter fundamental ? Apare interesant de răspuns la această întrebare prin exemplul oferit de cercetările din ultimii ani care au permis să se facă distincția între limita de placă tectonică convergentă de tipul celei din Chile și limita de placă tectonică convergentă de tipul Fosei Marianelor : primul tip este asociat unei zone puțin înclinate în adîncime, unde își au originea cutremure puternice, iar în rocile andezitice sînt prezente zăcăminte cu mineralizații diseminate de cupru ; al doilea tip prezintă caractere seismologice contrarii și are asociate zăcăminte masive de sulfuri polimetalice. În acest caz, rezultatele cercetărilor se pot constitui în criterii de prognoză atît pentru evaluarea hazardului geologic (seismic), cît și pentru aprecierea potențialului și tipului de resurse minerale utile.

Probleme importante pentru cercetările geofizice se ridică și în legătură cu ce s-a întîmplat în decursul istoriei geologice în cuprinsul plăcilor tectonice continentale, cu modul cum au evoluat marile bazine sedimentare în care s-au acumulat zăcăminte de petrol și gaze naturale. Se așteaptă ca un răspuns, important pentru evaluarea viitoare a rezervelor mondiale de combustibili fosili, să-l dea rezultatele studiilor de analiză a datelor obținute pentru diferite bazine sedimentare, unde procesele și caracteristicile cercetate se extind pe o scară de la 100 la 1 000 km.

În acest context, trebuie amintit că rezervele mondiale de petrol au fost estimate în 1984 la circa 670 miliarde barili și considerate suficiente pentru 250 de ani în cazul în care consumul ar rămîne la nivelul actual, dar că ele s-ar epuiza după numai 72 de ani dacă consumul anual ar crește cu 3%. Sporirea acestor rezerve se poate face în esență prin cercetări orientate în două direcții : extinderea ariilor cu zăcăminte deja cunoscute și identificarea de arii noi în locurile insuficient cercetate din punct de vedere geologic și geofizic. Descoperirile în cel de al doilea caz pot fi spectaculoase, dar costul explorării și exploatării cu tehnologiile de azi ar putea deveni prohibitiv din cauza situării unor astfel de zăcăminte în zone geografice greu accesibile și cu climă aspră.

Din cele prezentate se poate observa că rezultatele studiilor geofizice nu vor contribui numai la progresul științei, ci și la creșterea eficienței activității de prospectare și explorare geologică, la scurtarea duratei de cercetare a zăcămintelor de substanțe minerale utile.

dr. ing. Șerban VELICIU

Consemnări

Reflecții și concluzii în problemele dezvoltării

VALOROASA colecție de lucrări „Idei contemporane" ce apare în Editura politică s-a îmbogățit cu un nou studiu *) care și-a propus — și a reușit — să expună cu claritate și să analizeze cu competență puncte de vedere ale economiștilor contemporani privind trăsăturile caracteristice ale formelor și proceselor al căror ansamblu este denumit „viața economică". De asemenea — și trebuie subliniat în mod deosebit acest lucru — sîntem în prezența unor cuprinzătoare reflecții privind căile posibil de urmat pentru a ieși din actuala criză economică mondială, al cărei conținut este definit de autoare ca fiind „un sindrom de adaptare" la noile condiții create în principal de restricțiile energetice, de constrîngerile ecologice și de cerințele popoarelor — tot mai prezente în lumea de azi — de a se dezvolta economic și social. Dar ceea ce este deosebit de important de relevat este faptul că de la reflecții și analize se trece la căutarea și formularea de posibile soluții, al căror conținut este definit conceptual în condițiile precizării și respectării sensului și mobilului proceselor de producție, procese care trebuie să fie raționale din punct de vedere economic și nu numai economic, ci concomitent și social și ecologic.

Analiza conținutului tematic al lucrării evidențiază faptul că sîntem în prezența unei problematici deosebit de vaste și complexe, ceea ce este firesc dacă avem în vedere că în fapt și fond este pus în dezbatere însuși conținutul dezvoltării economice și sociale — „dilemele" acesteia, cum se exprimă autoarea.

De altfel, prin faptul că exprimă procese ale schimbării în economie și societate, reflectînd trecerea de la inferior la superior, de la simplu la complex, conceptul de dezvoltare are un conținut cu o arie deosebit de extinsă. În mod concret este vorba de evoluția pe linia progresului, care încununează salturi cantitative și calitative a căror înfăptuire folosește vieții omului, în sensul cel mai cuprinzător al termenului. Dezvoltarea — conceptul ca atare — a avut o evoluție istorică legată în mod firesc de obiectul și metoda științei economice și respectiv ale sociologiei. Prezența la început a unor preocupări și treptat delimitarea unei viziuni și formularea în final a unui concept le întîlnim la mercantiliști, fiziocrați, clasici și neoclasici și, bineînțeles, cu atît mai mult la economiști și sociologi marxiști și nemarxiști din zilele noastre. Am făcut această precizare pentru că în lucrarea de care ne ocupăm autoarea pune în discuție conținutul conceptului de dezvoltare, exprimînd îndeosebi părerea că acesta este un concept complex, economic, social și ecologic și că sînt de operat schimbări calitative pentru înțelegerea și promovarea în strategiile dezvoltării a unei noi raționalități economice și sociale, acțiunile economice fiind subordonate cerințelor omului, societății și mediului ambiant, condițiilor naturale în mod armonios ca atare. Remarcăm, de asemenea, necesitatea de a abandona unele prejudecăți care rezistă în concepția unor economiști și sociologi cînd caracterizează procesul dezvoltării economice și sociale : raporturi de structură mai puțin judicioase între ramurile și subramurile economiei naționale, module ale dezvoltării care ar fi valabile în orice condiții istorice, prioritate absolută în dezvoltare — dezechilibrantă pentru celelalte ramuri — pentru industrie, realizarea unei eficiențe în economie prin simplul fapt al utilizării tehnologiilor de vîrf etc.

Este bine cunoscut de către cei ce se ocupă cu studiile care au ca obiect dezvoltarea că acestea — de regulă — au cîteva caracteristici, prezente și în lucrarea pe care o analizăm în materialul de față. Ne referim la delimitarea și interpătrunderea reciprocă între preocupările care privesc obiectivele dezvoltării ca atare și preocupările de a le integra cu cerințele unei dezvoltări prospective, de viitor. Această interpătrundere rezultă din faptul că viitorul se pregătește în și din prezent — se explorează viitori multipli și nesiguri — obiectivele concrete ale dezvoltării fiind opțiuni adoptate în prezent pentru pregătirea viitorului dorit. O altă caracteristică — asupra acesteia se insistă mult în lucrare — privește promovarea accentuată a dezvoltării endogene ca ambianță conceptuală, ca orientare și finalizare.

Dezvoltarea endogenă este — cum arată documentele O.N.U. — „dezvoltarea în interes național, prin valorificarea în acest scop a resurselor materiale și umane de care dispune o țară" și „Statele sînt preocupate să pună în practică programe adecvate care să le permită asigurarea unui proces continuu de dezvoltare, cu respectarea identității lor naționale". Implicit, deci, sînt respinse și combătute punctele de vedere care susțin necesitatea adoptării unor strategii ale dezvoltării economice și sociale care au la bază „modele" importante fie din trecut fie din prezent în vederea trecerii de la subdezvoltare la dezvoltare, sau de la o etapă la alta a dezvoltării.

O altă trăsătură caracteristică a dezvoltării economice și sociale constă în apropierea pînă la identificare, la contopire, a conținutului dezvoltării economice și sociale cu procesul modernizării, proces care în esența lui finalizează, concretizează dezvoltarea, materializează rezultatele obținute de strategiile dezvoltării. Introducerea termenului de modernizare poate caracteriza dezvoltarea economică și socială avînd în vedere conținutul său cel mai cuprinzător, schimbări în condițiile materiale, științifice, tehnice, sociale, culturale, umane etc. În sfîrșit, last but not least — autoarea subliniază necesitatea promovării unui nou concept al dezvoltării care evidențiază încadrarea reflecțiilor sale în particularitățile gîndirii contemporane, în ceea ce aceasta are esențial sub acest aspect : viziune cu multiple orientări. Între reflecțiile amintite, mai semnificative mi se par : globalitatea, conținutul social-uman, viziunea sistemică și cea prospectivă.

Toate acestea constituie un cadru conceptual și un sistem strategico-metodologic pentru ca dezvoltarea, ca ansamblu de acțiuni strategice și obiective de înfăptuit, să se desfășoare rațional în prezent și în perspectivă. În acest fel se poate ajunge la o cuprindere operațională cît mai deplină a fenomenelor și proceselor în cauză, la orientarea obiectivelor dezvoltării spre satisfacerea cerințelor social-umane și ecologice, la delimitarea și precizarea ultimelor interdependențe văzute ca sistem și subsisteme și ale viitorului dorit ca viitor posibil.

Căutînd să găsească un răspuns posibil la dilemele dezvoltării, autoarea delimitează trei fațete ale obiectivului cercetării sale : enumerarea cauzelor care au dus în mod obiectiv la actuala criză economică mondială ; descrierea efectelor economice, sociale, umane și ecologice de pînă în stadiul actual și în perspectiva unor consecințe de viitor ; delimitarea și schițarea unei soluții posibile.

În răspunsul la întrebarea : care este semnificația și direcția schimbărilor economice ? — în volum sînt analizate patru probleme și anume : evoluția gîndirii referitoare la caracterizarea crizei economice, o nouă ipoteză privind economia mondială, deficiențele tehnologiilor liniare ale tipului de creștere cantitativă și perturbările care evidențiază deteriorarea mediului. În ceea ce privește criza economică, caracterizarea acesteia a trecut de la evidențierea

*) **Dr. Maria D. Popescu — Un posibil răspuns la dilemele dezvoltării — procesul circular activ,** Editura politică, București, 1985

CIVILIZAȚIA VIITORULUI — PROGRESUL ȘTIINȚEI ȘI TEHNOLOGIEI

unor aspecte potențiale particulare la o generalizare tematică cuprinzătoare. Dovadă sînt, în acest sens, modul cum a evoluat terminologia folosită pentru caracterizare — la început stagnare, depresiune, penurie, crah, recesiune, instabilitate, fluctuație, oscilație, disfuncționalitate, deteriorare a mecanismului de funcționare a economiei mondiale, ciclitate, ecospasm, tranziție de la un val la altul etc. — trecîndu-se apoi la definirea crizelor după sfera de cuprindere — energetică, ecologică, financiar-valutară etc. — la ierarhizarea și localizarea acestora — criză ciclică, structurală, de sisteme etc. — și ajungîndu-se finalmente la un consens general conform căruia situația economică internațională este caracterizată de o criză economică mondială. Din întreaga această perspectivă se recunosc, sînt dezvăluite trei adevăruri — că actuala criză perturbă viața economică din toate țările lumii, că omenirea este confruntată cu o serie de probleme ce nu pot fi rezolvate decît la nivel planetar și că, uneori, relațiile economice interstatale agravează actuala criză economică internațională.

Dar iată și alte idei de mare interes dezvoltate în lucrare. Astfel, noua ipoteză privind economia mondială are la bază constituirea unui nou tip de reproducție a forțelor de producție — calitativ deosebit — fundamentat pe noile tehnologii rezultate ale revoluției tehnico-științifice (microelectronica, biotehnologiile, energiile neconvenționale, noile materiale etc.). Omenirea trăiește, cunoaște manifestările unui sindrom general care este în fapt un proces de adaptare la noile condiții, cerințe și restricții care se relevă în lumea contemporană. Noul tip de reproducție este un sindrom de adaptare, o trăsătură caracteristică esențială a actualei crize economice mondiale. Sînt enumerați în carte germenii unei noi baze tehnico-materiale a societății — ca simptome ale schimbării acestei baze : modificarea structurilor economice ale statelor, schimbarea bazei energetice, apariția unor noi ramuri industriale, diversificarea obiectelor muncii, cercetările de biotehnologie, transformarea informațiilor în resursă indispensabilă a economiei moderne.

O contribuție importantă la criza economică mondială au adus tehnologiile liniare, tipul de creștere cantitativă. Într-adevăr, tipul actual de tehnologii mecanice, liniare și specializate la extrem irosesc materiile prime și energia prin prelucrări parțiale și succesive. Cît adevăr conține afirmația că în perioada cînd prețul energiei era scăzut „erau mai rentabile pierderile de energie" decît elaborarea și aplicarea unor noi tehnologii care să ducă la economisirea acesteia. În sfîrșit, între schimbările economice esențiale este enunțată deteriorarea mediului, ceea ce pune problema gestionării raționale a resurselor naturale și respectării echilibrelor ecologice.

Schimbarea bazei tehnico-materiale a societății ne este evidențiată enumerînd cinci fenomene și anume : modificările în structura economică, mutația bruscă în cererea mondială, constituirea unei noi baze energetice, multitudinea aplicațiilor pe care le au noile tehnologii, folosirea unei noi resurse — și anume informația — și, de asemenea, o cerință privind concordanța ce trebuie realizată între schimbările ce au loc în tehnologie și structura forței de muncă.

În capitolul privind evoluția asupra lumii se pledează, pe drept cuvînt, pentru un nou comportament economic în care să se abandoneze viziunea — care s-a dovedit nerealistă — că omul este „stăpînul naturii". Este necesară — în concepția autoarei și sîntem de acord cu aceasta — accentuarea preocupărilor economiștilor pentru „entropie", pentru ceea ce duce la conservarea și economisirea resurselor de energie și materii prime, la căutarea și găsirea de soluții care aplicate în procesele de producție să evite poluarea, să se înfăptuiască o concordanță optimă cu legile naturii. Este necesar să se ajungă la o schimbare a opticii privind relațiile om-tehnică-mediu-societate. În această schimbare trebuie inventariate posibilitățile și cunoscute limitele acțiunii umane în general și în economie și tehnică în special, îndepărtate iluziile și prejudecățile privind modelele de dezvoltare ; se pledează, așa cum s-a menționat mai înainte, pentru dezvoltarea endogenă și pentru o evaluare și ierarhizare a nevoilor sociale ca punct de plecare — referință — a cerințelor dezvoltării economice și sociale. Noua dezvoltare implică, între altele, autonomie energetică și securitate alimentară.

Una din trăsăturile esențiale ale lucrării scrisă de Maria D. Popescu este originalitatea, trăsătură care este dominantă în partea finală — de concluzie — pentru că aici se formulează un posibil răspuns — așa cum specifică autoarea — la dilemele pe care le pune. dezvoltarea economică și socială, variatele aspecte ale căror dileme au fost examinate și sistematic expuse în reflecțiile, considerațiile și judecățile ce preced concluzia. Concluzia cărții, o urmare firească — originală — a acestor multilaterale analize, este desemnată prin conceptul de „Proces circular activ", fundamentarea teoretică a acestui concept constituind-o însăși lucrarea în ansamblul său. Preocupările în materie ale autoarei datează din anii 1977—1978, continuate sistematic și perseverent așa cum o dovedesc materialele publicate care se constituie ca etape succesive în conturarea și, în final, precizarea conceptului și a laturilor sale operaționale. Procesul circular activ „reprezintă o metodă de concepere și organizare multidimensională a proceselor de producție cu finalități multiple" arată autoarea, el constituindu-se „ca o aplicație a viziunii realiste, integratoare, asupra posibilităților și limitelor acțiunii omului asupra mediului cu ajutorul științei și tehnicii, în contextul problematicii societății contemporane".

Aceste două citate credem că sînt concludente pentru definirea conținutului conceptului de proces circular activ — proces care, privit în aplicațiile sale în practică, presupune folosirea unor tehnologii care să asigure transformarea integrală a materiilor prime în produse și servicii utile omului. Aceasta înseamnă, în fapt, să aplicăm și în viața economică principiul conform căruia nimic în natură nu se pierde, totul se transformă. Acest concept de dezvoltare alternativă este analizat și sub alte aspecte, în afară de definirea conținutului. Astfel, se precizează că trebuie promovată trecerea — în dialectica evoluției — de la specializarea îngustă la procese circular active, că trebuie realizată o integrare armonioasă în ecosistem, o valorificare superioară și economisirea resurselor, că agricultura trebuie concepută ca un domeniu de largă aplicabilitate a proceselor circular active, că trebuie să ajungem la minimalizarea cantității de reziduuri și la maximizarea eficienței utilizării lor. Toate acestea implică reconsiderarea conceptului actual de eficiență și duc, în final, la depășirea dificultăților actualei crize economice.

Conținutul conceptului „proces circular activ" și implicațiile sale pentru activitățile curente din economie și societate, oportunitatea și necesitatea aplicării sale în viață au fost supuse — în anii 1978 și 1979 — unor ample dezbateri, cu o largă participare a specialiștilor în cauză — economiști, sociologi, tehnicieni, specialiști în diferite științe ale naturii. etc. Titlurile sub care s-au publicat aceste dezbateri în presa de specialitate definesc unele din laturile esențiale ale procesului circular activ și direcțiile în care se promovează aplicarea acestuia : Procesul circular activ în sprijinul valorificării superioare a tuturor componentelor materiei și energiei ; Criterii și modalități de apreciere a eficienței în perspectiva procesului circular activ ; Resursele naturale : cum concepem exploatarea, valorificarea și utilizarea lor rațională ; Proiectarea — declanșator al introducerii și generalizării procesului circular activ ; Probleme fundamentale economice, tehnice și ecologice ale procesului circular activ.

Judecat ca un elaborat științific — fruct al unor strădanii creatoare de mai mulți ani — materialul cuprins în lucrare mijlocește o cunoaștere cuprinzătoare a fenomenelor și proceselor pe care le analizează — în particularitățile lor prezente și în devenire — dată fiind bogăția bibliografică utilizată : autori și documente ale organizațiilor și organismelor naționale și internaționale, guvernamentale și neguvernamentale. Prin ipotezele avansate — cadru de reflecții stimulatoare, logic, riguros, științific argumentate — această carte incită la noi cercetări în problemă, la deschideri spre noi orizonturi. Aceleași îndemnuri sînt prezente și pentru găsirea de soluții la procesele ce au loc în viața economică, în eforturile și acțiunile avînd drept obiect producția de bunuri și servicii. Parcurgînd lucrarea scrisă de Maria D. Popescu constați cît este de adevărată afirmația filozofului — citat de autoare — cînd susține că dificultățile cu care ne confruntăm vin mai puțin de la lucrurile pe care nu le știm și mai mult de la cele pe care le știm, dar care nu mai sînt adevărate.

prof. Roman MOLDOVAN

România — militantă pentru pace şi cooperare internaţională

PUNÎND pe prim plan dezvoltarea economică şi socială, edificarea orînduirii socialiste în România, partidul şi statul nostru desfăşoară, totodată, o politică externă activă, de extindere a relaţiilor de colaborare cu alte state, de apărare a păcii, a independenţei şi libertăţii popoarelor. Aniversarea, anul acesta, a două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R. a prilejuit evidenţierea realităţii incontestabile că intervalul 1965—1985 corespunde perioadei celei mai puternice şi mai prestigioase afirmări a României pe planul activităţii internaţionale. România a devenit astăzi una din prezenţele cele mai active în concertul naţiunilor, militantă neobosită pentru triumful ideilor păcii, progresului şi libertăţii popoarelor.

Coordonatele fundamentale ale participării ţării noastre la viaţa internaţională sînt indisolubil legate de personalitatea proeminentă şi prodigioasa activitate a secretarului general al P.C.R., preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Dovedind o viziune ştiinţifică şi realistă, consecventă, dinamism şi iniţiativă, conducătorul partidului şi statului nostru oferă un minunat exemplu de promovare şi apărare, cu perseverenţă şi tenacitate, a intereselor supreme ale naţiunii române, o dovadă de implicare directă în opera nobilă de dezvoltare a relaţiilor de prietenie şi cooperare cu toate ţările, de soluţionare pe noi baze, principiale, a marilor probleme ce confruntă omenirea. Prin contacte directe cu realităţile politice din cele mai diverse zone geografice, prin dialogul continuu cu conducători de state şi guverne, şefi de partide politice, reprezentanţi ai celor mai diverse forţe politice de pe toate meridianele globului, preşedintele Nicolae Ceauşescu promovează cu consecvenţă noi idei şi soluţii în vederea adoptării de măsuri în sprijinul dezvoltării libere şi independente, pentru crearea unei lumi mai bune şi mai drepte, pentru realizarea unei păci trainice pe planeta noastră.

În total, România are astăzi relaţii diplomatice şi economice cu 155 de state de pe toate continentele. S-a extins continuu cadrul juridic şi instituţional al acestor relaţii, la baza cărora stau 22 tratate de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală sau tratate de prietenie şi cooperare, peste 120 declaraţii solemne şi declaraţii comune, circa 270 comunicate comune şi aproape 600 de alte instrumente juridice semnate sau adoptate cu prilejul vizitelor la nivel înalt, precum şi numeroase alte documente.

Parcurgerea documentelor adoptate la cel mai înalt nivel evidenţiază deosebit de convingător dinamica continuu ascendentă a raporturilor României cu celelalte state ale lumii, poziţia ţării noastre faţă de cele mai diverse probleme ale epocii actuale, în diferite momente ale evoluţiilor lor. În chipul cel mai pregnant, documentele fac dovada abordării statornice şi înalt responsabile a celor mai arzătoare sarcini şi obiective ale lumii contemporane — problemele păcii şi războiului, înfăptuirea dezarmării, soluţionarea pe cale politică, prin negocieri, a oricăror diferende dintre state, abolirea definitivă a politicii imperialiste de forţă şi dictat, a colonialismului şi neocolonialismului, a discriminărilor rasiale şi de orice altă natură, lichidarea subdezvoltării şi instaurarea unei noi ordini economice internaţionale, democratizarea vieţii internaţionale, extinderea şi diversificarea cooperării reciproc avantajoase dintre state. Este evidentă, totodată, preocuparea constantă pentru întărirea cadrului juridic al relaţiilor internaţionale, pentru aplicarea în viaţă a principiilor şi normelor noi ale raporturilor dintre state, un loc aparte fiind rezervat afirmării drepturilor şi îndatoririlor fundamentale ale statelor, dreptului primordial al popoarelor la existenţă liberă şi independentă, la pace şi securitate, dreptul de a fi deplin stăpîne pe propriile lor destine.

Analele vieţii politice mondiale consemnează constant nenumărate iniţiative şi demersuri ale României, îndreptate spre soluţionarea problemelor stringente ale contemporaneităţii — oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, excluderea forţei din viaţa internaţională, instaurarea în Europa şi în întreaga lume a unui climat de securitate, destindere şi cooperare, menit să asigure lichidarea subdezvoltării şi edificarea noii ordini economice internaţionale, democratizarea vieţii internaţionale.

Problema fundamentală a epocii contemporane

ÎN PREZENT, în împrejurările în care viaţa internaţională continuă să fie deosebit de gravă — ca urmare a cursei înarmărilor şi în primul rînd a celor nucleare, a existenţei numeroaselor conflicte şi stări de tensiune, crizei economice mondiale, a situaţiei grele a ţărilor în curs de dezvoltare, a politicii de forţă, de amestec brutal în treburile interne ale altor state — România consideră, aşa cum sublinia recent preşedintele Nicolae Ceauşescu, că **„problema fundamentală a epocii contemporane este oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, apărarea dreptului suprem al oamenilor, al naţiunilor la existenţă, la viaţă, la libertate şi pace"**.

În acest spirit, în condiţiile în care întîlnirea de la Geneva, dintre conducătorii U.R.S.S. şi S.U.A., s-a încheiat cu o serie de rezultate pozitive, însă problemele fundamentale continuă să rămînă nesoluţionate, ţara noastră apreciază că, pe timpul tratativelor ce se desfăşoară în continuare între cele două mari ţări, ar fi logic să se oprească producerea, amplasarea şi experimentarea de noi arme nucleare, precum şi orice acţiuni de militarizare a Cosmosului, să se oprească creşterea cheltuielilor militare şi să se treacă la reducerea lor, încă din anul 1986. În acelaşi timp, ţinînd seama că problemele grave ale epocii noastre nu pot fi soluţionate, aşa cum o demonstrează viaţa, realitatea, decît cu participarea activă a tuturor statelor şi naţiunilor, indiferent de mărime sau orînduirea lor socială, este foarte actuală o întîlnire a statelor din cele două grupări militare — N.A.T.O. şi Pactul de la Varşovia. Este timpul să se acţioneze pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a Conferinţei de la Stockholm pentru încredere, colaborare şi pace în Europa, precum şi a tratativelor de la Viena privind reducerea trupelor şi armamentelor în Europa centrală, să se acorde mai multă atenţie Conferinţei pentru dezarmare de la Geneva.

De o deosebită însemnătate — apreciază România — este intensificarea eforturilor pentru a se face totul în vederea opririi conflictelor existente şi trecerii la soluţionarea lor numai pe calea tratativelor.

Avînd în vedere menţinerea situaţiei grave internaţionale, poporul român este convins că este necesar să se intensifice lupta tuturor forţelor şi popoarelor care se pronunţă pentru dezarmare şi pace, pentru a determina oprirea cursului periculos al evenimentelor spre o catastrofă nucleară. În acest sens, poporul român se manifestă deosebit de activ, iniţiind acţiuni care au întrunit o largă apreciere internaţională. Ală-

turi de Apelul pentru dezarmare şi pace al F.D.U.S. adresat partidelor şi organizaţiilor democratice, guvernelor, tuturor popoarelor din ţările europene, din S.U.A. şi Canada, Apelul Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii şi al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale pentru oprirea cursei înarmărilor şi în primul rînd a celor nucleare, pentru dezarmare şi pace, un larg ecou a avut Apelul către oamenii de ştiinţă, de cultură şi cadrele didactice din întreaga lume, pentru colaborare, dezarmare şi pace, adoptat de recentul Congres al ştiinţei şi învăţămîntului. Acest apel constituie o vibrantă chemare către slujitorii ştiinţei, culturii şi învăţămîntului de pretutindeni de a acţiona acum, pînă nu este prea tîrziu, de a-şi folosi întreaga putere de convingere pentru a determina guvernele, parlamentele, oamenii politici să renunţe cu desăvîrşire la folosirea forţei şi ameninţării cu forţa în relaţiile internaţionale, să facă totul pentru a opri cursa periculoasă a înarmărilor, pentru ca imensul potenţial al ştiinţei şi tehnicii moderne să fie pus în folosul lichidării decalajelor dintre ţările dezvoltate şi ţările în curs de dezvoltare, eradicării subdezvoltării. Totodată, România şi-a continuat demersurile în cadrul O.N.U. şi altor instituţii şi foruri internaţionale, eforturile sale, sprijinite de numeroase alte ţări, fiind încununate de succes.

Propuneri şi iniţiative constructive

CU PROFUNDĂ satisfacţie şi legitimă mîndrie patriotică, poporul român continuă să fie martorul amplului ecou internaţional produs de adoptarea prin consens de către cea de-a 40-a sesiune, jubiliară, a Adunării Generale a O.N.U., a unei noi iniţiative a României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi anume „Apelul solemn către statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acţiunilor armate şi de soluţionare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor" şi „Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare şi conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se abţine de la folosirea forţei şi ameninţarea cu forţa, de la orice intervenţie în treburile interne ale altor state". Transpunerea în viaţă a noului şi importantului demers politic întreprins de România la O.N.U., expresia strălucită a gîndirii clarvăzătoare şi iniţiativelor constructive, profund umaniste ale preşedintelui ţării — care corespunde comandamentelor şi imperativelor majore ale vieţii internaţionale — este de natură să contribuie la oprirea actualului curs al evenimentelor spre încordare şi conflict, la întărirea încrederii între state, a păcii şi destinderii internaţionale.

Cu prilejul celei de a 40-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. a fost, de asemenea, adoptată **rezoluţia iniţiată de România privind consecinţele nefaste ale cursei înarmărilor**, prin care se cere secretarului general al organizaţiei să elaboreze, cu ajutorul unui grup de experţi internaţionali şi în colaborare cu Institutul Naţiunilor Unite pentru cercetări în domeniul dezarmării (UNIDRI), un raport reactualizat cu privire la consecinţele economice şi sociale negative ale cursei înarmărilor şi cheltuielilor militare, pe care să-l prezinte celei de-a 42-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

În condiţiile în care situaţia economică mondială continuă să fie deosebit de gravă, cînd se înrăutăţeşte foarte mult situaţia economică a ţărilor în curs de dezvoltare, ca urmare a crizei economice, a politicii financiare, monetare şi a măsurilor protecţioniste adoptate de ţările dezvoltate, România se pronunţă ferm pentru instaurarea noii ordini economice internaţionale, care să deschidă calea lichidării subdezvoltării, progresului economic mai rapid al ţărilor în curs de dezvoltare, stabilităţii economiei mondiale. În perioada 1965—1985, ţara noastră a prezentat mai multe propuneri constructive în cadrul Adunării Generale a O.N.U., propuneri care s-au materializat în adoptarea unor importante documente. De asemenea, cu prilejul reuniunilor UNCTAD şi ale altor instituţii şi foruri internaţionale, România a prezentat programe concrete şi cuprinzătoare de măsuri pentru lichidarea subdezvoltării şi instaurarea unei noi ordini economice internaţionale.

Ţara noastră consideră că, în prezent, o importanţă deosebită are soluţionarea globală a datoriilor externe ale ţărilor în curs de dezvoltare, întărirea solidarităţii şi colaborării acestor ţări, acţiuni conjugate pentru a determina desfăşurarea unor tratative reale în cadrul O.N.U. între ţări bogate şi ţări sărace, pentru soluţionarea globală a problemelor subdezvoltării, pentru realizareea noii ordini economice internaţionale.

A 40-a aniversare a O.N.U. a prilejuit o amplă prezentare a poziţiei României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, faţă de principalele probleme ale vieţii politice şi economice internaţionale, faţă de necesitatea obiectivă ca O.N.U. să oglindească fidel realităţile internaţionale de astăzi, să fie un adevărat for al întregii comunităţi internaţionale, care să asigure participarea tuturor statelor şi, îndeosebi, a ţărilor mici şi mijlocii, a ţărilor în curs de dezvoltare şi nealiniate la soluţionarea tuturor problemelor mondiale.

Păşind în cea de-a doua jumătate a deceniului şi înţelegînd că înfăptuirea cu succes a planurilor şi programelor de dezvoltare economică şi socială este posibilă numai în condiţii de pace şi securitate internaţională, de colaborare cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, poporul român este hotărît să participe, în continuare activ, la soluţionarea marilor probleme internaţionale, să dezvolte larg relaţiile cu toate ţările. Orientările stabilite în documentele partidului şi statului nostru evidenţiază clar dorinţa de a intensifica schimburile economice şi cooperarea cu ţările membre C.A.E.R., cu toate ţările socialiste, ponderea acestora în ansamblul relaţiilor economice externe ale României fiind de circa 53%. Ţara noastră acţionează cu toată fermitatea în vederea înfăptuirii programelor stabilite la Consfătuirea la nivel înalt pe probleme economice din 1984, a hotărîrilor adoptate în vederea unei mai bune specializări, a folosirii raţionale a capacităţilor de producţie, ridicării nivelului tehnic şi calitativ al produselor, satisfacerii în mai bune condiţii, în cadrul C.A.E.R., a necesarului de energie, de materii prime ş.a. Totodată, România este decisă să participe activ la Programul complex de cercetare şi progres tehnic, în vederea satisfacerii necesităţilor ţărilor socialiste şi realizării unei dezvoltări rapide a ţărilor respective, pe baza tehnicii celei mai avansate. România extinde în continuare colaborarea cu ţările în curs de dezvoltare, a căror pondere în comerţul său exterior a crescut de la 6% în 1965, la circa 25% în prezent, în multe dintre ţările respective realizîndu-se, prin cooperare, peste 180 de obiective economice. În spiritul coexistenţei paşnice, România dezvoltă relaţii şi cu ţările capitaliste dezvoltate, cu care au fost perfectate peste 100 de acţiuni de cooperare în producţie. La baza relaţiilor sale internaţionale, România aşază permanent principiile deplinei egalităţi în drepturi, respectului independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc şi renunţării la forţă şi la ameninţarea cu forţa.

În condiţiile actuale, nimeni nu poate avea pretenţia de a impune altui popor felul său de gîndire, orînduirea sa, politica sa. Popoarele trebuie să-şi poată hotărî în mod liber, independent calea dezvoltării, politica de dezvoltare, ţinînd seama de condiţiile lor specifice, de experienţa fiecăruia, pentru a-şi asigura bunăstarea.

Avînd în vedere complexitatea problemelor actuale ale vieţii internaţionale şi pornind de la faptul că opinia publică a demonstrat că reprezintă o puternică forţă de care trebuie să se ţină seama, Partidul Comunist Român, România socialistă se pronunţă pentru intensificarea activităţii pe plan internaţional a tuturor forţelor progresiste, antiimperialiste, pentru unirea eforturilor tuturor popoarelor în sprijinul păcii şi dezarmării. Este convingerea poporului român că forţele care acţionează pentru pace sînt puternice şi pot să schimbe cursul evenimentelor, să asigure triumful raţiunii, dreptul suprem al popoarelor, al oamenilor la existenţă, la viaţă, la pace şi libertate.

În acest sens, aşa cum sublinia preşedintele **Nicolae Ceauşescu** de la înalta tribună a Plenarei Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii, partidul şi statul nostru, întregul popor îşi reafirmă hotărîrea de a conlucra activ cu toate forţele realiste, cu toate popoarele care doresc pacea, pentru a asigura dezarmarea, pacea, libertatea şi independenţa fiecărei naţiuni, pentru a asigura dezvoltarea economico-socială a fiecărui popor.

George MARIN

Anul Internaţional al Tineretului 1985

Anul Internaţional al Tineretului: bilanţ şi perspective

PRIN întreaga sa pregătire şi marcare, Anul Internaţional al Tineretului : Participare, Dezvoltare, Pace, proclamat de Adunarea Generală a O.N.U., în urma unei iniţiative de prestigiu a României socialiste, se înscrie în istoria acestui ultim sfert de veac ca un eveniment cu profunde semnificaţii pentru statutul material şi spiritual, actual şi de perspectivă, al tineretului de pretutindeni.

Fără îndoială, decizia forumului mondial de a celebra A.I.T. a constituit un generos şi inedit prilej de concentrare a atenţiei factorilor de decizie şi a opiniei publice mondiale asupra problemelor cu care se confruntă tinerii lumii, precum şi asupra necesităţii de a se întreprinde măsuri adecvate în vederea dezbaterii şi soluţionării lor corespunzătoare.

Referindu-se la importanţa majoră a A.I.T., tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, secretarul general al partidului, sublinia : **„România dă o înaltă apreciere proclamării de către Organizaţia Naţiunilor Unite a Anului Internaţional al Tineretului sub deviza «Participare, Dezvoltare, Pace», manifestare cu profunde semnificaţii pentru prezentul şi viitorul tinerei generaţii din întreaga lume. Trebuie să facem astfel încît Anul Internaţional al Tineretului să constituie un factor important în unirea tineretului de pretutindeni pentru apărarea şi afirmarea dreptului său fundamental de a-şi făuri o viaţă liberă şi fericită, de a trăi şi a se dezvolta într-un climat de deplină securitate, colaborare şi pace !".**

Rezultatul cel mai evident al acestei manifestări de anvergură mondială şi cu vocaţie de universalitate, prin problematica abordată, l-a constituit, neîndoielnic, o mai acută conştientizare a întregii comunităţi internaţionale faţă de situaţia tineretului şi, în acelaşi timp, o mai bună înţelegere de către tinerii înşişi a marilor responsabilităţi ce le incumbă soluţionarea problemelor majore ale contemporaneităţii.

Elemente ale unui bilanţ

ACUM, la momentul bilanţului, se poate aprecia că prin întreaga sa pregătire şi desfăşurare, Anul Internaţional al Tineretului a constituit un perimetru optim dezbaterii şi analizei responsabile, la toate nivelurile — local, naţional, regional şi internaţional — a problemelor complexe ce confruntă, în prezent, tînăra generaţie a lumii.

Fără îndoială, pe plan internaţional, A.I.T. a marcat trecerea, în cadrul activităţii Naţiunilor Unite, de la simple rezoluţii declarative la acţiuni concrete, de la recomandări şi consideraţii generale — la veritabile programe pe termen mediu şi lung.

Programul concret de măsuri şi activităţi, cele cinci planuri regionale, Declaraţia de la Barcelona a Congresului mondial UNESCO, privind tineretul etc. au reuşit să contureze elementele generale ale unei strategii internaţionale în materie de tineret, oferind statelor un set corespunzător de propuneri şi recomandări a căror aplicare vizează să amelioreze condiţia contemporană a generaţiilor tinere.

Aceloraşi obiective fundamentale li s-au circumscris o multitudine de manifestări internaţionale, de cele mai diverse genuri, precum : Conferinţa mondială a O.N.U. pentru A.I.T., Congresul mondial UNESCO privind tineretul, Conferinţa mondială a comitetelor naţionale pentru A.I.T., Seminarul internaţional privind tineretul şi idealul unităţii umane, cea de-a XII-a ediţie a Festivalului mondial al tineretului şi studenţilor, Reuniunea regională consacrată A.I.T. a tineretului din Asia şi Pacific, Jocurile mondiale universitare de vară, Conferinţa internaţională privind dreptul (Jus et Lex) etc.

Momentul culminant al întregului proces de pregătire la nivel internaţional a evenimentului l-a constituit, fără îndoială, Conferinţa mondială a O.N.U. pentru A.I.T. care, prin documentele adoptate, a pus bazele unei activităţi sistematice şi de perspectivă a O.N.U., precum şi a instituţiilor specializate şi a celorlalte organisme din sistemul său, pentru stimularea colaborării dintre state în domeniul tineretului, în soluţionarea, potrivit condiţiilor din fiecare ţară, a problemelor care confruntă tînăra generaţie.

Toate aceste reuniuni, desfăşurate în ţări de pe toate meridianele planetei, s-au constituit în adevărate foruri ale dezbaterii şi adoptării unor măsuri adecvate în vederea soluţionării unor importante laturi ale problemelor ce confruntă tinerii în contemporaneitate, la nivel naţional şi internaţional.

Pentru prima dată în istoria asocierii O.N.U. la problematica tinerei generaţii, A.I.T. a oferit un cadru favorabil ca, în mod concomitent, multitudinea organismelor din sistemul Naţiunilor Unite, alte organizaţii internaţionale guvernamentale sau neguvernamentale să-şi dirijeze atenţia şi acţiunea asupra nevoilor şi intereselor specifice ale tineretului, conjugîndu-şi eforturile în vederea satisfacerii lor corespunzătoare.

În plan regional, remarcăm organizarea, pentru prima dată în istoria raporturilor internaţionale, în anul 1983, a cinci reuniuni — pentru Africa, Asia şi Pacific, Europa, America Latină, Asia de Vest — care, analizînd situaţia concretă a tinerilor din aceste zone au adoptat substanţiale planuri regionale de acţiune.

Un rol important în transpunerea în viaţă a generoaselor obiective ale participării, dezvoltării şi păcii a revenit comitetelor naţionale de coordonare şi altor structuri similare care, înfiinţate în 158 ţări, pe baza unor programe proprii de măsuri şi activităţi, au acţionat consecvent pentru eradicarea fenomenelor profund negative cu care se confruntă tinerii, în numeroase ţări ale lumii, pentru participarea lor tot mai deplină la întreaga viaţă a societăţii. Aşa cum s-a subliniat în numeroasele intervenţii din cadrul Conferinţei mondiale, precum şi în documentele adoptate de acest forum reprezentativ, de continuitatea funcţionării acestor structuri va depinde, în mare măsură, succesul hotărîrilor adoptate în cadrul A.I.T., la toate nivelurile, în materie de tineret. Comitetele de coordonare au constituit experienţe organizatorice inedite de acţiune în domeniul problematicii tinerei generaţii, iar prin rezultatele obţinute în funcţionarea lor s-a relevat oportunitatea şi necesitatea perfecţionării cadrului instituţional existent, precum şi a creării unor noi forme organizatorice, menite să promoveze nevoile şi interesele specifice ale generaţiilor tinere.

România socialistă — promotoare consecventă a obiectivelor A.I.T.

INIŢIATOARE şi promotoare consecventă a generoaselor obiective ale A.I.T., România socialistă s-a implicat activ în pregătirea şi marcarea evenimentului, la nivel naţional, regional şi internaţional. În consens cu rolul şi locul tineretului în societate, ca puternică forţă socială, viitorul însuşi al naţiunii noastre socialiste, Comitetul Naţional Român pentru Anul In-

ternațional al Tineretului — organism interdepartamental larg reprezentativ — și-a elaborat și implementat, în spiritul recomandărilor documentelor Națiunilor Unite și al sarcinilor ce revin generațiilor tinere, al condițiilor lor concrete de muncă și viață — un substanțial și vibrant plan de măsuri și activități.

Astfel, în spiritul devizei : „Participare, Dezvoltare, Pace", au fost înscrise o serie de obiective legate, în primul rînd, de participarea plenară a tineretului la procesul dezvoltării economico-sociale. Prin acțiuni precum : „Tineretul — factor activ în realizarea obiectivelor deceniului științei, tehnicii, calității și eficienței", „Știință, Tehnică, Producție", al concursurilor „Start spre viitor" și „Atelier 2000" etc., tinerii patriei și-au asumat angajamente concrete vizînd îndeplinirea sarcinilor de producție, s-au implicat activ în eforturile consacrate sporirii contribuției științei și tehnologiei la realizarea programelor de dezvoltare economico-socială.

Un larg evantai de acțiuni cultural-artistice, sportive și turistice, circumscrise celor două manifestări naționale „Cîntarea României" și „Daciada", a contribuit, prin forme specifice, la promovarea obiectivelor plurivalente ale A.I.T. Un loc aparte au ocupat în cadrul amplului proces pregătitor și de marcare a A.I.T. acțiunile consacrate problematicii păcii și dezarmării. Desfășurate cu participarea tinerilor din întreaga țară, sub genericul „Tineretul României dorește pacea", aceste manifestări au constituit o afirmare viguroasă a voinței generației tinere din patria noastră ca, alături de întregul nostru popor, să contribuie activ la promovarea unor raporturi internaționale pașnice, de colaborare și cooperare între toate națiunile lumii, la eliminarea stărilor de tensiune și conflict, înlăturarea spectrului amenințător al unui război nuclear mondial atotdistrugător.

Totodată, țara noastră a găzduit și a participat activ la organizarea și desfășurarea cu succes a unor importante manifestări regionale și internaționale consacrate A.I.T., care au abordat cele mai diverse aspecte ale statutului material și spiritual al tineretului de pretutindeni.

Din multitudinea unor asemenea acțiuni de prestigiu este suficient să amintim : Masa rotundă „Tineretul anilor '80" (în colaborare cu UNESCO, 1982), Reuniunea regională pentru Europa a A.I.T. (Costinești, 1983), Conferința europeană a Crucii Roșii de tineret, Seminarul internațional pe problemele cercetării științifice a tineretului, Seminarul internațional cu tema „Tineretul și dezvoltarea" ș.a. (1984), Simpozionul internațional intitulat „Contribuția turismului la apropierea dintre tineri, la înțelegere și colaborare între popoare", Seminarul cu participare internațională cu tema : „Arhitectura, modalitate de exprimare a tineretului în favoarea păcii și civilizației", Conferința mondială a comitetelor naționale de coordonare pentru A.I.T. (1985).

Prin ampla participare și interesul manifestat în dezbateri, prin documentele adoptate și, în primul rînd, prin Declarația comună, reuniunea de la București a reprezentat un prim bilanț al rezultatelor obținute în pregătirea și marcarea A.I.T., exprimînd, în același timp, hotărîrea delegațiilor de a continua eforturile în vederea transformării sale într-un eveniment cu profunde implicații pozitive asupra condiției actuale și de perspectivă a tinerilor planetei.

În același timp, țara noastră a promovat consecvent o serie de inițiative care, datorită realismului și stringenței lor actualități, și-au găsit o reflectare fidelă în multe din documentele și hotărîrile adoptate, la diferite niveluri, în contextul celebrării A.I.T.

Continuitatea și perspectivele unui proces

UNA DINTRE trăsăturile definitorii ale Anului Internațional al Tineretului rezidă în autentica sa vocație prospectivă, în faptul că, reprezentînd punctul culminant al unui multidimensional proces de abordare, la nivel internațional, a problematicii tineretului, a deschis, totodată, viguroase perspective de viitor. Elementul fundamental al continuității preocupărilor în domeniu, la toate nivelurile, îl constituie „Liniile directoare pentru programe de viitor în domeniul tineretului și urmărirea punerii lor în aplicare", document programatic adoptat prin consens de către Conferința mondială a O.N.U. pentru A.I.T.

Din modul în care au fost concepute și adoptate, „Liniile directoare..." reprezintă un cuprinzător cadru conceptual și de acțiune, recomandînd măsuri, orientări și direcții de activitate, care pot fi întreprinse de state, sistemul Națiunilor Unite, organizațiile de tineret (naționale și internaționale), în funcție de particularitățile lor, în ceea ce privește preocupările în domeniul tineretului.

În acest sens, numeroase prevederi vizează consacrarea și garantarea de către factorii competenți, la nivel local, național, regional și internațional, a drepturilor specifice tinerei generații — dreptul la instruire și învățătură, la muncă, participarea la dezvoltare, drepturi culturale și petrecerea timpului liber —, educării sale în spiritul păcii și înțelegerii între popoare, pentru făurirea unei noi ordini mondiale, bazată pe justiție și echitate.

Desigur, locul prioritar îl ocupă preocupările existente pe plan național, capitole substanțiale fiind consacrate unor domenii precum legislația, instrucția și încadrarea în munca productivă, sănătate, populație, cultură, sport, turism, timp liber, precum și unor recomandări referitoare la unele categorii speciale de tineri : tineretul urban, tineretul rural, tinerele femei și fete, studenții, tinerii migranți, tinerii delincvenți etc.

Privite prin prisma rolului lor fundamental, de a oferi statelor și Organizației Națiunilor Unite o strategie generală de acțiune la nivel internațional în perspectiva anilor 2000, „Liniile directoare..." cuprind o serie de prevederi vizînd asigurarea continuității funcționării comitetelor naționale și a celorlalte structuri similare create în contextul pregătirii și marcării A.I.T., a activităților Națiunilor Unite și instituțiile sale specializate, în vederea dezvoltării cooperării interstatale în domeniul tineretului. În același sens, importante dispoziții recomandă elaborarea și adoptarea, de către organismele din sistemul O.N.U., potrivit competențelor lor, a unor instrumente internaționale în materie de tineret, precum și stabilirea, prin intermediul organizației mondiale, a unor legături sistematice de colaborare, în domeniul cercetării și documentării științifice, asupra problematicii tinerei generații.

Desigur, „Liniile directoare..." nu oferă decît cadrul politico-juridic general de acțiune viitoare ; înfăptuirea deplină a prevederilor sale depinde, într-o măsură hotărîtoare, de voința politico-juridică efectivă a fiecărui stat ca, prin măsuri ferme și adecvate, de ordin intern, să determine îmbunătățirea substanțială a statutului material și spiritual, actual și de perspectivă, al tineretului. În prevederile acestui document, de importanță istorică pentru întreaga activitate internațională consacrată problematicii generațiilor tinere, își găsesc o reflectare fidelă o multitudine de propuneri și inițiative românești care își află astfel împlinirea și consacrarea necesară.

În mod semnificativ, în planul acțiunii practice, Anul Internațional al Tineretului va fi urmat, în 1986, ca o continuare firească și necesară, de Anul Internațional al Păcii — proclamat de Națiunile Unite și conceput ca un prilej de afirmare viguroasă a dorinței de pace și înțelegere a tuturor popoarelor și națiunilor planetei, a tineretului de pretutindeni. De asemenea, ca o expresie a necesității continuării preocupărilor vizînd problematica tinerei generații în cadrul Națiunilor Unite, Conferința mondială a hotărît ca pe ordinea de zi a celei de-a 41-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. din 1986 să fie înscris punctul intitulat „Politici și programe privind tineretul — Participare, Dezvoltare, Pace".

Este poate prea devreme pentru a evalua pe deplin și definitiv semnificațiile durabile ale Anului Internațional al Tineretului, dar ele se prefigurează, încă de pe acum, ca importante și de substanță, capabile să confere evenimentului un rol de prim ordin în promovarea obiectivelor fundamentale ale cooperării interstatale în domeniul tineretului. Ceea ce va asigura, incontestabil, succesul aplicării în practică a „Liniilor directoare pentru programe de viitor în domeniul tineretului și urmărirea punerii lor în aplicare", ca de altfel a întregului proces inițiat de A.I.T., va fi tocmai caracterul perpetuu al tinereții, menirea sa de a constitui, cum inspirat se afirma într-o publicație a UNESCO, primele file ale unei cărți care nu se termină niciodată.

Mircea DUȚU

Încetinirea înviorării economice pe plan internațional în 1985

ANUL 1985 se încheie în spațiul economic internațional într-o notă de nehotărîre, de natură să incite pentru anul care vine, atît la prognoze optimiste, cît și la aprecieri pesimiste cu privire la evoluția economiilor țărilor nesocialiste. Sfîrșitul anului 1985 și încheierea — cel puțin preliminar — a bilanțului pe acest an constituie pentru lumea occidentală trezirea dintr-o perioadă euforică, în care s-a considerat uneori că profunda recesiune din primii ani ai deceniului a fost depășită pentru mult timp. Or, în acest moment de cumpănă între ani analiști ai conjuncturii economice internaționale se întreabă în mod justificat dacă economia țărilor nesocialiste se îndreaptă spre o nouă recesiune în anul care vine sau cel tîrziu în 1987 ori avem de-a face numai cu o încetinire a înviorării economice, relansarea urmînd a continua în viitor. Dacă persistă unele incertitudini, există, în schimb, și realități incontestabile și anume faptul că marile probleme economice ale lumii contemporane (îndatorarea internațională, șomajul cronic, criza unui anumit model al creșterii și dezvoltării, controlul deplin al inflației, aprovizionarea cu energie etc.), care preocupă de multă vreme scena internațională, nu au fost rezolvate de fond. În fapt, încetinirea creșterii economice pe plan global în 1985 nu a permis soluții viabile și de durată nici pentru îndatorarea țărilor în curs de dezvoltare față de străinătate, nici pentru șomajul din țările capitaliste și încă și mai puțin pentru subutilizarea forței de muncă în țările în curs de dezvoltare.

În 1984 fusesem martorii unor evoluții neobișnuite, printre care o creștere economică de peste 6% în Statele Unite, unul din cele mai ridicate niveluri din ultimele trei decenii, fără intensificarea, ci chiar cu reducerea presiunilor inflaționiste, sau majorarea semnificativă a comerțului mondial. Istoria ne arată însă că „miracolele" nu durează mult timp și că ele arareori se repetă.

Așadar, în mod concret, datele preliminare arată că înviorarea economică internațională s-a încetinit în semestrul I 1985, **creșterea economică mondială** fiind estimată pentru întregul an 1985 la circa 3% față de anul trecut. Încetinirea ritmului creșterii economice constituie în mare măsură o consecință a evoluției mai lente a creșterii economice în S.U.A. Faptul că în Europa occidentală accelerarea creșterii economice față de anul 1984 a fost slabă, iar în țările socialiste europene, în ultimul an al cincinalului 1981—1985, creșterea economică medie a fost de circa 3,5% a condus la o creștere economică de circa 2,5% pe ansamblul țărilor membre ale Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (țările europene, S.U.A. și Canada). [1] O încetinire a creșterii economice se înregistrează și în cazul țărilor în curs de dezvoltare ca și al Japoniei, ritmurile de creștere fiind însă superioare celor înregistrate de către țările capitaliste dezvoltate. Principala explicație pentru încetinirea creșterii în țările capitaliste dezvoltate constă în încetinirea ritmului de creștere față de anul trecut în țara care contribuie cu 43,8% la produsul intern brut cumulat al țărilor membre ale O.C.D.E., adică Statele Unite ale Americii. Astfel, în cazul S.U.A. ritmul de creștere a produsului național brut a fost de 6,8% în 1984 și de circa 2,5% în 1985, încetiniri înregistrîndu-se și la nivelul Europei occidentale (36,4% din P.I.B. cumulat al țărilor O.C.D.E.), de la 2,4% la 2,3%, Japonia (15,5% din P.I.B. cumulat al țărilor O.C.D.E.) de la 5,8% la 4,5%, Canada (4,3% din P.I.B. cumulat al țărilor O.C.D.E.) de la 5% la 4%, astfel încît pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. ritmul de creștere economică s-a redus de la 5,0% în 1984 la circa 2,8% în 1985. [2]

Ritmul lent de creștere economică în țările capitaliste dezvoltate nu a permis crearea de noi locuri de muncă pentru a absorbi din masa șomerilor, ci, dimpotrivă, **șomajul** a cunoscut o amplificare în țările Europei occidentale, reduceri de mică dimensiune ale ratei șomajului fiind înregistrate în 1985, față de anul 1984 în S.U.A. și Japonia. Astfel, rata șomajului (ponderea șomerilor în populația activă civilă) a rămas în 1985 la nivelul anului 1984, de 14,5% în Belgia, s-a majorat de la 8,4% în 1984 la 8,6% în R. F. Germania, de la 8,1% la 8,6% în Grecia, de la 9,9% la 10,7% în Franța, de la 16,4% la 17,0% în Irlanda, de la 11,9% la 12,5% în Italia, de la 11,8% la 12,0% în Anglia etc.

Pe ansamblul țărilor membre ale C.E.E. rata șomajului s-a majorat de la 10,9% în 1984 la 11,2% în 1985, previziunea pentru 1986 de a scădea la 11,1% părînd a fi mai mult o promisiune pioasă decît o perspectivă clară, ținînd seama de faptul că creșterea economică în C.E.E. va rămîne anul viitor la fel de lentă ca în acest an. În S.U.A., unde rata șomajului a înregistrat o scădere însemnată în 1984 față de 1983 (de la 9,6% la 7,5%) în condițiile unei creșteri economice accelerate, în 1985 scăderea ratei șomajului a fost modestă, la 7,3% din totalul populației active civile. Încetinirea în continuare a creșterii economice în S.U.A. în 1986 va conduce, după cum se anticipează, la creșterea ratei șomajului, la 7,7%, ceea ce se traduce printr-o nouă majorare a numărului șomerilor americani. [3]

Un element care întrerupe puțin șirul aspectelor nefavorabile ale evoluției economiei occidentale în 1985 este faptul că creșterea economică lentă a permis **reducerea presiunilor inflaționiste** în Europa occidentală, în S.U.A., Canada, Japonia, ca și pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. Astfel, creșterea prețurilor bunurilor de consum s-a redus în 1985 față de 1984 de la 6,0% la 5,4% în Europa occidentală, de la 4,3% la 3,5% în S.U.A., de la 2,2% la 2,0% în Japonia, de la 4,3%, la 4,0% în Canada etc., iar pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. de la 4,6% la 4,0%. [4]

Evoluția principalilor indicatori economici din țările capitaliste dezvoltate în 1985 a influențat — și la rîndul său a fost influențată — de **climatul economic și financiar internațional**, constînd în tendințele înregistrate în evoluția cursului de schimb al dolarului și în evoluția nivelului dobînzilor la creditul internațional. Astfel, cursul dolarului a continuat să crească în primul trimestru al anului acesta, pentru a urma apoi un curs descendent. În același timp, factorii care concură la reducerea cursului dolarului în raport cu cel al altor monede occidentale (agravarea deficitului plăților curente americane, reducerea mai puțin puternică decît s-a anticipat a deficitului bugetar, intervenția pe piața valutară a băncilor centrale ale altor țări capitaliste dezvoltate etc.) vor avea cîștig de cauză în fața factorilor tranzacționali și speculativi care alimentează cererea de dolari (comerțul mondial, nivelul dobînzilor).

În primele nouă luni ale anului 1985 **nivelul dobînzilor** de pe piața eurodolarilor și nivelul dobînzilor pe piața americană a creditului au evoluat în jurul unei medii de 8,4%, în scădere față de nivelul din 1984 (de 10,8%). Afluxul de capital străin în S.U.A. în perioada cursului ridicat al dolarului și încetinirea creșterii economice în S.U.A. au frînat presiunile de creștere a nivelului dobînzilor. Finanțarea deficitului bugetar american, care se face în mare măsură prin aflux de capital străin, va necesita de această dată o creștere a nivelului dobînzilor pentru a compensa scăderea cursului dolarului în raport cu alte monede occidentale.

În contextul conjunctural caracteristic în economia țărilor capitaliste dezvoltate în 1985, se poate observa faptul că după un an record în 1984 în planul **comerțului mondial** (creșterea volumului cu 9,4%), în 1985 această creștere va fi de numai 4,5% sau chiar mai puțin. Se remarcă, însă, pe acest plan, unele elemente caracteristice și anume: o mai mare armonizare geografică a schimburilor, în sensul unei încetiniri a exporturilor japoneze și vest-germane ca și a importurilor americane, al creșterii relative a comerțului cu produse prelucrate în detrimentul materiilor prime și al energiei (prețurile în dolari ale produselor prelucrate au înregistrat în 1985 o creștere de 1% față de o scădere cu 3% în 1984, iar prețurile materiilor prime, cu excepția energiei, au scăzut cu 9% față de o creștere cu 1,2% în 1984, în timp ce prețurile energiei au continuat să scadă și în 1985 cu 3%, față de o scădere cu 4% în 1984). În aceste condiții exporturile S.U.A. au crescut în 1985 cu 4% față de 7,4% în 1984, ale Japoniei cu 9,5% față de 15,3%, ale țărilor O.P.E.C. au scăzut cu 1% față de o creștere cu 2% în 1984, ale altor țări în curs de dezvoltare au crescut cu 5% față de o creștere pronunțată, de 12%, în 1984, ale țărilor socialiste au crescut cu 4% față de creșterea mai pronunțată în 1984, de 9,2%. [5] Această încetinire a comerțului mondial, ca și încetinirea creșterii expor-

turilor țărilor în curs de dezvoltare și țărilor socialiste, se explică nu numai prin cererea mai redusă ca urmare a relaxării conjuncturale, ci prin **majorarea intensității măsurilor protecționiste** aplicate la accesul pe pieţele țărilor capitaliste dezvoltate.[6]) Această încetinire a comerțului mondial a contribuit la înrăutățirea situației datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare în 1985, al cărei volum atinge la acest sfîrșit de an suma fabuloasă de 1000 miliarde dolari.

În asemenea condiții, **conjunctura economică a țărilor în curs de dezvoltare** în 1985 evidențiază faptul că deși aceste țări se află într-o perioadă de reînviorare după recesiunea din 1980—1982, iar creșterea economică pe ansamblul acestor țări va fi de circa 4%, ca și în 1984, această creștere este insuficientă pentru a contribui esențial la soluționarea marilor lor probleme economice. Și în acest an o creștere economică mai accelerată o înregistrează **țările sud-est asiatice**, și ele afectate însă de limitarea — atît prin cererea mai redusă, cît și prin recrudescența protecționismului — exporturilor lor pe principala lor piață, cea americană.

Creșteri economice, de asemenea, susținute, de 5—6% în medie în 1985 s-au înregistrat în **țările subcontinentului indian** : India 4%, Pakistan 7—8%, Birmania, Bangladesh, Sri Lanka circa 5—6%. În schimb, **țările africane** înregistrează o creștere economică lentă, de 1—1,5%. Aceste țări sînt confruntate cu serioase dificultăți economice și financiare, între care povara deosebit de apăsătoare a serviciului datoriei externe. Țările producătoare de petrol din **Orientul Apropiat și Africa de Nord** înregistrează unele dificultăți economice ca urmare a scăderii cererii de petrol și a prețurilor internaționale ale țițeiului pe piața mondială. Creșterea economică în țările membre ale O.P.E.C. se conturează în acest an la circa 1%, în țările nord-africane la circa 1,5—2,0%, iar în Orientul Apropiat se prelimină o scădere a P.I.B. de 0,5—1,0% în 1985 față de anul trecut. O situație economică și financiară dificilă caracterizează **țările latino-americane**, în care în 1985 se prelimină o creștere economică medie de peste 3% față de anul precedent. În același timp, nivelul inflației în țările continentului latino-american este, pe ansamblu, de circa 115%, în unele țări acest nivel fiind mult mai ridicat. Pentru acest an se apreciază înregistrarea de către țările latino-americane a unei balanțe comerciale excedentare și a unei balanțe de plăți cu un deficit mult mai mic decît în primii ani ai deceniului. Totuși plățile în contul dobînzilor, în cadrul serviciului datoriei externe, se ridică la peste 40 miliarde dolari, fiind mai ridicate decît excedentul comercial obținut pe seama unor politici de austeritate, de natură să permită suportarea unei datorii externe, apreciate în 1985 la suma de circa 360 miliarde dolari. Rata serviciului datoriei externe, adică volumul plăților în contul serviciului datoriei externe (dobînzi și rata anuală de rambursare) raportat la valoarea exporturilor de bunuri și servicii, este de circa 40,5%, amputînd deci considerabil posibilitățile țărilor latino-americane de a utiliza încasările din exporturi pentru realizarea de importuri necesare susținerii dezvoltării economice și sociale.

Anul 1985 a însemnat pentru economia țărilor nesocialiste o nouă apropiere de faza depresivă a ciclului, care face parte, așa cum se exprima o revistă franceză, din ordinea naturală a lucrurilor", ținînd seama de faptul că în ultimii 200 ani au avut loc 44 recesiuni și că nu există nici un motiv să se creadă că la sfîrșitul secolului XX guvernul vreunei țări capitaliste ar fi găsit rețeta magică de natură să permită eliberarea de constrîngerile ciclului economic.[7]) Ceea ce este mai neliniștitor — situație asupra căreia a atras atenția evoluția conjuncturii economice internaționale în 1985 — este faptul că nu avem de-a face numai cu o anumită încetinire a ritmului de creștere economică în țările capitaliste, ci cu menținerea și accentuarea unor probleme economice de dimensiune globală, printre care cea a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare este de o deosebită importanță.

Se poate observa, în final, că în 1985 conjunctura economică internațională s-a „relaxat" sensibil după succesul de scurtă durată din 1984, care nu a mai apucat să se extindă geografic și asupra țărilor care s-au aflat în decalaj ciclic față de S.U.A., țară considerată anul trecut drept „locomotiva" creșterii economice în lumea occidentală.

dr. Aurel GHIBUȚIU

[1]) Press Release, ECE/GEN/23, Geneva din 22 noiembrie 1985
[2]) Die Lage der Weltwirtschaft und der westdeutschen Wirtschaft im Herbst 1985, Kiel, 18 oct. 1985
[3]) Les perspectives économiques pour 1986 et la politique budgetaire des Etats membres, Comisia CEE, Bruxelles, noiembrie 1985
[4]) Vezi sursa 2
[5]) Lettre mensuelle de conjoncture, Centre d'observation économique, Camera de comerț și industrie, Paris, nr. 265 din octombrie 1985, p. 17, 19
[6]) "The Wall Street Journal" din 15 noiembrie 1985 (pe baza datelor G.A.T.T.)
[7]) „Investir", Paris, 18 noiembrie 1985

Tehnologie pentru creșterea cristalelor

Un nou proces tehnologic pentru creșterea cristalelor care pot deveni elemente supermatrice pentru noi semiconductori a fost elaborat de Laboratorul de electrotehnică al Agenției industriale de știință și tehnologie din Japonia. Elementul supermatrice este format, în principal, prin realizarea unui film ultrasubțire monoatomic sau monomolecular din semiconductori diverși ca arseniura de galium și arseniura de aluminiu. Elementul astfel rezultat se caracterizează printr-un timp de operare mai mare de aproape 1000 ori decît elementele semiconductoare uzuale. Noul element este destinat îmbunătățirii performanțelor laserelor cu semiconductori folosiți în comunicațiile optice.

Procesul prin care se poate realiza noul produs se bazează pe tehnica MBE (molecular beam epitaxy). Întrucît practic este imposibil să se obțină un strat monoatomic sau monomolecular, această imperfecțiune este compensată prin depunerea — peste stratul ce apare cu grosime mai mare decît a unui atom sau a unei molecule —a unui strat auxiliar din semiconductori. Tehnologia implică existența unui fascicul de electroni trimis pe suprafața de creștere a cristalului permițînd controlul creșterii acestuia. Oamenii de știință speră ca astfel să poată controla creșterea cristalelor în straturi monoatomice. În laborator au fost de altfel obținute cristale cu structură supermatrice realizate din straturi alternante de filme subțiri din arseniură de galium și arseniură de aluminiu.

Noul proces tehnologic pentru creșterea cristalelor se încadrează în căutările specialiștilor vizînd realizarea de noi echipamente destinate comunicațiilor la mare distanță, cu ajutorul laserelor, care interesează în egală măsură comunicațiile terestre și cele dintre Pămînt și navele cosmice.

Energia mareelor și valurilor

● Folosirea mareelor pentru obținerea de energie electrică înregistrează noi perspective prin tehnologia dezvoltată anul acesta în Scoția în vederea utilizării, pentru prima dată, a energiei valurilor de dimensiuni reduse, în condițiile unui flux mare de apă direcționat în instalație. De menționat că generatoarele actuale de energie hidroelectrică se bazează pe impactul valurilor înalte de peste 3 metri în condiții de flux/ relativ redus de apă care pătrunde în centrală. Noua tehnologie se bazează pe sporirea artificială a presiunii apei într-un baraj cu pereți dubli, care se închide printr-un sistem de uși și palete acționate prin însuși fluxul de apă intrat în instalație.

Sistemul scoțian este conceput să corespundă condițiilor de pe țărmurile europene și să funcționeze chiar pe rîuri interioare, cu valuri între 0,5 și 3 metri, cu o putere de la 50 kW la mai mulți megawați, permițînd totodată utilizarea în obiective aflate în imediata apropiere a stației electrice.

● Energia valurilor a făcut, de curînd, obiectul unei noi utilizări și anume ca sursă de propulsare a navelor. Ideea de la care s-a pornit se bazează pe funcția de propulsie pe care o îndeplinește coada peștilor, iar realizarea practică s-a obținut prin amplasarea de sănii submersate, lateral sub carena vaselor și dispunînd de geometrie variabilă.

Încercările efectuate au permis reducerea cu 20% a energiei consumate în mod obișnuit de motorul unei nave de pescuit de 180 t, la o viteză de 6 noduri în condiții de mare agitată. Cercetările asupra unor formule îmbunătățite apreciază posibilitatea unei economii de energie de pînă la 42%.

Economia țărilor occidentale — prognoze 1990

Climatul macro și microeconomic

Analiza indicatorilor macroeconomici ai principalelor țări vest-europene, în contextul evoluției pe termen mediu a economiei mondiale, nu permit concluzii încurajatoare, cel puțin în perspectivă apropiată. Cu toate că în 1984—1985 s-a înregistrat o tendință de redresare a economiilor vest-europene, cercurile de specialitate sînt unanime în a aprecia că aceasta este modestă și nu lasă să se întrevadă o accelerare ulterioară rapidă a ritmului de creștere economică, care se anticipează că va atinge o rată anuală de numai 1,7—2% pînă către sfîrșitul deceniului.

Principalele prezumții ale prognozei se bazează pe următoarele elemente : ● cvasiuniformitate în politica economică pe care o vor adopta guvernele țărilor vest-europene în legătură cu refacerea profiturilor și competitivității, prin încurajarea sectorului particular și reducerea rolului sectorului public în economie ; ● înrăutățirea în continuare a situației ocupării forței de muncă. În ciuda unei anumite reduceri a creșterii demografice, nivelul șomajului în principalele 6 țări vest-europene va ajunge la peste 11% din forța de muncă activă în 1990, ceea ce va însemna peste 12 milioane persoane fără loc de muncă asigurat ; ● persistența unor diferențe însemnate între țări, în ceea ce privește adaptarea la impactul crizei economice mondiale : țările „nordice", în care restructurarea deja a început (R. F. Germania, Marea Britanie și Olanda), performanțele acestora fiind relativ favorabile, iar pe altă parte țările „sudice", ale căror restructurări sînt abia la început (Franța, Italia, Belgia) și pentru care perioada de acomodare probabil va fi mai mare.

Nivelul ridicat al investițiilor

Actualul proces de orientare a politicii, în direcția stimulării obținerii de profituri, are drept scop să accelereze **creșterea investițiilor productive particulare,** condiție esențială pentru ca Europa occidentală să-și poată redobîndi competitivitatea, revenind la ritmuri mai ridicate de creștere economică în viitor.

Condițiile financiare vor rămîne, probabil, restrictive, așteptîndu-se ca nivelul dobînzilor să rămînă ridicat. Deși costul capitalului va continua să fie ridicat, perspectivele creșterii profiturilor din investiții sînt mai puternice, exercitînd un rol de stimulare a plasamentelor de capital în activități direct productive.

INFLAȚIA. Nivelul inflației va continua să scadă pînă sub nivelul de la începutul deceniului 9. Pînă la sfîrșitul deceniului actual, prognozele indică faptul că inflația în țările vest-europene va înregistra o rată de circa 5,5% ; dacă în Franța și Belgia se apreciază că nivelul inflației se va reduce semnificativ, în schimb Italia și Marea Britanie nu vor reuși să reducă acest indicator sub 10% și respectiv 5,5—6%.

Politici alternative

În privința politicilor economice, reluarea unei politici deliberat inflaționiste pare, în prezent, pentru specialiști imposibilă. Climatul general de opinie este împotriva unei politici inflaționiste, care ar realimenta prețuri ridicate, cursuri de schimb scăzute și deficite mari în balanțele de plăți curente. Nu este de așteptat ca țările vest-europene să intensifice intervenționismul direct, sub forma, de pildă, a protecționismului, a extinderii programului redus etc. O orientare mai accentuată în direcția stimulării ofertei (ca în cazul S.U.A.) pare, de asemenea, improbabilă în prezent. Guvernele țărilor vest-europene au deja în vedere reducerea creșterii cheltuielilor publice și găsesc foarte dificilă impulsionarea suplimentară a unei asemenea politici. Se urmărește ca prin politici macroeconomice restrictive, combinate cu reducerea cheltuielilor publice să se creeze un climat mai propice dezvoltării sectorului particular din economia vest-europeană. În Europa occidentală acesta rămîne însă confruntat cu un decalaj de competitivitate, a cărui soluționare stă în **capacitatea de restructurare și inovare.**

Sporirea intervenției statului este puțin probabilă. În principiu, guvernele pot reacționa prin dirijarea ofertei. Exceptînd Franța (și mai puțin Italia), analizele efectuate de către instituțiile specializate occidentale nu indică o asemenea posibilitate. Astfel, calea alternativă care ar putea să răspundă creșterii presiunilor de „a face ceva" cu privire la șomaj este considerată de aceleași surse a fi strategia bizuirii pe forțele pieței. Modalitățile de abordare sînt, desigur, diferite de la o țară la alta, lăsînd loc la o serie de întrebări : „ce politici vor fi, de fapt, implementate ?" ; „ce efect vor avea ele asupra activității economice ?" ; „se poate reuși ca numai prin asemenea politici, sau chiar în combinație cu o anumită dirijare a cererii, să fie dispersate rigiditățile manifestate în economia Europei occidentale ?".

Condițiile la nivel microeconomic

se așteaptă să fie caracterizate, în principal, prin : ● menținerea unei supraoferte pe piața forței de muncă și, exceptînd unele domenii specializate, disponibilitatea mîinii de lucru este improbabil să constituie o constrîngere însemnată ; ca atare se va accentua diferențierea salariilor pe domenii de activitate și modificarea reglementărilor privind utilizarea forței de muncă ; ● apariția de reorientări în atitudinea conducerii firmelor, interesate mai mult decît în trecut, în **restructurare, inovație și creșterea productivității muncii.** Scoaterea din funcțiune a echipamentelor industriale învechite, combinată cu posibilitățile pe care le oferă noile tehnologii, atestă că sînt reale perspectivele privind diversificarea și inovația, în special în domeniile tehnologiei de vîrf. În aceste condiții, **se prevede o reducere a sprijinului pentru sectoarele învechite, precum și pentru cele care se confruntă cu posibilități reduse de restructurare, de adaptare la inovație.**

EXPORTURILE. În evoluția exporturilor țărilor vest-europene, prognozele indică doi factori care vor afecta dezvoltarea acestora pînă în 1990 : încetinirea creșterii economice în S.U.A. și creșterea cursului de schimb al valutelor vest-europene, în raport cu dolarul S.U.A. Exporturile vest-europene au fost în ultimii ani susținute de creșterea economică din S.U.A. și de evoluția cursului dolarului. Astfel, se consideră că, pentru exportatorii vest-europeni, condițiile vor fi probabil mai puțin favorabile decît au fost în ultimii ani, cînd dezechilibrele din economia mondială le-au adus importante avantaje. **Pe termen mediu, nu se anticipează ca Europa occidentală să se bazeze pe o strategie de creștere economică în care exporturile să aibă principalul rol.**

Situația economică a țărilor vest-europene pînă la sfîrșitul deceniului 9 se apreciază că va fi puternic influențată de o

serie de evenimente economice de pe plan mondial. Cele mai importante dintre acestea se referă la : perspectivele economiei S.U.A., deficitul bugetar al acestei țări și cursul dolarului ; situația datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare ; prețurile țițeiului etc.

Economia S. U. A.

Previziunile indică menținerea în continuare a deficitelor bugetare, cu efecte nefavorabile asupra nivelului dobînzilor (și probabil și asupra inflației). Informația că Ministerul de finanțe va continua să finanțeze în continuare cheltuielile excesive indică faptul că, pe termen lung, nivelul dobînzilor se va menține ridicat.

Previziunile pentru economia S.U.A. indică o încetinire accentuată a creșterii economice în perioada 1985—1987. Aceste perspective reflectă o reacție ciclică considerată normală, după creșterea din 1983—1984, ce decurge din reducerea posibilităților de a recurge la capacități de producție latente și creșterea economiilor la populație.

Evoluția ciclică pe care aceste previziuni o indică pentru economia S.U.A. va fi în mod diferit resimțită de țările vest-europene și Japonia, dată fiind reducerea neobișnuit de amplă a cursului dolarului. Deprecierea dolarului va avea la început efecte pozitive asupra țărilor vest-europene, slăbind presiunile inflaționiste și permițînd, în continuare, realizarea politicii monetare ; pe de altă parte, însă, se prevede că vor apărea efecte negative de durată, asupra competitivității vest-europene, care vor putea fi compensate abia spre sfîrșitul deceniului 9, printr-o așteptată reluare a creșterii în economia S.U.A.

Economia Japoniei

Creșterea economică în Japonia se apreciază că va fi afectată de protecționismul opus, de celelalte economii dezvoltate, exporturilor japoneze și de deficitul bugetar. Reducerea competitivității, care ar putea fi determinată de reprecierea continuă a cursului yenului, ca și diminuarea profiturilor din sectorul comercial al economiei vor duce la noi scăderi ale ratei inflației și vor permite aplicarea unei politici monetare mai relaxate. Sistemul stabil al relațiilor industriale, nivelul relativ ridicat al investițiilor și ritmul susținut de creștere a productivității muncii sînt factori care se consideră că vor permite Japoniei să înregistreze un ritm mediu anual de creștere de 4—5%.

Există însă un potențial de creștere economică mai rapidă, care, probabil, nu va fi utilizat în întregime, din următoarele motive : pe plan extern, se așteaptă ca în ciuda reprecierii yenului, presiunile protecționiste străine să nu-și diminueze intensitatea. Cu toate că acordurile pe termen scurt, de limitare „voluntară" a exporturilor pot implica riscul de reducere a investițiilor. Pe plan intern, principala constrîngere o constituie deficitul bugetar, care în ultimii ani a deținut o pondere de 4% în produsul național brut al țării. Un ritm mai ridicat de creștere economică ar reduce această pondere, dar numeroase cauze structurale (ameliorarea asigurărilor sociale, îmbătrînirea populației, sporirea nivelului dobînzilor, din cauza datoriei interne mari și în creștere) au mărit dezechilibrul dintre cheltuielile și veniturile bugetare. În aceste condiții, se așteaptă ca politica fiscală, prin caracterul relativ restrictiv, să influențeze negativ creșterea economică.

Datoria țărilor în curs de dezvoltare

Situația datoriei țărilor în curs de dezvoltare depinde, după cum se știe, de perspectivele dobînzilor pe piața S.U.A. și de perspectivele veniturilor provenite din exporturile țărilor în curs de dezvoltare.

Anticiparea menținerii unui nivel ridicat al dobînzilor S.U.A. pe termen mediu nu va aduce o ameliorare a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Atîta timp cît deficitul bugetar al S.U.A. nu va fi acoperit pe alte căi, S.U.A. își vor procura sursele de finanțare, inclusiv pe seama debitorilor din țările lumii a treia, în special din America Latină.

În ce privește veniturile din exporturi realizate de țările în curs de dezvoltare, acestea depind, după cum se cunoaște, de ritmul de creștere a comerțului internațional, de creșterea prețurilor la produsele de bază și de abilitatea țărilor în curs de dezvoltare de a-și înlocui exporturile de materii prime cu cele de produse prelucrate, ca și de situația piețelor internaționale, a protecționismului, a echității schimburilor etc. Prețurile produselor de bază pe plan internațional au scăzut însă substanțial (în termeni reali) începînd de la jumătatea anilor '70 (în special pentru produsele agricole) și au fost în 1982—1983 la cel mai scăzut nivel după cel de-al doilea război mondial. Deoarece nu se întrevede o redresare fermă a economiei occidentale (exceptînd anii de vîrf 1984 și 1990), **țările în curs de dezvoltare nu numai că nu își vor putea majora încasările în devize, dar vor fi nevoite să apeleze tot mai mult la o serie de măsuri în vederea economisirii materiilor prime industriale și agroalimentare.**

În ce privește posibilitatea dezvoltării mai rapide a exporturilor de produse prelucrate din țările în curs de dezvoltare, acestea au sporit, ajungînd să dețină 40% în exporturile totale ale țărilor în curs de dezvoltare, față de circa 30% în 1970, dar trebuie menționat că în cea mai mare parte ele se realizează de către țările recent industrializate din Asia. Deși țările din O.C.D.E. (și în special S.U.A.) sînt capabile să absoarbă, fără prea multe dificultăți, exporturile de produse textile ale unor țări în curs de dezvoltare, barierele comerciale și necomerciale fac ca produsele potențiale de export ale țărilor latino-americane sau din Asia de Sud să aibă în țările dezvoltate un segment mult mai îngust de piață față de cel existent înainte de trecerea la procesul de restructurare din țările industrializate.

Prețul țițeiului

Dacă în previziuni pe termen mediu efectuate în 1982, situația prețurilor țițeiului era considerată ca fiind crucială pentru țările vest-europene, în prezent, puțini experți apreciază că vor fi reluate șocurile prețurilor țițeiului, majoritatea prevăzînd, dimpotrivă, pînă la sfîrșitul deceniului 9, o reducere în continuare a prețurilor reale la țiței.

Un optimism exagerat poate fi însă prematur, ținînd seama de actuala situație politică din Orientul Mijlociu. Este adevărat, însă, că exceptînd șocurile neeconomice, previziunile privind prețurile țițeiului indică că acestea vor fi relativ reduse, suferind consecința unui ritm mediu anual de creștere a economiei mondiale relativ redus și a continuării măsurilor de economisire.

Substituirea utilizării țițeiului este un proces cumulativ, care impune schimbări de durată în structura fondurilor fixe existente, înlocuirea echipamentelor industriale vechi cu altele noi și mai eficiente, care reflectă, de fapt, impactul tehnologiilor avansate adoptate rapid în perioada creșterii prețurilor la țiței.

În țările în curs de dezvoltare, procesul de substituire a utilizării țițeiului este lent, deoarece în aceste țări prevalează sectoarele energo-intensive. Țările din O.C.D.E. își reduc treptat unele sectoare, ca de pildă siderurgia și petrochimia, preluate de țările recent industrializate. De aceea, se așteaptă ca elasticitatea cererii de energie în aceste țări să fie relativ ridicată (supraunitară). Dar prețurile țițeiului nu vor crește, ținînd seama că potențialul de acoperire a cererii este ridicat, ca urmare a creșterii producției în țările membre ale O.P.E.C.

Ținînd seama de aceste considerații, previziunile actuale presupun numai o creștere moderată în termeni nominali a prețului țițeiului, în timp ce în termeni reali se poate vorbi de o reducere continuă a prețului hidrocarburilor.

Florina OLTEANU
Viorel CARATA

ŞANTIER EDITORIAL 1986

O corelaţie economică fundamentală

(Barbu Gh. Petrescu, Progresul tehnic în strategia creşterii productivităţii muncii, Editura ştiinţifică şi enciclopedică)

● Relaţia progres tehnic – productivitate oferă cercetătorului o diversitate de unghiuri de abordare. Ce perspectivă aţi adoptat în analiza fenomenelor respective?

— Problematica productivităţii muncii mă preocupă de mai multă vreme şi am concretizat rezultatele unor investigaţii în diverse studii şi cărţi publicate pînă acum.

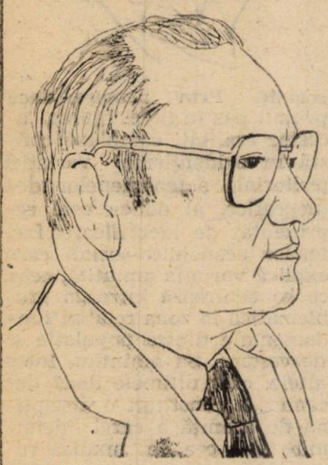

Atenţia deosebită care se acordă acestui aspect în documentele de partid, în concepţia economică şi orientările formulate de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, strălucit strateg şi ctitor al României socialiste, consideraţiile de teorie economică precum şi aspectele concrete ale realităţii relevă progresul tehnic drept un vector principal al creşterii productivităţii. Iată, pe scurt, motivaţia de fond care stă la baza cărţii pe care o încredinţez spre tipărire Editurii ştiinţifice şi enciclopedice.

● Aspectul pe care îl aveţi în vedere nu implică o anume limitare a ariei de cercetare?

— Într-un anume sens este vorba de o detaliere, firească, din ansamblul factorilor ce influenţează productivitatea muncii, progresul tehnic acoperind, în mod evident, doar o zonă. Totuşi, în actuala etapă de dezvoltare a ţării noastre (fenomen caracteristic, de altfel, pentru întreaga economie mondială) progresul tehnic tinde să ocupe un loc central în strategia creşterii productivităţii muncii. Acest fapt determină o schimbare în ierarhia factorilor de influenţă şi, mai cu seamă, o reaşezare pe coordonate noi a acţiunii tuturor celorlalţi factori: organizarea producţiei şi a muncii, calificarea la nivel corespunzător a forţei de muncă etc. Este sigur că în actuala etapă, factorii care influenţează productivitatea muncii nu acţionează independent unii de alţii şi nici static. După cum nu se poate face abstracţie de o influenţă preponderentă a progresului tehnic, proces care modelează, după o anume logică a sa, amplitudinea şi modurile specifice de acţiune ale tuturor celorlalţi vectori.

● Pe ce planuri analitice aţi dezvoltat investigaţia corelaţiei economice progres tehnic-productivitate?

— Cartea la care lucrez este cuprinzătoare, se bazează pe cîteva premise teoretice de largă deschidere. În primul rînd, o dimensionare diacronică: am căutat să reliefez particularităţile raportului progres tehnic-productivitate pe diferite trepte de dezvoltare industrială, o atenţie aparte fiind acordată tendinţelor de perspectivă în evoluţia ştiinţei şi tehnicii. De asemenea, pentru a da consistenţă analizei mi-am propus să surprind nu numai evoluţiile tehnologice ca atare, ci şi modificarea climatului productiv, în care am cuprins factorii de organizare şi calificare, structuri industriale, relaţii comerciale etc.

Evidenţierea acestor mutaţii nu este posibilă decît printr-o examinare pe „verticală", aptă să surprindă legăturile (şi dinamica) specifice nivelului micro, mezo şi macroeconomic. Totodată, pentru a ajunge în intimitatea unor procese atît de complexe, am încercat să introduc criterii metodologice care să permită evaluarea tipurilor de progres tehnic, interconditionările respective, precum şi efectele cuantificabile în sfera productivităţii muncii. Oricum, o premisă esenţială în acest sens în cercetările întreprinse este aceea că delimitările calitative şi cantitative esenţiale ale promovării progresului tehnic se localizează în sfera deosebit de complexă a interacţiunii dintre om-maşină-tehnică-organizare.

● Ce finalitate practică a lucrării aveţi în vedere?

— Aşa cum spuneam, fondul ideactic al cărţii îl reprezintă tocmai deschiderile şi orientările pe care le formulează documentele de partid, programul naţional cu privire la creşterea productivităţii, la promovarea progresului tehnic. De aceea, toate analizele cuprinse în carte sînt subsumate nemijlocit obiectivelor de dezvoltare a economiei concrete, ale procesului economic ca atare, ceea ce s-a concretizat în volum în elaborarea unor metodologii şi analize detaliate în întreprinderi industriale, completate cu tabele, grafice şi scheme care să confere cărţii, în mai mare măsură, caracterul necesar de aplicabilitate şi instrument de lucru pentru specialişti.

Finanţele, pîrghie a dezvoltării

(Cornel Iuga, Creşterea rolului pîrghiilor financiare în conducerea activităţii economice, Editura politică)

● Este ştiut că domeniul financiar comportă numeroase aspecte de tehnică. Aţi urmărit în lucrare şi o analiză calitativă a categoriilor utilizate?

— Dialectica dezvoltării orînduirii socialiste evidenţiază că atît în perioada trecerii de la capitalism la socialism cît şi în etapa făuririi socialismului, a dezvoltării sale multilaterale, finanţele continuă să constituie o componentă intrinsecă a relaţiilor de producţie socialiste, fiind supuse unei acţiuni sistemati-

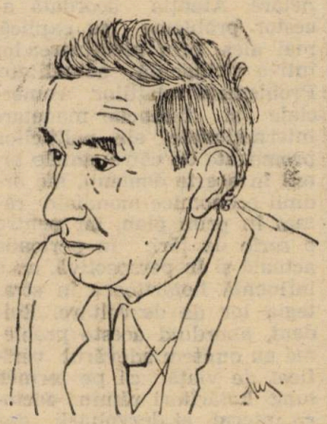

ce de perfecţionare. Pornind de la profundele transformări de ordin calitativ pe care le-au cunoscut în ultimele două decenii relaţiile financiare în ţara noastră, în cuprinsul lucrării am căutat — şi sper să fi reuşit în bună măsură — să examinez conţinutul, funcţiile şi rolul care revine finanţelor în procesul complex de constituire şi repartizare a fondurilor de resurse băneşti destinate creşterii rapide şi modernizării intense a forţelor de producţie, a bazei tehnico-materiale a societăţii noastre socialiste, dezvoltării învăţămîntului, culturii, ocrotirii sănătăţii, ridicării nivelului de trai material şi spiritual al întregului popor, satisfacerii celorlalte nevoi generale ale societăţii. Analizarea tuturor acestor probleme are în vedere mutaţiile survenite pe planul relaţiilor financiare prin punerea în aplicare a noului mecanism economic.

În acest context, o atenţie deosebită am acordat examinării criteriilor care stau şi trebuie să stea la baza stabilirii raportului în care resursele financiare create se mobilizează la fondurile financiare, care se constituie la nivel naţional şi cele care rămîn la dispoziţia unităţilor pentru satisfacerea unor nevoi proprii. Soluţiile adoptate în această problemă nodală a strategiei politicii financiare determină în mod hotărîtor intensitatea fluxurilor financiare şi a transferului de fonduri între întreprinderi şi bugetul de stat şi, respectiv, buget-întreprinderi, îndeplinind un rol de prim ordin în coordonarea şi armonizarea intereselor generale ale societăţii cu cele ale unităţilor şi colectivelor de oameni ai muncii.

Un loc important în cuprinsul lucrării este acordat mecanismului de acţiune a principalelor pîrghii financiare: beneficiul, impozitul pe circulaţia mărfurilor, prelevarea pentru societate, obligaţia de restituire, alocaţia pentru finanţarea activităţii curente şi a dezvoltării, creditele, dobînda etc. În abordarea acestora se are în vedere ca în procesul complex al repartiţiei produsului social şi în primul rînd a venitului naţional, prin intermediul relaţiilor financiare să se asigure, la toate nivelurile, constituirea şi repartizarea fondurilor băneşti necesare înfăptuirii reproducţiei lărgite şi satisfacerii altor nevoi băneşti.

● În ce măsură sînt prezente în lucrare dimensiunea proiectivă, analizele de factură dinamică?

— Examinate prin această prismă, în lucrare se evidenţiază că, în practică, categoriile financiare se manifestă ca pîrghii financiare, ca instrumente de conducere, numai atunci şi în acele circumstanţe în care contribuie la rezolvarea, pe baze economice, a unor probleme legate de armonizarea intereselor generale, colective şi personale, de cointeresare a participanţilor la procesul reproducţiei, în folosirea cît mai eficientă a tuturor resurselor de care dispun, în accelerarea circuitului valorilor materiale şi al banilor, dezvoltarea intensă a economiei, menţinerea echilibrului financiar, monetar şi valutar, întărirea puterii de cumpărare a monedei naţionale. Remarcînd progresele înregistrate în activizarea pîrghiilor financiare, în lucrare am încercat, totodată, să evidenţiez unele posibilităţi a căror fructificare este de na-

tură să pună mai energic în mişcare interesul şi responsabilitatea economică a unităţilor socialiste.

Desigur, unele opinii şi puncte de vedere exprimate în lucrare pot da naştere la discuţii; se poate aprecia că soluţiile şi căile preconizate pentru perfecţionarea în continuare a relaţiilor şi pîrghiilor financiare nu epuizează posibilităţile existente. Ne exprimăm însă speranţa că părerile expuse pot constitui obiect de reflecţie în preocupările de ridicare continuă a rolului sistemului financiar în înfăptuirea obiectivelor de importanţă istorică pentru dezvoltarea ţării.

• Şi, în încheierea discuţiei noastre, o opinie cu privire la potenţialul cititor...

— Prin problematica abordată, cartea se adresează mai ales cadrelor de conducere şi specialiştilor din sistemul financiar-bancar, celor din compartimentele economico-financiare din întreprinderi, centrale şi ministere, precum şi tuturor celor care, în activitatea teoretică sau practică se preocupă, sub o formă sau alta, de problemele financiare.

Economia mondială: evoluţii, trăsături, tendinţe

(Alexandru Puiu, Priorităţi şi perspective în lumea contemporană, Editura politică).

• Sînteţi un cercetător statornic al vieţii economice mondiale. Spre ce aspecte aţi îndreptat noul dumneavoastră demers analitic?

— Pornind de la studierea realităţilor care se menţin într-o evoluţie deosebit de complexă şi în continuare contradictorie, de la deschiderile pe care le oferă oricărui cercetător analizele şi orientările date de partidul nostru, de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, mi-am propus să analizez, corespunzător titlului menţionat, un set de probleme de interes prioritar, pe baza cărora încerc să prefigurez şi unele perspective ale economiei mondiale.

Printre problemele care ocupă un spaţiu mai larg în economia lucrării menţionez impactul complex, social-economic al progresului ştiinţific-tehnic, mai ales al realizărilor din domeniile de vîrf, de înaltă concentraţie tehnologică în economia prezentă şi, cu deosebire in cea a viitorului previzibil. Am în vedere, cu deosebire, consecinţele progresului ştiinţific-tehnic asupra restructurărilor din cadrul economiilor naţionale (mai ales din cele dezvoltate din punct de vedere economic), mutaţiile care au loc în diviziunea internaţională a muncii, influenţa asupra calificării şi ocupării forţei de muncă, noutăţile — uneori spectaculoase — în ceea ce priveşte organizarea producţiei şi a muncii care vor duce — potrivit unor evaluări — la schimbarea considerabilă a criteriilor de judecată cu privire la conceperea întreprinderii industriale a vi-

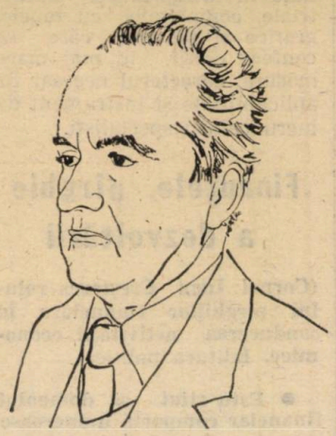

itorului, la optimul capacităţilor de producţie, schimbările care se fac deja simţite în domeniul serviciilor, inclusiv în învăţămînt, cultură etc.

• Ce loc ocupă în structura volumului relaţiile economice internaţionale?

— O secţiune substanţială a lucrării este destinată problemelor comerţului şi cooperării economice internaţionale, relaţiilor financiar-monetare. Atenţia acordată acestor probleme se explică, mai ales, prin menţinerea lor într-o stringentă actualitate. Problemele relaţiilor comerciale şi financiar-monetare internaţionale, ale politicilor promovate de către statele lumii în aceste domenii, ale ordinii economice mondiale rămîn în prim plan, iar pentru o serie de ţări, în perioada actuală şi în perspectivă, au o influenţă hotărîtoare în strategia lor de dezvoltare. Evident, abordînd aceste probleme nu omitem adevărul verificat de viaţă că pe termen lung hotărîtori rămîn factorii interni ai dezvoltării, dar relaţiile economice internaţionale au, la rîndul lor, şi vor avea importanţă crescîndă. Lucrarea încearcă să aducă elemente noi într-un domeniu în care pe plan mondial şi într-o anumită măsură şi la noi s-a scris mult, dar părerile sînt uneori diferite asupra unora dintre problemele puse în discuţie. De altfel, în volum vom prezenta unele dintre opiniile exprimate în literatura de specialitate care ni s-au părut a fi cele mai interesante.

• În final, am dori să vă referiţi la cîteva dintre coordonatele utilităţii acestei lucrări pentru economia românească.

— Am convingerea că orice lucrare despre economia mondială care are un mesaj ştiinţific şi de politică economică real prezintă interes şi este utilă în strategia dezvoltării economiei naţionale româneşti. Reuşita în programul îndrăzneţ de dezvoltare a economiei româneşti în cincinalul pe care îl începem în aceste zile şi într-o perspectivă mai largă pînă în anul 2000, va fi condiţionată, într-o măsură însemnată, de cunoaşterea ei, evident, de luarea operativă în considerare a tendinţelor care se desprind din analiza economiei mondiale. Privite lucrurile prin această optică îmi exprim speranţa că voi reuşi să aduc o modestă contribuţie la acest deziderat de cunoaştere.

Dimensiunea teritorială a proceselor demografice

(Vladimir Trebici, Ilie Hristache, Demografia teritorială a României, Editura Academiei)

• Avînd în vedere specificul lucrării, subliniat încă din titlu, am dori să cunoaştem mai concret particularităţile sale în raport cu alte volume de demografie.

— Lucrarea cu titlul amintit — prima de acest gen în literatura noastră —, porneşte de la constatarea că populaţia, fenomenele demografice cunosc o variaţie teritorială, uneori destul de pronunţată. Fertilitatea populaţiei din unele judeţe din Moldova, de pildă, este mult mai ridicată decît în alte judeţe, structura populaţiei după vîrstă arată un grad de îmbătrînire mai avansat în unele judeţe, după cum frecvenţa căsătoriilor este mai înaltă în judeţele mai industrializate şi urbanizate; la rîndul lor, fluxurile migratorii au sensuri şi intensităţi diferite pe judeţe şi zone, în funcţie de nivelul de dezvoltare economico-socială al acestora, dar şi în raport cu natalitatea şi sporul natural al populaţiei respective.

• Iată, aşadar, o anume accentuare a factorului teritorial în ecuaţia demografică...

— Noţiunea de „teritorial" sau, mai corect, de „regional", include un mare număr de variabile, începînd cu cele geografice şi ecologice (relief, climă etc.) şi continuînd cu cele economice, sociale, culturale. „Vecinătatea" geografică este astăzi continuată cu „vecinătatea" economică şi culturală, care exprimă sugestiv transformarea peisajului natural în peisaj umanizat ca urmare a dezvoltării economico-

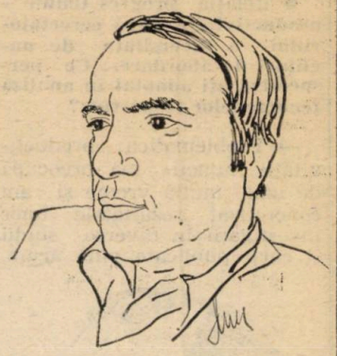

sociale. Prin urmare, dacă primul pas în investigarea acestor realităţi complexe constă în evidenţierea variaţiei teritoriale a fenomenelor demografice, al doilea este reprezentat de identificarea factorilor economico-sociali care explică variaţia amintită, ceea ce concentrează întreaga problematică în zona relaţiei fundamentale dintre populaţie şi dezvoltare. Să amintim, între altele, că în ultimele două decenii s-a constituit o disciplină de graniţă a cărei denumire este cea de „analiză regională", domeniu cu caracter interdisciplinar şi subordonat nemijlocit strategiei şi planificării dezvoltării economico-sociale în teritoriu.

• Ce elemente de specificitate ale demografiei teritoriale, din optică metodologică, ar trebui amintite cu precădere?

— Într-adevăr, sînt numeroase aspecte metodologice ce au necesitat clarificări şi completări substanţiale. Prima este aceea a cadrului teritorial, a zonării. De-a lungul anilor au fost propuse numeroase zonări pe bază unui număr mai mare sau mai redus de variabile, cu ajutorul unor procedee taxonomice, al analizei factoriale etc., rezultînd clasificări ale judeţelor şi, în mod corespunzător, grupe de judeţe. În lucrarea noastră am optat pentru utilizarea drept cadru de descriere demografică a „provinciilor istorice", pe care le-am numit nivel mediu de agregare. Ideea de bază este aceea că modelul cultural naţional — noţiune complexă de sociologie şi antropologie culturală — generează modelul demografic — nupţial, reproductiv, migratoriu — care, la rîndul său,

cunoaște o varietate de submodele.

Cît privește metodele și indicii, este locul să amintim că indicii clasici — rate de natalitate, de mortalitate, de nupțialitate — au fost completați cu funcții biometrice mai exacte, rezultate din tabele de mortalitate, fertilitate, nupțialitate, ceea ce sporește valoarea gnoseologică a analizei.

● Cui se adresează cu precădere lucrarea ?

— Autorii speră că vor fi numeroși cei ce se vor înscrie printre beneficiarii ei : geografii, sociologii, urbaniștii, ecologii, medicii igieniști. O categorie vizată în mod deosebit o constituie economiștii și, în special, cei preocupați de repartizarea forțelor de producție în teritoriu, de strategia dezvoltării economico-sociale teritoriale.

Evaluarea performanțelor energetice

(Cezar Mereuță, Energotehnologia, Editura tehnică)

● Energotehnologia... iată o sintagmă inedită. Ce înțelegeți, așadar, prin acest concept ?

— Lucrarea abordează o temă de deosebită actualitate în domeniul conservării energiei, anume creșterea eficienței energetice a tehnologiilor aplicate în industrie. Pentru atingerea scopului propus am avut în vedere elaborarea unui model global al analizei energetice a proceselor tehnologice, model care să poată fi utilizat atît pentru caracterizarea eficienței energetice a tehnologiilor aflate în uz, cît și în scopul utilizării criteriului energetic în cercetarea și dezvoltarea tehnologică. Elementul de noutate al abordării constă în faptul că analiza energetică a proceselor tehnologice este realizată pornind de la reprezentarea sistematică a acestora, analiză care exprimă ansamblul consumurilor energetice din proces în funcție de măsurile caracteristice ale fiecărui sistem tehnologic.

● Ce avantaje oferă modelul pe care îl propuneți față de cele aflate în circulație în literatura și practica tehnico-economică?

– Energotehnologia reprezintă un criteriu de evaluare a performanțelor energetice ale unui sistem tehnologic dat, precum și a influenței pe care o are asupra consumurilor energetice modul de abordare sistemică a tehnologiei, corespunzător proiectării și analizei unitare a metodelor de muncă și a echipamentelor necesare desfășurării procesului de muncă. De asemenea, metoda propusă permite o analiză comparativă a performanțelor energetice a mai multor sisteme tehnologice cu evidențierea efectelor energetice ale tendințelor actuale de modernizare a tehnologiilor: automatizare, robotizare, modularizare, tipizare etc.

● Nu ar fi lipsite de interes cîteva precizări de ordin metodologic.

— Pe baza determinării mărimilor caracteristice ale sistemului tehnologic este definit bilanțul energotehnologic al unui proces tehnologic elementar și al sistemului tehnologic în ansamblu, exprimat în funcție de mărimile caracteristice sistemului tehnologic: tipul transformării materiei prime (de compoziție sau de formă) caracterizat prin cantitatea de căldură; echipamentul tehnologic care realizează transformarea, caracterizat prin cantitatea de căldură necesară ; timpii funcționării în gol (timpii tehnologici caracteristici, timpul în care se realizează efectiv transformarea fizico-chimică a materialului, timpul în care se realizează schimbările de șarjă, scule, dispozitive, operațiile de măsură și control) ; mărimile caracteristice manipulării interfazice a produsului (cantitatea de căldură necesară acestei subfuncțiuni a sistemului tehnologic, timpul necesar subfuncționării de manipulare interfazică a produsului).

În continuare în carte am introdus noțiunea de „echivalent energetic de material", care exprimă energia înglobată în materialele ce se consumă prin tehnologia aplicată, la care se adaugă energia înglobată în materialele care rămîn neutilizate după transformarea fizico-chimică produsă în procesul tehnologic ; iar pe baza mărimilor caracteristice menționate mai sus, rezultate din bilanțul energotehnologic, am determinat ecuațiile de pierderi energetice pentru procesul și sistemul tehnologic.

Modelul energotehnologic permite, după opinia mea cuantificarea influenței principalelor tendințe ale tehnologiei moderne asupra fiecărui termen al ecuației de pierderi energetice, în aplicații relevante atît la nivel macroeconomic (prin evidențierea influenței schimbării structurii tehnologiilor de fabricație asupra consumului energetic global) cît și la nivelul unui anumit sistem tehnologic (referitor la optimizarea purtătorilor de energie pe platformele industriale și în corelație cu posibile utilizări energetice urbane sau suburbane etc.). Pentru sporirea efectelor concrete ale conceptului, în partea finală a lucrării sînt cuprinse o serie de indicații metodologice în legătură cu aplicarea practică a analizei energotehnologice.

Interviuri consemnate de
Cristian POPESCU
Desene de
Tudor SCHOR

Noile tehnologii: evoluții și implicații

(Urmare din pag. 21)

rei națiuni, garanția progresului oricărei economii. Ea se cere fără îndoială circumscrisă intereselor și priorităților dezvoltării economiei naționale, necesitînd, în același timp, o organizare optimă a relației cercetare-dezvoltare-producție și un cadru stimulativ pentru inovare și dezvoltare.

■

EVALUAREA corectă a impactului aplicării unei noi tehnologii este, în general, destul de dificilă datorită complexității aspectelor implicate. Pentru că, alături de cele două funcții principale ale unei tehnologii — creșterea eficienței în producție a produselor și serviciilor existente și obținerea unor produse și servicii noi, îmbunătățite care să satisfacă o nevoie socială, alte aspecte sînt mai subtile și mai greu de definit. Astfel, un aspect pus adesea în discuție îl constituie eventualele efecte pe care le poate avea introducerea noilor tehnologii asupra ocupării forței de muncă. Două atitudini diametral opuse se manifestă îndeobște în acest sens : 1) Progresul tehnologic reduce cererea de forță de muncă, ducînd la restrîngerea locurilor de muncă ; 2) Progresul tehnologic mărește cererea totală de forță de muncă, stimulînd consumul și creînd noi oportunități pentru investiții rentabile. Prima atitudine pornește de la viziunea îngustă asupra tehnologiei, care consideră că scopul principal al automatizării este economisirea forței de muncă, ignorînd potențialul acesteia de a reduce costurile de producție, prin îmbunătățirea controlului calității, prin reducerea consumului de energie și materiale, cît și posibilitatea implicită de perfecționare a activității de organizare și conducere. A doua atitudine se bazează pe ideea că tehnologia este cheia progresului, a prosperității și susține că inovația stimulează cererea, creează noi „necesități". În plus, efectele unei inovații importante se pot răsfrînge și asupra ocupării forței de muncă, prin crearea unor noi locuri de muncă într-o gamă diversă de industrii. Implementarea noilor tehnologii va fi, de asemenea, însoțită de importante transformări în organizarea producției, a fluxurilor productive și chiar în proiectarea produselor.

Reiese, deci, că progresul tehnologic actual ce transformă radical sistemele productive tradiționale necesită un ritm similar de inovare și în domeniul conducerii și organizării. Această capacitate de inovare și adaptare organizatorică poate deveni un avantaj major pentru întreprinderi, care, alături de introducerea noilor tehnologii, poate determina dezvoltarea pe mai departe și creșterea competitivității lor.

În acest context, devine imperioasă formularea și adoptarea unei noi concepții cu privire la relația om-tehnologie, o concepție care să urmărească continua perfecționare a resurselor umane prin promovarea unui proces de învățare permanent, care să fie mai mult decît un „proces de adaptare la împrejurări în schimbare", care să stimuleze inițiativa umană, spiritul inovator, capacitatea oamenilor de a influența evenimentele. Căci, așa cum corect a fost remarcat, „Conceperea științei și tehnologiei ca simple industrii ale cunoașterii, credința că este suficient să investești fonduri pentru echipament și angajarea mîinii de lucru calificate în scopul atingerii rezultatelor dorite — toate acestea nu constituie decît o parte a logicii descoperirii științifice și a progresului în știință. Există o altă latură, deocamdată nemăsurabilă, în care schimbarea, intuiția, asociația, schimbul de idei și influența contextului concură pentru a produce salturi calitative în gîndire". (J.W. Botkin, M. Elmandjra, M. Malița, „Orizontul fără limite al învățării", Ed. politică, București, 1981, pag. 161). Iar aceste salturi calitative pot deveni realitate numai prin afirmarea unui vast, integrator proces de învățare, înțeles într-un sens larg, ce trebuie să aibă ca țel primordial îmbunătățirea condiției umane, prin înarmarea oamenilor cu noi cunoștințe, noi priceperi, noi valori necesare pentru a face față complexităților unei societăți tehnologice în continuă schimbare.

Țări socialiste

Preocupări în domeniul energeticii

U. R. S. S. — normarea consumurilor

UN PROGRAM special, aflat în curs de realizare în U.R.S.S. prevede elaborarea unor reglementări organizatorice și metodologice privind economisirea de energie. În procesul pregătirii de noi standarde și de revizuire a celor existente, Comitetul de Stat pentru Standardizare, ministerele și departamentele au fost însărcinate să prevadă normative precise pentru consumul de combustibili și energie pe unitate de producție. Programul are în vedere elaborarea unor documente care stabilesc normativele consumului de combustibil și energie la peste 500 de tipuri de echipamente folosite în 70 de procese tehnologice (de la producția de fontă, pînă la cea a articolelor de industrie ușoară.). Toate standardele, în care obligatoriu sînt introduse și prevederi privitoare la consumul de combustibili și energie, sînt stabilite prin indicații metodice corespunzătoare ale Comitetului de Standardizare. Ca normative pot fi folosiți indicatorii de randament, între care consumul specific de combustibil pe unitate de energie electrică produsă, coeficientul frigorific, consumul de energie electrică pe unitate de producție, consumul specific de căldură pe unitate de evaporare a umidității etc.

R. D. GERMANĂ — tehnologii pentru combustibili inferiori

ÎN SCOPUL majorării ponderii deținute în balanța energetică de resursele proprii de combustibil, în R.D. Germană se acționează simultan pentru creșterea extracției de lignit și perfecționarea tehnologiilor de combustie. Producția de lignit, cea mai ridicată pe plan mondial, s-a cifrat la 294 milioane tone în 1984, față de 137 milioane tone în 1950. În aceeași perioadă, producția de energie electrică a crescut de 5 ori. În exploatarea la zi a lignitului s-au înregistrat progrese ale tehnologiei de extracție, permițînd rezolvarea unor probleme ținînd de condițiile de exploatare mai dificile sau de restricțiile de natură ecologică. Rezervele de lignit cu salinitate ridicată, deși ușor exploatabile, nu au fost atrase pînă în prezent în circuitul economic, date fiind dificultățile utilizării lor în termocentrale. Elaborarea unei tehnologii noi, bazate pe principiul „patului fluidizat" (utilizat în tehnologii de transfer termic din alte domenii), permite, în prezent, combustia nu numai a lignitului cu salinitate ridicată, ci și a altor categorii de cărbune, inclusiv a lignitului umed. Presa de specialitate din R.D. Germană apreciază că aplicarea noului procedeu creează premisele extinderii în continuare, pe termen lung, a folosirii lignitului drept combustibil.

IUGOSLAVIA — cooperări în domeniul țițeiului

RAPORTUL pe plan național între producția și consumul de combustibili este favorabil numai în cazul cărbunelui, necesarul actual de circa 75 milioane tone anual putînd fi acoperit din producția internă. În cazul țițeiului însă, producția națională, depășind cu puțin 4 milioane tone, este mult inferioară necesarului intern, care în anul curent s-a cifrat la circa 16 milioane tone. Gazele naturale prezintă, de asemenea, un caracter deficitar, producția de 3,6 miliarde mc reprezentînd aproximativ jumătate din necesar. Pentru acoperirea necesarului Iugoslavia nu recurge exclusiv la achiziții obișnuite de pe piața externă, ci desfășoară și o serie de acțiuni de cooperare cu străinătatea. Pe de o parte sînt de menționat prospecțiunile de-a lungul coastei iugoslave a Mării Adriatice, la care au fost antrenate și firme străine. Pe de altă parte, organizațiile iugoslave din domeniul petrolier efectuează lucrări de prospectare în străinătate, în principal în țări în curs de dezvoltare, între care Gabon, Algeria, Siria, Iordania, Irak, Indonezia, Bangladesh. Acțiunile de cooperare și importurile propriu-zise urmăresc asigurarea cantităților de țiței corespunzătoare capacităților de prelucrare de care dispune Iugoslavia, însă în balanța energetică țițeiul ocupă un loc în descreștere.

R. P. D. COREEANĂ — centrale adaptate resurselor

UNA dintre caracteristicile capacităților de producție a energiei electrice, care au înregistrat o dublare în cursul planului septenal 1978—1984, constă în adaptarea dimensiunilor acestora la disponibilitățile de resurse energetice ale fiecărei zone. Astfel, în funcție de posibilitățile de aprovizionare cu cărbune, reducînd la minimum transportul, au fost construite atît termocentrale mari, cît și mici și mijlocii. Aceeași orientare se remarcă și în cazul utilizării hidroenergiei în centrale de capacități variate, adaptate potențialului local. Cele mai importante zăcăminte de cărbune se concentrează în districtele din zonele de vest și de nord ale țării, unde sînt amplasate și termocentrale de mare capacitate. Valorificarea zăcămintelor respective este intensificată prin modernizarea minelor existente și deschiderea de noi exploatări. Eforturile de utilare cu prioritate a exploatărilor mari au făcut necesară dezvoltarea unei producții proprii de utilaj minier, constituită într-o subramură importantă a construcției de mașini. Nomenclatorul de fabricație cuprinde practic întreaga gamă de echipamente necesare pentru prospectarea, extracția, transportul și condiționarea cărbunelui utilizat în scopuri energetice.

MONGOLIA — concentrarea investițiilor

ÎNTĂRIREA bazei proprii energetice și de combustibili se înscrie ca prioritate majoră a programului investițional al Mongoliei. În anul 1985, pentru dezvoltarea acestui sector s-au alocat 42% din totalul fondurilor de investiții prevăzute pentru industrie. Această concentrare a eforturilor investiționale reflectă accelerarea programelor de construcție sau dezvoltare a unor obiective energetice importante. În anul 1985 au continuat, de exemplu, lucrările de construcție la termocentralele de la Erdenet și Ulan Bator, precum și extinderea termocentralei de la Darhan. Producția de energie electrică și termică în capacitățile aflate în exploatare cunoaște o majorare sensibilă, în raport cu cea înregistrată în ultimii ani. Astfel, în planul pe 1985 a fost înscrisă sarcina realizării a 2,3 miliarde kWh energie electrică și 5,5 miliarde kilocalorii energie termică (comparativ cu 1,8 miliarde kWh și respectiv 4,7 miliarde kilocalorii în 1983). Totodată, în contextul mai larg al reducerii consumurilor de resurse materiale, planul pe anul 1985 a precizat, în expresie fizică, sarcina economisirii a 56,8 mii tone cărbune energetic și 90 milioane kWh energie electrică.

POLONIA — echilibrarea balanței

POTRIVIT unor documente oficiale cu privire la premisele balanței energetice a țării pînă în anul 2000 și direcțiile dezvoltării energeticii nucleare, necesitățile actuale de combustibili și energie ale industriei și economiei comunale depășesc posibilitățile ofertei atît din surse naționale, cît și din import. De aceea este necesară adoptarea unor măsuri pentru echilibrarea balanțelor diferitelor tipuri de combustibili și energie, prin limitarea consumului și prin extinderea producției acestora. Posibilitățile de economisire prin măsuri de raționalizare sînt evaluate la circa 20 milioane tone cărbune convențional pînă în anul 1990 și la 70 milioane tone cărbune convențional pînă în anul 2000. În ceea ce privește majorarea producției se menționează că huila este și va rămîne mulți ani principala sursă de energie în Polonia, însă lărgirea extracției devine tot mai costisitoare. Se prevede pentru viitorii 15 ani menținerea extracției de huilă la un nivel de aproximativ 195 milioane tone pe an, însă este examinată și posibilitatea de a spori extracția pînă la 211 milioane tone în anul 2000, cu condiția deschiderii a 6 noi mine.

CHINA — surse neconvenționale

CHINA dispune de condiții favorabile pentru folosirea energiei solare și eoliene. Studii efectuate de specialiștii chinezi au determinat specificul repartizării energiei solare și eoliene pe teritoriul țării. S-a constatat că mai multe zone situate la mare depărtare de cele șase rețele energetice din țară au cea mai ridicată radiație solară anuală, precum și bogate resurse eoliene. Acolo unde resursele energetice convenționale sînt deficitare, cercetarea și dezvoltarea energiei solare și eoliene joacă un rol important în viața cotidiană, în special în regiunile rurale și îndepărtate. Așa cum au arătat specialiștii participanți la o Conferință internațională în domeniul folosirii energiei solare și eoliene, care a avut loc în 1985 la Beijing, China se situează în prezent pe primele locuri în lume în ce privește utilizarea energiei solare, în special prin folosirea unor dispozitive ieftine pentru încălzit și gătit. În prezent, colectorii de căldură solară folosiți în băi publice, hoteluri și spitale pentru asigurarea apei calde însumează o suprafață de circa 200 000 metri pătrați. Pentru folosirea energiei eoliene au fost construite minigeneratoare cu turbină eoliană cu o putere de 30 pînă la 100 W.

BULGARIA — eficiența în energetică

PROGRAMUL de dezvoltare a energeticii bulgare pînă în anul 2000 pune un accent deosebit pe asigurarea eficienței în producția de energie electrică. Dezvoltarea producției de energie în centrale nuclearo-electrice nu substituie valorificarea economicoasă a cărbunilor inferiori. În prezent, bazinul de extracție a lignitului Marița-est asigură circa 65% din întreaga producție de cărbune a țării. În 1990, construirea a încă două mari cariere în acest bazin, pe lîngă cele trei existente, va permite majorarea producției la peste 40 milioane tone, depășind extracția totală actuală a Bulgariei. Complexul energetic Marița-est asigură producția de energie electrică la cele mai scăzute costuri pe plan național. În cadrul acestuia se aplică o tehnologie de aprindere a cărbunelui fără uscare prealabilă. O altă caracteristică a complexului menționat, care asigură o eficiență ridicată, constă în concentrarea teritorială a capacităților de extracție a cărbunelui și a celor de producție a energiei electrice. De asemenea, costurile scăzute reflectă preponderența exploatărilor la suprafață, care reprezintă circa 85% din totalul extracției realizate în cadrul bazinului respectiv.

CUBA — măsuri de restructurare

ÎN cadrul primului forum național consacrat problemelor energeticii (1985) au fost definite o serie de direcții de diversificare a resurselor, vizînd în primul rînd o diminuare a ponderii țițeiului în balanța energetică. Cea mai importantă contribuție în procesul de restructurare revine construirii centralei nuclearo-electrice de la Cienfuegos, cu patru blocuri energetice care permit, fiecare, economisirea a 600 mii tone țiței anual. Utilizarea biomasei devine în perspectivă o alternativă energetică nepetrolieră dintre cele mai importante. Reziduurile de trestie de zahăr folosite drept combustibil în fabricile de zahăr vor permite, prin introducerea unor noi tehnologii (cazane de înaltă presiune), substituirea a 2,5 milioane tone țiței anual. De asemenea, utilizarea pe scară mai largă a unor surse neconvenționale — biogazul, energia solară și cea eoliană —, precum și extinderea rețelei de microhidrocentrale se înscriu în procesul de valorificare a resurselor proprii, contribuind la ameliorarea structurală a sectorului energetic. Concomitent se depun eforturi și pentru majorarea producției naționale de țiței, care se va ridica în viitorul apropiat la circa 2 milioane tone, față de 770 mii tone în prezent.

CEHOSLOVACIA — valorificarea energiei termice

O SARCINĂ de perspectivă și deosebit de importantă a programului energetic național o constituie trecerea unor centrale electrice la producția combinată, de energie electrică și energie termică. Acest fapt contribuie la creșterea randamentului centralelor electrice, de la 30% (în prezent) pînă la 60%, și la eliminarea cazanelor neeconomice. O atenție specială se acordă sarcinii de a refolosi căldura degajată la centralele nuclearo-electrice pentru aprovizionarea cu energie termică a unor centre locuite. Se află în curs de realizare primul proiect de construire a unei conducte, cu o lungime de 22 kilometri, de la centrala nucleară Jaslovské Bohunice pînă în orașul Trnava (Slovacia apuseană). Aceasta va asigura termoficarea și a altor orașe din regiune — Piestany, Nove Mesto na Vah, Leopoldov și Hlochovec. Datorită utilizării puterii calorice a reactoarelor nucleare de la Bohunice, randamentul acestora va crește de la 52% la 64%. De asemenea, este în curs de elaborare un proiect de utilizare a energiei termice produse de centrala nuclearo-electrică de la Dukovany, pentru aprovizionarea cu căldură a orașului Brno, din sudul Moraviei.

VIETNAM — cărbunele, principalul purtător de energie

EXPLOATAREA cărbunelui prezintă o importanță deosebită pentru întregul proces de dezvoltare a economiei vietnameze. Cărbunele deține un rol hotărîtor în balanța energetică, dat fiind faptul că țara nu dispune de resurse semnificative de țiței sau gaze naturale, iar potențialul hidroenergetic este încă insuficient exploatat. Rezervele cunoscute de cărbune se cifrează la circa 3,3 miliarde tone (din care 3,1 miliarde tone antracit), fiind concentrate în proporție de 87% în Quang Ninh, principalul bazin carbonifer al țării, care furnizează 90% din producția actuală de cărbune. Alte 25 de zăcăminte existente pe teritoriul țării, unele descoperite recent, dispun în general de rezerve reduse. Extracția de cărbune în subteran are o pondere de 20—30% în producția totală ; particularitățile zăcămintelor fac necesară o creștere a acesteia în perspectivă pînă la 93%. Dezvoltarea accelerată a industriei carbonifere a presupus desfășurarea unor ample lucrări geologice și o sporire substanțială a investițiilor în această ramură. Extinderea exploatărilor carbonifere propriu-zise este însoțită de punerea în funcțiune sau modernizarea instalațiilor de spălare și întărirea bazei tehnice pentru întreținerea utilajelor de extracție și transport.

UNGARIA — obiectivele raționalizării

PROGRAMUL de stat de raționalizare a energiei, adoptat în 1980, a prevăzut pentru perioada 1981—1985 limitarea creșterii anuale a consumului de energie la cel mult 1% și reducerea ponderii hidrocarburilor (în primul rînd țițeiului) în consumul de purtători de energie. Întreprinderile au primit fondurile necesare aplicării de măsuri îndreptate spre folosirea mai rațională a energiei, pe baza unor aprobări acordate de guvern. Fondurile provin din subvenții de stat, credite bancare, precum și din fondurile proprii de dezvoltare ale întreprinderilor. În structura consumului de purtători de energie, cărbunele și țițeiul dețin fiecare circa 30%, gazele naturale 29%, iar alți purtători sau forme de energie (în primul rînd energia electrică de import) circa 9%. La raționalizarea consumurilor în domeniul energeticii contribuie și înfăptuirea programului de electrificare a căilor ferate. Cu toate acestea se apreciază că introducerea tehnologiilor de economisire a energiei și fabricarea de produse care nu necesită un mare consum de energie se află încă într-un stadiu incipient. Echilibrarea balanței de plăți a țării, importantă sarcină a economiei ungare, face necesară, la rîndul său, modificarea structurii de producție în favoarea ramurilor și tipurilor de produse cu consum mai mic de energie.

ALBANIA — construcția de noi capacități

APRECIATĂ drept condiție esențială a industrializării, dezvoltarea accelerată a energeticii albaneze poate fi ilustrată prin realizarea, în ultimii ani, a unei producții de energie electrică de peste patru ori mai ridicată decît în 1980. Orientarea principală a constituit-o, în ultimele cincinale, valorificarea, prin construirea de noi capacități, a resurselor proprii și, în primul rînd, a celor de cărbune și hidroenergetice. Planul pe anul 1985 a prevăzut majorarea cu 6,4% a extracției la cărbune. Punerea în funcțiune a primelor două turbine ale hidrocentralei de la Koman, cea mai mare din țară, a contribuit la creșterea cu 5,1% în 1985 a producției naționale de energie electrică. Crearea sistemului energetic național, destinat să satisfacă necesitățile în creștere ale sectorului industrial, a permis totodată încheierea electrificării rurale. În ceea ce privește structura balanței energetice naționale, este de menționat că resurselor principale amintite li se adaugă țițeiul și gazele naturale, a căror prospectare și exploatare s-au intensificat în ultimii ani.

Grupaj realizat de
Pavel CERNA

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 52 din 27 decembrie 1985

— Republica la a XXXVIII aniversare **(Gheorghe Surpat)** 1

ROMÂNIA — OPŢIUNI PENTRU O DEZVOLTARE DINAMICĂ, EFICIENTĂ

— Accelerarea proceselor intensive în dezvoltarea economică **(Dan Popescu)** 2

— Trăsătura definitorie a cincinalului viitor : trecerea României în stadiul de ţară cu nivel mediu de dezvoltare **(Gheorghe Creţoiu)** 4

— Mutaţiile calitative — la temelia progresului economiei **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 6

— O viziune complexă în abordarea problemelor energeticii în România **(Vasile I. Nitu)** 8

CIVILIZAŢIA VIITORULUI — PROGRESUL ŞTIINŢEI ŞI TEHNOLOGIEI

— Ancheta „R.E.". Ce progrese recente în domeniul dv. de activitate consideraţi că pot avea un mare impact economic şi social ? ● Fizică **(Marin Ivaşcu)** ● Inginerie genetică **(Nichifor Ceapoiu)** ● Microelectronică **(Vasile Baltac)** ● Matematică **(Nicolae Teodorescu)** ● Biologie **(Doru-Georg Mărgineanu)** ● Tehnologia informatică **(Nicolae Badea-Dincă)** ● Automatizare flexibilă **(Ion Crişan)** ● Oţelurile în tehnica de vîrf **(Nicolae Laşcu-Simion)** ● Biochimia **(Grigore Pop)** ● Roboţi industriali **(Francisc Kovács)** 10

— Descifrarea impactului economico-social al noilor tehnologii **(Maria Anghelescu)** 18

— Noile tehnologii : evoluţii şi implicaţii **(Valentin Negoiţă)** 21

— Realizări şi promisiuni în domeniul biotehnologiei şi al ingineriei genetice **(Liviu M. Popa)** 22

— Cercetarea geofizică — criterii de prognoză pentru aprecierea potenţialului de resurse utile **(Şerban Veliciu)** 24

— Reflecţii şi concluzii în problemele dezvoltării **(Roman Moldovan)** 25

O LUME A PĂCII ŞI DEZVOLTĂRII

— România — militantă pentru pace şi cooperare internaţională **(George Marin)** 27

— Anul Internaţional al Tineretului : bilanţ şi perspective **(Mircea Duţu)** 29

ECONOMIE MONDIALĂ

— Încetinirea înviorării economice pe plan internaţional în 1985 **(Aurel Ghibuţiu)** 31

— Economia ţărilor occidentale — prognoze 1990 **(Florina Olteanu, Viorel Carata)** 33

— Şantier editorial 1986 35

— Ţări socialiste 38

ÎN SUPLIMENT : Sumarul „Revistei economice" pe anul 1985

IN THIS ISSUE

— Our Republic at the XXXVIIIth anniversary **(Gheorghe Surpat)** 1
— Speeding-up the intensive processes in economic development **(Dan Popescu)** 2
— The basic feature of the next five-year plan : Romania's transition to the stage of medium developed country **(Gheorghe Creţoiu)** 4
— Qualitative changes : the basis of economic progres **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 6
— A complex view of approaching the energy issues in Romania **(Vasile I. Nitu)** 8
— The R. E. inquiry. What recent progress in your field may have a great economic and social impact ? ● Physics **(Marin Ivaşcu)** ● Genetic engineering **(Nichifor Ceapoiu)** ● Microelectronics **(Vasile Baltac)** ● Mathematics **(Nicolae Teodorescu)** ● Biology **(Doru-Georg Mărgineanu)** ● Information technology **(Nicolae Badea-Dincă)** ● Flexible automation **(Ion Crişan)** ● Steel in high technologies **(Nicolae Laşcu-Simion)** ● Biochemistry **(Grigore Pop)** ● Industrial robots **(Francisc Kovács)** 10
— Deciphering the economic and social impact of the new technologies **(Maria Anghelescu)** 18
— The new technologies — evolutions and implications **(Valentin Negoiţă)** 21
— Achievements and expectations in biotechnology and genetic engineering **(Liviu M. Popa)** 22
— Geophysical research — prognosis criteria for evaluating the potential of useful resources **(Şerban Veliciu)** 24
— Reflections and conclusions on the development issues **(Roman Moldovan)** 25
— Romania — a militant for peace and cooperation **(George Marin)** 27
— The slow-down of the world economic recovery in 1985 **(Aurel Ghibuţiu)** 31
— The Western economies — prognosis for 1990 33
— Socialist countries 38

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Республика в XXXVIII-ую годовщину **(Георге Сурпат)** 1
— Ускорение интенсивных процессов в экономическом развитии **(Дан Попеску)** 2
— Определяющая черта будущей пятилетки: переход Румынии на стадию страны со средним уровнем развития **(Георге Крецою)** 4
— Качественные сдвиги — в основу прогресса экономики **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 6
— Комплексный подход к проблемам энергетики в Румынии **(Василе И. Ниту)** 8
— Анкета Р.Е. Какие из последних достижений в области Вашей деятельности могут иметь большие экономические и социальные последствия?
● Физика **(Марин Ивашку)** ● Генетика **(Никифор Чапою)** ● Микроэлектроника **(Василе Балтак)** ● Математика **(Николае Теодореску)** ● Биология **(Дору-Георг Мэрджиняну)** ● Информатика **(Николае Бадя-Динкэ)** ● Гибкая автоматизация **(Ион Кришан)** ● Сталь в передовых отраслях **(Николае Лашку-Симион)** ● Биохимия **(Григоре Поп)** ● Промышленные роботы **(Франчиск Ковач)** 10
— Расшифровка социально-экономического влияния новых технологий **(Мария Ангелеску)** 18
— Новые технологии — эволюция и последствия **(Валентин Негоицэ)** 21
— Достижения и надежды в области биотехнологии и генетики **(Ливиу М. Попа)** 22
— Геофизические исследования — критерий прогнозирования при оценке потенциала полезных ископаемых **(Шербан Величу)** .. 24
— Размышления и выводы по вопросам развития **(Роман Молдован)** 25
— Румыния — борец за мир и сотрудничество **(Джеодже Марин)** 27
— Международный Год Молодежи: итоги и перспективы **(Мирча Дуцу)** 29
— Замедление экономической оживленности в международном плане **(Аурел Гибуцу)** 31
— Экономика западных стран — прогнозы на 1990 год **(Флорина Олтяну, Виорел Карата)** 33
— Социалистические страны. Развитие энергетики 38

Redacţia „Revistei economice" urează tuturor cititorilor şi colaboratorilor

LA MULŢI ANI!

BUCURII DE IARNĂ

Aer curat, zăpadă proaspătă, mişcare, sănătate !
Schi, patinaj, săniuş sau o plimbare în decorul feeric de iarnă !
Pentru a gusta din plin BUCURIILE IERNII, pregătiţi-vă din timp „garderoba" anotimpului alb :

— costume de schi, canadiene, salopete, veste şi pantaloni din ţesături matlasate, pulovere şi jachete groase ;
— căciuliţe, fulare şi mănuşi tricotate, ciorapi, şosete călduroase ;
— încălţăminte termoizolantă : bocanci, ghete, cizmuliţe, après-schi.

Culori vesele, croieli moderne şi funcţionale, materiale uşoare ; rezistente şi călduroase, posibilităţi multiple de combinaţii.
În curînd aveţi întîlnirea cu IARNA !
VIZITAŢI de pe acum magazinele şi raioanele specializate ale COMERŢULUI DE STAT

RECOM

LUNA DECEMBRIE,

prin tradiţie,

1986 JAN 1 6

LUNA CADOURILOR

Să oferim celor dragi cadouri alese cu gust din standurile magazinelor comerţului de stat sau raioanelor specializate în desfacerea produselor metalo-chimice.

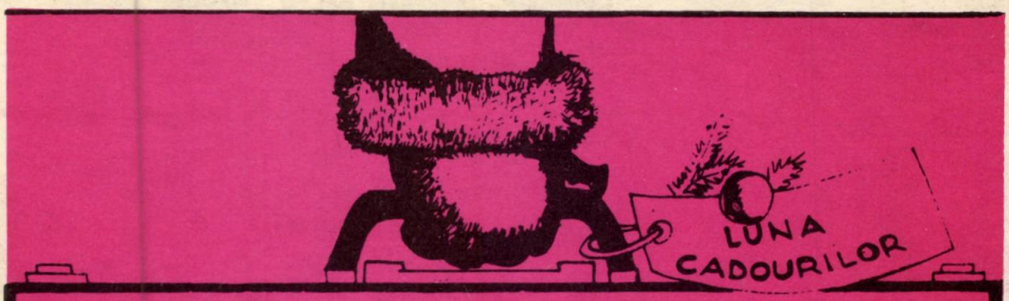

PRODUSE COSMETICE. PARFUMERIE : cremele de faţă „PELL-AMAR", BELLATRIX, GEROVITAL, BIOTON ; pudrele compacte MARGARETA, EGRETA, FARMEC LUX ; rujurile de buze BELLATRIX, MARGARETA, DARCLEE ; fardurile de obraz EGRETA, MARGARETA ; apele de colonie EGRETA, EVA ; parfumurile de toaletă MIRAJ.

OBIECTE DE PODOABĂ : mărgele, coliere, broşe, pandantive din chihlimbar natural, inele, cercei, brăţări, medalioane, lănţişoare.

RADIORECEPTOARE PORTABILE : SONG, GAMA, TOP, SOLO 100, SOLO 300, SOLO 500, GLORIA.

RADIORECEPTOARE STAŢIONARE : Milcov 7, PACIFIC 3, PACIFIC 4 — prevăzute cu picup ; BUCUR 7, BUCIUM.

JUCĂRII : jucării din carton poligrafiat ; jocuri didactice cu teme din istorie, geografie, botanică, zoologie ; păpuşi, jucării din material textil sau mase plastice — ursuleţi, căţeluşi, iepuraşi, elefanţi, — truse pentru activităţile practice (truse de traforaj, seturi electronice de montaj, jucării metalice litografiate, diverse figurine din material plastic).

Nu uitaţi!

• LUNA CADOURILOR

• LUNA DECEMBRIE

• LUNA SURPRIZELOR

Lei 5
(inclusiv suplimentul)